1027
687
1027
XVI-4

Esta Biblia es Degaspar Ordoñez Deuilla quiran en la uilla de Vallid

esta biblia es de fray Hieronymo de orma hijo de aguilar que se la vendio fray melchior ordones en la uid

Esta biblia es de Juan de cordeña

esta biblia es de d. diego Pacheco

Es Fabiblia es De Don Ju.o de ss.no yaranda que Dios g.e muchos años

En la muy noble Villa de Vallid a veinte y dos dias del mes de nobiembre

En la muy noble Villa de

En quanto a dos tus encomiens

Es mi limite en quanto

¶ Incipit Tertia Tabula: qui omnes libros tam veteris quam noui testamenti: eorumque capitula ⁊ quibus de rebus agatur in eisdem: continet. Ad cuius intellectum notandum est in ea esse ducentum quatuorde cim versus omnia Biblie capitula secūdum ordinem eius continens. Ipsorum tracꝫ versuum singula capita sin gule dictiones complectuntur. Glossule autem que sunt super dictiones tam dictorum versuum posite sunt ad declarationem ipsarum: ⁊ pro argumento cuiusque capitis cum syllabis. Numerus vero qui glossulis est superadditus capitulum libri illius qui super versus: idest in margine: signatus est: significat. Quam ta bulam non multo ante hac visam: nuncque serenti mendis quibus scatebat: ter sam:tu lector candidissi me libens accipito: ⁊ quum poteris eam (est enim brevis) studiosissime legito. Quando quidem ea tibi brevi uiter totum diuine scripture intellectum suppeditet: Hec te scire volui. Uale.

¶ Nota q̄ in Biblia.lxiiij.libri sunt:scilicet.xlvij.in veteri testamento:⁊ in nouo.xxvij.

¶ Ueteris testamenti versus centum seraginta septem.

Numeri libri ⁊ veteris testamēti.

S	ij	iij	iiij	v	vj	vij
Dierum opera.	de ligno vite ne edat.	Adam. ⁊ Eua.	occiditur a Cayn.	transfertur. a Noe.	Noe ⁊ filij eius	
Ex	Prohibet	Peccant	Abel	Enoch	Et archa fit	Intrant
viij	ix	x	xj	xij		
Noe archa.	nu datus coram filijs.	filij ⁊ filie Noe.	Babel.	egreditur de terra.		
Egreditur	Dormit	Uariatur	Turris	Et abram		
xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	xviij	
separatur ab Abraam.	ab Abraam. vincuntur.	deo Abraam.	Agar.	Abrae. ⁊ suorum.	Sare post ostium.	
Loth	Reges	Credidit	Fuga	Circuncisio	Risus	
xix	xx	xxj	xxij	xxiij	xxiiij	
destruxit pentapolim.	abstulit Saram.	Sara Isaac.	Abraam filium.	moritur.	Isaac tangitur.	
Sulphur	Rex gerare	Parit	Offert	Sara	Rebecca	
xxv	xxvj	xxvij	xxviij	xxix		
Esau ⁊ Jacob.	quos fodit.	Isaac filios	quam vidit Jacob.	Lya ⁊ Rachel.		
Post gemnos	Putei	Benedicit	Scala	Sorores		
xxx	xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij		
ercoriat.	Jacob a Laban.	Jacob cum angelo.	Esau acquiritur	corrumpitur.		
Uirgas	Absedit	Luctatur	Gratia	Dyna		
xxxv	xxxvj	xxxvij	xxxviij	xxxix	xl	
nascitur.	describitur.	fratres Joseh.	a Juda cognoscitur	Joseh domina.	dies pistoris ⁊ pincerne	
Beniamin	Gens e sau	Uenudant	Thamar	Impia	Tres	
xlj	xlij	xliij	xliiij	xlv		
Joseh in Egypto.	fratres eius.	ydem fratres.	illata eis.	fratres Joseph		
Prefictitur	Ueniunt	Redeunt	Post tristia	Noscunt		
xlvj	xlvij	xlviij	xlix	l		
Jacob in Egyptum vadit.	regi. dant Egyptij.	Jacob.	filiorum Jacob.	moritur.		
Omne genus	Quintam	Languet	Benedictio	Joseph.		
j	ij	iij	iiij	v		
Pharao interficit masculos.	Moyses Pharaonem.	in quo deus apparuit.	manum mittit in.	pharao populum.		
¶ Precepit	Extrepidat	Rubus	Inde linum	Magis tangit		
vj	vij	viij	ix	x		
Moyses intimatur.	in sanguinem vertitur	muscarum	interficit iumenta.	deuorat segetes.		
Adonat	Flumen	Corruptio	Grando	Locusta		
xj	xij	xiij	xiiij	xv	xvj	
vasa mutuo populus.	primogenita angelus	Joseph moyses.	Egytij in mare.	Maria cum populo.	venit Moyses	
Postulat	Occidit	Tulit ossa	Ruunt	Lanx	Helim	
xvij	xviij	xix	xx	xxj	xxij	xxiij
dat aquam.	consilium.	lex datur.	mandata.	qualiter tradantur.	qualiter iudicentur.	festa celebrantur.
Petra	Jetro	Synai	Deca	Serui	Furta	Ter anno
xxiiij	xxv	xxvj	xxvij	xxviij	xxix	
Moyses ⁊ seniores.	videlicet primitias.	tabernaculum.	faciles.	fit Aaron.		
Ascendunt	Faciant	Altare	Sacerdos	Tollant		
xxx	xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij		
Moyses Aaron.	altare.	eligitur.	fiunt.	peccata	dantur secundo.	
Consecrat	Incensi	Beseel	Dij	Flent	Tabule post	
xxxv	xxxvj	xxxvij	xxxviij	xxxix	xl	
Moyses vt dent a tabernacu.fa.	quod iubetur	fit.	fiunt.	ad vestes.	tabernaculum tegit.	
Narrat	Dant	Cherub	Tentoria	Purpura	Nubes	
j	ij	iij	iiij	v		
qualiter debeat immolari.	quid fiat de sacrificijs	quid de pacificijs.	quid pro ignorantia.	quid pro delicto		
¶ Hostia	Sisacrum	Si pacifer	Inscia	Linquens		
vj	vij	viij	xi	x	xj	
holocaustum.	victimam pro delicto.	Moyses Aaron.	Aaron.	igne petit.	describuntur.	
Concremat	Et maciat	Sacrat	Offert	Nadab	Edenda	
xij	xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	
purificatur.	distinguitur.	quid facere. debet.	quomodo emundetur.	emissarius.	vniuerse carnis non comedes.	
Partus	Lepra	Plane	Fluxus	Caper	Adde cruorem	
xviij	xix	xx	xxj	xxij		
re reueles aliud.	iniquum	moriatur.	sacerdotis virgo.	sancta que fiunt.		
Turpia	Ne facias	Phitonicus	Uxor	Edentes		
xxiij	xxiiij	xxv	xxvj	xxvij		
legalia.	lapidetur.	celebretur.	bonis bona malis mala.	reddatur.		
Festaqꝫ	Blasphemus	Jubileus	Dabocꝫ	Uotum.		
j	ij	iij	iiij	v		
populum.	tentoria.	numeratur.	tabernaculum.	quomodo fit.		
¶ Connumerat	Figunt	Leui	Portant	A qua zeli		
vj	vij	viij	xi	x		
vinum Nazarus.	tabernaculum.	ponuntur.	celebratur	sonus diffunditur		
Non bibat	Erexit	Lucerne	Phase	Tubarum		
xj	xij	xiij	xiiij	xv	xvj	
desyderantur.	lepra Maria.	exploratores	territi ab exploratoribus	occiditur colligens.	absorbetur ⁊ Abyron	
Porri	Perfusa	Bis sex	Flent	Lingnaqꝫ	Dathan	
xvij	xviij	xix	xx	xxj	xxij	xxiij
Aaron floret.	circa tabernaculum	Leuite.	vitule.	moritur Aaron.	erigitur.	loquentem. Balan populum.
Urgas	Lubant	Cinis	Hor	Serpens	Asinam	Benedicit
xxiiij	xxv	xxvj	xxvij	xxviij	xxix	xxx
ortetur.	inflatur.	populum secundo.	Saldhaad.	sacrificium.	dangit.	que tenent vel non.
Quetur.	Phegor	Numerat.	Nate	Juge	Buccina	Uota
xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij	xxxv	xxxvj	
propter Beelphegor.	pecora habet multa.	qualiter describitur.	terre promissionis.	Leuitarum.	viris sue tribus.	
Moys madan	Beth	Mansio	Terminus	Oppida	Nubant.	

1 ¶ Genesis in quo arguitur de mundi et omnium creaturarum exordio: de diluuio ⁊ archa Noe: atque confusione linguarum: de electione populi dei ⁊ de descensu eiusdem in Egyptum. ⁊ habet capitula l.

2 ¶ Exodus: in quo agitur de decem plagis Pharaonis ⁊ exitu filiorum Israel: de Egypto: de decem preceptis ac iudicijs ⁊ instructione populi dei: de archa federis domini ⁊ tabernaculo ⁊ altari: ac vestibus Aaron. xl.

3 ¶ Leuiticus: in quo agitur de sacrificijs ⁊ hostijs offerendis. de vna ⁊ vestibus Aaron: de ordine ⁊ ministerio Leuitarum. ca.xxvij.

4 ¶ Numeri: in quo agitur de murmuratione populi siue tribuum Israel. de prophetia Balaam: de mansionibus factis in eremo. ca.xxvj.

BIBLIOTECA PROVINCIAL - PALENCIA

Tabula

Deuteronomij : in quo replicantur ea que in quatuor libris priorib⁹ tradita sunt. capi.xxiiij.

¶Josue : in quo agitur de transitu Jordanis et de subuersione regnorum hostilium : de introductione populi dei in terram promissionis : et de diuisione ipsius terre. ca.xxiiij.

¶Judicum : in quo agitur de principib⁹ et iudicibus ac de defensionibus populi Jsrael: et de victoriis et triumphis habitis contra hostes ca.xxj.

¶Ruth : in quo traditur de matrimonio contracto inter Booz et Ruth ex quibus Christus descendit. ca.iiij.

¶Regum primus: in quo de gubernatione populi israel per iudices et de electione regis Saul: de regimine gestis ⁊ morte ipsius: tractatur. ca.xxxj.

Regum.ij.in quo agitur de regimine eiusdem populi per regem Dauid : et de factis per ipsum ca.xxiiij.

Regum.iij.in duo⁹ ponitur mors regis Dauid ⁊ de successione et regimine et gestis Salomonis aliorumq; regũ Juda et Jsrael. ca.xxij.

Regũ.iiij.de casu regis Juda ⁊ Jsrael propter regum suorum preuaricationem: de captiuitate populi ⁊ subuersione vrbis ac templi. ca.xxv.

j	ij	iij	iiij	v	vj	vij
legem moyses.	percutitur.	occiditur.	in hac humo.repperitur.	replicat.	mittet dominus	scabiem
¶Explanat	seon	og	moritur	decalogus	iusta	
viij	ix	x	xj	xij		
serpens in solitudine.	propter iusti.iam meam factum.	preputium.	in manibus ⁊ oculis.	sanguinem		
Dipsas	ne dicas	cordis	suspendite	fundes		
xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	xviij	
prophetie.	edenda.	a nullo accipies.	obserua eius.	quem dominus.	non consulant.	
Fictor	edent	mutuum	solennia	rerũ	phitones	
xix	xx	xxj	xxij			
refugij.	cum fueris non timebis.	pro occulto homicidio.	figna ostendantur.			
Urbes	ad bellum	metietur	virginitatis			
xxiij	xxiiij	xxv	xxvj	xxvij	xxviij	
pollutus.	repudij.	in faciem viri contemnentis.	primitias.super maledictione.	comminantur.		
Somno	libellus	spuet	offert	amen	erumne	
xix	xxx	xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij	
pactum.	celum.	iosue moyses.	audite celi que loquor.	tribubus moysi.	moysi.	
Firmat	et inuocat	edocet	et canit	hinc beat	hinc mors	
j	ij	iij	iiij	v		
dicit dominus iosu	explatores recipit.	transitur.	xij.ponuntur.	lapidei.		
¶Confortare	raab	iordan	lapides quoq;	Cultri		
vj	vij	viij	ix	x	xj	xij
hierico ⁊ succeditur.	lapidatur.	capitur.	recipitur.	stetit.	vicit.	numerantur.
Urbs cadit	achor	Hay	gabaon	Sol	regnaq;	reges
xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	xviij	xix
terram.	pars datur.	suspirat.	sors	sors	congregati filij israel.	in tribuum sortes.
Diuisit	Caleph	Ara	Joseph	Manasses	Sijo	Septem
xx	xxj	xxij	xxiij	xxiiij		
separantur.	pars datur.	ruben ⁊ gad.	Josue populum.	Josue.		
Urbes confugij	leui	Redeunt	Mouet	Hinc mors		
j	ij	iij	iiij	v	vj	
dux constituitur.	loquente angelo.	occidit eglon.	vicit sisaram.	delbore.	fit dux.	
¶Judas	Flet	Aioth	Barach	Carmen	Gedeonq;	
vij	viij	ix	x	xj		
aquam sicut canes.	perimitur.	in parabolis preponitur	iudicant.	de morte filie.		
Lambunt	Et zebee	Rhamus	Jahir	Acto tepte		
xij	xiij	xiiij	xv	xvj		
dicitur.	annuntiatur.	discerpitur.	viuunt segetes.	sanson ⁊ aliorum		
Sabboth	Et sanson	Leo	Vulpes	Inde ruina		
xvij	xviij	xix	xx	xxj		
sculptile facit.	capitur.	vrorem diuidit.	vrois leuite.	filiarum sylo.		
Michas	Et lais	Leuites	Ultio	Chori		
j	ij	iij	iiij			
noemi socrum suam.	post terga metentium.	ad booz ruth	anum dauid.			
Ruth sequitur	Spicas legit	Accedit	Parit obeth			
j	ij	iij	iiij	v	vj	vij
parit.	in cruda.	dixit heli samuel.	filiorum hely.	ebullierunt.	pro archa.	preparare hortatur samuel.
¶Abna	Caro	Dormi	Mors	Mures	Munera	Corda
viij	ix	x	xj	xij	xiij	xiiij	xv	xvj
regis partem.sauli.	saul super.saul concidit.	orante samuele.	saul.	ionathas comedit.occiditur.samuel.dauid.		
Jus	Da	Sorsq;	Boues	Pluit	Offert	Mel	Algag	Unxit
xvij	xviij	xix	xx	xxj	xxij	xxiij	xxiiij	
golią occi.regis.eris.ponit michol.dō ⁊ ionathas.⁊ dō fugit.interficit sacerdotes.ḡrit dō.ingressus est saul ad purgādū vētrē.								
Funda	Bener	Pellem	Flent	Set	Doeth	ziph	In antro	
xxv	xxvj	xxvij	xxviij	xxix	xxx	xxxj		
moritur.dauid a saul.auditur.datur.dauid phitonissa.consulitur a saul.nō places egypti⁹.dux dauid.saul ⁊ ionathe sepeliunt.								
Nabal	Uor	Sicelech	Mulier	Satrapis	Puer	Ossa		
j	ij	iij	iiij	v	vj			
dauid.	interfecit abner.	occiditur a ioab.	occiditur dormiens.	dauid secundo.	percutitur.			
¶Planetus	Ezazael	Abner	Ersuboseth	Ungitur	Oza			
vij	viij	ix	x	xj	xij			
dauid firmus.dauid currus adadezer.a dauid inquirē si supsit q̄s de.domo saul.radunt seruis dō.concupiscit.loquit dauid								
Thronus	Subnernat	Siba	Barbe	Bethsabee	Nathan			
xij	xiij	xiv	xvj	xvij	xviij			
corrumpitur a fratre.	loquitur pro absalon.	fugit dauit absalon.	maledicit dauid.dissipat consilium.	pudet absalon.				
Thamar	Thecuites	Pedicus	Semei	Cusi	Quercus			
xix	xx	xxj	xxij	xxiij	xxiiij			
filius iosathe.	in ferroget	crucifiguntur.	dominus petra mea.	fortium.	populi.			
Claudus	In abela	Septem	Canit	Nomina	Pestis			
j	ij	iij	iiij	v	vj	vij		
sumamitis puella datur dauid.	bethsabee in throno salomonis.	sapientiam.	salomonis.	dat ligna.templi fit.	domus fit.			
¶Suba	Sedet	Poscit	Cibus	Hiram	Fabrica	Saltus		
viij	ix	x	xj	xij	xiij			
salomon.	salomonis.	regina venit.	idolum colit.	minatur roboam.	altare in bethel.			
Orat	Prepositi	Saba	Lamos	Scorpio	Scissum			
xiiij	xv	xvj	xvij	xviij				
prophetat.	baasa domum hieroboam.	regnat.	vidua colligit.	destruitur.				
Abia	Delenit	zamri	Duo ligna	Baalq;				
xix	xx	xxj	xxij	xxiij				
irascitur contra heliam.	traditur in manus achaab.	occiditur.	regis achab.	canes.				
Jesabel	Et benadab	Naboth	De sanguine	Lingunt				
j	ij	iij	iiij	v	vj			
consumit quinquagenos.	sanauit.	faciunt.	manat in vasa.	mundatur a lepra.	nuntij regis syrie			
¶Ignis	Sal	Fossas	Oleum	Naama	Comederunt			
vij	viij	ix	x	xj	xij			
ducem militie in porta.	azahei aquam.	regnat.	domum achab hieu.	interficitur.	j.regnat.			
Calcant	Infundit	Hieu	Percunt	Athalia	Joas			
xij	xiij	xiv	xvj	xvij	xviij	xix		
iaculo terram dixit.	misit ad cedrum.	iunat mahaben.	regnat.	capitur.	blasphemat.	vestes ezechias.		
Percute	Cardus	Phul	Achaz	Osee	Rapsa	Scidit		

rr	rrj	rrij	rriij	rriiij	rrv	
ezechias.	regnat.	regnat.	celebratur.	inde fit.	sedechiam rex babylonis	
Flet	manasses	zosias	phase	translatio	cecat	
j	ij	iij	iiij	v		
edom.	cognationes.	filios habuit.	inuocauit dominum.	interficiunt.		
¶Reges	scribarum	dauid	iabes	agarent		
vj	vij	viij	ix	x	xj	xij
filij describuntur.	filij effriam occiduntur.	genus describitur.	describuntur.	moritur.	bethleem.	numerus cum dauid.
Leui	geth	bennon	custodes	saul	aqua	grandis
xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	xviij.	
percutitur.	sonant.	dauid coram archa.	coram archa.	prophetat.	dauid percussit.	
Oza	pirt	saltat	psallit	nathan	adadezer	
xix	xx	xxj	xxij	xxiij	xxiiij	
nuntios.	dauid.	incitauit dauid.	pro templo dat dauid.	leuitarum.	leuitarum.	
Rasit	bella	sathan	aurum	numeratio	sortes	
xxv	xxvj	xxvij	xxviij	xxix		
prophetant.	habitant ianitores.	seruiuit.	dauid principes.	salomonem.		
In cytharis	celis	per menses	conuocat	vngunt.		
j	ij	iij	iiij	v	vj	
apparuit deus salomoni.	eruditum mittite.	templum fit.	aureas.	salomon in templum transfert.	super holocaustū.	
¶Nocte	virum	mota	phialas	arcam	cadit ignis	
vij	viij	ix	x	xj		
domum salomon.	officia sacerdotum.	saba venit.	tolli rogant.	in vijs ambulant dauid & salomonis.		
Complet	constituit	regina	lugum	tribus annis		
xij	xiij	xiiij	xv	xvj	xvij	
hierusalem ascendit	regnat.	egreditur contra asa.	idolum contriuit.	aurum datur ab aza.	regnat.	
Sesach	abia	zara	priapi	benadab	iosaphat	
xviij	xix	xx	xxj	xxij		
fecit sedechias.	iosaphat iudicibus.	dirigamus ad te.	occidit iotam.	regnat & moritur.		
Comua	precepit	oculos	fratres	ochozias		
xxiij	xxiiij	xxv	xxvj	xxvij		
constituit prepositos.	lapidatur.	regnat & moritur.	rex leprosus fit.	in muro ophel multa construxit.		
Iojada	zacharias	amasias	osias	ioathan		
xxviij	xxix	xxix	xxxj			
regnat & moritur.	regnat & deo placet.	aras idolorum.	leuitis sm legem.			
Achaz	ezechias	destruxerunt	decimas dant			
xxxij	xxxiij	xxxiiij	xxxv	xxxvj		
ezechias.	male regnat & moritur.	bene regnat.	ascendit & occidit iosiam.	iudam.		
Egrotat	manasses	iosias	nechao	transfert.		
j	ij	iij	iiij	v		
cyrus vasa templi.	zorobabel & alij.	templum.	samarice contra iudeos.	aggeus & zacharias.		
¶Protulit	ascendunt	fundant	scripsere	prophetant		
vj	vij	viij	ix	x		
precepit fieri templum.	dat literas.	multi cum esdra.	esdre.	alicu genas.		
Darius	artaxerxes	redeunt	oratio	linquunt.		
j	ij	iij	iiij	v	vj	vij
neemias.	dat regi neemias.	hierusalem edificant.	grande faciunt.	neemias sinum.	murum.	portans.
¶Flet	vinum	portas	opus	excutit	explet	opilat
viij	ix	x	xj	xij	xiij	
esdras librum.	fedus cum domino.	federatores.	decima eligitur.	dedicationis.	se ab alienigenis.	
Legit	percutiunt	signant	pars	cantica	mundant.	
j	ij	iij	iiij	v		
iubet iosias.	iosias.	admonetur per regem egypti.	filij iuda.	filij iuda.		
¶Pascha parant	moritur	ioachim	migrant	redierunt		
vj	vij	viij	ix	x	xj	
samartie iudeos.	samarite iudeis.	tria ponuntur.	zorobabel.	dat darius zorobabel.	darius equites.	
Accusant	prohibent	tres	postulat	oscula	misit.	
xij	xiij	xiiij	xv	xvj		
templum.	emuli ac zorobabel.	quo iubente fiat templum.	sunt scripta de licentia.	necessaria pro templo dari.		
Fundant	accedunt	querunt	inuenta	inbentur		
xvij	xviij	xix	xx			
templum.	quod obtenerat ab artaxerxe.	sanctus esdras.	dixit esdras leuitis.			
Consumant	tradunt scriptum	constans	vigilate			
xxj	xxij	xxiij	xxiiij	xxv		
ponderatur.	esdras vestes.	prohibet iussu eius fieri.	mulierum alienigenarum.	legit esdras.		
Aurum	conscindit	timber	diuortia	legem.		
j	ij	iij	iiij	v	vj	vij
tobias gabelo decem talenta.	fit tobias.	exauditur.	tobias filium.	tobie sociatur.	tobias piscem.	fit sara.
¶Dat	cecus	sara	docet	angelus	extrahit	vror
viij	ix	x	xj	xij	xiij	xiiij
raguelis.	angelum vt vadat	dixit mater.	recipit tobias.	intimat se.	tobie.	filius oculos.
Laus	rogat	heu	visum	raphael	confessio	clausit.
j	ij	iij	iiij	v		
nabuchodonosor.	mittitur.	nationes.	filij israel ad dominum.	vera dicit holoferni		
¶Jurat	holofernes	subjcit	clamant	achior	dux	
vj	vij	viij	ix	x		
illi de bethulia achior.	bethuliam holofernes.	volentes tradere ciuitatem.	iudith.	se vestibus iudith		
Soluunt	obsedit	iudith arguit	orat	adornat.		
xj	xij	xiij	xiiij	xv	xvj	
statutum ciuitatis holoferni.	iudith ad holofernem.	holofernis.	super muros.	illorum de bethulia.	iudith & aliorum.	
Nuntiat	ingreditur	caput	pendet	impetus	hymnus.	
j	ij	iij	iiij	v	vj	
vasthi assuerum.	regnat.	exaltatur.	mardocheus vestimenta	hester regem ad conuiuium.	mardocheus	
¶Resouit	hester	aman	scidit	inuitat	honoratur	
vij	viij	ix	x	xj		
est aman in patibulo.	regis literas signātes.	aman suspenduntur.	paruus creuit in fluuium.	epistolam dosithe & ptolomeus.		
Suspensus	tulo	filij	fons	hinc attulerunt		
xij	xiij	xiiij	xv	xvj		
scriptum.	mardocheus.	confugit ad dominum	super ancilam.	fecit fieri scriptū pro iudeis.		
Nuntiat	orat	hester	& corruit	rex artaxerxes.		

15 ¶Paralipomenō primꝰ: in quo describitur genealogia regis Dauid: et fit recapitulatio electionis gubernationis atq; gestorum ipsius ca. xxix.

16 Paralipomenō. ij. in quo recapitulat regimē populi per salomonem & alios reges Juda et Israel. ca. xxxvj.

17 ¶Esdre primus: in quo tractatur de reductione populi Israel et captiuitate Babylonica: & de instructione populi reducti per Esdram legisdoctorem. ca. x.

18 Esdre. ij. (qui a Neemia duce additꝰ est) in quo agitur de reedificatione muri ciuitatis hierusalem et dei correctione malorum subditorum in absentia Neemie ca. xiij.

19 Esdre. iij. (qui apocryphꝰ est) in quo repetuntur quedam alibi scripta circa captiuitatem Babylonicā tempore Josie: quedam etiam que contigerunt sub zorobabel & Esdra interseritur quoq; solutio cuiusdam questionis. ca. iij. et sm alios. xiv.

20 Additur huic quoq; quartus q̄ apocryphus dicitur: in quo ponuntur q̄dam visiones & somnia super populi Judeorum liberatione a captiuitate & rēpli in hierusalem restauratione. c. xv.

21 ¶Tobias: in quo narratur eius pbatio et virtus, multiplex & ministerium archangeli Raphaelis de instructione prolis & honestate matrimonij. ca. xiij.

22 ¶Judith: in quo agitur de obsidione hierusalem & populi Israel: de honestate & probitate Judith: de interfectione Holofernis & liberatiōe populi Israel. capitu. xvj.

23 ¶Hester: in quo agitur de crudelitate Aman & eius suspēlione procurata per prouidentiam & humilitatem hester: & de exaltatione Mardochei & liberatiōe Judeorum. capitu. xvj.

Tabula

24 ¶Job:in quo agitur de beati Job patientia et perfectione: ac disputatione quam habuit cum amicis de prouidentia diuina et corporis resurrectione. ca.xlj.
¶Hunc librum Psalterium sequitur cuius hic mentio quidem non habetur. Est enim in quo agitur de Christi diuinitate. humanitate:passione:resurrectione:ascensione: aduentu ad iudicium: et de penis peccatorum et beneficijs dei:atq; eius laudibus. psal.cl.
¶Proverbia:in quo agitur de instructione et disciplina insipientium seruire deo: 26 de corruptione morum et informatione virtutum. ca.xxj.
¶Ecclesiastes in quo traditur de mundi vanitate:de vitiorum contemptu:de profectu ambulantium in via dei. ca.xij.
¶Cantica:in quo agitur de viri iustiperfectione: de contemplatione anime sancte et coniunctione Christi et ecclesie. ca- 28 pitu. viij.
¶Sapientia: in quo disputatur de regimine prelatorum et conuersatione iustitie atq; idolorum contemptu:de aduentu 29 et passione Christi qui est vera sapientia. capi. xix.
¶Ecclesiasticus in quo agitur de obediẽtia subditorum:de institutione bonorum morum:de nobilitate sapientie:de laude 30 sanctorum. cap.lj.
¶Esaias:in quo agitur de reprehensione Judeorum et aduentu Christi in carnem et eius passione:de vocatione Gentium: de 31 regno Juda et Israel. ca.lxvj.

	j	ij	iij	iiij	v
24	concussit domum.	iob sathan.	iob diem in quo natus est.	loquitur.	intersecit iracundia.
	¶Genus	percussit	maledixit	et eliphaz	stultum
	vj	vij	viij	ix	x xj
	non est caro mea.	est vita hominis super terram.	loquitur.	arturum et otiosa.	sed sempiternus. loquitur.
	Enea	militia	baldach	facit	ordoch sophar
	xij	xiij	xiiij	xv	xvj xvij
	precingit renes regũ.paulisper et loquar.dies hominis sunt.loquitur.verba nunquid habebunt finem.	solum nihil superest.			
	Fune	tacere	breues	eliphaz	vitiosa sepulchrum
	xviij	xix	xx	xxj	xxij
	loquitur.	eius venerunt et fecerunt sibi viam per me.	loquitur.	in bonis dies suos.	respondet.
	Baladach	latrones	sophar	ducunt	eliphazq;
	xxiij	xxiiij	xxv	xxvj xxvij	xxix
	multa fortitudine.vidue abstulerunt.respondet.	tortuosus.non reprehendit.		nec intuitus.mens instaurabitur.	
	Nolo	bouem	baldach	coluber	cor vulturis arcus
	xxx	xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij xxxv
	comparatus sum.pepigi cum oculis meis omiserunt loqui.loquitur.	facit hypocritem propter peccata.	loquitur elia.		
	Nuro	fedus	tres	eliu	regnareq; rursum
	xxxvj	xxxvij	xxxviij	xxxix	xl xlj
	elin locutus est.quasi fusi sunt celi.iste inuoluens sententias.nunquid nosti partus.que fecit tecum.	domin⁹ nouissimis iob.			
	Addens	re	quis est	ibicum	beemoth benedixit
	j	ij	iij	iiij	v vj
25	sapientia fouis stans.a muliere vt eruaris.est	acquisitio eius	nego.a te.os prauũ.aque de cisterna	tua.que odit	dominus.
26	¶Predicat	extranea	melior	remoue	bibe ser sunt
	vij	viij	ix	x	xj
	et vaga.	dominus me.	excidit columnas.	estate filius confusionis.	ore decipit amicum
	Garrula	possedit	septem	stertit	simulator
	xij	xiij	xiiij xv	xvj	xvij xviij
	negligit iustus.et non vult.nouit amat.iusti medita.	et iustis melius.	bucella eum.	fortissima.	
	Damnum	vult	cor quod mens	parum	siccaq; turris
	xix	xx	xxj	xxij	xxiij xxiiij xxv
	labia sua.	luxuriosa vinum.	cor in manu domini.	bonum melius.statue in gutture.vsq; quo.rubiginem.	
	Torqueus	res	regis	nomen	cultrum piger auser
	xxvj	xxvij	xxviij	xxix	xxx xxxj
	indecens est gloria.captarum sufficit.beatus qui semper est.totum spiritum stultus.insatiabilis difficilis.forte quis inueniet.				
	Stulto	lac	pauidus	profert	tria sunt mulierem
	j	ij	iij	iiij	v vj
	intrant in mare.vinea.	omnia habent	fouebunt mutuo.	curas sequuntur.	si genuerit liber homo.
27	¶Fiumina plantauit	tempus		duo somnia	centum
	vij	viij	ix	x	xj xij
	melius est ire.sapientia hominis:comprehenduntur laqueo.morientes perdunt.da septem necnon octo.	antecq; sol et luna.			
	Lucius	lucet	aues	muscę	partes tenebre:cant
28	j	ij	iij	iiij	v vj vij viij
	osculet me osis sui.cãpi.qsini in lectulo.hortorũ.cõedi fauũ cũ.abijt dilectꝰ tuꝰ.videbis i sunãite.ñ potuerit extinguere charitatẽ				
	¶Osculo	flos	noctes:fons	melle	quo quid a que multe
	j	ij	iij	iiij	v
	domini repleuit orbem terrarum.peccata legis.iusti tanq; scintile.	generatio.	iusti in magna constantia.		
29	¶Spiritus	improperat.	fulgebunt.	castaq;	stabunt
	vj	vij	viij	ix	x
	durissimum his qui presunt.primam vocem emisi.sapientia malitiam.tuus ego sum domine.dominus scientiam sanctorum.				
	Judicium	plorans	vincit	seruus	dedit illi
	xj	xij	xiij		xiiij
	numero et mensura omnia disposita.omnium terra.creaturis omnibus dominator.	lignum per quod fit iustitia.			
	Pondere	cartor est	speciosior est		benedictum
	xv	xvj	xvij	xviij	xix
	et estimauerunt deos esse.angelorum esca populum.seua turbata conscientia.a regalibus sermo tuus.ve impijs sine misericor.				
	Idola	nutristi	presumit	sedibus	ira.
	j	ij	iij	iiij v	vj
	sapientie timor.in iustitia.maior est humilitate.	faciem potentis.esto ad audiendum.	fidelis medicamentum		
30	¶Radit	ira	quanto	contra	mansuetus amicos
	vij	viij	ix	x	xj xij
	noli esse mendaciũ nõ facias.cũ iracundo amicus.vinũ nouũ ptãs breuis.breuior in volatilibus iusto.et inuenies retributionẽ.				
	Venter	riram	nouas	omnis	apis benefacq;
	xiij	xiiij	xv	xvj	xvij xviij
	opus communicabit.mors.qui facit bona.timens deum melior ꝑ mille.confiteberis vt calculus.	sicut igi anni.			
	Agno	non tardat	timet	vnus	lanus arene
	xix	xx	xxj	xxij	xxiij xxiiij xxv
	dentium et amictus.excecant corda.peccata.	in lapide.	ventris concupiscentiam.quasi speciosa.insuspicabilis.		
	Risus	dona	fuge	piger	auser oliua nouemq;
	xxvj	xxvij	xxviij	xxix	xxx
	mulier bona.	stultus vt luna.	aures tuas spinis.	hospes et ornamenta mensam.	anime tue placẽs deo.
	Pars bona	mutatur	sept	transit	miserere
	xxxj	xxxij	xxxiij	xxxiiij	xxxv xxxvj
	beatus vir.adolescens vnus contra.vnum et duo contra duo.vana et mendacium.noli offerre prava.	innoua et immuta.			
	Non abijt	loquere	contra	spes	munera signa
	xxxvij	xxxviij	xxxix	xl	xlj
	cum iniusto de iustitia.locum illum enim creauit deus.omnia opera dei.	et vinum letificat cor.	amara est memoria.		
	Tracta	da medico	bona valde	musica	morsq;
	xlij	xliij	xliiij	xlv	xlvj
	sermonem audistis.vide et benedic qui fecit.	patrum.	dilectus deo et hominibus.	fortis in bello.	
	Non duplices	arcum	laudes	moyses	tosueq;
	xlvij	xlviij	xlix	l	lj
	propheta surrexit.propheta quando ignis.memoria in compositione.onie filius sacerdos magnus.	vna florebit sapientia.			
	Nathan	et helias	tosue	symeon	quasi precor
	j	ij	iij	iiij	v vj vij viij
	cog.pos.suũ.dom⁹ dñi pparãtis.ad iudicãdũ dñs.mlieres.virũ.q̃ cõiugitis domꝰ: ad domũ.sera.clamãt.pci.et piet.sue tibi grã.				
31	¶Bos	mons	stat	septem	ve sanctus virgoq; librum
	ix	x	xj	xij	xiij xiiij
	natus est nobis.	virga furoris	de radice ascendet.	consolatus es me.	babylonis. lucifer.
	Paruulus	assur	flos	conuersus	onus cadit astris

rv rvj rvij rviij rix
onus. emitte. onus. Ethropie al arum cymbalo. ones
¶Hinc Moab agnum Damasci Trans flumen Egypti
rx rxj rxij rxiij rxiiij
et discalciatus iuit Esaias. onus. onus visionis. onus. meum mihi.
Nudus Deserti Gallis Tyrus Secretum
rxv rxvj rxvij rxviij rxix xx
dominus omnem lachrimam. fortitudinis nostre. deo grandi ⁊ forti. angularem. est liber. solis septempliciter.
Auferet Urbes Blacio Lapidem Signatus Erit lux
xxj xxij xxiij xxiiij xxv
abijciet vi. populus meus in pulchritudine. in decore suo videbunt oculi. congregati sunt. veniet ⁊ saluabit nos.
Idola Sedebit Regem Milui Deus ipse
xxvj xxvij xxviij xxix xl xl
loquitur blasphemias. angelus. clxxxv. milia. Ezechias canticum. thesauros regis nūtijs regis. digitis molem. ⁊ burras simul
Rapsaces Percussit Canit Ostendit Tribus Vinum
xlij xliij xliiij xlv xlvj xlvij
fumigans non extinguit. noli timere quia redemite. faber ferrarius operatus est. Christo meo. contritus est. flumina
Lignum Serue meus Luna Tyro Nabo Transi
xlviij xlix l lj lij liiij
tua eneas. meis descripsi. meas dedi vellentibus. in Syon laudantes. induere fortitudine. reputauimus.
Frons Manibus Genas Venient Consurge Leprosum
liiij lv lvj lvij lviij lix lx
per ordinem. de celo. est salus mea. petit ⁊ non est. cuius non deficient. aspidum ruperunt. illuminare hierusalem
Sternam Nix Justa Justus Fons Quasi Surge.
lxj lxij lxiij lxiiij lxv lxvj
predica apertionem. iustus eius egreditur vt. quis est iste qui. vtinam disrumperes. serui mei. ⁊ noui celi.
Clausis Splendor Edom Celos Comedent Nona terra
j ij iij iiij v vij viij
succesa a facie aḋlōis. mala fecit ppls me⁹. dimisit vir vroꝛē. asperi trā ⁊ ecce. ad optia. state sup. nōs di. āpli⁹. regis iuda eijciēt.
30 ¶Dila Duo Vulgo Nihil Job Vias Tophet Ossa
ix x xj xij xiij xiiij xv xvj
ascēdit p fenes. peant q̄ celū ⁊ trā nō fecē. dñe sabaoth. si dispu. põe lūbare supfutur⁹ es q̄si vir vag⁹. inī mea. opa. estis ex pa. vri
Mons Dij Tu Tecum Lumbos Quare Ue mihi Petus
xvij xviij xix xx xxj xxij
adamantio scriptū est pctm̄ iude. faciebat opus sup. lagūcula. phassur misit hieremiā in. sedechias ad hieremiā. pdixit hiere.
Ungue Roram Territ Neruum Misit Joachimue
xxiij xxiiij xxv xxvj xxvij xxviij
in diebus Israel. bonas ⁊ malas. accepit de manu. hieremias. dicit dominus hieremie. Ananias cathenas.
Juda Ficus Laticem Rapitur Facvincula Fregit
xxix xxx xxxj xxxij xxxiij xxxiiij xxxv
dū cepit ipleri. lxx. visitabo. oīa q̄ locut⁹ sum i li. plozās filios suos. emit. anatoth. q̄ fact⁹ sū eis. federis si nuanerūt. filij obediūt.
Anni Scribe Rachel Ager Et bona Uerbasq Rechab
xxxvj xxxvij xxxviij xxxix xl xlj xlij
rer volumē. panis dat hieremie. mittūt hieremiā in rer babylonis sedechiā. hieremias cū godolia. godolias. hieren. p ppl⁹
Scidit Porta Lacum Lecat Manet Interit Dixit
xliij xliij xliij xlv xlvj xlvij
Egyptum quos dereliquerat Nabuch. regine celi. hieremias consolatur. percutitur a Nabucho. domini vsq̄quo.
Intrant Eubant Baruch Post nechao Omero
xlviij xlix l lj lij
prophetat de eius contritione. similiter prophetizat. similiter contra. Babylon. reliquias transfert.
Ad moab Ac ammon Babylon Cecidit Nabulardan
j ij iij iiij v
ciuitas plena populo. senes cinere capita sua. videns paupertatem meam. mutatus est. purum obscuratum.
¶Sedalc det Conspersserunt Ego vir Color Aurum
31 j ij iij iiij v vj
audientes Baruch: Baruch ⁊ alij. Israel mandata. est in terris cum hominibus. id est proijce planctum. hierusalem indue.
¶Plorant Orant Audi Visus Jace Luctum
32 j ij iij iiij v vj
quatuor animalium. supra pedes. volumen istud. super dextrum. pios accincto gladio. dominus domui Israel.
¶Unitus Sta Comede Dormi Radicq Minatur
33 vij viij ix x xj
dicendo fac conclusionem. parietem. viri veniebant. a dextris domus. viginticinq viri in introitu porte.
Concludit Fodit Sex Cherub Bis decaquinq
xij xiij xiiij xv xvj xvij
de loco ad locum. reprehenduntur. Noe Job Daniel. quid fiet de ligno. vidi ⁊ dixi viue in tua. aquila magnarum alarum.
Migrat Falli loqui Tres Vitis Sanguine Grandis
xviij xix xx xxj xxij xxiij
acerba comeditur. factus est magnus. alloquitur Ezechiel. eracutus ⁊ limatus. es stannum ⁊ plumbum. Oola ⁊ Ooliba.
Una Leoq Senes Gladius Constat Mulieres
xxiiij xxv xxvj xxvij xxviij xxix
mea mortur. vespere. prophetat contra. dixit de hierusalem. Tyri preciosi nominētur. prophetat contra.
Uror Amon Tyrus Decor Et lapides Pharaonem
xxx xxxj xxxij xxxiij x xxiiij
brachium pharaonis. ad inferos pharao. super pharaonem. domus Israel. meas requiram.
Frangit Descendit Plangit Speculator Queso
xxxv xxxvj xxxvij xxxviij xxxix xl xlj xlij
propheta contrat. effundam super vestras aperiā. pone faciem in Gog. ⁊ Magog. mensurat. mensurat super quod. edificium.
Seyr Aquam Tumulos In gog Mors Intus Et Extra
xliij xliij xlv xlvj xlvij xlviij
maiestas domini ingressa est. porta. sanctuarium. qualia sacrificia fiant. a latere dextro. ciuitatis domus.
Templum Clausa Plant Per sabbata Post aqua Homen
j ij iij iiij v vj vij
pueri. Daniel ministerium. pueri in fornace. in visione apparuit. scribit in pariete. Daniel visionem animalium.
¶Stant Reseratq Canunt Arbor Manus Orat Abhorret
54 viij ix x xj xij xiij xiiij
pugnantem cum ariete. apparuit. vestitus lineis. visionis aperitur. in tempore illo consurget. Susanna eripitur. destruitur.
Post hircum Gabriel Vir Rex Michael Mulier Be
j ij iij iiij v vj vij
parit vror Osee. iuxta dies. me dies multos. nocte mater. effundam quasi. die suscitabo. firmamentum.
35 ¶Cres Caner Expecta Tacet Jram Tertia Totum

30 ¶Hieremias in quo agitur de captiuitate Judeorum ⁊ de destructione ciuitatis hierusalem: de planctu ⁊ lamētatione p̄pter destructionem istam. cap. iij
31 ¶Treni: idest Lamentationes hieremie super ciuitatem hierusalem. ca. v
32 ¶Baruch in quo agitur de verbis que legit captiuis in Babylonis: de prenunciatione redditus populi Israel ⁊ eoū q̄ futura erunt temporibus vltimis. cap. vj.
34 ¶Ezechiel in quo agit de visiōibus ip̄i⁹ ⁊ de sceleribus Judeorum: de ruina hierusalem ⁊ de eius reparatione. ca. xlviij
¶Daniel in quo agitur de mundi monarchia ⁊ de mutationibus temporum: de protestate ⁊ eternitate regni Christi: de historia Susanne: ⁊ de destructione Bel atq̄ interfectione draconis. ca. xliij
53 ¶Osee qui loquitur de idololatria populi Israel signata per mulierem meretricē: de inundatione peccatorum ⁊ de ammonitione vt filij Israel ad dominum conuertantur. capitu. xv.

Tabula

35 ¶Johel:hic loquitur de consummatione terre per eruecam:bruchum: locustam ⁊ rubiginem:de inductione ad penitentiam et de iudicio futuro. ca.iij.

36 ¶Amos:qui de sceleribus Judeorum.et Gentilium loquitur de ira dei ⁊ vindicta super eos ventura.inducit quoq; ad penitentiam:et predicit finalem reparationem:et complectitur. ca.ix.

37 ¶Abdias:qui de cõminatione et destructione Edom ⁊ Esau personat.capi.vnicum et scõm alios ij.

38 ¶Jonas : qui de naufragio Jone loquitur:⁊ in hoc Christi passionem prefigurans mundum ad penitentiam reuocat: atq; sub nomine Ninive salutem Gentiũ prefigurat. ca.iiij.

39 ¶Micheas.qui predixit Samarie deuastationem ⁊ captiuitatem : ac interitum principum Jsrael ⁊ pseudoprophetarum: de ingratitudine et malitia eorundem. capitu. vij.

40 ¶Naum:qui loquitur de ira dei ⁊ vindicta graui contra Ninivem qui ad predicationem Jone penitentiam egerunt de peccatis ⁊ postea fuerunt peccatis maioribus inuoluti. ca.iij.

41 ¶Abachuc:qui loquitur de disputatione quam propheta fecit cum deo ⁊ hoc mundo : et quomodo iusti conculcantur ⁊ prosperantur iniqui. ca.iij.

42 ¶Sophonias : qui de iudicio de contra Judeos et Gentes loquitur:⁊ de consolatione Jsrael. ca.iij.

43 ¶Aggeus:qui predicit reuersionem Judeorum:de redificatione templi : ac ciuitatis renouatione. ca.ij.

44 ¶Zacharias:qui loquitur de liberatione Judeorum et de vindicta contra inimicos eorũ et de humilitate aduẽtus Christi e passionis eiusdem. ca.xiiij.

45 ¶Malachias : qui loquitur de abiectione populi Judeorum ⁊ sacrificiorum eius et de aduentu Christi. ca.iiij.

46 ¶Machabeorum primus :in quo agitur de preliis inter hebreorum duces ⁊ gentem Persarum:de liberatione populi sub Mathathia : Juda Jonatha et Symone. capi. xv.

47 Machabeorum .ij. in quo recapitulãtur quedam in primo libro dicta:deinde agitur de tribulatione populi:de constantia septem fratrum ⁊ matris eorum:⁊ de liberatione populi per Judam Machabeum. capitu. xv.

¶De Nouo testamento.

1 ¶Matthe⁹:in quo principaliter de Christi humanitate agitur.⁊ habet cap. xxviij.

2 ¶Marcus:in quo precipue agitur de xpi fortitudine ⁊ resurrectione. capi.xvj.

3 ¶Lucas:in quo agitur specialiter de passione ⁊ morte Christi, ca.xxiiij.

viij ix x xj xij xiij xiiij
in gutture tuo. domino vinum frondosa Jsrael. Jsrael ⁊ dilexi eum. inualuit Jacob. ero mors tua.ero quasi.
Sic tuba Non libent Uitis Puer Angelo Mors Ros

i ij iij iij
eruca scilicet:locusta:bruchus ⁊ rubigo. in Syon canunt tubas. seruos ⁊ ancillas a prophetant.

35 ¶Quatuor exturpant Jeiunant Spiritus impler.
i ij iij iiij
Damasci. plaustrum onustum. et circumietur terra. super vnam ciuitatem ⁊ super aliam.

36 ¶Quadricelus Stridet Tribulatur Non plorr eque
v vj vij viij ix
in tempore suo tacebit. dormitis eburneis lito dominus. vincino tracta. vidi dominum super altare.
Prudens In lectis Stat muro Pomaq; Stantem.
i ij
dominus ad gentes. quando veniet dominus.

37 ¶Legatum misit Et erit saluatio syon.
i ij iij iiij
que ceciderunt super Jonam. deglutit Jonam. viri Niniuite. Jonam pro edera.

38 ¶Post sortes Pisces Conuertuntur Dolor angit.
i ij iij iiij v vj vij
dns super et celsa terra.ascẽdit.superer pandẽs.gregis nebulosa.er te egredietur dux.populc meus quid feci.populum tuum.

39 ¶Calcat Iter Pellem Turris Bethleem Tibi Pasce
i ij iij
flos Libani. euangelizantur ⁊ annuntiant pacem. quis commouebit super eam ⁊ caput.

40 ¶Languit Ecce pedes Uasta quoq; Ninive tota:
i ij iij
Abachuc cum deo. super rubum. deus audiui auditionem tuam.

41 ¶Disputat Et scribit visum Post cantica psallit.
i ij iij
domini venit. in die illa. similiter in die illa.

42 ¶Magna dies Fit pena reis Jubilatio istis.
i ij
zorobabel filius Salathiel ⁊ Jesus filius Josedech. Dominus celum ⁊ terram ⁊ mare.

43 ¶Edificant templum Monet omnia zorobabelq;
i ij iij iiij v vj vij
vidi super equum.quatuor venti stantes stabat a dextris. lucerne infusoris.volumen. equoꝝ rubeorum.vobismetipsis.

44 ¶Mirta Fabit Sathan Apta Uolans Quadriga Bibistis.
viij ix x xj xij xiij xiiij
promittit.ascendens super.petit a dño.triginta denariorũ.quasi super vnigenitum.suscitare super pastorem.equi est factum.
Par Asinam Pluuiam Pretium Flent Framea Frenum.
i ij iij iiij
meum gentibus. meum cum leui. angelus. veniet ante diem dominꝰ

45 ¶Est nomen magnum Pactum Mittetur Helias.
i ij iij iiij v
Antiochus fuit Rome. pugnat pro lege. conteritur a iuda. videns fugam suorum. fugit ad phanum.

46 ¶Obsles Matathias Seron Lysias Timotheus
vj vij viij ix x
cadit sub elephante. capite p:iuatur ⁊ dextra. cum Romanis ineunt.erat in dextro cornu.occupauit Ptolomaidam.
Eleazar Nichanor Fedus Bachides Alexander

xj xij xiij xiiij xv
exaltauit Jonathan. prodit Jonathan. cum filijs occiditur. summo sacerdotio fungitur. succedit patri.
Demetrius Triphon Jonarhan Simonq; Joannes
i ij iij iiij v vj vij
de aq; crassa.inclusa phieremiã.elic dorum ambiebãt.sũmũ ambitꝰsacerdotiũ.spoliat tẽplũ.sui a comedit fratres perimuntur.

47 ¶Ignis Arcba Flagra Jason Antiochus Caro Septem.
viij ix x xj
intolerabilis gentibus efficitur. Antiochus misere. templum Judei. de voluntate regis.
Judas Rex moritur Purgant Dat lisia dextras
xij xiij xiiij xv
duodecim milia misit Hierosolymam.filius Antiochi Judam amplectitur. contra. Judam. propter blaspremiam.
Dragmas Eupatorꝰ Fraus alchimi Mors nicanoris.

Numer⁹ librorũ noui testamẽti.

¶Noui testamenti versus quadraginta septem.

i ij iij iiij v vj
Christus a magis.in Jordane.diabolus.⁊ vocatio Petri Andree Jacobi ⁊ Joãnis.in mõte bti pauperes.dicens pater noster.

¶Natus:Adoratur:Lotue:Tentat Docet Orat
vij viij ix x xj xij
Christi. datur infirmis. Matthеum. duodecim. Joannem Baptistam sabbato.
Dogma Salus Uocat Elegit Laudat Sata transit
xiij xiiij xv xvj xvij xviij
parabolarum. Joannis truncatur. panes. Petro dantur. transfiguration⁹. in medio statuitur.
Post enigma Caput Septem Claues Decor Infans.
xix xx xxj xxij xxiij
matrimonij. operarijs. hebreorum. census. predicat malis.
Unio Denarius Pueri Nunisma; Ue ve
xxiiij xxv xxvj xxvij xxviij
ante diem iudicij. venturum predicitur. Christus ⁊ apostoli. Christus. Christus.
Prelia Judicium Lenant Pariturq; Resurgit
i ij iij iiij v
Christus. discipulos. sibi duodecim apostolos. loquitur. mergunturꝰ
¶Predicat Excusat Sociat Proverbia Porci
vj vij viij ix x
filia herodiadis. manibus manducare non coinquinat. homines ambulabunt. candidas vestes. per foramen acus.
Saltat Non lotis Uelut arbor Fullo Camelum
xj xij xiij xiiij xv xvj
vestimenta. ponit vidua. precedens iudicium. comeditur. Christus. resurrectio.
Sternunt Era duo Dolor Azima Passio Ultra
i ij iij iiij v vj
Elizabeth ⁊ Maria. Jesus. Baptismatis. Naaman. retia. eliguntur.
¶Concipiunt Puer Unda Syrus Narat Duo veni
vij viij ix x xj xij
mater adolescentis ⁊ peccatrix rogat pro filia. foreas habent. mittuntur. lxxij. dei demonia elicinnt habes imposita.
Flent Taurus Uulpes Bini Digito Bona multa.

xiij xiiij xv xvj xvij xviij
mulier. fuga. filius passitur. dines induitur. mundatur. iniquus.
Inclinata Boum Siliquis Besso Lepra Judex
xix xx xxj xxij xxiij xxiiij
vocatur. habent vnam vxorem. cum audieritis. manducatur. Christi. vobis dixi iesus disci. suis.
Zacchеus Septem viri Prelia Paschaq; Mos Par
j ij iij iiij v
In principio erat. in nuptijs. venit ad iesum nocte. samaritane. aque piscine.
¶Verbum Mutat aquas Nichodemus Ezechia Motus
vj vij viij ix x
vivus. vos ascendite ad diem. ante dominicam. natus. vnum & vnus pastor.
Sum panis Festum Stat adultera Cecus Bulle
xj xij xiij xiiij xv xvj xvij
Lazarus. vnguenti. discipulorum. ego sum. ego sum. dixit iesus discipulis. iesus patrem.
Flet Libra Pedes Ala Alis Flebilis Stat
xviij xix xx xxj
christus. christus. christus. post resurrectionem discipulis.
Illusus Moritur Surrexit Se manifestat
j ij iij iiij v
Paulus arguit. arguit. simul arguit. multarum gentium. reconciliauit nos.
¶Gentes Judeos Utroq; Patrem Domini mors
vj vij viij ix x
Christus resurgens ex mortuis. iam consentio quia bono. separabit a christi. est filiorum in gloria. creditur ad institiam.
Non moritur. Legi. Quis nos. Et adoptia Corde
xj xij xiij xiiij xv xvj
facti sūt vt ego istar, alicui inicē sum⁹. dei ē videri eos q̄ male agūt. q̄ firm⁹ ē mādu. septa sūt ad nr̄am sal. apli ad fi. scri. fideliū.
Rami Membra Minister Dius Quecunq; Salutee
j ij iij iiij v vj
nō sunt in vobis. sapientiam loq̄mur inter. potū dedi. nos reputāt ꝓpter xp̄m. nostrū immolat⁹ est christus. nō possidebunt.
¶Schismata. Perfectos Lac Stulti Pascha. Rapaces
vij viij ix x xj
vxorem habeat ꝓpter fornica. idolum. non obturabis. vos nō apprehendat nisi humana. suam presumit ad manducandum.
Quisq; suam Nihil est Bonis os Tentatio Tenam
xij xiij xiiij xv xvj
dividens singulis. hominum loquar & angelorum. mulieres in ecclesia. corpus spirituale. se ecclesie.
Ut vult Sit nguis Taceant Surgent Loadunent
j ij iij iiij v vj
nostra hec est testimonium cōscientie. ꝓpter vos. in persona christi. cordis. fictilibus. omnia facta sunt. ecce nunc acceptabile.
¶Gloria Donaui Tabule: Oasis Nova Tempus
vij viij ix x xj xij xiij
q̄ in omnibus cōfido in vobis. volūtas. parce. presentes in facto. israelite sunt. & extra corpus. in ore duorum omne verbum.
Gaudio Promptа: Meret Tales Ego Ulio Strabit
j ij iij iiij v vj
apud petrum diebus. xv. Petrus cū Sentibus. dicte sunt. pmisi. letare que non paris. spiritus est charitas. est mihi mundus.
¶Mansit Edebat Abiae Sterilis Fructus Crucifixus
j ij iij iiij v vj
xp̄m ad dexterā suā in celestibus. estis sanctorū. genua mea ad patrē. dona hominibus. ecclesie christus. tenebrarum rectores.
¶Constituens Clues Flecto Dedit Et caput Harum
j ij iij iiij
cupio & esse cum christo. In nomine iesu omne genu extendens meipsum. mea sic stete in domino charissimi.
¶Dissolui Flectatur Ad interiora Corona
j ij iij iiij
per sanguinem qui in celis & in terris. vos decipiat per philosophiam. sunt querite. fermo vester sit sale conditus.
¶Purificus Nequis Quesursum Sal sit in ore
j ij iij iiij v j ij iij
facti sitis oīb⁹. volum⁹ ad vos. vestrā nisi ad cognoscēdū. dei & vor. cū dixerit archas. habūt i itinitu. pcti fili⁹ pditi. ābulare igete.
¶Forma Uentre Fidem Tuba Par ¶Penas Homo Quosdam
j ij iij iiij v vj
precepti. charitas. primus formatus deinde eua. sue preesse nescit. ad omnia vtilis est. honora et pugnis.
¶Finis Adam Domui Pietas Uiduas Diuntur
j ij iij iiij j ij iij
cui crepidi scio &c. labora sicut bon⁹. homes seipos amātes. oportune iportune. crie ep̄m ec̄ op̄s. appuit fidel & de his volo te ꝑsir.
¶Certus Miles Erunt Justa ¶Sine Diaria Sermo
j ij iij iiij v vj
fecit & secula. pater christo omnia. donec nominatur. est sermo dei. qui vocatur a deo tanq̄ aaron filium dei crucifigentes
¶Per quem Subiecit Hodie Unus Nisi Rursum
vij viij ix x xj xij xiij
salem. deus & nō homo taberna. vitule aspersus. lex futuroꝝ. est substantia sperādarū. dns quos diligit. altare de quo edere.
Rex Fixit Cinis Umbra Fides Castigat Habemus
j ij iij iiij v vj vij
eligitur mathias. factus est de celo. claudus communis. ananie diacones eliguntur. stephanus
¶Sorte Sonus Salit Omnis Fraus Septem Lapidatur
viij ix ix x xj xij
baptizat eunuchum. conuertitur. circuncisi contra patrem. submissum de celo. misit manus vt affligeret.
Philippus Saulus Uas Disceptant Et herodes
xiij xiiij xv xvj xvij
dixit pau. ad helimā. obtule. paulo & barna. qō neq; pōes neq; nos portare potuim⁹. exiuit a phitonissa. p̄dī. pau. & grecis deū.
Cecus eris Tauroſq; Juppum Spes questus Athenis
xviij xix xx xxj xxij
percutiebāt añ tribunal. seditionē mouēt. p dyana. inuenis q̄ ceciderat a fenestra. ligat paulū. ceditur paulus iussu tyranni.
Sostenem Ephesij Redit vinus Zona Flagellis
xxiij xxiiij xxv xxvj xxvij xxviij
liberat paulum. audiebat paulum. venit hierusalem. loquitur paulo. nauis sed anime euaserunt. venit paulus.
Judex Felix Festus Agrippaq; Naufraga Romam
j ij iij iiij v
tentationem beatus vir qui. et demones credunt. nemo donare potest. et lucrum faciemus. sit sermo vester.
¶Suffert Tu credis Linguam Mercabimur Est non
j ij iij iiij v
sanguine redempti estote omni creature. patimini propter institiam. charitatem habentes. q; aduersarius vester diabolus.
¶Agni Subiecti Si quid Mutuam Uigilate.

¶Joannes: in quo Christi diuinitatis sacramenta aperiuntur. ca.xxj.
¶Ad Romanos: in qua apostol⁹ reuocat Romanos ab erroribus Sentium & ceremonijs legis ad veram catholicam fidē. capitu. xvj.
¶Ad Corinthios prima: in quo quosdaq; a falsis apostolis & prophetis per eloquētiam: quosdam vero per obseruātiā legis Judaice seductos reuocat ad veram fidē et euangelicam sapientiam. capi. xvj.
Ad Corinthios.ij. eosdem ad penitentiam conuersos & emendatos consolatur & laudat. capi. xiij.
¶Ad Galathas. in qua ipsos seductos a falsis apostolis vt ad legem & circuncisionem reuerterentur reuocat ad veram fidem. capitu. xvj.
¶Ad Ephesios: in qua Ephesij q̄ ab apostolo verbo veritatis accepto perstiterunt in fide ipsos collaudat. ca. vj.
¶Ad Philippenses: in qua Philippēses accepto veritatis verbo perstiterunt in fide. nec receperunt falsos apostolos ipsos apostolus collaudat. capi. iiij.
¶Ad Colossenses: in quo Colossen. preuēt os a pseudoapostolis corrigit eos ad fidei veritatem admonens. cap̄. iiij.
¶Ad Thessalonicenses prima: in qua apostolus eos laudat q̄ contra malos ac ciues fortiter resistat. capitu. v.
Ad Thessalo. ij. in qua vo instruit eos dem ſuper temporibus nouissimis: de aduentu persecutione & fallacijs antichristi: et de ipsius exultatione atq; ruina. ca. ij.
¶Ad Thimotheū prima: in qua Timotheum instruit de ordinatione et officio episcopatus & diaconatus atq;: omnis ecclesiastice discipline. cap. vj.
Ad Timo. ij. in qua Timotheum incitat ad martyrum informans de catholica veritate & nouissimis temporibus. c. iiij.
¶A Titum: in qua instruit de constitutione presbyterorum & conuersatione spirituali: ac hereticis vitandis. ca. ij
¶Ad Philemonē: deniq; de fide & charitate in sanctos commendat: indulgeatq; Onesimo seruo precatur. ca. vnicum. Sed in versibus istis nulla fit mentio.
¶Ad Hebreos: in qua apostolus defectū et euacuationem legis Mosayce & perfectionem legis euangelice ostendit: et q̄ Christus sit verus deus et homo dei & hominum mediator. capi. xiij.
¶Actus apostolorum in quo sanctus Lucas Christo in celum assumpto visibilem spiritussancti missionem declarat: gestaq; apostolorum: et precipue pauli: atq; infantiam nascentis ecclesie describit. capitulum. xxviij.
¶Jacobus: in qua ad patiētiam suadet. et apud deum non esse personarum acceptionem docet: malaq; ex vitio lingue ꝓuenientia aperit bella & controuersias reprehendit & ad virtutes inducit. ca. v.
¶Petri prima: in qua sanct⁹ Petrus gratias agit deo qui per passionem filij gen⁹ saluauit humanum ad recte viuendum omnes erudiens. capi. v.

Argumentum librorum Biblie.

Petri.ij.in qua inducit credentes ad
22 tenendam fidei veritatis constantiam: he
reticorum damnans falsitates ꝛ secundū
23 Christi aduentum conscribens. ca.iij.
¶Joannis prima: in qua Joannes testifi
catur de verbo veritatis ꝛ vite ad confes
sionem peccatorum hortans affirmat nos
24 Jesum habere aduocatum ad patrem a
motem mundi dissuadens et ad dilectio
nem dei ꝛ proximi inducens. cap.v.
Joānis.ij.in qua electam ꝛ filios eius
commēdat ad fraternam hortatur chari
tatem ꝛ hereticos deuitent admonet. ca
25 pitu. vnicum.
Joan.iij.in qua Calum extollit pieta
26 tis causa vtq; constans sic: hortatur. capi
tulum vnicum.
¶Jude: in qua Judas omnes de salute
propria monet inducens altercationem
Michaelis cum Sathana: detestantur
27 quoq; herecorum vitam ca.j.
et scōs alios iij
¶Apocalypsis: in quo agitur de reuela
tionibus factis Joanni per angelum in
Pathmos insula: et de tribulationibus
quas ecclesia Christi: tunc patiebatur ꝛ in
futurum passura erit: ꝛ de supplicijs dam
natorum ac premijs electorum. ca.xxij.

	j	ij	iij
22	voce lapsa de celo.	Noe iustitie preconem custodiuit.	frater noster Paulus.
	¶Filius est meus	Octauum	Charissimus inde
	j	ij	iij iiij
	abinitio.	exierunt.qm̄ de morte trāslati sumus ad vitā.	charitas dei est nobis. qui testimonium dant in celo ꝛ in terra.
23	¶Quod fuit Ex nobis Scimus	Perfectaq;	Tres sunt.
	j j j	ij	iij
24	domine scribit Joannes. scribit Joannes.	Judas scribit qualiter.	cum diabolo disputat. prophetauit.
25	¶Electe.	¶Caio. ¶Judas	Archangelus Enoch.
26	j ij iij iiij	v	vj
	ecclesie candelabra. ecclesie docent ur.	ecclesie erudiuntur. posita erat in celo. librum ꝛ signacula eius.	sigillum aperitur
27	¶Septem Bis bine Tres	Sedes Soluere	Sextum
	vij viij ix	x	xj
	duodecim signati. accepit angelus.	abysmi aperuit.	septem locuta sunt. duo occiduntur.
	Milia Thuribulum	Puteumq; Contrua	Testes
	xij xiij xiiij	xv xvj	xvij
	Michaelis ꝛ draconis. bestie ascendunt.	sancti canticum nouum. septem angelos habentes.	effundunt septem. damnatio.
	Pugna Due	Cantant Plagas	Phialas Meretricis
	xviij xix	xx xxj	xxij
	reges terre. nuptiarum agni vocati sunt.	mortui. ornatam viro suo.	dicit sponsus.
	Flebunt Ad cenam	Surgunt Sponsam	Venit

¶Tertia Tabula
Finis.

¶Elenchus Canonicorum Apocryphorumq; librorum veteris testamenti secundum aliquos.

¶Canonici.

Eneſis.	j.
Exodus.	ij.
Leuiticus.	iij.
Numeri.	iiij
Deuteronomium.	v
Jesus Naue: siue Josue.	vj.
Judices.	vij.
Ruth.	viij
Regnorum: siue Regum primus.	ix.
Regum secundus.	x
Regum tertius.	xj.
Regum quartus.	xij.
Paralipomenon primus.	xiij.
Paralipomenon secundus.	xiiij.
Esdras.	xv.
Neemias.	xvj.
Hester:	xvij.
Job.	xviij.
Psalterium.	xix.
Parabole Salomonis	xx
Ecclesiastes.	xxj.
Canticum canticorum	xxij.
Esaias.	xxiij
Hieremias.	xxiiij.
Threni Hieremie.	xxv.
Ezechiel.	xxvj
Daniel.	xxvij

Osee.	xxviij.
Johel.	xxix.
Amos.	xxx.
Abdias.	xxxj.
Jonas.	xxxij.
Micheas	xxxiij.
Naum.	xxxiiij.
Abacuch.	xxxv.
Aggeus.	xxxvj.
zacharias.	xxxvij.
Malachias.	xxxviij.

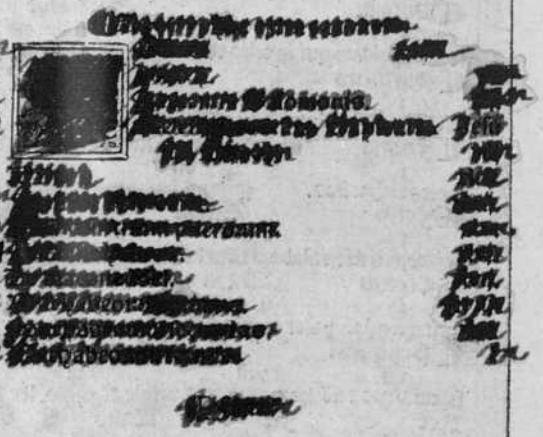

Tabula Quarta

¶ Tabula Quarta alphabetica ex singulis libris et capitulis totius biblie: tam ex veteri q̄ nouo testamento: a reuerendo in sacra scriptura magistro Gabriele Bruto Veneto ordinis minorum ministro prouincie terre sancte summa cura ⁊ sollicitudine cōposita ac ordinata per quam quamcunq; materiam vel historiam in quocūq; locorum biblie positam incipiendo quandoq; a vocabulis: quandoq; a verbis ⁊ nōnunq; etiam a propriis nominibus non minus facillime q̄ cōpiosissime poteris inuenire q; si vna ⁊ eadem historia sub diuersis vocabulis repetatur non ignoranter actum reputetur: sed vt facilius talis historia reperiatur. inuenietq; diligēs lector in hac noua presenti annotatione non solum librorum: atq; capitulorum singulorum quotas: sed etiam per singula interstitia ac paragraphos suas appropriatas literas quib⁹ facile ⁊ ad manum omnia comperiet.

¶ De incipientibus a litera A.

Arō fit summus sacerdos. exo.xviij.a
Aaron consecratur sacer. leui.viij.a
Aaron offert sacrifi leuit.ix.a.b
Abel occiditur a cain. gene.iiij.b
Abela ciuita. puer qui inter. ij.reg.xx.f
Abiciamus opera tenebrarum ro.xiij.b
Abortiuus melior q̄ qui centum fi. eccles.vi.a
Abraam egreditur de terra sua. genesis.xij.b
Abraam a loth separatur gene.xiij.c
Abraam vicit quatuor reges. genesis.xiiij.c
Abraam credidit deo. genesis.xv.b
Abraam offert filium pro victima. gene.xxij.b
Abraam duos filios habuit galat.iiij.c
Abrae dicte sunt repromiss galathas.iij.c
Abner occiditur a ioab ij.regum.iij.e.f
Abdias rex super iudam regnat. ij.para.xxj.a
Absalon fugit patrem dauid ij.reg.xiij.g
Abstinere a carnalibus desyderijs j.pet.j.b
Absterget deus omnem lachrymam apo.xxj.b
Absq; synagogis facient vos io.xvj.a
Abstulit saram abimelech genesis.xx.a
Achan lapidatur ios.vij.b
Achaz rex regnat iiij.regum.xvj.a
Achaz moritur ij.paralipomenon.xxviij.b
Accepi a dño quod ⁊ tradidi vobis. j.corin.xj.c
Accepistis iesum in ipso ambu. colo.ij.b
Accipiens a deo patre honorem ij.pet.j.b
Acceptio personarum non est apud deum col.iij.d
Achior vera dicit holofer. iud.v.a.b.c.d
Accusatur ioseph a domina gen.xxxix.c
Accusator fratrum nostrorum apo.xij.c
Adolescentiores viduas deui. j.tim.v.b
Adonai manifestatur moysi. exo.vj.a
Adorabunt deum viri de loco suo sopho.ij.c
Adoratur christus a magis matth.ij.b
Adolescentiam nemo contemnat. j.timo.iij.c
Adolescentule vtros suos ament titum.ij.a
Adolescentes subditi senioribus j.pet.v.b
Administratorij sunt spiritus heb.j.d
Aduocatum habemus christum j.ioan.ij.a
Afflictus est ionas afflictione. ionē.iiij.a
Agag: rex occiditur j.reg.xv.g
Agar ancilla sarai fugit genē.xvj.b.c
Agarent tradita sunt in ma. israel. j.para.v.c
Age penitentiam ⁊ prima opera fac. apo.ij.b
Agnus stabat super montem syon. apo.xiiij.a
Abias prophetat vxori hiero. iiij.reg.xiiij.b
Alexander occubat ptoloma. j.mac.x.a
Altare ordinatur exod.xxx.a
Altare fit de lignis sethim. exo.xxvij.a
Altare sacratur vnctione leui.xviij.b
Altare scissum in bethel iij.reg.xiij.a
Alchimus occiditur j.macha.ix.f
Alia claritas solis: alia lune. j.corint.xv.c.f
Alligari ⁊ mori pro christo act.xxj.c
Amazias regnat in iudea ij.paralī.xv.a
Aman multum exaltatur heſt.iij.a
Ambulate in sapientia col.iiij.a
Amicitia huius seculi inimica est io.iiij.a
Amon de quo prophetat eze. eze.xlv.a
Ananias vendidit agrum act.v.a
Angit pharao israel. exo.v.b
Angelus luctatur cū iacob. genē.xxxij.osee.xij.a
Angelus apprehendit semen abrae. heb ij.b
Angeli quatuor super quatuor. apo.vij.a
Angelus amicus nube vtris apo.x.a
Annis septem seruiuit iacob. gene.xxix.b
Anime tue miserere eccle.xxx.b
Animam christus posuit pro nobis j.io.iij.c
Animal primum simile leoni. apo.iiij.b
Ante bibentes excoriantur virge gene.xxx.g
Antiochus spoliat templum ij.mach.ix.c
Antiochus moritur in fetore ij.mach.ix.b
Antichristus est qui negat patrem ⁊ fi. j.io.ij.b
Antichristus est qui non confitetur ij.io.j.c
Anulum tradidit aman mardo. heſt.viij.a
Annus tyberij cesaris lu.iij.a
Apparuit in som. iacob scala. gene.xxviij.c
Apparuit iesus disc. suis post resur. io.xxj.b
Apparuit gratia saluatoris nostri. tit.ij.c
Apparuit benigni. salua. tit.iij.b
Apparuerunt illis dispar. lingue act.ij.a
Aperit ⁊ nemo claudit apoca.iij.b
Appellauit cesarem paulus act.xxv.c
Appolonius occiditur j.mach.iij.b
Apostoli petri liberatio act.v.g
Appolo iudeus credens predi. act.xviij.f
Aqua versa est in sanguine exod.xvij.c
Aquam de bethleem cōcupiscit dauid. j.pa.xj.d
Aquam conuertit iesus in vinum io.ij.b
Aquam percussit de petra moyses exo.xvij.b
Aquam lasso non dedisti iob.xxij.a
Aque egresse bis percutiens. nu.xx.b
Acquirit iacob gratiam esau. genesis.xxxiij.a.b
Acquisitio sapientie melior auro. prouerb.iij.b
Arbitror omnia vt stercora philip.iij.b
Arbor non faciens fructum luc.iij.b
Arbor que non facit fructum bonum. mat.vij.c
Archa noe fit centum annis genesis.vj.a
Archam intrat noe ⁊ alij genesis.vij.a
Archam post diluuium egreditur genesis.viij.c
Archa dei transfertur in templum. ij.paralī.v.a
Archa dei domo aminadab. ij.regum.vj.a
Arca transfertur de domo obedi. j.pa.xv.d
Argentum ⁊ aurum non est mihi act.iij.a
Argentea vasa postulant fi. israel ab. exo.xij.e
Argue peccantem j.timo.v.d
Artaxerxes scribit esdre j.esd.vij.b
Artifex beseleel eligitur exo.xxxj.a
Ascendit iacob in egyptum ad io. genesis.xlvj.d
Assecutus est meam doctrinam ij.timo.iij.c
Asina balaam loquitur nu.xxij.e
Aspersio sanguis vitule fit leui.xvj.c
Aspicient in quem confixerunt zach.xij.c
Assur virga furoris dei esa.x.b
At vbi venit plenitudo temporis. galath.iiij.a
Athalia mulier regnat iiij.reg.xj.a
Athenis paulus predicat act.xvij.d
Audite celi que loquor deute.xxxij.a
Audi israel mandata vite. baruch iij.b
Audiui vocem quarti animalis apo.vj.b
Audiui vocem vnius aquile apo.viij.d
Auferet deus omnem lachrymam esa.xxv.c
Aurum dat dauid pro templo j.para.xxij.c
Aurum ponderatum datur j.esdre.viij.g
Aurum ⁊ argentum eruginauit ia.v.a
Aioth iudicat ⁊ occidit eglon iud.iij.b.c
Azahel percutitur ab abner ij.re.ij.e
Azima comeditur matth.xxvj.b

¶ De incipientibus a litera B.

Abylonis turris edifi. gene.xj.a
Babylon cecidit hiere.l.a
Baldach loquitur ad iob. iob.viij.a
Balaā bñdixit pplm israel. nu.xxiij.b
Baldach loquitur ad iob. iob.viij.a
Baal idol facer. ab heli. occi. iij.re.xviij.f
Baptizatur christus in iordane. matt.iij.c
Baptizate in nomine iesu act.viij.a
Barber aduntur nuntijs dauid. ij.regum.x.a
Barach vincit zizaram ducem. iudi.iiij.b
Beatus qui semper est pauidus. prouer.xxviij.b
Beatus venter portans Christum lu.xj.b
Beatus vir qui suffert tentationem ia.j.b
Beatus qui legit ⁊ audit verba prophe. apo.j.a
Beati qui custodiunt vestimenta apo.xvj.c
Beati qui cenam agni vocati sunt. apoca.xix.b
Beati qui lauant stolas in sanguine. apoca.xxij.c
Bel destruitur propter danielem. dani.xiiij.b
Bellum contra inimicos deu.xx.a
Benadab rex syrie ij.para.xvj.b
Benedicitur iacob ab isaac. gene.xxvij.b
Benedixit iacob filios suos gene.xxvij.b
Benedictio duodecim tribuum deute.xxxiij.a
Benedixit samuel dauid j.regum.xvj.c
Benedixit dominus iob nouissimis iob.xlij.c
Benedictus qui venit in nomine domini. lu.xix.g
Benedictus deus ⁊ pater ⁊c. ephe.j.a.j.pe.j.a
Benedictio claritas ⁊ sapientia apo.vij.c
Benefactus to ⁊ inuenies reti. eccle.xij.a
Beniamin nascitur genesis.xxxv.c
Beniamin cum fratribus venit ad. gene.xliij.b
Beniamin genus j.para.viij.a
Bestia septem capitum de mari. apo.xiij.a
Beseleel artifex exo.xxxj.a
Bethsabee concepit de dauid ij.regum.xj.a
Bibe aquam de cisterna prouer.v.c
Binos mittit christus discipulos. lu.x.a
Blasphemus lapidetur leui.xxiiij.c
Blasphemat rex assy. deum iiij.reg.xviij.b
Blasphemus nicanor interfici. ij.macha.xv.e
Bona bonis creata sunt eccle.xxxix.c
Bona facit dominus hiere.xxxij.b
Bonus odor sumus deo ij.corint.ij.b
Bonum certamen certaui ij.timo.iiij.b
Brachium pharaonis frangitur eze.xxx.f
Breues dies hominis sunt iob.xiiij.a
Bucella panis cum gaudio prouer.xvij.a
Buccina populus vocatur nu.xxix.a

¶ De incipientibus a litera C.

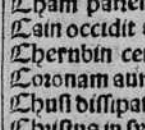

Aleph pars terre datur ios.xiiij.b
Calicem accep. de ma. hie.xxv.b
Candelabrum aureum. zac.iiij.a
Canit ezechi. canticum. esa.xxxviij.b
Canite tuba in syon ioh.ij.a
Cantica dedicationis templi. nee.xij.b
Cantabant saul percussit mille j.reg.xviij.b
Canunt tres pueri in fornace dante.iij.e
Capitur hiere. hie.xxxj.f.⁊ melius.xxxvij.c
Capree pellis ponitur j.regum xix.e
Caput holoferni aufertur iud.xiij.b
Cardus misit ad cedrum iiij.regum.xiij.c
Carmen cecinit moyses exod.xv.a
Carmen delboze iud.v.a
Carmina dauid post victoriam ij.reg xix.a
Caro cruda sumitur j.regum.ij.c
Caro mea vere est cibus io.vj.f
Caro concupiscit aduersus spiritum. galath.v.c
Caritatem inuicem habentes col.iij.c
Caritas fraterna maneat in. heb.xiij.a
Cecidit sors super mathiam act.xx.b
Cecidit adolescens de cenaculo act.xx.b
Cecidit dux syrie cum exerci. iiij.reg.vij.b
Cecidit spiritussanctus super omnes act.x.g
Cecus sit tobias rob.ij.b
Cecus cecum ducens lu.vj.f
Cecus a natiuitate liberatur io.ix.a
Celle sacerdotum j.pa.xxvj.c
Celum sedes mea esa.lxvj.a
Celi quasi ere fusi sunt iob.xxxvij.a
Celum nouum ⁊ terram nouam apo.xxj.a
Celum ⁊ terra transibunt lu.xxj.f
Cenat christus cum discipulis mat.xvj.b
Cenam suam quisq; presumit j.cor.xj.b
Centum quadraginta quatuor milia. apo.xiiij.a
Cepit iesus lauare pedes io.xiij.a
Cham patrem noe irridet gene.ix.b
Cain occidit abel gene.iiij.b
Cherubin cernitur a dextris eze.x.a
Cozonam aureā fecit in tabernacu. exo.xxxvij.a
Chusi dissipat consilium achito. ij.regum.xvij.c
Christus in synagoga legit luc.iiij.c.
Congregati sunt filij israel in sana. ios.xviij.a
Congregatio hypocrite sterilis iob.xv.b
Christus pontifex futurorum heb.ix.c
Christus passus pro nobis j.per.ij.b
Christo passo in carne armamini j.pe.iiij.a
Christo confixus sum cruci gal.ij.b
Cibus salomonis describitur iij.reg.iiij.c
Cibus est caro christi io.vj.f
Cinis vitule rufe nume.xix.b
Circumcisio puerorum genesis.xvij.b
Circumcisio christi lu.ij.c
Circumcisionem acci. homo in sabbo. io.vij.c
Circumciditur timotheus ac.xvj.a
Circundabunt te inimici tui. lu.xix.g
Ciuitas magna apo.xj.b.vel.xvj.b
Ciuitas sancta hierusalem apo.xxj.a
Clarificetur nomen iesu christi ij.thess.j.b
Clausis predicat apertionem esa.lxj.a
Claues dantur petro matth.xvj.c
Claudus rectus ambulauit act.xiij.b
Claudit ⁊ nemo aperit apo.iij.b
Cognitio peccati per legem ro.iij.c
Cor est a deo cogni. ro.vij.c

Tabula

Cognoui vos ex omnibus cogna. amos.iii.a
Comburitur sodoma z gomorra ge.xix.c
Conceptio ioannis baptiste lu.j.e
Confessio tobie tobie.xiij.a
Confitemini alterutrum peccata vestra iaco.v.d
Conflantes stagnum z plumbum eze.xxij.d.
Confractus est bel z nabo. naū.j.b
Confortat dominus in tribulatione ioan.xj.f
Collegerunt consilium contra iesum tob.xxvj.c
Coluber tortuosus tob.xxvj.c
Columne celi contremiscunt tob.xxvj.c
Comederunt ducti ab heliseo iiij.reg.vj.e
Comederunt carnem populi mich.iij.a
Commoda mihi tres panes lu.xj.a
Comparatus sum luto tob.xxx.c
Communicatio sancti spiritus ij.corin.xiij.d
Corde prudentis requiescit sa. prouer.xiiij.d
Cor regis in manu domini prouer.xxj.a
Cor tradet ad vigilandum eccle.xxxix.a
Corda preparate domino j.reg.vij a
Corde creditur ad iustitiam roma.x.b
Cornelius timens deum act.x.a
Cornua fecit sedechias ij.pa.xviij.c
Corripite inquietos. j.the.v.v.c
Corrumpitur thamara iuda gen.xxxviij.c
Corrumpitur thamar a fratre amnon .ij.re.viij.b
Construuntur putei gen.xxvj.c
Conseruus tuus sum z fratrū tuorum. apo.xix.b
Constans animo factus sum dixit esd. ij. esd.viij.c
Consurge induere fortitudine syon. esa.lij.a
Contra faciem potentis nolt resi. eccl.iij.d
Conuertam festiuitas.vestras in lu. amos.viij.c
Conuertebantur gentes in rege tone.ix.d
Conuertimini ad me zacha.j.b
Conuocat principes dauid. j.pa.xxviij.a
Conuersus consolatus es me esa.xij.a
Crede in iesum z saluus eris act.xvj.f
Crescite in gratia dñi nostri iesu xpi. ij.pe.iij.d
Crispus archisy nagogus credi. act.xviij.c
Cultrum statue in gut.tuo prouer.xxiij.a
Cultri lapidei pro circuncisione iosue.v.a
Crudelia fiunt in iudeos ij.mac.vj.a
Custodes taberna.describuntur. j.pe.ix.c
Currus inimicorum dauid submer. ij.re.viij.a
Cyro christo meo. esa xlv.a

De incipientibus a litera D.

Dabit mihi portionem substan. lu.xv.e
Dānū negligit amicus pro a. p.xij.d
Dartus fecit reedi.i ē.inhie.j. esd.vj.a
Dartus misit equi.cū.3010.iij. esd.vj.a
Daram z ebiro absorbentur. nu.xxj.c
Datus est mihi stimulus carnis ij.co.xij.c
Dauid percussit cor suum j.reg.xxiij.b
Dragmas.xij.mi.lu. ij.mac.xij.g
Decalogi repetitio deu.v.a
Decem precepta dantur exo.xx.a
Decem lepiosi mundati lu.xvij.d
Decime z primitie dari debent deu xxj.c
Decime dantur leuitis ij.pa.xxxj.b
Decima pars eligitur nee.xj.a
Deceperunt eos idola sua amos.ij.b
Decollatur ioannes baptista mat.xiiij.a
Decorticauit virgas iacob gen.xxx.f
Decor tyri vituperatur ezec.xxvij.a
Dedit ipsum capni super omnem eccle. ephe.j.d
Dedit deus tempus penitentie apo.ij.f
Defertur filius vnicus matris vidue. lu.vij.b
Deleuit dominus regnum israel iiij.reg.xviij.c
Delibatio fit sancta z massa ro.xj.b
Demetrius exaltau.t ionatham. j.macha.xj.c
Demoniacus mutus liberatur luc.xj.b
Denarius diurnus datur labo. mach.xx.a
Deponentes mendacium. ephe.iiij.e
Describitur gens esau gen.xxxvj.a
Designauit xps septuagintaduos disci. lu.x.a
Desiderat paulus dissolui et esse cum xpo. phi.j.d
Descendit pharao ad infe. ezec.xxxj.b
Deuorat locusta segetes exodi.x.d
Deus ipse veniet esa.xxxv.b
Deus verax ro.iij.a
Deus operatur velle z perficere phi.ij.d
Deo patri gloria phi.iiij.d
Deus pacis det vobis pacem ij.tes.iij.d
Deus dirigat corda vestra ij tes.iij.a
Deus non est acceptor personarum act.x.e
Deus dat sapientiam abundanter iaco.j.c
Deum timete j.pet.ij.a
Deus autem eis gratie vocauit nos j pet.a.
Deus angelis non pepercit ij.pe.ij.a
Deum nemo vidit vnq̄ j.io.iiij.c
Deus charitas est j.io.iiij.c
Deum non videt qui male facit. iij.io.j.d
Dies magna domini veniet sopho.j.c
Dies festus azimorum luce ij.a
Dies domini sicut fur veniet j.tes.v.a
Digito electi dominus demonia lu.xj.c
Digne ambuletis in vocatione ephe.iiij.a
Dignus est deus accipere gloriam. apo.iiij.d
Dignus est agnus qui occisus est. apo.v.e
Dij fiunt a populo israel exo.xxxij.a
Diligite inimicos vestros lu.vj.d
Diligis dominum deum tuum luc.x.e
Diligentibus deū oia cooperant in bonū. ro.viij.c
Dilectio plenitudo legis ro.xiij.c
Diligite viri vxores vestras ephe.v.e
Diligens fratrem in luce manet j.ioan.ij.b
Diligamus inuicem j.ioan.iiij.c
Dimidium bonorum do pauperibus luc.xix.b
Dina corrumpitur a sichem gen.xxxiij.a
Dionysius ariopagita act.xvij.g
Diplar serpens in solitudine deu.viij.c
Disputatio hieremie cum deo hie.xij.a
Disputat paulus act.xxiij.g
Dissensio phariseorum z sadu. act.xxiij b
Diuisiones gratiarum. j.cor xij.a
Diuites incidunt in tentationes. j.ti.vj.b
Diuortia fiunt multerum ij esdre.iij.c
Docet iesus discipu.in monte mat.v.a
Doctrina mea non est mea ioan.vij.d
Docere multeri non permittitur j.tim.ij.d
Doech sacerdos accusat j.reg.xxij.b
Dominus deus sabaoth hiere.xj.d
Dominus dirigit corda vestra ij.tes.iij.a
Dominus stat ad iudicium esa.iij.c
Domus saltus fit iij.reg.vij.a
Domus mea domus orationis luc.xix.g
Donauit in persona xpi pau. ij.co.ij.c
Donauit illi nomen qō est super omne. phi.ij.b
Dormit noe denudatus irrisus gen.ix.c
Dormies super latus tuum sinis ezechi.iij.a
Draco rufus habens capita.vij. apo.xij.a
Ducitur in vxorem rebecca gen.xxiiij.g
Ducunt in bonis dies suos. iob.xxj.b
Due mulieres fornicate ezech.xxi.ij.a
Duo fouebuntur mutuo eccle.iiij.c
Duo mala fecit populus meus hiere.ij.c
Duorum hominum testimonium io.viij.c
Duodecim filiorum israel benedictio ge.xlix.a
Duodecim exploratores nu.xiij.b
Duodecim apostolos xps vocat mat.ij b
Duodecim porte ciuitatis apo.xxi.d
Dum xps habemus operemur bonum gal.vj.c
Durum est contra stimulum calcitrare act.ix.a

De incipientibus a litera E.

Ece virgo concipiet esa vij.c
Ecce ego mitto ange.me. mal.iij.a
Ecce vir nomine zacheus. lu.xix.a
Ecce video celos apertos act.vij.g
Ecce vento cito apo.iij.c
Ecce vicit leo de tribu iuda. apo.v.b
Edenda de animalibus mundis leui.xj.a
Edificium mensuratum ezc.xl.b
Edictum exijt a cesare augusto lu.ij.a
Effundam super eos indigna. sopho.iij.b
Effundite phialas septem ire apo.xvj.a
Egenus factus xps est cum di. ij.corin.viij.b
Egypti dominus ioseph constituitur. ge.xlj.f
Ego flos campi canti ij.a
Ego veni in nomine patris mei io.v.g
Ego sum panis viuus io.vj.e
Ego sum lux mundi io.viij.b
Ego sum pastor bonus iob.x.b
Ego z pater vnum sumus. jio.x.f
Ego lux in mundum veni io.xij.g
Ego sum via veritas z vita io.xiiij.a
Ego stigmata iesu in corpore meo gal.vj.d
Ego sum iesus quem tu persequeris act.ix.a
Ego sum alpha z o apo.j.b
Ego sum primus z nouissimus apo.j.d
Egreditur noe de arca ge.viij.d
Egreditur abraam de terra sua ge xij.b
Egredietur dominus de loco sancto suo mich.j.a
Egrotat ezechianum z curatur ij.pa.xxxij.f
Eleazar cadit sub elephante j.mach.vj.f
Elegerūt stepha. plenum fide act.vj.b
Elegit.xij.apost.xps. mat.xix.c.luce.vj.e
Elemosyna exora.pro omni ma. eccl.xxix.b
Elemosyne cornelij ascen.in conspe. act.x.a
Eleuata est nubes de taber.fed. nu.x.b
Eliphaz properat iob iob.iiij.a
Elimelech maritus noemi ruth.j.a
Eliphaz loquitur cum iob iob.xxij.a
Elimus magus efficitur cecus act.xiij.b
Emitte agnum dominatorem terre esa.xvj.a
Empti em estis precio magno j.cor.vj.d
Emuli accedunt per vim neem.xiij.a
Emulor vos dei emulatione ij.cor xj.a
Enea non est caro mea iob.vj.c
Enoch transtert in paradisum ge.v.c
Episcoparum desiderans bonum opus j.tim.iij.a
Epla artaxerxis regis j.esdre.vij.a
Epistola mittitur super questione orta act.xv.d
Epistolam mittit claudius felici act.xxiij.f
Erat iesus ejiciens demonium luce.xj.b
Erat ioannes baptizans in ennon io.iij.c
Eratis aliquando tenebre ephe.v.b
Eratis sicut oues errantes j.pe.ij.d
Erit mons domini preparatus mich.iij.a
Erexit moyses tabernaculum nu.vij.a
Ero mors tua osee.xiij.d
Erūne numerantur transg. deu.xxxviij.b
Erunt homines seipsos amantes ij.thi.ij.a
Esau reprobatur.iacob bene ge.xxvij.d
Esau acquiritur gratia gen.xxxiij.d
Esca nos non commendat deo j.cor.viij.c
Esto fidelis vsq; ad mortem apo.ij.c
Estote imitatores dei ephe.v.a
Estote factores verbi dei iaco.j.b
Estote prudentes j.pe.iij.b
Euangelium iubet xps predi. mar.vi.d
Euangelium glorie beati dei j.tim.j.b
Eue peccatum quomodo incepit gen.iij.b
Euge serue bone luc.xix.c
Excusatio inuitatorum luc.xiij.b
Excussit ne emias sinum suum nee.v.c
Exerce te ad pietatem j.hi.iij.d
Exiui a patre z veni in mundum io.xvj.f
Explanat legem moyses deu.j.a
Exploratores eliguntur.xij. nu.xiij.b
Exploratores mittuntur a iosue. iosue.ij.a
Expecta me dies multos osee.ij.b
Expecta me in die resurre. sopho.iij.b
Exurge hierusalem z sta in excelso baruc.v.b
Ezechias regnat z mo. ij.para.xxxij.g
Ezechiel propheta loquitur ad se. eze.xx.a
Ezechiel vidit conspectum domini eccl.xlix.c

De incipientibus a litera F

Fabrica templi salo.inci. ij.re.vj.a
Fac vincula dicit.do. hier.xxvij.a
Facilius came.intrat p fora mat.xix.c
Facta sunt encenia io.x.e
Facta est turbatio in via dñi. act.xix.e
Factus nume.credentium.v.mi. act.iij.a
Factus est terre motus magnus apo.xj.c
Factum est prelium magnum in ce. apo.xij.b
Fames magna in egypto ge.xlvj.c
Fanum messis comedit sponsus canti.v.a
Febricitans curatur a paulo act.xcviij.b
Fecerunt xpo cenam martha io.xij.b
Fecerunt filij transmigra. j.esd.vj.d
Fecit christus flagellum de funiculis io.ij.c
Federis tabernaculum fit exo.xxj.a
Fedus pepigi cum oculis meis iob.xxxvj.e
Fedus cum romanis initur j.mac.viij.c
Federati signantur. nee.x.a
Festa celebrantur in anno exo.xxiij.b
Festa legalia quomodo fieri deb. leui.xxiij.a
Festinemus ingredi in illam requiem heb.iij.c
Festucam fratris videns luc.vj.f
Ficus boni z mali hie.xxiij.a
Fides est substan.sperandarum heb.xj.a
Fides sine operibus mortua est iaco.ij.c
Fidelis amicus fundamentum vite. ecc.vj.b
Fidelis est deus qui remittit peccata. j.io.j.d
Fiduciam habemus ad deum. j.io.iij.d
Fili quid fecisti nobis sic. luc.ij.g
Filij noe post diluuium variantur ge.x.a
Filij iuda redeunt sub cyro. vij.esd.ij.a
Filij amon suspenduntur. hest..x.b
Filios multos habuit dauid. j.pa.iij.a
Filie salphaad appetunt habetur: nu.xxvij.a
Finis meridiane plage. ioſ.xv.b
Finis precepti charitas. j.thim.j.a
Fagris trauteis crucia. ij.mac.vij.b

Flet populus ysrael volens reuer. in nu.xiij.a
Flet populus peccata sua. exo.xxxiij.b
Flet populus loquente angelo nu.j.a
Flent dauid z ionathas simul. j.reg.xx.g
Flentes sacerdotes ante altare j mac.vj.f
Fleuit ezechias iiij.reg.xx.a
Fleuit super hierusalem Christus luce.xix.f
Fletus z stridor dentium luc.xiij.f
Flos de radice eius ascendet esa.xj.a
Flumina intrant mare omnia eccle.j.b
Fluuius aque viue vt christallus apo.xxij.a
Florus sanguinis mundatur leui.xv.a
Fons hortorum z lilium cant.iiij.b
Fons cuius aque non deficient esa.viij.b
Fontes iacob io.iiij.a
Fontes duodecim aquarum exo.xv.b
Fossas faciunt propter aquas iiij.reg.vj.c
Fratres ioseph redeunt ad patrem ge.xxv.g
Fraternitatis amatores j.pe.iij.b
Fraus contra iudam j.ma.xiij.e
Fregit eneas cathenas hiere.xxvij.c
Frenum ponam in labijs tuis esa.xxxvj.f
Frenum ponam in maxillis tuis. exechie.xxxviij.a
Frons tua erea est. esa.xlviij.a
Fructus ligni vite in medio paradisi geñ.j.b
Fructus spiritus est charitas gal.v.d
Fuga agar z ysmael geñ.vj.c
Fuge peccatum vt colubrum eccl.xxj.a
Fuge a muliere extranea prouer.xx.c
Fugientes concupiscentiam j.pe.j.a
Funda Dauid qua occiditur Golial j.reg.xvij.c
Fune precinguntur renes. Job.xij.a
Fundamenta ciuitatis z nomina la. apo.xxj.j
Fumus tormentorum in secula apo.xiiij.c
Futura quadrupliciter restituuntur exo.xxij.a

¶ De incipientibus a litera G.

GAbaon locus expugnatur ios.x.b
Gabriel angelus apparuit. dañ.xj.f
Gabriel angelus mittitur marie. lu.j.c
Garrulam mulierem fuge puer.vij.b
Gaudete perfecti estote. j.cor.xiij.c
Gaudete in domino semper philip.iiij.a
Gaudeamus z exultemus ei apo.xix.b
Gladius acutus apo.j.b
Gloriatio nostra non est bona j.cor.v.b
Gloriamur in deo roma.v.b
Gloriamur in spe z tribulationibus ro.v.a
Gloria viri est mulier j.corin.xj.b
Gloria nostra testimonium conscientie j.corin.xi.c
Gloria deo z imperium apo.j.b
Grando destruxit vineas exo.ix.f
Gratia vobis z par ab eo j.corin j.a
Gratia saluati estis per fidem. ephe.j.b
Gratia omnibus qui diligunt iesum ephe.vj.d
Gratia domini iesu cum omnib⁹ nobis apo.xxij.d
Gratias ago semper deo pro vobis. j.cor j.a
Gratias ago deo meo. phi.j.a
Gratias agimus tibi domine de⁹ noster apo.xj.a
Gratiam dei in vacuū non recipiatis. j.cor.vj.a
Gratiam notam facimus vobis. j.corin.viij.a
Grandis numerus gentium dauid. j.pa.xij.g
Grandis aquila alarum ezech.xvij.a
Gratis euangelium euangelizaui j.corin.xj.b
Gratis accepistis:gratis date mat.x.a
Gratulatio vestra abundet in christo. phi.j.d

¶ De incipientibus a litera H.

HAy oppidum capitur ios.viij.a
Habes multa bona posi. luc.xij.d
Hās angelus thericu.aur. apo.viij.a
Hābemus fiduciā in deo. j.the.j.a
Hec vidua plus misit oēs omnes luc.xxj.a
Hec est vita eterna ioh.xvij.a
Hec omnia operatur idem spiritus. j.corin.xij.a
Hec mulier modo in adulterio io.viij.a
Hec est victoria que vincit mun. j.io.v.a
Heliseus mittit sal in vas no. iiij.reg.ij.d
Heliseus propheta quasi ignis eccle.xxviij.a
Hereditas nostra est ad alienos treñ.v.a
Heredes dei z coheredes xpi ro.viij.c
Hereticum hominem deuita titū.iij.c
Herodes occidit iacobum act.xij.a
Hester regnat pro vasthi. hester.ij.d
Hi sunt due olive z duo cande. apoc.xj.a
Hierusalem que occidis prophetas luc.xiij.g
Hiericho ciuitas cadit ios.vj.c
Hieremias inuenit archam test. ij.mac.ij.a
Hiram rex dabit ligna ad templum iij.reg.v.b
Hircus pugnat cum ariete dan.viij.b c
Hic peccatores recipit luc.xv.a
Hic homo ciuis romanus act xxij.g
Hic est deus verus z vita eterna j.io.v.d
Hiacynthina vasa omnia inuol. nume.xiij.a
Hoc est preceptum meum. j.io.v.b
Hoc sentite in vobis quod et. philip.ij.b
Holocausta pro populo leui.xvj.b
Holofernes dux mittitur iudith.ij.b
Homicidium incognitum inue. deut.xxj.a
Homo diues torquet labia sua. prouer.xix.a
Homo de terra creatus a deo eccle.xvij.a
Homo quidam incidit in latrones luc.x.e
Homo quidam erat diues luc.xvj.e
Homo peccati filius pditionis antichrist⁹ ij.tes.ij.a
Honestauit illum in laboribus sapien.x.b
Honora patrem z matrem mat.xv.a
Honorans patrem iocundabitur eccl.iij.a
Honora medicum propter eccl.xxxviij.a
Honorabile connubium heb.xiij.a
Horror sempiternus inhabitat iob.x.b
Hospites et aduene ephe.ij.b
Hospitales inuicem j.pe.iiij.b
Hostia immolatur leui.j.a
Hostia pacificoum leui.iij.a
Huius rei gratia flecto genua ephe.iij.c
Huius rei gratia ego paulus vinctus ephe.j.a
Humiliamini in conspectu dei iaco.iiij.c
Humiliamini sub potenti mann dei. j.pe.v.b
Humiliari caput exal. sapientia si. eccl.xj.a
Humilibus dat gratiam deus. iaco.iiij.b
Hydropicus sanatur luce.xiij.a
Hiehu regnat iiij.reg.ix.d
Hilarē datorem diligit deus ij.cor.ix.d

¶ De incipientibus a litera I.

IAcob z Esau nascuntur geñ.xxv.c
Jacob septē annis ser. ge.xix.d
Jacob recessita labā cū. geñ.xxxj.c
Jacob luctat cū angelo. gene.xxxij.f
Jacob ascendit in egy. ad iose. geñ.xlvij.a
Jacob benedixit filios suos. gene.xlix.a
Jason ambigebat sacer. ij.mach.iij.a
Jdola estimabantur diij sapien.xv.a
Jdola arg. z au. abij. homo in die esa.xxxj.d
Jdola aufe. de terra iuda z israel ij.pa.v.b
Jesu fili dauid miserere mei. luce.xviij.c
Jetro sacerdos dat moysi consi. exod.xviij.c
Jgnem veni mittere in terram luc.xij.f
Jgnis deuorauit nadab z abiu. leui.x.a
Jgnis consumens quinquagenar. iiij.reg.j.c
Jgnis cecidit super holocau. ij.pa.vij.a
Jgnis egreditur de aqua pingui. ij.mach.j.b
Jgnorantie peccatum. leui.iiij.b
Jerusalem que occidis prophetas luc.xiij.g
Jlle probatus est quem deus commen. ij.cor.x.b
Jllusores venient nouissimis die. ij.pe.iij.a
Jllusus z flagellatus iesus. ioan.xix.a
Jmitatores mei estote j.cor.xj.a
Jmmolatur hostia leui.ij.a
Jmproperatio peccatorum legis sapien.ij.b
Jn carne non sm carnem ij.corin.x.a
Jair iudicauit israel.xxij.annis iudi.x.e
Jncarcerantur paulus z syla act.xxj.c
Jncitat dauid sathan. j.pa.xxj.a
Jnduite armaturam dei. ephe.vj.c
Jnfirmatur quis inda. presbyteros iaco.v.c
Jngreditur iudith ad holofer. iudith x.b
Jnimicus vobis factus sum verbum di. gal.iij.c
Jniurtam qui facit recipiet ꝛc. col.iij.a
Jniquitas diuiditur inter deum z nos. esa.lix.a
Jniqua non sunt facienda in iudicio leui.xix.g
Jniqui regnum dei non possidebunt j.corin.vj.b
Jnobedientia vnius facti sunt mul. ro.v.b
Jn principio erat verbum ioan.j.a
Jntrauit arcam noe cum ceteris geñ.vij.b
Jntrauit iesus quoddā castellum. luc.x.g
Jntrabunt lupi rapaces act.xx.f
Jnuisibilia dei a creatura mundi ro.j.c
Jnuitat hester regem ad cōuiuium hest.v.e
Joas regnauit in hierusalem. iiij.reg.xij.a
Joachim predictus a hieremia hiere.xxij.e
Joachin fit seruus nabucho. iiij.reg.xxiij.a
Joathan regnat z moritur ij.para.xxvij.a.
Joannes succedit symoni fratri j.mac.xvj.d
Jonathas cum filio occiditur. j.mac.xij.g
Jordanis fluuius pertransitur ios.iij.d
Joseph venditur ismaelitis ge.xxxvij.f
Joseph accusatur a domina geñ.xxix.a
Joseph dominus egypti instituitur. ge.xlj.c
Joseph noscitur a fratribus gene.xlv.b
Joseph moritur ge.l.d
Josue confortatio ios.j.b
Josue memoria fit eccl.xlvj.a
Josias regnat iiij.reg.xxij.a
Josaphat regnat ij.pa.xvij.a
Josias bene z iuste regnat ij.pa.xxxiij.a
Jsmael agar fugiunt ge.xvj.b
Jsboset occiditur dolose ij.re.iij.a
Jpse est pax nostra ephe.ij.c
Jpse est caput corporis ecclesie col.j.c
Jpse erit mihi filius apo.xxj.b
Jte in castellum quod contra vos est lu.xix.e
Jra sine misericordia impijs sapien.xix.a
Jra domini in misericordia cōuersa est.ij.macha-beorum.viij.a
Jra viri iustitiam dei non operatur ia.j.c
Jram effundam quam quasi aquam ose.v.c
Jracundia interficit stultum. iob.v.a
Jracundus incendit litem ecc.xxxviij.b
Jsaac offertur pro victima geñ.xxij.b
Jubileus annus seruetur leui.xxv.b
Jubilatio esdre z leuitarum ij.esd.xi.g
Judas dux efficitur iudi.j.a
Judas saluabitur in diebus illis hie.xxiij.b
Juder christus viuorum z mortuorum. act.x.f
Judicium durissimum qui presunt sap.vj.a
Judicium verum iudicate zac.viij.c
Judicium dei est sm veritatem ro ij.a
Judicabo te sm vias tuas. eze.vij.g
Judicabo eum peste z san. eze.xxxviij.g
Judicatur homo ex operibus ia.ij.c
Judicium sine misericordia qui non facit misericor-diam. ia.ij.c
Jugum augmentauit roboam ij.par.x.b
Jugum imponunt apostoli ac.xv.c
Jurare nolite nec per celum ꝛc. ia.v.c
Jurauit dominus in anima sua amos.vj.c
Jus regis statuitur j.re.viij.c
Jussit eos baptizari in nomine iesu ac.v.g
Justus non obijt post aurum ecc.xxxj.a
Justus perijt z nemo recogitat esa.vij.a
Justus ex fide viuit aba.ij.a.ro j.b.
Justus vir saluabitur j.pet.iij.d
Justi fulgebunt sicut sol mat.xiij.f
Justi stabunt in magna constantia sapi.v.a
Juste z vere vie tue apo.xv.b

¶ De incipientibus a litera L.

LAbora sicut bonus miles ij.tim.ij.a
Lac caprarum suffi. prouer.xxvij.d
Lachis oppidum capitur iu.xviij.b
Lamentatio fare io.x.b
Lambūt aquam cum lingua. iu.vij.b
Languorem brevem prescidit medicus ec.x.b
Lapidabant stephanum act.vij.g
Lapis angularis esa.xxviij.d
Lapides duodecim de iordane ios.iiij.a
Lapides pretiosi notantur eze.xxviij.c
Laqueo capiuntur aues ec.ix.c
Laus ragnelis z aliorum tob.viij.b
Laudes dicunt deo angeli. apo.xix.a
Laudes patrum memorantur ec.xlviij.a
Laudat christus ioānem baptistam mat.xj.a
Lauerunt stolas suas in san. apo.vij.d
Lazarus infirmatur languens io.xj.a
Ledentur hoies non haben. sig. dei apo.ix.a
Legatum misit dominus ad gentes abd.j.a
Legis precepta replicantur deut.vj.a
Legit librum legis esdras nee.viij.a
Leo occiditur a sansone iud.xiiij.b
Leo factus est magnus eze.xix.a
Leprosus mundatur lu.v.c
Leprosa est facta manus moysi. exo.iiij.b
Leprosi separari iubentur ab. leui.xiij.c
Letare sterilis que non paris gal.iiij.d
Leui datur pars sortis ius.xxj.a
Leuites quidam vxorem mortuam. iud.xix.g
Lex datur in monte syna. exo.xx.b
Lex haberi debet suspensa ante deu.xj.c
Lex z prophete vsq; ad ioannem lu.xvj.d
Lex propter transgressionem posita. ad Ga-lath.iij.c.
Lex tram operatur ro.iij.c
Lex iusto non est posita j.timo.j.c
Libant regi celi z terre hie.xliij.d
Liber signatus est esa.xxix.b
Liber scriptus intus z foris apo.v.a

Tabula

Libium sume grandem tibi. esa.viij.f
Libenter suffertis insipientes. ij.coim.xj.d
Lignum benedictum per qō fit iusti. esa.xliij.a
Lignum fumigans non extinguet. esa.xlij.a
Lignum viris igni datur. exec.xv.a
Lignum vite fructus. gene.ij.d
Ligna ignis est vniuersa. tac.iij.b
Ligna priuatur nicanor. ij.mac.xv.f
Lisias vidit z fugit. j.mac.iiij.d
Litera occidit: spiritus viuificat. j.co.iij.b
Litera noue mandantur. heſt.xvj.a
Locusta deuorat segetes. exo.x.c
Lotis manibus manducare. mat.vij.b
Loquebantur disci. verbum dei. act.iiij.f
Lucas medicus vos salutat. co.iiij.d
Lucerna corporis est oculus luce.xj.e
Lucerna ardens in manibus lu.viij.e
Lucerne ponuntur circa taber. nu.viij.a
Lucifer cadit in angelis esa.xliij.c
Luctatur iacob cum angelo. ge.xxxij.f
Luna facta est nigra sicut sanguis. apo.vj.d
Luna ferratus operatus est. esa.xliij.d
Lupus non associetur agno. eccle.xiij.c
Lux solis septempliciter. esai.xxx.f
Luxuriosa res vinum. prouer.xx.a
Luxerunt speciosa pastorum. amos.j.a

De inciplentibus a litera M.

Maledixit iob diem natiuitatis. iob.iij.a
Manna pluit de celo. exo.xvj.c
Manasse tribui sors datur. io.xvij.a
Manasses rex regnat. iiij.reg.ij.a
Mandatum nouum christus dat. ioſ.xiij.b
Manet heremias cum godo. hie.xl.b
Mansuetus esto audiendi verbum dei. ec.v.c
Manibus meis descripsi te esa.xlix.d
Manus scribit in pariete. dañ.v.a
Manus arida sanatur. luce.vj.b
Mardocheus vestes scidit. heſt.iiij.a
Marcum adhuc tecum. quia mi. vtil. ij.ti.iiij.a
Maria sororꝫ Aaron lep. percutitur nu.xij.c
Maria optimam partem elegit. lu.x.g
Mata thias pugnat. j.mach.ij.a
Mel ionathas comedit. j.reg.xiiij.d
Melchisedech sacerdos. heb.vij.a
Melius est habere parum cum iusti. pro.xvj.b
Melius est ire ad domum luc. eccl.vij.a
Melius est nubere quam vri. j.cor.vij.b
Memento vnde excideris. apoca.ij.b
Memento creatoris tui. ecclesia.xij.a
Memoria sermonum exterminat. sap.xvj.b
Memoria comparatur cinere. iob.xiij.b
Memoriam vestri facio in oratione. phil.j.a
Mendatium locutus es non vi. zac.xiij.b
Medicus nomine lazarus. luce.xvj.a
Mens iusti meditabitur. prouer.xv.d
Mensora peccati plagarum. deu.xxv:a
Mensuratio per quatuor ventos. eze.xlij.a
Mentiri noli verbis tuis. eccle.vij.b
Meum est argentum z aurum. agge.i.b
Micheas fecit sculptile. iudi.xvij.a.b
Michael consurget dañ.xij.a
Michael z angeli preliabantur. apo.xij.b
Migrant filij in captiuitate. nee.v.a
Mihi autem absit gloriari. gal.vj.b
Mihi vinere christus est. phlip.j.c
Mille anni sicut dies vnus. ij.pe.iij.b
Militia est vita hominis super terram. iob.vij.a
Milui congregati sunt. esa.xxxiij.d
Miluus cognouit tempus suum. hie.viij.c
Minatur dominus domui israel. eze.vj.a
Miracula iesu christi. luc.viij.a.b
Miphiboset occurrit in oc. ij.reg.xix.d.
Misereor super turbam. mat.viij.a
Misit sedechias ad hiere. here.xxj.a
Missus est angelus gabriel. luce.j.c
Mitte falcem tuam z mete. apoc.xiiij.d
Mittitur hieremias in lacum ie.xxxviij.a
Moab prophetizat hiere.xlviij.a
Modestia vestra nota sit omnibus phi.iiij.a
Modicum z videbitis me io.xvj.d
Monet iosue populum ad regem ioſ.xxiij.d
Mons domus domini in vertice esa.ij.a
Montes israel audite ver. domi. exe.xvj.a
Mortar dicebat moyses in hac deu.iiij.c
Mortor en erit dominus vobiscum ge.xlviij.d
Mortua sara ge.xxiij.a
Mortuus ioseph ge.vlti.d
Mortuus iesus in cruce xix.f
Mors propter idolum nu.xxxj.a
Mors iosue sepulti ioſ.xxiij.f
Mors filiorum heli j.re.iij.c
Mors saulis nuntiatur dauid ij.re.iij.c
Mors tobie tob.iiij.d
Mors non tardat eccl.xlij.b
Mors per fenestras vestras descendit hie.ix f
Mortales sumus similes vobis act.xiij.c
Mortificate membra vestra colo.iij.a
Mortificatio christi semper in corpore ij.co.iij.c
Mortuus est christus pro nobis ij.co.v.c
Mortui sepeliant mortuos suos. lu.ix.g
Mortui estis z vita vestra in christo co.iij.a
Mortui in christo resurgent primi j.thes.iij.d
Moyses timuit pharaonem exo.ij.c
Moyses cecinit carmen domino exo.xv.a
Moysi iterum dantur tabule co.xxxij.a
Moyses moritur deu.xxxiij.b
Moyses exaltauit serpentem iob.iij.b
Moyses dilectus deo z hominibus eccle.xlv.a
Mulierem fortem quis inuenit prouer.xxxj.d
Mulier erat in ciuitate peccatrix lu.vij.c
Mulier samaritana io.iij.a
Mulier amicta sole z luna apo.xij.a
Mulier ebria de sanguine sancta apo.xvij.b
Mulier circumdata purpura apo.xvij.a
Mulieres sequebantur christum lu.viij.a
Mulieres in ecclesia taceant co.xiiij.g
Mulieres viris subdite sint eph.v.c
Multi vocati pauci electi mat.xx.b
Multipharie loquens deus pa. heb.j.a
Multa signa faciebant apostoli act.ij.g
Multitudinis credentium cor act.iiij.f
Mundus transit z concupiscentia eius j.io.ij.c
Mundus totus positus est in malo j.io.v.d
Mundatur templum ab alio neemi.xiij.c
Mundemus nos ab omni inquina. ij.co.vij.a.b
Mures nati ebulliunt j.reg.v.b
Murus ciuitatis completur nee.vj.d
Murmur erat in turba io.vij.e
Muscarum plaga exo.viij.f
Muscę mortuę ecclę.x:a
Musica z vinum letificant cor eccle.xl.c
Mutuum non recipiendum. deu.xv.b

De inciplentibus a litera N.

Naaman mundatur a lepra. iiij.re.v.d
Nabal insipiens moritur j.reg.xxv.f
Nabuchod. venit hie. iiij.re.xxv.a
Nabusard. transfert iudā. hie.lij.e
Nascitur dñs iesus christus. mat.j.d.
Nathan queritur iudicium a dauid. ij.re.xij.a
Nathan prophetizat j.para.xviij.a
Nauim symeonis intrat iesus. lu.v.a
Nazarenus non bibit vinum. nu.vj.c
Ne multum loquaris cum stulto eccle.xxij.b
Ne quis vos decipiat per prophetiam. col.ij.b
Ne quis malum pro malo reddat j.thes.v.c
Ne comedatis que immunda sunt deute.xiiij.a
Nechao rex egyptiorum percu. ij.para.xxxv.c
Nec circuncisio aliquid valet gal.vj.d
Nec requiem habent in se. apo.xiiij.c
Necessaria tabernacula dant a ppō. exo.xxxv.b
Nemo potest duobus dominis seruire mat.vj.c
Nemo bonus nisi solus deus lu.xviij.d
Nemo carnem suam odio ha. eph.v.f
Nemo vos decipiat in sublimi. col.ij.a
Neqꝫ aliquando fuimus in ser. adul. j.thes.ij.a
Nicanor: cecidit in prelio j.mac.vij.g
Nicanor capitur z lingua pre. ij.mar.xv.l
Nihil asperit in terra sine causa hiere.iij.f
Nihil interrogans propter conscientiam. j.cor.x.f
Nicodemus princeps iudeorum io.iij.a
Nisi signa z prodigia videritis io.iiij.g
Nix de celo descendet eza.lv.c
Nocte dauid venit ad castra saul j.re.xxvj.b
Nocte deus apparuit salomoni ij.paralip.i.b
Noe z vxor eius intrant in archam geñ.vij.b
Nolo mortem peccatoris. eze.xviij.g.xxxiij.c
Nomina apostolorum lu.vj.c
Nolit altum sapere sed time ro.xj.b
Nolite iudicare mat.vij.a
Nolite ante tempus iudicare j.coim.iiij.a
Nolite inebriari vino ephe.v.d
Nolite patres fi. ad iram prouo. ephe.vj.a
Nolite mentiri inuicem col.iij.a
Nolite diligere mundum j io.ij.b
Nolite omni spiritui credere j.io.iij.a
Nolumus vos ignorare de dor j.thes.iiij.c
Nolumus vos ignorare de dor. j.thes.iiij.c
Nomen dñi turris fortissima prouer.xviij.b
Nomen bonum melius diuitijs puer.xxij.a
Nomina fortium in bello ponuntur ij.re.xxiij.a
Nomina tribu. aquilonis eze.xlviij.a
Nomina vestra scripta sunt in celis lu.x.d
Non des mulieri potestatem eccle.ix.a
Non duplices sermones eccle.xlij.a
Non auser dominus oculos a iu. iob.xxxvj.a
Non tacebo: sed reddam iniquitatem esa.lv.a
Nonne hic est filius ioseph io.vj.e
Non plus sapere q̄ oportet sapere ro.xij.a
Non turbetur cor vestrum io.xiiij.a
Non efficiamur inanis glorie cu. gal.vj.a
Non est iustus deus vt obliuiscar heb.vj.a
Non omnium est fines ij.thessa.ij.b
Non habemus hic ciuitatem manentē heb.xij.a
Non est vestrum nosse tempora act.j.c
Non fecit christus peccatum nec dolus j.pe.ij.a
Non reddentes malum pro malo j.pet.iij.b
Non inductas fabulas secuti ij.pe.j.b
Non diligamus ver. nec lingua j.io.iij.b
Non esurient neqꝫ sitient apo.vij.b
Nostra conuersatio in celis est phlip.iij.b
Notum mihi factum est sacramentum ephe.iij.a
Nouem insuspicabilia cordis eccl.xxv.a
Nox non est illic apo.xxj.g
Nubant mulieres suis tribu. num.xxxvj.c
Nubes tetigit tabernaculum exo.xl.b
Nudus discalciatus iuit esaias esa.xx.a
Numeratur populus in deserto nu.j.a.z.xxvj.a
Numeratio populi z ciuitatum j.para.xxiij.a
Numerus mensium hominis apud iob.xxiij.a
Numerus filiorū israel vt arena maris osee.j.b
Numerus signatorum.cxliiij. apoc.vij.a
Numisma census mat.xxij.b
Nuntiat mardocheus eunu. edi. heſt.xij.b
Nuntiatur status filiorum israel holofer. iud.v.a

De inciplentibus a litera O.

Obedierūt pri fi. rach. hier.xxxv.a
Obedite filij parētibus vris. ep.vj.a
Obedite ꝓpositis vestris. heb.xiij.c
Obedire ob magis deo q̄ hoi. ac.v.e
Obeth parit ipsa ruth ruth.iiij.d
Oblatio iugis precipitur nu.xxviij.a
Oblatio iusti impinguat altare eccle.xxxv.b
Oblationes animalium eze.xlvj.a.b
Obseruantur festa solennia deut.xvj.a
Obsedit holofernes bethuliam iud.vij.a
Obseruatur ventus z non eminatur eccle.xj.b
Obscuratum est aurum tre.iij.a
Obses fuit rome antiochus. j.mach.j.b
Obscuratus est sol z aer apo.vj.d
Occiditur adadezer a dauid j.par.x.a
Oculus vulturis non est tutu. iob.xxviij.d
Oculos iuda direxerunt in deum ij.pa.xx.a
Ochozias regnat ij.pa.xxxij.a
Offerens quid facere debeat leui.ij.b
Offert saul munera j.re.xiij.b
Offerte mane victimas vestras amos.iiij.a
Officia sacerdotum constituitur ij par.xxv.a
Og rex basan occiditur deut.iij.a
Oliam succensam vidit hiere. hier.j.c
Oleum vidue augetur iiij reg.iiij.b
O mater mea ve mihi hier.xv.c
O mors q̄ amara est memoria eccle.xli.a
O mucro domini vsqꝫ quo non re hie.xlvij.d
Omnis potentatus breuis eccl.x.b
Omnis populꝰ debebat dare primi. eze.xlv.a
Omnis lex vno sermone completur gal.v.c
Omnis scriptura di. inspi. vti. ij.thi.iiij.d
Omnis pontifex ex hominibus assum. heb.v.a
Omnis qui in deo manet non peccat j.io.iij.a
Omis qui odit fratrē suum homicida est j.io.iij.c
Omne verbum in ore duorū vel triū ij.cor.xiij.a
Omne datum optimum desursum est. ia.j.b
Omne genu flectatur in nomine iesu phi.ij.b
Omnes in adam moriuntur j.cor.ij.b
Omes quidem resurgemus j.coim.xv.c

Omnes filij dei estis per fidem.	ad gal.iij.d.
Omnes que sua sunt querũt nõ q̃ iesu.	ad phi.ij.c.
Omnibus omnia factus sum.	j.cor.ix.d.
Omnia verbo suo fecit deus.	sap̃.ix.a.
Oĩa fecit in pondere nũero ꝛ mensura.	sap̃.x.d.
Omnia per ipsum facta sunt.	ioh.j.a.
Oĩa in figura contingebant illis.	j.cor.x.c.
Omnia possibilia sunt credenti.	mar.ix.d.
Omnia in gloriam dei facite.	j.cor.x.g.
Oĩa honeste ꝛ ẜm ordinem fiant.	j.cor.xiiij.g.
Omnia in nomine iesu facite.	ad colo.iij.d.
Oĩa ꝓbate: qđ bonũ est tenete.	j.thes.v.d.
Omnia munda mundis.	ad tit.j.d.
Omnia facite ẜm exemplar.	ad heb.viij.b.
Onus babylonis describitur.	esa.xiij.a.
Onus moab describitur.	esa.xv.a.
Onus damasci.	esa.xvij.a.
Onus deserti.	esa.xxj.a.
Onus vallis visionis.	esa.xxij.a.
Onus tyri describitur.	esa.xxiij.a.
Opera sex dierum.	geñ.j.a.
Opera carnis.	ad gala.v.d.
Opera illorum sequuntur illos.	apo.xiiij.c.
Operatus est petro in apostolatu.	ad gala.ij.b.
Oppida leuiticorum.	nume.xxxv.a.
Oportet manifestari ante tri.	ij.cor.v.b.
Oportet epm sine crimine esse.	j.timo.iij.a.
Opus grande edificatur.	nee.iiij.d.
Opus suum probet vnusquisqꝫ.	ad gal.v.a.
Orabo spiritu ꝛ mente.	j.cor.xiiij.c.
Oraculum fit in tabernaculo.	exo.xxxvij.a.
Ordo tabernaculi.	exo.xxxv.b.
Ordo collectarum.	j.cor.xvj.a.
Orat salomon pro populo.	iij.reg.viij.c.
Orat hieremias pro populo.	hie.xlij.a.
Orat baruch cum alijs.	bar.ij.c.
Orat daniel in lacu leonum.	dañ.xiiij.g.
Oratio esdre.	j.esdre.ix.a.
Oratio neemie.	nee.ix.b.
Oratio iudith ad deum.	iudith.xiij.a.ꝛ.ix.a.
Oratio mardochei ad deum.	Esther xiij.c.
Oratio Esther ad deum.	Esther xiiij.a.
Oratio abachuc pro ignorantijs.	aba.iij.a.
Oratio dominica.s.pater noster.	mat.vj.b.
Oratio christi pro aplis ad patrem.	ioh.xvij.a.
Oratio fidei sanabit infirmum.	iaco.v.c.
Orationi debemus instare vigil.	ad colo.iiij.a.
Orietur sol iustitie timentibus.	mala.iiij.a.
Os loquitur ex abundantia cordis.	lu.vj.d.
Ossa ioseph tulit moyses secum.	exo.xiij.d.
Ossa saulis regis sepeliuntur.	j.reg.xxxj.a.
Ossa sunt deportata.	hiere.viij.a.
Osculo filius hominis traditur.	lu.xxij.e.
Osculo esdre ꝛ darij.	iij.esdre.iiij.f.
Ostendit mihi iesum sacer.ma.	zach.iij.a.
Ouis cadit in foueam die sabbati.	mar.xij.a.
Oza percutitur.	ij.reg.vj.b.
Ozias rex moritur.	j.para.xxvj.a.

¶ De incipientibus a litera P.

Pacem sequimini cũ oĩb⁹.	ad heb.xij.g.
Pacificorũ hostia dz im.	le.xiij.a.
Pacificãs ꝑ sãguinẽ crucis.	ad col.j.c.
Patientes estote vsqꝫ ad dñi.	ia.v.b.
Patiẽtia vobis necessaria est.	heb.x.g.
Patientia opus perfectum habet.	iacobi j.a.
Panis viuus ego sum dicit christus.	io.vj.e.
Panis deficit sauli.	j.reg.xix.b.
Parabola de lignis et oliua.	iudi.ix.b.
Parabola seminis.	mar.iiij.a.
Paracletus spũssanctus quem mit.	io.xv.a.
Paracletum alium dabit vobis.	io.xiiij.b.
Paraliticus sanatur.	mat.ij.a.
Pars bona mulier bona.	eccle.xxvj.a.
Pars quinta datur regi egypti.	gene.xlvij.e.
Parit sara isaac.	gene.xxj.a.
Partus virginis marie.	lu.ij.a.
Paruulus natus est nobis.	esa.ix.a.
Pascha iubet ozias celebrari.	iij.esdre.j.a.
Pascha nostrum immolatus est xp̃s.	j.cor.v.b.
Passio christi in cruce.	mat.xxvij.d.
Pater noster dominica oratio.	mat.vj.b.
Pater omne iudicium dedit filio.	io.v.d.
Pater diligit filium ꝛ omnia ei demonst.	io.v.d.
Pr̃ misericordiarũ ꝛ deus cõsolationis.	ij.cor.j.a.
Pactum confirmat moyses.	deute.xix.a.
Paulus qũo conuersus est ad fidem.	act.ix.a.
Paulo prophetat agabus ligationem.	act.xxj.c.
Pacem prophetant; ꝛ non est pax.	ezech.xiij.c.
Pax pax dicunt ꝛ non est pax.	hie.viij.d.
Pax non est impijs dicit dñs.	esa.xlviij.a.
Pax huic domui: dicite.	lu.x.a.
Pax dei exuperat omnem sensum.	ad phi.iij.d.
Peccatum ade ꝛ eue.	gene.iij.b.
Peccatum cognoscitur per legem.	ad ro.vij.b.
Pctm̃ idololatrie deflet ppls isrl.	exo.xxxiiij.a.
Pctã nostra xp̃s pertulit in corde suo.	j.pet.ij.d.
Peccata baby.perue.vsqꝫ ad ce.	apo.xviij.b.
Pecunia tua sit tecum in perdi.	act.viij.b.
Pedes euangelizantium pacem.	naum.j.d.
Peius operati sunt q̃ꝫ patres.	hie.xvj.c.
Penas dabunt in interitu eter.	ij.thes.j.c.
Penitentiã si nõ habueritis peribitis.	lu.xiij.a.
Peperit maria filium primogenitum.	lu.ij.a.
Peperit filium qui rec.erat oẽs gen.	apo.xij.b.
Peregrinamur dum sumus in cor.	ad corin.v.b.
Peregrinatus est elimelech tpe fa.	ruth.j.a.
Percussit iob ipse sathan vlcere.	iob.ij.d.
Percussit angelus centum millia.	hie.xxxvij.g.
Percutitur domus achab a iehu.	iiij.reg.x.c.
Perijt sanctus de terra.	michee.vij.a.
Personarum acceptor non est deus.	ad ephe.vj.b.
Pestis propter pctm̃ dauid ve.	ij.reg.xxiiij.c.
Petitio auxilij a deo a populo iu.	iu.vj.d.
Petra dat aquam in deserto.	exo.xvij.b.
Petra autem est christus.	j.cor.x.a.
Petrus seruatur in carcere.	act.xij.a.
Pietas ad omnia valet.	j.thi.iiij.c.
Piger vult ꝛ non vult.	prouer.xiij.a.
Piger vsqꝫquo dormis.	prouer.xxiiij.d.
Piscem trahit tobias de aqua.	To.vj.a.
Piscis deglutit ionam.	ione.ij.a.
Pirorũ in cacumine percussit dauid.	j.para.xiiij.d.
Plaga muscarum.	exo.viij.f.
Plangit dauid mortem saulis.	ij.reg.j.c.
Plangent super se oẽs tribus terre.	apo.j.b.
Plangunt populi super pharaonem.	eze.xxxij.a.
Pluit manna in deserto.	exo.xvj.c.
Pluit oratione samuelis.	j.reg.xij.c.
Pluuiam petite a dño in tempore.	zach.x.a.
Pollutio somnij.	deute.xxiij.b.
Ponam ocu.me.su.eos in ma.	amos.ix.b.
Popule meus quid feci tibi.	michee.vj.a.
Porci submerguntur in mari.	mar.v.b.
Porri desiderantur a filijs israel.	nu.xj.b.
Porta hec clausa erit in eter.	eze.xliiij.a.
Porte edificantur in ierusalem.	neemie iij.a.
Possedit dominus in initio viarum.	ꝓuer.viij.c.
Potestas omnis a deo est.	ro.xiij.a.
Potens est deus depositum meum ser.	ij.ti.j.c.
Preceptum ne colligantur ligna.	nu.xv.d.
Precepta decem dantur.	exo.xx.a.
Precepta multa dantur populo.	exo.xxj.a.
Predestinatus christus filius dei.	ro.j.a.
Predicatio christi in monte.	mat.v.a.
Predicas non furari et furaris.	ad ro.ij.c.
Prelium magnum factum est in celo.	apo.xij.b.
Premia operum in fine mundi.	mat.xxv.d.
Prepositi salominis instituuntur.	iij.reg.ix.d.
Preterit figura huius mundi.	j.corin.vij.f.
Primitie tolluntur ab vltroneis.	exo.xxv.a.
Primogenita egypti occiduntur.	exo.xij.d.
Principium sum qui loquor vobis.	io.viij.d.
Probatica piscina.	io.v.a.
Prophetauit aggeus et zacha.	j.esdre.v.a.
Prophetia contra babylonem.	hiere.l.a.
Prohibitio ne fiat templum.	iij.esdre.j.c.
Profectus est dracho magnus.	apo.xij.b.
Propagines tres: tres dies sunt.	gene.xl.c.
Propitiatorium fit.	exo.xxxvij.a.
Prouideamus bona non solum.	ij.cor.viij.d.
Proximum erat pascha iudeorum.	io.xj.g.
Prudentia carnis mors est.	ad ro.viij.a.
Psallit dauid ante archam.	j.para.xvj.d.
Puer israel dilexi eum.	osee xj.a.
Puellam mortuã suscitauit christus.	lu.viij.a.
Puerorum circuncisio.	gene.xviij.b.
Puluerem posuerunt super capita.	treñ.j.c.
Punitio pctõrum qũo fieri debet.	leui.v.a.
Purgatur ꝛ reparatur templum.	ij.macha.x.a.
Purgatio marie scd̃m legem moysi.	lu.ij.c.
Purgatio partus puerorum.	leui.xij.a.
Purpureas vestes aaron.	exo.xxxix.a.
Putabatur iesus filius ioseph.	lu.iij.e.
Putei construuntur.	gene.xxvj.d.
Pharao tangit populum israel.	exo.v.b.
Pharao submersus est in mari.	exo.xiiij.g.
Pharao vidit somnium.	gene.xlj.a.
Pharaonem timuit moyses.	exo.ij.c.
Phase solenniter celebratur.	iiij.reg.xxiij.
Phase in deserto celebratur.	nu.ix.a.
Phegor idolum fit a populo.	nu.xxv.d.
Phariseus orat in templo.	lu.xviij.b.
Phiale fiunt per salomonem.	ij.para.iiij.c.
Phitonicus omnis moriatur.	leui.xx.d.
Phitones non consules.	deu.xviij.b.
Phitonissa consulitur a saul.	j.re.xxviij.b.
Phul rex assyriorum.	iiij.reg.v.d.

¶ De incipientibus a litera Q.

Quam bonus ꝛ suauis es.	sap̃.xij.a.
Quanta audiuimus facta.	lu.iiij.d.
Quãto maior es tãto humi.	eccl.iij.c
Quãto tpe heres puul⁹ est.	gal.iiij.a
Quãtũ glõficauit se tm̃ da.	ap.xviij.b
Quare domine taces conculcante.	aba.j.a.
Quare hoc vnguẽtum non venijt.	io.xij.a.
Quasi oliua speciosa.	eccle.xxiiij.b.
Quadraginta annis est templum edi.	io.ij.d.
Quatuor ventos vidit daniel.	dañ.vij.a.
Quatuor animalium vultus.	ezech.j.c.
Quatuor quadrige egredien.	zach.vj.a.
Quatuor animalia plena ocul.	apo.iiij.b.
Quatuor animalia in medio seni.	apo.v.b.
Que seminauerit homo hec.	ad gal.vj.b.
Que sursum sunt querite.	ad colo.iiij.a.
Que vidimus et audiuimus.	actu.iiij.d.
Quecunqꝫ scripta sunt ad no.	ad ro.xv.a.
Quem diligit dominus castigat.	ad heb.xij.b.
Quem deus suscitauit solutis.	act.ij.d.
Quercu suspenditur absalom.	ij.re.xviij.b.
Querebant iudei iesum interficere.	io.vij.c.
Querebant eum apprehendere.	io.vij.g.
Querent homines mortem ꝛ non.	apoc.ix.b.
Querere nolite quid manduce.	lu.xij.d.
Quesiui quem diligit anima mea.	cã.iij.a.
Qui vos audit me audit.	lu.x.c.
Qui desursum venit super omnes est.	io.iij.d.
Qui intrat per ostium pastor est.	io.x.a.
Qui amat animam suam perdet eam.	io.xij.d.
Qui diligit me sermones meos.	io.xiiij.c.
Qui altari seruiunt cum eo partici.	j.cor.ix.b.
Qui parce seminat parce ꝛ met.	ij.cor.ix.b.
Qui gloriatur in domino glorietur.	ij.cor.x.d.
Qui dilexit me tradidit se pro me.	ad gal.ij.d.
Qui christi sunt carnem suam crucifi.	ad gal.v.d.
Qui existimat se aliquid esse.	ad gal.vj.a.
Qui descendit ipse qui et.	ad ephe.iiij.b.
Qui est imago dei inuisibilis.	ad col.j.b.
Qui eripuit nos de potestate tene.	ad co.j.b.
Qui omnia creauit deus est.	ad heb iij.a.
Qui totam legem seruauerit of.	iaco.ij.b.
Qui dicit in christo manere.	j.io.ij.a.
Qui odit fratrem suum in tene.	ibidem.b.
Qui facit peccatũ ex diabolo est.	j.io.iij.a.
Qui non diligit manet in mor.	ibidem.c.
Qui timet non est perfectus in.	j.ioan.iiij.d.
Qui non manet in doctrina.	ij.ioan.j.c.
Qui bene facit ex deo est.	iij.io.j.c.
Qui habet aurem audiendi audiat.	apo.ij.b.
Qui in gladio occidit gladio.	apo.xiij.c.
Qui cum mulieribus non sunt coin.	apo.xiiij.a.
Quicũqꝫ baptizati estis christum.	ad ga.iij.d.
Quinqꝫ panibus satiatur turba.	lu.ix.b.
Quinqꝫ viros habuisti.	ioan.iiij.c.
Quinquaginta annos nondum.	io.viij.g.
Quindecim dies mansit paulus.	ad ga.j.d.
Quinqꝫ panes ordeacei.	ioan.vj.a.
Quis est iste inuoluens.	iob xxxviij.a.
Quis est iste qui venit de edon.	esa.lxiij.a.
Quis ex vobis habens centum.	lu.xv.a.
Quis arguet me de peccato.	ioan.viij.f.
Quis nos separabit a charitate.	ad ro.viij.f.
Quis infirmatur ꝛ ego non infir.	ij.co.xj.g.
Quis prohibet me baptizari.	act.viij.g.
Quis non timebit te domine.	apo.xv.b.
Quodcũqꝫ facitis ex animo opera.	ad co.iiij.d.
Quomodo hic literas scit.	ioan.vij.b.
Quomodo predicabũt nisi mittantur.	ad ro.x.c.
Quomodo caute ambuletis.	ad ephe.v.d.
Quorum deus venter est.	ad phi.iij.d.
Quos predestinauit hos et.	ad ro.viij.f.
Quos ego amo arguo ꝛ casti.	apo.iij.d.

¶ De incipientibus a litera R

Rachel plorat filios.	hiere.xxxiij.c.
Radix omnium malorum cupi.	j.thi.vj.b.

Tabula.

Rami olivarum portantur. mat.xxi.a.
Ramos palmarum acceperunt. io.xii.b.
Rapsaces loquitur contra deo. esa.xxxvi.a.
Rebecca ducitur in vxorem. gene.xxiiii.g.
Rebecca generat Jacob z esau. gene.xxv.c.
Rebecce nutrix moritur. gene.xxxv.b.
Recedite ab idolis. ezec.xliii.b.
Reconciliati sumus per mortem. ro.v.b.
Rector si positus es noli ex. eccl.xxxii.a.
Rectores orbis deos putant. sap.xiii.a.
Recumbe in nouissimo loco. Lu.xiiii.b.
Redemisti nos deo in san. apo.v.c.
Redempti estis nō auro et argen. i pet.i.b.
Reddite que sunt cesaris cesari. lu.xx.d.
Regnare facit deus hypo. iob xxxiii.d.
Reges quatuor vincuntur ab. gene.xiiii.c.
Regem videbunt in decore. esa.xxxiii.c.
Regem volebant facere christum. ioh.vi.b.
Regnum Dei intra vos est. Luce xvii.e.
Regnum dei non in sermone. i.cor.iiii.d.
Regina austri surget in iudicio. Lu.xi.d.
Reguli filius infirmabatur. io.iiii.g.
Regina saba venit a finibus. iii.para.ix.a.
Remoue a te os prauum z race. puer.iiii.d.
Renouamini spiritu mentis vestre. Ephe.iiii.f.
Repleti sunt omnes spiritu sancto. actu i.a.
Repudii libellus. deu.xxiiii.a.
Reputatus est vt leprosus. esa.liii.b.
Respice superbos confunde eos. iob.xi.b.
Resurrectio christi. mat.xxviii.a.
Reuertere sunamitis. can.vi.d.
Reuelabunt celi iniquitatem eius. iob.xx.d.
Reuelabunt pudenda tua in fa. naum.iii.b.
Rex gerare abstulit saram a bre. gene.xx.a.
Rex tuus veniet tibi iustus. zacha.ix.b.
Rex regum et dominus dominantium. apo.xix.c.
Rex constituetur quem deus elege. deut.xvii.c.
Risit sara post ostium taberna. gene.xv.b.
Risus dentium ostendit stultus. eccl.xix.d.
Riram non facies cum iracundo. eccl.viii.d.
Rogat tobias angelum ire. tobie ix.a.
Romam venit paulus cum ce. act.xxviii.
Rote quatuor iuxta cherubin. eze.xi.d.
Ruben et manasses redeunt. iosue.xxii.b.
Rubiginem aufer de argento. prouer.xx.a.
Ruibus visus est comburi. exo.iii.a.
Ruine sansonis per columnam. iudicū xvi.g.
Ruit Esther coram assuero. Esther xv.c.
Ruth sequitur messores in campo. ruth v.a

De incipientibus a litera S.

Saba regina venit in hier. iii.reg.x.a.
Sacerdos summus fit. exo.xxviii.a.
Sacerdos consecrat aaron. le.viii.a.
Sacrificium pro leproso. leui.xiii.a.
Sacrificium offert aaron. leui.ix.a.
Saltabat filia herodiadis. mat.xi.c.
Saluatorem expectamus. philip.iii.d.
Salutatio marie ad elizabeth. lu.i.d.
Salus datur infirmis. mat.viii.a.
Samaritanus fecit misericordiam. lu x f.
Samuel nascitur de anna. i.reg.i.c.
Samuel dormiebat in templo. i.reg.iii.a.
Sanabo contritiones tuas. osee xiii b.
Sanctus sanctus sanctus clama. isa.vi.a.
Sanctificati per oblationem iesu. heb.x.b.
Sanguinis fluxus quomodo curatur. leui.xv.a.
Sanguis ponatur super postes. exo.xii.a.
Sanguis videtur super caput vestrū. act.xviii.b.
Sanguinem non comedatis. leui.xvii.c.
Sanson nuntiatur ab angelo. iudi.xiii.a.
Sansonis interitus per eo. iudi.xvi.g.
Sapientia fons domini. eccle.i.a.
Sapientia septem columnas. puer.ix.a.
Saptentia hominis lucet in vul. eccle.viii.a.
Sapientia mundi stultitia est apud. i.cor.iii.d.
Sapientia petiuit Salomon. iii.reg.iii.a.
Sapite que sursum sunt. colo.iii.a.
Sara virgo exaudita a deo. tob.iii.b.
Saul rex israel moritur. i.para.x.d.
Sarbanas transfigurat se in an. iii.cor xi.c.
Scalam vidit iacob in som. genē.xxviii.c.
Scientia inflat: charitas edifi. i.cor.viii.a.
Scribe vocantur. Esther ii.c.
Scabriones serpentes minantur. deu.vii.c.
Sedechia rex iuda exce. hiere.xxxix.b.
Secretum meum mihi. esa.xxiiii.c.
Secundum misericordiam suam sal. ad titum iii.b.
Sedeo regina z vidua. apo.xviii.c.
Sedet in throno salomon. iii.reg.ii.c.
Sedebit populus in pulchri. esa.xxxii.d.
Semen seminatur. mat.xiii.d.
Senes sint sobrii z pudici. ad titum ii.a.
Sentorem ne increpaueris. ii.thi.v.a.
Seon rex amorreorum percuti. deute.ii.g.
Separatur abraham a loth. gene.xiii.c.
Septem annis seruuit iacob. genē xxix.d.
Septem boues crasse. gene.xli.a.
Septem filii de saul cruci. ii.reg.xxi.b.
Septem mulieres apprehen. esa.iiii.a.
Septem fratres occiduntur. ii.macha.vii.a.
Septem sortes tribuum. ios.xix.a.
Sequuntur discipuli christum. lu.v.c.
Serpens erigitur in deserto. nu xxi.b.
Sermo vester sit sale conditus. col.iiii.c.
Seruiunt per menses sacer. i.para xxvii.a.
Sermo vester sit est est:non non. iacobi v.c
Seruus est illius:quis a quo su. ii.pet.ii.d
Seruus centurionis curatur. iud.vii.b.
Serui obedite dominis. ephe.vi.a.
Serui quomodo a dominis de. exo.xxi.a.
Sex dierum opera que deus fecit. gene.i.a.
Sex odit dominus. puer.vi.c.
Sex hydrie in chana galilee. iohan ii.a.
Sesac rex egypti ascendit Jeru. ii.para xii.a.
Siba reconciliatur dauid. ii.reg.ix.a.
Sicelech ciuitas datur dauid. i.reg.xxvii.b.
Si dixerimus quia pctm nō habemus. i.ioh.i.c.
Signa fiebant per manus apostolorum. act.v.b.
Si hominibus placerē christi serus. ad gala.i.b.
Si peccauerit in te frater tuus. luce.xvii.a.
Similitudo quasi aspectus ignis. eze.viii.a.
Similitudo seminis. luce.viii.b.
Simulator ore decipit ami. prouer.xi.c.
Siceram nazaret non bibent. nu.vi.c.
Sine macula sunt ante thro. apo.xvii.c.
Sobrii estote et vigilate. i.petri.v.c.
Sociatur angelus tobie in via. roma.v.d.
Socii passionum erttis z consola. ii.cor.i.b.
Socrus symonis tenebatur feb. luce.iiii.f.
Sodoma et gomorra comburuntur. ge.xix.e.
Sol stetit in meridie vsqz sero. iosue.x.c.
Sol factus est niger tanqz saccus. apo.vi.
Sola sedet ciuitas plena populo. tren.i.a.
Soluetur sathan de carcere suo. apo.xx.a.
Soluite templum hoc. iohan ii.d.
Somnium vidit pharao. gene.xlii.a.
Somnia multa sequuntur curas. eccle.v.a.
Sors cecidit super saulem. i.reg.x.d.
Sors cecidit super ionam. ione.i.c.
Sors cecidit super matthiam. act.i.d.
Spacio centū annorū fit archa noe. genē.vi.e.
Spes vana viro insensato. eccle.xxxiii.a.
Spe enim saluati sumus. roma. viii.e.
Spectes mulieris exhilarat. eccle.xxxvi.d.
Spice colliguntur. ruth.ii.a.
Spiritus dñi replenit orbem terrarum. sapiē.i.b.
Spiritus loquitur mysteria. i.cor.xiii.a.
Spiritus domini raputt philippū. act.viii.a.
Spiritus vbi vult spirat. iohan.iii.a.
Spiritum nolite extinguere. i.thes.v.a.
Spiritu sancto inspirati locuti sunt. ii.pet.i.d.
Stabimus ante tribunal christi. ro.xiii.d.
Statue vise mysterium aperitur. dan ii.c.
Statuit iesus paruulum in. mat.xviii.e.
Stella orietur ex iacob. nu. xxiiii.e.
Stella a stella differt. i.cor.xv.f.
Stellarum tertia pars de ce. apo.xii.a.
Stelle de celo ceciderunt. apo.vi.d.
Sternuntur vestes in via. mat.xxi.a.
Stimulus mortis peccatum. i.co.xv.g.
Stultus vt luna mutatur. eccl.xxvii.b.
Succidite lucos et sculptilia. deu.vii.a.
Stultus totum spiritum profert. puer.xxix.a
Stulto gloria indecens est. prouer.xxvi.a.
Stulta deo est sapientia mundi. i.co.iii.d.
Stultā fecit deus sapientiā huius mūdi. i.co.i.c.
Stultitia est verbum crucis. i.co.i.c.
Simeon sacerdos magnus. eccl.i.a.
Symon sacerdos summus. i.mach.xiii.f.
Symon magus. act.viii.b.
Submersus pharao in mari. exo.xiii.g.
Subiecti estote omni creature. i.pe.ii.c.
Suadeo tibi emere aurum igni. apo.iii.d.
Sufficit tibi paule gratia mea. ii.co.xi.d.
Sulphur cadit de celo. genē xix.c.
Surget gens contra gentem. Lu.xxi.a.

De incipientibus a litera T.

Tabernaculum federis. exo.xxv.a.
Tabernaculum portatur. nu.i.g.
Tabernaculi ordo. exo.xxv.b.
Tabernacla ignorātiz deū.tob xviii.b.
Tabule due iterū dāt. exo.xxxiiii.a.
Tacerefect nocte matrem tuam. osee.iiii.b.
Tacentia stulti z sapientis. eccl.xx.a.
Teipsum castum custodi. i.thi.v.d.
Templum edificat salomon. ii.para.iii.a.
Templum completur. ii.para.vii.c.
Templum fundatur. i.esdre.iii.d.
Templum dei estis vos. i.co.iii.d.
Templi mensuratio. ezech.xli.a.
Tempus omnia habent. eccl.iii.c.
Tempus meum nondum venit. ioan.vii.a.
Tempus breue est. i .co.vii.c.
Tempus prope est. apoc.i.a.
Tempus non erit amplius. apo.x.c.
Tempore accepto exaudiui te. ii.co.vi.a.
Tentatur christus a diabolo. mat.iii.a.
Tentatio vos non apprehendat. i.co.x.c.
Tentoria fiunt circa taber. exo.xxxvii.b.
Tentoria erigebant ad imperium. nu.ix.d.
Ter in anno festa celebrabātur. exo.xxiii.b.
Ter virgis cesus sum. ii.co.xi.c.
Tertia die suscitabit nos. osee.vi.a.
Tertia die christus resurrexit. mat.xxvii.a.
Terre promissionis māsiones. nu.xxxiii.a.
Terminus terre promissionis. nu.xxxiii.a.
Terminus terre plagarum. ezec.xlvii.a.
Thamar vi opprimitur. ii.reg.xiii.c.
Thamar corrumpitur a iuda. genē.xxvii.a.
Thecuites loquitur pro absalon. ii.re.xiii.b.
Thesauri templi ostenduntur. esa.xxxix.a.
Thimotheus fugit a pha. i.mac.v.e.
Topheth non vocaberis amplius. hie.vii.g.
Tollatur crux z sequatur christum. lu ix.c.
Torta panis datur hiere. hier.xxxvii.d.
Timor meus vbi est dicit dominus. mala.i.b.
Timor domini radix sapientie. eccl.i.c.
Timor domini bona facit. eccle.ii.b.c.
Timete deum z date illi. apo.xiii.b.
Timens deum faciet bona. eccle.xv.a.
Timens filius melior est mille. eccle.vi.a.
Timēti deū non occurrēt mala. ibidē.xxxiii.a.
Tracta cū iusto de iustitia. ibidē.xxxvii.b.
Tradetur christus gentibus. luce.x.f.
Traduntur scripta regis. esdr.iii. z iii.f.
Transfertur enoch in paradisum. genē.v.c.
Translatio iude in babylo. iii.reg.xxv.c.
Translatio iude z fratrum. ii.para.xxxvi.d.
Transfiguratio christi. luc.ix.d.mar.xvii.a.
Tres propagines sunt tres dies. genē.xl.c.
Tres filios parit vxor osee. osee.i.a.
Tres sunt qui testimonium dant in i.io.v.b.
Tria sunt insatiabilia. prouer xxx.c.
Tribubus terra israel diuiditur. iosue.xiii.a.
Tribus annis roboam ambula. ii.para.xi.a.
Tribus israel duodecim. apo.vii.b.
Triphon predicit iudam. i.mach.xii.f.
Tristitia implenit cor vestrum. ioan.xvi.b.
Thronus dauid firmatur. ii.reg.vii.b.
Tuba sit tibi in gutture. osee viii.a.
Tubarum sono congregantur populi. nu.x.a.
Tumulos vestros aperiam. eze.xxxvii.d.
Turbam magnam vidi. apoc.vii.c.
Turpe est in ecclesia mulie. i .co.xiii b.
Turpia non renelanda. leui.xviii.b.
Turris babylonis edificatur. gene.xi.a.
Turris quinquaginta cu. ii.mach.xii.b.
Turmas tres chaldei fecerunt. iob.i.b.

De incipientibus a litera V.

Vanitati creatura sub. ro.viii.d.
Vas electionis est mihi. act.ix.c.
Vasa argētea postulātur. exo .xii.e.
Vasa tēpli ptulit rex cirus. i.esd.i.d.
Vasthi regina abiicitur. hester.i.d.
Vaticinare de ossibus istis. ezech.xxii.
Vbera tua sicut gemelli. cantt.vii.b.
Vbi thesaurus tuus ibi z cor tuum. luc.xii.d.
Vbi corpus ibi congregantur aquile. luc.xvii.g.
Ue eis qui recesserunt a me. osee vii.d.
Ue qui cogitatis inutile. michee.ii.a.
Ue ve hypocritis. matt.xxiii.c.
Uerbum caro factum est. ioan.i.b.
Uerbum dei non est alligatum. i.thi.ii.b.
Uerba vite eterne habes. ioan. vi.g.

Uelox depositio tabernaculi. ñ.pe.j.f.
Uenditur toseph hismaelitis. ge.xxxvñ.c.
Ueneratur mardocheus. heſter.vj.c.
Uenter dñs ⁊ omnes sancti cum eo. zach.xiiñ.a.
Uentus percussit domum filiorum tob. tob.j.d.
Uestes purpuree. exo xxxix.a.
Uestes scinduntur a regeeze. iiij.reg.xix.a.
Uestigia eius secutus est pes. tob.xxxiiij.c.
Uestibus adornatur iudith. iudith.x.a.
Uincent dabo edere de ligno. apo.ñ.b.
Uictime pro delictis. leui.vñ.a.
Uideo aliam legem in membris me. ro.vñ.d.
Uidi aquam egredientem. exech.xlviij.a.
Uidi alterum angelum habentem sig. apoc.vñ.d.
Uidua ponit duo minuta. luc.xxi.a.
Uidua colligit ligna. ñ.reg.xvñ.b.
Uidua postulet iudicium. lu.xviij.a.
Uiduas honora que vere vidue. j.tim.v.a.
Uincit sapientia malitiam. sap.vij.d.
Uince in bono malum. ro.xij.d.
Uincuntur quatuor reges ab abram. ge.xiiij.a.
Uineas destruit grando. exo.xix.f.
Uineas plantauit et rigauit. eccl.ij a.
Uinum dat regi neemias. nee.ñ a.
Uinum fortius omnibus. esdre.iij d.
Uinum domino non libabunt. osee.ix.a.
Uir claudus baiulabatur. act.iij.a.
Uir vestitus lineis. dañ.x.a.
Uiri galilei quid statis aspicien. act.j.b.
Uirga aaron floruit. nu.xvj.e.
Uirgas decorticauit iacob. geñ.xxx f.
Uirgo concipiet ⁊ pariet. esa.vij.c.
Uirgo israel prolecta est. amos.vij.a.
Uirgo cogitat que dei sunt. j.cor.vij.f.
Uirgines sunt ⁊ sequuntur agnum. apo.xiiij.a.
Uirginitatis signa. deu.xxj.c.
Uirtutes fiebant per manus pau. act.xix.b.
Uisio arboris nabucho. dañ.iij.b.
Uisionis res aperitur. dañ.x.c.
Uisus est in terris ⁊ conuer. baruch.iij.d.
Uisum recepit tobias. tob.xj c.
Uita nostra vapor est ad mo. iac.iiij.d.
Uitis frondosa israel. osee.x.a.
Uitis vera christus est. ioan.xv.a.
Ulmus in solitudine. esa.xlj.
Ultio vrois leuite. iudicum.xx.g.
Unde ememus panes. io.vj.a.
Ungitur dauid in regem. ñ.reg.v.a.
Ungunt salomonem in regem. j.par.xxix.f.
Unus omnium introitus. sap.vij.a.
Unus ex vobis me tradet. io.xiij.c.
Unusquisq; propriam mercedem accipi. j.cor.iij.b.
Unus deus vna fides vnum bap. ephe.iiij.b.
Unusquisq; vxorem suam diligat. eph.v.g.
Uocat christus petrum ⁊ andream. mat.iiij.c.
Uocat christus matthеum. mat.ix.a.
Uocabit iudicium ad ignem. amos.vij.a.
Uocabitur hierusalem ciuitas viri. zacha.vij.a.
Uolo autem iuniores nubere. j.timo.v.b.
Uoluntas dei sanctificatio vestra. j.thes.iiij.a.
Uos estis templum dei. ñ.cor.vj.d.
Uotum est semper persoluendum. leui.xxvj.a.
Uox clamantis in deserto. mat.j.a.
Urbes fortitudinis syon. esa.xxvj.a.
Urbes refugii segregentur. deu.xix.a.
Urbes separantur fugitiuorum. iosue.xx.a.
Urbes tuas demolliar. ezec.xxvj.d.
Uxor tobie iunioris fit sara. tob.vij.d.
Uxores alienigene dimit. j.esd.x.c.
Uuas acerbas comedetis. eze.xviij.a.
Uulpes congregat sen.ad se. iud.xv.a.
Uulpes foueas habent. luce.ix.g.

¶ De incipientibus a litera.y.

Yair rex et iudex. iudicũ.x.a.
Yoth occidit effraim. para.viij.d.
Yram rex dat ligna templi. iij.re.v.b.
Yreus pugnat cum arlete. dañ.viij.d.

¶ De incipientibus a literã.Z.

Zabulonis appella. geñ.xxx.
Zabulonis sors ter. ios.xix.a.
Zabulonis principes. psal.xlvij.
Zabulonis ex tri.duodecim. apo.vij.b.
Zacharias regnat. iiij.regũ.xv.b.
Zacharias indutus spiritusancto. ij.para.xxiiij.a.
Zacharie sanguis requiretur. mat.xxij.d.
Zacharias pater ioannis prophete. luc.j f.
Zacheus princeps publicanorum. luc.ix.a.
Zebedeus pater Jacobi et Joannis. mat.iiij.a.
Zebedei mater. mat.xx.c.
Zelus domus tue comedit me. ps.xxviij.
Zelotipa mulier flagel.lig. eccl.xxvj.b.
Zizania inimici. mat.xxiij.b.
Zizania sunt filij nequam. mat.xiij.e.
Zona circuncinxit eum. eccl.xlv.a.
Zona pellicea Joan.bap. mat.iij.a.
Zorobabel genitus a salathiel. mat.j.b.

¶ Quarte Tabule Finis.

¶ Tota Biblia cõ-

pendiosissime per rithmos descripta hoc (quez cernis) libello habetur per magistrum Franciscum Gothi ordinis minorũ sacre theologie professorem. ¶ Tabula Quinta.

A Te fit lux producitur i
Diuidẽs aquas congregat
Ornatus factus additur.
Producta Ade subiugat.

Benedicit fons irrigat ñ
Spirat flamen diuiditur
Prohibet feras nominat
Condormit Eua conditur
Callidus Euam decipit iñ
Peccant ⁊ punitur deus
Induens nudos elicit
Custodiũ ignum angelus
Dat penas Cayn dominus iiij
Enoch ab ipso gignitur
Necat hunc Lameth bigamus
Loco Abel Seth nascitur
Enarrat qui genuerint v
A Seth tantum Noe vsq;
Tempus per quod aduixerint
Transfertur Enoch itaq;.
Fiunt erosi homines vj
Delere omnes statuit
Placet Noe progenies
Mandato arcam construit.
Gens arcam intrat modica vñ
Certis cum animantibus
Delentur aquis reliqua
Altiores sunt montibus.
Hic minui incipiunt viij
Aque columba mittitur
De arca tussi ereunt
Altare deo conditur
Jumenta Noe omnia ix
Subdit fedus ac pangitur
Tegunt patris virilia
Sem Japhet benedicitur
Canaam multos generat x
Heber ex Sem producitur
Japhet filios procreat
De Cayn ⁊ Nemroth nascitur
Labium deus variat xj
Turrem facit dum populus
Cum Abraam duos procreat
Thare ex Sem progenitus
Monet Abraam altissimus xñ
Altare hic construitur
Sarram reddidit Egyptus
Rex vero cum affligitur.
Requit terra vt habitet. xiij
Frater Abram cum nepote
In Sodomis Loth remanet
Addidit deus Abrae
Obiurgant reges mutuo xiiij
Captiuus Loth perducitur
Victores vicit subito
Abram ac benedicitur
Proles Abre promittitur xv
Pro signo vaccam accipit
Pre timore concutitur
Cum illo fedus pepigit
Quamcito Agar concipit xvj
Sarram habet contemptui
Afflicta fugam arripit
Monita redit angeli.
Relinquũt ambo nomina xvij
Circuncidi precipitur
Hismaeli magnalia
Faciet circumciditur
Sumunt tres viri prandium xviij
Quod risit Sarra denegat
Clamor obsecrat dominum
Propter iustos ne deleat
Tenent Loth turbã excecant xix
Dant Segor perit Sodoma
Patrem due inebriant
Uxor salis fit statua.
Uult Sarram rex pro coniuge xx
Terret nocte hunc dominus
Munera donat Abrae
Sanantur huius precibus.
Exit Agar cum filio xxj
Sarra gignens vt imperat
Consolatur ab angelo
Rex Gera Abraam visitat.
Isaac patri dominus xxij
Ut immoletur precipit
Prohibet Abram angelus
Retribuenda exprimit.
Sarram Wambre moritur xxiij
Tempus habes quo vixerit
Abrae ager venditur
Uxorem in quo sepelit.
Abrae iurat subditus xxiiij
Prope fontem is obsecrat
Causam donat de fratribus
Rebecca Isaac copulat.
Bona dat sua Isaac xxv
Abraam nubens ac moritur
Ih̃ ismael Nabaioth generat
Jus Esau esca venditur.
Cum Isaac deus loquitur xxvj
Culpat hunc rex ac reiicit
Pro puteis contenditur
Fit fedus aquam reperit
Dum Jacob benedicitur xxvij
Rediens Esau etulat
Rebecce cor affligitur
Ad Labam vult vt fugiat
Edocet Isaac filium xxviij
Esau nubit tertio
Jacob scalam per somnium
Conspicit fouet domino.
Fontem Jacob discooperit xxix
Laban gaudet vt maneat
Filias huic tribuit.
Quatuor Lya generat
Signunt bis duo famule xxx
Et Lya Joseph nascitur
Decorticantur virgule
Merces Jacob prefigitur.
Hinc ad sua reuertitur xxxj
Jacob Laban redarguit
Deos querens deluditur
In numen fedus percutit.
Jacob obuiant angelj xxxij
Faciens turmas obsecrat
Mittuntur Esau nuntij
Lucratur vir ac claudicat.
Chare fratres se salutant xxxiij
Esau dona recipit
Ab inuicem se separant
Altare Jacob construit.
Lustans digna opprimitur xxxiiij
Circuncidi desyderant
Mas omni morti traditur
Urbem fratres expoliant.
Mundant se terre dominus xxxv
Mors delbo non loquitur
Cum Bala peccat filius
Post Rachel Isaac moritur.
Natos Esau hos genuit xxxvj
A Jacob se lis separat
Regens Edom hos habuit
Ducens atq; quos numerat.
Onus Joseph est fratribus xxxvij
In cisterna proijcitur
Uendunt hunc mercatoribus
Uestis patri remittitur.
Perdit filios dominus xxxviij
Inde Thamar hunc decipit
Uiuit visis pignoribus
Phares zaram hec peperit.
Que sunt deus multiplicat xxxix
Propter Joseph Putipharis
Domina hunc sollicitat
Gubernat vinctos carceris
Referat Joseph somnia x
Duo vincti que viderant
Pistori dant supplicia
Principem rursus sublimant
Somnium regi referat xlj
Joseph princeps efficitur
Uxorem sumens generat
Conditum bladum venditur
Tradit fratres custodie xlij
Simeon ligat referunt
Beniamin non vult mittere
Pecunias inueniunt
Uir Beniamin conceditur xliij
Pecuniam non recipit
Munera dant comparitur
Fratribus partes tribuit
Extra vrbem dum exeunt xliiij
Seruus fratres redarguit
Inuento cipho redeunt
Plurima Judas repetit
Joseph se pandit fratribus xlv
Pharao de his ordinat
Redeunt cum muneribus
Uires Jacob recitat
Telphe genitos recitat xlvj
Intrantes cum exprimit
Patri Joseph cum obuiat
Qui dicant fratres instruit
Alleuat Josepp propitos xlvij
Gessem ysis conceditur
Pascit atq; Egyptios
Jura patri pars dabitur.
Benedicuntur paruuli xlviij
Joseph Jacob compatitur
Partem donat Amorei
Exitus ac predicitur.
Cunctos vt pater filios xlix
Infirmus Jacob conuocat
Benedicensq; singulos
De sepulchro post ordinat.
Dum Joseph fiunt gemitus l
In chanaam patrem tumulat
Rediens parcit fratribus
Transferri ossa postulat.

¶ Exodus.

Augmentat deus Hebreos j
Affligunt hos operibus
Obstetrix seruat masculos
Ne submergat eos populus.
Balneat se dum filia ñ
Moysen capit in filium
Duos gignit ex Sephora
Necat postq; Egyptium.
Conspicit rubum Moyses iij
Dolorem vidi populi
Seminibus ista referes
Non exhibitis vacui.

Tabula

Dat ligna tria dominus iiij
Moysi redit ad propria
Aaron sibi est obuius
Relinquit hunc cum sephora.
Enarrant tussa principi v
Affligit magis populum
Conqueruntur prepositi
Moyses redit ad dominum
Fedus cum tribus pepigi vj
Plebs moysi non obtemperat
Panduntur trium liberi
Natos Aaron hos generat
Gentem signis rex deseret vij
Virgam vertit in colubrum
Induratum cor remanet
Occupat sanguis fluuium.
Abundant rane nimium viij
Cinifex magos superant
Infestant muscę populum
Retrahit rex q exeant
Jumenta deus percutit ix
Vesice causant vlcera
In campis que sunt destruit
Grando: cessant tonitrua
Cari Pharaoni predicant x
Locuste perdunt omnia
Tenebrie malos occupant
Rex durat in malitia
Loquens moysi dominus xj
Jubet vt vasa postulent
Audit pharaon incredulus
Primo nati q corruant
Manducent agnum azima xij
Hedi sanguine liniant
Pereunt primogenita
Exeunt vasa postulant
Non fermentatũ comedes xiij
Primogenita consecrant
Ossa ioseph fert moyses
Columna nubis obuiant
Obstinatus persequitur xiiij
Hebrei clamant territi
Mare rubrum diuiditur
Ruunt mare egyptũ
Plebs deo psallit canticum xv
De mari cum egreditur
Maria sumit tympanum
Marath dulcis efficitur
Qui helym populus deserit xvj
Post carnes manna obtinet
Sabbatho istud deficit
In signum Gomor remanet
Rupes Oreb cum tangitur xvij
Populo aquam tribuit
Amalech prece vincitur
Altare moyses construit
Sephor vtro redditur xviij
Letatus Jetro immolat
Moyses vt consulitur
Judices multos ordinat
Tentoria plebs collocat xix
Moysen vocat dominus
Mons Sinay totus fumigat
Jubet vt stent inferius
Vetat deus imagines xx
Mandata decem explicat
Confortat plebem Moyses
Immolant sic vt imperat
Exprimit sex casus xxj
De seruis monet Anna
Penam taxat labentibus
Necans ruet cornu petãs
Jubet vt fur restituat xxij
Murmurans idem facit
Vidue nullus noceat
Primogenita plebs offeret
Zelat pro indigentibus xxiij
Per anno festa celebres
Nocebo tuis hostibus
Fedus cum his non facies
Altare fit vt immolent xxiij
In promptu plebs obtemperat
Moysen seues sociant
Caligo montem occupat
Vis tinctum z hec tribuant xxv
Post archam cherub facies
Vestes ac mensam extruant
Candelabrum sic construes
Cortinas decem facies xxvj
Saga ac tabernaculum
Tabulas infra construes
Velum atq; tentorium.
De Sethym lignis fieri xxvij
Altare deus imperat
Atrium iubet construi
Oleum dant vt ardeat.
Eligit Aaron deus xxviij
Sibi pro sacerdotio
Normam ponit de vestibus
Vndis huic tantummodo.
Filios cum Aaron statuit xxix
Duci deus ad hostium
Indut locos precepit
Holocaustum dari varium.
Gens mutata offerat xxx
Altare fac z labium
Thimiamata vult faciat
Unctionis ac oleum.
Homines deus nominat xxxj
Descripta qui perficiant
Districte cunctis imperat
Sabbathum vt custodiant.
Immolant boni victimas xxxij
Moyses placat dominum
Culpat frangit ac tabulas
Necantur ore rotenus iterum.
Quare omnis fiet populus xxxiij
Tabernaculum erigitur
Videri nequit dominus.
Moysi palam loquitur
Lapideas fert tabulas xxxiiij
Orat fedus non facies
Solemnitates teneas
Hedum comuta facies.
Moyses iussa repetit xxxv
A cunctis dona postulat
Plebs cuncta prompte tribuit
Socius Bezel Coliab.
Ne plura donent statuit xxxvj
Cum sagis fit tabernaculum
Tabulas bases faciunt
Velum atq; tentorium.
Oleum arcam circulos xxxvij
Cherubin mensam faciunt
Candelabrum ac calamos
Altare vestes construunt.
Post altare edificat xxxviij
Columnas ac tentoria
Expensas pro his competat
Ex hore fit cracticula.
Quibus Aaron se induit xxxix
Diuersas vestes construit
In summa facta recitat
Omnia hec plebs obtulit.
Recte deus vt imperat xl
Tabernaculum erigit
Monens nubes vt occupat
Vadunt hic quando deserit.

¶ Leuiticus.

¶ Ad placandum que offerant j
Moysi deus recitat
Differentiam faciant
Sacerdos sic se habeat.
Bene nota de similia ij
Sit sal in sacrificio
De frugibus hec regula
Fiet harum oblatio.
Cunctos qualiter offerant iij
Pacifica tam edocet
Differentiam teneant
In his semper ꝯ exhibet.
Deus quemlibet admonet iiij
Ignoranter qui irritat
Pro debito quid offeret
Istorum status variat.
Errans dat arietem v
Fraude nocens ac alteri
Periurus pauper turturem
Immundi erunt singuli.
Fiat ignis perpetuo vj
Holocaustum sic offeret
Pro peccatoq; hostie
Pro delicto lex permanet.
Gratias atq; pro laudibus vij
Que offerant notificat
Peribit edens sordidus
Sanguinem sic que comedat.
Holocaustum tam immolat viij
Pro Aaron atq; liberis
Deo istos appropriat
Israel coram filijs.
Agnis dimissa concremat ix
Videtur Dei gloria
Parante Aaron immolat
Pro se ac plene reliqua.
Caros Aaron interficit x
Prohibet vinum bibere
Pro hyrco Moyses arguit
Quod mansit iubet edere.
Licita que sunt nominat xj
Pro esu animalia
Immunda atq; explicat
Non comedat plebs talia.
Mulier cum peperit xij
Immunda diu permanet
Minus z plus statuit
Holocausta hec offeret.
Nosse lepras instruit xiij
Sacerdos de his indicet
Extra stabunt vt precepit
Leprosam vestem concremet.
Ostendit sacerdotibus xiiij
Modo quasi purificent
Leprosos z hinc cum domibus
Addens istis quid immolent.
Patiens fluxum seminis xv
Vir cedat quod tetigerit
Mulier ita sanguinis
Offerent hec que repetit
Que Aaron seruet explicat xvj
Intret eum sanctuarium
Peccata hyrcus deferat
Expiet tabernaculum
Reus vult vt sit quilibet xvij
Offert qui non hostiam
Sanguinem si quis commodet
Patietur interitum
Sequi vetat Egyptios xviij
Canaam in legitimis
Coitus ponit vartos
Videntur quia singulis
Time patrem ac dominum xix
Spicas surdo iniurie
Pomifera augurium
Stratera coram capite
Vult vt moloh non offerant xx
Qui maledicat coruet
Coeuntes sic puniant
Diuidentes plebs obtuet
Exequij non lugeat xxj
Sacerdos qui est maximus
Virginem tantum capiat
Presbyter non sordidus
Immũdus sum aduena xxij
Consecrata non comedat
Offerent nil cum macula
Hostias cras non maneat
Celat seruari festas xxiij
Manipulos hi deferent
Non colligent reliquias
Segetes nec eradicent
Afferri iubet oleum xxiiij
Blasphemus ac obtuitur
Turbans ruat sic dominum
Pro membro membrum dabitur.
Bona anno iubilei xxv
Redibunt agros deseras
Hebreus potest redimi
Posse fratrem nocoppumas.
Cuncta bona hec tribuet xxvj
Mandata si custodiant
Que ponit mala inferet
Seruare si despiciant
Deuotis deus admonet xxvij
Qualiter solui habeant
Redimi quedam inhibet
Aliqua licet valeant.

¶ Numeri.

¶ Ab anno hi viceſimo j
Tributum sortes numerat
Leuitis pro seruitio
Demptis Det quos statuerat
Bono cum corde populus ij
Castra metando proficit
Modum illis quem dominus
Per moysen constituit
Cunctos leuitas numerat iij
Plebisq; primogenitos
Pro cultu Aaron segregat
Tradit ei denarios.
Dent leuitis officia iiij
Filij Aaron vt ordinat
Distinguit tribus onera
Familijs quas numerat
Ejiciuntur sordidi v
Quintam partem dent domino
Aquas vxor zelotipi
Bibat coram presbytero.
Facit votum Nazareus vj
Eis ꝯ sit illicitum
Offerent hec est azimis
Benedicant sic populum.
Gerson boues ac merori vij
Moyses tussu diuidit
Principent donant singuli
Tribuum hec que exprimit.
Hic Aaron luminaria viij
Ponit super candelabrum
Offertur plebs leuitica
Seruiant per hoc spatium.
In mense primo dominus ix
Fieri phase precipit.
Stat vel se mouet populus.
Nubes eis vt innuit
Canent tubis quas faciat x
Temporibus que statuit
Moyses rogat Cayab
Recedunt duces repetit.
Legit ignis qui murmurant xj
Appetitu flent carnium
Descripti ac vaticinant
Copia datur anium
Maria cum aaron pessime xij
Moysen contra murmurat
Leprosa fit plenissime
Ad tempus extra habitat
Nabi iussu cum pluribus xiij
Ad explorandum mittitur
Redeunt hi cum fructibus
Per decem plebs reuertitur.
Omnes reuerticuntur xiiij
Moyses deum mitigat
Exploratores corruunt
Amaleg plebem superat
Plebs victimam sic offerat xv
Peccans hec dat primitias
Legentem ligna lapidat
Quelibet ferat fimbrias.
Quicunq; tenet pro chore xvj
Terra vel igne perditur
In signum manent lumine
Murmurans plebs incenditur.
Recipi virgam imperat xvij
Et tribuum principibus
Solaq; Aaron germinat
Deleri timet populus.
Sumat Aaron primitias xviij
Signat deus officia
Leuitis donat decimas
Non seruent sibi pinguis.
Tradent vaccam Eleazaro xix
Crement hanc tollat cineres
Tempore mundus debito
Pollutos lustret homines.
Vita modo deficit xx
De petra aquam hauriunt
Edon Judam rex despicit
Sursum Aaron sepeliunt
Extirpa plebs Cananeum xxj
Loco serpens erigitur
Canunt habentes puteum
Post Seon Og conteritur.
Jussu Balaam ariolas xxij
Ad regem Moab properat
Asinam terret angelus
Balach omnes remunerat.
Zelat Balam pro populo xxiij
Fieri aras ordinat
Consultat laudat domino
Balac peti vt taceat
Adhuc plebs benedicitur xxiiij
Honorem rex non conferat

Balaam tandem reuertitur
Ex iacob stella exeat.
Beelphegor colit populus xxv
Principes fugat moyses
Punire cessat dominus
Ducem negat cum phinees.
Censentur robustissimi xxvj
Multe patent familie
Senes postq̃ sunt mortui
Caleph preest z iosue.
De monte terram videat xxvij̃
Pro natis saphat consulit
Josue tussa tribuat
Cunctis coram vt precipit
Eruditq̃ quotidie xxviij̃
Sabbathis atq̃ immolent
In calendis z pro phase
Cum frugibus hec offerent.
Festa septimi exprimit xxix
Mensis omnes quem celebrent
De holocaustis instruit
Semper in his que tribuent.
Gentes de votis instruit xxx
Uxor soluet z filia
Reddet vt quemq̃ vouerit
Faciet idem vidua.
Hostes percutit phinees xxxj
Cum his sex pergens milibus
Diuidit predam moyses
Habet partem altissimus.
Jumenta sunt pro oui bus xxxij̃
Ruben gad atq̃ manasse
De duobus his regibus
Terra datur a moyse.
Qualia loco populus xxxiij̃
In deserto transferit
Suis pandit nominibus
Tempus aaron hoc habuit.
Limitatur per dominum xxxiiij̃
Terra isti quam diuident
Aras omnes t idolum
Perdent z hanc que possident.
Mandans vibes vt profugis xxxv
Leuitis atq̃ separent
Ante mortem pontificis
Exules non reuenient
Narrant damnũ cũ principes xxxvj
Sequi potest q̃ tribubus
Assignat modum moyses
Sumendi de coniugibus.
¶ Deuteronomium.
¶ Astruit moyses populum j
Principes tunc constituit
Fugistis vos amorreum
Per exploratores territi.
Breuiter narrat plurimis ij̃
Deus illi quod tulerit
De esau z loth filijs
De seon og quem tradidit
Cepit og illo tempore iij̃
Terram eius distribuit
Confortauit ac iosue
Transire omnes volui
Docet tussa vt teneat iiij̃
Imagines his prohibet
Stupenda deinde recitat
Profugis vibes prouidit.
Ea que sunt in tabulis v
Precepta decem repetit
Seruentur hec a singulis
Cum darentur plebs timuit.
Firmiter deum diliges vj
In manu tussa teneas
Jurabis solt seruies
Filios de his moneas.
Gentes domos ac statuas vij̃
Dele pactum amantibus
Bona dabit si teneas
Paulatim perdet dominus
Hortatur vt custodiant viij̃
Volunt diu si viuere
Concessa corde habeant
Defendit deos colere.
Justitijs non tribuant ix
Orauit pro his moyses
Offensas mentl teneant
Domino factas plurtes.
Quare leui elegerit
Narrat petit vt ambules
Peregrinum ac diligit
Cerulcem non plus elenes
Lugeant atq̃ custodiant xj
Plantam dabit dominus
Facta que egit videant
Ager docebit hostibus.
Mandat subuerti idola xij̃
Sanguinem petet omnibus
Offerri iubet omnia
Eliget vbi dominus.
Necari omnes imperat xiij̃
Hortantes sequi idola
Populus vibem deleat
Fiuntq̃ idolatrie.
Omne animal sordidum xiiij̃
Comedere deus denegat
Decimã dant bis fructuum
Leuitas nunq̃ deserat
Pauperes semper subleuant xv
Seruãt vt linquãt sperat
Primogenita auferant
Feda nullus afferat.
Quod phase ita celebrant xvj
Festa duo ac edocet
Judices vult vt ordinent
Statuas cunctis inhibet
Reddãt malum idolatrie xvij̃
duobus substans retibus
Sacerdotis sententie
Rex vnq̃ extraneus
Suscipere presbyteris xviij
Cum plebe partem inbibet
Gentibus non sis similis
Propheram vt me tribuet
Tres vult bis vibes elegi xix
Percussores vt fugiant
Mandacem tellem perimi
Pro mẽbro mẽbrum tribuant.
Uadant quare apud prelia xx
Moyses plebis recitat
Non succidant fructifera
Pugnandi modũ explicat
Explorent pro cadauere xxj
Muller capta lugeat
Preternum iubet perdere
Exose natum proferat
Inuicem sua dirigant xxij̃
Honestas, vestes induent
De nido pullos capiant
Puellas reas obruent.
Zelũ pro templo explicat xxiij̃
Nitida castra teneant
Cum scorto vsum denegat
Uotũ vuas non extrahãt
Assignet vir repudium xxiiij̃
Pignus reddes non perimant
Labous solues pretium
Reliquias non colligant
Bono palmã dant iudices xxv
Contunx pedem discalciet
Uxor manum auferes
Pondus idem ve amalech
Coram vobis presbytero xxvj
Portans tilis primitias
Laudes sic dabis domino
Leuite trades decimas
De sacris vult informibus xxvij̃
Altare quod edificent
Leuite coram tribubus
Maledicta hec exprimunt.
Erunt plebi hec optima xxviij̃
Mandata si custodiant.
Sustinebit hec pessima
Predicta si abũciant
Facta narrat ingentia xxix
Cum cũctis fedus percutit
Terra absq̃ idolatra
Puniantur vt asserit.
Genti parcet si doleat xxx
Juxta te est vt facias
Uitam offert vt eligat
Predico iam q̃ pereas
Hostes vt gens non timeat xxxj
Judex lex promulgabitur
Josue deus roborat
Plebis culpa predicitur
Implet cantucũ moyses xxxij̃
Lex vite prolongatio
Audit que fecit in cades
Precauit ibi domino.
Cara moyses tribubus xxxiij̃
Optat symeon deserens
Nominat ruben citius
Ultimo azer exprimens
Luget moysen populus xxxiiij̃
Terram ante qui conspicit
Josue implet spiritus
Defuncti locum suscipit.
Josue.
¶ Admonet iosue dominus j
Legem iubens teneat
Preparet cibos poculus
Gad cum ruben obtemperat.
Binos hierico destinat ij̃
Celat raab in solatio
Ut soluent suos obligat
Dimissi sunt in heremo.
Clamant vt arcam populus iij̃
Sequantur stant in flumine
Jordanem siccat dominus
Modo dicit quo iosue
De aqua tussu domini iiij̃
Lapides ser his capiunt
Exeunt flumen singuli
Galgalis mozam contrahunt.
Emulis virtus deficit v
Cultrix plebs circunciditur
Josue vero se subijcit
Manna postq̃ subtrahitur
Firme clauditur hierico vj
Jubet deus hanc circui
Uastatur die septima
Raab manent consanguinei.
Gens peccato prosternitur vij̃
Flet iosue ante dominum
Reus achor cognoscitur
Lapidatur per populum.
Hay ponit insidias viij̃
Fugat rex vibs succenditur
Nullas linquunt reliquias
Predam altare conditur.
Jungunt se reges plurimi ix
Gabaonite decipiant
Murmur de his fit populi
Serutent prout statuunt.
Gabaon reges obsident x
Cedunt sol stat os clauditur
Pedibus colla subiacent
Multiplex vibs destruitur
Lantant equos iosue xj
Cum asor vibs percutit
Implent iussa a moyse
Enachim stirpem perimit.
Moyses duos perdidit xij̃
Reges omnes hos iosue
Jstorum terram habuit
Populus iacob varie
Nunc dominus vt diuidat xiij̃
Josue terram precipit
Possessionem explicat
Moyses quam distribuit.
Omne caleph qñ postulat xiiij̃
Josue illi tribuit
Pro leuitis nil separat
Joseph pro his nam accipit.
Pars itaq̃ describitur xv
Tribus iuda quam possidet
Ara othoniel tribuuntur
Suspirans terram obtinet.
Que sit tribus exprimit xvj
Sors effraim per omnia
Chananeus his subditur
Reddens ipsi seruitq̃.
Reliqua sortem accipit xvij̃
Media tribus manasse
Filias salphas repetit
Tribuit montes iosue.
Stat silo tabernaculum xviij̃
Terra iussu describitur.
Tribuit prima omnium
Beniamin in sors tribuitur.
Tribubus alq̃ iosue xix
Ser sorte terram diuidit
Themna sarea nouissime
Datham sit is construit.
Urbes profugis separant xx
Jubet eis vt dominus
Cum moriatur redeant
Sacerdos qui est maximus.
Ex iussione principum xxj
Leuitis donant oppida
Non turbant hostes populi
Implet deus pollicita
Jussu gaddite redeunt xxij̃
Altare hi edificant
Legati ipsos arguunt
Excusant se non dimicant
Telans admonet populum xxiij̃
Legem si seruet proteget
Mors habent si gentium
De terra ipsos auferet.
Athare atq̃ populo xxiiij̃
Josue data recitat
Pangunt fedus cum domino
Joseph ossa plebs tumulat.
¶ Judicum.
¶ Adombezeth ceditur j
Judet symeon prevalent
Introitus ostenditur
Tributo hostes permanent
Baal plebs colit non dominum ij̃
Flent culpat hos cum angelus
Tempore soluat iudicum
Offensus parcit hostibus.
Colunt duos ac opprimit iij̃
Othoniel regem syrie
Aioth eglon clam perimit
Sexcentos sangar vomere
Dum mandat iudet delbora iiij̃
Bellare barach incipit
Tertius fugit sysara
Clauo iahel hunc perimit
Enarrat mira domini v
Delbora psallens canticum
Collaudat quosdam populi
Commendat iahel plurimum.
Fructus madian destruit vj
Gedeon monet angelus
Nocte aram baal conterit
Duplex signum dat dominus
Gedeon ex suis abijcit vij̃
Firmatur nocte somnio
Tercentis tubas diuidit
Se hostes truncant mutuo
Hostes placans persequitur viij̃
Matores socoth trucidat
Zebee cum salmana occiditur
In aures sumens generat
Jugulat fratres abimelech ix
Ligna regem constituunt
Hostes suos bis attinet.
Fragmen ceruus hunc perimunt
Jair regit post alum x
Delicta plebs multiplicat
Compuncti orant dominum.
Ipsos amon nam aggrauat.
Legitimi eiciunt xj
Jepteseđ his post imperat
Amoniti hunc fugiunt.
Filiam voto immolat
Multos perdunt galaadithe xij̃
Et effraim dum exprobant
Post tepte tres succedere
Plebem vides qui iudicant
Narrat angelus femine xiij̃
Sanson natus quid faciat
Pandit rut sus hec mãnue
Timentem vxor roborat.
Oculis placens sumitur xiiij̃
Leonem sanson lacerat
Probleuma huius soluitur.
Triginta viros iugulat.
Perdunt blada vulpibus xv
Ualde sanson se vindicat
Ligatus datur hostibus
Cum maxilla hos trucidat.
Querit virtutem dalila xvj
De nocte fores batulat
Rasus portat opprobria
Conuiuas secum suffocat.
Reddit micha pecuniam xvij̃
Idolatra ac permanet
Uestem componit variam

Tabula

Leuitam bonis refinet.
Sacerdotem interrogant xvij̃
Explorant atq; redeunt
Donum miche expoliant
Sexcenti lachis destruunt.
Tentas gener reuertetur xix
Gabaa manet cum affinis
A pessimis vir queritur
Cadauer scindit coniugis.
Virorum gabaa populus xx
Punit nephas statuit
Tribus resistit omnibus
Beniamin atq; corruit.
Ex corde fiant z immolant xxj
Jabes delent dant virgines
In silo iussu latitant
Viri sumant vt coniuges.
¶Ruth.
¶Ad moab it elimelech j
Cum nutis ibi moritur
Cum suis orpha remanet
Noemi ruth ac sequitur.
Booz iuuenem interrogat ij
De ruth spicas que colligit
Cum suis vult vt maneat
Socrui dicta repetit.
Cuncta Ruth iam exequitur iij̃
Socrus illi que imperat
De nocte cum booz sequitur
Mane blado honerat.
Datur booz ius alterius iiij̃
Ruth sibi atq; iungitur
Congaudet de hoc populo
Ex illa obeth nascitur.
¶Regum primus.
¶Affligit annam emula j
Helcana ipsam diligit
Putatur ebrians
Cum heli natum asserit.
Bona fecit hec canticum ij
Samuel placet omnibus
Filij peccant nimium
Arguit heli nuntius.
Consurgit nocte samuel iij̃
Dicta mane pandit hely
Scit hunc omnis plebs israel
Prophetam esse domini.
Debellant archa capitur iiij̃
In silo vir hec nuntiat
Post ambos hely moritur
Phinees vxor generat.
Erectus dagon frangitur v
Azotos languor aggrauat
Dum arca circumducitur
Liberatur plebs dum ambulat.
Fit magnorum concilium vj
Plaustro arca imponitur
Pro peccato dant pretium
Bethsamis plebs occiditur.
Gentem samuel instruit. vij̃
In maphat aquam hauriunt
Territos hostes percutit
Amissas vibes capiunt.
Habere regem postulant viij̃
Samueli hoc displicet
Vult deus vt obtineant
Regnaturi ius edocet.
Inquirit saul asinas ix
Puer comes hic admonet
Informatur per feminas
Cum samuel nocte permanet.
Saul de mane vngitur x
Signa huic dat samuel
Prophetant sorte traditur
Inuentus rex filijs israel.
Luget in gabaa populus xj
Boues saul dilacerat
Fugatur naas exercitus
De iabes regnum innouat.
Molestus nulli samuel xij̃
Beneficia explicat
Pluuias timens israel
Vt oret deum postulat.
Noscet ionathas congregant xiij̃
Saul culpat samuel
Se cunei tres separant
Caret armis plebs israel.
Occulte noscet consulit xiiij̃
Gustat mel carnes deuorat
Sorte captum plebs eripit
Maiores regni nominat.
Perdit amalech populum xv
Eligens saul optima
Culpat Samuel hunc nimium
Agag necans in galgula.
Quod bethleem samuel adeat xvj
Vult deus dauid vngitur
Saulem demon aggrauat
Cum psallit missus pellitur.
Replet timore goliath xvij̃
Missus dauid arguitur
Uestit rex: caput amputat
Fugant genus inquiritur.
Se ionathas expoliat xviij̃
Perturbant saul femine
Merob dauid non copulat.
Semichol vult hunc perdere.
Tandem dauid recipitur xix
Declinat michol liberat
In aioth tunc queritur
Rex se vbi expoliat.
Valde dauid conqueritur xx
Jonathe fedus latitat
Post calendas trascitur
Flens sagittas combaiulat.
Exposcit panes in nobe xxj
Fugiens dauid saulem
Hiadum samit golie
Simulat in geth rabsen.
Junctis dauid cõplurimis xxij̃
Cum moab suos deserit
Cum plangit saul propñs
Sacerdotem doech perimit.
zelat dauid pro soyla xxiij̃
Aufugit inde postmodum
Confortatur a ionatha
ziphei cingit monticulum.
Abscidit ozam chlamydis xxiiij̃
Clam dauid cum persequebatur
Respondet saul cum lachimis
Sibi dum is conqueritur.
Bis quinq; nabal exprobat xxv
Nuntijs atq; mortur
Abigal pacificat
Dauid sibi accingitur.
Cyphus cum hasta tollitur xxvj
Cum suis rex dum dormitat
Sensum panis reuertitur
Exclamans saulem mittigat.
Descendit dauid a suis xxvij̃
Dat achis illi sicelech
Nocet solum extraneis
Captus vitam non obtinet.
Erigit rex achis dauid xxviij̃
Phytonissa consulit
Resurgens samuel instruit
Edit saul reuertatur.
Ferre non valent satrape xxix
Dauid vt stet in prelio
Placet achis peroptime
Reddit tamen diluculo.
Gentes siceleth concremant xxx
Flet dauid hos persequitur
Sua plene recuperant
Lasse preda mittitur.
Hostes saul decapitant xxxj
Cum filijs hunc auferunt
In templo arma collocant
Uirt iabes sepeliunt.
¶Regum secundus.
¶Amalechites nuntiat j
Saulis dauid interitum
Conuincens ipsum iugulat
Cum suis plangens plurimum.
Bis ser comparens iugulat ij
Dauid iuda cum eligit
Isboseth abner infugat
Asael ioab sepelit.
Crescens dauid ser generat iij̃
Dans michol culpat isboseth
Joab abner conjugulat
Hunc rex plangit z abstinet.
Duo iugulant isboseth iiij̃
Propter casum qui euenit
Claudus fit atq; miphiboseth
Portentes caput perimit.
Eligit dauid populus v
In hierusalem habitat
Virorum crescit numerus
Philistim bis exterminat
Ferit ozam quum dominus vj
Metu archa relinquitur
Transfert hanc omnis populus.
A michol lex despicitur.
Gratis domum construere vij̃
Vult dauid nathan consulens
Non sinit deus facere
Orat rex gratias tribuens.
Hostes dauid humiliat viij̃
Adadezerac subdit
Super hoc thoy tubilat
Magnates regni exprimit.
Indulget saulis domui ix
Consolans rex miphiboseth
Siba huic ac filijs
Seruiant ipse comedet.
Carus dauid naas moritur x
Nuntijs amon exprobat
Bis resistens deuincitur
Syras cum hoc rex subiugat.
Lauans seducta concipit xj
Uriam facit ebrium
Necatur rex vt precipit
Bathsabee parit filium
Multum nathan redarguit xij̃
Orat rex puer moritur
Serui queruntur cur comedit
Pari rabath vi capitur.
Nimis maceratur amon xiij̃
Deflorans thamar ejicit
Tunduntur oues absalon
Rex fiet fratrem cum perimit
Orat dauid thecuites xiiij̃
Reducit ioab absalon
Pulcher est crement segetes
Osculatur rex filium.
Plebem absalon decipit xv
Conturat rex egreditur
Reduci archam precipit
Plorant chusi reuertitur.
Queritur rex de miphiboseth xvj
Semel huic exprobat.
Absalon chusi retinet
Urores patris violat.
Respuit rex consilium xvij̃
Achito fel sed non chusi
Nuntij intrant puteum
Suspendit escas plurimi.
Suos mittit ad prelium xviij̃
Absalõ victus palpitat
Fugãs erexit titulum
Currunt duo rex eiulat.
Tandem fous rex residet xix
Ueniunt ad eum plurimi
Sic semel siba miphiboseth
Rixa redit berselai
Vie separat rex prouidet xx
Amasam ioab perimit
Abellan duce obsidet
Redit caput cum accipit.
Exorta fames tollitur xxj
Septem postq; crucifigunt
Cum istis saul ponitur
Quatuor bella tribuunt
Inuocabo laudabilem xxij̃
Quis deus preter dominum
Delebo velut puluerem
Nil tenet nisi canticum
Teemala fecit magnalia xxiij̃
Pluuijs herbam germinet
Fortium dauid nomina
De septem facta recitat
A rege ioab cogitur xxiiij̃
Dinumeret vt populum
Ex tribus pestis capitur
Cessat post sacrificium.
¶Regum tertius.
¶Abisag ducunt subditi j
Bethsabee nathã rex loquatur
Adoniam linquunt territi.
Salomon post q; vngitur.
Bonis rex monet filium ij̃
Adoniam interficit
Ablat haroffitium.
Post ioab semey corruit
Conjugem sumit salomon iij̃
Sapientiam impetrat
Reuertitur de gabaon
Meretrices pacificat.
Describuntur qui eminent iiij̃
Excessus atq; sumptuum
Perfectam pacem obtinent
Laudatur procul salomon
Eahyram rex tribuit v
Salomoni que postulat
Pro istis sumptus recipit
Factores templi ordinat.
Facit templum rex salomon vj
Dominus ipsum instruit
Grande formatoraculum
Cherubin duo construit.
Grandes domos tres ordinat vij̃
Columnas bases extruit
Uasa templi multiplicat
Opus omne rex perficit.
Humeris archam baiulat viij̃
Intus ponunt rex obsecrat
Hostias plures immolat
Dedicant plebs edificat.
Informat regem dominus ix
Non placent hyrum oppida
Urbes non seruit populus
De ophyr aurum filia.
Caret regina robore x
Posi senta tronus conditur
Regem volunt aspicere
Argentum vilipenditur
Linquit salomon dominum xj
Sibi loquens trascitur
Suscitat huic emulum.
Jeroboam eligitur
Monita tenet iuuenum xij̃
Lapidant bellum deserit
Utrumq; colunt virulum
Jeroboam quos extinit
Nunc ara bethel scinditur xiij̃
Vir dei dona renuit
Edit: fons perimitur
Prophetes ipsum sepelit.
Ostendit misse grauia xiiij̃
Achyas puer deficit
Adorat iudas idola
Thesauros sesac accipit
Posiq; abya moritur xv
Asa sordes rex dissipat
Per benadab defenditur
Pedes asa annichilat
Quoslibet zamri trucidat xvj
De baasa ac succenditur
Zamri vicit peccat achab
Urbs idcirco construitur
Ros non cadit nec pluuia. xvij̃
Corui pascunt ac helyam
Sustentat hunc post vidua
Resumit puer animam
Seorsum herba queritur xviij̃
Helyas istis obuiat
Semotim hos tributur
Necatur: aquam impetrat
Timens puerum deserit xix
Helyas somno rapitur
In oreb iussa concipit
Heliseus hunc sequitur
Uncunt benadab puert xx
Post annum murus suffocat
Impetrant pacem subditi
Percussus regem increpat
Exprobia achaz impia xxj
Occidi naboth imperat
Possidetur dum vinea
Helias mala nuntiat
In ramoth ire suggerunt xxij̃
Micheas ductus claudit
Sagitta achab perimunt
Iosaphat sancte regitur.
¶Regum quartus.
¶Ad beizebuth vt consulat j
Ochosias mittit nuncios
Helyas missis obuiat
Cremat quinquagenarios
Bini ambulant mutuo ij
Helyas raptus queritur

Sanat aquas in Hierico
Ascende calue dicitur.
Contra moab tres veniunt iij
Fieri fossas imperat
Hostes aque decipiunt
Filium rex sacrificat.
Omi abundat oleum iiij
Mors in olla estinguunt
Natum suscitat filium
Panci panes sufficiunt.
Epistolam fert Naaman
Ad portam stat Helyseī
Redit dominus mundiciam
Dona lepram dāt Giezi.
Ferrum natans suscipitur v
Libos clausis dans hostibus
Obsessa vrbs affligitur
Perdet caput Helyseus.
Gens fugit a Samaria vj
Leprosi hoc renuntiant
Hordeum atq; similia
In porta ducem suffocant.
Habet suas res femina vij
Benadab mittit languidus
Recedit Edom a iuda
Peccant Joram ⁊ filius.
In regem Hieu vngitur ix
Conjurans venit Jezrael
Joram per hunc occiditur
Ochosias ac Jezabel.
Caros Acab decapitant x
Necat fratres Ochosie
Sacerdotes Baal jugulant
Grauat plebem rex Syrie.
Vedit plures Athalia xj
Solus Joas absconditur
Regem facit hunc Joiada
Cum Baal illa extinguitur.
Mandat Joas presbyteris xij
Sartatecta vt extruant
Munera dat emulis
Duo ferul hunc jugulant.
Nimis decrescit populus xiij
Helyseus ac moritur
Resurgit tangens mortuus
Benadab cum deuincitur.
Occidens perit prelium xiiij
Amayas ac capitur
Jugulatur per populum
Hieroboam terra redditur.
Placet Ozias domino xv
Bis tribus regnum traditur
Neptalim fit translatio
Jonathan patrem sequitur.
Querit donis auxilium xvj
Rex Achaz ab Assyrijs
Altare fit sacrilegium
Peccat deo in plurimis.
Reliquit deum populus xvij
Transfertur in Assyrios
Subsunt alij leonibus
Deos colunt hi varios.
Sordes Ezechias destruit xviij
Capitur ac Samaria
Minas dat Sennacherib
Rapsaces facit grandia.
Trucidat vestes consulit xix
Vteras sumens obsecrat
Angelus hostes percutit
Esaias assecurat.
Valde flet ex dum patitur xx
Umbra redit vt postulat
Missus dum nil absconditur
Esaias hunc increpat.
Extruit vana Manasses xxj
Per ipsum plebs seducitur
Minas facit multiplices
Nequam Amon occiditur.
Josias dauid sequitur xxij
Helchias librum repperit
Cindit Olda consulitur
Mala erunt que exprimit.
Zelans sordes quū destruitur xxiij
Josias ossa concremat
Post Phase victus corruit
Nechao Joachim sublimat.
Angūr Joachim latrunculi xxiiij
Nabuchodonosor vrbem spoliat
Captiuantur ac plurimi
Sedechiam regem ordinat.
Binis priuatis oculis xxv
Succēdunt puncipes transtulit
Necat rex prefert reliquis
Honorem Joachim accipit.
¶ Paralipomenon primus.
¶ A Noe atq; ab Adam j
Procuratores notificat
Gignit Esau post Abraam
Reges Edom connumerat.
Bis ser Jsrael genuit ij
Hesron hos septem Jsai
Hieramel plures habuit
Post natos Caleph Cynei.
Cunctos David hos procreat iij
Reges Juda ac exprimit
Zorobabel octo generat
Semeias ser habuit.
De Juda quinq; exeunt iiij
Dominum Jabes inuocat
Filij Sela ⁊ Symeon
Stetisse solem memorat.
Erant Ruben primogenita v
Filij Joseph eueniunt
Cum Gad gignit in copia
Agarenos subjciunt.
Filios Leui recitat vj
Sacerdos Aaron exisit
Familias quas nominat
Has vrbes plebs distribuit.
Gignunt Jsachar Beniamin vij
Neptalim tuncto Manasse
Idem Aser ⁊ Effraim
Flet natos multo tempore.
Habet Beniamin filios viij
Quinq; vndecim Semei
Gignit Saul bis duos
Rex natt etiam fortissimi.
Hierusalem quos explicat ix
Leuite stant cum redeunt
Officia que recitat
Habent ex Saul hi exeunt.
Cadit Saul in prelio x
Remoti vrbes deserunt
Consecrant arma idolo
Viri Jabes sepelunt.
Laudantur septem strenui xj
Reges David ex fortibus
Ungunt hunc primus maximi
Preferitur Joab omnibus.
Multi David associant xij
Saulem is contimuit
In regem ipsam sublimant
Cuncte tribus vt exprimit.
Nequaq; arca linquitur xiij
In domo plus Aminadab
Sustentans Oza moritur
Obededom remunerat.
Offert Hiram que repetit xiiij
Vxores rex multiplicat
Castra Philistim bis percutit
Distanter nomen aduolat.
Plures domos edificat xv
Rex arca post deducitur
Cantores primus ordinat
A Michol ludens spernitur.
Aut offert sacrificia xvj
Dat cibos omni populo.
Tarat multis officia
Tentatur psalmus domino.
Retrahitur per dominum xvij
Rex dominum ne edificet
Ledatur sedens plurimum
Productio laudes exhibet.
Subiugauit david emulos xviij
Pacē ergo ludens thou postulat
Nominat regni maximos
Multa duo rex consecrat.
Turpe remittit nuntios xix
Amon bellum ⁊ preparat
Sociat sibi plurimos
Bis David ipsum subiugat.
Valide Joab subjcit. xx
Amonitas per omnia
Cum rege Rachab destruit
Tria Philistim dant prelia.
Ex tribus pestis sumitur xxj
Joab plebem connumerat
Angelus perdens cernitur
Vendit Hornam rex immolatur
Impensas templi preparat xxij
David atq; artifices
Heredi dicas recitat
De ipso mouet puncipes
Zelans pro dei gloria xxiij
Leuitas David numerat
Tarat ipsis officia
Filijs Aaron hos subiugat.
Assignat sacerdotium xxiiij
Filijs Aaron quos separat
Secantur vices fortium
Leuitas quosdam numerat.
Bis duodecim recitat xxv
Cantorum sortes varie
Instrumentis que nominat
Per vices debent canere.
Chorenatos ac merari xxvj
Janitoris hic ordinat
Thesauros seruant varij
Saltitis plures imperat.
Duces turmari recitat xxvij
Triduum pandit puncipes
Prefectores regis nominat
Bonorum atq; consules.
Enarrat David pluribus xxviij
Domum cur non construxerit
Seruetur lex ab omnibus
Exemplar templi tribuit.
Feruenter templo tribuunt xxix
Dona laudat rex dominum
Hostias plures offerunt
Salomon tenet solium.
¶ Paralipomenon secundus.
¶ Accipiat sapentiam j
In Gabaon cum immolat
Dat auri abundantiam
Equos sibi multiplicat.
Plane Hiram hec offeret ij
Salomoni que postulat
Sumptus sibi vt tribuet
Factores templi numerat.
Cum templo facit porticum iij
Clauos cherubin construit
Exponit aurum plurimum
Velum columnas extruitum.
Dic q; mare altaria iiij
Bones conchas rex faciat
Mensas bases candelabra
Ex ere vasa fabricat.
Eminentes se congregant v
Arcam ponunt interius
Cum sacerdotes jubilant
Templum implet altissimus.
Faciem vertens Salomon vj
Concessa David recitat
Prolixe erat dominum
In domo vt exaudiat.
Gloriam domum occupat vij
Salomon offert plurima
Post festa ples repatriat
Regi deus dat monita.
His vrbes rex edificat, viij
Extranei tantum seruiunt
Leuitas terre ordinat
De Offir aurum offerunt.
Ingens format rex solium ix
Regina Sabba admonet
Ditatur atq; nimium
Videre hunc vult quilibet.
Capit Hieroboam terminum x
Monita serui deserit
Huius linquit imperium
Plebs ad Hiram ac obuit.
Loca Roboan plurima xj
Bellum linquens edificat
Leuite linquunt propria
Firmatus multos generat.
Multa Sesac rex arripit xij
Roboan se humiliat
Cum plebe legem deserit
Plenam deus his nauigat.
Nequissimo Hieroboam xiij
Abia verbis exprobat
Habet Juda victoriam
Clamans deum cum inuocat.
Omnes sordes annihilans xiiij
Asa vrbes edificat
Deum primo is inuocans
Ethiopes suppeditat.
Pugnantes quidem roborat xv
Seruire iurant domino
Idola Asa dissipat
Matrem priuat imperio.
Querit Asa auxilium xvj
Ad benadab muneribus
Affligit dei iudicium
Infirmatur in pedibus.
Requirens dei placita xvij
Confirmatur rex Josaphat
Plures huic dant munera
Robustos huius recitat.
Susceptus seder Josaphat xviij
Micheas ductus clauditur
Pergunt in Ramoth Galaad
Achab ibi percutitur.
Tacet culpatus Josaphat xix
Plures trahit ad dominum
Judices quosdam ordinat
Admoneant vt populum.
Varij hostes se congregant xx
Tertius orat Josaphat
Mutuo hi se jugulant
Dans pacem naues trucidat.
Extinguit fratres perfidus xxj
Joram vanis ac subditur
Grauatur hic ab hostibus
Pessima rabe moritur.
Joram Ochozias sociat xxij
Ut Acham colit idola
Josum Hieu rex jugulat
Multos necat Athalia.
Zelo vrgente Joiadam xxiij
Joas regem constituit
Fotis necant Athaliam
Cum Nathan Baal plebs cōterit
Aptari templum precipit xxiiij
Joas seruit ac idolis
Joiade natum perimit
Superatur ab emulis.
Bella fert Amallas xxv
Necat linquit exercitum
Peccat capit ipsum Joas
Jugulatur per populum.
Colit Ozias dominum xxvj
Vincit turres edificat
Copiam habet fortium
Lepra deus hunc maculat
Deum Joatham diligit xxvij
Vrbes sibi multiplicat
Ab Amon dona recipit
Pugnat ipsos subiugat.
Errat Acham in plurimis xxviij
Hostibus multis subditur
Munera dat assyrijs.
Captiua plebs reducitur.
Facit recte Ezechias xxix
Templum mundant vt imperat
Cum multis offert victimas
Laudant deum vt ordinat.
Gentem multam rex reuocat xxx
Epistolis ad dominum
Cum multis phase immolat
Duplicant dies festum.
Horrendos sordes trucidant xxxj
Decimas offert populus
Horrea ossa preparant
Prouident plene omnibus.
Jadam grauat Sēnacherib xxxij
Ezechias plebem roborat
Blasphemant hostes percutt
Sanatus opes congregat.
Quare Manasse extruit xxxiij
Sordes captus ac ducitur
Reductus ipsas destruit
Nequam Amon perimitur.
Lucos Josias ac idola xxxiiij
Annullans templum reparat
Olda remittit plurima
Plebem deus humiliat.
Mandat rite vt seruiant xxxv
Leuitas Josias domino
Cum illo phase immolant
Perimit ipsum nechao.

Tabula

Nechao ioachim sublimat xxxvj
Per nabuchodonosor deponitur
Sedechias deum irritat
Cum templo vbs succenditur.

¶ Esdre primus.

¶ Authorizat rex optimus j
Transmigratis vt redeant
Inspirat quosdam dominus
Colata vasa batulant.
Babylonem hi deserunt ij
Habetur quorum numerus
Hierusalem reueniunt
Dantur hec a principibus.
Coadunati offerunt iij
Vt debent sacrificia
Cum fletu laudes concinunt
Templi ponunt dum infirma.
Dum lectum nolunt tudei iiij
Opus hostes quod faciant
Accusant ipsos principi
His scribit vt impediant.
Edificare incipiunt v
Prophete ipsos adiuuant
Motiuum cur hi construunt
Regi hostes notificant.
Firmat decretum darius vj
Perfectum templum dedicant
Mandatis sacerdotibus
Letantur pascha celebrant.
Genus esdre notificat vij
Epistolam rex tribuit
Jubet vt nil deficiat
Legem seruant vt precipit.
Hiesdram omnes sociant viij
Mandat quibus tetantum
Muncra quidem batulant
Offerunt sacrificium.
In dolore iam positus ix
Clamat esdras ad dominum
Commixtus nam est populus
Aduenis per coniugium.
Quare simul flet populus x
Assunt die in tertia
Dictum placet cum omnibus
Dissoluuntur coniugia.

¶ Neemias.

¶ Audit cum quinq; neemias j
Plebis sue opprobium
Gemendo fundit lachrymas
Pro ipsis orat dominum.
Bonus cuncta que postulat ij
Neemie rex tribuit
Nocte murum consyderat
Justos neq; plebs despicit.
Cuncti narrantur ordine iij
Hierusalem qui renouant
Panduntur porte parte
Diuersi quas edificant.
Deridet plebs cum renouant iiij
Ad bellandum se congregat
Una manu edificant
Neemias hos roborat.
Eis volunt qui vendere v
Natos multa dant reliqui
Neemias nil exigere
Vult cum hoc edunt plurimi.
Fedus non vult percutere vj
Cum hostibus neemias
Ad templum nec confugere
Mittunt sibi epistolas.
Grandis habetur numerus vij
Audierunt qui antea
Clauduntur porte per prius
Dederunt atq; munera.
Hortatur esdras populum viij
In gradu astans ligneo
Asportant frondes arborum
Implentur omnes gaudio.
Iniurias plebs recitat ix
Suas z precedentium
Beneficia explicat
Grando esdras dominum
Caractizantes nominant x
Seruare legem denouent
Per sortes multos separantur
Primitias ac offerunt.
Leuite gratis plurimum xj
In vbe ac si resident
Decimas sic dant omnium
Dispersi alq; remanent.
Multis cum sacerdotibus xij
Zorobabel redierat
Partes donant cantoribus
Laudans murum plebs dedicat.
Non intrant templum aliqui xiij
Leuitas priuant decimis
Prophanant diem sabbati
Mundatur ab extraneis.

¶ Esdre secundus.

¶ Archa dei reponitur j
Leuite se purificant
Atosia precipitur
Phase omne vt immolent.
Boues pro festo tribuunt
Sacerdotes sacrificant
Leuite istis seruunt
Excellens phase celebrant.
Cedit iosias prelio
Nechaona hunc superat
Sepelitur a populo
Hieremias pro hoc eiulat.
Dux pro patre a populo
Jechonias eligitur
Deponit ipsum nechao
Joachim rex efficitur.
Ereis tandem vinculis
Joachim rex astringitur
Non credunt dei nunciis
In habili plebs adducitur.
Feruora cyri tudei ij
Ad proprium reueniunt
Adiuuant istos proximi
Vasa templi recipiunt.
Grauiter ferunt plurimi
Videre quod edificant
Cupientes hos retrahi
Artaxerci notificant.
Hanc rex scribit epistolam
Manentibus samarie
Sumunt hostes audaciam
Impediunt construere.
Juuenes coram dario iij
Festum grande dum celebrat
Disputant tres in publico
De tribus quod preualeat.
Carior extat veritas iiij
Preualet ait omnibus
Zorobabel quid postulas
Inquit illi rex darius.
Locorum magnis scribitur
Judeis vt hec faciant
Pro vastiq; disponitur
Hebriei atq; iubilant.
Mittit gentes rex darius v
Cum istis qui repatriant
Conueniunt de vibibus
Simul deo sacrificant.
Nequit audire populus
Tubas fientq; plurimi
Plurimus nam cum laudibus
Templum fundant altissimi.
Omnes vt patet emuli
Circunstantes aduenium
Nam auscultant hos tudei
Opus tamen suppediunt.
Prophetant duo populo vj
Magnates duo interrogat
Reuelant facta dario
Responsa atq; tutimant.
Quid plebs iuda responderit
Ad hec scriptis exprimitur
Cyrus an hec decreuerit
Per darium inquiritur.
Rer hoc cyrus quod statuit
Decretum firmat darius
Judeis dans quod expedit
Suspendatur contrarius
Simul templum iam dedicant vij
Jussum regis perficiunt
Letantur pascha celebrant
Sanctificati offerunt.
Tradit esdram quis genuit
Honoratur pre alijs
De babylone redijt
Cura est de indicijs.
Vult rex gratis vt redeant iij
Scribens dat que licuit
Tributum nulli exigant
Judices esdras instruit.
Existit tamen in flumine
Plurimos esdras congregat
Pro rege prius itaq;
Gratias deo recitat.
Jdumeum cum psalmis
Ad flumen esdras conuocat
Thesauris ac dispositis
Securum iter postulat.
Zelator legis plurimum
Esdras z sui applicant
Offerunt sacrificium.
Thesauros postq; ponderent.
Audit culpam cum populi ix
Flens esdras orat dominum
Ad templum currunt plurimi
Congregant plebem postmodū.
Biduo inquit populus x
Delictum nequit corrigi
Esdras surgit cum pluribus
Amissa aptans perfici.
Cuncti plene renuntiant xj
Extraneis coniugibus
In isto qui deliquerant
Exprimuntur nominibus.
Docet esdras cum populum xij
In gradu astat ligneo
Audientes flent nimium
Replentur omnes gaudio.

¶ Tobias.

¶ Agit perfecte tobias j
Captiuis monens subuenit
Gabelo dat pecunias
Nodus latet sennacherib.
Bonum parat cum prandium ij
Cadauer celat mortui
Priuatur visu postmodum
Insultant huic proximi.
Cum fletu mori postulat iij
Tobias orans dominum
Despecta sara obsecrat
Tollat deus vt vinculum.
Docet tobias filium iiij
Mori putans de proximo
A gabello vult pretium
Querat iens cum aliquo.
Ante querit tobias v
Loquitur patri angelus
Dolens mater dat lachrymas
Recessit postq; filius.
Fel piscis iussu accipit vj
Siccor prosunt hec plurimum
Vt petat sarram precipit
Rectum ponit coniugium.
Gaudens raguel itaq; vij
Prandium missis exhibet
Contigit sarram tobie
Per ante q̄uis dubitet.
Horrendum ligat raphael viij
Coniuges orant dominum
Collaudat deum raguel
Fossam implet sit epulum.
In rages pergit angelus ix
Obsecrat vt tunc tobias
Talenta sumens perpius
Gabellum ducit ad nuptias
Quare flet parens quilibet x
Natus cum non reuertitur
Reguel nathan admonet
Possessio diuiditur
Leta mater annuntiat xj
Raphael monet filium
Pater visum recuperat
Ditatur laudant dominum
Mercedem dare statuunt xij
Commendat preces obtulit.
Pandit se ambo corruunt
Surgunt postq; euanuit.
Nunc hierusalem alloquens xiij
Tobias psallit canticum
Julius laudes exprimens
Benedicit altissimum.
Ostendit quantum vicit xiiij
Mandat deo vt seruiant
Parentes natus sepelit
Ninive vult vt deserant.

¶ Judith.

¶ Arpharat vibem construit j
Pernabuch in ragau vincit
Nuntios multos dirigit
Contentus his irascitur.
Bonum videtur omnibus ij
Terram vt rex subijciat
Holofernes cum pluribus
Innocens multos subiugat.
Cuncti iam se subijciunt iij
Holoferni per nuntios
Mitigare hunc nequeunt
Sumit auxiliarios.
Dei plebs hostes dubitat iiij
Vertices tenent montium
Helyachim his roboratur
Jeiunant orant dominum.
Ecce achior explicat v
Sit in quo virtus populi
Mira dei cum recitat
Tubantur duces maximi
Firmant achior arbori vj
Minari dux cum desinit
Soluunt hunc orant hebrei
Ozias ipsum reficit.
Gens bethulie proximat vij
Subtrahant aquas fontium
Clamant vibem vt tribulat
Ozias figit terminum.
Homines iudith arguit viij
Plebi omni qui president
Exemplis ipsos instruit
Pro se petit vt obsecrent.
Judith precatur dominum ix
Petens hostes vt conterat
Suum firmat consilium
Ducem det vt non timeat.
Caris ornat se vestibus x
Judith vibem egreditur
Cur fugit narrat hostibus
Holoferni adducitur.
Locistatum annuntiat xj
Judici iudith ac ceteris
Cur venit causam recitat
Laudatur hec a plurimis
Manet in tabernaculo xij
Foras vt vult egreditur
Ad cenam ducit vagao
Dux letus huic loquitur.
Nullus cum duce remanent xiij
Nocte iudith hunc iugulat
Circundantes se admonet
Cum achior plebs iubilat.
Ostendit cras quid faciant xiiij
Achior credit domino
Mandat duces vt exeant
Uestes scidit flens vagao.
Perdunt virtutem emuli xv
Plebs israel hos effugat
Ditantur plene singuli
Joachim iudith visitat.
Quod psallit iudith canticum xvj
Pater adonai domine
Per tempus fulget populum
Non turbant plebem vndiq;.

¶ Hester.

¶ Assueri conuiuium j
Grande est vasthi despicit
Contra istam consilium
Mamucha regi tribuit.
Bene mundantur femine ij
Quesite vt suggeritur
Sumit hester pro coniuge
A morte rex eripitur
Cunctis aman preponitur iij
Mardocheus hic despicit
Judeis ex hoc irascitur
Deleri hos rex annuit
Dolet valde mardocheus iiij
Cur flet hester annuntiat
Excusando se omnibus
Vt ieiunent hec imperat.
Est rex hester benuolus v
Prandere vt vult veniunt
Turbant aman mardocheus
Trabem parat vt suggerunt
Facta priorum temporum vj
Nocte legit expierat

Ducit aman mardocheum
Suis lugens hec recitat.
Gentis sue dispendium vñ
Regi hester notificat.
Turbatus surgens nimium
Suspendi aman imperat.
Hosteo cessantur litere viñ
Nouis hester vt postulat
Hebrei gaudens itaq; ix
Mardocheum rex sublimat.
Judei hostes trucidant ix
Filum aman corruunt
Dies istos vt teneant
Hester z mardoch statuunt.
Carus rex mardocheus x
Plebi fuit vt dicitur.
Saluauit suos dominus
Somnium mardoch exponitur.
Legem poscens per somnium xj
Mardocheus qui habuit
Creuit ac fons in fluuium
Justorum plebs contremuit.
Mardocheus discooperit. xñ
Eunuchorum consilia
Sibi dona rex tribuit
Malis reddens supplicia.
Notari quid epistola xiñ
Judeos grauans plurimum
Petit mardoch subsidia
Pro suis orans dominum.
Orauit hester dominum xiiñ
Corpus subdens ieiunijs
Poscens plebi auxilium
Querit malum pro emulis.
Pergit hester pro populo xv
Ad regem prout panditur
Exurgit qui de solio
Ruente blande loquitur.
Quam misit rex epistolam xvj
Pro iudeis exponitur
Aman pandit malitiam
Coli deis precipitur.

¶ Liber Job.

¶ Assistit satham domino j
De iob deus interrogat
Sibi datur possessio
Instanter hanc adnihilat.
Benedicat in faciem ñ
Ulcere iob percutitur
Monuisti vt affligentem
Lugent tres nullus loquitur.
Cur in vulua non mortuus iñ
Diei iob improperat
Suspiro vbi subditus
Noctem turbo possideat.
Docuisti iob plurimos iiñ
Innocens nunq; perijt
Prauos inuenit angelos
Nocte pauor me tenuit.
Egeno spes plurima v
Beatus qui corripitur.
Uidi plenum stultitia
Labor homo nascitur.
Fratres mei pretereunt vj
Detraxistis sermonibus
Sagitte dei in me sunt
Affligit me doloribus.
Grauis carcer me circuit vñ
Parce mihi tu domine
Cutis mea exaruit
Uita ventus est itaq;.
Hesterni sumus itaq; viñ
Scito quod statim vigilet
Peribit spes hipocrite
Simplicem non proijciet.
In turbine me conteret ix
Urgam a meis auferet
Delebo terram commonet
Flagellans interficiet
Quare de vulua exñ x
Reducens me in puluerem
Oculi nunquid carnei
Penam fero multiplicem.
Longior deus arida. xj
Iniquitatem considerat
Dormiet cum fiducia
Culpam a se qui auferat.
Mihi cor sicut ceteris xñ
In antiquis prudentis
Qui releuat de tenebris
Facit deus magnalia.
Non indiget mendacio xiñ
Uelut ouis memoria
Carnes meas cur lacero
Ostende mihi scelera.
Aperi dexteram porriges xiiñ
Ut flos homo egreditur
Excanant atq; lapides
Lignum fructum renascitur.
Plura vestis quam nouimus xv
Pretripit sumens munera
Superbit semper impius
Ledetur quasi vinea
Quondam ego ditissimus xvj
Lanceis me circundedit
Hostis est meintuitus
Facies mea timuit.
Redacta sunt in nihilum xvñ
Tenuabitur spiritus
Posuit in prouerbium
Soror mea pro vermibus.
Semen impñ desinet xviñ
Expectant hunc pericula
Lux illius deficiet
Cesset huius memoria.
Tabernaculum obsident xix
Sculpantur in scelice
Noti mei non comparent
A gladio vos fugite.
Uorabit ignis impium xx
Ultra non intuebitur
Ut punctus eius gladium
Satiatus artabitur.
Exartantur rex impñ xxj
Robustus quidem moritur
Sonitu gaudent organi
Principis domus queritur.
Justus deo nil proficis xxñ
Priuasti nudos vestibus
Circundatus es laqueis
Bona dabit humilibus.
Zelaui huius semitam xxiiñ
Fecit quodcunq; voluit
Quis dabitur vt hec videam
Caligo nam operuit.
Agrum non suum rapiunt xxiiiñ
Bona tulerunt vidue
Domos nocte perfodiunt
Fecerunt viros gemere.
Baldachi suites loquitur xxv
Numerus non est militum
Mundus nemo qui nascitur
Nec stelle ante dominum.
Columne celi trepidant xxvj
Ornauit celos spiritus.
Gigantes subtus viuiant
Ligas aquas in nubibus.
Diues secum nil auferet xxvñ
Tenebo innocentiam
Uoci mali non audiet
Dabit iusto substantiam.
Ecce timor altissimi xxviñ
Ipsa est sapientia
Ualoris extant nihili
Respectu huius optima.
Fui orbatus oculis xxix
Tacebant ad consilium
Det quis sibi sicut vtinam
Ponebant os digitum.
Grauatus sum doloribus xxx
Abstulit desiderium
Dertsus a minoribus
Meum in vocem flentium
Hostibus malum nolui xxxj
Impleri quis det carceribus
In malis non complacui
Bene feci egentibus.
Iratus helu loquitur xxxñ
Ut vides cum spiritus
Expectaui vos igitur
Plenus ergo sermonibus
Captas iob eloquentis xxxiiñ
Docet deus per somnium
Appropinquabit anima
Deprecabitur dominum.
Locutus est iob per prius xxxiiiñ
Absit deo impietas
Considerat ac dominus
Regnare vult ypocritas
Multiplices si scelera xxxv
Nil mali deo accidet
In morte dedit carmina
Super bruta nos edocet.
Neminem ita opprimas xxxvj
Uiuent diu si audiant
Post culpam cane ne eas
Calidi tram prouocant
Obuoluimur nos tenebi xxxvñ
Super celos considerat
Est magne fortitudinis.
Nubes sibi obtemperat
Posui mari terminum xxxviiñ
Pande lux vbi habitat
Producis inter luciferum
Coruo escam quis preparat
Quis libraui onagrum xxxix
Feruet equus ad prelia
Partus nosti si ibicum
Eleuabitur aquila.
Respiciens humilia xl
Behemoth fenum comedet
In lumbis virtus propria
Leuiathan quis extrahet
Sternet aurum vt puluerem xlj
Flatus eius superbie
Reuelabit quis faciem
Nemo potest resistere.
Tres amici iob immolant xlñ
Duplicet sibi res dominus
Fratres sui hunc visitant
Tot natos gignit quot prius.

¶ Psalterium.

¶ Post iob psalmorũ codex debet situari.
De hinc sibi iunguntur prouerbia salomonis.
Per quinquagenos is continet ordine psalmos.
Octo maiores concludunt his reliquosq;.
Quinq; bis z ter primus habebis: sexq; secundus.
Septẽ bis ternus sic octo bis quoq; quaternus.
Bis ser quintus habet: sextus plus quinto quoq; quinq;.
Septimus ac bis ser reliquus quadraginta duosq;.
Uersus bis mille sexcentiser in eis sunt.

¶ Prouerbia.

¶ Audias patris monita j
Unum nobis marsupium
Clamat foris prudentia
Desoeristis consilium.
Bona scies q̃plurima ñ
Prudentiam si inuocas
Gaudent agunt cum pessima
Justorum calles teneas.
Cor tuum seruet monita iñ
Sapiens ne sis corripit
Honora de substantia
Prudentia qui affluit.
Dilige sapientiam iiñ
Ultra est prauum amone
Malorum fuge semitam
Sermones meos percipe.
Ergo fili nunc audi me v
Meretrix non decipiat
Aquas tuas conditde
Uias deus considerat.
Formicam piger videat vj
Inutilis apostata
Ser hi sunt que reprobat
Custodi te a femina.
Garrula fallit iuuenem vñ
Occurrit dum in tenebris
Sermonem dat multiplicem
Liga legem in digitis.
Habita in consilio viñ
Imperant per me principes
Possedit me ab initio
Qui amant erunt diuites.
Impium qui redarguit ix
Facit sibi duriciam
Sapientia domum condidit
Sedet stultus in cathedra.
Caritas tegit scelera x
Culpa in multo loquio
Matris stultus mestitia
Prauorum cor pro nihilo.
Liberabit iustitia xj
Pro iusto malus corruet
Salus vbi consilia
Stultus prudenti seruiet
Melior est sufficiens xñ
Lucrum nunq; inuenies
Corona mulier diligens
Gratiam bonus hauriet
Nunq; superbos iurgia xiiñ
Deserunt: iustus comedet
Saluatur per os anima
Spes que differtur affliget
Occupat luctus optima xiiiñ
Peccat contẽnens proximum
In timore fiducia
Testis profert mendacium.
Prudens patrem letificat xv
Stultorum cor dissimile
Culpas fides purificat
Correctiones iustine.
Quem sit bonus dat patiens xvj
Reuelando opera.
Fodit malum insipiens
Uoluptas tergum labia.
Requirit malus iurgia xvñ
Amicus semper diligit
Impius sumit munera
Dites stultus non proficit.
Stulti in rixis labia xviiñ
Uerba spernit prudentie
Expellatur adultera
In lingua mori z viuere.
Testis falsus non fugiet xix
Turpant stultum delicie
Bona prudens inuenies
Dantur filijs diuitie
Uiam quis potest hominum xx
Honor est qui se reparat
Exultatio iuuenum
Intuitu rex dissipat
Extinguunt iram munera xxj
Regens os seruat animam
Cum ritosa non habita
Corrigit rectus semitam.
Juxta viam adolescens xxñ
Pauperi nunq; noceas
Nomen auro est prevalens
Abiracundo fugias
Telare malos prohibet xxiiñ
Uirgo puer corrigitur
Te mundus non decipiet
Blande, vinum ingreditur
Ad mortem ductos libera xxiiiñ
Justus cadit ac septies
Male agentes increpa
Multum piger non dormies.
Bonus de terra nuncius xxv
Liberat amicitia.
Liberur a te emulus
Ignitur sapientia
Cur nota non respondeas xxvj
Stulto cadet in foueam
A susurrone caueas
Formidat piger bestiam.
Diligentes non deseras xxvñ
Nec te laudet os proprium
Sapientie studeas
Prudens corda scit hominum.
Erit iustus intrepidus xxviiñ
Confessus si quis fuerit
Beatus semper pauidus
Deprecantem qui despicit.
Fuge princeps mendacia xxix
Totum stultus dat spiritum
Humilem sumet gloria
Causam iustus scit pauperum
Generationem variat xxx
Tria insaturabilis
Duo a deo postulat
Quatuor difficilis
Hortatur mater filium

Tabula

Regi vivum vt denegit
Pauperi fac iudicium
Mulierem quis inuenit.

¶ Ecclesiastes

Aduenit generatio j
Stultorum grandis est numerus
Cuncta mentis afflictio
Non saturatur oculus.

Bona possedi plurima ij
Doctus fuit vt inscius
Vanitas in his maxima
Afflictionem dicimus

Cuncte tempus rex obtinent iij
Perdurant in perpetuum
Vanitati he subiacent
Filios facti hominum

Duo fouentur inuuo iiij
Nondum natus felicior
Innocentum natus felicior
Puer rege est melior.

Egenorum calumnias v
Redde vota ne sleteris
Sermones pancos proferas
Nil portat er diuitijs

Frequens malum subsidere vj
Bonis non frui propijs
Quid necesse est querere
In ore labor hominis.

Grauior morte femina vij
De mille vnum repperi
Stulti vbi leticia
Fruge domum conniuij.

Homo prefertur homini viij
Mortuum non inuenies
Perpetrant mala filij
Seruans malum non senties

Ignorat dignus quilibet ix
In amore sit vel odio
Age manus quod prenalet
Viuus canis leone mortuo

Cane regi ne detrahas x
Pecunie obediunt
Ue terre cui imperat
Puer peccant qui detrahunt

Lumen dulce est oculis xj
Non cesset manus vespero
Letare ergo iuuen s
A corde tram amoue

Memento dei itaq; xij
Dolois tempus veniet
Serna iussa plenissime
Errata iudex corriget.

¶ Liber canticorum

¶ Abi tu post vestigia j
Myrrhe mihi fasciculus
Est collum vt monilia
Lectulus noster floridus.

Bonus fructus est gutturi ij
Amplexabitur dextera
Vulpes paruas vult accipi
Pascitur inter lilia

Coronant in filium iij
Adiuro vos o filie
Robusti seruant lectum
Per vicos queram itaq;.

Dilecte carus loquitur iiij
Nulla in hoc est macula
In membris hec describitur
Distillans fauus labia.

Est talis vt describitur v
Dilectus ego domio
Dilecta heu percutitur
Nuncietis quod diligo.

Filie syon itaq; vj
Dixerunt beatissimam
Sunamitis reuertere
Descendit ad aureolam

Gutur vt vinum optimum vij
Fructus palme accipiam
Describit caram iterum
Ereamus ad vineam

Homo quodq; propium viij
Pro amore despicies
Me pone vt signaculum
Dilectam nullus excitet.

¶ Sapientia.

¶ Aufugit fictum spiritus j
Necat mendax et animam
Non fecit mortem dominus
Datur per iniustitiam

Bonis agentes turpia ij
Fruamur aiunt impij
Intrauit mors inuidia
Natum se dicit vt domini

Cepit iustos vt hostiam iij
Dominabuntur populis
Fugat vt qui prudentiam
Adultert ac filijs.

Damnat impios mortuus iiij
Justis in refrigerio
Descorto ve nascentibus
Pulchra est generatio.

En in magna constantia v
Justi stabunt nec desinent
Profuit quid superbia
Insensati deficient

Fortiores plus puniet vj
Intique de rogantibus
Prudentes vt sint admonet
Mundus deo r proximus

Gentius sum vt ceteri vij
Multipler in hoc spiritus
Regnis illam prepositi
Neminem amat dominus

Hanc quesiui assumere viij
Latent nihil prudentiam
Plurima confert itaq;
Sortitus bonam animam

Jussi vt construerem ix
Animam corpus aggrauat
Sedium da assistricem
Mecum necesse vt maneat.

Quatuor sapientiam x
Duobus atq; affuit
Justi tulerunt spoliam
Mercedem illis reddidit

Locis tui in heremis xj
Creauit et materia
Odis nihil de conditis
Sub tribus fecit omnia.

Malos necasti domine xij
Agebant quia opera
Solus deus es itaq;
Disponis iuste singula.

Nihil in orbe dicitur xiij
Deus necopus hominum
Per artem quod conditur
Frustra rogat quis y dolum.

Obest cultus sculptilium xiiij
Inuenta cur sint recitat
Mirta male sunt plurium
Modicum lignum liberat

Patiens es tu domine xv
Semper tui existimus
Sola vana vtq;
Uesperant qui in talibus

Que fiunt tunc populis xvj
Tormenta passus expulit
Modus plagarum varius
De celo panem prestitit.

Rusticus damna sensit xvij
Simul pastor r animum
Plurimos timor perdidit
Turbabant monstra plurimum

Sermo venit a sedibus xviij
Habundauere mortui
Punuit iustos dominus
Cessit dolens pontifici

Terra existit arida xix
Creatura deseruit
Facie bant enormia
Ubiq; suis assistit

¶ Liber ecclesiastici.

¶ Adesso sapientia j
Prebet hanc diligentibus
Timor huius est gloria
Te docet de quo latius.

Bene ad deu venies ij
Seruitutem te habeas
Sustine r sis patiens
Quitiment sepe repetas.

Cum maiores humilia iij
Parentes honorifices
Prudens cor liquet sola
Altiora te fugies.

Docet tractare pauperes iiij
Inspirat sapientia
Tenebris hanc r diliges.
Certa ac pro iustitia.

Est altissimus patiens v
Veni cito ad dominum
Culpa non sis adiciens
Bilinguis est in odium.

Fidelis amans proteget vj
Animos plures excitat
De mille vnum consultet
Sapiens vt sis excitat.

Gemitus matris teneas vij
Ames nec tu mendacia
A viro nequam fugias
Memorare nouissima.

Habeas ne consilium viij
Cum stultis nec cor denudes
Volumus nos in gaudium
Cum potente non litiges.

Inh bet ne decipiat ix
Te mulieris species
Antiquus amans maneat
Cum prudentibus conferes.

Cartor egeno operans x
Destruxit plures dominus
Uermes hereditans
Auaro nil scelestius.

Locuples cuncta deseris xj
Uita r mors a domino
Responde cum audieris
Attendes pestifero

Mercedem tu recipies xij
Justo si benefeceris
Impio mihi tribues
Cane tibi ab emulis.

Ne diuitis sis socius xiij
Tacent talis cum loquitur
Discede a maloribus
Similiter quoq; iungitur.

Oculus neq; luidi xiiij
Uenire mors non deferet
Prour potes da pauperi
Malus sibi qui inuider.

Precepta deus addidit xv
Pane vite reficiet
Peccantis laudem despicit
Qui timet bona faciet.

Quis facta dei nuntiat xvj
Cogita inania
Impijs timens prenalet
Uitalis omnis anima.

Reuertere ad dominum xvij
Relinque ac facinora
Sanus laudans altissimum
Homini dedit plurima.

Simul creauit omnia xviij
In cunctis prudens metuet
Anteq; ores prepara
Animum sequi prohibet.

Tuum sensum non iudica xix
Aequiter se humiliat
Correptio hec plurima
Per vnum quis apostatat.

Uerbis anima leuitur xx
Non exit amans fatuo
Tacent pius distinguitur
Mendacium derisio

Exultat vocem fatuus. xxj
Peccare noli iterum
Pauperem audit dominus
In corde os prudentium.

Jubet lugere mortuum xxij
Neq; r stultus ponderant
Cor huius semper timidum
Amicum quinq; effugient.

zelans iurare inhibet xxiij
Aufer a me tu scelera
Adulterari prohibet
Uidet deus nam omnia.

Ambulaui in fluctibus xxiiij
Creata sum ab initio
Laboraui querentibus
Ut rotis r plantatio.

Beatus timens dominum xxv
Species odit anima
In tribus mihi placitum
Deneq; docet femina

Cordisq; dolor maximus xxvj
Mulier est zelotipa
De bona fatur latius
In tribus est angustia

Deliquerunt inopia. xxvij
Stultus vt luna mobilis
Fodiens cadit in fouea
Jungere fide proximis.

Emulis indulgeas xxviij
Nocuit lingua tertia
Quam sit malum hic videas
Facito ori hostia.

Uenerabilis proximo xxix
Proficit elemosina
Suscipias hospitio.
Dante vite initia

Gloriabis in filio xxx
Beneillum si corrigas
Ira mortis occasio
Miserans deo placeas.

Hic quis est et laudabimus xxxj
Non poscas prior bibere
Sis velox in operibus
Unum malum r vile

Impia mala non eas xxxij
Fac nil cum consilio
Musicam non impedias
Seruat qui credit domino

Caris posse non tribuas xxxiij
Mandata prudens diligit
Rebellem seruum comprimas
Ex terra adam condidit.

Labe somnis improbat xxxiiij
Timentis felix anima
Malorum dona reprobat
Mundaris iniquens scelera

Munus pranū non conferas xxxv
Offert culpas quo deserit
Eraudit deus lachrymas
Humilis preces respicit.

Noscant te sicut nouimus xxxvj
Immuta mirabilia
Reple syon virtutibus
Fert stultum cor mendacio.

Odibilis sophisticus xxxvij
Tincta quibus cum vario
Esseq; noli auidus
Serua a consiliatio.

Produc i mortū lachrymas xxxviij
Honora atq; medicum
Sine his non fit cautras
Infirmus orat dominum.

Querit sapientia xxxix
Cor suum iustus tradidit
Ad vindictam sunt plurima
Bona deus que condidit.

Recta q; hominibus xl
Bonis malis sint condita
Mors enim est melius
Sunt quedam super alta.

Sapientiam publica xlj
Amara mors q; plurimis
Sit de his verecundia
Obsernate ob impijs

Tene hoc et docebetis xlij
Lubricam prime filiam
Nil latens in conditis
Excedit malus feminam.

Uaria ferit opera xliij
Que pandit mira dominus
Narrent maris pericula
Dedit pie a gentibus

Excolit nunc preteritos xliiij
Ad enoch patres laudibus
Nominat tibi plurimos
Jacob quorum est vltimus.

Jacincto atq; purpura xlv
Dominus aaron induit
Moyses, est per antea
Phynees deo placuit.

zelauit nam pro populo xlvj
Josue prout panditur
Caleph idem pro domino
Samueli istis additur.

Audi dauid quid fecerit xlvij
Rite tenet principium
Salomon regnum habuit
Auertit roboam populum.

Beat videntes heliam xlviij

Fecit magna heliseus
Post hunc ponit ezechiam
Esaias est vltimus.
Commendatur rex iosias xlix
Ezechiel hiere. sequitur
Erexit muros neemias
Dux fratrum ioseph nascitur.
Dedit symeon domino l
Laudem onie filius
Gentes duas ac odio
De puma narrat latius.
En confitebor domino lj
Quesiui sapientiam
Laudabo ac assidue
Inuent mihi plurimam.
Liber esaie prophete.
Auferte sacrificium plene l
Manus sunt sanguine.
Dereliquerunt dominum
Discite bene facere.
Basam super quercus itaq; lj
Dominus exaltabitur
Paratus mons in vertice
Sublimitas curuabitur.
Corruent nunc pulcherrimi lij
Robur omne deficiet
Principes erunt pueri
Ornatum omne auferet.
De septem mulieribus liij
Utrum vnam que capient
Sanctus erit residuus
Creata plebem protegent.
Ecce festinus veniet v
De vinea conqueritur
Sicut leo sic rugiet
Quinquies ve exprimitur.
Feret calculum dum angelus vj
Esaie mundat labia
Videtur sedens dominus
Plebis huius cor exceca.
Grauetur licet regibus vij
Hierusalem salua permanet
Carnem tandet altissimus
Ecce virgo concipiet.
Habet prophetissa filium viij
Adducat aquas dominus
Inite vos consilium.
In laqueum altissimus.
Ignis vt esca populus ix
Cauda docens mendacium
Natus est nobis dominus
Sedebit super solium.
Cadet assur cum libanus x
Conuertentur reliquie
Furoris assur baculus
Noli syon metuere
Lupus cum agno morabitur xj
Deleisse virga exiet
Illum gens deprecabitur
Dispersos iuda colliget.
Magnus tui in medio xij
Confitebor ac domine
Hauretis in gaudio
Populus notas facite
Non parcet deus impijs xiij
Dies eius non veniet
Babylonem ac bestijs
Dabit ipse destruet
Omnis terra conticuit xiiij
Regis babil. post obitum
Lucifer atq; cecidit
Destruet deus populum.
Punier moab dominus xv
Suis dabit calueicum
Ululabit frequentius
Circuit clamor terminum.
Querit sedens iudicium xvj
Emitte agnum domine
Moab adhuc supplicum
Absceslit vor leticie
Resoluet tunc dominum xvij
Homo et non ad idola
Damascus ante nimium
Cadet iacob cum gloria.
Soluetur munus domino xviij
A populo terribili
Angeli ire subito
Precindentur ramuncoli
Thadum egyp crudelibus xix
Flumina ac deficient
Noscetur ab his dominus
Mouebunt non reuenient
Vadit nudatus vestibus xx
Esaias iussa domini
Egyptum sic cum pluribus
Nudabunt fortes emuli
Exclamat babil. cecidit xxj
Possedit me angustia
Cor meum ac emarcuit
Tolletur cedar gloria
Ista sobria recipiet xxij
Mortem murin crastinum
Helyachim aperiet
Vocauit ad caluicium
Zelus furoris domini xxiij
Contra tyrum ostenditur
Confusi erunt inclyti
Huius cum miserebitur.
Affliget terram dominus xxiiij
Gaudium eius transtulit
Sacerdos sicut populus
Cythare vox conticuit
Bonum cunctis conuiuium xxv
Mortem auget participans
Plebis tollet opprobrium
Moab erit humilians
Concepimus a facie xxvj
Urbs syon iusti semita
Pacem dabis tu domine
Resurgent claude ostia
Dure premet leuiathan xxvij
Non miserebitur populi
Succendit meri vineam
Reuenient nunc perditi.
Ego in syon lapidem xxviij
Mittam remandum dicitur
Seminabit per ordinem
Fedus mortis delebitur.
Flent hostes vt somnium xxix
Ariel liber dabitur
Honorant verbis dominum
Sanctus iacob laudabitur
Gentes perdet in nihilum xxx
Loquimini placentia
Sol lucebit tunc septulum
Vana egypt. fiducia
Homo egyp. z non deus xxxj
Hiezu. deus proteget
Assur non viri gladius
Vorabit timens fugiet.
Inopulenta regnie xxxij
Stultorum cor intelliget
Par est opus iustitie
Collectio non veniet.
Quare lugebant angeli xxxiij
In mane esto brachium
Auferes vt res qui alteri
Nouum vide tabernaculum
Lege de penis ardua xxxiiij
Inferet quasidumee
Fumus erit in secula
Tubabunt tibi bestie
Mala non scandet bestia xxxv
Claudus vt ceruus saliet
Roborate delidia
Gemitus dolor fugiet
Neq; rapsaces despicit xxxvj
Pharaonem ac dominum
Magnificant sennacherib
Fallere cupit populum
Grans ysay consulit xxxvij
Rex securus efficitur
Angelus fortes percutit
Sennacherib occiditur.
Preces fudit cum patitur xxxviij
Ezechias ad dominum
Et perit sol reuertitur
Sanatus canit canticum
Que nuntijs rex iudicat xxxix
Ezechias ostenditur
Esaias hunc increpat
Tollentur hec vt dicitur
Robur deus multiplicat xl
Bis die consolamini
Psalmo celos hic ponderat
Parate viam domini.
Suscepit iusti dextera xlj
Timuerunt ac insule
Wane sunt simulacra
Spina in solitudine
Te dedi fedus populi xlij
Cantate nouum canticum
Quis cecus semper silui
Combussit per circuitum
Uocaui te pro anima xliij
Ante me educ populum
Laborem agni bestia
Argento neq; calamum.
Exstruunt qui sculptilia xliij
Culpat ego nouissimus
Ut nubem delet scelera
Prudentes vertit dominus
Ipse deus absconditus xlv
Tyro auxiliabitur
Roxat et non est alius
Omne genu curuabitur
Telantes pro se idola xlvj
Saluos non valent facere
Dei stabunt consilia
Peccantes ad cor redite
Auferet bona dominus xlvij
Babylonis a filia
Puniet malis pluribus
Qui det non auxilia
Babilonem deserite xlviij
Seruus est misit dominus
Transgressorem accipite
Non dabo sum nouissimus
Cibabo tuos emulos xlix
Audite inde cp̃ insule
Plures hucebis filios
Exaltabuntur semite
Deus aurem aperuit l
Tenebris celos induam
Uestra culpa vos vendidit
Desertum mare faciam.
Erit salus perpetua lj
Quis vt timeas homine
Sempiterna leticia
Non bibes vltra calicem
Fortes vasa quis domini lij
Blasphematur recedite
Gratis estis venundati
Consurge ac induere.
Gentis portauit scelera liij
Auditui quis credidit
Sublatus de angustia
Oblatus quia voluit.
Habenti plures filios liij
Non eris memor amplius
Tuos ponam ac terminos
Redemptor tuus dominus.
In pace deducemini lv
Relinquat viam impius
Populis testem tribui
Dat aquam sitientibus
Caros habebit dominus lvj
Colunt eius qui sabbata
Comparat quosdam canibus
In cunctis auaricia.
Longinquo pacem condidi lvij
Offendisti in pluribus
Ut mare feruens impñ
Cum contrito stat dominus
We requirunt quotidie lviij
Debitores repetitis
Egenis panem diuide
Orietur in tenebris.
Non est vere qui iudicet lix
Auertit culpa dominum
Insulis vicem tribuet
Locuti sunt mendacium
Omnes de sabba venient lx
Non lucebit sol amplius
Tibi reges deseruient
In mille erit minimus.
Possidebunt duplicia lxj
Cunctis erit laus gentibus
Uestraq; pascent pecora
Super me dei spiritus.
Que congregabunt comedent lxij
Super muros constitui
Gentes iustum respicient
Manebunt in te filij
Rubram vestem cur induis lxiij
De celo atq; respice
In amore nos redimis
Pater noster tu domine.
Sumus nos tuus populus lxiiij
Utinam tu descenderes
Multum tibi peccauimus
Nobis culpa non deputes
Tota die me prouocat lxv
Facies seruis optima
Puniet sic vt explicat
Non essent in memoria
Uanus ista qui offeret lxvj
Cum hierusalem letamini
In igne malos puniet
Adducent fratres plurimi
Liber hieremie
Aa a dixi domine j
Succusam ollam video
Ne formides a facie
Loqueris que mandauero.
Baal secutus est idola ij
Mala duo plebs edidit
Arguet te malicia
Gladius iustos perdidit
Cur deliquit deterius iij
Quam israel domus iuda
Pande deo peccauimus
Redi patrem me nomina
Decepisti hunc populum iiij
Nesciunt benefacere
Cor peribit tunc principum
Audiam vocem buccine
Ecce ruperunt vincula v
Mala dicunt nos veniens
Gens te premet extranea
Peccata bonum prohibent
Frigidam fecit maliciam vj
Omnes studeut auaricie
Victimas non suscipiam
Cilicio accingere
Gentem in porta edoce vij
Fecerunt hi deterius
Expellam vos a facie
Uox cessabit in vibibus
Horum ossa eiçient viij
Vult nullus penitentiam
Serpentes plebem punient
Sequuntur auariciam.
In me glorietur quilibet ix
Aquam dabit quis capiti
Per fenestras mors imminet
Planctum iubet his accipi
Quare valent nil idola x
Docet ipsa non timeas.
Fecit deus hec omnia
Ignorant qui te punias.
Lignum vitamus inquiunt xj
Dilectus fecit scelera
Seruare pactum renuunt
Nequaq; probis obsecra.
We nosti inq; domine xij
Dilectam dedi animam
Uenite omnes bestie
Illos ego eiçiam
Nudauit tua femora xiij
Lumbare hic absconditur
Te polluerunt scelera
Plebs hec inebriabitur
Orare pro his inhibet xiiij
In nobis es tu domine
Tribus plagis hos conteret
Habundent nimis lachrime
Percussi meum populum xv
Quia gladium eiçe
In murum dedi ereum
Uisita me ac erue.
Quod videt vult conuiuia xvj
Non plangentur hic mortui
Culpa non est abscondita
Plus errarunt cp̃ putarunt
Relinquunt te qui domine xvij
Confundentur te hostibus
Ue speranti in homine
Sabbatum colat populus
Studia iam dirigite xviij
Ad domum veni figuli
Attende ad me domine

Tabula.

Deducit manu gladium
Feri iubet laguncula xix
Cibabo eos carnibus
Ut trophet vibem factam
Conteretur sic populus
Vide mala que explicat xx
Assur ipsum que percutit
Diem ortus vituperat
Non se loqui plus asserit.
Exoret vult rex dominum xxj
Extra gens saluabitur
Perdent plage tres populum
Urbs igne deuorabitur
Jussa linquentes corruent xxij
Bellum non reuentet
Joachim non sepelient
Jechoniam ejciet
Pelat pro grege dominus xxiij
Juda ad hoc saluabitur
Prophetis ve mendacibus
Onus dei plebs dicitur
Adūcit duos calatos xxiiij
Ficus multas qui continent
Affliget deus ceteros
Transmigrati reuenient
Bibent omnes de calice xxv
Feribunt regent gladio
Noluit plebs attendere
Non erit tunc saluatio.
Cum narrat q̄ vult dominus xxvj
Reus mortis asseritur
Replicat hec principibus
Urias interficitur.
Deus iniungit omnibus xxvij
Nabuchodo vt seruiant
Carbenas mittit regibus
Uerbum vasa hec audiant
Enunciat mendacia xxviij
Ananias hic populo
De collo soluit vincula
Moritur mense septimo
Fallentes plebem puniet xxix
Tres viros penis arduis
Non transmigratos conteret
Bona dabit residuis.
Gentes consumet dominus xxx
Promittit iacob optima
Erit erit nam populus
Punitit propter scelera.
Habebunt bona optima xxxj
Cessa rachel a fletibus
Circundat virum femina
Ver erit in visceribus
Incluso ager venditur xxxij
Miratur vibem capiet
Peccauerunt vt panditur
Bona deus pactum fiet
Mare blanditur dominus xxxiij
David et plebem relinquam
Prestabat bona omnibus
Gregum dans abundantiam
Libertas pacto redditur xxxiiij
Seruis cito sed penitent
Pena illis prefigitur
Sedechiam hostes capient
Mandato patris obediunt xxxv
Rechabitarum filij
Bibere vinum renuunt
Culpantur ex hoc iudei.
Nunc verba libri nunciat xxxvj
Baruch scripti principibus
Sedechias hunc concremat
Restauratur perfectius
Orationem postulant xxxvij
Rex egypti se preparat
Hieremiam incarcerant
Sedechias hunc recreat.
Prophetam magni imperant xxxviij
Jniacum atq; mittitur
Hunc quidem posteq; liberant
Cum rege diu loquitur
Qui timet rex fugere xxxix
Hieruſalem dum capitur
Confortatur abdemale
Domum cremant plebs ducitur
Reuertentis dux recipit xl
Ut seruiant his loquitur
Johanne dicta negligi

Hieremias liber linquitur
Sumit hismael populum xlj
Godoliam cum iugulat
Promittunt decem pretium
Johanna primum effugat.
Timens caldeos populus xlij
Fieri preces postulat
Quis dici vult hec dominus
Hieremias que recitat
Uerbū plebs tumens respuit xliij
Egyptum ac ingreditur
Lapides celer precipit
Destructio predicitur.
Explicat mala pluuia xliij
Quis egypto qui residet
Uanis quin dant libamina
Uxoribus non inhibent
Jnuuit baruch dominus xlv
Grandia vt non postulet
Adducet malum omnibus
Saluum tamen hunc faciet.
Pelans pro iacob optimus xlvj
Egipto mala recitat
Quos nam rex babilonicus
Premet valde vt explicat
Ab aquilone venient xlvij
Aque dabuntur itaq;
Philistijm deficient
In vaginam ingredere
Bona deus tunc auferet xlviij
A moab vt predicitur
Sibi mala hec faciet
In exemplum his dabitur
Certe amon idumeam xlix
Damascum deus puniet
Post hec cedar atq; elam
Non parcens idem faciet.
Damna pandit que faciet l
Babiloni altissimus
Gladius sua destruet
Non extruetur amplius
Euenient hec pessima. li
Babiloni a domino
Uisitabit sculptilia
Librum pones in fluuio
Fames obsesso renuit lij
Rex cecans necat gladio
Nabusardam hec transtulit
Joachim est in solio
Liber baruch.
Admoner baruch populum j
Legens in babylonia
Argenti mittunt precium
Postulant ac peccamina
Babiloni qui habitant ij
Judei orant dominum
Peccata patrum recitant
Vel petunt subsidium
Clamat ad te nunc anxius iij
Mandata vite percipe
Dixerunt stelle assumus
Laudabimus te domine
Donet vibs nama gentibus iiij
Premuntur eius filij
Reducet ipsos dominus
Peribunt huius emuli.
Erecta veste lugubri v
Cricunda te disploide
Ducentur a te filij
In alta stans circumspice
Filios iacob admonet vj
Timeant ne sculptilia
Exemplis ipsos edocet
Hec esse inutilia
Liber trenorum
Abstulit montis dominus j
Urbs facta est instabilis
Eius sordes in pedibus
Videre si est similis
Bona que erant perdidit ij
Fallit est velut emulus
Aliare festa reppulit
Dixerunt deuorabimus
Canticum ago populo iij
Pars mea nunq; dominus
Excluſit cum clamauero
Depredatus est oculus
Defecit color optimus iiij

Pulchri valde nazaret
Captus est rps dominus
Cocti sunt fame filij.
Egypto manum dedimus v
Jntuere opprobrium
Pellis nostra vt clibanus
Defecit cordis gaudium.
Liber ezechielis.
Ambulant animalia j
Rote idem hoc faciunt
Uolant alis hec corpora
Dum manent penas deserunt.
Blande informat dominus ij
Ezechielem ac erigit
Ipsum mittit tribulibus
Uolumen manus porrigit.
Comedi librum imperat iij
Frontem dedi durissimam
Impios his compredicat
Liberat sibi animam.
Dicit vt sumat laterem iiij
Super latus ac dormiat
Obsideat hierusalem
Sibi panes vult faciat.
Ego hierusalem puniam v
Per barbam duces gaudium
Plagis tribus hanc conteram
Dabo ac in opprobrium.
Fame obsessus corruet vj
Montibus ante loquitur
Gladius peste punitet
Terra ac desolabitur.
Germinauit superbia vij
Uenit finis afflictio
Reddam iusta iudicia
Patens erit confusio.
Horrenda visu aspicit viij
Templo astans per spiritum
Clam quibus plebs non desinit.
Turbare semper dominum.
Indutus signet statuit ix
Frontes thau gementium
Ut occidant ser precipit
Preter hos omnem populum.
Quattuor rotas conspicit x
Plus cherubin qui ambulant
Indutus ignem accipit
Iuxta cobar hoc fuerant.
Lapideum cor auferam xj
Helchias ante moritur
De medio ejciam
Jn caldeam reducitur.
Mandat vasa vt faciat xij
Bibat aquam ac subito
Parietem perfodiat
Non differtur visio.
Nunciantis mendacia xiij
Prophetas deus punitet
Utrumpet crucialia
Plebem ab his eripiet.
Orent licet tres dominum xiiij
Noe iob atq; daniel
Utrumpet crucialia
Homo homo de israel.
Pene lignum plene non ualet xv
Ultis ex hoc comburitur
Hierusalem sic faciet
Cum suis desolabitur.
Quam ingrata extiterit xvj
Hierusalem notificat
Que fecit sibi exprimit
Sodoles malo superat
Ruet babel in medio xvij
Jt aquila ad libanum
Profuge cadent gladio
Frondemq; lignum aridum.
Sancte viuens non corruet xviij
Peribit tantum impius
Uiuet se is dum corriget
Ruet peccat si optimus.
Terram leones lacerant xix
Figuratiue sequitur
Gentes ex hoc se congregant
Uterq; horum capitur
Una parens cum filiis xx
Protecerunt iudicia
Uobis tunc displicebitis
Cor eorum post idola.

Extraher deus gladium xxj
Limatum contra plurimos
In sagittis augurium
Ad amon hec dic filios.
Hierusalem notificat xxij
Egitq; maleficia
Omnibus penas ordinat
Feceruntq; turpia.
Zelat in malis coliba xxiij
Colam sororem impiam
Fecerunt ambe turpia
Tarat eis misertam
Assume illam itaq; xxiiij
Ue ciuitati sanguinum
Moritur vxor vespere
Non planget sanctuarium.
Bona mittunt omnia xxv
Malo indeq; complacent
Amon moab idumea
Palestini non fugient.
Cede nabuch. gladio xxvj
Rex tyri omnem populum
Erit ac desolatio
Predicte in perpetuum
Deseruerunt plurimi xxvij
Tyro valde que eminet
Lugebunt eam inclyti
Penitus quia cornet.
Elecit cherub dominus xxviij
Eleuatum superbia
Sydoni erit gladius
Jsrael plebs in gloria.
Faciet mala optimus xxix
Pharaoni egyptijs
Humiles erunt amplius
Dabit hos pro seruitijs.
Gladius perder ethiopes xxx
Egypto idem faciet
Pereunt huius principes
Idola deus auferes.
Hic assur cedro simulat xxxj
Strabunt sub umbraculo
Ruinam huius recitat.
Delectus est sic pharao.
Juberur plangi pharao xxxij
Cum egipt. multitudine
Cum occisis his gladio
Dormient cesi vtiq;.
Canet speculans buccina xxxiij
Justus viuet non impius
Deficiet superbia
Sermones vertit populus.
Liberabuntur itaq; xxxiiij
Tunc oues a pastoribus
Ipsos pascam vberrime
Secure erunt amplius.
Montem seyr altissimus xxxv
Desertum ad hec faciet
Impleuit cadaueribus
Frequentantes hunc conteret.
Narret israel montibus xxxvj
Dabo vobis cor carneum
Pollutt nomen populus
Eos vt gregem hominum.
Ossa itaq; arida xxxvij
Audite verbum domini
Ligna facit contigua
Rex erit vnus populi.
Plura gog mala faciet xxxviij
Congregatis ex gentibus
Murus omnis tunc corruet
Turbatus erit dominus.
Querit israel populum xxxix
Exibunt tunc de vibibus
Reducit gog in nihilum
Uescentur aues carnibus.
Remanet ezech. itaq; xl
Montem super altissimum
Mensurat templum varie
Multiplex ac vestibulum.
Sancti sanctorum accipit xlj
Mensuram vir plenarie
Ezechiel ac conspicit
Cherubin in pariete.
Tandem metiri desinit xlij
Ad intra domus angelus
Plurima loca respicit
Mensurat ac exterius

Ultra nomen non polluent xliij
Maiestas domum occupat
Diebus septem immolent
Ostendit templum imperat
Ex hoc templum polluitur xliij
Intrant quia extranei
Porta clausa conspicitur
Seruent quidem presbyteri
Jubet terre vt separent xlv
Has domino primitias
Principes tales tribuant
Istas dabunt ac victimas
Zelabit princeps populum xlvj
Nihil aliquo vi auferet
Per calendas z sabbatum
Taxatur his que offeret
Aque abundant nimium xlvij
Unificabunt omnia
Uere prefigit terminum
Diuidet cum his aduena
Beniamin atq; reliquie xlviij
Tribus terre sic dividant
Separentur primitie
Portas vibis tot construant
Liber danielis
Affenes vult pueros j
Hebreis dat legumina
Excellunt isti socios
Magos atq; scientia
Bis expoſcit rex somnium ij
Occidi magos imperat
Orat panditmysterium
Daniel hunc ac sublimat
Coli iubetur statua iij
Limis fornax succenditur
Probetur blasphemia
Laudant tres quartus cernitus
Daniel regem instruit iiij
De arbore quam viderat
Superbia hunc ejcit
Subdens regnum recuperat
Epulum multis preparat v
Manus scribent conspicitur
Tremet rex sensum referat
Daniel ac induitur
Fit decretum a satrapis vj
Danielem vt puniant
Orat traditur bestijs
Non hunc sed hos dilacerant
Grandes bestias conspicit vij
Antiquus sedens cernitur
Ad istum idem peruenit
De his daniel instruitur
Hirco aries subiacet viij
Ex stellis cornu deficit
Gabriel de his admonet
Ut signet ista precipit
Jeiunans daniel obsecrat ix
Gabriel ipsum edocet
De christo plura recitat
Hostia hac deficiet
Caret viribus daniel x
Luget panem non comedit
Adiutor tantum michael
Persarum princes resistit
Lege austri que prelia xj
Et aquil. reges facient
Loquitur rex magnifica
Sacrificium auferent
Mortui surgent varie. xij
Probabuntur ac plurimi
Fulgebunt docti itaq;
Nequiter agent impij
Nequaq; praui sensibus xiij
Susanna velle tribuit
Consentit illis populus
Falsos daniel inuenit
Occisus sacerdotibus xiiij
Bel draconis post perimitur
Datur daniel leonibus
Per abacuch reficitur
Liber osee.
Assumit fornicariam j
Osee deus vt precipit
Illi parit hec filiam
Duos inter quos concipit
Bestia matrem comedet ij
Nomina baalim auferam
Triticum terra proferet
Inter hos fedus fertam
Colunt deos extraneos iij
Adulteram tu dilige
Per dies erunt plurimos
Sine ephot z principe
Dereliquerunt dominum iiij
Fornicando continue
In terra est mendatium
Erunt sponse adultere
Effraim ruet perfidus v
Dominum non inuenient
Leonis ero catulus
Vadam tollam nec eruant
Faciam quid tibi iuda vj
Volui et scientiam
Suscitabit in tertia
Transgressi sunt sicut adam
Gladio cadent principes vij
Cogitarunt malitiam
Deuorauerunt principes
Ut volucrem hos detrahaam
Hostias non suscipiet viij
Edificauit delubia
Regnant ad me non pertinet
Dederunt multis munera.
In egyptum plebs redijt ix
Polluentur qui comedent
Percussus effraym exiit
Nequaq; fructum facient
Cadent are simulachra x
Effraim erit confusio
Duniet propter scelera
Tumultus tunc in populo
Leo quasi sicut rugiet xj
Portabam vt nutritius
In funiculis attrahet
Capita edet gladius
Multiplicat mendacium xij
Supplantauit in vtero
Invaluit ad angelum
Seruans spera in domino.
Nescies deum alium xiij
Tua ex te perditio
Est peccatum absconditum
Ero morsus ac infero
Israel ad dominum xiiij
Deum tuum convertere
Germinabit vitium
Diligam vos spontanee.
Joel propheta
Ascendit gens super aridam j
Reliquum bruci itaq;
Spoliauit ficulneam
Putruerunt in stercore.
Benignus valde dominus ij
Corda non vestes scindite
Dies erit nam maximus
In syon tuba canite.
Soles lacte tunc effigent iij
Effundam post hec spiritum
Lumen stelle non exhibent
In valle premam populum
Amos propheta
Amon damascum punict j
Gaza azotum dominus
Cum cyro edon corruet
Accaron atq; penitus
Bene moab principibus ij
Cum iuda malum facies
Israel atq; dominus.
Non fortis tunc eripiet
Cognoui vos tantummodo iij
Nesciunt rectum facere
Visitare cum cepero
Ruent domus eburnee
Dies ecce aduenient iiij
Non plui super alteram
Venerunt tres vt liberent
Subuerti vos vt sodomam
Erit planctus in omnibus v
Deum z bonum querite
Decrescet plebs in vibibus
Holocausta relinquite
Fratrem dabit lasciuus vj
Relicti decem corruent
In absinthium vertitis
Gentes late vos conterent
Genti cadent in gladio vij
Amasie hec rectrat
Trulam ponam in medio
Vt deum amos mitigat
Habitus fletum capiet viij
Virgines pulchre desinent
Populo finis imminet
Verbum neq; inuenient
Inferet mortem pluribus ix
Conteram quod peccauerit
Plantabit eos dominus
Suscitabo quod cecidit
Abdias propheta.
Auditum nos audiuimus j
Bibent atq; exhaurient
Parvulum dedit gentibus
Reliquie deficient
Jonas propheta.
Affugit ionas itaq; j
Tempestas grandis oritur
Narrata causa itaq;
In mare is proijcitur
Belua ionam deglutit ij
Clamat orans ad dominum
Jussu piscis hunc euomit
Maris petra periculum
Clamor ionas in ninive iij
Iterato committitur
Jeiunans stant in cinere
Pena is non infligitur
Dolet propheta intime iiij
Auferri petit animam
Defenditur a caumate
Turbatur propter ederam
Micheas propheta
Audite omnes populi j
Agite penitentiam
Perdentur montes inclyti
Diachonum planctum faciam.
Bona sunt verba domini ij
Jacob tunc congregabitur
Malum ve qui operamini
Parabola canisbitur
Carnem ederunt populi iij
Ue malum qui diligitis
Docebant causa commodi
Recta cuncta peruertitis
Docebit suas semitas. iiij
Gentes fortes corripiet
Vignes ponant lanceas
In babilone redimet
Et tu bethleem effrata v
Pascet in fortitudine
Auferam maleficia
Erunt iacob reliquie
Fecit tibi quid populc vj
Indicabo quid facies
Incepi te percutere
Repleti sunt nam diuites
Regem pasce tu domine vij
Peccata non proficiet
Est sanctitas in nomine
Ut nulli credat admonet
Naum propheta.
Affiri te sed non faciam j
Miscent suis hostibus
Virgam de dorso conteram
Non transibit maliuolus.
Bona multa diripite ij
Quadrigas perdet dominus
Habene currus ignee
Ruunt in itineribus
Contra ninive loquitur iij
Egit quia enormia
In multis desolabitur
Ducta est alexandria
Abacbuc propheta.
Aspice in gentibus j
Suscitabo nam caldeos
Prevalet iusto impius
Jeretbe traxit plurimos
Bibe tu z conspire ij
Expecta sit tardauerit
Prodest nihil conflatile
Quinquies ve acrepetit
Celos operit gloria iij
Ab austro deus veniet
In manibus sunt cornua
Preter carnem nil continet
Sophonias propheta
Aurum nullus capiet j
Congregabo e facie
Pluribus damna inferet
Dies illa angustie
Blasphemauerunt populum ij
Multi deus quos puniet
Querite iusti dominum
Desertum assur faciet
Cum regnis gentes colligam. iij
Mane dabit iudicium
In laudem tunc vos faciam
Non loquetur mendatium
Aggeus propheta
Agere domum precipit j
Super vias cur ponite
Pluuiam his prohibuit
Timent deum reliquie
Benedicam de cetero ij
Desideratus veniet
Domus cara est domino
Quadrigam ac destruet
Zacharias propheta.
Ab hierusalem veniam j
Stans inter mirrheta loquitur
In ira gentes puniam
De cornibus instruitur
Babilon fuge filiam ij
Portat quidem turibulum
Ero hierusa. in gloriam
Gentes iude in populum
Coram angelo domini iij
Jesum sathan sollicitat
Jubet deus hunc indui
Legem addens vt teneat.
De istis que candelabrum iiij
Circunstant quid significent
Informatur per angelum
Despicis ac quid iudicent
Erudit zachar. angelus v
Devolanti volumine
Leuant atq; superius
Amphoram due femine.
Fortes quadrige varie vj
Quarte eque sunt plurimum
Extruens templum domini
Fulgebit populus nimium.
Grauarunt hostes pristini vij
Mandatis ne intenderent.
Ad domum mittunt aliqui.
Malum fratri non cogitent
Hec odit dicit dominus viij
Veritatem diligite
In manu erit baculus.
Permittit bona facere.
In tuba canit maximus ix
Venit rex super asinam
Loquetur pacem gentibus
Perdam phisi. superbiam.
Carus sue altissimus x
Plebi fiet hanc revocans
Iratus est pastoribus
Assur erit humilians.
Libana portas aperie xj
Virga duplex assumitur
Devorant carnem proxime.
Pastor malus habebitur.
Me confixum aspicient xij
Equum omnem percutiam
Seorsum planctum facient.
Turbantes hierusa. conteram
Nomina baalim auferam. xiij
In palmis cur fers vulnera
Prophetas malos destruam
Relinquetur pars tertia.
Omnis terra reveniet xiiij
Prediabitur domina
Montem olive dividet
Veniet dies maximus.
Malachias.
A vobis nolo munera j
Timor vbi sit dominus
Offertis mihi sordida
Nomen magni in gentibus
Benedictiones destruam ij
Sacerdos exrat angelus
Nihil placant suscipiam.

Tabula

Custodiatur spiritus.
Colabit leui filios iñ
Ante te mittam angelum
Beatos dicunt impios
Affligunt in his dominum.
Dies succensa veniet iiñ
Stipula erunt impñ
Helias corda attrahet
In mente lex sit moysi.
¶Machabeorum primus.
¶Alexan.regnum diuidit j
Egyp.verus rex spoliat
Arcem huius gens construit
Tenentes legem trucidat.
Bellum festis committitur ñ
Matathias iussum despicit
zelans hostes persequitur.
Mouens natos instruit.
Corruit apollonius iiñ
Fugant seron exercituum.
Transfretat rex antiochus
In masphat orat dominum.
Deiusus fugit gorgias iiij
Castrorum sumunt spolia
Superatur cum lysias
Restaurant templi perdita.
Esau cum multis vincitur v
Simon galileis subuenit
Timotheus bis conteritur
Josephum gorgias subñcit.
Fraudatur rex commouetur vj
Bellare natum faciunt
Elephans ac occiditur
Obsident pax fit redeunt.
Grauat achimus iudeos vñ
Regnans necat demetrius
Fugit spernens presbyteros
Nichanor ruit perfidus.
Hostes romani subiugant viij
Subderunt reges gentium
Judei istos federant
Mittente empolemium.
Judas ruit eligitur ix
Jonathas nubentes percutit
Bachides bis deuincitur
Occidens pacem tribuit.
Darius alex.diligunt x
Bis scribit his demetrius
Nuptias regis faciunt
Uincitur apollonius.
Liberatur demetrius xj
Alexandrum interimunt
Sublimatur antiochus
Ad toatham sal redeunt.
Muniuit vibem variam xñ
Federa prius renouant
Captiuat triphon ioathan
Socios huius trucidant.
Nunc simonem plebs sublimat xiñ
Joathan triphon perimit
Rex scribens plura condonat
Gazam arcem plus accipit.
Omnes in pace habitant xiiñ
Simon illos dum protegit
Amici fedus renouant
Pandunt dux quanta fecerit.
Plebi scribit antiochus xv
Triphonem ac persequitur
Multis mandat hec lucius
Judeis rex irascitur.
Quod pugnent monet filios xvj
Cedebeus deuincitur.
Joannes necat nuntios
Pater false cum perditur.
¶Machabeorum secundus.
¶Adaperiat dominus j
Percusserunt antiochum
Et qua ignis maximus
Stant rex dat encenium.
Bonus propheta domini ñ
Celasse arcam legitur
Tractanda vides expirni
Brevitas hic intenditur.
Cuncta templi nequissimus iiñ
Pandit simon plebs obsecrat
Ceditur eliodorus
Sanatus visa recitat.
Deponit iason manelaus iiij
Uterq; suos aggrauat
Lisimacum negat populus
Oniam adroc iugulat.
Equi volant per aerem v
Circuit iason profugus
Est strages in hierusalem
Trucidat apollonius
Flammis plurimi pereunt vj
Mulieres precipitat
Peccatis templum polluunt
Eleazar carnes refutat.
Grauissime anthiochus vñ
Fratres septem rex perimit
Ass stit mater omnibus
Monitis atq; deficit.
Hostes iudas plenarie viij
Per gyrum omnes conterit
Fugato ac nichanore
Plurimis predam diuidit.
Judeos volens perdere ix
Anthiochus percutitur
His scribit dolens intime
Pena graui extinguitur.
Cadunt cum his idumei x
Ueneno templum reparant
Circundant iudam angeli
Timotheum ac iugulant.
Lysias dux deuincitur xj
Uestes quidem fert candidas
Libertas iudeis traditur
Bis duas scribunt literas.
Multas naues cum cõcremant xñ
Cum tymo vibes capiant
Gorgiam atq; effugant
Pro furto bis ser corruunt.
Necatur vi menelaus xiñ
Stant iudas interficit
Dextra donat anthiochus
Honorat pacem tribuit.
Offensus suis alchimus xiiñ
Contra hos regem prouocat
Nichanor cum sit emulus
Rasias se precipitat.
Predicat plebs nichanori xv
Rectat iuda somnium
Laudant ruunt cum emuli
Nich.suspendunt brachium.

¶Tabule in vetus testamentum ad dei gloriam Finis.

¶Incipit Secunda pars istius Tabule Quinte que per rithmos totam accipit Bibliam: in qua parte secunda describo perbreuiter et per ordinem alphabeti materias vniuscuiusq; capli noui testamẽti.

¶Animaduerte lector optime q̃ numerus ille qui est in fine quorũdam versuum est numerus capitulorum illius libri in quo sunt.

¶In Euangelium Watthei.

Quibus venit dñs ſ
Watheus patres exhibet
Monet nocte vt angelus
Pituantem Joseph retinet.
Berhleem magi veniunt ñ
In egypto christus ducitur
Pueros interficiunt
In nazareth reuertitur.
Cum multos ioan. edocet iñ
Increpat quosdam plurimum
De Christo plura perhibet
Baptizat hunc ac postmodum.
Demon tentat in eremo iiñ
Nazareth linquens predicat
Adherent fratres domino
Circumiens egros solidat.
Estis sal beat plurimos v
Racha scinde consentiens
Non iures ames singulos
Petenti da sis patiens.
Fac bona sed non publice vſ
Orare suos edocet
Jeiunes lota facie
Duobus nemo seruiet
Grauarunt domum flumina vñ
Pulsate trabem eijce
Arca vite est tanua
Ai prophetis attendite.
Habentq; vulpes foueas viñ
Mundat rogat centurio
Socrui datur tranquillitas
Submergit porcos legio.
Judicat christum matheus ix
Murmurat natam suscitat
Sanatus demoniacus
Cum paral. cecos solidat.
Caros mittit vt predicent x
Persequantur vos plurimum
Corpus in solum prevalent
Mittere veni gladium.
Laudat ioannem dominus xſ
Mittit ad quem de carcere
Exprobrat ciuitatibus
Super vos iugum tollite.
Manus spicas esate
Ex verbis se non eſcit
Plusq; tonas blasphemie
Fonis stans septem accipit.
Nonne fabri hic filius xiij
Facere fructum semina
Similat regnum pluribus
Mala signant zizania.
Offert caput iuuencula xiiñ
Quinq; panes multiplicat
Sanatur tacta fimbria
Ex aquis petrum liberat.
Petunt quare discipuli xv
Non lotis edant manibus
De micis edunt catuli
De septem replet panibus.
Querunt signum intuemini xvſ
Quem dicunt esse homines
Revelatur more domini
Sequi si vis te abneges.
Reddit sanum lunaticum xvij
Transfigurat se perpius.
Tolle petit telonium
Didragma dat petentibus
Scinde membra a corpore xviiñ
Errans ouis perquiritur
Secreto fratrem corripe
Seruus nequam arguitur.
Tenet vxorem imperat xix
Eunuchi tangit pueros
Qualiter vitam habeat
Relinquerit que filios.
Vocat missos in vineam xx
Inuident gentes domino
Filũ petit cathedram
Cecos sanat in hiericho
Extra vendentes eĳcit xxſ
Cum venit super asinam.
Ficum posse non deserit
Primum hic locat vineam.
Inuitat rex sed refutant xxñ
Numisma petit dominus
Sadducei interrogant
David dicunt est filius.
Telant priores cathedras xxiiñ
Parvas res atq; decimant
Hierusalem cur lapidas.
Quod fons est purificant.
Aduentus signa exprimit xxiiiñ
Qui legit tunc intelligat
Totum patri innotuit
Beat seruum qui vigilat
Bis quinq; ponit virgines xxv
Talenta seruit duplicant
A dextris oues statuet
Justi regnum possideant.
Cena postq; perficitur xxvſ
Jude dat osculum
Captus ter percutitur
Petrus negat ter dominum
Dolens iudas se suffocat xxviñ
Feminas sedens edocet.
Datur aurum custodibus
Undecim christus admonet

¶In Euangelium Marci.

¶Aquis baptizat dominum ſ
Tentatus fratres conuocat
Immundum pellis spiritum
Socrum leprosum solidat.
Batulat paralyticus ñ
Cum leui christus comedit
Confricant spicas manibus.
Utres vinum ac destruit.
Cuidam manum solidat iñ
Languentes sanos efficit
Fonis stant bis sex congregat
Sathanas se nõ eĳcit.
Dat fructum semen variũ iiiñ
Duobus regnum similat
Manet nihil absconditum
Christus mare obtemperat.
Est quidem indomabilis v
Legio porcos suffocat
Rogant a fluxu sanguinis
Sanans filiam suscitat
Vafer dicunt est dominus vſ
Bis sex mittit vt instruant
Decollat rex de pannibus
Fantasma rp̃m estimant.
Gens querit cur discipuli vñ
Non lotis edant manibus
Comedunt micas catuli
Liberat surdum dominus
Hic panes signum abnegat viñ
Oliti lumen obtinent
Quem dicunt petrus increpat
Qui vult sequi se denegent.
In monte se transfigurat ix
Lunaticum ac statuit
Demonia eiecerat
Membra scindãs vt percipit
Cauet vxorem parvuli x
Merens absit diutissimus
Sedes poscunt zebedei
Cecus clamat ac validus
Ligatum pullum equitat xi
Ficum de templo eĳcit
Cum orat quis indulgeat
Posse querunt nec deserit
Occidunt agricole xiñ
Tributum septem feminam
Mandatum maius minime
Ue scribis laudat viduam.
Narrat finem que dominus xiiñ
Signa mundi prevenient
Pro tunc ve nutrientibus
Cunctis dicit vt vigilent.
Unguentum cur perditum xiiiñ
Post cenam orat dominus
Cepiunt teste ceditur
Per hunc negat discipulus.
Petunt barabbam tribui xv
Illudunt crucifigitur
Blasphemant clamat eloy
Corpus ioseph conceditur.
Querentes iesum vngere xvſ
Angelus sedens instruit
Multos nocent dum credere
Undecim scandens arguit.

¶In Euangelium Luce.

¶Audit regimen filĳ ſ
Zacharias ab angelo
Mittitur idem virgini
Visitat stat in heremo
Berhleem xp̃s nascitur ñ
Symeon ipsum suscipi
De illo anna loquitur
In templo mater inuenit.
Curatur bis iohan. predicat iñ
Multis per hunc consulitur
Partes iucas enumerat
Xp̃s aquis contingitur
Demon tentat ter dominum iiiñ
Revolut vt precipitent
Liberat demoniacum
Cum socru multi conualent
Ecce relaxant rhetia v
Leprosus paraliticum
Leuifacit conuiuia
Uetat sponsus ieiunium.
Fricant spicam discipuli vſ
Aridam bis ser eligit
Beatamentur emuli
Festucam domus condidit.
Gemit vidue suscitat vñ
Centurio rogat antea
Johannem xp̃s approbat
Marie laxat scelera
Homo erat qui seminat viñ
Fonis stant ventis precipit.
Legio porcorum suffocat
A fluxu vitam tribuit
Informat bis ser puerum ix
Per panes q̃ manducat
Transfigurat lunaticum
Vulpes ioannem prohibet.
Caros mittit vt instruant x
Abscondisti hec sathanam
Latrones quendam vulnerant
Maria partem optimam.
Lucerna erat oculus
Sic ozias panes postulat xi
Septem assumit spiritus
Plus iona pharis increpat.
Mali in corpus prevalet xiiñ
Dives seruos eleemosint
Beat seruos si vigilent
Pacem dare da operam.
Non plus peccarunt ceteri xiiiñ
Curuacem xp̃s liberat
Similat regnum plurimi
Intrare missos lapidat.
Odiat vult discipulus iiiiñ
Hydropicum consolidat
Pigendum fac pauperibus
Ad cenam claudos conuocat.
Perdita ouis queritur xv
Sic dragma petit iunior
Fame pressa reuertitur
Intrare non vult senior.
Querit debita villicus xvi
Duobus nemo seruiet
De micis cupit lazarus
Aridus quod vult obtinet.
Remitte si peccauerit xvij
Inutiles vos dicite
Leprosis decem subuenit
Aduentum pertimescite.
Subuenit iudex vidue xviiñ
Jeiuno bis in sabbato
Paruos grauant diuitie
Clamat cecus in hierico.
Tenet zacheus dominum xix
Omnes seruis rex tribuit
Equitat super asinum.
Flens vrbem malos eĳcit.
Volunt posse vt differat xx
Coloni natum iugulant
Post pharis. seduc. confutat
Domos scribe spoliant.
Extollit christus viduam xxi
Aduentus signa exprimit
Videte nunc ficulneam
Noctibus templum deserit.
Jude promittunt precium xxñ
Post cenam orat capitur
Negat petrus ter dominum
Velant querunt percutitur.
Velat preses rex despicit xxiiñ
Barrabam dat fient obsecrat
Blasphemant latro arguit
Pectora corpus tumulat.
Angeli stantes instruunt xxiiiñ
In emaus duo ambulant
Pro scriptis sensum capiunt
Ascendit sui obsecrant.

¶In Euangelium Joannis.

¶A patre plenum gratie ſ
Johan. xp̃m se denegat
Hunc videns monstrat iste
Plures sibi consociat.
Bibunt vinum ad nuptias ñ
Aqua fuit quod per puus
Mensas subuertit plimas
Se non credit credentibus
Cum nichodemo disputat iñ
Missus non est vt iudicet
Johannes multis predicat
De xp̃o quosdam admonet
Dum samaritane predicat iiiñ
Albe sunt linquit ydriam
Reguli natum liberat
Reddit eum in galileam
Est piscina fert lãguidus v
Suscita vocem audiunt
Veneritq; si alius
Testimonium perhibent.
Fugat rex cibat dominus vſ
Super mare requiritur
Omne quod ioseph filius
Panem vinum deferitur.
Gentes in festo murmurant vñ
Litteras totum sabbato
Mittunt xp̃m vt capiant
Prophete fit dissensio.
Habet lumen adulteram viiñ

Tabula.

Quis arguet principium
Non manet seruus gloriam
Gaudius est demonium.
Interrogant discipuli ix
Quidam cecus cur nascitur
Modum querunt pharisei
Visus ei quomodo redditur.
Carus intrat per ostium x
Sum pastor pater diligit
Circundant hunc ad porticum
Unum sumus post abijt.
Lazarus languens moritur xj
Christus flens illum suscitat
Ante pascha requiritur
Cayphas ac vaticinat.
Maria vnxit dominum xij
Osanna ministrauerit
Gentiles lumen modicum
Esaias qui non accipit.
Nunc lauat mane dominus xiij
Tradet me panem porrigit
Exit iudas continuo
Mandatum nouum tribuit
Orphanos non vos deseram xiiij
In domo multa mansio
Quod petitis hoc faciam
Mundus noscat quod diligo
Purgabit plus vt afferat xv
Esse vite se asserit
Ament vt se bis imperat
Odio mundus habuit
Quo vadis non interrogant xvj
Quid est q dicit modicum
Parate vos dum perimant
Nullum dicit prouerbium.
Res suas patri asserit xvij
Clarificari postulat
Pro his rogat quos deserit
Unum vt sit hoc obsecrat.
Simul cadunt cum obuiat xviij
Aurem negat dat alapam
Ducunt preses interrogat
Excusat petunt barabbam
Tradidit qui illuditur xix
Tolle quod scripsi diuidunt
Mulier cura moritur
Corpus Christi sepeliunt.
Uenit Joannes citius xx
Magdalena diluculo
Suis mittit hanc dominus
Palpatur a discipulo
Exeunt rhete extrahit xxj
Panem piscem dat dominus
Respondet ter q diligit
Non moritur discipulus.
¶Ad Romanos.
¶Acceptimus nos gratiam j
Gentis debitor barbaris
Mutarunt dei gloriam
Errarunt in his vitijs
Bonum agentes gloria ij
O homo quare iudicas
Sunt lex cui facis scelera
Que non agenda predicas
Credita sunt eloquia iij
Bonum non est qui faciat
Omnesq egent gloria
Fides non lex iustificat
Deo Abraam credidit iiij
Firma sed gratiam
Omnium pater extitit
Securus dedit gloriam.
Est charitas in cordibus v
Ex vno nam iudicium
Christus pro nobis mortuus
Delicto mors in seculum
Facti serui iustitie vj
Surgens Christus non moritur
Sed iustis immunditie
Libertas iam tribuitur
Gens dum vivit subjcitur vij
Non quod volo hoc facio
Peccatum lege noscitur
Repugnare hanc video,
Heredes sumus domini viij
Pro nobis datur vnicus
Per carnem mortemini
Non separabit gladius.
Judicat quem vult dominus ix
Salue fient reliquie
Christus venit ex patribus
Offenderunt in lapide.
Capit vitam ex iustitia x
Ad istam corde creditur
In gente ducam farua
Audit fides traditur.
Lene potest miserere xj
Ramos plebem non repulit
Culta huius diuitie
In ipso cuncta asserit
Membra alter altertus xij
Non plus q̃ decet sapere
Gaudere cum gaudentibus
Ire locum tribuere.
Non resistant maioribus xiij
Hora de somno surgere
Diligatur si proximus
Impletur lex tributte.
Olus infirmus comedat xiiij
Pertinemus ad dominum
Non iudicetis imperat
Perdas escam non proximum
Place in bonum proximo xv
Cuncta scripta ad commodum
Vadam ad vos cum gaudio
Repleri euangelium.
Quot salutent hos admonet xvj
Declinate a talibus
Sathanam cito conteret
Salutat vos archarius
¶Ad Corinthios prima.
¶Ago grates pro omnibus j
In vobis non sint schismata
Stulta crux est gentibue
Elegit mundi infirma
Bona non vidit oculus ij
Similis non cogitat
Sapientiam dicimus
Spiritualis iudicat.
Carnales estis nimium iij
Probabit ignis opera
Juxta laborem premium
Templum vos vestra anima
De his thimo. vos instruet iiij
Facti sumus spectaculum
Sic se homo existimet
Venit per euangelium
Epulemur iam itaq v
Non in fermento veteri
Malis non vos contungite
Sathane reum tradidi.
Fures carebunt gloria vj
Angelos iudicabimus
Membra sunt z corpora
Destruat escas dominus
Mens vt vocatur maneat vij
Pro virginibus consulit
Debitum vxori tribuat
Nubant alter cum desinit.
Hec non debetis edere viij
Diligit si quis dominum
Scientia inflat itaq
In mundo nil est idolum.
Juste de vestris viuimus ix
Narrantes euangelium.
Omnia factus omnibus
Accipit vnus brauium.
Capite quod apponitur x
Edere sedet populus
Nos panis dicimur.
Placeo ego omnibus.
Laudans caput cooperiet. xj
Mulier sed non masculi.
Monet digne vt capiat
Quilibet corpus domini.
Membra fecit sollicita xij
Alteri vnum subuenit.
Ibatis ad simulachra.
Prout vult bona tribuit.
Nihil esse se perhibet xiij
Charitate si careat.
Omnia credit sustinet
Fidem z spem hec superat.
Oportet prophetare potius xiiij
Linguis loqui quam varijs.
Puerj fratres sensibus.
Taceant in ecclesijs.
Persecutus ecclesiam xv
Corpus surget in melius.
Moumur omnes in adam
Peccatum mortis stimulus.
Quod collectas vult faciant x
In charitate omnia.
Thimotheum hi protegant
Salutat multum aquila.
¶Ad Corinthios secunda.
¶Alia tam non scribimus.
Passi sumus in asia
Consulatur nos dominus.
Uestra sumus ac gloria.
Bonus odor nos domini. j
Meum vestrum est gaudium
Scripsi ne contristemini.
Apertum fuit hostium.
Corde impressos retinet ij
Utimur nos fiducia
Velamen deus auferet
Occidit atq litera.
Dedit lumen in cordibus iij
Premunt nos nec confundimur
Crescit homo interius.
Bonum est hic quod patimur.
Est mortuus pro omnibus iiij
Corporis gesta referat
Expoliari nolumus.
Peccatum fecit ambulat.
Filij mihi eritis v
Tempus nunc acceptabile
Cum non christo vos subditis
Nolite iugum ducere.
Gaudet de penitentia, vj
Neminem circumuenimus
Commendatur tristitia.
Per tutum exultauimus
Abundantia suppleat vij
Egenus fuit dominus
Velle facto appareat
Titusq est sollicitus.
Ipsis pro ministerio viij
Scribit qui parce seminatur
Abundat ac in domino
Gratias deo recitat.
Quales sumus epistola ix
Intellectum subjcio
Arma non sunt carnalia.
Glorietur in domino.
Libenter si quis deuorat. x
Sufferris enim emulos
Sathanas se transfigurat
Scit deus q non mentior
Mihi datus est stimulus xj
Ad visiones veniam
Non vestra si vos querimus
Cum venero non lugeam
Non parcam delinquentibus xij
Ut non peccetis obsecro
In vobis manet dominus
Gaudete iam de cetero.
¶Ad Galathas.
¶Alium nisi Jacobum j
Non vidi vos an angelum
Notum ac euangelium
Placerem si hominibus.
Bene paulus redarguit ij
Petrum veritas maneat
Se christus pro me tradidit.
Neminem lex iustificat.
Credidit abraam deo iij
Non dicit in seminibus
Non sumus sub pedagodo
In christo nemo masculus.
Differt nihil a subdito iiij
Heres sibi non innotuit
Iterum vos parturio
Abraham duos habuit.
Enarrat carnis opera v
Impugnat illa spiritum
Excidistis a gratia
Corrumpit masam modicum
Ferre inuicem onera. vj
Metat homo qui seminat
Paulus christi fert stigmata.
Nam si quis se existimat.
¶Ad Ephesios.
¶Audistis euangelium
Benedixit nos dominus
Caput christus fidelium.
Excellit omnes spiritus.
Boni nunc sed non propium ij
Sine deo vos itaq
Par nostra ipse dominum
Ciues estis non aduene.
Celauit hec prioribus iij
Quod pandam est ex gratia
Innotescant principibus
Ad patrem flecto genua
Dedit bona hominibus iiij
Ut iam non simus parvuli
Una fides sic dominus.
Spiritu renouamini.
Eratis quondam tenebre v
Ut lucis ite filij
Inebriati fugite.
Uxorem iubet diligi.
Fidei scutum sumite vj
Salutis atq galeam
Armaturam accipite.
Dent magnis reuerentiam.
¶Ad Philippenses.
¶Ago gratias domino. j
Uarie christum predicant.
Dissolui atq cupio
Emuli non vos terreantur.
Bona requirunt propria ij
Sentite quod in domino.
Lucetis sicut lumina
Epafroditum destruo.
Circunctsus ego fui. iij
Persequor q ad brauium
Christi crucis sunt emuli.
Expectamus nos dominum.
Dico gaudete iterum iiij
Gaudius sum in domino
Impleat desyderium
Omnia ante habeo.
¶Ad Colossenses
¶Ambuletis dignissime j
Creata sunt in filio
Ipse caput ecclesie
Ea que desunt impleo
Bonum seruant propositum. ij
Videte ne decipiat
Fixit cruci chirographum
Plenitudo inhabitat
Cuncta ista deponite. iij
Exultet pax in cordibus
Que sunt sursum hec sapite
Obedite parentibus
Docebit de me tithicus iiij
Sermo vester in gratia
Epafras est sollicitus.
Legatur hec epistola.
¶Prima ad thessalon.
¶A simulachris pluribus j
Non fuit euangelium
Forma facti credentibus
Instructi est eis plurimum
Bonos infestant indei ij
Fiduciam habuimus
Gaudium vos charissimi.
Apud vos sancte fuimus.
Cunctis charitatem augeat. iij
Timotheum q missimus
Dominus iam dirigat
Si vos statis nunc viuimus
Deus in immunditiam iiij
Nos vocauit vos itaq
Simul raptetur obuiam.
Operemini vtiq
Estis iam lucens filij
Inquietos corripite
Sicut fur dies domini
Quod bonum est suscipite.
¶Thessalon. secunda.
¶Augetur fides nimium
Patienter patimini
Sustinebunt supplicium.
Rebelles nomen domini.
Bonam spem dedit dominus ij
Non cito mouemini
Perditionis filius
Judicabuntur singuli.

Corpora vestra dirigat iij
Fidelis autem dominus
Otiosus non comedat
Inter vos laboramini
¶Ad Timotheum prima.
¶Affirmant illis dubium. j
Impijs est lex posita
Peccatorum primus ego sum.
Soli deo sit gloria.
Bonum est coram domino ij
Obsecrare pro omnibus.
Mulier in silentio.
Docere non permittimus.
Custodiat episcopus. iij
Mundum se vincens vicia.
Mandat id dyaconibus.
Domus dei ecclesia.
Deuita vanas fabulas. iij
In creatis nil sordidum.
Ad cuncta valet pietas.
Exemplum sis fidelium.
Erudit quales viduas. v
Honore volo nubere.
Peccantes palam arguas.
Modico vino vtere.
Fidem amittunt cupidi. vj
In nuntium nil intuimus
Seruient digne subditi.
Diuitum spes sit dominus.
¶Ad Timotheum secunda.
Abstulit mortem dominus. j
Scio cui credidi.
Virtutis datur spiritus.
Facta sis honesyphori.
Bonus vt miles facias. ij
Verbis nolis contendere.
Sectare hec vt habeas
Sunt vasa tamen varie.
Consurgent plures perfidi iij
Diebus in nouissimis
Premuntur christo subditi.
Scriptura sacra vtilis.
Dominus mihi astitit iiij
Liberauit me itaq;
Aleran. verbis restitit
Predica iuste argue
¶Ad Titum.
Admonet vt constituam j
Docet esse episcopum
Que sancta iubet arguant
Fatentur nosse dominum
Bona fides vt luceat ij
In seruis cito precipit
Senes acrius hic moneat
Gratia nunc apparuit
Contentiones fugias iij
Fumus plent sordibus
Apparuit benignitas
Deuitetur hereticus.
¶Ad Philemonem.
Alias philemont j
Scribit pro honesimo
In vinculis hunc genui
Culpam pro hoc recipio.
¶Ad Hebreos.
Adorent eum angeli j
Locutus est in filio.
Te hodie nam genui
Fundatis principio.
Bonis nequaq; angelis ij
Subiecit orbem dominus
Debuit esse similis
Coronatum hunc vidimus
Cuncta creans est dominus iij
Vocem si audieritis
Domus christi edimus
Iurauit ac incredulis
Die quieuit septima iiij
Festinemus nos ingredi
Oculis nuda omnia
Pontifex potest compati
Et necesse pontifici v
Pro se dona tribuere
Egetis rursus instrui
Clamauit christus valide
Filium dei iterum vj
Crucifigunt confidimus
Habeamus solatium
Iurauit per se dominus.
Genealogia caruit vij
Melchisedech legem patiat
Abraam isti obtulit
Sacerdotes mors purificat
Habemus iam pontificem viij
Sortibus ministerium
Ignorabor per neminem
Senex prope interitum.
Ista arca retinuit ix
Mundabit cinis vitule
Semel christus se obtulit
Nil mundum sine sanguine.
Charitatem custodiant x
Ignaros deus perimet
Holocausta non expiant
Qui venturus est veniat
Ludibria z verbera xj
Sunt experti cum vinculis
Fecerunt fide grandia
Abel enoch cum reliquis.
Mortem tangens vocabitur. xij
Quem deus amat corrigit.
Quem abel magni loquitur
Profanus esau extitit.
Non escis est sed gratia xiij
Stabilire cor optimum
Mores sine auaritia
Portantes improperium.
¶Actuum apostolorum.
¶Ascendit celos dominus j
Moriantur sui mutuo
Loquente petro fratribus
Mathias sit de numero.
Bonos adimplet spiritus ij
Judeos petrus improbat
Augetur valde numerus
Conuersa plebs communicat
Claudus ex matris vtero iij
Sanatus laudat dominum
Predicat petrus populo
Confluit dum ad porticum.
Detinetur cum predicant iiij
Minatur his consilium
Fideles deum obsecrant.
Possidet nullus proprium.
Egrotos vmbra solidat. v
Ananias scandens corruit
Angelus clausos liberat
Gamaliel suis consulit.
Fit dum murmur pro viduis vj
Ministros septem eligunt
Disputat steph. cum plurimis
Falsos testes inueniunt
Gesta recitat stephanus vij
Ab abraam preterita
Lapidat ipsum populus
Flectit orans is genua
Hostes turbant discipulos viij
Samaria verbum recipit
Simon offert denarios
Eunuchus fidem suscipit.
Judeos saulus confutat ix
Conuersus ac submittitur
Eneam petrus liberat
Thabite vita redditur.
Cadit de celo lintheum x
Jussa narrat cornelius
Docet petrus cum populum
Super hunc venit spiritus.
Loquuntur verbum plurimis xj
Que vidit petrus recitat
Subuenitur apostolis
Barnabas, multos roborat
Morti iacobus traditur xij
Liberat petrum angelus
Pulsat rode reuertitur
Consumitur rex vermibus.
Nunc saulus atq; barnabas xiij
Electi multis predicant
Resistit verbis elimas.
Judei plures prouocant.
Omnes iudei confutant xiij
Victimas sancti renuunt
Turbati saulum lapidant
Presbyteros constituunt.
Petit circumcidi populum xv
Fidem licet suscipiat
Bis sex tenent consilium
Joannes duos separat
Quidam baptismum suscipit xvj
Utr orat circumciditur
Phitonissa ac eripit
Cedunt custos conuertitur.
Resistunt paulo iudei xvij
Urbem nocte egreditur
Sinunt fidem ꝑplurimi
Athenis dum alloquitur.
Saulus corinthi instruit xviij
Gallio litem refutat
Ephesum paulus deserit
Apollo plures roborat.
Tribuit bis sex spiritum xix
Curat multos apostolus
Septem nocet demonium
Urbem turbat demetrius
Vadunt cum paulo plurimi xx
Resuscitatur iuuenis
Matores monet epheſi
Osculantur cum lachrymis.
Exponit mala agabus xxj
Paulo diu cum naufgat
Consecrat se cum pluribus
Clamant tribunus liberat.
Innuit paulus qualiter xxij
Conuersus ipse fuerit
Clamant stringitur acriter
Romanum se is exprimit
Telant pharis apostolum xxiij
Mors voto ac exprimitur
Informat nepos clauditur
Felici quoq; mittuntur.
Accusat paulum pessime xxiiij
Terculus hic pro emulis
Excusat se egregie.
Relinquitur in vinculis
Bene appellat cesarem. xxv
Dolum paulus cum percipitur
Super hoc narrans, erit
Agrippam festus consulit
Cunctis paulus notificat xxvj
Conuersus quare fuerit
Putatur ꝙ insanias.
Agrippa nil redarguit.
Dum versus romam naufgant xxvij
Tempestas longa oritur
Nauem non vult ꝙ exeant
Ut dicit nullus moritur
Ecce nocet nil vipera. xxviij
Egrotos sanat insule.
Occurrunt fratres in via
Rome docet pacifice
¶Jacobus.
¶A patre datum optimum j
Inconstans duplex animo.
Existimate gaudium
Munda hec est religio
Bene fac tu pauperibus ij
In vno ter transgreditur
Fides sine operibus
Mortua est vt panditur
Corpus lingua coinquinat iij
Domari nequit penitus
Contentiones fugiat
Prudens qui est diuinitus.
Dat gratam humilibus iiij
Diabolo resistite
Dicatis si vixerimus.
Nolite ac detrahere.
Ecce diuites arguit v
Jurare nobis inhibet
Saluat si quis conuertitur
Orauit vt non plueret
¶Petri prima.
¶Agni redempti sanguine j
Prophetarunt de gratia
Etcoide vos diligite.
Tanq; flos fert gloria.
Bonis simul z discolis. ij
Serui, estote subditi.
Lapis durus incredulis
Vestigia sequamini.
Compatimini inuicem iij
Dat iussa, mulieribus
Ledere vestrum neminem
Christus semel est mortuus.
Deo honor in omnibus iiij
Prudentes sint vt vigilant.
Saluabitur vir optimus
In nomine glorificent.
Estore sentoribus v
Adolescentes subditi
Circuit vos diabolus.
Pascite gregem domini.
¶Petri secunda.
¶Audimus nos vtiq;
Dilectus hic est filius
Donauit nobis itaq;
Virtutem nota facimus.
Blasphemant isti scelera j
Non pepercit peccantibus
Secuti balaam deuia
Nescire erat melius
Crescite vos in gratia iij
Dies vt fur aduenit.
Dissoluenda sunt omnia
Vitari falsos admonet.
¶Joannis prima.
¶Annuntio quod vidimus j
In deo non sunt tenebre
Ut gaudeatis scrimus
Absq; nemo est scelere.
Bona mundi non diligant ij
Pro nobis christus aduocat
Unctionem retineant
Quibus scribit hos recitat
Corde amor est dominus iij
Ex deo peccat minime
Non patuit quid erimus
Diligamus nos opere
Deum finem qui operit iiij
Non amat hic est charitas
Timorem foras ejicit
Ipsum nosti si diligas.
Eis vt orent precipit v
Tres sunt qui testimonium
Qui amat hunc qui genuit
Vitam habet qui filium.
¶Joannis secunda.
¶Aue Christum qui denegant j
Venisse ne dixeritis
De tuis vere ambulant
Spero ꝙ me videbitis.
¶Joannis tertia.
¶Agens bene est a deo j
Deo trepes non recipit
Orationem facito
Laudat catum nam suscipit.
¶Judas.
¶Archangelus diabolo
Non intulit blasphemiam
Digni quidem iudicio.
Transferunt dei gratiam.
Bona iubet vt faciant ij
Mali sunt sicut syderа
Reprobos semper arguant
Sequentes desyderia.
¶Apocalypsis.
¶Apocalypsis nos abfuit j
Fui ego in insula
Me dextra me tetigit
Septem vidi candelabra.
Bis bini plura recitat ij
Smyrne atq; epheſi.
Emendent vt se imperat
Tyatyre ac pergamy
Cuncta hec surdis Angele iij
Pandas ac philadelphie
Quos amo ipse arguo
Scribe hoc laodicie
De throno voces exeunt iiij
Circunstant hanc sedilia
Ter atq; sanctus concluſit
Quatuor animalia.
Ecce librum qui clauditur v
Sigillis agnus aperit
Multiplex laus tribuitur
Sibi ab his quos recipit
Fit sol nam q; nigerrimus vj
Sigilla sex patefiunt
Procedit equus varius
Occisio stolas tribuunt
Gentem vidit ꝑplurimam vij
Signatus post ex tribubus

Ad Lectores Exhortatio.

Sedenti canunt glonam
Absterget fletum dominus.
Habet quidem thuribulum viij
Turbam quartus ac cecinit
Nouem stella absynthium
Aquila veter repetit.
Infestant equi plurimos ix
Locuste prius cruciant
Quatuor soluit angelos
Tubis duo vociferant.
Capit librum ab angelo x
Pedes teneto; varie
Non erit tempus a modo.
Signata noli scribere.
Vedent testes tunc bestia xj
Pueri quanta hic exprimit
Resurgent ruit pars decima
Septimus tuba cecinit.
Mulier sole tegitur xij
In desertum hec aduolat
Draco pugnans proiicitur
Flumen mittit vt noceat.
Nocebit sanctis bestia xiij
De mari; progreditur
Seducit orbem alia
De terra hec que oritur.
Omnium sunt pumitie xiiij
Quiescant a laboribus
Subiectos premum bestie
Duo esse cum falcibus.
Plages habent nouissimas xv
Vincentes carnem concinnunt
Septem vnus dat phialas
Intrare templum nequeunt.
Quiq; duo angeli xvj
Effundunt septem phialas
Blasphemant deum plurimi
Uestimenta custodias.
Residet super bestia xvij
Mulier fornicaria
Pandit huius miseriam
Reges decem sunt cornua.
Se plagent valde plurimi xviij
Babylon quia cecidit
Ruit in hac vox gladij
Merces omnis ac perit
Tenere laudant dominum. xix
Uenerunt agni nuptie
Edatis carnes fortium
Aspersus vincit sanguine.
Uinculatur diabolus xx
Soluetur ad hec montium
Surrexit omnis mortuus
Datur illi iudicium.
Extractos sic punier xxj
Ciuitatem bis accipit
Sole ista non indiget
Structuram huius exprimit.
Illuminabit dominus xxij
Adorare se denegat
Ostendit flumen angelus
De verbis nemo auferat.
Explicit quinta tabula.
¶ Tabularum Biblie Finis.

¶ Ad diuinarum literarum verarumq; diuitiarum amatores Exhortatio.

Qui terrenis opibus diuites fieri volunt incidunt in tentationes et in laqueum diaboli et desyderia multa ꝛ nociua: que mergunt homines in interitum et perditionem. vnde et scriptum est. Qui confidit in diuitijs suis corruet. Multos enim perdidit aurum et argentum. Et septus conseruate sunt diuitie in malum domini sui. Pereunt namq; in affrictione pessima. neq; proderunt in die vltionis prophetа testante. Argentum (inquit) eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris domini. Hinc etiam scriptum est. Qui amat diuitias non capiet fructum ex eis. Unde et ab ipso veritatis magistro fallaces et deceptore diuitie appellate sunt. Hoc longe ante beatus Job declarauit dicens. Diues cum dormierit nihil secum auferet: et cetera que sequuntur. Hocidem sanctus Dauid precinit cum dixit. Dormierunt somnum suum et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. Hinc apostolus Jacobus exprobrans illis miserias eorum terrendo dicit. Agite nunc diuites: plorate vlulantes in miserijs vestris que aduenient vobis ꝛc. Ipsimet quoq; olim diuites: nunc vero miseri in inferno errorem suum pre angustia spiritus gementes confitentur. Quid nobis pro fuit superbia: aut diuitiarum iactantia quid contulit ꝛ Vos igitur literarum amatores qui vere diuites fieri cupitis: veras diuitias amate: que nec corrumpi: neq; consumi: neq; auferri: neq; exhauriri poterunt. Illas querite: illas vobis thesaurizate. Hoc thesaurarius vester Jesus christus diues in omnes fuedet: hoc idem ipse magister vester docet et imperat. Thesaurizate (inquit) vobis thesauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolitur: et vbi fures non effodiunt neq; furantur. Que autem sunt ille diuitie propbera expressit cum dixit. Diuitie salutis: sapientia ꝛ scientia. His profecto diuitijs nihil locupletius: nihil pretiosius: nihil deniq; desyderabilius in vita hominum inueniri potest. Istas vt vobis comparetis ipsa sapientia inuitat ad vos clamitans: iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur dicens. O viri ad vos clamito et vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli astutiam et insipientes animaduertite. Et paulopost. Accipite (inquit) disciplinam meam ꝛ non pecuniam: doctrinam magis q̄ aurum diligite. Melior est enim sapientia cunctis opibus pretiosissimis ꝛ omne desyderabile et non potest comparari ꝛc. Precipuus quoq; cultor illius qui a iuuentute eam amauit: vt ad amorem ipsius vos trahat: in gentibus eam laudum preconijs extollit: dicens. Beatus homo qui inuenit sapientiam: et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negotiatione auri et argenti ꝛc. Et iterum alibi. Preposui illam (inquit) regnis et sedibus ꝛ diuitias nihil esse diri in comparatione illius ꝛc. Et infra. Si diuitie (ait) appetuntur quid sapientia locupletius que operatur omnia? Sed multos fortassis questio pulsat vbi inestimatis ille thesaurus inueniatur. Sic enim ꝛ beatus Job secum questus dicens. Sapientia vbi inuenitur: et quis est locus intelligentie? Et infra sibimet respondendo. Deus (inquit) intelligit viam eius: et ipse nouit locum illius. Huius itaq; questionis solutionem saluator noster deus et dei verbum sibi reseruauit quam et aperuit cum incredulos ꝛ huius thesauri ignaros ad scripturas direxit dicens: Scructamini scripturas: quia vos putatis in ipsis vitam eternam habere. In scripturis namq; sacris veluti in agro absconditus est sapientie thesaurus: quo ad eternam vitam peruenitur. De quo doctus ille scriba euangelicus profert noua nouis ꝛ vetera veteris testamenti mysteria. Scripture vero sacre q̄us ꝛ mente teneantur et voce proferantur: commodius tamē ꝛ vtilius in libris tanq; in vasis domini reconduntur ꝛ in illis permanentius conseruantur. Omnes igitur qui hunc thesaurum inuenire desyderatis in libris diuinis querite. Ibi pulsate et aperietur vobis: ibi querite et inuenietis: ibi petite et accipietis. Verum cum multi ac varij sint sanctarum scripturarum libri valde laboriosum atq; difficile esset: etiam studiosis: singulos quosq; conquirere: ꝛ scripta eorum reuoluere: si separatim dumtaxat: ꝛ sparsim haberentur. Ideo spiritu sapientie factum est vt omnes tam veteris q̄ noui testamenti libri in vnum volumen coadunati sint. quod recte bibliam id est librum per excellentiam appellamus. Que post iteratam accuratioremq; emendationem: concordes scripturarum sententias annotat ꝛ ob id singula queq; habet capitula per literas distinctas: quibus scripture concordes indicantur et facile citoq; reperiuntur. Huic preterea summaria premittitur: totius voluminis partitio: cum breui contentorum expositione: vt sic saltem generalis omnium prenotitia habeatur. Hoc scripturarum singulare opus si comparaueritis facilius sapientie diuitias inuenire et custodire valebitis: donec in regno celorum apertis thesauris vestris cum magis ideſt sapientibus eterne, sapientie Jesu Christo grata munera sine fine offeratis. Cui cum genitore et spiritu eius honor: gloria et imperium in secula seculorum. Amen

Notandum q; translatores ꝛ interpretes biblie multi fuerunt: sicut dicit magister in historijs: quia ante incarnationem domini annis. cccxlij. temporibus Ptolomei philadelphi regis egypti. lxx. interpretes floruerunt qui leges et prophetas hoc modo trāstulerunt. Ptolomeus studiosus ꝛ librorum cupidus' perciens apud iudeos legem esse ore dei editam et digito illius scriptam: missis epistolis et muneribus rogauit eleazarum pontificem iudeorum vt sibi viros seniores hebraice et grece lingue peritos qui interpretari et transferre valerent dirigeret. Etenim sua desyderia essent eam in greco trāslatam habere ꝛ archivis regalibus interesse. Eleazarus autem annuens eius petitioni de vnaquaq; tribu sex legiferos vel legiferentes destinauit. Vt sunt. lxxij. interpretes: qui licet. lxxij. fuerunt more sacre scripture: tamen communiter dicitur. lxx. quia si duo supersunt hoc est modicum respectu. lxx. Qui venientes ad regem pentateuchum et prophetas transferentes coram rege disputauerunt de vno deo colendo: ꝛ q̄ nulla creatura esset deus. Inde est quod vbiq; occurrebat eis in transferendo de trinitate: vel sub silentio preteribant: vel enigmatice transtulerunt: ne tres deos colendos tradidisse viderentur. Similiter de incarnatione verbi facientes. Unde trāslatio. lxxij. quandoq; est superflua: quandoq; diminuta. Post incarnationem autem domini et passionem annis. cxxiij. Aquila quidam iudeus ad fidem conuersus: sed postea in heresim lapsus primus interpres fecit aliam translationem de hebraico in grecum tempore Adriani imperatoris. Deinde post annos. lij. Theodotion fecit tertiam translationem sub commodo. Deinde post annos. xxx. Symmachus interpres claruit sub Seuero. Deinde post annos. vij. inuenta est quedam translatio hierosolymis: cuius author ignoratur: que dicta est vulgata translatio vel quinta editio. Deinde post annos. xvij. tempore Alexandri superuenit Origenes qui videns istas translationes imperfectas cepit corrigere translationem. lxxij. interpretum per posteriores iam dictas translationes: vel secundum aliquos solum translationem theodotionis correxit ꝛ miscuit scilicet supplens diminuta ꝛ resecans superflua. Ubicunq; igitur ad translationem. lxxij. interpretum aliquid addidit et translationibus sequentibus vel vbi addidit que deerant ibi ponebat astericon vel astericum ideſt stellam vel formam astri: per quod innuit quod per additionem illam eluceſcebant que prius deerant. Et dicitur astericus ab aster ꝛ icon: quod: est imago vel signum: ꝛ producit penultimam: quia apud grecos ei conscribitur scilicet per ei diphthongon. et dicitur astericus secundum modernos vel asteriscus secundum antiquos. Ubi vero erat superfluum ponebat obelum. Obelus enim grece dicitur sagitta latine vel veru: signans per hoc quod litera ibi superflua erat. Deinde ipse Origenes fecit aliam translationem per se plenaꝫ sine his signis. Hi omnes transtulerunt de hebraico in grecum. Deinde quidam volentes habere omnes istas translationes simul scribebant libros: sic eos ordinantes quod in medio cuiuslibet folij ponebant sex columnas a summo deorsum descendentes: ponentes in prima verba translationis prime: in secunda secūde: ꝛ sic de alijs. Et isti libri dicti sunt hexapla ab hex grece quod est sex latine quasi sexcupla: vel dicitur hexapla quasi liber habens sex translationes rectas vel rectificatas. Quidam tamen hexapla exponunt simpliciter pro exemplaria. Et his temporibus multi vtriusq; lingue scioli fecerunt alias translationes de predictis grecis translationibus in latinum. Nouissime superuenit beatus Hieronymus peritus in tribus linguis: hebraica: greca ꝛ latina. Primo correxit translationem. lxxij. interpretum in latino cum astericis ꝛ obelis: postea vero transtulit immediate bibliam de hebreo in latinum sine astericis ꝛ obelis ꝛ hac translatione nunc vbiq; vtitur tota romana ecclesia: licet non in omnibus libris. Et ipsius translatio merito ceteris antefertur: quia est verborum tenacior et perspicuitate sententie clarior. Et translatio prima scilicet. lxxij. interpretum facta est in Alexandria ciuitate que metropolis est egypti. Alie autem translationes in diuersis partibus mundi vbi tūc magistri floruerunt. ¶ [illegible]

Notandum quod omnis sacra scriptura quadriformi ratione distinguitur siue exponitur. Aut enim in historico vel literali intellectu aut allegorico: aut anagogico: aut tropologico vel morali solet accipi. ¶ Historia namq; est quando res aliqua quomodo secundum literam dicta vel facta sit plano sermone refertur: vt cum dicitur. Populus israel ex egypto saluatus tabernaculū domino fecit. Et dicitur ab histeron ideſt videre vel cognoscere: quia anti-

quitus

quitus nemo scribebat historiam nisi qui vidisset: et sic quando dictiones intelliguntur simpliciter vt sonant: est sensus literalis vel historicus. ¶ Allegoria autem est cum verbis aut rebus mysticis presentia Christi z ecclesie sacramenta signantur. Verbis videlicet: vt ait Esa. Egredietur virga de radice iesse. quod aperte est dicere. Nascetur virgo maria de stirpe Dauid: et de ea christus nascetur. Rebus mysticis: est populus israel ab egyptiaca seruitute per sanguinem agni liberatus. Allegorice ecclesiam signat que per passionem christi a demoniaca seruitute liberata est. Et nota q allegoria multis modis exponitur. Quãdoq; a persona: vt isaac signat christum. Quandoq; a re et nõ persona: vt aries occisus significat christi carnẽ passam. Quandoq; a loco: vt christus predicaturus ascendit in montem: vbi eminentia loci signat eius sapientiam z excellẽtiam. Quandoq; a numero: vt apprehenderunt septem mulieres virum vnum id est septem dona gratiarum christi. Quandoq; a negotio vel facto: vt interfectio golie a dauid interfectionem diaboli a christo signat. ¶ Anagogia autem ad superiora est ducens locutio que de premio futuro z de ea que in celis est vita futura apertis siue mysticis sermonibus disputat. Aperte: vt cum dicitur. Beati mundo corde. Mystice: vt cum dicitur. Beati qui lauant stolas suas: vt sit illis potestas in ligno vite: et per portas intrant ciuitatem. quod sic exponitur anagogice. Beati qui mundant cogitationes suas et actus vt sit illis potestas videndi dominum nostrum iesum christum qui dicit. Ego sum via: vita et veritas: et per doctrinam et exempla precedentium patrum intrant in regna celorum. Et sic est differentia inter allegoriam et anagogiam: quia allegoria est mysticus sensus pertinens ad militantem ecclesiam in qua sumus: sed anagogia est apertus sensus pertinens ad ecclesiam triumphantem: que est communitas sanctorum iam triumphans z regnãs. ¶ Tropologia vero est moralis locutio que ad instructionem et correctionem animorum mystice siue aperte respicit. Mystice: vt ait Salomon. Omni tempore sint vestimenta tua candida: et oleum de capite tuo non deficiat: quod est dicere. Omni tempore sint opera tua munda: z charitas de corde tuo non deficiat. Aperte: vt Joannes dicit. Filioli non diligamus verbo neq; lingua: sed opere z veritate. Et vt breuiter habeas

Historia docet factum.
Tropologia faciendum.
Allegoria credendum.
Anagogia appetendum.

Unde versus

Littera gesta docet: quid credas allegoria.
Moralis quid agas: quo tendas anagogia.

¶ Hec patent in dictione hierusalem. Hystorice enim est nomen ciuitatis. Tropologice est typus anime fidelis. Allegorice figura ecclesie militantis. Anagogice typum gerit ecclesie triumphantis.

Unde versus

Sicut hierusalem polis est terrena fidelis
Constans ecclesia mons fortis patria summa.

¶ Diuisio totius Biblie.

Diligenter consyderandum est quod scriptura diuina potest diuidi in octo partes principales secundũ octo modos docendi quos assumit. ¶ Docet namq; politice z legislatiue in prima sui parte. s. in pentateucho.

¶ Docet vero secundo cronice seu historice z enarratiue in altera sui parte videlicet in decem libris tosue: iudicum: ruth: regum: paralipomenon: esdra: tobia: iudith: hester: et machabeorũ.

¶ Docet vero tertio hymnidice: z quasi poetice et decantatiue. in altera sui parte: videlicet in tribus libris psalmorum: trenorum: et canticorum.

¶ Docet vero quarto prophetice et declaratiue quasi per modum omiliarum: sermonum z predicationum: in alia sui parte videlicet in sex libris Esaie: Hieremie: baruch: ezechiel: daniel: et lib. xij. prophetarum.

¶ Docet vero quinto dialectice z disputatiue: in alia sui parte scilicet in duobus libris iob et ecclesiastes. in vtroq; namq; disceptatiue: concionatiue z disputatiue proceditur.

¶ Docet vero sexto monastice seu ethice z consultatiue: in alia sui parte videlicet in tribus libris. in prouerbijs: sapientia et ecclesiastico. Et sic sub istis sex modis docẽdi comprehenduntur omnes libri veteris testamenti.

¶ Docet vero septimo testimonialiter et affirmatiue eo modo quo notarij de veritate assueti sunt informare homines: z hoc in prima parte noui testamenti: videlicet in euangelijs.

¶ Docet vero octauo epistolariter et destinatiue: et hoc in secunda parte noui testamenti videlicet in quatuor libris. In decẽ pauli epistolis et in actibus qui liber fuit epistola ad Theophilum missa sicut in principio patet. Primum quidem sermonem fecit de omnibus o theophile. Igitur et in libro. vij. canonicarum. Et vltimo in libro apocal. qui liber est epistolaris missus septem ecclesijs. vnde in principio dicitur apocalypsis Jesu christi: quam dedit deus palã facere seruis suis mittens per angelum suum seruo suo Joanni. Et statim sequitur epistolare exordium cum sua salutatione. Joannes septem ecclesijs que sunt in asia gratia vobis z pax ab eo qui est: z qui erat: z qui venturus est ꝛc. Et sequitur narratio. Ego Joannes frater vester et particeps z socius in tribulatione. Fui in insula que vocatur pathmos: et fui in spiritu dominica die: et audiui post me voce mmagnam ꝛc. ¶ Est autem consyderandum q in istis octo partibus occurrit liber sacrati canonis: quasi varia domus dei vt bene dicatur in verbo proposito. Venite ascendamus ad montem: domini: et ad domum dei Jacob et docebit nos vias suas. ¶ Occurrit autem vt domus lapidea in parte legislatiua ratione grauitatis legis: cuius pondus z onus vix filij israel potuerunt vnquam portare: a quo onere liberauit nos christus. ¶ Quasi domus lignea in parte enarratiua ratione equitatis: nam ibi diuina iustitia super obseruatores z transgressores legis qualiter se habuit enarratur. ¶ Ut domus eburnea in parte decantatiua ratione voluptatis et suauitatis: vt patet in psalmis et canticis. ¶ Quasi domus nubea in parte declaratiua in libris prophetarum ratione obscuritatis tenebrosa enim aqua in nubibus aeris: profunde intelligentia in prophetis secundum Grego. super ezechie. ¶ Quasi domus aurea in parte consultatiua in libris sapientalibus ratione honestatis et sapientie que ibi docetur. ¶ Quasi domus bellica in parte disceptatiua: ratione diuersitatis et contrarie probabilitatis: sicut patet in iob vbi est conflictus varius rationum. ¶ Quasi domus celi in parte attestatiua quatuor euangeliorum ratione manifestatis christi que ibi presentialiter exhibetur: quasi in celis. ¶ Quasi domus rorida in parte destinatiua epistolarum et librorum epistolarum riguerunt enim in libris illis apostoli: et fecundauerunt ecclesiam doctrinis suis. Venite ergo z ascendamus ad domum domini ꝛc. Ascendamus inquam ad domum lapideam ad libros regulatiuos et docebimur de vijs timoris Lex enim illa vt lex lapidea lex timoris: vt scriptum est. Domus cum edificaretur: de lapidibus dolatis edificata est. Et in alio loco dicit. Venite filij audite me timorem domini docebo vos. ¶ Venite secundo et ascendamus ad domum dei ligneam: ad libros enarrationis: et docebimur de vijs rigoris: vbi enim manifestatur dei iustitia in punitionibus hominum qui discesserunt ab eo: vt pote saulis: hieroboam: achab: z exaltationibus aliorum qui tenuerunt cum eo samuelis: vi: dan: ezechie: iosie. vnde scriptum est. iij. Regum. vj. quod edificauit salomon parietes domus intrinsecus: et operuit lignis cedrinis. Et de hac doctrina per viam rigoris habetur in psal. Disciplina tua corexit me in finem: et disciplina tua ipsa me docebit. ¶ Ascendamus tertio ad domum eburneam: ad libros decantatiuos: et docebimur de vijs dulcoris: vnde scriptum est psal. xliij. Myrra et gutta et casia a vestimentis tuis a domibus eburneis: ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo. Et de hac materia per modum dulcoris scribitur Prouer. xxiij. Comede fili mel: quia bonum et fauum dulcissimum gutturi tuo. Sic doctrina anime tue. et. j. Parali. xxv. dicitur quod erudiebant canticum domini cuncti doctores. ¶ Ascendamus quarto ad domum dei bellicam ad libros disceptatiuos: et docebimur de vijs vigoris inuestigare id est cum multo vigore ratione diuinorum iudiciorum: sicut patet in libro Job. Et hec est domus de qua scriptum est. ij. Regum. iij. quod erat longa concertatio inter domum dauid et domum saulis. Domus autem saulis deficiebat quotidie. Nam inter iob z amicos ipsius fuit longa concertatio: donec amici iob conuicti sunt et defecerunt. Et similiter. in Eccle. legitur longa concertatio inter stultum et sapientem virum: quorum pars salomon vicissim mouet quasi concionator. De hoc autem modo docendi per modum vigorosum z bellicum decantabat propheta. Docet manus meas ad prelium: z digitos meos ad bellum. psal. cxliij. ¶ Ascendamus quinto ad domum dei auream ad libros consolationis et docebimur de vijs decoris. Scriptum est namq; iij. Regum. vj. quod nihil erat in domo quod non auro tegeretur. Et de doctrina decentissima librorum sapientialium ad literam. arg. Sapiẽ. viij. quod doctrix est discipline dei z electrix operum illius. Una qui docti fuerunt: et in libris sapientialibus eruditi fulgebant quasi splendor firmamenti: et quasi stelle in perpetuas eternitates: sicut promittit angelus Dañ. xij. ¶ Ascendamus sexto ad domum dei nubeam: ad libros declamationis omnium prophetarum. et docebimur de vijs splendoris. Scriptum est enim. secundo Para. v. quod domus dei impleta est nube. et. iij. Regum. viij. dicitur quod nebula impleuit domum domini et non poterant sacerdotes propter nebulam ministrare. In libris namq; propheticalibus nebulosis non patet de facili intellectus vt homo possit explicare: nisi quod splendores aliqui et refulgentie iesu Christi apparent in eis aliquando sicut radius solaris in nube. Et per istum splendorem docebimur in libris prophetalibus: nam aliter clausi essent omnino sermones Joan. vij. Ascendit diluculo in templum et docebat. et Joan. viij. Perrexit iesus in montem oliueti: et diluculo iterum venit in templum: et omnis populus venit ad eum: et sedens docebat eos. ¶ Ascendamus septimo ad domum dei celicam ad libros attestationis quatuor euangeliorum et ibi docebimur de vijs amoris. Hec est enim illa domus super quam Jacob post iustum somnium admiratur. Gen. xxviij. dicens. Vere dominus est in loco isto: et ego nescebam. et sequitur. Non est hic aliud nisi domus dei et porta celi: et ideo qui docentur in hac domo: docentur amorose a deo et modo filiali: sicut scriptum est. Erunt omnes docibiles dei. Joan. vj. et Esa. lvij. Ponam tasptidẽ propugnaculatua: z omnes terminos tuos in lapides desyderabiles vniuersos filios tuos doctos a domino. ¶ Ascendamus vltimo ad domũ dei rotundam: ad libros salutationis z epistolares ibi docebimur de vijs secundatiui z negatiui humoris sicut scriptũ est fons egredietur de domo domini. Joe. iij. et zach. xiij. Erit fons patens domui dauid et habitatoribus hierusalem. Ex qua domo oritur illa sapiẽtia et doctrina que proloquitur Eccle. xxiij. dicens. Ego sapientia

effudi flumina: dixi. Rigabo ortum plantationum et inebriabo
partus mei fructum: quoniam doctrinam quasi antelucanum om:
nibus illumino. ¶ Sic igitur in octo scholis: et in octo domibus
supradictis docet nos dominus vias suas. De qua quidem inex:
plicabili doctrina in istis octo domibus comprehēsa: et vijs inscru
tabilibus sapientie que in istis libris docētur. Hieronymus per mo
dum cuiusdam breuis epilogi loquitur in proemio super ps̄. et ait.
Quid hic non inueniatur ꝙ faciat ad vtilitatem: aut edificationē
humani generis: conditionis sexus: etatis. Habet enim hic infans
quid lactet: puer quid laudet: adolescens quid corrigat: iuuenis qđ
sequatur: senior quod precetur. Hic discet femina pudicitiam: pupil
li inuenient pietatem: vidue iudicem: pauperes protectorem: adue:
ne custodem. Hic inueniunt reges quid audiant: iudices quid ti:
meant. Hic tristem cōsolatur: letum temporat: iratum mitigat: pau
perem recreat: diuitem vt se agnoscat increpat: omnibus se suscipiē
tibus apta medicamenta tribuit: nec peccatorem despicit: sed reme
dium et per penitentiam ingerit: post hec deus ostenditur: simula:
cra irritantur: fides asseritur: perfidia repudiatur: iustitia ingredi
tur: prohibetur iniquitas: misericordia laudatur: crudelitas abdica
tur: veritas requiritur: mendaciū damnatur: dolus accusatur: pre:
dicatur penitentia: pax sequenda promittitur: spes nostra nutritur.
Et (quod his omnibus est excellentius) christi sacramenta laudan
tur. Hec Hierony.

¶ Incipit Epistola beati Hieronymi ad Paulinum presbyterum de omnibus diuine historie libris: que a nonnullis Prologus Galeatus dicitur. Capitulum. j.

Frater ambrosius tua mihi munuscu
la perferens detulit simul et
suauissimas literas q̄
a principio amicitia
rum fidē probate iā
fidei et veteris ami
citie noua p̄ferebant.
Uera em̄ illa necessi
tudo est: ⁊ xp̄i glutino
copulata quam non vtilitas rei familiaris: non presentia tātum cor
porum: non subdola ⁊ palpans adulatio: sed dei timor ⁊ diuinarum
scripturarum studia conciliant. ¶ Legimus in veteribus historijs
quosdam lustrasse prouincias: nouos adijsse populos: maria tran:
sisse vt eos quos ex libris nouerant coram quoq; viderant. Sic Pi
thagoras Memphiticos vates: sic Plato egyptum: et architam
tarentinum: eamq; oram italie que quondam magna grecia dice:
batur: laboriosissime peragrauit: vt qui athenis magister erat ⁊ po
tens: cuiusq; doctrinam achademie gymnasia personabant: fieret
peregrinus atq; discipulus: malens aliena verecunde discere: q̄
sua impudenter ingerere. Denique cum literas quasi toto orbe fu
gientes persequitur: captus a pyratis et venundatus etiam tyran
no crudelissimo paruit: ductus: captiuus: vinctus ⁊ seruus: tamen
quia philosophus maior emente se fuit. Ad titum liuium lacteo elo
quentie fonte manentem: de vltimis hispanie: galliarumq; finibus
quosdam venisse nobiles legimus: et quos ad contemplationem
sui roma non traxerat vnius hominis fama perduxit: habuit illa
etas inauditum omnibus seculis: celebrandumq; miraculum vt vr
bem tantam ingressi aliud extra vrbem quererent. Apollonius, si
ue ille magus (vt vulgus loquitur) siue philosophus (vt pitagori:
ci tradunt) intrauit persas: pertrāsiuit in casum: albanos: scythas:
massagetas: opulentissima indie regna penetrauit: ⁊ ad extremum
latissimo phison amne transmisso peruenit ad brachmanas: vt hiar
cham in throno sedentem aureo et de tantali fonte potantem: in:
ter paucos discipulos de natura: de moribus: ac de cursu: dierum
et syderum audiret docentem. Inde per elamitas: babylonios: cal
deos: medos: assyrios: parthos: syros: phenices: arabes: palesti:
nos: reuersus alexandriam perrexit ad ethiopiam vt gymnosophi
stas et famosissimam solis mensam videret in fabulo. Inuenit ille
vir vbiq; quod disceret et semper proficiens semper se melior
fieret. scripsit super hoc plenissime octo voluminibus philo:
stratus. Caput. ij.

Quid loquar de seculi hominibus cum apostolus Pau
lus vas electionis ⁊ magister gentium qui de cōscien
tia tanti in se hospitis loquebatur dicens. An experi:
mētum queritis eius qui in me loquitur christ⁹. Post — Act. ix. e.
damascum: arabiamq; lustratam ascendit hierosoly:
mam vt videret petrum: et mansit apud eum diebus. xv. Hoc enim
mysterio hebdoadis ⁊ ogdoadis futurus gentium predicator in: — ij. Corin.
struendus erat. rursumq; post annos. xiiij. assumpto barnaba: et ti — xij. a.
to exposuit cum apostolis euangelium ne forte in vacuum curre: — Gal. j. d.
ret: aut cucurrisset. Habet enim nescio quid latentis energie viua
vox: et in aures discipuli de authoris ore trāsfusa fortius sonat. Un:
de ⁊ eschines cum rhodi exularet ⁊ legeretur illa demosthenis ora
tio quam aduersus eum habuerat mirantibus cunctis atq; laudā
tibus suspirans ait. Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba re:
sonantem? Caput. iij.

Nec hoc dico ꝙ si aliquid in me tale: quod vel possis a me
audire; vel velis discere: sed quo ardor tuus et discendi
studium etiam absq; nobis per se probari debeat. Ingenium doci:
le et sine doctore laudabile est. Nunquid inuenias: sed quid que:
ras consyderamus. Mollis cera et ad formandum facilis: etiam si
artificis et plaste cessent manus: tamē virtutis totum est quicquid
esse potest. Paulus apostolus ad pedes gamalielis legem moysi
et prophetas didicisse se gloriatur vt armatus spiritalibus telis
postea doceret confidenter. Arma enim nostre militie non carna:
lia sunt: sed potentia deo ad destructionem munitionum cogitatio — act. xxij. a.
nes destruentes ⁊ omnem altitudinem extollētem se aduersus sciē — ij. Corin.
tiam dei: ⁊ captiuantes omnem intellectum ad obediendum chri — x. b.
sto: ⁊ parati subiugare omnem inobedientiam. Timotheum scri:
bit ab infantia sacris literis eruditum et hortatur ad studium le — ij. Timo.
ctionis ne negligat gratiam que data sit ei per impositionem ma — iiij. b.
nus presbyteri. Tito precipit vt inter ceteras virtutes episcopi quē — Titū. j. b.
breui sermone depinxit: scientiam quoq; non negligat scriptura
rum. Obtinentem (inquit) eum qui s̄m doctrinam est fidelem ser:
monem vt potens sit exhortari in doctrina sana: ⁊ contradicentes
reuincere. Caput. iiij.

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest et q̄tum
edificat ex vite merito ecclesiam christi tantum nocet — Malac. j.
si destruentibus non resistat. Malachias propheta: — ⁊ ij.
imo per malachiam dominus interrogauit sacerdo
tes legem. In tantum sacerdotis officium est interro
gatum respondere de lege. ⁊ in Deuter. legimus. Interroga patrē — Deuter.
tuum ⁊ annuntiabit tibi seniores tuos et dicent tibi. In psal. quoq; — xxxij. a.
cxviij. Cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco peregrina
tionis mee. Et in descriptione iusti viri cum eum arbori vite dauid
que est in paradiso compararet inter ceteras virtutes hoc etiā in:
tulit. In lege domini volūtas eius: et in lege eius meditabitur die
ac nocte. Daniel in fine sacratissime visiōis ait iustos: fulgere quasi — Psal. j.
stellas: et intelligentes: id est doctos quasi firmamentum. Uides — Dan. xij.
q̄tum inter se distent iusta rusticitas ⁊ docta iustitia. Alij stellis alij — b.
celo comparantur. Quamq; iuxta hebraicam veritatem vtrumq;
de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus. Quamq; — Ibidem.
iuxta hebraicam veritatem vtrūq; de eruditis possit intelligi. Ita
enim apud eos legimus. Qui autem docti fuerint fulgebunt qua:
si splendor firmamenti: et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi
stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur paulus apostolus vas
electionis? Nempe quia vas legis ⁊ scripturarum sanctarum erat — Act. ix. c.
armarium. Pharisei stupent in doctrina domini: ⁊ mirantur in pe:
tro et ioanne quomodo legem sciant cum literas non didicerint. — Mat. vij.
Quicquid enim alijs exercitatio et quotidiana in lege meditatio — b.
tribuere solet illis hoc spiritussanctus suggerebat. Et erant iuxta — Act. iiij.
ꝙ scriptum est docibiles deo. xij. annos saluator impleuerat et in — Jo. viij. c.
templo sedens de questionibus legis interrogans magis docet — Luc. ij. f.
dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrum. rusticum — Cor. xj. b.
Joannem dicamus: quorum vterq; dicere poterat et si imperitus — Jo. j.
sermone non tamen scientia. Joannes rusticus piscator indoctus:
et vnde illa vox obsecro. In principio erat verbum et verbum erat
apud deum et deus erat verbum? Logos grece multa significat.
Nam et verbum est et ratio et supputatio: et causa vniuscuiusq; rei
per quam sunt singula que subsistunt: que vniuersa recte intelligi:
mus in christo. Caput. v.

Hoc doct⁹ Plato nesciuit: hoc Demosthenes eloquēs — Abd. j. a.
ignorauit. Perdam (inquit) sapientiam sapientum: et — esa. xxix.
prudentiam prudentium reprobabo. Uera sapientia — c.
perdet falsam sapientiam. Et quamq; stultitia predi: — j. Cor. j. et
cationis in cruce sit: tamen paulus sapientiam loqui: — ij.
tur inter perfectos. Sapientiam autem non seculi huius nec prin:
cipum seculi istius qui destruuntur: sed loquitur dei sapientiam in — Col. ij. a
mysterio absconditam quam predestinauit deus ante secula. Dei
sapientia christus est. Christus enim dei virtus ⁊ dei sapientia. Hec — Rom. j. a.
sapientia in mysterio abscondità est: de qua et noni psalmi titulus — j. Re. ix. b.
prenotatur pro occultis filij in quo sunt omnes thesauri sapientie — Jo. viij. g
et scientie dei absconditi. Et qui in mysterio absconditus erat pre: — Ezec. j. a.
destinatus est ante secula: predestinatus autem et prefiguratus in — ps̄. cxviij.
lege et prophetis: vnde et prophete appellabantur videntes: quia — Ro. vij. e.
videbant eum quem ceteri non videbant. Abraam vidit diem eius — ij. Cor. iij.
et letatus est. Aperiebātur celi ezechieli qui populo peccatori clau — d.
si erant. Reuela (inquit Dauid) oculos meos et consyderabo mira: — Apo. v. a
bilia de lege tua. Lex enim spiritalis est ⁊ reuelatione opus est vt — Esa. xxix.
intelligatur ac reuelata facie gloriam cōtemplemur. Liber in apo: — d.
calypsi septem sigillis signatus ostenditur: quem si dederis homi: — apo. iij. b.
ni scienti literas vt legat: respondebit tibi. Non possum. Signatus
est enim. Quanti hodie putant se nosse literas et tenent signatum
librum: nec aperire possunt nisi ille reserauerit qui habet clauem — Act. viij. c
dauid qui aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit? In acti:
bus apostolorum sanctus eunuchus imo vir (sic enim eum scri:
ptura cognominat) cum legeret esaiam prophetam interrogatus
a philippo. Putasne intelligis que legis? respondit: Quomo:
do possum nisi aliquis me docuerit? Ego vt de me loquar in:
terim nec sanctior sum hoc eunucho: nec studiosior qui de ethio
pia: id est de extremis finibus mundi venit ad templum: reli:
quit aulam regiam et tantus amator legis diuineq; scientie fuit vt
etiā in vehiculo literas legeret sacras. Et tamen cum librum tene:
ret ⁊ verba dn̄i cogitatione cōciperet: lingua volueret: labijs per:
sonaret ignorabat eū quē in libro nesciēs venerabatur. Uenit phi:

lippus: ostendit et Jesum qui clausus latebat in litera. O mira
doctoris virtus. Eadem hora credidit eunuchus: baptizatur: fide-
lis et sanctus ac magister de discipulo efficitur plus in deserto
fonte ecclesie q̄ in aurato synagoge templo repperit. Hec a me
perstricta sunt breuiter (neque enim epistolaris angustia euagari
longius patiebatur) vt intelligeres te in scripturis sacris sine
preuio ⁊ monstrante semitam non posse ingredi. Capl'm. vj.

Taceo de grāmaticis ⁊ rhetoribus: philosophis: geo-
metris: dialeticis: musicis: astronomis: astrologis:
medicis: quorum scientia mortalibus satis vel vtilissi
ma est: et in tres partes scinditur: in doctrinam: ra-
tionem et vsum. Ad minores artes veniam: ⁊ que nō
tam lingua quam manu administrātur. Agricole: cementarij: fabri
metallorum: lignorumqz cesores: lanarij quoqz et fullones ⁊ cete
ri qui variam suppellectilem: ⁊ vilia opuscula fabricant: absqz do-
ctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est pro-
mittunt medici: tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars
est quam sibi passim omnes vendicant. Scribimus indocti do-
ctiqz poemata passim. Hanc garrula anus: hanc delyrus senex:
hanc sophista verbosus: hanc vniuersi presumunt: lacerant: do-
cent antequam discant. Alij adducto supercilio grandia verba tru-
tinantes inter mulierculas de sacris literis philosophantur. Alij
discunt proh pudor a feminis quod viros doceant. Et ne parum
hoc sit quadam facilitate verborum: imo audacia edisserūt alijs
quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus qui si forte
ad scripturas sanctas post seculares literas venerint: ⁊ sermone
composito aures populi mulserint quidquid dixerint: hoc legem
Dei putant. Nec scire dignantur quid prophete quid apostoli
senserint: sed ad sensuum incongrua aptant testimonia: quasi
grande sit ⁊ non vitiosissimum dicendi genus deprauare senten-
tias: ⁊ ad volūtatem suam scripturam sacram trahere repugnan-
tem. Quasi non legerimus Homerocentonas et Virgiliocento-
nas: ac nō sic etiam et maronem sine christo possimus dicere chri-
stianum quia scripserit. Jam redit et virgo redeunt saturnia re-
gna. Jam noua progenies celo demittitur alto. Et patrem loquen
tem ad filiū. Nate mee vires: mea magna potentia solus. Et post
verba saluatoris in cruce. Talia perstabat memorans fixusqz ma
nebat. Puerilia sunt hec ⁊ circulatorum ludo similia docere quod
Gen̄.j.ij ignores: imo (vt cum stomacho loquar) nec hoc quidem scire quod
x.⁊.xlvj. nescias. Capitulum.vij.

Videlicet manifestissima est Genesis: in qua de crea-
tura mundi de exordio generis humani: de diuisione
Exo.ix.x. terre: de confusione linguarū: de descensione vsqz ad
xj.⁊.xij. egyptum gentis scribitur hebreorū. ¶ Patet exodus
cum decem plagis: cum decalogo: cum mysticis di
uinisqz preceptis. ¶ In promptu est leuiticus liber in quo singula
Num̄.xx. sacrificia: imo singule pene syllabe ⁊ vestes Aaron: ⁊ totus ordo
xxiij.et leuiticus inspirant celestia sacramenta. ¶ Numeri vero nonne
xxxiij. totius arithmetice: et prophetie balaam: et .xlij. mansionum per
eremum mysteria cōtinent? ¶ Deuteronomiū vero secūda lex et
euangelice legis prefiguratio nonne sic ea habet que priora sunt: vt
j.Corint. tamen noua sint omnia de veteribus? Hucusqz moyses: hucusqz
xiiij.d. pentateuchus quibus quinqz verbis loqui se velle apostolus in
ecclesia gloriatur. ¶ Job exemplar patientie que non mysteria
suo sermone complectitur. Prosa incipit versu labitur: pedestri
sermone finitur: omnesqz leges dialectice propositione: assumptio
ne: confirmatione: conclusione determinat. Singula in eo verba
plena sunt sensibus. Et vt de ceteris sileam resurrectionem cor-
Job.ix.d porum sic prophetat vt nullus de ea vel manifestius vel cautius
scripserit. Scio (inquit) q̄ redemptor meus viuit ⁊ in nouissimo
die de terra resurrecturus sum: et rursum circundabor pelle mea
et in carne mea videbo deum: quem visurus sum ego ipse: ⁊ oculi
mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in
sinu meo. ¶ Veniam ad Jesum naue qui tipū domini nō solum
Jo.iij.vij in gestis verū etiam in nomine prefert. Transit iordanem: hostiū
et.xiiij.vs regna subuertit: diuidit terram victori populo et per singulas
qz ad.xxiij vrbes: viculos: montes: flumina: torrentes: atqz confinia ecclesie:
Esa.xvj.a celestisqz hierusalem spiritualia regna describit. ¶ In iudicum
j.reg.iiij. libro: quot principes populi tot figure sunt. ¶ Ruth moabitis
c. ¶ Esaie explet vaticinium dicentis. Emitte agnum dn̄e domi-
Ibi.xxxj. natorem terre de petra deserti ad montem filie syon. ¶ Samuel
d. in heli mortuo ⁊ in occisione saul veterem legem abolitam mon-
ij.reg.viij strat. porro in sadoch atqz dauid noui sacerdotij nouiqz imperij
⁊.iij Reg. sacramenta testatur. ¶ Malachim. j. ij. ⁊. iij. regum liber a salo
iij.a. mone vsqz ad iechoniam ⁊ a hieroboam filio nabath vsqz ad Osee
iiij.Regū qui ductus est in assyrios regnum iuda ⁊ regnum describit israel.
xxiij. si historiam respicias: verba simplicia sunt: si in litera sensum la-
iij.re.xij. tentem inspexeris: ecclesie paucitas ⁊ hereticorum contra eccle-
iiij.re.vij. siam bella narrantur. ¶ Duodecim prophete in vnius voluminis
angustia coartati multo aliud quam sonant in litera prefigurant.
Osee.j.ij. ¶ Osee crebro nominat effraim: samariam: ioseph: iezrael: ⁊ vxo-
et.iij. rem fornicariam: et fornicationis filios: et adulteram cubiculo
clausam mariti multo tempore sedere viduā et sub veste lugubri
viri ad se reditum prestolari. ¶ Johel filius phatuel describit
Johe.j.et terram .xij. tribuum: erucha: brucho: locusta rubigine vastante con
ij sumptam: et post euersionē prioris populi effusum iri spiritum san-
Epeh.j.c ctum super seruos Dei ⁊ ancillas: id est super centum viginti cre-
dentium nomina ⁊ effusum iri in cenaculum syon. Qui centum

viginti ac vno vsqz ad .xv. paulatim: et per incrementa surgentes.
.xv. graduū numerum efficiunt qui in psalterio mystice continen Amos.j
tur. ¶ Amos pastor ⁊ rusticus ⁊ ruborum mora distringens pau et.ij.
cis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria ⁊
quatuor scelera damasci ⁊ gaze ⁊ tyri: ⁊ idumee ⁊ filiorum ammon
et moab: ⁊ in septimo ⁊ octauo gradu iude ⁊ israel? Hic loquitur Ibid.iij
ad vaccas pingues que sunt in samarie monte et ruituram do vj.⁊.viij.
mum maiorem minoremqz testatur. Ipse cernit fictorem locuste et
stantem dominum super murum litum vel adamantinum et vnci-
num pomorum atrahentem supplicia peccatoribus ⁊ famem in
terra: non famem panis: nec sitim aque: sed audiēdi verbum Dei. Abd.ca.
¶ Abdias qui interpretatur seruus domini pertonat contra edom vnico.
et sanguineum terrenumqz hominem: fratris quoqz iacob semper Jon̄.ij.et
emulum hasta percutit spirituali. ¶ Jonas pulcherrima colum- iij.
ba naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad pe-
nitentiam reuocat ⁊ sub nomine niniue gentibus salutem nuntiat.
¶ Micheas de morasthi coheres christi vastationem annuntiat
filie latronis ⁊ obsidionem ponit contra eam: quia maxillam per- Mich.v.
cusserit iudicis israel. ¶ Naum consolator orbis increpat ciuita
tem sanguinum: et post euersionem illius loquitur. Ecce super Naū.j.et
montes pedes euangelizātis ⁊ annuntiantis pacem. ¶ Abacuch ij.et.iij.
luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam et figit gra- Abac.j.ij
dum super munitionem vt christum in cruce contempletur ⁊ dicat. et.iij.
Operuit celos gloria eius: ⁊ laudis eius plena est terra. Splen- Hippala-
dor eius vt lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abscondita est ge est.
fortitudo eius. ¶ Sophonias speculator ⁊ archanorum Dei co- Ps̄.cxxv
gnitor audit clamorem a porta piscium: ⁊ eiulatum a secunda: et
contritionem a collibus. Indicit quoqz vlulatum habitatoribus Soph.j.
pile: quia conticuit omnis populus chanaam disperierunt vni-
uersi qui inuoluti erant argento. ¶ Aggeus festiuus et letus qui
seminauit in lachrymis vt in gaudio meteret: destructum tem-
plum edificat: Deumqz patrem inducit loquentem. Adhuc vnum Agge.j.⁊
modicum ⁊ ego commouebo celum ⁊ terram: ⁊ mare: ⁊ aridam: ⁊
mouebo omnes gentes: et veniet desideratus cunctis gentibus.
¶ Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia Jesum
vestibus sordidis indutum: ⁊ lapidem oculorum septem: candela-
brumqz aureum cum totidem lucernis: quot oculis duas quoqz Zacha.ij.
oliuas a sinistris lampadis cernit: et a dextris vt post equos ni ij.vj.⁊.ix.
gros: rufos varios ⁊ albos: ⁊ dissipatas quadrigas ex effraim: et
equum de hierusalem: ⁊ pauperem regem vaticinetur ⁊ predicet
sedentem super pullum filium asine subiugalis. ¶ Malachias
aperte ⁊ in fine omnium prophetarum: de abiectione israel ⁊ vo
catione gentium. Non est mihi ait voluntas in vobis dicit domi
nus exercituum: ⁊ munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu Malac.j.
enim solis vsqz ad occasum magnū est nomen meū in gentibus: et
in omni loco sacrificatur ⁊ offertur nomini meo oblatio munda.
¶ Esaiam: hieremiā: ezechielem: et danielem: quis potest vel in-
telligere vel exponere? Quorum primus non prophetiam mihi
videtur texere: sed euangelium. ¶ Secundus virgam nuceam ⁊
ollam succensam a facie aquilonis ⁊ pardum spoliatum suis co- Hiere.j.c
loribus: et quadruplex diuersis metris nectit alphabetum. ¶ Ter et.xiiij.c.
tius principia et finem tantis habet obscuritatibus inuoluta: vt xl.vsqz in
apud hebreos ipse partes cum exordio geneseos ante annos .xxx. fi.
non legantur. ¶ Quartus vero qui ⁊ extremus inter quatuor pro-
phetas temporum conscius: ⁊ totius mundi philo historicus lapi
dem precisum de monte sine manibus ⁊ regna omnia subuertente
claro sermone pronuntiat. ¶ Dauid simonides noster pindarus Dan̄.ij.ix
et alceus: flaccus quoqz catullus atqz serenus christum lyra per- et xj.
sonat: et in decachordo psalterio ab inferis excitat resurgentem.
¶ Salomon pacificus et amabilis: dn̄i mores corrigit: naturam
docet: ecclesiam iungit: et christum sanctarumqz nuptiarum dulce
canit epithalamium. ¶ Hester in ecclesie typo populum liberat In puel.
de periculo et interfecto aman qui interpretatur iniquitas par- in ecclia.
tes conuiuij et diem celebrē mitit in posteros. ¶ Paralipomenon in cāticis
liber .j. instrumenti veteris epitome: tantus ac talis est vt absque Hest.vij.
illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare seipsum et
irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum etqz
pretermisse in regum libris tanguntur historie et innumerabiles
explicantur euangelij questiones. ¶ Esdras ⁊ Neemias adiutor j.
videlicet ⁊ consolator a domino in vnum volumen coarctantur
instaurant templum muros extruunt ciuitatis: omnisqz illa turba Esdr.iij.
populi redeuntis in patriam ⁊ descriptio sacerdotum leuitarum. Neem̄.iij
israel: proselitorum: ac per singulas familias murorum ac turrium vsqz ad
opera diuisa: aliud in corticem preferūt: aliud in medulla retinent vij.
Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum episto
le: et tamen non implesse quod volui. Audiamus tantum quid
nosse: quid cupere debeamus vt et nos quoque possimus dicere
Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omnino
tempore. Ceterum illud socraticum impletur in nobis. Hoc tan
tum scio quod nescio. Tangam ⁊ nouum breuiter testamentum.
¶ Mattheus: Marcus: Lucas ⁊ Joannes quadriga domini: et
verum cherubin: quod interpretatur scientie plenitudo per totum Ps̄.xviij.
corpus oculati sunt: scintille emicant: discurrunt fulgure: pepue-
habent rectos ⁊ in sublime tendentes terga pennata: ⁊ vbiqz voli
tantia tenent se mutuo: sibique perplexi sunt: et quasi rota in to
tam voluuntur: ⁊ pergunt quocūqz eos flatus spiritussancti per-
duxerit. ¶ Paulus apostolus ad septem scribit ecclesias octaua Ephi. b.
enim ad hebreos: a plerisqz extra numerum ponitur. timotheum

Ad Colo.iij. d. ij. Corin. viij.

instruit ac tirum et philemonē profugitiuo famulo deprecatur super quo melius tacere puto quam pauca scribere. ¶Acts apostolorum nudam quidem videntur sonare historiam z nascentis ecclesie infantiam texere:sed si nouerimus scriptorē eorum lucam esse medicum:cuius laus est in euangelio : animaduertimus pariter omnia verba illius anime languētis esse medicinam. ¶Jacobus: Petrus:Joannes:Judas septem epistolas ediderunt tam mysticas quam succinctas z breues pariter ac longas:breues in verbis: longas in sententijs:vt rarus sit qui nō in earum cecurrat lectione. ¶Apocalypsis Joannis tot habet sacramenta:quot verba. Parum dixit z pro merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis multiplices latent intelligentie. Oro te frater charissime inter hec viuere:ista meditari:nihil aliud nosse:nihil aliud querere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni celestis habitaculum? Nolo vt offendaris in scripturis sanctis simplicitate et quasi vilitate verborum que vel vitium interpretum vel de industria sic prolate sunt:vt rusticam concionem facilius instruerent: et in vna eademq; sententia aliter doctus aliter sentiret indoctus. Non sum tam petulans z hebes vt hec me nosse politeat : et eorum fructus carpere in terra:quorum radices in celo fixe sunt:sed velle fateor: sedenti me prefero magistrum renuens comitem spondeo. Petenti datur:pulsanti aperitur:querens inuenit. Discamus in terris:quorum scientia nobis perseueret in celo. Obuijs te manibus excipiā: et vt inepte aliquid:ac de hermagore tumiditate effutiā : quicquid quesieris tecum scire conabor. Habes hic amantissimum tui fratrem eusebium qui literarum tuarum mihi gratiam duplicauit:referens honestatem morum tuorum:contemptum seculi fidem amicitie:amorem christi. Nam prudentiam z eloquij venustatem etiā ablegato illo ipsa epistola preferebat. Festina queso te:z herenti in salo nauicule funem magis prescinde q̄z solue. Cap. viij.

Ecclē.l. in fi.

Mat.vij. b. Luc .vj. b.

ij. Corin. vi. Mat.v.g

Ibid.iiij. d. Mar .xij. d. Luc .xxj. a.

NEmo renuntiaturus seculo bene potest vendere que contempsit vt venderet. Quicquid in sumptus de tuo tuleris pro lucro computa. Antiquum dictū est Auaro deest tam quod habet quam quod non habet. Credenti totus mundus diuitiarum est. Infidelis autem etiā obolo indiget. Sic viuamus quasi nil habentes z omnia possidentes. Victus atq; vestitus diuitie christianorum sunt. Si habes in potestate rem tuam vende:si non habes proijce. Tollenti tunicā et pallium relinquendum est. Scilicet nisi tu semper recrastinans et diem de die trahens caute : et pedetentim tuas possessiunculas vendideris non habet christus vnde alat pauperes suos. Totum deo dedit qui se obtulit. Apostoli tantum nauem z retia reliquerunt. Vidua duo era misit in gazophilacium et prefertur cresi diuitijs. Facile contemnit omnia qui se semper cogitat esse mouturū.

¶Explicit epistola ad Paulinum.

¶Incipit prefatio sancti Hieronymi presbyteri in pentateuchum Moysi.

Mat.ñ.c Ibi. ij.d

Jo.xix.g Jo.vij f. j. Corī.ij. b. Osee .xj. a. Esa.xl.a. zach. xij. c. Prouer. v.c. Esate.lxiij.b.

OSyderij mei desyderatas accepi epistolas qui quodam presagio futurorum cum Daniele sortitus est nomen obsecrantis vt trāslatum in latinam linguam de hebreo sermone pentateuchum vestrorū auribus traherent. Periculosum opus certe z obtrectatorū meorum latratibus patens qui me asserūt in .lxx. interpretum suggillationem noua pro veteribus cudere : et ita ingenium quasi vinum probantes:cum ego septissime testatus sim me pro virili portione in tabernaculo dei offerre que possim : nec opes alterius aliorum paupertate fedari. Quod vt auderem Origenis me studium prouocauit qui editioni antique translationem Theodotionis miscuit asterisco et obelo:id est stella z veru omne opus distinguens:dum aut illuc esse facit que minus ante fuerant aut superflua quaq; trugulat z confodit:z maxime que euangelistarum z apostolorum authoritas promulgauit. In quibus multa de veteri testamento legimus que in nostris codicibus non habentur . vt est illud : Ex egypto vocauit filium meum z quoniam nazareus vocabitur : z videbunt in quem compunxerūt:et flumina de ventre eius fluent aque viue:z que nec oculus vidit:nec auris audiuit :nec in cor hominis ascēdit que preparauit deus diligentibus se:et multa alia que prophetarum syntagma desiderant. Interrogemus ergo eos vbi hec scripta sint:z cum dicere non potuerūt de libris hebraicis proferamus. Primum testimonium est in osee:secundum in esaia : tertium in zacharia:quartum in prouerbijs:quintum eque in esaia : quod multi ignorantes apocryphorum deliramenta sectantur : et iberas nenias libris autenticis preferunt. Causas erroris non est meum exponere. Judei prudenti factum dicunt esse consilio ne ptolomeus vnius dei cultor etiam apud hebreos duplicem diuinitatem deprehenderet. Quod maxime idcirco faciebant : quia in platonis dogma cadere videbatur. denicq; vbicunq; sacratum aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritusancto : aut aliter interpretati sunt:aut omnino tacuerūt vt et regi satisfacerent:et arcanum fidei non vulgarēt. Et nescio quis primus author .lxx. cellulas Alexandrie mendacio suo extruxerit quibus diuisi eadem scripsisse dicantur:cū aristeus eiusdem ptolomei hyperaspites et multo post tēpore Josephus nihil tale retulerint:sed in vna basilica congregatos contulisse,scribāt:non prophetasse. Aliud est enim esse vatem:aliud interpretem. Ibi spiritus vētura predicit:hic eruditio z verborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est Tullius economicum xenofontis et platonis pythagoram et demosthenis pro Ctesiphonte afflati? rethorico spiritu trāstulisse. Aut aliter de eisdem libris p. lxx. interpretes:aliter p apostolos spiritussanctus testimonia texuit vt quod illi tacuerunt:hi scriptum esse mentiti sunt. Quid igitur? Damnamus veteres? Minime. Sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante aduentum christi:et quod nesciebant dubijs protulerē sententijs:nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam historiam scribimus. Aliter enim audita:aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus:melius et proferimus. Audi igitur emule:obtrectator ausculta. Non damno : non reprehendo .lxx. sed confidenter cunctis illis apostolos pfero. Per istorum os mihi christus sonat quos ante prophetas inter spiritualia charismata positos lego in quibus vltimum pene gradū interpretes tenēt. Quid liuore torqueris? q̄d imperitorū animos cōtra me cōcitas? si cubi in trāslatione tibi videor errare:interroga hebreos diuersarum vrbium magistros consule. Quod illi habent de christo tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis vsurpata testimonia probauerunt:z emendatiora sunt exemplaria latina quam greca:greca quam hebraica. Verum hec contra inuidos. Nunc te precor Desyderi charissime:vt quia me tantū opus subire fecisti et a Genesi exordium capere orationibus tuues quos possim eodem spiritu quo scripti sunt libri:in latinum eos transferre sermonem.

j. Corint. xij. d.

¶Explicit prefatio in Pentateuchum.

Liber Geneſis: Hebraice Bereſith.

Capi. Sum. Die primo: verbo dei creatur ac bñdicitur lux. Die ſecundo: firmamentum ſiue celum. Die tertio: terra ⁊ mare: herbe ⁊ ligna. Die quarto: ſol: luna ⁊ ſtelle. Die quinto: reptātia maris ⁊ volatilia. Die ſexto: iumenta: ſerpentes: beſtie ⁊ homo. Caput. j.

A

In principio creauit deus celum ⁊ terrā. Terra aūt erat inanis ⁊ vacua, ⁊ tenebre erant ſup faciē abyſſi: ⁊ ſpūs dei ferebaṫ ſup aquas. Dixitq; deus, Fiat lux. Et facta eſt lux. Et vidit deus lucē q̄ eſſet bona: ⁊ diuiſit lucem a tenebris. appellauitq; lucē, diē: ⁊ tenebras, noctē. factumq; eſt

Hebre. xj.a.

veſpe ⁊ mane dies vn⁹. Dixit q̄q; deus, Fiat firmamētū in medio aq̄rū: ⁊ diuidat aq̄s ab aq̄s. Et fecit de⁹ firmamentū, diuiſitq; aq̄s que erāt ſub firmamēto, ab his q̄ erāt ſup firmamētū. Et fc̄m eſt ita. Uocauitq; de⁹ firmamētū, celū: ⁊ factū eſt veſpere ⁊ mane dies ſcōs. Dixit vō deus, Congregent aque q̄ ſub celo ſunt, in locū vnū: ⁊ appeat arida. Et factū eſt ita. Et vocauit de⁹ aridā, terrā: congregatiōeſq; aquarū appellauit, maria. Et vidit deus q̄ eſſet bonum: ⁊ ait, Germinet terra herbā virentē ⁊ facientē ſemē, ⁊ lignū pomiferū faciēs fructū iuxta gen⁹ ſuū, cui⁹ ſemē in ſemetipſo ſit ſup terrā. Et factū eſt ita. Et ptulit terra herbā virentē, ⁊ faciētē ſemē iuxta gen⁹ ſuū, lignūq; faciēs fructū, ⁊ habens vnūquodq; ſemētē ſm ſpēm ſuā. Et vidit de⁹ q̄ eſſet bonū. Et factū eſt veſpe ⁊ mane dies tert⁹. Dixit aūt deus, Fiāt luminaria in firmamēto celi, ⁊ diuidāt diē ac noctē: ⁊ ſint in ſigna ⁊ tpa, ⁊ dies ⁊ annos: vt luceant in fir-

Pſalm. cxxxv. a Hiere. x. b.

Pſalm. cxxxv. b. ⁊. lxxxviij. b.

B

Pſalm. xxxv. b.

maměto celi, ⁊ illuminēt terrā. Et fcm̄ est ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maiꝰ, vt pesset diei: et luminare minꝰ, vt pesset nocti: ⁊ stellas. ⁊ posuit eas deus in firmaměto celi, vt lucerēt sup terrā, ⁊ pessent diei ac nocti, ⁊ dinderēt lucē ac tenebras. Et vidit deꝰ q̄ esset bonū. Et factū est vespere ⁊ mane dies quartꝰ. Dixit ēt deus, Producāt aq̄ reptile aiē viuētis, ⁊ volatile sup terrā sub firmamento celi. Creauitq; deus cete grādia, ⁊ oēm aiaz viuētē atq; motabilē, quā pduxerāt aque in spēs suas: ⁊ oē volatile ſm genus suū. Et vidit deꝰ q̄ esset bonū, bñdixitq; eis, dicēs, Crescite ⁊ multiplicamini, ⁊ replete aquas maris: auesq; multiplicent sup terrā. Et factū est vespere ⁊ mane dies qntus. Dixit q̄z deꝰ, Producat terra aiam viuētem in gñe suo: iumēta ⁊ reptilia ⁊ bestias terre ſm spēs suas. Factūq; est ita. Et fecit deus bestias terre iuxta spēs suas, ⁊ iumēta ⁊ oē reptile terre in gñe suo. Et vidit deus q̄ esset bonū: ⁊ ait, Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nostrā: ⁊ p̄sit piscibꝰ maris, ⁊ volatilibꝰ celi, ⁊ bestijs, vniuerseq; terre, oiq; reptili q̄ mouet in terra. Et creauit deꝰ hominē ad imaginē suā, ad imaginē dei creauit illū, masculū ⁊ feminam creauit eos. Benedixitq; illis deus: ⁊ ait, Crescite ⁊ multiplicamini, ⁊ replete terrā, ⁊ subijcite eā, ⁊ dnāmini piscibꝰ maris, ⁊ volatilibꝰ celi, ⁊ vniuersis animantibꝰ q̄ mouet sup terrā. Dixitq; deꝰ, Ecce dedi vobis oēm herbā afferētē semē sup terrā, ⁊ vniuersa ligna q̄ habent in semetipsis sementē generis sui, vt sint vobis in escā, ⁊ cunctis animātibus terre, oiq; volucri celi, ⁊ vniuersis q̄ mouent in terra, ⁊ in qbus est aīa viuēs, vt habeāt ad vescendū. Et factū est ita. Viditq; deus cūcta q̄ fecerat: ⁊ erāt valde bona. Et factū est vespere ⁊ mane dies sextus.

¶ Dies septimus sabbathum. Repetitio formationis hominis. Paradisus voluptatis: ⁊ eius flumina. Interdicit homini deus ligno vite. Adam cunctis imponit nomina. Creatur mulier. Institutio sancti matrimonij. Cap.ij.

Litur pfecti sunt celi ⁊ terra, ⁊ ois ornatꝰ eorū. Cōpleuitq; deꝰ die septīo opꝰ suū q̄ fecerat: ⁊ requeuit die septimo ab vniuerso ope q̄ patrarat. Et benedixit diei septimo, ⁊ sanctificauit illū: q̄ in ipso cessauerat ab oi ope suo, q̄ creauit deus vt faceret. Iste sunt gñationes celi ⁊ terre, q̄n create sunt, in die quo fecit dñs deꝰ celū ⁊ terrā, ⁊ oē vgultū agri antēq̄ oriret in terra, oēmq; herbā regiōis p̄uusq̄ germinaret. Nō em̄ pluerat dñs deꝰ sup terrā: ⁊ hō nō erat q̄ opareť terrā: sed fons ascēdebat e terra, irrigās vniuersam supficiē terre. Formauit igit dñs deꝰ hoiem de limo terre: ⁊ inspirauit i faciē eiꝰ spiraculū vite: ⁊ factꝰ est hō in aiam viuentē. Plātauerat aūt dñs deꝰ padisum voluptatis a principio: in q̄ posuit hoiem quē formauerat. Produxitq; dñs deꝰ de humo oē lignū pulchrū visu ⁊ ad vescēdū suaue: lignū ēt vite in medio paradisi, lignūq; scientie boni ⁊ mali. Et fluuius egrediebať de loco voluptatis ad irrigandū paradisum: q̄ inde diuidit in quatuor capita. nomē vni Phison: ipse est qui circuit oēm terrā Euilath, vbi nascitur aurū, ⁊ aurum terre illiꝰ optimū est, ibiq; inuenit Bdelliū, ⁊ lapis Onychin. Et nomē fluuij scōi, Geon: ipse est q̄ circuit oēm terrā Ethiopie. Nomē vero fluminis tertij, Tigris: ipse vadit ꝫ Assyrios. Fluuiꝰ aut̄ quartus, ipse est Euphrates. Tulit ergo dñs deus hoiem, ⁊ posuit eū in paradisum voluptatis, vt opareť ⁊ custodiret illum. precepitq; ei, dicens, Ex oi ligno paradisi comede: de ligno aūt scientie boni et mali, ne comedas. In quocūq; ei die comederis ex eo, morte morieris. Dixit q̄z dñs deus, Nō est bonū hoiem esse solū: faciamus ei adiutoriū simile sui. Formatis igit dñs deꝰ de humo cūctis animātibꝰ terre ⁊ vniuersis volatilibꝰ celi, adduxit ea ad Adā, vt videret q̄d vocaret ea. Oē enim q̄ vocauit Adā aīe viuētis, ipm est nomē eiꝰ. Appellauitq; Adā noībus suis cūcta animātia, ⁊ vniuersa volatilia celi, ⁊ oēs bestias terre: Adę vo nō inueniebať adiutor similis eius. Immisit ergo dñs deus sopore in Adā: cūq; obdormisset, tulit vnā de costis eiꝰ, ⁊ repleuit carnē p ea. Et edificauit dñs deus costā quā tulerat de Adā, in mulierē: ⁊ adduxit eā ad Adam. Dixitq; Adam, Hoc nūc, os ex ossibꝰ meis. ⁊ caro de carne mea: hec vocabiť virago, q̄n de viro sumpta est. Quā ob rē relinquet hō patrē suū ⁊ matrē: ⁊ adherebit vxori suę: ⁊ erūt duo in carne vna. Erāt aut̄ ambo nudi, Adā scz ⁊ vxor eius: ⁊ non erubescebant.

¶ Serpēs seducit mulierem. Adam ⁊ Eua suffugiunt faciem dñi. Maledicitur serpens. Promittitur Christus novum testm̄. Maledicitur mulier. Maledicitur Adā. Homo adiť laborē. Eua: quare sit dicta. Ejcitur Adam e paradiso. Cap.iij.

Sed ⁊ serpēs erat callidior cūctis animantibus terre q̄ fecerat dñs deꝰ. Qui dixit ad mulierē, Cur p̄cepit vobis deꝰ vt nō comederetis ex oī ligno paradisi? Cui rūdit mulier, De fructu lignoꝝ q̄ sunt in paradiso, vescimur: de fructu vero ligni q̄ō est in medio paradisi, p̄cepit nobis deꝰ ne comederemus, ⁊ ne tangeremus illud, ne forte moriamur. Dixit aūt serpens ad mulierē, Nequa q̄ morte moriemini. scit enim deus q̄ in quocūq; die comederitis ex eo aperientur oculi vestri: ⁊ eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum. Vidit igitur mulier q̄ bonū esset lignū ad vescendū, ⁊ pulchrum oculis, aspectuq; delectabile: ⁊ tulit de fructu illiꝰ, ⁊ comedit: deditq; viro suo qui comedit. Et apti sunt oculi amborū. Cūq; cognouissent se esse nudos, consuerūt folia ficus, et fecerūt sibi perizomata. Et cū audissent vocē dñi dei deambulantis in paradiso, ad auram post meridiē, abscondit se Adam ⁊ vxor eius a facie dñi dei in medio ligni paradisi. Vocauitq; dñs deus adā, ⁊ dixit ei, Ubi es? Qui ait, Vocem tuam audiui in paradiso, ⁊ timui: eo q̄ nudus essem, ⁊ abscondi me. Cui dixit, Quis enim indicauit tibi q̄ nudꝰ esses, nisi q̄ ex ligno, de quo p̄ceperam tibi ne comederes, comedisti? Dixitq; adā, Mulier quaz dedisti mihi sociā, dedit mihi de ligno, ⁊ comedi. Et dixit dominus deus ad mulierē, Quare hoc fecisti? Quę rūdit, Serpens decepit me, ⁊ comedi. Et ait dñs deus ad serpentem, Quia fecisti hoc, maledictus es inter oia animātia ⁊ bestias terre: sup pectus tuū gradieris, ⁊ terrā comedes cūctis diebus vite tue. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierē: ⁊ semē tuum et semen illius: ipsa cōteret caput tuū, ⁊ tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri q̄q; dixit, Multiplicabo erūnas tuas ⁊ conceptus tuos: in dolore paries filios, ⁊ sub viri ptāte eris, ⁊ ipse dñabitur tui. Adę vero dixit, Quia audisti vocez vxoris tue: ⁊ comedisti de ligno ex quo p̄ceperam tibi ne comederes, maledicta terra in ope tuo: in laboribus comedes ex ea cūctis diebus vite tue. spinas ⁊ tribulos germinabit tibi, ⁊ comedes herbas terre: in sudore vultus tui vesceris pane, donec reuertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es, ⁊ in pulverem reuerteris. Et vocauit adaz nomē vxoris sue, eua: eo q̄ mater esset cūctorū viuentium. Fecitq; dñs deus ade ⁊ vxori eius tunicas pelliceas, et induit eos. Et ait, Ecce adā, quasi vnus ex nobis factus est, sciēs bonū ⁊ malū. nūc ergo ne forte mittat manū suā, et sumat etiā de ligno vite ⁊ comedat ⁊ viuat in eternū. Et emisit eū dñs deus de padiso voluptatis, vt opareť terrā, de q̄ sumptus est. Eiecitq; adā: ⁊ collocauit ante paradisum voluptatis cherubin, ⁊ flammeū gladium atq; versatilem ad

custodiendam viam ligni vitę.

¶De generatione Abel ⁊ Cain:⁊ fratricidio. De maledictione Cain:⁊ de filijs eius vsq; ad Iamech: ⁊ generatione seth vsq; ad noe:⁊ q̄tum vixit:⁊ quando mortuus est. Cap iiij.

A

ADam vo cognouit vxorē suam suā: que concepit ⁊ peperit cain, dicens, ¶Possedi hoiem per dñm. Rursumq; peperit fratrē eius abel. Fuit aūt abel pastor ouiū, ⁊ cain agricola. Factū est autez post multos dies vt offerret cain de fructibus terrę munera dño. Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis sui, ⁊ de adipibus eorum:⁊ respexit dñs ad abel, et ad munera eius. Ad cain aūt, ⁊ ad munera illius nō respexit: ira tusq; est cain vehemēter, ⁊ concidit vultus eius. Dixitq; dñs ad eū, Quare iratus es:⁊ cur concidit facies tua: Nōne si bene egeris, recipies:⁊ sin autem male, statim in foribꝰ peccatum aderit: sed sub te erit appetitus eius, ⁊ tu dominaberis illius: Dixitq; cain ad abel fratrem suum, Egrediamur foras. Cumq; essent in agro, consurrexit cain aduersus fratrem suum abel, ⁊ interfecit eum. Et ait dñs ad cain, Ubi est abel frater tuus: Qui rñdit, Nescio, nunqd custos fratris mei sum ego: Dixitq; ad eū, Quid fecisti: vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terrā, quę aperuit os suū:⁊ suscepit sanguinē fratris tui de manu tua. Cū operatus fueris eam, non dabit fructus suos: vagus ⁊ profugus eris super terram. Dixitq; cain ad dñm, Maior est iniquitas mea, q̄ vt veniam merear. Ecce eijcis me hodie a facie terre, ⁊ a facie tua abscondar, ⁊ ero vagus ⁊ pfugus in terra: omnis igit̄ q̄ inuenerit me, occidet me. Dixitq; ei dñs, Ne quaq̄ ita fiet: sed omnis qui occiderit cain, septuplum punietur. ¶Posuitq; dñs in cain signū, vt nō interficeret eum oīs qui inuenisset eū. Egressusq; cain a facie dñi, habitauit profugus in terra ad orientalem plagam eden. Cognouit aūt cain vxorē suā, q̄ cōcepit ⁊ peperit enoch:⁊ edificauit ciuitatē, vocauitq; nomē eius ex noīe filij sui enoch. ¶Porro enoch genuit irad, ⁊ irad genuit mauiael, et mauiael genuit mathusael, ⁊ mathusael genuit lamech: qui accepit duas vxores, nomen vni ada, ⁊ nomen alteri sella. Genuit q; ada iabel, qui fuit pater habitātiū in tētoriijs atq; pastorum:⁊ nomen fratris eius, iubal, ipse fuit pater canentiū cithara ⁊ organo. Sella quoq; genuit tubalcain, qui fuit malleator ⁊ faber in cūcta opa eris ⁊ ferri. Soror vero tubalcain, noema. Dixitq; lamech vxoribus suis ade ⁊ selle, Audite vocē meā vxores lamech, auscultate sermonez meū: qm̄ occidi virū in vulnꝰ meū, ⁊ adolescentulū in liuorē meū. septuplū vltio dabit de cain: de lamech vo septuagies septies. Cognouit q̄q; adhuc adā vxorē suā: ⁊ peperit filiū, vocauitq; nomē eius seth: dicēs, ¶Posuit mihi deus semē aliud p abel, quē occidit cain. Sed ⁊ seth natus est filius, quē vocauit enos. iste cepit inuocare nomen dñi.

Ilebre. xj.a

B

Sapiē. x.a. Watth. xxiij.d. j. Joan. iij.b. Jud. j.d.

C

D

¶De recapitulatione creatiōis hominis. De morte ade:⁊ seth: et filiorum eius vsq; ad Noe. Cap.v.

A

HIc est liber generationis adam: in die qua creauit deus hoiem, ad similitudinē dei fecit illū. Masculū ⁊ feminā creauit eos:⁊ bñdixit illis:⁊ vocauit nomē eoꝝ adā in die quo creati sunt. Vixit aūt adā centū triginta annis:⁊ genuit filiū ad similitudinē ⁊ imaginē suā, vocauitq; nomē eius seth. Et facti sunt dies adā postq̄ genuit seth, octingēti anni: genuitq; filios ⁊ filias. Et factum est omne tps quod vixit adaz, anni nōgēti triginta, ⁊ mortuus est. Vixit quoq; seth centum quinq; annis, ⁊ genuit enos. Vixitq; seth postq̄ genuit enos, octingentis septem annis, genuitq; filios ⁊ filias. Et facti sunt oēs dies seth nōgētoꝝ duodecim annoꝝ, ⁊ mortuus est. Vixit vero enos nonaginta annis, et genuit cainan. ¶Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, et genuit filios ⁊ filias. Factiq; sunt oēs dies enos nongenti quinq; anni, ⁊ mortuus est. Vixit quoq; cainan septuaginta annis, et genuit malaleel. Et vixit cainan postq̄ genuit malaleel, octingentis quadraginta annis, genuitq; filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies cainan nongenti decē anni, ⁊ mortuus est. Vixit autem malaleel seraginta quinq; annis, ⁊ genuit iared. Et vixit malaleel postq̄ genuit iared octingentis triginta annis:⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies malaleel octingenti nonaginta quinq; anni, ⁊ mortuus est. Vixitq; iared centum seraginta duobus annis, ⁊ genuit enoch. Et vixit iared postq̄ genuit enoch octingentis annis, ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies iared nongenti seraginta duo anni, ⁊ mortuus est. ¶Porro enoch vixit seraginta quinq; annis, ⁊ genuit mathusalam. Et ambulauit enoch cum deo. Et vixit enoch postq̄ genuit mathusalam trecentis annis, ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies enoch trecenti seraginta quinq; anni, ambulauitq; cum deo ⁊ non apparuit: quia tulit eum deus. Vixit quoq; mathusala centum octoginta septem annis, ⁊ genuit lamech. Et vixit mathusala postq̄ genuit lamech, septingentis octoginta duobus annis, ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt oēs dies mathusale nongenti seraginta nouem anni, ⁊ mortuus est. Vixit autem lamech centum octoginta duobus annis:⁊ genuit filium: vocauitq; nomen eius noe, dicēs, Iste cōsolabitur nos ab operibus ⁊ laboribus manuum nostrarꝝ in terra cui maledixit dñs. Vixitq; lamech, postq̄ genuit noe, quingentis nonaginta quinq; annis, ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et facti sunt omnes dies lamech septingenti septuaginta septem anni, et mortuus est. Noe vero cum quingentorum esset annoꝝ, genuit sem, cham, ⁊ iapheth.

L

D

Eccleſi. xliij.c. Hebre. xj.a.

¶De causis diluuij:⁊ fabrica arce:⁊ mensura eius. Et q; videntes filij dei filias hominum pulchras: acceperunt sibi inde vxores: generantes gigantes in mundo famosos. Ca.vj.

A

CUmq; cepissent hoīes multiplicari sup terraz, ⁊ filias procreassent, videntes filij dei filias hominum q̄ essent pulchrę, acceperunt sibi vxores ex oībus quas elegerant. Dixitq; deus, Non ꝑmanebit spūs meus in hoīe in eternum, q; caro est: eruntq; dies illius centū viginti annoꝝ. Gigantes autem erant sup terrā in diebus illis. postq̄ em̄ ingressi sunt filij dei ad filias hominum, illeq; genuerunt, isti sunt potentes a seculo, viri famosi. Videns autem deus q̄ multa malitia hominū esset in terra, ⁊ cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tpe, penituit eum q̄ hoīem fecisset in terra. Et pcauens in futurum:⁊ tactus dolore cordis intrinsecus, Delebo (inquit) hoīem quem creaui a facie terre, ab hoīe vsq; ad animantia, a reptili vsq; ad volucres celi. Penitet em̄ me fecisse eos. Noe vero inuenit gratiam coram deo. Hec sunt generationes noe: Noe vir iustus atq; perfectus fuit in generationibus suis, cū deo ambulauit. ⁊ genuit tres filios, sem, cham, ⁊ iapheth. Corrupta est autem terra coram deo, ⁊ repleta est iniquitate. Cūq; vidisset deus terram esse corruptam (oīs quippe caro corruperat viā suam super terrā, dicit ad noe) Finis vniuerse carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, ⁊ ego disperdā eos cū terra. Fac tibi arcā de lignis leuigatis: māsiunculas in arca facies, ⁊ bitumine linies intrinsecus ⁊ extrinsecus. Et sic facies eam, Trecentoꝝ cubitoꝝ erit longitudo arcę, quinquaginta cubitoꝝ latitudo, ⁊ triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in arca facies, ⁊ in cubito consummabis summitatem eius: ostium autem arcę pones ex latere deorsum: cenacula ⁊ tristega facies in ea. Ecce ego adducam aquas diluuij super terram, vt interficiaz omnem carnem in qua spiritus vite est subter celum, et vniuersa que in terra sunt, consumentur. ¶Donam q; fedus meum tecum: et ingredieris arcam tu ⁊ filij tui, vxor tua, ⁊ vxores filioꝝ tuoꝝ tecū. Et ex cūctis animantibus vniuerse carnis bina induces in arcā, vt viuant tecū: masculini sexus ⁊ feminini. De volucribus iuxta genus suū, ⁊ de iumētis in genere suo, ⁊ ex omni reptili terrę scōm genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt possint viuere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis quę mandi possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi q̄ illis in

L

D

†Hebrei habent iudicabit: aut discerpabit. Infra viij.d.

B

Eccli. xliij.c.

C

D

abum. Fecit igitur noe omnia quę preceperat illi deus.

De ingressu noe ad arcā. De inundatione diluuij. Caput. vj.

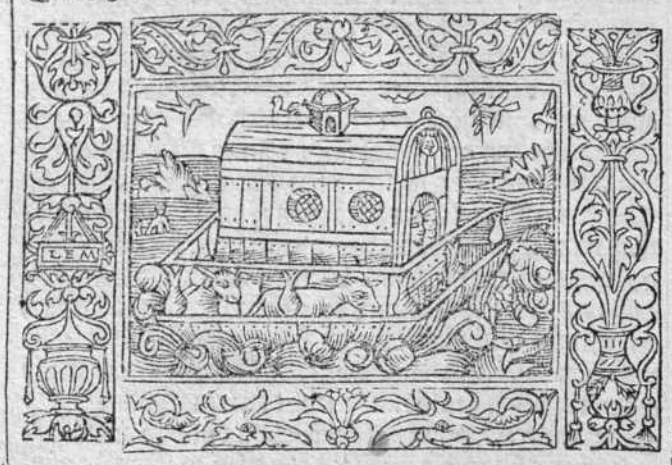

A ij. Petri ij.b.

DIxitq; dñs ad eū, Ingredere tu z oīs domus tua in arcā: te eñ vidi iustū coram me in gñatiōe hac. Ex oib⁹ aīantib⁹ mūdis tolles septena et septena, masculū z femināz de animantibus vero immūdis duo z duo, masculū z femina. Sed z de volatilib⁹ celi septena z septena masculū z femina: vt saluetur semē sup faciē vniuerse terre. Adhuc eñ z post dies septē ego pluā sup terrā q̄draginta dieb⁹ z q̄draginta noctibus: z delebo oēm substātiā quā feci, de supficie terre. Fecit ergo noe, oīa q̄ mādauerat ei dñs. Eratq; sexcētor annorū qñ diluuij aq̄ inundauerūt sup terrā. Et ingressus est noe z filij ei⁹, vxor ei⁹, z vxores filior eius cū eo in arcā, ppter aq̄s diluuij. De animātibus q̄z mūdis z immūdis, z ōvolucrib⁹, z ex oī q̄ mouet sup terrā duo z duo ingressa sunt ad noe in arcā, masculꝰ z femia, sicut p̄ceperat dñs noe. Cūq; trāsissent septē dies, aq̄ diluuij inundauerūt sup terram. Anno sexcētesimo vite noe, mense scō, septiodecimo die mēsis, rupti sunt oēs fontes abyssi magne: z cataracte celi aperte sunt: z facta est pluuia sup terrā q̄draginta diebus et q̄dragīta noctib⁹. In articulo diei illi⁹ ingressus est noe, et sem, z chā, z iapheth filij ei⁹: z vxor illi⁹, z vxores filior ei⁹ cū eis in arcā: ipsi z oē aīal sm gen⁹ suū, vniuersaq; iumēta in gñe suo, z oē q̄ mouet sup terrā in gñe suo, cūctūq; volatile sm genus suū, vniuersę aues, oēsq; volucres ingresse sūt ad noe in arcā, bina z bina ex oī carne in q̄ erat spūs vitę. Et q̄ ingressa sūt, masculꝰ z femia ex oī carne introierūt, sicut p̄ceperat ei de⁹: z inclusit eū dñs deforis. Factūq; est diluuiuz q̄dragīta dieb⁹ sup terrā: z multiplicate sūt aq̄, z eleuauerūt arcā in sublime a terra. Vehemēter ei inūdauerūt: z oīa repleuerunt in supficie tre: porro arca ferebat sup aq̄s. Et aq̄ prevaluerūt nimis sup terrā: optiq; sunt oēs mōtes excelsi sub vniuerso celo. Quindecim cubitis altior fuit aq̄ super mōtes q̄s operat, Cōsūptaq; ē oīs caro q̄ mouebat sup terrā volucrū, aīantiū, bestiar, oīumq; reptiliū q̄ reptant sup terrā. Vniuersi hoīes z cūcta in q̄b⁹ spiraculū vitę est in terra, mortua sunt. Et deleuit oēz substantiaz q̄ erat super terrā. ab hoīe vsq; ad pec⁹, tā reptile, q̄ volucres celi: z deleta sunt de terra: remānsit aūt solus noe z q cuz eo erant, in arca. Obtinuerūtq; aq̄ terrā centū q̄nquaginta diebus.

De cessatione diluuij: et egressus noe de arca: et holocaustis. Cap. viij.

A

REcordat⁹ aūt de⁹ noe cūctorūq; aīantiū, z oīm iumētor q̄ erāt cū eo in arca, adduxit spūm sup terrā, z īminute sunt aque. Et clausi sūt fontes abyssi, z cataracte celi: z phibite sunt pluuię ō celo. Reuersiq; sūt aq̄ ō terra eūtes, z redeūtes, z ceperūt minui post cētū q̄q̄ginta dies. Requieitq; arca mense septimo, viceſimo septimo die mēsis, sup montes armenię. Et vo aq̄ ibāt z decrescebāt vsq; ad decimū mensem: decimo eñ mēse prima die mēsis appuerūt cacumīa mōtuum. Cūq; trāsissent q̄draginta dies, apiens noe fenestraz arce quā fecerat, dimisit corui: q egrediebat, z ✝nō reuertebat, donec siccarent aq̄ super terrā. Emisit q̄z colūbā post eū, vt

✝ Hebrei legūt z reuertebatur.

videret si iā cessassēt aq̄ sup faciē terre. Quę cū nō inuenisset vbi regesceret pes eius, reuersa est ad eū in arcā: aq̄ eñ erāt sup vniuersam terrā: extēditq; manū suā, z apprehensam itulit i arcā. Expectatis āt vltra septē dieb⁹ alijs, rursum dimisit colūbā ex arca. Et illa venit ad eū ad vesperā portās ramū oliuę virētibus folijs in ore suo. Intellexit ergo noe q̄ cessassent aq̄ sup terrā. Expectauitq; nihilominꝰ septē alios dies: z emisit colūbā, q̄ nō est reuersa vltra ad eū. Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense prima die mensis immutę sunt aq̄ sup terrā: z aperiēs noe tectū arcę aspexit, viditq; q̄ exsiccata eēt supficies terre. Deinde scō, septimo z viceſimo die mēsis arefacta est terra. Locutꝰ est aūt dñs ad noe, dicēs, Egredere de arca tu z vxor tua, filij tui z vxores filiorꝰ tuorꝰ tecū. Cūcta aīantia quę sunt apud te. ex oī carne tā in volatilib⁹ q̄ in bestijs z vniuersis reptilib⁹ q̄ reptāt sup terrā, educ tecū, z ingredimini sup terrā. crescite z multiplicamini sup eā. Egressus est ergo noe z filij eius, z vxor illius z vxores filiorꝰ eius cum eo. Sed z oīa aīantia, iumēta z reptilia q̄ reptāt super terrā sm genꝰ suū, egressa sunt de arca. Edificauit aūt noe altare dño: z tollēs de cunctis pecorib⁹ z volucrib⁹ mundis, obtulit holocausta sup altare. Odoratusq; est dñs odorez suauitatis, z ait ad eū, Nequaq̄ vltra maledicā terrę ppt̄ hoīes: sensus eñ, z cogitatio humani cordis ī malū pna sunt ab adolescētia sua: nō igit̄ vltra puniā oēm aīam viuentē sicut feci. Cunctis diebus terrę, semētis z messis, frigus z estus, estas z hyems, nox z dies non requiescent.

Supra j.c.z.d. Infra ix.a. D

Supra vj.a.

De bñdictiōe noe: z phibitione sanguinis: z signo federis: et de vinea: z inebriatione noe: de maledictione chanaan pueri. Secūdo de chā z filijs: z vltimo de sem z terra z regione ipsorum. Caput. ix.

A

DEnedixitq; de⁹ noe z filijs ei⁹, z dixit ad eos, Crescite z multiplicamini z replete terrā. Et terror vester ac tremor sit sup cūcta aīalia terrę et sup oēs volucres celi, cū vniuersis q̄ mouet̄ sup terraz: oēs pisces maris manui vre traditi sunt. Et oē q̄ mouet z viuit, erit vobis in cibū: quasi olera virentia tradidi vobis oīa: excepto q̄ carnē cū sanguie nō comedetis. Sanguinē eñ aiar vrar regrā ō manu cūctar bestiar: z de manu hoīs: de manu viri z fratris ei⁹ regrā aīaz hoīs. Quicūq; effuderit humanū sanguinem, fundet̄ sanguis illius: ad imaginē q̄ppe dei factꝰ est hō. Vos autē crescite z multiplicamini, z igredimini super terrā z īplete eā. Hec q̄z dixit de⁹ ad noe, z ad filios ei⁹ cū eo, Ecce ego statuam pactū meū vobiscū, z cū semine vro post vos: z ad oēz aīaz viuentē q̄ est vobiscū: tā in volucrib⁹ q̄ in iumētis z pecudib⁹ terre, cūctisq; q̄ egressa sunt de arca, z vniuersis bestijs terre. Statuā pactū meū vobiscū, z nequaq̄ vltra interficiet oīs caro aqs diluuij, neq; erit deinceps diluuiū dissipās terrā. Dixitq; de⁹, Hoc est signū federis, q̄ do inter me z vos, z ad oēm aīaz viuentē q̄ est vobiscū in gñatiōes sempiternas, Arcū meū ponā in nubib⁹: z erit signū federis īter me z inter terrā. Cūq; obduxero nubibus celū, apparebit arcꝰ meus in nubib⁹, z recordabor federis mei vobiscū z cū oī aīa viuēte q̄ carnē vegetat: z nō erūt vltra aq̄ diluuij ad delendā vniuersam carnē. Eritq; arcus in nubibus, z videbo illū, z recordabor federis sempiterni q̄ pactū est inter deū, z oēm aīam viuentē vniuerse carnis q̄ est sup terrā. Dixitq; de⁹ ad noe, Hoc ē signū federis q̄ cōstitui īter me z oēz carnē sup terrā. Erāt ḡ filij noe q egressi sunt de arca, sem, cham, z iapheth. Porro chā ipe est pater chanaā. Tres isti, filij sunt noe: z ab his dissēminatum est oē genus hoīm sup vniuersam terrā. Cepitq; noe vir agricola exercere terrā, z plātauit vineā. Bibēsq; vinī inebriat⁹ est, z nudat⁹ est in tabernaculo suo. Q̄ cū vidisset chā pater chanaā, verēda scz pris sui eē nudata, nūtianit duob⁹ fratrib⁹ suis foras. At vo sem z iapheth palliū imposuerūt hūeris suis, z incedētes retrorsum, opuerūt verēda pris sui: faciesq; eor auerse erāt, z pris virilia nō viderunt. Euigilās aūt noe ex vino, cū didicisset q̄ fecerat ei filius suus minor, ait, Maledictus chanaan, seruꝰ seruorū

Supra j.c.z.viij.c.

Matth. xxvj.c. Apoca. xiij.c.

B Esaie lviij.b.

C

Eccli. xliij.d.

D

erit

erit fratrib⁹ ſuis. Dixitq; bñdict⁹ dñs deus ſem: ſit cha-
naan ſeruus eius. Dilatet deus iapheth ⁊ habitet in ta-
bernaculis ſem: ſitq; chanaan ſeruus eius. Uixit aũt noe
poſt diluuium trecẽtis qnquaginta annis. Et impleti ſunt
oẽs dies ei⁹ nõgẽtoꝝ quinquaginta annoꝝ, ⁊ mortuu⁹ eſt.

¶ De gñationib⁹ filioꝝ noe: ⁊ de diuiſione regionũ ipſorũ: primo: de iapheth ⁊ filiis ei⁹ ⁊ regione ipſorũ: vltimo de ſem. Cap. x.

A

Et ſunt gñatões filioꝝ noe, ſem, chã, ⁊ iapheth:
Natiq; ſũt eis filij poſt diluuiũ. Filij iapheth,
gomer, ⁊ magog, ⁊ madai: ⁊ iauan, ⁊ thubal, et
moſoch, ⁊ thiras. Porro filij gomer: aſchenez, ⁊
riphath, ⁊ thogorma. Filij aũt iauã, eliſa, ⁊ tharſis, cethĩ
⁊ dodanim. Ab his diuiſe ſunt ĩſule gẽtiũ in regiõib⁹ ſuis,
vnuſqſq; ſm linguã ſuã: ⁊ familias in natiõibus ſuis. Filij
aũt cham: chus: ⁊ meſraim: ⁊ phut ⁊ chanaan. Filij autem
chus, ſaba, ⁊ euila, ⁊ ſabatha, ⁊ regma, ⁊ ſabathaca. Filij
regma: ſaba, ⁊ dadã. Porro chus genuit nemrod. Ipſe ce-
pit eſſe potẽs ĩ terra: ⁊ erat robuſt⁹ venator coꝝ dño. Ab
hoc exiuit puerbiũ, q̃ſi nẽroth robuſtus venator coꝝ dño.
Fuit aũt ꝓncipiũ regni ei⁹ babylõ, ⁊ arach, ⁊ achad, ⁊ cha
lãne i terra ſennaar. De terra illa egreſſ⁹ eſt aſſur: ⁊ edifica
uit niniuẽ ⁊ plateas ciuitaꝫ ⁊ chale. Reſen q̃ꝫ iter niniuẽ
⁊ chale. Hec eſt ciuitas magna. At vo meſraim gẽuit lu-
dim, ⁊ anamin, ⁊ laabim ⁊ nephtuim, ⁊ phethruſim, ⁊ chaſ
luim, ỏ qb⁹ egreſſi ſũt philiſtijm, ⁊ caphtorim. Chanaã ãt
gẽuit ſidonẽ ꝑmogẽitũ ſuũ etheũ, ⁊ iebuſeũ, ⁊ amorrheũ, ⁊
gergeſeũ, ⁊ heueũ, ⁊ araceũ, ſineũ, ⁊ aradiũ: ſamareũ, ⁊ ama
theũ. Et ꝑ hos diſſeminati ſunt ppli chananeoꝝ. Factiq;
ſunt termini chanaã veniẽtib⁹ a ſidone gerarã vſq; ad ga-
zã, donec ĩgrediaꝫ ſodomã, ⁊ gomorrhã, ⁊ adamã, ⁊ ſebo
im vſq; laſa. Hi filij cham in cognationibus ⁊ linguis et
gñationib⁹ terriſq; ⁊ gẽtib⁹ ſuis. De ſem q̃ꝫ nati ſunt ꝑ-
oiꝝ filioꝝ heber, frẽ iapheth maioꝛe. Filij ſem, elam, ⁊ aſ-
ſur, ⁊ arphaxad, lud, ⁊ arã. Filij arã, hus, ⁊ hul, ⁊ gether, ⁊
mes. At vo arphaxad genuit ſale: de q̃ ort⁹ eſt heber. Na
tiq; ſunt heber filij duo. Nomẽ vni phaleg, eo q̃ in diebus
ei⁹ diuiſa ſit terra, ⁊ nomẽ fratris eius iectã. Qui iectã ge-
nuit elmodad, ⁊ ſaleph, ⁊ aſarmoth: iare ⁊ adorã, ⁊ vzal
⁊ decla: ⁊ hebal: ⁊ abimael: ſaba, ⁊ ophir ⁊ euila: ⁊ iobab.
Oẽs iſti filij iectã. Et fuit habitatio eoꝝ, ỏ meſſa pgẽtib⁹
vſq; ſephar montem oriẽtalem. Iſti filij ſem ſm cognatio
nes ⁊ linguas ⁊ regiões in gẽtib⁹ ſuis. Hec familie noe iu-
xta populos, ⁊ nationes ſuas. Ab his diuiſe ſunt gentes
in terra poſt diluuium.

¶ De edificatione babel: ⁊ cõfuſiõe linguarũ. De filijs ſem vſq; ad abram ⁊ fratrem eius. De morte haram qui genuit loth. De egreſſu eorum. De chaldea cum vxore ſua. Ca. xj.

A

Erat aũt terra labij vni⁹ ⁊ ſmonũeoꝝ dẽ. Cũq;
pficiſcerenꝫ de oriẽte iuenerũt cãpũ ĩ terra ſen-
naar: ⁊ habitauerũt i eo. Dixitq; alter ad ꝓ-
mũ ſuũ, Uenite faciam⁹ lateres ⁊ coquam⁹ eos
igni. Habuerũtq; lateres ꝓ ſaxis: ⁊ bitumẽ ꝓ cemẽto. Et
dixerũt, Uenite faciam⁹ nobis ciuitatẽ ⁊ turrĩ cuius culmẽ
ptingat ad celũ: ⁊ celebrem⁹ nomẽ noſtrũ añq; diuidamur
ĩ vniuerſas terras. Deſcẽdit aũt dñs vt videret ciuitatẽ ⁊
turrẽ quã edificabãt filij adã, ⁊ dixit, Ecce vn⁹ eſt ppl's et
vnũ eſt labiũ oĩb⁹. Ceperũtq; hoc facere: nec deſiſtẽt a co-
gitatiõibus ſuis doneç eas ope cõpleant. Uenite igitur de
ſcẽdam⁹ ⁊ cõfundam⁹ ibi linguã eoꝝ: vt nõ audiat vnuſq;
q̃ voce ꝓximi ſui. Atq; ita diuiſit eos dñs exillo loco in
vniuerſas terras. Et ceſſauerunt edificare ciuitatẽ. Et id
circo vocatũ eſt nomẽ ei⁹ babel: q; ibi cõfuſus eſt labiũ vni-
uerſe terre. Et inde diſpſit eos dñs ſup faciẽ cũctaꝝ regio-
nũ. Hec ſũt gñatiões ſem. Sem erat cẽtũ annoꝝ: qñ genuit
arphaxad: biẽnio poſt diluuiũ. Uixitq; ſem poſtq̃ genuit
arphaxad qngẽtis annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Porro ar
phaxad vixit trigintaqnq; ãnis: ⁊ genuit ſale. Uixitq; ar-
phaxad poſtq̃ genuit ſale q̃dringẽtis tribus ãnis: ⁊ gẽuit
filios ⁊ filias. Sale q̃ꝫ vixit triginta ãnis ⁊ genuit heber.
Uixitq; ſalé poſtq̃ genuit heber q̃dringẽtis tribus annis:
⁊ genuit filios ⁊ filias. Uixit aũt heber trigintaquatuoꝛ an
nis: ⁊ genuit phaleg. Et vixit heber poſtq̃ genuit phaleg
q̃dringentis triginta ãnis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Uixit q̃ꝫ
phaleg triginta ãnis: ⁊ genuit reu. Uixitq; phaleg poſtq̃
genuit reu, ducẽtis nouẽ annis, ⁊ genuit filios ⁊ filias. Ui-
xit aũt reu triginta duobus annis, ⁊ genuit ſarug. Uixit q̃ꝫ
reu poſtq̃ genuit ſarug, ducentis ſeptẽꝫ annis: ⁊ genuit fi-
lios ⁊ filias. Uixit vero ſarug triginta annis, ⁊ genuit na-
choꝛ. Uixitq; ſarug poſtq̃ genuit nachoꝛ, ducẽtis annis: et
genuit filios ⁊ filias. Uixit aũt nachoꝛ viginti nouẽ annis,
⁊ genuit thare. Uixitq; nachoꝛ poſtq̃ genuit thare, cẽtum
decẽ ⁊ nouẽ ãnis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Uixitq; thare ſe-
ptuaginta annis: ⁊ genuit abrã ⁊ nachoꝛ ⁊ arã. Hec ſunt ãt
gñatiões thare. Thare genuit abrã, nachoꝛ, ⁊ arã. Porro
arã gẽuit loth. Mortuuſq; eſt arã añ thare patrẽ ſuũ: ĩ ter
ra natiuitatis ſue in vr chaldeoꝝ. Duxerũt aũt abrã ⁊ na-
choꝛ vxores. Nomẽ vxoris abrã ſarai: ⁊ nomẽ vxoris na-
choꝛ, melcha, filia arã, ꝑ̃is melche ⁊ ꝑ̃is ieſche. Erat aũt
ſarai ſterilis: nec hẽbat liberos. Tulit itaq; thare abram fi
liũ ſuũ: ⁊ lot filiũ aran, filiũ filij ſui ⁊ ſarai nurũ ſuã, vxorẽ
abrã filij ſui: ⁊ eduxit eos de vr chaldeoꝝ vt irẽt in terram
chanaã. Uenerũtq; vſq; harã, ⁊ habitauerũt ibi. Et facti
ſũt dies thare ducẽtoꝝ qnq; ãnoꝝ: ⁊ mortuus eſt in harã.

¶ De egreſſu abre de chaldea: de aſcenſu eius in egyptum cum ſa rai: quam ſororem dixerat. Caput. xij.

A

Dixit aũt dñs ad abrã. Egredere ỏ terra tua ⁊ ỏ
cognatiõe tua, ⁊ de domo ꝑ̃is tui ⁊ veni in ter-
rã quã mõſtrauero tibi. Faciãq; te in gẽtẽ ma-
gnã: ⁊ bñdicã tibi ⁊ magnificabo nomẽ tuũ: eriſ
q; bñdict⁹. Bñdicã bñdicẽtib⁹ tibi, ⁊ maledicã maledicẽti
bus tibi: atq; in re benedicenꝫ vniuerſe cognationes terre.
Egreſſus eſt itaq; abrã ſicut ꝓceperat ei dñs ⁊ iuit cum eo
loth. Septuagintaqnq; annoꝝ erat abrã cũ egrederet de
harã. Tulitq; ſarai vxorẽ ſuã: ⁊ lot filiũ fratris ſui, vniuer
ſamq; ſubſtãz quã poſſederãt: ⁊ aias q̃s fecerãt ĩ harã: ⁊ egreſ
ſi ſunt vt irẽt in terrã chanaã. Cũq; veniſſent in eã: ptranſi-
uit abrã terrã vſq; ad locũ ſichem: ⁊ vſq; ad q̃ualle illuſtrẽ.
Chananeꝰ aũt tũc erat ĩ terra. Appuitq; dñs abram ⁊ di-
xit ei, Semini tuo dabo terrã hãc. Qui edificauit ibi altare
domino qui apparuerat ei. Et inde tranſgrediens ad mõ-
tem qui erat contra oriẽtem bethel: tetendit ibi taberna-
culum ſuũ ab occidẽte habens bethel: ⁊ ab oriẽte hai. Edi
ficauit quoq; ibi altare dño ⁊ inuocauit nomẽ eius. Per-
rexitq; abrã vadẽs ⁊ vltra ꝓgrediẽs ad meridiẽ. Facta eſt
aũt fames in terra. Deſcẽditq; abram in egyptũ: vt pere-
grinaret ibi. Prevaluerat enĩ fames in terra. Cũq; prope
ẽet vt ĩgrederet egyptũ dixit ſarai vxori ſue, Noui q̃ pul-
chra ſis mlier: ⁊ q̃ cũ viderint te egyptij: dicturi ſunt, vxoꝛ
illi⁹ eſt: ⁊ interficiẽt me: te reſeruabũt. Dic q̃ꝫ, obſecro te, q̃
ſoror mea ſis vt bene ſit mihi ꝓpter te: ⁊ viuat aĩa mea ob
gr̃az tui. Cũ itaq; ĩgreſſus eſſet abrã egyptũ: viderũt egy
ptij mulierẽ q̃ eſſet pulchra nimis. Et nũtiauerũt pnci-
pes pharaoni: ⁊ laudauerunt eã apud illũ. Et ſublata eſt
mulier in domũ pharaonis: abrã vo bñ vſi ſunt ꝓpter illã.
Fuerũtq; ei oues ⁊ boues ⁊ aſini ⁊ ſerui, famule ⁊ aſine et
cameli. Flagellauit aũt dñs pharaonẽ plagis maximis et
domum eius: ꝓpter ſarai vxorẽ abrã. Uocauitq; pharao

Abrā, ꝛ dixit ei, Quidnā ē hoc qđ feciſti mihi: Quare nō indicaſti mihi ꝙ vxor tua eſſet: Quā ob cām diriſti eē ſoroꝛē tuā, vt tollerē eā mihi in vxorē. nūc igit̄, ecce coniunx tua, accipe eā, ꝛ vade. Precepitq; Pharao ſup Abrā viris: ꝛ deduxerūt eū ꝛ vxorē illius, ꝛ omnia que habebat.

¶ De diuiſione Abre: et Loth diuitum: et promiſſione terre Abre. Caput xiij.

A Scēdit q; Abrā de Egypto, ipſe ꝛ vxor eius, ꝛ oīa q̄ habebat, ꝛ Lot cū eo, ad auſtralē plagaz. Erat aūt dines valde Abrā i poſſeſſiōe auri ꝛ argēti. Reuerſuſq; eſt p iter q̄ venerat, a meridie i Bethel, vſq; ad locū vbi pri⁹ fixerat tabernaculū iter Bethel ꝛ Hai: in loco altarz̄ qđ fecerat prius, ꝛ invocauit ibi nomē dñi. Sed ꝛ Lot q erat cuz Abrā, fuerunt greges ouū ꝛ armēta ꝛ tabernacla. Nec poterat eos capere terra, vt hitarēt simul: erat q; ppe ſba eoꝝ multa, ꝛ neq; bāt hitare cōiter. Añ ꝛ facta eſt rixa inter paſtores gregū Abram et Lot. Eo aūt tpe Chananeꝰ ꝛ Pherezeꝰ hitabāt in terra illa. Dixit q; Abrā ad Lot, Ne q̄ſo ſit iurgiū iter me et te, ꝛ iter paſtores meos ꝛ paſtores tuos: ff̄es em̄ ſumꝰ. Ecce vniuerſa terra coꝝ ā te ē, recede a me, obſecro. ſi ad ſiniſtram ieris, ego dexterā tenebo: ſi tu dexterā elegeris, ego ad ſiniſtrā pgā. Eleuatis itaq; Lot oculis, vidit oēm circa regionē Jordanis, q̄ vniuerſa irrigabat̄ anteq; ſubuerteret dñs Sodomā ꝛ Gomorrhā, ſicut paradiſꝰ dñi, ꝛ ſicut Egyptus venientib⁹ in Segor. Elegitq; ſibi Lot regionem circa Jordanē, ꝛ receſſit ab oriēte: diuiſiq; ſunt alteruter ā ff̄e ſuo. Abrā hitauit in terra chanaā: Lot vō morat⁹ eſt i oppidis q̄ erāt circa Jordanē, ꝛ hitauit i Sodomis. Homines aūt Sodomite peſſimi erāt, ꝛ pctōres coꝝ dño nimis. Dixitq; dñs ab Abrā poſtq; diuiſus eſt ab eo Lot, Leua oculos tuos, ꝛ vide ꝛa loco in q̄ nūc es ad aq̄lonez et meridiē, ad oriētē ꝛ occidentē. Oēm terrā quā cōſpicis, tibi dabo, ꝛ ſemini tuo vſq; in ſempiternum. Faciāq; ſemen tuū ſicut puluerē terre: ſi q̄s pōt hoīm nūerare puluerem terre, ſemē quoq; tuū numerare poterit. Surge q̄, ꝛ pambula terrā in lōgitudine ꝛ latitudine ſua: q; tibi dabꝰ ſum eam. Mouēs igitur Abram tabernaculum ſuum, venit, ꝛ habitauit iuxta cōuallē Mabre, que eſt in Hebron: edificauitq; ibi altare dño.

¶ De pugna Regum. De victoria Abre liberantis Loth: et de oblatione Melchiſedech. Caput xiiij.

Actū eſt aūt i illo tpe, vt Amraphel rex Sennaar, ꝛ Arioch rex Pōti, ꝛ Chodorlahomor rex Elamitaꝝ, ꝛ Thadal rex gētiū iniret bellū ꝛ Bara regē Sodomoꝝ, ꝛ ꝛ Berſa regē Gomorrhe, ꝛ ꝛ Senaab regē Adame, ꝛ ꝛ Semeber regē Seboim, ꝛ q; regē, Bale, ipa eſt Segor. Oēs hi ꝙuenerunt in vallē Syluestrē, q̄ nūc eſt mare ſalis. Duodecim em̄ ānis ſeruierāt Chodorlahomor, ꝛ tertiodecio āno receſſerunt ab eo. Jgit̄ q̄rtodecio āno venit Chodorlahomor, ꝛ reges q erāt cū eo: percuſſerūtq; Raphaim i Aſtaroth Carnaim ꝛ zurim cū eis, ꝛ Emin i Saue Cariathaim, ꝛ Chorrheos i mōtib⁹ Seir, vſq; ad campeſtria Pharā, q̄ eſt in ſolitudine. Reuerſiq; ſūt, ꝛ venerūt vſq; ad fontē Miſphat, ipa ē Cades: ꝛ percuſſerūt oēz regionē Amalechitaꝝ, ꝛ Amorrheoꝝ, q hitabāt i Aſaſonthamar. Et egreſſi ſūt rex Sodomoꝝ, ꝛ rex Gomorrhe, rexq; Adame, ꝛ rex Seboim, necnō ꝛ rex Bale, q̄ eſt Segor: ꝛ direxerūt aciē ꝛ eos i valle Syluestri, ſcz aduerſꝰ Chodorlahomor regē Elamitarū, ꝛ Thadal regē gētiū, ꝛ Amraphel regē Semaar, et Arioch regē Pōti: q̄tuor reges aduerſus q̄nq;. Vallis aūt Syluestris hēbat puteos mltos bitumis. Jtaq; rex Sodomoꝝ, ꝛ rex Gomorrhe terga vterūt, ceciderūtq; ibi: ꝛ q remāſerāt, fugerūt ad mōtē. Tulerūt aūt oēz ſbaz Sodomoꝝ ꝛ Gomorrheoꝝ, ꝛ vniuerſa q̄ ad cibū ptinēt, et abierūt: necnō ꝛ Lot, ꝛ ſbaz ei⁹ filiū, ff̄is Abrā, q hitabat i Sodomis. Et ecce vn⁹ q euaſerat, nūtiauit Abrā Hebreo, q hitabat i cōualle Mambre Amorrhei, ff̄is Eſchol, et ff̄is Aner: hi ei pepigerāt fed⁹ cū Abrā. Qđ cū audiſſet Abrā captū, vcz Loth ff̄em ſuū, nūerauit expeditos vnaculos ſuos trecētos decē ꝛ octo: ꝛ pſecut⁹ eſt eos vſq; Dan. Et diuiſis ſocijs, irruit ſup eos nocte: percuſſitq; eos: ꝛ pſecut⁹ eſt vſq; Choba, q̄ eſt ad leuā Damaſci. Reduxitq; oēm ſbam, ꝛ Lot ff̄em ſuū cū ſba illius, mulieres q̄z, ꝛ pplm. Egreſſus eſt āt rex Sodomoꝝ i occurſuz ei⁹ poſtq; reuerſus eſt a cede Chodorlahomor, ꝛ regū q cū eo erāt i valle Saue, q̄ eſt vallis regis. At vō Melchiſedech rex Salē, pferēs panē ꝛ vinū (erat aūt ſacerdos dei altiſſimi) bñdixit ei, ꝛ ait, Bñdict⁹ Abrā deo excelſo, q creauit celū ꝛ terrā: ꝛ bñdict⁹ deꝰ excelſus, q̄ ptegēte hoſtes i manib⁹ tuis ſūt. Et dedit ei decimas ex oīb⁹. Dixit āt rex Sodomoꝝ ad Abrā, Da mihi aīas, cetera tolle tibi. Qui rñdit ei, Leuo manū meā ad dñm deū excelſum poſſeſſorē celi ꝛ terre, ꝙ a filo ſubtegmis vſq; ad corigiā calige, nō accipiā ex oībus q̄ tua ſunt ne dicas, Ego ditaui Abrā. exceptis his q̄ comederūt iuuenes, ꝛ ptibus virorꝝ q venerūt mecuz. Aner, Eſchol, ꝛ Mambre: iſti accipiant partes ſuas.

¶ De promiſſione facta a Deo Abre: ꝙ ſemē ſuū ſicut ſtellas celi multiplicaret: Et de ſigno dato ad hoc ꝙ filij eius deberent pegrinari in terra non ſua: Et de firma promiſſione terre Chanaan poſſidente per filios. Caput xv.

Js itaq; trāſactz̄, factꝰ eſt ſmo dñi ab Abrā, p viſionē dicēs, Noli tiere Abrā, ego ptector tuꝰ ſū, ꝛ merces tua magna nimis. Dixitq; Abrā, Dñe deꝰ qđ dabz̄ mihi: ego vadā abſq; liberz̄: ꝛ filiꝰ procuratoris domꝰ mee, iſte Damaſcꝰ Eliezer. Addiditq; Abrā, Mihi āt ñ ōdiſti ſemē, ꝛ ecce vnaculꝰ meꝰ, heres meꝰ erit. Statimq; ſmo dñi factꝰ eſt ad eū, dicens, Nō erit h̄ heres tuꝰ: ſz q egrediet̄ de vtero tuo, iſte hēbis hr̄dē. Eduxitq; eū foras, ꝛ ait illi, Suſpice celū, ꝛ numera ſtellas ſi potes: ꝛ dixit ei, Sic erit ſemē tuū. Credidit Abrā deo, ꝛ reputatū ē illi ad iuſtitiā. Dixitq; ad eū, Ego dñs q eduxi te de Ur Chaldeoꝝ, vt darē tibi terrā iſtā, et poſſideres eā. At ille ait, Dñe deꝰ, vñ ſcire poſſum ꝙ poſſeſſurꝰ ſum eā: ꝛ Et rñdēs dñs, Sume (ingt) mihi vaccā trienē, ꝛ caprā trimā, ꝛ arietē annoꝝ triū, turturē quoq; et columbā. Qui tollēs vniuerſa h̄, diuiſit ea p mediū, ꝛ vtraſq; ptes ꝰ ſe altrinſecꝰ poſuit: aues aūt nō diuiſit. Deſcenderūtq; volucres ſup cadauera, ꝛ abigebat eas Abrā. Cūq; ſol occūberet, ſopor irruit ſup Abrā, ꝛ horror magnꝰ et tenebroſꝰ inaſit eū. Dictū q; eſt ad eū, Scito pnoſcēs, ꝙ peginū futuꝝ ſit ſemē tuū i terra nō ſua: ꝛ ſubijciēt eos ſeruituti, ꝛ affligēt q̄drigēt̄z̄ ānis. Uerūtñ gētē cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: ꝛ poſt h̄ egrediāt cū magna ſba. Tu āt ibis ad pres tuos i pace, ſepult⁹ in ſenectute bona. Bñatione aūt q̄rta reuertent huc: necdū em̄ cōplete ſunt iniquitates Amorrheoꝝ vſq; ad pñs tps. Cū q̄ occubuiſſet ſol, facta ē caligo tenebroſa, ꝛ appuit cliban⁹ fumās, ꝛ lāpas ignis trāſiēs iter diuiſiones illas. In illo die pepigit dñs fed⁹ cuz Abrā, dicēs, Semini tuo dabo terrā hanc a fluuio Egypti vſq; ad fluuiū magnū Euphratē, Cineos, ꝛ Cenezeos Cedmoneos, ꝛ Hetheos, ꝛ Pherezeos, Raphaim q̄z ꝛ Amorrheos, ꝛ Chananeos, ꝛ Gergeſeos, ꝛ Jebuſeos.

¶ De conceptu agar: et fuga eius: et natiuitate Jſmael. Ca. xvj.

Dixit Sarai vxor Abrā nō gēuerat ſibi libos: ſz hns ancillā Egyptiaz̄ noīe Agar, dixit marito ſuo, Ecce, conclusit me dñs, ne parerē: ingredere ad ancillā meā, ſi forte ſaltē ex illa ſuſcipiā filios. Cūq; ille acqeſceret depcāti, tulit Agar Egyptiā ancillā ſuā poſt annos decē q̄ hitare cepant i terra Chanaā: ꝛ dedit eā viro ſuo vxorē. Qui ingreſſus eſt ad eā. At illa conceпiſſe ſe vidēs, ōſperit dñaz ſuā. Dixitq; Sarai ad Abrā, Jniq̄ agis ꝰ me: ego dedi ancillā meā i ſinū tuū, q̄ vidēs ꝙ conceperit, deſpectui me hz. iudicet dñs inter me ꝛ te. Cui rñdēs Abrā, Ecce (ait) ancilla tua in manu tua eſt, vtere ea vt libet. Affligēte igit̄ eā Sarai, fugā iniit. Cūq; inuenisſet eā āgel⁹ dñi iuxta fontē aq̄ i ſolitudie q̄ eſt i via Sur, in deſerto, dixit ad illā, Agar ancilla Sarai, vñ venis: ꝛ q̄ vadis: Que rñdit, A facie Sarai dñe mee ego fugio. Dixitq; ei angel⁹ dñi, Reuertere ad dñaz tuā, ꝛ humiliare ſub manu illi⁹. Et rurſuz, Multiplicās (ingt) multiplicabo ſemen

tuum, et

Supra xij.a
Supra xij.b. Infra xv.b. ꝛ xxvj.a.
Hebre. vij.b.
Supra xij.b. et xiij.d. Infra xxvj.a
Deuter. xxxiij.b.
Roma. iij.c.
Roma. iiij.a.
Galath. iij.a.
Jacobi ij.d
Supra xj.d.
Actuum vij.a.
Exodi xij.f.

tuū,et nō nūerabit̄ ꝓ multitudīe. Ac dein ceps, Ecce(ait) ꝯcepisti ⁊ pies filiū:vocabisqꝫ nomē ei⁹ Jsmahel,eo ꝙ audierit dñs afflictionē tuā. Hic erit fer⁹ hō:man⁹ ei⁹ ꝫ oēs, ⁊ man⁹ oīm ꝫ eū:⁊ e regiōe vniuersoꝝ fratrū suoꝝ figet tabernacula. Uocauit aūt nomē dñi q loq̄bat̄ ad eā, Tu de⁹ q vidisti me. Dixit eñ, Profecto hic vidi posteriora vidētis me. Propterea appellauit puteū illū, Puteū viuētis ⁊ vidēt̄ me. ipse est iter Cades ⁊ Barad. Pepitqꝫ Agar Abre filiū:q vocauit nomē ei⁹ Jsmahel. Octoginta ⁊ sex annoꝝ erat Abrā qñ peperit ei Agar Jsmahelem.

Galat. iij.c.

De mutatiōe nois:⁊ circūcisiōe:⁊ ꝓmissione Jsaac. Ca.xvij.

A

Ecclī. xlvij.c. Ro.iij.c

Postq̄ vo nonaginta ⁊ nouē annoꝝ esse ceperat, appuit ei dñs:dixitqꝫ ad eū, Ego de⁹ oipotēs: ambula corā me, ⁊ esto pfect⁹. Ponāqꝫ fedus meū inter me ⁊ te, ⁊ multiplicabo te vehemēter nimis. Cecidit Abrā ꝓn⁹ in faciē. Dixitqꝫ ei deus, Ego sum, ⁊ pactū meū tecū, erisqꝫ pater multaꝝ gentiū. Nec vltra vocabit̄ nomē tuū Abrā:sꝫ appellaberis Abrahā: qꝛ patrē mlt̄aꝝ gētiū cōstitui te. Faciāqꝫ te crescere vehementissime:⁊ ponam te in gentibus, regesqꝫ ex te egredientur. Et statuam pactum meum inter me ⁊ te, ⁊ inter semē tuum post te ī gñatiōib⁹ suis federe sempiterno: vt sim de⁹ tu⁹ ⁊ semis tui post te. Daboqꝫ tibi ⁊ semini tuo post te terram pegrinatiōis tue, oēm terrā Chanaā in possessionem eternā, eroqꝫ de⁹ eoꝝ. Dixit iteꝝ de⁹ ad abrahā, Et tu ꝙ custodies pactū meū, ⁊ semē tuū post te ī gñatiōib⁹ suis. Hoc ē pactū meū qđ obseruabitis iter me ⁊ vos ⁊ semē tuū post te, Circūcidet̄ ex vobis oē masculinū:⁊ circūcidetis carnē ꝓputij vr̄i, vt sit ī signū federis iter me ⁊ vos. Infans octo dieꝝ circūcidet̄ ī vobis, oē masculinū ī gñatiōib⁹ vr̄is: tā vnacul⁹ ꝙ emptiti⁹ circūcidet̄, ⁊ qcūqꝫ nō fuerit de stirpe vr̄a:eritqꝫ pactū meū ī carne vr̄a ī fed⁹ eternū. Masculus cuius ꝓputij caro circūcisa nō fuerit, delebit̄ aīa illa ꝺ populo suo:qꝛ pactū meū irritū fecit. Dixit qꝫ de⁹ ad Abrahā, Sarai vroꝛē tuā nō vocabis Sarai, sꝫ Sarā. Et bñdicā ei, ⁊ ex illa dabo tibi filiū, cui bñdict⁹ suꝫ, eritqꝫ in nationes, ⁊ reges ppl̄oꝝ orient̄ ex eo. Cecidit Abrahā ī faciē suā ⁊ risit:ī corde suo dicēs, Putasne cētenario nasceť filiꝰ:⁊ Sara nonagenaria piet:? Dixitqꝫ ad deū, Utinā Jsmahel viuat corā te. Et ait de⁹ ad Abrahā, Sara vroꝛ tua pariet tibi filiū, vocabisqꝫ nomē ei⁹ Jsaac, ⁊ constituā pactū meū illi ī fed⁹ sēpiternū, ⁊ semīni ei⁹ post eū. Sup Jsmahel qꝫ exaudiui te. ecce bñdicā ei, ⁊ augebo ⁊ multiplicabo eū valde:duodecī duces gīabit, ⁊ faciā illū ī gētē magnā. Pactū vo meū statuā ad Jsaac quē piet tibi Sara tpe isto ī anno altero. Cūqꝫ finit⁹ eēt ꝓmo loq̄ntis cū eo, ascēdit de⁹ ad Abrahā. Tulit āt Abrahā Jsmahel filiū suū, ⁊ oēs vnaculos dom⁹ sue, vniuersosqꝫ q̄s emerat, ⁊ cūctos mares ex oībus viris dom⁹ sue:⁊ circūcidit carnē ꝓputij eoꝝ statim in ipsa die, sicut ꝓceperat ei deus. Abrahā nonaginta ⁊ nouē erat annoꝝ, qñ circūcidit carnē ꝓputij sui. Et Jsmahel filius suus tredecim annos ipleuerat tpe circūcisionis sue. Eadem die circūcisus est Abraham ⁊ Jsmahel filius ei⁹. Et omnes viri domus illius, tam vernaculi q̄ emptitij, et alieni ge ne pariter circuncisi sunt.

B

D

De tribus viris qui apparuerūt Abrahe:et de confabulatione dei et Abrahe super interitu Sodome. Ca.xviij.

Apparuit āt ei dñs ī qualle ⁊ Mābre sedēti ī ostio tabernaculi sui ī ipo feruoꝛe diei. Cūqꝫ eleuasset oculos, appuerūt ei tres viri stātes ꝓpe eū: q̄s cū vidisset, cucurrit ī occursuꝫ eoꝝ ꝺ ostio tabernaculi sui, ⁊ adorauit in terra. Et dixit, Dñe, si inueni gr̄aꝫ ī oc̄lis tuis, ne trāseas ꝙuū tuū:sꝫ afferā paurillū aq̄, ⁊ lauent̄ pedes vr̄i, ⁊ requiescite sub arboꝛe. Ponāqꝫ buccellā panis, ⁊ ꝫfortet̄, cor vr̄m, postea trāsibitis:idcirco eñ declinastis ad seruū vestrū. Qui dixerūt, Fac vt loquut⁹ es. Festīauit abrahā ī tabernaculū ad Sarā, dixitqꝫ ei, Accelera, tria sata simule ꝫmisce, ⁊ fac subcinerit̄ios panes. Ipse vo ad armētū cucurrit, ⁊ tulit inde vitulū tenerrimum ⁊ optimū:deditqꝫ puero, q festinauit ⁊ coxit illū. Tulit q̄qꝫ butyꝝ, ⁊ lac, ⁊ vitulū quē coxerat, ⁊ posuit corā eis:ipe vero stabat iuxta eos sub arboꝛe. Cūqꝫ cōedissēt, dixerūt ad eū:Ubi est Sara vroꝛ tua:? Ille rñdit, Ecce ī tabernaculo est. Qui dixit, Reuertēs veniā ad te tpe isto vita comite, ⁊ habebit filiū Sara vroꝛ tua. Quo audito, Sara risit post ostiū tabernaculi. Erāt aūt ambo senes ꝓuectiqꝫ etatis, ⁊ desierant Sare fieri muliebria. Que risit occulte, dicens, Postq̄ cōsenui, ⁊ dñs meus vetulus est, voluptati operā dabo:? Dixit aūt dñs ad Abrahā, Quare risit Sara, dicēs, Nū ve paritura sū anus:? Nūqd deo qq̄ est difficile:? Juxta cōdictū reuertar ad te hoc eodē tpe vita comite, et hēbit Sara filiū. Negauit Sara, dicēs, Nō risi:timore perterrita. Dñs aūt, Nō est (iqt) ita:sed risisti. Cū ꝙ surrexissent inde viri, direxerūt oc̄los cōtra Sodomā:⁊ Abrahā simul gradiebat̄ deducēs eos. Dixitqꝫ dñs, Nū celare, potero Abrahā q̄ gestur⁹ suꝫ:cū futur⁹ sit ī gētē magnā ac robustissimā, ⁊ bñdicēde sint in illo oēs nationes terre:? Scio eñ qđ ꝓceptur⁹ sit filiꝭ suis, ⁊ domui sue post se, vt custodiāt viā dñi, ⁊ faciāt iudiciū ⁊ iustitiā:vt adducat dñs ꝓpter Abrahā oīa q̄ locut⁹ est ad eū. Dixit itaqꝫ dñs, Clamoꝛ Sodomoꝝ ⁊ Gomorrheoꝝ multiplicat⁹ est, ⁊ pctm̄ eoꝝ aggrauatū est nimis. Descēdā ⁊ videbo, vtrū clamoꝛē q̄ venit ad me, ope ꝫpleuerit:an nō est ita, vt sciā. Cōuerterūtqꝫ se inde, ⁊ abierūt Sodomā:Abrahā vero adhuc stabat corā dño. Et approꝑinquās ait, Nūqd pdes iustū cum ipio:? Si fuerint q̄q̄ginta iusti in ciuitate, pibūt simul:? et nō parces loco illi ꝓpter q̄q̄ginta iustos, si fuerit ea:? Absit a te vt rē hāc facias, ⁊ occidas iustū cū ipio, fiatqꝫ iustus sicut ipius. nō est hoc tuū, q iudicas oēm terrā:nequa q̄ facias iudiciū hoc. Dixitqꝫ dñs ad eū, Si inuenero Sodomis q̄q̄ginta iustos ī medio ciuitatis, dimittā oī loco ꝓpter eos. Rñdēsqꝫ abrahā, ait, Qꝛ semel cepi, loq̄r ad dñm meū, cū sim puluis ⁊ cinis. Quid si minus q̄q̄ginta iustis q̄qꝫ fuerit:? delebis ꝓpter q̄dragīta q̄qꝫ vniuersam vrbē:? Et ait, Nō delebo, si inuenero ibi q̄dragīta q̄qꝫ. Rursūqꝫ locut⁹ ē ad eū, Si aūt q̄dragīta ibi inēti fuerit, qđ facies:? Sit, Nō pcutiā ꝓpter q̄dragīta. Ne q̄so (iqt) īdigneris domīe, si loq̄r. Quid si ibi inēti fuerit triginta:? Rñdit, Nō faciā, si inuenero ibi trigīta. Qꝛ semel (ait) cepi, loq̄r ad dñm meū. Quid si ibi inuenti fuerit viginti:? Ait, Nō interficiā ꝓpter viginti. Obsecro (inqt) ne irascaris domine, si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi decem:? Et dixit, Nō delebo ꝓpter decē. Abīitqꝫ dñs postq̄ cessauit loq ad Abrahā:⁊ ille reuersus est in locum suum.

C

Ca.Sum. De subuersione Sodomoꝝ ⁊ liberatione Lot:et stupro filiarum eius. Ca.xix.

A

Enerūtqꝫ duo angeli Sodomā vespere, sedēte Lot in foꝛib⁹ ciuitatis. Qui cū vidisset eos, surrexit, ⁊ iuit obuiā eis:adorauitqꝫ pn⁹ in terraꝫ, ⁊ dixit, Obsecro dñi, declinate in domum pueri vestri, ⁊ manete ibi:lauate pedes vr̄os, ⁊ mane ꝓficiscemini in viam vr̄am. Qui dixerūt, Minime, sed in platea manebim⁹. Cōpulit illos oppido vt diuerterēt ad eū:ingressisqꝫ domū illi⁹, fecit ꝙuiuū, ⁊ coxit azima, ⁊ comederunt. Pri⁹ aūt q̄ irēt cubitū, viri ciuitatis vallauerūt domū illius, a puero vsqꝫ ad senē, oīs ppl̄s simul. Uocaneruntqꝫ Lot, ⁊ direť ei, Ubi sūt viri q̄ introieť tad te nocte:educ il-

B

los huc, vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Lot, post tergũ accludẽs ostiũ, ait, Nolite qso ffres mei, nolite malũ hoc facere. Habeo duas filias, q̃ nõdũ cognouerũt virũ: educã eas ad vos, z abutimini eis sicut vobis placuerit, dũmõ viris istis nihil mali faciatis: q̃ ingressi sũt sub vmbra culminis mei. At illi dixerũt, Recede illuc. Et rursus. Ingressus es (iquiũt) vt aduena, nũqd vt iudices: te ergo ipm magis q̃ hos affligemus. Vimq; faciebãt Lot vehemẽtissime: iãq; ppe erat vt effringerẽt fores. Et ecce miserũt manũ viri, z introduxerũt ad se Lot, clauserũtq; ostiuz: z eos q̃ foris erãt, percusserũt cecitate a mĩmo vsq; ad maximũ, ita vt ostiũ inuenire nõ possent. Dixerũt aũt ad Lot, Habes hic quẽpiã tuorũ genez, aut filios aut filias: oẽs q̃ tui sunt, educ de vrbe hac: delebimus eñ locũ istũ, eo q̃ increuerit clamor eoz coram dño, q̃ misit nos vt pdam illos. Egressus itaq; Lot, locut⁹ est ad generos suos q̃ accepturi erant filias eius, z dixit, Surgite, z egredimini de loco isto, q̃: delebit dñs ciuitatẽ hãc. Et visus est eis q̃si ludens loq. Cũq; ẽet mane, cogebãt eũ angeli, dicentes, Surge, tolle vxorẽ tuã z duas filias q̃s hẽs: ne z tu pariter peas in scelere ciuitatis. Dissimulãte illo, apprehẽderũt manũ eius, z manum vxoris, ac duaz filiaz eius, eo q̃ parceret dñs illi: eduxerũtq; eũ, z posuerũt extra ciuitatẽ. Jbiq; locuti sunt ad eũ, dicẽtes, Salua aiam tuam: noli respicere post tergũ, nec stes i oi circa regione: sz i mõte saluũ te fac, ne z tu simul pereas. Dixitq; Lot ad eos, Queso dñe mi, q̃z inuenit seruus tu⁹ gratiã coram te, z magnificasti miaz tuã quã fecisti mecũ vt saluares aiam meã, nec possũ in mõte saluari, ne forte apprehẽdat me malũ z moriar: Est ciuitas hec iuxta, ad quã possũ fugere, pua, z saluabor in ea: nunqd nõ modica est, z viuet aia mea: Dixitq; ad eum, Ecce ẽt in hoc suscepi pces tuas, vt nõ subuertã vrbẽ p q̃ locutus es. Festina, z saluare ibi: q̃ non potero facere qcquã, donec ingrediaris illuc. Jdcirco vocatũ est nomẽ vrbis illi⁹ Segor. Sol egressus ẽ sup terrã, z Lot ingressus est Segor. Jgit dñs pluit sup Sodomã z Gomorrhã sulphur, z ignẽ, a dño de celo: z subuertit ciuitates has, z oẽm circa regionem, vniuersos habitatores vrbiũ, z cũcta terre virentia. Respiciẽsq; vxor ei⁹ post se, versa est in statuam salis. Abrahã aũt q̃surgẽs mane vbi steterat pri⁹ cũ dño, intuitus est Sodomã z Gomorrhã, z vniuersã terrã regiõis illius: viditq; ascẽdẽtẽ fauillã de terra q̃si fornacis fumum. Cũ eñ subuerteret dñs ciuitates regiõis illi⁹, recordatus est Abrahe: z liberauit Lot de subuersiõe vrbiũ, i q̃b⁹ habitauerat. Ascẽditq; Lot de Segor, z mãsit in monte, duo quoq; filie ei⁹ cũ eo (timuerat eñ manere in Segor) z mansit i spelũca, ipse, z due filie ei⁹ cũ eo. Dixitq; maior ad minorẽ, Pater noster senex est, z null⁹ virox remãsit in terra q̃ possit ingredi ad nos iuxta morem vniuerse terre. Veni, inebriem⁹ eũ vino, dormiamusq; cũ eo: vt seruare possim⁹ ex ipẽ nostro semẽ. Dederũt itaq; patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior, dormiitq; cũ patre: at ille non sensit, nec q̃n accubuit filia, nec q̃n surrexit. Altera quoq; die dixit maior ad minorẽ, Ecce dormiui heri cum patre meo, dem⁹ ei bibere vinũ ẽt hac nocte, z dormies cũ eo, vt saluem⁹ semẽ de ipẽ nõstro. Dederũt z illa nocte pri suo bibere vinũ, i gressaq; mior filia, dormiit cũ eo: z nec tũc q̃ dẽ sensit q̃n accubuerit, vel q̃n illa surrexerit. Cõceperunt g̃ due filie Lot de ipẽ suo. Pepitq; maior filiũ, z vocauit nomẽ ei⁹ Moab: ipse est pr̃ Moabitaz vsq; in pñtẽ diẽ. Et minor q̃z peperit filiũ, z vocauit nomen eius †Ammõ, id est fili⁹ populi mei: ipse est pater Ammonitarum vsq; hodie.

De subuersione Sodomorum z liberatione Lot: z stupro filiarum eius. Cap. xix.

Profect⁹ ide Abrahã i terrã australẽ, habitauit inter Cades z Sur: z peregrinat⁹ est i Gerar. Dixitq; de Sara vxore sua, Soror mea ẽ. Misit ergo Abimelech rex Gerare, z tulit eã. Venit aũt de⁹ ad Abimelech p sõniũ nocte, z ait illi, En morieris pp mulierẽ quã tulisti: hz eñ virũ. Abimelech vero nõ tetigerat eã, z ait, Dñe, nũ gẽtẽ ignorãtẽ z iustã interficies? Nõne ipse dixit mihi, Soror mea est: z ipsa ait, Frat meus est: z in simplicitate cordis mei, z mũditia manuũ mearz feci hoc. Dixitq; ad eũ de⁹, Et ego scio q̃ simplici corde feceris: z ideo custodiui te, ne peccares in me, z non dimisi vt tãgeres eã. Nũc ergo redde viro suo vxorẽ, q̃: pphet⁹ est: z orabit pte, z vives. si aũt nolueris reddere, scito q̃ morte morieris tu z oia q̃ tua sunt. Statimq; de nocte cõsurgẽs Abimelech, vocauit oẽs seruos suos: z locut⁹ est vniuersa verba hec in auribz eoz, timuerũtq; oẽs viri valde. Vocauit aũt Abimelech ẽt Abrahã, z dixit ei, Quid feci sti nobis. qd peccauim⁹ in te, q̃ in duxisti sup me z sup regnũ meũ peccatũ grãde: q̃ nõ debuisti facere, fecisti nobis. Rursumq; expostulãs ait, Quid vidisti, vt hoc faceres? Rñdit Abrahã, Cogitaui mecũ, dicẽs, Forsitan nõ est timor dei in loco isto, z iterficiẽt me ppter vxorẽ meã: alias aũt z vere soror mea est, filia patris mei, z non filia matris mee z duxi eã in vxorẽ. Postq; aũt eduxit me deus de domo patris mei, dixi ad eã, Hãc mĩam facies mecũ, In oi loco ad quẽ ingrediemur, dices q̃ frater tu⁹ sim. Tulit igitur Abimelech oues z boues z seruos z ancillas, et dedit Abrahã: reddiditq; illi Sarã vxorẽ suã, z ait, Terra coram vobis est, vbicũq; tibi placuerit, habita. Sare autez dixit, Ecce mille argẽteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamẽ oculoz ad oẽs q̃ tecũ sunt: z quocũq; perrexeris, memẽto te deprehẽsam. Orãte aũt Abrahã, sanauit deus Abimelech z vxorẽ, ancillasq; eius: z pepererũt. cõcluserat enim deus oẽm vulua domus abimelech ppter Sarã vxorẽ abrahe.

De natiuitate Jsaac z electione agar cũ filio. De federe inito inter abrahã z abimelech ad puteum iuramenti. Cap. xxj.

Visitauit aũt dñs Sarã sicut pmiserat: z ipleuit q̃ locut⁹ est. Cõcepitq; z pepit filiũ i senectute sua, tpe q̃ pdixerat ei de⁹. Vocauitq; Abrahã nomen filij sui quẽ genuit ei Sara, Jsaac. z circũcidit eum octauo die, sicut pcepat ei de⁹ cũ cẽtũ esset annoz. hac qppe etate pris, nat⁹ est Jsaac. Dixitq; Sara, Risum fecit mihi de⁹ quicunq; audierit, corridebit mihi. Rursumq; ait, Quis auditur⁹ crederet Abrahã q̃ Sara lactaret filiũ quẽ pepe rit ei iã seni? Creuit igit puer, z ablactat⁹ est: fecitq; Abrahã grãde conuiuiũ i die ablactatiõis ei⁹. Cũq; vidisset Sara filiũ Agar Egyptie ludẽtẽ cũ Jsaac, dixit ad Abrahã, Ejce ancillã hãc, z filiũ ei⁹: nõ eñ erit fili⁹ ancille cum filio meo Jsaac. Dure accepit hoc Abrahã p filio suo. Cui dixit de⁹, Nõ tibi videat aspex sup puero z sup ancilla tua: oia q̃ dixerit tibi Sara, audi vocẽ ei⁹: q̃ i Jsaac vocabit⁹ tibi semẽ. Sz z filiũ ancille faciã i gẽtẽ magnã, q̃: semẽ tuum est. Surrexit itaq; Abrahã mane, z tollẽs panẽ, z vtrẽ aq̃, iposuit scapule ei⁹, tradiditq; puer, z dimisit eã: q̃ cũ abiisz errabat i solitudie Bersabee. Cũq; consumpta eẽt aq̃ i vtre abiecit puerũ subter vnã arborẽ q̃ ibi erat. Et abiit, seditq; e regiõe procul q̃tũ pt arc⁹ iacere. dixit enim, Nõ videbo mortẽtẽ puer. z sedẽs ꝛ leuauit vocẽ suã, z fleuit. Exaudiuit aũt de⁹ vocẽ pueri: vocauitq; ãgel⁹ dñi Agar ó celo, dicẽs, Quid agis Agar? noli timere: exaudiuit enim de⁹ vocẽ pueri de loco in q̃ est. Surge, tolle puerũ, z tene manũ illi⁹: q̃ in gentẽ magnã faciã eũ. Aperuitq; oculos ei⁹ de⁹: q̃ vidẽs puteũ aq̃, abiit, z ipleuit vtrẽ, deditq; puero bibere. Et fuit de⁹ cũ eo: q̃ creuit, z morat⁹ est i solitudie, factusq; ẽ iuuenis sagittari⁹. Habitauitq; in deserto Pharã, z accepit illi mr̃ sua vxorẽ ó terra egypti. Eodẽ tpe dixit abimelech, z Phichol princeps exercit⁹ ei⁹ ad abrahã, Deus tecũ est i vniuersis q̃ agis. Jura ergo p deum, ne noceas mihi z posteris meis, stirpiq; mee: sz iuxta miam quã feci tibi, facies mihi z terre in qua versat⁹ es aduena. Dixitq; Abrahã, Ego iurabo. Et increpauit Abimelech ppter puteũ aque quẽ vi abstulerant serui ei⁹. Rñditq; Abimelech, Nescini q̃s fecerit hãc rez: sz z tu nõ indicasti mihi, z ego non audiui pter hodie. Tulit itaq; Abrahã oues z boues, z dedit Abimelech: percusserũtq; ambo fedus. Et statuit abraham septẽ agnas gregis seorsũ. Cui dixit abimelech, Quid sibi volũt septem agne iste, q̃s stat feci sti seorsũ? at ille, septẽ (inquit) agnas accipies de manu mea: vt sint mihi i testimõiũ qm̃ ego fodi puteum istũ. Jdcirco

ij. Petri ij. b. L Sapien. xix. c. D Sapiẽt. x. a. E Sapien. x. a Esaie xvij. d. Jheremi. xxj. f. Ezechi. xvj. f. Osee xj. c. F Amos iiij. d. Luce xvij. f. Jud. j. c. Luce xvij. g. Supra xviij. a. G

† Heb. Benammi. A

Ps Galath. iij. d. L Supra xij. c. L Supra xx. d. D Supra xvij. c. et xviij. b. Galath. iiij. c. Hebre. xi. c. Mat. j. a Supra xvij. d. B Galath. iiij. d. Roma. ix. b. Hebre. xj. d.

istū. Idcirco vocat⁹ est loc⁹ ille Bersabee: q⁹ ibi vter⁹q; iurauit. Et iierūt fed⁹ p puteo iurisiurrexit aūt Abimelech & phichol princeps exercit⁹ ei⁹, reuersiq; sūt i trā palestinoꝝ. Abrahā vo plātauit nem⁹ i bersabee, & inuocauit ibi nomē dñi dei eterni. Et fuit colonus tere palestinoꝝ dieb⁹ multis.

¶ Tentatur fides Abrahe. Arietе immolato pro filio Melcham genuisse nuntiatur. Caput xxij.

A Iudith viij.c. Hebre. xj.d.

QVe post⁹ gesta sunt, tētauit de⁹ Abrahā, & dixit ad eū, Abrahā Abrahā. At ille rndit, Adsum. Ait illi, Tolle filiū tuū vnigenitū quem diligis Isaac, & vade i terrā Visiōis: atq; ibi offeres eū i holocaustū sup vnū mōtium quē mōstrauero tibi. Igit Abrahā de nocte cōsurgēs strauit asinū suū: ducens secū duos iuuenes, & Isaac filiū suū: cūq; cōcidisset ligna in holocaustū, abijt ad locū quē p̄ceperat ei de⁹. Die aūt tertio, eleuatis oculis, vidit locū procul, dixitq; ad pueros suos, Expectate hic cū asino: ego aūt & puer illuc vsq; properantes, postq; adorauerim⁹, reuertamur ad vos. Tulit q̄s ligna holocausti, & iposuit sup Isaac filiū suū: ipse vo portabat i manib⁹ ignē & gladiū. Cūq; duo pgerēt simul, dixit Isaac pri suo, Pr̄ mi. At ille rndit, Quid vis fili? Ecce (ingt) ignis & ligna: vbi ē victia holocausti? Dixit aūt abrahā, De⁹ p̄uidebit sibi victimā holocausti, fili mi. Pergebāt q̄ parit: & venerūt ad locū quē ostēderat ei de⁹, i q̄ edificauit altare, & desup ligna cōposuit: cūq; colligasset Isaac filiū suū, posuit eū i altare sup struē lignoꝝ. Extenditq; manū, & arripuit gladiū vt īmolaret filiū suū. Et ecce angelus dñi de celo clamauit, dicēs, Abrahā Abrahā. Qui rndit, Adsū. Dixitq; ei, Nō extēdas manū tuā sup puerum, neq; facies illis q̄q̄: nūc cognoui q⁹ timeas deū, & nō pepcisti vnigēito filio tuo ppt̄ me. Leuauit Abrahā oculos suos, viditq; post tergū arietē iter vep̄s, herētē cornib⁹: quē assumēs, obtulit holocaustū p filio. Appellauitq; nomen loci illi⁹, Dñs videt. Vñ vsq; hodie dicit, In mōte Dñs videbit. Vocauit aūt āgel⁹ dñi Abrahā scōo de celo, dicens, Per memetipsū iurauī dicit dñs: qa fecisti hāc rē, & nō pepcisti filio tuo vnigenito, bñdicā tibi, & multiplicabo semen tuū sicut stellas celi, & velut arenā q̄ ē i litore marīs: possidebit semēt tuū portas īimicoꝝ suoꝝ, & bñdicent i semine tuo oēs gētes terre, qa obedisti voci mee. Reuers⁹ ē Abrahā ad pueros suos, abieq; Bersabee simul: & habitauit ibi.

Psal. cxviij.a. Luc.j.g. D Eccle. xlviij.d. Hebre. vj.c. j. Mac. ij.f. Luc.j.e. Act. iij. d. Eccle. xliij.d.

His itaq; gestis, nūtiatū ē Abrahā q⁹ & Melcha q̄s genuisset filios Nachor frī suo, Hus p̄mogenitū, & Buz fratrem eius, & Camuel p̄rem Syroꝝ, & Chased, & Azau, Phseldas q̄s & Jedlaph, ac Bathuel, de q̄ nata ē Rebecca. octo istos genuit Melcha, Nachor frī Abrahā. Concubia vo illi⁹ noīe Roma, pepit tabee & Gaā & Thaas & maacha.

¶ Sara mouit. emit Abrahā agrū sepl'ture a filijs heth. Ca. xxiij.

VIxit aūt Sara cētū vigīti septē annis. Et mortua ē i ciuitate Arbee, q̄ ē Hebrō, i terra Chanaā: venitq; Abrahā vt plāgeret & fleret eā. Cūq; surrexisset Abrahā ab officio funeris, locutus ē ad filios Heth, dicēs, Aduena sū & pegrin⁹ apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscū, vt sepeliā mortuū meum. Rndēr⁹q; filij Heth, dicētes, Audi nos dñe, p̄nceps dei apud nos: i electis sepl'chris nr̄is sepeli mortuū tuū, nullus q̄ te phibere potit q̄n in monumento ei⁹ sepelias mortuū tuū. Surrexit Abrahā, & adorauit ppl'm trē, filios videlz heth: dixitq; ad eos, Si pl̄z aīe vr̄e vt sepeliā mortuū meū audite me, & īcedite p me apud Ephrō filiū Seor: vt det mihi spelūcā duplicē quā hz i extrema pte agri sui: pecūia digna tradat eā mihi coram vob⁹ i possessionē sepulchri. Habitabat aūt Ephrō in medio filioꝝ Heth: rndītq; Ephrō Hethe⁹ ad Abrahā cūctis audiētib⁹ q̄ ingredieb. portā ciuitatis illi⁹, dicēs, Neq̄q̄ ita fiet dñe mi, sz tu magis ausculta q̄ loq̄r, Agrū trado tibi, & spelūcā q̄ i eo est, p̄ntib⁹ filijs ppli mei, sepeli mortuū tuū. Adorauit Abrahā coram dño & populo trē. Et locut⁹ ē ad Ephrō circūstāte plebe ei⁹, Queso vt audias me, Dabo pecuniā p agro, suscipe eā, & sic sepeliā mortuū meū in eo. Rndītq; Ephron, Dñe mi, audi me, Terra quā postulas q̄drīgētos siclos argēti vz: istō ē p tiū inter me & te, sz q̄ tū ē hoc: sepeli mortuū tuū. Q̄ cū audisset Abrahā, appēdit pecuniā quā Ephrō postulauerat, audiētib⁹ filijs Heth, q̄drīgētos siclos argēti p bate mōete publice. Cōfirmat⁹ q̄z ē ager, q̄ndā Ephrōis i q̄ erat spelūca duplex: & spicies arb̄oꝝ tā ipe q̄ spelūca, & oēs arbores ei⁹ i cūctis fīnibus ei⁹ p circuitū Abrahe i possessionē, vidētib⁹ filijs heth, & cūctis q̄ ītrabāt portā ciuitatis illi⁹. Et ita sepeliuit Abrahā Sarā vxorē suā i spelūca agri duplici q̄ respiciebat mābre, hoc ē hebrō i trā chanaā. & q̄ fixat⁹ ē ager & ātrū q̄ erat i eo, abrahe i possessiōez mōumēti a filijs heth.

¶ Mittit fm⁹ abrahe. & adducit rebecca p vxore isaac. Cap. xxiij.

A

ERat aūt Abrahā senex dierūq; multoꝝ: & dns i cūctis bñdixerat ei. Dixitq; ad seruū seniorez domus sue, q̄ p̄erat oib⁹ q̄ hēbat, Pone manū tuā subter femur meū: vt adiurē te p dñz deū celi & terre, vt nō accipias vxorē filio meo de filiab⁹ Chananeoꝝ, inter q̄s habito: sz ad terrā & cognationē meā profici scaris, & ide accipias vxorē filio meo Isaac. Rndit seru⁹, Si noluerit mulier venire mecū i terrā hāc, nūqd reducere debeo filiū tuū ad locū de q̄ tu egress⁹ es? Dixitq; Abrahā, Cave neq̄n reducas filiū meū illuc. Dns de⁹ celi & terre, q̄ tulit me de domo p̄ris mei, & de terra natiuitatis mee, q̄ locut⁹ est mihi, & iurauit mihi, dicēs, Semini tuo dabo terrā hāc, ipe mittet āgelū suū coram te, & accipies inde vxorē filio meo. sin aūt mulier noluerit seq̄ te, nō teneberis iuramēto: filiū meū tāmū ne reducas illuc. Posuit q̄ seru⁹ manum sub femore Abrahā dñi sui & iurauit illi sup sermone hoc. Tulitq; decē camelos de grege dñi sui, & abijt, ex oib⁹ bonis ei⁹ portās secū: p̄fectusq; p̄rexit i Mesopotamiā vrbē Nachor. Cūq; camelos fecisset accūbere extra oppidum iuxta puteū aq̄ vespe, eo tpe q̄ solent mulieres egredi ad hauriēdā aquā, dixit, Dñe de⁹ dñi mei Abrahā, occurre obsecro mihi hodie, & fac mīaz cū dño meo Abrahā. Ecce ego sto p̄pe fōtē aq̄, & filie hītatoꝝ hui⁹ ciuitatis egredient ad hauriēdā aquā. Igit puella cui ego dixero, Inclina hydriā tuā vt bibā: & illa rndērit: Bibe, q⁹ & camel⁹ tuis dabo potū: ipa est quā p̄parasti seruo tuo Isaac, & p hoc intelligā q⁹ feceris misericordiā cū dño meo. Necdū ītra se v̄ba cōplerat, & ecce Rebecca egrediebat filia Bathuel filij Melche vxoris Nachor frīs Abrahā, hūs hydriā i scapula sua: puella decora nimis, v̄goq; pulcherrima: & incognita viro: descēderat aūt ad fontē, & īpleverat hydriā, ac reuertebat. Occurritq; ei seru⁹, & ait, Pauxillū aq̄ mihi ad sorbēdū p̄be o hydria tua. Que rndit, Bibe dñe mi. Celeriterq; deposuit hydriā sup vlnā suā, & dedit ei potū. Cūq; ille bibisset, adiecit, Qui & camel⁹ tuis hauriā aquā, dōec cūcti bibāt: Effūdēsq; hydriā i canalib⁹, recurrit ad puteū vt hauriret aquā: & haustā oib⁹ camelis dedit. Ille aūt cōtēplabat eā tacit⁹, scire volēs vtrū p̄sperā iter suū fecisset dñs an nō. Postq̄ aūt biberāt cameli, ptulit vir īaures aureas, appēdētes siclos duos: & armillas totidē pōdo siclorū decē. Dixitq; ad eā, Cui⁹ es filia, īdica mihi. ē i domo p̄ris tui loc⁹ ad manēdū? rndit, Filia sū bathuel filij melche, quē peperit nachor. & addidit, dicēs, palearū q̄z & fen p̄simū ē apud nos & loc⁹ spatios⁹ ad manēdū. iclīauit se hō & adorauit dñz dicēs, bñdict⁹ dñs de⁹ dñi mei abrahā, q̄ nō absstīt miaz & vitatē suā a dño meo, & rcto itī ere me pduxit i domū frīs dñi

Supra xij.a. B

B

C

D

C

mei. Cucurrit itaq; puella, & nūtiauit in domū matris sue
D oia q̄ audierat. Habebat aūt Rebecca fratrē noīe Laban:
q festin⁹ egress⁹ est ad hoiez vbi erat fōs. Cūq; vidisset iau
res & armillas ī manib⁹ sororis sue, & audisset cūcta v̄ba re
ferētis, Hec locut⁹ est mihi hō: vēit ad virū q stabat iuxta
camelos & ꝑpe fontē aq̄, dixitq; ad eū, Ingredere bñdicte
dñi: cur foris stas? ꝑparaui domū & locū cāelis tuis. Et in
troduxit eū in hospitiū: ac destrauit cāelos, deditq; paleas
et fenū, & aquā ad lauādos pedes cāelorū, & virorū q vene
rāt cū eo. Et appositⁿ est ī cōspectu eⁱ⁹ panis. Qui ait, Nō
comedā, dōec loq̄r sermōes meos. Rñdit ei, Loq̄re. At il
le, Seruⁿ, īqt, Abrahā sū. Et dñs bñdixit dño meo valde,
magnificatusq; est: & dedit ei oues & boues, argentū & au
rū, seruos & ācillas, cāelos & asinos. Et peperit Sara vxor
dñi mei filiū dño meo in senectute sua, deditq; illi oia q̄ ha
buerat. Et adiurauit me dñs meⁿ, dicēs, Nō accipies vxo
rē filio meo de filiab⁹ Chananeorū, in quorū terra habito:
sed ad domū pr̄is mei pges, & de cognatiōe mea accipies
E vxorem filio meo. Ego v̄o rñdi dño meo, Quid si noluerit
venire mecū mulier? Dñs, ait, in cui⁹ ꝓspectu āb̄ulo, mit
tet angelū suū tecū, & diriget viā tuā: accipiesq; vxorē filio
meo de cognatiōe mea, & de domo pr̄is mei. Innocēs eris
a maledictiōe mea, cū veneris ad ꝓximos meos, & nō de
derīt tibi. Veni ḡ hodie ad fontē aq̄, & dixi, Dñe deus dñi
mei Abrahā, si direxisti viā meā in q̄ nūc āb̄ulo, ecce sto iu
xta fōtē aq̄, & virgo q̄ egredief ad hauriēdā aquā, audierit
a me. Da mihi paurillū aq̄ ad bibēdū de hidria tua: et di
xerit mihi, Et tu bibe, & camelis tuis hauriam: ipsa est mu
lier quam ꝑparauit dñs filio dñi mei. Dumq; hec tacitus
mecū voluerē, apparuit Rebecca venēs cū hydria quam
portabat ī scapula: descēditq; ad fontē, & hausit aquam. Et
aio ad eā, Da mihi paululū bibere. Que festinās ꝺposuit
hydriā de humero, & dixit mihi, Et tu bibe, et camelis tuis
tribuā potū. Bibi, & adaq̄uit camelos. Interrogauiq; eā,
et dixi, Cuⁱ⁹ es filia? Que rñdit, Filia Bathuelis sum filij
F Nachor, quē pepit ei Melcha. Suspēdi itaq; inaures ad
ornādā faciē eⁱ⁹, & armillas posui in manib⁹ eⁱ⁹. Pronus
q; adorauī dñm, bñdicēs dño deo dñi mei Abrahā, q ꝓdu
xit me recto itinere, vt sumerē filiā frīs dñi mei filio eius.
Quā ob rē si facitⁿ mīam & v̄itatē cū dño meo, indicate mi
hi. sin aūt aliud plm: & hoc dicite mihi, vt vadā ad dexteram,
siue ad sinistrā. Rñderūtq; Labā & Bathuel, A dño egres
sus est sermo: nō possum⁹ extra placitū eⁱ⁹ qcq̄ aliud log
tecū. En Rebecca cor̄ā te est, tolle eā, & ꝓficiscere, & sit vxor
filij dñi tui, sicut locut⁹ est dñs. Q̄ cū audisset puer Abra
ham, ꝓcidēs adorauit in terrā dm. Prolatisq; vasis argen
teis, & aureis, ac vestib⁹, dedit ea Rebecce ꝓmunere: fra
trib⁹ q̄q; eⁱ⁹, & mr̄i dona obtulit. Intoq; quiuio vescentes
pariter & bibētes, māserūt ibi. Surgēs aūt mane, locut⁹ est
puer, Dimitte me, vt vadā ad dñm meū. Rñderūtq; frēs
eⁱ⁹ & mr̄, Maneat puella saltē decē dies apud nos: & post
ea proficiscet. Nolite, ait, me retinere, q̄ dñs direxit viam
meā: dimittite me vt pgā ad dñm meū. Et dixerūt, Voce
mus puellā, & q̄ram⁹ ipsi⁹ volūtatē. Cūq; vocata venisset,
sciscitati sūt, Vis ire cū hoīe isto? Que ait, Vadā. Dimi
serūt q̄ eā, & nutricē illi⁹, & suōsq; Abrahā, & comites eⁱ⁹ im
pcātes ꝑspa sorori sue, atq; dicētes, Soror nr̄a es, crescas
in mille millia, & possideat semē tuū portas inimicorū suo
rū. Igit Rebecca, & puelle illi⁹ ascēsis camelis secute sunt
virū: q festin⁹ reuertebat ad dñm suū. Eo aūt tpe deābula
bat Isaac ꝑ viā q̄ ducit ad puteū, cui⁹ nomē est Viuētis et
Supra xvj.d. vidētis: habitabat em̄ in terra australi. Et egressus fuerat
ad meditādū in agro, īclinata iā die: cūq; eleuasset oculos,
vidit camelos venientes ꝑcul. Rebecca q̄q; ꝓspecto Isaac,
descēdit de camelo, & ait ad puerū, Quis est ille hō q̄ venit
ꝑ agrū in occursu⁹ nobis? Dixi: q; ei, Ipse est dñs meus.
At illa tollens cito palliū suū, opuit se. Seru⁹ aūt cuncta q̄
gesserat, narrauit dño suo Isaac. Qui introduxit eā in ta
bernaculū Sare mr̄is sue, & accepit eā vxorē: & intm̄ dilexit
eā, vt dolorē q̄ ex morte mr̄is eⁱ⁹ acciderat, tēperaret.

¶ De peregrinatione Isaac in Gerara. de iurgio pro puteis. & de fedre cum Abimelech. Cap. xxv.

A Brahā vero aliā duxit vxorē noīe Ceturam: q̄
peperit ei zamrā, & Jecsan, & Madā, & Madiā,
& Jesboc, & Sue. Jecsā q̄q; genuit Saba & Da A
dā. Filij Dadā fuer̄t Assurī & Latussīq;, & Lao
mim. At v̄o ex Madiā ort⁹ ē Epha, & Epher, et Enoch, j. Parali
& Abida, & Eldaa. oēs hi, filij Ceture. Dedit q; Abrahā pomenō
cūcta q̄ possederat, Isaac: filijs aūt cōcubinarū largit⁹ est j.c.
mūera, & separauit eos ab Isaac filio suo dū adhuc ipse vi
ueret, ad plagā orientalē. Fuerūt aūt dies vite Abrahe cen
tū septuagīta q̄nq; anm. Et deficiēs mortu⁹ ē in senectute B
bona, puectq; etatⁿ, & plen⁹ dierū: cōgregatusq; ē ad ppl̄s Supra
suū. Et sepelierūt eū Isaac & Ismahel filij sui i spelūcā du xxiij.c.
plici, q̄ sita ē ī agro Ephrō filij Seor Hethei, e regiōe Mam
bre, quā emerat a filijs Heth. ibi sepult⁹ ē ipe, & sara vxor
eⁱ⁹. Et post obitū illi⁹ bñdixit deⁱ⁹ Isaac filio eius, q̄ habi Supra
tabat iuxta puteū noīe Vinētⁿ & vidētis. Hec sūt gñatiōes xvj.d.
Ismahel filij Abrahe quē peperit ei Agar Egyptia, fa
mula Sare: & hec noīa filiorū eⁱ⁹ ī vocabulis & gñationib⁹
suis. Primogenit⁹ Ismahelis Nabaioth, deīde Cedar, & j. Parali.
Adbeel, & Mabsā, & Masma q̄q;, & Duma, & Massa, Ha j.b.
dad, & Thema, & Jet, & Naphis, & Cedma. isti sūt filij Is
mahel: & h noīa p castella & oppida eor̄, duodecī pncipes
tribuū suarū. Et facti sūt anni vite Ismahelis cētū trigīn
ta septē: deficiēsq; mortu⁹ est, & appositus ad ppl̄s suū. Ha
bitauit aūt ab Euila vsq; Sur, q̄ respicit Egyptū intro eū
tibus Assyrios. coram cūctis fratrib⁹ suis obijt. Hec q̄q; sunt C
gñatiōes Isaac filij Abrahā. Abrahā genuit Isaac: q cū q̄
dragīta eēt annorū, duxit vxorē Rebeccā filiā Bathuelis
Syri de Mesopotamia, sororē Labā. Depcatusq; est Is
saac dñm ꝓ vxore sua, eo q̄ esset sterilis: q exaudiuit eū, et
dedit cōceptū Rebecce. Sz collidebāt ī vtero ei⁹ paruuli:
q̄ ait, Si sic mihi futurū erat, qd necesse fuit me concipere?
Perrexitq; Rebecca vt cōsuleret dñm. Qui rñdens, ait, Roma.
Due gētes sunt in vtero tuo, & duo ppli ex ventre tuo divi r.c.
dent̄, pplusq; pplm̄ superabit, & maior seruiet minori. Ja tps
paricēdi aduenerat, & ecce gemini in vtero ei⁹ repti sūt. Qui
ꝑm⁹ egress⁹ est, rufus erat, & tot⁹ ī more pellis hispid⁹: vo Osee
catūq; est nomē eⁱ⁹ Esau. Protin⁹ alter egrediēs, plātam xij.a.
fris tenebat manu: & idcirco appellauit eum Jacob. Sexa D
genari⁹ erat Isaac qñ nati sūt ei paruuli. Quib⁹ adultⁿ, fa Watt.j.a
ct⁹ est Esau vir gnar⁹ venādi, & hō agricola: Jacob aūt vir
simplex habitabat in tabernaculis. Isaac amabat Esau,
eo q̄ de venatiōib⁹ illi⁹ vesceret: & Rebecca diligebat Ja
cob. Coxit aūt Jacob pulmētum, ad quē cū veniss et Esau A bd.j.a
de agro lassus, ait, Da mihi de coctiōe hac rufa, q̄r oppi
do lassus sum. Quā ob cām vocatū est nomē eⁱ⁹ Edō. Cui
dixit Jacob, Vende mihi ꝓmogenita tua. Ille rñdit, En Hebre.
morior, qd mihi pderūt ꝓmogenita? Ait Jacob, Jura er xij.d.
go mihi. Jurauit ei Esau, & vēdidit ꝓmogenita. Et sic acce
pto pane & lentis edulio comedit, & bibit, & abijt, & parui pē
dens q̄ ꝓmogenita vendidisset.

¶ De sepultura et Morte Abrahe: et filijs Ismahel. de natiuitate Esau & Jacob: & venditione ꝓmogenture. La. xxvj.

O Rta aūt fame sup terrā post eā sterilitatē q̄ ac A
ciderat ī dieb⁹ Abrahā, abijt Isaac ad Abime
lech regē Palestinorū ī Gerara. Apparuitq;
ei dñs, & ait, Ne descēdas ī Egyptū, sz gesce in Supra
ra quā dixero tibi. Et pegriare ī ea, eroq; tecū, & bñdicā ti xij.c.
bi: tibi em̄ & semi tuo dabo vniuersas regiōes has, cōplens
iuramētū q̄ spopōdi Abraham pri tuo. Et multiplicabo
semen tuū sicut stellas celi: daboq; posteris tuis vniuersas
rgiōes has: & bñdicēt ī semie tuo oēs gētes tre. eo q̄ obedi
erit Abrahā voci mee, & custodierit ꝓcepta & mādata mea,
& ceremōias legesq; suauerit. Mansit itaq; Isaac ī Gerarⁿ.
Qui cū ī terrogaret a virⁿ loci illi⁹ sup vxor̄ sua, rñdit, Soror
mea ē. timuerat ei ꝓfiteri q̄ sibi eēt sociata cōiugio: reputans
ne forte ī terficerēt eū pp illi⁹ pulchritudinē. Cūq; ptrāsissent
dies plurimi, & ibidē moraret, ꝓspiciens Abimelech rex
Palestinorū ꝑ fenestrā, vidit eū iocantē cū Rebecca vxo

re sua.

re tua. Et accepto eo ait, Periculum est q̄ vxor tua sit: cur mētit⁹ es eā sororē tuā eē? Rñdit, Timui me morerer
L ꝓpter eā. Dixitq; Abimelech, Quare imposuisti nobis? potuit coire qspiā de pplo cū vxore tua, et induxeras super nos grāde pctm̄. Precepitq; oī populo, dicēs, Qui tetigerit hoīs huj⁹ vxorē, morte morief. Seuit aūt Isaac in terra illa, et inuenit in ipso anno cētuplū: bñdixitq; eis dñs. Et locupletat⁹ est hō, et ibat pficiēs atq; succrescēs: donec magn⁹ vehemēter effect⁹ est. habuitq; possessiones ouiū et armētorū et familie plurimū. Ob hoc inuidētes ei Palestini,
D oēs puteos q̄s foderāt serui p̄is illius Abraham, illo tpe obstruxerūt, iplētes humore in tm̄ vt ipse Abimelech diceret ad Isaac, Recede a nobis, qm̄ potētior nobis fact⁹ es valde. Et ille discedēs, vt veniret ad torrētē Gerare, habitaretq; ibi: rursū fodit alios puteos, q̄s foderāt serui p̄is sui Abraha, et q̄s illo mortuo oli obstruxerant Philisthiim: appellauitq; eos eisdē noīb⁹ qb⁹ añ p̄ vocauerat. Foderūtq; in torrēte, et reperūt aquā viuā. Sed et ibi iurgium fuit pastorū Gerare aduersꝰ pastores Isaac, dicētiū, Nra est aq̄. quā ob rē nomē putei ex eo q̄ acciderat, vocauit Calūniā. Foderūt aūt et aliū: et ꝓ illo q̄z rixati sūt, appellauit
E eū Inimicitias. Profect⁹ ide fodit aliū puteū, ꝓ q̄ non cōtēderūt: itaq; vocauit nomē eius, Latitudo: dicens, Nunc dilatauit nos dñs, et fecit crescere sup terrā. Ascēdit autem Isaac ex illo loco in Bersabee, vbi apparuit ei dñs in ipsa nocte, dicēs, Ego sum deꝰ Abraha p̄is tui, noli timere, qa ego tecū sum: et bñdicā tibi, et multiplicabo semē tuū ꝓpter seruū meū Abraha. Itaq; edificauit ibi altare: et inuocato noīe dñi extendit tabernaculū: ꝓcepitq; seruis suis vt
F foderēt puteū. Ad quē locū cū venissent de Gerare Abimelech, et Ochozath amic⁹ illi⁹, et Phicol dux militum, locut⁹ est eis Isaac, Quid venistis ad me hoīes quē odistis, et expulistis a vobis? Qui rñderūt, Vidim⁹ tecū esse dñz: et idcirco nūc dixim⁹, Sit iuramētū iter nos, et ineamus fedus: vt nō facias nobis q̄q̄ mali, sicut et nos nihil tuorum attigim⁹, nec fecim⁹ q̄d te lederet, sed cū pace dimisimus auctū bñdictiōe dñi. Fecit ergo eis conuiuiū: et post cibū et potū
G surgentes mane, iurauerūt sibi mutuo: dimisitq; eos Isaac pacifice in locum suū. Ecce aūt venerūt in ipso die serui Isaac annūtiātes ei de puteo quem foderāt atq; dicentes, Inuenim⁹ aquā. Vñ appellauit eū Abūdātiā: et nomē vrbi impositū est Bersabee vsq; in p̄sētē diē. Esau vero quadragenarius duxit vxores, Judith filiā Beeri Hethei, et Basemath filiam Elon eiusdē loci: que ambe offenderant animum Isaac et Rebecce.

¶ Pro esau benedicit Iacob. Mater monet fugere Jacob. deinde loqui p̄r: et fuit decept⁹ in sensibus excepto auditu. Cap. xxvij.

A Senuit aūt Isaac et caligauerūt oculi eius, et videre nō poterat: vocauitq; esau filiū suū maiorē, et dixit ei, Fili mi? Qui rñdit, Adsum. Cui p̄r, vides (īgt) q̄ senuerī, et ignorē diē mortis mee. Sume arma tua, pharetrā et arcū, et egredere foras. Cūq; venatu aliq̄d apphēderis, fac mihi īde pulmentū, sicut velle me nosti, et affer vt comedam: et bñdicat tibi aīa mea ante q̄ moriar. Q̄ó, cū audisset Rebecca, et ille abijsset in agrū vt iussionē p̄is ipleret, dixit filio suo Jacob, Audiui p̄em tuū loquentē cū Esau frē tuo, et dicentem ei, Affer mihi de venatiōe tua, et fac cibos vt comedā, et bñdicā tibi cor̄ā dño añ q̄ moriar. Nūc ḡ fili mi acquiesce cōsilijs meis: et pgēs ad gregē, affer mihi duos hedos optimos: vt faciā ex eis escas p̄ri tuo, qb⁹ libēt vesc̄r: q̄s cū intulerīs et cōederit, bñdicat tibi priusq̄ moriar. Cui ille respōdit, Nosti q̄ Esau frē me⁹ hō pilos⁹ sit, et ego lenis. si attrectauerit me p̄r me⁹, et senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere, et inducat super me maledictionē ꝓ bñdictione. Ad quē m̄r, In me sit (ait) ista maledictio fili mi: tātū audi vocē meā, et pgēs affer que dixi. Abijt, et attulit, deditq; m̄ri, parauit illa cibos sicut velle nouerat p̄rēs illius. Et vestib⁹ Esau valde bonis, q̄s apud se habebat domi, induit eū: pelliculasq; hedorū circūdedit manib⁹, et colli nuda pterit. Deditq; pulmentum, et panes q̄s coxerat, tradidit. Quib⁹ illatis, dixit, Pr̄ mi? At ille rñdit, Audio. Quis es tu fili mi? Dixitq; Jacob, Ego sū p̄mogenit⁹ tu⁹ Esau: feci sicut p̄cepisti mihi: surge, sede, et comede de venatiōe mea, vt bñdicat mihi aīa tua. Rursūq; Isaac ad filiū suū. Quō (īgt) tā cito īuenire potuisti fili mi? Qui rñdit, Voluntas dei fuit vt cito occurreret mihi q̄d volebā. Dixitq; Isaac, Accede huc vt tāgā te fili mi, et pbē vtrū tu sis fili⁹ me⁹ Esau, an nō. Accessit ille ad patrem: et palpato eo, dixit Isaac, Vox quidem, vox Jacob est: sed man⁹, man⁹ Esau sunt. Et non cognouit eū, q̄ pilose man⁹ similitudinē maioris expressērat. Bñdicēs ḡ illi, ait, Tu es fili⁹ me⁹ Esau? Rñdit, Ego sū. At ille, Affer mihi, ingt, cibos de venatione tua fili mi, vt bñdicat tibi aīa mea. Quos cū oblatos cōedisset, obtulit ei etiā vinum, quo hausto, dixit ad eū, Accede ad me, et da mihi osculum fili mi. Accessit, et osculat⁹ est eū. Statiq; vt sensit vestimentorū illi⁹ fragrātiā, bñdicens illi ait, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui bñdixit dñs. Det tibi deus de rore celi, et de pinguedine terre abūdātiā frumenti, vini et olei. Et seruiāt tibi ppli, et adorēt te trib⁹: esto dñs fratrū tuorū, et incuruent añ te filij m̄ris tue. q maledixerit tibi, sit ille maledict⁹: et q bñdixerit tibi, bñdictionib⁹ repleatur. Vix Isaac sermonem impleuerat: et egresso Jacob foras, venit Esau, coctosq; de venatione cibos intulit p̄ri, dicēs, Surge p̄r mi, et comede de venatione filij tui: vt bñdicat mihi aīa tua. Dixitq; illi Isaac, Quis ei es tu? Qui rñdit, Ego sum fili⁹ tu⁹ ꝓmogenit⁹ Esau. Expauit Isaac stupore vehemēti: et vltra q̄ credi pōt admirās, ait, Quis igit ille ē q̄ dudū captā venationē a: tulit mihi, et comedi ex oīb⁹ priusq̄ tu venires? bñdixiq; ei, et erit bñdict⁹. Auditis Esau sermonib⁹ p̄ris, irrugyt clamore magno: et cōsternat⁹ ait, Bñdic etiā et mihi p̄r mi. Qui ait, Venit german⁹ tuus fraudulenter, et accepit bñdictionē tuā. At ille subiunxit, Juste vocatū est nomē ei⁹ Jacob: supplantauit enī me en altera vice. priogenita mea añ tulit, et nunc sc̄o surripuit bñdictionem meā. Rursūq; ad patrē, Nūqd nō seruasti, ait, et mihi bñdictionē? Rñdit Isaac, Dñm tuū illū cōstitui: et oēs frēs ei⁹ fuituti illi⁹ subiugaui: frumento et vino et oleo stabilui eū, et tibi post hec fili mi vltra qd faciā? Cui Esau, Num vnā, ingt, tm̄ bñdictionē habes p̄r? mihi q̄z obsecro vt bñdicas. Cūq; eiulatu magno fleret, motus Isaac dixit ad eū, In pinguedine terre, et in rore celi desuper erit bñdictio tua. Viues in gladio, et frī tuo seruies: tp̄sq; veniet cum excutias et soluas iugū ei⁹ de ceruicib⁹ tuis. Oderat ḡ semp Esau Jacob ꝓ bñdictiōe q̄ bñdixerat ei p̄r: dixitq; in corde suo, Venient dies luct⁹ p̄ris mei, et occidā Jacob fratrē meū. Nūtiata sūt hec Rebecce: q̄ mittēs, et vocās Jacob filiū suū, dixit ad eū, Ecce Esau frater tuus minatur vt occidat te. Nūc ḡ fili mi, audi vocē meā, et cōsurgēs fuge ad Laban fratrē meū in Hara, habitabisq; cū eo dies paucos, donec regescat furor frīs tui, et cesset indignatio ei⁹, oblinscaturq; eorū q̄ fecisti in eū: postea mittā, et adducam te inde huc. cur vtroq; orbabor filio in vno die? Dixitq; Rebecca ad Isaac, Tedet me vite mee propter filias Heth: si acceperit Jacob vxorē de stirpe huius terre, nolo viuere.

Hebre. xj.d.

B

E

L

D

F

G

Supra xxvj.d.

Hebre. xj.d. et xij.e.

Abd.j.c.

¶ Jacob mittit ad Laban. Videt scalam. Vouet votū. Cap. xxviij.

Vocauit itaq; ysaac iacob ⁊ bñdixit eũ, ꝑcepitq; ei dicẽs, Noli accipe ꝙiugẽ de gñe chanaã: sz vade ⁊ ꝓficiscere ī mesopotamiã syrie ad domũ bathuel pẽz mris tue: ⁊ accipe tibi ide vroꝛẽ ỏ filiab⁹ labã auũculi tui. De⁹ aũt oipotẽs bñdicat tibi et crescere te faciat atq; multiplicet vt sis ī turbas ppl'oꝛũ: et det tibi bñdictiones abrahe: ⁊ semini tuo post te vt possideas trã pegrinatiõis tue quã pollicit⁹ est auo tuo. Cũq; dimisisset eũ ysaac ꝓfect⁹ puenit in mesopotamiã syrie ad labã filiũ bathuel syri ffem rebecce mris sue. Videns aũt esau ꝙ bñdixisset pẽ su⁹ iacob: ⁊ misisset eũ ī mesopotamiã syrie vt inde vroꝛẽ duceret: ⁊ ꝙ post bñdictionẽ ꝑcepisset ei dicẽs: nõ accipies vroꝛẽ ỏ filiab⁹ chanaã: ꝙq; obediẽs iacob pareñtib⁹ suis isset ī syriã: ꝓbãs q̃z ꝙ ñ libẽter aspiceret filias chanaã pẽ su⁹ iuit ad ismahelẽ ⁊ duxit vroꝛẽ absq; ijs q̃s ꝑus hẽbat. mahaleth filiã ismahel filij abrahã sororẽ nabaioth. Egik egress⁹ iacob de bersabee: ꝓgebat harã. Cũq; venisset ad quẽdã locũ ⁊ vellet ī eo regescere post sol' occubitũ tulit ỏ lapidib⁹ q̃ iacebãt ⁊ supponens capiti suo, dormiuit in eodẽ loco. Viditq; in somnis scalã stantẽ sup terrã: et cacumẽ illi⁹ tãgẽs celũ: angelos q̃z dei ascendentes ⁊ descẽdentes ꝑ eã: ⁊ dñm innixũ scale: dicentẽ sibi, Ego sum dñs de⁹ abrahã pẽris tui ⁊ de⁹ ysaac. Terrã in q̃ dormis tibi dabo et semini tuo. eritq; semẽ tuum q̃si puluis terre. Dilataberis ad orientẽ ⁊ occidentẽ ⁊ septẽtrionẽ ⁊ meridiẽ: ⁊ bñdicentur in te ⁊ in semine tuo cũcte tribus terre. Et ero custos tuus quocunq; profueris: ⁊ reducã te in terrã hãc: nec dimittã nisi cõpleuero vniuersa q̃ dixi. Cũq; euigilasset iacob de somno ait. Vere dñs est in loco isto: ⁊ ego nesciebã. Pauensq; q̃ terribilis est (ingt) locus iste. Nõ est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. Surgẽs ġ iacob mane tulit lapidem quem supposuerat capiti suo et erexit in titulum fundens oleum desup. Appellauitq; nomẽ vrbis bethel: q̃ prius luza vocabat. Vouit etiã votũ dicẽs, Si fuerit de⁹ mecũ ⁊ custodierit me in via ꝙ quã ego ambulo ⁊ dederit mihi panẽ ad vescẽdũ: ⁊ vestimẽtũ ad induẽdũ reuersusq; fuero ꝓspe ad domũ pris mei erit mihi dñs in deũ: ⁊ lapis iste quẽ erexi in titulũ vocabitur domus dei: cunctorumq; que dederis mihi decimas offeram tibi.

Venit Jacob primo ad puteum ⁊ ad Laban: et seruit pro rachele: supponitur lia: et iterum seruit pro rachele. Lia quatuor filios peperit. rachele sterili. Cap. xxix.

Profect⁹ ġ iacob venit in terrã orientalẽ: ⁊ vidit puteũ in agro: tres q̃z greges ouiũ accubantes iuxta eũ. Nã ex illo adaq̃bant pecora ⁊ os eius grãdi lapide claudebat. Solitq; erat vt cũctis ouib⁹ ꝙgregat̃ deuolueret lapidẽ: ⁊ refect̃ gregib⁹ rursus sup os putei ponerẽt. Dixitq; ad pastores, Fr̃es vñ estis: Qui rñderũt ỏ harã. Quos ĩterrogãs, Nũqd (ait) nosti Labã filiũ nachor: Dixerũt, Nouim⁹. San⁹ ne est; ingt. Valet: ingũt: ⁊ ecce rachel filia ei⁹ venit cũ grege suo. Dixitq; iacob, Adhuc multũ diei supest: nec est tps vt reducant ad caulas greges. Date añ potũ ouib⁹: ⁊ sic eas ad pastũ reducite. Qui rñderũt, nõ possum⁹ donec oĩa pecora ꝙgregẽtur ⁊ amoueam⁹ lapidẽ de ore putei vt adaq̃mus greges. Adhuc loq̃bant ⁊ ecce rachel veniebat cũ ouib⁹ pris sui. Nã gregẽ ipsa pascebat. Quã cũ viditset iacob ⁊ sciret cõsobrinã suã: ouesq; labã auũculi sui: amouit lapidẽ q̃ puteus claudebat. Et adaq̃to grege: osculat⁹ est eã: ⁊ elenata voce fleuit: ⁊ idicauit ei ꝙ frater esset pris sui ⁊ fili⁹ rebecce. At illa festinãs nũtiauit pri suo. Qui cũ audisset venisse iacob filiũ sororis sue: occurrit obuiã ei: cõplexusq; eũ ⁊ in oscula rues: duxit ī domũ suã. Auditis aũt causis itineris: rñdit, Os meum es: ⁊ caro mea. Et postq̃ ipleti sunt dies mẽsis vni⁹ dixit ei, Nũ qr frat me⁹ es, gratis seruies mihi: Dic qd mercedis accipias. Hẽbat vo duas filias. Nomẽ maioris lia: minor vo appellabat rachel. Sed lia lippis erat oculis, rachel decora facie ⁊ venusto aspectu. Quã diligens iacob: ait, Seruiã tibi ꝑ rachel filia tua minore septẽ annis. Rñdit laban, Melius est vt eã tibi dem q̃ alteri viro: mane apud me. Seruiut ġ iacob ꝑ rachel septẽ annis: ⁊ videbãtur illi pauci dies pre amoris magnitudine. Dixitq; ad laban, Da mihi vroꝛẽ meã: qr iam tps ipletũ est vt ĩgrediar ad illã. Qui vocat̃ multis amicoꝛũ turbis ad ꝙuiuiũ fecit nuptias: ⁊ vespeꝛiam filiam suã introduxit ad eum dans ancillam filie zelpham nomine. Ad quam cũ ex more Jacob fuisset ingressus: facto mane vidit liam. ⁊ dixit ad socerum suum. Quid est quod facere voluisti: Nonne pro rachel seruiui tibi: Quare imposuisti mihi: Rñdit laban. Non est in loco nostro cõsuetudinis vt minores ante tradamus ad nuptias. Imple hebdomadam dierũ huius copule: ⁊ hanc q̃z dabo tibi ꝑ ope quo fruitur⁹ es mihi septẽ annis alijs. Acquieuit placito ⁊ hebdomada trãsacta rachel duxit vroꝛem. Cui pater seruã balan tradiderat. Tandẽq; potitus optatus nuptijs amoꝛẽ sequentis ꝓoris ꝑtulit: seruiẽs apud eũ septẽ annis alijs. Videns aũt dñs ꝙ despiceret liã apuit vuluã eius sororẽ sterili pmanẽte. Que conceptum genuit filium: vocauitq; nomẽ ei⁹ rubẽ: dicẽs: vidit dñs humilitatem meã. Nũc amabit me vir me⁹. Rursumq; cõcepit ⁊ peperit filiũ ⁊ ait. Q̃m vidit me dñs hr̃i ꝙtẽptui dedit etiam istũ mihi. Vocauitq; nomẽ ei⁹ symeõ. Concepitq; tertio et genuit aliũ filiũ. Dixitq;. Nũc q̃z copulabit mihi maritus meus eo ꝙ peperim ei tres filios. Et idcirco appellauit nomen eius leui. Quarto cõcepit ⁊ pepit filiũ ⁊ ait. Modo cõfitebor dño. Et ob hoc vocauit eũ iudã. Cessauitq; parere.

Rachel ancillã dat marito. Post hoc lia facit similiter. Lia mandragoras accipit. Rachel: ioseph peperit. Jacob reditũ parat. Merces Lie promittitur. Pactum statuunt. Cap. xxx.

Cernẽs aũt rachel ꝙ ifecũda esset inuidit sorori sue: ⁊ ait marito suo, Da mihi liberos alioq̃n moriar. Cui iratus rñdit iacob. Non ꝑ deo ego sũ q̃ puauit te fructu vẽtr̃ tui: At illa, Ha beo (ingt) famulã balã: ingredẽr ad illã vt pariat sup genua mea ⁊ habeã ex illa filios. Deditq; illi balã ꝙugiũ. Que ingresso ad se viro ꝙcepit ⁊ pepit filiũ. Dixitq; rachel. Judicauit mihi dñs: ⁊ exaudiuit voce meã dãs mihi filiũ. Et idcirco appellauit nomẽ ei⁹ dan. Rursumq; bala ꝙcipiẽs pepit alter̃: ꝑ q̃ ait rachel. Comparauit me dñs cũ sorore mea, ⁊ ĩualui. Vocauitq; eũ nephthalĩ. Sentiẽs lia ꝙ parere desijsset zelphã ancillã suã marito tradidit. Que post cõceptũ edẽte filiũ dixit, Felicẽ. Et idcirco vocauit nomẽ ei⁹ gad. Pepit q̃z zelpha alterũ. Dixitq; lia, Hoc ꝑ bonitudine mea. Beatã q̃ppe me dicẽt oẽs mulieres. Propẽa appellauit eũ aser. Egressus aũt rubẽ tpe messis triticee in agrũ reperit mãdragoras: q̃s mr̃i lie detulit. Dixitq; rachel. Da mihi partẽ de mandragoris filij tui. Illa rñdit, Parũ ne tibi vr̃ ꝙ ꝓripueris maritũ mihi: nisi etiã mãdragoras filij mei tuleris: Ait rachel, Dormiat tecũ hac nocte ꝑ mãdragoꝛis filij tui. Redeũtiq; ad vesperã iacob de agro egressa est in occursum ei⁹ lia: ⁊ ait, Ad me; ingt, intrabis: qr mercede ꝙduxi te ꝑ mãdragoꝛis filij mei. Dormiuitq; cũ ea nocte illa, ⁊ exaudiuit de⁹ ꝓces eius. Concepitq; ⁊ pepit filiũ qntũ, ⁊ ait, Dedit deus mercedem mihi: qr dedi ancillã meã viro meo. Appellauitq; nomẽ ei⁹ issachar. Rursum lia ꝙcipiẽs peperit sertũ filiũ: ⁊ ait, Dotauit me de⁹ dote bona. Et iã hac vice mecũ erit marit⁹ me⁹ eo ꝙ genuerim ei sex filios. Et idcirco appellauit nomen eius zabulon. Postq̃ pepit filiã noie dinã. Recordat⁹ quoq; dñs rachelis exaudiuit eã ⁊ apuit vuluã eius. Que concepit ⁊ pepit filiũ dicens. Ablstulit deus opprobriũ meum. Et vocauit nomẽ eius ioseph: dicẽs. Addat mihi dñs filiũ alterũ. Nato aũt ioseph: dixit iacob socero suo. Dimitte me vt reuertar ī patriã meã ⁊ ad terrã meam. Da mihi vroꝛes ⁊ liberos meos ꝑ quibus seruiui tibi vt abeã. Tu vo nosti seruitutem qua seruiui tibi. Ait illi laban. Jnueniam gr̃am in ꝓspectu tuo. Expimento didici: qr benedixerit mihi de⁹ ꝓpter te. Constitue mercedẽ tuã quã dem tibi: At ille rñdit. Tu nosti qũo seruierim tibi: et q̃ta in manibus meis fuerit possessio tua. Modicũ habuisti ante q̃ venirem ad te: ⁊ nunc dines effectus es: bñdixitq; tibi de⁹ ad

Osee xij. d.

Deuter. xiij. c. et xix. c.

Wat. j. a

introitũ

E introitum meum: iustū est igit vt aliqñ puideā etiā domui mee. Dixitq labā, Quid tibi dabo? At ille ait, Nihil volo: sed si feceris qđ postulo, iterū pascā, et custodiaz pecora tua. Gyra oēs greges tuos, z separa cūctas oues varias, z sparso vellere: z quodcūq fuluū z maculosuz, variumq fuerit, tā i ouib⁹ q̄ in capris, erit merces mea. Rūdebitq mihi, Cras iustitia mea, qñ placiti tps aduenerit corā te: z oīa q̄ nō fuerint varia, z maculosa, z fulua, tam in ouibus q̄ in capris, furti me argues. Dixitq laban, Gratum habeo qđ petis. Et sepanit i die illa capras z oues, hircos et arietes varios, atq maculosos. Cunctū aūt gregē vni colorē, idest albi aut nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorū. Et posuit spatiū itineris triū dierū inter se z generū q pascebat reliquos greges eius. Tollēs ergo iacob vgas ppleas virides, z amygdalinas, z ex platanis, ex parte decorticauit eas: detractisq corticib⁹ in his que spoliata fuerant, candor apparuit: illa vo que integra fuerant, viridia permāserūt: atq in hūc modū color effectus est vari⁹. Posuitq eas i canalib⁹, vbi effundebaf aqua: vt cū venissent greges ad bibendū, añ oculos haberēt vgas, et in aspectu earū cōciperēt. Factūq est vt in ipo calore coitus oues intuerenf vgas, z parerēt maculosa, z varia, z diuerso colore respsa. Diuisitq gregē iacob, z posuit vgas in canalibus añ oculos arietū: erāt aūt alba z nigra queq, labā: cetera vo, iacob: sepatis iter se gregib⁹. Igit qñ primo tpe ascendebāf oues, ponebat iacob vgas in canalib⁹ aquarū ante oculos arietū et ouium, vt in eaz cōtemplatiōe cōciperent. Qñ vo serotina admissura erat, z cōcept⁹ extremus, nō ponebat eas: factaq sunt ea que erant serotina, laban: z q primi tpis, iacob. Ditatusq est homo vltra modū, z habuit greges multos, ancillas z seruos, camelos z asinos.

¶ Fugit iacob cum suis. Laban insequitur. Rachel abscondit idola. Iacob z Laban fedus mueniunt. Cap. xxxj.

A Postq aūt audiuit vba filiorū labā dicētiū, Tulit iacob oīa q̄ fuerūt pris nr̄i, z de illi⁹ facultate ditat⁹, fact⁹ ē iclyt⁹: animaduertit q̄z faciē labā q nō eēt erga se sicut heri z nudiusterti⁹, maxie dicēte sibi dño, Reuertere i terrā patrū tuorū: z ad gñationē tuā, eroq tecū: misit iacob, z vocauit rachel z liā i agrū, vbi pascebat greges, dixitq eis, Video faciē pris vr̄i, q nō sit erga me sicut heri z nudiusterti⁹: deus aūt patris mei fuit mecū. Et ipe nostis q totis viribꝰ meis seruieri prīvro. Sz z pr̄ vester circūuenit me, z mutauit mercedē meā decē vicib⁹: z tñ non dimisit eū de⁹ vt noceret mihi. Si qñ dixit, Varie erūt mercedes tue: pariebāt oēs oues varios fetus. qñ vo e conuerso ait, Alba q̄q accipies pro mercede: oēs greges alba peperēt. Tulitq de⁹ substātiā pris vr̄i, z ꝺdit mihi. Postq eñ cōcept⁹ ouiū tps aduenerat, leuaui oculos meos, z vidi in sōnis ascēdētes mares sup feminas, varios z maculosos, z diuersorū colorū. Dixitq āgel⁹ dei ad me, in sōnis, Jacob: Et ego rñdi. Adsū. Qui ait, Leua oculos tuos, z vide vniuersos masculos ascēdētes sup feminas, varios, maculosos, atq respsos. Vidi eñ oīa q̄ fecit tibi labā. Ego sū de⁹ bethel, vbi vnxisti lapidē, z votū vouisti mihi. nūc q̄ surge, z egredere de terra hac, reuertēs in terrā natiuitatis tue. Rūderūtq rachel, z lia, Nūqd habemus residui qq̄ i facultatib⁹, z hr̄ditate dom⁹ pris nr̄i: Nōne q̄si alienas reputauit nos, z vēdidit, comeditq ptiū nr̄m: Sz de⁹ tulit opes pris nr̄i, z eas tradidit nobis ac filijs nr̄is: vñ oīa q̄ precepit tibi deus, fac. Surrexit itaq iacob: z ipositz liberz, ac ꝯiugib⁹ suis sup camelos, abijt. Tulitq oēm substam suā, z greges, z qcqd i mesopotamia acquisierat, pergēs ad isaac pr̄em suū in terra chanaā. Eo tpe ierat labā ad tondendas oues, z rachel furata est idola pris sui. Noluitq iacob ꝯfiteri socero suo q̄ fugeret. Cūq abisset tā ipse, q̄ oīa q̄ iuris sui erāt: z amne trāsmisso pgeret ꝺ montē galaad: nuntiatū est labā die tertio q̄ fugeret iacob. Qui assumptz fratrib⁹ suis, psecut⁹ est eū dieb⁹ septē: z cōprehendit eū in monte galaad. Uiditq in somnis dicentē sibi dñm, Caue ne qq̄ aspe loqr̄is ꝺ iacob. Jāq iacob extēderat in mōte tabernaculū: cūq ille consecut⁹ fuisset eū cū fratrib⁹ suis, i eodē mōte galaad fixit tētorium. Et dixit ad iacob, Quare ita egisti, vt clam me abigeres filias meas q̄si captiuas gladio: Cur ignorāte me fugere voluisti, nec indicare mihi: vt pfeq̄rer te cum gaudio, z cāticis, z tympanis, z citharis: Nō es passus vt oscularer filios meos z filias: Stulte opat⁹ es. Et nūc qdem valet manꝰ mea reddere tibi malū. sed de⁹ pr̄is vr̄i heri dixit mihi, Caue ne loq̄r̄z ꝺ iacob qcq̄ duri⁹. Esto, ad tuos ire cupiebas, et desyderio erat tibi dom⁹ pris tui: cur furat⁹ es deos meos: Rūdit iacob, Qđ inscio te pfect⁹ sum timui ne violenter auferres filias tuas. Qđ aūt furti me arguis: apd quē cūq ꝺueneris deos tuos, neceſ corā fr̄ib⁹ nr̄is, scrutare. qcqd tuorū, apd me ꝺuenerz, aufer, hec dicēs, ignorabat q rachel furata esset idola. Ingress⁹ itaq labā tabernaculū iacob, z lie, z vtriusq famule, nō ꝺuenit. Cūq itrasset tētoriū rachelis, illa festinās abscondit idola subter stramenta cameli, z sedit desup: scrutātiq oē tentoriū, z nihil ꝺuenienti, ait, Ne irascaf dñs me⁹, q̄ corā te assurgere nequeo: q̄ iuxta ꝯsuetudinē feminarū nunc accidit mihi. sic delusa solicitudo q̄rētis est. Tumēsq iacob, cū iurgio ait, Quā ob culpā meā, z ob qđ peccatū meū sic exarsisti post me, z scrutatus es oēm supellectilē meā: Quid ꝺueneristi de cuncta substātia domus tue: pone hic corā fratrib⁹ meis, z fratribus tuis, z iudicent inter me z te. Idcirco viginti annis fui tecum, oues tue z capre steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi: nec captū a bestia ostendi tibi, ego dānum omne redbebā: qui cqd furto pierat, a me exigebas: die noctuq estu vrgebar, et gelu, fugiebatq somnus ab oculis meis. Sic p viginti annos in domo tua seruiui tibi. q̄tuordecim p filiab⁹, z sex pro gregib⁹ tuis: immutasti qz mercedem meā decē vicib⁹. Nisi deus patris mei abrahā z timor isaac affuisset mihi, forsitan modo nudū me dimisisses: afflictionē meā z laborē manuū mearū respexit de⁹, z arguit te heri. Rūdit ei laban, Filie mee z filij et greges tui, z oīa que cernis, mea sunt: quid possum facere filijs et nepotib⁹ meis: Veni ergo, et ineamus fedum: vt sit testimonium inter me et te. Tulit itaq iacob lapidē, et erexit illū in titulū. Dixitq fratrib⁹ suis, Afferte lapides. Qui ꝯgregantes fecerūt tumulū, comederūtq sup eū. Quē vocabit labā, tumulū testis: z iacob, acerui testimonij: vterq iuxta pprietatē līgue sue. Dixitq labā, Tumulus iste erit testis inter me z te hodie: z idcirco appellatū est nomē eius Galaad, idest tumulus testis. Et adiecit labā. Intueaf z iudicet dominus inter nos qñ recesserim⁹ a nobis, si afflixeris filias meas, et si introduxeris alias vxores sup eas: nullꝰ sermonis nostri testis est absq deo, qui presens respicit. Dixitq rursus ad iacob, En tumulus hic z lapis quem erexi inter me et te, testis erit. Tumul⁹ inq̄ iste z lapis sint in testimonium, si aut ego trāsiero illum pergēs ad te: aut tu preteriris, malū mihi cogitās. Deus abrahā z deus nachor iudicet inter nos, deus patris eorum. Jurauit ergo iacob p timorē patris sui isaac: immolatisq victimis in monte vocauit fratres suos vt ederēt panem. Qui cū comedissent mānserunt ibi. Laban vo de nocte ꝯsurgēs osculat⁹ est filios et filias suas z bñdixit illis, reuersusq est in locum suum.

¶ Jacob angelos obuiam videt. Ad esau nūtios mittit. Luctatur cum angelo. Cap. xxxij.

A Jacob aūt abijt in itinere q̄ cepat: fueruntq ei obuiā angeli dei. Quos cū vidisset, ait, Castra dei sūt hec. z appellauit nomē loci illi⁹ mahanaī, idest castra. Misit aūt z nūtios ante se ad esau fr̄em suū i terrā seir regiōis edon, pcepitq eis, dicens, Sic loquimini dño meo esau. Hec dicit frater tu⁹ Jacob, Apud labā pegrinat⁹ sum z fui vsq in pūtez diē. Habeo boues z asinos z oues z seruos z ancillas: mittoq hunc legationē ad dñm meū vt inueniā gr̄am in ꝯspectu tuo. Reuersiq sunt nūtij ad iacob, dicētes, Venim⁹ ad esau fr̄em tuū: z ecce perat in occursum tibi cū q̄dringētis viris. Timuit Jacob valde, z pterrit⁹ diuisit pplm q secū erat: greges q̄z z oues

Exodi xxij.b.

E

B

Supra xxviij.d.

C

D

et boues ⁊ camelos ī duas turmas, dicēs, Si venerit esau
ad vnā turmā, ⁊ pcusserit eā, alia turma q̄ reliq̄ ē, saluabit.
Supra xxxj.c. ¶Dixitq̄ iacob, ¶De⁹ p̄r̄is mei abrahā: ⁊ de⁹ p̄r̄is mei isa-
ac: dñe q̄ dixisti mihi, ¶Reuertere ī terrā tuā, ⁊ ī locū natiui
tatis tue, ⁊ bñfaciā tibi: minor sū cūctis miſatiōib⁹ tuis, ⁊
vitate tua quā expleuisti seruo tuo. in baculo meo transiui
iordanē istū: ⁊ nūc cū duabus turmis regredior: erue me de
manu ffris mei esau, q̄ valde eū timeo: ne forte veniēs pcu
tiat, mr̄em cū filijs. ¶Tu locut⁹ es q̄ benefaceres mihi, ⁊ di-
latares semē meū sicut arenā maris, q̄ pre multitudine nu-
merari non pōt. ¶Cumq̄ dormisset ibi nocte illa, sepauit de
his que habebat, mūera esau fratri suo, capras ducentas,
hircos viginti, oues ducētas, arietes viginti, camelos fe-
tas cum pullis suis triginta, vaccas q̄draginta, et tauros
viginti, asinas viginti, ⁊ pullos earū decem. ¶Et misit p ma-
nus seruorū suorum singulos seorsum greges, dixitq̄ pue
ris suis, ¶Ascendite me, ⁊ sit spatiū inter gregez ⁊ gregē. ¶Et
pcepit priori, dicēs, Si obuiū habuerȝ fratrē meū, esau, et
iterrogauerit te, ¶Cui⁹ es: aut, Quo vadis: aut, Cui⁹ sūt
ista q̄ seq̄ris: rñdebis, Serui tui iacob, munera misit dño
suo esau: ipse q̄ȝ post nos venit. Sil'r dedit mādata scō et
tertio: ac cūctis q̄ seq̄bant greges, dicēs, ¶Isdē vbis loq-
mum ad esau cū inueneritis eum. ⁊ addetis, Ipse q̄ȝ seruus
tu⁹ iacob, iter nostrū insequit: dixit eñ, ¶Placabo illū mu-
neribus q̄ p̄cedūt, ⁊ postea videbo illū, forsitā ꝓpitiabit mi
hi. ¶Preceſſerunt itaq̄ munera añ eū, ipse vo mansit nocte
illa in castris. ¶Cumq̄ mane surrexisset, tulit duas vxores
suas ⁊ totidē famulas cū vndecim filijs, ⁊ trāsiuit vadū ia-
boch. ¶Trāsductisq̄ oīb⁹ que ad se ptinebāt, māsit solus: et
ecce vir luctabat cū eo vsq̄ mane. ¶Qui cū videret q̄ eum su
perare nō posset, tetigit neruū femoris ei⁹, ⁊ statim emar-
cuit. ¶Dixitq̄ ad eū, ¶Dimitte me, iam eñ ascendit aurora.
¶Rñdit, ¶Nō dimittā te, nisi bñdixeris mihi. ¶Ait ergo, Q̄ nomē est tibi: ¶Rñdit, Jacob. ¶Et ille, ¶Nequaq̄ (inqt) ia-
cob appellabit nomē tuū, sed israel: qm̄ si ꝰ deū fortis fui-
sti, q̄ tomagis ꝰ hoies ꝓualebis: ¶Interrogauit eū iacob,
¶Dic mihi, quo appellaris noīe: ¶Rñdit, Cur queris no-
men meū, q̄ est mirabile: ¶Et bñdixit ei in eodē loco. ¶Vo-
cauitq̄ iacob nomē loci illius phanuel, dicēs, Vidi deum
facie ad faciē, et salua facta est aīa mea. ¶Ortusq̄ est ei statiȝ
sol postq̄ trans̄gressus est phanuel: ipse vero claudicabat
pede. ¶Quam ob causam non comedūt nerui filij israel q̄
emarcuit in femore iacob, vsq̄ in p̄sentem diem: eo q̄ te-
tigerit neruum femoris eius ⁊ obstupuerit.

¶Jacob vadit obuiam fratri esau. Conciliatur ei. Cap. xxxiij.

¶Leuās aūt iacob oculos suos, vidit venientem
esau, ⁊ cū eo quadringentos viros: diuisitq̄ fi-
lios lie ⁊ rachel, ambarūq̄ famularū: et posuit
vtrāq̄ ancillā ⁊ liberos earū in principio: liam
vero, ⁊ filios eius in scō loco: rachel aūt, et ioseph nouis-
simos. ¶Et ipse ꝓgrediēs adorauit ꝓnus ī terrā septies, do-
nec appropinquaret frater ei⁹. ¶Currēs itaq̄ esau obuiam
fratri suo, āplexat⁹ est eū, stringēsq̄ collū ei⁹, ⁊ oscūlās fle-
uit. ¶Leuatisq̄ oculis vidit mulieres ⁊ puulos eaȝ, et ait,
Quid sibi volūt isti: ⁊ si ad te pertineāt: ¶Rñdit, ¶Paruuli
sunt q̄s donauit mihi de⁹ seruo tuo. ¶Et appropinquantes
ācille ⁊ filij earū incuruati sunt. ¶Accessit q̄ȝ lia cum pueris
suis: et cum sil'r adorassent, extremi ioseph et rachel adora
uerūt. ¶Dixitq̄ esau, Quenā sunt iste turme q̄s obuiā hū: ¶Rñdit, Ut inuenirem gr̄am coram dño meo. ¶At ille ait, ¶Ha-
beo p̄ma frater mi, sint tua tibi. ¶Dixit iacob, ¶Noli ita ob-
secro, ſz si inueni gr̄am in oculis tuis: accipe munuſculū de
manib⁹ meis, sic eñ vidi faciē tuam, quasi viderim vultum
dei: esto mihi ꝓpit⁹, ⁊ suscipe bñdictionē quam attuli tibi,
⁊ quā donauit mihi de⁹. tribuēs oīa. ¶Vix fratre cōpellente
suscipiēs ait, Gradiamur simul: eroq̄ soci⁹ itinerȝ tui. ¶Di-
xitq̄ iacob, ¶Nosti dñe mi q̄ paruulos habeam teneros, et
oues ⁊ boues fetas mecū: quas si plus in ambulādo fece-
ro laborare, morient vna die cuncti greges. ¶Precedat dñs
me⁹ ante seruū suū: ⁊ ego sequar paulatim vestigia ei⁹, si-
cut videro paruulos meos posse, donec veniā ad dñz meū
in seir. ¶Rñdit esau, Oro te, vt de ppl'o q̄ mecū est, saltē so-
cij remaneāt vie tue. ¶Nō est (inquit) necesse: hoc vno tm̄ in-
digeo, vt inueniā gratiā in ꝓspectu tuo dñe mi. ¶Reuersus
est itaq̄ illo die esau itinere quo venerat in seir. ¶Et iacob ve
nit in socoth: vbi edificata domo ⁊ fixis tentorijs, appella-
uit nomen loci illius socoth, id est tabernacula. ¶Trāsiuitq̄
in salē vrbē sichimorū, que est in terra chanaā, postq̄ reuer
sus est de mesopotamia syrie: ⁊ habitauit iuxta oppidum.
¶Emitq̄ partē agri in qua fixerat tabernacula, a filijs emor
patris sichē cētum agnis. ¶Et erecto ibi altari, inuocauit su
per illud fortissimum deum israel.

¶Rapt⁹ dine filie iacob ex lia. Sichimitarū occasu. Ca. xxxiij.

¶Egressa est aūt dina filia lie, vt videret mulieres
regiōis illi⁹. ¶Quā cū vidisset sichē fili⁹ emor he
uei, ꝓnceps terre illi⁹, adamauit eā: ⁊ rapuit: et
dormiuit cū illa, vi oppm̄ēs vginē. ¶Et cōgluti-
nata est aīa ei⁹ cū ea. tristēq̄ deliniuit blāditijs. ¶Et pgens
ad emor patrē suū, ¶Accipe (inqt) mihi puellā hāc cōiugē.
¶Q̄ cū audisset iacob, absentib⁹ filijs, ⁊ ī pastu pecorū oc-
cupatis, siluit donec rediret. ¶Egresso aūt emor p̄r̄e sichē, vt
loq̄ret ad iacob, ecce filij ei⁹ veniebāt de agro: auditoq̄ q̄
acciderat: irati sunt valde, eo q̄ fedā rē opat⁹ esset ī israel, ⁊
violata filia iacob rē illicitā ꝓpetrasset. ¶Locut⁹ est itaq̄ e-
mor ad eos, Sichē filij mei adhesit aīa filie vr̄e: date eā illi
vxorē. ¶Et iungam⁹ vicissim ꝓnubia: filias vr̄as tradite no
bis, ⁊ filias n̄r̄as accipite. ¶Et habitate nobiscū: terra i ptā-
te vr̄a est, exercete, negotiamini, ⁊ possidete eam. Sed et si-
chē ad patrē ⁊ ad fr̄es eius ait, Inueniā gr̄am coram vobis:
⁊ q̄cūq̄ statueritis dabo. augete dotē, ⁊ munera postulate,
⁊ libēter tribuā q̄ petieritȝ: tm̄ date mihi puellā hāc vxo
rem. ¶Rñderūt filij iacob sichē ⁊ patri ei⁹ in dolo, seniētes
ob stupr̄ū sororis, ¶Non possum⁹ facere q̄ petitis, nec dare
sororē n̄r̄am hoi incircūciso: q̄ illicitū ⁊ nepharium est apud
nos. Sed in hoc valebim⁹ federari, si volueritis esse sic̄es
n̄r̄i, ⁊ circūcidat in vobis oīs masculini sex⁹. ¶Tūc dabim⁹
⁊ accipiem⁹ mutuo filias vr̄as ac n̄r̄as: ⁊ habitabim⁹ vo-
biscū, erimusq̄ vn⁹ ppl's. Si aūt circūcidi nolueritis, tolle-
mus filiā n̄r̄am, ⁊ recedem⁹. ¶Placuit oblatio eorū emor, et
sichē filio ei⁹. ¶Nec distulit adolescēs, qn̄ statum q̄ petebat
expleret: amabat eñ puellam valde, ⁊ ipse erat inclytus in
omni domo p̄r̄is sui. ¶Ingressiq̄ portā vrbis, locuti sunt ad
ppl'm, Viri isti pacifici sunt ⁊ volunt habitare nobiscū: nego-
tient in terra, ⁊ exerceāt eā, q̄ spatiosa ⁊ lata cultoribus in-
diget: filias eor̄ accipiemus vxores, et nostras illis dabi-
mus. Unū est, quo differ̄ tm̄ bonum, Si circūcidamus ma
sculos nostros: ritū gētis imitātes. ¶Et substātia eorū et pe-
cora, ⁊ cūcta q̄ possidēt, n̄r̄a erūt: tm̄ ī hoc acgescam⁹, ⁊ ha-
bitātes simul, vnū efficiam⁹ ppl'm. ¶Assensiq̄ sunt oēs, cir-
cūcisis cūctis marib⁹. ¶Et ecce, die tertio q̄n̄ grauissim⁹ vul
nerū dolor est, arreptis duo filij iacob: symeō ⁊ leui fr̄es di-
ne, gladijs, ingressi sunt vrbē cōfidēter: interfectisq̄ oībus
masculis, emor ⁊ sichem pariter necauerunt, tollētes dinā
de domo sichem sororē suā. ¶Quib⁹ egressis irruerūt super
occisos ceteri filij iacob: ⁊ depopulati sūt vrbē in vltionem
stupri. ¶Oues eorū, ⁊ armēta, ⁊ asinos, cūctaq̄ vastātes q̄ ī
domib⁹ ⁊ in agris erant: paruulos q̄ȝ eorū ⁊ vxores dure-
rūt captiuas. ¶Quib⁹ ꝓpetratis audacter, iacob dixit ad si-
meon ⁊ leui, Turbastis me, et odiosum fecistis me chana-
neis ⁊ pherezeis habitatoribus terre huius. nos pauci su-
mus, illi cōgregati p̄cutient me, ⁊ delebor ego ⁊ dom⁹ mea.
¶Rñderunt, ¶Nunqd vt scorto abuti debuere sorore nostra:

¶Jacob idola infodit sub terebinthum. Rachel moritur. Jacob israel vocatur. Beniamin nascitur. Ruben cum bala in lecto patris dormit. Filij iacob. Isaac moritur. Cap. xxxv.

¶Alterea locutus est de⁹ ad iacob, Surge ⁊ ascen
de bethel, ⁊ habita ibi, facq̄ altare deo qui ap-
paruit tibi, q̄n̄ fugiebas esau fratrem tuū. ¶Ja-
cob vo cōuocata omni domo sua, ait, Abijcite
deos alienos q̄ ī medio vestri sunt, ⁊ mundamini, ac muta-

te vestimenta

te veſtimenta veſtra. Surgite, & aſcendamus in bethel, & faciamus ibi altare deo, qui exaudiuit me in die tribulationis mee, & ſocius fuit itineris mei. Dederunt ergo ei oēs deos alienos quos habebant, & inaures q̄ erāt in auribus eorū: at ille infodit eas ſubter terebinthum, q̄ eſt poſt vrbē ſichē. Cūq; profecti eſſent, terror dei inuaſit oēs p circuitum ciuitates: et non ſunt auſi perſequi recedētes. Venit igit iacob luzā, q̄ eſt in terra chanaā, cognomento bethel: ipſe & oīs ppls cū eo. Edificauitq; ibi altare: & appellauit nomen loci illius, domus dei: ibi em̄ appuit ei dñs cum fugeret fratrē ſuū. Eodem tempore mortua eſt debora nutrix Rebecce, & ſepulta eſt ad radices bethel ſubter quercum: vocatumq; eſt nomē loci illius, quercus fletus. Apparuit aūt iterū deus iacob poſtq̄ reuerſus eſt de meſopotamia Syrie, bñdixitq; ei, dicēs, Nō vocaberis vltra iacob, ſed iſrael erit nomen tuum. Et appellauit eum iſrael, dixitq; ei, Ego deus oipotens, Creſce & multiplicare: gentes, & ppli nationū ex te erunt, reges de lumbis tuis egredient. Terrā q̄q; quam dedi abrahā & iſaac, dabo tibi & ſemini tuo poſt te. Et receſſit ab eo: ille vō erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei deus: libans ſup eum libamina, & effundens oleū: vocauitq; nomen loci illius, bethel. Egreſſus aūt inde venit verno tpe ad terrā q̄ ducit ephratam: in qua cum pturiret rachel, ob difficultatem partus periclitari cepit. Dixitq; ei obſtetrix, Noli timere: q; et hūc hēbis filium. Egrediēte aūt a ia pre dolore, & imminēte iā morte, vocauit nomen filij ſui benoni, ideſt filius doloris mei: pater vero appellauit eū beniamin, ideſt filius dextre. Mortua eſt ergo rachel, et ſepulta eſt i via q̄ ducit ephrathā, hec eſt bethlehem. Erexitq; iacob titulū ſup ſepulchrū eius: hic eſt titulus monumenti rachel, vſq; in pñtē diē. Egreſſus īde fixit tabernaculū transturrē gregis. Cūq; hītaret i illa regiōe, abijt rubē, et dormiuit cū bala cubina pris ſui: qō illū minime latuit. Erāt aūt filij iacob duodeci. Filij Lie: pmogenit⁹ ruben, & ſimeō & leui & iudas & iſſachar & zabulō. Filij rachel: Joſeph & beniamin. Filij bale ancille rachel: dā & nephthali. Filij zelphe ancille lie: gad & aſer. hi ſunt filij iacob q̄ nati ſunt ei in meſopotamia ſyrie. Venit etiā ad Iſaac patrē ſuum in mābre ciuitatem arbee, hec eſt hebron: in qua peregrinat⁹ eſt abraha & iſaac. Et cōpleti ſunt dies iſaac cētū octogita annoꝝ. Conſumptuſq; etate mortu⁹ eſt: & appoſit⁹ ē a ppl'o ſuo ſenex & plen⁹ dierū: et ſepelierūt eum eſau & iacob filij ſui.

¶ Eſau a fratre ſeparat. Generationis eſau diuerſi duces numerantur. Caput xxxvj.

HEc ſunt aūt gnationes eſau, ipe eſt edom. Eſau accepit vxores de filiabus chanaan: ada filiā elō hethei, & oolibama filiā ane filie ſebeō heuei: baſemath q̄q; filiam iſmahel ſororem nabaioth. Peperit aūt ada, eliphaz: baſemath genuit rahuel: oolibama genuit iebus & ihelom & core. hi filij eſau qui nati ſūt ei in terra chanaan. Tulit autem eſau vxores ſuas et filios & filias, & oēm animā domus ſue, & ſubſtantiam, & pecora, & cuncta que habere poterat in terra chanaan: & abijt in alteram regionem, receſſitq; a fratre ſuo iacob. Diuites enim erant valde, & ſimul habitare non poterant: nec ſuſtinebat eos terra peregrinationis eorum pre multitudine greguz. Habitauitq; eſau in monte Seir, ipſe eſt edom. Hec autez ſunt generationes eſau patris edom in monte Seir, et hec nomina filiorum ei⁹: Eliphaz filius ada vxoris Eſau: rahuel q̄q; filius baſemath vxoris eius. Fueruntq; eliphaz filij: theman, omar, Sepho, & gatham, & ſenem. Erat autē thamna, cōcubina eliphaz filij eſau: que peperit ei amalec. hi ſunt filij ada vxoris Eſau. Filij autem Rahuel: nahath et zara, Samma & Meza. Hi filij baſemat vxoris Eſau. Iſti quoq; erant filij oolibama filie ane filij Sebeon vxoris eſau: quos genuit ei iebus & ihelon et core. Hi duces filiorum eſau. Filij eliphaz primogeniti eſau, dux theman, dux omar, dux ſephua, dux cenem, dux core, dux gatham, dux amalec. hi filij eliphaz in terra edō, & hi filij ade. Hi q̄z filij rahuel filij eſau: dux nahath, dux zara, dux Samma, dux meza. hi aūt duces rahuel in terra edom: iſti filij baſemath vxoris eſau. Hi autē filij oolibama vxoris eſau: dux ieh⁹, dux ihelon, dux core. hi duces oolibama filie ane vxoris eſau. Iſti ſunt filij eſau, & hi duces eorum: ipſe eſt edom. Iſti ſunt filij ſeir horrei, hītatores terre: lotam & ſobal & ſebeon & ana & diſon & eſer & diſan. hi duces horrei, filij Seir in terra edom. Facti ſunt autē filij lotan: hori, & hemā. erat autem ſoror lotā, thamna. Et iſti filij ſobal: aluan et manahath & ebal & ſepho & onam. Et hi filij ſebeon: aia et ana. Iſte eſt ana qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, cum paſceret aſinas ſebeon patris ſui. Habuitq; filium diſon, & filiam oolibama. Et iſti filij diſan: hamdā et eſeban & iethrā & charan. Hi quoq; filij eſer: balaā & zauā & acan. Habuit autem filios diſan: hus, & aram. Hi duces horreorū: dux lotā, dux ſobal, dux ſebeō, dux ana, dux diſon, dux eſer, dux diſan. iſti duces horreorum qui imperauerunt in terra ſeir. Reges aūt q̄ regnauerunt in terra edom, antequā haberent regem filij iſrael, fuerunt hi: bela filius beor, nomēq; vrbis eius denaba. Mortuus eſt aūt bela, & regnauit pro eo Jobab filius zare de boſra. Cūq; mortu⁹ eſſet iobab, regnauit p eo buſā de terra themanorū. Hoc q̄z mortuo, regnauit p eo adad filius badad, q̄ percuſſit madiā in regiōe moab: & nomē vrbis eius auith. Cūq; mortu⁹ eſſet adad, regnauit pro eo ſemla de maſreca. Hoc q̄z mortuo, regnauit pro eo ſaul ō fluuio roboboth. Cūq; & hic obijſſet ſucceſſit i regnū balanā filius achobor. Iſto q̄z mortuo regnauit pro eo adar, nomēq; vrbis ei⁹ phau: & appellabat vxor ei⁹ meetabel, filia matred filie mezaad. Hec ergo nōia ducū eſau in cognationib⁹ & locis & vocabulis ſuis: dux thāna, dux alua, dux ietheth, dux oolibama, dux ela, dux phinō, dux cenē, dux theman, dux mabſar, dux magdiel, dux hiram: hi duces edom habitantes in terra imperij ſui, ipſe eſt eſau pater idumeorum. Habitauit aūt iacob in terra chanaā, in qua pater ſuus peregrinatus eſt: & he ſunt generationes eius.

¶ Joſeph accuſat fratres. primum ſomnium Joſeph. Alterum. Invidia fratrum: mittitur in ciſternam. Eductus: Iſmahelitis venditur. Dolet pater. Caput xxxvij.

IOſeph cū ſedecim eſſet annorū: paſcebat gregē cū ffrib⁹ ſuis adhuc puer: & erat cū filijs bale, et zelphe vxorū pris ſui: accuſauitq; fratres ſuos apud pr̄em crīe peſſimo. Iſrl aūt diligebat Joſeph ſup oēs filios ſuos, eo q̄ in ſenectute genuiſſet eum: fecitq; ei tunicā polymitā. Videntes aūt ffres ei⁹ q̄ a pre plus cunctis filijs amaret, oderāt eū, nec poterāt ei qcq̄ pacifice loqui. Accidit q̄z, vt viſum ſomniū referret ffrib⁹ ſuis, q̄ cā maioris odij ſeminariū fuit. Dixitq; ioſeph fratribus ſuis, Audite ſomnium meū qō vidi, Putabam nos ligare manipulos in agro: & q̄ſi ſurgere manipulū meum, & ſtare veſtroſq; manipulos circunſtātes adorare manipulū meū. Rūderūt fratres ei⁹, Nūquid rex noſter eris: aut ſubijcie mur ditioni tue: Hec ergo cā ſomniorū atq; ſermonū, inuidie & odij fomitē miniſtrauit. Aliud q̄z vidit ſomniū, qō narrans ffribus, ait, Vidi p ſomniū q̄ſi ſolē, & lunā, & ſtellas vndecim adorare me. Qō cū pri ſuo, & fratrib⁹ retuliſſet, increpauit eum pater ſuus, & dixit, Quid ſibi vult hoc ſomniū qō vidiſti: Nū ego, & mater tua, & ffres tui adorabimus

te iup terrā: ⁊nuidebat ei igit ffes sui: pater vo re tacitus cōsyderabat. Cūq; fratres illius in pascēdis gregib⁹ pris morarent in sichē: dixit ad eum israel, Fratres tui pascunt oues in sichimis: veni, mittā te ad eos. Quo rñdēte, presto sum: ait. Vade ⁊ vide si cūcta ꝓspera sint erga ffes tuos et pecora et renūtia mihi qd agaṫ. ⁊Dissus de valle hebrō venit in sichē. Inuenitq; eū vir errantem in agro ⁊ interrogauit qd quereret. At ille rñdit, ffes meos qro. Indica mihi vbi pascāt greges. Dixitq; ei vir, Recesserūt de loco isto. Audiui aūt eos, dicentes, Eamus in dothain. Perrexit itaq; ioseph post fratres suos, ⁊ inuenit eos in dothain. Qui cū vidissent eū ꝓcul: anteq; accederet ad eos cogitauerunt illū occidere: ⁊ mutuo loquebant. Ecce somniator venit. Venite occidamus eū: ⁊ mittamus in cisternā veterē: dicemusq;: fera pessima deuorauit eū. Et tunc appebit qd illi ꝓsint somnia sua. Audiēs aūt hoc rubē: nitebaṫ liberare eū de manib⁹ eor: ⁊ dicebat, Non interficiamus animam eius: neq; effundamus sanguinē sed ꝓicite eum in cisternā hāc, que est i solitudine, manusq; vestras seruate innocuas. Hoc aūt dicebat volēs eripe eū de manib⁹ eor: ⁊ reddere patri suo. Cōfestim igit vt peruenit ad ffes suos, nudauerūt eū tunica talari ⁊ polymita: miserūtq; eū in cisternam veterē q̄ nō habebat aquā. Et sedētes vt comederent panē: viderūt ismahelitas viatores venire de galaad ⁊ camelos eor ꝓportātes aromata: ⁊ resinā ⁊ stacten in egyptū. Dixit ergo iudas fratrib⁹ suis, Quid nobis ꝓdest si occiderimus fratrem nostrum: ⁊ celauerimus sanguinē ipi⁹: ⁊Melius est vt vendaṫ ismahelitis, ⁊ manus nre nō polluātur. Frater em ⁊ caro nostra est. Acqeuerūt ffes sermonibus illi⁹: ⁊ ꝓtereūtibus madianitis negotiatoribus, extrahentes eum de cisterna vendiderunt eū ismahelitis viginti argēteis. Qui duxerūt eū in egyptū. Reuersusq; rubē ad cisternā nō inuenit puerū ⁊ scissis vestib⁹ pgens ad fratres suos: ait, Puer nō cōparet: ⁊ ego quo ibo? Tulerūt autez tunicā ei⁹ ⁊ in sanguinē hedi quē occideràt tinxerunt: mittētes qui ferrēt ad patrem ⁊ dicerēt, Hanc inuenimus: vide vtrū tunica filij tui sit, an nō. Quā cum cognouisset ꝑ, ait, Tunica filij mei est. Fera pessima comedit eū: bestia deuorauit ioseph. Scissisq; vestibus: indutus est cilicio: lugens filiū suū multo tpe. Cōgregatis aūt cūctis liberis eius: vt lenirēt dolorem patris: noluit consolationem accipere: sed ait, Descendā ad filiū meum lugens in infernum. Et illo p seuerante in fletu, madianite vendiderunt ioseph in egypto phutiphari eunucho pharaonis magistro militum.

¶ Cōmugiū iude Her. Onan. Sela Her mort. Onā pcutitur a domino. Jude i cest⁹ cū thamar nuru sua Phares zara. Cap. xxxviij.

Iudē tpe descēdēs iudas a ffribus suis diuertit ad virū odollamitē noie hyrā. Uiditq; ibi filiā hois chananei vocabło, Sua. Et acceptā vxore ingressus est ad eā. Que ꝯcepit ⁊ pepit filiū ⁊ vocauit nomē eius her. Rursumq; ꝯcepto fetu natū filiū vocauit onan. Tertiū q̄q; pepit quē appellauit sela. Quo nato: parere vltra cessauit. Dedit aūt iudas vxorē primogenito suo her: noie thamar. Fuit q̄q; her primogenit⁹ iude nequā in ꝫspectu dñi. ⁊ ab eo occisus est. Dixit ḡ iudas ad onā filiū suum, Ingredere ad vxorē ffis tui ⁊ sociare illi vt suscites semē fratri tuo. Ille sciens nō sibi nasci filios introiēs ad vxorē ffis sui: semē fundebat i terrā: ne liberi ffris noie nascerent. Et idcirco pcussit eū dñs: eo q̄ rē detestabilem faceret. Quā ob rē dixit iudas thamar nurui sue, Esto vidua in domo pris tui donec crescat sela filius meus. Timebat em ne ⁊ ipse moreret sicut ffres eius. Que abijt ⁊ habitauit in domo patris sui. Euolutis aūt multis diebus mortua est Sua vxor iude. Qui post luctū cōsolatione suscepta ascēdebat ad tōsores ouiū suarū, ipe ⁊ hiras opilio gregis odollamites, in thānas. Nūtiatūq; est thamar q̄ socer illius ascenderet in thānas ad tondendas oues. Que depositis viduitatis vestib⁹, assumpsit theristrū: ⁊ mutato habitu sedit in biuio itineris quod ducit thamnam: eo q̄ creuisset sela ⁊ nō eum accepisset maritum. Quā cum vidisset iudas: suspicatus est esse meretricē. Operuerat em vultum suū ne agnosceret. Ingredienseq; ad eā: ait, Dimitte me vt coeā tecū. Nesciebat enim q̄ nurus sua esset. Qua rñdente quid dabis mihi vt fruaris cōcubitu meo: dixit, ⁊Dittam tibi hedū de hedibus. Rursumq; illa dicente: patiar quod vis: si dederis mihi arrabonē donec mittas qō polliceris. Ait iudas, Quid vis tibi pro arrabone dari? Rñdit, Annulum tuum ⁊ armillam ⁊ baculum quem manu tenes. Ad vnū igitur coitum mulier concepit. Et surgens abyt. Depositoq; habitu quem sumpserat: induta est viduitatis vestibus. ⁊Misit aūt iudas hedum per pastorez suū odollamitem vt recipet pignus quod dederat mulieri. Qui cum non inuenisset eam iterrogauit hoies loci illius. Ubi est mulier que sedebat in biuio? Respondentibus cunctis: non fuit in loco isto meretrix: reuersus est ad iudā: ⁊ dixit ei, Nō inueni eam. Sed ⁊ hoies loci illius dixerūt mihi: nunq̄ sedisse ibi scortum. Ait iudas, Habeat sibi. Certe mendacij arguere nos nō poterit. Ego misi hedū quē promiserā: ⁊ tu non inueniſti eā. Ecce aūt post tres mēses nūtiauerūt iude dicentes, Fornicata est thamar nurus tua: ⁊ videṫ vterus illius intumescere. Dixitq; iudas. Producite eam vt cōburaṫ. Que cū duceret ad penā misit ad socerū suū dicēs, De viro cui⁹ hec sunt concepi. Cognosce cui⁹ sit anulus ⁊ armilla ⁊ bacul⁹. Qui agnitis muneribus: ait, Justior me est: quia nō tradidi eā sela filio meo. Attamē vltra nō cognouit eā. Instante aūt partu apparuerūt gemini i vtero: atq; in ipsa effusione infantiū vn⁹ protulit manum in qua obstetrix ligauit coccinum dicens, Iste egredietur prior. Illo vero retrahente manum egressus est alter. Dixitq; mulier, Quare diuisa est propter te maceria? Et ob hāc causam vocauit nomen eius phares. Postea egressus est frater eius in cuius manu erat coccinum: quem appellauit zara.

¶ Venditur Joseph in domum pharaonis. Denegat ioseph dñe sue stupzum. Falso accusatus a dña: incarceratur. Caput xxxix.

Sik ioseph ductꝰ est in egyptū: emitq; eū phutiphar eunuchus pharaonis, princeps exercitus sui, vir egyptiꝰ, de manu ismahelitarū: a quib⁹ ꝓductꝰ erat. Fuitq; dñs cū eo: ⁊ erat vir i cūctis prosperē agēs. Habitauitq; in domo dñi sui q̄ optime noverat dñm esse cū eo: et oia q̄ gereret ab eo dirigi in manu illius. Inuenitq; ioseph gratiā coram dño suo: ⁊ ministrabat ei. Aq̄ ꝓpositꝰ oib⁹ gubernabat creditā sibi domū: et vniuersa q̄ ei tradita fuerant. Bñdixitq; dñs domui Egyptij ꝓpter ioseph: ⁊ multiplicauit tā in edibus q̄ in agris cunctam eius substantiā. Nec quicq̄ aliud noverat: nisi panem quo vescebaṫ. Erat autem ioseph pulchra facie et decorus aspectu. Post multos itaq; dies: iniecit domina sua oculos suos in ioseph: ⁊ ait, Dormi mecū. Qui nequaq̄ acqescēs operi nephario: dixit ad eā, Ecce, dñs me⁹ oib⁹ mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua: nec q̄q̄ est q̄ non in mea sit ptāte vel non tradiderit mihi ꝓter te que vxor eius es. Quō ergo possim hoc malum facere: ⁊ peccare in deū? Huiuscemodi verbis p singulos dies loqbatur, ⁊ mulier molesta erat adolescēti: ⁊ ille recusabat stupzū. Accidit autem quadā die vt intraret ioseph domū: ⁊ operis quippiaz absq; arbitris faceret: ⁊ illa apphēsa lacinia vestimēti eius diceret, Dormi mecū. Qui relicto in manu eiꝰ pallio fugit ⁊ egressus est foras. Cūq; vidisset mulier vestē in manibus suis ⁊ se esse cōceptā vocauit ad se hoies domus sue: et ait ad eos, En introduxit virū hebreū vt illuderet nobis. Ingressus est ad me vt coiret mecū. Cūq; ego subclamassem ⁊ audisset vocē meā, reliqt pallium qō tenebat, ⁊ fugit foras. In argumētum ergo fidei retētū pallium ostēdit marito reuertēti domū suā, ⁊ ait, Ingressꝰ est ad me seruꝰ hebreꝰ quē adduxisti vt illuderet mihi. Cūq; audisset me clamare: reliquit palliū qō tenebat ⁊ fugit foras. His auditis dñs, et nimiū credulus verbis coniugis iratꝰ est valde: tradiditq; ioseph in carcerē vbi vincti regis custodiebant: et erat ibi clausus. Fuit autē dñs cum ioseph, ⁊ misertus est illius: et dedit ei gratiā in conspectu principis carceris. Qui tradi-

dit in

Sapien. x.c. Psalmo cuj.b. ij.a. Nume. xxvj.c. ij.a. Psal. cuij.b.

dit i manu illius vniuersos vinctos q i custodia tenebañ: z qcqd fiebat, sub ipso erat. Nec nouerat aliqd cunctis ei creditis: dñs eñ erat cũ illo, z oia opera eius dirigebat.

De duobus Eunuchis Pharaonis: z somnijs eorum: z natalitio die Pharaonis. Cap. xl.

A Ijs itaq; gestis, accidit vt peccarent duo eunuchi, pincerna regis Egypti, et pistor, dño suo. Iratusq; cõtra eos Pharao (nã alter pincernis p̃erat, alter pistorib⁹) misit eos i carcerẽ p̃n cipis militũ, in q̃ erat vinct⁹ z Joseph. At custos carceris tradidit eos Joseph, q z ministrabat eis: aliquãtulũ tẽporis fluxerat, z illi i custodia tenebañ. Viderũtq; ãbo somnium nocte vna, iuxta iterp̃tationẽ congruã sibi. Ad quos cum itroijsset Joseph mane, z vidisset eos tristes, sciscitatus est eos, dicẽs, Cur tristior est hodie solito facies vr̃a? B Qui rñderũt, Somniũ vidim⁹, z nõ est q̃ iterpretet nobis. Dixitq; ad eos Joseph, Nũqd nõ dei ẽ iterpretatio? refer te mihi qd videritis. Narrauit prior, p̃posit⁹ pincernarum somniũ suũ, Videbã coã me vitẽ, in qua erãt tres ꝓpagines, crescere paulatim i gẽmas, z post flores vuas maturescere: calicẽq; Pharaonis in manu mea. tuli g̃ vuas, z expressi i calicẽ quẽ tenebã, z tradidi poculũ Pharaõi. C Rñdit Joseph, Hec est iterpretatio somnij, Tres ꝓpagines, tres adhuc dies sunt, post q̃s recordabit Pharao ministerij tui, z restituet te i gradũ pristinũ: dabisq; ei calicem iuxta officiũ tuũ, sicut añ facere cõsueueras. Tãtũ memento mei, cũ tibi bñ fuerit, z facies mecũ misericordiã: vt suggeras Pharãoni vt educat me de isto carcere: qa furtim sublat⁹ sum de terra Hebreorũ, z hic inocẽs i lacũ miss⁹ sum. Videns pistorũ magister q̃ prudẽter somniũ dissoluisset, ait, Et ego vidi somniũ, Q ð tria canistra farine haberem D sup caput meũ: z in vno canistro q̃ð erat excelsius, portare me putabã oẽs cibos q fiũt arte pistoria, aueśq; comedere ex eo. Rñdit Joseph, Hec est iterp̃tatio somnij, Tria canistra, tres adhuc dies sunt: post quos auferet Pharao caput tuum, ac suspẽdet te i cruce, z lacerabũt volucres carnes tuas. Exĩde dies tert⁹ natalitij⁹ Pharaonis erat: qui faciẽs grade cõuiuiũ pueris suis, recordat⁹ est iter epulas magistri pincernarũ z pistorũ principis. Restituitq; alterũ in locũ suũ, vt porrigeret ei poculũ: alterũ suspẽdit i patibulo, vt cõiectoris veritas p̃bare. Et tñ succedẽtib⁹ prosperis, p̃positus pincernarũ oblit⁹ est interp̃tis sui.

Pharao somniat. Joseph somnium exponit. Egypto p̃ponitur. Filij sibi nascuntur. Anni sterilitatis veniunt. Cap. xlj.

A Post duos annos vidit Pharao somniũ, Putabat se stare sup fluuiũ, de quo ascẽdebãt septem boues: pulchre z crasse nimis, z pascebantur in locis palustrib⁹. Alie q̃z septẽ emergebãt ð flumine, fede, z fecteq; macie: z pascebañ in ipsa amnis ripa i locis virentib⁹. deuorauerũtq; eas quarũ mira spẽs et habitudo corporũ erat. Expgefactus Pharao, rursum dormiuit, z vidit alterũ somniũ, Septẽ spice pullulabãt in culmo vno plene atq; formose: alie q̃z totidem spice tenues, et pcusse vredine oriebãt, deuorãtes omnẽ priorũ pulchritudinẽ. B Euigilans Pharao post qetẽ, z facto mane, pauore pterrit⁹, misit ad oẽs z iectores Egypti cũctosq; sapiẽtes; z accersitis narrauit somniũ, nec erat q̃ iterp̃tareť. Tũc demũ reminiscẽs pincernarũ magister, ait, Cõfiteor peccatũ meũ. Irat⁹ rex seruis suis, me z magistrũ pistorum retrudi iussit in carcerẽ principis militũ: vbi vna nocte vterq; vidimus somniũ, p̃sagiũ futurorũ. Erat ibi puer Hebre⁹, eiusdem ducis militũ famulus: cui narrãtes sõnia, audiuimus qcqd postea rei p̃bauit euẽtus. ego eñ reddit⁹ sum officio meo: z ille suspẽsus est in cruce. C Protin⁹ ad regis imperiũ Psalmo cviij.b. eductũ de carcere Joseph totõderũt: ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille, ait, Vidi somnia, nec est q̃ ediſſerat: que audiui te sapientissime conijcere. Rñdit Joseph, Absq; L me de⁹ rñdebit p̃spera Pharaõi. Narrauit ergo Pharao q̃ð viderat: putabã me stare sup ripã flumnis, z septẽ boues de amne cõscẽdere, pulchras nimis, z obesis carnib⁹: q̃ in pastu paludis vireta carpebãt. z ecce, has seq̃bañ alie septẽ boues, intãtũ deformes z macilẽte: vt nunquã tales in terra Egypti viderim. q̃ deuoratis z cõsumptis priorib⁹, nullũ saturitatẽ dedere vestigiũ: ſz simili macie et squalore torpebãt. Euigilãs, rursus sopore depressus, vidi somniũ, Septẽ spice pullulabãt i culmo vno plene atq; pulcherrime. alie q̃z septẽ tenues z pcusse vredine, oriebañ e stipula: q̃ prorũ pulchritudinẽ deuorauerũt. Narraui cõiectoribus sõniorũ, z nemo est q̃ ediſſerat. Rñdit Joseph, Sõniũ regis vnũ est: q̃ factur⁹ est de⁹, ostẽdit Pharaoni. Septẽ boues pulchre, z septẽ spice plene: septẽ vbertatis anni sũt, eãdẽq; vim somnij cõprehẽdũt. Septẽ q̃z boues tenues atq; D macilẽte, q̃ ascẽderũt post eas, z septẽ spice tenues, z vento vrẽte pcusse: septẽ ãni vẽture sũt famis. Qui hoc ordine cõplebunť. Ecce septẽ anni venient fertilitatis magne i vniuersa terra egypti: q̃s seq̃nť septẽ anni alij tãte sterilitatis, vt obliuiõi tradať cũcta retro abũdãtia: z sũptura est eñ fames oẽz terrã, z vbertatẽ magnitudinẽ pditura est inopie magnitudo. Q ð aũt vidisti scõdo ad eãdẽ rẽ ptinẽs somniũ: firmitatẽ idiciũ est, eo q̃ fiat sermo dei, z velociter impleať. Nũc g̃ pudeat rex virũ sapiẽtẽ z idustriũ, z p̃ficiat eũ terre Egypti. Qui z̃stituat p̃positos p cũctas regiões: z qntam partẽ fructuũ p septẽ annos fertilitatẽ, q̃ iã nũc futuri sunt, cõgreget in horrea: z omne frumẽtũ sub Pharaõis ptãte E z̃dať, seruetur q̃ z i vrbib⁹. Et p̃pareť future septẽ ãnorũ fami q̃ oppũsura est Egyptũ, z nõ z̃sumeť terra ĩopia. Placuit Pharaoni z̃filiũ z cũctis ministris ei⁹: locutusq; est ad eos, Nũ iuenire poterim⁹ talẽ virũ, q̃ spũ dei plen⁹ sit: Dixit g̃ ad Joseph, Q z ostẽdit tibi de⁹ oia q̃ locut⁹ es, nunqd Psalmo cviij.d. j. Mac. ij.f. sapiẽtiorẽ z sit̃ez tui inuenire potero? Tu eris sup domum meã, z ad tui oris ipiũ cunctus ppls obediet: vno tñ regni solio te pcedã. Dixitq; rursũ Pharao ad Joseph, Ecce, cõstitui te sup vniuersam terrã Egypti. Tulitq; annulũ de manu sua, et dedit eum in manu eius: vestiuitq; eum stola byssina, z collo torquem auream circumposuit. Fecitq; eũ ascendere super currum suum secundum, clamante p̃cone, vt omnes coram eo genu flecterent, z prepositum esse scirent vniuerse terre Egypti. Dixit q̃q; rex Egypti ad Joseph, Ego sum Pharao: absq; tuo iperio nõ mouebit qsq̃ manũ aut pedẽ in oi terra Egypti. Uertitq; nomẽ ei⁹, z vocauit eũ lingua Egyptiaca, Saluatorẽ mundi. C Deditq; illi vxorẽ Asenetz filiã Phutipharis sacerdotẽ Heliopoleos. Egress⁹ est itaq; Joseph ad terrã Egypti (trigita autẽ annorũ erat qñ stetit i z̃spectu regis Pharaõis) et circuiuit oẽs regiones Egypti. Uenitq; fertilitas septem annorũ: z in manipulos redacte segetes cõgregate sunt in horrea Egypti. Q is etiã frugũ abũdãtia in singulis vrbib⁹ cõdita est. Tãtaq; fuit abũdãtia tritici, vt arene maris coequarentur, z copia mẽsuram excederet. Nati sunt aũt Joseph filij duo añq̃ veniret fames: q̃s peperit ei Asenech filia Phutipharis sacerdotis Heliopoleos. Uocauitq; nomẽ p̃mo Infra clvij.c. genĩti, Manasses, dicẽs, Obliuisci me fecit de⁹ oim laborũ meorũ, z dom⁹ p̃ris mei. Nomẽ q̃z scõi appellauit Ephraim, dicẽs, Crescere me fecit de⁹ i terra pauptatẽ mee. Igitur trãsactis septẽ vbertatis ãnis, q̃ fuerãt i Egypto, cepe- G rũt venire septẽ anni inopie, q̃s p̃dixerat Joseph: z in vni-

uerſo orbe fames ꝑualuit, in cūcta autē terra Egypti erat panis. Qua eſurīte clamauit ppl's ad Pharaonē alimēta petēs. Quib⁹ ille rñdit, Jte ad Joſeph: & qcqd ipe vobis dixerit, facite. Creſcebat aūt q̄tidie fames in oi terra: apuitq; Joſeph vniuerſa horrea, & vēdebat Egyptijs: nā & illos opp̄ſſerat fames. Omneſq; puincie veniebāt Egyptū, vt emerent eſcas, & malū inopie tēperarent.

¶ Fratres Joſeph pro frumēto i egyptū venūt: Joſeph eis dura loquitur: Simeon relīgatur: ceteri redeunt: in ore ſaccorum pecuniā reperiunt. Beniamin petitur: pater denegat. Caput xlij.

A Actuum vij.b

Audiēs aūt Jacob q̄ alimēta vēderent in Egypto, dixit filijs ſuis, Quare negligitis? audiui q̄ triticū venūdet i Egypto: deſcēdite, & emite nobis neceſſaria, vt poſſimus viuere, & nō ꝓfamur inopia. Deſcēdētes igit̄ ffres Joſeph decē, vt emerēt frumēta in Egypto, Beniamin domi retēto a Jacob, q̄ dixerat fratrib⁹ ei⁹, Ne forte in itinere q̄cquā patiat̄ mali: ingreſſi ſūt terrā Egypti cū alijs q̄ ꝓgebāt ad emēdū. erat aūt fames i terra Chanaā. Et Joſeph erat p̄ceps i terra egypti, atq; ad ei⁹ nutū frumēta pplis vēdebāt. Cūq; adoraſſent eū ffres ſui, & agnouiſſet eos, q̄ſi ad alienos durius loq̄bat̄, iterrogās eos, Uñ veniſtis? Qui rñderūt, De terra Chanaā, vt emam⁹ victui neceſſaria. Et tamē ffres ipe cognoſcēs, nō eſt agnit⁹ ab eis. Recordatuſq; ſomniorum q̄ aliq̄n viderat, ait ad eos, Exploratores eſtis: vt videatis infirmiora terre veniſtis. Qui dixerunt, Nō eſt ita dñe, ſed ſerui tui venerūt vt emerēt cibos. Oēs filij vni⁹ viri ſumus: pacifici venim⁹, nec q̄cq̄ famuli tui machināt̄ mali. Quib⁹ ille rñdit, Aliter eſt: immunita terre hui⁹ ꝓſyderare veniſtis. At illi dixerūt, Duodecim (inq̄t) ſerui tui ffres ſumus, filij viri vni⁹ i terra Chanaā: minim⁹ cū pre nro eſt, ali⁹ nō ē ſup. Hoc ē, ait, q̄ locut⁹ ſū, Exploratores eſtis: iā nūc experimētū vri capiā: p ſalutē Pharaōis nō egrediemini hīc, donec veniat frat̄ veſter minimus. Mittite ex vobis vnū, et adducat eū: vos aūt eritis i vinculis, donec probent q̄ dixiſtis vtrū vera an falſa ſint: alioq; p ſalutē Pharaōis exploratores eſtis. Tradidit ḡ illos cuſtodie tribus dieb⁹. Die aūt tertio eductis de carcere, ait, Facite q̄ dixi, & viuetis: deū em̄ timeo. Si pacifici eſtis, frat̄ vr⁹ liget̄ i carcere: vos aūt abite, & ferte frumēta q̄ emiſtis, in domos vras: & fratrē vrm minimū ad me adducite, vt poſſim veſtros ꝓbare ſermōes, & nō moriamini. Fecerūt vt dixerat, & locuti ſūt ad inicē, Merito hec patimur, q̄ peccauim⁹ in ffrem nr̄z, videtes āgūſtias anime illi⁹ dū deprecarer nos, & nō audiuim⁹: idcirco venit ſup nos iſta tribulatio. Et quibus vn⁹, Rubē, ait, Nūq̄d, nō dixi vobis, Nolite peccare i puerū: & nō audiſtis me: en ſanguis ei⁹ exq̄rit̄. Neſciebant aūt q̄ intelligeret Joſeph: eo q̄ p̄ interp̄retē loq̄rer ad eos. Auertitq; ſe parūp, & fleuit: & reuerſ⁹ locut⁹ ē ad eos. Tollenſq; Simeō, & ligās, illis p̄ſentib⁹, iuſſit miniſtris vt implerēt eor̄ ſaccos tritico, & reponerēt pecūias ſingulorū in ſacculis ſuis, datq; ſupra cibarijs i via: q̄ fecerūt ita. At illi portātes frumēta i aſinis ſuis, p̄fecti ſūt. Apertoq; vnus ſacco vt daret iumēto pabulū i diuerſorio, cōtēplat⁹ pecuniā i ore ſacculi, dixit fratribus ſuis, Reddita eſt mihi pecunia mea, en habetur in ſacco. Et obſtupefacti, turbatiq; mutuo, dixerūt, Quidnā eſt hoc q̄ fecit nobis deus? Venerūtq; ad Jacob patrē ſuū in terra Chanaā, & narrauerūt ei oia q̄ accidiſſent ſibi, dicentes, Locut⁹ eſt nobis dñs terre dure, & putauit nos exploratores eſſe prouincie. Cui rñdim⁹, Pacifici ſum⁹, nec vllas mollimur inſidias. Duodecim ffres vno p̄re geniti ſum⁹, vn⁹ nō eſt ſup, minim⁹ cuz p̄re nro ē i tra Chanaā. Qui ait nob, Sic ꝓbabo q̄ pacifici ſitis, ffrem veſtrū vnū dimittite apud me, & cibaria domib⁹ vris neceſſaria ſumite, & abite, fratrēq; veſtrū minimū adducite ad me, vt ſciā q̄ nō ſitis exploratores, & iſtum q̄ tenet̄ i vinculis, recipere poſſitis, ac deīceps q̄ vultis, emendi habeatis lñiaz. His dictis cū frumēta effunderēt, ſinguli repererūt in ore ſaccor̄ ligatas pecūias: exterriti ſq; ſimul oibus, dixit p̄ Jacob, Ab ſq; liberis me eſſe feciſtis, Joſeph nō eſt ſup, Symeō tenet̄ in vīculis, & Beniamin auferetis: in me hec oia mala reciderūt. Cui rñdit Rubē, Duos filios meos interfice, ſi nō reduxero illū tibi: trade illum in manu mea, & ego eū tibi reſtituā. At ille, Nō ōſcēdet, inquit, fili⁹ me⁹ vobiſcū: ff ei⁹ mortu⁹ eſt, & ipſe ſol⁹ remāſit. ſi q̄d ei aduerſitat̄ acciderit in terra ad quā ꝓgitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

¶ ffres redeūt in Egyptū cū Bēiamin: ſimul epulant. Cap. xliij.

A Interim fames oēm terrā vehementer p̄mebat. Cōſūptiſq; cibis quos ex Egypto detulerāt, dixit Jacob ad filios ſuos, Reuertimini, et emitte nob⁹ pauxillū eſcarū. Rñdit Judas, Denūtiauit nobis vir ille ſub atteſtatione iuriſiurādi, dicens, Nō videbit̄ faciē meā, niſi fratrē vr̄m minimū adduxerit̄ vobiſcū. Si ḡ vis eū mittere nobiſcū, ꝓgem⁹ pariter, & emem⁹ tibi neceſſaria. Si aūt nō vis, non ibūn⁹: vir em̄, vt ſepe dixim⁹, denūtiauit nob⁹ dicēs, Nō videbit̄ facie meam abſq; fre veſtro minimo. Dixit eis Iſrael, In meā hoc feciſtis miſeriā vt indicaretis ei & aliū hre vos ffrez. At illi rñderūt, Interrogauit nos homo per ordinem nr̄m ꝓgenie, ſi pater viueret, ſi haberem⁹ ffrem & nos rñdim⁹ ei ꝓſequēter iuxta id q̄ fuerat ſciſcitat⁹: nūq̄d ſcire poteram⁹ q̄ dicturus eſſet, Adducite ffrez vr̄z vobiſcū? Judas q̄z dixit p̄ri ſuo, Mitte puerū mecū, vt p̄ficiſcamur, & poſſim⁹ viuere: ne moriamur nos & parunli nr̄i. Ego ſuſcipio puerum: de manu mea regre illū, niſi reduxero, & reddidero eū tibi, ero peccati reus in te omni tpe. Si nō interceſſiſſet dilatio, iam vice altera veniſſemus. Igit̄ Iſrl pater eorū dixit ad eos, Si ſic neceſſe eſt, facite q̄ vultis: ſumite de optimis terre fructib⁹ in vaſis vr̄is, & deferte viro munera: modicū reſine & mellis & ſtoracis, ſtactes & terebinthi et amygdalarū. Pecuniā q̄z duplicē ferte vobiſcū: & illā quā inueniſtis in ſacculis, reportate, ne forte errore factū ſit. Sz & ffrem vr̄m tollite, & ite ad virū. Deus aūt me⁹ op̄s faciat vobis eū placabilē: & remittat vobiſcū ffrez vr̄m quē tenet in vinculis, et hūc Bēiamin: ego aūt q̄ſi orbat⁹ abſq; liberis ero. Tulerūt ḡ viri munera, & pecuniā duplicē, & Bēiamī: deſcēderūtq; in Egyptū, & ſteterūt coram Joſeph. Quos cū ille vidiſſet, & Bēiamin ſimul, p̄cepit diſpēſatori dom⁹ ſue, dicēs, Introduc viros domū, & occide victimas, & inſtrue q̄niniū: q̄m hodie mecū ſunt comeſturi meridie. Fecit ille ſicut ſibi fuerat imp̄atum, & introduxit viros domum. Ubiq; exterriti, dixerūt mutuo (Propt̄ pecuniā quā retulimus pri⁹ in ſaccis nr̄is, introducti ſum⁹: vt deuoluat in nos calūniā, & violēter ſubijciat ſeruituti & nos, & aſinos nr̄os. Quā ob rē in ipſis foris accedētes ad diſpenſatorē locuti ſunt, Oram⁹ dñe, vt audias nos. Jā añ deſcēdimus vt emerem⁹ eſcas. Quib⁹ emptis, cū veniſſem⁹ ad diuerſoriū apuim⁹ ſaccos nr̄os, & inuenim⁹ pecuniā in ore ſaccorū, quā nūc eodē pondere reportauim⁹. Sz & aliō attulimus argentū vt emam⁹ q̄ nobis neceſſaria ſūt: nō eſt in nr̄a ſciētia q̄s poſuerit eaz in marſupijs nr̄is. At ille rñdit, Oēs vobiſcū, nolite timere: de⁹ veſter, & de⁹ p̄ris vr̄i dedit vobis theſauros i ſaccis vr̄is. nā pecuniā quā dediſtis mihi, pbatā ego habeo. Eduxitq; ad eos Simeō. Et introductis domū, attulit aquā, et lauerunt pedes ſuos, deditq; pabulū aſinis eorū. Illi vero parabāt munera, donec ingrederet Joſeph meridie. audierāt em̄ q̄ ibi comeſturi eeſſent panē. Igit̄ ingreſſus eſt Joſeph domū ſuā, obtulerūtq; ei munera, tenētes i manibus ſuis: & adorauerūt p̄ni in terram. At ille clemēter reſalutatis eis, interrogauit eos, dicēs, Sanūne eſt pater veſter ſener, de quo dixeratis mihi, Adhuc viuit? Qui reſpondert, Soſpes eſt ſeru⁹ tuus pater noſter, adhuc viuit. Et incuruati, adorauerūt eū. Attollens aūt Joſeph oculos, vidit Beniamin fratrē ſuū vterinū, & ait, Iſte eſt frater veſter parvulus, de q̄ dixerat̄ mihi? Et rurſum, Deus, īgt, miſereat̄ tui fili mi. Feſtinauitq;, q̄ commota fuerāt viſcera ei⁹ ſup fratre ſuo, et erūpebāt lachrymē: & introiēs cubiculū fleuit. Rurſūq; lota facie egreſſus, cōtinuit ſe, & ait, Ponite panes. Quibus appoſitis, ſeorſum Joſeph, & ſeorſum fratribus, Egy

Supra xxxvij.d. E

Supra xlij.d. B F E

Supra xlij.a. D F G

bus, Egyptys q̄z q̄ vescebātur simul, seorsum (illicituz est enī Egyptijs comedere cū Hebreis, z p̄phanū putāt hu iuscemodi cōuiuiū) sederūt corā eo p̄mogenit⁹ iuxta primo genita sua, z minimus iuxta etatē suā. Et mirabanť numis, sumptis partibus q̄s ab ea acceperāt: maioz̄q pars venit Beniamin, ita vt q̄nq̄z partibus excederet. Biberuntq̄z, et inebriati sunt cum eo.

¶ De scypho reposito z inuento in sacco: Beniamin regressis fratribus Judas loquitur ad Joseph. Caput xliij.

A

Recepit aūt Joseph dispēsatoꝛi dom⁹ sue, dicēs, Imple saccos eoꝝ frumēto, quātū possūt capere: z pone pecuniā singuloꝝ in summitate sacci. Scyphū aūt meū argēteū, z p̄tiū q̄ ōdit tritici, pone ī oꝛe sacci iunioꝛis. factūq̄z est ita. Et orto mane, dimissi sūt, cū asinis suis. Jāq̄z vrbē exierāt, z p̄cesserāt paululū: tūc Joseph accersito dispēsatoꝛe dom⁹, ait, Surge, ingt, z pseqūre viros, z apphēdis dicito, Quare reddidistis malū p̄ bono? Scyph⁹ quē furati estis: ipse est in q̄ bibit dñs me⁹, z in q̄ augurari solet: pessimā rē fecistis. Fecit ille vt iusserat. Et apprehēsis p ordinē, locut⁹ est. Qui rñderūt, Quare sic loquť dñs nr̄, vt serui tui tm̄ flagitij commiserint? Pecuniā quā inuenim⁹ ī summitate saccoꝝ, reportauim⁹ ad te de terra Chanaā: z qūo consequēs est vt furati simus de domo dñi tui aurū vel argētū? Apud quēcunq̄z fuerit inuētū seruoꝝ tuoꝝ q̄ō q̄ris, moriať, z nos erimus serui dñi nr̄i. Qui dixit eis, Fiat iuxta vr̄am sentētiā, apud quēcūq̄z fuerit inuentū, ipse sit seru⁹ me⁹, vos aūt eritis ī noxij. Itaq̄z festinato deponētes ī terrā saccos, apuerunt singuli. Quos scrutat⁹, icipiēs a maioꝛe vsq̄z ad minimū, inuenit scyphū in sacco Beniamin. At illi, scissis vestib⁹, oneratisq̄z rursum asinis, reuersi sūt ī oppidū. Primusq̄z Judas cū fratrib⁹ ingress⁹ est ad Joseph, necdū enī de loco abierat: oēsq̄z añ eū parit in terrā corruerūt. Quibus ille ait, Cur sic agere voluistis? an ignoratis q̄ non sit similis mei ī augurādi sciētia? Cui Judas, Quid rñdebim⁹? inq̄t, dño meo? vel qd loq̄mur, aut iuste poterim⁹ obtēdere? Deꝰ invenit iniq̄tatē seruoꝝ tuoꝝ: en oēs serui sumus dñi mei, et nos z apō quē inuēt⁹ est scyph⁹. Rñditq̄z Joseph, Absit a me vt sic agā: q̄ furat⁹ est scyphū, ipe sit seru⁹ me⁹, vos āt abite liberi ad patrē vr̄m. Accedēs aūt propi⁹ Judas, cōfidēter ait, Oro dñe mi, loq̄ť seru⁹ tu⁹ verbū in aurib⁹ tuis, z ne irascaris famulo tuo: tu es enī post Pharaonem dñs me⁹. Interrogasti p̄us seruos tuos, Habetz patrē aut fratrē? z nos rñdim⁹ tibi dño meo, Est nobis p̄ senex, z puer paruul⁹ q̄ in senectute illi⁹ nat⁹ est, cuius vterin⁹ fr̄ mortu⁹ est, z ipsuz solū habet mať sua, p̄ quo tenere diligit euz. Dixistiq̄z seruis tuis, Adducite eū ad me, z ponā oculos meos sup illū. Suggessim⁹ tibi dño meo, Nō potest puer relinq̄re patrē suum: si enī illū dimiserit, moriet̄. Et dixisti seruis tuis, Nisi venerit fr̄ vr̄ minim⁹ vobiscū, non videbitis ampli⁹ faciē meā. Cū ḡ ascēdissem⁹ ad famulū tuū patrē nr̄z, narrauim⁹ ei oīa q̄ locut⁹ est dñs me⁹. Et dixit p̄ nr̄, Reuertimini, z emite nobis parū tritici. Cui diximus, Ire nō possum⁹: si fr̄ nr̄ minim⁹ descēderit nobiscū, proficiscemur simul: alioq̄n illo absēte, nō audem⁹ videre faciē viri. At ille rñdit, Vos scitis q̄ duos filios genuerit mihi vxoꝛ mea. Egressus est vn⁹, z dixiť, Bestia devoꝛauit eū: z hucusq̄z nō cōparet. Si tuleritz z istū, z aliq̄d ei in via contigerit, deducetz canos meos cū meroꝛe ad inferos. Jgitur si intrauero ad seruū tuū patrē nostrū, z puer defuerit, cum aīa illi⁹ ex hui⁹ aīa dependeat, videritq̄z eū nō eē nobiscuz, moriet̄, z deducēt famuli tui canos eius cum doloꝛe ad inferos. Ego p̄ p̄e seru⁹ tu⁹ sim, q̄ in meā hūc recepi fidē, z spopōdi, dicēs, Nisi reduxero eū, pcti reꝰ ero ī patrē meū oīm tēpoꝛe. Manebo itaq̄z seruus tu⁹ p̄ puero ī ministerio dñi mei, z puer ascēdat cū fr̄ib⁹ suis. Nō enī possū redire ad patrē absente puero, ne calamitatis q̄ oppꝛessura est patrem meum, testis assistam.

¶ Joseph se fratribus manifestat. mandat pro patre munera mittit. et adhuc viuere patri nuntiatur. Cap. xlv.

On se poterat vltra cohibere Joseph multis coꝝ astātib⁹ vñ p̄cepit vt egrederēť cūcti foras, z null⁹ itereſſet alien⁹ agnitioni mutue. Eleuauitq̄z vocē cū fletu: quā audierūt Egyptū, oīsq̄z dom⁹ Pharaōis, z dixit fr̄ib⁹ suis, Ego sum Joseph: adhuc p̄ me⁹ vivit? Nō poterāt rñdere fratres nimiꝝ terꝛoꝛe pterriti. Ad q̄s ille clementē, Accedite, ingt, ad me. Et cū accessissēt p̄pe, Ego sū, ait, Joseph frať vester, quē vendidistis ī Egyptū. Nolite pauere, neq̄z vobis durū esse videať q̄ vendidistis me ī his regiōib⁹, p̄ salute enī vr̄a misit me deus ante vos. Biēnium est enī q̄ cepit fames in terra esse: z adhuc q̄nq̄z anni restāt, q̄b⁹ nec arari poterit, nec meti. Premisitq̄z me deus vt reseruemini sup terrā, z escas ad viuēdū hr̄e possitis. Nō vr̄o cōsilio, sz dei volūtate huc missus sum: q̄ fecit me q̄si patrez Pharaonis, z dñm vniuerse dom⁹ ei⁹, ac p̄ncipē ī o ī tra Egypti. Festinate, z ascēdite ad patrē meū, z dicetis ei, Hec mādat fili⁹ tu⁹ Joseph, Deꝰ fecit me dñm vniuerse terre Egypti: descēde ad me ne moreris, z habitabis in terra Gessen: eriszq̄z iuxta me, tu, z filij tui, z filij filioꝝ tuoꝝ, oues tue, z armenta tua, z vniuersa que possides. Jbiq̄z te pascā (adhuc enī q̄nq̄z anni residui sunt famis) ne z tu peas, z oīs dom⁹ tua, z oīa q̄ possides. En oculi vr̄i z oculi fr̄is mei Bēiamin videť q̄ os meū loquať ad vos. Nūtiate p̄ri meo vniuersā gl̄iā meā, z cūcta q̄ vidistis ī Egypto: festinate z adducite eū ad me. Cūq̄z amplexat⁹ recedisset in colū Bēiamin fr̄is sui, fleuit: illo q̄q̄ fl̄ r̄ flēte sup collū ei⁹. Osculatusq̄z est Joseph oēs fratres suos, et ploꝛauit sup singulos: post q̄ ausi sūt loq ad eū. Auditumq̄z est z celebꝛi sermone vulgatū in aula regis, Venerunt fr̄es Joseph. z gauisus est Pharao atq̄z oīs familia ei⁹. Dixitq̄z ad Joseph vt imparet fratribus suis, dicēs, Onerātes iumēta, ite in terrā Chanaā. Et tollite inde p̄ez vr̄m z cognationē, z venite ad me: z ego dabo vobis oīa bona Egypti, vt comedatis medullā terre. Precipe etiam vt tollāt plaustra de terra Egypti, ad subuectionē paruuloꝝ suoꝝ ac cōiugū: z dicito, Tollite p̄ remvr̄m z p̄pate quāto ocy⁹ venietes, nec dimittatis q̄q̄ de supellectili vr̄a: quia oēs opes Egypti, vr̄e erūt. Fecerūtq̄z filij Jsr̄l vt eis mādatū fuerat. Quib⁹ dedit Joseph plaustra, fm Pharaonis ipiū: z cibaria ī itinere. Singulis q̄z p̄ferri iussit binas stolas: Beniamin vo dedit trecētos argēteos cū q̄nq̄z stolis optimis: tantūdē pecunie z vestiū mittēs p̄ri suo, addēs ei asinos decē, q̄ subueherēť ex oīb⁹ diuitijs Egypti, et totidē asinas: triticū in itinere: panesq̄z portantes. Dimisit q̄ fr̄es suos: z p̄ficiscētib⁹ ait, Ne irascimini ī via. Qui ascēdētes ex Egypto, venerūt in terrā Chanaā ad patrē suum Jacob. Et nūtiauerūt ei, dicētes, Joseph vivit: z ipse dñať in oī terra Egypti. Quo audito Jacob, q̄si de graui somno euigilās, tñ nō credebat eis. Illi ecōtra referebāt oēm ordinem rei. Cūq̄z vidisset plaustra z vniuersa q̄ miserat, revixit spūs ei⁹, z ait, Sufficit mihi si adhuc Joseph filius me⁹ vivit: vadā z videbo illum anteq̄z moriar.

¶ Jacob cum filijs z nepotibus in Egyptum descēdit: eoꝝ qui cum Jacob descēderūt noīa: Joseph patri occurrit. Caput xlvj.

Profectusq̄z Jsrael cū oīb⁹ q̄ habebat venit ad puteū iuramēti: z mactatz ibi victimis deo p̄ris sui Jsaac, audiuit eū p visionē nocte vocātē se, z dicētē sibi, Jacob Jacob? Cui rñdit, Ecce adsum. Ait illi deꝰ, Ego sum fortissim⁹ deus patris tui: noli timere, sed descēde ī Egyptū, q̄ in gētē magnā faciā te ibi. Ego descēdā tecū illuc, z ego ide adducā te reuertentē: Joseph q̄z ponet man⁹ suas sup oc̄los tuos. Surrexit Jacob a puteo iuramēti: tulerūtq̄z eū filij cū paruulis z vxoꝛibus suis in plaustris q̄ miserat Pharao ad portandū senē z oīa q̄ possederat in terra Chanaā: venitq̄z ī Egyptū cū oī semine suo, filij ei⁹ z nepotes filie z cuncta simul p̄genies. Hec sunt aūt noīa filioꝝ Jsrael, q̄ ingressi sūt ī Egyptū, ipe cū liberis suis. Primogenitus Ruben. Filij Ruben: Enoch et Phallu z Esrō z Charmi. Filij Simeō: Jamuel et Jamin z Ahod z Jachī z Saher, z Saul filius Chananiti-

Act. vij. b.

Infra. l. c.

Supra xlij. c.

Supra xliij. a.

Supra xxxvij. e.

Supra xliij. b.

Actuum vij. b. Exo. j. a. Numeri xxvj. a. j. Paral. v. a. Exodi vj. c. j. Paral. iij. d.

j. Paralı pom.ij.a et iĥ. a. Supra xxxvij.a j. Paralı po.vĵ. a.

dis. Filij Leui: Gerſon z Chaath z Merari. Filij Juda: Her z Onan z Sela z Phares z Zara. mortui ſunt autez Her z Onan in terra Chanaam. Nati q̃ ſunt filij Phares: Eſrõ z Hamul. Filij Iſſachar: Thola z phua z Job z Simerõ. Filij zabulõ: Sared z Elon z Jahelel. Hi filij Lie quos genuit in Meſopotamia Syrie cum Dina filia ſua. oẽs aie filiorũ eiꝰ z filiarũ. triginta tres. Filij Gad: Sephon z Aggi z Eſebon z Suni z Heri z Arodi et Areli. Filij Aſer: Jemna z Jeſua z Jeſui z Beria, Sara quoq; ſoror eoꝝ. Filij Beria: Heber z Melchiel. Hi filij zelphe, quam dedit Laban Lie filie ſue. z hos genuit Jacob ſedecim aias. Filij Rachel vroris Jacob: Joſeph et Beniamin. Nati q̃ ſunt Joſeph filij in terra Egypti, quos genuit ei Aſeneth filia Phutipharis ſacerdotis Heliopoleos: Manaſſes, z Ephraim. filij Beniamin: Bela z Bechor z Aſbel z Gera z Naaman z Echi, z Ros, z Mophim, z Ophim, z Hared. hi filij Rachel quos genuit Jacob, oẽs aie q̃tuordecim. Filij Dan: Uſim. Filij Nephtalim: Jaſiel z Guni z Jeſer z Sallem. hi filij Bale, quã dedit Laban Racheli filie ſue: z hos genuit Jacob. oẽs aie, ſeptẽ. Cũcteq; aie q̃ ingreſſe ſunt cũ Jacob in Egyptũ, et egreſſe ſunt de femore illiꝰ, abſq; vxoribus filiorũ eiꝰ: ſexagintaſex. Filij autẽ Joſeph q nati ſunt ei in terra Egypti, aie due. Oẽs aie domꝰ Jacob q̃ ingreſſe ſunt in Egyptũ, fuere ſeptuaginta. Miſit aũt Jacob iudam ante ſe ad Joſeph in Egyptũ, vt nũtiaret ei, z ille occurreret in Geſſen. Quo cũ peruenĩſſet, iuncto Joſeph curru ſuo, aſcẽdit obuiaq; patri ſuo ad eundẽ locũ: videſq; eũ irruit ſup collũ eiꝰ, z mter amplexus fleuit. Dixitq; pater ad Joſeph, Jam letus moriar: qr vidi faciem tuã, z ſuſtitẽ te relinquo. At ille locutus eſt ad fratres ſuos, z ad oẽm domũ pris ſui, Aſcendã, z nuntiabo Pharaoni: dicãq; ei, Fratres mei z domꝰ patris mei q erant in terra Chanaã venerũt ad me: z ſunt viri paſtores ouiũ, curãq; habẽt alẽdorũ gregũ: pecora ſua z armẽta, z oĩa q̃ habere potuerũt, adduxerũt ſecũ. Cũq; vocauerit vos, z dixerit, Q̃ ẽſt opus veſtrũ: reſpondebitis, Viri paſtores ſumus ſerui tui, ab infantia noſtra vſq; in preſens, z nos z patres noſtri. Hec autem dicetis vt habitare poſſitis in terra Geſſen: quia deteſtantur Egypti omnes paſtores ouium.

¶ Joſeph patrem et fratres ad Pharaonem introduxit. dat eis terram Geſſen. Egyptij cibos petunt, et pecora et terram vendũt: quinta pars fructuum fit regis: Iſrael adiurat Joſeph de ſua ſepultura. Caput xlvij.

E Ingreſſus ergo Joſeph nuntiauit Pharaoni, dicẽs, Pater meꝰ z fratres, oues eoꝝ z armẽta z cũcta q̃ poſſidẽt: venerũt de terra Chanaan: et ecce in Geſſen ſtũt. Extremos quoq; fratrũ ſuorũ quinq; viros ſtatuit coram rege: quos ille interrogauit, Quid habetis opis? Rñderũt, Paſtores ouium ſumus ſerui tui, z nos z patres noſtri, ad peregrinãdum in terra tua venimꝰ: qm̃ nõ eſt herba gregibus ſeruorũ tuoꝝ, ingraueſcente fame in terra Chanaan: petimuſq; vt eſſe nos tu beas ſeruos tuos in terra Geſſen. B Dixit ita q; rex ad Joſeph, Pr̃ tuus z frẽs tui venerũt ad te. Terra Egypti in conſpectu tuo eſt: in optimo loco fac habitare eos, et trade eis terrã Geſſen. q ſi noſti in eis eſſe viros idſtrios, cõſtitue illos magiſtros pecorũ meorũ. Poſt hec introduxit Joſeph patrẽ ſuũ ad regẽ, et ſtatuit eũ coram eo: q bñdicens illi, z interrogatus ab eo, Quot ſunt dies annorũ vite tue? rñdit, Dies peregrinationis vite mee cẽtũ triginta annoꝝ ſunt, parui z mali: z nõ puenerũt vſq; ad dies patrũ meorũ quibus peregrinati ſunt. C Et benedicto rege egreſſus eſt foras. Joſeph vo pr̃i z frib⁹ ſuis dedit poſſeſſionem in Egypto i optimo terre loco Rameſſes, vt pceperat Pharao. et alebat eos, oẽm q domũ pris ſui, pbẽs cibaria ſingulis. In toto, eñ orbe panis deerat, z oppreſſerat fames terram maxime Egypti z Chanaã. E gbꝰ oẽm pecuniã cõgregauit p vẽditione frumẽti, z itulit eã i erariũ regis. Cũq; defeciſſet emptorib⁹ precĩ venit cuncta Egyptꝰ ad Joſeph, dicẽs, Da nobis panes: quare morimur coram te, deficiẽte pecunia? Quibꝰ ille rñdit, Adducite pecora vra: et dabo vobis p eis cibos, ſi pcĩ nõ habetis. Que cũ adduxiſſent, dedit eis alimenta p equis z ouib⁹ z bob⁹ z aſinis: ſuſtẽtauitq; eos illo anno p cõmutatione pecorũ. Uenerũt quoq; anno ſcõo, z dixerũt ei, Nõ celamꝰ dño nr̃o q; deficiẽte pecunia, pecora ſimul defecerũt: nec clam te eſt q; abſq; corporib⁹ z terra nihil habeamꝰ. Cur ergo moriamur te vidente? et nos, z terra nr̃a tui erimꝰ: eme nos in ſeruitutẽ regiã, z p̃be ſemina ne pereũte cultore redigat terra in ſolitudinem. E Emit igit Joſeph oẽm terrã Egypti vendentibꝰ ſingulis poſſeſſiones ſuas pre magnitudine famis. Subiecitq; eaz Pharaoni, z cunctos pp̃los eiꝰ a nouiſſimis tĥminis Egypti vſq; ad extremos fines, eiꝰ: pter terrã ſacerdotum q̃ a rege tradita fuerat eis: quibꝰ z ſtatuta cibaria ex horreis publicis p̃bebant, z idcirco non ſunt cõpulſi vẽdere poſſeſſiones ſuas. Dixit g; ioſeph ad pp̃los, An (vt cernitꝭ) z vos z trã vraz pharao poſſidet: accipite ſemĩa, z ſerite agros, vt fruges hr̃e poſſitꝭ. Quintã partẽ regi dabitis: q̃tuor reliq̃s pmitto vobis i ſemẽtẽ, z i cibũ familijs z liberꝭ veſtrꝭ. Qui rñderũt, Salꝰ noſtra i manu tua eſt: reſpiciat nos tantũ dñs nr̃, z leti ſeruiemꝰ regi. F Ex eo tẽpore vſq; i pſentem diẽ i vniuerſa terra Egypti, regibꝰ q̃nta pars ſoluit, z factũ eſt q̃ſi i legẽ: abſq; terra ſacerdotali, q̃ libera ab hac conditiõe fuit. Habitauit g; Iſrael i Egypto, id eſt i trã Geſſen, z poſſedit eã: actuſq; eſt z multiplicatus nimis. G Et vixit i ea decẽ z ſeptẽ ãnis: factiq; ſũt oẽs dies vite illiꝰ, centũ q̃dragĩta ſeptẽ ãnorũ. Cũq; appropiq̃re cerneret diẽ mortis eiꝰ, vocauit filiũ ſuũ Joſeph, z dixit ad eũ, Si ĩueni gratiã i ꝯſpectu tuo, pone manũ tuã ſub femore meo: et facies mihi miſeri cordiã z veritatẽ, vt nõ ſepelias me i Egypto, ſed dormiã cũ patrib⁹ meis, z auferas me de terra hac, cõdaſq; i ſepulchro maiorũ meorũ. Cui rñdit Joſeph, Ego faciã q̃ iuſſiſti. Et ille, Jura ergo, ingt, mihi. Quo iurãte, adorauit Iſrael dñm, cõuerſus ad lectuli caput.

¶ Jacob egrotat: filijs Joſeph bñdicit: Ephraim Manaſſe preponit: vrbem Sichẽ Joſeph filio ſpecialiter donat. Cap. xlviij.

I Jsitaq; trãſactis nũtiatũ ẽ Joſeph q; egrotaret pr̃ ſuꝰ: q; aſſumptis duobꝰ filijs Manaſſe z Ephraim, ire prexit. A Dictũq; eſt ſeni, Ecce filiꝰ tuꝰ Joſeph venit ad te. Qui cõfortatus ſedit in lectulo. Et ĩgreſſo ad ſe Joſeph, ait, Deꝰ oĩpotẽs apparuit mihi i Luza, q̃ ẽ i terra Chanaã: bñdixitq; mihi, z ait, Ego te augebo z multiplicabo, z faciã te in turbas populorũ: daboq; tibi terrã hãc, z ſemini tuo poſt te in poſſeſſionẽ ſẽpiternã. Duo g; filij tui q; nati ſũt tibi in terra Egypti añquã huc veni rẽ ad te, mei erunt: Ephraim z Manaſſes ſicut Rubẽ z Simeõ reputabũt mihi. B Reliq̃s autẽ q̃s genueris poſt eos, tui erũt, z noĩe fratrũ ſuorũ vocabunt i poſſeſſionibus ſuis. Mihi eñ q̃ veniebã de Meſopotamia, mortua ẽ Rachel in terra Chanaã i ipo itinere, eratq; vernũ tẽp⁹: z ingrediebar Ephrathã, z ſepeliui, eã iuxta viam Ephrathe, q̃ alio noĩe appellat Bethlehẽ. Supra xxvij. c. Videns aũt filios eiꝰ dixit ad eũ, Qui ſunt iſti? Rñdit, Filij mei ſunt q̃s donauit mihi deꝰ i hoc loco. Adduc, ingt, eos ad me, vt bñdicã illis. Oculi eñ Iſrl caligauerãt pre nimia ſenectute, Supra xxxv. c.

et clare

et clare videre nō poterat. Applicitoſq; ad ſe, deoſculat⁹ et circūplexus eos, dixit ad filiū ſuū, Nō ſum fraudat⁹ aſpectu tuo: inſup oſtēdit mihi de⁹ ſemē tuū. Cūq; tuliſſet eos Joſeph de gremio patris, adorauit ꝓnus in terrā. Et poſuit Ephraim ad dexterā ſuā, ideſt ad ſiniſtrā Iſrael: zManaſſen vō in ſiniſtra ſua, ad dexteram ſcz pris, applicuitq; ambos ad eū. Qui extendēs manū dexterā, poſuit ſup caput Ephraim iunioris fratris: ſiniſtrā aūt ſup caput zManaſſe q maior natu erat, cōmutās man⁹, Benedixitq; Jacob filijs Joſeph, z ait, De⁹ in cuius cōſpectu ambulauerūt pres mei Abrahā z Iſaac, deus q paſcit me ab adoleſcentia mea vſq; in ꝑſentē diē, angelus q eruit me de cūctis malis bñdicat pueris iſtis: z inuocet ſup eos nomē meum, noīa quoq; patrū meorū Abrahā z Iſaac, z creſcāt ī multitudinem ſup terrā. Uidēs aūt Joſeph q poſuiſſet pater ſuus dexterā manū ſup caput Ephraim, grauiter accepit: z apprehenſam manū patris leuare conatus eſt de capite Ephraim, z tranſferre ſuper caput zManaſſe. Dixitq; ad patrē, Nō ita cōuenit pr: qr hic eſt primogenit⁹, pone dexteraz tuā ſup caput eius. Qui renuēs ait, Scio fili mi, ſcio: z iſte qdē erit in pplos z multiplicabit: ſz frater ei⁹ iunior, maior erit illo, z ſemē illi⁹ creſcet in gentes. Bñdixitq; eis in tpe illo, dicēs, In te benedicet iſrael, atq; dicet, Faciat tibi de⁹ ſicut Ephraim et ſicut zManaſſe. Cōſtituitq; ephraī ante zManaſſen: et ait ad Joſeph filium ſuum, En ego morior, et erit deus vobiſcum, reducetq; vos ad terram patrū veſtrorum. Do tibi partē vnā extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhei in gladio z arcu meo.

¶ Iſrael filios bñdixit: de ſepultura mādat: z moritur. Cap. xlix.

Vocauit autē Jacob filios ſuos, z ait eis, Congregamini, vt annūtiem q vētura ſunt vobis in diebus nouiſſimis. Cōgregamini z audite filij Jacob, audite Iſrael patrē veſtrū. Rubē primogenit⁹ me⁹, tu fortitudo mea z principium doloris mei: prior in donis, maior in imperio. Effuſus es ſicut aqua, nō creſcas: quia aſcendiſti cubile pris tui, z maculaſti ſtratum eius. Simeon z Leui frēs: vaſa iniqtatis bellātia. In cō ſilium eorū nō veniat aīa mea, z in cetu illorū nō ſit gloria mea: qr in furore ſuo occiderūt virū, z in voluntate ſua ſuffoderūt murum. zMaledict⁹ furor eorū, q ptinax: et indignatio eorū, quia dura: diuidā eos in Jacob, z diſpergam eos in Iſrl. Juda, te laudabūt fratres tui, man⁹ tua in ceruicib⁹ inimicorū tuorū, adorabūt te filij pris tui. Catulus leonis Juda: ad ꝑdā fili mi aſcendiſti, requieſcēs accubuiſti vt leo z q̄ſi leena, qs ſuſcitabit eū? Nō auferet ſceptrū de Juda, et dux de femore eius: donec veniat q mittēdus eſt, z ipſe erit expectatio gētiū. Ligās ad vineā pullū ſuum, et ad vitē o fili mi aſinā ſuā. Lauabit in vino ſtolā ſuam, et in ſanguine vue palliuz ſuū. Pulchriores ſunt oculi ei⁹ vino, z dētes eius lacte candidiores. Zabulonī litore maris habitabit, z in ſtatione nauiū pertingens vſq; ad Sidonem

Iſſachar aſin⁹ fortis accubās inter terminos. Uidit requiē q eſſet bona, z terrā q optima: z ſuppoſuit humeruz ſuū ad portādū, factuſq; eſt tributz ſeruiēs. Dan iudicabit ppl'm ſuū ſicut z alia tribus in Iſrael. Fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemita, mordens vngulas equi, vt cadat aſcēſor ei⁹ retro. Salutare tuū expectabo dñe. Gad accinctus ꝑliabit añ eū: z ipſe accinget retroſuz. Aſer pinguis panis ei⁹, z ꝑbebit delitias regib⁹. Nephthali ceruus emiſſus z dans eloquia pulchritudinis. Filius accreſcens Joſeph, fili⁹ accreſcēs z decorus aſpectu: filie diſcurrerunt ſup murū. Sed exaſperauerūt eū, z iurgati ſunt, inuiderunt⁹q illi habētes iacula. Sedit in forti arcus eius, et diſſoluta ſunt vincula brachiorū z manuū illi⁹ ꝑ man⁹ potētis Jacob: inde paſtor egreſſus eſt lapis Iſrael. De⁹ patris tui erit adiutor tu⁹, z oīpotēs bñdicet tibi benedictionibus celi deſup, bñdictionibus abyſſi iacētis deorſum, benedictionibus vberum z vulue. Benedictiones patris tui confortate ſunt benedictionibus patrum eius: donec veniret deſyderiuz collium eternorum. fiant in capite Joſeph, z in vertice Nazarei inter fratres ſuos. Beniamin lupus rapax, mane comedet predā, z veſpere diuidet ſpolia. Omnes hi in tribub⁹ Iſrael duodecim: hec locutus eſt eis pater ſuus, bñdixitq; ſingulis benedictionibus proprijs: z precepit eis, dicens, Ego congregor ad populum meū: ſepelite me cū patrib⁹ meis in ſpelūca duplici q̄ eſt ī agro Ephrō Hethei cōtra zMambre in terra Chanaan, quā emit Abraham cū agro ab Ephron Hetheo ī poſſeſſionē ſepulchri. Ibi ſepelierūt eū, z Sarā vxorē ei⁹: ibi ſepultus eſt Iſaac cum Rebeca coniuge ſua: ibi z Lia condita iacet. Finitiſq; mandatis quibus filios inſtruebat, collegit pedes ſuos ſuper lectulū, z obijt: appoſituſq; eſt ad populum ſuum.

¶ Joſeph patrē ſepelit in Ebron: Joſeph moritur in Egypto: adturat fratres de oſſibus aſportandis. Caput l.

Quod cernēs Joſeph, ruit ſup faciē patris flēs z deoſculās eum. Precepitq; ſeruis ſuis medicis, vt aromatib⁹ cōdirēt patrē. Quib⁹ iuſſa explentib⁹, trāſierunt quadraginta dies: iſte q̄ppemos erat cadauerū cōditorū: fleuitq; eū Egyptus ſeptuaginta diebus. Et expleto plāctus tpe, locutus eſt Joſeph ad familiā Pharaonis, Si inueni gratiā in cōſpectu vr̄o, loquimini in aurib⁹ Pharaonis: eo q̄ pater meus adiurauerit me, dicens, En morior, in ſepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan, ſepelies me. Aſcendā igit̄, z ſepeliam patrē meū, acreuertar. Dixitq; ei Pharao, Aſcende, et ſepeli patrē tuū ſicut adiuratus es. Quo aſcendente ierūt cū eo oēs ſenes dom⁹ Pharaonis, cunctiq; maiores natu terre Egypti: domus Joſeph cū fratrib⁹ ſuis, abſq; paruulis z gregib⁹, abſq; armētis q̄ dereliquerunt in terra Geſſen. Habuit quoq; in comitatu currus z equites: et facta eſt turba nō modica. Uenerūtq; ad aream Atad, que ſita eſt trās Jordanē: vbi celebrātes exequias planctu magno atq; vehemēti impleuerunt ſeptē dies. Q̄ cum vidiſſent habitatores terre Chanaan, dixerūt, Planctus magnus eſt iſte Egyptijs. Et idcirco vocatū eſt nomen loci illius, Planctus Egypti. Fecerūt ergo filij Jacob ſicut ꝑceperat eis, z portantes eū in terrā Chanaan, ſepelierūt eum in ſpelūca duplici quā emerat Abrahā cum agro in poſſeſſionē ſepulchri ab Ephron Hetheo cōtra faciē zMambre. Reuerſuſq; eſt Joſeph in Egyptū cū fratrib⁹ ſuis z omni comitatu, ſepulto pr̄e. Quo mortuo, timētes fratres ei⁹ et mutuo colloquētes, Ne forte memor ſit iniurie quam paſſus eſt, z reddat nobis oē malū q̄ō fecim⁹? mādauerūt ei dicētes, Pater tuus ꝑcepit nobis anteq̄ moreret vt hec tibi verbis illius dicerem⁹, Obſecro vt obliuiſcaris ſceleris fratrum tuorū, z peccati, atq; malitie quam exercuerunt in te. nos quoq; oramus vt ſerus dei pris tui dimittas iniquitatem hāc. Quib⁹ auditis, flenit Joſeph, veneruntq; ad eum fratres ſui: z ꝓni adorātes in terram, dixerūt, Serui tui ſumus. Quib⁹ ille rñdit, Nolite timere: nū dei poſſum⁹ reſiſtere volūtati? Uos cogitaſtis de me malū, ſed deus vertit illud in bonū: vt exaltaret me ſicut impſentiarū cernitis, et ſaluos faceret multos populos. Nolite timere: ego paſcam vos z paruulos vr̄os. cōſolatuſq; eſt eos, z blāde ac leniter eſt locut⁹. Et habitauit in Egypto cū oī domo pris ſui, vixitq; cētū decē annis. Et vidit Ephraim filios vſq; ad tertiā gnationē. Filij q̄z zMachir filij zManaſſe nati ſunt ī genib⁹ Joſeph. Quib⁹ trāſactz, locut⁹ eſt fratrib⁹ ſuis, Poſt mortē meā de⁹ viſitabit vos, z āſcēdere vos faciet de terra iſta ad terrā quā iurauit Abrahā, Iſaac, z Jacob. Cumq; adiuraſſet eos, atq; dixiſſet, Deus viſitabit vos, aſporta te oſſa mea vobiſcū de loco iſto: mortuus eſt, expletis cētū decem vite ſue annis. Et q̄ditus aromatibus, repoſitus eſt in loculo in Egypto. ¶ Explicit Geneſis.

¶ De decem plagis Egypti: verſus.

¶ Sanguis: r ana: culex: muſce: pecus: vlcera: gra ndo:
Brucus: caligo: mors: pignora prima necando.
Prima rubens vnda: ranarum plaga ſecunda.
Inde culex triſtis: poſt muſca nocentior iſtis.
Quinta pecus ſtrauit: veſicas ſexta creauit.
Inde ſubit grando: poſt brucus dente nephando.
Nona tegit ſolem: primam necat vltima prolem.

Liber Exodus: Hebraice

Uelle Semoth.

Noia filiorum Israel qui egressi sunt Egytum: et eorũ multiplicatio. Quanto oppressi sunt ab Egyptijs: tanto magis multiplicabantur: obstetricum clementia. Caput j.

A Genes. xlvj. a.

Ec sunt nomina filiorũ Israel q ingressi sunt in Egyptũ cum Jacob: singuli cũ domib⁹ suis introierunt: Ruben, Simeon, Leui, Judas, Issachar, zabulon, et Beniamin, Dan, z Nephthali, Gad, z Aser. Erãt igit oẽs aĩe eor̃ q ingressi sũt, de femore Jacob, septuaginta: Joseph aũt in Egypto erat. Quo mortuo, z vniuersis fratribus ei⁹, oĩq cognatione sua, filij Isrl creuerũt, z q̃si germinãtes multiplicati sunt: ac roborati nimis impleuerunt terram. Surrexit interea rex nouus super Egyptũ, q ignorabat Joseph: z ait ad pplm suum, Ecce, ppls filiorũ Isrl multus: z fortior nobis est. Uenite, sapiẽter opprimam⁹ eũ: ne forte mltiplicet: z si ingruerit q̃tra nos bellũ, addat inimicis nr̃is, expugnatisq nobis egrediatur e terra. Preposuit itaq eis magistros operũ vt affligerẽt eos onerib⁹: edificauerũtq vrbes tabernaculorũ Pharaoni Phithom, z Rameses. Quãtoq opprimebãt eos, tãto magis multiplicabant, z crescebãt: oderãtq filios Isrl Egyptij, z affligebãt illudentes eis z inuidentes. Atq ad amaritudinẽ pducebãt vitã eorũ opib⁹ duris luti z lateris oĩq famulatu, quo in terre opib⁹ pmebant. Dixit aũt rex Egypti obstetricib⁹ Hebreorũ: q̃rũ vna vocabat Sephora, altera Phua, precipiẽs eis, Qñ obstetricabitis Hebreas, z part⁹ tps aduenerit: si masculus fuerit, interficite illũ: si femina, reseruate. Timuerũt aũt obstetrices deum, et nõ fecerũt iuxta pceptũ regis Egypti: sz cõseruabãt mares. Quibus accersitis ad se rex, ait, Quidnã est hoc qõ facere voluistis, vt pueros seruaret? Que rñderũt: Nõ sunt Hebree, sicut Egyptie mulieres: ipse eñ obstetricãdi hñt sciẽtiã, z priusq̃ veniamus ad eas, pariũt. Bñ ergo fecit deus obstetricib⁹: z creuit ppls, confortatusq est nimis. Et quia timuerunt obstetrices deũ, edificauit illis domos. Precepit ergo Pharao oi pplo suo, dicẽs, Quicquid masculini sexus natũ fuerit, ĩ flumẽ pjcite: qcqd feminini, reseruate.

Moyses nascit: occultatur: in aquam pjcitur: a filia Pharaonis adoptatur: percusso Egyptio fugit ad terram madian: vbi Sephoram Jetro filiam vxorem duxit: mortuo Egypti rege filij Israel ad dominum clamant. Caput ij.

A Infra vj. c. Nume. xxiij. g. j. Parali. xxiij. b.

Sapien. xvij. b.

Act. vij. c. Hebre. xj. d.

Egressus est post hec vir de domo Leui. Et accepit vxorẽ stirpis sue, q̃ cõcepit, z peperit filiũ: et videns eũ elegãtẽ abscõdit trib⁹ mẽsib⁹. Cũq iã celare nõ posset, sumpsit fiscellam scirpeã, z linuit ea bitumine ac pice: posuitq int⁹ infantulũ, z exposuit eũ in caricto ripe fluminis, stãte pcul sorore ei⁹, z consyderãte euẽtũ rei. Ecce aũt descẽdebat filia Pharaonis vt lauaret in flumine: z puelle ei⁹ gradiebant p crepidinẽ aluei. Que cũ vidisset fiscellã ĩ papyrione, misit vnã e famulab⁹ suis z allatã aperiẽs, cernẽsq ĩ ea paruulũ vagiẽtẽ, miserta ei⁹, ait, De ifantib⁹ Hebreorũ est hic. Cui soror pueri, Uis, ingt, vt vadã, z vocẽ tibi mulierẽ Hebreã, q̃ nutrire possit infantulũ? Rñdit, Uade. Perrexit puella, z vocauit matrẽ suã. Ei qua locuta filia Pharaonis, Accipe, ait, puerũ istũ, z nutri mihi: ego dabo tibi mercedẽ tuã. Suscepit mulier, z nutriuit puerũ: adultũq tradidit filie Pharaonis. Quẽ illa adoptauit ĩ locũ filij, vocauitq nomẽ ei⁹ Moyses: dicens, Quia de aq̃ tuli eũ. In dieb⁹ illis postq̃ creuerat Moyses, egressus est ad ffes suos: viditq afflictionẽ eorũ, z virũ Egyptiũ percutiẽtẽ quẽdã de Hebreis fratribus suis. Cũq circũsperisset huc atq illuc, z nullum adesse vidisset, percussum Egyptiũ abscondit sabulo. Et egressus die altero conspexit duos Hebreos rixantes: dixitq ei q faciebat iniuriã, Quare percutis primũ tuũ? Qui rñdit, Quis cõstituit te principẽ, z iudicẽ sup nos? nũ occidere me tu vis, sicut heri occidisti Egyptiũ? Timuit Moyses, z ait, Quomodo palã factũ est vbũ istud? Audiuitq Pharao sermonẽ hũc, z q̃rebat occidere Moysen: qui fugiens de cõspectu ei⁹, moratus est in terra Madiã, z sedit iuxta puteũ. Erãt aũt sacerdoti Madian septẽ filie, q̃ venerant ad hauriendã aquam: z impletis canalibus adaq̃re cupiebãt greges pr̃is sui. Superuenere pastores, z eiecerunt eas: surrexitq Moyses, et defensis puellis, adaquauit oues earum. Que cũ reuertissent ad Raguel patrẽ suũ, dixit ad eas, Cur velociꝰ venistis solito? Rñdẽr, Uir Egypti⁹ liberauit nos de manu pastor: insup z hausit aquã nobiscũ, potũq dedit ouib⁹. Et ille, Ubi est, ingt? q̃re dimisistis hominem? vocate eũ vt comedat panem. Jurauit ergo Moyses qõ habitaret cũ eo. Accepitq Sephorã filiã ei⁹ vxorẽ: q̃ peperit ei filiũ, quẽ vocauit Gersam, dicẽs, Aduena fui ĩ terra aliena. Alterũ vo peperit: quẽ vocauit Eliezer, dicẽs, Deꝰ eñ pr̃is mei adiutor me⁹, z eripuit me de manu Pharaonis. Post multum vo tpis mortuus est rex Egypti: z ĩgemiscẽtes filij Israel, ppt̃ opa vociferati sũt: ascẽditq clamor eorũ ad eũ ab opib⁹. Et audiuit gemitus eorũ, ac recordat⁹ est federis qõ pepigerat cũ Abraham, Isaac z Jacob. Et respexit dñs filios Isrl, z cognouit eos.

B

Infra xvij. a. j. Parall. xxij. b.

Dñs Moysi de rubo loquit: z in Egyptũ mittit. Caput iij.

Moyses aũt pascebat oues Jethro soceri sui sacerdotis Madian: cũq minasset gregẽ ad interiora deserti, venit ad montem dei Horeb. Apparuitq ei dñs in flãma ignis de medio rubi: et videbat quod rubus arderet, z nõ combureret. Dixit ergo Moyses, Uadã, et videbo visionẽ hanc magnã, q̃re nõ cõburat rub⁹. Cernẽs aũt dñs qõ pgeret ad videndũ, vocauit eũ ó medio rubi, z ait, Moyses Moyses: Qui rñdit, Adsum. Ait ille, Ne appropies, ingt, huc: solue calceamẽtũ de pedibus tuis. loc⁹ eñ in quo stas, terra sancta est. Et ait, Ego sum deꝰ pr̃is tui, Deꝰ Abrahã, z deꝰ Isaac, z deꝰ Jacob. Abscõdit Moyses faciẽ suã: nõ eñ audebat aspicere contra eũ. Cui ait dñs, Uidi afflictionẽ ppli mei in Egypto, z clamorẽ ei⁹ audiui ppter duritiã eorũ q pr̃sunt opib⁹ z sciẽs dolorẽ ei⁹, ódescẽdi liberẽ eũ de manib⁹ Egyptior, z educã de tra illa ĩ terrã bonã z spaciosã ĩ trã q̃ fluit lacte z melle, ad loca Chananei, z Hebrei, z Amorrhei, z Pherezei, z Heuei: z Jebusei. Clamor q̃ filiorũ Isrl venit ad me: vidiq afflictionẽ eorũ, q̃ ab Egyptijs opprimunt. Sz veni, mittã te ad Pharaonẽ: vt educas pplm meum filios

A Actuum vij. d.

Watth. xxij. c. Marci xij. b. Lu. xx. f.

B

Jsrl de egypto. Dixitq moyses ad deū, Quis sū ego, vt vadā ad Pharaonē, z educā filios Jsrl de Egypto? Qui dixit ei, Ego ero tecū: z hoc habebis signuz qđ miserim te. D Cū edurerȝ ppl'm meū de Egypto, īmolabis deo sup mōtē istū. Ait z Moyses ad deū, Ecce ego vadā ad filios Jsrl, z dicā eis, Deꝰ patrū vr̄oꝝ misit me ad vos. Si dixerint mihi, Qđ est nomē eiꝰ? qd dicā eis? Dixit dñs ad Moysen, EGO SUM QUI SUM. Ait, Sic dices filijs Jsrl, QUI EST, misit me ad vos. Dixitq iteruz deus ad Moysen, Hec dices filijs Jsrl, Dñs deꝰ patrum vr̄oꝝ deꝰ Abrahā, z deꝰ Jsaac, z deꝰ Jacob misit me ad E vos: hoc nomē mihi est in eternū, z hoc memoriale meū in gñatione z gñationē. Uade cōgrega seniores Jsrl z dices ad eos, Dñs deꝰ patrū vr̄oꝝ apparuit mihi, deꝰ Abrahā et deꝰ Jsaac z deꝰ Jacob, dicēs, Uisitās visitaui vos, z vidi oīa q̄ acciderūt vobis ī Egypto: z dixi vt educā vos de afflictiōe Egypti in terrā Chananei z Hethei z Amorrhei z Pherezei z Heuei z Jebusei, ad terrā fluētē lacte z melle. Et audient vocē tuā: ingredieriscq tu z seniores Jsrl ad regem Egypti, z dices ad eū, Dominꝰ deꝰ Hebreoꝝ F vocauit nos, ibimꝰ viā triū dierū in solitudinē, vt īmolemꝰ dño deo nr̄o. Sz ego scio q̄ non dimittet vos rex Egypti vt eatis: nisi p manū validā. Extēdāq manū meam, z percutiā Egyptū ī cūctis mirabilibꝰ meis, q̄ factur⁹ sum in medio eoꝝ: post hec dimittet vos, daboq gr̄am ppl'o huic cōrā Egyptijs: z cū egrediemini, nō exibitis vacui, sz postulabit mulier a vicina sua z ab hospita sua vasa argentea et G aurea, ac vestes: ponetisq eas super filios z filias vestras, et spoliabitis Egyptum. Infra xj.a. et xij.e.

¶ Dat deꝰ Moysi signa: et de locutione Aaron: z dimittit Jethro Moyses vxorē: Aarō occurrit: loq̄tur ad filios Jsrael. Cap. iij.

A Respōdens Moyses ait, Nō credent mihi, neq audiēt vocē meā: sz dicēt, Nō apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eū, Quid est qđ tenes in manu tua? Rūdit, Uirga. Dixitq dñs, Proyce eā ī terrā. Proiecit, z versa est in colubrū, ita vt fugeret Moyses, Dixitq dñs, Extende manū tuā, z apprehende caudā eiꝰ. Extēdit, z tenuit, versaq est in v̄gā. Ut credant (inqt) qđ appuerit tibi dñs deꝰ patrū tuoꝝ, deꝰ Abrahā z deꝰ Jsaac z deꝰ Jacob. Dixitq dñs rursuz, Mitte manū tuā ī sinū tuū. Quā cū misisset ī sinū, ptulit leprosam in- B star niuis. Retrahe, ait, manū tuā ī sinū tuū. Retraxit, et ptulit iterū, z erat sil'is carni reliq̄. Si nō crediderint, inqt, tibi, neq audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. Quod si nec duob⁹ qdē his signis crediderint, neq audierit vocē tuā: sume aquā fluminis, z effunde eā sup aridā, z qcqd hauseris de fluuio, vertet̄ in sanguinē. C Ait Moyses, Obsecro dñe, nō sum eloquēs ab heri z nudiusterti⁹? z ex quo locut⁹ es ad seruū tuū, īpeditioris z tardioris lingue sum. Dixit dñs ad eū, Quis fecit os hois? aut qs fabricat⁹ est mutū z surdū: videtē z cecū? nōne ego? Pergei igit̄, z ego ero ī ore tuo: doceboq te qd loq̄ris. Matth. x.c. Et ille, Obsecro dñe, inqt, mitte quē missur⁹ es. Iratus dñs D Eccle. xlv.a. in Moysen, ait, Aaron frater tu⁹ leuites, scio q̄ eloquens sit: ecce ipse egredietur ī occursum tuū, videbitq te, letabit̄ corde. Loq̄re ad eū, z pone v̄ba mea ī ore eiꝰ: z ego ero in ore Infra vij.a. tuo, z in ore illiꝰ, z ostēdā vobis qd agere debeatȝ. Et ipse loquet̄ p te ad ppl'm, z erit os tuū: tu aūt eris ei in his q̄ ad E deū ptinēt. Uirgā q̄z hāc sume ī manu tua, ī q̄ facturus es signa. Abijt Moyses, z reuersus ē ad Jethro socerū suū: dixitq ei, Uadā z reuertar ad fr̄es meos ī Egyptū, vt videā si adhuc viuant. Cui ait Jethro, Uade ī pace. Dixit ergo dñs ad Moysen ī Madiā, Uade, z reuertere ī Egyptū: mortui sūt em̄ oēs q q̄rebāt animā tuā. Tulit q̄ Moyses vxorē suā, z filios suos, z īposuit eos sup asinū: reuersusq est in Egyptū, portās v̄gā dei ī manu sua. Dixitq ei dñs reuertēti ī Egyptū, Uide vt oīa ostēta q̄ posui ī manu tua, facias cōrā Pharaone: ego indurabo cor eius, z non dimittet ppl'm. Diceisq ad eū, Hec dicit dñs, Filiꝰ meus F primogenit⁹, Jsrl. Dixi tibi, Dimitte filiū meū vt seruiat mihi: z noluisti dimittere eū, ecce ego interficiā filiū tuū primogenitū. Cūq eēt ī itinere ī diuersorio, occurrit ei dñs, z volebat occidere eū. Tulit ilico Sephora acutissimā petrā, z circūcidit p̄putiū filij sui, tetigitq pedes eius, et ait, Sponsus sanguinū tu mihi es. Et dimisit eū postq̄ dixerat, Sponsus sanguinū tu mihi es: ob circuncisionem. Dixitq dñs ad Aarō, Uade in occursuz Moysi ī desertū. Qui G prexit obuiā ei in montē dei, z osculatus est eū. Narrauitq Moyses Aarō oīa v̄ba dñi, p qđ⁹ miserat eū, z signa que mādauerat. Uenerūtq simul, z cōgregauerūt cūctos seniores filioꝝ Jsrl. Locutusq est Aarō oīa v̄ba q̄ dixerat dñs ad Moysē: z fecit signa cor̄ ppl'o, z credidit ppl's. Audierūtq q̄ visitasset dñs filios Jsrl, z q̄ respexisset afflictionem illorum: z proni adorauerunt.

¶ Moyses et Aaron intrant ad Pharaonem: Pharao iratus prohibet paleas dari populo: magis affliguntur: rogat Moyses dominum pro populo. Caput v.

D Post hec ingressi sunt Moyses z Aarō, z dixer̄t Pharaoni, Hec dicit dñs deꝰ Jsrl, Dimitte ppl'm meū vt sacrificet mihi ī deserto. At ille respōdit, Quis est dñs, vt audiā vocē eiꝰ, z dimittā Jsrl? nescio dñm, z Jsrl nō dimittā. Dixerūt, Deꝰ Hebreoꝝ vocauit nos, vt eam⁹ viā triū dierū ī solitudinē, z sacrificem⁹ dño deo nr̄o: ne forte accidat nobis pestis aut gladi⁹. Ait ad eos rex Egypti, Quare Moyses z Aarō solicitatis ppl'm ab opibus suis? ite ad onera vestra. Dixitq Pharao, Multꝰ est ppl's terre: videtis q̄ turba succreuerit: quāto magis si dederitis eis requiē ab opibus? Precepit q̄ ī die illo p̄fectis operū z exactoribꝰ ppli, dicēs, Nequa quā vltra dabitis paleas ppl'o ad ꝯficiendas lateres, sicut pri⁹: sz ipsi vadāt z colligāt stipulas. Et mēsurā laterū, quā pri⁹ faciebāt, īponet̄ sup eos, nec minuetis qcq̄: vacāt em̄ z idcirco vociferant̄, dicētes, Eam⁹ z sacrificem⁹ deo nr̄o. Opprimāt opib⁹, z expleāt ea: vt nō acquiescāt v̄bis mēdacib⁹. Igit̄ egressi p̄fecti operū z exactores, ad ppl'm dixerūt, Sic dicit Pharao, Nō do vobis paleas. Jte, z colligite sicubi inuenire poteritis: nec minuetur quicq̄ de opere vr̄o. Dispersusq est ppl's p omē terrā Egypti ad colligēdas paleas. Prefecti q̄z operū instabāt, dicētes, Cōplete opꝰ vestrū quotidie, vt pri⁹ facere solebat̄ qñ dabant̄ vobis palee. Flagellatiq sunt q̄ p̄rāt opib⁹ filioꝝ Jsrl, ab exactoribꝰ Pharaōis, dicētib⁹, Quare nō ipletis mēsurā laterū sicut pri⁹, nec heri nec hodie? Uenerūtq p̄positi filioꝝ Jsrl, et vociferati sunt ad Pharaonē dicētes, Cur ita agis contra seruos tuos? Palee nō dant̄ nobis, z lateres fil'r iperāt: en famuli tui flagellis cedimur: z iniuste agit̄ ꝯra ppl'm tuum. Qui ait, Uacatis otio, z idcirco dicitis, Eam⁹ z sacrificemus dño. Jte ergo, z opamini: pallee nō dabunt̄ vobis, et D reddetis ꝯsuetū numerū laterū. Uidebāt̄q se p̄positi filioꝝ Jsrl in malū, eo q̄ diceret̄ eis, Nō minuet̄ qcq̄ de lateribꝰ p singulos dies. Occurrerūtq Moysi z Aarō, q̄ stabāt ex aduerso, egrediētes a Pharaōe: z dixer̄t ad eos, Uideat dñs z iudicet, qm̄ fetere fecistis odorem nostrū cor̄ Pharaone z seruis eiꝰ, z p̄buistis ei gladiū vt occideret nos. Reuersusq Moyses ad dñz ait, Dñe cur afflixisti ppl'z istū? q̄re misisti me? Ex eo em̄ quo ingressus sum ad Pharaonē vt loq̄rer ex noīe tuo, afflixit ppl'm tuum: z nō liberasti eos.

¶ Dñs mandat q̄ eruet eos de manu Egyptiorū: populus Jsrael non audit. Narrant generationes Ruben Symeon ⁊ leui vsq; ad Moysen ⁊ aaron quorū p̄ ⁊ mater noiant. Cap. vj.

A

Dixit dñs ad Moysen, Nūc videbis q̄ facturus sum Pharaoni: p manū eñ fortē dimittet eos, ⁊ in manu robusta eiciet illos de terra sua. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicēs, Ego dñs q apparui Abrahā, Jsaac ⁊ Jacob ī deo oipotēte: ⁊ nomen meū ADONAJ nō indicaui eis. Pepigiq; fedus cuz eis, vt darē illis terrā Chanaā, terrā peregrinationis eorū in qua fuerūt aduene. Ego audiui gemitū filioz Jsrl' quo Egyptij oppꝛesserunt eos: et recordatus sum pacti mei. Jō dic filijs Jsrael, Ego dñs q educā vos ō ergastulo egyptiorū, ⁊ eruā de seruitute: ac redimā i brachio excelso ⁊ iudicijs magnis. Et assumam vos mihi in pp̄lm, ⁊ ero vester deꝰ: ⁊ scietis q̄ ego sum dñs deus vester q̄ eduxeriz vos de ergastulo Egyptiorū: ⁊ indurerim vos in terrā, sup quā leuaui manum meā vt darē eā Abrahā, Jsaac, ⁊ Jacob: daboq; illā possidendā vobis ego dñs. Narrauit ḡ Moyses oia filijs Jsrl': q̄ nō acqeuerūt ei ꝓp̄ angustiā spūs, ⁊ opus durissimū. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicens. Jngredere, ⁊ loq̄re ad Pharaonē regem Egypti, vt dimittat filios Jsrl' de terra sua. Rndit Moyses coram dño, Ecce filij Jsrl' nō audiūt me: ⁊ qūo audiet Pharao, p̄sertim cum incircuncisus sim labijs? Locutusq; est dñs ad Moysē et Aaron: ⁊ dedit mādatū ad filios Jsrl', ⁊ ad Pharaonē regem Egypti vt educerēt filios Jsrl' de terra Egypti. Jsti sunt principes domoꝝ p familias suas. Filij Rubē primogeniti Jsraelis: Enoch ⁊ Phallu, Esron et Charmi. he cognationes Ruben. Filij Symeon: Jamuel, et Jamin et Ahod, et Jachin, ⁊ Saher, et Saul filius Chananitidis. he progenies Symeon. Et hec noia filioz Leui p cognationes suas: Gerson ⁊ Caath, ⁊ Merari. Anni aūt vite Leui fuerūt, centū triginta septē. Filij Gerson: Lobni ⁊ Semei, p cognationes suas. Filij Caath: Amrā, ⁊ Jsaar: et Hebron ⁊ Oziel. anni q̄z vite Caath, centū triginta tres. Filij Merari: Moholi ⁊ Musi. he cognationes Leui per familias suas. Accepit aūt Amrā vxorem Jochabed patruelē suā: q̄ peperit ei Aaron et Moysen ⁊ Mariā. Fuerūq; anni vite Amrā, centū triginta septem. Filij q̄q; Jsaar: Core, ⁊ Nepheg, ⁊ zechri. Filij q̄z Oziel: Misael, ⁊ Elisaphan, ⁊ Sethri. Accepit aūt Aaron vxorē Elisabeth filiam Aminadab, sororē Naason, q̄ peperit ei Nadab, et Abiu, ⁊ Eleazar, ⁊ Jthamar. Filij q̄q; Core: Aser, ⁊ Elcana, et Abiasaph. he sunt cognatiōes Coritaꝝ. At vō Eleazar filiꝰ Aaron accepit vxorē de filiabus Phutiel: q̄ peperit ei Phinees. hi sunt principes familiarū Leuiticarū p cognationes suas. Jste est Aaron ⁊ Moyses, qbꝰ p̄cepit dñs vt educerent filios Jsrl' de terra Egypti p turmas suas. Hi sūt q̄ loquūt ad Pharaonē regē Egypti, vt educāt filios Jsrl' de Egypto: iste est Moyses ⁊ Aaron. ī die qua locutꝰ est dñs ad Moysen ī terra Egypti. Et locutus est dñs ad Moysen, dicēs, Ego dñs: loq̄re ad Pharaonē regē Egypti, oia q̄ ego loquor tibi. Et ait Moyses coram dño, Ecce incircuncisus labijs sum, quomodo audiet me Pharao?

¶ Moyses deus Pharaonis constituitur. Intrāt ad Pharaonem Moyses ⁊ Aaron: virga vertitur in colubrum: aqua virga percutitur et fit sanguis. Caput vij.

A

Supra iij.d.

Dixitq; dñs ad Moysen, Ecce cōstitui te deuz Pharaonis: ⁊ Aaron frater tuus erit ꝓpheta tuus. Tu loq̄ris ei oia q̄ mādo tibi: ⁊ ille loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Jsrl' de terra sua. Sz ego indurabo cor ei, ⁊ multiplicabo signa et ostēta mea in terra Egypti, ⁊ nō audiet vos: īmittāq; manū meā sup egyptum: ⁊ educā exercitū et pp̄lm meū filios Jsrael de terra Egypti per iudicia maxima. Et sciēt Egyptij q̄ ego sum, dñs q̄ extēderim manū meā sup egyptum, et eduxerim filios Jsrl' de medio eoꝝ. Fecitq; ita Moyses ⁊ Aaron sicut p̄ceperat dñs: ita egerūt. Erat aūt Moyses octoginta annoꝝ, ⁊ Aaron octoginta triū, q̄n locuti sūt ad Pharaonē. Dixitq; dñs ad Moysen ⁊ Aaron, Cū dixerit vobis Pharao, Ostēdite signa: dices ad Aaron, Tolle virgā tuā, ⁊ p̄ice eā coram Pharaone, ac vertet in colubrū. Jngressi itaq; Moyses ⁊ Aaron ad Pharaonem, fecerūt sicut p̄ceperat dñs. Tulitq; Aaron virgā coram Pharaone et seruis eiꝰ, q̄ versa est ī colubrū. Vocauit aūt Pharao sapientes ⁊ maleficos: ⁊ fecerūt etiā ipsi p incantationes egyptiacas ⁊ arcana quedā sil'r. Proiecerūtq; singuli virgas suas, q̄ verse sunt ī dracones: sed deuorauit virga Aaron virgas eorū. Induratū q̄z est cor Pharaonis, ⁊ nō audiuit eos, sicut p̄ceperat dñs. Dixit aūt dñs ad Moysen, Ingrauatū est cor Pharaonis, ⁊ nō vult dimittere pp̄lm. Vade ad eū mane: ecce egredietꝰ ad aquas: ⁊ stabis in occursuz eiꝰ sup ripā fluminis, ⁊ virgā q̄ cōuersa est in draconē, tolles in manu tua, dicesq; ad eū, Dñe deus Hebreorū misit me ad te, dicens, Dimitte pp̄lm meū vt sacrificet mihi ī deserto: ⁊ vsq; ad p̄sens audire noluisti. Hec igit dicit dñs, In hoc scies q̄ sim dñs: ecce percutiā virga q̄ ī manu mea ē, aquā fluminis, ⁊ vertet in sanguinez. Pisces q̄z q̄ sunt in fluuio, morientꝰ, ⁊ cōputrescēt aq̄, ⁊ affligentꝰ egyptij bibētes aquā fluminis. Dixit q̄z dñs ad Moysen, Dic ad Aaron, Tolle virgā tuā, ⁊ extēde manū tuā sup aquas Egypti, ⁊ super fluuios eorū, ⁊ riuos ac paludes, ⁊ oēs lacꝰ aquarū, vt vertant ī sanguinē: ⁊ sit cruor in oi terra egypti, tam in ligneis vasis q̄ in saxeis. Fecerūtq; ita Moyses ⁊ Aaron sicut p̄ceperat dñs: ⁊ eleuās virgā percussit aquā fluminis coram pharaone ⁊ seruis eiꝰ: q̄ versa est in sanguinē. Et pisces q̄ erāt ī flumine, mortui sūt: cōputruitq; fluuiꝰ ⁊ nō poterant Egyptij bibere aquā fluminis, ⁊ fuit sanguis in tota terra egypti. Fecerunt q̄z sil'r malefici egyptiorū incantationibꝰ suis. ⁊ indurat̄ū est cor Pharaonis, nec audiuit eos, sicut p̄cepe rat dñs. Auertitq; se et ingressus est domū suā, nec apposuit cor etiā hac vice. Foderūt aūt oēs egytij per circuitum fluminis aquā vt biberēt: nō eñ poterāt bibere aquaz fluminis. Impletiq; sunt septē dies, postq̄ percussit dominus fluuium.

¶ Pharao pp̄lm dimittere promittens ⁊ nō faciēs: percutit Egyptus rana: cyniphe ⁊ musca grauissima: pharao sacrificare populo Jsrael permittit. Caput viij.

A

Dixit q̄z dñs ad Moysen, Ingredere ad Pharaonē, ⁊ dices ad euz, Hec dicit dñs, Dimitte populū meū, vt sacrificet mihi. Si aūt noluerīs dimittere, ecce ego percutiaz oēs terminos tuos ranis. Et ebulliet fluuiꝰ ranas: q̄ ascēdēt, ⁊ ingredietꝰ domū tuā, ⁊ cubiculū lecti tui, ⁊ sup stratū tuū, ⁊ in domos seruorū tuorū, ⁊ in pp̄lm tuū, ⁊ ī furnos tuos, ⁊ ī reliquas cibozꝝ tuorū: ⁊ ad te ⁊ ad pp̄lm tuū, ⁊ ad oēs ꝓuos tuos intrabunt rane. Dixitq; dñs ad Moysen, Dic ad Aaron, Extēde manū tuā sup fluuios ac super riuos ⁊ paludes, ⁊ educ ranas sup terrā egypti. Extendit Aaron manū sup aq̄s egypti, ⁊ ascēderūt rane, operueruntq; terraz egypti. Fecerūt aūt ⁊ malefici p incantatiōes suas sil'r: eduxerūtq; ranas super terrā egypti. Vocauit aūt Pharao Moysen ⁊ Aaron, et dixit eis, Orate dñm vt auferat ranas a me et a populo meo: et dimittaz pp̄lm vt sacrificet dño. Dixitq; Moyses ad Pharaonē, Cōstitue mihi q̄n deprecer p te et p seruis tuis: et p pp̄lo tuo, vt abigantꝰ rane a te et a domo tua, et a seruis tuis, et a pp̄lo tuo, et tm̄ ī flumine remaneāt. Qui respondit, Cras. At ille, Juxta, ingt, vbū tuū faciā: vt scias q̄m nō, est sicut dñs deꝰ nr̄. Et recedent rane a te ⁊ a domo tua, ⁊ a seruis tuis, ⁊ a pp̄lo tuo: ⁊ tm̄ ī flumine remanebūt. Egressiq; sunt Moyses ⁊ Aaron a Pharaone: ⁊ clamauit Moyses ad dñm p̄ spōsione ranarū quā cōdixerat Pharaoni. Fecitq; dñs iuxta vbum Moysi: ⁊ mortue sunt rane de domibꝰ, ⁊ de, villis, et de agris. Cōgregauerūtq; eas in immēsos aggeres, ⁊ cōputruit terra. Videns aūt Pharao q̄ data esset requies, īgrauauit cor suū, ⁊ nō audiuit eos, sicut p̄ceperat dñs. Dixitq; dñs ad Moysen, Loquere ad Aaron, Extēde virgā tuā, ⁊ pcute puluerē terre: ⁊ sint cyniphes in vniuersa terra Egypti. Fecerūtq; ita. Et extendit Aaron manū, virgā tenens: percussitq; puluerē terre: ⁊ facti sunt cyniphes in hominibus et iumentis omnis puluis terre versus est in cyniphes per totam terram Egypti. Fece-

ij. Esdr. iij.b.

C

Genes. xlvj.b. Nume. xxvj.a. j. Parali po. v.a. j. Parali. iij.d.

j. Parali po. vj.a. ⁊ xxiij.a. Numeri iij.c. Nume. xxvj.g.

D

j. Parali po. vj.a. xxiij.b. Nume. iij.a.

B

C

D

Psalmo lxxvij.c.

Sapien. xvij.b.

Sapien. xvij.b.

E

pti. Fecerũtq; sil'r malefici īcātationib⁹ suis, vt educerent cyniphes, ⁊ nō potuerūt: erātq; cyniphes tā i hoīb⁹ q̄; i iumētis. Et dixerūt malefici ad Pharaonē, Digit⁹ dei est hoc. Iduratūq; ē cor Pharaōis: ⁊ nō audiuit eos sicut p̄cepat dñs. Dixit q̄; dñs ad Moysen, Cōsurge diluculo, ⁊ sta corā Pharaōe, egredieť eñ ad aq̄s: ⁊ dices ad eum, Hec dicit dñs, Dimitte pp̄lm meū vt sacrificet mihi. Q; ō si nō dimiseris eū: ecce ego īmittā i te, ⁊ i seruos tuos, ⁊ in pp̄lm tuū, ⁊ i domos tuas oē gen⁹ muscaꝝ: ⁊ i plebunť oēs domus Egyptioꝝ muscis diuersi gn̄is, ⁊ vniuersa terra i q̄ fuerit. Faciāq; mirabilē i die illa terrā Gessen, in q̄ pp̄s meus est, vt nō sint ibi muscę: vt scias q̄m ego dñs in medio terre. Ponāq; diuisionē iter pp̄z meū, ⁊ pp̄lm tuum: cras erit signum istud. Fecitq; dñs ita. Et venit musca grauissima i domos Pharaōis ⁊ seruoꝝ ei⁹, ⁊ in oēm terrā Egypti: corruptaq; ē terra ab huiusce mōi muscis. Vocauitq; Pharao Moysen ⁊ Aarō, ⁊ ait eis, Ite ⁊ sacrificate deo vr̄o i terra hac. Et ait Moyses, Nō p̄t ita fieri: aboīationes eñ Egyptioꝝ immolabim⁹ dño deo nr̄o: q̄ si mactauerimus ea q̄ colūt Egyptij corā eis, lapidib⁹ nos obruent. Viā triū dierꝝ pgem⁹ i solitudinē: ⁊ sacrificabim⁹ dño deo nr̄o, sicut p̄cepit nobis. Dixitq; Pharao, Ego dimittam vos vt sacrificetis dño deo vr̄o i deserto: verūtā lōgius ne abeatis, rogate p me. Et ait Moyses, Egressus a te, orabo dñm: ⁊ recedet musca a Pharaōe, ⁊ a p̄uis suis, ⁊ a populo ei⁹ cras: verūtā noli vltra fallere, vt nō dimittas populū sacrificare dño. Egressusq; Moyses a Pharaone, orauit dñm. Qui fecit iuxta verbū illi⁹: ⁊ abstulit muscas a Pharaōe, ⁊ a seruis suis, ⁊ a pp̄lo eius: nō superfuit ne vna qdē. Et ingrauatū est cor Pharaōis, ita vt nec hac q̄dem vice dimitteret populum.

¶ Mors pecudum: vesice turgentes ⁊ grando: Pharao promittit dimittere popu'um: Moyses orat dominum: ⁊ tonitrua cessant: pharao postea non vult dimittere populum. Caput.ix.

Ixit aūt dñs ad Moysen, Ingredere ad pharaonē, ⁊ loquere ad eū, Hec dicit dñs de⁹ Hebreoꝝ, Dimitte pp̄lm meū vt sacrificet mihi. Q; ō si adhuc renuis, ⁊ retines eos: ecce manus mea erit sup agros tuos, ⁊ sup equos ⁊ asinos, ⁊ camelos, ⁊ oues, ⁊ boues pestis valde grauis. Et faciet dñs mirabile iter possessiōes Israel, ⁊ possessiōes Egyptioꝝ, vt nihil oīno peat ex eis q̄ ptinēt ad filios Israel. Constituitq; dñs tp̄s, dicēs, Cras faciet dñs verbū istud i terra. Fecit ergo dñs verbū hoc altera die: mortuaq; sunt oīa aīantia Egyptioꝝ: de aīalib⁹ vo filioꝝ Israel nihil oīno p̄ijt. Et misit Pharao ad vidēdū: nec erat q̄quā mortuū de his q̄ possidebat Israel. Ingrauatūq; ē cor Pharaōis, ⁊ nō dimisit pp̄lm. Et dixit dñs ad Moysen, ⁊ Aarō, Tollite plenas man⁹ cineris de camīo, ⁊ spargat illū Moyses in celū corā Pharaōe. Sitq; puluꝫ sup oēz t̄rā Egypti: erūt eñ i hoīb⁹, ⁊ iumētis vlcera, ⁊ vesice turgētes in vniuersa terra Egypti. Tulerūtq; cinerē de camīo, ⁊ steterūt coraꝫ Pharaōe, ⁊ sparsit illū Moyses i celū: factaq; sūt vlcera vesicaꝝ turgētiū i hoīb⁹, ⁊ iumētis: nec poterāt malefici stare corā Moyse ꝓpter vlcera q̄ i illis erāt, ⁊ i oī terra Egypti. Indurauitq; dñs cor Pharaōis: ⁊ nō audiuit eos, sicut locut⁹ ē dñs ad Moysen. Dixitq; dñs ad Moysen, Mane ꝙsurge, ⁊ sta corā Pharaōe, ⁊ dices ad eū, Hec dicit dñs de⁹ Hebreoꝝ, Dimitte pp̄lꝫ meū vt sacrificet mihi. Quia ihac vice mittā oēs plagas meas sup cor tuum, et sup seruos tuos, ⁊ sup pp̄lꝫ tuū: vt scias q̄ nō sit sīlis mei i oī terra. Nūc eñ extēdēs manū meā p̄cutiā te, ⁊ pp̄lꝫ tuū peste, pibisq; de terra. Idcirco aūt posui te, vt ostēdam in te fortitudinē meā, ⁊ narreť nomē meū i oī terra. Adhuc retines pp̄lm meū: ⁊ nō vis dimittere eū. Ecce pluā cras hac ip̄sa hora grādinē multā nimis: q̄lis nō fuit i Egypto a die q̄ fūdata ē, vsq; i p̄sēs tp̄s. Mitte ergo iā nūc, ⁊ ꝙgrega iumēta tua, ⁊ oīa q̄ hēs i agro: boues eñ, ⁊ iumēta, ⁊ vniuersa q̄ inēta fuerit foris, nec ꝙgregata de agris, ceciderit q; sup ea grādo, morieť. Qui timuit vbū dñi de fuis Pharaonis, fecit ꝙfugere seruos suos, ⁊ iumēta i domos: q; aūt neglexit sermonem dñi, dimisit seruos suos, ⁊ iumenta in agris. Et dixit dñs ad Moysen, Extēde manū tuā in celū, vt fiat grādo in vniuersa terra Egypti sup hoīes, ⁊ sup iumēta, ⁊ sup oēm herbā agri i terra Egypti. Extenditq; Moyses virgā in celū, ⁊ dñs dedit tonitrua, ⁊ grādinem, ac discurrētia fulgura sup terrā: pluitq; dñs grandinē sup terrā Egypti. Et grādo ⁊ ignis mista pariter ferebanť: tāteq; fuit magnitudinis, quāta aū nūq; apparuit in vniuersa terra Egypti ex quo gēs illa cōdita est. Et p̄cussit grando in oi terra Egypti cūcta q̄ fuerūt in agris, ab hoīe vsq; ad iumētū: cūctāq; herbā agri p̄cussit grādo, ⁊ oē lignū regionis ꝙfregit. Tātū in terra Gessen, vbi erāt filij Israel, grādo nō cecidit. Misitq; Pharao, ⁊ vocauit Moysen ⁊ Aaron, dicēs ad eos, Peccaui ētnūc, dñs, iustus: ⁊ ego ⁊ pp̄s me⁹, i pij. Orate dñm, vt desināt tonitrua dei, ⁊ grādo: vt dimittam vos, ⁊ nequaquā hic vltra maneatis. Ait Moyses, Cū egress⁹ fuero de vrbe, extēdā palmas meas ad dñm, ⁊ cessabūt tonitrua, ⁊ grādo non erit: vt scias quia dñi est terra. Noui aūtē q̄ ⁊ tu, ⁊ serui tui necdum timeatis dñm deū. Linū ergo, ⁊ hordeū lesum est, eo q̄ hordeū esset virēs, ⁊ linū iā folliculos germīaret. Triticū aūt, ⁊ far non sunt lesa, q; serotīa erāt. Egressusq; Moyses a Pharaone ex vrbe, tetēdit manus ad dñm: ⁊ cessauerūt tonitrua et grādo, nec vltra stillauit pluuia sup terrā. Videns autem Pharao q̄ cessasset pluuia, ⁊ grādo ⁊ tōitrua, auxit peccatū: ⁊ i grauatū ē cor ei⁹, ⁊ seruoꝝ illi⁹. Et iduratū nimis, nec dimisit filios Israel, sicut p̄cepat dñs p manū Moysi.

¶ Hinc venit locusta: postea tenebre. Caput.x.

Et dixit dñs ad Moysen, Ingredere ad Pharaonē: ego enī iduraui cor eius, ⁊ seruoꝝ illius: vt faciā signa mea hec in eo, ⁊ narres in auribus filij tui, ⁊ nepotū tuoꝝ, quoties ꝙtriuerī Egyptios, ⁊ signa mea fecerim in eis: ⁊ sciatis q̄ ego dñs. Introierūt ergo Moyses ⁊ Aarō ad Pharaonē, ⁊ dixerunt ei, Hec dicit dñs deus Hebreoꝝ, Usquequo nō vis subiici mihi: dimitte pp̄lm meū, vt sacrificet mihi, Sinautez resistis, ⁊ nō vis dimittere eū: ecce ego īducā cras locustaz in fines tuos: que operiet sup̄ficiem terre, ne q̄quam eius appareat, sed comedať q̄ residuuz fuerit grandini. corrodet enī oīa ligna, q̄ germinant in agris. Et īplebūt domos tuas, ⁊ seruoꝝ tuoꝝ, ⁊ oīum Egyptioꝝ, quantā nō viderunt patres tui, ⁊ auī, ex quo orti sunt super terraz, vsq; in p̄sentē diē. Auertitq; se, ⁊ egressus est a Pharaone. Dixerūt aūt serui Pharaonis ad eum, Usquequo patiemur hoc scandalū: dimitte hoīes, vt sacrificēt dño deo suo. nōne vides q̄ perierit Egyptus: Reuocauerūtq; Moysen, ⁊ Aarō ad Pharaonē: q̄ dixit eis, Ite, sacrificate dño deo vestro. quī sunt, q̄ ituri sunt: Ait Moyses, Cū paruulis nostris, ⁊ senioribus pgemus, cū filijs ⁊ filiab⁹, cū ouibus ⁊ armētis: est enī solēnitas dñi dei nr̄i. Et rūdit Pharao, Sic dñs sit vobiscū, quō ego dimittā vos, ⁊ paruulos vestros: cui dubiū est q̄ pessime cogitetis: Non fiat ita, sed ite tm̄ viri, ⁊ sacrificate dño: hoc enim ⁊ ipsi petistis. Statimq; eiecti sunt de cōspectu Pharaonis. Dixit aūt dñs ad Moysen, Extēde manū tuā sup terrā Egypti ad locustam, vt ascēdat sup eā, ⁊ deuoret oēm herbā q̄ residua fuerit grādini. Et extēdit Moyses virgā sup terrā egypti: et dñs induxit ventū vrentē tota die illa, ⁊ nocte: ⁊ mane facto, ventus vrens leuauit locustas. Que ascēderunt super vniuersā terrā Egypti: ⁊ sederūt i cūctis finib⁹ Egyptioꝝ innumerabiles, q̄les aū illud t̄p̄s nō fuerūt, nec postea future sūt. Opueritq; vniuersā sup̄ficiē terre, vastātes oīa. Deuorata est igit herba terre, ⁊ q̄qd pomoꝝ i arboribus fuit, q̄ grādo dimiserat: nihil q̄; oīno virēs relictū ē i lignis, et in herbis terre, in cūcta Egypto. Quā ob rē festin⁹ Pharao vocauit Moysen ⁊ Aarō, ⁊ dixit eis, Peccaui i dñm deū vestrū, ⁊ in vos: sed nūc dimittite peccatū mihi etiā hac vice, ⁊ rogate dñz deū vr̄m, vt auferat a me mortē istā. Egressusq; ē Moyses de ꝙspectu Pharaōis, ⁊ oravit dñz. Qui

Sapien. xvj.b.

Supra iij.f.

Sapien. xvj.c.et xix.d.

Sapien. xvj.b.

flare fecit vētū ab occidēte vehemētissimū, ꝛ arreptā locu-
F stā piecit i mare rubrū: nō remāsit nec vna qdē in cūctis fi-
Sapien. xvij.a. nib⁹ Egypti. Et idurauit dñs cor pharaonis, nec dimisit
Sapien. xviij.a. filios Jsrl. Dixit aūt dñs ad moysē, Extēde manū tuam
in celū: ꝛ sint tenebre sup terrā Egypti tam dēse, vt palpari
queāt. Extēditq; moyses manū i celū: ꝛ facte sunt tenebre
horribiles i vniuersa terra Egypti trib⁹ dieb⁹. Nemo vi-
dit fratrē suū, nec mouit se de loco i q̄ erat: vbicūq; aūt ha
bitabāt filij Jsrael, lux erat. Uocauitq; pharao moysen ꝛ
Aarō, ꝛ dixit eis, Jte, sacrificate dño: oues tm̄ vre, et ar
G mēta remāeāt, puuli vr̄i eāt vobiscū. ait moyses, Hostias
q̄z ꝛ holocausta dabis nobz, q̄ offeram⁹ dño deo nr̄o. Cū
cti greges pḡt nobiscū. nō remanebit ex eis vngula, q̄ ne-
cessaria sūt i cultū dñi dei nr̄i: psertim cū ignorem⁹ qd dēat
imolari, donec ad ipz locū pueniam⁹. Indurauit aūt dñs
cor pharaōis, ꝛ noluit dimittere eos. Dixitq; Pharao ad
moysen, recede a me, ꝛ caue ne vltra videas faciē meā: q̄
cūq; die apparueris mihi, morieris. Respondit moyses,
Jta fiat vt locutus es, non videbo vltra faciem tuam.

Loquit dñs ad Moysen: de morte primogenitorū: ꝛ de vasis et vestibus petēdis ab egyptijs: ꝛ de pharaonis obstinatione. Ca. xj.

A T dixit dñs ad moysen, Adhuc vna plaga tā-
gā Pharaonē ꝛ Egyptū, ꝛ post hec dimittet
supra .xij. g. ꝛ infra xij.e. vos, ꝛ exire cōpellet. Dices ergo oī plebi vt po
Ecclesi. xlv.a. stulet vir ab amico suo, ꝛ mlier a vicia sua vasa
argētea ꝛ aurea. Dabit aūt dñs gr̄az pplo suo cor̄ā Egy
ptijs. Fuitq; moyses vir magn⁹ valde i terra Egypti co-
B rā ꝓuis pharaōis, ꝛ oī pplo. Et ait, Hec dicit dñs, Me-
dia nocte egrediar i Egyptū: ꝛ morieī oē primogenitū in ter
ra Egyptior, a primogenito pharaōis q̄ sedet i solio eius,
vsq; ad primogenitū ācille q̄ ē ad molā, ꝛ oīa primogenita iu-
mētor. Eritq; clamor magn⁹ i vniuersa tra Egypti, q̄lis
C nec añ fuit, nec postea futur⁹ est. Apud oēs aūt filios ysrael
nō mutiet canis ab hoie vsq; ad pec⁹: vt sciatis q̄ to mira-
culo diuidat dñs Egyptios ꝛ Jsrael. Descēdētq; oēs ser
ui tui isti ad me, ꝛ adorabūt me, dicētes, Egredere tu ꝛ oīs
pplus q̄ subiect⁹ est tibi: post hec egrediemur. Et exiuit a
D pharaōe irat⁹ nimis. Dixit aūt dñs ad moysen, Non au-
diet vos pharao vt multa signa fiāt i terra Egypti. Moy
ses aūt ꝛ Aarō fecerūt oīa signa ꝛ ostēta q̄ scripta sunt, co-
rā pharaone: ꝛ indurauit dñs cor pharaonis, nec dimisit fi
lios Jsrael de terra sua.

De esu agni: de sanguine super postes: de fermento: de exitu de Egypto: de religione phase. Caput. xij.

A Dixit q̄z dñs ad moysen ꝛ Aarō i terra egypti,
Mēsis iste, vobis principiū mēsiū: prim⁹ erit in
mēsib⁹ āni. Loqmini ad vniuersum cetū filiorū
Jsrael, ꝛ dicite eis, Decia die mēsis huius tol-
lat vnusq;sq; agnū p familias ꝛ domos suas. Sin autē mi-
nor est numer⁹ vt sufficere possit ad vescendū agnum: assu-
met vicinum suum qui coniunctus est domui eius iuxta nu
merū aiārū q̄ sufficere pñt ad esū agni. Erit aūt agn⁹ absq;
macula, masculꝰ ānicul⁹. Juxta quē ritū tolletis ꝛ hedum,
ꝛ seruabitis eū vsq; ad q̄rtādecimā diē mēsis hui⁹: imola
B bitq; eū vniuersa multitudo filior Jsrael ad vesperaz. Et
sumēt de sāguīe ei⁹, ac ponēt sup vtrūq; postē, ꝛ in suplimi
narib⁹ domor i q̄b⁹ comedēt illū. Et edēt carnes nocte il-
la assas igni, ꝛ azymos panes cū lactucis agrestibus. Nō
comedetis ex eo crudum qd, nec coctū aq̄, sz assū tm̄ igni:
caput cū pedib⁹ eius ꝛ ītestinis vorabitis. Nec remanebit
q̄quā ex eo vsq; mane: si qd residuū fuerit, igne cōburetis.
Sic aūt comedetis illū, Renes vr̄os accīgetis, ꝛ calcea-
mēta vr̄a hēbitis i pedib⁹, tenētes baculos i manib⁹, ꝛ co
medetis festinātes: ē em̄ phase, id est trāsit⁹ dñi. Et transi-
bo p terrā Egypti nocte illa, percutiāq; oē primogenitū in ter
ra Egypti ab hoie vsq; ad pec⁹: ꝛ i cūctis dijs Egypti fa-
ciā iudicia, ego dñs. Erit aūt sāguis vobis in signū in edi-
bus in q̄b⁹ eritis, ꝛ videbo sanguinē ꝛ trāsibo vos: nec erit
C in vobis plaga dispdēs q̄ percussero terrā egypti. Habebi
tis aūt hūc diē i monimētū: ꝛ celebrabitis eā solēnē dño in
gnationib⁹ vr̄is cultu sempiterno. Septē dieb⁹ azyma co-
medetis, i die primo nō erit fermētū i domib⁹ vr̄is: quicūq;
comederit fermētatū, pibit aīa illa de Jsrael, a primo die
vsq; ad diē septimū. Dies pria erit sancta atq; solēnis, et
dies septia eadē festiuitate venerabilis: nihil operis facie-
tis i eis, exceptis his q̄ ad vescēdū ptinēt. Et obseruabitis
azyma: in eadē em̄ ipsa die educam exercitū vr̄m de terra Leuitici xxiij.g.
Egypti, ꝛ custodietis diē istū in gnationes vr̄as ritu ppe- Nume. xxviij.c.
tuo. Primo mēse, q̄rtadecīa die mēsis ad vesperā comede-
tis azyma vsq; ad diē vicesimā primā eiusdē mēsis ad ve-
sperā. Septē dieb⁹ fermētatū nō inuenief i domib⁹ vr̄is: q̄
comederit fermētatū, pibit aīa ei⁹ de cetu Jsrl, tā de adue D
nis q̄ de indigenis terre. Oē fermētatū non comedetis: in heb. xj.e.
cūctis habitaculis vr̄is edetis azyma. Uocauit autē moy
ses oēs seniores filior Jsrael, ꝛ dixit ad eos, Jte tollentes
aial p familias vr̄as, ꝛ imolate phase. Fasciculūq; hyssо-
pi tīgite in sanguīe q̄ est in limine, ꝛ aspgite ex eo suplimina
re, ꝛ vtrūq; postē: nullus vestrū egrediat ostiū domus sue
vsq; mane. Trāsibit em̄ dñs pcutiēs Egyptios: cūq; vide
rit sanguinē in supliminari ꝛ i vtroq; poste, trāscēdet ostiū
dom⁹, ꝛ nō sinet pcussorē ingredi domos vr̄as ꝛ ledere. Cu
stodi verbū istud legitimū tibi ꝛ filijs tuis vsq; in eternum.
Cūq; ītroieritz terrā quā dñs de⁹ datur⁹ est vobis vt pol
licit⁹ est, obseruabitis ceremonias istas. Et cū dixerint vo
bis, filij vestri, Que est ista religio: dicetz eis, Uictima trā
situs dñi est, qui trāsiuit sup domos filior Jsrl in Egypto Sapien.
pcutiens egyptios, ꝛ domos nr̄as liberas. Jncurnatusq; xviij.b.
ppls adorauit. Et egressi filij Jsrl fecerunt sicut ꝓceperat
dñs Moysi ꝛ Aarō. Factū est aūt in noctis medio, percus
sit dñs oē primogenitū in terra egypti, a primogenito Pha E
raonis q̄ in solio eius sedebat, vsq; ad primogenitum capti-
ue q̄ erat in carcere, ꝛ oē primogenitū iumentor. Surrexitq;
Pharao nocte ꝛ oēs serui eius, cūctaq; egypt⁹: ꝛ ort⁹ est
clamor magn⁹ i egypto, neq; em̄ erat dom⁹ in q̄ non iace-
ret mortu⁹. Uocatisq; Pharao, Moyse ꝛ Aaron nocte,
ait, Surgite, egredimini a pplo meo, ꝛ vos ꝛ filij Jsrael:
ite ꝛ imolate dño sicut dicitis. Oues vr̄as ꝛ armēta assu-
mite vt petieratis, ꝛ abeūtes bñdicite mihi. Urgebantq;
egyptij pplm de terra exire velociter, dicētes, Oēs mor ie
mur. Tulit igit ppls ꝛsp̄sam farinā añquā fermētare: ꝛ
ligās in pallijs posuit sup humeros suos. Fecerunt q̄z filij
Jsrael sicut ꝓceperat dñs moysi: ꝛ petierunt ab Egyptijs Supra
vasa argētea ꝛ aurea, vestēq; plurimā. Dñs aūt dedit gra xj.a.
tiā pplo cor̄ā Egyptijs vt cōmodarēt eis: ꝛ spoliauerunt F
Egyptios. Profectiq; sūt filij Jsrael de Rameſſe in So
coth ferē centa fere millia peditū virorꝛ absq; paruulis ꝛ mu
lieribus. Sed ꝛ vulgus promiscuū innumerabile ascendit cuz
eis, oues ꝛ armēta ꝛ aiantia diuersi gnis multa nimis. Co
xerūtq; farinā quā dudū de Egypto cōspersam tulerant, ꝛ
fecerūt subcineritios panes azymos. neq; em̄ poterat fer
mētari, cogētib⁹ exire Egyptijs, ꝛ nullā facere sinentibus
morā: nec pulmēti q̄quā occurrerat ꝓparare. Habitatio
aūt filiorꝛ Jsrael q̄ māserūt in Egypto, fuit q̄dringētorum
triginta annorꝛ. Quib⁹ expletis, eadē die egressus est oīs G
exercitus dñi de terra Egypti. Nox ista ē obseruabilis dñi,
q̄ eduxit eos de terra Egypti: hāc obseruare debēt oēs fi
lij Jsrael in gnationib⁹ suis. Dixitq; dñs ad Moysen et
Aarō, Hec est religio phase. Oīs alienigena nō comedet
ex eo. Oīs aūt seruus emptitius circūcidef, ꝛ sic comedet.
Aduena ꝛ mercenari⁹ nō edēt ex eo. In vna domo come-
dēt, nec efferetis de carnib⁹ eius foras, nec os illi⁹ cōfringe nūe. ix b.
tis. Oīs cet⁹ filior israel faciet illud. Quod si qs pereg ri- Jo. ix.f.
nor in vestrā voluerit trāsire coloniā, ꝛ facere phase dñi, cir
cūcidef pri⁹ oē masculinū ei⁹, ꝛ tūc rite celebrabit: eritq; si
cut indigena terre. siquis aūt circūcisus non fuerit, non ve-
scetur ex eo. Eadē lex erit indigene ꝛ colono qui peregrina
tur apud vos. Feceruntq; oēs filij israel sicut ꝓceperat dñs
moysi ꝛ Aarō ꝛ eadem die eduxit dominus filios israel de
terra egypti per turmas suas.

De sanctificatione primogenitorū: de azymis: per viam deserti p gūt: ossa Joseph deferūt: colūna ignis ꝛ nubis comitatur. Cap. xiij.

A Infra xuij.c. Nume. viij.c. luc.ij .d.

Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicēs, Sāctifica mihi oē p̄rogenitū qđ apit vuluā ī filijs ysrael.tā ō hoīb⁹ q̄ de iumētis:mea sūt eī oīa. Et ait ꝛMoyses ad ꝓpl'z, memētote diei hui⁹ in q̄ egressi estis de Egypto ꝛ de domo seruitutis, qm̄ ī manu fortī eduxit vos dñs de loco isto:vt nō comedatis fermētatū panē. Hodie egredimini mēse nouax frugū. Cūq; introduxerit te dñs ī terrā Chananei ꝛ Hethei ꝛ Amorrhei ꝛ heuei ꝛ Jebusei, quā iurauit p̄rib⁹ tuis vt daret tibi terram fluētē lacte ꝛ melle, celebrabis hūc morē sacrax mense isto. Septē dieb⁹ vescēris azymis:ꝛ ī die septio erit solēnitas dñi. Azyma comedetis septē dieb⁹:nō appebit apō te aliqđ fermētatū, nec ī cūctis finib⁹ tuis. Narrabisq; filio tuo ī die illo, dicēs, Hoc ē qō fecit mihi dñs qñ egressus sū de Egypto. Et erit q̄si signū ī manu tua, ꝛ q̄si monimētū ante oculos tuos:ꝛ vt lex dñi, semp sit ī ore tuo. ī manu eñ fortī eduxit te dñs de Egypto. Custodies huiuscemodi cultū statuto tpe a dieb⁹ ī dies. Cūq; introduxerit te dñs ī terrā Chananei, sicut iurauit tibi ꝛ p̄rib⁹ tuis, ꝛ dederit tibi eā:sepabis oē qō apit vuluā, dño, ꝛ qō p̄imitiuū ē in pecorib⁹ tuis:qcqd habueris masculi sex⁹, ꝙsecrabis dño. Primogenitū asini mutabis oue. quod si nō redemeris, interficies. Oē aūt p̄rogenitū hoīs de filijs tuis, p̄tio redimes. Cūq; ī terrogauerit te fili⁹ tu⁹ cras, dicēs, Quid ē hoc:rñ debis ei, In manu fortī eduxit nos dñs de terra Egypti de domo seruitutis. Nā cū indurat⁹ eēt ꝓpharao, ꝛ nollet nos dimittere, occidit dñs oē p̄rogenitū in terra Egypti a p̄rogenito hoīs, vsq; ad p̄rogenitū iumētox:idcirco immolo dño oē qō apit vuluā masculini sex⁹, ꝛ oīa p̄rogenita filiox meox redimo. Erit igit q̄si signū in manu tua, ꝛ q̄si appēsū qđ, ob recordationē, añ oculos tuos:eo q̄ in manu fortī eduxit nos dñs de Egypto. Igit̄ cum emisisset ꝓpharao pp'm, nō eos duxit dñs p viā terre ꝓhilisthijm q̄ vicia ē:reputās ne forte peniteret eū, si vidisset aduersuz se bella cōsurgere, ꝛ reuerterer̄ ī Egyptū. Sz circūduxit p viā deserti, q̄ ē iuxta mare rubrū:ꝛ armati ascēderunt filij ysrl̄ de terra Egypti. Tulit q̄z ꝛMoyses ossa Joseph secū eo qō adiurasset filios ysrael, dicēs, Visitabit vos deus, efferte ossa mea hīc vobiscū. Profectiq; de Socoth castra metati sūt ī ethā ꝛ ī extremis finib⁹ solitudis. Dñs aūt p̄cedebat eos ad oñdēdā viā p diē ī colūna nubis, ꝛ per noctē ī colūna ignis:vt dux eēt itinerꝫ vtroq; tpe. Nūq; ō̄fuit colūna nubis p diē, neq; colūna ignis p noctē, coā pp'o.

B Insequitur ꝓpharao fugientes:populus mānsit:ꝓpharao submergitur ꝛ equitatus eius. Caput.xiiij.

Locut⁹ ē aūt dñs ad ꝛMoysen, dicēs, Loquere filijs ysrael, Reuersi castrametentur e regione ꝓhihabiroth q̄ ē ītер ꝛMagdalū ꝛ mare cōtra Beelsephō:ī cōspectu ei⁹ castra ponetis super mare. Dicturusq; ē ꝓpharao sup filijs ysrael, Coartati sūt ī terra, ꝙclusit eos desertū. Et īdurabo cor ei⁹ ac pseq̄tur vos:ꝛ glificabor ī ꝓpharaōe ꝛ ī oī exercitu ei⁹: sciētq; Egyptij q̄ ego sum dñs. Fecerūtq; ita. Et nūtiatū est regi Egyptiox q̄ fugisset pp'l's:īmutatūq; ē cor ꝓpharaonis ꝛ seruox ei⁹ sup pp'm, ꝛ dixerūt, Quid voluim⁹ facere vt dimitterem⁹ ysrael, ne seruiret nobis? Jūxit ergo currū, ꝛ oēm pp'm suū assūpsit secū. Tulitq; sexcentos currus electos, ꝛ q̄cqd ī Egypto curruū fuit:ꝛ duces toti⁹ exercitus. īdurauitq; dñs cor ꝓpharaōis regis Egypti, ꝛ psecutus est filios ysrael:at illi egressi erāt ī manu excelsa. Cūq; psequerent̄ Egyptij vestigia p̄cedētiū, repererūt eos in castris sup mare:eis eqtat⁹ ꝛ curr⁹ ꝓpharaōis, ꝛ vniuersus exercit⁹ erāt ī ꝓphihabiroth ꝫ Beelsephō. Cūq; appropinquasset pharao leuātes filij ysrael oculos, viderunt Egyptios post se:ꝛ timuerūt valde, clamaueruntq; ad dñm, et dixerūt ad moysen, Forsitā nō erāt sepulchra in Egypto, iō tulisti nos vt moreremur ī solitudie:qd hoc facere voluisti, vt educeres nos ex Egypto? Nōne iste ē sermo quē loquebamur ad te ī Egypto, dicētes, Recede a nobis vt seruiam⁹ Egyptijs? multo eī meli⁹ erat fuire eis, quā mori ī solitudie. Et ait moyses ad pp'z, Nolite timere:state, ꝛ videte magnalia dñi q̄ factur⁹ ē hodie: Egyptios ei q̄s nūc videtis, neq̄q̄ vltra videbitis vsq; ī sempiternū. Dñs pugnabit pro vobis, ꝛ vos tacebitis. dixitq; dñs ad moysen, Quid clamas ad me? loq̄re filijs Jsrl̄ vt p̄ficiscāt̄. Tu āt eleua virgā tuā, ꝛ extēde manū tuā sup mare, ꝛ diuide illō: vt gradiant̄ filij Jsrael in medio mari p siccū. Ego aūt indurabo cor Egyptiox vt psequāt̄ vos:ꝛ glificabor ī ꝓpharaōe, ꝛ ī oī exercitu ei⁹, ꝛ ī currib⁹ ꝛ ī eqtibus illi⁹. Et sciēt Egyptij q̄ ego sū dñs:cū glificat⁹ fuero ī pharaōe, ꝛ ī curribꝰ atq; ī eqtib⁹ ei⁹. Tollēsq; se āgel⁹ dñi q̄ p̄cedebat castra Jsrael, abijt post eos:ꝛ cū eo piter colūna nubis, p̄iora dimittēs, post tergū. Stetit īter castra Egyptiox et castra Jsrael:ꝛ erat nubes tenebrosa ꝛ illuminās noctem, ita vt ad se īuicē toto noctis tpe accedere nō valerēt. Cūq; extēdisset ꝛMoyses manū sup mare, abstulit illud dñs, flāte vēto vehemēti ꝛ vēte tota nocte, ꝛ vertit ī siccū: diuisaq; est aq̄. Et īgressi sūt filij Jsrael p medīū sicci maris:erat ei aq̄ q̄si mur⁹ a dextra eox ꝛ leua. Persequētesq; Egyptij ī gressi sūt post eos, ꝛ oīs eqtat⁹ pharaōis, curr⁹ ei⁹ ꝛ eqtes p medīū maris. Jāq; aduenerat vigilia matutīa:ꝛ ecce respiciēs dñs sup castra Egyptiox p colūnā ignis ꝛ nubis, īterfecit exercitū eox, ꝛ subuertit rotas curruū, ferebāturq; ī p̄fūdū. Dixerūt q̄ Egyptij, Fugiam⁹ Jsraelē: dñs enim pugnat p eis ꝫ nos. Et ait dñs ad moysen, Extēde manū tuā super mare, vt reuertant̄ aq̄ ad Egyptios sup currus ꝛ eqtes eox. Cūq; extēdisset moyses manū ꝫ mare, reuersū est p̄rio diluculo ad p̄riorē locū: fugientibusq; Egyptijs occurrerūt aq̄:ꝛ īuoluit eos dñs ī medijs fluctib⁹. Reuersiq; sūt aq̄, ꝛ opuerūt curr⁹ ꝛ eqtes cūcti exercit⁹ ꝓpharaonis, q̄ sequētes ī gressi fuerāt mare: nec vn⁹ qdē supfuit ex eis. Filij aūt Jsrael p̄erexerūt p medīū sicci maris, ꝛ aq̄ eis erāt q̄si pro muro a dextris ꝛ a sinistris: liberauitq; dñs in die illa Jsrl̄ de manu egyptiox. ꝛ vidēt egyptios mortuos sup lit⁹ maris, ꝛ manū magnā quā exercuerat dñs ꝫ eos: timuitq; pp'l's dñm, ꝛ crediderūt dño, ꝛ ꝛMoysi seruo ei⁹.

C Decantant cāticum. venerunt in Marath: hic aque amare dulcorantur ꝛ postea venerunt in Helym ꝛ in desertum syn. Caput.xv.

Tunc cecinit ꝛMoyses ꝛ filij Jsrael carmen hoc dño, ꝛ dixerūt, Cāte⁹ dño: glīose eī magnificat⁹ ē, equū ꝛ ascēsorē deiecit ī mare. Fortitudo mea, ꝛ laus mea dñs, ꝛ fact⁹ ē mihi ī salutē: iste de⁹ me⁹ ꝛ glificabo eū, de⁹ p̄ris mei ꝛ exaltabo eū. dñs q̄si vir pugnator, oīps nomē ei⁹. Curr⁹ pharaōis ꝛ exercitum ei⁹ p̄iecit ī mare: electi p̄rincipes ei⁹ submersi sūt ī mari rubro. Abyssi operuerūt eos, descēderūt ī p̄fūdū q̄si lapis. dextera tua dñe magnificata ē ī fortitudie: dextera tua dñe percussit inimicū. Et ī multitudie glie tue deposuisti aduersarios tuos: misisti irā tuā q̄ deuorauit eos sicut stipulaz. Et ī spū furoris tui ꝙgregate sūt aq̄: stetit vnda fluēs, ꝙgregate sunt abyssi ī medio mari. Dixit inimic⁹, Perseqūr ꝛ cōprehēdā, diuidā spolia, īplebit aīa mea: euaginabo gladiū meū, interficiet eos man⁹ mea. Flauit spūs tu⁹, ꝛ opuit eos mare: submersi sūt q̄si plūbū in aq̄s vehemētib⁹. Quis similis tui in fortibus dñe: q̄s sīlis tui magnific⁹ in sanctitate, terribilis atq; laudabilis, faciēs mirabīlia. Extendisti manū tuā, ꝛ deuorauit eos terra. Dux fuisti in mia tua populo quē redemisti: ꝛ portasti eū in fortitudine tua, ad habitaculū sanctū tuū. † Ascēderūt populi, ꝛ irati sunt: dolores obtinuerūt habitatores ꝓhilisthijm. Tūc ꝙturbati sunt p̄rincipes Edom, robustos ꝛMoab obtinuit tremor: obriguerūt oēs habitatores Chanaan. Irruat sup eos formido ꝛ pauor: ī magnitudine brachij tui fiāt īmobiles q̄si lapis: donec ptrāseat pp'l's tu⁹ dñe, donec ptrāseat pp'l's tu⁹ iste quē possedisti. Introduces eos, ꝛ plātabis ī mōte hēditatis tue, firmissimo hītaculo tuo qō opat⁹ es dñe: sāctuariū tuū dñe, qō firmauerūt manus tue. Dñs regnabit in eternū ꝛ vltra. Ingressus est eñ equus, ꝓpharao cum curribꝰ ꝛ eqtib⁹ ei⁹ ī mare: ꝛ reduxit sup eos dñs, aq̄s maris. filij aūt Jsrael ābulauerūt p siccū in medio eius. Sūpsit q̄ ꝛMaria ꝓphetissa sor⁹ Aarō tympanum in manu sua: egressiq; sunt oēs mulieres post eā cū tympanis ꝛ choris

A sapi. x.d.

esa.xij. a. Psalm. cxvij .c.

B

Sapien. x.d. ꝛ xvij. a. psa.lxvij. b. ꝛ. cuij. d.

Ecclesia. xxxix.c. heb. xj.e.

F Judith v.b. psal. lxxvij.d. sap. xviij. b.

G

Heb. audiert.

D

gbus ꝑcinebat, dicẽs, Cãtem⁹ dño, glorioſe eñ magnificatus eſt, equũ ⁊ aſcẽſorẽ deiecit ĩ mare. Tulit aũt ɑ̃doyſes Iſrael de mari rubro, ⁊ egreſſi ſũt in deſertũ Sur: ambulauerũtq; tribus dieb⁹ ꝑ ſolitudinem, ⁊ nõ inueniebant aquã. Et venerũt in ɑ̃dara, nec poterãt bibere aquas de ɑ̃dara, eo qõ eſſent amare: vñ ⁊ ꝯgruũ loco nomẽ ĩpoſuit vocãs illũ ɑ̃dara, id eſt amaritudinẽ. Et murmurauit populus ꝛ ɑ̃doyſen, dicẽs, Quid bibem⁹? At ille clamauit ad dñm, q̃ oñdit ei lignũ: qõ cũ miſiſſet in aquas, in dulcedinẽ verſe ſunt: ibi ꝯſtituit ei ꝑcepta, atq; iudicia, ⁊ ibi tentauit eũ, dicẽs, Si audieris vocẽ dñi dei tui, ⁊ qõ rectũ eſt coram eo feceris, ⁊ obedieris mandatis eius, cuſtodieriſq; oĩa ꝑcepta illi⁹: cũctũ lãgorẽ quẽ poſui in Egypto, nõ iducã ſup te. ego eñ ſũ dñs deus ſanator tu⁹. Venerũt aũt in Elim filij Iſrael, vbi erant duodecim fontes aquarũ, ⁊ ſeptuaginta palme: ⁊ caſtrametati ſunt iuxta aquas.

Judith v.c. Eccleſi. xxxviij.a

Nume. xxxiij.b.

¶ Populus ꝓ cibo murmurauit. coturnix datur. mãna pluit. ⁊ duplum ſexta die colligi iubetur. Caput.xvj.

A

Sapien. xj.a.

PRofectiq; ſunt de Elim, ⁊ venit oĩs multitudo filioꝝ Iſrael in deſertũ Sin, qõ eſt iter Elim ⁊ Sinai: qntodecĩo die mẽſis ſecũdi, poſtq̃ egreſſi ſunt de terra Egypti. Et murmurauit ois cõgregatio filioꝝ Iſrael ꝯra ɑ̃doyſen ⁊ Aarõ in ſolitudĩe. Dixerũtq; filij Iſrael ad eos, Vtinã mortui eſſem⁹ ꝑ manũ dñi in terra Egypti, qñ ſedebam⁹ ſup ollas carniũ, et comedebamus panẽ in ſaturitate: cur iduxiſtis nos in deſertũ iſtud, vt occideretis oẽm multitudinẽ fame? Dixit aũt dñs ad ɑ̃doyſen, Ecce ego pluã vobis panes de celo: egrediat̃ ppl's, ⁊ colligat q̃ ſufficiũt ꝑ ſingulos dies: vt tentem eũ vtrũ ambulet in lege mea, an nõ. Die aũt ſexto parent qõ inferãt: ⁊ ſit duplũ q̃ colligere ſolebant ꝑ ſingulos dies. Dixerũtq; moyſes ⁊ Aarõ ad oẽs filios Iſrael, Veſpere ſcietis qõ dñs eduxerit vos de terra Egypti. Et mane videbitis gloriã dñi: audiuit eñ murmur veſtrũ ꝛ dñz: nos vero qd ſumus, q̃ muſſitaſtis ꝛ nos? Et ait ɑ̃doyſes, Dabit vobis dñs veſpe carnes edere, ⁊ mane panes in ſaturitate: eo qõ audierit murmurationes veſtras, qb⁹ murmurati eſtis ꝛ eũ. nos eñ qd ſumus: nec ꝛ nos ẽ murmur veſtrũ, ſed ꝛ dñm. Dixit quoq; ɑ̃doyſes ad Aarõ, Dic vniuerſe ꝯgregationi filioꝝ Iſrael, Accedite coram dño: audiuit eñ murmur veſtrũ. Cũq; loqueret̃ Aarõ ad oẽm cetũ filioꝝ Iſrael, reſpexerũt ad ſolitudinẽ: ⁊ ecce gloria dñi appuit in nube. Locutus eſt aũt dñs ad ɑ̃doyſen, dicẽs, Audiui murmurationes filioꝝ Iſrael, loquere ad eos, Veſpe comedetis carnes, ⁊ mane ſaturabimini panibus: ſcietiſq; qõ ego ſum dñs de⁹ veſter. Factũ eſt ergo veſpere, ⁊ aſcẽdẽs coturnix, cooperuit caſtra, mane quoq; roſ iacuit ꝑ circuitũ caſtroꝝ. Cũq; operuiſſet ſupficiem terre, apparuit in ſolitudine minutũ, ⁊ q̃ſi pilo tuſum in ſiltudinem ꝓuine ſup terrã. Quod cũ vidiſſent filij Iſrael, dixerũt ad inicẽ, ɑ̃dan hu: qõ ſignificat, Quid eſt hoc? ignorabãt eñ qd eẽt. Quib⁹ ait moyſes, Iſte eſt panis quẽ dñs dedit vobis ad veſcẽdũ. Hic eſt ſermo, quem ꝑcepit dñs. Colligat vnuſqſq; ex eo quãtũ ſufficit ad veſcẽdũ: gomor ꝑ ſingula capita, iuxta numeꝝ aĩaꝝ vſuꝝ, q̃ bitãt in tabernaculo ſic tolletis. fecerunt q̃ ita filij Iſrael, ⁊ collegerunt,

Nume. xj.b. Pſal.lxxvij.c. D Sapien. xvj.c. Joh.vj.d.i. Cor.x.a.

alius plꝰ, alius minꝰ. Et mẽſi ſũt ad mẽſurã gomor: nec q plꝰ collegerat, hũit ampliꝰ. nec q minꝰ pauerat, repit minus: ſz ſinguli iuxta id qõ edere poterãt, ꝯgregauerũt. Dixitq; moyſes ad eos, Nullꝰ reliquat ex eo ĩ mane. Qui nõ audierũt eũ, ſz dimiſerũt qdã ex eis vſq; mãe, ⁊ ſcatere cepit vermibꝰ, atq; ꝯputruit: ⁊ iratꝰ eſt ꝛ eos moyſes. Colligebãt aũt mane ſinguli, q̃ tũ ſufficere poterat ad veſcẽdũ: cũq; ĩ caluiſſet ſol, liquefiebat. In die ãt ſexta collegerunt cibos duplices, id eſt duo gomor ꝑ ſingulos hoĩes: venerũt autẽ oẽs prĩcipes multitudinis, ⁊ narrauerunt moyſi. Qui ait eis, Hoc ẽ qõ locutꝰ ẽ dñs, reges ſabbathi ſanctificata eſt dño cras. qõcũq; opandũ ẽ, facite: ⁊ q̃ coquẽda ſunt, coquite: quicquid aũt reliquũ fuerit, reponite vſq; ĩ mãe. Fecerũtq; ita vt ꝑcepat moyſes ⁊ nõ ꝯputruit, neq; vermis ĩuẽtꝰ eſt in eo. Dixitq; moyſes, Comedite illud hodie, q⁹ ſabbathũ ẽ dño: nõ inuenieẽ hodie ĩ agro. Sex diebꝰ colligite: in die aũt ſeptio ſabbathũ ẽ, idcirco nõ inueniet̃. Venitq; ſeptia dies: ⁊ egreſſi de ppl'o vt colligerẽt, nõ inuenerũt. Dixit aũt dñs ad moyſen, Vſquequo nõ vultis cuſtodire mãdata mea, ⁊ legẽ meã? Videte qõ dñs dederit vobis ſabbathum, ⁊ ꝓpter hoc die ſexta tribuit vobis cibos duplices: maneat vnuſqſq; apud ſemetipm, nullus egrediat̃ de loco ſuo die ſeptio. Et ſabbathizauit ppl's die ſeptio. Appellauitq; dom⁹ Iſrael nomẽ eiꝰ ɑ̃dan: q̃ erat q̃ſi ſemẽ coriandri albũ, guſtuſq; eius q̃ſi ſil'e cũ melle. Dixit aũt moyſes, Iſte ẽ ꝙmo quẽ ꝑcepit dñs, Imple gomor ex eo, ⁊ cuſtodiatur ĩ futuras retro gñatiões: vt nouerit panẽ q̃ alui vos in ſolitudĩe, q̃ educti eſtis de ẽra Egypti. Dixitq; moyſes ad Aarõ, Sume vas vnũ, ⁊ mitte ibi mã, q̃ tũ ꝑt cape gomor: ⁊ repone coram dño ad ſeruãdũ ĩ gñatiões vr̃as, ſicut ꝑcepit dñs moyſi. Poſuitq; illud Aarõ in tabernaculo reſeruãdũ. Filij aũt Iſrael comederũt man q̃dragita annis: donec venirẽt ĩ terrã hitabilẽ. Hoc cibo aliti ſunt, vſqueq̃ tãgerẽt fines terre Chanaan. Gomor aũt decĩa ps ẽ ephi.

Nee.ix.d. Judith v.c.

¶ In Raphidim ꝓ aqua iurgãtur. aquam dat petra: pugnãt contra Amalec: manus Moyſi ſuſtentantur. Caput.xvij.

A

DEiit ꝑfecta oĩs multitudo filioꝝ Iſrael de deſerto Sin, ꝑ mãſiões ſuas, iuxta ſermonẽ dñi, caſtrametati ſũt in Raphidim, vbi nõ erat aq̃ ad bibẽdũ ppl'o. Qui iurgat⁹ ꝛ moyſẽ, ait, Da nob aquã, vt bibam⁹. q⁹ rñdit moyſes, Quid iurgamĩ ꝛ me: cur tẽtatis dñm: Sitiut ergo ibi ppl's ꝑe aque penuria: ⁊ murmurauit ꝛ moyſen, dicẽs, Cur feciſti nos exire de Egypto, vt occideres nos, ⁊ liberos nr̃os, ac iumẽta ſiti? Clamauit aũt moyſes ad dñm, dicẽs, Quid faciã populo huic: adhuc paululũ, ⁊ lapidabit me. Et ait dñs ad moyſen, Antecede ppl'm, ⁊ ſume tecũ de ſenioribꝰ Iſrael: ⁊ virgã q̃ percuſſiſti fluuiũ, tolle ĩ manu tua, ⁊ vade. Ecce ego ſtabo coram te, ibi ſupra petrã Horeb: percuties q̃ petrã, ⁊ exibit ex ea aq̃, vt bibat ppl's. Fecit moyſes ita coram ſenioribꝰ Iſrael. Et vocauit nomẽ loci illius Tẽtatio †, ꝓpter iurgiũ filiorum Iſrael, ⁊ q⁹ tẽtauerũt dñm, dicentes, Eſt ne dñs in nobis, an nõ? Venit aũt Amalec, ⁊ pugnabat contra Iſrael ĩ Raphidim. Dixitq; moyſes ad Joſue, Elige viros, ⁊ egreſſus pugna ꝛ Amalec: cras ego ſtabo in vertice collis, hñs virgã dei in manu mea. Fecit Joſue vt locutꝰ erat moyſes, ⁊ pugnauit ꝯra Amalec: moyſes ãt, ⁊ Aarõ, ⁊ Hur aſcẽderũt ſup verticẽ collis. Cũq; leuaret moyſes manꝰ, vincebat Iſrael: ſin aũt paululum remiſiſſet, ſupabat Amalec. manꝰ aũt moyſi erãt gues: ſumẽtes i gr̃ lapidẽ, poſuerũt ſubter eũ, i q̃ ſedit: Aarõ aũt, ⁊ Hur ſuſtẽtabãt manꝰ eiꝰ ex vtraq; pte. Et factũ ẽ vt manꝰ ipſius nõ laſſarent̃, vſq; ad occaſũ ſolis. Fugauitq; Joſue Amalec, ⁊ ppl'm eiꝰ ĩ ore gladij. Dixit aũt dñs ad moyſen, Scribe hoc ob monimẽtũ ĩ libro, ⁊ trade auribꝰ Joſue: delebo eñ memoriã Amalec ſub celo. Edificauitq; moyſes altare: ⁊ vocauit nomẽ eiꝰ, dñs exaltatio mea, dicẽs, Quia manꝰ ſolij dñi, ⁊ bellũ dñi erit ꝛ Amalec, a gñatiõe in gñationẽ.

B Nume. xx.a.

Supra xviij.e. Pſal.lxxvij.b. j.Cor.x.a.

¶ Jetro adducit ad Moyſen vxorem ⁊ filios eius: dat ei conſilium de onere participando: ⁊ reuertitur. Caput.xviij.

C Hebr. ⁊ iurgiũ. Judith viij.d. ſap.xj.a. Deute. xxv.d.

D

Cumq; audiſſet

A Cumq audisset Jethro sacerdos Madiam, cognatus Moysi, oia q fecerat deus Moysi, et Israeli populo suo, q eduxisset dñs Israel de Egypto: tulit Sephorā uxorē Moysi quā remiserat: 7 duos filios eius, quoꝝ unus vocabat Gersā, dicē te patre, Aduena fui in terra aliena. alter vero Eliezer, Deus eñ (ait) patris mei adiutor me⁹, 7 eruit me de gladio Pharaonis. Uenit ergo Jethro cognat⁹ Moysi, et filij eius 7 uxor eius ad Moysen in desertum, ubi erat castrametatus iuxta mōtē dei. Et mādauit Moysi, dicens, Ego Jethro cognat⁹ tu⁹ venio ad te, 7 uxor tua, 7 duo filij tui cū ea. Qui egressus in occursum cognati sui, adorauit, 7 osculat⁹ est eū: salutauerūtq se mutuo verbis pacificis. Cūq itrasset tabernaculū, narrauit Moyses cognato suo cūcta q fecerat dñs Pharaoni 7 Egyptijs ꝓpter Israel: uniuersūq laborē q accidisset eis in itinere, 7 q liberauerat eos dñs. Letatusq est Jethro sup oib⁹ bonis q fecerat dñs Israeli, eo q eruisset eū de manu Egyptiorū 7 ait, Bñdictus dñs q liberauit vos de manu Egyptiorū, 7 de manu Pharaonis, q eruit pp̄lm suū de mānu Egypti. Nūc cognoui q magn⁹ dñs sup oēs deos, eo q supbe egerit ꝫ illos. Obtulit ergo Jethro cognatus Moysi holocausta 7 hostias deo: venerūtq Aarō 7 oēs seniores filioꝝ Israel, ut comederēt panē cū eo coꝝ deo. Altera aūt die sedit Moyses ut iudicaret pp̄lm, q assistebat Moysi a mane usq ad vesperā. Quod cū vidisset cognat⁹ ei⁹ oia scz q agebat in pp̄lo, ait, Quid est qō facis in plebe? cur solus sedes, 7 oīs populus ps̄tolat de mane usq ad vesperā? Cui rñdit Moyses, Uenit ad me pp̄s q̄rens sn̄iam dei. Cūq acciderit eis aliq̄ disceptatio, veniūt ad me ut iudicē inter eos, 7 oñdā ꝑcepta dei, 7 leges ei⁹. At ille, Nō bonā (mgt) rē facis: stulto labore cōsumeris 7 tu, 7 pp̄lus iste q tecū est: ultra vires tuas est negotiū, solus illud nō poteris sustinere. Sed audi verba mea atq cōsilia, 7 erit dñs tecū. Esto tu pp̄lo in his q̄ ad deū ptinent, ut referas que dicuntur, ad eū: oñdasq populo ceremonias 7 ritū colendi, viā q per quā ingredi debeant, 7 opus qō facere debeant. Prouide aūt de oī plebe viros potētes 7 timētes deū, in qbus sit veritas, 7 q oderint auaritiā, 7 ꝫstitue ex eis tribunos 7 cēturiōes, 7 qnquagenarios, 7 decanos. Qui iudicent pp̄lm oī tpe: qcqd aūt maius fuerit, referāt ad te, et ipsi minora tm̄ mō iudicent: leuiusq sit tibi, ptito in alios onere. Si hoc feceris, ip̄lebis ip̄eriū dei, 7 ꝑcepta eius poteris sustētare: 7 oīs hic pp̄s reuertet ad loca sua cū pace. Quibus auditis, Moyses fecit oia q ille suggesserat. Et electis viris strenuis de cūcto Israel, cōstituit eos principes pp̄li, tribunos, 7 cēturiones, 7 qnquagenarios, 7 decanos. Qui iudicabāt plebē dñi oī tpe: qcquid aūt grauius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodo iudicātes. Dimisitq cognatū suum: qui reuersus abyt in terram.

¶ Peruenerunt ad Sinai: sanctificatur populus: et eo vidente descendit dominus super montem in igne: loquitur vt populus obediat: prohibet homo 7 iumēta ne montem tangant. Caput. xix.

A Mense tertio egressionis filioꝝ Israel de terra Egypti, in die hac venerūt in solitudinem Sinai. Nā ꝓfecti de Raphidim, 7 pueniētes usq in desertū Sinai, castrametati sunt in eodē loco, ibiq Israel fixit tētoria e regione mōtis. Moyses aūt ascēdit ad deū: vocauitq eū dñs de mōte, 7 ait, Hec dices domui Jacob, 7 ānūtiabis filijs Israel, Uos ip̄si vidistis q̄ fecerim Egyptijs, qūo portauerim vos sup alas aquilarū, 7 assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocē meā, 7 custodieritis pactū meū, eritis mihi in peculiū de cūctis populis: mea est eñ oīs terra. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, 7 gens sancta. hec sunt verba q̄ loqueris ad filios Israel. Uenit Moyses: 7 quocatis maioribus natu pp̄li, exposuit oēs sermones quos mandauerat dñs. Respōditq oīs pp̄s simul, Cuncta q̄ locutus est dñs, faciemus. Cūq retulisset Moyses verba pp̄li ad dñm, ait ei dñs, Jam nūc veniā ad te in caligine nubis, ut audiat me pp̄s loquētē ad te, 7 credat tibi in ꝑpetuū. Nūtiauit ergo Moyses verba pp̄li ad dñm. Qui dixit ei, Uade ad populū, 7 sanctifica illos hodie 7 cras, lauētq vestimēta sua. Et sint parati in diē tertiū: in die eñ tertia descēdet dñs coram oi plebe sup mōtē Sinai. Cōstituesq terminos populo per circuitū, 7 dices ad eos, Cauete ne ascendatis in mōtem, nec tangatis fines illius, oīs q tetigerit mōtem, morte morietur. Manus nō tanget eū, sz lapidibus oppr̄imetur, aut ꝫfodiet iaculis: siue iumētū fuerit siue hō, nō viuet. cū ceperit clāgere buccina, tūc ascēdāt in mōtē. Descenditq Moyses de mōte ad pp̄lm, 7 sanctificauit eū. Cūq lauissent vestimēta sua, ait ad eos, Estote parati in diē tertiuz, 7 ne appropinquetis uxoribus vestris. Jamq aduenerat tertius dies, 7 mane inclaruerat: 7 ecce ceperūt auduri tonitrua, ac micare fulgura, 7 nubes dēsissima operire mōtē, clāgorq buccine vehemēti⁹ pstrepebat: 7 timuit oīs populus qui erat in castris. Cūq eduxisset eos Moyses in occursū dei de loco castroꝝ, steterūt ad radices mōtis. Tot⁹ aūt mōs Sinai fumabat: eo qō descēdisset dñs deus sup eū in igne, 7 ascenderet fumus ex eo q̄si de fornace: eratq oīs mons terribilis. Et sonitus buccīe paulatim crescebat in maius, 7 plurius tēdebat: Moyses loquebat, 7 de⁹ respōdebat ei. Descēditq dñs sup mōtē Sinai in ipso montis vertice, 7 vocauit Moysen in cacumē eius. Quo cum ascēdisset, dixit ad eū, Descēde 7 cōtestare pp̄lm: ne forte velit trāscēdere terminos ad videndū dñm, 7 pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes q̄q q accedunt ad dñm, sanctificent, ne peutiat eos. Dixitq Moyses ad dñz, Nō poterit vulgus ascēdere in mōtē Sinai: tu eñ testificatus es 7 iussisti, dicēs, Pone terminos circa mōtē, 7 sanctifica illum. Cui ait dñs, Uade, descēde: ascēdesq tu, 7 Aarō tecū: sacerdotes aūt 7 pp̄s nō trāseāt terminos, nec ascēdāt ad dñm, ne forte interficiat illos. Descēditq Moyses ad populum, 7 omnia narrauit eis.

¶ De preceptis decalogi: de faciendo altare: de terra: de non ascendendo ad altare per gradus. Caput. xx.

Locutusq est deus cūctos sermones hos, Ego sum dñs deus tuus, q eduxi te de terra Egypti de domo seruitutis. Nō hēbis deos alienos coram me. Nō facies tibi sculptile, neq oēm similitudinē que est in celo desuper, 7 que in terra deorsuz, nec eorū que sunt in aquis sub terra. Nō adorabis ea, neq coles: ego sum dñs deus tuus fortis zelotes, visitās iniquitatē patrū in filios, in tertiā 7 quartā generationem eorum qui oderunt me, 7 faciens miam in milia his qui diligunt me, 7 custodiunt ꝑcepta mea. Non assumes nomen dñi dei tui in vanū. nec eñ hēbit insontē dñs eū, q assumpserit nomen dñi dei sui frustra. Memento ut diem sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, 7 facies oīa opa tua. Septimo aūt die sabbathū dñi dei tui est: nō facies omne opus in eo, tu 7 filius tuus 7 filia tua, seruus tuus 7 ancilla tua, iumentum tuum 7 aduena q est intra portas tuas. Sex eñ diebus fecit deus celū 7 terram 7 mare, 7 oīa que in eis sunt: 7 requieuit die septimo, idcirco benedixit dñs diei sabbathi, 7 sanctificauit eum. Honora patrē tuum 7 matrem tuam, ut sis longeuus sup terrā quā dñs deus tuus dabit tibi. Non occides. Nō mechaberis. Nō furtū facies. Nō loq̄ris ꝫ p̄ximū tuū falsū testimoniū.

A Supra ij. d.

B

C

D

A Deu.j.b.

A Numeri xxxiij. c.

A Deutero.xxix.a ſ.per.ij.b.

B

D

A Hebreo. xij. c. C

A Deutero.iiij.b.

D

A Deu.v.a Pſalmo lxxx. c. Leuitici xxvj. a. Deu.v.a Pſalmo xcvj. b. B deu.v.b. Leuitici xix. c. mat.v.e. Eze.xx.b deu.v.b. Infra xxxj. b. geñ.ñ. a. C deu.v.b. ma.xv.a. Epheſi. vj. a. Matt.v. c. et d.

Exo.vij. b.xxiij.c.

Non concupisces domũ proximi tui. Nec desyderabis uxorẽ eius, non seruũ, nõ ancillã, non bouem, non asinum, nec oĩa q̃ illi⁹ sunt. Cũctus aũt ꝑpl's videbat uoces ⁊ lãpades ⁊ sonitũ buccine, mõtẽq; fumãtẽ: ⁊ pterriti ac pauore concussi, steterũt ꝓcul, dicẽtes ad Moysi, Loquere tu nobis, et audiem⁹: nõ loquat nobis, dñs, ne forte moriamur. Et ait ad Moysen ad pplm, Nolite timere: ut eñ ꝓbaret uos uenit deꝰ, ⁊ ut terror illi⁹ eẽt in uobis ⁊ non peccaretis. Stetitq; ꝑpl's delõge: Moyses aũt accessit ad caliginẽ i q̃ erat deꝰ.

Hebr.xij.c

Deute. xviij.c.

D

Dixit preterea dñs ad Moysen, Hec dices filijs Israel, Uos uidistis q̃ de celo locut⁹ sim uobis. Nõ facietis me cũ deos argẽteos, nec deos aureos facietis uobis. Altare de terra facietis mihi, ⁊ offeretis super eo holocausta et pacifica ur̃a, oues ur̃as ⁊ boues ĩ oĩ loco in quo memoria fuerit nois mei: ueniã ad te, ⁊ bñdicã tibi. Q̃ si altare lapideũ feceris mihi, ñ edificabis illud de sectis lapidibus: si eñ leuaueris cultrũ tuũ sup eos, polluet. Non ascendes per gradus ad altare meum, ne reueletur turpitudo tua.

Deute. xvij.a Josue viij.f.

¶ De seruo Hebreo emptio: de filia districta in cõcubinã: de homicidio per casum uel industriam: de percussione ⁊ maledictiõe patris ⁊ matris ⁊ alijs iudicijs. Caput.xxj.

A Deute. xv.c. Hiero. xxxiij.c.

Hec sunt iudicia q̃ ꝓpones eis, Si emeris seruũ Hebreũ, sex ãnis seruiet tibi: ĩ septio egredie liber gratis. Cũ q̃liueste ĩtrauerit, cũ tali exeat, si hũs uxorẽ: ⁊ uxor egredie simul. Sin aũt dñs dederit illi uxorẽ, ⁊ pepererit filios ⁊ filias: mulier ⁊ liberi eius erũt dñi sui, ipse uero exibit cũ uestitu suo. Q̃ si dixerit seruus, Diligo dñm meũ ⁊ uxorẽ ac liberos, non egrediar liber: offeret eũ dñs dijs, ⁊ applicabit ad ostium ⁊ postes, pforabitq; aurez ei⁹ subula, ⁊ erit ei seruus in seculũ. Si q̃s vẽdiderit filiã suã in famulã, nõ egredie sicut ancille exire ꝓsueuerũt. Si displicuerit oculis dñi sui, cui tradita fuerit, dimittet eã: pplo aũt alieno vẽdẽdi nõ hẽbit potestatẽ, si spreuerit eã. Sin aũt filio suo dspõderit eã, iuxta morẽ filiarꝝ faciet illi. Q̃ si alteraz ei acceperit, ꝓuidebit puelle nuptias, ⁊ uestimẽta, ⁊ ptium pudicitie nõ negabit. Si tria ista nõ fecerit, egredie gratis absq; pecunia. Qui

B

Leuitĩ. xxiiij.c.

percusserit hoiez uolẽs occidere, morte moriat. Qui aũt nõ est insidiat⁹, sz deꝰ illũ tradidit ĩ manꝰ ei⁹: ꝓstituã tibi locuz in quẽ fugere debeat. Si q̃s ꝑ idustriã occiderit ꝓximum suũ, ⁊ ꝑ insidias: ab altari meo auelles eũ ut moriat. Qui ꝑcusserit patrẽ suuz aut matrẽ, morte moriat. Qui furatus

Leuitĩ. xx.b. Prouer. xx.c. Matth. ⁊ xv.a. Mar. vij.b. L

fuerit hoiem, ⁊ vẽdiderit eũ, q̃uis⁹ noxe, morte moriatur. Qui maledixerit patri suo uel matri, morte moriat. Si rixati fuerĩt uiri, ⁊ percusserit alter ꝓximũ suũ lapide uel pugno, ⁊ ille mortuus nõ fuerit, sz iacuerit in lectulo: si surrexerit ⁊ ambulauerit foris sup baculũ suũ, ĩnocẽs erit q̃ percusserit, ita tñ ut opas ei⁹, ⁊ ipẽsas ĩ medicos restituat. Qui percusserit seruũ suũ, uel ancillã uirga, ⁊ mortui fuerĩt in manib⁹ eius, crimis reꝰ erit. Sin aũt uno die uel duob⁹ supuixerit, nõ subiacebit pene, q̃ pecunia illi⁹ est. Si rixati fuerint uiri, ⁊ percusserit qs mulierẽ ꝓgnãtẽ, ⁊ abortiuũ q̃dẽ fecerit, sz ipsa uixerit: subiacebit dãno q̃tũ maritꝰ mulieris expetierit, ⁊ arbitri iudicauerĩt. Sin aũt mors eius fuerit subsecuta, reddet aiaz ꝓ aĩa, oculũ ꝓ oculo, dentẽ ꝓ dente,

Mat.v.f. Leuitĩ. xxiij.d. Deute. xix.d.

manũ ꝓ manu, pedẽ ꝓ pede, adustionẽ ꝓ adustiõe, vulnus ꝓ vulnere, liuorẽ ꝓ liuore. Si percusserit q̃spiaz oculũ serui sui aut ancille, ⁊ luscos eos fecerit, dimittet eos liberos ꝓ oculo q̃ẽ eruit. Dentẽ quoq; si excusserit seruo uel ancille sue, sil'r dimittet eos liberos. Si bos cornu percusserit uirũ aut mulierẽ, ⁊ mortui fuerĩt, lapidib⁹ obruet, ⁊ non comedent carnes ei⁹, dñs quoq; bouis ĩnocẽs erit. Quod si bos cornupeta fuerit ab heri ⁊ nudiusterti⁹, ⁊ ꝓtestati sunt dñm eius, nec recluserit eũ, occideritq; uir aut mulierem: bos lapidib⁹ obruet, ⁊ dñs illi⁹ occidẽt. Quod si ptiũ fuerit ei ĩpositũ, dabit ꝓ aĩa sua q̃cq̃d fuerit postulatus. Filiũ quoq; ⁊ filiã si cornu percusserit, sil'r ĩnie subiacebit. Si seruũ ancillãq; ĩuaserit, triḡita siclos argẽti dño dabit, bos uero lapidibus oppumetur. Si qs aperuerit cisternã, ⁊ foderit, ⁊ nõ operuerit eã, ceciderit q; bos aut asinus in eã, reddet dñs cisterne ptiũ iumẽtoꝝ: q̃ aũt mortuũ est, ipsius erit. Si bos alien⁹ bouẽ alterius uulnerauerit, ⁊ ille mortuus fuerit: vẽdẽt bouẽ uiuũ, ⁊ diuidẽt ptiũ, cadauer aũt mortui iter se dispertiẽt. Si aũt sciebat q̃ bos cornupeta esset ab heri ⁊ nudiustertius, ⁊ nõ custodiuit eum dñs suus, reddet bouem pro boue, ⁊ cadauer integrum accipiet.

D

¶ De fure: de dãno facto: de cõmodato: de uirgine seducta: de maleficijs: de idololatrijs: de pupillo: de uidua: de aduena: de usura et pignore. Non detrahes dijs: de decimis ⁊ primitijs: q̃ sint cum matre septem diebus. Caput.xxij.

A

Si q̃s furat⁹ fuerit bouẽ aut ouẽ, ⁊ occiderit, uel vẽdiderit: quinq; boues ꝓ uno boue restituet, et q̃tuor oues ꝓ una oue. Si effringẽs fur domuz siue suffodiens fuerit ĩuẽtus, ⁊ accepto uulnere mortuus fuerit: ꝓcussor nõ erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc fecerit, homicidiuz ꝓpetrauit, ⁊ ipse morietur. Si nõ habuerit q̃d ꝓ furto reddat, ipse uenũdabit. si inuentum fuerit apud eũ q̃d furat⁹ est, uiuens, siue bos, siue asinus, siue ouis: duplũ restituet. Si leserit q̃spiã agrũ uel uineã, ⁊ dimiserit iumẽtũ suũ ut depascat aliena: q̃cq̃d optimũ hũerit in agro suo uel ĩ uinea, ꝓ dãni estimatione restituet. Si egress⁹ ignis inuenerit spicas, ⁊ cõprehẽderit aceruos frugũ, siue stãtes segetes in agris: reddet dãnũ q̃ ignẽ succẽderit. Si q̃s cõmẽdauerit amico pecuniã aut uas in custodiã, ⁊ ab eo q̃ susceperat, furto ablata fuerint: si inuenit fur, duplũ reddet: si latet fur, dñs domus applicabitur ad deos, ⁊ iurabit q̃d nõ extẽderit manũ in rẽ ꝓximi sui, ad ꝓpetrandã fraudẽ, tã in boue quã in asino, ⁊ oue, ac uestimẽto, ⁊ q̃cq̃d dãni ĩferre põt. ad deos utriusq; cã pueniet: ⁊ si illi iudicauerit, duplũ restituet ꝓximo suo. Si q̃s cõmẽdauerit ꝓximo suo asinũ, bouẽ, ouẽ, ⁊ oẽ iumẽtum ad custodiã, ⁊ mortuũ fuerit, aut debilitatũ, uel captũ ab hostibus, nulluſq; hoc uiderit: iusiurãdũ erit in medio q̃d nõ extenderit manũ ad rẽ ꝓximi sui: susciepietq; dñs iuramẽtũ, ⁊ ille reddere nõ cogeꝰ. q̃d si furto ablatũ fuerit, restituet dãnũ dño. si comestũ a bestia, deferat ad eũ q̃d occisum est, ⁊ nõ restituet. Qui a ꝓximo suo q̃cq̃d hoꝝ mutuo postulauerit, ⁊ debilitatuz aut mortuũ fuerit, dño non ꝓpte: reddere cõpelleꝰ. Quod si impresentiarꝝ dñs fuerit, nõ restituet, maxime si conductũ uenerat ꝓ mercede opis sui. Si seduxerit quis uirginẽ necdũ despõsatã, dormieritq; cũ ea: dotabit eã, ⁊ hẽbit eã uxorẽ. Si pater uirginis dare noluerit, reddet pecuniã iuxta modũ dotis, quã uirgines accipe consueuerũt. Maleficos nõ patieris uiuere. Qui coierit cũ iumẽto, morte moriat. Qui ĩmolat dijs, occidet, ꝑter dño soli. Aduenã nõ ꝓtristabis, neq; affliges eũ: aduene eñ ⁊ ipsi fuistis ĩ terra Egypti. Uidue ⁊ pupillo nõ nocebitis. Si leseritis eos, uociferabunt ad me, ⁊ ego audiã clamorem eorũ: ⁊ indignabit furor meus, pcutiamq; uos gladio, ⁊ erũt uxores ur̃e uidue, ⁊ filij uestri pupilli. Si pecuniã mutuaz dederis pplo meo pauperi q̃ habitat tecũ, nõ urgebis euz q̃si exactor, nec usuris opprimes. Si pignus a ꝓximo tuo acceperis uestimẽtũ, añ solis occasum reddes ei. Ipm eñ est solũ quo opit indumẽtũ carnis ei⁹, nec hz aliud in quo dormiat: si clamauerit ad me, exaudiã eũ, q̃ misericors sũ. Dijs nõ detrahes, ⁊ principi ppli tui nõ maledices. Decimas tuas ⁊ primitias tuas nõ tardabis offerre: primogemtũ filioꝝ tuoꝝ dabis mihi. De bobus quoq;, ⁊ ouibus sil'r facies: septẽ diebus sit cũ matre sua, die octaua reddes illũ mihi. Uiri sancti eritis mihi. carnẽ que a bestijs fuerit pregustata, non comedetis, sed proijcietis canibus.

B

Deute. xxiij.a. Josue xxiij.a.

C

Gene. xxxj.f.

Leuitĩ. xix.g. D zac.vij.c.

Act. xxiij.a.

E

Leuitĩ. xxij.b. Ezech. xliij.g.

¶ De equitate iudicij: de asino odientis subleuando: de muneribꝰ non accipiendis: de misericordia peregrini: de quiete septimi anni: ⁊ septimi diei: ⁊ tribus solennitatibus: de hedo non coquendo: de angelo non precedente: terra sterilis non erit: de hostibus eijciendis paulatim: ⁊ q̃ terras infidelium possidere deberent: sed non eorum deos colere: aut fedus inire. Caput.xxiij.

A

Non suscipies uocẽ mendacij, nec iunges manũ tuam ut pro impio dicas falsum testimonium. Nõ seq̃ris turbã ad faciẽdũ malũ, nec ĩ iudicio, plurimorũ acquiesces sñie, ut a uo deuies. Pau-

peris quoq;

Deu. xi. ij. a.

peris quoq; nõ misereberis in iudicio. Si occurreris boui inimici tui, aut asino errãti, reduc ad eũ. Si videris asinũ odiẽtis te, iacere sub onere, nõ ptrãsibis, sz subleuabis cũ eo. Nõ declinabis in iudiciũ pauperis. Dedacium fugies. Insontẽ z iustũ nõ occides, qz auersor ipiũ. Nec accipies munera, q̃ ẽt excecãt prudẽtes, z subuertũt verba iusto. Peregrino molestus non eris. scitis enĩ aduenarum aias: qz z ipsi pegrini fuistis in terra Egypti. Sex annis seminabis terrã tuã, z ꝫgregabis fruges eius. Anno autẽ septimo dimittes eã, z requiescere facies, vt comedãt paupes ppli tui: z qcqd reliquũ fuerit, edãt bestie agri. ita facies in vinea, z in olineto tuo. Sex dieb⁹ opaberis: septio die cessabis, vt regescat bos z asin⁹ tuus, z refrigeret filius ancille tue, z aduena. Oia q̃ dixi vobis, custodite, z per nomen externor deor nõ iurabitis, neq; audiet ex ore vro.

Dañ. xiiij. f. Deu. xvj. d. eccl. xx. d B

Tribus vicibus p singulos annos mihi festa celebrabitis. Solẽnitatẽ azymor custodies. Septẽ dieb⁹ comedes azyma, sicut p̃cepi tibi tpe mẽsis nouor, qñ egressus es de Egypto: nõ apparebis in ꝫspectu meo vacuus. Et solẽnitatẽ mẽsis primitiuor operis tui, q̃cũq; seminaueris i agro: solẽnitatem quoq; in exitu anni, qñ cõgregaueris oẽs fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit oẽ masculinum tuũ coram dño deo. Nõ imolabis sup fermẽto sanguinẽ victime mee, nec remanebit adeps solẽnitatis mee vsq; mane. Primitias frugum terre tue deferes in domum dñi dei tui: non coques hedũ in lacte matris sue. Ecce ego mittam angelũ meũ, q̃ p̃cedat te, z custodiat in via, z introducat in locũ quẽ pparaui. Obserua eũ, z audi vocẽ eius, nec cõtẽnẽdũ putes: qz non dimittet cum peccaueritis, z est nomen meũ in illo. Quod si audieris vocẽ eius, z feceris oia que loquor, inimicus ero inimicis tuis, z affligã affligẽtes te. Precedetq; te angel⁹ meus, z introducet te ad Amorrheũ z Hetheũ, z Pherezeũ, Chananeũq;, z Heueũ, z Jebuseũ, q̃s ego ꝫterã. Non adorabis deos eor, nec coles eos: nõ facies opa eor: sz destrues eos: z ꝫfringes statuas eorũ. Seruietisq; dño deo vestro, vt bñdicã panibus tuis, et aquis, z auferã infirmitatẽ de medio tui. Nõ erit infecũda, nec sterilis in terra tua: numer dier tuor implebo. Terrorẽ meũ mittã in p̃cursum tuũ, z occidã oẽm populũ, ad quez ingredieris: cũctorũq; inimicor tuor coram te terga vertã, emittẽs crabrones pri⁹, q fugabũt Heueũ, z Chananeũ, z Hetheũ. añ̃ p̃ itroeas. Nõ eijciã eos a facie tua ãno vno: ne terra in solitudinẽ redigat, z crescãt ꝫtra te bestie. paulatim expellã eos de conspectu tuo, donec augearis, z possideas terram. Ponã autẽ terminos tuos a mari rubro vsq; ad mare Palestinor, z a deserto vsq; ad fluuiũ: tradã in manibus vestris habitatores terre, z eijciã eos de conspectu vro. Nõ inibis cũ eis fedus, nec cũ dijs eorũ. Nõ habitent in terra tua, ne forte peccare te faciãt in me, si seruieris dijs eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

Deu. vij. a. Infra xxxiij. b.

De ascẽsu moysi: de mõte: de volumie z sanguine federis: de tabulis lapideis: de mora in mõte. xl. diebus z noctibus. Cap. xxiiij.

A

MOysi quoq; dixit, Ascẽde ad dñm tu z Aarõ, Nadab z Abiu, z septuagita senes ex Jsrael, z adorabitis pcul. Soluq; Moyses ascendet ad dñm, z illi nõ appropinquabũt: nec popul⁹ ascendet cũ eo. Venit ergo, Moyses, z narrauit plebi oia verba dñi, atq; iudicia: rñditq; cũct⁹ ppls vna voce, Oia verba dñi, q̃ locutus est, faciemus. Scripsit autẽ Moyses vniuersos sermones dñi. z mane cõsurgẽs edificauit altare dño ad radices mõtis, z duodecim titulos p duodecim tribus Jsrael. Misitq; iuuenes de filijs Jsrael, et obtulerunt holocausta, imolauerũtq; victimas pacificas dño, vitulos. Tulit itaq; Moyses dimidiã ptẽ sanguinis, z misit in cratera s: ptẽ autẽ residuã fudit sup altare. Assumẽsq; volumẽ federis, legit audiẽte ppl'o: q dixerũt, Oia q̃ locutus est dñs faciem⁹, z erimus obediẽtes. Ille vero, sũptũ sanguinẽ respersit in populum, z ait, Hic est sanguis federis, q̃ pepigit dñs vobiscũ sup cunctis sermonibus his. Ascenderũtq; Moyses z Aarõ, Nadab z Abiu, z septuaginta de senioribus Jsrael: z viderũt deũ Jsrael sub pedibus eius q̃si opus lapidis sapphirini, z q̃si celũ cũ serenuz est. Nec sup eos q pcul recessĕrãt de filijs Jsrael, misit manuz suã. Uiderũtq; deũ, z comederũt, ac biberunt. Dixit aũt dñs ad Moysen, Ascẽde ad me in mõtẽ, z esto ibi: dabor tibi tabulas lapideas, z legẽ, ac mãdata q̃ scripsi, vt doceas eos. Surrexerũt Moyses, z Josue minister eius: ascendẽsq; Moyses in mõtẽ dei, senioribus ait, Expectate hic, donec reuertamur ad vos. hẽtis Aaron, z Hur vobiscũ: si qd natũ fuerit qõnis: referetis ad eos. Cũq; ascendisset Moyses, operuit nubes mõtem, z habitauit gloria dñi sup Sinai, tegẽs illũ nube sex dieb⁹: septimo autẽ die vocauit eũ de medio caliginis. Erat aũt spes gloríe dñi, q̃ si ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorũ Jsrael. Ingressusq; Moyses mediũ nebule, ascẽdit i mõtem: z fuit ibi quadraginta diebus, z q̃draginta noctibus.

D

De primitijs firmandis, de arca: z que ad illam pertinent: de mẽsa z ei pertinentibus: z de candelabro z ei pertinentibus. Cap. xxv.

A

OCutusq; est dñs ad Moysen, dicẽs, Loqre filijs Jsrl̃, vt tollãt mihi p̃mitias: ab oi homine qui offert vltro ne⁹, accipietz eas. Hec sunt aũt q̃ accipe debetis, Aurũ z argentũ, z es, hyacinthũ z purpurã, coccũq; bis tinctũ, z byssũ, pillos capraz, z pelles arietũ rubricatas, pellesq; hyacinthias, z ligna setim oleũ ad lũinaria ꝫcinnãda, aromata in vnguentum, z thymiamata boni odoris, lapides onychinos, z gẽmas ad ornãdũ ephod, ac rõnale. Faciẽtq; mihi sctũariũ, z habitabo in medio eorũ: iuxta oẽm similitudinẽ tabernaculi, q̃ ostendã tibi, z oĩm vasor in cultũ ei⁹, sicq; facietis illud. Arcaz de lignis setim cõpingite, cui⁹ lõgitudo hẽat duos z semis cubitos, latitudo cubitũ z dimidiuz, altitudo cubitum sim̃r ac semissez. Et deaurabis eã auro mũdissimo int⁹ z foris. faciesq; supra coronã aureã p circuitũ: z q̃tuor circulos aureos, q̃s pones p q̃tuor arce angulos. duo circuli sint in latere vno, z duo i altero. Facies q̃z vectes de lignis setim, z operies eos auro. Inducesq; p circulos q sunt in arce lateribus, vt portet̃ in eis: q semp erũt in circulis, nec vnq̃ extrahent̃ ab eis. Ponesq; i arca testificationez, quã dabo tibi. Facies z ppitiatoriũ de auro mũdissimo: duos cubitos et dimidiũ tenebit lõgitudo eius, et cubitũ ac semissem latitudo. Duos q̃z cherubim aureos z productiles facies ex vtraq; pte oraculi. Cherub vn⁹ sit i latere vno, z alter in altero. vtrũq; latus ppitiatorij tegãt expãdẽtes alas, z operiẽtes oraculũ, respiciãtq; se mutuo vũs vultib⁹ i ppitiatorium q̃ operiẽda est arca, i q̃ pones testimoniũ q̃d dabo tibi. Inde p̃cipiã, z loqr ad te supra ppitiatoriũ, ac de medio duorũ cherubim, q erũt sup arcã testimonij: cũctaq; mandabo pte filijs Jsrl̃. Facies z mẽsam de lignis setim hũtem duos cubitos lõgitudis, z i latitudĩe cubitũ, z in altitudine cubitum ac semissem. Et maurabis eã auro purissimo: faciesq; illi labiũ aureũ p circuitũ, z ipsi labio coronã interrasilẽ altã q̃tuor digitis, z super illã alterã coronã aureolã. Quatuor q̃z circulos aureos preparabis, z pones eos in quatuor angulis eiusdem mense per singulos pedes. Subter coronã erunt circuli aurei, vt mittant̃ vectes p eos et possit

Infra xxxv. a.

Hebr. ix. a.

mēsa portari. Ipsos q̄z vectes facies de lignis setim, z cir-
D cūdabis auro ad subuehēdā mēsaz. Parabis z acetabu-
la, ac phialas, thuribula, z cyathos, i q̄b⁹ offerēda sunt li-
bamina, ex auro purissimo: z pones super mensam panes
propositiōis i ospectu meo semp. Facies z cādelabrū ducti
le ō auro mūdissimo, hastile ei⁹, z calamos, cyphos z sphe-
rulas, ac lilia ex ipo pcedētia. Sex calami egredient de la-
teribꝰ, tres ex vno latere, z tres ex altero. Tres cyphi q̄si i
nucis modū p calamos singulos, spheruleq̄z simul, z lilia.
Et tres sil'r cyphi istar nucis i calamo altero, spheruleq̄z si
mul z lilia. hoc erit op⁹ sex calamoz, q̄ pducēdi sunt de ha
stili. In ipso aūt cādelabro erūt q̄tuor cyphi in nucis mo-
dū, spheruleq̄z p singulos z lilia. Spherule sub duobus ca
lamis p tria loca, q̄ simul sex fiūt pcedētes de hastili vno.
Et spherule igit̄ z calami ex ipo erūt, vniuersa ductilia de
auro purissimo. Facies z lucernas septē, z pones eas sup
candelabrū, vt luceāt ex aduerso. Emunctoria q̄z z vbiq̄z
emūcta sunt extinguāt, fiāt de auro purissimo. Oē pond⁹
cādelabri cū vniuersis vasis suis hēbit talētū auri purissi-
mi. Inspice, z fac sm exēplar q̄ tibi in mōte mōstratū est.

Hebze. vij.b. Actuum vij.f.

De quatuor operimentis tabernaculi: de tabulis z vectibus et duobus velis: de basibus z quinq̄ colūnis. Caput. xxvj.

A Tabernaculū vo ita fiet, Decē cortinas de bys-
so retorta, z hyacintho, ac purpura, coccoq̄z bis
tincto, variatas ope plumario facies. Lōgitudo
cortine vni⁹ hēbit viginti octo cubitos: latitu-
do, q̄tuor cubitoz erit. Uni⁹ mēsure fiēt vniuersa tētoria.
Quinq̄z cortine sibi iūgent mutuo, z alie q̄nq̄z nexu simi-
li coherebūt. Ansulas hyacithinas i lateribꝰ ac sūmitati
B bus facies cortinaz, vt possint iuicē copulari. Quinq̄gē-
nas ansulas cortina hēbit i vtraq̄z pte, ita isertas, vt ansa
ꝫ ansam veniat, z altera alteri possit adaptari. Facies cen
q̄ginta circulos aureos q̄bus cortinaz vela iūgēda sunt, vt
vnuz tabernaculū fiat. Facies z saga cilicina vndecim, ad
operiendum tectū tabernaculi. Lōgitudo sagi vni⁹ hēbit
trigīta cubitos, z latitudo q̄tuor: eq̄ erit mēsura sagorum
oium. E q̄b⁹ q̄nq̄z iūges seorsum, z sex sibi mutuo copula
C bis, ita vt sextū sagū i frōte tecti duplices. Facies z quinq̄
ginta ansas in ora sagi vni⁹, vt ꝫiūgi cum altero queat: et
q̄nq̄gīta ansas in ora sagi alteri⁹, vt cū altero copuleāt. Fa-
cies z q̄nquagīta fibulas eneas q̄b⁹ iūgant anse, vt vnum
ex oīb⁹ operimētū fiat. Q ō aūt supfuerit i sagis q̄ parātur
tecto, i dest vnū sagū q ō ampli⁹ ē, ex medietate ei⁹ operies
posteriora tabernaculi. Et cubit⁹ ex vna pte pēdebit, z al-
ter ex altera q̄ plus est in sagoz lōgitudie, vtrūq̄z latus ta
bernaculi ptegēs. Facies z operimētū aliud tecto de pelli
D bus arietū rubricatis: z sup hoc rursū aliud operimētū de
hyacithinis pellib⁹. Facies z tabulas stātes tabernaculi
de lignis setim, q̄ singule denos cubitos in lōgitudine ha-
beāt, z i latitudie singlos ac semissem. In lateribꝰ tabule
due icastrature fiēt, q̄b⁹ tabula alteri tabule ꝫnectat: atq̄z
in hūc modū cūcte tabule parabunt. Quaz vigīti erūt i la
tere meridiāo q ō vergit ad austrū. Quib⁹ q̄dragīta bases
argēteas fūdes, vt bine bases singulis tabulis p duos an-
gulos subijciant. In latere quoq̄z scō tabernaculi q ō ver
git ad aglonē, vigīti tabule erūt, q̄dragīta hūtes bases ar-
E gēteas. bine bases singulis tabulis supponent. Ad occidē
talem vero plagā tabernaculi facies sex tabulas, z rursum
alias duas q̄ in angulis erigant post tergum tabernaculi.
Erūtq̄z sibi ꝫiūcte a deorsū vsq̄z sursuz, z vna oēs cōpago
retinebit. Duabus q̄z tabulis q̄ in angulis ponēde sunt, si
milis iunctura seruabit. Et erunt simul tabule octo, bases
earū argētee sedecim, duabꝰ basibꝰ p vnā tabulā supputa
tis. Facies z vectes de lignis setim q̄nq̄z ad ꝫtinēdas ta-
bulas in vno latere tabernaculi, z quinq̄z alios in altero, et
F eiusdē numeri ad occidētalē plagā: q̄ mittēt p medias ta
bulas a sūmo vsq̄z ad sūmū. Ipsas q̄z tabulas deaurabis
z fūdes i eis ānulos aureos p q̄s vectes tabulata ꝫtineāt,
q̄s operies laminis aureis. Et eriges tabernaculuz iurta
exēplar q ō tibi in mōte mōstratū est. Facies z velū de hya-
cintho, z purpura, coccoq̄z bis tīcto, z byssо retorta opere
plumario z pulchra varietate ꝫtextū: q ō appēdes añ qua
tuor colūnas de lignis setim, q̄ ipse qdē deaurate erunt, et
hēbūt capita aurea, sz bases argēteas. Inseret aūt velū p
circulos, itra q ō pones arcā testimonij, q̄ z sanctuarium z G
sanctuarij sanctuaria diuident. Pones z ppitiatoriū sup
arcā testimonij in sancta sanctoz: mensamq̄z extra velū: et
contra mēsam cādelabrū in latere tabernaculi meridiano.
mēsa eīm stabit in pte aglonis. Facies z tētoriū in introitu
tabernaculi de hyacintho, z purpura, coccoq̄z bis tincto, z
byssо retorta ope plumarij. Et q̄nq̄z colūnas deaurabis li
gneorum setim, ante quas ducetur tentorium, quarū erunt
capita aurea z bases enee.

Altare tabernacli z atriū tabernacli z oleū lucerne. Cap. xxvij.

A Facies z altare de lignis setim, q ō hēbit q̄nq̄z
cubitos i lōgitudine, z totidē i latitudine, idest
q̄drū, z tres cubitos i altitudīe. Cornua aūt p
q̄tuor angulos ex ipso erunt: z opies illud ere.
Faciēsq̄z in vsus ei⁹ lebetes ad suscipiēdos cineres, z forci
pes atq̄z fuscinulas, z ignium receptacula. oīa vasa ex ere
fabricabis. Craticulāq̄z in modū retis eneā: p cuius q̄tuor
angulos erūt q̄tuor ānuli enei, quos pones subter arulam
altaris, eritq̄z craticula vsq̄z ad altaris medium. Facies et
vectes altaris de lignis setim duos, q̄s operies laminis
eneis: z induces p circulos, erūtq̄z ex vtroq̄z latere altaris
ad portādū. Nō solidū, sz inane z cauū itrīsec⁹ facies illud, B
sicut tibi in mōte mōstratū est. Facies z atriū tabernaculi,
in cuius australi plaga ꝫtra meridiē erūt tētoria de byssо
retorta. Cētū cubitos vnū lat⁹ tenebit in lōgitudine z colū
nas viginti cū basibus totidē eneis, q̄ capita cum celaturis
suis hēbūt argētea. Silr z in latere aglonis p longum erūt
tētoria centum cubitorum, colūne vigīti, z bases enee eius-
dē numeri, z capita eaz cū celaturis suis argētea. In lati-
tudine vero atrij q ō respicit ad occidētē erūt tētoria p qn-
quaginta cubitos, z colūne decē, basesq̄z totidē. In ea q̄ q̄z
atrij latitudīe q̄ respicit ad orientē, q̄nquaginta cubiti erūt, L
in q̄bus q̄ndecim cubitoz tētoria lateri vno deputabūtur,
colūneq̄z tres z bases totidē: z in latere altero erūt tentoria
cubitos obtinētia q̄ndecim, colūne tres z bases totidē. In
introitu vero atrij fiet tentorium cubitoz viginti ex hyacin
tho z purpura, coccoq̄z bis tincto, z byssо retorta ope plu-
marij. colūnas habebit quatuor, cū basibus totidem. Oēs
colūne atrij p circuitū vestite erūt argēteis laminis, capiti
bus argēteis, z basibus eneis. In longitudine occupabit
atriū cubitos centum, in latitudine q̄nquaginta, altitudo
quinq̄z cubitoz erit. fietq̄z de byssо retorta, z hēbit bases
eneas. Cūcta vasa tabernaculi i oēs vsus z ceremonias, D
tā paxillos ei⁹ quā atrij, ex ere facies. Precipe filijs Isrl'
vt afferāt tibi oleū de arboribus oliuaz purissimū, pilozq̄z Leuitici
cōtusum: vt ardeat lucerna semp i tabernaculo testimonij vj.b.
extra velū q ō oppēsum est testimonio, z collocabunt eam
Aaron z filij eius, vt vsq̄z mane luceat coram dño. Perpe-
tuus erit cultus per successiones eorum a filijs Israel.

De vestibus pontificalibus z sacerdotalibus: de consecratione z oblatione z obseruantia eorum. Cap. xxviij.

A Pplica quoq̄z ad te Aarō fratrē tuuz cū filijs
suis de medio filioz Israel, vt sacerdotio fun-
gant mihi Aarō, Nadab z Abiu, Eleazar, et
Ithamar. Facieq̄z vestē sanctam Aarō fratri
tuo i gloriā z decorē. Et loqueris cūctis sapientibus corde,
quos repleui spū prudētie, vt faciāt vestes Aaron in q̄bus
sanctificatus mini stret mihi. Hec aūt erūt vestimēta q̄ fa-
cient, Rōnale z suphumerale, tunicā z lineā strictam, cida
rim z baltheū. Faciēt vestimēta sancta fratri tuo Aarō et
filijs eius, vt sacerdotio fungant mihi. Accipiētq̄z aurum
z hyacinthū z purpurā, coccūq̄z bis tinctū z byssū. Faciēt B
aūt suphumerale de auro z hyacintho z purpura, coccoq̄z
bis tincto, z byssо retorta ope polymito. Duas oras iunc-
tas habebit in vtroq̄z latere summitatum, vt in vnum re-
deant. Ipsa quoq̄z textura z cūcta operis varietas erit ex

auro z

auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura, coccoq; bis tincto, ⁊ byſſo
retorta. Sumeſq; duos lapides onychinos, ⁊ ſculpes in
eis noīa filioꝝ Iſrael, ſex noīa ī lapide vno, ⁊ ſex reliq̄ in
Sapien. xvj. d. altero, iuxta ordinē natiuitatis eoꝝ. Opere ſculptoris et
celatura gēmarij, ſculpes eos noīb⁹ filioꝝ Iſrł, incluſos
auro atq; circūdatos, ⁊ pones ī vtroq; latere ſuphumera
lis, memoriale filijs Iſrael. Portabitq; Aarō noīa eorū
C coꝝ dño ſup vtrūq; humerū, ob recordationē. Facies et
vncinos ex auro, ⁊ duas catenulas auri puriſſimi ſibijnui
cem coherentes, quas inſeres vncinis. Rōnale q̄q; iudicij
facies opere polymito iuxta texturā ſuphumeralis ex au
ro, hyacintho, ⁊ purpura: coccoq; bis tincto, ⁊ byſſo re
torta. Quadrāgulū erit ⁊ duplex: mēſuraq; palmi habebit
tā in longitudine q̄ in latitudine. Ponēſq; in eo q̄tuor or
dines lapidū. in primo verſu erit lapis ſardi⁹, ⁊ topazius,
⁊ ſmaragdus. ī ſcōo: carbūculus, ſapphirus, ⁊ iaſpis. ī ter
tio: ligyri⁹, achates, ⁊ amethyſtus. in q̄rto: chryſolit⁹, ony
chinus, ⁊ beryllus. incluſi auro erūt p ordines ſuos. Ha
bebūtq; noīa filioꝝ Iſrł. Duodecim noīb⁹ celabūtur, ſin
D guli lapides noīb⁹ ſingulos p duodecim tribus. Facies in
rationali catenas ſibijnuicē coherētes ex auro, puriſſimo ⁊
duos ānulos aureos quos pones ī vtraq; rationalis ſum
mitate, catenaſq; aureas iunges annulis qui ſunt in mar
ginib⁹ ei⁹: ⁊ ipſarū catenarū extrema duobus copulabis
vncinis in vtroq; latere ſuphumeralis qō rōnale reſpicit.
Facies ⁊ duos annulos aureos quos pones in ſummitati
bus rōnalis, ⁊ in oris q̄ e regione ſunt ſuphumeralis ⁊ po
E ſteriora ei⁹ aſpiciūt: necnō ⁊ alios duos annulos aureos q
ponēdi ſunt in vtroq; latere ſuphumeralis deorſum, quod
reſpicit cōtra faciē iūcture inferioris, vt aptari poſſit cum
ſuphumerali, ⁊ ſtringat rōnale annulis ſuis cum annulis
ſuphumeralis vitta hyacinthina, vt maneat iunctura fa
brefacta, ⁊ a ſeinuicē rōnale ⁊ ſuphumerale nequeant ſepa
rari. Portabitq; Aaron noīa filioꝝ Iſrł in rōnali iudicij
ſuper pectus ſuū: q̄n ingredietur ſanctuarium memoriale
coꝝ dño in eternū. Pones aūt in rōnali iudicij doctrinā ⁊
veritatē, q̄ erūt in pectore Aaron q̄n ingredieť coraꝫ dño,
⁊ geſtabit iudiciū filioꝝ Iſrael in pectore ſuo in conſpectu
dñi ſemp. Facies ⁊ tunicā ſuphumeralis totā hyacinthi
nam, in cuius medio ſupra erit capitiū, ⁊ ora p gyrū ei⁹ tex
F tilis, ſicut fieri ſolet in extremis veſtiuꝫ partibus, ne facile
rūpať. Deorſum vō ad pedes eiuſdē tunice p circuitū q̄ſi
mala punica facies ex hyacintho, ⁊ purpura, ⁊ cocco bis
Eccle. xl v. b. tincto, miſtis in medio tintinnabulis, ita vt tintinnabulum
ſit aureū ⁊ malū punicū, rurſumq; tintinnabulū aliud au
reū ⁊ malū punicū. Et veſtieť ea Aaron in officio miniſte
rij, vt audiať ſonit⁹ q̄n ingrediť ⁊ egrediť ſanctuariū in cō
ſpectu dñi, ⁊ nō moriatur. Facies ⁊ laminā de auro puriſ
ſimo: in qua ſculpes ope celatoris, Sāctū dño. Ligabiſq;
eā vitta hyacinthina, ⁊ erit ſup tiarā īminēs frōti pontifi
cis. Portabitq; Aarō iniqtates eoꝝ, q̄ obtulerūt ⁊ ſctifi
cauerūt filij Iſrł, ī cūctis muneribus ⁊ donarijs ſuis. Erit
G aūt lamina ſemp ī frōte ei⁹, vt placat⁹ ſit ei dñs. Stringeſ
q; tunicā byſſo, ⁊ tiarā byſſinā: facies ⁊ baltheū, opere plu
marij. Porro filijs Aarō tunicas lineas parabis, et bal
theos ac tiaras in gloriā ⁊ decorē: veſtieſq; his oīb⁹ Aarō
fratrē tuū ⁊ filios eius cū eo. Et cūctoꝝ cōſecrabis manus
ſctificabiſq; illos vt ſacerdotio funganť mihi. Facies ⁊ fe
minalia linea, vt operiāt carnē turpitudinis ſue a renibus
vſq; ad femora: ⁊ vtenť eis Aarō ⁊ filijs eius q̄n ingrediēť
tabernaculū teſtimonij, vel q̄n appropinquāt ad altare vt
miniſtrēt in ſanctuario, ne iniquitatis rei moriank. Legiti
mum ſempiternum erit Aaron, ⁊ ſemini eius poſt eum.

¶ De conſecratione ſacerdotum: de oblatione et obſeruantia eo
rum. Caput. xxix.

A Leui. ix. a. Ed ⁊ hoc facies, vt mihi in ſacerdotio cōſecren
tur. Tolle vitulū de armēto, ⁊ arietes duos im
maculatos, paneſq; azymos, ⁊ cruſtulaꝫ abſq;
fermēto, q̄ cōſperſa ſint oleo, lagana q̄ꝫ azyma
oleo lita. De ſimila triticea cūcta facies, ⁊ poſita in cani
ſtro offeres: vitulū aūt ⁊ duos arietes, ⁊ Aaron, ac filios
ei⁹ applicabis ad oſtiū tabernaculi teſtimonij. Cumq; la
ueris patrē cū filijs ſuis aq̄, indues Aarō veſtimētis ſuis,
ideſt linea ⁊ tunica, ⁊ ſuphumerali ⁊ rōnali, q̄ō cōſtringes
baltheo: ⁊ pones tiarā ī capite ei⁹, ⁊ laminā ſanctā ſup tia
ram, ⁊ oleū vnctionis fundes ſup caput eius, atq; hoc ritu
B cōſecrabiť. Filios q̄ꝫ illius applicabis ⁊ indues tunicis li
neis, cingesq; baltheo, Aarō ſcz ⁊ liberos ei⁹, ⁊ impones eis
mitras, erūtq; ſacerdotes mihi religione ppetua. Poſt q̄
initiaueris manꝰ eoꝝ, applicabis ⁊ vitulū coꝝ tabernacu
lo teſtimonij. Imponētq; Aarō ⁊ filij ei⁹ manus ſuper ca Leui. ſ. b.
put illius, ⁊ mactabis eū in cōſpectu dñi, iuxta oſtiū taber
naculi teſtimonij: ſumptūq; de ſanguīe vituli, pones ſuper
cornua altaris digito tuo, reliquū autē ſanguinem fundes
iuxta baſim ei⁹. Sumes ⁊ adipē totū q̄ operit inteſtina, et Leui. iij. a.
reticulū iecoris, ac duos renes, ⁊ adipē q̄ ſup eos eſt, ⁊ of
feres incēſum ſup altare: carnes vero vituli ⁊ coriū ⁊ fimuꝫ
cōbures foris extra caſtra, eo q̄ p̄ pctō ſit. Unū q̄ꝫ arietē
C ſumes, ſup cuius caput ponēt Aarō ⁊ filij ei⁹ manꝰ: quem
cū mactaueris, tolles de ſanguīe ei⁹, ⁊ fūdes circa altare. ip
ſum aūt arietē ſecabis ī fruſta, lotaq; īteſtina ei⁹ ac pedes
pones ſup cōciſas carnes, ⁊ ſup caput illius, ⁊ offeres totū
arietē ī incēſum ſup altare, oblatio eſt dño, odor ſuauiſſim⁹
victime dñi. Tolles q̄ꝫ arietē alterū, ſup cui⁹ caput Aarō
⁊ filij ei⁹ ponēt manus. Quē cū īmolaueris, ſumes de ſan
guine ei⁹, ⁊ pones ſup extremū auricule dextre Aarō et fi
lioꝝ ei⁹, ⁊ ſup pollices manus eoꝝ ac pedis dextri, fundeſ
q; ſanguīnē ſup altare p circuitū. Cūq; tuleris de ſanguine D
q̄ eſt ſup altare ⁊ de oleo vnctionis, aſperges Aarō et ve
ſtes ei⁹, filios ⁊ veſtimēta eoꝝ. Cōſecratiſq; ipſis ⁊ veſtib⁹
tolles adipē de ariete, ⁊ caudā ⁊ aruinā q̄ operit vitalia, ac
reticulum iecoris, ⁊ duos renes, atq; adipeꝫ q̄ ſup eos eſt,
armūq; dextrū, eo q̄ ſit aries cōſecrationis, tortāq; panis
vnius, cruſtulā cōſperſam oleo, laganū de caniſtro azymo
rum, q̄ō poſitū eſt in conſpectu dñi: poneſq; oīa ſup manus
Aarō ⁊ filiorū ei⁹, ⁊ ſctificabis eos eleuās coꝝ dño. Suſci
pieſq; vniuerſa de manib⁹ eoꝝ, ⁊ icēdes ſup altare in holo
cauſtū, odorē ſuauiſſimū in conſpectu dñi, q̄ oblatio eius
eſt. Sumes q̄ꝫ pectuſculū de ariete quo initiat⁹ eſt Aarō, E
ſctificabiſq; illud eleuatū coꝝ dño, ⁊ cedet ī ptē tuā. San
ctificabiſq; ⁊ pectuſculū cōſecratū, ⁊ armū quē de ariete ſe
paraſti, q̄ initiat⁹ eſt Aarō ⁊ filij eius, cedētq; ī ptē Aarō
⁊ filiorū eius iure ppetuo a filijs Iſrł, q̄ primitiua ſunt et
initia de victimis eoꝝ pacificis q̄ offerūt dño. Veſtem aūt
ſanctā qua vteť Aarō habebūt filij eius poſt eū, vt vnguāť
in ea ⁊ cōſecrēť manꝰ eoꝝ. Septē dieb⁹ vteť illa q̄ pontifex
p eo fuerit cōſtitut⁹ de filijs eius, ⁊ q̄ ingredieť tabernacu
lū teſtimonij vt miniſtret ī ſanctuario. Arietē aūt conſecra
tionū tolles, ⁊ coques carnes ei⁹ in loco ſctō, q̄bus veſcetur
Aarō ⁊ filij ei⁹. Panes q̄ꝫ q̄ ſunt ī caniſtro ī veſtibulo ta F
bernaculi teſtimonij comedēt, vt ſit placabile ſacrificiuꝫ et Leuitici viij. g.
ſctificēť offerētū manus. Alienigena nō veſcēť ex eis: q̄
ſcti ſunt. Qō ſi remāſerit de carnib⁹ cōſecratis ſiue de pa
nibus vſq; mane, cōbures reliquias igni. nō comedentur,
q̄ ſctificata ſunt. Oīa q̄ p̄cepi tibi, facias ſuper Aarō ⁊ fi
lijs eius. Septē diebus cōſecrabis manꝰ eoꝝ: ⁊ vitulū pro
pctō offeres, p̄ ſingulos dies ad expiādū. Et dūdabiſq; alta
re cū īmolaueris expiationis hoſtiā, ⁊ vnges illud in ſctifica
tionē. Septē dieb⁹ expiabis altare ⁊ ſctificabis, ⁊ erit ſan
ctū ſctōꝝ. oīs q̄ tetigerit illud, ſctificabiť. Hoc eſt qō facies
in altari, Agnos anniculos duos p ſingulos dies iugiter,
vnū agnū mane, ⁊ alterū veſpere, decimā ptē ſimile cōſpſe
oleo tuſo, qō habeat mēſurā q̄rtā ptē hin, ⁊ vinū ad liban G
dū eiuſdē mēſure in agno vno. Alterū vō agnū offeres ad
veſperā iuxta ritū matutine oblationis, ⁊ iuxta ea q̄ dixi
mus ī odorē ſuauitatis. ſacrificiū eſt dño, oblatiōe ppetua
in gñationes vr̄as, ad oſtiū tabernaculi teſtimonij coram
dño, vbi cōſtituā vt loquar ad te. Ibiq; p̄cipiā filijs Iſrł,
⁊ ſctificabiť altare ī gl̄ia mea. Sctī ſūcabo ⁊ tabernaculū te
ſtimonij cū altari, ⁊ Aarō cū filijs ſuis, vt ſacerdotio fun-

A

ganꝫ mihi. Et habitabo in medio filioꝝ Iſrael, eroqꝫ eis deus, ⁊ ſcient quia ego dñs deus eoꝝ, q̃ eduxi eos de terra Egypti, vt manerẽ inter illos, ego dñs deus ipſorum.

¶ De altari. de populi mandato. de labio eneo. de conſecratione vnctionis et thymiamatis. Caput xxx.

B

Facies quoqꝫ altare ad adolẽdũ thymiama de lignis ſetim, habẽs cubitũ lõgitudinis, ⁊ alterũ latitudinis, ideſt quadrãgulũ, ⁊ duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipſo ꝓcedent, veſtieſqꝫ illud auro puriſſimo, tã craticulã eius, q̃ parietes p circuitũ, ⁊ cornua. Facieſqꝫ ei coronam aureolam per gyrum, ⁊ duos annulos aureos ſub corona per ſingula latera, vt mittantur in eos vectes, et altare portetur. Ipſos quoqꝫ vectes facies de lignis ſetim, ⁊ inaurabis. Poneſqꝫ altare cõtra velũ, quod ante arcam pẽdet teſtimonij coraꝫ propitiatorio quo tegitur teſtimonium, vbi loquar tibi. Et adolebit incẽſum ſup eo Aarõ, ſuaue fragrãs. ✠ Dane qñ cõponet lucernas incẽdet illud: ⁊ qñ collocat eas ad veſperũ, vret thymiama ſempiternũ coraꝫ dño in gñatiões veſtras. Nõ offeretis ſup eo thymiama cõpoſitionis alteri⁹, nec oblationẽ ⁊ victimã, nec libabitis libamina. Et deprecabit Aaron ſup cornua ei⁹ ſemel p annũ in ſanguine, qõ oblatũ eſt p ꝓcõ, ⁊ placabit ſup eo in gñationib⁹ vr̃is. ſanctũ ſctõꝝ erit dño. Locutuſqꝫ eſt dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Qñ tuleris ſummã filioꝝ Iſrael iuxta numerũ, dabũt ſinguli ptiũ p anim ab⁹ ſuis dño, ⁊ nõ erit plaga in eis, cũ fuerint recẽſiti. Hoc aũt dabit oĩs q trãſit ad numerũ, dimidiũ ſicli iuxta mẽſurã tẽpli. Siclus, vigiti obolos habet. ✠ Dedia pars ſicli offeret dño. Qui habet in numero a viginti annis ⁊ ſupra, dabit ptium. Diues non addet ad mediũ ſicli, ⁊ pauper nihil minuet. Suſceptãqꝫ pecuniã, que collata eſt a filijs Iſrl, trades in vſus tabernaculi teſtimonij, vt ſit monimẽtũ eoꝝ coraꝫ dño, ⁊ ꝓpitiet aĩabus eorũ. Locutuſqꝫ eſt dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Facies ✠ labiũ eneũ cũ baſi ſua ad lauãdũ. Poneſqꝫ illud inter tabernaculũ teſtimonij ⁊ altare. Et miſſa aqua lauabũt in ea Aarõ, et filij eius manus ſuas ac pedes, qñ ĩgreſſuri ſunt tabernaculũ teſtimonij, ⁊ qñ acceſſuri ſũt ad altare, vt offerãt ĩ eo thymiama dño, ne forte moriant. legitimuꝫ ſempiternum erit ipſi, ⁊ ſemini ei⁹ p ſucceſſiões. Locutuſqꝫ ẽ dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Sume tibi aromata prime myrrhe, ⁊ electe qngẽtos ſiclos, ⁊ cinnamomi mediũ, id eſt ducẽtos quinquaginta ſiclos, calami ſil⁹ ducẽtos quinq̃ginta ſiclos, caſie autem qngẽtos ſiclos in põdere ſanctuarij, oleũ de oliuetis mẽſurã hin: facieſqꝫ vnctionis oleũ ſctũ vnguẽtũ compoſitũ ope vnguẽtarij, ⁊ vnges ex eo tabernaculũ teſtimonij, ⁊ arcam teſtamẽti, mẽſam qꝫ cũ vaſis ſuis, candelabrũ, ⁊ vtẽſilia eius, altaria thymiamatis, ⁊ holocauſti, ⁊ vniuerſam ſupellectilẽ q̃ ad cultũ eorũ ptinet: ſctificabiſqꝫ oĩa, et erũt ſancta ſctõꝝ. q tetigerit ea, ſctificabit. Aaron ⁊ filios eius vnges, ſctificabiſqꝫ eos, vt ſacerdotio fungantur mihi. Filijs q̃ Iſrael dices, Hoc oleũ vnctionis ſctũ erit mihi in gñationes vr̃as. Caro hois nõ vngeť ex eo, ⁊ iuxta cõpoſitionẽ ei⁹ nõ facietis aliud, q ſctificatũ eſt, ⁊ ſctũ erit vobis. Hõ qcũqꝫ tale cõpoſuerit, ⁊ dederit ex eo alieno, exterminabit de populo ſuo. Dixitqꝫ dñs ad ✠ Moyſen, Sume tibi aromata, ſtacten ⁊ onychã, galbanũ boni odoris, ⁊ thus lucidiſſimũ, eq̃lis ponderis erũt oĩa: facieſqꝫ thymiama cõpoſitũ ope vnguẽtarij miſtũ diligẽter, ⁊ purũ, et ſanctificatiõe digniſſimũ. Cũqꝫ i tenuiſſimũ puluerẽ vniuerſa ꝓtuderis, pones ex eo coraꝫ tabernaculo teſtimonij, in quo loco apparebo tibi. ſctũ ſctõꝝ erit vobis thymiama. Talem cõpoſitionẽ non facietis in vſus veſtros: quia ſanctũ eſt dño. Homo quicũqꝫ fecerit ſimile, vt odore illi⁹ perfruatur, peribit de populis ſuis.

¶ De euocatione Beſeleel magiſtri tabernaculi: et Oholiab ſocij eius. de obſeruantia Sabbathi: et datur tabule. Cap. xxxj.

Locutuſqꝫ eſt dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Ecce, vocaui ex noie Beſeleel filiũ Uri filij Hur de tribu Iuda, ⁊ ipleui eũ ſpũ dei, ſapiẽtia, ⁊ intelligẽtia, ⁊ ſciẽtia ĩ oĩ ope ad excogitãdũ qcqd fabrefieri põt ex auro, ⁊ argento, ⁊ ere, marmore ⁊ gẽmis, et diuerſitate lignorũ. Deditqꝫ ei ſociũ Oholiab filiũ Achiſamech de tribu Dan. Et in corde, oĩs eruditi poſui ſapientiã: vt faciãt cũcta q̃ ꝓcepi tibi, tabernaculũ federis, ⁊ arcã teſtimonij, ⁊ ꝓpitiatoriũ qõ ſup eã eſt, ⁊ cũcta vaſa tabernaculi, mẽſam qꝫ, ⁊ vaſa ei⁹, cãdelabrũ puriſſimũ cũ vaſis ſuis, ⁊ altare thymiamatis, ⁊ holocauſti, ⁊ oĩa vaſa eoꝝ, labiũ cũ baſi ſua, veſtes ſanctas in miniſterio Aarõ ſacerdoti, ⁊ filijs ei⁹, vt fungant officio ſuo ĩ ſacris, oleũ vnctiõis, ⁊ thymiama aromatũ ĩ ſanctuario. oĩa q̃ ꝓcepi tibi, faciẽt. Et locutus eſt dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Loqre filijs Iſrl, ⁊ dices ad eos, Uidete vt ſabbathũ meũ cuſtodiatis, q̃ ſignũ eſt iter me ⁊ vos ĩ gñatiõib⁹ vr̃is, vt ſciatꝫ qa ego dñs q ſctifico vos. Cuſtodite ſabbathũ meũ, ſctũ eſt ei vobis: q polluerit illud, morte morieť: q fecerit in eo op⁹, peribit aĩa illi⁹ de medio ppli ſui. Sex dieb⁹ facietis op⁹, in die ſeptimo ſabbathũ eſt, reqes ſctã dño. oĩs q fecerit op⁹ in hac die morieť. Cuſtodiant filij Iſrl ſabbathũ, ⁊ celebrẽt illũ in gñationib⁹ ſuis. Pactũ eſt ſempiternũ inter me ⁊ filios Iſrael, ſignũ qꝫ ꝓpetuũ. ſex enĩ dieb⁹ fecit dñs celũ ⁊ terrã, ⁊ in ſeptimo ab oĩ ope ceſſauit. Dedit q̃ꝫ dñs ✠ Moyſi completis huiuſcem odi ſermonib⁹ in monte Sinai duas tabulas teſtimonij, lapideas, ſcriptas digito dei.

¶ De adoratione vituli et ira dei. de fractione tabularum. de contritione et occiſione xxiij. milium. Moyſes rogaturus deum: montem aſcendit. Caput xxxij.

Idẽs aũt populus q̃ morã faceret deſcẽdendi de monte ✠ Moyſes, ꝙgregat⁹ aduerſus Aarõ, ait, Surge, fac nob deos q nos ꝓcedãt: ✠ Moyſi enĩ huic viro qui nos eduxit de terra Egypti, ignoram⁹ qd acciderit ei. Dixitqꝫ ad eos Aarõ, Tollite inaures aureas de vxoꝝ, filioꝝqꝫ, ⁊ filiaꝝ veſtraꝝ aurib⁹, ⁊ afferte ad me. Feciteqꝫ ppls q̃ inſſerat, deferẽs inaures ad Aaron. Quas cũ ille accepiſſet, formauit ope fuſorio, ⁊ fecit ex eis vitulũ cõflatilẽ. Dixerũtqꝫ, Hi ſũt dij tui Iſrl, q te eduxerũt de terra Egypti. Q̃ cũ vidiſſet Aarõ, edificauit altare coraꝫ eo, ⁊ ꝓconis voce clamauit, dicẽs, Cras ſolẽnitas dñi eſt. Surgẽteſqꝫ mane, obtuleŕt holocauſta, ⁊ hoſtias pacificas, ⁊ ſedit ppls mãducare, ⁊ bibere, ⁊ ſurrexerũt ludere. Locut⁹ eſt aũt dñs ad ✠ Moyſen, dicẽs, Uade, deſcẽde, peccauit ppls tu⁹ quẽ eduxiſti de terra Egypti: receſſerũt cito de via, quã oſtẽdiſti eis: fecerũtqꝫ ſibi vitulũ cõflatilẽ, ⁊ adorauerũt, atqꝫ ĩmolãtes hoſtias ei, dixerũt, Iſti ſunt dij tui Iſrl, q te eduxerunt de terra Egypti. Rurſumqꝫ ait dñs ad ✠ Moyſen, Cerno q̃ ppls iſte, dure ceruicis ſit: dimitte me, vt iraſcať furor me⁹ ĩ eos, ⁊ deleã eos, faciãqꝫ te in gẽtem magnã. ✠ Moyſes aũt orabat dñm deũ ſuũ, dicẽs, Cur dñe iraſcať furor tu⁹ cõtra ppl'm tuũ, quem eduxiſti de terra Egypti, in fortitudine magna, ⁊ in manu robuſta? Ne q̃ſo dicãt Egyptij, Callide eduxit eos vt interficeret ĩ mõtib⁹, ⁊ deleret e terra: qeſcat ira tua, ⁊ eſto placabilis ſup nequitia ppli tui. Recordare Abraham, Iſaac, ⁊ Iſrl ſeruoꝝ tuoꝝ, qb⁹ iuraſti p temetipm, dicẽs, ✠ Multiplicabo ſemẽ veſtrũ, ſicut ſtellas celi: ⁊ vniuerſã terrã hãc, de qua locut⁹ ſuꝫ, Dabo ſeminiv r̃o, ⁊ poſſidebitis eã ſemp. Placatuſqꝫ eſt dñs ne faceret malũ qõ locut⁹ fuerat aduerſus ppl'm ſuũ. Et reuerſus eſt ✠ Moyſes de mõte portãs duas tabulas teſtimonij in manu ſua, ſcriptas ex vtraqꝫ parte, ⁊ factas ope dñi. Scriptura q̃ꝫ dei erat ſculpta in tabulis. Audiẽs aũt Joſue tumultũ ppli vociferantis, dixit ad ✠ Moyſen, Ululat⁹ pugne audiť ĩ caſtris. Qui rñdit, Nõ eſt clamor adhortãtiũ ad pugnã, neqꝫ vociferatio cõpellẽtiũ ad fugã: ſꝫ vocẽ cantãtiũ ego audio. Cumqꝫ appropinquaſſet ad caſtra, vidit vitulũ, ⁊ choros, iratuſqꝫ valde, piecit de manu tabulas, ⁊ cõfregit eas ad radicem montis. Arripiẽſqꝫ vitulũ quẽ fecerãt, cõbuſſit, ⁊ cõtriuit vſqꝫ ad puluerẽ, quẽ ſparſit in aquã, ⁊ dedit ex eo potũ filijs Iſrl. Dixitqꝫ ad Aaron, Quid tibi fecit hic ppls, vt induceres ſup eũ pctm̃ maximum? Cui ille rñdit, Ne indigneť dñs me⁹: tu enĩ noſti ppl'm iſtũ q̃ ꝓnus ſit ad maluꝫ. Dixerũt mihi, Fac nobis deos, qui nos ꝓcedãt: huic enĩ

✠ Moyſi,

B

C Supra xx. b. Ezechielis xx. b.

D

Geñ. j. d.

Deutero no. ix. b.

A

Ac. vij. c.

Pſalmo cv. b.

B j Corint. x. b.

Deutero no. ix. b.

iiij. Reg. xij. g.

C Infra xxxiiij. a. Pſalmo cv. b. Numeri xiiij. c.

Geneſis xlviij. e.

Geneſis xv. b.

D Geneſis xij. b.

E

F

ꝛſdoyſi,q nos eduxit de terra Egypti neſcim⁹ qd acciderit. Quib⁹ ego dixi, Quis yeſtrū habet aurū: Tulerūt,et dederūt mihi,ꝛ pieci illud in ignē,egreſſuſq; eſt hic vitulus. Vidēs ergo ꝛſdoyſes populū q eſſet nudat⁹ (ſpolia uerat enī eū Aaron ꝓpter ignominiā ſordis,ꝛ iter hoſtes nudū cōſtituerat)ꝛ ſtās in porta caſtroꝝ,ait, Si qs eſt dñi iungat mihi. Cōgregatiq; ſunt ad eū oēs filij Leui: qbus ait, Hec dicit dñs de⁹ Iſrael, Ponat vir gladiū ſuper femur ſuū: ite,ꝛ redite de porta vſq; ad portā per mediū caſtroꝝ,ꝛ occidat vnuſquiſq; fratrē ꝛ amicū,ꝛ primū ſuum. Fecerūtq; filij Leui iuxta ſermonē ꝛſdoyſi,ceciderūtq; in die illa q̄ſi tria millia hoīm. Et ait ꝛſdoyſes, Cōſecraſtis manus vras hodie dño, vnuſq;ſq; in filio,ꝛ in fratre ſuo, vt deꝛ vobis bñdictio. Facto aūt altero die,locut⁹ eſt ꝛſdoyſes ad ꝓplm, Peccaſtis pctm̄ maximū: aſcēdā ad dñm, ſi quo mō quiuero eum deprecari ꝓ ſcelere vro. Reuerſuſq; ad dñm, ait, Obſecro, peccauit ꝓpl's iſte peccatū maximū, fecerūtq; ſibi deos aureos,aut dimitte eis hāc noxā: aut ſi non facis,dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Cui reſpondit dñs, Qui peccauerit mihi,delebo eū de libro meo: tu aūt vade,ꝛ duc ꝓplm iſtū quo locut⁹ ſum tibi,angel⁹ meꝰ ꝑcedet te. Ego aūt i die vltionis viſitabo ꝛ hoc pctm̄ eorū. Percuſſit q̄ dñs ꝓplm ꝓpter vituli, quē fecerat Aaron.

Ecclī. xlv.a.

¶ Populus ornatum deponit: tabernaculum extra caſtra tetendit. dominus in columna loquitur Moyſi. faciem domini petit videre. Caput.xxxiij.

B

Occutuſq; eſt dñs ad ꝛſdoyſen, dicens, Vade, aſcēde de loco iſto tu ꝛ ꝓpl's tuus quē eduxiſti de terra Egypti in terrā quā iurauī Abrahā, Iſaac,ꝛ Jacob, dicēs, Semini tuo dabo eā, et mittā ꝑcurſorē tui angelū, vt ejiciā Chananeū, ꝛ Amorrheū,ꝛ Hetheū,ꝛ Pherezeū,ꝛ Heueū,ꝛ Jebuſeum, ꝛ intres in terrā fluētē lacte ꝛ melle. Nō enī aſcēdā tecū, q⁹ populus dure ceruicis es, ne forte diſperdam te in via. Audiēſq; ꝓpl's ſermonē hunc peſſimū, luxit: ꝛ nullus ex more indutus eſt cultu ſuo. Dixitq; dñs ad ꝛſdoyſen, Loquere filijs Iſrael, Populus dure ceruicis es, ſemel aſcendam in medio tui,ꝛ delebo te. Jā nūc depone ornatū tuū, vt ſciā qd faciā tibi. Deposuerūt ergo filij Iſrl ornatū ſuū a monte Horeb. ꝛſdoyſes q̄z tollēs tabernaculū,tetendit extra caſtra ꝑcul, vocauitq; nomē eiꝰ Tabernaculū federis. Et oīs ꝓpl's q habebat aliquā q̄ſtionē,egrediebat ad tabernaculum federis extra caſtra. Cūq; egrederet ꝛſdoyſes ad tabernaculū, ſurgebat vniuerſa plebs, ꝛ ſtabat vnuſquiſq; in oſtio papilionis ſui, reſpiciebātq; tergū ꝛſdoyſi, donec ingrederet tētoriū. Ingreſſo aūt illo tabernaculū federis, deſcēdebat colūna nubis, ꝛ ſtabat ad oſtiū, loq̄baturq; cū ꝛſdoyſe cernētib⁹ vniuerſis q colūna nubis ſtaret ad oſtiū tabernaculi. Stabātq; ipſi, ꝛ adorabāt ꝓ fores tabernaculoꝝ ſuoꝝ. Loq̄bat aūt dñs ad ꝛſdoyſen facie ad faciē, ſicut ſolet loqui homo ad amicū ſuū. Cūq; ille reuerteret in caſtra, miniſter eiꝰ Joſue filiꝰ Nun, puer non recedebat de tabernaculo. Dixit aūt ꝛſdoyſes ad dñm, Precipis vt educā ꝓpl'm iſtū, ꝛ nō indicas mihi quē miſſur⁹ es mecū, ꝑſertim cū dixeris, Noui te ex noīe, ꝛ inueniſti gratiam corā me. Si ergo inueni gratiā in cōſpectu tuo, oſtende mihi †faciē tuā, vt ſciā te, ꝛ inueniā gratiā ante oculos tuos: reſpice ꝓpl'm tuū gētē hāc. Dixitq; dñs, Facies mea ꝑcedet te, ꝛ requiē dabo tibi. Et ait ꝛſdoyſes, Si nō tuipſe precedas, ne educas nos de loco iſto. In quo enī ſcire poterim⁹ ego ꝛ populus tuus īueniſſe nos gratiā in cōſpectu tuo, niſi ambulaueris nobiſcū, vt glorificemur ab oīb⁹ ꝓpl'is qui habitāt ſup terrā: Dixit aūt dñs ad ꝛſdoyſen, Et verbū iſtud q̄ locut⁹ es, faciā: inueniſti enī gratiā corā me, et te ipſum noui ex noīe. Qui ait, Oſtēde mihi gloriā tuā. Reſpōdit, Ego oſtēdā omne bonū tibi, ꝛ vocabo in noīe dñi corā te, ꝛ miſereboꝝ cui voluero, ꝛ clemēs ero in quē mihi placuerit. Rurſumq; ait, Nō poteris videre faciē meā: nō enī videbit me hō, ꝛ viuet. Et iterū, Ecce (inquit) eſt locus apud me, ꝛ ſtabis ſupra petrā. Cūq; trāſibit gloria mea, ponā te in foramine petre, ꝛ protegam dextera mea, donec trāſeā: tollāq; manū meā, ꝛ videbis poſteriora mea, faciē autem meam videre non poteris.

Genes. xij.b. Supra xxiij.c. Joſue xxiij.c. Deute. vij.c. Supra xxxj.a.

B

¶ De renouatione tabularum: dominus coram Moyſe tranſit: de non habenda ſocietate gentium: repetitio de primogenitis redimēdis: de ſabbatho: de tribus temporibus anni: de fermento: de victimis: de hedo nō coquendo. xl. diebus ieiunauit Moyſes. deſcendit de monte cornutus: velat faciem. Cap.xxxiij.

A

Tu deinceps precide (ait) tibi duas tabulas lapideas inſtar priorū, ꝛ ſcribā ſup eas vba q̄ habuerūt tabule quas fregiſti. Eſto parat⁹ mane, vt aſcēdas ſtatim in montē Sinai, ſtabiſq; mecum ſup verticē montis. Nullus aſcendat tecū, nec videat quiſpiā p totū mōtē, boues q̄z ꝛ oues nō paſcant ecōtra. Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea fuerāt ꝛ de nocte conſurgens aſcendit in montem Sinai, ſicut ꝑceperat ei dñs, portās ſecū duas tabulas. Cūq; deſcendiſſet dñs p nubē, ſtetit ibidem cum eo, inuocās nomē dñi. Quo trāſeūte corā eo, ait, Dñator dñe de⁹ miſericors ꝛ clemēs, patiēs ꝛ multe miſerationis, ac verax, qui cuſtodis miſericordiā in millia, q aufers iniqtatē ꝛ ſcelera, atq; pctā: nulluſq; apud te p ſe innocēs eſt. Qui reddis iniqtatē patrum filijs, ac nepotib⁹ in tertiā ꝛ quartam ꝓgeniem. Feſtinuſq; ꝛſdoyſes, curuatus eſt ꝓnus in terrā, ꝛ adorās ait, Si inuenī gratiā in cōſpectu tuo dñe, obſecro vt gradiar̄ nobiſcū: ꝓpl's enī dure ceruicis eſt: ꝛ auferas iniqtates nras atq; peccata, noſq; poſſideas. Rñdit dñs, Ego inibo pactum vldētibus cūctis, ſigna faciā q̄ nūq; viſa ſunt ſup terrā, nec in vllis gētib⁹: vt cernat ꝓpl's iſte, in cuius es medio, opus dñi terribile q̄ facturus ſum. Obſerua cūcta, q̄ hodie mādaui tibi. ego ipſe ejiciā ante faciē tuā Amorrheū, ꝛ Chananeū, ꝛ Hetheū, Pherezeū q̄z, ꝛ Heueū, ꝛ Jebuſeum. Caue ne vnq̄ cū habitatorib⁹ terre illi⁹ iūgas amicitias, q̄ ſint tibi in ruinā, ſz ꝛ aras eoꝝ deſtrue, cōfringe ſtatuas, lucoſq; ſuccide. Noli adorare deum alienum. Dñs zelotes nomē eius, de⁹ eſt emulator. Ne ineas pactū cū hoīb⁹ illarū regionū: ne cū fornicati fuerint cū dijs ſuis, ꝛ adorauerint ſimulachra eoꝝ, vocet te q̄ſpiam vt comedas de immolatis. Nec vxorē de filiab⁹ eoꝝ accipies filijs tuis: ne poſtq̄ ipſe fuerint fornicate, fornicari faciant ꝛ filios tuos in deos ſuos. Deos cōflatiles nō facies tibi. Solēnitatem azymorū cuſtodies. Septē dieb⁹ veſceris azymis, ſicut ꝑcepi tibi in tpe mēſis nouoꝝ. menſe enī verni tpis egreſſus es de Egypto. Oē q̄ aperit vulvā gn̄is maſculini, meum erit. De cūctis animātib⁹ tā de bob⁹, q̄ de ouib⁹, meū erit. Primogenitū aſini redimes oue. ſinaūt nec ptiū pro eo dederis, occidet. Primogenitū filioꝝ tuoꝝ redimes: nec apparebis in cōſpectu meo vacuus. Sex dieb⁹ opaberis, die ſeptimo ceſſabis arare ꝛ metere. Solēnitatē hebdomadarū facies tibi i primitijs frugū meſſis tue triticee, ꝛ ſolēnitatē q̄ redeūte āni tpe cūcta cōdūt. Trib⁹ tpib⁹ āni appebit oē maſculinū tuū i cōſpectu oīpotētis dñi dei Iſrl. Cuī ei tulero gētes a facie tua, ꝛ dilatauero terminos tuos, null⁹ inſidiabit tre tue aſcēdēte te ꝛ apparēte i cōſpectu dñi dei tui ter i anno. Nō imolabis ſuper fermēto ſanguinē hoſtie mee: neq; reſidebit mane ō victima ſolēnitatis phaſe. Primitias frugū terre tue offeres i domo dñi dei tui. Non coques hedū in lacte matris ſue. Dixitq; dñs ad ꝛſdoyſen,

Roma. ix.c.

Deute. x.a.

Pſal. xxiij.a. Hiere. xxxij.c. Deute. v.a.

B

Supra xxiij.d. Deute. vij.a.

C

ij.reg. xj.a.

Supra xxij.a.

Supra xxiij.b. Deute. xvj.d. Eccli. xxxv.a.

D

Supra xxiij.c. Deute. xxiij.c.

Supra xxiij.d.

Scribe tibi verba hec, qb⁹ ꝛ tecū ꝛcū Jſrael pepigi fedus. Fuit ꝙ ibi cum dño ℳoyſes ꝙdraginta dies ꝛ ꝙdraginta noctes: panē nō comedit, ꝛ aquā nō bibit, ꝛ ſcripſit in tabulis v̄ba federis decē. Cūq; deſcēderet ℳoyſes de monte Sinai, tenebat duas tabulas teſtimonij, ꝛ ignorabat, ꝙ cornuta eſſet facies ſua ex cōſortio ſermonis dñi. Uidētes aūt Aarō ꝛ filij Jſrl cornutā ℳoyſi faciē, timuerūt ꝓpe accedere. Uocatiq; ab eo, reuerſi ſūt tā Aarō, ꝙ principes ſynagoge. Et poſtq; locut⁹ eſt ad eos, venerūt ad eū etiaz oēs filij Jſrl: qb⁹ ꝓceperat cūcta ꝙ audierat a dño in mōte Sinai. Impletiſq; ꝝmonib⁹ poſuit velamē ſup faciē ſuā.

ij.cor. iij. c.

Qō igreſſus ad dñm, ꝛ loquēs cū eo auferebat donec exiret, ꝛ tūc loq̄bat, ad filios Jſrl oia ꝙ ſibi fuerāt ĩpata. Qui videbāt faciē egredientis ℳoyſi eſſe cornutam, ſed operiebat ille rurſus faciē ſuā, ſi quādo loquebatur ad eos.

¶ Moyſes mādat ſabbathū cuſtodiri: petit primitias donaria interrogat quis ſapiēs opari⁹. ppls offert ꝙ petita ſunt. Moyſes: ait ecce vocauit dñs beſeleel. Cap. xxxv.

A

Uocitur ꝙgregata oī turba filiorū Jſrl, dixit ad eos, Hec ſunt ꝙ iuſſit dñs fieri, Sex dieb⁹ facietis op⁹: ſeptim⁹ dies erit vobis ſanctus, ſabbathū ꝛ requies dñi: q fecerit op⁹ ĩ eo, occidet. Nō ſuccēdetis ignē ĩ oīb⁹ habitaculis vr̄is p diē ſabbathi. Et ait ℳoyſes ad oēm caterā filiorū Jſrl, Iſte eſt ꝝmo quē ꝓcepit dñs, dicēs, Sepate apud vos primitias dño. Ois volūtari⁹ ꝛ pno aīo offerat eas dño: aurū ꝛ argentū, ꝛ es, hyacinthū ꝛ purpurā: coccūq; bis tinctū, ꝛ byſſum, pilos capraꝝ, pelleſq; arietū rubricatas, ꝛ hyacinthinas, ligna ſetim, ꝛ oleū ad luminaria cōcinnāda, ꝛ vt cōficiaṫ vnguentū, ꝛ thymiama ſuauiſſimū, lapides onychinos, ꝛ gēmas ad ornatū ſuphumeralis ꝛ rōnalis. Quiſq; veſtrū ſapiēs eſt, veniat ꝛ faciat q̄ dñs impauit tabernaculum ſcz, et tectū eius, atq; operimētū, annulos ꝛ tabulata cū vectibus, parillos ꝛ baſes, arcā ꝛ vectes, ꝓpitiatoriū, ꝛ velū q̄ ante illud oppādiṫ, mēſam cū vectib⁹ ꝛ vaſis ꝛ ꝓpoſitiōis panib⁹, candelabrū ad luminaria ſuſtētāda, vaſa illi⁹ ꝛ lucernas, ꝛ oleū ad nutrimēta ignīū, altare thymiamatis, ꝛ vectes, ꝛ oleū vnctionis ꝛ thymiama ex aromatib⁹, tētoriuz ad oſtiū tabernaculi, altare holocauſti, ꝛ craticulā ei⁹ eneā cū vectib⁹ ꝛ vaſis ſuis, labrū ꝛ baſim ei⁹, cortinas atrij cū colūnis ꝛ baſib⁹, tētoriū ĩ foribus veſtibuli, parillos tabernaculi atrij cū funiculis ſuis, veſtimēta quoꝝ vſus eſt ĩ miniſterio ſanctuarij, veſtes Aarō pōtificis, ac filiorū ei⁹ vt ſacerdotio fungāṫ mihi. Egreſſaq; oīs multitudo filioꝝ Jſrael de cōſpectu ℳoyſi, obtulerūt mēte prōptiſſima atq; deuota primitias dño ad faciēdū op⁹ tabernaculi teſtimonij. Quicqd ad cultū ꝛ ad veſtes ſctās neceſſariū erat, viri cū mulierib⁹ ꝓbuerūt, armillas ꝛ inaures, annulos et dextralia. Oē vas aureū ĩ donaria dñi ſeparatū eſt. Si qs habebat aurū, hyacinthū ꝛ purpurā, coccūq; bis tinctū, byſſū ꝛ pilos caprarū, pelles arietū rubricatas, ꝛ hyacithinas, argēti, eriſq; metalla obtulerūt dño, lignaq; ſetim ĩ varios vſus. Sz ꝛ mulieres docte q̄ venerāt, dederūt hyacinthū, purpurā, ꝛ vermiculū ac byſſum, ꝛ pilos caprarū, ſpōte ꝓpria cūcta tribuētes. ℙrīcipes v̄o obtulerṫ lapides onychinos, ꝛ gēmas ad ſuphumerale ꝛ rōnale, aromataq;, et oleū ad luminaria cōcinnāda, ꝛ ad ꝓparādū vnguentū, ac thymiama odoris ſuauiſſimi cōponēdū. Oēs viri ꝛ mulieres mēte deuota obtulerūt donaria, vt fierent opa q̄ iuſſerat dñs p manū ℳoyſi. Cūcti filij Jſrl volūtaria dño dedicauerūt. Diritq; ℳoyſes ad filios Jſrl, Ecce vocauit dñs ex noīe Beſeleel filiū Uri filij Hur de tribu Juda: impleuitq; eū ſpū dei, ſapiētia ꝛ intelligētia ꝛ ſciētia, ꝛ oī doctrina ad excogitādū, ꝛ faciēdū op⁹ ĩ auro ꝛ argēto, ꝛ ere, ſculpēdiſq; lapidib⁹, ꝛ ope carpētario. qcqd fabre adinueniri pōt, dedit ĩ corde ei⁹. Ooliab q̄z filiū Achiſamech de tribu Dan, ambos erudiuit ſapiētia, vt faciāṫ opa abietarij, polymitarij, ac plumarij de hyacintho ac purpura, coccoq; bis tincto, ꝛ byſſo, ꝛ texāṫ oīa, ac noua q̄q; repiāṫ.

Supra xxxj.a.

¶ Plus offert ppls q̄ ſit neceſſe. Fit opus tabernaculi. ſ. decē cortine: ꝛ quinquaginta anſe: ꝛ quinquaginta ſaga. quinquaginta fibule fiunt operimenta tabernaculi. Tabule: baſes: vectes: circuli ꝛ velū: ꝛ tētoriū: ꝛ colūne quinq;. Cap. xxxvj.

A

Fecit ergo Beſeleel, ꝛ Ooliab, ꝛ oīs vir ſapiēs, qb⁹ dedit dñs ſapiētiā ꝛ ĩtellectū: vt ſcirent fabre operari q̄ in vſus ſāctuarij neceſſaria ſunt, ꝛ q̄ ꝓcepit dñs. Cūq; vocaſſet eos ℳoyſes, ꝛ oēm eruditū virū cui dederat dñs ſapiētiā, ꝛ q ſponte ſua obtulerāt ſe ad faciēdū opus, tradidit eis vniuerſa donaria filioꝝ Jſrl. Qui cū inſtarēt operi quotidie, mane vota ppls offerebat. Uñ artifices venīr cōpulſi, dixerṫ ℳoyſi, ℙlus offert ppls ꝙ neceſſariū eſt. Juſſit ergo ℳoyſes, preconis voce, cantari, ℕec vir nec mulier qcq̄ offerat vltra in ope ſanctuarij. Sicq; ceſſatū eſt a muneribus offerē dis, eo ꝙ oblata ſufficerēt ꝛ ſupabūdarēt. Feceruntq; oēs corde ſapiētes ad explēdū opus tabernaculi, cortinas decem de byſſo retorta, ꝛ hyacintho, ꝛ purpura, coccoq; bis tincto, ope vario, ꝛ arte polymita. quaruz vna habebat in lōgitudine vigitiocto cubitos, ꝛ in latitudine quatuor. vna menſura erat oīm cortinarū. Cōiūxitq; cortinas qnq;, alterā alteri, ꝛ alias qnq; ſibijnuicē copulauit. Fecit ꝛ anſas hyacinthinas in ora cortine vni⁹ ex vtroq; latere, ꝛ in ora cortine alteri⁹ ſil̄r, vt cōtra ſeinuicē venirent anſe, ꝛ mutuo iungerētur. vñ ꝛ qnquaginta fudit circulos aureos, q morderēt cortinarū anſas, ꝛ fieret vnū tabernaculū. Fecit ꝛ ſagayndecim de pilis caprarū ad operiendū tectū tabernaculi: vnum ſagū in lōgitudine habebat cubitos triginta: et in latitudine cubitos ꝙtuor. vni⁹ mēſure erāt oīa ſaga. quorū qnq; iūxit ſeorſum, ꝛ ſex alia ſeparatim. Fecitq; anſas qnquaginta in ora ſagi vni⁹, ꝛ quinq̄ginta in ora ſagi alteri⁹, vt, ſib ijnuicē iūgerenṫ. Et fibulas eneas quinq̄ginta, qbus necteret tectū, vt vnū pallium ex oīb⁹ ſagis fieret. Fecit et opertoriū tabernaculi de pellib⁹ arietū rubricatis: alindq; deſup velamentū de pellib⁹ hyacinthinis. Fecit ꝛ tabulas tabernaculi de lignis ſetim ſtātes. Decē cubitorū erat longitudo tabule vni⁹: ꝛ vnū ac ſemis cubitū latitudo retinebat. Bine incaſtrature erāt p ſingulas tabulas, vt alteri altera iūgereṫ. Sic fecit in oīb⁹ tabernaculi tabulis. E qbus viginti ad plagā meridianā erāt ꝙtra auſtrū cū ꝙdraginta baſib⁹ argenteis. Due baſes ſub vna tabula ponebanṫ ex vtraq; pte angulor, vbi incaſtrature laterū in angulis terminābāṫ. Ad plagā q̄z tabernaculi q̄ reſpicit ad aqlonē, fecit viginti tabulas cū ꝙdraginta baſibus argēteis, duas baſes p ſingulas tabulas. Cōtra occidētē v̄o, id eſt ad eā ptē tabernaculi q̄ mare reſpicit, fecit ſex tabulas, ꝛ duas alias p ſingulos angulos tabernaculi retro, que iuncte erāt a deor ſum vſq; ſurſum: ꝛ in vnā cōpaginem pariter ferebanṫ. Ita fecit ex vtraq; pte p ſingulos angulos: vt octo eſſent ſimul tabule, ꝛ haberēt baſes argēteas ſedecim, binas ſcz baſes ſub ſingulis tabulis. Fecit ꝛ vectes de lignis ſetim, quinq; ad cōtinēdas tabulas vnius lateris tabernaculi, ꝛ quinq; alios ad alterius lateris coaptādas tabulas: ꝛ extra hos qnq;, alios vectes ad occidentalē plagā tabernaculi cōtra mare. Fecit q̄z vectē aliū, q per medias tabulas ab angulo vſq; ad angulū pueniret. Ipſa aūt tabulata deauravit, fusis baſib⁹ earū argēteis. Et circulos eoꝝ fecit aureos, per quos vectes induci poſſent: quos ꝛ ipſos laminis aureis operuit. Fecit ꝛ velū de hyacintho, ꝛ purpura, vermiculo ac byſſo retorta ope polymitario, varū atq; diſtinctum: ꝛ ꝙtuor colūnas de lignis ſetim, quas cū capitibus deauravit, fuſis baſib⁹ earū argēteis. Fecit ꝛ tētoriū in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo: byſſoq; retorta opere plumarij: ꝛ colūnas quinq; cū capitibus ſuis, quas operuit auro, baſeſq; earum fudit eneas.

¶ Fit arca ꝛ vectes eius ꝛ ꝓpitiatoriū cherubin: menſa cum circulis cādelabrū ꝛ lucerne cum emunctoriis altare thymiamatis: oleū ſanctificationis ꝛ thymiama. Cap. xxxvij.

A

Fecit aūt Beſeleel ꝛ arcā de lignis ſetim, habentē duos ꝛ ſemis cubitos in lōgitudine, et cubitum ac ſemiſſem in latitudine, altitudo quoq; vni⁹ cubiti fuit ꝛ dimidij: veſtiuitq; eam auro puriſſimo intus ac foris. Et fecit ibi coronā aureā p gyrū, cōflās ꝙtuor annulos aureos p ꝙtuor angulos eius: duos

annulos

annulos in latere vno, & duos in altero. Uectes quoq; fecit de lignis setim, quos vestiuit auro, & quos misit in annulos, q erãt in lateribus arce, ad portandũ eã. Fecit & ppitiatoriũ id est oraculũ, de auro mũdissimo, duoꝝ cubitoꝝ & dimidij in longitudine, & cubiti ac semis in latitudine. Duos etiã cherubim ex auro ductili, quos posuit ex vtraq; parte ppitiatorij, cherub vnũ ī summitate vnius ptis, & cherub alterũ ī summitate ptis alteri⁹: duos cherubim in singulis summitatibus ppitiatorij extẽdẽtes alas, & tegẽtes ppitiatoriũ, seq; mutuo & illud respiciẽtes. Fecit & mẽsam de lignis setim in lõgitudine duoꝝ cubitoꝝ, & in latitudine vnius cubiti, q̃ habebat in altitudine cubitũ ac semissem, circũdeditq; eã auro mũdissimo, & fecit illi labiũ aureũ per gyrũ, ipsiq; labio coronã aureã interrasilẽ q̃tuor digitoꝝ, & sup eãdẽ alterã coronã aureã. Fudit & q̃tuor circulos aureos, quos posuit ī q̃tuor angulis p singulos pedes mẽse cõtra coronã, misitq; ī eos vectes, vt posset mẽsa portari. Ipsos q̃q; vectes fecit de lignis setim, & circundedit eos auro. Et vasa ad diuersos vsus mẽse, acetabula, phialas, & cyathos, & thuribula, ex auro puro, in q̃bus offerẽda sunt libamina. Fecit & candelabrũ ductile de auro mundissimo. De cui⁹ vecte calami, scyphi, spherule q̃ simul & lilia pcedebãt, sex in vtroq; latere. tres calami ex pte vna, et tres ex altera. tres scyphi ī nucis modũ p calamos singulos, spherule q̃ simul & lilia: & tres scyphi instar nucis ī calamo altero, spherule q̃ simul & lilia. Equũ erat opus sex calamoꝝ, q pcedebãt de stipite candelabri. Ī ipso aũt vecte erãt q̃tuor scyphi ī nucis modũ, spherule q̃ p singulos simul & lilia, & spherule sub duob⁹ calamis p loca tria, qui simul sex fiũt calami pcedẽtes de vecte vno. & spherule igitur, & calami ex ipso erãt vniuersa ductilia ex auro purissimo. Fecit & lucernas septẽ cum emũctoriis suis, & vasa, vbi ea q̃ emũcta sunt, extinguant, de auro mũdissimo. Talentũ auri appẽdebat candelabrũ cũ oib⁹ vasis suis. Fecit et altare thymiamatis de lignis setim, p quadrũ singulos habẽs cubitos. & ī altitudine duos, e cuius angulis pcedebãt cornua, vestiuitq; illud auro purissimo cũ craticula ac parietib⁹ & cornib⁹. Fecitq; ei coronã aureolã p gyrũ, & duos annulos aureos sub corona p singula latera, vt mittant in eos vectes, & possit altare portari. Ipsos aũt vectes fecit de lignis setim, & operuit laminis aureis. Composuit et oleum ad sanctificationis vnguentum, & thymiamata de aromatibus mundissimis opere pigmentarij.

¶ Fit altare holocausti cum pertinentijs: labrum eneum: & atrium cum pertinentijs. Caput xxxviij.

Fecit & altare holocausti de lignis setim, quinq; cubitoꝝ p quadrũ, & triũ ī altitudine, cuius cornua de angulis pcedebant, operuitq; illud laminis eneis. Et in vsus ei⁹ parauit ex ere vasa diuersa, lebetes, forcipes, fuscinulas, vncinos, & ignium receptacula. Craticulãq; ei⁹ ī modũ retis fecit eneã, & subter eã in altaris medio arulã, fusis quatuor eneis annulis per totidẽ retiaculi summitates, ad immittẽdos vectes ad portãdũ quos & ipos fecit de lignis setim, & operuit laminis eneis. induxitq; ī circulos q̃ in lateribus altaris eminebant. Ipm aũt altare nõ erat solidũ, sed cauũ ex tabulatis, & intus vacuũ. Fecit & labrũ eneũ cũ basi sua de speculis mulierum, q̃ excubabãt in ostio tabernaculi. Fecit & atriũ, in cuius australi plaga erãt tẽtoria de bysso retorta, cubitorũ centum, colũne enee viginti cũ basibus suis, capita columnarum, & tota opis celatura argẽtea. Eque ad septẽtrionalẽ plagaz tẽtoria, columne, baseq;, & capita columnarũ eusdẽ mẽsure, & operis ac metalli erãt. Ī ea vo plaga q̃ ad occidentez respicit, fuerũt tẽtoria cubitorũ quinquaginta, columne decẽ cũ basibus suis enee, & capita columnarũ, & tota operis celatura argẽtea. Porro ī orientẽ quinquaginta cubitorũ parauit tẽtoria, e quibus quindecim cubitos columnarum triũ cũ basib⁹ suis vnũ tenebat latus: & in parte altera, qua inter vtraq; introitum tabernaculi fecit, quindecim eque cubitorũ erãt tẽtoria, colũneq; tres, & baseis totidẽ. Cũcta atrij tẽtoria byssus retorta texuerat. Baseis colũnarũ fuere enee, capita aũt earũ cũ cũctis celaturis suis argẽtea, & ipas colũnas atrij vestiuit argẽto. Et in introitu eius opus plumario fecit tẽtoriũ ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byssо retorta, qđ habebat viginti cubitos in lõgitudine, altitudo vo q̃q; cubitoꝝ erat iuxta mẽsurã quã cũcta atrij tẽtoria habebãt. Columne aũt in ingressu fuere quatuor cuz basibus eneis, capitaq; eaꝝ & celature argẽtee. Paxillos quoq; tabernaculi & atrij p gyrũ fecit eneos. Hec sunt istrumẽta tabernaculi testimonij, q̃ enumerata sunt iuxta preceptũ dñi Moysi in ceremonias Leuitarũ p manũ Ithamar filij Aaron sacerdotis: q̃ Beseleel filij Uri filij Hur de tribu Juda dño p dñm Moysen iubẽte cõpleuerat, iuncto sibi socio Oholiab, filio Achisamech de tribu Dan: q & ipe artifex lignorũ egregius fuit, & polymitari⁹ atq; plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo, & byssо. Oẽ aurũ qđ expensum est in opere sanctuarij, & qđ oblatũ est in donarijs, viginti & nouẽ talẽtorũ fuit, & septingẽtorũ triginta sicloꝝ ad mẽsurã sanctuarij. Oblatũ est aũt ab his q trãsierũt ad numerũ a viginti annis & supra, de sexcẽtis trib⁹ millibus, & quingẽtis quinquaginta armatorũ. Fuerũt ptерea centũ talẽta argenti, e quibus cõflate sunt bases sanctuarij, & introitus vbi velũ pendet. Centũ bases facte sunt de talẽtis centũ, singulis talẽtis per bases singulas supputatis. De mille aũt septingẽtis, & septuaginta quinq; siclis fecit capita colũnarũ, quas & ipsas vestiuit argẽto. Eris quoq; oblata sunt talenta septuaginta duo millia, & quadringenti supra sicli, ex q̃bus fuse sunt bases in introitu tabernaculi testimonij, & altare eneũ cũ craticula sua, oĩaq; vasa q̃ ad vsum ei⁹ ptinẽt, & bases atrij tam in circuitu, q̃ in ingressu eius, & paxilli tabernaculi atq; atrij per gyrum.

¶ Fiunt ornamenta Pontificalia: et Sacerdotalia: perficitur Opus: obtulerunt que facta sunt: quibus oblatis: Moyses benedixit eis. Caput xxxix.

De hyacintho vo & purpura, vermiculo ac byssо fecit vestes, quibus indueretur Aarõ quãdo ministrabat in sanctis, sicut pcepit dñs Moysi. Fecit igit & suphumerale de auro, hyacintho & purpura, coccoq; bis tincto, & byssо retorta, opere polymitario. Inciditq; bracteas aureas, & extenuauit in fila, vt possent torqueri cũ priorũ colorũ subtegmine, duasq; oras sibi inuicẽ copulatas in vtroq; latere summitatũ, & baltheũ ex eisdẽ colorib⁹, sicut preceperat dñs Moysi. Parauit et duos lapides onychinos, astrictos & inclusos auro, & sculptos arte gemmaria noib⁹ filioꝝ Israel. Posuitq; eos in lateribus suphumeralis ī monimẽtũ filiorũ Israel, sicut preceperat dñs Moysi. Fecit & ratiõale opere polymito iuxta opus suphũeralis, ex auro, hyacintho, purpura, coccoq; bis tincto & byssо retorta, quadrãgulũ duplex mensure palmi: & posuit in eo gemmarũ ordines q̃tuor. ī primo versu erat sardi⁹, topazius, smaragd⁹. ī secũdo, carbũculus, sapphir⁹ & iaspis. ī tertio, ligyrius, achates & amethyst⁹. in quarto, chrysolithus, onychinus, & berillus, circũdati & inclusi auro p ordines suos. Ipsiq; lapides duodecim sculpti erant nominibus duodecim tribuũ Israel, singuli per nomina singulorum. Fecerũt in rationali & catenulas sibi inuicẽ coherẽtes, de auro purissimo, & duos vncinos, totidemq; annulos aureos. Posuerũt annulos in vtroq; latere rõnalis, e q̃bus penderẽt due catene auree, q̃s inseruerũt vncinis q̃ in superhumeralis angulis eminebant. Hec & ante & retro ita cõueniebãt sibi, vt suphumerale & rationale mutuo necterent, stricta ad baltheũ & annulis fortius copulata, quos iungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluerẽt & a se inuicẽ moverent, sicut pceperat dñs Moysi. Fecerũtq; tunicã suphumeralis totã hyacinthinã: & capitiuz in superiori parte ꝫ mediũ oramq; p gyrũ capitij textilẽ: deorsuz aũt ad pedes mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byssо retorta: & tintinnabula de auro purissimo, q̃ posuerũt iter mala granata in extrema parte tunice p gyrũ: tintinnabulũ aũt aureũ & malũ punicuz, quibus ornatus incedebat põtifex q̃ ministerio fungebat, sicut pceperat dñs Moysi. Fecerũt & tunicas byssinas ope

textili Aarõ ꝛ filijs eiꝰ: ꝛ mitras cũ coronulis suis ex byſſo: feminalia q̃q; linea, byſſina: cingulũ vo de byſſo retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo distinctum arte plumaria, sicut p̃ceperat dñs Moysi. Fecerũt ꝛ laminã sacre
F veneration is de auro purissimo, scripserũtq; in ea ope gẽmario, Sanctũ dñi: ꝛ strinxerũt eã cũ mitra vitta hyacinthina, sicut p̃ceperat dñs Moysi. Perfectũ est igit̃ oẽ op⁹ tabernaculi ꝛ tecti testimonij. Fecerũtq; filij Israel cuncta q̃ p̃ceperat dñs Moysi, ꝛ obtulerũt tabernaculũ ꝛ tectum ꝛ
B vniuersam supellectilẽ, annulos, tabulas, vectes, colũnas ac bases, optorũ de pellib⁹ arietũ rubricatis, ꝛ aliud operimẽtũ de hyacinthinis pellib⁹, velũ, arcã, vectes, ppitia torij, mẽsam cũ vasis suis ꝛ ppositiõis panib⁹, cãdelabrũ lucernas, ꝛ vtẽsilia earũ cũ oleo, altare aureũ ꝛ vnguẽtum ꝛ thymiama ex aromatib⁹, ꝛ tẽtorij in ĩtroitu tabernaculi, altare eneũ, retiaculũ, vectes, ꝛ vasa eiꝰ oĩa, labrũ cũ basi sua, tẽtoria atrij, ꝛ colũnas cũ basib⁹ suis, tẽtorũ ĩ introitu atrij, funiculosq; illiꝰ ꝛ parillos. Nihil ex vasis defuit q̃ in ministeriũ tabernaculi, ꝛ ĩ tectũ federis iussa sunt fieri. Vestes q̃q; gbꝰ sacerdotes vtunt̃ in sanctuario Aarõ sc̃z et filij eiꝰ obtulerũt filij Israel, sicut p̃ceperat dñs. Que post̃q̃ Moyses cũcta vidit completa benedixit eis.

De precepit dñs vt erigatur tabernaculũ: ꝛ oĩa vnctionis oleo cõsecrent: qõ fit mẽse primo anni secũdi: q̃ post̃q; p̃fecta sunt: nubes operuit tabernaculũ: q̃ mcũbit tabernaculo per diem: ꝛ ignis per noctem: qũ nubes deserit tabernaculum: proficiscuntur. Caput x.

A Locutꝰ est dñs ad Moysen, dicens, Mẽse primo, pria die mẽsis eriges tabernaculũ testimonij, ꝛ pones ĩ eo arcã, dimittesq; añ illã velũ: et illata mẽsa pones sup eã q̃ rite p̃cepta sunt. Cãdelabrũ stabit cum lucernis suis, ꝛ altare aureũ in quo adoletur incensum coram arca testimonij. Tentorũ in introitu
B tabernaculi testimonij pones, ꝛ añ illud altare holocausti: labrũ ĩter altare ꝛ tabernaculũ, q̃ õ iplebis aq̃. Circũdabisq; atriũ tẽtorij ꝛ ĩgressum eiꝰ. Et assumpto vnctiõis oleo vnges tabernaculũ cũ vasis suis, vt sanctificent̃ altare holocausti ꝛ oĩa vasa eiꝰ. labrũ cũ basi sua. Oĩa vnctiõis oleo cõsecrabis, vt sint sctã sctõꝝ. Applicabisq; Aarõ ꝛ filios eiꝰ ad fores tabernaculi testimonij, ꝛ lotos aq̃ indues sctis vestib⁹, vt ministrẽt mihi, ꝛ vnctio eoꝝ ĩ sacerdotiũ sempiternũ p̃ficiat. Fecitq; Moyses oĩa q̃ p̃ceperat dñs. Jgit̃
Nu. vij. c. mẽse primo anni scõi, in pria die mẽsis collocatũ est tabernaculũ. Erexitq; Moyses illõ, ꝛ posuit tabulas ac bases ꝛ vectes, statuitq; colũnas, ꝛ expãdit tectũ sup tabernaculũ, ĩposito desup operimẽto, sicut dñs ĩperauerat. Posuit
L ꝛ testimoniũ ĩ arca, subditis ifra vectib⁹, ꝛ oraculũ desup. Cũq; itulisset arcã ĩ tabernaculũ testimonij, appẽdit ante eã velũ, vt expleret dñi iussionẽ. Posuit ꝛ mẽsam in tabernaculo testimonij ad plagã septẽtrionalẽ extra velũ, ordinatis coram ppositiõis panib⁹: sicut p̃ceperat dñs Moysi.
Posuit ꝛ candelabrũ in tabernaculo testimonij e regione mẽse in parte australi locatis p ordinẽ lucernis, iuxta preceptũ dñi. Posuit ꝛ altare aureũ sub tecto testimonij contra velũ, ꝛ adoleuit sup eo incẽsum aromatũ, sicut iusserat
D dñs Moysi. Posuit ꝛ tẽtorij in introitu tabernaculi testimonij, ꝛ altare holocausti in vestibulo testimonij, offerens in eo holocaustũ ꝛ sacrificia, vt dñs imperauerat. Labrũ quoq; statuit inter tabernaculum testimonij, ꝛ altare, impl̃s illud aqua. Lauerũtq; in eo Moyses ꝛ Aarõ ac filij eius manus suas ꝛ pedes, cũ ingrederẽtur tectũ federis, et accederẽt ad altare, sicut p̃ceperat dñs Moysi. Erexit ꝛ atriũ p gyrũ tabernaculi ꝛ altaris, ducto in introitu eius tẽtorio. Post̃q̃ oĩa pfecta sunt, operuit nubes tabernacu-
Nu. ix. c. luꝝ testimonij, ꝛ gloria domini impleuit illud. Nec poterat
iij. reguꝝ viij. b. Moyses ingredi tectũ federis, nube operiẽte oĩa, ꝛ maiestate dñi coruscãte, quia cũcta nubes operuerat. Si q̃ũ nubes tabernaculũ deserebat, proficiscebãtur filij Israel per turmas suas: si pẽdebat desup, manebãt in eodẽ loco. Nubes quippe dñi incubabat per diẽ tabernaculo, ꝛ ignis in nocte vidẽtib⁹ cũctis pplis Israẽl p cũctas mãsiones suas.

Finis.

Liber Leuiticus: Hebraice

Vaicra.

De ritu holocaustorũ: de armento: quomodo fiat oblatio: quõ de pecoribus: quomodo de auibus. Caput primum.

A Vocauit aũt Moysen, ꝛ locutꝰ est ei dñs de tabernaculo testimonij, dicẽs, Loquere filijs Israel, ꝛ dices ad eos, Homo q̃ obtulerit ex vobis hostiaz dño de pecoribus, id est de bob⁹ ꝛ ouib⁹ offerẽs victimas, si holocaustũ fuerit eiꝰ oblatio, ac de armento:
Exodi x xix. b. masculũ immaculatũ offeret ad ostiũ tabernaculi testimonij, ad placãdũ sibi dñm, ponetq; manꝰ sup caput hostie, ꝛ acceptabilis erit, atq; in expiationẽ eiꝰ pficiens. Jmmolabitq; vitulũ coram dño, ꝛ offerẽt filij Aaron sacerdotes sanguinẽ eiꝰ, fundẽtes p altaris circuitũ q̃ õ est añ ostiũ tabernaculi. detractaq; pelle hostie, artus in frusta concident, et subijciẽt in altari ignẽ, strue lignoꝝ añ composita: ꝛ mẽbra q̃ sunt cesa, desup ordinãtes, caput videlicet, ꝛ cũcta q̃ adherẽt iecori, ĩtestinis ꝛ pedib⁹ lotis aqua: adolebitq; ea sacerdos sup altare in holocaustũ ꝛ suauẽ odorẽ dño. Q̃ õ si
L de pecorib⁹ oblatio est, de ouibus siue de capris holocaustũ: masculũ ꝛ absq; macula offeret, ĩmolabitq; ad latꝰ altaris q̃ respicit aq̃lonẽ, coram dño. sanguinẽ vo illiꝰ fundẽt sup altare filij Aarõ p circuitũ, diuidẽtq; mẽbra, caput et oĩa q̃ adherẽt iecori, ĩtestinis ꝛ pedib⁹ lotis aqua: adolebitq; ea sacerdos sup altare in holocaustũ ꝛ suauẽ odorẽ dño. Si aũt de auib⁹, holocausti oblatio fuerit
D dño: de turturib⁹ ꝛ pullis colũbe offeret eã sacerdos ad altare, ꝛ retorto ad collum capite, ac ruptovulneris loco, decurrere faciet sanguinẽ sup crepidinẽ altaris, vesiculã vero gutturis ꝛ plumas p̃icjat ppe altare ad orientalẽ plagaz, in loco in quo cineres effundi solẽt. cõfringetq; ascellas eiꝰ, ꝛ nõ secabit, necq; ferro diuidet eã, ꝛ adolebit sup altare, lignis igne supposito. Holocaustũ est ꝛ oblatio suauissimi odoris domino.

De oblatione sacrificiorum: de simila decocta in clibano cũ craticula sine fermento: et absq; melle: de adiectione salis: de primitijs torrendis. Caput ij.

A Siima cũ obtulerit oblationẽ sacrificij dño, sil'a erit eiꝰ oblatio. fundetq; sup eã oleum, et ponet thus ac deferet ad filios Aarõ sacerdotis: quorũ vnꝰ tollet pugillũ plenũ simile ꝛ olei, ac totũ
Eccl'asti. vij. d. thus, ꝛ ponet memoriale sup altare in odorem suauissimũ dño. q̃ aũt reliquũ fuerit de sacrificio, erit Aaron ꝛ filioꝝ eiꝰ, sanctum sancto ex oblationibus dñi. Cũ aũt obtuleris sacrificiũ coctũ in clibano de simila, panes sc̃z absq; fermento cõspersos oleo, ꝛ lagana azyma oleo lita: si oblatio
C tua fuerit de sartagine simile cõsperse oleo ꝛ absq; fermento, dimides eã minutatim, ꝛ fundes sup eã oleũ. Si aũt de craticula fuerit sacrificiũ, eque simila oleo ꝛspergeꝫ, quaz offerẽs dño, trades manib⁹ sacerdotis. Qui cũ obtulerit eã, tollet de memoriale de sacrificio, ꝛ adolebit sup altare in odorẽ suauitatis dño. q̃d aũt reliquũ est, erit Aarõ ꝛ filioꝝ eiꝰ, sctm̃ sctõꝝ de oblationib⁹ dñi. Q̃s oblatio q̃ offertur dño, absq; fermẽto fiet, nec q̃ cq̃ fermẽti ac mellis adolebitur

lebit in sacrificio dñi. ¶Primitias tñ eox offeretis ac mu-
D nera: sup altare vo nō ponent in odorē suauitatis. Quicqd
obtuleris sacrificij, sale cōdies, nec auferes sal federis dei
tui de sacrificio tuo. In omni oblatione offeres sal. Si aūt
obtuleris munꝰ primitiarū frugū tuarum dño de spicis ad
huc viridib⁹, torrebis eas igni, ꝛ ꝯfringes in more farris, ꝛ
sic offeres primitias tuas dño, fundēs sup ea oleū, ꝛ thus
imponens, qꝫ oblatio dñi est. de qua adolebit sacerdos in
memoriā muneris partē farris fracti ꝛ olei ac totū thus.

¶De hostia pacificorum. si bos: si ouis: si capra: omnis adeps
domini est. Caput iij.

A Quod si hostia pacificox fuerit eiꝰ oblatio, ꝛ de
bob⁹ voluerit offerre marē siue feminā: īmacula
ta offeret coram dño: ponetq; manū sup caput vi
ctime sue q̄ īmolabit in introitu tabernaculi testi-
Exo. xxix.b. monij. fundētq; filij Aarō sacerdotis, sanguinē p altaris
circuitū, ꝛ offerēt de hostia pacificox in oblationē dño adi-
pē qui operit vitalia, ꝛ qcqd pinguedinis est intrinsecus,
B duos renes cū adipe quo tegūt ilia, ꝛ reticulū iecoris cum
renūculis. Adolebūtq; ea sup altare in holocaustū lignis
igne suppositō, in oblationē suauissimi odoris domino. Si
vero de ouib⁹ fuerit eiꝰ oblatio ꝛ pacificox hostia, siue ma
sculū obtulerit siue feminā, īmaculata erūt. Si agnū obtu-
lerit coram dño, ponet manū suaꝫ sup caput victime sue, q̄
C īmolabit in vestibulo tabernaculi testimonij: fundētq; filij
Aarō sanguinē eiꝰ p circuitū altaris, ꝛ offerēt de pacifico
rum hostia sacrificiū dño, adipē ꝛ caudā totā cū renib⁹, et
pinguedinē q̄ operit vētrē, atq; vniuersa vitalia, ꝛ vtrūq; q
renūculū cū adipe q̄ est iuxta ilia, reticulūq; iecoris cum re
nūculis. ꝛ adolebit ea sacerdos sup altare in pabulū ignis
D ꝛ oblationis dñi. Si capra fuerit eiꝰ oblatio, ꝛ obtulerit eā
dño, ponet manū suā sup caput eius, immolabitq; eā in in
troitu tabernaculi testimonij. ꝛ effundēt filij Aarō sangui
nē eiꝰ sup altaris circuitū, tollētq; ex ea in pastū ignis dñi
ci adipē q̄ operit vētrē, ꝛ q̄ tegit vniuersa vitalia, duos re
nūculos cū reticulo qō est sup eos iuxta ilia, ꝛ aruinā ieco
ris cū renūculis: adolebitq; ea super altare sacerdos in ali
monā ignis, ꝛ suauissimi odoris. Oīs adeps, dñi erit iure
perpetuo in gñationibus ꝛ cūctis habitaculis vestris: nec
sanguinem nec adipem omnino comedetis.

¶De hostia pro peccato sacerdotis: pro ignorantia multitudinis:
pro peccato principis: pro peccato vnius anime. Caput iiij.

A Locutusq; est dñs ad ꝫMoysen, dicēs, Loq̄re fi
lijs Isrl̄, Anima cū peccauerit p ignorātiā, ꝛ ō
vniuersis mādatis dñi q̄ ꝑcepit vt nō fierēt, qp-
piā fecerit: Si sacerdos q̄ vnct⁹ est peccauerit,
delinq̄re faciēs pplm, offeret p pctō suo vitulū īmaculatū
dño, ꝛ adducet illū ad ostiū tabernaculi testimonij coram
dño, ponetq; manū sup caput eius, ꝛ immolabit eum dño.
B hauriet q̄ꝫ de sanguine vituli, inferēs illū in tabernaculū te
stimonij. cūq; intinxerit digitū in sanguinē asperget eo se
pties coram dño cōtra velū sanctuarij, ponetq; de eodē san
guine sup cornua altaris thymiamatis gratissimi dño qō
est in tabernaculo testimonij. oēm autē reliquū sanguinem
fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi,
ꝛ adipē vituli offeret p pctō, tā eū q̄ vitalia operit, q̄ꝫ oia
q̄ intrinsec⁹ sunt. duos renūculos ꝛ reticulū, qō est sup eos
iuxta ilia, ꝛ adipē iecoris cū renūculis, sicut offerꝫ de vitu
C lo hostie pacificox, ꝛ adolebit ea sup altare holocausti. pel
lē vo ꝛ oēs carnes cū capite ꝛ pedib⁹ ꝛ intestinis ꝛ fimo et
reliquo corpe efferet extra castra i locū mundū, vbi cineres
effundi solēt: ī cēdetq; ea sup lignox struē, q̄ i loco effusorus
cinerū cremabunꝫ. Qō si oīs turba filiorum Isrl̄ ignorauer
it, ꝛ p imperitiā fecerit qō ꝫ mandatū dñi est, ꝛ postea in-
tellexerit peccatū suū, offeret p peccato suo vitulū, addu-
D cetq; eū ad ostiū tabernaculi, ꝛ ponēt seniores populi ma
nus sup caput eius coram dño. immolatoq; vitulo in cōspe
ctu dñi, inferet sacerdos q̄ vnct⁹ est, de sanguine eius in ta
bernaculū testimonij, tincto digito aspergēs septies ꝫ ve
lū. ponetq; de eodē sanguine in cornib⁹ altaris. qō est coram
dño in tabernaculo testimonij. reliquū at sanguinē fundet
iuxta basim altaris holocaustorū, qō ē ī ostio tabernaculi
testimonij. oēmq; ei⁹ adipē tollet, ꝛ adolebit sup altare: sic
faciēs ꝛ de hoc vitulo qūo fecit ꝛ prius, ꝛ rogāte p eis sa
cerdote, ꝓpitius erit eis dñs. ipm at vitulū efferet extra ca
stra, atq; cōburet sicut ꝛ priorē vitulū, qꝫ est p peccato mul E
titudinis. Si peccauerit princeps ꝛ fecerit vnū e plurib⁹ p
ignorātiā, qō dñi lege ꝓhibēt, ꝛ postea itellexerit peccatuꝫ
suū, offeret hostiā dño, bircū de capris īmaculatū, ponetq;
manū suā sup caput eiꝰ. cūq; īmolauerit eū ī loco vbi solet
mactari holocaustū coram dño, qꝫ p peccato est, tinget sacer
dos digitū i sanguine hostie p peccato, tangens cornua al
taris holocausti, ꝛ reliquū fundēs ad basim eius, adipē ve
ro adolebit supra, sicut in victimis pacificorū fieri solet: ro- F
gabitq; p eo sacerdos, ꝛ p peccato eiꝰ, ꝛ dimittet ei. Qō
si peccauerit aīa p ignorātiā de populo terre, vt faciat quic
quā de his q̄ dñi lege prohibent, atq; delinquat, ꝛ cogno
uerit peccatū suū, offeret capram īmaculatā, ponetq; manus
sup caput hostie q̄ p peccato est, ꝛ īmolabit eā ī loco holo
causti. tolletq; sacerdos de sanguine in digito suo, ꝛ tangēs
cornua altaris holocausti, reliquū fundet ad basim eiꝰ. oēꝫ
aūt adipē auferēs sicut auferri solet de victimis pacificox,
adolebit sup altare in odorē suauitatis dño, rogabitq; p
eo, ꝛ dimittet ei. Si āt de pecorib⁹ obtulerit victimā p pec E
cato, ouē. s. īmaculatā, ponet manū sup caput eiꝰ, ꝛ immola
bit eā in loco vbi solēt cedi holocaustox hostie. sumetq; sa
cerdos de sanguine eius, digito suo, ꝛ tangēs cornua alta
ris holocausti, reliquū fundet ad basim eiꝰ: oēm quoq; adi
pem auferēs sicut auferri solet a deps arietis, q̄ īmolat p
pacificis, ꝛ cremabit sup altare incēsum dñi, rogabitq; pro
eo ꝛ p peccato eius, ꝛ dimittetur ei.

¶Quid et pro quibus causis offerri debeat. s. quid pro iuramento:
quid pro errore: quid pro ignorante: quid pro errante. Caput v.

A Si peccauerit aīa ꝛ audierit vocē iurātis, testis-
q; fuerit qō aut ipe vidit, aut ꝫscius est: nisi in-
dicauerit, portabit iniqtatē suā. Aīa q̄ tetige-
rit aliqd immundū, siue qō occisum a bestia est
aut p se mortuū, aut qōlibet aliō reptile, ꝛ oblita fuerit im
munditie sue, rea ē ꝛ deliqt. ꝛ si tetigerit qcq̄ de immūditia
hoīs iuxta oēm īpuritatē q̄ pollui solet, oblitaq; cognouer-
it postea, subiacebit delicto. Aīa q̄ iurauerit ꝛ ptulerit la
bijs suis, vt vel male qd faceret vel bene, ꝛ idipm iuramen
to ꝛ sermone firmauerit, oblitaq; postea intellexerit deli-
ctum suū, agat penitētiaꝫ p peccato, ꝛ offerat de gregibus
agnā siue caprā, orabitq; p ea sacerdos ꝛ p peccato eius:
sin aūt nō potuerit offerre pec⁹, offerat duos turtures, vel B
duos pullos columbarox dño, vnū p peccato, ꝛ alterox in ho
locaustū, dabitq; eos sacerdoti. Qui primū offerēs p pec
cato, retorquebit caput eiꝰ ad pennulas, ita vt collo adhe-
reat, ꝛ nō penit⁹ abrumpat, ꝛ asperget de sanguine eius pa
rietē altaris. qcqd ār reliquū fuerit, faciet distillare ad fun
damētū eiꝰ, qꝫ p peccato est. Alterox vo in holocaustū ado
lebit, vt fieri solet: rogabitq; p eo sacerdos ꝛ p pctō eius,
ꝛ dimittet ei. Qō si nō querit manꝰ eiꝰ duos offerre turtu-
res, aut duos pullos columbarox, offeret p peccato suo simi
le partē ephi decimā. nō mittet in eā oleū, nec thuris aliqd
imponet. qꝫ p peccato est, tradetq; eā sacerdoti q̄ plenū ex
ea pugillū hauriēs, cremabit super altare in monimentuꝫ L
eiꝰ q̄ obtulit, rogās p illo ꝛ expiās, reliquā vo ptē ipse ha-
bebit i munere. Locutusq; ē dñs ad ꝫMoysen, dicēs, Aīa
si ꝓuaricās ceremonias p errorē ī his q̄ dño sunt sanctifica
ta peccauerit, offeret p delicto suo arietē immaculatuꝫ de
gregib⁹, q̄ emi pōt duob⁹ siclis, iuxta pōdus sanctuarij: ip-
sumq; quod intulit damni restituet, ꝛ quintā partem ponet D
supra, tradēs sacerdoti, q̄ rogabit p eo, offerens arietē, ꝛ di
mittetur ei. Aīa q̄ peccauerit p ignorātiā, fecerit q; vnum
ex his q̄ dñi lege ꝓhibent, ꝛ peccati rea, intellexerit iniqui-
tatem suā, offeret arietē immaculatū de gregibus sacerdo
ti, iuxta mēsurā estimationēq; peccati: q̄ orabit p eo, qꝫ ne-
scies fecerit: ꝛ dimittet ei, qꝫ p errorē deliquit in domino,

De lege holocausti: et igne perpetuo: et lege singulorum sacrificiorum. De oblatione sacerdotis in die vnctionis eius: de hostia p peccato: quis eam comedat: et vbi Sacerdotis offerentis sacrificia erunt. Caput vj.

A Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicēs, Ꝗa q̄ peccauerit, ꝛ cōtēpto dño negauerit ꝓximo suo depositū, q̄ fidei ei⁹ creditū fuerat, vel vi aliqd extorserit, aut calūniā fecerit, siue rē pditā inuenerit, ꝛ infic̄ias insup peierauerit, ꝛ q̄libet aliud ex pluribus facerit i qb⁹ solēt peccare hoies: quicta delicti, reddet oīa q̄ p fraudē voluit obtinere, integra, ꝛ quintā insup partez dño cui damnū intulerat. p peccato aūt suo offeret arietem immaculatū de grege, ꝛ dabit eū sacerdoti, iuxta estimatiōnē mensurāq; delicti: qui rogabit p eo coꝝ dño, ꝛ dimittetur illi p singulis q̄ faciēdo peccauit. B Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicēs, ¶Precipe Ꝗarō ꝛ filijs ei⁹, ¶Hec est lex holocausti, Cremabit in altari tota nocte vsq; mane ignis, ex eodē altari erit. vestiet tunica sacerdos ꝛ feminalib⁹ lineis, tolletq; cineres, q̄s vorās ignis exussit, ꝛ ponēs iuxta altare, spoliabit p̄tioꝝ vestimētis, indutusq; alijs, efferet eos extra castra, in loco mūdissimo vsq; ad fauillā cōsumi faciet. ignis aūt in altari sp ardebit, quem nutriet sacerdos subijciēs ligna mane p singulos dies, ꝛ imposito holocausto desup, adolebit adipes pacificoꝝ. ignis ē iste ppetuus q nūq̄ deficiet in altari. ¶Hec ē lex sacrificij ꝛ libamētoꝝ, q̄ offerēt filij Ꝗaron coꝝ dño, ꝛ coꝝ altari, Tollet sacerdos pugillū simile, q̄ cōspsa est oleo, ꝛ totū thus, qđ sup similā positū ē: adolebitq; illō i altari i monimētū odoris suauissimi dño. reliquā aūt ptē simile comedet Ꝗarō cū filijs suis absq; fermēto, ꝛ comedet i loco sancto, i atrio tabernaculi, ideo aūt nō fermētabit, q: ps ei⁹ i dñi offerē incēsum sanctū sanctoꝝ erit, sicut p peccato atq; delicto mares tantū stirpis Ꝗaron comedēt illud. ¶Legitimū ac sempiternū erit in gñationibus vestris de sacrificijs dñi, oīs q tetigerit illa, sanctificabit. Locutusq; ē dñs ad ꝛMoysen, dicēs, ¶Hec est oblatio Ꝗaron, ꝛ filioꝝ ei⁹, quā offerre debēt dño i die vnctiōis sue. ¶Decimā partē ephi offerēt simile i sacrificio sempiterno, mediū ei⁹ mane, ꝛ mediū ei⁹ vespere, q̄ i sartagine oleo cōsparsa frigē. Offeretāt eā calidā in odorē suauissimū dño sacerdos, q iure patri successerit, ꝛ tota crematur in altari. Oē em̄ sacrificiū sacerdotū igne ꝓsumet, nec quisq̄ comedet ex eo. D Locut⁹ ē āt dñs ad ꝛMoysen, dicēs, Loquere Ꝗaron ꝛ filijs ei⁹, Ista est lex hostie p peccato, In loco, vbi offerē holocaustū, īmolabit coꝝ dño sanctuz sanctoꝝ est. Sacerdos q offert, comedet eā i loco sancto, i atrio tabernaculi. Quicqd tetigerit carnes eius, sanctificabitur. Si de sanguine illi⁹ vestis fuerit aspersa, lauabit in loco sancto. Uas āt fictile in q̄ cocta ē, cōfringē: qđ si vas eneū fuerit, defricabit, ꝛ lauabit aq̄. Oīs masculꝰ de genere sacerdotali vescē de carnib⁹ ei⁹, q: sanctū sanctoꝝ est. ¶Hostia ei q̄ cedit p peccato, cui⁹ sanguis iferē i tabernaculum testimonij ad expiandū in sanctuario, nō comedē, sed comburetur igni.

De hostia pacificorum: quis ꝛ quādo comedi debeat: de adipe et de sanguine: de parte sacerdotis ꝛ pectusculo electionis: ꝛ de consecratione sacerdotum. Caput vij.

A Hec quoq; est lex hostie p delicto, sancta sanctorū est: idcirco vbi īmolabit holocaustū, mactabit ꝛ victima p delicto, sanguis ei⁹ p gyrū altaris fundē. Offerēt ex ea caudā ꝛ adipē q operit vitalia duos renūculos, ꝛ pinguedinē q̄ iuxta ilia est, reticulumq; iecoris cum renūculis, ꝛ adolebit ea sacerdos super altare. incēsum est dñi p delicto. Oīs masculus de sacerdotali gñe i loco sctō vescē his carnib⁹, q: sctm̄ sctōꝝ est. Sicut p pctō offert hostia, ita ꝛ p delicto: vtriusq; hostie lex vna erit. ad sacerdotē q ea obtulerit, ptinebit. Sacerdos q offert holocausti victimā, habebit pellē ei⁹. Et oē sacrificiū sile, qđ coquit in clibano, ꝛ qcqd in craticula, vel in sartagine p̄parat, ei⁹ erit sacerdotis a quo offert: siue oleo cōsparsa, siue arida fuerit. cūctis filijs Ꝗarō mēsura eq̄ per singulos diuidē. ¶Hec ē lex hostie pacificoꝝ, q̄ offert dño.

Si p gratiarū actione oblatio fuerit, offerent panes absq; fermēto cōspersos oleo, ꝛ lagana azyma vncta oleo, coctā q̄z similā, ꝛ colycidas olei admistione ꝓspersas, panes q̄ fermētatos cū hostia gratiarū q̄ immolat p pacificis, ex quibus vnus p primitijs offert dño, ꝛ erit sacerdotis qui fundet hostie sanguinē. cui⁹ carnes eadē comedētur die, nec remanebit ex eis quicq̄ vsq; mane. Si voto, vel sponte quispiā obtulerit hostiā, eadē sim̄ edē die: sq; ꝛ si qd in crastinū remāserit: vesci licitū est: quicqd aūt tertio⁹ inuenerit dies, ignis absumet. et si quis de carnibus victime pacificoꝝ die tertio comederit, irrita fiet eius oblatio, nec p̄derit offerenti. quin potius quecūq; anima tali se edulio ꝓtaminauerit, p̄uaricationis rea erit. Caro q̄ aliqd tetigerit immūdus nō comedē, sed cōburē igni. q fuerit mūd⁹, vescetur ex ea. L Anima polluta, q̄ ederit de carnibus hostie pacificoꝝ, que oblata est dño, peribit de pplis suis. Et q̄ tetigerit immūditiā hois, vel iumēti, siue oīs rei q̄ polluere pōt, ꝛ comederit de huiuscemodi carnibus, īteribit de pplis suis. Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicēs. Loq̄re filijs Jsr̄l, Adipē ouis, ꝛ bouis, ꝛ capre nō comedetis. Adipem cadaueris morticini, ꝛ ei⁹ aīalis qđ a bestia captū est, habebitis i varios vsus. Si qs adipē, qui offerri debet in incensum dñi, comederit, peribit de pplo suo. Sanguinem quoq; oīs animalis nō sumetis in cibo, tā de auib⁹, q̄ de pecoꝝ⁹. Oīs aīa q̄ ederit sanguinē, peribit de populis suis. Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicēs, Loquere filijs Jsrael, dicens, Qui offert victimam pacificoꝝ dño, offerat simul ꝛ sacrificiū, id est libamēta ei⁹. tenebit manibus adipē hostie, ꝛ pectusculū. cūq; ambo oblata dño cōsecrauerit, tradet sacerdoti, q adolebit adipē sup altare, pectusculū aūt erit Ꝗarō ꝛ filioꝝ eius. armus quoq; dexter de pacificoꝝ hostijs cedet in primitias sacerdotis. Qui obtulerit sanguinē, ꝛ adipē filioꝝ Ꝗaron, ipse habebit ꝛ armū dextrū in portione sua. ¶Pectusculuz em̄ elevationis, ꝛ armū separationis tuli a filijs Jsrael de hostijs eoꝝ pacificis, ꝛ dedi Ꝗaron sacerdoti, ꝛ filijs eius lege perpetua ab oī populo Jsrael. ¶Hec est vnctio Ꝗaron ꝛ filioꝝ ei⁹ in ceremonijs dñi in die quo obtulit eos ꝛMoyses, vt sacerdotio fungerē, ꝛ q̄ precepit eis dari dñs a filijs Jsr̄l religione perpetua in gñationib⁹ suis. Jsta est lex holocausti, ꝛ sacrificij p pctō atq; delicto, ꝛ p ꝓsecratione ꝛ pacificoꝝ victimis, quā cōstituit dñs ꝛMoysi in monte Sinai, q̄ mandauit filijs Jsrael vt offerrēt oblationes suas dño in deserto Sinai.

De consecratione Ꝗaron et filiorum eius: de oblationibus pro peccato: et consecrationis p̄mio: et q̄ septem diebus diffimatur consecratio: et tot diebus non exibunt de ostio in tabernaculum Ꝗaron et filij eius. Caput viij.

A Locutusq; est dñs ad ꝛMoysen, dicens, Tolle Ꝗaron cū filijs suis, vestes eorum, ꝛ vnctionis oleū, vitulū p pctō, duos arietes, canistrum cuz azymis, ꝛ cōgregabis oēm cetū ad ostiū tabernaculi. Fecit ꝛMoyses vt dñs imperauerat. Congregatusq; oī turba ante fores tabernaculi, ait, Jste est sermo, quē iussit dominus fieri. Statimq; obtulit Ꝗaron ꝛ filios ei⁹. Cūq; lauisset eos, vestiuit pontificē subucula linea, accingēs eū baltheo, ꝛ induēs eū tunica hyacinthina, ꝛ desuper humerale imposuit, qđ astringēs cingulo aptauit rōnali, in quo erat doctrina ꝛ veritas. Cidari quoq; texit caput: ꝛ super eā, cōtra frontē posuit laminā aureā cōsecratā in sanctificatione, sicut p̄ceperat ei dñs. Tulit ꝛ vnctionis oleū, quo liniuit tabernaculū cū oī supellectili sua. Cūq; sanctificās aspersisset altare septē vicibus, vnxit illud, ꝛ oīa vasa ei⁹, labrūq; cū basi sua sctificauit oleo. Qđ fundēs sup caput Ꝗaron, vnxit eū ꝛ consecrauit. filios quoq; eius oblatos vestiuit tunicis lineis, et cinxit baltheis, imposuitq; mitras, vt iusserat dominus. Obtulit et vitulum pro peccato. cumq; super caput eius posuisset Ꝗaron, ꝛ filij eius manus suas, immolauit eum hauriens sanguinem, tincto digito, tetigit cornua altaris per gyrum. quo expiato et sanctificato, fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. adipem vero qui erat super vitalia, ꝛ reticulum iecoris, duosq;

ris,duosq; renunculos cum aruinulis suis adoleuit super altare: vitulū cū pelle,ꝛ carnib⁹,ꝛ fimo,cremans extra castra,sicut ꝑcepat dñs. Obtulit ꝛ arietē ī holocaustū: super cui⁹ caput cū ipositssent Aarō ꝛ filij ei⁹ man⁹ suas, īmolauit eū,ꝛ fudit sanguinē ei⁹ p circuitū altaris.ip̄mq; arietem in frusta cōcidēs,caput ei⁹,ꝛ artus,ꝛ adipē adoleuit igni, lotis pnus intestinis ꝛ pedibus.totūq; simul arietem incēdit super altare,eo q̄ esset holocaustum suauissimi odoris dño,sicut ꝑceperat ei. Obtulit ꝛ arietē scōz,in cōsecrationē sacerdotū:posuerūtq; sup caput ei⁹ Aarō ꝛ filij ei⁹ manus suas.quē cū īmolasset ɔ̄Doyses,sumēs de sanguīe ei⁹,tetigit extremū auricule dextre Aarō,ꝛ pollicē man⁹ ei⁹ dextre,ſil'r ꝛ pedis:obtulit ꝛ filios Aaron. Cumq; de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auricule singulorum dextre, et pollicis manus ac pedis dextri, reliquum fudit sup altare p circuitū.adipē vero,ꝛ caudā oēmq; pinguedinē,q̄ operit intestina,reticulūq; iecoris,ꝛ duos renes cū adipib⁹ suis,ꝛ armo dextro sepauit. Tollens aūt de canistro azymoꝝ,qō erat coꝝ dño,panem absq; fermento,ꝛ collicidā ɔ̄spersaz oleo,laganūq; posuit super adipes,ꝛ armū dextrū,tradens simul oīa Aarō ꝛ filijs ei⁹.q̄ postquaz leuauerūt ea coꝝ dño,rursū susceptа de manib⁹ eorū, adoleuit sup altare holocausti,eo q̄ ɔ̄secratiōis esset oblatio in odorem suauitatis sacrificij dñi. Tulitq; pectusculum eleuās illud,coꝝ dño de ariete ɔ̄secratiōis ī ptē suā,sicut ꝑceperat ei dñs. Assumēsq; vnguētū,ꝛ sanguinē q̄ erat ī altari,asperſit sup Aarō ꝛ vestimēta ei⁹,ꝛ sup filios illi⁹ ac vestes eorū. Cūq; sanctificasset eos in vestitu suo,ꝑcepit eis, dicens, Coqte carnes añ fores tabernaculi,ꝛ ibi comedite eas.panes q̄z ɔ̄secratiōis edite,q̄ positi sunt in canistro, sicut ꝑcepit mihi dñs,dicēs, Aarō ꝛ filij ei⁹ comedent eos. qcqd aūt reliquū fuerit de carne ꝛ panibus,ignis absumet. De ostio q̄z tabernaculi nō exibitis septē diebus, vsq; ad diē quo cōplebit tps ɔ̄secratiōis vre.septē em̄ diebus finit cōsecratio,sicut im presentiarū factū ē, vt rit⁹ sacrificij ɔ̄pleret. Die ac nocte manebitis in tabernaculo obseruantes custodias dñi,ne moriamini:sic em̄ mihi ꝑceptū est. Fecerunt q̄z Aarō ꝛ filij ei⁹ cūcta q̄ locut⁹ est dñs per manū ɔ̄Doysi.

De prima immolatione Sacerdotis pro suo peccato ꝛ populi: et qualiter dominus apparuit eis: qualiter Moyses et Aaron benedixerunt populo: q̄ ignis egressus a Deo deuorauit holocaustum: Turba laudauit Dominum. Caput ix.

Exodi xxix.a.

Facto aūt octauo die, vocauit ɔ̄Doyses Aarō et filios eius, ac maiores natu Israel: dixitq; ad Aaron, Tolle de armento vitulū p pctō, et arietē in holocaustū, vtrūq; imaculatū,ꝛ offer illos coꝝ dño,ꝛ ad filios Israel loq̄ris, Tollite hircum p peccato,ꝛ vitulū atq; agnū anniculū,ꝛ sine macula in holocaustū,bouem ꝛ arietez p pacificis:ꝛ īmolate eos coꝝ dño in sacrificio singuloꝝ,similā ɔ̄spersaz oleo offerētes.hodie em̄ dñs appebit vob. Tulerūt ergo cūcta q̄ iusserat ɔ̄Doyses ad ostium tabernaculi:vbi cū oīs multitudo astaret,ait ɔ̄Doyses, Iste est sermo quē ꝑcepit dñs:facite,ꝛ et apparebit vobis gloria eius. Et dixit ad Aarō, Accede ad altare ꝛ immola p peccato tuo.offer holocaustū,ꝛ deprecare p te ꝛ p pp'lo.cūq; mactaueris hostiā pp'li,ora p eo,sicut ꝑcepit dñs. Statimq; Aarō accedēs ad altare,īmolauit vitulū p peccato suo,cuius sanguinē obtulerūt ei filij sui.in quo tingens digitū,tetigit cornua altaris,ꝛ fudit residuum ad basim eius.adipēq;,ꝛ renūculos,ac reticulum iecoris, que sunt pro pctō,adoleuit sup altare, sicut ꝑceperat dominus ɔ̄Doysi:carnes vō ꝛ pellē eius,extra castra cōbussit igni. Immolauit ꝛ holocausti victimam.obtuleruntq; ei filij sui sanguinē eius,quē fudit p altaris circuitū.ipsam ēt hostiā in frusta cōcisam,cū capite ꝛ mēbris singulis obtulerūt: q̄ oīa sup altare cremauit igni,lotis aqua pri⁹ intestinis ꝛ pedibus. Et pro pctō pp'li offerēs,mactauit hircū:expiatoq; altari,fecit holocaustū,addens in sacrificio libamenta, que pariter offerunt,ꝛ adolēs ea sup altare absq; ceremonijs holocausti matutini. Immolauit ꝛ bouē atq; arietem hostias pacificas populi.obtuleruntq; ei filij sui sanguinem, quem fudit super altare in circuitū.adipem aūt bouis,ꝛ caudam arietis,renunculosq; cum adipibus suis,ꝛ reticulum iecoris posuerunt sup pectora,cumq; cremati essent adipes super altare,pectora eorū,ꝛ armos dextros sepauit Aaron, eleuans coꝝ dño,sicut ꝑceperat ɔ̄Doyses. Et extendens manū ad pp'lm,bñdixit ei. Sicq; ɔ̄pletis hostijs pro peccato,ꝛ holocaustis,ꝛ pacificis,descēdit. Ingressi aūt ɔ̄Doyses ꝛ Aarō in tabernaculū testimonij,ꝛ deiceps egressi,bñ dixerunt pp'lo. Apparuitq; gl'ia dñi oi multitudini: et ecce egress⁹ ignis a dño,deuorauit holocaustū,ꝛ adipes q̄ erāt super altare. Quod cum vidissent turbe, laudauerunt dominum,ruentes in facies suas.

ñ. Mac. ij.c.

De morte Nadab et Abiu:de vino non bibendo:et parte sacerdotali: et hyrco combusto. Caput x.

Arreptisq; Nadab,ꝛ Abiu filij Aarō thuribulis,ī posuerūt ignē,ꝛ incēsum desup, offerentes coꝝ dño ignē alienū,qō eis ꝑceptum non erat. egressusq; ignis a dño deuorauit eos,ꝛ mortui sunt coꝝ dño. Dixitq; ɔ̄Doyses ad Aarō, Hoc est qō locutus est dñs, Sanctificabor in ijs qui appropinquant mihi,ꝛ in cōspectu oīs populi glorificabor. Quod audiēs,tacuit Aarō. Uocatis aūt ɔ̄Doyses ɔ̄Disaele,ꝛ Elisaphan filijs Oziel,patru Aarō,ait ad eos, Ite,ꝛ tollite fratres vestros de cōspectu sanctuarij,ꝛ asportate extra castra. Cō festimq; pergentes,tulerūt eos sicut iacebāt,vestitos lineis tunicis,ꝛ eiecerunt foras,vt sibi fuerat ī peratū. Locutusq; est ɔ̄Doyses ad Aarō,ꝛ ad Eleazar,ꝛ Ithamar filios ei⁹, Capita vestra nolite nudare,ꝛ vestimenta nolite scindere, ne forte moriamini,ꝛ super omnem cetum oriatur indignatio. Fratres vestri,et omnis domus Israel plangant incendium, quod dominus suscitauit: vos autem non egredimini fores tabernaculi, alioq; uin peribitis. oleum quippe sancte vnctionis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta preceptum ɔ̄Doysi. Dixitq; dominus ad Aaron, Uinū, et omne quod inebriare potest non bibetis tu et filij tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonij, ne moriamini: quia preceptum sempiternum est in generationes vestras,et vt habeatis scientiam discernendi inter sanctum et prophanum,inter pollutum et mundum: doceatisq; filios Israel omnia legitima mea que locutus sum ad eos per manum ɔ̄Doysi. Locutusq; est ɔ̄Doyses ad Aaron, et ad Eleazar et Ithamar filios eius,qui erāt residui. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini, et comedite illud absq; fermento iuxta altare,quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filijs tuis de oblationibus domini,sicut preceptū est mihi:pectusculum quoq; quod oblatum est, et armum qui separatus est,edetis in loco mundissimo tu et filij tui, et filie tue tecum. tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostijs salutaribus filiorum Israel: eo q̄ armum et pectus, et adipes qui cremantur in altari,eleuauerunt coram domino,et pertineant ad te,ꝛ ad filios tuos lege perpetua, sicut precepit dominus. Inter hec hircum qui oblatus fuerat pro peccato cum quereret ɔ̄Doyses, exustum reperit: iratusq; contra Eleazar et Ithamar filios Aaron qui remanserant,ait, Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto, que sancta sanctorum est, et data vobis vt

Numeri iij.a. et xxvj.g. j. Parali. xxiij.a.

ij. Mac. ij.c.

portetis iniquitatem multitudinis, ⁊ rogetis pro ea in conspectu dñi, presertim cū de sāguīe illi⁹ nō sit illatū ītra sctā, ⁊ comedere debueratis ea i sanctuario, sicut p̄ceptū est mihi: Rūdit Aarō, Oblata est hodie victima p̄ peccato ⁊ holocaustum coꝝ dño, mihi aūt accidit qō vides. qūo potui comedere eā, aut placere dño in ceremonijs mēte lugubri: Qō cum audisset Moyses, recepit satisfactionem.

¶ De immundis animalibus ad esum: et q̄ sancti debeant esse: q̄ sanctus est dominus. Caput xj.

A Deuter. xiij.a.

LOcutusq̄ est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicēs, Dicite filijs Israel, Hec sunt animalia q̄ comedere debetis de cūctis animantib⁹ terre, Oīme quod hz diuisaz vngulā ⁊ ruminat i pecoꝝibus, comedetis. Quicquid aūt ruminat, ⁊ hz vngulā, sz nō diuidit eā, sicut camelus ⁊ cetera, nō comedetis illud, ⁊ iter immūda reputabitis. Chirogryllio⁹ q̄ ruminat, vngulā q̄z nō diuidit, immūd⁹ est. Lep⁹ q̄z: nam ⁊ ipse ruminat. sz vngulam nō diuidit. Et sus: q̄ cū vngulā diuidat, non ruminat. horū carnib⁹ nō vescemini, nec cadauera cōtingetis, q̄ immūda sunt vobis. Hec etiā sunt q̄ gignunt in aquis, ⁊ vesci licitū est. Omne qō hz pinnulas ⁊ squamas, tam in mari q̄ in fluminibus ⁊ stagnis, comedetis. Quicqd aūt pinnulas ⁊ squamas nō hz eorū q̄ in aquis mouent ⁊ viuūt, abominabile vobis execrādūq̄ erit. carnes eorum nō comedetis, ⁊ morticina vitabitis. Cuncta q̄ nō habēt pinnulas ⁊ squamas in aq̄s, polluta erūt. Hec sunt que de auib⁹ comedere nō debetis, ⁊ vitāda sūt vobis, Aquilā, ⁊ gryphē, ⁊ haliee tum, ⁊ miluum ac vulturē iuxta gen⁹ suū, ⁊ oē coruini gēris in similitudinē suā, struthionē, ⁊ noctuā, ⁊ larū, ⁊ accipitrē iuxta gen⁹ suū, bubonē, ⁊ mergulū, ⁊ ibin, ⁊ cygnum, ⁊ onocrotalum, ⁊ porphyrionem, herodionē ⁊ charadrion iuxta genus suū, vpupā q̄z ⁊ vespertilionē. Oē de volucribus qō graditur sup q̄tuor pedes, abominabile erit vobis. Quicquid aūt ambulat quidē sup quatuor pedes, sz hz lōgiora retro crura, p q̄ salit sup terrā, comedere debetis, vt est brucus i gēre suo, ⁊ attactus atq̄ ophiomachus, ac locusta, singula iuxta genus suuz. Quicqd aūt ex volucrib⁹ q̄tuor tm̄ hz pedes, execrabile erit vobis: ⁊ qcunq̄ morticina eorū tetigerit, polluet, ⁊ erit immūd⁹ vsq̄ ad vesperū: ⁊ si n̄ecesse fuerit vt portet quippiā horū mortuū, lauabit vestimēta sua ⁊ immūd⁹ erit vsq̄ ad occasū solis. Oē aīal qō hz qdem vngulā, sz nō diuidit eā, nec ruminat, īmūdū erit: ⁊ qcqd tetigerit illud, ꝓtaminabit. Quod ambulat super man⁹ ex cūctis aiantib⁹, q̄ incedūt q̄drupedia, īmūdū erit, q̄ tetigerit morticina eorū polluet vsq̄ ad vesperū. Et q̄ portauerit hu iuscemodi cadauera, lauabit vestimēta sua, ⁊ immūd⁹ erit vsq̄ ad vesperū, q̄ oia hec imūda sunt vobis. Hec q̄z iter polluta reputabunt de his q̄ mouent i tra, mustella ⁊ mus ⁊ crocodill⁹, singula iuxta gen⁹ suū, migale, ⁊ chameleon, ⁊ stellio, ⁊ lacerta, ⁊ talpa: oia hec imūda sunt. Qui tetigerit morticina eorū, immūd⁹ erit vsq̄ ad vesperū: ⁊ sup qō ceciderit qcquā de morticinis eoꝝ, polluet tā vas ligneū ⁊ vestimentum, q̄ pelles ⁊ cilicia, ⁊ i quocūq̄ fit op⁹, tingent aq̄, ⁊ polluta erūt vsq̄ ad vesperū, ⁊ sic postea mūdabunt. Vas aūt fictile in qō horū qcquā intro ceciderit, polluet, ⁊ idcirco frangēdū est. Cibis cibus quē comedetis, si fusa fuerit sup eū aq̄, immūd⁹ erit, ⁊ oē liquēs qō bibit de vniuerso vase, imundū erit. Et qcqd de morticinis huiuscemodi ceciderit sup illō, īmūdū erit, sive clibani, sive chytropodes, destruētur, ⁊ īmūdi erunt. Fōtes vero ⁊ cisterne, ⁊ oīs aquarū congregatio mūda erit. Qui morticinū eorum tetigerit, polluetur. Si ceciderit sup sementē, nō polluet eā. Si aūt q̄spiam aq̄ sementē p̄fuderit, ⁊ postea morticinis tacta fuerit, ilico polluetur. Si mortuū fuerit aīal quod lz vobis comedere, q̄ cadauer eius tetigerit, immūdus erit vsq̄ ad vesperū. et q̄ comederit ex eo qppiā sive portauerit: lauabit vestimenta sua, ⁊ immund⁹ erit vsq̄ ad vesperū. Oē qō reptat sup terram, abominabile erit, nec assumet in cibum. Quicqd sup pectus q̄drupes gradit, ⁊ multos hz pedes, sive p humum trahit, non comedetis, q̄ abominabile est. Nolite ꝓtamināre aīas vestras, nec tangatis qcquā eoꝝ, ne immundi sitis. Ego em̄ sum dñs deus vester. Sancti estote, q̄: ego sanct⁹ sum. Ne polluatis aīas vestras in oī reptili, qō mouet sup terrā. Ego em̄ sum dñs, qui eduxi vos de terra Egypti, vt essem vobis in deum. Sancti eritis, q̄: ego sanct⁹ sum: Ista est lex animantiū ac volucrū, ⁊ omnis aīe viuētis q̄ mouet in aq̄, ⁊ reptat in terra, vt dīas noueritis mundi et immūdi, ⁊ sciatis quid comedere ⁊ quid respuere debeatis.

i. Petr. i. c.

¶ De immunditia mulieris puerpere et mundatione ipsius ⁊ oblatione eius. Caput xij.

A Luc. ij. e. Johan. vij. c.

LOcutusq̄ est dñs ad Moysen, dicens, Loquere filijs Israel, ⁊ dices ad eos, Mulier si suscepto semine pepererit masculū, immūda erit septem diebus iuxta dies separationis mēstrue. ⁊ die octauo circuncidetur infantulus. ipsa vero triginta trib⁹ diebus manebit in sanguine purificationis sue. Oē sanctū nō tanget, nec ingrediet in sanctuariū, donec impleant dies purificationis sue. Sin aūt feminam pepererit immūda erit duab⁹ hebdomadibus iuxta ritū fluxus mēstrui, ⁊ sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis sue. Cum q̄z expleti fuerint dies purificationis sue, p filio sive p filia, deferet agnū anniculū in holocaustū, ⁊ pullū colūbe sive turturē pro peccato ad ostiū tabernaculi testimonij, ⁊ tradet sacerdoti, qui offeret illa coꝝ dño, ⁊ rogabit pro ea, ⁊ sic mundabit a profluuio sanguinis sui. ista est lex parientis masculū aut feminam. Quod si non inuenerit manus eius, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures vel duos pullos columbarum, vnum in holocaustum, ⁊ alterum pro peccato. orabit q̄z pro ea sacerdos, ⁊ sic mundabitur.

B

C

Luc. ij. d.

¶ De immunditia hominis leprosi: quomodo cognoscatur: et quomodo se debeat habere: et de lepra vestimentorum. Caput xiij.

A

LOcutusq̄ est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicens, Homo in cuius cute ⁊ carne ortus fuerit diversus color sive pustula, aut q̄si lucens quippiā, id est plaga lepre, adducet ad Aaron sacerdotem, vel ad vnū quēlibet filiorū eius. Qui cū viderit lepram in cute ⁊ pilos in albū mutatos colorem, ipsamq̄ speciē lepre humiliorez cute ⁊ carne reliqua, plaga lepre est, ⁊ ad arbitriū eius separabit. Sin aūt lucens candor fuerit in cute, nec humilior carne reliqua, ⁊ pili coloris pristini, recludet eum sacerdos septē dieb⁹, ⁊ ꝓspderabit die septimo. ⁊ si qdē lepra vltra nō creuerit, nec trāierit in cute priores terminos, rursum recludet eum septē dieb⁹ alijs. ⁊ die septio ꝓtēplabit. si obscurior fuerit lepra, et nō creuerit in cute, mundabit eā: quia scabies est, lauabitq̄z homo vestimenta sua, ⁊ mund⁹ erit. Quod si postquā a sacerdote visus est et redditus mūditie, iterum lepra creuerit: adducetur ad eū, ⁊ immunditie condēnabit. ¶ Plaga lepre si fuerit in hoie, adducet ad sacerdotem, ⁊ videbit eum. Cūq̄ color albus in cute fuerit, ⁊ capilorū mutauerit aspectum, ipsa quoq̄ caro viua apparuerit: lepra vetustissima iudicabit atq̄ inolita cuti. Cōtamiabit itaq̄ eum sacerdos, ⁊ non recludet, q̄: perspicue immunditie est. Sinautem efflorerit discurrens lepra in cute, et operuerit omnem carnem a capite vsq̄ ad pedes, quicquid sub aspectu oculorum cadit, consyderabit eum sacerdos, ⁊ teneri lepra mundissima iudicabit: eo q̄ omnis in candorem versa sit, et idcirco homo mundus erit. Quando vero caro viuens in eo apparuerit, tunc sacerdotis iudicio polluetur, et inter immundos reputabitur. caro enim viua si lepra aspergitur, immunda est. Quod si rursum versa fuerit in alborem, et totum hominem operuerit, consyderabit eum sacerdos, et mundum esse decernet. Caro autez ⁊ cutis in qua vlcus natum est ⁊ sanatum, ⁊ in loco vlceris cicatrix alba apparuerit sive subrufa, adducetur homo ad sacerdotem: qui cum viderit locum lepre humiliorem carne reliqua, et pilos versos in candorem, cōtaminabit eum, plaga enim lepre orta est in vlcere. Quod si pilus, coloris est pristini, ⁊ cicatrix subobscura, ⁊ vicina carne non est humilior, recludet eum septem diebus. et si quidem creuerit, adiudicabit eum lepre. sinautem steterit in loco suo, vlceris est cicatrix, ⁊ homo mundus erit. Caro autem et cutis quam ignis excusserit, ⁊ sanata albam sive rufam habuerit

B

C

D

cicatricem,

cicatricē, ꝙsiderabit eā sacerdos, ⁊ ecce versa est in laborē, ⁊ locꝰ eiꝰ reliq̄ cute est humilior: ꝙtaminabit eū, qꝝ plaga lepre i cicatrice orta est. Qđ si piloꝝ color nō fuerit imutatꝰ, nec humilior plaga carne reliq̄, ⁊ ipa lepre spēs fuerit subobscura recludet eū septez dieb⁹, ⁊ die septimo ꝙtēplabit. si creuerit in cute lepra, ꝙtaminabit eū. sinaūt in loco suo candor steterit nō satis clar⁹, plaga ꝙbustiōis est, ⁊ idcirco mūdabit, qꝝ cicatrix est cōbusture. Vir siue mulier i cui⁹ capite vel barba germinauerit lepra, videbit eos sacerdos, ⁊ si qđē humilior fuerit locꝰ carne reliq̄, ⁊ capillꝰ flauus solitoqꝫ subtilior: ꝙtaminabit eos, qꝝ lepra capitis ac barbe est. Si aūt viderit locū macule equalem vicine carni, ⁊ capillum nigrū: recludet eos septē dieb⁹, ⁊ die septimo ituebit. Si nō creuerit macula, ⁊ capillꝰ sui coloris est, ⁊ locꝰ plage carni reliq̄ equalis: radet homo absqꝫ loco macule, ⁊ includet septem diebus alijs. Si die septimo visa fuerit stetisse plaga i loco suo, nec humilior carne reliq̄, mūdabit eū, lotisqꝫ vestibus suis mūdꝰ erit. Sinaūt post emundationem rursus creuerit macula in cute, nō q̄ret amplius vtrū capillꝰ i flauū colorē sit cōmutatꝰ, qꝝ apte imūdꝰ est. ¶ Porro si steterit macula, ⁊ capilli nigri fuerit, nouerit hoiem sanatū eē, ⁊ ꝙfidēter eū pronuntiet mūdū. Vir siue mulier i cui⁹ cute cādor appuerit, intuebit eos sacerdos. si depbēderit subobscurū albore lucere i cute, sciat nō eē lepra, ſꝫ maculā colōris cādidi, ⁊ hoiem mūdū. Vir de cui⁹ capite capilli fluūt, caluꝰ ⁊ mūdꝰ ē. ⁊ si a frōte ceciderint pili, recaluaster ⁊ mūdꝰ ē. Sinaūt i caluitio siue in recaluatiōe albꝰ vel rufus color fuerit exortꝰ, et hoc sacerdos viderit, ꝙdēnabit eum handdubie lepre, q̄ orta est in caluitio. Quicūqꝫ ergo maculatꝰ fuerit lepra, ⁊ sepatus est ad arbitriū sacerdotis, hēbit vestimenta dissuta, caput nudū, os veste ꝙtectū, ꝙtaminatū ac sordidū se clamabit. Oī tpe q̄ leprosꝰ est ⁊ imūdꝰ, solꝰ hītabit extra castra. Vestis lanea siue linea, q̄ leprā habuerit i stamine atqꝫ subtegmine, aut certe pellis vel qcqd ex pelle ꝙfectū est, si alba vel rufa macula fuerit, infecta lepra reputabit, oñdeturqꝫ sacerdoti. q ꝙsyderatā recludet septē dieb⁹, ⁊ die septimo rursꝰ aspiciēs si depbēderit creuisse, lepra pseuerās est: pollutuz iudicabit vestimētū, ⁊ oī i q̄ fuerit inēta, ⁊ idcirco cōburet flāmis. Qđ si eā viderit nō creuisse, p̄cipiet ⁊ lauabunt id in q̄ lepra est, recludetqꝫ illud septē diebus alijs. Et cū viderit facie qđē pristinā nō reuersaz, nec tū creuisse leprā, imūdū iudicabit, et igne ꝙburet. eo qꝫ infusa sit in superficie vestimēti vel p totū lepra. Sinaūt obscurior fuerit locꝰ lepre postq̄ vestis est lota, abrūpet eum ⁊ a solido diuidet. Qđ si vltra appuerit in his locis, q̄ prius maculata erat lepra volatilis ⁊ vaga: dz igne cōburi. si cessauerit, lauabit aqua ea q̄ pura sunt, ſcđo, ⁊ mūda erūt. Ista ē lex lepre vestimēti lanei et linei, staminis atqꝫ subtegminis, oiscqꝫ supellectilis pellicee, quomodo mundari debeat vel contaminari.

¶ De mundatione leprosi: de sacrificio: et de lepra domus: et de purificatione ipsius. Caput xiij.

A Matth. viij.a. Marci j.d. Luc.v.c.

LOcutusqꝫ ē dñs ad Moysen, dicēs, Hic ē ritꝰ leprosi qñ mūdādꝰ est. Adducet ad sacerdotē, q egressus de castris cū inuenerit leprā esse mūdatā, p̄cipiet ei q purificat vt offerat duos passeres viuos p se, quos vesci licitū est, ⁊ lignū cedrinū vermiculūqꝫ ⁊ hyssopū ⁊ vnū ex passeribꝰ imolari iubebit i vase fictili sup aq̄s viuētes: aliū aūt vinū cū ligno cedrino, ⁊ cocco ⁊ hyssopo tinget in sanguie passeris imolati, q̄ aspget illū q mūdādus est, septies, vt iure purget, ⁊ dimittet passerez viuū, vt in agrū auolet. Cūqꝫ lauerit homo vestimēta sua, radet oēs pilos corpis, ⁊ lauabit aq̄, purificatusqꝫ ingredietur castra ita duntaxat vt maneat extra tabernaculū suum septē dieb⁹, ⁊ die septimo radat capillos capitis, barbāqꝫ ⁊ supcilia, actotiꝰ corpis pilos. Et lotis rursū vestibꝰ ⁊ corpore, die octauo assumet duos agnos imaculatos, ⁊ ouem anniculā absqꝫ macula, ⁊ tres decimas sile in sacrificium q̄ cōsperla sit oleo, ⁊ seorsū olei sextariū. Cūqꝫ sacerdos purificās hoiem statuerit eū, ⁊ hec oia coram dño in ostio tabernaculi testimonij, tollet agnū ⁊ offeret eū pro delicto, oleiqꝫ sextarium. Et oblatis ante dñm oñib⁹, immolabit agnum vbi solet immolari hostia p peccato et holocaustū, id est in loco sancto. Sicut eñ p peccato, ita ⁊ p delicto ad sacerdotez pertinet hostia: sancta sanctoꝝ est. Assumēsqꝫ sacerdos de sanguine hostie, q̄ immolata est p delicto, ponet sup extremum auricule dextre eius q mundat, ⁊ pollices manus dextre ⁊ pedis, ⁊ de olei sextario mittet in manū suā sinistrā, tigetqꝫ digitū dextrū i eo, ⁊ aspget coram dño septies. qđ aūt reliquū est olei in leua manu, fundet sup extremuz auricule dextre eius qui mūdat, ⁊ super pollices manꝰ ac pedis dextri, ⁊ super sanguinem q effusus est pro delicto, ⁊ sup caput eius. Rogabitqꝫ p eo sacerdos coram dño, ⁊ faciet sacrificiū pro peccato. tunc imolabit holocaustū, ⁊ ponet illud in altari cum libamētis suis, et homo rite mūdabit. Quod si pauper est, ⁊ nō pōt manus eius inuenire q̄ dicta sunt pro delicto, assumet agnuz ad oblationem vt roget p eo sacerdos, decimāqꝫ partē simile cōsperse oleo in sacrificiū, ⁊ olei sextarium, duosqꝫ turtures siue duos pullos colūbe, quorum vnus sit p peccato, ⁊ alter in holocaustum, offeretqꝫ ea die octauo purificationis sue sacerdoti ad ostiū tabernaculi testimonij coram dño. qui suscipiens agnū pro delicto ⁊ sextarium olei, leuabit simul: immolatoqꝫ agno, de sanguine eiꝰ ponet super extremū auricule dextre illiꝰ qui mundat, ⁊ super pollices manus eius ac pedis dextri. olei vero ptē mittet in manū suā sinistrā, in quo tingens digitū dextre manus asperget septies coram dño, tangetqꝫ extremum dextre auricule ullius q mundat, ⁊ pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est p delicto: reliquā autem partem olei q̄ est in sinistra manu mittet super caput purificati, vt placet p eo dñm, ⁊ turturē siue pullū colūbe offeret, vnū pro delicto, ⁊ alterum in holocaustū cum libamentis suis. hoc est sacrificiū leprosi, q hꝫe non pōt oia in emundationē sui. Locutusqꝫ est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicens, Cūqꝫ ingressi fueritis terrā Chanaan, quam ego dabo vobis in possessionem, si fuerit plaga lepre in edibus, ibit cui⁹ est domus, nuntians sacerdoti, et dicet, Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille precipiet vt efferātur vniuersa de domo priusquā ingrediatur eā, ⁊ videat vtrum leprosa sit ne immunda fiāt oia que in domo sunt. Intrabitqꝫ postea vt cōsyderet leprā domus: ⁊ cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore siue rubore deformes, et humiliores superficie reliq̄, egredietur ostium domus, ⁊ statim claudet illam septē dieb⁹. reuersusqꝫ die septimo, cōsyderabit eā. si inuenerit creuisse leprā, iubebit erui lapides in quib⁹ lepra est, ⁊ proꝫci eos extra ciuitatē in locū immundum, domū aūt ipsam radi intrinsecus p circuitū, ⁊ spargi puluerē rasure extra vrbē in locū immūdū, lapidesqꝫ alios reponi p his q ablati fuerīt, ⁊ luto alio liniri domū. Sinaūt postq̄ eruti sunt lapides, ⁊ puluis elatus, ⁊ alia terra lita, ingressus sacerdos viderit reuersam leprā, ⁊ parietes respsos maculis, lepra est perseuerās, ⁊ immunda domus: quā statim destruēt, ⁊ lapides eius ac ligna, atqꝫ vniuersum puluerē p̄ciēt extra oppidum in locū immūdū. Qui intrauerit domū q̄ clausa est, immūdus erit vsqꝫ ad vesperū: et q dormierit i ea, ⁊ comederit quippiā, lauabit vestimēta sua. Quod si introiens sacerdos viderit leprā nō creuisse in domo, postquā denuo lita fuerit, purificabit eam reddita sanitate: ⁊ in purificatione eiꝰ sumet duos passeres, lignūqꝫ cedrinū, ⁊ vermiculū atqꝫ hyssoppū: ⁊ immolato vno passere in vase fictili sup aq̄s viuas, tollet lignū cedrinū, ⁊ hyssopuz et coccū ⁊ passerē viuū, ⁊ tinget oia in sanguine passeris immolati, atqꝫ in aquis viuētibus: ⁊ asperget domū septies, purificabitqꝫ eam tā in sanguine passeris, q̄ in aquis viuentibus, ⁊ in passere viuo lignoqꝫ cedrino ⁊ hyssopo atqꝫ vermiculo. Cūqꝫ dimiserit passerem auolare in agrum libere, orabit pro domo, ⁊ iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre ⁊ percussure, lepre vestium et domorū, cicatricis ⁊ erūpentium papularū, lucentis macule ⁊ in varias species colorib⁹ immutatis, vt possit sciri quo tempore mundū qđ, vel immundum sit.

¶ De seminis fluo ⁊ emūdatione: ⁊ de coeūte cū mēstruosa: ⁊ que fluxum sanguinis patitur: ⁊ emūdatione earum. Caput xv.

A LOcutusq̃ ē dñs ad ꝛ̃Moysē ꝛ Aarō, dicēs, Lo
qmini filijs Jsrael, ꝛ dicite eis, Vir q patit fluxū semis, imund⁹ erit. Et tūc iudicabit huic vitio subiacere, cum p singula momēta adhęserit carni ei⁹, atq̃ cōcreuerit sed⁹ humor. Oē stratū in quo dormierit, immūdū erit, ꝛ vbicūq̃ sederit. Si quis hoīm tetigerit lectū ei⁹, lauabit vestimēta sua, ꝛ ipse lotus aqua, immund⁹ erit vsq̃ ad vesperū. Si sederit vbi ille sederat, ꝛ ipse lauabit vestimenta sua, ꝛ lotus aq̃, immūd⁹ erit vsq̃ ad vesperū. Qui tetigerit carnē eius, lauabit vestimēta sua, et ipse lot⁹ aq̃, immūdus erit vsq̃ ad vesperum. Si saliuā huiuscemōi homo iecerit sup eū q mūd⁹ est, lauabit vestimenta sua, ꝛ lot⁹ aq̃ immūd⁹ erit vsq̃ ad vesp̄e. B Sagma sup qō sederit, immundū erit: ꝛ qcqd sub eo fuerit q fluxū seminis patit, pollutū erit vsq̃ ad vesperū. Qui portauerit hor alíquid, lauabit vestimēta sua: ꝛ ipse lot⁹ aq̃, immūd⁹ erit vsq̃ ad vesperū. Quis quē tetigerit qui talis est, nō lotis aū manibus, lauabit vestimēta sua: ꝛ lot⁹ aq̃, immūdus erit vsq̃ ad vesperū. Vas fictile qō tetigerit, confringet: vas aūt ligneū lauabitur aq̃. Si sanat⁹ fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationē sui, ꝛ lotis vestibus ꝛ toto corpe in aquis viuentibus, erit mūdus. Die autem octauo sumet duos turtures aut duos pullos colūbe, ꝛ veniet in cōspectu dñi ad ostium tabernaculi testimonij, dabitq̃ eos sacerdoti, qui faciet vnum pro peccato, ꝛ alterū in holocaustū, rogabitq̃ pro eo corā dño, vt emundet a fluxu seminis sui. Vir de quo egredit semē coitus, lauabit aqua oē corp⁹ suū, ꝛ immūdus erit vsq̃ ad vesp̄e. C Vestē ꝛ pellē quā habuerit, lauabit aq̃, ꝛ immunda erit vsq̃ ad vesperū. ꝛ Mulier cū q̃ coierit, lauabit aq̃, ꝛ immūda erit vsq̃ ad vesp̄e. ꝛ Mulier q̃ redeūte mēse patit fluxus sanguinis, septē dieb⁹ sepabit. Quis q tetigerit eā, immund⁹ erit vsq̃ ad vesperū: ꝛ loc⁹ in q̃ dormierit vel sederit dieb⁹ separationis sue, polluet. Qui tetigerit lectū suū, lauabit vestimēta sua, ꝛ ipse lot⁹ aq̃, immūd⁹ erit vsq̃ ad vesp̄e. Oē vas super qō illa sederit, qcqs attigerit, lauabit vestimenta sua: et ipse lot⁹ aqua, pollut⁹ erit vsq̃ ad vesperū. Si coierit cū ea vir tpe sanguinis mēstrualis, immūd⁹ erit septē dieb⁹: et oē stratū in q̃ dormierit, polluet. ꝛ Mulier q̃ patit multis diebus fluxū sanguinis nō in tpe mēstruali, vl q̃ post mēstruū sanguinē fluere nō cessat, quādiu subiacet huic passioni, immūda erit q̃si sit in tpe menstruo. oē stratū in q̃ dormierit, et vas in quo sederit, pollutū erit, qcūq̃ tetigerit eā, lauabit vestimēta sua: ꝛ ipse lot⁹ aq̃, immūdus erit vsq̃ ad vesp̄e. Si steterit sāguis, ꝛ fluere cessauerit, numerabit septē dies purificatiōis sue, et die octauo offeret pro se sacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum ad ostium tabernaculi testimonij, qui vnū faciet pro peccato, ꝛ alterum in holocaustū, rogabitq̃ p ea corā dño, ꝛ p fluxu īmūditie eius. Docebitis ergo filios Jsrael vt caueāt imūditias, ꝛ non moriant in sordib⁹ suis, cū polluerint tabernaculū meū qō est inter vos. Jsta est lex eius q patit fluxū seminis, ꝛ q polluit coitu, ꝛ que mēstruis tpibus separat, vel q̃ iugi fluit sānguine, ꝛ hominis qui dormierit cum ea.

¶ Quod sacerdos nō in omni tempore ingrediatur sanctuarium: de Capro emissario: de expiatione sanctuarij tabernaculi: et festo expiationis. Caput xvj.

LOcutusq̃ est dñs ad ꝛ̃Moysen post mortē duorū filiorū Aarō, qñ offerētes ignē alienū interfecti sūt, ꝛ p̄cepit ei dicēs, Loq̃re ad Aarō fratrē tuū ne oī tpe īgrediat sanctuariū qō est intra velū corā ppitiatorio q̃ tegit arca, vt non moriat: qr in nube apparebo sup oraculū, nisi hec aū fecerit. Vitulū p peccato offeret, ꝛ arietē in holocaustū. Tunica linea vestietur, feminalibus lineis verēda celabit, accinget zona linea, cidaris lineā īponet capiti. hec em̄ vestimēta sunt sancta, qbus cunctis, cū lot⁹ fuerit, induet. Suscipietq̃ ab vniuersa multitudine filiorū Jsrael duos hircos p peccato, ꝛ vnū arietē in holocaustū. B Cūq̃ obtulerit vitulū, ꝛ orauerit p se ꝛ pro domo sua, duos hircos stare faciet corā dño in ostio tabernaculi testimonij: mittensq̃ sup vtrūq̃ sortē, vnā dño, ꝛ alterā capro emissario, cuius exierit sors dño, offeret illū pro pctō: cuius aūt i caprū emissariū, statuet eū viuū corā dño, vt fundat p̄ces sup eū, ꝛ emittat eū i solitudinē. His rite celebratis, offeret vitulū, ꝛ rogās p se ꝛ p domo sua, immolabit eū. assumptoq̃ thuribulo qō de prunis altaris īpleuerit, ꝛ hauriēs manu cōpositū thymiama in īcēsū, vltra velū intrabit in sctā: vt positis sup ignē aromatib⁹ corā dño, nebula eorū ꝛ vapor opiat oraculū qō ē supra testimoniū, et nō moriat. Tollet q̃z de sanguine vituli, ꝛ aspget digito septies ꝛ ppitiatorij ad orientē. Cūq̃ mactauerit hircū pro pctō ppli, inferet sanguinē ei⁹ ītra velū, sicut p̄ceptū ē de sānguine vituli, vt aspgat e regiōe oraculi, et expiet sanctuariū ab immūditijs filiorū Jsrael, ꝛ a puarication ib⁹ eorū, cunctisq̃ pctis. Juxta hūcritū faciet i tabernaculo testimonij, qō firū ē inter eos in medio sordiū habitatiōis eorū. Nullus hoīm sit in tabernaculo qñ pōtifex sanctuariū ingredit: vt roget pro se ꝛ p domo sua, ꝛ p vniuerso cetu Jsrael, donec egrediat. Cū aūt exierit ad altare qō corā dño ē, oret p se, ꝛ sūptū sānguinē vituli atq̃ hirci fūdat sup cornua ei⁹ p gyrū, aspgēsq̃ digito septies, expiet, ꝛ sctificet illud ab immūditijs filiorū Jsrael. Postq̃ emūdauerit sāctuariū ꝛ tabernaculū ꝛ altare, tūc offerat hircū viuētē, ꝛ posita vtraq̃ manu sup caput eius, cōfiteatur oēs iniqtates filiorū Jsrael, ꝛ vniuersa delicta atq̃ peccata eor: q̃ imprecās capiti eius, emittet illū p hoīem patū, ī desertū. Cūq̃ portauerit hirc⁹ oēs iniqtates eor in terrā solitariā, ꝛ dimissus fuerit i dēserto, reuertet Aarō ī tabernaculū testimonij, ꝛ depositis vestib⁹ qb⁹ prius īdut⁹ erat, cū intraret sanctuariū, relictisq̃ ibi, lauabit carnē suā in loco sācto, induetur q̃ vestib⁹ suis. Et postq̃ egress⁹ obtulerit holocaustū suū ac plebis, rogabit tā p se q̃ p ppl̄o: ꝛ adipem q oblat⁹ est p peccatis, adolebit sup altare. Ille vero q dimiserit caprū emissariū, lauabit vestimēta sua ꝛ corp⁹ aqua, ꝛ sic ingrediet in castra. Vitulū aūt ꝛ hircū q p peccato fuerāt immolati, ꝛ quorū sanguis illat⁹ est in sanctuariū vt expiatio cōpleret, asportabūt foras castra, ꝛ cōburēt igni, tam pelles q̃ carnes eorū ac fimum: ꝛ qcūq̃ cōbusserit ea, lauabit vestimēta sua ꝛ carnes aqua, ꝛ sic ingrediet castra. Eritq̃ vobis hoc legitimū sempiternum. Mense aūt septimo, decima die mēsis affligetis aias vras, nullūq̃ op⁹ facietis, sive indigena sive aduena qui pegrinatur inter vos. In hac die expiatio erit vri atq̃ mūdatio, ab oibus peccatis vris corā dño mundabimini. Sabbatū em̄ requietiōis est, ꝛ affligetis aias vras religione perpetua. Expiabit aūt sacerdos q vnctus fuerit, ꝛ cuius man⁹ initiate sunt vt sacerdotio fungat pro pre suo: induetur q̃ stola linea ꝛ vestib⁹ sanctis, ꝛ expiabit sanctuariū ꝛ tabernaculū testimonij atq̃ altare, sacerdotes q̃z ꝛ vniuersū pplm. Eritq̃ vobis hoc legitimū sempiternū, vt oretis p filijs Jsrael, ꝛ pro cunctis peccatis eorū semel in anno. Fecit igitur sicut p̄ceperat dominus ꝛ Moysi.

¶ Quod non debeant occidere: nisi obtulerint ad ostium tabernaculi: de sanguine offerendo et non manducando: de morticino non manducando. Caput xvij.

LOcutus est dñs ad ꝛ̃Moysen, dicēs, Loq̃re Aarō ꝛ filijs eius ꝛ cūctis filijs Jsrael, dicens ad eos, Jste est sermo quē mādauit dñs, dicēs, Homo qlibet de domo Jsrael, si occiderit bouē aut ouē, sive caprā in castris vel extra castra, ꝛ nō obtulerit ad ostiū tabernaculi oblationem dño, sanguinis reus erit: quasi si sanguinē fuderit, sic peribit de medio ppli sui. Jdeo sacerdoti offerre debēt filij Jsrael hostias suas quas occidunt in agro, vt sanctificent dño añ ostiū tabernaculi testimonij, ꝛ imolēt eas hostias pacificas dño. Fodetq̃ sacerdos sanguinē sup altare dñi ad ostiū tabernaculi testimonij, ꝛ adolebit adipē in odorē suauitatis dño, ꝛ nequaquā vltra īmolabūt hostias suas demonibus, cū quib⁹ fornicati sunt. Legitimū sempiternū erit illis ꝛ posteris eorum. Et ad ipsos dices, Homo de domo Jsrael ꝛ de aduenis q peregrinant apud vos q obtulerit holocaustum sive victimā, ꝛ ad ostiū tabnacli testimonij nō adduxerit eā, vt offerat dño iterībit ō ppl̄o suo. Homo qlibet ō domo Jsrl, ꝛ de aduēis q

peregrinantur

Lev. xvij. a. Hebre. xi. d. ꝛ. x. a Infra xxiij. e.

pegrinant iter vos, si comederit sanguinem, obfirmabo faciē meā ꝫ aīam illi⁹, ꝛ diſpdā eā de pp̄lo ſuo, q⁹ aīa carnis in ſanguine ē: ꝛ ego dedi illū vobis, vt ſup altare meū expietis p aīab⁹ vr̄is, ꝛ ſanguis pro aīe piaculo ſit. Idcirco dixi filijs Iſrael, Omis aīa ex vobis, non comedet ſanguinē, nec ex aduenis q pegrinātur apud vos. Homo qcūq; de filijs Iſrael et de aduenis qui pegrinant apud vos, ſi venatiōe
D atq; aucupio ceperit ferā vel auē, qb⁹ veſci licitū ē, fundat ſanguinē ei⁹, ꝛ operiat illū terra: aīa em̄ omis carnis i ſanguine eſt. Añ dixi filijs Iſrael, Sanguinē vniuerſe carnis non comedetis, q⁹ aīa carnis i ſanguie ē: ꝛ qcūq; comederit illum, interibit. Anima q̄ comederit morticinū vel captū a beſtia, tam de indigenis q̄ de aduenis, lauabit veſtimenta ſua ꝛ ſemetipſum aq̄, ꝛ ꝯtaminat⁹ erit vſq; ad veſperū, ꝛ hoc ordine, mūdus fiet. Quod ſi nō lauerit veſtimenta ſua vel corp⁹, portabit iniquitatem ſuam.

¶ De coitibus illicitis tam de viro q̄ de muliere. Caput xviij.

A LOcutus eſt dn̄s ad Moyſen, dicens, Loquere filijs Iſrael, ꝛ dices ad eos, Ego sū dn̄s de⁹ veſter: iuxta cōſuetudinē terre Egypti i q̄ habitaſtis, nō facietis, ꝛ iuxta morē regiōis Chanaan ad quā ego introducr⁹ sū vos, nō augetis, nec in legitimis eorū ambulabitis. Facietis iudicia mea, ꝛ p̄cepta mea ſeruabitis, ꝛ ambulabitis in eis, ego dn̄s de⁹ veſter. Cuſtodite leges meas atq; iudicia, q̄ faciēs homo, viuet in eis. ego
Roma. x.a. eze.xx.b. gal.iij.b. dn̄s. Omis homo ad p̄ximā ſanguinis ſui nō accedet, vt reuelet turpitudinē eius. ego dn̄s. Turpitudinē p̄ris tui ꝛ turpitudinē m̄ris tue nō diſcooperies. Mater tua eſt, nō reuelabis turpitudinē ei⁹. Turpitudinē vxoris patris tui non diſcooperies. turpitudo em̄ p̄ris tui eſt. Turpitudinem
B ſororis tue ex p̄re ſiue ex m̄re que domi vel foris genita eſt, nō reuelabis. Turpitudinem filie filij tui vel neptis ex filia non reuelabis: quia turpitudo tua, eſt. Tupitudinē filie vxoris patris tui, quā pepit p̄ri tuo, et eſt ſoror tua, non reuelabis. Turpitudinem ſororis p̄ris tui nō diſcooperies: q⁹ caro eſt p̄ris tui. Turpitudinē ſororis m̄ris tue non reuelabis: eo q⁹ caro ſit matris tue. Turpitudinem patrui tui nō reuelabis, nec accedes ad vxorē ei⁹ q̄ tibi affinitate ꝯiungit. Tur-
C pitudinē nurus tue nō reuelabis, q⁹ vxor filij tui eſt: nec diſcooperies ignominiā eius. Et vxorē fratris ſui nullus acciat. Turpitudinē vxoris fratris tui nō reuelabis: quia turpitudo fratris tui eſt. Turpitudinem vxoris tue ꝛ filie eius nō reuelabis. Filiam filij ei⁹, ꝛ filiā filie illi⁹ nō ſumes, vt reueles ignominiā ei⁹, q⁹ caro illius ſunt, ꝛ talis coit⁹ ĩceſtus eſt. Sororē vxoris tue in pellicatū illi⁹ non accipies, nec reuelabis turpitudinē eius adhuc illa viuēte. Ad mulierē q̄ patit menſtrua nō accedes, nec reuelabis feditatē ei⁹. Cum
iij. Reg. xviij.e. vxore proximi tui nō coibis, nec ſeminis cōmiſtiōe maculaberis. De ſemine tuo nō dabis vt cōſecret idolo Moloch, nec pollues nomen dei tui. ego dn̄s. Cū maſculo nō commiſceatis coitu femineo, q⁹ abomiatio ē. Cū oi pecore nō coibis, nec maculaberis cū eo. Mulier nō ſuccūbet iumento, nec miſcebit ei: q⁹ ſcel⁹ eſt. Nec polluamini in oībus his qb⁹ cōtaminate ſunt vniuerſe gētes, qs ego eijciā añ ꝯſpectū veſtrū, ꝛ qbus polluta ē terra: cui⁹ ego ſcelera viſitabo, vt euomat habitatores ſuos. Cuſtodite legitima mea atq; iudicia, ꝛ nō faciatis ex oībus abominationib⁹ iſtis, tam indigena q̄ colonus q pegrinat apud vos. Oēs em̄ execratiōes iſtas fecerunt accole terre, q fuerūt añ vos, ꝛ polluerūt eā. Cauete ergo ne ꝛ vos ſil̄r euomat, cuj paria feceritis, ſicut euomuit gentē q̄ fuit añ vos. Omis aīa q̄ fecerit de abominationibus his qppiā, peribit de medio pp̄li ſui. Cuſtodite mandata mea. Nolite facere que fecerunt hi qui fuerūt ante vos, ꝛ ne polluamini in eis. ego dominus deus veſter.

¶ De ſanctitate: de patre metuendo: de ſabbatho: de idolis fugiendis: de hoſtia pacificorum quādo edenda ſit: de metētibus ſegetes: de colligentibus in vinea: de furto: de mēdacio: de periurio: de opere mercennarij: de non maledicendo ſurdo: de perſona pauperis: de iuſto iudicio: nec criminatore: nec cōtra ſanguinem proximi non querere vltionem: de commixtione duorum generum: de diuerſis ſemine et veſte: de eo qui coit cū ancilla: de preputijs arborum: de pomis: de augurijs. de ſomnijs de coma vel barba non tondenda. de filia non proſternenda. de ariolis ꝛ magis: de cano capite. de aduena: de ſtatera de pondere. de modio et ſextario. Caput xix.

A LOcutus eſt dominus ad Moyſen, dicens, Loquere ad omnem cetum filiorum Iſrael, et dices ad eos: Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum dominus deus veſter. Unuſquiſq; patrem ſuū et matrem ſuam timeat. Sabbatha mea cuſtodite. ego dominus deus veſter. Nolite conuerti ad idola, nec deos conflatiles faciatis vobis. ego dominus deus veſter. Si immo
A j.pet.j.c. laueritis hoſtiā pacificorum domino vt ſit placabilis, eo die quo fuerit immolata, comedetis eā, ꝛ die altero: quicquid autem reſiduū fuerit in diem tertiū, igne comburetis. ſi qs
B poſt biduum comederit ex ea, prophanus erit ꝛ impietatis reus: portabitq; iniquitatem ſuā, q⁹ ſanctū domini polluit, ꝛ peribit aīa illa de populo ſuo. Cumq; meſſueris ſegetes
Infra xxiij. d. terre tue, nō tondebis vſq; ad ſolum ſuperficiē terre: nec remanentes ſpicas colliges, neq; in vinea tua racemos ꝛ grana decidentia cōgregabis, ſed pauperibus ꝛ peregrinis carpenda dimittes. ego dn̄s de⁹ veſter. Nō facietis furtū, non mentiemini, nec decipiet vnuſq;q; p̄ximum ſuū. Nō periurabis in noīe meo, nec pollues nomē dei tui: ego dn̄s. Non
C exo.xx.b Deu.v.b Eccl.x.a. Deutero. xxiij. c. tob.iij.c. Deu.j.c. ꝛ xvj.d. Jac.ij.a. facies calūniā p̄timo tuo, nec vi opprimes eum. Nō morabitur opus mercēnarij tui apud te vſq; mane. Nō maledices ſurdo, nec cor̄ ceco pones offendiculū: ſed timebis dominū deū tuū, q⁹ ego ſum dn̄s. Non facies q̄ iniquum eſt, nec iniuſte iudicabis. Nō cōſyderes perſonā pauperis, nec honores vultū potentis. Juſte iudica p̄timo tuo. Nō eris criminator, nec ſuſurro in pp̄lis. Nō ſtabis ꝫ ſanguinem proximi tui, ego dn̄s. Nō oderis fratrē tuū in corde tuo, ſed publice argue eū, ne habeas ſup illo peccatū. Non q̄ras vltionē, nec memor eris iniurie ciuium tuorū. Diliges amicum
D Prouer. xviij. e. j.to.ij. b. et.iij.c. Eccl.xix. b. tuum ſicut teipſum. ego dn̄s. Leges meas cuſtodite. Jumenta tua non facies coire cū alterius generis animamtibus. Agrum tuum non ſeres diuerſo ſemine. Veſte q̄ ex duob⁹ texta eſt, nō indueris. Homo ſi dormierit cū muliere coitu
E Matth. xviij.b. Luce xvij.a. mat.v.g. ꝛ.xxij. d. ro.xiij.c. gal.v. c. Jac.ij.b. ſeminis, que ſit ancilla etiā nobilis, ꝛ tñ p̄tio non redempta, nec libertate donata: vapulabūt ambo, ꝛ nō morient, q⁹ non fuit libera. pro delicto autem ſuo offeret domino ad oſtium tabernaculi teſtimonij arietē, orabitq; pro eo ſacerdos ꝛ pro peccato ei⁹ coram domino, ꝛ reꝓpitiabitur ei, dimittetur̄q; peccatū. Quando ingreſſi fueritis terram, et plantaueritis in ea ligna pomifera, auferetis p̄putia eorum. Poma que geminant, immunda erūt vobis, nec edetis ex eis. Quarto autem anno omnis fructus eorū ſanctificabitur laudabilis domino. Quinto autem anno comedetis fructus, congregantes poma que proferunt. ego dominus deus veſter. Non comedetis cum ſanguine. Nō augurabimini, nec obſeruabitis ſomnia, neq; in rotundum attō debitis comam, nec radetis barbam. Et ſuper mortuo nō incidetis carnes veſtras, neq; figuras aliquas, aut ſtigmata facietis vobis. ego dominus. Ne proſtituas filias tuam, ne cōtaminetur terra, ꝛ impleatur piaculo. Sabbatha mea cuſtodite, et ſanctuariū meū metuite. ego dn̄s. Nō declinetis ad Magos, nec ab ariolis aliqd ſciſcitemini, vt polluamini ꝓ eos. ego dn̄s de⁹ veſter. Cor̄ cano capite ꝫſur-
F

B Exodi xxj.c.

ge & honora ꝑsonā senis: & time dñm deū tuū. ego sum dñs. Si habitauerit aduena ī tra vra, & morat⁹ fuerit iter vos, nō exprobrabitis ei: sz sit iter vos q̄si idigena, & diligetis eum q̄si vosmetipsos. fuistis enī & vos aduene in terra Egypti. ego dñs de⁹ vester. ¶Nolite facere inīquū aliqd in iudicio, in regula, ī pōdere, ī mēsura. Statera iusta, & eq̄ sint pondera, iustus modi⁹, equusq; sextari⁹. ego dñs de⁹ vester, q̄ eduxi vos de terra Egypti. Custodite oīa ꝓcepta mea, & vniuersa iudicia, & facite ea. ego dominus.

¶De morte puniendis. i. dandis de semine suo Moloch: maledicens patri vel matri: mechus dormiens cum nouerca nurui: q̄ coit cum masculo coitu femineo ambo morīuntur: matrez ducēs sup filiā: coiens cū iumēto vir vel mulier: cū sorore & cum matertera vxore patris: cum mēstruata: non ambulandū ī legitimis nationum. terra lactis & melis dabitur: de separando immundo a mundo: pythones debent mori. Caput xx.

A Supra xviij.c.

LOcutusq; est dñs ad Moysen dicēs, Hec loq̄ris filijs Israel, Homo de filijs Israel, & de aduenis q̄ habitāt in Israel, si q̄s dederit de semīe suo idolo Moloch, morte morīat. ppl⁹ terre lapidabit eū, & ego ponā faciē meā ꝟ illū, succidāq; eū de medio ppli sui, eo q̄ dederit de semine suo Moloch, & ꝓtaminauerit sanctuariū meū, ac polluerit nomen sanctū meum. Q ō si negligēs ppl⁹ terre, & q̄si puipēdēs imperiū meū, dimiserit hoiem q̄ dedit de semine suo Moloch, nec voluerit eū occidere: ponā faciē meā sup hoiem illū, & cognationem eius, succidāq; & ipm, & oēs q̄ ꝓsenserūt ei vt fornicarēt cū Moloch, de medio ppli sui. Alia q̄ declinauerit ad magos & ariolos, & fornicata fuerit cū eis, ponā faciē meā ꝟ eaz, et interficiā illā de medio ppli sui. Sāctificamini, & estote sancti, q⁹ & ego sanct⁹ sū dñs de⁹ vester. Custodite ꝓcepta mea & facite ea: Ego dñs q̄ sanctifico vos. Qui maledixerit pri suo, aut mri, morte morīat. pri mriq; q̄ maledixerit, sanguis ei⁹ sit sup eū. Si mechat⁹ q̄s fuerit cū vxore alteri⁹, et adulteriū ꝓpetrauerit cū cōiuge ꝓximi sui, morte morīant & mech⁹ & adultera. Qui dormierit cū nouerca sua, & reuelauerit ignominiā pris sui, morte morīant ābo. sanguis eorū sit sup eos. Si q̄s dormierit cū nuru sua, vterq; morīat, q⁹ scel⁹ opati sūt. sāguis eorū sit sup eos. Qui dormierit cū masculo coitu femineo, vterq; opat⁹ est nefas, morte morīant. sit sanguis eor⁹ sup eos. Qui supra vxorē filiā, duxerit matrē ei⁹, scel⁹ opat⁹ ē: viu⁹ ardebit cū eis, nec pmanebit tīn nefas in medio vri. Qui cū iumēto & pecore coierit, morte morīat: pec⁹ q̄z occidite. Mulier q̄ succubuerit cuilibet iumēto, simul interficiet cū eo. sanguis eorū sit sup eos. Qui accepit sororē suā filiā pris sui, vel filiā mris sue, & viderit turpitudinē ei⁹, illaq; ꝟspexerit frīs ignominiā: nefariā rē opati sunt, occident ī ꝟspectu ppli, eo q̄ turpitudinē suā mutuo reuelauerint, & portabūt iniquitatē suā. Qui coierit cū muliere in fluxu mēstruo, & reuelauerit turpitudinē ei⁹, ipaq; aperuerit fontē sāguis sui, interficient ābo de medio ppli sui. Turpitudinē mris tere, & amite tue non discoopies. q̄ hoc fecerit, ignominiā carnis sue nudauit, portabūt ambo iniqtatem suā. Qui coierit cū vxore patrui, vel auunculi sui, & reuelauerit ignominiā cognationis sue, portabunt ambo peccatū suū: absq; liberis morient. Qui duxerit vxorem fratris sui, rem facit illicitā, turpitudinem fratris sui reuelauit: absq; liberis erūt. Custodite leges meas, atq; iudicia & facite ea, ne & vos euomat terra quā intraturi estis & habitaturi. Nolite ambulare in legitimis nationū, q̄s ego expulsur⁹ sum aī vos. Oia enī hec fecerūt, & abominat⁹ sū eas. Vobis aūt loquor, Possidete terrā eorū, quā dabo vobis ī hereditatē, terrā fluentē lacte & melle. ego dñs de⁹ vester, qui separaui vos a ceteris ppl⁹is. Separate ergo & vos iumentum mūdū ab imūdo, & auē mūdā ab imūda, ne polluatis aīas vras in pecore & auib⁹, & cūctis q̄ moueñt ī terra, & q̄ vobis oñdi esse polluta. Eritis mihi sancti q⁹ sctūs sum ego dñs, & separaui vos a ceteris ppl⁹is, vt essetis mei. Vir siue mlier, in quibus pythonicus, vel diuinationis fuerit spūs, morte morīant, lapidib⁹ obruēt eos: sanguis eorū sit super illos.

¶Non contaminetur sacerdos super mortuos: nec radent caput si ue barbam: nō scissurā in carnibus suis: non de scorto et prostibulo. viduā vel repudiatam sordidam: sed virginem de populo suo ducet vxorem: de filia sacerdotis & pontificis: de semine Aaron habēs maculam non offerat aliquid in sanctuario. Cap. xxi.

A

OLocut⁹ q̄z dñs ad Moysen, Loquere ad sacerdotes filios Aaron, & dices ad eos, Ne cōtaminet sacerdos ī mortib⁹ cuiū suoz, nisi tm̄ in cōsanguineis, ac ꝓpinquis, id est sup ꝑem & matrē & filiū & filiā, ffrem q̄z & sororē virginē, q̄ nō est nupta viro, sed nec in principe ppli sui cōtaminabit. Nō radent caput, nec barbā, neq; in carnib⁹ suis facient inscisſuras. Sancti erunt deo suo & nō polluēt nomē ei⁹. Incensum enī dñi, et panes dei sui offerūt, & iō sancti erunt. Scortū & vile ꝓstibulū non ducet vxorē. nec eā q̄ repudiata est a marito: q⁹ cōsecrat⁹ est deo suo, & panes ꝓpositionis offert. Sit ergo sanctus, q⁹ et ego sanct⁹ sum dñs, q̄ sanctifico vos. Sacerdotis filia dep̄re hēsa si fuerit in stupro, & violauerit nomen ꝑris sui, flāmis exuret. Pontifex, id est sacerdos maxim⁹ iter frēs suos, super cui⁹ caput fusum est vnctiōis oleū, & cui⁹ man⁹ in sacerdotio ꝟsecrate sunt, vestitusq; est sanctis vestib⁹, caput suum non discooperiet, vestimēta sua non scindet, & ad oēm mortuū nō ingredieť oīno. sup ꝑe q̄z suo, & matre nō cōtaminabit, nec egredieť de sanctis ne polluat sanctuarium dei sui, q⁹ oleū sancte vnctionis dei sui sup eū est. ego dñs. Virginē ducet vxorē: viduā aūt & repudiatā, & sordidā, atq; meretricē nō accipiet: sz puellā de ppl⁹o suo, ne cōmisceat stirpē generis sui vulgo gētis sue: q⁹ ego dñs q̄ sanctifico eū. Locutusq; ē dñs ad Moysen, dicēs, Loquere ad Aarō, Homo de semine tuo ꝑ familias suas q̄ habuerit maculā, non offeret panes deo suo, nec accedet ad ministeriū ei⁹: si cecus fuerit, si claud⁹, si vel puo vel grandi vl torto naso, si fracto pede, si manu, si gibb⁹, si lippus, si albuginē hns in oculo, si iugē scabiē, si ipetiginē in corpe, vel hernios⁹. Oīs q̄ habuerit maculā de semīe Aarō sacerdotis: nō accedet offerre hostias dño, nec panes deo suo: vesceť tm̄ panibus q̄ offerunť in sanctuario, ita tm̄ ut ītra velū nō ingrediat, nec accedat ad altare, q⁹ maculā hz & cōtaminare nō dz sanctuariū meū. Ego dñs q̄ sctifico eos. Locut⁹ ē q̄ moyses ad Aaron, & ad filios ei⁹, & ad oēz Isrl cūcta q̄ fuerāt sibi ꝓperata.

C

Ezechi. xliij.f.

D

¶De comedentibus sanctificata: non leprosus: non immundus ex contractu: non alienigena: non mercennarius: non filia nupta: sz nec in domum patris reuersa comedens per ignorantiam: de capto a bestia: de munditia animalum que offerri possunt: nihil de manu alienigene est offerendum: animal quod est vel contritis testiculis vel consis: vel fractis: vel ablatis non debet nec potest offerri domino: animal ante octauum diem natiuitatis offerri non debet: hostia ꝓ gratiarum actione comedendo. Caput xxij.

A

LOcut⁹ q̄z est dñs ad Moysen, dicēs, Loquere ad Aarō & ad filios ei⁹ vt caueāt ab his q̄ consecrata sūt filiorū Israel, & nō cōtaminēt nomē sanctificatorū mihi, q̄ ipsi offerūt. ego dñs. Dic ad eos, & ad posteros eor⁹, Oīs homo q̄ accesserit de stirpe vestra ad ea q̄ cōsecrata sunt, & q̄ obtulerūt filij Israel dño, in quo est imūditia, peribit coram dño. ego sum dñs. Homo de semine aaron q̄ fuerit leprosus, aut patiens fluxū seminis, nō vesceť de his q̄ sanctificata sunt mihi, donec saneť. Qui tetigerit imūdū sup mortuo, et ex q̄ egredieť semē q̄si coit⁹, et q̄ tangit reptile, & quodlibet imūdū, cui⁹ tact⁹ est sordid⁹, immūdus erit vsq; ad vesperū, & nō vesceť his q̄ sanctificata sunt: sz cū lauerit carnē suā aq̄, & occubuerit sol: tunc mūdatus vesceť de sanctificatis, q⁹ cib⁹ illi⁹ est. Mortuū et captū a bestia nō comedēt, nec polluenť in eis. ego dñs. Custodiāt ꝓcepta mea, vt nō subiaceant peccato & moriantur in sanctuario, cū polluerint illud. ego dominus qui sanctifico eos. Oīs alienigena non comedet de sanctificatis, inquilinus sacerdotis, et mercennarius non vescentur ex eis. quem autem sacerdos emerit, & qui vernaculus dom⁹ eius fuerit, hi comedent ex eis. si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit: de his que sanctificata sunt, et de primitijs non vescetur. sinautem vidua, vel repudiata, et absq; liberis reuersa fuerit ad domū ꝑris sui: sicut puella consuuerat, alet cibis ꝑris sui. Oīs alienigēa comedēdi ex eis nō

B Exodi xxij.d. Ezechi. xliij.g.

hz ptātem.

B Johan. viij.a. Deuter. xxij.c.

C

D

Deute. xviij.b. j. Reguz xxviij.b.

hz ptãtẽ. Qui comederit de ſanctificatis p ignorantiã, addet qntã ptẽ cũ eo qõ comedit, ꝛ dabit ſacerdoti i ſanctuariũ. Nec cõtaminabũt ſanctificata filiorũ Iſrael, q̃ offerunt dño: ne forte ſuſtineant iniqtatẽ delicti ſui, cũ ſanctificata comederint. ego dñs q ſanctifico eos. Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicẽs, Loq̃re ad Aaron, ꝛ filios ei⁹ ꝛ ad oẽs filios Iſrael, diceſq; ad eos: Homo de domo Iſrael, et de aduenis q habitãt apũd vos, q obtulerit oblationẽ ſuã, vel vota ſoluẽs: vel ſpõte offerẽs, qcqd illud obtulerit in holocauſtũ dñi, vt auferat̃ pvos, maſcul⁹ imaculat⁹ erit ex bob⁹, et ex ouibus, ꝛ ex capris: ſi maculã habuerit non offeretis, neq; erit acceptabile. Homo q obtulerit victimã pacificorũ dño, vel vota ſoluẽs, vel ſpõte offerẽs, tam de bobus q̃ de ouib⁹, imaculatũ offeret, vt acceptabile ſit: oĩs macula nõ erit in eo. Si cecũ fuerit, ſi fractũ, ſi cicatricẽ hñs, ſi papulas, aut ſcabiẽ, aut impetiginẽ: non offeretis ea dño, nec adolebitis ex eis ſup altare dñi. Bouẽ ꝛ ouẽ aure ꝛ cauda amputatis, voluntarie offerre potes, votũ aũt ex ĩjs ſolui nõ põt. Oẽ aial q̃ vlgtritis, vltunſis, vel ſectis ablatiſq; teſticulis ẽ, nõ offeretis dño, ꝛ in terra vra hoc ꝓfino ne facietis. De manu alienigene nõ offeretis panes deo vro, ꝛ qcqd aliud dare voluerit: q̃ corrupta, ꝛ maculata ſũt oia, nõ ſuſcipietis ea. Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicẽs, Bos, ouis, ꝛ capra cũ genita fuerint, ſeptẽ dieb⁹ erunt ſub vbere mris ſue: die aũt octauo, ꝛ deinceps offerri poterit dño. Si ue illa bos, ſiue ouis, nõ immolabunt vna die cũ fetibus ſuis. Si immolaueritis hoſtiã p gratã actiõe dño, vt poſſit eẽ placabilis: eodẽ die comedetis ea, nõ remanebit qcquã in mane alteri⁹ diei. ego dñs. Cuſtodite mandata mea, ꝛ facite ea. ego dñs. Ne polluatis nomẽ meũ ſanctũ, vt ſanctificer ĩ medio filiorũ Iſrael. Ego dñs, q ſanctifico vos, ꝛ eduxi de terra Egypti, vt eſſem vobis in deum. ego dominus.

¶ De feſtiuitatibus: de celebratione paſche: pẽtecoſtes: de tribus ſolennitatibus ſeptembris: ſcz de feſto tubarum: expiationis: tabernaculorum: de ſpicis remanentibus. Cap. xxiij.

Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicẽs, Loq̃re filijs Iſrael, ꝛ dices ad eos, Hę ſũt ferie dñi, q̃s vocabitis ſãctas. Sex dieb⁹ facietis opus: dies ſeptim⁹, q; ſabbathi reqes eſt, vocabit̃ ſanct⁹. oẽ op⁹ nõ facietis i eo. ſabbathũ dñi eſt in cũctis hĩtationibus vris. Hę ſunt ergo ferie dñi ſancte, q̃s celebrare debetis tpib⁹ ſuis. Mẽſe primo, q̃rtadecĩa die mẽſis ad veſpe, phaſe dñi eſt: ꝛ qntadecima die mẽſis hui⁹ ſolennitas azymorũ dñi eſt. Septẽ dieb⁹ azyma comedetis. dies primus erit vobis celeberrim⁹, ſctũſq;: oẽ op⁹ ſeruile nõ facietis in eo, ſed offeretis ſacrificiũ in ignẽ dño ſeptem diebus. dies aũt ſeptim⁹ erit celebrior ꝛ ſanctior, nullũq; ſeruile op⁹ facietis in eo. Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicẽs, Loquere filijs Iſrael, ꝛ dices ad eos, Cũ ingreſſi fueritis terram quã ego dabo vobis, ꝛ meſſueritis ſegetẽ, feretis manipulos ſpicarũ primitias meſſis vre ad ſacerdotẽ. q̃ elevabit faſciculum coram dño, vt acceptabile ſit p vobis altero die ſabbathi, ꝛ ſanctificabit illũ. atq; in eodẽ die q̃ manipulus cõſecrat̃, cedet̃ agn⁹ immaculat⁹ anniculus in holocauſtum dñi, ꝛ libamẽta offerent̃ cũ eo due decime ſile cõſperſe oleo in incẽſum dñi, odorẽq; ſuauiſſimum: liba quoq; vini quarta ps hin. Panẽ, ꝛ polẽtã, ꝛ pultes non comedetis ex ſegete vſq; ad diẽ q̃ offeretis ex ea deo vro. Preceptũ eſt ſempiternũ in gñationib⁹, cunctiſq; habitaculis vris. Numerabitis ergo ab altero die ſabbathi in q̃ obtuliſtis manipulum primitiarũ ſeptẽ hebdomadas plenas, vſq; ad alteraz diẽ expletiõis hebdomade ſeptie, id eſt qnquaginta dies: ꝛ ſic offeretis ſacrificiũ nouũ dño ex oib⁹ habitaculis veſtris, panes primitiarũ duos de duab⁹ decimis ſile fermẽtate, quos coquetis in primitias dñi. Offeretiſq; cum panibus ſeptẽ agnos immaculatos anniculos, ꝛ vitulũ de armẽto vnũ, ꝛ arietes duos, ꝛ erũt in holocauſtũ cũ libamentis ſuis, in odorẽ ſuauiſſimũ dño. ꝓ facietis ꝛ hircũ pro peccato, duoſq; agnos anniculos hoſtias pacificor. Cũq; eleuauerit eos ſacerdos cũ pamb⁹ primitiarũ coram dño, cedent in vſum eius. Et vocabitis hũc diẽ celeberrimũ, atq; ſanctiſſimũ, oẽ opus ſeruile non facietis in eo. Legitimum ſempiternũ erit in cũctis habitaculis, ꝛ gñationibus vris. Poſtquã aũt meſſueritis ſegetẽ terre veſtre, non ſecabitis eã vſq; ad ſolũ: nec remanẽtes ſpicas colligetis, ſed paupibus ꝛ peregrinis dimittetis eas. ego ſum dñs deus veſter. Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicens, Loquere filijs Iſrael, Menſe ſeptimo prima die mẽſis erit vobis ſabbathũ memoriale, clangentibus tubis, ꝛ vocabit̃ ſanctũ: oẽ op⁹ ſeruile non facietis in eo, ꝛ offeretis holocauſtum dño. Locutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicẽs, Decimo die mẽſis huius ſeptimi, dies expiationũ erit celeberrim⁹, ꝛ vocabitur ſanctus: affligetiſq; aĩas veſtras in eo, et offeretis holocauſtũ dño. oẽ opus ſeruile non facietis in tẽpore diei huius: quia dies propitiationis eſt, vt ꝓpitiet̃ vobis dñs deus veſter. Oĩs aĩa que afflicta non fuerit die hac, peribit de populis ſuis: ꝛ q̃ opis qppiã fecerit, delebo eaz de pplo ſuo. Nihil q̃ opis facietis in eo: legitimũ ſempiternũ erit vobis in cunctis gñationib⁹, ꝛ habitatiõibus veſtris. ſabbathũ requietionis eſt, ꝛ affligetis aĩas veſtras. Die nono menſis a veſpere vſq; ad veſperũ celebrabitis ſabbatha veſtra. Et locutus eſt dñs ad Moyſen, dicens, Loquere filijs Iſrael. Et quintodecimo die mẽſis hui⁹ ſeptimi erũt ferie tabernaculorũ ſeptẽ diebus dño. dies primus vocabitur celeberrimus atq; ſanctiſſimus, oẽ op⁹ ſeruile nõ facietis in eo, ꝛ ſeptem diebus offeretis holocauſta dño. dies quoq; octauus erit celeberrim⁹ atq; ſanctiſſim⁹, ꝛ offeretis holocauſtum dño: eſt enĩ cetus atq; collecte: oẽ opus ſeruile nõ facietis in ea. Hę ſunt ferie dñi, q̃s vocabitis celeberrimas atq; ſanctiſſimas, offeretiſq; in eis oblatiões domino holocauſta ꝛ libamẽta iuxta ritũ vniuſcuiuſq; diei, exceptis ſabbathis domini, doniſq; vris, ꝛ q̃ offeretis ex voto, vel q̃ ſponte tribuetis dño. Quintodecimo ergo die mẽſis ſeptimi, qñ congregaueritis oẽs fructus terre vre, celebrabitis ferias domini ſeptẽ dieb⁹. Die primo ꝛ die octauo erit ſabbathũ, id ẽ reqes. Sumetiſq; vobis die primo fruct⁹ arboris pulcherrime, ſpatulaſq; palmaꝝ, ꝛ ramos ligni dẽſarũ frondiũ, ꝛ ſalices de torrente, ꝛ letabimini coram dño deo vro: celebrabitiſq; ſolennitatem eius ſeptẽ dieb⁹ p annum. legitimum ſempiternum erit in gñationib⁹ veſtris. Menſe ſeptimo feſta celebrabitis, ꝛ habitabitis in vmbraculis ſeptẽ diebus. Omis q de genere eſt Iſrael manebit in tabernaculis, vt diſcant poſteri veſtri q⁹ in tabernaculis habitare fecerim filios Iſrael, cuz educerẽ eos de terra Egypti. ego dñs de⁹ veſter. Locutuſq; eſt Moyſes ſup ſolennitatibus dñi ad filios Iſrael.

¶ Interpoſitio de oleo lucernarum: de panibus propoſitionis: de pena blaſphemi: de pena talionis: ꝛ equum in dicium debet eſſe: ſiue ſit ciuis: ſiue peregrinus. Caput xxiiij.

Et locutus eſt dñs ad Moyſen, dicens, Precipe filijs Iſrael, vt afferãt tibi oleũ de oliuis puriſſimũ ac lucidũ, ad q̃nãdas lucernas iugit. Extra velũ teſtimonij in tabernaculo federis, ponet eas Aarõ a veſpe vſq; in mane coram dño, cultu ritu⁹q; perpetuo in gñatiõib⁹ vris. Sup cãdelabrũ mũdiſſimũ ponent̃ ſemp ĩ ſpectu dñi. Accipies ſimilã, ꝛ coques ex ea duodecim panes, q ſinguli hẽbũt duas decimas: quorũ ſenos altrinſec⁹ ſup mẽſam puriſſimã coram dño ſtatues, ꝛ pones ſup eos thus lucidiſſimũ, vt ſit panis in monimẽtum oblatiõis dñi. Per ſingula ſabbatha mutabuntur coram dño ſuſcepti a filijs Iſrael federe ſempiterno: eruntq; Aarõ ꝛ filiorũ ei⁹, vt comedãt eos i loco ſancto: q; ſanctuz ſanctorũ eſt de ſacrificijs dñi iure ꝓpetuo. Ecce aũt egreſſ⁹ fili⁹ mlieris Iſraelitidis, quẽ pepererat de viro Egyptio inter filios Iſrl, iurgat⁹ ẽ i caſtris cũ viro Iſraelite. Cũq; blaſphemaſſet nomẽ dñi ꝛ maledixiſſet ei, adduct⁹ eſt ad Moyſen. Vocabat̃ aũt mr eius Salumith filia Dabri de tribu Dan. Miſerũtq; eũ in carcerẽ, donec noſſent qd iubere t dñs. Qui locut⁹ ẽ ad Moyſen, dicens, Educ blaſphemũ extra caſtra, ꝛ ponãt oẽs q audierũt man⁹ ſuas ſup caput eius, et lapidet eũ ppls vniuerſus. Et ad filios Iſrael loqueris, Homo q maledixerit deo ſuo, portabit peccatuz ſuum: ꝛ q blaſphemauerit nomen dñi, morte morietur. la-

Deuter. xv.d. Eccle. xxxv.b.

Supra xxvj g. Hume. xxix.b.

Supra xxi.b.

exo. xij.c. Numeri xxvũ.c.

pidibus opprimet eum ois multitudo, siue ille ciuis siue pegrinus fuerit. Qui blasphemauerit nomen domini, morte moriat. Qui percusserit & occiderit hoiez, morte moriatur. Qui pcusserit aial, reddet vicariū, id est aiam pro aia. Qui irrogauerit maculā cuilibet ciuium suoꝝ: sicut fecit, sic fiet ei, fractura p fractura, oculū p oculo, dentem p dente restituet. qlē inflixerit maculā, talē sustinere coget. Qui percusserit iumentū, reddet aliud. Qui pcusserit hoiem, punief. Eq̄ iudiciū sit inter vos, siue peregrinus, siue ciuis peccauerit: q̄ ego sum dñs deus vester. Locutusq; est Moyses ad filios Israel, & eduxerunt eū qui blasphemauerat, extra castra, ac lapidibus oppresserunt. Fecerūtq; filij Israel sicut preceperat dominus Moysi.

exo.xxi. b.

D Mat.v.f. exo.xxi.c Deuter. xix.d.

¶ De sabbatho anni septimi & anni iubilei: de redditu possessionuꝫ: q̄ terra non vendatur in perpetuum: de lege domoꝝ: nō recipiāt vsuram: habeant q̄ seruos & ancillas: de alijs nationibus: de fratre vendente se redimendo. Caput. xxv.

A Locutusq; est dñs ad Moysen in monte Sinai, dicens. Loquere filijs Israel, & dices ad eos, Quādo ingressi fueritis terrā quā ego dabo vobis sabbathizet sabbathum dño. Sex annis seres agrū tuū, & sex annis putabis vineā tuā, colligesq; fructus eius. septimo aūt anno sabbathū erit terre requietionis dñi, agrū nō seres, & vineā nō putabis. Que sponte gignet humus, nō metes: & vuas primitiarū tuarū non colliges q̄si vindemiā: annus em̄ requietionis terre est. sꝫ erunt vobis in cibum, tibi & seruo tuo, ancille tue & mercennario tuo, & aduene qui peregrinat apud te: iumentis tuis & pecoribus oia q̄ nascunt, ꝓbebūt cibū. Numerabis q̄ꝫ tibi septē hebdomadas annoꝝ, id est septies septem. q̄ simul faciunt q̄draginta nouē: & clanges buccina mēse septio, decima die mēsis, ppitiationis tpe in vniuersa terra vra. Sanctificabisq; annū qnquagesimū, & vocabis remissionē cunctis habitatoribꝰ terre vre, ipse est em̄ iubileus. Reuertet homo ad possessionē suā, & vnusq̄sq; rediet ad familiā pristinam: q̄ iubileꝰ est & qnquagesimꝰ annus. Nō seretis atq; metetis spōte in agro nascentia, & primitias vindemie nō colligetis, ob sanctificationē iubilei, sed statim oblata comedetis. Anno iubilei rediet oēs ad possessiones suas. Qū vendes q̄ppiā ciui tuo, vel emes ab eo, ne cōtristes fratrē tuum, sed iuxta numerū annoꝝ iubilei emes ab eo, & iuxta supputationē frugum vendet tibi. Quanto plures anni remanserint post iubileum tanto crescet & ptiū: quāto minus tpis numerueris, tanto minoris & emptio cōstabit. tps em̄ frugū vendet tibi. Nolite affligere cōtribules vestros, sed timeat vnusq̄sq; deū suū, q̄ ego dñs deus vester. Facite precepta mea, & iudicia custodite, & iplete ea, vt habitare possitis in terra absq; vllo pauore, & gignat vobis humꝰ fructꝰ suos, q̄bus vescamini vsq; ad saturitatē, nulliꝰ ipetū formidātes. Qō si dixeritis, Quid comedemꝰ anno septio, si nō seuerimus, neq; collegerimꝰ fruges nras? Dabo bñdictionē meā vobis anno sexto, & faciet fructꝰ triū ānoꝝ, seretisq; anno octauo, & comedetis veteres fruges vsq; ad nouū annum: donec noua nascant, edetis vetera. Terra quoq; nō vendet i ppetuū, q̄ mea est, & vos aduene & coloni mei estis. vū cuncta regio possessiōis vre sub redēptiōis cōditione vēdet. Si attenuat' frat' tuꝰ vēdiderit possessiūcula suā, & voluerit ꝓpi quus eiꝰ, pōt redimere qō ille vēdiderat. sinaūt nō habuerit primū, & ipse p̄tiū ad redimēdū potuerit inuenire: cōputabunt fructus ex eo tpe q̄ vēdidit: & qō reliquū est: reddet emptori ficq; recipiet possessionē suā. qō si nō inuenerit manus eiꝰ vt reddat p̄tiū hēbit emptor qō emerat vsq; ad annū iubileū. in ipso em̄ ois vēditio redibit ad dñm, & ad possessorē pristinū. Qui vēdiderit domū intra vrbis muros, habebit licētiā redimēdi, donec vn' ipleat annꝰ. si non redemerit, & anni circulꝰ fuerit euolut', emptor possidebit eam, & posteri eiꝰ in ppetuum, & redimi nō poterit ēt in iubileo. Sinaūt in villa fuerit domꝰ, q̄ muros non hz, agrorū iure vendet. si añ redēpta nō fuerit, in iubileo reuertetur ad dñm suū. Leuitarū q̄ in vrbibꝰ sūt, semp pōt redimi: si redempte nō fuerint, in iubileo reuertent ad dños. q̄ domus vrbiū Leuiticarū p possessionibus sunt inter filios Israel. Suburbana aūt eorū nō veneāt, q̄ possessio sempiterna ē. Si attenuat' fuerit frater tuꝰ & infirm' manu, & sulcepis eū q̄si aduenam & pegrinū, & vixerit tecum, ne accipias vsuras ab eo, nec amplius quā dediſti. time deū tuū, vt viuere possit frater tuꝰ apud te. Pecuniā tuā nō dabis ei ad vsurā, et frugū supabūdātiā nō exiges. Ego dñs deꝰ vester, q̄ eduxi vos de terra Egypti, vt darē vobis terrā Chanaā, & essem vester deꝰ. Si pauptate ꝓpulsus vēdiderit se tibi frat' tuꝰ, nō eū opprimes seruitute famulorū. sz q̄si mercennariꝰ & colonus erit vsq; ad annū iubileū operabit apud te, & postea egrediet cū liberis suis, & reuertet ad cognationē & ad possessionē patrū suorū. mei em̄ serui sūt. & ego eduxi eos ō terra Egypti. nō veneāt q̄ditiōe seruorū: ne affligas eū p potentiā, sz metuito deū tuū. Seruꝰ & ancilla sint vobis de nationibus q̄ in circuitu vestro sūt. Et de aduenis q̄ pegrinantur apud vos: vel q̄ ex his nati fuerint in terra vra, hos habebitis famulos. & hereditario iure trāsmittetis ad posteros, ac possidebitis in eternū. fratres aut̄ vros filios Israel ne opprimatis p potētia. Si inualuerit apud vos manꝰ aduene atq; peregrini & attenuat' fratꝰ tuꝰ vēdiderit se ei, aut cuiquā de stirpe eius, post vēditionem pōt redimi. Qui voluerit ex frib' suis redimet eū, & patruꝰ & patruelis, et consanguineꝰ, & affinis. sinaūt & ipse potuerit, redimet se, supputatis dūtaxat annis a tpe vēditionis sue vsq; in annum iubileū, & pecunia q̄ vēditus fuerat, iuxta annoꝝ numerꝰ & rōnē mercēnarij supputata. Si plures fuerint anni q̄ remanent vsq; ad iubileū. scōm hos reddet & ptium. si pauci, ponet rōnē, cū eo iuxta annoꝝ numerū, & reddet emptori qō reliquū est annoꝝ, qbꝰ añ seruiuit mercedibꝰ iputatis: non affliget eū violēter i cōspectu tuo. Quod si p hec redimi non potuerit, anno iubileo egredief cū liberis suis. Mei enim sunt serui filij Israel, quos eduxi de terra Egypti.

¶ Interpositio promissionis si mandata seruauerint: et commationem si non seruauerint. Caput. xxvj.

E Go dñs deus vester, nō facietis vobis idolū & sculptile, nec titulos erigetis, nec insignē lapidez ponetis i terra vestra, vt adoretis eū. ego em̄ sum dñs deꝰ vester. Custodite sabbatha mea, & paruete ad sanctuariū meū. ego dñs. Si i ꝓceptis meis ambulaueritis, & mādata mea custodieritis & feceritis ea, dabo vobis pluuias tpibꝰ suis, & terra gignet germē suū, et pomis arbores replebunt. Apprehēdet messiū tritura vindemiam, & vindemia occupabit semētē: & comedetis panē vestrū in saturitate, & absq; pauore habitabitis in terra vra. Dabo pacē in finibꝰ vestris: dormietis, & non erit q̄ exterreat. Auferā malas bestias, & gladius nō trāsibit terminos vros. Persequimini inimicos vros, & corruent corā vobis. psequent' qnq; de vris cētū alienos, & cētū de vobis decem millia: cadēt inimici vri gladio i cōspectu vro. Respiciam vos, & crescere faciā: multiplicabimini, & firmabo pactū meū vobiscū. Comedetis vetustissima veterū: & vetera nouis supueniētibꝰ ꝓijcietis. Ponā tabernaculū meū in medio vestri, & nō abijciet vos aia mea. Ambulabo inter vos, & ero deꝰ vester, vosq; eritis ppls meꝰ. Ego dñs deus vester, q̄

A exo.xx.a. Deu.v.a. Psalmo xcvj.b. Deuter. xxviij. a.

iob.xj.d.

B

ij. Corin. vj.d.

Deuter. xxviij.b. Themo. ij.f. Walac. ij.a.

eduxi vos de terra Egyptiorū, ne seruieritis eis, et q cōfregi catenas ceruicū vestrarū, vt incederetis erecti. Qō si nō audieritis me, nec feceritis oīa mandata mea, sed spreueritis leges meas, z iudicia mea ꝙtēpseritis vt nō faciatis ea q̄ a me constituta sunt, z ad irritū pducatis pactū meū, ego quoq; hec faciā vobis. Visitabo vos velociter in egestate z ardore, qui cōficiat oculos vros, z ꝙsumat aias vras. Frustra seretis sementē, q̄ ab hostib⁹ deuorabit. Ponā faciem meā cōtra vos, z corruetis coram hostib⁹ vris, z subijciemini his q oderunt vos. fugietis nemine psequēte. Si nautem nec sic obedieritis mihi, addā correctiones vras septuplus ꝓpter pctā vra, z cōteram superbiā durtie vre. Daboq; vobis celū desup sicut ferrū, z terrā eneā. Cōsumet incassum labor vester, nō pferet terra germē, nec arbores poma prebebunt. Si ambulaueritis ex aduerso mihi, nec volueritis audire me, addā plagas vestras vsq; in septuplum propter pctā vra: emittāq; in vos bestias agri, q̄ ꝙsumāt vos, z pecora vra, z ad paucitatē cuncta redigāt, deserteq; fiāt vie vestre. Qō si nec volueritis recipere disciplinam, sed ambulaueritis ex aduerso mihi, ego quoq; contra vos aduersus incedam, z p cutiā vos septies ꝓpter pctā vra, inducāq; sup vos gladiū vltorē federis mei. Cūq; cōfugeritis in vrbes, mittā pestilētiā in medio vri, z trademini in manibus hostiū, postq̄ cōfregero baculū panis vestri: ita vt decē mulieres in vno clibano coquāt panes, z reddāt eos ad pondus, z comedetis, z nō saturabimini. Si naūt nec p hec audieritis me, sz ābulaueritis ꝫ me, z ego īcedā aduersus vos i furore ꝫrio, z corripiā vos septē plagis ꝓpter pctā vra ita vt comedatz carnes filiorū vrorū z filiarū vrarū: destruā excelsa vra, z simulachra cōfrigā. Cadetis inter ruinas idolox vestrorū: z abominabit vos anima mea, intiñ vt vrbes vestras redigā in solitudinē, z deserta faciā sanctuaria vestra, nec recipiā vltra odorē suauissimū. Dispdāq; terrā vestrā, et stupebunt super ea inimici vestri, cū habitatores illius fuerint. Vos aūt dispergam in gētes, z euaginabo post vos gladiū, eritq; terra vestra deserta, z ciuitates vestre dirute.

F Tunc placebunt terre sabbatha sua cunctis diebus solitudinis sue, quādo fueritis in terra hostili, sabbathizabit, z requiescet in sabbathis solitudinis sue, eo ꝙ nō requenerit in sabbathis vestris, qñ habitabatis in ea, z q de vobis remāserint, dabo pauorē in cordib⁹ eorū in regionib⁹ hostiū, terrebit eos sonitus folij volātis, z ita fugiēt q̄si gladiū. cadēt nullo persequēte, z corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes. nemo vestrum inimicis audebit resistere. Peribitis inter gentes, z hostilis vos terra cōsumet. Qō z si de ijs aliqui remanserint, tabescēt in iniquitatibus suis, in terra inimicorum suorū, z propter pctā patrū suox z sua affligent: donec cōfiteantur iniqtates suas, z maiorū suox, quib⁹ p uaricati sunt in me, z ambulauerūt ex aduerso mihi. Ambulabo igit z ego ex tra eos, z inducā illos in terram hostilē, donec erubescat incircuncisa mens eorū. Tunc orabunt p impietatib⁹ suis, z recordabor federis mei qō pepigi cū Jacob, z Jsaac, z Abrahā. Terre quoq; memor ero: que cū relicta fuerit ab eis, cōplacebit sibi i sabbathis suis, patiens solitudinē ꝓpter illos. Ipsi vero rogabunt p pecca tis suis, eo ꝙ abiecerint iudicia mea, z leges meas despexerint. Attamē etiā cū essent in terra hostili, nō penit⁹ abieci eos, neq; sic despexi vt cōsumerent, z irritū facerē pactuz meū cum eis. Ego eñ sum dñs de⁹ eorū, z recordabor federis mei pristini, qñ eduxi eos de terra Egypti in conspectu gentiū: vt essem de⁹ eorū. ego dñs de⁹. Hec sunt iudicia atq; precepta z leges, quas dedit dñs inter se z inter filios Jsrael in monte Sinai per manum Moysi.

¶ De diuersitate votorum z solutione eorum: siue hominum: siue agrorū: siue domorū: siue aliorū animaliū: z reditu eorū in iubileo: de decimis soluendis et non comedendis. Caput xxvij.

A Locutusq; est dñs ad Moysen, dicēs, Loquere filijs Jsrael, z dices ad eos, Homo q votū fecerit z spopōderit deo animā suā, sub estimation dabit ptiū. Si fuerit masculus a vicesimo anno vsq; ad sexagesimū annū, dabit quinquaginta siclos argenti ad mēsurā sanctuarij: si mulier, triginta. A quinto aūt anno vsq; ad vicesimū, masculus dabit viginti siclos: femina decē. Ab vno mēse vsq; ad annū qntū, p masculo dabuntur qnq; sicli: pro femina tres. Sexagenarius z vltra masculus dabit quindecim siclos: femina decem. Si pauper fuerit, et estimationē reddere non valebit, stabit coram sacerdote: et ꝙtum ille estimauerit, z viderit eā posse reddere, tiñ dabit.

B Animal aūt qō immolari pōt dño, si qs vouerit dño, sanctū erit, z mutari nō poterit, id est nec meli⁹ malo, nec peius bono, q̄ si mutauerit: z ipsum qō mutatūest, et illud p quo mutatū est, ꝙsecratū erit dño. Mial imūdū qō immolari dño nō pōt, si qs vouerit, adducet ante sacerdotē: q dijudicans vtrū bonū an malū sit, statuet ptiū. q̄ si dare voluerit is qui offert, addet sup estimationē qntā ptē. Homo si vouerit domū suā, z sctificauerit dño, ꝙsiderabit eā sacerdos vtrū bona an mala sit, z iuxta ptiū qō ab eo fuerit ꝙstitutū, venum dabitur. si naūt ille q vouerat, voluerit redimere eam, dabit qntā ptē estimationis supra, z habebit domū. Qō si agruz possessionis sue vouerit, z cōsecrauerit dño: iuxta mensurā sementis estimabit ptiū. si triginta modijs hordei serit terra, qnquaginta siclis venundet argenti. Si statim ab anno incipientis iubilei vouerit agrū, quāto valere pōt, tanto estimabit. si naūt post aliquantulum tpis, supputabit sacerdos pecuniā iuxta annorū q reliqui sunt numerū vsq; ad iubileū, z detrahetur ex ptio. q̄ si voluerit redimere agrum ille qui vouerat, addet qntā ptez estimate pecunie, z possidebit eū. si naūt noluerit redimere, sz alteri cuilibet fuerit venundatus, vltra eū qui vouerat, redimere nō poterit: q cū iubilei venerit dies, sctificat⁹ erit dño, z possessio ꝙsecrata ad ius ptinet sacerdotum. Si ager emptus est, non de possessione maiorū sanctificatus fuerit dño, supputabit sacerdos iuxta annorū numerū vsq; ad iubileū, ptiū, z dabit ille qui vouerat eū, dño. in iubileo aūt reuertet ad priorē dñm q vendiderat eū, z habuerat in sortem possessiōis sue. Ois estimatio siclo sanctuarij ponderabit. Siclus viginti obolos habet.

Exodi xxx.b. Nume. iiij.g. Ezechi. xlv.d.

Primogenita q̄ ad deū ptinent, nemo sanctificare poterit z vouere, siue bos siue ouis fuerit: dñi sunt. Qō si immūdum est aial, redimet q obtulit iuxta estimationem tuā, z addet qntā ptē ptij. si redimere noluerit, vendet alteri quātūcūq; fuerit ante estimatū. Oē qō dño ꝙsecrat, siue homo fuerit, siue aial, siue ager, nō veniet nec redimi poterit. Quicquid semel fuerit cōsecratū, sanctū sanctorū erit dño. Et ois ꝙsecratio q̄ offert ab hoīe, nō redimet, sed morte morietur. Oēs decime terre siue de pomis arborū siue de frugib⁹, dñi sūt, z illi sanctificant. Si quis autē voluerit redimere decimas suas, addet quintā partē earū. Omniū decimarū bouis et ouis z capre, q̄ sub pastoris virga transeūt, qcqd decimum venerit, sanctificabit dño. Nō eliget nec bonū nec malum, nec altero cōmutabit. si qs mutauerit: et qō mutatū est, et pro quo mutatū est, sanctificabit dño, z non redimet. Hec sunt precepta que mandauit dominus Moysi ad filios Jsrael in monte Sinai. ¶ Finis.

Liber Numeri: Hebraice Vaidaber.

¶ Numerantur filij Jsrael a xx. anno pugne apti: dantur duodecim Principes. Tribus Leui non numeratur: sed pro tabernaculo deportando ordinatur. Caput primum.

Locutusq; est dñs ad ꝛ̄Moysen in deserto Sinai in tabernaculo federis prima die mensis secundi, anno altero egressionis eorum ex Egypto, dicens, Tollite summā vniuersæ congregationis filiorū Israel per cognationes ꝛ domos suas, ꝛ nomina singulorū quicquid sexus est masculini a vicesimo anno ꝛ supra, oīm virorū fortiū ex Isrl, ꝛ numerabitis eos p turmas suas, tu ꝛ Aarō. Erunt q; vobiscum principes tribuū ac domorū in cognationibus suis, quorū ista sunt noīa, De tribu Ruben Elisur filius Sedur. de tribu Simeō Salamiel filiꝰ Surisaddai. de tribu Juda Naason filiꝰ Aminadab. de tribu Issachar Nathanael filiꝰ Suar. de tribu zabulon Eliab filius Helon. filiorum aūt Joseph de tribu Ephraim Elisama filius Ammiud. de tribu ꝛ̄Manasse Gamaliel filiꝰ Phadassur. de tribu Beniamin Abidē filiꝰ Gedeonis. de tribu Dan Ahiezer filiꝰ Ammisaddai. ō tribu Aser Phegiel filiꝰ Ochrā. de tribu Gad Eliasaph filiꝰ Duel. de tribu Nephthalim Ahira filius Enan. Hi nobilissimi principes mītitudinis p tribus ꝛ cognationes suas ꝛ capta exercitꝰ Israel, quos tulerūt ꝛ̄Moyses ꝛ Aaron cū oi vulgi multitudine, et congregauerūt primo die mēsis secūdi recēsentes eos p cognationes ꝛ domos ac familias ꝛ capita ꝛ noīa singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, sicut preceperat dñs ꝛ̄Moysi. Numeratiq; sunt in deserto Sinai de Ruben primogento Israelis per generationes ꝛ familias ac domos suas, ꝛ noīa capitū singulorū omne quod sexus est masculini a vicesimo anno ꝛ supra, pcedētiū ad bellū quadraginta sex millia quīngenti. De filijs Simeon p gñationes ꝛ familias ac domos cognationū suarū recēsiti sunt p noīa ꝛ capita singulorū oē qō sexus est masculini a vicesimo anno ꝛ supra, pcedētium ad bellū gnquagintanouē millia trecenti. De filijs Gad p gñationes ꝛ familias ac domos cognationū suarū p noīa singulorum a vicesimo anno et supra, oēs q̄ poterāt ad bella pcedere, recensiti sunt septuagintaq̄tuor millia sexcenti. De filijs Issachar p gñationes ꝛ familias ac domos cognationū suarum p noīa singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oēs q̄ ad bella pcederent, recēsiti sunt gnquaginta quatuor millia quadringenti. De filijs zabulon per gñationes ꝛ familias ac domos cognationū suarū recensiti sunt p noīa singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oēs qui poterant ad bella pcedere, quinq̄ginta septē millia quadrigēti. De filijs Joseph filiorū Ephraim p gñatiōes ꝛ familias ac domos cognationū suarū recēsiti sunt p noīa singulorum a vicesimo anno ꝛ supra, oēs q̄ poterant ad bella pcedere, quadraginta millia gngenti. Porro filiorꝫ ꝛ̄Manasse p generationes ꝛ familias ac domos cognationū suarū recēsiti sunt p noīa singulorū a viginti annis ꝛ supra, oēs qui poterāt ad bella pcedere, triginta duo millia ducenti. De filijs Beniamin p gñationes ꝛ familias ac domos cognationum suarū recēsiti sunt noīb⁹ singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oēs q̄ poterāt ad bella pcedere, trigintagnq; millia q̄dringenti. De filijs Dan per generationes ꝛ familias ac domos cognationū suarū recēsiti sunt noīb⁹ singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oēs qui poterant ad bella pcedere, sexagīta duo millia septingēti. De filijs Aser p gñationes et familias ac domos cognationū suarū recēsiti sunt p noīa singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oēs q̄ poterant ad bella pcedere, q̄draginta millia ꝛ mille gngenti. De filijs nephthalim p gñationes ꝛ familias ac domos cognationum suarū recēsiti sunt noīb⁹ singulorū a vicesimo anno ꝛ supra, oñes qui poterāt ad bella pcedere, quinq̄gintatria millia q̄dringēti. Hi sunt quos numerauerūt ꝛ̄Moyses ꝛ Aarō ꝛ duodecim principes Israel, singulos p domos cognationum suarū. Fueruntq; oēs filij Isrl p domos ꝛ familias suas a vicesimo anno et supra, q̄ poterāt ad bella pcedere sexcēta tria millia viroꝝ gngenti quinq̄ginta. Leuite aūt in tribu familiarū suarum non sunt numerati cum eis. Locutusq; est dñs ad ꝛ̄Moysen, dicēs, Tribū Leui noli numerare, neq; pones summā eorū cū filijs Israel: sed ꝓstitues eos sup tabernaculū testimonij, ꝛ cūcta vasa eiꝰ, ꝛ q̄cquid ad ceremonias ptinet. Ipsi portabūt tabernaculū ꝛ oia vtēsilia eiꝰ: et erūt in ministerio, ac p gyrū tabernaculi metabunt. Cū pficiscēdum fuerit, deponēt leuite tabernaculū: cum castrametandum, erigēt. q̄squis externorū accesserit, occidet. ꝛ̄Moabunt aūt castra filij Isrl vnusq̄sq; p turmas ꝛ cuneos atq; exercitū suū. Porro leuite p gyrū tabernaculi figēt tētoria, ne fiat indignatio sup multitudinē filiorū Israel, et excubabūt in custodijs tabernaculi testimonij. Fecerunt ergo filij Israel, iuxta oīa p̄ preceperat dominus ꝛ̄Moysi.

¶ Ordinantur castra: arca: tabernaculum: Judas: Issachar: Zabulon ad orientem ruben: symeon: gaad: ad meridiem effraim: manasses: beniamin: ad occidentem: dan aser: neptalim: ad Aquilonem: et sic ordinati sunt: sic et castra mouent per ordinem: Leuite autem leuant tabernaculum. Caput ij.

Locutusq; est dñs ad ꝛ̄Moysen ꝛ Aarō, dicēs, Singuli p turmas, signa atq; vexilla ꝛ domos cognationū suarū castrametabunt filij Israel p gyrū tabernaculi federis. Ad orientē Judas figet tentoria p turmas exercitꝰ sui: eritq; princeps filioꝝ eiꝰ Naason filiꝰ Aminadab. ꝛ oīs de stirpe eius sūma pugnantiū, septuagintaq̄tuor millia sexcēti. Juxta eū castrametati sunt de tribu Issachar, quorū princeps fuit Nathanael filiꝰ Suar. ꝛ oīs nūerꝰ pugnatorū eiꝰ, gnq̄ginta q̄tuor millia q̄drngēti. In tribu zabulon princeps fuit Eliab filiꝰ Helō: oīsq; de stirpe eiꝰ exercitꝰ pugnatorū, gnq̄gīta septē millia q̄dringēti. Vniuersi q castris Jude annumerati sūt, fuerūt cētū octogita sex millia q̄drigenti p turmas suas: primi egredient. In castris filiorū Rubē ad meridianā plagā erit pn ceps Elisur filiꝰ Sedcur. ꝛ cūctꝰ exercitꝰ pugnatorū eiꝰ qui numerati sunt quadraginta sex millia gngēti. Juxta eum castrametati sunt de tribu Simeō: cuius princeps fuit Salamiel filiꝰ Surisaddai: ꝛ cunctꝰ exercitꝰ pugnatorū eiꝰ q numerati sunt, gnq̄gita nouē millia trecēti. In tribu Gad pn ceps fuit Eliasaph filiꝰ Duel. ꝛ cūctꝰ exercitus pugnatoꝝ eiꝰ q nūerati sunt, q̄dragita gnq; millia sexcenti quinq̄gītā. Oēs q recēsiti sunt in castris Rubē, cētū gnq̄gita millia et mille quadrigēti gnq̄gita p turmas suas, i scōo loco proficiscēt. Leuabit aūt tabernaculū testimonij p officia leuitaꝝ ꝛ turmas eoꝝ. qūo erigēt, ita ꝛ deponēt. Singuli p loca et ordines suos pficiscent. Ad occidentalē plagā erūt castra filiorū Ephraī, quorū princeps fuit Elisama filiꝰ Ammiud cunctꝰ exercitꝰ pugnatoꝝ eiꝰ q numerati sūt, q̄dragita millia gngēti. Et cū eis tribꝰ filiorū ꝛ̄Manasse, quorū princeps fuit Gamaliel filiꝰ Phadassur. cunctusq; exercitꝰ pugnatorū eiꝰ q numerati sunt, trigintaduo millia ducenti. In tribu filiorum Beniamin princeps fuit Abidan filiꝰ Gedeonis. et cunctus exercitus pugnatorū eiꝰ, q recēsiti sunt, trigī taquinq; millia quadringenti. Oñes qui numerati sunt in castris Ephraim, centūocto millia cētū p turmas suas: tertij, proficiscentur. Ad aquilonis partē castrametati sunt filij Dan: quorū princeps fuit Ahiezer filiꝰ Ammisaddai. cunctusq; exercitꝰ pugnatorū eius qui numerati sunt, sexagintaduo millia septingenti. Juxta eū fixere tentoria de tribu Aser, quorū princeps fuit Phegiel filius Ochran. cunctusq; exercitus pugnatorū eius q numerati sunt, quadraginta millia ꝛ mille quingenti. De tribu filiorū Nephthalim princeps fuit Ahira filiꝰ Enan. cunctus exercitus pugnatoꝝ eius gnquagintatria millia quadringenti. Oēs qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centū quinq̄ginta septē millia sexcēti: ꝛ nouissimi proficiscentur. Hic numerus filiorū Israel, p domos cognationū suarū ꝛ turmas diuisi exercitus sexcētatria millia quingēti quinq̄gīta. Leuite autem nō sunt numerati inter filios Israel: sic eñ preceperat dñs ꝛ̄Moysi. Fecerūtq; filij Israel iuxta oīa q̄ mādauerat dñs. Castrametati sunt per turmas suas, ꝛ profecti per familias ac domos patrum suorum.

¶ Filij leui numerantur: assignantur ad ministeriū p tres familias

ordinantur: arcam et tabernaculū qui portare debeant assignantur primogeniti numerantur: per eos leuite assumuntur: ceteri qui super sunt quinq; siclis quisquis ordinatur. Caput iij.

HEc sunt ḡnationes Aaron ⁊ Moysi in die qua locut⁹ est dñs ad Moysen in monte Sinai. Et hec noīa filiorū Aaron, Primogenit⁹ ei⁹ Nadab, deinde Abiu⁹ ⁊ Eleazar ⁊ Ithamar. Hec noīa filiorū Aarō sacerdotū q̄ vncti sunt, ⁊ quorum replete et cōsecrate manus vt sacerdotio fungerētur. Mortui sunt eñ Nadab ⁊ Abiu cū offerrēt ignē alienū in conspectu dñi in deserto Sinai, absq; liberis: fūctiq; sūt sacerdotio Eleazar et Ithamar coā Aaron patre suo. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicēs, Applica tribū Leui, ⁊ fac stare ī cōspectu Aarō sacerdotis vt ministrēt ei, ⁊ excubēt et obseruent q̄cq̄d ad cultū pertinet multitudinis coā tabernaculo testimonij, ⁊ custodiāt vasa tabernaculi, seruiētes in ministerio ei⁹. Dabisq; dono Leuitas Aarō ⁊ filijs ei⁹ q̄bus traditi sunt a filijs Isrl. Aarō aūt ⁊ filios ei⁹ cōstitues sup cultuz sacerdotij. Externus q̄ admīstrādū accesserit, morietur. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicens, Ego tuli Leuitas a filijs Isrl pro oī primogenito q̄ aperit vuluā ī filijs Isrl, eruntq; leuite mei. Meū est eñ oē primogenitū: ex quo percussi primogenita in terra Egypti, sctificaui mihi quicq̄d primū nascit in Isrl ab hoie vsq; ad pec⁹, mei sūt, ego dñs. Locutusq; est dñs ad Moysen in deserto Sinai, dicens, Numera filios Leui p domos patrū suorū ⁊ familias, oēm masculū ab vno mēse ⁊ supra. Numerauit Moyses vt preceperat dñs, ⁊ inuēti sunt filij Leui per noīa sua. Gerson et Caath ⁊ Merari. Filij Gerson: Lobni, et Semei. Filij Caath: Amrā, ⁊ Jesaar, Hebrō, ⁊ Oziel. Filij Merari, Moboli, ⁊ Musi. De Gersō fuere familie due, Lobnitica, ⁊ Semeitica, quarū numerat⁹ est ppls sext⁹ masculini ab vno mense ⁊ supra, septē milia quingētoz. Hi post tabernaculū metabunt ad occidētē sub principe Heliasaph filio Lael. ⁊ habebūt excubias in tabernaculo federis, ipm tabernaculū ⁊ operimētū ei⁹ tentoriū q̄ trahit ante fores tecti federis ⁊ cortinas atrij: tentoriū q̄z q̄ appendit in introitu atrij tabernaculi, ⁊ q̄cq̄d ad ritū altaris pertinet, funes tabernaculi ⁊ oīa vtēsilia eius. Cognatio Caath habebit ppl̄os Amramitas ⁊ Jesaaritas ⁊ hebronitas ⁊ Ozielitas. Hi sunt familie Caathitarū, recēsite p noīa sua: oēs generis masculini ab vno mēse ⁊ supra, octo milia sexcenti. hēbūt excubias sanctuarij, ⁊ castrametabunt ad meridianā plagā. Princepsq; eorū erit Elisaphan fili⁹ Oziel. ⁊ custodiēs arcā, mēsamq; ⁊ cādelabrū, altaria ⁊ vasa sanctuarij, in q̄b⁹ ministrant, ⁊ velū, cunctāq; huiuscemodi supellectilē. Princeps aūt principū leuitarum Eleazar fili⁹ Aaron sacerdotis erit super excubitores custodie sanctuarij. At vo de Merari aūt ppli Mobolite ⁊ Musite recēsiti per noīa sua oēs ḡnis masculini ab vno mēse ⁊ supra, sex millia ducēti. Princeps eorū Suriel filius Abihaiel: in plaga septentrionali castrametabunt. Erūt sub custodia eorū tabule tabernaculi ⁊ vectes, et colūne ac bases earū, ⁊ oīa q̄ ad cultū huiuscemodi ptinent: colūneq; atrij p circuitū cuz basibus suis ⁊ paxillis cū funib⁹. Castrametabunt añ tabernaculum federis, id est ad occidētalē plagā, Moyses ⁊ Aarō cū filijs suis, habētes custodiā sanctuarij ī medio filiorū Isrl. q̄s alien⁹ accesserit, morief. Oēs leuite quos numerauerunt Moyses ⁊ Aaron iuxta p̄ceptū dñi p familias suas i ḡne masculino a mense vno ⁊ supra, fuerunt viginti duo millia. Et ait dñs ad Moysen, Numera primogenitos sexus masculini de filijs Isrl ab vno mense ⁊ supra, ⁊ habebis sūmā eor. Tolleq; leuitas mihi pro oī p̄mogenito filioz Isrl, ego sum dñs: ⁊ pecora eorū p vniuersis p̄mogenitis pecorū filiorū Isrl. Recēsuit Moyses sicut p̄ceperat dñs primogenitos filiorū Isrl. ⁊ fuerūt masculi p noīa sua a mense vno ⁊ supra, viginti duo millia ducēti septuagita tres. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicēs, Tolle leuitas p primogenitis filiorū Isrl, ⁊ pecora leuitarū p pecoribus eorū: erūtq; leuite mei. ego sum dñs. In pretio aūt ducētoz septuagintatriū q̄ excedūt numerū leuitarū de primogenitis filiorū Isrl, accipies quinq; siclos p singula capita ad mensurā sanctuarij. Siclus hz viginti obolos. Dabisq; pecuniā Aaron ⁊ filijs ei⁹ ptiū eorū q̄ supra sunt. Tulit igit Moyses pecuniā eorū q̄ fuerāt ampli⁹ ⁊ quos redemerat a leuitis p primogenitis filiorū Isrl, mille trecētorū sexagintaq; siclorū iuxta pondus sanctuarij, ⁊ dedit eā Aarō ⁊ filijs ei⁹ iuxta verbū quod preceperat sibi dominus.

Exodi xxx. b. Leuitici xxvij. c. Ezechie. xlv. d.

¶ Ritus ⁊ officia Leuitarū p familias suas distribuunt. Cap. iiij.

LOcutusq; est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicens, Tolle sūmā filiorū Caath de medio leuitarū p domos ⁊ familias suas a tricesimo āno ⁊ supra vsq; ad q̄nq̄gesimū annū oīm q̄ ingrediunt vt stēt ⁊ ministrēt ī tabernaculo federis. Hic ē cult⁹ filiorū Caath, Tabernaculū federis ⁊ sctm sctorū ingredief Aarō ⁊ filij ei⁹, q̄n mouēda sunt castra, ⁊ deponēt velū q̄ pēdet añ fores, inuolūcētq; eo arcā testimonij, ⁊ operiēt rursum velamine hyacinthinarū pelliū, extēdētq; desup palliū totū hyacinthinū, ⁊ īducēt vectes. Mensam q̄z ppositiōis inuolūēt hyacinthino pallio, ⁊ ponēt cū ea thuribula ⁊ mortariola, cyathos ⁊ crateras ad liba fundēda: panes semp ī ea erūt. extē dētq; desup palliū coccineū, q̄ rursum operiēt velamēto hyacithiarū pelliū, ⁊ īducēt vectes. Sument ⁊ palliū hyacinthinū q̄ operiēt cādelabrū cū lucernis et forcipibus suis ⁊ emūctoriis ⁊ cunctis vasis olei, q̄ ad ministrandas lucernas necessaria sūt. ⁊ sup oīa ponēt operimētū hyacinthinarum pelliū, ⁊ īducēt vectes. Mensā altare aureū inuolūēt hyacinthino vestimēto, ⁊ extēdēt desup operimētū hyacinthinarū pelliū, īducētq; vectes. Oīa vasa q̄b⁹ ministrant sanctuario inuolūēt hyacinthino pallio, ⁊ extēdēt desup operimentū hyacinthinarū pelliū, īducētq; vectes. Sz ⁊ altare mundabūt cinere, ⁊ inuolūēt illud purpureo vestimēto, ponētq; cū eo oīa vasa q̄b⁹ in ministerio ei⁹ vtunt, id est ignīū receptacula, fuscinulas actridētes, vncinos ⁊ batilla. Cuncta vasa altaris operiēt simul velamine hyacinthinarū pelliū, ⁊ īducēt vectes. Cūq; inuoluerīt Aarō ⁊ filij ei⁹ sanctuariū ⁊ oīa vasa ei⁹ in cōmotiōe castroz, tūc intrabūt filij Caath vt portēt inuoluta: ⁊ nō tāgēt vasa sanctuarij, ne moriantur. Hec sunt onera filiorū Caath ī tabernaculo federis sup q̄s erit Eleazar fili⁹ Aarō sacerdotis, ad cui⁹ curā ptinet oleū ad cōcinnādas lucernas ⁊ cōpositiōis īcēsuz ⁊ sacrificiū q̄ō semp offert, ⁊ oleū vnctiōis, ⁊ q̄cq̄d ad cultum tabernaculi ptinet, oīmq; vasorū q̄ ī sanctuario sūt. Locutusq; est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicēs, Nolite pdere ppl̄m Caath de medio Leuitarū: sz hoc facite eis, vt viuāt ⁊ nō moriant. si tetigerīt sctā sctorū. Aarō ⁊ filij ei⁹ ītrabūt, ipsiq; disponēt opa singulorū, ⁊ dividēt q̄d portare q̄s debeat. Alij nulla curiositate videāt q̄ sūt ī sanctuario priusq; inuoluant, aliogn morief. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicens, Tolle summā etiā filiorū Gerson p domos ac familias ⁊ cognatiōes suas a trigita annis ⁊ supra, vsq; ad ānos q̄nq̄ginta. Omnes oēs q̄ ingrediūt ⁊ ministrēt ī tabernaculo federis. Hoc est officiū familie Gersonitarū, vt portēt cortinas tabernaculi ⁊ tectū federis, opimētū alind, ⁊ sup oīa velamē hyacinthinū, tētoriūq; q̄ō pēdet in introitu tabernaculi federis, cortinas atrij ⁊ velū in introitu q̄ō est añ tabernaculū. Oīa q̄ ad altare ptinent funiculos ⁊ vasa ministerij, iubēte Aarō et filijs eius portabūt filij Gerson: ⁊ sciēt singuli cui debeant oneri

măcipari. Hic est cultꝰ familie Gersonitarū in tabernaculo federis.erūtq; sub manu Ithamar filij Aarō sacerdotꝭ. ¶ Filios qꝫ Merari p familias ꝛ domos patrū suorū recensebis a trigita annis ꝛ supra, vsq; ad ānos qnq;ginta,oēs q ingrediūt ad offm̄ ministerij sui ꝛ cultū federis testimonij. Hec sunt onera eorū, Portabūt tabulas tabernaculi ꝛ vectes eius,colūnas ac bases eaꝝ,colūnas qꝫ atrij p circuitū cū basib⁹ ꝛ paxillis ꝛ funib⁹ suis. Oīa vasa ꝛ supellectilem ad numerū accipiēt,sicq; portabūt.hoc est officium familie Meraritarū ꝛ ministeriū in tabernaculo federis: eruntq; sub manu Ithamar filij Aarō sacerdotis. Recēsuerūt igit Moyses ꝛ Aaron ꝛ principes synagoge filios Caath per cognationes ꝛ domos patrū suorū a trigita ānis et supra, vsq; ad annū qnq;gesimū,oēs q ingrediunt ad ministerium tabernaculi federis:ꝛ inuēti sunt duo millia septingenti quinquagita. Hic est numerꝰ ppli Caath q intrāt tabernaculū federis:hos numerauit Moyses et Aarō iuxta sermonē dñi p manū Moysi. Nūerati sūt ꝛ filij Gerson p cognationes.ꝛ domos patrū suorū a trigita ānis ꝛ supra, vsq; ad qn quagesimū annū oēs q ingrediūt vt ministrēt ī tabernaculo federis:ꝛ inuēti sunt duo millia sexcēti trigita.hic est ppls Gersonitarū,qs numerauit Moyses ꝛ Aarō iuxta verbū dñi. Nūerati sunt ꝛ filij Merari p cognatiōes ꝛ domos patrū suorū a triginta annis ꝛ supra, vsq; ad annū qnq;gesimū,oēs q ingrediunt ad explēdos ritꝰ tabernaculi federꝭ: ꝛ inuēti sūt tria millia ducēti.hic est nūerꝰ filiorū Merari, qs recēsuerūt Moyses ꝛ Aarō iuxta imperiū dñi p manū Moysi. Oēs q recēsiti sūt de Leuitꝭ,ꝛ qs recēseri fecit ad nomē Moyses ꝛ Aarō,ꝛ principes Isrl p cognationes, et domos patrū suorū a trigita ānis ꝛ supra, vsq; ad annū qn quagesimū ingrediētes ad ministeriū tabernaculi, ꝛ onera portāda.fuerūt simul octo millia qngēti octoginta. Iuxta verbū dñi recēsuit eos Moyses, vnūquēq; iuxta officiū, et onera sua, sicut preceperat ei dominus.

¶ Interpositio de eijciendis extra castra. De trangressione quid cō sequi debet et quod reddantur primitie que ad sacerdotem pertinent. De lege zelotypie. Caput v.

Locutusq; est dñs ad Moysen, dicēs, Precipe filijs Isrl̄ vt eijciāt de castris oēm leprosum,et q semine fluit, pollutusq; est sup mortuo:tā masculū q̄ feminā eijcite de castris,ne cōtaminent ea,cū habitauerint vobiscū. Fecerunt q; ita filij Isrl̄,et eiecerūt eos extra castra,sicut locutꝰ erat dñs Moysi. Locutusq; ē dñs ad Moysen,dicēs, Loqre ad filios Isrl̄, Vir siue mulier cū fecerint ex oib⁹ pctis q̄ solēt hoibus accidere ꝛ p negligētiā trāgressi fuerīt mādatū dñi, atq; deliq̄rint, cōfitebūt pctm̄ suū, ꝛ reddēt ipm caput, qntāq; ptē desup ei in quē peccauerit.si nāūt nō fuerit q recipiat,dabunt dño, ꝛ erit sacerdotis,excepto ariete q offerꝝ p expiatione, vt sit placabilis hostia. Oēs qꝫ primitie qs offerūt filij Israel, ad sacerdotē ptinēt:ꝛ qcqd in sanctuariū offert a singulis,ꝛ tradit manib⁹ sacerdotis,ipsius erit. Locutusq; est dñs ad Moysen,dicēs, Loqre ad filios Isrl̄,ꝛ dices ad eos,Vir cuiꝰ vxor errauerit,maritūq; contēnēs dormierit cū altero viro,ꝛ hoc maritꝰ deprehēdere nō querit, sed latet adulteriū,ꝛ testib⁹ argui nō pōt,qr nō est inuēta in stupro: si spūs zelotypie ꝛcitauerit virū cōtra vxorē suā,q̄ vel polluta est, vel falsa suspitiōe appetit, adducet eā ad sacerdotē, ꝛ offeret oblationē p illa decimā ptem sati farine hordeacee.non fundet sup eā oleū,nec imponet thus,qr sacrificiū zelotypie est, ꝛ oblatio inuestigās adulteriū. Offeret igit eā sacerdos ꝛ statuet cor̄ dño, assumetq; aquā sanctā in vase fictili, et pauxillū terre de pauimēto tabernaculi mittet in eā. Cūq; steterit mulier ī ꝛspectu dñi, discooperiet caput eiꝰ, et ponet sup manꝰ illi⁹ sacrificiū recordatiōis,ꝛ oblationem zelotypie:ipse aūt tenebit aq̄s amarissimas in q̄bus cū execratione maledicta cōgessit,adiurābitq; eam,ꝛ dicet, Si non dormiuit vir alienꝰ tecum,ꝛ si nō polluta es deserto mariti thoro,nō te nocebūt aq̄iste amarissime,i q̄s maledicta congessi:si nāūt declinasti a viro tuo,atq; polluta es,ꝛ concubuisti cū altero viro,his maledictionibus subiacebis.det te dñs in maledictionē,exēplūq; cūctorū in pplo suo.putrescere faciat femur tuū,ꝛ tumēs vterꝰ tuꝰ disrūpat. ingrediant aq̄ maledicte in ventrē tuū,ꝛ vtero tumescēte putrescat femur. Et rñdebit mulier, Amē amē. Scribetq; sacerdos in libello,ista maledicta,ꝛ delebit ea aq̄s amarissimis, in q̄s maledicta cōgessit,ꝛ dabit ei bibere. Quas cū exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificiū zelotipie,ꝛ eleuabit illud cor̄ dño,iponetq; illō sup altare:ita dūtaxat vt priꝰ pugillū sacrificij tollat de eo qō offert,ꝛ īcēdat sup altare: ꝛ sic potū det mulieri aq̄s amarissimas. Quas cū biberit, si polluta est,ꝛ cōtēpto viro adulterij rea,ptrāsibūt eā aque maledictiōis,ꝛ inflato vētre cōputrescet femur. eritq; mulier in maledictionē,ꝛ in exēplū oī pplo. Qō si polluta non fuerit, erit in noxa,ꝛ faciet liberos. Ista est lex zelotypie. Si declinauerit mulier a viro suo,ꝛ si polluta fuerit, maritusq; zelotypie spū cōcitatꝰ, adduxerit eā ī cōspectum dñi, et fecerit ei sacerdos iuxta oia q̄ scripta sunt,maritus absq; culpa erit,ꝛ illa recipiet iniquitatem suam.

¶ De lege nazareorū ꝛ oblatione eorū:ꝛ de benedictione aaron et filiorū eiꝰ:filijs Israel qualiter benedicūt:q dñm vocare debent super eos:ꝛ dominus eis benedicet. Caput vj.

Locutusq; est dñs ad Moysen, dicens, Loqre ad filios Israel,ꝛ dices ad eos, Vir siue mulier cū fecerint votū vt sctificenꝫ,ꝛ se voluerint dño cōsecrare,a vino,ꝛ oī qō ebriare pōt, abstinebunt. Acetū ex vino, ꝛ ex qualibet alia potione,ꝛ qcqd de vua exprimit, nō bibēt: vuas recētes siccasq; nō comedent cūctis diebꝰ qbꝰ ex voto dño ꝛsecrāt: qcqd ex vinea eē pōt, ab vua passa vsq; ad acinū,nō comedēt. Oī tpe sepationis sue nouacula nō trāsibit sup caput eiꝰ vsq; ad cōpletū diem quo dño cōsecrat. Sctūs erit crescēte cesarie capitꝭ eiꝰ. Oī tpe cōsecratiōis sue sup mortuū nō īgredief,nec sup patris qdē ꝛ mris ꝛ ffis sororisq; funere cōtaminabit,qr cōsecratio dei sui sup caput eiꝰ est. Oibꝰ diebꝰ sepationis sue sanctus erit dño. Si naūt mortuus fuerit subito qspiā cor̄ eo, polluet caput ꝛsecrationis eiꝰ:qō radet ilico ī eadē die purgatiōis sue,ꝛ rursū septima.in octaua aūt die offeret duos turtures, vel duos pullos colūbe sacerdoti ī itroitu federꝭ testimonij:faciet q; sacerdos vnū p pctō, ꝛ alterū in holocaustū, ꝛ deprcabit p eo,qr peccauit sup mortuo:sctificabitq; caput eiꝰ ī die illo,ꝛ cōsecrabit dño dies sepatiōis ullius, offerēs agnū anniculum p pctō:ita tū vt dies priores irriti fiant,qm̄ polluta est sctificatio eiꝰ. Ista est lex ꝛsecratiōis, Cū dies q̄s ex voto decreuerat,cōplebunt:adducet eaꝫ ad ostiū tabernaculi federꝭ,ꝛ offeret oblationē eiꝰ dño,agnum anniculū īmaculatū i holocaustū,ꝛ ouē anniculā īmaculatā p pctō,ꝛ arietē īmaculatū hostiā pacificā, canistrum q̄ꝫ panū azymorū q cōspersi sint oleo,ꝛ lagana absq; fermento vncta oleo, ac libamina singulorū:q̄ offeret sacerdos corā dño,ꝛ faciet tā p pctō, q̄ i holocaustū. Arietē vo immolabit hostiā pacificā dño, offerēs simul canistrū azymoꝝ,et libamēta q̄ ex more debent. Tūc radet Nazareꝰ ad ostiū tabernaculi federis cesarie ꝛsecrationis sue:tolletq; capillos eius,ꝛ ponet super ignē,qui est suppositꝰ sacrificio pacificorū,ꝛ armū coctū arietꝭ,tortāq; absq; fermēto vnam de canistro,ꝛ laganū azymū vnum,ꝛ tradet in manus Nazarei, postq; rasum fuerit caput eius. Susceptaq; rursum ab eo eleuabit in conspectu dñi:ꝛ sctificata,sacerdotis erūt, sicut pectusculuꝫ qō separari iussum est,ꝛ femur.post hec potest bibere Nazareꝰ vinū. Ista est lex Nazarei,cū vouerit oblationē suā dño tpe cōsecrationis sue,exceptis his q̄ inuenerit manꝰ eiꝰ.iuxta qō mēte deuouerat,ita faciet ad pfectionē sctificationis sue. Locutusq; est dñs ad Moysen,dicēs, Loqre Aarō ꝛ filijs eiꝰ, Sic bñdicetis filijs Israel,ꝛ dicetis eis, Bñdicat tibi dñs,ꝛ custodiat te. Ostendat dñs faciem suā tibi,ꝛ misereat tui. Cōuertat dñs vultuꝫ suum ad te,ꝛ det tibi pacem. Innocabunt q; nomen meum super filios Israel,ꝛ ego benedicam eis. Ecclē. vij.d.

¶ De numero plaustrorum ꝛ boum:ꝛ quibus data sunt ꝛ de oblatione principum:ꝛ de dedicatione tabernaculi:dñs loquitur de propitiatorio Moysi. Caput vij.

A ero.xl. b.

Actū est aūt ī die qua cōpleuit ꝛ Moyses tabernaculū, ꝛ erexit illud: vnxitq; ꝛ sctificauit cū oībus vasis suis: altare sil'r ꝛ oīa vasa ei⁹. Obtulerūt principes Isr'l ꝛ capita familiarū, q̄ erāt per singulas tribus p̄fecti eorū q nūerati fuerāt, munera coram dño sex plaustra tecta cū duodecim bob⁹. Unū plaustrum obtulere duo duces, ꝛ vnū bouem singuli, obtulerūtq; ea in conspectu tabernaculi. Dixit aūt dñs ad ꝛ Moysen, Suscipe ab eis vt seruiāt ī ministerio tabernaculi, ꝛ trades ea Leuitis iuxta ordinem ministerij sui. Itaq; cū suscepisset ꝛ Moyses plaustra, ꝛ boues, tradidit ea Leuitis. Duo plaustra ꝛ q̄tuor boues dedit filijs Gerson, iuxta id q̄ habebant necessariū. q̄tuor alia plaustra, ꝛ octo boues dedit filijs Merari. p̄m officia ꝛ cultū suū, sub manu Ithamar filij Aaron sacerdotis. filijs aūt Caath nō dedit plaustra ꝛ boues: q ꝛ in sanctuario fuiunt, ꝛ onera p̄prijs portāt humeris. Igit obtulerunt duces ī dedicationē altar̄, die q̄ vnctū est, oblationē suā añ altare. Dixitq; dñs ad ꝛ Moysen, Singuli duces p singulos dies offerāt munera in dedicationē altaris. Primo die obtulit oblationē suā Naason fili⁹ Aminadab de tribu Iuda: fuerūtq; in ea acetabulū argēteū pōdo cētū triginta siclorū, phiala argētea habēs septuagīta siclos iuxta pōd⁹ sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo ī sacrificiū: mortariolū ex decē siclis aureis plenū incēso: bouem de armento, ꝛ arietē, ꝛ agnum anniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ in sacrificio pacificor̄ boues duos, arietes quīq, hircos q̄nq, agnos anniculos quinq. hec est oblatio Naason filij Aminadab. Secundo die obtulit Nathanael fili⁹ Suar dux de tribu Issachar, acetabulum argenteū appendēs cētū trigīta siclos, phialā argēteā habentē septuagīta siclos, iuxta pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spersa oleo ī sacrificiū: mortariolū aureū habēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnum anniculū in holocaustū: hircū q̄, p pctō, ꝛ ī sacrificio pacificorū boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos q̄nq. hec fuit oblatio Nathanael filij Suar. Tertio die p̄ceps filiorum Zabulō Eliab fili⁹ Helū, obtulit acetabulū argēteū appendēs cētū trigīta siclos, phialā argēteā habētē septuaginta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo in sacrificiū, mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnum anniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī sacrificio pacificorū boues duos, arietes quīq, hircos q̄nq, agnos anniculos q̄nq. hec est oblatio Eliab filij Helō. Die q̄rto p̄ceps filiorū Rubē, Elisur fili⁹ Sedeur obtulit acetabulū argēteū appendens cētū trigīta siclos, phialā argenteā habentē septuaginta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila cōspsa oleo ī sacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū anniculū in holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī hostias pacificorū boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos q̄nq. hec fuit oblatio Elisur filij Sedeur. Die q̄nto p̄nceps filior̄ Symeō Salamiel fili⁹ Surisaddai, obtulit acetabulū argēteū appēdens cētū trigīta siclos, phialā argēteā hītem septuagīta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo ī sacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū anniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī hostias pacificorū boues duos, arietes q̄nq, hircos quīq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio Salamiel filij Surisaddai. Die sexto p̄nceps filiorum Gad Eliasaph filius Duel: obtulit acetabulum argenteū appendens centum triginta siclos, phialā argenteam habētē septuaginta siclos ad pond⁹ sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo in sacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decez siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū āniculū in holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī hostias pacificorū boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio heliasaph filij Duel. Die septimo p̄nceps filiorū Ephraim Elisama fili⁹ Ammiud, obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētū triginta siclos, phialam argenteā habentē septuaginta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo in sacrificiū: mortariolū aureum appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē ō armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū anniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ in hostias pacificorū, boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos q̄nq. hec fuit oblatio Elisama filij Ammiud. Die octauo p̄nceps filiorū Manasse Gamaliel fili⁹ Phadassur, obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētū triginta siclos phialā argēteā habētē septuagīta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo ī sacrificiū: mortariolum aureū appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, et arietē, ꝛ agnū anniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: et in hostias pacificorū boues duos, arietes q̄nq, hircos quīq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio Gamaliel filij Phadassur. Die nono p̄nceps filior̄ Beniamin Abidā fili⁹ Gedeonis, obtulit acetabulū argēteū appēdēs cētum triginta siclos, phialā argenteā habentē septuaginta siclos ad pōdus sanctuarij, vtrūq; plenū simila 2spsa oleo ī sacrificium: mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenū incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē ꝛ agnū āniculū ī holocaustum: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī hostias pacificor̄ boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio Abidan filij Gedeonis. Die decimo p̄nceps filior̄ Dā Ahiezer fili⁹ Ammisaddai obtulit acetabulum argēteū appēdēs cētū trigīta siclos, phialā argēteā habētē septuaginta siclos ad pōdus sctuarij, vtrumq; plenum simila 2spsa oleo ī sacrificium: mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenum incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū āniculum ī holocaustum: hircumq; p pctō: ꝛ in hostias pacificor̄ boues duos, arietes q̄nq, hircos q̄nq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio Ahiezer filij Ammisaddai. Die vndecimo p̄nceps filior̄ Aser Phegiel fili⁹ Ochran. Die duodecimo p̄nceps filior̄ Nephthalim Ahira fili⁹ Enan, obtulit acetabulum argēteum appēdēs cētum trigīta siclos, phialam argēteā habētē septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumq; plenum simila oleo 2spsa ī sacrificiū: mortariolū aureū appēdēs decē siclos plenum incēso: bouē de armēto, ꝛ arietē, ꝛ agnū āniculū ī holocaustū: hircū q̄, p pctō: ꝛ ī hostias pacificor̄ boues duos, arietes quīq, hircos q̄nq, agnos anniculos quīq. hec fuit oblatio Ahira filij Enan. Hec in dedicatione altaris oblata sunt a p̄ncipib⁹ Isr'l, in die qua 2secratū est: acetabula argētea duodecim, phiale argētee duodecim, mortariola aurea duodecim: ita vt cētum triginta siclos argēti haberet vnum acetabum, ꝛ septuagīta siclos argēti hr̄et vna phiala, id est in cōmune vasor̄ oīm ex argēto sicli duo milia q̄dringēti pōderis sanctuarij. mortariola aurea duodecim plena incēso, denos siclos appēditia pōdere sanctuarij, id est simul auri sicli cētum viginti. boues de armēto ī holocaustū duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecī, ꝛ libamēta eor̄. hirci duodecim p pctō. hostie pacificor̄, boues vigintiquatuor, arietes sexagīta, hirci sexagīta, agni anniculi sexaginta. Hec oblata sunt ī dedicatiōe altaris, q̄n vnctus est. Cūq; ingrederet ꝛ Moyses tabernaculū federis, vt consuleret oraculū, audiebat vocē loquētis ad se de p̄pitiatorio, quod erat sup arcā testimonij inter duos cherubī, vñ ꝛ loq̄bat ei.

B C D E F G

De candelabro: et oblatione: et purificatione: et etate Leuitarum. Caput viij.

Locutusq; est dñs ad ꝛ Moysen, dicens, Loqre aarō, ꝛ dices ad eū, Cū posuerz septē lucernas, cādelabrū in australi pte erigat. Hoc igit̄ p̄cipe vt lucerne ꝫ boreā e regiōe respiciāt ad mensam panū p̄positiōis: ꝫ eā p̄tē quā candelabrū respicit, lucerne

A

debebũt. Fecitq; Aarõ: ꝛ iposuit lucernas sup cãdelabrũ, vt ꝓcepat dñs ad Moysi. Hec aũt erat factura cãdelabri: ex auro ductili, tã medius stipes ꝙ cũcta q̃ ex vtroq; calamorum latere nascebãt. iuxta exẽplũ qõ ostẽdit dñs ad Moysi, ita operat⁹ est candelabrũ. Et locut⁹ est dñs ad Moysen, dicẽs, Tolle Leuitas ex medio filiorũ Israꝛ, ꝛ purificabis eos iuxta hũc ritũ, Aspergãꝫ aq̃ lustrationis, ꝛ radant oẽs pilos carnis sue. Cũq; lauerint vestimenta sua, ꝛ mundati fuerint, tollent bouẽ de armẽtis, ꝛ libamẽtũ ei⁹ similã oleo ꝙspersam, bouẽ aũt alterũ de armẽto tu accipies ꝓ pctõ: et applicabis Leuitas coram tabernaculo federis, cõuocata oĩ multitudine filiorꝫ Israꝛ. Cũq; Leuite fuerint coꝛã dño, ponẽt filij Israꝛ man⁹ suas sup eos, ꝛ offeret Aaron Leuitas, mun⁹ in cõspectu dñi a filijs Israꝛ, vt seruiãt in ministerio ei⁹. Leuite q̃q; ponẽt man⁹ suas sup capita boũ, e qbus vnũ facies ꝓ pctõ, ꝛ alterũ i holocaustũ dñi, vt depꝛeceris ꝓ eis: statueſq; Leuitas i cõspectu Aarõ ꝛ filiorũ ei⁹, ꝛ cõsecrabis oblatos dño, ac separabꝭ de medio filiorꝫ Israel, vt sint mei: ꝛ postea igrediant tabernaculũ federꝭ vt seruiãt mihi. Sicq; purificabis ꝛ cõsecrabis eos in oblationẽ dñi, qm̃ dono donati sunt mihi a filijs Israꝛ. Pro pꝛiogenitis q aperiũt oẽm vuluã i Israꝛ, accepi eos. Mea sunt eñ oia pꝛimogenita filiorꝫ Israꝛ: tã ex hoĩb⁹ q̃q; ex iumẽtis. Ex die q percussi oẽ pꝛiogenitũ i terra Egypti, sctificaui eos mihi: ꝛ tuli Leuitas ꝓ cũctis pꝛimogenitis filiorꝫ Israꝛ, tradidiq; eos dono Aarõ ꝛ filijs ei⁹ de medio filiorꝫ Israꝛ, vt seruiãt mihi ꝓ Israꝛ i tabernaculo federis, ꝛ oꝛẽt ꝓ eis ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad sanctuariũ. Fecerunt q; ad Moyses ꝛ Aarõ ꝛ oĩs multitudo filiorũ Israꝛ sup Leuitis q̃ ꝓceperat dñs ad Moysi: purificatiq; sunt, ꝛ lauerunt vestimẽta sua. Eleuauitq; eos Aarõ i ꝙspectu dñi, ꝛ orauit ꝓ eis vt purificati i gredereñ ad officia sua in tabernaculum federꝭ coꝛã Aarõ ꝛ filijs ei⁹. Sicut ꝓceperat dñs ad Moysi de Leuitis, ita factum est. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicẽs, Hec est lex Leuitarũ. A vigintiq; annis, ꝛ supra, ingrediẽtur vt ministrẽt in tabernaculo federis: Cũq; quinquagesimũ annũ etatis i pleuerint, seruire cessabũt, eruntq; ministri fratrũ suorũ i tabernaculo federis, vt custodiant q̃ sibi fuerint cõmẽdata, opera aũt ipsa non faciant. sic dispones Leuitas in custodijs suis.

¶ De phase primo mundorum postea immundorum alterigenarum. De Ducatu nubis. Caput ix.

EOcutus est dñs ad Moysen in deserto Sinai anno secundo, postq̃ egressi sunt de terra Egypti mẽse pmo, dicens, Faciãt filij Israꝛ phase in tpe suo, q̃rtadecima die mẽsis hui⁹ ad vesperã iuxta oẽs ceremonias et iustificationes eius. Preceptitq; Moyses filijs Israꝛ vt facerẽt phase. Qui fecerũt tpe suo: q̃rtadecima die mẽsis ad vesperã i mõte Sinai. Juxta oĩa q̃ mãdauerat dñs Moysi, fecerũt filij Israꝛ. Ecce aũt q dã immũdi sup aĩa hois, q nõ poterãt facere phase in die illo accedẽtes ad Moysen et Aarõ, dixerũt eis, Immũdi sumus sup aĩa hois, q̃re fraudamur vt nõ valeam⁹ oblationẽ offerre dño i tpe suo iter filios Israꝛ? Quib⁹ rñdit Moyses, State, vt cõsulã q̃d ꝓcipiat dñs de vobis. Locutusq; est dñs ad Moysen, dicẽs, Loq̃re filijs Israꝛ, Hõ q fuerit imũd⁹ sup aĩa, sine i via pcul i gẽte vr̃a, faciat phase dño i mẽse scõo, q̃rtadecima die mẽsis ad vesperã: cũ azymis et lactucis agrestib⁹ comedẽt illud. nõ relinquẽt ex eo qppiaꝫ vsq; mane, ꝛ os ei⁹ nõ cõfringẽt, oẽm ritũ phase obs uabũt. Si q̃s aũt ꝛ mund⁹ est, ꝛ in itinere nõ fuit, ꝛ tñ nõ fecit phase, exterminabit aĩa illa de ppl⁹ suis, q̃: sacrificiũ dño nõ obtulit tpe suo: pctñ suũ ipse portabit. Peregrin⁹ q̃q; ꝛ aduena si fuerint apud vos, facient phase dño iuxta ceremonias, iustificationes suas. Preceptũ idẽ erit apud vos tã aduene q̃ idigene. Igit die q̃ erectũ est tabernaculũ, operuit illõ nubes. A vespe aũt sup tẽtoriũ erat q̃si spẽs ignis vsq; mane. sic fiebat iugiter. p diẽ opiebat illud nubes, et p noctem q̃si spẽs ignis. Cũq; ablata fuisset nubes q̃ tabernaculũ ꝓtegebat, tũc pficiscebant filij Israꝛ, ꝛ i loco vbi stetisset nubes, ibi castrametabant. Ad iperiũ dñi pficiscebant, et ad imperiũ illi⁹ figebãt tabernaculũ. Cũctis dieb⁹ qbus stabat nubes sup tabernaculũ, manebant in eodẽ loco: et si euenisset vt multo tpe maneret sup illud, erãt filij Israꝛ in excubijs dñi, ꝛ nõ pficiscebant quotquot dieb⁹ fuisset nubes sup tabernaculũ. Ad iperiũ dñi erigebãt tentoria, ꝛ ad imperiũ illi⁹ deponebãt. Si fuisset nubes a vespe vsq; ad mane, ꝛ statim diluculo tabernaculũ reliquisset, pficiscebant: et si post diẽ ꝛ noctẽ recessisset, dissipabãt tẽtoria. Si vero biduo aut vno mense vel lõgiori tpe fuisset sup tabernaculum, manebãt filij Israꝛ i eodẽ loco, ꝛ nõ pficiscebant: statiq; autẽ vt recessisset, mouebãt castra. Per verbũ dñi figebant tentoria, ꝛ p verbum illius pficiscebant, erantq; in excubijs domini iuxta imperium eius per manum Moysi.

¶ De tubis argẽteis ꝛ officijs earũ: de ordine mouendi castra: de de obab cognato Moysi ꝛ quo arca precedebat eos: quid dicebat Moyses cũ elevabat: aut deponebatur arca. Caput x.

LOcutusq; est dñs ad Moysen, dicens, Fac tibi duas tubas argẽteas ductiles, qb⁹ conuocare possis multitudinẽ qñ mouẽda sunt castra. Cũq; increpueris tubis, cõgregabit ad te oĩs turba ad ostiũ tabernaculi federis. Si semel clãgueris, venient ad te principes, ꝛ capita multitudinis Israꝛ. Si aũt ꝓlixiorꝫ atq; concisus clãgor increpuerit, mouebũt castra primi qui sunt ad orientalẽ plagã. i scõo autẽ sonitu ꝛ pari vlulatu tube, leuabũt tẽtoria q habitãt ad meridiẽ. ꝛ iuxta hunc modũ reliq facient vlulãtib⁹ tubis i pfectionẽ. Q̃ñ autẽ cõgregãdus est ppl⁹, simplex tubarũ clãgor erit, ꝛ nõ cõcise vlulabũt. Filij autẽ Aarõ sacerdotꝭ clãgẽt tubis: eritq; hoc legitimũ sempiternũ i gñatiõib⁹ vr̃is. Si exieritis ad bellum de terra vr̃a ꝛ hostes q dimicãt aduersum vos, clãgetis vlulãtib⁹ tubꝭ, ꝛ erit recordatio vr̃i coꝛã dño deo vr̃o, vt eruamini de manib⁹ inimicorꝫ vr̃orꝫ. Si q̃ñ habebitis epulũ, et dies festos, ꝛ calẽdas, canetis tubis sup holocaustis, ꝛ pacificis victimis, vt sint vobis in recordationem dei vr̃i. ego dñs de⁹ vester. Anno scõo, mẽse scõo, vicesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo federis. pfectiq; sunt filij Israel p turmas suas de deserto Sinai, ꝛ recubuit nubes i solitudine Pharã. Mouerũtq; castra primi iuxta imperiũ dñi p manũ Moysi. Filij Juda p turmas suas, quorꝫ ꝑnceps erat Naason filius Aminadab. In tribu filiorũ Issachar fuit princeps Nathanael fili⁹ Suar. In tribu zabulõ erat ꝑnceps Eliab fili⁹ Helon. Depositũq; est tabernaculum, q̃ portãtes egressi sunt filij Gerson ꝛ Merari. Profectiq; sunt ꝛ filij Rubẽ, p turmas ꝛ ordinẽ suũ, quorꝫ ꝑnceps erat Elisur fili⁹ Sedeur. In tribu aũt filiorũ Simeõ, princeps fuit Salamiel fili⁹ Surisaddai. Porro in tribu Gad erat ꝑnceps Eliasaph fili⁹ Duel. Profectiq; sunt ꝛ Caathite portãtes sanctuariũ. Tãdiu tabernaculũ portabãt, donec venirent ad erectiõis locũ. Mouerũt castra ꝛ filij Ephraiz p turmas suas, in quorũ exercitu princeps erat Elisama fili⁹ Ammiud. In tribu autem filiorũ Manasse princeps fuit Gamaliel fili⁹ Phadassur. ꝛ in tribu Beniamin erat dux Abidã fili⁹ Gedeõis. Nouissimi castrorꝫ oĩz pfecti sunt filij Dan p turmas suas, i quorũ exercitu princeps fuit Ahiezer fili⁹ Ammisaddai. In tribu aũt filiorũz Aser erat ꝑnceps Phegiel fili⁹ Ochrã. Et in tribu filiorũ Nephthalim ꝑnceps fuit Ahira fili⁹ Enan. Hec sunt castra ꝛ pfectiões filiorũ Israꝛ p turmas suas qñ egrediebant, Dixitq; Moyses Hobab filio Raguel Madianite cognato suo, Proficiscimur ad locũ quẽ dñs datur⁹ est nob: vem nobiscũ vt bñfaciam⁹ tibi, q: dñs bona ꝓmisit Israeli. Cui ille rñdit, Nõ vadã tecum, sed reuertar in terrã meã, in qua nat⁹ sum. Et ille, Noli, ingt, nos relinquere. tu eñ nosti in qbus locis p desertuz castra ponere debeamus, ꝛ eris ductor noster. Cũq; nobiscũ veneris, qcqd optimum fuerit ex opib⁹ quas nobis traditur⁹ est dñs, dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte dñi viã trium dierum, arcaq; federis dñi pcedebat eos p dies tres ꝓuidẽs castrorũ locũ. Nubes q̃q; dñi sup eos erat p diẽ cũ icederẽt. Cũq; eleuareꝭ arca, dicebat Moyses, Surge dñe, ꝛ dissipent inimici tui, ꝛ fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum autem deponeretur,

aiebat

aiebat, Reuertere dñe ad multitudinem exercitus Israel.

De pena murmuris: de carnium concupiscentia: de turbatione spūs Moysi: de pphetantibus in castris: de coturnicibus: de Maria & sepulchris concupiscentie. Caput xj.

A Interea ortū est murmur ppli q̄si dolētiū p laborē, contra dñm. Q̄ d cū audisset, iratꝰ est. Et accēsus in eos ignis dñi, deuorauit extremā castroꝝ ptē. Cūq; clamasset pplus ad Moysen, oravit Moyses ad dñm, & absorptꝰ est ignis. Vocauitq; nomen loci illius Incēsio: eo q̄ succēsus fuisset ī eos ignis dñi. Vulgus q̄ppe admiscuū, qđ ascēderat cū eis, flagrauit desiderio carnū sedēs & flens, iunctis sibi pariter filijs Israel: & ait, Quis dabit nobis ad vescēdū carnes? Recordamur piscū q̄s comedebamꝰ i Egypto gratis: in mētē nobꝭ veniunt cucumeres, & pepones, porriq;, & cepe, & alia. Alia nra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nri nisi man. Erat autē man q̄si semen coriandri coloris bdellij. Circuibatq; pplus, & colligēs illud, frāgebat mola, siue terebat in mortario, coquēs in olla, & faciēs ex eo tortulas saporis q̄si panis oleati. Cūq; descenderet nocte sup castra ros, descendebat pariter & man. Audiuit ergo Moyses flentē pplum p familias, singulos p ostia tētoriū sui. Iratusq; est furor dñi valde, sed & Moysi itolerāda res visa est, & ait ad dñm, Cur afflixisti seruū tuū? q̄re nō inuenio gratiā coram te? & cur iposuisti pōdꝰ vniuersi pplī huius sup me? Numqd ego cōcepi oēm hāc multitudinem, vel genui eā, vt dicas mihi, Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulū, & defer in terrā p qua iurasti patribꝰ eorū? Vnde mihi carnes vt dē tāte multitudini? Flent coram me, dicētes, Da nobis carnes vt comedam. Non possum solus sustinere oēm hūc pplum, q̄: grauis est mihi. Sin aliter tibi videt, obsecro vt interficias me, et inueniā gratiā in oculis tuis, ne tātis afficiar malis. Et dixit dñs ad Moysen, Cōgrega mihi septuaginta viros de senibus Israel, quos tu nosti q̄ senes pplī sint ac magistri: et duces eos ad ostiū tabernaculi federis, faciesq; ibi stare tecum, vt descēdā & loquar tibi, & auferā de spū tuo, tradamq; eis, vt sustētēt tecū onus pplī, & nō tu solus graueris. Pplo q̄q; dices, Sanctificamini: cras comedetis carnes. ego enī audiui vos dicere, Quis dabit nobis escas carnū? bñ nobis erat in Egypto. Ut det vobis dñs carnes, & comedatis, non vno die nec duobꝰ vel q̄nq; aut decē, nec viginti q̄dem, sed vsq; ad mēsem dierū, donec exeat p nares vras, & vertat in nauseā eo q̄ repuleritis dñm q̄ i medio vri est, & fleueritis coram eo, dicētes, Quare egressi sumꝰ ex Egypto? Et ait Moyses, Sexcēta millia peditū huiꝰ pplī sunt: & tu dicis, Dabo eis esum carniū mēse ītegro? Numqd ouiū & boū multitudo cedet, vt possit sufficere ad cibū vel oēs pisces maris in vnū cōgregabunt, vt eos satient? Cui rndit dñs, Nūqd manꝰ dñi inualida est? Jā nūc videbis vtrum meꝰ sermo ope cōpleat. Venit igitur Moyses, & narrauit pplo verba dñi, congregans septuaginta viros de senibꝰ Israel, q̄s stare fecit circa tabernaculū. Descēditq; dñs p nubē, & locutus est ad eū, auferēs de spū q̄ erat ī Moyse, & dans septuaginta viris. Cūq; requieuisset ī eis spūs, pphetauerūt, nec vltra cessauerūt. Remānserāt aūt ī castris duo viri, quorū vnus vocabatur Eldad, & alter Medad, sup quos requieuit spūs. nā & ipsi descripti fuerāt, & nō exierant ad tabernaculū. Cūq; pphetarent in castris, cucurrit puer, & nūtiauit Moysi, dicēs, Eldad & Medad pphetāt ī castris. Statim Josue filius Nun, minister Moysi, & electus e pluribꝰ, ait, Dñe mi Moyses phibe eos. At ille, Quid, iqt, emularis pro me? q̄s tribuat, vt oīs pplus pphetet, & det eis dñs spūm suum? Reuersusq; est Moyses, & maiores natu Israel ī castra. Ecce autē egrediēs a dño arreptas trās mare coturnices detulit, & dimisit in castra itinere q̄tū vno die q̄fici pōt, ex oīpte castroꝝ p circuitū, volabātq; ī aere duobꝰ cubitis altitudine sup terrā. Surgens q̄ pplus toto die illo, & nocte, ac die altero, q̄gregauit coturnices: q̄ parū, decē choros: et siccauerūt eas p gyrū castroꝝ. Eldhuc carnes erāt i dētibꝰ eoꝝ, nec defecerat huiuscemodi cibꝰ: & ecce furor dñi q̄citatus in pplum, percussit eū plaga magna nimis. Vocatusq; est ille locus, Sepulchra cōcupiscentie: ibi enī sepelierunt populum qui desyderauerat. Egressi autem de sepulchris q̄cupiscentie, venerunt in Aseroth, & manserunt ibi.

Aaron et Maria murmurauerunt contra Moysen: Maria lepra percutitur. Caput xij.

A Locutaq; est Maria & Aarō q̄tra Moysen propter vxorē eius Ethiopissam, & dixerūt, Num p solū Moysen locutus est dñs: nōne & nos locutus est? Q̄ d cū audisset dñs, iratus ē. Erat enī Moyses vir mitissimus sup oēs homines q̄ morabant ī terra. Statimq; locutus est dñs ad eū, & Aarō & Mariā, Egredimini vos trēs ad tabernaculū federis. Cūq; fuissent egressi, descēdit dñs in colūna nubis, & stetit ī introitu tabernaculi vocans Aaron & mariam. Qui cū issent, dixit ad eos, Audite sermones meos, Si q̄s fuerit inter vos ppheta dñi, in visione apparebo ei, vel p somnū loquar ad illū. At non talis seruus meus Moyses, qui in oī domo mea fidelissimus est. ore enī ad os loquor ei: palam, & nō p enigmata & figuras dñm videt. Quare q̄ non timuistis detrahere seruo meo Moysi? Iratusq; ē eos, abijt. Nubes q̄q; recessit q̄ erat sup tabernaculū. Et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cūq; respexisset eā Aaron, & vidisset pfusam lepra, ait ad Moysen, Obsecro dñe mi, ne iponas nobis hoc pctm̄ qđ stulte cōmisimus, ne fiat hec q̄si mortua, & vt abortuū quod pijcit de vulua matris sue. ecce iā mediū carnis eius deuoratū est a lepra. Clamauitq; Moyses ad dñm, dicēs, Deus obsecro sana eā. Cui rndit dñs, Si pr ei? spuisset in faciem illi?, nōne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi? Separet septem diebus extra castra, & postea reuocabitur. Exclusa est itaq; Maria extra castra septē diebus: et pplus nō est motus de loco illo donec reuocata est Maria.

De missione exploratorum ad terram Chanaam qui reportāt in vecte vuā & fructus: reuertūtur post xl. dies dicētes terram bonam: murmurauit populus contra Moysen. Caput xiij.

A Profectusq; est pplus de Aseroth fixis tētoriis in deserto Pharan. Ibiq; locutus est dñs ad Moysen, dicēs, Mitte viros q̄ explorent terrā Chanaā, quā datus sum filijs Israel, singulos de singulis tribubꝰ et principibꝰ. Fecit Moyses qđ dñs imperauerat, de deserto Pharan mittēs principes viros, quorū ista sunt nomina. De tribu Ruben, Sāmua filius Zechur. De tribu Simeon, Saphat filius Huri. De tribu Juda, Caleb filius Jephone. De tribu Issachar, Igal filius Joseph. De tribu Ephraim, Osee filius Nun. De tribu Beniamin Phalti filius Raphu. De tribu Zabulō, Geddiel filius Sodi. De tribu Joseph, sceptri Manasse, Gaddi filius Susi. De tribu Dan, Ammiel filius Gemalli. De tribu Aser, Sthur filius Michael. De tribu Nephthalim, Nahabi filius Vapsi. De tribu Gad, Guel filius Machi. hec sūt nomina virorū q̄s misit Moyses ad cōsyderandā terrā: vocauitq; Osee filium Nun, Josue, & misit q̄ eos Moyses ad cōsyderandā terrā Chanaā, & dixit ad eos, Ascendite ad meridianā plagā. Cūq; veneritis ad mōtes, cōsyderate terrā q̄lis sit: et pplum q̄ inhabitator est eius, vtrū fortis sit an infirmus, pauci nūero an plures ipa terra, bona an mala: vrbes q̄les, murate an absq; muris: humi?, pinguis an sterilis, nemorosa an absq; arboribꝰ. Confortamini & afferte nobis de fructibus terre. Erat aūt tps q̄n ia pcoq; vue vesci pnt. Cūq; ascendissent, explorauerūt terrā a deserto Sin, vsq; Rohob intrātibus Emath. Ascēderūtq; ad meridiem & venerūt in Hebron, vbi erāt Achimā & Sisai & Tholmai filij Enach. nā Hebrō septē annis ante Tanim vrbē Egypti cōdita est. Pergētesq; vsq; ad torrentē botri, absciderūt palmitē cū vua sua, quē portauerūt ī vecte duo viri. De malis q̄q granatis & de ficis loci illi? tulerunt, q̄ appellatus est Nebeleschol, id est Torrēs botri, eo q̄ botrū portassent inde filij Israel. Reuersiq; exploratores tre post q̄dragita dies oī regione circuita venerūt ad Moysen & ad Aarō & ad oēm cetū filiorū Israel in desertū Pharā qđ ē i Cades. Locutiq; eis & oī multitudini oñderūt fructꝰ terre & narrauerūt, dicētes, Venimꝰ in terrā ad quam misisti nos q̄ revera fluit lacte et melle, vt ex

his fructibus cognosci põt: ſz cultores fortissimos hz, ꝛ vrbes grandes atq; muratas. Stirpem Enach vidimus ibi. Amalec habitat in meridie, ꝛ Hethe⁹ ꝛ Jebuſe⁹ ꝛ Amorrhe⁹ in montanis. Chanane⁹ vo morak iuxta mare et circa fluēta Jordanis. Inter hec Caleb cōpeſcēs murmur ppli q oriebat ꝫ ꝛ Moyſen, ait, Aſcendam⁹ ꝛ possideam⁹ terrā, qm̄ poterim⁹ obtinere eā. Alij vo q̄ cū eo fuerāt cū eo, dicebant, Neq; ad hūc ppl'm valem⁹ ascendere, q; fortior nobis est. Detraxerūtq; re quā inſperexerāt, apō filios Iſrl', dicētes, Terra quā luſtrauimus, devorat habitatores ſuos. ppls quē aſperim⁹, pceresſtatuere ē: ibi vidim⁹ mōſtra q̄dā filioꝝ Enach de gñe gigāteo, gb⁹ cōpati, q̄ſi locuſte videbamur.

Cyer populus et murmurat: Caleb et Joſue terram laudat: dominus irascitur: Moyſes cum placat. In deserto moriuntur exploratores: et populus ab Amalech cedit. Caput xiij.

A

Eccle. xl. v. j. b.

Wac. ij. f.

B

Exodi xxxij. c.

Exodi xxxij. d.

Pſalmo cij. b.

D

Joſue xiiij. b.

E

Pſalmo cv. c.

Deuter. j. f.

Joſue iij. c. d.

F

Pſalmo c. iij. d.

Hic vociferās ois turba fleuit nocte illa, ꝛ murmurati ſunt ꝫ Moyſen ꝛ Aarō cūcti filij Iſrl', dicētes, Utinā mortui eſſem⁹ i Egypto, ꝛ non in hac vaſta ſolitudine. Utinā pereamus, ꝛ non iducat nos dñs i terrā iſtā, nec cadam⁹ gladio, ꝛ vxores ac liberi nri ducant captiui. Nōne meli⁹ est reuerti i Egyptū? Dixerūtq; alter ad alterū, Cōſtituam⁹ nob ducē, ꝛ reuertamur i Egyptū. Quo audito Moyſes ꝛ Aarō cecidēſt pni i trā cora oi multitudie filioꝝ Iſrl'. At vo Joſue filius Nun, ꝛ Caleb fili⁹ Jephone, q ꝛ ipſi luſtrauerūt terrā, ſciderūt veſtimēta ſua, ꝛ ad oēm multitudinē filioꝝ Iſrl' locuti ſunt, Terra quā circuiuim⁹, valde bona ē. ſi ppiti⁹ fuerit dñs, iducet nos i eā, ꝛ tradet humum lacte ꝛ melle manātē. Nolite rebelles eſſe ꝫ dñz, neq; timeatis ppl'm trē hui⁹, q; ſicut panē ita eos poſſum⁹ devorare. receſſit ab eis oē ꝓſidiū. dñs nobiſcum est, nolite metuere. Cūq; clāmaret ois multitudo, ꝛ lapidib⁹ eos vellet oppmere, appuit gl'ia dñi ſup tectū federis cūctis filijs Iſrl'. Et dixit dñs ad Moyſen, Uſq; q̄ detrahet mihi ppls iſte? Quouſq; non credent mihi i oīb⁹ ſignis q̄ feci cora eis? Feriā igit eos peſtilentia atq; ꝟſumā: te aūt faciā ꝓncipē ſup gētē magnā, ꝛ fortiorez q̄ hec est. Et tait Moyſes ad dñm. At audiāt Egyptij de quoꝝ medio eduxiſti ppl'z iſtū, ꝛ habitatores trē hui⁹ q audierūt qō tu dñe in ppl'o iſto ſis, ꝛ facie videarz ad faciē, et nubes tua ꝓtegat illos, ꝛ i colūna nubis ꝓcedas eos p diē, ꝛ i colūna ignis p noctē: qō occideris tātā mltitudinē, quaſi vnū hoiez, ꝛ dicāt, Nō poterat itroducere ppl'm i terrā p q̄ iurauerat: idcirco occidit eos i ſolitudine. Magnificēt ergo fortitudo dñi ſicut iuraſti, dicēs. Dñs patiens ꝛ multe miſericordie, auferēs iniqtatē ꝛ ſcelera, nullūq; innoxiū derelinquēs, q viſitas pctā patrū i filios, i tertiā ꝛ q̄rtā gñationē. Dimitte obſecro pctm̄ ppli tui hui⁹ ſm magnitudinē mie tue, ſicut ppti⁹ fuiſti egrediētibus de Egypto vſq; ad locū iſtū. Dixitq; dñs, Dimiſi iuxta vbū tuum. Uiuo ego: ꝛ iplebit gl'a dñi vniuerſa terra. Attn̄ oēs hoies q viderūt maieſtatē meā ꝛ ſigna q̄ feci i Egypto ꝛ in ſolitudine, ꝛ tentauerūt me iā p decē vices, nec obedierūt voci mee, nō videbūt terrā p q̄ iurauī pr̄ib⁹ eoꝝ, nec q̄ſq; ex illis qui detraxit mihi, ituebit eā. Seruū meū Caleb q plen⁹ alio ſpiritu ſecut⁹ est me, iducā i terrā hāc quā circuiuit, ꝛ ſemē ei⁹ poſſidebit eā: qm̄ Amalecites ꝛ Chanane⁹ habitāt in valib⁹. Cras mouete caſtra, ꝛ reuertimini i ſolitudinē p viam maris rubri. Locutuſq; ē dñs ad Moyſen ꝛ Aarō, dicēs, Uſq; q̄ multitudo hec peſſima murmurat ꝫ me? q̄relas filioꝝ Iſrl' audiui. Dic q̄ eis, Uiuo ego ait dñs, ſicut locuti estis audiēte me, ſic faciā vobis. In ſolitudine hac iacebūt cadauera vra. Oēs q nūerati eſtis a vigiti annis ꝛ ſupra, et murmuraſtis ꝫ me, nō itrabitis terrā ſup quā leuaui manū meā, vt habitare vos facerē, ꝓter Caleb filium Jephone ꝛ Joſue filiū Nun. Parvulos aūt vros de qb⁹ dixiſtis quod ꝓde hoſtib⁹ forēt, itroducā vt videāt trā q̄ vobis diſplicuit. Ura cadauera iacebūt in ſolitudine. Filij vri erūt vagi i deſerto annis q̄dragīta, ꝛ portabūt fornicationē vram, donec cōſumant cadauera pr̄m in deſerto, iuxta nūerū q̄draginta dierū qb⁹ ꝟſyderaſtis terrā, ann⁹ p die iputabit. Et quadragita annis recipietis iniqtates vras, ꝛ ſcietis vltionem meā: qm̄ ſicut locut⁹ ſum, ita faciā oi multitudini huic peſſime que cōſurrexit aduerſum me, i ſolitudine hac deficiet et morief. Igit oēs viri q̄s miſerat Moyſes ad cōtēplādam terrā, ꝛ q reuerſi, murmurare fecerāt ꝫ eū oēm multitudinē, detrahentes terre qō eſſet mala, mortui ſunt atq; pcuſſi in conſpectu dñi. Joſue aūt filij Nun, ꝛ Caleb filij Jephone vixerūt ex oīb⁹ q perrexerāt ad ꝟſyderādā terrā. Locutuſq; est Moyſes vniuerſa vba hec ad oēs filios Iſrl', et luxit ppls nimis. Et ecce mane primo ſurgētes, aſcēderunt verticem mōtis, atq; dixerūt, Parati ſum⁹ aſcēdere ad locū de quo dñs locut⁹ est: q; peccauim⁹. Quib⁹ Moyſes, Cur, ingt, trāſgredimini verbū dñi, qō vobis non cedet in ꝓſperū? Nolite aſcēdere, nō enī est dñs vobiſcū: ne corruatis cora inimicis vr̄is. Amalecites ꝛ Chananeus aū vos ſunt, quoꝝ gladio corruetis, eo qō nolueritis acqeſcere domino, nec erit dñs vobiſcū. At illi cōtenebrati aſcenderunt in verticem mōtis. Arca aūt teſtamēti dñi ꝛ Moyſes non receſſerūt de caſtris. Deſcenditq; Amalecites et Chananeus qui habitabāt in monte: ꝛ percutiens eos atq; concidēs, perſecutus est eos vſq; Horma.

1. Corint. x. b. Hebr. iij. d. Judic. j. b.

B

De libamentis: de offerendis primitijs: de peccante per ignorātiam: de anima tam indigena q̄s aduena: de peccante per ſuperbiā: de colligente ligna in ſabbatho: de fimbrijs hyacinthynis ponendis in angulis palliorum. Caput xv.

Locut⁹ est dñs ad Moyſen, dicēs, Loq̄re ad filios Iſrl', ꝛ dices ad eos, Cū ingreſſi fueritz terrā habitatiōis vr̄e quā ego dabo vobis, et feceritis oblationē dño in holocauſtū aut victimam pacificā vota ſoluēt̄es, vel ſponte offerentes munera, aut in ſolēnitatib⁹ vr̄is adolētes odorē ſuauitatis dño, de bobus ſiue de ouib⁹: offeret qcūq; imolauerit victimā, ſacrificium ſimile decimā ptē ephi ꝟſperſam oleo, qō menſurā habebit quartā ptē, hin: vinū ad liba fundenda eiuſdē mēſure dabit in holocauſtū ſiue victimaz. Per agnos ſingulos ꝛ arietes erit ſacrificiū ſile duarū decimarū q̄ conſperſa ſit oleo tertie ptis hin, ꝛ vinū ad libamentū tertie ptis eiuſdē mēſure offeret in odorē ſuauitatis dño. Qñ vero de bob⁹ feceris holocauſtū aut hoſtiā, vt i pleas votum vel pacificas victimas, dabis p ſingulos boues ſile tres decimas cōſperſe oleo, qō habeat mediū mēſure hin, ꝛ vinū ad liba fundēda eiuſdem mēſure in oblationē ſuauiſſimi odoris dño. Sic facies p ſingulos boues ꝛ arietes ꝛ agnos ꝛ hedos. Tā indigene q̄ peregrini eodē ritu offerēt ſacrificia, vnū pceptū erit atq; iudicium tā vobis q̄ aduenis terre. Locut⁹ ē dñs ad Moyſen, dicēs, Loq̄re filijs Iſrl' ꝛ dices ad eos, Cū veneritz i terrā quā dabo vobis, ꝛ comederitz de panib⁹ regionis illius, ſeparabitis primitias dño de cibis vr̄is. Sicut de areis primitias ſeparabitis, ita ꝛ de pulmētis dabitz primitiua dño. Qō ſi p ignorātiā ptericritis q̄cq; hoꝝ q̄ locut⁹ est dñs ad Moyſen, ꝛ mandauit p eū ad vos, a die qua cepit iubere ꝛ vltra, oblitaq; fuerit facere multitudo: offeret vitulū de armento holocauſtū in odorē ſuauiſſimū dño, et ſacrificiū ei⁹ ac liba, vt ceremonie poſtulant, hircumq; p pctō, ꝛ rogabit ſacerdos p oī multitudine filioꝝ Iſrl': ꝛ dimittet eis, qm̄ nō ſpōte peccauer̄t, nihilomin⁹ offerētes iccſuz dño p ſe et p̄ pctō atq; erroꝛe ſuo: ꝛ dimittet vniuerſe plebi filioꝝ iſrl', et aduenis q pegrinā iter eos, qm̄ culpa ē oīs ppli p ignorātiā. Qō, ſi aia vna neſciēs peccauerit, offeret capra āniculā p pctō ſuo, ꝛ depcabit p ea ſacerdos, qō iſcia peccauerit cora dño: ꝛ ipetrabit⁹ ei veniā, ꝛ dimittet illi. Tā indigenis q̄ aduenis vna lex erit oīm q peccauerint ignorantes. Alia vo q̄ p ſuperbiā aliqd cōmiſerit, ſiue ciuis ſit ille, ſiue peregrinus: qm̄ aduerſus dñm rebellis fuit, peribit de populo ſuo. verbū enī dñi cōtēpſit ꝛ preceptū illi⁹ fecit irritum: idcirco delebit ꝛ portabit iniquitatē ſuā. Factū est aūt: cū eſſent filij Iſrl' in ſolitudine ꝛ inueniſſent hoiem colligentē ligna in die ſabbathi, obtulerunt eum Moyſi ꝛ Aaron ꝛ vniuerſe multitudini. Qui recluſerunt eum in carcerem, neſcientes quid ſuper eo facere deberent. Dixitq; dominus ad Moyſen, Morte moriatur homo iſte, obruat eū lapidibus oīs turba extra caſtra. Cumq; eduxiſſent eū foras, obruerūt eū

C

D

lapidibus

lapidib⁹, ꝛ mortu⁹ ē ſicut ꝓceperat dñs. Dixit q̄z dñs ad
deu. xxij. b. ⁊Moyſen, Loq̄re filijs Iſrael, ꝛ dices ad eos vt faciāt ſibi
fimbrias p angulos palliorum, ponētes i eis vittas hyaci
thinas. q̄s cū viderit, recordent oīm mandator dñi, ne ſe
quant cogitatiões ſuas ꝛ oculos p res varias fornicātes,
ſed magis memores ꝓceptor dñi faciāt ea, ſintq̄z ſancti
deo ſuo. Ego dominus deus veſter, qui eduxi vos de terra
Egypti, vt eſſem deus veſter.

De pena ſciſmatis dathan et abiron: de thuribulis allatis: ignis deuorat viros qui offerebant ſacrificia et alia. Caput xvj.

A ecc. xlv. c. iude. j. d. j. cor. x. b. Ece aūt Core fili⁹ Iſaar, filij Caath, filij Le
ui ꝛ Dathā atq̄z Abirō filij Eliab, Hon q̄z fi
li⁹ Pheleth de filijs Rubē, ſurrexer ſ̄ ⁊ Moy
ſē, alijq̄z filior Iſrael ducēti q̄nq̄gīta viri ꝓce
res ſynagoge, ꝛ q tpe ꝯcilij p noīa vocabant. Cūq̄z ſtetiſ
ſent aduerſū Moyſē ꝛ Aarō dixerūt, Sufficiat vobis, q
oīs multitudo ſanctor ē, ꝛ i ipſis ē dñs: cur eleuamini ſup
populū dñi? Q̄ō cū audiſſet Moyſes, cecidit ꝓnus i faciē,
locutuſq̄z ad Core ꝛ ad oēm multitudinē, Mane, īqt, no
tū faciet dñs q̄ ad ſe ptineāt, ꝛ ſāctos applicabit ſibi, ꝛ q̄s
B elegerit appropinq̄būt ei. Hoc igitur facite, Tollat vnuſ
q̄ſq̄z thuribula ſua, tu Core ꝛ oē ꝯcilium tuū: ꝛ hauſto cras
igne ponite deſup thymiama coꝝ dño. ꝛ quēcunq̄z elege
rit, ipſe erit ſāct⁹. multū erigimini filij Leui. Dixitq̄z rur
ſum ad Core, Audite filij Leui, Nō pauca vobis eſt q̄ ſepa
uit vos de⁹ Iſrael ab oī ppl̄o, ꝛ iūxit ſibi, vt ſeruiretis ei
in cultu tabernaculi, ꝛ ſtaretis coꝝ frequētia ppl̄i et mini
ſtraretis ei: idcirco ad ſe fecit accedere te ꝛ oēs frēs tuos fi
lios Leui, vt vobis ēt ſacerdotiū vēdicetis, ꝛ oīs globus
tu⁹ ſtet ꝛ dñm: q̄s eſt em̄ Aarō vt murmuretis ꝛ eū: ⁊ Mi
ſit ergo Moyſes vt vocaret Dathā ꝛ Abirō filios eliab.
Qui rñderūt, Nō vēim⁹. nūq̄d parua eſt tibi q̄ eduxiſti nos
de terra q̄ lacte ꝛ melle manabat, vt occideres in deſerto, ni
ſi ꝛ dñat⁹ fueris nr̄i: Reuera īduxiſti nos ī terrā q̄ fluit ri
uis lactis ꝛ mellis, ꝛ ō dediſti nobis poſſeſſiões agror ꝛ vīea
rū: an ꝛ oculos nr̄os vis eruere: nō venim⁹. Iratuſq̄z moy
ſes valde, ait ad dñz, Ne reſpicias ſacrificia eor, tuſcis q̄
C nec aſellū q̄dē vnq̄ acceperim ab eis, nec afflixerim quē
piā eor. Dixitq̄z ad Core, Tu, ꝛ oīs ꝯgregatio tua ſtate
coꝝ ſolū coꝝ dño, ꝛ Aarō die craſtino ſepatī, Tollite ſingu
li thuribula vr̄a, ꝛ ponite ſup ea īcēſū offerētes dño ducen
ta q̄nq̄gīta thuribula, Aarō quoq̄z teneat thuribulū ſuū.
Q̄ō cū, feciſſent, ſtatim⁹ Moyſe a Aarō, ꝛ coacerua ſſ̄et ad
uerſū eos oēm multitudinē ad oſtiū tabernaculi, apparuit
cūctis gl̄ia dñi. Locutuſq̄z dñs ad Moyſen ꝛ Aaron, ait,
D Separamini de medio ꝯgregatiōis hui⁹, vt eos repēte diſ
perdā. Qui ceciderūt ꝓni in faciē, atq̄z dixerūt, Fortiſſime
deus ſpirituū vniuerſe carnis, nū vno peccāte ꝛ omnes ira
tua deſeuiet? Et ait dñs ad Moyſen, Precipe vniuerſo
ppl̄o vt ſepeā a tabernaculis Core ꝛ Dathan ꝛ Abiron.
Surrexitq̄z Moyſes, ꝛ abijt ad Dathan ꝛ Abirō: ꝛ ſeq̄n
tibus eū ſenioribus Iſrael, dixit ad turbā, Recedite a ta
bernaculis hoīm īpior, ꝛ nolite tāgere q̄ ad eos pertinēt,
ne involuamini in pctis eor. Cūq̄z receſſiſſent a tētorijs eo
rum p circuitū, Dathā ꝛ Abirō egreſſi ſtabāt in introitu
papilionū ſuor cū vxoribus ꝛ liberis, oīq̄z frequentia. Et
ait Moyſes, In hoc ſcietis q̄ dñs miſerit me vt facerem
vniuerſa q̄ cernitis, ꝛ nō ex ꝓprio ea corde ptulerim. Si
cōſueta hoīm morte iterierint, ꝛ viſitauerit eos plaga q̄ et
ceteri viſitatori ſolēt: nō miſit me dñs. ſin aūt nouā rē fece
rit dñs, ꝛ aperiēs terra os ſuū deglutiat eos ꝛ oīa q̄ ad il
los ptinēt, deſcēderintq̄z viuētes i infernum, ſcietis q̄ blaſ
phemauerint dñm. Cōfeſtim igit vt ceſſauit loq̄, dirupta
eſt terra ſub pedib⁹ eor: ꝛ aperiens os ſuū deuorauit illos
cū tabernaculis ſuis ꝛ vniuerſa ſubſtātia eor. deſcēderunt
q̄z viui i infernū opti humo, ꝛ perierūt de medio multitudi
nis. At vero oīs Iſrael q̄ ſtabat p̄ gyrū fugit a clamore p
eūtiū, dicens, Ne forte ꝛ nos terra deglutiat. Sed et ignis
egreſſus a dño interfecit ducētos qnq̄ginta viros q̄ offere
bāt icēſum. Locutuſq̄z eſt dñs ad Moyſen, dicēs, Precipe
E Eleazaro filio Aarō ſacerdoti vt tollat thuribula q̄ ia
cēt i icēdio, ꝛ ignē huc illuc q̄z diſpgat: q̄m ſanctificata ſunt
in mortib⁹ pctōrū: pducatq̄z ea i laminas ꝛ affigat altari,
F eo q̄ oblatū ſit in eis incēſum dño, ꝛ ſanctificata ſint, vt cer
nāt ea ꝓ ſigno ꝛ monimēto filij Iſrl̄. Tulit ergo Eleazar
ſacerdos thuribula enea in q̄bus obtulerāt hi quos incen
diuz deuorauit, ꝛ pduxit ea in laminas affigens altari, vt
haberēt poſtea filij Iſrael q̄b⁹ cōmonerent ne q̄s accedat
alienigena, ꝛ q nō eſt de ſemine Aarō ad offerendū incēſuz
dño, ne patiat ſicut paſſus ē Core, ꝛ oīs ꝯgregatio ei⁹ lo
quēte dño ad Moyſen. Murmurauit aūt oīs multitudo
G filior Iſrael ſequēti die ꝛ Moyſen ꝛ Aarō, dicēs, Vos i
terfeciſtis ppl̄z dñi. Cūq̄z oriret ſeditio ꝛ tumult⁹ increſce
ret, Moyſes ꝛ Aarō fugerūt ad tabernaculū federis. Q̄ō
poſtquā ingreſſi ſt̄, opit nubes, ꝛ appuit gl̄ia dñi. Dixitq̄z
dñs ad Moyſen, Recedite de medio hui⁹ multitudis, ēt
nūc ōlebo eos. Cūq̄z iacerēt i fra, dixit Moyſes ad Aarō,
Tolle thuribulū, ꝛ hauſto igne de altari mitte icēſū deſup
ꝓgēs cito ad ppl̄z vt roges p eis: iā em̄ egreſſa ē ira a dño
sap. xviij. d. ꝛ plaga deſeuit. Q̄ō cū feciſſet Aarō, ꝛ cucurriſſet ad me
diā multitudinē quā iā vaſtabat incendiū, obtulit thymia
ma, ꝛ ſtāns iter mortuos ac vinētes, p ppl̄o ōpcat⁹ ē, ꝛ pla
ga ceſſauit. Fuerūt aūt q̄ peruſſi ſūt q̄tuordeci millia hoīz ꝛ
B ſeptīgēti, abſq̄z his q̄ pierāt i ſeditiōe Core. Reuerſuſq̄z ē
Aarō ad Moyſē ad oſtiū tabnacli federꝫ poſtq̄ ceuit īfir⁹.

De virga Aaron que floruit: filij Iſrael dicunt Moyſi: conſumpti ſumus. Caput xvij.

A Et locut⁹ ē dñs ad Moyſen, dicēs, Loq̄re ad fi
lios Iſrl̄, ꝛ accipe ab eis virgas ſingulas per co
gnatiões ſuas a cūctis ꝓcipib⁹ tribuū virgas
duodecim, ꝛ vniuſcuiuſq̄z nomē ſupſcribes vir ge
ſue: nomē aūt Aarō erit i tribu Leui, ꝛ vna virga cunctas
eor familias cōtinebit: ponesq̄z eas in tabernaculo fede
ris coram teſtimōio vbi loquar ad te. quē ex his elegero, ger
minabit virga eius, ꝛ cohibebo a me q̄rimonias filior Iſ
rael, q̄bus ꝛ vos murmurāt. Locutuſq̄z eſt Moyſes ad fi
lios Iſrael: ꝛ ō derūt ei oēs ꝓcipes virgas p ſingulas tri
B bus, fuerūtq̄z virge duodecim abſq̄z virga Aaron. Quas
cū poſuiſſet Moyſes coram dño i tabernaculo teſtimonij, se
quēti die regreſſus inuenit germinaſſe virgā Aarō i domo
Leui: ꝛ turgētib⁹ gēmis eruperāt flores q̄ foliis dilatatis,
in amygdalas deformati ſt̄. Protulit ergo Moyſes oēs
virgas de ꝯſpectu dñi ad cūctos filios Iſrael: viderunt q̄z,
C ꝛ receperūt ſinguli virgas ſuas. Dixitq̄z dñs ad Moyſen,
Refer virgā Aaron in tabernaculū teſtimonij, vt ſeruetur
ibi in ſignū rebelliū filior Iſrael, ꝛ ceſſet q̄rele eor a me,
ne moriant. Fecitq̄z Moyſes ſicut ꝓceperat dñs. Dixerūt
aūt filij Iſrael ad Moyſen, Ecce cōſūpti ſum⁹, oēs peri
mus: q̄cūq̄z accedit ad tabernaculum dñi morit. num vſq̄
ad internecionem cuncti delendi ſumus?

De dignitate Aarō: et ercubijs Leuitarū: primitie ſacerdotib⁹: decime leuitis aſſignāt: ꝛ reddūt leuite decimā decime aarō. cap. xviij.

A Dixitq̄z dñs ad Aarō, Tu, ꝛ filij tui, ꝛ dom⁹ pa
tris tui tecū portabitis iniq̄tatē ſāctuarij: et tu
ꝛ filij tui ſimul ſuſtinebitis peccata ſacerdotij ve
ſtri. ſed et fratres tuos de tribu Leui, ſceptro

patris tui sume tecū, ꝑstoꝝ sint ⁊ mīstrēt tibi: tu aūt ⁊ filij tui mīstrabitis ī tabernaculo testimōij. Excubabūtꝙ Leuite ad ꝑcepta tua, ⁊ ad cūcta opa tabernaculi: ita dūtaxat vt ad vasa sanctuarij ⁊ altare nō accedāt, ne ⁊ illi moriā tur, vt vos peatis sīl. sint aūt tecū, ⁊ excubēt ī custodijs tabernaculi, ⁊ ī oīb⁹ ceremonijs ei⁹. Alienigena nō mīscebit vobis. Excubate ī custodia sāctuarij, ⁊ ī mīsterio altaris: ne cōiaī idignatio sup filios Jsrl. Ego dedi vobis frēs vestros Leuitas de medio filioꝝ Jsrl, ⁊ tradidi donū dño vt seruiāt ī mīsterijs tabernaculi ei⁹. Tu aūt ⁊ filij tui custodite sacerdotiū vr̄m: ⁊ oīa q̄ ad cultū altaris pertinēt, ⁊ intra velū sunt, p sacerdotes admīstrabunt: si qs externus accesserit, occidet. Locutusꝙ ē dñs ad Aaron, Ecce dedi tibi custodiā primitiaꝝ meaꝝ. Oīa q̄ sanctificant a filijs Jsrl, tradidi tibi ⁊ filijs tuis ꝑ offō sacerdotali legitia sempiterna. Hec ergo accipies de his q̄ sanctificāt, ⁊ oblata sūt dño. Oīs oblatio, ⁊ sacrificiū, ⁊ qcqd p pctō atꝙ delicto reddi tur mihi, ⁊ cedit ī sācta sctoꝝ, tuū erit, ⁊ filioꝝ tuoꝝ. In sanctuario comedes illud: mares tm̄ edēt ex eo, q⁹ ꝙsecratū est tibi. Primitias aūt q̄s vouerit, ⁊ obtulerint filij Jsrl, tibi dedi, ⁊ filijs tuis, ac filiab⁹ tuis iure ppetuo. q mund⁹ est ī domo tua, vescet eis. Oēm medullā olei, ⁊ vini, ac frumenti qcqd offerūt primitiaꝝ dño, tibi dedi. Uniuersa fruguꝫ initia, q̄ gignit hum⁹, ⁊ dño deportant, cedēt ī vsus tuos. q mund⁹ ē ī domo tua, vescet eis. Oē qō ex voto reddiderint filij Jsrl, tuū erit. Quicqd primū erūpet e vulua cūcte carnis, quā offerūt dño sive ex hoīb⁹, sive de pecorib⁹ fuerit, tui iuris erit: ita dūtaxat, vt ꝑ hoīs prīogenito ꝑtium accipias, ⁊ oē animal qō imūdū est redimi facias, cuius redēptio erit post vnū mēsez, siclis argēti qnqꝫ, pōdere sāctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos hz. Prīogenitū aūt bouis et ouis ⁊ capre nō facies redimi, q⁹ sanctificata sunt dño. sanguinē tū eoꝝ fundes sup altare, ⁊ adipes adolebis ī suauissimū odorē dño. Carnes vero ī vsū tuū cedēt, sicut pectusculum cōsecratū, ⁊ arm⁹ dexter tua erūt. Oēs primitias sanctuarij q̄s offerūt filij Jsrael dño, tibi dedi ⁊ filijs, ac filiabus tuis iure ppetuo. Pactū salis ē sempiternū coꝝ dño tibi ac filijs tuis. Dixitꝙ dñs ad Aaron, In terra eoꝝ nihil possidebitis, nec hēbitis ptē iter eos: ego ps ⁊ hereditas tua ī medio filioꝝ Jsrael. Filijs aūt Leui dedi oēs decias Jsraelis ī possessionē p mīsterio, q̄ seruiūt mihi in tabernaculo federis; vt nō accedāt vltra filij Jsrl ad tabernaculū, nec cōmittāt pctū mortiferꝫ, solis filijs Leui mihi in tabernaculo seruētib⁹, ⁊ portātib⁹ pctā ppli. legitimum sempiternū erit ī gnationib⁹ vr̄is. Nihil aliud possidebunt, decias rū oblatiōe cōtēti, q̄s in vsus eoꝝ ⁊ necessaria sepaui. Locutusꝙ ē dñs ad Moysen, dicēs, Precipe Leuitis, atꝙ denūtia, Cū acceperitis a filijs Jsrael decias q̄s dedi vobis, primitias eaꝝ offerte dño, id ē decimā ptē decie, vt reputet vobis ī oblationē primitiuoꝝ, tā de areis q̄ de torcularib⁹, ⁊ vniersis, quoꝝ accipitis ꝑmitias, offerte dño ⁊ date ea Aarō sacerdoti. Oīa q̄ offeretis ex decimis, ⁊ in donaria dñi sepabitis, optia ⁊ electa erunt cūcta. Dicesꝙ ad eos, Si ꝑclara ⁊ meliora queꝙ obtuleritis ex decimis, reputabit vobis q̄si ō area ⁊ torcular dederitis primitias ⁊ comedetis eas ī oīb⁹ locis vestris, tā vos q̄ familie vr̄e, q⁹ ꝑtium est ꝑ ministerio quo seruitis in tabernaculo testimonij. Et nō peccabitis sup hoc, egregia vobis ⁊ pinguia reseruātes, ne pollnatis oblatiōes filioꝝ Jsrl, ⁊ moriami.

De vitula rufa de mortē in tabernaculo: de vase nō hñte opcl̄z: de tangēte cadauer hoīs: de aqua expiationis. Caput xix.

Locutusꝙ est dñs ad Moysen ⁊ Aarō, dicens, Jsta ē religio victime, quā ꝙstituit dñs. Precipe filijs Jsrael vt adducāt ad te vaccā rufā etatis integre, in q̄ nulla sit macula, nec portauerit iugū: tradetisꝙ eā Eleazaro sacerdoti. q eductā extra castra, īmolabit in cōspectu oīum: ⁊ tingens digitū ī sanguine eius, asperget ꝫ fores tabernaculi septē vicib⁹, cōburetꝙ eā cūctis videntib⁹, tā pelle ⁊ carnib⁹ ei⁹, q̄ sāguīe ⁊ fimo flāme traditis. Lignū quoꝙ cedrinū, ⁊ hyssopū, coccūꝙ bis tinctū sacerdos mittet in flāmā, q̄ vaccā vorat. Et tunc demū lotis vestib⁹, ⁊ corpe suo īgredief ī castra, cōmacula tusꝙ erit vsꝙ ad vesperꝫ. Sed ⁊ ille q cōbusserit eam, lauabit vestimēta sua ⁊ corp⁹, ⁊ īmūd⁹ erit vsꝙ ad vesperꝫ. Colliget aūt vir mūd⁹ cineres vacce, ⁊ effundet eos extra castra in loco puriss̄imo, vt sint multitudini filioꝝ Jsrael in custodiā, ⁊ in aquā aspionis: q⁹ p pctō vacca cōbusta est. Cūꝙ lauerit q vacce portauerat cineres vestimēta sua, īmundus erit vsꝙ ad vesperꝫ. Habebūt hoc filij Jsrael, ⁊ aduene q habitāt iter eos sāctū iure ppetuo. Qui tetigerit cadauer hoīs, ⁊ pp hoc septē dieb⁹ fuerit īmūdus, aspergef ex hac aq̄ die tertio ⁊ septīo, ⁊ sic mūdabit. Si die tertio aspersus nō fuerit, septīo nō poterit emundari. Qis q tetigerit humane aīe morticinū, ⁊ aspsus hac cōmixtione nō fuerit, polluet tabernaculū dñi, ⁊ peribit ex Jsrael: q⁹ aq̄ expiationis nō est aspersus: immūdus erit, ⁊ manebit spurcitia ei⁹ sup eū. Jsta est lex hoīs, q morif in tabernaculo, Oēs q ingrediūf tētoriū illius, ⁊ vniersa vasa q̄ ibi sunt, polluta erūt septē dieb⁹. Vas qō nō habuerit opculū, nec ligaturā desup, īmūdū erit. Si qs ī agro tetigerit cadauer occisi hominis, aut p se mortui, sive os illi⁹, vel sepulchrū, īmūdus erit septē dieb⁹. Tollētꝙ de cineribꝰ cōbustionis atꝙ pcti, ⁊ mittēt aq̄s vivas sup eos in vas: ī qb⁹ cū hō mūdus tinxerit hyssopū, aspget ex eo oē tētoriū, ⁊ cūctā supellectilē, ⁊ hoīes huiuscemodi ⁊tagiōe pollutos: atꝙ hoc mō mūdus lustrabit īmūdū tertio ⁊ septīo die. expiatusꝙ die septīo lauabit se ⁊ vestimēta sua, ⁊ īmūdus erit vsꝙ ad vesperū. Si qs hoc ritu nō fuerit expiat⁹, pibit aīa illi⁹ de medio ecclesie: q⁹ sanctuariū dñi polluit, ⁊ nō est aq̄ lustrationis aspersus. erit hoc ꝑceptū legitimū sempiternū. Ipse quoꝙ q asp git aq̄s, lauabit vestimēta sua. Oīs q tetigerit aq̄s expiationis, immūdus erit vsꝙ ad vesperā. Quicqd tetigerit immūdus, immūdū faciet: ⁊ anima que horum quippiam tetigerit, immunda erit vsꝙ ad vesperam.

De morte Marie et aquis contradictionis: ⁊ nuntijs ad Edom: et morte Aaron in monte hor: et sublstitutione Eleazari loco eius: et fletu populi p̄o Aaron. Caput xx.

Venerūtꝙ filij Jsrael, ⁊ oīs multitudo in desertū Sin, mēse prīo: ⁊ māsit ppl⁹ in Cades. mortuaꝙ est ibi Maria, ⁊ sepulta in eodē loco. Cūꝙ īdigeret aq̄ ppl⁹, cōuenerūt aduersuꝫ Moysen ⁊ Aarō, ⁊ versi in seditionē, dixerūt, Utinā perijssemus inter frēs nr̄os cor̄ dño. Cur eduxistis ecclesiā dñi in solitudinē, vt ⁊ nos ⁊ nr̄a iumēta moriamur? Quare nos fecistis ascēdere de Egypto, ⁊ adduxistis in locuꝫ istum pessimum, q̄ serī nō pōt, q⁹ nec ficū gignit, nec vineas, nec mala granata, insup ⁊ aquā nō hz ad bibēdū? Ingressusꝙ Moyses ⁊ Aarō dimissa multitudine in tabernaculum federis, corruerūt ꝓni in terram clamaueruntꝙ ad dñm, atꝙ dixerunt, Dñe deus audi clamorē huius ppli, ⁊ aperi eis thesaurū tuū fontē aque viue, vt satiati cesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria dñi super eos. Locutusꝙ est dñs ad Moysen, dicēs, Tolle virgā, ⁊ cōgrega ppl̄m tu ⁊ Aaron frater tuus, ⁊ loquimini ad petrā coraꝫ eis, ⁊ illa dabit aquas. Cūꝙ eduxeris aquā de petra, bibet oīs multitudo ⁊ iumēta eius. Tulit igit Moyses virgā, q̄ erat in conspectu dñi, sicut ꝑceperat ei, cōgregata multitudine añ petram, dixitꝙ eis, Audite rebelles ⁊ increduli, Num de petra hac vobis aquā poterim⁹ ejicere? Cūꝙ eleuasset Moyses manū, pcutiēs virga bis silicē, egresse sunt aq̄ largissime, ita vt ppl⁹ biberet ⁊ iumēta. Dixitꝙ dñs ad Moysen ⁊ Aarō, Quia nō credidistis mihi, vt sāctificaretis me coraꝫ filijs Jsrael, nō introducetis hos ppl̄os in terrā quaꝫ dabo eis. Hec est aq̄ ꝙdictiōis, vbi iurgati sunt filij Jsrl cū dñm, ⁊ sāctificat⁹ ē ī eis. Misit īterea nūtios Moyses de cades ad rē Edom, q⁹ dicerēt, Hec mādat frēs tu⁹ Jsrl. Nosti oēz laborē q apphēdit nos, quo descēderit pr̄es nr̄i ī Egyptū, ⁊ habitauerim⁹ ibi mlto tpe: afflixerintꝙ nos egyptij, ⁊ pr̄es nostros, ⁊ quo clamauerimus ad dñm, ⁊ exaudierit nos, miseritꝙ āgelū q eduxerit nos de Egypto. Et ecce in

vrbe Cades, q̄ est ī extremis finib⁹ tuis, positi, obsecram⁹ vt nobis trāsire liceat p terrā tuā. Nō ibim⁹ p agros, nec p vineas, nō bibem⁹ aq̄s ō puteis tuis, sz gradiemur via publica, nec ad dexterā, nec ad sinistrā declinātes, donec trans-eam⁹ termios tuos. Cui rndit Edom, Nō trāsibitis per me, alioqn armatus occurrā tibi. Dixeruntq; filij Israel, Per tritā gradiemur viā: r si biberim⁹ aq̄s tuas nos r pecora nr̄a, dabimus qō iustū est. nulla erit ī ptio difficultas, tm̄ velociter trāseam⁹. At ille rndit, Nō trāsibitis. Statiq; egress⁹ est obui⁹, cū infinita multitudie, r manu forti, nec voluit acqescere ō precāti, vt ꝓcederet trāsitū p fines suos. Quā ob rē diuertit ab eo Israel. cūq; castra mouissent de Cades, venerūt i mōtē Hor, q̄ est ī finib⁹ terre Edom: vbi locut⁹ est dn̄s ad nr̄m Moysen, dicēs, Pergat Aaron ad populos suos: nō em̄ intrabit terrā, quā dedi filijs Israel, eo q̄ incredul⁹ fuerit ori meo ad aq̄s ōdictiōis. Tolle Aarō r filiū ei⁹ cū eo, r duces eos ī mōtē Hor. Cūq; nudauer̄ patrē veste sua, idues ea Eleazar filiū ei⁹, r Aarō colliget, r morietur ibi. Fecit r̄m Moyses vt p̄ceperat dn̄s, r ascēderūt in mōtē Hor cora oī multitudine. Cūq; Aarō spoliasset vestibus suis, induit eis Eleazar filiū ei⁹. Illo mortuo ī mōtis supercilio, descēdit cū Eleazaro. Dis aūt multitudo videns occubuisse Aaron, fleuit super eo triginta diebus per cunctas familias suas.

D

Infra xxxiij.e. Deute. xxxij.g.

deu. x. b.

¶ De victoria post votū ꝓtra regē chananeor̄ r serpētib⁹ igneis: r trāsitu Arnō: de puteo: de victoria seon et og regū. Cap. xxj.

A

Quod cū audisset Chananeꝰ rex Arad, q̄ habitabat ad meridiē, venisse sz Israel p exploratoꝝ viā, pugnauit ꝯ illū, r victor existens, duxit ex eo p̄dā. At Israel voto se dño obligās, ait, Si tradideris pp̄lm istū ī manu mea, delebo vrbes eor̄. Exaudiuitq; dn̄s p̄ces Israel, r tradidit Chananeū: quē ille interfecit subuersis vrbib⁹ eor̄: r vocauit nomē loci illi⁹, Horma, id ē anathema. Profecti sūt aūt de mōte Hor, p viam q̄ ducit ad mare rubrū, vt circuirēt terrā Edom, Et tedere cepit pp̄lm itineris ac laboris: locutusq; ꝯ dn̄m r Moysen, ait, Cur eduxisti nos de Egypto, vt moreremur ī solitudie? Deest panis, nō sūt aq̄, aīa nr̄a iā nauseat sup cibo isto leuissimo. Quā ob rē misit dn̄s ī pp̄lm ignitos serpentes, ad quor̄ plagas, r mortes plurimor̄ venerūt ad Moysen, atq; dixerūt, Peccauim⁹, q̄ locuti sumus ꝯ dn̄m r te: ora vt tollat a nobis serpētes. Oranit r̄m Moyses p populo, r locut⁹ est dn̄s ad eū, Fac serpētē eneū, r pone eū p signo. q̄ pcuss⁹ aspexerit eū, viuet. Fecit ergo r̄m Moyses serpentem eneū, r posuit eū p signo: quē cū pcussi aspicerēt, sanabant. Profectiq; filij Israel castrametati sunt ī Oboth. Unde egressi fixere tētoria ī Jeabarim, ī solitudie q̄ respicit moab ꝯ ortē talē plagā. Et inde mouētes, venerūt ad torrentē zared. Quē relinquētes castrametati sūt ꝯ Arnō, q̄ ē in deserto, r pminet ī finib⁹ Amorrhei. siqdē Arnō terminus ē r̄m Moab, diuidēs r̄m Moabitas r Amorrheos. Unde dr̄ in libro bellor̄ dn̄i, Sicut fecit ī mari rubro, sic faciet ī torrentibus Arnō. Scopuli torrētiū icliati sē, vt regescerēt in Ar, r recūberēt ī finib⁹ Moabitar̄. Et ex eo loco apparuit puteꝰ, sup q̄ locut⁹ ē dn̄s ad r̄m Moysen, Cōgrega pp̄lm, r dabo ei aquā. Tūc cecinit Israel carmē istō, Ascēdat puteus. Cōcinebāt, Puteꝰ quē foderūt p̄rincipes, r parauerūt duces multitudis ī datore legis, r ī baculis suis. Profectiq; sūt de solitudie, r̄m Bathana: de r̄m Bathana in Nahaliel, de Nahaliel ī Bamoth. Bamoth vallis ē ī regiōe r̄m Moab, in vertice Phasga, qō respicit ꝯ desertuz. r̄m Misit aūt Israel nūtios ad Seon regē Amorrheor̄, dicēs, Obsecro vt trāsire mihi liceat p terrā tuā: nō declinabim⁹ ī agros r vineas, nō bibem⁹ aq̄s ex puteis. via regia gradiemur, donec transeam⁹ terminos tuos. Qui ꝓcedere noluit vt trāsiret Israel p fines suos: qn poti⁹ exercitu ꝯgregato, egress⁹ ē, obuiā in desertū, r venit i Jasa, pugnauitq; ꝯ eū. A q̄ pcussus est in ore gladij, r possessa ē terra eius ab Arnō vsq; Jeboc, r filios Ammō: q̄ forti p̄sidio tenebant̄ termini Ammonitarū. Tulit ergo Israel oēs ciuitates ei⁹, r habitauit in vrbibus Amorrhei, in Hesebō scz, r viculis eius. Urbs Hesebō fuit Seō regis Amorrhei, q̄ pugnauit ꝯ regē r̄m Moab: r tulit oēm terrā, q̄ ditionis illius fuerat, vsq; Arnon. Idcirco dr̄ ī p̄uerbio, Uenite ī Hesebō, edificet̄ r ꝯstruat̄ ciuitas Seon. Ignis egress⁹ ē de Hesebō, flāma de oppido Seō, r deuorauit Ar r̄m Moabitar̄, r habitatores excelsor̄ Arnō. Ue tibi r̄m Moab, pisti pp̄le Chamos. Dedit filios eius in fugā, r filias ī captiuitatē regi Amorrheor̄ Seō. Jugum ipor̄ disperijt ab Hesebō vsq; Dibō, lassi p̄uenerūt ī Nophe, r vsq; r̄m Medaba. Habitauit itaq; Israel in terra Amorrhei. r̄m Misitq; r̄m Moyses q̄ exploraret Jazer: cui⁹ ceperunt viculos, r possederūt habitatores. Uerterūtq; se, r ascēderūt p viā Basan, r occurrit eis Og rex Basan cū oī pp̄lo suo, pugnatur⁹ ī Edrai. Dixitq; dn̄s ad r̄m Moysē, Ne timeas eū, q̄: ī manu tua tradidi illū, r oēm pp̄lm, ac terrā ei⁹: faciesq; illi sicut fecisti Seon regi Amorrheor̄ habitatori Hesebō. Percusserūt igit̄ r hūc cū filijs suis, vniuersū q̄ pp̄lo eius vsq; ad internecionem, et possederunt terram illius.

E

deu. ij. f. iudi. xj. d.

Amos ij. e. Psal. cxxxiij. c

F

iudi. xj. e.

¶ Balac mittit ad balaam vt veniat ad maledicēdū pp̄lo semel et secūdo: dñs primo prohibet: secūdo permittit ire in viā angelus obuiat: asina loquitur: balaam reprehenditur: balac ei occurrit: et mittit ei munera. Caput xxij.

Profectiq; castrametati sūt ī cāpestrib⁹ moab, vbi trās Jordanē Jericho sita est. Uidens aūt Balac filiꝰ Sephor oia que fecerat Israel Amorrheo, r q̄ ptimuissent eū r̄m Moabite, r ipetū eius ferre nō possent, dixit ad maiores natu r̄m Madian, Jta delebit hic pp̄ls oēs q̄ in nr̄is finib⁹ ꝯmorant̄, quō solet bos herbas vsq; ad radices carpe. Ipse aūt erat eo tpe rex in r̄m Moab. r̄m Misit ergo nūtios ad Balaā filiū Beor arioluz, q̄ habitabat sup flumē terre filior̄ Ammō, vt vocarēt eū r dicerēt, Ecce egressus est pp̄ls ex Egypto, q̄ operuit superficiē terre, sedēs ꝯ me. Ueni igit̄, r maledic pp̄lo huic, q̄: fortior me est: si quō possim pcutere r ejcere eū de terra mea. noui em̄ q̄ bñdictus sit, cui bñdixeris: r maledictus in quē maledicta ꝯgesseris. Perrexerūtq; seniores r̄m Moab, r maiores natu madian hñtes diuinationis ptiuz in manibus. Cūq; vēissent ad Balaā, r narrassent ei oīa vba Balac, ille rndit, manete hic nocte, r rndebo q̄cqd mihi dixerit dn̄s. r̄m Manētibus aūt illis apud Balaā, venit deus, r ait ad eū, Quid sibi volunt hoīes isti apud te? Rndit, Balac filius Sephor rex moabitarum misit ad me, dicens, Ecce populus qui egressus est de Egypto, operuit sup ficiē terre: veni r maledic ei, si quō possim pugnās abijcere eū. Dixitq; deus ad Balaā, Noli ire cū eis, neq; maledicas populo, q̄: bñdictus est. Qui mane cōsurgēs dixit ad p̄rincipes, Jte in terrā vestrā, q̄: phibuit me dn̄s venire vobiscum. Reuersi p̄rincipes dixerūt ad Balac, Noluit Balaā vēire nobiscum. Rursū ille multo plures r nobiliores q̄ñ miserat, misit. Qui cū vēissent ad Balaā, dixerūt, Sic dicit Balac filius Sephor, Ne cūcteris venire ad me, parat⁹ sū honorare te, r q̄cqd volueris dabo: veni, r maledic pp̄lo isti. Rndit Balaā, Si ōderit mihi Balac plenā domū suā argenti r auri, nō potero imutare vbū dn̄i dei mei, vt v̄l pl⁹ v̄l min⁹ loq̄r. Obsecro vt hic maneatis etiā hac nocte, r scire queā quid mihi rursum respōdeat dominus. Uenit ergo deus ad Balaam nocte, r ait ei, Si vocare te venerint homines isti, surge, et vade cum eis: ita duntaxat, vt quod tibi precepero

A

Jos. xx. a uij. b.

B

D

Infra xxiij. c.

ſi.pe.ij.c. Jud.j.d

facias. Surrexit Balaã mane, ꝛ ſtrata aſina ꝓfectus eſt cũ eis. Et irat⁹ eſt de⁹. Stetit ꝙ ãgel⁹ dñi ī via ꝫ Balaã, q ĩſi debat aſine, ꝛ duos pueros hẽbat ſecũ. Cernẽs aſina ãgelũ ſtãtẽ in via euaginato gladio, auertit ſe de itinere, ꝛ ibat p agrũ. Quã cũ verberaret Balaã, ꝛ vellet ad ſemitã reducere, ſtetit ãgel⁹ in anguſtijs duarũ maceriarũ, qb⁹ vinee cĩ gebanť. Quẽ vidẽs aſina, iũxit ſe parieti, ꝛ atriuit ſedẽtis pedẽ. At ille iterꝫ verberabat eã, ꝛ nihilomin⁹ angelus ad locũ anguſtũ träſiẽs, vbi nec ad dexterã nec ad ſiniſtrã poterat deuiari, obui⁹ ſtetit. Cũ ꝙ vidiſſet aſina ſtãtẽ ãgelũ, ꝓcidit ſub pedib⁹ ſedẽtis. Qui irat⁹, vehemẽtius cedebat fuſte latera eius. Aputit ꝙ dñs os aſine, ꝛ locuta eſt, Quid feci tibi: cur pcutis me, ecce iã tertio: Rñdit balaã, Quia cõmeruiſti ꝛ illuſiſti mihi: vtinã haberẽ gladiũ vt te pcuterẽ. Dixit aſina, Nõne aĩal tuũ ſũ, cui ſemp ſedere cõſueuiſti vſq; ī pñtẽ diẽ: Dic qd ſi̓e vnquã fecerim tibi: At ille ait, Nũquã. Protin⁹ aperuit dñs oculos Balaaz, ꝛ vidit angelũ ſtãtẽ ī via euaginato gladio, adorauit ꝙ eũ pronus in terrã, Cui angel⁹, cur, ĩgt, tertio verberas aſinam tuaz: Ego veni vt aduerſarer tibi, q; puerſa eſt via tua, mihiq; ẽria. ꝛ niſi aſina declinaſſet de via, dãs locũ reſiſtẽti, te occidiſſem, ꝛ illa viueret. Dixit Balaã, Peccaui, neſciẽs q tu ſtares ꝫ me: ꝛ nũc ſi diſplicet tibi vt vadã, reuertar. Ait angel⁹, Uade cũ iſtis, ꝛ cane ne aliud q̃ ꝑcepero tibi, loq̃ris. Iuit igit cũ ꝓcipib⁹. Q̃ cũ audiſſet Balac, egreſſus eſt i occurſũ ei⁹ ī oppido q̃ Doabitarꝫ, q̃ ſitũ ẽin extremis finib⁹ Arnõ. Dixit ꝙ ad Balaã, Diſi nũtios vt vocarẽt te, cur nõ ſtatim veniſti ad me: an q; mercedẽ aduentui tuo reddere nequeo: Cui ille rñdit, Ecce adſũ: nũqd log potero aliud, niſi q̃ de⁹ poſuerit i ore meo: Perrexerunt ergo ſimul, ꝛ venerũt ī vrbẽ q̃ ī extremis regni eius finibus erat. Cũ ꝙ occidiſſet Balac boues, ꝛ oues, miſit ad Balaã, et principes q cũ eo erãt, munera. Mane aũt facto, duxit eũ ad excelſa Baal, ꝛ intuitus eſt extremã partem populi.

¶ Balaam in mõtem ducitur ad maledicẽdũ ꝙ populo: aras septẽ edificari iubet: ꝛ victimas imponit ꝓ maledictione: benedicit et prophetat: de conualeſcẽtia ꝛ multiplicatione populi contra inimicos: et iterum in montem alium ducitur. Cap. xxiij.

A Dixit ꝙ Balaã ad Balac, Edifica mihi hic ſeptẽ aras, ꝛ para totidẽ vitulos, eiuſdẽq; nũeri arietes. Cũ ꝙ feciſſet iuxta ſermonẽ Balaã, imposuerũt ſiꝫ vitulũ ꝛ arietẽ ſup arã. Dixit ꝙ balaã ad Balac, Sta pauliſp iuxta holocauſtũ tuũ dõec vadã, ſi forte occurrat mihi dñs, ꝛ qõcũq; mihi imperauerit, loquar tibi. Cũ ꝙ abiſſet velociter, occurrit illi deus. Locutuſq; ad eũ Balaã, Septẽ, ĩgt, aras, erexi, ꝛ ĩpoſui vitulũ ꝛ arietẽ deſup. Dñs aũt poſuit verbũ ī ore ei⁹, ꝛ ait, reuertere ad Balac, ꝛ hec loqueris. Reuerſus ĩuenit ſtantẽ balac iuxta holocauſtũ ſuũ, ꝛ oẽs ꝓcipes Doabitarꝫ: aſſũptaq; pabola ſua, dixit, De Arã adduxit me Balac rex moabitarꝫ, de mõtib⁹ oriẽtis. Veni, ĩgt, ꝛ maledic Jacob: ꝓpera ꝛ deteſtare Iſrael. Quo mõ maledicã, cui nõ maledixit de⁹: Qua rõne deteſter, quẽ dñs nõ ẽteſtať: De ſummis ſilicib⁹ videbo eũ, ꝛ de collib⁹ cõſyderabo illũ. Ppls ſol⁹ habitabit, ꝛ iter gẽtes nõ reputabiť. Quis dinumerare poſſit puluerẽ Jacob, ꝛ noſſe numerũ ſtirpis Iſrl̃: Doriať aĩa mea morte iuſtoꝝ, ꝛ fiãt nouiſſima mea horũ ſimilia. Dixit ꝙ Balac ad Balaã. Quid eſt hoc q̃ agis: Ut maledíceres inimicis meis, vocaui te: ꝛ tu ecõtrario bñdicis eis. Cui ille rñdit, Nũ aliud poſſuz log niſi q̃ iuſſerit dñs: Dixit ergo Balac, Veni mecũ in alterũ locũ, vñ ꝓtez Iſrl̃ videas, ꝛ totũ videre nõ poſſis, ꝛ inde maledicito ei.

C Cũ ꝙ duxiſſet eũ in locũ ſup verticẽ mõtis Phaſga, edificauit Balaã ſeptẽ aras, ꝛ ĩpoſitis ſupra vitulis atq; arietib⁹, dixit ad Balac, Sta hic iuxta holocauſtũ tuũ, donec ego obui⁹ pgã. Cui cũ dñs occurriſſet, poſuiſſetq; verbũ ī ore ei⁹, ait, Reuertere ad Balac, ꝛ hec loq̃ris ei, Reuerſ⁹ ĩuenit eũ ſtãtẽ iuxta holocauſtũ ſuũ, ꝛ principes Doabitarũ cũ eo. Ad quẽ Balac, Quid ĩgt, locut⁹ eſt dñs: At ille aſſumpta pabola ſua, ait, Sta Balac ꝛ auſculta, audi fili Sepꝫor, Nõ eſt de⁹ q̃ſi homo vt mẽtiať, nec vt filꝫ hoĩs vt mutẽť. Dixit ergo, ꝛ nõ faciet: locut⁹ eſt, ꝛ nõ ĩplebit: Ad bñdicẽdũ adduct⁹ ſũ, bñdictionẽ phibere nõ valeo. Nõ eſt idolũ ī Jacob, nec vꝫ ſimulachrũ ī Iſrael. Dñs de⁹ ei⁹ cũ eo eſt, ꝛ clãgor victorie regis ī illo. Deꝫ eduxit illũ de Egypto, cui⁹ fortitudo ſiliis eſt rhinocerotis. Nõ eſt auguriũ in Jacob, nec diuinatio in Iſrael. Tpib⁹ ſuis dicẽť Jacob ꝛ Iſraeli qd opať ſit de⁹. Ecce ppls vt leena cõſurget: ꝛ q̃ſi leo eriget: nõ accubabit donec deuoret pdã, ꝛ occiſorũz sanguinem bibat. Dixit ꝙ Balac ad Balaã, Nec maledicas ei, nec bñdicas. Et ille ait, Nõne dixi tibi, q̃ cquid mihi de⁹ ĩperaret, hoc facerẽ: Et ait Balac ad eũ, Veni, ꝛ ducã te ꝛ in aliũ locũ: ſi forte placeat deo vt inde maledicas eis. Cũ ꝙ duxiſſet eũ ſup verticẽ montis Phogor, q̃ reſpicit ſolitudinẽ, dixit ei Balaã, Edifica mihi hic ſeptem aras, ꝛ para totidẽ vitulos, eiuſdẽq; nũeri arietes. Fecit balac vt balaã dixerat: ĩpoſuitq; vitulos, ꝛ arietes p ſingulas aras.

¶ Balaam non vadit ad conſulendum dominum non ſemel et ſecundo: ſed ſtatim prophetat de regno Iſrael futuro: poſtea prophetat de aduentu Chriſti et perſona eius. Caput xxiij.

A Cum ꝙ vidiſſet Balaã q̃ placeret dño vt bñdiceret Iſraeli, neq̃quã abĩt vt ante prexerat, vt auguriũ q̃reret: ſz dirigẽs ꝫ deſertũ vultũ ſuũ, ꝛ eleuãs oculos vidit Iſrael ī tẽtorijs cõmorãtẽ p tribꝫ ſuas: ꝛ irruẽte ī ſe ſpũ dei aſſũpta pabola ait, Dixit Balaã filꝫ Beor, dixit homo cui⁹ obturat⁹ eſt ocul⁹, dixit auditor ſermonũ dei, q viſionẽ oĩpotẽtis ĩtuit⁹ eſt: q cadit ꝛ ſic aperiunť oculi ei⁹, Quã pulchra tabernacula tua Jacob, ꝛ tẽtoria tua Iſrael. vt valles nemoroſe, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula que fixit dñs, quaſi cedri p pe aq̃s. Fluet aq̃ de ſitula ei⁹, ꝛ ſemẽ illi⁹ erit ī aq̃s multas. Tolleť ꝓpter Agag, rex ei⁹, ꝛ auferet regnũ illius. Deus eduxit illũ de Egypto, cuius fortitudo ſiliis eſt rhinocerotis. Deuorabũt gẽtes hoſtes illi⁹, oſſaq; eoꝝ cõfringent, ꝛ pforabunt ſagittis. Accubans dormiuit vt leo, ꝛ q̃ſi leena, quã ſuſcitare null⁹ audebit. Qui bñdixerit tibi, erit et ipſe bñdictus, q maledixerit tibi, i maledictiõe reputabiť. Ira tuſq; Balac ꝫ Balaã, cõploſis manib⁹ ait, Ad maledicẽdũ inimicis meis vocaui te, qbus ecõtrario tertio bñdixiſti reuertere ad locũ tuũ. Decreuerã qdẽ magnifice honorare te, ſz dñs pũuauit te honore diſpoſito. Rñdit Balaam ad Balac, Nõne nũtijs tuis, quos miſiſti ad me, dixi, Si dederit mihi Balac plenã domũ ſuã argenti ꝛ auri, non potero preterire ſermonẽ dñi dei mei. vt vel boni qd, vel mali proferã ex corde meo, ſz q cqd dñs dixerit, hoc loquar: Uerũtñ pgẽs ad ppl̃m meũ, dabo tibi cõſiliũ qd ppls tu⁹ ppło huic faciat extremo tpe. Sũpta igiť pabola, rurſũ ait, Dixit Balaã filꝫ Beor, dixit hõ cui⁹ obturat⁹ eſt ocul⁹, dixit auditor ſermonũ dei, q nouit doctrinã altiſſimi, ꝛ viſiones oĩpotẽtis videt, q cadẽs aptos hz oculos, Uidebo eũ, ſed nõ mõ: ituebor illũ, ſz nõ ꝓpe: orieť ſtella ex Jacob, ꝛ cõſurget vga de Iſrl̃: ꝛ pcutiet duces Doab, vaſtabitq; oẽs filios Seth. Et erit Idumea poſſeſſio ei⁹: hereditas Seir cedet inimicis ſuis: Iſrael vero fortiter aget. De Jacob erit qui dominetur, ꝛ perdat reliquias ciuitatis. Cumq; vidiſſet Amalec, aſſumens parabolam, ait, Principium gentium Amalec, cuius extrema perdentur. Uidit quoq; Cineum: ꝛ aſſumpta parabola, ait, Robuſtum quidem eſt habitaculum tuum: ſed ſi in petra poſueris nidum tuũ, ꝛ fueris electus de ſtirpe Cin, quãdiu poteris permanere: Aſſur eñ capiet te. Aſſumptaq; pabola iterũ locutus eſt, Heu quis victurus eſt quãdo iſta faciet deus: Uenient in trieribꝫ de Italia, ſuperabunt Aſſyrios, vaſtabuntq; Hebreos, ꝛ ad extremũ ẽt ipſi pibũt. Surrexitq; Balaã, et reuerſus eſt in locũ ſuũ. Balac quoq; via qua venerat, rediit.

¶ Fornicať ppls cũ filiabus Moab: iubet deus principib⁹ et moyſi vt vnuſquiſq; occidat primos ſuos. Phinees occidit Zãbu ꝛ cozbi ideo ſibi ſacerdotiũ eternum ſtatuitur. Cap. xxv.

A Orabať aũt eo tpe Iſrl̃ Setim, ꝛ fornicať⁹ eſt ppls cũ filiab⁹ Doab, q̃ vocauerunt eos ad ſacrificia ſua. At illi comederunt et adorauerunt deos earum. Initiatuſque eſt Iſrael Beel,

D Infra xxiij.b.

E

F

G

B

C

A

B Supra xxiij. d.

C Supra xxij. d.

mat.ij. a.

D

A tof.xxij. d. deu.iij.a

phegor

phegor. ⁊ irat⁹ dñs, ait ad ℳoyſen, Tolle cũctos prin-
cipes ppli, ⁊ ſuſpẽde eos ⁊ ſolẽ in patibulis: vt auertat̃ furor
me⁹ ab Iſrl: ¶Dixitq; ℳoyſes ad Judices Iſrl, Occidat
B vnuſq; ſq; primos ſuos, q; initiati ſũt Beelphegor. Et ecce
vnus de filijs Iſrl introuit coꝝ frib⁹ ſuis ad ſcortum ℳa-
dianitidẽ videte ℳoyſe, ⁊ oĩ turba filioꝝ Iſrael, q; flebãt
añ fores tabnaculi. Q̃ cũ vidiſſet ¶Phinees fili⁹ Eleaza
ſ.mach. ri filij Aarõ ſacerdotis, ſurrexit de medio multitudinis, ⁊
ñ.c. arrepto pugiõe ĩgreſſ⁹ ẽ, poſt vir Iſraelitẽ i lupanar, ⁊ per
pſal.cv.c. fodit ãbos ſil, vir ſcz ⁊ mulierẽ i locis gẽitalib⁹. Ceſſauit
ſ.cor.x.b. q; plaga a filijs Iſrl, ⁊ occiſi ſũt vigiti q̃tuor millia hoim.
C ¶Dixitq; dñs ad ℳoyſen, ¶Phinees filius Eleazari filij
ſ.mach. Aarõ ſacerdotis auertit irã meã a filijs Iſrl: q; zelo meo
ñ.f. cõmot⁹ ẽ ⁊ eos, vt nõ ipe delerẽ filios Iſrl in zelo meo. Id
Eccleſi. circo loq̃re ad eũ, Ecce do ei pacẽ federis mei, ⁊ erit tã ipſi
xlv.d. q; ſemĩ ei⁹ pactũ ſacerdotij ſempiternũ: q; zelat⁹ eſt ꝓ deo
D ſuo, ⁊ expiauit ſcel⁹ filioꝝ Iſrl. Erat aũt nomẽ viri Iſrae-
lite, q; occiſ⁹ eſt cũ ℳadianitide, zãbri fili⁹ Salu, duc⁹ ỏ co
gnatiõe, ⁊ tribu Simeõis. ¶Porro mulier ℳadianitis, q̃
pcuſſa eſt
Infra interfecta ẽ, vocabat̃ Cozbi filia Sur pricipis nobiliſſi
xxxj.a. mi ℳadianitaꝝ. Locutuſq; ẽ dñs ad ℳoyſẽ, dicẽs, ¶Ho
ſtes vos ſentiãt ℳadianite, ⁊ pcutite eos: q; ⁊ ipſi hoſtili-
ter egerũt ⁊ vos, ⁊ deceperũt iuſtidijs perſidolũ ¶Phogor ⁊
Cozbi filiã ducis ℳadian ſororez ſuam, que percuſſa eſt
in die plage pro ſacrilegio ¶Phogor.

¶ Numerãtur filij Iſrael q̃bus terra diuidẽda eſt a vigiti annis et ſupra: q; oẽs pro mortui ſunt: tribus aũt leui ſeorſũ nũerãtur: q; illis poſſeſſio nõ datur: q; dñs eſt poſſeſſio eius. Cap. xxvj.

A ¶ Oſtquã noxioꝝ ſanguis effuſus ẽ, dixit dñs ad
ℳoyſen ⁊ Eleazaꝝ filiũ Aarõ ſacerdotẽ, Nu-
merate oẽm ſũmã filioꝝ Iſrl a vigiti ãnis et ſu
pra, p domos ⁊ cognatiões ſuas, cũctos q; pñt
ad bella pcedere. Locuti ſũt itaq; ℳoyſes, ⁊ Eleazar ſa-
cerdos ĩ cãpeſtrib⁹ ℳoab ſup Jordanẽ ℣ Jericho ad eos
Gene. q; erãt a vigiti ãnis ⁊ ſupra, ſicut dñs iperauerat, q̃rũ iſte ẽ
xlvj.b. numer⁹: Ruben primogenit⁹ Iſrl. huj⁹ fili⁹, Enoch, a q̃ fa-
exo.vj.b. milia Enochitaꝝ: ⁊ ¶Phallu, a q̃ familia ¶Phalluitarũ: et
j.pa.v.a. Eſrõ, a q̃ familia Eſronitaꝝ: ⁊ Charmi, a q̃ familia char
Supra mitaꝝ. he ſũt familie de ſtirpe Rubẽ: q̃rũ numer⁹ inuẽtus
xvj.a.g. est q̃dragĩtatria millia ⁊ ſeptigẽtitrigita. Filius ¶Phallu,
B Eliab. huj⁹ filij. Namuel ⁊ Dathan ⁊ Abirõ. iſti ſunt Da
than ⁊ Abirõ primi pricipes ppli q; ſurrexerũt ℣ ℳoyſẽ ⁊ Aa-
ron in ſeditiõe Core, q̃n aduerſus dñm rebellauerũt, ⁊ ape
riẽs terra os ſuũ deuorauit Core morientib⁹ plurimis, q̃n
cõbuſſit ignis ducẽtos q̃nq̃gĩta viros. Et factũ eſt grande
miraculũ, vt Core peũte filij illi⁹ nõ pirẽt. Filij Simeon p
cognatiões ſuas, Namuel, ab hoc familia Namuelitaruz:
⁊ Jamin, ab hoc familia Jaminitaꝝ: Jachin, ab hoc fami
lia Jachinitaꝝ: zare, ab hoc familia zareitarum: Saul, ab
hoc familia Saulitaꝝ. he ſũt familie de ſtirpe Simeõ: q̃rũ
oĩs numer⁹ fuit vigitiduo millia ducẽti. Filij Gad p cogna
tiões ſuas: Sephõ, ab hoc familia Sephõitaꝝ: Aggi ab
hoc familia Aggitaꝝ: Suni, ab hoc familia Sunitarum:
Ozni, ab hoc familia Oznitaꝝ: Heri, ab hoc familia He
ritaꝝ: Arod, ab hoc familia Aroditaꝝ: Ariel, ab hoc fa
C milia Arielitaꝝ. iſte ſũt familie Gad: q̃rũ oĩs numer⁹ fuit
Gene. xxxviij.a. b. q̃dragĩta millia q̃ngẽti. Filij Juda, Her ⁊ Onan, q; ambo
mortui ſũt ĩ terra Chanaan. Fuerũtq; filij Juda p cogna
tiões ſuas: Sela a q̃ familia Selaitaꝝ: ¶Phares, a q̃ fami
lia ¶Pharesitaꝝ: zare, a q̃ familia zareitarum. ¶Porro filij
¶Phares: Eſrõ, a q̃ familia Eſrontarũ: ⁊ Hamul, a quo
familia Hamulitaꝝ. iſte ſũt familie Juda, q̃rũ oĩs nũer⁹
fuit ſeptuagintaſex millia q̃ngẽti. Filij Iſſachar p cogna
tiões ſuas: Thola, a q̃ familia Tholaitaꝝ: ¶Phua, a quo
familia ¶Phunitaꝝ: Jaſub, a q̃ familia Jaſubitaꝝ: Sem
ran, a q̃ familia Semranitaꝝ. he ſũt cognatiões Iſſachar,
D q̃rũ numer⁹ fuit ſexagitaq̃tuor millia trecẽti. Filij zabulõ
p cognatiões ſuas. Saredi a q̃ familia Sareditaꝝ: Elõ,
a q̃ familia Elonitarũ: Jahelel, a q̃ familia Jahelelitarũ.
he ſũt cognatiões zabulõ, q̃rũ nũer⁹ fuit ſexagita millia q̃n
gẽti filij Ioſeph p cognatiões ſuas, ℳanaſſe ⁊ Ephraim,
¶De ℳanaſſe ort⁹ ẽ ℳachir, a q̃ familia ℳachiritaꝝ.
ℳachir gẽuit Galaad, a q̃ familia Galaaditarũ. Gala-
ad habuit filios Jezer, a q̃ familia Jezeritaꝝ: ⁊ Helec, a
q̃ familia Helecitaꝝ: ⁊ Aſriel, a q̃ familia Aſrielitaꝝ: et
Sechem, a q̃ familia Sechemitaꝝ: ⁊ Semida a q̃ familia
Semidaietaꝝ: ⁊ Hepher, a q̃ familia Hepheritaꝝ. Fuit
ãt Hepher pr̃ Salphaad, q; filios nõ hẽbat, ſz tm̃ filias, q̃ꝝ
Infra. xxvij.a. iſta ſũt noĩa, ℳaala, ⁊ Noa, ⁊ Hegla, ⁊ ℳelcha, ⁊ Ther
ſa. he ſũt familie ℳanaſſe, ⁊ nũer⁹ earũ q̃nq̃gĩta duo mil
lia ſeptigẽti. Filij aũt Ephraim p cognatiões ſuas fuerũt
hi: Suthala, a q̃ familia Suthalaitarũ: Becher, a q̃ fami
lia Becheritarũ. Theben, a q̃ familia Thebenitaꝝ. ¶Por
ro fili⁹ Suthala fuit Heran, a q̃ familia Heranitaruz. he
ſũt cognatiões filioꝝ Ephraim: q̃rũ nũer⁹ fuit trigitaduo
millia q̃ngẽtorũ. Iſti ſũt filij Joſeph p familias ſuas. Fi
lij Beniamin ĩ cognatiõib⁹ ſuis: Bela, a q̃ familia Belai
E tarũ: Aſbel, a q̃ familia Aſbelitarũ: Achirã, a q̃ familia
Achiramitarũ: Supham, a q̃ familia Suphamitarum:
Huphã, a q̃ familia Huphamitarũ. Filij Bela, Hered ⁊
Noeman. de Hered familia Hereditarũ: de Noeman, fa
milia Noemanitarũ. hi ſũt filij Beniamin per cognationes
ſuas. quorũ nũer⁹ fuit q̃dragĩtaq̃nq; millia ſexcenti. Filij
Dan p cognatiões ſuas. Suham, a q̃ familia Suhamita
rũ. he ſũt cognatiões Dan p familias ſuas. oẽs fuere Su
hamite, q̃rũ nũer⁹ erat ſexagitaquatuor millia q̃dringẽti.
Filij Aſer p cognationes ſuas: Jemna, a q̃ familia Jem
naitarũ: Jeſſui, a q̃ familia Jeſſuitarũ: Brie, a q̃ familia
Brieitarũ. Filij Brie: Heber, a q̃ familia Heberitarũ: et
ℳelchiel, a q̃ familia ℳelchielitaꝝ. Nomẽ aũt filie aſer,
F fuit Sara. he ſũt cognatiões filioꝝ Aſer, ⁊ nũer⁹ eoꝝ quin
q̃gĩtatria millia q̃dringẽti. Filij Nephthali p cognationes
ſuas: Jeſiel, a q̃ familia Jeſielitarũ: Guni a q̃ familia Gu
nitarũ: Jeſer a q̃ familia Jeſeritarũ: Sellem, a q̃ familia
Sellemitarũ. he ſũt cognatiões filioꝝ Nephthalim per fa
milias ſuas, q̃rũ nũer⁹ q̃dragĩtagnq; millia q̃dringẽti. Iſta
eſt ſũma filiorũ Iſrael, q; recẽſiti ſũt ſexcẽta millia, ⁊ mille
ſeptigẽtitrigita. Locutuſq; ẽ dñs ad ℳoyſẽ, dicẽs, Iſtis
diuidet̃ terra iuxta numerũ vocabuloꝝ i poſſeſſiões ſuas.
¶Pluribꝰ maiorẽ ptẽ dabis, ⁊ pauciorib⁹ minorẽ. ſingulis
ſicut nũc recẽſiti ſunt tradet̃ poſſeſſio: ita duntarat vt ſors
terrã tribubus diuidat ⁊ familijs. Quicqd ſorte cõtigerit,
exo.vj.c. hoc vel plẽs accipiãt, vel pauciores. Hic q̃z ẽ nũer⁹ filioꝝ
Leui p familias ſuas: Gerſon, a q̃ familia Gerſonitaruz:
G Caath, a q̃ familia Caathitaruz: ℳerari, a quo familia
exo.xj.c. ℳeraritarũ. he ſunt familie Leui. Familia Lobni, fami
ij.a. lia Hebrõi, familia ℳoholi, familia ℳuſi, familia Co
re. At vero Caath genuit Amrã, q; habuit vxorẽ Jocha
bed filiã Leui, q̃ nata ẽ ei ĩ Egypto. hec genuit Amrã vi
ro ſuo, filios, Aarõ ⁊ ℳoyſen, ⁊ ℳariã ſororẽ eorũ. De
Aarõ orti ſũt Nadab ⁊ Abiu ⁊ Eleazar ⁊ Ithamar: q̃rũ
Supra Nadab ⁊ Abiu mortui ſũt, cũ obtuliſſent ignẽ alienuz co
iij.a. rã dño. Fuerũtq; oẽs q; nũerati ſũt, vigintitria millia gñis
leui. x'.a. maſculi ab vno mẽſe ⁊ ſupra: q; nõ ſunt recẽſiti inter filios
j.par. xx- Iſrl, nec eis cũ ceteris data poſſeſſio ẽ. Hic ẽ nũer⁹ filiorũ
uij.a. Iſrl, q; deſcripti ſũt a ℳoyſe ⁊ Eleazaro ſacerdote, in cã
peſtrib⁹ ℳoab ſupra Jordanẽ ℣ Jericho: iter quos null⁹
j.cor.x.a. fuit eorũ q; a nũerati ſunt a ℳoyſe ⁊ Aarõ i deſerto. Si
Supra nai. Predixerat eĩ dñs q; oẽs morerẽt in ſolitudine. Nul
xviij.d. luſq; remãſit ex eis, niſi caleb fili⁹ iephõe, ⁊ ioſue fili⁹ Nũ.

¶ Dat̃ lex õ hr̃ditatiõe filiarũ ſalphaad: pcepit dñs moyſi vt ma-
nũ iõat ioſue cor̃ eleazaro ſacerdote in ducẽ ppli. Cap. xxvij.

A ¶ Ceſſerũt aũt filie Salphaad, filij Hepher, fi
lij galaad, filij machir, filij ℳanaſſe, q; fuit fili⁹
Joſeph: q̃rũ ſũt noĩa, ℳaala ⁊ Noa ⁊ hegla ⁊
ℳelcha ⁊ Therſa. Steterũtq; cor̃ ℳoyſe ⁊
Eleazaro ſacerdote, ⁊ cũctis pricipib⁹ ppli ad oſtiũ taber
culi federis, atq; dixerũt, pr̃ nr̃ mortu⁹ ẽ ĩ deſerto, nec fuit in
ſeditione q̃ cõcitata eſt cõtra dñm ſub Core, ſed in peccato
ſuo mortu⁹ eſt: hic nõ habuit mares filios. Cur tollit̃ no
men illius de familia ſua, quia non hz filium? ¶Date nobis
poſſeſſionẽ iter cognatos pr̃is nr̃i. ¶Retulitq; moyſes cãz

earū ad iudiciū dñi. Qui dixit ad eū, Justā rē postulāt filie Salphaad: da eis possessionē iter cognatos patris sui, ꝛ ei i hereditate succedāt. Ad filios aūt Jsrael loqris hec, Homo cū mortuꝰ fuerit absq; filio, ad filiā eiꝰ trāsibit hereditas. si filiā nō habuerit, hēbit successores ffres suos. ꝙ ꝛ si ffres nō fuerit, dabitis hereditatē fratribꝰ pfis eiꝰ. sin aūt nec patruos habuerit, dabit hereditas his q ei ꝓximi ſt. eritq; hoc filijs Jsrl sactū lege ꝑpetua, sicut ꝓcepit dñs Moysi. Dixit q; dñs ad Moysen, Ascēde in mōtē istum Abarim, ꝛ ꝙtēplare ide terrā quā datuꝰ sum filijs Jsrl. cūq; videris eā, ibis ꝛ tu ad ppl̄z tuū, sicut iuit frater tuus Aarō, qꝛ offendistis me i deserto Sin i ꝛdictiōe multitudinis, nec sctificare me voluistis coꝝ eis sup aq̄s. he sūt aq̄ ꝛdictiōis in Cades ōserti Sin. Cui rūdit Moyses, Prouideat dñs deꝰ spirituū omis carnis, hoiez q sit sup multitudinē hāc: ꝛ possit exire ꝛ itrare añ eos, ꝛ educere eos vel introducere, ne sit ppl's dñi sicut ones absq; pastore. Dixitq; dñs ad eū, Tolle Josue filiū Nun virū i q̄ est spūs, ꝛ pōe manū tuā sup eū. Qui stabit coꝝ Eleazaro sacerdote ꝛ oī multitudie, ꝛ dabis ei ꝓcepta cūctis videntibus, ꝛ ptē glie tue, vt audiat eū omis synagoga filioꝝ Jsrael. Pro hoc si qd agēdū erit, Eleazar sacerdos cōsulet dñm. Ad verbum eius egredieť ꝛ igredieť ipse, ꝛ oēs filij Jsrael cū eo, ꝛ cetera multitudo. Fecit Moyses vt ꝓcepat dñs. Cūq; tulisset Josue, statuit eū coꝝ Eleazaro sacerdote ꝛ oī frequentia populi. Et imp̄ositis capiti eius manibus cuncta replicauit que mandauerat dominus.

L Deutero nomij xxvj. g. Sapien. xx. b.

D

deu. iiij. d

¶ De diuersis solēnitatibus anni: quid in qualibet offerendū sit: ꝛ cum quibus libamentis: postea quid quotidie: secundo quid sabbatho: tertio quid in calendis: quarto quid in pascha: quinto quid in pentecoste. Caput xxviij.

A

Matthei xij. a.

Jrit q; dñs ad Moysen, Precipe filijs Jsrl, ꝛ dices ad eos, Oblationē meā ꝛ panes, ꝛ incēsum odoris suauissimi offerte ꝑ tpa sua. Hec est sacrificia q̄ offerre debetis, Agnos āniculos immaculatos duos q̄tidie i holocaustū sempiternū, vnū offeretis mane, ꝛ alteꝝ ad vesperē: decimā ptē ephi silē. q̄ cōsp̄sa sit oleo purissimo, ꝛ hēat q̄rtā ptē hin. holocaustum inge est qđ obtulistis i mōte Sinai i odorē suauissimū īcēsi dñi. ꝛ libabitis vini q̄rtā ptē hin p agnos singulos in sanctuario dñi. Alterūq; agnū silr offeretis ad vesperā iuxta oēm ritū sacrificij matutini, ꝛ libamēta eoꝝ eius, oblationes suauissimi odoris dño.

B

Die autē sabbathi offeretis duos agnos āniculos imaclatos, ꝛ duas ōcias silē oleo cōsp̄se in sacrificio, ꝛ liba q̄ rite funduntť ꝑ singula sabbatha in holocaustū sempiternū. In calēdis aūt, id est i mēsiū exordijs, offeretis holocaustū dño, vitulos de armēto duos, arietes vnū, agnos āniculos septē imaculatos, ꝛ tres decimas silē oleo ꝙspse i sacrificio p singulos vitulos: ꝛ duas decias silē oleo cōsperse p singulos arietes: ꝛ decimā decie silē ex oleo in sacrificio p agnos singulos. holocaustū suauissimi odoris atq; īcēsi est dño.

L

Libamēta aūt vini q̄ per singulas fundēda sūt victimas, ista erūt, Media ps hin p singulos vitulos, tertia p arietē, q̄rta p agnū. hoc erit holocaustū p oēs mēses, q sibi āno vertēte succedūt. Hircus q̄ q̄z offereť dño p peccatꝫ in holocaustū sempiternū cū libamētꝫ suis.

ero. xij. c. Leuitici xxiij. a.

Mēse aūt p̄io, q̄rtadecima die mēsis, phase dñi erit, ꝛ q̄ntadecima die solēnitas: septē dieb' vescenť azymis. Quarū dies p̄ia venerabilis ꝛ sctā erit. oē opꝰ seruile nō facietis i ea. Offeretisq; īcēsum holocaustū dño vitulos de armēto duos, arietē vnū, agnos āniculos imaclatos septē, ꝛ sacrificia singuloꝝ ex simila q̄ cōsp̄sa sit oleo, tres decimas p singulos vitulos, ꝛ duas decimas per arietē, et decimā decime p agnos singulos, id est p septē agnos, ꝛ hircuꝫ ꝑ pctō vnū, vt expieť ꝑ vobis, p̄ter holocaustū matutinuꝫ qđ semp offeretis. Ita facietis p singulos dies septē dieꝝ in fomitē ignis, ꝛ i odorē suauissimū dño, q surget de holocausto ꝛ de libatiōib' singuloꝝ. Dies q̄z septim' celeberrimus ꝛ sāctꝰ erit vobis: oē opꝰ seruile nō facietis i eo. Dies et ꝓmitiuoꝝ q̄n offeretis nouas fruges dño, expletis hebdomadib' venerabil' ꝛ sctā erit: oē opꝰ seruile nō facietis in ea. Offeretisq; holocaustū i odorē suauissimum dño, vitulos de armēto duos, arietē vnū, agnos āniculos immaculatos septē: atq; i sacrificijs eoꝝ siłe oleo cōsp̄se, tres decimas p singulos vitulos, p arietes duos, p agnos decimaꝫ decime, q simul sunt agni septē: hircū q̄z vnū q mactať pro expiatione: p̄ter holocaustū sempiternum ꝛ liba eius. Immaculata offeretis omnia cum libationibus suis.

¶ De tribus solennitatibus septimi mensis: quid in vnaquaq; offerendum sit scilicet festo tubarum et expiationis: et festo tabernaculorum quod octo diebus agitur. Caput xxix.

A

Ensis ēt septimi p̄ia dies venerabil' ꝛ sctā erit vobis, oē opꝰ seruile nō facietis i ea, qꝛ dies clāgoris ē ꝛ tubaꝝ. Offeretisq; holocaustū i odorē suauissimū dño, vitulū de armēto vnū, arietem vnū: ꝛ agnos āniculos imaculatos septē, ꝛ i sacrificijs eoꝝ siłe oleo ꝙspse tres decimas p singulos vitulos, duas decimas p arietē, vnā decimā p agnū, q simul sunt agni septē: ꝛ hircū p pctō, q offerť i expiationē ppli, p̄ter holocaustum caledaꝝ cū sacrificijs suis, ꝛ holocaustū sempiternū cum libationib' solitis. Eisdē ceremonijs offeretis i odorē suauissimū īcēsuꝫ dño. Decia q̄z dies mēsis huiꝰ septimi erit vobis sctā atq; venerabil', ꝛ affligetis aīas vr̄as: oē opus seruile nō facietis i ea. Offeretisq; holocaustū dño in odorē suauissimū, vitulū de armēto vnū, arietē vnū, agnos anniculos imaculatos septē: ꝛ i sacrificijs eoꝝ siłe oleo cōsperse tres decimas p singulos vitulos, duas decias p arietē, decimā decie p agnos singulos, q sūt siłe agni septē: ꝛ hircū p pctō. absq; his q̄ offerri p delicto solēt i expiationē ꝛ holocaustū sempiternū, in sacrificio ꝛ libaminibus eoꝝ. Quintadecima vero die mēsis septimi, q̄ vobis sctā erit atq; venerabilis, oē opꝰ seruile nō facietis i ea: sꝫ celebrabitis solēnitatē dño septē dieb', offeretisq; holocaustū in odorē suauissimū dño, vitulos de armēto tredecim, arietes duos, agnos anniculos imaculatos q̄tuordecim. ꝛ i libamētis eorū siłe oleo cōsperse tres decias p vitulos singulos, q sunt simul vituli tredecim: ꝛ duas decimas arieti vno, id est siłe arietib' duobus, ꝛ decimā decime agnis singulis, q sunt siłe agni q̄tuordecim: ꝛ hircū p pctō. absq; holocausto sempiterno, ꝛ sacrificio ꝛ libamine eiꝰ.

Leuit. xxj. g. et xxiij. e.

B

L

Die tertio offeretis vitulos vndecim, arietes duos agnos anniculos immaculatos q̄tuordecim: sacrificia q; et libamina singuloꝝ per vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircū p̄ pctō. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; ꝛ libamine eius. Die q̄rto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos imaculatos q̄tuordecim: sacrificia q; ꝛ libamina singloꝝ p vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircū p peccato. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; eius ꝛ libamine. Die quinto offeretis vitulos nouē, arietes duos, agnos āniculos immaculatos q̄tuordecim: sacrificia q; ꝛ libamina singuloꝝ p vitulos et arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircū p peccato. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; eius ꝛ libamine. Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos imaculatos q̄tuordecim: sacrificia q; ꝛ libamina singulorū p vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircum p peccato. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; eius ꝛ libamine.

D

Die septimo offeretis vitulos septē, ꝛ arietes duos, agnos āniculos imaculatos q̄tuordecim: sacrificia q; ꝛ libamina singulorū per vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircū p peccato. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; eius ꝛ libamine. Die octauo qui est celeberrimus, oē opus seruile nō facietis, offerētes holocaustū in odorē suauissimū dño, vitulū vnū, arietē vnū, agnos anniculos imaculatos septē: sacrificia q; eius ꝛ libamina singulos ꝙ vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis, ꝛ hircū p̄ pctō. absq; holocausto sempiterno, sacrificioq; eiꝰ ꝛ libamine. hec offeretis dño i solēnitatib' vr̄is, p̄ē vota ꝛ oblatio-

nes ſpōtaneas in holocauſto, in ſacrificio, in libamine, & in
hoſtijs pacificis.

¶ De voto dato: qñ voto teneť vir vel mulier: & qñ nō. Cap. xxx.

A Arrauitq; aūt Moyſes filijs Iſrael oīa q̄ ei dñs
ꝑceperat & locut⁹ ē ad ꝓncipes tribuū filioꝝ
Iſrael. Iſte eſt ſermo quē ꝑcepit dñs, Si qs vi
roꝝ votū dño vouerit, aut ſe conſtrinxerit iura
mēto nō faciet irritū verbū ſuū, ſed oē qđ ꝓmiſit implebit.
Mulier ſi qppiā vouerit, & ſe ꝟſtrinxerit iuramēto q̄ eſt in
domo patris ſui, & ī etate adhuc puellari: ſi cognouerit pr̄
votū qđ pollicita eſt, & iuramētū q̄ obligauit aīam ſuam &
B tacuerit, voti rea erit: qcqd pollicita ē & iurauit, ope cōple-
bit. ſinaūt ſtatim vt audierit ꝟdixerit pater: & vota et iura-
mēta eiꝰ irrita erūt, nec obnoxia tenebiť ſpōſioni, eo qđ ꝟ-
dixerit pr̄. Si maritū habuerit, & vouerit aliqd, & ſemel de
ore eius verbū egrediēs aīam eius obligauerit iuramēto:
quo die audierit vir & non ꝟdixerit, voti rea erit, reddetq;
C qđcūq; ꝓmiſerat. ſinaūt audiēs ſtatim ꝟdixerit, & irritas
fecerit pollicitatiōes eiꝰ, verbaq; qbus obſtrinxerat aīam
ſuā, ꝑpitiꝰ erit ei dñs. Vidua & repudiata qcqd vouerint,
reddēt. Uxor in domo viri cū ſe voto ꝟſtrīxerit & iuramen-
to, ſi audierit vir & tacuerit, nec ꝟdixerit ſponſioni, reddet
qđcūq; ꝓmiſerat. ſinaūt extēplo ꝟdixerit, nō tenebitur pro
miſſioms rea, q̄ marit⁹ ꝟdixit, & dñs ei ꝑpitiꝰ erit. Si vo-
uerit, & iuramēto ſe ꝟſtrinxerit vt ꝑ ieiuniū vel ceterarum
rerū abſtinētiā affligat aīaz ſuā: in arbitrio viri erit ſiue fa
ciat, ſiue nō faciat. q̄ ſi audiēs vir tacuerit, & in alterā diez
D diſtulerit ſnīaz, qcqd vouerat latq; ꝓmiſerat, reddet: qua
ſtatim vt audiuit tacuit ſinaūt ꝟdixerit poſtquam reſcuit,
portabit ipſe iniqtatē eius. Iſte ſunt leges q̄s ꝟſtituit dñs
Moyſi inter virū & vxorē, inter patrē & filiā que in puella-
ri adhuc etate eſt, vel que manet in parentis domo.

¶ De pugna contra madian: De balaam interfecto: de mulieribus
interficiēdis: De diuiſione prede ex equo: De parte pōtificis: et leui
tarum.: De donarijs domini. Caput xxxj.

A Occutuſq; eſt dñs ad Moyſen, dicēs, Ulciſce-
re prꝰ filios Iſrl̄ de Madianitis, & ſic collige-
ris ad ppl̄z tuū. Statimq; Moyſes, Armate,
ingt, ex vobis viros ad pugnā, q̄ poſſint vltio-
nē dñi expetere de Madianitis. mille viri de ſingulis tri-
bubꝰ eligant ex Iſrael q̄ mittant ad bellū. Dederūtq; mil
lenos de ſingulis tribubꝰ, id eſt duodecim millia expedito-
rum ad pugnā: q̄s miſit Moyſes cū Phinees filio Ele-
zari ſacerdotis, vaſaq; ſcta, & tubas ad clāgenduz tradidit
eis. Cūq; pugnaſſent ꝟ Madianitas atq; viciſſent, oēs
mares occiderūt, & reges eoꝝ Eui & Recē & Sur & Hur &
B Rebe, qnq; ꝓncipes gētis: Balaā q̄z filiū Beor iterfece-
tof. xiij.e. rūt gladio, ceperuntq; mulieres eoꝝ & puulos, oīaq; peco
ra & cūctā ſupellectilē, qcqd hr̄e potuerāt de populati ſunt.
tā vibes, q̄ viculos & caſtella flamma cōſūpſit. Et tulerūt
ꝓdā, & vniuerſa q̄ ceperūt tam ex hoīb⁹ q̄ ex iumētis, & ad
duxerūt ad Moyſen & Eleazar ſacerdotē, & ad oēm mul
titudinē filioꝝ Iſrael. reliq̄ aūt vtēſilia portauerūt ad ca-
ſtra ī cāpeſtrib⁹ Moab, iuxta Iordanē ꝟ Jericho. Egreſ
ſi ſūt aūt Moyſes & Eleazar ſacerdos, & oēs ꝓncipes ſy-
nagoge ī occurſū eoꝝ extra caſtra. Iratuſq; Moyſes ꝓn
cipib⁹, exercit⁹ tribunis, & cēturionib⁹ q̄ veneŕ de bello
ait, Cur femias reſeruaſtis? Nōne iſte ſūt q̄ ōceperť filios C Supra
Iſrael ad ſuggeſtionē Balaā, & ꝑuaricari vos fecerunt in xxv.a.
dño ſup pctō Phogoꝝ, vñ & pcuſſ⁹ ē ppl̄s? Ergo cūctos ī
terficite qcqd ē gñis maſculini ēt ī puulis: & mulieres q̄ no
uerūt viros ī coitu, iugulate: puellas aūt & oēs femias vir-
gines reſeruate vobis, & manete extra caſtra ſeptē diebus.
Qui occiderit hoīem, vel occiſū tetigerit, luſtrabiť die ter
tio & ſeptīo. Et de oī ꝑda ſiue veſtimentū fuerit ſiue vas, &
aliqd i vtēſilia ꝑpatū, de capraꝝ pellib⁹ & pilis & ligno ex-
piabiť. Eleazar q̄z ſacerdos ad viros exercitus, q̄ pugna-
uerāt, ſic locut⁹ ē, Hoc ē ꝑceptū legis qđ mādauit domin⁹
Moyſi, Aur & argētū & es & ferrū & plūbū & ſtānū, & oē qđ
pōt trāſire p flāmas, igne purgabiť. qcqd aūt ignē nō pōt
ſuſtiere, aq̄ expiatiōis ſctificabiť: & lauabitis veſtimēta ve
ſtra die ſeptīo, & purificati poſtea caſtra ītrabitis. Dixit-
q; dñs ad Moyſen, Tollite ſūmā eoꝝ q̄ capta ſūt ab hoie
vſq; ad pec⁹, tu & Eleazar ſacerdos & oēs ꝓncipes vulgi,
dinideſq; ex equo ꝑdā īter eos q̄ pugnaueŕt, egreſſiq; ſunt
ad bellū, & īter oēm reliquā mltitudinē, & ſepabis ptē dño
ab his q̄ pugnauerūt & fuerūt ī bello, vnā aīaz de gngētis,
tā ex hoīb⁹, q̄ ex bob⁹ & aſinis & ouib⁹, & dabis eam Elea- E
zaro ſacerdoti, q̄z primitie dñi ſūt. ex media q̄z pte filioꝝ
Iſrael accipies gnq̄geſimū caput hoīm & boum & aſinoꝝ
& ouiū, cūctoꝝq; aīantū: & dabis ea Leuitis, q̄ excubāt ī
cuſtodijs tabernaculi dñi. Fecerūtq; Moyſes & Eleazar,
ſicut ꝑceperat dñs. Fuit aūt ꝑda quā exercit⁹ cepat, ouium
ſexcēta ſeptuagīta quīq; millia, boum ſeptuagīta duo mil-
lia, aſinoꝝ ſexagīta millia & mille: aie hoīm ſex⁹ feminei, q̄
nō cognouerāt viros, trigintaduo millia. Data q̄z eſt me-
dia ps his q̄ ī ꝑlio fuerāt, ouiū trecēta trigīta ſeptē millia
gngēte: e qb⁹ ī ptē dñi ſupputate ſūt oues ſexcēte ſeptua-
gintaquinq;. & de bob⁹, trigīta ſex millibus, boues ſeptua-
ginta & duo. de aſinis triginta millib⁹ gngētis, aſini ſexagīn
ta vn⁹. de aīab⁹ hoīm ſedecim millib⁹, ceſſerūt ī ptē dñi tri F
gītadue aie. Tradiditq; Moyſes numeꝝ primitiarū dñi
Eleazaro ſacerdoti, ſicut fuerat ei īperatū ex media pte fi-
lioꝝ Iſrl̄, quā ſeparauerat his q̄ ī ꝑlio fuerāt. De media
vero pte q̄ ꝟtigerat reliq̄ multitudini, id eſt de ouib⁹ trecen
tis trigītaſeptē millib⁹ gngētis, & de bob⁹ trigītaſex milli-
bus, & de aſinis trigīta millib⁹ gngētis, & de hoībus ſede-
cim millibus, tulit Moyſes gnq̄geſimū caput, & dedit Le
uitis q̄ excubabant in tabernaculo dñi, ſicut ꝑceperat dñs.
Cūq; acceſſiſſent ꝓncipes exercit⁹ ad Moyſen & tribuni, B
cēturioneſq;, dixerūt, Nos ſerui tui recēſuim⁹ numerū pu
gnatoꝝ, q̄s habuimus ſub manu nr̄a: & ne vn⁹ qdē defuit.
Ob hāc cām offerim⁹ ī donarijs dñi ſinguli, qđ ī ꝑda auri
potuim⁹ inuenire, piſcelides & armillas, ānulos & dextra-
lia ac murenulas, vt depreceris ꝑ nobis dñz. Suſceperūt-
q; Moyſes & Eleazar ſacerdos oē aur ī diuerſis ſpēbus
pōdo ſexdeci millia ſeptīgētos gnq̄gīta ſiclos a tribunis
& cēturionib⁹. Unuſq;ſq; em̄ qđ in ꝑda rapuerat, ſuū erat.
Et ſuſceptum intulerūt in tabernaculū teſtimonij, in mo-
nimentum filioꝝ Iſrael coram domino.

¶ De ſorte data duabus Tribubus: dimidie partis citra Jor-
danem. Caput xxxij.

E Rāt aūt Ruben & Gad hēbāt pecora multa, &
erat illis ī iumētis infinita ſba. Cūq; vidiſſent
Jazer & Galaad aptas aīalib⁹ alendis terras, A
venerūt ad Moyſen & Eleazar ſacerdotē, & ꝓn
cipes multitudis, atq; dixerūt, Ataroth, & Dibō, et Ja
zer, & Nemra, & Heſebon, & Eleale, & Sabam, & Nebbo, &
Beon: terra quā percuſſit dñs ī cōſpectu filioꝝ Iſrael, regio
nī vberrime ē ad paſtū aīaliū: & nos ſerui tui hēm⁹ iumēta
pluria: ꝑcamurq; ſi ī uenimus gr̄az coram te, vt des nobis fa
mulis tuis eā ī poſſeſſionē. nec facias nos trāſire Jorda- B
nē. Quib⁹ rīdit Moyſes, Nūqd fr̄es vr̄i ibūt ad pugnā,
& vos hr̄ ſedebitꝭ? Cur ſubuertitꝭ mētes filioꝝ Iſrl̄, ne trāſi
re audeāt ī locū quē eis datur? ē dñs: nōne ita egerūt pr̄es
vr̄i q̄n miſi ō Cadesbarne ad explorādā terrā? Cūq; ve- Supra
niſſent vſq; ad vallē Botri luſtrata oī regione, ſubuerterūt xiij. c.
coꝝ filioꝝ Iſrael, vt non intrarent fines quos eis dñs

Supra xiij. e.

dedit. Qui iratus iurauit, dicēs, Si videbūt homines, isti q ascenderūt ex Egypto a viginti ānis & supra, terrā quam sub iuramento pollicitus sum Abrahā, Isaac, & Jacob: et noluerūt seq me, ꝓter Caleb filiū Jephone Cenezeum, et Josue filiū Nun: isti ꝑ pleuerūt volūtatē meā. Iratusq; dñs aduersum Israel, circūduxit eū p desertū q̄draginta ānis, donec cōsumeret vniuersa generatio q̄ fecerat malū in conspectu eius. Et ecce inquit, vos surrexistis p patribus vr̄is incremēta, & alūni hoiz peccatoꝝ, vt augeretis furorē dñi ꝛ Israel. Quod si nolueritis seq eū, in solitudine ppl'm derelinquet, & vos, cā eritis necis oīum. At illi ꝓpe accedentes, dixerūt, Caulas ouiū fabricabimus, & stabula iumentoꝝ, paruulis quoq; nostris vrbes munitas: nos aut̄ ipsi armati & accincti pgemus ad ꝓliuz añ filios Israel, donec introducamus eos ad loca sua. Paruuli nostri & q̄cq̄d habere possumus, erūt in vrbibus munitis, ꝓpter habitatorum insidias. Non reuertemur in domos nostras, vsquedum possideāt filij Israel hereditatē suā: nec q̄cquā quere mus trans Jordanē, q̄ iā habemus nostrā possessionez in

Jos. i. a.

orientali eius plaga. Quibus Moyses ait, Si facitis q̄ ꝓmittitis, expediti pgite cor̄ dño ad pugnā: & oīs vr bellator armatus Jordanē trāseat, donec subuertat dñs inmicos suos, & subijciat̄ eioīs terra: tūc eritis inculpabiles apud dñm & apud Israel, & obtinebitis regiones ās vultis, cor̄ dño. Sinaūt q̄ dicitis nō feceritis, nulli dubium est, quin peccatis in deū: & scitote q̄ñ peccatū vestrū apprehēdet vos. Edificate ergo vrbes puulis vestris, & caulas & stabula ouibus ac iumētis: & q̄ polliciti estis ꝑplete. Dixerūtq; filij Gad & Ruben ad Moysen, Serui tui sum⁹, faciemus q̄ ꝓbet dñs noster. Paruulos nostros & mulieres, & pecora, ac iumēta relinquemus in vrbibus Galaad: nos aūt famuli tui oēs expediti pgemus ad belluz, sicut tu dñe loqueris. Precepit ergo Moyses Eleazaro sacerdoti, & Josue filio Nun, & ꝓncipib⁹ familiaꝝ ꝓ trib⁹ Isrl', et dixit ad eos, Si trāsierint filij Gad, & filij Ruben vobiscū

Jos. iiij. c.

Jordanē oēs armati ad bellū cor̄ dño, & vobis fuerit terra ꝓiecta: date eis Galaad in possessionē. Sinaūt nolue rint trāsire armati vobiscū in terrā Chanaan, inter vos habitādi accipiāt loca. Rñderūtq; filij Gad, & filij Ruben, Sicut locutus est dñs seruis tuis, ita faciem⁹: ipsi armati

Jos. xiij. b. xxij. a. Deutero no. iij. b.

pergemus cor̄ dño in terrā Chanaan, & possessionem iaz suscepisse nos cōfitemur trās Jordanē. Dedit itaq; Moyses filijs Gad & Rubē, & dimidie tribui Manasse filij Joseph regnū Seon regis Amorrhei, & regnū Og regis Basan, terrā eoꝝ cū vrbib⁹ suis ꝓ circuitū. Ygit̄ extruxerunt filij Gad, Dibon, & Ataroth, & Aroer, & Roth & Sophā, & Jazer, & Jegbaa, & Bethnemra, & Bethará, vrbes munitas, & caulas pecorib⁹ suis. Filij vero Ruben edificauerūt Hesebon, & Eleale, & Chariathaim, & Nabo, & Baal meon versis noīb⁹, Sabama q̄z, iponētes vocabula vrbibus quas extruxerāt, Porro filij Machir, filij Manasse prexerūt in Galaad, & vastauerūt eā iterfecto Amorrheo habitatore ei⁹. Dedit ergo Moyses terrā Galaad Machir filio Manasse, q̄ habitauit in ea. Jair aūt filius Manasse abijt, & occupauit vicos eius, q̄s appellauit Auoth, Jaur, id est villas Jair. Nobe quoq; prexit, & apprehēdit Canath cū viculis suis: vocauitq; eam ex noīe suo Nobe.

Gen. l. d.

Deutero no. iij. b.

¶ De Cathalogo mansionū finitū filiorū Israel. Cap. xxxiij.

A

exo. xij. f.

Erod. xiij. d.

Erod. xiiij. a.

B

Erod. xiiij. e.

Hec sunt māsiones filioꝝ Israel, q̄ egressi sunt de Egypto ꝓ turmas suas i manu Moysi & Aarō, q̄s descripsit Moyses iuxta castroꝝ loca, q̄ dñi iussiōe mutabāt. Profecti igit̄ ō Rameſſe mēſe primo, q̄ntadecima die mēſis primi, altera die phase, filij Israel i manu excelsa, vidētibus cūctis Egyptijs, & sepeliētib⁹ ꝓiogenitos quos ꝑcusserat dñs, (nā & i dijs eoꝝ exercuerat vltionez) castrametati sunt in Socoth. Et de Socoth venerūt in Etham, q̄ est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi venerunt ꝓ Phihahiroth, q̄ respicit Beelsephon, & castrametati sunt añ Magdalū. Profecti q̄ de Phihahiroth trāsierūt ꝑ mediū mare in solitudinē: & ambulātes trib⁹ dieb⁹ ꝑ desertū Etham, castrametati sūt in Mara. Profecti q̄ de Mara venerūt in Elim, vbi erāt duodecim fōtes aq̄rū, & palme septuaginta: ibiq; castrametati sūt. Sz & ide egressi fixerunt tētoria sup mare rubrū. Profecti q̄ de mari rubro, castrametati sūt in desert̄o Sin. Uñ egressi venerūt in Daphca. Profecti q̄ ō Daphca castrametati sūt i Alus. Egressi q̄ de Alus, in Raphidim fixere tētoria, vbi ppl'o defuit aq̄ ad bibēdū. Profecti q̄ de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai. Sz & de solitudie Sinai egressi, venerūt ad Sepulchra cōcupiscētie. Profecti q̄ de Sepulchris cōcupiscētie, castrametati sūt i Aseroth. Et de Aseroth venerūt i Rethma. Profecti q̄ de Rethma, castrametati sūt in Rēmōphares. Uñ egressi venerūt i Lebna. De Lebna castrametati sūt i Ressa. Egressi q̄ de Ressa, venerūt in Ceelatha. Uñ pfecti, castrametati sūt i mōte Sepher. Egressi de monte Sepher, venerūt i Arada. Inde pficiscētes, castrametati sunt in Maceloth. Profecti q̄ de Maceloth, venerunt in Thahath. De Thahath castrametati sūt i Thare. Uñ egressi, fixere tētoria i Methca. Et de Methca castrametati sūt i Esmona. Profecti q̄ de Esmona, venerūt i Moseroth. Et de Moseroth castrametati sūt in Beneiaacan. Profecti q̄ de Beneiaacan venerūt i mōte Hadgad. Uñ pfecti, castrametati sūt i Jetebatha. Et de Jetebatha venerūt i Hebrona. Egressi q̄ de Hebrona, castrametati sūt in Asiongaber. Inde pfecti, venerūt i desertū Sin, hec est Cades. Egressi q̄ de Cades, castrametati sunt in montē Hor i extremis finib⁹ terre Edom. Ascēditq; Aaron sacerdos i mōtē Hor in bēte dñi: & ibi mortu⁹ ē āno q̄dragesimo egressiōis filioꝝ Israel ex Egypto, mēſe qnto, pria die mēſis, cū eēt ānoꝝ cētū vigititriū. Audiuitq; Chananeus rex Arad, q̄ habitabat ad meridiē, i terrā Chanaan venisse filios Isrl'. Et pfecti de mōte Hor, castrametati sunt in Salmōa. Uñ egressi, venerūt in Phunon. Profecti q̄ de Phunon, castrametati sūt i Oboth. Et de Oboth venerūt in Jeabarim, q̄ ē in finib⁹ Moabitarū. Profecti q̄ de Jeabarim fixere tētoria in Dibongad. Uñ egressi, castrametati sunt i Helmondeblathaim. Egressi q̄ de Helmondeblathaim, venerunt ad montes Abarim ꝓ Nabo. Profecti q̄ de mōtib⁹ Abarim, trāsierunt ad campestria Moab, supra Jordanem ꝓ Jericho. Ibiq; castrametati sunt de Bethsimoth vsq; ad Abelsatim in planioribus locis Moabitarū, vbi locut⁹ est dñs ad Moysen, Precipe filijs Israel, & dic ad eos, Q̄n trāsieritis Jordanē, ītrātes terrā Chanaan, dispdite cūctos habitatores terre illi⁹: cōfringite titulos, & statuas cōminute, atq; oīa excelsa vastate, mūdātes terrā, & habitātes in ea. ego em̄ dedi vobis illā in possessionē, quā diuidetis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorē, & pauciorib⁹ angustiorē. Singulis vt sors ceciderit, ita tribuet̄ hereditas. Per trib⁹ & familias possessio diuidet̄. Sinaūt nolueritis interficere habitatores terre, q̄ remāserint, erūt vobis q̄si claui in oculis, & lācee in lateribus, & aduersabunt̄ vobis in terra habitationis vestre: & quicquid illis cogitaueram facere, vobis faciam.

Gen. xxxiij. b.

Deu. x. b.

E

Supra xx. a.

Supra xx. d.

Deutero no. xxxij. g.

Supra xxj. a.

F

Supra xxj. c.

¶ De disperdendis Chananeis et idolis eorū: de terra diuidenda sorte: de dimensione terre: de nominibus eorum qui terram debebant diuidere. Caput xxxiiij.

Locutusq; ē dñs ad Moysen, dicēs, Precipe filijs Isrl', & dices ad eos, Cū ingressi fueritis terrā Chanaan, & in possessionē vobis sorte ceciderit, his finib⁹ termiabit̄, Pars meridiana incipiet a solitudie Sin, q̄ ē iuxta Edom: & hēbit termios ꝓ oriētē mare salsissimū: q̄ circuibūt australē plagā ꝑ ascensum scorpionis, ita vt traseāt in Senna, & pueniāt ad meridiē vsq; ad Cadesbarne, vñ egredient̄ cōfinia ad villā noīe Adar, & tēdēt vsq; ad Asemona, ibitq; per gyrum terminus ab Asemona vsq; ad torrentem Egypti, et magni maris litore finietur. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, & ipso fine claudet̄. Porro ad septentrionalē plagā a mari magno termini incipiēt, pueniētes vsq;

A

Jos. xv. a

B

ad montem

ad montē altissimū, a quo venīt in Emath vsq; ad torrentē Sedada, ibuntq; cōfinia vsq; ad Zephrona, et villam Enan. hi erūt termini in parte aglonis. Inde metabuntur fines ꝑ orientalē plagā, de villa Enan vsq; Sephama, et de
C Sephama descēdēt finimi i Reblatha ꝑ fontē Daphnī: inde pueniēt ꝑ oriētē ad mare Cenereth, et tendent vsq; ad Jordanē: et ad vltimū salsissimo claudent mari. Hāc habebitis terrā p fines suos i circuitu. Precepitq; Moyses filijs Isrl', dicēs, Hec erit terra quā possidebit; sorte, et quā iussit dñs dari nouē tribub⁹, et dimidie tribui. Tribus enī filioꝝ Rubē p familias suas, et trib⁹ filiorū Gad iuxta cognationū numerū, media q̄z trib⁹ Manasse, id est due semis trib⁹, acceperūt ptē suā trans Jordanē ꝑ Jericho ad
D Josue xviij.a. oriētalē plagā. Et ait dñs ad Moysen, Hec sunt noīa virorū, q terrā vobis diuidēt, Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun, et singuli prīcipes de tribub⁹ singulis, quorū ista sunt vocabula, De tribu Juda, Caleb fili⁹ Jephone. De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud. De tribu Beniamin, Elidad fili⁹ Chaselō. De tribu filiorū Dan, Bocci fili⁹ Jogli. Filiorū Joseph de tribu Manasse, Hanniel fili⁹ Ephod. De tribu Ephraim, Camuel fili⁹ Sephtā. De tribu zabulon, Elisaphā fili⁹ Pharnach. De tribu Issachar dux Paltiel filius Ozan. De tribu Aser, Ahiud filius Salomi. De tribu nephthalim, Phedael filius Ammiud. Hi sunt quibus preceperat dñs vt diuiderent filijs Israel terram Chanaan.

De ciuitatib⁹ et suburbanis dandis leuitis: de ciuitatibus refugij vltra iordanē et terrā chanaam: et de lege homicide: siue volens siue nolēs fecerit ad testimoniū vnius nullus puniat. Cap. xxxv.

A Josue xxj.a. Et quoq; locut⁹ est dñs ad Moysen i cāpestribus Moab supra Jordanē ꝑ Jericho, Precipe filijs Isrl' vt dēt Leuitis de possessionibus suis vrbes ad habitādū, et suburbana earū per circuitū, vt ipsi in oppidis maneāt, et suburbana sint pecoribus ac cumētis q̄ a muris ciuitatū forinsecus p circuitū mille passuū spatio tēdētur. cōtra oriētalē duo millia erūt cubiti, et ꝑ meridiē sil'r erūt duo millia: ad mare quoq; qđ respicit ad occidētē, eadē mēsura erit, et septētrionalis plaga eq̄li termino finiet. erūtq; vrbes i medio, et foris suburbana. De ipsis aūt oppidis, q̄ Leuitis dabitis, sex erūt in
Josue. xx.a. Deuter. iiij.g. fugitiuoꝝ auxilia separata, vt fugiat ad ea qui fuderit sanguinē: et exceptis his alia q̄dragita duo oppida, idest simul q̄dragintaocto cū suburbanis suis. Ipseq; vrbes dabunt de possessionib⁹ filioꝝ Isrl', ab his q plus habent, plures auferent: et q minus, pauciores. singuli iuxta mēsurā hereditatis sue dabūt oppida Leuitis. Dixit dñs ad Moysen,
B Deuter. xix.a. Josue xx.a. Loqre filijs Isrl', et dices ad eos, Q̄n trāsgressi fueritis Jordanē i terrā Chanaā, decernite q̄ vrbes esse debeāt in presidia fugitiuoꝝ, q nolētes, sanguinē fuderint: in qb⁹ cū fugerit pfugus, cognat⁹ occisi non poterit eū occidere, donec steti i ꝓspectu multitudinis, et causa illi⁹ iudicet. De ipsis aūt vrbi b⁹, q̄ ad fugitiuorū subsidia separāt, tres erūt trās Jordanē, et tres i terra Chanaā, tā filijs Isrl', q̄ aduenis atq; peregrinis, vt cōfugiat ad eas q nolēs, sanguinem fuderit. Si qs ferro pcusserit, et mortu⁹ fuerit q pcussus est:
C Deuter. xix.a. reus erit homicidij, et ipse morietur. Si lapidē iecerit, et ict⁹ occubuerit: sil'r punietur. Si ligno pcussus interierit: percussoris sanguine vindicabit. Propinquus occisi, homicidam iterficiet: statim vt apprehēderit eū, iterficiet. Si p odium qs hoīez ipulerit, vel fecerit qppiā in eū p insidias, aut cum esset inimic⁹, manu pcusserit, et ille mortu⁹ fuerit: percussor, homicidij re⁹ erit. cognat⁹ occisi statim vt inuenerit eū, iugulabit. Quod si fortuitu, et absq; odio, et inimicitijs qcq̄ horum fecerit, et hoc audiēte ppl'o fuerit cōprobatū, atq; in terD cussorē et ꝓpinquū sanguinis q̄stio vētilata: liberabit innocēs de vltoris manu, et reducet p sentētiā i vrbē ad quam cōfugerat, manebitq; ibi, donec sacerdos magnus, q oleo sancto vnct⁹ est, moriat. Si interfector extra fines vrbium, q̄ exulib⁹ deputate sunt, fuerit inuēt⁹, et pcussus ab eo qui vltor est sanguinis: absq; noxa erit q eum occiderit. debuerat enī pfugus vsq; ad mortē pontificis in vrbe residere, postq̄ aūt ille obierit, homicida reuertet in terram suam. Hec sempiterna erūt, et legitima i cūctis habitatiōib⁹ vr̄is. Homicida sub testib⁹ puniet: ad vnius testimoniū nullus q̄dēnabit. Nō accipietis ptiū ab eo q re⁹ est sanguinis, statim et ipse morietur. Exules et pfugi aū mortē pōtificis nullo mō i vrbes suas reuerti poterūt, ne polluatis terrā habitationis vr̄e q̄ insontiū cruore maculat: nec aliter expiari pōt, nisi p eius sanguinē, q alteri⁹ sanguinē fuderit. Alioq; ita emūdabit vr̄a possessio me commorante vobiscū. ego enī sum dominus, qui habito inter filios Jsrael.

De lege commiscendarum tribuum occasione filiarum Salphaad. Cap. xxxvj.

A Accesserūt aūt et prīcipes familiarū Galaad filij Machir, filij Manasse de stirpe filiorū Joseph: locutiq; sunt Moysi coram prīcipib⁹ Isrl', atq; dixerūt, Tibi dño nr̄o pcepit dñs, vt terrā sorte diuideres filijs Isrl', et vt filiab⁹ Salphaad frisno stri dares possessionē debitā pri, q̄s si alteri⁹ trib⁹ hoies vxores acceperint, sequet possessio sua, et trāslata ad aliam tribū de nr̄a hereditate minuet: atq; ita fiet, vt cū iubileus, id est qnq̄gesim⁹ annus remissiōis aduenerit, ꝓfundat sortiū distributio, et alioꝝ possessio ad alios transeat. Rndit Moyses filijs Isrl', et dño pcipiēte ait, Recte trib⁹ filioꝝ Supra xxvij.a.
B Joseph locuta est, et hec lex sup filiabus Salphaad a dño promulgata est, Nubāt q̄b⁹ volūt, tātū vt sue trib⁹ hoib⁹, ne cōmisceat possessio filiorū Isrl' de tribu in tribū. Oēs enī viri ducēt vxores de tribu et cognatione sua: et cūcte femine de eadē tribu maritos accipiēt: vt hereditas pmaneat in familijs, nec sibi misceant trib⁹, sz ita maneāt vt a dño separate sunt. Fecerūtq; filie Salphaad vt sibi fuerat ipera-
C Tob. vij.c. tū: et nupserūt Maala, et Thersa, et Hegla, et Melcha, et
D Noa filijs patrui sui de familia Manasse, q fuit filius Joseph: et possessio q̄ illis fuerat attributa, mānsit i tribu et familia patris earū. Hec sunt mādata atq; iudicia q̄ mādauit dñs per manū Moysi ad filios Isrl' in campestribus Moab supra Jordanē cōtra Jericho. Finis.

Liber Deuteronomij: Hebraice

Elle Haddebarim.

Recapitulatio de numeratiōe et reuersiōe ad montem ammorrheorum. De exploratoribus: de murmuratione populi. de ira dei: de ascensu in Amalech. Cap. j.

A Hec sunt verba q̄ locut⁹ est Moyses ad oēz Isrl' trās Jordanē i solitudine cāpestri, cōtra mare rubrū: iter Pharā et Thophel et Laba et Haseroth, vai auri est plurimū. vndecim dieb⁹ de Horeb p viā montis Seir vsq; ad Cadesbarne. Quadragesimo āno, vndecimo mēse, prima die mēsis locut⁹ est Moyses ad filios Isrl' ota q̄ pceperat illi dñs vt diceret eis: post q̄ pcussit Seon regē Amorrheoꝝ, q habitauit in Hesebō: et Og regē Basan, q mānsit in Astaroth, et in Edrai trās Jordanē i terrā Moab. Cepitq; Moyses explanare legē et dicere, Dñs de⁹ noster locut⁹ est ad nos in Horeb, dicēs, Sufficit vobis qđ in hoc mōte mansistis. Reuertimini, et venite ad montem Amorrheoꝝ, et ad cetera q̄ ei prima sunt campestria atq; mōtana et humiliora loca ꝑtra meridiē, et iuxta litus maris: terrā Chananeoꝝ, et Libani vsq; ad flu-
Nume. xxj.e.

men magnū Euphratē. En, inqt, tradidi vobis: ingredimini ⁊ possidete eā, sup' qua iurauit dñs pribꝰ vris Abraham, Isaac, ⁊ Jacob. vt daret illam eis, ⁊ semini eoꝝ post eos. ¶Dixitq; vobis illo, in tpe, Nō possum solus sustinere vos, qz dñs deꝰ vester multiplicauit vos, ⁊ estis hodie sicut stelle celi plurimi. Dñs deꝰ patrū vestroꝝ addat ad hunc numerū multa millia, ⁊ bñdicat vobis sicut locutꝰ est. Non valeo solus negotia vra sustinere, pōdus ac iurgia. Date ex vobis viros sapientes ⁊ gnaros, ⁊ quoꝝ cōuersatio sit pbata i tribꝰ vris, vt ponā eos vobis principes. Tūc respondistis mihi, Bona res est quā vis facere. Tulitq; de tribꝰ vris viros sapientes ⁊ nobiles, ⁊ constitui eos principes, tribunos ⁊ centuriones ⁊ qnq;genarios ac decanos, q
L Jo.vij.d. docerēt vos singula. ¶Precepitq; eis, dicens, Audite illos, ⁊ qō iustum est iudicate: sive civis sit ille, sive peregrinus. Infra xvj.d. Leut. xix.c. Prouer. xxiij.c. Eccle. xlij.a. Jaco. ij.a. Nulla erit distātia psonarū, ita paruū audietis vt magnū: nec accipietis cuiusq; psonā, qz dei iudiciū est. Qō si difficile vobꝭ visū aliqd fuerit: referte ad me, ⁊ ego audiā. ¶Precepitq; eis oia q facere deberetis. ¶Profectiq; aūt de Horeb, trāsiuimꝰ p eremū terribilē ⁊ maximā solitudinē, quam vidistis p viam montis Amorrhei, sicut pceperat dñs deus noster nobis. Cūq; venissemꝰ in Cadesbarne, dixi vobis, Venistis ad mōtē Amorrhei, quem dñs deus noster daturus est vobis. Vide terrā quā dñs deꝰ tuus dabit tibi: ascende ⁊ possideā, sicut locutꝰ est dñs deꝰ noster pribꝰ tuis. D nolī timere, nec qq; paueas. Et accessistis ad me oēs, atq; dixistis, Mittamus viros q ꝙsyderēt terrā: ⁊ renuntiēt p qō iter debeamus ascēdere, ⁊ ad quas pergere civitates. Cūq; mihi ꝓmo placuisset, misi ex vobis duodecim viros, singꝭos de tribꝰ suis. Qui cū perrexissent, ⁊ ascendissent in mōtana, venerūt vsq; ad Vallē botri: ⁊ ꝙsyderata terra sumētes de fructibꝰ ei⁹ vt ostēderēt vbertatē, attulerunt ad nos, atq; direxūt, Bona est terra, quā dñs deꝰ noster daturus est nobis. Et noluistis ascēdere, sz increduli ad sermonem dñi dei nri murmuraſtis in tabernaculis vestris, atq; dixistis, Odit nos dñs, ⁊ idcirco eduxit nos de terra Egypti, vt traderet nos in manu Amorrhei, atq; deleret. Quo
E ascendemus? nuntij terruerūt cor nostrū, dicentes, Maxima multitudo est, ⁊ nobis statura pcerior: vrbes magne, ⁊ ad celum vsq; munite. filios Enacim vidimꝰ ibi. Et dixi vobis, Nolite metuere, nec timeatꝭ eos: dñs deꝰ q ductor est vester, p vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Egypto cūctis videntibus, ⁊ in solitudine ipsi vidistis. ¶Portauit te dominꝰ deꝰ tuus, vt solet hō gestare paruulū filiū suū, i oī via p quā ambulastis, donec veniretis ad locū istum. Et nec sic qdē credidistis dño deo vro, q pcessit vos in via, ⁊ metatꝰ est locū i quo tētoria figere deberetis, nocte ostēdēs vobis iter p ignē, ⁊ die p colūnā nubis. Cūq; audisset dñs voces sermonū vestroꝝ, iratꝰ iurauit ⁊ ait, Exodi xiij.d. F Nō videbit qspiam de hoib⁹ gnationis huiꝰ pessime terrā bonā, quā sub iuramēto pollicitꝰ sum pribꝰ vris: pter Caleb filiū Jephone. ipse eā videbit, ⁊ ipsi dabo terrā quā calcauit, ⁊ filijs eiꝰ, qz secutꝰ est dñm. Nec miranda indignatio i ppm, cū mihi q; Nume. xiij.d. iratus dñs ppter vos dixerit, Nec tu ingredieris illuc: sed Josue filius Nun minister tuꝰ, ipse ītrabit p te. hūc exhortare ⁊ roborā, ⁊ ipse sorte terrā diuidet Jsraeli. ¶Paruuli vri, de qbꝰ dixistis qō captui ducerent, ⁊ filij q hodie boni ac mali ignorāt distantiam, ipsi ingredient: ⁊ ipsis dabo terrā, ⁊ possidebūt eā. Vos aūt reuertimini, ⁊ abite in soli- Nume. xiij.f. G tudinē p viā maris rubri. Et respondistis mihi, ¶Peccauimus dño, ascēdemꝰ ⁊ pugnabimꝰ, sicut pcepit dñs deꝰ noster. Cūq; īstructi armis pgeretis in montē, ait mihi dñs, Dic ad eos, Nolite ascēdere, neq; pugnetis, non enī sum vobiscum: ne cadatis corā inimicis vris. Locutꝰ sum ⁊ nō audistis, sed aduersantes imperio dñi, ⁊ tumentes supbia ascēdistis in montē. Jtaq; egressus Amorrheus, q habitabat in montibꝰ, ⁊ obuiā veniēs psecutꝰ est vos, sicut solent apes psequi: ⁊ cecidit de Seir vsq; Horma. Cūq; reuersi ploraretis corā dño, nō audiuit vos, nec voci vestre voluit acquiescere. Sedistis ergo in Cadesbarne multo tēpore.

¶De prohibitione pugnādi contra Moab ⁊ Ammō. de victoria habita: de Seon rege. Cap. ij.

A Profectiq; inde venimꝰ in solitudinem, q ducit ad mare rubrū, sicut mihi dixerat dñs: ⁊ circuiuimus montē Seir lōgo tpe. ¶Dixitq; dñs ad me, Sufficit vobis circuire montē istū: ite contra aquilonē, ⁊ pplo pcipe, dicēs, Transibitis p terminos fratrū vestroꝝ filiorū Esau, q habitāt in Seir, ⁊ timebunt vos. Videte ergo diligēter ne moueamini contra eos. neq; enī dabo vobis de terra eoꝝ quātū pōt vni⁹ pedis calcare vestigiū: qz in possessionē Esau dedi montē Seir. Cibos emetis ab eis pecunia, ⁊ comedetis: aquā emptam hauriB tis, ⁊ bibetis. ¶Dñs deꝰ tuꝰ bñdixit tibi in oī ope manuum tuarū: nouit iter tnū qūo trāsieris solitudinē hāc magnam p quadraginta annos, habitans tecū dñs deꝰ tuus, ⁊ nihil tibi defuit. Cumq; trāsissemꝰ fratres nros filios Esau, qui habitabāt in Seir, p viā campestrē de elath, ⁊ de Asiongaber, venimꝰ ad iter qō ducit i desertū Moab. ¶Dixitq; dñs ad me, Nō pugnes ꝙtra Moabitas, nec ineas aduersus eos prelium: nō enī dabo tibi quicq; de terra eorū, quia filijs Lot tradidi Ar in possessionē. Emim primi fuerunt habitatores eiꝰ, ppls magnꝰ, ⁊ validus, ⁊ tam excelsus vt de Enacim stirpe quasi gigātes crederent, ⁊ essent sicC ut filiorum Enacim. Deniq; Moabite appellāt eos Emim. In Seir aūt priꝰ habitauerūt Horrhei, qbꝰ expulsis atq; deletis habitauerunt filij Esau, sicut fecit Jsrael in terra possessiōis sue, quā dedit illi dñs. Surgētes ergo vt transiremus torrētē Zared, venimꝰ ad eū. Tēpus aūt quo ambulauimus de Cadesbarne vsq; ad trāsitū torrētis Zared, triginta ⁊ octo annoꝝ fuit: donec cōsumerēt oīs congregatio hoīm bellatoꝝ de castris sicut iurauerat dñs, cuiꝰ manus fuit aduersum eos, vt interirēt de castroꝝ medio. ¶Postq; D autē vniuersi ceciderūt pugnatores, locutꝰ est dñs ad me, dicēs, Tu trāsibis hodie terminos Moab vbē noīe Ar: ⁊ accedēs in vicina filioꝝ Ammon, caue ne pugnes contra eos, nec mouearis ad pliū. nō enī dabo tibi de terra filiorū Ammō, qz filijs Lot dedi eā i possessionē. Terra gigantū E reputata est: ⁊ i ipa olim habitauerūt gigātes, quos Ammonite vocāt Zomzommim, pplꝰ magnꝰ, pcere lōgitudinis, sicut Enacim: quos deleuit dñs a facie eorū. et fecit illos habitare p eis: sicut fecerat filijs Esau, q habitant in Seir, delēs Horrheos, ⁊ terrā eoꝝ illis tradēs, quā possident vsq; in presens. Heveos qz q habitabāt in Aserim, vsq; Gazam Capadoces expulerūt: q egressi de capadocia deleuerūt eos, ⁊ habitauerūt p illis. Surgite ⁊ transite torrentē Arnon: ecce tradidi in manu tua Seon regē Hesebon Amorrheoꝝ, ⁊ terrā eiꝰ incipe possidere, ⁊ cōmitte aduersus eū pliū. Hodie incipiam mittere terrorē atq; formidinē tuā in populos q habitāt sub oī celo: vt audito nomine tuo paueāt, ⁊ in more parturiētiū cōtremiscāt, et dolore teneātur. ¶Misi ergo nūtios de solitudine Cademoth Num. xxj.e. ad Seon regē Hesebō verbis pacificis, dicēs, Trāsibimꝰ F p terrā tuā. publica gradiemur via, non declinabimꝰ neq; ad dexterā neq; ad sinistrā. Alimēta ptio vēde nobis vt vescamur: aquā pecunia tribue, ⁊ sic bibemꝰ. Tātū est vt nobis cōcedas trāsitum: sicut fecerūt filij Esau, q habitant in Seir, ⁊ Moabite q morātur ī Ar: donec veniamꝰ ad Jordanē: ⁊ trāseamꝰ ad terrā quā dñs deꝰ noster daturꝰ est nobis. Noluitq; Seō rex Hesebon dare nobis trāsitū: quia indurauerat dñs deꝰ tuꝰ spiritū eiꝰ, ⁊ obfirmauerat cor illius, ita vt traderet ī manꝰ tuas, sicut nūc vides. ¶Dixitq; Amos ij.c. dñs ad me, Ecce cepi tibi tradere Seon ⁊ terrā eiꝰ, incipe G possidere eā. Egressusq; est Seon obuiā nobis cū oī pplo suo ad pliū in Jasa. Et tradidit eū dñs deꝰ noster nobis: percussimusq; eū cū filijs suis ⁊ oī pplo suo. Cūctasq; vrbes in tpe illo cepimꝰ, iterfectis habitatoribꝰ earū, viris ac mulieribus ⁊ puuulis. nō reliqmꝰ ī eis qq;: Absq; iumētis, que in ptē venere pdātiū: ⁊ spolijs vrbiū, qs cepimꝰ ab Aroer, q est sup ripā torrētis Arnō, ⁊ oppido, qō in valle situ est, vsq; Galaad. Nō fuit vicus ⁊ civitas q nr̄as effugeret ma-

nus

n us oēs tradidit dñs de⁹ noster nobis: Absq; terra filiorū Ammon, ad quā nō accessimus: r cūctis q̄ adiacēt torrēti Jeboc, r vrbib⁹ montanis, vniuersisq; locis, a quibus nos prohibuit dominus deus noster.

Cē pugna contra og regē basan: de lecto ei⁹: de sorte duarū tribuū r semis: audit moyses, non trāsibis iordanē. Cap. iij.

A Infra xix.b. Nume. xxj.g. Nume. xxvij.e.

ITaq; conuersi ascendim⁹ p iter Basan: egressusq; est Og rex Basan in occursum nobis cum pp̄lo suo ad bellādum ī Edrai. Dixitq; dñs ad me, Ne timeas eū, q̄ ī manu tuā tradit⁹ est cum oī pp̄lo ac tra sua: faciesq; ei sicut feciſti Seon regi Amorrheoꝝ, q̄ habitauit ī Hesebō. Tradidit g̃ dñs de⁹ noster ī manib⁹ n̄ris etiā Og regē Basan, r vniuersum pp̄lm ei⁹: percussimusq; eos vsq; ad īternectionē, vastātes cūctas ciuitates illi⁹ vno tpe. nō fuit oppidū q̄ nos effugeret: seragita vrbes, r oēm regionē Argob regni Og ī Basan. Cūcte vrbes erāt munite muris altissimis, portisq; r vectib⁹, absq; oppidis innumeris q̄ nō habebāt muros. Et deleuim⁹ eos, sicut feceram⁹ Seon regi Hesebō, dispdētes oēm ciuitatē, viros q; ac mulieres r parunlos: iumēta autē r spolia vrbiū diripuim⁹.

Nume. xxj.g.

B Tulimusq; illo in tpe terrā de manu duoꝝ regū Amorrheoꝝ, q̄ erāt trās Jordanem: a torrēte Arnon vsq; ad montē Hermon, quē Sidonij Sarion vocāt, r Amorrhei Sanir: oēs ciuitates ꝑplite sūt ī planitie, r vniuersa tra Galaad r Basan vsq; ad Selcha, r Edrai ciuitates regni Og ī Basan. Solus q̃ppe Og rex Basan restiterat de stirpe gigātū. Et mōstrat lect⁹ ei⁹ ferre⁹ q̄ est in Rabbath filiorū Ammon, nouē cubitos habes lōgitudinis, r q̄tuor latitudinis ad mēsurā cubiti virilis man⁹.

Nume. xxxij.f.

Terrāq; possedim⁹ ī tpe illo ab Aroer, q̄ ē sup ripā torrētis Arnō, vsq; ad mediā ptē mōtis Galaad: r ciuitates illi⁹ ōdi Rubēr Gad. Reliquā aūt ptē Galaad, r oēs Basan regni Og, tradidi medie tribui Manasse oēm regionem Argob. Cūcta q; Basan vocabat terra gigātū. Jair fili⁹ Manasse possedit oēm regionē Argob vsq; ad terminos Gessuri, et Machati. Vocauitq; ex nomine suo Basan, Auoth Jair, id est Villas Jair, vsq; ī p̄sētē diē. Machir q̄q; dedi Galaad. Et tribub⁹ Rubē r Gad ōdi ō tra Galaad vsq; ad torrentē Arnon medū torrētis r q̄finiū vsq; ad torrētē Jeboc, q̄ est termin⁹ filioꝝ Ammon: r planitiez solitudinis atq; Jordanem, r terminos Cenereth vsq; ad mare deserti, q̄ō est salsissimū ad radices mōtis Phasga ꝯ oriētē. Precepiq; vobis ī tpe illo, dicēs, Dñs de⁹ vester dat vobis terrā hāc ī hereditatē, expediti p̄cedite fres vr̄os filios Isrl oēs viri robusti absq; vxorib⁹, r puulis atq; iumētis. Noui em̄ q̄ō plura habeat⁹ pecora, r ī vrbib⁹ remanere debebunt, q̄s tradidi vobis: donec requiē tribuat dñs fratrib⁹ vr̄is sicut vobis tribuit: r possideāt ipsi ēt terrā quā dat⁹ est eis trās Jordanē: tūc reuerteī vnusq;sq; ī possessionē suā quā dedi vobis. Josue q̄z ī tpe illo p̄cepi, dicens, Oculi tui viderūt q̄ fecit dñs de⁹ vester duob⁹ his regib⁹: sic faciet oīb⁹ regnis ad q̄ trāsitur⁹ es. Ne timeas eos: dñs em̄ de⁹ vester pugnabit p vobis. Precatusq; sum dñm in tpe illo, dicēs, Dñe de⁹ tu cepisti ostēdere huo tuo magnitudinē tuā, manūq; fortissimā. neq; em̄ est ali⁹ de⁹ vel in celo, vel in terra, q̄ possit facere opa tua, r cōpari fortitudini tue. Trāsibo i gitr, r videbo terrā hanc optimā trās Jordanē, r mōtē istū egregiū: r Libanum. Iratusq; est dñs mihi ppt̄ vos, nec exaudiuit me, sz dixit mihi, Sufficit tibi, ne quaq̄ vltra loq̄ris de hac re ad me. Ascēde cacumē Phasge, r oculos tuos circūfer ad occidētē, r aglonē, austrūq; et oriētē, r aspice. nec em̄ trāsibis Jordanē istū. Precipe Josue: r corrobora eū atq; cōforta: q̄ ipse p̄cedet pp̄lm istū, et diuidet eis terrā quā visur⁹ es. Dāsimusq; ī valle ꝯ phanum Phogor.

C Moyses exhortat populū: narrat q̄ facta sunt in oreb: prohibet oēm similitudinē ceu: mortem ppriam predicit: r eos puniēdos si transgredientur dñi mandata: narrat beneficia dñi que fecit: separat ciuitates refugij. Cap. iiij.

A

ET nunc Isrl audi p̄cepta r iudicia q̄ ego doceo te: vt faciēs ea viuas, r ingrediēs possideas tra quā dñs de⁹ patrū vr̄oꝝ dat⁹ ē vobis. Nō addetis ad v̄bū q̄ vobis loq̄r, nec auferetis ex eo: custodite mādata dñi dei vr̄i q̄ ego p̄cipio vobis. Oculi vr̄i viderūt oīa q̄ fecit dñs ꝯ Beelphegor, quō ꝯtriuerit oēs cultores ei⁹ ō medio vr̄i. Vos āt q̄ adheretis dño deo vr̄o, viuit⁹ vniuersi vsq; ī p̄sētē diē. Scitis q̄p docuerī vos p̄cepta atq; iustitias, sicut mādauit mihi dñs de⁹ me⁹: sic faciet⁹ ea ī tra quā possessuri estis, r obtinebit⁹, r iplebit⁹ ope. Hec est em̄ vr̄a sapiētia, r intellect⁹ corā pp̄lis, vt audientes vniuersi p̄cepta hec, dicāt, En pp̄ls sapiēs r intelligēs, gēs magna. Nec est alia natio tā grādis, q̄ habeat deos appropiquātes sibi sicut dñs de⁹ noster adest cūctis obsecrationib⁹ n̄ris. Que est em̄ alia gens sic inclyta vt habeat ceremonias, iustaq; iudicia, r vniuersam legē: quā ego ꝓponā hodie añ oculos vr̄os? Custodi igit temetipm, r aīaz tuā sollicite. Ne obliuiscar⁹ v̄boꝝ, q̄ viderūt oculi tui, r ne excidāt de corde tuo cūctis diebus vite tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos, diē ī quo stetisti corā dño deo tuo ī Horeb, q̄n dñs locut⁹ ē mihi dicēs, Cōgrega ad me pp̄l, vt audiāt v̄mōes meos, r discāt timere me oī tpe q̄ viuūt ī tra, doceātq; filios suos. Et accessistis ad radices mōtis, q; ardebat vsq; ad celū: erātq; ī eo tenebre, r nubes, r caligo. Locutusq; est dñs ad vos de medio ignis. Vocē v̄boꝝ ei⁹ audistis, r formā penit⁹ nō vidistis. Et ostēdit vob⁹ pactū suū q̄ō p̄cepit vt faceretis, r decē v̄ba q̄ scripsit ī duab⁹ tabulis lapideis. Mihiq; mādauit in illo tpe, vt docerē vos ceremonias r iudicia q̄ facere deberetis ī tra quā possessuri estis. Custodite igr sollicite animas vr̄as. Nō vidistis aliquā silitudinē ī die q̄ locut⁹ ē vobis dñs ī Horeb de medio ignis: ne forte decepti faciatis vob⁹ sculptā silitudinē, aut imaginē masculi vel femine silitudinē oīm iumētoꝝ q̄ sūt sup terā, vel auū sub celo volantiū, atq; reptilū q̄ mouēt ī tra, siue piscū q; sub tra morāt in aqs: ne forte eleuatis oculis ad celū videas solē r lunā, et oīa astra celi, r errore decept⁹ adores ea r colas, q̄ creauit dñs de⁹ tu⁹ ī ministeriū cūctis gētib⁹ q̄ sub celo sūt. Vos āt tulit dñs, r eduxit de fornace ferrea Egypti vt haberet populū hereditariū, sicut est ī p̄sti die. Iratusq; est dñs ꝯ me ppter v̄mones vr̄os, r iurauit vt nō trāsirē Jordanē nec ingrederer terrā optimā quā dat⁹ ē vobis. Ecce morior in hac humo, nō trāsibo iordanē: vos trāsibit⁹, r possidebitis terrā egregiā. Caue ne q̄ō obliuiscar⁹ pacti dñi dei tui, q̄ō pepigit tecū: r facias tibi scul ptā silitudinē eoꝝ q̄ fieri dñs p̄hibuit: q̄ dñs de⁹ tu⁹ ignis ꝯsumēs est, deus emulator. Si genueritis filios ac nepotes, r morati fueritis ī terra, deceptiq; feceritis vob⁹ aliquā silitudinē, patrātes malū corā dño deo vr̄o, vt eū ad iracūdiā p̄uocet⁹: testes iu oco hodie celū r terrā, cito pituros vos esse de terra quā trāsito Jordane possessuri estis. nō habitabit⁹ ī ea lōgo tpe, sz delebit vos dñs atq; dispget ī oēs gētes, r remanebitis paucis in nationib⁹ ad q̄s vos ductur⁹ est dñs. ibiq; seruietis dijs q̄ hoīm manu fabricati sūt ligno r lapidi, q̄ nō vidēt, nec audiūt, nec comedūt, nec odorant. Cūq; q̄sieris ibi dñm deū tuū, iuenies eū: si tñ toto corde q̄sieris, r tota tribulatione aie tue. Postq̄ te iuenerint oīa q̄ p̄dicta sūt, nouissimo autē tpe reuerteris ad dñm deū tuū, r audies vocē ei⁹. Quia de⁹ misericors dñs de⁹ tu⁹ est, nō dimittet te, nec oīno delebit, neq; obliuiscet pacti ī q̄ iurauit p̄ri⁹ tuis. Interroga de dieb⁹ antiqs, q̄ fuerūt añ te ex die q̄ creauit dñs de⁹ hoiez sup terrā, a sūmo, celo vsq; ad sūmū sei⁹, si facta est ali q̄ñ huiuscemodi res, aut vnq̄ cognitū est vt audiret pp̄ls vocē dei loquētis de medio ignis sicut tu audisti r viuisti si fecit de⁹, vt ingrederet, r tolleret sibi gentē de medio nationū p tentatiōes, signa atq; portēta, p pugnā r robustā manū, extētūq; brachiū, r horribiles visiōes iuxta oīa q̄ fecit p vob⁹ dñs de⁹ vester ī Egypto, vidētib⁹ oculis tuis: vt scires q̄m dñs ipse est de⁹, r nō est ali⁹ p̄ter vnū. De celo te fecit audire vocē suā vt doceret te: r ī tra oñdit tibi ignē suū maximū, r audisti v̄ba illi⁹ de medio ignis, q̄ dilexit patres tuos, r elegit semē eoꝝ post eos. Eduxitq; te p̄cedens in v̄tute sua magna ex Egypto, vt deleret nationes maximas r fortiores te ī itroitu tuo: r introduceret te, daretq; tibi terrā earū ī possessionē, sicut cernis ī p̄sti die. Scito er-

Hebre. xij.g.

Supra j.f.

Exo. xiiij.

go hodie, & cogitato ī corde tuo q̄ dñs ipse est deꝰ in celo
sursum, & ī terra deorsum, & nō est aliꝰ. Custodi p̄cepta eiꝰ
atq; mandata q̄ ego p̄cipio tibi: vt bene sit tibi, & filijs tuis
post te, & pmaneas multo tpe sup trā, quā dñs deꝰ tuꝰ da-
turꝰ ē tibi. Tūc segregauit Moyses tres ciuitates trās Jor-
danē ad orientalem plagā, vt ꝓfugiat ad eas q̄ occiderit no-
lēs, primū suū, nec sibi fuerit inimicꝰ añ vnū & alterū diē,
& ad harū aliquā vbiū possit euadere: Bosor in solitudine
q̄ sita ē ī trā cāpestri ō tribu Rubē: & Ramoth ī Galaad,
q̄ est ī tribu Gad: & Golan ī Basan, q̄ ē ī tribu Manasse.
Jsta est lex quā ꝓposuit Moyses coram filijs Jsrl̄, & hec te
stimonia et ceremonie atq; iudicia q̄ locutus est ad filios
Jsrl̄, q̄n egressi sūt de Egypto trās Jordanē ī valle cōtra
phanū Phogor ī terra Seon regis Amorrhei, q̄ habita-
uit ī Hesebō, quē p̄cussit Moyses. Filij q̄q; Jsrl̄ egressi ex
Egypto possederūt terrā eiꝰ, & trā Ogregis Basan duo-
rū regū Amorrheoꝝ, q̄ erāt trās Jordanē ad solis ortum:
ab Aroer q̄ sita est sup ripā torrētis Arnō: vsq; ad montē
Sanir, q̄ est & Hermon, oēm planitiē trās Jordanem ad
orientalem plagam, vsq; ad mare solitudinis, & vsq; ad ra-
dices montis Phasga.

Numē. xxv.a.

Josue xx.c.

¶ De preceptis decalogi: de donatione legis: de excusatione po-
puli: de auditu vocis domini. Cap. v.

A

Vocauitq; Moyses oēs Jsraelē, & dixit ad eos,
Audi Jsrl̄ ceremonias atq; iudicia q̄ ego lo-
quor in auribꝰ vr̄is hodie discite ea, & ope com
plete. Dñs deꝰ noster pepigit nobiscū fedꝰ in
Horeb. Nō cū patribꝰ nr̄is iniit pactū: sed nobiscū q̄ ī pre-
sentiarū sumꝰ & viuimꝰ. Facie ad faciē locutꝰ est nobis in
mōte de medio ignis. Ego sequester & mediꝰ fui iter dñm et
vos ī tpe illo, vt annūtiarē vobꝫ ba eiꝰ: timuistis em̄ ignem
& nō ascēdistis in mōtē. Et ait, Ego dñs deꝰ tuꝰ, q̄ eduxi te
de terra Egypti de domo seruitutis. Nō habebis deos alie-
nos ī ꝓspectu meo. Nō facies tibi sculptile, nec simili tudinem
oīm q̄ ī celo sunt desup, & q̄ ī terra deorsum, & q̄ vsanē ī aqs
sub terra. Nō adorabis ea, & nō coles: Ego em̄ sum dñs deꝰ
tuus, deꝰ emulator, reddēs iniq̄tatē patrū sup filios ī ter-
tiā & q̄rtā gnationē his q̄ oderūt me, & faciēs misericordiā
in multa millia diligētibꝰ me, & custodientibꝰ p̄cepta mea.
Nō vsurpabis nomē dñi dei tui frustra: q̄ nō erit impuni-
tus, q̄ sup re vana nomē eiꝰ assūpserit. Obserua diē sab
bathi vt sanctifices eū sicut p̄cepit tibi dñs deus tuꝰ. Sex
diebꝰ opaberis, & facies oīa opa tua. Septimꝰ dies sabba
thi est, id est requies domini dei tui. Nō facies in eo q̄q̄
opis, tu & filiꝰ tuꝰ & filia, seruus & ancilla, bos & asinꝰ, & oē
iumētū tuū & peregrin⁹ q̄ est intra portas tuas: vt requiscat
seruꝰ tuꝰ & ancilla tua, sicut & tu. Memēto q̄ & ipse fueris
in Egypto, & eduxerit te inde dñs deꝰ tuꝰ in manu forti, &
brachio extēto. Idcirco p̄cepit tibi vt obseruares diē sabba-
thi. Honora patrē tuū & matrem, sicut p̄cepit tibi dñs
deꝰ tuꝰ, vt lōgo viuas tpe, & bñ sit tibi ī terra quā dñs deus
tuꝰ daturꝰ est tibi. Nō occides. Nec mechaberis. Fur-
tū nō facies. Nec loq̄ris ꝺ primū tuū falsum testimonium.
Nō ꝓcupisces vxorē primi tui. Nō domū, nō agrū, nō ser-
uū, nō ācillā, nō bouē, nō asinū, & vniuersa q̄ illiꝰ sunt. Hec
vba locutꝰ est dñs ad oēm multitudinē vestrā in monte de
medio ignis & nubis, & caliginis voce magna nihil addens
ampliꝰ, & scripsit ea ī duabꝰ tabulis lapideis q̄s tradidit
mihi. Vos aūt posq̄ audistis vocē de medio tenebrarū
& mōtē ardere vidistis, accessistis ad me oēs principes tri-
buū & maiores natu, atq; dixistis. Ecce ostēdit nobis dñs
deꝰ noster maiestatē & magnitudinē suā, vocē em̄ eius audi
uimꝰ de medio ignis, & pbauimꝰ hodie q̄ loquētē deo cum
hoīe vixerit hō. Cur ḡ moriemur, & deuorabit nos ignis
hic maxim⁹? Si em̄ audierimꝰ vltra vocē dñi dei n̄ri, mo-
riemur. Quid est oīs caro, vt audiat vocē dei viuētis, q̄ de
medio ignis loquitur sicut nos audiuimꝰ, & possit viuere?
Tu magis accede, & audi cūcta q̄ dixerit dñs deꝰ noster ti-
bi: loq̄risq; ad nos, & nos audiētes faciemꝰ ea. Q̄ō cū audis-
set dñs, ait ad me, Audiui vocē vbōrū ppl̄i huiꝰ q̄ locuti
sunt tibi: bñ oīa sūt locuti. Quis det talē eos hr̄e mentē vt
timeāt me, & custodiā vniuersa mādata mea ī oī tpe, vt bñ
sit eis & filijs eoꝝ in sempiternū? Vade ḡ & dic eis, Reuer-
timini ī tēt oria vr̄a. Tu vero hic sta mecū, & loquar tibi oīa
mādata mea, & ceremonias atq; iudicia: q̄ docebis eos vt
faciāt ī trā quā dabo illis ī possessionē. Custodite igit & fa
cite ea q̄ ꝓcepit dñs deꝰ vob: nō declinabitq; neq; ad dexte-
rā neq; ad sinistrā: ītq; p viā quā ꝓcepit dñs deꝰ vester ambu
labitis, vt viuatis, & bene sit vobis, & protelentur dies ve-
stri in terra possessionis vestre.

Exodi xx.b.c.

Exaudi xx.a.

Exodi xx.a.

Leui. xxvj.a.

Psal. x. vj.b.

Exodi xxxiiij.a.

B

Exodi xx.b.

Leui. xix.c.

mat.v.e.

Ezech. xx.b.

Exo. xx.c.

Eccle. iij.b.

mat.xv.a.

mar. vij.b.

Ephe. vj.a.

C

Matth. v.c.d.

Roma. vj.b.

D

¶ De diligendo deum: de memorandis et scribendis mandatis
eius: quod timeant dominum: quod non tentent eum: quod legem
doceant filios suos. Cap. vj.

A

Hec sunt p̄cepta & ceremonie atq; iudicia, q̄ mā-
dauit dñs deꝰ vester, vt docerē vos, vt faciatis
ea ī trā ad quā trāsgredimini possidēdā. Vt ti-
meas dñm deū tuū, & custodias oīa mādata & p̄
cepta eiꝰ, q̄ ego p̄cipio tibi & filijs ac nepotibꝰ tuis cūctis die
bus vite tue, vt plōgent dies tui. Audi Jsrl̄ & obserua vt fa
cias: & bñ sit tibi, & multiplicer ī āpliꝰ: sicut pollicitꝰ ē dñs deꝰ
patrū tuoꝝ tibi trā lacte & melle manātē. Audi Jsrl̄, dñs
deꝰ noster, deꝰ vnꝰ est. Et diliges dñm deū tuū ex toto cor-
de tuo, & ex tota aīa tua, & ex tota fortitudine tua. Erunt q̄
vba hec q̄ ego p̄cipio tibi hodie, ī corde tuo: & narrabis ea
filijs tuis, & medi taberis sedēs ī domo tua, & ābulās ī itine-
re, dormiēs, atq; ꝓsurgēs. Et ligabis ea q̄si signū in manu
tua, erūtq; & mouebūt iter oculos tuos. scribesq; ea ī limi-
ne & ostijs domꝰ tue. Cūq; introduxerit te dñs deꝰ tuꝰ ī ter-
rā, p q̄ iurauit pr̄ibꝰ tuis Abrahā, Jsaac, & Jacob: & dede
rit tibi ciuitates magnas & optimas q̄s non edificasti, do-
mos plenas cūctis opū q̄s nō extruxisti, cisternas q̄s non
fodisti, vineta & olineta q̄ nō plātasti, & comederis & satura-
tus fueris: caue diligēter ne obliuiscaris dñi qui eduxit te
de terra Egypti, de domo seruitutis. Dñm deū tuū timebis
& illi soli seruies, ac p nomē illiꝰ iurab. Nō ibitis post deos
alienos cūctarū gētiū, q̄ ī circuitu vr̄o sunt: qm̄ deꝰ emula-
tor dñs deꝰ tuꝰ in medio tui: ne q̄n irascat furor dñi dei tui
ꝓtra te, & auferat te de superficie terre. Nō tēptabis dñm deum
tuum, sicut tēptasti in loco tēptatiōis. Custodi p̄cepta dñi dei
tui, ac testimonia & ceremonias, q̄s p̄cepit tibi, & fac quod
placitū est & bonū ī cōspectu dñi, vt bene sit tibi: & ingressus
possideas terrā optimā, de q̄ iurauit dñs pr̄ibꝰ tuis, vt de
leret oēs inimicos tuos coram te, sicut locutꝰ est. Cū interro-
gauerit te filiꝰ tuꝰ cras, dicēs, Quid sibi volūt testimonia
hec, & ceremonie, atq; iudicia, q̄ ꝓcepit dñs deꝰ noster no-
bis: dices ei, Serui eramꝰ Pharaonis ī Egypto, & edu-
xit nos dñs de Egypto ī manu forti: fecitq; signa atq; pro-
digia magna & pessima ī Egypto ꝺ Pharaonē, & oēm do
mū illiꝰ ī cōspectu nr̄o, & eduxit nos inde, vt introductis da-
ret terrā sup q̄ iurauit pr̄ibꝰ nr̄is. Precepitq; nobis dñs,
vt faciamꝰ oīa legitima hec, & timeamꝰ dñm deū nostrū, vt
bene sit nobis cunctis diebꝰ vite nr̄e sicut est hodie. Erit q̄
nostri misericors, si custodierimus & fecerimus oīa precep-
ta eiꝰ coram dño deo nostro, sicut mandauit nobis.

Matth. xxij.d. Marc. xij.c. Luce x.e.

B

Infra xj.c.

¶ Prohibet societas gētium: precipit idololatrie destructio, auxi
lium ad eijciendum: & si seruauerint mandata vbertas in omni-
bus populo promittitur. Cap. vij.

C

Cum vo introduxerit te dñs deꝰ tuꝰ ī terrā quā pos
sessurꝰ ingredieris, & deleuerit gētes multas coram te,

Ethеũ Gergezeũ Amorrheũ, Chananeũ Pherezeũ
Exodi xxiij. d. xxxiij. b. Heueũ Jebuseũ, septẽ gẽtes multo maioris numeri q̃
tu es, robustiores te: tradideritq; eas dñs de⁹ tuus tibi,
pcuties eas vsq; ad ĩternecionẽ. Nõ inibis cũ eis fed⁹, nec
misereberis eaꝝ, neq; sociabis cũ eis ꝛingia. Filiã tuã nõ
dabis filio ei⁹, nec filiã illi⁹ accipies filio tuo: q; seducet fi
liũ tuũ ne sequat̃ me, ꝛ vt magis seruiat dijs alienis. irasci
turq; furor dñi, ꝛ delebit te cito. Quin poti⁹ hec facietis
eis: Aras eoꝝ subuertite, ꝛ ꝛfringite statuas, lucosq; suc
cidite, ꝛ sculptilia cõburite: q; pp̃le sctũs es dño deo tuo.
B Te elegit dñs de⁹ tu⁹, vt sis ei pp̃le peculiaris de cunctis
Infra xiiij. a. ꝛ xxvj. d. pp̃lis q sũt sup terrã. Nõ q; cũctas gẽtes numero vinceba
tis, vob⁹ iũct⁹ est dñs, ꝛ elegit vos, cũ oĩb⁹ sitis pp̃lis pau
ciores: ſz q; dil exit vos dñs, ꝛ custodiuit iuramentũ q̃ iu
rauit pr̃ib⁹ vr̃is. Eduxitq; vos ĩ manu forti, ꝛ redemit de
dom o fuit utis, de manu Pharaonis regis Egypti. Et
scies q; dñs de⁹ tu⁹, ipse est de⁹ fortis ꝛ fidelis, custodiens
pactũ ꝛ miam diligẽtib⁹ se, ꝛ his q custodiũt p̃cepta ei⁹ ĩ
mille gñatiões: ꝛ reddẽs odientibus se statĩ, itavt dispdat
eos, ꝛ vltra nõ differat, ꝓtin⁹ eis restituẽs q̃ meriẽt. Cu
stodi q̃ p̃cepta ꝛ ceremonias atq; iudicia, q̃ ego mãdo tibi
hodie, vt facias. Si postquã audieris hec iudicia, custo
dieris ea ꝛ feceris, custodiet ꝛ dñs de⁹ tus pactũ tibi ꝛ miã
quã iurauit pr̃ib⁹ tuis: ꝛ diliget te ac multiplicabit, bñdi
cetq; fructui vẽtris tui, ꝛ fructui terre tue, frumẽto tuo atq;
vindemie, oleo, ꝛ armẽtis, gregib⁹ ouiũ tuaꝝ sup terrã, pro
q̃ iurauit pr̃ib⁹ tuis vt daret eã tibi. Bñdict⁹ eris ĩter oẽs
Exod. xxiij. d. pp̃los. Nõ erit apud te sterilis vtriusq; sexus: tã ĩ hoĩbus
quã ĩ gregib⁹ tuis. Auferet dñs a te oẽm lãguor̃: ꝛ ĩfirmi
tates Egypti pessimas q̃s nouisti, nõ inferet tibi, ſz cun
ctis hostib⁹ tuis. Deuorabis oẽs pp̃los q̃s dñs de⁹ tuus
datur⁹ est tibi. Nõ pcet eis oculus tu⁹: nec seruies dijs eoꝝ,
ne sint ĩ ruinã tui. Si dixeris ĩ corde tuo, Plures sunt gen
tes iste quã ego, quõ potero delere eas, noli metuere, ſz re
cordare q̃ fecerit dñs de⁹ tu⁹ Pharaoni ꝛ cũctis Egyptijs
plagas maximas q̃s viderũt oculi tui, ꝛ signa atq; porten
ta, manũq; robustã, ꝛ extentũ brachi ũ vt educeret te dñs
Exod. xxiij. c. xxxiij. a Josue xxiij. c. de⁹ tu⁹. sic faciet cũctis pp̃lis q̃s metuis. Insup ꝛ crabro
nes mittet dñs de⁹ tu⁹ ĩ eos, donec deleat oẽs atq; dispdat
D q te fugerit, ꝛ latere nõ potuerint. Nõ timebis eos, q;
dñs de⁹ tu⁹ ĩ medio tui est, de⁹ magn⁹ et terribilis: ipse cõ
sumet natiões has ĩ cõspectu tuo paulatim atq; per ptes.
Nõ poteris eas õlere pter: ne forte multiplicẽt ꝰ te bestie
terre. Dabitq; eos dñs de⁹ tu⁹ ĩ cõspectu tuo: ꝛ interficiet il
los donec penit⁹ deleãt. Tradetq; reges eoꝝ ĩ man⁹ tuas,
ꝛ dispdes nõia eoꝝ sub celo: null⁹ poterit resistere tibi do
nec ꝛteras eos. Sculptilia eoꝝ igne ꝛbures: nõ ꝛcupisces
ꝰ. mach. xij. g. argentũ ꝛ aurũ, de q̃b⁹ facta sunt, neq; assumes ex eis tibi
q̃ꝑ, ne offendas, ꝓpterea q; abominatio est dñi dei tui.
Nec ĩferes q̃ppiã ex idolo ĩ domũ tuã, ne fias anathema,
sicut ꝛ illud est. Quasi spurcitiã detestaberis, ꝛ velut ing
namẽtũ ac sordes abominatiõi habebis, q; anathema est.

Memorãt afflictiões ꝛ bñficia q̃ receperũt in deserto. Ca. viij.

A Azdne mandatũ q̃ ego p̃cipio tibi hodie, caue
diligẽter vt facias: vt possitis viuere, ꝛ multi
plicemini, ĩgressiq; possideatis terrã, p q̃ iura
uit dñs pr̃ib⁹ vr̃is. Et recordaberis cũcti itine
ris p q̃ adduxit te dñs de⁹ tu⁹ q̃dragĩta annis p desertũ,
vt affligeret te atq; tẽtaret, ꝛ nota fierẽt q̃ ĩ tuo aĩo vsabã
tur, vtrũ custodires mãdata illi⁹, an non. Afflixit te penu
Matth. iij. a. Luc. iij. a. ria, ꝛ dedit tibi cibũ mãna, q̃ ignorabas tu ꝛ patres tui:
vt ostẽderet tibi ꝙ nõ ĩ solo pane viuat hõ, ſz ĩ oi vbo q̃
egredit̃ de ore dñi. Vestimentũ tuũ q̃ operiebaris, neq;
Infra xxvj. a. B vetustate defecit, ꝛ pes tu⁹ nõ est subtrit⁹: en q̃dragesimus
ann⁹ est: vt recogites in corde tuo, q; sicut erudit filiũ hõ,
sic dñs de⁹ tuus erudiuit te, vt custodias mãdata dñi dei
tui, ꝛ ãbules ĩ vijs ei⁹, ꝛ timeas eũ. Dñs em̃ de⁹ tu⁹ ĩtrodu
cet te ĩ terrã bonã, terrã riuor̃, aquarũq; ꝛ fontiũ: ĩ cui⁹ cã
pis ꝛ mõtib⁹ erũpũt fluuior̃ abyssi, terrã frumẽti, hordei,
ac vinearũ, in q̃ fie ꝛ mala granata ꝛ oliueta nascũt̃, terrã
olei ac mellis: vbi absq; vlla penuria comedes panẽ tuũ, ꝛ
rerũ oĩm abũdãtia pfrueris: cuius lapides ferrũ sũt. ꝛ de
mõtib⁹ ei⁹ eris metalla fodiunt̃. vt cũ comederis ꝛ satiat⁹
fueris, bñdicas dño deo tuo ꝓ terra optima quã dedit ti
bi. Obserua ꝛ caue ne q̃ obliniscaris dñi dei tui, ꝛ negli C
gas mãdata ei⁹ atq; iudicia ꝛ ceremonias q̃s ego p̃cipio ti
bi hodie: ne postq̃ comederis ꝛ satiat⁹ fueris, domos pul
chras edificaueris, ꝛ habitaueris ĩ eis, habueriſq; armen
ta boũ, ꝛ ouiũ greges, argẽti ꝛ auri, cũctarũq; rerũ copiã,
eleuet̃ cor tuũ, ꝛ nõ reminiscaris dñi dei tui, q; eduxit te de
terra Egypti, de domo seruitutis: ꝛ ductor tu⁹ fuit ĩ soli Nume. xxj. b. et xx. b. et Exodi xvij. a. et xvj. d.
tudine magna atq; terribili, ĩ q̃ erat serpẽs flatu adurens,
ꝛ scorpio ac dipsas, ꝛ nulle oĩno aque: q; edux t riuos de
petra durissima, ꝛ cibauit te manna ĩ solitudine, q̃ nescie
runt pr̃es tui. Et postq̃ afflixit ac probauit te, ad extre D
mũ miser⁹ est tui, ne diceres ĩ corde tuo: Fortitudo mea,
ꝛ robur man⁹ mee hec mihi oĩa pstiterũt. ſz recorderis dñi
dei tui: q̃ ipse vires tibi p̃buerit, vt ĩpleret pactũ tuũ, sup
quo iurauit pr̃ib⁹ tuis: sicut p̃sens ĩdicat dies. Si autem
oblit⁹ dñi dei tui: secut⁹ fueris deos alienos: coluerisq; il
los ꝛ adoraueris: ecce nunc p̃dico tibi q̃ oĩno dispereas.
Sicut gẽtes q̃s deleuit dñs in introitu tuo: ita ꝛ vos peri
biti s: si inobedientes fueritis voci domini dei vestri.

Reprimitur victorie future superbia ꝛ memorat̃ culpa pre- A
terita, de vitulo adorato: ꝛ murmure, ꝛ sepulchris cõcupiscentie:
supra Numeri xj. Cap. x.

Audi Jsrael: Tu transgredieris hodie Jordã
nem, vt possideas nationes maximas ꝛ fortio
res te, ciuitates ĩ gẽtes, ꝛ ad celũ vsq; muratas:
pp̃lm magnũ atq; sublimẽ: filios Enacim q̃s
ipse vidisti ꝛ audisti: q̃b⁹ null⁹ potest ex aduerso resistere.
Scies ergo hodie q̃ dñs de⁹ tu⁹ ipse trãsibit añ te ignis
deuorãs atq; ꝛsumẽs: q; ꝛterat eos ꝛ deleat atq; dispdat
ante faciẽ tuã velociter, sicut locut⁹ est tibi: ne dicas ĩ cor
de tuo cũ deleuerit eos dñs de⁹ tu⁹ ĩ cospectu tuo: Propt̃
iustitiã meã itroduxit me dñs vt terrã hãc possidere: cũ p
pter ĩpietates suas iste delete sint nationes. Neq; em̃ pro
pter iustitias tuas, ꝛ equitatẽ cordis tui ĩgredieris vt pos
sideas terras earũ: sed q̃ ille egerũt ĩpie, itroeũte te delete
sunt: ꝛ vt cõpleret vbũ suũ dñs, q̃ sub iuramẽto pollicit⁹
est pr̃ib⁹ tuis Abrahã, ꝛ Jsaac, ꝛ Jacob. Scito ergo ꝙ nõ B
ppt̃ iustitias tuas dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi terra hãc opti
mã in possessionẽ, cũ durissime ceruicis sis pp̃le. Memẽ
to, ꝛ ne obliniscaris q̃o ad iracũdiã ꝓuocauer⁹ dñm deũ
tuũ ĩ solitudine: ex eo die q̃ egressus es ex Egypto vsq; ad
locũ istũ semp aduersus dñm ꝛtẽdisti. Nã ꝛ ĩ Horeb ꝓvo
casti eũ: ꝛ irat⁹ delere te voluit: q̃ ascẽdi ĩ mõtẽ, vt accipe Exodi xvij. Exo. xix. ꝛ xxxij.
rẽ tabulas lapideas pacti q̃ pepigit vobiscũ de⁹: ꝛ pseue
rau ĩ mõte q̃dragĩta dieb⁹ ac noctib⁹, panẽ nõ comedẽs,
ꝛ aquã nõ bibẽs. Deditq; mihi dñs duas tabulas lapi Exodi xxxj. d.
deas scriptas digito dei: ꝛ ꝛtinẽtes oĩa vba, q̃ vob⁹ locu
t⁹ ẽ ĩ mõte de medio ignis: q̃ ꝛcio pp̃li ꝛgregata ẽ. Cũq;
transissent q̃dragĩta dies: ꝛ totidẽ noctes: dedit mihi dñs
duas tabulas lapideas, tabulas federis: dixitq; mihi:
Surge, ꝛ descẽde hinc cito: quia pp̃le tu⁹ quẽ eduxisti de
Egypto, deseruerũt velociter viã, quã demõstrasti eis: fe
cerũtq; sibi cõflatile. Rursusq; ait dñs ad me: Cerno q̃
pp̃le iste dure ceruicis sit: dimitte me, vt ꝛterã eũ, ꝛ deleã
nomẽ ei⁹ de sub celo: ꝛ cõstituã te sup gentẽ q̃ hac maior et C
fortior sit. Cũq; de monte ardẽte descẽderẽ, ꝛ duas tabu
las federis vtraq; tenerẽ manu, vidissemq; vos peccasse
dño deo vr̃o, ꝛ fecisse vob⁹ vitulũ cõflatilẽ, ac deseruisse ve
lociter viã ei⁹ quã vob⁹ ostẽderat: pieci tabulas de manib⁹
meis, ꝛfregiq; eas ĩ ꝛspectu vr̃o. Et pcidi ante dñm: sicue
rat⁹, q̃dragĩta dieb⁹ ꝛ nocteb⁹ panẽ nõ comedẽs: ꝛ aquam
nõ bibẽs, ꝓpt̃ oĩa pcta vr̃a q̃ gessistis ꝰ dñm: ꝛ eũ ad ira
cũdiã ꝓuocastis. timui em̃ indignationẽ ꝛ irã illi⁹, qua ad
uersum vos cõcitat⁹, delere vos voluit. Et exaudiuit me
dñs etiã hac vice. Aduersum Aarõ q̃z vehemẽter irat⁹,
voluit eũ ꝛterere, ꝛ ꝓ illo filr deprecat⁹ suz. Peccatũ aũt
vestrũ q̃ feceratis: id est vitulũ, arripiẽs igne cõbussi: ꝛ in

frusta cõminues: oinc q3 in pulueré rediges, ꝓiecí in torrẽtẽ q de monte descendit. In incẽdio q3, & in tẽtatione, & in Sepulchris cõcupiscentie ꝓuocastis dñm: & qñ misit vos de Cadesbarne, dicens. Ascẽdite, & possidete terrã quam dedi vob3, & ꝓtẽpsistis imperũ dñi dei vr̃i, & nõ credidistis ei neq3 voce ei9 audire voluistis, sz semp fuistis rebelles a die qua nosse vos cepi. Et iacui corã dño q̃dragita dieb9 ac noctib9, qb9 eũ supplicíter depcabar, ne deleret vos vt fuerat cõminat9: & oraũs dixi, Dñe de9, ne dispdas pplm tuũ, & hereditatẽ tuã, quam redemisti in magnitudine tua, quos eduxisti de Egypto i manu forti. Recordare ꝓuor tuor Abrahã, Isaac, & Jacob. Ne aspicias duritiã pplí huj9, & ipietatẽ atq3 pctm: ne forte dicant habitatores terre, de q̃ eduxisti nos, Nõ poterat dñs introducere eos i trã quã pollicit9 est eis, & oderat illos: idcirco eduxit, vt interficeret eos i solitudie, q sũt ppls tu9 & hereditas tua, quos eduxisti i fortitudi e tua magna, & in brachio tuo extento.

¶ De scõis tabulis: de morte aarõ: de sepatiõe & ministerio tribus leui: de timẽdo amãdoq3 dñm: q circũcidãt ꝓputia cordiũ, pegrios amẽt: p nomẽ dei iurent. Cap. x.

A Exo. xxxiij. a.

In tpe illo dixit dñs ad me, Dola tibi duas tabulas lapideas, sicut priores fuerũt, & ascende ad me i mõtẽ: faciesq3 arcã lineã, & scribã in tabulis vba q̃ fuerũt i bis q̃s ante cõfregisti, ponesq3 eas i arca. Feci igit̃ arcã de lignis setiz. Cũq3 dolassem duas tabulas lapideas istar priorũ, ascẽdi i mõtẽ habẽs eas i manib9. Scripsitq3 i tabulis iuxta id qõ prius scripserat, vba decẽ, q̃ locut9 est dñs ad vos i mõte de medio ignis, qñ ppls cõgregat9 est, & dedit eas mihi. Reuersusq3 de mõte, descẽdi, & posui tabulas i arcã quã feceram: que hucusq3 ibi sunt sicut mihi ꝓcepit dñs. Filij aũt ☩ irl̃ moverũt castra ex Beroth filioꝝ Jacan in ☩ osera, vbi Elaron mortu9 & sepult9 est, ꝓ quo sacerdotio functus est Eleazar filius ei9. Inde venerũt in Gadgad: de q̃ loco pfecti, castrametati sũt i Jetabatha, i terra aquarũ atq3 torrẽtiuz. Eo tpe sepauit tribũ Leui, vt portaret arcã federis dñi, & staret corã eo i ministerio, ac bñdiceret in noie illi9 vsq3 i ꝓsentẽ diẽ. Quã ob rẽ nõ habuit Leui partẽ, neq3 possessionẽ cũ fratrib9 suis, q3 ipse dñs possessio ei9 est, sicut ꝓmisit ei dñs de9 tu9. Ego aũt steti in mõte, sicut prius q̃dragita dieb9 ac noctib9: exaudiuitq3 me dñs etiã hac vice, & te pdere nolnit. Dixitq3 mihi, Vade, & pcede ppl̃z, vt ingrediatur, & possideat terrã quã iurauí pr̃ib9 eoꝝ vt traderẽ eis. Et nũc Isr̃l q̃d dñs de9 tu9 petit a te, ni si vt timeas dñm deũ tuũ, & ãbules i vijs ei9, & diligas eũ, & seruias dño deo tuo i toto corde tuo, & i tota aia tua: custodiasq3 mandata dñi & ceremonias ei9 q̃s ego hodie ꝓcipio tibi, vt bene sit tibi? En dñi dei tui celũ est & celũ celi, terra & oia q̃ i ea sunt: & tñ pr̃ib9 tuis cõglutinat9 est dñs, & amauit eos, elegitq3 semẽ eoꝝ post eos, id est vos, de cũctis gẽtib9, sicut hodie cõprobat. Circũcidite igit̃ ꝓputiũ cordis vr̃i, & ceruicẽ vestrã ne induretis ampli9: q3 dñs de9 vester ipse est de9 deoꝝ, & dñs dñantiũ, de9 magn9 & potẽs & terribilis, q ꝓsonã nõ accipit nec munera. Facit iudiciũ pupillo & vidue, amat peregrinũ, & dat ei victũ atq3 vestitũ. & vos ergo amate peregrinos, q3 & ipsi fuistis aduene i terra Egypti. Dñm deũ tuũ timebz̃, et ei soli seruies: ipsi adherebis, iurabisq3 i nomine illi9. Ipse est laus tua, & de9 tu9, q fecit tibi hec magnalia & terribilia q̃ viderũt oculi tui. In septuaginta animabus descẽderũt patres tui in Egyptũ: & ecce, nũc multiplicauit te dñs de9 tu9 sicut astra celi.

¶ De signis factis ꝑ pharaonẽ & Egyptũ de dathan & abyron, q̃ terra ꝓmissa nõ est sicut Egyptus: de scribenda lege in cordibus: ꝓ signo in manib9: & inter oculos collocẽ de benedictiõe si custodient mãdata: maledictione si negligunt. Cap. xj.

Ama itaq3 dñm deũ tuũ, & observa ꝓcepta ei9 & ceremonias & iudicia, atq3 mandata oĩ tpe. Cognoscite hodie q̃ ignorãt filijvr̃i, q non viderũt disciplinã dñi dei vr̃i, magnalia ei9 & robustam manũ, extẽtũq3 brachiũ signa & opa q̃ fecit i medio Egypti ☩ Pharaoni regi & vniuerse terre ei9, omnĩq3 exercitui Egyptioꝝ, & equis ac currib9: qũo operuerint eos aq̃ ma-

ris rubri, cũ vos psequerent̃, & deleuerit eos dñs vsq3 i ꝓsentẽ diẽ: vobisq3 q̃ feceritis in solitudine, donec veniretis ad hũc locũ. & Dathan atq3 Abiron filijs Eliab: q fuit filius Rubẽ, quos apto ore suo terra absorbuit cũ domib9 & tabernaculis, & vniuersa substãtia eoꝝ, quã habebãt i medio Israelis. Oculi vr̃i viderẽt oĩa opa dñi magna q̃ fecit vt custodiatz̃ vniuersa mãdata illi9 q̃ ego hodie ꝓcipio vobis: & possitis introire, & possidere terrã ad quã ingredimini, multoq3 in ea viuatis tpe: quã sub iuramẽto pollicit9 est dñs patrib9 vr̃is, & semini eoꝝ lacte & melle manãtem. Terra eñ ad quã ingredieris possidẽdã, nõ est sicut terra Egypti de qua existi, vbi iacto semine in hortoꝝ morem aque ducũtur irrigue: sz montuosa est, & cãpestris de celo expectãs pluuias, quã dñs de9 tu9 semp inuisit, & oculi illius in ea sunt a principio anni vsq3 ad finem ei9. Si ergo obedieritis mãdatz̃ meis, q̃ ego hodie ꝓcipio vobis, vt diligatis dñm deũ vr̃m, & seruiatis ei i toto corde vr̃o, & i tota aia vr̃a: dabit pluuiã terre vr̃e tẽporaneã & serotinã, vt colligatis frumentũ, & vinũ, & oleũ, fenũq3 ex agris ad pascẽda iumenta, & vt ipsi comedatis ac saturemini. Cauete ne forte decipiat̃ cor vestrũ, & recedatis a dño, seruiatisq3 dijs alienis, & adoretis eos: iratusq3 dñs claudat celum & pluuie nõ descẽdãt: nec terra det germẽ suũ, pereatisq3 velociter de terra optima quã dñs datur9 est vobis. Ponite hec verba mea in cordib9 & in animis vr̃is, & suspẽdite ea ꝓ signo in manib9, & inter oculos vr̃os collocate. Docete filios vr̃os, vt illa meditẽtur. Qñ sederis i domo tua, & ambulaueris in via, & accubueris atq3 surrexeris, scribes ea sup postes & ianuas dom9 tue, vt multiplicẽtur dies tui, & filioꝝ tuoꝝ in terra quã iurauit dñs pr̃ibus tuis, vt daret eis quãdiu celũ imminet terre. Si eñ custodieritis mandata q̃ ego ꝓcipio vobis & feceritz̃ ea vt diligatz̃ dñm deũ vestrũ, & ambuletis in oĩb9 vijs ei9 adherẽtes ei, dispdet dñs oẽs gẽtes istas ante faciẽ vestrã, & possidebitis eas q̃ maiores & fortiores vobis sũt. Ois loc9 quẽ calcauerit pes vester, vester erit. A deserto, & a Libano, a flumĩe magno Euphrate vsq3 ad mare occidẽtale erũt termini vr̃i. Null9 stabit cõtra vos: terroꝝ vestrũ & formidinẽ dabit dñs de9 vester sup oẽm terrã quã calcaturi estis, sicut locut9 est vobis. En ꝓpono in conspectu vr̃o hodie bñdictionẽ & maledictionẽ: bñdictionẽ, si obedieritis mãdatis dñi dei vestri q̃ ego hodie ꝓcipio vobis: maledictionẽ, si non obedieritz̃ mãdatis dñi dei vestri, sz recesseritis de via quã ego nunc ostendo vobis, & ambulaueritis post deos alienos, quos ignoratz̃. Cũ vo introduxerit te dñs de9 tu9 i terrã, ad quã pergis habitãdã, pones bñdictionẽ sup mõtem Garizim, maledictionẽ sup mõtẽ Hebal: q sunt trãs Jordanẽ post viã q vergit ad solis occubitũ in terra Chananei, q habitat in campestrib9 cõtra Galgalam, q̃ est iuxta vallẽ tẽdẽtẽ & intrãtẽ ꝓcul. Vos eñ trãsibitis Jordanẽ, vt possideatis terrã quã dñs de9 vester daturus est vobis, vt habeatz̃ & possideatis illã. Videte ergo vt impleatis ceremonias atq3 iudicia que ego hodie ponam in conspectu vestro.

¶ De destruenda ydololatria: de decimis & ꝓmitijs: de mãducãdo i loco quẽ dñs elegerit: de sanguine nõ comedẽdo. Cap. xij.

Hec sunt ꝓcepta atq3 iudicia q̃ facere debetz̃ in terra quã dñs de9 patrũ tuoꝝ datur9 est tibi vt possideas eã cũctis diebus qb9 super humũ gradieris. Subuertite oĩa loca in qb9 coluerũt gẽtes quas possessuri estis, deos suos sup mõtes excelsos, & colles: & subter omne lignũ frõdosuz. Dissipate aras earũ, & cõfringite statuas, lucos igne cõburite, & idola comminuite: dispdite noĩa eoꝝ de locis illis. Non facietis ita dño deo vr̃o: sed ad locũ quẽ elegerit dñs de9 vester de cũctis tribub9 vestris, vt ponat nomẽ suũ ibi, & habitet in eo, venietis: & offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras, decimas & primitias manuum vestrarũ, & vota atq3 donaria, ꝓmogenita boũ & ouiũ. Et comedetis ibi in conspectu dñi dei vestri: ac letabimini in cũctis ad que miseritis manũ vos & domus vestre in qb9 bñdixerit vobis dñs de9 vester. Nõ facietis ibi que nos hic facimus hodie, sin-

Nume. xvj. c

B

D

Josue j. a.

E

Supra vj. b.

A

D Nume. xj. a. xvj. a. xxj. a.

E

ij. para. xix. c.

D Job xxxiij. b. Sap. vj. b. Eccle. xxxv. b. Roma. ij. b. Galata. ij. b. Supra vj. c. Matth. iiij. b. Luce iij. b. Geneſ. xlvj. c.

A

B Nume. xxxiij. d. Nume. xx. d.

gulí qō ſibi rectū videť. Neqz eñ vſqz in preſens tēpus veniſtis ad requiē, z poſſeſſionē, quā dñs deꝰ veſter daturus
B eſt vobis. Trāſibitis Jordanē, z habitabitis ī terra quam dñs deꝰ veſter daturus eſt vobis, vt requieſcatis a cunctis hoſtibꝰ p circuitū: z abſqz vllo timore habitetz ī loco quē elegerit dñs deꝰ veſter, vt ſit nomē eiꝰ in eo. Illuc oīa, que precipio, ꝙferetis holocauſta, z hoſtias, ac decimas, z primitias manuū veſtrarū: z quicqd precipuū eſt in muneribus q̄ vouiſtis dño. Ibi epulabimini coꝝ dño deo veſtro vos z filij ac filie veſtre, famuli z famule atqz Leuites, q in vrbibꝰ vr̄is cōmorāt̄ur. neqz eñ hz aliā partē z poſſeſſionē inter vos. Caue ne offeras holocauſta tua ī oī loco quē videris: ſz in eo quē elegerit dñs, in vna tribuū tuarū offeres hoſtias, z facies q̄cqz p̄cipio tibi. Si aūt comederevolueris, z te eſus carniū delectauerit, occide z comede iuxta bñdictionē dñi dei tui, quam dedit tibi in vrbibꝰ tuis: ſiue
C immūdū fuerit, hoc eſt maculatū, z debile: ſiue mūdū, hoc eſt integrū z ſine macula, qō offerri licet, ſicut capreā z ceruum, comedes, abſqz eſu dūtaxat ſanguinis, quē ſup terrā quaſi aquā effundes. Nō poteris comedere ī oppidis tuis decimā frumēti, z vini, z olei tui, primogenita armēt oꝝ et pecoꝝ, z oīa q̄ voueris, z ſpōte offerre voluerz, z p̄mitias manuū tuarū: ſed coꝝ dño deo tuo comedes ea ī loco quē elegerit dñs deꝰ tuꝰ, tu z filiꝰ tuus z filia, ſeruus z famula, atqz Leuites, q manēt ī vrbibꝰ tuis: z letaberis, z reficeris coꝝ dño deo tuo i n cūctis ad q̄ extēderis manū tuam.
Genes. xxviij.e. Infra xij.c. Caue ne derelinquas Leuitē ī oī tpe quo verſaris ī terra. Qñ dilatauerit dñs deꝰ tuꝰ terminos tuos, ſicut locutꝰ eſt tibi, Et volueris veſci carnibꝰ quas deſyderat aīa tua: locus aūt quē elegerit dñs deꝰ tuꝰ, vt ſit nomē eiꝰ ibi, ſi pcul fuerit, occides de armētis z pecoribꝰ q̄ habueris, ſicut p̄cepit tibi, z comedes ī oppidis tuis, vt tibi placet. Sicut comedit caprea z ceruus, ita veſceris eis. z mūdus z īmūdus in cōe veſcēť: hoc ſolū caue ne ſanguinē comedas. ſanguis
D eñ eoꝝ p aīa eſt, z idcirco nō debes aīam comedere cū carnibus: ſed ſup terrā fundes q̄ſi aquā, vt bene ſit tibi z filijs tuis poſtte, cū feceris qō placet in ꝙſpectu dñi. Que autē ſanctificaueris z voueris dño, tolles, z venies ad locū quē elegerit dñs, z offeres oblationes tuas carnē z ſanguinem ſup altare dñi dei tui. ſanguinē hoſtiarū tuarū fundes in altari: carnibus aūt ipſe veſceris. Obſerua z audi oīa q̄ ego precipio tibi, vt bene ſit tibi z filijs tuis poſt te in ſempiternū, cū feceris qō bonū eſt z placitū in cōſpectu dñi dei tui.
Qñ diſpdiderit dñs deꝰ tuꝰ ante faciē tuā gētes ad quas ingredieris poſſidēdas, z poſſederis eas, atqz habitaverz in terra earū: caue ne imiteris eas, poſtq̄ te fuerint introeū te ſubuerſe: z requiras ceremonias eaꝝ dicēs, Sicut coluerūt gētes iſte deos ſuos, ita z ego colā. Nō facies ſil̄r dño deo tuo. Oēs em̄ abominationes quas auerſať dñs, fecerunt diis ſuis, offerētes filios z filias, z ꝙburētes igni. Qō precipio tibi: hoc tantū facito domino: nec addas quicq̄, nec minuas.

¶ De falſo propheta: de perſuadēte idololatriam: de anathemate: de verbis perfidie. Cap. xiij.

A Si ſurrexerit in medio tui ꝓphetes, aut q̄ ſomnū vidiſſe ſe dicat, z p̄dixerit ſignū atqz portē tū, z euenerit qō locut⁹ eſt, z dixerit tibi, Eamus z ſequamur deos alienos quos ignoras, z ſeruiam⁹ eis: nō audies v̄ba ꝓphete illi⁹ aut ſomniatoris, q: tēt at vos dñs deꝰ veſter, vt palā fiat vtrū diligatis eū an nō, in toto coꝛde, z ī tota aīa veſtra. Dñm deū veſtrū ſequimini, z ipſum timete, z mādata illi⁹ cuſtodite, z audite vocē eiꝰ: ipſi ſeruietis, z ipſi adherebitis. Propheta autē ille aut fictoꝛ ſomnioꝝ īterficieť: q: locutꝰ eſt vt vos auertet a dño deo veſtro, q eduxit vos de terra Egypti, z redemit vos de domo ſeruitutis: vt errare te faceret de via quā tibi p̄cepit dñs deꝰ tuus: z auferes malū de medio tui.
B Si tibi voluerit p̄ſuadere frater tuꝰ filiꝰ matris tue, aut filius tuꝰ vel filia, ſiue vxoꝛ q̄ eſt in ſinu tuo, aut amicꝰ quem diligis vt aīam tuā, clā dicēs, Eam⁹ z ſeruiam⁹ diis alienis, quos ignoras tu z patres tui, cūctarū in circuitu gentiū q̄ iuxta vel p̄cul ſunt, ab initio vſqz ad finem terre: non acquieſcas ei, nec audias, neqz parcat ei oculus tuus vt miſereaꝛis z occultes eū, ſz ſtatim interficies. ſit primū manus tua ſup eū, z poſt te oīs ppl̄s mittat manū. Lapidibꝰ obꝛutus necabiť, q: voluit te abſtrahere a dño deo tuo, q eduxit te de terra Egypti de domo ſeruitutis: vt oīs Iſrl̄ audiēs timeat, z nequa q̄ vltra faciat q̄ppiā huiꝰ rei ſil̄e. Si audieris in vna vrbiū tuarū, quas dñs deꝰ tuus dabit tibi ad habitādū, dicētes aliquos, Egreſſi ſūt filij Belial de medio tui, z auerterūt habitatoꝛes vrbis ſue, atqz dixerunt, Eamus z ſeruiam⁹ diis alienis quos ignoratis: quere ſolicite, z dili gēter ei veritate pſpecta, ſi inueneris certū eſſe qō dicť, z abominationē hāc ope ppetratā, ſtatim
D pcuties habitatoꝛes vrbis illius ī oꝛe gladij, z delebis eā, oīaqz q̄ in illa ſunt vſqz ad pecoꝛa. qcqd etiā ſupellectilis fuerit, cōgregabis in medio platearū ei⁹ z cū ipſa ciuitate ſuccēdes, ita vt vniuerſa cōſumas dño deo tuo, z ſit tumulus ſempitern⁹. nō edificabiť amplius, z nō adherebit de illo anathemate quicq̄ in manu tua, vt auertať dñs ab ira furoꝛis ſui, z miſereatur tui, multiplicetqz te, ſicut iurauit patribus tuis, q̄ſi audieris vocē dñi dei tui, cuſtodiens oīa precepta eius que ego precipio tibi hodie, vt facias quod placitum eſt in conſpectu domini dei tui.

¶ De nō imitando ritū gentiū ſup mortuoꝛ: de aīalibus mundis z immundis ad eſum: hedum in lacte matris non coquendum: de decimis vendendis. Cap. xiiij.

A Filij eſtote dñi dei veſtri: nō vos īcidetis, nec facietis caluitiū ſup moꝛtuo. q̄ñ ppl̄s ſanctꝰ es dño deo tuo: z te elegit vt ſis ei in pp̄lm peculia
Supra vij.a. Infra xxvj.d. Leui. xj.a. rē de cunctis gentibꝰ q̄ ſunt ſup terrā. Ne comedatis q̄ immūda ſunt. Hoc eſt animal qō comedere debetis, Bouē, z ouē, z capr̄ā, ceruū, z capreā, bubalū, tragelaphum, pygargū, oꝛygē, camelopardalum. Omne animal qō in duas ptes findit vngulā z ruminat, comedetis. De
B his aūt q̄ rumināt, z vngulā non findūt, hec comedere non debetis, camelū, lepoꝛē, chirogryllū: q: rumināt, z nō diuidūt vngulā, immūda erunt vobis. Sus quoqz q̄ñ diuidit vngulā, z nō ruminat, īmūda erit. carnibꝰ eoꝝ nō veſcemini, z cadauera nō tāgetis. Hec comedetis ex oībꝰ q̄ moꝛātur in aq̄s. Qui habēt pinnulas, z ſquamas, comedite: q̄ abſqz pinnulis, z ſquamis ſunt, ne comedatis, quia immūda ſunt. Oēs aues mūdas comedite. Immūdas ne comedatis: aquilā ſcilicet, z gryphem, z halieetū, ixion, et vulturē ac miluū iuxta genus ſuū: z omne coꝛuini gn̄is, et ſtruthionē, ac noctuā, z larū, atqz accipitrē iuxta genꝰ ſuū herodiū ac cygnū, z ibin, ac mergulū, porphyꝛionē, z nycticoꝛacē, onocrotalū, z charadriū, ſingula ī gn̄e ſuo: vpupā q̄z, z veſpertilionem. Et oē qō reptat z pēnulas habet, C
D īmūdū erit, nec comedeť. Oē qō mūdū eſt, comedite. Quic qd aūt moꝛticinū eſt, ne veſcamini ex eo. Peregrino q̄ intra portas tuas eſt, da vt comedat, aut vende ei: q: tu ppl̄s ſanctꝰ dñi dei tui es. Nō coques hedū in lacte matris ſue.
Decimā ptē ſeparabis de cūctis fructibꝰ tuis q̄ naſcuntur in terra per annos ſingulos, z comedes in cōſpectu dñi dei Exodi xxiij. d. tui ī loco quē elegerit vt in eo nomē illi⁹ inuocet, decimam frumēti tui, z vini, z olei, z primogenita de armētis et ouibus tuis: vt diſcas timere dñm deū tuū in oī tpe. Cū autē lōgioꝛ fuerit via, z locꝰ quē elegerit dñs deꝰ tuꝰ, tibiqz bñdixerit, nec potueris ad eū hec cūcta poꝛtare, vēdes oīa, et
D in p̄tium rediges, portabiſqz manu tua, z pficiſceris ad locū quē elegerit dñs deꝰ tuꝰ: z emes ex eadē pecunia qcqd tibi placuerit, ſiue ex armētis, ſiue ex ouibꝰ: vinū q̄z, z ſicerā, z oē qō deſyderat aīa tua, z comedes coꝝ dño deo tuo, z epulaberis tu z domꝰ tua, z Leuita q̄ ītra portas tuas eſt. caue ne derelīq̄s eū, q: nō hz aliā ptē in poſſeſſiōe tua. Anno tertio ſepabis aliā decimā ex oībus q̄ naſcunť tibi eo tpe: et repones intra ianuas tuas. Venietqz Leuites q aliā nō hz ptē nec poſſeſſionē tecū, z pegrin⁹ ac pupill⁹ z vidua, q ītra portas tuas ſūt, z comedēt, z ſaturabūť: vt bñdicat tibi dñs deꝰ tuꝰ ī cūctꝫ opibꝰ manuū tuarū q̄ feceris.

¶ De remiſſione anni ſeptimi: de ſeruo hebreo vendito et ancilla

de sanctificatione ꝛ opere ꝛ esu ꝛ macula primogenitoꝝ. Cap. xv.

SEptimo anno facies remissionem, q̃ hoc ordine celebrabit. Cui debeꝫ aliqd ab amico vel pri-
mo ac fratre suo, repetere nõ poterit: qꝛ annus remissionis est dñi. Al peregrino ꝛ aduena exi-
ges: ciuẽ ꝛ ppinquũ repetẽdi nõ habebis potestatẽ. Et oĩ-
no indigẽs, ꝛ mẽdic⁹ nõ erit iter vos: vt bñdicat tibi dñs in
terra quã traditur⁹ est tibi in possessionem. Si tñ audieris
vocem dñi dei tui, ꝛ custodieris vniuersa que iussit, et que
ego hodie ꝑcipio tibi, bñdicet tibi, vt pollicitus est. Fene-
B rabis gẽtib⁹ multis, ꝛ ipse a nullo accipies mutuũ. Dña-
beris nationibus plurimis, ꝛ tui nemo dñabit. Si vnus
de fratrib⁹ tuis q morarꝫ ĩtra portas ciuitatis tue ĩ terra
Matth'. v.g. Luce. vj.c. quã dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi, ad pauptatẽ deuenerit: non
obdurabis cor tuũ, nec ꝯtrahes manũ, sed aperies eã pau-
peri, ꝛ dabis mutuũ q̃ eũ idigere ꝑspexeris. Cauete ne forte
subrepat tibi ipia cogitatio, ꝛ dicas ĩ corde tuo, Appropi
quat septim⁹ ann⁹ remissiõis: ꝛ auertas oculos tuos a pau
pere fratre tuo, nolẽs ei qõ postulat, mutuũ cõmodare: ne
clamet ꝺ te ad dñm, ꝛ fiat tibi ĩ pctũ. Sꝫ dabis ei: nec ages
Matth. xxvj.a. qppiã callide in ei⁹ necessitatib⁹ subleuãdis: vt bñdicat ti-
bi dñs deus tu⁹ ĩ oĩ tpe: ꝛ in cũctis ad q̃ manũ miseris. Nõ
deerũt paupes in terra habitatiõis tue: idcirco ego ꝑcipio
tibi vt aperias manũ fratri tuo egeno ꝛ paupi, q tecũ ver-
saꝫ ĩ terra. Cũ tibi vẽdit⁹ fuerit frater tu⁹ Hebre⁹ aut He-
Exodi xxj.a. Hiere. xxxiij. c. brea, ꝛ ser annis seruierit tibi, in septimo anno dimittes eũ
liberum: ꝛ quem libertate donaueris, nequaq̃ vacuũ abire
patieris, sꝫ dabis viatici cũ de gregib⁹, ꝛ de area ꝛ torcular
tuo, gb⁹ dñs de⁹ tu⁹ bñdixerit tibi. ℣ Memẽto q ꝛ ipse ser-
ueris i terra Egypti, ꝛ liberauerit te dñs de⁹ tu⁹, ꝛ idcir-
co ego nũc ꝑcipio tibi. Sinaũt dixerit, Nolo egredi: eo qõ
diligat te ꝛ domũ tuã, ꝛ bñ sibi apõ te esse sentiat: assumes
subulã, ꝛ pforabis aurẽ ei⁹ ĩ ianua dom⁹ tue, ꝛ seruiet tibi
vsq̃ ĩ eternũ. ãcille ꝯ q̃ fiẽr facies. Nõ auertas ab eis oculos
tuos qñ dimiserꝫ eos liberos: qñ iurta mercedẽ mercẽna-
D rij p sex annos fuinit tibi: vt bñdicat tibi dñs de⁹ tu⁹ in cũ-
Leui. xxij.c. Eccle. xxxv.b. ctis opib⁹ q̃ agis. De ꝓgenitꝫ q̃ nascunt̃ in armẽtis, et
ouib⁹ tuis, qcqd est sexus masculini, sctificabis dño deo
tuo. Nõ opaberis in ꝓgenito bouis, ꝛ nõ tõdebis ꝓge-
nita ouium. In ꝯspectu dñi dei tui comedes ea p annos
singulos ĩ loco quẽ elegerit dñs, tu ꝛ dom⁹ tua. Sinaũt ha
buerit maculã, ꝛ vel claudũ fuerit vl cecũ, aut in aliq̃ pte de
forme vel debile, nõ imolabiꝫ dño deo tuo, sꝫ ĩtra portas
vrbis tue comedes illõ: tã mũd⁹ q̃ imũd⁹ siĩr vescẽt eis q̃si
caprea, ꝛ cerno. Hoc solũ obseruabis vt sanguinẽ eorũ non
comedas, sed effundas in terram quasi aquam.

De immolatione phase: ꝛ nõ in quolibet loco: de alĳs duabus solennitatibus hebdomadarũ ꝛ tabernaculoꝝ: de iudicib⁹ constituendis in portis: ꝛ q nõ accipiãt ꝑsonã ꝛ munera: de luco et statua non faciendis. Caput xvj.

A OBserua mẽsem nouarũ frugũ, ꝛ verni primũ tẽ-
poris, vt facias phase dño deo tuo: qñ in isto
mẽse eduxit te dñs de⁹ tuus de Egypto nocte.
Immolabisq̃ phase dño deo tuo de ouib⁹, et
de bob⁹ i loco quẽ elegerit dñs de⁹ tu⁹, vt habitet nomẽ ei⁹
ibi. Nõ comedes ĩ eo panẽ fermẽtatũ. Septẽ diebus come
des absq̃ fermẽto afflictiõis panẽ, qñ in pnore egressus
es de Egypto: vt memineris diei egressionis tue de Egy-
pto oĩb⁹ dieb⁹ vite tue. Nõ apparebit fermẽtatũ ĩ oĩb⁹ ter-
B minis tuis septẽ dieb⁹, ꝛ non remanebit de carnib⁹ eius qõ
imolatũ est vespe ĩ die ꝓmo vsq̃ ad mane. Nõ poteris imo-
lare phase i q̃libet vrbiũ tuarũ, q̃s dñs de⁹ tu⁹ datur⁹ est ti
bi: sꝫ in loco quẽ elegerit dñs de⁹ tu⁹, vt habitet nomẽ eius
ibi: imolabisq̃ phase vespe ad soli occasũ, qñ egressus es
de Egypto. Et coques ꝛ comedes in loco quẽ elegerit dñs
de⁹ tuus, maneq̃ ꝯsurgẽs vades in tabernacula tua. Sex
dieb⁹ comedes azyma: ꝛ in die septima, qꝛ collecta est dñi
dei tui, nõ facies op⁹. Septẽ hebdomadas numerabis ti-
bi ab ea die qua falcẽ i segetẽ miseris, ꝛ celebrabis diẽ festũ
hebdomadarũ dño deo tuo, oblationẽ spõtaneam manus
tue, quã offeres iurta bñdictionẽ dñi dei tui: ꝛ epulaberis
coꝝ dño deo tuo, tu ꝛ fili⁹ tu⁹, ꝛ filia tua, ꝛ seru⁹ tu⁹, et an-
cilla tua, ꝛ Leuites q est ĩtra portas tuas, ꝛ aduena ac pu-
pillus ꝛ vidua, q morãtur vobiscũ i loco quẽ elegerit dñs
de⁹ tu⁹, vt habitet nomẽ ei⁹ ibi: ꝛ recordaberis qñ seruus
fueris in Egypto: custodieseq̃ ac facies q̃ ꝑcepta sunt. So-
lẽnitatem quoq̃ tabernaculoꝝ celebrabis p septẽ dies qñ
collegeris de area ꝛ torculari fruges tuas: ꝛ epulaberis in
festiuitate tua tu ꝛ filius tuus ꝛ filia, ꝛ seru⁹ tuus ꝛ ancilla,
Leuites quoq̃, ꝛ aduena, ꝛ pupillus ac vidua, q intra por
tas tuas sunt. Septẽ diebus dño deo tuo festa celebrabis
in loco quẽ elegerit dñs: bñdicetq̃ tibi dñs de⁹ tu⁹ in cun-
ctis frugib⁹ tuis, ꝛ in oĩ ope manuũ tuaꝝ, erisq̃ in letitia.
Trib⁹ vicib⁹ p annũ apparebit omne masculinũ tuũ in cõ-
spectu dñi dei tui in loco quẽ elegerit, in solẽnitate azymo-
rũ, ꝛ in solẽnitate hebdomadarũ, ꝛ in solẽnitate taberna cu-
loꝝ. Nõ apparebit ante dñm vacuus: sed offeret vnusq̃sq̃
fm qõ habnerit iurta bñdictionem dñi dei sui, quã dederit
ei. Judices ꝛ magistros cõstitues ĩ oĩb⁹ portis tuis, quas
dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi, p singulas trib⁹ tuas: vt iudicent
pplm iusto iudicio, nec in alterã partẽ declinent. Non acci-
pies psonã nec munera: qꝛ munera excecant oculos sapien-
tũ, ꝛ mutãt vba iustorũ. Juste qõ i ustũ est, psequeris: vt vi
uas, ꝛ possideas terrã quã dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi. Nõ plã
tabis lucũ, ꝛ oẽm arborem iurta altare dñi dei tui: nec fa-
cies tibi atq̃ cõstitues statuã q̃ odit dñs deus tuus.

De hostia habente maculam: de pena idololatrie: de difficultate iudicij: de pena inobedientie: de electione regis: de religione ipsius. Cap. xvij.

Non immolabis dño deo tuo bouẽ ꝛ ouẽ in quo
est macula aut quippiã vitij: qꝛ abominatio est
dño deo tuo. Cũq̃ reperti fuerint apud te ĩtra
vnã portarũ tuaꝝ, quas dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi,
vir aut mulier q faciãt malũ in cõspectu dñi dei tui, ꝛ trans
grediant pactũ illi⁹ vt vadãt ꝛ seruãt dijs alienis ꝛ adorẽt
eos, solẽ ꝛ lunã, ꝛ oẽm militiã celi, q̃ nõ ꝓcepi, ꝛ hoc tibi
fuerit nũtiatũ, audiẽsq̃ inquisieris diligẽter, ꝛ verũ esse re-
pereris, ꝛ abominatio facta est in Jsrael: educes virum ac
mulierẽ qui rẽ sceleratissimã perpetrarũt, ad portas ciui-
tatis tue, ꝛ lapidib⁹ obruẽtur. In ore duorum aut trium te
stium peribit q interficiet. Nemo occidat, vno contra se di-
cente testimoniũ. ℣ Man⁹ testiũ prima interficiet eũ, et ma-
nus reliqui ppli extrema mittet: vt auferas malum de me
dio tui. Si difficile ꝛ ambiguũ apud te iudiciũ esse prospe-
xeris inter sanguinẽ ꝛ sanguinẽ, causam ꝛ causam, leprã et
non leprã, ꝛ iudiciũ intra portas tuas videris vba variari:
surge, ꝛ ascẽde ad locũ quẽ elegerit dñs de⁹ tuus, venieseq̃
ad sacerdotes Leuitici gñis, et ad iudicẽ q fuerit illo tpe:
quereseq̃ ab eis, q̃ indicabunt tibi iudicij veritatem. Et fa-
cies quodcũq̃ dixerint q̃ ꝑsunt loco quẽ elegerit dñs, ꝛ do-
cuerint te iurta legẽ ei⁹, sequeriseq̃ sententiã eorũ, nec decli-
nabis ad dexteram, neq̃ ad siniſtrã. Qui aũt supbierit no-
lens obedire sacerdotis imperio, qui eo tpe ministrat dño
deo tuo: ex decreto iudicis morietur homo ille, et auferes
malũ de Jsrael: cunctusq̃ ppls audiens timebit, vt nullus
deinceps itumescat supbia. Cũ ingressus fueris terrã quaꝫ
dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi, ꝛ possederis eam, habitaueriseq̃ in
illa, ꝛ dixeris, Cõstituã sup me regẽ, sicut habẽt oĉs p cir-
cuitũ nationes: eũ cõstitues quẽ dñs de⁹ tu⁹ elegerit de nu
mero fratrũ tuorũ. Nõ poteris alteri⁹ gẽtis hoiem regẽ fa
cere, q nõ sit frater tu⁹. Cũq̃ fuerit cõstitut⁹, non multipli-
cabit sibi equos, nec reducet pplm ĩ Egyptũ, egtat⁹ nume
ro subleuat⁹, ꝓsertim cũ dñs ꝓceperit vobis vt nequaq̃
ampli⁹ p eãdẽ viã reuertamini. Nõ habebit vxores pluri-
mas q̃ alliciãt animũ ei⁹, neq̃ argẽti ꝛ auri ĩmẽsa pondera.
Postq̃ aũt sederit in solio regni sui, describet sibi ℣ Deute-
ronomiũ legis hui⁹ ĩ volumine, accipiẽs exẽplar a sacerdo
tib⁹ Leuitice trib⁹, ꝛ habebit secũ, legetq̃ illud oĩbus die-
bus vite sue, vt discat timere dominũ deũ suũ: et custodire
vba ꝛ ceremonias ei⁹ q̃ in lege ꝓcepta sunt. Nec eleuet cor
eius in supbiã sup fratres suos, neq̃ declin et ĩ partẽ dexte-

ram

rā vel sinistrā, vt longo tpe regnet ipse ꝛ filij eius sup Jsrł.
¶ De nulla pte leui dedita: de pte ipsius falsi ꝓphete: de sacrificijs q̄ lenita vbiq; ministrat libere ꝛ ptes accipiat ciboꝝ: de lustratiōe filiorū ꝛ augurio: de ꝓpheta suscitādo: de iudibus. c. xviij.

NOn hēbūt sacerdotes ꝛ Leuite, ꝛ oēs q̄ de eadē tribu sūt, ptē ꝛ hereditatē cū Jsrael: q̄ sacrificia dñi, ꝛ oblatiōes eiꝰ comedēt, ꝛ nihil aliud accipiēt de possessiōe frm suoꝝ. dñs eī ipse est hereditas eoꝝ: sicut locutꝰ ē illis. ¶ Hoc erit iudiciū sacerdotū a ꝓplo, ꝛ ab his q̄ offerūt victimas: siue bouē, siue ouē īmolauerīt, dabūt sacerdoti armū ac vētriculū, primitias frumēti, vini ꝛ olei, ꝛ lanaꝝ ptē ex ouiū tōsione. Jpm enī elegit dñs deꝰ tuꝰ de cūctis tribubꝰ tuis, vt stet, ꝛ mīstret noī dñi, ipse ꝛ filij eiꝰ i sempiternū. Si exierit Leuites ex vna vbiū tuaꝝ ex oī Jsrael in q̄ hītat, ꝛ voluerit venire, desyderās locū quē elegerit dñs, mīstrabit ī noīe dñi dei sui, sicut oēs frēs eiꝰ Leuite, q̄ stabūt eo tpe cora dño. Partē ciboꝝ eādē accipiet quā ꝛ ceteri: excepto eo q̄ ī vbe sua expīna ei succession debeť. Qñ ī gressus fueris terrā quā dñs deꝰ tuꝰ dabit tibi, cane ne imitari velis abominationes illaꝝ gētiū. nec iueniať in te q̄ lustret filiū suū, aut filiā, ducēs pignē: aut q̄ ariolos scisciteť, ꝛ obseruet somnia atq; auguria. nec sit maleficus, nec incātator, neq; q̄ pythones cōsulat, nec diuinos, ꝛ q̄rat a mortuis veritatem. oīa enī hec abominať dñs, ꝛ ꝓpter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo: pfectꝰ eris, ꝛ absq; ma cula cū dño deo tuo. Gēntes iste q̄rū possidebis terrā, augures ꝛ diuinos audiunt: tu aūt a dño deo tuo aliter istitutꝰ es. ¶ Prophetā de gente tua ꝛ de frib⁹ tuis sicut me, suscitabit tibi dñs deꝰ tuꝰ: ipm audies vt petisti a dño deo tuo in Horeb, q̄n cōcio cōgregata est, atq; dixisti, Ultra nō audiam vocē dñi dei mei, et ignē hūc maximū ąplꝰ nō videbo, ne moriar. Et ait dñs mihi, Bñ oīa sť locuti. ¶ Prophetā suscitabo eis de medio frm suoꝝ similē tui: ꝛ ponā verba mea ī oze eius, loquetur q̄s ad eos oīa q̄ ꝑcepero illi. q̄ aūt verba eiꝰ q̄ loqueť ī noīe meo, audire noluerit, ego vltor existam. Propheta aūt q̄ arrogātia deprauatus voluerit loq; ī noīe meo, q̄ ego non ꝑcepi illi vt diceret, aut ex noīe alienoꝝ deoꝝ, interficietur. Qđ si tacita cogitatiōe rūderis, Quō possū itelligere verbū qđ dñs nō est locutꝰ? hoc habebis signū. Qđ ī noīe dñi ꝓpheta ille ꝑdixerit, ꝛ nō euenerit: hoc dñs nō ē locutꝰ, sz p tumorē aī sui ꝓpheta ꝙfinxit: ꝛ idcirco non timebis eū.
¶ De homicida fugiēte: de tribus ciuitatibꝰ refugij: de terris non trāsferēdis. de falso teste: nō misereberis eius: sz aiam p aia. c. xix.

CUm dispdiderit dñs deꝰ tuꝰ gētes, q̄rū tibi traditurus est terrā, q̄ possederis eā, habitaueris q; in vrbibus eaꝝ ꝛ in edibus: tres ciuitates separabis tibi in medio terre, quā dñs deꝰ tuꝰ dabit tibi in possessionē, sternēs diligēter viā: ꝛ in tres equaliter ptes totā terre tue ꝙincīā diuides, vt habeat e vicino qui ꝓpť homicidiū ꝓfugus est, quo possit euadere. Hec erit lex homicide fugiētis, cuius vita seruāda est, Qui percusserit ꝓximū suū nesciens, ꝛ q̄ heri ꝛ nudiustertius nullū cōtra eū odiū habuisse cōprobať, sed abijsse cū eo simpliciter in syluā ad ligna cedēda, ꝛ in succisione lignoꝝ securis fugerit manū, ferrūq; lapsum de manubrio amicū eius per cusserit, ꝛ occiderit: hic ad vnā supradictarū vrbiū confugiet ꝛ viuet: ne forsitan ꝓximus eiꝰ cuiꝰ effusus est sanguis, dolore stimulatus, ꝑsequať, ꝛ apprehendat eū si lōgior via fuerit, ꝛ percutiat aīam eius q̄ nō est reus mortis: q̄ nullū ỹ eū q̄ occisus est, odiū ꝓius habuisse mōstrať. Idcirco ꝑcipio tibi, vt tres ciuitates equales inter se spatij dimidas. Cum aūt dilatauerit dñs deus tuus terminos tuos, sicut iurauit ꝓgenitorib⁹ tuis, ꝛ dederit tibi cūctā terrā quā eis pollicitus est (si tñ custodieris mādata eius, ꝛ feceris q̄ hodie ꝑcipio tibi, vt diligas dñm deū tuū, ꝛ ambules in vijs eiꝰ oī tpe) addes tibi tres alias ciuitates, ꝛ supradictaꝝ trīū vbium numeꝝ duplicabis: vt nō effundať sanguis īnoxius in medio terre quā dñs deus tuus dabit tibi possidendā, ne sis sanguinis reus. Si qs aūt odio hīs ꝓximū suū insidiatus fuerit vite eiꝰ, surgēsq; percusserit illū, ꝛ mortuꝰ fuerit, fugeritq; ad vnā de supradictis vrbibꝰ, mittēt seniores ciuitatis illiꝰ, ꝛ arripiēt eū de loco effugij, tradētq; in manu proximi, cuiꝰ sanguis effusus ē, ꝛ morieť. Nō misereberis eiꝰ, ꝛ auferes noxiū sanguinē de Jsrael, vt bñ sit tibi. Nō assumes, ꝛ trālferes terminos ꝓximi tui q̄s fixerūt priores in possessiōe tua quā dñs deꝰ tuus dabit tibi ī terra quā acceperis possidēdā. Nō stabit testis vnꝰ ỹ aliquē, q̄cūq; illud peccati, ꝛ facinoris fuerit: sz in oze duoꝝ aut trīū testiū stabit oē ỹbū. Si steterit testis mēdax ỹ hoiem, accusans eum ꝓuaricatiōis, stabūt ambo quoꝝ cā est, aī dñm in ꝙspectu sacerdotū ꝛ iudicū q̄ fuerint ī dieb⁹ illis. Cūq; diligētissime pscrutātes inuenerint falsū testē dixisse ỹ frēm suū mēdaciū: reddēt ei sicut frī suo facere cogitauit: ꝛ auferes malum de medio tui, vt audiētes ceteri timorē habeāt, ꝛ neq̄quam talia audeāt facere. Nō misereberis eius, sed aīam ꝓ aīa, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.
¶ De remittendis a prelio: de ciuitate victa in sorte vel extra: de arboribus fructuosis non succidendis: sed solum infructuosis ad instruendas machinas. Caput. xx.

SI exieris ad bellū ỹ hostes tuos, ꝛ videris equitatus ꝛ currus, ꝛ maiorē q̄ tu habeas, aduersarij exercitus multitudinē, non timebis eos: quia dñs deꝰ tuꝰ tecū est, q̄ eduxit te de terra Egypti. Appropinquāte aūt tibi ꝓlio, stabit sacerdos aī aciem, ꝛ sic loqueť ad ꝓplm, Audi Jsrael, vos hodie ỹ inimicos vestros pugnā cōmittitis: nō pertimescat cor vestrū, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos: quia dñs deus vester in medio vestri est, ꝛ pro vobis ỹ aduersarios dimicabit, vt eruat vos de periculo. Duces q̄ ỹ singulas turmas audiēte exercitu ꝓclamabunt, Quis est hō q̄ edificauit domū nouā, ꝛ nō dedicauit eā? vadat ꝛ reuertať in domum suā, ne forte moriať in bello, ꝛ alius dedicet eā. Quis est hom o qui plantauit vineā, ꝛ necdū fecit eā esse cōem, et de q̄ vesci oībus liceat? vadat ꝛ reuertať in domū suam, ne forte moriatur in bello, ꝛ alius homo eius fungať officio. Quis est hō q̄ despōdit vxorē, ꝛ nō accepit eam? vadat et reuertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius hō accipiat eam. His dictis addēt reliqua, ꝛ loquētur ad populū. Quis est hō formidolosus ꝛ corde pauido? vadat ꝛ reuertať in domum suam, ne pauere faciat corda fratrū suorū, sicut ipse timore perterritus est. Cūq; siluerīt duces exercitus, ꝛ finē loquendi fecerint, vnusquisq; suos ad bellandum cuneos ꝓparabit. Si quādo accesseris ad expugnandam ciuitatem, offeres ei primum pacem. Si receperit, ꝛ aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est, saluabitur, ꝛ seruiet tibi sub tributo. sin autem fedus inire noluerit, ꝛ ceperit ỹ te bellū, oppugnabis eam. Cūq; tradiderit dñs deꝰ tuus illā in manu tua, percuties oē qđ in ea generis masculini est, in oze gladij, absq; mulieribus, ꝛ infantibus, iumentis et ceteris que in ciuitate sunt. Omnem predam exercitui diuides, ꝛ comedes de spolijs hostium tuorum, que dominus deus tuus dederit tibi. Sic facies cunctis ciuitatibus, que a te procul valde sunt, et nō sunt de his vrbibus quas in possessionē accepturus es.

'A Supra x. b. Nume. xviij. c. d. j. cor. ix. b Nume. xviij. c.
B
leu. xx. d. C j. Reg. xviij. a.
prophetā xps. Jo. j. g. act. iij. d. vij. c. exo. xx. d. D Jo. j. g.
A
Nume. xxxv. b. ios. xx. a.
B
C
Nume. xxxv. c.
D
Supra xvij. b. Matth. xvij. b. io. viij. c. ij. Cor. xiij a. heb. x. e. da. xiij. g
mat. v. f. exo. xxj. c
A
j. Mac. iij. g.
B
iu. vij. a.
C

D De his aũt ciuitatib⁹ q̃ dabunt tibi, nullũ oino ꝓmittes
viuere, sz ĩterficies in ore gladij, Hetheũ videlz, t Amor
rheũ, t Chananeũ, Pherezeũ, t Heueũ, t Jebuseũ, sicut
p̃cepit tibi dñs de⁹ tu⁹: ne forte doceãt vos facere cunctas
abomiati ões q̃s ipſi opati sũt dijs suis, t peccetis ĩ dñm
deũ vr̃m. Q̃ñ obsederis ciuitatẽ multo tpe, t mũitionib⁹
circũdederz vt expugnes eã, nõ succides arbores de qb⁹ ve
sci potest, nec securib⁹ p circuitũ debes vastare regionẽ: qm̃
lignũ est, t nõ hõ, nec põt bellãtiũ ꝫ te augere numerũ. Si
q̃ aũt ligna nõ ſt põifera, sz agrestia t ĩ cẽsos apta vſ⁹, suc
ci de t instrue machĩas, dõec capias citatẽ q̃ ꝫ te dimicat.

¶ De cadauere hois iuẽto: de muliere captiua assumẽda in vxo-
rẽ: de duab⁹ vxoib⁹: de filio ꝓtũace: de iudicato ad mortem. c. xxi.

A Quãdo iuẽtũ fuerit ĩ terra quã dñs de⁹ tu⁹ datu
rus est tibi, hois cadauer occisi, t ignorabit̃ ce
dis re⁹, egredient̃ maiores natu, t iudices tui,
t metient̃ a loco cadaueris singulax p circuitũ
spatia ciuitatũ: t quã vicinior̃ cẽ teris eẽ pſpexerit, semo
res ciuitatis illi⁹ tollẽt vitulã de armẽto, q̃ nõ traxit iugũ
nec terrã scidit vomere, t ducẽt eã ad vallẽ asperã atqz sa
xosã, q̃ nũq̃ arata est, nec semẽtẽ recepit, t cedẽt ĩ ea cer
nices vitule. accedentqz sacerdotes filij Leui, q̃s elegerit
dñs de⁹ tu⁹ vt mĩstrẽt ei, t bñdicãt ĩ noĩe ei⁹, t ad vbũ eox
oẽ negotiũ pẽdet: t qcqd mũdũ vel ĩmũdũ est, iudicet̃. Et
B veniẽt maiores natu ciuitatis illi⁹ ad ĩterfectũ, lauabũtqz
man⁹ suas sup vitulã q̃ ĩ valle p̃cussa ẽ, t dicẽt, zſdan⁹ nr̃e
nõ effuderũt ſanguinẽ hũc, nec oculi viderũt. ꝓpiti⁹ esto po
pulo tuo Jsrael, quẽ redemisti dñe, t ne reputes sanguinẽ
inocẽtẽ ĩ medio ppli tui Jsrael. Et auferet̃ ab eis reatus
sanguinis: tu aũt alien⁹ eris ab inocẽtis cruore q̃ fusus ẽ,
cũ feceris q̃ ꝑcepit dñs. Si egress⁹ fueris ad pugnã ꝫ ini
micos tuos, t tradiderit eos dñs de⁹ tu⁹ in manu tua, ca
ptiuosqz duxeris, t videris ĩ nũero captinox mulierẽ pul
chrã, t adamaueris eã, volueritqz hr̃e vxorẽ, introduces eã
£ in domũ tuã: q̃ radet cesariẽ, t circũcidet vngues, t depo
net vestẽ ĩ q̃ capta est, sedẽsqz ĩ domo tua, flebit pr̃em t ma
trẽ suã vno mẽse, t postea ĩtrabis ad eã, dormiesqz cũ illa,
t erit vxor tua. Si aũt postea nõ sederit aĩo tuo, dimittes
eã liberã, nec vẽdere poteris pecũia, nec oppr̃mere p po
tẽtiã: qr hũiliasti eã. Si habuerit hõ vxores duas, vnã di
lectã, t alterã odiosã, genueritqz ex eis liberos, t fuerit fi
lius odiosę prĩogẽit⁹, volueritqz substãtiã ĩter filios suos
diuidere: nõ poterit filiũ dilecte facere prĩogenitũ, t ꝑfer
re filio odiosę, sz filiũ odiosę agnoscet prĩogenitũ, dabitqz
D ei de his q̃ habuerit cũcta duplicia. iste est enĩ prĩcipiũ li
beroz ei⁹, t huic debẽt prĩogenita. Si genuerit hõ filiũ cõ
tumacẽ t ꝓteruũ, q̃ nõ audierit pr̃is ac mr̃is ĩpiũ, t coer
citus obedire ꝫtẽpserit: app̃hẽdẽt eũ, t ducẽt ad seniores
ciuitatis illi⁹ t ad portã iudicij, dicẽtqz ad eos, Filius nr̃
iste pteru⁹ t ꝫtumax est, mõita nr̃a audire ꝫtẽnit, comes
sationib⁹ vacat, t luxurie atqz ꝙuinijs: lapidib⁹ eũ obruet
ppls ciuitatis, t morieť, vt auferatis malũ de medio vr̃i,
t vniuersus Jsrael audiens ptimescat. Q̃ñ peccauerit hõ
q̃ morte plectẽdũ est, t adiudicat⁹ morti appẽsus fuerit
in patibulo: nõ ꝑmanebit cadauer ei⁹ ĩ ligno, sz ĩ eadẽ die
gaĺ,iij. b sepelieť: qr maledict⁹ a deo ẽ q pẽdet ĩ ligno, t neq̃quã ꝫta
mĩabis terrã tuã quã dñs de⁹ tu⁹ ꝺederit tibi ĩ possessionẽ.

¶ De reducendo boue vel oue fratris tui: de veste alterius sexus:
de inuento nudo: de morte: de circuitu tecti: de nõ commiscendis re
bus diuersi generis: de fimbrijs de signis virginitatis: de corrum-
pente virginem vel contractam in ciuitate vel in agro: de vxore pa
tris non ducenda. Caput xxij.

A Non videbis bouẽ fr̃is tui aut ouẽ errãtẽ, t ꝑte
exo. xxiij. a, ribis, sz reduces fr̃i tuo, ć si nõ ẽ ꝓpiqu⁹ fr̃ tu⁹,
nec nosti eũ: duces ĩ domũ tuam, t erũt apud te
quãdiu q̃rat ea fr̃ tu⁹ t recipiat. Sil̃r facies de
asino, t de vestimẽto, t de oĩ re fr̃is tui q̃ perierit: si ĩvene
ris eã, ne negligas q̃ñ alienã. Si videris asinũ fr̃is tui aut
bouẽ cecidisse ĩ via, nõ despicies, sz subleuabis cũ eo. Nõ
ĩduet̃ mulier veste virili, nec vir vteť veste feminea. abomi
nabilis enĩ apud deũ est q facit hec. Si ambulãs p viã, in
arbore vel in terra nidũ auis ĩueneris, t matrẽ pullis vel
ouis desup incubãtẽ: nõ tenebis eã cũ filijs, sz abire patie
ris, captos tenẽs filios, vt bñ sit tibi, t lõgo vinas tpe. Cũ B
edificaueris domũ nouã, facies mux tecti p circuitum: ne
effundať sanguis ĩ domo tua, t sis re⁹ labẽte alio, t in pre
ceps ruẽte. Nõ seres vineã tuã altero semine: ne t semẽtis
quã seuisti, t q̃ nascunť ex vinea, pariter sanctificenť. Non
arabis in boue simul t asino. Nõ indueris vestimento qõ
ex lana linoqz cõtextũ est. Funiculos ĩ fimbrijs facies p q̃
tuor angulos pallij tui, q̃ opiris. Si duxerit vir vxorẽ, et nu. xv. d.
postea odio habuerit eã, q̃sieritqz occasiões qb⁹ dimittat
eã, obijciẽs ei nomẽ pessimũ, t dixerit, Vxorẽ hãc accepi,
t ĩgressus ad eã nõ inueni virginẽ: tollẽt eã pr̃ t mr̃ eius, t
ferẽt secũ signa virginitatis ei⁹ ad seniores vrbis q ĩ por £
ta sũt: t dicet pr̃, Filiã meã dedi huic vxorẽ, quã qr odit, ĩ
ponit ei nomẽ pessimũ, vt dicat, Nõ inueni filiã tuã v̊ginẽ:
t ecce hec sũt signa virginitatis filie mee. Et expãdẽt vesti
mẽtũ coram senioꝛib⁹ ciuitatis: appr̃hẽdẽtqz senes vrbis illi⁹
vir, t verberabũt illũ, ꝫdẽnates ĩsup cẽtũ siclis argẽti, q̃s
dabit pr̃i puelle, qm̃ diffamauit nomẽ pessimũ sup v̊ginẽ
Jsrael: hẽbitqz eã vxorẽ, t nõ poterit dimittere eã oĩbus
dieb⁹ vite sue. Q̃ñ si verax est q̃ obijcit, t nõ est ĩ puella iuẽ
ta virginitas: eijciẽt eã extra fores dom⁹ pr̃is sui, t lapidi
bus obruẽt viri ciuitatis illi⁹, t morieť: qm̃ fecit nefas in
Jsrael, vt fornicareť in domo pr̃is sui: t auferes malũ de
medio tui. Si dormierit vir cũ vxore alteri⁹, vterqz morie ꝺ leu. xx. a
tur, id est, adulter t adultera: t auferes malũ de Jsrael. Si
puellã virginẽ desponderit vir, t ĩuenerit eã aliqs in ciuita
te, t ꝙcubuerit cũ ea: educes vtrũqz ad portã ciuitatis illi⁹
t lapidib⁹ obruenť: puella, qr nõ clamauit cũ esset ĩ ciuita
te: vir, qr humiliauit vxorẽ primi sui. t auferes malũ de
medio tui. Si aũt in agro repererit vir puellã q̃ despõsa
ta est, t app̃hẽdens ꝙcubuerit cũ ea, ipse morieť sol⁹: puel
la nihil patieť, nec est rea mortis, qm̃ sicut latro ꝙsurgit ꝫ
fratrẽ suũ, t occidit aiaz ei⁹: ita t puella ppessa ẽ. sola erat
in agro: clamauit, t null⁹ affuit q liberaret eã. Si ĩuenerit
vir puellã virginẽ, q̃ nõ bz spõsũ, t app̃hẽdens ꝙcubuerit
cũ illa, t res ad iudiciũ venerit: dabit q dormiuit cũ ea, pa
tri puelle q̃quaginta siclos argẽti, t hẽbit eã vxorẽ, qr hu
miliauit illã: nõ poterit dimittere eã cũctis dieb⁹ vite sue.
Nõ accipiet hõ vxorẽ pr̃is sui, nec reuelabit opimẽtũ ei⁹.

¶ De non intrantibus ecclesiam: de non abominando idumeo et
egyptio: de pollutione nocturna: de parillo: de seruo fugitiuo: de
mercede prostibuli: de vsura: de voto: de vinea: de segete pro-
xumi. Caput xxiij.

A Non ĩtrabit eunuch⁹ attritis vel amputatis te
sticulis, t abscisso veretro ecclesiã dñi. Nõ in gre
dieť mãzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiaz
dñi vsqz ad decimã gnationẽ. Ammonites et
Moabites ẽt post decimã gnationẽ nõ ĩtrabũt ecclesiam
dñi in eternũ: qr noluerũt vobis occurrere cũ pane t aqua Reemie
in via q̃ñ egressi estis de Egypto: t qr cõduxerũt ꝫ te Ba xxiij. a.
laã filium Beor de Mesopotamia Syrie, vt malediceret nu. xxij. a
tibi: t noluit dñs deus tuus audire Balaã, vertitqz male
dictionẽ eius in bñdictionẽ tuã, eo q̃ diligeret te. Non fa
cies cũ eis pacẽ, nec queras eis bona cunctis diebus vite
tue in sempiternũ. Nõ abominaberis Idumeũ, qr frater
tuus est: nec Egyptiũ, qr aduena fuisti in terra eius. Qui B
nati fuerint ex eis, tertia gnatione intrabunt in ecclesiam
dñi. Q̃ñ egressus fueris aduersus hostes tuos in pugnaz,
custodies te ab oi re mala. Si fuerit ĩter vos hõ q̃ noctur
no pollut⁹ sit sõnio, egredieť extra castra, t nõ reuerteť pri
usquã ad vesperã laueť aq̃, t post solis occasũ regredieť in
castra. Habẽbis locũ extra castra ad quẽ egrediaris ad req̃si
ta nature, gerẽs paxillũ in balteo. cũq̃ sederis, fodies per
circuitum, t egesta humo operies quo releuatus es(Do £
minus enim deus tuus ambulat in medio castrorum, vt
eruat te, t tradat tibi inimicos tuos) t sint castra tua san
cta: t nihil in eis appareat feditatis, ne dereliquat te. Nõ
trades seruum domino suo qui ad te cõfugerit. habitabit
tecũ in loco qui ei placuerit, t ĩ vna vrbiũ tuax requiescet:

ne cõtristes

ne ꝙtriſtes eũ. Nõ erit meretrix de filiab⁹ Iſrł, nec ſcorta-
tor de filijs Iſrael. Nõ offeres mercedẽ pſtibuli, nec pũ tuꝫ
canis ī domo dñi dei tui, qcqd illõ eſt qõ vouerit: qr abo-
minatio eſt vtrũqꝫ apud dñm deũ tuũ. Nõ fenerabis fratri
tuo ad vſurã pecuniã, nec fruges, nec quãlibet aliã rez: ſed
alieno. Fratri aũt tuo abſqꝫ vſura idq̃ ĩdiget, ꝙmodabis:
vt bñdicat tibi dñs de⁹ tu⁹ ĩ oĩ ope tuo in terra ad quã ĩgre
dieris poſſidẽdã. Cũ votũ voueris dño deo tuo, nõ tarda
bis reddere, qr regret illõ dñs de⁹ tu⁹. & ſi moraꝰ fueris, re
putabiť tibi in pctm̃. Si nolueris polliceri, abſqꝫ peccato
eris. Q õ aũt ſemel egreſſũ eſt de labijs tuis, obſeruabis, &
facies ſicut ꝓmiſiſti dño deo tuo, & ꝓpria voluntate & ore
tuo locutus es. Ingreſſus vineã ꝓximi tui, comede vuas
quãtũ tibi placuerit: foras aũt ne efferas tecũ. Si intraue-
ris ſegetẽ amici tui, franges ſpicas, & manu conteres, fal-
ce autem non metes.

¶ De libello repudij: de nuper conjugato: de non accipiendo
molã pro pignore: de vendente ꝓximum: caue plagam lepre: non
ingrediaris domum ꝓximi vt auferas pignus: nõ negabis mer-
cedem: nõ occidenť patres pro filijs: de iudicio aduene & pigno-
re vidue: de reliquijs meſſis & vindemie. Caput xxiij.

SI accepit hõ vxorẽ, & habuerit eã, & nõ ĩuenerit
grãz añ oculos ei⁹ ꝓpť aliquã ſeditatẽ: ſcribet
libellũ repudij, & dabit in manu illi⁹, & dimittet
eã de domo ſua. Cũqꝫ egreſſa alteꝝ maritũ du
xerit, & ille q̃ꝫ oderit eã, & oderitqꝫ ei libellũ repudij, & dimi
ſerit de domo ſua, vel certe mortu⁹ fuerit: nõ poterit prior
marit⁹ recipere eã ī vxorẽ: qr polluta ẽ, & abomĩabilis fctã ẽ
coram dño: ne peccare facias terrã tuã quã dñs de⁹ tu⁹ tradi
derit tibi poſſidẽdã. Cũ accepit hõ nup vxorẽ, nõ ꝓcedet
ad bellũ, nec ei qppiã neceſſitatis ĩiũgeť publice, ſꝫ vaca-
bit abſqꝫ culpa domui ſue, vt vno ãno leteť cuꝫ vxore ſua.
Nõ accipies loco pignoris ĩferiorẽ & ſuperiorẽ molã: qr aĩaꝫ
ſuã appoſuit tibi. Si deꝑhẽſus fuerit hõ ſolicitãs fratrem
ſuũ de filijs Iſrael, & vẽdito eo accepit ꝓtiũ: iterficieť, & au
feres malũ de medio tui. Obſerua diligẽter ne ĩ curras pla
gã lepre, ſꝫ facies q̃cũqꝫ docuerit te ſacerdotes Leuitici ge
neris iuxta id qõ ꝓcepi eis, & ĩple ſolicite. Memẽtote q̃ fe
cerit dñs de⁹ veſter Marie ī via cũ egrederemini de Egy
pto. Cũ repetes a ꝓximo tuo rẽ aliquã, quã dꝫ tibi, nõ in
gredieris domũ ei⁹, vt pign⁹ auferas: ſꝫ ſtabis foris, et il-
le tibi proferet qõ habuerit. ſinaũt paup eſt, non ꝓnoctabit
apud te pign⁹, ſꝫ ſtatim reddes ei añ ſolis occaſum: vt dor
miẽs ī veſtimẽto ſuo, bñdicat tibi, & hẽas iuſtitiã coram do-
mino deo tuo. Nõ negabis mercedẽ indigẽtis, & paupis fris
tui ſiue aduene q tecũ moraťī terra & ĩtra portas tuas eſt:
ſꝫ eadẽ die reddes ei ꝓtiũ laboris ſui añ ſolis occaſum, qr
paup eſt, & ex eo ſuſtẽtat aĩaꝫ ſuã: ne clamet ꝰ te ad dñm, et
reputeť tibi ī pctm̃. Nõ occidenť pres ꝓ filijs, nec filij pro
pribꝰ: ſꝫ vnuſqſqꝫ ꝓ pctõ ſuo moriet. Nõ puertes iudiciũ
aduene & pupilli, nec auferes pignoris loco vidue veſtimẽ
tũ. Memẽto q̃ ſeruieris ī Egypto, & eruerit te dñs de⁹ tu⁹
ide. Idcirco p̃cipio tibi vt facias hãc rẽ. Cũ meſſueris ſe
getẽ ī agro tuo, & oblit⁹ manipulũ reliq̃ris, non reuerteris
vt tollas illũ: ſꝫ aduenã, & pupillũ, & viduã auferre patie-
ris, vt bñdicat tibi dñs de⁹ tu⁹ ĩ oĩ ope manuuꝫ tuarꝝ. Si
fruges collegeris oliuarꝝ, qcqd remãſerit ī arboribꝰ, nõ re
uerteris vt colligas: ſꝫ reliques aduene, pupillo, ac vidue.
Si vindemiaueris vineã tuã, nõ colliges remanẽtes race-
mos, ſꝫ cedẽt ī uſꝰ aduene, pupilli, ac vidue. Memẽto q̃ & ſer
tu fueriſ ī Egypto, & idcirco p̃cipio tibi vt facias hãc rẽ.

¶ De iudicio & plagarum numero: de boue triturante: de ſemine
ſuſcitando: de domo diſcalciati: de muliere apprehendente veren-
da: de equitate ponderis & menſure: de amalech qui occidit extre-
mos agminis. Caput xxv.

SI fuerit cã ĩter aliq̃s, & ĩterpellauerit iudices:
quẽ iuſtũ eẽ pſperint, illi iuſtitie palmã dabũt
quẽ ipiũ, ꝙdẽnabũt ipietatis. Si naũt eũ q pec
cauit, dignũ viderit plagis: pſternẽt, & coram ſe
faciẽt vꝺerari. Pro meſura pcti, erit & plagaꝝ mod⁹: ita
dũtaxat vt q̃dragenariũ nũeꝝ nõ excedãt: ne fede lacerat⁹
añ oculos tuos obeat frater tu⁹. Nõ ligabis os bouis tri-
turãtis in area fruges tuas. Cũ habitauerit ffres ſimul, et
vn⁹ ex eis abſqꝫ liberis mortu⁹ fuerit, vxor defũcti nõ nu-
bet alteri: ſꝫ accipiet eã frater ei⁹, & ſuſcitabit ſemẽ fratris
ſui: & primogenitũ ex ea filiũ noĩe illius appellabit, vt non
deleať nomẽ ei⁹ ex Iſrael. Si naũt noluerit accipe vxorem
fratris ſui q̃ ei lege debeť, pget mulier ad portã ciuitatis, &
interpellabit maiores natu, dicetqꝫ, Non vult ff̃ viri mei
ſuſcitare nomẽ ffris ſui in Iſrael: nec me in ꝰiugẽ ſumere.
Statumqꝫ accerſiri eũ faciẽt, & interrogabunt. Si rñderit,
Nolo eã vxorẽ accipe: accedet mulier ad eũ coram ſenioꝛib⁹,
& toll et calceamẽtũ de pede ei⁹, ſpuetqꝫ in faciẽ illius, et di-
cet, Sic fiet hoĩ q nõ edificat domũ fratris ſui. Et vocabiť
nomẽ illi⁹ in Iſrael. Dom⁹ diſcalceati. Si habuerit iter
ſe turgiũ viri duo, & vnus ꝑ alterũ rixari ceperit: volenſqꝫ
vxor alteri⁹ eruere virꝝ ſuum de manu fortioris, miſeritqꝫ
manũ, & apprehẽderit verẽda eius: abſcides manũ illius,
nec flecteris ſup eã vlla mĩa. Non hẽbis in ſacculo diuerſa
põdera, maius & min⁹: nec erit ĩ domo tua modi⁹ maior et
minor. põdus hẽbis iuſtũ & verꝝ, & modi⁹ eq̃lis & ver⁹ erit
tibi: vt multo viuas tpe ſup terrã quã dñs de⁹ tu⁹ dederit
tibi. abominať eñ dñs eũ q facit hec, & auerſať oẽm iniu-
ſtitiã. Memẽto q̃ fecerit tibi Amalec in via q̃ egredieba
ris ex Egypto: quõ occurrerit tibi, & extremos agminis
tui, q laſſi reſidebãt, ceciderit, q̃ tu eras fame, & labore cõ
fectus, & nõ timuerit deũ. Cũ ergo dñs de⁹ tu⁹ dederit ti-
bi requiẽ, & ſubiecerit cũctas p circuitũ natiões ĩ tra quã ti-
bi pollicit⁹ ẽ: ꝺlebis nomẽ ei⁹ ſub celo. Caue ne obliuiſcaꝝ.

¶ De primitijs offerẽdis: & q̃ ꝓpletis ꝺcimis coram dño loq̃t. c. xxvj.

CUmqꝫ itraueris terrã quã dñs de⁹ tu⁹ tibi da-
tur⁹ eſt poſſidẽdã, & obtinueris eã, atqꝫ habita
ueris in ea, tolles de cũctis frugib⁹ tuis primi-
tias, & pones ī cartallo, pgeſqꝫ ad locũ quẽ dñs
deus tuus elegerit vt tibi inuocet nomẽ eius: accedeſqꝫ ad
ſacerdotẽ q fuerit in dieb⁹ illis, & dices ad eum, Profiteor
hodie coram dño deo tuo, ꝙ ĩgreſſus ſũ in terrã ꝓ q̃ iurauit
dñs patrib⁹ noſtris vt daret eã nobis. Suſcipienſqꝫ ſacer-
dos cartallum de manu tua, ponet añ altare dñi dei tui, et
loqueris in cõſpectu dñi dei tui, Syrus pſequebať pfem
meũ, q deſcẽdit in Egyptũ, & ibi pegrinatus eſt ī pauciſſi-
mo numero: creuitqꝫ in gẽtẽ magnã ac robuſtam, & infinite
multitudinis. Affligerũtqꝫ nos Egyptij, & pſecuti ſũt, im
ponẽtes onera grauiſſima: & clamauim⁹ ad dñm deũ pa-
trũ noſtrorꝝ. q exaudiuit nos, & reſperit humilitatẽ nr̃am,
& laborem atqꝫ anguſtias & eduxit nos de Egypto in ma-
nu forti, & brachio extento, in ingenti pauore, in ſignis atqꝫ
portentis, et introduxit ad locum iſtum, & tradidit nobis
terram lacte & melle manantem. Et idcirco nunc offero pri
mitias frugum terre quam dominus dedit mihi. Et dimit
tes eas in conſpectu domini dei tui: & adorato domino deo
tuo, epulaberis in omnibus bonis q̃ dominus deus tuus
dederit tibi, et domui tue, tu et Leuites, et aduena qui te-
cum eſt. Quando compleueris decimam cunctarum fru
gum tuarum, anno decimarum tertio dabis Leuite et ad
uene, & pupillo & vidue, vt comedant intra portas tuas, et
ſaturentur: loqueriſqꝫ in conſpectu domini dei tui, Attu-
li quod ſanctificatum eſt de domo mea, & dedit illud Leui-
te, & aduene, & pupillo ac vidue, ſicut iuſſiſti mihi: non pre-
teriui mandata tua, nec ſum oblitus imperij tui. Non co-
medi ex eis in luctu meo, nec ſeparaui ea in qualibet immũ
ditia, nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obediui
voci domini dei mei, & feci omnia ſicut precepiſti mihi. Re
ſpice de ſanctuario tuo, & de excelſo celorum habitaculo, &
benedic populo tuo Iſrael, & terre quam dediſti nobis, ſi-
cut iuraſti patribus noſtris, terre lacte et melle mananti.
Hodie dominus deus tuus precepit tibi vt facias man-
data hec atqꝫ iudicia: & cuſtodias & impleas ex toto cor-
de tuo, et ex tota anima tua. Dominum elegiſti hodie, vt
ſit tibi deꝰ, & ãbules in vijs eiꝰ, & cuſtodias ceremonias il-
lius, & mãdata atqꝫ iudicia, & obedias ei⁹ imperio. Et dñs

D
A
mat. v. c. & xix. a. mar. x. a
nũe. xij. a
L
leu. xix. c tobi. iiij. c
D
iiij. reg. iiij. b. ij. para. xxv. b. eze. xviij. c.
A
B
j. cor. ix. a j. tim. v. c
mat. xxij. c. mar. xij. b. luc. xx. d ruth. iiij. b.
L
D
exo. xvij. c.
A
B
esa. lxiij. d. baruc. ij. d.

elegit te hodie, vt sis ei ppl's peculiaris, sicut locutus est tibi: ⁊ custodias oia precepta illius: ⁊ faciat te excelsiorem cūctis gētibus, quas creauit in laudē, ⁊ nomē, ⁊ gloriam suā: vt sis populus sanctus dñi dei tui, sicut locutus est. ¶ De altari lapideo faciēdo: ⁊ lege desup scribēda: de bñdictionib⁹ in garizim: ⁊ maledictionib⁹ in mōte hebal faciēdis. ¶. xxvij.

Supra vij. a.

A

DRecepit aūt ꝛ̄ Moyses ⁊ seniores Isrl' ppl'o, dicētes, Custodite oē mādatū qđ ꝑcipio vob⁹ hodie. Cū q̄ trāsieritis Jordanē i terrā quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi, eriges ī gētes lapides ⁊ calce leuigabis eos, vt possis ī eis scribeꝛ oīa v̄ba legis hui⁹ Jordane trāsimissio: vt introeas terrā quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi, terrā lacte ⁊ melle manātē, sicut iurauit pr̄ibus tuis.

ero. xx. d
ios. viij. f

Cū ergo trāsieritis Jordanē, erigite lapides q̄s ego hodie ꝑcipio vobis in mōte Hebal, ⁊ leuigabis eos calce: ⁊ edificabis ibi altare dño deo tuo de lapidib⁹ q̄s ferrū nō tetigit, ⁊ de saxis ifozmib⁹ ⁊ īpolitis: ⁊ offeres sup eo holocausta dño deo tuo, ⁊ īmolabis hostias pacificas / comedesq̄ ibi, ⁊ epulaberis cor̄ā dño deo tuo. Et scribes super lapides oīa v̄ba legis huius plane ⁊ lucide. Dixeruntq̄ ꝛ̄ Moyses ⁊ sacerdotes Leuitici gñis ad oēm Isrl'ē, Attēde, ⁊ audi Isrl', Hodie fact⁹ es ppl's dñi dei tui. audies vocē eius, ⁊ facies mādata atq̄ iustitias q̄s ego ꝑcipio tibi hodie. ¶ Precepitq̄ ꝛ̄ Moyses ppl'o ī die illo / dicēs, Hi stabūt ad bñdicēdū ppl'o sup mōtē Garizim, Jordāe trāsmisso: Symeō, Leui, Judas, Issachar, Joseph, ⁊ Bēiamin. Et e regiōe isti stabūt ad maledicēdū ī mōte Hebal / Ruben, Gad, ⁊ Aser, ⁊ Zabulō / Dan ⁊ Nephthalim. Et pr̄ūtiabūt Leuite / dicētq̄ ad oēs viros Isrl' excelsa voce / ꝛ̄ Maledict⁹ hō q̄ faciet sculptile ⁊ q̄flatile abominationem dñi / op⁹ manuū artificū / ponetq̄ illud ī abscōdito. ⁊ rīdebit oīs ppl's / ⁊ dicet / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ nō honorat pr̄ez suū / ⁊ matrē suā. ⁊ dicet oīs ppl's, Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ trāsfert terminos primi sui. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledictus q̄ errare facit cecū in itinere. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmen. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ puertit iudiciū aduene / pupilli / ⁊ vidue. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ dormit cū vxore patris sui / ⁊ reuelat operimētū lectuli ei⁹. ⁊ dicet oīs ppl's / amē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ dormit cū oī iumēto. ⁊ dicet oīs ppl's / amē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ dormit cū sorore sua filia pr̄is sui / vel matris sue. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ dormit cū socru sua. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ clā pcusserit pr̄imū suū. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ dormit cum vxore primi sui. ⁊ dicet oīs ppl's / Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ accipit munera / vt pcutiat aīaz sanguis inocētis. ⁊ dicet oīs ppl's, Āmē. ꝛ̄ Maledict⁹ q̄ nō pmanet i ſmonib⁹ legis huius / nec eos opere perficit. ⁊ dicet oīs populus / Āmen.

D

gal'. iij. b

A

¶ Explicatio benedictionum ⁊ maledictionū. Caput xxviij.

IJ aūt audieris vocē dñi dei tui / vt facias atq̄ custodias oīa mādata ei⁹ q̄ ego ꝑcipio tibi hodie / faciet te dñs de⁹ tu⁹ excelsiorē cūctis gētib⁹ q̄ v̄sq̄ in terra. Veniētq̄ sup te vniuerse benedictiōes iste / ⁊ appr̄hēdēt te: si tū ꝑcepta ei⁹ audieris. Bñdictus tu ī ciuitate / ⁊ bñdict⁹ ī agro. Bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui / ⁊ fruct⁹ terre tue / fructusq̄ iumētoꝝ tuoꝝ / greges armētoꝝ tuoꝝ / ⁊ caule ouiū tuaꝝ. Bñdicta horrea tua / ⁊ bñdicte reliquie tue. Bñdict⁹ eris ī gredīēs ⁊ egredīēs. Dabit dñs inimicos tuos q̄ ꝙsurgūt aduersū te / corruētes in cōspectu tuo p vnā viā veniēt ꝺ te / ⁊ p septē fugiēt a facie tua. Emittet dñs bñdictionē sup cellaria tua, ⁊ super oīa opa manuū tuaꝝ: bñdicetq̄ tibi in terra quam acceperis. Suscitabit te dñs sibi in ppl'm sanctū / sicut iurauit tibi: si custodieris mādata dñi dei tui / ⁊ ambulaueris ī v̄ijs eius. Videbūtq̄ oēs terraꝝ ppl'i ꝙ nomē dñi īuocatuz sit sup te / ⁊ timebūt te. Abūdare te faciet dñs oībus bonis / fructu vteri tui / ⁊ fructu iumentoꝝ tuoꝝ / fructu terre tue quā iurauit dñs patribus tuis vt daret tibi. Aperiet dñs thesaurū suū optimū celū / vt tribuat pluuiaz terre tue in tpe suo: bñdicetq̄ cūctis opib⁹ manuū tuaꝝ. Et fenerabis gētib⁹ multis / ⁊ ipse a nullo fen⁹ accipies. Cōstituet te dñs ī caput / ⁊ nō in caudā: ⁊ eris semp supra / ⁊ nō subter: si tū audieris mādata dñi dei tui q̄ ego ꝑcipio tibi hodie / ⁊ custodieris ⁊ feceris / ac nō declinaueris ab eis nec ad dextram nec ad sinistrā / nec secut⁹ fueris deos alienos / neq̄ colueris eos. Q̄ō si audire nolueris vocem dñi dei tui / vt custodias ⁊ facias oīa mādata ei⁹ ⁊ ceremonias q̄s ego ꝑcipio tibi hodie, veniēt sup te oēs maledictiōes iste / ⁊ appr̄hēdēt te. ꝛ̄ Maledict⁹ eris ī ciuitate / maledict⁹ ī agro. ꝛ̄ Maledictū horreū tuū / ⁊ maledicte relique tue. ꝛ̄ Maledict⁹ fruct⁹ vētris tui / ⁊ fruct⁹ terre tue / armēta boū tuoꝝ / ⁊ greges ouiū tuarū. ꝛ̄ Maledict⁹ eris ī gredīēs / ⁊ maledict⁹ egredīēs. ꝛ̄ Mittet dñs sup te famē ⁊ esurīē / ⁊ īcrepationē in oīa opa tua q̄ tu facies: donec cōterat te ⁊ pdat velociter / pp adinuētiones tuas pessimas ī qb⁹ reliqsti me. Adiūgat tibi dñs pestilētiā / donec ꝙsumat te de terra ad quā īgrederis possidēdā. Percutiat te dñs egestate / febri ⁊ frigore / ardore ⁊ estu / et aere corrupto ac rubigīe / ⁊ psequat donec peas. Sit celuz qđ supra te ē / eneū: ⁊ terra quā calcas / ferrea. Det dñs imbrē terre tue pulueꝛē / ⁊ de celo descēdat sup te cinis / donec cōteraris. Trādat te dñs corruētē añ hostes tuos: ⁊ p vnā viā egrediaris ꝺ eos / ⁊ p septē fugias / ⁊ dispgaris p oīa regna terre: sitq̄ cadauer tuū ī escā cūctis volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre / ⁊ nō sit q̄ abigat. Percutiat te dñs vlcere Egypti / ⁊ ptē corpis p quā stercora digerunt / scabie q̄z ⁊ prurigine: ita vt curari neq̄as. Percutiat te dñs amētia ⁊ cecitate ac furore mētis / ⁊ palpes ī meridie sicut palpare solet cec⁹ ī tenebris / ⁊ nō dirigas vias tuas. Oīq̄ tpe calūniam sustineas / ⁊ oppr̄imaris violētia / nec habeas q̄ liberet te. Uxorē accipias / ⁊ al⁹ dormiat cū ea. Domū edifices / ⁊ nō hītes ī ea. Plātes vineā, ⁊ nō vīdemies eā. Bos tu⁹ īmoleꝛ cor̄ā te / ⁊ nō comedas ex eo. Asin⁹ tu⁹ rapiat ī ꝙspectu tuo / ⁊ nō reddat tibi. Oues tue dent̄ inimicis tuis, ⁊ non sit q̄ te adiuuet. Filij tui ⁊ filie tue tradant̄ alteri pplo vidēntibus oculis tuis, ⁊ deficientib⁹ ad ꝙspectū eoꝝ tota die, ⁊ nō sit fortitudo ī manu tua. Fruct⁹ terre tue, ⁊ oēs labores tuos comedat ppl's quē ignoras: ⁊ sis semp calūniā sustinēs, ⁊ oppr̄ssus cūctis diebꝰ, ⁊ stupēs ad terroꝛē eoꝝ q̄ videbūt oculi tui. Percutiat te dñs vlcere pessimo ī genib⁹ ⁊ ī suris, sanariq̄ nō possis a plāta pedis v̄sq̄ ad v̄ticē tuū. Ducet te dñs, ⁊ regē tuū quē ꝙstituer is sup te, ī gētē quā ignoras tu ⁊ pr̄es tui: ⁊ seruies ibi dijs alienis ligno ⁊ lapidi. Et eris pdit⁹, ī puerbiū ac fabulā oīb⁹ ppl'is, ad q̄s te introduxerit dñs. Semētē multā iacies ī terrā, ⁊ modicum ꝙgregabis: q: locuste deuorabūt oīa. Uineā plātabis ⁊ fodies, ⁊ vinū nō bibes, nec colliges ex ea q̄ppiā q̄m vastabitur vermib⁹. Oliuas hēbis ī oīb⁹ termīs tuis, ⁊ non vngeris oleo: q: defluēt ⁊ deperibūt. Filios gñabis ⁊ filias, et nō frueris eis: q̄m ducēt ī captiuitatē. Oēs arbores tuas ⁊ fruges terre tue rubigo ꝙsumet. Aduena q̄ tecū versat ī terra, ascēdet sup te, eritq̄ sublimior: tu autem descēdes: ⁊ eris inferior. Ipse fenerabit tibi, ⁊ tu nō fenerabis eis. Ipse erit in caput, ⁊ tu eris in caudā. Et veniēt sup te oēs maledictiōes iste, ⁊ psequētes apprehēdēt te, donec īereas: q: nō audisti vocē dñi dei tui, nec seruasti mādata eius ⁊ ceremonias q̄s ꝑcepit tibi. Et erūt in te signa atq̄ pdigia, ⁊ ī semīe tuo v̄sq̄ ī sempiternū: eo ꝙ nō seruieris dño deo tuo ī gaudio, corꝺisq̄ letitia, pp̄ē rex oīm abūdatiā. Seruies inimico tuo quē emittet tibi dñs, ī fame ⁊ siti ⁊ nuditate, ⁊ oī penuria, ⁊ ponet iugū ferreū sup ceruicē tuam, donec te cōterat. Adducet dñs sup te gentē de lōginquo, ⁊ de extremis terre finibus in silitudinē aquile volātis cū īpetu: cuius linguā intelligere nō possis, gētē ꝑcacissimā, q̄ non deferat seni, nec misereat puuli, ⁊ deuoret fructū iumētoꝝ tuoꝝ, ac fruges terre tue: donec intereas, ⁊ nō relinquat tibi triticū, vinū, ⁊ oleū, armēta boū ⁊ greges ouiū: donec te dispdat ⁊ cōterat ī cūctis vrbib⁹ tuis, ⁊ destruāt muri tui firmi atq̄ sublimes, ī qb⁹ hēbas fiduciā ī oī terra tua. Obsidebeꝛis ītra portas tuas ī oī tra quā dabit tibi dñs de⁹ tu⁹: ⁊ cōedes fructū vt̄i tui, ⁊ carnes filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tuarū, q̄s ōderit tibi dñs de⁹ tu⁹, ī āgustia ⁊ vastitate q̄ oppri-

Leui. xxvj. b. thr. ij. f. mal. ij. baruch j. d.

mich. vj. d.

ageī. j. b

E

L

D

F

B

met te hostis tu⁹. Nō deli cat⁹ i te, ⁊ luxurios⁹ valde inide
bit ffi suo, ⁊ vxori q̄ cubat i sinu suo, ne det eis de carnibus
filioꝝ suoꝝ q̄s comedet: eo q̄ nihil alio hēat i, obsidione ⁊
penuria q̄ vastauerit te inimicꝰ tui intra oēs portas tuas.
Tenera mulier ⁊ delicata q̄ sup terrā i gredi non valebat,
nec pedis vestigiū figere ꝓpt mollitiē ⁊ teneritudinem ni
miā, inuidebit viro suo q̄ cubat i sinu ei⁹ sup filij ⁊ filie carni
bus, ⁊ illuuie secūdinaꝝ q̄ egrediunt de medio feminū ei⁹,
⁊ sup liberis q̄ eadē hora nati sūt. comedent em̄ eos clā pp
reꝝ oīm penuriā, i obsidiōe ⁊ vastitate q̄ opprimet te inimi
cus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris, ⁊ feceris oīa
vba legis hui⁹ q̄ scripta sūt i hoc volumīe, ⁊ timueris no
mē ei⁹ gloiosū ⁊ terribile, hoc ē dñz deū tuum: augebit dñs
plagas tuas, ⁊ plagas seminis tui, plagas magnas ⁊ pse
uerātes, i firmitates pessimas ⁊ ꝑpetuas, ⁊ querteti te oēs
afflictiōes Egypti, q̄s timuisti, ⁊ adherebunt tibi. Insup
⁊ vniersos lāguores, ⁊ plagas q̄ nō st̄ scripte i volumīe le
gis hui⁹, iducet dñs sup te, donec te ꝙterat: ⁊ remanebitis
pauci nūero, q̄ pri⁹ eratis sicut astra celi pre multitudine:
q̄m nō audisti vocē dñi dei tui. Et sicut añ letat⁹ ē dñs su
p vos, bñ vobis faciēs vosq̄ multiplicās: sic letabit dispdēs vos atq̄ subuertēs, vt auferamini de terra ad quā in
gredieris possidēdā. Dispget te dñs i oēs pplos a ſūmita
te terre vsq̄ ad terminos ei⁹: ⁊ fuies ibi dys alienis quos
⁊ tu ignoras ⁊ pres tui, lignis ⁊ lapidib⁹. In gētib⁹ q̄z il
lis nō quesces, neq̄ erit reges vestigio pedis tui. Dabit ei
tibi dñs ibi cor pauidū, ⁊ deficiētes oculos, ⁊ aiaz ꝙsūptā
meroꝛe, ⁊ erit vita tua q̄si pendēs añ te. Timebis nocte et
die, ⁊ nō credes vite tue. Mane dices, Quis mihi det ve
spe: ⁊ vespe, Quis mihi det mane: ꝓpt cordis tui formi
dinē, q̄ treberis, ⁊ ꝓpt ea q̄ tuis videbz̄ oculis. Reducet te
dñs classib⁹ i Egyptū p viā ō q̄ dixit tibi, vt eā āpli⁹ nō vi
deres. Ibiq̄ vendez̄ inimicis tuis i seruos ⁊ ancillas, ⁊ nō erit q̄ emat.

De federe ⁊ iuramento populi ad dominum: memoratio beneficiorum ⁊ commiserationum. Caput. xxix.

Hec sūt vba federis, q̄s ꝑcepit dñs Moysi, vt fe
riret cū filijs Isrl i terra Moab: pter illud fed⁹ q̄
cū eis pepigit i Horeb. Vocauitq̄ moyses oēz
Isrl, ⁊ dixit ad eos, Vos vidistis vniersa q̄ fe
cit dñs coram vobis i terra Egypti Pharaōi, ⁊ oib⁹ seruis
ei⁹, vniersoq̄ terre illi⁹, tētationes magnas q̄s viderunt
oculi tui, signa illa portēta q̄ i gētia, ⁊ nō dedit vobis dñs
cor itelligēs, ⁊ oculos videtes, ⁊ aures q̄ possint audire vs
q̄ i pñtē diē. Adduxit vos q̄dragita ānis p desertū: nō sūt
attrita vestimēta vra, nec calceamēta pedū vroꝝ vetusta
te ꝙsūpta sūt. Panē nō comedistis, vinū ⁊ sicerā nō bibistis:
vt sciretis q̄ ego sū dñs de⁹ vester, ⁊ venistis ad hūc locuz.
Egressusq̄ ē Seō rex Hesebō, ⁊ Og rex Basan, occurren
tes nobis ad pugnā. Et ꝑcussim⁹ eos, ⁊ tulim⁹ terrā eorū,
ac tradidim⁹ possidēdā rubē ⁊ Gad, ⁊ dimidie tribui Manasse. Custodite ergo vba pacti hui⁹, ⁊ īplete ea: vt intelli
gatis vniersa q̄ facitis. Vos statis hodie cuncti coram dño
deo vro, principes vri ⁊ trib⁹ ac maiores natu, atq̄ docto
res, oīs populus Isrl, liberi ⁊ vxores vre ⁊ aduena q̄ tecū
morat i castris, exceptis lignoꝝ cesoribus, ⁊ his q̄ ꝙportant
aq̄s: vt trāseas i federe dñi dei tui, ⁊ i iureiurādo q̄ hodie
dñs de⁹ tu⁹ ꝑcutit tecum: vt suscitet te sibi i ppm, ⁊ ipse sit
dñs de⁹ tu⁹ sicut locut⁹ est tibi, ⁊ sicut iurauit ꝓribus tuis,
Abrahā, Isaac, ⁊ Jacob. Nec vobis solis ego hoc fedus
ferio, ⁊ hec iuramēta ꝙfirmo, sz cūctis pñtib⁹ ⁊ abūtibus.
Vos em̄ nostis quō habitauerim⁹ i terra Egypti, ⁊ quō trā
sierim⁹ p mediū nationū, q̄s trāseūtes vidistis abominatio
nes ⁊ sordes, id est idola eoꝝ, ligni ⁊ lapidē, argētū ⁊ auꝝ
q̄ colebāt. Ne forte sit iter vos vir aut mulier, familia aut
trib⁹, cuius cor auersū est hodie a dño deo nro: vt vadat ⁊
seruiat dijs illoꝝ gētiū, ⁊ sit iter vos radix germinās fel et
amaritudinē. Cūq̄ audierit vba, iuramēti hui⁹, bñdicat
sibi i corde suo, dicēs, Pax erit mihi, ⁊ ābulabo i prauita
te cordis mei: ⁊ assumat ebria sitiētē, ⁊ dñs nō ignoscat ei:
sz tūc quā maxie furor ei⁹ fumet ⁊ zel⁹ ꝛ hoīem illū, ⁊ sedeāt
sup eū oīa maledicta q̄ scripta sūt in hoc volumīe: ⁊ deleat
dñs nomē ei⁹ sub celo, ⁊ ꝙsumat eū in pditionē ex oīb⁹ tri
bub⁹ Jsrael, iuxta maledictiōes q̄ i libro legis hui⁹ ac fe
deris ꝙtinent. Dicetq̄ sequēs gnatio, ⁊ filij q̄ nascent de
inceps, ⁊ pegrini q̄ de lōge venerit, videntes plagas terre
illi⁹, ⁊ i firmitates q̄b⁹ eā afflixerit dñs sulphure, ⁊ solis ar
doꝛe cōburēs, ita vt vltra nō seret, nec virēs q̄ppiā germi
net i exēplū subuersiōis Sodome ⁊ Gomorrhe, Adame ⁊
Soboim, q̄s subuertit dñs i ira ⁊ i furoꝛe suo: ⁊ dicent oēs
gētes, Quare sic fecit dñs terre huic: q̄ est hec ira furoris
ei⁹ imēsa: Et rñdebūt, Quia dereliq̄rūt pactū dñi q̄ pe
pigit cū pribus eoꝝ, q̄s eduxit eos de terra Egypti: ⁊ ser
uierūt dys alienis, ⁊ adorauerūt eos q̄s nesciebāt, ⁊ q̄bus
nō fuerāt attributi: idcirco irat⁹ est furor dñi ꝛ terrā ista,
vt iduceret sup eā oīa maledicta, q̄ in hoc volumīe scripta
sūt, ⁊ eiecit eos de terra sua in ira ⁊ in furoꝛe, ⁊ i idignatio
ne maxima, piecitq̄ in terrā alienā sicut hodie cōprobat.
Abscondita, dño deo nostro: q̄ manifesta sūt, nobis ⁊ filijs
nris vsq̄ in sēpiternū, vt faciamus vniersa legis huius.

De misericordia dñi si penituerint: de proximitate mādati: de inuocatione elementoꝝ in testimonium q̄ propositum est eis malum ⁊ bonum: eligant q̄d velint. Caput. xxx.

Cum ergo venerit sup te oēs sermōes isti, bñdi
ctio siue maledictio quā ꝓposui i ꝙspectu tuo:
⁊ duct⁹ penitudīe cordis tui i vniersis gētib⁹,
in q̄s dispserit te dñs de⁹ tu⁹, ⁊ reuersus fueris
ad eū, ⁊ obedieris eius iperijs, sicut ego hodie ꝓcipio tibi
cū filijs tuis in toto corde tuo, ⁊ in tota aia tua: reducet te
dñs de⁹ tuus de captiuitate tua, ac miserebit tui, ⁊ rursuz
ꝙgregabit te de cūctis pplis in q̄s te añ dispsit. Si ad car
dines celi fueris dissipat⁹, inde te retrahet dñs deus tuus,
⁊ assumet atq̄ introducet in terrā quā possederūt pres tui,
⁊ obtinebis eā: ⁊ bñdicēs tibi maioris numeri te eē faciet,
q̄ fuerint patres tui. Circūcidet dñs deus tuus cor tuū, et
cor seminis tui: vt diligas dñm deū tuū ex toto corde tuo,
⁊ in tota aia tua, vt possis viuere. Oēs autem maledictio
nes has cōuertet sup inimicos tuos, ⁊ eos q̄ oderunt te, et
persequunt. Tu autē reuerteris, ⁊ audies vocem dñi dei
tui: faciesq̄ vniersa mādata q̄ ego ꝓcipio tibi hodie, et
abundare te faciet dñs deus tuus in cunctis opibus ma
nuū tuarum, in sobole vteri tui, ⁊ in fructu iumentoꝝ tuo
rum, in vbertate terre tue, ⁊ in rerum oīum largitate. Re
uertetur enim dñs, vt gaudeat sup te in oībus bonis, sicut
gauisus est in patribus tuis: si tū audieris vocem dñi dei
tui, ⁊ custodieris ꝓcepta eius ⁊ ceremonias que in hac
lege scripta sunt, ⁊ reuertaris ad dominum deum tuum in
toto corde tuo, ⁊ in tota aia tua. Mādatū hoc q̄d ego ꝓci
pio tibi hodie, nō supra te est, neq̄ procul positū, nec i ce
lo situm, vt possis dicere, Quis nostrū valet ad celū ascen
dere, vt deferat illud ad nos, vt audiamus, atq̄ ope com
pleamus: Neq̄ trans mare positum: vt causeris, ⁊ dicas,
Quis e nobis poterit trāsfretare mare, ⁊ illud ad nos vsq̄
deferre: vt possimus audire ⁊ facere quod ꝓceptum est:
Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo ⁊ in corde tuo, vt
facias illum. Considera quod hodie proposuerim in con
spectu tuo vitam ⁊ bonum, ⁊ econtrario mortem ⁊ maluz:
vt diligas dominum deum tuum, ⁊ ambules in vijs eius,
⁊ custodias mandata illius ac ceremonias atq̄ iudicia: et
viuas, atq̄ multiplicet te, bñdicatq̄ tibi in terra ad quaz
ingredieris possidendā. Si autem auersum fuerit cor tuū,
⁊ audire nolueris, atq̄ errore deceptus adoraueris deos
alienos ⁊ serueris eis, predico tibi hodie q̄ pereas, ⁊ par
uo tempore moreris in terra ad quam Jordane transmis
so ingredieris possidendam. Testes inuoco hodie celum
et terram, q̄ proposuerim vobis vitam et mortem, benedi
ctionem et maledictionem. Elige ergo vitā, vt ⁊ tu, viuas,
et semen tuum: et diligas dominum deum tuum, atq̄ obe
dias voci eius, ⁊ illi adhereas (ipse est enim vita tua, ⁊ lon
gitudo dierū tuoꝝ) vt habites in terra q̄ iurauit domi
nus ꝓribus tuis Abrahā, Isaac, ⁊ Jacob, vt daret eā illis.

A exo. xix. a

Supra viij. a.

B

Supra iij. a.

C

D

A psa. cv. d.

ij. mac. j. f. ⁊ ij. c.

B

C

D

¶ De substõne iosue post moysẽ: ō legẽdo deuteronomiō: p̃cepit dñs vt scribat cãticũ: scribit deuteronomiũ: r in arca põit. ¶. xxxj.

A

Supra xij.d. num.xx. vij.c.

nũe. xxj. e. Supra vij.a.

B

C

D

E

F

B

Vocauitq; ꝛ Moyses Josue, r dixit ei coꝝ oi Jsrl, Cõfortare, r esto robust⁹: tu eñ introduces pplz istũ in terrã quã datuꝝ se pr̃ib⁹ eoꝝ iurauit dñs, r tu eã sorte dinides. Et dñs q ductor ẽ vester, ipe erit tecũ: nõ dimittet, nec derelinquet te: noli timere, nec paueas. Scripsit itaq; ꝛ Moyses legẽ hãc, r tradidit eã sacerdotib⁹ filijs Leui, q portabãt arcã federis dñi, r cũctis seniorib⁹ Jsrl. Precepitq; eis, dicẽs, Post septẽ ãnos ãno remissiõis, in solẽnitate tabernaculoꝝ, queniẽtib⁹ cũctis ex Jsrl, vt appeant in ꝙspectu dñi dei tui in loco quem elegerit dñs: leges vba legis huj⁹ coꝝ oi Jsrl, audiẽtib⁹ eis, r in vnũ oi pplo ꝙgregato tã viris q̃ mulierib⁹, puulis r aduenis q sti intra portas tuas: vt audiẽtes discãt, r timeãt dñm deũ vr̃m, r custodiãt, ipleatq; oẽs ꝟmones legis huj⁹. filij q̃z eoꝝ q nũc ignorãt: vt audire possint, r timeãt dñm deũ suũ cũctis diebꝰ qbꝰ vsanꝫ in terra ad quã vos Jordãe trãsmisso pgitis obtinẽdã. Et ait dñs ad ꝛ Moysen: Ecce ppe sũt dies mortis tue: voca Josue, r state in tabernaculo testimonij, vt p̃cipiã ei. Abierũt ergo ꝛ Moyses r Josue, r steterũt in tabernaculo testimonij: appuitq; dñs ibi in colũna nubis q̃ stetit in itroitu tabernaculi. Dixitq; dñs ad moysen: Ecce tu dormies cũ pr̃ib⁹ tuis, r pplz iste cõsurgẽs fornicabit post deos alienos in terra ad quã ingrediet vt habitet in ea: ibi derelinquet me, r irritũ faciet fed⁹ q̃ pepigi cũ eo. Et irascet furor me⁹ ꝛ eũ in die illo: r derelinquã eũ, r abscõdã faciẽ meã ab eo, r erit in deuoratiõnẽ: inueniẽt euz oia mala r afflictiões: ita vt dicat in illo die, vere q nõ ẽ de⁹ me cũ, inuenerũt me hec mala. Ego aũt abscõdã, r celabo faciẽ meã in die illo ꝓpter oia mala q̃ fecit, q secut⁹ ẽ deos alienos. Nũc itaq; scribite vobis canticũ istud, r docete filios Jsrael: vt memoriter teneãt r ore decãtẽt, r sit mihi carmẽ istud p testimonio iter filios Jsrael. Introducã eñ euz in terrã p q̃ iurani patrib⁹ eiꝰ, lacte r melle manãtẽ. Cũq; comederint r saturati crassiq; fuerit, auertent ad deos alienos, r seruiẽt eis: detrahẽtq; mihi, r irritũ faciẽt pactum meũ. Postquã inuenerit eũ mala multa r afflictiões, r̃ndebit ei cãticuz istud p testimonio, qõ nulla delebit obliuio ex ore seminis tui. Scio eñ cogitationes eiꝰ q̃ facturus sit hodie, añ quã introducã eũ in terrã, quã ei pollicit⁹ sũ. Scripsit ergo ꝛ Moyses canticũ r docuit filios Jsrael. Precepitq; dñs Josue filio Nun, r ait, cõfortare, r esto robust⁹: tu eñ introduces filios Jsrael in terrã quã pollicit⁹ sum, r ego ero tecũ. Postquã ergo scripsit moyses vba legis huius in volumie, atq; cõpleuit. ꝓcepit Leuitis, q portabãt arcã federis dñi, dicẽs, Tollite librũ istũ, r ponite eũ in latere arce federis dñi dei vr̃i: vt sit ibi ꝟ te in testimõiũ. Ego eñ scio ꝙtẽtionẽ tuã, r ceruicẽ tuã durissimã. Adhuc viuẽte me, r ingrediẽte, vobiscũ, semp ꝙtẽtiose egistis ꝟ dñz: quãto magis, cũ mortu⁹ fuero? Congregate ad me oẽs maiores natu p tribꝰ vr̃as, atq; doctores, r loq̃r audiẽtibus eis ꝟmões istos, r inuocabo ꝟ eos celũ r terrã. Noui eñ q̃ post mortẽ meam iniq̃ agetis r declinabitis cito de via quam precepi vobis: r occurrent vobis mala in extremo tempore, q̃ feceritis maluz in cõspectu dñi, vt irritetis eũ p opa manuuz vestrarum. Locutus est ergo ꝛ Moyses audiente vniuerso cetu Jsrl vba carmis huj⁹, r ad finẽ vsq; ꝙpleuit.

¶ Canticum deuteronomij: iubetur moyses ascendere in montẽ abarim: de contemplatione terrarum. Caput xxxij.

A

Audite celi q̃ loquor, audiat tra vba oris mei. Cõcrescat in pluuiã doctria mea, fluat vt ros eloquiũ meũ. Quasi iber sup herbã, r q̃si stille sup gramina. Quia nomẽ dñi inuocabo: date magnificẽtã deo nr̃o. Dei pfecta sũt opa, r oẽs vie eiꝰ iudicia. Deꝰ fidelis, r absq; vlla iniqtate, iustꝰ r rectꝰ. Peccauerũt ei, et nõ filij eiꝰ: in sordib⁹, gñatio prana atq; puersa. Hecciered dis dño ppl̃e stulte r insipiẽs: nũqd nõ ipe ẽ pr̃ tuꝰ, q̃ posside tte, r fecit, r creauit te? ꝛ Deme ̃to diez antiquoꝝ, cogitagñatiões singulas: interroga pr̃es tuũ, r ãnũtiabit tibi: maiores tuos, r dicẽt tibi. Qñ diuidebat altissimꝰ gẽtes, qñ sepabat filios Adã, q̃ stituit termios pplorꝫ iuxta nũmeꝝ filioꝝ Jsrl. Pars ãt dñi, ppl̃s eiꝰ: Jacob funiculꝰ hr̃ditatis eiꝰ. Jnuenit eũ in tra deserta, in loco horroris, r vaste solitudis. Circũduxit eũ, r docuit: r custodiuit q̃si pupillam oculi sui. Sicut aqla puocãs ad volãdũ pullos suos, r sup eos volitãs, expãdit alas suas: r assũpsit eũ, atq; portauit in hũeris suis. Dñs solꝰ dux eiꝰ fuit: r nõ erat cũ eo deꝰ alienꝰ. Cõstituit eũ sup excelsã terrã: vt comederet fructus agroꝝ, r sugeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo: butyꝝ de armẽto, r lac de ouib⁹ cũ adipe agnoꝝ, r arietũ filioꝝ Basan, r hircos cũ medulla tritici, r sãguinẽ vue biberet meracissimũ. Jncrassat⁹ ẽ dilect⁹, r recalcitrauit, incrassat⁹, impiguat⁹, dilatat⁹: dereligt deũ factorẽ suũ, et recessit a deo salutari suo. Prouocauerũt eũ in dijs alienis, r in abominationib⁹ ad iracũdiã ꝙcitauerũt. Immolauerũt demonijs r nõ deo, dijs q̃s ignorabãt: nouꝰ recẽtesq; venerũt, quos nõ coluerũt pr̃es eoꝝ. Deũ q̃ te genuit dereliqsti, r oblit⁹ es dñi creatoris tui. Vidit dñs, r ad iracũdiaz cõcitat⁹ ẽ: q̃ puocauerũt eũ filij sui r filie. Et ait, Abscondã faciẽ meã ab eis, r ꝙsyderabo nouissima eoꝝ: gñatio ei puersa ẽ, r infideles filij. Ipsi me puocauerũt in eo q nõ erat deꝰ, r irritauerũt in vanitatib⁹ suis: r ego puocabo eos in eo q nõ ẽ ppl̃s, r in gẽte stulta irritabo illos. Ignis succẽsꝰ ẽ in furore meo, r ardebit vsq; ad iferni nouissima: deuorabit q̃ terrã cũ germie suo, r mõtiũ fũdamẽta cõburet. Cõgregabo sup eos mala, r sagittas meas cõplebo in eis. Cõsumẽnt fame, r deuorabunt eos aues morsu amarissimo: dẽtes bestiaꝝ immittã in eos, cũ furore trahẽtium sup terraz, atq; serpẽtiũ. Foris vastabit eos gladiꝰ, r intꝰ pauor, iuuenẽ sil̃ac virginẽ, lactẽtẽ cũ hoie sene. Et dixi, Ubi nã sunt? cessare faciã ex hoĩb⁹ memoriã eoꝝ. Sz ppt̃ irã inimicoꝝ distuli: ne forte supbirẽt hostes eoꝝ, r dicerẽt, ꝛ Dan⁹ nr̃a excelsa, r nõ dñs, fecit hec oia. Gens absq; ꝙsilio est, r sine prudẽtia: vtinã saperẽt, r itelligerẽt, ac nouissima puiderẽt. Quo psequat vnꝰ mille, r duo fugarẽt decẽ millia? Nõne iõ, q deꝰ suꝰ vẽdidit eos, r dñs ꝙclusit illos. Nõ eñ est deꝰ nr̃, vt dij eoꝝ: r inimici nr̃i sẽt iudices. De vinea Sodoma voꝝ, vinea eoꝝ, r de suburbanis Gomorrhe. Uua eoꝝ uua fellis, r botri amarissimi. Fel draconũ vinum eoꝝ, r venenũ aspidũ insanabile. Nõne hec ꝙdita sũt apud me, r signata in thesauris meis: ꝛ Dea ẽ vltio, r ego retribuã eis in tpe, vt labat̃ pes eoꝝ: iuxta est dies pditiõis, r adesse festinãt tpa. Judicabit dñs pplm suũ, r in ꝟuis suis miserebit̃. Uidebit q̃ infirmata sit manꝰ, r clausi q̃z defecerẽt, residuiq; ꝙsũpti sũt. Et dicet, Ubi sũt dij eoꝝ, in qb⁹ hẽbant fiduciã: De q̃rũ victimis comedebãt adipes, r bibebãt vinũ libaminũ. Surgãt, r opitulent vobis, r in necessitate vos ptegãt. Uidete q̃ ego sum solꝰ, r nõ sit aliꝰ deꝰ p̃ter me, ego occidã, r ego viuere faciã: percutiã r ego sanabo, r nõ ẽ q̃ de manu mea possit eruer̃. Leuabo ad celũ manũ meã, r dicã, viuo ego in ẽternũ. Si acuero vt fulgur gladiũ meũ, r arripuerit iudiciũ manꝰ mea: reddã vltionẽ hostib⁹ meis, r his q̃ oderũt me retribuã. Jnebriabo sagittas meas sãguine, r gladiꝰ me⁹ ꝺuorabit carnes, de cruore occisoꝝ, r de captiuitate nudati inimicoꝝ capitz. Laudate gẽtes pplz eiꝰ, q: sanguinez fuoꝝ suoꝝ vlciscet: r vindictã retribuet in hostes eoꝝ, r ppitiꝰ erit terre ppli sui. Uenit ergo ꝛ Moyses, r locutꝰ est oia verba cãtici huj⁹ in auribꝰ ppli: ipse r Josue filiꝰ Nũ. Cõpleuitq; oẽs ꝟmões istos, loquẽs ad vniuersũ Jsrl, r dixit

ad eos,

Ecclesi. xxvij.a. ro.xij.d. heb.x.c.

f. re. ñ. a. tob.xiij.a sapi. xvj. b.

ñ. mach. vij.b.

ad eos, Ponite corda vra i oia vba q̄ ego testificor vobis hodie: vt mādetz ea filijs vris custodire, z facere, z implere vniuersa q̄ scripta sūt i volumie legis hui⁹: qz nō icassū pceptа sūt vobis, sz vt singuli i eis viuerēt: q̄ faciētes lōgo p⁹ seueretis tpe i terra ad quā Jordane trāsmisso īgrediemi possidēdā. Locutusqz ē dñs ad zMoysen i eadē die, dicēs, Ascēde i mōtē istū Abarim, id est trāsitū, i mōtē Nebo, q̄ est i terra zMoab ℨ Jericho: z vide terrā chanaā, quā ego tradā filijs Isrl obtinēdā, z morere i mōte. Quē ꝙscēdens iūgeris⁹ pplis tuis, sicut mortu⁹ ē Aarō frr tu⁹ i mōte hor, z apposit⁹ pplis suis: qz puaricati estis ℨ me i medio filiorū Jsrael ad aq̄s ℨdictiōis i Cades deserti Sin: z nō sanctificastis me inter filios Jsrael. Econtra, videbis terrā, z nō ingredieris in eam quam ego dabo filijs Jsrael.

Num. xxvij.c.

nūe.xx.d xxxij.e. nūe.xx.a. xxv.c.

A

¶ Benedictio Moysi: qua vltimo benedixit Jsrael: et commendauit populum Jsrael. Caput xxxiij.

Hec est bñdictio q̄ bñdixit zMoyses hō dei filijs Jsrael añ mortē suā. Et ait, Dñs de Sina venit, z de Seir ort⁹ ē nobis: appuit ō mōte pharan, z cū eo sāctoꝝ millia. In dextera ei⁹ ignea lex. Dilexit pplos, oēs scti i manu illi⁹ sūt: z q̄ appropinquāt pedib⁹ ei⁹, accipiēt de doctria illi⁹. Legē pcepit nobis zMoyses hereditatē multitudis Jacob. Erit apud rectissimū rex, ℨ gregatis prīcipib⁹ ppli cū tribubus Jsrael. Viuat Rubē, z nō moriat, z sit pu⁹ i nūero. Hec ē Jude bñdictio, Audi dñe vocē Jude, z ad pplm suū introduce eū man⁹ ei⁹ pugnabūt p⁹eo, z adiutor illi⁹ ℨ aduersarios ei⁹ erit. Leui q̄z ait, Perfectio tua, z doctrina tua a viro sctō tuo, quē pbasti in tētatione, z iudicasti ad aq̄s ℨdictionis. Qui dixit pri suo, z mri sue, Nescio vos: z frib⁹ suz, Ignoro illos: z nescierūt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuū, z pactū tuū seruauerūt, iudicia tua o Jacob, z legem tuā o Jsrael: ponēt thymiama i furore tuo, z holocaustuz sup altare tuū. Bñdic dñe fortitudini ei⁹, z opa manuum illi⁹ suscipe. Percute dorsa inimicoꝝ ei⁹: z q̄ oderūt eum, nō ꝙsurgāt. Et Beniamin ait, Amātissimus dñi hītabit ꝙfidēter i eo: q̄si i thalamo tota die morabit, z iter hūeros illius regescet. Joseph q̄z ait, De bñdictiōe dñi terra ei⁹, de pomis celi, z rore, atqz abyssо subiacēte. De pomis fructuū solis ac lūe, de vtice antiquoꝝ mōtiū, de pomis colluū eternoꝝ, z de frugib⁹ terre, z de plenitudie eius. Bñdictio illi⁹, q̄ appuit in rubo, veniat sup caput Joseph, z sup verticē nazarei fr̄es suos. Quasi prīogeniti tauri pulchritudo ei⁹, cornua rhinocerotis cornua illi⁹: i ipsis vētilabit gētes vsqz ad termīos tre. hę sūt mltitudies ephraī, z hec millia zManasse. Et zabulō ait, Letare zabulō i exitu tuo, z Jssachar i tabernaculis tuis. Pplos vocabūt ad mōtē: ibi immolabūt victimas iustitie. Qui inūdationem maris q̄si lac sugēt, z thesauros absconditos arenarū. Et Gad ait, Bñdict⁹ i latitudie Gad: q̄si leo requit, cepitqz brachiū z verticē. Et vidit principatū suū, q̄ in pte sua doctor eēt reposit⁹: q̄ fuit cū prīcipib⁹ populi, z fecit iustitias dñi, z iudiciū suū cū Jsrael. Dan q̄z ait, Dan catulus leonis, fluet largiter de Basan. Et Nephthali dixit, Nephthalim abūdātia pfruet, z plenus erit benedictionibus dñi: mare z meridiez possidebit. Aser quoqz ait, Bñdictus in filijs Aser, sit placēs frib⁹ suis, z tīgat i oleo pedē suū. Ferrū z es calceamētū ei⁹. Sicut dies iuuētutis tue, ita et senect⁹ tua. Nō ē de⁹ ali⁹ vt de⁹ rectissimi: ascēsor celi auxilia tor tu⁹. zMagnificentia ei⁹ discurrūt nubes, hītaculū eius sursū, z subter brachia sempiterna: ejciet a facie tua inimicū, dicetqz, Cōterere. Hītabit Jsrl ꝙfidēter, z sol⁹. Oculꝰ Jacob i tra frumēti z vini, celiqz caligabūt rore. Beat⁹ es tu isrl: qs sīlis tui ppl'e, q' saluaris i dño: scutū auxilij tui z gladi⁹ gl'ie tue. negabūt te īmici tui, z tu eoꝝ colla calcabz.

Sap.liij. a.

Hier. xxxij.b.

B

¶ De ascēsu Moysi in montem: et contēplatione terre: de morte et sepultura ipius: de fletu populi et Josue impletur sapia: cōmēdat Moyses de familiaritate dei: et de factis a deo p eū. c.34.

A mac.ij. a. Supra iij.d.

Ascēdit ergo zMoyses de cāpestrib⁹ zMoab sup mōtē Nebo, i verticē Phasga ℨ Jericho: ostenditqz ei dñs oēm terrā Galaad vsqz Dan, z vniuersum Nephthalim, terramqz Ephraim z zManasse, et omnem terram Juda vsqz ad mare nouissimum, z austrā lē ptē, z latitudinē campi Jericho ciuitatis palmaꝝ vsqz Segor. Dixitqz dñs ad eū, Hec ē tra, p q̄ iurauī abrahā, Jsaac, z Jacob, dicēs, Semini tuo dabo eā. Vidisti eam oculis tuis, z nō trāsibis ad illā. zMortuusqz ē ibi moyses seruus dñi i terra' zMoab, iubēte dño: z sepeliuit eū i valle terre zMoab ℨ Phogor: z nō cognouit hō sepulchrū ei⁹ vsqz in pūtē diē. zMoyses cētū z vigīti ānoꝝ erat, q̄n mortuus est: nō caligauit oculꝰ ei⁹, nec dētes illi⁹ moti sūt. Fleuerūtqz eū filij Jsrael i cāpestrib⁹ zMoab trigīta dieb⁹: z cōpleti sūt dies plāct⁹ lugētiū zMoysen. Josue, vero filius Nun replet⁹ est spū sapiētie, q̄z zMoyses posuit sup eū manus suas. Et obedierūt ei filij Jsrael, fecerūtqz sicut precepit dñs zMoysi. Et nō surrexit vltra pphet⁹ in Jsrael sicut zMoyses, quē nosset dñs faciē ad faciē, in oībus signis atqz portētis, q̄ misit p eū, vt faceret i terra Egypti pharaoni, z oīb⁹ seruis eius, vniuersoqz terre illi⁹, z cūctā manū robustā, magnaqz mirabilia, quę fecit zMoyses coram vniuerso Jsrael. Finis.

B Gen.xij. b.xv.d.

L

D

¶ Hieronymi in Josue prefatio.

Tandem finito Pētateucho Moysi: velut ꝙgrādi fenore liberati: ad Jesum filiū Naue manū mittimus: quē Hebrei: Jehosua bēnū: id est Josue filiū Nun: vocant z ad Judicum librū: quē Sophtim appellāt: ad Ruth quoqz z Esther: quos eisdē noib⁹ efferūt. Monemusqz lectorem vt syluā Hebraicoꝝ noīm: z distinctiones per membra diuisas: diligens scriptor cōseruet: ne z noster labor: z illius studium pgreat. Et vt in primis: qđ sepe testatus sum: sciat me non in reprehensionem veterum noua cudere: sicut amici mei criminantur: sed pro virili parte offerre lingue mee hominibus: quos tamen nostra delectant: vt pro Grecorum ἑκαπλοῖς: que z sumptu et labore maximo indigent: editionem nostram habeant. Et sicubi in antiquorum voluminum lectione dubitarint: hec illis conferentes inuenīāt quod requirunt: maxime cum apud Latinos tot sint exemplaria: quot codices: z vnusquisqz pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit qđ ei visum est: et vtiqz non possit verum esse: quod dissonat. Unde cesset arcuato vulnere contra nos insurgere scorpius: et sanctuz opus venenata carpere lingua, desistat: vel suscipiens: si placet: vel contemnens. si displicet, meminerit qz illorum versuum: Os tuum abundauit nequitia: et lingua tua cōcinnabat dolos. Sedēs aduersus fratrem tuum loquebaris: et aduersus filium matris tue ponebas scandalum: hec fecisti: et tacui. Existimasti iniqz quōd ero tui similis: arguam te: et statuam contra faciem tuam. Que enim audientis vel legentis vtilitas est: nos laborando sudare: et altos detrahendo laborare: dolere Judeos quod calumniandi eis et irridendi Christianos sit ablata occasio: z ecclesie homines id despicere: immo lacerare vnde aduersarij torqueant? Quod si vetus eis tm̄ interpretatio placet: q̄ z mihi nō displicet: z nihil extra recipiēdum putant: cur ea q̄ sub astericis et obelis vel addita sunt vel amputata: legunt et negligunt? Quare Danielem iuxta Theodotionis translationem ecclesie susceperunt? Cur originem mirantur: et Eusebium Paphili: cunctas editiones similiter disserētes? Aut q̄ fuit stultitia: postquam vera dixerint: pferre q̄ falsa sunt? Unde, autem in nouo testamēto probare poterunt assumpta testimonia que in libris veteribus non habentur? Hec dicimus: ne oīno calūniantibus tacere videamur. Ceterum post sancte Paule dormitionez: cuius vita: virtutis exemplum est: et hos libros quos Eustochio virgini christi negare non potui: decreuimus dum spiritus hos regit artus prophetarum explanationi incumbere: z omissum tā diu op⁹: quasi quodam postliminio repetere: pfertim cuz z admirabilis: sanctusqz vir Pammachius: hoc idem literis flagitet: z nos ad patriā festinantes mortiferos syrenarum cantus surda debeamus aure transire.

¶ Argumentum in librum Josue.

Jesus filius Naue: typum domini non solum in gestis verum etiam in nomine gerens: transit Jordanem: hostium regna subuertit: diuidit terram victori populo: et per singulas vrbes: viculos: montes: flumina: rores: tes: atqz confinia: ecclesie: celestisqz Jerusalem spiritalia regna describit.

¶ Liber Josue hebraice iehosua.

¶ Confortat dominꝰ iosue: facit preparari cibaria ad eundū post diem tertium: illi obedire promittunt. Caput.j.

A

Factū ē post mortez zMoysi serui dñi, vt loqueret dñs ad Josue filiū Nun, ministruz zMoysi, z diceret ei, zMoyses seru⁹ meus mortu⁹ ē: surge, z trāsi Jordanem istū tu z oīs ppl's tecū in terraz quā ego dabo filijs Jsrael. Oēm locū quē calcauerit vestigiū pedis vri, vobis tradā, sicut locut⁹ sū zMoysi, A deserto z

Deu.xj.c.

Libáo vſq; ad ſtuuiū magnū Euphratē, oīs tra Hetheox vſq; ad mar magnū ꝫ ſolis occaſū erit termin⁹ veſter. Nul⁹ poterit vob⁹ reſiſtere cūctis dieb⁹ vite tue: ſicut fui cū moyſe, ita ero tecū: nō dimittā, nec ōreliquā te. Cōfortare z eſto robuſt⁹: tu em̄ ſorte diuides pp̄lo huic tra p q̄ iurauī p̄ribus tuis vt tradere eā illis. Cōfortare igit, z eſto robuſt⁹ valde: vt cuſtodias z facias oēm legē quā p̄cepit tibi moyſes ſeru⁹ me⁹: ne declines ab ea ad dexterā vel ad ſiniſtraz, vt itelligas cūcta q̄ agis. Nō recedat volumē legis huius ab ore tuo: ſz meditaberis in eo dieb⁹ ac noctib⁹, vt cuſtodias z facias oīa q̄ ſcripta ſūt in eo: tūc diriges viā tuā, z intelliges eā. Ecce p̄cipio tibi, ꝫfortare, z eſto robuſt⁹. Noli metuere, z noli timere: qm̄ tecū eſt dn̄s de⁹ tu⁹ in oīb⁹ ad q̄cūq; p̄rexeris. Precepitq; Joſue p̄cipibus pp̄li, dicens, Trāſite p medīū caſtrox, z īperate pp̄lo, ac dicite, Preparate vobis cibaria, qm̄ poſt diē tertiū trāſibitis Jordanē, z intrabitis ad poſſidēdā terrā quā dn̄s de⁹ veſter datur⁹ eſt vobis. Rubēitis q̄z, z gadditis, z dimidie tribui Manaſſe ait, Memētote ſermōis quē p̄cepit vobis Moyſes famul⁹ dn̄i, dicēs, Dn̄s deus veſter dedit vobis requiē, z oēm terrā. Uxores veſtre, z filij, ac iumēta manebūt in terra quā tradidit vobis Moyſes trās Jordanē: vos autez trāſite armati añ fres vros, oēs fortes manu, z pugnate p eis, donec det dn̄s requiē fribus veſtris ſicut z vobis dedit, z poſſideāt ipſi q̄z terrā quā dn̄s deus veſter datur⁹ eſt eis, z ſic reuertimini i terrā poſſeſſiōis vre, z habitabitis i ea quā vobis dedit Moyſes famul⁹ dn̄i trās Jordanē ꝫ ſolis ortū. Rūderūtq; ad Joſue, atq; dixerūt, Oīa q̄ p̄cepiſti nobis, faciem⁹: z quocūq; miſeris, ibim⁹. Sicut obediuim⁹ in cūctis Moyſi, ita z obediem⁹ z tibi: tm̄ ſit dn̄s de⁹ tecū, ſicut fuit cū Moyſe. Qui contradixerit ori tuo, z nō obedierit cūctis ſermonibus quos preceperis ei, moriat̄. tu tantum confortare, z viriliter age.

B hcb. xiij. a.

L

nūe. xxxij. a.

D

De exploratoribus miſſis ad exploādū terrā z vbem Jerico: de raab exploratore abſcondente: de pacto funali. Caput. ij.

A

Miſit igit Joſue filius Nū de Setim duos viros exploratores i abſcōdito, z dixit eis, Ite, z cōſiderate terrā, vbēq; Jericho. Qui pgētes ingreſſi ſūt domū mlieris meretricis, noīe raab, z quieuerūt apud eā. Nūtiatūq; ē regi Jericho, z dictū, Ecce viri igreſſi ſūt huc p noctē de filijs Iſrl, vt explorarent terrā. Miſitq; rex Jericho ad Raab meretricem, dicens, Educ viros q̄ venerūt ad te, z igreſſi ſūt domū tuā: exploratores qppe ſūt, z oēm terrā ꝫſyderare venerūt. Tollensq; mlier viros, abſcōdit, z ait, Fateor venerūt ad me, ſz ne ſciebā vñ eēnt. cūq; porta clauderet in tenebris, z illi piter exierūt, neſcio q̄ abierūt: pſequimini cito, z cōprehēdetis eos. Ipſa aūt fecit aſcēdere viros i ſolariū dom⁹ ſue, operuitq; eos ſtipula lini, q̄ ibi erat. Mi aūt q miſſi fuerāt, ſecuti ſunt eos per viā q̄ ducit ad vada Jordanis: illiſq; egreſſis ſtatim porta clauſa eſt. Necdū obdormierāt q latebāt, z ecce mulier aſcendit ad eos, z ait, Noui q̄ dn̄s tradiderit vobis terrā: etem̄ irruit i nos terror veſter, z elāguerūt oēs habitatores terre. Audiuim⁹ q̄ ſiccauerit dn̄s aq̄s maris rubri ad vr̄m itroitū, q̄n egreſſi eſtis ex egypto: z q̄ feceritis duob⁹ Amorrheox regib⁹ q erāt trās Jordanē, Seon et Og, q̄s iterfeciſtis. Et hec audiētes ptimuim⁹, z elanguit cor nr̄m nec remāſit i nobis ſpūs ad itroitū vr̄m: dn̄s enīz de⁹ veſter ipſe ē de⁹ i celo ſurſū, z i terra deorſū. Nunc ergo iurate mihi p dn̄m, vt qūo ego miaz feci vobiſcū, ita z vos faciatis cū domo p̄ris mei: detiſq; mihi verū ſignū: z ſaluetis p̄rez meū z mrem, fres ac ſorores meas, z oīa q̄ illorūz ſūt, z eruatis aias nr̄as a morte. Qui rūderūt ei, Aia nr̄a ſit p vobis i mortē: ſi tu non pdideris nos. cūq; tradiderit nobis dn̄s terrā, faciem⁹ i te miaz z vitatē. Demiſit ergo eos p funē de feneſtra: dom⁹ em̄ ei⁹ herebat muro. Dixitq; ad eos, Ad mōtana ꝫſcēdite, ne forte occurrant vobis reuertētes: ibiq; latitate trib⁹ dieb⁹ dōec redeāt z ſic ibitis p viā vr̄az. Qui dixerūt ad eā, Innocuj erim⁹ a iuramēto hoc q̄ adiuraſti nos, ſi igrediēti b⁹ nob terrā, ſignum fuerit funicul⁹ iſte coccine⁹, z ligaueris eū i feneſtra, p quā demiſiſti nos: z p̄rez tuū ac mrem, frēſq;, z oēm cognationē tuā congregaueris i domū tuā. Qui oſtiū dom⁹ tue egreſſ⁹ fuerit, ſāguis ipi⁹ erit i caput ei⁹, z nos erim⁹ alieni. Cūctoruz aūt ſāguis q tecū i domo fuerit, redūdabit i caput nr̄m, ſi eos aliqs tetigerit. Q ō ſi nos pdere volueris, z ſermonez iſtū p̄ferre i mediū, erim⁹ mūdi ab hoc iuramēto q̄ adiuraſti nos. Et illa rūdit, Sicut locuti eſtis, ita fiat. Dimittēſq; eos vt pgerēt, appēdit funiculū coccineū i feneſtra. Illi vo ambulātes peruenerūt ad mōtana, z māſerunt ibi tres dies, donec reuerterent q̄ fuerāt pſecuti: q̄rētes em̄ p oēm viā nō repererūt eos. Quib⁹ vbē igreſſis, reuerſi ſūt z deſcēderūt exploratores de mōte: z trāſmiſſo Jordane venerūt ad Joſue filiū nū, narrauerūtq; ei oīa q̄ acciderāt ſibi, atq; dixerūt, Tradidit dn̄s oēm terrā hanc in manus noſtras, z timore proſtrati ſunt cuncti habitatores eius.

B

D

Uenit populus ad tordanem: ſiccanq̄ aq̄: pp̄lus trāſit. Cap. iij.

Dixit Joſue de nocte ꝫſurgēs mouit caſtra: egreditēſq; de Setim, veneř ad Jordanē ipſe, et oēs filij iſrl, z morati ſūt ibi p tres dies. Quib⁹ euolutis trāſierūt p̄cōes p caſtrox mediū, z clamare ceperūt, Qñ videritis arcā federis dn̄i dei vr̄i, et ſacerdotes ſtirpis Leuitice portātes eā, vos q̄z ꝫſurgite, et ſegmini p̄cedētes: ſitq; iter vos z arcā ſpatiū cubitox duū milliū: vt pcul magis videre poſſitis, z noſſe p quā viā ingrediamini: q; pri⁹ nō ābulaſtis p eā. z cauete ne appropinquetis ad arcā. Dixitq; Joſue ad pp̄lm, Sācti ficamini: cras ei faciet dn̄s i tervos mirabilia. Et ait ad ſacerdotes, Tollite arcā federis, z p̄cedite pp̄z. Qui iuſſa ꝫplētes, tulerūt, z ābulauerūt añ eos. Dixitq; dn̄s ad Joſue, Hodie icipiā exaltare te corā oī Iſrl: vt ſciant q̄ ſicut cū Moyſe fui, ita z tecū ſim. Tu aūt p̄cipe ſacerdotib⁹ q portāt arcā federis, z dices, Cū igreſſi fueritis ptē aq̄ Jordanis, ſtate i ea. Dixitq; Joſue ad filios Iſrl, Accedite huc, et audite vbū dn̄i dei vr̄i. Et rurſū, In hoc, inqt, ſcietis q̄ dn̄s deus viuēs i medio vr̄i ē, z diſpdet i ꝫſpectu vr̄o Chananeū z Hetheū, Heueū z Pherezeū, Gergeſeū q̄z z Jebuſeū z Amorrheū. Ecce, arca federis dn̄i oīs terre añcedet vos p Jordanez. Parate duodecī viros de duodecī tribubus Iſrl, ſingulos p ſingulas trib⁹. Et cū poſuerit veſtigia pedū ſuox ſacerdotes q portāt arcā federis dn̄i dei vniuerſe terre i aqs Jordanis, aq̄ q̄ iferiores ſūt, decurrēt atq; deficiēt: q̄ aūt deſup veniūt, i vna mole ꝫſiſtēt. Igit egreſſus eſt pp̄lus de tabernaculis ſuis, vt trāſiret Jordanē: z ſacerdotes q portabāt arcā federis pgebāt añ eos. Ingreſſiſq; eis Jordanē, z pedib⁹ eox i pte aq̄ tictis (Jordanis aūt, ripas aluei ſui tpe meſſis ipleuerat) ſteterūt aq̄ deſcēdentes i loco vno, z ad iſtar mōtis itumeſcētes appebāt procul ab vbe q̄ vocat Edom, vſq; ad latus Sarthan. q̄ aūt inferiores erāt, i mare ſolitudis (q̄ nūc vocat mortuū) deſcenderūt, vſquequo oīno deficerēt. Pp̄lus aūt icedebat ꝫ Jericho: z ſacerdotes q portabāt arcā federis dn̄i, ſtabāt ſup ſiccam humum in medio Jordanis accincti, omniſq; populus per arētem alueum tranſibat.

D act. vij. f. Eccleſi. xxuij. c.

Eliguntur duodecim viri de ſingulis tribubus: de duodecim lapidibus poſitis in alueo. et de duodecim in ſicco: vt ſit ſignum in poſteris. Caput. iiij.

A

Uib⁹ trāſgreſſis dixit dn̄s ad Joſue, elige duodecim viros ſingulos p ſingulas trib⁹, z precipe eis vt tollāt de medio Jordanis alueo, vbi ſteterūt pedes ſacerdotū. duodecīz duriſſimos lapides, q̄s pōetis i loco caſtrox vbi fixeritis hac nocte tētoria. Uocauitq; Joſue duodecī viros, q̄s elegerat ō filijs Iſrl ſingulos de ſingulis tribub⁹, z ait ad eos, Ite añ arcā dn̄i dei vr̄i ad Jordanis mediū, z portate ide ſinguli ſingulos lapides i hūeris vr̄is, iuxta nūex filiox Iſrl, vt ſit ſignū iter vos. Et q̄n interrogauerit vos filij vr̄i cras, dicentes, Quid ſibi volūt iſti lapides? rūdebitis eis, Defeceř aq̄ Jordanis añ arcā federis dn̄i, cū trāſiret eā: idcirco poſiti ſūt lapides iſti i monimētū filiox Iſrael vſq; i eternū. Fecerūt ergo filij Iſrael ſicut p̄cepit eis Joſue, portantes

C

B

de medio Jordanis alueo duodecim lapides, vt dominus ei imparat, iuxta numerum filiorum Jsrael, vsq; in locum in quo castrametati sunt, ibiq; posuerunt eos. Alios quoq; duodecim lapides posuit Josue in medio Jordanis alueo, vbi steterũt sacerdotes, qui portabant arcam federis, et sunt ibi vsq; in presentem diem. Sacerdotes autem qui portabant arcam, stabãt in Jordanis medio, donec oia cõplerentur, q̃ Josue, vt loq̃ret ad ppl'm, p̃ceperat dominus, et dixerat ei ꝛdoyses. Festinauitq; popul⁹, ⁊ trãsijt. Cumq; trãsisset oẽs, trãsiuit ⁊ arca dñi, sacerdotes quoq; Ruben, ⁊ Gad, ⁊ dimidia tribus manasse, armati p̃cedebant fratres suos filios Jsrael, sicut eis p̃ceperat ꝛdoyses: ⁊ q̃draginta pugnatorũ milia p turmas, ⁊ cuneos incedebãt p plana atq; campestria vrbis Jericho. In die illo magnificauit dñs Josue coram oĩ Jsrael, vt timerẽt eũ, sicut timuerant ꝛdoysen dũ adhuc viueret. Dixitq; ad eũ, ¶Precipe sacerdotibus q portãt arcã federis, vt ascendãt de Jordane. Qui p̃cepit eis, dicẽs, ascẽdite de Jordane. Cũq; ascẽdissent portãtes arcã federis dñi, ⁊ siccã humum calcare cepissent, reuersa sũt aque ĩ alueũ suũ, ⁊ fluebãt sicut ante consueuerãt. ¶Ppl's aũt ascẽdit de Jordane decimo die mẽsis primi, ⁊ castrametati sunt in Galgalis ℈ orientalẽ plagaz vrbis Jericho. Duodecim q̃z lapides, quos de Jordanis alueo sumpserant, posuit Josue in Galgalis, ⁊ dixit ad filios Jsrael, Cũ interrogauerint filij vr̃i cras p̃s suos, et dixerint eis, Quid sibi volunt lapides isti? docebitis eos, atq; dicetis, ¶Per arẽtẽ alueũ trãsiuit Jsrl̃ Jordanẽ istum, siccãte dño deo vr̃o aq̃s ei⁹ ĩ cõspectu vr̃o, donec trãsiret is sicut fecerat pri⁹ ĩ mari rubro, q̃ ẽ siccauit donec trãsirem⁹: vt discãt oẽs terrarum ppli fortissimã dñi manũ, vt ⁊ vos timeatis dñm deum vestrum omni tempore.

¶De circuncisione in galgalis: de celebratione pasche: de esu polente: et de defectu manne: de angelo quem vidit Josue stantem cõtra se. Cap. v.

Postq̃ ergo audierũt oẽs reges Amorrheorũ, q habitabãt trãs Jordanẽ ad occidẽtalem plagã, ⁊ cũcti reges Chanaan, q ꝓpinqua possidebãt magni maris loca, q̃ siccasset dñs fluenta Jordanis coram filijs Jsrl̃ donec trãsirent, dissolutũ est cor eoz, ⁊ nõ remãsit ĩ eis spũs timẽtiũ ĩtroitũ filioz Jsrl̃. Eo tpe ait dñs ad Josue, Fac tibi cultros lapideos: et circuncide secũdo filios Jsrl̃. Fecitq; q̃ ĩsserat dñs, ⁊ circũcidit filios Jsrl̃ ĩ colle ꝓputioz. Hec aũt causa est scõe circũcisionis, Oĩs ppl's q egressus est de Egypto gñis masculini, vniuersi bellatores viri, mortui sũt ĩ deserto, p longissimos vie circuit⁹, q oẽs circũcisi erãt. ¶Ppl's aũt q nat⁹ est ĩ deserto, p q̃dragita ãnos itineris latissime solitudinis incircũcisus fuit: donec cõsumerẽt q nõ audierãt vocẽ dñi, ⁊ qb⁹ añ iurauerat vt ostẽderet eis terrã lacte ⁊ melle manãtẽ. Horũ filij, in locũ successerũt patrũ, ⁊ circũcisi sunt a Josue: q̃ sicut nati fuerãt, in ꝓputio erãt, nec eos ĩ via aliqs circũciderat. ¶Postq̃ aũt oẽs circũcisi sunt, mãserũt ĩ eodẽ castrorũ loco donec sanarẽt. Dixitq; dñs ad Josue, Hodie abstuli opprobriũ Egypti a vobis. Uocatũq; est nomen loci illi⁹ Galgala, vsq; in presentẽ diẽ. ꝛdãserũtq; filij Jsrl̃ in Galgalis, ⁊ fecerũt phase q̃rtadecima die mẽsis ad vesperũ in cãpestrib⁹ Jericho: ⁊ comederũt de frugib⁹ terre die altero, azymos panes, ⁊ polẽtã eiusdẽ ãni. Defecitq; manna postq̃ comederunt de frugib⁹ terre, nec vsi sunt vltra cibo illo filij Jsrael, sz comederũt de frugibus presentis anni terre Chanaan. Cũ aũt esset Josue ĩ agro vrbis Jericho, leuauit oculos, ⁊ vidit virũ stãtẽ ꝙtra se enaginatũ tenentẽ gladiũ, perrexitq; ad eũ, ⁊ ait, Noster es, an aduersariorũ? Qui rñdit, Nequaq̃, sed sum princeps exercit⁹ dñi, ⁊ nunc venio. Cecidit Josue pnus ĩ terrã, Et adorans ait, Quid dñs me⁹ loq̃tur ad seruũ suũ? Solue, inquit, calceamẽtum tuũ de pedib⁹ tuis: locus enim in quo stas, sanctus est. Fecitq; Josue vt sibi fuerat imperatum.

¶De circuitu Jerico p̃ septẽ dies: de subuersione ⁊ anathemate Jerico: de raab ⁊ maledictione. Cap. vj.

Jericho aũtẽ clausa erat atq; munita timore filiorũ Jsrael, ⁊ nullus egredi audebat aut ingredi. Dixitq; dñs ad Josue, Ecce dedi ĩ manus tuas Jericho, ⁊ regẽ ei⁹, oẽsq; fortes viros. Circuite vrbẽ cũcti bellatores semel per diẽ: sic facietis sex diebus. Septimo aũtẽ die sacerdotes tollent septẽ buccinas, quarũ vsus est in iubileo, et p̃cedẽt arcã federis: septies q̃z circuibitis ciuitatẽ, ⁊ sacerdotes clãgẽt buccinis. Cũq; insonuerit vox tube lõgior atq; cõcisior, ⁊ in auribus vr̃is increpuerit, cõclamabit oĩs ppl's vociferatione maxima, et muri fundit⁹ corruẽt ciuitatis, ingrediẽturq; singuli p locum cõtra quẽ steterint. Uocauit ergo Josue filius Nun sacerdotes, ⁊ dixit ad eos, Tollite arcã federis: ⁊ septem alij sacerdotes tollãt septẽ iubileorũ buccinas, ⁊ incedant ante arcã dñi. Ad ppl'm q̃z ait, Ite ⁊ circuite ciuitatez armati, precedẽtes arcã dñi. Cũq; Josue ꝟba finisset, ⁊ septem sacerdotes septẽ buccinis clãgerẽt añ arcã federis dñi, oĩsq; precederet armat⁹ exercit⁹, reliquũ vulg⁹ arcã sequebatur, ac buccinis oia cõcrepabãt. ¶Preceperat aũt Josue ppl'o, dicẽs, Nõ clamabitis, nec audiet vox vestra, neq; vll⁹ sermo ex ore vr̃o egredietur, donec veniat dies in quo dicam vobis, clamate ⁊ vociferamini. Circuiuit g̃ arca dñi ciuitatez semel p diẽ, ⁊ reuersa in castra, mãsit ibi. Igit̃ Josue de nocte cõsurgẽte, tulerũt sacerdotes arcã dñi, ⁊ septẽ ex eis septẽ buccinas, quarũ in iubileo vsus est: precedebãtq; arcaz dñi ambulãtes atq; clãgẽtes: ⁊ armat⁹ ppl's ibat ante eos, vulg⁹ aũt reliquũ sequebat arcã, ⁊ buccinis psonabat. Circuierũtq; ciuitatẽ secũdo die semel, ⁊ reuersi sunt in castra. Sic fecerũt sex dieb⁹. Die aũt septimo diluculo cõsurgentes, circuierũt vrbẽ, sicut dispositũ erat, septies. Cũq; septimo circuitu clangerẽt buccinis sacerdotes, dixit Josue ad oẽm Jsrael, Uociferamini: tradidit eĩ dñs vobis ciuitatem. Sitq; ciuitas hec anathema: ⁊ oia q̃ in ea sunt, dño sola Raab meretrix viuat cũ vniuersis q cũ ea in domo sunt: abscõdit eĩ nũtios quos direxim⁹. Uos aũt cauete ne de his q̃ precepta sunt, quippiã cõtingatis, ⁊ sitis ꝓuaricationis rei, ⁊ oia castra Jsrael sub pctõ sint atq; turbẽt. Quicqd aũt auri, ⁊ argẽti fuerit, ⁊ vasorũ eneorũ ac ferri, dño cõsecret, repositũ in thesauris ei⁹. Igit̃ oĩ ppl'o vociferãte: et clãgẽtib⁹ tubis postq̃ in aures multitudinis vox sonitusq; increpuit, muri illico corruerũt: ⁊ ascẽdit vnusq;sq; p locum q cõtra se erat: ceperũtq; ciuitatẽ, ⁊ interfecerũt oĩa q̃ erant in ea, a viro vsq; ad mulierẽ, ab infante vsq; ad senem. Boues q̃z ⁊ oues, ⁊ asinos in ore gladij pcusserunt. Duob⁹ autem viris, q exploratores missi fuerãt, dixit Josue, Ingredimini domũ mulieris meretricis, ⁊ pducite eã, ⁊ oĩa que illi⁹ sunt, sicut illi iuramẽto firmastis. Ingressiq; iuuenes, eduxerũt Raab, ⁊ parẽtes ei⁹, fratres q̃z, ⁊ cũctam supellectilẽ ac cognationẽ illi⁹, ⁊ extra castra Jsrl̃ manere fecerũt. Urbẽ aũt, ⁊ oĩa q̃ inuẽta sunt in ea, succẽderũt: absq; auro ⁊ argẽto, ⁊ vasis eneis, ac ferro, q̃ in erariũ dñi cõsecrarunt. Raab vo meretricẽ, ⁊ domũ patris eius, ⁊ oĩa q̃ habebat, fecit Josue viuere, ⁊ habitauerũt ĩ medio Jsrl̃ vsq; in presentẽ diẽ: eo q ꝙ abscõderit nũtios quos miserat vt explorarent Jericho. In tpe illo imprecat⁹ est Josue, dicẽs, ꝛdabedict⁹ vir coram dño, q̃ suscitauerit, ⁊ edificauerit ciuitatem Jericho. In primogenito suo fundamẽta illi⁹ iaceat, et in nouissimo liberorũ ponat portas ei⁹. Fuit ergo dñs cũ Josue, ⁊ nomen eius vulgatum est in omni terra.

¶De pctõ anathematis: de expugnatione hay: de fletu Josue et lapidatione Achã ꝓ furto anathematis. Caput vij.

Filij aũt Jsrael preuaricati sunt mãdatũ, ⁊ vsurpauerũt de anathemate. Nã Achan fili⁹ Charmi filij zabdi, filij zare de tribu Juda tulit aliqd de anathemate: iratusq; est dñs cõtra suos Jsrael. Cũq; mitteret Josue de Jericho viros ꝙtra Hai, q̃ est iuxta Bethauen, ad orientalẽ plagam oppidi Bethel, dixit eis, Ascẽdite ⁊ explorate terrã. Qui p̃cepta ꝙplentes explorauerũt Hai. Et reuersi dixerũt ei, Non ascendat oĩs ppl's, sed duo vel tria millia viroz pgãt, ⁊ deleant ciuitatẽ: q̃re oĩs ppl's frustra vexabit̃ contra hostes paucissimos:

Ascēderunt ergo tria millia pugnatorꝝ. Qui statim terga vertētes, pcussi sunt a viris vrbis Hai, ⁊ corruerūt ex eis triginta ⁊ sex hoies: psecutiq; sunt eos aduersarij de porta vsq; ad Sabarim, ⁊ ceciderūt p prona fugiētes: ptimuitq; cor ppli, ⁊ ad instar aque liquefactū est. Josue vo scidit vestimēta sua, ⁊ pnus cecidit in terrā corā arca dñi vsq; ad vesperā, tā ipse q̄ oēs senes Israel miserūtq; puluerē sup capita sua, ⁊ dixit Josue, Heu dñe de⁹, qd voluisti traducere ppl'm istū Jordanē fluuiū, vt traderes nos in manus Amorrhei, ⁊ pderes: vtinā vt cepim⁹, māsissem⁹ trās Jordanē. Ait dñe de⁹, qd dicā, vidēs Israelē hostib⁹ suis terga vertētē: Audiēt Chananei, ⁊ oēs habitatores terre, et pariter cōglobati circūdabūt nos, atq; delebūt nomē nostrū de terra: ⁊ qd facies magno nomi tuo? Dixitq; dñs ad Josue, Surge, cur iaces pnus in terra? Peccauit Israel, ⁊ puaricat⁹ est pactū meū: tuleruntq; de anathemate, ⁊ furati sunt atq; mēdacij, ⁊ abscōderūt iter vasa sua. Nec poterit Israel stare añ hostes suos, eosq; fugiet, q⁹ pollut⁹ ē anathemate. nō ero vltra vobiscū, donec cōteratꝭ eū q huiꝰ sceleris re⁹ est. Surge sctifica ppl'm, ⁊ dic eis, Sāctificamini in crastinū: hec em̄ dicit dñs de⁹ Israel, Anathema i medio tui est Israel, nō poteris stare corā hostib⁹ tuis, donec deleatur ex te q hoc ꝭtaminat⁹ est scelere. Accedetisq; mane singuli p tribꝰ vras: ⁊ quācūq; tribuū sors inuenerit, accedet p cognationes suas, ⁊ cognatio p domos, domusq; p viros. Et qcūq; ille in hoc facinore fuerit deprehēsus, cōburetur igni cū oi substātia sua: q̄m puaricat⁹ est pactū dñi, et fecit nephas in Israel. Surgēs itaq; Josue mane applicuit Israel p tribus suas, ⁊ inuēta est tribꝰ Juda. Que cū iuxta familias suas esset oblata, inuēta est familia zare. Illā quoq; p domos offerēs reperit zabdi: cuiꝰ domū in singl'os diuidēs viros, inuenit Achan filiū Charmi, filij zabdi, filij zare de tribu Juda. Et ait Josue ad Achā, Fili mi, da gloriā dño deo Israel, ⁊ cōfitere, atq; indica mihi qd feceris, ne abscōdas. Rñdit q; Achā Josue, ⁊ dixit ei, Vere ego pecaui dño deo Israel, ⁊ sic, ⁊ sic feci. vidi em̄ iter spolia palliuꝫ coccineū valde bonū, ⁊ ducētos siclos argēti, regulāq; aureā qnq̄ginta siclorꝫ: ⁊ cōcupiscēs abstuli, ⁊ abscōdi in terra contra mediū tabernaculi mei, argentūq; fossa humo operui. Misit ergo Josue ministros: q currētes ad tabernaculū illiꝰ, repererūt cūcta abscōdita i eodē loco, ⁊ argētuꝫ simul. Auferētesq; de tētorio tulerūt ea ad Josue, ⁊ ad oēs filios Israel, piecerūtq; añ dñm. Tollēs itaq; Josue Achā filium zare, argētūq; ⁊ palliū, ⁊ aureā regulā, filios q̄ꝫ et filias eiꝰ, boues ⁊ asinos ⁊ oues, ipsumq; tabernaculū, ⁊ cūcta supellectilē: ⁊ oīs Israel cū eo, duxerunt eos ad vallem Achor, vbi dixit Josue, Quia turbasti nos, exturbet te dominus in die hac. Lapidauitq; eū oī Israel: ⁊ cūcta q̄ illiꝰ erāt, igne cōsumpta sunt. Cōgregauerūtq; sup eū acerum magnum lapidum, qui permanet vsq; in presentem diem. Et auersus est furor domini ab eis. Vocatumq; est nomen loci illius, Vallis Achor, vsq; hodie.

¶ De captione hay ⁊ suspensione regis eius: de constructione altaris lapidei cū descriptione deuteronomū. Josue primo benedixit populo Israel: nec qcquā ptermīsit a Moyse mādatū. Ca. viij.

Dixit autē dominꝰ ad Josue, Ne timeas, neq; formides: tolle tecū oēm multitudinē pugnatorum, ⁊ consurgens ascēde in oppidum Hai. ecce tradidi in manū tuam regē eius, ⁊ pplm vrbēq; ⁊ terrā. Faciesq; vrbi Hai, ⁊ regi eiꝰ, sicut feciſti Jericho, ⁊ regi illiꝰ: predā vo, ⁊ oīa animātia diripietis vobis: pone insidias vrbi post eam. Surrexitq; Josue, ⁊ oīs exercitus bellatorū cū eo, vt ascenderēt in Hai: ⁊ electa trigīta millia virorū fortium misit nocte, precepitq; eis, dicēs, Ponite insidias post ciuitatē: nec longꝰ recedatis, ⁊ eritis oēs parati. ego aūt, ⁊ reliqua multitudo, q̄ mecum est, ascēdemus ex aduerso cōtra vrbem. Cūq; exierint ꝯ nos, sicut ante fecimꝰ, fugiemus, ⁊ terga vertemꝰ: donec psequentes ab vrbe longius ptrahātur. putabūt enim nos fugere sicut prius. Nobis ergo fugiētibꝰ, ⁊ illis psequētibus, cōsurgetis de insidijs, ⁊ vastabitis ciuitatē: tradetq; eā dñs de⁹ vester i manꝰ vras. Cūq; ceperitꝭ, succēdite eā, ⁊ sic oīa facietis vt iussi. Dimisitq; eos, ⁊ perrexerunt ad locū insidiarum, sederūtq; inter Bethel ⁊ Hai, ad occidētalem plagā vrbis Hai: Josue aūt nocte illa i medio mansit populi sur gēsq; diluculo recēnsuit socios, ⁊ ascēdit cū senioribus in frōte exercitꝰ, vallatus auxilio pugnatorū. Cūq; veniſſent et ascēdissent ex aduerso ciuitatis, steterūt ad septētrionalem vrbis plagā, iter quā ⁊ eos erat vallis media. Quīq; autē millia viros elegerat, ⁊ posuerat in insidijs inter Bethel et Hai ex occidētali pte ciuſdē ciuitatis: oīs vo reliquꝰ exercitꝰ ad aqlonem ciuitatis dirigebat, ita vt nouissimi multitudinis occidētalē plagam vrbis attingerēt. Abijt ergo Josue nocte illa, ⁊ stetit in vallis medio. Qō cū vidisset rex Hai, festinauit mane, ⁊ egressus est cū oi exercitu ciuitatis: direxitq; aciē ꝯ desertū, ignorās qō post tergū laterēt insidie: Josue vo, ⁊ oīs Israel cesserūt loco, simulātes metū ⁊ fugiētes per solitudinis viā. At illi vociferātes pariter, ⁊ se mutuo cohortātes, pscuti sunt eos. Cūq; recessissent a ciuitate, ⁊ ne vnꝰ qdē i vrbe Hai, ⁊ Bethel remānisset q non pserqueret Israel. sicut eruperāt apta oppida relinquētes, dixit dñs ad Josue, Leua clypeū q̄ manu tua est ꝯ vrbē Hai, q̄m tibi tradā eā. Cūq; eleuasset clypeū ex aduerso ciuitatis, insidie q̄ latebāt, surrexerūt cōfestim: ⁊ pgētes ad ciuitatem, ceperūt, ⁊ succēderūt eā. Viri aūt ciuitatis q pseqbāt Josue, respicientes ⁊ vidētes fumū vrbis ad celū vsq; cōscēdere nō potuerunt, vltra huc illucq; diffugere: psertim cum hi q simulauerāt fugā ⁊ tēdebāt ad solitudinē, ꝯtra pseqntes fortissime restit i ssent. Videsq; Josue ⁊ oīs Israel q̄ capta esset ciuitas ⁊ fumꝰ vrbis ascēderet, reuersus pcussit viros Hai. Sigdē ⁊ illi q ceperāt ⁊ succēderāt ciuitatē, egressi ex vrbe ꝯtra suos, medios hostiū ferire ceperūt. Cum ergo ex vtraq; pte aduersarij cederent, ita vt nullus de tanta multitudine saluarē, regē q̄ꝫ vrbis Hai apprehēderūt viuētē, ⁊ obtulerūt Josue. Jgit oīb⁹ iterfectis q Israelē ad deserta tēdētē fuerāt pscuti, ⁊ i eodē loco gladio corruentib⁹, reuersi filij Israel pcusserūt ciuitatē. Erāt aūt q in eodē die cōciderāt a viro vsq; ad mulierē, duodecim milia hominū, oēs vrbis Hai. Josue vo nō ꝯtraxit manū, quam in sublime porrexerat, tenēs clypeū, donec interficerent oēs habitatores Hai. Jumēta aūt ⁊ pdā ciuitatis diuiserūt sibi filij Israel, sicut pceperat dñs Josue. Qui succēdit vrbez, ⁊ fecit eā tumulū sempiternū: regē q̄ꝫ eiꝰ suspēdit i patibulo vsq; ad vesperā ⁊ solis occasuꝫ. Precepitq; Josue, ⁊ deposuerunt cadauer eiꝰ de cruce: piecerūtq; in ipso introitu ciuitatis, congesto sup eū magno aceruo lapidū, q pmanet vsq; i pntē diē. Tūc edificauit Josue altare dño deo Israel in mōte Hebal, sicut pceperat Moyses famulꝰ dñi filijs Israel, ⁊ scriptū est in volumine legis Moysi, altare de lapidibꝰ impolitis quos ferrū nō tetigit: ⁊ obtulit sup eo holocausta dño, īmolauitq; pacificas victimas. Et scripsit sup lapides Deuteronomium legis Moysi, qō ille digesserat corā filijs Israel. Ois aūt ppl's, ⁊ oēs maiores natu, duces q; ac iudices stabāt ex vtraq; pte arce i ꝯspectu sacerdotuꝫ q portabāt arcā federis dñi, vt aduena ita ⁊ idigena. Media pars eoꝝ iuxta mōtē Garizim, ⁊ media iuxta montem Hebal, sicut pceperat Moyses famulus dñi. Et primū q dē bñdixit ppl'o Israel. Post hec legit oīa vba bñdictionis ⁊ maledictionis, ⁊ cūcta q̄ scripta fuerāt in legis volumine. Nihil ex his q̄ Moyses iusserat relict i tactū, sed vniuersa replicauit corā omni multitudine Israel, mulieribus ac paruulis ⁊ aduenis qui inter eos morabantur.

¶ De simulatiōe gabaonitarū ⁊ murmuratiōe populi pro federe inito cū gabaonitis: q̄ saluabant in vita ꝯ in ministerū cedendi ligna ⁊ portādi aquam deputabantur. Cap. ix.

Quib⁹ auditis, cūcti reges trās Jordanē q versabant i mōtanis ⁊ cāpestribꝰ, i maritimis ac litore magni maris, hi q̄ꝫ q habitabāt iuxta Libanū, Hethe⁹ ⁊ Amorrhe⁹, Chanane⁹, Pherezeus, ⁊ Heue⁹ ⁊ Jebuse⁹ ꝯgregati sunt piter, vt pugnarēt ꝯ Josue ⁊ Jsrl' vno aīo, eadēq; sentētia. At hi q habitabāt in Gabaō, audiētes cūctaque fecerat Josue, Jericho ⁊ Hai, ⁊ callide cogitātes tulerūt sibi cibaria: saccos vete-

res asinis iponẽtes, ⁊ vtres vinarios scissos atq; cõsutos, calceamẽta q; pantiqua q̃ ad idiciũ vetustat' pitacijs cõsuta erãt: induti veterib⁹ vestimẽtis: panes q̃z, q̃s portabãt ob viaticũ, duri erãt, ⁊ i frusta cõminuti: perrexerũt q; ad Iosue q tũc morabat i castris Galgale, ⁊ dixer̃t ei, atq; simul oi Israeli, De terra lõgiqua venim⁹, pacẽ vobiscũ facere cupiẽtes. Rñderũt q; filij Isrl̃ ad eos, atq; dixer̃t, Ne forte i terrã q̃ nobis, sorte debeť, habitetis, ⁊ nõ possim⁹ fedus inire vobiscũ. At illi ad Iosue: Serui, inquũt, tui sumus. Quib⁹ Iosue ait, Quinã estis vos: aut vñ venistis? Rñderũt, De tra lõginq̃ valde venerũt serui tui i noie dñi dei tui. Audiuim⁹ ei famã potẽtie ei⁹, cũcta q̃ fecit i Egypto, ⁊ duob⁹ regib⁹ Amorrheorũ q fuerũt trãs Jordanẽ, Seõ regi Hesebõ, ⁊ Og regi Basan, q erãt i Astaroth: dixer̃t q; nobis seniores, ⁊ oẽs habitatores tre nr̃e. Tollite i manib⁹ vr̃is cibaria ob lõgissimã viã, ⁊ occurrite eis, ⁊ dicite, Serui vr̃i sum⁹, fed⁹ iite nobiscũ. Ecce panes q̃n egressi sumus de domib⁹ nr̃is, vt venirem⁹ ad vos: calidos sumpsimus, nũc sicci facti sunt, et vetustate nimia cõminuti. vtres vini nouos iplenim⁹, nũc rupti sũt ⁊ soluti. vestes ⁊ calceamẽta qb⁹ idumur, ⁊ q̃ habem⁹ i pedib⁹, ob lõgitudinẽ lõgioris vie trita sũt, ⁊ pene cõsumpta. Susceperũt igit̃ de cibarijs eor̃, ⁊ os dñi nõ iterrogauer̃t. Fecitq; Iosue cũ eis pacẽ, ⁊ inito federe pollicit⁹ est vt nõ occiderẽt: principes q̃z multitudinis iurauerũt eis. Post dies aũt tres initi federis audierũt q; i vicino habitarẽt, ⁊ iter eos futuri essent. Mouerũtq; castra filij Isrl̃, ⁊ venerũt i ciuitates eor̃ die tertio, quarũ hec vocabula sunt, Gabaõ ⁊ Caphira ⁊ Beroth ⁊ Cariathiarim. Et nõ percusserũt eos, eo q̃ iurassẽt eis pncipes multitudis i noie dñi dei Isrl̃. Murmurauit itaq; oẽ vulg⁹ ꝛ pncipes. Quĩ rñderũt eis, Iurauim⁹ eis in noie dñi dei Israel, ⁊ idcirco non possum⁹ eos ꝙtingere. Sz hoc faciem⁹ eis, Reseruent q̃dẽ vt viuãt, ne ꝙtra nos ira dñi cõcitẽť, si peierauerim⁹: ꝛ sic viuãt, vt i vsus vniuerse multitudinis ligna cedãt, aq̃sq; cõportẽt. Quib⁹ hec loquẽtib⁹, vocauit Gabaonitas Iosue, ⁊ dixit eis, Cur nos decipere fraude voluistis vt diceretis, Procul valde habitam⁹ a vob⁹: cũ i medio nr̃i sitis? Itaq; sub maledictiõe eritis, ⁊ nõ deficiet de stirpe vr̃a ligna cedẽs, aq̃sq; cõportans in domũ dei mei. Qui rñderũt, Nũtiatũ est nob⁹ fuis tuis q̃ pmisisset dñs de⁹ tu⁹ Moysi seruo suo, vt traderet vobis oẽm terrã, ⁊ disperderet cũctos habitatores ei⁹. Timuimus igit̃ valde, ⁊ puidim⁹ aĩab⁹ nr̃is, vr̃o terrore cõpulsi: ⁊ hoc cõsiliũ iniuim⁹, nũc aũt i manu tua sum⁹, q̃ tibi bonũ ⁊ rectũ videť, facnobis. Fecit g̃ Iosue vt dixerat, ⁊ liberauit eos de manib⁹ filior̃ Isrl̃, vt nõ occiderent. Decreuitq; in illo die eos esse in ministerio cũcti populi ⁊ altaris dñi, cedẽtes ligna, ⁊ aquas cõportãtes vsq; in presens tempus in loco quem dominus elegisset.

Name. xxj.e.

B

D

¶ De pugna in gabaõ ⁊ regibus q̃nq; abscõsis in spelunca: de prolongatiõe diei ⁊ alijs multis ab Israel deuictis. Cap. x.

A Supra vj.c.

Supra viij.f.

Ve cũ audisset Adonisedec rex Jerusalẽ, q̃ sz cepisset Iosue Hai, ⁊ subuertisset eã. (Sicut em̃ fecerat Jericho ⁊ regi ei⁹, sic fecit Hai, ⁊ regi illi⁹) ⁊ q̃ trãsfugissent Gabaonite ad isrl̃, ⁊ ẽnt federati eor̃, timuit valde. Urbs em̃ magna erat gabaon, ⁊ vna ciuitatũ regaliũ, ⁊ maior oppido Hai, oẽsq; bellatores ei⁹ fortissimi. Misit g̃ Adonisedec rex Jerusalẽ ad Oham regẽ Hebrõ, ⁊ ad Pharã regẽ Jerimoth, ad Japhia q̃z regẽ Lachis, ⁊ ad Dabir regẽ Eglon, dicens, Ad me ascẽdite, ⁊ ferte psidiũ, vt expugnem⁹ Gabaõ, q̃re trãsfugerit ad Iosue, ⁊ ad filios isrl̃. Cõgregati igit̃ ascenderũt q; reges Amorrheor̃: rex Jerusalẽ: rex Hebron reh Jerimoth, rex Lachis, rex Eglõ, simul cũ exercitibus, suis, ⁊ castrametati sũt circa Gabaõ, oppugnãtes eã. Habitatores aũt Gabaõ vrbẽ obsesse miserũt ad Iosue, q tũc morabat i castris apd̃ Galgalã, ⁊ dixerũt ei, Ne retrahas manꝰ tuas ab auxilio fuor̃ tuorũ: ascẽde cito ⁊ libera nos, ferq; psidiũ: cõuenerũt em̃ aduersuz nos oẽs reges Amorrheor̃, q habitãt in mõtanis. Ascẽditq; Iosue de Galgalis, ⁊ ois exercit⁹ bellatorũ cũ eo viri fortissimi, dixitq; dominꝰ ad Iosue, Ne timeas eos: i manu em̃ tuas tradidi illos, nullus em̃ ex eis tibi resistere poterit. Irruit itaq; Iosue sup eos repẽte, tota nocte ascẽdẽs de Galgalis. Et cõturbauit eos dñs a facie Israel: contriuitq; plaga magna in Gabaõ, ac psecut⁹ est eos p viã ascensus Bethhoron, ⁊ percussit vsq; Azecha ⁊ Maceda. Cũq; fugerẽt filios Isrl̃, ⁊ essent i descẽsu Bethhoron, dñs misit sup eos lapides magnos de celo vsq; ad Azecha, ⁊ mortui sunt multo plures lapidib⁹ grãdinis, q̃ q̃s gladio percusserãt filij Isrl̃. Tũc locut⁹ est Iosue dño i die q̃ tradidit Amorrheũ i cõspectu filior̃ Isrl̃, dixitq; coram eis, Sol ꝛ Gabaõ ne mouearis, et luna ꝛ vallẽ Ialon. Steterũtq; sol ⁊ luna, donec vlcisceret se gẽs de inimicis suis. Nõne scriptũ ẽ hoc in libro iustorũ? Stetit itaq; sol i medio celi, ⁊ nõ festinauit occumbere spatio vni⁹ diei. Nõ fuit antea ⁊ postea tam lõga dies obediẽte dño voci hois, ⁊ pugnãte p Isrl̃. Reuersusq; est Iosue cũ oi Isrl̃ i castra Galgale. Fugerãt em̃ gnq; reges, et se abscõderãt i spelũca vbis Maceda. Nũtiatũq; est Iosue q̃ inuẽti essẽt gnq; reges latẽtes i spelũca Maceda. Qui pcepit socijs, ⁊ ait, Voluite saxa ingẽtia ad os spelunce, ⁊ ponite viros industrios q̃ clausos custodiãt: vos autẽ nolite stare, ꝛ psequmini hostes, ⁊ extremos quosq; fugientiũ cedite: nec dimittatis eos vbiũ suarũ itrare psidia, q̃s tradidit dñs de⁹ in manꝰ vr̃as. Cesis q̃ aduersarijs plaga magna, ⁊ vsq; ad iternecionẽ pene cõsũptis, hi q̃ Isrl̃ effugere potuerũt, i gressi sunt ciuitates munitas. Reuersusq; est ois exercit⁹ ad iosue in Maceda, vbi tũc erãt castra, sani ⁊ itegro numero: nullusq; ꝛ filios Isrl̃ mutire ausus est. Precepitq; Iosue, dicens, Aperite os spelũce, ⁊ pducite ad me gnq; reges q̃ in ea latitãt. Fecerũtq; ministri, vt sibi fuerat iperatũ: ⁊ adduxerũt ad eũ gnq; reges de spelunca, regẽ Jerusalẽ, regẽ Hebrõ, regẽ Jerimoth, regẽ Lachis, regẽ Eglon. Cũq; adducti essent ad eũ, vocauit oẽs viros Isrl̃, ⁊ ait ad pncipes exercit⁹, q̃ secũ erãt, Ite, ⁊ ponite pedes sup colla regũ istorũ. Qui cũ perrexissent, ⁊ subiectorũ colla pedib⁹ calcarẽt, rursum ait ad eos, Nolite timere, nec paueatis, cõfortamini ⁊ estote robusti: sic em̃ faciet dñs cunctis hostib⁹ vr̃is aduersuz q̃s dimicabiť. Percussitq; Iosue, ⁊ interfecit eos, atq; suspẽdit sup gnq; stipites: fuerunt q; suspẽsi vsq; ad vesperũ. Cũq; occũberet sol, precepit Iosue vt deponerẽt eos de patibulis. Qui depositos piecerũt i spelũcã i q̃ latuerãt, ⁊ posuerũt sup os ei⁹ saxa ingẽtia, q̃ pmanẽt vsq; i pñs. Eodẽ die Macedã q̃z cepit Iosue, ⁊ percussit ore gladij, regẽq; illi⁹ interfecit, ⁊ oẽs habitatores ei⁹: non dimisit in ea saltẽ paruas reliquas. Fecitq; regi Maceda sicut fecerat regi Jericho. Transiuit autem cum omni Israel de Maceda in Lebna, ⁊ pugnabat contra eã: quam tradidit dominus cum rege suo in manus Israel: percusserũtq; vrbẽ in ore gladij, ⁊ oẽs habitatores ei⁹. non dimiserũt i ea vllas reliquias. Fecerũtq; regi Lebna sicut fecerãt regi Jericho. De Lebna trãsiuit in Lachis cũ oi Israel: ⁊ exercitu p gyrũ disposito oppugnabat eã. Tradidit q; dñs Lachis i manꝰ Isrl̃, ⁊ cepit eã die altero, atq; percussit in ore gladij, oẽmq; animam q̃ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna. Eo tpe ascẽdit Horã rex Gazer, vt auxiliarer̃ Lachis: quẽ percussit Iosue cũ oi ppl'o ei⁹ vsq; ad ĩternecionẽ. Trãsiuitq; de Lachis i Eglõ, ⁊ circũdedit atq; expugnauit eã i eadẽ die: percussitq; i ore gladij oẽs aias q̃ erãt in ea iuxta oia q̃ fecerat Lachis. Ascẽdit q̃z cũ oi Isrl̃ de Eglon in Hebrõ, ⁊ pugnauit ꝛ eã: cepitq;, ⁊ percussit in ore gladij, regẽ q̃z ei⁹, ⁊ oia oppida regionis illi⁹, vniuersasq; aias q̃ in ea fuerãt cõmorate: nõ reliqt i ea vllas reliquas: sicut fecerat Eglõ, sic fecit ⁊ Hebrõ, cũcta q̃ i ea reperit, ꝙsumẽs gladio. Inde reuersus i Dabir, cepit eã, atq; vastauit: regẽ q̃z ei⁹ atq; oia p circuitũ oppida percussit i ore gladij: nõ dimisit in ea vllas reliquas: sicut fecerat Hebrõ ⁊ Lebna et regib⁹ earũ, sic fecit Dabir ⁊ regi illi⁹. Percussitq; Iosue oẽs trã mõtanã ⁊ meridianã, atq; cãpestrẽ, ⁊ Elsedoth cũ regib⁹ suis: nõ dimisit i ea vllas reliquas: ꝛ oẽ q̃d spirare poterat, iterfecit, sicut pceperat ei dñs de⁹ isrl̃. a Cadesbarne vsq; Gazã. Oẽz terrã Gosen vsq; Gabaõ, vniuersosq;

C ij. regum xxj.a.

E

Eccle. xlvj.a. Esa. xxviij.f.

F

Supra vj.

G

reges ⁊ regiones eoꝝ vno impetu cepit atq; vastauit: dñs eñ deꝰ israel pugnabat pro eo. ℜ Reuersusq; est cum omni Israel ad locum castrorum in Galgala.

¶ De Jabin rege Asor, ⁊ alijs regibus cõgregatis contra Israel ⁊ ab eo prostratis in enachim. Cap. xj.

A Q Ue cũ audisset Jabin rex Asor, misit ad Jobab regẽ Madõ, ⁊ ad regẽ Semerõ, atq; ad regẽ Achsaph: ad reges q̃z aglonis, q̃ habitabãt in mõtanis ⁊ in planitie ꝯ meridiẽ Cineroth, ĩ cãpestribꝰ q̃z, ⁊ i regionibꝰ Dor iuxta mare: Chananeũ q̃z ab oriẽte ⁊ occidẽte, ⁊ Amorrheũ atq; Hetheũ ac Pherezeũ ⁊ Jebuseũ i mõtanis: Heueũ q̃z q̃ habitabat ad radices Hermõ ĩ tra Maspha. Egressiq; sũt oẽs cũ turmis suis, ppl's multꝰ nimis sicut arena q̃ est in litore maris, eq q̃z ⁊ currꝰ i mẽse multitudinis. Cõuenerũtq; oẽs reges ist̃i in vnũ ad aq̃s Merõ, vt pugnarẽt ꝯ isral. Dixitq; dñs ad iosue, Ne timeas eos, cras ei hac eadẽ hora ego tradã oẽs istos vulnerãdos ĩ cõspectu isral: equos eoꝝ subneruabis, ⁊ currꝰ igne cõbures. Venitq; iosue, ⁊ ois exercitꝰ cũ eo aduersus illos ad aq̃s Merõ subito, ⁊ irruerũt sup eos, tradiditq; illos dñs i manꝰ isral. Qui pcusserunt eos, ⁊ psecuti sũt vsq; ad Sidonẽ magnã ⁊ aq̃s Maserephoth, cãpũq; Maspha, q̃ est ad orientalẽ illiꝰ ptẽ. Jtaq; pcussit oẽs, vt nullas dimitteret ex eis reliquas: fecitq; sicut preceperat ei dñs, equos eoꝝ subneruauit, currusq; combussit igni. ℜ Reuersusq; statim cepit Asor: ⁊ regẽ eiꝰ pcussit gladio. Asor eĩ antiqꝰ iter oĩa regna hec, ꝓncipatũ tenebat. Percussitq; oẽs aĩas q̃ ibi dẽ morabãt: nõ dimisit i ea vllas reliquas, ſz vsq; ad iternecionẽ vniuersa vastauit, ipsamq; vrbẽ peremit incẽdio. Et oẽs p circuitũ ciuitates, reges q̃z earũ cepit, pcussit atq; deleuit, sicut ꝓceperat ei Moyses famulꝰ dñi. Absq; vllo ex eis q̃ erãt in collibꝰ ⁊ i tumulis site, ceteras succẽdit isral: vnã tñ Asor munitissima flãma cõsũpsit. Omnẽq; pdã istarũ vrbiũ ac ciuitatũ diuiserũt sibi filij isral, cunctis hoibꝰ iterfectis. Sicut ꝓceperat dñs Moysi suo suo, ita ꝓcepit Moyses Iosue, ⁊ ille vniuersa cõpleuit, nõ pretermisit de vniuersis mãdatis, nec vnũ qdẽ vbũ qd̃ iusserat dominꝰ Moysi. Cepit itaq; Iosue oẽm tr̃ã mõtanã, ⁊ meridianã: terrãq; Gosen, ⁊ planitiẽ, ⁊ occidẽtalẽ plagã, mõtẽq; isral: ⁊ cãpestria eiꝰ: ⁊ ptẽ mõtis q̃ ascẽdit Seir vsq; Baalgad p planitiẽ Libani subter mõtẽ Hermõ, oẽs reges eorũ cepit, pcussit ⁊ occidit. Multo tpe pugnauit Iosue ꝯ reges istos. Non fuit ciuitas q̃ se nõ traderet filijs Jsrl, ꝓter Heueũ, q̃ habitabat i Gabaõ: oẽs ei bellãdo cepit. Dñi eñ sñia fuerat, vt indurarẽt corda eoꝝ, ⁊ pugnarẽt ꝯ isral, et caderẽt: ⁊ nõ mererent vllã clemẽtiã, ac perirẽt, sicut ꝓceperat dñs Moysi. In illo tpe venit Iosue, ⁊ iterfecit Enacim de montanis Hebrõ, ⁊ Dabir, ⁊ Anab, ⁊ de oi mõte Juda, ⁊ isral: vrbesq; eoꝝ deleuit. Nõ reliqt vllũ de stirpe Enaciz, i tr̃a filiorũ isral: absq; ciuitatibꝰ Gaza, ⁊ Geth, ⁊ Azoto, i q̃bꝰ solis relicti sunt. Cepit q̃ Iosue oẽm terrã, sicut locutꝰ est dñs ad Moysen, ⁊ tradidit eã i possessionẽ filijs isral ꝑm ptes, ⁊ tribꝰ suas, quieuitq; terra a prelijs.

¶ Numeratio regũ percussorũ circa Iordanem ⁊ vltra quos percussit Josue et sunt triginta vnus. Cap. xij.

Deuter. vij. a.

Exodi xxxiij. b. Deuter. vij. a.

D

B

C

D

HI sunt reges, quos pcusserũt filij isral, ⁊ possederũt terrã eorũ trãs Iordanẽ ad solis ortũ, a torrẽte Arnon vsq; ad mõtẽ Hermon, ⁊ oẽm orientalẽ plagã q̃ respicit solitudinẽ. Seõ rex Amorrheoꝝ q̃ habitabat in Hesebõ, dñatus est ab Aroer q̃ sita est sup ripã torrẽtis Arnon, ⁊ medie ptis in valle, dimidieq; Galaad, vsq; ad torrẽtẽ Jeboc q̃ est terminꝰ filioꝝ Ammon. ⁊ a solitudine vsq; ad mare Cineroth contra orientẽ, ⁊ vsq; ad mare deserti, q̃ est mare salsissimũ, ad orientalem plagã p viã q̃ ducit Bethsimoth: ⁊ ab australi pte, q̃ subiacet Asedoth vsq; Phasga. Terminus Og regis Basan, de reliquijs Raphaim, q̃ habitauit in Astaroth, ⁊ in Edrai. ⁊ dñatꝰ est i mõte Hermon, ⁊ in Salecha, atq; ĩ vniuersa Basan, vsq; ad terminos Gessuri, ⁊ Machati, ⁊ dimidie partis Galaad, ⁊ terminum Seon regis Hesebon. Moyses famulus dñi, ⁊ filij israel pcusserũt eos, tradiditq; terrã eoꝝ Moyses ĩ possessionẽ Rubenitis, ⁊ Gaditis, ⁊ dimidie tribui Manasse. Hi sunt reges terre, quos pcussit Josue ⁊ filij Jsrl trãs Iordanẽ ad occidẽtalẽ plagã, a Baalgad in cãpo Libani, vsq; ad mõtẽ, cuiꝰ pars ascendit in Seir: tradiditq; eã Iosue in possessionẽ tribubꝰ isral, singulis ptes suas tam in montanis q̃ in planis atq; campestribus. Jn Aseroth, ⁊ in solitudinẽ, ac in meridie Hetheus fuit ⁊ Amorrheus, Chananeꝰ ⁊ Pherezeus, Heueus ⁊ Jebuseus. ℜ Rex Jericho vnꝰ, rex Hai, q̃ est ex latere Bethel, vnꝰ: rex Jerusalẽ vnꝰ, rex Hebron vnꝰ, rex Jerimoth vnꝰ, rex Lachis vnꝰ, rex Eglon vnus, rex Gazer vnꝰ, rex Dabir vnꝰ, rex Gader vnꝰ, rex Herma vnus, rex Hered vnꝰ, rex Lebna vnꝰ, rex Adullã vnꝰ, rex Maceda vnꝰ, rex Bethel vnꝰ, rex Taphua vnꝰ, rex Opher vnus, rex Aphec vnꝰ, rex Saro vnꝰ, rex Madon vnꝰ, rex Asor vnus, rex Semeron vnꝰ, rex Acsaph vnus, rex Thenach vnꝰ, rex Mageddo vnꝰ, rex Cedes vnus, rex Jachanam Carmeli vnꝰ, rex Dor, ⁊ puincie Dor vnꝰ, rex gẽtiũ Galgal vnꝰ, rex Thersa vnꝰ: oẽs reges vnus, ⁊ triginta.

¶ De terra dividenda: ⁊ descriptione sortium Ruben ⁊ Gad. ⁊ dimidie tribus manasse. Cap. xiij.

A IOsue senex prouectꝰq; etatis erat, ⁊ dixit dñs ad eũ, Senuisti, ⁊ lõgeuus es terraq; latissima derelicta est, q̃ necdũ sorte diuisa est: oĩs videlicet Galilea, Philisthijm, ⁊ vniuersa Gessuri, a fluuio turbido q̃ irrigat Egyptũ vsq; ad termiños Accaron cõtra aq̃lonẽ terra Chanaã: q̃ in q̃nq; regulos Philisthijm dividitur, Gazeos, ⁊ Azotios, Ascalonitas, Getheos, ⁊ Accaronitas: ad meridiẽ vo sunt Heuei, oĩs terra Chanaan, ⁊ Maara Sidonioꝝ, vsq; Apheca ⁊ terminos Amorrhei, eiusq; cõfinia. Libani quoq; regio contra orientẽ a Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath: Oĩm q̃ habitabãt in mõte a Libano, vsq; ad aq̃s Maserephoth, vniuersiq; Sidonij. Ego sum qui delebo eos a facie filioꝝ israel. Veniat ergo in partẽ hereditatis israel, sicut ꝓcepi tibi. Et nũc divide terrã i possessionẽ nouẽ tribubꝰ, ⁊ dimidie tribui Manasse, cũ q̃ Rubẽ ⁊ Gad possederunt terrã, quã tradidit eis Moyses famulus dñi trãs fluẽta Jordanis, ad orientalẽ plagam. ab Aroer q̃ sita est in ripa torrentis Arnon, ⁊ in vallis medio, vniuersaq; cãpestria Medaba, vsq; Dibon. ⁊ cũctas ciuitates Seon regis Amorrhei, q̃ regnauit in Hesebõ vsq; ad terminos filioꝝ Ammon. ⁊ Galaad, ac terminũ Gessuri ⁊ Machati, ⁊ oẽm montem Hermon, ⁊ vniuersam Basan, vsq; ad Salecha, oẽ regnũ Og in Basan, q̃ regnauit in Astaroth ⁊ Edrai, ipse fuit de reliquijs Raphaim: percussitq; eos Moyses, atq; deleuit. Noluerunt̃q; dispẽdere filij israel Gessuri ⁊ Machati: ⁊ habitauerũt i medio isral vsq; in presentẽ diẽ. Tribui aũt Leui nõ dedit i possessionẽ: ſz sacrificia ⁊ victime dñi dei isral, ipsa est ei hereditas, sicut locutus est illi. Dedit ergo Moyses possessionẽ tribui filiorũ Ruben iuxta cognationes suas. Fuitq; terminus eorũ ab Aroer q̃ sita est i ripa torrẽtis Arnon, ⁊ i valle eiusdẽ torrẽtis media: vniuersam planitiẽ, q̃ ducit Medaba. et Hesebon, cũctosq; viculos eaꝝ q̃ sũt i cãpestribꝰ: Dibõ q̃z, et

A

B

Psal. cxxxiij. c.

C

Nume. xxxij. f.

Nume. xviij. c.

C

Baamothbaal,

Bamothbaal, & oppidũ Baalmeõ, & Jassa, & Cedimoth, & Dephath, & Cariathaim, & Sabama, & Sarathasar i mõte Quallis. Bethphogor & Asedoth, Phasga & Bethiesimoth. oẽs vrbes cãpestres, vniuersaq; regna Seon regis Amorrhei, q regnauit i Hesebon, quẽ pcussit Moyses cũ pncipib⁹ Madian: Heueũ, & Recẽ, & Sur, & Hur, & Rebe duces Seon habitatores trę: & Balaã filiũ Beor ariolũ occiderũt filij isrł gladio cũ ceteris interfectis. Factusq; est termin⁹ filiorũ Rubẽ Jordanis fluui⁹: hec ẽ possessio Rubenitaꝝ p cognatiões suas vrbiũ & viculoꝝ. Dedit itaq; Moyses tribui Gad & filijs eius p cognationes suas possessionẽ, cui⁹ hec diuisio est: Terminus Jazer, et oẽs ciuitates Galaad, & dimidiã ptẽ terre filiorũ Ammon vsq; ad Aroer q̃ est cõtra Rabba. & ab Hesebõ vsq; Ramoth, Masphe & Betonim: & a Manaim vsq; ad terminos Dabir. Jn valle quoq; Bethară, et Bethnemra, et Socoth, & Saphõ reliquã ptẽ regni Seõ regis Hesebõ. hui⁹ q̃z finis Jordanis ẽ vsq; ad extremã ptẽ maris Cenereth trãs iordanẽ ad orientalẽ plagã. hec ẽ possessio filioꝝ Gad p familias suas, & ciuitates, & ville earũ. Dedit & dimidie tribui Manasse, filijsq; ei⁹ iuxta cognationes suas possessionẽ, cui⁹ hoc pncipiũ ẽ: A Manai vniuersam Basan: & cũcta regna Og regis Basan, oẽsq; vicos Jair q̃ sunt i Basan: sexagita oppida & dimidiã ptẽ Galaad, & Astaroth, & Edrai vrbes regni Og i Basan: filijs Machir: filij Manasse dimidie pti filiorũ Machir iuxta cognationes suas. Hãc possessionẽ diuisit Moyses in cãpestribus Moab, trãs Jordanẽ ꝟ Jericho ad orientalẽ plagã Tribui autẽ Leui non dedit possessionẽ, qm̃ dñs deus Jsrael ipse est possessio eius, vt locutus est illi.

Num. xxxj.a.

Num. xxvij.c.

¶ De diuisione terre chanaam: de ebron data caleb. Cap. xiiij.

A

Hoc est qõ possederunt filij Jsrł i tra Chanaã, quã dederũt eis Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun, & pncipes familiarũ p trib⁹ Jsrł: sorte oĩa diuidẽtes, sicut pcepat dñs i manu Moysi, nouẽ tribubus, & dimidie tribui. Duab⁹ em̃ tribub⁹, & dimidie dederat Moyses trãs Jordanẽ possessionẽ absq; Leuitis, q nihil ẽre accepert iter ffes suos, sz in eoꝝ successerũt locũ filij Joseph in duas diuisi trib⁹, Manasse & Ephraĩ: nec acceperũt Leuite aliã i tra partẽ, nisi vrbes ad habitandũ, & suburbana eaꝝ ad alẽda iumenta & pecora sua. Sicut pcepat dñs Moysi, ita feceũt filij Jsrł, & diuiserũt trã. Accesserũt itaq; filij Juda ad Josue in Galgala, Locutusq; est ad eũ Caleb fili⁹ Jephone Cenezeus, Nosti qd locutus sit dñs ad Moysen hoiem dei de me et te in Cadesbarne. Quadragita ãnoꝝ erã q̃ misit me Moyses famul⁹ dñi ó Cadesbarne, vt explorarẽ trã: nũtiauiq; ei qõ mihi verũ videbaꝫ. Fres aũt mei q ascẽderãt mecũ, dissoluerunt cor ppli: & nihilomin⁹ ego secut⁹ sum dñm deũ meũ. Jurauitq; Moyses i die illo, dicẽs, Terra quã calcauit pes tu⁹, erit possessio tua, & filiorũ tuoꝝ i eternũ: q̃ secut⁹ es dñm deũ tuũ. Cõcessit q̃ dñs vitã mihi, sicut pollicit⁹ est: vsq; i pñtẽ diẽ. Quadragita & q̃nq; ãni sũt, ex q̃ locut⁹ ẽ dñs vbũ istud ad Moysen, q̃ ãbulabat Jsrł p solitudinẽ: hodie octogintaq̃nq; annoꝝ sum sic valẽs: vt eo valebã tpe q̃ ad explorãdũ missus fuz: illi⁹ i me tpis fortitudo vsq; hodie pseuerat, tã ad bellãdũ q̃ ad q̃diẽdũ. Da q̃ mihi mõtẽ istũ quez pollicit⁹ est dñs te q̃z audiẽte, & in q̃ Enacim sunt, & vrbes magne atq; munite: si forte sit dñs mecũ, & potuero delere eos, sicut pmisit mihi. Benedixitq; ei Josue, & tradidit ei Hebrõ in possessionẽ, atq; ex eo fuit Hebron Caleb filio Jephone Cenezeo vsq; i pñtem diẽ: q̃ secut⁹ est dñm deũ Jsrael. Nomẽ Hebron, ante vocabaꝫ Cariatharbe: adam maxim⁹ ibi iter Enacim sit⁹ est: & terra cessauit a prelijs.

Num. xxxiij. d.

B

Num. xiiij. d.

C Supra j.a.

¶ De sorte iude: de cariatharbe de qua caleb deleuit tres filios de cariathsepher quam cepit othoniel & de ara filia caleb: de numero ciuitatum & villarum iude tribus. Cap. xv.

A

Hec sors filioꝝ Jude p cognationes suas ista fuit: A termino Edõ vsq; ad desertũ Sin ꝟ meridiẽ, & vsq; ad extremã partẽ australis plage. Jnitiũ ei⁹ a sũmitate maris salsissimi, & a lingua ei⁹ q̃ respicit meridiẽ. Egredieturq; ꝟ ascẽsum scorpionis & ptrãsibit i Sina: ascẽditq; i Cadesbarne, & pueniet in Esron, ascẽdẽs ad Addar, & circuiẽs Carcaa, atq; ide ptransiẽs i Ascemona, & pueniẽs ad torrẽtẽ Egypti: erũtq; termini eius mare magnũ. hic erit finis meridiane plage. Ab

Num. xxxiij. d.

B

oriẽte vo erit iniciũ mare salsissimũ vsq; ad extrema Jordanis: & ea q̃ respiciũt ad aglonẽ a lingua maris vsq; ad eũdẽ Jordanis fluuiũ. ascẽditq; finis⁹ i Bethagla, & transit ab aglone i Betharaba: ascẽdẽs ad lapidẽ Boe filij Ruben, & tẽdẽs vsq; ad finꝰ Debera de valle Achor, ꝟ aglonẽ respiciẽs Galgala, q̃ ẽ ex aduerso ascẽsionis Adõmim ab australi pte torrẽtz: trãsitq; aq̃s q̃ vocanꝫ Fons solis: et erũt exitꝰ ei⁹ ad fontẽ Rogel: ascẽditq; p vallẽ filij Ennon ex latere Jebusei ad meridiẽ, hec ẽ Jerusalẽ: & ide se erigẽs ad verticẽ mõtz, q est ꝟ Gehẽnõ ad occidẽtẽ i sũmitate vallis Raphaim ꝟ aglonẽ. ptrãsitq; a vtice mõtz vsq; ad, fontẽ aq̃ Nephtoa: & puenit vsq; ad vicos mõtz Ephrõ: iclinaturq; i Baala, q̃ ẽ Cariathiarim, id est, vrbs syluarũ. & circuit de Baala ꝟ occidẽtẽ, vsq; ad mõtẽ Seir: trãsitq; iuxta lat⁹ mõtz Jarim ad aglonẽ, i Cheslõ: & descẽdit i Bethsames, trãsitq; i Thãna. & puenit ꝟ aglonẽ ptis Accaron ex latere, inclinaturq; Sechrona, & trãsit mõtẽ Baala: pueniteq; i Jebneel, & magni maris ꝟ occidentẽ fine cõcludit. hi sũt finꝰ filioꝝ Juda p circuitũ i cognatiõib⁹ suis. Caleb vo filio Jephone dedit ptẽ i medio filioꝝ Juda, sicut preceperat ei dñs: Cariatharbe pris Enac, ipsa est Hebron. Deleuitq; ex ea Caleb tres filios Enac, Sesai & Ahimã & Tholmai de stirpe Enac. Atq; ide cõscẽdẽs venit ad habitatores Dabir, q̃ pus vocabaꝫ Cariathsepher: id ẽ ciuitas lrarum. Dixitq; caleb, Qui pcusserit Cariathsepher, & ceperit eã, dabo ei Axã filiã meã vxorẽ. Cepitq; eã Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior: deditq; ei Axã filiã suam vxorẽ. Qui cũ pgerẽt sil, suasu ẽ a viro suo vt peteret a pre suo agrum, suspiraniteq; vt sedebat in asino. Cui Caleb, Quid habes, igt? At illa rndit, Da mihi bndictionẽ: trã australẽ & arẽtẽ dedisti mihi, inunge & irriguã. Dedit itaq; ei Caleb irriguũ superi⁹ & iferi⁹. Hec ẽ possessio trib⁹ filiorum Juda p cognationes suas. Erãtq; ciuitates ab extremis ptib⁹ filioꝝ Juda iuxta finꝰ Edõ a meridie: Cabseel & Eder & Jagur, & Cina & Dimona & Adada, & Cedes & Asor et Jethnã, ziph & Telẽ & Baloth, Asor noua & Carioth, Hesrõ, hec ẽ Asor. Amã, Sama, & Molada, & Asergadda & Hassemon & Bethphelet & Hasersual et Bethsabee & Baziothia & Baala & Jim & Esem, & Eltholad & Cesil & Harma, & Siceleg & Bedemena & Sẽsenna, Lebaoth & Selim & Aen & Remon. oẽs ciuitates viginti nouẽ, & ville earũ. Jn cãpestrib⁹ vo: Estaol & Sarea & Asena & zanoe & Engãnim & Taphua & Enaim, & Jerimoth & Odullam, Socho & Azeca & Sarĩ & Adithaĩ & Gedera & Gederothaĩ: vrbes q̃tuordeci, & ville earũ. Sanã & Adasa & Magdalgad, Delea & Masepha & Jecthel, Lachis et Bascath & Eglõ, Chebbõ & Lehemã & Cethlis, & Gideroth & Bethdagõ & Naama & Maceda: ciuitates sedeci, & ville eaꝝ. Labana & Ether & Asan, Jephta & Esna et Nesib, & Ceila & Achzib & Maresa: ciuitates nouẽ, & ville earũ. Accarõ cũ vicis & villulis suis. Ab Accarõ vsq; ad mare: oĩa q̃ vergũt ad Azotũ & viculos ei⁹. Azot⁹ cũ vicꝭ & villulis suis. Gaza cũ vicis et villulis suis, vsq; ad torrẽtẽ Egypti: & mare magnũ termin⁹ ei⁹. Et i mõte: Samir & Jether et Socoth & Dãna et Cariathsẽna, hec ẽ Dabir: Anab & Jstemo & Anĩ, Gosen & Olõ & Gilo: ciuitates vndeci & ville eaꝝ. Arab & Ruma & Esaan, & Janũ & Bepthaphua & Apheca, Athmatha & Cariatharbe, h̄ ẽ Hebrõ: & Sior: ciuitates nouẽ & ville eaꝝ. Maõ & Carmel & ziph & Jota, Jezrael & Jucadã & zanoe, Accain, Gabaa & Thãna: ciuitates õcẽ & ville eaꝝ. Alul, & Bethsur, & Gedor, Mareth & Bethanoth & Eltheco: ciuitates sex & ville earum. Cariathbaal, hec est Cariathiarim vrbs syluarum, et Arebba: ciuitates due et ville earum. Jn deserto: Betharaba, Meddĩ, & Sachacha & Nebsã, & Ciuitas salis, & Engaddi: ciuitates sex & ville earũ. Jebuseũ aũt habitatorem

Jud. j.b.

C

D

E

F

B

Jerusalēnō potuerūt filij Juda delere: habitauitq; Jebuseus cū filijs Juda in Jerusalē vsq; in presentem diem.

¶De sorte effraim: et chananeo tributario et chananeus habitauit inter filios effraim semper. Cap.xvj.

A Cecidit q̄q; sors filioꝝ Joseph ab Jordane ꝟ Jericho ad aq̄s eⁱ, ab oriēte: solitudo q̄ ascēdit de Jericho ad montē Bethel. et egredit de Bethel Luzā: trāsitq; t̄minū Archiataroth. et descendit ad occidētē iuxta t̄minū Jephleti, vsq; ad t̄minos Bethhoron iferioꝝ, et Gazer: finūturq; regiones eⁱ mari magno.
B possedēritq; filij Joseph Manasses et Ephraī. Et factⁱ ē terminⁱ filioꝝ Ephraī p cognationes suas: et possessio eoꝝ ꝟ oriētē Ataroth addar vsq; Bethhoron superiorē. Egrediū turq; finia i mare: at Machmethath vo aglonē respicit, et
C circuit t̄minos ꝟ oriētē in Thanathselo: et ptrāsit a toriēte Janoe. ⁊descēditq; ⁊ Janoe i ataroth et Naaratha: et venit
D i Jericho, egreditur q; ad Jordanē. De Taphua ptrāsit ꝟ mare i vallē arūdineti, sūtq; egressⁱ eⁱ i mare salsissimū. hec ē possessio filiorū Ephraī p familias suas. Urbesq; separate sūt filijs Ephraī i medio possessiōis filioꝝ Manasse, et ville eaꝝ. Et nō interfecerūt filij Ephraim Chananeū q habitabat in Gazer: habitauitq; Chananeus in medio Ephraim vsq; in diem hanc tributarius.

¶De sorte medie tribus manasse augmento sortis filiarū Joseph tribus iude. Cap.xvij.

A Cecidit aūt sors tribui manasse (ipe ei ē primogenit⁹ Joseph) Machir primogenito manasse pri galaad, q fuit vir pugnator, habuitq; possessiōnē galaad et basan. et reliqs filioꝝ manasse iuxta familias suas, filijs abiezer, et filijs helec, et filijs esriel, et filijs sechē, et filijs hepher, et filijs semida. isti sūt filij manasse filij Joseph, mares, p cognationes suas. Salphaad vo filio hepher filij galaad filij machir filij manasse nō erāt filij, ꝟ sole filie: q̄rū ista sūt noīa, maala et noa et hegla et melcha et thersa. Uenerūtq; i ꝟspectu Eleazari sacerdotⁱ, et Josue filij nū, et p̄ncipū, dicētes, Dñs p̄cepit p manū moysi, vt daret nobⁱ possessio i medio fratrū nr̄oꝝ. Deditq; eis iuxta
Nume. xxvj.d. iperiū dñi possessionē i medio fratrū p̄r̄is eaꝝ. Et cecidert funiculi manasse, decē: absq; t̄ra galaad et basan trans ior-
Nume. xxvij.a. et xxxvj. a. danē. Filie ei manasse possederūt hr̄ditatē i medio filiorū eⁱ. Terra aūt galaad cecidit i sortē filiorū manasse q reliq erāt. Fuitq; t̄minⁱ manasse ab aser machmathath, q̄ respicit sichē: et egredit ad dr̄terā iuxta habitatores fontⁱ taphue.
Nume. xxvij.b. Et tm̄ in sortē Manasse ceciderat terra Taphue, que est
B iuxta t̄minos manasse filioꝝ ephraim. Descēditq; t̄minⁱ
C vallis arūdineti i meridiē torrētⁱ ciuitatū ephraī, q̄ in medio sūt vbiū manasse, terminⁱ manasse ab aglone torrētⁱ, et exitⁱ eⁱ pgit ad mare: ita vt possessio ephraī sit ab austro et ab aglone manasse, et vtrāq; claudat mare, et q̄iungat sibi i tribu aser ab aglone, et in tribu Jssachar ab oriēte. Fuitq; hr̄ditas manasse i Jssachar et i Aser. Bethsan et viculi eⁱ, et Jeblaā cū viculⁱ suis, et habitatores dor cū oppidis suis habitatores q̄ endor cū viculis suis, silⁱq; habitatores tenach cū viculⁱ suis, et habitatores mageddo cū viculⁱ suis, et ētia ps
D vbis nopheth. Nec potuerūt filij manasse has ciuitates subuertere, ꝟ cepit Chananeⁱ habitare i t̄ra ista. Postq̄ aūt qualuerūt filij Jsrl̄, subiecerūt chananeos, et fecerūt sibi tributarios, nec interfecerūt eos. Locutiq; sunt filij ioseph ad iosue, et dixerūt, Quare dedisti mihi possessionē sortⁱ et funiculi vnⁱ, cū sim tāte mlt̄itudinis, et bñdixerit mihi dñs? Ad q̄s iosue ait, Si ppls mlt⁹ es, ascēde i ꝟyluā, et succide tibi spatia i t̄ra pherezei et Raphaī: q̄ āgusta ē tibi possessio mōtⁱ ephraī. Cui rñderūt filij ioseph, Nō poterim⁹ ad mōtana q̄scēdere, cū ferreis curribⁱ vtāt Chananei q habitāt i t̄ra cāpestri, i q̄ site sūt bethsā cū viculⁱ suis, et iezrael mediā possidēs vallē. Dixitq; iosue ad domū Joseph et ephraim et manasse, Ppls mult⁹ es, et magne fortitudinis, nō habebis sortē vnā, ꝟ transibis ad mōtē, et succides tibi, atq; purgabis ad habitādū spatia: et poteris vltra procedere, cum subuerteris Chananeum quē dicis ferreos habere currus et esse fortissimum.

¶Missio ad scribēdā t̄rā septē tribuū: et ꝟ sorte bēiami. Cap.xviij.

Congregatiq; sūt oēs filij ist̄rl̄ i silo, ibiq; fixerūt ta- A
bernaculū testimonij, et fuit eis t̄ra subiecta: Re-
māserūt aūt filioꝝ ist̄rl̄ septē tribⁱ, q̄ necdū accepe-
rāt possessiōes suas. Ad q̄s iosue ait, Usq; q̄ marcet⁹ ignauia, et nō itrat⁹ ad possidēdā t̄rā, quā dñs deⁱ patrū vr̄oꝝ dedit vob? Eligite de singl̄is tribub⁹ ternos viros: vt mittāt eos, et pgāt atq; circūeāt t̄rā, et describāt eā iuxta numerū vniuscuiusq; mlt̄itudis: referātq; ad me q̄ describerit. Dividite vob terrā i septē ptes: Judas sit i terminis suis ab australi plaga, et domⁱ Joseph ab aglone, mediā inter hos t̄rā i septē ptes describite: et huc venietⁱ ad me, vt coraⁱ dño deo vr̄o mittā vob hic sortē: q̄ nō ē iter vos ps Leuitarū, ꝟ sacerdotiū dñi, ē eoꝝ hr̄ditas. Gad aūt et Rubē, et dimidia tribⁱ manasse iā acceperāt possessiōes suas trans iordanē ad oriētalē plagā: q̄s ōdit eis moyses famulⁱ dñi. B
Cūq; surrexissent viri vt pgerēt ad describendā t̄rā p̄cepit eis iosue, dicēs, Circuite t̄rā, et describite eā, ac reuertimini ad me: vt hic coraⁱ dño i silo mittā vob sortē. Itaq; prexert: et lustrātes eā i septē ptes diuiserūt, scribētes i volumine, Reuersiq; sūt ad iosue i castra silo. Qui misit sortes coraⁱ dño i silo, diuisitq; t̄rā filijs ist̄rl̄ i septē ptes. Et ascendit sors p̄ma filioꝝ bēiamin p familias suas, vt possiderēt t̄rā inter filios iuda et filios ioseph. Fuitq; terminⁱ eoꝝ ꝟ aglonē a iordane: pgēs iuxta latⁱ iericho septēt̄rional̄ plage, et ide ꝟ occidētē ad mōtana q̄scēdēs, et pueniēs ad solitudinē bethauen: atq; ptrāsiēs iuxta Luzā ad meridiē, ipsa est Bethel: descēditq; i ataroth addar i mōtē q ē ad meridiez Bethhoron iferioris, et iclinat̄ circuiēs ꝟ mare ad meridiē mōtⁱ q ꝟspicit bethhoron ꝟ africū: sūtq; exitⁱ eⁱ i Cariath baal, q̄ vocat̄ et cariathiarim, vbē filiorū iuda. hec ē plaga ꝟ mare ad occidētē. A meridie aūt ex pte cariathiari egredit terminⁱ ꝟ mare, et puenit vsq; ad fontē aq̄rū nephtoa. Descēditq; i ptē mōtⁱ q respicit vallē filioꝝ Emmō: et ē ꝟ septētrionalē plagā i extrema pte vallis Raphaī. Descēdit q; geennō, id est vallis Emmō iuxta latⁱ iebusei ad austrū: et puenit ad fōtē rogel, trāsiēs ad aglonē: et egrediēs ad ensemes, id est fōtē solⁱ, et ptrāsit vsq; ad tumulos q sūt e regione ascensus Adōmī: descēditq; abēboē, id est lapidē boen filij rubē. et ptrāsit ex latere aglonis ad cāpestria: descēditq; i planitiē, et ptergredit ꝟ aglonē Bethagla: sūtq; exitus eⁱ ꝟ liguā maris salsissimi ab aglone i fine iordanis ad australē plagā, q ē terminⁱ ill̄i ab oriēte. hec ē possessio filiorū Bēiami p t̄minos suos i circuitu, et familias suas. Fuerūtq; ciuitates eⁱ Jericho et bethagla et vallis casis, betharaba et samaraī et bethel et auim et aphara et ophera, villa hemona et ophni et Gabee: ciuitates duodecī et ville earuⁿ. D
Gabaō, et rama et beroth et mesphe, et caphara et amosa et recē, Jarephel et tarela et sela, Eleph et iebⁱ, q̄ ē Jerusalē, Gabaath et Cariath: ciuitates q̄tuordecim, et ville earum. Hec est possessio filioꝝ Bēiamin iuxta familias suas.

¶De assignatiōe sortis ser tribuū scz symeō zabulon: isachar: aser: neptalim: dā i medio filiorū Jsrael. Cap.xix.

E Tegressa ē sors scōa filiorū Simeō p cognatio- A
nes suas: fuitq; hr̄ditas eoꝝ i medio possessionis filiorū iuda: Bersabee et Sabee et molada et
baser sual, Bala et asem et Eltholad, bethulbarma et siceleg et bethmarchaboth et haser susa et bethlebaoth et sarohen: ciuitates tredecim, et ville earum. Ain et rēmō et athar et asā: ciuitates q̄tuor, et ville eaꝝ, et oēs viculi p circuitu vbiū istaꝝ vsq; ad baalath, Beerramath ꝟ australem plagā. hec ē hr̄ditas filioꝝ simeō iuxta cognatiōes suas in possessiōe et funiculo filiorū iuda: q̄ maior erat, et idcirco filij simeō possedert i medio hr̄ditatⁱ eⁱ. Ceciditq; sors tertia filioꝝ zabulō p cognatiōes suas: et factⁱ est t̄minⁱ possessiōis eorū vsq; sarid. Ascēditq; de mari et merala, et pueniit i debbaseth: vsq; ad torrētē, q est ꝟ iecoā. Et reuertit de sarid ꝟ oriētē i finē cheseleththabor: et egredit ad dabereth, ascēditq; ꝟ iaphie. Et ide ptrāsit vsq; ad oriētalē plagā gethhepher et tacasim: egredit i rēmon, amthar et noa. B
Et circuit ad aglonē hanathon: suntq; egressus eⁱ vallis ephtahel et catheth et naalol et semerō et iedala et bethlehē:

ciuitates duodecĩ, ꝛ ville earũ. Hec ẽ hr̃ditas trib⁹ filiorũ zabulõ ꝓ cognatiões suas, vrbes, ꝛ viculi earũ. Issachar egressa est sors q̃rta ꝓ cognationes suas: fuitq; ei⁹ hr̃ditas Iezrael ꝛ casaloth ꝛ sunẽ ꝛ haphari ꝛ Seõ et anaharath et Rabboth et cesion, Abes, ꝛ rameth ꝛ engãnim et Enhadda ꝛ bethpheses. Et puenit termin⁹ ei⁹ vsq; thabor et sehesima ꝛ bethsemes: erantq; exitus ei⁹ iordanis: ciuitates sedecĩ, et ville earũ. Hec ẽ possessio filiorũ issachar ꝓ cognationes suas, vrbes, ꝛ viculi earũ. Decidit q; sors q̃nta tribui filiorũ aser ꝓ cognatiões suas: fuitq; termin⁹ eorum Halcath et chali ꝛ beten et axaph et elmelech ꝛ amaad et messal: et puenit vsq; ad carmelum maris et sihor et Labanath. Ac reuertit ad orientẽ bethdagõ: et pträsit vsq; zabulon ꝛ vallẽ iephthahel ad aglonem bethemec ꝛ nehiel. Egreditur q; ad leuã cabul, et abran ꝛ rohob ꝛ hamon et cana, vsq; ad sidonẽ magnã: reuertitur q; i Horma vsq; ad ciuitatẽ munitissimã tyrũ, ꝛ vsq; gosa: erũtq; exit⁹ ei⁹ in mare de funiculo achziba: ꝛ amma ꝛ aphec et rohob: ciuitates vigintiduę, et ville earũ. Hec est possessio filiorũ asser ꝓ cognatiões suas, vrbesq;, et viculi earũ. Filiorũ nephthalim sexta ps cecidit ꝓ familias suas: ꝛ cepit ẽminus de heleph et elon i saananĩ ꝛ adami, q̃ est neceb ꝛ iebnael vsq; Lecum: et egressus eorũ vsq; ad iordanẽ, reuertitur q; ẽmin⁹ ad occidẽtẽ i azanoththabor, atq; inde egredit i Hucuca, ꝛ pträsit i zabulõ ad meridiẽ, ꝛ i aser ad occidẽtẽ, et i iuda ad iordanẽ ad ortũ solis. ciuitates munitissime assedim, Ser et ham math et reccath et cenereth et edema et arama, Asor et cedes et edrai, Enasor et ierõ et magdalel, Horẽ et Bethanath ꝛ bethsames: ciuitates decẽ et nouẽ: ꝛ ville earũ. Hec est possessio trib⁹ filiorũ nephthalim ꝓ cognationes suas, vrbes, ꝛ viculi earũ. Tribui filiorũ dã ꝓ familias suas egressa est sors septia: ꝛ fuit ẽmin⁹ possessiõis ei⁹ saraa, ꝛ estaol, et hirsemes, id est ciuitas solis, Selebĩ et aiolõ et lethela, Elõ et thẽna et acrõ, Eltheec, Gebethõ et baalath et iud et bane et barac et gethremmon, et aq; iercõ ꝛ arecõ, cũ termino q; respicit ioppẽ, et ipso fine cluditur. Egressusq; est finis filiorum Dã, et pugnauerũt ad lesem, ceperũtq; eã: ꝛ percusserũt eã i ore gladij, et possederũt, ꝛ habitauerũt i ea, vocãtes nomẽ ei⁹ Lesemdã, ex noie dã pris sui. Hec ẽ possessio trib⁹ filiorũ dã, ꝓ cognationes suas, vrbes et viculi earũ. Cũq; complesset sorte diuidere trã singlis ꝓ trib⁹ suas, dederũt filij isrl̃ possessionẽ Josue filio Nũ i medio sui, iuxta ꝑceptũ dñi, vrbẽ quã postulauit, Thanathsaraa i mõte ephraĩ: ꝛ edificauit ciuitatẽ, habitauitq; i ea. Hę sunt possessiões q̃s sorte diuiserũt eleazar sacerdos, et iosue fili⁹ Nun, ꝛ principes familiarũ ac tribuũ filiorũ Isrl̃, in Silo, coram dño ad ostiũ tabernaculi testimonij partitiq; sunt terram.

De ciuitatibus refugij: qõ post mortẽ sacerdotis magni ꝑfugus reuertatur in suã ciuitatẽ ꝛ domũ de qua fugerat. Cap. xx.

Et locut⁹ est dñs ad Josue, dicẽs, Loq̃re filijs isrl̃, et dic eis, Separate vrbes fugitiuorũ, de q; bus locut⁹ sum ad vos ꝓ manũ Moysi, vt cõfugiat ad eas q̃cũq; aiam percusserit nesciẽs: ꝛ possit euadere irã primi q; vltor est sanguis, cũ ad vnã harũ confugerit ciuitatũ: stabitq; añ portã ciuitat̃, et loq̃r̃ senioribus vrbis illi⁹ ea q̃ se cõprobẽt inocẽtẽ: ficq; suscipiẽt eũ, et dabũt ei locũ ad hitãdũ. Cũq; vltor sanguis eũ fuerit persecutus, nõ tradẽt i manꝰ eiꝰ: q; ignorãs percussit primũ eiꝰ, nec añ biduũ triduũve eiꝰ phaꝛ inimicꝰ. Et hitabit i ciuitate illa, donec stet añ iudiciũ causaz reddẽs facti sui, ꝛ moriatur sacerdos magnꝰ, q; fuerit i illo tpe: tũc reuertet homicida, ꝛ ingrediet ciuitatẽ, ꝛ domũ suã, de q̃ fugerat. Decreuerunt q; Cedes i galilea mõt̃ nephthali, ꝛ sichẽ i mõte Ephraĩ et cariatharbe, ipa ẽ hebrõ i mõte iuda. Et trãs iordanẽ ad orientalẽ plagã Jericho, statuerũt bosor, q̃ sita ẽ i cãpestri solitudine de tribu Ruben, ꝛ Ramoth in Galaad de tribu Gad, ꝛ gaulõ i basan de tribu manasse. Hę ciuitates cõstitute sũt cũct̃ filijs isrl̃, ꝛ aduenis, q; hitabãt iter eos: vt fugeret ad eas q; aiaz nesciꝰ percussisset, ꝛ nõ moreret in manu primi effusum sanguinem vindicare cupiẽtis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

De ciuitatibus ꝛ suburbanis leuitarum numero quadraginta octo: de pace data. Cap. xxi.

Accesserũtq; principes familiarũ Leui ad eleazarũ sacerdotẽ, ꝛ iosue filiũ Nũ, ꝛ ad duces cognationũ ꝓ singlas trib⁹ filiorꝫ isrl̃: Locutiq; sũt ad eos i silo terre chanaã, atq; dixerũt, Dñs ꝑcepit ꝓ manũ moysi, vt darẽt nobꝫ vrbes ad habitãdũ, ꝛ suburbana earũ ad alẽda iumẽta. Dederũtq; filij isrl̃ ꝺ possessionib⁹ suis i uxta iperiũ dñi, ciuitates et suburbana earũ. Egressaq; est sors i familiã caath filiorũ aarõ sacerdotꝫ de tribu iuda et simeõ ꝛ Bẽiamĩ, ciuitates tredecĩ. Et reliqs filiorũ caath, idest Leuitꝫ q; supfuerãt de tribub⁹ ephraim, ꝛ Dã, et dimidie trib⁹ manasse ciuitates decẽ. Porro filijs gerson egressa est sors, vt acciperẽt ꝺ tribub⁹ Issachar et aser et nephthalĩ, dimidiaq; tribu Manasse i basan ciuitates nũero tredecĩ. Et filijs Merari ꝓ cognatiões suas de tribub⁹ Rubẽ et gad et zabulõ vrbes duodecĩ. Dederũtq; filij isrl̃ Leuitꝫ ciuitates et suburbana earũ, sicut ꝑceperat dns ꝓ manũ Moysi singlis sorte tribuẽtes. De tribub⁹ filiorũ Juda ꝛ simeõ dedit iosue ciuitates: quarũ ista sũt noia filijs aarõ ꝓ familias caath leuitici gñis. Prima ei sors illis egressa cariatharbe pris enac, q̃ vocat hebrõ, in mõte Juda, et suburbana ei⁹ ꝓ circuitum. Agros vo, et villas ei⁹ dederat Caleb filio Jephone ad possidẽdũ. Dedit q̃ filijs aarõ sacerdotꝫ hebrõ ꝟfugij ciuitatẽ, ac suburbana ei⁹: et Lobnã cũ suburbanis suis: et iether ꝛ esthemo ꝛ holõ ꝛ dabir ꝛ ain ꝛ ieta bethsames, cũ suburbanis suis: ciuitates nouẽ de tribub⁹, vt dictũ ẽ, duab⁹. De tribu autẽ filiorũ Bẽiamin, Gabaõ ꝛ gabae ꝛ Anathoth ꝛ almõ, cũ suburbanis suis: ciuitates q̃tuor. Oẽs siñ ciuitates filiorũ Aarõ sacerdotꝫ, tredecĩ, cũ suburbanis suis. Reliqs vo ꝓ familias filiorũ caath leuitici gñis hec est data possessio: De tribu ephraĩ vrbes ꝟfugij sichẽ cũ suburbanis suis in mõte ephraĩ, ꝛ gazer ꝛ cibsaim ꝛ bethhoron, cũ suburbanis suis, ciuitates q̃tuor. De tribu q̃z Dã: eltheco ꝛ gabathõ ꝛ aialon ꝛ gethremmon, cũ suburbanis suis, ciuitates q̃tuor. Porro de dimidia tribu Manasse thanach ꝛ gethremmõ, cũ suburbanis suis, ciuitates due. Oẽs ciuitates decẽ, et suburbana earũ date sũt filijs caath inferioris gradꝰ. Filijs q̃z gerson leuitici gñis dedit de dimidia tribu Manasse cõfugij ciuitates, Gaulõ in basan, et bosrã, cũ suburbanis suis, ciuitates duas. Porro de tribu Issachar: Cesion et dabereth ꝛ iaramoth et engãnim, cũ suburbanis suis, ciuitates q̃tuor. De tribu aũt Aser, Masseal ꝛ abdõ et helcath et rohob, cũ suburbanis suis, ciuitates q̃tuor. De tribu q̃z nephthalĩ ciuitates ꝟfugij, Cedes i galilea, ꝛ Ammothdor ꝛ carthã, cũ suburbanis suis, ciuitates tres. Oẽs vrbes familiarꝫ gersõ, tredecĩ, cũ suburbanis suis. Filijs aũt Merari leuitꝫ inferioris gradꝰ ꝓ familias suas data est de tribu zabulõ, Jecnã et cartha ꝛ Dãna et naalol, ciuitates q̃tuor, cũ suburbanis suis. De tribu gad ciuitates ꝟfugij, Ramoth i galaad, ꝛ Manaĩ et hesebon ꝛ iazer, ciuitates q̃tuor, cũ suburbanis suis. De tribu rubẽ vltra iordanẽ ad Jericho ciuitates refugij, Bosor i solitudie, Misor et iazer ꝛ Jethson ꝛ Masepha, ciuitates q̃tuor cũ suburbanis suis. Oẽs vrbes filiorũ Merari ꝓ familias, ꝛ cognationes suas duodecĩ. Itaq; ciuitates vniuerse Leuitarũ i medio possessiõis filiorũ isrl̃ fuerũt q̃dragintaocto cũ suburbanis suis, singule ꝓ familias distribute. Deditq; dñs deꝰ israeli oẽm trã, quã traditurũ se pribꝰ eorũ iurauerat: ꝛ possederũt illã, atq; hitauerũt i ea. Dataq; ẽ ab eo pax i oẽs ꝓ circuitũ natiões: nullusq; eis hostiũ resistere ausus est, ſz cuncti i eorũ dition ẽ redacti sũt. Ne vnũ q̃dẽ verbũ q̃ illis pmiserat, irritũ fuit: ſz rebꝰ expleta sunt oia.

De duabus ꝛ semis tribubus remissis ad ꝑpriaꝫ de altari quod fecerũt infinite magnitudinis: ꝛ de excusatione duarũ tribuũ ꝛ semis pro altari constructo. Cap. xxii.

Edẽ tpe vocauit iosue rubenitas, ꝛ gaditas, ꝛ dimidiã tribũ Manasse, dixitq; ad eos, Feceristis oia q̃ ꝑcepit vob Moyses famulus dñi: mihi q̃z i oib⁹ obedistis: nec reliqstis frres vros lõgo tpe, vsq; i pñtẽ diẽ, custodientes iperiũ dñi dei vri: Qui

igit dedit dñs de⁹ vester frib⁹ vr̃is getẽ ⁊ pacẽ, sicut pollicit⁹ est: reuertimini, ⁊ ite ī tabernacula vr̃a, ⁊ ī terrã possessionis, quã tradidit vob⁹ ℳoyses famul⁹ dñi trãs iordanẽ: ita dũtaxat, vt custodiat⁹ attẽte, ⁊ ope cõpleat⁹ mandatũ ⁊ legẽ quã p̃cepit vob ℳoyses famul⁹ dñi, Ut diligatis dñm deũ vr̃m, ⁊ ãbuletis ī oib⁹ vijs ei⁹, ⁊ obs̃uetis mãdata illi⁹, adhereatisq; ei, ac seruiat⁹ ī oi corde, ⁊ ī oi aĩa vr̃a. Bñdixitq; eis Josue, ⁊ dimisit eos. Qui reuersi sũt ī tabernacula sua. ℳedie autez tribui ℳanasse possessionem ℳoyses dederat in basan: ⁊ idcirco medie q̃ superfuit: dedit Josue sortẽ iter ceteros frr̃es suos trãs iordanẽ ad occidẽtalẽ ei⁹ plagã. Cũq; dimitteret eos ī tabernacula sua, ⁊ bñdixisset eis, dixit ad eos, In multa substãtia atq; diuitijs reuertimini ad sedes vr̃as cũ argẽto ⁊ auro, ere ac ferro, ⁊ veste multiplici: dimidite p̃dã hostiũ cũ frib⁹ vr̃is. Reuersiq; sũt, ⁊ abierũt filij Rubẽ, ⁊ filij Gad, ⁊ dimidia tribus ℳanasse, a filijs Jsrl de silo, q̃ sita est in Chanaã, vt intrarẽt Galaad trã possessiõis sue, quã obtinuerãt iuxta ip̃erũ dñi ī manu ℳoysi. Cũq; veniss̃ent ad tumulos iordanis ī terrã chanaã, edificauer̃t iuxta iordanẽ altare infinite magnitudinis. Qd cũ audiss̃ent filij isrl, ⁊ ad eos certu nuntij detulisset edificasse filios Rubẽ, ⁊ Gad, ⁊ dimidie trib⁹ ℳanasse altare ī tra chanaã, sup iordanis tumulos ℨ filios isrl: q̃nerũt oẽs ī silo, vt ascẽderẽt ⁊ dimicarent ℨ eos. Et iterim miserũt ad illos ī trã Galaad ℙphinees filiũ eleazari sacerdotis, ⁊ decẽ p̃ncipes cũ eo, singl'os de singlis tribub⁹. Qui venerũt ad filios Rubẽ, ⁊ Gad, et dimidie trib⁹ ℳanasse ī terrã Galaad, dixerũtq; ad eos, Hec mãdat oĩs ppl's dñi, Que c̃ ista trãsgressio? Cur reliquistis dñm deũ isrl, edificãtes altare sacrilegũ, ⁊ a cultu illius recedẽtes? An parũ vob⁹ est qd peccastis ī Beelphegor, ⁊ vsq; ī p̃sẽtẽ diẽ macula hui⁹ sceleris in nob⁹ pmanet, multiq; de ppl'o corruerũt? Et vos hodie reliqstis dñm, et cras ī vniuersũ isrl'ira ei⁹ deseuiet. Qd si putat⁹ ĩmũdam esse terrã possessiõis vr̃e, trãsite ad trã ī q̃ tabernaculũ dñi est, ⁊ habitate inter nos: tm̃ vt a dño, ⁊ a nr̃o ℨsortio nõ recedat⁹ edificato altari p̃ter altare dñi dei vr̃i. Nõne Achã fili⁹ zare p̃terijt mãdatũ dñi, ⁊ sup oẽm ppl'm isrl'ira eius incubuit? Et ille erat vn⁹ hõ, atq; vtinã sol⁹ perijss̃et in scelere suo. Rñderuntq; filij Rubẽ, ⁊ Gad, ⁊ dimidie tribus ℳanasse p̃ncipib⁹ legatiõis isrl, Fortiss̃im⁹ de⁹ dñs, fortiss̃im⁹ de⁹ dñs ipse nouit, ⁊ Jsrl sit'itelligat: si p̃uaricationis aĩo hoc altare cõstruxim⁹, non custodiat nos, ſz puniat nos ī p̃nti: ⁊ si ea mẽte fecim⁹, vt holocausta, ⁊ sacrificiũ, et pacificas victimas sup eo iponeremus, ipe q̃rat ⁊ iudicet: ⁊ nõ ea magis cogitatiõe atq; tractatu, vt diceremus, Cras dicẽt filij vr̃i filijs nr̃is, Quid vob⁹ ⁊ dño deo isrl? terminũ posuit dñs ĩter nos ⁊ vos o filij Rubẽ, ⁊ filij Gad iordanẽ fluuiũ: ⁊ idcirco p̃tẽ nõ habebit⁹ ī dño. Et p hãc occasionez auertent filij vr̃i filios nr̃os a timore dñi. ℙutauim⁹ itaq; meli⁹, ⁊ dixim⁹, Extruam⁹ nobis altare, nõ in holocausta, neq; ad victimas offerẽdas, ſz in testimoniũ ĩter nos ⁊ vos, ⁊ sobolẽ nr̃az vr̃amq; ꝓgenĩẽ, vt seruiam⁹ dño, ⁊ iuris nr̃i sit offerre ⁊ holocausta, ⁊ victimas, ⁊ pacificas hostias: et nequaq̃ dicãt cras filij vr̃i filijs nr̃is, Nõ ẽ vob⁹ ps in dño. Qd si voluerit dicere, rñdebunt eis, Ecce altare dñi qd fecerũt pr̃es nr̃i, nõ ī holocausta, neq; in sacrificiũ, ſz in testimoniũ nr̃m ac vr̃m. Absit a nobis hoc scel⁹ vt recedam⁹ a dño, ⁊ ei⁹ vestigia relinq̃m⁹ extructo altari ad holocausta, ⁊ sacrificia, ⁊ victimas offerẽdas, p̃ter altare dñi dei nr̃i qd extructũ est añ tabernaculũ ei⁹. Quib⁹ auditz phinees sacerdos, ⁊ p̃ncipes legatiõis isrl', q erãt cũ eo, placati sũt: ⁊ vba filiorũ Rubẽ, ⁊ Gad, ⁊ dimidie trib⁹ manasse, libẽtissime suscepers̃t. Dixitq; phinees fili⁹ eleazari sacerdos ad eos, Nũc scim⁹ q̃ nobiscũ sit dñs, q̃n alieni estis a p̃uaricatiõe hac, ⁊ liberastis filios isrl de manu dñi. Reuersusq; ẽ cũ p̃ncipib⁹ a filijs rubẽ ⁊ gad de trã galaad, ī trã chanaã ad filios isrl, ⁊ retulit eis. ℙlacuitq; ꝑmo cũctz audiẽtib⁹. Et laudauer̃t deũ filij isrl, ⁊ neq̃q̃ vltra dixer̃t vt ascẽderẽt ℨ eos atq; pugnarẽt, et delerẽt terrã possessionis eorũ. Vocauerũtq; filij Rubẽ, ⁊ filij Gad altare qd extruxerat, Testimoniũ nostrũ, q̃ dominus ipse sit deus.

¶ Exhortatio Iosue: p̃hibet societatẽ cũ gentibus. Cap. xxiij.

Evoluto aũt multo tpe, postq̃ pacẽ dederat dñs⁹ israeli, subiectis ī gyro nationib⁹ vniuersis, ⁊ Iosue iã lõgeuo, ⁊ pſenilis etatis, vocauit Josue oẽm israelem, maiores q̃ natu, ⁊ p̃ncipes ac duces, et magistros: dixitq; ad eos, Ego senui, ⁊ ꝓgressioris etatz sum: vosq; cernitis oia q̃ fecerit dñs de⁹ vester cũctis p circuitũ nationib⁹, qũo p vobis ipe pugnauerit: ⁊ nũc q; vob⁹ sorte diuisit oẽm terrã, ab orietali pte Jordanis vsq; ad mare magnũ, multeq; adhuc supsunt natiões: dñs de⁹ vester dispdet eas, et auferet a facie vr̃a, ⁊ possidebitis terrã sicut vobis pollicit⁹ est. tm̃ ℨfortamini, et estote soliciti vt custodiatis cũcta q̃ scripta sunt in volumine legis ℳoysi: et nõ declinetis ab eis, neq; ad dexteram neq; ad simistrã: ne postq̃ intraueritis ad gẽtes, q̃ iter vos future sunt, iũretis ī noie deorũ earũ, ⁊ seruiatis eis, ⁊ adorẽtis illos, ſz adhereatis dño deo vr̃o, qd fecistis vsq; ī diẽ hãc: ⁊ tũc auferet dñs de⁹ in cõspectu vr̃o, gẽtes magnas ⁊ robustiss̃imas: ⁊ nullus vobis resistere poterit. vn⁹ e vob pse quer̃ hostiũ mille viros: q; dñs de⁹ vester p vobis ipse pugnabit: sicut pollicitus est. hoc tm̃ diligẽtiss̃ime p̃cauete, vt diligatis dñm deũ vestrũ. Qd si volueritz gẽtiũ harũ q̃ inter vos habitãt, errorib⁹ adherere, et cũ eis miscere cõnubia, atq; amicitias copulare: iã tũc scitote qd dñs deus vester nõ eas delebit añ faciẽ vr̃am, ſz erũt vobis in fouleam, ac laqueũ, ⁊ offendiculũ ex latere vr̃o, et fudes ī oculis vr̃is, donec vos auferat atq; disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis. Ecce ego hodie ingrediar viã vniuerse terre, et toto aĩo cognoscetis qd de oib⁹ verbis q̃ se dñs p̃stiturũ vobis esse pollicit⁹ est, vnũ nõ p̃terierit incassum. Sicut ꝯ iplenit ope qd̃ pmisit, ⁊ pspera cũcta venerunt: ita adducet sup vos qcqd malorũ cõminatus est, donec vos auferat atq; disperdat de terra hac optima quã tradidit vob⁹, eo qd̃ preterieritis pactũ dñi dei vestri, qd̃ pepigit vobiscũ, ⁊ seruieritis dijs alienis, ⁊ adorauer̃itis eos: cito atq; velociter ℨsurget in vos furor domini, ⁊ auferemini ab hac terra optima quam tradidit vobis.

¶ De cõmemoratiõe bñficiorũ dñi ⁊ federe populi ad dñm: de morte Iosue ⁊ de sepultura ossiũ Ioseph: de morte eleazari. Ca. xxiiij.

Congreganitq; Josue oẽs trib⁹ isrl' in Sichez, et vocauit maiores natu, ac p̃ncipes, et iudices, ⁊ magistros: steterũtq; in ℨspectu dñi, ⁊ adpp̃lm sic locut⁹ ẽ, Hec dicit dñs de⁹ isrl, Trãs fluuiũ habitauerũt pr̃es vestri ab initio, Thare pr̃ Abraham, ⁊ Nachor: seruierũtq; dijs alienis. Tuli ergo patrẽ vestrũ Abrahã de ℳesopotamie finib⁹, et adduxi eum in terrã Chanaã: multiplicauiq; semen ei⁹, et dedi ei Jsaac: illiq; rursum dedi Jacob et Esau. Et qb⁹, Esau dedi montem Seir ad possidẽdũ: Jacob vo, ⁊ filij ei⁹ descẽderunt in Egyptũ. ℳisiq; ℳoysen ⁊ Aaron, et percussi Egyptuz multis signis atq; portẽtis. Eduxiq; vos et pr̃es vr̃os de Egypto, et venistis ad mare, persecutiq; sunt Egyptij patres vestros cum currib⁹ ⁊ equitatu, vsq; ad mare rubrum. Clamauerũt aũt ad dñm filij Jsrael: qui posuit tenebras inter vos et Egyptios: et adduxit super eos mare, et operuit eos. Uiderunt oculi vestri cuncta que in Egypto fecerim, ⁊ habitastis in solitudine multo tempore: et introduxi vos in terram Amorrhei, qui habitabat trans Jordanẽ. Cũq; pugnarẽt cõtra vos, tradidi eos in manus vestras, et possedistis terram eorũ, atq; interfecistis eos. Surrexit autem Balac filius Sephor rex ℳoab, et pugnauit cõtra Jsraelem. ℳisitq; ⁊ vocauit Balaam filium Beor, vt malediceret vobis: et ego nolui audire eum, sed econtrario per illum benedixi vobis, et liberaui vos de manu ei⁹. Transistisq; Jordanem, et venistis ad Jericho. ℙpugnauerũtq; cõtra vos viri ciuitatis ei⁹, Amorrheus ⁊ ℙpherezeus et Chananeus et, Hethe⁹ et Gergese⁹ et Heue⁹ ⁊ Jebuseus: et tradidi illos in manus vestras. ℳisiq; ante vos crabrones, ⁊ eieci eos de locis suis duos reges Amorrheoz, nõ in gladio ⁊ in arcu tuo. Dediq; vobis terrã i qua

Numer. xxi. B — Supra vij. a. E — Numer. xxv. a. D — B — C — F — D — A — B — Genes. xj. d. — Genes. xxj. a. xxv. d. — Genes. xxvj. a. — Genes. xlvj. a. — Exodi iij. c. — Exodi xij. f. — Exodi xiiij. a. — Numer. xxj. e. — Numer. xxij. a. — Supra iij. d. vj. a. — Supra xj. a. — Sup xj. d.

nō laboraſtis, & vrbes q̄s nō edificaſtis, vt hītaretis ī eis, vineas & olīeta q̄ non plātaſtis. Nūc ergo timete dñm, et ſeruite ei pfecto corde atq; veriſſimo: & auferte deos q̄bus ſeruierūt pr̄es, vr̄i ī meſopotamia & in Egypto, ac ſeruite dño. Si nāūt malū vobis vr̄vt dño ſeruiatis, optio vobis dar̄: eligite hodie q̄ placet, cui ſuire potiſſimū debeatis, vtrū dijs q̄b⁹ ſeruierūt pr̄es vr̄i ī Meſopotamia, an dijs Amorrheor̄, ī quor̄ terra hītatis: ego āt & dom⁹ mea ſeruiem⁹ dño. Rūdit q̄ pp̄l's, & ait, Abſit a nob vt relinq̄m⁹ dñm, & ſeruiam⁹ dijs alienis. Dñs de⁹ nr̄ ipſe eduxit nos & pr̄es nr̄os ō tra Egypti & de domo ſeruitutis: fecit q̄ vidē tib⁹ nobis ſigna ī gētia, & cuſtodiuit nos ī oī via p quā ambulauim⁹, & ī cūctis pp̄lis p̄q̄s trāſiuim⁹. Et eiecit vniuerſas gētes, Amorrheū hītatorē t̄rę quā nos ītrauim⁹. Seruiem⁹ igit̄ dño, q; ipſe ē de⁹ nr̄. Dixit q̄ Joſue ad pp̄lm, Nō poteritis ſuire dño: de⁹ em̄ ſanct⁹ & fortis emulator eſt, nec ignoſcet ſcelerib⁹ vr̄is atq; pctis. Si dimiſeritis dñm, & ſeruieritis dijs alienis, q̄uertet ſe & affliget vos, atq; ſub uertet poſtquā vobis p̄ſtiterit bōa. Dixit q̄ pp̄l's ad Joſue, Neq̄quā ita vt loq̄ris erit, ſz dño ſuiemus. Et Joſue ad pp̄lz, Teſtes, īq̄t, vos eſtis, q; ipſi elegeritis vobis dñz vt ſuiatis ei. Rūderūt q̄, Teſtes. Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vr̄i, & cliate corda vr̄a ad dñz deū Iſrl. Dixit q̄ pp̄l's ad Joſue, dño deo nr̄o ſuiem⁹, & obediētes erim⁹ p̄ceptis ei⁹. Percuſſit ergo Joſue in die illo fed⁹, & ꝓpoſuit pp̄lo p̄cepta atq; iudicia ī Sichem. Scripſit q̄z oīa v̄ba hec ī volumīe legis dñi: & tulit lapidē pgrādē, poſuit q̄ eū ſubter q̄rcū q̄ erat ī ſctūario dñi, & dixit ad oēm pp̄lz, En lapis iſte erit vobis ī teſtimoniū q; audieritis oīa v̄ba dñi q̄ locut⁹ ē vobis: ne forte poſtea negare velitis, & mentiri dño deo vr̄o. Dimiſit q̄ pp̄lm ſingulos in poſſeſſionē ſuā. Et poſt hec mortu⁹ ē Joſue filius Nū ſeruus dñi, cētū & decē ānor̄: ſepelierūt q̄ eū ī fīb⁹ poſſeſſionis ſue ī Thamnathſare, q̄ ē ſita ī mōte Ephraim, a ſeptētrionali pte mōtis Gaas. Seruiuit q̄ Iſrael dño cunctis dieb⁹ Joſue & ſenior̄, q lōgo vixerāt tpe poſt Joſue, & qui nouerāt oīa opa dñi q̄ fecerat ī Iſrl. Oſſa q̄z Joſeph, q̄ tulerāt filij Iſrael ō Egypto, ſepelierūt ī Sichem ī pte agri quē emerat Jacob a filijs Hemor pr̄is Sichem cētū nouellis ouib⁹, & fuit ī poſſeſſionē filior̄ Joſeph. Eleazar q̄z fili⁹ Aarō mortu⁹ ē: & ſepelierūt eū ī Gabaath Phinees filij ei⁹, q̄ data ē ei ī mōte Ephraim. Finis.

gen. 1. d.

Liber Judicū: hebraice Sophtim.

Joſue mortuo iudas conſtitutus dux belli: cum quo ſymeon aſcendit contra chananeum: de adonibezech: de terra tradita caleb: de irriguo duplici: de gentibus cum iſrael ſub tributo. Cap. j.

Post mortē Joſue ſ̄ſuluerūt filij Iſrl' dñm, dicētes, Quis aſcēdet añ nos ꝰ chananeuz, & erit dux belli? Dixit q̄ dñs, Judas aſcendet: ecce tradidi terrā in manus eius. Et ait Judas Simeoni fr̄i ſuo, Aſcēde mecum in ſortem meā, & pugna ꝰ Chananeū, vt & ego pergam tecuz in ſorte tua. Et abijt cū eo Simeō. Aſcēdit q̄ Judas, & tradidit dñs Chananeū, ac Pherezeū in manus eor̄ū: & percuſſerūt in Bezec decem millia viror̄. Inuenerūt q̄ Adonibezec in Bezec, & pugnauerūt ꝰ eū, ac pcuſſerūt Chananeū & Pherezeū. Fugit aūt Adonibezec: quē pſecuti comprehēderūt, ceſis ſūmitatib⁹ manuū ei⁹ ac pedū. Dixit q̄ Adonibezec, Septuagita reges amputatis manuum ac pedū ſūmitatib⁹, colligebāt ſub mēſa mea cibor̄ reliquias ſicut feci, ita reddidit mihi dñs. Adduxerūt q̄ eū ī Jeruſalē, & ibi mortu⁹ eſt. Oppugnātes ergo filij Juda Jeruſalē, ceperūt eā & pcuſſerūt in ore gladij, tradētes cūctā incēdio ciuitatē. Et poſtea deſcēdētes pugnauerūt ꝰ Chananeū q̄ hītabat in mōtanis, & ad meridiē ī cāpeſtrib⁹. Pergens q̄ Judas ꝙtra Chananeū q̄ hītabat ī Hebron, cui⁹ nomē fuit anti q̄t Cariathbarbe, pcuſſit Seſai, ahiman, & Tholmai: atq; īde pfect⁹ abijt ad hītatores Dabir, cuius nomē vetus erat Cariathſepher, id eſt ciuitas l'aruz. Dixit q̄ Caleb, Qui pcuſſerit Cariathſepher, & vaſtauerit eā, dabo ei Axā filiā meā vxorē. Cūq; cepiſſet eā othoniel fili⁹ Cenez fr̄ Caleb minor, dedit ei Axā filiā ſuā coniugē. Quā pgētē m itinere monuit vir ſu⁹ vt peteret a p̄re ſuo agrū. Que cū ſuſpiraſſet ſedēs in aſino, dixit ei caleb, Quid hēs: At illa rūdit, Da mihi bñdictionē, q; terram arētē dediſti mihi: da & irriguā aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguū ſuperi⁹ & irriguū īferi⁹. Filij aūt Cinei cognati Moyſi aſcenderūt de ciuitate palmar̄, cū filijs Juda ī deſertū ſortis eius, q̄ eſt ad meridiē Arad, & habitauerūt cū eo. Abijt aūt Judas cū Simeone fr̄e ſuo, & pcuſſerunt ſimul Chananeū q̄ habitabat in Sephath, & interfecerūt eū. Uocatū q̄ eſt nomen vrbis, Horma, id eſt anathema. Cepit q̄ Judas Gazam cū finib⁹ ſuis, & Aſcalonez, atq; Accaro cū terminis ſuis. Fuit q̄ dñs cū Juda, & mōtana poſſedit: nec potuit delere hītatores vallis, q; falcatz curribus abūdabāt. Dederūt q̄ Caleb Hebrō, ſicut dixerat Moyſes: qui deleuit ex ea tres filios Enac. Jebuſeū aūt habitatorē Jeruſalē nō deleuerūt filij Beniamin: hītauit q̄ Jebuſeus cū filijs Beniamin in Jeruſalē vſq; in p̄ntez diem. Domus quoq; Joſeph aſcendit in Bethel, fuit q̄ dñs cum eis. Nam cū obſiderent vrbē, que prius Luza vocabar̄, viderūt hoīez egredientē de ciuitate, dixerūtq; ad eū, Oſtende nobis introitū ciuitatis, & faciem⁹ tecū miaz. Qui cū oſtdiſſet eis, pcuſſerūt vrbē in ore gladij: hoīez aūt illū, & oēm cognationē ei⁹ dimiſerūt. Qui dimiſſus, abijt in terrā Hethim, & edificauit ibi ciuitatem, vocauit q̄ eaz Luzam: q̄ ita appellar̄ vſq; in p̄ntē diē. Manaſſes quoq; nō deleuit Bethſan, & Thanach cū viculis ſuis, & habitatores Dor, & Jeblaam, & Maiedo cū viculis ſuis, cepit q̄ Chananeus habitare cū eis. Poſtquā aūt cōfortatus eſt Iſrael, fecit eos tributarios, & delere noluit. Ephraim etiā non interfecit Chananeū q̄ habitabat in Gazer, ſed habitauit cū eo. Zabulō nō deleuit habitatores cethron, et Naalol: ſed habitauit Chananeus ī medio eius, factuſq; eſt ei tributarius. Aſer quoq; non deleuit habitatores Accho, & Sidonz, Ahlab, & Achazib, & Amma, & aphec, & Rohob, habitauit q̄ in medio chananei habitatoris illius terre, nec interfecit eū. Nephthalim quoq; nō deleuit habitatores Bethſemes, & Bethanath: & habitauit inter Chananeum habitatorē terre, fuerunt q̄ ei Bethſemite, & Bethanithe tributarij, Artauit q̄ Amorrheus filios Dan in monte. nec dedit eis locum vt ad planiora deſcenderent: habitauit q̄ in monte Hares, q̄ interpretatur teſtatio in Ahialon, & Salebim. Et aggrauata eſt manus domus Joſeph, factuſq; eſt ei tributarius. Fuit autem termin⁹ Amorrhei ab aſcēſu ſcorpiōis Petra, & ſupiora loca.

Mittitur angelus ad locum flentium: peccat Iſrael & traditur hoſtibus: & penitet & liberatur. Caput. ij.

Aſcenditq; angelus dñi de Galgalis ad locum flentium, & ait, Eduxi vos de Egypto: & introduxi in terram pro qua iurauī patrib⁹ veſtris: & pollicitus ſum vt non facerem irritum pactū meum vobiſcum in ſempiternum: ita dumtaxat vt non feriretis fedus cum habitatoribus terre huius, et aras eorum ſubuerteretis: et noluiſtis audire vocem meam. cur hoc feciſtis? Quam ob rem nolui delere eos a facie ve-

A gene. xx. ij. d. exo. xxx. iij. a.

stra: vt hẽatis hostes, ꝛ dij eox sint vobis in ruinaz. Cũqz
loqueret angelus dñi hec verba ad oẽs filios Jsrael, eleua
uerũt voce suã, ꝛ fleuerũt. Et vocatũ est nomen loci illius,
Flẽtiũ siue lachrymax: imolaueruntqz ibi hostias dño. Di
iosue. xxiiij. misit ergo Josue ppl'm, ꝛ abierũt filij Jsrael vnusqsqz in
g. possessionẽ suã, vt obtinerẽt eã: seruierũtqz dño cũctis die
bus eius, ꝛ senioꝛ, q lõgo ꝓ post eũ vixerũt tpe, ꝛ nouerant
B oĩa opa dñi q̃ fecerat cũ Jsrael. Mortuus est aũt Josue fi
lius Nun, famulus dñi cẽtũ ꝛ decẽ annoꝛ, ꝛ sepelierũt euz
in finib⁹ possessiõis sue in Thãnathbares in mõte ephraim,
a septẽtriõali plaga mõtis Gaas. Oisqz illa gñatio ꝛgre
gata ẽ ad pres suos: ꝛ surrexerũt alij, q nõ nouerũt dñz, et
C opa q̃ fecerat cũ Jsrl'. Fecerũtqz filij Jsrael malũ in ꝛspectu
dñi, ꝛ seruierũt Baalim. Ac dimiserũt dñz deũ patrũ suo
rũ, q eduxerat eos de terra Egypti, ꝛ secuti sũt deos alie
nos, deos q̃z ppl'oꝛ q hitabãt in circuitu eoꝛ, ꝛ adoꝛauerũt
eos: ꝛ ad iracũdiã ꝛcitauerũt dñm, dimittẽtes eũ, ꝛ seruiẽ
tes Baal ꝛ Astaroth. Jratusqz dñs ꝛ Jsrl', tradidit eos in
man⁹ diripiẽtiũ q ceperũt eos, ꝛ vẽdiderũt hostib⁹ q hita
bãt ꝓ gyꝛ: nec potuerũt resistere aduersarijs suis, sz q̃ cũqz
D pgere voluissent, man⁹ dñi sup eos erat, sicut locut⁹ ẽ, ꝛ in
rauit eis: ꝛ vehemẽter afflicti sũt. Suscitauitqz dñs iudi
ces q liberarẽt eos de vastantiũ manib⁹: sz nec eos audire
voluerũt, fornicãtes cũ dijs alienis, ꝛ adoꝛãtes eos. Cito
deseruerũt viã ꝓ quã igressi fuerãt pres eoꝛ: ꝛ audiẽtes mã
data dñi, oĩa facere ꝛnia. Cumqz dñs iudices suscitaret, in
dieb⁹ eoꝛ flectebat mia, ꝛ audiebat afflictoꝛ gemitus, ꝛ li
berabat eos de cede vastãtiũ. Postquã aũt mortu⁹ eẽt iu
dex, reuertebant, ꝛ multo faciebãt peioꝛa, ꝙ fecerãt pres
eoꝛ, sequẽtes deos aliẽos, seruiẽtes eis, ꝛ adoꝛãtes illos.
Nõ dimiserũt adinuẽtiões suas, ꝛ viã duriſſimã ꝓ quã am
bulare ꝛsueuerãt. Jratusqz est furoꝛ dñi in Jsrl', ꝛ ait, Quia
irritũ fecit gens ista pactũ meũ q̃ ꝑ pepigerã cũ pres⁹ eoꝛ,
ꝛ voce meã audire ꝛtẽpsit, ꝛ ego nõ delebo gẽtes q̃s dimi
sit Josue, ꝛ mortu⁹ ẽ: vt in ipsis experiar Jsrael, vtrũ custo
diãt viã dñi, ꝛ ambulẽt in ea, sicut custodierũt patres eorũ,
an non. Dimisit ergo dñs oẽs nationes has, ꝛ cito subuer
tere noluit, nec tradidit in manus Josue.

¶ Hoſanꝫ gentes derelicte ad exercitandum israel: sed ꝛ ipsi cum eis connubia iunguntꝫ traduntur autem israelite in manus chusan rasathaim regis mesopotamie octo annis quos liberat othoniel post hoc premit eos eglon rex moab. xviij. annis quos liberat
A aioth: post hunc sangar filius anath desecẽdit israel percutiens sex centos vomere. Caput iij.

Et sũt gẽtes quas dñs dereliqt, vt erudiret in eis
Jsraelẽ ꝛ oẽs q nõ nouerãt bella Chananeoꝛ:
ꝛ postea discerẽt filij eoꝛ certare cũ hostibus, ꝛ
hꝛe ꝛsuetudinẽ pliãdi: qnqz satrapas ꝙPhilist
hinoꝛ, oẽmqz Chananeũ, ꝛ Sidoniũ atqz Heueũ, q hita
bãt in mõte Libano, de mõte Baalhermõ vsqz ad introitũ
Emath. Dimisitqz eos, vt in ipsis experiret Jsraelẽ vtrũ
audirẽt mãdata dñi q̃ ꝑceperat ꝓtib⁹ eoꝛ ꝑ manũ Moy
si, an nõ. Jtaqz filij Jsrl' hitauerũt in medio Chananei, et
Hethei, ꝛ Amoꝛrhei, ꝛ ꝙPherezei, ꝛ Heuei, ꝛ Jebusei: ꝛ
duxerũt vxoꝛes filios eoꝛ, i ipsiqz filias suas filijs eoꝛ tra
diderũt, ꝛ seruierũt dijs eoꝛ. Fecerũtqz malũ in conspectu
dñi, ꝛ oblti sunt dei sui, seruientes Baalim ꝛ Astaroth.
B Jratusqz ꝛ Jsrael dñs, tradidit eos in man⁹ Chusanrasa
thaim regis Mesopotamie, seruierũtqz ei octo annis. Et
clamauerũt ad dñm: q suscitauit eis saluatoꝛẽ, ꝛ liberauit
eos, Othoniel videlz filiũ Cenẽ, ffez Caleb minoꝛẽ: fuit
qz in eo spũs dñi, ꝛ iudicauit Jsrl'. Egressusqz ẽ ad pugnã
ꝛ tradidit dñs in man⁹ ei⁹ Chusanrasathaim regẽ Syrie, ꝛ
oppressit eũ. Quieuitqz terra q̃dragita ãnis, ꝛ mortuus est
Othoniel filius Cenez. Addiderũt aũt filij Jsrael facere
malũ in ꝛspectu dñi: q cõfoꝛtauit aduersum eos Eglõ re
gẽ Moab: qꝛ fecerũt malũ in ꝛspectu ei⁹. Et copulauit ei
filios Ammõ, ꝛ Amalec: abijtqz ꝛ percussit Jsrl', atqz posse
dit vrbẽ palmaꝛ. Seruierũtqz filij Jsrl' Eglõ regi Moab
decẽ ꝛ octo ãnis, ꝛ postea clamauerũt ad dñm: q suscitauit
eis saluatoꝛẽ vocabulo Hod, filium Gera filij Jemini, q
vtraqz manu ꝑ dextera vtebat. Misitqz filij Jsrl' ꝑ illuz
mũera eglõ regi moab. Qui fecit sibi gladiũ ãcipitẽ, hñtez
i medio capulũ lõgitudis palme manus, ꝛ accict⁹ ẽ eo sub
ter sagũ in ꝛxtro femoꝛe. Obtulitqz mũera eglõ regi moab. C
Erat aũt eglõ craſſ⁹ nimis. Cũqz obtulisset ei mũera, ꝓse
cut⁹ ẽ socios q cũ eo venerãt. Et reuers⁹ ꝺ Galgal, vbi erãt
idola, dixit ad regẽ, Verbũ secretũ hẽo ad te o rex. Et ille
ipauit silẽtiũ: egressiqz oib⁹ q circa eũ erãt, ingress⁹ ẽ Hod
ad eũ: sedebat aũt i estiuo cenaculo ꝓpr⁹, dixitqz, Verbum
dei hẽo ad te. Qui stati surrexit ꝺ throno. Extenditqz hod
sinistrã manũ, ꝛ tulit sicã de dextro femoꝛe suo, ifixitqz eam
i vẽtrẽ ei⁹ tã valide, vt capul⁹ seq̃ret ferrũ i vulnere, ac pin
guissimo adipe strigeret. Nec eduxit gladiũ, sz ita vt pcul
serat reliqt in coꝛpe, statiqz ꝑ secreta nature alui stercoꝛa ꝑ
ruperũt: Hod aũt clausis diligentissime ostijs cenaculi, et
obsirmatis sera, ꝑ posticũ, egress⁹ ẽ. Seruiqz regis ingres
si videret clausas foꝛes cenaculi, atqz dixerũt, Forsitã pur
gat, aluũ in estiuo cenaculo. Expectãtesqz diu donec erube
scerẽt, ꝛ vidẽtes q̃ null⁹ apiret, tulerũt clauẽ: ꝛ aperiẽtes i D
uenerũt dñz suũ i terra iacẽtẽ mortuũ. Hod aũt dũ illi tur
barent, effugit, ꝛ ꝓtrãsijt locũ idoloꝛ vñ reuers⁹ fuerat. Ve
nitqz i Seirath: ꝛ statim sonuit buccia in mõte Ephraim: de
scẽderũtqz cũ eo filij Jsrl', ipso in frõte gradiẽte. Qui dixit
ad eos, Segmini me: tradidit ei dñs inimicos nꝛos moabi
tas in man⁹ nꝛas. Descẽderũtqz post eũ, ꝛ occupauerũt, va
da Jordanis, q̃ trãsmittũt in Moab: ꝛ nõ dimiserũt transi
re quẽquã, sz pcusserũt nam Moabitas i tpe illo circiter decem
millia, oẽs robustos ꝛ fortes viros. null⁹ eoꝛ euadere po
tuit. Humiliatusqz ẽ moab in die illo sub mãu Jsrl': ꝛ genit
ra octogita ãnis. Post hũc fuit sãgar filij Enath, q pcul
sit ꝺ philisthijm sexcẽtos viros vomer, ꝛ ipe q̃z ꝺcidit Jsrl'.

¶ De debora ꝓphetissa ꝛ pugna barach cõtra sysarã ducem milicie iabin: sysara a iahel vxore iaber cineꝫ occiditur. Caput iiij.

Addiderũtqz filij Jsrl' facere malũ in ꝛspectu dñi A
post mortẽ Hod: ꝛ tradidit illos dñs in man⁹ Ja
bin regis Chanaã, q regnauit in Hasoꝛ, habuitqz
ducẽ exercit⁹ sui noie Sisarã, ipe aũt hitabat in
Haroseth gẽtiũ. Clamauerũtqz filij Jsrl' ad dñm, nõgen
tos eĩ hẽbat falcatos curr⁹, ꝛ ꝑ vigiti ãnos vehemẽter op
pserat eos. Erat aũt ꝺ Debora ꝓphetis vxoꝛ Lapidoth,
q̃ iudicabat ppl'z in illo tpe. Et sedebat sub palma, q̃ nomie
illi⁹ vocabat, iter Rama ꝛ Bethel in mõte Ephraim: ascẽ
debãtqz ad eã filij Jsrl' in oẽ iudiciũ. Que misit, ꝛ vocauit
Barac, filiũ Abinoem de Cedes Nephthalim: dixitqz ad
eũ, ꝙPrecepit tibi dñs de⁹ Jsrael, Vade, ꝛ duc exercitũ in
mõtẽ Thabor, tollesqz tecũ decẽ millia pugnatoꝝ de fi
lijs Nephthalim, ꝛ de filijs zabulõ: ego aũt adducã ad te
i loco toꝛrẽtis cison, Sisarã pricipẽ exercit⁹ Jabin, ꝛ cur
rus ei⁹, atqz oẽm multitudinẽ, ꝛ tradã eos in mãu tua. Di
xitqz ad eã Barac. Si venis mecũ, vadã. si nolueris venire B
mecũ, nõ pgã. Que dixit ad eũ, Jbo qdẽ tecũ. sz in hac vice
victoria non reputabit tibi. qꝛ in manu mulieris tradetur
Sisara. Surrexit itaqz Debora, ꝛ prexit cuz Barac in ce
des. Qui accitis zabulõ, ꝛ Nephthalim, ascẽdit cũ decem
millibus pugnatoꝝ, hñs Deboꝛã i comitatu suo. Haber
aũt cineus recesserat quõdã a ceteris Cineis ffribus suis fi
lijs Hobab, cognati Moysi: ꝛ tetẽderat tabernacula vsqz
ad vallẽ q̃ vocat Sẽnim, ꝛ erat iuxta cedes. Nũtiatũqz est
Sisare q̃ ascẽdisset Barac fili⁹ Abinoem, i mõtẽ thaboꝛ:
ꝛ ꝛgregauit nõgẽtos falcatos curr⁹, ꝛ oẽz exercitũ de Ha
roseth gẽtiũ ad toꝛrẽtẽ cison. Dixitqz debora ad Barac, C
Surge, hec ẽ eĩ dies i q̃ tradidit dñs Sisarã in man⁹ tuas:
en ipe ducꝛ ẽ tu⁹. Descẽdit itaqz barac de mõte thaboꝛ, pñ. lxxx=
ꝛ oẽ millia pugnatoꝝ cũ eo. Perterritqz dñs Sisarã, ꝛ ij.c.
oẽs curr⁹ ei⁹, vniuersã q̃z multitudinẽ in ore gladij ad ꝛspectũ
barac: i tm vt sisara ꝺ curru ꝺsiliẽs, pedib⁹ fugeret, ꝛ barac
ꝑseqũret fugiẽtes curr⁹, ꝛ exercitũ vsqz ad Haroseth gẽtũ,
ꝛ oĩs hostiũ multitudo vsqz ad iñecionẽ caderet. Sisara aũt
fugiẽs puẽit ad tẽtoꝝ iahel vxoꝛ haber cineꝫ. Erat autẽ
pax iter iabin regẽ asoꝛ, ꝛ domũ haber cinei: Egressa igit

iahel i occursũ Sisare, dixit ad eũ, ītra ad me dñe mi, ītra, ne tieas. Qui ingress⁹ tabnaculũ ei⁹, ꝛ opt⁹ ab ea pallio, dixit ad eã, da mihi obsecro paululũ aq̃, qꝛ sitio valde. Que apuit vtr̃ lactȝ, ꝛ ōdit ei bibere, ꝛ opuit illũ. Dixitqȝ Sisara ad eã, Sta añ ostiũ tabernaculi, ꝛ cũ venerit aliqs interrogās te, ꝛ dicēs, Nũqd hic ē aliqs? rñdebis, Null⁹ est. Tulit itaqȝ Jahel vxor Haber clauũ tabnaculi, assumēs pariter ꝛ malleũ: ꝛ ingressa abscōdite, ꝛ cũ silētio posuit supra tp̄s capitis ei⁹ clauũ, pcussũqȝ malleo defixit i cerebrũ vsqȝ ad terrã: q soporē morti sociās defecit, ꝛ mortu⁹ ē. Et ecce Barac sequēs Sisarã veniebat: egressaqȝ Jahel i occursũ ei⁹, dixit ei. Veni, ꝛ ostendã tibi vir̃ quē q̃ris. Qui cuꝫ ītrasset ad eã, vidit Sisarã iacētē mortuũ, ꝛ clauũ infixuꝫ in tpe eius. Humiliauit ergo deus in die illo Jabin regem Chanaan coram filijs Jsrael: q crescebant quotidie, ꝛ forti mãu opp̄imebãt Jabin regē Chanaã, donec delerēt eũ.

¶ De cãtico qđ cecinerũt debora ꝛ barac post victoriã. Ca. v.

Cecinerũtqȝ Debora ꝛ Barac fili⁹ Abinoē in illo die, dicētes, Qui sponte obtulistis de Jsrl̃ aīas vr̃as ad piculũ, bñdicite dño. Audite reges, auribꝰ pcipite p̄ncipes: Ego sũ, ego sum q̃ dño canã, psallã dño deo Jsrael. Dñe cũ exires de Seir, ꝛ trãsires p regiones Edom, terra mota ē, celiqȝ ac nubes distillauerũt aqs. Mõtes fluxerunt a facie dñi, ꝛ Sinai a facie dñi dei Jsrael. In diebꝰ Samgar filij Anath, in diebus Jahel quieuerũt semite: ꝛ q ingrediebanꝫ p eas, ambulauerũt p calles devios. Cessauerũt fortes i Jsrael, ꝛ quieuerũt: donec surgeret Debora, surgeret mr̃ i Jsrael. Noua bella elegit dñs, ꝛ portas hostiũ ipse subuertit: clypeꝰ ꝛ hasta si apparuerit i q̃dragīta millibus Jsrael. Cor meũ diligit p̄ncipes Jsrael, q̃ ꝓpria volũtate obtulistis vos discrimini: bñdicite dño. Qui ascēditis sup nitētes asinos, ꝛ sedetis supra i iudicio, ꝛ ambulatis i via, loquimini. Ubi collisi sũt curr⁹, ꝛ hostiũ suffocat⁹ est exercit⁹, ibi narrent̃ iustitie dñi, ꝛ clemētie fortis Jsrl̃. Tũc descēdit pp̄s dñi ad portas, ꝛ obtinuit p̄cipatũ. Surge surge ℞ Debora, surge surge, ꝛ loquere cāticũ: surge Barac, ꝛ apprehende captiuos tuos fili Abinoem: saluate sũt relige pp̄li dñs i fortibꝰ dimicauit. Ex Ephraim deleuit eos i Amalec ꝛ post eũ ex Beniamin i pp̄los tuos o Amalec: de Machir p̄cipes descēderũt ꝛ ō zabulō q exercitũ ducerēt ad bellādũ. Duces Jssachar fuere cũ Debora, ꝛ Barac ꝛ vestigia sunt secuti, q q̃si in p̄ceps ac baratruꝫ se discrimini dedit: diuiso ℈ se Ruben, magnanimoꝝ repta est ꝙtētio. Quare hītas īter duos t̄mios, vt audias sibilos gregũ: diuiso ℈ se Rubē, magnanimoꝝ repta ē ꝙtētio. Galaad trãs Jordanē gescebat, ꝛ ℞ Dan vacabat nauibꝰ: Aser hītabat in litore maris, ꝛ i portubꝰ morabat. Zabulō vero ꝛ Nephthalim obtulerũt aīas suas morti i regiõe Machrome. Venerũt reges ꝛ pugnauerũt, pugnauerũt reges Chanaã i Tanach iuxta aq̃s Mageddo, ꝛ tñ nihil tulere p̄dātes. De celo dimicatũ ē ℈ eos: stelle manētes i ordīe ꝛ cursu suo aduersus Sisarã pugnauerũt. Torrēs Cison traxit cadauera eoꝝ, torrens Cadumim, torrēs Cison: conculca aīa mea robustos. Ungule equoꝝ ceciderũt fugiētiꝫ ipetu, ꝛ p̄ceps ruēti bus fortissimis hostiũ. Maledicite terre meroz, dixit angel⁹ dñi, maledicite habitatoribꝰ ei⁹, qꝛ nõ venerũt ad auxiliũ dñi i adiutoriũ fortissimoꝝ ei⁹. Bñdicta īter mulieres Jahel vxor Haber cinei, ꝛ bñdicatur in tabernaculo. Aquã petēti, lac dedit, ꝛ i phiala p̄cipũ obtulit butyrũ. Sinistrã manũ misit ad clauũ, ꝛ ōxtrã ad fabroꝝ malleos, pcussitqȝ Sisarã, q̃rēs i capite vulneri locũ, ꝛ tp̄s valide p foràs. Inter pedes ei⁹ ruit, defecit, ꝛ mortu⁹ ē. Voluebaꝫ añ pedes ei⁹, ꝛ iacebat exanimis ꝛ miserabilis. Per fenestrã respiciēs, ululabat mr̃ eius, ꝛ de cenaculo loq̃baꝫ, cur moraꝫ regredi curr⁹ eius: q̃re tardauerũt pedes q̃drigarũ illius. Una sapiētior ceteris vxoꝝ ei⁹, hec socrui verba rñdit, Forsitã nũc diuidit spolia, ꝛ pulcherrima feminarũ eligiꝫ ei: vestes diuersoꝝ colo⁹ Sisare tradunꝫ i p̄dã, ꝛ supellex varia ad ornãda colla ꝙgeriꝫ. Sic pereãt oēs inimici tui dñe: qui aut̃ diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet ita rutilēt. Quieuitqȝ terra p quadraginta annos.

¶ Jsrael a madiã oppimitur. de gedeone ꝛ sacrificio eius: de ara Baal destructa. de signo dato in vellere. Caput vj.

Fecerũt aũt filij Jsrael malũ i ꝓspectu dñi: q tradidit illos i manu ℞ Madian septē annis, ꝛ oppressit⁹ꝫ valde ab eis. Fecerũtqȝ sibi antra ꝛ spelũcas i mõtibꝰ, ꝛ munitissima ad repugnandũ loca. Cũqȝ seuisset Jsrael, ascendebat ℞ Madiã ꝛ Amalec, ceteriqȝ orientaliũ nationũ, ꝛ apō eos figētes tētoria, sicut erãt in herbis cũcta vastabãt vsqȝ ad introitũ Gaze: nihil qȝ oino ad vitã ptinēs relinquebãt in Jsrael, nõ oues, non boues, nõ asinos. Ipsi enĩ ꝛ vniuersi greges eoꝝ veniebãt cũ tabernaculis suis, ꝛ istar locustaꝝ vniuersa cōplebant, innumera multitudo hoīm, ꝛ camelorꝝ qcq tetigerãt deuastãtes. Humiliatusqȝ est Jsrael valde ī ꝓspectu ℞ Madian. Et clamauit ad dñm postulãs auxilium ℈ ℞ Madianitas. Qui misit ad eos vir̃ pphetaȝ, ꝛ locut⁹ est, Hec dicit dñs deus Jsrael, Ego vos feci cōscēdere de Egypto, ꝛ eduxi vos de domo seruitutis, ꝛ liberaui de manu Egyptiorũ, ꝛ oĩm inimicoꝝ q affligebãt vos: eieciqȝ eos ad introitum vestrũ, ꝛ tradidi vobis terrã eoꝝ, ꝛ dixi, Ego dñs deus vester, ne timeatis deos Amorrheoꝝ, in quoꝝ terra habitatis: Et noluistis audire vocẽ meã. Venit aũt angel⁹ dñi, ꝛ sedit sub q̃rcũ q̃ erat in Ephra, ꝛ ptinebat ad Joas patrẽ familie Ezri. Cũqȝ Gedeon filius eius excuteret atqȝ purgaret frumẽta in torcular, vt fugeret ℞ Madian, apparuit ei angel⁹ dñi, ꝛ ait, Dñs tecũ virorꝝ fortissime. Dixitqȝ ei Gedeon, Obsecro mi dñe, si dñs nobiscum est, cur ergo apprehẽderũt nos hec oīa? vbi sunt mirabilia eius q̃ narrauerũt patres nostri, atqȝ dixerũt, De Egypto eduxit nos dñs? Nunc aut̃ dereliqt nos dñs, ꝛ tradidit i manus ℞ Madian. Respexitqȝ ad eũ dñs, ꝛ ait, Vade in hac fortitudine tua, ꝛ liberabis Jsrael de manu ℞ Madiab: scito q̃ miserim te. Qui rñdẽs ait, Obsecro mi dñe in quo liberabo Jsrael? ecce familia mea infima est in ℞ Manasse, ꝛ ego minimus in domo patris mei. Dixitqȝ ei dñs, Ego ero tecũ, ꝛ percuties ℞ Madian q̃si vnũ vir̃. Et ille, Si inueni, ingt, gratiã coram te, da mihi signuꝫ q̃ tu sis q̃ loqueris ad me. Ne recedas hinc, donec reuertar ad te, portans sacrificiũ, ꝛ offerẽs tibi. Qui rñdit, Ego p̄stolabor aduentũ tuũ. Ingressus ē itaqȝ Gedeõ, ꝛ coxit hedũ, ꝛ de farine modio azymos panes: carnesqȝ ponẽs in canistro, ꝛ ius carnium mittẽs i ollã, tulit oīa sub q̃rcu, ꝛ obtulit ei. Cui dixit angelus dñi, Tolle carnes ꝛ azymos panes, ꝛ pone supra petrã illã, ꝛ ius desup fũde. Cũqȝ fecisset ita, extẽdit angelus dñi sũmitatẽ virge quã tenebat i manu, ꝛ tetigit carnes et pães azymos: ascẽditqȝ ignis de petra, ꝛ carnes azymosqȝ panes cõsũpsit: ãgel⁹ aũt dñi euanuit ex oculis eius. Videsqȝ Gedeõ q̃ eẽt angel⁹ dñi, ait, Heu mi dñe deꝰ, qꝛ vidi angelũ dñi facie ad faciẽ. Dixitqȝ ei dñs, Pax tecũ: ne timeas, nõ morieris. Edificauit ergo ibi Gedeõ altare domino, vocauitqȝ illud, Dñi pax: vsqȝ i p̄nt̃ diẽ. Cũqȝ adhuc esset in Ephra q̃ dã familie Ezri, nocte illa dixit dñs ad eũ, Tolle tauꝝ patris tui, ꝛ alterꝝ tauꝝ annorũꝫ septez: destrueqȝ arã Baal q̃ est patris tui: ꝛ nemus qđ circa arã est succide: ꝛ edificabis altare dño deo tuo in sũmitate petre huius, sup quã añ sacrificiũ posuisti: tolleqȝ tauꝝ scõm, ꝛ offeres holocaustũ sup struem lignoꝝ, q̃ de nemore succideris. Assũptis ergo Gedeon decẽ viris de seruis suis, fecit sicut p̄cepat ei dñs. Timẽs aũt domũ patris sui, ꝛ homines i llius ciuitatis, p diẽ noluit facere, ꝛ oīa nocte compleuit. Cũqȝ surrexissent viri oppidi eius mane, viderunt destructã arã Baal, lucũqȝ succisũ, ꝛ tauꝝ alterꝝ ī positũ sup altare, qđ tũc edificatũ erat. Dixerũtqȝ adinuicẽ, Quis hoc fecit? Cũqȝ pquirerẽt authorẽ facti, dictũ ē, Gedeõ filiꝰ Joas fecit hec oīa. Et dixerũt ad Joas, Produc filium tuum huc, vt moriatur: qꝛ destruxit aram Baal, ꝛ succidit nemus. Quib⁹ ille rñdit, Nũqd vltores estis Baal, vt pugnetis p eo, q̃ aduersari⁹ ē ei⁹, moriaꝫ añquã lux crastina veniat. si deꝰ ē, vindicet se ō eo q̃ suffodit arã ei⁹. Ex illo die

j. Regũ xvj. b.

vocat⁹ est Gedeō Jerobaal, eo ꝙ dixisset Joas, Ulciscat̄ se de eo Baal, q suffodit ārā ei⁹. Igit̄ ois ꝛſdadiā ⁊ amalec, ⁊ oriētales ppli ꝙgregati sūt̄ sil̄, ⁊ trāseūtes Jordanē, castrametati sūt̄ i valle Jezrael. Spūs aūt dñi iduit Gedeō, q clāgēs buccīa ꝙuocauit domū abiezer, vt seq̄ret̄ se. ꝛſdisitq; nūtios i vniersū ꝛſdanassen, q ⁊ ipe secut⁹ est eum. ⁊ alios nūtios i Aser ⁊ zabulō ⁊ Nephthalim: q occurrerūt ei. Dixitq; Gedeō ad deū, Si saluū facis p manū meam ppl'm Jsrl̄. sicut locut⁹ es, ponā hoc vell⁹ lane i area: si ros i solo vellere fuerit, ⁊ i oi terra siccitas, sciā ꝙ p manū meā sicut locut⁹ es, liberabis Jsrl̄. Factūq; est ita. Et de nocte ꝙsurgēs exp̄sso vellere, cōchā rore ipleuit. Dixitq; rursus ad dñm, Ne irascat̄ furor tu⁹ ꝛ me, si adhuc semel tētauero signū q̄rēs in vellere, Oro vt solū vellus siccū sit, ⁊ ois terra rore madens. Fecitq; dñs nocte illa vt postulauerat: et fuit siccitas in solo vellere, ⁊ ros in omni terra.

¶ De probatione populi ad aquas: de somnio narrato in castris madiā ⁊ lagenis vacuis cōplosis: de lucernis in medio lampadarū ⁊ tubis: de oreb ⁊ zeb interfectis ab effraim. Caput vij.

A

Igit̄ Jerobaal q ⁊ Gedeon, de nocte ꝙsurgēs, ⁊ ois ppl's cū eo, vēit ad fontē q vocat̄ harad. erāt āt castra ꝛſdadiā i valle ad septētrionalem plagā collis excelsi. Dixitq; dñs ad Gedeon, ꝛſdl⁹ tecū ē ppl's, nec tradet̄ ꝛſdadiā i man⁹ ei⁹: ne gl'iet̄ ꝛ me Jsrl̄, ⁊ dicat, ꝛſdeis viri⁹ liberat⁹ sū. Loq̄re ad ppl'z, ⁊ cūctz audiētib⁹ p̄dica. Qui formidolos⁹, ⁊ timid⁹ ē, fuerat̄. Recesserūtq; de mōte Galaad, ⁊ fuersi sūt ex ppl'o vigitiduo millia viroꝝ, ⁊ tiñ decē millia remāserūt. Dixitq; dñs ad gedeō, Adhuc ppl's mult⁹ ē: duc eos ad aq̄s, ⁊ ibi pbabo illos: ⁊ de q̄ dixero tibi vt tecum vadat, ipse pgat: quē ire pbiuero, reuertat̄. Cūq; descēdisset ppl's ad aq̄s dixit dñs ad Gedeō, Qui līgua lābuerit aq̄s, sicut solent canes lābere, sepabis eos seorsū: q aūt curuatis genib⁹ biberit, i altera pte erūt. Fuit itaq; nūer⁹ eoꝝ q manu ad os p̄ciente aq̄s, lābuerāt, trecēti viri: ois aūt reliq̄ multitudo flexo poplite biberat. Et ait dñs ad Gedeō, In trecentis viris q lābuerūt aq̄s, liberabo vos, ⁊ tradā i manu tua ꝛſdadian: ois aūt reliq̄ multitudo reuertat̄ i locū suū. Sūptis itaq; p nūero cibarijs, ⁊ tubis, oēm reliquā multitudinē abire p̄cepit ad tabernacula sua: ⁊ ipse cū trecētis viris se certamini dedit. Castra aūt ꝛſdadian erāt subter in valle. Eadē nocte dixit dñs ad eū, Surge, ⁊ descēde in castra: q tradidi eos i manu tua. sin aūt sol⁹ ire formidas, descēdat tecū Phara puer tu⁹. Et cū audieris q̄d loquant̄, tūc ꝙfortabunt̄ man⁹ tue, ⁊ securior ad hostiū castra descēdes. Descēdit ergo ipse ⁊ Phara puer ei⁹ i ptē castrorum, vbi erant armatoꝝ vigilie. ꝛſdadian aūt ⁊ Amalec, ⁊ oēs oriētales ppli fusi iacebāt i valle, vt locustaꝝ multitudo: cameli aūt innumerabiles erāt, sicut arena q̄ iacet in litore maris. Cūq; venisset Gedeō, narrabat alīq; sōniū p̄rio suo: ⁊ in hūc modū referebat q̄d viderat, Vidi sōniū, ⁊ videbat̄ mihi q̄si subcinerti⁹ panis ex hordeo volui, ⁊ in castra ꝛſdadian descēdere: cūq; puenisset ad tabernaculū, p cussit illud atq; subuertit, ⁊ terre fūdit⁹ coequauit. Rñdit is cui loquebat̄, Nō ē hoc aliō, nisi gladi⁹ Gedeonis, filij Joas viri Jsraelite. tradidit eñ dñs i man⁹ ei⁹ ꝛſdadiā, ⁊ oia castra ei⁹. Cūq; audisset Gedeō sōniū, ⁊ interp̄tationē ei⁹, adorauit: ⁊ reuers⁹ est ad castra Jsrl̄, ⁊ ait, Surgite, tradidit eñ dñs i man⁹ nr̄as castra ꝛſdadian. Diuisitq; trecētos viros i tres ptes, ⁊ dedit tubas i manib⁹ eoꝝ, lagenasq; vacuas, ac lāpades i medio lagenaꝝ. Et dixit ad eos, Q̄d me facere videritis, hoc facite: ingrediar ptem castroꝝ, ⁊ q̄d fecero, sectamini. Cū p̄sonuerit tuba in manu mea, vos q̄q; p castroꝝ circuitū clāgite, ⁊ ꝙclamate dño et Gedeoni. Ingressusq; ē Gedeō, ⁊ trecēti viri q erāt cū eo i ptē castroꝝ, icipiētib⁹ vigilijs noctis medie, ⁊ custodib⁹ suscitatis, ceperūt buccinis clāgere, ⁊ cōplodere inter se lagenas. Cūq; p gyꝝ castroꝝ i trib⁹ p̄sōarēt locis, ⁊ hydrias ꝙfregissent, tenuerūt sinistris manibus lāpades, ⁊ dextris sonātes tubas, clamauerūtq;, Gladi⁹ dñi ⁊ Gedeōis: stātes singuli in loco suo p circuitū castroꝝ hostiū. Qia itaq; castra turbata sūt, ⁊ vociferātes, vlulāteſq; fugerūt: ⁊ nihil omin⁹ isistebāt trecētiviri bnccinis p̄sonātes. Immisitq; dñs gladiū i oib⁹ castris, ⁊ mutua se cede trucabāt, fugientes vsq; ad Bethseta, ⁊ crepidinē abelmehula in tebbath. Cōclamātes aūt viri Jsrl̄ de Nephthalim ⁊ Aser, ⁊ omni ꝛſdanasse p̄sequebant̄ ꝛſdadian. ꝛſdisitq; Gedeō nūtios i oēm mōtē Ephraim, dicēs, Descēdite i occursum ꝛſdadian, ⁊ occupate aq̄s vsq; Bethbera atq; Jordanē. Clamauitq; ois Ephraim, ⁊ p̄occupauit aquas atq; Jordanē vsq; Bethbera. Apprehēsosq; duos viros ꝛſdadian, Oreb ⁊ zeb: interfecit Oreb in petra Oreb, zeb vero i torcularī zeb. Et p̄secuti sunt ꝛſdadiā, capita Oreb ⁊ zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Jordanis.

¶ Viri effraim contra gedeon insurgunt de zebee ⁊ salmana occisis a gedeone. de viris soccoth ⁊ phanuel occisis: dantur gedeoni inaures ⁊ de septuaginta filijs gedeonis: ⁊ de abimelech nato de concubina: de morte gedeonis. Caput. viij.

A

Jrerūtq; ad eū viri Ephraim, Quid ē hoc q̄ facere voluisti, vt nos nō vocares cū ad pugnā p̄gereris ꝛ ꝛſdadian? iurgātes fortiter, ⁊ prope vim iferētes. Quib⁹ ille rñdit, Quid eñ tale facere potui, q̄le vos fecistis? nōne melior ē racem⁹ ephraim vīdemijs Abiezer? In man⁹ vr̄as dñs tradidit p̄ncipes madian, Oreb ⁊ zeb: q̄d tale facere potui, q̄le vos fecistis? Quod cū locutus esset, requieuit spūs eoꝝ, q̄ tumebāt cōtra eū. Cūq; venisset Gedeon ad Jordanē, transiuit eum cū trecētis viris q̄ secū erāt: ⁊ p̄ lassitudine, fugiētes p̄sequi nō poterāt. Dixitq; ad viros Socoth, Date obsecro panes p̄plo q mecū est, q⁹ valde defecerūt: vt possimus p̄sequi zebee ⁊ Salmana reges ꝛſdadian. Rñderūt p̄ncipes Socoth, Forsitan palme manuum zebee ⁊ Salmana in manu tua sūt, ⁊ idcirco postulas vt demus exercitui tuo panes? Quib⁹ ille ait, Cū ergo tradiderit dñs zebee ⁊ Salmana in man⁹ meas, ꝙterā carnes vr̄as cuꝝ spinis, tribulisq; deserti. Et inde ꝙscēdēs, veniti ꝛ Phanuel: locutusq; ē ad viros loci illius similia. Cui ⁊ illi rñderūt, sicut rñderāt viri Socoth. Dixit itaq; eis, Cū reuersus fuero victor i pace destruā turrim hāc. zebee aūt ⁊ Salmana regescebāt cū oi exercitu suo. Quindecim eñ millia viri remāserāt ex oib⁹ turmis oriētaliū ppl'oꝝ, cesis cētū vigiti millib⁹ bellatoꝝ, ⁊ educentiū gladiū. Ascēdēsq; Gedeon p̄uiā eoꝝ q i tabernaculis morabant̄ ad orientalē ptē Nobe, ⁊ Jegbaa, percussit castra hostiū, q securi erant, ⁊ nihil aduersi suspicabant̄. Fugerūtq; zebee ⁊ Salmana, quos p̄sequēs gedeon cōprehēdit, turbato oi exercitu eorū. Reuertēsq; de bello añ solis ortū, apprehēdit puerū de viris Socoth: interrogauitq; eū noīa p̄ncipū ⁊ seniorū Socoth, ⁊ descripsit septuaginta septem viros. Uenitq; ad Socoth, ⁊ dixit eis, En zebee ⁊ Salmana sup̄ qbus exprobrastis mihi, dicentes, Forsitan manus zebee ⁊ Salmana i manib⁹ tuis sūt, ⁊ idcirco postulas vt demus viris q̄ lassi sūt, ⁊ defecerunt, panes? Tulit ergo seniores ciuitatis, ⁊ spinas deserti ac tribulos, ⁊ contriuit cum eis, atq; cōminuit viros socoth, Turrim q̄q; Phanuel subuertit, occisis habitatoribus ciuitatis. Dixitq; ad zebee ⁊ Salmana, Quales fuerūt viri quos occidistis in Thabor? Qui rñderūt, Sicut tu es, et vn⁹ ex eis q̄si filij regis. Quib⁹ ille rñdit, Fratres mei fuerūt, filij matris mee. viuit dñs, q: si seruassetis eos, nō vos occiderem. Dixitq; Jether primogenito suo, Surge, ⁊ interfice eos. Qui nō eduxit gladiū: timebat eñ, q: adhuc puer erat. Dixeruntq; zebee ⁊ Salmana, Tu surge, ⁊ irrue in nos: q: iuxta etatem robur est hois, Surrexit Gedeon, ⁊ interfecit zebee ⁊ Salmana: ⁊ tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent: Dixeruntq; oēs viri Jsrael ad Gedeō, Dñare nr̄i tu ⁊ filius tuus, ⁊ filius filij tui: q: liberasti nos de manu ꝛſdadian. Quib⁹ ille ait, Non dñabor vestri, nec dñabit̄ in vos filij me⁹, sz dñabit̄ vobis dñs. Dixitq; ad eos, Unā petitionē postulo a vob, date mihi īaures ex p̄da vr̄a. inaures

enim

Psalmus lxxxij. c.

B

C

Osee x. d

Esa. x. c. Psalmus lxxxij. c.

A

B

C

D

E

F

j. Wach. iij. g. Deutero. xx. b.

eñ aureas Ismahelite habere cõsuenerãt. Qui respondẽrũt, Libẽtissime dabim⁹. Expãdẽtesq; sup terrã palliuz, F
ꝓiecerũt i eo iaures ó ꝓda: r fuit põd⁹ postulatax iauriũ, mille septigẽti auri sicli, absq; ornamẽtis, r monilib⁹, r ve
ste purpurea, qb⁹ reges Madiã uti soliti erant, r ꝑter tor
ques aureas camelox. Fecitq; ex eo Gedeõ ephod, r po
suit illud i ciuitate sua Ephra. Fornicatusq; est oĩs Israel
in eo, r factũ ẽ Gedeoni, r oĩ domui ei⁹ i ruinã. Humiliat⁹
est aũt Madiã coã filijs Israel, nec potuerũt vltra cerui
ces eleuare: sz genit terra p q̃dragĩta ãnos qb⁹ Gedeõ p
fuit. Abijt itaq; Jerobaal fili⁹ Joas, r hitauit in domo
sua: habuitq; septuagĩta filios, q egressi sũt de femore ei⁹, G
eo q̃ plꝰes hꝫ et vxores. Cõcubia aũt illi⁹, quã hẽbat i Si
chem, genuit ei filiũ noĩe Abimelech. Mortuusq; est Ge
deon fili⁹ Joas i senectute bõa, r sepult⁹ ẽ i sepulchro Joas
ꝑis sui i Ephra de familia Ezri. Postquã aũt mortuus
est gedeõ, auersi sũt filij isrl, r fornicati sũt i Baalim. Per
cusserũtq; cũ Baal fed⁹, vt eẽt eis i deũ: nec recordati sunt
dñi dei sui q eruit eos de manibus inimicorũ suorũ oĩum
per circuitum: nec fecerunt miam cũ domo Jerobaal Ge
deon iuxta omnia bona que fecerat Israeli.

¶ Abimelech fratres suos septuagĩnta occidit ioatham minimus saluatur: ad sychimitas mittitur: de gaal r zebul: et pugna abimelech cõtra gaal in ciuitate sal spargitur: phanum berith succenditur. abimelech ciuitatem thebes oppugnat: mulier capiti ei⁹ fragmen molle illisit. ¶ Caput ix.

A Bijt aũt Abimelech fili⁹ Jerobaal i Sichem ad ffres mꝛis sue, r locut⁹ ẽ ad eos: r ad oẽz co
gnõnẽ dom⁹ ꝑis mꝛis sue, dicẽs, Loqmini ad oẽs viros Sichez, Quid vobz est meli⁹, vt dñen vri septuagĩta viri oẽs filij Jerobaal: an vt dñe vo
bis vn⁹ vir: simulq; ꝯsiderate q̃ os vm: r caro vra sum.
Locutiq; sũt ffres mꝛis ei⁹ de eo ad oẽs viros Sichem vni
uersos ꝓmões istos, r iclinauerũt cor eox post Abimelech,
dicẽtes, Frat nr ẽ. Dederũtq; illi septuagĩta põdo argẽti
de phano Baalberith. Qui cõduxit sibi ex eo viros iopes
r vagos, secutiq; sũt eũ. Et venit i domũ ꝑris sui i ephra,
r occidit ffres suos filios Jerobaal septuaginta viros sup
lapidẽ vnũ: remãsitq; Joathã fili⁹ Jerobaal mimus, r ab
scõdit⁹ ẽ. Cõgregati sũt aũt oẽs viri Sichẽ, r vniuerse fa
milie vbis mello: abierũtq; r ꝯstituerũt regẽ abimelech
iuxta quercũ q̃ stabat i Sichem. Qꝺ cũ nũtiatũ esset Joa
tham, iuit r stetit i vtice mõtis Garizim: eleuataq; voce, B
clamauit r dixit, Audite me viri Sichẽ, ita vt audiat vos
dñs. Jerũt ligna, vt vngerẽt sup se regẽ: dixeruntq; oliue,
Impera nobis. Que rñdit, Nũqd possũ deserere ꝑpiguedi
nẽ meã, q̃ r dij vtunt, r hoĩes: r venire vt iter ligna ꝓmo
uear? Dixerũtq; ligna ad arborẽ ficũ, Veni, r sup nos re
gnũ accipe. Que rñdit eis, Nũqd possũ ꝺserere dulcedinẽ
meã, fructusq; suauissimos, r ire vt iter cetera ligna ꝓmo
uear? Locutaq; sunt ligna ad vitẽ, Veni, r impera nobis.
Que rñdit eis, Nũqd possũ ꝺserere vinũ meũ, qꝺ letificat
deũ r hoĩes, r iter ligna cetera ꝓmoueri? Dixeruntq; oĩa
ligna ad rhamnũ, Veni, r ĩpera sup nos. Que rñdit eis,
Si vere me regẽ vobis ꝯstituistis, vẽite, r sub vmbra mea
regescite. si aũt nõ vultis, egrediat ignis de rhamno, r de
uoret cedros Libani. Nũc igit si recte, r absq; pctõ ꝯstitui
stis sup vos regẽ Abimelech, r bñ egistis cũ Jerobaal, r
cũ domo ei⁹, r reddidistis vicẽ bñficijs ei⁹ q pugnauit pro
vobis, r aĩam suã dedit ꝑiculis, vt ꝛueret vos de mãu ma
dian, q nũc surrexistis ꝺ domũ ꝑris mei, r interfecistis fi
lios ei⁹ septuagĩta viros sup vnũ lapidẽ, r ꝯstituistis regẽ
C Abimelech filiũ ancille ei⁹ sup hĩtatores Sichem, eo q̃ ff
vester sit: si ergo recte, r absq; vitio egistis cũ Jerobaal, et
domo ei⁹, hodie letamini i Abimelech, r ille letet i vobis.
sinaũt puerse, egrediat ignis ex eo, r ꝯsumat habitatores
Sichem, r oppidũ mello: egrediaturq; ignis de viris Si
chem, r de oppido Mello, r deuoret Abimelech. Que cũ
dixisset, fugit, r abijt in Bera: habitauitq; ibi ob metum
Abimelech fratris sui. Regnauit itaq; Abimelech sup
Israel tribus annis. Misitq; dñs spm̃ pessimũ iter Abi
melech, r habitatores Sichẽ: q ceperũt eũ detestari, r sce
lus iterfectionis septuagĩta filiox Jerobaal, r effusionem
sanguinis eox cõferre in Abimelech fratrẽ eox, r in cete
ros Sichimox ꝓcipes q eũ adiuuerãt. Posuerũtq; insi
dias aduersũ eũ in sũmitate mõtiũ: r dũ illi⁹ ꝑstolarent ad
uẽtũ, exercebãt latrocinia, agẽtes ꝑdas de ꝑtereũtib⁹. Nũ
tiatũq; est Abimelech. Venit aũt Gaal filius Obed cum
ffribus suis, r trãsiuit in Sichimã. Ad cui⁹ aduentũ erecti D
habitatores Sichẽ, egressi sũt in agros vastãtes vineas,
vuasq; calcãtes: r factis cãtantiũ chorꝭ igressi sũt phanũ
dei sui, r iter epulas r pocula maledicebãt abimelech, cla
mãte Gaal filio Obed, Quis ẽ iste Abimelech, r q̃ ẽ Si
chẽ, vt seruiam⁹ ei: nũqd nõ est ipse fili⁹ Jerobaal, r cõsti
tuit ꝓcipẽ zebul seruũ suũ sup viros Emor patris Si
chem: Cur ergo seruiemus ei: vtinã daret aliqs ꝑplz istũ
sub manu mea, vt auferrẽ de medio Abimelech. Dictũq;
est Abimelech, Cõgrega exercit⁹ multitudinẽ, r veni. Ze
bul eñ ꝓnceps ciuitatis auditis sermonibus Gaal filij
Obed, irat⁹ est valde, r misit clã ad Abimelech nũtios, di
cẽs, Ecce Gaal fili⁹ Obed, venit i Sichimã cũ ffrib⁹ suis,
r oppugnat aduersũ te ciuitatẽ. Surge itaq; nocte cũ po
pulo q tecũ est, r latita i agro: r ꝓno mane oriẽte sole, irrue
sup ciuitatẽ. illo aũt egrediẽte aduersũ te cũ ꝑplo suo, fac E
ei qꝺ potueris. Surrexit itaq; Abimelech cuz oĩ exercitu
suo nocte, r tetẽdit ĩsidias iuxta Sichimã in q̃tuor locis.
Egressusq; ẽ Gaal fili⁹ Obed, r stetit i ĩtroitu porte ciui
tatis. Surrexit aũt Abimelech, r oĩs exercit⁹ cũ eo de ĩsi
diax loco. Cũq; vidisset ꝑplm Gaal, dixit ad zebul, Ec
ce de mõtib⁹ multitudo ꝺscẽdit. Cui ille rñdit, Umbras mõ
tiũ vides q̃si capita hoĩm, r hoc errore decipis. Rursũq;
Gaal ait, Ecce ꝑplꝰ de umbilico terre descẽdit, r vn⁹ cu
neus venit p viã, q̃ respicit quercũ. Cui dixit zebul, Ubi
est nũc os tuũ q̃ loquebaris, Quis ẽ Abimelech, vt seruia
mus ei: Nõne hic ꝑplꝰ est, quẽ despiciebas? Egredere, et
pugna ꝺ eũ. Abijt ergo Gaal, expectãte sichimox ꝑplo, r
pugnauit ꝺ Abimelech, q ꝓsecutus est eũ fugiẽtẽ, r in vr
bẽ cõpulit: ceciderũtq; ex pte ei⁹ plurimi, vsq; ad portã ci
uitatis, r Abimelech sedit in Ruma. Zebul aũt, Gaal, r
socios ei⁹ expulit de vrbe, nec in ea passus ẽ cõmorari. Se F
quẽti ergo die egressus est ꝑplꝰ i cãpũ. Qꝺ cũ nũtiatũ eẽt
Abimelech, tulit exercitũ suũ, r diuisit in tres turmas tẽ
dens insidias in agris. Uidẽsq; q̃ egrederet ꝑplꝰ de ciui
tate, surrexit r irruit in eos, cũ cuneo suo, oppugnãs r ob
sidẽs ciuitatẽ: due aũt turme palãtes p cãpũ aduersarios
ꝓsequebant. Porro Abimelech oĩ die illo oppugnabat
vrbẽ: quã cepit, ĩterfectis habitatorib⁹ eius, ipsaq; destru
cta, ita vt sal i ea dispgeret. Quod cum audissent q habita
bãt i turre Sichimox, ingressi sunt phanũ, dei sui Berith,
vbi fed⁹ cũ, eo pepigerat, r ex eo locus nomen acceperat, q
erat munitus valde. Abimelech q̃z audiens viros turris Supra
Sichimox pariter cõglobatos, ascẽdit in mõtẽ Selmõ cũ viij. g.
oĩ ꝑplo suo: r arrepta securi, ꝑcidit arboꝛis ramũ, ipositũ
q̃ ferẽs humero, dixit ad socios, Quod me vidistis face
re, cito facite. Igit certatim remos de arboꝛb⁹ ꝑcidentes, G
sequebant ducẽ. Qui circundantes ꝓsidiũ, succenderũt:
atq; ita factuz est vt fumo r igne mille hoĩm necarent, viri
pariter r mulieres habitatorũ turris Sichẽ. Abimelech
aũt inde ꝓficiscens venit ad oppidũ Thebes, qꝺ circun
dans obsidebat exercitu. Erat aũt turris excelsa in media
ciuitate, ad quã confugerant simul viri ac mulieres, r oẽs
ꝓcipes ciuitatis clausa firmissime ianua, r sup turris te
ctũ stãtes p ꝓpugnacula. Ascẽdẽsq; abimelech iuxta tur
L rim, pugnabat fortit. r appꝛopiquãs ostio, ignẽ suppone ij. re. xj. c
re nitebat: r ecce vna mulier fragmẽ molę ꝺsup iaciẽs, illi
sit capiti abimelech, r ꝯfregit cerebrũ ei⁹. Qui vocauit ci
to armigerũ suũ, r ait ad eũ, Euagina gladũ tuũ, r pcute
me, ne forte dicat q̃ a femĩa iterfect⁹ sim. Qui iussa pficiẽs
interfecit eũ. illo q̃z mortuo, oẽs q cũ eo erãt de Israel, re
uersi sunt in sedes suas: r reddidit deus malum qꝺ fecerat
Abimelech ꝺ pꝛez suũ i tfectz septuagĩta ffrib⁹ suis. Sichi

mitis quoq; qđ operati erant, retributum est, ⁊ venit sup eos maledictio Joathā filij Jerobaal.

¶ De duobus ducib⁹ Jsrael thola ⁊ iayr: ⁊ de idololatria filiorū Jsrael ⁊ penitentia. Cap. x.

A OSt Abimelech surrexit dux ī Jsrl̄ Chola filij ¶Phua patrui Abimelech, vir de Jssachar, q̄ habitauit ī Samir montis Ephraim, ⁊ iudicauit Jsrael vigiti ⁊ trib⁹ annis: mortuusq; est, ac sepult⁹ ī Samir. Huic successit Jair Galaadites: q̄ iudicauit Jsrael p vigiti ⁊ duos ānos, hūs trigita filios sedentes sup trigita pullos asinar, ⁊ pncipes trigita ciuitatū, q̄ ex noīe ei⁹ sūt appellate Auothiair, id est oppida Jair, vsq; ī pnt̄ diē ī terra Galaad. ¶ Mortuusq; ē Jair: ac sepult⁹ ī loco, cui est vocabulū Camō. Filij aūt Jsrael pctis veterib⁹ iūgētes noua, fecerūt malū ī ꝓspectu dn̄i, ⁊ ꝑuierūt idolis Baalim ⁊ Astaroth, ⁊ dijs Syrie ac Sydonis et ¶Moab ⁊ filior Ammō ⁊ ¶Philisthijm: dimiserūtq; dn̄m, ⁊ nō coluerūt eū. Cōtra q̄s dn̄s irat⁹, tradidit eos ī man⁹ ¶Philisthijm ⁊ filior Ammō. Afflictiq; sūt, ⁊ vehemēter oppressi p ānos decē ⁊ octo oēs q̄ habitabāt trās Jordanem in terra Amorrhei, q̄ ē ī Galaad: ītm̄ vt filij Ammō Jordane trāsmisso vastarēt Judā ⁊ Benamin ⁊ Ephraī: afflictusq; ē Jsrael nimis. Et clamantes ad dn̄m, dixerunt, ¶Peccauim⁹ tibi, q: dereliq̄m⁹ dn̄m deū nr̄m, ⁊ seruiuim⁹ Baalim. Quib⁹ locut⁹ est dn̄s, ¶Nūqd nō Egyptij ⁊ Amorrhei, filij q; Ammō ⁊ ¶Philisthijm, Sidonij q̄ ⁊ amalech ⁊ Chanaan opp̄ sserunt vos: ⁊ clamastis ad me, ⁊ eruiuos de manu eor: Et tū reliqstis me, ⁊ coluistis deos alienos idcirco nō addā vt vltra vos liberē. ite, ⁊ inuocate deos q̄s elegistis, ipsi vos liberēt in tpe angustie. ¶ Dixeruntq; filij Jsrael ad dn̄m, ¶Peccauim⁹, redde tu nobis q̄cq̄d tibi placet: tm̄ nūc libera nos. Que dicētes, oīa de finib⁹ suis alienor deor idola piecerūt, ⁊ seruerūt dn̄o deo: q̄ doluit sup miserijs eor. Itaq; filij Ammō ꝓclamātes, ī Galaad fixere tētoria: ⁊ q̄s cōgregati filij Jsrael. ī ¶Maspha castrametati sūt. ¶ Dixerūtq; pncipes Galaad singuli ad proximos suos, Qui primus ex nobis contra filios Ammō ceperit dimicare, erit dux populi Galaad.

¶ De Iephte q̄ pr⁹ obiectus eligit: ad regē filior ammō ꝑ terra hūda mittit: ille nō acq̄escit: sed pugnat contra filios Jsrael ⁊ vincitur: de voto Iephte ⁊ filia eius immolata. Cap. xi.

A IUit itaq; illo ī tpe Jephte Galaadites vir fortissim⁹ atq; pugnator, filij⁹ mulieris meretricis q̄ nat⁹ est de Galaad. Habuit āt Galaad vxorē, de q̄ suscepit filios, q̄ post q̄ creuerāt, eiecer̄t Jephte, dicētes, Heres ī domo pr̄is nr̄i esse nō poteris, q: de altera mr̄e nat⁹ es. Quos ille fugiēs, atq; deuitās habitauit ī terra Tob: ꝓgregatiq; sūt ad eū viri inopes, ⁊ latrocinātes, ⁊ q̄s pncipē sequebanť. In illis diebꝫ pugnabāt filij Ammō ꝫ Jsrael. Quib⁹ acriter istātib⁹ prexerūt maiores natu de Galaad, vt tollerēt ī auxiliū sui Jephte de terra Tob: dixerūtq; ad eū, Veni, ⁊ esto pncipe nr̄, et pugna ꝫ filios Ammō. Quib⁹ ille rn̄dit, Nōne vos estis q̄ odistis me, ⁊ eiecistis de domo pr̄is mei, ⁊ nunc venistis ad me necessitate ꝓpulsi? ¶ Dixerūtq; pncipes Galaad ad Jephte, Ob hāc igit̄ cām nūc ad te venim⁹, vt pficiscaris nobiscū, ⁊ pugnes ꝫ filios Ammō, sisq; dux oīm q̄ habitant in Galaad, Jephte q̄ dixit eis, Si vere venistis ad me, vt pugnē p vobis ꝫ filios Ammō, tradideritq; eos dn̄s in man⁹ meas, ego ero vester pnceps. Qui rn̄derūt ei, dn̄s q̄ hec audit, ipse mediator actestis est q̄ nr̄a pmissa faciemus. Abijt itaq; Jephte cū pncipib⁹ Galaad, fecitq; eū ois ppl̄s pncipē sui. Locutusq; est Jephte oēs sermones suos cor̄ dn̄o ī ¶Maspha, Et misit nūtios ad regē filiorū Ammō, q̄ ex psona sua diceret, Quid mihi ⁊ tibi est, q: venisti ꝫ me, vt vastares terrā meā? Quib⁹ ille rn̄dit, Quia tulit Jsrael terrā meā, q̄n ascēdit de Egypto a finib⁹ Arnō vsq; Jeboc atq; Jordanē: nunc ergo cū pace redde mihi eā. ¶ Per q̄s rursū mādauit Jephte, ⁊ īperauit eis vt diceret regi Ammō, Hec dicit Jephte, Nō tulit Jsrl̄ terrā ¶Moab, nec terrā filior ammō: ⁊ q̄n de Egypto ꝓscēderēt ambulauit p solitudinē vsq; ad mare rubrū, ⁊ venit ī Cades. ¶ Misitq; nūtios ad regē edom, dicēs, Dimitte vt trāseā trā tuā. Qui noluit acquiescere pcib⁹ ei⁹. ¶ Misit q̄ ad regē moab, q̄ ⁊ ipe trāsitū pbeť ꝓtēpsit. ¶ Mansit itaq; ī cades, ⁊ circuiit ex latere trē Edom, ⁊ terrā ¶Moab: venitq; ad oriētalē plagā ī re moab, ⁊ castrametat⁹ ē trās arnō: necvoluit itrare termios ¶Moab: Arnō q̄ppe confiniū est terre ¶Moab. ¶ Misit itaq; Jsrl̄ nūtios ad seō regē Amorrheorū, q̄ habitabat ī Hesebō, ⁊ dixerūt ei, Dimitte vt transeā p terrā tuā vsq; ad fluuiū. Qui, ⁊ ipse Jsrl̄ vba ōspiciēs, nō dimisit eū trāsire p termios suos: ꝫ ifinita multitudie congregata egress⁹ est ꝫ eū ī Jasa, ⁊ fortit̄ resistebat. Tradidit q̄ eū dn̄s ī man⁹ Jsrl̄ cū oī exercitu suo, ⁊ pcussit eū, ⁊ possedit oēm trām amorrhei habitatoris regiōis illi⁹, ⁊ vniuersos fines ei⁹ de arnō vsq; Jeboc, ⁊ de solitudie vsq; ad Jordanē. Dn̄s ergo de⁹ Jsrl̄ subuertit amorrheū, pugnāte ꝫ illū pp̄lo suo Isrl̄, ⁊ tu nūc vis possidere terrā eius? Nōne ea q̄ possedit Chamos de⁹ tu⁹, tibi iure debenť? Que āt dn̄s de⁹ nr̄ victor obtinuit, in nr̄am cedēt possessionē: nisi forte melior es Balac filio Sephor rege moab: aut docere potes, q̄ iurgat⁹ sit ꝫ Jsrl̄ ⁊ pugnauerit ꝫ eū, qū habitauit in Hesebō, ⁊ viculis ei⁹, ⁊ ī Aroer, ⁊ villis illi⁹, vel ī cūctis ciuitatib⁹ iuxta Jordanē p trecētos ānos? Quare tāto tpe nihil sup hac repetitiōe tētastis? Igit̄ nō ego pecco in te, ꝫ tu ꝫ me male agis, indicens mihi bella non iusta. Judicet dn̄s arbiter hui⁹ diei iter Jsrl̄, ⁊ iter filios ammō. Noluit q̄ acquiescer̄ rex filior ammō vbis Jephte, q̄ p nūtios mādauerat. Fact⁹ est ergo sup Jephte spūs dn̄i, ⁊ circuēs Galaad, ⁊ ¶Manasse, ¶Maspha q̄ Galaad, ⁊ ide trāsiēs ad filios Ammō, votū vouit dn̄o, dicens, Si tradideris filios Ammō ī man⁹ meas: q̄cūq; prim⁹ fuerit egressus de foribus dom⁹ mee, mihiq; occurrerit reuertēti cū pace a filijs Ammō, eū holocaustū offerā dn̄o. Trāsiuitq; Jephte ad filios Ammō, vt pugnaret ꝫ eos: q̄s tradidit dn̄s ī man⁹ ei⁹. ¶Percussitq; ab Aroer vsquedū venias in ¶Menmith, vigiti ciuitates, ⁊ vsq; ad abel, q̄ ē vineis ꝓsita, plaga magna nimis. Hūiliatiq; sť filij Ammō a filijs Jsrl̄. Reuertēti aūt Jephte ī ¶Maspha domū suā, occurrit ei vnigenita filia sua cū tympanis ⁊ choris. nō ei hēbat alios liberos. Quā vīsa scidit vestimēta sua, ⁊ ait, Heu me filia mi, decepisti me, ⁊ ipsa decepta es. apui em̄ os meū ad dn̄m, ⁊ aliud facere nō potero. Cui illa rn̄dit, ¶Dr̄ mi, si apuisti os tuum ad dn̄m, fac mihi q̄cūq; pollicitus es, ꝓcessa tibi vltione atq; victoria de hostib⁹ tuis. Dixitq; ad pr̄em, Hoc solum mihi pst̄a q̄ō ōpcor, Dimitte me vt duob⁹ mēsib⁹ circueā mōtes, ⁊ plāgā virginitatē meā cū sodalib⁹ meis. Cui ille rn̄dit, Vade. Et dimisit eā duob⁹ mēsib⁹. Cūq; abysset cū socijs, ac sodalib⁹ suis, flebat virginitatē suā ī mōtib⁹. Expletisq; duob⁹ mēsib⁹, reuersa est ad pr̄em suum, ⁊ fecit ei sicut vouerat. q̄ ignorabat vir. Exide mos increuit ī Jsrl̄, et cōsuetudo ꝑuata ē, vt post anm circulū ꝓximū ī vnum filie Isrl̄, ⁊ plāgāt filiā Jephte Galaadite diebus quatuor.

¶ De pugna Iephte cōtra effraim: ⁊ de eo q̄ dicebat cheboleth ꝑ sebboleth: de morte triū indicū qui fuerunt post eū. Caput xij.

A ECce aūt ī Ephraim orta ē seditio. nā trāseūtes ꝫ aglonē, dixerūt ad Jephte, Quare vadēs ad pugnā ꝫ filios Ammō vocare nos noluisti, vt pgerem⁹ tecū: Igit̄ icēdem⁹ te tecum domū tuā. Quibus ille rn̄dit, Disceptatio erat mihi ⁊ pplo meo ꝫ filios ammō vehemēs: vocauiq; vos vt ꝑberetis mihi auxiliū ⁊ facere noluistis. Q̄ō cernēs, posui aiaz meā in manibus meis, trāsiuiq; ad filios ammō, ⁊ tradidit eos dn̄s ī man⁹ meas. Quid ꝓmerui, vt aduersū me ꝓsurgatis ī pliū? Vocatꝫ itaq; ad se cūctis viris de galaad, pugnabat ꝫ ephraim: pcusserūtq; viri galaad ephraī, q: dixerat, fugitiu⁹ ē galaad ō ephraī, ⁊ habitat ī medio ephraī ⁊ manasse. Occupaueret̄q; galaadite vada Jordanis, p q̄ Ephraim reuersur⁹ erat. Cūq; vēissꝫ ad ea de ephraī nūero, fugiēs, atq; dixisset, Obsecro vt me trāsire permittas: dicebant ei Galaadite, Nūquid Ephratheus es? Quo dicēte, Non sum: in-

nūe. xx. c

D Nume. xxj. c. r. e

E

Nume. xxij. a.

F

B

Nume. xxj. f.

E

terrogabãt eũ, Dic ergo Schibboleth, qđ interpretatur spica. Qui nõ rũdebat, Sibboleth: eadẽ lra spicaz exprimere nõ valẽs. Statimqz apphẽsũ iugulabãt in ipso Jordanis trãsitu. Et ceciderũt in illo tpe de Ephraim q̃dragita duo millia. Judicauit itaqz Jephte Galaadites Jsrael sex annis: z mortuꝰ est, ac sepultꝰ in ciuitate sua Galaad. ¶Post hũc iudicauit Jsrael Abesan de Bethlehẽ: q habuit trigita filios, z totidẽ filias: qs emittẽs foras, maritis ꝺdit, z eiusdẽ nũeri filijs suis accepit vxores, itroducẽs ī domũ suã. Qui septẽ ãnis iudicauit Jsrl, mortuusqz ẽ, ac sepultus ī Bethlehẽ. Cui successit Elon zabulonites: z iudicauit Jsrl decẽ ãnis: mortuusqz est ac sepultꝰ i zabulõ. ¶Post hũc iudicauit Jsrl Abdon, filius Elel ¶Pharathonites: q habuit q̃dragita filios, z trigita ex eis nepotes, ascẽdẽtes sup septuagita pullos asinaz: z iudicauit Jsrl octo ãnis: mortuusqz est ac sepultus ī ¶Pharathon terre Ephraim, in monte Amalec.

¶De manue z vxore eius de natiuitate samsonis prenuntiata, ab angelo: de locutione angeli cuz manue: z oblatione manue in qua ascendit angelus. Caput xiij.

A Rursumqz filij Jsrl fecerũt malũ ī ꝯspectu dñi: q tradidit eos ī manꝰ ¶Philisthinoz q̃dragita ãnis. Erat ãt qdã vir de Saraa, z de stirpe dã, noie Manue, hñs vxorẽ sterilẽ, cui appuit ãgelus dñi, z dixit ad eã, Sterilz es, z absqz liberis: sz ꝯcipies z paries filiũ. caue ergo ne bibas vinũ ac sicerã, nec īmũdũ qcquã comedas: qz ꝯcipies z paries filiũ. cui nõ tãget caput nouacula: erit eñ nazareꝰ dei ab ĩfãtia sua, z ex mris vtero, z ipse icipiet liberare Jsrl de mãu ¶Philisthinorũ. B Que cũ venisset ad maritũ suum, dixit ei, Vir dei venit ad me, hñs vultũ ãgelicũ, terribilis nimis. Quẽ cũ iterrogassem qs esset, z vñ venisset, z q̃ noie vocaret, noluit mihi dicere, sz hoc rũdit, Ecce ꝯcipies z paries filiũ: caue ne vinũ bibas nec sicerã, z ne aliq̃ vescaris īmũdo: erit eñ puer nazareꝰ dei ab infantia sua, z ex vtero mris sue, vsqz ad diem mortis sue. Orauit itaqz Manue dñz, z ait, Obsecro dñe vt vir dei quẽ misisti, veniat itez, z doceat nos qd debeamus facere de puero q nascitur. Exaudiuitqz dñs deprãtẽ Manue, z appuit rursũ ãgelꝰ dei vxori eius sedẽti in agro. Manue aũt maritꝰ eiꝰ nõ erat cũ ea. Que cũ vidisset ãgelũ, festinauit, z cucurrit ad virz suũ: nũtiauitqz ei, dicẽs, Ecce appuit mihi vir quẽ añ viderã. Qui surrexit, z secutus est vxorẽ suã: veniẽsqz ad virz dixit ei, Tu es, q locutꝰ es mulieri? Et ille rũdit, Ego sũ. Cui Manue, Qñ, ingt, ꝑmo tuꝰ fuerit explꝰ, qd vis vt faciat puer? aut a q̃ se observare debebit? Dixitqz ãgelꝰ dñi ad Manue, Ab oĩbꝰ q̃ locut sum vxori tue, abstineat se: z qcqd ex vinea nascit, nõ comedat: vinũ z sicerã nõ bibat, nullo vescat īmũdo: et qđ ei ꝓcepi, ĩpleat atqz custodiat. Dixit itaqz Manue ad ãgelũ dñi, Obsecro te, vt acqescas ꝓcibꝰ meis, z faciamꝰ tibi hedũ de capris. Cui rũdit ãgelꝰ, Si me cogis, non comedã panes tuos: si aũt vis holocaustuz facere, offer illud dño. Et nesciebat Manue ꝙ angelꝰ dñi eẽt: dixitqz ad eũ, Quod est tibi nomẽ, vt si sermo tuꝰ fuerit explꝰ, honoremus te? Cui ille rũdit, Cur q̃ris nomẽ meũ, qđ est mirabile? Tulit itaqz Manue hedũ de capris, z libamẽta, z posuit sup petrã, offerẽs dño q facit mirabilia: ipe aũt z vxor eiꝰ ituebant. Cũqz ascẽderet flãma altaris in celũ, angelꝰ dñi pariter ī flãma ascẽdit. Qđ cũ vidisset Manue, z vxor eius, pni ceciderũt ī terrã: z vltra eis nõ appuit ãgelꝰ dñi. Statimqz itellexit Manue angelũ dñi eẽ, z dixit ad vxorẽ suã, Morte moriemur, q vidimꝰ dñm. Cui rũdit mulier, Si dñs nos vellet occidere, de manibꝰ nris holocaustũ, et libamenta nõ suscepisset, nec oñdisset nobis hec oĩa, neqz ea q̃ sũt vẽtura, dixisset. ¶Peperit itaqz filiũ, z vocauit nomen eius Samson. Creuitqz puer, z benedixit ei dominꝰ. Cepitqz spiritus domini esse cum eo in castris ¶Dan inter Saraã z Esthaol.

¶Samson descendit z ducit vxorem de philisthijs in thannatha de, catulo leonis occiso et fauo in ore eius reperto: de problemate eius soluto: recedit samson iratus: et vxor eius datur alteri. Caput xiiij.

A Descẽdit ergo Samson ī Thamnatha. videsqz ibi mulierẽ de filiabꝰ ¶Philisthijm, ascẽdit, z nũtiauit pri suo, z mri sue, dicẽs, Vidi mulierẽ in Thamnatha de filiabꝰ ¶Philisthinoz: quã q̃so vt mihi accipiatis vxorẽ. Cui dixerũt pr̃ suꝰ z mr̃, Nũqd nõ est mulier in filiabꝰ fratrũ tuoz, z in oĩ pplo tuo, qz vis accipe vxorẽ de ¶Philisthijm, q icircũciſi sũt? Dixitqz Samson ad patrẽ suũ, Hãc mihi accipe: qz placuit oculis meis. ¶Parẽtes aũt eiꝰ nesciebãt ꝙ res a dño fieret, z q̃reret occasionẽ ꝟ ¶Philisthijm. eo eñ tpe ¶Philisthijm dñabãt Jsraeli. Descẽdit itaqz Samson cũ pre suo z mre in B Thamnatha. Cũqz venissent ad vineas oppidi, appuit catulꝰ leonis seuꝰ, z rugiẽs, z occurrit ei. Irruit autẽ spũs dñi ī Samson, z dilacerauit leonẽ, q̃si hedũ, ī frusta decerperet, nihil oĩno hns in manu: z hoc pri z mri noluit indicare. Descẽditqz, z locutꝰ est mlieri q̃ placuerat oculis eiꝰ. Et post aliquot dies reuertẽs vt accipet eã, declinauit vt videret cadauer leonis, z ecce examẽ apũ in ore leõis erat ac fauꝰ mellz. Quẽ cũ sũpsisset ī manibꝰ, comedebat ī via: veniẽsqz ad prem suũ z matrẽ, dedit eis ptẽ, q z ipsi comederũt: nec tñ eis voluit idicare ꝙ mel de corpore leõis assũ pserat. Descẽdit itaqz pr̃ eiꝰ ad mlierẽ, z fecit filio suo Sãson quiuiũ. sic enĩ iuuenes facere ꝯsueuerant. Cũ ergo ciues loci ĩlius vidissent eũ, dederũt ei sodales triginta qui essent cũ eo. Quibꝰ locutꝰ est Samson, ¶Proponam vobis ꝓblema: qđ si solueritis mihi itra septẽ dies quiuij, dabo vobis trigita sindones, z totidẽ tunicas. sinaũt non potueritis soluere, vos dabitis mihi trigita sindones, z eiusdem nũeri tunicas. Qui rñderũt ei, ¶Propone ꝓblema, vt audiamꝰ. Dixitqz eis, De comedẽte exiuit cibus, z de forti egressa est dulcedo. Nec potuerũt ꝑ tres dies ꝓpositionem soluere. Cũqz adesset dies septimꝰ, dixerũt ad vxorẽ Sãson, Blãdire viro tuo, z suade ei vt ĩdicet tibi qd significet ꝓblema. qđ, si facere nolueris, icẽdemꝰ te, z domũ pris tui. an idcirco, vocastis nos ad nuptias, vt spoliaretis? Que fũdebat apud Sãson lachrymas, z q̃rebaꝫ, dicens, Odisti me z nõ diligis: idcirco ꝓblema qđ ꝓposuisti filijs populi mei, nõ vis mihi expõere. At ille rũdit, ¶Patri meo, z mri nolui dicere: z tibi idicaꝫ potero? Septẽ igiꝫ diebꝰ quiuij flebat añ eũ: tãdẽqz die septio cũ ei esset molesta, exposuit. Que statim ĩdicauit ciuibꝰ suis. Et illi dixerũt ei die septimo añ solis occubitũ, Quid dulci? melle, z qd forti? leõe? Qui ait ad eos, Si non arassetis in vitula mea, nõ iuenissetis ꝓpositionẽ meã. Irruit itaqz in eũ spũs dñi, descẽditqz Ascalonẽ, z pcussit ibi triginta viros: quoz ablatas vestes dedit his q ꝓblema soluerãt. Iratusqz nimis ascẽdit in domum patris sui: vxor autem eius accepit maritum vnum de amicis eius z pronubis.

¶De vulpibus z segetibus philisthinorum succensis: de socru z vxore samsonis succensis a philisthinis z suram femori imponunt de mille viris mandibula asini occisis: de aquis ex maxilla dentis molaris fluentibus. Caput xv.

A Post aliquã tulũ aũt tpis, cũ dies triticee messis ĩstarẽt, venit Sãson ĩuisere volẽs vxorẽ suã, et attulit ei hedũ de capris. Cũqz cubiculũ eiꝰ soluto vellet itrarꝫ, phibuit illũ pr̃ illiꝰ, dicẽs, ¶Putaui ꝙ odisses eã, z iõ tradidi illã amico tuo: sz hz sororẽ, q̃ iunior z pulchrior illa est, sit tibi ꝓ ea vxor. Cui Samson rũdit, Ab hac die nõ erit culpa ī me ꝟ ¶Philisthеos, faciã eñ vobis mala. ¶Perrexitqz z cepit trecẽtas vulpes, caudasqz earz iũxit ad caudas, z faces ligauit ī medio: q̃s igne succẽdẽs dimisit vt huc illucqz discurrerẽt. Que statī prexerũt i segetes ¶Philisthinoz. Quibꝰ succẽsis, z ꝯportatis iã fruges, z adhuc stãtes ī stipula, ꝯcremate sũt, itñ vt vineas q̃z, z oliueta, flãma ꝯsumeret. Dixerũtqz ¶Philisthijm Quis fecit hãc rẽ? Quibꝰ dictũ ẽ, Sãsõ gener Tãnathei, q tulit vxorẽ eiꝰ, z alteri tradidit, hec opatꝰ est. Ascẽderũtqz philisthijm: z ꝯbusserũt tã mlierẽ q̃ pꝛez eiꝰ. Quibꝰ ait Samson, Licet hec feceritis, tñ adhuc ex vobis expetam vltionẽ, z tũc qescã. ¶Percussitqz eos ī gẽti plaga, ita vt stu-

pētes surā femoꝛi ꝑponerēt. Et descēdēs hītauit in spelūca petre Etam. Igit̄ ascēdētes ꝓhilisthiim in terrā Juda castrametati sūt ī loco, q postea vocat⁹ ē Lechi, id est maxilla: vbi eoꝝ fusus ē exercit⁹. Dixerūtq; ad eos de tribu Juda, Cur ascēdistis aduersū nos. Qui rñderūt, Ut ligemus Samson venim⁹, ꝛ reddam⁹ ei q̄ i nos opat⁹ est. Descēderūt ergo tria millia virꝝ de Juda, ad specum silicis Etam, dixerūtq; ad Samson, ⁊ nescis q̄ ꝓhilisthiim ꝑerēt nobis: q̄re ergo hoc facere voluisti: Quib⁹ ille ait, Sicut fecerūt mihi, sic feci eis. Ligare, īquiūt, te venimus, et tradere in man⁹ ꝓhilisthinoꝝ. Quib⁹ Samsō, Jurate, ait, ꝛ spōdete mihi, q̄ nō occidatis me. Dixerūt, ⁊ non te occidemus, ꝛ vinctū tradem⁹. Ligauerūtq; eū duob⁹ nouis funibus, ꝛ tulerunt eū de petra Etam. Qui cū venisset ad locū zDaxille, ꝛ ꝓhilisthiim vociferātes occurrissent ei, irruit spūs dñi in eū: ꝛ sicut solēt ad ardoꝛez ignis lina ꝛsumi: ita vincula qb⁹ ligat⁹ erat, dissipata sūt ꝛ soluta. Inuēt̄q; maxillā, id est mādibulā asini, q̄ iacebat, arripiēs, ⁊terfecit ea mille viros, ꝛ ait, In maxilla asini, ī mādibula pulli asinaꝝ deleui eos, ꝛ percussi mille viros. Cūq; hec verba canēs cōplesset, piecit mādibulā ō manu, ꝛ vocauit nomē loci illi⁹ Ramathlechi, qō ⁊terp̄tat̄ eleuatio maxille. Sitiēsq; valde, clamauit ad dñz, ꝛ ait, Tu dedisti ī manu serui tui salutē hāc maximā atq; victoriā: ꝛ en siti moꝛior, ī cidāq; in man⁹ ī circūcisoꝝ. Aperuit itaq; dñs molarē dētē ī maxilla asini, ꝛ egresse sē ex eo aq̄. Quib⁹ haustis refocillauit spūm, ꝛ vires recepit. Idcirco appellatū ē nomen loci illi⁹, Fons īuocātis de maxilla: vsq; ī p̄nt̄ diē. Judicauitq; Jsrael in dieb⁹ ꝓhilisthiim vrginti annis.

De portis gaze sublatis: de dalila qualiter decepit samsonem: de excecatione samsonis ab hostibus: de morte eius cum philisthinis in domo conuiuij. Caput xvi.

Bijt q̄z in Gazā, ꝛ vidit ibi mulierē meretricē, ⁊ ingressus q̄z ē ad eā. Qō cū audissēt ꝓhilisthiim ꝛ perbuissēt apud eos, ītrasse vrbē Samsō, circūdederūt eū, positis ī porta ciuitatis custodibus: ꝛ ibi tota nocte cū silētio p̄stolantes, vt facto mane eū occiderēt. Dormiuit aūt Samson vsq; ad mediū noctis: ꝛ īde ꝛsurgēs ap̄hēdit ābas portę fores cū postib⁹ suis ꝛ sera, ī posita q̄z hūeris suis portauit ad verticē mōtis q respicit Hebrō. Post hec amauit mulierē, q̄ habitabat in valle Sorec, ꝛ vocabat̄ Dalila. Uenerūtq; ad eam p̄cipes ꝓhilisthinoꝝ, atq; dixerūt, Decipe eū, ꝛ disce ab illo in q̄ hēat tantā fortitudinē, ꝛ qūo eū superare valeam⁹, ꝛ victū affligere: qō si feceris, dabimus tibi singuli mille centū argēteos. Locuta est ergo Dalila ad Sāson, Dic mihi obsecro, ī q̄ sit tua maxīa fortitudo, ꝛ qd sit quo ligat⁹ erūpere nequeas. Cui rñdit Sāson, Si septē neruis ceis fumib⁹ necdū siccis, ꝛ adhuc humētib⁹ ligat⁹ fuero, infirm⁹ ero vt ceteri hoīes. Attulerūtq; ad eā satrape ꝓhilisthinoꝝ septē funes, vt dixerat: qb⁹ vīxit eū, latētib⁹ apō se īsidijs, ꝛ ī cubiculo finē rei expectātibus: clamauitq; ad eū, ꝓhilisthiim sup te Sāson. Qui rupit vincula qūo si rūpat qs filū de stupa tortū sputamie cū odorē ignis accepe-rit: ꝛ nō est cognitū in q̄ esset fortitudo ei⁹. Dixitq; ad eum Dalila, Ecce illusisti mihi, ꝛ falsū locut⁹ es: saltē nūc indica mihi q̄ ligari debeas. Cui ille rñdit, Si ligat⁹ fuero nouis funib⁹, q nūquā fuerūt in ope, īfirmus ero, ꝛ aliorum hoīm silis. Quib⁹ rursū Dalila vīxit eū, ꝛ clamauit, ꝓhilisthiim sup te Sāson: in cubiculo insidijs ꝑparatis. Qui ita rupit vincula q̄si fila telaꝝ. Dixitq; Dalila rursū ad eū, Usquequo decipis me, ꝛ falsū loqueris: oñde q̄ vīciri debeas. Cui rñdit Sāson, Si, inqt, septē crines capitis mei cū licio plexeris, ꝛ clauō his circūligatū terre fixeris, infirm⁹ ero. Qō cū fecissēt Dalila, dixit ad eū, ꝓhilisthiim sup te Sāson. Qui ꝛsurgēs de somno extraxit clauū cū crinibus ꝛ licio. Dixitq; ad eū Dalila, Qūo dicis q̄ amas me, cū aīus tu⁹ nō sit mecū: ꝓper tres vices mētit⁹ es mihi, ꝛ noluisti dicere in q̄ sit maxīa fortitudo tua. Cūq; molesta esset ei, ꝛ p multos dies ingiter adhereret, spatiuz ad quietē nō tribuens, defecit aīa ei⁹, ꝛ ad mortē vsq; lassata est. Tunc aperiens veritatē rei, dixit ad eā, Ferrū nūquaz ascēdit sup caput meū, q̄z nazare⁹, id est, ꝛsecrat⁹ dño sum de vtero mr̄is mee: si rasū fuerit caput meuz, recedet a me fortitudo mea, ꝛ deficiā, eroq; sicut ceteri hoīes. Uidēsq; illa q̄ ꝛfessus ei esset oēm aīum suū, misit ad p̄cipes philisthinoꝝ ac mādauit, Ascēdite adhuc semel, q̄z nūc mihi aperuit coꝛ suū. Qui ascenderūt assūpta pecunia quā promiserāt. Et illa dormire eum fecit sup genua sua, ꝛ in sinu suo reclinare caput. Et vocauitq; tōsorē, ꝛ rasit septē crines eius, ꝛ cepit abigere eū ꝛ a se repellere: statiz eū ab eo fortitudo discessit: dixitq;, ꝓhilisthiim sup te Sāson. Qui, ō somno ꝛsurgēs, dixit in aīo suo, Egrediar sicut añ feci, et me excutiā, nesciens q̄ recessisset ab eo dñs. Quē cū ap̄hēdissent ꝓhilisthiim, statim eruerūt oculos ei⁹, ꝛ duxerūt Gazā vinctū catenis, ꝛ clausum in carcere molere fecerūt. Ꝑcq; capilli ei⁹ renasci ceperāt, ꝛ p̄cipes ꝓhilisthinoꝝ ꝙuenerūt in vnū vt īmolarēt hostias magnificas Dagon deo suo, ꝛ epularenꝫ, dicētes, Tradidit de⁹ nr̄ inimicū nr̄m Sāson in manus nr̄as. Qō ēt ppl's vidēs, laudabat deū suū, eadēq; dicebat, Tradidit de⁹ nr̄ aduersarium nr̄m in manus nr̄as, q̄ deleuit terrā nr̄am, ꝛ occidit plurimos. Letāteſq; p ꝙuiuia, sūptis iā epulis ꝑceperūt vt vocareꝫ Sāson, ꝛ añ eos luderet. Qui adduct⁹ de carcere ludebat ante eos, fecerūtq; eū stare īter duas colūnas. Qui dixit puero regēti gressus suos, Dimitte me, vt tangā colūnas q̄bus oīs īminet domus, ꝛ recliner sup eas, ꝛ paululum requiescā. Domus aūt erat plena virorū ac mulierū, ꝛ erant ibi oēs p̄cipes ꝓhilisthinoꝝ, ac de tecto et solario circiter tria millia vtriusq; sexus spectantes ludentez Samson. At ille īuocato dño ait, Dñe deus meus memēto mei, ꝛ redde mihi nūc fortitudinē meā p̄distinā deus meus, vt vlciscar me de hostibus meis, ꝛ pro amissiōe duorum luminū vnā vltionē recipiā. Et ap̄hēdens ambas colūnas, q̄bus īnitebaꝫ domus, alterāq; earū dextera, et alterā leua tenens, ait, zDoriaꝫ aīa mea cū ꝓhilisthiim. Cōcussisq; fortiter colūnis, cecidit domus sup oēs p̄cipes, ꝛ ceterā multitudinez q̄ ibi erat: multoq; plures interfecit moriens, q̄ añ viuus occiderat. Descendentes aut̄ frēs ei⁹, ꝛ vniuersa cognatio tulerūt corp⁹ ei⁹, ꝛ sepelierūt inter Saraa ꝛ Estaol in sepulchro patris sui zDanne: iudicauitq; Jsrael viginti annis.

De micha ꝛ ydolo eius: ꝛ de adolescente bethleem ita sacerdote eius. Caput xvij.

Uitq; eo tpe vir q̄dā de mōte Ephraim noie zDichas, q̄ dixit mr̄i sue, zDille centū argenteos q̄s separaueras tibi, ꝛ sup q̄b⁹ me audiēte iuraueras, ecce ego habeo, ꝛ apud me sunt. Cui illa rñdit, Bñdict⁹ fili⁹ me⁹ dño. Reddidit q̄ eos matri sue, q̄ dixerat ei, Cōsecraui, ꝛ voui hoc argentū dño, vt de manu mea suscipiat fili⁹ me⁹, ꝛ faciat sculptile atq; conflatile: ꝛ nunc trado illud tibi. Reddidit igitur eos matri sue, q̄ tulit ducētos argēteos, ꝛ dedit eos argētario, vt faceret ex eis sculptile atq; conflatile, qō fuit in domo zDiche. Qui ediculaz q̄z in ea deo separauit, ꝛ fecit ephod, et theraphim, id est vestē sacerdotalē, ꝛ idola: ꝛ ipleuitq; vni⁹ filiorū suorū manū, ꝛ fact⁹ est ei sacerdos. In dieb⁹ illis nō erat rex in Jsrael, sed vnusquisq; qō sibi rectū videbatur, hoc faciebat. Fuit quoq; alter adolescens de Bethlehem Juda ex cognatione eius: eratq; ipse Leuites, ꝛ habitabat ibi. Et gressusq; de ciuitate Bethlehem, peregrinari voluit vbicunq; sibi cōmodum reperisset. Cūq; venisset in montem Ephraim iter faciens, ꝛ declīasset parūper in domum zDiche, interrogatus est ab eo vñ venisset. Qui rñdit, Leuita sum de Bethlehē Juda, ꝛ vado vt habitē vbi potuero ꝛ vtile mihi ꝓsperero. Dixitq; zDichas, zDane apud me, ꝛ esto mihi parēs ac sacerdos: daboq; tibi p ānos singulos decē argēteos, ac vestē duplicē, ꝛ q̄ ad victū sunt necessaria. Acquieuit, ꝛ mansit apud hoīem, fuitq; illi quasi vnus de filijs. Impleuitq; zDichas manum eius, ꝛ habuit puerum sacerdotem apud se, Nūc scio, dicens, q̄ bene faciet mihi deus habenti Leuitici generis sacerdotem.

De filijs

De filijs dan qui sustulerunt deos z sacerdotes muche cepe-
runt. Cap. xviij.

IN dieb⁹ illis nō erat rex in Jsrl, z tribus Dan
q̄rebat possessiōnē sibi, vt habitaret ī ea. Usq;
ad illū em̄ diē inter ceteras trib⁹ sortē nō accepe
rat. Diserunt ergo filij Dan stirpis z familie
sue qnq; viros fortissimos de Saraa z Esthaol, vt explo
rarēt terrā, z diligēter inspicerēt: dixerūtq; eis, Jte, z cōsy
derate terrā. Qui cū pgētes venissent ī mōtē Ephraī, z in
trassent domū Miche, requieuerūt ibi: z agnoscētes vocē
adolescētis Leuite, vtētesq; illi⁹ diuersorio, dixerūt ad eū,
Quis te huc adduxit: qd hic agis: quā ob causam huc ve-
nire voluisti: Qui rīdit eis, Hec z hec pstitit mihi Mi-
chas, z me mercede cōduxit, vt sim ei sacerdos. Rogaue-
runt aūt eum vt cōsuleret dīm z scire possent an prospero
itinere pgerēt, z res haberet effectū. Qui rīdit eis, Jte cū
pace, dīs respicit viā vestrā, z iter quo pergitis. Euntes
igitur qnq; viri venerūt Lais: viderūtq; pplm habitātes
in ea absq; vllo timore, iuxta cōsuetudinē Sidoniorū, se-
curū z quietū, nullo ei penit⁹ resistēte, magnarūq; opū, et
procula Sidone atq; a cūctis hoībus separatū. Reuersiq;
ad fratres suos in Saraa z Esthaol, qnid egissent sciscita
tibus rīderūt, Surgite z ascēdam⁹ ad eos. vidim⁹ em̄ ter
rā valde opulentā z vberē: nolite negligere, nolite cessare,
eamus, z possideamus eā, nullus erit labor. Intrabimus
ad securos in regionē latissimā, tradetq; nobis dīs locū,
in quo nullius rei est penuria eor q̄ gignūtur ī terra. Pro
fecti igitur sunt de cognatione Dan, id est de Saraa et
Esthaol fercēti viri accincti armis bellicis, ascēdēteq; mā
serūt in Cariathiarim Jude: qui locus ex eo tpe Castror
Dan, nomen accepit, z est post tergū Cariathiarim. In
de trāsierūt in montē Ephraim. Cūq; venissent ad domū
Miche dixerūt quinq; viri qui pri⁹ missi fuerāt ad consy
derādā trā Lais, ceteris fratrib⁹ suis, Nostis qō ī domi
bus istis sit ephod, theraphim, z sculptile atq; pflatile: vi
dete qd vobis placeat. Et cū paululū declinassent, i gressi
sunt domū adolescētis Leuite, q erat in domo Miche: sa
lutauerūtq; eū vbis pacificis. Fercēti aūt viri ita vt erant
armati, stabāt ante ostiū. At illi q ingressi fuerāt domum
inuenis sculptile z ephod z theraphim, atq; cōflatile tol-
lere nitebāt, z sacerdos stabat ante ostiū, fercētq; viris for-
tissimis haud pcul expectātibus. Tulerūt igit q intraue-
rāt, sculptile, ephod, z idola, atq; cōflatile. Quib⁹ dixit sa
cerdos, Quid facitis: Qui rīderūt, Tace, z pone digitū
sup os tuū: veniq; nobiscū, vt habeamus te patrē ac sacer
dotem. Quid tibi meli⁹ est, vt sis sacerdos in domo vnius
viri, an in vna tribu z familia in Jsrael: Qō cum audisset,
acqeuit sermonib⁹ eor, z tulit ephod z idola ac sculptile,
z pfect⁹ est cū eis. Qui cū pgerēt: z ante se ire fecissent par
uulos ac iumēta, z oē qō erat ptiosum, iāq; a domo Mi-
che essent pcul, viri q habitabāt in edib⁹ Miche cōclamā
tes secuti sunt, z post tergū clamare ceperūt. Qui cū respe
xissēt, dixerūt ad Michā, Quid tibi vis: cur clamas: Qui
rīdit, Deos meos quos mihi feci, tulistis, z sacerdotē, z
oia q̄ habeo: z dicitis Quid tibi est: Dixerūtq; ei filij Dā,
Caue ne vltra loquaris ad nos, z veniāt ad te viri aio con
citati, z ipse cum oī domo tua pereas. Et sic cepto itinere
perrexerūt. Uidēs aūt Michas qō fortiores se essent, re-
uersus est in domū suā. Fercēti aūt viri tulerūt sacerdotē,
z q̄ supra diximus: venerūtq; in Lais ad pplm quiescētez
atq; securū, z pcusserūt eos in ore gladij: vrbēq; incendio
tradiderūt, nullo penit⁹ ferēte presidiū, eo qō procul habi
tarent a Sidone, z cū nullo hoīm haberēt quicq̄ societa-
tis ac negocij. Erat autē ciuitas sita in regione Rohob:
quā rursum extruētes habitauerūt in ea, vocato noīe ciui
tatis Dan, iuxta vocabulū patris sui quē genuerat Jsrl,
q̄ prius Lais dicebat. Posuerūtq; sibi sculptile, z Jona
than filiū Gersom filij Moysi, ac filios eius sacerdotes ī
tribu Dan, vsq; ad diē captiuitatis sue. Mansitq; apud
eos idolum Miche omni tempore quo fuit domus dei in
Silo. in diebus illis non erat rex in Jsrael.

De leuita z vxore ei⁹ q̄liter est ad parētes reuersa: z q̄liter a ma
rito reducitur z a vitis gabaa illusa mortua est: z a viro suo in duo
decim partes diuisa in oēm terminū Jsrl mittitur. Caput. xix.

FUit quidā vir Leuites, habitās in latere mon
tis Ephraim, q accepit vxorē de Bethlehem
Juda: q̄ reliquit eū, z reuersa est ī domū patris
sui in Bethlehem, mānsitq; apud eū q̄tuor men
sibus. Secutusq; est eā vir suus, volēs reconciliari ei atq;
blādiri z secū reducere, habens in comitatu puerū z duos
asinos: que suscepit eū, z introduxit in domum patris sui.
Qō cū audisset socer ei⁹, eūq; vidisset, occurrit ei let⁹, z am
plexat⁹ est hoīez. Mānsitq; gener ī domo soceri trib⁹ dieb⁹
comedēs cū eo z bibēs familiariter. Die aūt q̄rto de nocte
cōsurgēs, pficisci voluit. Quē tenuit socer, z ait ad eū, Gu
sta pri⁹ pusillū panis, z cōforta stomachū, z sic pficisceris.
Sederūtq; simul, ac comederūt z biberūt. Dixitq; pater
puelle ad generū suū, Queso te, vt hodie hic maneas, pari
terq; letemur. At ille cōsurgēs cepit velle proficisci. Et ni-
hilominus obnixe eū socer tenuit, z apud se fecit manere.
Mane aūt facto, parabat Leuites iter. Cui socer rursus,
Obsecro, ingt, vt paululum ci bi capias, z assumptis viri-
bus, donec increscat dies, postea pficiscaris. Comederūt
ergo simul, surrexitq; adolescēs, vt pergeret cū vxore sua z
puero. Cui rursum locut⁹ est socer, Cōsydera qō dies ad
occasum declinior sit, z ppinquat ad vesperū: mane apud
me etiā hodie, z ducletū diē, z cras proficisceris vt vadas
in domum tuam. Noluit gener a cgescere sermonib⁹ ei⁹: sz
statim surrexit, z venit contra Jebus, q̄ altero noīe vocat
Jerusalem: ducēs secū duos asinos onustos, z cōcubinaz.
Jāq; aderāt iuxta Jeb⁹, z dies mutabat in noctē: dixitq;
puer ad dīm suū, Veni obsecro, declinem⁹ ad vrbē Jebu-
seorū, z maneam⁹ ī ea. Cui rīdit dīs, Nō ingrediar oppi
dum gētis aliene q̄ nō est de filijs Jsrl: sz trāsibo vsq; Ga
baa, z cū illuc puenero, manebimus in ea, aut certe in vrbe
Roma. Trāsierūt ergo Jebus, z ceptū carpebāt iter, occu
buitq; eis sol iuxta Gabaa, q̄ est ī tribu Beniamin: diuerte
rūtq; ad eā, vt manerēt ibi. Quo cū ītrassent, sedebāt ī pla
tea ciuitatis, z null⁹ eos recipe volebat hospitio. Et ecce,
apparuit homo senex, reuertēs de agro z de ope suo vespe
ri, q z ipse de mōte erat Ephraim, z peregrin⁹ habitabat
in Gabaa. Hoīes aūt regionis illius erāt filij Jemini. Et le
uatisq; oculis, vidit senex sedētē hoīem cū sarcinulis suis
in platea ciuitatis, z dixit ad eū, Ūn venis: z quo vadis:
Qui rīdit ei, Profecti sum⁹ de Bethlehē Juda, z pgim⁹
ad locū nostrū, q est in latere mōtis Ephraim, vñ ieram⁹
in Bethlehē: z nūc vadim⁹ ad domū dei, nulluſq; sub tectū
suū nos vult recipere, habētes paleas z fenū in asinorū pa
bulū, z panē ac vinū in meos z ancille tue vsus, z pueri qui
mecū est: nulla re indigem⁹, nisi hospitio. Cui rīdit senex,
Pax tecū sit, ego prebebo oia q̄ necessaria sunt: tantū q̄so
ne in platea maneas. Introduxitq; eū in domū suā, et pa
bulū asinis prebuit: ac postq̄ lauerūt pedes suos, recepit
eos in cōuiuū. Illis epulātib⁹, z post labore itineris, cibo
z potu reficiētibus corpa, venerunt viri ciuitatis illius filij
Belial, id est absq; iugo, z circūdātes domum senis, fores
pulsare cepērt, clamātes ad dīz dom⁹, atq; dicētes, Educ
virū q ingressus est domū tuā, vt abutamur eo. Egressusq;
est ad eos senex, z ait, Nolite frēs, nolite facere malū hoc:
q: ingressus est hō hospitiū meū, z cessate ab hac stultitia:
habeo filiā vginē, z hic hō hz cōcubinā, educā eas ad vos
vt humilietis eas, z vestrā libidinē cōpleatis: tm̄ obsecro
ne scelus hoc cōtra naturā operemini in virū. Nolebāt ac
quiescere sermonib⁹ illi⁹: qō cernēs hō, eduxit ad eos con-
cubinā suā, z eis tradidit illudēdā: qua cū tota nocte abusi
essent, dimiserūt eā mane. At mulier recedētib⁹ tenebris,
venit ad ostiū dom⁹, vbi manebat dīs suus, z ibi corruit.
Mane facto, surrexit hō, z aperuit ostiū, vt ceptā expleret
viā: z ecce cōcubina eius iacebat ante ostiū sparsis in limi-
ne manib⁹. Cui ille, putās eā quiescere, loqbāt. Surge, vt
ambulem⁹. Qua nihil rīdēte, intelligēs qō erat mortua,

tulit eā, ⁊ iposuit asino, reuersusq; est in domū suā. Quam cū esset igressus, arripuit gladiū, ⁊ cadauer vxoris cū ossibus suis in duodecim ptes a frusta ꝯcidēs, misit i oēs terminos Isrl'. Q̄ cū vidissent singuli, cōclamabāt, Nunq̄ res talis facta est in Israel, ex eo die quo ascēderūt patres nostri de Egypto, vsq; in presens tempus: ferte sentētiam, ⁊ in cōmune decernite quid facto opus sit.

¶ De pugna totius Israel p scelere hoc contra tribū beniamin: qualiter filij Israel ab eis primo ⁊ secundo victi sunt. Tertio tamē vinit Israel beniamin: nec supersunt de eo nisi sexcēti viri: quia viginti quinq; milia mortui sunt. Cap. xx.

A Osee x.c.

Egressi itaq; sunt oēs filij Isrl', ⁊ pariter cōgregati q̄si vir vn⁹ de Dan vsq; Bersabee, ⁊ terra Galaad ad dñm in Maspha: oēsq; anguli populoꝝ, ⁊ cūcte trib⁹ Isrl' in ecclesiā ppli dei cōuenerūt quadringēta millia peditū pugnatorū. Nec latuit filios Bēiamin q̄d ascēdissent filij Isrl' in Maspha. Interrogatusq; Leuita marit⁹ mulieris interfecte q̄o tātus scelus ppetratū esset, rndit, Veni in Gabaa Bēiamin cuz vxore mea, illucq; diuerti: ⁊ ecce, hoies ciuitatis illius circūdederūt nocte domū in qua manebā, volētes me occidere, ⁊ vxorē meā incredibili furore libidis vexantes, demiq; mortua est. Quā arreptā in frusta ꝯcidi, misiq; ptes i oēs terminos possessionis vre: q̄ nū q̄ tātū nefas, ⁊ tā grande piaculū factū est in Israel. Adestis oēs filij Isrl', decernite qd facere debeatis. Stāsq; oīs ppls, ⁊ q̄si vn⁹ hois sermone respōdit, Nō recedemus i tabernacula nra, nec suā quisq̄ intrabit domū: sed hoc cōtra Gabaa i cōe faciem⁹. B Decē viri eligātur e cētū, ex oīb⁹ tribub⁹ Isrl', ⁊ centū de mille, ⁊ mille de decē millib⁹, vt cōportēt exercitui cibaria ⁊ possimus pugnare cōtra Gabaa Bēiamin, ⁊ reddere ei pro scelere q̄o mereť. Cōuenitq; vniuersus Isrl' ad ciuitatē, q̄si hō vn⁹ eadē mēte, vnoq; cōsilio, ⁊ miserūt nūtios ad oēs tribū Bēiamin, qui dicerēt, Cur tātū nefas in vobis reptū est? Tradite hoies de Gabaa, q hoc flagitiū perpetrarūt, vt moriant, ⁊ auferat malū de Isrl'. Qui noluerunt fratrū suoꝝ filioꝝ Isrl' audire mādatū: sz ex cūctis vrbib⁹ q̄ sortis sue erāt, cōuenerūt in Gabaa, vt illz ferret auxiliū, ⁊ ꝯ vniuersum ppl'm Isrl' dimicarēt. Innūeriq; sunt, viginti q̄nq; millia de Bēiamin educētiū gladiū, preter habitatores Gabaa, q̄ septingēti erant viri fortissimi ita sinistra vt dextra pliates: ⁊ sic fundis lapides ad certū iaciētes, vt capillū q̄z possent pcutere, ⁊ nequaq̄ in alterā partē ictus lapidis deferet. Virꝝ q̄z Isrl', absq; filijs Bēiamin, in nūera sunt quadrigēta millia educētiū gladios, ⁊ paratorū ad pugnā. Qui surgētes venerūt i domū dei: hoc est in Silo: ⁊ sulueq; dñm, atq; dixerūt, Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis ꝯ filios Bēiamin? Quibus rndit dñs, Judas sit dux vester. Statimq; filij Isrl' surgentes, mane castrametati sunt iuxta Gabaa: ⁊ inde procedentes ad pugnā, ꝯ Bēiamī vrbē oppugnare ceperūt. Egressiq; filij Bēiamin de Gabaa, occiderūt de filijs Isrl' die illo viginti duo millia virꝝ. Rursum filij Isrl' ⁊ fortitudine, et numero confidētes, in eodē loco i quo pri⁹ certauerāt, aciez direxerūt: itaq; vt pri⁹, ascēderēt, ⁊ flerēt coā dño vsq; ad noctē: cōsulerētq; eū ⁊ dicerēt, Debeo vltra pcedere ad dimicādū ꝯ filios Bēiamin frēs meos, an nō? Quib⁹ ille respōdit, Ascēdite ad eos: ⁊ inite certamē. Cūq; filij Isrl' altera die ꝯ filios Bēiamin ad pliū pcessissent, erupeť filij Bēiamī de porta Gabaa: ⁊ occurrētes eis tāta in illo cede bacchati sunt, vt decē ⁊ octo millia virꝝ educētiū gladiū pternerēt. Quā ob rē oēs filij Isrl' venerāti domū dei, ⁊ sedētes flebāt coā dño: ieiunaueq; die illo vsq; ad vesperā, ⁊ obtuleť ei holocausta, atq; pacificas victimas, ⁊ sup statu suo interrogaueť. Eo tpe ibi erat arca federis dñi, et Phinees filij Eleazari filij Aarō ppositi dom⁹. Cōsulueť ig̃ dñs, atq; dixeť, Exire vltra debem⁹ ad pugnā ꝯ filios Bēiamī frēs nros, an qescere? Quib⁹ ait dñs, Ascēdite, cras eī tradā eos i manꝰ vras. Posueq; filij Isrl' īsidias p circuitū vrbis Gabaa: ⁊ tertia vice, sicut semel et bis, ꝯ Bēiamin exercitū pdureť. Sz ⁊ filij Bēiamin audacter erupeť de ciuitate, ⁊ fugiētes, aduersarios lōgius pscuti sunt: ita vt vulnerarēt ex eis sicut prio die ⁊ scōo, et cederēt p duas semitas vertētes terga, quarū vna ferebať in Bethel, ⁊ altera i Gabaa, atq; pternerēt triginta circiter viros, putauerūt eī solito eos more cedere. Qui fugā arte simulātes inierūt ꝯsiliū, vt abstraherēt eos de ciuitate, ⁊ q̄si fugiētes ad supradictas semitas pducerent. Oēs itaq; filij Isrl' surgētes de sedib⁹ suis, tetēderūt aciē i loco q̄ vocať Baalthamar. Insidie q̄z q̄ circa vrbē erāt paulati se aperire ceperūt, ⁊ ab occidētali vrbis pte pcedere. Sz et alia decē milia virorꝝ de vniuerso Isrl' habitatores vrbis ad certamina puocabāt. Ingrauatumq; est bellū ꝯ filios Bēiamin: ⁊ nō itellexeť qō ex oī pte illis instaret interit⁹. Percussitq; eos dñs i cōspectu filiorꝝ Isrl', ⁊ iterfeceť ex eis in illo die viginti q̄nq; millia, ⁊ cētū viros, oēs bellatores ⁊ educētes gladiū. Filij aūt Bēiamin cū se inferiores esse vidissent, ceperūt fugere. Q̄ cernētes filij Isrl', dederūt eis ad fugiēdū locū, vt ad pparatas īsidias deuenirēt, q̄s iuxta vrbē posuerāt. Qui cū repēte de latibulis surrexissent, ⁊ Bēiamin terga cedētib⁹ daret, igressi sunt ciuitatē, ⁊ pcusserūt eā i ore gladij. Signū aūt dederant filij Isrl' his q̄s in insidijs collocauerāt, vt postq̄ vrbem cepissent, ignē accēderēt: vt ascēdēte i altū fumo, captā vrbē demonstrarent. Q̄ cū cernerēt filij Isrl' in ipso certamine positi (putauerūt eī filij Bēiamin eos fugere, ⁊ istāti⁹ pseq̄bantur, cesis de exercitu eorꝝ triginta viris) ⁊ viderūt q̄si colūnā fumi de ciuitate ꝯscēdere, Bēiamin q̄z respiciēs retro, cū captā cerneret ciuitatē, ⁊ flāmas i sublime ferri: q prius simulauerāt fugā, versa facie, oīb⁹ resistebāt. Q̄ cū vidisset filij Bēiamin, in fugā versi sunt, ⁊ ad viā deserti i re cepe rūt. illuc q̄z eos aduersarijs pseq̄tib⁹. Sz ⁊ hi q vrbē succēderāt, occurrerūt eis. Atq; ita factū est, vt ex vtraq; pte ab hostib⁹ cederent, nec erat vlla re qes moriētiū. Ceciderūt, atq; pstrati sunt ad ouētalē plagā vrbis Gabaa. Fuerunt aūt q i eodē loco iterfecti sūt, decē ⁊ octo millia virorꝝ, oēs robustissimi pugnatores. Q̄ cū vidissent, q remāserāt de Bēiamin, fugerūt i solitudinē: ⁊ pgebāt ad petrā, cui⁹ vocabulū est Rēmon. In illa q̄z fuga palātes, ⁊ i diuersa tēdētes, occideť q̄nq; millia viros. Et cū vltra tēderēt, pscuti sunt eos, ⁊ iterfecerūt etiā alia duo millia. Et sic factū est, vt oēs q ceciderāt de Bēiamin in diuersis locis, essent viginti q̄nq; millia pugnatores, ad bella pptissimi. Remāserūt itaq; de oi nūero Bēiamin, q euadere potuerunt, ⁊ fugere i solitudinē, sexcēti viri: sedeťq; i petra Rēmon mēsib⁹ q̄tuor. Regressi aūt filij Isrl', oēs reliquias ciuitatis a viris vsq; ad iumēta gladio pcusserunt: cunctasq; vrbes ⁊ vicul⁹ Beniamin vorax flamma consumpsit.

¶ Filij Isrl' ducti pnia sup iuramento q̄ō fecerāt ⁊ ecce virgines dantur in vxores viris⁹ qui remanserant de bēiamin: de habis galaad quē pcusserunt: reliquas capiūt ex virginibus sylo ducentibus choros. In die⁹ illis non erat rex in Israel. Cap. xxi.

Iurauerunt q̄z filij Isrl' i Maspha, ⁊ dixerūt, A Nullus nostrū dabit filijs Bēiamin de filiabus suis vxorē. Venerūtq; oēs ad domū dei in Silo: ⁊ i cōspectu eī⁹ sedētes vsq; ad vesperā, leuauerunt vocē, ⁊ magno vlulatu ceperūt flere, dicētes, Quare dñe de⁹ Isrl' factū est hoc malū i ppl'o tuo, vt hodie vna trib⁹ auferret ex nobis, Altera aūt die diluculo cōsurgentes, extruxerūt altare: obtulerūtq; ibi holocausta, ⁊ pacificas victimas, ⁊ dixeť, Quis nō ascēdit i exercitū dñi de vniuersis tribub⁹ Isrl'? Grādi eī iuramēto se cōstrixerāt, cū essent i Maspha, iterfici eos q defuissēt. Ductiq; pentētia filij Israel sup fratre suo Beniamin, ceperunt dicere, Ablata est trib⁹ vna de Isrl', vñ vxores accipiēt? Oēs eī in cōe iurauim⁹ n on daturos nos his filias nras. Idcirco dixerunt, Quis est de vniuersis tribub⁹ Isrl', q nō ascēdit ad dñm i Maspha? Et ecce inēti sunt habitatores Jabes Galaad in illo exercitu nō fuisse. Eo q̄z tpe cū essent in Silo, nullus ex eis ibi repť est. Misērūt itaq; decē millia viros robustissimos, ⁊ pceperunt eis, Ite pcutite habitatores Jabes Galaad i ore gladij, tā vxores q̄ parulos eo-

rū, ꝛ hoc erit qꝺ obſeruare debebitis. Omne gñis maſculi, ꝛ mulieres q̄ cognouerūt viros, iterficite. Inuenteq; ſunt de Jabes Galaad quadringēte virgines, q̄ neſcierūt viri thorū, ꝛ adduxerūt eas ad caſtra in Silo, i terrā Chanaan. ℭ Miſerūtq; nūtios ad filios Bēiamin, q erāt in petra Rēmon, ꝛ ꝑ ceperūt eis vt eas ſuſciperēt in pace. Venerūtq; filij Beniamin in illo tpe, ꝛ date ſunt eis vxores de filiabꝰ Jabes Galaad: alias aūt nō repereſt, quas ſimili modo traderēt. Uniuerſusq; Iſrl valde doluit, ꝛ egit penitētiā ſuper iterfectione vnꝰ tribꝰ ex Iſrl. ℭ Dixerūtq; maiores natu, Quid faciemꝰ reliqs, q nō acceperūt vxores? oēs in Beniamin femine conciderunt, ꝛ magna nobis cura ingentiq; ſtudio ꝓuidēdū eſt, ne vna tribus deleaſ ex Iſrl. Filias em̄ noſtras eis dare nō poſſumꝰ, cōſtricti iuramēto, ꝛ maledictione qua dixim⁹, ℭ maledictꝰ q dederit de filiabꝰ ſuis vxorē Bēiamin. Cepeſq; ꝛ ſilū, atq; dixerūt, Ecce ſolennitas dñi eſt i Silo anniuerſaria, que ſita eſt ad ſeptētrionē vbis Bethel, ad orientalē plagā vie, q̄ de Bethel tendit ad Sichimā, ꝛ ad meridiem oppidi Lebona. ℭ Preceperūtq; filijs Bēiamin, atq; dixerūt, Jte, ꝛ latitate in vineis. Cūq; videritis filias Silo ad ducēdos choros ex more ꝓcedere, exite repēte de vineis, ꝛ rapite ex eis ſinguli vxores ſingulas, ꝛ pgite in terram Bēiamin. Cūq; venerit pꝛes earū, ac frātres, ꝛ aduerſū vos q̄ri ceperint, atq; iurgari, dicem⁹ eis, ℭ Miſeremini eoꝝ: nō em̄ rapuerſt eas iure bellātiū, atq; victoꝝ, ſz rogātibꝰ vt acciperēt: nō dediſtis, ꝛ a veſtra pte peccatū eſt. Fecerūtq; filij Bēiami vt ſibi fuerat imperatū, ꝛ iuxta numerū ſuū rapuerūt ſibi de his q̄ ducebāt choros vxores ſingulas: abierūtq; i poſſeſſionē ſuā, edificātes vrbes, ꝛ habitantes in eis. Filij q̄q; Iſrl reuerſi ſunt ꝓ trib⁹, ꝛ familias in tabernacula ſua. In diebus illis nō erat rex in Iſrael: ſed vnuſquiſq; qꝺ ſibi rectum videbatur, hoc faciebat. ℭ Finis.

Liber Ruth.

ℭ Elimelech cum vxore Noemi ꝛ filijs peregrinatur in moab: quo mortuo cum filijs noemi vxor eius in bethlehem redit cum Ruth nuru ſua. Cap. i.

In dieb⁹ vnius iudicis, q̄ iudices preerāt, facta eſt fames in terra. Abijt hō de bethlehē Juda, vt pegrinaret i regione ℭ Moabitide cū vxore ſua, ac duob⁹ liberſ. ipſe vocabaſ Elimelech, ꝛ vxor eiꝰ Noemi: ꝛ duo filij, alter ℭ Mahalō, ꝛ alt Cheliō, Ephrathei de Bethlehē Juda. Ingreſſiq; regionē ℭ Moabitidē, morabanſ ibi. Et mortuus eſt Elimelech maritꝰ Noemi, remāſitq; ipſa cū filijs. Qui acceperūt vxores ℭ Moabitidas, quarū vna vocabaſ Orpha, altera Ruth. ℭ Habſerūt q; ibi decē ānis, ꝛ ambo mortui ſunt, ℭ Mahalō videlicet ꝛ Cheliō: remāſitq; mulier orbata duob⁹ liberis ac marito. Et ſurrexit, vt in patriā pgeret cū vtraq; nuru ſua de regione ℭ Moabitide: audierat em̄ qꝺ reſperiſſet dñs pplm ſuū, ꝛ dediſſet eis eſcas. Egreſſa eſt itaq; de loco pegrinationis ſue cū vtraq; nuru: ꝛ iā i via reuertēdi poſita in terrā Juda, dixit ad eas. Jte in domū matris veſtre, faciat vobiſcū dñs miſericordiā, ſicut feciſtis cū mortuis ꝛ mecū. ℭ Det vobis inuenire requiē in domib⁹ viroꝝ, quos ſortiture eſtis: Et oſculata ē eas. Que elevata voce, flere ceperūt, ꝛ dicere. Tecū pgem⁹ ad pplm tuū. Quib⁹ illa rñdit, Reuertimini filie mee, cur venitis mecū? nū vltra habebo filios in vtero meo, vt viros ex me ſperare poſſitis? Reuertimini filie mee, ꝛ abite: tā em̄ ſenectute cōfecta ſum, nec apta vinculo cōiugali. etiā ſi poſſem hac nocte cōcipere, ꝛ parere filios, ſi eos expectare velitis donec creſcāt, ꝛ ānos pubertatis impleāt, ante eritis vetule q̄ nubatis. Nolite queſo filie mee facere hoc: qꝛ veſtra anguſtia magis me premit, ꝛ egreſſa eſt manꝰ dñi ꝫ me. Elevata igiſ voce, rurſum flere ceperūt. Orpha oſculata ē ſocrū, ac reuerſa eſt, Ruth adhēſit ſocrui ſue. Cui dixit Noemi, En reuerſa eſt cognata tua ad pplm ſuū, ꝛ ad deos ſuos, vade cū ea. Que rñdit Ne aduerſeris mihi, vt relinquā te ꝛ abeā: quocūq; enim perrexeris, pgā: ꝛ vbi morata fueris, ꝛ ego ꝓiter morabor: Pplus tuus pplus meꝰ, ꝛ deꝰ tuꝰ, deꝰ meꝰ. Que te terra moriētē ſuſceperit, in ea moriar: ibiq; locū accipiā ſepulture. Hec mihi faciat deꝰ, et hec addat, ſi nō ſola mors me ꝛ te ſepauerit. Uidēs ergo Noemi, q̄ obſtinato aīo Ruth decreuiſſet ſecū pgere, auerſari noluit, nec ad ſuos vltra reditum ſuadere: ꝓfecteq; ſūt ſimul, ꝛ venerūt in Bethlehē. Quib⁹ vbē ingreſſis, velox apud cūctos fama perebnit: dicebāt̄q; mulieres, Hec ē illa Noemi, Quib⁹ ait Ne vocetis me Noemi, id eſt pulchrā: ſz vocate me, ℭ Mara. id eſt amarā, qꝛ amaritudine valde me repleuit oīpotēs. Egreſſa ſū plena, ꝛ vacuā reduxit me dñs. Cur ergo vocatis me Noemi, quā dñs humiliauit, ꝛ afflixit oīpotēs? Venit ergo Noemi cū Ruth ℭ Moabitide nuru ſua, de terra peregrinationis ſue: ac reuerſa eſt in Bethlehē, quando pmū hordea metebantur.

ℭ Ruth negro booz cognati noemi cū gratia eiꝰ ſpicas colligit poſt meſſores ꝛ noemi ſocrui ſue protulit: de reliquijs ex quib⁹ fuerat ſaturata apud booz. Cap. ii.

Erat aūt viro Elimelech cōſanguineus, hō potēs, ꝛ magnarum opum, noie Booz. ℭ Dixitq; Ruth ℭ Moabitꝫ ad ſocrū ſuā, Si iubes, vadā in agrū, ꝛ colligā ſpicas q̄ fugerint manꝰ metētiū vbicūq; clemētis i me pfiſſamilias reperero gratiam. Cui illa rñdit, Uade filia mi. Abijt itaq; ꝛ colligebat ſpicas poſt terga metētiū. Accidit aūt vt ager ille hſet dñm noie Booz, q erat de cognatione Elimelech. Et ecce, ipſe veniebat de Bethlehē, dixitq; meſſoribꝰ, ℭ Dñs vobiſcū. Qui rñderūt ei, ℭ Bñdicat tibi dñs. ℭ Dixitq; Booz iuueni, q meſſoribꝰ ꝓerat, Cuiꝰ ē hec puella? Cui rñdit, Hec eſt ℭ Moabitis q̄ venit cū Noemi, de regione ℭ Moabitide, ꝛ rogauit vt ſpicas colligeret remanētes, ſequēs meſſorū veſtigia: ꝛ de mane vſq; nūc ſtat i agro: ꝛ nec ad momentū quidē domū reuerſa eſt. Et ait Booz ad Ruth, Audi filia ne vadas in alterū agrū ad colligendū, nec recedas ab hoc loco: ſz iūgere puellis meis, ꝛ vbi meſſuerit, ſeq̄re. ℭ Dā dauī em̄ pueris meis, vt nemo moleſtus ſit tibi: ſz etiā ſi ſitieris, vade ad ſarcinulas, ꝛ bibe aq̄s de q̄bus ꝛ pueri mei bibūt. Que cadēs i faciē ſuā, ꝛ adorās ſup ſtrā, dixit ad eū Unde mihi hoc, vt inuenirē gratiā añ oculos tuos, ꝛ noſſe me dignareris pegrinā mulierē? Cui ille rñdit, Nūtiata ſunt mihi oīa q̄ feceris ſocrui tue poſt mortē viri tui: ꝛ qꝺ reliq̄ris parētes tuos, ꝛ terrā i qua nata es, et veneris ad pplm, quē antea neſciebas. Reddat tibi dñs ꝓpe tuo, ꝛ plenā mercedē recipias a dño deo Iſrl, ad quē veniſti, ꝛ ſub cuiꝰ ꝫ fugiſti alas. Que ait, Inueni gratiā ap̄d oculos tuos dñe mi, q cōſolatꝰ es me, ꝛ locutꝰ es ad cor ācille tue, q̄ nō ſum ſilis vnꝰ puellarū tuarū. ℭ Dixitq; ad eā Booz. Cū hora veſcēdi fuerit, veni huc, ꝛ comede panē, ꝛ intinge bucellā tuā in aceto. Sedit itaq; ad meſſorū latꝰ, ꝛ congeſſit pollētā ſibi, comeditq;, ꝛ ſaturata eſt, ꝛ tulit reliquas. Ortq; ide ſurrexit, vt ſpicas ex more colligeret. ℭ Precepit aūt Booz pueris ſuis, dicēs, Etiā ſi vobiſcū metere voluerit, nec phibeatis eā: ꝛ de veſtris q̄z manipulis ꝓicite de induſtria, ꝛ remanere pmittite, vt abſq; rubore colligat, ꝛ colligentē nemo corripiat. Collegit ergo in agro vſq; ad veſperā: ꝛ q̄ collegerat virga cedēs ꝛ excutiēs, inuenit hor

dei quasi ephi mēsurā:d est tres modios, q̄s portās rener
sa est in ciuitatē, z ostēdit socrui sue: insup ptulit, z dedit ei
de reliquijs cibi sui, quo saturata fuerat. ¶Dixitq; ei socr⁹
sua, Ubi hodie collegisti, z vbi fecisti op⁹? sit bñdict⁹, qui
misert⁹ est tui. Indicauitq; ei apud quē esset opata: z no
men dixit viri, qō Booz vocarek. Cui rñdit Noemi, Bñ
dict⁹ sit a dño: qm̄ eādē gratiā, quā p̄buerat viuis, f uauit
z mortuis. Rursumq; ait, ¶Propinqu⁹ noster est homo.
Et Ruth. Hoc q̄z inquit, precepit mihi, vt tandiu messo
ribus ei⁹ iūgerer, donec oēs segetes meterēk. Cui dixit so
crus, ✠Deli⁹ est filia mi, vt cū puellis eius exeas ad meten
dū, ne in alieno agro quispiā resistat tibi. Juncta est itaq;
puellis Booz: z tādiu cum eis messuit, donec hordea z tri
ticum in horreis conderentur.

¶Jurta consilium noemi ruth in agro ad pedes booz dormit: pe-
tit extēdi pallium sup se z dormit secuz vsq; ad mane: ser hordei mo
dios ad socrum reportat. Cap. iij.

A

Dostq; aūt reuersa est ad socrum suā, audiuit ab
ea. Filia mi, q̄rā tibi requiē, z puidebo vt bene
sit tibi. Booz iste, cui⁹ puellis i agro iūcta es,
ppiquus noster est, z hac nocte areā hordei vē
tilat. Lauare igit̄, z vngere, z induere cultioribꝰ vestimētis
et descēde i areā. nō te uideat hō, donec esum potūq; finie-
rit. Q̄n aūt ierit ad dormiēdū, nota locū in quo dormiat:
veniesq; z discooperies paliū quo operit a pte pedū z pji-
cies te, z ibi iacebis: ipse aūt dicet tibi qd agere debeas.

B

Que rñdit, Quicqd p̄ceperis, faciā. ¶Descēditq; i areā, z
fecit oīa q̄ sibi iperauerat socr⁹. Cūq; comedisset Booz,
z bibisset, z fact⁹ esset hilarior, isset q; ad dormiēdū iurta
acerū manipulor, venit abscōdite, z discooperto pallio
a pedib⁹ ei⁹, se p̄iecit. Et ecce, nocte iā media erpauit ho
mo, z cōturbat⁹ est: viditq; mulierē iacētē ad pedes suos,
z ait illi. Que es? Illaq; rñdit, Ego sum Ruth ancilla tua,
extāde palliū tuū sup famulā tuā, q: ppiquus es. Et ille,
Bñdicta, inquit, es a dño filia, z priorē misericordiā poste
riore superasti: q: nō es secuta iuuenes pauperes, siue di-

C

uites. Noli ergo metuere, sz qcqd direris mihi, faciā tibi
Scit em̄ oīs ppl's q habitat itra portas vrbis mee, mulie-
rē te esse virtutis. Nec abnuo me ppinquū, sz est ali⁹ me p
pinquior. Quiesce hac nocte: z facto mane, si te voluerit p
pingtatis iure retinere, bene res acta est: si naūt ille nolue-

D

rit, ego te absq; vlla dubitatiōe suscipiā, viuit dñs. dormi
vsq; mane. ¶Dormiuit itaq; ad pedes eius, vsq; ad noctis
abcessū. Surrexit itaq; aūq; hoies se cognoscerēt mutuo,
z dixit Booz, Caue ne q̄s nouerit q̄ huc veneris. Et rur-
sum, Expāde, ingt, palliū tuum, quo opiris, z tene vtraq;
manu. Q̄na extēdēte, z tenēte, mēsus est sex modios hor-
dei, z posuit sup eā. Que portās ingressa est ciuitatē, z ve-
nit ad socrū suā. Que dixit ei, Quid egisti filia? Narrauit
q; ei oīa q̄ sibi fecisset hō. Et ait, Ecce sex modios hordei
dedit mihi, z ait, Nolo vacuā te reuerti ad socrū tuā. ¶Di-
xitq; Noemi, Expecta filia, donec videam⁹ quem res exi
tū habeat. neq; em̄ cessabit hō, nisi p̄leuerit q̄ locut⁹ est.

¶Booz suscipit ius propinquitatis a propinquo viri premortui
ruth: z calciamento soluto suscipit ruth vxorem: generat obed pa
trem dauid narratur gñatio phares. Cap. iiij.

A

Ascēdit ergo Booz ad portā, z sedit ibi. Cūq;
vidisset ppinquū pterire, de quo pri⁹ sermo ha
bit⁹, est, dixit ad eū, ¶Declina paulisp, z sede h:
vocās eū no ie suo. Qui diuertit, z sedit. Tollēs
aūt Booz decē viros de seniorib⁹ ciuitatis, dixit ad eos,
Sedete hic. Quib⁹ residētib⁹ locut⁹ est ad ppiquū, ¶Par-
tē agri frīs nr̄i Elimelech vēdit Noemi, q̄ reuersa est de re
gione ✠Moabitide. qō audire te z volui, z tibi dicere corā cū
ctis sedentib⁹, z maiorib⁹ natu de ppl'o meo. Si vis possi-
dere iure propingtatis: eme, z posside. si naūt displicet tibi
hoc ipsum, indica mihi, vt sciā qd facere debeā, nullus em̄

B

est ppinquus excepto te, qui prior es: z me, q secūdus sum.
Ut ille rñdit, Ego agrum emā. Cui dixit Booz. Quādo
emeris agrū de manu mulieris, Ruth q̄z ✠Moabitidē, q̄
vxor defuncti fuit, debes accipere: vt suscites nomē ppinq

tui i hr̄ditate sua. Qui rñdit, Cedo iuri ppinqtatis: neq;
em̄ posteritatē familie mee delere debeo. tu meo vtere pri-
uilegio, q̄ me libēter carere pfiteor. Hic aūt erat mos anti
qtus i Isrl̄ iter ppinquos: vt si qñ alter alteri suo iuri cede
bat: vt esset firma cōcessio, soluebat hō calceamētū suū, z
dabat ppinquo suo. hoc erat testimoniū cessionis in Isrl̄.
¶Dixit ergo ppinquo suo Booz, Tolle calceamentū. Q̄ō
statim soluit de pede suo. At ille maiorib⁹ natu, z vniuer-
so ppl'o, Testes vos, ingt, estis hodie, q̄ possederi oia q̄
fuerūt Elimelech z Cheliō z ✠Mahalō, tradēte Noemi:
z Ruth ✠Moabitidē, vxorē ✠Mahalon, in cōiugium sum
pserim, vt suscitē nomē defuncti in hereditate sua. ne voca
bulū ei⁹ de familia sua ac frīb⁹ z ppl'o deleat. vos, inq̄, hu
ius rei testes estis. Rñdit oīs ppl's q erat i porta, z maio
res natu, Nos testes sum⁹: faciat dñs hāc mulierē, q̄ i gre-
dit domū tuā. sicut Rachel, z Liā, q̄ edificauerūt domū
Isrl̄: vt sit exēplū virtutis in Ephratha, z habeat celebre
nomē i Bethlehē: fiatq; dom⁹ tua, sicut dom⁹ Phares,
quē Thamar pepit Jude ō semine qō tibi dederit dñs ex
hac puella. Tulit itaq; Booz Ruth, z accepit vxorē: in-
gressusq; est ad eam, z dedit illi dñs vt cōciperet z pareret
filiū. Dixerūtq; mulieres ad Noemi, Bñdict⁹ dñs q nō ē
pass⁹ vt deficeret successor familie tue, z vocarek nomē ei⁹
in Isrl̄: et habeas q cōsolek aiam tuā, z enutriat senectutē.
de nuru em̄ tua nat⁹ est, q te diliget: z m'to tibi melior est,
quā si septē haberes filios. Susceptūq; Noemi puerū po-
suit in sinu suo, z nutricis ac gerule fungebatur officio. Ui-
cine aūt mulieres cōgratulātes ei, z dicētes, Nat⁹ est fili⁹
Noemi: vocauerunt nomē ei⁹ Obed, hic est pater Jsai, pa
tris Dauid. Hec sūt gñatiōes Phares: Phares genuit
Esron, Esrō genuit Arā, Arā genuit Aminadab Ami-
nadab genuit Naason, Naason genuit Salmon, Salmon
genuit Booz, Booz genuit Obed, Obed genuit Jsai,
Jsai genuit Dauid. ¶Finis.

Deuter. xxv. b.

C

Gen. xxviij.

D

¶Hieronymi in libros Regum prefatio.

Viginti et duas literas esse apud Hebreos: Syroꝝ
quoq; lingua z Chaldeoꝝ testat: q̄ Hebraea magna
ex parte cōfinis est, nā z ipsi: viginti duo elementa
habent: eadē sono: sz diuersis caracterib⁹. Samari
tani etiā pētateuchū Moysi totidē lr̄is scriptitant
figuris tm̄. z apicibus discrepāces. Certumq; est Esdrā scribā. le-
gisq; doctorē. post captā Jerosolymā z instaurationem templi sub
Zorobabel. alias literas repertisse quibus nunc vtimur: cum ad illud
vsq; ips ipse Samaritanorum z Hebraeoꝝ characteres fuerit. In
libro quoq; Numerorum hec eadē supputatio. sub Leuitarū ac sa
cerdotū censu. mystice ostēdit. Et nomē domini tetragrāmaton in
quibusdam Grecis voluminibus vsque hodie antiquis expressum
lr̄is inuenim⁹. Sed z psalmi tricesimus septim⁹. z centesimus decimus.
z centesimus vndecimus z centesimus decimus octauus. z centesi
mus quadragesimus quartus q̄q; diuersa scribantur metro. tamen
eiusdē numeri reperiuntur alphabeto. Et Hieremie lamentationes
z oratio eius: Salomonis quoque in fine prouerbia ab eo loco in
quo ait: Mulierē fortem quis inuenies? ipsdem alphabetis vel inci
sionibus supputantur. Porro quinque lr̄e duplices apud Hebraeos
sunt: Caph. Mem. Nun. Phe. Sade. aliter enim scribuntur per has
principia. medietatesque verborum. aliter fines. Unde z quinque a
pleriisque libri. duplices estimantur. Samuel. Malachim. Dibre
hajamim. Esdras. Hieremias. cum Cinoth: id est lamentationi-
bus suis. Quō igitur viginti duo elementa sunt p quae scribim⁹ He-
braice omne qō loquimur. z eorum initiūs vox humana cōprehen-
ditur: ita viginti duo volumina supputantur: quibus quasi literis et
exordijs in dei doctrina. tenera adhuc z lactans vrbs iusti eru-
ditur infantia. Primus apud eos liber. vocatur Bereshith. quem
nos Genesim dicimus. Secundus Uelle Semoth. qui Exodus
appellatur. Tertius Uaicra. id est Leuiticus. Quartus. Vaiedab
ber: quem Numeros vocamus. Quintus: Elle Hadebarim: qui
Deuteronomium prenotat. Hi sunt quinq; libri Moysi: quos pro-
prie Thorah id est legem appellāt. Scōm prophetarū ordinem fa
ciunt: z incipiunt ab Jesu filio Naue: qui apud eos Jehosua ben-
num dicitur. Deinde subtexunt Sophtim: id est Judicum librum
Et in eūdē cōpingunt Ruth: quia in diebus Judicū: facta eius
narratur historia. Tertius sequit Samuel: quem nos Regum pri-
mū z scōm dicimus. Quartus: Melachim: id est regum: qui tertio
z quarto Regum volumine continetur. Melius q; multo est Mela-
chim: id est regū: quā Malachoth: id est regnorum dicere. Nō em̄
multarū gentiū describit regna. sed vni⁹ Israelitici populi: q̄ tribu
bus duodecim continek. Quint⁹ est Esaias. Sextus Hieremias.
Septimus: Ezechiel. Octauus: liber duodecim pphetarū: q̄ apō
illos vocatur Thare Asar. Terti⁹ ordo: agiographa possidet. Et

primus liber incipit ab Job. Secundus a Danid: quem quinq; in-
cisionibus: z vno psalmorum volumine cõprehẽdit. Tertiꝰ est Sa-
lomon: tres libros habens: Proverbia: que illi paraboles: idest
misse appellant. Quartꝰ Ecclesiasten. id est Coheleth. Quintus:
Canticũ canticorum: quẽ titulo Sir Hasirim prenotant. Sextꝰ est
Daniel. Septimꝰ: Dibrehaiamim: id est verba dierum: quod signifi
cantius Chronicon totius diuine historie possumus appellare: q̃
liber: apud nos Paralipomenon primꝰ z scõs inscribitur. Octauꝰ
Esdras: qui z ipe similiter apud Grecos z Latinos: in duos libros
diuisus est. Nonus: Esther. Atque ita fiunt pariter veteris legis li
bri viginti duo. id est Moysi quinq;: z prophetarum octo. agiogra-
phorum nouem. Quãq; nonulli Ruth z Cinoth inter agiographa
scripserint: z hos libros in suo putent numero supputandos: ac per
hoc esse psalle legis libros viginti quatuor: quos sub numero vi
ginti quatuor seniorum Apocalypsis Joannis inducit adorantes
agnũ: z coronas suas pstratis vultibus offerẽtes: stantibꝰ coram
quatuor animalibꝰ oculatis ante z retro. idest in preteritum z in futurũ
respicientibꝰ: z indefessa voce clamãtibꝰ: Sanctus: sanctus: sanctus dꝰ
deꝰ omnipotẽs: q̃ erat: z q̃ est z q̃ venturꝰ est: Hic prologꝰ scripturarum
quasi galeatũ principium: oĩbꝰ libris quos de Hebreo vertimꝰ in
Latinũ: conuenire põt: vt scire valeamus quicq̃d extra hos est: in-
ter apocrypha esse ponendum. Igit Sapientia: q̃ vulgo Salomo
nis inscribitur. z Jesu filij Syrach liber: z Judith: z Tobias: et
Pastor: non sunt in canone. Machabeorum primũ libũ: Hebraicũ
reperi. Scõs. Grecus est: quod ex ipsa quoq; phrasi probari potest
Que cũ ita se habeãt: obsecro te lector: ne laborẽ meum: reprehen-
sionem existimes antiquor. In templo dei offert vnusquisq; qd̃ pot
alij aurũ z argentum z lapides pretiosos: alij byssum z purpuram
z coccũ offerũt z hyacinthũ: mobrem cum bene agetur: si obmiserimꝰ
pelles z capriarũ pilos. Et ñ Apostolus cõtemptibiliora nostra ma-
gis necessaria iudicat. Unde z tota illa tabernaculi pulchritudo:
z per singulas species ecclesie pfectus futurꝰ eq̃s distinctio: pellibus
tegit z cilicijs: ar dorẽq; solis z iniuriam imbrium ea q̃ villiora sunt
phibẽt. Lege ergo primũ Samuel z Malachim meum: meũ inq̃.
meũ Quicq̃d eñ crebꝰ vertẽdo z emendando solicitꝰ z dicimus
z tenemus nostrum est. Et cũ intellexeris qd̃ antea nesciebas: vel
interpretẽ me existimato. si gratꝰ es: vel paraphrastẽ. si i gratus quã
q̃ mihi oĩno cõscius non sim mutasse me q̃ppiã de Hebraica ve-
ritate. Certe si increbulus es. lege Grecos codices z Latinos. z
cõfer cum his opuscula. z vbicũq; discrepare inter se videris: in-
terroga quemlibet Hebreorum: cui magis accõmodare debeas fi
dẽ. Et si nostra firmauerit: puto qd̃ eũ nõ existimes cõfectorẽ: vt in
eodem loco mecũ sit divinarit. Sed z vos famulas Christi rogo:
que domini discũbentis pretiosissima fidei myrtha vnguis caput: q̃
nequaq̃ saluatorẽ queritis in sepulchro: quibꝰ iam ad patrem chri-
stus ascendit: vt contra latrantes canes qui aduersum me rabido
ore desenerũt: z circũeunt ciuitatẽ. atq; in eo se doctos arbitrantur
si alios detrahant: oratorum vestrarum clypeos opponatis. Ego
sciens humilitatẽ meã: illiꝰ semper sententie recordebor: Dixi: cu-
stodiã vias meas: vt nõ delinquam in lingua mea. Posui ori meo
custodiã: cum consisteret peccator aduersum me. Obmutui z hu
miliatus sum: z silui a bonis.

Liber primus Samuelis
Quem nos primum Regum dicimus.

De helcana z duabus vxoribus eius: phenenna fecũda: emu
latur annã pulchram et sterilem: anna flet nec capit cibum. Anna a
dño plẽ postulat. Samuel nascit ablactatur z dño offertur. Cap. j.

VIt vir vnus de Ramathaĩ Sophi, de
mõte Ephraim, z nomen eiꝰ Elcana, filiꝰ
Jerobã, filij Eliu, filij Thau, filij Suph
Ephratheꝰ: z habuit duas vxores, nomẽ
vni Anna, z nomẽ scõe Phenẽna. Fuerũt
q̃s Phenẽne filij: Anne aũt nõ erãt liberi.
Et ascẽdebat vir ille de ciuitate sua statutis diebꝰ, vt ado
raret, z sacrificaret dño exercituũ i Silo. Erãt aũt ibi duo
filij Heli, Ophni z Phinees, sacerdotes dñi. Uenit ergo
die, z immolauit Elcana, deditq; Phenenne vxori sue, et
cũctis filijs eiꝰ, z filiabꝰ ptes: Anne aũt dedit ptẽ vnã tri-
stis, q̃ Annã diligebat. Dñs aũt cõcluserat vuluã eiꝰ. Af
fligebat quoq; eã emula eius, z vehemẽter angebat, intñ
vt exprobraret qõ dñs conclusisset vuluã eiꝰ, sicq; faciebat
p singulos annos, cũ redeũte tpe ascẽderẽt ad tẽplũ dñi: et
sic puocabat eaz. Porro illa flebat, z nõ capiebat cibum.
Dixit ergo ei Elcana vir suus, Anna cur fles: z q̃re non
comedis: z quã ob rẽ affligit cor tuũ: nũqd nõ ego melior
tibi sum, q̃ decẽ filij: Surrexit aũt Anna postq̃ comede-
rat, z biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedẽte sup sellam
ante postes domꝰ dñi, cum esset Anna amaro aĩo, oranit
ad dñm flẽs largiter, z votũ vouit, dicẽs, Dñe exercituũ,
si respiciẽs videris afflictionẽ famule tue, z recordaꝰ mei
fueris, ne oblitꝰ ãcille tue, dederisq; serue tue semen virile:
dabo eũ dño oĩbꝰ diebꝰ vite eiꝰ, z nouacula nõ ascendet su
per caput eiꝰ. Factũ est aũt, cũ illa multiplicaret preces co
ram dño, vt Heli obseruaret os eiꝰ. Porro Anna loq̃bat
in corde suo, tãtũ q̃ labia illi mouebant, z vox penitꝰ non
audiebat. Estimauit ergo eam Heli temulẽtã, dixitq; ei,
Usq̃q̃ ebria eris: digere pauliper vinũ quo mades. Re
spodẽs Anna, Nequaq̃, inquit, dñe mi: nã mulier infelix
nimis ego sum, vinum z omne qd̃ inebriare põt nõ bibi, sz
effudi animã meã in cõspectu dñi. Ne reputes ancillã tuã,
quasi vnã de filiabꝰ Belial: q̃ ex multitudĩe doloris: z me
roris mei locuta sum vsq; in presens. Tũc Heli ait ei. Va
de in pace, z deus Isrl det tibi petitionem tuã, quam roga
sti eũ. Et illa dixit, Utinã inueniat ancilla tua gratiam in
oculis tuis. Et abijt mulier in viã suã, z comedit, vultusq;
illiꝰ nõ sũt amplius in diuersa mutati. Et surrexerũt mane,
z adorauerũt coram dño: reuersiq; sunt, z venerũt in domuz
suã i Ramatha. Cognouit aũt Elcana Annã vxorẽ suã:
z recordaꝰ est eiꝰ dñs. Et factũ est post circulũ dierũ, cõce
pit Anna z peperit filiũ, vocauitq; nomen eiꝰ Samuel: eo
qd̃ a dño postulasset eũ. Ascẽdit aũt vir eiꝰ Elcana: z ois
domꝰ eiꝰ, vt immolaret dño hostiã solẽnẽ z votũ suũ, z An-
na nõ ascẽdit: dixit eñ viro suo, Non vadã, donec ablactet
infans: z ducã eũ, vt appareat ante ꝯspectũ dñi, z maneat
ibi iugiter. Et ait ei Elcana vir suus, Fac qd̃ bonũ tibi vi
det, z mane donec ablactes eũ: precorq; vt ipleat dñs ver
bũ suũ. Mãsit ergo mulier, z lactauit filiũ suũ, donec amo
ueret eũ a lacte. Et adduxit eũ secum, postq̃ ablactauerat,
in vitulis tribꝰ z vno modio farine, z aphora vini, z addu-
xit eũ ad domũ dñi i Silo. Puer aũt erat adhuc ifantulꝰ:
z immolauerũt vitulũ, z obtulerũt puerũ Heli. Et ait, Obse
cro mi dñe, viuit aĩa tua dñe: ego sum illa mulier, q̃ steti co
ram te, hic orans dñm ꝓ puero isto. Oraui z dedit mihi dñs
petitionẽ meã, quã postulaui eũ. Idcirco z ego cõmodaui
eũ dño cunctis diebꝰ, quibꝰ fuerit accõmodatus dño, Et
adorauerũt ibi dñm. Et orauit Anna, z ait.

De cantico anne. de pctõ filiorum heli: ofni z phinees: de tunica
samuelis secunditate matris eius. Heli mortẽ reprehendit filios:
venit vir dei ad heli qui mortẽ filiorum eiꝰ z oblationẽ sacerdotij
predicit: et xp̃m promittit. Cap. ij

EXultauit cor meuz in dño, z exaltatũ est cornu
meũ in dño: Dilatatũ est os meũ sup inimicos
meos: q̃ letata sum i salutari tuo. Nõ est sanctꝰ
vt est dñs: neq; eñ est aliꝰ extra te, z nõ est fortis
sicut deꝰ noster. Nolite multiplicare logi sublimia, glorian
tes: recedãt vetera de ore vr̃o: q̃ deꝰ sciẽtiarũ dñs ẽ, z ipse
preparant cogitationes. Arcus fortiũ superatꝰ est, z infirmi
accincti sunt robore. Repleti priꝰ ꝓ panibꝰ se locauerunt,
z famelici saturati sunt: donec sterilis peperit plurimos: z
q̃ multos habeat filios, infirmata est. Dñs mortificat, z vi
uificat, deducit ad inferos, z reducit. Dñs pauperẽ facit, z
ditat, humiliat z sublenat Suscitat de puluere egenum, z
de stercore eleuat pauperẽ: vt sedeat cũ principibꝰ, z solium
glorie teneat. Dñi eñ sunt cardines terre, z posuit super
eos orbẽ, Pedes sanctoꝝ suoꝝ seruabit, z impij i tenebris
conticescent: q̃ nõ in fortitudine roborabit vir. Dñm for-
midabũt aduersarij eiꝰ, sup ipsos in celis tonabit: dñs iu-

dicabit fines terre, ⁊ dabit imperiū regi suo, et sublimabit
cornu Christi sui. Et abijt Elcana ī Ramatha, in domū
L suā: puer aūt erat minister ī cōspectu dñi añ faciē Heli sa-
cerdotȝ. Porro filij Heli, filij Belial, nesciētes dñm, neq;
offm̄ sacerdotū ad pplm: sȝ qcūq; īmolasset victimā, venie
bat puer sacerdotis dū coq̄rent carnes, ⁊ habebat fuscinu-
lam tridētē in manu sua, ⁊ mittebat eā in lebetē, vel in cal-
dariā, aut in ollā, siue ī cacabū: ⁊ oē qđ leuabat fuscinula,
tollebat sacerdos sibi. sic faciebāt vniuerso Jsrael, venien-
tibus in Silo. Et tiā ante q̄ adolerēt adipē, veniebat puer sa-
D cerdotȝ, ⁊ dicebat īmolāti, Da mihi carnē, vt coquā sacer
doti: nō em̄ accipiā a te carnē coctā: sȝ crudam. Dicebatq;
illi īmolās, Jncēdat primū iuxta morē hodie adeps, ⁊ tol
le tibi quātūcūq; desyderat aīa tua. Qui rñdēs aiebat ei,
Nequaq̄: nūc ei dabis, alioquin tollā vi. Erat ergo pecca-
tū puerorū grāde nimis coram dño: qr detrahebāt hoīes sa-
crificio dñi. Samuel autē ministrabat ante faciē dñi: puer
accinct⁹ ephod lineo. Et tunicam parvā faciebat ei mater
sua, quā afferebat statutis dieb⁹, ascēdens cū viro suo, vt
E immolaret hostiā solēnē. Et bñdixit Heli Elcane ⁊ vxori
eius, dixitq; ei, Reddat tibi dñs semē de muliere hac, pro
fenore qđ cōmodasti dño. Et abierunt in locū suū. Visita-
vit ergo dñs Annā, ⁊ cōcepit, ⁊ peperit tres filios, et duas
filias: ⁊ magnificat⁹ est puer Samuel apud dñm. Heli au
tem erat senex valde, ⁊ audiuit oīa q̄ faciebant filij sui vni-
verso Jsraeli: ⁊ qūo dormiebāt cū mulierib⁹ q̄ observabāt
ad ostiū tabernaculi, ⁊ dixit eis, Quare facitis res huiusce
modi, quas ego audio, res pessimas, ab oī pplo? Nolite
filij mei: nō em̄ est bona fama quā ego audio, vt trāsgredi
faciatis pplm dñi. Si peccaverit vir in virū, placari ei po-
test de⁹: si aūt ī dñm peccaverit vir, qs orabit p eo? Et nō
audierūt vocē pris sui: qr voluit dñs occidere eos. Puer
aūt Samuel p̄ficiebat, atq; crescebat, ⁊ placebat tam deo
q̄ hoibus. Venit aūt vir dei ad Heli, ⁊ ait ad eū. Hec di-
F cit dñs, Nūqd nō aperte revelat⁹ sum domui pris tui, cum
esset in Egypto in domo Pharaonis? Et elegi eū ex oīb⁹
tribub⁹ Jsrl, mihi ī sacerdotē, vt ascēderet ad altare meū
⁊ adoleret mihi incēsum, ⁊ portaret ephod coram me: ⁊ dedi
domui pris tui oīa de sacrificijs filioq̄ Jsrl. Quare calce
abiecistis victimā meā, ⁊ munera mea q̄ p̄cepi vt offerrent
in tēplo: ⁊ magis honorasti filios tuos q̄ me, vt comede-
retis primitias oīs sacrificij Jsrael pplī mei? Propter-
iij. regū ea ait dominꝰ deus Jsrael. Loquēs locutus sum, vt domꝰ
ij.e. tua, ⁊ domus patris tui ministraret in cōspectu meo, vsq;
in sempiternum. Nunc autē, dicit dominꝰ. Absit hoc a me:
sed quicūq; honorificaverit me, glorificabo eum: q aūt cō-
tēnunt me, erūt ignobiles. Ecce dies veniūt, ⁊ precidā bra
chium tuū, ⁊ brachium domꝰ patris tui, vt non sit, senex in
B domo tua. Et videbis emulum tuū in tēplo, in vniuersis
prosperis Jsrael: ⁊ nō erit senex in domo tua oīnibus die-
bus. Verūtā nō auferam penitus virū ex te ab altari meo:
sed vt deficiant oculi tui, ⁊ tabescat aīa tua, ⁊ pars magna
domus tue morient cū ad virilē etatē venerit. Hoc autem
erit tibi signum, qđ venturū est duob⁹ filijs tuis Ophni et
Phinees. Jn die vno morient ambo. Et suscitabo mihi
sacerdotē fidelē, qui iuxta cor meū, ⁊ aīam meā faciet: ⁊ edi
ficabo ei domū fidelē, ⁊ ambulabit coram christo meo cūctis
diebus. Futurū est aūt, vt quicūq; remāserit in domo tua,
veniat vt oretur p eo, ⁊ offerat nūmū argenteū, ⁊ tortā pa-
nis, dicatq;. Dimitte me obsecro ad vnā partē sacerdota-
lem, vt comedam bucellam panis.

¶ De vocatione samuelis dormientis: de visiōe ei revelata quam indicat heli: samuel fidelis ꝓpheta dñi esse cognoscit: ⁊ dñs addi-
dit vt appareret in silo: verbū samuelis evenit vniversis isrl. Ca. iij.

A Puer aūt Samuel ministrabat dño coram Heli,
⁊ sermo dñi erat pretiosus. Jn diebus illis nō
erat visio manifesta. Factū est ergo in die qua-
dā, Heli iacebat ī loco suo, ⁊ oculi ei⁹ caligave-
rant, nec poterāt videre lucernā dei anteqū extingueretur,
Samuel aūt dormiebat in tēplo dñi, vbi erat arca dei. Et
vocavit dñs Samuel. Qui respōdēs ait, Ecce ego. Et cu-
currit ad Heli, ⁊ dixit, Ecce ego: vocasti eī me. Qui dixit,
Non vocavi: revertere, ⁊ dormi. Et abijt, ⁊ dormivit. Et
adiecit dñs rursū vocare Samuelē. Cōsurgēsq; Samuel
abijt ad Heli ⁊ dixit, Ecce ego: qr vocasti me. Qui respō-
dit, Nō vocavi te fili mi: revertere ⁊ dormi. Porro samuel
necdū sciebat dñm, nec revelat⁹ fuerat ei sermo dñi. Et ad
iecit dñs, ⁊ vocavit adhuc Samuelē tertio. Qui cōsurgēs
abijt ad Heli, ⁊ ait, Ecce ego: qr vocasti me. Jntellexit er-
go Heli qr dñs vocaret puer, ⁊ ait ad Samuelē, Vade, ⁊
dormi: ⁊ si deinceps vocaverit te, dices, Loqre dñe, qr au-
dit servus tuus. Abijt ergo Samuel, et dormivit in loco
suo. Et venit dñs et stetit: et vocavit sicut vocaverat scō,
Samuel Samuel. Et ait Samuel, Loqre, qr audit serv⁹
tuus. Et dixit dñs ad samuelē, Ecce ego facio vbū in Jsr
rael, qđ qcūq; audierit, tinniēt ambe aures ei⁹. Jn die illa
C suscitabo aduersum Heli, oīa q̄ locut⁹ sum sup domū ei⁹:
incipiā ⁊ cōplebo. Predixi em̄ ei qđ iudicatur⁹ essem do-
mū ei⁹ in eternū, ꝓpter iniqtatē ei⁹, eo qđ noverat idigne
agere filios suos, ⁊ nō corripuerit eos. Jdcirco iuravi do-
mui Heli, qđ nō expiet iniqtas dom⁹ ei⁹ victimis et mu-
neribꝰ vsq; in eternū. Dormivit aūt Samuel vsq; mane,
aperuitq; ostia domꝰ dñi. Et samuel timebat indicare vi-
sionē Heli. Vocavit ergo Heli samuelē, ⁊ dixit, Samuel
fili mi? Qui rñdēs, ait, Presto sum. Et interrogavit eum.
Quis est sermo q dict⁹ est ad te? oro te ne celaveris me. hec
faciat tibi de⁹, ⁊ hec addat, si absconderis a me sermonē ex
D oīb⁹ vbis q̄ dicta sūt tibi. Jndicavit itaq; ei Samuel vni-
versos sermones, ⁊ nō abscōdit ab eo, Et ille rñdit, Dñs ē
qđ bonū est in oculis suis, faciat. Crevit autē Samuel, et
dñs erat cū eo, ⁊ nō cecidit ex oīb⁹ vbis ei⁹ in terrā. Et co-
gnovit vniversus Jsrl a Dan vsq; Bersabee, qđ fidelis
Samuel ꝓpheta esset dñi. Et addidit dñs vt appareret in
Silo: qm̄ revelat⁹ fuerat dñs Samueli in Silo, iuxta ver
bum dñi. Et venit sermo Samuelis vniverso Jsraeli.

¶ De bello philisthīm ⁊ fuga Jsrael: de arca capta ⁊ morte filiorū heli: ⁊ de morte ipsius heli: ⁊ de nuru sue vxore phinees ⁊
ortu Jcaaboth. Cap. iiij.

A Et factū est in dieb⁹ illis, q̄venerūt Philisthīm
in pugnā. Egressus est nāq; Jsrl obviā Philis-
thīm in prelium, ⁊ castrametat⁹ est iuxta lapidē
adiutorij. Porro Philisthīm venerunt in Af-
phec, ⁊ instruxerunt aciē contra Jsrl. Jnito aūt certamine
terga vertit Jsrl Philistheis: ⁊ cesa sunt in illo certamine
passim p agros, quasi q̄tuor millia virorꝫ. Et reversus est
ppl's ad castra: dixerūtq; maiores natu de Jsrl, Quare p-
cussit nos dñs hodie coram Philisthīm? Afferam⁹ ad nos
de silo arcā federis dñi, ⁊ veniat in mediū nostri, vt saluet
nos de manu inimicorū nostrorꝫ. Misit ergo ppl's in silo, ⁊ B
tulerūt inde arcā federis dñi exercituū sedentis sup cheru-
bim: erantq; duo filij Heli cū arca federis dñi, Ophni et
Phinees. Cūq; venisset arca federis dñi in castra, vocife
rat⁹ est oīs Jsrl clamore grādi, ⁊ psonuit terra, ⁊ audierūt
Philisthīm vocē clamoris, dixerūtq;, Quenā ē hec vox
clamoris magni in castris Hebreorꝫ? Et cognovert q̄ ar-
ca dñi venisset ī castra. Timuertq; Philisthim, dicētes,
Venit de⁹ in castra. Et īgemuerūt, dicētes, Ve nobis: nō
em̄ fuit tanta exultatio heri ⁊ nudiusterti⁹: ve nobis. Quis
nos saluabit de manu deorū sublimiuꝫ istorꝫ? hi sunt dij q
percusserūt Egyptū oī plaga in deserto. Cōfortamini, ⁊ esto
te viri, Philisthīm: ne serviatis Hebreis, sicut et illi ser-
vierūt nobis. confortamini, ⁊ bellate. Pugnaverunt ergo
Philisthīm, ⁊ cesus est Jsrl, ⁊ fugit vnusq;q; in taberna-
culū suū: ⁊ facta est plaga magna nimis: ⁊ ceciderūt de Js-
rael triginta millia peditū, ⁊ arca dei capta est: duo quoq;
filij Heli mortui sunt, Ophni ⁊ Phinees. Currens aūt
vir de Bēiamin ex acie venit in silo in die illa, scissa veste, C
⁊ cōspsus pulvere caput. Cūq; ille venisset, Heli sedebat
sup sellā cōtra viā spectās. Erat em̄ cor eius pavēs p arca
dei. Vir aūt ille postq̄ ingressus est. nūtiavit vbi: et vlula
vit oīs civitas. Et audivit Heli sonitū clamoris, dixitq;,

Quis

Quis est hic sonit⁹ tumult⁹ hui⁹? ☞ At ille festinauit, ☞ venit, ☞ nūtiauit Heli. Heli aūt erat nonaginta ☞ octo annorū, ☞ oculi ei⁹ caligauerāt, ☞ videre nō poterat. Et dixit ad Heli, Ego sum q̄ veni de plio, ☞ ego q̄ de acie fugi hodie. Cui ille ait, Quid actū est fili mi? Rñdēs aūt ille q̄ nūtiabat, Fugit, inquit, Israel coram Philisthijm, ☞ ruina magna facta est in populo: insuper, ☞ duo filij tui mortui sunt, Ophni ☞ Phinees: ☞ arca dei capta est. Cūq̄ ille noiasset arcā dei, cecidit de sella retrorsum iuxta ostiū, ☞ fractis cerui cib⁹ mortu⁹ est. Senex eñ erat vir, ☞ grādeu⁹: ☞ ipse iudicauit Isrl q̄draginta ānis. Mulier aūt ei⁹ uxor Phinees, p̄gnās erat, vicinaq̄ partui: ☞ audito nūtio q̄ capta esset arca dei, ☞ mortu⁹ eēt socer su⁹, ☞ vir su⁹, incuruauit se ☞ peperit, irruerāt ei ī eā dolores subiti. In ipo aūt momēto mortis eius, dixerūt ei q̄ stabāt circa eā, Ne timeas: q̄ filiū peperisti. Que nō rndit eis, neq̄ animaduertit. Et vocauit puerū Ichabod, dicēs, Translata est glōria dñi de Isrl, quia capta est arca dei. Et p socero suo, ☞ p viro suo, ait, Trāslata est gl'ia dei ab Isrl. eo q̄ capta esset arca dei.

D

¶ Arca dñi iuxta dagō collocat. Dagō añ arcā cadēs ꝓsternitur. Iterūq̄ cadēs caput ☞ manꝰ eius abscindūt: flagellāt philisthijm in secretiori parte natiū: q̄ arca detinet: alij moriuntur. Cap. v.

A

Philisthijm aūt tulerūt arcā dei, ☞ asportauerūt eā a Lapide adiutorij in Azotum. Tulerūtq̄ Philisthijm arcā dei, ☞ ītulerūt eā ī tēplū Dagon, ☞ statuerūt eā iuxta Dagon. Cūq̄ surrexissent diluculo Azotij altera die, ecce Dagon iacebat p̄nus in terra ante arcā dñi: ☞ tulerūt Dagon, ☞ restituerūt

B

eū in locū suū. Rursumq̄ mane die altera cōsurgētes, inuenerūt Dagon iacētē sup faciē suā in terra coram arca dñi: caput aūt Dagon, ☞ due palme manuū ei⁹ abscise erāt super limē: porro Dagon solus trūcus remāserat ī loco suo. Propter hāc causam nō calcāt sacerdotes Dagon, ☞ oēs qui ingrediūtur tēplū ei⁹, sup limē Dagō in Azoto, vsq̄ in hodiernū diē. Aggrauata est aūt manus dñi sup Azotios, ☞ demolit⁹ est eos: ☞ pcussit in secretiori parte natium Azotū, ☞ fines ei⁹. Et ebullierunt ville ☞ agri in medio re-

C

gionis illi⁹, ☞ nati sunt mures, ☞ facta est confusio mortis magne in ciuitate. Uidētes aūt viri Azotij huiuscemodi plagā, dixerūt, Nō maneat arca dei Isrl apō nos: q̄m dura est manꝰ ei⁹ sup nos, ☞ sup Dagon deū nostrū. Et mittentes cōgregauerūt oēs satrapas Philisthinox ad se, et dixerūt, Quid faciemus de arca dei Isrl? Respōderūtq̄ Gethei, Circūducat arca dei Isrl. Et circūduxerūt arcā dei Isrl. Illis aūt circūducētibus eā, fiebat manus dñi p̄ singulas ciuitates īterfectiōis magne nimis: ☞ pcutiebat

D

viros vniuscuiusq̄ vrbis, a paruo vsq̄ ad maiorē, ☞ cōputrescebāt pminētes extales eox. Inierūtq̄ Gethei cōsiliū ☞ fecerūt sibi sedes pelliceas. Miserūt ergo arcā dei in Accaron. Cūq̄ venisset arca dei in Accaron, exclamauerunt Accaronite, dicētes, Adduxerūt ad nos arcā dei Isrl, vt interficiat nos ☞ ppl'm nostrū. Miserūt itaq̄, ☞ cōgregauerūt oēs satrapas Philisthinox: qui dixerunt, Dimittite arcā dei Isrl, ☞ reuertat ī locū suū, vt non interficiat nos cū ppl'o nostro. Fiebat eñ pauor mortis in singulis vrbibus, ☞ grauissima, valde manus dei. Uiri quoq̄ q̄ mortui nō fuerāt, p̄cutiebātur in secretiori parte natiū: ☞ ascendebat vlulatus vniuscuiusq̄ ciuitatis in celum.

A

¶ De remissione arce cum muneribus: de vaccis ducentib⁹ plaustrum ☞ vitulis earum domi relictis: Bethsamite: q̄ vident arcam percutiuntur: nuntios mittūt in cariathiarim. Ca. vj.

Erit ergo arca dñi in regione Philisthinorum septē mēsib⁹. Et vocauerūt Philisthijm sacerdotes ☞ diuinos, dicētes, Quid faciem⁹ de arca dñi? īdicate nobis qūo remittam⁹ eā in locū suū. Qui dixerūt, Si remittis arcā dei Isrl, nolite dimittere eā vacuā, sed q̄ debetis, reddite ei p̄ pctō, ☞ tūc curabimini: ☞ scietis q̄re nō recedat manus ei⁹ a vobis. Qui dixerūt, Quid est q̄ p̄ delicto reddere debeamus ei? Rñderūtq̄ illi, Juxta numerū p̄uinciarū Philisthinorū q̄nq̄ anos aureos facietis, ☞ q̄nq̄ mures aureos: q̄ plaga vna fuit oibus vobis, ☞ satrapis vris. Facietisq̄ siīlitudines anorū vestrox, ☞ siīlitudines muriū qui demoliti sūt terrā, ☞ dabitis deo Israel gloriā: si forte releuet manū suā a vobis, ☞ a dijs vris, ☞ a terra vra. Quare aggrauatis corda vra sicut aggrauauit Egypt⁹, ☞ Pharao cor suum? nōne postq̄ pcussus est, tūc dimisit eos, ☞ abierūt? Nūc ergo arripite ☞ facite plaustrū nouū vnū: ☞ duas vaccas fetas, quibus nō est impositū iugū, iūgite in plaustro: ☞ recludite vitulos earox domi. Tolletisq̄ arcā dñi, ☞ ponetis in plaustro, ☞ vasa aurea q̄ exoluistis ei p̄ delicto, ponetis in capsellam ad latꝰ ei⁹: ☞ dimittite eā vt vadat. Et aspicietis: ☞ si quidē p̄ viā finiū suox ascēderit cōtra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malū grāde. sinautē minime: sciem⁹ q̄ nequaq̄ manus ei⁹ tetigit nos, sed casu accidit. Fecerunt ergo illi hoc modo. ☞ tollētes duas vaccas q̄ lactabāt vitulos, iūxerūt ad plaustrū, vitulosq̄ earū cōcluserunt domi. Et posuerūt arcā dei sup plaustrū, ☞ capsellā q̄ habebat mures aureos ☞ siīlitudinē anox. Ibāt aūt in directū vacce p̄ viā q̄ ducit Bethsames, ☞ itinere vno gradiebant, pgētes ☞ mugientes: ☞ nō declinabāt neq̄ ad dexterā neq̄ ad sinistrā. Sed ☞ satrape Philisthijm sequebāt, vsq̄ ad terminos Bethsames. Porro Bethsamite metebāt triticū in valle: ☞ eleuātes oculos suos, viderūt arcā, ☞ gauisi sunt cū vidissent. Et plaustrū venit in agrū Josue Bethsamite, ☞ stetit ibi. Erat aūt ibi lapis magn⁹, ☞ cōciderūt ligna plaustri, vaccasq̄ iposuerūt sup ea holocaustū dño. Leuite aūt deposuerunt arcā dei, ☞ capsellā q̄ erat iuxta eā in qua erāt vasa aurea, ☞ posuerunt sup lapidē grādē. Uiri aūt Bethsamite obtulerūt holocausta, ☞ īmolauerūt victimas ī die illa domino. Et q̄nq̄ satrape Philisthinorū viderunt, ☞ reuersi sunt in Accarō in die illa. Hi sunt aūt ani aurei, quos reddiderūt Philisthijm p̄ delicto, dño: Azot⁹ vnum, Gaza vnū, Ascalō vnum, Geth vnū, Accarō vnū: ☞ mures aureos ex nūerū vrbiū Philisthijm q̄nq̄ p̄uinciarū, ab vrbe murata, vsq̄ ad villā que erat absq̄ muro, ☞ vsq̄ ad Abel magnū sup quē posuerūt arcā dñi q̄ erat vsq̄ in diē illa in agro Josue Bethsamitis. Percussit autem dñs de viris Bethsamitib⁹, eo q̄ vidissent arcā dñi: ☞ pcussit de ppl'o septuaginta viros, ☞ quinquaginta millia plebis. Luxitq̄ ppl's, eo q̄ dñs pcussisset plebē plaga magna. Et dixerūt viri Bethsamite. Quis poterit stare in conspectu dñi dei sancti hui⁹? ☞ ad quē ascēdet a nobis? Miserūtq̄ nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicētes, Reduxerūt Philisthijm arcā dñi, descēdite, ☞ reducite eam ad vos.

B Exodi xij. d.

C

D

¶ De transitu arce in cariathiarim: de federe populi ad dominū: De iudicio Samuelis qui iudicauit populum: De oblatione Samuelis: ☞ de humilitate philisthijm ☞ pace israel. Cap. vij.

A

Uenerūt ergo viri Cariathiarim, ☞ reduxerunt arcā dñi, ☞ itulerūt eā ī domū Abinadab ī Gabaa: Eleazarū aūt filiū ei⁹ sctificauerūt, vt custodiret arcā dñi. Et factū est, ex qua die māsit arca dñi ī Cariathiarim, multiplicati sunt dies, erat quippe iā ann⁹ vicesim⁹: ☞ requieuit oīs dom⁹ Isrl post dñm. Dixit aūt Samuel ad vniuersaz domū Isrl, dicēs, Si ī toto cor de vro reuertimini ad dñm, auferte deos alienos de medio vri, Baalim, ☞ Astaroth: ☞ preparate corda vra dño, ☞ seruite ei soli, ☞ eruet vos de manu Philisthijm. Abstulerūt ergo filij Isrl Baalim ☞ Astaroth, ☞ seruierūt dño soli. Dixit aūt Samuel, Cōgregate vniuersus Isrl ī Maspha, vt orē p̄ vob dñm. Et cōuenerūt ī Maspha: hauserūtq̄ aquā, ☞ effuderūt ī cōspectu dñi, ☞ ieiunauerūt ī die illa, atq̄ dixerūt ibi, Peccauim⁹ dño. Judicauitq̄ Samuel filios Isrl ī Maspha. Et audierūt Philisthijm q̄ cōgregati essent filij Isrl in Maspha, ☞ ascēderūt satrape Philisthinox ad Isrl. Q̄ cū audissent filij Isrl, timuerūt a facie Philisthinox. Dixerūtq̄ ad Samuelē, Ne cesses pro nobis clamare ad dñm deum nr̄m, vt saluet nos de manu Philisthinox. Tulit aūt Samuel agnū lactētē vnū, ☞ obtulit illū holocaustū integrū dño: ☞ clamauit Samuel ad dñm p̄ Isrl, ☞ exaudiuit eū dñs. Factū est aūt, cū Samuel

B Deu ter. vj. c. Matth. iiij. b.

offerret holocaustū, ꝓhilisthijm iniere pliū cōtra Jsrael: ecclī. lvj.d.
ītonuit aūt dñs fragore magno i die illa sup ꝓhilisthijm
z exterruit eos, z cesi sunt a filijs Jsrl. Egressiq; filij Jsrl
de ꝛaspha psecuti sunt ꝓhilistheos, z percusserūt eos
vsq; ad locū q erat subter Bethchar. Tulit autē Samuel
lapidē vnū, z posuit eū iter ꝛaspha z iter, Sen: z voca
uit nomen loci illi⁹, Lapis adiutorij. Dixitq;, Hucusq;
auxiliat⁹ est nobis dñs. Et humiliati sunt ꝓhilisthijm,
nec apposuerūt vltra vt venirēt i terminos Jsrl. Facta est
itaq; man⁹ dñi sup ꝓhilistheos, cūctis dieb⁹ Samuelis:
z reddite sunt vrbes q̄s tulerāt ꝓhilistijm ab Jsrl, Jsrae
li, ab Accaron vsq; Geth, z terminos suos: liberauitq;
Jsrl de manu ꝓhilisthinox, eratq; pax iter Jsrl z Amor
rheum. Judicabat q̄z Samuel Jsraelē cūctis diebus vite
sue, z ibat p singulos annos circuiēs Bethel z Galgala z
ꝛaspha, z iudicabat Jsraelē in supradictis locis. Re
uertebaturq; in Ramatha, ibi em̄ erat dom⁹ eius, z ibi iu
dicabat Jsraelē. Edificauit etiā ibi altare domino.

De filijs Samuelis qui declinauerunt ad auaritiam: et popu-
lus petit regem: quibus ius regis predicitur. Ca. viij.

D

A

Factū ē aūt cū senuisset Samuel, posuit filios
suos iudices sup Jsrl. Fuitq; nomē filij ei⁹ pri
mogeniti Joel: z nomē scōi Abia, iudicum in
Bersabee. Et nō ābulauerūt filij illi⁹ i vijs ei⁹: sz
declinauerūt post auaritiā, acceperūtq; mūera, z puerterūt
iudiciū. Cōgregati ergo vniuersi maiores natu Jsrl, vene
runt ad Samuelē i Ramatha. Dixerūtq; ei, Ecce tu senui
sti, z filij tui nō ambulāt i vijs tuis: Cōstitue nobis regē,
vt iudicet nos, sicut z vniuerse habēt natiōes. Displicuit
q̄z sermo in oculis Samuelis, eo q̄ dixissent, Da nobis
regē, vt iudicet nos. Et orauit Samuel ad dñm. Dixit au
tē dñs ad Samuelē, Audi vocē ppli i oīb⁹ q̄ loquūt tibi,
nō em̄ te abiecerunt: sed me, ne regnem sup eos. Juxta oīa
opa sua q̄ fecerūt a die qua eduxi eos de Egypto vsq; ad
diē hāc: sicut dereliquerūt me, z seruierunt dijs alienis, sic
faciunt etiā tibi. Nūc ergo, vocē eox audi: verūtn̄ cōtestare
eos, z predices eis ius regis q regnatur⁹ est sup eos. Dixit
itaq; Samuel oīa ỽba dñi ad ppl'm q petierat a se regem,
z ait, Hoc erit ius regis q imperatur⁹ est vobis, Filios ve
stros tollet, z ponet i currib⁹ suis, facietq; sibi eqtes z pre
cursores q̄drigarū suax, z cōstituet sibi tribunos z cēturio
nes, z aratores agrox suox, z messores segetū, z fabros ar
mox z curruū suox. Filias q̄z vr̄as faciet sibi vnguētarias
z focarias z panificas. Agros q̄z vr̄os, z vineas, z olieta
optima tollet, z dabit seruis suis. Sed z segetes vr̄as z vi
nearum redditus addecimabit, vt det eunuchis z famulis
suis. Seruos etiā vr̄os, z ancillas, z iuuenes optimos, et
asinos auferet, z ponet in ope suo. Greges q̄z vr̄os addeci
mabit, vosq; eritis ei serui. Et clamabitis i die illa a facie
regis vr̄i, quē elegistis vobis: z nō exaudiet vos dñs i die
illa. Noluit aūt ppl's audire vocē Samuelis, sz dixerūt, Ne
qua q̄ꝑ. rex em̄ erit sup nos, z erim⁹ nos q̄z sicut oēs gētes:
z iudicabit nos rex noster, z egredietur ante nos, z pugnabit
bella nostra pro nobis. Et audiuit Samuel oīa verba po
puli, z locut⁹ est ea in auribus dñi. Dixit aūt dñs ad Sa
muelē, Audi vocē eox, z cōstitue sup eos regē. Et ait Sa
muel ad viros Jsrael, Uadat vnusquisq; in ciuitatē suā.

De saule z inquisitione asinarū: z de aduētu ei⁹ ad samuelē de ar
mo dextro dato sauli in cōuiuio samuelis. Cap ix.

B

Erat vir de Bēiamin, noīe Cis, fili⁹ Abiel,
filij Seror, filij Bechorath, filij Aphia, filij vi
ri Jemini, fortis robore. Et erat ei filius voca
bulo Saul, electꝰ z bon⁹: z non erat vir de filijs
Jsrl melior illo, ab humero z sursum eminebat sup oēz po
pulū. Perierāt aūt asine Cis pr̄is Saul: z dixit Cis ad
Saul filiū suū, Tolle tecū vnū de pueris: z cōsurgēs vade,
z q̄re asinas. Qui cū trāsissent p mōtē Ephraim, z p terrā
Salisa, z nō inuenissēt, trāsierūt etiā p terrā Salim, z n̄ erāt
sz z p terrā Jemini, z min⁹ ime repererūt. Cū aūt venissent
in terrā Suph, dixit Saul ad puerū q erat cū eo, Ueni, et
reuertamur: ne forte dimiserit pr̄ me⁹ asinas, z solicitus sit
pro nobis. Qui ait ei, Ecce, vir dei est in ciuitate hac, vir
nobilis: omne q̄ loquit̄, sine ambiguitate venit: nūc ergo
eamus illuc, si forte indicet nobis de via n̄ra, ꝓpter quam
venim⁹. Dixitq; Saul ad puerū suū, Ecce ibim⁹: qd fere
mus ad virū dei: panis deficit in sitarchijs n̄ris: z sportu
lā nō habem⁹, vt dem⁹ hoī dei, nec quicq̄ aliud. Rursum
puer rūdit Sauli, z ait, Ecce inuēta est i manu mea q̄rta
pars stat eris argēti, dem⁹ hoī dei, vt indicet nobis viam
nostrā. Olim in Jsrl sic loq̄bat vnusquisq;, vadēs q̄sulere
deū, Uenite, z eam⁹ ad videntē, Qui em̄ ꝓpheta dicit̄ ho
die, vocabat olim vidēs. Et dixit Saul ad puerum suum,
Optim⁹ sermo tu⁹: veni, eam⁹. Et ierūt in ciuitatē in qua
erat vir dei. Cūq; ascēderēt cliuū ciuitatis, inuenerūt puel
las egredientes ad hauriendā aquā, z dixer̄t eis, Num hic est
vidēs? Que rūdentes, dixerūt illis, Hic est: ecce ante te: fe
stina nūc: hodie em̄ venit in ciuitatē, q⁹ sacrificiū est hodie
populi i excelso. Ingredientes vrbē, statim inuenietis eū an
teq̄ ascēdat excelsum ad vescendū. Non eq; em̄ comesturus est
ppl's donec ille veniat: q⁹ ipse bñdicet hostie, et deinceps
comedēt q vocati sunt. Nūc ergo ascēdite, q⁹ hodie reperie
tis eū. Et ascenderūt in ciuitatē. Cūq; illi ambularēt in me
dio vrbis, apparuit Samuel egrediēs obuiā eis vt ascende
ret in excelsum. Dñs aūt reuelauerat auriculā Samuelis
ante vnā diē quā veniret saul, dicēs, Hac ipsa hora, q̄ nūc
est, cras mittā virū ad te de terra Beniamin, z vnges eum
ducē sup ppl'm meū Jsrl: z saluabit ppl'm meum de manu
ꝓhilisthinox, q⁹ respexi ppl'm meū, venit em̄ clamor eox
ad me. Cūq; aspexisset Samuel Saulē, dñs dixit ei, Ecce
vir quē dixerā tibi, iste dñabit̄ ppl'o meo. Accessit autem
Saul ad samuelē i medio porte, z ait, Indica, o⁹o, mihi,
vbi est dom⁹ videtis? Et rūdit samuel sauli, dicens, Ego
sum vidēs: ascēde ante me in excelsum: vt comedatis mecū
hodie, z dimittā te mane: z oīa q̄ sunt in corde tuo, indica
bo tibi. Et de asinis quas nudiustert⁹ pdidisti, ne solicit⁹
sis, q⁹ inuēte sunt. Et cui⁹ erunt optima queq; Jsrl? nonne
tibi, z oī domui pr̄is tue? Rūdens autē Saul ait, Num qd
nō filius Jemini ego sum de minima tribu Jsrl, z cogna
tio mea nouissima inter oēs familias de tribu Bēiamin?
quare ergo locut⁹ es mihi sermonē istum? Assumēs itaq;
Samuel Saulē z puerum ei⁹, introduxit eos in triclinū,
z dedit eis locū in capite eox q fuerāt inuitati. erāt em̄ q̄si
triginta viri. Dixitq; Samuel coco, Da ptē quā dedi ti
bi, z p̄cepi vt reponeres seorsum apud te. Leuauit aūt co
cus armū, z posuit ante Saul. Dixitq; samuel, Ecce qd
remānsit, pone ante te, z comede: q⁹ de īdustria seruatū est
tibi q̄ ppl'm vocaui. Et comedit saul cū samuele in die il
la. Et descēderūt de excelso in oppidū, z locut⁹ est cū Saule
in solario. Cūq; mane surrexissent, z iā dies lucesceret, vo
cauit samuel saulē i solario, dicēs, Surge, z dimittā te. Et
surrexit saul: egressiq; sunt ambo, ipse videlicet z samuel.
Cūq; descēderēt i extrema parte ciuitatis, Samuel dixit
ad saul, Dic puero vt antecedat nos, z trāseat: tu aūt subsi
ste paulisper: vt indicem tibi verbum dei.

De vnctione saulis in regē z signis datis sibi z precepto expe-
ctationis: z de prophetatione saulis: z de confirmatione regni eius
z populi z sorte in masphat. Cap x.

Tulit

A Tulit aũt Samuel lẽticulã olei, ⁊ effudit sup ca-
put eius, ⁊ deosculatus ẽ eũ, ⁊ ait, Ecce vnxit te
dñs sup hereditatẽ suã in pncipem ⁊ liberabis
ppl'm suũ de manib⁹ inimicoꝝ eiꝰ, q in circuitu
eius sunt. Et hoc tibi signũ, qꝛ vnxit te dñs ī pncipem. Cũ
abieris hodie a me, ĩuenies duos viros iuxta sepulchrum
Rachel ī finib⁹ Beniamin ī meridie, dicẽtq; tibi, Inuen-
te sũt asine, ad qs ieras pquir ẽdas: ⁊ itermissis pr̃ tu⁹ asi-
nis, solicit⁹ ẽ p vobis, ⁊ dicit, Quid faciã ỏ filio meo? Cũ-
q; abieris ĩde, ⁊ vltra trãsieꝛ, ⁊ veneris ad q̃rcũ Thabor
ĩueniẽt te ibi tres viri ascẽdẽtes ad deũ ī Bethel, vn⁹ por-
tans tres hedos, ⁊ ali⁹ tres tortas panis, ⁊ alius portans
lagenã vini. Cũq; te salutauerint, dabũt tibi duos panes,
B ⁊ accipies de manu eoꝝ. Post hec venies in collẽ dei, vbi
est statio Philistinoꝝ: ⁊ cũ ĩgressus fueris ibi vrbẽ, obuiũ
hẽbis gregẽ pphetarũ descẽdẽtiũ de excelso, ⁊ añ eos psal-
teriũ ⁊ tympanũ, ⁊ tibiã, ⁊ citharã, ipsosq; pphetãtes. Et
ĩsiliet in te spũs dñi, ⁊ pphetabis cum eis, ⁊ mutaberis in
virũ, aliũ. Qñ ergo euenerĩt signa hec oĩa tibi, fac q̃cũq; ĩue
nerit manꝰ tua, qꝛ dñs tecũ est. Et descẽdes añ me in Gal-
gala, (ego qppe descẽdã ad te) vt offeras oblationẽ: ⁊ ĩmo
les victimas pacificas. Septẽ diebꝰ expectabis, donec ve
niã ad te, ⁊ oñdã tibi qd facias. Itaq; cũ, auertisset hũeruz
suũ vt abiret a Samuele, ĩmutauit ei deꝰ cor aliud. ⁊ vene-
rũt oĩa signa hec ī die illa. Venerũtq; ad pdictũ collẽ, ⁊ ec-
ce cunꝰ pphetarꝫ obuiꝰ ei: ⁊ ĩsiluit sup eũ spũs dñi, ⁊ pphe
tauit ī medio eoꝝ. Uidẽtes aũt oẽs q nouerãt eũ heri ⁊ nu-
diusterti⁹, qꝛ eẽt cũ pphetꝫ ⁊ pphetaret, dixerũt adinucẽ,
C Quenã res accidit filio Cis: num ⁊ Saul inter pphetas?
ĩ.r.d. Rñdit alius ad alterꝫ, dicens, Et qs pr̃ eoꝝ? Propterea
versũ est in puerbiũ, Num ⁊ Saul ĩter pphetas? Cessauit
aũt pphetare, ⁊ vẽit ad excelsũ. Dixitq; patruꝰ Saul ad
eũ, ⁊ ad puerꝫ eiꝰ, Quo abistis? Qui rñderũt, Querere asi
nas, qs cũ nõ reperissemꝰ, venimꝰ ad Samuelez. Et dixit
ei patruꝰ suꝰ, Indica mihi qd dixerit tibi Samuel. Et ait
Saul ad patruũ suũ, Indicauit nobis q ĩuẽte eẽnt asine.
De sermone aũt regni nõ ĩdicauit ei quẽ locutus fuerat ei
Samuel. Et cõuocauit Samuel ppl'm ad dñm ĩ Maspha-
phath, ⁊ ait ad filios Isr̃l, Hec dicit dñs deꝰ Israel, ego
eduxi Israel de Egypto, ⁊ erui vos de manu Egyptioꝝ,
⁊ de manu oĩm regum q affligebãt vos. Uos aũt hodie p-
iecistis dñm deũ vr̃m q solꝰ saluauit vos de vniuersis ma-
lis ⁊ tribulationibꝰ vr̃is: ⁊ dixistis, Nequaquã, sz regẽ cõ-
stitue sup nos. Nũc ergo state coraꝫ dño p tribꝰ vr̃as, ⁊ p fa-
milias. Et applicauit Samuel oẽs tribꝰ Israel, ⁊ cecidit
sors sup tribũ Beniamin. Et applicuit tribum Beniamin
⁊ cognationes eiꝰ, ⁊ cecidit sors sup cognationẽ Metri, et
D puenit vsq; ad Saul filiũ cis. Quesierũt ergo eũ, et non est
inuẽtus. Et ꝛsuluerũt post hec dñm vtrũnã venturus esset
illuc. Rñditq; dñs, Ecce abscõditꝰ est domi. Cucurrerunt
itaq;, ⁊ tulerũt eum inde: stetitq; in medio ppli, ⁊ altior fuit
vniuerso ppl'o ab hũero ⁊ sursũ. Et ait samuel ad oẽm po-
pulũ, Certe videtis quẽ elegit dñs, qm̃ nõ sit similis illi in
oi ppl'o. Et clamauit oĩs ppl's, ⁊ ait, Uiuat rex. Locutus
est aũt Samuel ad ppl'm legẽ regni, ⁊ scripsit in libro, ⁊ re-
posuit coraꝫ dño: ⁊ dimisit Samuel oẽm ppl'm singulos in
domũ suã. Sed ⁊ Saul abiit in domũ suã ī Gabaa: ⁊ abiit
cũ eo pars exercitꝰ, quoꝝ tetigerat deus corda. Filij vero
Belial dixerũt, Nũ saluare nos poterit iste? Et despexerũt
eũ, ⁊ nõ attulerũt ei mũera: ille vỏ dissimulabat se audire.

¶ De naas obsidente Iabes galaad: de victoria saulis: de aliq̃bus dicentibus vnde nos saluare poterit iste. De innouatione regni eius. Saul regnat in galgala. Caput xj.

A Et ascẽdit Naas Ammonites, ⁊ pugnare cepit
aduersũ Jabes Galaad. Dixerũtq; oẽs viri ia
bes ad naas, Habeto nos federatos, ⁊ fuiemꝰ
tibi. Et rñdit ad eos naas ammonites, In hoc
feriã vobiscũ fedꝰ, vt eruã oĩz vr̃m oculos dextros, ponãq;
vos opprobriũ ī vniuerso isr̃l. Et dixerunt ad eũ seniores
Jabes, Cõcede nobis septẽ dies, vt mittamꝰ nuntios ad
vniuersos terminos Isr̃l: ⁊ si nõ fuerit q defẽdat nos, egre
diemur ad te. Uenerũt ergo nũtij ī Gabaa Saulis, ⁊ locu
ti sũt vba hec, audiẽte ppl'o: ⁊ leuauit oĩs ppl's vocẽ suã, et
fleuit. Et ecce saul venebat, sequens boues de agro, ⁊ ait,
Quid hz ppl's q ploꝛat? Et narrauerunt ei vba virorum
Jabes. Et insiluit spũs dñi ī saul, cũ audissetvba hec, ⁊ ira
tus est furoꝛ eiꝰ nimis. Et assumens vtrũq; bouẽ, qcidit in
frusta, misitq; in oẽs terminos Israel p manũ nũtioꝝ di-
cens, Quicũq; nõ exierit, ⁊ secutꝰ fuerit saul ⁊ Samuel, sic
fiet bobꝰ eius. Inuasit ergo timoꝛ dñi ppl'm, ⁊ egressi sunt
q̃si vir vnꝰ. Et recẽsuit eos in Bezec: fueruntq; filioꝝ Isr̃l
trecẽta millia, virorꝫ aũt Juda trigita millia. Et dixerunt
C nũtijs q venerãt, Sic dicetis viris, q sũt ī Jabes galaad,
Cras erit vobis salus, cũ icaluerit sol. Uenerũt ergo nun-
tij, ⁊ annũtiauerũt virís Jabes, q letati sunt. Et dixerunt,
Mdane exibimus ad vos, ⁊ facietis nobis oẽ qỏ placuerit
vobis. Et factũ est, cũ dies crastin⁹ venissetꝫ stituit Saul
ppl'm ī tres ptes: ⁊ ĩgressus est media castra ī vigilia matu
tina, ⁊ pcussit Ammõ vsq; dũ icalesceret dies, reliq autem
dispsi sunt, ita vt nõ relinquerenr̃ in eis duo pariter. Et ait
D ppl's ad Samuelẽ, Quis ẽ iste q dixit, Saul nũ regnabit su
s.r.d. p nos? date viros, ⁊ iterficiemꝰ eos. Et ait saul, Nõ occidet
q̃squã ī die hac, qꝛ hodie fecit dñs salutem ī Jsrael. Dixit
aũt Samuel ad ppl'm, Uenite: ⁊ eamꝰ ī Galgala, ⁊ inouemꝰ
ibi regnũ. Et pꝛexit oĩs ppl's in Galgala, ⁊ fecerunt
ibi regẽ saul coraꝫ dño ī galgala, ⁊ ĩmolauerũt ibi victias pa
cificas coraꝫ dño. Et letatꝰ ẽ ibi saul, ⁊ cũcti viri isr̃l nimis.

¶ De innocentia ⁊ mansuetudine samuelis: de corruptione popu-li: de signis datis de celo. Caput xij.

A Dixit aũt samuel ad vniuersũ Jsr̃l, Ecce audiui
vocẽ vr̃az iuxta oĩa q̃ locuti estis ad me, ⁊ cõsti-
tui sup vos regẽ. Et nũc rex gradit̃ a ñ vos: ego
aũt senui, ⁊ icanui, porro filij mei vobiscũ sunt.
ita q̃z Quersatꝰ coraꝫ vobis ab adolescẽtia mea vsq; ad hanc
diẽ, ecce pr̃sto sũ. Logmini de me coraꝫ dño, ⁊ coraꝫ xp̃o eius, Eccle.
vtrũ bouẽ cuiusquã tuleriz, aut asinũ, si quẽpiã calũniatus xlvj.d.
sũ, si oppr̃ssi aliquẽ, si de manu cuiusquã munꝰ accepi: ⁊ con-
tẽnã illud hodie, restituãq; vobis. Et dixerũt, Nõ es calũ-
niatꝰ nos, neq; oppr̃ssisti, neq; tulisti de manu alicuiꝰ quip-
piã. Dixitq; ad eos, Testis est dñs aduersuz vos, ⁊ testis
xp̃s eiꝰ in die hac: qꝛ nõ ĩueneritis ī manu mea qppiã. Et
dixerunt, Testis. Et ait samuel ad ppl'm, dñs q fecit moy-
sen ⁊ Aarõ, ⁊ eduxit patres nr̃os de terra Egypti, adest:
B Nunc ergo state vt iudicio q̃tẽdã aduersuz eos coraꝫ dño de
oibꝰ misericordijs dñi, q̃s fecit vobiscũ, ⁊ cũ patribꝰ vr̃is:
qũo Jacob ĩgressus est Egyptũ, ⁊ clamauerũt pr̃es vestri Genes.
ad dñm: ⁊ misit dñs Moysen ⁊ Aaron, ⁊ eduxit pr̃es ve- xlvj.a
stros de Egypto, ⁊ collocauit eos in loco hoc. Qui obliti
sunt dñi dei sui, ⁊ tradidit eos in manꝰ Sisare magr̃i mili- iudi.iiij.
tie Asor, ⁊ in manu Philistinoꝝ ⁊ ĩ manu regis Moab, a.
⁊ pugnauerũt aduersũ eos. Postea aũt clamauerũt ad do
minũ, ⁊ dixerũt, Peccauimꝰ, qꝛ dereliquimus dñm, ⁊ seruiꝫ
uimus Baalim ⁊ astaroth: nũc ergo erue nos de manu ini
micoꝝ nostroꝝ, ⁊ seruiemus tibi. Et misit dñs Jerobaal ⁊
Badan ⁊ Jephte ⁊ samuel, ⁊ eruit vos de manu inimico- iudi.vj.c.
rũ vr̃oꝝ p circuitũ, ⁊ habitastiz confidẽter. Uidẽtes aũt q naas
C rex filioꝝ ammõ venisset aduersũ vos, dixistis mihi, Nequã-
quã, sz rex ĩpabit nobis, cũ dñs deꝰ vester regnaret ī vobz.
Nũc ergo pr̃sto ẽ rex vester, quẽ elegistis ⁊ petistis: ecce de-
dit vobis dñs regẽ. Si timueritis dñm, ⁊ fueritis ei, ⁊ au
dieritis vocẽ eiꝰ, ⁊ nõ exasperaueritis os dñi: eritis ⁊ vos,
⁊ rex q ĩpat vobis sequẽtes dñm deũ vr̃m. si aũt nõ audieri
tis vocẽ dñi, sz exasperaueritis pr̃cẽs eiꝰ, erit manꝰ dñi sup
vos, ⁊ sup pr̃es vr̃os. Sz ⁊ nũc state, ⁊ videte rẽ istã grãdẽ,
quã factur⁹ ẽ dñs ī cspectu vr̃o. Nũqd nõ messis tritici est
hodie? inuocabo dñm, ⁊ dabit voces, ⁊ pluuias: et scietis
⁊ videbitis qꝛ grãde malũ feceritis vobis ī cspectu dñi, pe
tẽtes sup vos regem. Et clamauit samuel ad dñm, et dedit
dñs voces ⁊ pluuias ī illa die. Et timuit oĩs ppl's nimis dñz
⁊ Samuelẽ. Et dixit vniuersus ppl's ad Samuelem, Ora

pro seruis tuis ad dñm deū tuū, vt nō moriamur. addidim⁹ enī vniuersis peccatis nr̄is malū, vt peterem⁹ nobis regē.
Dixit autē Samuel ad pplm, Nolite timere, vos fecistis vniuersum malū hoc: verūtn̄ nolite recedere a tergo dñi, sed seruite dño in oi corde vr̄o. Et nolite declinare post vana, q̄ nō pderūt vobis, neq; eruēt vos, q̄ vana sunt: et nō derelinquet dñs pplm suū, ppter nomē suū magnū: q̄ iurauit dñs facere vos sibi pplm. Absit aūt a me hoc pctm̄ in dño, vt cessem orare p vobis, et docebo vos viā bonā et rectam. Tm̄ timete dñm, et seruite ei in veritate, ex toto corde vestro, vidistis enī magnifica, q̄ in vobis gesserit. Q̄ō si pseueraueritis in malitia: et vos et rex vester pariter peribitis.

¶ De philistheis pcussis a saule et ionatha et iterū cōgregatis: de filijs israel q̄ abscōderūt se i antris: de holocaustis saulis: et de reprehensiōe eius a samuele: nō stabit regnū eius: de diuisiōe regni: de tribus cuneis philisthinorū post trāsgressionē patris: de armorum defectu in israel nisi in saule et ionatha. Cap. xiij.

A

ELi⁹ vn⁹ ānī erat Saul cū regnare cepisset: duobus aūt annis regnauit sup Israel. Et elegit sibi Saul tria millia de Israel: et erant cū Saul duo millia in Machmas, et in monte Bethel: mille autem cum Jonatha in Gabaa beniamin. porro ceterum populum remisit vnumquemq; in tabernacula sua. Et percussit Jonathas stationem philisthinorum, q̄ erat in Gabaa. Q̄ō cū audissent philisthijm, saul cecinit buccina in oi terra, dicēs, Audiāt Hebrei. Et vniuersis israel audiuit huiuscemodi famā, Percussit Saul stationē philisthinor̄: et erexit se Israel aduersus philisthijm. Clamauit ergo ppls post Saul in Galgala. Et philisthijm congregati sūt ad pliādū ꝺ Israel, trigīta millia curruū, et sex

B

millia eq̄tū, et reliquū vulgus, sicut arena q̄ est i littore maris plurima. Et ascēdētes castrametati sunt ī Machmas ad orientē Bethauen. Q̄ō cū vidissent viri Israel in arcto positos (afflict⁹ enī erat pplus) abscōderūt se ī spelūcis, et ī abditis, in petris q̄ꝫ, et in antris, et ī cisternis. Hebrei autē trāsierūt Jordanē in terram Gad et Galaad. Cūq; adhuc esset Saul in Galgala, vniuersus pplus pterrit⁹ est, q̄ seq̄bat eū. Et expectauit septem dieb⁹ iuxta placitū Samuelis, et nō venit Samuel in Galgala: dilapsusq; est pplus ab eo. Ait ergo Saul, Afferte mihi holocaustum, et pacifica. Et obtulit holocaustum. Cūq; cōplesset offerēs holocaustū, ecce Samuel veniebat: et egress⁹ est Saul obuiam ei, vt salutaret eū. Locutusq; est ad eum Samuel, Quid feciſti? Rūdit Saul, Quia vidi q̄ pplus dilaberet a me, et tu non veneras iuxta placitos dies, porro philisthijm cōgregati fuerāt in Machmas: dixi, Nunc descēdent philisthijm

C

ad me i galgala, et faciē dñi nō placaui. Necessitate ꝯpulsꝰ, obtuli holocaustū dño. Dixitq; Samuel ad Saul, Stulte egisti, nec custodisti mandata dñi dei tui, q̄ precepit tibi. Q̄ō si nō fecisses, iā nūc pparasset dñs regnū tuū sup isrl̄ ī sempiternū, sꝫ neq; quā regnū tuum vltra ꝯsurget. Quesiuit dñs sibi virū iuxta cor suū: et pcepit ei dñs vt eēt dux super pplm suū, eo q̄ nō seruaueris q̄ pcepit dñs. Surrexit autē Samuel, et ascēdit de Galgalis in Gabaa Beniamin. Et reliq̄ pplus ascēderūt post saul obuiā pplo, q̄ expugnabant eos veniētes de Galgala ī Gabaa, ī colle Beniamin. Et recēsuit saul pplm, q̄ ī uēti fuerāt cū eo, q̄si sexcētos viros: et Saul, et Jonathas filius ei⁹, pplusq; q̄ inuētus fuerat cuꝫ eis erat ī Gabaa Beniamin: porro philisthijm ꝯsederāt in

D

Machmas. Et egressi sūt ad pliādū de castris philisthinorū tres cunei. vn⁹ cune⁹ pgebat ꝺ viā Ephraim ad terrā Saul, porro ali⁹ igrediebat p viā Bethhorō. tertius autē verterat se ad iter termini, ī terra Sabaa imminētis vallis Seboim ꝺ desertū. Porro faber ferrari⁹ nō inueniebat in oi terra Israel. cauerāt enī philisthijm, ne forte facerent Hebrei gladiū aut lāceā. Descēdebat ergo oīs Israel ad philisthijm, vt eracueret vnusq̄sq; vomerē suū, et ligonē et securim, et sarculū. Retuse itaq; erāt acies vomer̄, et ligonū, et tridētū, et securiū, vsq; ad stimulū corrigēdum. Cūq; venisset dies plij, nō est inuentus ensis et lācea in manu totius pplī q̄ erat cū Saule et Jonatha excepto Saul et Jonatha filio eius. Egressa est autem statio philisthijm, vt transcenderet in Machmas.

¶ De ionatha et armigero eius q̄ ascēdunt ad philisthijm: dat signū armigero q̄ tradat philisthijm in manꝰ eorū in mō loquēdi: de victoria eius: de adiuratiōe populi facta a saule: de melle gustato a ionatha: q̄ sorte deprehendit: et a morte p populum liberatur. Nomina generis saulis et quorundam de familia. Cap. xiiij.

A

ET accidit in q̄dā die vt diceret Jonathas filius Saul ad adolescētē armigerū suū, Veni, et trāseam⁹ ad stationē philisthinor̄, q̄ ē trās locum illū. Patri aūt suo hoc ipm nō indicauit. Porro Saul morabat in extrema pte Gabaa sub malo granato, q̄ erat in agro Gabaa: et erat pplus cū eo q̄si sexcētor̄ virorū. Et Achias filius Achitob frīs ichabod filij phinees, q̄ ort⁹ fuerat ex heli sacerdote dñi ī Silo, portabat ephod. Sed et pplus ignorabat q̄ isset Jonathas. Erāt aūt inter ascensus, p q̄s nitebat Jonathas trāsire ad stationē philisthinor̄, eminētes petre ex vtraq; pte, et q̄si in modū dētiū scopuli hincinde prupti, nomen vni Boses, et nomen alteri Sene: vn⁹ scopul⁹ pminēs ad aglonē ex aduerso Machmas, et alter ad meridiē ꝺ Gabaa. Dixit aūt Jōathas ad adolescētē armigerū suū, Veni, trāseamus ad stationē ītr cunciso rū hor̄, si forte faciat dñs p nobis: q̄ nō est dño difficile saluare vel in multis, vel in paucis. Dixitq; ei armiger suus, Facoia q̄ placēt aīo tuo: pge q̄ cupis, et ero tecum vbicūq; volueris. Et ait Jonathas, Ecce nos trāsim⁹ ad viros istos. Cūq; apparuerim⁹ eis, si taliter locuti fuerint ad nos, Manete, donec veniam⁹ ad vos: stemus ī loco nostro, nec ascendamus ad eos. si aūt dixerint, Ascendite ad nos: ascēdamus, q̄ tradidit eos dñs in manib⁹ nostris, et hoc erit nobis signū. Apparuit igīt vterq; stationi philisthinor̄: dixeruntq; philisthijm, En Hebrei egrediunt de cauernis, in q̄bus absconditi fuerant. Et locuti sunt viri de statiōe ad Jonathan, et ad armigerū suū, dixerūtq;, Ascendite ad nos, et oñdemus vobis rē. Et ait Jonathas ad armigerū suum. Ascēdamus, sequere me: tradidit enī dñs eos in manus Israel. Ascendit aūt Jonathas manib⁹ et

B

pedibus reptās, et armiger ei⁹ post eū. Itaq; cū vidissent faciem Jonathe, alij cadebāt añ Jonathan, alios armiger eius īterficiebat sequēs eū. Et facta est plaga prima, quaꝫ pcussit Jonathas et armiger eius, q̄si viginti virorū ī media pte ingeris, quā par boū in die arare ꝯsueuit. Et factuꝫ est miraculū in castris p agros: sed et oīs pplus stationis eorū, q̄ erant ad pdādū, obstupuit, et cōturbata est terra, et accidit quasi miraculum a deo. Et respexerunt speculatores

C

Saul, q̄ erant in Gabaa Beniamin, et ecce multitudo prostrata, et huc illucq; diffugiens. Et ait Saul populo qui erat cū eo, Requirite, et videte q̄s abierit ex nobis. Cūq; requisissent, repertum est non adesse Jonathan, et armigerum eius. Et ait Saul ad Achiam, Applica arcam dei. Erat enim ibi arca dei in die illa cū filijs Israel. Cūq; loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus extortus est in castris philisthinorum: crescebatq; paulatim, et clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem, Cōtrahe manum tuam. Cōclamauit ergo Saul, et omnis popul⁹ q̄ erat cum eo, et venerunt vsq; ad locum certaminis: et ecce versus fuerat gladius vniuscuiusq; ad proximum suum et cedes magna nimis. Sed et Hebrei qui fuerant cum philisthijm heri et nudiustert⁹, ascēderantq; cū eis in castris, reuersi sunt vt essent cū Israel qui erāt cū saul et Jonatha.

D

Omnes q̄ꝫ Israelite q̄ se absconderant in mōte ephraim, audientes q̄ fugissent philisthei, sociauerunt se cum suis in prelio. Et erant cum saul, quasi decem millia virorum, et saluauit dominus deus Israel in die illa. pugna autem peruenit vsq; ad Bethauen. Et viri Israel sociati sunt sibi in die illa: adiurauit aūt Saul pplm, dicens, Maledictus vir qui comederit panē vsq; ad vesperū, donec vsciscar de inimicis meis. Et non māducauit vniuersus populus panem: omneq; terre vulgus venit in saltum, in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaq; populus saltum, et apparuit fluēs mel, nulluſq; applicuit manū ad os suum.

timebat

timebat enim populus iuramẽtũ. ℙOrro Jonathas non audierat cũ adiuraret pr̃ ei⁹ ppl̃z:extẽditq; ſũmitatẽ virge,quã hẽbat i manu,r intixit in fauũ mellis:r ꝙuertit manũ ſuã ad os ſuũ,r illuminati ſunt oculi ei⁹. ℜñdẽſq; vn⁹ de ppl̃o,ait,Jureiurãdo ꝓſtrixit pr̃ tu⁹ ppl̃z,dicẽs,ℳaledictus vir,q̃ comederit panẽ hodie.defecerat aũt ppl̃s. ℰ ℙDixitq; Jonathas.Turbauit pr̃ me⁹ terrã: vidiſtis ipſi q: illuminati ſũt oculi mei,eo ꝙ guſtauerim paululum de melle iſto:quãto magis ſi comediſſet ppl̃s de p̃da inimicorũ ſuoꝝ,quã reperit:nõne maior plaga facta fuiſſet in pbi liſthĳm:ℙercuſſerũt ergo in die illa ℙhiliſtheos a machmis vſq; i Ajalõ.ℙDefatigat⁹ eſt aũt ppl̃s nimis,r verſus ad p̃daz tulit oues,r boues,r vitulos,r mactauerunt in terra:comeditq; ppl̃s cũ ſanguie.ℳũtiauerũt aũt Sauli dicẽtes ꝙ ppl̃s peccaſſet dño,comedẽs cũ ſanguie.ℳu ait,p̃uaricati eſtis:voluite ad me iã nũc ſaxũ grãde. ℰt dixit Saul,ℙiſpgimini i vulg⁹,r dicite eis vt adducat ad me vnuſq;q; boue ſuũ r arietẽ,r occidite ſup iſtud,r veſcimini,r nõ peccabitis dño comedẽtes cũ ſanguine. ℳdduxit itaq; oĩs ppl̃s vnuſq;q; boue ſuũ in manu ſua vſq; ad noctẽ,r occiderũt ibi.ℰdificauit aũt Saul altare dño: tũcq; primũ cepit edificare altare dño.ℰt dixit ſaul,Jrruamus ſup ℙhiliſtheos nocte,r vaſtem⁹ eos vſquedũ illuceſcat mane,nec relinquamus ex eis vir̃.ℙDixitq; ppl̃s,Oẽ qõ bonũ vr̃ i oculis tuis,fac.ℰt ait ſacerdos,ℳccedam⁹ huc ad deũ.ℰt ꝙſuluit Saul dñm,ℳum ꝑſequar philiſthĳm: ſi trades eos in man⁹ Jſrael:ℰt nõ rñdit ei i die illa.ℙDixitq; Saul,ℳpplicate huc vniuerſos angulos ppl̃i:et ſcitote,r videte p quẽ acciderit pctm̃ hoc hodie.ℳiuit dñs ſaluator Jſrael,q: ſi p̃ Jonathan filiũ meũ factũ eſt,abſq; retractatione morietr̃.ℳd qõ null⁹ ℨ dixit ei de oi ppl̃o. ℰt ait ad vniuerſũ Jſrael,Separamini vos in ptẽ vnã,r ego cũ Jonatha filio meo ero in pte altera. ℜñditq; ppl̃s ad Saul,Oõ bonum vr̃ in oculis tuis,fac.ℰt dixit Saul ad dñm deũ Jſrael,ℙñe de⁹ da iudiciũ,qd eſt ꝙ nõ rñderis ſeruo tuo hodie.Si i me aut in Jonatha filio meo eſt iniquitas hec,da oñionẽ.aut ſi hec iniqtas eſt i ppl̃o tuo,da ſanctitatẽ.ℰt deprehẽſus eſt Jonathas r Saul, ppl̃s autem exiuit.ℰt ait ſaul,ℳdittite ſortẽ inter me,r inter Jo- ℬ nathan filiũ meũ.ℰt captus eſt Jonathas.ℙDixit autem Saul ad Jonathan,Jndica mihi qd feceris.ℰt indicauit ei Jonathas,r ait,Guſtans guſtaui in ſummitate virge,q̃ erat in manu mea,paululum mellis,r ecce ego moior. ℰt ait Saul,Hec faciat mihi deus,r hec addat quia morte morieris Jonatha.ℙDixitq; populus ad Saul,ℰrgo ne Jonathas morietur,q fecit ſalutẽ hanc magnã in Jſrael: hoc nefas eſt:viuit dñs,ſi ceciderit capill⁹ de capite ei⁹ in terrã,q: cũ deo opat⁹ eſt hodie.Liberauit ergo ppl̃s Jonathan,vt nõ morerer̃.ℜeceſſitq; Saul,nec ꝑſecutus eſt ℙhiliſthĳm:porro philiſthĳm abierũt i loca ſua.ℰt ſaul ꝙfirmato regno ſup Jſrael,pugnabat p̃ circuitũ aduerſuz oẽs inimicos eius,ℨ ℳdoab,r filios ℳmmon,r ℰdom, r reges Soba,r philiſtheos:r q̃ cũq; ſe verterat, ſupabat. Cõgregatoq; exercitu pcuſſit ℳmalec,r eruit Jſrl̃ de manu vaſtatoꝝ eius.Fuerũt aũt filĳ Saul,Jonathas,r Jeſſui,r ℳdelchiſua:r noia duaꝝ filiaꝝ ei⁹,nomẽ pr̃iogenite ℳderob,r nomẽ minoris ℳdichol.ℰt nomẽ vxoris ſaul, ℳchinoem filia ℳchimaas:r nomẽ pncipis militie eius Abner,filius Ner,patruelis Saul.ℙorro Cis fuerat pat̃ Saul,r Ner pr̃ Abner,filius Abiel.Erat aũt bellũ potẽs aduerſũ philiſtheos oĩb⁹ dieb⁹ Saul.Nã quẽcũq; viderat Saul virũ fortẽ,r aptũ ad prelĳ,ſociabat eum ſibi.

¶De precepto dato ſauli vt deleret amalech.de trãſgreſſione ei⁹: quia pepercit agag regi:de cõmendatione obedientie:de expulſione ſaulis de regno:ſamuel luget ſaul. Caput.xv.

A ℰxodo. xvij.e. ℰt dixit Samuel ad ſaul,ℳdemiſit dñs,vt vngerẽ te i regẽ ſup ppl̃z ei⁹ Jſrael:nũc ergo audi vocẽ dñi, Hec dicit dñs exercituũ, Recẽſui q̃ cũq; fecit ℳmalec Jſraeli,qũo reſtitit ei in via cũ aſcenderet de ℰgypto.ℳũc ergo vade,r pcute amalec, r demolire vniuerſa ei⁹:nõ pcas ei,r nõ cõcupiſcas ex reb⁹ ipſi⁹ aliqd:ſz iterfice a viro vſq; ad mulierẽ,r paruulũ atq; lactẽtẽ,bouẽ r ouẽ ,camelũ r aſinum.ℙrecepit itaq; ſaul ppl̃o,r recẽſuit eos q̃ſi agnos:ducẽta milia peditũ,et decẽ milia virox Jnda.Cũq; veniſſet ſaul vſq; ad ciuitatem ℳmalec,tetẽdit inſidias i torrente.ℙDixitq; ſaul Cineo, ℬ ℳbite.recedite atq; diſcedite ab ℳmalec:ne forte i uoluaz te cũ eo.tu eñ feciſti miam cũ oĩb⁹ filĳs Jſrael,cũ aſcenderent de ℰgypto.ℰt receſſit Cineus de medio ℳmalec. ℙercuſſitq; ſaul ℳmalec ab ℰuila,donec venias ad ſur, q̃ eſt e regiõe ℰgypti.ℰt apprehẽdit ℳgag regez amalec vuũ:oẽ aũt vulgus iterfecit in ore gladij.ℰt pepcit ſaul et ppl̃s,ℳgag,r optimis gregib⁹ ouiũ r armẽtoꝝ,r veſtib⁹ r arietib⁹,r vniuerſis q̃ pulchra erãt,nec voluerũt diſperdere ea.qcqd vero vile fuit r reprobũ,hoc demoliti ſunt. ℱactũ eſt aũt v̈bũ dñi ad ſamuel,dicẽs, ℙenitet me ꝙ conſtituerim ſaul regẽ:q: dereliqt me,r verba mea opẽ nõ ipleuit.Cõtriſtatuſq; eſt ſamuel,r clamauit ad dñm tota nocte.Cũq; de nocte ſurrexiſſet ſamuel,vt iret ad ſaul mane, nũtiatũ eſt ſamueli,eo ꝙ veniſſet ſaul in Carmeluz,et erexiſſet ſibi fornicẽ triũphalẽ,r reuerſus trãſiſſet, deſcẽdiſſet q; in Galgala.ℳenit ergo ſamuel ad ſaul,r ſaul offerebat holocauſtum dño de initĳs p̃daꝝ q̃ attulerat ex ℳmalec. ℰt cũ veniſſet Samuel ad ſaul.dixit ei ſaul ,Bñdictus tu a dño,ipleui verbũ dñi.ℙDixitq; ſamuel,Et q̃ eſt hec vox gregũ q̃ reſonat i auribꝰ meis,r armẽtoꝝ quã ego audio: ℰt ait ſaul,De ℳmalec adduxerũt ea:pepercit eñ ppl̃s melioribꝰ ouibus r armẽtis vt ĩmolarenr̃ dño deo tuo,reliq; vero occidim⁹.ℳit aũt ſamuel ad ſaul, Sine me,r indicabo tibi q̃ locut⁹ ſit dñs ad me nocte.ℙDixitq; ei,Loquere.ℰt ait ſamuel,Nõne cũ paruul⁹ eſſes in oculis tuis,caput in tribub⁹ Jſrael factus es:vnxitq; te dñs in regẽ ſup Jſrl̃,r miſit te dñs i viã,r ait,Uade,r iterfice peccatores ℳmalec,r pugnabis ℨ eos vſq; ad iternecionẽ eoꝝ.Quare ergo nõ audiſti vocẽ dñi:ſed verſus ad p̃daz es,r feciſti malũ in oculis dñi:ℰt ait Saul ad ſamuelẽ, Jmo audiui vocẽ dñi,r ambulaui in via per quã miſit me dñs,r adduxi ℳgag regẽ ℳmalec,r ℳmalec interfeci.Tulit aũt de p̃da ppl̃s oues r boues:primitias eoꝝ q̃ ceſa ſũt,vt imolet dño deo ſuo in Galgalis,ℰt ait ſamuel,ℳunqd vult dñs holocauſta r victimas,r nõ potius vt obediaṙ voci dñi: ℳdelior eſt eñ obedientia quã victime: et auſcultare,magis q̃ offerre adipẽ arietũ.qm̃ q̃ſi pctm̃ arioladi eſt,repugnare:r quaſi ſcelus idolatrie,nolle acquieſcere.ℙro eo ergo ꝙ abieciſti ſermonẽ dñi:abiecit te,ne ſis rex. ℨ ℙDixitq; ſaul ad ſamuelẽ,Peccaui,q: preuaricat⁹ ſum ſermonẽ dñi,r verba tua,timẽs ppl̃m,r obediẽs voci eorũ,Sed nũc porta quaſo peccatũ meũ,r reuertere mecũ vt adorẽ dñm.ℰt ait ſamuel ad ſaul,Non reuertar tecũ,q: pieciſti ſermonẽ dñi, r proiecit te dñs,ne ſis rex ſup Jſrael.ℰt ꝙuerſus eſt ſamuel vt abiret:ille aũt apprehẽdit ſũmitatẽ pallĳ ei⁹ que r ſciſſa eſt,ℰt ait ad eũ ſamuel, Sciđit dñs regnũ Jſrael a te hodie,r tradidit illud p̃mo tuo melioꝝ te.ℙorro triũphator in Jſrael nõ parcet,r penitudine nõ flectẽr̃,neq; eñ homo eſt,vt agat penitentiam.ℳt ille ait, ℙeccaui:ſed nunc honora me coram ſenioribus populi mei r coram Jſrael, et reuertere mecum,vt adorem dominũ deum tuum. ℜeℬ uerſus ergo ſamuel ſecutus eſt ſaulẽ: r adorauit ſaul dñm. ℙDixitq; ſamuel,ℳdducite ad me ℳgag regem ℳmalec. ℰt oblatus eſt ei ℳgag pinguiſſimus.ℰt dixit ℳgag, Sicine ſeparat amara mors:ℰt ait Samuel, Sicut fecit abſque liberis mulieres gladius tuus,ſic ablq; liberis erit inter mulieres mater tua.ℰt in fruſta concidit eum ſamuel coram domino in Galgalis.ℳbĳt autem ſamuel in Ramatha,ſaul vero aſcendit in domũ ſuam in Gabaam. ℰt non vidit ſamuel vltra ſaul vſq; ad diem mortis ſue: veruntamen lugebat Samuel ſaulem,quoniam dominum penitebat ꝙ conſtituiſſet regem ſaul ſuper Jſrael. ℰccle. xlĳ d. oſee.vj.c mat.ix.b.

¶De vnctione ℳauid in regem in domo patris ſui: de ſpiritu neq; ꝙ verabat Saul:de ℳauid qui percutiebat cytharã. Ca.xvj.

A Dixitq̄ dñs ad samuelē, Usqueqū tu luges saul, cū ego piecerim eū ne regnet sup Israel: imple cornu tuū oleo, z vēi, vt mittā te ad Isai Bethlehēitē: puidi em̄ i filijs ei⁹ mihi regē. Et ait samuel, Quō vadā audiet em̄ saul, z interficiet me. Et ait dñs, Uitulū de armēto tolles i manu tua, z dices, Ad immolādū dño vēi. Et vocabis Isai ad victimā, z ego oñdā tibi qd facias: z vnges quēcūq̄ mōstrauero tibi. Fecit ergo Samuel sicut locut⁹ est ei dñs. Uenitq̄ i Bethlehē, z admirati sūt seniores ciuitatis, occurrentes ei, dixerūtq̄, Pacific⁹ ne est ingressus tu⁹? Et ait, Pacific⁹: ad immolandū dño veni. sanctificamini, z venite mecū vt immolē. Sctificauit ergo Isai z filios ei⁹, z vocauit eos ad sacrificium.

B Cūq̄ ingressi eēnt, vidit Eliab z ait, Num coram dño ē xps ei⁹? Et dixit dñs ad Samuelē, Ne respicias vultū ei⁹, neq̄ altitudinē stature eius: qm̄ abieci eū, nec iuxta intuitum hoīs ego iudico. hō em̄ videt ea q̄ parēt, dñs aūt intuetur cor. Et vocauit Isai Abinadab, z adduxit eum coram Samuele. Qui dixit, Nec hūc elegit dñs. Adduxit aūt Isai Sāma. dequo ait, Etiā hūc nō elegit dñs. Adduxit itaq̄ Isai septē filios suos coram Samuele: z ait samuel ad isai, Nō elegit dñs ex istis. Dixitq̄ samuel ad isai, Nūqd iā cōpleti sūt filij? Qui rñdit, Adhuc reliqu⁹ est puul⁹, z pascit oues. Et ait samuel ad Isai, Mitte, z adduc eū: nec enim discumbem⁹ pri⁹ q̄ huc ille veniat. Misit ergo z adduxit eū. erat aūt rufus, z pulcher aspectu, decorāq̄ facie, z ait dñs, Surge, z vnge eū, ipse est em̄. Tulit ergo samuel cornu olei, z vnxit eū i medio ffm ei⁹: z direct⁹ est spūs dñi a die illa in Dauid, z deiceps: surgēsq̄ samuel abijt in Ramatha. Spūs aūt dñi recessit a Saul, z exagitabat eum spūs nequā a dño. Dixerūtq̄ serui saul ad eū. Ecce spūs dñi mal⁹ exagitat te. Jubeat dñs nr̄, z serui tui q coram te sunt, q̄rent hoīem scientē psallere cithara: vt qñ arripuerit te spūs dñi mal⁹, psallat manu sua, z leuius feras. Et ait Saul ad seruos suos, Prouidete ergo mihi aliquē bene psallentē, z adducite eū ad me. Et rñdēs vnus de pueris, ait, Ecce vidi filiū Isai Bethelehem itē sciētē psallere, z fortissimū robore, z virū bellicosū, z prudētē in verbis, et vir pulchrū: z dñs ē cum eo. Misit ergo Saul nūtios ad Isai, dicēs, Mitte ad me Dauid filiū tuū, q est i pascuis. Tulit ergo Isai asinū plenū panib⁹, z lagenā vini: z hedū de capris vnū, z misit p manū Dauid fily sui saul i. Et venit Dauid ad saul, z stetit coram eo: at ille dilexit eū nimis, z factus est eius armiger. Misitq̄ Saul ad Isai, dicens, Stet Dauid in cōspectu meo: inuenit enim grām in oculis meis. Igit̄ qñcūq̄ spūs dñi arripiebat saul, Dauid tollebat citharā, z pcutiebat manu sua, z refocillabat Saul, z leui⁹ hēbat. recedebat enim ab eo spiritus malus.

C De bello philistum cōtra isrl: de victoria dō cōtra goliā C xvij.

A Congregātes aūt Philisthijm agmīa sua i p̄liū, quenerūt i Socho Jude: z castrametati sūt inter socho z Azeca i finib⁹ Dommim. Porro saul z filij Isrl cōgregati venerūt i vallē terebinthi, z direxerūt aciē ad pugnandū cū Philistijm. Et philistijm stabāt sup montē ex pte hac, z Israel stabat supra mōtē ex altera pte: vallisq̄ erat iter eos. Et egressus ē vir spurius de castris philisthinoꝝ nōie Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorum z palmi: et cassis erat sup caput eius: z lorica squamata induebat. pondo lorice ei⁹ quinq̄ milia siclorum eris erat z ocreas ereas hēbat i cruribus: et clypeus ereus tegebat humeros ei⁹. hastile aūt haste eius erat q̄si liciatorium textūm. i p̄m aūt ferrū haste ei⁹ sexentos siclos hēbat ferri: z armiger eius añcedebat eum. Stansq̄ clamabat aduersū phalāgas Israel z dicebat eis, Quare venistis pati ad p̄liū? nūqd ego nō sū Philistheus, z vos serui Saul? Eligite ex vobis virū, z descēdat ad singulare certamē. si querit pugnare mecū, z pcusserit me, erim⁹ vobis serui: si aūt ego p̄ualuero, z pcussero eum, vos seui eritis, z seruietis nobis. Et aiebat Philisthe⁹, Ego exprobraui agminib⁹ Israel hodie, Date mihi virū, z ineat me cū singulare certamē. Audiens aūt Saul, z oēs Israelite sermones Philisthei huiuscemodi, stupebāt, z metuebāt nimis. Dauid aūt erat filius viri Ephrathei, de quo supra dictū est, de Bethelehē Juda, cui nomē erat Jsai, q habebat octo filios, z erat vir i diebus Saul senex, z grādeuus inter viros. Abierūt aūt tres filij ei⁹ maiores post Saul in p̄liū: z noia triū filioꝝ eius q prexerūt ad bellū, Eliab primogenitus, z scōs Abinadab, tertius q̄z Samma, Dauid aūt erat minim⁹. Trib⁹ ergo maioribus secutis saulē, abijt Dauid, z reuersus est a Saul, vt pasceret gregē p̄is sui i Bethlehē. Procedebat vero Philisthe⁹ mane z vespere, z stabat q̄dragita diebus. Dixit aūt Jsai ad Dauid filiū suū, Accipe ffib⁹ tuis ephi polēte, z decē panes istos, z curre i castra ad ffres tuos, z decē formellas casei has deferes ad tribunū: z fratres tuos visitabis, si recte agant, z cū qbus ordinati sunt, disce. Saul aūt, z illi, z oēs filij Israel, in valle terebinthi pugnabant aduersū Philisthym Surrexit itaq̄ Dauid mane, z cōmēdauit gregē custodi z onustus abijt, sicut p̄ceperat ei Jsai. Et venit ad locum C Magala, z ad exercitū q egressus ad pugnā vociferatus erat in certamīe. Direxerat em̄ aciē Jsrael, iz z philistijm ex aduerso fuerāt p̄parati. Dereliq̄s ergo Dauid vasa q̄ attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locū certaminis, z interrogabat si oīa recte agerent erga fratres suos. Cūq̄ adhuc ille loquer̄ eis, apparuit vir ille spurius ascēdēs, Goliath nōie, Philisthe⁹, de Geth, de castris Philisthinoꝝ: z loquēte eo hec eadē verba, audiuit Dauid. Oēs aūt Jsraelite, cū vidissent virū, fugerūt a facie eius, timētes eū valde. Et dixit vnus q̄spiā de isrl, Nū vidistis virū hūc q ascēdit? ad exprobrandū em̄ israel, ascēdit. Uirū ergo q pcusserit eū ditabit rex diuitijs magnis, z filiā suā dabit ei, z domū patris ei⁹ faciet absq̄ tributo in Jsrael: Et ait Dauid ad viros qui stabant secum, dicēs Quid dabit̄ viro q percusserit Philisteū hūc z tulerit opprobriū de Jsrael? qs est em̄ hic Philisteus incircūcisus q exprobrauit aciē dei viuētis? Referebat autem ei ppl's eundē sermonē, dicens, Hec dabunt̄ viro q pcusserit eū. Quod cū audisset Eliab frater eius maior, loquēte eo cū alijs iratus est cōtra Dauid z ait, Quare venisti, z q̄re dereliquisti pauculas oues illas in deserto? ego noui superbiam tuā z nequitiā cordis tui: q̄ vt videres p̄liū, descēdisti. Et dixit Dauid, Quid feci: nūqd nō verbū est: Et declinauit paululū ab eo ad aliū: dixitq̄ eūdē sermonē. Et rñdit ei ppl's verbū sicut prius. Audita sunt aūt verba q̄ locutus est Dauid, z annūciata i cōspectu Saul. Ad quē cū fuisset adductus, locutus est ei, Nō cōcidat cor cuiusq̄ in eo: ego seruus tuus vadā, z pugnabo aduersus philistheū. Et ait Saul ad Dauid, Nō vales resistere Philisteo isti, nec pugnare aduersus eū: q̄ puer es, hic aūt vir bellator est ab adolescentia sua. Dixitq̄ Dauid ad saul Pascebat seruus tuus patris sui gregem, z veniebat leo vel vrsus, z tollebat arietem de medio gregis, z persequebar eos, z percutiebam, eruebamq̄ de ore eorum. z illi cōsurgebāt aduersū me, z apphēdebā mētū eor̄, z suffocabā interficebamq̄ eos. Nam z leonem z vrsum interfeci ego seruus tuus: erit igitur z Philisteus hic incircuncisus

Eccles. xlvij.a.

quan vnus

quasi vnus ex eis. Nunc vadam ⁊ auferam opprobrium
populi: qm̃ quis est iste Philistheus incircũcisus: qui au
sus est maledicere exercitui dei viuẽtis. Et ait Dauid dñs
q eripuit me de manu leonis, ⁊ de manu vrsi, ipse me libe
rabit de manu Philistei hui⁹. Dixit aũt Saul ad Da
uid, Vade, ⁊ dñs tecũ sit. Et idut Saul Dauid vestimẽ
tis suis ⁊ iposuit galeã ereã sup caput ei⁹ ⁊ vestiuit eũ lo
rica. Accinct⁹ ergo Dauid gladio ei⁹ sup vestẽ suã, cepit
tẽtare si armat⁹ posset icedere: nõ em̃ hẽbat ꝙsuetudinẽ
Dixitq; Dauid ad Saul, Nõ possũ sic icedere, qm̃ nõ vsũ
habeo. Et deposuit ea, ⁊ tulit baculũ suũ quẽ semp hẽbat
in manibus: ⁊ elegit sibi qnq; limpidissimos lapides ò tor
rente, ⁊ misit eos in perã pastoralẽ quã hẽbat secũ, ⁊ fundã
manu tulit: ⁊ ꝓcessit aduersũ Philistheũ. Ibat aũt Phi
listhe⁹ icedẽs, ⁊ appropiquãs aduersũ Dauid, ⁊ armiger
eius añ eũ. Cũq; isperisset Philisthe⁹, ⁊ vidisset Dauid
despexit eũ Erat aũt adolescẽs rufus, ⁊ pulcher aspectu.
Et dixit Philiste⁹ ad Dauid, Nũqd ego canis sũ, qꝝ tu
venis ad me cũ baculo: Et maledixit Philisthe⁹ Dauid
in dijs suis: dixitq; ad dauid, Veni ad me, ⁊ dabo carnes
tuas volatilibus celi, ⁊ bestijs terre. Dixit aũt Dauid ad
Philistheũ, Tu venis ad me cũ gladio, ⁊ hasta, ⁊ clypeo:
ego aũtẽ venio ad te in noie dñi exercituum dei agminum
Israel, qbus exprobrasti hodie, et dabit te dñs in manu
mea, ⁊ pcutiã te, ⁊ auferã caput tuũ a te, ⁊ dabo cadauera
castrorũ Philisthijm hodie volatib⁹ celi, ⁊ bestijs terre:
vt sciat ois terra qꝝ est de⁹ ĩ Israel. Et nouerit vniuersa ec
clesia hec qꝝ nõ ĩ gladio nec in hasta saluat dñs: ipsius em̃
est bellũ, ⁊ tradet vos in man⁹ nr̃as. Cũ ergo surrexisset
Philisthe⁹, ⁊ veniret, ⁊ appropiquaret cõ Dauid, festina
uit Dauid, ⁊ cucurrit ad pugnaz exaduerso Philistei.
Et misit manũ suã in perã, tulitq; vnũ lapidẽ, ⁊ funda ie
cit, ⁊ pcussit Philistheũ in frõte: ⁊ infixus est lapis ĩ fronte
eius, ⁊ cecidit in faciẽ suã sup terrã. Preualuitq; Dauid
aduersũ Philistheũ in funda ⁊ lapide, pcussumq; Philis
theũ interfecit. Cũq; gladiũ nõ hꝫ ĩ manu Dauid, cu
currit, ⁊ stetit sup Philistheũ, ⁊ tulit gladiũ eius, ⁊ eduxit
eũ de vagia sua: ⁊ iterfecit eũ, pcidit⁹q; caput ei⁹. Vidẽtes
aũt Philisthijm qꝝ mortu⁹ esset fortissim⁹ eorũ, fugerũt.
Et ꝛsurgẽtes viri Israel ⁊ Juda vociferati sunt, ⁊ psecuti
sũt Philistheos vsquedũ vẽirẽt in vallẽ, ⁊ vsq; ad portas
Accarõ: ceciderunt⁹q; vulnerati de Philisthijm in via Sa
rim, ⁊ vsq; ad Geth, ⁊ vsq; ad Accarõ. Et reuertẽtes filij
Israel postquã psecuti fuerãt Philistheos, inuaserũt castra
eor̃. Assumẽs aũt Dauid caput Philisthei, attulit illud
in Jerusalem: arma vero ei⁹ posuit ĩ tabernaculo suo. Eo
aũt tpe q̃ viderat Saul Dauid egrediẽtẽ cõ Philistheũ,
ait ad abner pricipẽ militie, de q̃ stirpe descẽdit hic adole
scẽs Abner: Dixitq; Abner, Viuit aĩa tua, rex, si noui.
Et ait rex, Interroga tu, cui⁹ fili⁹ sit iste puer. Cũq; regres
sus eẽt dauid, pcusso Philistheo, tulit eũ abner, ⁊ itrodu
xit corã Saule, caput Philistei habentẽ ĩ manu sua. Et
ait ad eũ Saul, De qua ꝓgenie es o adolescẽs: Dixitq;
Dauid, Filius serui tui Jsai Bethlehemite ego sum.

De amicitia ⁊ cõfederatione dauid ⁊ ionathe filij regis saul: de
cantu mulierum: percussit Saul mille ⁊ Dauid decem millia: de tra
satus pro hoc cantu: de ipso prophetante in domo sua ⁊ volente cõ
figere Dauid lancea cum pariete: Saul autem admonet Dauid: et
promittit ei filiam suam maiorem merob: que alteri datur. postea
Saul promittit ei Michol filiam suam in vxorem: sponsalia petit cẽ
tum preputia Dauid persoluit ⁊ fit gener regis. Cap. xviij.

Et factũ ẽ: cũ ꝛplesset loq ad Saul, aĩa Jõathe
ꝛglutinata est aĩe Dauid, ⁊ dilexit eũ iõathas
q̃si aĩam suã. Tulitq; eũ Saul ĩ die illa, ⁊ nõ cõ
cessit ei vt reuerteret ĩ domũ pr̃is sui. Jnierunt
aũt Dauid ⁊ Jonathas fed⁹: diligebat em̃ eũ q̃si aniaz
suã. Nã expoliauit se Jonathas tũica q̃ erat idut⁹, ⁊ dedit
eã Dauid, ⁊ reliq̃ vestimẽta sua vsq; ad gladiũ ⁊ arcũ suũ,
⁊ vsq; ad baltheũ. Egrediebaꝫ q̃ꝫ dauid ad oĩa q̃cũq; mi
sisset eũ Saul, ⁊ prudẽter se agebat: posuitq; eũ Saul sup
viros belli, ⁊ accept⁹ erat ĩ oculis vniuersi ppli, maximeq;
ĩ ꝛspectu famulor̃ Saul. Porro cũ reuerteret pcusso phi
listheo Dauid, egresse sunt mulieres de vniuersis vrbib⁹
Jsrael, cãtãtes, chorosq; ducẽtes ĩ occursũ Saul regis, in
tympanis letitie ⁊ ĩ sistris. Et pcinebãt mulieres ludẽtes, Eccles. tlvñ. a.
atq; dicẽtes, Percussit Saul mille, ⁊ dauid decem millia. L
Jrat⁹ ẽ aũt Saul nimis, ⁊ displicuit ĩ oculis ei⁹ ꝛmo iste:
dixitq;, Dederũt dauid decẽ millia, ⁊ mihi mille dederũt:
qd ei supest, nisi solũ regnũ: Nõ rectis ergo oculis saul aspi
ciebat dauid a die illa ⁊ deiceps Post diẽ aũt alterã, inua
sit spũs dei mal⁹ Saul, ⁊ ꝓphetabat ĩ medio dom⁹ sue da
uid aũt psallebat manu sua, sicut per singulos dies. Tene
batq; Saul lãceã, ⁊ misit eã, putãs qꝝ ꝛfigere posset dauid
cũ pariete: ⁊ declinauit dauid a facie eius scõo. Et timuit
Saul dauid: eo qꝝ dñs eẽt cũ eo, ⁊ a se recessisset. Amouit
ergo eũ Saul a se, ⁊ fecit eũ tribunũ sup mille viros: ⁊ egre
diebaꝫ, ⁊ igrediebaꝫ ĩ ꝛspectu ppli. Jn oibus q̃ꝫ vijs suis D
dauid prudẽter agebat, ⁊ dñs erat cũ eo, Vidit itaq; saul
qꝝ prudẽs eẽt nimis, ⁊ cepit cauere eũ. Oĩs aũt Jsrl ⁊ Ju
da diligebat dauid: ipse aũt egrediebaꝫ ⁊ ingrediebaꝫ ante
eos. Dixitq; Saul ad dauid, Ecce filia mea maior Merob,
ipsaz dabo tibi vxorẽ: tm̃m õ esto vir fortis, ⁊ preliare
bella dñi. Saul aũt reputabat, dicẽs, Nõ sit man⁹ mea in
eũ, ſz sit sup eũ man⁹ Philistĩor̃. Dixit aũt dauid ad saul,
Quis ego suz, aut q̃ est vita mea, aut cognatio patris mei
in Jsrael, vt fiam gener regis: Factũ est aũt tps cũ deberet
dari Merob filia Saul dauid, data est Hadrieli Molathite vxor. Dilexit autẽ Michol filia Saul altera, dauid, E
Et nũtiatũ est Saul, ⁊ placuit ei. Dixitq; Saul, dabo eã
illi, vt fiat ei in scãdalũ, ⁊ sit sup eũ manus Philisthinor̃.
Dixitq; Saul ad dauid, Jn duab⁹ rebus gener me⁹ eris
hodie. Et mandauit Saul seruis suis, Loqmini ad dauid
clã me, dicẽtes, Ecce places regi, ⁊ oẽs serui eius diligunt
te. Nũc ergo esto gener regis. Et locuti sunt serui Saul in
auribus dauid oĩa verba hec, ⁊ ait dauid, Num par̃ vr̃ vo F
bis generum esse regis: ego aũt sum vir paup et tenuis. Et
renũtiauerũt serui Saul, dicẽtes, Huiuscemodi verba lo
cutus est dauid. Dixit autẽ Saul, Sic loqmini ad dauid,
Nõ hz rex spõsalia necesse: nisi tm̃ cẽtũ ꝓputia Philisthi
norum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porro Saul cogita
bat tradere: dauid in manus Philisthinorũ. Cũq; renun G
tiassent serui eius dauid verba q̃ dixerat Saul, placuit ser
mo in oculis dauid, vt fieret gener regis. Et post paucos
dies surgẽs dauid, abijt cũ viris q sub eo erant. Et pcussit
ex Philisthijm ducẽtos viros: ⁊ attulit eor̃ ꝓputia, ⁊ an
numerauit ea regi, vt esset gener ei⁹. Dedit itaq; Saul ei
Michol filiã suã vxorẽ. Et vidit Saul, ⁊ intellexit qꝝ dñs
esset cũ dauid. Michol autẽ filia Saul, diligebat eum. Et
Saul magis cepit timere dauid, factusq; est saul inimicus
dauid, cunctis dieb⁹. Et egressi sunt principes philisthino
rum. a principio aũt egressionis eor̃, prudẽtius se gerebat
dauid, qꝝ oẽs serui Saul, ⁊ celebre factũ est nomẽ ei⁹ nimis

De Saul q̃ ꝓcepit occidi Dauid. Indicat hoc ei Jonathas: saul
iterum inuadit a spũ malo ⁊ vult lãcea cõfigere Dauid: michol eũ
saluat. fugit Dauid ad samuelem. Saul mittit nuntios vt rapiant
Dauid: trib⁹ vicibus mittuntur nuntij ⁊ oẽs cum Samuele ꝓphe
tant: de saule prophetante cum propheratibus Cap. xix.

Locutus est aũt Saul ad Jonathan filiũ suũ, et A
ad oẽs seruos suos, vt occiderẽt dauid. Porro
Jonathas filius Saul, diligebat dauid valde.
Et indicauit Jonathas dauid, dicens, Querit
Saul pr̃ meus occidere te: q̃ꝓpter obserua te q̃so mane,
⁊ manebis clã, ⁊ absc̃deris. Ego aũt egrediẽs, stabo iuxta
patrem meum in agro', vbicunq; fuerit: ⁊ ego loquar de te
ad patrem meũ, ⁊ quodcunq; videro, nuntiabo tibi. Locu
tus est ergo Jonathas de dauid bona, ad Saul patrem
suum: dixitq; ad eum, Ne peccet rex in seruum suum Da
uid, qm̃ nõ peccauit tibi, ⁊ opera eius bona sunt tibi valde, et
posuit animam suã in manu tua: ⁊ percussit Philistheũ, ⁊
fecit dñs salutem magnã vniuerso Jsraeli. vidisti, ⁊ letatus
es. q̃re ergo peccas ĩ sãguĩe inocio, iterficiẽs dõ, q ẽ absq; B
culpa: Quod cũ audisset saul, placat⁹ voce iõathe, iurauit

I. Mach. iij. d. psal. lxxv. d.

Uiuit dñs, q̄ non occidetur. Uocauit itaq̄ Jonathas Dauid, ꝛ indicauit ei omnia verba hec: ꝛ introduxit Jonathas Dauid ad Saul, ꝛ fuit añ eū, sicut erat heri ꝛ nudiusterti⁹. ℣Otū est aūt rursū bellū: et egress⁹ Dauid, pugnauit aduersum Philisthijm: percussitq̄ eos plaga magna, ꝛ fugerūt a facie ei⁹. Et factus est spūs dñi malus in Saul: sedebat aūt in domo sua, ꝛ tenebat lāceā, porro dauid psallebat manu sua. Misitq̄ Saul ꝙfigere dauid lācea in pariete: ꝛ declinauit dauid a facie Saul: lācea aūt cassō vulnere plata est in parietē, ꝛ dauid fugit ꝛ saluat⁹ est nocte illa. ℣Misit ergo Saul satellites suos ī domū dauid, vt custodirēt eū, ꝛ interficerēt mane. Q̄ cum annūtiasset dauid ℣Michol vxor sua, dicens, Nisi saluaueris te nocte hac, cras morieris: deposuit eū p̄ fenestrā, porro ille abijt ꝛ aufugit, atq̄ saluat⁹ est. Tulit aūt ℣Michol statuā, ꝛ posuit eā sup lectuz, ꝛ pellē pilosam caprarū posuit ad caput ei⁹, ꝛ operuit eā vestimētis. ℣Misit aūt Saul apparitores q̄ raperēt dauid: ꝛ rñsū ē q̄ egrotaret. Rursūq̄ misit saul nūtios vt viderēt dauid, dicens, Afferte eū ad me in lecto, vt occidaī. Cūq̄ veniss̄ent nūtij, inuētū est simulachrū sup lectū, ꝛ pelles caprarū ad caput ei⁹. Dixitq̄ saul ad ℣Michol, Quare sic illusisti mihi, ꝛ dimisisti inimicū meum, vt fugeret? Et rñdit ℣Michol ad Saul, Quia ipse locut⁹ est mihi, dimitte me, aliogn̄ iterficiā te. Dauid aūt fugiens, saluat⁹ est, ꝛ venit ad samuel in Ramatha, ꝛ nuntiauit ei oīa q̄ fecerat sibi saul: ꝛ abierūt ipse ꝛ samuel, ꝛ morati sunt in Naioth. Nūtiatū est aūt Sauli a dicentib⁹, Ecce dauid in Naioth in Ramatha. ℣Misit ergo Saul lictores, vt raperēt dauid: q̄ cū vidiss̄ent cuneū ꝓphetarū vaticinātiū, ꝛ Samuelē stantē sup eos, factus est ēt spūs dñi in illis, ꝛ pphetare ceperūt ēt ipsi. Q̄ cū nūtiatū esset Sauli, misit ꝛ alios nūtios: ꝓphetauerūt aūt ꝛ illi. Et rursū misit Saul tertios nūtios: q̄ ꝛ ipsi ꝓphetauerūt. Ibijt ēt ipse in Ramatha, ꝛ venit vsq̄ ad cisternā magnā q̄ est in socho, ꝛ interrogauit, ꝛ dixit, In q̄ loco sunt samuel ꝛ dauid? Dictū q̄ est ei. Ecce i Naioth sunt in Ramatha. Et abijt in Naioth in Ramatha, ꝛ factus est ēt sup eū spūs dñi, ꝛ ambulabat īgrediēs, ꝛ ꝓphetabat vsq̄dū veniret in Naioth in Ramatha. Et expoliauit ēt ipse se vestimētis suis, ꝛ prophetauit cū ceteris corā samuele, ꝛ cecinit nud⁹ tota die illa ꝛ nocte. Uñ ꝛ exiuit puerbiū, Nū ꝛ saul iter ꝓphetas?

¶ De renouatione ꝛ cōfirmatione federis dauid ꝛ Jonathe ꝛ qualiter Jonathas apud Saul excusat dauid absentē: ꝛ ille cōfundit eū opprobrijs: de signo triū sagittarum inter Jonathā ꝛ dauid. Saul arripit lanceam vt percutiat Jonathan excusantem dauid: de fletu Jonathe ꝛ dauid ꝛ osculo. Capur. xx.

Egit aūt dauid de Naioth q̄ est in Ramatha, veniēsq̄ locut⁹ est corā Jonatha, Quid feci? q̄ est iniqtas mea, ꝛ q̄ peccatū meū in pſpectu tuo, q̄ q̄rit aiaz meā? Qui dixit ei, Absit, nō morieris: neq̄ eñ faciet p̄ meus q̄cquā grāde vel paruum, nisi prius īdicauerit mihi: hūc ergo celauit a me p̄ meus sermonē tñ mō? Nequaquā erit istud. Et iurauit rursum dauidi: ꝛ ille ait, Scit pfecto p̄ tu⁹ q̄ ꝛ ueni gratiā in oculis tuis, ꝛ dicet. Nesciat hoc Jonathas, ne forte tristet. Quīimo viuit dñs, ꝛ viuit aīa tua, q̄ vno tñ (vt ita dicā) gradu, ego mors̄q̄ diuidimur. Et ait Jonathas ad Dauid, Q̄ cūq̄ dixerit mihi aīa tua, faciā tibi. Dixit aūt dauid ad Jonathan, Ecce calēde sunt crastino, ꝛ ego ex more sedere soleo iuxta regē ad vescēdū: dimitte ergo me vt abscōdar in agro vsq̄ ad vesperā diei tertie. Si respiciēs requisierit me p̄ tu⁹, rñdebis ei, Rogauit me dauid, vt iret celeriter in Bethlehē ciuitatē suā: q̄ victime solēnes ibi sūt vniuersis ꝙtribulib⁹ suis. Si dixerit bñ, pax erit huo tuo. si aūt fuerit irat⁹, scito q̄ ꝓpleta ē malitia ei⁹. Facergo misericordiā in seruū tuū: q̄ fedus dñi me famulū tuū tecum inire feciſti. si aūt est iniqtas alīq̄ in me, tu me interfice, ꝛ ad patrē tuuz ne ītroducas me? Et ait Jonathas, Absit hoc a te: neq̄ eñ fieri pōt, vt si certe cognouero cōpletam esse patris mei malitiā ꝫ te, nō annūtiē tibi. Rñditq̄ dauid ad Jonathan, Quis renūtiabit mihi, si qd forte rñdeberit tibi pr̄ tuus dure? Et ait Jonathas ad dauid, Ueni, ꝛ egrediamur foras in agrū. Cūq̄ exiss̄ent ambo in agrum, ait Jonathas ad dauid: Dñe de⁹ Jsrael, si inuestigauero sniam patris mei crastino vel perēdie: ꝛ aliqd boni fuerit sup dauid, ꝛ non statim misero ad te, ꝛ notū tibi fecero, hec faciat dñs Jonathē, ꝛ hec augeat. si aūt pseuerauerit patris mei malitia aduersū te, reuelabo aurē tua, ꝛ dimittam te, vt vadas ī pace, ꝛ sit dñs tecū, sicut fuit cum patre meo. Et si vixero, facies mihi miam dñi: si vero mortu⁹ fuero, non auferes miam tuā a domo mea vsq̄ in sempiternum. Aut si nō fecero q̄ eradicauerit dñs inimicos dauid, vnū quēq̄ de terra. Depigit ergo Jonathas fedus cū domo dauid, ꝛ requisiuit dñs de manu inimicoꝝ dauid. Et addidit Jonathas deierare dauid, eo q̄ diligeret illū: sicut eñ aīaz suā, ita diligebat eū. Dixitq̄ ad eū Jonathas, cras calēde sunt, ꝛ requireris, requirē eñ sessio tua vsq̄ perendie. Descēdes ergo festinus, ꝛ venies in locū vbi celādus es in die q̄ operaberis et sedebis iuxta lapidē cui nomen est Ezel. Et ego tres sagittas mittā iuxta eū, ꝛ iaciaz q̄si exercens me ad signū. ℣Mittā q̄z ꝛ puer, dicēs ei, Uade, ꝛ affer mihi sagittas. Si dixero puero, Ecce sagitte intra te sunt, tolle eas: tu veni ad me, q̄ pax tibi est, ꝛ nihil est mali, viuit dñs. Si aūt sic locutus fuero puero, Ecce sagitte vltra te sunt: vade in pace, q̄ dimisit te dñs. De verbo autē q̄ locuti sumus ego ꝛ tu, sit dñs inter me ꝛ te, vsq̄ in sempiternū. Absc̄ditus est ergo dauid in agro, ꝛ venerunt calēde, ꝛ sedit rex ad comedēdū panē. Cūq̄ sedisset rex super cathedrā suā sc̄m ꝙsuetudinē, q̄ erat iuxta parietē, surrexit Jonathas, ꝛ sedit Abner ex latere saul, vacuusq̄ apparuit locꝰ dauid. Et nō est locut⁹ Saul q̄cquā in die illa: cogitabat enī q̄ forte euenisset ei vt non esset mundus, nec purificat⁹. Cūq̄ illuxisset dies secunda post calēdas, rursus apparuit vacuus locus dauid. Dixitq̄ Saul ad Jonathā filiū suū, Cur nō venit filius Jsai, nec heri, nec hodie ad vescēdū? Rñditq̄ Jonathas Sauli, Rogauit me obnixe, vt iret in Bethlehē, ꝛ ait, Dimitte me q̄n sacrificiū solēne est in ciuitate, vnus de fratribus meis accersiuit me: nūc ergo si inueni gratiā in oculis tuis, vadā cito ꝛ videbo fratres meos. ob hāc cām, nō venit ad mēsam regis. Iratus aūt Saul aduersū Jonathan dixit ei, Fili mulieris vir̄ vltro rapientis, nūquid ignoro q̄ diligis filiū Jsai in confusionē tuā, ꝛ in confusionē ignominiose matris tue? Cunctis enī diebus q̄bus filius Jsai vixerit sup terram, nō stabilieris tu, neq̄ regnum tuū. itaq̄ iam mūc mitte, ꝛ adduc eū ad me, q̄ filius mortis est. Rñdēs aūt Jonathas Sauli patri suo, ait, Quare morietur. qd fecit? Et arripuit Saul lanceā vt percuteret eū. Et intellexit Jonathas q̄ definitum esset a patre suo, vt interficeret dauid. Surrexit ergo Jonathas a mēsa in ira furoris, ꝛ nō comedit in die calendaꝝ secūda panē. Cōtristatus est enī sup dauid, eo q̄ cōfudisset eū pater suus. Cūq̄ illuxisset mane, venit Jonathas in agrū iuxta placitū dauid, ꝛ puer paruulus cum eo. Et ait ad puerū suū, Uade, ꝛ affer mihi sagittas quas ego iacio. Cūq̄ puer cucurrisset, iecit aliā sagittam trans puerum. Uenit itaq̄ puer ad locū iaculi, q̄ miserat Jonathas: ꝛ clamauit Jonathas post tergū pueri, ꝛ ait Ecce ibi est sagitta porro vltra te. Clamauitq̄ iterum Jonathas post tergum pueri, dicens, Festina velociter, ne steteris. Collegit autez puer Jonathe sagittas, ꝛ attulit ad dominum suum: ꝛ quid ageretur, penitus ignorabat, tantummodo enim Jonathas ꝛ dauid rem nouerāt. Dedit ergo Jonathas arma sua puero, ꝛ dixit ei, Uade, ꝛ defer in ciuitatem. Cumq̄ abiisset puer, surrexit dauid de loco qui vergebat ad austrum, ꝛ cadens pronus in terraz, adorauit tertio: ꝛ osculantes se alterutruz, fleuerunt pariter, dauid autem amplius. Dixit ergo Jonathas ad dauid. Uade in pace, quecunq̄ iurauimus ambo in nomine domini, dicentes, dominus sit inter me ꝛ te, ꝛ inter semen tuum, ꝛ semen meum vsq̄ in sempiternuz. Et surrexit dauid, ꝛ abijt: sed ꝛ Jonathas ingressus est ciuitatem.

¶ De fuga dauid in nobe ad achimelech sacerdotē q̄ dedit ei panes ꝓpositiōis ⁊ gladiū golie ⁊ dñm ꝓ eo consuluit: post hoc fugit dō ad achis regē geth: vbi pre timore furorē ⁊ ifamiā simulat emittendo saliuam per barbam. Caput xxi.

A

VEnit aūt Dauid in Nobe ad Achilmelech sacerdotē: ⁊ obstupuit Achimelech, eo ꝙ veniſſz Dauid. Et dixit ei, Quare tu solꝰ, ⁊ nullꝰ ē tecū: Et ait Dauid ad Achimelech sacerdotez, Rex ꝑcepit mihi sermonē, ⁊ dixit, Nemo sciat rem, ꝓpter quā mittit̄ es ⁊ me, ⁊ cuiusmodi ꝑcepta tibi dederim: nā ⁊ pueris meis ꝙdixi in illū ⁊ illū locū. Nūc ergo si qd habes ad manū vel qnqz panes, da mihi, aut qcqd inueneris. Et rñdens sacerdos ad Dauid, ait illi, Nō habeo laicos panes ad manū, sed tm̄ panē sanctū: si mūdi sunt pueri, maxime a mulieribus. Et rñdit Dauid sacerdoti, ⁊ dixit ei, Eqdē si de mulieribus agit̄, ꝙtinuimus nos ab heri ⁊ nudiustertius, qñ egrediebamur, ⁊ fuerunt vasa puerorꝫ sctā. porro via hec polluta est, ſz ⁊ ipsa hodie sanctificabit̄ i vasis. Dedit ǧ ei sacerdos sanctificatū panem. neqz em̄ erat ibi panis, nisi tm̄ panes ꝓpositionis, q̄ sublati fuerant a facie dñi, vt ponerent̄ panes calidi. Erat aūt ibi vir qdā de seruis Saul, in die illa itus in tabernaculo dñi: ⁊ nomen eius Doeg Idumeus: potētissimus pastorū Saul. Dixit aūt Dauid ad Achimelech, Si habes hic ad manū hastā aut gladiū: qz gladiū meū, ⁊ arma mea nō tuli mecū. sermo em̄ regis vrgebat. Et dixit sacerdos, Ecce gladius Goliath Philisthei, quem percussisti in valle terebinthi, est involutꝰ pallio post ephod: si istum vis tollere, tolle. neqz em̄ hic est alius absqz eo. Et ait Dauid, Nō ē huicalter similis ei: da mihi eum. Surrexit itaqz Dauid, ⁊ fugit in die illa a facie Saul: ⁊ venit ad Achis regē Geth. Dixerūtqz serui achis ad eū, Nūqd nō iste est Dauid rex terre: nōne huic cantabant per choros, dicētes, Percussit Saul mille, ⁊ Dauid decē millia: Posuit aūt Dauid sermones istos in corde suo, ⁊ extimuit valde a facie Achis regis Geth. Et immutauit os suū coram Achis, ⁊ collabebat̄ iter manꝰ eorū: ⁊ impingebat in ostia porte, defluebātqz saliue eiꝰ in barbā. Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis hoīem insanū: cur adduxistis eū ad me: An desunt nobis furiosi, ꝙ intro duxistis istū, vt fureret me pūte: Piccine ingredie̅t domū meā:

B

Matth. xxij.a. Marci ij.d. Luce vj.a.

C

D

¶ De cōuentic̄lbus ad dauid i spelūcā odollā ⁊ de trāsitu eius ad regē moab: de gad ꝓpheta q̄ misit dauid i terrā iuda: de doech idumeo q̄ interfecit sacerdotes octogintaqnqz. de abiathar q̄ fugiens venit ad dauid. ⁊ nuntiauit mortē sacerdotū. Cap. xxij.

A

ABiit ergo Dauid inde, ⁊ fugit in spelūcā Odollā. Quod cū audissent fratres eiꝰ, ⁊ oīs domus patris eius, descēderūt ad eū illuc. Et ꝙuenerūt ad eū oēs q̄ erāt in angustia ꝙstituti, ⁊ oppressi ere alieno, ⁊ amaro aīo: ⁊ factus est eorꝫ princeps: fueruntqz cū eo q̄si qdrigēti viri. Et ꝑfectus est Dauid inde in Maspha, q̄ est Moab: ⁊ dixit ad regē Moab, Maneat, oro, pr̄ meus ⁊ mater mea vobiscū, donec sciā qd faci at mihi deꝰ. Et reliqt eos añ faciē regis moab: mānseruntqz apud eum cūcti⁹ diebus qbus Dauid fuit in p̄sidio: Dixitqz Gad ꝓpheta ad Dauid, Noli manere i p̄sidio, ⁊ pficiscere, ⁊ vade in terrā Juda. Et ꝑfectus est Dauid: ⁊ venit in saltum Hareth. Et audiuit Saul ꝙ apparuisset Dauid, ⁊ viri q̄ erāt cū eo. Saul aūt cū maneret in Gabaa, ⁊ esset in nemore qđ est in Rama, hastā manu tenēs, cūctiqz serui eiꝰ circūstarent eū, ait ad seruos suos q̄ assistebāt ei, Audite me nunc filij Jemini: nunqd oībus vobis dabit filius Jsai agros ⁊ vineas, ⁊ vniuersos vos faciet tribunos, ⁊ centuriones: qm̄ ꝙiurastis oēs aduersū me, ⁊ nō ē q̄ mihi renūtiet, maxime cū ⁊ filius meus fedus inierit cum filio Jsai: Non est q̄ vicē meā doleat ex vobis, nec q̄ annūtiet mihi: eo ꝙ suscitauerit filius meus seruū meū aduersum me, insidiantem mihi vsqz hodie. Rñdēs aūt Doeg Idumeus q̄ assistebat, ⁊ erat primus inter seruos Saul, Vidi, inqt, filium Jsai in Nobe apud Achimelech filiū Achitob. Qui consuluit pro eo dñm, ⁊ cibaria dedit ei: sed ⁊ gladiū Goliath Philisthei dedit illi. Misit ergo rex ad accersendū Achimelech sacerdotē filiū Achitob, ⁊ oēm domū patris eius sacerdotum, q̄ erant in Nobe. q̄ vniuersi venerūt ad regem. Et ait Saul, Audi fili Achitob. Qui rūdit, Presto sum dñe. Dixitqz ad eū Saul, Quare ꝙiurastis aduersum me tu ⁊ filius Jsai, ⁊ dedisti ei panes ⁊ gladium ⁊ ꝙsuluisti pro eo dñm, vt ꝙsurgeret aduersū me insidiator vsqz hodie ꝑmanēs: Rñdens sqz Achimelech regi, ait, Et qs in oībus seruis tuis, sicut Dauid fidelis, ⁊ gener regis: ⁊ pgens ad iperiū tuū, ⁊ gloriosus in domo tua: Num hodie cepi pro eo cōsulere dñm: absit hoc a me: ne suspicet̄ rex aduersꝰ seruū suū rē huiuscemodi, in vniuersa domo patris mei. non enī sciuit seruus tuus qcquā sup hoc negocio, vel modicuz vel grande. Dixitqz rex, Morte morieris Achimelech, tu, ⁊ oīs domus patris tui. Et ait rex emissarijs, q̄ circumstabāt eū, Cōuertimini, ⁊ interficite sacerdotes dñi: nam manus eorꝫ cū Dauid est: sciētes ꝙ fugisset, ⁊ nō indicauerūt mihi. Noluerūt aūt serui regis extendere manꝰ suas in sacerdotes dñi. Et ait rex ad Doeg, Cōuertere tu, ⁊ irrue in sacerdotes. Cōuersusqz Doeg Idumeus, irruit i sacerdotes, ⁊ trucidauit in die illa octogintaqnqz viros vestitos ephod lineo. Nobe aūt ciuitatē sacerdotū percussit in ore gladij, viros ⁊ mulieres, ⁊ paruulos, ⁊ lactētes, bouēqz ⁊ asinū, ⁊ ouē in ore gladij. Euadēs aūt vnꝰ filiꝰ Achimelech filij Achitob, cuius nomē erat abiathar, fugit ad Dauid, ⁊ annuntiauit ei ꝙ occidisset Saul sacerdotes dñi. Et ait Dauid ad Abiathar, Sciebā in die illa, ꝙ cum ibi esset Doeg Idumeus, proculdubio annuntiaret Saul: ego sū reus omnium animarū domus patris tui. Mane mecum, ne timeas: si quis quesierit animam meam, queret ⁊ aiam tuam, mecū⁹qz seruaberis.

¶ Qō dauid liberauit ceilā q̄ et dauid timore saul fugit in desertum ziph vbi ionathas cōfortauit manus eiꝰ i deo: de zipheis qui dauid sauli accusauerūt. Ille venit ad q̄rēdū eū: dauid hoc videns descēdit in desertū maō: sauli nuntiaī ⁊ terū ꝑsequit̄ eum: desperat dauid de euasione: sed tandem liberatur. Cap. xxiij.

ET ānūtiauerūt Dauid, dicētes, Ecce Philisthijm oppugnāt Ceilā ⁊ diripiūt areas. Cōsuluit ergo Dauid dñz dicēs, Nū vadā, ⁊ percutiā Philisthеos istos: Et ait dñs ad Dauid, Vade, ⁊ percuties Philistheos, ⁊ Ceilā saluabis. Et dixerunt viri q̄ erāt cū Dauid, ad eū, Ecce nos hic in Judea ꝙsistētes timem⁹: quāto magis si ierim⁹ in Ceilā aduersū agmina Philisthinoꝝ: Rursū ergo Dauid ꝙsuluit dñm. Qui rūdēs, ait ei, Surge, ⁊ vade in Ceilā: ego em̄ tradā Philistheos i manu tua. Abijt ergo Dauid, ⁊ viri eiꝰ i Ceilā ⁊ pugnauit aduersū Philistheos, ⁊ abegit iumēta eorū, et percussit eos plaga magna: ⁊ saluauit Dauid hītatores ceile. Porro eo tpe, q̄ fugiebat Abiathar filiꝰ Achimelech ad Dauid i Ceilā, ephod secū hīs descēderat. nūtiatū est aūt Sauli ꝙ venisset dauid i Ceilā: ⁊ ait Saul, Tradidit eū dñs i manꝰ meas, cōclususqz ē itrogressꝰ vrbē i q̄ porte ⁊ sere sūt. Et ꝑcepit Saul oī pplo vt ad pugnā descēderet in Ceilā, ⁊ obsideret dauid ⁊ viros eiꝰ. Qō cū Dauid rescisset qz ꝑpararet ei Saul dā malū, dixit ad Abiathar sacerdotē, Applica ephod. Et ait Dauid, dñe deꝰ Jsrl, audiuit famā seruꝰ tuꝰ ꝙ disponat Saul venire i Ceilā, vt eneret vrbē ppē me. Si tradēt me viri ceile i manꝰ eiꝰ: ⁊ si descēdet Saul, sicut audiuit seruꝰ tuꝰ: dñe deꝰ isrl indica seruo tuo.

A

B

Et ait dñs, Descēdet. Diritq; dō, Si tradēt me viri Ceila vile, ros q sē mecū, in manū Saul: Et dixit dñs, tradent. Surrexit ergo Dauid ⁊ viri ei⁹ q̄si sexcēti, ⁊ egressi de Ceila, huc atq; illuc vagabant incerti: nūtiatūq; ē Sauli q̄ fugisset Dauid de Ceila ⁊ saluat⁹ esset: quā ob rē dissimulauit exire. Morabat aūt Dauid in deserto ī locis firmissimis, mānitq; in mōte solitudinis ziph, ī mōte opaco: q̄rebat eū tñ Saul cūctis diebus: ⁊ nō tradidit eū dñs in manū ei⁹. Et vidit Dauid q̄ egressus esset Saul vt q̄reret animā ei⁹. Porro Dauid erat ī deserto ziph ī sylua. Et surrexit Jonatha fili⁹ Saul, ⁊ abijt ad Dauid ī Syluā, ⁊ cōfortauit manū ei⁹ ī deo, diritq; ei, Ne timeas: neq; eū inueniet manus Saul pr̄is mei: ⁊ tu regnabis sup Isrl, ⁊ ego ero tibi scds: sz ⁊ Saul pr̄ me⁹ scit hoc. Perculsit ergo vterq; fed⁹ corā dño: mānitq; Dauid i sylua. Jonathas aūt reuersus est ī domū suā. Ascēderūt aūt zipheī ad Saul in Gabaa, dicētes, Nōne Dauid latitat apud nos in locis tutissimis sylue, ī colle Hachile, q̄ est ad dexterā deserti? Nunc ergo sicut desyderauit aīa tua vt descēderes, descēde: nr̄m aūt erit vt tradam⁹ eū in manū regis. Diritq; Saul, Bñdicti vos a dño, q⁹ doluistis vicem meā. Ībite ergo oro, et diligēti⁹ pparate, ⁊ curiosius agite, ⁊ q̄siderate locū vbi sit pes ei⁹, vel qs viderit eū ibi. recogitat enī de me, q̄ callide ī isdiet ei. Cōsiderate, ⁊ videte oīa latibula eius, in qb⁹ abscōdit: ⁊ reuertimini ad me ad rē certā, vt vadā vobiscū. q̄ si etiā in terrā se obstruxerit, pscrutabor eū in cūctis millibus Jnda. Et illi surgētes abierūt i zipha añ Saul: Dauid aūt ⁊ viri ei⁹ erāt in deserto Maon, in cāpestrib⁹ ad dexterā Jesimō: Jnit ergo Saul ⁊ socij ei⁹ ad q̄rēdū eū: ⁊ nūtiatū est Dauid, statiq; descēdit ad petrā, ⁊ versabat ī deserto Maon. q̄ cū audisset Saul, psecut⁹ est Dauid i deserto Maō. Et ībat Saul ad lat⁹ mōtis ex pte vna Dauid aūt ⁊ viri ei⁹ erāt in latere mōtis expte altera: porro Dauid desperabat se posse euadere a facie Saul: itaq; Saul, ⁊ viri ei⁹ ī modū coronę cīgebāt Dauid, ⁊ viros ei⁹, vt caperēt eos. Et nunti⁹ venit ad Saul, dicēs, Festina ⁊ veni, q̄m īfuderūt se Philisthīm sup terrā. Reuersus est ergo Saul desistēs pseq Dauid, ⁊ prexit in occursū Philisthi nox. ppt̄ hoc vocauerūt locū illū Petrā diuidentem.

¶ De fuga dauid in engaddi vbi in spelunca manēs prescidit oram chlamydis saul: de iuramento dauid inde dauid ad tutiora loca ascendit. Caput xxiiij.

A Secēdit ergo Dauid inde, ⁊ hītauit ī locis tutissimis Engaddi. Cūq; reuersus eēt Saul, post quā psecutus est Philistheos, nūtiauerunt ei, dicētes, Ecce, Dauid in deserto est Engaddi. Assumēs ergo Saul tria milia electorū virorū ex oī Israel prexit ad vestigādū Dauid ⁊ viros ei⁹, ēt sup abruptissimas petras. q̄ solis ibicib⁹ pute sunt. Et venit ad caulas ouiū, q̄ se offerebāt viāti. eratq; ibi spelūca, quā īgress⁹ est Saul, vt pugnaret vētr̄: porro Dauid ⁊ viri ei⁹ ī interiore pte spelūce latebāt. Et dixerūt serui Dauid ad eum, Ecce dies de qua locut⁹ est dñs ad te, Ego tradā tibi inimicū tuū, vt facias eis sicut placuerit ī oc̄lis tuis. Surrexit ergo Dauid, ⁊ p̄scidit oram chlamydis Saul sileter. Post hec percussit cor suū Dauid, eo q̄ abscidisset oram chlamydis saul. Diritq; ad viros suos, Propitiꝰ sit mihi dñs, ne faciam hāc rē dño meo xp̄o dñi, vt mittā manū meā in eū, q⁹ xp̄us dñi est. Viuit dñs, q⁹ nisi dñs percusserit eū, aut dies ei⁹ venerit vt moriat, aut descēdens in pliū perierit: ppitiꝰ mihi sit dñs vt nō mittā manū meā in xp̄m dñi. Et confregit Dauid viros suos sermonib⁹, ⁊ non p̄misit eos vt q̄surgerēt in Saul: porro Saul exurgēs de spelūca, pergebat cepto itinere. Surrexit aūt Dauid post eū: ⁊ egressus de spelūca, clamauit post tergū Saul, dicēs, Dñe mi rex. Et respexit Saul post se. ⁊ inclinās se Dauid pnus ī terrā, adorauit, diritq; ad Saul, Quare audis verba hoīm loquentium: Dauid q̄rit malū aduersum te. Ecce hodie viderunt oculi tui q̄ tradiderit te dñs in manu mea in spelunca: ⁊ cogitaui vt occiderē te, sz pepercit tibi oculus me⁹, dixit enī, Nō extēdā manū mea in dñm meū, q⁹ xp̄s dñi est. Quinpotiꝰ p̄ mi, vide, ⁊ cognosce oram chlamydis tue in manu mea: q̄m cū p̄scīderē sūmitatē chlamydis tue, nolui extēdere manū meā in te. aīaduerte, ⁊ vide q̄m nō est in manu mea malū, neq; iniqtas, neq; peccaui in te: tu aūt insidiaris anime mee, vt auferas eā. Judicet dñs iter me ⁊ te, ⁊ vlciscat me dñs ex te: manus aūt mea nō sit in te. Sicut ⁊ in puerbio antiquo dr̄, Ab īpijs egredietur īpietas: manus ergo mea nō sit in te. Quē psequeris rex Jsrael: quē psequeris? canē mortuū, psequeris, ⁊ pulicē vnū. Sit dñs iudex, ⁊ iudicet inter me ⁊ te: ⁊ videat, ⁊ iudicet cām meam, ⁊ eruat me de manu tua. Cū aūt cōpleuisset Dauid loquēs sermōes huiusce mōi ad Saul, dixit Saul, Nūqd vox hec tua est fili mi Dauid? Et leuauit Saul vocē suā, ⁊ flenit, diritq; ad Dauid, Justior tu es, q̄ ego: tu enī tribuisti mihi bona, ego aūt reddidi tibi mala. Et tu indicasti hodie q̄ feceris mihi bona: quō tradiderit me dñs in manū tuā, ⁊ nō occideris me. Quis eī cū inuenerit inimicū suū: dimittet eū ī via bona? Sz dñs reddat tibi vicissitudinē hāc, p eo q̄ hodie opatus es in me. Et nūc q⁹ scio q̄ certissime regnatur⁹ sis, ⁊ habitur⁹ ī manu tua regnū Isrl: iura mihi in dño ne deleas semē meum post me, neq; auferas nomē meū de domo patris mei. Et iurauit Dauid Sauli. Abijt ergo Saul ī domū suā: ⁊ Dauid, ⁊ viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

¶ De morte samuelis: de tra dauid contra nabal: de prudēcia abigail q̄ venit obuiā dauid. quā post mortē nabal dauid duxit in vxorem ⁊ q̄ saul dedit michol phalti. Caput xxv.

A Mortu⁹ ē aūt Samuel, ⁊ congregat⁹ ē vniuersꝰ Jsrael, ⁊ plāxerūt eū, ⁊ sepelierūt eū ī domo sua in Ramatha. Cōsurgēsq; Dauid descēdit ī desertū Pharā. Erat aūt vir gspiā ī solitudie maō, ⁊ possessio ei⁹ ī Carmelo, ⁊ hō ille magn⁹ nimis: erantq; ei oues tria milia, ⁊ mille capre: ⁊ accidit vt tōderet grex ei⁹ in Carmelo. Nomē aūt viri illi⁹ erat Nabal: ⁊ nomē vxoris eius, Abigail. eratq; mulier illa prudētissima ⁊ speciosa: porro vir ei⁹, dur⁹, ⁊ pessim⁹, ⁊ malitiosus: erat aūt de gñe Caleb. Cū aūt audisset Dauid ī deserto, q̄ tōderet nabal gregē suū, misit decē iuuenes, ⁊ dixit eis, Ascēdite in Carmelū, ⁊ venietis ad Nabal, ⁊ salutabitis eū ex nomīe meo pacifice. Et sic dicetis, Sit frib⁹ meis ⁊ tibi pax, ⁊ domui tue pax, ⁊ oīb⁹ q̄cūq; habes, sit pax. Audiui q̄ tōderēt pastores tui q erāt nobiscū ī deserto: nūq̄ eis molesti fuimus, nec aliq̄n defuit q̄cquā eis de grege oī tpe q̄ fuerūt nobiscū in carmelo. Interroga pueros tuos, ⁊ indicabūt tibi. Nunc ergo iueniāt pueri tui gr̄am in oculis tuis: ī die enī bonā venimus. q̄ocūq; iuenerit manus tua, da fuis tuis, ⁊ filio tuo Dauid. Cūq; venissent pueri Dauid, locuti sūt ad nabal oīa vba hec ex nomīe Dauid: ⁊ siluerūt. Rndēs aūt nabal pueris Dauid, ait, Quis est Dauid: ⁊ qs ē fili⁹ Jsai: hodie increuerūt serui q fugiunt dños suos. Tollā ergo panes meos, ⁊ aq̄s meas, ⁊ carnes pecor q̄ occidi tōsorib⁹ meis, ⁊ dabo viris q̄s nescio vñ sint. Regressi sūt itaq; pueri Dauid p viā suā, ⁊ reuersi venerūt, ⁊ annūtiauerūt ei oīa vba q̄ dixerat Nabal. Tūc ait Dauid pueris suis, Accingat vnusq̄sq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladijs suis, accinctusq; est ⁊ Dauid ense suo: ⁊ secuti sūt Dauid quasi q̄dringēti viri, porro ducēti remānserūt ad sarcinas. Abigail aūt vxor Nabal nūtiauit vn⁹ de pueris suis, dicens, Ecce Dauid misit nūtios de deserto, vt bñdicerēt dño nostro, ⁊ auersat⁹ est eos. hoīes isti, bō satis fuerūt nobis, et nō molesti: nec q̄cquā aliq̄n perijt oī tpe quo fuim⁹ conuersati cū eis in deserto: p muro erāt nobis tā in nocte q̄ ī die oībus diēb⁹ q⁹bus pauimus apud eos greges. Quā ob rē cōsydera, ⁊ recogita qd facias: q̄m cōpleta est malitia aduersū virū tuū, ⁊ aduersū domū tuā, ⁊ ipse est fili⁹ Belial, ita vt nemo possit ei loq. Festinauit igit̄ Abigail, et tulit ducētos panes, ⁊ duos vtres vini, ⁊ quinq; arietes coctos, ⁊ q̄nq; sata polēte, ⁊ cētū ligaturas vue passe, ⁊ ducentas massas caricarū, ⁊ īposuit sup asinos, diritq; pueris suis, Precedite me, ⁊ ecce, ego post tergū sequar vos. viro aūtē

suo Nabal nō indicauit. Cū ergo ascēdisset asinū, & descenderet ad radicē montis, Dauid & viri eius descēdebāt in occursum eiꝰ: qbꝰ & illa occurrit. Et ait Dauid, Uere frusta seruaui oīa q̄ huiꝰ erāt in deserto, & nō, periit quicq̄ de cūctis q̄, ad eū ptinebāt: & reddidit mihi maluꝫ p bono. Hec faciat deꝰ inimicis Dauid, & hec addat. Si reliq̄o de oībus q̄ ad ipsum ptinēt vsqꝫ mane mingētē ad parietē. Cuꝫ aūt vidisset Abigail Dauid festinauit, & descendit de asino, & pcidit coꝝ Dauid sup faciē suā, & adorauit super terrā, & cecidit ad pedes eiꝰ, & dixit, In me sit dñe mi hec iniquitas: loquaꝫ obsecro ancilla tua in auribus tuis, & audi verba famule tue. Ne ponat oro dñs meꝰ rex cor suū supvirū istū iniquū Nabal: q̄ ꝑm nomē suū stultꝰ est: & stultitia est cū eo: ego aūt ancilla tua nō vidi pueros tuos dñe mi, quos misisti. Nunc ergo dñe mi viuit dñs, & viuit aīa tua, q̄ ꝓhibuit te ne venires in sanguinē, & saluauit manū tuam tibi: & nunc fiant sicut Nabal inimici tui, & q̄ q̄rūt dño meo malū. Qua ꝓpter suscipe bñdictionē hāc: quā attulit ancilla tua tibi dño meo: & da pueris q̄ sequunt̄ te dñm meū. Aufer miqtatē famule tue: faciens eñ faciet dñs tibi dño meo domū fidelē: q̄ ꝓlia dñi dñe mi tu, ꝓliaris: malitia ergo nō inueniaꝫ in te oibꝰ diebus vite tue. Si eñ surrexerit aliq̄ hō ꝓsequēs te & q̄rēs aiam tuā, erit aīa dñi mei custodita quasi in fasciculo viuētiū apud dñm deū tuum: porro inimicoꝝ tuoꝝ aīa rotabit, q̄si in impetu, & circulo funde. Cū ergo fecerit dñs tibi dño meo oīa hec q̄ locutꝰ ē bona de te, & ꝓstituerit te ducē sup Isrl, nō erit tibi hoc in singultū, & i scrupulū cordis dño meo, q̄ effuderis sanguinē innoxiū: aut ipse te vltꝰ fueris: & cū bñfecerit dñs dño meo recordaberis ancille tue. Et ait Dauid ad Abigail, Bñdictꝰ dñs deꝰ Isrl, q̄ misit, te hodie i occursum meū, & benedictū eloquium tuū, et benedicta tu, q̄ prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinē, & vlciscerer me manu mea. Alioquin viuit dominus deus Israel qui prohibuit me ne malū facerē tibi: nisi cito venisses in occursum mihi, nō remansisset Nabal vsqꝫ ad lucē matutinā mingēs ad parietē. Suscepit ergo Dauid de manu eius oīa q̄ attulerat ei, dixitq̄ ei. Uade pacifice in domū tuā: ecce audiui vocē tuā, & honorauī faciē tuā. Uenit aūt Abigail ad Nabal: & ecce erat ei, cōuiuiū in domo eius quasi cōuiuiū regis, & cor Nabal iucūdū, erat eñ ebrius nimis: & nō indicauit ei vbū pusillus aut grāde vsqꝫ mane. Diluculo autē cū digessisset vinum Nabal, indicauit ei, vxor sua vba hec, & emortuū est cor eius intrinsecꝰ, & factꝰ est q̄si lapis. Cūq̄ ptrāsissent decē dies, percussit dñs Nabal, & mortuꝰ est. Qđ cum audisset Dauid mortuū Nabal, ait, Bñdictꝰ dñs q̄ iudicauit causam opprobrij mei de manu Nabal, & seruū suū custodiuit a malo, & malitiam Nabal reddidit dñs in caput eius. Misit ergo Dauid, & locutꝰ est ad Abigail, vt sumeret eā sibi i vxorē. Et venerūt pueri Dauid ad Abigail i Carmelū, & locuti sunt ad eā, dicētes, Dauid misit nos ad te, vt accipiat te sibi in vxorē. Que ꝛsurgēs adorauit pna in terrā, & ait, Ecce famula tua sit i ācillā, vt lauet pedes seruoꝝ dñi mei. Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascēdit sup asinū, & quinq̄ puelle ierūt cū ea, pedisseque eiꝰ, & secuta est nuntios Dauid: & facta est illi vxor. Sꝛ & Achinoā accepit Dauid de Jezrahel: & fuit vtraq̄ vxor eiꝰ. Saul aūt dedit Michol filiā suā vxorē Dauid, Phalti, filio Lais q̄ erat de Gallī.

¶ Qđ ziphei indicāt sauli dñō: ille venit ad q̄rēduꝫ dauid: cū abisai descēdit ad saul in castra: de cypho aque & lācea eius sublata: quod cū indicaret saul: ille reuocat eū & cognoscit culpā suam. Cap. xxvj.

A Et venerūt ziphei ad Saul in Gabaa, dicētes, Ecce, Dauid absc̄ōdit se est in colle Hachile, q̄ est ex aduerso solitudinꝭ. Et surrexit Saul, & descēdit i desertū ziph, & cū eo tria millia virorū ō electis Isrl, vt q̄reret Dauid in deserto ziph. Et castrametatus est Saul i Gabaa Hachile, q̄ erat ex aduerso solitudinis in via: Dauid aūt habitabat i deserto. Uidēs autez qđ venisset saul post se i desertū, misit exploratores, et didicit qđ venisset certissime. Et surrexit Dauid, & venit ad locum vbi erat saul: cūq̄ vidisset locū in quo dormiebat saul, & Abner filiꝰ Ner princeps militie eiꝰ: & Saul ē dormiēte in tētorio, & reliquū vulgus p circuitū eius, ait Dauid ad Achimelech Hetheū, & Abisai filiū saruie, fratrē Joab, dicēs, Quis descēdet mecū ad saul i castra: Dixitq̄ Abisai, Ego descēdā tecū. Uenerūt ḡ Dauid & Abisai ad populū nocte, & inuenerūt saul iacētē & dormiētē i tētorio, & hastam fixā in terra ad caput eius: Abner autez & ppl'm dormiētes i circuitu eiꝰ. Dixitq̄ Abisai ad Dauid, Conclusit deus inimicū tuū hodie i manꝰ tuas: nūc ḡ ꝓfodiā eū lācea i tra semel, & scōo opꝰ nō erit. Et dixit Dauid ad Abisai, Ne interficias eū: qs eñ extēdet manū suā i christū dñi, & innocēs erit: Et dixit Dauid, Uiuit dñs, q̄ nisi dñs percusserit eū, aut dies eiꝰ venerit vt moriaꝫ, aut i pliū descēdēs perierit, ꝓpitiꝰ sit mihi dñs ne extēdā manū meā i christuꝫ dñi. nūc igiꝫ tolle hastā q̄ est ad caput eiꝰ, & cyphū aque, et abeam⁹. Tulit igiꝫ Dauid hastā, & cyphū aq̄, q̄ erat ad caput saul, & abierūt: & nō erat quisq̄ q̄ videret, & intelligeret, & euigilaret, ſz oēs dormiebāt, q̄ sopor dñi irruerat super eos. Cūq̄ trāsisset Dauid ex aduerso, & stetisset in vertice mōtis de lōge, & esset grāde iteruallū iter eos, clamauit Dauid ad ppl'm, & ad Abner filiuꝫ Ner, dicēs, Nōne rñdebis Abner: Et rñdēs Abner, ait, Quis es tu q̄ clamas, et inquietas regē: Et ait Dauid ad Abner, Nunqd nō vir tu es: & qs aliꝰ silis tui in Isrl: q̄re ḡ nō custodisti dñm tuū regē: igressus est eñ vnꝰ de turba vt iterficeret regē dñz tuū. nō ē bonū hoc qđ fecisti: viuit dñs q̄m filij mortis estis vos, q̄ nō custodistis dñm vr̄m christum dñi. nunc ḡ vide vbi sit hasta regis, & vbi sit cyphus aq̄, q̄ erat ad caput eius. Cognouit aūt saul vocē Dauid, & dixit, Nunqd vox hec tua fili mi Dauid: Et ait Dauid, Uox mea dñe mi rex. Et ait, Quā ob cām dñs meus ꝓsequit seruū suū: Quid feci: aut qđ est malū i manu mea: Nūc ergo audi oro dñe mi rex verba serui tui, Si dñs icitat te aduersū me, odoret sacrificiū: si aūt filij hoīm, maledicti sunt in cōspectu dñi: q̄ eiecerunt me hodie, vt nō habitē i hereditate dñi, dicētes, Uade, serui dijs alienis. Et nūc nō effundat sanguis meꝰ in terra corā dño: q̄ egressus est rex Isrl vt q̄rat pulicē vnuꝫ, sicut ꝓsequit ꝓdix i mōtibꝰ. Et ait saul, Peccaui, reuertere fili mi Dauid: nequaq̄ eñ vltra tibi malefaciā, eo qđ ptiosa fuerit aīa mea i oculis tuis hodie: apparet eñ qđ stulte egerī, & ignorauerim multa nimis. Et rñdens Dauid, ait, Ecce hasta regis trāseat vnꝰ de pueris regis, & tollat eaz, Dñs aūt retribuet vnicuiq̄ ꝑm iustitiā suā & fidem: tradidit eñ te dñs hodie i manū meā, & nolui extēdere manū meā i christum dñi. Et sicut magnificata est aīa tua hodie in oculis meis, sic magnificet aīa mea i oculis dñi, & liberet me ō oī angustia. Ait ergo saul ad Dauid, Bñdictus tu fili mi Dauid: equidē faciēs facies, & potēs poteris. Abijt aūt Dauid in viā suā, & Saul reuersus est in locum suum.

¶ De fuga dauid ad achis regē geth: qui dedit ei sicelech: de prędis quas agebat dauid. Cap. xxvij.

A Et ait Dauid in corde suo, Aliq̄n icidā vna die in manꝰ saul: nōne melius est vt fugiā, & saluer in terra Philisthinoꝝ, & ōsperet saul, cessetq̄ me querere i cūctis finibꝰ Isrl: fugiā ḡ manꝰ eius. Et surrexit Dauid, & abijt ipse, & sexcenti viri cum eo, ad Achis filiū Maoch regē Geth. Et habitauit Dauid cū Achis i Geth, ipse & viri eiꝰ, vir & domꝰ eiꝰ. Dauid & due vxores eius, Achinoā Jezraelitis, & Abigail vxor Nabal Carmeli. Et nūtiatū est saul qđ fugisset Dauid in Geth, & nō addidit vltra q̄rere eū. Dixit aūt Dauid ad Achis, Si inueni gratiā i oculis tuis, det mihi locꝰ i vna vrbiū regiōis huiꝰ, vt habitē ibi: cur eñ manet seruꝰ tuꝰ in ciuitate regis tecū: Dedit itaq̄ ei Achis i die illa Siceleg: ꝓpter quam causam facta est Siceleg regū Juda, vsqꝫ in diez hāc. Fuit aūt numerꝰ dierū qbꝰ habitauit Dauid in regione Philisthinoꝝ, q̄tuor mēsiū. Et ascēdit Dauid & viri eius, & agebāt ꝑdas de Gessuri, & de Gerzi, & de Amalecitis: hi eñ pagi habitabant in terra antiqtus, euntibus Sur vsqꝫ ad terrā Egypti. Et pcutiebat Dauid oēz terrā, nec relinque-

bat viuẽtẽ virũ ⁊ mulierẽ: tollẽſq; oues, ⁊ boues, ⁊ aſinos, ⁊ camelos, ⁊ veſtes. reuertebaꝫ, ⁊ veniebat ad Achis. ℣ Di
D cebat aũt ei Achis, In quẽ irruiſti hodie? ℟ Rñdebat Da
uid, Cõtra meridiẽ Jude, ⁊ cõtra meridiẽ Jerameel, ⁊ cõ
tra meridiẽ Ceni. virũ ⁊ mulierẽ nõ viuificabat dauid, nec
adducebat in Geth, dicẽs. Ne forte loquãꝫ aduerſuꝫ nos.
Hec fecit dauid: ⁊ hoc erat decretũ illi oĩb⁹ dieb⁹ qb⁹ ha
bitauit in regione Philiſthinoꝝ. ℣ Credidit ergo Achis
℣ Dauid, dicẽs, ℣ Multa mala operatus eſt cõtra populum
ſuum Jſrael: erit igitur mihi ſeruus ſempiternus.

℣ Philiſthim cõtra Jſrl cõgregant: ſaul interfecit pythones: ſaul pythoniſſam conſuluit: ſamuelem iubet ſuſcitari. ſamuel ſuſcitatus ſauli dixit: cras mecum eris tu ⁊ filij. Cap. xxviij.

A ℣ Factũ eſt aũt in dieb⁹ illis, cõgregauerũt Phi
liſthim agmina ſua, vt prepararent ad bellum
cõtra Jſrl: dixitq; Achis ad ℣ Dauid, Sciens
nũc ſcito qñ mecũ egredieris in caſtris tu ⁊ vi
ri tui. ℣ Dixitq; dauid ad Achis, Nunc ſcies q̃ facturus eſt
ſeruus tuus. Et ait Achis ad dauid, Et ego cuſtodem ca
pitis mei ponã te cũctis dieb⁹. Samuel aũt mortuus eſt,
ſ. xxv. a. plãxitq; eũ oĩs Jſrl, ⁊ ſepelierũt eũ i Ramatha vbe ſua.
Et ſaul abſtulit magos ⁊ ariolos de terra. ℣ Congregatiq;
ſunt Philiſthim, ⁊ venerũt, ⁊ caſtrametati ſunt i Sunã:
cõgregauit aũt ⁊ Saul vniuerſum Jſrl, ⁊ venit in Gelboe
Et vidit ſaul caſtra Philiſthim, ⁊ timuit, et expauit cor
ei⁹ nimis. Cõſuluitq; dñm, ⁊ nõ rñdit ei, neq; p ſomnia, ne
q; per ſacerdotes, neq; p pphetas. ℣ Dixitq; Saul ſeruis
B ſuis. Querite mihi mulierẽ habẽtẽ pythonẽ, ⁊ vadã ad eã
⁊ ſciſcitabor p illã. Et dixer̃t ſerui ei⁹ ad eũ, Eſt mulier py
thonẽ habẽs, in Endor, ℣ Mutauit ergo habitũ ſuũ, veſti
tuſq; eſt alijs veſtimẽtis, ⁊ abijt ipſe, ⁊ duo viri cũ eo, ve
nerũtq; ad mulierẽ nocte, ⁊ ait illi, ℣ Diuina mihi in pytho
ne, ⁊ ſuſcita mihi quẽ dixero tibi. Et ait mulier ad eũ, Ec
ce tu noſti quãta fecerit Saul, ⁊ quõ eraſerit magos ⁊ ario
los de terra: q̃re ergo inſidiaris aĩe mee, vt occidar? Et iura
uit ei Saul i dño dicẽs, Viuit dñs, q; nõ eueniet tibi qcq̃
mali ꝓpter hãc rẽ. ℣ Dixitq; ei mulier, Quẽ ſuſcitabo tibi?
Qui ait, Samuelẽ mihi ſuſcita. Cũ aũt vidiſſet mulier ſa
muelẽ, exclamauit voce magna, ⁊ dixit ad ſaul, Quare im
poſuiſti mihi? tu es eñ ſaul. ℣ Dixitq; ei rex, Noli timere:
qd vidiſti? Et ait mulier ad ſaul, ℣ Deos vidi aſcẽdẽtes de
C terra. ℣ Dixitq; ei, Qualis eſt forma ei⁹? Que ait, Vir ſe
nex aſcendit, ⁊ ipſe amict⁹ eſt pallio. Et itellexit ſaul qõ ſa
muel eſſet, ⁊ icliuauit ſe ſup faciẽ ſuaꝫ in terra, ⁊ adorauit.
Eccli. xlvj. d. ℣ Dixit aũt ſamuel ad ſaul, Quare ingetaſti me vt ſuſcita
rer? Et ait ſaul, Coarctor nimis: ſiqdem Philiſthim pu
gnãt aduerſum me, ⁊ de⁹ receſſit a me, ⁊ exaudire me no
luit, neq; in manu ꝓphetarũ, neq; p ſomnia: vocaui ergo
te vt oſtẽderes mihi qd faciã. Et ait ſamuel, Quid iterro
ſ. xlij f. gas me, cũ dñs receſſerit a te, ⁊ trãſierit ad emulũ tuũ? Fa
ciet eñ tibi dñs ſicut locutus eſt in manu mea, et ſcindet re
gnũ tuũ de manu tua, ⁊ dabit illud ꝓximo tuo dauid: quia
nõ obediſti voci dñi, neq; feciſti irã furoris ei⁹ in Amalec.
idcirco qõ pateris, fecit tibi dñs hodie, ⁊ dabit dñs etiam
Jſrl tecũ in man⁹ Philiſtim: cras aũt tu ⁊ filij tui mecum
eritis, ſed et caſtra Jſrael tradet dñs in man⁹ Philiſtim:
Statimq; ſaul cecidit porrectus in terram: extimuerat eñ
valde verba ſamuelis, ⁊ robur non erat in eo, quia non co
D mederat panem tota die illa. Ingreſſa eſt itaq; mulier illa
ad ſaul, ⁊ vidit (conturbatus enim erat valde) dixitq; ad
eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tue, ⁊ poſui animam
meã in manu mea: ⁊ audiui ſermones tuos quos locutus
es ad me. Nũc igitur audi ⁊ tu vocẽ ancille tue, ⁊ ponã coꝛã
te bucellã panis, vt comedẽs cõualeſcas, ⁊ poſſis iter age
re. Qui renuit ⁊ ait, Nõ comedã. Coegerũt aũt eũ ſeruꝰ ſui
⁊ mulier, ⁊ tãdẽ audita voce eoꝝ ſurrexit de terra, ⁊ ſedit ſu
per lectũ. ℣ Mulier aũt illa habebat vitulũ paſcualẽ in do
mo, ⁊ feſtinauit, ⁊ occidit eũ: tollẽſq; farinã, maſcuit eã, et
coxit azyma, ⁊ poſuit ante ſaul, ⁊ añ ſeruos ei⁹. Qui cum
comediſſent, ſurrexerũt ⁊ ambulauerũt p totã noctẽ illam.

℣ De reuerſione Dauid ab exercitu philiſthim. Cap. xxix.

A ℣ Congregata ſunt ergo Philiſtim vniuerſa a
gmina in Aphec: ſꝫ ⁊ iſrael caſtrametat⁹ eſt ſup
fontẽ, q; erat in Jezrael. Et ſatrape qdẽ Phili
ſthim incedebãt i cẽturijs ⁊ millib⁹. ℣ Dauid aũt
⁊ viri ei⁹ erãt i nouiſſimo agmine cũ Achis. ℣ Dixer̃tq; ꝑn
cipes Philiſthim, Quid ſibi volunt Hebrei iſti? Et ait
Achis ad principes Philiſtim, Nũqd ignoratis ℣ Da
uid, q; fuit ſeru⁹ ſaul regis Jſrael, ⁊ eſt apud me multis die
bus vel annis? ⁊ nõ inueni i eo qcq̃, ex die qua tranſfugit ad
me, vſq; ad diẽ hanc. Jrati ſũt aũt aduerſus eũ principes
B Philiſthim, ⁊ dixerũt ei, Reuertat̃ vir, ⁊ ſedeat in loco
1. para. xij. d. ſuo, i quo cõſtituiſti eũ: ⁊ nõ deſcẽdat nobiſcũ i pliũ, ne fiat
nobis aduerſari⁹, cũ pliari ceperim⁹: quõ em̃ aliter poterit
placare dñm ſuũ: niſi i capitib⁹ nr̃is? Nonne iſte eſt dauid
ſ. xviij. d. cui cãtabãt i chorꝰ, dicẽtes, Percuſſit ſaul i milib⁹ ſuis,
⁊ ℣ Dauid i decẽ millib⁹ ſuis? Vocauit q̃ Achis ℣ Dauid, ⁊
ait ei, Viuit dñs, q; rect⁹ es tu, ⁊ bon⁹ i cõſpectu meo, ⁊ ex
C itus tu⁹, ⁊ itroit⁹ tu⁹ mecũ eſt i caſtris: ⁊ nõ inueni i te qcquã
mali ex die q̃ veniſti ad me, vſq; i diẽ hãc, ſꝫ ſatrapis non
places. Reuertere ergo, ⁊ vade i pace, ⁊ nõ offendes ocꝰlos
ſatraparũ Philiſthim. ℣ Dixitq; dauid ad Achis, Quid
em̃ feci, ⁊ qd inueniſti i me ſeruo tuo a die qua fui i ꝓſpectu
tuo vſq; i diẽ hãc, vt nõ veniã, ⁊ pugnẽ cõtra inimicos dñi
mei regis? ℟ Rñdẽs aũt Achis, locut⁹ eſt ad dauid, Scio
D q; bon⁹ es tu i oculis meis, ſicut ãgel⁹ dei, ſꝫ ꝓncipes Phi
liſthinoꝝ dixerũt, Nõ aſcẽdet nobiſcũ i pliũ. Jgit̃ cõſurge
mane, tu ⁊ ſerui dñi tui, q; venerũt tecũ: ⁊ cũ de nocte ſurre
xeritis, ⁊ ceperit diluceſcere, pgite. Surrexit itaq; de nocte
dauid ipſe ⁊ viri ei⁹, vt pficiſcerent̃ mane, ⁊ reuerterentur
ad trã Philiſthim: Philiſthim aũt aſcẽder̃t i Jezrael.

℣ Dauid reuertẽs ſicelech ſuccẽſam inuenit: conſuluit dominũ et pſecutus eſt latrũculos cibauitq; puerum Egyptium: irruit ℣ Dauid in hoſtes ⁊ accepit ꝑdã ⁊ diuiſit eã equal̃r remanẽtibus: dona mittit ſenioribus iuda. Cap. xxx.

A ℣ Cumq; veniſſent ℣ Dauid: ⁊ viri eius in Siceleg
die tertia, Amalecite impetũ fecerant ex parte
auſtrali in Siceleg, ⁊ pcuſſerãt Siceleg, ⁊ ſuccẽ
derant eã igni. Et captiuas duxerant mulieres
ex ea a minimo vſq; ad magnũ: ⁊ nõ interfecerãt quẽq̃, ſed
ſecũ duxerãt: ⁊ pgebãt itinere ſuo. Cũ ergo veniſſet dauid
⁊ viri ei⁹ ad ciuitatẽ, ⁊ inueniſſent eã ſuccẽſam igni, ⁊ vxores
ſuas, ⁊ filios ſuos, ⁊ filias ductas eſſe captiuas, leuauerũt
B dauid ⁊ ppl's q; erat cũ eo, voces ſuas, ⁊ plãxerũt donec de
ficerẽt i eis lachrymę. Siqdẽ ⁊ due vxores ℣ Dauid captiue
ducte fuerant, Achinoã Jezraelitis, ⁊ Abigail vxor Na
bal Carmeli. Et ꝓtriſtatus eſt dauid valde: volebat eĩ euꝫ
ppl's lapidare, q; amara erat aĩa vniuſcuiuſq; viri ſuper fi
lijs ſuis, ⁊ filiab⁹: cõfortat⁹ eſt aũt dauid i dño deo ſuo. Et
ait ad Abiathar ſacerdotẽ filiũ Achimelech, Applica ad
me ephod. Et applicauit Abiathar ephod ad dauid, ⁊ cõ
ſuluit dauid dñm, dicẽs, Perſequar latrũculos hos, ⁊ cõ
prehẽdã eos, an nõ. ℣ Dixitq; ei dñs, Perſeq̃re: abſq; du
bio em̃ cõprehẽdes eos, ⁊ excutes ꝑdã. Abijt ergo dauid
ipſe ⁊ ſercẽti viri q; erat cũ eo, ⁊ venerũt vſq; ad torr̃ẽtẽ Be
C ſor: ⁊ laſſi qdã ſubſtiterũt. Perſecutus eſt aũt dauid ipſe et
q̃drigẽti viri: ſubſtiterãt ei ducẽti, q; laſſi trãſire nõ poterãt
torr̃ẽtẽ Beſor. Et inuenerũt virũ Egyptiũ i agro, ⁊ addu
xerũt eũ ad dauid: dederũtq; ei panez vt cõederet, ⁊ biberet
aquã, ſꝫ ⁊ fragmẽ maſſe caricarũ, ⁊ duas ligaturas vue paſ
ſe. Que cũ comediſſet, fuerſus eſt ſpũs ei⁹, ⁊ refocillat⁹ eſt:
nõ em̃ comederat panẽ, neq; biberat aquã trib⁹ dieb⁹ ⁊ tri
bus noctib⁹. ℣ Dixit itaq; ei dauid, Cui⁹ es tu? vel vnde? et
quo pergis? Qui ait, Puer Egypti⁹ ego ſum, ſeruus viri
D Amalecite: dereliqt aũt me dñs me⁹, q; egrotare cepi nu
diuſterti⁹. Siqdẽ nos erupim⁹ ad auſtralẽ plagam Cere
thi, ⁊ cõtra Judã, ⁊ ad meridiẽ Caleb, ⁊ Siceleg ſuccendi
mus igni. ℣ Dixitq; ei dauid, Potes me ducere ad cuneuꝫ
iſtũ? Qui ait, Jura mihi p deũ, qõ nõ occidas me, ⁊ nõ tra
das me in man⁹ dñi mei, ⁊ ego ducã te ad cuneũ iſtũ. Qui
cũ duxiſſet eũ, ecce illi diſcũbebant ſup faciẽ vniuerſe terre
comedentes ⁊ bibentes, ⁊ quaſi feſtũ celebrantes diem, ꝓ

cun cta

cuncta preda, & spolijs q̃ ceperãt de terra Philisthijm et
E de terra Juda. Et percussit eos dauid a vespere vsq; ad ve-
sperã alteri⁹ diei, & nõ euasit ex eis quisq̃, nisi quadringen-
ti viri adolescẽtes, q̃ ascẽderãt camelos, & fugerant. Eruit
ergo dauid oia q̃ tulerãt Amalecite, & duas vxores suas
eruit. Nec defuit quicq̃ a paruo vsq; ad magnũ, tam de fi-
lijs q̃ de filiab⁹, & de spolijs: & quecũq; rapuerãt, oia redu
xit dauid. Et tulit vniuersos greges & armenta, & minauit
ante faciẽ suã: dixerũtq;, Hec est preda dauid. Venit autẽ
dauid ad ducẽtos viros, q̃ lassi subsiterãt: nec seq; poterãt
F Dauid, & residere eos insserat i torrẽte Beso: qui egressi
sunt obuiã dauid, & pp̃lo q̃ erat cũ eo. Accedẽs aũt dauid
ad pp̃lm, salutauit eos pacifice. Rñdẽsq; oĩs vir pessim⁹,
& iniquus de viris q̃ ierãt cũ dauid, dixit, Quia non vene-
runt nobiscũ, nõ dabim⁹ eis quicq̃ de preda quã eruimus:
sed sufficiat vnicuiq; vxor sua & filij, quos cũ acceperint, re
cedãt. Dixit aũt dauid, Nõ sic facietis fratres mei de his
que tradidit nobis dñs, & custodiuit nos, & dedit latruncu-
G los q̃ eruperant aduersum nos, in manus nostras: nec au-
diet vos quisq̃ sup sermone hoc. equa essi pars erit descen-
dentis ad preliuz, & remanẽtis ad sarcinas, & sil̃r diuident.
Et factũ est hoc ex die illa, & deinceps cõstitutũ & prefinitũ,
& quasi lex in Jsrl̃ vsq; in diẽ hanc. Venit ergo dauid in Si
celeg, & misit dona de preda senioribus Juda proximis
suis, dicẽs, Accipite bñdictionẽ de p̃da hostiũ dñi: His q̃
erãt in Bethel, & q̃ in Ramoth ad meridiẽ: & q̃ in Gether,
& qui in Aroer, & qui in Sephamot, & q̃ in Esthamo, et q̃
in Rachal, & q̃ in vrbibus Jerameel, & q̃ in vrbibus Cem,
& qui in Harama, & q̃ in lacu Asan, & q̃ in Athach, et qui
in Hebron: & reliquis qui erant in his locis in quibus com
moratus fuerat dauid ipse & viri eius.

¶ De fuga & cede Jsrael: de morte Saulis & trium filiorum eius:
de armis eius: et capite. de viris Jabes Galaad qui tulerunt cada
uera Saulis & filiorum eius de muro Beth san: et sepelierunt eum
in nemore Jabes. Cap. xxxj.

A j. Para. x. a.

DIlisthijm aũt pugnabãt aduersum Jsrl̃: & fu-
gerũt viri Jsrl̃ ante faciẽ Philisthijm, & cecide
rũt interfecti in mõte Gelboe. Irruerũtq; Phi-
listhijm in Saul & in filios ei⁹, & pcusserunt Jo
nathan & Abinadab & Melchisua filios saul, totũq; pon
dus p̃lij versum est in saul: & cõsecuti sunt eũ viri sagittarij,
& vulnerat⁹ est vehementer a sagittarijs. Dixitq; saul ad
B armigerũ suũ, Eua gina gladiũ tuũ, & percute me: ne forte
veniãt incircũcisi isti, & iterficiãt me illudẽtes mihi. Et no-
luit armiger ei⁹: fuerat enĩ nimio terrore pterrit⁹. arripuit
itaq; Saul gladiũ suũ, & irruit sup eũ. Q̃ cũ vidisset armi
ger ei⁹, videlicet q̃ mortuus esset saul, irruit etiã ipe super
gladiũ suũ, & mortu⁹ est cũ eo. Mortu⁹ est ergo saul, & tres
C filij ei⁹, & armiger illius, & vniuersi viri ei⁹ in die illa pariter.
Uidẽtes aũt viri Jsrl̃ q̃ erãt trãs vallẽ & trans Jordanẽ,
q̃ fugissent viri Jsraelite, & q̃ mortu⁹ esset saul, & filij ei⁹,
reliq̃rũt ciuitates suas & fugerũt: venerũtq; Philisthijm,
& habitauerunt ibi. Facta aũt die altera, venerunt Phili-
sthijm vt expoliarẽt interfectos, & inuenerũt Saul & tres fi-
lios ei⁹ iacẽtes in mõte Gelboe. Et preciderũt caput saul,
& expoliauerũt eũ armis: & miserũt in terrã Philisthinoz
D per circuitũ, vt annuntiarẽt in tẽplo idoloz, & in pp̃lis. Et
posuerũt arma ei⁹ in tẽplo Astaroth, corpus vero eius su
spẽderũt in muro Bethsan. Q̃ cũ audissent habitatores
ij. regũ. ij. a. Jabes Galaad, quecũq; fecerãt Philisthijm saul, surre-
xerũt oĩs viri fortissimi, & ambulauerũt tota nocte, & tule-
rũt cadauer saul, & cadauera filioz ei⁹ de muro Bethsan:
venerũtq; Jabes Galaad, & cõbusserũt ea igni: & tulerunt
ossa eorum, & sepelierunt in nemore Jabes, & ieiunauerũt
septem diebus.

¶ Finis.

¶ Secundus liber Samuelis:

Quem nos secundum Regum dicimus.

¶ De cede eius qui sttulit dyadema & armillã Saulis: dicens q̃
occiderat Saul. de plãctu Dauid super Saul & Jonathan. Cap. j.

A FActũ est aũt post q̃ mortuus est Saul, vt
Dauid reuerteret a cede Amalec, & mane
ret in Sicelegduos dies. In die autẽ tertia
apparuit hõ veniẽs de castris Saul veste
cõscissa, & puluere cõspersus caput: & vt ve-
nit ad Dauid, cecidit sup faciẽ suã, & ado-
rauit. Dixitq; ad eũ dauid, Unde venis: Qui ait ad eũ, de
castris Jsrael fugi. Et dixit ad eũ dauid, Q̃ ō est verbũ, q̃ ō
factũ est: indica mihi. Qui ait, Fugit pp̃lus ex p̃lio, et mul-
ti corruẽtes e pp̃lo mortui sunt, sed & Saul & Jonathas fi-
lius ei⁹ interierũt. Dixitq; dauid ad adolescẽtẽ q̃ nuntia-
B bat ei, Unde scis q: mortuus est saul & Jonathas filj⁹ ei⁹:
Et ait adolescẽs qui nũtiabat ei, Casu veni in mõtẽ Gel-
boe, & Saul incũbebat sup hastã suã: porro currus & eqtes
appropinq̃bãt ei, & cõuersus post tergũ suũ, vidẽsq; me vo
cauit. Cui cũ respõdissem, Adsum: dixit mihi, Q̃ nisnam
es tu: Et aio ad eum, Amalecites ego sum. Et locut⁹ est
mihi, Sta sup me, & interfice me: q̃m tenẽt mẽ angustie, et
adhuc tota aĩa mea in me est. Stãsq; sup eũ, occidi illũ: scie
bã enĩ q̃ō viuere nõ poterat post ruinã: & tuli diadema q̃ō
erat in capite ei⁹, & armillã de brachio illius, & attuli ad te
dñz meũ huc. Apprehẽdẽs autẽ Dauid vestimẽta sua sci
dit, oĩsq; viri q̃ erãt cũ eo, & plãxerũt, & fleuerũt, & ieiunaue
runt vsq; ad vesperã super saul, & sup Jonathã filiũ eius, &
sup pp̃lm dñi, & sup domũ Jsrl̃, eo q̃ō corruissent gladio.
Dixitq; dauid ad iuuenẽ qui nuntiauerat ei, Unde es tu:
C Qui rñdit, Filj⁹ hois aduene Amalecite ego sum. Et ait
ad eũ dauid, Quare nõ timuisti mittere manũ tuã, vt occi-
deres christũ dñi: Uocãsq; dauid vnũ de pueris suis, ait, psal.
Accedẽs irrue in eũ. Qui percussit illũ, & mortu⁹ est. Et ait cxliij. b.
ad eũ dauid, Sanguis tu⁹ sup caput tuũ: os enĩ tuũ locu-
tum est aduersum te, dicẽs, Ego interfeci christũ dñi. Plã
xit aũt dauid plãctũ huiusce modi sup saul, & sup Jonathã
filiũ ei⁹: & p̃cepit vt docerẽt filios Juda arcũ, sicut scriptum
est in libro iustoz. Et ait, Consydera Jsrael p̃ his q̃ mor-
tui sunt sup excelsa tua vulnerati. Jncliti Jsrl̃ sup montes
tuos interfecti sunt: quõ ceciderũt fortes. Nolite annuntia
re in Geth, neq; annũtietis in cõpitis Ascalonis: ne forte
D letentur filie Philisthijm, ne exultent filie incircũcisorum.
Mõtes Gelboe, necros, nec pluuia veniãt sup vos, neq;
sint agri primitiarũ: q̃ ibi abiect⁹ est clypeus fortiũ, clypeus
Saul q̃si nõ esset vnct⁹ oleo. A sanguine interfectorum ab
adipe fortiũ, sagitta Jonathe nũq̃ redijt retrorsum, & gla-
dius saul nõ est reuersus inanis. Saul & Jonathas amabi
les, et decori valde in vita sua, in morte quoq; non sunt di-
uisi: aquilis velociores, leonib⁹ fortiores. Filie Jsrael sup
saul flete, qui vestiebat vos coccino in delitijs, qui prebe-
bat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt
fortes in prelio Jonathas in excelsis tuis occisus est. Do-
leo sup te, frater mi Jonathan decore nimis, & amabilis su
per amorẽ mulierũ. Sicut mater vnicum amat filium suũ,
ita ego te diligebam. Quomodo ceciderunt robusti, & pe-
rierunt arma bellica.

¶ De prima vnctione Dauid in Hebron: de nuntio eius ad viros
Jabes Galaad. de Jsboseth. de prelio pueroz Dauid & puerorum
Saul. de morte Asahel: Joab & Abisai fratres persequũtur Abner
propter mortem Asael fratris eoz & reuertuntur. Cap. ij.

A

GItur post hec consuluit Dauid dñm, dicens, Nũ abscẽdã in vnã de ciuitatib⁹ Juda: Et ait dñs ad eũ, Ascẽde. Dixitq; dauid, Quo ascẽdã: Et rñdit ei, In Hebron. Ascẽdit ergo dauid, & due vxores eius Achinoam Jezraelitis, & Abigail vxor Nabal Carmeli: sed & viros q erãt cũ eo, duxit Dauid singulos cũ domo sua: & mãserũt in oppidis Hebron. Uenerũtq; viri Juda, & vnxerũt ibi dauid, vt regnaret super domũ Juda. Et nũtiatũ est dauid qõ viri Jabes Galaad sepelissent Saul. Misit ergo dauid nuntios ad viros Jabes Galaad, dixitq; ad eos, Bñdicti vos a dño, q feci stis misericordiã hãc cũ dño vr̃o Saul, & sepelistis eũ. Et nũc retribuet vobis qdẽ dñs misericordiã & veritatẽ: sed et ego reddã gratiã, eo, qõ fecistis vbũ istud. Cõfortẽr̃ man⁹ vr̃e, & estote filij fortitudinis: Iz eñ mortuus sit dñs vester Saul, tñ me vnxit dom⁹ Juda i regẽ sibi. Abner aũt filius Ner princeps exercit⁹ saul, tulit Jsboseth filiũ Saul, & circũduxit eũ p castra: regẽq; cõstituit sup Galaad, & sup Assuri, & sup Jezrahel, & sup Ephraim, & sup Bẽiamin, & super Jsr̃l vniuersum. Quadraginta annor̃ erat Jsboseth filius Saul, cũ regnare cepisset sup Jsr̃l, & duobus annis regnauit: sola aũt dom⁹ iuda seq̃bat dauid. Et fuit numerus dierũ quos cõmorat⁹ est dauid, i perãs in Hebrõ sup domũ Juda, septẽ annor̃, & sex mẽsiũ. Egressusq; est Abner fili⁹ Ner, & pueri Jsboseth filij Saul de castris in Gabaõ. Porro Joab fili⁹ Saruie, & pueri dauid egressi sunt, & occurrerũt eis iuxta piscinã Gabaon. Et cũ in vnũ cõuenissẽt e regione sederunt, hi in vna pte piscine, & illi ex altera. Dixitq; Abner ad Joab, Surgãt pueri, & ludãt coram nobis. Et rñdit Joab, Surgãt. Surrexerũt ergo, & trãsierũt numero duodecim de Bẽiamin, ex pte Jsboseth filij Saul, & duodecim de pueris dauid. Apprehẽsoq; vnusquisq; capite comparis sui, defixit gladiũ in latus cõtrarij, & ceciderũt simul: vocatũq; est nomẽ loci illi⁹, Ager robustor̃, in Gabaon. Et ortũ est bellũ durum satis in die illa: fugatusq; est Abner & viri Jsrael a pueris dauid. Erãt aũt ibi tres filij Saruie, Joab, & Abisai, & Asael: porro Asael cursor velocissim⁹ fuit, q̃si vn⁹ de capreis q̃ morãt i syluis. Persequebatur aũt Asael Abner, & nõ declinauit ad dexteram neq; ad sinistrã omittẽs psequi Abner. Respexit itaq; Abner post tergũ suũ, & ait, Tune es Asael? Qui rñdit, Ego sum. Dixitq; ei abner, Uade ad dexterã, siue ad sinistrã, & apprehẽde vnũ de adolescẽtib⁹, & tolle tibi spolia eius. Noluit aũt Asael omittere quin vrgeret eũ. Rursumq; locut⁹ est abner ad asael, Recede, & noli me sequi, ne forte cõpellar cõfodere te in terrã, & leuare nõ potero faciẽ meã ad Joab fratrẽ tuũ. Qui audire contẽpsit, & noluit declinare: pcussit ergo eũ abner anersa hasta in inguine, & transfodit, & mortuus est in eodẽ loco: oẽsq; q trãsibãt p locũ in quo ceciderat asael, & mortu⁹ erat, subsistebãt. Persequẽtibus autem Joab & abisai fugiẽtẽ abner, sol occubuit: & venerunt vsq; ad collẽ aqueductus, q est ex aduerso vallis, itineris deserti in Gabaon. Cõgregatiq; sunt filij Beniamin ad abner: & cõglobati i vnũ cuneũ, steterũt in sũmitate tumuli vnius. Et exclamauit abner ad Joab, & ait, Num vsq; ad internecionẽ tu⁹ mucro deseuiet? an ignoras qõ periculosa sit desperatio: vsq; quo nõ dices pplo vt omittat psequi fratres suos? Et ait Joab, Uiuit dñs, si locut⁹ fuisses mane, recessisset ppls psequẽs fratrẽ suũ. Insonuit ergo Joab buccina, & stetit oĩs exercit⁹, nec psecuti sunt vltra Jsr̃l, neq; inire certamẽ. Abner aũt & viri eius abierũt p cãpestria, tota nocte illa: & transierũt Jordanẽ, & lustrata oĩ Bethhoron, venerũt ad castra. Porro Joab reuersus omisso abner, cõgregauit oẽm pplm & defuerũt de pueris dauid decẽ & nouẽ viri, excepto asaele. Serui aũt dauid, pcusserũt de Beniamin, & de viris, q erãt cũ abner trecẽtos seragita viros, q & mortui sunt. Tulerũtq; asael, & sepelierũt eũ in sepulchro pr̃is sui in Bethlehẽ: & ambulauerũt tota nocte Joab, & viri q erãt cũ eo, & in ipso crepusculo puenerunt in Hebron.

¶ De filijs dauid natis in hebron qũo abner iratus ꝺ isboseth pro cõcubina respha q̃ fuerat pr̃is sui regnũ isr̃l ꝓmittit dauid: dõ michol vxorẽ suã petit & accipit: abner venit ad dõm hebrõ: & a Joab proditore occiditur. Dauid vero Abner plangit. Caput iij.

A

PActa ẽ ergo lõga ꝯcertatio iter domũ Dauid, & iter domũ Saulis: Dauid ꝓficiẽs & semp se ipso robustior, dom⁹ aũt Saul decrescẽs quotidie. Natiq; sunt sex filij dauid in Hebrõ: fuitq; primogenit⁹ ei⁹ Amnon de achinoam Jezrahelitide. Et post eũ Cheleab de abigail vxore Nabal Carmeli: porro tertius Absalõ filius Maacha filie Tholmai regis Gessur. Quart⁹ aũt Adonias, filius Haggith: & quintus Saphatia, filius Abital. Sext⁹ q̃z Jethraã de Egla vxore Dauid. hi nati sunt dauid in Hebrõ. Cũ ĝ esset ꝓlũ iter domũ Saul & domũ dauid. Abner filius Ner regebat domũ Saul. Fuerat aũt Sauli cõcubina nom̃e Respha, filia Aia. Dixitq; Jsboseth ad abner, Quare ingressus es ad cõcubinã pr̃is mei? Qui irat⁹ nimis ꝓpter verba Jsboseth, ait, Nũqd caput canis ego sum aduersum Judã hodie, q fecerim misericordiã super domũ Saul pr̃is tui, & super fr̃es & prim̃os eius, & nõ tradidi te i man⁹ dauid, & tu requisisti i me qõ argueres p muliere hodie? Hec faciat de⁹ abner, & hec addat ei, nisi qũo iurauit dñs dauid, sic faciã cum eo, vt trãsferat regnũ de domo Saul, & eleuet thron⁹ dauid sup Jsr̃l, et sup Judã, a Dan vsq; Bersabee. Et nõ potuit rñdere ei q quicq; qr̃ metuebat illũ. Misit ergo abner nũtios ad dauid pro se dicẽtes, Cuius est tra? Et vt loquerẽr̃, Fac mecũ amicitias, & erit man⁹ mea tecũ, & reducã ad te vniuersum Jsr̃l. Qui ait, Optime: ego faciã tecũ amicitias: Iz vnã rẽ peto a te, dicẽs, Nõ videbis faciẽ meam anteq̃ adduxeris mihi Michol filiã Saul: & sic venies, & videbis me. Misit aũt dauid nũtios ad Jsboseth filiũ Saul, dicẽs, Redde vxorẽ meam Michol quã despõdi mihi centũ ꝓputijs ꝓphilisthijm. Misit ergo Jsboseth, & tulit eam a viro suo Phaltiel, filio Lais. Seqbaturq; eã vir suus, plorãs vsq; Baburim: et dixit ad eũ abner, Uade, & reuertere. Qui reuersus est. Sermonẽ q̃z intulit abner ad seniores Jsr̃l, dicẽs, Tam heri q̃ nudiustert⁹ q̃rebatis Dauid, vt regnaret sup vos. Nũc ĝ facite: qm̃ dñs locut⁹ est ad dauid, dicens, In manu serui mei dauid, saluabo ppl̃m meum Jsr̃l de manu Philisthijm, & oĩm inimicor̃ ei⁹. Locut⁹ est aũt abner etiã ad Bẽiamin. Et abijt vt loq̃rẽr̃ ad dauid in Hebrõ oĩa q̃ placuerãt Jsraeli & vniuerso Bẽiamin. Uenitq; ad dauid in Hebrõ cũ vigiti viris: & fecit dauid abner, & viris ei⁹ q venerãt cũ eo, cõuiuiũ. Et dixit abner ad dauid, Surgã, vt congregẽs ad te dñm meum regẽ oẽm Jsr̃l, & ineã tecũ fedus, & ĩperes oĩb⁹, sicut desyderat aĩa tua. Cũ ergo deduxisset dauid abner, & ille isset in pace, statim pueri dauid & Joab venerunt cesis latronib⁹: cũ ꝓda magna nimis: Abner aũt nõ erat cum dauid in Hebrõ: qr̃ iã dimiserat eũ, & pfect⁹ fuerat i pace. Et Joab & oĩs exercitus q erãt cũ eo, postea venerãt: nũtiatum est itaq; Joab a narrãtib⁹, Uenit abner filius Ner ad regẽ, & dimisit eũ, & abijt i pace. Et ingressus est Joab ad regẽ, et ait, Quid fecisti? ecce venit abner ad te: cur dimisisti eũ, et abijt & recessit? Ignoras Abner filiũ Ner, qm̃ ad hoc venit, vt deciperet te, & sciret exitũ tuũ & introitũ tuũ, & nosset oĩa q̃ agis? Egressus itaq; Joab a Dauid, misit nũtios post abner, & reduxit eũ a cisterna Sira, ignorãte dauid. Cũq; redijsset abner i Hebrõ, seorsũ adduxit eũ Joab ad mediũ portæ, vt loq̃rẽr̃ ei i dolo: & pcussit illũ ibi i inguine, & mortu⁹ est in vltionẽ sanguinis asael fr̃is ei⁹. Qõ cũ audisset Dauid rẽ iã gestã, ait, Mundus⁹ ego sum, & regnũ meum apud deum vsq; i sempiternum a sanguine abner filij Ner, & veniat sup caput Joab, & sup oẽm domũ pr̃is ei⁹: nec deficiat de domo Joab fluxus seminis sustinẽs, & leprosus, & tenẽs fusum, et cadẽs gladio, & idigẽs pane. Igit̃ Joab & abisai frater ei⁹ interfecer̃t abner, eo qõ occidisset asael fratrẽ eor̃ i Gabaõ in ꝓlio. Dixit aũt dauid ad Joab, & ad oẽm pplm q erat cũ eo, Scindite vestimẽta vr̃a, & accingimini saccis, & plangite añ exequias abner. Porro rex dauid seq̃bat feretrum. Cũq; sepelissent abner i Hebrõ, leuauit rex vocẽ suã, & flevit super

B

C

D

E

F

1. Para. iij. a.

1. regum. xiij. d.

1. mach. ij. f.

1. regum xviij. g.

uit super tumulū Abner: fleuit aūt ⁊ oīs ppl's. Plāgēsq;
B rex Abner, aīt, Nequaq̄ vt mori solēt ignaui, mortuus est
Abner. Manū tue ligate nō sunt, ⁊ pedes tui nō sunt com-
pedib⁹ aggranati: sz sicut solēt cadere coꝝ filijs iniqtatis,
sic corruisti. Cōgeminātsq; ois ppl's fleuit sup eū. Cūq; ve
nisset vniuersa multitudo cibū capere cū Dauid, clara ad
huc die, iurauit dauid, dicēs, Hec faciat mihi deus, ⁊ hec
addat si ante occasum solis gustauero panē vel aliud quicq̄.
Oīsq; ppl's audiuit, ⁊ placuerūt eis cūcta q̄ fecit rex in cō-
spectu totius ppli. Et cognouit oē vulg⁹, ⁊ vniuersus Isrl'
in die illa qm̄ non actū fuisset a rege vt occideret Abner fi-
lius Ner. Dixit q̄z rex ad seruos suos, Nū ignoratis qm̄
princeps ⁊ maximus cecidit hodie in Isrl'? Ego aūt adhuc
delicatus ⁊ vnctus rex: porro viri isti filij Saruie duri sunt
mihi: retribuat dñs faciēti malum iuxta malitiam suam.

¶ De Rechab et Baana: qui occiderunt Isbosethꝫ: et ipsi a pueris
Dauid occisi sunt in vltionem. Caput iiij.

A Audiuit aūt Isboset filiꝰ Saul qō cecidisset Ab
ner in Hebrō, ⁊ dissolute sunt manꝰ eius, oīsq;
Israel pturbatꝰ est. Duo aūt viri principes la
tronū erāt filio Saul, nomē vni Baana, nomē
alteri Rechab, filij Remmon Berothite de filijs Benia
min: siqdē ⁊ Beroth reputata est in Beniamin. ⁊ fugerunt
Berothite in Gethaim, fueruntq; ibi aduene vsq; ad tps
illud. Erat aūt Jonathe filio Saul filiꝰ debilis pedibus:
quinquēnis eñ fuit, qñ venit nūtius de Saul ⁊ Jonatha
B ex Jezrahel. tollēs itaq; eū nutrix sua, fugit: cūq; festina-
ret vt fugeret, cecidit: ⁊ claudus effectꝰ est: habuitq; voca-
bulū Miphiboseth. Veniētes igit filij Rēmon Berothi
te, Rechab ⁊ Baana, ingressi sunt feruēte die domū Is-
boseth: q dormiebat sup stratū suū meridie. Et ostiaria do
mus purgās triticū, obdormiuit. Ingressi sunt aūt domuz
latēter assumētes spicas tritici, ⁊ percusserūt eū in iguine Re
chab ⁊ Baana frater eiꝰ, ⁊ fugerūt. Cū aūt igressi fuissent
domū, ille dormiebat sup lectū suū in cōclaui, ⁊ pcutientes
C interfecerūt eū: sublatoq; capite eiꝰ, abierunt p viā deserti
tota nocte, ⁊ attulerūt caput Isboseth ad Dauid in He-
bron: direruntq; ad regē, Ecce caput Isboseth filij Saul
inimici tui, q̄ q̄rebat animā tuā: ⁊ dedit dñs dño meo regi
ultionē hodie de Saul, ⁊ de semine eiꝰ. Rñdēs aūt dauid
Rechab, ⁊ Baana fratri eiꝰ filijs Rēmon Berothite, di
s, j. b. xit ad eos, Viuit dñs q eruit animā meam de oī angustia:
qm̄ eū q annūtiauerat mihi, ⁊ dixerat, Mortuꝰ est Saul: q
putabat se prospera nuntiare, tenui, ⁊ occidi eū in Siceleg,
cui oportebat mercedē dare p nūtio. Quāto magis nunc
cum hoīes impij iterfecerint virum innoxiū, in domo sua,
sup lectū suū, nō querā sanguinē eiꝰ de manu vestra, ⁊ aufe
ram vos de terra? Precepit itaq; dauid pueris suis, ⁊ in-
D terfecerūt eos: precidēteśq; manꝰ ⁊ pedes eoꝝ, suspēderūt
eos super piscinaz in Hebrō: caput aūt Isboseth tulerūt,
⁊ sepelierūt in sepulchro Abner in Hebron.

¶ De secūda vnctiōe Dauid sup Isrl': q̄ abstulit cecos ⁊ claudos:
qñ cepit arcē Syon: de hyrā rege q̄ misit ad dauid ligna cedrina: et
artifices lignoꝝ ⁊ lapidū: de filijs natis in hierusalem: et de bello
Dauid in Baalpharasim: vbi percutit Philistijm. Caput v.

A Et venerunt vniuerse tribus Israel ad Dauid
j. Parali in Hebrō, dicētes, Ecce nos os tuū, ⁊ caro tua
po. xj. a. sumꝰ. Sz ⁊ heri ⁊ nudiustertiꝰ cū esset Saul rex
sup nos, tu eras educēs ⁊ reducēs Isrl': dixit au
tem dñs ad te, Tu pasces ppl'm meū Isrl', ⁊ tu eris dux su
per Isrl'. Venerūt q̄z ⁊ seniores Isrl' ad regē in Hebrō, et
pcussit cū eis rex Dauid fedus in Hebrō coꝝ dño: vnxerūt
q; Dauid i regē sup Isrl'. Filiꝰ triginta annoꝝ erat Da
uid, cū regnare cepisset, ⁊ q̄dragīta ānis regnauit. In He
bron regnauit sup Judā septē ānis, ⁊ sex mēsib⁹: in Jeru
salē aūt regnauit trigitatrib⁹ ānis sup oēm Isrl' ⁊ Judā.
B Et abyt rex, ⁊ oēs viri q erāt cū eo, in Jerusalē ad Jebu
seū habitatorē terre: dictūq; est Dauid ab eis, Non ingre
dieris huc, nisi abstuleris cecos ⁊ claudos, dicētes, Nō in
gredietur dauid huc. Cepit aūt dauid arcē Sion, hec est ci
nitas dauid. Proposuerat enī dauid in die illa premium
qui percussisset Jebuseū ⁊ tetigisset domatū fistulas, ⁊ abstu
lisset cecos ⁊ claudos odiētes aīam dauid. idcirco dicīt in
puerbio, Cecus ⁊ claudus nō intrabūt in tēplū. Habita-
uit aūt dauid in arce, ⁊ vocauit eā, Ciuitatē dauid: ⁊ edifi
cauit p gyrū a Mello ⁊ intrinsecꝰ. Et ingrediebat' pficiēs
atq; succrescēs, ⁊ dñs deꝰ exercituū erat cū eo. Misit quo-
q; Hirā rex Tyri nūtios ad dauid, ⁊ ligna cedrina, ⁊ artifi-
ces lignoꝝ, artificesq; lapidū ad parietes: ⁊ edificauerūt
domū dauid. Et cognouit Dauid qm̄ cōfirmasset eū dñs
regē sup Isrl', ⁊ qm̄ exaltasset regnū eiꝰ sup ppl'm suū Is-
rael. Accepit ergo Dauid adhuc cōcubinas ⁊ vxores de
Jerusalē, postq̄ venerat de Hebron: natiq; sunt Dauid
⁊ alij filij ⁊ filie: ⁊ hec noīa eoꝝ q̄ nati sunt ei in Jerusalem,
Samua ⁊ Sobab ⁊ Nathā ⁊ Salomon ⁊ Jebahar ⁊ Eli-
sua ⁊ Nepheg ⁊ Japhia ⁊ Elisama ⁊ Eliada ⁊ Eliphalet.
Audierūt ergo Philisthijm q̄ vnxissent Dauid in regē
sup Isrl': ⁊ ascēderūt vniuersi vt quererēt Dauid. q̄ cum
audisset Dauid, descēdit in p̄sidiū. Philisthijm aūt veniē
tes, diffusi sunt in valle Raphaim. Et cōsulit dauid dñz, D
dicēs, Si ascēdā ad Philisthijm: ⁊ si dabis eos in manu
mea? Et dixit dñs ad Dauid, Ascēde, quia tradēs dabo
Philisthijm i manu tua. Venit ergo Dauid i Baalpha
rasim, ⁊ pcussit eos ibi, ⁊ dixit, Diuisit dñs ĩmicos meos
coꝝ me, sicut diuidunt aq̄. Propterea vocatū est nomē lo-
ci illius Baalpharasim. Et reliq̄rūt ibi sculptilia sua: que
tulit Dauid, ⁊ viri eiꝰ. Et' addiderūt adhuc Philisthijm Esaye
xxviij. f.
vt ascēderēt, ⁊ diffusi sunt i valle Raphaim. Cōsulit autē
Dauid dñz. Si ascēdā ꝛ Philistheos, ⁊ tradas eos i ma
nus meas? Qui rñdit, Nō ascēdas ꝛ eos, sz gyra post ter-
gū eoꝝ, ⁊ venies ad eos ex aduerso pyroꝝ. Et cū audieris
sonitū gradiētis in cacumine pyroꝝ, tūc imbis p̄liū: quia
tunc egredieť dñs ante faciē tuā, vt percutiat castra Philī
sthijm. Fecit itaq; Dauid sicut preceperat ei dñs, ⁊ percus
sit Philisthijm de Gabaa, vsq; dum venias Gezer.

¶ De reductione arce dñi: de domo Aminadab: de pcussione Oze
q̄ Dauid noluit dimittere arcā in domū suam: sed in domū Obede
dom Gethei: quam postmodum inde reduxit in ciuitatem Dauid:
quomodo ludebat coꝝ dño: et Michol eū despexit. Cap. vj.

A Congreganit aūt rursum Dauid oēs electos ex
Isrl' triginta millia. Surrexitq; Dauid, ⁊ abyt,
⁊ vniuersus ppl's q̄ erat cū eo de viris Juda, vt
j. Parali. xiij. b. adduceret arcā dei, sup quā inuocatū est nomen
dñi exercituū sedētis in cherubim sup eā. Et iposuerūt ar-
cam dei sup plaustrū nouū: tulerūtq; eā de domo Abina-
dab, q̄ erat in Gabaa: Oza autē, ⁊ Ahio filij Abinadab,
minabāt plaustrū nouū. Cūq; tulissent eā de domo Abi-
nadab, q̄ erat in Gabaa custodiēs arcā dei, Ahio precede
j. Reguz vij. a. bat arcā: Dauid autē, ⁊ oīs Isrl' ludebāt coꝝ dño i oībus
lignis sabrefactis, ⁊ citharis, ⁊ lyris, ⁊ tympanis, ⁊ sistris,
⁊ cymbalis. Postq̄ aūt venerūt ad areā Nachon, extēdit
Oza manū ad arcā dei, ⁊ tenuit eā: qm̄ calcitrabāt boues,
⁊ declinauerūt eā. Iratusq; est indignatiōe dñs ꝛtra Ozā, B
⁊ pcussit eū sup temeritate: q̄ mortuꝰ est ibi iuxta arcā dei.
Cōtristatꝰ est aūt Dauid eo q̄ pcussisset dñs Ozā, ⁊ vo-
catū est nomē loci illiꝰ, Percussio Oze: vsq; in diē hāc. Et
extimuit Dauid dñm i die illa, dicēs, Quo ingredieť ad
me arca dñi? Et noluit diuertere ad se arcā dñi in ciuitatez
Dauid: sz diuertit eā i domū Obededom Gethei. Et ha
bitauit arca dñi i domo Obededom Gethei trib⁹ mēsib⁹:
⁊ bñdixit dñs Obededom, ⁊ oēm domū eiꝰ. Nūtiatūq; est
regi Dauid q̄ bñdixisset dñs Obededom, ⁊ oīa ei⁹ ppt̄ C
arcā dei. Abyt ergo dauid, ⁊ adduxit arcam dei de domo
Obededom in ciuitatē dauid cū gaudio: ⁊ erāt cū dauid se
ptē chori, ⁊ victima vituli. Cūq; trāscēdissent, q̄ portabāt
j. Parali. xv. d. arcā dñi sex passus, īmolabat bouē, ⁊ arietē: ⁊ Dauid per
cutiebat in organis armigatis, ⁊ saltabat totis viribꝰ an-
te dñm: Porro dauid erat accinctꝰ ephod lineo. Et dauid
⁊ oīs domꝰ Isrl' ducebāt arcā testamēti dñi in iubilo, ⁊ in
clāgore buccine. Cūq; ītrasset arca dñi i ciuitatē Dauid,
Michol filia Saul pspiciēs p fenestrā, vidit regē Dauid
subsiliētē, atq; saltātē coꝝ dño: ⁊ despexit eū in corde suo.

Et introduxerũt arcã dñi, ⁊ iposuerũt eã in loco suo in medio tabernaculi, qꝰ tetẽderat ei Dauid: ⁊ obtulit Dauid holocausta, ⁊ pacifica, coꝝ dño. Cũq; cõplesset offerẽs holocaustũ ⁊ pacifica bñdixit pplo i noie dñi exercituum. Et partit⁹ est vniuerse multitudini Isrl tã viro q̃ mulieri singulis collycidã panis vnã, ⁊ assaturã bubale carnis vnaz, ⁊ simlã frixã oleo: ⁊ abiit ois ppls vnusquisq; i domũ suã. Reuersusq; est Dauid vt bñdiceret domui sue: ⁊ egressa Michol filia Saul in occursum Dauid, ait, Quã gloriosus fuit hodie rex Israel discooperiens se ante ancillas seruoꝝ suoꝝ, ⁊ nudat⁹ est, q̃si si nudet vn⁹ de scurris. Dixitq; Dauid ad Michol, Ante dñm, qui elegit me potius, q̃ patrẽ tuũ ⁊ q̃ oẽm domũ ei⁹: ⁊ precepit mihi vt essem dux sup pplm dñi in Isrl, ⁊ Judã. Et viliorꝝ fiam plus q̃ factꝰ sum: ⁊ ero humilis in oculis meis, ⁊ cũ ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo. Igit̃ Michol filie Saul nõ est natus filius vsq; in diem mortis sue.

¶ De dõ volẽte edificare domũ dñi: ꝺ nathã ppheta q̃ ei rñdit: de verbo qꝺ ei dñs mãdauit q̃ filiũ suscitaret q̃ edificaret ei domum: vbi promittitur xp̃s: Dauid gratias agit. Cap. vij.

A j. Paralit. xvij. a.

Factũ est aũt cũ sedisset rex in domo sua, ⁊ dñs dedisset ei requiẽ vndiq; ab vniuersis inimicis suis, dixit ad Nathã pphetã, Videsne qꝺ ego habitẽ in domo cedrina, ⁊ arca dei posita sit in medio pelliũ: Dixitq; Nathan ad regẽ, Oẽ qꝺ est i corde tuo, vade fac, q̃ dñs tecũ est. Factũ est aũt in illa nocte, et ecce sermo dñi ad Nathã, dicẽs, Vade ⁊ loq̃re ad seruum meũ Dauid. Hec dicit dñs, Nũqd tu edificabis mihi domũ ad habitãdum? Neq; eñ habitaui in domo ex die illa, qua eduxi filios Isrl de terra Egypti, vsq; in diẽ hanc: sed ambulabã i tabernaculo, ⁊ i tẽtorio, per cũcta loca q̃ trãsiui cũ oĩb⁹ filijs Isrl: nũqd loquẽs locut⁹ sũ ad vnã de tribubus Isrl, cui pcepi vt pasceret pplm meũ Isrl, dicens, Quare nõ edificasti mihi domũ cedrinã? Et nũc hec dices seruo meo Dauid, Hec dicit dñs exercituum. Ego tuli te de pascuis sequẽtẽ greges, vt esses dux sup pplm meũ Israel: ⁊ fui tecũ in oĩb⁹ vbicũq; ãbulasti: ⁊ iterfeci vniuersos inimicos tuos a facie tua: feciq; tibi nomẽ grãde iuxta nomẽ magnoꝝ q̃ sunt in terra. Et ponã locũ pplo meo Isrl, ⁊ plãtabo eũ, ⁊ habitabit sub eo, ⁊ nõ turbabit amplius: nec addẽt filij iniq̃tatis vt affligãt eũ sicut pri⁹ ex die qua constitui iudices super pplm meũ Isrl: ⁊ requiẽ dabo tibi ab oĩb⁹ inimicis tuis. Predicitq; tibi dñs, qꝺ domum faciat tibi dñs. Cũq; cõpleti fuerint dies tui, ⁊ dormieris cũ patrib⁹ tuis, suscitabo semẽ tuũ post te, qꝺ egrediet de vtero tuo, ⁊ firmabo regnũ ei⁹. Ipse edificabit domũ noi meo, et stabiliã thronũ regni ei⁹ vsq; in sempiternũ. Ego ero ei in patrẽ, ⁊ ipse erit mihi in filiũ: q̃ si iniq̃ aliqd gesserit, arguã eũ in virga viroꝝ, ⁊ in plagis filioꝝ hoim. Misericordiam aũt meã non auferã ab eo, sicut abstuli a Saul, quẽ amoui a facie tua. Et fidelis erit dom⁹ tua, ⁊ regnũ tuum vsq; in eternũ ante faciẽ tuã, ⁊ thronus tu⁹ erit firm⁹ iugiter. Secũdũ oĩa v̄ba hec, ⁊ iuxta vniuersam visionẽ istã, sic locut⁹ est Nathã ad Dauid. Ingressus est aũt rex Dauid, ⁊ sedit coram dño, ⁊ dixit, Quis ego sum dñe de⁹, aq̃ dom⁹ mea, q̃ adduxisti me hucusq;: Sz ⁊ hoc parũ visum est in cõspectu tuo dñe de⁹, nisi loq̃reris etiã de domo serui tui in lõginquũ: ista est eñ lex Adã dñe de⁹: Quid ergo addere poterit adhuc ꝺ Dauid, vt loquaꝝ ad te: tu ei scis seruũ tuũ dñe deus. Propter verbũ tuũ, ⁊ ꝑm cor tuũ fecisti oĩa magnalia hec, ita vt notũ faceres seruo tuo. Idcirco magnificatus es dñe de⁹, q̃ nõ est similis tui, neq; est de⁹ extra te, in oibus q̃ audiuim⁹ auribus nr̃is. Que est aũt vt pplus tu⁹ Isrl, gẽs in terra, ꝓpter quã iuit de⁹ vt redimeret eã sibi i ppl̃z, ⁊ poneret sibi nomẽ, faceretq; eis magnalia, ⁊ horribilia super terrã a facie ppli tui, quẽ redemisti tibi ex Egypto, gentibus, ⁊ dijs ei⁹: Firmasti eñ tibi pplm tuũ Isrl, in populũ sempiternũ: ⁊ tu dñe de⁹ factꝰ es eis in deũ. Nũc ergo dñe de⁹ v̄bũ qꝺ locut⁹ es sup seruũ tuũ, ⁊ sup domũ ei⁹, suscita in sempiternũ: ⁊ fac sicut locut⁹ es, ⁊ magnificet nomẽ tuuz vsq; in sempiternũ, atq; dicat̃, Dñs exercituũ, deus super Israel. Et dom⁹ serui tui Dauid erit stabilita coram dño, q̃ tu dñe exercituũ de⁹ Isrl reuelasti auriculã serui tui, dicẽs, Domũ edificabo tibi: ꝓpterea inuenit seruꝰ tuus cor suũ, vt oraret te oratione hac. Nũc ergo dñe de⁹, tu es de⁹, ⁊ verba tua erũt vera, locut⁹ es eñ ad seruũ tuũ bona hec. Incipe ergo, ⁊ bñdic domui serui tui, vt sit in sempiternum coram te: quia tu dñe deus locutus es, ⁊ benedictione tua benedicetur domus serui tui in sempiternum.

¶ De victorijs dõ q̃ tulit frenũ tributi de philistijm: de adarezer: de tributis gentiũ moab: syrie: idumee. de congratulatione thou ad dauid: de officialibus dauid. Cap. viij.

A j. Paralit. xviij. a.

Factum est aũt post hec percussit Dauid Philisthijm, ⁊ humiliauit eos, ⁊ tulit Dauid frenuz tributi de manu Philisthijm. Et percussit Idoab, et mensus est eos funiculo coequans terre: mẽsus est aũt duos funiculos, vnũ ad occidendũ, ⁊ vnũ ad viuificãdũ: factusq; est Idoab Dauid seruiẽs sub tributo. Et percussit Dauid Adarezer filiũ Rohob regẽ Soba, qñ ꝓfectus est vt dñaret sup flumẽ Euphratẽ. Et captis Dauid ex pte ei⁹ mille septingẽtis eqtib⁹ ⁊ viginti millib⁹ peditũ, subnervauit oẽs iugales curruũ: dereliquit aũt ex eis centũ currus. Venit q̃z Syria Damasci, vt p̃sidium ferret Adarezer regi Soba: ⁊ percussit Dauid de Syria viginti duo millia viroꝝ. Et posuit Dauid p̃sidiũ in Syria Damasci: factaq; est Syria Dauid seruiẽs sub tributo: seruauitq; dñs Dauid i oĩb⁹ ad q̃cũq; pfect⁹ est. Et tulit Dauid arma aurea, q̃ habebãt serui Adarezer, ⁊ detulit ea in Jerusalẽ. Et de Bete, ⁊ de Beroth ciuitatibus Adarezer tulit rex Dauid es multum nimis, de quo fecit Salomon oĩa vasa erea in tẽplo: ⁊ mare eneũ, ⁊ colũnas, ⁊ altare. Audiuit aũt Thou rex Emath, qꝺ percussisset Dauid oẽ robur Adarezer, ⁊ misit Thou Joram filiũ suum ad regẽ Dauid, vt salutaret eũ cõgratulãs, ⁊ gr̃as ageret: eo qꝺ expugnasset adarezer, ⁊ percussisset eum. Hostis qppe erat Thou Adarezer, ⁊ in manu ei⁹ erãt vasa aurea, ⁊ vasa argẽtea, et vasa erea: q̃ ⁊ ipa sctificauit rex Dauid dño cũ argẽto ⁊ auro q̃ sctificauerat de vniuersis gẽtib⁹ q̃s subegerat, de Syria, ⁊ Idoab, ⁊ filijs Ammõ ⁊ Philisthijm, ⁊ Amalec, ⁊ de manubijs Adarezer filij Rohob regis Soba. Fecit q̃z sibi Dauid nomẽ, cũ reuerteret capta Syria i valle salinaꝝ, cesis decẽ ⁊ octo millib⁹: ⁊ posuit in Idumea custodes, statuitq; p̃sidiũ: ⁊ facta est vniuersa Idumea seruiẽs Dauid. ⁊ ꝓuasit dñs Dauid i oĩb⁹ ad q̃cũq; pfect⁹ est. Et regnauit Dauid sup oẽm Isrl: faciebat q̃z Dauid iudiciũ, ⁊ iustitiã oi pplo suo. Joab ãt fili⁹ Saruie erat sup exercitum: porro Josaphat filius Ahilud, erat a cõmentarijs: ⁊ Sadoc fili⁹ Achitob, ⁊ Achimelech fili⁹ Abiathar, erãt sacerdotes: ⁊ Saraias, scriba: Banaias autẽ fili⁹ Joiade sup Cerethi ⁊ Phelethi: filij aũt Dauid, sacerdotes erãt.

¶ De siba seruo miphiboseth: de misericordia quam fecit dauid miphiboseth claudo filio ionathe. Cap. ix.

Et dixit Dauid, Putasne est aliqs q̃ remanserit de domo Saul, vt fãciam cũ eo misericordiã ꝓpter Jonathã: Erat aũt de domo Saul seruus, noie Siba: quẽ cũ vocasset rex ad se, dixit ei. Tune es Siba: Et ille rñdit, Ego sum seruus tuus. Et ait rex, Nũqd superest aliqs de domo Saul: vt faciã cũ

eo miſericordiã dei: Dixitq; Siba regi, Superest filꝰ Jonathan debilis pedib⁹. Ubi, inquit, est: Et Siba ad regẽ Ecce, ait, in domo est Machir filij Ammiel in Lodabar. Mdisit ergo rex dauid, ꝛ tulit eum de domo Machir filij Ammiel de Lodabar. Cũ aũt veniſſet Miphiboſeth filius Jonathan filij Saul ad Dauid, corruit in faciẽ ſuaz, ꝛ adorauit. Dixitq; Dauid, Miphiboſeth: Qui rñdit, Adſum ſeruꝰ tuꝰ. Et ait ei dauid, Ne timeas, q̃ faciẽs faciã in te miſericordiã ꝓpt̃ Jonathan patrẽ tuũ, ꝛ reſtituaz tibi oẽs agros Saul pꝛis tui, ꝛ tu comedes panẽ in menſa mea ſemp. Qui adorãs eũ, dixit, Quis ego ſum ſeruꝰ tuꝰ, q̃ reſpexiſti ſup canẽ mortuũ ſimilez mei: Uocauit itaq; rex Sibã puerꝝ Saul, ꝛ dixit ei, Oia q̃cũq; fuerunt Saul, ꝛ vniuerſam domũ eiꝰ, dedi filio dñi tui. Opare igit̃ ei terrã tu, ꝛ filij tui, ꝛ ſerui tui: ꝛ ĩferes filio dñi tui cibos, ꝛ alatur: Miphiboſeth autẽ filiꝰ dñi tui comedet ſemp panem ſup mẽſam meã. Erãt aũt Sibe qndecim filij, ꝛ viginti ſerui. Dixitq; Siba ad regez, Sicut iuſſiſti dñe mi rex ſeruo tuo, ſic faciet ſeruꝰ tuꝰ: ꝛ Miphiboſeth comedet ſup mẽſam meã q̃ſi vnꝰ de filijs regis. Habebat autez Miphiboſeth filiũ paruulũ noĩe Micha: oĩs vo cognatio domꝰ ſibe ſeruiebat Miphiboſeth. Porro Miphiboſeth habitabat in Jeruſalẽ: quia de mẽſa regis iugiter veſcebatur: et erat claudus vtroq; pede.

De nũtijs dauid q̃bus rex hanõ fecit radi dimidiã barbã: et veſtes p̃ſcidit vſq; ad nates: de pugna ꝛ victoria Ioab ꝛ abiſai frꝝ cõtra hanon ꝛ ſyros: de ſyris qui erãt trans flumen conducti ab adaezer admonitis: quos poſtea percuſſit Dauid. Cap. x.

Factũ eſt ãt poſt hec, vt moꝛeꝛet rex filioꝝ Ammon, ꝛ regnauit Hanon filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. Dixitq; Dauid, Faciã miſericordiaz cum Hanon filio Naas, ſicut fecit pater eiꝰ mecũ miſericordiam. Mdisit ergo dauid q̃ſolãs eũ ꝑ nuos ſuos ſup pꝛis ĩteritu. Cũ aũt veniſſent ſerui dauid ĩ trã filioꝝ Ammon, dixerũt principes filioꝝ Ammon ad Hanon dñz ſuũ, Putas q̃ ꝓpter honorẽ pꝛis tui miſerit dauid ad te cõſolatoꝛes, nõ ideo vt te inueſtigaret, ꝛ exploꝛaret ciuitatẽ, ꝛ euerteret eã, Mdisit dauid ſeruos ſuos ad te: Tulit itaq; Hanon ſeruos dauid, raſitq; dimidiã ptem barbe eoꝝ, ꝛ preſcidit veſtes eoꝝ medias vſq; ad nates, ꝛ dimiſit eos. Qõ cũ nuntiatũ eſſet Dauid, miſit in occurſum eoꝝ, erãt em̃ viri confuſi turpiter valde: ꝛ mãdauit eis dauid, Manete in Jericho, donec creſcat barba vꝛa, ꝛ tũc reuertimini. Uidentes aũt filij Ammon, q̃ iniuriã feciſſent Dauid, miſerũt, ꝛ cõduxerũt mercede Syrũ Rohob, ꝛ Syrũ ſoba viginti milia peditũ, ꝛ a rege Maacha mille viros, ꝛ ab Iſtob decẽ millia viroꝝ. Qõ cũ audiſſet dauid, miſit Joab ꝛ oẽz exercitũ bellatoꝛũ. Egreſſi ſũt ergo filij Ammon, ꝛ direxerunt aciẽ ante ꝑtã ĩtroitũ porte: Syrus aũt Soba, ꝛ Rohob, ꝛ Iſtob, ꝛ Maacha ſeoꝛſuz erãt ĩ cãpo. Uidẽs igit̃ Joab q̃ ꝓparatũ eſſet aduerſuz ſe ꝓliũ, ꝛ ex aduerſo ꝛ poſt tergũ elegit ſibi ex oĩbus electz Iſrl̃, ꝛ inſtruxit aciẽ ĩ Syrũ: reliquã aũt ptẽ ppl̃i tradidit Abiſai frꝝ ſuoꝝ q̃ direxit aciẽ aduerſus filios Ammon. Et ait Joab, Si ꝓualuerint aduerſum me ſyri, eris mihi in adiutoꝛiũ: ſi aũt filij Ammon ꝓualuerint aduerſuz te, auxiliaboꝛ tibi. Eſto vir fortis, et pugnemus ꝓ ppl̃o nr̃o, ꝛ ciuitate dei noſtri: dñs aũt faciet q̃ bonũ eſt in conſpectu ſuo. Inijtitaq; Joab ꝛ ppl̃s qui erat cũ eo, certamẽ cõtra ſyros: q̃ ſtatim fugerũt a facie eiꝰ. Filij aũt Ammon videtes q̃ fugiſſent ſyri, fugerũt ꝛ ipſi a facie Abiſai, ꝛ ĩgreſſi ſunt ciuitatẽ: reuerſuſq; eſt Joab a filijs Ammon, ꝛ venit Jeruſalẽ. Uidẽtes igit̃ ſyri q̃ corruiſſent coꝛã Iſrl̃, cõgregati ſunt pariter. Mdisitq; adaezer, ꝛ eduxit ſyros q erãt trãs fluuiũ, ꝛ adduxit eoꝝ exercitũ: Sobach aũt magiſter militie Adarezer, erat princeps eoꝝ. Qõ cũ nũtiatũ eſſet Dauid, cõtraxit oẽm Iſraelẽ, et trãſiuit Jordanẽ, venitq; in Helã: ꝛ direxerũt aciẽ ſyri ex aduerſo Dauid, ꝛ pugnauerũt ꝭ eũ. Fugerũtq; ſyri a facie Iſrl̃: ꝛ occidit dauid de ſyris ſeptingẽtos currus, ꝛ q̃dragĩta millia eqtũ: ꝛ Sobach principẽ militie pcuſſit, q ſtatim mortuus eſt. Uidẽtes aũt vniuerſi reges q erãt in, preſidio Adarezer, ſe victos eſſe ab Iſrael fecerunt pacem cum Iſrael, ꝛ ſeruierunt eis, timueruntq; Syꝛi auxilium prebere vltra filijs Ammon.

De adulterio Dauid cũ Bethſabee: de lꝛis ꝛ morte vrie: de nuntio Joab ad dauid: de filio nato Bethſabee. Caput xj.

Factũ eſt aũt, vertẽte ãno eo tpe quo ſolẽt reges ad bella ꝓcedere, miſit Dauid Joab, ꝛ ſeruos ſuos cum eo, ꝛ vniuerſum Iſrael, ꝛ vaſtauerũt filios Ammon, ꝛ obſederunt Rabba. Dauid aũt remanſit in Jeruſalẽ. Dum hec ageꝛeñ, accidit quadã die vt ſurgeret dauid de ſtratu ſuo poſt meridiẽ, ꝛ deambularet in ſolario domꝰ regie: vidit q; mulierẽ ſe lauãtẽ ex aduerſo ſup ſolariũ ſuũ: erat aũt mulier pulchra valde. Misit ergo rex, ꝛ req̃ſiuit q̃ eſſet mulier. Nuntiatũq; eſt ei qõ ipſa eſſet Bethſabee filia Eliã, vxoꝛ Urie Hethei. Mdiſſis ita q; dauid nũtijs tulit eã: q̃ cũ ĩgreſſa eſſet ad illuz, dormiuit cũ ea: ſtatimq; ſanctificata eſt ab immũditia ſua, ꝛ reuerſa eſt in domũ ſuã cõcepto fetu. Mdittenſq; nũtiauit dauid, et ait, Cõcepi. Mdisit aũt dauid ad Joab, dicens, Mditte ad me Uriã Hetheũ. Mdisitq; Joab Uriã ad dauid. Et venit Urias ad dauid: q̃ſiuitq; dauid q̃ꝑ recte ageret Joab, ꝛ ppl̃s, ꝛ q̃ño adminiſtraret bellũ. Et dixit dauid ad Uriã, Uade in domum tuam, ꝛ laua pedes tuos. Et egreſſus eſt Urias de domo regis, ſecutuſq; eſt eũ cibus regius. Dormiuit aũt Urias ante portã domꝰ regie, cũ aljs ſeruis domini ſui, ꝛ nõ deſcendit ad domũ ſuã. Nũtiatũq; eſt dauid a dicẽtibꝰ, Nõ uit Urias in domum ſuã. Et ait dauid ad Uriã, Nũqd nõ de via veniſti: quare nõ deſcẽdiſti ĩ domuz tuã: Et ait Urias ad dauid, Arca, ꝛ Iſrael, ꝛ Juda habitant in papiliombꝰ, ꝛ dñs meus Joab, ꝛ ſerui dñi mei ſup faciẽ terre manẽt: ꝛ ego ingrediar domũ meã, vt comedam ꝛ bibã, ꝛ dormiã cũ vxoꝛe mea: ꝓ ſalutẽ tuã, ꝛ ꝓ ſalutẽ anime tue nõ faciã rẽ hanc. Mit ergo dauid ad viam, Mdane hic etiã hodie, ꝛ cras dimittã te. Mdãſit aũt Urias in Jeruſalẽ in die illa ꝛ altera, ꝛ vocauit eũ dauid, vt comederet coꝛã ſe ꝛ biberet, ꝛ inebriauit eũ: q egreſſus veſpere, dormiuit in ſtratu ſuo cũ ſeruis dñi ſui, ꝛ in domũ ſuã nõ deſcendit. Factũ ẽ ergo mane, ꝛ ſcripſit dauid epiſtolã ad Joab: miſitq; ꝓ manũ Urie, ſcribẽs in epiſtola, Ponite Uriam ex aduerſo belli, vbi fortiſſimũ eſt preliũ: ꝛ derelinquite eũ, vt pcuſſus intereat. Igit̃ cũ Joab obſideret vrbem, poſuit Uriã in loco vbi ſciebat viros eſſe fortiſſimos. Egreſſiq; viri de ciuitate, bellabãt aduerſum Joab, ꝛ ceciderunt de populo ſeruoꝝ dauid, ꝛ mortuus eſt etiã Urias Hethe⁹. Mdisit itaq; Joab, ꝛ nũtiauit dauid oĩa vba prelij, precepitq; nũtio, dicẽs, Cũ cõpleueris vniuerſos ſmones belli ad regẽ, ſi eũ videris ĩdignari, ꝛ dixerit, Quare acceſſiſtis ad murum, vt preliaremini: an ignoꝛabatis q̃ multa deſup ex muro tela mittant: Quis pcuſſit Abimelech filium Jerobeſeth: nonne mulier miſit ſuper eum fragmẽ mole de muro, ꝛ iterfecit eũ in Thebes: quare iuxta murũ acceſſiſtis: dices, Etiã ſeruus tuus Urias Hetheus occubuit. Abijt ergo nuntius, ꝛ venit, ꝛ narrauit dauid oĩa q̃ ei ꝑceperat Joab. Et dixit nuntius ad dauid, Prevaluerunt aduerſum nos viri, ꝛ egreſſi ſunt ad nos ĩ agrũ: nos aũt facto impetu pſecuti eos ſumꝰ vſq; ad portã ciuitatis. Et direxerunt iacula ſagittarij ad ſeruos tuos ex muro deſup: mortuiq; ſunt de ſeruis regis, quinetiã ſeruus tuꝰ Urias Hetheus mortuꝰ eſt. Et dixit dauid ad nuntium, Hec dices Joab, Nõ te frãgat iſta res: varij⁹ em̃ euẽtꝰ eſt belli, ꝛ nunc hunc, ꝛ nũc illũ cõſumit gladius: conforta bellatoꝛes tuos aduerſus vrbẽ, vt deſtruas eam, ꝛ exhortare eos. Audiuit aũt vxoꝛ Urie, q̃ mortuus eſſet Urias vir ſuus, ꝛ planxit eum. Trãſactoq; luctu miſit Dauid, ꝛ introduxit eam in domum ſuam, ꝛ facta eſt ei vxoꝛ, peperitq; filium: ꝛ diſplicuit verbum hoc quod fecerat Dauid, coram domino.

De parabola nathã ad dauid: de oue pauꝑis: de puero dauid: de morte paruuli filij: de natiuitate ſalomõis q̃ vocatꝰ eſt amabilis dño: de captiõe rabbath ꝛ ſubneruatiõe curruũ eiꝰ. Cap. xij.

A Eccli. xlvij.

MIsit ergo dñs Nathan ad Dauid: qui cum ve-
nisset ad eu, dixit ei, Duo viri erãt in ciuitate
una, unus dives, & alter pauper. Dives habe-
bat oues & boues plurimos valde. Pauper au-
tem nihil habebat oĩno, preter ouẽ unã paruulã quã eme-
rat & nutrierat, & q̃ creuerat apud eũ cũ filijs eius simul, de
pane illi⁹ comedẽs, & de calice ei⁹ bibẽs, & in sinu illi⁹ dor-
miẽs, eratq; illi sicut filia. Cũ aũt peregrin⁹ qdã venisset
ad diuitẽ, parcẽs ille sumere de ouib⁹, & de bobus suis, ut
exhiberet cõuiuiũ peregrino illi q̃ uenerat ad se, tulit ouem
uiri pauperis, & preparauit cibos hoĩ illi q̃ uenerat ad se.
Irat⁹ aũt ira dñatiõe Dauid aduersus hoĩem illu nimis,
dixit ad Nathã, Uiuit dñs, qm̃ filius mortis est uir q̃ fecit
hoc. Ouẽ reddet in quadruplũ, eo qõ fecerit uerbũ istud, &
non pepercerit. Dixit aũtẽ Nathan ad dauid, Tu es ille
uir: Hec dicit dñs de⁹ Isrl̃, Ego unxi te in regẽ sup Isrl̃,
& ego erui te de manu Saul, & dedi tibi domum dñi tui, et
uxores dñi tui i sinu tuo, dediq; tibi domũ Isrl̃ & Juda: &
si parua sunt ista, adijciaz tibi multo maiora. Quare ergo
cõtẽpsisti uerbũ dñi, ut faceres malũ in cõspectu meo? Uriã
Hetheũ percussisti gladio, & uxorẽ illi⁹ accepisti in uxorem ti
bi, & interfecisti eũ gladio filioz Ammon. Quã ob rem nõ
recedet gladius de domo tua usq; in sempiternũ, eo qõ de-
spexeris me, & tuleris uxorẽ Urie Hethei, ut eẽt uxor tua.
Itaq; hec dicit dñs, Ecce ego suscitabo sup te malum de
domo tua, & tollã uxores tuas in oculis tuis, & dabo proxi
mo tuo, & dormiet cũ uxoribus tuis in oculis solis hui⁹. Tu
eñ fecisti abscõdite: ego aũt faciã uerbũ istud in conspectu
oĩs Isrl̃, & in cõspectu solis. Et dixit Dauid ad Nathan,
Peccaui dño. Dixitq; Nathã ad dauid, Dñs q̃z trãstu-
lit pctiñ tuũ: nõ morieris. Uerũtñ qm̃ blasphemare fecisti
inimicos nomẽ dñi: ppter uerbũ hoc, filius q̃ natus est tibi,
morte morieẽ. Et reuersus est Nathan in domũ suã. Per-
cussit q̃z dñs paruulũ quẽ pepererat uxor Urie dauid, et
desperatus est. Deprecatusq; est dauid dñm p paruulo, et
ieiunauit dauid ieiunio, & ingressus seorsum iacuit sup ter-
rã. Uenerũt aũt seniores domꝰ ei⁹, cogẽtes eu ut surgeret
de terra: q̃ noluit, nec comedit cũ eis cibũ. Accidit aũt die
septima ut moreret infans: timuerũtq; serui Dauid nũtia
re ei qõ mortu⁹ esset paruulus. dixerũt eñ, Ecce, cum par-
uulus adhuc uiueret, loq̃bamur ad eũ, & nõ audiebat uocẽ
nostrã: quãto magis si dixerim⁹, afflictꝰ est puer: se affli-
get: Cũ ergo dauid uidisset seruos suos mussitãtes, intel-
lexit qõ mortu⁹ esset infantulus: dixitq; ad seruos suos,
Nũ mortuus est puer? Qui rñderũt ei, Mortuus est. Sur
rexit ergo dauid de terra, & lotus unctusq; est: cũq; mutas-
set uestes, ingressus est domũ dñi: & adorauit, & uenit in do
mũ suã, petiuitq; ut ponerẽt ei panẽ, & comedit. Dixerunt
aũt ei serui sui, Quis est sermo quẽ fecisti: ppter infantem,
cũ adhuc uiueret, ieiunasti & flebas: mortuo aũt puero sur-
rexisti, & comedisti panẽ. Qui ait, Propter infantẽ duz ad
huc uiueret, ieiunaui & fleui: dicebam eñ, Quis scit si forte
donet eũ mihi dñs, & uiuet infans? Nũc aũt q̃ mortu⁹ est,
quare ieiuno? nunqd potero reuocare eũ amplius? ego uadã
magis ad eũ: ille uero nõ reuertẽ ad me. Et consolatus est
Dauid Bethsabee uxorẽ suã, ingressusq; ad eã, dormiuit
cũ ea: q̃ genuit filiũ, & uocauit nomẽ ei⁹ Salomon, & dñs di
lexit eũ. Misitq; eũ i manu Nathã pphete, & uocauit no-
men ei⁹ Amabilis dño: eo qõ diligeret eũ dñs. Igitur pu-
gnabat Joab cõtra Rabbath filioz Ammon, & expugna
bat urbẽ regiã. Misitq; Joab nũtios ad dauid, dicẽs, Di
micaui aduersum Rabbath, & capiẽda est urbs aquarum.
Nũc igit cõgrega reliquã ptẽ ppli, & obside ciuitatẽ, & cape
eã: ne cum a me uastata fuerit urbs, noĩ meo ascribat victo
ria. Cõgregauit itaq; dauid oẽm ppl̃m, & pfect⁹ est aduer
sum Rabbath: cũq; dimicasset, cepit eã. Et tulit diadema
regis eoz de capite ei⁹ põdo auri talẽtuz, habẽs gemmas
pretiosissimas, & ipositũ est sup caput dauid. Sed & predã
ciuitatis asportauit multã valde, ppl̃m q̃z eius adducens
seruauit, & circũegit sup eos serrata carpenta: diuisitq; cul-

B

C

D Eccli. xlvij, b.

E

F

G j. Para. xx.a.

tris, & traduxit in typo laterum: sic fecit uniuersis ciuitati-
bus filiorum Ammon: & reuersus est dauid, & omnis exer
citus in Jerusalem.

De incestu amnon cum sorore sua thamar: & quõ absalom occi-
dit eum in conuiuio: de fuga absalom in gessur: Dauid cessat perse
qui absalom. Cap. xiij.

EActũ est aũt post hec, ut Absalom filij Dauid
sororẽ speciosissimaz uocabulo Thamar, ada-
maret Amnon filius dauid, & deperiret in eam
ualde: ita ut ppter amorẽ eius egrotaret: q̃ cuz
esset uirgo, difficile ei uidebat, ut quippiã inhoneste ageret
cũ ea. Erat aũt Amnon amicus, nomine Jonadab filius
Semmaa fratris dauid, uir prudens valde. Qui dixit ad
eũ, Quare sic attenuaris macie fili regis p singulos dies?
cur nõ indicas mihi? Dixitq; Amnon. Thamar sororem
fratris mei Absalom amo. Cui rñdit Jonadab, Cuba su
per lectũ tuũ, & languorẽ simula: cũq; uenerit pater tuus ut
uisitet te: dic ei, Ueniat oro Thamar soror mea, ut det mi
hi cibũ, & faciat pulmẽtũ, & comedam de manu eius. Accu
buit itaq; Amnõ, & quasi egrotare cepit: cũq; uenisset rex
ad uisitãdũ eũ, ait Amnon ad regẽ, Ueniat obsecro Tha-
mar soror mea, ut faciat i oculis meis duas sorbitiũculas,
& cibum capiã de manu eius. Uisit ergo Dauid ad Tha
mar domũ, dicẽs, Ueni in domũ Amnon fratris tui, et fac
ei pulmẽtuz. Uenitq; Thamar in domuz Amnon fratris
sui: ille aũt iacebat. q̃ tollẽs farinã cõmiscuit, & liquefaciens
in oculis ei⁹ coxit sorbitiũculas. Tollẽsq; qõ coxerat, effu-
dit & posuit coram eo, & noluit comedere: dixitq; Amnõ, Eij
cite uniuersos a me. Cũq; eiecissent oẽs, dixit Amnon ad
Thamar, Infer cibuz in conclaui, ut uescar de manu tua.
Tulit ergo Thamar sorbitiũculas quas fecerat, et intulit
ad Amnon fratrẽ suũ in cõclaui. Cũq; obtulisset ei cibum,
apprehẽdit eã, & ait, Ueni, cuba mecũ soror mea. Que rñ-
dit ei, Noli frater mi, noli opprimere me: neq; enim hoc fas
est in Jsrael, noli facere stultitiam hanc. Ego eñ ferre non
potero opprobriũ meũ, & tu eris quasi unus de insipien-
tibus in Jsrael: q̃n potius loq̃re ad regẽ, & non negabit me
tibi. Noluit aũt acquiescere pcib⁹ ei⁹, sed prevalẽs uirib⁹ op
pressit eã, & cubuit cũ ea. Et exosam eam habuit Amnon
odio magno nimis: ita ut maior⁹ esset odiũ quo oderat eam,
amore quo añ dilexerat. Dixitq; ei Amnõ, Surge, & va-
de. Que rñdit ei, Maius est hoc malũ qõ nũc agis aduer-
sum me, q̃ qõ ante fecisti, expellẽs me. Et noluit audire eã,
sed uocato puero, q̃ ministrabat ei, dixit, Ejce hanc a me
foras: & claude ostiũ post eã. Que induta erat talari tunica:
huiusce modi enim filie regis uirgines uestibus utebanť. eiecit
itaq; eã minister illius foras, clausitq; fores post eaz. Que
aspergẽs cinerẽ capiti suo, scissa talari tunica, impositisq;
manib⁹ sup caput suũ ibat ingrediẽs, & clamãs. Dixit autẽ
ei Absalõ frater su⁹, Nũ qd Amnõ frater tu⁹ cõcubuit te-
cũ? sed nũc soror tace, frater tu⁹ est: neq; affligas cor tuũ p
hac re. Mãsit itaq; Thamar cõtabescẽs i domo Absalõ
fratris sui. Cũ aũt audisset rex dauid uba hec, cõtristatus
est ualde, & noluit cõtristare spm̃ Amnõ filij sui, qm̃ dilige-
bat eũ, q̃ primogenit⁹ erat ei. Porro nõ est locut⁹ Absalom
ad Amnõ, nec malũ, nec bonũ: oderat enim Absalõ, Amnõ,
eo qõ uiolasset Thamar sororẽ suã. Factũ est aũt post tps
biẽnij, ut tonderenť oues Absalõ i Baalhasor, q̃ est iuxta
Ephraim: & uocauit Absalõ oẽs filios regis, uenitq; ad
regẽ, & ait ad eũ, Ecce tondentur oues serui tui: ueniat oro
rex cũ seruis suis ad seruũ suũ. Dixitq; rex ad absalõ, No-
li fili mi, noli rogare ut ueniamus omnes, & grauemus te.
Cũ aũt cogeret eũ, & noluisset ire, benedixit ei. Et ait absa-
lom, Si non uis uenire, ueniat obsecro nobiscũ saltẽ Am-
non frater me⁹. Dixitq; ad eũ rex, Nõ est necesse ut uadat
tecũ. Coegit itaq; absalom eum, & dimisit cum eo Ammon
& uniuersos filios regis. Preceperat autẽ absalom pueris
suis, dicẽs, Obseruate cũ temulẽt⁹ fuerit Amnõ uino, & dixe
ro uobis. Percutite eũ: & interficite, nolite timere: ego ei sũ

A

B

C

D

E

F

qui precipio vobis: roboramini, & estote viri fortes. Feceſt ergo pueri absalō aduersum Amnō, sicut ꝓceperat eis absalom: surgẽtesq; oēs filij regis ascenderunt singuli mulas suas: & fugerūt. Cumq; adhuc pgerēt in itinere, fama puenit ad dauid, dicēs, Percussit absalom oēs filios regis, et non remāsit exeis saltē vnus. Surrexit itaq; rex, & scidit vestimēta sua, & cecidit sup terrā: & oēs serui illi⁹ q assistebant ei, sciderunt vestimēta sua. Rndēs aūt Jonadab fili⁹ Semmaa fratris Dauid, dixit, Ne estimet dñs me⁹ rex q oēs
B pueri filij regis occisi sint: amnon solus mortuus est, qm̄ i ore absalom ert positus ex die qua oppressit Thamar sororem eius. Nunc ergo ne ponat dñs meus rex sup cor suū verbum istud, dicens, Oēs filij regis occisi sunt: quoniā amnō solus mortuus est. Fugit aūt absalō, & elenauit puer speculator oculos suos, & aspexit, & ecce popul⁹ mult⁹ veniebat per iter deuium ex latere mōtis. Dixit aūt Jonadab ad regem, Ecce filij regis adsunt: iuxta verbum serui tui, sic factum est. Cumq; cessasset loqui, apparuerūt & filij regis: et intrantes leuauerūt vocē suā, & fleuerūt: sed & rex & oēs serui eius fleuerūt ploratu magno nimis. Porro absalō fugiēs, abijt ad Tholomai filiū Ammiud regē Gessur: luxit ergo dauid filium suum multis diēb⁹. Absalom autem cum fugisset, & venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis. Cessauitq; rex Dauid persequi Absalom, eo q consolatus esset super amnon interitu.

De Joab & muliere thecuite: & parabola eius ad dauid: de reuocatione Absalom: de ieſſur in Jerusalem q facie regis nō vidit tribus annis: de pulchritudine Absalō: de pōdere capillorū eius ducētis siclis: de segete Joab succensa: Joab intrat ad regem rogās pro Absalom: vocatur absalom et osculatur a rege. Caput xiiij.

A Intelligēs aūt Joab filius Saruie, q cor regis versū esset ad absalom, misit Thecuā, & tulit inde mulierē sapiētē, dixitq; ad eā, Lugere te simula, et induere veste lugubri, & ne vngaris oleo, vt sis q̄si mulier plurimo iā tpe lugēs mortuum: & ingredieris ad regē, & loqueris ad eum sermones huiuscemodi. Posuit aūt Joab verba i ore eius. Itaq; cū ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regē, cecidit coram eo sup terrā, & adorauit, & dixit, Serua me rex. Et ait ad eam rex. Quid causę habes? Que rndit, Heu, mulier vidua ego sum: mortu⁹ est em̄ vir me⁹. Et ancille tue erāt duo filij: q rixati sunt aduersum se in agro, nullusq; erat q eos phibere posset: & percussit alter alterū, & interfecit eū. Et ecce ꝓsurgēs vniuersa cognatio aduersus ancillā tuā, dicit, Trade eū q percussit frē suū, vt occidamus eū ꝓ aia fratris sui quē interfecit, & deleamus heredē: & q̄runt extinguere scintillā meā q̄ relicta est, vt non supsit viro meo nomen, & reliquie sup terram. Et ait rex ad mulierē, Vade in domū tuā, & ego iubebo pro te. Dixitq; mulier Thecuitis ad regē, In me dñe mi rex sit iniqtas, & in domū patris mei: rex aūt & thronus eius sit innocens,
C Et ait rex, Qui ꝰ dixerit tibi, adduc eum ad me, & vltra non addet vt tāgat te, Que ait, Recordet rex dñi dei sui, vt nō multiplicent ꝓximi sanguinis ad vlciscendū, & nequaquaz interficiant filiū meum. Qui ait, Viuit dñs q non cadet de capillis filij tui sup terrā. Dixit ergo mulier, Loquat ancilla tua ad dñm meū regē verbū. Et ait, Loquere. Dixitq; mulier, Quare cogitasti huiuscemodi rem ꝰ populū dei, et locutus est rex verbū istud vt peccet: & nō reducat eiectuz suū: Oēs morimur, & q̄si aque dilabimur in terrā, q̄ non reuertunt: nec vult deus perire aiam̄, sed retractat cogitans ne penitus pereat q abiectus est. Nunc igit̄ veni, vt loquar ad dñm meū regem verbum hoc pñte pplo. Et dixit ancilla tua, Loquar ad regem, si quo mō faciat rex verbum ancille sue. Et audinit rex, vt liberaret ancillā suā de manu omniuz qui volebāt de hereditate dei delere me, & filiū meum simul. Dicat ergo ancilla tua, vt fiat verbum dñi mei regis, sicut sacrificiū. Sicut enim angelus dñi, sic est dñs meus rex, vt nec benedictione, nec maledictione moueat: vñ & dñs deus tuus est tecū. Et rndens rex, dixit ad mulierem, Ne abscondas a me verbū quod te interrogo. Dixitq; ei mulier, Loquere dñe mi rex. Et ait rex, Nunquid manus Joab tecum est in oībus istis? Rndit mulier, & ait, Per salutem aie tue domine mi rex, nec ad sinistrā, nec ad dextrā ē ex oībus his que locutus est dñs meus rex, seruus enim tuus Joab, ipe precepit mihi, & ipse posuit in os ancille tue oīa verba hec. Ut verterem figuraz sermonis huius, seruus tuus Joab precepit istud: tu autem dñe mi rex, sapiens es, sicut habet sapientiam angel⁹ dei, vt intelligas oīa super terrā. Et ait rex ad Joab, Ecce placatus feci verbum tuū, vade ergo, et reuoca puerū Absalom. Cadēsq; Joab sup faciē suā in terram, adorauit, & bndixit regi: & dixit Joab, Hodie intellexit seruus tuus q inueni gram in oculis tui dñe mi rex: feci sti enim sermonem rex serui tui. Surrexit ergo Joab, & abijt in Gessur, & adduxit absalom in Jerusalem. Dixit autem rex, Reuertatur in domum suam, & faciem meā non videat. Reuersus est itaq; absalom in domū suam, & faciē regis non vidit. Porro sicut absalom, vir non erat pulcher in omni Jsrael, & decorus nimis: a vestigio pedis vsq; ad verticem, non erat in eo macula. Et q̄n tondebat capillū (semel autem in anno tondebat, q grauabat eū cesaries) ponderabat capillos capitis sui ducētis siclis pondere publicc. Nati sunt autem absalō filij tres: & filia vna, nomine Thamar, elegantis forme. Habitauitq; absalom in Jerusalem duobus annis, & faciem regis nō vidit. Misit itaq; ad Joab, vt mitteret eum ad regē: qui noluit venire ad eum. cumq; secundo misisset, & ille noluisset venire ad eum, dixit seruis suis, Scitis agrum Joab iuxta agrum meum, habentē messem hordei: ite igitur, & succendite eum igni. Succēderūt ergo serui absalom segetē igni. Et venientes serui Joab, scissis vestibus suis, dixerunt, Succenderunt serui absalom partē agri igni. Surrexitq; Joab, & venit ad absalom in domum ei⁹, et dixit, Quare succenderūt serui tui segetē meā igni? Et respondit absalom ad Joab, Misi ad te obsecrans vt venires ad me, & mitterē te ad regē, vt diceres ei, Quare veni de Gessur: melius mihi erat ibi esse: obsecro ergo vt videā faciem regis: q̄ si memor est iniqtatis mee, interficiat me. Ingressus itaq; Joab ad regem, nuntiauit ei omnia: vocatusq; est absalom, & intrauit ad regem, & adorauit super faciem terre coram eo: osculatusq; est rex Absalom.

De absalom qūo incuruabat corda virorū post se volens regnare: de coniuratione eius contra patrem: de fuga dauid: de ethai getheo q transiuit cum rege: Sadoch & abiathar missis in Jerusalem de Chusi remissio ad absalō: vt dissipet consiliū achitophel C. xv.

C Bitur post hec fecit sibi absalom curr⁹ & eqtes, & qnquaginta viros q ꝓcederent eum. Et mane cōsurgens absalom, stabat iuxta introitum porte in via, & omnem virum qui habebat negotiuz vt veniret ad regis iudiciū, vocabat absalom ad se, et dicebat, De qua ciuitate es tu? Qui rndens aiebat: Ex vna tribu Jsrael ego sum seruus tuus. Respondebatq; ei absalō, Videntur mihi sermones tui boni & iusti, sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatq; absalom, Quis me constituat iudicem super terram, vt ad me veniant omnes qui habent negotiū, & iuste iudicem? Sed & cum accederet ad eum homo vt salutaret illum, extendebat manū suam, et apprehendens osculabatur eum. Faciebatq; hoc omni Jsrael venienti ad iudicium vt audiretur a rege, et solicitabat corda virorū Jsrael. Post quadraginta autem annos,

D eze. xvij. g. xx. iij. c.

E

F

G

A

B

dixit Absalō ad regē Dauid, Uadā ꝛ reddā vota mea q̄ vouī dño ī Hebrō. Uouēs em̄ vouit seru⁹ tu⁹, cū eēt ī Gessur Syrie, dicēs, Si reduxerit me dñs ī Jerusalē, sacrificabo dño. Dixitq; ei rex Dauid, Uade in pace. Et surrexit, ꝛ abiit ī Hebrō. Misitq; aūt absalō exploratores in vniuersas trib⁹ Jsrael, dicēs, Statim vt audieritis clāgorē. buccine, dicite, Regnauit Absalō in Hebrō. Porro cum Absalom ierūt ducēti viri de Jerusalē vocati, eūtes simplici corde, ꝛ cāq; penit⁹ ignorātes. Accersiuit q̄q; absalō achitophel Gilonitē ꝯsiliariū Dauid ō ciuitate sua Gilo, cū immolaret victimas, ꝛ facta ē ꝯiuratio valida, ppl'sq; ꝯcurrēs augebat cū absalō. Uenit igit nūti⁹ ad Dauid, dicēs, Toto corde vniuers⁹ Jsrl'seqt̄ Absalō. Et ait dauid seruis suis q̄ erāt cū eo in Jerusalē, Surgite, fugiam⁹: neq; em̄ erit nobis effugiū a facie absalō: festinate egredi, ne forte veniens occupet nos, ꝛ impellat sup nos ruinā, ꝛ pcutiat ciuitatē in ore gladij. Dixeruntq; serui regis ad eū, Oia q̄cūq; ꝑceperit dñs nr̄ rex, libēter exequmur fui tui. Egressus est ergo rex ꝛ vniuersa dom⁹ ei⁹ pedib⁹ suis: ꝛ dereliqt rex decē mulieres cōcubinas ad custodiēdā domū. Egressusq; rex ꝛ oīs Jsrl' pedib⁹ suis, stetit ꝑcul a domo: ꝛ vniuersi fui ei⁹ ābulabāt iuxta eū, ꝛ legiōes Cerethi ꝛ Phelethi, ꝛ oēs Gethei pugnatores validi sexcēti viri q̄ secuti eum fuerāt de Geth pedites, ꝑcedebant regē. Dixit aūt rex ad ethai getheū, Cur venis nobiscū: reuertere, ꝛ hāta cū rege, q̄ pegrinus es: ꝛ egress⁹ es ō loco tuo. Heri veniſti, ꝛ hodie ꝯpellerꝫ nobiscuꝫ egredi: ego aūt vadā q̄ iturus sum: reuertere, ꝛ reduc tecum frēs tuos, ꝛ dñs faciet tecū mīam ꝛ veritatē, q̄ oñdisti gratiā ꝛ fidē. Et rñdit Ethai regi, dicens, Uiuit dñs, ꝛ viuit dñs me⁹ rex: q̄cūq; loco fueris dñe mi rex, siue i morte, siue i vita, ibi erit seru⁹ tu⁹. Et ait Dauid Ethai. Uenī, ꝛ trāsi. Et trānsiuit Ethai Getheus, ꝛ oēs viri q̄ cum eo erāt, ꝛ reliq̄ multitudo. Oēsq; flebāt voce magna, ꝛ vniuersus ppl's transibat: rex q̄q; trāsgrediebat torrētē Cedron, et cunctus ppl's incedebat ꝫ viā oliue q̄ respicit ad desertū. Uenit aūt ꝛ Sadoc sacerdos, ꝛ vniuersi Leuite cū eo, portantes arcā federis dei, ꝛ deposuerūt arcā dei: ꝛ ascendit abiathar, donec explet⁹ eēt oīs ppl's q̄ egressus fuerat de ciuitate. Et dixit rex ad Sadoc, Reporta arcā dei ī vrbē: si inuenero gr̄am i oculis dñi, reducet me, ꝛ oñdet mihi eā ꝛ tabernaculū suū. Si aūt dixerit mihi, Nō places: presto sū, faciat mihi q̄ bonū ē corā se. Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem, O vidēs reuertere in ciuitatē ī pace: ꝛ Achīmaas fili⁹ tu⁹, ꝛ Jonathan fili⁹ Abiathar duo filij vr̄i, sint vobiscū. Ecce ego absc̄odar in campestrib⁹ deserti, donec veniat sermo a vobis, indicās mihi. Reportauerūt ergo Sadoc ꝛ Abiathar arcā dei in Jerusalē, ꝛ mānserūt ibi. Porro dauid ascēdebat clīuū oliuarū, scādēs ꝛ flēs, nudis pedib⁹ īcedens, et opto capite: ꝫ ꝛ oīs ppl's q̄ erat cū eo, opto capite ascendebat plorās: Nūtiatū est aūt Dauid q̄ Achitophel esset in ꝯiuratiōe cū absalom: dixitq; Dauid, Infatua queso dñe ꝯsiliū Achitophel. Cūq; ascēderet Dauid sūmitatē montis ī q̄ adorat⁹ erat deū, ecce occurrit ei Chusai Archites, sciſſa veste, ꝛ terra pleno capite. Et dixit ei Dauid, Si veneris mecū, eris mihi oneri: si aūt in ciuitatē reuertaris, ꝛ dixeris Absalom, Seru⁹ tu⁹ sum ego rex, sicut fui seru⁹ p̄ris tui, sic ero seru⁹ tuus: dissipabis ꝯsiliū Achitophel. Habes aūt tecū Sadoc ꝛ Abiathar sacerdotes: ꝛ oē verbū q̄cūq; audieris de domo regis, indicabis Sadoc ꝛ Abiathar sacerdotib⁹. Sūt em̄ cū eis duo filij eor̄ Achimaas fili⁹ Sadoc, ꝛ Jonathan fili⁹ Abiathar: ꝛ mittetis per eos ad me oē verbū q̄ audieritis. Ueniente ergo chusai amico Dauid in ciuitatē, Absalom q̄q; ingressus ē Jerusalem, ꝛ Achitophel cum eo.

¶ De siba seruo miphiboseth cū duobus asinis: de semei q̄ maledixit dauid: de absal q̄ voluit occidere semei: de chusi se offerente absalon: venit Absalon ad concubinas patris sui. Caput xvi.

Cumq; Dauid trāsisset paululū mōtis verticē, apparuit Siba, puer Miphiboseth, ī occursuꝫ ei⁹, cū duob⁹ asinis, q̄ onerati erāt ducētis panibus, ꝛ cētū alligaturis vue passe, ꝛ cētū massis palatarum, ꝛ vtre vini. Et dixit rex Sibe, Quid sibi volunt hec? Respōditq; Siba, Asini domestici regis vt sedeāt, ꝛ panes ꝛ palate ad vescēdum pueris, vinū aūt vt bibat si qs defecerit in deserto. Et ait rex, Ubi est fili⁹ dñi tui? Respōditq; Siba regi, Remansit in Jerusalem, dicens, Hodie restituet mihi domus Jsrael regnum patris mei. Et ait rex Sibe, Tua sint omnia que fuerunt Miphiboseth. Dixitq; Siba, oro vt inueniā gratiā apud te dñe mi rex. Uenit ergo rex Dauid vsq; Bahurim: ꝛ ecce egrediebat inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera, procedebat egrediens, ꝛ maledicebat. Mittebatq; lapides cōtra Dauid, ꝛ cōtra ꝯ vniuersos seruos regis Dauid: oīs aūt popul⁹, ꝛ vniuersi bellatores a dextro ꝛ a sinistro latere regis incedebāt. Jta aūt loquebat semei cū malediceret regi, Egredere, egredere vir sanguinū, ꝛ vir Belial. Reddidit tibi dom⁹ vniuersum sanguinē domus saul: cui inuasisti regnū ꝑ eo, ꝛ dedit dñs regnum in manu Absalom filij tui: ꝛ ecce premūtte mala tua, quoniā vir sanguinum es. Dixit aūt Abisai filius saruie, regi, Quare maledicit canis hic mortu⁹ dño meo regi: vadam, ꝛ amputabo caput ei⁹. Et ait rex, Quid mihi ꝛ vobis est filij Saruie: dimitte eum vt maledicat: dñs enim̄ precepit ei vt malediceret David: ꝛ quis est qui audeat dicere quare sic fecerit? Et ait rex Abisai, ꝛ vniuersis seruis suis, Ecce filius meus, qui egressus est de vtero meo, querit aiam meā: quāto magis hic filius Jemini: dimittite eum vt maledicat iuxta ꝑceptū dñi, si forte respiciat dñs afflictionē meam, ꝛ reddat mihi dñs bonū pro maledictione, hac die hodierna. Ambulabat itaq; Dauid, ꝛ socij eius per viā cū eo: Semei aūt p iugū mōtis ex latere, ꝫ illum gradiebat, maledicens, ꝛ mittens lapides aduersus eū, terrāq; spargēs. Uenit itaq; rex dauid, ꝛ vniuersus populus cū eo lassus, ꝛ refocillati sunt ibi. Absalom autem ꝛ oīs popul⁹ eius ingressi sunt Jerusalē, sed et Achitophel cū eo. Cum aūt venisset Chusai Archites amicus Dauid ad absalom, locut⁹ est ad eum, Salue rex, salue rex. Ad quem absalom, Hec est, inquit, gratia tua ad amicum tuū: quare non iuisti cū amico tuo? Respondit⁹q; Chusai ad absalom, Nequaquam, q̄ illius ero quez elegit dominus, ꝛ omnis hic populus ꝛ vniuersus Jsrael, ꝛ cum eo manebo. Sed vt ꝛ hoc inferam, cui ego seruitur? suz: nōne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo ꝛ tibi. Dixit aūt absalō ad achitophel, Inite ꝯsiliū, qd agere debeam⁹. Et ait achitophel ad absalom, Ingredere ad concubinas patris tui, q̄s dimisit ad custodiēdam domū: vt cum audierit oīs Jsrael q̄ fedaueris patrem tuum, roborentur tecuz manus eorum. Tetenderunt ergo absalom tabernaculum in solario, ingressusq; est ad concubinas patris sui coram vniuerso Jsrael. Consilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis cōsuleret deum: sic erat omne consiliū achitophel, ꝛ cum esset cum Dauid, ꝛ cum esset cum Absalom.

¶ De consilio achitofel dissipato per consiliū chusi: de Jonathas et Achimaas qui retulerunt consilium ad dauid: et qualiter descenderunt ad puteum: de fulspēdio achitophel: de amasa cōstituto pro Joab ab Absalon: de viris offerentibus munera Dauid ne populus fame vel siti periclitetur. Caput xvij.

Dixit ergo Achitophel ad absalom, Eligā mihi duodecim milia virorum, et consurgens persequar Dauid hac nocte. Et irruens super eum (quippe qui lassus est, ꝛ solutis manibus) pertimam eum: cūq; fugerit oīs popul⁹ qui cū eo est, pcutiā regem desolatū. Et reducā vniuersum populum, q̄o vnus homo reuerti solet, vnum em̄ virum tu q̄ris: ꝛ oīs populus erit in pace. Placuitq; sermo eius absalom, ꝛ cunctis maioribus natu Jsrael. Dixit autem absalom, Uocate ꝛ Chusai archithen, ꝛ audiamus q̄d etiaz ipse dicat. Cūq; venisset Chusai ad absalom, ait absalom ad eū, Huiuscemodi sermonem locutus est achitophel: facere debemus an non: q̄ das consilium? Et dixit Chusai ad absalom, Non est bonū consilium quod dedit Achitophel hac vice. Et rursum intulit Chusai, Tu nosti patrem tuum, ꝛ viros qui cuz eo sunt

esse fortissimos

Infra xix. e.

B iij. reg. ij. b.

esse fortissimos ⁊ amaro animo, veluti si vrsa raptis catulis in saltu seniat: sed ⁊ pater tuus vir bellator est, nec morabitur cū pplo. Fortitan nūc latitat in foueis, aut in vno q̄ voluerit loco: ⁊ cū ceciderit vn⁹ q̄libet i principio, audiet q̄cūq; audierit, et dicet, Facta est plaga in pplo q̄ sequebat Absalom.
L Et fortissimus ipse, cui⁹ cor est q̄si leonis, pauore soluet. scit em̄ oīs Isrl̄ fortē esse p̄ez tuū: ⁊ robustos oēs q̄ cū eo sunt. Sed hoc mihi v̄ rectū eē cōsiliū, Cōgregēt ad te vniuersū Isrl̄, a Dan vsq; Bersabee, q̄si arena maris innumerabilis: ⁊ tu eris i medio eor̄. Et irruem⁹ sup eū in q̄cūq; loco inuētus fuerit: ⁊ operiem⁹ eū, sicut cadere solet ros sup terrā: et nō reliquem⁹ de viris q̄ cū eo sunt, ne vnū q̄dē. Q̄ō si vrbem aliquā fuerit i gress⁹, circūdabit oīs Isrl̄ ciuitati illi funes ⁊ trahem⁹ eā i torrētē, vt nō reperiat nec calcul⁹ q̄dē ex ea.
D Dixitq; Absalom, ⁊ oēs viri Isrl̄, Melior est p̄silium Chusai Arachite, cōsilio Achitophel. Dñs aūt nutu dissipatū est p̄silium Achitophel vtile, vt induceret dñs sup absalom malū. Et ait Chusai Sadoc ⁊ abiathar sacerdotibus, Hoc et hoc mō consiliū dedit Achitophel Absalom, et senioribus Israel: ⁊ ego tale ⁊ tale dedi cōsiliū. Nunc ergo mittite cito, ⁊ nūtiate dauid, dicētes, Ne moreris nocte hac in cāpestribus deserti, sed absq; dilatiōe trāsgredere: ne forte absorbeatur rex, ⁊ oīs pp̄s q̄ cū eo est. Jonathā aūt ⁊ Achimaas stabāt iuxta fontē Rogel: abijt ancilla, ⁊ nūtiauit eis, ⁊ illi p̄fecti sūt, vt referrēt ad regē dauid nūtiū: non em̄ poterant videri, aut introire ciuitatē. Vidit aūt eos q̄dā puer, ⁊ indicauit Absalom: illi vero q̄cito gradu i gressi sūt domū cuiusdā viri in Bahurim, q̄ hēbat puteū in vestibulo suo, ⁊ descēderūt in eū. Tulit aūt mulier, ⁊ expādit velamē sup os putei, q̄si siccās ptisanas: ⁊ sic latuit res. Cūq; veniss̄ent serui Absalom in domū ad mulierē, dixerūt, Vbi ē achimaas ⁊ Jonathan? Et rndit eis mulier: Trāsierūt festinanter, gustata paululū aq̄. At hi q̄rebāt, cū non reperiss̄ent, reuersi sūt in Jerusalē. Cūq; abyss̄ent, ascēderūt illi de puteo, et p̄gentes nūtiauerūt regi dauid, ⁊ dixerūt, Surgite, ⁊ transite cito fluuium: q̄m huiuscemōi dedit p̄silium Achitophel. Surrexit ergo Dauid, ⁊ oīs pp̄s q̄ cū eo erat, ⁊ transierūt Jordanē, donec diluceret: ⁊ ne vn⁹ q̄dem residuus fuit, q̄ nō trāsiss̄et fluuiū. Porro Achitophel videns q̄ non fuiss̄et factū cōsiliū suū, strauit asinū suū, surrexitq;, et abyit in domū suā ⁊ in ciuitatē suā: ⁊ dispōsita domo sua, suspendio iteryit, ⁊ sepult⁹ ē i sepulchro p̄ris sui. Dauid aūt venit in castra, ⁊ Absalom trāsyit Jordanē, ipse ⁊ oēs viri Israel cū eo. Amassam vero p̄stituit Absalom p Joab sup exercitū: Amasa aūt erat filius cuiusdā viri, q̄ vocabat Jetra de Jesraeli, q̄ ingress⁹ ē ad Abigail filiā Naas, sororē saruie q̄ fuit mr̄ Joab. Et castrametat⁹ est Isrl̄ cū absalō in terra Galaad. Cū q; venisset dauid i castra, Sobi filius Naas de Rabath filiorū Ammō, ⁊ Machir filius amiihel de Lodabar, ⁊ Berzellai Galaadites de rogelim, obtulerūt ei stratoria ⁊ tapetia, ⁊ vasa fictilia, frumētū ⁊ hordeū ⁊ farinam ⁊ polētā fabā ⁊ lētē, ⁊ frixū oleo cicer, ⁊ mel ⁊ butyr̄, oues ⁊ pigues vitulos: dedēr̄tq; dō, ⁊ pplo q̄ cū eo erat, ad vescēdum: suspicati em̄ sunt pplm̄ fame ⁊ siti fatigari in deserto.

¶ De cōmissione p̄lij exercitus dauid: absalom in quercu pendente ⁊ interfecto: de achimas ⁊ chusi qui nuntiauerunt Dauid exitum p̄lij: de planctu super absalom. Caput xviij.

A Vit cōsiderato dauid pplo suo p̄stituit sup eos tribunos cēturiones, ⁊ dedit pplī tertiā partem sub manu Joab, ⁊ tertiā ptē sub manu abisai filij Saruie ff̄is Joab, ⁊ tertiā ptē sub manu Ethai, q̄ erat de Geth: dixitq; rex ad pplm̄, Egrediar ⁊ ego vobiscū. Et rndit ppl̄s, Nō exibis: siue em̄ fugerimus, non magnopere ad eos de nobis ptinebit: siue media ps cecideritē nobis, nō satis curabūt: q̄ tu vn⁹ sol⁹ p decē milibus cōputaris: melius est igit̄ vt sis nobis in vrbe p̄sidio. Ad q̄s rex ait, Quod vobis v̄ rectū, hoc faciā. Stetit ergo rex iuB xta portam: egrediebaturq; ppl̄s p turmas suas centeni et milleni. Et p̄cepit rex Joab ⁊ Abisai ⁊ Ethai, dicēs, Seruate mihi puer⁹ Absalom. Et oīs pp̄s audiebat p̄cipientem regē cūctis p̄ncipib⁹ p Absalom. Jtaq; egress⁹ ē populus in cāpū ꝛ Isrl̄, ⁊ factū est p̄liū i saltu Ephraim. Et cesus est ibi pp̄s Israel ab exercitu dauid, factaq; est plaga magna in die illa viginti milliū. Fuit aūt ibi pliū dispersum sup faciē oīs terre, ⁊ mlto plures erāt q̄s salt⁹ consumpserat de pplo, q̄m hi q̄s vorauerat gladius i die illa. Accidit autē vt occurreret Absalō seruis Dauid, sedens mulo: cūq; ingress⁹ fuiss̄et mul⁹ subter q̄dā q̄rcū ⁊ magnā, adhesit caput eius q̄rcui: ⁊ illo suspēso iter celū ⁊ terrā, mul⁹ cui insederat, p̄trāsiuit. Vidit aūt hoc q̄spiā, ⁊ nūtiauit Ioab, dicens, Vidi Absalō pēdere de q̄rcu. Et ait Joab viro q̄ nuntiauerat ei, Si vidisti, q̄re nō confodisti eū cū terra? ⁊ ego dediss̄em tibi decē argenti siclos, ⁊ vnū baltheū. Qui dixit ad Joab, Si appēderes i manib⁹ meis mille argēteos, nequaquam mitterē manū meā in filiū regis: audiētib⁹ em̄ nobis p̄cepit rex tibi, ⁊ Abisai, ⁊ Ethai, dicēs, Custodite mihi puerum Absalom. Sed ⁊ si feciss̄ez dolū aīam meā audacter, nequaquā hoc regē latere potuiss̄et, ⁊ tu stares exaduersus. Et ait Joab, Nō sicut tu vis, sic aggrediar eū corā te. Tulit ergo tres lāceas i manu sua, ⁊ infixit eas i corde Absalō: cūq; adhuc palpitaret herēs i q̄rcu, cucurrerūt decē iuuenes armigeri
D Joab, ⁊ p cutiētes interfecerūt eū. Cecinit aūt Joab buccina, ⁊ retinuit pplm̄, ne p̄sequeret fugiētē Isrl̄, volēs p̄cere multitudini. Et tulerūt Absalō, ⁊ p iecerūt eū in saltu in foueā grādē, ⁊ p̄portauerūt sup eū acerū lapidū magnū nimis: oīs aūt Isrl̄ fugit in tabernacula sua. Porro Absalō erexerat sibi, cū adhuc viueret, titulū, q̄ ē i valle regis: dixerat em̄, Nō habeo filiū, ⁊ hoc erit monimētum nois mei. Vocauitq; titulū noie suo, ⁊ appellat, usq; Dan⁹ Absalom: vsq; ad hāc diē. Achimaas aūt filius Sadoc, ait, Curram, ⁊ nūtiabo regi: q̄ iudiciū fecerit ei dñs de manu inimicorum ei⁹. Ad quē Joab dixit, Nō eris nūti⁹ in hac die, sed nuntiabis i alia: hodie nolo te nūtiare, filius em̄ regis est mortuus.
E Et ait Joab, Chusi, Vade, ⁊ nūtia regi q̄ vidisti. Et adorauit Chusi Joab, ⁊ cucurrit. Rursus aūt Achimaas filius Sadoc dixit ad Joab, Quid impedit si et ego curram post Chusi? Dixitq; ei Joab, Quid vis currere fili mi? Veni huc, nō eris boni nūtij baiul⁹. Qui rndit, Quid em̄ si cucurrero? Et ait ei, Curre. Currēs ergo Achimaas p viā q̄pē
F diū, trāsiuit Chusi. Dauid aūt sedebat inter duas portas: speculator vo q̄ erat in fastigio porte sup murū, eleuās oculos, vidit hoiem currētē solū. Et exclamās indicauit regi: dixitq; rex, Si sol⁹ est, bon⁹ est nūti⁹ in ore eius. Properante autē illo, ⁊ accedēte p̄pius, vidit speculator hoiem alterum currētē, ⁊ vociferās in culmine, ait, Apparet mihi alter hō currēs solus. Dixitq; rex, Et iste bon⁹ est nunti⁹. Speculator aūt, Cōtēplor, ait, cursus primus, q̄si cursus Achimaas filij Sadoc. Et ait rex, Vir bon⁹ est: ⁊ nūtiū portans bonū, venit. Clamās aūt Achimaas, dixit ad regē, Salue rex. Et adorans regē corā eo p̄nus in terrā, ait, Bñdictus dñs deus tuus, q̄ cōclusit hoies q̄ leuauerūt man⁹ suas ꝛ dñm meū regē. Et ait rex, Est ne pax puero Absalom? Dixitq; Achimaas, Vidi tumultus magnū: cum mitteret Joab seruus tuus, o rex, me seruum tuū: nescio aliud. Ad quem
B rex, Transi, ait: ⁊ sta hic. Cū q; ille trāsiss̄et, ⁊ staret, apparuit Chusi: ⁊ veniens ait, Bonum apporto nūtium dñe mi rex: iudicauit enim pro te dñs hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te. Dixit autem rex ad Chusi, Est ne pax puero Absalom? Cui respondens Chusi, Fiant, inquit, sicut puer, inimici dñi mei regis: ⁊ vniuersi qui cōsurgunt aduersus eum in malum. Contristatus ita q; rex ascēdit cenaculum porte, et fleuit. Et sic loquebatur, vadens, Fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat vt ego moriar pro te? absalom fili mi, fili mi Absalom.

¶ De verbis que loquutus est Joab ad Dauid: cum lugeret Absalom interfectum: Rex in porta sedet: Jsrael consiliatus est vt reduceret Regem: de mandato Regis ad Principes Juda: et ad Amasam: de Semei qui venit postea ad Regem penitentia ductus: quia maledixerat ei: de Miphiboseth q̄ diuidat possessionem cum Siba seruo: de Berzellai Galaadite: de contentione Jsrael et Juda pro Dauid. Caput xix.

A Untiatū ē aūt Joab q̄ rex fleret, ⁊ lugeret filiū
suū: ⁊ versa ē victoria i luctū i die illa oī pp̄l'o: au
diunt eñ pp̄l's i die illa dici, dolet rex super filio
suo. Et declinauit pp̄l's i die illa igredi ciuitatez
qñ̄ declinare solet pp̄l's ỹsus, ⁊ fugiēs de plio. ¶Porro rex
operuit caput suū, ⁊ clamabat voce magna, ℔ fili mi Absa
lon, Absalon fili mi. Ingressus ergo Joab ad regem in do
mū, dixit, Confudisti hodie vult̄ oīm seruoꝝ tuoꝝ q̄ saluā
fecerīt aiaz tuā, ⁊ aiam filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tuaꝝ, ⁊ aiaz vro
rū tuarū, ⁊ aiaz 2cubinaꝝ tuaꝝ. Diligis odiētes te, ⁊ odio
habes diligētes te: ⁊ oñdisti hodie q̄ nō curas de ducibus
B tuis, ⁊ de seruis tuis: ⁊ vere cognoui mō, q̄ si Absalon vi
ueret, ⁊ oēs nos occubuissem⁹, tūc placeret tibi. Nūc igitur
surge, ⁊ pcede: ⁊ alloquēs satisfac ꝑus tuis: iuro eñ tibi p
dñm, q̄ si nō exieris, ne vn⁹ qdē remānsur⁹ sit tecū nocte hac
⁊ peius erit hoc tibi, q̄ oīa mala q̄ venerūt sup te ab adole
scētia tua vsq̄ in pñs. Surrexit ergo rex, ⁊ sedit in porta: et
oī pp̄l'o nūtiatū est q̄ rex sederet in porta: venitq̄ vniuersa
multitudo coꝝ rege, Jsrl' aūt fugit i tabernacula sua. Ois
q̄z pp̄l's certabat in cūctis tribub⁹ Jsrl', dicēs, Rex libera
uit nos de manu inimicorū nr̄oꝝ, ipse saluauit nos de ma
nu ℙhilisthinorum: ⁊ nunc fugit de terra ꝓpter Absalon,
Absalon aūt quē vnxim⁹ sup nos, mortu⁹ est in bello: vsq̄
quo siletis, ⁊ non reducitis regē? Rex vō Dauid misit ad
C Sadoc ⁊ Abiathar sacerdotes, dicēs, Loqmini ad maio
res natu Juda, dicētes, Cur venitis nouissimi ad reducen
dū regē i domū suā? Sermo aūt oīs Jsrl' puenerat ad regē
in domū ei⁹ q̄ dixerat rex. Hec dicetis ad pp̄l'z Juda, ℔ ra
tres mei vos, os meū, ⁊ caro mea vos: q̄re nouissimi redu
citis regē? Et amasę dicite, Nonne os meū, ⁊ caro mea es?
Hec faciat mihi de⁹, ⁊ hec addat: si nō magister militie fue
ris coꝝ me oī tpe ꝓ Joab. Et inclinauit coꝝ oīm virorū iu
da q̄si viri vni⁹: miserūtq̄ ad regē, dicētes, Reuertere tu,
iij. Reg. ij, b. ⁊ oēs seru tui. Et reuersus est rex: ⁊ venit vsq̄ ad Jordanē,
⁊ omnis Juda venit vsq̄ in Galgala, vt occurreret regi, ⁊
traduceret eum iordanem. ℔ festinauit autem Semei filius
Gera filij Jemini de bahurim, ⁊ descendit cum viris Juda
in occursum regis dauid cum mille viris de Beniamin, et
Siba puer de domo Saul: et quindecim filij eius, ac vigin
ti serui erāt cum eo: ⁊ irrūpentes Jordanē, añ regē trāserīt
vada, vt traducerēt domū regis, ⁊ facerēt iuxta iussionem
D ei⁹: Semei aūt fili⁹ Gera ꝓstrat⁹ coꝝ rege, cū iā transisset
ij. Reg. xvj, c. Jordanē, dixit ad eū, Ne reputes mihi dñe mi iniqtatem,
neq̄ memineris iniuriarū serui tui i die q̄ egress⁹ es dñe mi
rex de Jerusalē, neq̄ ponas rex in corde tuo. Agnosco eñ
seru⁹ tu⁹ pctū meū: ⁊ idcirco hodie prim⁹ veni de oī domo
Joseph, descēdiq̄ in occursū dñi mei regis. Rñdens vero
Abisai fili⁹ Saruie, dixit, Nūqd ꝓ his verbis non occidet
Semei, q̄ maledixit xp̄o dñi? Et ait dauid, Quid mihi et
vobis filij Saruie? cur efficimini mihi hodie in sathan? er
gone hodie interficiet vir in Jsrael? an ignoro hodie me fa
ctū regē sup Jsrael? Et ait rex Semei, Non morieris. Ju
rauitq̄ ei. ⁊ Miphiboseth q̄z fili⁹ Saul descēdit i occursum
E regis illotis pedibus, ⁊ intōsa barba: vestesq̄ suas non laue
rat a die q̄ egressus fuerat rex, vsq̄ ad diē reuersionis ei⁹ in
pace. Cumq̄ Jerusalē ocurrisset regi, dixit ei rex, Quare
nō veniſti mecū ⁊ Miphiboseth? Et rñdēs ait, Dñe mi rex,
G. ſ, a. seru⁹ me⁹ ꝺtēpsit me: dixitq̄ ei ego famul⁹ tu⁹ vt sterneret
mihi asinū, ⁊ ascēdēs abirē cū rege: claud⁹ eñ suz seru⁹ tu⁹.
Insup ⁊ accusauit me seruū tuū ad te dñm meum regem, tu
aūt dñe mi rex, sicut angel⁹ dei es, fac q̄ placitum est tibi.
Neq̄ eñ fuit dom⁹ pr̄is mei, nisi morti obnoxia dño meo
regi: tu aūt posuisti me seruū tuū iter 2uinas mēse tue: quid
ergo habeo iuste q̄rele: aut q̄d possū vltra vociferari ad re
gē? Ait ergo ei rex, Quid vltra loq̄ris? fixū est q̄ locutus
ij Regū xvj, a. suz: tu, ⁊ Siba dimidite possessiones. Rñditq̄ miphiboseth
F regi, Et tiā cūcta accipiat, postq̄ā reuersus ē dñs meus rex
ij. Regū ij. b. pacifice in domū suā. Berzellai q̄z Galaadites, ō scēdēs de
Rogelim traduxit regē Jordanē, parat⁹ ēt vltra fluuiū ꝓ
sequi eū. Erat aūt Berzellai Galaadites senex valde, id
est octogenari⁹, ⁊ ipse ꝑbuit alimēta regi, cū moraret in ca
G. xvij. g. stris: fuit quippe vir dives nimis. Dixit itaq̄ rex ad Ber
zellai, Veni mecū, vt regescas secure mecū i Jerusalem. Et
ait Berzellai ad regē, Quot sunt dies annorū vite mee, vt
ascēdā cū rege in Jerusalē? Octogenari⁹ sū hodie: nūqd vi
gēt sensus mei ad discernēdū suaue aut amarū? aut delecta
re pōt seruū tuū cib⁹ ⁊ potus? vel audire possum vltra vocē
cātoꝝ ātq̄ cātatricū? q̄re seruus tuus sit oneri dño meo re
gi? Paululū ꝓcedat famul⁹ tu⁹ ab Jordane tecū: nō indi
geo hac vicissitudine, sed obsecro vt reuertar seruus tuus,
⁊ moriar in ciuitate mea, ⁊ sepeliar iuxta sepl'chrum patris
mei ⁊ matris mee. Est aūt seruus tu⁹ Chamaam, ipse va
dat tecū dñe mi rex, ⁊ fac ei q̄cqd tibi bonū vī. Dixit itaq̄
rex, ⁊ Decum transeat Chamaā, ⁊ ego faciam ei q̄cqd tibi
placuerit: ⁊ oē q̄d petieris a me, ꝑpetrabis. Cūq̄ transisset
H vniuersus pp̄l's ⁊ rex Jordanem, restitit, ⁊ osculatus est rex
Berzellai, ⁊ bñdixit ei: ⁊ ille reuersus est in locū suū. Tran
siuit ergo rex in Galgalā, ⁊ Chamaam cū eo: oīs aūt pp̄l's
Juda traduxerat regem, ⁊ media tm̄ pars affuerat de pp̄l'o
Jsrael. Itaq̄ oēs viri Jsrael 2currentes ad regē, dixerunt
ei, Quare te furati sunt ff̄es nr̄i viri Juda, ⁊ traduxerunt
regē ⁊ domū eius Jordanem, oēsq̄ viros dauid cū eo? Et
rñdit oīs vir Juda ad viros Jsrael, Quia mihi ꝓpior est
rex: cur irascēris sup hac re? nunqd comedimus aliqd ex re
ge, aut munera nobis data sunt? Et rñdit vir Jsrael ad vi
ros Juda, ⁊ ait, Decē ptibus maior ego sū apud regē, ma
gisq̄ ad me ptinet Dauid, q̄ ad te: cur feciſti mihi iniuriā,
et nō mihi nuntiatū est prior, vt reducerem regem meum?
Durius aūt rñderunt viri Juda viris Jsrael.

¶De separatione Jsrael ⁊ Dauid per sebam filium bochri: de mor
te amasę per Joab: de sapiente muliere in Abela: de capite sebe ad
Joab misso per mur̄ū: de nobis eorū q̄ erāt in officijs. Cap. xx.

A Ccidit q̄z, vt ibi eēt vir belial noīe Seba filius
Bochri, vir Jemineus: ⁊ cecinit buccina, et ait,
nō est nobis pars in Dauid, neq̄ hereditas in
filio Jsai: reuertere in tabernacula tua Jsrael.
Et separatus est oīs Jsrael a dauid, secutusq̄ est Seba fi
lium Bochri: viri aūt Juda adhesērūt regi suo a Jordane
vsq̄ Jerusalē. Cūq̄ venisset rex in domū suā in Jerusalez,
tulit decē mulieres cōcubinas suas, quas dereliquerat ad
custodiēdam domū, ⁊ tradidit eas in custodiā, alimēta eis
prebēs: ⁊ nō est ingressus ad eas, sed erāt clause vsq̄ in diez
B mortis sue in viduitate viuētes. Dixit autem rex Amasę,
Conuoca mihi oēs viros Juda in diē tertium, ⁊ tu adesto
pñs. Abijt ergo Amasa vt cōuocaret Judā, ⁊ morat⁹ est
extra placitū q̄ō ei constituerat. Ait autem Dauid ad abi
sai, ¶Nūc magis afflicturus est nos Seba filius Bochri, q̄
Absalon: tolle igit̄ seruos dñi tui, ⁊ psequere eum, ne forte
inueniat ciuitates munitas, ⁊ effugiat nos: Egressi sunt er
go cum eo viri Joab, Cerethi q̄z, ⁊ ¶Phelethi, ⁊ oēs robu
sti exierūt de Jerusalē ad psequēdū Seba filium Bochri.
Cūq̄ illi essent iuxta lapidē grandē q̄ est in Gabaō, Ama
sa veniēs ad faciē illorū, occurrit eis. ¶Porro Joab vestit⁹
C erat tunica stricta ad mēsurā hīt⁹ sui, ⁊ desup accīct⁹ gladio
depēdēte vsq̄ ad ilia i vagīa, q̄ fabricat⁹ leui motu egredi
potat, ⁊ pcutere. Dixit itaq̄ ioab ad amasā, Salue mi ff̄,

Et tenuit manu dextra mẽtum amasę, q̃si osculãs eũ. Porro Amasa non obseruauit gladiũ, quẽ hẽbat Joab: q̃ percussit eũ i latere, ⁊ effudit intestina ei⁹ i terrã, ⁊ mortu⁹ ẽ, nec scõm vuln⁹ apposuit. Joab aũt, ⁊ Abisai ff̃ ei⁹ psecuti sũt Seba filiũ Bochri. Interea qdã viri cũ stetissent iuxta cadauer amasę de socijs Joab, dixerunt, Ecce q̃ esse voluit p Joab comes dauid. Amasa aũt ꝙspsus sanguine, iacebat in media via. Vidit hoc qdã vir q̃ subsisteret ois ppl's ad videndũ, ⁊ amouit Amasam de via in agrũ: opuitq; eũ vesti mento, ne subsisterẽt trãseũtes, ꝓpter eũ. Amoto ergo illo de via: trãsibat ois vir sequẽs Joab ad psequendũ Seba filiũ Bochri. Porro ille trãsierat p oẽs trib⁹ Jsrael vsq; in Abelã, ⁊ Bethmaacha: oẽsq; viri electi ꝙgregati fuerunt ad eũ. Venerũt itaq;, ⁊ oppugnabãt eũ in Abela, ⁊ in bethmaacha, ⁊ circũdederũt munitionib⁹ ciuitatẽ, ⁊ obsessa est vrbs: ois aũt turba q̃ erat cũ Joab, moliebaꝫ destruere muros. Et exclamauit mulier sapiens de ciuitate, Audite audite, dicite Joab, appropinqua huc, ⁊ loq̃r tecũ. Qui cũ accessisset ad eã, ait illi, Tu es Joab? Et ille rñdit, Ego sum. Ad quẽ sic locuta est, Audi sermones ancille tue. Qui rñdit, audio. Rursumq; illa, Sermo, inq̃t, dicebaꝫ i veteri p uerbio. Qui iterrogãt, iterrogẽt i abela: ⁊ sic pficiãt. Nonne ego sum q̃ rñdeo veritatẽ i Jsrael, ⁊ tu q̃ris subuertere ciuitatẽ, ⁊ euertere mſem i Jsrael? q̃re ꝑcipitas hereditatem dñi? Rñdẽsq; Joab, ait, Absit, absit hoc a me, nõ precipito, neq; demolior. Nõ sic se hz res, sz hõ de monte ephraim Seba fili⁹ Bochri cognomine, leuauit manũ suã ꝟ regem dauid: tradite illũ solũ, ⁊ recedemus a ciuitate. Et ait mlier ad Joab, Ecce caput ei⁹ mittet ad te p murũ. Ingressa est ergo ad oẽm ppl̃z, ⁊ locuta ẽ eis sapiẽter: q̃ absciſſum caput Sebe filij Bochri ꝓiecerunt ad Joab. Et ille cecinit tuba, ⁊ recesserunt ab vrbe, vnusq;sq; i tabernacula sua: Joab aũt reuersus est Jerusalẽ ad regẽ. Fuit ergo Joab sup omnem exercitũ Jsrael: Banaias aũt filius Joiade sup ceretheos ⁊ Pheletheos: Adurã vero sup tributa: porro Josaphat filius Ahilud: a cõmentarijs: Siua aũt, scriba. Sadoc ⁊ abiathar, sacerdotes: Jra aũt iairites erat sacerdos dõ.

¶ De fame trium annorũ: de septẽ viris: de gñe saul crucifixis: de respha concubina saul: de sepultura ossium saulis et Jonathe: de bellis quatuor dauid contra philistheos. Caput xxj.

Facta ẽ q̃z fames i dieb⁹ dauid trib⁹ annis iugiter: ⁊ ꝙsuluit dauid oraculũ dñi. Dixitq; dñs, Propter Saul, ⁊ domũ ei⁹ sanguinum, q̃ occidit Gabaonitas. Vocatis ergo Gabaõitis rex dixit ad eos, Porro gabaonite nõ erãt de filijs Jsrael, sed reliquie Amorrheox: filij qppe Jsrael iurauerãt eis, ⁊ voluit Saul pcutere eos zelo, q̃si p filijs Jsrael, ⁊ iuda. Dixit ergo dauid ad Gabaonitas, Quid faciam vobis? ⁊ qõ erit vſi piaculuz, vt bñdicatis hereditati dñi? Dixeruntq; ei Gabaonite, Nõ est nobis sup argẽto ⁊ auro qõ, sz ꝟ saul, ⁊ ꝟ domũ ei⁹, neq; volumus vt iterficiaꝫ hõ de Jsrael. Ad q̃s ait, Quid ergo vultis vt faciã vobis? Qui dixerunt regi, Virũ q̃ attrinit nos ⁊ oppſſit inique, ita delere debem⁹, vt ne vn⁹ qdẽ residu⁹ sit de stirpe ei⁹ in cũctis finib⁹ Jsrael. Denť nobis septẽ viri de filijs ei⁹, ⁊ crucifigam⁹ eos dño in Gabaa Saul quondaz electi dñi. Et ait rex, Ego dabo. Pepercitq; rex Mephiboseth filio Jonathe filij Saul, ꝓpter iusiurãdũ dñi q̃ fuit iter dauid, ⁊ iter Jonathã filiuz Saul. Tulit itaq; rex duos filios respha filie aia, quos peperit Saul, Armoni, ⁊ Mephiboseth: et quinq; filios michol filie Saul, quos genuerat Hadrieli filio berzellai qui fuit de Molati, et dedit eos in manus Gabaonitax: q̃ crucifixerũt eos in mõte coram dño: ⁊ ceciderũt hi septẽ simul occisi in diebꝰ messis ꝑmis, icipiẽte messiõe hordei. Tollens aũt Respha filia Aia, cilicĩũ, substrauit sibi supra petram ab initio messis, donec stillaret aq̃ sup eos de celo: ⁊ non dimisit aues lacerare eos p diẽ, neq; bestias p noctem. Et nũtiata sunt dauid q̃ fecerat Respha filia Aia ꝙcubina saul. Et abijt dauid, ⁊ tulit ossa Saul, ⁊ ossa Jonathan filij eius a viris Jabes Galaad, qui furati fuerãt ea de platea Bethsan, in q̃ suspẽderãt eos Philisthijm cũ interfecissent saul in gelboe, ⁊ asportauit inde ossa Saul, ⁊ ossa Jonathe filij eius: ⁊ colligẽtes ossa eorũ, q̃ affixi fuerãt, sepelierũt ea cuz ossib⁹ Saul, ⁊ Jonathan filij ei⁹ in terra Beniamin, i latere, in sepulchro Cis pris ei⁹: fecerũtq; oia q̃ ꝓcepat rex, et repropitiat⁹ ẽ de⁹ terre post hec. Factũ est aũt rursum pluz Philisthinox aduersuz Jsrael, ⁊ descẽdit dauid ⁊ serui ei⁹ cũ eo, ⁊ pugnabãt ꝟ Philisthijm. Deficiente aũt Dauid, Jesbibenob, q̃ fuit de gñe Arapha, cuius hasta trecentas vncias appẽdebat, ⁊ accinctus erat ense nouo, nisus est pcutere dauid. Presidioq; ei fuit abisai fili⁹ Saruie, ⁊ pcussuz Philistheũ iterfecit. Tũc iurauerunt viri dauid, dicentes, Jã nõ egredieris nobiscũ in bellũ, ne extiguas lucernã isrl̃. Scõm q̃z bellũ fuit i Gob ꝟ Philistheos: tũc pcussit Sobochai de Husathi, Saph de stirpe Arapha de gñe Higantũ. Tertiũ q̃z fuit bellũ in Gob ꝟ Philistheos, in q̃ pcussit Adeodat⁹ fili⁹ Salt⁹ polymitari⁹ Bethlehemites Goliath Getheũ, cui⁹ hastile haste erat q̃si liciatorũ texentiũ. Quartũ bellũ fuit in Geth: i q̃ vir fuit excelsus, qui senos in manibus pedibusq; hẽbat digitos, id est vigintiqua tuor, ⁊ erat de origine Arapha. Et blasphemauit Jsrael: pcussit aũt eũ Jonathã fili⁹ samaa fris dõ. Hi q̃tuor nati sũt de arapha i Geth, ⁊ ceciderũt i manu dauid, ⁊ seruox eius.

¶ Verba carminis Dauid domino pro liberatione ab omnibus inimicis suis. Caput xxij.

Locut⁹ ẽ aũt dauid dño verba carminis hui⁹, i die q̃ liberauit eũ dñs de manu oim inimicorũz suorũ, ⁊ de manu Saul. Et ait, dñs petra mea, ⁊ robur meũ, ⁊ saluator me⁹. Deꝰ fortis meus sperabo in eũ: scutũ meũ ⁊ cornu salutis mee: eleuator me⁹ ⁊ refugiũ meũ: saluator me⁹, de iniqtate liberabis me. Laudabilẽ inuocabo dñm, ⁊ ab inimicis meis saluus ero. Quia circundederũt me ꝙtitiones mortis: torrentes Belial terruerũt me. Funes iferi circũdederũt me: preuenerũt me laquei mortis. In tribulatiõe mea inuocabo dñm, ⁊ ad deũ meum clamabo: ⁊ exaudiet de tẽplo suo vocẽ meã, ⁊ clamor meus veniet ad aures ei⁹. Cõmota est, ⁊ cõtremuit terra, ⁊ fundamẽta mõtiũ ꝙcussa sunt, ⁊ cõmota qm̃ iratus eis. Ascendit fumus de naribus ei⁹, ⁊ ignis de ore ei⁹ vorabit: carbones succẽsi sunt ab eo. Et iclinauit celos, ⁊ descẽdit: ⁊ caligo sub pedib⁹ ei⁹. Et ascẽdit sup cherubim, ⁊ volauit: ⁊ lapsus est sup pẽnas vẽti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulum: cribrans aq̃s de nubib⁹ celorũ. Pre fulgore in ꝙspectu eius succensi sunt carbones ignis. Tonabit de celo dñs, ⁊ excelsus dabit vocẽ suam. Misit sagittas, ⁊ dissipauit eos: fulgur, ⁊ ꝙsumpsit eos. Et apparuerũt effusiões maris, ⁊ reuelata sunt fundamẽta orbis ab icrepatiõe dñi, ab inspiratione spũs furoris ei⁹. Misit de celo, ⁊ assũpsit me, ⁊ extraxit me de aqs multis. Liberauit me ab inimico meo potentissimo, ⁊ ab his q̃ oderãt me: qm̃ robustiores me erant. Preuenit me in die afflictionis mee, ⁊ fact⁹ est dñs firmamentũ meũ, ⁊ eduxit me in latitudinẽ: liberauit me, q̃ cõplacui ei. Retribuet mihi dñs scõm iustitiã meaz, ⁊ scõm mũditiam manuũ mearũ reddet mihi. Quia custodiui vias dñi, et nõ egi impie a deo meo, Oia enim iudicia ei⁹ in ꝙspectu meo, et pcepta eius non amoui a me. Et erox pfectus coram eo, ⁊ custodiã me ab iniquitate mea. Et restituet mihi dñs secundũ iustitiã meã: ⁊ scõm munditiã manuũ mearũ, i ꝙspectu oculorũ suorũ. Cum sancto sanctus eris, ⁊ cũ robusto pfectus. Cũ electo electus eris, ⁊ cũ puerso puerteris. Et populum pauperẽ saluum facies, oculisq; tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea dñe, et tu dñe illuminabis tenebras meas. In te enim curram accinctus, in deo meo transiliam murũ. Deꝰ immaculata via eius, eloquiũ dñi igne examinatum: scutum est oim sperantium in se. Quis est deus preter dñm: ⁊ quis deus fortis, preter deũ nostrum? Deꝰ qui accinxit me fortitudine, ⁊ cõplanauit perfectã viam meam. Coequãs pedes meos ceruis, ⁊ super excelsa mea statuẽs me. Docens manus meas ad prliũ, ⁊ cõponens quasi arcũ ereum brachia mea. Dedisti mihi clypeũ salutis tue, ⁊ mã

iã. Reg. ij. a.

D

E

F

B

C

j. re. xxvlij. a.

C

j. re. xxxj. c.

A

Josue ix. c.

B

C

D

j. paralip xx. c.

A

Psalmo xvij. a.

B

C

ſuetudo tua multiplicauit me. Dilataſti greſſus meos ſubtus me, ⁊ non deficiēt tali mei. Perſeq̄r inimicos meos, et cōprehendā, ⁊ nō reuertar donec cōſumā eos. Cōſumā eos ⁊ cōfrīgā, vt nō ꝓſurgāt: cadēt ſub pedib⁹ meis. Accinxiſti me fortitudine ad p̄liū, ſurgentes in me ſubmergiſti ſubtus me. Inimicos meos dediſti mihi dorſum: odientes me, ⁊ diſpdā eos. Clamabūt, ⁊ nō erit q̄ ſaluet: ad dñm, ⁊ non exaudiet eos. Delebo eos vt puluerē terre: q̄ſi lutū platearū cōminuam eos, atq̄ ꝓfrīgā. Saluabis me a ꝯdictiombus ppli mei: cuſtodies me in caput gētiū. Pp̄s quē ignoro, ſeruiet mihi, filij alieni reſiſtent mihi, auditu auris obedient mihi. Filij alieni defluxerūt, ⁊ ꝯhenk in anguſtijs ſuis. Viuit dñs, ⁊ benedict⁹ deus me⁹, ⁊ exaltabit⁹ de⁹ fortis ſalutis mee. Deꝰ q̄ das vindictas mihi, ⁊ deijcis pp̄os ſub me. Qui educis me ab īimicis meis, ⁊ a reſiſtētib⁹ mihi eleuas me: a viro īiquo liberabis me. Propterea ꝓfitebor tibi dñe in gētib⁹, ⁊ nōi tuo cātabo: magnificās ſalutes regis ſui, ⁊ faciēs miſericordiā xp̄o ſuo Dauid, ⁊ ſemini eius in ſempiternum.

ro.xv. b.

Dе nouiſſimis verbis Dauid ⁊ noībus fortium eius. Cap. xxiij.

Hec aūt ſunt v̄ba nouiſſima q̄ dixit dauid filius Iſai: Dixit vir cui ꝓſtitutum eſt de xp̄o dei Iacob, egregi⁹ pſaltes Iſrl̄. Spūs dñi locut⁹ eſt p me, ⁊ ſermo ei⁹ p liguā meā. Dixit deꝰ Iſrael, mihi locut⁹ eſt fortis Iſrl̄: dñator hoīm, iuſtus dñator ī timore dei. Sicut lux aurore oriēte ſole, mane abſq̄ nubibus rutilat, ⁊ ſicut pluuijs germinat herba de terra. Nec tanta eſt domus mea apud deū, vt pactū eternū iniret mecum firmū in oībus atq̄ munitū: cuncta eñ ſalus mea, ⁊ ois volūtas: nec eſt q̄quā ex ea q̄ non germinet. Preuaricatores aūt q̄ſi ſpine euellent vniuerſi: que nō tollunt manib⁹. Et ſi qs tāgere voluerit eas armabit⁹ ferro, ⁊ ligno lāceato, igne q̄ ſuccēſe cōburent⁹ vſq̄ ad nihilū. Hec noīa fortiū Dauid. Dauid ſedens in cathedra ſapiētiſſim⁹ princeps inter tres, ipſe eſt q̄ſi tenerrim⁹ ligni vermicul⁹, q octingētos interfecit ipetu vno. Poſt hūc Eleazar filius patrui ei⁹ Ahohites inter tres fortes, q erāt cū dauid q̄n exprobrauerunt Philiſthijm, ⁊ ꝯgregati ſunt illuc ī p̄liū: Cūq̄ aſcēdiſſent viri Iſrael, ipſe ſtetit ⁊ percuſſit Philiſtheos donec defeceret man⁹ eius, ⁊ obrigeſceret cū gladio: fecitq̄ dñs ſalutem magnā die illa: ⁊ pp̄s q fugerat, reuerſus eſt ad ceſorū ſpolia ꝺtrahēda. Et poſt hūc, Semma filius Age de Arari: cōgregati ſunt Philiſthijm in ſtatione, erat q̄ppe ibi ager lente plen⁹. Cūq̄ fugiſſet pp̄s a facie Philiſthijm, ſtetit ille in medio agri, ⁊ tutat⁹ eſt eum, percuſſitq̄ Philiſtheos, et fecit dñs ſalutē magnā. Hecnō ⁊ añ deſcenderāt tres, q erant p̄rincipes inter triginta, ⁊ venerāt tpe meſſis ad dauid in ſpelunca Odollā: caſtra aūt Philiſthinorū erāt poſita in valle Gigātū. Et dauid erat in p̄ſidio: porro ſtatio Philiſthinorū tūc erat in Bethlehem. Deſiderauit ergo dauid, et ait, O ſi qs mihi daret potū aq̄ de ciſterna q̄ eſt in Bethlehem iuxta portā. Irruperūt ergo tres fortes caſtra Philiſthinorū, ⁊ hauſerūt aquam de ciſterna Bethlehē, q̄ erat iuxta portā, ⁊ attulerūt ad Dauid: at ille nolut bibere, ſed libauit eā dño, dicēs, Propitiꝰ ſit mihi dñs, ne faciā hoc: num ſanguinē hoim iſtorū q̄ pfecti ſunt, ⁊ aīarū p̄iculū bibā? Nolut ergo bibere. hec feceř tres robuſtiſſimi. Abiſai quoq̄ ff Joab filius Saruie, p̄nceps erat de trib⁹: ipſe ē q̄ leuauit haſtā ſuā ꝺ trecētos, q̄s iterfecit, noīat⁹ in trib⁹, ⁊ iter tres nobilior, erat q̄ eorū p̄ceps, ſz vſq̄ ad tres p̄imos non peruenerat. Et Banaias filius Joiade viri fortiſſimi magnorū operū de Cabſeel: ipſe p̄cuſſit duos leones q̄ſi Moab, ⁊ ipſe deſcēdit, ⁊ percuſſit leonē i media ciſterna in diebus niuis. Ipſe q̄ꝫ interfecit virū Egyptiū, virū dignū ſpectaculo, habentē in manu haſtā: itaq̄ cū deſcēdiſſet ad eū in virga, vi extorſit haſtam de manu Egyptij, ⁊ interfecit eū haſta ſua. hec fecit Banaias filius Joiade. Et ipſe noīatus inter tres robuſtos, q erāt iter triginta nobiliores: verūtū vſq̄ ad tres nō peruenerat: fecitq̄ eū ſibi Dauid auricularium a ſecreto. Aſael ff Joab iter trigita, Elehanan filius patrui eius de Bethlehē, Semma de Harodi, Elica de Harodi, heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua. Abiezer de anathoth, q̄ Sobōnai de Huſati, Selmon Ahohites, q̄ Maharai Netophatites, Heled filius Baana, ⁊ ipſe netophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filioꝝ Beniamin, Banaia Pharathonites, Heddai de torrēte Gaas, abi albon Arbathites, Azmaueth de Beromi, Eliaba de ſalaboni. Filij Jaſſen, Jonathan. Semma de Ororī, Ahiā filius Sarar Ararites, Eliphelet filius Haſbai filij machati, Eliā filius Achithophel Gelonites, Heſrai de carmelo, Pharai de Arbi, Igaal filius Nathan de Soba. Bani de Gadi, Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger Joab filij Seruie, Ira Jethrites, Gareb ⁊ ipſe Jethrites, Urias Hetheus. Omnes triginta ſeptem.

Numeratur populus iubente dauid. Optio ei datur de trib⁹ pro dena peccati. Popul⁹ percutit in gladio angelico: de ꝓpheta gad: dauid emit aream ⁊ in area ſacrificat ⁊ plaga ceſſat. Caput. xxiij.

Et addidit furor dñi iraſci ꝺ Iſrl̄, ꝙmouitq̄ dauid ī eis dicēte ad Joab, Uade, nūera Iſrael et Judā, Dixitq̄ rex ad Joab, p̄ncipē exercit⁹ ſui, Perābula oēs trib⁹ Iſrl̄ a Dan vſq̄ Berſabee, ⁊ nūerate pp̄lm, vt ſciā numerū eius. Dixitq̄ Joab regi, Adaugeat dñs deꝰ tu⁹ ad pp̄l̄z tuū, quāt⁹ nūc ē, iterū q̄ cētuplicet in ꝓſpectu dñi mei regis: ſz qd ſibi dñs me⁹ rex vult in re huiuſcemodi? Obtinuit autem ſermo regis verba Joab, ⁊ p̄ncipū exercit⁹: egreſſuſq̄ ē Joab, ⁊ p̄rīcipes militū a facie regis, vt numerarēt pp̄m Iſrl̄. Cūq̄ ptrāſiſſēt Jordanē, venerūt in Aroer ad dexterā vrbis, q̄ eſt in valle Gad: ⁊ p Jazer. Trāſierūt in Galaad, ⁊ in terrā inferiorē Hadſi, ⁊ venerūt in Dan ſiluestria. Circumeunteſq̄ iuxta Sidonē trāſierunt ppe menia Tyri, ⁊ oēm terrā Heuei et Chananei, venerunt⁹q̄ ad meridiē Juda in Berſabee: ⁊ luſtrata vniuerſa terra affuerūt poſt nouē mēſes ⁊ viginti dies ī Jeruſalē. Dedit ergo Joab numerū deſcriptiōis pp̄li regi: ⁊ inuēta ſunt de Iſrael octīgēta millia viroꝝ fortiū, qui educerēt gladium: ⁊ de Juda q̄ngēta millia pugnatorum. Percuſſit aūt cor dauid eū, poſtquā numeratus ē pp̄l's: et dixit dauid ad dñz, Peccaui valde in hoc facto: ſz p̄cor dñe vt tranſferas iniq̄tatem ſerui tui, q̄ ſtulte egi nimis. Surrexit itaq̄ dauid mane, ⁊ ſermo dñi factꝰ ē ad Gad ꝓphetaz ⁊ videntē dauid, dicēs, Uade, ⁊ loq̄re ad dauid, Hec dicit dñs, Trū tibi dat optio, elige vnū q̄ volueris ex his, vt faciā tibi. Cūq̄ veniſſet gad ad dauid, nūtiauit eis, dicēs, Aut ſeptem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mēſib⁹ fugies aduerſarios tuos, ⁊ illi te p̄ſequent⁹: aut certe trib⁹ dieb⁹ erit peſtilentia in terra tua. Nūc ergo delibera ⁊ vide quē rndeā ei q̄ me miſit, p̄monē. Dixit aūt dauid ad gad, coarto: nimis: ſz melius ē vt icidā ī man⁹ dñi (multe eñ mīe ei⁹ ſūt) q̄ꝫ i man⁹ hoīz. Immiſitq̄ dñs peſtilētiā ī iſrl̄, de manu vſq̄ ad tp̄s ꝙſtitutū, ⁊ mortui ſūt ex pp̄lo a Dan vſq̄ ad Berſabee ſeptuagīta millia viroꝝ. Cūq̄ extēdiſſet manū ſuā ā gel⁹ dñi ſup Jeruſalē vt diſpderet eā, miſertꝰ ē dñs ſup afflictionem, ⁊ ait angelo p̄cutiēti pp̄lm, Sufficit, nūc cōtine manū tuā. erat aūt angel⁹ dñi iuxta areā Areuna Jebuſei. Dixitq̄ dauid ad dñm cū vidiſſet angelum cedētē pp̄z, Ego ſū q̄ peccaui, ⁊ ego iniq̄ egi: iſte q̄ oues ſūt, q̄d fecerunt? v̄tā obſecro man⁹ tua ꝺ me, ⁊ ꝺ domū patris mei. Venit aūt gad ꝓpheta ad dauid in die illa, ⁊ dixit ei, Aſcēde, ⁊ ꝙſtitue altare dño in area areuna Jebuſei. Et aſcēdit dauid iuxta p̄monē gad, quē p̄cepat ei dñs. Conſpiciensq̄ areuna, aīaduertit regē ⁊ ſeruos eius tranſire ad ſe. ⁊ egreſſ⁹ adorauit regē ꝓnovultu ī trā, ⁊ ait, Quid cauſe ē, vt veniat dñs me⁹ rex ad ſeruū ſuū? Cui dauid ait, Ut emā a te areā, ⁊ edificē altare dño, ⁊ ceſſet iterfectio q̄ graſſatur ī pp̄lo. Et ait areuna ad dauid, accipiat, ⁊ offerat dñs meus rex, ſicut plz ei: habes boues in holocauſtū, ⁊ plauſtrū et iuga boū in vſuz lignoꝝ. Oīa dedit Areuna regi: dixitq̄ Areuna ad regē, dñs deꝰ tu⁹ ſuſcipiat votū tuū. Cui rndens rex, ait, neq̄quā vt vis, ſz emam p̄tio a te, ⁊ non offerā dño deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo Dauid aream et boues, argenti ſiclis in quinquaginta: et edificauit ibi Dauid altare domino, ⁊ obtulit holocauſta et pacifica: et ꝓpitiatus eſt

tiatus est dñs terre, ⁊ cohibita est plaga ab Jsrl. Finis.

Liber tertius Regũ: secundum Hebreos, primus ✠ Helachim.

De senio Dauid ⁊ Abisag: de Adonia volẽte regnare: de consilio Nathã prophete qõ dedit Bersabee pro filio eius salomone: de vnctione Salomonis in regẽ: q̃ adonias timens salomonẽ tenuit cornu altaris: ⁊ postea ingressus adorauit salomonem. Caput j.

A Et rex Dauid senuerat, hẽbatq; etatis plurimos dies: cũq; opirẽt vestib⁹, non calefiebat. Dixerũt ergo ei serui sui, Queramus dño nr̃o regi adolescẽtulã virginẽ, ⁊ stet corã rege, ⁊ foueat eũ, dormiatq; in sinu tuo, ⁊ calefaciat dñm nr̃m regẽ. Quesierũt igitur adolescẽtulã speciosã i oĩb⁹ finib⁹ Jsrael, ⁊ inuenerũt abisag sunamitidẽ, ⁊ adduxerũt eam ad regẽ. Erat aũt puella pulchra nimis, dormiebatq; cũ rege, ⁊ ministrabat ei: rex vero nõ cognouit eã. Adonias aũt fili⁹ Haggith eleuabat, dicens, Ego regnabo. Fecitq; sibi curruz ⁊ eqtes, ⁊ qñq̃ginta q̃ currerẽt añ eũ. Nec corripuit eũ pr̃ su⁹ aliq̃n, dicẽs, Quare hoc fecisti? erat autẽ ⁊ ipse pulcher valde, scõs natu post Absalon. Et sermo ei⁹ cũ Joab filio saruie, ⁊ cũ abiathar B sacerdote, q̃ adiuuabãt ptes adonie. Sadoc vo sacerdos, ⁊ Banaias fili⁹ Joiade, ⁊ Nathã pphet̃a, ⁊ semei, ⁊ Rei, ⁊ oẽ robur exercitus Dauid nõ erat cũ Adonia. Immolatis ergo Adonias arietib⁹, ⁊ vitulis, ⁊ vniuersis pinguib⁹ iuxta lapidẽ zoheleth, q̃ erat vicinus fonti Rogel, vocauit vniuersos frẽs suos filios regis, ⁊ oẽs viros Juda seruos regis. Nathan autẽ pphetã, ⁊ Banaiã, ⁊ robustos quosq;, ⁊ Salomonẽ fratrẽ suum nõ vocauit. Dixit itaq; Nathan ad Bethsabee mr̃em Salomonis, Num audisti q̃ regnauerit Adonias filius Haggith, ⁊ dñs nr̃ Dauid hoc ignorat? Nunc ergo veni, accipe ꝙsiliũ a me, ⁊ salua aĩam tuã, filijq; tui Salomonis. Vade, ⁊ ingredere ad regẽ Dauid, ⁊ dic ei, Nonne tu dñe mi rex iurasti mihi ancille tue, dicens, Q̃ Salomõ fili⁹ tu⁹ regnabit post me, ⁊ ipse sedebit in C solio meo? q̃re ergo regnat Adonias? ⁊ adhuc ibi te loquente cũ rege, ego veniã post te, ⁊ cõplebo sermones tuos. Ingressa est itaq; Bethsabee ad regẽ in cubiculo: rex autẽ senuerat nimis, ⁊ Abisag Sunamitis ministrabat ei. Inclinauit se Bethsabee, ⁊ adorauit regẽ. Ad quam rex, Quid tibi, ingt, vis? Que rñdẽs ait, dñe mi, tu iurasti p dñm deũ tuũ ancille tue, Salomõ fili⁹ tu⁹ regnabit post me, ⁊ ipse sedebit in solio meo. Et ecce nũc Adonias regnat, te dñe mi rex ignorãte. ✠ Mactauit boues ⁊ pinguia queq;, et arietes plurimos, ⁊ vocauit oẽs filios regis, Abiathar q̃z sacerD dotẽ, ⁊ Joab principẽ militie, Salomonẽ aũt seruum tuum nõ vocauit. Verũtñ dñe mi rex, in te oculi respiciunt totius Jsrael, vt iudices eis q̃s sedere debeat i solio tuo dñe mi rex post te. Eritq;, cũ dormierit dñs me⁹ rex cum pr̃ibus suis, erimus ego ⁊ fili⁹ me⁹ Salomõ peccatores. Adhuc illo loquẽte cum rege, Nathan pphet̃a venit. Et nũtiauerunt regi, dicẽtes, Adest Nathã pphet̃a. Cũq; introisset in ꝙspectũ regis, ⁊ adorasset eũ pnus in terram, dixit Nathan, dñe mi rex, tu dixisti, Adonias regnet post me, ⁊ ipse sedeat super thronũ meũ. Quia descẽdit hodie, ⁊ imolauit boues ⁊ pinguia ⁊ arietes plurimos, ⁊ vocauit vniuersos filios regis, principes exercit⁹, Abiathar q̃z sacerdotẽ: illisq; vescẽtib⁹ ⁊ bibentib⁹ corã eo, ⁊ dicẽtib⁹, Viuat rex Adonias. ✠ De seruũ tuũ ⁊ sadoc sacerdotẽ, ⁊ Banaiã filiũ Joiade, et Salomonẽ famulũ tuũ nõ vocauit. Numq̃d a dño meo rege exiuit hoc verbũ, ⁊ mihi nõ idicasti seruo tuo q̃s sessur⁹ esset sup thronũ dñi mei regis post eum? Et rñdit rex Dauid dicẽs, Vocate ad me Bethsabee. Que cũ fuisset igressa coram rege, ⁊ steti sset añ eum, iurauit rex, ⁊ ait, Viuit dñs, q̃ eruit aiam meam de oĩ angustia, q̃ sicut iurani tibi p dñm deũ Jsrael, dicẽs, Salomon filius tuus regnabit post me, ⁊ ipse sedebit sup soliũ meũ p me: sic faciã hodie. Sũmisso q̃z Bethsabee in terrã vultu, adorauit regem, dicẽs, Viuat dñs me⁹ rex Dauid in eternũ. Dixit q̃z rex Dauid, Vocate mihi sadoc sacerdotẽ, ⁊ Nathan pphetam, ⁊ Banaiã filiũ Joiade. Qui cũ igressi fuissẽt corã rege, dixit ad eos, Tollite vobiscũ seruos dñi vr̃i, ⁊ ponite salomonẽ filium meũ sup mulã meã, ⁊ ducite eũ in Gihon. Et vngat eum ibi sadoc sacerdos, ⁊ Nathan ppheta in regẽ sup Jsrael: et canetis buccina, atq; dicetis, Viuat rex salomon. Et ascẽdetis post eũ, ⁊ veniet, ⁊ sedebit sup soliũ meum, ⁊ ipse regnabit pro me: illiq; pcipiã vt sit dux sup Jsrael, ⁊ super Judã. Et rñdit Banaias filius Joiade, regi, dicẽs, Amen: sic loquat dñs deus dñi mei regis. Quõ fuit dñs cum dño meo rege, sic sit cũ Salomone, ⁊ sublimius faciat soliũ eius a solio dñi mei regis Dauid. Descendit ergo sadoc sacerdos ⁊ Nathan ppheta, ⁊ Banaias filius Joiade, et Cerethi et Phelethi: ⁊ iposuerũt salomonẽ sup mulã regis Dauid, ⁊ adduxerunt eũ in Gihon. Sũpsitq; sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo, ⁊ vnxit salomonẽ: ⁊ cecinerũt buccina, ⁊ dixit oĩs ppl̃s, Viuat rex salomon. Et ascendit vniuersa multitudo post eũ, ⁊ ppl̃s canẽtiũ tibiis, ⁊ letãtium gaudio magno, ⁊ insonuit terra a clamore eorũ. Audinit aũt Adonias, ⁊ oẽs q̃ inuitati fuerãt ab eo: iãq; cõuiniũ finitũ erat: sed ⁊ Joab, audita voce tube, ait, Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultuantis? Adhuc illo loquente, Jonathan filius Abiathar sacerdotis venit: cui dixit Adonias, Ingrede, quia vir fortis es, ⁊ bona nũtians. Respõditq; Jonathan Adonie, Nequaquã: dñs emñ nr̃ rex Dauid regẽ ꝙstituit Salomonẽ: misitq; cũ eo sadoc sacerdotẽ, ⁊ Nathã prophetã, ⁊ Banaiam filiuz Joiade, ⁊ Cerethi, ⁊ Phelethi, E ⁊ imposuerũt eũ sup mulã regis. Unxerũtq; eũ sadoc sacerdos, ⁊ Nathan ppheta regẽ in Gihon: ⁊ ascenderũt inde letãtes, ⁊ insonuit ciuitas. hec est vox quã audistis. Sed ⁊ salomon sedet sup soliũ regni, ⁊ igressi serui regis, bñdixerũt dño nr̃o regi Dauid, dicẽtes, Amplificet de⁹ nomen salomonis sup nomẽ tuũ, ⁊ magnificet thronum eius sup thronum tuũ. Et adorauit rex Dauid in lectulo suo insup ⁊ hec locutus est, Bñdictus dñs deus Jsrael, qui dedit hodie sedentẽ in solio meo, videntibus oculis meis. Territi sunt ergo, ⁊ surrexerunt oẽs q̃ inuitati fuerant ab Adonia, et iuit vnusq;sq; in viã suã. Adonias aũt timens salomonẽ, surrexit, ⁊ abijt in tabernaculum dñi, tenuitq; cornu altaris. Et nuntiauerũt salomoni, dicẽtes, Ecce Adonias timẽs regẽ salomonẽ, tenuit cornu altaris, dicens, Juret mihi rex Salomon hodie q̃ nõ interficiat seruũ suũ gladio. Dixitq; salomõ, Si fuerit vir bonus, non cadet ne vnus qdẽ capillus eius in terrã: sinaũt malũ inuẽtũ fuerit in eo, morietr̃. ✠ Misit ergo rex salomõ, ⁊ eduxit eũ ab altari, ⁊ ingressus adorauit regẽ salomonẽ: dixitq; ei salomon, Vade in domum tuam.

De morte Dauid: de mandatis eius ad filium: de interfectione adonie: quia petijt abisag sunamitẽ: de electione Abiathar a sacerdotio: de interfectione Joab ⁊ Semei. Caput. ij.

Appropinquauerunt aũt dies Dauid vt moreF retr̃, pcepitq; salomoni filio suo, dicẽs, Ecce ego ingredior viã vniuerse terre: ꝙfortare, ⁊ esto vir. A Et obserua vt custodias mãdata dñi dei tui, vt ambules in vijs eius, ⁊ custodias ceremonias eis, et precepta eius, et iudicia et testimonia, sicut scriptum est in lege ✠ Moysi: vt intelligas vniuersa que facis, et quocũq; te verteris. Ut ꝙfirmet dominꝰ sermões suos, quos locutus

ij. reg. iij. e. ij. re. xx. c. B

ij. re. xix. f. ij. re. xvj. b. ij. re. xix. c. act. ij. e. & xiij. e. C

ij. paralu. xxix. f.

D

ij. re. iij. e. ij. re. xx. c. F

est de me, dicens, Si custodierint filij tui viā suā, & ambulauerint coram me in veritate, in oi corde suo, et in oi aia sua, nō auferet tibi vir de solio Isrl'. Tu q̄z nosti q̄ fecerit mihi Joab filius Saruie, q̄ fecerit duobus principib⁹ exercitus Israel, Abner filio Ner, & Amase filio Jether: q̄s occidit, et effudit sanguine belli in pace: & posuit cruorem plij in balteo suo, q erat circa lūbos ei⁹, & i calceamento suo q̄ erat in pedib⁹ ei⁹. Facies ergo iuxta sapiētiā tuā, & non deduces canitiē ei⁹ pacifice ad inferos. Sed & filijs Berzellai galaaditis reddes gr̄am, erūtq̄z comedētes i mēsa tua: occurrerūt enī mihi, q̄n fugiebā a facie Absalō fratris tui. Habes q̄z apud te semei filiū gera filij Jemini de Bahurim, q male dixit mihi maledictiōe pessima, q̄n ibā ad castra: sz q̄ descēdit mihi in occursū cū transirē Jordanē, & iuraui ei p dñm, dicēs, Nō te interficiā gladio: tu noli pati eū eē innoxiū. Uir aūt sapiēs es, & scies q̄ facies ei, deducesq̄z canos eius cum sanguīe ad inferos. Dormiuit igit̄ Dauid cū pribus suis, & sepult⁹ est i ciuitate Dauid. Dies aūt q̄b⁹ regnauit dauid sup Israel, q̄dragīta anni sunt: in Hebron regnauit septez annis: & in Jerusalē trigīta tribus. Salomō aūt sedit sup thronū Dauid p̄ris sui, & firmatū ē regnū ei⁹ nimis. Et ingress⁹ est Adonias filius Haggith ad Bersabee m̄rem salomonis. Que dixit ei, Pacificusne est ingressus tu⁹? Qui rndit, Pacific⁹. Addiditq̄z, Sermo mihi est ad te. Cui ait, Loquere. Et ille, Tu, īgt, nosti q̄ meū erat regnū, & me prepo fuerat oīs Israel sibi i regē: sz trāslatū est regnū, & factū est frīs mei: a dño em̄ q̄stitutū est ei. Nūc ergo petitionem vnā deprcor a te, ne confundas faciē meā. Que dixit ad eum, Loq̄re. Et ille ait, Precor vt dicas Salomoni regi (neq̄z enim negare tibi q̄quā pōt) vt det mihi Abisag sunamitidem vxorē. Et ait Bethsabee, Bñ, ego loquar p te regi. Uenit ergo Bethsabee ad regē Salomonē, vt loq̄ret ei p Adonia: & surrexit rex in occursū eius, adorauitq̄z eā, & sedit super thronū suū: positusq̄z ē thron⁹ m̄ri regis, q̄ sedit ad dexterā eius. Dixitq̄z ei, Petitionē vnā paruulā ego deprcor a te, ne cōfundas faciē meam. Et dixit ei rex, Pete m̄r mea: neq̄z em̄ fas est vt auertā faciē tuā. Que ait, Det Abisag Sunamitis Adonie fratri tuo vxori. Rndit̄q̄z rex Salomon, & dixit matri sue, Quare postulas Abisag sunamitidem Adonie: postula ei & regnum: ipse est em̄ frr̄ me⁹ maior me, & hz abiathar sacerdotem, & Joab filiū Saruie. Jurauit itaq̄z rex Salomō p dñm, dicens, Hec faciat mihi deus, et hec addat, q̄z ī aīmā suaz locutus est Adonias vbū hoc. Et nūc viuit dñs, q firmauit me, & collocauit me sup solium Dauid patris mei, & q fecit mihi domū, sicut locutus est, q̄: hodie occidet Adonias. Abiitq̄z rex Salomon p manū Banaie filij Joiade, q interfecit eū, & mortu⁹ est. Abiathar q̄z sacerdoti dixit rex, Uade in Anathoth ad agrum tuū, es qdē vir mortis: sz hodie te nō interficiā, q̄: portasti arcā dñi dei cora Dauid p̄re meo, & sustinuisti laborē in oībus, in q̄b⁹ laborauit p̄r me⁹. Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt nō esset sacerdos dñi, vt īpleret sermo dñi quē locutus est sup domū Heli i Silo. Uenit aūt nuntius ad Salomonem q̄ Joab declinasset post Adoniā, & post Salomonē nō declinasset: fugit ergo Joab in tabernaculum dñi, et apprehēdit cornu altaris. Nuntiatūq̄z ē regi Salomoni q̄ fugisset Joab in tabernaculū dñi, et esset iuxta altare: misitq̄z Salomō Banaiam filiū Joiade, dicēs. Uade, interfice eum. Et venit Banaias ad tabernaculū dñi, et dixit ei, Hec dicit rex, Egredere. Qui ait, Nō egrediar, sz hic moriar. Renūtiauit Banaias regi iemonē, dicēs, Hec locutus est Joab, & hec rndit mihi. Dixitq̄z ei rex, Fac sicut locutus est, & interfice eū, & sepeli: & amouebis sanguinē innocentem, q effusus ē a Joab, a me, & a domo patris mei. Et reddet dñs sanguinē eius sup caput eius, q̄: interfecit duos viros iustos, melioresq̄z se: & occidit eos gladio, patre meo Dauid ignorāte: Abner filiū Ner principē militie Isrl', et amasam filiū Jether principē exercit⁹ Juda: & reuertet̄ sanguis illor⁹ in caput Joab, & i caput semis ei⁹ i sempiternū: Dauid aūt & semini eius, & domui & throno illius sit pax vsq̄z in eternū a dño. Ascēdit itaq̄z Banaias filius Joiade, & aggressus eū interfecit, sepultusq̄z est in domo sua i deserto. Et cōstituit rex Banaiā filiū Joiade p eo sup exercitum, & Sadoc sacerdotē posuit p Abiathar. Misit q̄z rex, et vocauit Semei, dixitq̄z ei, Edifica tibi domū in Jerusalem, & habita ibi: et non egredieris inde huc, atq̄z illuc. Quacūq̄z aūt die egressus fueris, & trāieris torrētē Cedron, scito te interficiendū: sanguis tuus erit sup caput tuū. Dixitq̄z Semei regi, Bon⁹ sermo: sicut locut⁹ est dñs me⁹ rex, sic faciat seru⁹ tu⁹. Habitauit itaq̄z semei in Jerusalē diebus multis. Factū est aūt post annos tres vt fugerēt serui semei ad Achis filiū Maacha regē Geth: nūtiatūq̄z est semei q̄ serui eius essent in geth. Et surrexit Semei, & strauit asinū suum, iitq̄z ad Achis in Geth ad reqrēdū suos suos, et adduxit eos de Geth. Nūtiatū est aūt regi salomoni q̄ isset Semei in Geth de Jerusalem, & redijsset. Et mittens vocauit eū, dixitq̄z illi, Nōne testificat⁹ sum tibi p dñm, & pdixi tibi, Quacūq̄z die egressus fueris huc & illuc, scito te esse moriturū: & rndisti mihi, Bon⁹ sermo quē audiui. Quare ergo non custodisti iusurādū dñi, & pceptū q̄ pceperā tibi: Dixitq̄z rex ad semei, Tu nosti oē malū, cui⁹ tibi cōscius ē cor tuum q̄ fecisti Dauid patri meo: reddiditq̄z dñs malitiam tuā in caput tuū. Et rex salomon bñdictus, & thronus Dauid erit stabilis cora dño vsq̄z in sempiternum. Jussit itaq̄z rex Banaie filio Joiade: q egressus, percussit eū, & mortuus est.

¶ Salomon ducit filiam pharaonis vxorem: de somno & sapientia salomonis: de iudicio duarum meretricum. Caput iij.

A

Confirmatū ē igit̄ regnū i manu salomōis, & affinitate iūct⁹ ē Pharaōi regi Egypti: accepit nāq̄z filiā ei⁹, & adduxit i ciuitatē Dauid, donec cōpleret edificās domū suā, & domū dñi, & murū Jerusalē p circuitū. Attū ppls īmolabat i excelsis: nō em̄ edificatū erat tēplū noī dñi vsq̄z i diē illū. Dilexit aūt Salomō dñm, ambulās i pceptis Dauid p̄ris sui, excepto q̄ i excelsis īmolabat, & accēdebat thymiama. Abijt itaq̄z Salomō i Gabaō, vt īmolaret ibi: illud q̄ppe erat excelsū maximū: mille hostias i holocaustū obtulit salomō super altare illud in Gabaō. Apparuit aūt dñs salomoni p somniū nocte, dicens, Postula q̄ vis, vt dē tibi. Et ait salomon, Tu fecisti cū puo tuo Dauid p̄re meo mīam magnā, sicut ambulauit in cōspectu tuo i veritate & iustitia, & recto corde tecū: custodisti em̄ ei mīaz grādē, & dedisti ei filiū sedentem sup thronū ei⁹, sicut est hodie. Et nūc dñe de⁹ me⁹, tu regnare fecisti seruū tuū p Dauid p̄re meo: ego aūt sum puer puulus, & ignorās egressū & introitū meū. Et seru⁹ tu⁹ in medio est ppli, quē elegisti, ppli infiniti, q nūerari & supputari non pōt pre multitudīe. Dabis ergo puo tuo cor docile, vt populū tuū iudicare possit, & discernere inter bonū & malū. qs em̄ pōt iudicare ppl'm istū, ppl'm tuū hunc multū? Placuit ergo pmo cora dño, q̄ salomō postulasset huiuscemodi rē. Et dixit dñs salomoni, Quia postulasti verbū hoc, et non petisti tibi dies multos, nec diuitias, aut aīas inimicorum tuor̄, sed postulasti tibi sapiētiā ad discernēdū iudiciū: ecce feci tibi scōm sermones tuos, & dedi tibi cor sapiēs & intelligens, intū vt nullus añ te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. Sz & hec q̄ nō postulasti dedi tibi, diuitias scilz & gloriā, vt nemo fuerit similis tui i regib⁹ cūctis retro diebus. Si aūt ambulaueris in vijs meis, & custodieris precepta mea & mandata mea, sicut ambulauit Dauid p̄r tu⁹, longos faciā dies tuos. Igit̄ euigilauit salomō, & intellexit q̄ eēt somniū: cūq̄z venisset Jerusalē, stetit cora arca fedez dñi, & obtulit holocausta, & fecit victimas pacificas & grande cōuiuiū vniuersis famulis suis. Tūc venerunt due mulieres meretrices ad regē, steterūtq̄z cora eo, q̄rū vna ait, Obsecro mi dñe, ego & mulier hec hītabam⁹ i domo vna, & peperi apud eā in cubiculo. Tertia aūt die postq̄m ego peperi, peperit & hec: & eramus simul, nullusq̄z alius nobiscū in domo, exceptis nobis duab⁹. Mortu⁹ ē aūt filius mulieris huius nocte, dormiēs q̄ppe oppressit eū. Et cōsurgēs intempeste noctis silentio, tulit filiū meū de latere meo ancille tue dormiētis, & collocauit i sinu suo: suū aūt filiū, q erat mortuus,

ij. pa. f. a.

B

C

E

ij. reg. ij. f.

sap. vij. b.

posuit in

posuit in sinu meo. Cũq surrexissem mane, vt darẽ lac filio meo, apparuit mortuus: quẽ diligẽti intuẽs clara luce, deprehendi non esse meũ quẽ genuerã. Rñditq altera mulier, Nõ est ita vt dicis, sz filiꝰ tuꝰ mortuus est, meus aũt viuit. Ecõtrario illa dicebat, Mẽtiris: filiꝰ quippe meus viuit, z filiꝰ tuꝰ mortuꝰ est. Atq in hũc modũ cõtẽdebãt corã
D rege. Tũc rex ait, Hec dicit, Filiꝰ meꝰ viuit, z filiꝰ tuꝰ mortuus est: Et ista rñdit, Nõ, sed filiꝰ tuꝰ mortuꝰ est, meꝰ aũt viuit. Dixit ergo rex, Afferte mihi gladiũ. Cumq attulissent gladiũ corã rege, Diuidite, inquit, infantẽ viuũ in duas ptes, z date dimidiã ptẽ vni, z dimidiã ptẽ alteri. Dixit autem mulier cuiꝰ filiꝰ erat viuus, ad regẽ (cõmota sunt quippe viscera eiꝰ sup filio suo) Obsecro dñe, date illi infantẽ viuũ, z nolite interficere eũ. Ecõtrario illa dicebat, Nec mihi, nec tibi sit, sed diuidatur. Respõdit rex, z ait, Date huic infantem viuũ, z nõ occidatur: hec est eñ mater eiꝰ. Audiuit itaq oĩs Isrl iudiciũ qõ iudicasset rex, z timuerũt regem, videntes sapiẽtiam dei esse in eo ad faciendũ iudicium.

¶ De principibus z prefectis Salomonis: de cibis mense eius: de multiplicatione equorum eius: de parabolis et carminibus eius super lignis a cedro vsq ad hyssopum. Caput iiij.

A Erat aũt rex Salomon regnãs sup oẽz Israel: et hi principes quos habebat: Azarias filius Sadoc, sacerdos: Eliboreph z Abia filij Sisa, scribe: Josaphat filiꝰ Ahilud, a cõmẽtarijs: Banaias filiꝰ Joiade, sup exercitum: Sadoc aũt z Abiathar, sacerdotes: Azarias filiꝰ Nathã, sup eos q assistebãt regi: zabud filiꝰ Nathan sacerdos amicus regis: z Abisar prepositꝰ domꝰ: z Adonirã filiꝰ Abda sup tributa. Habebãt aũt Salomon duodecim pfectos sup oẽm Isrl qui prebebat annonã regi, z domui eiꝰ: p singulos ei mẽses i anno, singuli necessaria ministrabant. Et hec noia eorũ: Benhur, in mõte Ephraim. Bẽdecar, in Dacces, z in Salebim, et
B in Bethsames z in Elon z in Bethhanã. Bẽheseth in Aruboth, ipsius eñ erat Socho, z oĩs terra Epher. Benabinadab, cuiꝰ oĩs Nephaddor, Taphet filiã Salomonis habebat vxorẽ. Bana filiꝰ Ahilud regebat Tanach z Dageddo, z vniuersam Bethsan, que est iuxta Sarthana subter Jezrabel, a Bethsan vsq Abelmehula e regione Jecmaã. Bẽgaber i Ramoth galaad. habebat Auothiair filij Danasse in Galaad, ipse preerat in oi regiõe Argob, q̃ est in Basan, sexaginta ciuitatibus magnis, atq muratis, q̃ habebãt seras ereas. Ahinadab filius Addo preerat in Danaim. Achimaas i Nephthalim: sed et ipse habebat Basemath filiã Salomonis in cõiugio. Baana filiꝰ Husi, in Aser, z in Baloth. Josaphat filiꝰ Pharue, i Issachar. Semei filiꝰ Esa, i Beniamin. Gaber filiꝰ Uri, i terra Ga
Eccleſi. xlvij.c. laad, z in terra Seon regis Amorrhei, z Og regis Basan sup oĩa q̃ erãt in illa terra. Juda z Isrl inumerabiles, sicut
C arena maris i multitudine comedentes, z bibentes, atq letantes. Salomon aũt erat i ditione sua, habens oĩa regna, a flumine terre Philisthijm vsq ad terminum Egypti: offerẽtiũ sibi munera, z seruiẽtiũ ei cũctis diebꝰ vite eiꝰ. Erat aũt cibꝰ Salomonis p dies singulos triginta cori simile, et z sexaginta cori farine, decem boues pingues, et viginti boues pascuales, z cẽtum arietes, excepta venatione ceruorũ, caprearũ, atq bubalorũ, z auiũ altiliũ. Ipse eñ obtinebat oẽm regionẽ q̃ erat trãs flumẽ, a Thapsa vsq ad Gazã z cũctos reges illarũ regionũ: z habebat pacẽ ex oĩ pte i circuitu. Habitabatq Juda z Isrl absq timore vllo, vnusq sub vite sua, z sub ficu sua a Dan vsq Bersabee cunctis diebꝰ Salomonis. Et habebat Salomon q̃draginta
D milia psepia equorũ curriliũ, z duodecim millia equestriũ. Nutriebãtq eos supradicti regis pfecti: sz z necessaria mẽse regis Salomõis cũ igẽti cura pbebãt i tpe suo. Hordeũ
Eccleſi. xlvij.c. q̃z, z paleas equoꝝ z iumẽtoꝝ deferebãt i locũ vbi erat rex iuxta cõstitutũ sibi. Dedit q̃z deꝰ sapientiã Salomoni, et prudentiã multã nimis, z latitudinẽ cordis, quasi arenã q̃ ẽ in litore maris. Et pcedebat sapia Salomonis sapiam oĩz orientaliũ, z Egyptiorũ, z erat sapiẽtior cũctis hoibꝰ: sapiẽtior Ethã Ezrahite, z Hemã, z Chalcol z Dorda filijs Dabol: z erat noiatꝰ in vniuersis gentibꝰ p circuitũ. Locutus est q̃z Salomon tria milia pabolas: z fuerunt carmina eiꝰ qnq milia. Et disputauit sup lignis a cedro, q̃ est in Libano, vsq ad hyssopũ q̃ egredit de pariete: et disseruit de iumẽtis z volucribꝰ z ruptilibꝰ z piscibus. Et veniebãt de cunctis ppls ad audiẽdã sapientiã Salomonis, z ab vniuersis regibus terre, qui audiebãt sapientiam eius.

¶ Hiram mittit ad Salomonem seruos: mittit Salomon ad Hirã Regẽ Tyri: ligna petit ad edificãdã domũ dñi: z ideo mercedẽ promittit seruis suis Hirã: gaudet sup mctione lignoꝝ postulata: cedros domui sue postulat: de numero Artificum. Cap. v.

A Misit q̃z Hirã rex Tyri suos suos ad Salomonem: audiuit eñ qõ iꝑz vnxissent regẽ sup Isrl ꝓpꝛe eiꝰ: qꝛ amicꝰ fuerat Hirã Dauid oĩ tpe. Dixit aũt Salomon ad Hirã, dicẽs, Tu scis volũtatẽ Dauid pris mei, z qꝛ nõ potuit edificare domum noĩ dñi dei sui ꝓpter bella imminẽtia p circuitũ, donec daret dñs eos sub vestigio pedũ eiꝰ. Nũc aũt requiẽ dedit deꝰ meꝰ mihi p circuitũ: z non est satan, neq occursus malus. Quã ob rẽ cogito edificare tẽplũ noĩ dñi dei mei, sicut locutꝰ est dñs Dauid pri meo, dicẽs, Filiꝰ tuꝰ quẽ dabo pro te sup soliũ tuũ, ipse edificabit domũ noĩ meo. Precipe igitur vt pcidãt mihi serui tui cedros de Libano, z serui mei sint cũ seruis tuis: mercedẽ aũt seruoꝝ tuorũ dabo tibi quã cumq petieris: scis eñ qũo non est in ppl'o meo vir q nouerit ligna cedere sicut Sidonij. Cũ ergo audisset Hirã vba Salomonis, letatꝰ est valde, z ait, Bñdictꝰ dñs deꝰ hodie, q dedit Dauid filiũ sapiẽtissimũ sup ppl'm hunc plurimũ. Et misit Hirã ad Salomonẽ, dicẽs, Audiui quecũq mãdasti mihi: ego faciã oẽm volũtatem tuã i lignis cedrinis et abiegnis. Serui mei deponẽt ea de Libano ad mare: et ego componã ea in ratibꝰ in mari, vsq ad locũ quem significaueris mihi, z applicabo ea tibi, z tu tolles ea: prebebisq necessaria mihi, vt detur cibꝰ domui mee. Itaq Hiram dabat C Salomoni ligna cedrina, z ligna abiegna, iuxta omnem voluntatẽ eiꝰ. Salomon aũt prebebat Hirã viginti milia coros tritici in cibũ domui eiꝰ, z viginti coros purissimi olei: hec tribuebat Salomon Hiram p singulos annos. Dedit q̃z dñs sapiam Salomoni, sicut locutus est ei: z erat pax inter Hirã z Salomonẽ, z pcusserunt ambo fedus. Elegitq rex Salomon oparios de oi Isrl, z erat idictio triginta milia virorꝝ. Dittebatq eos i Libanũ decẽ milia per menses singulos vicissim, ita vt duobꝰ mẽsibꝰ essent i domibꝰ suis: D z Adonirã erat sup huiuscemodi indictionẽ. Fuerunt itaq Salomoni septuagita milia eoꝝ q onera portabant: z octoginta milia latomorũ in mõte: absq prepositis q preerant singulis opibꝰ, numero triũ miliũ, z trecẽtorũ precipientiũ ꝓpl'o, z his q faciebant opus. Precepitq rex vt tollerẽt lapides grãdes, lapides preciosos in fundamẽtũ tẽpli, z quadrarẽt eos: quos dolauerũt cemẽtarij Salomonis, z cemẽtarij Hirã: porro Biblij preparauerũt ligna et lapides ad edificandam domum.

¶ Describitur figura templi: et fabrica porticus eius altare oraculi: cum alijs intus edificatis. Caput vj.

Factũ est ergo q̃dringẽtesimo z octogesimo anno egressiõis filioꝝ Isrl de terra Egypti, i anno ij. Para. iij.a. ĩrto, mẽse zio (ipse est mẽsis scõs) regni Salo-

monis sup Jsrl, edificare cepit domũ dño. Dom⁹ aũt quã edificabat rex Salomõ dño, habebat sexaginta cubitos in longitudine, ⁊ viginti cubitos in latitudine, ⁊ triginta cubitos in altitudine. Et porticꝰ erat añ tẽplũ vigiti cubitoꝝ lõgitudinis, iuxta mẽsurã latitudinis tẽpli: ⁊ habebat decẽ cubitos latitudinis añ faciẽ templi. Fecitq; in tẽplo fenestras obliq̃s. Et edificauit sup parietẽ tẽpli tabulata p gyrum in parietib⁹ dom⁹ p circuitũ templi ⁊ oraculi, ⁊ fecit latera in circuitu. Tabulatũ qõ sũbter erat, quinq; cubitos habebat latitudinis, ⁊ mediũ tabulatũ sex cubitoꝝ latitudis, ⁊ ẽtiũ tabulatũ septẽ hñs cubitos latitudinis. Trabes aũt posuit in domo p circuitũ forinsecꝰ, vt nõ hererẽt muris tẽpli. Domus aũt cũ edificaret, de lapidib⁹ dolatis atq; pfectis edificata est: ⁊ malle⁹, ⁊ securis, ⁊ oẽ ferramẽtũ nõ sunt audita in domo cũ edificaret. Ostiũ lateris medij in pte erat domus dextre: ⁊ p cochleã ascẽdebãt in mediũ cenaculũ, ⁊ a medio in tertiũ. Et edificauit domũ, ⁊ cõsummauit eã: texit q̃z domũ laquearib⁹ cedrinis. Et edificauit tabulatum sup oẽm domũ gnq; cubitis altitudinis, ⁊ operuit domum lignis cedrinis. Et factꝰ est ꝓmo dñi ad Salomonẽ, dicẽs, Dom⁹ hec quã edificas: si ambulaueris in ꝓceptis meis, ⁊ iudicia mea feceris, ⁊ custodieris oia mãdata mea, gradiens p ea, firmabo ꝓmonẽ meũ tibi, quẽ locutꝰ sum ad Dauid patrẽ tuũ. Et habitabo in medio filioꝝ Jsrl, ⁊ nõ derelinquã populũ meũ Jsrl. Jgit edificauit Salomõ domũ, ⁊ ꝯsummauit eã. Et edificauit parietes dom⁹ intrinsecꝰ, tabulatis cedrinis: a pauimẽto dom⁹ vsq; ad sũmitatẽ parietũ, et vsq; ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecꝰ: et texit pauimentũ dom⁹ tabulis abiegnis. Edificauitq; viginti cubitoꝝ ad posteriorẽ ptẽ tẽpli tabulata cedrina, a pauimento vsq; ad superiora: Et fecit interiorẽ domũ oraculi in sanctũ sanctoꝝ. Porro q̃draginta cubitoꝝ erat ipsum tẽplũ ꝑ foribꝰ oraculi. Et cedro oĩs dom⁹ ãtrinsecꝰ vestiebat, hñs tornaturas, ⁊ iũcturas suas fabrefactas, ⁊ celaturas eminentes, oia cedrinis tabulis vestiebãt: nec oñino lapis apparere poterat in pariete. Oraculũ aũt in medio dom⁹ ĩ iteriori pte fecerat, vt poneret ibi arcã federis dñi. Porro oraculũ habebat vigiti cubitos lõgitudinis, ⁊ vigiti cubitos latitudis, ⁊ vigiti cubitos altitudis: ⁊ operuit illõ atq; vestiuit auro purissimo. Jsz ⁊ altare vestiuit cedro. Domũ q̃z añ oraculum operuit auro purissimo, ⁊ affixit laminas clauis aureis. Nihilq; erat in tẽplo qõ nõ auro tegeret: Jsz ⁊ totũ altare oraculi texit auro. Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis oliuarũ decẽ cubitoꝝ altitudinis. Quinq; cubitorũ ala cherub vna, ⁊ qnq; cubitorũ ala cherub altera: id est decem cubitos habẽtes, a summitate ale vnⁱ⁹ vsq; ad ale alterius summitatẽ. Decẽ q̃z cubitoꝝ erat cherub scõs: in mẽsura pari, ⁊ opⁱ⁹ vnũ erat in duob⁹ cherubim, id est altitudinem habebat vn⁹ cherub decẽ cubitoꝝ, ⁊ sil'r cherub scõs. Posuitq; cherubim in medio tẽpli interioris: extẽdebãt autem alas suas cherubim, ⁊ tangebat ala vna parietẽ, ⁊ ala cherub scõi tãgebat parietẽ alterũ: ale aũt altere in media pte tẽpli se inuicẽ ꝯtingebant. Texit q̃z cherubim auro. Et oẽs parietes tẽpli p circuitũ sculpsit varijs celaturis, ⁊ torno. Et fecit in eis cherubim, ⁊ palmas, ⁊ picturas varias, q̃si ꝓminẽtes de pariete, ⁊ egrediẽtes. Sed ⁊ pauimẽtũ domus texit auro intrinsecꝰ ⁊ extrinsecꝰ. Et ĩ igressu oraculi fecit ostiola de lignis oliuarum, postesq; angulorũ qnq;. Et duo ostia de lignis oliuarũ: ⁊ sculpsit in eis picturam cherubim, ⁊ palmarũ spẽs, ⁊ anaglypha valde ꝓminẽtia, et texit ea auro: ⁊ operuit tam cherubim, quã palmas, ⁊ cetera, auro. Fecitq; ĩ itroitu tẽpli postes de lignis oliuarũ q̃drãgulatos. Et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus: ⁊ vtrũq; ostiũ dupler erat, ⁊ se inuicẽ tenẽs apiebãt. Et sculpsit cherubim, ⁊ palmas, ⁊ celaturas valde eminentes: operuitq; oĩs laminis aureis ope q̃dro ad regulã. Et edificauit atriuꝫ interiꝰ trib⁹ ordinib⁹ lapidũ politoꝝ, ⁊ vno ordine lignorũ cedri. Anno q̃rto fundata est dom⁹ dñi in mẽse zio. ⁊ in anno vndecimo, mẽse Bul (ipse est mensis octauus) perfecta est domus in omni opere suo, ⁊ in vniuersis vtẽsilibus suis: edificauitq; eam annis septem.

De domo Salomonis edificata tredecim annis: de domo saltus: de domo filie pharaonis: de hiram artifice erario: de duabus colũnis: de mari fusili: de basibus eneis: de lateribus: de vasis templi: de mensa aurea: de candelabro aureo. Caput vij.

Domũ aũt suã edificauit Salomõ tredecĩ ãnis, ⁊ ad pfectũ vsq; pduxit. Edificauit q̃z domum saltꝰ Libani cẽtũ cubitorũ lõgitudis, ⁊ qnq̃gĩta cubitorum latitudinis, ⁊ triginta cubitorũ altitudinis: ⁊ q̃tuor deambulatoria inter colũnas cedrinas. ligna qppe cedrina exciderat in colũnas. Et tabulatꝫ cedrinis vestiuit totã camerã, q̃ q̃dragintaqnq; colũnis sustẽtabatur. Unus aũt ordo habebat colũnas qndecꝫ ꝓtra se inuicẽ positas, ⁊ e regiõe se respiciẽtes, ⁊ eq̃li spatio ĩter colũnas, ⁊ super colũnas q̃drãgulata ligna ĩ cũctis eq̃lia. Et porticũ colũnarũ fecit qnq̃ginta cubitoꝝ lõgitudinis, ⁊ triginta cubitoꝝ latitudis: ⁊ alterã porticũ in facie maioris porticꝰ: ⁊ colũnas, ⁊ epistylia sup colũnas fecit. Porticũ q̃z solij, ĩ qua tribunal est, fecit: ⁊ texit lignis cedrinis a pauimento vsq; ad summitatẽ. Et domũcula ĩ q̃ sederet ad iudicãdũ, erat in media porticu sil'i ope. Domum q̃z fecit filie Pharaonis (quã vxorẽ duxerat Salomõ) tali ope, q̃li ⁊ hanc porticuꝫ. Oĩa lapidib⁹ ꝑtiosis, q ad normã quãdã atq; mensurã tam intrinsecꝰ q̃ extrinsecꝰ serrati erãt: a fundamẽto vsq; ad summitatẽ parietũ, ⁊ intrinsecꝰ vsq; ad atriũ maiꝰ. Fũdamẽta autẽ de lapidib⁹ ꝑtiosis, lapidib⁹ magnis decẽ siue octo cubitorum. Et desup lapides ꝑtiosi eq̃lis mẽsure secti erant, sil'r q; de cedro. Et atriũ maiꝰ rotũdũ triũ ordinũ de lapidibus sectis, ⁊ vniꝰ ordinis de dolata cedro, necnõ ⁊ ĩ atrio domꝰ dñi interioi, ⁊ ĩ porticu domꝰ. Adiuit q̃z rex Salomõ, et tulit Hirã de Tyro: filiũ mulieris vidue de tribu Nephthalim, pfe Tyrio, artificẽ erariũ, ⁊ plenũ sapĩa, et itelligẽtia, ⁊ doctrina ad faciendũ oẽ opꝰ ex ere. Qui cũ venisset ad regẽ Salomonẽ, fecit oẽ opꝰ eius. Et finxit duas columnas ereas, decẽ et octo cubitorũ altitudinis colũnã vnã: et linea duodecĩ cubitoꝝ ambiebat colũnã vtrãq;. Duo q̃z capitella fecit, q̃ ponerent sup capita colũnarũ fusilia ex ere: qnq; cubitorũ altitudinis capitellũ vnũ, ⁊ qnq; cubitorũ altitudinis capitellũ alterũ: ⁊ q̃si in modũ retis, ⁊ catenarũ sibi inuicem miro ope ꝯtextarũ. Utrũq; capitellũ colũnarũ, fusile erat: septena versuũ retiacula in capitello vno, ⁊ septena retiacula ĩ capitello altero. Et pfecit colũnas, ⁊ duos ordines p circuitũ retiaculorũ singulorũ, vt tegerẽt capitella q̃ erant sup sũmitatẽ malorũ granatorũ: eodẽ mõ fecit ⁊ capitello secũdo. Capitella aũt q̃ erãt sup capita colũnaꝝ, q̃si ope lilij fabricata erãt in porticu, q̃torũ cubitorũ. Et rursum alia capitella in summitate colũnaꝝ desup iuxta mẽsurã colũne ꝫ retiacula: malorũ granatorũ aũt ducẽti ordines erãt ĩ circuitu capitelli scõi. Et statuit duas colũnas in porticu templi: cũq; statuisset colũnã dexterã, vocauit eã noĩe Jachin: sil'r erexit colũnã scõam, ⁊ vocauit nomẽ eiꝰ Booz. Et super capita colũnarũ opⁱ⁹ in modũ lilij posuit: pfectũq; est opⁱ⁹ colũnarũ. Fecit q̃z mare fusile decem cubitoꝝ a labio vsq; ad labiũ rotũdũ in circuitu: qnq; cubitorũ altitudo eiꝰ, ⁊ resticula trigĩta cubitoꝝ cingebat illud p circuitũ. Et sculptura subter labiũ circuibat illud decẽ cubitis ambiẽs mare: duo ordines sculpturarũ histriatarũ erant fusiles. Et stabat super duodecĩ boues, e qbus tres respiciebãt ad aqlonẽ, ⁊ tres ad occidẽtẽ, ⁊ tres ad meridiẽ, ⁊ tres ad orientẽ: ⁊ mare sup eos desup erat: quorũ posteriora vniuersa intrinsecꝰ latitabant. Grossitudo aũt lateris, triũ vnciarũ erat: labiũq; eiꝰ, q̃si labium calcis, ⁊ foliũ repandi lilij: duo milia batos capiebat. Et fecit decẽ bases eneas, q̃torũ cubitorũ longitudinis bases singulas, ⁊ q̃torũ cubitorũ latitudinis, ⁊ triũ cubitorum altitudis. Et ipꝫ opⁱ⁹ basiũ, iterrasile erat: ⁊ sculpture inter iuncturas. Et inter coronulas et plectas, leones ⁊ boues et cherubim: ⁊ ĩ iũcturis sil'r desup: ⁊ subter leones ⁊ boues q̃si lora ex ere dependentia. Et q̃torũ rote p bases singulas, et axes ereĩ: ⁊ p q̃tuor ptes q̃si humeruli subter luterẽ fusiles, cõtra se inuicẽ respectãtes. Os q̃z lateris intrinsecꝰ erat in capitis summitate: ⁊ qõ forinsecus apparebat, vnꝫ cubiti

erat,

erat totū rotūdū pariterq; habebat vnū cubitū ⁊ dimidiū: in angulis aūt colūnarū varie celature erāt: ⁊ media intercolūnia, q̄drata nō rotūda. Quatuor q̄z rote, q̄ p q̄tuor angulos basis erāt, coherebāt sibi subter basim: vna rota habebat altitudinis cubitum semis. Tales aūt rote erāt q̄les solent i curru fieri: ⁊ axes earū, ⁊ radij, ⁊ canthi, ⁊ modioli, oia fusilia. Naz ⁊ humeruli illi q̄tuor p singulos angulos basis vni⁹, ex ipsa basi fusiles ⁊ giuncti erāt. In summitate aūt basis etat q̄dā rotunditas vnius ⁊ dimidij cubiti, ita fabrefacta, vt luter desup posset iponi. hñs celaturas suas, variasq; sculpturas ex semetipsa. Sculpsit q̄z in tabulatis illis q̄ erāt ex ere, ⁊ i angulis cherubim, ⁊ leones, ⁊ palmas, q̄si in similitudinē hoīs stantis, vt nō celata, sed apposita p circuitū viderent. In hūc modū fecit decē bases, fusura vna, et mensura, sculpturaq; cōsili. Fecit q̄z decē luteres eneos: q̄draginta batos capiebat luter vn⁹, eratq; q̄tuor cubitorū: singulos q̄z luteres p singulas, id est decem bases, posuit. Et constituit decē bases, qnq; ad dexterā ptē tēpli, ⁊ quinq; ad sinistrā: mare aūtē posuit ad dexterā ptē tēpli cōtra orientē ad meridiē. Fecit q̄z Hirā lebetes, ⁊ scutras, et amulas, et pfecit oē opus regis Salomōis in templo dñi. Columnas duas, ⁊ funiculos capitelloꝝ sup capitella colūnarū duos: ⁊ retiacula duo, vt operirent duos funiculos, q erāt sup capita colūnarū. Et mala granata q̄dringēta in duobus retiaculis: duos versus malorū granatoꝝ in retiaculis singulis, ad operiendos funiculos capitelloꝝ q erāt sup capita colūnarum. Et bases decem, ⁊ luteres decē sup bases. Et mare vnū, ⁊ boues duodeci subter mare. Et lebetes, ⁊ scutras, et amulas. oīa vasa q̄ fecit Hirā regi Salomoni in domo dñi, de aurichalco erāt. In campestri regiōe Jordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Sochoth ⁊ Sarthan. Et posuit Salomō oīa vasa: ꝓpter multitudinē aūt nimiam non erat pōdus eris. Fecitq; Salomon oīa vasa in domo dñi: altare aureū, ⁊ mēsam sup quā ponerent panes ꝓpositiōis aureā: ⁊ candelabra, qnq; ad dexterā, ⁊ qnq; ad sinistrā contra oraculū ex auro puro: ⁊ quasi lilij flores, ⁊ lucernas desuper aureas: ⁊ forcipes aureos, et hydrias, et fuscinulas, et phialas, ⁊ mortariola, ⁊ thuribula de auro purissimo: et cardines ostiorū dom⁹ interioris sanctisanctoꝝ, ⁊ ostioꝝ dom⁹ tēpli, ex auro erāt. Et pfecit oē op⁹ q̄ō faciebat rex Salomō in domo dñi, ⁊ intulit q̄ sanctificauerat Dauid pater suus, argētum, ⁊ aurū, ⁊ vasa reposuitq; in thesauris dom⁹ dñi.

¶ Arca introducit in templū: nebula implet domū: Salomon benedicit templū: post hoc orat vt exaudiātur orātes in tēplo. Surgēs q̄dem ab oratione bñdixit oi ecclesie Jsrael ⁊ eos instruit: immolantur victime: ⁊ fit festiuitas celebris. Caput viij.

Tunc congregati sunt oēs maiores natu Jsrl' cum principib⁹ tribuū, ⁊ duces familiarū filioꝝ Jsrael ad regē Salomonē in Jerusalē: vt deferrēt arcam federis dñi de ciuitate Dauid, id est de Sion. Conuenitq; ad regē Salomonē vniuersus Jsrl' i mēse Ethanim, in solēni die, ipse est mēsis septim⁹. Venerūtq; cūcti senes de Jsrl', ⁊ tulerūt arcā sacerdotes, ⁊ portauerūt arcā dñi, ⁊ tabernaculum federis, ⁊ oīa vasa sanctuarij que erāt in tabernaculo: ⁊ ferebāt ea sacerdotes et Leuite. Rex aūt Salomō, ⁊ oīs multitudo Jsrl' q̄ cōuenerat ad eū, gradiebat cū illo añ arcā, ⁊ imolabāt oues ⁊ boues absq; estimatione ⁊ numero. Et intulerūt sacerdotes arcā federis domini in locū suū, i oraculū tēpli, i sanctūsanctoꝝ subter alas cherubim. Siqdē cherubim expādebāt alas sup locū arce, ⁊ ptegebāt arcā, ⁊ vectes ei⁹ desup. Cūq; eminerēt vectes ⁊ apparerēt summitates eoꝝ foris sanctuariū ante oraculū, nō apparebāt vltra extrinsec⁹, q ⁊ fuerūt ibi vsq; in pūtem diē. In arca aūt nō erat aliud niſi due tabule lapidee, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, qū pepigit dñs fedus cū filijs Jsrl', cū egrederent de terra Egypti. Factū est aūt, cū exissent sacerdotes de sanctuario, nebula impleuit domū dñi, ⁊ nō poterāt sacerdotes stare ⁊ ministrare ꝓpter nebulā: ipleuerat em̄ gloria dñi domū dñi. Tunc ait Salomon, Dñs dixit vt habitaret in nebula. Edificans edificaui domum in habitaculū tuū, firmissimū soliū tuum in sempiternum. Cōuertitq; rex faciē suā, ⁊ bñdixit oi ecclesie Jsrael: oīs em̄ ecclesia Jsrl' stabat. Et ait, Bñdictus dñs de⁹ Jsrl' qui locut⁹ est ore suo ad Dauid patrē meum, et in manib⁹ ei⁹ pfecit, dicēs, A die qua eduxi pplm meū Jsrl' de Egypto, nō elegi ciuitatē de vniuersis tribubus Jsrl', vt edificaret dom⁹, ⁊ esset nomē meū ibi: sed elegi Dauid vt esset super pplm meū Jsrl'. Voluitq; Dauid pater me⁹ edificare domū noī dñi dei Jsrl': ⁊ ait dñs ad Dauid patrē meū, Q̄ ō cogitasti in corde tuo edificare domum noī meo, benefecisti hoc ipsum mēte tractās. Uerūtā tu nō edificabis domum, sed fili⁹ tu⁹ q egredief de renib⁹ tuis, ipse edificabit domuz noī meo. Confirmauit dñs sermonē suū, quē locut⁹ est: stetiq; p Dauid pfe meo, ⁊ sedi sup thronum Jsrl', sicut locutus est dñs: ⁊ edificaui domū noī dñi dei Jsrl'. Et constitui ibi locū arce, in qua fedus dñi est, qō pcussit cū pfib⁹ nr̄is qñ egressi sunt de terra Egypti. Stetit aūt Salomon ante altare dñi in cōspectu ecclesie Jsrl', ⁊ expandit man⁹ suas in celū, ⁊ ait, Dñe de⁹ Jsrl', nō est silis tui de⁹ i celo desuper, ⁊ sup terrā deorsum: q custodis pactū ⁊ misericordiā seruis tuis q ambulant coram te in toto corde suo. Qui custodisti seruo tuo Dauid pri meo, q̄ locut⁹ es ei: ore locutus es, et manib⁹ pfecisti, vt hec dies ꝓbat. Nunc igit dñe deus Jsrl', cōserua famulo tuo Dauid pri meo q̄ locutus es ei, dicēs, Nō auferet de te vir coram me, q sedeat sup thronuz Jsrael: ita tñ si custodierint filij tui viā suā, vt ābulent coram me sicut tu ambulasti in cōspectu meo. Et nūc dñe de⁹ Jsrl' firment verba tua q̄ locutus es seruo tuo Dauid pri meo. Ergo ne putandū est qō vere de⁹ habitet sup terrā: si em̄ celuz, ⁊ celi celorū te capere nō possunt, quātomagis dom⁹ hec quā edificaui: Sz respice ad orationē serui tui, ⁊ ad preces ei⁹ dñe de⁹ me⁹: audi hymnū ⁊ orationē quā seru⁹ tu⁹ orat coram te hodie. Ut sint oculi tui aperti sup domū hanc nocte ac die: sup domū de qua dixisti, Erit nomen meū ibi: vt exaudias orationē quā orat i loco isto ad te seruus tu⁹. Ut exaudias deprecationē serui tui ⁊ pplī tui Jsrl', qōcūq; orauerit in loco isto, ⁊ exaudies in loco habitaculi tui i celo: ⁊ cū exaudieris, ꝓpiti⁹ eris. Si peccauerit hō in primū suū, ⁊ habuerit aliqō iuramētum quo teneat astrict⁹: ⁊ venerit, ꝓpter iuramentū coram altari tuo in domū tuā, tu exaudies in celo: ⁊ facies: ⁊ iudicabis seruos tuos, cōdēnās impiū, ⁊ reddēs viā suā sup caput ei⁹, iustificāsq; iustū, ⁊ retribuēs ei ſm iustitiam suā. Si fugerit pplus tu⁹ Jsrl' inimicos suos, q̄ peccaturus est tibi: ⁊ agētes penitentiā, ⁊ confitētes noī tuo venerint, et adorauerint: ⁊ deprecati te fuerit i domo hac: exaudi i celo, ⁊ dimitte peccatū pplī tui Jsrl', ⁊ reduces eos in terrā quaz dediſti pri⁹ eorū. Si clausum fuerit celū, ⁊ nō pluerit propter pctā eoꝝ, ⁊ orātes in loco isto penitētiā egerit noī tuo, ⁊ a pctis suis conuersi fuerint ꝓpter afflictionē suā: exaudi eos in celo, ⁊ dimitte pctā seruorū tuorū, ⁊ pplī tui Jsrl': et ostēde eis viā bonā p quā ābulēt, ⁊ da pluuiā sup terrā quā dediſti pplo tuo i possessionē. Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilētia, aut corruptus aer, aut erugo, aut locusta, vl rubigo, ⁊ afflixerit eū inimic⁹ eius portas obsidens, oīs plaga vniuersa infirmitas, cuncta deuotio, ⁊ iprecatio, q̄ acciderit oī hoī de pplo tuo Jsrl': si qs cognouerit plagā cordis sui, ⁊ expāderit man⁹ suas i domo hac, tu exaudies i celo in loco habitationis tue, ⁊ repropitiaberis, ⁊ facies, vt des vnicuiq; ſm oēs vias suas, sicut videris cor eius, q: tu nosti solus cor oīm filiorū hoīm: vt timeāt te cunctis diebꝰ qbꝰ vīnūt sup faciē terre quā dediſti pribus nr̄is. Insup et alienigena, q nō est de pplo tuo Jsrl', cū venerit de terra longinqua ꝓpter nomen tuū (audiet em̄ nomē tuū magnū, et man⁹ tua fortis, ⁊ brachiū tuū extētū vbiq;). Cū venerit ergo, ⁊ orauerit i hoc loco: tu exaudies i celo, i firmamēto habitaculi tui, ⁊ facies oīa p qbus inuocauerit te alienigena: vt discāt vniuersi pplī terrarū nomē tuū timere, sicut pplus tuus Jsrl', ⁊ ꝓbent q: nomē tuū inuocatū est sup domū hāc, quā edificaui. Si egressus fuerit pplus tu⁹ ad bellum contra inimicos suos, p viā, quocūq; miseris eos: orabunt te contra viā ciuitatis quā elegisti, contra domū quā edificaui no-

mini tuo, & exaudies in celo orationes eorũ, & preces eorũ, & facies iudiciũ eorũ. Q̃ó si peccauerint tibi (nõ est em̃ homo q̃ nõ peccet) & iratus tradideris eos inimicis suis, et captiui ducti fuerint in terrã inimicorũ lõge vel ꝓpe, & egerit penitẽtiã in corde suo in loco captiuitatis, & cõuersi deprecati te fuerit in captiuitate sua, dicẽtes, ℣Peccauimus, iniq̃ egimus, impie gessimus: & reuersi fuerint ad te in vniuerso corde suo, & tota aĩa sua i terra inimicorũ suorũ, ad quam captiui ducti fuerint: & orauerint te cõtra viam terre sue quam dedisti patrib⁹ eorũ, & ciuitatis quã elegisti, & templi q̃ ædificauí nois tuo: exaudies in celo in firmamento soly tui orationes eor̃, & preces eorũ, & facies iudiciũ eorũ: & ꝓpitiaberis ꝑplo tuo q̃ peccauit tibi, & oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ eorũ quibus F preuaricati sunt in te: & dabis misericordiã coram eis q̃ eos captiuos habuerint, vt misereantur eis. ℣Ppl's em̃ tuus est, & hereditas tua, quos eduxisti de terra Egypti, ỏ medio fornacis ferree. Ut sint oculi tui aperti ad deprecationem serui tui, & ppli tui Isrl', & exaudias eos in vniuersis ꝓ quibus invocauerint te. Tu em̃ separasti eos tibi in hereditatem de vniuersis ppl'is terre, sicut locut⁹ es p ℳoysen seruũ tuũ, q̃n eduxisti pr̃es nostros de Egypto dñe de⁹. Factũ est autem, cũ cõplesset Salomon orãs dñm oẽm orationẽ, et deprecationẽ hãc, surrexit de ℨspectu altaris dñi: vtrũq̃ enim genu i terrã fixerat, & man⁹ expãderat in celũ. Stetit ergo, & bñdixit oĩ ecclesie Isrl' voce magna, dicẽs, Bñdict⁹ dñs q̃ dedit requiẽ ꝑplo suo Isrl', iuxta oĩa q̃ locutus est: non cecidit ne vn⁹ quidẽ sermo ex oĩb⁹ bonis, q̃ locutus est p ℳoysen seruũ suũ. Sit dñs de⁹ noster nobiscũ, sicut fuit cum patrib⁹ nr̃is, nõ derelinquẽs nos, neq̃ ꝓijciens. Sed inclinet G corda nostra ad se, vt ambulem⁹ in vniuersis vijs ei⁹, & custodiamus mãdata ei⁹, & ceremonias ei⁹, & iudicia quecũq̃ mãdauit pr̃ib⁹ nr̃is. Et sint sermones mei isti q̃bus deprecatus sum coram dño, appropinquãtes dño deo nr̃o die ac nocte, vt faciat iudiciũ seruo suo, & ꝑplo suo Isrl' per singulos dies: & scient oẽs ppli terre q̃ dñs ipse est de⁹, & nõ est vltra absq̃ eo. Sit q̃q̃ cor nostrũ pfectũ cũ dño deo nr̃o, vt ambulem⁹ in decretis ei⁹, & custodiam⁹ mãdata ei⁹, sicut et hodie. Igit̃ rex & oĩs Isrl' cũ eo, ĩmolabãt victimas coram dño, ℳactauitq̃ Salomõ hostias pacificas, quas ĩmolauit dño, boũ vigintiduo milia, & ouiũ centũ viginti milia: et dedicauerũt tẽplũ dñi rex & oẽs filij Isrl'. In die illa sanctificauit rex mediũ atrij q̃ erat ante domũ dñi: fecit quippe holocaustũ ibi, & sacrificiũ, & adipem pacificorũ: q̃m altare ereũ q̃ erat cor̃ã dño, minus erat, & capere nõ poterat holocaustum, & sacrificiũ, & adipẽ pacificorũ. Fecit ergo Salomon in tpe illo festiuitatẽ celebrẽ, & oĩs Israel cum eo multitudo magna ab introitu Emath vsq̃ ad ruuum Egypti corã dño deo nr̃o, septẽ dieb⁹, & septẽ dieb⁹, id est q̃tuordecim dieb⁹. Et i die octaua dimiſit ppl'os: q̃ bñdicẽtes regi, ꝓfecti sũt in tabernacula sua letãtes, & alacri corde sup oĩb⁹ bonis que fecerat dñs ℳauid seruo suo, & Israel populo suo.

¶ De apparitione secũda dñi ad salomonẽ: de oppidis datis hyrã a salomone: pharao dat gaser in dotem filie. Salomon edificat ciuitates in Israel: populos chananeos q̃ facit tributarios: de filijs Israel neminem seruire constituit: classem mittit in ophir ad aurum deportandum. Cap. ix.

A ij. Para. vij. c. Supra vj. b.

Factũ est aũt cũ pfecisset Salomõ edificiũ dom⁹ dñi, & edificiũ regis, & oẽ q̃ optauerat et voluerat facere, apparuit ei dñs scõdo sicut appuerat ei in Gabaon. Dixitq̃ dñs ad eum, Exaudiui orationem tuã & deprecationem tuã, quã deprecatus es coram me: sanctificaui domũ hãc quã edificasti, vt ponerẽ nomen meũ ibi in sempiternũ, & erũt oculi mei & cor meum ibi cunctis dieb⁹. Tu q̃q̃ si ambulaueris corã me, sicut ambulauit ℳauid pater tuus, in simplicitate cordis, & in equitate: & feceris oĩa q̃ ꝑcepi tibi, & legitima mea & iudicia mea seruaueris: ℙonã thronũ regni tui sup Isrl' in sempiternum, sicut locut⁹ sum ℳauid patri tuo, dicẽs, ℳnõ auferet̃ vir de genere tuo de solio Isrl'. Si aũt auersione auersi fueritis vos & filij vestri, nõ sequẽtes me, nec custodientes mandata mea, & ceremonias q̃s ꝓposui vobis, sz abieritis & coluerB ij. Regũ vij. b. c. d tis deos alienos: & adorauueritis eos: auferã Isrl' de superficie terre quã dedi eis, & tẽplũ q̃ sctificaui noĩ meo ꝓijciã a cõspectu meo: eritq̃ Isrl' ĩ ꝓuerbiũ, & in fabulã cũctis ppl'is. Et dom⁹ hec erit in exẽplum: oĩs q̃ trãsierit ꝑ eã, stupebit, & sibilabit, & dicet, Quare fecit dñs sic terre huic et domui huic? Et rñdebũt, Quia dereliq̃rũt dñm deũ suũ, q̃ eduxit pr̃es eor̃ de terra Egypti, & secuti sũt deos alienos, & adorauer̃t eos, & coluerũt eos: idcirco iduxit dñs sup eos oẽm malũ hoc. Expletis aũtẽ annis viginti postq̃ ædificauerat Salomõ duas domos, id est domũ dñi & domũ regis ℐHiram, rege Tyri ꝑbente Salomoni ligna cedrina & abiegna, & aurũ iuxta oẽ q̃ op⁹ habuerat: tũc dedit Salomon ℐHirã viginti oppida in terra Galilee. Et egressus est ℐHiram de Tyro, vt videret oppida q̃ dederat ei Salomõ, & nõ placuerunt ei, & ait, ℐHeccine sunt ciuitates q̃s dedisti mihi frater? Et appellauit eas Terrã Chabul, vsq̃ ĩ diẽ hãc. ℳDixit q̃z ℐHirã ad regẽ Salomonẽ cẽtum viginti talenta auri. ℐHec cẽ sũma expẽsarũ, quã obtulit rex Salomõ ad edificãdã domũ dñi & domũ suã, & ℳMello, & murũ Jerusalẽ, & heser, & ℳMageddo, & Gazer. ℙPharao rex Egypti ascẽdit, & cepit Gazer, succenditq̃ eã igni: & Chananeũ q̃ habitabat in ciuitate, interfecit, & dedit eã in dotẽ filie sue vxori Salomonis. Edificauit ergo Salomõ Gazer, & Bethhoron̄ inferiorẽ, & Baalath & ℙPalmirã i terra solitudinis. Et oẽs vicos q̃ ad se pertinebãt, & erãt absq̃ muro, muniuit, & ciuitates curruũ, & ciuitates eqtũ, & q̃ cũq̃ ei placuit vt edificaret in Jerusalẽ & in Libano & in oi terra potestatis sue. Ũniuersum ppl'm q̃ remãserat de ℳAmorrheis, & de ℐHetheis, & ℙPherezeis, & ℐHeueis, & Jebuseis, q̃ nõ sunt de filijs Israel: hoz filios, q̃ remãserãt i terra, quos scz non poterant filij Israel exterminare: fecit Salomon tributarios vsq̃ in diẽ hãc. De filijs aũt Isrl' nõ cõstituit Salomõ seruire quẽq̃, sed erãt viri bellatores, & ministri eius & principes et duces, & ꝑfecti curruũ & equoz. Erant aũt principes sup oĩa opa Salomonis ꝓpositi, q̃ngẽti q̃nq̃ginta q̃ habebant subiectũ ppl'm & statutis opib⁹ imperabant. Filia autẽ ℙPharaonis ascẽdit de ciuitate ℳDauid in domũ suã quã edificauerat ei Salomõ: tũc edificauit ℳMello. Offerebat q̃z Salomon tribus vicib⁹ p annos singulos holocausta, & pacificas victimas super altare quod edificauerat dño, & adolebat thymiama corã dño: ꝑfectũq̃ ẽ tẽplũ. Classẽ q̃z fecit rex Salomon in ℳAsiongaber, q̃ est iuxta ℳAbilam in litore maris rubri, i terra Idumee. ℳDisitq̃ ℐHiram in classe illa seruos suos viros nauticos & gnaros maris, cũ seruis Salomonis. Qui cũ venissent ĩ Ophir, sũptũ ĩde aurũ q̃drigẽtorum viginti talẽtorũ, detulerunt ad regem Salomonem.

¶ Uenit regina saba hierl'm & obstupescit: dat et accipit munera: facit rex salomon ducenta scuta aurea & thronum eburneum: de classe regis & abũdãtia & equis. Cap. x.

Deuter. xix. d. ℐHiere. xxij. c. ij. Para. viij. a. L D

Ed & regina Saba audita fama Salomonis, in noĩe dñi venit tẽtare eũ in enigmatib⁹. Et ingressa Jerusalẽ multo cum comitatu: & diuitijs, camelis portãtib⁹ aromata, & aurũ ĩfinitum nimis, & gẽmas ꝑtiosas, venit ad Salomonẽ, & locuta est ei vniuersa q̃ habebat̃ corde suo. Et docuit eã Salomõ oĩa v̈ba q̃ ꝓposuerat: nõ fuit sermo q̃ regẽ posset latere, et non respõderet ei. Uidẽs aũt regina Saba oẽm sapiẽtiã Salomonis, & domũ quã edificauerat, & cibos mense eius, & habitacula seruor̃, & ordines ministrãtiũ, vestesq̃ eor̃, & pincernas, & holocausta q̃ offerebat in domo dñi: nõ habebat vltra spm̃, dixitq̃ ad regẽ: Uer⁹ est sermo quẽ audiui i terra mea sup sermonib⁹ tuis, & sup sapĩa tua: & nõ credebã narrantibus mihi, donec ipsa veni, & vidi oculis meis, & ꝓbaui q̃ media pars mihi nuntiata non fuerit: maior est sapĩa et opa tua, quã rumor quẽ audiui. Beati viri tui, & beati serui tui hi, q̃ stãt corã te semp, & audiũt sapiẽtiã tuã. Sit dñs deus tu⁹ bñdict⁹, cui cõplacuisti, & posuit te sup thronũ Israel, eo q̃ dilexerit dñs Isrl' in sempiternũ: & cõstituit te regem, vt faceres iudiciũ & iustitiã. ℳDedit ergo regi centũ viginti talẽta auri, & aromata multa nimis, & gẽmas pretiosas: nõ sunt allata vltra aromata tã multa, q̃ ea q̃ dedit re-

A ij. Para. x. a. ℳMatth. xij. d. Luce xj. d. B

gina Saba regi Salomoni. Sz ꝛ classis Hirā, q portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thina multa nimis, ꝛ gemmas ptiosas. Fecitq; rex de lignis thinis fulcra dom⁹ dñi, ꝛ dom⁹ regie, ꝛ citharas lyrasq; cantoribus: nō sunt allata huiuscemodi ligna thina, neq; visa vsq; in presentem diē. Rex aūt Salomon dedit regine Saba oīa q̄ voluit, ꝛ petiuit ab eo exceptis his que vltro obtulerat ei munere regio. Que reuersa est, ꝛ abijt in terrā suā cū fuis suis. L Erat aūt pondus auri qō afferebaꝫ Salomoni p annos singulos, sexcētorū sexagintasex talentorū auri, excepto eo qō afferebant viri, q sup vectigalia erant, et negotiatores, vniuersiq; scruta vendētes, ꝛ oēs reges Arabie, ducesq; terre. Fecit q̄q; rex Salomon ducēta scuta de auro purissimo: sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti vnius. Et trecētas peltas ex auro probato: trecenteq; mine auri vnam peltam vestiebant: posuitq; eas rex i domo salt⁹ Libani. Fecit etiā rex Salomō thronū de ebore grādē: ꝛ vestiuit eum auro fuluo nimis, q habebat sex grad⁹: ꝛ summitas throni, rotūda erat in pte posteriori: ꝛ due man⁹ hinc atq; inde tenentes sedile: ꝛ duo leones stabāt iuxta man⁹ singulas. Et duodeciq; leunculi stātes sup sex gradus hinc atq; inde: nō est factū tale op⁹ in vniuersis regnis. Sz ꝛ oīa vasa, de qbus potabat rex Salomon, erāt aurea: ꝛ vniuersa supellex domus salt⁹ Libani de auro purissimo: nō erat argētū, nec alicuius ptij putabaꝫ in dieb⁹ salomonis, q classis regis per mare cum classe Hirā semel p tres ānos ibat in Tharsis deferēs inde aurū ꝛ argentū, ꝛ dētes elephātor, ꝛ simias, ꝛ pauos. ℣ Dignificat⁹ est ergo rex Salomon sup oēs reges terre diuitijs ꝛ sapīa. Et vniuersa terra desiderabat vultū Salomonis, vt audiret sapiam ei⁹, quā dederat de⁹ i corde ei⁹. Et singuli deferebāt ei munera, vasa argētea ꝛ aurea, vestes ꝛ arma bellica, aromata q̄q;, ꝛ equos, ꝛ mulos per annos singulos. Congregauitq; Salomō curr⁹ ꝛ egtes, ꝛ facti sunt ei mille q̄dringenti curr⁹ ꝛ duodecim milia egtū: ꝛ disposuit eos p ciuitates munitas, ꝛ cū rege in Jerusalem. Fecitq; vt tanta esset abundātia argēti in Jerusalē, quāta ꝛ lapidū: ꝛ cedrorum pbuit multitudinē q̄si sycomoros, q̄ nascunt in campestrib⁹. Et educebanꝫ equi Salomoni ō Egypto ꝛ de Coa. Negotiatores em̄ regis emebant de Coa, ꝛ statuto ptio producebāt. Egrediebaꝫ aūt q̄driga ex Egypto sexcētis siclis argenti, ꝛ equus cētum qnquaginta. Vtq; in hūc modū cuncti reges Hetheorū ꝛ Syrie equos venundabant.

¶ De septingentis vxorib⁹ ꝛ trecētis concubinis regis p quas salomon preuaricatus est: comminaꝫ ei dñs ꝛ suscitat aduersarios ei Adad rezon ꝛ Hierobā: de concisione regni de Ahia propheta ad Hieroboam missō: Salomon voluit interficere Hieroboam sz fugit: de morte Salomonis. Caput xi.

A Eccles. xlvij.c. Deuter. xvij.d. Exod. xxxiij. b.

Rex aūt Salomon adamauit mulieres alienigenas multas, filiā q̄z Pharaonis, ꝛ Moabitidas, ꝛ Ammonitidas, Idumeas, ꝛ Sidonias ꝛ Cetheas: de gētib⁹ sup qb⁹ dixit dñs filijs Israel, Nō ingredimini ad eas, neq; de illis ingredient ad vestras: certissime em̄ auertēt corda vra vt seqmini deos eax. His itaq; copulat⁹ est Salomō ardentissimo amore. Fuerūtq; ei vxores q̄si regine septingente, ꝛ cōcubine trecente: ꝛ auerterunt mulieres cor ei⁹. Cūq; ia esset senex, depranatū est cor ei⁹ per mulieres vt seqret deos alienos: nec erat cor ei⁹ pfectū cū dño deo suo, sicut cor Dauid pris eius. Sz colebat Salomon Astarthen deā Sidoniox, ꝛ Moloch idolum Ammonitarū. Fecitq; Salomō qō non placuerat corā dño, ꝛ non adimpleuit vt sequeret dñm, sicut Dauid pater ei⁹. Tunc edificauit Salomon phanū Chamos idolo Moab, in mōte q est cōtra Jerusalem, ꝛ Moloch idolo filiorū Ammon. Atq; in hūc modū fecit vniuersis vxoribus suis alienigenis q̄ adolebāt thura ꝛ immolabant dijs suis.

B

C.xi.b. Igit̄ irat⁹ est dñs Salomoni, qō auersa eēt mēs ei⁹ a dño deo Israel, q apparuerat ei scō, ꝛ pceperat de vbo hocne seqret deos alienos, ꝛ nō custodiuit q̄ mādauit ei dñs. Dixit itaq; dñs Salomoni, Qr habuisti hoc apud te, ꝛ nō custodisti pactū meū, ꝛ pcepta mea q̄ mādaui tibi, disrūpens scindā regnū tuū, ꝛ dabo illud fuo tuo. Uerūtā i dieb⁹ tuis nō faciā ppter Dauid patrē tuū: de manu filij tui scindam illud, nec totū regnū auferā: sz tribū vnā dabo filio tuo propter Dauid seruū meū, ꝛ Jerusalem quā elegi. Suscitauit aūt dñs aduersariū Salomoni Adad Idumeū de semine regio, q erat in Edom: Cū em̄ esset Dauid in Idumeo, et ascēdisset Joab princeps militie ad sepeliēdū eos q fuerāt interfecti, ꝛ occidisset oē masculinū in Idumea (sex em̄ mensibus ibi morat⁹ est Joab, et ois Isral, donec interimeret oē masculinū in Idumea) fugit Adad ipse ꝛ viri Idumei de seruis pris ei⁹ cū eo, vt ingrederet Egyptū: erat aūt Adad puer paruulus. Cūq; surrexissent de Madian, venerūt in Pharā: tulerūtq; secū viros de Pharā, ꝛ introierūt Egyptū ad Pharaonē regē Egypti: q dedit ei domū, ꝛ cibos constituit, ꝛ terrā delegauit. Et inuenit Adad gratiā coraz Pharaone valde, intm̄ vt daret ei vxorē, sororē vxoris sue germanam Taphnes regine. Genuitq; ei soror Taphnes Genubath filiū, ꝛ nutriuit eum Taphnes in domo Pharaonis: eratq; Genubath habitās apud Pharaonem cuz filijs ei⁹. Cumq; audisset Adad in Egypto dormisse Dauid cū pfib⁹ suis, et mortuū esse Joab principem militie, dixit Pharaoni, Dimitte me, ve vadā in terrā meā. Dixitq; ei Pharao, Qua em̄ re apud me idiges, vt q̄ras ire ad terrā tuā? At ille rndit, Nulla: sz obsecro te vt dimittas me. Suscitauit q̄z ei de⁹ aduersariū Razon filiū Eliada, q fugerat Adadezer regē Soba dūm fuū: ꝛ cōgregauit cōtra eū viros, ꝛ fact⁹ est princeps latronū cū interficeret eos Dauid: abierūtq; Damascū, ꝛ habitauerūt ibi, ꝛ cōstituerunt eū regē in Damasco, eratq; aduersari⁹ Israeli cūctis diebus Salomonis: ꝛ hoc est malū Adad, ꝛ odium contra Israel, regnauitq; in Syria. Jeroboam q̄z filius Nabat, Ephrateus, de Sareda, seru⁹ Salomonis, cui⁹ mater erat noīe Serua, mulier vidua: leuauit manum cōtra regem. Et hec est causa rebellionis aduersus eū, qr Salomon edificauit Mello, ꝛ coequauit voraginem ciuitatis Dauid pris sui. Erat aūt Jeroboā, vir fortis ꝛ potēs: vidēsq; Salomō adolescētē bone indolis ꝛ idustriū, cōstituerat eū pfectū sup tributa vniuerse dom⁹ Joseph. Factū est igit̄ in tpe illo, vt Jeroboā egrederet de Jerusalē, ꝛ inueniret eū Ahias Silonites ppheta, in via, opert⁹ pallio nouo: erāt aūt duo tantum in agro. Apprehēdēsq; Ahias palliū suū nouum quo coopert⁹ erat, scidit in duodecim ptes. Et ait ad Jeroboā, Tolle tibi decē scissuras: hec em̄ dicit dñs deus Isral, Ecce ego scindā regnū de manu Salomonis, ꝛ dabo tibi decem trib⁹. Porro vna trib⁹ remanebit ei ppter seruū meū Dauid, ꝛ ppter Jerusalē ciuitatē quā elegi ex oibus tribubus Isral: eo qō dereliq̄rit me, ꝛ adorauerit Astarthen deā Sidoniorū, ꝛ Chamos deū Moab, ꝛ Moloch deum filiorū Ammon: ꝛ nō ambulauerit in vijs meis vt faceret iustitiaz coram me, ꝛ pcepta mea, ꝛ iudicia sicut Dauid pr eius. Nec auferā oē regnū de manu ei⁹, sz ducē ponā eū cūctis diebus vite sue, ppt Dauid seruū meū quē elegi, q custodiuit mandata mea ꝛ pcepta mea. Auferā aūt regnum de manu filij ei⁹, ꝛ dabo tibi decē trib⁹: filio aūt ei⁹ dabo tribū vnā, vt remaneat lucerna Dauid seruo meo cunctis diebus, coram me in Jerusalē ciuitate quā elegi vt esset nomen meum ibi. Te aūt assumam, ꝛ regnabis sup oīa q̄ desiderat aīa tua, eriscq; rex sup Isral. Si igit̄ audieris oīa q̄ pcepero tibi, ꝛ ambulaueris in vijs meis, ꝛ feceris qō rectū est coram me, custodiēs mādata mea, ꝛ pcepta mea, sicut fecit Dauid seruus me⁹: ero tecū, ꝛ edificabo tibi domū fidelē, qūo edificaui Dauid domū, ꝛ tradā tibi Isral ꝛ affligā semē Dauid sup hoc, verūtamē non cūctis dieb⁹. Uoluit ergo Salomon interficere Jeroboā: q surrexit ꝛ aufugit in Egyptū ad Sesac regem Egypti, ꝛ fuit in Egypto vsq; ad mortē Salomonis. Reliquū aūt vborū Salomonis, ꝛ oīa que fecit, ꝛ sapia ei⁹: ecce vniuersa scripta sunt in libro vborū Salomonis. Dies aūt quos regnauit Salomō in Jerusalē sup oēm Israel, q̄draginta anni sunt. Dormiuitq; Salomō cū pribus suis: ꝛ sepultus est in ciuitate Dauid pris sui, regnauitq; Roboā filius eius pro eo.

L ij. regum xj. b.

D

E

F

G

H

¶ Roboam q̄ cōsilio vsus est iuuenū ⁊ nō sup duabus tribubus
rex cōstituit: hieroboā aūt sup decem tribub⁹: de semeia ꝓpheta ad
Roboā missō: de vitulis aureis quos fecit Hieroboam. Cap. xij.

A ij. Para. x.a.

VEnit aūt Roboā in Sichē: illuc eñ ꝯgregatus
erat oīs Isrl ad ꝯstituēdū regem. Et vō Jero
boā filio Nabat, cū adhuc esset in Egypto ꝑfu
gus a facie regis Salomonis, audita morte ei⁹
reuersus est de Egypto. ¶ Miserūtq; ⁊ vocauerūt eū: venit
ergo Jeroboā, ⁊ oīs multitudo Isrl, ⁊ locuti sunt ad Ro
boā, dicētes, Pater tu⁹ durissimū iugū ipposuit nobis: tu
itaq; nūc imminue paululū de imperio pris tui durissimo,
⁊ de iugo grauissimo q̄ imposuit nobis, ⁊ seruiemus tibi.
Qui ait eis, Ite vsq; ad tertiū diem, ⁊ reuertimini ad me.
Cūq; abyisset ppls, inyt cōsiliū rex Roboā cum seniorib⁹
qui assistebāt cor̄ā Salomone pre eius, cū adhuc viueret, ⁊
ait, Quō datis mihi ꝯsiliū, vt respōdeā pplo huic: Qui di
xerūt ei, Si hodie obedieris pplo huic, ⁊ seruieris, et peti
tioni eor̄ū cesseris, locutusq; fueris ad eos vba lenia, erunt
tibi serui cunctis diēb⁹. Qui dereliquit cōsiliū senū qō dede
rant ei, ⁊ adhibuit adolescentes q nutriti fuerāt cū eo, ⁊ assi
stebant illi, dixitq; ad eos, Quō mihi datis cōsiliū, vt respō
deā pplo huic: q dixerūt mihi, Leuius fac iugū, qō iposuit
pater tu⁹ sup nos. Et dixerūt ei iuuenes qui nutriti fuerant
cū eo, Sic loq̄re pplo huic, q locuti sunt ad te dicentes, Pa
ter tu⁹ aggrauauit iugū nostrū, tu releua nos. Sic loqueris
ad eos, Minim⁹ digit⁹ meus grossior est dorso pris mei.
Et nunc pater me⁹ posuit sup vos iugū graue, Ego autem
addam sup iugū vestrū: pater me⁹ cecidit vos flagellis, ego
aūt cedā vos scorpionib⁹. Venit ergo Jeroboam, ⁊ oīs po
pulus ad Roboā die tertia, sicut locut⁹ fuerat rex, dicens,
Reuertimini ad me die tertia. Rñditq; rex pplo dura, de
relicto cōsilio seniorū qō ei dederāt, ⁊ locut⁹ est eis ſz ꝯsiliū
iuuenū, dicēs. Pater me⁹ aggrauauit iugū vestrū, ego au
tez addā iugo vro: pater me⁹ cecidit vos flagellis, ego autē
cedā vos scorpionib⁹. Et nō acqeuit rex pplo: qñ auersa
tus fuerat eū dñs, vt suscitaret vbū suū qō locutus fuerat
in manu Ahie Silonite ad Jeroboā filiū Nabat. Videns
itaq; ppls qō noluisset eos audire rex, respondit ei, dicēs,
Que nobis pars ī Dauid: vel q̄ hereditas in filio Isai: i
tabernacula tua Isrl, nunc vide domū tuā Dauid, ⁊ abyit
Isrl in tabernacula sua. Sup filios aūt Isrl, qcūq; habita
bant in ciuitatib⁹ Juda, regnauit Roboā. ¶ Misit ergo rex
Roboā Adurā q erat sup tributa: ⁊ lapidauit eū oīs Is
rael, ⁊ mortu⁹ est. Porro rex Roboā festin⁹ ascēdit currū,
⁊ fugit in Jerusalē, recessitq; Isrl a domo Dauid, vsq; in
pūtem diē. Factū est aūtē cū audisset oīs Isrl qō reuersus
esset Jeroboā, miserūt, ⁊ vocauerūt eū congregato cetu, et
cōstituerūt eū regē sup oēm Isrl, nec secut⁹ est quispiā do
mū Dauid, ꝑter tribū Juda solā. Venit aūt Roboā Je
rusalē, ⁊ cōgregauit vniuersaz domū Juda, ⁊ tribū Benia
min cētū octoginta milia electorū virorū, ⁊ bellatorū, vt pu
gnarēt ꝭ domū Isrl, ⁊ reducerēt regnū Roboā filio Salo
monis. Factus est aūt sermo dñi ad Semeiam virum dei,
dicēs, Loq̄re ad Roboā filiū Salomonis regē Juda, ⁊ ad
oēm domū Juda, ⁊ Beniamin, ⁊ reliquos de pplo, dicens,
Hec dicit dns, Nō ascendetis, neq; bellabitis ꝯra fratres
vros filios Isrl: reuertat̄ vir in domū suā, a me eñ factū ē
vbū hoc. Audierūt sermonem dñi, ⁊ reuersi sunt de itinere
sicut eis ꝓceperat dñs. Edificauit aūt Jeroboā Sichen in
monte Ephraim, ⁊ habitauit ibi: ⁊ egressus inde edificauit
Phanuel. Dixitq; Jeroboā in corde suo, Nūc reuertet̄ re
gnū ad domū Dauid, si ascēderit ppls iste vt faciat sacrifi
cia ī domo dñi ī Jerusalē: ⁊ cōuertet̄ cor pplī hui⁹ ad dñm
suū Roboā regē Juda, interficiēt̄q; me, ⁊ reuertent̄ ad eū.
Et excogitato ꝯsilio, fecit duos vitulos aureos, ⁊ dixit eis,
Nolite vltra ascēdere in Jerusalē. Ecce dij tui Isrl, qui te
duxer̄t de terra Egypti. Posuitq; vnū ī Bethel, ⁊ alterū
in Dan: ⁊ factū ē vbū hoc ī pctm: ibat ei ppls ad adorādū
vitulū, vsq; ī Dā. Et fecit phana ī excelsis, ⁊ sacerdotes de
extremis pplī q nō erāt de filijs Leui. Cōstituitq; diē solē
nē ī mēse octauo, qntadecima die mēsis, in sīlitudinē solēni
tatis q̄ celebrabat in Juda. Et ascēdens, altare sīr fecit in
Bethel, vt imolaret vitulis q̄s fabricat⁹ fuerat. cōstituitq;
in Bethel sacerdotes excelsorū q̄ fecerat. Et ascēdit sup al
tare qō extruxerat in Bethel qntadecima die mensis octa
ui, quem finxerat de corde suo: ⁊ fecit solēnitatē filijs Isrl,
et ascendit super altare, vt adoleret incensum.

¶ De viro dei qui venit ī bethel qui de Josia nasciturο ꝓphetauit:
signum dat: de effusione cinis: et dextera Jeroboam: qualiter aruit
et restituta est: panem cum rege non comedit: a prophera quodam
reductus est: et cum eo panem comedit: et a leone percussus est: qō
leo et asinus stabant iuxta cadauer: et sepultura eius facta a prophe
ta qui eum sic seduxerat. Caput xiij.

B

C Eccles. xlvij. d.

D

E

F ij. Para. xj.a.

F xj.f.

E xj.f.

E Exodi xxxij. b.

ECce vir dei venit de Juda in sermone dñi in
Bethel, Jeroboā stāte sup altare, ⁊ th⁹ iacīēte.
Et exclamauit ꝭ altare ī sermone dñi, ⁊ ait, Alta
re altare. hec dicit dns, Ecce filius nascetur do
mui Dauid, Josias nōie, ⁊ īmolabit sup te sacerdotes ex
celsor̄, q nūc in te thura succēdunt, ⁊ ossa hoīs sup te icēdet.
Deditq; in illa die signū, dicēs, Hoc erit signū qō locut⁹ ē
dñs, Ecce, altare scindet̄, ⁊ effundet̄ cinis q ī eo est. Cūq; au
disset rex sermonē hoīs dei quē iclamauerat ꝭ altare in Be
thel, extēdit manū suā de altari, dicēs, Apphēdite eum. Et
exaruit man⁹ ei⁹ quā extenderat ꝭ eū: nec valuit retrahere
eā ad se. Altare q̄q; scissum est, et effusus est cinis de altari,
iuxta signuz qō pdixerat vir dei in sermone dñi. Et ait rex ad
virū dei, Depcare faciē dñi dei tui, ⁊ ora p me, vt restituа
tur man⁹ mea mihi. Orauitq; vir dei faciē dñi, ⁊ reuersa est
man⁹ regis ad eū, ⁊ facta ē sicut pu⁹ fuerat. Locut⁹ est aūt
rex ad virū dei, Veni mecū domū vt prandeas, ⁊ dabo tibi
munera. Rñditq; vir dei ad regē, Si dederis mihi mediā
ptē dom⁹ tue, non veniam tecū, nec comedā panē, neq; bibā
aquā in loco isto: sic eñ mādatū est mihi ī sermone dñi pcipiē
tis, Nō comedes panē, neq; bibes aquam, nec reuerteris p
viā qua venisti. Abyit ergo p aliā viā, ⁊ nō est reuersus per
iter q̄ venerat in Bethel. Prophetes aūt qdā senex habita
bat in Bethel, ad quē venit filius su⁹, ⁊ narrauit ei oīa opa q̄
fecerat vir dei illa die in Bethel, ⁊ vba q̄ locutus fuerat ad
regē, ⁊ narraueſt pri suo. Et dixit eis pr eor̄, Per quā viā
abyit: Ostēderūt ei filij sui viā p quā abierat vir dei q̄ vene
rat de Juda. Et ait filijs suis, Sternite mihi asinum. Qui
cū strauissent, ascēdit, ⁊ abyit post virū dei, ⁊ inuenit eū sedē
tem subt⁹ terebinthū: ⁊ ait illi, Tune es vir dei: q venisti de
Juda: Rñdit ille, Ego sum. Dixitq; ad eū: Veni mecum
domū, vt comedas panē. Qui ait, Nō possum reuerti, neq;
venire tecū, nec comedā panē, neq; bibā aquā ī loco isto: q
locut⁹ ē dñs ad me ī sermone dñi, dicēs, Nō comedes panē,
⁊ non bibes aquā ibi, nec reuerteris p viam q̄ ieris. Qui ait
illi, Et tego ꝓpheta sum sīlis tui: ⁊ angel⁹ locut⁹ est mihi in
sermone dñi, dicēs, Reduc eū tecū in domū tuā, vt comedat
panē, ⁊ bibat aquā. Fefellit eū, ⁊ reduxit secum: comedit er
go panē in domo ei⁹, ⁊ bibit aquā. Cūq; sederēt ad mēsaz,
fact⁹ est sermo dñi ad ꝓphetā q reduxerat eum. Et exclama
uit ad virū dei, q venerat de Juda, dicens, Hec dicit dns,
Q⁹ nō obediens fuisti ori dñi, ⁊ nō custodisti mādatūqō p
cepit tibi dns de⁹ tu⁹: ⁊ reuersus es ⁊ comedisti panē, et bi
bisti aquā in loco ī q̄ pcepit tibi ne comederes panē, neq; bi
beres aquā, nō iferet̄ cadauer tuū in sepulchrū patrū tuor̄.
Cūq; comedisset ⁊ bibisset, strauit asinū suū ꝓpheta quem
reduxerat. Qui cū abyisset, inuenit eū leo in via, ⁊ occidit, et
erat cadauer ei⁹ piectū in itinere: asin⁹ aūt stabat iuxta illū,
⁊ leo stabat iuxta cadauer. Et ecce viri trāseūtes viderūt ca
dauer ꝓiectū in via, ⁊ leonē stantē iuxta cadauer. Et vene
runt, ⁊ diuulgauer̄t in ciuitate ī q̄ ꝓphetes ille senex habita
bat. Q⁹ cū audisset ꝓpheta ille q reduxerat eū de via, ait,
Vir dei est, q inobediēs fuit ori dñi, ⁊ tradidit eū dns leoni,
et ꝯfregit eū, ⁊ occidit iuxta vbū dñi qō locut⁹ est ei. Dixit
q̄ ad filios suos, Sternite mihi asinū. Qui cū strauissent,
⁊ ille abyisset, inuenit cadauer ei⁹ piectū in via, ⁊ asinū ⁊ leo
nē stātes iuxta cadauer: nō comedit leo de cadauere, nec le
sit asinū. Tulit q̄ꝫ ꝓphetes cadauer viri dei, ⁊ posuit illud
sup asinū, ⁊ reuersus intulit ī ciuitatē ꝓphetes senex, vt plā
gerent eū. Et posuit cadauer ei⁹ in sepulchro suo: ⁊ planxe
runt

runt eū, Heu mi frater. Cūq̄ plāxissent eū, dixit ad filios
suos, Cū mortu⁹ fuero, sepelite me in sepulchro in quo vir
sepult⁹ est: iuxta ossa ei⁹ ponite ossa mea. Profecto eñ ve-
niet sermo quē p̄dixit i ꝑmone dñi ꝛ altare qđ est in Bethel,
ꝛ ꝛ oīa phana excelsoꝝ q̄ sunt i vrbib⁹ Samarie. post ver-
ba hec nō est reuersus Jeroboā de via sua pessima, sed ecō-
trario fecit de nouissimis pp̄lis sacerdotes excelsoꝝ: qcun-
q̄z volebat, implebat manum suam, et fiebat sacerdos excel
sorum. Et propter hanc causaz peccauit domus Jeroboā,
et euersa est, et deleta est de superficie terre.

¶ De propheta Abia ad vxorē Jeroboam: de morte abie filij eius:
de morte Jeroboam: de regno nadab filij ei⁹: de pctis iude: de Se-
sach rege egypti qui spoliauit Jerusalem: de scutis aureis ꝛ ereis:
de morte Roboam ꝛ regno filij eius. Caput xiiij.

In tempore illo egrotauit Abia fili⁹ Jeroboaz.
Dixitq̄z Jeroboā vxori sue, Surge, ꝛ cōmuta
habitū, ne cognoscaris qđ sis vxor Jeroboā, et
vade in Silo, vbi est Abias ꝓpheta q̄ locutus
est mihi qđ regnatur⁹ essem sup pp̄lm hūc. Tolle q̄z in ma
nu tua decē panes, ꝛ crustulā, ꝛ vas mellis, ꝛ vade ad illum:
ipse eñ indicabit tibi qđ euenturum sit puero huic. Fecit vt
dixerat, vxor Jeroboā, ꝛ consurgēs abijt in Silo, ꝛ venit in
domū Abie: at ille nō poterat videre, q̄ caligauerant oculi
ei⁹ p̄ senectute. Dixit aūt dñs ad Abiā, Ecce vxor Jero-
boā ingredit, vt ꝙsulat te sup filio suo q̄ egrotat: hec ꝛ hec lo
queris ei. Cū ergo illa ītraret, ꝛ dissimularet se eē que erat,
audiuit Abias sonitū pedū ei⁹ ītroeūtis p ostiū, ꝛ ait, In-
gredere vxor Jeroboā, quare aliā te esse simulas? ego autē
missus sum ad te durus nuntius. Uade et dic Jeroboam,
Hec dicit dñs deus Jsrael, Quia exaltaui te de medio po
puli, ꝛ dedi te ducem sup pp̄lm meū Jsrael: ꝛ scidi regnum
dom⁹ Dauid, ꝛ dedi illud tibi, ꝛ nō fuisti sicut seru⁹ meus
Dauid, q̄ custodiuit mādata mea, ꝛ secut⁹ est me ī toto cor
de suo, faciēs qđ placitū esset in ꝙspectu meo: ſz opatus es
male super oēs q̄ fuerūt ante te, ꝛ fecisti tibi deos alienos,
ꝛ conflatiles, vt me ad iracundiā ꝓuocares, me autem ꝓie-
cisti post tergū tuū. Idcirco ecce ego inducā mala sup domū
Jeroboā, ꝛ p̄cutiā de Jeroboam mingētem ad parietem,
ꝛ clausum, ꝛ nouissimū in Jsrael: ꝛ mundabo reliquias do
mus Jeroboā, sicut mūdari solet fim⁹ vsq̄z ad purum. Qui
mortui fuerint de Jeroboā ī ciuitate, comedēt eos canes: q̄
aūt mortui fuerit ī agro, vorabūt eos aues celi: q̄ dñs locu
tus est. Tu igit surge, ꝛ vade in domū tuā: ꝛ in ipso introitu
pedū tuoꝝ in vrbē, morietur puer, ꝛ planget eū oīs Jsrl', ꝛ se
peliet: iste eñ sol⁹ inferet de Jeroboā in sepulchrum, q̄ in-
uent⁹ ē sup eo ꝛmo bon⁹ a dño deo isrl' ī domo ieroboā. Cō
stituet aūt sibi dñs regē sup Jsrl', q̄ p̄cutiet domū Jeroboā
in hac die, ꝛ in hoc tpe: ꝛ p̄cutiet dñs de⁹ Jsrl', sicut moueri
solet arūdo in aqua: ꝛ euellet Jsrael de terra bona hac, quā
dedit p̄ribus eoꝝ, ꝛ ventilabit eos trans flumen: q̄ fecerūt
sibi lucos, vt irritarent dñz. Et tradet dñs Jsrael ꝓp̄ pctā
Jeroboam, q̄ peccauit, ꝛ peccare fecit Jsrl'. Surrexit itaq̄z
vxor Jeroboā, ꝛ abijt, ꝛ venit ī Thersa: cūq̄z illa ingrederet
limē dom⁹, puer mortu⁹ est, ꝛ sepelierūt eū. Et planxit eum
oīs Jsrl' iuxta sermonē dñi quē locut⁹ est in manu serui sui
Ahie ꝓphete. Reliqua aūt verboꝝ Jeroboā qūo pugna-
uerit, ꝛ qūo regnauerit, ecce scripta sunt in libro verborum
dierum regū Jsrl'. Dies aūt q̄b⁹ regnauit Jeroboā, vigīti
duo anni sunt: ꝛ dormiuit cū p̄rib⁹ suis: regnauitq̄z Nadab
filius ei⁹ p eo. Porro Roboā filius Salomonis regnauit in
Juda: q̄draginta ꝛ vni⁹ anni erat Roboam, cū regnare ce-
pisset: decē ꝛ septem annos regnauit in Jerusalem ciuitate,
quā elegit dñs vt poneret nomē suū ibi, ex oībus tribubus
Jsrl'. Nomen aūt matris ei⁹ Naama Ammanitis. Et fecit
Judas malū cor̄ā dño, ꝛ irritauerūt eū sup oīb⁹ q̄ fecerant
p̄res eoꝝ in pctis suis q̄ peccauerūt. Edificauerūt eñ ꝛ ipsi
sibi aras, ꝛ statuas, ꝛ lucos sup oēm collē excelsū, ꝛ subter
oēm arborē frondosam: sed ꝛ effeminati fuerūt in terra, fece
runtq̄z oēs abominationes gentiū, quas attriuit dñs ante
faciē filioꝝ Jsrl'. In qnto aūt anno regni Roboā, ascendit
Sesac rex Egypti in Jerusalē, ꝛ tulit thesauros dom⁹ do-
mini, ꝛ thesauros regios, ꝛ vniuersa diripuit: scuta q̄ q̄z au-
rea, q̄ fecerat Salomon, ꝓ qb⁹ fecit rex Roboā scuta erea:
ꝛ tradidit ea ī manū ducū scutariorū, ꝛ eorū q̄ excubabāt añ
ostiū dom⁹ regis. Cūq̄z ingrederet rex ī domū dñi, porta-
bāt ea q̄ ꝓceūdi habebāt offm: ꝛ postea reportabant ad ar
mamētariū scutariorū. Reliqua aūt sermonū roboā, ꝛ oīa
q̄ fecit, ecce scripta sunt in libro sermonū dierū regū Juda.
Fuitq̄z bellū iter Roboā ꝛ Jeroboā cūctis diebus. Dormi
uitq̄z Roboā cū p̄rib⁹ suis, ꝛ sepult⁹ est cum eis in ciuitate
Dauid: nomē aūt matris eius Naama Ammanitis: et re
gnauit Abiam filius eius pro eo.

¶ De Abia q̄ fecit malū: de pugna cū Jeroboā: q̄ Dauid fecit re-
ctum excepto sermone Urie ethei: ō asa qui regnauit post abiam qui
fecit rectuz: de prelio inter asa ꝛ baasa regē Jsrael: de adiutorio Be
nadad regi Asa: de morte Asa ꝛ de dolore pedū eius: de Josaphat
qui successit ei: de nadab rege filio Jeroboā occiso: de baasa qui re-
gnauit post eū: qui p̄cussit oēm domū Jeroboam. Caput xv.

Gitur in octauodecimo anno regni Jeroboam
filij Nabat regnauit Abiā sup Judā. Tribus
annis regnauit in Jerusalē, nomen matris eius
Maacha filia Abessalom. Ambulauitq̄z in oī-
bus pctis p̄ris sui, q̄ fecerat ante eum: nec erat cor eius per-
fectum cū dño deo suo, sicut cor Dauid patris ei⁹. Sed ꝓ-
pter Dauid dedit ei dñs deus su⁹ lucernā in Jerusalem,
vt suscitaret filium ei⁹ post eū, ꝛ statueret in Jerusalem: eo
quod fecisset Dauid rectū in oculis dñi, ꝛ nō declinasset ab
omnib⁹ q̄ p̄ceperat ei cunctis diebus vite sue, excepto sermo
ne Urie Hethei. Attū bellū fuit inter Roboā ꝛ Jeroboā
oīb⁹ tpe vite eius. Reliqua aūt sermonū Abiā, ꝛ oīa q̄ fecit,
nonne hec scripta sunt in libro verborū dierū regum Juda?
Fuitq̄z p̄liū inter Abiā ꝛ inter Jeroboā. Et dormiuit Abiā
cū p̄ribus suis, ꝛ sepelierūt eum in ciuitate Dauid: regna-
uitq̄z Asa filius ei⁹ ꝓ eo. In anno ergo vicesimo Jeroboā
regis Jsrael regnauit Asa rex iuda: ꝛ quadragīta ꝛ vno an-
no regnauit in Jerusalē. Nomē matris eius Maacha, filia
abessalom. Et fecit Asa rectum ante conspectum dñi, sicut
dauid pater ei⁹: ꝛ abstulit effeminatos de terra, purgauitq̄z
vniuersas sordes idoloꝝ, q̄ fecerant patres eius. Insuper
ꝛ Maachā matrem suā amouit, ne esset princeps in sacris
Priapi, ꝛ in luco ei⁹ quē cōsecrauerat: subuertitq̄z specum
eius, ꝛ cōfregit simulachrum turpissimū ꝛ cōbussit in torrē-
te Cedron: excelsa aūt nō abstulit. Uerūtū cor Asa ꝓfectus
erat cū dño cūctis diebus suis: ꝛ intulit ea q̄ sanctificauerat pa
ter suus, ꝛ vouerat ī domū dñi, argētū, ꝛ aurū, ꝛ vasa. Bel-
lum aūt erat iter Asa ꝛ Baasa regē Jsrl' cūctis diebus eoꝝ.
Ascēdit q̄z Baasa rex Jsrael ī Judā, ꝛ edificauit Rama,
vt nō posset q̄spiā egredi vel ingredi de pte Asa regis Ju-
de. Tollēs itaq̄z Asa oē argētū ꝛ aurū qđ remāserat in the
sauris dom⁹ dñi ꝛ in thesauris dom⁹ regie, dedit illud ī ma
nus seruoꝝ suoꝝ: ꝛ misit ad Benadad filiū Tabremō filij
Hezion regē Syrie, q̄ habitabat in Damasco, dicens, Fe
dus est inter me ꝛ te, ꝛ inter patrē meū, ꝛ patrē tuum: ideo
misi tibi munera argentū ꝛ aurū: ꝛ peto vt venias: ꝛ irritum
facias fedus qđ habes cum Baasa rege Jsrael, et recedat
a me. Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes ex-
ercitus sui in ciuitates Jsrael, ꝛ percusserunt Ahiō ꝛ Dā
ꝛ Abel, domū Maacha, ꝛ vniuersam Cenneroth, oēm sci
licet terrā Nephthalim. Qđ cū audisset Baasa, intermisit

edificare Rama, ꝛ reuersus est in Thersa. Rex autē Asa nuntiū misit in oēm Judā, dicēs, Nemo sit excusat⁹. Et tulerunt lapides de Rama, ꝛ ligna eius, quib⁹ edificauerat Baasa, et extruxit de eis rex Asa, Gabaa Beniamin, et ✠aspha. Reliqua aūt oīm sermonū Asa, ꝛ vniuersa fortitudinis eius, ꝛ cūcta que fecit, ꝛ ciuitates, quas extruxit, nonne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum Juda? Ueruntamen in tpe senectutis sue doluit pedes. Et dormiuit Asa cum patribus suis, et sepultus est cum eis in ciuF tate Dauid patris sui. Regnauitq; Josaphat filius eius, pro eo. Nadab vero filius Jeroboam regnauit super Jsrael anno secundo Asa regis Juda: regnauitq; super Jsrl' duob⁹ annis. Et fecit qō malum est in cōspectu dñi, ꝛ ambulauit in vijs patris sui, et in peccatis eius quibus peccare fecit Jsrael. Jnsidiatus est autem ei Baasa filius Ahie de domo Jssachar, ꝛ percussit eū in Gebbethō, que est vrbs Philisthinoꝝ: siquidem Nadab, ꝛ oīs Jsrael obsidebant Gebbethon. Jnterfecit ergo illum Baasa in anno tertio Asa regis Juda, ꝛ regnauit pro eo. Cumq; regnasset, perG cussit omnē domū Jeroboam: nō dimisit nec vnam quidez
3. reg. c. animā de semine eius, donec deleret eum iuxta verbum dñi qō locut⁹ fuerat in manu serui sui Ahie Silonitis, ppter peccata Jeroboam que peccauerat: ꝛ quibus peccare fecerat Jsrael: ꝛ propter delictū quo irritauerat dñm deū Jsrl'. Reliqua aūt sermonū Nadab, ꝛ oia que operatus est: nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū reguꝝ isrl'? Fuitq; bellū inter Asa ꝛ Baasa regē israel cunctis diebus eorum. Anno tertio Asa regis Juda regnauit Baasa fili⁹ Ahie, super oēm israel in Thersa vigintiquatuor annis. Et fecit malum coram dño, ambulauitq; in vijs Jeroboā, et in peccatis eius quibus peccare fecit Jsrael.

¶ De Jehu propheta misso ad Baasa: de morte baasa ꝛ q̄ Baasa interfecit Jehu cui successit Hela filius eius quē occidit zābri: et regnauit pro eo qui postea semetipsum succendit cum obsideret eum Amri: quam elegerat Jsrael media pars populi sequebatur thebni: ꝓualuit tñ popul⁹ qui erat cum Amri: de regno Achab filij eius: de reedificatione ẖierico ab Ahiel. Caput xvj.

A Actus est aūt sermo dñi ad Jehu filium Hanani contra Baasa, dicens, Pro eo quod exaltaui te de puluere, et posui te ducem super populū meum Jsrael, tu autem ambulasti in via Jeroboam, ꝛ peccare fecisti pplm meum israel, vt me irritares in peccatis eorū: ecce, ego demetam posteriora Baasa, ꝛ posteriora dom⁹ ei⁹: ꝛ faciā domū tuā sicut domū Jeroboam filij Nabat. Qui mortuus fuerit de Baasa in ciuitate, comedent eū canes: ꝛ qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres celi. Reliqua aūt sermonū Baasa, ꝛ quecūq; fecit, ꝛ prelia ei⁹: nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regum israel? Dormuit ergo Baasa cū patribus suis, sepultusq; est in Thersa: ꝛ regnauit Ela fili⁹ eius pro eo. Cū aūt in manu Jehu filij Hanani ꝓphete verbū dñi factū esset cōtra Baasa, ꝛ cōtra domū eius: ꝛ contra oē malū qō fecerat coꝝ dño ad irritādū eū in operib⁹ manuū suarū, vt fieret sicut domus Jeroboā: ob hāc causam occidit eum, hoc est Jehu filiū Hanani, prophetam. Anno vicesimosexto Asa regis Juda regnauit Ela filius Baasa super isrl'in Tersa duob⁹ annis. Et rebellauit cōtra eum seruus suus zambri, dux medie ptis equitū erat Ela in Thersa bibēs, ꝛ temulēt⁹ in domo Arsa pfecti Thersa. Jrruens ergo zambri, percussit: occidit eū anno vicesimoseptimo Asa regis Juda, ꝛ regnauit ꝓ eo. Cūq; regnasset, ꝛ sedisset super solū ei⁹, percussit oēm domū Baasa, ꝛ nō dereliqt ex ea mingētē ad parietē, ꝛ ꝓpinquos ꝛ amicos eius. Deleuitq; zābri oēm domū Baasa iuxta vbū dñi qō locut⁹ fuerat ad Baasa in manu Jehu ꝓphete ꝓpter vniuersa pcta Baasa ꝛ peccata Ela filij eius, qui peccauerunt, ꝛ peccare fecerunt Jsrael prouocantes dominum deum Jsrael in vanitatib⁹ suis. Reliqua autem sermonum Ela, ꝛ oīa que fecit, nōnc hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regū israel? Anno vicesimoseptimo Asa regis Juda, regnauit zābri septem dieb⁹ i Thersa: porro exercit⁹ obsidebat Gebbethon vbem Philisthinoꝝ. Cūq; audisset rebellasse zābri, et occidisse regē, fecit sibi regem oīs Jsrael Amri, q̄ erat princeps militie sup israel in die illa in castris. Ascendit ergo Amri, et oīs israel cū eo de Gebbethon, ꝛ obsidebāt Thersa. Uidēs aūt zābri qō expugnāda esset ciuitas, ingressus est palatiū, ꝛ succēdit se cū domo regia: ꝛ mortu⁹ est in pctis suis q̄ peccauerat faciēs malū coraꝝ dño, ꝛ ambulās in via Jeroboā, ꝛ in peccato ei⁹, quo fecit peccare israel. Reliqua autē E sermonū zambri, ꝛ insidiarū ei⁹, ꝛ tyrānidis, nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū reguꝝ isrl'? Tunc diuisus est ppl's isrl' in duas ptes: media pars ppli sequebat Thebni filū Gineth, vt cōstitueret eū regem: ꝛ media pars, Amri. Preualuit aūt ppl's q̄ erat cū Amri, ppl'o qui sequebatur Thebni filium Gineth: mortuusq; est Thebni, ꝛ regnauit Amri. Anno tricesimoprimo Asa regis Juda regnauit Amri sup isrl' duodecim annis: in Thersa regnauit sex annis. Emitq; montē Samarie a Semer duob⁹ talētis argēF ti: ꝛ edificauit eum, ꝛ vocauit nomē ciuitatis quam extruxerat, noīe Semer dñi montis Samarie. Fecit autem Amri malū in cōspectu dñi, ꝛ operat⁹ est nequiter sup oēs qui fuerunt ante eū. Ambulauitq; in oī via Jeroboam filij Nabat ꝛ in pctis ei⁹ q̄b⁹ peccare fecerat Jsrael: vt irritaret dominū deū israel in vanitatib⁹ suis. Reliqua aūt sermonū Amri, ꝛ prelia ei⁹ q̄ gessit, nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regū isrl'? Dormuitq; Amri cū pribus suis, ꝛ sepultus est in Samaria: regnauitq; Achab filius eius pro eo. Achab vo filius Amri, regnauit sup israel anno tricesimo octauo Asa regis Juda. Et regnauit Achab filius Amri sup isrl'in Samaria viginti ꝛ duob⁹ annis. Et fecit achab fili⁹ amri malū i ꝛspectu dñi sup oēs q̄ fuerunt ante eū. Nec suffecit ei vt ambularet in pctis Jeroboā filij Nabat: insuper uxorē Jezabel filiā Ethbaal regis Sidoniorū: ꝛ abijt, ꝛ seruiuit Baal, ꝛ adorauit eū. Et posuit arā Baal in templo Baal, qō edificauerat in Samaria, ꝛ plantauit lucum: ꝛ addidit achab in opere suo, irritās dñm deū israel sup oēs reges israel, q̄ fuerūt ante eū. Jn dieb⁹ ei⁹ edificauit Hiel de Bethel, Jericho: in Abirā primitiuo suo fundauit eam, Josue ꝛ in Segub nouissimo suo posuit portas ei⁹: iuxta verbum vi.d. dñi quod locutus fuerat in manu Josue filij Nun.

¶ Uenit Helias ad Achab: clausit celum ne pluat: pascitur a coruis: et postea a muliere Sarephana suscipitur: ꝛ farina de hydria et lecythus olei nō defecit: et eius filium suscitat Helias. Cap. xvij.

Supra xv.f. E T dixit Elias Thesbites de habitatorib⁹ Galaad ad Achab, Uiuit dñs de⁹ isrl', i cui⁹ cōspectu sto, si erit annis his ros et pluuia, nisi iuxta oris mei vba. Et factū est vbum dñi ad eum, dicēs, Recede hinc, ꝛ vade ꝙtra orientē, ꝛ abscondere in torrēte Carith, q̄ est cōtra Jordanē, ꝛ ibi de torrēte bibes: coruisq; precepi vt pascāt te ibi. Abijt ergo, ꝛ fecit iuxta verbū domini: cūq; abijsset, sedit in torrēte Carith, q̄ est contra Jordanē. Corui quoq; deferebant ei panē ꝛ carnes mane, sil'r panē ꝛ carnes vesperi, ꝛ bibebat de torrēte. Post dies aūt aliquātos siccat⁹ est torrēs: nō em̄ pluerat sup terraꝝ. Fact⁹ est ergo sermo dñi ad eū, dicēs, Surge: ꝛ vade i Sareptha Sidoniorū, ꝛ manebis ibi: precepi enim ibi mulieri vidue vt pascat te. Surrexit ꝛ abijt in Sareptha: cumq; venisset ad portā ciuitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, ꝛ vocauit eā, dixitq; ei, Da mihi paululū aque in vase, vt bibā. Cūq; illa pgeret, vt afferret, clamauit post tergū ei⁹, dicens, Affer mihi obsecro ꝛ bucellam panis in manu tua. Que rñdit, Uiuit dñs de⁹ tu⁹: q̄ nō habeo panē, nisi quantum pugillus capere potest farine in hydria, et paululum olei in lecyto: en colligo duo ligna, vt ingrediar, ꝛ faciā illō mihi ꝛ filio meo, vt comedamus, et moriamur. Ad quam Elias ait, Noli timere, sed vade, ꝛ fac sicut dixisti: veruntamen mihi primū fac de ipsa farinula subcinericium panem parunlum, ꝛ affer ad me: tibi autem, et filio tuo facies post ea. Hec aūt dicit dñs de⁹ israel. Hydria farine nō deficiet, nec lecythus olei minuetur vsq; ad diem in qua dominus daturus est pluuiam super faciem terre. Que abijt, ꝛ fecit iuxta verbū Elie: ꝛ comedit ipse, ꝛ illa, ꝛ dom⁹ eius: ꝛ ex il-

A Eccleſi.: xlviij.a. Jacobi v.d.

Pſalmo cvj.d.

B Luce iij.d.

C

la die hydria farine nō defecit, ꝛ lecyth⁹ oleinō est iminu⁹tus, iuxta verbū dñi qđ locut⁹ fuerat i manu Elie. Factum est aūt post verba hec, egrotauit fili⁹ mulieris mīs fami⁹lias, ꝛ erat lāguor ei⁹ fortissimus, ita vt nō remaneret in eo halitus. Dixit ergo ad Eliā, Quid mihi ꝛ tibi vir dei? ingressus es ad me, vt rememorent iniqtates mee ꝛ interfi⁹ceres filiū meū? Et ait ad eā: da mihi filiū tuū. Tulitqꝫ eū de sinu ei⁹, ꝛ portauit in cenaculū vbi ipse mānebat ꝛ posuit sup lectulū suū, ꝛ clamauit ad dñm, ꝛ dixit, Dñe de⁹ me⁹, etiāne viduā apud quā ego vtcūqꝫ sustēto⁹, afflixisti, vt in⁹terficeres filiū ei? Et expādit se, atqꝫ mēsus ē sup puerum trib⁹ vicib⁹, ꝛ clamauit ad dñm, ꝛ ait, Dñe de⁹ me⁹ reuer⁹tat obsecro aīa pueri hui⁹ ī viscera ei⁹. Et exaudiuit dñs vocē Elie, ꝛ reuersa ē aīa pueri intra eū, et reuixit. Tulitqꝫ Elias puerū, ꝛ deposuit eū de cenaculo ī inferiorē domū, ꝛ tradidit mr̄i sue, ꝛ ait illi, En viuit fili⁹ tu⁹. Dixitqꝫ mlier ad Eliā, Nūc in isto cognoui qm̄ vir dei es tu, ꝛ verbū dñi in ore tuo verum est.

¶ Venit elias ad achab vt daret el pluuia: de abdia que centum prophetas dñi absondit ꝛ pauit: de ostensione elie ad achab: de in⁹terfectione sacerdotum baal ab elia post consummationem holo⁹causti ꝛ igne misso de celo: de pluuia data. Caput xviij.

Post dies multos factū est verbū dñi ad Eliā, in anno tertio, dicēs, Uade, ꝛ oñde te Achab, vt dem pluuiā sup faciē terre. Iuit ergo Elias, vt oñderet se Achab: erat aūt fames vehemēs in Samaria. Uocauitqꝫ Achab Abdiā dispēsatorem dom⁹ sue: Abdias aūt timebat dñm deū valde. Nā cuꝫ interfice⁹ret Jezabel pphetas dñi, tulit ille cētū pphetas: ꝛ abscon⁹dit eos qnquagenos ꝛ qnq̄genos in spelūncis, ꝛ pauit eos pane ꝛ aq̄. Dixit ergo Achab ad Abdiā, Uade in terraꝫ ad vniuersos fontes aquar̄, ꝛ in cūctas valles: si forte pos⁹simus inuenire herbā, ꝛ saluare equos ꝛ mulos, et nō penit⁹⁹ iumēta intereāt. Diuiserūtqꝫ sibi regiōes, vt circuirēt eas: Achab ibat p viā vnā, ꝛ Abdias p viā alterā seorsū. Cūqꝫ eēt Abdias i via, Elias occurrit ei: q cūcognouisset eū, cecidit sup faciē suā, ꝛ ait, Nō tu es dñe mi, Elias? Qui il⁹le rñdit, Ego: vade, et dic dño tuo, Adest Elias. Et ille, Quid peccaui, iqt, qm̄ tradis me seruū tuū ī mānu Achab, vt interficiat me: Uiuit dñs de⁹ tu⁹, qr nō ē gens aut regnū in qđ nō miserit dñs me⁹ te regrēs: ꝛ rñdētib⁹ cūctis, Nō est hic: adiurauit regna singula, ꝛ gentes, eo q mīme reperire⁹ris. Et nunc tu dicis mihi, vade, ꝛ dic dño tuo, adest elias. Cūqꝫ recessero a te, spūs dñi asportabit te in locū quē ego ignoro: ꝛ ingressus nūtiabo achab, ꝛ nō inueniēs te, interficiet me: seru⁹ aūt tuus timet dñm ab infantia sua. Nunqd nō idi catū est tibi dño meo qd fecerim cū interficeret Jezabel pro⁹phetas dñi, q absconderim de pphetis dñi cētū viros qui⁹⁹quagenos ꝛ qnquagenos ī spelūcis, ꝛ pauerim eos pane ꝛ aq̄? Et nūc tu dicis, Uade, ꝛ dic dño tuo, Adest Elias: vt interficiat me. Et dixit Elias, Uiuit dñs exercituum, ante cui⁹ vultū sto, qr hodie apparebo ei. Abiit ergo Abdias ī occursū Achab: ꝛ idicauit ei: venitqꝫ Achab in occursum Elie. Et cū vidisset eū, ait, Tune es ille q cōturbas Jsrael? Et ille ait, Nō ego turbaui Jsrl̄, sed tu, ꝛ dom⁹ p̄ris tui, q dereliqstis mādata dñi, ꝛ secuti estis baalim. Uerūtā nunc mitte, ꝛ cōgrega ad me vniuersū Jsrael i mōte Carmeli, ꝛ pphetas baal q̄drigētos qnq̄gīta, pphetas lucor̄ q̄drin⁹gētos, q comedūt de mēsa Jezabel. Misit Achab ad oēs filios Jsrael, ꝛ congregauit pphetas ī mōte Carmeli, Ac⁹cedēs aūt Elias ad oēm ppl̄m Jsrael, ait, Usqueq̄ claudi⁹catis in duas ptes? si dñs est de⁹, sequmini eū: si aūt Baal, sequmini illū. Et nō rñdit ei ppl̄s verbū. Et ait rurs⁹ Elias ad ppl̄m, Ego remāsi ppheta dñi sol⁹, pphete aūt Baal, q̄dringēti ꝛ qnq̄gīta viri sūt. Dent nobis duo bones, ꝛ illi eligāt sibi bouē vnū, ꝛ in frusta cedētes ponāt super ligna, ignē aūt nō supponant: ꝛ ego faciā bouē alter̄, ꝛ iponā sup ligna, ignē aūt nō supponā. Jnuocate noīa deor̄ vr̄orū, et ego inuocabo nomē dñi: ꝛ deus q exaudierit p ignē, ipse sit deus. Rñdēs oīs ppl̄s ait, Optima ppositio. Dixit ergo Elias pphetis Baal, Eligite bouē vnū, ꝛ facite primi, qr vos plures estis: ꝛ inuocate noīa deor̄ vestror̄: ignēqꝫ non supponatis. Qui cū tulissent bouē, quem dederat eis, fece⁹rūt: ꝛ inuocabāt nomē Baal de mane vsqꝫ ad meridiē, dicē⁹tes, Baal exaudi nos. Et nō erat vox, nec q rñderet, tran⁹siliebātqꝫ altare qđ fecerāt. Cūqꝫ essēt iā meridies, illude⁹bat illis Elias, dicēs, Clamate voce maior̄: Deus enim est, ꝛ forsitā loquitur, aut in diversorio est, aut i itinere, aut certe dormit, vt excitet. Clamabāt ergo voce magna, et in⁹cidebant se iuxta ritū suū cultris, ꝛ lāceolis, donec pfunde⁹rent sanguine. Postquā aūt trāsijt meridies, ꝛ illis ppe⁹tātibus venerat tps q̄ sacrificiū offerri solet, nec audiebat vox, nec aliqs rñdebat, nec attēdebat orantes: dixit Elias oī ppl̄o, Uenite ad me. Et accedēte ad se ppl̄o, curauit al⁹tare dñi, qđ destructum fuerat. Et tulit duodecim lapides iuxta numer̄ tribuū filior̄ū Jacob, ad quez fact⁹ est sermo dñi: dicēs, Jsrael erit nomē tuū. Et edificauit de lapidib⁹ altare in noie dñi: fecitqꝫ aqueductū, q̄si p duas aratiuncu⁹las in circuitu altaris, ꝛ cōposuit ligna: diuisitqꝫ p mēbra bouē, ꝛ posuit sup ligna, ꝛ ait, Implete q̄tuor̄ hydrias aq̄, ꝛ fundite sup holocaustum, ꝛ sup ligna. Rursumqꝫ dixit, Etiā scō⁹ hoc facite. Qui cū fecissent secūdo, ait, Etiā ter⁹tio idi pm facite. Fecerūtqꝫ ꝛ tertio, ꝛ currebāt aque circuꝫ altare, ꝛ fossa aqueductus repleta est. Cūqꝫ iā tps esset vt offerret holocaustū, accedēs Elias ppheta, ait, Dñe de⁹ Abrahā, ꝛ Jsaac, ꝛ Jsrael, oñde hodie qr tu es de⁹ Jsrl̄, ꝛ ego seruus tuus, ꝛ iurta p̄ceptū tuum feci oīa verba hec. Exaudi me dñe, exaudi me: vt discat ppl̄s iste qr tu es dñs deus, ꝛ tu cōuertisti cor eor̄ iterū. Cecidit aūt ignis dñi: et vorauit holocaustum, ꝛ ligna, ꝛ lapides, puluerē quoqꝫ ꝛ aquaꝫ que erat in aqueductu lābens. Quod cū vidisset oīs ppl̄s, cecidit in faciē suā, ꝛ ait, Dñs ipse est deus, dñs ipse est deus. Dixitqꝫ Elias ad eos, Apprehendite pphetas Baal, ꝛ ne vnus qđē effugiat ex eis. Quos cum apprehen⁹disset, duxit eos Elias ad torrentē Cison, ꝛ interfecit eos ibi. Et ait Elias ad Achab, Ascēde, comede, ꝛ bibe: qr so⁹nus multe pluue est. Ascēdit Achab, vt comederet, ꝛ bibe⁹ret: Elias aūt ascendit in verticē Carmeli, ꝛ pronus in ter⁹ram posuit faciē suā inter genua sua, ꝛ dixit ad puerū suū, Ascende, ꝛ pspice ꝫ mare. Qui cū ascendisset, ꝛ q̄tēplatus esset, ait, Non est qcquā. Et rursum ait illi, Reuertere se⁹ptē vicibus. Jn septima autē vice ecce nubecula parua: q̄si vestigiū hois ascendebat de mari. Qui ait, Ascende, ꝛ dic Achab, Junge, ꝛ descēde, ne occupet te pluuia. Cumqꝫ se verteret huc atqꝫ illuc, ecce celi cōtenebrati sunt, et nubes, ꝛ vēt⁹, ꝛ facta est pluuia grādis. Ascendens itaqꝫ achab abijt in Jezrahel, ꝛ manus dñi facta est super Eliā, accin⁹ctisqꝫ lūbis currebat añ achab, donec veniret in Jezrahel.

¶ Fugit elias iezabel: dormit sub vmbra iuniperi manet in spe⁹lunca: petit animę sue mortem: videt dominum mittitur vngere azahel regem super syriam ꝛ hyeu super Jsrael ꝛ eliseum in pro⁹pheram pro se eliseus sequitur ꝛ sibi ministrat. Caput xix.

Nuntiauit aūt achab Jezabel oīa q̄ fecerat Eli⁹as, ꝛ quomodo occidisset vniversos pphetas baal gladio. Misitqꝫ Jezabel nuntium ad Eli⁹ā, dicens, Hec mihi faciant dij, ꝛ hec addant,

Gene. xxxij. f.

nisi hac hora cras posuero aiaz tuã sicut aiam vni⁹ ex illis. Timuit ergo Elias, z surgẽs abijt q̃ cũqz eũ ferebat volũtas: venitqz in Bersabee Juda, z dimisit ibi puerũ suũ, et pꝛexit in desertũ viã vni⁹ diei. Cũqz venisset, z sederet subter vnã iunipeꝝ, petiuit aie sue vt moꝛeꝛet, z ait, Sufficit mihi dñe, tolle aiaz meã: neqz eẽ melioꝛ sũ q̃ patres mei. Proiecitqz se, z obdormiuit in vmbꝛa iuniperi: z ecce angelus tetigit eũ, z dixit illi, Surge, z comede. Et respexit, et ecce ad caput suũ subcineritius panis, z vas aq̃: comedit ergo, z bibit, z rursum obdormiuit. Reuersusqz est angelus dñi scõo, z tetigit eũ, dixitqz illi, Surge, comede: grandis eẽ tibi restat via. Qui cũ surrexisset, comedit z bibit, z ambulauit in fortitudĩe cibi illi⁹ q̃dragĩta dieb⁹, z q̃draginta noctib⁹ vsqz ad mõtẽ dei Horeb. Cũqz venisset illuc, manfit in spelũca. z ecce sermo dñi ad eũ, dixitqz illi, Quid hic agis Elia? At ille rñdit, zelo zelat⁹ sum p dño deo exercituũ, q: dereliquerũt pactũ tuũ filij Jsrl: altaria tua destruxerũt, z pphetas tuos occiderũt gladio, z derelict⁹ sũ ego solus, z q̃rũt aiaz meã vt auferant eã. Et ait ei, Egredere, z sta i mõte cora dño: z ecce dñs trãsit, z spũs grãdis, z fortis subuertẽs mõtes, z q̃terẽs petras añ dñm: nõ in spiritu dñs, z post spiritũ cõmotio: nõ in cõmotione dñs. Et post cõmotionẽ ignis: nõ in igne dñs, z post ignẽ sibilus aure tenuis. Quod cũ audisset Elias, operuit vultũ suũ pallio et egressus stetit in ostio spelunce, z ecce vox ad eum, dicens, Quid hic agis Elia? Et ille rñdit, zelo zelatus suz p dño deo exercituũ, q: dereliquerũt pactũ tuũ filij Jsrael: altaria tua destruxerũt, z pphetas tuos occiderũt gladio, z derelictus sũ ego sol⁹, z q̃rũt aiaz meã vt auferant eã. Et ait dñs ad eũ, Uade, z reuertere in viã tuã p desertũ i Damascũ: cũqz pueneris illuc, vnges Hazael regẽ sup Syriã, et Jehu filiũ Namsi vnges regẽ sup Jsrael: Eliseũ aũt filium Saphat, q est de Abelmeula, vnges pphetaz p te. Et erit qcũqz fugerit gladiũ Hazael, occidet eũ Jehu: z qcũqz fugerit gladiũ Jehu, iterficiet eũ Elise⁹. Et derelinquã mihi in Jsrael septẽ millia viroꝝ, quoꝝ genua nõ sũt incuruata añ baal, z oẽ os qđ nõ adoꝛauit eũ osculãs manũ. Profectus ergo ide Elias, reperit Eliseũ filiũ Saphat, arãtez in duodecim iugis boũ, z ipse in duodecim iugis boũ arãtibus vnus erat: cũqz veniisset Elias ad euz, misit pallium suũ sup illũ. Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliã, z ait, Osculer oꝛo, patrẽ meũ, z matrẽ meã, z sic sequar te. Dixitqz ei, Uade, z reuertere: qđ eẽ meum erat, feci tibi. Reuersus aũt ab eo, tulit par boũ, z mactauit illud, et in aratro boũ coꝛit carnes, z dedit pplo, z comederũt: cõsurgẽsqz abijt, z secutus est Eliam, z ministrabat ei.

De prima obsidione samarie z fuga benadad regis syrie per pueros principũ, puinciarũ: de pugna scda cũ syris z eoꝝ interfectione z benadad tẽtus z dimissus est: de prophera q̃ dixit alteri pcute me qui prophetauit ad achab custodi virum istum. Caput xx.

Oꝛro Benadad rex Syrie, q̃ gregauit oẽz exercitũ suũ, z trigitaduos reges secũ, z equos, z curꝛus: z ascẽdẽs pugnauit ꝟ Samariaz, z obsedit eã. z Dittensqz nũtios ad Achab regẽ Jsrael in ciuitatẽ, ait, Hec dicit Benadad, Argẽtũ tuũ, z aurũ tuuz meũ est: vxoꝛes tue, z filij tui optimi, mei sũt. Rñditqz rex Jsrael, Juxta verbũ tuuz dñe mi rex, tuus sum ego, z oĩa mea. Reuertẽtesqz nũtij, dixerũt, Hec dicit Benadad, q misit nos ad te, Argentũ tuũ, z aurũ tuũ, z vxoꝛes tuas, et filios tuos dabis mihi. Cras igit hac eadẽ hora mittam seruos meos ad te, z scrutabunt domũ tuã, z domũ seruoꝝ tuoꝝ: z oẽ qđ eis placuerit, ponẽt in manibus suis, z auferent. Uocauit aũt rex Jsrael oẽs seniores terre, z ait, Anime maduertite z videte q̃m insidiat nobis: misit eẽ ad me p vxoꝛibus meis, z filijs, z p argẽto z auro, z non abnui. Dixerũtqz oẽs maiores natu, z vniuersus ppls ad eũ, Nõ audias, neqz acquiescas illi. Rñdit itaqz nũtijs Benadad, Dicite dño meo regi, Oĩa ppter q̃ misisti ad me seruũ tuũ in initio, faciã: hãc aũt rẽ facere nõ possum. Reuersiqz nuntij retulerũt ei. Qui remisit. z ait, hec faciãt mihi dij, et hec addãt, si suffecerit pulnis Samarie pugillis oĩs ppli q se quiq̃ me. Et rũdens rex Jsrael, ait, Dicite ei, Ne glorietur accinctus eque vt discinctus. Factũ est autez cum audisset verbum istud, bibebat ipse z reges in vmbraculis, z ait seruis suis, Circũdate ciuitatẽ. Et circũdederunt eã. Et ecce pphetaꝝ accedẽs ad Achab regẽ Jsrl, ait ei, Hec dicit dñs, Certe vidisti oẽm multitudinẽ hãc nimiam: ecce, ego tradã eã i manũ tuã hodie, vt scias q: ego sum dñs. Et ait Achab, Per quẽ? Dixitqz ei, Hec dicit dñs, Per pedisseq̃s pncipũ puncia. Et ait, Quis icipiet pliari? Et ille dixit, Tu. Recẽsuit ergo pueros pncipũ puncia, z repit numeꝝ ducẽtoꝝ trigitaduoꝝ: recẽsuit post eos ppl'z, oẽs filios Jsrl septẽ millia: z egressi sũt meridie. Benadad autẽ bibebat temulẽt⁹ i vmbraculo suo, z reges trigintaduo cuz eo, q ad auxiliũ ei⁹ venerãt. Egressi sũt aũt pueri pncipuz puncia i pꝛia frõte: misit itaqz Benadad. Qui nũtiauerũt ei, dicẽtes, Uiri egressi sũt de Samaria. At ille ait, Siue p pace veniũt, apphẽdite eos vinos: siue vt plienẽ, vinos eos capite. Egressi sũt ergo pueri pncipũ puncia, ac reliquus exercit⁹ sequebaꝛ eos: z pcussit vnusqsqz virũ q ꝟ se veniebat: fugerũtqz Syri, z psecut⁹ est eos Jsrl. Fugit q̃z Benadad rex Syrie in eq̃ cũ eqtibus suis. Necnõ egressus rex Jsrl pcussit eq̃s, z curꝛ⁹, z pcussit Syriã plaga magna nimis. Accedẽs aũt ppheta ad regẽ Jsrl, dixit ei, Uade, z cõfortare, z scito, z vide qd facias: sequẽti eẽ ãno rex Syrie ascẽdet ꝟ te. Serui vero regis Syrie dixerũt ei, dij mõtiũ sũt dij eoꝝ, iõ superauerũt nos: fz meli⁹ est vt pugnem⁹ ꝟ eos in cãpestrib⁹, z obtinebim⁹ eos. Tu ergo verbũ hoc fac, Amoue reges singulos ab exercitu tuo, z pone pncipes p eis, z instaura numeꝝ militũ q ceciderunt de tuis, et equos scõm equos pristinos, z curꝛus scõm curꝛus q̃s añ habuisti: z pugnabim⁹ ꝟ eos i cãpestrib⁹, z videbis q̃ obtinebim⁹ eos. Credidit q̃silio eoꝝ, z fecit ita. Igit postquã annꝰ trãsierat, recẽsuit Benadad syros, z ascẽdit in aphec, vt pugnaret ꝟ Jsrl. Porro filij Jsrl recẽsiti sũt, z acceptis cibarijs pfecti ex aduerso, castraqz metati sũt ꝟ eos, quasi duo pui greges capraꝝ: Syri aũt repleuerũt terrã. Et accedẽs vir dei, dixit ad regẽ Jsrl, Hec dicit dñs, Quia dixerũt syri, Deus mõtiũ est dñs, z nõ est deus valliũ: dabo oẽm multitudinẽ hãc grandẽ in manu tua, z scietis q: ego sum dñs. Dirigebãt itaqz septẽ dieb⁹ ex aduerso hi, atqz illi acies, septima aũt die cõmissũ est bellũ: pcusserũtqz filij Jsrael de syris centũ millia peditũ in die vna. Fugerũt aũt Syri q remãserũt in Aphec, in ciuitatẽ: z cecidit murꝰ sup vigintiseptẽ millia hoĩm q remãserant. Porro Benadad fugiẽs ingressus est ciuitatẽ in cubiculũ qđ erat intra cubiculũ, dixerũtqz ei serui sui, Ecce, audiuim⁹ q̃ reges dom⁹ Jsrael clemẽtes sint. ponamus itaqz saccos in lũbis nr̃is, z funiculos in capitibus nr̃is, z egrediamur ad regẽ israel forsitan saluabit aĩas nr̃as. Accinxerũt saccis lũbos suos z posuerũt funiculos in capitib⁹ suis, venerũtqz ad regem Jsrael, z dixerunt ei, Seruus tuus Benadad dicit, viuat, oꝛo te, aĩa mea. Et ille ait, Si adhuc viuit, frater meus est. Quod acceperũt viri pro omine: z festinãtes rapuerũt ꝟbũ ex oꝛe eius, atqz dixerũt, Frr tuus Benadad. Et dixit eis, Jte, z adducite eũ ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, z leuauit eũ i currũ suũ. Qui dixit ei, Ciuitates quas tulit pr̃ meus a pr̃e tuo, reddã, z plateas fac tibi i Damasco, sicut fecit pr̃ me⁹ i Samaria, z ego federatus recedã a te. Pepigit ergo fedus, z dimisit eũ. Tunc vir qdã de filijs pphetaꝝ dixit ad socũ suũ i sermõe dñi, Percute me. At ille noluit percutere. Cui ait, Quia noluisti audire vocem dñi, ecce, recedes a me, z pcutiet te leo. Cũqz paululum recessisset ab eo, inuenit eum leo, atqz pcussit. Sed z alterũ inuenẽs virũ, dixit ad eũ, Percute me. Qui percussit eũ, et vulnerauit. Abijt ergo ppheta, z occurrit regi in via, z mutauit aspsione pulueris oculos suos. Cũqz rex transisset, clamauit ad regẽ, z ait, Ru⁹ tu⁹ egress⁹ ẽ ad pliãdũ comin⁹: cũqz fugisset vir vn⁹, adduxit eũ qdã ad me, z ait, Custodi virũ istũ. q si lapsꝰ fuerit, erit aĩa tua p aĩa ei⁹, aut talẽtũ argẽti appẽdes. Dum aũt ego turbatus huc illucqz me verterem,

terē, subito nō cōparuit. Et ait rex Jsrael ad eū, Hoc est iudiciū tuū, qō ipse decreuisti. Et ille statim absterſit pulueꝛē de facie ſua, ⁊ cognouit eū rex Jsrl' ꝙ eſſet de prophetis. Qui ait ad eū, Hec dicit dñs, Quia dimiſiſti virū dignuꝫ morte de manu tua, erit aīa tua ꝓ aīa eius, ⁊ ppl's tuus ꝓ
j.xxij.f. ppl'o eius. Reuerſus eſt igit̄ rex Jsrael in domū ſuā, audire conten̄ens, ⁊ furibundus venit in Samariam.

¶ De occiſione naboth pro vinea ſua: Jezabel mittit vt occidatur naboth: lapidatur Naboth: de Elia qualiter increpauit achab: de penitentia Achab. Caput xxj.

A Host verba autē hec, vinea erat Naboth Jezrahelite, q erat ī Jezrahel, iuxta palatiū Achab regis Samarie. Locutꝰ ē ergo Achab ad Naboth, dicēs, Da mihi vineā tuā, vt faciā mihi hoꝛtū oleꝛ, q' vicina eſt, ⁊ ppe domū meā, daboq; tibi pro ea vineā melioꝛē: aut ſi ꝫmodi' tibi putas, argēti p̄tiū quā tū digna eſt, dabo. Cui rñdit Naboth, Propitius ſit mihi dñs, ne dem hꝛditatē patrū meoꝛ tibi. Venit ergo achab in domū ſuā idignās, ⁊ frendēs ſup verbo qō locutꝰ fuerat
B ad eū Naboth Jezrahelites, dicēs, Nō dabo tibi hereditatem patrū meoꝛ. Et p̄jciēs ſe in lectulū ſuū, auertit faciē ſuā ad parietē, ⁊ nō comedit panē. Ingreſſa eſt aūt ad eū Jezabel vxoꝛ ſua, dixitq; ei, Quid eſt hoc, vñ aīa tua contriſtata eſt: ⁊ q̄re nō comedis panē: Qui rñdit ei, Locutus ſum Naboth Jezrahelite, ⁊ dixi ei, Da mihi vineā tuam, accepta pecunia: aut ſi tibi plꝫ dabo tibi vineā ꝓ ea. Et ille ait, Nō dabo tibi vineā meam. Dixit ergo ad eū Jezabel vxoꝛ ei', Grādis authoꝛitatis es, ⁊ bñ regis regnuꝫ Jsrl': ſurge, ⁊ comede panē, ⁊ equo aīo eſto, ego dabo tibi vineā
C Naboth Jezrahelite. Scripſit itaq; lr̄as ex noīe Achab, ⁊ ſignauit eas annulo eius, ⁊ miſit ad maioꝛes natu, ⁊ optimates q erāt ī ciuitate ei', ⁊ hītabāt cū Naboth. Lr̄arum aūt hec erat ſn̄ia, Predicate ieiunium, ⁊ ſedere facite Naboth ītꝛ pumos ppl'm: ⁊ ſubmittite duos viros filios Belial ꝫ eū, ⁊ falſū teſtimōiū dicāt, Bñdixit deo ⁊ regi: ⁊ educite eū, ⁊ lapidate, ſicq; moꝛiaꝛ. Fecerūt ergo ciues ei' maioꝛes natu, ⁊ optimates q hītabāt cū eo in vrbe, ſicut preceperat eis Jezabel, ⁊ ſicut ſcriptū erat i lr̄is q̄s miſerat ad
D eos: p̄dicauerūt ieiuniū, ⁊ ſedere fecerūt Naboth inter primos ppl'm. Et adductis duob' viris filijs diaboli, fecerunt eos ſedere ꝫ eū: at illi, ſcꝫ vt viri diabolici, dixerūt ꝫ eum teſtimoniū coꝛam multitudine, Bñdixit Naboth deo ⁊ regi: quā ob rē eduxerūt eū extra ciuitatē, ⁊ lapidibus interfeceꝛūt. Miſerūq; ad Jezabel, dicētes, Lapidat' ē Naboth, ⁊ moꝛtu' eſt. Factū eſt aūt, cū audiſſet Jezabel lapidatum Naboth, ⁊ moꝛtuū, locuta eſt Achab, Surge, poſſide vineā Naboth Jezrahelite qui noluit tibi acquieſcere et dare eam accepta pecunia: non enim viuit Naboth, ſed moꝛtuus eſt. Quod cum audiſſet Achab, moꝛtuum videlicet Naboth, ſurrexit, ⁊ deſcēdebat in vineam Naboth Jezrahelite, vt poſſideret eā. Factꝰ eſt igit̄ ſermo dñi ad Eliam Thesbiten, dicens, Surge, ⁊ deſcēde in occurſū Achab regis Jſrael, q eſt in Samaria: ecce ad vineā Naboth deſcēdit, vt poſſideat eā: ⁊ loqueris ad eū, dicēs, Hec dicit dñs deus, Occidiſti, inſup ⁊ poſſediſti. Et poſt hec addes, hec dicit dñs, In loco hoc in q̄ linxerūt canes ſanguinem Naboth, lābent q̄ꝫ ſanguinē tuum. Et ait Achab ad Eliam,
F iiij.reg. Num inueniſti me inimice mi: Qui dixit, Jnueni, eo q̄ venūdatus ſis, vt faceres malū in ꝫſpectu dñi. Ecce ego inducā ſup te malū, ⁊ demetā poſteꝛioꝛa tua, ⁊ īterficiā de Achab mingētē ad parietē, ⁊ clauſuꝫ ⁊ vltimū in Jſrael. Et
G ſ.xv.g. dabo domū tuā, ſicut domū Jeroboam filij Nabat, et ſicut
ſ.xvj.a. domū Baaſa filij Ahia: q̄ egiſti, vt me ad iracūdiā p̄uocares, ⁊ peccare feciſti Jſrael. Sed ⁊ de Jezabel locutus eſt dñs, dicens, Canes comedēt Jezabel. Si moꝛtuus fue-
H iiij.reg. rit Achab in ciuitate, comedēt eū canes: ſi aūt moꝛtu' fueix.g. rit i agro, comedēt eū volucres celi. Jgit̄ nō fuit alter talis, ſicut Achab q venūdat' eſt vt faceret malū ī cōſpectu dñi: cōcitauit eñ eū Jezabel vxoꝛ ſua, ⁊ abominabilis fact' eſt, ī tñ, vt ſequeret̄ idola q̄ fecerāt Amoꝛrhei q̄s ꝫſūpſit dñs a facie filioꝛ Jſrl'. Jtaq; cū audiſſet Achab ſm̄ones iſtos, ſcidit veſtimēta ſua, ⁊ opuit cilicio carnē ſuā, ieiunauitq;, ⁊ dormiuit ī ſacco, ⁊ ambulauit demiſſo capite. Et fact' eſt ſermo dñi ad Eliā Theſbiten, dicēs, Nōne vidiſti hūiliatū achab coꝛā me: q̄ꝛ igit̄ hūiliat' ē mei cā, nō inducā malū
iiij.reg. in diebus eius, ſꝫ in dieb' filij ſui inferā malū domui eius. x.e.

¶ De conuentu achab ⁊ Joſaphat regum: de pſeudoprophetis: de Michea: de bello vbi periit Achab: et regnauit poſt eū Ochozias: de Joſaphat rege Iuda et claſſibus eius: poſt quem regnauit Joꝛā filius eius. Caput xxij. A

Rāſierūt igit̄ tres anni abſq; bello inter Syriā ij.paral. ⁊ Jſrael. In anno aūt tertio, deſcēdit Joſaphat xviij.a. rex Juda ad regē Jſrl'. Dixitq; rex Jſrl' ad ſeruos ſuos, Jgnoꝛatꝫ ꝙ nr̄a ſit ramoth Galaad, ⁊ negligim' tollere eā de manu regis Syrie: Et ait ad Joſaphat, Venieſne mecū ad p̄liādū ī ramoth Galaad: Dixitq; Joſaphat ad regem Jſrael, Sicut ego ſum, ita et tu: ppl's meus, ⁊ ppl's tuus vnū ſunt, ⁊ eqtes mei equites tui. Dixitq; Joſaphat ad regē Jſrl', Quere, oꝛo te, hodie ſermonē dñi. Cōgregauit ergo rex Jſrael pphetas q̄dringēB tos circiter viros, ⁊ ait ad eos, Jre debeo in Ramoth galaad ad bellandū, an geſcere: Qui rñderūt, Aſcende, ⁊ dabit eā dñs in manu regis. Dixit aūt Joſaphat, Nō eſt hic pphet̄a dñi q̄ſpiā, vt īterrogemus p eū: Et ait rex Jſrael ad Joſaphat, Remāſit vir vn', p quē poſſum' interrogare dñm: ſꝫ ego odi eum, q' nō pphetat mihi bonū, ſꝫ malū, Micheas filius Jemla. Cui Joſaphat ait, Ne loquaris ita rex. Vocauit ergo rex Jſrl' eunuchum quēdā, ⁊ dixit ei, Feſtina adducere Micheā filiū Jemla. Rex aūt Jſrael, ⁊ Joſaphat rex Juda ſedebāt vnuſquiſq; in ſolio ſuo veſti ticultu regio, in area iuxta oſtiū porte Samarie, ⁊ vniuerſi pphete pphetabāt in ꝫſpectu eoꝛ. Fecit q̄ꝫ ſibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, ⁊ ait, Hec dicit dñs, His vētilabis Syriā, donec deleas eā. Oēſq; pphete ſil'r pphetabāt, dicētes, Aſcēde in Ramoth Galaad, ⁊ vade ꝓſpere, ⁊ tradet eam dñs in manu regis. Nūtius vero q̄ ierat vt
E vocaret Micheā, locutus eſt ad eū, dicēs, Ecce ſermones pphetaꝝ oꝛe vno regi bona p̄dicant: ſit ergo ⁊ ſermo tuus ſimilis eoꝝ, ⁊ loquere bōa. Cui Micheas ait, Viuit dñs, q' q̄cūq; dixerit mihi dñs, hoc loquar. Venit itaq; ad regem, ⁊ ait illi rex, Micheа, ire debemus in Ramoth Galaad ad p̄liandū, an ceſſare: Cui ille rñdit, Aſcēde, ⁊ vade ꝓſpere, ⁊ tradet dñs in manus regis. Dixit autē rex ad eū, Jteꝝ atq; iterū adiuro te, vt non loquaris mihi niſi q̄ verū eſt, in noīe dñi. Et ille ait, Vidi cunctū Jſrael diſperſum in mōtibus q̄ſi oues non habentes paſtoꝛē: ⁊ ait dñs, Non habent iſti dñm, reuertat̄ vnuſq;ſq; ī domū ſuā in pace. Dixit ergo rex Jſrael ad Joſaphat, Nunqd nō dixi tibi q' non pphetat mihi bonū, ſꝫ ſemp malū: Jlle vero addens, ait, Propterea audi ſermonē dñi, Vidi dñm ſedentem ſup ſolium ſuum, ⁊ oēm exercitum celi aſſiſtentem ei a
D dextris ⁊ a ſiniſtris: ⁊ ait dñs, Quis decipiet Achab regē Jſrael, vt aſcendat, ⁊ cadat in Ramoth Galaad: Et dixit vnus verba huiuſcemodi, ⁊ alius aliter. Egreſſus eſt autē ſpūs, ⁊ ſtetit coram dño, ⁊ ait, Ego decipiam illum. Cui locutus eſt dñs, In quo: Et ille ait, Egrediar, ⁊ ero ſpiritus mendax in oꝛe omnium pphetaꝝ eius. Et dixit dñs, Decipies, ⁊ p̄eualebis: egredere, ⁊ facita. Nunc igit̄ ecce dedit dñs ſpiritum mendacy in oꝛe omnium prophetaꝝ tuoꝝm, qui hic ſunt, ⁊ dñs locutus eſt contra te malū. Accеſſit autem Sedecias filius Chanaana, ⁊ percuſſit Micheam in maxillam, et dixit, Mdene ergo dimiſit ſpiritus domini, ⁊ locutus eſt tibi: Et ait Micheas, Viſurus es in die illa, quando ingredieris in cubiculum intra cubiculum, vt abſcondaris. Et ait rex Jſrael, Tollite Micheam, ⁊ maneat apud Amon principem ciuitatis, et apud Joas filium Amelech, ⁊ dicite eis, Hec dicit rex, Mittite virum iſtum in carcerem, ⁊ ſuſtentate eum pane tribulationis et E aqua anguſtie, donec reuertar in pace. Dixitq; micheas, Si reuerſus fueris in pace, non eſt locutus in me dominus. Et ait, Audite populi omnes. Aſcendit itaq; rex

Jſrael, ꝛ Joſaphat rex Juda ī Ramoth Galaad. Dixit itaq; rex Iſrael ad Ioſaphat, Sume arma, ꝛ ingredere pliū, iduere veſtib⁹ tuis: porro rex Jſrael mutauit habitū ſuū, ꝛ ī greſſus ē bellū. Rex aūt Syrie p̄ceperat p̄cipib⁹ curruū trigitaduob⁹, dicēs, Nō pugnabitis ꝫ minorē ꝛ maiorem quēpiā, niſi ꝫ regē Jſrael ſolū. Cū ergo vidiſſent p̄ncipes curruū Joſaphat, ſuſpicati ſunt ꝙ ipſe eēt rex Jſrael, ꝛ impetu facto pugnabāt ꝫ eū: ꝛ exclamauit Joſaphat: Intellexerūtq; p̄cipes curruū ꝙ nō eſſet rex Jſrael, ꝛ ceſſauerūt ab eo. Vir aūt qdā tetēdit arcū, ī icertū ſagittā dirigēs ꝛ caſu pcuſſit regē Jſrael īter pulmonē ꝛ ſtomachū. At ille dixit aurige ſuo, Verte manū tuā, ꝛ eīce me de exercitu, q; grauiter vulneratus ſū. Cōmiſſum eſt ergo p̄liū in die illa: ꝛ rex Jſrael ſtabat ī curru ſuo ꝫ Syros, ꝛ mortu⁹ eſt veſpere: fluebat aūt ſanguis plage i ſinū currus, ꝛ p̄co ſonuit in vniuerſo exercitu añq; ſol occumberet, dicēs, Unuſq;q; reuertat in ciuitatē, ꝛ ī terrā ſuā. Mortu⁹ eſt aūt rex, ꝛ platus eſt in Samariā: ſepelierūtq; regē ī Samaria, ꝛ lauerūt currū ei⁹ in piſcina Samarie, ꝛ lixerūt canes ſāguinē eius, ꝛ habenas lauerūt, iuxta verbū dñi q̄ locut⁹ fuerat. Reliq; aūt ſermonū Achab, ꝛ vniuerſa q̄ fecit, ꝛ dom⁹ eburnea quā edificauit, cūctarūq; vrbiū q̄s extruxit, nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dier̄ reguz Jſrael? Dormiuit q̄ Achab cū p̄rib⁹ ſuis, ꝛ regnauit Ochozias filius eius p̄ eo. Joſaphat vero filiꝰ Aſa regnare cepat ſup Judā, anno q̄rto Achab regis Jſrl. Trigitaq;q; ānor̄ erat cū regnare cepiſſet, ꝛ vigitiq;q; annis regnauit ī Jeruſalē: nomen mr̄is ei⁹ Azuba filia Salai. Et ambulauit ī oi via aſa patris ſui, ꝛ nō declinauit ex ea: fecitq; qō rectū erat in conſpectu dñi. Verūtn excelſa nō abſtulit: adhuc em̄ pp̄ls ſacrificabat, ꝛ adolebat īcēſuz in excelſis. Pacēq; habuit Joſaphat, cū rege Jſrael. Reliq; aūt v̄bor̄ Joſaphat, ꝛ opera eius q̄ geſſit, ꝛ p̄lia, nōne hec ſcripta ſunt in libro verborūz dier̄ regū Juda? Sz ꝛ reliquias effeminator̄, q remāſerāt in dieb⁹ Aſa pr̄is eius, abſtulit de terra. Nec erat tunc rex cōſtitut⁹ in Edom. Rex vero Joſaphat fecerat claſſes in mari/q̄ nauigarēt in Ophir ꝓpter aur̄: ꝛ ire nō potuerūt/q; ꝛfracte ſūt in Aſiongaber. Tūc ait Ochozias filius Achab ad Joſaphat, Vadāt ſerui mei cū ſeruis tuis ī nauibus. Et noluit Joſaphat. Dormiuitq; Joſaphat cū p̄ribus ſuis, ꝛ ſepult⁹ eſt cū eis in ciuitate Dauid patris ſui: regnauitq; Joram filiꝰ ei⁹ ꝓ eo. Ochozias aūtē filiꝰ Achab regnare ceperat ſup Jſrael ī Samaria, anno ſeptimodecimo Joſaphat regis Juda/ regnauitq; ſup Jſrael duobus annis. Et fecit malū in cōſpectu dñi, ꝛ ambulauit ī via patris ſui ꝛ matris ſue, ꝛ in via Jeroboā filij Nabat, q; pecca re fecit Jſrael. Seruiuitq; Baal, ꝛ adorauit eū, ꝛ irritauit dñm deū Jſrael/ iuxta oīa que fecerat p̄r eius. Finis.

Liber q̄rtus regū. ſecundum hebreos, Melachim liber ſecundus.

De preuaricatione moab ꝛ caſu ochozie ꝛ egrotatione eius: de verbis angeli ad eliam ſuper ochoziam: de duobus quinquagenarijs igne conſumptis: de morte ochozie: et ioram frater eius regnauit p̄o eo. Caput ſ.

Preuaricatus eſt autē Moab in Jſrael, poſt quam mortuus eſt Achab. Ecciditq; Ochozias p̄ cācellos cenaculi ſui q̄ habebat in Samaria, ꝛ egrotauit: miſitq; nuntios, dicēs ad eos, Jte, cōſulite Beelzebub deum Accarō, vtrum viuere queam de infirmitate mea hac. Angelus autem domini locutus eſt ad Eliam Thesbiten, dicēs, Surge, ꝛ aſcende in occurſum nuntiorum regis Samarie, et dices ad eos, Nunquid nō eſt deꝰ in Jſrael, vt eatis ad cōſulendū Beelzebub deū Accarō? Quā ob rē, hec dicit dñs, De lectulo ſup quē aſcēdiſti, nō deſcēdes, ſz morte morieris. Et abijt Elias, reuerſiq; ſunt nūtij ad Ochoziā. Qui dixit eis, Quar reuerſi eſtis? At illi rñderūt ei, Vir occurrit nobis, ꝛ dixit ad nos, Jte, ꝛ reuertimini ad regē qui miſit vos, ꝛ dicetis ei, Hec dicit dñs, Nūqd qr nō erat deus in Jſrael, mittis vt cōſulat Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo ſup quē aſcēdiſti nō deſcēdes, ſz morte morieris. Qui dixit eis, Quis figure ꝛ habitus eſt vir ille q occurrit vobis, ꝛ locutus eſt v̄ba hec? At illi dixerunt, Vir pilosus, ꝛ zona pellicea accinctus renibus. Qui ait, Elias Thesbites eſt. Miſitq; ad eū qnquagenariū p̄ncipem, ꝛ qnquaginta q̄ erant ſub eo. Qui aſcēdit ad eū: ſedentiq; in vertice mōtis, ait, Homo dei, rex p̄cepit vt deſcēdas. Rñdēſq; Elias, dixit qnquagenario, Si homo dei ſum, deſcēdat ignis de celo, ꝛ deuoret te, ꝛ qnquaginta tuos. Deſcendit itaq; ignis de celo, ꝛ deuorauit eum, ꝛ qnquaginta qui erāt cū eo. Rurſūq; miſit ad eū p̄ncipē qnquagenarium alterꝫ, ꝛ qnquaginta cū eo. Qui locutus eſt illi, Homo dei hec dicit rex, Feſtina, deſcēde. Rñdens Elias, ait, Si hō dei ego ſum, deſcēdat ignis de celo, ꝛ deuoret te, ꝛ quinquaginta tuos. Deſcēdit ergo ignis de celo, ꝛ deuorauit illuz, ꝛ qnquaginta eius. Iterꝫ miſit p̄cipē qnquagenariuz tertū, ꝛ qnq̄ginta q̄ erāt cū eo. Qui cum veniſſet, curuauit genua ꝫ Eliam, ꝛ p̄catus eſt eū, ꝛ ait, Homo dei, noli deſpicere aīaz meā, ꝛ aīas ſeruoꝝ tuoꝝ q̄ mecū ſunt. Ecce deſcēdit ignis de celo ꝛ deuorauit duos p̄ncipes qnquagenarios primos, ꝛ qnquagenos q̄ cū eis erāt: ſed nūc obſecro, vt miſereaꝛis aīe mee. Locut⁹ eſt aūt angel⁹ dñi ad Eliā, dicēs, Deſcēde cū eo, ne timeas. Surrexit igit, ꝛ deſcēdit cū eo ad regē, ꝛ locutus eſt ei, Hec dicit dñs, Quia miſiſti nūtios ad cōſulēdū Beelzebub deū Accaron, q̄ſi non eſſet deus in Jſrael, a quo poſſes īterrogare ſermonez, ideo de lectulo ſup quē aſcēdiſti, nō deſcēdes, ſed morte morieris. Mortuus eſt aūt iuxta ſermonē dñi quē locut⁹ eſt Elias, ꝛ regnauit Joram frater eius ꝓ eo, anno ſcdo Joram filij Joſaphat regis Iude: non enim habebat filium. Reliqua aūt verborum Ochozie que operatus eſt, nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum Jſrael?

Elias et eliſeus ſimul ambulant: elias aquam iordanis pallio diuidit: in celum rapitur: ſuper eliſeum ſpiritus elie requieſcit: pallio elie aquas diuidit eliſeus. De viris miſſis ad querendum eliam: de ſale miſſo in vas quo ſanarentur aque hiericō: de irriſione puerorum laceratorum ab vrſis. Caput ŋ.

Factū eſt aūt: cū leuare vellet dñs Eliā per turbinē in celū, ibant Elias ꝛ Eliſeus de Galgalis. Dixitq; Elias ad Eliſeū, Sede hic, qr dñs miſit me vſq; in Bethel. Cui ait Eliſeus, Vivit dñs, ꝛ viuit aīa tua, qr non derelinquā te. Cūq; deſcendiſſent Bethel, egreſſi ſunt filij ꝓphetarū, q̄ erant in Bethel, ad Eliſeum, ꝛ dixerunt ei, Nunqd noſti quia hodie dñs tollet dñm tuum a te? Qui rñdit, Et ego noui: ſilete. Dixit aūt Elias ad Eliſeum, Sede hic, qr dñs miſit me in Jericho. Et ille ait, Vivit dñs, ꝛ viuit aīa tua, quia non derelinquā te. Cūq; veniſſent Jericho, acceſſerunt filij ꝓphetarum qui erant in Jericho, ad Eliſeum, ꝛ dixerunt ei, Nunquid noſti qr dñs hodie tollet dñm tuum a te? Et ait, Et ego noui: ſilete. Dixit autem ei Elias, Sede hic, quia dñs miſit me vſq; ad Jordanem. Qui ait, Vivit dñs, ꝛ viuit anima tua, qr non derelinquam te. Jerunt igitur ambo pariter, ꝛ quinquaginta viri de filijs prophetarum ſecuti ſunt eos, qui ꝛ ſteterunt e contra longe: illi autem ambo ſtabāt ſup Jordanē. Tulitq; Elias palliū ſuū, ꝛ īuoluit illō, ꝛ pcuſſit aq̄s: q̄ diuiſe ſunt in vtrāq; ptē: ꝛ tranſierūt ambo p̄ ſiccū. Cūq; trāſiſſent, elias dixit ad Eliſeū, Poſtula qō

vis, vt

vis vt faciam tibi, antequam tollar a te: Dixitq; Eliseus, Obsecro vt fiat in me duplex spūs tu⁹. Qui rñdit, Rē difficilem postulasti: attñ si videris me qñ tollar a te, erit tibi qđ petisti: si aūt nō, videris, nō erit. Cūq; pgerēt: & inceden
Eccli. xlviij.a tes sermocinarenť, ecce, curr⁹ ign eus, & eq ignei diuiserunt vtrūq; & ascēdit Elias p turbinē in celū, Eliseus aūt videbat, & clamabat, Pť, mi, pť mi, currus Israel & auriga ei⁹. C Et nō vidit eū amplι⁹: appĥēditq; vestimēta sua, & scidit illa in duas ptes. Et leuauit palliū Elie, qđ ceciderat ei: reuersusq; stetit sup ripā Jordanis, & pallio Elie quod ciderat ei, pcussit aquas & nō sunt diuise & dixit, Vbi est deus Elie ēt nūc: Percussitq; aq̄s, & diuise sūt huc atq; illuc, et trāsijt Eliseꝰ. Videtes aūt filij pphetarꝫ q erāt in Jericho ecōtra, dixerūt, Requieuit spūs Elie sup Eliseū. Et venientes in occursū eius, adorauerūt eū pni in terrā, dixeruntq; illi, Ecce, cū seruis tuis sūt qnq̄gita viri fortes, q pñt ire, et q̄rere dñm tuū, ne forte tulerit eū spūs dñi, & piecerit eum in vnū mōtiū, aut in vnā vallium. Qui ait, Nolite mittere. Coegeruntq; eū, donec acqesceret, & diceret, Mittite. Et misērūt qnq̄ginta viros: q cū q̄sissent trib⁹ diebus, nō inuenerūt. Et reuersi sūt ad eū: at ille hītabat in Jericho, et dixit eis, Nūqđ nō dixi vobis, Nolite mittere? Dixerūt q̄dq; viri ciuitatis ad Eliseū, Ecce hītatio ciuitatis huius optima est, sicut tuipse dñe, pspicis, sz aq̄ pessime sūt, & terra sterilis. At ille ait, Afferte vas nouum, & mittite in illud sal. Quod cū attulissent, egressus ad fontē aquarꝫ, misit in illū sal, & ait, Hec dicit dñs, Sanaui aq̄s has, & nō erit vltra in eis mors, neq; sterilitas. Sanate sunt ergo aq̄, vsq; in diez hāc iuxta verbū Elisei qđ locutus est. Ascēdit aūt inde eli
j.ma.ñ.f. seus in Bethel: cūq; ascēderet p viā, pueri pui egressi sunt de ciuitate, & illudebāt ei, dicētes, Ascēde calue, ascēde calue. Qui cū respexisset, vidit eos, & maledixit eis ī noie dñi egressiq; sūt duo vrsi de saltu, & lacerauerūt ex eis quadraginta duos pueros. Abijt autem inde in montem Carmeli, & inde reuersus est in Samariam.

¶ De ioram qui fecit malum: de tribus regibus ꝯgregatis contra regē moab: qđ⁹ eliseus dat aquas sine pluuia. Vincit moab rex: et tratus filiū suū primogenitū immolat. Caput. iij.

A Orā vero filius Achab regnauit sup Israel in Samaria ān o decimooctauo Josaphat regis Jude. Regnauitq; duodecim annis. Et fecit malū cora dño, sz nō sicut pť suus & mť: tulit eñ statuas Baal q̄s fecerat pť eius. Aerūtñ in peccatis Jeroboam filij Nabat, q peccare fecit Israel, adhesit, nec recessit ab eis. Porro Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, & soluebat regi Israel cētū millia agnorꝫ, & cētū millia arietū cū velleribus suis. Cūq; mortuus fuisset Achab p̄uaricatus est fedꝰ, qđ hēbat cū rege Israel. Egressus est igitur rex Jora in die illa de Samaria, & recēsuit vniuersū Israel. Misitq; ad Josaphat regē Juda, dicēs, rex Moab recessit a me, veni mecū ꝯ eū ad p̄liū. Qui rñdit, Ascēdā: q meB est, tuus ē: ppls meꝰ, ppls tuus: & eq mei, eq tui. Dixitq;, Per quā viā ascēdem⁹? At ille rñdit, Per desertum Idumee. Perrexerūt igit rex Israel, & rex Juda, & rex Edom, et circuierūt per viā septē dierꝫ, nec erat aq̄ exercitui & iumentis q̄ sequebanť eos. Dixitq; rex Israel, Heu heu heu, congregauit nos dñs tres reges, vt traderet in manu Moab. Et ait Josaphat, Est ne hic propheta dñi, vt deprecemur dñm p eū? Et rñdit vnꝰ de seruis regis Israel, Est hic Eliseꝰ filius Saphat, q fūdebat aquā sup manꝰ Elie. Et ait Josaphat, Est apud eū sermo dñi? Descēditq; ad eū rex Israel, & Josaphat & rex Edom. Dixit aūt Eliseꝰ ad regē Israel, Quid mihi & tibi est? vade ad pphetas pť tui, & matris tue. Et ait illi rex Israel, Quare cōgregauit dñs tres reges hos, vt traderet eos ī manꝰ Moab? Dixitq; ad eū Eliseꝰ Viuit dñs exercituū, ī cuiꝰ cōspectu sto, q si nō vultū Josaphat regis Jude erubescerē, nō attēdissem qdem te, nec respexissem. Nūc aūt adducite mihi psaltez. Cūq; caneret psaltes, facta ē sup eū manꝰ dñi, & ait, Hec dicit dñs, Facite alueos torrētis huius fossas & fossas. Hec eñ dicit dñs,

Nō videbitis vētū, neq; pluuiā: & aluꝰ iste replebiť aq̄s, et bibetis vos, & familie vře, & iumēta vřa. Parūq; est hoc ī cōspectu dñi: isup tradet ēt Moab ī manꝰ vřas. Et pcutietis oēz ciuitatē munitā, & oēz vrbē electā, & vniuersū lignuz fructifer succidetis, cūctosq; fōtes aq̄rū obturabitis, & oēz agrū egregiū opietis lapidibꝰ. Factū ē igiť mane, qñ sacrificiū offerri solet: & ecce, aq̄ veniebāt p viā Edom: & repleta est terra aq̄s. Audierūt aūt Moabite audiētes q ascendissent reges vt pugnarēt aduersū eos, conuocauerūt oēs q accicti erāt balthEo desup, & steterūt ī termīs. Prīoq; mane surgētes, & orto iā sole ex aduerso aquarꝫ, viderūt Moabite ecōtra aq̄s rubras, q̄si sanguinē, dixerūtq;, Sāguis gladij est: pugnauerūt reges ꝯ se, & cesi, sūt mutuo: nūc pge ad p̄dā Moab. Perrexerūtq; in castra Israel: porro cōsurgēs Israel, pcussit Moab: at illi fugerūt cora eis. Veneť igiť q vicerāt, & pcusserūt Moab, & ciuitates destruxeť: & oēm agrū optimū, mittētes singuli lapides, & repleuerūt. & vniuersos fōtes aquarꝫ obturauerūt: & oīa ligna fructifera succiderūt, ita vt muri trī fictiles remanerēt: & circūdata est ciuitas a fundibularijs, & magna ex pte pcussa. Quod cū vidisset rex Moab p̄ualuisse scz hostes, tulit secū septingentos viros educētes gladios, vt irrūperēt ad regē Edom: & nō potuerūt. Arripiēsq; filiū suū p̄riogenitū, q regnaturus erat p eo, obtulit holocaustū sup murꝫ: & fctā ē indignatio magna ī Israel, statimq; recesserūt ab eo, & reuersi sē ī trā suā.

¶ De vasis vacuis repletis oleo: de muliere magna hospita eliseꝰ que pregnans peperit filium: de morte filij eius: de resuscitatione facta p eliseū: de panibus primitiarum augmentatis. Caput. iiij.

Mulier aūt qđaz de vxoribꝰ pphetarꝫ clamabat ad Eliseū, dicēs, Seruus tuus vir meꝰ mortuꝰ est, & tu nosti q seruus tuus fuit, timēs dñm: et ecce creditor vēit vt tollat duos filios meos ad seruiēdū sibi. Cui dixit Eliseus, Quid vis vt faciam tibi? Dic mihi, qđ habes ī domo tua? At illa rñdit, Nō habeo ancilla tua qcquā ī domo mea, nisi paxꝫ olei q̄ vngar. Cui ait, Vade, pete mutuo ab oībꝰ vicinis tuis vasa vacua nō pauca. Et ingredere, & claude ostiū tuū, cū ītrīsecus fueris tu & filij tui: & mitte ide in oīa vasa hec: & cū plena fuerint, tolles. Juit itaq; mulier, & clausit ostiuz sup se, & sup filios suos: illi offerebāt vasa, & illa infundebat. Cūq; plena fuissent vasa, dixit ad filiū suuz, Affer mihi adhuc vas. Et ille rñdit, Nō habeo. Stetitq; oleū. Veniť aūt illa, & indicauit hoi dei. Et ille, Vade, īqt, vēde oleū, & redde creditori tuo: tu aūt, & filij tui viuite de reliquo. Facta est aūt qđā dies & transibat Eliseꝰ p Sunā: erat aūt ibi mulier magna q̄ tenuit eū vt comederet panē: cūq; frequēter inde transiret, diuertebat ad eā vt comederet panē. Que dixit ad virꝫ suum, Vīa duerto q vir dei sanctꝰ est iste, q trāsit p nos frequenť. Faciamꝰ ergo ei cenaculū paruū, & ponamꝰ ei ī eo lectulū, & mēsā, & sellā & cāndelabrū, vt cū venerit ad nos, māeat ibi. Facta est ergo dies qđā, & veniēs diuertit in cenaculū, et requieuit ibi. Dixitq; ad Giezi puerꝫ suū, Voca Sunamitidē istā. Qui cū vocasset eā, & illa stetisset coraz eo, dixit ad puerꝫ suū, Loqre ad eā, Ecce, sedule in oībꝰ ministrasti nobis, qđ vis vt faciā tibi: nūqđ habes negotium, & vis vt loquar regi, siue principi militie? Que rñdit, In medio ppli mei hito. Et ait, Quid ergo vult vt faciā ei? Dixitq; Giezi, Ne qras. filiū ei nō hz, & vir eiꝰ senex est. Precepitq; itaq; vt vocaret eā: q̄ cū vocata fuisset, & stetisseż añ ostiū, dixit ad eā, In tpe isto, ī hac eadē hora, si vita comes fuerit, hēbis ī vtero filiū. At illa rñdit, Noli q̄so dñe mi vir dei, nolķ mētiri ancille tue. Et cepit mulier, & pepit filiū ī tpe, & in hora eadē q̄ dixerat ei Eliseus. Creuit aūt puer. Et cū esset qđā dies, & egressꝰ isset ad pť ez suū, ad messores, ait pť i suo, caput meū, caput meū. At ille dixit puero, Tolle, duc eū ad mť ez suā. Qui cū tulisseż, & duxisset eū ad mťem suā, posuit eū illa sup gēua sua vsq; ad meridiē, & mortuꝰ ē. Ascēdit ante & collocauit eū sup lectulum hois dei, & clausit ostium: & egressa vocauit virꝫ suū, & ait, Mitte mecū obsecro vnū de puerꝫ, & asinā: vt excurrā vsq; ad hoiez dei: & reuertar. Qui

ait illi, Quã ob cãm vadis ad eũ? hodie nõ ſt Calẽde, neq; ſabbathũ. Que rñdit, vadã. Strauitq; aſinã, & ꝓcepit puero, Agina, & ꝓpa, ne mihi morã facias ĩ eũdo: & hoc age q̃ ꝓcipio tibi. Profecta ẽ igit, & vẽit ad vĩz dei in mõtẽ Carmeli: cũq; vidiſſet eã vir dei decõtra, ait ad Giezi puerum ſuũ, Ecce ſunamitis illa. Uade ergo in occurſum ei⁹, et dic ei, Rectene agit circa te, & circa vĩz tuũ, & circa filiũ tuum. Que rñdit, Recte. Cũq; veniſſet ad vĩz dei in mõtẽ, apprehẽdit pedes ei⁹, & acceſſit Giezi vt amoueret eã. Et ait hõ dei, Dimitte illã: aĩa ei ei⁹ ĩ amaritudĩe eſt, & dñs celauit a me, & nõ idicauit mihi. Que dixit illi, Nũqd petiui filiuz a dño meo? nũqd nõ dixi tibi, Ne illudas me: Et ille ait ad Giezi, Accinge lũbos tuos, & tolle baculũ meũ ĩ mãu tua, & vade. Si occurrerit tibi hõ, nõ ſalutes eũ: & ſi ſalutauerit te q̃ſpiã, nõ rñdeas illi, & pones baculũ meũ ſup faciẽ pueri. Porro mr̃ pueri ait, Viuit dñs, & viuit aĩa tua, non dimittã te. Surrexit ergo, & ſecut⁹ eſt eã. Giezi aũt ꝓceſſerat añ eos, & poſuerat baculum ſup faciẽ pueri: & nõ erat vox, neq; ſenſ⁹: reuerſuſq; eſt in occurſũ ei⁹, & nũtiauit ei, dicens, Nõ ſurrexit puer. Ingreſſus ẽ ergo Eliſeus domũ, & ecce, puer mortu⁹ iacebat ĩ lectulo ei⁹: ingreſſuſq; clauſit oſtiũ ſup ſe, & ſup puer: & orauit ad dñm. Et aſcẽdit, & icubuit ſup puer, poſuitq; os ſuũ ſup os ei⁹, & oculos ſuos ſup oculos ei⁹, & man⁹ ſuas ſup man⁹ ei⁹: & icuruauit ſe ſup eũ, & calefacta eſt caro pueri. At ille reuerſus, deambulauit ĩ domo ſemel huc atq; illuc: & aſcẽdit, & icubuit ſup eũ: & oſcitauit puer ſepties, aperuitq; oculos. Et ille vocauit Giezi, et dixit ei, Voca Sunamitidẽ hãc. Que vocata, ingreſſa eſt ad eũ. Qui ait, Tolle filiũ tuũ. Uenit illa, & corruit ad pedes ei⁹, & adorauit ſup terrã: tulitq; filiũ ſuũ, & egreſſa ẽ, & Eliſeus reuerſus eſt ĩ Galgala. Erat aũt fames in terra, & filij ꝓphetar̃ hĩtabãt corã eo, dixitq; vni de pueris, Põe ollã grãdẽ, & coq̃ pulmẽtũ filijs ꝓphetar̃. Et egreſſus ẽ vn⁹ in agrũ vt colligeret herbas agreſtes: ĩuenitq; q̃ſi vitẽ ſylueſtrẽ, & collegit ex ea colocynthidas agri, & implenit palliũ ſuũ, & reuerſus q̃ſcidit ĩ ollã pulmẽti: neſciebat eñ qd eẽt. Infuderũt ergo ſocijs, vt comederẽt: cũq; guſtaſſent de coctiõe, exclamauerũt dicẽtes, Mors in olla vir dei. Et non potuerũt comedere. At ille, Afferte, ĩqt, farinã. Cũq; tuliſſent, miſit ĩ ollã, & ait, Infũde turbe, vt comedãt. Et non fuit amplĩ⁹ q̃quã amaritudis ĩ olla. Vir aũt q̃dã venit de Baalſaliſa deferẽs viro dei panes primitiar̃, & vigĩti panes hordeaceos, & frumẽtũ nouũ ĩ pera ſua. At ille dixit, Da pplo, vt comedat. Rñditq; ei miſter ei⁹, Quãtuz eſt hoc, vt apponã corã centũ viris? rurſum ille ait, Da pplo vt comedat: hec eñ dicit dñs, Comedent, & ſupererit. Poſuit itaq; corã eis: q̃ cõederũt, & ſupfuit iuxta verbum dñi.

¶ De naamã leproſo curato p eliſeũ ꝓphetã: & de giezi qui accepit argẽtũ & veſtes a naamã, Giezi efficitur leproſus. Caput v.

Naamã aũt princeps militie ſ̃gis Syrie, erat vir magn⁹ apud dñz ſuũ, & honorat⁹: p illũ ei dedit dñs ſalutẽ Syrie: erat aũt vir fortis & diues, ſz leproſ⁹. Porro de Syria egreſſi fuerãt latrũculi, & captiuã duxerãt de terra Iſrl puellã paruulã, q̃ erat in obſequio vxoris Naamã, q̃ ait ad dñaz ſuã, Utinã fuiſſet dñs me⁹ ad ꝓphetã q̃ ẽ ĩ Samaria: pfecto curaſſet eũ a lepra, quã hz. Ingreſſus ẽ itaq; Naamã ad dñm ſuũ, & nuntiauit ei, dicẽs, Sic & ſic locuta ẽ puella de terra Iſrl. Dixitq; ei rex Syrie, Uade, & mittã lras ad regem Iſrl. Qui cũ pfect⁹ eſſet, & tuliſſet ſecũ decẽ talẽta argẽti, & ſex millia aureos, & decẽ mutatoria veſtimẽtor̃: detulit lras ad regẽ Iſrael, ĩ hec verba, Cũ acceperis epl̃az hãc, ſcito q̃ miſerim ad te Naamã ſeruũ meũ, vt cures eũ a lepra ſua. Cũq; legiſſet rex Iſrael lras, ſcidit veſtimẽta ſua, & ait, Nũquid de⁹ ego ſũ, vt occidere poſſim, & viuificare: q̃ iſte miſit ad me, vt curẽ hoiez a lepra ſua: aĩaduertite, & videte q̃ occaſiones q̃rat aduerſũ me. Quod cũ audiſſet Eliſe⁹ vir dei, audiſſe videlz regẽ Iſrl veſtimẽta ſua, miſit ad eũ, dicens, Quare ſciditi veſtimẽta tua? veniat ad me, & ſciat eſſe ꝓphetã in Iſrael. Uenit ergo Naamã cũ eqs & curribus, & ſtetit ad oſtiũ dom⁹ Eliſei: miſitq; ad eũ Eliſeus nũtium, dicẽs, Uade, & lauare ſepties ĩ Jordane, & recipiet ſanitatez caro tua, atq; mũdaberis. Irat⁹ Naamã recedebat, dicẽs, Putabã q̃ egrederet ad me, & ſtãs iuocaret nomẽ dñi dei ſui, & tãgeret manu ſua locũ lepre, & curaret me. Nũqd non meliores ſũt Almana & Pharphar fluuij Damaſci oĩb⁹ aqs Iſrael, vt lauer ĩ eis, & mũder. Cũ ergo vertiſſet ſe, et abiret idignãs, acceſſerũt ad eũ ſerui ſui, & locuti ſt ei. Pater, ſi rẽ grãdẽ dixiſſet tibi ꝓpheta, certa facere ŏbueras, quanto magis q̃ nũc dixit tibi, Lauar: & mũdaberis? Deſcẽdit, & lauit in Jordane ſepties iuxta ſermonẽ viri dei: et reſtituta eſt caro eius, ſicut caro pueri puuli, & mũdat⁹ eſt. Reuerſuſq; ad vĩz dei cũ vniuerſo comitatu ſuo venit, et ſtetit corã eo, & ait, Vere ſcio q̃ nõ ſit de⁹ in vniuerſa terra niſi tm̃ ĩ Iſrael. Obſecro itaq; vt accipias benedictionem a ſeruo tuo. At ille rñdit, Viuit dñs añ quẽ ſto, q̃ nõ accipiã. Cũq; viz faceret, penit⁹ nõ acqeuit. Dixitq; Naamã, Ut vis: ſz obſecro q̃cede mihi ſeruo tuo, vt tollã onus duo rũ burdonũ de terra: nõ eñ faciet vltra ſeru⁹ tuus holocauſtũ, aut victimã dijs alienis, niſi dño. Hoc autẽ ſolũ eſt de q̃ depreceris dñm p ſeruo tuo, Q̃n ĩgredit dñs me⁹ tẽplũ Remmon, vt adoret: & illo initẽte ſup manũ meã, ſi adorauero in tẽplo Remmõ, adorãte eo in eodẽ loco: vt ignoſcat mihi dñs ſeruo tuo ꝓ hac re. Qui dixit ei, vade in pace. Abijt ergo ab eo electo terre tpe. Dixitq; Giezi puer viri dei, Pepercit dñs meus Naamã Syro iſti, vt non acciperet ab eo q̃ attulit: viuit dñs, q̃ curr̃ã poſt eũ, & accipiã ab eo aliq̃d. Et ſecutus eſt Giezi poſt tergũ Naaman: quẽ cũ vidiſſet ille curr̃tẽ ad ſe, deſilijt de curru in occurſũ eius, et ait, Rectene ſunt oĩa? Et ille ait, Recte: dñs meus miſit me ad te, dicẽs, Modõ venerunt ad me duo adoleſcentes de mõte Ephraim ex filijs ꝓphetar̃: da eis talẽtũ argenti, et veſtes mutatorias duplices. Dixitq; Naaman, Melius eſt vt accipias duo talẽta. Et coegit eũ, ligauitq; duo talenta argenti in duobus ſaccis, & duplicia veſtimenta, & impoſuit duob⁹ pueris ſuis, q̃ & portauerũt corã eo. Cũq; veniſſet iã veſpi, tulit de manu eor̃, & repoſuit in domo, dimiſitq; viros, & abierũt: ipſe aũt ĩgreſſus, ſtetit coram dño ſuo. Et dixit Eliſeus, Uñ venis Giezi? Qui rñdit, Non iuit ſeru⁹ tu⁹ q̃quã. At ille ait, Nõne cor meũ ĩ pñti erat, q̃n reuerſus eſt hõ de curru ſuo in occurſũ tui? Nũc igit accepiſti argentum, & accepiſti veſtes, vt emas oliueta, & vineas et oues & boues & ſeruos & ãcillas. Sz & lepra Naaman adhe rebit tibi, & ſemini tuo vſq; in ſempiternum. Et egreſſus eſt ab eo leproſus quaſi nix.

¶ Eliſeus ferrũ dilapſuz revocat ad lignũ: vẽditur lxxx. argenteis caput aſine: & quarta pars cabi ſtercoris colũbar̃ quiq; argenteis: rex Syrie pugnat cõtra Iſrael: dirigit pro Eliſeo qui ſecreta occulta inſidiarũ pãdit Iſraeli: excecantur directi: & in Samariã ducti et refecti dimittũtur ſalui: due mulieres comedũt infantes pre fame: homicida mittitur vt precidat caput Eliſei. Caput vj.

Ierunt autem filij ꝓphetarũ ad Eliſeum, Ecce, locus in quo habitamus corã te, anguſtus eſt nobis. Eamus vſq; ad Jordanem, & tollant ſinguli de ſylua materias ſingulas, vt edificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. Et ait vnus ex illis, Veni ergo & tu cum ſeruis tuis. Reſpondit, Ego veniam. Et abijt cum eis. Cumq; veniſſent ad Jordanem, cedebant ligna. Accidit autem, vt cum vnus materiam ſuccidiſſet, caderet ferrum ſecuris in aquam: exclamauitq; ille, & ait, Heu heu heu domine mi, et hoc ipſum mutuo acceperam. Dixit autẽ homo dei, Ubi cecidit? At ille monſtrauit ei locum: precidit ergo lignum, et miſit illuc: natauitq; ferrũ, & ait, Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud. Rex autem Syrie pugnabat contra Iſrael, Conſiliumq; iniit cum ſeruis ſuis, dicens, In loco illo et illo ponamus inſidias. Miſit itaq; vir dei ad regem Iſrael, dicens, Caue ne tranſeas in locum illuz: quia ibi Syri in inſidijs ſunt. Miſit itaq; rex Iſrael ad locum quem dixerat ei vir dei, et preoccupauit eum, & obſeruauit ſe ibi non ſemel neq; bis. Conturbatumq; eſt cor regis

Syrie pro hac re: & conuocat' s seruis suis, ait, Quare non indicatus mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? Dixitq; vn' puor ei', Nequaquã dñe mi rex, sz Eliseꝰ p pheta q est i Isrl' iudicat regi isrl' oia ẏba q̃cũq; locutus fueris i cubiculo tuo. Dixitq; eis, Ite, & videte vbi sit, vt mittaz & capiã eũ. Annũtiauerũtq; ei, dicẽtes, Ecce i Dothain. Misit ergo illuc equos & curr', & robur exercit': q cũ venissent nocte, circũdederũt ciuitatẽ. Cõsurgẽs autẽ diluculo miſter viri dei, egressꝰ est, viditq; exercitũ i circuitu ciuitatz, & equos & curr': nũtiauitq; ei, dicẽs, Heu heu heu dñe mi, qd faciem⁹? At ille rñdit, Noli timere: plures enim nobiscũ sũt, q̃, cũ illis. Cũq; orasset Eliseus, ait, Dñe, aperi oculos huiꝰ, vt videat: Et aperuit dominus oculos pueri, et vidit: & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum in circuitu Elisei. Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseꝰ orauit ad dñm, dicẽs, Percute obsecro gẽtẽ hãc cecitate. Percussitq; eos dñs, ne viderẽt, iuxta verbũ Elisei. Dixit aũt ad eos Eliseꝰ, Nõ ẽ hec via, neq; ista est ciuitas: segmini'me, & oñdã vobis viꝝ quẽ q̃ritis. Duxit ergo eos i Samariã: cũq; ingressi fuissent in Samariã, dixit Eliseꝰ, dñe aperi oculos istoꝝ, vt videant. Aperuitq; dñs oculos eoꝝ, & viderũt se eẽ in medio samarie. Dixitq; rex Isrl' ad Eliseũ, cũ vidisset eos, Nũqd pcutiã eos pater mi? Et ille ait, Nõ pcuties: neq; enĩ cepisti eos gladio, & arcu tuo, vt pcutias: sz pone panẽ, & aquã corã eis, vt comedãt, & bibãt, & vadãt ad dñz suũ. Appositaq; est eis ciboꝝ magna pparatio, & comederũt, & biberũt, & dimisit eos, abieruntq; ad dñm suũ. Et vltra nõ venerũt latrones syrie in terrã Israel. Factũ est aũt post hec, cõgregauit Benadad rex Syrie vniuersũ exercitũ suũ, & ascẽdit & obsidebat Samariã. Factaq; ẽ fames magna in Samaria: & tãdiu obsessa est, donec venũdarẽt caput asini octogita argẽteis, & q̃rta ps cabi stercoris colũbaꝝ quinq; argẽteis. Cũq; rex Isrl' trãsiret p murꝝ, mulier q̃dã exclamauit ad eũ, dicẽs, Salua me dñe mi rex. Qui ait, Nõ, te saluet dñs: vñ te possũ saluare: de area, vel de torculari? Dixitq; ad eã rex, Quid tibi vis? Que rñdit, Mulier ista dixit mihi, Da filiũ tuuz, vt comedam⁹ eũ hodie, & filiũ meũ comedem⁹ cras. Coxim⁹ ergo filiũ meũ, & comedim⁹: Dixiq; ei die altera, Da filiũ tuũ vt comedam⁹ eũ. Que absc̃dit filiũ suũ. Q̃ cũ audisset rex, scidit vestimẽta sua, & trãsibat p murꝝ. Auditq; oĩs ppl's ciliciũ, quo vestitus erat rex ad carnẽ intrinsecus. Et ait rex, Hec mihi faciat deus, & hec addat, si steterit caput Eliſei filij Saphat supiꝑz hodie. Eliseꝰ aũt sedebat in domo sua, & senes sedebãt cũ eo. Premisit itaq; virꝝ. & añquã veniret nũtiꝰ ille, dixit ad senes, Nunqd scitis q̃ miserit filius homicide huc, vt pcidat caput meũ? videte ergo, cum venerit nũtiꝰ, claudite ostiũ, & nõ sinatis eũ introire: ecce enĩ sonit⁹ pedũ dñi eiꝰ post eũ est. Adhuc illo loquẽte eis, apparuit nũtius, q veniebat ad eum, & ait, Ecce, tm̃ malum a dño est: quid amplius expectabo a dño?

¶ De quatuor viris leprosis: premittitur consolatio vbertatis abũdantis leprosi nuntiant: de fuga syrorum: de copia simile et hordei: de morte ducis non credentis eliseo. Caput vij.

Dixit aũt Eliseꝰ, Audite verbũ dñi, Hec dicit dñs, In tpe hoc cras modiꝰ siłe vno statere erit & duo modij hordei statere vno i porta Samarie. Rñdẽs vnꝰ de ducibꝰ, sup cuiꝰ manũ rex incũbebat, hoi dei ait, Si dñs fecerit ẽt cataractas i celo, nũqd poterit esse qõ loqueris? Qui ait, Videbz oculis tuis, et ide nõ cõedes. Quatuor ergo viri erãt leprosi iuxta introitũ porte: q dixerũt adinuicẽ, Quid hic eẽ volum⁹ donec moriamur? Siue ĩgredi voluerim⁹ ciuitatẽ, fame moriemur: siue mãserim⁹ hic, moriẽdũ nobis ẽ: venite ergo, & transfugiam⁹ ad castra Syrie. si pepercerint nobis, viuem⁹: si aũt occidere voluerint, nihilominus moriemur. Surrexerũt q̃ vesperi vt venirẽt ad castra Syrie. Cũq; venissent ad principiũ castroꝝ Syrie, nullũ ibidẽ repererũt. Sigdẽ dñs sonitũ audiri fecerat i castris Syrie, currũ, & equoꝝ, & exercitus plurimi: dixerũtq; adinuicẽ, Ecce mercede conduxit aduersũ nos rex Isrl' reges Hetheoꝝ, & Egyptioꝝ, & venerunt sup nos. Surrexerũt ergo, & fugerũt in tenebris, & dereliquerũt tẽtoria sua, & equos & asinos i castris, fugerũtq; aĩas tm̃ suas saluare cupientes. Igit' cuz venissent leprosi illi ad principiũ castroꝝ, ingressi sũt vnũ tabernaculũ, et comederũt & biberũt: tulerũtq; inde argẽtũ, & auꝝ, & vestes, & abierũt, & absc̃derũt: & rursũ reuersi sũt ad aliud tabernaculũ, & inde sil'r auferẽtes absc̃derũt. Dixerũtq; adinuicẽ, Nõ recte facimus: hec enĩ dies boni nũtij ẽ. Si tacuerim⁹, & noluerim⁹ nũtiare vsq; mane, sceleris arguemur: venite, eam⁹, & nũtiem⁹ in aula regis, Cũq; venissent ad portã ciuitatis, narrauerũt eis, dicẽtes, Ivim⁹ ad castra Syrie, & nullũ ibidẽ reperim⁹ hoiez, nisi equos, & asinos alligatos & fixa tẽtoria. Ierũt ergo portarij, & nũtiauerunt in palatio regis intrisec⁹. Qui surrexit nocte, & ait ad seruos suos, dico vobis qd fecerit nobis Syri, Sciũt q; fame laboram⁹, & idcirco egressi sunt de castris, & latitãt in agris, dicentes, Cũ egressi fuerint de ciuitate, capiem⁹ eos viuos, & tũc ciuitatẽ ingredi poterim⁹. Rñdit aũt vnꝰ seruoꝝ eius, Tollamus qnq; equos, q remãserũt in vrbe, qz ipsi tm̃ sũt in vniuersa multitudie Isrl', alij enĩ q̃sũpti sũt: & mittẽtes, explorare poterim⁹. Adduxerũt ergo duos equos, misitq; rex in castra syroꝝ, dicẽs, Ite, & videte. Qui abierũt post eos vsq; ad Iordanẽ: ecce aũt oĩs via plena erat vestibus, & vasis, q̃ piecerãt Syri cũ turbarent: reuersiq; nũtij indicauerũt regi. Et egressus ppl's diripuit castra Syrie: factusq; est modius siłe statere vno, & duo modij hordei statere vno iuxta verbũ dñi. Porro rex ducẽ illũ, i cuiꝰ manu incumbebat, cõstituit ad portã: quẽ q̃culcauit turba i itroitu porte, & mortuus est, iuxta qõ locutꝰ fuerat vir dei, qñ descẽderat rex ad eũ. Factũq; est scõm sermonẽ viri dei, quem dixerat regi, qñ ait, duo modij hordei statere vno erũt, & modiꝰ siłe statere vno, hoc eodẽ tpe cras in porta Samarie: qñ rñderat dux ille viro dei, & dixerat, Etiã si dñs fecerit cataractas in celo, nunquid poterit fieri qõ loqueris? Et dixit ei, Videbis oculis tuis, & inde nõ comedes. Euenit ergo ei sicut pdictũ erat, & conculcauit eũ ppl's in porta, & mortuus est.

¶ De fame septem annorum et Sunamite peregrinante: de morte Benadab & regno azahel: recedit edõ ab iuda facto sibi rege: moritꝝ rex iuda: & regnat Ochozias filius eius. Cap. viij.

Eliseus aũt locutꝰ est ad mulierẽ cuiꝰ viuere fecerat filiũ, dicẽs, Surge, & vade, tu & domꝰ tua, et pegrinare vbicunq; repereris: vocauit enĩ dñs famẽ, & veniet sup terrã septẽ annis. Que surrexit, & fecit iuxta verbũ hoĩs dei: & vadẽs cũ domo sua, peregrinata est in terra Philisthijm dieb⁹ multis. Cũq; finiti essent anni septẽ, reuersa est mulier de terra Philisthijm: & egressa ẽ vt ĩterpellaret regẽ p domo sua & p agris suis. Rex aũt loquebaꝝ cũ Giezi puero viri dei, dicens, Narra mihi oĩa magnalia q̃ fecit Eliseus. Cũq; ille narraret regi qõ mortuũ suscitasset, apparuit mlier cuiꝰ viuificauerat filiũ clamãs ad regẽ p domo sua, & p agris suis: Dixitq; Giezi, Dñe mi rex, hec est mulier, & hic est filiꝰ eiꝰ quẽ suscitauit Eliseꝰ. Et ĩterrogauit rex mlierẽ: q̃ narrauit ei: Deditq; ei rex eunuchũ vnũ, dicẽs, Restitue ei oĩa q̃ sua sunt, & vniuersos reddit⁹ agroꝝ a die q̃ reliqt terrã, vsq; ad pñs. Venit q̃z Eliseus Damascũ, & Benadad rex Syrie egrotabat: nũtiauerũtq; ei, dicentes, Venit vir dei huc. Et ait rex ad Hazael, Tolle tecũ munera, & vade in occursum viri dei, & cõsule dñm p eũ, dicẽs, Si euadere potero de infirmitate mea hac? Iuit igit' Hazael in occursum eius, hñs secũ munera, & oĩa bona Damasci, onera q̃draginta camelorꝝ. Cũq; stetisset coram eo, ait, Filius tuus Benadad rex Syrie, misit me ad te, dicẽs, Si sanari potero de infirmitate mea hac? Dixitq; ei Eliseus, Vade, dicei, Sanaberis: porro oñdit mihi dñs q̃ morte morietur. Stetitq; cum eo, & conturbatus est vsq; ad suffusionem vultus: fleuitq; vir dei. Cui Hazael ait, Quare dominus meus flet? Et ille dixit, Quia scio que facturus sis filijs Israel mala, ciuitates eorum munitas igne succendes, & iuuenes eorum interficies gladio, et parulos eorum elides, et prẽgnantes

diuides. Dixitq3 Hazael, Quid eñ ſum ſeruus tuus canis, vt faciam rẽ iſtam magnam? Et ait Eliſeus, Oſtẽdit mihi dñs te regẽ Syrie fore. Qui cũ receſſiſſet ab Eliſeo, venit ad dñm ſuũ: q3 ait ei, Quid dixit tibi Eliſeus? At ille rñdit, dixit mihi, Recipies ſanitatẽ. Cũq3 veniſſet dies altera, tulit ſtragulũ, & infudit aquã, & expãdit ſup faciẽ eius: q̃ mortuo, regnauit Hazael p eo. Anno qnto Joram filij achab regis Iſrael, regnauit Joram filiꝰ Joſaphat rex Juda: Triginta duoꝝ ãnoꝝ erat cũ regnare cepiſſet, & octo annis regnauit in Jeruſalẽ. Ambulauitq3 i vijs regũ Iſrl, ſicut ambulauerat domus achab: filia eñ achab erat vxor ei⁹: & fecit qd̃ malũ eſt in ꝓſpectu dñi. Noluit aũt dñs diſperdere Judã ꝓpter Dauid ſeruũ ſuũ, ſicut ꝓmiſerat ei, vt daret illi lucernã, & filijs ei⁹ cũctis dieb⁹. In dieb⁹ ei⁹ receſſit Edom, ne eẽt ſub Juda, & ꝓſtituit ſibi regẽ. Venitq3 Joram Seira, & oĩs curr⁹ cũ eo: & ſurrexit nocte, percuſſitq3 Idumeos q eũ circũdederãt, & principes curruũ, ppꝰ aũt fugit in tabernacula ſua. Receſſit ergo Edom, ne eẽt ſub iuda, vſq3 ad diẽ hãc. Tũc receſſit & Lobna i tpe illo. Reliq̃ aũt ſermonũ Joram, & vniuerſa q̃ fecit, nõne hec ſcripta ſũt in libro vbor⁹ dier⁹ regũ Juda? Et dormiuit Joram cũ pribus ſuis, ſepultuſq3 ẽ cũ eis i ciuitate Dauid, & regnauit ochozias filiꝰ ei⁹ p eo. Anno duodecimo Joram filij achab regis Iſrael regnauit Ochozias filiꝰ Joram regis Jude. Viginti duoꝝ annoꝝ erat Ochozias, cũ regnare cepiſſet, & vno anno regnauit i Jeruſalẽ: nomẽ mr̃is eius athalia filia amri regis Iſrael. Et ambulauit i vijs dom⁹ achab: & fecit qd̃ malũ eſt coram dño, ſicut dom⁹ achab: gener ei⁹ dom⁹ achab fuit. Abijt q̃z cũ Joram filio achab, ad pliãdũ ꝯ Hazael regẽ Syrie i Ramoth Galaad, & vulnerauerũt Syri Joram. Qui reuerſus eſt vt curaret i Jezrahel: q̃ vulnerauerant eũ Syri in Ramoth pliantẽ ꝯ Hazael regẽ Syrie. Porro Ochozias filius Joram rex Juda, deſcẽdit inuiſere Joram filium achab in Jezrahel, q̃ egrotabat ibi.

¶ De vnctione Jehu in Regẽ ſuper Iſrael q̃ percuſſit Joram: & interfecit Ochoziam et Jezabel quã comederũt canes. Caput ix.

Eliſeus aũt ꝓphetes vocauit vnũ ō filijs ꝓphetaꝝ, & ait illi, accinge lũbos tuos, & tolle lẽticulaz olei hanc in manu tua, & vade in Ramoth Galaad. Cũq3 veneris illuc, videbis Jehu filium Joſaphat filij Namſi: & ingreſſus ſuſcitabis eum de medio ffm ſuoꝝ, & introduces i iteri⁹ cubiculũ. Tenẽſq3 lenticulam olei, fundes ſup caput ei⁹, & dices, Hec dicit dñs, Unxi te regẽ ſup Iſrl. Aperieſq3 oſtiũ, & fugies, & nõ ibi ſubſiſtes. Abijt ergo adoleſcẽs puer ꝓphete i Ramoth Galaad, & ingreſſ⁹ ẽ illuc: ecce aũt principes exercit⁹ ſedebãt, & ait, Verbũ mihi ad te o princeps. Dixitq3 Jehu, ad quẽ ex oib⁹ nobis? At ille dixit, ad te o pricep̃s. Et ſurrexit, & ingreſſ⁹ eſt cubiculũ: at ille fudit oleũ ſup caput ei⁹, & ait, Hec ọ̃t dñs de⁹ Iſrl, Unxi te regẽ ſup ꝑplin dñi Iſrl, & percuties domũ achab dñi tui: vt vlciſcar ſãguinẽ ſeruoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ, & ſãguinẽ oĩm ſeruoꝝ dñi, de manu Jezabel. Perdãq3 oẽm domũ achab: & interficiã de domo achab mingẽtẽ ad parietẽ, & clauſũ, & nouiſſimũ i Iſrl. Et dabo domũ achab, ſicut domũ Jeroboã filij Nabat, & ſicut domum Baaſa filij ahia. Jezabel q̃z comedẽt canes i agro Jezrahel, nec erit qui ſepeliat eã. Aperuitq3 oſtiũ & fugit. Jehu aũt igreſſus eſt ad ſeruos dñi ſui, q̃ dixerũt ei, Rectene ſẽ oĩa? qd venit iſan⁹ iſte ad te? Qui ait eis, Noſtis hoĩez, & qd locut⁹ ſit. At illi rñdeꝛ̃t, Falſũ ẽ, ſz magis narra nobis. Qui ait eis, Hec et hec locut⁹ ẽ mihi: & ait, Hec dicit dñs, Unxi te regez ſuper Iſrl. Feſtinauerũt itaq3, & vnuſq3ſq3 tollens palliũ ſuũ poſuerũt ſub pedib⁹ ei⁹, i ſiſtitudinẽ tribunalis, & cecinerũt tuba, atq3 dixeꝛ̃t, Regnauit Jehu. Coniurauit ergo Jehu filiꝰ Joſaphat filij Namſi ꝯ Joram: porro Joraz obſederat Ramoth Galaad, ipſe & oĩs Iſrl ꝯ Hazael regẽ Syrie: & reuerſ⁹ fuerat, vt curaret i Jezrahel, pp vulnera, q̃ percuſſerãt eũ Syri, ꝑliãtẽ ꝯ Hazael r̃gẽ Syrie. Dixitq3 Jehu, Si plz vobis, nemo egrediat̃ pfug⁹ de ciuitate, ne vadat, & nũtiet i Jezrahel. Et aſcẽdit, & ꝑfect⁹ ẽ i Jezrahel: Joram eñ egrotabat ibi, & Ochozias rex Juda deſcẽderat ad viſitãdũ Joram. Jgit ſpeculator q̃ ſtabat ſup turriz Jezrahel vidit globũ Jehu venientis, & ait, Video ego globum. Dixitq3 Joram, Tolle currũ, & mitte i occurſũ eoꝝ, & dicat vadẽs, Rectene ſẽ oĩa? Abijt q̃ q aſcẽderat currũ, i occurſuz ei⁹, & ait, Hec dicit rex, Pacatane ſũt oĩa? Dixitq3 Iehu, Quid tibi & paci? trãſi, & ſeq̃re me. Nũtiauit q̃z ſpeculator, dicẽs, Venit nũti⁹ ad eos, & nõ reuertit̃. Misit etiaz currũ equoꝝ ſcõz: venitq3 ad eos, & ait, Hec dicit rex, Nũqd pax eſt? Et ait Jehu, Quid tibi & paci? trãſi, & ſeq̃re me. Nuntiauit aũt ſpeculator, dicẽs, Venit vſq3 ad eos, & nõ reuertit̃: ẽ aũt iceſſ⁹ q̃ſi iceſſ⁹ Jehu filij Namſi, ꝑceps ei gradit̃. Et ait Joram, Jũge currũ. Jũxitq3 currũ ei⁹, & egreſſus eſt Joram rex Iſrl, & Ochozias rex Juda, ſinguli in curribus ſuis, egreſſiq3 ſẽ i occurſũ Jehu, & inuenerũt eũ in agro Naboth Jezrahelite. Cũq3 vidiſſet Joram Jehu, dixit, Pax eſt Jehu? At ille rñdit, Que pax? adhuc fornicatiões Jezabel mr̃is tue, & veneficia ei⁹ multa vigẽt. Cõuertit autez Joram manũ ſuã, & fugiẽs ait ad Ochoziã, Inſidie Ochozia. Porro Jehu tetẽdit arcũ manu, & percuſſit Joraz inter ſcapulas: & egreſſa ẽ ſagitta p cor ei⁹, ſtatiq3 corruit i curru ſuo. Dixitq3 Jehu ad badacer ducẽ, tolle, ꝓjce eũ i agrũ Naboth Jezrahelite. memini eñ qñ ego & tu ſedẽtes i curru ſequebamur achab pr̃em hui⁹, q̃ dñs onus hoc leuauerit ſup eũ, dicẽs, Si nõ p ſanguĩe Naboth, & p ſanguĩe filioꝝ ei⁹, quẽ vidi heri, ait dñs, reddã tibi in agro iſto dicit dñs. Nũc ergo tolle, & ꝓjce eũ i agro iuxta vbũ dñi. Ochozias aũt rex Juda vidẽs hoc, fugit p viã dom⁹ horti: ꝑſecutuſq3 ẽ eũ Jehu, & ait, Etiã hũc percutite in curru ſuo. Et percuſſerũt eũ i aſcẽſu Gur q̃ ẽ iuxta Jeblaã: q̃ fugit i Mageddo, & mortu⁹ ẽ ibi. Et iposuerũt eũ ſui ei⁹ ſup currũ ſuũ, et tulerũt i Jeruſalẽ: ſepelierũtq3 eũ i ſepulchro cũ pr̃ib⁹ ſuis in ciuitate Dauid. Anno vndecimo Joram filij achab regis Iſrael, regnauit Ochozias ſuper Judã, venitq3 Jehu in Jezrahel. Porro Jezabel itroitu ei⁹ audito, depixit oculos ſuos ſtibio, & ornauit caput ſuũ, & reſpexit p feneſtrã ingrediẽtẽ Jehu p portã, & ait, Nũqd pax põt eẽ zabri, q̃ interfecit dñm ſuũ? Leuauitq3 Jehu faciẽ ſuã ad feneſtrã, et ait, Que ẽ iſta? Et inclinauerũt ſe ad eũ duo vel tres eunuchi. At ille dixit eis, Precipitate eã deorſũ. Et ꝓcipitauerũt eã, aſperſuſq3 ẽ ſanguine paries, & equoꝝ vngule cõculcauerũt eã. Cũq3 itrogreſſ⁹ eẽt vt comederet, biberetq3, ait, Jte, & videte maledictã illã, & ſepelite eam: q̃ filia regis eſt. Cũq3 iſſent, vt ſepelirẽt eã, nõ inuenerũt niſi caluariã, & pedes, & ſummas manꝰ. Reuerſiq3 nũtiauerũt ei. Et ait Jehu, Sermo dñi ẽ, quẽ locut⁹ ẽ p ſeruũ ſuũ Eliam Theſbiten, dicẽs, In agro Jezrahel comedẽt canes carnes Jezabel: & erũt carnes Jezabel, ſicut ſtercus ſup faciem terre in agro Jezrahel, ita vt ꝓtereũtes dicãt, hecciẽ ẽ illa Iezabel?

¶ De occiſiõe lxx. filioꝝ achab: de xlij. virꝭ fratrũ⁹ Ochozie iugulatis: de Ionadab filio Rechab: & ſacerdotũ⁹ baal occiſis: & tẽplo deſtructo ꝓpter peccatũ Jehu: & pro eo regnat Joachã filius eius: promittit̃ regnũ Iſrl Jehu vſq3 ad quartã gñationem. Cap. x.

Erant aũt Achab ſeptuagita filij i Samaria: ſcripſit ergo Jehu lr̃as, & miſit in Samariã, ad optimates ciuitatis, & ad maiores natu, et ad nutritios Achab, dicẽs, Statim vt acceperitis lr̃as has, q̃ bẽtis filios dñi vr̃i, & curr⁹ & equos, & ciuitates ir̃mas, & arma, eligite meliorẽ: & eũ q̃ vobis placuerit de filijs dñi vr̃i, & eũ ponite ſup ſoliũ pr̃is ſui, & pugnate p domo dñi vr̃i. Timuerũt illi vehemẽter, & dixerũt, Ecce duo reges nõ potuerũt ſtare coram eo, & qũo nos valebimus reſiſtere? Misitq3 ergo ꝓpoſiti dom⁹, & pfecti ciuitatis, & maiores natu, & nutrit̃j, ad Jehu, dicẽtes, Serui tui ſumus, q̃cũq3 iuſſeris faciemus, nec ꝓſtituemus nobis regẽ: q̃cũq3 tibi placẽt, fac. Reſcripſit aũt eis lr̃as ſcõo, dicẽs, Si mei eſtis, & obeditis mihi, tollite capita filioꝝ dñi vr̃i, & venite ad me hac eadẽ hora cras in Jezrahel. Porro filij regis ſeptuagita viri apũd optimates ciuitatis nutriebanꝰ. Cũq3 veniſſent lr̃e ad eos, tulerũt filios regis, & occiderunt ſeptuaginta viros, & poſuerũt capita eoꝝ in cophinis, et miſerunt

A iij. Reg. xix.c. | B ij. Para. xxj.b. | E | F ij. re. vij. b. | F | G ij. Para. xxij.a. | G | E iij. Reg. xxij.f. | A iij. Reg. xv.g. | E iij. Reg. xvj.g. | E | D ij. vij. g. | A ij. Reg. xix.c. | B | E | D ij. vij. g. | E | F iij. Reg. xxj.f. | G iij. Reg. xvj.c. | E iij. Reg. xxj.f. | A | B

serũt ad eũ in Jezrahel. Uenit aũt nũtij, & indicauit ei, dicẽs, Attulerũt capita filioꝝ regis. Qui rñdit, Ponite ea ad duos aceruos iuxta introitũ portę vsq; mane. Cũq; diluxisset, egressus est, & stãs dixit ad oẽm ppl'm, Justi estis: si ego cõiurani ꝺ dñm meũ, & interfeci eum, qs percussit oẽs hos: Uidete ergo nũc qm nõ cecidit de sermonibus dñi in terrã, quos locut⁹ est dñs sup domum Achab, & dñs fecit qꝺ locut⁹ est in manu serui sui Elie. Percussit igit Jehu oẽs q reliqui erãt de domo Achab in Jezrahel, & vniuersos optimates ei⁹ & notos & sacerdotes, donec nõ remanerẽt ex eo reliquię. Et surrexit, & venit in Samariã, cũq; venisset ad camerã pastoꝝ, in via inuenit frẽs Ochozie regis Juda, dixitq; ad eos, Quimã estis vos? Qui rñdert, Frẽs Ochozie regis sum⁹, & descẽdim⁹ ad salutãdos filios regis & filios regine. Qui ait, Cõphẽdite eos viuos. Quos cũ cõphẽdissent viuos, iugulauerũt eos i cisterna iuxta camerã, quadraginta duos viros, & nõ reliquit ex eis quẽq;. Cũq; abysset inde, inuenit Jonadab filiũ Rechab i occursum sibi, & bñdixit ei. Et ait Jehu ad eũ, Nũqd est cor tuũ rectũ cũ corde meo: sicut cor meũ cũ corde tuo? Et ait Jonadab, Est. Si est, inquit, da mihi manũ tuã. Qui dedit ei manus suã. Et ille leuauit eũ ad se in currũ, dixitq; ad eũ, Ueni me cũ, & vide zelũ meũ ꝓ dño. Et imposita currui suo, duxit in Samariã. Et percussit oẽs q reliqui fuerant de Achab in Samaria, vsq; ad vnũ iuxta vbũ dñi qꝺ locut⁹ est ꝑ Eliã.

Cõgregauit ergo Jehu oẽs ppl'm, & dixit ad eos, Achab coluit Baal parũ, ego aũt colã eũ ampli⁹. Nũc igit oẽs pphetas Baal, & vniuersos seruos ei⁹, & cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit q nõ veniat, sacrificiũ enim grande est mihi Baal: quicũq; defuerit, non viuet. Porro Jehu faciebat hoc insidiose, vt disperderet cultores Baal, & dixit, Sctificate diẽ solẽnẽ Baal. Uocauitq;, & misit in vniuersos terminos isrl', & venerũt cũcti serui Baal: non fuit residuus ne vnus qdẽ q nõ veniret. Et ingressi sunt tẽplum Baal: & repleta est dom⁹ Baal: a summo vsq; ad summũ. Dixitq; his q preerãt sup vestes, Proferte vestimẽta vniuersis seruis Baal. Et protulerunt eis vestes. Ingressusq; Jehu, & Jonadab filius Rechab, tẽplũ Baal, ait cultoribus Baal, Pergrite & videte ne qs forte vobiscuꝫ sit de seruis dñi, sꝫ vt sint serui Baal soli. Ingressi sunt igit vt facerent victimas & holocausta: Jehu aũt preparauerat sibi foris octoginta viros, & dixerat eis, Quicũq; fugerit de hoibus his, q̃s ego adduxero i manus vestras, aĩa ei⁹ erit ꝓ aĩa illi⁹. Factũ est aũt: cũ cõpletũ esset holocaustũ, ꝑcepit Jehu militib⁹ & ducib⁹ suis, Ingredimini, & percutite eos, nullus eua dat. Percusserũtq; eos in ore gladij, & piecerũt milites et duces: & ierũt in ciuitatẽ tẽpli Baal, & ptulerũt statuam de phano Baal, & cõbusserũt, & cõminuerũt eã. Destruxerũt qꝫ edẽ Baal, & fecerũt ꝑ ea latrinas vsq; in diẽ hãc. Deleuit itaq; Jehu Baal de isrl': verũtn a pctis Jeroboam filij Nabat, q peccare fecit isrl', nõ recessit, nec dereliqt vitulos aureos q erãt i Bethel & i Dan. Dixit aũt dñs ad Jehu, Quia studiose egisti qꝺ rectũ erat & placebat i oculis meis, & oia q̃ erãt i corde meo fecisti ꝺ domũ Achab: filij tui vsq; ad q̃rtã gnationẽ sedebũt sup thronũ isrl. Porro Jehu nõ custodiuit vt ambularet in lege dñi dei isrl' in toto corde suo: nõ em̃ recessit a pctis Jeroboã, q peccare fecerat isrl'.

In dieb⁹ illis cepit dñs tedere sup isrl': percussitq; eos Hazael in vniuersis finib⁹ isrl', a Jordane ꝺ orientalẽ plagam, oẽm terrã Galaad & Gad & Rubẽ & Manasse, ab Aroer q̃ est sup torrẽtẽ Arnon, & Galaad & Basan. Reliqua aũt verboꝝ Jehu, & vniuersa q̃ fecit, & fortitudo eius, nõne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierũ regũ isrl'? Et dormiuit Jehu cũ pribus suis, sepelierunt eũ in Samaria: & regnauit Joachaz filius ei⁹ ꝓ eo. Dies aũt quos regnauit Jehu super isrl, viginti & octo anni sunt in Samaria.

¶ De athalia regina que occidit omne semen regis: Ioas occultato et facto rege in iuda per Ioiadam sacerdotem: de morte athalie regine: Ioiadas pepigit fedus inter deum: regem, et populum: et ꝓponitur. Caput xj.

Athalia vero mater Ochozie, vidẽs mortuũ filiuꝫ suum, surrexit, & interfecit oẽ semen regium. Tollens autẽ Josaba filia regis Joram, sor. Ochozie, Joas filiũ Ochozie, furata est eũ de medio filioꝝ regis q interficiebant, & nutricẽ eius de triclinio: & abscõdit eũ a facie Athalie, vt nõ iterficeret. Eratq; cũ ea sex annis clã in domo dñi: porro Athalia regnauit super terrã. Anno autẽ septimo misit Joiada, & assũmẽs centuriones, & milites introduxit ad se in tẽplũ dñi, pepigitq; cũ eis fedus: & adiurãs eos in domo dñi, ostẽdit eis filium regis, & precepit illis, dicẽs, Iste est sermo quẽ facere debetis, Tertia pars vestrũ introeat sabbatho, & obseruet excubias dom⁹ regis. Tertia aũt pars sit ad portã Sur: & tertia pars sit ad portã que est post habitaculum scutarioꝝ: & custodietis excubias dom⁹ domus. Due vero ptes e vobis omnes egredientes sabbatho custodiãt excubias domus dñi circa regẽ. Et vallabitis eũ, habẽtes arma in manib⁹ vris: si qs aũt ingressus fuerit septũ tẽpli, interficiatur: eritisq; cũ rege introeũte, & egrediẽte. Et fecerũt cẽturiones iuxta oia q̃ ꝓceperat eis Joiada sacerdos: & assumẽtes singuli viros suos, q ingrediebant ad sabbathũ cũ his q egrediebant e sabbatho, venerũt ad Joiadã sacerdotẽ. Qui dedit eis hastas, & arma regis Dauid, q̃ erãt i domo dñi. Et steterũt singuli habẽtes arma i manu sua a pte tẽpli dextera, vsq; ad ptẽ sinistrã altaris, & edis circũ regẽ. Produxitq; filiũ regis, & posuit sup eũ diadema & testimoniũ: fecerũtq; eũ regẽ, & vnxerũt, & plaudẽtes manu dixerũt, Uiuat rex. Audiuit autẽ Athalia vocẽ ppli currẽtis: & ingressa ad turbas i tẽplũ dñi, vidit regẽ stãtẽ sup tribunal iuxta morẽ, et cãtores & tubas ꝓpe eũ, oẽmq; ppl'm terre letãtẽ, & canẽtes tubis: & scidit vestimẽta sua, clamauitq;, Cõiuratio, cõiuratio. Precepit aũt Joiada sacerdos cẽturionibus q erãt sup exercitũ, & ait eis, Educite eã extra septa tẽpli, & qcũq; eã secut⁹ fuerit, ferite gladio. Dixerat em̃ sacerdos, Non occidat in tẽplo dñi. Impositerũtq; ei manus, & ipegerũt eã p viã introit⁹ equoꝝ, iuxta palatiũ, & interfecta est ibi.

Pepigit ergo Joiada fedus inter dñm & regẽ, & inter ppl'm, vt esset ppl's dñi, & inter regẽ & ppl'z. Ingressusq; est omis ppl's terre tẽplũ Baal, & destruxerũt aras ei⁹, & imagines contriuerunt valde: Mathã q̃z sacerdotẽ Baal occiderũt coram altari. Et posuit sacerdos custodias i domo dñi, tulitq; cẽturiones, & Cerethi & Phelethi legiones, & oẽm ppl'm terre, deduxerũtq; regem de domo dñi: & venerũt per viã porte scutariorum in palatiũ, & sedit sup thronum regũ. Letatusq; est omis ppl's terre: & ciuitas conquieuit. Athalia autem occisa est gladio in domo regis. Septemq; annorum erat Joas, cũ regnare cepisset.

¶ Ut sacerdotes nõ instaurauerũt domuꝫ dñi, phibiti sunt a rege Ioas vltra pecunias accipere a transeuntibus: de gazophilatio posito in templo: de ascẽsu azahel regis syrie: q̃ asportauit thesaurum in hierl'm mittente sibi rege Ioas: duo ex seruis Ioas occiderunt ipꝫ Ioas: de rege amasie filij eius. Caput xij.

Anno septimo Jehu regnauit Joas: q̃draginta annis regnauit in Jerusalẽ, nomen matris eius Sebia de Bersabee. Fecitq; Joas rectũ coram dño cũctis diebus quibus docuit eũ Joiada sacerdos. Uerũtn excelsa nõ abstulit: adhuc eũ ppl's imolabat,

ꝛ adolebat in excelsis incẽsuꝝ. Dixit Joas ad sacerdotes, Oẽm pecuniã sanctoꝝ, q̃ illata fuerat i tẽplũ dñi a ptereũtibus, q̃ offert p pretio aie, ꝛ quaꝝ sponte ꝛ arbitrio cordis sui inferũt i tẽplũ dñi: accipiãt illã sacerdotes iuxta ordinẽ suũ, ꝛ instaurẽt sartatecta domus, si qd necessariũ viderint instauratione. Jgit vsqꝝ ad vicesimũ tertium annum regis Joas, nõ instaurauerũt sacerdotes sartatecta tẽpli. Vocauitqꝝ rex Joas Joiadã pontificẽ ꝛ sacerdotes, dicens eis, Quare sartatecta nõ instauratis tẽpli: nolite ergo ampli⁹ accipere pecuniã iuxta ordinẽ vestrũ, sed ad instaurationeꝫ tẽpli reddite eã. Prohibitiqꝝ sunt sacerdotes vltra accipere pecuniã a pplo, ꝛ instaurare sartatecta domus. Et tulit Joiada põtifex gazophylaciũ vnũ aperuitqꝝ foramẽ desuper, ꝛ posuit illud iuxta altare ad dextrã ingrediẽtiũ domum dñi, mittebãtqꝝ in eo sacerdotes q̃ custodiebãt ostia, oẽm pecuniã q̃ deferebaꝭ ad tẽplũ dñi. Cumqꝝ viderẽt nimiã pecuniã esse in gazophylacio, ascẽdebat scriba regis ꝛ pontifex, effundebãtqꝝ, ꝛ numerabãt pecuniã q̃ inueniebatur in domo dñi: ꝛ dabãt eã iuxta numerũ atqꝝ mensurã in manu eoꝝ q̃ preerant cemẽtarijs dom⁹ dñi: q̃ impẽdebant eã in fabris lignoꝝ, ꝛ in cemẽtarijs ijs q̃ operabantur in domo dñi, ꝛ sartatecta faciebãt: ꝛ in ijs qui cedebãt sara, ꝛ vt emerẽt ligna ꝛ lapides q̃ excidebãtur: ita vt ipleret instauratio dom⁹ dñi i vniersis q̃ indigebãt expẽsa ad muniẽdã domũ. Uerũtamẽ nõ fiebant ex eadẽ pecunia hydrie tẽpli dñi, et fuscinule ꝛ thuribula ꝛ tube, ꝛ oẽ vas aureũ et argenteum. de pecunia q̃ inferebaꝭ in tẽplũ dñi. Jis emi q̃ faciebãt opus, dabaꝭ, vt instauraret tẽplũ dñi: ꝛ nõ fiebat rõ ijs hoibus q̃ accipiebãt pecuniã vt distribuerẽt eã artificibus sed in fide tractabãt eã. Pecuniã vo p delicto, ꝛ pecuniam p ptis nõ inferebãt in tẽplũ dñi: qꝛ sacerdotuꝫ erat. Tunc ascẽdit Hazael rex Syrie, ꝛ pugnabat ꝙtra Geth, cepitqꝝ eã: ꝛ direxit faciẽ suã vt ascẽderet in Jerusalẽ. Quã ob reꝫ tulit Joas rex Juda oĩa sctificata, q̃ cõsecrauerant Josaphat, ꝛ Joraꝫ, ꝛ Ochoziaꝫ pres eiꝰ reges Juda, ꝛ q̃ ipe obtulerat: ꝛ vniersum aurũ qõ inueniri potuit in thesauris tẽpli dñi, ꝛ in palatio regis: misitqꝝ Hazaeli regi Syrie, ꝛ recessit ab Jerusalẽ. Reliqua aũt sermonũ Joas, ꝛ vniersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierũ reguꝫ Juda? Surrexerũt aũt serui eius, ꝛ cõiurauerũt inter se, percusserũtqꝝ Joas in domo Mello in descẽsu Sella. Jozachar nãqꝝ filius Semath, ꝛ Jozabad filius Somer serui eius, percusserunt eum ꝛ mortuus est: ꝛ sepelierunt eum cũ patribus suis in ciuitate Dauid, regnauitqꝝ Amasias filius eius pro eo.

¶ De regno Joachã: ꝛ q̃ fecit malũ ꝛ traditꝰ est in manus Syrie: de Joas filio eiꝰ q̃ regnauit p eo: de Joas ꝛ sagittis eiꝰ q̃s iecit coraꝫ Eliseo per feneſtrã orietalẽ: de morte Elyse: de resuscitatione mortui ad tactũ ossiũ elyse in sepulchro: de morte azahel p quo regnauit Benadad in Syria quẽ percussit Joas tribus vicibus. Caput xiij.

A Anno vicesimotertio Joas filij Ochozie regis Jude, regnauit Joachaz filius Jehu sup israel in Samaria decẽ ꝛ septẽ annis. Et fecit malum coram dño, secutusqꝝ est pctã Jeroboam filij Nabat, q̃ peccare fecit israel, ꝛ nõ declinauit ab eis. Jratusqꝝ est furor dñi ꝛ israel, ꝛ tradidit eos in manu Hazael regis Syrie, ꝛ in manu Benadad filij Hazael cunctis diebus. Deprecatus est autem Joacham faciem dñi, et audiuit eum dñs: vidit eñ angustiã israel, qꝛ attriuerat eos rex Syrie: et dedit dñs saluatorẽ israeli, ꝛ liberatus est de manu regis Syrie: habitauerũtqꝝ filij israel in tabernaculis suis, sicut heri ꝛ nudiusterti⁹. Uerũtñ nõ recesserũt a pctis dom⁹ Jeroboã, q̃ peccare fecit israel, sed in ipsis ambulauerũt: sigdez ꝛ lucꝰ pmãsit in Samaria, ꝛ nõ sunt derelicti Jaochã de populo, nisi q̃nq̃ginta eqtes, ꝛ decẽ currus, ꝛ decẽ millia peditũ: interfecerat eñ eos rex Syrie, ꝛ redegerat q̃si puluerẽ in tritura aree. Reliqua aũt sermonũ Joacham, ꝛ vniersa q̃ fecit, ꝛ fortitudo eiꝰ, nõne hec scripta sunt i libro sermonũ dieꝝ regũ israel? Dormiuitqꝝ Joachã cũ pribus suis, ꝛ sepelierunt eũ i Samaria: regnauitqꝝ Joas filiꝰ eiꝰ p eo. Anno triceſimoseptimo Joas regis Juda regnauit Joas filius Joacham sup israel in Samaria sedecim ãnis. ꝛ fecit q̃ malũ est in cõspectu dñi: nõ declinauit ab oibꝰ pctis Jeroboã filij Nabat, q̃ peccare fecit israel, sed in ipsis ambulauit. L

Reliqua aũt sermonum Joas, ꝛ vniersa q̃ fecit, ꝛ fortitudo eiꝰ qũo pugnauerit ꝙtra Amasiã regẽ Juda, nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ reguꝫ israel? Et dormiuit Joas cũ pribus suis: Jeroboã aũt sedit sup soliũ eiꝰ. Porro Joas sepultꝰ est in Samaria cũ regibus israel. Eliseus aũt egrotabat infirmitate, qua ꝛ mortuꝰ est: descẽditqꝝ ad eum Joas rex israel, ꝛ flebat coram eo, dicebatqꝝ, Pater mi, pater mi, currus israel ꝛ auriga eiꝰ. Et ait illi Eliseus, Affer arcũ et sagittas. Cũqꝝ attulisset ad eũ arcũ ꝛ sagittas, dixit ad regẽ israel, Pone manũ tuã sup arcũ. Et cũ posuisset ille manũ suam, superposuit Eliseus manus suas manibus regis, ꝛ ait, Aperi feneſtrã orietalẽ. Cũqꝝ apuisset, dixit Eliseus, Jace sagittã. Et iecit. Et ait Eliseus, Sagitta salutis dñi, et sagitta salutis cõtra Syriã: pcutiesqꝝ Syriã in Aphec, donec cõsumas eã. Et ait, Tolle sagittas. Qui cũ tulisset, rursum dixit ei, Percute iaculo terrã. Et cũ pcussisset tribus vicibus, ꝛ stetisset, iratus est vir dei cõtra eũ, ꝛ ait, Si pcussisses qnques, aut series, siue septies, pcussisses Syriã vsqꝝ ad cõsummationẽ: nũc aũt tribus vicibus pcuties eã. Mortuus est ergo Eliseus, ꝛ sepelierũt eũ. Latrũculi autem de Moab venerũt i terrã in ipso anno. Quidã aũt sepeliẽtes hoiem viderũt latrũculos, ꝛ piecerũt cadauer in sepulchrũ Elisei: qõ ambulauit, ꝛ tetigit ossa Elisei: ꝛ reuixit homo, ꝛ stetit sup pedes suos. Jgit Hazael rex Syrie afflixit israel cũctis diebus Joachã: ꝛ miserꝰ est dñs eoꝝ, ꝛ reuersus est ad eos ppter pactũ suũ qõ habebat cũ Abraha ꝛ Jsaac et Jacob: ꝛ noluit disperdere eos, neqꝝ pjcere penitus vsqꝝ in presens tps. Mortuus est aũt Hazael rex Syrie, et regnauit Benadad filius eiꝰ p eo. Porro Joas filiꝰ Joachã, tulit vrbes de manu Benadad filij Hazael, q̃s tulerat de manu Joacham patris sui iure prelij: tribus vicibus percussit eum Joas, ꝛ reddidit ciuitates israel. Eccli. xlviij. b.

¶ De amasia filio Joas regis Iude q̃l regnauit ꝛ vicit edõ: sed victus est a Joas rege israel: ꝛ ductꝰ i Jerlim: de spoliatione Jerlim quã fecit Joas rex israel cui successit filius eius Jeroboã in regẽ sup israel. amasias vero rex Iuda occisus est i Lachis: cui successit azarias filiꝰ eius: Jeroboã restituit israel: Jeroboã successit zacharias. Cap xiij.

A Anno scõo Joas filij Joachaz regis israel regnauit Amasias filius Joas regis Juda. vigintiquinqꝝ annoꝝ erat cũ regnare cepisset: viginti aũt ꝛ nouẽ annis regnauit in Jerusalez: nomen matris eiꝰ Joadã de Jerusalẽ. Et fecit rectũ coram dño: verũtamẽ nõ vt Dauid pr eiꝰ. Juxta oĩa q̃ fecit Joas pater suꝰ fecit, nisi hoc tãtũ qõ excelsa nõ abstulit: adhuc eñ populus adolebat ꝛ ĩmolabat incẽsum in excelsis. Cũqꝝ obtinuisset regnũ, pcussit seruos suos q̃ interfecerãt regẽ patrẽ suũ: filios aũt eoꝝ q̃ occiderãt, nõ occidit, iuxta qõ scriptuꝫ est in libro legis Moysi, sicut pcepit dñs, dicẽs, Non morientur patres pro filijs, neqꝝ filij morientur pro patribus: sed vnusquisqꝝ in peccato suo morietur. Ipse pcussit Edõ in valle Salinarum decem millia, ꝛ apprehendit petraꝫ in prelio, vocauitqꝝ nomẽ eius Jectheel, vsqꝝ in presentẽ diẽ. Tũc misit Amasias nũtios ad Joas filium Joachaz, filij Jehu regis israel, dicẽs, Veni, ꝛ videamus nos. Remisitqꝝ Joas rex israel ad Amasiã regẽ Iuda, dicẽs, Cardu⁹ Libani misit ad cedrũ, q̃ est in Libano, dicẽs, Da filiã tuã filio meo vxorẽ. Trãsierũtqꝝ bestie salt⁹ q̃ sunt in Libano, ꝛ cõculcauerũt carduũ. Percutiẽs iualuisti sup Edom, ꝛ subleuauit te cor tuũ: ꝙtẽtus esto gl̃ia, ꝛ sede in domo tua: q̃re ꝓuocas malũ, vt cadas tu ꝛ Judas tecuꝫ? Et non acgeuit Amasias: ascẽditqꝝ Joas rex israel, ꝛ videt se, ipse ꝛ Amasias rex Juda in Bethsames oppido Iude. Percussusqꝝ est Iuda coraꝫ israel, ꝛ fugerũt vnusquisqꝝ in tabernacula sua. Amasiã vo regẽ Iuda filiuꝫ Joas filij Ochozie cepit Joas rex israel i Bethsames, ꝛ adduxit eũ i Jerusalẽ: ꝛ interrupit murum Jerusalẽ, a porta Ephraim vsqꝝ ad portã anguli, quadringentis cubitis. Tulitqꝝ omne aurũ ꝛ argentum, et vniersa vasa que inuenta sunt in domo domini: et in thesauris regis, ꝛ obsides, ꝛ reuersus est in Samariam. Reliqua autẽ verboꝝ Joas que fecit ꝛ fortitudo eius qua

pugnauit

pugnauit cõtra Amasiã regẽ Juda, nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ isrl'. Dormiuitq; Joas cũ patrib⁹ suis, z sepult⁹ est in Samaria cũ regibus isrl': z regnauit Jeroboã filius ei⁹ p eo. Uixit aũt Amasias fili⁹ Joas rex Juda, postq; mortu⁹ est Joas fili⁹ Joacham regis isrl' E vigintiquinq; ãnis. Reliqua aũt sermonũ Amasie, nonne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ iuda? Factaq; est cõtra eũ conuratio in Jerusalẽ: at ille fugit in Lachis. Misq; rerũtq; post eũ in Lachis, z interfecerunt eum ibi. Et asportauerũt in equis, sepultusq; est in Jerusalẽ cũ patri-
ij. Para. xxvj.a. bus suis in ciuitate Dauid. Tulit aũt vniuersus populus Jude Azariã annos natũ sedecim, z cõstituerunt eũ regez p patre eius Amasia. Ipse edificauit Ailã, z restituit eam Jude, postq; dormiuit rex cũ pr̃ib⁹ suis. Anno quintodecimo amasie filij Joas regis iuda, regnauit Jeroboã fili⁹ Joas regis isrl' in Samaria q̃draginta z vno anno: z fecit
F qđ malũ est coram dño. Nõ recessit ab oĩbus pctis Jeroboã filij Nabat, q peccare fecit isrl'. Ipse restituit terminos isrl' ab introitu Emat, vsq; ad mare solitudinis, iuxta sermonẽ dñi dei isrl', quẽ locut⁹ est p seruũ suũ Jonã filiũ Amathi ꝓphetã q erat de Geth q̃ est in Opher. Uidit eñ dñs afflictionẽ isrl' amarã nimis, z qđ cõsumpti essent vsq; ad clausos carcere z extremos, z nõ esset q auxiliaret Jsrael.
Nec locutus est dñs vt deleret nomẽ isrl' de sub celo, sed saluauit eos in manu Jeroboã filij ioas. Reliqua aũt sermo-
G num Jeroboã, z vniuersa que fecit, z fortitudo ei⁹ qua pre liatus est, z qũo restituit Damascũ, z Emath iude in isrl': nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regum israel? Dormiuitq; Jeroboã cum patribus suis regibus israel, z regnauit zacharias filius eius pro eo.

¶ Azarie leproso successit Joathã filius eius sup Judã: zachariam q̃z occidit sellũ: z regnauit p eo super isrl'. z hũc occidit manahem et regnauit p eo: qui occidit oĉs pgnãtes de terra. q̃ instituit tributa dari regi assyriorũ: huic manahen successit phaceia filius eius: hũc occidit phacee filius Romelie. in diebus illis ascendit theglatphalasar rex assur z vastauit terram Jsrael: z in assyrios transfert: phacee occiditur ab osee: z regnauit p eo Joathã filius ozie rex iuda qui fecit bonum. fecit deus mites hostes in mendacium: mortuus est Joatham: z regnauit achaz filius eius pro eo. Ca. xv.

A Anno vicesimoseptimo Jeroboã regis israel regnauit Azarias filius Amasie regis iuda. Sedecim annoꝝ erat, cũ regnare cepisset, z quinq;-
ij. Para. xxvj.a. gintaduob⁹ annis regnauit in Jerusalẽ: nomen matris ei⁹ Jechelia de Jerusalẽ. Fecitq; qđ erat placitum coram dño, iuxta oĩa q̃ fecit Amasias pr̃ ei⁹. Uerũtamen excelsa nõ est demolitus: adhuc ppl's sacrificabat, z adolebat
ij. Para. xxvj.d. incẽsum in excelsis. Percussit aũt dñs regẽ, z fuit leprosus vsq; in diẽ mortis sue, z habitabat in domo libera seorsum: Joathã v̊o fili⁹ regis gubernabat palatiũ, z iudicabat populũ terre. Reliqua aũt sermonũ Azarie, z vniuersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt i libro v̊boꝝ dierũ regũ iuda? Et
B dormiuit Azarias cũ patrib⁹ suis: sepelierũtq; eũ cũ maioribus⁹ suis in ciuitate Dauid, z regnauit Joathã fili⁹ eius p eo. Anno triceſimooctauo Azarie regis iude, regnauit
C zacharias fili⁹ Jeroboã sup isrl' in Samaria sex mẽsib⁹: et fecit qđ malũ est coram dño, sicut fecerãt pr̃es ei⁹: nõ recessit a pctis Jeroboã filij Nabat, q peccar̃ fecit isrl'. Cõiurauit aũt cõtra eũ Sellũ fili⁹ Jabes: percussitq; eũ palã: z interfecit, regnauitq; p eo. Reliqua aũt verboꝝ zacharie, nonne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ israel? Jste est
6. xj.f. sermo dñi quẽ locutus est ad Jehu, dicẽs, Filij tui vsq; ad quartã gñationẽ sedebũt de te sup thronũ isrl'. Factũq; est ita. Sellũ fili⁹ Jabes regnauit triceſimonono anno Azarie regis iude: regnauit aũt vno mẽse in Samaria. Et ascẽdit Manahẽ fili⁹ Gadi de Thersa: venitq; in Samariã, z percussit Sellũ filiũ Jabes i Samaria, z interfecit eũ, regnauitq; p eo. Reliqua aũt verboꝝ Sellũ, z coniuratio eius, p
D quã tetẽdit insidias: nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regum isrl'? Tũc percussit Manahẽ Thapsa, z oĉs q erãt in ea, z terminos eius de Thersa, noluerant eñ aperire ei: z interfecit oĉs prẽgnãtes ei⁹, z scidit eas. Anno triceſimonono Azarie regis iude regnauit Manahem filius Gadi sup isrl' decẽ annis in Samaria. Fecitq; qđ erat malũ coram dño: nõ recessit a pctis Jeroboã filij Nabat, q peccare fecit isrl', cũctis diebꝰ ei⁹. Ueniebat Phul rex Assyrio-
rũ i terrã, z dabat Manahẽ Phul mille talẽta argẽti, vt esset ei in auxiliũ, z firmaret regnũ ei⁹. Indixitq; Manahem argẽtũ sup isrl' cũctis potẽtib⁹, z diuitib⁹, vt daret regi assyriorũ qnquaginta siclos argẽti p singulos: reuersusq; est rex assyrior, z nõ est moratus in terra. Reliqua aũt sermonũ Manahẽ, z vniuersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ isrl'? Et dormiuit Manahẽ cũ pa- E
tribus suis: regnauitq; Phaceia filius ei⁹ p eo. Anno qn quagesimo Azarie regis iude, regnauit Phaceia filius Manahẽ sup isrl' in Samaria biẽnio, z fecit qđ erat malũ coram dño: nõ recessit a pctis Jeroboã filij Nabat, q peccare fecit isrl'. Cõiurauit aũt aduersus eũ Phacee filius Romelie dux ei⁹, z percussit eũ in Samaria i turre domus regie iuxta Argob, z iuxta Arie: z cũ eo quinquagita viros de filijs Galaaditarũ z interfecit eũ, regnauitq; p eo. Reliq̃ aũt sermonũ Phaceia, z vniuersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ isrl'? Anno qnq̃gesimose-
cũdo Azarie regis iude, regnauit Phacee fili⁹ Romelie sup israel in Samaria viginti ãnis. Et fecit qđ erat malum coram dño: nõ recessit a pctis Jeroboã filij Nabat, q peccare fecit isrl'. In diebꝰ Phacee regis israel venit Theglath phalasar rex Assur, z cepit Aion, z Abel, domum Maacha, z Janoe, z Cedes, z Asor, z Galaad, z Galileam z vniuersam terrã Nephthalim, z trãstulit eos in Assyrios. F
Cõiurauit aũt, z tetẽdit insidias Osee fili⁹ Ela ꝺ Phacee filiũ Romelie, z percussit eũ, z interfecit: regnauitq; p eo vicesimo ãno Joathã filij Ozie. Reliq̃ aũt ſmonũ Phacee, z vniuersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt i libro ſmonũ dieꝝ regũ isrl'? Anno scõo Phacee filij Romelie regꝫ isrl', r̃gnauit Joathã fili⁹ Ozie regis iuda, Uigintiqnq; ãnorũ erat, cũ regnare cepisset, z sedecim annis regnauit in Jerusalez: nomẽ matris eius, Jerusa filia Sadoc. Fecitq; quod erat placitũ coram dño: iuxta oĩa q̃ fecerat Ozias pr̃ suus, opat⁹ est. Uerũtñ excelsa nõ abstulit: adhuc ppl's immolabat, et adolebat incẽsum in excelsis: ipse edificauit portaz domus dñi sublimissimã. Reliqua aũt sermonũ Joathã, z vniuersa q̃ fecit, nõne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierũ regũ iuda? In diebus illis cepit dñs mittere in Judã Rasin rex Syrie, z Phacee filiũ Romelie. Et dormiuit Joathã cũ patrib⁹ suis, sepultusq; est cũ eis in ciuitate Dauid patris sui, z regnauit Acham filius eius pro eo.
ũ. Para. xxij.d. G

¶ De regno acham in iuda post Joathã qui fecit malum: filiũ suũ per ignem consecrauit: teglatphalasar inuocauit in auxilium contra reges israel z syrie: z de similitudine altaris: de damasco: misit altare quod ad locum commutauit: mortuus est: z ezechias filius eius regnauit pro eo in iuda. Caput xvj.

A Anno decimoseptimo Phacee filij Romelie, regnauit Achã filius Joathã regis iuda. Uigiti annoꝝ erat Achã, cũ regnare cepisset, z sedeci annis regnauit in Jerusalẽ: nõ fecit qđ erat placitũ in cõspectu dñi dei sui, sicut Dauid pr̃ ei⁹. Sz ambulauit in via regũ isrl': insup z filiũ suũ cõsecrauit, trãsferens p ignẽ ſm idola gẽtiũ, q̃ dissipauit dñs coram filijs israel. Immolabat q̃q; victimas, z adolebat incensum in excelsis, et
A ij. Para. xxviij.a.

in collib⁹,ꝛ sub oī ligno frondoso. Tūc ascendit Rasin rex Esa. viij. a. Syrie,ꝛ Phacee filiꝰ Romelie rex isrl'in Jerusalē ad prelīādū:cūq; obsiderēt Achaz,nō valuerūt superare eū. In tpe illo restituit Rasin rex Syrie Ailā Syrie,ꝛ eiecit Judeos de Aila:ꝛ Idumei.ꝛ Syri venerūt in Ailā.ꝛ habitauerūt ibi vsq; in diē hāc. Misit aūt Acham nuntios ad Theglathphalasar regē Assyrioꝝ,dicēs, Seruꝰ tuꝰ,ꝛ filius tuꝰ ego sum:ascēde.ꝛ salua me de manu regis Syrie,ꝛ de manu regis isrl',q consurrexerūt aduersum me. Et cū collegisset Achā argētū.ꝛ aurū qđ inueniri potuit in domo dñi,ꝛ in thesauris regis,misit regi Assyriorū munera. Qui.ꝛ acquieuit volūtati eiꝰ:ascēdit em̄ rex Assyrioꝝ i Damascū,ꝛ vastauit eā:ꝛ trāstulit habitatores eius Cyrenē, Rasin aūt interfecit. Perrexitq; rex Acham in occursum Theglathphalasar regi Assyrioꝝ in Damascū:cūq; vidisset altare damasci,misit rex Acham ad Uriā sacerdotē exēplar eius,ꝛ similitudinem iuxta oē opus eius. Extruxitq; Urias sacerdos altare:iuxta oīa q̄ pceperat rex Achā de damasco,ita fecit sacerdos Urias,dōec veniret rex acham de Damasco. Cumq; venisset rex de Damasco,vidit altare,ꝛ veneratus est illud:ascenditq; ꝛ immolauit holocausta,ꝛ sacrificiū suū,ꝛ libauit libamina,ꝛ fudit sanguinē pacificoꝝ,que obtulerat super altare. Porro altare ereū, qđ erat coram dño,trāstulit de facie tēpli,ꝛ de loco altaris,ꝛ de loco tēpli dñi:posuitq; illud ex latere altaris ad aglonem. Precepit q̄q; rex Acham Urie sacerdoti dicēs, Sup altare maiꝰ offer holocaustū matutinū.ꝛ sacrificiū vesptinū,et holocaustū regis,ꝛ sacrificiū eiꝰ,ꝛ holocaustū vniuersi populi ēre,ꝛ sacrificia eoꝝ,ꝛ libamīa eoꝝ:ꝛ oēs sāguinē holocausti,ꝛ vniuersum sanguinē victie sup illō effūdes: altare vo ereū erit paratū ad volūtatē meā. Fecit igit Urias sacerdos iuxta oīa q̄ pceperat rex Achā. Tulit aūt rex Achaz celatas bases,ꝛ luterē,q erat desup:ꝛ mare deposuit de bobus ereis,q sustētabāt illud,ꝛ posuit sup pauimētū stratū lapide. Mdusach q̄q; sabbathi,qđ edificauerat i tēplo:ꝛ ingressum regis exterius,cōuertit in tēplū dñi ppter regem Assyrioꝝ. Reliqua aūt verboꝝ Achā que fecit,nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regū iuda? Dormuitq; Achaz cū patribus suis,ꝛ sepultꝰ est cū eis in ciuitate Dauid,ꝛ regnauit Ezechias filius eius pro eo.

¶ Ascendit cōtra osee regē Isrl' salmanasar.ꝛ eū sibi tributarium fecit:iterū rebellat osee.ꝛ incarcerat eum salmanasar Israel transfiatus est in assyrios:de colonis missis in samariam quos occidebant leones:mittitur sacerdos de Israel qui eos doceat legem dei: qui ei credere noluerunt. Cap. xvij.

A Anno duodecimo Achaz regis Juda,regnauit Osee filiꝰ Ela i Samaria sup isrl' nouē ānis. Fecitq; malū coram dño:sed non sicut reges isrl'q ante eū fuerūt. Cōtra hunc ascēdit Salmanasar rex Assyrioꝝ,ꝛ factꝰ est ei Osee seruꝰ,reddebatq; illi tributa. Cūq; deprehēdisset rex Assyrioꝝ Osee,qđ rebellare nūtes, misisset nūtios ad Sua regē Egypti,ne pstaret tributa regi Assyrioꝝ sicut singulis annis solitꝰ erat,obsedit eum,ꝛ vinctū misit in carcerē. Pernagatusq; est oēm terrā:ꝛ ascēdēs Samariā obsedit eā tribus annis. Anno autem nono Osee cepit rex Assyrioꝝ Samariā,ꝛ trāstulit isrl'in Assyrios:posuitq; eos i Hala,ꝛ i Habor iuxta fluuiū Gozā, in ciuitatibꝰ Medoꝝ. Factū est em̄ cū peccassent filij israel dño deo suo,qui eduxerat eos de terra Egypti de manu Pharaonis regis Egypti coluerūt deos alienos. Et ambulauerūt iuxta ritū gētiū q̄s cōsumpserat dñs in conspectu filioꝝ isrl',ꝛ regū israel:qui fīr fecerāt. Et irritauerūt filij isrl' verbis nō rectis dñm deū suū:ꝛ edificauerūt sibi excelsa in cūctis vrbibꝰ suis a turre custodū vsq; ad ciuitatē munitā. Fecerūtq; sibi statuas.ꝛ lucos i oī colle sublimi,ꝛ subter oē lignū nemorosum:ꝛ adolebāt ibi incēsum sup aras in more gētiū q̄s trāstulerat dñs a facie eoꝝ:fecerūtq; vba pessima irritātes dñm,ꝛ coluerunt imūditias de qbꝰ pceperat eis dñs ne facerēt vbū hoc. Et testificatꝰ est dñs i isrl'et in Juda p manū oīm pphetarū.ꝛ vidētiū,dicēs, Reuertimini a vijs vestris pessimis,ꝛ custodite pcepta mea.ꝛ ceremonias,iuxta oēm legē quā pcepi pribꝰ vris:ꝛ sicut misi ad vos in manu seruoꝝ meoꝝ pphetaꝝ. Qui nō audierūt, sz indurauerūt ceruicē suā iuxta ceruicē patrū suorū q nolue- C runt obedire dño deo suo. Et abiecerūt legitima eius,ꝛ pactū qđ pepigit cū patribus eoꝝ,ꝛ testificationes qbꝰ testificatꝰ est eos:secutiq; sunt vanitates,ꝛ vane egerūt:ꝛ secuti sunt gētes q̄ erāt p circuitū eoꝝ,sup qbus pceperat dñs eis vt nō facerēt sicut.ꝛ ille faciebāt. Et dereliq̄rūt oīa pcepta dñi dei sui:fecerūtq; sibi cōflatiles duos vitulos,ꝛ lucos.ꝛ adorauerūt vniuersam militiā celi:seruieritq; Baal, ꝛ cōsecrauerūt filios suos,ꝛ filias suas pignē:ꝛ diuinationibꝰ inseruiebāt.ꝛ augurijs:ꝛ tradiderūt se vt facerēt malū coram dño,vt irritarēt eū. Iratusq; est dñs vehemēter israeli,ꝛ abstulit eos a cōspectu suo,ꝛ nō remānsit nisi tribus Juda tantūmodo. Sz nec ipse Juda custodiuit mandata domini dei sui:verū ambulauit in erroribus isrl', quos opatꝰ fuerat. Proiecitq; dñs oē semē isrl',ꝛ afflixit eos,ꝛ tradidit eos in manu direptiū,donec pijceret eos a facie sua: ex eo iā tpe,quo scissus est isrl'a domo Dauid,ꝛ q̄stituerūt D tij. Regū xij.c. sibi regē Jeroboā filiū Nabat:sepauit em̄ Jeroboaz isrl' a dño,ꝛ peccare eos fecit pctū magnū. Et ambulauerūt filij isrl'in vniuersis pctis Jeroboā q̄ fecerat:nō recesserunt ab eis,vsq; quo dñs auferret isrl'a facie sua,sicut locutꝰ fuerat in manu oīm seruoꝝ suoꝝ pphetarū:trāslatusq; est isrl' de terra sua in Assyrios vsq; in diē hāc. Adduxit aūt rex assyrioꝝ de Babylone,ꝛ de Cutha,ꝛ de Ana,ꝛ de Emath,ꝛ de Sepharuaim:ꝛ collocauit eos in ciuitatibus Samarie p filijs isrl':q possederūt Samariā,ꝛ habitauerūt in vrbibus eius. Cūq; ibi habitare cepissent:nō timebāt dñm:et immisit i eos dñs leones q interficiebāt eos. Nūtiatūq; est E regi Assyrioꝝ,ꝛ dictū, Gētes q̄s trāstulisti,ꝛ habitare fecisti in ciuitatibꝰ Samarie,ignorāt legitima dei terre,ꝛ immisit i eos dñs leones:ꝛ ecce,interficiūt eos,eo qđ ignorēt ritū dei terre. Precepit aūt rex Assyrioꝝ,dicēs, Ducite illuc vnū de sacerdotibꝰ,q̄s inde captiuos adduxistis,et vadat,ꝛ habitet cū eis:ꝛ doceat eos legitima dei terre. Igit cū venisset vnus de sacerdotibꝰ his q captiui ducti fuerant de Samaria,habitauit in Bethel,ꝛ docebat eos qūo colerēt dñm. Et vnaqueq; gēs fabricata est deū suū: posuerunt q; eos in phanis excelsis q̄ fecerāt Samarite gēs.ꝛ gēs in vrbibꝰ suis in qbꝰ habitabāt. Viri em̄ Babylon ij fecerunt F Socothbenoth:viri aūt Cuthei fecerūt Nergel:ꝛ viri de Emath fecerūt Asima. Porro Heuei fecerūt Nebahā et Tharthac. Hi aūt q erāt de Sepharuaim,comburebāt filios suos igni,Adramelech.ꝛ Anamelech dijs Sepharuaim,ꝛ nihilominus colebāt dñm. Fecerūt aūt sibi de nouissimis sacerdotes excelsoꝝ,ꝛ ponebāt eos in phanis sublimibꝰ. Et cū dñm colerēt,dijs q̄q; suis seruiebāt iuxta cōsuetudinē gētiū:de qbꝰ trāslati fuerāt Samariā. Usq; in presentē diē morē sequūtur antiquū:nō timēt dñm, neq; custodiūt ceremonias eiꝰ,atq; iudicia.ꝛ legē.ꝛ mādatū qđ preceperat dñs filijs Jacob,quē cognominauit isrl': ꝛ pcussērat cū eis pactū,ꝛ mādauerat eis,dicens, Nolite timere deos alienos,ꝛ nō adoretis eos,neq; colatis eos,ꝛ nō imoletis eis. Sz dñm deū vestrū q eduxit vos de terra Egypti i fortitudine magna,ꝛ in brachio extento:ipsum timete,ꝛ illum adorate,ꝛ ipsi immolate. Ceremonias q̄q;,ꝛ iudicia.ꝛ legē.ꝛ mādatū qđ scripsit vobis,custodite,vt faciatis cūctis diebus:ꝛ nō timeatis deos alienos. Et pactū qđ pcussit vobiscū,nolite obliuisci:nec colatis deos alienos,sz dñm deū vestrū timete,ꝛ ipse eruet vos de manu oīm inimicoꝝ vestroꝝ. Illi vero nō audierūt,sed iuxta cōsuetudinē suā pristinam perpetrabāt. Fuerunt igitur gētes iste timētes quidem dominum,sed nihilominus.ꝛ idolis suis seruientes: nam filij eorum,ꝛ nepotes:sicut fecerunt patres sui:ita faciunt vsq; in presentem diem.

¶ De regno ezechie qui fecit rectū coram domino:qui serpentem eneum confregit quem fecit moyses: et plura alia huiuscemodi et cōtra eum ascendit salmanasar qui transtulit Israel in assyrios:post hunc ascendit rex sennacherib:et cepit vniuersas ciuitates iuda:et indixit ezechie regi iude ccc.talenta argenti:ꝛ triginta auri.ꝛ misit

ad eum

Infra xvij.c. B

Hiere. xxv.b.

Genes. xxxij f. B

ad eũ rapſacẽ: qui noluit loqui ſyriace. Cap. xviij.

A 2. Paralip. xxix. a.

ANno tertio Oſee filij Ela regis Iſrael, regnauit Ezechias filius Achaz regis Juda. Viginti quinq; annoꝝ erat, cũ regnare cepiſſet: & viginti nouẽ ânis regnauit in Jeruſalẽ: nomẽ matris eius Abi filia zacharie. Fecitq; qđ erat bonum coꝛã dño, iuxta oĩa q̃ fecerat Dauid pr̃ eius. Ipſe diſſipauit excelſa, et cõtriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos, cõfregitq; ſerpẽtẽ eneum, quẽ fecerat Moyſes: ſigdẽ vſq; ad illud tps filij iſrl̃ adolebãt ei incẽſum: vocauitq; nomẽ eius Nehuſtan. In dño deo iſrl̃ ſperauit: itaq; poſt eũ nõ fuit ſimilis ei de cũctis regibus Juda, ſed neq; in his q̃ añ eũ fuerũt: & adheſit dño, & nõ receſſit a veſtigijs eius, fecitq; mãdata eius q̃ ꝓceperat dominus Moyſi. Añ & erat dñs cũ eo, & in cũctis ad q̃ ꝓcedebat, ſapiẽter ſe agebat. Rebellauit qꝫ ꝫ regẽ Aſſyrioꝝ, & nõ ſeruiuit ei. Ipſe peuſſit Philiſtheos vſq; ad Gazã, & oẽs terminos eoꝝ, a turre cuſtodũ vſq; ad ciuitatẽ munitaꝫ. Anno q̃rto regis Ezechie, q erat annus ſeptimus Oſee filij Ela regis iſrl̃, aſcẽdit Salmanaſar rex Aſſyrioꝝ in Samariã, & oppugnauit eã, & cepit. Nam poſt annos tres, anno ſexto Ezechie, id eſt nono anno Oſee regis iſrl̃, capta eſt Samaria: & trãſtulit rex Aſſyrioꝝ iſrl̃ in Aſſyrios, collocauitq; eos in Hala, & in Habor fluuijs Gozan & ciuitatibus Medoꝝ: qꝛ nõ audierũt vocẽ dñi dei ſui, ſꝫ ꝓtergreſſi ſũt pactũ eius: oĩa q̃ ꝓceperat Moyſes ſeruus dñi, nõ audierũt, neq; fecerũt. Anno q̃rtodecimo regis Ezechie, aſcẽdit Sennacherib rex Aſſyrioꝝ, ad vniuerſas ciuitates Juda munitas: & cepit eas. Tũc miſit Ezechias rex Juda, nũtios ad regẽ Aſſyrioꝝ in Lachis, dicẽs, Peccaui, recede a me, et oẽ qđ impoſueris mihi, ferã. Indixit itaq; rex aſſyrioꝝ Ezechie regi Jude, trecẽta talẽta argẽti, & triginta talẽta auri. Deditq; Ezechias oẽ argẽtũ qđ repertũ fuerat in domo dñi, & in theſauris regis. In tpe illo cõfregit Ezechias valuas tẽpli dñi, & laminas auri q̃s ipſe affixerat, & dedit eas regi Aſſyrioꝝ. Miſit aũt rex aſſyrioꝝ Tharthan, et Rabſaris, & Rabſacen de Lachis ad regẽ Ezechiã cum manu valida, Jeruſalẽ: q cũ aſcẽdiſſent, veneꝝt Jeruſalẽ, & ſteterũt iuxta aq̃ductũ piſcine ſuperioris, q̃ eſt in via agri fullonis. Vocauerũtq; regẽ: egreſſus eſt aũt ad eos Eliacim filius Helcie ꝓpoſitus domus, & Sobna ſcriba, & Joahe filius Aſaph a cõmẽtarijs. Dixitq; ad eos Rabſaces, Loquimini Ezechie, Hec dixit rex magnus rex aſſyrioꝝ, Que eſt iſta fiducia qua niteris? Forſitã in vſti cõſilio, vt ꝓpares te ad pliũ: in q̃ confidis, vt audeas rebellare? An ſperas in baculo arũdineo atq; confracto Egypto? ſup quẽ ſi incubuerit hõ, cõminuet ingredi manũ eius, & pforabit eã: ſic eſt Pharao rex Egypti, oĩb; q confidũt in ſe. Q̃ ſi direritis mihi, In dño deo noſtro habemus fiduciã: nõne iſte eſt cuius abſtulit Ezechias excelſa & altaria? & ꝓcepit Jude, & Jeruſalem, Ante altare hoc adorabitis in Jeruſalez. Nũc igit tranſite ad dñm meum regẽ Aſſyrioꝝ, & dabo vobis duo milia equorũ, & videte an hr̃e valeatis aſcẽſores eoꝝ. Et quõ poteſtis reſiſtere ante vnum ſatrapã de ſeruis dñi mei minimis? An fiduciã habes in Egypto ꝓpter currus & eqtes? Nũqd ſine dñi volũtate aſcẽdi ad locũ iſtũ, vt demolirer eũ? dñs dixit mihi, Aſcẽde ad terrã hãc, & demolire eã. Dixerũt autem Eliacim filius Helcie, & Sobna ſcriba, & Joahe, Rabſaci, Precamur vt loq̃ris nobis ſeruis tuis Syriace, ſigdẽ itelligimus hãc liguã: & nõ loq̃ris nobis iudaice audiẽte populo, q eſt ſup murũ. Rũditq; eis Rabſaces, dicẽs, Numqd ad dñm tuum, & ad te miſit me dñs meus, vt loq̃rer ſmões hos & nõ potius ad viros q ſedẽt ſup murũ, vt comedãt ſtercora ſua, & bibãt vinã ſuã vobiſcũ? Stetit itaq; Rabſaces, et exclamauit voce magna iudaice, & ait, Audite verba regis magni, regis aſſyrioꝝ, Hec dicit rex, Nõ vos ſeducat Ezechias: nõ eim poterit eruere vos de manu mea. Neq; fiducia vobis tribuat ſup dñm, dicẽs, Eruẽs liberabit nos dñs & nõ tradet ciuitas hec in manu regis Aſſyrioꝝ. Nolite audire Ezechiã. Hec eim dicit rex aſſyrioꝝ. Facite mecum qđ vobis eſt vtile, & egredimini ad me: et comedet vnuſquiſq; de vinea ſua, & de ficu ſua: & bibetis aquas de ciſternis veſtris, donec veniã, & trãſferã vos in terrã q̃ ſimilis eſt terre veſtre, in terrã fructiferã, & fertilẽ vini, terrã panis & vinearũ, terrã oliuarũ, & olei ac mellis: et viuetis, & non moriemini. Nolite audire Ezechiã, q vos decipit, dicẽs, Dñs liberabit nos. Nũqd liberauerũt dij gẽtiũ terrã ſuã de manu regis aſſyrioꝝ? Ubi eſt deus Emath, & Arphad? Ubi eſt deus Sepharuaim, Ana & Aua? Nũqd liberauerũt Samariã de manu mea? Quinã illi ſunt in vniuerſis dijs terrarũ, q̃ eruerũt regionẽ ſuã de manu mea, vt poſſit eruere dñs Jeruſalẽ de manu mea? Tacuit itaq; ppls, & nõ rñdit ei qcq̃: ſigdẽ ꝓceptum regis acceperãt vt nõ rñderẽt ei. Veniteq; Eliacim filius Helcie, prepoſitus domus, & Sobna ſcriba, & Joahe filius Aſaph a cõmẽtarijs, ad Ezechiã ſciſſis veſtibus, & nũtiauerunt ei verba Rabſacis.

B Nume. xxj. c.

C Mittit ezechias ad eſaiã: ezechias erpãdit lras coꝛã dño: mittit eſaias ad cõforãdũ ezechiã: angelus centũ octoginta milia occidit de aſſyrijs nocte illa: reuertitur ſennacherib in niniuẽ: et ibi adorãs in tẽplo deũ ſuũ a filijs ꝓpriis interficitur. Caput xix.

A Eſa. xxxvij. a.

QUe cũ audiſſet Ezechias rex, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit ſe ſacco, ingreſſuſq; eſt domũ dñi. Et miſit Eliacim prepoſitũ domus, & Sobnam ſcribã, & ſenes de ſacerdotibus opertos ſaccis, ad Eſaiã ꝓphetã filiũ Amos. Qui dixerũt ei, Hec dicit Ezechias, Dies tribulationis & increpationis, & blaſphemie dies iſte: venerũt filij vſq; ad ptũ, & vires nõ habẽt ꝓturẽs. Si forte audiat dñs deus tuus vniuerſa vba Rabſacis, quẽ miſit rex aſſyrioꝝ dñs ſuus, vt exprobraret deũ viuẽtẽ, & arguere vbis q̃ audiuit dñs deus tuus: & fac oratiõnẽ ꝓ reliquijs, q̃ repte ſũt. Venerũt ergo ſerui regis Ezechie ad Eſaiã. Dixitq; eis Eſaias, Hec dicetis dño veſtro, Hec dicit dñs, Noli timere a facie ſermonũ q̃s audiſti, q̃b; blaſphemauerũt pueri regis aſſyrioꝝ me. Ecce ego imittã ei ſpm̃, & audiet nũtiũ, & reuertet in terrã ſuã, & deijciã eũ gladio in terra ſua. Reuerſus eſt ergo Rabſaces, & inuenit regẽ aſſyrioꝝ expugnãtẽ Lobnã: audierat enim qđ receſſiſſet de Lachis. Cũq; audiſſet de Tharaca rege Ethiopie, dicentes, Ecce, egreſſus eſt vt pugnet aduerſum te: & iret ꝫ eũ, miſit nũtios ad Ezechiã, dicẽs, Hec dicite Ezechie regi Juda, Nõ te ſeducat deus tuus, in q̃ habes fiduciã: neq; dicas, Nõ tradet Jeruſalẽ in manus regis aſſyrioꝝ. Tu enim ipſe audiſti q̃ fecerũt reges aſſyrioꝝ vniuerſis terris, quõ vaſtauerint eas: tu ergo ſolus poteris liberari? Nũqd liberauerũt dij gẽtiũ ſingulos, quos vaſtauerint pres mei, Gozã videlicet, & Haran, & Reſeph, & filios Eden, q erãt in Thelaſſar? Ubi eſt rex Emath, & rex Arphad, & rex ciuitatis Sepharuaim, Ana, & Aua? Itaq; cũ accepiſſet Ezechias lras de manu nũtiorũ, & legiſſet eas, aſcẽdit in domũ dñi, & expãdit eas coꝛã dño, & oranit in ſpectu eius, dicẽs, Dñe deus Iſrl̃, q̃ ſedes ſup cherubim, tu es deus ſolus regũ oĩm terre: tu feciſti celũ & terrã. Inclina aurẽ tuã & audi: aperi dñe oculos tuos, & vide, & audi oĩa vba Sennacherib, q̃ miſit vt exprobraret nobis deũ viuẽtẽ. Vere dñe diſſipauerũt reges aſſyriorũ gẽtes & terras earũ. Et miſerũt deos eoꝝ in ignẽ: nõ eim erãt dij, ſꝫ opa manuum hoim ex ligno & lapide, & pdiderunt eos. Nũc igit dñe deus noſter, ſaluos nos fac de manu eius, vt ſciãt oĩa regna terre q̃ tu es dñs deus ſolus. Miſit autem Eſaias filius Amos ad Ezechiã, dicẽs, Hec dicit dñs deus Iſrl̃, Que depcaſti me ſup Sẽnacherib rege aſſyrioꝝ, audiui. Iſte eſt ſmo quẽ locutus eſt dñs de eo, Spreuit te, & ſubſannauit te virgo filia Sion: poſt tergũ tuum caput mouit filia Jeruſalẽ. Cui exprobraſti, & quẽ blaſphemaſti? cõtra quẽ exaltaſti vocẽ tuã, & eleuaſti in excelſum oculos tuos? cõtra ſanctum Iſrl̃. Per manum ſeruoꝝ tuoꝝ exprobraſti domino, & dixiſti, In multitudine curruum meoꝝ aſcẽdi excelſa mõtium in ſummitate Libani, & ſuccidi ſublimes cedros eius, & electas abietes illius. Et ingreſſus ſum vſq; ad terminos eius, & ſaltum Carmeli eius ego ſuccidi. Et bibi aq̃s alienas, & ſiccaui veſtigijs pedum meoꝝ oẽs aquas cluſas. Nũquid audiſti qđ ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plaſ-

F

B

iob.j.d. Eccli. xlviij.d. Esa.xxxvij.g. j.mach. viij.f. ij. mach. viij.e.

A ij. Para. xxxij.f. Esa.xxxviij. a. Eccli.xlviij.d.

B

C

Esa.xxxix. a.

D

mani illud, & nūc adduxi: erūtq; in ruinā colliū cōpugnantiū ciuitates munite. Et q sedēt in eis, humiles manu: contremuerūt & cōfusi sunt, facti sunt velut fenū agri, & virens herba tectoꝝ, q̄ arefacta est ante q̄ veniret ad maturitatē. Habitaculū tuū, & egressum tuū, & introitū tuū, & uiā tuam ego presciui, & furoꝛē tuū cōtra me. Insaniisti in me, & superbia tua ascēdit in aures meas: ponā itaq; circulū in narib⁹ tuis, & chamū in labijs tuis, & reducā te in uiā p̄, quā uenisti. Tibi aūt Ezechia hoc erit signū, Comede hoc anno q̄ repereris, in secūdo, aūt anno q̄ spōte nascunt: porro i tertio anno seminate & metite: plātate vineas, & comedite fructū earū. Et qcūq; reliquū fuerit de domo Juda, mittet radicem deorsum, & faciet fructū sursum. De Jerusalē quippe egredient reliquie, & qui saluet de monte Sion: zelus dñi exercituū faciet hoc. Quā ob rē hec dicit dñs de rege assyrioꝝ, Nō ingredietur urbē hāc, nec mittet i eā sagittā, nec occupabit eā clypeus, nec circūdabit eā munitio. Per uiā qua uenit reuertet: & ciuitatē hāc nō ingredietur, dicit dñs. Protegā quoq; urbē hāc, & saluabo eā p̄pter me, & p̄pter Dauid seruum meū. Factū est igit in nocte illa, venit angelus dñi: et percussit in castris Assyriorū cētū octogintaq; millia. Cūq; diluculo surrexisset, vidit oīa corpa mortuoꝝ: & recedēs abijt, & reuersus est Sēnacherib rex assyrioꝝ, & mānsit in Ninive. Cūq; adoraret in tēplo Nesroch deū suū, Adramelech & Sarasar filij ei⁹ percusserūt eū gladio, fugerūtq; in terrā Armenioꝝ, & regnauit Asarhaddon filius eius p̄o eo.

De egritudine Ezechie. & e signo in sole. De pueris et literis et muneribus que misit merodach rex babylonie ad eum. De commi-natione: quia ascenderant domum suam. Caput xx.

In dieb⁹ illis egrotauit Ezechias usq; ad mortē: & venit ad eū Esaias filius Amos p̄pheta, dixitq; ei, Hec dicit dominus, Precipe domui tue: morieris eīm tu, & nō vives. Qui q̄uertit faciē suā ad parietē, & oauit dñm, dicens, Obsecro dñe, memēto q̄so quō ambulauerim coram te i veritate, & i corde perfecto, & q̄ placitū est coram te fecerim. Fleuit itaq; Ezechias fletu magno. Et ante q̄ egrederet Esaias mediā ptē atrij, factus est sermo dñi ad eū, dicēs, Reuertere, & dic Ezechie ducī ppli mei. Hec dicit dñs deus Dauid p̄ris tui, Audiui orationē tuā, vidi lachrymā tuā: ecce, sanaui te, die tertio ascēdes tēplū dñi. Et addā dieb⁹ tuis q̄ndecim annos: sed & de manu regis assyrioꝝ liberabo te, & ciuitatē hāc. et protegā urbē istā p̄pter me, & p̄pter Dauid seruū meū. Dixit Esaias, Afferte massā ficoꝝ. Quā cū attulissent, & posuissent sup vlcus eius, curat⁹ est. Dixerat aūt Ezechias ad Esaiā, Q̄ō erit signū q̄ dñs me sanabit, & q̄ ascēsurus sum die tertia tēplū dñi? Cui ait Esaias. Hoc erit signū a dño, q̄ō factur⁹ sit dñs sermonē quē locut⁹ est: vis vt ascēdat umbra decē lineis, an vt reuertat totidē gradib⁹? Et ait Ezechias, Facile est umbrā crescere decem lineis: nec hoc volo vt fiat, sed vt reuertat retrorsum decē gradibus. Invocauit itaq; Esaias p̄pheta dñm, & reduxit umbrā p lineas, q̄b⁹ iā descēderat in horologio Achā, retrorsum decē gradibus.

In tpe illo misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babyloniorū, lras, & munera ad Ezechiā: audierat eīm q̄ō egrotasset Ezechias. Letat⁹ est aūt in aduētu eorū Ezechias, & ostēdit eis domū aromatū, & aurū, & argētū, & pigmēta varia, vnguēta q̄d, & domū vasoꝝ suoꝝ, & oīa q̄ habere poterat in thesauris suis. Nō fuit verbū q̄ō nō monstraret eis Ezechias in domo sua, & in oī potestate sua. Venit aūt Esaias p̄pheta ad regē Ezechiā, dixitq; ei, Quid dixerūt viri isti: aut vnde venerunt ad te? Cui ait Ezechias, De terra longinqua venerūt ad me de Babylone. At ille rūdit, Quid viderūt in domo tua? Ait Ezechias, Oia q̄ cūq; sūt in domo mea, viderūt: nihil est q̄ō nō mōstraueri eis i thesauris meis. Dixit itaq; Esaias Ezechie, Audi sermonē dñi, Ecce dies veniēt, & auferent oīa q̄ sunt in domo tua, & q̄ cōgregauerūt p̄res tui usq; i diē hāc, in Babylonē: nō remanebit q̄q̄, ait dñs. Sed & de filijs tuis q egredient ex te, quos genabis, tollēt, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. Dixitq; Ezechias ad Esaiam, Bonus sermo dñi, quē locut⁹ est: sit pax & veritas in dieb⁹ meis. Reliqua aūt sermonū Ezechie, & oīs fortitudo ei⁹, & quō fecerit piscinā, & aqueductū, & introduxerit aquas in ciuitatē, nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regum Juda? Dormiuitq; Ezechias cū patribus suis, et regnauit Manasses filius eius p̄o eo.

De morte Ezechie: de manasse et sceleribus eius: de commina-tione domini: et de amon filio eius: iste amon occiditur a seruis suis cui successit Josias filius eius. Caput xxi.

A ij. Para. xxxij. a.

Duodecim annoꝝ erat Manasses cū regnare cepisset, & quinquaginta quinq; annis regnauit in Jerusalem: nomē matris ei⁹ Aphsiba. Fecitq; malū in cōspectu dñi, iuxta idola gētiū, q̄s delerunt dñs a facie filioꝝ Israel. Conuersusq; est, & edificauit excelsa q̄ dissipauerat Ezechias p̄ ei⁹: & erexit aras Baal, & fecit lucos sicut fecerat Achab rex Israel: & adorauit oēm milītiā celi, & coluit eā. Extruxitq; aras in domo dñi, de q̄ dixit dñs, In Jerusalē ponā nomē meū. Et extruxit altaria vniuerse milītie celi in duobus atrijs tēpli dñi. Et traduxit filiū suū p ignē: & ariolatus est, & obseruauit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicauit, vt faceret malū coram dño, & irritaret eū. Posuit q̄z idolū luci quē fecerat in tēplo dñi, sup quo locut⁹ est dñs ad Dauid, & ad Salomonē filiū ei⁹, In tēplo hoc & in Jerusalē quā elegi de cunctis tribubus Israel, ponā nomē meū i sempiternū. Et vltra nō faciā cōmoueri pedē Israel de terra quā dedi patribus eorū: si tū custodierint ope oia q̄ p̄cepi eis, & vniuersam legem quā mādauit eis seruus meus Moyses. Illi vō nō audierūt: sed seducti sunt a Manasse, vt facerēt malū sup gētes quas cōtriuit dñs a facie filioꝝ Israel. Locutusq; est dñs in manu seruoꝝ suoꝝ p̄phetarū, dicēs, Quia fecit Manasses rex Juda abominationes istas pessimas super omnia q̄ fecerunt Amorrhei ante eū, & peccare fecit etiā Judā i immūditijs suis: propterea hec dicit dñs deus Israel, Ecce ego inducā mala sup Jerusalē, & Judā: vt q cūq; audierit, tinniāt ambe aures ei⁹. Et extēdā sup Jerusalē funiculū Samarie, & pōdus domus Achab: & delebo Jerusalē, sicut deleri solēt tabule: delēs vertā, & ducā crebrius stylū sup faciē eius. Dimittā vero reliquias hereditatis mee, & tradā eas in manus inimicoꝝ ei⁹: erūtq; i vastitatē, & i rapinā cūctis aduersarijs suis: eo q̄ fecerint malū coram me, & pseuerauerint irritātes me ex die q̄ egressi sunt p̄res eoꝝ ex Egypto, usq; ad hanc diē. Insup & sanguinē innoxiū fudit Manasses multū nimis: donec ipleret Jerusalē usq; ad os: absq; pctis suis q̄ibus peccare fecit Judā, vt faceret malū coram dño. Reliqua aūt sermonū Manasse, & vniuersa q̄ fecit, & peccatū ei⁹ q̄ō peccauit: nōne hec scripta sunt i libro sermonū dierū regū Juda? Dormiuitq; Manasses cū p̄rib⁹ suis, & sepult⁹ est in horto dom⁹ sue, in horto Oza: & regnauit Amon filius ei⁹ p eo. Viginti duoꝝ annoꝝ erat Amon cū regnare cepisset: duobus q̄z annis regnauit in Jerusalē. nomē matris ei⁹ Messelemeth filia Harus de Jateba. Fecitq; malū in cōspectu dñi, sicut fecerat Manasses pater ei⁹. Et ambulauit in oī via p quā ambulauerat pater eius: seruiuitq; immūditijs q̄b⁹ seruierat p̄ ei⁹, & adorauit eas, & dereliqt dñm deū patrū suoꝝ, & nō ambulauit in via dñi. Tetenderūtq; ei insidias serui sui, & interfecerūt regē in domo sua. Percussit aūt pp̄s terre oēs q cōiurauerant contra regem Amon: & cōstituerunt sibi regē Josiam filiū ei⁹ p eo. Reliqua aūt sermonū Amon q̄ fecit, nōne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regū Juda? Sepelierūtq; eū in sepulchro suo in horto Oza: & regnauit Josias filius eius p eo.

Regnauit Josias filius amon: inuenitur deuteronomium: Josias mittit ad consulendum dominum: de verbis Olde prophete: per quem consuluerunt dominum. Caput xxij.

A ij. Para. xxxiij. a.

Octo annoꝝ erat Josias cuz regnare cepisset, et triginta vno anno regnauit in Jerusalē: nomen matris ei⁹ Jdida, filia Adaia de Besecath. Fecitq; q̄ō placitum erat coram dño, & ambulauit p oēs vias Dauid p̄ris sui: nō declinauit ad dexterā, siue ad sinistram. Anno aūt octauodecimo regis Josie, misit rex,

Saphan filiũ Alsalia, filij Ideſſulã ſcribã tẽpli dñi, dicẽs, Uade ad Helciã ſacerdotẽ magnũ, vt ꝓflet pecunia q̃ illata eſt i tẽplũ dñi, quã collegerũt ianitores a ppl'o, deturq; fabris p̃poſitos in domo dñi: q; diſtribuãt eã his qui operãtur i tẽplo dñi, ad inſtaurãda ſartatecta tẽpli tignarijs videlicet & cemẽtarijs, & ijs qui interrupta cõponũt: et vt emãtur ligna, & lapides de lapidicinis ad inſtauranduz tẽplũ dñi. Uerũtamẽ nõ ſupputeꝫ eis argẽtũ qõ accipiũt, ſed in poteſtate habeãt, & in fide. Dixit aũt Helcias pontifex ad Saphan ſcribã, Librũ legis reperi in domo dñi. Deditq; Helcias volumẽ Saphan, q; legit illud. Uenit quoq; Saphan ſcriba ad regẽ, & renũtiauit ei qõ p̃ceperat, & ait, Cõflauerũt ſerui tui pecuniã, q̃ reperta eſt in domo dñi: & dederũt vt diſtribueꝛeꝫ fabris a p̃fectis operum tẽpli dñi. Narrauit quoq; Saphan ſcriba regi, dicens, Librũ dedit mihi Helcias ſacerdos. Quẽ cũ legiſſet Saphã coꝛã rege, & audiſſet rex verba libri legis dñi, ſcidit veſtimẽta ſua. Et p̃cepit Helcie ſacerdoti, & Ahicã filio Saphã, & Achoboꝛ filio Idichaia, & Saphan ſcribe, & Aſaie ſeruo regis, dicens, Ite, & cõſulite dñm ſuper me, & ſuper populo, & ſuper omni Juda, de verbis voluminis iſtius qõ inuẽtũ eſt: magna eñ ira dñi ſuccẽſa eſt cõtra nos: quia nõ audieruũt patres noſtri vba libri huius, vt facerẽt omne qõ ſcriptũ eſt nobis. Jerũt itaq; Helcias ſacerdos, & Ahicã, & Achaboꝛ, & Saphan, & Aſaia ad Oldã ꝓphetidẽ vxorẽ. Sellũ filij Thecue, filij Araas cuſtodis veſtiũ, q̃ habitabat i Jeruſalẽ, in Scõa: locutiq; ſunt ad eã, Et illa rñdit, Hec dicit dñs deꝰ Iſrael, Dicite viro q̃ miſit vos ad me, Hec dicit dñs, Ecce, ego adducã mala ſup locũ iſtũ, & ſup habitatoꝛes eiꝰ, oĩa verba legis q̃ legit rex Juda: qꝛ dereliquerũt me, & ſacrificauerunt dijs alienis, irritantes me in cũctis opibus manuũ ſuarũ: & ſuccẽdeꝫ indignatio mea in loco hoc, & nõ extingueꝫ. Regi aũt Juda qui miſit vos vt cõſuleretis dñm, ſic dicetis, Hec dicit dñs deꝰ Iſrl, Pꝛo eo quod audiſti verba voluminis, & perterritũ eſt coꝛ tuũ, & humiliatus es coram dño, auditis ſermonibus contra locum iſtum, & habitatoꝛes eius, qõ videlicet fierent in ſtuporem & in maledictũ: & ſciſti veſtimẽta tua, & fleuiſti coram me, & ego audiui, ait dñs: idcirco colligã te ad patres tuos, & colligeris ad ſepulchꝛũ tuũ in pace, vt nõ videãt oculi tui oĩa mala que inducturus ſum ſuper locum iſtum.

¶ Joſias verba federis coã populo legit: idola de Juda & Samaria extirpãtur: oſſa ſacerdotũ ſuper altaria cõburuntur: verba Olde prophete implentur: paſca ſolenne celebꝛatur: Joſias in maggedo occiditur: Joachaz filius eius rex eligitur: quẽ vinctum Pharao in Egiptum adduxit: & multa in Juda impoſita Joachim Regem conſtituit. Caput xxiij.

A ñ. paralí. xxxiij. f.

Et renũtiauerũt regi qõ dixerat. Qui miſit & cõgregati ſunt ad eũ oẽs ſenes Juda & Jeruſalẽ. Aſcẽditq; rex tẽplum dñi, & oẽs viri Juda, vniuerſiq; qui habitabãt in Jeruſalẽ cum eo ſacerdotes & ꝓphete, & oĩs ppl's a paruoꝛſq; ad magnũ: legitq; cũctis audiẽtibꝰ oĩa verba libri federis, qui inuẽtus eſt in domo dñi. Stetitq; rex ſuper gradũ: & fedus percuſſit coã dño, vt ambularẽt poſt dñm, & cuſtodirẽt p̃cepta eius, et teſtimonia, & ceremonias in omni coꝛde, & in tota aĩa, & ſuſcitarent verba federis huius q̃ ſcripta erãt in libꝛo illo: acceptiq; ppl's pacto: & p̃cepit rex Helcie pontifici, & ſacerdotibꝰ ſecũdi ordinis, & ianitoꝛibus, vt ꝓycerẽt de tẽplo dñi oĩa vaſa q̃ facta fuerãt Baal, & luco, & vniuerſe militie celi: & cõbuſſit ea foꝛis Jeruſalẽ in cõualle Cedron, & tulit puluerẽ eoꝝ in Bethel. Et deleuit aruſpices quos poſuerant reges Juda ad ſacrificãdũ in excelſis p̃ ciuitates Juda, et in circuitu Jeruſalem: & eos q; adolebant incẽſum Baal, & Soli, & Lune, & duodecim ſignis, & omni militie celi. Et eferri fecit lucũ de domo dñi foꝛas Jeruſalẽ in cõualle Cedron: & cõbuſſit eũ ibi, & redegit in puluerẽ, & ꝓiecit ſup ſepulchꝛa vulgi. Deſtruxit quoq; ediculas effeminatoꝝ que erãt in domo dñi, ꝓ qbꝰ mulieres texebant q̃ſi domũculas luci. Cõgregauitq; oẽs ſacerdotes de ciuitatibꝰ Juda: et ꝓtaminauit excelſa, vbi ſacrificabãt ſacerdotes, de Gabaa vſq; Berſabee: & deſtruxit aras portarum in introitu oſtij Joſue p̃ncipis ciuitatis, qõ erat ad ſiniſtrã porte ciuitatis. Uerũtamẽ nõ aſcẽdebãt ſacerdotes excelſoꝛũ ad altare dñi in Jeruſalẽ: ſed tãtum comedebãt azyma in medio fratrũ ſuoꝛũ. Cõtaminauit quoq; Thopheth, qõ eſt in cõualle filij Ennom: vt nemo cõſecraret filiũ ſuũ aut filiã per ignem, Idoloch. Abſtulit q̃ꝫ equos quos dederant reges Jude, Soli, in introitu tẽpli dñi, iuxta exedrã Nathanmelech eunuchi, q; erat in Pharurim: currus aũt Solis combuſſit igni. Altaria q̃ꝫ q̃ erant ſup tecta cenaculi Acham, que fecerant reges Juda, & altaria q̃ fecerat Idanaſſes in duobꝰ atrijs templi dñi deſtruxit rex: & cucurrit inde, et diſperſit cinerẽ eoꝝ in toꝛrẽtẽ Cedron. Excelſa quoq; q̃ erãt in Jeruſalẽ ad dexterã partẽ montis Offenſionis, q̃ ediſicauerat ſalomon rex Iſrael Aſtaroth idolo Sidoniorũ, et Chamos offenſioni Idoab, & Idelchom abominationi filioꝝ Ammon polluit rex. Et contriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos: repleuitq; loca eoꝝ oſſibꝰ mortuoꝝ. Inſup & altare qõ erat in Bethel, & excelſum qõ fecerat Jeroboã filiꝰ Nabat, qui peccare fecit Iſrael: & altare illud excelſum deſtruxit atq; cõbuſſit, & cõminuit in puluerẽ, ſuccẽditq; etiam lucũ. Et cõuerſus Joſias, vidit ibi ſepulchꝛa q̃ erãt in mõte: miſitq; & tulit oſſa de ſepulchꝛis, & cõbuſſit ea ſup altare, & polluit illud iuxta verbũ dñi, qõ locutꝰ eſt vir dei, q; predixerat verba hec. Et ait, Quis eſt titulus ille quẽ video? Rñderũtq; ei cives vbis illi, Sepulchꝛũ eſt hoĩs dei, qui venit de Juda, & prediꝛit vba hec q̃ feciſti ſup altare Bethel. Et ait, Dimittite eũ, nemo cõmoueat oſſa eius. Et intacta mãſerunt oſſa illius cũ oſſibus prophete q venerat de Samaria. Inſup & oĩa phana excelſoꝛũ, q̃ erant in ciuitatibus Samarie, q̃ fecerãt reges Iſrael ad irritãdũ dñm, Abſtulit Joſias: & fecit eis ſm oĩa opera q̃ fecerat in Bethel. Et occidit vniuerſos ſacerdotes excelſoꝛũ, q; erãt ibi, ſuper altaria: & cõbuſſit oſſa humana ſuper ea: reuerſusq; eſt Jeruſalem. Et p̃cepit omni populo, dicẽs, Facite phaſe domino deo veſtro, ſm qõ ſcriptũ eſt in libꝛo federis huius. Nec eñ factũ eſt phaſe tale a diebꝰ iudicũ, qui iudicauerũt Iſrael, & oĩm dierũ regũ Iſrael, & regũ Juda, ſicut in octauo decimo anno regis Joſie factũ eſt phaſe iſtud dño in Jeruſalem. Sed & pythones & ariolos, & figuras idoloꝝ, et immũditias, & abominationes que fuerãt in terra Juda, & Jeruſalem, abſtulit Joſias: vt ſtatueret verba legis, que ſcripta ſunt in libꝛo quẽ inuenit Helcias ſacerdos in templo dñi. Similis illi nõ fuit ante eum rex, qui reuerteꝛeꝫ ad dñm in omni coꝛde ſuo, & in tota aĩa ſua, & in vniuerſa virtute ſua iuxta oẽm legẽ Idoyſi: neq; poſt eum ſurrexit ſimilis illi. Uerũtamen nõ eſt auerſus dñs ab ira furoꝛis ſui magni, quo iratus eſt furoꝛ eius cõtra Judam: propter irritationes quibus prouocauerat eum Idanaſſes. Dixit itaq; dñs, Etiã Judã auferã a facie mea, ſicut abſtulit Iſrael: et proijciã ciuitatẽ hãc quã elegi Jeruſalẽ, & domum de qua dixi, Erit nomẽ meũ ibi. Reliqua vero ſermonũ Joſie, et vniuerſa que fecit, nõne hec ſcripta ſunt in libꝛo verborum dierũ regũ Juda? In diebꝰ eius aſcẽdit Pharao Nechao rex Egypti cõtra regẽ Aſſyrioꝝ ad flumen Euphraten:

B Eccliaſt. xlix. a.

C

ij. regũ xxj. b.

D

iij. regũ xxj. g.

E

iij. regũ xxj. a.

ñ. paral. xxxv. a. iij. Eſdr. j. a.

ñ.paralit. xxxv. a.

ñ.paralit. xxxvj.e.

C

A

B

C

D Esther ij. a.

Hiere. xxxvij. a & iij. a.

& abijt Josias rex in occursuz eiꝰ: & occisus est in ⁊Dageddo cū vidisset eū. Et portauerunt eū serui sui mortuum de ⁊Dageddo: & pertulerūt in Jerusalē, & sepelierūt eum in sepulchro suo. Tulitq; ppl's terre Joacham filiū Josie: & unxerūt eū, & cōstituerūt eū regē pro patre suo. Uigintitrium annorū erat Joachā cū regnare cepisset, & tribus mēsibus regnauit in Jerusalē: nomē matris eius Amital, filia Jeremie de Lobna. Et fecit malū coꝝ dño, iuxta oīa q̄ fecerant patres eius. Uinxitq; eū Pharao Nechao ī Rebla, que est in terra Emath, ne regnaret in Jerusalē: & imposuit multam terre cētū talētis argenti, & talēto auri. Regēq; constituit Pharao Nechao Eliacim filium Josie, pro Josia patre eius, vertitq; nomē eiꝰ Joacim: porro Joachā tulit & duxit in Egyptū. Argētum aūt, & aurum dedit Joacim Pharaoni, cū indixisset terre p singulos, vt cōferret iuxta p̄ceptū Pharaonis: & vnūquēq; iuxta vires suas exegit, tā argētū q̄ aurū de pplo terre, vt daret Pharaoni Nechao. Uigintiq; annoꝝ erat Joacim cū regnare cepisset: & vndecim annis regnauit in Jerusalem: nomē matris eiꝰ Zebda filia Phadaia de Ruma. Et fecit malum coꝝ domino iuxta omnia que fecerant patres eius.

¶ De morte Joachim: & qualiter tribus annis seruiuit Nabuchodonosor: de locustis quos misit dominus in Judam. Jerusalem obsidetur: Joachim egreditur in occursum Nabuchodonosor cum matre sua & seruis suis & principibus & eunuchis: post istum Joachim regnauit filius eiꝰ Joachim quē Nabuchodonosor Rex transtulit in Babylonē cū populo suo: pro quo regnauit Sedechias cōstitutus a Nabuchodonosor. Caput xxiij.

In dieb⁹ eiꝰ ascēdit Nabuchodonosor rex Babylonis, & factꝰ est ei Joacim seruus tribus annis: & rursum rebellauit cōtra eū. Immisitq; ei dñs latrūculos Chaldeoꝝ & latrūculos Syrie & latrūculos ⁊Moab, & latrūculos filioꝝ Ammon & īmisit eos ī Judā, vt disp derēt eū iuxta v̄bū dñi q̄ locutꝰ fuerat p seruos suos pphetas. Factū est aūt hoc pverbū dñi ꝙ tra Judā, vt auferret eū coꝝ se pp pctā ⁊Manasse vniuersa q̄ fecit: & ppter sanguinē innoxiū quē effudit, & ipleuit Jerusalē cruore inocētū: & ob hāc rē nolnit dñs ppitiari. Reliq̄ aūt sermonū Joacim, & vniuersa q̄ fecit, nonne hec scripta sunt in libro sermonū dierū regū Juda? Et dormiuit Joacim cū p̄ribꝰ suis: & regnauit Joachī filiꝰ eiꝰ p eo. Et vltra nō addidit rex Egypti vt egrederet de terra sua: tulerat eī rex Babylonis a riuo Egypti, vsq; ad fluuiū Euphraten oīa q̄ fuerāt regis Egypti. Decē & octo annoꝝ erat Joachin cū regnare cepisset: & tribꝰ mēsibꝰ regnauit in Jerusalem: nomē matris eiꝰ Nehustha filia Elnathan de Jerusalē. Et fecit malū coꝝ dño, iuxta oīa q̄ fecerat pr̄ eiꝰ. In tēpore illo ascēderūt serui Nabuchodonosor regis Babylonis in Jerusalē, & circūdata est vrbs munitionibꝰ. Uenitq; Nabuchodonosor rex Babylonis ad ciuitatē, cū serui eiꝰ oppugnarent eā. Egressusq; est Joachin rex Juda ad regem Babylonis, ipse & mater eius, & serui eius, & p̄rincipes eiꝰ, & eunuchi eiꝰ: & suscepit eū rex Babylonis āno octauo regni sui. Et ptulit īde oēs thesauros domꝰ dñi, & thesauros domꝰ regie: & cōcidit vniuersa vasa aurea q̄ fecerat Salomon rex Jsr'l ī tēplo dñi iuxta v̄bū dñi. Et trāstulit oēm Jerusalē, & vniuersos p̄rincipes, & oēs fortes exercitꝰ, decez milia in captiuitatē: & oēm artificē & inclusorē: nihilq; relictū est, exceptis pauperibus pplī terre. Trāstulit q̄ꝫ Joachin in Babylonem, & matrē regis, & vxores regis, & eunuchos regis: & iudices terre duxit in captiuitatē de Jerl̄z in Babylonē. Et oēs viros robustos, septē milia, & artifices & inclusores mille, oēs viros fortes et bellatores: duxitq; eos rex Babylonis captiuos in Babylonē. Et constituit ⁊Matthaniā patruū eiꝰ p eo: & posuitq; nomē ei Sedechiā. Uicesimū & primū annū etatis habebat Sedechias, cū regnare cepisset, & vndecim annis regnauit ī Jerusalē: nomē matris eiꝰ erat Amital, filia Jeremie de Lobna. Et fecit malū coꝝ dño iuxta oīa q̄ fecerat Joacim. Jrascebat eī dñs cōtra Jerusalē & contra Judā, donec proijceret eos a facie sua: recessitq; Sedechias a rege Babylonis.

¶ Nabuchodonosor obsedit Jerusalē: q; Sedechias recesserat eo: quē cepit & excecauit filios eiꝰ & populum occidit: Jerusalem cepit: tēplū destruxit. Juda captiuat: godoliā reliquit quē Jsmael occidit: Joachim de carcere est sublenatꝰ p euilmerodach. annonā ei cōstituit cūctis diebus vite sue. Caput xxv.

Factū est autē anno nono regni eiꝰ, mense decimo, decima die mēsis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse & oīs exercitꝰ eius in Jerusalē, & circūdederūt eā: & extruxerunt in circuitu eiꝰ munitiones. Et clausa est ciuitas atq; vallata, vsq; ad vndecimū annū regis Sedechie, nona die mēsis, pualuitq; fames in ciuitate, nec erat panis pplo terre. Et interrupta est ciuitas: & oēs viri bellatores nocte fugerūt per viaz porte q̄ est ī ter duplicē murū ad hortū regis: porro Chaldei obsidebāt in circuitu ciuitatē: fugit itaq; Sedechias p viā q̄ ducit ad campestria solitudinis. Et p̄secutꝰ est exercitus Chaldeoꝝ regē: cōprehēditq; eū in planitie Jericho: & oēs bellatores q̄ erāt cū eo, dispersi sunt, & reliquerūt eū. Apprehēsum ergo regē duxerūt ad regem Babylonis in Reblatha: q̄ locutꝰ est cū eo iudiciū. Filios aūt Sedechie occidit coꝝ eo, & oc'los eiꝰ effodit: vinxitq; eū catenis: & adduxit in Babylonē. ⁊Dēse quinto, septima die mēsis, ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps exercitus, seruus regis Babylonis ī Jerusalē, Et succēdit domū dñi, & domū regis: & oēs domos Jerusalem, omnemq; domū magnā cōbussit igni. Et muros Jerusalē in circuitu destruxit oīs exercitꝰ Chaldeoꝝ, q̄ erat cū principe militū. Reliquā aūt pplī partē, q̄ remāserat in ciuitate, & p̄fugas q̄ transfugerāt ad regē Babylonis, & reliquū vulgus trāstulit Nabuzardan princeps militie. Et de pauperibus terre reliquit vinitores & agricolas. Colūnas aūt ereas, q̄ erāt ī tēplo dñi, & bases, & mare ereū q̄ erat in domo dñi, cōfregerūt Chaldei, & trāstulerūt eas oīm in Babylonē. Ollas quoq; ereas, & trullas, & tridentes, & scyphos, & mortariola, & oīa vasa erea, in quibꝰ ministrabāt, tulerūt. Necnō & thuribula, & phialas: q̄ aurea, aurea: & q̄ argentea, argētea, tulit princeps militie: id est, colūnas duas, mare vnū, & bases quas fecerat Salomon in tēplo dñi. nō erat pondus eris oīm vasorū. Decē & octo cubitos altitudinis habebat colūna vna: & capitellū ereum super se altitudinis triū cubitoꝝ: & retiaculū: & mala granata sup capitellū colūne, oīa erea: similē & colūna secūda habebat ornatū. Tulit quoq; princeps militie Saraiā sacerdotem primū: & Sophoniā sacerdotē secūdū & tres ianitores. Et de ciuitate eunuchū vnū qui erat prefectus sup bellatores viros: & quinq; viros de his qui steterāt coram rege, quos reperit in ciuitate: & Sopher principē exercitus, q̄ probabat tyrones de pplo terre: & sexaginta viros e vulgo, q̄ inuēti fuerāt in ciuitate. Quos tollēs Nabuzardan princeps militū, duxit ad regē Babylonis in Reblatha. Percussitq; eos rex Babylonis, & interfecit eos in Reblatha in terra Emath: & trāslatꝰ est Juda de terra sua. Pplo āt q̄ relictꝰ est ī terra Juda, quē dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, p̄fecit Godoliā filiū Ahicā filij Saphan. Quō cū audissent oēs duces militū, ipsi & viri q̄ erāt cū eis, videlicet q̄ cōstituisset rex Babylonis Godoliā: venerūt ad Godoliā ī ⁊Maspha, Jsmahel filiꝰ Nathanie, & Johanan filiꝰ Caree, & Saraia filiꝰ Thanehumeth Netophathites, & Jezonias filiꝰ ⁊Maachathi ipsi & socij eorū. Jurauitq; Godolias ipsis & socijs eoꝝ, dicēs, Nolite timere seruire Chaldeis: manete in terra, & seruite regi Babylonis, & bene erit vobis. Factum est autem in mense septimo, venit Jsmahel filius Nathanie filij Elisama de semine regio, & decem viri cum eo: percusseruntq; Godoliam qui & mortuus est: sed & Judeos & Chaldeos qui erant cuz eo in ⁊Maspha. Consurgensq; omnis populus a paruo vsq; ad magnum, & p̄rincipes militum venerunt in Egyptum timentes Chaldeos. Factum est vero in anno tricesimo septimo transmigrationis Joachin regis Jude, mēse duodecimo, vicesima septima die mēsis: sublenauit Euilmerodach rex Babylōis āno q̄ regnare ceperat caput Joachin

A Hiere. xxxix. a & lij. a.

B

p̄ō lxxiij. d.

E

Hiere. xxvij. d.

D

E

F

B

regis

regis Juda de carcere. Et locutus est ei benigne: ⁊ posuit thronū eius sup thronū regū q erāt cū eo in Babylone. Et mutauit vestes eiꝰ q̄s habuerat in carcere, ⁊ cōedebat panē semp in conspectu eiꝰ cunctis diebꝰ vite sue. Annonam quoq; constituit ei sine intermissione, que et dabatur ei a Rege per singulos dies omnibus diebus vite sue.

¶ Explicit scōs liber malachim, id est Regum quartus.

¶ Incipit p̄fatio p̄ma scī hieronymi in librū dibre haiamim q est palipomenō: qō nos dicere possumꝰ v̄ba dierꝰ.

SI Septuaginta Interpretum pura: ⁊ (vt ab eis in Grecum versa est) editio permaneret: superflue me Chromati Episcoporum sanctissime atq; doctissime: impelleres: vt Hebrea tibi volumina Latino sermone trāsferrem. Quod enim semel aures hominum occupauerat: et nascentis Ecclesie roborauerat fidem: iustum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate Regionum: diuersa ferantur exemplaria: et germana illa antiquaq; translatio corrupta sit: atq; violata: nostri arbitrū putas: aut e pluribus iudicare quid verum sit: aut nouum opus in veteri opere condere: illudentibusq; Judeis: Cornicum (vt dicitur) oculos configere. Alexandria et Egyptus in septuaginta suis: Esychium laudant authorem. Constantinopolis vsq; Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat. Medie inter has Prouincie Palestinos Codices legunt: quos ab Origene elaboratos Eusebius ⁊ Pamphilus vulgauerunt: totusq; Orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certe Origenes non solum exempla composuit quatuor editionum: e regione singula verba describēs: vt vnus dissentiēs: statim ceteris inter se consentientibus arguatur: sed quod maioris audacie est in editione septuaginta Theodotionis editionem miscuit: astericis designans que minus fuerant: et virgulis que ex superfluo videbātur apposita. Si igitur alīs licuit non tenere quod semel susceperant: et post septuaginta cellulas: que vulgo sine Authore iactantur: singulas cellulas aperuere: hocq; in Ecclesijs legitur: quod Septuaginta nescierunt: cur me non suscipiant Latini mei: qui (inuiolata editione veteri) ita nouam condidi: vt laborem meum Hebreis: et (quod ijs maius est) Apostolis Authoribus comprobem ⁊ Scripsi nuper Librum de optimo genere interpretandi: ostendens illa de Euāgelio: Ex Egypto vocaui filium meū: et: Quoniam Nazareus vocabitur: et: Videbunt in quem cōpunxerunt: et illud Apostoli: Que oculus nō vidit: nec auris audiuit: et nec in cor hominis ascenderunt: que preparauit Deus diligentibus se: ceteraq; ēs similia in Hebreorum Libris inuenirī. Certe Apostoli et Euangeliste: Septuaginta Interpretes nouerant: et vnde eis hec que in Septuaginta Interpretibus non habentur ⁊ Christus dominus noster vtriusq; Testamenti Conditor: in Euangelio secundum Joannem: Qui credit (inquit) in me (sicut dicit scriptura) flumina de ventre eius fluent aque viue. Vtiq; scriptum est: quod Saluator scriptū esse testatur: vbi scriptum est ⁊ Septuaginta non habent: apocrypha nescit Ecclesia. Ad Hebreos igitur reuertēdum est: vnde et Dominus loquitur: et Discipuli exempla presumunt. Hec (pace Ueterum) loquor: et obtrectatoribus meis tantum respondeo: qui canino dente me rodunt: in publico detrahentes: et legentes in angulis: ijdem et accusatores et defensores cum in alīs probent: quod in me reprobant: quasi virtus et vitium non in rebus sit: sed cum Authore mutetur. Ceterum memini editionem Septuaginta Translatorum olim de Greco emendatam tribuisse me nostris: nec inimicum debere existimari eorum: quos in conuentu Fratrum semper edissero. Et quod nunc Dibre haiamim: id est verba dierū interpretatus sum: idcirco feci: vt inextricabiles moras: et syluam nominum: que Scriptorum confusa sunt vitio: sensuumq; barbariem apertius et per versuum cola digererem: mihimetipsi: et meis iuxta Ismentam canens: si aures surde sunt ceterorum.

¶ Explicit p̄fatio prima.

¶ Eiusdem beati Hieronymi p̄fatio secunda.

QUomodo Grecorum historias magis intelligunt: qui Athenas viderint: et tertium Vergilij Librum: qui a Troiade per Leucaten: et Acroceraunia ad Siciliam et inde ad ostia Tyberis nauigauerint: ita sanctam scripturam lucidius intuebitur: qui Judeam oculis cōtemplatus sit: et antiquarum vrbium memorias: locorumq;: vel eadem vocabula: vel mutata cognouerit. Unde et nobis cure fuit cum eruditissimis Hebreorū hūc laborē subire: vt circuiremus prouinciam quam vniuerse Christi Ecclesie sonant. Fateor enim: mi Domnion et Rogatiane charissimi: nunquam me in diuinis voluminibus: proprijs viribus meis credidisse: nec habuisse opinionem meam: sed ea etiam: de quibus scire me arbitrabar: interrogare me solitum: quanto magis de his: super quibus anceps eram ⁊ Denicq; cum a me nuper literis flagitassetis: vt vobis Paralipomenon Latino sermone transferrem: de Tyberiade quendam legis Authorem: qui apud Hebreos admirationi habebatur: assumpsi: et contuli cum eo: a vertice (quod aiunt) vsq; ad extremum vnguem: et sic confirmatus: ausus sum facere quod iubebatis. Libere enim vobis loquor: ita in Grecis et Latinis Codicibus hic nominum Liber vitiosus est: vt non tam Hebrea quam Barbara quedam: et Sarmatica nomina conlecta arbitrandum sit. Nec hoc septuaginta Interpretibus: qui spiritu sancto pleni: ea que vera fuerunt transtulerant: sed Scriptorum culpe ascribendū: dum de emendatis inemendata scriptitant: et sepe tria nomina (subtractis e medio syllabis) in vnum vocabulum cogunt: vel e regione vnum nomen propter latitudinem suam: in duo: vel tria vocabula diuidunt. Sed et ipse appellationes: non homines plerique existimant: sed vrbes: et regiones: et saltus: et prouincias sonant: et oblique sub interpretatione et figura eorum: quedam narrantur historie: de quibus in regnorum libro dicitur: Nonne ecce hec scripta sunt in Libro verborum dierum Regum Juda ⁊ Que vtiq; in nostris Codicibus non habentur. Hoc primum sciendum: q̄ apud Hebreos Paralipomenon Liber vnus sit: et apud illos vocatus Dibre Haiamin: id est verba dierum: qui propter magnitudinem: apud nos diuisus est: quod nonnulli etiam in Bruto Ciceronis Dialogo faciunt: vt eum in tres partes secent: cum vnus a suo Authore sit editus. Deinde etiam illud attendendum: q̄ frequenter nomina: non vocabula hominum: sed rerum (vt dixi) significantias sonant. Ad extremum: q̄ omnis eruditio scripturarum in hoc continetur: et historie que vel pretermisse sunt in suis locis: vel perstricte leuiter: hic per quedam verborum compendia explicentur. Orationum itaq; vestrarum adiutus auxilio: misi Librum benevolis placiturum: tamen inuidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim queque (vt ait Plinius) malunt contemnere plerique: quam discere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere: inter roget Hebreos: suam conscientiam recolat: videat ordinem textumq; sermonis: et tunc nostro labori (si potuerit) derrahat. Quicunque ergo asteriscos: id est stellas: radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de Hebreo additum: quod in Latinis Codicibus non habetur. Ubi vero obelus: transuersa scilicet virga prepositā est: illic signatur: quid Septuaginta Interpretes addiderint: vel ob decoris gratiam: vel ob sancti Spiritus authoritatem: licet in Hebreis voluminibus non legatur.

¶ Explicit Prefatio Secunda.

¶ Incipit Liber Primus
Dibre Haiamim: id est Paralipomenon.

¶ Ad Adam vsq; ad Noe: de gñatiōibus filiorꝫ Noe. primo de filijs Japhet: secōo de filijs Chā: ⁊ tertio de filijs Sem: vsq; ad Abrahā: ⁊ deiñ vsq; ad filios Jacob: ⁊ Esau: ⁊ prīo de filijs Esau. Ca. j.

ADam, Seth, Enos, Cainam, Malaleel Jared, Enoch, mathusale, Lamech, noe, Sem, Cham, ⁊ Japhet. Filij Japheth: Gomer ⁊ Magog ⁊ Madai ⁊ Jauā, thubal, mosoch, thiras. Porro filij Gomer: Ascenē ⁊ riphath, ⁊ thogorma. Filij aūt Jauan: Elisa ⁊ tharsis, Cethim ⁊ Dodanim. Filij Chā: Chus ⁊ mesraim ⁊ Phut ⁊ Chanaā. Filij aūt Chus: Saba ⁊ Euila, Sabatha ⁊ regma ⁊ Sabathacha. Porro filij regma: Saba ⁊ Dadan. Chus aūt genuit Nemrod: iste cepit eē potēs in terra. Mesraim vō genuit Ludim ⁊ anamim ⁊ Laabim ⁊ Nephtuim, Phethrusim q̄s et Chasluim: de quibus egressi sunt Philistijm et Caphtorim. Chanaam vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hetheum quoq;, Jebuseum et Amorrheum, et Gergeseū, Heueūq;, ⁊ Araceum, ⁊ Sineum, Aradium quoq;, ⁊ Samareū, ⁊ Amatheum. Filij Sem: Elam et Assur ⁊ Arphaxad ⁊ Lud ⁊ Aram. Hi sunt filij Aram. Hus ⁊ Hul ⁊ Gether ⁊ mosoch. Arphaxad autē genuit Sale, q ⁊ ipe genuit Heber. Porro Heber nati sunt duo filij, nomē vni Phaleg, q in diebꝰ eiꝰ diuisa est terra: ⁊ nomē frīs eiꝰ iectā. Jectā aūt genuit Elimodad ⁊ Saleph ⁊ Asarmoth ⁊ Jare, adoram quoq; ⁊ Uzal ⁊ Decla, He-

A Genesis ij.b.iij. v.b. Genesis x.a.

Genesis x.b.

B

Genesis x.d.xj. b.

Genesis xj.d. Genesis xxv.b.

bal etiã ⁊ Abimael ⁊ Saba, necnõ ⁊ Ophir ⁊ Euila ⁊ Jobab. oēs isti, filij Jectan. Sem, Arphaxad, Sale, Heber, Phaleg, Regau, Serug, Nachor, Thare, Abram, iste ē Abrahã. Filij aũt Abraham, Isaac ⁊ Ismahel. Et he generationes eor. Primogenitus Ismahelis, Nabaioth et Cedar ⁊ Adbeel ⁊ Mabsam ⁊ Masma ⁊ Duma, massa Hadad ⁊ Thema, Jetur, naphis: Cedma. hi sunt filij Ismahelis. Filij aũt ceture concubine Abrahã, quos genuit

L

Genesis xxv.a. Genesis xxv.c. Genesis xxxvj. b.

zamaran, Jecsan, Madan, Madiã, Jesboc ⁊ Sue. Porro filij Jecsan: Saba, ⁊ Dadan. Filij aũt dadã: Assurim et Latussim ⁊ Laomim. Filij aũt madiã: Epha et Epher et Enoc ⁊ Abida ⁊ eldaa. oēs hi, filij Ceture. Genuit aũt Abrahã Isaac: cuius fuerũt filij Esau ⁊ Isrl. Filij Esau: Elipbaz, Rabuel, Jehus, Jhelom ⁊ Core. Filij Elipbaz Themã, Omar, Sephi, Gathã, Cenem, thamna, amalec. Filij Rahuel: Nabath, zara, Samma, Mdera. Filij Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison, eser, disan, Filij Lotan: Hori, Homam, Soror aũt Lotan fuit thãna. Filij Sobal: Alian, ⁊ Manahath, et Ebal, Sephi et Onam. Filij Sebeon: Aia ⁊ Ana, Filij Ana: Dison. Filij Dison: Hamarã, ⁊ Eseban ⁊ Jethran ⁊ Charan. Filij Eser: Balaan ⁊ zauan ⁊ Jacan. Filij Dison: Hus ⁊ Marã. Isti sunt reges, qui imperauerũt in terra Edom, anteq̃ esset rex super filios Isrl. Bela filij Beor, ⁊ nomẽ ciuitatis eius, denaba. Mortuus est aũt Bela, ⁊ regnauit p eo Jobab, filius zare de Bosra. Cũq; ⁊ Jobab fuisset mortuus, regnauit pro eo husam de terra Themanorũ. Obijt quoq; ⁊ Husam, ⁊ regnauit p eo Adad filij Badad, qui percussit Madian in terra Moab: ⁊ nomẽ ciuitatis eius Auith. Cumq; ⁊ Adad fuisset mortuus, regnauit p eo Semla de Masreca. Sed ⁊ Semela mortuus est: et regnauit pro eo Saul de Roboboth, que iuxta amnem sita est. Mortuo quoq; Saul, regnauit p eo Balanan filius Achobor. Sz et hic mortuus est, ⁊ regnauit p eo Adad: cuius vrbis nomen fuit Phai, ⁊ appellata est vxor eius Meetabel filia Matred filie Mezaab. Adad aũt mortuo, duces p regibus in Edom esse ceperũt: dux Thamna, dux Alua, dux Jebeth, dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, dux Cenez, dux Theman, dux Mabsat, dux Magdiel, dux Hiram. hi duces Edom.

D

¶ De duodecim patriarchis filijs Israel: de generatione Iude vsq; ad Isai pr̃em dauid: noia filiorũ ⁊ filiarum Isai noiantur: de cognatione scribarũ q̃ venerũt de caloze domus rechab. Cap. j.

A Genesis xxix.g. et xxx.a. ⁊ xxxv.c.d.

Israel aũt Israel: Ruben, Simeõ, Leui, Juda, Issachar, et zabulon, Dan, ioseph, beniamin, Nephthalim, Gad et Aser. Filij Juda: Her, Onan, ⁊ Sela: hi tres, nati sunt ei de filia Sue Chananitidis. Fuit aũt Her primogenit⁹ Juda, malus corã dño, ⁊ occidit eũ. Thamar autẽ nurus eius peperit ei Phares ⁊ zara: oēs ergo filij Juda, quinq;. Filij aũt phares: Esron ⁊ Hamul. Filij quoq; zare: zamari ⁊ Ethan et Eman. Chalchol quoq;, ⁊ Dara, simul quinq;. Filij Charmi: Achar. q turbauit Isrl, ⁊ peccauit in furto anathematis. Filij Ethan: Azarias. Filij autẽ Esron q nati sunt ei: Jerameel ⁊ Ram ⁊ Calubai. Porro Ram genuit Aminadab. Aminadab aũt genuit, Naason principem filiorum Juda. Naason quoq; genuit Salma, de quo ort⁹ est Booz. Booz vero genuit Obed, q ⁊ ipe genuit Isai. Isai autẽ genuit primogenitũ Eliab, scm Abinadab, tertiũ Simmaa quartũ Nathanael, quintũ raddai, sextũ Asom, septimũ Dauid, quor sorores fuerũt Saruia ⁊ Abigail: Filij Saruie: Abisai, Joab ⁊ Asahel, tres. Abigail autem genuit Amasa, cuius pater fuit Jether Ismahelites. Caleb vero filius Esron accepit vxorem noie Azuba, de qua genuit Jerioth: fuerũtq; filij ei⁹ Jaser ⁊ Sobab ⁊ Ardon. Cũq; mortua fuisset Azuba, accepit vxorẽ Caleb, Ephratha: q̃ peperit ei Hur. Porro Hur genuit Vri: ⁊ Uri genuit beseleel. Post hec ingressus est esrõ ad filiã Machir patris Galaad, ⁊ accepit eã cũ esset annorũ sexaginta: q̃ peperit ei Segub. Sz ⁊ Segub genuit Jair, ⁊ possedit vigititres ciuitates i terra Galaad. Cepitq; Bessur ⁊ Marã oppida ia ir, ⁊ Canath ⁊ viculos eius sexaginta ciuitatũ: oēs isti, filij Machir patris Galaad. Cũ aũt mortu⁹ eẽt Esron ingressus est Caleb ad Ephratha. Habuit quoq; Esrõ vxorem Abia, q̃ pepit ei Asshur patrẽ Thecue. Nati sunt aũt filij Jerameel primogeniti Esron. Mrã primogenit⁹ ei⁹, ⁊ Buna ⁊ Maran, ⁊ Asom ⁊ Achia. Duxit quoq; vxorẽ alteraz Jerameel, noie Matara, q̃ fuit mater Onã. Sed ⁊ filij Raz primogeniti Jerameel, fuerunt Moos. Jaminet Achar. Onã aũt habuit filios Semei ⁊ Jada. Filij aũt semei: nadab ⁊ Abisur. Nomẽ vero vxoris Abisur, Abihail q̃ peperit Abobban, ⁊ Molid. Filij aũt Nadab fuerũt saled, Appbaim. Mortu⁹ est aũt Saled absq; liberis. Filij⁹ vero Appbaim, Jesi: q Jesi, genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholai. Filij aũt Jada fratris Semei: Jether ⁊ ionathan. Sz ⁊ Jether mortu⁹ est absq; liberis. Porro Jonathan genuit Phaleth ⁊ ziza. Isti fuerunt filij Jerameel. Sesan aũt nõ habuit filios, sz filias: ⁊ seruũ Egyptiũ, noie Jeraa. Deditq; ei filiã suã vxorẽ: q̃ pepit ei Ethei. Ethei aũt genuit Nathan, ⁊ Nathan genuit zabad, zabad quoq; genuit Ophlal, ⁊ Ophlal genuit Obed, Obed genuit Jehu, Jehu genuit Azariam, Azarias genuit Helles, et helles genuit Elasa, Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit sellum. Sellum genuit Jcamia, Jcamia aũt genuit Elisama. Filij autẽ Caleb fratris Jerameel: Mesa primogenitus ei⁹, ipse est pater ziph: ⁊ filij Mareса patris Hebron. Porro filij Hebrõ, Core ⁊ Taphua ⁊ Recẽ ⁊ Samma. Samma aũt genuit Ragam patrẽ Jercaam, et Recẽ genuit sammai. Filius autẽ sammai, Maon: ⁊ Maon pater Bethsur. Epha autem cõcubina Caleb peperit Haran et Mosa ⁊ Gezer. Porro Marã genuit Gezer. Filij aũt iahaddai: Regom ⁊ Joatham ⁊ Gesan ⁊ phalet ⁊ Epha ⁊ caph. Concubina caleb Maacha, peperit saber et Tharana. Genuit autem saaph pater Madmena, Sue patrez Machbena, et patrẽ gabaa. Filia vero caleb, fuit Achsa. Hi erãt filij Caleb, filij Hur primogeniti Ephratha, Sobal pater Cariathiarim, Salma pater Bethlehem, Hariph pater Beth gader. Fuerunt aũt filij sobal patris Cariathiarim, q videbat dimidiũ requietionũ, ⁊ de cognatione Cariathiarim. Jethrei et Phutei et semathei et Maserei. Ex his egressi sunt saraithe et Esthaolite. Filij Salma patris Bethlehem, ⁊ Netophati corone dom⁹ Joab, ⁊ dimidiũ requietiõis Sarai. Cognatiões quoq; scribarũ habitãtũ in iabes, canentes atq; resonantes, ⁊ in tabernaculis cõmorãtes. Hi sunt Cinei, qui venerũt de caloze patris domus Rechab.

¶ De dauid ⁊ regibus Iuda: et primo de filijs qui ei nati sunt in hebron: scõo de his qui nati sunt in Jerusalem: de roboã filio Salomonis: ⁊ de oĩbus regibus Iuda ⁊ filijs ⁊ filiabus eorum. Cap. ij.

A iij. Regũ iij. a.

Dauid vero hos habuit filios, q ei nati sunt in Hebron: primogenitũ Amnõ ex Achinoã Jezrahelitide: scm Daniel de Abigail Carmelitide, tertiũ Absalom filiũ Maacha filie Tholmai regis Gessur, quartũ Adoniã filiũ Aggith, quintuz Saphatiã ex Abital, sextũ Jethrahã de Egla vxore sua. Sex ergo nati sunt ei in Hebron, vbi regnauit septẽ annis ⁊ sex mẽsibus. Triginta aũt, ⁊ trib⁹ annis regnauit in Jerusalẽ. Porro in Jerusalẽ nati sunt ei filij simmaa ⁊ Sobab, et Nathan ⁊ Salomon, q̃tuor de Bethsua filia Ammiel. Jebaar quoq; et Elisama ⁊ eliphalet ⁊ Noge, ⁊ nepheg ⁊ Japhia, necnõ Elisama ⁊ Eliada ⁊ Eliphelet, nouẽ. oēs hi, filij Dauid, absq; filijs cõcubinarũ: habuerũtq; sororẽ Thamar. Filij⁹ aũt salomõis, Roboã: cui⁹ Ablia filius, genuit Asa. De hoc quoq; natus est Josaphat pater Joram: qui Joram, genuit Ochoziã, ex quo ortus est Joas: et huius Amasias filius, genuit Azariã. Porro Azarie filij⁹ Joatham, p̃creauit Achaz patrem Ezechie, de quo natus est Manasses. Sed ⁊ Manasses genuit Amon patrem Josie. Filij aũt Josie fuerũt: primogenit⁹ Johanã, secũd⁹ Joaciz, terti⁹ Sedechias, q̃rtus sellũ. De Joacim

iij. Regũ v.c.

B

natus est

natus est iechonias & sedechias. Filij iechonie fuerũt: assir, salathiel, melchirã, phadaia, sẽneser & iecemia, & hosama & nadabia. De phadaia orti sũt zorobabel & semei. zorobabel genuit mosollã, bananiã, & salomith sororũ eorũ. hasabã q3 & ohol et barachiã, & hasadiã, iosabhesed, qnq3. filius aũt hananie phaltias pr̃ ieseie, cuj filj raphaia. huius q3 filj, arnã, de q nat ẽ obdia, cuj filj fuit sechenias. Filius sechenie, semeia: cuj filij hatt & iegaal et barta et naria et Saphat, sex numero. Filius naarie, Elionai et ezechias et Ezricã, tres. Filius elioenai, oduia et eliasub et Pheleia et Accub et Johanan et Dalaia et Anani, septem.

mat. j. b. D

¶ De generationibus iude & oratione iabes: de filijs simeon qui percusserunt reliquias amalech. Caput iiij.

A ẽ ij. a. Genesis xxxviij. d & xlvj. b.

Filij iuda: phares esrõ & charmi & hur & Subal. Raiavo filj subal genuit iahath, de q nati sũt abumai & laad. he cognatiões sarathi, Jsta q3 stirps etam: iezrahel & iesema & iedebos. Nomẽ q3 sororis eorũ, asalelphũi. Phanuel autẽ pr̃ gedor, & ezer pr̃ hosa, isti sũt filij hur primogẽiti ephratha pr̃is bethlehẽ. ashur vo pr̃is thecue erant due vxores, halaa & naara. Peperit aũt ei naara, oozã & Hepher & themani & Ahasthari. isti sũt filij naara. Porro filij halaa: sereth, & sahar & ethnã. Cos aũt genuit anob & soboba, et cognationes aharehel filij arũ. Fuit aũt iabes iclyt⁹ pre frib⁹ suis, & mr̃ ei⁹ vocauit nomẽ illi⁹ iabes, dicẽs, Quia pepi eũ in dolore. Jnuocauit ergo iabes deũ isrl̃, dicẽs, si bñdicẽs bñdixeris mihi, et dilataueris terminos meos, & fuerit man⁹ tua mecũ, et feceris me a malitia non opprimi. Et pstitit de⁹ q̃ pcat⁹ est. Caleb aũt fr̃ sua, genuit mahir, q fuit pr̃ est hõ. Porro esthon genuit bethrapha & phesse & tehĩna pr̃z vbis naas. hi sũt viri recha. Filij autẽ cenem: otoniel & saraia. Porro filij Othoniel, hathath & zDaonathi. zDaonathi genuit ophra. Saraia autẽ genuit ioab patrẽ vallis artificũ: ibi q3pe artifices erãt. Filij vo caleb filij iephone: hir & ela et nabã. Filij q3 ela: cenez. Filij q3 ialleleel: ziph et zipha, thiria et asrael. Et filij ezra: iether & mered et epher et Jalõ, genuitq3 zDariã & sammai, & iesba patrẽ esthamo. Uxor q3 ei⁹ Judaia, pepit iared patrẽ gedor, & heber patrẽ socho, et Jecuthiel pr̃em zanoe. hi aũt filij bethie filie pharaonis, quã accepit mered & filij vxoris odaie sororis nahã patris Ceila garmi, & esthamo q fuit de machathi. Filij q3 simõ: amnõ & rinna filj⁹ hanã, & thilõ. Et filij iesi: zoheth et benzoheth.

D Genesis xxxviij. a.

filij sela, filij iude: her pr̃ lecha, & laada pr̃ maresa: et cognatiões dom⁹ opantũ byssũ i domo iuramẽti. Et q stare fecit solẽ, viriq3 mẽdacij, & secur⁹ & incẽdẽs, q principes fuerũt in moab, & q reuersi sũt i lahem. hec aũt vba vetera. Hi sũt figuli habitãtes i plãtatiõib⁹ & in sepib⁹ apud regẽ i opib⁹ ei⁹, cõmoratiq3 sũt ibi. Filij simeõ: namuel & iamj, iarib, zara, saul. Sellũ filj⁹ ei⁹, mabsam filj⁹ ei⁹, masma filius ei⁹. Filij masma: hamuel filj⁹ ei⁹, zachur filj⁹ ei⁹, semei filius ei⁹. Filij semei sedecim, & filie sex: fratres aũt eius nõ habuerũt filios multos, & vniuersa cognatio nõ potuit adequare summã filiorũ iuda. Habitauerũt aũt i bersabee & molada & hasarsubal, & i bala, & i asom, & i tholad, & in bathuel, & in horma, & i siceleg, & i bethmarchaboth, & i hasarsusim, & i bethberai, & i saarim. he ciuitates eorũ vsq3 ad regẽ dauid. Ville q3 eor̃: Etam & aen, Rẽmõ & thochen & Asan, ciuitates qnq3. Et vniuersi viculi eor̃ p circuitu3 ciuitatũ istarũ vsq3 ad baal. hec ẽ hitatio eor̃, & sedium distributio. zDosobab q3 & iemlech, & iosa filj⁹ amasie, & ioel, iehu filj⁹ iosabie filij saraie filij asiel, & elioenai & iacoba & isubaia & asaia et adiel et ismiel & banaia, ziza q3 filj⁹ sephei filij allon filij idaia filij semri filij samaia. Jsti sũt noiati principes i cognationib⁹ suis, & i domo affinitatũ suarũ multiplicati sũt vehemẽter. Et pfecti sũt, vt igrederẽt i gador vsq3 ad orietẽ vallis, et vt q3rerẽt pascua gregib⁹ suis. Jnuenerũtq3 pascuas vberes & valde bonas, & terrã latissimã & quetã & fertilẽ, in q3 an habitauerãt de stirpe cham. Hi ergo venerũt, q3s supra descripsim⁹ noiatim, i dieb⁹ ezechie regis iuda: & percusserũt tabernacula eor̃, & habitatores q inuẽti fuerãt ibi, & deleuerũt eos vsq3 in presentẽ diẽ: habitauerũtq3 pro eis, qñ vberrimas pascuas ibidem repererunt. De filijs q3 simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habẽtes principes phaltiã et naariam & Raphaiã et oziel filios iesi: et percusserũt reliquias qui euadere potuerant, amalecitarum, et habitauerunt ibi pro eis vsq3 ad diem hanc.

B

¶ De ruben primogenito Jsraelis: et de filijs ei⁹ primogenita nõ sunt data rubẽ: q3 ascendit cubile patris sui: & filijs Joseph sunt data: de filijs gad & dimidie tribus manasse qui percusserũt agarenos: de captiuitate illarum tribuum. Caput v.

A

Genesis xxxv. d. & xlix. a.

Jlij q3 rubẽ primogẽiti isrl̃ (ipe q3pe fuit primogenit⁹ ei⁹: & cũ violasset thorũ pr̃is sui, data sunt primogenita ei⁹ filijs ioseph filij isrl̃, & nõ ẽ ille reputat⁹ in primogentũ. Porro iudas q erat fortissim⁹ iter fratres suos, de stirpe ei⁹ principes germinati sũt: primogenita aũt reputata sũt ioseph) filij ergo ruben primogeniti israel: enoch & phallu, esrõ & charmi. Filij ioel: samaia filj⁹ eius, gog filius ei⁹, semei filius ei⁹, micha filj⁹ eius, reia filj⁹ ei⁹, baal filj⁹ ei⁹, beera filj⁹ ei⁹, quẽ captiuũ duxit thelgathphalnasal rex assyriorũ, & fuit princeps in tribu ruben. Fratres aũt ei⁹, & vniuersa cognatio ei⁹ qñ numerabãtur p familias suas, habuerũt principes iehiel & zachariam. Porro bala filj⁹ azaz, filij samma, filij Joel, ipse habitauit in aroer vsq3 ad nebo & beelmeõ. Cõtra orietalẽ q3 plaga3 hitauit vsq3 ad introitũ eremi & flumẽ euphratẽ. zDultum q3pe iumẽtorũ numer⁹ possidebãt i terra galaad. Jn dieb⁹ autẽ saul preliati sunt cũ agarenos, & interfecerũt illos, hitaueruntq3 p eis in tabernaculis eor̃ in oĩ plaga q respicit ad orientẽ galaad. Filij vero gad e regiõe eorũ hitauer̃t i terra basan vsq3 selcha: ioel i capite, & saphã scõs: ianai aũt et saphat in basan. Fratres vero eorũ scõm domos cognationũ suarũ, michael et mosollã et sebe et iozai et Jachan et zie et heber, septẽ. Hi filij abihail, filij huri, filij iara, filij Galaad, filij michael: filij iesesi, filij ieddo, filij buz. Fratres q3 filij abdiel, filij guni, principes dom⁹ in familijs suis: et habitauerũt in galaad & i basan et i viculis ei⁹, & in cũctis suburbanis sarõ vsq3 ad terminos. Oẽs hi, nũerati sũt i dieb⁹ ioathã regis iuda, et in dieb⁹ ieroboã regis isrl̃. Filij ruben et gaad et dimidie trib⁹ manasse, viri bellatores, scuta portãtes, et gladios, & tẽdẽtes arcũ, eruditiq3 ad pl̃ia, q̃dragintaquatuor milia, & septingẽti sexagita, pcedẽtes ad pugnaz dimicauerũt cũ agarenos. Jturei vero, et naphis, & Nodab pbuerũt eis auxiliũ. Traditiq3 sunt in man⁹ eor̃ agareni, & vniuersi q fuerãt cũ eis, q3 deũ inuocauerunt cũ pl̃iarent̃: et exaudiuit eos, eo q3 credidissent in eum. Leperuntq3 oia q̃ possederãt, camelorũ qnquaginta milia, et ouũ ducẽta qn quaginta milia, et asinos duo milia, et aias hoĩm centum milia. Vulnerati aũt multi corruerunt. fuit en̄ bellum dn̄i. Habitauerũtq3 p eis vsq3 ad trãsmigrationẽ. Filij q3 dimidie trib⁹ manasse possederũt terrã a finibus Basan vsq3 Baal, hermon & sanir, & montẽ hermõ. ingẽs q3pe numer⁹ erat. Et hi fuerũt principes dom⁹ cognationis eor̃, epher, Jesi, & eliel, et ezriel, et Jeremia, et odoia, et iediel viri fortissimi et potẽtes, et noiati duces i familijs suis. Reliquerunt aũt deũ patrũ suorũ, & fornicati sunt post deos pp̃lorũ terre, q3s abstulit de⁹ coram eis: et suscitauit deus Jsrael spiritum Phul regis assyriorũ, et spm̃ Thelgathphalnasar regis assur: et abstulit ruben et Gad, et dimidiam tribũ zDanasse, et adduxit eos in Lahela, et in Habor, et Ara et fluuium Gozan, vsq3 ad diem hanc.

D

¶ De filijs leui qui fuerunt cantores: & de his qui adolebant incensum: et de vtribus filiorũ leui quas habitauerunt ex singulis tribubus filiorum Jsrael: et que ciuitates refugij fuerint. Cap. vj.

A Genesis xxvj. b. Jhara xxij. b.

Jlij Leui: Gerson, Caath, et zDerari. Filij caath: Amram, Jsaar, Hebrõ, & Oziel. Filij amram: Aaron, zDoyses & zDaria. Filij Aaron: Nadab et Abiu, Eleazar et Jthamar. Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue, Abisue vero genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi, Ozi genuit zarahiã, et zarahias genuit meraioth. Porro zDeraioth genuit Amariam, et amarias genuit Achitob, Achitob

genuit sadoc, & sadoc genuit achimaas, Achimaas genuit azariã, azarias genuit iohanã, iohanã genuit azariam. ipse est q̃ sacerdotio functus est in domo, quã edificauit salomõ in ierusalẽ. Genuit aũt azarias amariã, & Amarias genuit achitob, achitob genuit Sadoc, et sadoc genuit sellum, sellũ genuit helciã, et helcias genuit azariã, azarias genuit Saraiã, & saraias genuit iosedec. Porro iosedec egressus est, qñ trãstulit dñs iudã et ierusalẽ p manꝰ Nabuchodonosor, Filij ergo leui: gerson, caath, et metari. Et hec noia filiorũ gerson: Lobni, & semei. Filij caath: amram, et isaar, et Hebron, et oziel. Filij merari: moholi et musi. Hę aũt gñationes leui scõm familias eorũ. Gersõ, Lobni filiꝰ eiꝰ, iahath filiꝰ eiꝰ, zãma filiꝰ eiꝰ, ioab filiꝰ eiꝰ, addo filiꝰ eiꝰ, zara filiꝰ eiꝰ, iethrai filiꝰ eiꝰ. Filij caath, aminadab filiꝰ eiꝰ, Core filius eiꝰ, asir filiꝰ eius, Elcana filiꝰ eiꝰ, abiasaph filius eius, asir filius eius, thahath filiꝰ eiꝰ, Uriel filiꝰ eiꝰ, Ozias filiꝰ eius, saul filiꝰ eiꝰ. Filij elcana: amasai, et achimoth, et elcana. Filij elcana, sophai filiꝰ eius, Nahath filius eiꝰ, Eliab filiꝰ eiꝰ, ierohã filiꝰ eiꝰ, elcana filiꝰ eius. Filij samuel: primogenitus vassem, & abia. Filij autẽ merari, moholi: lobni filius eius, semei filiꝰ eiꝰ, oza filiꝰ eiꝰ, sammaa filiꝰ eiꝰ, haggia filius eius, asaia filiꝰ eiꝰ. Isti sũt q̃s ꝓstituit Dauid sup cantores domꝰ dñi, ex q̃ collocata est arca: & ministrabant coram tabernaculo testimonij, canẽtes donec ederificaret Salomon domũ dñi i Ierusalẽ: stabãt aũt iuxta ordinẽ suũ i ministerio. Hi vo sũt q̃ assistebãt cũ filijs suis, de filijs caath, Heman cãtor filiꝰ ioel, filij samuel, filij elcana. filij ierohã, filij Eliel, filij Thohu, filij suph, filij elcana, filij ioel, filij Thahath, filij amasai, filij elcana, filij ioel. filij Azarie, filij Sophonie, filij thahath, filij Assir, filij abiasaph, filij core, filij isaar, filij caath, filij leui, filij Israel: & frater eiꝰ asaph, q̃ stabat a dextris eiꝰ, asaph filiꝰ Barachie, filij samaa, filij michael, filij basaie, filij melchie, filij Athanai, filij zara, filij Adaia, filij ethan, filij zãma, filij semei, filij ieth, filij Gerson, filij Leui. Filij aũt merari ffres eorũ, ad sinistrã: Ethã filiꝰ cusi, filij abdi, filij maloch filij basabie, filij Amasie, filij Helcie, filij amasai, filij boni. filij somer, filij moholi, filij musi, filij merari, filij Leui. Ffres q̃z eorũ Leuite, q̃ ordinati sũt in cũctũ mĩsterij tabernaculi domꝰ dñi. Aaron vo & filij eius adolebãt incẽsũ sup altare holocausti, & sup altare thymiamatis i oc̃ op⁹ sanctisanctorũ: & vt p̃carent p̃ isrl̃ iuxta oĩa q̃ ꝑceperat Moyses seruꝰ dei. Hi sũt aũt filij aaron: Eleazar filiꝰ eiꝰ, Phinees filiꝰ eius, Abisue filiꝰ eiꝰ, Bocci filiꝰ eiꝰ, ozi filiꝰ eius, zarahia filiꝰ eius, meraioth filius eius, amarias filiꝰ eiꝰ, achitob filiꝰ eius, Sadoc filius eius, achimaas filius eius: Et hec habitacula eorũ p vicos atq̃ cõfinia, filiorũ scz Aarõ, iuxta cognationes Caathitarũ: ipsis em̃ sorte ꝓtigerãt. Dederũt igit eis Hebrõ i terra Juda, & suburbana eius p circuitum: agros aũt ciuitatis, & villas, Caleb filio Jephone. Porro filijs Aarõ dederunt ciuitates, ad cõfugiẽdũ hebrõ: & lobna & suburbana eiꝰ, Jether q̃z & Esthemo cum suburbanis suis, sed et Helon, et Dabir cum suburbanis suis, Asan quoq̃ & bethsemes et suburbana earum. De tribu aũt Beniamin: gabee et suburbana eius, & Almath cũ suburbanis suis, anathoth q̃q̃ cũ suburbanis suis. omnes ciuitates, tredecim p cognationes suas. Filijs aũt caath residuis de cognatione sua dederũt ex dimidia tribu manasse i possessionẽ vrbes dec̃e. Porro filijs gersom p cognatiões suas de tribu Issachar, & de tribu Aser, et de tribu Nephthalim, & de tribu manasse in basan, vrbes tredeci. Filijs aũt merari p cognationes suas de tribu Rubẽ, & de tribu gad, & de tribu zabulõ, dederunt sorte ciuitates duodecim. Dederunt q̃z filij Israel levitis ciuitates, & suburbana earũ. Dederũtq̃ p sortẽ, ex tribu filiorũ Juda, & ex tribu filiorũ simeõ, & ex tribu filiorũ beniamin, vrbes has q̃s vocauerũt nois suis, & his q̃ erãt de cognatione filiorũ Caath: fuerũtq̃ ciuitates i termis eorũ de tribu Ephraim. Dederũt ergo eis vrbes, ad cõfugiendum Sichẽ cũ suburbanis suis in monte Ephraim: & Gazer cũ suburbanis suis, Jecmaã q̃z cũ suburbanis suis, et Bethoron filꝰ, necnõ & aialõ cũ suburbanis suis, & gethremmon in eundẽ modũ. Porro ex dimidia tribu manasse, aner & suburbana eiꝰ, Balaã & suburbana eiꝰ: hi sunt videlicet q̃ de cognatione filiorũ Caath reliq̃ erãt. Filijs aũt gersom de cognatione dimidie tribꝰ manasse, gaulon in basan, & suburbana eius, & astaroth cum suburbanis suis. De tribu Issachar, Cedes et suburbana eius, et dabereth cũ suburbanis suis, ramoth q̃z & suburbana eiꝰ, & anẽ cũ suburbanis suis. De tribu vero aser, masal cũ suburbanis suis, et abdon similiter, hacoc q̃z et suburbana eiꝰ, & rohob cũ suburbanis suis. Porro de tribu Nephthalim, Cedes in galilea et suburbana eiꝰ, Hamõ cũ suburbanis suis, et Cariathaim, & suburbana eiꝰ. Filijs aũt merari residuis: de tribu zabulõ, Rẽmono et suburbana eis, & thabor cũ suburbanis suis. Trãs Jordanẽ q̃z ex aduerso iericho ꝫ oriẽtẽ Jordanis, de tribu Ruben. Bosor in solitudine cũ suburbanis suis, et Jassa cũ suburbanis suis. Cademoth q̃z et suburbana eiꝰ, et miphaath cũ suburbanis suis. Necnon de tribu gad, ramoth in galaad, & suburbana eiꝰ, & manaim cuz suburbanis suis, sed et Hesebõ cũ suburbãis suis, & iezer cũ suburbãis suis

De filijs isachar & beniami & nepthali & manasse & effraĩ & aser. c.7.

Porro filij Issachar: thola, & phua, iasub & sumerõ, q̃tuor: Filij thola: ozi & raphaia, & ieriel, & iemai, & Jebsem, & samuel, pricipes p domos cognationũ suarũ. De stirpe thola viri fortissimi nũerati sũt i diebꝰ dauid, vigitiduo milia sexcenti. Filij ozi, Jzrahia, de q̃ nati sũt michael, & obadia, & ioel, & iesia, q̃nq̃: oĩs pricipes. Cũ eis p familias, & pplos suos, accincti ad pliũ, viri fortissimi, triginta & sex milia: multas em̃ habuerũt vxores, & filios. Ffres q̃z eorũ p oĩz cognationẽ Issachar, robustissimi ad pugnadũ, octogita septẽ milia numerati sunt. Filij beniamin: bela, & bechor, & iadihel, tres. Filij belẽ, esbon et ozi & oziel et ierimoth & irai, q̃nq̃ pricipes familiarꝫ, & ad pugnãdũ robustissimi: nũerꝰ aũt eorꝫ, vigiti duo milia & trigitaquatuor. Porro filij bechor, zammira, et ioas, & eliezer, & elioenai, & amri, et ieremoth, et Abia, et anathoth, & almath. oĩs hi, filij bechor. Numerati sunt aũt per familias suas pricipes cognationũ suarũ ad bella fortissimi, vigiti milia et ducẽti. Porro filij iadihel: balan. filij aũt balan: iehus, et beniamin, et Aod, et Chanaana, et zethã, et tharsis, et ahisahar. oĩs hi, filij iadihel, pricipes cognationũ suarũ: viri fortissimi, decẽ & septẽ milia, et ducenti ad pliũ ꝓcedẽtes. Sephã q̃z et hapham filij hir: & hasim filij aher. Filij aũt nephthalim: iasiel, & guni, et iesser, & sellũ, filij bala. Porro filiꝰ manasse: esriel: cõcubina q̃q̃ eius Syra peperit machir patrẽ galaad. Machir autẽ accepit vxorẽ filijs suis happhim et saphã: et habuit sororẽ noĩe maacha: nomẽ autẽ scõi, salphaad: nateq̃ sunt salphaad filie. Et pepit maacha vxor machir filium, vocanitq̃ nomẽ eiꝰ phares: porro nomẽ ffris eiꝰ, sares: & filij eiꝰ, Ulã, et recem. Filiꝰ aũt vlã, badã. hi sũt filij galaad, filij machir, filij manasse. Soror aũt eiꝰ regia peperit virũ decoꝫ, & abiezer, et mohola. Erãt aũt filij semida: ahin, & sechem, et Leci, et Aniã. Filij aũt ephraim suthala, bared filius eius, Thahath filiꝰ eiꝰ, elada filiꝰ eiꝰ, thahath filiꝰ eiꝰ, & huiꝰ filiꝰ zabad, & huiꝰ filiꝰ suthala, & huiꝰ filiꝰ ezer et elad: occiderunt aũt eos viri geth ĩdigene, q̃ descẽderãt vt inuaderẽt possessiones eorũ. Luxit igit ephraim pr̃ eoꝫ multis diebꝰ, et venerũt ffres eiꝰ vt ꝯsolarent eũ. Ingressusq̃ ẽ ad vxorẽ suaz: q̃ cõcepit et pepit filiũ, et vocauit nomẽ eiꝰ beria, eo q̃ ĩ malis domꝰ eiꝰ ortꝰ eẽt: filia aũt eiꝰ fuit sara, q̃ edificauit beth horõ iferiorẽ & supiorẽ, & ozẽsara. Porro filiꝰ eiꝰ rapha, et reseph, & thale, de q̃ natꝰ est thaan, q̃ genuit laadan, huius q̃z filiꝰ ammiud, q̃ genuit elisama, de q̃ ortꝰ est Nun, q̃ habuit filiũ iosue. Possessio aũt eorũ & habitatio, bethel cũ filiabus suis, & ꝫ oriẽtẽ noran, ad occidẽtalẽ plãgã gazer et filie eius, Sichem q̃z cũ filiabus suis, vsq̃ ad Aia cum filiabꝰ eiꝰ. Jurta filios quoq̃ manasse, bethsan & filias eius, thanach & filias eiꝰ, mageddo & filias eiꝰ, dor & filias eiꝰ: in his habitauerũt filij Joseph, filij Israĕl: filij aser: Jemna, & Jesua,

et Jessui,

Genesis xlvj.b. G

et Jessui, & baria, & sara sororeor. Filij aũt baria: Heber, et melchiel: ipse ē pr̃ Barzaith. Heber aũt genuit iephlat, & somer, & Hotham, & suaa sororẽ eor. Filij iephlat: Phosech, & Barnaal, & Asoth: hi filij iephlat. Porro filij Somet: Ahi, & Roaga, & Haba, & Ará. Filij aũt Helem fratris ei⁹: supha, & iẽna, & selles, & amal. Filij supha: sue, harnapher, & sual, & Beri, & Jamra, Bosor, & hod, & Samma, & Salusa, & iethran, & Bera. Filij iether: iephone, & Phaspha, & Ara. Filij aũt Olla: aree, & haniel, & resia. Oẽs hi. filij aser, principes cognationem electi atq; fortissimi duces ducũ: numer⁹ aũt eor etatis q̃ apta eẽt ad bellũ. xxvj. milia.

¶ De generationibus Beniamin que hic describuntur. Cap. viij.

A ge. xlvj. c. Supra vij. b.

Beniamin aũt genuit Bela primogenitũ suũ, asbel scõs, Ahara tertiũ, Nohaa q̃rtũ, & rapha q̃ntũ. Fuerũtq; filij Bela: addar, & Gera, & abiud, abisue q̃s, & Naamã, & ahoe, & gera, & sephuphã, & huram. Hi sũt filij Ahod, principes cognationũ hĩtãtiũ in gabaa, q trãslati sũt in Manahath. Naamã aũt & achia, & gera ipse trãstulit eos, & genuit Oza & ahihud. Porro saharaim genuit in regione Moab, postquam dimisit Husim & Bara vxores suas. Genuit autẽ de hodes vxore sua, iobab, & sebia, & mosa, & molchom, ieh⁹ q̃s & sechia, & marma. hi sũt filij ei⁹ pncipes i familijs suis. Mehusim vo genuit Abitob, & elphaal.

B

Porro filij elphaal: Heber, & misaam, & samad: hic edificauit ono, & lod, & filias eius. Baria aũt & sama principes cognationũ hĩtãtiũ i Hialõ: hi fugauerũt hĩtatores geth. Et ahio, & sesac, & Jerimoth, & zabadia, & arod, & heder, & Michael q̃s & iespha, & ioha filij Baria. Et zabadia, & mosollã, & hezeci, & Heber, & iesamari, et Jezlia, & iobab filij elphaal. Et Jacim, & zechri, & zabdi, et elioenai, & selethai, & Eliel, & adaia, & baraia, & samarath filij semei. Et iespha, & heber, & eliel, & abdõ, & zechri, & hanan, & Hanania, & Elam, et Anathothia, et Jephdaia, et phanuel filij sesac. Et samsari, & sohoria, & otholia, et Jersia, & elia, et zechri, filij ierohã. hi pr̃iarche, & cognationum pncipes, q hĩtauerũt in Jerusalẽ. In gabaõ aũt hĩtauerunt abi gabaõ, & nomẽ vxoris ei⁹ maacha: filiusq; ei⁹ primogẽit⁹ abdon, & sur, et Cis, & Baal, & nadab, gedor q̃s et Ahio, & zacher, & macelloth: & macelloth genuit Samaa: hĩtauerũt q; ex aduerso fr̃m suor in Jerusalẽ cũ fr̃ib⁹ suis. Ner aũt genuit Cis, & Cis genuit saul. Porro saul genuit ionathan, et melchisua, et abinadab, & esbaal. Filij⁹ aũt ionathã, Meribbaal: et meribbaal genuit micha. Filij micha: phithon, et Melech, et tharaa, & ahaz. Et ahaz genuit ioada: & ioada genuit alamath, & azmoth, & zamri: porro zamri, genuit Mosa. Et mosa genuit banaa, cui⁹ filius fuit rapha, de quo ort⁹ est Elasa, q genuit aser. Porro asel sex filij fuerũt, his noib⁹, Ezricã, bochru, ismahel, saria, obdia, et Hanã: oẽs hi filij asel. Filij aũt esec fr̃is ei⁹, Ulam primogenit⁹, & ieh⁹ scõs, & eliphalet, tertius. Fuerũtq; filij vlã viri robustissimi et magno robore tendentes arcũ: et multos hñtes filios ac nepotes vsq; ad centum q̃nquaginta. Oẽs hi, filij Beniamin.

¶ De sacerdotibus et Leuitis et officijs eorum et gñatione Saul et filiorum eius. Caput ix.

A

Universus ergo Isr̃l dinumerat⁹ est: & sũma eor scripta ẽ i libro regũ Isr̃l, & iuda: translatiq; sũt in babylonẽ p pr̃ delictũ suũ. Qui aũt hĩtauerũt primi i possessionib⁹, et in vrbib⁹ suis: isr̃l, et sacerdotes, & Leute, et nathinei. Cõmorati sũt in ierusalẽ de filijs iuda, et de filijs Beniamin, de filijs q̃s & Ephraim, et manasse. Othei filius ammiud, filius amri, filij Omrai, filij boni, de filijs phares filij iuda. Et de siloni: asaia primogenitus, et filij ei⁹. De filijs aũt zara: Jehuel, et fratres eor, sex cẽti nonagĩta. Porro de filijs Beniamin: salo fili⁹ Mosollã, filij oduia, filij asana: & iobania filij⁹ ierobam: et ela filius ozi: filij mochori: & Mosollã fili⁹ saphatie, filij rabuel, filij

B

Jebanie. & fratres eorũ p familias suas nõgẽti q̃q̃gĩta sex. Oẽs hi, pncipes cognationũ p domos pr̃m suorũ. De sacerdotib⁹ aũt: iedaia, Joiarib, & iachin: Azarias q̃s filius helcie, filij mosollã, filij sadoc, filij maraioth, filij achitob, põtifex dom⁹ dei. Porro adaias fili⁹ ierohã, filij phassur, filij melchie: & maasai, fili⁹ adiel, filij iezra, filij mosollã, filij mosollamith, filij emmer. Ff̃es q̃s eor principes p familias suas, mille septingẽti sexaginta: fortissimi robore ad faciendũ op⁹ misterij i domo dei. De leuitis aũt: Semeia filius hassub, filij ezricam, filij hasebia de filijs merari. Bacbacar q̃s carpentari⁹, et galal, et mathania fili⁹ micha, filij zechri, filij Asaph: & obdia fili⁹ semeie filij galal, filij iduthũ & barachia fili⁹ asa, filij elcana, q hĩtauit i atrijs netophati. Janitores aũt: sellũ, & accub, & telmõ, & ahimã: & ff̃ eorũ sellũ pr̃ceps. vsq; ad illõ tps, i porta regis ad oriẽtẽ observabãt p vices suas de filijs Leui. Sellũ vo filius core, filij abiasaph, filij core, cũ fratrib⁹ suis, & domo pr̃is sui, hi sũt core sup opa misterij custodes vestibulor tabernacli: & familie eor p vices castror dñi custodiẽtes itroitũ. Phinees aũt fili⁹ Eleazari, erat dux eorũ coram dño. Porro zacharias fili⁹ mosollamia, ianitor porte tabernaculi testimonij. Oẽs hi electi in ostiarios p portas, ducẽti duodecim: & descripti in villis ppr̃ijs: q̃s q̃stituerunt Dauid, & samuel vidẽs i fide sua tã ipsos, q̃ filios eorũ i ostijs dom⁹ dñi, i tabernaculo vicib⁹ suis. Per q̃tuor vẽtos erãt ostiarij: id est ad oriẽtẽ, & ad occidentẽ, & ad aglonẽ, & ad austrũ. Ff̃es aũt eorũ in viculis morabanť, & veniebãt in Sabbathis suis de tpe vsq; ad tps. His q̃tuor Leuitis credit⁹ erat ois numerus ianitorũ, & erãt super exedras, & thesauros domus dñi. Per gyrũ q̃s tẽpli dñi morabanť in custodijs suis: vt cum tps fuisset, ipsi mane aperirẽt fores. De horũ grege erãt et sup vasa ministerij: ad numerũ eñ & inferebanť vasa, & efferebanť. De ipsis & q credita hẽbãt vtẽsilia sanctuarij, prierant simile, et vino, et oleo, et thuri, et aromatib⁹. Filij aũt sacerdotũ vnguẽta ex aromatibus cõficiebãt. Et Mathathias Leuites primogenit⁹ sellũ Core, p̃fect⁹ erat eor q̃ i sartagine frigebanť. Porro de filijs caath ff̃ibus eorũ, sup panes erãt ppositionis, vt semp nouos p singula sabbatha ppararẽt. Hi sunt pncipes cãtor p familias Leitar, q in exedris morabanť, ita vt die ac nocte iugiter suo misterio deseruirent. Capita leuitarũ p familias suas, principes manserunt in Jerusalem. In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Jehiel, & nomen vxoris ei⁹ Maacha

E

F

G

s. viij. c.

Filius primogenit⁹ ei⁹ abdõ, et sur, et cis, et baal, et Ner, et Nadab, Gedor q̃s, et Ahio, et zacharias, et Macelloth. Porro macelloth genuit samaã: isti hĩtauerũt e regiõe fratrũ suorũ i Jerusalẽ cũ fr̃ib⁹ suis. Ner aũt genuit cis: et cis genuit saul: & saul genuit Jonathã, Melchisua, et Abinadad, et esbaal. Filius aũt Jonathã, & meribbaal: et Meribbaal genuit micha.

H

Porro filij Micha, Phithon et Melech, et thara & ahaz. Ahaz aũt genuit iara: et Jara genuit Alamath, & azmoth, & zamri. zamri autem genuit Mosa: mosa vero genuit Banaa, cui⁹ fili⁹ raphaia, genuit Elasa, de q̃ ort⁹ est asel. Porro asel sex filios habuit his noibus, ezricã, bochru, ismahel, saria, obdia, hanã. hi sũt filij asel.

¶ De bello in quo occisus est saul: de amputatione capitis eius: de sepultura eius: de causa necis eius. Caput x.

Philisthijm aũt pugnabãt Ꝫ isr̃l, fugerũtq; viri isr̃l Philisthеos, et ceciderũt vulnerati in mõte Gelboe. Cũq; appropiquassent philisthei pse quẽtes Saul et filios ei⁹, pcusserũt ionathan, & A f. regum xxj. a.

Abinadab, ⁊ Melchisua filios Saul. Et aggranatū est p̄liū ꝺ Saul, inuenerūtq; eū sagittarij, ⁊ vulnerauerūt iaculis. Et dixit Saul ad armigerū suū, Euagina gladiū tuū, et interfice me: ne forte veniāt incircūcisi isti, ⁊ illudāt mihi. Noluit aūt armiger ei⁹ hoc facere, timore p̄territ⁹: arripuit ergo Saul ensez, ⁊ irruit i eū. Q̄ó cūvidisset armiger ei⁹, vez mortuū esse Saul, irruit etiā ip̄e in gladiū suū, ⁊ mortu⁹ ē. Interyt ergo Saul, ⁊ tres filij ei⁹, ⁊ oīs dom⁹ illi⁹ pariter cōcidit. Q̄ó cū vidissent viri Jsrl̄ q̄ hītabāt i capestrib⁹, fugerūt: ⁊ Saul ac filijs ei⁹ mortuis, dereliq̄rūt vrbes suas, et huc illucq; dispsi sunt: venerūtq; philisthym, ⁊ hitauerūt i eis. Die igit̄ altero detrahētes Philisthym spolia celox, inuenerūt Saul, ⁊ filios ei⁹ iacētes i mōte gelboe. Cūq; spoliassent eum, ⁊ amputassent caput, armisq; nudassent, misserūt in terrā suā, vt circūferrēt, et oñderēt idolox tēplis ⁊ populis: arma aūt ei⁹ cōsecrauerūt i phano dei sui, ⁊ caput affixerūt in tēplo dagō. Hoc cū audissēt viri Jabes galaad, oīa sez q̄ Philisthym fecerāt sup Saul, ꝛ surrexerūt singuli virorū fortiū, et tulerunt cadauera Saul ⁊ filiorū ei⁹: attulerūtq; ea in iabes, ⁊ sepelierūt ossa eorū subter q̄rcū q̄ erat in Jabes, ⁊ ieiunauerūt septē dieb⁹. Mortu⁹ est ergo saul ꝓpter iniq̄tates suas, eo q̄ p̄uaricat⁹ sit mādatū dñi q̄ó p̄ceperat, ⁊ nō custodierit illud: sz insup ēt pythonyssam consulurit, nec sperauerit in dño, ꝓpter q̄ó interfecit eū, ⁊ trāstulit regnum eius ad Dauid filium Jsai.

¶ De vnctione Dauid in regē in hebron: de iebusēis: de trigint̄a fortissimis militibus Dauid ⁊ potentia ⁊ strenuitate p̄cipū dō. Ca. xj.

Congregat⁹ ē igit̄ oīs isrl̄ ad dauid i hebrō, dicēs, Os tuū sum⁹ ⁊ caro tua. Heri q̄z ⁊ nudiustertiꝰ cū adhuc regnaret Saul, tu eras q̄ educebas ⁊ introducebas Jsrl̄: tibi eñ dixit dñs deꝰ, Tu pasces pp̄lm meū isrl̄, ⁊ tu eris p̄nceps sup eū. Venerūt ergo oēs maiores natu Jsrl̄ ad regē i Hebrō, ⁊ iniit Dauid cū eis fed⁹ coꝝ dño: vnxerūtq; eū regē sup isrl̄, iuxta sermonē dñi quē locut⁹ ē i manu samuel. Abiit q̄z dauid ⁊ oīs Jsrl̄ i Jerusalē, hec ē Jeb⁹, vbi erāt Jebusei hītatores terre. Dixerūtq; q hītabāt i Jeb⁹ ad dauid, Nō ingredieris huc. Porro dauid cepit arcē Sion, q̄ ē ciuitas Dauid, dixitq;, Oīs q̄ p̄cusserit Jebuseū in p̄mis, erit p̄nceps ⁊ dux. Ascēdit igit̄ p̄m⁹ Joab fili⁹ Saruie, ⁊ factus est p̄nceps. Habitauit aūt Dauid i arce, ⁊ idcirco appellata est ciuitas dauid. Edificauitq; vrbē in circuitu a Mello, vsq; ad gyrū: Joab aūt reliq̄ vrbis extruxit. Proficiebatq; Dauid, vadēs ⁊ crescēs, ⁊ dñs exercituū erat cū eo. Hi p̄ncipes virorū fortiū Dauid, q̄ adiuuerūt eū vt rex fieret sup oēm Jsrl̄, iuxta vbū dñi q̄ó locut⁹ est ad Jsrl̄. Et iste numerus robustox Dauid: Jesbaā fili⁹ Hachamoni p̄nceps inter triginta: iste leuauit hastā suā sup trecētos vulneratos vna vice. Et post eū Eleazar fili⁹ patrui ei⁹ Ahohites, qui erat iter tres potētes. Jste fuit cū dauid i Phesdomim, q̄ñ Philisthym congregati sunt ad locū illū i p̄liū: ⁊ erat ager regiōis illi⁹ plen⁹ hordeo fugeratq; pp̄ls a facie philisthinorū. Hi steterūt in medio agri, ⁊ defenderūt eū: cūq; p̄cussissent Philistheos, dedit dñs salutē magnā pp̄lo suo. Descēderūt aūt tres de trigīta p̄cipib⁹ ad petrā, in q̄ erat dauid ad spelūcā Odollā, q̄ñ Philisthym fuerāt castrametati in valle raphaim. Porro dauid erat i p̄sidio, ⁊ statio philisthinorū i Bethlehē. Desideranit igit̄ dauid, ⁊ dixit, O si gs daret mihi aquam de cisterna Bethlehē, q̄ est i porta. Tres ergo isti p media castra Philisthinorū p̄rexerunt, et hauserūt aquā de cisterna Bethlehē, q̄ erat in porta, ⁊ attulerunt ad dauid vt biberet: q̄ noluit, sed magis libauit illam dño, dicēs, Absit vt in cōspectu dei mei hoc faciā, ⁊ sanguinē istorū virorū bibā, q̄i piculo aiarū suarū attulerūt mihi aquā. Et ob hāc cām noluit bibere. hec feceṙt tres robustissimi. Abisai q̄q; ff Joab ipse erat p̄nceps triū, ⁊ ipse leuauit hastā suā ꝫ trecētos vulneratos, ⁊ ipse erat inter tres nominatissim⁹, ⁊ iter tres secōs, iclyt⁹ ⁊ p̄nceps eox: verūtñ vsq; ad tres p̄mos nō puenerat. Banaia fili⁹ Joiade vir robustissimi, q̄ multa opa ppetrarat de Cabseel: ipse pcussit duos, Ariel, Moab: ⁊ ipse descēdit, ⁊ iterfecit leonem in media cisterna tpe niuis. Et ipse pcussit virū Egyptiū, cuius statura erat q̄nq; cubitorū, ⁊ hēbat lāceā vt liciatorium texētiū: descēdit igit̄ ad eū cū virga, ⁊ rapuit hastā quam tenebat manu, ⁊ iterfecit eū hasta sua. Hec fecit Banaia fili⁹ Joiade, q̄ erat iter tres robustos noiatissim⁹, iter triginta pum⁹, verūtñ ad tres vsq; nō puenerat: posuit aūt eū Dauid ad auriculā suā. Porro fortissimi viri in exercitu Asahel frater Joab, ⁊ elehanā fili⁹ patrui ei⁹ de bethlehē, Sāmoth Aroxites, Helles Phalonites, Jra filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites, Sobbochai Usathites, Jlai Abohites, Maharai Netophathites, Heled filius Baana Netophathites, Ethai fili⁹ Ribai de Gabaath filiorū Beniamin, Banaia Pharathonithes, Hurai de torrente Gaas, Abihel Arbathites, Armoth Bauramites, Eliaba Salabonites. Filij Assem Gezonites, Jonathā fili⁹ Sage Ararites, Achiā fili⁹ Sachar Ararites. Eliphal filius Ur, Hepher Mecherathites, Ahia Pheloni tes, Hesro Carmelites, naarai fili⁹ Azbai, Joher frater nathā: Mibahar fili⁹ Agarai, selec ammonites, Naharai Berothites armiger Joab filij Saruie. Jra Jetheus, Gareb Jetheus, Urias Hetheus. Zabad filius Oholi, Adina fili⁹ Siza Rubenites p̄nceps Rubenitarū, ⁊ cum eo triginta: Hanan fili⁹ Maacha, ⁊ Josaphat Mathani thes, Ozia Astarothites, Samma ⁊ Jehiel filij Hothā Aroxites, Jedihel fili⁹ Samri, ⁊ Joha frater eius Thosai tes, Eliel mahumites, ⁊ Jeribai ⁊ Josaia filij Elnaem, ⁊ Jethma Moabites, Eliel ⁊ Obed, ⁊ Jasiel de Masobia.

¶ De his qui transierūt ad Dauid in Siceleg cum adhuc fugeret Saul: ⁊ de p̄cipib⁹ q̄ venerūt ad eū i hebrō: ⁊ quō elegerūt eū. Ca. xij.

Hi q̄z venerūt ad Dauid in Siceleg, cum adhuc fugeret Saul filiū Cis, q̄ erāt fortissimi ⁊ egregij pugnatores, tēdētes arcū, ⁊ vtraq; manu fūdis saxa iacientes, ⁊ dirigētes sagittas: de fratribus Saul ex Beniamin. Princeps Ahiezer, ⁊ Joas filij Samaa, Gabaathites: ⁊ Jaziel ⁊ Phallet filij Azmoth, ⁊ Baracha ⁊ Jehu Anathothites. Samaias q̄z Gabaonites fortissim⁹ iter triginta ⁊ sup triginta. Jeremias et Jeheziel ⁊ Joanan et Jezabad Gaderothites. et Eluzai et Jerimuth, et Baalia et Samaria ⁊ Saphatia Haruphites. Elcana et Jesia ⁊ Azareel ⁊ Ioezer ⁊ Jesbaā de Carehim: Joela q̄z et Zabadia filij Jerohā de Gedor. Sed ⁊ de Gaddi trāsfugerūt ad Dauid, cū latere t in deserto, viri robustissimi, ⁊ pugnatores optimi, tenentes clypeū ⁊ hastam: facies eorū q̄si facies leonis, ⁊ veloces q̄si capree in montibus: Ezer princeps, Obdias secūdus, Eliab tertiꝰ, Mas mana quartꝰ, Jeremias quintus, Ethi sertus, Eliel septimus, Johanan octauus, Elzebad nonus, Jeremias decimus, Mathbanai vndecimus. hi de filijs Gad principes exercitus: nouissimus, centum milib⁹ p̄erat, ⁊ maximus mille. Isti sunt q̄ transierūt Jordanē mēse primo, q̄ inundare cōsueuit sup ripas suas: ⁊ oēs fugauerūt q̄ morabant in vallibus ad oriētalē plagā ⁊ occidentalē. Venerunt aūt ⁊ de Beniamin ⁊ de iuda ad p̄sidium in q̄ morabat Dauid. Egressusq; est Dauid obuiā eis, ⁊ ait, Si pacifice venistis ad me vt auxiliemini mihi, cor meū iungat vobis. si aūt insidiamini mihi ꝓ aduersarijs meis, cū ego iniq̄tatē in manibus nō habeā, videat de⁹ patrū nr̄orū, ⁊ iudicet. Spūs vero iduit amasai p̄ncipē iter trigīta, ⁊ ait, Tui sum⁹ o Dauid, ⁊ tecum filij Jsai: pax pax tibi, ⁊ pax adiutorib⁹ tuis. te enī adiuuat de⁹ tu⁹. Suscepit ergo eos dō, ⁊ ꝫstituit p̄cipes turme. Porro de manasse trāsfugerūt ad dō, q̄ñ veniebat cū Philisthym aduersus saul, vt pugnaret: ⁊ nō diuicauit cū eis, q̄ inito cōsilio remiserūt eū p̄ncipes Philisthinorū, dicētes, Periculo capitis nr̄i reuertet ad dñm suum saul. Q̄ñ igit̄ reuers⁹ ē i siceleg, trāsfugert ad eū ō manasse, Ednas, ⁊ iozabad, ⁊ Jedihel, ⁊ michael ⁊ iobad, ⁊ Eliu, et Salathi, p̄cipes militū i manasse, hi ꝓbuerūt auxilium Dauid aduersus latrūculos: oēs enī erāt viri fortissimi, et facti sunt p̄cipes i exercitu. Sz ⁊ p singl'os dies veniebāt ad dō, ad auxiliādū ei, vsq; dū fieret grādis nūer⁹ q̄si exercit⁹ dei. Jste q̄z ē nūer⁹ p̄cipū exercit⁹, q̄ venert ad dō, cū eēt

in hebron. vt trāsferrēt regnū Saul ad eū, iuxta vbū dñi. Et
E ilij Juda portātes clypeū ⁊ hastā, sex milia octīgēti expedi-
ti ad pliū. De filijs Symeō viroꝝ fortissimorū ad pugnan
dum, septē milia cētū. De filijs Leui, q̄tuor milia sexcenti.
Joiada q̄z princeps de stirpe Aarō, ⁊ cum eo tria milia se-
ptingēti. Sadoc ēt puer egregie idolis, ⁊ domꝰ pris eiꝰ pn-
cipes vigitiduo. De filijs aūt Beniamin frisꝰ Saul, tria
milia. magna eñ ps eorū adhuc seq̄bat domū Saul. Por-
ro de filijs Ephraim viginti milia octingenti, fortissimi ro-
bore viri noiati in cognationibꝰ suis. Et ex dimidia pte tri
bus Manasse, decem ⁊ octo milia, singuli p noia sua vene-
runt vt ꝯstituerent regē David. De filijs q̄z Issachar viri
F eruditi, q̄ nouerāt singula tēpora ad p̄cipiendum qd facere
deberet Isrl, p̄cipes ducēti: ois aūt reliq̄ tribꝰ, eoꝝ ꝯsiliū
seq̄bat. Porro de zabulō q egrediebāt ad pliū, ⁊ stabāt in
acie instructi armis bellicis, ⁊ qn̄q̄ginta milia venerūt in au
xiliū nō in corde duplici. Et de Nepthalim, p̄ncipes mil-
le: ⁊ cū eis instructi clypeo ⁊ hasta, trigita ⁊ septē milia. De
Dan ēt p̄pati ad pliū, vigitiocto milia sexcenti. Et de asser
egredientes ad pugnā ⁊ in acie p̄uocātes, q̄draginta milia.
Trās Jordanē aūt de filijs Ruben, ⁊ de Gad, ⁊ dimidia
pte tribꝰ Manasse instructi armis bellicis, centū viginti mi-
lia. Oēs isti viri bellatores ⁊ expediti ad pugnandū, corde
G pfecto venerūt in Hebrō, vt ꝯstituerēt regē david sup vni-
uersū Israel: sz ⁊ oēs reliq ex Isrl, vno corde erāt vt rex fie
ret David. Fuerūtq̄z ibi apud David tribꝰ dieb⁹ comedē
tes ⁊ bibētes. p̄parauerāt eñ eis frēs sui. Sz ⁊ q iuxta eos
erāt, vsq̄z ad Issachar ⁊ zabulon ⁊ Nephthalim, afferebāt
panes in asinis, ⁊ camelis, ⁊ mulis, ⁊ bobꝰ ad vescēdū: fari-
nā, palathas, vuā passam, vinū, oleum, boues, arietes ad
omnem copiam. gaudium quippe erat in Israel.

¶ De reductione arce: de cariathiarim: de morte oze: de declinatio
ne arce in domum obededō cui dñs benedixit. Caput xiij.

A Mīt aūt ꝯsiliū david cū tribunis ⁊ cēturiōibꝰ, ⁊
vniuersis p̄ncipibꝰ, ⁊ ait ad omnē cetū Isrl, Si
plz vobis, ⁊ a dño deo nr̄o egredier̄ sermo quez
loq̄r: mittam⁹ ad frēs nr̄os reliq̄s in vniuersas
regiōes Isrl, ⁊ ad sacerdotes ⁊ Leuitas q habitāt i suburba-
nis vrbiū, vt ꝯgregent̄ ad nos, ⁊ reducam⁹ arcam dei nostri
ad nos: nō eñ requisiuimus eā in diebus Saul. Et trūdit vni
B uersa mltitudo vt ita fieret: placuerat eñ sermo oñi ppl'o.
h. resum vj.a. Cōgregauit ergo david cūctū Isrl a Sihor Egypti, vsq̄z
dū ingrediaris Emath, vt adduceret arcā dei de Cariathia
rim. Et ascēdit David ⁊ oīs vir Isrl ad collē Cariathia-
rim, q est i Juda, vt afferret inde arcā dñi dei sedētis super
cherubim, vbi inuocatū ē nomē eiꝰ. Imposuerūtq̄z arcā dei
sup plaustrū nouum de domo Abinadab: Oza aūt, ⁊ frēs
C eiꝰ minabāt plaustrū. Porro David ⁊ vniuersus Israel,
ludebāt coꝝ deo oī virtute, in cāticis ⁊ in citharis, ⁊ psalte
riis, ⁊ tympanis, ⁊ cymbalis, ⁊ tubis. Cum aūt puenissēt
ad areā Chidō, tetēdit Oza manū suā, vt sustētaret arcaz:
bos q̄ppe lasciuiēs, paululū iclinauerat eā. Iratꝰ est ita q̄z
dñs ⁊ Ozam, ⁊ pcussit eū, eo q tetigisset arcā: ⁊ mortuus
est ibi coꝝ deo. Contristatusq̄z ē david, eo q diuisisset dñs
Ozā: vocauitq̄z locū illū, Diuisio Oze, vsq̄z in p̄sētē diē. Et
D timuit deū tūc tp̄is, dicēs, Quō possū ad me introducere ar
cā dei? Et ob hāc cām nō adduxit eā ad se, hoc ē in ciuitatē
David, sed auertit in domū Obededom Gethei. Mansit
ergo arca dei in domo Obededom tribus mensibus: ⁊ bñ
dixit dominus domui eius, ⁊ omnibus que habebat.

¶ De hyrā rege tyri: q̄liter misit ad david: de filijs david in Jeru-
salem natis: de duabus victoriis David contra philistheos: vnam
fecit in baalpharasim alteram ex aduerso pirorum. Caput xiiij.

A ij. re. v b. Isit q̄z Hirā rex Tyri nūtios ad david, ⁊ ligna
cedrina, ⁊ artifices parietū lignoꝝq̄z: vt edifica-
rēt ei domū. Cognouitq̄z david eo q ꝯfirmas-
set eū dñs i regē sup Isrl, ⁊ subleuatū est regnuz
suū sup ppl'z eiꝰ Israel. Accepit q̄q̄z david alias vxores in
Jerusalem: genuitq̄z filios ⁊ filias. Et hec noia eorū q nati
B sunt ei i Jerusalē: Samua ⁊ Sobab, Nathan ⁊ Salomon,
Jebahar, ⁊ Elisua, ⁊ Eliphalet, Noga q̄z, ⁊ Napheg, ⁊ ia-
phia: Elisama, ⁊ Baliada, ⁊ Eliphalet. Audientes autem
Philisthijm eo q vnctꝰ esset David i regē sup vniuersum
Isrl, ascēderūt oēs vt q̄rerēt eū: qō cū audisset david, egres
sus est obuiā eis. Porro Philisthijm venientes, diffusi sūt
i valle Raphaim. Cōsuluitq̄z david dñm, dicēs, Si ascē C
dā ad Philistheos, ⁊ si trades eos in manu mea. Et dixit
ei dñs, Ascēde, ⁊ tradā eos i manu tua. Cūq̄z illi ascēdissēt
in Baalpharasim, percussit eos ibi David, ⁊ dixit, diuisit
deus inimicos meos p manū meā, sicut diuidunt aq̄. ⁊ id-
circo vocatū est nomē illi⁹ loci, Baalpharasim. Dereliqe
runtq̄z ibi deos suos, q̄s david iussit exuri. Alia ēt vice phi
listhijm irruerūt, ⁊ diffusi sunt i valle. Cōsuluitq̄z rursū da
uid deū: ⁊ dixit ei dñs, Nō ascendas post eos, recede ab eis,
D ⁊ venies ꝫ illos ex aduerso Pyroꝝ. Cūq̄z audieris somitū
gradiētis in cacumie pyroꝝ, tūc egredier̄z ad bellū. egres-
sus ē eñ dñs añ te, vt p̄cutiat castra Philisthijm. Fecit er-
go david, sicut p̄cepat ei dñs, ⁊ pcussit castra philisthinoꝝ
de Gabaō, vsq̄z gazera. Diuulgatūq̄z ē nomē david i vni-
uersis regionibus, ⁊ dñs dedit pauorē eiꝰ sup oēs gentes.

¶ De filijs Aaron ⁊ Leuitis ⁊ principibus quos congregauit Da-
uid ad reducendam arcam domini in Jerusalem: de Michol vxore
David que despexit eum saltantem ante arcam. Caput xv.

Decit q̄z sibi domos i ciuitate david: ⁊ edificauit
locum arce dei, tetēditq̄z ei tabernaculum. Tūc A
dixit David, Illicitū est vt a q̄ cūq̄z portet arca
dei nisi a Leuitis: q̄s elegit dñs ad portādū eā,
⁊ ad ministrādū sibi, vsq̄z i eternū. Cōgreganitq̄z vniuersuz
Israel in Jerusalē, vt afferret arca dei in locū suū quē ppa
rauerat ei: necnō ⁊ filios Aarō ⁊ Leuitas. de filijs Caath,
Uriel p̄ceps fuit: ⁊ frēs eiꝰ cētū vigiti. De filijs merari,
asaia p̄ceps: ⁊ fratres eiꝰ ducēti vigiti. De filijs gersom,
Joel, p̄ceps: ⁊ fratres eiꝰ centum triginta. de filijs Elisa-
phan, Semeias p̄ceps: ⁊ frēs eiꝰ ducēti. de filijs Hebrō,
Eliel princeps: ⁊ frēs eiꝰ octoginta. de filijs Oziel, Amina
dab p̄ceps: ⁊ frēs eiꝰ centū duodecim. Uocauitq̄z david
Sadoc ⁊ Abiathar sacerdotes, ⁊ Leuitas Uriel, Asaiā, B
Joel, Semeiā, Eliel, ⁊ aminadab: ⁊ dixit ad eos, Uos qui
estis p̄cipes familiarū Leuiticarū, sanctificamini cū frib⁹
vestris, ⁊ afferte arcā dñi dei Israel ad locū q ei p̄parat⁹
est: ne vt a principio, q⁹ nō eratis p̄sētes, pcussit nos dñs: sic
⁊ nūc fiat, illicitum qd nob is agētib⁹. Sāctificati sunt ergo
sacerdotes ⁊ Leuite vt portarent arcam dñi dei Israel. Et
tulerunt filij Leui arcā dei, sicut p̄ceperat Moyses iuxta
verbū dñi, humeris suis, in vectibus. Dixitq̄z david p̄n-
cipib⁹ Leuitarū, vt cōstituerēt de frib⁹ suis cātores in or-
ganis musicoꝝ, nablis videlz, ⁊ lyris ⁊ cymbalis, vt reso-
naret in excelsis sonit⁹ letitie. Cōstituerūtq̄z Leuitas: He-
man filiū Joel, ⁊ de fratrib⁹ eius Asaph filium Barachie. C
de filijs vero Merari, frib⁹ eorū: Ethan filiū Casaie. Et
cū eis fratres eorū, in scōo ordine, zachariaz ⁊ ben ⁊ Jaziel
et Semiramoth, ⁊ Jahiel, et Ani, eliab ⁊ Banaiā ⁊ maa-
siam ⁊ Mathathiā ⁊ Eliphalu ⁊ Macenią ⁊ Obededom
⁊ Jehiel, ianitores. Porro cātores, Heman, Asaph, ⁊ E-
than: in cymbalis eneis ꝯcrepātes. zacharias aūt ⁊ Oziel,
et Semiramoth ⁊ Jahiel ⁊ Ani ⁊ Eliab ⁊ Maasias ⁊ ba
naias i nablis arcana cātabāt. Porro Mathathias et eli-
phalu ⁊ Macenias ⁊ Obededom ⁊ Jehiel ⁊ Ozazin: in ci
tharis p octaua canebant epinicion. Chonenias aūt prin-
ceps Leuitaꝝ, pphetie erat, ⁊ ad p̄cinēdā melodiam erat
q̄ppe valde sapiens. Et Barachias ⁊ Elcana: ianitores ar
ce. Porro Sebenias et Josaphat et Nathanael et Ama-
sai ⁊ zacharias ⁊ banaias ⁊ Eliezer sacerdotes, clāgebant
tubis coꝝ arca dei: ⁊ Obededom ⁊ Jehias erāt ianitores D
arce. Jgit̄ David ⁊ maiores natu isrl, ⁊ tribūi, ierūt ad de- ij. Regū
portādā arcā federꝫ dñi de domo Obededō cū letitia. Cū- vj.c.
q̄z audisset deꝰ Leuitas q portabāt arcā federis dñi: immo
labant̄ septē tauri ⁊ septē arietes. Porro David erat indu
tus stola byssina, ⁊ vniuersi Leuite qui portabant arcam,
cantoresq̄z, ⁊ Chonenias princeps prophetie inter canto
res: David autem indutus erat ephod lineo, Uniuersusq̄z
Israel deducebant arcam federis dñi in iubilo, et sonitu

buccine,ꝛ tubis,ꝛ cymbalis,ꝛ nablis ꝛ citharis concrepantes. Cũq; puenisset arca federis dñi vsq; ad ciuitatẽ Dauid: Michol filia Saul ꝑspiciens ꝑ fenestrã, vidit regẽ dauid saltantẽ atq; ludentem,ꝛ despexit eum in corde suo.

¶ De festiuitate et reductione arce: de ministrationibus coram arca: de cantico Asaph ꝛ fratrum eius: de his qui constituti sunt ad ministrandum in tabernaculo quod erat in Gabaon. Caput xvi.

A ij. regum vj.d.

Attuleruntigit arcã dei:ꝛ ꝓstituerũt eã in medio tabernaculi,qõ tetẽderat ei Dauid:ꝛ obtulerũt holocausta ꝛ pacifica coram deo. Cũq; cõplesset Dauid offerens holocausta ꝛ pacifica, bñdixit pplo i noie dñi. Et diuisit vniuersis ꝑ singulos a viro vsq; ad mulierem tortã panis,ꝛ ptẽ assẽ carnis bubale,ꝛ frixam oleo similã. Cõstituitq; coram arca dñi de Leuitis,q ministrarẽt:ꝛ recordarenť operũ eius,ꝛ glorificarent,atq; laudarent dñm deũ Israel: Asaph principẽ,ꝛ scõm eius Zachariam. Porro Jahiel ꝛ Semiramoth ꝛ Jehiel ꝛ Mathathiã ꝛ Eliab ꝛ Banaia et Obededom,ꝛ Jehiel sup organa psalterij ꝛ lyras. Asaph aũt, vt cymbalis psonaret: Banaiã vero ꝛ Jahaziel sacerdotes,canere tuba iugiter coram arca federis dei. In illo die fecit Dauid principẽ ad confitendũ dño, Asaph,ꝛ fratres eius. Cõfitemini dño,ꝛ inuocate nomẽ eius: notas facite in pplis adinuẽtiones eius. Cantate ei,ꝛ psallite ei:ꝛ narrate oĩa mirabilia eius. Laudate nomẽ sanctũ eius: letetť cor ꝙrẽtiũ dñm. Querite dñm,et virtutẽ eius: ꝙrite faciẽ eius semp. Recordamini mirabilium eius q̃ fecit: signorũ illius,ꝛ iudiciorũ oris eius. Semẽ Israel serui eius: filij Jacob electi eius. Ipse dñs deus nr: in vniuersa terra iudicia eius. Recordamini in sempiternum pacti eius: sermonis quẽ cepit in mille generationes. Quẽ pepigit cũ Abrahã: ꝛ iuramenti illius cũ Isaac. Et cõstituit illud Jacob in ꝓceptũ:ꝛ Israel in pactũ sempiternũ, dicens, Tibi dabo terrã Chanaan, funiculum hereditatis vre. Cum essent pauci numero, pui ꝛ coloni eius. Et trãsierunt de gente in gentẽ,ꝛ de regno ad pplm alterũ. Nõ dimisit quenquã calũniari eos: ſꝛ increpauit ꝑ eis reges. Nolite tangere christos meos:ꝛ in prophetis meis nolite malignari. Cantate dño oĩs terra: annũtiate ex die in diẽ salutare eius. Narrate in gentib⁹ gloriã eius: in cũctis pplis mirabilia eius. Quia magnus dñs, et laudabilis nimis:ꝛ horribilis sup omnes deos. Oĩes enĩ dij pplorũ, idola: dñs aũt celos fecit. Confessio ꝛ magnificentia coram eo: fortitudo ꝛ gaudiũ in loco eius. Afferte dño familie pplorũ: afferte dño gloriã ꝛ imperium. Date dño gloriã nois eius, leuate sacrificiũ,ꝛ venite in conspectu eius:ꝛ adorate dñm i decore sancto. Cõmoueať a facie eius oĩs terra: ipse enĩ fundauit orbẽ imobilem. Letenť celi,ꝛ exultet terra:ꝛ dicãt i nationib⁹, Dñs regnauit. Tonet mare,ꝛ plenitudo eius: exultent agri,ꝛ oĩa q̃ in eis sunt. Tũc laudabũt ligna saltus coram dño: q̃ venit iudicare terram. Cõfitemini dño, q̃m bonꝰ: q̃m in eternum mia eius. Et dicite, Salua nos deus salnator nr:ꝛ congrega nos,ꝛ erue de gentibus, vt ꝙfiteamur nois sancto tuo,ꝛ exultem⁹ i carminib⁹ tuis. Bñdict⁹ dñs deus Israel ab eterno,ꝛ vsq; in eternũ:ꝛ dicat ois pplus Amen,ꝛ hymnũ dño. Dereliquit itaq; ibi coram arca federis dñi Asaph ꝛ ffres eius: vt ministrarẽt i ꝙspectu arce iugiter ꝑ singulos dies,ꝛ vices suas. Porro Obededõ,ꝛ ffres eius sexagita octo:ꝛ Obededom filium Jdithun,ꝛ Hosa ꝙstituit ianitores. Sadoc aũt sacerdotẽ ꝛ ffres eius sacerdotes, coram tabernaculo dñi in excelso, quod erat in Gabaõ: vt offerrẽt holocausta dño sup altare holocaustomatis iugiter mane ꝛ vespe, iuxta oĩa q̃ scripta sũt in lege dñi, quã ꝑcepit Israeli. Et post eũ Heman ꝛ Jdithũ,ꝛ reliquos electos, vnũquẽq; vocabulo suo ad cõfitendum dño: q̃m in eternũ mia eius. Heman q̃ꝛ Jdithun canentes tuba,ꝛ q̃tiẽtes cymbala:ꝛ oĩa musicorũ organa ad canẽdũ deo: filios aũt Jdithũ fecit eẽ portarios. Reuersusq; ẽ oĩs pplus i domũ suã:ꝛ Dauid, vt bñdiceret etiam domui sue.

¶ Prohibetur Dauid edificare templũ: prophetat Nathan de christo: Dauid gratias agit ꝛ orat dominum. Caput xvij.

A ij. Regũ vij.a.

Cũm aũt habitaret Dauid in domo sua, dixit ad Nathan ꝓphetã, Ecce ego habito in domo cedrina: arca aũt federis dñi sub pellib⁹ est. Et ait Nathan ad Dauid, Oĩa q̃ i corde tuo sũt, fac: deus enĩ tecũ est. Jgit nocte illa factꝰ est sermo dei ad Nathan, dicẽs, Uade,ꝛ loquere Dauid seruo meo. Hec dicit dñs, Nõ edificabis tu mihi domũ ad habitandũ. Neq; enĩ mãsi in domo ex eo tpe q̃ eduxi Israel vsq; ad diẽ hanc: sed fui semp mutãs loca tabernaculi, ꝛ in tẽtorio manens cum oĩ Israel. Nũqd locutus sum saltẽ vni iudicũ Israel, qbus ꝑceperã vt pascerẽt pplm meũ,ꝛ dixi, Quare non edificastis mihi domũ cedrinã: Nũc itaq; sic loqueris ad seruum meũ Dauid: Hec dicit dñs exercituũ, Ego tuli te, cũ in pascuis sequereris gregẽ: vt esses dux pplus mei Israel. Et fui tecũ q̃ cũq; ꝓgrediebaris: ꝛ interfeci oĩes inimicos tuos coram te, feciq; tibi nomẽ q̃si vnius magnorum q celebrant in terra. Et dedi locũ pplo meo Israel: plãtabiť, ꝛ habitabit in eo,ꝛ vltra nõ cõmouebiť: nec filij iniquitatis atterent eos, sicut a principio ex diebꝰ, qbꝰ dedi iudices pplo meo Israel, ꝛ humiliaui vniuersos inimicos tuos. Annuntio ergo tibi, q̃ edificaturus sit tibi dñs domũ. Cũq; impleueris dies tuos vt vadas ad pres tuos, suscitabo semen tuũ post te, qđ erit de filijs tuis:ꝛ stabiliã regnũ eius. Ipse edificabit mihi domũ ꝛ firmabo soliũ eius vsq; i eternũ. Ego ero ei i patrẽ,ꝛ ipse erit mihi in filiũ:ꝛ miam meã non auferã ab eo, sicut abstuli ab eo q̃ ante te fuit. Et statuã eũ i domo mea,ꝛ i regno meo vsq; i sempiternũ:ꝛ thronꝰ eius erit firmissimꝰ i ꝑpetuum. Juxta oĩa verba hec,ꝛ iuxta vniuersam visionẽ istã, sic locutus est Nathan ad Dauid. Cũq; veniſſet rex Dauid,ꝛ sedisset coram dño, dixit, Quis ego sum dñe deꝰ,ꝛ q̃ domus mea, vt ꝑstares mihi talia: Sꝛ hoc parũ visũ est i ꝙspectu tuo, ideoq; locutꝰ es sup domũ serui tui etiã i futurũ:ꝛ fecisti me spectabilẽ sup oĩes oĩes hoies dñe deꝰ. Quid vltra addere põt Dauid: cũ ita glorificaueris seruũ tuũ,ꝛ cognoueris eũ: Dñe ꝓpter famulũ tuũ iuxta cor tuũ fecisti omnem magnificẽtiam hãc,ꝛ nota esse voluisti vniuesa magnalia. Dñe nõ est silis tui:ꝛ nõ est alius deus absq; te ex oĩb⁹ quos audiuim⁹ auribus nris. Quis enĩ est alius, vt pplus tus Israel, gens vna in terra, ad quã ꝓrexit deus, vt liberaret,ꝛ faceret pplm sibi,ꝛ magnitudine sua, atq; terroribus ejiceret nationes a facie eius, quẽ de Egypto liberarat: Et posuisti pplm tuũ Israel tibi in pplm vsq; in eternum,ꝛ tu dñe factus es deus eius. Nũc igit dñe, sermo quẽ locutus es famulo tuo,ꝛ sup domũ eius, cõfirmeť in ꝑpetuũ,ꝛ fac sicut locutꝰ es. Permaneatq;:ꝛ magnificeť nomẽ tuũ vsq; in sempiternũ:ꝛ dicať, Dñs exercituum deus Israel,ꝛ domus Dauid serui eius ꝑmanẽs coram eo. Tu enĩ dñe deꝰ meus reuelasti auriculã serui tui, vt edificares ei domũ: idcirco inuenit seruus tuus fiduciã, vt oret coram te. Nũc ergo dñe tu es deꝰ: ꝛ locutus es ad seruũ tuũ tãta bñficia. Et cepisti bñdicere domui serui tui: vt sit semp coram te: te enĩ dñe bñdicẽte, bñdicta erit in perpetuum.

¶ De ꝑlijs Dauid ꝛ tributis gẽtiũ:ꝛ de officialibus eius. Ca. xviij.

A ij. Regũ viij.a.

Factũ est autẽ post hec, vt ꝑcuteret dõ Philisthym,ꝛ humiliaret eos,ꝛ tolleret geth ꝛ filias eius de manu Philisthym: ꝑcuteretq; Moab,ꝛ fierẽt Moabite serui dauid, offerentes ei munera.

Eo tpe percussit Dauid etiã Adarezer regẽ Soba regionis hemath, qñ prexit vt dilataret ĩperiũ suũ vsq; ad flumẽ Euphratez. Cepit ergo Dauid mille q̃drigas ei⁹, ꝛ septẽ B milia equitũ, ac viginti milia virorum peditũ: subnernauit q; oẽs equos curruũ, exceptis centũ quadrigis quas reseruauit sibi. Supuenit aũt et Syrus Darmascenus, vt auxilium preberet Adarezer regi Soba: sed ꝛ hui⁹ pcussit Dauid vigintiduo milia virorum. Et posuit milites in Darmasco, vt Syria quoq; seruiret sibi, ꝛ offerret munera. Ad iuuitq; eũ dñs in cũctis ad q̃ perrexerat. Tulit q̃z Dauid pharetras aureas, quas habuerãt serui Adarezer: et attulit eas in Jerusalẽ. Necnõ de Tebah ꝛ Chun vrbib⁹ Adarezer eris plurimũ, de quo fecit Salomon mare eneũ, et co- C lũnas, ꝛ vasa enea. Qõ cũ audisset Thou rex Emath, percussisse videlicet Dauid oẽm exercitũ Adarezer regis soba: misit Adoram filiũ suũ ad regẽ Dauid, vt postularet ab eo pacem, ꝛ ꝙgratularet ei eo q̃ percussisset, ꝛ expugnasset Adarezer: aduersari⁹ quippe erat Thou Adarezer. Sed et omnia vasa aurea, ꝛ argentea, et enea cõsecrauit Dauid rex domino cum argento et auro quod tulerat ex vniuersis gentib⁹, tam de Idumea ꝛ de Moab, ꝛ filijs Ammon, q̃ de Philisthijm et Amalec. Abisai vo filius Saruie pcussit D Edõ in valle salinarũ, decẽ et octo milia: ꝛ ꝙstituit in Edon psidium, vt seruiret Idumea Dauid: saluauitq; dñs Dauid in cũctis ad q̃ prexerat. Regnauit ergo Dauid sub vniuersum isrl, ꝛ faciebat iudiciũ atq; iustitiaz cũcto pplo suo. Porro Joab fili⁹ Saruie erat sup exercitũ: ꝛ Josaphat filius Abilud a commentarijs. Sadoc aũt fili⁹ Achitob, et Achimelech filius Abiathar, sacerdotes: ꝛ Susa, scribat Banaias quoq; fili⁹ Joiade sup legiones Cerethi ꝛ Phelethi: porro filij Dauid, primi ad manum regis.

¶ De honestat hanon nuntios Dauid. De prelijs contra hanon et Syros: et adiutores eius. Caput xix.

A Cecidit aũt, vt moreret Naas rex filiorum Ammon, ꝛ regnaret fili⁹ eius p eo. Dixitq; dauid, ñ. regum x.a. Facia misericordiã cũ Hanõ filio Naas: pstitit em̃ mihi pr̃ ei⁹ gratiã. Misitq; Dauid nũtios ad ꝙsolãdũ eũ sup morte pr̃is sui. Qui cũ puenissent in terrã filiorũ Ammon, vt consolarent Hanon, dixerunt principes filiorũ Ammon ad Hanõ, Tu forsitan putas qõ Dauid honoris causa in patrẽ tuũ, miserit q; consolarent te, nec animaduertis qõ vt exploret, ꝛ inuestiget ꝛ scrutent terram tuam venerit ad te serui ei⁹. Igit Hanõ pueros Dauid decaluauit ꝛ rasit, ꝛ pcidit tunicas eorũ a natibus vsq; ad pedes, ꝛ dimisit eos. Qui cũ abijssent, ꝛ hoc mãdassent Da- B uid, misit in occursuz eox (grãde em̃ ꝙtumeliã sustinuerãt) ꝛ pcepit vt manerẽt ĩ Jericho, donec cresceret barba eorũ, ꝛ tunc reuerterent. Videtes aũt filij Ammon qõ iniuriã fecissent Dauid, tã Hanõ q̃ reliqu⁹ ppls, miserũt mille talẽta argẽti, vt ꝙducerẽt sibi de Mesopotamia, ꝛ de Syria Maacha, ꝛ de Soba curr⁹ ꝛ eqtes. Cõduxerũtq; triginta duo milia curruũ, ꝛ regẽ Maacha cũ pplo ei⁹. Qui cũ venissent, castrametati sunt e regione Medaba. Filij q̃z Ammon ꝙgregati de vrbib⁹ suis, venerũt ad bellũ. Qõ cum audisset Dauid, misit Joab ꝛ oẽm exercitũ virorum fortium: C egressiq; filij Ammon, direxerũt aciẽ iuxta portam ciuitatis: reges aũt q; ad auxiliũ eius venerãt, sepatim in agro steterunt. Igit Joab itelligẽs bellũ ex aduerso, ꝛ post tergum ꝫ se fieri, elegit viros fortissimos de vniuerso isrl, et prexit ꝫ Syrũ. reliquã aũt ptem pplo dedit sub manu Abisai fris sui: ꝛ prexerũt ꝫ filios Ammõ. Dixitq;, Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si aũt supauerit te filij Ammõ, ero tibi ĩ psidiũ. Cõfortare, ꝛ agam⁹ viriliter p pplo nr̃o, ꝛ pro vrbib⁹ dei nr̃i: dñs autẽ qõ in cõspectu suo bonũ est, faciat. Perrexit g̃ Joab, ꝛ ppls q; cũ eo erat, ꝫ Syrũ ad pliũ, ꝛ fu- D gauit eos. Porro filij Ammon, videtes qõ fugisset Syr⁹ ipsi q̃z fugerũt Abisai fr̃em ei⁹, ꝛ igressi sunt ciuitatẽ: reuersusq; est etiã Joab ĩ Jerusalẽ. Videns aũt Syr⁹ qõ cecidisset coram isrl, misit nũtios, ꝛ adduxit Syrũ q; erat trans fluuiũ. Sophach aũt priceps militie adarezer, erat dux eorũ. Qõ cũ annũtiatũ esset Dauid, cõgreganit vniuersum isrl, et trãsiuit Jordanẽ, irruitq; ĩ eos, ꝛ direxit ex aduerso aciẽ illis ꝫ pugnãtib⁹. Fugit autẽ Syr⁹ isrl: ꝛ interfecit Dauid de Syris septẽ milia curruũ, ꝛ q̃draginta milia peditum, ꝛ Sophach exercit⁹ principẽ. Videtes aũt serui adarezer se ab Isrl esse superatos, trãsfugerũt ad Dauid, ꝛ seruierunt ei: noluitq; vltra Syria auxiliũ prebere filijs Ammon.

¶ De victoria Dauid. De destructione Rabba: et de tribus bellis famosis. Caput xx.

E Actũ est aũt post anni circulũ, eo tpe quo solent A reges ad bella pcedere, ꝙgregauit Joab exercitum ꝛ robur militie, ꝛ vastauit terrã filioꝝ Ammon: prexitq;, ꝛ obsedit Rabba: porro Dauid manebat in Jerusalẽ, qñ Joab pcussit Rabba, ꝛ destruxit eã. Tulit aũt Dauid coronã Melchõ de capite ei⁹, ꝛ inuenit in ea auri pondo talẽtũ, ꝛ pciosissimas gẽmas: fecitq; si- B bi ide diadema: manubias q̃z vrbis plurimas tulit. Pplz aũt, q; erat in ea, eduxit: ꝛ fecit sup eos tribulas, ꝛ trahas, ꝛ ferrata carpẽta trãsire, ita vt dissecarent ꝛ cõtererent: sic fecit Dauid cũctz vrbib⁹ filioꝝ Ammon: ꝛ reuersus est cũ oi pplo suo ĩ Jerusalẽ. Post hec initũ est bellũ in Gazer aduersum Philistheos: ĩ q̃ pcussit Sobochai Husathites, C Saphai de gñe Raphaim, ꝛ humiliauit eos. Aliud q̃q; ñ. Regũ bellũ gestũ est aduersus Philistheos, ĩ q̃ pcussit Adeodatus fili⁹ Salt⁹ Lehemites fr̃ez Goliath gethei, cui⁹ haste lignũ erat q̃si liciatorũ texẽtiũ. Sz ꝛ aliud bellum accidit in Geth, in q̃ fuit hõ lõgissim⁹ senos hñs digitos, id est simul vigĩtiq̃tuor: q; ꝛ ipse de Rapha fuerat stirpe gñatus. Hic blasphemauit Isrl: et pcussit eũ Jonathan filius Samaa fratris Dauid. Hi sunt filij Rapha in Geth, qui cecidерunt de manu Dauid et seruorum eius.

¶ Numeratur populus: et percutitur ab angelo. Dauid placat dom̃nũ: ꝛ erigit altare in area Hornan Jebusei. Caput xxi.

A Onsurrexit aũt satan ꝫ Isrl: ꝛ ĩcitauit Dauid ñ. Regum xxiij.a. vt numeraret Isrl. Dixitq; dauid ad Joab, et ad principes pplı, Ite, ꝛ nũerate Isrl ad Bersabee, vsq; Dan: ꝛ afferte mihi numerũ, vt sciam. Rñditq; Joab, Augeat dñs pplm suũ cẽtuplũ, quã sunt nõne dñe mi rex, oẽs serui tui sunt: q̃re hoc q̃rit dñs meus, qõ ĩ pctm̃ reputet Isrl? Sz sermo regis magis pualuit: egressusq; est Joab, et circuiuit vniuersum Isrl: ꝛ reuersus est Jerusalẽ. Deditq; Dauidi numerũ eorũ q̃s circuierat: ꝛ inuẽt⁹ est oĩs numer⁹ Isrl mille milia, ꝛ cẽtũ milia virox educẽtiũ gladiũ: de Juda aũt q̃dringẽta septuaginta milia bellatorũ. Mã Leui ꝛ Beniamin nõ numerauit: eo qõ Joab inuit⁹ exeq̃ret regis iperiũ. Displicuit aũt deo qõ iussum erat: ꝛ pcussit Isrl. Dixitq; dauid ad deũ, Peccaui nimis vt hoc facerẽ: obsecro aufer iniqtatẽ serui tui, q̃ insipiẽter B egi. Et locut⁹ est dñs ad Gad videtẽ dauidis, dicẽs, Vade ꝛ loq̃re ad Dauid, ꝛ dic ei, Hec dicit dñs. Triũ tibi optionẽ do: vnũ qõ volueris elige, ꝛ faciam tibi, Cumq; venisset Gad ad Dauid, dixit ei, Hec dicit dñs, Elige qõ volueris. Aut trib⁹ annis pestilẽtiã famis: aut trib⁹ mẽsib⁹ te fugere hostes tuos: ꝛ gladiũ eorũ nõ posse euadere: aut trib⁹ dieb⁹ gladiũ dñi, ꝛ mortẽ versari in terra, ꝛ angelũ dñi interficere in vniuersis finib⁹ Isrl: nũcigit vide qd respõdeã ei, q̃ misit me. Et dixit Dauid ad Gad, Ex oĩ pte me angustie pmũt: sz meli⁹ mihi est vt incidã ĩ man⁹ dñi: q̃r multe sunt miserationes ei⁹: quã ĩ man⁹ hoim. Misit g̃ dñs pestilẽtiã in Isrl: ꝛ ceciderũt de Isrl septuaginta milia viroruz. Misit q̃z ãgelũ ĩ Jerusalẽ, vt pcuteret eã: cũq; pcuteret, vidit dñs, ꝛ miser⁹ est sup magnitudine mali: ꝛ imperauit angelo q; pcutiebat, Sufficit, iã cesset man⁹ tua. Porro angelus dñi stabat iuxta areã Ornam Jebusei. Leuansq; Dauid oculos suos, vidit angelũ dñi stãtẽ iter celũ ꝛ terrã, ꝛ euaginatũ gladiũ in manu ei⁹, ꝛ versuz ꝫ Jerusalẽ: ꝛ ceciderunt tã ipse, q̃ maiores natu vestiti cilicijs proni in terrã. Dixitq; Dauid ad eũ, Nõne ego sum q; iussi vt numerarer? pplı: Ego q; peccaui, ego q; malũ feci: iste grex qd commeruit? Dñe de⁹ me⁹ vertat obsecro man⁹ tua ĩ me, ꝛ ĩ domũ pr̃is mei: pplı aũt tu⁹ nõ pcutiat. Angel⁹ aũt dñi precepit Gad, vt diceret dauidi vt ascẽderet, erigeretq; altare do

mino deo ī area Ornā Jebusei. Ascendit q̄ dauid iuxta ser
monē Gad, quē locutus ei fuerat ex noīe dn̄i. Porro ornā
cū aspexisset, ꝛ vidisset angelū, q̄tuorq; filij ei⁹ cū eo, absco-
derūt se: nā eo tpe terebat ī area triticū. Igit cū veniret Da
uid ad Ornā, ꝓspexit eū, ornam, ꝛ pcessit ei obuiā de area,
et adorauit eū ꝓnus ī terrā. Dixitq; ei dauid, Da mihi lo
cū aree tue, vt edificē in ea altare dño: ita vt quātū valet ar-
genti accipias: vt cesset plaga a pplo. Dixit aūt Ornā ad
dauid, Tolle, et faciat dn̄s me⁹ rex q̄ cūq; ei placet: ſz ꝛ bo
nes do ī holocaustū, ꝛ tribulas ī ligna, et triticū ī sacrificiū,
oīa libēs pbebo. Dixitq; ei rex dauid, Nequaq̄ ita fiet, ſz
argētū dabo q̄tū valet: neq; eñ tibi auferre debeo, ꝛ sic of-
ferre dño holocausta gratuita. Dedit ergo Dauid Ornā,
ꝓ loco, siclos auri iustissimi pōderis sexcētos. Et edifica-
uit ibi altare dño: obtulitq; holocausta, et pacifica: ꝛ īuoca
uit dn̄m, ꝛ exaudiuit eū ī igne de celo sup altare holocausti.
Precepitq; dn̄s angelo: et cōuertit gladiū suū in vaginā.
Protinus ergo dauid, vidēs q̄ exaudisset eū dn̄s in area
Ornā Jebusei, immolauit ibi victimas. Tabernaculū aūt
dn̄i, q̄ fecerat Moyses in deserto, ꝛ altare holocaustorū,
ea tēpestate erat in excelso Gabaon. Et nō ꝓualuit dauid
ire ad altare: vt ibi obsecraret deū: nimio enim fuerat timo-
re perterritus videns gladium angeli domini.

¶ De materia conquisita ad edificium templi; et iniungit Dauid hoc opus Salomoni. Caput xxij.

Dixitq; dauid, Hec est dom⁹ dei, ꝛ hoc altare in
holocaustū ıſrl. Et ꝑcepit vt ꝙgregarent oēs ꝓ
selytis de terra ıſrl, ꝛ cōstituit ex eis latomos ad
cedēdos lapides ꝛ poliēdos, vt edificaretur do
mus dei. Ferrū q̄q; plūmū ad clauos ianuarū, ꝛ ad cōmissu-
ras atq; iūcturas ꝓparauit dauid: ꝛ eris pond⁹ inumerabi
le. Ligna q̄q; cedrina nō poterāt estimari, q̄ Sydonij ꝛ Ty-
rij deportauerāt ad dauid. Et dixit dauid, Salomon filius
me⁹ puer puul⁹ est ꝛ delicat⁹, dom⁹ aūt quā edificare volo
dño, talis esse debz vt in cūctis regionib⁹ noīet: ꝓparabo g̃ ei
necessaria. Et ob hāc causam, ante mortē suā oēs ꝓparauit
impēsas. Vocauitq; Salomonē filiū suū: ꝛ ꝑcepit ei vt edi
ficaret domū dño deo ıſrl. Dixitq; Dauid ad Salomonē,
Fili mi, voluntatis mee fuit vt edificarē domū noī dei mei.
Sz fact⁹ est ſmo dn̄i ad me, dicēs, Multū sanguinē effudi
sti, ꝛ plurima bella bellasti: nō poteris edificare domū noī
meo, tāto effuso sanguīe coā me: fili⁹ q̄ nascet tibi, erit vir
getissim⁹: faciā eñ eū regescere ab oīb⁹ inimicis suis ꝑ cir-
cuitū: ꝛ ob hāc causam Pacific⁹ vocabit: ꝛ pacē, ꝛ ociū da
bo ī ıſrl cūctis diēb⁹ ei⁹. Ipse edificabit domū noī meo: et
ipe erit mihi in filiū, ꝛ ego ero illi ī patrē: firmaboq; soliū re
gni ei⁹ sup ıſrl in eternū. Nūc g̃ fili mi, sit dn̄s tecū ꝛ ꝓspera
re, ꝛ edifica domū dño deo tuo, sicut locutus est de te. Det
q̄z tibi dn̄s prudētiā ꝛ sensum, vt regere possis ıſrl, ꝛ custo-
dire legē dn̄i dei tui. Tūc eñ ꝙficere poteris, si custodieris
mādata, ꝛ iudicia q̄ ꝑcepit dn̄s Moyſi vt doceret ıſrl: ꝙfor
tare, ꝛ viriliter age, ne timeas, neq; paueas. Ecce ego ī pau
pertate mea ꝓparaui impēsas dom⁹ dn̄i, auri talēta centuz
milia, ꝛ argēti mille milia talētorū, eris vo, ꝛ ferri nō est pō
dus: vincit eñ numer⁹ magnitudie: ligna ꝛ lapides prepa-
raui ad vniersa ipēdia. Habes q̄z plurimos artifices la-
tomos, ꝛ cemētarios, artificesq; lignorū, ꝛ oīz artiū ad fa-
ciēdū op⁹ prudētissimos ī auro ꝛ argēto ꝛ ere ꝛ ferro, cuius
nō est numer⁹. Surge, igit, ꝛ fac, ꝛ erit dn̄s tecū. Precepit
q̄z dauid cūctis principib⁹ ıſrl, vt adiuuarēt Salomonē fi-
liuz suū, Permitis, inquiēs, q̄ dn̄s de⁹ vester vobiscū sit, ꝛ
dederit vob requiē ꝑ circuitū, ꝛ tradiderit oēs in man⁹ ve-
stras, ꝛ subiecta sit terra coā dño, ꝛ coā ꝓplo ei⁹. Prebe-
te igit corda vra ꝛ aias vras, vt q̄rat⁹ dn̄z deū vestrū: ꝛ con
surgite ꝛ edificate sanctuarium dño deo: vt introducat arca
federis dn̄i, ꝛ vasa deo ꝙsecrata ī domū q̄ edificat noī dn̄i.

¶ De nūero leuitaꝝ a xx. ānis: ꝛ supra: ꝛ officijs eoꝝ. Ca. xxiij.

Situr Dauid senex ꝛ plen⁹ dierū, regē ꝙstituit
Salomonē filiū suū sup ıſrl. Et ꝙgregauit oēs
principes ıſrael, ꝛ sacerdotes atq; Leuitas. Nu
meratiq; sunt Leuite a triginta annis, ꝛ supra: ꝛ
inuenta sunt triginta octo milia virorū. Ex his electi sunt, ꝛ
distributi in ministeriū dom⁹ dn̄i vigitiq̄tuor milia: ꝓposito
rum aūt ꝛ iudicū, ser milia. Porro q̄tuor milia ianitores:
ꝛ totidē psaltes, canētes dño in organis que fecerat ad canē
dum. Et distribuit eos Dauid p vices: Filiorū Leui, Ger- s. vj. a.
son videlicet, ꝛ Caath, ꝛ Merari. Filij Gerson: Leedan, ꝛ
Semei. Filij Leedā: princeps Jahiel ꝛ zethā, ꝛ Joel, tres.
Filij Semei: Salomith ꝛ Oziel ꝛ Aran, tres: isti princi-
pes familiarū Leedā. Porro filij Semei: Jeheth, et zina,
et Jaus, ꝛ Baria: isti filij Semei, q̄tuor. Erat aūt Jeheth
prior, zina secūdus: porro Jaus ꝛ Baria nō habuerūt plu-
rimos filios: ꝛ idcirco in vna familia vnaq; domo cōputati
sunt. Filij Caath: Amnā ꝛ Jsaar, Hebrō ꝛ Oziel, q̄tuor. Exodi. ij.
Filij Amrā Aarō, ꝛ Moyses. Sepatusq; est aarō, vt mi- a. ꝛ vj. c.
nistraret ī sctō sctōꝝ, ipse, ꝛ filij ei⁹ ī sempiternū, ꝛ adoleret Hebreo-
incēsuz dño ꝙm ritū suū, ac bñdiceret noī ei⁹ in sempiternū. rum v. b.
Moysi q̄z hoīs dei filij ānumerati sunt ī tribu Leui. Filij exo. ij. d.
Moysi: Gersom ꝛ Eliezer. Filij Gersom, Subuel pm⁹.
Fuerat aūt filij Eliezer: Rohobia prim⁹: ꝛ nō erāt Eliezer
filij alij. Porro filij Rohobia multiplicati sunt nimis. Fi- L
lij Jsaar: Salomith prim⁹. Filij Hebrō: Jerian primus,
Amarias scōs, Jahaziel tertiꝰ, Jecmaā q̄rtꝰ. Filij Oziel:
Micha pm⁹, iesia scōs. Filij Merari: Moholi ꝛ Musi.
Filij Moholi: Eleazar ꝛ Cis. Mortu⁹ est aūt Eleazar, et
nō habuit filios, ſz filias: acceperūtq; eas filij Cisfres ea
rū. Filij Musi: Moholi ꝛ Eder ꝛ Jerimoth, tres. Hi filij
Leui ī cognationib⁹ ꝛ familijs suis, principes p vices, ꝛ nu
merū capitū singlorū q̄ faciebant opera ministerij domus
dn̄i a viginti annis, ꝛ supra. Dixit eñ dauid, Requiē ōdit
dn̄s de⁹ Jsrl pplo suo, ꝛ habitationē Jerusalē vsq; in eter-
nū. Necerit officij Leuitarū vt vltra portēt tabernaculum,
ꝛ oīa vasa ei⁹ ad ministrādū. Juxta ꝑcepta q̄z Dauid no-
uissima supputabit numerus filiorū Leui a viginti annis ꝛ
supra. Et erūt sub manu filiorū Aaron in cultū dom⁹ dn̄i, D
in vestibulis ꝛ in exedris, ꝛ ī loco purificatiōis, ꝛ in sanctua-
rio, ꝛ ī vniersis opib⁹ ministerij tēpli dei. Sacerdotes au-
tem, sup panes ꝓpositiōis, ꝛ ad silē sacrificiū, ꝛ ad lagana ꝛ
azyma ꝛ sartaginē, ꝛ ad torrēdū ꝛ sup oē pondus atq; mē
surā. Leuite vo, vt stent mane ad ꝙfitēdū, ꝛ canendū dño:
silr q̄ ad vesperā, tā in oblatione holocaustorū dn̄i, q̄ in sab
batis ꝛ Calēdis ꝛ solēnitatib⁹ reliqs iuxta numerum et ce-
remonias vniuscuiusq; rei iugiter coram dño. Et custodiāt
obseruationes tabernaculi federis, ꝛ ritū sanctuarij: ꝛ obser
nationē filiorū Aarō fratrū suorū, vt ministrēt ī domo dn̄i.

¶ De cātorib⁹ ꝛ vicib⁹ eoꝝ: et xxiiij. Sacerdotibus. Ca. xxiiij.

Porro filijs Aaron he partitiōes erāt. Filij Aa- A
rō: Nadab ꝛ Abiu ꝛ eleazar ꝛ Jthamar. Mor- Leuit. x. a.
tui sunt aūt Nadab ꝛ Abiu añ patrē suū absq;
liberis: sacerdotioq; funct⁹ est Eleazar et Jta-
mar. Et diuisit eos Dauid ꝛ Sadoc de filijs Eleazari, et
Abimelech de filijs Jthamar ꝙm vices suas ꝛ ministeriū.
Inuētiq; sunt multo plures filij Eleazar in pncipib⁹ viris,
q̄ filij Jthamar. Diuisit aūt eis, hoc est filijs Eleazar prin
cipes p familias sedecim: ꝛ filijs Jthamar p familias ꝛ do
mos suas octo. Porro diuisit vtrasq; iter se familias sorti
bus: erāt enī principes sanctuarij ꝛ principes dei tā de filijs B
Eleazar, q̄ ō filijs Jthamar. Descripsitq; eos Semeias
fili⁹ Nathanael scriba Leuites coā rege ꝛ principibus, et
Sadoc sacerdote, ꝛ Ahimelech filio Abiathar, principib⁹
quoq; familiarū sacerdotaliū ꝛ Leuiticarū: vnā domū, que
ceteris preerat. Eleazar: et alterā domum q̄ sub se habebat
ceteros, Jthamar. Exiuit aūt sors prima Joiarib, secūda
Jedeie, tertia Harim, q̄rta Seorim, qnta Melchia, sexta
Maiamā, septima Accos: octaua Abia, nona Jesua, de-
cima Sechenia, vndecima Eliasib, duodecima Jacim, tre
decima Hoppha, decimaq̄rta Jsbaab, deciaqnta Belga,
decimasexta Emmer, decimaseptia Hezir, decimaoctaua
Aphses, decimanona Phetheia, vicesima Hezeciel, vice- C
sima pria Jachin, vicesimasecūda Gamul, vicesimatertia
Dalaian, vicesimaq̄rta Maaziau. He vices eoꝝ ꝙm mi-
nisteria sua, vt ingrediāt domū dn̄i iuxta ritū suū sub manu

Aaron pris eor: sicut pcepit dns de⁹ isrl. Porro filiorum Leui, q reliqui fuerant: de filijs Amrā erat Subael: et de filijs Subael, Jehedeia. De filijs q̄z Rohodie princeps Jesias. Jsaari vo filij Salemoth. filiusq; Salemoth Jahath: filiusq; ei⁹ Jerian prim⁹, Amarias scōs, Jahaziel terti⁹, Jecmaā q̄rt⁹, Filij Oziel, zDicha: filij zDicha, samir. Frater zDicha, Jesia: filiusq; Jesie, zacharias. Filij zDerari: zDoholi t zDusi. filij Oziau: Bēno. Filij quoq; zDerari: Oziau t Soā t zacchur t Hebri. Porro moholi filij, Eleazar: q non habebat liberos. Filius vo Cis, Jerameel. Filij zDusi: zDoholi, Eder t Jerimoth isti filij Leui spm domos familiarū suar. zDiserteq; t ipsi sortes cōtra fres suos filios Aaron corā Dauid rege, et Sadoc, t Abimelech, t pncipib⁹ familiarū sacerdotaliū et Leuiticarū, tā maiores, q̄ minores, oēs sors equaliter diuidebat.

¶ De dispositione filiorum Aaron. De vigintiquatuor summis sacerdotibus. de officio t vicibus eorum. Caput xxv.

Itur Dauid t magistrat⁹ exercit⁹ segregauerūt i ministeriū filios Asaph t Hemā t idithū q pphetarēt in citharis, t psalterijs, et cymbalis spm numerū suū dedicato sibi officio seruientes. De filijs Asaph: zachur t Joseph t nathania t asarela, filijs Asaph: sub manu Asaph pphetātes iuxta regē. Porro Jdithū: filij Jdithū, Godolias, Sori, Jesaias, t Hasabias, t zDathatias, ser, sub manu pris sui Jdithū, q in cithara pphetabāt sup confitētes t laudātes dnm. Hemā q̄z: filij Hemā, Boccian, zDathanian, Oziel, Subuel, et Jerimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Gedlethi, t romēthiezer, Jesbacassa, zDellothi, Othir, mahazioth: oēs isti, filij hemā vidētis regis i spmonib⁹ dei, vt exaltaret cornu: deditq; de⁹ Hemā filios q̄tuordecī, t filias tres. vniuersi sub manu pris sui ad cātādū i tēplo dni distributi erāt in cymbalis, t psalterijs, t citharis, i ministeria dom⁹ dei iuxta regē: Asaph vcz, t Jdithū t Hemā. Fuit aūt numer⁹ eorū cū frib⁹ suis, q erudiebāt cāticū dni: cūcti doctores ducenti octogīta octo. zDiseteq; sortes p vices suas, ex equo tā maior q̄ minor, doct⁹ pariter, t indoctus. Egressaq; est sors pria Joseph, q erat de Asaph. Scōa Godolie, ipsi t filijs ei⁹, t fratribus ei⁹ duodecim. Tertia zachur, filijs et fratrib⁹ ei⁹ duodecī. Quarta Jsari, filijs t fratribus eius duodecim. Quinta Nathanie, filijs t fratribus eis duodecim. Sexta Boccian, filijs t fratrib⁹ ei⁹ duodecim. Septima Jsreela, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Octaua Jesaie, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Nono zDathanie, filijs t fribus ei⁹ duodecim. Decima Semeie, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecī. Undecim Azareel, filijs t frib⁹ eius duodecim. Duodecima Hasabie, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Tertiadecima Subael, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Quartadecima zDathathie, filijs t frib⁹ eius duodecim. Quintadecima Jerimoth, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Sextadecima Hananie, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Septimadecima Jesbacasse, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Octauadecima Hanani, filijs et frib⁹ ei⁹ duodecim. Nonadecima zDellothi, filijs t fribus ei⁹ duodecī. Uicesima Eliatha, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecīs. Uicesima pria Othir, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecī. Uicesima secūda Geddelthi, filijs t frib⁹ ei⁹ duodecim. Uicesima tertia zDahazioth, filijs t fribus ei⁹ duodecim. Uicesima q̄rta Romemthiezer, filijs t fratribus eius duodecim.

¶ De ianitoribus et fortibus eorū: quis quam portam et ad quam plagam obseruet. Caput xxvi.

Uisiões aūt ianitorū. ó Coritis zDesellemia, fili⁹ core, de filijs Asaph: Filij zDeselemie: zacharias priogenit⁹, Jadihel scōs, zabadias tertius, Jathanaer q̄rt⁹, Elā qnt⁹, Johanā sext⁹, Elioenai septim⁹. Filij aūt Obededō: Semeias priogenitus, Jozabad scōs, Joaha tertius, Sachar q̄rt⁹, Nathanael qntus, Ammiel sext⁹. Jssachar septim⁹. Phollathi octau⁹: q⁹ bñdixit illi dns. Semeie aūt filio ei⁹ nati sunt filij, pfecti familiarū suarū: erāt eñ viri fortissimi. filij ḡ Semeie: Othni, t Raphael, t Obed, Elzabad, t fres ei⁹ viri fortissimi: Eliu q̄z, t Samachias. oēs hi de filijs Obededō: ipsi t filij, t fratres eorū fortissimi ad ministrādū, sexagintaduo de Obededom. Porro zDeselemie filij, t fres eor robustissimi, decē octo. De hosa aūt, id est ō filijs merari: Semri princeps, (nō eñ habuerat primogenitū, t id circo posuerat eū pr ei⁹ pncipē:) Helcias scōs, Tabelias terti⁹, zacharias q̄rt⁹: oēs hi filij, t fres Hosa, tredecim. Hi diuisi sunt i ianitores, vt semp principes custodiarū, sicut t fres eor ministrarēt i domo dni. zDiserte sunt ergo sortes ex equo, t paruis t magnis p familias suas i vnaquāq; portarū. Cecidit ergo sors orientalis. Selemie. Porro zacharie filio ei⁹, viro prudētissimo, et erudito, sortito obtigit plaga septētrionalis. Obededom vero, t filijs eius, ad austrū: i q̄ pte dom⁹, erat seniorū ceteriū. Sephim, t Hosa, ad occidētē, iuxta portā q̄ ducit ad viā ascēsionis: custodia contra custodiā. Ad orientē vo, Leuite sex: t ad aquilonē, quatuor p die: atq; ad meridiē sil'r i die q̄tuor: t vbi erat conciliū, bini t bini. In cellulis q̄z ianitorum ad occidentē, q̄tuor in via: biniq; p cellulas. he sunt diuisiones ianitorū filiorum Core, t zDerari. Porro Achias erat sup thesauros domus dei, t vasa sanctorū. Filij q̄z Ledan, filij Gersonni: de Ledā principes familiarū, Ledan t Gersonni, Jehieli. Filij Jehieli, zathā, t Joel fratres ei⁹ sup thesauros domus dñi, Amramitis, t Jssaaritis, t Hebronitis t Ozihelitis, Subael aūt fili⁹ Gerson, filij zDoysi. ppositus thesauris. Fres q̄z ei⁹ Eliezer, cui⁹ filij Rahabia, t hui⁹ filij Esaias, t hui⁹ filij Jorā, hui⁹ q̄z filij zechri, t hui⁹ filius Selemith: ipe Selemith, t fres ei⁹ sup thesauros sctōr, q̄ sctificauit Dauid rex, t principes familiarū, t tribuni, t centuriones, t duces exercitus, de bellis, t manubijs plior q̄ cōsecrauerāt ad instaurationē t supellectilē tēpli dni. Hec autē vniuersa sctificauit Samuel vidēs, t Saul filij Cis. t Abner filij Ner, t Joab filij Saruie: oēs q sctificauerant ea p manū Selemith, t fratrū eius. Jsaaritis vo preerat Chonenias, t filij ei⁹ ad opa forinsec⁹ sup Isrl ad docēdū, t iudicandū eos. Porro de Hebronitis Hasabias, t fres ei⁹ viri fortissimi, mille septīgēti preerāt Jsraeli trans Jordanē cōtra occidētē, i cūctis opib⁹ dni, t i ministeriū regis. Hebronitarū aūt princeps fuit Jeria spm familias, t cognationes eorū. Quadragesimo anno regni dauid recensiti sunt: t inuēti sunt viri fortissimi in Jazer Galaad, fratresq; ei⁹ robustioris etatis, duo milia septingenti principes familiar. Preposuit aūt eos Dauid rex Rubenitis t Gaditis, et dimidie tribui zManasse, in omne ministerium dei t regis.

¶ De pfectis ministrātib⁹ regi: t q̄ sup que negotia erāt. Cap. xxvij.

Filij aūt Isrl spm numerū suū, principes familiarū, tribuni t centuriones, t pfecti, q ministrabāt regi iuxta turmas suas ingredientes t egredientes p singulos mēses in anno: vigintiq̄tuor milibus singuli preerāt. Prie turme i prio mēse Jesboā preerat filius zabdiel: t sub eo vigintiq̄tuor milia. De filijs Phares, princeps cūctorū principū exercit⁹ mēse prio. Scōi mensis habebat turmā Dudia Ahohites, t post se alter noie zDacelloth, q regebat partē exercit⁹ vigintiq̄tuor milium. Dux q̄z turme tertie i mēse tertio, erat Banaias filij Joiade sacerdos: t in divisiōe sua vigintiq̄tuor milia. Ipse est Banaia fortissim⁹ inter triginta, et sup triginta, erat autē turme ipsi⁹ Amizabad filij ei⁹. Quartus mēse q̄rto, Azahel frater Joab, et zabadias filij ei⁹ post eū: et in turma ei⁹ vigintiq̄tuor milia. Quint⁹, mēse qnto, princeps Samaoth Jezerites: et in turma ei⁹ vigintiq̄tuor milia. Sext⁹, mense sexto, Hira filij Aces Thecuites: et in turma ei⁹ vigintiq̄tuor milia. Septim⁹, mēse septimo. Helles Phallonites de filijs Ephraim: et in turma ei⁹ vigiti q̄tuor milia. Octauus, mēse octauo, Sobochai Husathites de stirpe zarahi: et in turma ei⁹ vigintiq̄tuor millia. Non⁹, mēse nono, Abiezer Anathothites de filijs Jemini: et in turma eius vigintiq̄tuor milia. Decim⁹, mense decimo, zDarai, et ipse Netophathites de stirpe zarahi: et in turma eius vigintiq̄tuor milia. Undecim⁹, mense vndecimo, Banaias Pharathonites de filijs Ephraim: t in turma eius vigintiq̄tuor mi-

lia. Duodecim⁹, mēse duodecimo. Bokdai Netophathites de stirpe Gothoniel: ⁊ in turma ei⁹ vigintiq̄tuor milia. Porro tribub⁹ preerāt in Isrl: Rubenitis, dux Eliezer filius zechri: Simeonitȝ dux Saphatias fili⁹ Maacha: Leuitis Hasabias fili⁹ Camuel: Aaronitis, Sadoc: Judaitis, Eliu ff Dauid: Issacharitis, Amri fili⁹ Michael: zabulonitis Jesmaias filius Abdie: Nephthalitib⁹, Jerimoth fili⁹ Oziel: filijs Ephraim, Osee fili⁹ Oza: in: dimidie tribui Manasse, Joel fili⁹ Phadaie: ⁊ dimidie tribui Manasse in Galaad, Jaddo fili⁹ zacharie: Beiamin aūt, Jasiel fili⁹ Abner: Dan vo, Ezriel fili⁹ Jerobā. hi principes filioꝝ isrl. Noluit aūt dauid nūerare eos a vigīti ānis inferius: q̄ dixerat dns vt multiplicaret isrl q̄si stellas celi. Joab fili⁹ Saruie ceperat numerare, nec cōplenit: q̄ super hoc ira irruerat in isrl: ⁊ idcirco nūer⁹ eoꝝ q̄ fuerāt recēsiti, nō est relat⁹ in fastos regis Dauid. Sup thesauros aūt regis fuit Azmoth fili⁹ Adiel. his aūt thesauris q̄ erāt in vrbibus, ⁊ in vicis, ⁊ in turrib⁹ p̄ sidebat Jonathā fili⁹ Ozie. Operi aūt rustico, ⁊ agricolis q̄ exercebāt terrā p̄erat Ezri fili⁹ Chelub. Vinearūq̄ cultoꝝib⁹, Semeias Ramathites: cellis aūt vinarijs, zabdias Saphomites. Nā sup olieta ⁊ ficeta, q̄ erāt i cāpestrib⁹, Balanā Gaderites: super apothecas aūt olei, Joas. Porro armēntis q̄ pascebanť in Saron p̄posit⁹ fuit Setrai Saronites: ⁊ sup bones i vallibus, Saphat fili⁹ Adli: sup camelos vo Obil Ismahelites: ⁊ sup asinos, Jadias Meronathites: sup oues q̄ȝ Jaziz Agaren⁹. oēs hi, principes substātie regis dauid. Jonathā aūt patru⁹ dauid ꝓsiliari⁹, vir prudēs ⁊ literat⁹: ipse et Jahiel fili⁹ Hachomoni, erāt cū filijs regis. Achitophel etiā cōsiliarius regis, ⁊ Chusai Arachites amicus regis. Post Achitophel fuit Joiada fili⁹ Banaie, ⁊ Abiathar. Princeps autem exercitus Regis, erat Joab.

De monitis dauid ad populum ⁊ ad Salomonē: ⁊ de descriptione omnium que pertinēt ad tabernaculum. Cap. xxviij.

Conuocauit igit dauid oēs p̄ncipes isrl, duces tribuū, ⁊ p̄positos turmarū, q̄ ministrabāt regi: tribunos q̄ȝ ⁊ cēturiones, ⁊ q̄ p̄erāt substātie, et possessionib⁹ regis, filiosq̄ suos cū eunuchis, et potētes, ⁊ robustissimos quosq̄ in exercitu, Jerusalē. Cūq̄ surrexisset rex, ⁊ stetisset, ait, Audite me ff̄es mei, ⁊ populus me⁹. Cogitaui vt edificarē domū i q̄ regesceret arca federis dñi, ⁊ scabellū pedū dei nr̄i: ⁊ ad edificādū oia p̄paraui. Deꝰ aūt dixit mihi, Nō edificabis domum nomi meo: eo q̄ bis vir bellator, ⁊ sanguinē fuderis. Sed ⁊ elegit dns de⁹ isrl me de vniuersa domo p̄ris mei, vt essē rex sup isrl in sempiternū: de Juda em̄ elegit p̄ncipes: porro de domo Juda, domū p̄ris mei: ⁊ de filys p̄ris mei, placuit ei vt me eligeret regē sup cunctū isrl. Sȝ ⁊ de filys meis (filios enim mihi multos dedit dns) elegit Salomonē filū meū, vt sederet i throno regni dñi sup isrl, dixitq̄ mihi, Salomon filius tu⁹ edificabit domū meā, ⁊ atria mea: ipsum em̄ elegi mihi i filiū, ⁊ ego ero ei in patrē. Et firmabo regnū ei⁹ vsq̄ in eternū, si p̄seuerauerit facere p̄cepta mea et iudicia, sicut ⁊ hodie. Nūc ergo corā vniuerso cetu isrl audiēte deo nr̄o, custodite ⁊ p̄grite cūcta mādata dñi dei vr̄i: vt possideatis terrā bonā, ⁊ relinq̄tis eā filys vr̄is post vos vsq̄ in sempiternū. Tu aūt Salomon fili mi, scito deū p̄ris tui, ⁊ serui ei corde pfecto, ⁊ animo volūtario. Omia em̄ corda scrutať dns, ⁊ vniuersas mētiū cogitationes intelligit. Si q̄sieris eū, inuenies: si aūt dereliq̄ris eū, p̄jciet te i eternū. Nūc ḡ q̄ elegit te dns vt edificares domū sanctuarij, ꝙfortare ⁊ p̄fice. Dedit aūt Dauid Salomoni filio suo descriptionē porticꝰ, et tēpli, ⁊ cellariorū, ⁊ cenaculi, ⁊ cubiculorū i adytis, ⁊ dom⁹ ꝓpitiationis, necnō ⁊ oīm q̄ cogitauerat atriorū ⁊ exedraꝝ p̄ circuitū i thesauros dom⁹ dei ⁊ i thesauros sctōꝝ: diuisionūq̄ sacerdotalū ⁊ Leuiticarū i oia opa dom⁹ dñi ⁊ i vniuersa vasa ministerij tēpli dñi. Aurū i pōdere p̄ singula vasa ministerij. Argēti q̄ȝ pōdus p̄ vasorū ⁊ operū diuersitate. Sȝ ⁊ ad cādelabra aurea, ⁊ ad lucernas eorū, aurū p̄ mēsura vniuscuiusq̄ cādelabri ⁊ lucernarū. Sil̄r ⁊ i cādelabra argētea, ⁊ i lucernas eorū, p̄ diuersitate mēsure, pōd⁹ argenti tradidit. Aurū q̄ȝ dedit i mēsas ppositionis p̄ diuersitate mēsarū. Sil̄r ⁊ argētū i alias mēsas argēteas. Ad fuscinulas q̄q̄, ⁊ phialas, ⁊ thuribula ex auro purissimo, et leunculos ⁊ q̄litate mēsure pōd⁹ distribuit i leūculū ⁊ leūculū. Sil̄r ⁊ i leones argēteos diuersum argēti pōd⁹ sepanit. Altari aūt in q̄ adoleť icēsum, aurū purissimū dedit: ⁊ vt ex ipso fieret similitudo q̄drige cherubim extēdētiū alas, ⁊ velantium arcā federis dñi. Oia, ingt, venerūt scripta manu dñi ad me, vt itelligerē vniuersa opa exēplaris. Dixit q̄ȝ Dauid Salomoni filio suo, Viriliter age, ⁊ confortare, ⁊ fac: ne timeas ⁊ ne paueas. Dns em̄ deꝰ me⁹ tecū erit, ⁊ nō dimittet te, nec deseret te, donec pficias oē op⁹ ministerij dom⁹ dñi. Ecce diuisiones sacerdotū ⁊ Leuitārū in oē ministeriū dom⁹ dei assistūt tibi, ⁊ parati sunt, et nouerunt tam p̄ncipes q̄ populus facere omnia p̄cepta tua.

De oblationibus Dauid: ⁊ de oblationibus principum: de letitia dauid: ⁊ de oratione dauid ad dominū ⁊ de secūda vnctione Salomonis: de morte dauid: de equis ⁊ quadrigis eius. Ca. xxix.

Locutusq̄ est Dauid rex ad oēm ecclesiā, Salomonē filū meū vnū elegit de⁹, adhuc puerum et tenellū: op⁹ ei grande est, neq̄ em̄ hoi p̄parať habitatio, sȝ dño deo. Ego aūt totis viribus meis p̄paraui p̄sas dom⁹ dei mei. Aurū ad vasa aurea, ⁊ argētū i argētea, es i enea, ferrū in ferrea, ligna ad lignea, ⁊ lapides onychinos, q̄si stibinos, ⁊ diuersoꝝ coloū oēmq̄ pretiosum lapidē ⁊ marmoꝝ pariū abūdantissime. ⁊ sup hec q̄ obtuli i domū dei mei, de peculio meo aurū ⁊ argētuȝ do in tēplū dei mei, exceptis his q̄ p̄paraui i edē sanctā. Tria milia talēta auri de auro Ophir: ⁊ septē milia talētoū argenti p̄batissimi, ad deaurādos parietes templi. Et vbicunq̄ op⁹ ē aurū de auro, ⁊ vbicūq̄ op⁹ ē argentū de argēto, opa fiāt p̄ man⁹ artificū: ⁊ si q̄s spōte offert, ipleat manū suā ho die, ⁊ offerat q̄ volūerit dño. Dolliciti sunt itaq̄ p̄ncipes familiarū, ⁊ pceres tribuum isrl, tribuni q̄ȝ ⁊ cēturiones, ⁊ principes possessionū regis. Dederūtq̄ i opa dom⁹ dei auri talenta q̄nq̄ milia, et solidos decē milia: argenti talenta decem milia, ⁊ eris talenta decē et octo milia: ferri q̄ȝ cētuȝ milia talētoū. Et ap̄d quēcūq̄ inuēti sunt lapides, dederūt in thesauros dom⁹ dñi p̄ manū Jahiel Gersonitis. Letatusq̄ est ppl's cū vota spōte p̄mitterent: q̄ corde toto offerebāt ea dño: sȝ et dauid rex letatus est gaudio magno. Et bñdixit dño corā vniuersa multitudine: et ait, Bñdict⁹ es dñe de⁹ Isrl p̄ris nr̄i ab eterno in eternū. Tua est dñe magnificentia, et potentia, et gloria, atq̄ victoria, et tibi laus: cūcta em̄ q̄ in celo sunt, ⁊ in terra, tua sunt, tuū dñe regnū, et tu es sup oēs p̄ncipes. Tue diuitie, et tua est gloria: tu dominaris oīm: in manu tua virt⁹ ⁊ potētia, in manu tua magnitudo ⁊ imperiū oīm. Nūc igit deꝰ noster ꝓfitemur tibi, ⁊ laudam⁹ nomē tuū inclytū. Quis ego et q̄s p̄pl's meus, vt possim⁹ hec tibi vniuersa p̄mittere: tua sūt oia, et q̄ de manu tua accepimus, dedim⁹ tibi. Peregrini em̄ sum⁹ corā te ⁊ aduene, sicut oēs p̄res nr̄i. Dies nr̄i q̄si vmbra sup terrā, et nulla est mora. Dne deꝰ noster, ois hec copia, quā paravimus vt edificarē domus noi sctō tuo, de manu tua est, et tua sunt oia. Scio deꝰ me⁹, q̄ pbes corda, ⁊ simplicitatem diligas, vñ ⁊ ego i simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec: et pp̄lm tuū, q̄ hic rep⁹ est, vidi cū ingēti gaudio tibi offerre donaria. Dne deꝰ Abrahā, et Jsaac, et Jsrael patrū nr̄oꝝ: custodi i eternū hāc volūtatē cordis eoꝝ, ⁊ sp̄ i veneratione tui mēs ista p̄maneat. Salomoni q̄ȝ filio meo da cor p̄fectū, vt custodiat mādata tua, testimonia tua, ⁊ ceremonias tuas, et faciat vniuersa: et edificet edē, cui⁹ impēsas paui. Precepit aūt Dō vniuerse ecclie, Bñdicite dño deo vr̄o. Et bñdixit ois ecclia dño deo patrū suorū: ⁊ iclinauerūt se, ⁊ adorauerūt dñm, ⁊ deinde regē. Immolauerunt q̄ victimas dño, ⁊ obtuleť holocausta die sequēti tauros mille, arietes mille, agnos mille cū libaminib⁹ suis, et vniuerso ritu abūdātissime i oēs isrl. Et comederūt, et biberūt corā dño i die illo cū grādi letitia: ⁊ vnxerūt scō salomonē filiū Dauid. Unxerūt aūt eū dño in p̄ncipem, et Sadoc in pōtificem. Seditq̄ Salomon sup solium dñi in regē pro

Dauid

¶Dauid pre suo, & cūctis placuit: & paruit illi ois isrl'. Sed et vniuersi pncipes & potētes, & cūcti filij regis ¶Dauid dederūt manū, & subiecti fuerūt Salomoni regi. ¶Magnificauit ergo dns Salomonē sup oēm isrl': et dedit illi gloriā regni, qualē nullus habuit ante eū rex isrl'. Igit ¶Dauid filius Isai regnauit sup vniuersum israel. Et dies quibus regnauit sup isrl', fuerunt qdraginta anni: in Hebron regnauit septem annis, & in Jerusalē annis trigitatrib⁹. Et mortu⁹ est in senectute bona, plen⁹ dierum, & diuitijs, et gloria. Et regnauit Salomon filius ei⁹ p eo. Gesta aūt dauid regis prioza & nouissima scripta sunt in libro Samuelis vidētis, & in libro Nathā pphete, atq; in volumine Gad vidētis: vniuersiq; regni ei⁹ & fortitudinis, & temporū q trāsierūt sub eo, siue in Jsrael: siue in cunctis regnis terrarum.

ij. Reguz ij. c.

B

Liber secūdus ¶Paralipomenō

Hebraice ¶Dibre Haiamim.

¶De hostijs oblatis a salomone i gabaō: dns i nocte apparet salomoni: petit sapiam: & dat ei: & adducebant ei equi de egypto. Cap. j.

A

iij. reguz iij. a.

¶Onfortatus est ergo Salomon filius ¶Dauid in regno suo. et dns de⁹ erat cū eo, & magnificauit eu⁹ in excelsum. ¶Precepitq; Salomon vniuerso Jsraeli, tribunis, & centurionib⁹, & ducib⁹, & iudicib⁹ ois Jsrl', & pncipibus familiariū: & abijt cū vniuersa multitudine in excelsum Gabaon, vbi erat tabernaculū federis dei, qd fecit ¶Moyses famul⁹ dei in solitudine. Arcā autez dei adduxerat ¶Dauid de Cariathiarim in locum quē p parauerat ei, & vbi fixerat illi tabernaculū, hoc est i Jerusalē. Altare q̄z eneū, qd fabricat⁹ fuerat Beseleel filius Uri filij Hur, ibi erat coram tabernaculo dni: qd & requisiuit Salomō, & ois ecclia. Ascēditq; Salomō ad altare eneū coram tabernaculo federis dni, & obtulit in eo mille hostias. Ecce autez in ipsa nocte apparuit ei de⁹, dicēs, ¶Postula qd vis, vt dē tibi. ¶Dixitq; Salomō deo, Tu fecisti cū ¶Dauid pre meo misericordiā magnā: & constituisti me regē p eo. Nūc ergo domine de⁹ impleat sermo tu⁹, quē pollicit⁹ es ¶Dauid patri meo: tu em me fecisti regē sup pplm tuū multū, q tā inumerabilis est, q̄ pulus terre. ¶Da mihi sapiētiā & itelligentiā, vt ingrediar & egrediar coram pplo tuo: qs em pōt hūc pplm tuū digne, q tā grādis est iudicare? ¶Dixit aūt de⁹ ad Salomonē, Q̄r hoc magis placuit cordi tuo, & non postulasti diuitias, & substātiā, & gloriā, neq; aīas eorū q te oderunt, sed nec dies vite plurimos: petisti aūt sapiētiā & scientiā, vt iudicare possis pplm meū, sup quē constitui te regē. Sapia & scientia data sunt tibi: diuitias aūt, & substantiā, & gloriā dabo tibi, ita vt nullus in regibus nec ante te, nec post te fuerit similis tui. Uenit ergo Salomon ab excelso Gabaon in Jerusalem coram tabernaculo federis, & regnauit super Jsrael. Cōgregauitq; sibi currus et eqtes: & facti sunt ei mille quadringēti currus, & duodecim milia eqtū: & facit eos esse in vrbib⁹ quadrigarū, & cū rege i Jerusalē. ¶Prebuitq; rex argētuz & aurū i Jerusalē q̄si lapides, & cedros q̄si sycomoros, q̄ nascunt i cāpestrib⁹ multitudine magna. Adducebantur aūt ei equi de Egypto, & de Coa a negotiatoub⁹ regis qui ibant, & emebant pretio quadrigā equoū sexcētis argēteis & equū centū quinquaginta: simil'r de vniuersis regnis chetheorum, & a regibus Syrie emptio celebrabatur.

Exodi xxxviij. a. B

L 3. paralit. xxvij. b. Sapien. ix. b.

D

¶De mandato Salomonis ad Hiram Regem super Artificibus et lignis: et de sumptibus datis Artificibus. Caput ij.

¶Decreuit aūt Salomon edificare domū noī dnī, & palatiū sibi. Et numerauit septuaginta milia virorum portātium humeris, & octoginta milia qui cederent lapides in mōtib⁹, prepositosq; eorū tria milia sexcētos. ¶Misit quoq; ad Hirā regez Tyri, dicēs, Sicut egisti cū ¶Dauid patre meo, & misisti ei ligna cedrina, vt edificaret sibi domū, in qua & habitauit: sic fac mecum vt edificem domū noī dni dei mei, vt consecrem eā ad adolēdū incēsum coram illo, & fumigāda aromata, & ad ppositionē panū sempiternā, & ad holocaustomata mane & vespere, sabbathis quoq;, et neomenys & solemnitatib⁹ dni dei nostri in sempiternum, q̄ mādata sunt Jsraeli. ¶Domus em quā edificare cupio, magna est: magn⁹ est em de⁹ noster sup oēs deos. Quis ergo poterit prevalere, vt edificet ei dignā domū: si celū, & celi celorū capere eū nequeūt: quāt⁹ ego sum, vt possim edificare ei domū: sed ad hoc tm, vt adoleatur incensum coram illo. ¶Ditte ergo mihi virū eruditū, q nouerit operari i auro & argēto, ere & ferro, purpura, coccino, & hyacintho, & q sciat sculpere scelaturas, cū his artificib⁹ quos mecū habeo in Judea et Jerusalē, quos preparauit ¶Dauid pater me⁹. Sz et ligna cedrina mitte mihi, & arcenthina, et pinea de Libano: scio enim q̄ serui tui nouerint cedere ligna de Libano, & erunt serui mei cum seruis tuis: vt parētur mihi ligna plurima. ¶Dom⁹ enim quā cupio edificare, magna est nimis & inclyta. ¶Preterea operarijs qui cesuri sunt ligna seruis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti milia, et hordei coros totidem, & vini viginti milia metretas, oleiq; sata viginti milia. ¶Dixit autem Hiram rex Tyri p literas quas miserat Salomoni, Quia dilexit dns populū suū, idcirco te regnare fecit super eum. Et addidit, dicēs, Bñdict⁹ dns de⁹ Jsrl', q fecit celū & terrā, q dedit ¶Dauid regi filiū sapientē & eruditū et sensatū atq; prudētem, vt edificaret domum dno, & palatiū sibi. ¶Misit ergo tibi virū prudentē, & sciētissimū Hirā patrē meū filiū mulieris de filiabus ¶Dan: cui⁹ pater fuit Tyri⁹, q nouerit opari in auro et argento, ere & ferro, et marmore, et lignis, in purpura quoq; et hyacintho, et byssо et coccino: & q sciat celare oēz sculpturā, et adinuenire prudenter q̄cūq; in opere necessariū est, cū artificib⁹ tuis, & cū artificibus dni mei ¶Dauid patris tui. Triticū ergo, & hordeū, et oleū, et vinū, que pollicitus es dne mi, mitte seruis tuis. Nos aūt cedemus ligna de Libano, quot necessaria habueris, et applicabimus ea ratibus per mare in Joppe: tuū aūt erit trāsferre ea in Jerusalē. Numerauit igit Salomō oēs viros pselytos qui erāt in terra Jsrael, post dinumerationē quam dinumerauit dauid pater ei⁹: & inuēti sunt quinquaginta tria milia & sexcenti. Fecitq; ex eis septuaginta milia, qui humeris onera portarent, et octoginta milia qui lapides de montibus cederēt: tria aūt milia, & sexcentos prepositos operum populi.

A

B

C

D

¶De edificatiōe tēpli & porticꝰ: & de velo & duab⁹ colūnis. ca. iij.

¶Cepit Salomon edificare domū dni in Jerusalē, in mōte ¶Moria q demōstrat⁹ fuerat ¶Dauid pri ei⁹, in loco quē parauerat ¶Dauid i area Ornā Jebusei. Cepit aūt edificare mense scōo, anno ārto regni sui. Et hec sunt fundamenta que iecit Salomon, vt edificaret domū dei, lōgitudinis cubitos in mensura prīa seragīta, latitudinis cubitos viginti. ¶Porticū vero ante frontē, q̄ tēdebat i lōgū iuxta mēsurā latitudis domus cubitoū viginti: porro altitudo cētū viginti cubitoꝝ erat: et deauraut eā itrinsec⁹ auro mūdissimo. ¶Domū q̄z maiorē texit tabulis ligneis abiegnis, et laminas auri obrizi affixit per totum: sculpsitq; i ea palmas, & q̄si catenulas se inicē cōplectētes. Strauit q̄z pauimētū tēpli ptiosissimo marmore decore multo. ¶Porro aurū erat pbatissimum, de cui⁹ laminis texit domū, & trabes ei⁹ & postes, & parietes, & ostia: et celauit cherubim in parietib⁹. Fecit q̄z domū sctisctoꝝ: lōgitudinē iuxta latitudinē dom⁹, cubitoꝝ viginti: & latitudinē sil'r viginti cubitoū. & laminis aureis texit eā, q̄si talētis sexcētis. Sz & clauos fecit aureos, ita vt singuli clani siclos

A iij. Regū vj. a.

B

quinq; genos appẽderẽt: cenacula q̃q; texit auro. Fecit etiam
in domo sctiscto̊r cherubim duos, ope statuario: & texit eos
auro. Alle cherubim vigiti cubitoz extẽdebãt, ita vt vna ala
haberet cubitos qnq;, & tãgeret parietẽ dom̃: & altera qn-
q; cubitos hñs, alã tãgeret alteri⁹ cherub. Sil'r cherub al-
teri⁹ ala qnq; habebat cubitos, & tãgebat parietem: et ala
ei⁹ altera qnq; cubito̊, alã cherub alterius ꝓtingebat. Igit̃
ale vtriusq; cherubim expãse erãt, & extẽdebant ꝑ cubitos
viginti: ipsi aũt stabãt erectoz pedib⁹, & facies eo̊ erãt verse
ad exterioꝛẽ domũ. Fecit q̃q; velum ex hyacintho, purpura,
cocco, & bysso: & intexit ei cherubim. añ fores etiã tẽpli duas
colũnas, q̃ trigita & qnq; cubitos habebãt altitudinis: po-
ro capitella earum, qnq; cubito̊. Necnõ & q̃si catenulas in
oraculo, & supposuit eas capitib⁹ colũnarũ: mala granata
etiã cẽtũ, q̃ catenulis interposuit. Ipsas q̃q; colũnas posuit
in vestibulo tẽpli, vnã a dextris, & alterã a sinistris: eã que a
dextris erat, vocauit Jachin: & q̃ ad leuã, vocauit Booz.

¶ De altari eneo & mari & decẽ cõchis vbi lauabãt que offerebant̃
in holocaustũ: de cãdelabris: de mẽsa & panibus propositionis: & vn
de hec omnia facta sũt. Cap. iiij.

Fecit q̃q; altare eneũ viginti cubitoꝛũ longitudi-
nis, & viginti cubitoꝛũ latitudinis, & decẽ cubito
rum altitudinis. Mare etiã fusile decẽ cubitoz a
labio vsq; ad labiũ, rotũdũ ꝑ circuitũ: qnq; cu-
bitos habebat altitudinis, & funiculus trigita cubito̊ am-
biebat gyrũ ei⁹. Sil'itudo q̃q; boũ erat subter illud: & decem
cubitis q̃dã extrinsec⁹ celature. q̃si duob⁹ v̊sib⁹ labium ma
ris circũibat. Boues aũt erãt fusiles: & ipm mare sup duo-
decim boues ipositũ erat, quoꝝ tres respiciebant ad aqlo-
nẽ, & alij tres ad occidẽtẽ, porro tres alij meridiẽ, & tres qui
reliqui erãt oriẽtẽ, habẽtes mare suppositũ: posteriora aũt
boũ erãt intrisec⁹ sub mari. Porro vastitas ei⁹ habebat mẽ
surã palmi, & labiũ illi⁹ erat q̃si labiũ calicis, v'repãdi lilij:
capiebatq; tria milia metretas. Fecit q̃q; ꝙchas decẽ: & po-
suit qnq; a dextris, & qnq; a sinistris, vt lauarẽt i eis oĩa que
in holocaustũ oblaturi erãt: porro in mari sacerdotes laua-
bant̃. Fecit aũt & cãdelabra aurea decẽ, ꝟm speciẽ qua iussa
erant fieri: & posuit ea in tẽplo qnq; a dextris, & qnq; a sini-
stris. Necnõ & mẽsas decẽ: & posuit eas i tẽplo, qnq; a dex-
tris, & qnq; a sinistris. Phialas q̃q; aureas cẽtũ. Fecit etiaz
atriũ sacerdotũ, & basilicã grãdem: & ostia in basilica q̃ texit
ere. Porro mare posuit i latere dextro ꝟ oriẽtẽ ad meridiẽ.
Fecit aũt Hirã lebetes, & creagras, & phialas: & compleuit
oẽ op⁹ regis i domo dei: Hoc ẽ, colũnas duas, & epistylia,
et capita, & q̃si q̃dã retiacula, q̃ capita tegerẽt sup epistylia.
Mala granata q̃q; quadringẽta, & retiacula duo, ita vt bini
ordines malorũ granatorũ singulis retiaculis iũgerẽt, q̃ p-
tegerẽt epistylia & capita colũnarũ. Bases etiã fecit, & con-
chas, q̃s supposuit basib⁹: mare vnũ, boues q̃q; duodecim sub
mari. Et lebetes, & creagras, & phialas. Oĩa vasa fecit Sa
lomoni Hirã pf̃ ei⁹ i domo dñi ex ere mũdissimo. In regio
ne Jordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Socoth, et
Saredatha. Erat aũt multitudo vasoꝛũ inumerabilis, ita
vt ignoraret pond⁹ eris. Fecitq; Salomon oĩa vasa domus
dei, & altare aureũ, & mensas: & sup eas panes ppositionis.
Cãdelabra q̃q; cũ lucernis suis vt lucerẽt añ oraculũ iuxta
ritũ, ex auro purissimo: & florentia q̃dã, & lucernas, & forci-
pes aureos. oĩa ꝺ auro mũdissimo facta sunt. Thymiama
teria q̃q;, & thuribula, & phialas, & mortariola ex auro puris
simo. Et ostia celauit tẽpli interioris, id est in sanctosancto-
rum: et ostia templi forinsecus aurea. Sicq; completum est
omne opus quod fecit Salomon in domo domini.

¶ De donarijs illatis: & arca introducta in oraculum: de gloria do-
mini que impleuit domũ dñi. Cap. v.

Tulit igit̃ Salomon oĩa q̃ vouerat Dauid pf̃
sunus, argẽtũ, & aurũ, & vniuersa vasa posuit i the
sauris domus dei. Post q̃ cõgregauit maiores
natu Jsrl', & cunctos principes tribuũ & capita
familiarũ de filijs Jsrl', in Jerusalẽ: vt adducerẽt arcã fede
ris dñi de ciuitate Dauid, que est Sion. Venerũt itaq; ad
regẽ oẽs viri Jsrl' in die solẽni mẽsis septimi. Cũq; venis-
sent cuncti seniorũ Jsrl', portauerũt Leuite arcã, & intulerũt
eã & omnẽ paraturã tabernaculi. Porro vasa sanctuarij, q̃
erãt in tabernaculo, portauerũt sacerdotes cũ leuitis. Rex
autẽ Salomon, & vniuersus cet⁹ Jsrl' & oẽs q̃ fuerãt ꝙgrega
ti añ arcã ĩmolabãt arietes & boues absq; vllo numero, tan
ta eñ erat multitudo victimarũ. Et itulerũt sacerdotes ar-
cã federis dñi i locũ suũ, id est ad oraculũ tẽpli in sctãsctoꝛũ
subter alas cherubi: ita vt cherubim expãderent alas suas
sup locũ i quo posita erat arca, & ipsam arcã tegerẽt cum ve
ctib⁹ ei⁹. Uectiũ aũt qb⁹ portabãt arca, q; paululũ longio-
res erãt, capita parebãt añ oraculũ: si vo qs paululũ fuis-
set extrinsecus, eos videre nõ poterat. Fuit itaq; arca ibi vs-
q; in presentẽ diẽ. Nihilq; erat aliud in arca niſi due tabule,
q̃s posuerat Moyses in Horeb, qñ legẽ dedit dñs filijs Is
rael egredientib⁹ ex Egypto. Egressis aũt sacerdotibus de
sanctuario (oẽs eñ sacerdotes q ibi potuerãt inueniri, san-
ctificati sunt: nec adhuc in illo tpe vices, & ministerioꝛũ ordo
inter eos diuisus erat) tam leuite ꝙ cantores, id est & q sub
Asaph erãt, & q sub Hemã, & q sub Jdithũ, filij & fres eoꝝ
vestiti byssinis, cymbalis, & psalterijs, & citharis concrepa-
bant, stãtes ad oriẽtalẽ plagã altaris, & cũ eis sacerdotes cẽ
tũ vigiti canẽtes tubis. Igit̃ cũcti pariter, & tubis, & voce,
& cymbalis, & organis & diuersis gñis musicoꝛ cõcinẽtib⁹, &
vocẽ in sublime tollẽtib⁹, lõge sonit⁹ audiebat̃: ita vt cũ dñz
laudare cepissent, & dicere, Confitemini dño quoniã bon⁹,
qñ in eternũ misericordia ei⁹: impleret̃ dom⁹ dñi nube, ne
possent sacerdotes stare & ministrare propter caliginẽ. Cõ-
pleuerat enim gloria domini domum dei.

¶ De sermone salomõis ad populũ: & ꝺ oratiõe ei⁹ ad dñz. Ca. vj.

Unc Salomon ait, Dñs pollicit⁹ est vt habita
ret in caligine: ego aũt edificaui domũ noi eius,
vt habitaret ibi in ppetuũ. Et cõuertit rex faciez
suam, & bñdixit vniuerse multitudini Jsrl' (nã
oĩs turba stabat intẽta) & ait, Bñdict⁹ dñs deus Jsrl', q̃ qꝺ
locut⁹ est Dauid pri meo, opere cõpleuit, dicens, A die q̃
eduxi ppm meũ de terra Egypti, nõ elegi ciuitatẽ de cun-
ctis tribub⁹ Jsrl' vt edificaret̃ in ea dom⁹ noi meo: neq; ele
gi quẽq; aliũ virũ, vt esset dux i ppo meo Jsrl': Iz elegi Je
rusalẽ vt sit nomẽ meũ in ea, & elegi Dauid, vt constituerez
eũ sup ppm meũ isrl'. Cũq; fuisset volũtatis Dauid pris
mei, vt edificaret domũ noi dñi dei Jsrl', dixit dñs ad eum,
Quia hec fuit voluntas tua, vt edificares domũ noi meo:
bñ qꝺ fecisti huinsceꝺi habere volũtatẽ: Iz nõ tu edifica-
bis mihi domũ, veruntñ filius tu⁹, qui egredier̃ de lumbis
tuis, ipse edificabit domũ noi meo. Cõpleuit ꝙ dñs sermo
nẽ suũ, quez locut⁹ fuerat: & ego surrexi ꝑ pre meo Dauid,
& sedi sup thronũ Jsrl', sicut locut⁹ est dñs: & edificaui domũ
noi dñi dei isrl'. Et posui i ea arcã, i qua est pactũ dñi qꝺ pe
pigit cũ filijs Jsrl'. Stetit ꝙ coram altari dñi ex aduersovni-
uerse multitudinis Jsrl', & extẽdit man⁹ suas. Sigdẽ fece-
rat Salomon basim eneã, & posuerat eã in medio basilice,
habentẽ qnq; cubitos longitudinis, & qnq; latitudinis, et
tres cubitos altitudinis: stetitq; sup eã, & deinde flexis geni
bus ꝟ vniuersam multitudinẽ Jsrl', & palmis in celũ leva-
tis, ait, Dñs deus Jsrl', nõ est silis tui deus in celo & in ter-
ra: qui custodis pactum & misericordiam cũ seruis tuis qui

ambulant

ambulāt coꝝ te in toto coꝛde ſuo. Qui ꝑſtitiſti ſuo tuo da-
q. mach. uid pr̄i meo q̄cunq; locut⁹ fueras ei: & q̄ ore ꝓmiſeras, ope
ij.b. cōpleſti, ſicut & pñs tps ꝓbat. Nūc ḡ dñe de⁹ iſrl̄ imple ſuo
tuo pr̄i meo dauid quecūq; locut⁹ es, dicens, Non deficiet
ex tevir coꝝ me, q̄ ſedeat ſup thꝛonū iſrael: ita tñ ſi cuſtodie
rint filij tui viā ſuā, & ābulauerit ī lege mea, ſicut & tu ābula
ſti coꝝ me. Et nūc dñe de⁹ Iſrl̄ firmet ſermo tu⁹ quē locut⁹
es ſeruo tuo dauid. Ergone credibile eſt vt habitet deus cū
hominibus ſup terrā? Si celū & celi celoꝝm non te capiunt:
D quāto magis domus iſta quā edificaui? Sꝫ ad hoc tantum
facta eſt, vt reſpicias oratiōnē ſerui tui, & obſecratiōnē eius
dñe de⁹ me⁹, & audias ꝓces q̄s fudit famul⁹ tuus coꝝ te: vt
aperias oculos tuos ſup domū iſtā die⁹ ac noctib⁹ ſup lo-
cum ī quo pollicit⁹ es vt innocet nomē tuū: & exaudires ora
tiōnē quā ſeruus tuus orat in eo, & exaudias preces famuli
tui, & ppli tui Iſrael. Quicunq; orauerit in loco iſto, exaudi
de habitaculo tuo, id eſt de celis, & propitiare. Si peccaue-
rit quiſpiā ī pximū ſuū, & iurare ꝗra eū parat⁹ venerit, ſeq;
maledicto ꝗſtrixerit coꝝ altari ī domo iſta: tu audies de ce
lo, & facies iudiciū ſuoꝝ tuoꝝ, ita vt reddas iniquo viam
ſuā in caput ꝓpꝛium, & vlciſcaris iuſtū, retribuens ei ſm iu-
ſtitiam ſuā. Si ſupatus fuerit populus tu⁹ iſrl̄ ab inimicis
E (peccabunt enim tibi) & conuerſi egerint pniam, & obſecra-
uerint nomē tuū, & fuerit depcati te in loco iſto, tu exaudies
de celo, & ꝓpitiare pctō ppli tui iſrael, & reduc eos ī terram
quā dediſti eis, & pr̄ibus eoꝝ. Si clauſo celo pluuia nō flu-
xerit ꝓpter pctā ppli tui, & depcati te fuerint in loco iſto, & cō
feſſi noī tuo, & cōuerſi a pctis ſuis, cū eos afflixeris: exau-
di de celo dñe, & dimitte pctā ſuis tuis & ppli tui iſrael, & do
ce eos viā bonā ꝑ quā ī grediant, & da pluuiam terre quam
Infra xx.b. dediſti ppꝛo ad poſſidēdū. Fames ſi orta fuerit in terra, & pe
ſtilentia, erugo & aurugo, & locuſta, & bruc⁹, & hoſtes vaſta-
tis regiōibus, portas obſederint ciuitatis, omniſq; plaga,
& infirmitas preſſerit: ſi quis de ppꝛo tuo iſrael fuerit depre-
catus, cognoſcens plagā, & infirmitatē ſuā, & expāderit ma-
nus ſuas in domo hac: tu exaudies de celo, de ſublimi ſcil;
habitaculo tuo, & ꝓpitiare, & redde vnicuiq; ſm vias ſuas
F q̄s noſti eū hr̄e ī coꝛde ſuo: tu em̄ ſol⁹ noſti coꝛda filioꝝ ho-
minū. Ut timeāt te, & ambulēt ī vijs tuis cūctis die⁹ qb⁹ vi
unt ſup faciē terre quā dediſti pr̄ibus nr̄is. Etenim q̄ꝫ q
nō eſt de ppꝛo tuo iſrl̄, ſi venerit de terra lōgiqua, ꝓpter no
mē tuū magnū, & ꝓpē manū tuā robuſtā, & brachiū tuuꝫ ex-
tentū, & adorauerit in loco iſto: tu exaudies de celo firmiſſi-
mo habitaculo tuo, & facies cuncta ꝑ qb⁹ ī uocauerit te ille
pegrinus: vt ſciāt, oēs ppli terre nomē tuū, & timeāt te ſicut
ppls tu⁹ iſrl̄, & cognoſcāt q̄ nomē tuū ī uocatū eſt ſuper do-
mū hāc quā edificaui. Si egreſſus fuerit ppls tu⁹ ad bellū
ꝛ aduerſarios ſuos ꝑ viā ī q̄ miſerꝫ eos, adorabūt te ꝛ viaꝫ
in q̄ ciuitas hec eſt quā elegiſti, & dom⁹ quā edificaui nomi-
ni tuo: & exaudies de celo p̄ces eoꝝ, & obſecratiōnē, & vlciſca
ris. Si aūt peccauerint tibi (neq; em̄ eſt hō qui nō peccet) et
G iratꝰ fueris eis, & tradideris hoſtibus & captiuos duxerint
iij. regū viij.c. eos in terrā lōginquā vel certe q̄ iuxta eſt: & cōuerſi in coꝛde
Eccles ſuo in terra ad quā captiui ducti fuerāt, egerit pniam, et de-
xlviij. c. ij.to.j.d. precati te fuerit in terra captiuitatis ſue, dicētes, Peccaui-
mus, iniq̄ fecim⁹, iniuſte egim⁹: & reuerſi fuerint ad te in to-
to coꝛde ſuo, & in tota aīa ſua, ī terra captiuitatis ſue ad quā
ducti ſunt, adorabūt te cōtra viā terre ſue quā dediſti pr̄i-
bus eoꝝ: & vrbis quā elegiſti, & dom⁹ quā edificaui noi tuo:
tu exaudies de celo: hoc eſt de firmo habitaculo tuo preces
eoꝝ, & facias iudiciū, & dimittas ppꝛo tuo quāuis peccato
ri. Tu es em̄ de⁹ me⁹, aperiant̄ q̄ſo oculi tui, & aures tue ītē
te ſint ad oꝝonē, q̄ fit ī loco iſto. Nūc igit̄ cōſurge dñe de⁹ in
po cxxxj. requiez tuā, tu & arca fortitudinis tue: Sacerdotes tui dñe
c. deus induantur ſalutem, et ſancti tui letentur in bonis. Do
mine deus meus ne auerſeris faciem chriſti tui: memēto mi
ſericordiarum Dauid ſerui tui.

¶ De igne deuorante ſacrificium: de maieſtate dñi: de ſolennitate
dedicationis: de ſecunda apparitione domini Salomoni in no-
cte. Caput vij.

CUm q̄ cōpleſſet Salomon fundens p̄ces, ignis
deſcēdit de celo, & deuorauit holocauſta & victi-
mas: & maieſtas dñi ipleuit domū. Nec poterāt
ſacerdotes ingredi tēplū dñi, eo q̄ ōplesſet ma-
ieſtas dñi tēplū dñi. Sꝫ et oēs filij iſrl̄ videbāt deſcēdētem
ignē, & gloriā dñi ſup domū: & coꝛruentes pni in terrā ſuper
pauimētū ſtratū lapide, adorauerūt: & laudauerūt dñm q̄m
bon⁹, q̄m ī ſeculū miſericoꝛdia ei⁹. Rex aūt & oīs ppls im-
molabāt victimas coꝝ dño. Immolauit igit̄ rex Salomon
hoſtias, boū vigīti duo milia, arietū centū viginti milia: et
dedicauit domū dei rex & vniuerſus ppls. Sacerdotes au-
tem ſtabāt ī officijs ſuis: & Leuite ī organis carminū dñi,
q̄ fecit Dauid rex ad laudandū dñm q̄m ī eternū miſericoꝛ
dia ei⁹, hymnos Dauid canētes p manꝰ ſuas: poꝛro ſacer
dotes canebāt tubis ante eos, cūctuſq; iſrl̄ ſtabat. Sctificauit quoq; Salomon mediū atrij añ tēplū dñi: obtulerat em̄
ibi holocauſta & adipes pacificoꝝ: q̄ altare eneum q̄ fecerat, non poterat ſuſtinere holocauſta et ſacrificia et adipes.
Fecit ergo Salomon ſolēnitatē in tpe illo ſeptē diebus, et
oīs iſrl̄ cū eo, eccl̄ia magna valde, ab introitu Emath vſq;
ad toꝛrētē Egypti. Fecitq; die octauo collectā, eo q̄ dedi-
caſſet altare ſeptē diebus, & ſolēnitatē celebraſſet diebus ſe
ptē. Igit̄ in die viceſimoterti o mēſis ſeptimi dimiſit popu
los ad tabernacula ſua letantes atq; gaudentes ſuper bono
quod fecerat dñs Dauid, & Salomoni, & iſrl̄ ppꝛo ſuo. Cō ij. regum
pleuitq; Salomon domū dñi, & domū regis, & oia q̄ diſpo- ix.a.
ſuerat ī coꝛde ſuo, vt faceret ī domo dñi, & in domo ſua, & p
ſperat⁹ eſt. Apparuit aūt ei dñs nocte, & ait, Audiui oꝝo-
nē tuā, & elegi locū iſtū mihi in domū ſacrificij. Si clauſero
celū, & pluuia nō fluxerit, & mandauero & p̄cepero locuſte vt
deuoꝛet terrā, & miſero peſtilēti ā ī ppl̄m meū: cōuerſus aūt
ppls me⁹, ſup quos iuocatū eſt nomē meū, deprecatus me
fuerit, & exq̄ſierit faciē meā, & egerit pniam a vijs ſuis peſſi
mis: et ego exaudiā de celo, & ꝓpitiꝰ ero pctis eoꝝ: et ſana
bo terrā eoꝝ. Oculi q̄ꝫ mei erūt apti, & aures mee erecte ad
oꝝonē ei⁹ q̄ ī loco iſto oꝝauerit. Elegi em̄, et ſanctificaui lo-
cum iſtū, vt ſit nomē meū ibi ī ſempiternū, & p̄maneāt oculi
mei, et coꝛ meū ibi cūctis die⁹. Tu q̄ꝫ ſi ambulaueris co- D
rā me, ſicut ambulauit Dauid pr̄ tuus, et feceris iuxta oīa
q̄ ꝑcepi tibi, & iuſtitias meas, iudiciaq; ſeruaueris: ſuſcita
bo thꝛonū regni tui, ſicut pollicit⁹ ſum Dauid pr̄i tuo, di-
cens, Non auferet de ſtirpe tua vir, q̄ nō ſit p̄ceps in iſrael.
Si aūt auerſi fueritis, et dereliq̄ritis iuſtitias meas, et p̄ce-
pta mea q̄ propoſui vobis, & abeūtes ſeruieritis dijs alie
nis, & adorueritis eos: euellam vos de terra mea quā dedi
vob, & domū hāc quā ſctificaui noī meo, p̄jciā a facie mea,
& tradā eā ī parabolā & ī exēplū cūctis ppls. Et dom⁹ iſta
eriti ꝓuerbiū vniuerſis trāſeūtib⁹: & dicēt ſtupētes, Qua-
re fecit dñs ſic terre huic, & domui huic? Rndebunt q̄ꝫ, Qꝛ
dereliq̄rūt dñm deū patrū ſuoꝝ, q̄ eduxit eos de terra egy
pti, & apprehēderūt deos alienos, et adorauerūt eos, et co-
luerūt: idcirco venerūt ſuper eos vniuerſa hec mala.

¶ De ciuitatibus edificatis per Salomonem: de edificijs et claſſe
Salomonis: et auro ſibi ab Hiram miſſo. Caput viij.

EXpletis aūt vigīti annis poſtq̄ edificauit Salo
mon domū dñi & domū ſuam: ciuitates q̄s dede
rat Hirā Salomoni, edificauit, et habitare ibi A
fecit filios iſrl̄. Abijt q̄ꝫ in emath Suba, & obti ij. regum
nuit eā. Et edificauit Palmiram in deſerto, et alias ciuita- ix.b.
tes munitiſſimas edificauit in Emath. Extruxitq; bethho
ron ſuperiorem, et Bethhoꝛon inferiorem, ciuitates mura-
tas habentes portas & vectes & ſeras. Balaath etiam & oēs
vrbes firmiſſimas, q̄ fuerunt Salomonis, cunctaſq; vrbes
quadrigarum, & vrbes equituꝫ. Oīa q̄cūq; voluit, fecit rex
Salomon atq; diſpoſuit: edificauit in Jeruſalem et in Li-
bano, et in vniuerſa terra poteſtatis ſue. Oēm ppl̄m qui de- B
relictus fuerat de Hethei⁹, et Amoꝛrhei⁹, & Pherezei⁹,
et Heuei⁹, et Jebuſei⁹, q̄ nō erāt de ſtirpe Iſrael, de filijs
eoꝝ. Et de poſteris quos nō interfecerāt filij Iſrael, ſubiu-
gauit Salomon in tributarios, vſq; in diē hanc. Poꝛro de

filijs Israel nō posuit vt seruirēt opib⁹ regis. ipsi eñ erant viri bellatores, ⁊ duces primi ⁊ principes q̄drigarū ⁊ eqtuz ei⁹. Oēs aūt principes exercit⁹ regis Salomonis fuerunt ducenti qnq̄ginta, q erudiebāt pplm. Filiā vo Pharaōis trāstulit de ciuitate Dauid in domū quam edificauerat ei. Dixit eñ, Nō habitabit vxor mea in domo Dauid regis Israel, eo q̄ sctificata sit: q̄ ingressa est in eam arca dñi. Tūc obtulit Salomon holocausta dño sup altare dñi, q̄ extruxerat ante porticū vt p singulos dies offerret in eo iuxta p̄ceptum Moysi i sabbathis ⁊ in calēdis, ⁊ i festis dieb⁹ ter p annū, id est in solēnitate azymoꝝ, ⁊ solēnitate hebdomadarū. in solēnitate tabernaculoꝝ. Et cōstituit iuxta dispositionem Dauid p̄is sui officia sacerdotum in ministerijs suis: ⁊ Leuitas in ordine suo: vt laudarēt ⁊ ministrarent corā sacerdotib⁹ iuxta ritum vniuscuiusq; diei: et ianitores in diuisionib⁹ suis p portā ⁊ portā: sic enim p̄ceperat Dauid hō dei. Nec ptergressi sunt de mādatis regis tā sacerdotes q̄ Leuite, ex oīb⁹ q̄ p̄cepat. Et i custodijs thesaurorū oēs impēsas p̄paratas habuit Salomon, ex eo die quo fundauit domū dñi, vsq; i diē quo pfecit eā. Tūc abijt Salomon in Esiongaber, ⁊ i Elilath ad orā maris rubri, q̄ est in terra Edom. Misit ergo ei Hirā p manū seruoꝝ suoꝝ naues, ⁊ nautas gnaros maris, ⁊ abierunt cū seruis Salomonis i Ophir: tulerūtq; inde quadringenta quinquaginta talēta auri, ⁊ attulerunt ad regem Salomonem.

¶ De regina Saba: et muneribꝰ datis ⁊ acceptis: de scutis ⁊ lanceis argenteis: de scutis ⁊ lanceis aureis: de solio Salomonis: de abūdantia ⁊ gloria ⁊ equis Salomonis: ⁊ obitu eius. Cap. ix.

Regina q̄z Saba cū audisset famā Salomonis venit vt tētaret eū i enigmatib⁹ in Jerusalē: cuz magnis opib⁹ ⁊ camelis, q portabant aromata ⁊ auri plurimū, gēmasq; ptiosas. Cūq; venisset ad Salomonē, locuta est ei q̄cūq; erant in corde suo. Et exposuit ei Salomon oia q̄ ppositum erat: nec quicq̄ fuit q̄ non ꝓspicuuz ei fecerit. Que postq̄ vidit, sapiaz scz Salomōis, ⁊ domū quā edificauerat, necnō ⁊ cibaria mēse eius, ⁊ habitacula seruoꝝ, ⁊ officiū ministroꝝ ei⁹ ⁊ vestimēta eoꝝ, pincernas q̄z ⁊ vestes eoꝝ, ⁊ victimas q̄s immolabat in domo dñi nō erat p̄ re stupore vltra i ea spūs. Dixitq; ad regem, Ver⁹ est sermo quē audierā in terra mea de virtutib⁹ et sapiētia tua. Nō credebā narrātib⁹, donec ipsa venissem, ⁊ vidissent oculi mei: ⁊ probassem vir medietatē sapie tue mihi fuisse narratā: vicisti famam vtutib⁹ tuis. Bti viri tui, ⁊ bti serui tui, hi q assistunt corā te oi tpe, ⁊ audiūt sapientiā tuā. Sit dñs de⁹ tu⁹ bñdict⁹, q voluit te ordinare sup thronum suū regē dñi dei tui. Quia diligit de⁹ Israel, ⁊ vult ſuare eū in eternū: idcirco posuit te sup eū regē, vt facias iudicia atq; iustitiam. Dedit aūt regi cētū vigiti talēta auri, ⁊ aromata multa nimis, ⁊ gēmas ptiosissimas, nō fuerūt aromata talia, vt hec q̄ dedit regina Saba regi Salomoni. Sed et serui Hirā cū seruis Salomōis attulerūt aurū de Ophir, ⁊ ligna Thina, ⁊ gēmas ptiosissimas. De qb⁹ fecit rex, de lignis scz Thinis, gradus in domo dñi ⁊ in domo regia: citharas q̄z ⁊ psalteria cantoribus: nūq̄ visa sunt i terra Juda ligna talia. Rex aūt Salomon dedit regine Saba cuncta que voluit, ⁊ q̄ postulauit, ⁊ multo plura q̄ attulerat ad eū: q̄ reuersa, abijt in terrā suā cū seruis suis. Erat aūt pondus auri q̄ afferebat Salomoni p singulos annos, sexcenta sexaginta sex talēta auri: exceptis ea summa quā legati diuersarū gētiū, ⁊ negotiatores afferre cōsueuerāt, oēsq; reges Arabie, ⁊ satrape terrarū, q cōportabāt aurū ⁊ argētū Salomoni. Fecit tgit rex Salomon ducētas hastas aureas de summa sexcentoꝝ aureoꝝ, q in singulis hastis expādebantur. Trecēta q̄z scuta aurea trecētoꝝ aureoꝝ qb⁹ tegebant singula scuta: posuitq; ea rex in armamētario, q̄ erat constitū nemore. Fecit q̄z rex solū eburneum grāde, ⁊ vestiuit illud auro mūdissimo. Sex q̄z gradus, qb⁹ ascēdebat ad solium: ⁊ scabellū aureū, ⁊ brachiola duo altrinsecus. et duos leones stātes iuxta brachiola: sed et alios duodecim leunculos stātes sup sex gradus ex vtraq; pte: nō fuit tale solium in vniuersis regnis. Oīa quoq; vasa cōuiuij regis erant aurea: ⁊ vasa dom⁹ saltꝰ Libani ex auro purissimo. Argentū eñ in diebus illis p nihilo reputabat. Siquidem naues regis ibant in Tharsis cū seruis Hirā, semel in annis trib⁹: ⁊ deferebāt inde aurū ⁊ argētum, et ebur, ⁊ simias, et pauos. Magnificatus est igit Salomon sup oēs reges terre p̄ re diuitijs, ⁊ gloria. Oēsq; reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis: vt audirēt sapiētiā quam dederat de⁹ in corde ei⁹. Et deferebāt ei munera, vasa argētea et aurea, et vestes, ⁊ arma, ⁊ aromata, equos ⁊ mulos, per singulos annos. Habuit quoq; Salomon quadraginta milia equorum in stabulis, et curruum equitūq; duodecim milia: constituitq; eos in vrbibus quadrigarum, ⁊ vbi erat rex in Jerusalem. Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Euphrate vsq; ad terram Philisthinoꝝ, ⁊ vsq; ad terminos Egypti. Tantamq; copiam p̄buit argenti in ierusalem quasi lapidum: et cedroꝝ tantam multitudinez velut sycomoroꝝ que gignuntur in campestribus. Adducebantur autem ei equi de Egypto, cunctisq; regionibus. Reliqua autem opera Salomonis priorum ⁊ nouissimorum scripta sunt in verbis Nathā prophete, ⁊ in libris ahie Silonitis, in visione quoq; Addo videntis, contra Jeroboam filium Nabat. Regnauit autem Salomō in Jerusalem super omnem Israel quadraginta annis. Dormiuitq; cum patribus suis: ⁊ sepelierunt eam in ciuitate Dauid: regnauitq; Roboam filius eius p̄ eo.

¶ De Roboam et consilio iuuenum ei dato. Descissione regni: et de Jeroboam. De vocibus Roboam. Caput x.

Profectus est autē Roboā in Sichem: illuc eñ cunctus Israel conuenerat, vt constitueret eū regem. Qd cū audisset Jeroboā filiꝰ Nabat, qui erat in Egypto (fugerat quippe illuc ante Salomonē) statim reuersus est. Vocauerūtq; eum, ⁊ venit cuz vniuerso Israel, ⁊ locuti sunt ad Roboā, dicentes, Pater tuus durissimo iugo nos p̄ssit: tu leniora ipera patre tuo, qui nobis imposuit graue seruitutem, ⁊ paululum de onere subleua, vt seruiam⁹ tibi. Qui ait, Post tres dies reuertimini ad me. Cumq; abijsset populus, inijt consilium cū senibus, qui steterant coram patre eius Salomone, dum adhuc viueret, dicens, Quod datis consilium, vt respondeam populo? Qui dixerūt ei, Si placueris populo huic, ⁊ linieris eos verbis clementibus, seruiēt tibi omni tpe. At ille reliquit cōsilium senū, ⁊ cum iuuenibus tractare cepit, q cum eo nutriti fuerāt, ⁊ erant in comitatu illius. Dixitq; ad eos, Quid vobis videt? vel quid respondere debeo ppl'o huic, q dixit mihi, Subleua iugum, q̄ imposuit nobis pater tu⁹? At illi rñderūt vt iuuenes, ⁊ nutriti cū eo in delitijs, atq; dixerunt, Sic loq̄ris ppl'o, q dixit tibi, Pater tuus aggrauauit iugum nostrum, tu subleua, et sic respondebis eis, Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei? Pater meus imposuit vobis graue iugum, et ego maius pondus apponam: pater me⁹ cecidit vos flagellis, ego vero cedam vos scorpionibus. Venit ergo Jeroboā, et vniuersus populus ad Roboam die tertio, sicut preceperat eis. Respondit⁹q; rex dura, derelicto consilio seniorum, locutusq; est iuxta iuuenū voluntatem, Pater meus graue vobis imposuit iugum, quod ego grauius faciam: pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cedam vos scorpionibus. Et non acquieuit populi precibus: erat enim volūtatis dei: vt compleretur sermo eius, quem locutus fuerat per manū Ahie Silonitis ad Jeroboam filium Nabat. Populus autem vniuersus rege duriora dicēte, sic locutus est ad eū, Nō est nobis pars in Dauid, neq; hereditas i filio Jsai. Reuertere in tabernacula tua Israel, tu aūt pasce domū tuaz Dauid. Et abijt Israel in tabernacula sua, Super filios autē Israel qui habitabant in ciuitatib⁹ Juda, regnauit Roboā. Misitq; rex Roboam Aduram, qui preerat tributis, ⁊ lapidauerunt eum filij Israel, et mortuus est: porro rex Roboam currum festinauit ascēdere, ⁊ fugit in Jerusalem. Recessitq; Israel a domo Dauid vsq; ad diem hanc.

¶ De Semeia

iij. Regū xij. a.
iij. regum x. a.
Matthei xij. d. Lu. xj. d.

De Semeia propheta quem misit dominus ad Roboam: ne pugnaret ipse et populus contra Israel. Caput xi.

A Venit aũt Roboã i Jerusalẽ, & quocauit vniuersam domũ iuda & Beniamin cctũ octogĩta milia elector, atq; bellãtiuz, vt dimicaret ꝯ isrl, et cõuerteret ad se regnũ suũ. Factusq; est ꝟmo dñi ad semeiã hoĩez dei, dicẽs, Loquere ad roboã filiuz Salo
iñ. Regũ xij. e. monis regẽ iuda, & ad vniuersum isrl q ẽ i iuda & beniami: Hec dicit dñs, Nõ ascẽdetis, neq; pugnabitz ꝯ ffres vros: reuertat vnusq;q; i domũ suã, q; mea hoc gestũ ẽ volũtate. Qui cũ audissent sermonẽ dñi, reuersi sũt, nec prexerunt ꝯ
B ieroboã. Habitauit aũt roboã i ierusalẽ, & edificauit ciuitates muratas i Juda. Extruxitq; Bethlehẽ, & Etam, et Thecue, bethsur q̃z, & socho, & odollã, necnõ & geth, & maresa, & ziph: sz & Adurã, & lachis, & azeca: saraa q̃z, & Aialon, & hebron, q̃ erãt i iuda & Beniamin ciuitates munitissimas. Cũq; clausisset eas muris, posuit i eis principes, cibozũq; horrea. hocẽ olei, & vini. Sz & in singulis vrbib⁹ fe
C cit armẽtaria scutor, & hastar: firmauitq; eas sũma diligẽtia, & iperauit sup iudã, & beniamin. Sacerdotes aũt. et leuite q erãt i vniuerso isrl, venerũt ad eum de cũctis sedibus suis, reliquẽtes suburbana, & possessiões suas, & trãseũtes ad iudã, & Jerusalẽ: eo q; abiecissẽt eos Jeroboã, & posteri eius, ne sacerdotio dñi fungerent. Qui ꝯstituit sibi sacerdo
D tes excelsor, & demonior, vitulorũq; q̃s fecerat. Sed & de cũctis tribubus isrl, qcũq; dederãt cor suũ vt q̃rerent dñm deũ isrl, venerũt in ierusalẽ ad ĩmolãdũ victimas suas coã dño deo patrũ suor. Et roborauerũt regnũ iuda: & ꝯfirmauerũt roboã filiũ Salomõis p tres ãnos: ambulauerũt enĩ in vijs dauid, & Salomõis ãnz tñ trib⁹. Duxit aũt roboã vxorẽ mahalath, filiã Jerimoth filij Dauid: Abihail q̃z filiã eliab filij isai, q̃ pepit ei filios ieus, & somorã, & zoom. Post hãc q̃z accepit maacha filiã absalõ, q̃ pepit ei abia, & Ethai, & ziza, & salomith. Amauit aũt roboã maacha filiã Absalom sup oẽs vxores suas, & ꝯcubinas: nã vxores decẽ & octo duxerat, ꝯcubinas aũt sexagĩta: & genuit viginticto filios, & sexagĩta filias. Cõstituit vo i capite, Abiã filiũ maacha ducẽ sup oẽs ffres suos: ipz enĩ regẽ facere cogitabat, q; sapiẽtior fuit, & potẽtior super oẽs filios eius, & in cũctis finibus Juda, & bẽiamin, & i vniuersis ciuitatib⁹ muratz: pbuitq; eis escas plimas, & mltas petiuit vxores.

De sesac rege egypti: qui spoliauit Jerusalem: de scutis ereis q̃ fecit Roboam pro scutis aureis a sesac sublatis. Caput xij.

A Anno aũt roboam roboratũ fuisset regnũ roboã, & cõfortatũ, dereliqt legẽ dñi, & ois Jsrl cũ eo. Anno autẽ qnto regni roboã ascẽdit Sesac rex Egypti in ierusalẽ (q; peccauerũt dño) cũ mille ducẽtis curribꝰ, & sexagĩta milibꝰ egtũ: nec erat numerus vulgi qd venerat cum eo ex Egypto, Libyes scilz, & Troglodytę, & Ethiopes. Cepitq; ciuitates munitissimas i iuda, & venit vsq; i Jerusalẽ. Semeias aũt ppheta ĩgressus ẽ ad roboã, & principes iuda, q ꝯgregati fuerãt i ierusalẽ, fugiẽtes sesac: dixitq; ad eos. Hec dicit dñs, Vos reliqstis me, & ego, reliq vos i manu sesac. Cõsternatiq; principes isrl, & rex, dixe
B rũt, Justꝰ ẽ dñs. Cũq; vidisset dñs q; hũiliati eẽnt, factus est ꝟmo dñi ad semeiã, dicẽs, Quia humiliati sũt, nõ dispdã eos: daboq; eis pauxillum auxilij, & non stillabit furor meus sup Jerusalẽ p manũ sesac. Uerũtn̄ fuiẽt ei: vt sciãt distantiã seruitutis mee, & fuitutis regni terrar. Recessit itaq; sesac rex Egypti, ab Jerusalẽ, sublatis thesauris domus dñi, & domꝰ regis, oĩaq; secũ tulit: & clypeos aureos q̃s fecerat Salomõ: p qbꝰ fecit rex eneos, & tradidit illos prĩcipibꝰ scutariorꝰ q custodiebãt vestibulũ palatij. Cũq; itroiret rex domũ dñi, veniebãt scutarij, & tollebãt eos: iterũq; ferebãt eos ad armamẽtariũ suũ. Uerũtn̄ q; hũiliati sunt, auersa est ab eis ira dñi, nec deleti sũt penitꝰ: siqdẽ in Juda ĩuẽta sunt opa bona. Cõfortatꝰ est ꝙ rex Roboã in Jerusalẽ, atq; regnauit: q̃draginta aũt & vnꝰ anni erat cũ regnare cepisset: & decẽ & septẽ ãnis regnauit in Jerusalem vrbe quã elegit dñs vt ꝯfirmaret nomẽ suũ ibi de cũctis tribubus Jsrl: nomẽ aũt mris eiꝰ Naama Ammanitis. Fecitq; malũ, & nõ ꝑparauit cor suũ vt q̃reret dñm. Opa vero Roboã prĩa & nouissima scripta sunt in libris Semeie prophete, & Addo vidẽtis, & diligẽter exposita: pugnauerũtq; aduersum se Roboã & Jeroboã cũctis diebus. Et dormiuit Roboam cum patribus suis: sepultusq; est in ciuitate Dauid. Et regnauit Abia filius eius pro eo.

D iñ. Regũ xiij. f.

De regno Abie filij Roboam: & de bello & victoria Abie contra Jsrael et Jeroboam: et de morte Jeroboam. Caput xiij.

A Anno octauodecimo regis Jeroboam, regnauit Abia sup Judã. Tribꝰ annis regnauit in Jerusalẽ: nomẽq; mris eiꝰ michaia, filia vriel de gabaa: & erat bellũ iter abia & Jeroboã. Cũq; iniisset abia certamẽ, & hꝫret bellicosissimos viros, & electorũ q̃dringẽta milia: Jeroboã istruxit econtra aciẽ octingenta milia virorꝛ, q & ipsi electi erãt, & ad bella fortissimi. Stetit ergo abia super mõtẽ semerõ, q erat in Ephraim, & ait, audi Jeroboã, & ois isrl, Nũ ignoratis ꝙ dñs deꝰ isrl ŏderit regnũ dauid sup isrl i sempiternũ, ipsi & filijs eiꝰ in pactum salis? Et surrexit ieroboã filiꝰ Nabat, seruꝰ Salomonis filij dauid: & rebellauit ꝯ dñm suũ. Cõgregatiq; sunt ad eum viri vanissimi, & filij Belial: & pualuerũt ꝯ roboã filiũ Salomonis: porro roboã erat rudis, & corde pauido, nec potuit resistere eis. Nũc ergo vos dicitis ꝙ resistere possitis regno dñi, qd̃ possidet per filios Dauid: habetisq; grandez ppli multitudinẽ: atq; vitulos aureos q̃s fecit vobis Jeroboã i deos. Et eiecistis sacerdotes dñi, filios aarõ, atq; Leuitas: & fecistis vobis sacerdotes, sicut oẽs ppli terrar. qcũq; venerit, & initiauerit manũ suã i tauro de bobꝰ, et in arietibꝰ septẽ, fit sacerdos eorꝛ q nõ sũt dij. Noster aũt dñs deꝰ est, quẽ nõ relinquimus: sacerdotesq; mistrãt dño de filijs Aarõ: & Leuite sũt i ordine suo. Holocausta q̃z offert dño p singulos dies mane & vespere: & thymiama iuxta legis pcepta cõfectũ, & pponunt panes in mensa mundissima, estq; apud nos candelabrũ aureũ, & lucerne eius, vt accendant semp ad vesperã: nos qppe custodimꝰ pcepta dñi dei nri, quẽ vos reliqstis. Ergo in exercitu nro dux deꝰ est, & sacerdotes eiꝰ q clãgũt tubis, & resonãt ꝯ vos: filij isrl nolite pugnare ꝯ dñm deũ patrũ vrorꝛ, qr nõ vobis expedit. Hec illo loquẽte, iereboã retro moliebat insidias. Cũq; ex aduerso hostiũ staret, ignorãtẽ Judã suo ambiebat exercitu. Respiciẽsq; iudas, vidit instare bellũ ex aduerso & post tergũ, & clamauit ad dñm: ac sacerdotes tubis canere cepe
D rũt. Oẽsq; viri Juda vociferati sũt: Et ecce, illis clamãtibus pterruit deus Jeroboã, & oẽm Jsrael q stabat ex aduerso Abia & iuda. Fugerũtq; filij Jsrl iudam, et tradidit eos deꝰ in manu eorꝛ. Percussit ergo eos abia, & ppls eiꝰ plaga magna: & corruerẽt vulnerati ex isrl qngẽta milia virorꝛ fortiũ. Humiliatiq; sẽt filij isrl i tpe illo: & vehemẽtissime ꝯfortati filij iuda, eo ꝙ spassent i dño deo patrũ suorũ. Persecutꝰ ẽ aũt abia fugientẽ Jeroboã: & cepit ciuitates eius, Bethel & filias eius: & Jesana cũ filiabꝰ suis: & Ephrõ q̃z & filias eiꝰ. Nec valuit vltra resistere Jeroboã in diebus Abia: quẽ percussit dñs, & mortuꝰ est. Jgit Abia, ꝯfortato ipio suo, accepit vxores q̃tuordecĩ: procreauitq; viginti duos filios, & sedecim filias. Reliq aũt sermonũ Abia, viarũq; & operꝛ eiꝰ, scripta sẽt diligentissime in libro Addo pphete

iñ. Regũ xv. e.

B

C

D

iñ. Regũ xiij. g.

De morte abie ꝑ quo regnauit filius eius asa:et de bello asa cō tra ethiopes. Caput xiiij.

iij. regū xv.b.

Dormiuit aūt Abia cū ꝑribꝰ suis,ꝛ sepelierūt eū in ciuitate dauid:regnauitq; asa filiꝰ eiꝰ ꝓ eo, ī cuiꝰ diebꝰ q̄uit terra ānis decē. Fecit ergo asa qđ bonū ꝛ placitū erat ī cōspectu dei sui, ꝛ subuertit altaria pegrini cultꝰ,ꝛ excelsa,ꝛ confregit statuas, lucosq; succidit. Et ꝓcepit Jude vt q̄reret dñm deū patrum suoꝝ,ꝛ faceret legē,ꝛ vniuersa mādata. Et abstulit de cunctis vrbibꝰ Juda aras ꝛ phana,ꝛ regnauit ī pace. Edificauit q̄q; vrbes mūitas ī Juda,q; quietꝰ erat,ꝛ nulla tpibꝰ eiꝰ bella surrexerāt,pacē dño largiēte. Dixit aūt Jude,Edificemꝰ ciuitates istas,ꝛ vallemꝰ muris,ꝛ roboremus turribꝰ ꝛ portis,ꝛ seris:doneca bellis qeta sūt oia, eo q̄ q̄sierimꝰ dñm deū patrū nr̄oꝝ,ꝛ dederit nobis pacē ꝑ gyꝝ. Edificauerūt igit̄,ꝛ nullū ī extructo ī pedimentū fuit. Habuit aūt Asa ī exercitu suo portātiū scuta ꝛ hastas, de iuda trecēta milia,de Bēiamin vero scutariosꝝ,ꝛ sagittariosꝝ ducēta octogita milia:oēsq; isti viri fortissimi. Egressꝰ ē aūt ꝫ eos zara Ethiops cū exercitu suo decies centena milia, ꝛ curribꝰ trecētis:ꝛ venit vsq; maresa. Porro asa perrexit obuā ei,ꝛ īstruxit aciē ad bellū ī valle sephatha, q̄ ē iuxta maresa. Et īuocauit dñm deū,ꝛ ait, Dñe nō est apud te vlla distātia,vtrū ī paucis auxilieris, an in plurib⁹: adiuua nos dñe deꝰ nr̄,ī te leñ,ꝛ ī tuo noīe hūtes fiduciā venimꝰ ꝫ hāc mltitudinē. Dñe,deꝰ nr̄ tu es,nō ꝓualeat ꝫ te homo. Exterruit itaq; dñs Ethiopes coram asa ꝛ iuda: fugerūtq; Ethiopes. Et ꝓsecutꝰ ē eos asa,ꝛ ppls q cum eo erat, vsq; gerara:ꝛ ruerūt Ethiopes vsq; ad īternecionē,q; dño cedēte ꝙtriti sunt,ꝛ exercitu illiꝰ pliante:tulerunt ergo spolia multa. Et pcusserūt ciuitates oēs p circuitū gerare: grandis qppe cūctos terroꝝ inaserat:ꝛ diripuerūt vrbes,ꝛ multā pdā asportauerūt. Sꝫ ꝛ caulas ouiū destruētes, tulerūt pecoꝝ īfinitā mltitudinē,ꝛ camelosꝝ:reuersiq; sē ī ierusalē.

De verbis azarie prophete:de asa:de federe populi ꝛiuramento: vt toto corde dominum quererent. Caput.xv.

Azarias aūt filiꝰ oded facto ī se spū dei egressus est ī occursum asa,ꝛ dixit ei,audite me asa,ꝛ oīs iuda ꝛ Beniamin,dñs vobiscū,q; fuistis cū eo. Si q̄sieritis eū,īuenietis: si aūt dereliqueritis, derelinq̄t vos. Trāsibūt aūt multi dies ī īsrl̄ absq; deo vero,ꝛ absq; sacerdote doctore,ꝛ absq; lege. Cūq; reuersi fuerunt in angustia sua ad dñm deū īsrl̄,ꝛ q̄sierint eū, reperient eū. In tpe illo nō erit pax egredīēti,ꝛ ingredienti:sed terrores vndiq; ī cūctis hītatoribꝰ terraꝝ: Pugnabit ei gēs ꝫ gētē,ꝛ ciuitas ꝫ ciuitatē:q; dñs ꝙturbabit eos in oī angustia. Vos ergo ꝙfortamini,ꝛ nō dissoluant manus vr̄e:erit em̄ merces opi vr̄o. Qđ cū audisset asa, vba scz,ꝛ pphetiā azarie filij Oded pphete,ꝙfortatꝰ ē,ꝛ abstulit idola de oī terra iuda,ꝛ de Beniamin,ꝛ ex vrbibꝰ q̄s ceperat montis Ephraim:ꝛ ōdicauit altare dñi,qđ erat ante porticū dñi. Cōgregauitq; vniuersū iudā,ꝛ Beniamin,ꝛ aduenas cū eis de Ephraim,ꝛ de manasse,ꝛ de Symeō:plures em̄ ad eū ꝙfugerāt ex īsrl̄, vidētes qđ dñs deꝰ illiꝰ eēt cū eo. Cūq; venissent ī ierusalē mēse tertio,āno decīognto regni asa,im molauerūt dño ī die illa de manubīs ꝛ pda quam adduxerāt,bones septigētos,ꝛ arietes septē milia. Et intrauit ex more ad corroborādū fedꝰ, vt q̄rerēt dñm deū patrū suoꝝ in toto corde,ꝛ ī tota aīa sua. Si qs aūt,īqt,nō q̄sierit dñm deum Jsrael,moriatur,a minimo vsq; ad maximum, a viro vsq; ad mulierem. Jurauerunt dño voce magna in iubilo,ꝛ in clangore tube,ꝛ in sonitu buccinarꝝ omnes q erāt ī iuda cū execratiōe:ī oī em̄ corde suo iurauerūt,ꝛ in tota voluntate q̄sierūt eū,ꝛ īuenerūt: pstititq; eis dñs requiez p circuitū. Sꝫ ꝛ maachā matrē asa regis ex augusto deposuit īpio,eo q̄ fecisset ī luco simulachrū Priapi:qđ oē cōtriuit,ꝛ ī frusta cōminnēs cōbussit ī torrēte Cedrō. Excelsa aūt derelicta sunt in īsrl̄:attū cor asa erat pfectū cunctis diebꝰ eius. Eaq; q̄ vouerat pr̄ suus,ꝛ ipse intulit in domū dñi: argentū ꝛ aurū, vasoꝝq; diuersaꝝ supellectilē. Belluꝝ vero nō fuit vsq; ad tricesimū quintū annum regni Asa.

De baasa ꝛ de federe asa cū benadad:de anani prophetā increpante asa pro inito federe: ꝛ morte asa propter fedus. Ca.xvj.

Anno aūt tricesimo sexto regni eiꝰ ascēdit baasa rex īsrl̄ in iudā,ꝛ muro circūdabat rama, vt nullus tute posset egredi,ꝛ ingredi de regno Asa. Protulit aūt asa argentū ꝛ aurū de thesauris domus dñi,ꝛ de thesauris regijs:misitq; ad benadad regē syrie, qui habitabat in Damasco, dicēs,fedus inter me et te est,pr̄ q̄ꝫ meus ꝛ pr̄ tuꝰ habuere ꝙcordiā: quā ob rē misi tibi argētū ꝛ aurꝝ, vt rupto federe qđ habes cuꝫ baasa rege Jsrl̄ facias eū a me recedere. Quo cōperto benadad misit principes exercituū suoꝝ ad vrbes isrl̄:q; pcusserūt ahion, ꝛ dan,ꝛ Abelmaim,ꝛ vniuersas vrbes nephthalim muratas. Quod cū audisset baasa,desijt edificare rama,ꝛ intermisit opus suū. Porro asa rex assūpsit vniuersū iudā,ꝛ tulerūt lapides de rama,ꝛ ligna q̄ edtficationi preparauerat baasa:edificauitq; ex eis gabaa,ꝛ maspha. In tpe illo venit hanani ppheta ad asam regē iuda,ꝛ dixit ei, Quia habuisti fiduciā in rege syrie,ꝛ nō ī dño deo tuo:idcirco euasit syrie regis exercitus de manu tua. Nōne Ethiopes ꝛ Lybies multo plures erāt q̄drigis ꝛ eqtibꝰ,ꝛ multitudine nimia:q̄s cū dño credidisses,tradidit ī manu tua: Oculi em̄ dñi cōtēplanť vniuersam terrā,ꝛ ꝓbēt fortitudinē his q̄ corde pfecto credunt in eū. Stulte igit̄ egisti,ꝛ ꝓpt̄ hoc ex pūti tpe aduersū te bella ꝙsurgēt. Jratusq; asa aduersus videntem,iussit eū mitti ī nerū: valde qppe sup hoc fuerat indignatus:ꝛ interfecit de pplo ī tpe illo plurimos. Opa autez asa pria ꝛ nouissima scripta sunt in libro regū iuda ꝛ israel. Egrotauit ēt asa anno tricesimonono regni sui,dolore pedū vehemētissimo,ꝛ neci infirmitate sua q̄siuit dñm,sꝫ magis in medicoꝝ arte ꝙfisus est. Dormiuitq; cū pribꝰ suis: ꝛ mortuus est anno q̄dragesimo primo regni sui. Et sepelierunt eū in sepulchro suo qđ foderat sibi in ciuitate Dauid: posueruntq; eum super lectum suum plenuꝝ aromatibus, ꝛ vnguentis meretricijs, que erāt pigmentariorum arte cōfecta,ꝛ cōbusserunt super eū ambitione nimia.

De regno iosaphat ꝛ qualiter misit p̄dicatores:ꝛ de diuitijs eiꝰ: et principibus ꝛ numero bellatorum eius. Caput xvij.

Regnauit aūt Josaphat filius eius ꝓ eo,ꝛ inualuit ꝫ israel. Cōstituitq; militū numeros in cunctis vrbibꝰ Juda, q̄ erāt vallate muris. Presidia q̄q; disposuit in terra Juda, ꝛ in ciuitatibus Ephraim q̄s ceperat asa pr̄ eiꝰ. Et fuit dñs cū iosaphat, q; ambulauit in vijs Dauid pr̄is sui primis:ꝛ non speravit in Baalim,sed in deo patris sui,ꝛ perit in preceptis illius,ꝛ nō iuxta peccata israel. Cōfirmauitq; dñs regnum in manu eiꝰ:ꝛ dedit oīs Juda munera Josaphat: facteq; sunt ei infinite diuitie,ꝛ multa gloria. Cūq; sumpsisset cor eius audaciā ꝓpter vias dñi,ēt excelsa ꝛ lucos de iuda abstulit. Tertio autē anno regni sui misit de principibus suis Benhail,ꝛ obdiam,ꝛ zachariā,ꝛ nathanael, et micheam, vt docerēt in ciuitatibus iuda:ꝛ cū eis Leuitas, Semeiā,ꝛ nathaniā,ꝛ zabadiā,asahel q̄ꝫ ꝛ semiramoth ꝛ ionatham, Adoniamq; ꝛ Tobiam ꝛ Thobadoniam Leuitas: ꝛ cū eis Elisama ꝛ Joram sacerdotes: docebantq; populū in Juda,habentes librum legis dñi:ꝛ circuibant cunctas vrbes Juda,atq; erudiebant populum. Itaq; factus est pauor dñi super omnia regna terrarum que erāt p gyrū Juda:nec audebant bellare contra Josaphat. Sed ꝛ Philisthei, Josaphat munera deferebāt,ꝛ vectigal argenti:arabes quoq; adducebant pecora arietuꝫ septē milia septingentos,ꝛ hircos totidem. Creuit ergo Josaphat,ꝛ magnificatus est vsq; in sublime:atq; edificauit in Juda domos ad instar turriū, vrbesq; muratas. Et multa opa patrauit in vrbibꝰ Juda: viri q̄ꝫ bellatores,ꝛ robusti erāt in Jerusalē, quoꝝ iste numerꝰ ꝓ domos atq; familias singulorū. In Juda principes exercit̄ Ednas dux,ꝛ cum eo robustissimi viri trecēta milia. Post hūc,iohanā ꝓnceps,ꝛ cū eo ducē-

ta octogita milia. Post istū q3 Amasias filiꝰ zechri cōsecratꝰ dño, ꝛ cū eo ducēta milia virorū fortiū. Huic sequebatur robustꝰ ad plia Eliada, ꝛ cū eo tenētiū arcū ꝛ clypeum ducēta milia. Post istū ēt, Jozabad: ꝛ cū eo cētū octoginta milia, expeditoꝝ militū. Hi oēs erāt ad manū regis, exceptis alijs q̄s posuerat i vrbibꝰ muratis, ꝛ i vniuerso iuda.

¶ Descendit Josaphat ad achab: qui insimul ascenderunt ad bellum in ramoth galaad: de mendacijs falsorum prophetarum ꝛ de prophetia michee ad maxillam percussi: de morte achab: in carceratur micheas. Caput xviij.

A iij. Reg. xxij. a.

IVit ergo Josaphat ꝛ iclytꝰ multū, ꝛ affinitate iūctꝰ ē achab. Descēditq3 post ānos ad eū i samariā: ad cuiꝰ aduētū mactauit achab arietes, ꝛ boues plurimos ipsi ꝛ pplo q̄ venerat cū eo: p suasitq3 illi vt ascēderet i ramoth galaad. Dixitq3 achab rex israel ad iosaphat regem iuda, Veni mecuz in Ramoth galaad. Cui ille rñdit, Ut ego, ꝛ tu: sicut pplus tuꝰ, sic ꝛ populꝰ meꝰ: tecūq3 erimꝰ in bello. Dixit Josaphat ad regē
B israel, cōsule obsecro ip̄esentiaꝝ ꝓmonē dñi. Cōgregauit igit rex israel pphetarū q̄drigētos viros, ꝛ dixit ad eos, In ramoth galaad ad bellādū ire debemꝰ, an q̄escere? At illi, Ascēde, iquiūt, ꝛ tradet deꝰ in manu regis. Dixitq3 Josaphat, Nūqd nō est hic pphetes dñi, vt ab illo ēt regramꝰ? Et ait rex israel ad iosaphat, Est vir vnꝰ a q̄ possumꝰ q̄rere
C dñi volūtatē: sed ego odi eū, q; nō pphetat mihi bonū, sed malū oī tpe: est aūt micheas filiꝰ iemla. Dixitq3 iosaphat, Ne loquaris rex hoc mō. Vocauit ergo rex israel vnū de eunuchis, ꝛ dixit ei, voca cito micheā filiū iemla. Porro rex israel, ꝛ iosaphat rex iuda vterq3 sedebāt i solio suo, vestiti cultu regio. sedebāt aūt i area iuxta portā Samarie, oēsq3 pphete vaticinabant cora eis. Sedecias vo filiꝰ chanaana fecit sibi cornua ferrea, ꝛ ait, Hec dicit dñs, his vētilabis Syriam, donec cōteras eā. Oēsq3 pphete sil'r pphetabāt, atq3 dicebāt, Ascēde i ramoth galaad, ꝛ p̄speraberis ꝛ tradet eos dñs in manu regis. Nūtiꝰ aūt q̄ ierat ad vocādū micheā, ait illi, En, verba oīm pphetarū vno ore bona regi ānūtiāt: q̄so ergo te, vt ꝛ sermo tuꝰ ab eis nō dissētiat,
D loquarisq3 p̄spera. Cui rñdit micheas, Viuit dñs, q; q̄ cūq3 dixerit mihi deꝰ meꝰ, hoc loq̄r. Venit ergo ad regem. Cui rex ait. micheа, ire debemꝰ in ramoth galaad ad belādū, an q̄escere? Cui ille rñdit, Ascēdite: cūcta eñ p̄spera euenīēt, ꝛ tradenī hostes in manꝰ vr̄as. Dixitq3 rex, iteruz atq3 iteꝝ te adiuro, vt mihi nō loquaris, nisi q̄ vez est in noie dñi. At ille ait, Vidi vniuersū israel dispsū i mōtibus, sicut oues absq3 pastore: ꝛ dixit dñs, Non hūt isti dños, reuertat vnusq3sq3 in domū suaz in pace. Et ait rex Israel ad Josaphat, Nōne dixi tibi q̄ nō pphetaret iste mihi quicquā boni, sz ea q̄ mala sūt? At ille, Idcirco, ait, audite verbū dñi, Vidi dñm sedētē in solio suo, ꝛ oēm exercitum celi
E assistentē ei a dextris ꝛ a sinistris. Et dixit dñs, Quis decipiet achab regē israel, vt ascēdat ꝛ corruat in ramoth galaad? Cūq3 diceret vnus hoc mō, ꝛ alter alio: p̄cessit spūs: ꝛ stetit cora dño, ꝛ ait, Ego decipiā eū. Cui dñs, In q̄, ingt, decipies? At ille rñdit, Egrediar, ꝛ ero spūs mēdax in ore oīm pphetaꝝ eius. Dixitq3 dñs, Decipies, ꝛ p̄ualebis: egredere ꝛ facita. Nūc igit ecce dñs dedit spm̄ mēdacij in ore oīm pphetaꝝ tuoꝝ: ꝛ dñs locutꝰ est de te mala. Accessit aūt sedecias filiꝰ Chanaana, ꝛ p̄cussit micheе maxillā,
F ꝛ ait, Per quā viā trāsiuit spūs dñi a me, vt loqueret tibi? Dixitq3 micheas, Tu ipe videbis in die illo, q̄n ingressus fueris cubiculū de cubiculo, vt abscōdaris. Precepit autē rex israel, dicēs, Tollite micheā, ꝛ ducite eū ad Amō p̄ncipē ciuitatis, ad Joas filiū Amelech. Et dicetis, hec dicit rex, mittite hūc i carcerē, ꝛ date ei pāis modicū, ꝛ aq̄ paucil
lū, donec reuertar in pace. Dixitq3 micheas, Si reuersus fueris in pace, nō est locutus dñs in me. Et ait, Audite oēs ppli. Igit ascēderūt rex israel, ꝛ iosaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixitq3 rex israel ad iosaphat, Mutabo habituz
G ꝛ sic ad pugnā vadā: tu aūt induere vestibus tuis. Mutauit itaq3 rex israel hītu, venit ad bellū. Rex aūt Syrie p̄ceperat ducib⁹ eqtatus sui, dicēs, Ne pugnetis ꝫ minimum, aut ꝫ maximū, nisi ꝫ solū regē Israel. Itaq3 cū vidissent principes eqtatꝰ iosaphat, dixer̄t, rex israel ē iste. Et circūdedeꝛ eū dimicātes: at ille clamauit ad dñz, ꝛ auxiliatꝰ ē ei, atq3 auertit eos ab illo. Cū eñ vidissent duces eqtatus q̄ nō ēt rex Israel, reliq̄rūt eū. Accidit aūt vt vnꝰ e pplo sagittā in incertū iaceret, ꝛ p̄cuteret regē Israel iter ceruicē, ꝛ scapulas: at ille, aurige suo ait, Cōuerte manū tuā, ꝛ educ me de acie, q; vulneratus sum. Et finita est pugna in die illo: porro rex israel stabat in curru suo contra Syros vsq3 ad vesperam, et mortuus est occidente sole.

¶ De correptione Josaphat per prophetam iehu: de consilio iosaphat ad iudices. Caput xix.

A

REuersus est aūt Josaphat rex iuda i domū suā pacifice in ierusalē. Cui occurrit iehu filiꝰ hanani vidēs, ꝛ ait ad eū, impio p̄bes auxiliū, et his q oderūt dñm amicitia iūgeris: ꝛ idcirco irā q̄
B dē dñi merebaris: sz bōa opa iuēta sūt i te, eo q̄ abstuleris lucos de terra iuda, ꝛ p̄paraueris cor tuū vt requreres deū. Habitauit ergo iosaphat in ierusalē: rursūq3 egressꝰ est ad pplm de Bersabee vsq3 ad montē Ephraim, ꝛ reuocauit eos ad dñm deū patrū suoꝝ. Cōstituitq3 iudices terre i cūctis ciuitatibꝰ Juda mūitis p̄ singula loca, ꝛ p̄cipiēs iudicibꝰ, Videte, ait, q̄d faciatis: nō tñ hoīs exercetis iudiciū, sz dñi: ꝛ q̄cūq3 iudicaueritis, i vos redūdabit. Sit timor dñi vobiscū: ꝛ cū diligētia cūcta facite: nō est eñ apud dñz deū nr̄m iniqtas, nec p̄sonaꝝ acceptio, nec cupido muneꝝ.
C Deu. x. d. ro. ij. b. gal. ij. b. Ephe. vj. b. Coloſ. iij. d. act. x. e. j. pet. j. c.
D In ierusalē q̄z cōstituit iosaphat Leuitas, ꝛ sacerdotes et p̄cipes familiaꝝ ex israel, vt iudicū ꝛ cām dñi iudicarēt habitatoribꝰ eiꝰ. Precepitq3 eis, dicēs, Sic agetis in timore dñi fideliter, ꝛ corde p̄fecto. Oēm cām q̄ venerit ad vos fr̄z vr̄oꝝ q̄ habitāt i vrbibꝰ suis, inter cognationē ꝛ cognationez, vbicūq3 q̄ō est de lege, de mādato, de ceremonijs, de iustificationibꝰ: ondite eis, vt nō peccēt in dñm, ꝛ ne veniat ira sup vos ꝛ sup fr̄es vr̄os: sic ergo agentes non peccabitis.
A Amarias aūt sacerdos ꝛ pōtifex vester, i his q̄ ad deū ptinēt, p̄sidebit: porro zabadias filius isinahel, q̄ est dux in domo iuda, sup ea opa erit q̄ ad regis offm̄ ptinēt: habetisq3 magistros Leuitas coram vobis, confortamini, ꝛ agite diligenter: ꝛ erit dominus cum bonis.

¶ De filijs ammon ꝛ moab ꝛ seyr contra Josaphat congregatis: de oratione iazthel prophete: de hostibus iosaphat cesis mutuo: de correptione iosaphat p̄ inito federe cum ochozia rege israel facta per eliezer. Caput xx.

A

POst hec aūt congregati sūt filij Moab, ꝛ filij ammō, ꝛ cū eis de Ammōitis, ad iosaphat, vt pugnarēt ꝫ eū. Venerūtq3 nūtij, ꝛ idicauer̄t ioſaphat, dicētes, Venit ꝫ te multitudo magna de his locis q̄ trās mare sunt, ꝛ de Syria, ꝛ ecce cōsistūt in Asasonthamar, q̄ est Engaddi. Josaphat aūt timore pterritꝰ, totum se cōtulit ad rogandū dñm: ꝛ p̄dicauit ieiuniū vniuerso Juda. Cōgregatusq3 est Judas ad deprecandū dñz: sz ꝛ oēs de vrbibus suis venerūt ad obsecrandū eū. Cūq3 ste
B tisset Josaphat in medio cetu Jude, ꝛ Jerusalē in domo dñi ante atriū nouū, ait. Dñe deus patrum nr̄orum, tu es deus in celo, ꝛ dñaris cūctis regnis gētium: in manu tua ē fortitudo, ꝛ potentia, nec quisquā tibi pōt resistere. Nonne tu deus noster interfeciſti oēs habitatores terre huiꝰ cora pplo tuo Israel, ꝛ dediſti eam semini Abrahā amici tui in sempiternum? Habitauerunteq3 in ea, ꝛ extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo, dicentes, Si irruerint super nos mala, gladius iudicij, pestilentia, ꝛ fames, stabimus cora domo hac in conspectu tuo, in qua inuocatum est nomen tuū, ꝛ clamabimus ad te in tribulationibus nostris, ꝛ exaudies nos, saluosq3 facies. Nunc igitur ecce filij Ammon, ꝛ Moab, ꝛ mons Seir, per quos nō, concessisti filijs Israel vt transirent quando egrediebantur de Egypto,
C ē. vj. c. Deu. ij. a. sed declinauerunt ab eis, et non interfecerunt illos: econtrario agunt, et nituntur ejcere nos de possessione quam

tradidisti nobis, Deus nr̃, ergo nõ iudicabis eos? In nobis qdẽ nõ ẽ tãta fortitudo, vt possim⁹ huic multitudini resistere, que irruit sup nos, Sz̃ cũ ignorem⁹ qd agere debeamus, hoc solũ habem⁹ residui, vt oculos nr̃os dirigamus ad te. Omis vo Juda stabat corã dño cũ puulis, z vxoib⁹, z liberis suis. Erat aũt Jahaziel filius zacharie, filij banaie filij iehiel, filij mathanie, Leuites de filijs asaph, sup quez fact⁹ est spũs dñi i medio turbe, z ait, Attẽdite omis iuda, z q habitatis in ierusalẽ, z tu rex Josaphat: hec dicit dñs vobis, Nolite timere, nec paueatis hac multitudinẽ, nõ est eñ vr̃a pugna, sz dei. Cras descẽdetis ℨ eos: ascẽsuri ei sunt per clinũ noie Sis, z inuenietis illos i sũmitate torrẽtis, q est ℨ solitudinẽ Jeruel. Nõ eñ eritis vos q dimicabitis, sed tm̃ mõ cõfidẽter state, z videbitis auxiliũ dñi sup vos, o iuda, z Jerusalẽ: nolite timere, nec paueatis, cras egredimini ℨ eos, z dñs erit vobiscũ. Josaphat ergo, z iuda, z omes habitatores Jerusalẽ ceciderũt pni i terrã corã dño, z adorauerũt eũ. Porro leuite de filijs caath, z de filijs core laudabant dñm deũ Jsrl voce magna i excelsũ. Cũq; mane surrexissẽt egressi sũt p desertũ thecua: pfectisq; eis, stãs Josaphat i medio eor̃, dixit, Audite me viri iuda, z omes habitatores ierusalẽ: credite i dño deo vr̃o, z securi eritis: credite prophetis ei⁹, z cũcta euenẽt pspera. Deditq; cõsiliũ pp̃lo, z statuit eãtores dñi, vt laudarẽt eũ i turmis suis, z añcederent exercitũ, ac voce cõsona dicerẽt, Cõfitemini dño, qm̃ i eternũ mia ei⁹. Cũq; cepissent laudes canere, vtut dñs insidias eor̃ i semetipsos, filior̃ sez Ammõ, z moab, z montis seir: q egressi fuerãt vt pugnarent ℨ Judã, z pcussi sũt. Mãq; filij ammõ, z moab 2surrexerũt aduersũ habitatores mõtis seir, vt interficerent, z delerẽt eos, cũq; hoc ope ppetrassent, ẽt in semetipsos versi, mutuis 2cidere vulneribꝫ. Porro iuda cũ venisset ad speculã q̃ respicit solitudinẽ, vidit pcul oẽm late regionẽ plenã cadaueribꝫ, nec supesse quẽquã, q necẽ potuisset euadere. Venit ergo iosaphat, z omis pp̃l⁹ cũ eo ad detrahẽda spolia mortuor̃: inuenerũtq; inter cadauera, variã supellectilẽ, vestes q̃q;, z vasa ptiosissima: z diripuerũt, ita vt oia portare nõ possent, nec p tres dies spolia auferre pre pde magnitudie. Die aũt qrto 2gregati sũt i valle bñdictiõis: etenim qm̃ ibi bñdixerãt dño, vocauerunt locũ illũ vallis bñdictiõis, vsq; i pñtẽ diẽ. Reuersusq; est omis vir iuda, z habitatores Jerusalẽ, z Josaphat añ eos i Jerusalẽ cũ letitia magna, eo q; dedisset eis dñs gaudiũ de inimicis suis. Ingressiq; sũt i Jerusalẽ cũ psalteriis, et citharis, z tubis in domũ dñi. Irruit aũt pauor dei sup̃ omia regna terrar̃, cum audissent q; pugnasset dñs ℨ inimicos Jsrl. Quieuitq; regnũ Josaphat, z pbuit ei deꝰ pacẽ p circuitũ. Regnauit igit̃ Josaphat sup Judã, z erat triginta qnq; ãnor̃, cũ regnare cepisset: viginti aũt z qnq; annis regnauit i Jerusalẽ: z nomẽ mr̃is ei⁹ azuba filia Selahi. Et ambulauit i via pr̃is sui asa, nec declinauit ab ea, faciẽs q̃ placita erãt corã dño. Aerũtñ excelsa nõ abstulit, et adhuc pp̃l⁹ nõ direxerat cor suũ ad deũ patrũ suor̃. Reliq;a autez gestor̃ Josaphat prior̃ z nouissimor̃ scripta sunt in verbis Jehu filij hanãi, q̃ digessit in libro regũ Jsrl. Post hec iniit amicitias iosaphat rex iuda cũ ochozia rege Isrl, cui⁹ opa fuerũt impũissima. Et pticeps fuit vt faceret naues q̃ irẽt in tharsis: fecerũtq; classem i asiõ gaber. Prophetauit autem eliezer filius dodau de maresa ad iosaphat, dicens, Quia habuisti fedus cũ ochozia, percussit dñs opera tua, contriteq; sunt naues nec potuerunt ire in tharsis.

¶ De morte Josaphat: et regno Joram qui occidit sex fratres suos: et ambulauit in vijs Achab: de literis hẽlie ad eum missis: in quib⁹ erat scriptum quali morte moreretur ipse Joram: et de eius longa tabe. Caput xxj.

Dominuit aũt Josaphat cũ pr̃ib⁹ suis, z sepult⁹ ẽ cũ eis i ciuitate dauid: regnauitq; iorã fili⁹ ei⁹ p eo. Qui habuit ffes filios iosaphat, azariã, z iahiel, z zachariã z azariam, z michael, z saphatiã: oẽs hi filij Josaphat regis Juda. Deditq; eis pr̃ sua⁹ multa mũera argẽti, z auri, z pẽsatiões cũ ciuitatib⁹ munitissimis in Juda, regnũ aũt tradidit Joram, eo q; eẽt pr̃o genitus. Surrexit aũt Joram sup regnũ pr̃is sui: cũq; se cõfirmasset, occidit oẽs ffres suos gladio, z quosdã de principibus Jsrl. Trigintaduor̃ ãnor̃ erat Joram, cũ regnare cepisset: z octo ãnis regnauit i Jerusalẽ. Ambulauitq; i vijs regũ Isrl, sicut egerat dom⁹ achab: filia q̃pe achab erat vxor ei⁹: z fecit malũ i ℨspectu dñi. Voluit aũt dñs dispdere domũ Dauid ꝓpter pactũ, qd̃ inierat cũ eo: z q; pmiserat vt daret ei lucernã, z filijs ei⁹ oi tpe. In dieb⁹ illius rebellauit Edom, ne esset subdit⁹ Juda, z ℨstituit sibi regẽ. Cũq; trãsiret Joram cũ pricipib⁹ suis, z cũcto egtatu q erat secũ, surrexit nocte, z pcussit Edom q se circundederat, oẽs duces egtatus eius. Attñ rebellauit Edom, ne eẽt sub ditione iuda vsq; ad hãc diẽ: eo tpe z lobna recessit, ne eẽt sub manu illius. Dereliquerat eñ dñm deũ patrũ suor̃, insup z excelsa fabricat⁹ est in vrbib⁹ iuda, z fornicari fecit hitatores Jerusalẽ, z puaricari Judã. Allate sũt aũt ei lr̃e ab Elia prophete, in q̃b⁹ scriptũ erat, Hec dicit dñs deꝰ dauid patris tui. Quoniã non ambulasti in vijs iosaphat pr̃is tui, et in vijs asa regis Juda, sz incessisti p iter regũ Isrl, z fornicari fecisti Judã, z habitatores Jerusalẽ, imitat⁹ fornicationẽ domus achab: insup z ffres tuos domũ patris tui meliores te occidisti: ecce dñs pcutiet te plaga magna cũ pp̃lo tuo, et filijs, z vxoribus tuis, vniuersaq; substãtia tua. tu aũt egrotabis pessimo languore vteri tui, donec egrediant̃ vitalia tua paulatim p singulos dies. Suscitauit ergo dñs ℨ Joram spm̃ Philisthinor̃, z arabũ, q cõfines sũt Ethiopib⁹, z ascẽderũt i terrã Juda, z vastauerũt eã: diripuerũtq; cũcta substãtiã q̃ inuẽta est in domo regis, insup z filios eius, z vxores: nec remãsit ei filius, nisi Joachã, q minimus natu erat. Et sup hec oia pcussit eũ dñs alui lãguore insanabili. Cũq; diei succederet dies, z tempor̃ spacia volverẽtur, duor̃ annor̃ explet⁹ est circulus: z sic lõga 2sũpt⁹ est tabe, ita vt egereret ẽt viscera sua: lãguore pariter, z vita caruit. Mortuusq; est i infirmitate pessima, z nõ fecit ei pp̃l⁹ scõmoꝛe cõbustionis exequias, sicut fecerat maior̃ib⁹ ei⁹. Triginta duor̃ annor̃ fuit, cũ regnare cepisset: z octo annis regnauit in Jerusalez. Ambulauitq; non recte, z sepelierunt eum in ciuitate Dauid: verũtñ non in sepulchro regum.

¶ De regno Ochozie: et qualiter ipse et Joram rex Jsrael occisi sunt a Jehu: de regno Athalie: qualiter occidit omne semen regiũ: et de Joas abscondito. Caput xxij.

Onstituerunt autẽ habitatores Jerusalẽ ochoziam filium eius minimũ regem pro eo: omnes enim maiores natu, qui ante eũz fuerant, interfecerunt latrones Arabum, qui irruerant in castra: regnauitq; Ochozias filius Joram regis Juda. Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cepisset, z vno anno regnauit in Jerusalem, et nomen matris eius Athalia filia Amri. Sed et ipse ingressus est per vias domus Achab: mater enim eius impulit eum vt impie ageret. Fecit igitur malum in conspectu domini, sicut domus Achab: ipsi enim fuerunt ei consiliarij post mortem patris sui in interitum eius. Ambulauitq; in consilijs eorum. Et perrexit cum Joram filio Achab rege Jsrael in bellum contra Hazael regẽ Syrie in Ramoth Galaad: vulnerauerũtq; Syri Joram. Qui reuersus est vt curaret̃, i Iezrael: multas eñ plagas acceperat in supradicto certamine. Igit̃ Ochozias filius Joram rex Juda descendit vt inuiseret Joram filium Achab in Jezrahel egrotantẽ. Voluntatis quippe fuit dei aduersus Ochoziaz vt veniret ad Joram: z cum venisset, egrederetur cum eo aduersum Jehu filium Namsi, quem vnxit dñs vt deleret domum Achab. Cum ergo euerteret Jehu domum Achab, inuenit principes Juda, z filios fratruz Ochozie, qui ministrabant ei, z interfecit illos. Ipsum quoq; perquirens Ochoziã, comprehendit latitantem in Samaria: adductumq; ad se, occidit, z sepelierunt eũ: eo q; esset filius Josaphat, qui que fierat dominum in toto corde suo. nec erat vltra spes aliqua vt de stirpe quis regnaret Ochozie. siquidem Athalia mater eius videns q; mortuus esset filius suus, surrexit, et interfecit oẽm stirpem regiam domus Juda. Porro

Joſabeth filia regis tulit Joas filiũ Ochozie, & furata eſt eũ de medio filioꝝ regis, cũ iterficerent: abſcõditq; eũ cum nutrice ſua in cubiculo lectuloꝝ: Joſabeth aũt q̃ abſconderat eũ, erat filia regis Joram, vxor ioiade pontificis, ſoror ochozie. & idcirco athalia nõ iterfecit eũ. Fuit ergo cũ eis in domo dei abſcõdit' ſex ãnis, qb' regnauit athalia ſup trã.

¶ De ioiada qño vnxit ioas regẽ iuda: de occiſiõe athalie. xxiij.

Anno aũt ſeptio ꝙfortat' Joiada, aſſũpſit cẽturiones, azariã videlz filiũ Jerohã, & iſmahel filiũ Johãnan, azariã q̃z filiũ obed, & maaſiã filiũ adaie, & Eliſaphat filiũ zechri: & iniũxt cũ eis fed'. Qui circũeũtes iudã, cõgregauerũt Leuitas de cunctis vrbib' iuda, & principes familiaꝝ iſrl: venerũtq; i ieruſalẽ. Jniũxt ergo oĩs multitudo pactũ in domo dñi cuz rege: dixitq; ad eos ioiada, Ecce fili' regis regnabit, ſicut locutus eſt dñs ſup filios dauid. Jſte eſt ergo ꝑmo quẽ facietis: Tertia ps vr̃m q̃ venit ad ſabbathũ, ſacerdotũ, & Leuitarũ, & ianitoꝝ erit i portis: tertia vo ps ad domũ regis: & tertia ad portã q̃ appellat fũdamẽti. oẽ vo reliquũ vulgus ſit in atrijs dom' dñi. Nec q̃ſpiã ali' ingrediat domũ dñi, niſi ſacerdotes, & q mĩſtrãt de Leuitis: ipſi tm̃ nõ ingrediant, q; ſanctificati ſũt: & oẽ reliquũ vulgus obſeruet cuſtodias dñi. Leuite aũt cir cũdent regẽ, hũtes ſinguli arma ſua. Et ſi qs ali' igreſſus fuerit tẽplũ, iterficiat: ſintq; cũ rege et intrãte & egrediẽte. Fecerũt ergo Leuite, & vniuerſ' iuda iuxta oĩa q̃ ꝑceperat ioiada põtifex: & aſſũpſerũt ſing'li viros q ſub ſe erãt, & veniebãt p ordinẽ ſabbathi, cũ his q impleuerãt ſabbathũ, & egreſſuri erãt. ſiqdẽ ioiada põtifex nõ dimiſerat abire turmas q̃ ſibi p ſing'las hebdomadas ſuccedere ꝙſueuerãt. Dedit'q; Joiada ſacerdos centurionibus lãceas, clypeoſq; & peltas regis Dauid, q̃s ꝙſecrauerat i domo dei. Cõſtituitq; oẽm pp'm tenẽtiũ pugiones a pte tẽpli dextra, vſq; ad ptẽ tẽpli ſiniſtrã, coram altari, & tẽplo p circuitũ regis. Et eduxerũt filiũ regis, & impoſuerũt ei diadema, & teſtimoniũ, dederũtq; i manu ei' tenẽdã legẽ & cõſtituerũt eũ regẽ: vnxit q̃z illũ Joiada põtifex, & filij ei': imprecatiq; ſũt ei, atq; dixerũt, Viuat rex, Qõ cuz audiſſet Athalia, vocẽ ſcz currẽtiũ atq; laudãtiũ regẽ, igreſſa ẽ ad pp'm in tẽplũ dñi. Cũq; vidiſſet regẽ ſtãtẽ ſup gradũ i introitu, & principes, turmaſq; circa eũ, oẽmq; pp'z terre gaudentẽ, atq; clãgẽtẽ tubis, & diuerſi gñis organis cõcinẽtẽ, vocẽq; laudãtiũ, ſcidit veſtimẽta ſua, & ait, Inſidie inſidie. Egreſſus aũt ioiada põtifex ad cẽturiões & principes exercitus, dixit eis, Educite illaz extra ſepta tẽpli, & interficiat' foris gladio. Precepitq; ſacerdos ne occideret in domo dñi. Et ipoſuerũt ceruicib' eius man': cũq; intraſſet portã equoꝝ domus regis, iterfecerũt eã ibi. Pepigit aũt ioiada fed' inter ſe, vniuerſũq; pp'z & regẽ, vt eẽt pp's dñi. Jtaq; igreſſus eſt oĩs pp's domũ Baal, & deſtruxerũt eã: & altaria ac ſimulachra illi' ꝙfregerũt: & Mathã q̃z ſacerdotez Baal iterfecerũt añ aras. Cõſtituit aũt ioiada ꝓpoſitos i domo dñi, ſub manibus ſacerdotũ & Leuitarũ, quos diſtribuit Dauid in domo dñi: vt offerrẽt holocauſta dño, ſicut ſcriptũ eſt in lege Moyſi i gaudio & cãticis, iuxta diſpoſitionẽ Dauid. Cõſtituit q̃z ianitores i portis domus dñi, vt nõ ingrederet eã imũdus in oi re. Aſſũpſitq; cẽturiões & fortiſſimos viros ac principes pp'li, & oẽ vulgus terre, & fecerunt deſcendere regẽ de domo dñi, & introire p mediũz porte ſuperioris in domũ regis, & collocauerũt eũ in ſolio regali. Letatuſq; eſt omnis populus terre, & vrbs quieuit: porro Athalia interfecta eſt gladio.

¶ De operib' ioas bonis q̃diu vixit ioiada: de mor'e ioiade: de peccatis ioas poſt mortẽ ioiade qualr interfecit filium eius zacharĩã: qualr cõtra ioas inſurrexerũt pur ſui: & eũ interfecerũt. Ca. xxiiij.

Septẽ ãnoꝝ erat ioas, cũ regnare cepiſſet: & q̃dragẽta annis regnauit i ieruſalẽ: nomẽ mr̃is eius Sebia de Berſabee. Fecitq; qõ bonũ eſt coram dño cũctis diebꝫ ioiade ſacerdotis. Accepit autẽ ei ioiada vxores duas, e qb' genuit filios & filias. Poſt q̃ placuit ioas vt inſtauraret domũ dñi. Cõgregauitq; ſacerdotes & Leuitas, & dixit eis, Egredimini ad ciuitates iuda, & colligite de vniuerſo Jſrl pecuniã ad ſartatecta tẽpli dei vr̃i p ſingulos ãnos, feſtinatoq; hoc facite: porro Leuite egere negligẽtius. Vocauitq; rex ioiadã principem, et dixit ei, Quare tibi nõ fuit cure vt cogeres Leuitas inferre de iuda & de ieruſalẽ pecuniã q̃ ꝙſtituta eſt a Moyſe ſeruo dñi, vt iferret eã oĩs multitudo Jſrl i tabernaculũ teſtimonij? Athalia em̃ ipiſſima, & filij ei' deſtruxerũt domũ dei & de vniuerſis q̃ ſanctificata fuerãt i tẽplo dñi, ornauerunt phanũ Baalim. Precepit ergo rex, & fecerũt arcã: poſuerũtq; eã iuxta portã dñi foris: & ꝓdicatũ ẽ in iuda & Jeruſalẽ vt deferrẽt ſinguli ptiũ dño, qõ ꝙſtituit Moyſes ſeruus dei ſup oẽm iſrl i deſerto. Letatiq; ſũt cũcti principes, & oĩs pp'ls: & igreſſi ꝙtulerũt i arcã dñi, atq; miſerũt, ita vt ĩpleret. Cũq; tps eẽt vt deferrẽt arcã coram rege p man' Leuitaꝝ (videbãt em̃ multã pecuniã) igrediebat ſcriba regis, & quẽ prim' ſacerdos ꝙſtituerat: effundebantq; pecuniã q̃ erat i arca: porro arcã reportabãt ad locũ ſuum: ſicq; faciebãt p ſingulos dies, & ꝙgregata eſt infinita pecunia. Quam dederũt rex, & ioiada his q ꝑerãt opib' dom' dñi: at illi cõducebãt ex ea ceſores lapidũ, & artifices operꝝ ſingulorꝝ, vt inſtaurarẽt domum dñi: fabros q̃z ferri & eris: vt q̃ cadere ceperat, fulcirẽt. Egerũtq; hi q opabant induſtrie, & obducebat parietũ cicatrix p manus eoꝝ: ac ſuſcitauerũt domũ dñi in ſtatũ priſtinum, & firmiter eã ſtare fecerũt. Cũq; cõpleſſent oĩa opa, detulerũt coram rege & ioiada reliquã ptez pecunie: de q̃ facta ſunt vaſa tẽpli i miſteriũ ad holocauſta, phiale q̃z, & cetera vaſa aurea & argẽtea: & offerebant holocauſta in domo dñi iugiter cunctis diebus ioiade. Senuit aũt Joiada plen' dieꝝ, & mortu' eſt cũ eẽt cẽtũ triginta annoꝝ: ſepelierũtq; eũ in ciuitate Dauid cũ regib', eo q̃ feciſſet bonũ cũ Jſrael, & cũ domo ei'. Poſtquã aũt obijt ioiada, igreſſi ſũt principes iuda, & adorauerũt regẽ: q̃ delinitus obſequijs eorũ, acqeuit eis. Et dereliquerũt tẽplũ dñi dei patrum ſuoꝝ, ſeruierũtq; lucis & ſculptilib': & facta eſt ira ꝟ Judã & Jeruſalẽ ꝓpter hoc pctm̃. Mittebatq; eis prophetas, vt reuerterent ad dñm: q̃s ptẽſtates illi audire nolebãt. Spũs itaq; dei iduit zachariã filiũ ioiade ſacerdotẽ, & ſtetit in conſpectu pp'li, & dixit eis, Hec dixit dñs deus, Quare trãſgredimini ꝓceptũ dñi, q̃ vobꝫ nõ ꝓderit: & dereliquiſtis dñm, vt dereliqueret vos? Qui cõgregati aduerſus eũ, miſerũt lapides iuxta regis imperiũ, in atrio domus dñi. Et non eſt recordatus Joas rex, miẽ quã fecerat Joiada pr̃ illi' ſecũ, ſz iterfecit filiũ eius. Qui cũ moreret, ait, Videat dñs, & reqrat. Cũq; euolutus eſſet ann', aſcendit ꝟ eũ exercitus Syrie: venitq; in Judã & Jeruſalẽ & interfecit cũctos principes pp'li, atq; vniuerſam ꝓdaz miſerunt regi in Damaſcũ. Et certe cũ pmodicus veniſſet numerus Syrorũ, tradidit dñs in manibus eoꝝ infinitã multitudinẽ: eo q̃ dereliquiſſent dñm deũ patrũ ſuoꝝ: i Joas q̃z ignominioſa exercuere iudicia. Et abeũtes dimiſerunt eũ in langoribus magnis: ſurrexerunt aũt ꝟ eũ ſerui ſui in vltionẽ ſanguinis zacharie filij Joiade ſacerdotis, & occiderunt eum in lectulo ſuo, & mortuus eſt: ſepelierũtq; eum in ciuitate Dauid, ſed non in ſepulchris regũ. Inſidiati vero ſunt ei zabad filius Semaath Ammonitidis, & Jozabad filius Semarith Moabitidis. Porro filij eius, ac ſumma pecunie que adunata fuerat ſub eo, & inſtauratio dom' dei ſcripta ſunt diligentius in libro regũz: regnauit autẽ Amaſias filius eius pro eo.

¶ De regno amaſie: & victoria eius contra edom de captione eius et bello contra ioas regem Jſrael: de ſpoliatione Jeruſalem et morte amaſie. Caput xxv.

Vigintiq; annoꝝ erat Amaſias, cuz regnare cepiſſet, & vigintinouẽ annis regnauit in Jeruſalẽ nomẽ mr̃is eius Joadã de Jeruſalẽ. Fecitq; bonũ in cõſpectu dñi, verũtn̄ nõ in corde perfecto. Cũq; roboratũ ſibi videret ĩperiũ, iugulauit ſeruos q occiderãt regẽ patrẽ ſuũ. Sz filios eoꝝ non interfecit ſicut ſcriptum eſt in libro legis Moyſi vbi precepit dñs, dicens,

uñ. regū
uij. d,
ezechi.
xviij. e,

Non occidēt patres p filijs, neq; filij pro patribus suis:
sz vn⁹ q̄sq; in suo pcto morietur. Congregauit igit Amasias
Judā, z ꝓstituit eos p familias, tribunosq; z cēturiones in
vniuerso Juda z Beniamin, z recēsuit a vigīti ānis sursū,
iueniitq; trigita milia iuuenū q egrederēt ad pugnā, et te-
nerēt hastā z clypeū. Mercede q̄z cōduxit de Jsrael cētuz
milia robustoꝝ cētū talētis argenti. Uenit aūt hō dei ad il-
lū, z ait, O rex, ne egrediat⁹ tecū exercit⁹ Jsrl: nō est eī dñs
cū Jsrael, z cūctis filijs Ephraim. Q̄ō si putas in roboze
exercit⁹ bella cōsistere, superari te faciet de⁹ ab hostibus: dei
q̄ppe ē z adiuuare, z in fugā ꝙuertere. Dixitq; Amasias
ad hoiem dei, Quid ergo fiet de cētū talētis q̄ dedi militi-
bus Jsrael? Et rūdit ei hō dei, Hz dñs, vñ tibi dare possit
multo his plura. Sepauit itaq; Amasias exercitū q̄ vene
rat ad eū ex Ephraim, vt reuerterēt⁹ i locū suū: at illi ꝛ iu-
dā vehemēter irati, reuersi sūt in regionē suā. Porro ama
sias cōfidēter eduxit pplz suū, z abyt i vallē Salinarū, per
cussitq; filios Seir decē milia. Et alia decē milia virorum
ceperūt filij Juda, z adduxerūt ad ꝓruptū cuiusdā petre, p
cipitauerūtq; eos de sūmo ī ꝓceps, q vniuersi crepuerunt.
At ille exercit⁹ quē remiserat Amasias, ne secū iret ad p-
liū, diffusus est in ciuitatib⁹ Juda, a Samaria vsq; ad Be
thboron, z interfectis trib⁹ milib⁹, diripuit ꝓdā magnaz.
Amasias vero post cedē idumeoꝝ, z allatos deos filioruz
Seir, statuit illos in deos sibi, z adorabat eos, z illis ado-
lebat incēsū. Quā ob rē irat⁹ dñs ꝛ Amasiā, misit ad illuz
pphetā, q̄ diceret ei, Cur adorasti deos q nō liberauerunt
ppl'm suū de manu tua. Cūq; hec ille loq̄r⁹, rūdit ei, Nun
cōsiliarius regis es? qesce, ne interficiā te. Discedēsq; pro-
pheta, Scio, inqt, q̄ cogitauerit deus occidere te, q̄ fecisti
hoc malū, z insup nō acqeuisti ꝙsilio meo. Igit Amasias
rex Juda inito pessimo cōsilio, misit ad ioas filiū ioachaz
filij Jehu regē Jsrl, dicēs, Ueni, videam⁹ nos mutuo. At
ille remisit nūtios, dicēs, Cardu⁹ q̄ est ī Libano misit ad
cedrum Libani, dicēs, Da filiā tuā filio meo vroꝛē: z ecce,
bestie q̄ erāt i sylua Libani trāsierūt, z ꝙculcauerūt cardū.
Dixisti, Percussi Edom: idcirco erigit cor tuū i superbiā:
sede in domo tua, cur malū aduersū te puocas, vt cadas et
tu z Judas tecū? Noluit aūt audire amasias, eo q̄ dñi erat
volūtas vt traderet⁹ in man⁹ hostiū pp deos Edō. Ascen-
dit igit ioas rex Jsrl, z mutuos sibi pbuere ꝙspectus: ama
sias aute rex Juda erat in Bethsames Jude. Corruitq;
Judas coꝝ Jsrl, z fugit in tabernacula sua. Porro Ama
siā regē Juda filiuz Joas filij ioachā cepit ioas rex Isrl in
Bethsames, z adduxit i Jerusalē: destruxitq; murz eius a
porta Ephraim vsq; ad portā anguli quadrigētis cubitis.
Oē q̄z aurz, z argētū, z vniuersa vasa q̄ repererat in domo
dei, z apud Obededom, ī thesauris ēt dom⁹ regie, necnon
z filios obsidū reduxit ī Samariā. Uixit aūt Amasias fi-
lius Joas rex Iuda, postquā mortu⁹ est ioas filiuz ioachā
rex Israel qndeci annis. Reliq̄ aūt sermonū amasie priorū
z nouissimoꝝ scripta sūt in libro regū iuda z isrl. Qui post
quā recessit a dño, tetēderūt ei insidias ī Jerusalē. Cūq; fu-
gisset Lachis, miserūt, z interfecerūt eū ibi. Reportāteq;
sup equos, sepelierūt eū cū patribus suis ī ciuitate dauid.

De ozia rege iuda z eius victoꝛijs z fam[illegible]: de pena presumptio
nis eius propter sacerdotū vsurpationem. Item de morte eius
et regno Joathan filij eius. Caput. xxvj.

A
iiij. regum
xiiij. e

Omnis aūt ppl's iuda filiū ei⁹ Ozīā ānoꝝ sedeci
cōstituit regē p amasia patre suo. Ipse edifica-
uit Elath, z restituit eā ditioni iude, postquaz
dormiuit rex cū pr̄ib⁹ suis. Sedeci annoꝝ erat
ozias, cū regnare cepisset, z qnq̄gita duob⁹ ānis regnauit
in Jerusalē: nomē mr̄is ei⁹ iechelia de ierusalē. Fecitq; qō
erat rectū i oculis dñi, iuxta oīa q̄ fecerat amasias pr̄ eius.
Et exq̄siuit deū ī dieb⁹ zacharie itellīgētis z videntis deuz:
cūq; regreret⁹ dñm, direxit eū ī oīb⁹. Deniq; egressus est, z
pugnauit ꝛ philisthiim, z destruxit murz geth, z murz iab-
nie, murūq; azoti: edificauit q̄z oppida in azoto, z in phi-
listhiim. Et adiuuit eū de⁹ ꝛ Philisthiim, z cōtra arabes
q habitabāt ī gurbaal, z ꝛ ammonitas. Ipp̄edebatq; Am-
monite mūera ozie: z diuulgatū ē nomē ei⁹ vsq; ad ītroitus
Egypti pp crebras victorias. Edificauitq; ozias turres ī
Jerusalē sup portā anguli, z sup portā vallis, z reliq̄s in eo
dē muri latere, firmauitq; eas. Extruxit ēt turres in solitu
dine, z effodit cisternas plurimas, eo q̄ hr̄et multa pecora
tā in cāpestribus, q̄ in eremi vastitate: vineas q̄z habuit, et
vinitores ī mōtib⁹, z ī Carmelo, erat qppe hō agricultre
deditus. Fuit aūt exercit⁹ bellatoꝝ ei⁹, q̄ ꝓcedebāt ad plia
sub manu iehiel scribe, maañeq; doctoris, z sub manu ha
nanie q̄ erat de ducib⁹ regis. Oisq; nūer⁹ pr̄icipū per fami
lias viroꝝ fortiū duoꝝ milliū sexcētoꝝ. Et sub eis vniuer-
sus exercit⁹ trecētoꝝ, z septē miliū qngētoꝝ: q̄ erāt aptiad
bella, z p rege ꝛ aduersarios dimicabat. Preparauit q̄z eis
ozias, id est cūcto exercitui clypeos z hastas z galeas z lo-
ricas, arcusq;, z fundas ad iaciēdos lapides. Et fecit in ie-
rusalē diuersi gñis machinas, q̄s in turrib⁹ collocauit, et in
angulis muroꝝ, vt mitterēt sagittas, z saxa grādia: egres-
sumq; est nomē ei⁹ procul, eo q̄ auxiliaret⁹ ei dñs, z corobo
rasset illū. Sed cū coꝛroboraꝛ⁹ esset, elenatū est coꝛ ei⁹ in inte
ritū suū, z neglexit dñm deū suū: ingressusq; tēplū dñi, adole
re voluit incēsum sup altare thymiamatis. Statimq; ingres
sus post eū Azarias sacerdos, z cū eo sacerdotes dñi octo
gīta viri fortissimi, restiterūt regi, atq; dixerūt, Non est tui
officij Ozia, vt adoleas incēsum dño: sz sacerdotū, hoc est
filioruū Aarō, q̄ cōsecrati sunt ad huiusce modi ministeriū:
egredere de sanctuario, ne cōtēpseris: q̄z nō reputabit⁹ tibi
in gloriā hoc a dño deo. Iratusq; ozias, z tenēs ī manu thu
ribulū vt adoleret incēsuz, minabat⁹ sacerdotib⁹. Statimq;
orta est lepra in frōte eius coꝝ sacerdotibus in domo dñi
sup altare thymiamatis. Cūq; respexisset eū azarias pon
tifex, z oēs reliq̄ sacerdotes, viderūt lepraꝫ in frōte eius, z fe
stinato expulerūt eū. Sz z ipse perterritus accelerauit egre
di, eo q̄ sensisset ilico plagā dñi. Fuit igitur Ozias rex le-
prosus vsq; ad diē mortis sue, z habitauit in domo separata
plenus lepra, ob quaz electus fuerat de domo dñi. Porro
Joathā filius eius rexit domū regis, z iudicabat populuz
terre. Reliq̄ aūt sermonū ozie priorū z nouissimoꝝ scripsit
Jsaias filius amos ppheta. Dormiuitq; ozias cū pr̄ib⁹
suis, z sepelierūt eū in agro regaliū sepulchroꝝ, eo q̄ esset
leprosus: regnauitq; Joatham filius eius pro eo.

D
zacha.
xiiij. a.

B

C

D

E

F

B

C

D

ij. Regū
xv. g.

A
iiij. regū
xv. g.

B

C

D

De Joathan filio ozie qui vicit regem filiorum ammon et de
morte eius. Caput xxvij.

A
iiij. Regū
xv. g.

Viginti q̄nq; annoꝝ erat Joathā cū regnare ce-
pisset, z sedecim annis regnauit in Jerusalē: no
mē matris eius Jerusa filia Sadoc. Fecitq; qō
rectū erat coram dño iuxta oīa q̄ fecerat Ozias
pater suus: excepto qō nō est ingressus tēpluz dñi: z adhuc
ppls delinquebat. Ipe edificauit portā dom⁹ dñi excelsaz:
z in muro Ophel multa cōstruxit. Urbes q̄z edificauit in
mōtib⁹ Juda: z in saltibus castella, z turres. Ipse pugna-
uit ꝛ regē filioꝝ Ammon, z vicit eos: dederūtq; ei filij am
mon in tpe illo centū talēta argēti, z decē milia coroꝛ tritī
ci, ac totidem coroꝛ hordei: Hec ei pbuerūt filij Ammon
in anno secūdo z tertio. Corroboratusq; est Joatham, eo
q̄ direxisset vias suas coram dño deo suo. Reliqua aūte ser
monū Joatham, z oēs pugne eius, z opera, scripta sunt in
libro regum Jsrael z Juda. Uiginti quinq; annoꝝ erat
cum regnare cepisset, z sedecim annis regnauit in Jerusa-
lem. Dormiuitq; Joathā cū patribus suis, z sepelierunt
eum in ciuitate Dauid, z regnauit achaz filius eius p eo.

De regno achaz regis iude: et sceleribus eius que fecit et filius
romelie rex israel: de obed propheta qui locutus est p capitulis: de
populatione terre z teglatphalnasar rege assyrioꝝ spoliata domo
domini z principū z nihil ei p̄fuit: qi fecit victimas dīs damasci: et
extruxit aras. z fecit altaria in angulis ierusalē clausa porta dom⁹
dñi: de morte eius cui successit ezechias filius eius. Cap. xxviij.

A
iiij. Regū
xvj. a.

Viginti annoꝝ erat achaz cū regnare cepisset: et
sedecim annis regnauit in Jerusalē: nō fecit re-
ctū in ꝙspectu dñi sicut dauid pr̄ ei⁹. Sz ambu-
lauit in vijs regū Jsrael, isuper z statuas fudit

Baalim. Ipse ē q adoleuit īcēsū ī valle Benennom: et lustrauit filios suos ī igne iuxta ritū gētiū q̄s īterfecit dñs in aduētu filioꝝ Jsrl. Sacrificabat q̄z, t thymiama succēdebat ī excelsis, t ī collib⁹, t sub oī ligno frōdoso. Tradiditq; eū dñs de⁹ ei⁹ ī mānu regis Syrie, q pcussit eū, magnāq; p dā cepit de ei⁹ ipio, t adduxit ī Damascū: māib⁹ q̄z regis Jsrl tradit⁹ ē, t pcuss⁹ plaga grādi. Occiditq; phacee filiꝰ romelie, de iuda cētū vigīti millia ī die vno, oēs viros bellatores: eo q reliq̄ssent dñm deū patrū suoꝝ. Eodē tpe occidit zechri vir potēs ex ephraim maasiā filiū regis, t ezricā ducē dom⁹ ei⁹, Elcanā q̄z scōm a rege. Leperuntq; filij Jsrl de frib⁹ suis ducēta millia mulieꝝ, pueroꝝ, t puellaꝝ t īfinitā p̄dā: ptulerūtq; eā in Samariā. Ea tēpestate erat ibi ꝓpheta dñi, noīe Oded: q egress⁹ obuiā exercitui venīēti ī Samariā, dixit eis, Ecce, iratus dñs de⁹ patrū vr̄oꝝ ꝰ Judā, tradidit eos ī manib⁹ vr̄is, t occidistis eos atrociter, ita vt ad celū ptīgeret vr̄a crudelitas. Insup filios Juda, t Jerusalē vultis vobis subīcere ī seruos, t ācillas q̄ō neq̄quā facto op⁹ ē, peccastis eīm sup hoc dño deo vr̄o. Sz audite q̄ filiū meum, t reducite captiuos q̄s adduxistis de frib⁹ vr̄is: q̄ magn⁹ furoꝛ dñi īminet vobis. Steterūtq; viri de p̄cipib⁹ filiaꝝ Ephraim, Azarias filⁱ⁹ Johanā, Barachias filⁱ⁹ z Dosollamoth, Ezechias filⁱ⁹ Sellum, t Amasa filⁱ⁹ Hadali, ꝰ eos q veniebāt de p̄lio, t dixerunt eis, Nō ītroducetis huc captiuos, ne peccem⁹ dño. Quare vultis adīcere sup pctā nr̄a, t vetera cumulare delicta: grāde q̄ppe pctm̄ est, t ira furoꝛis dñi īminet sup Jsrl. Dimiserūtq; viri bellatores p̄dā, t vniuersa q̄ ceperāt, coꝝā principib⁹ t oī multitudīe. Steterūtq; viri q̄s supra memoratuim⁹: t apprehēdētes captiuos, oēsq; q nudi erāt, vestierūt de spolijs: cūq; vestissent eos, t calceassent, t refecissent cibo ac potu, vnxissentq; ꝓpter laborem, t adhibuissent eis curā: q cūq; ambulare nō poterāt, t erāt ībecillo coꝛpoꝛe, ī posuerūt eos iumētis, t adduxerūt Jericho ciuitatē palmaꝝ ad frēs eoꝝ. ipsiq; reuersi sūt ī Samariā. Tpe illo misit rex Achaz ad regē assyrioꝝ, postulās auxiliū. Venerūt q̄ Idumei, t percusserūt multos ex iuda, t ceperūt p̄dā magnā. Philisthijm q̄z diffusi sūt p vrbes cāpestres, t ad meridiē Jude: cepeꝛūtq; Bethsames, t Ialō, t Gaderoth, Socho q̄z, t Thamnā, t Gamzo cū viculis suis: t hitauerūt ī eis. Humiliauerat eīm dñs Judā ꝓpter Achaz regē Juda, eo q nudasset eū auxilio, t q̄tēptui habuisset dñm. Adduxitq; ꝰ eū Thelgathphalnasar regē Assyrioꝝ, q t afflixit eū, t nullo resistēte vastauit. Igit Acham spoliata domo dñi, t domo regū, ac p̄ncipū, dedit regi Assyrioꝝ munera: t tū nihil ei pfuit. Insuper t tpe angustie sue auxit cōtēptū ī dñm, ipse p se rex achā. Immolauit dijs damasci victimas percussoꝛib⁹ suis, t dixit, Dij regū Syrie auxiliant eis, q̄s ego placabo hostijs, t aderūt mihi: cū ecōtrario ipsi fuerīt ruine ei, t vniuerso Jsrl. Direptis itaq; Achā oīb⁹ vasis dom⁹ dei, atq; cōfractis, clausit ianuas tēpli dei: t fecit sibi altaria in vniuersis angulis Jerusalē, in oīb⁹ q̄z vrbib⁹ Juda extruxit aras ad cremādū thus. atq; ad īracūdiā ꝓuocauit dñm deū patrū suoꝝ. Reliq̄ aūt sermonū eius, t oiuz opeꝝ suoꝝ p̄rioꝝ, t nouissimoꝝ scripta sunt in libꝛo regū Juda t Jsrael. Dormiuitq; achā cū patrib⁹ suis, t sepelierūt eū in ciuitate Jerusalē: neq; enim receperunt eum in sepulchra regū Jsrael. Regnauitq; Ezechias filius eius pro eo.

¶ De regno Ezechie: qui templum aperiri mandauit: et restituit sacerdotium. Caput xxix.

A xxv. regū xviij. a. Igit ezechias regnare cepit cū vigītiq; esset ānoꝝ, t vigīti, nouē ānis regnauit ī Jerusalē: nomē mr̄is ei⁹ abia, filia zacharie. Fecitq; qō erat placitū ī ꝓspectu dñi, iuxta oīa q̄ fecerat dauid pr̄ ei⁹. In ipso ān̄o, t mēse p̄mo regni sui aperuit valuas domus dñi, t īstauranit eas. Adduxitq; sacerdotes, atq; leuitas, t cōgregauit eos in plateā orientalē. Dixitq; ad eos, Audite me Leuite, t sāctificamini, mūdate domū dñi dei patrū vr̄oꝝ, t auferte oēm īmūditiā de sāctuario. Peccauerūt pr̄es nr̄i, t fecerūt malū ī ꝓspectu dñi dei nr̄i, dereliquētes eū: auerteꝛūt facies suas a tabernaculo dñi, t p̄buerūt doꝛsū. Clauserūt ostia q̄ erāt ī porticu, t extinxerūt lucernas: incēsūq; nō adoleuerūt, t holocausta nō obtulerūt in sāctuario deo Jsrl. Cōcitat⁹ est itaq; furoꝛ dñi sup iudā t Jerusalē: tradiditq; eos ī cōmotionē, t ī iteritū, t ī sibilū, sicut ipsi cernitis oculis vr̄is. En, corruerūt pr̄es nr̄i gladijs: filij nr̄i, t filie nr̄e, t q̄uinges captiue ducte sūt ꝓpter hoc scel⁹. Nūc q̄ plz mihi vt ineamus fedus cū dño deo Jsrl, t auertet a nob⁹ furoꝛē ire sue. Filij mei nolite negligere: vos elegit dñs vt stetis coꝝā eo, t mīstretis illi, colatisq; eum et cremetis ei incēsū. Surrexerūt ergo leuite: mahath filⁱ⁹ amasai, t ioel filⁱ⁹ azarie, de filijs caath. Porro de filijs merari: Cis filⁱ⁹ abdi, t azarias filⁱ⁹ ialaleel. De filijs āt gerson: ioab filⁱ⁹ zēma, t eden filius ioab. Aūt vo de filijs elisaphan: samri t iahiel. De filijs q̄z asaph zacharias et mathanias. Necnon de filijs hemā, iahiel t semei. sz t de filijs idithun, semeias t oziel. Cōgregauerūtq; frēs suos, t sanctificati sūt, t īgressi iuxta mādatū regis t ꝓperiū dñi, vt expiarēt domū dei. Sacerdotes q̄z īgressi tēplū dñi vt sāctificarēt illud, extulerūt oēm īmūditiā, quā ītro repererāt ī vestibulo dom⁹ dñi: quā tulerūt Leuite, t asportauerunt ad torrētē cedron foras. Ceperūt aūt p̄ma die mēsis p̄mi mūdaꝛ, t ī die octauo eiusdē mēsis īgressi sūt porticū tēpli dñi, expiaueꝛūtq; tēplū dieb⁹ octo, t ī die sextadecīa mēsis eiusdē, q̄ō ceperāt, īpleuerūt. Ingressi q̄z sūt ad ezechiā regē, et dixerūt ei, Sāctificauim⁹ oēz domū dñi, t altare holocausti, vasaq; ei⁹, necnō t mēsaz ꝓpositiōis cū oīb⁹ vasis suis, cūctāq; tēpli supellectilē quā polluerat rex achaz in regno suo, postq̄ ꝓuaricat⁹ est: t ecce exposita sūt oīa coꝝā altari dñi. Cōsurgēsq; diluculo ezechias rex, adunauit oēs p̄ncipes ciuitatis, t ascēdit ī domū dñi: obtulerūtq; simul tauros septē, t arietes septē, agnos septē, t hircos septem p pctō, p regno, p sanctuario, p iuda: dixitq; sacerdotib⁹ filijs aarō vt offerrent sup altare dñi. Mactauerūt igit tauros, t suscepeꝛūt sanguinē sacerdotes, t fuderūt illū sup altare: mactauerūt ēt arietes, t illoꝝ sanguinē sup altare fuderūt: īmolauerūt agnos, t fuderūt sup altare sanguinem. Applicuerūt hircos p pctō coꝝā rege, t vniuersa multitudine: īposuerūtq; manⁱ⁹ suas sup eos. Et īmolauerūt illos sacerdotes, t aspersūt sanguinē eoꝝ altari p̄ piaculo vniuersi Jsraelis: p oī q̄ppe Jsrl p̄cepat rex vt holocaustū fieret t p pctō. Cōstituit q̄z Leuitas ī domo dñi cū cymbalis, t psalterijs, t citharis scōm dispositionē dauid, t gad vidētis regis, t Nathā ꝓphete: sigdē dñi p̄ceptū fuit p manū ꝓphetaꝝ eius. Steterūtq; Leuite tenētes organa Dauid, t sacerdotes tubas. Et iussit ezechias vt offerrēt holocausta sup altare: cūq; offerrent holocausta, ceperunt laudes canere dño, t clāgere tubis, atq; in diuersis organis q̄ Dauid rex Jsrl repererat, ꝙcrepare. Oī aūt turba adorā te, cātoꝛes, t ij q tenebāt tubas, erāt in offō suo donec complereꝰ holocaustū. Cūq; finita esset oblatio, incuruatus est rex, t oēs q erāt cū eo, t adoraueꝛūt. Precepitq; ezechias, t p̄ncipes Leuitis vt laudarēt dñm sermonibus Dauid t Asaph vidētis: q laudauerūt deū magna letitia, t incuruato genu adoraueꝛūt. Ezechias aūt ēt hec addidit, Implestis manus vr̄as dño, accedite, t offerte victimas, t laudes in domo domini. Obtulit ergo vniuersa multitudo hostias, t laudes, t holocausta mente deuota. Porro numerus holocaustoꝝ q̄ obtulit multitudo, hic fuit, Tauros septuaginta, arietes cētū, agnos ducētos. Sanctificauerunt q̄ dño boues sexcētos, t oues tria milia. Sacerdotes vero pauci erāt, nec poterāt sufficere vt pelles holocaustoꝝ detraherent: vñ t Leuite fratres eoꝝ adiuuerunt eos, donec īpleret opus, t sanctificarētur antistites: Leuite q̄ppe facilioꝛi ritu sanctificanꝰ, q̄ sacerdotes. Fuerūt ergo holocausta plurima, adipes pacificoꝝ, t libamina holocaustorum: t cōpletus est cultus domus dñi. Letatusq; est Ezechias, t omnis populus, eo q̄ ministerium dñi esset expletum. derepente quippe hoc fieri placuerat.

¶ De Cursoribus quos Ezechias misit in omnem Israel: vt venirent et celebrarent phase domino: et de pascha Ezechie domino celebrato. Caput xxx.

MIsit q̄z Ezechias ad oēz Isrl̄ z Judā: scripsitq; epl̄as ad Ephraim z Manassen vt venirent ad domū dn̄i in Jerusalē, z facerent phase dño deo isrl̄. Jnuito ꝯ filio regis, z p̄cipū, z vniuersi cet⁹ Jerusalē, decreuerūt vt facerēt phase mēse scō. Nō eñ occurrerāt facere i tpe suo: q; sacerdotes q posſent sufficere, sanctificati nō fuerāt, z ppl̄s necdū ꝯgregat⁹ erat in Jerusalē. ¶ Placuitq; ℔mo regi, z oī multitudini. Et decreuerūt vt mitterēt nūtios i vniuersū Isrl̄ de Bersabee vsq; Dan, vt venirēt z facerēt phase dño deo Isrl̄ i Jerusalē: multi eñ nō fecerāt sicut lege p̄scriptū ē. ¶ Perrexerūtq; cursores cū epl̄is ex regis ip̄erio, z p̄cipū ei⁹ i vniuersū Isrl̄ z Judā iuxta id q̄ rex iusserat, p̄dicates, Filij Isrl̄ reuertimini ad dn̄m deū Abrahā, z Isaac, z Isrl̄: z reuertet ad reliquas q̄ effugerūt man⁹ regis Assyrioꝝ. Nolite fieri sicut p̄res vr̄i z fr̄es q recesserunt a dño deo patrū suoꝝ, z tradidit eos i iteritū, vt ipsi cernitis. Nolite idurare ceruices vestras sicut p̄res vr̄i: tradite man⁹ dño, z venite ad sanctuariū ei⁹ q̄ sanctificauit i eternū: seruite dño deo patrū vr̄oꝝ z auertet a vobis ira furoris ei⁹. Si ei vos reuersi fueritis ad dn̄m, fratres vr̄i, z filij hēbūt mīam coꝝ dn̄is suis q illos duxerūt captiuos, z reuertent i terrā hāc: pius ei z clemēs est dn̄s deus vester, z nō auertet faciem suā a vobis, si reuersi fueritis ad eū. Jgit cursores p gebāt velociter de ciuitate i ciuitatē p terrā Ephraim z manasse, vsq; ad zabulon, illis irridētibus z subsannātib⁹ eos. Attū q̄dā viri ex Aser z Manasse z zabulō acgescētes ꝯsilio, venerūt Jerusalē. Jn iuda vero facta est man⁹ dn̄i, vt daret eis cor vnū, vt facerēt iuxta p̄ceptū regis z p̄cipū verbū dn̄i. Cōgregatiq; sūt in Jerusalē ppl̄i multi, vt facerēt solēnitatē azymoꝝ in mēse secūdo. Et surgētes destruxerunt altaria que erāt in Jerusalē: atq; vniuersa in q⁹ idolis adolebāt incēsum, subuertētes, piecerūt in torrētē Cedron. Jmmolauerūt aūt phase q̄rtadecima die mēsis scōi. Sacerdotes q̄q; atq; Leuite tandē sanctificati obtulerūt holocausta in domo dn̄i. Steterūtq; i ordine suo iuxta dispositionē z legem Moysi hois dei: sacerdotes vero suscipiebāt effundendū sanguinē de manib⁹ Leuitaꝝ, eo q̄ mīta turba sanctificata nō esset: z idcirco īmolarēt Leuite phase his q nō occurrerēt sanctificari dño. Magna ēt ps ppl̄i de Ephraim et Manasse z Issachar z zabulō, q̄ sanctificata nō fuerat, comedit phase, nō iuxta q̄ scriptū est: z orauit pro eis Ezechias, dicēs, Dn̄s bon⁹ ppitiabit cunctis q in toto corde regrūt dn̄m deū patrū suoꝝ: z nō iputabit eis q̄ min⁹ sanctificati sunt. Quē exaudiuit dn̄s, z placat⁹ est ppl̄o. Fecerūtq; filij Jsrael q inuēti sūt i Jerusalē, solēnitatē azymorū septē diebus in letitia magna, laudātes dn̄m p singulos dies, Leuite q̄z z sacerdotes p organa, q̄ suo officio ꝯgruebāt. Et locut⁹ est Ezechias ad cor oīm Leuitaꝝ q̄ bēbant intelligētiā bonā sup dño: z comederūt septē diebus solēnitatis īmolātes victimas pacificoꝝ, z laudātes dn̄m deum patrū suoꝝ. ¶ Placuitq; vniuerse multitudini vt celebrarēt etiā alios dies septē: q̄ꝰ z fecer̄t cū īgēti gaudio. Ezechias aūt rex Juda p̄buerat multitudini mille tauros, z septem millia ouium: p̄cipes vero dederāt ppl̄o tauros mille, z oues decē millia: sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo. Et hilaritate pfusa oīs turba Juda tā sacerdotum z Leuitarū q̄ vniuerse frequētie q̄ venerat ex Jsrael: proselytorū quoq; de terra Jsrael, et habitātiū in Juda. Factaq; est grādis celebritas in Jerusalē, qualis a diebus Salomonis filij Dauid regis Jsrael in ea vrbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes atq; Leuite benedicētes populo: z exaudita est vox eorum, peruenitq; oratio in habitaculum sanctum celi.

¶ Ezechias sacerdotum z leuitarum diuisit offertoꝝ: de collatiōne decimarum; datur: colliguntur: distribuuntur: reperūtur: bona que fecit Ezechias; et quō prosperatus est. Caput xxxj.

Cumq; hec fuissent rite celebrata, egressus ē oīs Isrl̄, q inuēt⁹ fuerat i vrbib⁹ Juda, z fregerūt simulachra, succiderūtq; lucos, ꝺmoliti sē excelsa, z altaria destruxer̄t: nō solū de vniuerso Juda z Benianim sz et de Ephraim q̄z et manasse, dōec penitus euerterēt: reuersiq; sē oēs filij isrl̄ i possessiōes z ciuitates suas. Ezechias aūt ꝯstituit turmas sacerdotales, et leuiticas p diuisiōes suas, vnūquēq; i offō ppꝛio, tā sacerdotū videlicet, q̄ leuitaꝝ, ad holocausta, et pacifica, vt ministrarēt et cōfiterent̄ canerētq; in portis castroꝝ dn̄i. ¶ Pars aūt regis erat, vt ꝺ ppꝛia ei⁹ substātia offerret holocaustū mane semp, z vespere, sabbathis q̄z, z calēdis, z solēnitatibus ceteris, sicut scriptū ē i lege dn̄i. ¶ Precepit ēt ppl̄o habitātiū Jerusalē, vt darent ptes sacerdotib⁹ et Leuitis, vt posset vacare legi dn̄i. Qꝺ cū ꝓcreuisset i auris⁹ multitudinis, plurimas obtulere primitias filij Jsrl̄, frumenti, vini, et olei: mellis q̄z, z oīm q̄ gignit hum⁹ decimas obtulerūt. Sz et filij Jsrl̄ et Juda, q habitabāt in vrbib⁹ Juda, obtulerūt decimas boū z ouiū, decimasq; sāctoꝝ q̄ vouerant dño deo suo: atq; vniuersa portātes, fecerūt aceruos plurimos, mēse tertio ceperūt aceruoꝝ iacere fūdamēta, z mēse septio cōpleuerūt eos. Cūq; īgressi fuissent ezechias z p̄ncipes ei⁹, viderūt acernos, z bñdixerūt dño ac ppl̄o Jsrl̄. Jnterrogauitq; Ezechias sacerdotes et Leuitas, cur ita iacerēt acerui. Rñdit illi Azarias sacerdos prim⁹ de stirpe sadoc, dicēs, Ex quo ceperūt offerri p̄mitie i domo dn̄i comedim⁹, z saturati sum⁹, et remāserūt plurima: eo q̄ bñdixerit dn̄s ppl̄o suo. reliquaꝝ aūt copia est ista, quā cernis. ¶ Precepit igit̄ Ezechias vt p̄pararēt horrea in domo dn̄i. Qꝺ cū fecissent, intulerūt tā primitias q̄ decimas, et q̄cūq; vouerāt fideliter. Fuit aūt p̄fect⁹ eoꝝ Chonenias Leuita, et Semei fr̄ ei⁹ scōs: post quē Jahiel et Azazias, z nahath, z asael, z ierimoth, iosabad q̄z, z eliel, z iesmachias, z mahath, z banaias, p̄positi sub mānib⁹ Chonenie et Semei fr̄is ei⁹, ex ꝯpio ezechie regis z azarie pōtificis domus dei, ad q̄s oīa ptinebāt. Core vꝺ fili⁹ Jēna Leuites, z ianitor ad orientalē portē, p̄posit⁹ erat ijs q̄ spōte offerebant deo, primitijsq; z ꝯsecrat̄ i sctās̄actoꝝ. Et sub cura eius edē et bēiamin, Jesue z Semeias, Amarias q̄z z Sechenias, in ciuitatib⁹ sacerdotū: vt fideliter distribuerēt fr̄ib⁹ suis ptes minoꝝib⁹ atq; maioꝝib⁹: exceptis maribus ab annis trib⁹ et supra, cūctisq; q ingrediebant̄ tēplū dn̄i, z qcqd p singulos dies ꝺducebat i mīsterio atq; obseruationib⁹ iuxta diuisiones suas sacerdotibus per famil. as, z Leuitis a vicesimo anno z supra p ordines z turmas suas, vniuersegq; multitudini tā vroꝝib⁹ q̄ liberis eoꝝ vtriusq; sex⁹, fideliter cibi de bis q̄ sctificata fuerāt p̄bebant̄. Sz z filioꝝ aarō p agros, z suburbana vrbiū singulaꝝ dispositi erāt viri q ptes distribuerēt vniuerso sexui masculino, de sacerdotibus z leuitis. Fecit ꝺ ezechias vniuersa q̄ dixim⁹ i oī iuda: opatusq; ē bonū z rectū, z veꝝ corā dño deo suo, i vniuersa cultura mīsterij dom⁹ dn̄i, iuxta legem z ceremonias, volens requirere deū suū in toto corde suo: fecitq; z prosperatus est.

¶ De strage facta ab angelo i castris sennacherib: de morte ip̄i⁹: de egritudie ezechie: de supbia cordis eius z hūilitate: de diuitijs ei⁹ de peccato ei⁹ in nūtijs babylonis: eis ostendo oīa domus eius: de morte eius: de regno manasses filij eius. Caput xxxij.

¶ Postque

A iiij. regu. xvij. c. Esa. xxxvj. a.

POst que ꝛ huiuſcemodi veritatẽ, venit Sennacherib rex Aſſyrioꝝ, ꝛ ingreſſus Judã, obſedit ciuitates munitas, volẽs eas capere. Qõ cũ vidiſſet Ezechias, veniſſe ſcz Sẽnacherib, ꝛ totũ belli ipetũ verti cõtra Jeruſalẽ: inito cũ principibꝫ cõſilio, viriſq; fortiſſimis, vt obturarẽt capita fontiũ q erãt extra vrbẽ: ꝛ hoc oĩm decernẽte ſnĩa, ꝙ greganit plurimã multitudinẽ, ꝛ obturauerũt cũctos fontes, ꝛ riuũ q fluebat in medio terre, dicẽtes, Ne veniãt reges Aſſyriorũ, ꝛ inueniant aquaꝝ abũdãtiam. Edificauit q̃ꝫ agẽs induſtrie oẽm murũ q fuerat diſſipatꝫ, ꝛ extruxit turres deſup, ꝛ foriſecus alterũ murũ: inſtauranitq; Mello in ciuitate Dõ, et fecit vniuerſi gñis armaturã, ꝛ clypeos. Cõſtituitq; principes bellatoꝝ in exercitu. Et cõuocauit vniuerſos in platea porte ciuitatis, ac locutꝫ eſt ad coꝛ eoꝝ, dicẽs, Viriliter agite, ꝛ ꝙfortamini, nolite timere nec paueatis regẽ Aſſyriorũ, ꝛ vniuerſam multitudinẽ q̃ eſt cũ eo: multo eĩm plures nobiſcũ ſũt, q̃ cũ illo. Cũ illo eĩm eſt brachriũ carneũ, nobiſcũ dñs deus noſter ꝙ auxiliatoꝛ eſt noſter, pugnatq; p nobis. Cõfortatuſq; eſt ppl's huiuſcemodi verbis Ezechie regis Juda. Que poſtq̃ geſta ſunt, miſit Sennacherib rex Aſſyrioꝝ ſeruos ſuos, Jeruſalẽ (ipſe eĩm cũ vniuerſo exercitu obſidebat Lachis) ad Ezechiã regẽ Juda, ꝛ ad oẽm pplꝫ qui erat in vrbe, dicẽs, Hec dicit Sẽnacherib rex Aſſyriorũ, In quo habẽtes fiduciã, ſedetis obſeſſi in Jeruſalẽ? Nũ Ezechias decepit vos, vt tradat morti in fame ꝛ ſiti, affirmãs q̃ dñs deꝰ veſter liberet vos ꝺ manu regꝫ Aſſyrioꝝ? Nũqd nõ iſte eſt Ezechias q deſtruxit excelſa illiꝰ, ꝛ altaria, ꝛ p̃cepit Jude ꝛ Jeruſalẽ, dicens, Coꝛã altari vno adorabitis, ꝛ in ipſo cõburetis incẽſum? An ignoratis q̃ ego fecerim, ꝛ pꝛes mei cũctis terrarũ pplis? nũqd prevaluerũt dij gentiũ, oĩmq; terrarũ liberare regionez ſuam de manu mea? Quis eſt de vniuerſis dijs gẽtiũ, quas vaſtauerũt patres mei, q potuerit eruere ppl'm ſuũ de manu mea, vt poſſit etiã deꝰ veſter eruere vos de hac manu? Nõ vos ergo decipiat Ezechias, nec vana pſuaſione deludat, neq; credatis ei. Si eĩm nullus potuit deꝰ cũctarũ gẽtiũ atq; regnorũ liberare ppl'm ſuũ de manu mea, ꝛ de manu patrũ meorũ, cõſequẽter nec deꝰ veſter poterit eruere vos de manu mea. Sed ꝛ alia multa locuti ſunt ſerui eiꝰ ꝟ dñm deũ, ꝛ ꝟ Ezechiã ſeruũ eiꝰ. Epiſtolas q̃ꝫ ſcripſit plenas blaſphemie in dñm deũ Jſrl', ꝛ locutꝰ eſt aduerſum eũ. Sicut dij gentium ceterarũ nõ potuerũt liberare ppl'm ſuũ de manu mea, ſic ꝛ deꝰ Ezechie eruere nõ poterit ppl'm ſuum de manu iſta. Inſup ꝛ clamore magno lingua Judaica ꝟ ppl'm qui ſedebat in muris Jeruſalẽ, perſonabat, vt terreret eos, ꝛ caperet ciuitatẽ. Locutuſq; eſt ꝟ deũ Jeruſalẽ ſicut aduerſum deos pplorꝝ terre opa manuũ hoĩm. Orauerunt igit Ezechias rex, ꝛ Eſaias filiꝰ Amos pphetes aduerſum hãc blaſphemiã, ac vociferati ſunt vſq; in celũ. Et miſit dñs angelum q percuſſit oẽm virũ robuſtũ, ꝛ bellatorẽ, ꝛ principẽ exercitꝰ regis Aſſyrioꝝ. Reverſuſq; eſt cũ ignominia in terrã ſuã. Cũq; ingreſſus eſſet domũ dei ſui, filij q egreſſi fuerant de vtero eiꝰ, iterfecerũt eũ gladio. Saluauitq; dñs Ezechiã, ꝛ habitatores Jeruſalẽ, de manu Sennacherib regis Aſſyrioꝝ, ꝛ de manu oĩm, ꝛ ꝑſtitit ei quietẽ p circuitum. Multi etiã deferebãt hoſtias, ꝛ ſacrificia dño in Jeruſalẽ, ꝛ munera Ezechie regi Juda: q exaltatꝰ eſt poſt hec coꝛã cũctis gentibꝰ. In dieb' illis egrotauit Ezechias vſq; ad mortem, ꝛ oꝛauit dñm: exaudiuitq; eũ, ꝛ dedit ei ſignũ. Sed nõ iuxta beneficia q̃ acceperat, retribuit, q̃ eleuatũ eſt coꝛ eius: et facta eſt ꝟ eũ ira, ꝛ cõtra Judã ꝛ Jeruſalẽ. Humiliatuſq; eſt poſtea, eo qꝺ exaltatũ fuiſſet coꝛ eius, tã ipſe, q̃ habitatores Jeruſalẽ: ꝛ idcirco nõ venit ſup eos ira dñi in diebꝰ Ezechie. Fuit aũt Ezechias dives ꝛ inclytꝰ valde, ꝛ theſauros ſibi plurimos cõgregauit, argẽti ꝛ auri, ꝛ lapidis pretioſi, aromatum, ꝛ armorũ vniuerſi gñis, ꝛ vaſoꝝ magni pretij. Apothecas q̃ frumẽti, vini, ꝛ olei, ꝛ ꝑſepia oĩm iumẽtoꝝ caulasq; pecoꝝ, ꝛ vrbes edificauit. habebat q̃ppe greges ouiũ ꝛ armẽtoꝝ inũerabiles, eo qꝺ dediſſet ei dñs ſubſtãtiã multã nimis. Ipſe eſt Ezechias q obturauit ſuperiorẽ fontem aquarũ Gihon, ꝛ auertit eas ſubter ad occidentez vrbis dauid: ĩ oĩbꝰ opibꝰ ſuis fecit pſpere q̃ voluit. Attũ in legatione p̃cipũ Babylonis, q miſſi fuerãt ad eũ, vt interrogarẽt de portẽto qꝺ acciderat ſuper terrã, dereliqt eũ deus vt tẽtaret, ꝛ nota fieret oĩa q̃ erãt in corde eiꝰ. Reliq̃ aũt ſermonũ Ezechie, ꝛ miſericordiarũ eius ſcripta ſunt in viſione Eſaie filij Amos pphete, ꝛ in libro regũ Juda et Jſrl'. Dormiuitq; Ezechias cũ pꝛibus ſuis, ꝛ ſepelierunt eũ ſuper ſepulchra filioꝝ Dauid: ꝛ celebranit eius exequas vniuerſus Juda, ꝛ oẽs habitatores Jeruſalez: regnauitq; Manaſſes filius eius pro eo.

¶ De regno manaſſes ꝛ ſceleribus eiꝰ: capit' ab aſſyrijs ꝛ ducit' in babylonẽ: penitet ꝛ oꝛat dñm: ꝛ reducit' in Jeruſlm: deſtruit idola de domo domini: ꝛ aras q̃s fecerat ipſe: ſz ppl's adhuc ĩmolabat in excelſis: de morte eiꝰ et de regno filij eiꝰ amon: ꝛ occiſione eiꝰ a ſeruis ſuis p̃priis: cui ſucceſſit filiꝰ eiꝰ Joſias. ¶ Caput xxxiij.

A iiij. regũ xj. a.

Duodecim annoꝝ erat Manaſſes, cum regnare cepiſſet: ꝛ q̃q̃ginta q̃q; annis regnauit in Jeruſalẽ. Fecit aũt malũ coꝛã dño, iuxta abominationes gẽtiũ q̃s ſubuertit dñs coꝛã filijs Iſrael. Et cõuerſus inſtauranit excelſa que demolitus fuerat Ezechias pr̃ eiꝰ: cõſtruxitq; aras Baalim, ꝛ fecit lucos: ꝛ adorauit oẽm militiã celi, ꝛ coluit eã. Edificauit q̃ꝫ altaria in domo dñi, de q̃ dixerat dñs, In Jeruſlm erit nomẽ meuꝫ in eternum. Edificauit aũt ea cuncto exercitui celi, in duobus atrijs domus dñi. Trãſireq; fecit filios ſuos p ignẽ, in valle Ben Ennom: obſeruabat ſomnia, ſectabat auguria, maleficis artibꝰ inſeruiebat: habebat ſecũ magos, ꝛ incantatores: multaq; mala operatus eſt coram dño, vt irritaret eũ. Sculptile q̃ꝫ, ꝛ cõflatile ſignũ poſuit in domo dei de q̃ locutus eſt dñs ad Dõ, ꝛ ad Salomonẽ filiũ eiꝰ, dicẽs, In domo hac, ꝛ ĩ Jeruſlm quã elegi de cũctis tribubus Iſrl', ponam nomẽ meũ in ſempiternũ. Et mouere nõ faciã pedẽ Jſrael, de terra quã tradidi pꝛibꝰ eoꝝ: ita dũtaxat, ſi cuſtodierint facere q̃ p̃cepi eis, cũctãq; legẽ, ꝛ ceremonias atq; iudicia q̃ mãdaui p manũ Moyſi. Igit Manaſſes ſeduxit Judã ꝛ habitatores Jeruſalẽ, vt facerẽt malũ ſup oẽs gẽtes q̃s ſubuerterat dñs a facie filioꝝ Iſrl'. Locutuſq; eſt dñs ad eũ, ꝛ ad ppl'm illiꝰ: ꝛ attẽdere noluerũt. Idcirco ſupinduxit eis principes exercitꝰ regis Aſſyrioꝝ: ceperũtq; Manaſſen, ꝛ vinctũ catenis, atq; cõpedibꝰ duxerũt ĩ Babylonẽ. Qui poſtq̃ coanguſtatus eſt, oꝛauit dñm deũ ſuũ: ꝛ egit pniaz valde coꝛã deo patrũ ſuoꝝ. Depcatuſq; eſt eũ, ꝛ obſecrauit intẽte: ꝛ exaudiuit oꝛ onẽ eius, reduxitq; eũ Jeruſlm in regnũ ſuũ. ꝛ cognouit Manaſſes qꝺ dñs, ipe eſſet deꝰ. Poſt hec edificauit murũ extra ciuitatẽ Dauid, ad occidẽtẽ Gihõ, in conualle: ab introitu porte piſciũ per circuitũ vſq; ad Ophel, ꝛ exaltauit illũ vehemẽt: ꝙſtituitq; pricipes exercitꝰ in cũctis ciuitatibꝰ Juda munitis. Et abſtulit deos alienos, ꝛ ſimulachrũ de domo dñi: aras q̃ꝫ q̃s fecerat ĩ mõte domꝰ dñi, ꝛ ĩ Jeruſlm: ꝛ piecit oĩa extra vrbẽ. Porro inſtauranit altare dñi, ꝛ ĩmolauit ſup illũ victimas ꝛ pacifica, et laudẽ: p̃cepitq; Jude vt ſeruiret dño deo Iſrl'. Attũ adhuc ppl's immolabat i excelſis dño deo ſuo. Reliq̃ aũt geſtorũ Manaſſe, ꝛ obſecratio eiꝰ ad deũ ſuũ: ꝛba q̃ꝫ videtiũ, q̃ locq̃bãt ad eũ i noĩe dñi dei iſrl', ꝙtinẽt ĩ ꝛmonibꝰ regũ iſrael. Oꝛo q̃ꝫ eiꝰ ꝛ exaudicio, ꝛ cũcta pcta, atq; ꝙtẽpt', loca etiã in qbꝰ edificauit excelſa, ꝛ fecit lucos, ꝛ ſtatuas, añq̃ ageret penitẽtiã, ſcripta ſũt ĩ ꝛmonibꝰ Hozai. Dormiuit q̃ Manaſſes cũ pꝛibꝰ ſuis, ꝛ ſepelierũt eũ ĩ domo ſua: regnauitq; p eo filiꝰ eiꝰ Amon. Vigitiduoꝝ ãnoꝝ erat Amon, cũ regnare cepiſſet: ꝛ duobꝰ ãnis regnauit ĩ Jeruſlm. Fecitq; malũ in cõſpectu dñi, ſicut fecerat Manaſſes pr̃ eius: ꝛ cũctis idolis q̃ Manaſſes fuerat fabricatꝰ, immolauit, atq; ſeruiuit. Et nõ eſt reueritus faciẽ dñi, ſicut reueritus eſt Manaſſes pater eius: ꝛ multo maiora deliqt. Cũq; cõiuraſſent aduerſus eum ſerui ſui, interfecerũt eũ ĩ domo ſua. Porro reliqua populi multitudo ceſis ijs qui Amon percuſſerãt, conſtituit regem Joſiam filium eius pro eo.

¶ De regno Joſie et eius pietate: de inuẽtione deuteronomij: de Olda pphetiſſa: de federe populi ad dñm. Caput xxxiij.

A tiñ. regũ xxij. a.

OCto annox erat Josias cum regnare cepisset: & triginta & vno anno regnauit in Jerlm. Fecitq; quod erat rectũ in cõspectu dñi, & ambulauit in vijs Dauid patris sui: non declinauit neq; ad dexterã: neq; ad sinistrã. Octauo aũt anno regni sui, cũ adhuc esset puer, cepit querere deũ patris sui Dauid: & duodecimo anno postq; ceperat, mundauit Judã & Jerlm ab excelsis, & lucis, simulachrisq;, & sculptilib⁹. Destruxeq; coram eo aras Baalim: & simulachra q̃ supposita fuerãt, demoliti sunt: lucos etiã, sculptilia succidit atq; cõminuit: et sup tumulos eox q eis ĩmolare ꝙsueuerãt, fragmẽta dispsit. Ossa preterea sacerdotũ cõbussit in altarib⁹ idolox, mũdauitq; Judã & Jerlm. Sed & in vrbibus Manasse, & Ephraim, & Simeon vsq; Nephthalim cũcta subuertit. Cũq; altaria dissipasset, & lucos, & sculptilia ꝙtriusset in frusta, cũctaq; delubra demolitus esset de vniuersa terra Jsrl reuersus est in Jerlm. Jgit anno octauodecimo regni sui, mũdata iã terra, & tẽplo dñi, misit Saphan filiũ Eselie, et Maasiam principẽ ciuitatis, & Joha filiũ Joacham a cõmẽtarijs vt ĩstaurarẽt domũ dñi dei sui. Qui venerunt ad Helciã sacerdotẽ magnũ: acceptãq; ab eo pecuniã, q̃ illata fuerat ĩ domũ dñi, & quã ꝙgregauerãt Leuite, & ianitores de Manasse, & Ephraim, & vniuersis reliquijs isrl, ab oĩ q̃z Juda, & Bẽiamin, & habitatorib⁹ Jerlm: tradiderunt in manib⁹ eox q perãt oparijs in domo dñi vt ĩstaurarẽt tẽplũ, & infirma queq; sarcirẽt. Artifici b⁹, & cemẽtarijs, vt emerẽt lapides de lapidicinis, & ligna ad cõmissuras edificij, & ad ꝙtignationẽ domox q̃s destruxerãt reges Juda. Qui fideliter cũcta faciebãt. Erãt aũt prepositi operantiũ, Jabath & Abdias de filijs Merari: Zacharias & Mosollã de filijs Caath, q rigebãt opus: oẽs Leuite sciẽtes organis canere. Sup eos vo, q ad diuersos vsus onera portabãt, erãt scribe, & magistri de Leuitis, ianitores. Cũq; efferrẽt pecuniã q̃ illata fuerat in tẽplũ dñi, reperit Helcias sacerdos libꝝ legis dñi, q dat⁹ fuerat per manũ Moysi. Et tait ad Saphan scribã, Libꝝ legis inueni in domo dñi. Et tradidit ei. Atille ĩtulit volumẽ ad ẽgẽ & nũtiauit ei, dicẽs, Oĩa q̃ dediste ĩ manu ꝑuox tuox, ecce cõplẽt. Argẽtũ qõ reptũ est ĩ domo dñi, ꝙflauerũt: datũq; ẽ ꝑfectis artificũ, & diuersa opa fabricãtiũ. Preterea tradidit mihi Helcias sacerdos hũc libꝝ. Quẽ cũ rege pũte recitasset, audissetq; ille vba legis, scidit vestimẽta sua: & precepit Helcie, & Ahicã filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphã q̃z scribe, & Esaie seruo regis, dicens, Jte, et orate dñz p me, & p reliquijs isrl & Juda, sup vniuersis sermonib⁹ libri isti⁹ q rept⁹ est: magnus em furor dñi stillauit sup nos, eo qõ nõ custodierit pres nri vba dñi, vt facerent oĩa q̃ scripta sũt in isto volumine. Abijt ergo Helcias, & hi q simul a rege missi fuerãt, ad Oldã pphetidẽ, vxorẽ Sellũ filij Thecuath filij Hasra custodis vestiũ: q̃ habitabat in Jerlm in scõa: & locuti sunt ei vba q̃ supra narrauimus. At illa rñdit eis, Hec dicit dñs deus isrl: dicite viro q misit vos ad me, Hec dicit dñs, Ecce, Ego inducã mala sup locũ istũ, & sup habitatores eius: cũctas maledicta q̃ scripta sunt in libro hoc, quẽ legerũt coram rege Juda: qr dereliq̃rũt me, & sacrificauerũt dijs alienis, vt me ad iracũdiam puocarẽt in cũctis opibus manuũ suarũ: idcirco stillabit furor meus sup locũ istũ, & nõ extingueꝛ. Ad regẽ aũt Juda, q misit vos p dño deꝑcãdo, sic loqmini, Hec dicit dñs deus isrl, Qm audisti vba voluminis, atq; emolitũ est cor tuũ: & humiliat⁹ es in cõspectu dei sup his q̃ dicta sunt cõtra locum hũc, & habitatores Jerlm: reuerituſq; facie mea, scidistiq; vestimẽta tua, & fleuisti coram me: ego q̃z exaudiui te, dicit dominus. Jã em colligã te ad pres tuos, & sepulcberis ĩ sepulchrũ tuũ ĩ pace: nec videbũt oculi tui oẽ malũ qõ ego ĩducturus sum sup locũ istũ, & sup hitatores eius. Retulerũt itaq; regi cũcta q̃ dixerat. Atille cõuocatis vniuersis maioꝛib⁹ natu Juda, & Jerlz, ascẽdit ĩ domũ dñi, vnaq; oẽs viri Juda & habitatores Jerlm sacerdotes & Leuite, & cũct⁹ pplus a minimo vsq; ad maximũ. Quib⁹ audiẽtib⁹ ĩ domo dñi, legit rex oia vba voluminis. Et stãs in tribunali suo, pcussit fedus coram dño, vt ambularet post eũ, & custodiret pcepta, et testimonia, & iustificatiões eius ĩ toto corde suo, & ĩ tota aĩa sua, faceretq; q̃ scripta sunt ĩ volumine illo qõ legerat. Adiurauit q̃z sup hoc oẽs q repti fuerãt ĩ Jerlm & Bẽiamin: & fecerũt hitatores Jerlm iuxta pactũ dñi dei patrũ suox. Abstulit ergo Josias cũctas abominationes de vniuersis regiõibus filiox isrl: & fecit oẽs q residui erãt in Jsrl, seruire dño deo suo. Cũctis diebus vite eius non recesserũt a domino deo patrum suorum.

De phase quod fecit Josias: de morte eius: et de lamentationibus suorum super eum. Caput xxxv.

A tiij. regũ xxij. e. tñ. esd. j. e

FEcit aũt Josias in Jerlm phase dño, qõ ĩmolatũ est q̃rtadecima die mẽsis primi. Et constituit sacerdotes in officijs suis: hortatusq; ẽ eos vt ministrarẽt in domo dñi. Leuitis q̃z, ad quo rũ eruditionẽ oĩs Jsrl sctificabaꝛ dño, locut⁹ est, Ponite arcã ĩ sanctuario tẽpli qõ edificauit Salomõ filius Dauid, rex isrl: nequa q̃ eũ eã vltra portabitis: nũc ergo ministrate dño deo vro, & ppło eius isrl. Et ꝑparate vos p domos & cognationes vras in diuisionib⁹ singulox, sicut ꝑcepit Dauid rex isrl, & descripsit Salomõ filius eius. Et ministrate in sanctuario eius p familias turmasq; Leuiticas, & sctificati immolate phase: fres etiã vros, vt possint iuxta vba q̃ locut⁹ est dñs in manu Moysi facere, preparate. Dedit preterea Josias oĩ pplo q ibi fuerat iuẽt⁹ ĩ solẽnitate phase, agnos & hedos de gregib⁹, & reliq pecoris triginta milia, boũ q̃q; tria milia, hec de regis vniuersa sba. Duces q̃z eius spõte q̃ vouerãt, obtulerũt tã pplo, q̃ sacerdotib⁹ & Leuitis. Dorro helcias & zacharias & Jahiel ꝓncipes domus dñi ỏderũt sacerdotib⁹ ad faciẽdũ phase pecora cõmixti duo milia sexcẽta, & boues trecẽtos. Chonenias aũt, & Semeias, ẽt & Nathanael fres eius: necnõ Hasabias, & Jehiel, & Jozabad pũcipes Leuitarũ, dederũt ceteris Leuitis ad celebrãdũ phase qnq; milia pecorũ, & boues qngentos. Preparatũq; est ministeriũ & steterũt sacerdotes in officio suo: Leuite q̃z in turmis iuxta regis imperiũ. Et imolatũ est phase: asperserũtq; sacerdotes manu sua sanguinẽ: & Leuite detraxerũt pelles holocaustox. Et separauerũt ea vt darẽt p domos & familias singulox, & offerrẽt dño: sicut scriptũ est in libro Moysi. de bob⁹ q̃z fecerũt sil'r. Et assauerunt phase super ignẽ, iuxta qõ ĩ lege ꝑceptũ est: pacificas vo hostias coxerũt in lebetibus, & cacabis, & ollis: & festinato distribuerunt vniuerse plebi. Sibi aũt, & sacerdotib⁹ postea parauerunt, nã ĩ oblatione holocaustox & adipũ, vsq; ad noctẽ sacerdotes fuerũt occupati: vñ Leuite sibi, & sacerdotib⁹ filijs Aaron parauerũt nouissimis. Dorro cãtores filij Asaph stabãt ĩ ordine suo, iuxta ꝑceptũ Dauid, & Asaph, & Eman, & Jdithũ ppheturũ regis. Dõianitores vo p portas singulas obseruabãt, ita vt nec pũcto qdẽ discederẽt a ministerio: quã ob rẽ & fratres eox Leuite parauerunt eis cibos. Oĩs igit cultura dñi rite cõpleta est in die illa, vt facerent phase, & offerrẽt holocausta sup altare dñi, iuxta ꝑceptum regis Josie. Fecerũtq; filij Jsrl q repti fuerãt ibi, phase in tpe illo & solẽnitatẽ azymox septẽ dieb⁹. Nõ fuit phase sile huic in isrl, a dieb⁹ Samuelis pphete: sz nec q̃sq; de cũctis regib⁹ Jsrl fecit phase sicut Josias sacerdotib⁹, & Leuitis, & oi Jude, & Jsrl q reptus fuerat, & habitãtibus in Jerlm. Octauodecimo anno regni Josie, hoc phase celebratũ est. Postq; instauraꝛauerat Josias tẽplũ, ascendit Nechao rex Egypti ad pugnãdũ in Charcamis iuxta Euphatẽ: & ꝓcessit in occursum eius Josias. Atille missis ad eũ nũtijs, ait, Quid mihi et tibi est rex Juda: nõ aduersum te hodie venio, sz cõtra aliã pugno domũ, ad quã me deus festinato ire ꝑcepit: desine aduersum deũ facere, q mecũ est, ne interficiat te. Noluit Josias reuerti, sz ꝑparauit cõtra eũ bellũ: nec acqeuit ꝓmonib⁹ Nechao ex ore dei: verũ prexit, vt dimicaret in cãpo Mageddo. Jbiq; vulneratus a sagittarijs dixit pueris suis, Educite me de plio, qr oppido vulneratus sum. Qui trãstulerũt eũ de curru in alterũ currũ, q seq̃

D tiij. regũ xxiij. f.

Zachar. xij. f.

bantur

bantur eũ more regio: ⁊ asportauerũt eũ in Jerusalẽ, mortuusq; est: ⁊ sepultus in mausoleo patrũ suoꝝ: ⁊ vniuersus Juda ⁊ Jerusalẽ luxerunt eũ, Hieremias maxime: cuius omnes cantores atq; cantatrices vsq; in presentẽ diem lamentationes sup Josiam replicant, ⁊ quasi lex obtinuit in Jsrael: ecce scriptũ fertur in lamẽtationibus. Reliqua aũt sermonũ Josie ⁊ misericordia rũ eius, q̃ lege precepta sunt dñi, opera quoq; illius prima ⁊ nouissima, scripta sunt in libro regum Juda ⁊ Jsrael.

¶ De Joacham rege captiuato in egyptum: de Heliachim fratre eius qũo captiuauit eum rex Babylonis: de Sedechia: ⁊ de destructione Jerusalem: ⁊ de Cyro rege persarum. Cap. xxxvj.

A lib. Regũ xxiij. f.

Ulit ergo populus terre Joachaz filiũ Josie: ⁊ cõstituit regẽ p patre suo in Jerusalẽ. Viginti trium annoꝝ erat Joacham cũ regnare cepisset: ⁊ trib⁹ mẽsibus regnauit in Jerusalẽ. Amouit aũt eũ rex Egypti cũ venisset in Jerusalẽ, ⁊ cõdẽnauit terrã cẽtũ talẽtis argẽti, ⁊ talẽto auri. Constituitq; pro eo regem Eliacim fratrẽ ei⁹, sup Judã ⁊ Jerusalẽ: ⁊ vertit nomen eius Joacim. ipsum vero Joachaz tulit secũ, ⁊ abduxit in Egyptũ. Viginti quinq; annoꝝ erat Joacim cũ regnare cepisset, ⁊ vndecim annis regnauit in Jerusalẽ: fecit q; malum coram dño deo suo. Cõtra hũc ascẽdit Nabuchodonosor rex Chaldeoꝝ: ⁊ vinctũ catenis duxit in Babylonem. Ad quã ⁊ vasa dñi trãstulit, ⁊ posuit ea in tẽplo suo. Reliqua aũt verborũ Joacim, ⁊ abominationũ ei⁹, quas operatus est, ⁊ q̃ inuẽte sunt in eo, cõtinẽtur in libro regum Juda ⁊ Jsrl. Regnauit aũt Joachin fili⁹ eius p eo. Octo annoꝝ erat Joachin cũ regnare cepisset: ⁊ trib⁹ mẽsib⁹, ac decem dieb⁹ regnauit in Jerusalẽ: fecitq; malũ in cõspectu dñi. Cũq; anni circulus voluerẽt, misit Nabuchodonosor rex nuntios, qui ⁊ adduxerunt eũ in Babylonẽ, et asportatis simul pretiosissimis vasis domus dñi. Regẽ vero constituit Sedechiã patruũ ei⁹ sup Judã ⁊ Jerusalẽ. Viginti ⁊ vni⁹ ãni erat Sedechias, cũ regnare cepisset: ⁊ vndecim ãnis regnauit in Jerusalẽ. Fecitq; malu⁊ in oculis dñi dei sui: nec erubuit faciẽ Hieremie prophete loquẽtis ad se ex ore dñi. Al rege quoq; Nabuchodonosor recessit, qui adiurauerat eũ per deũ: ⁊ induratit ceruicẽ suã ⁊ cor vt nõ reuerteretur ad dñm deũ Jsrael. Sed ⁊ vniuersi principes sacerdotum ⁊ pp̃l⁹ p̃uaricati sunt inique iuxta vniuersas abominationes gentium: ⁊ polluerũt domũ dñi, quã sanctificauerat sibi in Jerusalẽ. Mittebat aũt dñs deus patrũ suorum ad illos p manum nũtiorũ suoꝝ, de nocte cõsurgẽs, et quotidie cõmonens: eo q̃ parceret populo ⁊ habitaculo suo. At illi subsannabãt nũtios dei, ⁊ paruipẽdebã sermones ei⁹, illudebãtq; pphetis: donec ascẽderet furor dñi in populũ ei⁹, ⁊ esset nulla curatio. Adduxit em̃ super eos regẽ Chaldeoꝝ, ⁊ interfecit iuuenes eoꝝ gladio i domo sanctuarij sui: nõ est misert⁹ adolescẽtis, ⁊ virginis, ⁊ senis, nec decrepiti q̃dẽ: sed oẽs tradidit in manibus ei⁹. Uniuersaq; vasa domus dñi tã maiora, q̃ minora, ⁊ thesauros tẽpli, ⁊ regis ⁊ principũ trãstulit in Babylonẽ. Jncẽderũt hostes domũ dei, destruxerũtq; murũ Jerusalẽ: vniuersas turres cõbusserunt, ⁊ quicqd pretiosum fuerat, demoliti sunt. Si quis euaserat gladiũ, ductus in Babylonẽ seruiuit regi et filijs ei⁹, donec imperaret rex Persarũ. Ut cõpleret sermo dñi ex ore Hieremie: ⁊ celebraret terra sabbatha sua: cunctis em̃ diebus desolationis egit sabbathũ, vsq; dũ cõpleretur septuaginta anni. Anno aũt primo Cyri regis Persarum, ad explendũ sermonẽ dñi, quẽ locutus fuerat per os Hieremie, suscitauit dñs spiritũ Cyri regis Persarũ: q iussit predicari in vniuerso regno suo, etiã per scripturã, dicens, Hec dicit Cyrus rex Persaruz, Omnia regna terre dedit mihi dominus deus celi: ⁊ ipse precepit mihi vt edificarẽ ei domũ in Jerusalẽ que est in Judea: quis ex vobis est in omni pp̃lo ei⁹? sit dñs de⁹ suus cum eo, ⁊ ascendat.

Watth. j. b.

B

lib. regum xxiij. d. Hier. xxvij. a.

Hier. xxv. c. et xxix. cl 1. Esdre 1. a.

¶ Explicit liber Dabreiamin siue Paralipomenon secundus.

¶ Incipit oratio Manasses regis Juda: cum captus teneretur in Babylonem que non est in hebreo nec est de textu biblie.

D

OMine de⁹ oĩpotẽs patrũ nostroꝝ Abraham, Jsaac, ⁊ Jacob, ⁊ semini eoꝝ iusto, q̃ fecisti celũ ⁊ terrã cum omni ornatu eorum, qui signasti mare verbo precepti tui, q̃ conclusisti abyssum, ⁊ signasti terribili ⁊ laudabili nomini tuo q̃ omnes pauent et tremũt a vultu virtutis tue: ⁊ insustẽtabilis ira super peccatores cõminationis tue, immensa vero ⁊ inuestigabilis misericordia promissionis tue: q̃m tu es dñs deus altissimus super omnẽ terrã, lõganimis, ⁊ multum misericors, ⁊ penitẽs super malitiã hoim. Tu aũt dñe s̃m bonitatem tuã p̃misisti penitẽtiam remissionis peccatorũ, ⁊ tu deus iustorũ nõ posuisti penitẽtiã iustis Abrahã, Jsaac, ⁊ Jacob, ijs q̃ tibi non peccauerũt: q̃m peccaui super numeruz arene maris, multiplicate sunt iniquitates mee, incuruatus suz multo vinculo ferri, ⁊ non est respiratio mihi, quia excitaui iracũdiã tuam, ⁊ malũ coram te feci, statuẽs abominationes, et multiplicans offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei precans a te bonitatẽ dñe. Peccaui domine, peccaui, ⁊ iniquitatem meã agnosco. Peto rogãs te dñe remitte mihi, remitte mihi: ne simul perdas me cuz iniquitatibus meis, neq; ineternuz reserues mala mihi, qua indignũ saluabis me s̃m magnã misericordiã tuã, ⁊ laudabo te semper omnibus diebus vite mee, q̃m te laudat ois virtus celorum, ⁊ tibi est gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Hieronymus ad Domnionem et Rogatianum: in Esdram et Nehemiam: Prefatio.

VTrum difficilius sit facere quod poscitis: an negare: necdum statui. Nã neq; vobis aliquid imperãtib⁹ abnuere: sententie est: et magnitudo oneris imposititia ceruices premit: vt ante sub fasce ruendum sit: q̃ leuandum. Accedũt ad hoc inuidoꝝ studia: qui omne quod scribimus: reprehendendum putant. Et interdum contra se cõscientia repugnante: publice lacerant: que occulte legunt: in tantum: vt clamare cõpellar: ⁊ dicere: Domine: libera animã meã a labijs iniquis: ⁊ a lingua dolosa. Tertius ann⁹ est: q̃ semper scribitis atq; rescribitis: vt Esdre libri: ⁊ Esther vobis de hebreo transferam: q̃si non habeatis Greca et Latina volumina: aut quicquid illud est: quod a nobis vertitur: non statim ab omnib⁹ conspuẽdum sit. Frustra aũt (vt ait quidam) nitit: neq; aliud fatigãdo nisi odiũ quereris: extreme dementie est. Itaq; obsecro vos: mi Domnion et Rogatiane charissimi: vt priuata lectione contenti: librum nõ efferatis in publicum: nec fastidiosis cibos ingeratis: vitetisq; eorum superciliũ qui iudicare tantum de alijs: et ipsi facere nihil nouerunt. Si qui aũt fratrum sint: quibus nostra nõ displiceãt: ijs tribuatis exemplar: admonẽtes vt Hebrea noia: quoꝝ grandis in hoc volumine copia est: distincte ⁊ per interualla transcribãt. Nihil enim proderit emendasse librũ: nisi emendatio: Librariorũ diligẽtia conseruetur. Nec quenq; moueat: q̃ vnus a nobis liber editus est: nec apocryphorũ tertij et quarti Libri somnijs delectetur: quia et apud Hebreos: Esdre Nehemieq; sermones in vnum volumen coartantur: et que non habẽtur apud illos: nec de viginti quatuor senibus sunt: procul abijciẽda. Si quis autem septuaginta vobis opposuerit Interpretes: quorum exemplaria varietas ipsa lacerata et inuersa demonstrat: nec potest vtiq; verum asserri: quod diuersum est: mittite cum ad Euãgelia: in quibus multa ponũtur quasi de veteri testamento: que apud septuaginta Interpretes nõ habẽtur: velut illud: Q̃m Nazareus vocabitur. et: Ex Egypto vocaui filium meum. et: Videbũt in quem compũxerũt: multaq; alia: que latiori operi reseruamus: ⁊ querite ab eo vbi scripta sunt. Cumq; proferre nõ potuerit: vos legite de his exẽplaribusque nup̃ a nobis edita: maledicorũ quotidie linguis confodiũtur. Sed vt ad compẽdium veniam: certe q̃d illaturus sum: equissimũ est. Elidi aliquid q̃d nõ habetur in Greco: aut aliter habetur: q̃ per me versum est. Quid Interpretem laniant⁹ Interrogẽt Hebreos: ⁊ ipsis authoribus: trãslationi mee vel arrogẽt vel derogẽt fidẽ. Porro aliud est: si clausis (q̃d dicitur) oculis mihi volũt maledicere: ⁊ nõ imitantur Grecorũ studium et beneuolentiam: qui post septuaginta translatores: iam Christi Euãgelio coruscãte: Judeos ⁊ Hebionitas legis veteris iterptes: Aquilã videlicet: ⁊ Symmachũ: ⁊ Theodotionem: ⁊ curiose legũt ⁊ per Origenis laborem in hexaplis: ecclesijs dedicarunt. Quãto magis Latini grati esse deberẽt: q̃d exultãtẽ cernerent Greciã a se aliquid mutuarie? Primũ em̃ magnorum sumptuũ est et infinite difficultatis: exẽplaria posse habere oia: deinde etiam qui habuerint ⁊ Hebrei sermonis ignari sunt: magis errabunt: ignorantes quis e multis verius dixerit. Quod etiã sapientissimo cuidã nuper apud Grecos accidit: vt interdũ scripture sensum relinquens: vniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorẽ. Nos aũt qui Hebree lingue saltẽ paruã habemus sciẽtiã: ⁊ Latinus nobis vicũq; sermo nõ deest ⁊ de alijs possumus iudicare: ⁊ ea que ipsi intelligimus: in nostra lingua promere. Itaq; licet hydra sibilet: victoriq; Simon incendia iactet: nũq; meũ: iuuãte Christo: silebit eloquium: etiam precisa lin-

Oratio hec non est canonica.

gua balbutiet. Legãt qui volũt q̃ nolũt abiciãt. Euentilem apices: litteras calũnientur. Magiestra charitate prouocabor ad studiũ. q̃ illorum detractione & odio deterrebor.

¶ Explicit prefatio.

¶ Incipit Liber Esdre ꝑmus.

¶ Cyrus soluit captiuitatẽ populi & redditis vasis & numeratis: ꝓcepit populum ire in Jerusalem & edificare templum. Cap. j.

A Hier. xxv. c. & xxix. c. ij. Para. xxxvj. d. iij. Esdre ij a.

IN anno primo Cyri regis Persarũ, vt cõpleretur verbũ dñi ex ore Hieremie, suscitauit dñs spiritũ Cyri regis Persarũ: et tradurit vocẽ in omni regno suo, etiaz per scripturã dicẽs, Hec dixit Cyr⁹ rex Persarũ, Oia regna terre dedit mihi dñs deus celi, & ipse precepit mihi vt edificarẽ ei domũ in Jerusalez, que est in Judea. Quis est in vobis de vniuerso ꝑplo eius? Sit de⁹ illi⁹ cũ ipso. Ascẽdat in Jerusalẽ que est in Judea, & edificet domũ dñi dei Jsrael. ipse est de⁹ q̃ est in Jerusalẽ. Et oẽs reliqui in cũctis locis vbicũq; habitãt, adiuuẽt cũ viri de loco suo, argẽto & auro, & substãtia, & pecoribus, excepto q̃ volũtarie offerũt tẽplo dei, q̃ est in Jerusalẽ. Et surrexerũt principes patrũ de Juda & Bẽiamin, et sacerdotes & Leuite, & oĩs cuius de⁹ suscitauit spiritũ vt ascẽderet ad edificãdũ tẽplũ dñi. q̃ erat in Jerusalẽ. Vniuersi q̃q; q erãt in circuitu, adiuuerũt man⁹ eor in vasis argẽteis & aureis, in substãtia & iumẽtis, in supellectili, exceptis his q̃ sponte obtulerãt. Rex quoq; Cyrus ꝓtulit vasa templi dñi, q̃ tulerat Nabuchodonosor de Jerusalem, & posuerat ea in tẽplo dei sui. ¶ Protulit aũt ea Cyrus rex Persarũ p manum Mithridathis filij Gazabar, & annumerauit ea Sassabasar principi Jude. Et hic est numer⁹ eor. Phiale auree triginta, phiale argẽtee mille, cultri vigintinouem, scyphi aurei triginta, scyphi argẽtei secũdi quadrigẽti decem: vasa alia mille. Oia vasa aurea & argẽtea, quinq; milia quadringẽta: vniuersa tulit Sassabasar cũ his qui ascẽdebãt de trãsmigratione Babylonis in Jerusalem.

¶ Numerus reuertẽtium in Judeã cũ duce zorobabel & de summa pecunie: que templi instaurationi distribuitur. Cap. ij.

A ij. Esdre v. a.

HI sunt aũt prouincie filij, q ascẽderũt de captiuitate quã trãstulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonẽ, & reuersi sunt in Jerlm & Judeã vnusquisq; in ciuitatẽ suã. Qui venerũt cũ zorobabel, Jesua, Nehemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Balsan, Mesphar, Beguai, Rehũ, Baana. Numerus virorũ populi Jsrael: Filij Pharos duo milia centũ septuagintaduo. filij Saphatia, trecenti septuagintaduo. filij Area, septingẽti septuagintaquinq;. filij Phahath moab. filiorũ Josue Joab duo milia octingẽti duodecim. filij Elã, mille ducẽti quinq̃gintaq̃tuor. filij zethua, nõgenti q̃dragintaquinq;. filij zacchai, septingenti seragita. filij Bani, sexcenti quadragintaduo. filij Bebai sexcenti vigintitres. filij Azgad, mille ducenti vigintiduo, filij Adonicam, sexcenti seragintasex. filij Beguai, duo milia quinquaginta sex. filij Adin, quadringẽti quinquagintaq̃tuor. filij Ater, qui erat ex Ezechia, nonagintaocto. filij Besai trecenti vigintitres. filij Jora, cẽtũ duodecim. filij Hasum, ducenti viginti tres. filij Gebbar, nonagintaquinq;. filij Bethlehẽ, cẽtũ vigintitres. Viri Netupha, quinquagintasex. viri Anathoth, cẽtũ vigintiocto. filij Azmaueth, quadragintaduo. filij Cariathiarim, Cephira, & Beroth, septingẽti q̃dragintatres. filij Rama & Gabaa, sexcẽti vigiti vn⁹. viri Machmas, cẽtũ vigintiduo. viri Bethel & Hai, ducẽti vigintitres. filij Nebo, quinq̃gintaduo. filij Megbis, cẽtũ quinq̃gintasex. filij Elã alterius, mille ducẽti quinq̃gintaq̃tuor. filij Harim, trecenti viginti. filij Lodhadid & Ono, septingenti viginti quinq;. filij Jericho, trecenti quadragintaquinq;. filij Senaa, tria milia sexcenti triginta. Sacerdotes: Filij Jadaia in domo Jesue, nõgenti septuagintatres. filij Emmer, mille quinq̃gintaduo. filij Phesshur, mille ducenti q̃dragintasptẽ. filij Harim, mille decẽ & septẽ. Leuite: Filij Jesue et Cedmiel filiorũ Odouie septuagintaq̃tuor. Cãtores: Filij Asaph, cẽtus vigintiocto. Filij Janitorũ: filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Accub, filij Hatita, filij Sobai: vniuersi cẽtũ trigintanouẽ. Nathinei: filij Siha, filij Hasupha, filij Tabaoth, filij Ceros, filij Siaa, filij Phadõ, filij Lebana, filij Hagaba, filij Accub, filij Hagab, filij Sẽlai, filij Hanã, filij Gaddel, filij Gaher, filij Raaia, filij rasin, filij Necoda, filij Gazã, filij Aza, filij Phasea, filij Besee, filij Asena, filij Mounim, filij Nephusim, filij Bacuc, filij Hacupha, filij Harhur, filij Besuth, filij Sabida, filij Hasar, Bercos, filij Sisara, filij Thema, filij Nasia, filij Hatipha, filij Puorũ Salomõis. filij Sotai, filij Sopheret⁹. filij Pharuda, filij Jasa, filij Dercõ, filij Geddel, filij Saphatia, filij Hatil, filij Phochereth, q erãt de Asebaim, filij Amı. oĩs nathinei, & filij seruorũ Salomonis, trecẽti nonagintaduo. Et hi q ascẽderũt de Thelmela, Thelharsa, Cherub, & Adon, & Emer: & nõ potuerũt indicare domũ patrũ suorũ & semẽ suũ, vtruz ex Jsrael essent. Filij Dalaia, filij Tobia, filij Necoda, sexcẽti q̃nq̃gintaduo. Et de filijs sacerdotum: Filij Hobia, filij Accos, filij Berzellai, q accepit de filiab⁹ Berzellai Galaaditis vxorẽ, & vocat⁹ est noĩe eorũ. hi q̃sierũt scripturã genealogie sue, & nõ inuenerũt, et eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit Athersatha eis, vt nõ comederẽt de sancto sanctorũ, donec surgeret sacerdos doctus atq; perfectus. Oĩs multitudo quasi vir vnus quadragintaduo milia trecẽti seraginta: exceptis seruis eorũ & ancillis, qui erant septẽ milia trecẽti triginta septẽ: & in ipsis cantores atq; cantatrices ducenti. Eq eorum septingenti trigintasex. multi eorũ, ducẽti quadragintaquinq;. cameli eorũ, quadringenti trigintaquinq;. asini eorum, sed milia septingẽti viginti. Et de principibus patrũ cũ ingrederentur templũ dñi q̃ est in Jerusalẽ, sponte obtulerũt in domũ dei ad extruẽdã eã in loco suo. Scõm vires suas dederũt impensas operis, auri solidos seraginta milia, & mille, argẽti mnas quinq; milia, & vestes sacerdotales centum. Habitauerunt ergo sacerdotes, et Leuite, & de populo, & cãtores, & ianitores, & Nathinei in vrbibus suis, vniuersusq; Jsrael in ciuitatibus suis.

¶ Congregatur populus in Jerusalem: et facto altari fecit scenophegia et cetera & solẽnitates: alij vociferantur gaudentes: alij flentes. Cap. iij.

A iij. Esdre v. e.

VMq; venerat mẽsis septim⁹, & erãt filij Jsrael in ciuitatib⁹ suis: cõgregat⁹ est ergo ꝑplus quasi vir vn⁹ i Jerusalẽ. Et surrexit Josue filius Josedec, & fratres ei⁹ sacerdotes, & zorobabel filius Salathiel, et fratres ei⁹: & edificauerunt altare dei Jsrl: vt offerrẽt i eo holocaustomata, sicut scriptũ est i lege Moysi viri dei. Collocauerũt aũt altare dei sup bases suas, deterrẽtibus eos p circuitũ ꝑplis terrarũ: & obtulerũt sup illud holocaustũ dño mane & vespere. Fecerũtq; solẽnitatem tabernaculorũ, sicut scriptũ est: & holocaustũ die⁹ singulis p ordinẽ ꝛ ꝓceptũ, op⁹ diei in die suo. Et post hec holocaustũ iuge, tã i Calẽdis q̃ i vniuersis solẽnitatib⁹ dñi q̃ erãt cõsecrate, & i oĩb⁹ in q̃b⁹ vltro offerebat mun⁹ dño. A primo die mensis septimi ceperunt offerre holocaustum domino: porro templum dei nondum fundatum erat. Dederunt autem pecunias latomis, et cementarijs: cibum quoq;, et potum, et oleum Sidonijs, Tyrijsq;, vt deferrent ligna Cedrina de Libano a mare Joppen, iuxta quod

C preceperat Cyrus rex pſarũ eis. Anno aũt ſcõo aduẽt⁹ eo
rũ ad tẽplũ dei in Jer'lm mẽſe ſcõo ceperũt zorobabel fili⁹
Salathiel, ⁊ Joſue fili⁹ Joſedec, ⁊ reliq de fratribus eorũ
ſacerdotes, ⁊ Leuite, ⁊ oẽs q venerãt de captiuitate in Je-
ruſalẽ: ⁊ cõſtituerũt Leuitas a viginti annis, ⁊ ſupra, vt vr
gerẽt op⁹ dñi. Stetitq; Joſue ⁊ filij ei⁹ ⁊ ffres ei⁹, Cedmi-
hel ⁊ filij ei⁹, filij Juda, q̃ſi vir vn⁹: vt inſtarẽt ſup eos q fa-
ciebãt op⁹ in tẽplo dei: filij Henadad, ⁊ filij eor̃, ⁊ fratres
D eor̃ Leuite. Fundato igit̃ a cemẽtarijs tẽplo dñi, ſteterũt
ſacerdotes in ordine ſuo cum tubis: ⁊ Leuite filij Aſaph
in cymbalis, vt laudarent deum per manus Danid regis
Iſrael. Et concinebat in hymnis, ⁊ confeſſione dño, q̃m bo
nus, q̃m in eternũ mia eius ſuper iſrael. Oĩs q̃z ppl's voci-
ferabat clamore magno i laudãdo dñm, eo q̃ fundatũ eẽt
tẽplũ dñi. Plurimi etiã de ſacerdotib⁹ ⁊ Leuitis ⁊ prin-
cipes patrũ, ⁊ ſeniores q viderãt tẽplũ pri⁹ cũ fundatũ eſſet,
⁊ hoc tẽplũ i oculis eor̃, flebãt voce magna: ⁊ multi vocife
rãtes i letitia, eleuabãt vocẽ. Nec poterat quiſq; agnoſcere
vocẽ clamoris letãtiũ, ⁊ vocẽ flet⁹ ppli: cõmixtim em̃ ppl's
vociferabatur clamore magno, ⁊ vox audiebatur procul.

C Impedit̃ edificatio ab hoſtib⁹ ſamarie: ſcribũt epl'as accuſatio
nis ⁊ dicunt q; ſi edificatur ciuitas: tributa regi perſarum nõ dabũ-
tur: prohibetur opus templi. Caput iiij.

A iij. Eſdre v.g. VDierũt aũt hoſtes Jude ⁊ Bẽiamin q; filij ca
ptiuitatis edificarẽt tẽplũ dño deo iſrl'. Et acce
dẽtes ad zorobabel, ⁊ ad principes patrũ, dixer̃t
eis, Edificem⁹ vobiſcũ, q; ita vt vos, q̃rim⁹ deũ
veſtrũ: ecce nos i̇molauim⁹ victimas a dieb⁹ Aſorhaddan
regis Aſſur, q adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel, et
Joſue, ⁊ reliq principes patrũ Iſrl', Nõ eſt nobis ⁊ vobis
vt edificem⁹ domũ deo nr̃o: iſz noſipſi ſoli edificabim⁹ dño
deo nr̃o iſrl', ſicut p̃cepit nobis Cyr⁹ rex pſarũ. Factũ ẽ igit̃
iij. Eſdre ij. d. vt ppl's terre i̇pediret manus ppli Jude, ⁊ turbaret eos in
B edificãdo. Cõduxerũt q̃z aduerſus eos ꝓſiliatores, vt de-
ſtruerẽt cõſiliũ eor̃ oĩb⁹ dieb⁹ Cyri regis pſarũ, ⁊ vſq; ad
regnũ Darij regis Perſarũ. In regno aũt Aſſueri i prin
cipio regni ei⁹, ſcripſerũt accuſationem aduerſus habitato-
res Jude ⁊ Jer'lm. Et i dieb⁹ Artaxerxis ſcripſit Beſelaz
Mithridathes, ⁊ Tabeel, ⁊ reliq q erãt in cõſilio eor̃, ad
Artaxerxẽ regẽ Perſar̃: epla aũt accuſatiõis ſcripta erat
Syriace, ⁊ legebat̃ ymone Syro. Reũ Beelteem, ⁊ Sãſai
ſcriba ſcripſerũt epl'am vnã de Jer'lm Artaxerxi regi, hu-
iuſcemodi, Reũ Beelteem, ⁊ Sãſai ſcriba, ⁊ reliq ꝓſiliato
res eor̃, Dinei ⁊ Apharſathachei, Terphalei, arphaſei,
Erchuei, Babylonij, Suſanechei, Dieui, ⁊ Elamite: ⁊ ce
teri ọ gẽtib⁹ q̃s trãſtulit Aſenaphar magn⁹ ⁊ gl'oſus: ⁊ hi
tare eas fecit i ciuitatib⁹ Samarie, ⁊ i reliqs regiõib⁹ trãs
C flumẽ i pace: (Hoc eſt exẽplar epiſtole, quã miſerũt ad eũ)
Artaxerxi regi ſerui tui viri q ſũt trãs fluuiũ, ſalutẽ dicũt.
Notũ ſit regi q; Judei q aſcẽderũt a te ad nos, venerũt i Je
ruſalẽ ciuitatẽ rebellẽ ⁊ peſſimã, quã edificãt extruẽtes mu
ros ei⁹, ⁊ parietes cõponẽtes. Nũc igit̃ notũ ſit regi q; ſi ci-
uitas illa edificata fuerit, ⁊ muri ei⁹ inſtaurati, tributum, et
vectigal, ⁊ annuos reddit⁹ nõ dabunt, ⁊ vſq; ad reges hec
noxa pueniet. Nos aũt memores ſalis q̃ i palatio come-
dim⁹, ⁊ q; leſiones regis videre nefas ducim⁹: idcirco miſi
mus ⁊ nũtiauim⁹ regi, vt recẽſeas in libris hiſtoriar̃ patrũ
tuor̃, ⁊ iuenias ſcriptũ in cõmẽtarijs: ⁊ ſcies q̃m vrbs illa,
vrbs rebellis eſt, ⁊ nocẽs regib⁹, ⁊ puincijs, ⁊ bella cõcitãt̃
in ea ex dieb⁹ ãtiq; quã ob rẽ: ⁊ ciuitas ipſa deſtructa eſt.
Nũtiam⁹ nos regi, q̃m ſi ciuitas illa edificata fuerit, et mu
ri ipſius inſtaurati, poſſeſſionẽ trãs fluuium non habebis.
D Uerbũ miſit rex ad Reũ Beelteem, ⁊ Samſai ſcribã, ⁊ ad
reliquos q erãt in ꝓſilio eor̃ habitatores Samarie, ⁊ cete-
ris trãs fluuiũ, ſalutẽ dicẽs ⁊ pacẽ. Accuſationẽ quã miſi-
ſtis ad nos, manifeſte lecta eſt corã me, ⁊ a me p̃ceptũ eſt. et
recẽſuerũt, inuenerũtq; q̃m ciuitas illa a dieb⁹ antiq; ad-
uerſum reges rebellat, ⁊ ſeditiones ⁊ plia cõcitant̃ i ea. Nã
⁊ reges fortiſſimi fuerũt in Jer'lm: q ⁊ dñati ſunt oĩ regioni
q̃ trãs fluuiũ eſt. Tributũ q̃z, ⁊ vectigal, ⁊ reddit⁹ accipie-
bãt. Nũc ergo audite ſentẽtiam, Prohibeatis viros illos,
vt vrbs illa non edificet̃, donec ſi forte a me iuſſum fuerit.
Videte ne negligẽter hoc ipleatis, ⁊ paulatim creſcat malũ
contra reges. Itaq; exẽplũ edicti Artaxerxis regis lectum
eſt coram Reuz Beeltem, ⁊ Samſai ſcriba, ⁊ conſiliarijs
eorum, ⁊ abierũt feſtini in Jer'lm ad Judeos, ⁊ phibuerũt
eos in brachio et roboze. Tunc intermiſſuz eſt opus dom⁹
dei in Jer'lm, et non fiebat vſq; ad annum ſecundum regni
Darij regis Perſarum.

C Ad exhortationem Aggei et Tacharie: zorobabel et Joſue iterũ
edificare templum incipiunt: et paſcha celebratur trans flumen: con-
ſulunt Darium per epiſtolas ſuper hoc. Caput v.

A iij. Eſdre v.j.a. PRophetauerũt aũt Aggeus ꝓpheta, ⁊ zacha
rias fili⁹ Addo ꝓphetãtes ad Judeos q erant
in Juda ⁊ Jer'lm, in noĩe dei iſrl'. Tũc ſurrexe-
rũt zorobabel fili⁹ Salathiel, ⁊ Joſue fili⁹ Jo-
ſedec: ⁊ ceperũt edificare tẽplũ dei i Jer'lm, ⁊ cũ eis ꝓphe-
te dei adiuuãtes eos. In ipo aũt tpe venit ad eos Thatha
nai q erat dux trãs flumẽ, ⁊ Stharbuzanai, ⁊ ꝓſiliarij eor̃:
ſicq; dixerũt eis, Quis dedit vobis conſiliũ vt domũ hanc
edificaretis, ⁊ muros ei⁹ inſtauraretis? Ad qd̃ rñdim⁹ eis
B q̃ eſſent noĩa hoĩm authorũ edificatiõis illi⁹. Oculus autẽ
dei eor̃ fact⁹ eſt ſup ſenes Judeor̃, ⁊ nõ potuerũt inhibe-
re eos. Placuitq; vt res ad Darĩũ referret̃, ⁊ tũc ſatisface
rent aduerſus accuſationẽ illã. Exẽplar epiſtole quã miſit
Thathanai dux regionis trãs flumẽ, ⁊ Stharbuzanai, et
cõſiliatores ei⁹ Arphaſachei q erãt trãs flumẽ, ad Darĩũ
regẽ. Sermo quem miſerãt ei, ſic ſcript⁹ erat, Dario regi
paxoĩs. Notũ ſit regi iſſe nos ad Judeã puinciam, ad do-
mũ dei magni, q̃ edificat̃ lapide ipolito, ⁊ ligna ponunt̃ in
parietib⁹: opuſq; illud diligẽter extruit̃, ⁊ creſcit i manibus
eor̃. Interrogauim⁹ g̃ ſenes illos, ⁊ ita dixim⁹ eis. Quis
C dedit vobis poteſtatẽ vt domũ hanc edificaretis, ⁊ muros
hos inſtauraretis? Sz ⁊ noĩa eor̃ q̃ſiuim⁹ ab eis, vt nũtia-
rem⁹ tibi: ſcripſimuſq; noĩa eor̃ viror̃ q ſunt principes in
eis. Huiuſcemodi aũt ſermonẽ reſpõdert nobis, dicẽtes,
Nos ſum⁹ ſerui dei celi ⁊ terre, ⁊ edificam⁹ tẽplũ qd̃ erat ex
tructũ ante hos annos multos: qd̃q; rex Iſrl' magn⁹ edifi
cauerat ⁊ extruxerat. Poſtq̃ aũt ad iracũdiã ꝓuocauerũt
pres nr̃i deũ celi, tradidit eos in man⁹ Nabuchodonoſor
regis Babylonis, Chaldei: domũ q̃z hãc deſtruxit, ⁊ po-
pulũ ei⁹ trãſtulit in Babylonẽ. Anno aũt primo Cyri re-
gis Babylonis, Cyrus rex ꝓpoſuit edictũ vt domus dei
edificaret̃. Nã ⁊ vaſa tẽpli dei aurea ⁊ argẽtea, q̃ Nabucho
donoſor tulerat de tẽplo qd̃ erat in Jer'lm, ⁊ aſportauerat
D ea in tẽplũ Babylonis: ptulit Cyrus rex de tẽplo Baby-
lonis, ⁊ data ſunt Saſſabaſar vocabulo, quẽ ⁊ principẽ cõ
ſtituit, dixitq; ei, Hec vaſa tolle, ⁊ vade: ⁊ pone ea in tẽplo
qd̃ eſt in Jer'lm, ⁊ domus dei edificetur in loco ſuo. Tunc
ita q; Saſſabaſar ille venit, ⁊ poſuit fundamẽta tẽpli dei in
Jer'lm, ⁊ ex eo tpe vſq; nunc edificatur, ⁊ necdũ cõpletũ eſt.
Nũc ergo ſi videt̃ regi bonũ, recẽſeat in bibliotheca regis,
que eſt in Babylone, vtrũnam a Cyro rege iuſſum fuerit
vt edificaretur domus dei in Jer'lm, ⁊ voluntatez regis ſu
per hac remittat ad nos.

C Darius bibliothecam faciẽs reuolui: inuenit decretum Cyri Re-
gis precepiſſe: et q; ipſe templum edificauerit propꝫis ſumptibus:
dat et ipſe preceptũ q; edificetur domus domini: et cõcedit Judeis
fortiſſimum priuilegium: celebratur ſolennitas azimorum. Cap. vj.

A iij. Eſdre vj.c. TUnc Darius rex p̃cepit: ⁊ recenſuerũt in biblio-
theca libror̃, q erãt repoſiti i Babylone, ⁊ inuẽ
tũ eſt in Ecbathanis: qd̃ eſt caſtrũ in Medena
puincia, volumẽ vnũ, taliſq; ſcriptus erat in eo
cõmẽtari⁹. Anno primo Cyri regis, Cyrus rex decreuit
vt dom⁹ dei edificaret̃, q̃ eſt in Jer'lm in loco vbi i̇molant
hoſtias, ⁊ vt ponãt fundamẽta ſuppoxãtia altitudinem cu
bitor̃ ſexaginta, ⁊ latitudinẽ cubitor̃ ſexaginta, ordines de
lapidibus i̇politis tres, ⁊ ſic ordines de lignis nouis: ſum-
ptus aũt, de domo regis dabunt̃. Sz ⁊ vaſa templi dei au-
rea ⁊ argẽtea, q̃ Nabuchodonoſor tulerat de tẽplo Jer'lm,
⁊ attulerat ea in Babylonẽ, reddant̃, ⁊ referant̃ in templuz
B Jer'lm i locũ ſuũ, q̃ ⁊ poſita ſunt i tẽplo dei. Nũc ergo Tha
thanai dux regionis q̃ eſt trãs flumẽ, Stharbuzanai, ⁊ cõ-

siliarij vri Apharsachei, q estis trās flumē, pcul recedite ab illis, z dimittite fieri tēplū dei illud a duce Judeorum z a seniorib⁹ eor, z domū dei illā edificēt i loco suo. Sz z a me pceptū est qd oporteat fieri a presbyteris Judeor illis vt edificēt dom⁹ dei, scz vt de arca regis, id est de tributis q̄ dant de regione trans flumē, studiose sumpt⁹ dent viris illis, ne impediat op⁹. Q̄ ō si necesse fuerit, z vitulos, z agnos z hedos in holocaustū deo celi, frumētū, sal, vinū, z oleum, ꝑm ritū sacerdotū q̄ sunt in Jerl'm, det eis p singl'os dies: ne sit in aliquo q̄rimonia. Et offerant oblationes deo celi, orētq; p vita regis, z filior ei⁹. A me ergo positū est decretū, Vt oīs hō q hāc mutauerit iussionē, tollat signū de domo ipsius z erigat, z cōfigat in eo, dom⁹ aūt ei⁹ publicet. De⁹ aūt q habitare fecit nomē suū ibi, dissipet oīa regna, z pplm q extenderit manū suā, vt repugnet, z dissipet domuz dei illā, q̄ est in Jerl'm: Ego Darius statui decretū: qđ studiose ipleri volo. Igit Thathanai dux regionis trans flumē, z Stharbuzanai, z q̄siliarij ei⁹, ꝑz qđ pceperat Darius rex, sic diligēter executi sunt. Seniores aūt Judeorum edificabāt, z psperabant iuxta pphetiā Aggei pphete, et zacharie filij Addo: z edificauerūt z q̄struxer̄t iubēte deo Isrl, z iubēte Cyro z Dario, z Artaxerxe regib⁹ Persarū: z q̄pleuer̄t domū dei istā, vsq; ad diē tertiū mēsis adar, q est annus sext⁹ regni Darij regis. Fecerunt aūt filij Isrl sacerdotes z Leuite, z relīq filior trāsmigratiōis dedicatione dom⁹ dei in gaudio: z obtulerūt i dedicatiōe domus dei, vitulos cētū, arietes ducētos, agnos q̄dringētos, hircos caprarū p pctō toti⁹ isrl duodecim, iuxta numerum tribuū isrl. Et statuer̄t sacerdotes i ordinib⁹ suis, z Leuitas in viab⁹ suis sup opa dei in Jerl'm, sicut scriptū est i libro Moysi. Fecerūt aūt filij isrl trāsmigrationis pascha, q̄rta decima die mēsis primi. Purificati em̄ fuerāt sacerdotes z Leuite q̄si vn⁹: oēs mūdi ad immolādū pascha vniuersis filijs trāsmigratiōis, z frib⁹ suis sacerdotib⁹, z sibi. Et comederūt filij isrl q reuersi fuerāt de trāsmigratiōe, z oēs q se sepauerāt a coinquinatiōe gētiū terre ad eos vt q̄rer̄t dñm deū isrl. Et fecerūt solēnitatē azymor septē dieb⁹ i letitia, qm̄ letificauerat eos dñs: z cōuerterat cor regis Assur ad eos: vt adiuuaret man⁹ eor in opere dom⁹ dñi dei israel.

¶ Ascend t Esdras de Babylone de edicto artaxerxis: de honore templi: de libertate ministrorum eius. Cap. vij.

iij. Esdre vij a.

Post hec aūt vba i regno Artaxerxis regis psarū, Esdras filius Saraie filij azarie, filij Helcie, filij Sellū, filij Sadoc, filij Achitob, filij Amarie, filij Azarie, filij Maraioth, filij zaraie, filij Ozi, filij Bocci, filij Abisue, filij Phinees, filij Eleazar, filij Aaron sacerdotis ab initio. Ipse Esdras ascendit de Babylone, z ipse scriba velox i lege Moysi, quā dñs deus dedit isrl: z dedit ei rex ꝑm manū dñi dei eius bonā sup eū, oēm petitionē ei⁹. Et ascēderūt de filijs isrl, z de filijs sacerdotū, z de filijs Leuitarū, z de cantoribus, z de ianitoribus, z de nathineis in Jerl'm anno septimo Artaxerxis regis. Et venerūt in Jerl'm mēse q̄nto, ipse est ann⁹ septimus regis. Q̄ in primo die mēsis primi cepit ascēdere de Babylone, z i primo die mēsis q̄nti venit i Jerl'm, iuxta manū dei sui bonā sup se. Esdras aūt parauit cor suū, vt inuestigaret legē dñi, z faceret z doceret i isrl pceptū z iudiciū. Hoc ē āt exēplar epīe edicti, qđ dedit rex Artaxerxes Esdre sacerdoti, scribe erudito i ꝑmonib⁹ z pceptis dñi, z ceremonijs ei⁹ i isrl. Artaxerxes rex regū Esdre sacerdoti, scribe legis dei celi doctissimo, salutē. A me decretū est, vt cuicūq; placuerit in regno meo de pplo isrl, z de sacerdotib⁹ ei⁹, z de leuitis ire in Jerl'm, tecū vadat. A facie em̄ regis z septē cōsiliator ei⁹ missus es, vt visites Judeā z ierl'z i lege dei tui, q̄ est i manu tua, z vt feras argētū z aurū q̄ ō rex z q̄siliatores ei⁹ spōte obtulerūt deo isrl, cui⁹ i ierl'm tabernaculū ē. Et oē argētū z aurū qđcūq; inueneris i vniuersa puincia Babylonis, z pplis offerre voluerit, z de sacerdotib⁹ q spōte obtulerit domui dei sui q̄ est i Jerl'm, libere accipe, z studiose eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, z sacrificia z libamina eor, z offer ea sup altare tēpli dei vri, qđ est in Jerl'm. Sz et si qd tibi et frib⁹ tuis placuerit de reliquo argēto et auro vt faciatis, iuxta voluntatem dei vri facite. Vasa q̄z q̄ dāt tibi i ministeriū dom⁹ dei tui, trade i cōspectu dei tui i Jerl'm. Sz z cetera qb⁹ op⁹ fuerit in domo dei tui quātūcūq; necesse est vt expēdas, dabis de thesauro, et de fisco regis, et a me. Ego Artaxerxes rex statui atq; decreui oib⁹ custodib⁹ arce publice, q sunt trās flumē, vt qđ cūq; petierit a vob Esdras sacerdos scriba legis dei celi, absq; mora detis, vsq; ad argēti talēta cētū, z vsq; ad frumēti coros cētū, z vsq; ad vini batos cētū, z vsq; ad batos olei cētū, sal vo absq; mēsura. Oē qđ ad ritū dei celi ptinet, tribuat diligēter in domo dei celi ne forte irascat ꝺ regnum regis, z filior eius. Vobis q̄z notū facim⁹ de vniuersis sacerdotib⁹, z Leuitis, z cātoribus, z ianitoribus, nathineis, et ministris dom⁹ dei hui⁹, vt vectigal z tributū, z annonas nō habeatis ptātē imponēdi sup eos. Tu aūt Esdra ꝑm sapiētiā dei tui, q̄ est in manu tua, q̄stitue iudices z pīdes, vt iudicēt oī pplo q est trās flumē, his vcz q nouerūt legē dei tui, sz et iperitos docete libere. Et oīs q nō fecerit legē dei tui, z legē regis diligēter, iudiciū erit de eo, siue i mortē siue in exiliū, siue i q̄dēnationē sōe ei⁹, vel certe in carcerē. Benedict⁹ dñs deus patrū nr⁹ or, q dedit hoc i corde regis vt glorificaret domū dñi q̄ est i Jerl'm, z i me inclinauit mīaz suā cor̄ rege z cōsiliatorib⁹ ei⁹, z vniuersis pncipib⁹ regis potētibus: et ego q̄fortatus manu dñi dei mei q̄ erat in me, cōgregaui de Israel principes, qui ascenderent mecum.

ꝺ

¶ De ijs qui ascenderunt cum Esdra: et directione itineris post fletum et ieiunium: appenduntur vasa templi: et offerunt ea cum holocaustis in Jerusalem. Caput viij.

A iij. Esdre viij. c.

Hi sunt ergo pncipes familiarū z genealogia eorū q ascēderūt mecū i regno Artaxerxis reg⁹ de Babylone. De filijs Phinees, Gersom. De filij Ithamar, Daniel. De filijs dauid, Hatt⁹. De filijs Sechenie, z de filijs Pharos, zacharias: z cū eo numerati sunt viri cētū qnq̄ginta. De filijs Phahath moab, Elioenai fili⁹ zarehe: z cū eo ducenti viri. De filijs Sechenie, fili⁹ Ezechiel: z cū eo trecēti viri. De filijs adā, Abed fili⁹ Jonathā: z cū eo qnq̄gīta viri. De filijs Alā, Esaias fili⁹ Athalie: z cū eo septuagita viri. De filijs saphatie, zebedia filius Michael: z cū eo octogīta viri. De filijs Joab, Obedia fili⁹ iahiel: et cū eo ducēti decē z octo viri. De filijs Selomith, fili⁹ Josphie: et cū eo cētū sexagīta viri. De filijs Bebai, zacharias fili⁹ Bebai: z cū eo vigintiocto viri. De filijs Azgad, Johanā fili⁹ Eccetan: et cū eo cētū et decē viri. De filijs adonicā, q erāt nouissimi: z hec noīa eor, Eliphelet, et Jehiel, z Samaias: et cū eis sexagīta viri. De filijs Begui, Uthai, et zachur: et cū eis septuagīta viri. Congregaui aūt eos ad fluuiū q decurrit ad Ahaua, z māsim⁹ ibi trib⁹ dieb⁹: q̄siuiq; i pplo z in sacerdotibus de filijs Leui, z nō inueni ibi. Itaq; misi Eliezer, et Ariel, z Semeiā, z Elnathā, z Jarib, z alterū Elnathā, z Nathā, et zachariā, et Mosollā principes: et Joiarib, et Elnathā sapientes. Et misi eos ad Eddo, q est primus in Chasphie loco: et posui in ore eor vba q̄ loq̄rent ad Eddo, z ad frēs ei⁹ nathineos i loco Chasphie, vt adducer̄t nobis ministros domus dei nostri. Et adduxerūt nobis p manū dei nr̄i bonā sup nos, virū doctissimū de filijs moholi filij Leui filij Isrl, et Sarabiā et filios ei⁹, et frēs eius decē et octo: et Hasabiā, et cū eo Jsaiā de filijs Merari, fratresq; eius, z filios ei⁹ vigīti. Et de nathineis quos dederat Dō, et pncipes ad ministeria Leuitarū, nathineos ducētos vigīti. oēs hi suis noīb⁹ vocabant. Et pdicaui ibi ieiunium iuxta fluuium Ahaua, vt affligeremur coram dño deo nr̄o, et peterem⁹ ab eo viā rectā nobis z filijs nostris, vniuersq; substātie nr̄e. Erubui em̄ petere a rege auxilium z eqtes, q defenderēt nos ab inimico in via, q̄ dixeramus regi, Man⁹ dei nr̄i est sup oēs q q̄rūt eū i bonitate: et imperiū eius z fortitudo eius et furor sup oēs q derelinquunt eū. Jeiunauim⁹ aūt, et rogauim⁹ deū nostrū p hoc: et euenit nobis pspere. Et separaui de pncipib⁹ sacerdotū duo-

B

decim

decim, Sarabiá, ꝛ Hasabiá, ꝛ cũ eis de fratrib⁹ eoꝝ decẽ: appẽdiq; eis argẽtũ ꝛ aurũ, ꝛ vasa ꝯsecrata dom⁹ dei nr̃i, q̃ obtulerat rex ꝛ ꝯsiliatores ei⁹ ꝛ pr̃icipes ei⁹, vniuersiq; Isr̃l eoꝝ q innẽti fuerãt. ꝛ appẽdi in manib⁹ eoꝝ argẽti talẽta sexcẽta qnq̃ginta, ꝛ vasa argẽtea cẽtũ, auri cẽtũ talenta: ꝛ crateres aureos viginti, q habebãt solidos mullenos, ꝛ vasa eris fulgẽtis optimi duo pulchra, vt aurũ. Et dixi eis, Vos sancti dñi, ꝛ vasa sancta, ꝛ argẽtũ et aurũ qõ spõte oblatũ est dño deo patrũ vestroꝝ, vigilate ꝛ custodite, donec appẽdatis corã pr̃incipibus sacerdotũ, ꝛ Leuitaꝝ, ꝛ ducib⁹ familiarũ Isr̃l in Jerl̃m, in thesaurũ dom⁹ dñi. Susceperũt aũt sacerdotes ꝛ Leuite põd⁹ argẽti, ꝛ auri, ꝛ vasoꝝ, vt deferrẽt Jerl̃m i domũ dei nr̃i. ℙromouim⁹ ergo a flumine Ahaua duodecimo die mẽsis p̃mi, vt pgeremus Jerl̃m: ꝛ manus dei nr̃i fuit sup nos, ꝛ liberauit nos de manu inimici ꝛ insidiatoris in via. Et venim⁹ Jerl̃m, et mãsimus ibi tribus dieb⁹. Die aũt q̃rta, appẽsum est argẽtum ꝛ aurũ, ꝛ vasa in domo dei nr̃i p manũ ℳeremoth filij Urie sacerdotis, ꝛ cũ eo Eleazar filius ℙhinees, ꝛ cuꝫ eis Jozabed fili⁹ Josue, ꝛ Noadaia fili⁹ Bennoi Leuite, iuxta numerũ ꝛ põdus oĩm. ℳescriptũq; est oẽ põdus in tpe illo. Sed ꝛ q venerãt de captiuitate filij trãsmigrationis obtulerũt holocaustomata deo Isr̃l, vitulos duodeci p oĩ populo isr̃l, arietes nonagintaser, agnos septuaginta septẽ, hircos pro pctõ duodecim. oĩa in holocaustum dño. ℳederũt aũt edicta regis satrapis q erãt de ꝯspectu regꝭ ꝛ ducibus trãs flumẽ, ꝛ eleuauerunt ppl̃m et domum dei.

¶ Nũtiatur Esdre q filij Isr̃l nõ sũt separati a pplo terre: imo ẽt duxerunt in uxores filias eoꝝ. hoc audito Esdras scidit pallium suũ ꝛ tunicã ꝛ euellit pilos capitis ei⁹: ꝛ sedẽs ploꝛat. Ca. ix.

A ifñ. Esdre viij. e.

ℙOstq̃ aũt hec cõpleta sunt, accesserũt ad me pr̃icipes, dicẽtes, Nõ est sepatus ppl̃s isr̃l et sacerdotes ꝛ Leuite a pplis terrarũ, ꝛ de abominationib⁹ eoꝝ, Chananei vcz, et Hethei, ꝛ Pherezei, ꝛ Jebusei, et Ammonitarũ, et ℳoabitarũ, ꝛ Egyptioꝝ, et Amorrheoꝝ. tulerũt emñ de filiab⁹ eoꝝ sibi, ꝛ filijs suis, et cõmiscuerũt semẽ sanctũ cũ pplis terrarũ. ℳanus etiã pr̃icipũ ꝛ magistratuũ fuit in trãsgressione hac pr̃ima. Cũq; audissem sermonẽ istũ scidi palliũ meũ ꝛ tunicã, et euulsi capillos capitis mei ꝛ barbe, ꝛ sedi merẽs. Cõuenerunt aũt ad me oẽs q timebãt verbũ dei Isr̃l p trãsgressione eoꝝ q de captiuitate venerãt: et ego sedebaz tristis, vsq; ad sacrificiũ vespertinũ. Et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea, ꝛ scisso pallio ꝛ tunica, curuani genua mea, ꝛ expãdi manus meas ad dñm deũ meũ, ꝛ dixi, ℳe⁹ me⁹ cõfundor ꝛ erubesco leuare faciẽ meã ad te, qm̃ iniqtates nostre multiplicate sunt sup caput nostrũ, et delicta nostra creuerũt vsq; ad celũ, a dieb⁹ patrũ nr̃oꝝ. Sz ꝛ nosipsi peccauim⁹ grauiter vsq; ad diẽ hãc, ꝛ in iniqtatib⁹ nr̃is traditi sum⁹ ipsi et reges nr̃i et sacerdotes nr̃i i manũ regũ terrarũ, et in gladiũ, in captiuitatẽ, et rapinã, et confusionem vult⁹, sicut et die hac. Et nũc q̃si parũ ꝛ ad momentũ facta est deprecatio nostra ad dñm deũ nostrũ, vt dimitterẽt nobis reliquie, et daret pax illius in loco sct̃o ei⁹, ꝛ illuminaret oculos nr̃os de⁹ noster, ꝛ daret nobis vitã modicã i seruitute nr̃a. q; serui sum⁹, et in seruitute nostra nõ dereliq̃t nos de⁹ noster: ꝛ inclinauit sup nos mĩam corã rege ℙersarũ, vt daret nobis vitã, et sublimaret domũ dei nr̃i, et extrueret solitudines ei⁹, et daret nobis spem in Juda ꝛ Jerusalẽ. Et nũc qd dicem⁹ dñe de⁹ noster post hec, q; dereliquim⁹ mãdata tua q̃ p̃cepisti i manu seruoꝝ tuoꝝ ꝓpheta rũ, dicẽs, Terra ad quã vos ingredimini vt possideatz eã, terra imũda est iuxta imũditiã pplorum, ceterarũq; terrarũ, abominationib⁹ eoꝝ q repleuerũt eã ab oze vsq; ad os co inquinatione sua. Nũc ergo filias vr̃as ne detis filijs eoꝝ, ꝛ nec filias eoꝝ accipiatis filijs vr̃is: ꝛ nõ q̃ratis pacẽ eoꝝ, et psperitatẽ eoꝝ vsq; in eternũ, vt cõfortemini, ꝛ comedatis q̃ bona sunt terre, ꝛ heredes habeatis filios vr̃os vsq; in seculũ. Et post oĩa q̃ venerũt sup nos in opib⁹ nr̃is pessimis, et delicto nostro magno, q; tu deus noster liberasti nos de iniqtate nostra, et dedisti nobis salutẽ sicut est hodie, vt nõ cõuerteremur, et irrita faceremus mandata tua, neq; matrimonia iũgeremus cũ pplis abominationũ ist̃arum. Nũqd iratus es nobis vsq; ad cõsummationẽ, ne dimitteres nobis reliquias ad salutẽ? ℳñe deus isr̃l iustus es tu: q̃m derelicti sum⁹ qui saluaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro. Non eñ stari potest coram te super hoc.

¶ Penuet ꝛ luget populus: separantur uxores alienigene: describuntur illi qui eas abiecerunt. Cap. x.

A ifñ. Esdre viij. g.

SIc ergo oãte Esdra, ꝛ imploãte deũ, ꝛ flente, ꝛ iacẽte ante tẽplũ dei, collect⁹ est ad eũ de Isr̃l cet⁹ grãdis nimis viroꝝ et mulierũ ꝛ pueroꝝ: ꝛ fleuit ppl̃s fletu multo. Et rñdit Sechenias filius Jahiel de filijs Elã, ꝛ dixit Esdre, Nos pr̃euaricati sumus in deũ nostrũ, ꝛ duxim⁹ uxores alienigenas de populis terre: et nũc si est pnia in Isr̃l sup hoc, pcutiamus fedus cũ dño deo nostro, vt pijciamus vniuersas uxores: et eos qui de his nati sunt, iuxta volũtatẽ dñi, ꝛ eoꝝ q timẽt p̃ceptũ dñi dei nostri: ꝑm legẽ fiat. Surge, tuũ est discernere, nosq; erimus tecũ: confortare, ꝛ fac. Surrexit ergo Esdras, ꝛ adiurauit pr̃incipes sacerdotũ, ꝛ Leuitarũ, et oẽm Isr̃l, vt facerẽt ꝑm verbũ hoc: et iurauerũt. Et surrexit Esdras añ domũ dei, et abijt ad cubiculũ Johanã filij Eliasib: ꝛ ingressus est illuc: panẽ nõ comedit, ꝛ aquã nõ bibit: lugebat emñ trãsgressionem eoꝝ q venerãt de captiuitate. Et missa est vox in Juda, ꝛ in Jerl̃m oĩbus filijs trãsmigrationis vt congregarentur in Jerl̃m: et oĩs q nõ venerit in trib⁹ diebus iuxta cõsiliũ pr̃incipũ ꝛ seniorũ, auferetur vniuersa substãtia eius, et ipse abijciet de cetu trãsmigrationis. Cõuenerũt igit̃ oẽs viri Juda ꝛ Beiamin in Jerl̃m trib⁹ diebus, ipse est mẽsis non⁹, vicesima die mẽsis: ꝛ sedit oĩs populus in platea dom⁹ dei, tremẽtes p̃ pctõ et pluuijs. Et surrexit Esdras sacerdos, ꝛ dixit ad eos, Vos transgressi estis, ꝛ duxistis uxores alienigenas, vt adderetis super delictũ isr̃l. Et nũc date cõfessionẽ dño deo patrũ vr̃oꝝ, ꝛ facite placitũ ei⁹: ꝛ separamini a pplis terre, ꝛ ab uxoribus alienigenis. Et rñdit vniuersa mltitudo, dixitq; voce magna, Juxta ṽbũ tuũ ad nos sic fiat. Verũtñ q; ppl̃s mult⁹ est, ꝛ tps pluuie, et nõ sustinemus stare foris, ꝛ opus non est diei vni⁹ vel duoꝝ (vehemẽter qppe peccauim⁹ in ꝑmone isto) ꝯstituãt pr̃incipes i vniuersa multitudine: ꝛ oẽs in ciuitatib⁹ nr̃is q duxerũt uxores alienigenas, veniãt in temporib⁹ statutis, et cũ his seniores p ciuitatẽ ꝛ ciuitatẽ, ꝛ indices eius, donec auertat̃ ira dei nr̃i a nobis sup pctõ hoc. Igit̃ Jonathã fili⁹ Azahel, ꝛ Jaazia filius Thecue stetẽrũt super hoc, ꝛ ℳesollã ꝛ Sebethai Leuites adiuuerũt eos: fecerũtq; sic filij trãsmigrationis. Et abierũt Esdras sacerdos, ꝛ viri pr̃incipes familiaꝝ in domos patrũ suoꝝ, ꝛ oẽs p noĩa sua: ꝛ sederũt i die primo mẽsis decimi, vt q̃rerẽt rẽ. Et ꝯsũmati sũt oẽs viri q duxerũt uxores alienigenas, vsq; ad diẽ primã mẽsis primi. Et iuẽti sunt de filijs sacerdotũ, q duxerãt uxores alienigenas. ℳe filijs Josue filij Josedec, ꝛ frẽs ei⁹, ℳaasia ꝛ Eliezer ꝛ Jarib ꝛ Godolia. Et dederũt manꝰ suas vt eijcerent uxores suas, ꝛ p delicto suo arietẽ de ouib⁹ offerrẽt. Et de filijs Emmer, Hanani ꝛ zebedia. Et de filijs Harim, ℳaasia ꝛ Elia ꝛ Semeia, ꝛ Jehiel ꝛ Ozias. Et de filijs phesthur, elioenai, maasia, ismahel, nathanael, iozabed ꝛ elasa. Et de filijs Leuitarũ, Jozabed et Semei ꝛ Celaia, ipse est Calita. ℙhathaia, Juda ꝛ Eliezer. Et de cãtoribus, Eliasib. Et de ianitoribus, Sellũ ꝛ Thelẽ ꝛ Uri. Et ex Isr̃l, de filijs ℙharos, Semeia et Jezia et ℳelchia et ℳiamin et Eliezer et ℳelchia et Banea. Et de filijs Elã, ℳathania, zacharias ꝛ Jehiel et Abdi ꝛ Jerimuth et Elia. Et de filijs zethua, Elioenai, Eliasib, ℳathania et Jerimuth et zabad ꝛ Aziza. Et de filijs Bebai, Johanã, Hanania, zabbai, Athalai, Et de filijs Bani, ℳosollã et ℳelluch et Adaia, Jasub et Saal et Ramoth. Et de filijs phahath moab, Edna et Chalal, Banaias et ℳaasias, ℳathanias,

nias, Beseleel, Bẽnui ⁊ Semanasse. Et de filijs Herẽ, Eliezer, Jesue, Semelchias, Semeias, Simeõ, Bẽiamin, Semaloch, Samarias. Et de filijs Hasom, Sathanai, Sadathatha, zabad, Eliphelet, Jermai, manasse, Semei. De filijs Bani, Saaddi, Amrã ⁊ Uel, Baneas ⁊ Badaias, Cheliau, Uania, Sarimuth et Eliasib, Sathanias, Sathanai, ⁊ Jasi, ⁊ Bani ⁊ Bẽnui, Semei ⁊ Salmias ⁊ Nathã ⁊ Adaias, ⁊ mechnedebai, Sisai, Sarai, Ezrel, ⁊ Selemiau, semeria, Sellũ, Amaria, Joseph. De filijs Nebo, Jehiel, Sathathias, zabad, zabina, Jeddu, et Joel, ⁊ Banaias. Oẽs hi acceperãt vxores alienigenas, ⁊ fuerunt ex eis mulieres que pepererant filios. ¶ Finis.

¶ Liber Nehemie: qui et Esdre secundus dicitur.

¶ Neemias pincerna regis artarexis audita afflictiõe iudeorũ qui erãt in Jerlm ieiunat: et querit miam a deo. Caput j.

A Verba Nehemie filij Hechelie. Et factũ est in mẽse Casleu, anno vicesimo, ⁊ ego erã in Susis castro. Et venit Hanani vn⁹ de fratrib⁹ meis, ipse, ⁊ viri ex Juda: ⁊ iterrogaui eos de Judeis q remãserãt, ⁊ superãt de captiuitate, ⁊ Jerlm. Et dixer̃t mihi, Qui remãserũt, ⁊ derelicti sũt de captiuitate ibi i puicia: i afflictione magna sunt, ⁊ i opprobrio: ⁊ mur⁹ Jerlm dissipatus B est, ⁊ porte ei⁹ cõbuste sunt igni. Cũq audissem verba huiuscemodi, sedi, ⁊ fleui, ⁊ luxi diebus multis, ⁊ ieiunabã, et orabã añ facie dei celi. Et dixi, Queso dñe deus celi fortis, magne atq terribilis, q custodis pactũ, ⁊ miam cũ his qui te diligũt, ⁊ custodiũt mãdata tua: fiãt aures tue auscultãtes, ⁊ oculi tui apti, vt audias oronẽ serui tui, quã ego oro coram te hodie, nocte ⁊ die p filijs isrl̃ fnus tuis: ⁊ confiteor p pctis filioꝝ isrl̃, qb⁹ peccauerũt tibi: et ego, ⁊ domus pris mei peccauim⁹, vanitate seducti sum⁹, ⁊ nõ custodiuim⁹ mãdatum, ⁊ ceremonias, ⁊ iudicia q̃ pcepisti Soysi famulo L tuo. Semẽto vbi qõ mãdasti Soysi fuo tuo, dicẽs, Cũ trãsgressi fueritis, ego dispdã vos i pplos. Et si reuertamini ad me, ⁊ custodiatis pcepta mea, ⁊ faciatis ea: etiã si abducti fueritis ad extrema celi, inde congregabo vos, ⁊ reducã in locũ quẽ elegi vt habitaret nomen meũ ibi. Et ipsi serui tui, ⁊ ppls tu⁹, quos redemisti i fortitudine tua magna, et in manu tua valida. Obsecro dñe, sit auris tua attẽdẽs ad oronẽ serui tui et ad oronẽ fnoꝝ tuoꝝ q volũt timere nomẽ tuũ: ⁊ dirige seruũ tuũ hodie, ⁊ da ei misericordiã ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis,

¶ Neemias ab Artarexe cum literis venit in Jerusalem: considerat ruinas murorum de nocte: ⁊ causam itineris sui aperit populo: ad edificandum muros confortat. Caput ij.

A Factũ est aũt i mẽse Nisan, anno vicesimo Artarexis regis, ⁊ vinũ erat añ eũ: leuaui vinũ, ⁊ dedi regi: ⁊ erã q̃si lãguidus añ facie ei⁹. Dixitq mihi rex, Quare vult⁹ tu⁹ tristis est, cum te egrotũ nõ videã: Nõ est hoc fruſtra, sz malũ nescio qõ i corde tuo est. Et timui valde, ac nimis, ⁊ dixi regi, Rex i eternũ viue: q̃re nõ mereat vult⁹ meus, q̃ ciuitas dom⁹ sepulchroꝝ pris mei deserta est, ⁊ porte ei⁹ cõbuste sũt igni? Et ait mihi rex, Pro q̃ re postulas? Et oraui deũ celi: et dixi ad regẽ, Si videt regi bonũ, ⁊ si placet seruus tu⁹ añ faciẽ tuã vt mittas me i iudeã ad ciuitatẽ sepulchri pris mei, et edificabo eã. Dixitq mihi rex, ⁊ regina que sedebat iuxta eũ, Usq ad qõ tps erit iter tuũ, ⁊ qñ reuertez? Et placuit añ vultũ regis, ⁊ misit me: ⁊ cõstitui ei tps. Et dixi regi, Si regi vr̃ bonũ, epl̃as det mihi ad duces regiõis trãs fluminẽ, vt traducãt me, donec veniã i iudeã: ⁊ epl̃az ad asaph custodẽ salt⁹ regis, vt det mihi ligna, vt tegere possim portas tẽpli, turres dom⁹, ⁊ muros ciuitatis, ⁊ domũ quã ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manũ dei mei bonã mecum. Et veni ad duces regionis trãs fluminẽ, dediq eis epl̃as regis. Sadiserat aũt rex mecũ pricipes militũ, ⁊ eqtes. Et audierũt sanaballat horonites ⁊ Tobias fu⁹ ammanites, et cõtristati sũt afflictiõe magna, qõ venisset hõ q q̃reret pspe ritatẽ filioꝝ isrl̃. Et veni ierlm, ⁊ erã ibi trib⁹ dieb⁹: ⁊ surrexi nocte ego, ⁊ viri pauci mecũ, ⁊ nõ indicaui cuiq̃ qd dñs dedisset i corde meo vt facerẽ i ierlm: ⁊ iumẽtũ nõ erat mecũ, nisi aial cui isidebã. Et egress⁹ suz p portã vallis nocte, ⁊ añ fõtẽ draconis, ⁊ ad portã stercoris: ⁊ conspyderabã murũ Jerlm dissipatũ, ⁊ portas ei⁹ consũptas igni. Et transiui ad portã fontis, ⁊ ad aq̃ductũ regis, ⁊ nũ erat loc⁹ iumẽto cui sedebã, vt trãsiret. Et ascẽdi p torrẽtẽ nocte, ⁊ conspyderabam murũ: ⁊ reuersus veni ad portã vallis, ⁊ redij. Sadagistrat⁹ aũt nesciebãt q̃ abijssem, aut qd ego facerẽ: sz ⁊ iudeis ⁊ sacerdotib⁹, ⁊ optimatib⁹, ⁊ magistratibus, ⁊ reliqs q faciebãt op⁹, vsq ad id loci nihil idicauerã. Et dixi eis, Uos nostis afflictionẽ i q̃ sum⁹, q ierlm deserta est, et porte eius cõsũpte sunt igni: venite et edificemus muros Jerlm, et nõ simus vltra opprobriũ. Et idicaui eis manũ dei mei q esset bona mecũ, et vba regis q̃ locut⁹ esset mihi, et aio, Surgamus, edificem⁹. Et confortate sũt man⁹ eoꝝ in bono. Audierũt aũt sanaballat Horonites, ⁊ tobias fu⁹ ammanites, ⁊ gosem arabs: et subsãnauer̃t nos, ⁊ despexerũt, dixerũtq, Que est hec res quã facitis: nũqd ↄ regẽ vos rebellatis? Et reddidi eis sermonẽ, dixiq ad eos, Deus celi ipse nos iuuat: et nos serui eius sumus, surgam⁹, ⁊ edificem⁹: vobis aũt non est pars et iustitia, et memoria in Jerusalem.

¶ Muri: Turres: porte edificantur: incipit Eliasib sacerdos magnus: distribuunturq viri iuxta quos edificent. Caput iij.

A Et surrexit Eliasib sacerdos magn⁹, ⁊ fres eius sacerdotes: ⁊ edificauer̃t portã gregis: ipsi sanctificauerũt eã, ⁊ statuerũt valuas eius, ⁊ vsq ad turrim Hananeel. Et iuxta eũ edificauerũt viri Jericho, ⁊ iuxta eũ edificauit zachur fili⁹ amri. Portã aũt piscinũ edificauer̃t filij asnaa: ipsi texerũt eã, ⁊ statuer̃t valuas ei⁹, ⁊ seras ⁊ vectes. Et iuxta eos edificauit marimuth fili⁹ vrie, filij accus. Et iuxta eos edificauit mosollã fili⁹ barachie, filij mesezebel: ⁊ iuxta eos edificauit sadoc filius Baana. Et iuxta eos edificauer̃t thecueni: optimates aũt eoꝝ nõ supposuerũt colla sua i ope dñi sui. Et portã veterẽ edificauerũt Joiada fili⁹ Phasea, ⁊ mosollã filius Besodia: ipsi texuerũt eã, ⁊ statuerũt valuas ei⁹, ⁊ seras ⁊ vectes. Et iuxta eos edificauerũt meltias Gabaonites, ⁊ iadon meronathites, viri de Gabaõ, ⁊ maspha: p duce q erat i regiõe trãs fluminẽ. Et iuxta eũ edificauit eziel filius araia aurifex: ⁊ iuxta eum edificauit ananias fili⁹ pigmẽtarij: ⁊ dimiserũt Jerlm vsq ad murũ platee latioris. Et iuxta eos edificauit raphaia filius hur pricipes vici ierlm. Et iuxta eos edificauit iedaia fili⁹ haromaph ↄ domũ suã: ⁊ iuxta eũ edificauit hattus filius hasebonie. Sadediã ptẽ vici edificauit melchias filius herẽ, ⁊ hasub fili⁹ phahathmoab, ⁊ turrim furnoꝝ. Et iuxta eũ edificauit sellũ fili⁹ alohes princeps medie ptis vici ierlm, ipse ⁊ filij ei⁹. Et portã vallis edificauit hanũ, et habitatores zanoe ipsi edificauer̃t eã, ⁊ statuer̃t valuas ei⁹, et seras, ⁊ vectes, ⁊ mille cubitos i muro, vsq ad portã stergliny. Et portã sterglinij edificauit melchias fili⁹ rechab pricipes vici bethacharẽ: ipe edificauit eã, ⁊ statuit valuas ei⁹ ⁊ seras ⁊ vectes. Et portã font̃ edificauit sellũ fili⁹ cholhoza, pricipes pagi maspha: ipe edificauit eã, ⁊ texit, ⁊ statuit valuas ei⁹, ⁊ seras, ⁊ vectes, ⁊ muros piscine siloe in hortũ regis, ⁊ vsq ad gradus qui descendunt de ciuitate Dauid.

E Post eū edificauit Nehemias filiꝰ Azboc, p̄ceps dimi-
die ptis vici bethsur, vsq; ꝫ sepulchrum Dauid, ꝫ vsq; ad
piscinā q̄ grādi ope cōstructa est, ꝫ vsq; ad domū fortium.
Post eū edificauerūt leuite, rehū filius Bēni. post eū edifi-
cauit hasebias p̄ceps dimidie ptis vici ceile in vico suo.
Post eū edificauerūt fratres eoꝝ bauai filiꝰ henadad, p̄i
ceps dimidie ptis ceile. Et edificauit iuxta eū Azer filius
Josue, princeps maspha mēsurā scōaz, ꝫ ascēsum firmissi
mi āguli. Post eū i mōte edificauit baruch filiꝰ zachai mē
surā secūdā, ab angulo vsq; ad portā domꝰ eliasib sacerdo
tis magni. Post eū edificauit merimuth filiꝰ vrie filij hac-
cus mēsurā secūdā, a porta domꝰ eliasib, donec extenderet
domꝰ eliasib. Et post eū edificauerūt sacerdotes viri de cā-
pestribus Jordanis. Post eos edificauit beniamin ꝫ Ha
sub ꝫ domū suā: ꝫ post eū edificauit azarias filiꝰ maasie fi-
lij ananie ꝫ domū suā. Post eū edificauit bēnui filiꝰ hena-
dad mēsurā scōam, a domo azarie vsq; ad flexurā, ꝫ vsq;
ad āgulū. Post eū edificauit phalel filiꝰ ozi ꝫ flexurā ꝫ tur-
rim q̄ eminet de domo regis excelsa, id est i atrio carceris:
post eū phadaia filiꝰ pharos. Nathinei aūt hītabāt in O-
phel, vsq; ꝫ portā aquarū ad orientē, ꝫ turrim q̄ promine-
bat. Post eū edificauerūt thecueni mēsurā secūdā e regio-
ne, a turre magna ꝫ eminēti vsq; ad murū tēpli. Sursū aūt
ad portā equorū edificauerūt sacerdotes, vnusq;sq; ꝫ domū
suā. Post eos edificauit sedoc filiꝰ Emmer ꝫ domū suam.
Et post eū edificauit Semaia filiꝰ Sechenie, custos portę
orientalis. Post eū edificauit hanania filiꝰ selemie, ꝫ hanū
filiꝰ seleph sextus mēsurā secūdā: post eū edificauit mosol-
lam filiꝰ barachie, ꝫ gazophylaciū suū. Post eū edificauit
Melchias filiꝰ aurifex, vsq; ad domū nathineorū, ꝫ scruta
vendentiū cōtra portā iudicialem, ꝫ vsq; ad cenaculum an
guli. Et inter cenaculum anguli in porta gregis edificaue-
runt artifices et negotiatores.

¶ Sanaballat ꝫ tobias edificantes subsannabant ꝫ prohibere vo-
lebant: et moliuntur insidias: at illi armati muros edificabant: vna
manu populus edificat: altera tenet gladium. Caput iiij.

A Factū ē āt, cū audisset sanaballat q̄ edificare-
mus murū, iratus est valde: ꝫ motꝰ nimis sub-
sannauit iudeos, ꝫ dixit coram fribus suis, ꝫ fre-
quētia Samaritanoꝝ, Quid iudei faciunt ibe
ciues: nū dimittēt eos gētes: Nū sacrificabūt, ꝫ cōplebunt
in vna die: Nūqd edificare poterūt lapides de aceruis pul
ueris, q̄ combusti sunt: Sed ꝫ tobias ammanites p̄ximus
eius, ait, Edificēt: si ascēderit vulpes, trāsiliet murū eorū
lapideū. Audi deus nr̄, q̄ facti sumus despectui: conuerte
opprobriū sup caput eorū, ꝫ da eos in despectionem i terra
captiuitatis. Ne operias iniq̄tatē eorū, ꝫ pctm̄ eorū coram
facie tua non deleat: q̄ irriserunt edificātes. Ita q̄; edifica-
uimus murū, ꝫ cōiunxim⁹ totū vsq; ad ptē dimidiā: ꝫ pro-
uocatū est cor pplī ad operādū. Factū est aūt, cuꝫ audisset
Sanaballat, ꝫ Tobias, ꝫ arabes, ꝫ Ammonite, ꝫ azotij,
q̄ obducta esset cicatrix muri Jerusalē, ꝫ q̄ cepissent iter-
rupta ꝛciudi: irati sunt nimis. Et cōgregati sunt oēs pari-
ter, vt venirēt, ꝫ pugnarēt ꝛtra Jerusalē, ꝫ molirentur insi-
dias. Et orauimus deū nr̄m, ꝫ posuimus custodes super
murum die ac nocte ꝛtra eos. Dixit aūt iudas, debilitata
est fortitudo portātis, ꝫ humus nimia est, ꝫ nos nō poteri-
mus edificare murū. Et dixerūt hostes nr̄i, Nesciāt ꝫ igno
rent, donec veniam⁹ in mediū eoꝝ, ꝫ interficiam⁹ eos, ꝫ ces-
sare faciam⁹ opus. Factū est aūt veniētib⁹ iudeis q̄ habita
bant iuxta eos, ꝫ dicentib⁹ nobis p decē vices ex oībus lo-
cis qb⁹ venerāt ad nos, statui in loco post murū p circuituꝫ
pplm in ordinē cū gladijs suis, ꝫ lāceis, ꝫ arcub⁹. Et pspe-
xi atq; surrexi: ꝫ aio ad optimates ꝫ mgr̄at⁹, ꝫ ad reliquā
ptem vulgi, nolite timere a facie eorū. Dñi magni ꝫ terribi
lis memētote, ꝫ pugnate p frib⁹ vr̄is, filijs vr̄is ꝫ filiabus
vr̄is ꝫ vxoribus vr̄is ꝫ domib⁹ vr̄is. Factū est aūt, cum au
dissent inimici nr̄i nūtiatū esse nobis, dissipauit deꝰ ꝛsiliū
eorū. Et reuersi sum⁹ oēs ad muros, vnusq;sq; ad opꝰ suū.
Et factū est a die illa, media ps iuuenū eorū faciebat opꝰ,
et media parata erat ad bellū, ꝫ lācee, ꝫ scuta, ꝫ arcus, ꝫ lo
rice, et p̄ncipes post eos i oī domo iuda edificātiū i muro,
ꝫ portātiū onera, ꝫ imponētiū: vna manu sua faciebat opꝰ,
et altera tenebat gladiū. Edificantium em̄ vnusq;sq; gladio
erat accinctus renes. Et edificabāt, ꝫ clāgebāt buccina iux- D
ta me. Et dixi ad optimates, ꝫ ad magr̄at⁹, ꝫ ad reliquam
ptē vulgi, opꝰ grāde ē ꝫ latū, ꝫ nos sepati sum⁹ i muro p,
cul alter ab altero: i loco q̄ cūq; audieritis clangorē tube, il-
luc cōcurrite ad nos. Deꝰ nr̄ pugnabit p nobis. Et nos ipi
faciam⁹ opꝰ: ꝫ media ps nostrū teneat lāceas ab ascēsu au
rore, donec egrediātur astra. In tpe q̄ꝫ illo dixi pplo, vnus-
q;sq; cū puero suo maneat i medio ierusalē, ꝫ sint vobis vi-
ces p noctē ꝫ diē ad operādū. Ego aūt, ꝫ fratres mei ꝫ pue
ri mei, ꝫ custodes q̄ erāt post me, non deponebamus vesti-
menta nostra: vnusquisq; tantum nudabat ad baptismum.

¶ Clamat populus pro fame: Nehemias prohibet vsuras: annona-
rias: ꝫ q̄ ducibus debent nō exigit de cibo mēse ei⁹. Cap. v.

E Tfactus est clamor pplī, ꝫ vxoꝝ eiꝰ magnꝰ ad- A
uersus fratres suos iudeos. Et erāt q̄ dicerēt,
Filij nr̄i ꝫ filie nr̄e multe sunt nimis: accipiam⁹
p ptio eoꝝ frumētū, ꝫ comedamus, ꝫ viuam⁹.
Et erat q̄ dicerēt, agros nr̄os, ꝫ vineas, ꝫ domus nostras
opponamus: ꝫ accipiamus frumētū in fame. Et alij dice-
bant, Mutuo sumam⁹ pecunias in tributa regis, demusq;
agros nr̄os et vineas: ꝫ nūc sicut carnes fratrum nr̄orū, sic
carnes nr̄e sunt: et sicut filij eorū, ita ꝫ filij nr̄i. ecce nos sub-
iugamus filios nr̄os, et filias nr̄as in seruitutē, ꝫ de filiab⁹
nr̄is sunt famule, nec habemus vñ possint redimi, ꝫ agros
nostros et vineas nostras alij possident. Et iratus sum ni-
mis, cū audissem clamorē eoꝝ scōz verba hec: cogitauitq; B
cor meū, et increpaui optimates et magistrat⁹, et dixi eis,
Usuras ne singuli a frībus vr̄is exigitis: Et cōgregaui ad-
uersum eos ꝛcionē magnā, ꝫ dixi eis, Nos, vt scitis, rede-
mimus fratres nr̄os iudeos q̄ venditi fuerāt gentib⁹, scōm
possibilitatē nostrā: et vos igit̄ vendetis fratres nostros, ꝫ
redimemus eos: Et siluerūt, nec inuenerūt qd rñderēt. Di
xiq; ad eos, Nō est bona res, quā facitis: quare nō in timo
re dei nostri ambulatis, ne exprobret nobis in gētibus ini-
micis nr̄is: Et ego ꝫ fratres mei ꝫ pueri mei cōmodauim⁹
plurimis pecuniā ꝫ frumentū: non reputamus in cōe istud.
es alienū cōcedamus, q̄ debet nobis. Reddite eis hodie
agros suos, ꝫ vineas suas, ꝫ oliueta sua, ꝫ domos suas: q̄n C
potius et centesimā pecunie, frumēti, vini ꝫ olei, quam exi-
gere soletis ab eis, date p illis. Et dixerūt, reddemus, ꝫ ab
eis nihil q̄remus: sicq; faciemus vt loqueris. Et vocaui sa
cerdotes, ꝫ adiuraui eos vt facerēt iuxta q̄ dixerā. Insup
excussi sinum meū, ꝫ dixi, Sic excutiat deus omnē virū q̄
non cōpleuerit verbū istud de domo sua ꝫ de laborib⁹ suis:
sic excutiatur, ꝫ vacuus fiat. Et dixit vniuersa multitudo,
Amen. Et laudauerunt dñm. Fecit ergo pplꝰ sicut erat di
ctum. A die aūt illa qua p̄ceperat rex mihi vt essem dux in
terra Juda, ab anno vicesimo vsq; ad annū tricesimū secun D
dum artaxerxis regis, p annos duodecim, ego et frēs mei
annonas que ducibus debebant, non comedim⁹. Duces
aūt p̄mi, q̄ fuerant añ me, grauauerūt pplm, ꝫ acceperūt
ab eis in pane, ꝫ vino, ꝫ pecunia quotidie siclos q̄dragin-
ta: ꝫ ministri eoꝝ deprimebāt pplm: Ego aūt nō feci ita,
p̄pter timorē dei: q̄n potius in ope muri edificaui, ꝫ agrum
non emi, ꝫ oēs pueri mei cōgregati ad opus erant. Judei
quoq; ꝫ magistratus centū quinquaginta viri, ꝫ qui venie-
bant ad nos de gentibus que in circuitu nostro sunt, in men
sa mea erant. Parabatur aūt mihi per dies singulos bos
vnus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, et inter dies
decem vina diuersa, et alia multa tribuebam: insuper et an
nonas ducatus mei non quesiui. valde enim attenuat⁹ erat
populus. Memento mei deus meus in bonum secundum
omnia que feci populo huic.

¶ Sanaballat et socij eius ad Nehemiam pro federe faciendo mit
tunt retrahere ab edificatione murorum volunt: opus tamē ad ple
num complet: multe epistole mittuntur ab optimatibus iudeorū
ad Tobiam ꝫ econuerso. Caput vj.

A Factū est aūt, cū audisset sanaballat, ⁊ tobias, ⁊ gosez arabs, ⁊ ceteri inimici nr̄i, q̄ edificassez ego murū, ⁊ nō eēt ī ip̄o residua ī terruptio (vs/q̄ ad t̄ps aūt illō valuas nō posuerā ī portis) miserūt sanaballat, ⁊ gosez arabs ad me, dicētes, Veni, ⁊ p cutiam⁹ fed⁹ pit ī viculis ī cāpo ono. Ipsi aūt cogitabāt vt facerēt mihi malū. ℣Misi ergo ad eos nūtios, dicēs, Opus grāde ego facio, ⁊ nō possū descēdere: ne forte negligat, cuz venero, ⁊ descēdero ad vos. ℣Miserūt aūt ad me, scōm v̄bum hoc, p q̄tuor vices: ⁊ rūdi eis iuxta ꝓmonē p̄iorē. Et misit ad me sanaballat iuxta v̄bū p̄i⁹ q̄nta vice puer suū, ⁊ epi/stolā hēbat ī manu sua scriptā hoc mō, In gētibus auditū est, ⁊ gosem dixit q̄ tu, ⁊ iudei cogitetis rebellare, ⁊ ꝓpter ea edifices murū, ⁊ leuare te velis sup eos regē: ꝓpter quā cām ⁊ ꝓphetas posueris q̄ p̄dicēt de te in Jerusalē, dicen/tes, rex in iudea ē. Auditur⁹ ē rex v̄ba hec: idcirco nunc ve ni, vt ieamus ꝯsiliū piter. Et misi ad eos, dicēs, Nō ē fct̄m scōm v̄ba hec q̄ tu loqueris. de corde em̄ tuo tu componis hec. Oēs em̄ hi terrebāt nos, cogitātes q̄ cessarent man⁹ nr̄e ab ope, ⁊ qescerem⁹. Quā ob cām magis ꝯfortauī ma nus meas: ⁊ ingress⁹ suz domū semaie filij dalaie filij meta beel secreto. Qui ait, tractem⁹ nobiscū ī domo dei ī medio tēpli, ⁊ claudam⁹ portas edis: q̄ vēturi sūt vt īterficiāt te, ⁊ nocte vēturi sunt ad occidēdū te. Et dixi, Nū q̄squā sili/is mei fugit: ⁊ q̄s vt ego, ingredieť tēplū, ⁊ viuet: Non ingre/diar. Et itellexi q̄ō de⁹ nō misisset eū, sz q̄si vaticinās locu tus eēt ad me, ⁊ tobias ⁊ sanaballat ꝯduxissent eū. Accepe/rat em̄ ptiū, vt territus facerē, ⁊ peccarē, ⁊ haberēt malum q̄ō exp̄obrarēt mihi. ℣Memēto mei de⁹ ꝓ tobia ⁊ sanabal lat, iuxta opa eor̄ talia: sz ⁊ noadie ꝓphete, ⁊ ceteror̄ pro/phetar̄ q̄ terrebāt me. Cōplet⁹ est aūt mur⁹ vicesimoqnto die mēsis Elul, qn̄q̄gitaduob⁹ dieb⁹. Fct̄m ē ergo cū audis/sent oēs īimici nr̄i, vt timerēt vniuerse gētes q̄ erāt ī circui tu nr̄o, ⁊ ꝯciderēt itra semetipsos, ⁊ scirēt q̄ a deo factū eēt opus hoc. Sz ⁊ i dieb⁹ illis multe optimatū Judeorū epl̄e mittebanť ad tobiā, ⁊ a tobia veniebāt ad eos. ℣Multi em̄ erāt ī iudea hītes iuramētū ei⁹, q̄r gener erat sechenie filij area, ⁊ Johanā fili⁹ ei⁹ accepat filiā mosollā filij barachie. sed ⁊ laudabant eum coraz me, ⁊ verba mea nuntiabant ei: et Tobias mittebat epistolas, vt terreret me.

¶Murata ciuitate porte clauduntur ⁊ apponuntur custodes: le/gitur liber census eorum qui ascenderant: populi babylonie: re quiruntur habitantes de Jerusalem: ēñciuntur de sacerdotio qui suam genealogiam non inuenerunt dantur munera in opus. Huc/usque refertur sine decreto hystoria neemie. Caput vij.

B Dostquā aūt edificat⁹ ē mur⁹, ⁊ posui valuas, et recēsui ianitores, ⁊ cātores, ⁊ leuitas: p̄cepi ha/nani fr̄i meo, ⁊ hananie p̄ncipi dom⁹ de ierusa/lē. Jp̄e ei q̄si vir verax ⁊ timēs deū pl⁹ ceteris videbat. Et dixit eis, nō apiank̄ porte ierusalē vsq̄ ad calo rē solis. Cū q̄ adhuc assisterēt, clause porte sūt, ⁊ oppilate: ⁊ posui custodes de hitatorib⁹ ierusalē, singulos per vices suas, ⁊ vnūquēq̄ ꝺ domū suā. Ciuitas aūt erat lata nimis ⁊ grādis, ⁊ ppl's pu⁹ i medio ei⁹, ⁊ nō erāt dom⁹ edificate. De⁹ aūt dedit i corde meo, ⁊ ꝯgregaui optimates, ⁊ ma/gistrat⁹ ⁊ vulg⁹, vt recēserē eos: ⁊ iueni librū cēsus eorū q ascēderāt p̄mū, ⁊ inētū ē scriptū i eo: isti filij p̄uincie, q ascen/derāt de captiuitate migrātiū. q̄s trāstulerat Nabuchodo/nosor rex babylōis, ⁊ reuersi sūt i ierusalē, ⁊ i iudeā, vnusq̄sq̄ i ciuitatē suā, q venerūt cū zorobabel, iosue, nehemias, azarias, raamias, nahamani, mardoche⁹, belsan, mesphā rath, begoai nahū, baana. Nūer⁹ virox ppl'i isrl', filij pha ros, duo milia cētū septuagintaduo. filij saphatia, trecenti septuagintaduo. Filij area, sexcēti qn̄q̄gitaduo. Filij pha hathmoab filiorū iosue ⁊ ioab, duo milia octingēti decē et octo. Filij Elā, mille ducēti qn̄q̄ginta q̄tuor. Filij zethua, octigēti q̄dragitaqnq̄s. filij zachai, septigēti seraginta. filij bānui, sexcēti q̄dragitaocto. filij bebai, sexcēti vigintiocto. filij azgad, duo milia trecēti vigintiduo. filij Adonicā, sex/cēti seragitaseptē. filij beguai, duo milia seragintaseptē. fi/lij adin, sexcēti qn̄q̄gintaqnq̄s. filij ater filij hezecie, nonagi taocto. filij hasem trecēti vigintiocto. filij besai, trecenti vigi tiquatuor. filij hareph, centū duodecī. filij gabaō, nonagita qnq̄s: filij bethlehē ⁊ netupha, cētū octogitaocto. viri ana/thoth, centū vigintiocto. Viri bethazmoth, q̄dragitaduo. Viri cariathiarim, cephira, ⁊ beroth, septigēti q̄draginta tres. Viri rama ⁊ geba, sexcēti vigiti vn⁹. Viri machmas, cētū vigintiduo. Viri bethel ⁊ hai, cētū vigititres. Viri ne/bo alteri⁹, qn̄q̄gintaduo. Viri Elā alteri⁹, mille ducēti qn/q̄gitaq̄tuor. Filij harē, trecēti viginti. Filij iericho, trecēti q̄dragitaqnq̄s. filij lodhadid ⁊ ono, septigēti vigiti vnus. filij senaa, tria milia nōgēti triginta. Sacerdotes, filij ida/ia ī domo iesua, nōgēti septuagitatres. Filij emmer, mille qn̄q̄gitaduo. Filij phasbur, mille ducēti q̄dragintaseptem. Filij arem, mille decē ⁊ sevtē. Leuite: Filij iosue ⁊ cedmiel filiorū oduie, septuagitaq̄tuor. Cātores: filij asaph, cētum q̄dragintaocto. Janitores: filij sellū, filij ater, filij telmon, filij accub, filij hatita, filij sobai: cētū trigintaocto. Nathi/nei: filij soha, filij hasupha, filij Tebbaoth, filij ceros, filij siaa, filij phadō, filij lebana, filij hagaba, filij Selmon, filij hanan, filij geddel, filij gaher, filij raaia, filij rasin, filij neco da, filij Gezem, filij aza, filij phasea, filij Besai, filij Ad/nim, filij nephusim, filij bacbuc, filij hacupha, filij Har/hur, filij besloth, filij mahida, filij Barsa, filij bercos, filij sisara, filij thema, filij nasia, filij hatipha, filij seruorū salo/monis, filij sotai, filij sophereth, filij Pharida, filij Jaba/la, filij darcō, filij ieddel, filij saphatia, filij hatil, filij Pho chereth, q̄ erat ortus ex sabaim filio amō. Oēs nathinei, ⁊ filij seruorū salomonis, trecēti nonagintaduo. Hi sūt aūt q ascēderūt de thelmela thelharsa, cherub, addō, ⁊ emmer: ⁊ nō potuerūt indicare domū patrū suox, ⁊ semē suū, vtrū ex Jsrael eēnt. filij dalaia, filij tobia, filij necoda sexcēti qua/dragintaduo. Et de sacerdotib⁹ filij habia, filij accos, filij berzellai, q̄ accepit de filiab⁹ berzellai galaaditis vxorem: ⁊ vocatus est noie eox. hi q̄sierūt scripturā suā in cēsu, ⁊ nō inuenerūt: ⁊ eiecti sunt de sacerdotio. ℣Dixitq̄s Athersatha eis: vt nō māducarēt de sanctis sanctox, donec staret sacer dos doct⁹ ⁊ erudit⁹. Oīs multitudo q̄si vn⁹ q̄dragitaduo milia sexcenti seraginta: absq̄s seruis ⁊ ancillis eorū, q̄ erāt septē milia trecēti trigintaseptē: ⁊ iter eos cātores, ⁊ canta/trices ducēti q̄dragitaqnq̄s. Eq̄ eorū, septigēti trigintase/ptē. muli eox, ducēti q̄dragitaqnq̄s. cameli eorū, q̄dringēti trigintaqnq̄s. asini, sex milia septingenti viginti.

Hucusq̄s refert: q̄ō in cōmentario scriptum fuerit: exin Nehe/mie hystoria texitur.

Nōnulli aūt ō p̄ncipib⁹ familiarū dederūt i op⁹. Ather satha dedit ī thesaurū auri drachmas mille, phialas qn̄q̄gi ta, tunicas sacerdotales qn̄q̄gita trigīta. Et ō p̄ncipib⁹ fa milioz dederūt ī thesaurū opis auri drachmas vigiti milia ⁊ argēti mnas duo milia ducētas. Et q̄ō dedit reliqu⁹ po/pul⁹, auri drachmas viginti milia, ⁊ argēti mnas duo mi/lia, ⁊ tunicas sacerdotales seragintaseptē. Habitauerunt aūt sacerdotes, ⁊ Leuite, ⁊ ianitores, ⁊ cātores, ⁊ reliquū vulgus, et nathinei, ⁊ omnis Jsrael in ciuitatibus suis.

¶Cōgregatur ppl's i ierusalē: esdras stat sup gradū ligneū ⁊ leui tis imperātibus silētiū apte ⁊ distincte legit ppl'o legē dei: afferūt ppl'i de mōte frōdes ⁊ celebrāt tabernaculox festū. Ca. viij.

A Intenerat mēsis septim⁹: filij aūt isrl' erāt i ciui tatib⁹ suis. Cōgregatusq̄s est oīs ppl's, q̄si vir vn⁹ ad plateā, q̄ ē añ portā aq̄rū: ⁊ dixerūt esdre scribe vt afferret librū legis moysi, quā p̄cepat dñs israeli. attulit ergo esdras sacerdos legem corā multitu dine virox ⁊ mlierox, cūctisq̄s q̄ poterāt itelligere, ī die p̄ma mēsis septimi. Et legit i eo apte i platea q̄ erāt añ portā aq̄ rū, ō mane vsq̄ ad mediā diē i ꝯspectu virorū, ⁊ mulierū, ⁊ sapiētiū: ⁊ aures oīs ppl'i erāt erecte ad librū. Stetit aūt es dras scriba sup gradū ligneū quē fecerat ad loquēdū: ⁊ ste terūt iuxta eū mathathias, ⁊ semeia, ⁊ ania, ⁊ uria, ⁊ helcia, ⁊ maasia, ad dexterā eius, ⁊ ad siniſtrā, Phadaia, misael, ⁊ melchia, ⁊ hasum, ⁊ hasbadana, zacharia, ⁊ ℣Zosollam. Et aperuit Esdras librū coram omni populo: super vniuer sum quippe ppl'm eminebat. Et cum aperuisset eum, stetit

oīs ppl's. Et bñdixit Esdras dño deo magno: z rñdit oīs ppl's, Amē amē: eleuās manꝰ suas, z īcuruati sūt, z adorauerunt deū ꝓni i terrā. Porro Josue, z bani z serebia, Jamin, accub, sebthai, odia, maasia, celita, Azarias, Jozabed, hanā, phalaia leuite: filētiū faciebāt i ppl'o ad audiendā legē. ppl's aūt stabat in gradu suo. Et legēt i libro legis dei distincte, z apposite ad intelligēdū: z itellexerūt cum legeretur. Dixit aūt nehemias (ipse est atbersatha) z esdras sacerdos z scriba, z leuite iterꝓtantes vniuerso ppl'o, Dies sanctificatꝰ est dño deo vr̄o, nolite lugere, z nolite flere. Flebat em̄ oīs ppl's, cuz audiret vba legis. Et dixit eis, Jte comedite pinguia, z bibite mulsum, z mittite partes his qui non ꝓparauerūt sibi, q̄ sanctus dies dñi est, z nolite ꝯtristari. gaudiū etem̄ dñi est fortitudo vr̄a. Leuite aūt silentium faciebant in oī ppl'o, dicētes, tacete, q̄ dies sctūs est, z nolite dolere. Abijt itaq; oīs ppl's, vt comederet, z biberet, et mitteret ptes, z faceret letitiā magnā: q̄ itellexerant verba q̄ docuerat eos. Et in die scō cōgregati sunt pncipes familiarū vniuersi ppl'i, sacerdotes, z leuite ad esdrā scribā, vt interpretaret eis verba legis. Et inuenerūt scriptū in lege, precepisse dñm in manu moysi, vt habitēt filij Jsrl' in tabernaculis, in die solēni, mēse septio: z vt p̄dicēt, z diuulgent vocē in vniuersis vrbibꝰ suis, z in Jerusalē, dicentes, Egredimini in montē, z afferte frōdes oliue, z frōdes ligni pulcherrimi, frōdes myrti, z ramos palmarū, z frōdes ligni nemorosi, vt fiāt tabernacula, ficut scriptū est. Et egressus ē ppl's, z attulerūt. Fecerūtq; sibi tabernacula vnusq̄sq; in domate suo, z in atrijs suis, z in atrijs domus dei, et in platea porte aquarū, z in platea porte Ephraim. Fecit ergo vniuersa ecclesia eorū q redierāt de captiuitate, tabernacula, et habitauerūt i tabernaculis: non em̄ fecerāt a diebus Josue filij Nun taliter filij isrl' vsq; ad diē illū. Et fuit letitia magna nimis. Legit autē in libro legis dei per dies singulos, a die primo vsq; ad diem nouissimum. z fecerūt solēnitatem septem diebus, z in die octauo collectam iuxta ritum.

¶ De penitētia populi: alienigene vxores et filij abjiciūtur: Esdras narrat domini beneficia: et peccata principum commemorat: fedus percutiunt cum domino tam populus q̄z Esdras. Caput ix.

In die aūt vicesimoquarto mēsis huiꝰ ꝙuenerūt filij isrl' i ieiunio, z in saccis, z humꝰ sup eos. Et separatū ē semē filiorū isrl' ab oī filio alienigena: z steterūt, z ꝯfitebant pctā sua, z iniquitates patrū suorū. Et cōsurrexerūt ad stādū: z legerūt in volumine legis dñi dei sui, q̄ter i die, z q̄ter ꝯfitebant, z adorabāt dñm deū suū. Surrexerūt aūt sup gradū leuitarū iosue, z bani, z cedmiel, sabania, būni, sarebias, bani, z chanani: et clamauerūt voce magna ad dñm deū suū. Et dixerunt leuite Josue, z cedmiel, bōni, hasebnia, serebia, odaia, sebnia, Phathahia: Surgite, benedicite dño deo vr̄o ab eterno vsq; in eternū: z bñdicāt noī glorie tue excelso in oī benedictione et laude. Tuipse dñe solꝰ, tu fecisti celū, z celū celorū, z omnez exercitū eorū: terrā, z vniuersa q̄ in ea sunt: maria, z oīa q̄ in eis sunt: z tu viuificas oīa hec, z exercitus celi te adorat. Tu ipse dñe deus, q elegisti abram, z eduxisti eum de igne chaldeorū: z posuisti nomē eius abrahā. Et inuenisti cor eiꝰ fidele coā te: z pcussisti cū eo fedꝰ, vt dares ei terrā chananei, hethei, z heuei, z amorrhei, z pherezei, z iebusei, z gergesei, vt dares semini ei⁹: z ipleſti verba tua, q̄m iustus es. Et vidisti afflictionē patrū nr̄oꝝ in Egypto: clamorēq; eorum audisti sup mare rubrū. Et dedisti signa atq; portenta in pharaōe, z in vniuersis seruis eius, z i oī ppl'o terre illiꝰ. cognouisti em̄ q̄ superbe egerāt ꝫ eos: z fecisti tibi nomē, sicut et in hac die. Et mare diuisisti añ eos, z trāsierūt per medū maris i sicco: psecutores aūt eorū pecisti i pfundū, q̄si lapidē i aq̄s validas. Et in colūna nubis ductor eorū fuisti per diē: z in colūna ignis per noctē: vt appareret eis via per quā ingrediebant. Ad mōtē q̄ꝫ Sinai descēdisti, z locutus es cū eis de celo: z dedisti eis iudicia recta, z legē veritatis, ceremonias, z p̄cepta bona. Et sabbathū sanctificatū tuuz oñdisti eis, z mādata, z ceremōias, z legē p̄cepisti eis in manu moysi serui tui. Panē q̄ꝫ de celo dedisti eis in fame eorū z aquā de petra eduxisti eis sitientibꝰ: z dixisti eis vt ingrederent z possiderēt terrā sup quā leuasti manū tuā, vt traderes eis. Ipsi vero, z patres nr̄i superbe egerūt, z indurauerūt ceruices suas, z nō audierūt mādata tua. Et noluerunt audire: z nō sunt recordati mirabilium tuorū, q̄ feceras eis. Et indurauerūt ceruices suas, z dederūt caput vt ꝙuertere tur ad seruitutē suā q̄si p ꝯtētionē. Tu aūt deus ppitius, clemēs, z misericors, lōganimis, z multe miserationis nō dereliqsti eos, z qdē cū fecissent sibi vitulum ꝙflatilem, z dixissent, Jste est deꝰ tuꝰ, q eduxit te de Egypto: Fecerūtq; blasphemias magnas: Tu aūt in misericordijs tuis multis nō dimisisti eos i deserto: colūna nubis nō recessit ab eis p diem, vt duceret eos i viā: z colūna ignis p noctē, vt oñderet eis iter p qō ingrederent. Et spūs tuū bonum dedisti q doceret eos, z mānā tuū nō phibuisti ab ore eorū. z aquam dedisti eis in siti. Quadragīta annis pauisti eos i deserto, nihilq; eis defuit: vestimēta eorū nō ueterauerūt, z pedes eorū nō sunt attriti. Et dedisti eis regna z ppl'os, z ptitꝰ es eis sortes: z possederūt terrā seon, z terrā regis hesebō, z terrā og regis basan. Et multiplicasti filios eorū sicut stellas celi, et adduxisti eos ad terrā de q̄ dixeras pribus eorū vt ingrederent z possiderēt. Et venerūt filij, z possederūt terrā, et humiliasti coram eis habitatores terre chananeos, et dedisti eos in manu eorū, z reges eorū, z ppl'os terre, vt facerēt eis, sicut placebat illis. Ceperunt itaq; vrbes munitas z humū pinguē, z possederūt domos plenas cūctis bonis: cisternas ab eis fabricatas, vineas, z olieta, z ligna pomifera mlta: et comederūt, z saturati sunt, z impinguati sunt, et abūdauerunt delitijs in bonitate tua magna. Prouocauerunt aūt te ad iracūdiā, z recesserūt a te, et piecerūt legē tuā post terga sua: z pphetas tuos occiderūt, q ꝯtestabant eos vt reuerterent ad te: fecerūtq; blasphemias grādes. Et dedisti eos in manū hostiū suorū, z afflixerūt eos. Et in tpe tribulationis sue clamauerunt ad te, et tu de celo audisti, z scōm miserationes tuas multas dedisti eis saluatores q saluarent eos de manu hostiū suorū. Cumq; requieuissent, reuersi sunt, vt facerent malū in cōspectu tuo: et dereliquisti eos i manu inimicorū suorū, et possederūt eos. Cōuersiq; sunt, clamauerunt ad te: tu aūt de celo exaudisti, et liberasti eos in miserationibus tuis multis tpib⁹. Et cōtestatus es eos vt reuerterē tur ad legē tuā. Jpsi vero superbe egerūt, et non audierunt mādata tua, z in iudicijs tuis peccauerūt, q̄ faciet hō, et viuet in eis: z dederūt humerū recedētem, z cervicē suā indurauerūt, nec audierūt. Et ptraxisti sup eos annos multos, et ꝯtestatꝰ es eos in spū tuo p manū ppbetarū tuorū: et nō audierūt, et tradidisti eos in manū ppl'orū terrarū. Jn misericordijs aūt tuis plurimis nō fecisti eos in ꝙsumptionē, nec dereliqsti eos: qm̄ deus miserationum, et clemēs es tu. Nunc itaq; deus nr̄ magne, fortis et terribilis, custodiens pactū et mīam, ne auertas a facie tua oēm laborē q̄ inuenit nos, reges nostros, et pncipes nostros, et sacerdotes nostros, et prophetas nostros, z patres nostros, et oēm ppl'z tuū a diebus regis Assur, vsq; ad diē hanc. Et tu iustus es in oīb⁹ q̄ venerūt sup nos: q̄ vitatē fecisti nobis, nos aūt impie egimꝰ. Reges nr̄i, pncipes nr̄i, sacerdotes nr̄i, z pres nr̄i nō fecerūt legē tuam, z nō attēderūt mādata tua, et testimonia tua q̄ testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis, et in bonitate tua multa quā dederas eis, z in terra latissima et pingui quā tradideras in cōspectu eorū, nō seruierūt tibi, nec reuersi sunt a studijs suis pessimis. Ecce nosipsi hodie serui sumꝰ: z terra, quā dedisti patribꝰ nr̄is vt comederent panē eiꝰ z q̄ bona sunt eiꝰ, z nosipsi serui sumꝰ in ea. Et fruges eiꝰ multiplicant regibus q̄s posuisti sup nos ꝓpter peccata nr̄a, z corporibus nr̄is dñant, z iumētis nr̄is scōm volūtatē suā, z in tribulatione magna sumꝰ. Sup oībꝰ ergo bis nosipsi pcutimꝰ fedus, z scribimus, z signant pncipes nostri, leuite nr̄i, et sacerdotes nostri.

¶ De signatoribꝰ federis ad dñm: statuerūt de oblationibꝰ faciendis offerūtur primitie: dant decime de terris: de opibus. Ca. x.

A Signatores aũt fuerunt,nehemias, Atherſatha filius hachelai,ꝛ ſedecias,ſaraias,azarias,ieremias,phelhur,amarias,melchias,hattus,ſebenia,melluch,harem,meremuth, obdias, daniel,genthon,baruch,moſollam,abia,miami,maazia, belgai,ſemeia:hi ſacerdotes. Porro leuite,ioſue filius azanie bennui de filijs henadad,cedmiel:ꝛ ffres eorũ,ſebenia, odauia,celita, phalaia,hanan,micha, Rohob, Haſebia,zachur,ſerebia,ſabania,odia,bani, Baninu, capita populi, pharos,phahatmoab,elam,zethu, Bani, Bonni,azgad, bebai, Adonia,begoai,adin,ater, hezecia,azur, Odeuia, haſum,beſai hareph,anathoth,nebai, Megphias, Moſollam,hazir,mezizabel,ſadoc,ieddua,phelthia,hanã, anaia,oſee,banania,haſub,alohes,phalea,ſobec,rehũ, maaſia,echaia,hanan,anan,melluch, Harã, Baana:ꝛ reliq de ppło,ſacerdotes. Leuite,ianitores,ꝛ cantores,nathinei,et oẽs q ſe ſeparauerũt de ppłis terrarũ ad legẽ dei, vxores eorũ filij eorũ,ꝛ filie eorũ,oẽs q poterãt ſape ſpõdẽtes pro ffrib9 ſuis optimates eorũ,ꝛ q veniebãt ad pollicẽdũ ꝛ iurãdum vt ambularẽt in lege dei quã dederat i manu moyſi ſui, vt facerẽt et cuſtodirẽt vniuerſa mãdata dñi dei nri,et iudicia eius ꝛ ceremonias ei9,ꝛ vt nõ darem9 filias nras pplo terre,ꝛ filias eorũ nõ acciperem9 filijs nris. Pplꝰ q3 terre, q iportãt venalia,ꝛ oia ad vſum p diẽ ſabbathi vt vendant, nõ accipiem9 ab eis in ſabbatho ꝛ in die ſanctificato. Et dimittemus annũ ſeptimũ,ꝛ exactionẽ vniuerſe manus. Et ſtatuem9 ſup nos p̃cepta, vt demus tertiã ptẽ ſicli p annum ad opus dom9 dei nri ad panes ꝓpoſitionis,ꝛ ad ſacrificiũ ſempiternũ,ꝛ in holocauſtũ ſempiternũ in ſabbathis,in calẽdis,i ſolẽnitatib9,ꝛ i ſanctificatis,ꝛ p pcto:vt exoret pro iſrł,ꝛ i oẽm vſum dom9 dei nri. Sortes ergo miſim9 ſup oblationẽ lignoꝝ iter ſacerdotes, Leuitas,ꝛ pplm, vt iferrẽt in domũ dei nri p domos patrũ nrorũ, p tpa a tpibus anni vſq3 ad annũ: vt arderẽt ſup altare dñi dei nri,ſicut ſcriptũ eſt in lege moyſi.ꝛ vt afferrem9 primogenita terre nre,ꝛ primitiua vniuerſi fruct9 oĩs ligni ab anno in annũ,in domo dñi, et primitiua filiorũ nroꝝ,ꝛ pecoꝝ nrorũ ſicut ſcriptũ ẽ i lege, ꝛ primitiua boũ nrorũ,ꝛ ouiũ nrarũ, vt offerrenẽ in domo dei nri ſacerdotibus q miniſtrãt in domo dei nri. Et primitias ciborũ nrorũ,ꝛ libaminũ nrorũ,ꝛ poma oĩs ligni, vindemie q3,ꝛ olei afferem9 ſacerdotib9 ad gazophylaciũ dei nri,ꝛ decimã ptem terre nre Leuitis. Ipſi leuite decimas accipiẽt ex oĩb9 ciuitatib9 operũ nroꝝ. Erit aũt ſacerdos filius Aarõ cũ leuitis i decimis leuitarũ,ꝛ leuite offerẽt decimã ptẽ decime ſue in domo dei nri,ad Gazophylaciũ in domo theſauri. Ad gazophylacium enĩ deportabunt filij Iſrael,ꝛ filij leui primitias frumenti,vini,ꝛ olei:ꝛ ibi erunt vaſa dñi ſanctificata,et ſacerdotes,et cantores,et ianitores et miniſtri,et non dimittemus domum dei noſtri.

¶ Decima pars populi tollitur ad habitandum in Ieruſalem: quidam ſe ſponte offerunt:nominantur qui habitauerunt in Ieruſalem: e: in ciuitatibus Iuda. Caput xi.

A Habitauerũt aũt principes ppli i Ieruſalẽ : reliq̃ vo plebs miſit ſortẽ, vt tolleret vnã ptẽ de decẽ, q habitaturi eẽnt in ieruſalẽ ciuitate ſctã, nouem vo ptes in ciuitatibus. Bñ dixit aũt ppls oĩbus viris q ſe ſpõte obtulerãt vt habitarẽt i ieruſalẽ. Hi ſũt itaq3 principes puicie q habitauerũt i ieruſalẽ,ꝛ in ciuitatib9 iuda. Habitauit aũt vnuſqſq3 in poſſeſſiõe ſua,i vrbib9 ſuis iſrł, ſacerdotes,leuite,nathinei,ꝛ filij ſeruoꝝ ſalomõis. Et i Ieruſalẽ habitauerũt de filijs iuda,ꝛ de filijs beniamin,et de filijs iuda,athaias fili9 aziã,filij zacharie,filij Amarie,filij ſaphatie,filij malaleel:de filijs phares. Daaſia fili9 Baruch,fili9 cholhoza,fili9 hazia,fili9 adaia,filius ioiarib,filij,zacharie,filius ſilonites.oẽs hi,filij phares,q habitauerũt in ieruſalẽ,q̃drigẽti ſeragintanouẽ viri fortes. Hi ſunt aũt filij beniamin:ſellu filius moſollã, fili9 ioed,fili9 phadaia, fili9 colaia,fili9 maſia,fili9 ethеel,fili9 iſaia,ꝛ poſt eũ Gebbai,ſellai:nõgẽti vigintiocto. ꝛ ioel fili9 zechri ꝓpoſit9 eorũ, ꝛ iudas filius henua ſup ciuitatẽ ſcõs. Et de ſacerdotibus, idaia fili9 ioarib,ioachin,ſaraia fili9 helcie,fili9 moſollam, fili9 ſadoc,fili9 meraioth,fili9 achitob princeps dom9 dei, ꝛ ffres eorũ faciẽtes opa tẽpli:octingẽti vigintiduo. Et adaia fili9 ierohã,fili9 phelelia,fili9 amſi,fili9 zacharie,fili9 phaſhur,fili9 melchie,ꝛ ffres ei9 principes patrũ:ducẽti q̃dragintaduo. Et amaſſai fili9 azreel,fili9 ahazi, fili9 moſollamoth,fili9 emmer,ꝛ ffres eorũ potẽtes nimis:cẽtũ vigintiocto. ꝛ ꝓpoſit9 eorũ zabdiel fili9 potẽtium. Et de leuitis ſemeia fili9 haſub,fili9 azaricã, fili9 haſabia,fili9 boni,ꝛ ſabathai,et iozabed,ſup oia opa q̃ erãt foriſec9 i domo dei a principib9 leuitarũ. Et mathania fili9 micha,fili9 zebedei,fili9 aſaph, princeps ad laudãdũ,ꝛ ad ꝙfitẽdũ i oratione,ꝛ becbecia ſcõs de ffrib9 ei9,ꝛ abda fili9 ſammua,fili9 galal,fili9 idithũ. oẽs Leuite in ciuitate ſancta,ducẽti octogintaq̃tuor. Et ianitores,accub,telmõ,ꝛ fratres eorũ,q cuſtodiebãt oſtia: centuz ſeptuagintaduo. Et reliq iſrł ſacerdotes ꝛ leuite i vniuerſis ciuitatib9 iuda,vnuſqſq3 in poſſeſſiõe ſua. Et nathinei q hitabãt in ophel,ꝛ ſiaha,ꝛ gaſpha de nathineis. Et eps Leuitarũ i ieruſalẽ,azzi fili9 bani,fili9 haſabie,fili9 mathanie,fili9 miche. De filijs aſaph, cãtores i miniſterio dom9 dei. Preceptũ q̃ppe regis ſup eos erat,ꝛ ordo i cãtorib9 p dies ſingulos,ꝛ phathahia fili9 meſezebel de filijs zara filij iuda in manu regis,iuxta omne verbũ ppli,ꝛ in domibus p omnes regiões eoꝝ. De filijs iuda hitauerũt in cariathbarbe ꝛ in filiab9 eius,ꝛ i dibõ ꝛ in filiab9 eius,ꝛ in cabſeel ꝛ i viculis ei9,ꝛ i ieſue,ꝛ i molada,ꝛ i bethphalet,ꝛ i haſerſual, ꝛ in berſabee,ꝛ i filiab9 ei9,ꝛ i ſiceleg,ꝛ i mochona ꝛ in filiabus eius,ꝛ i Remmõ,ꝛ i ſaraa,ꝛ in ierimuth,zonoa,odollam ꝛ i villis earũ,lachis ꝛ in regionib9 eius,azeca ꝛ in filiabus ei9. Et mãſerũt in berſabee vſq3 ad vallẽ ennom. Filij aũt beniamin,ageba,mechmas,ꝛ hai,ꝛ bethel,et filiabus eius:anathoth,nob,anania,aſor,rama,gethaim,hadid,ſeboim,et neballat,lod,ꝛ ono valle artificum.ꝛ de leuitis portiones Jude et Beniamin.

¶ Recenſentur ſacerdotes et Leuite: qui venerunt cum zorobabel: dedicatur murus ciuitatis populo in Ieruſalem congregato: recenſentur cuſtodes theſaurorũ ad oblationem ſanctorum. Cap. xij.

A Hi ſunt aũt ſacerdotes ꝛ leuite q aſcẽderũt cũ zorobabel filio ſalathiel,ꝛ ioſue:ſaraia,ꝛ ieremias eſdras,amaria,Melluch,hatt9,Sebenias,rehũ,merimuth,addo,gẽthõ,abia,miamin,maadia,belga,ſemeia,ꝛ ioiarib,idaia,ſellũ,amo,chelcias,idaia. Iſti principes ſacerdotũ,ꝛ ffres eorũ in dieb9 ioſue. Porro leuite,ieſua,bẽnui,cedmiel,ſarebia,iuda, Mathanias, ſup hymnos ipſi ꝛ fratres eorũ:ꝛ becbecia atq3 hanni,ꝛ fratres eorũ vnuſqſq3 in offõ ſuo. Joſue aũt genuit ioaci,ꝛ ioacim genuit eliaſib,ꝛ eliaſib genuit Joiada,et ioiada genuit ionathã,et ionathã genuit ieddoa. In diebus aũt Joacim erãt ſacerdotes et principes familiarũ:ſaraia,maraia, Jeremia,hanania,eſdra,moſollã,amaria, iohanã,milico, Jonathã, ſebenie, ioſeph,harã,edna,maraioth,helci,adaia, zacharia,gẽthon,moſollã,abia,zechri, Miamin,ꝛ Moadia,phelti,belga,ſammua,ſemaia,ionathã,Joiarib, Mathanai,iodaia, Azzi,ſellai,celai,amoc,heber,helcie,haſebia,idaia,nathanael. Leuite i diebus eliaſib,et Joiada,et iohanã,et ieddoa ſcripti principes familiarũ,et ſacerdotes in regno Darij perſe. Filij leuite principes familiarũ,ſcripti in libro verborũ dierũ,ꝛ vſq3 ad dies ionathan filij Eliaſib. Et principes leuitaꝝ,haſebia,ſerebia et ieſue filij Cedmiel: et fratres eorũ p vices ſuas,vt laudarẽt, et cõfiterenẽ iuxta pceptũ dauid viri dei,et obſeruarẽt eq̃ p ordinem. Mathania,ꝛ becbecia,obedia, Moſollã, telmõ, Accub,cuſtodes portarũ,et veſtibulorũ añ portas. Hi i dieb9 ioacim filij ioſue,filij ioſedec,ꝛ in dieb9 nehemie ducis,et Eſdre ſacerdotis ſcribeq3. In dedicatione aũt muri ieruſalẽ reqſierũt Leuitas de oĩb9 locis ſuis,vt adducerẽt eos i Ieruſalẽ,et facerẽt dedicationẽ,ꝛ letitiã in actiõe gr̃arũ,ꝛ cãtico,ꝛ in cymbalis,pſalterijs,ꝛ citharis. Cõgregati ſũt aũt filij cantorũ, de campeſtrib9 circa ieruſalẽ,et de villis netuphati,et de domo galgal,et de regionibus geba et Azmaueth:qm̃ villas

edificauerunt

edificauerũt sibi cantores in circuitu Jerusalẽ. Et mundati sunt sacerdotes ⁊ Leuite, ⁊ mũdauerũt pplm, ⁊ portas, ⁊ murũ. Ascẽdere aũt feci pncipes iuda sup murũ, ⁊ statui duos magnos choros laudantiũ. Et ierũt ad dexterã sup murũ ad portã sterquliniũ. Et iuit post eos osaias, ⁊ media pars pncipũ Jude, ⁊ Azarias, Esdras, ⁊ mosollã, Juda, ⁊ Bẽiamin, ⁊ semeia, ⁊ Jeremias. Et de filijs sacerdotũ i tubis zacharias filꝰ Jonathã, filꝰ Semeie, filius mathanie, filꝰ Michaie, filꝰ zechur, filꝰ Asaph, ⁊ ffres eiꝰ semeia ⁊ Azareel, Malalai, Galalai, Maai nathanael, ⁊ Juda, ⁊ hanani, i vasis cãtici Dauid viri dei: ⁊ Esdras scriba ante eos i porta fontis. Et ꝫ eos ascẽderũt i gradibꝰ ciuitatis Dauid i ascẽsu muri sup domũ dauid, ⁊ vsq; ad portã aquarũ ad orientẽ. Et chorꝰ scõs gras referentiũ ibat ex aduerso, ⁊ ego post eũ: ⁊ media pars pplꝰi sup murũ ⁊ su per turrim furnorum, ⁊ vsq; ad murũ latissimũ, ⁊ sup portã Ephraim, ⁊ super portã antiq̃, ⁊ sup portã piscium ⁊ turriz Mananeel, ⁊ turrim Emath, ⁊ vsq; ad portã gregis: et steterũt i porta custodie. Steteruntq; duo chori laudãtiũ in domo dei, ⁊ ego, ⁊ dimidia ps magistratuũ mecũ. Et sacerdotes Eliacim, Maasia, miamim, michea, Elioenai, zacharia, Mananias in tubis, ⁊ maasia, ⁊ semeia: ⁊ eleazar ⁊ azzi, ⁊ Johanã, ⁊ Melchia, ⁊ Elam, ⁊ Ezer. Et clare cecinerũt cantores, ⁊ Jezraia ꝓpositꝰ: ⁊ immolauerũt in die illa victimas magnas, ⁊ letati sunt: deꝰ enim letificauerat eos letitia magna. Sz ⁊ vxores eorũ ⁊ liberi gauisi sunt, ⁊ audita est letitia Jerusalẽ pcul. Recẽsuerũt q̃z in die illa viros sup gazophylacia thesauri ad libamina, ⁊ ad primitias, ⁊ ad decimas, vt itroferrẽt p eos pncipes ciuitatis i decore gr̃arũ actiões, sacerdotes ⁊ leuitas: q; letificatꝰ est iuda i sacerdotib⁹, ⁊ leuitiz astãtibꝰ. Et custodierũt obseruationẽ dei sui, ⁊ obseruationẽ expiationis ⁊ cãtores ⁊ ianitores iuxta pceptũ dauid, ⁊ salomonis filij eiꝰ. q; i diebꝰ dauid ⁊ asaph ab exordio erãt pncipes ꝙstituti cãtoꝝ i carmie laudãtiũ, ⁊ cõfitẽtiũ deo. Et oĩs isrl i diebꝰ zorobabel, ⁊ i diebꝰ nehemie dabant partes cãtoribꝰ, ⁊ ianitoribꝰ p dies singulos, ⁊ sanctificabant Leutas, ⁊ Leuite sanctificabãt filios Aaron.

¶ Deuteronomium legit: separanꝫ a hierusalẽ alienigene: sacerdotum partes ⁊ leuitarum ponuntur in gazophilatium domus dñi: de vasis robie que Esdras protecit extra gazophilatium: ministris tẽpli redduntur partes. Caput xiij.

A

In die aũt illo lectũ est in volumine moysi audiẽte pplo: ⁊ inuentũ est scriptũ i eo, qõ nõ debeãt introire Ammonites ⁊ Moabites i ecclesiã dei, vsq; in eternũ: eo q; nõ occurrerit filijs Isrl cũ pane ⁊ aqua: ⁊ cõduxerint aduersus eos Balaã ad maledicẽdũ eis, ⁊ cõuertit deꝰ noster maledictionẽ in bñdictionẽ. Factũ est aũt, cũ audissent legẽ, sepauerũt oẽm alienigenaz ab Isrl. Et sup hoc erat Eliasib sacerdos q; fuerat ꝓpositꝰ in gazophylacio domꝰ dei nri, ⁊ prim⁹ Tobie. Fecit ergo sibi gazophylaciũ grãde, ⁊ ibi erãt añ eũ reponẽtes mũera ⁊ thus, ⁊ vasa, ⁊ decimã frumẽti, vini ⁊ olei, partes Leuitarũ, ⁊ cãtorũ, ⁊ ianitoꝝ: ⁊ primitias sacerdotales. In oibꝰ ãt his nõ fui i Jerusalẽ, q; anno tricesimo secundo artaxerxis regis Babylonis veni ad regẽ: ⁊ in fine dierũ rogaui regẽ.

B

Et veni i Jerlm, ⁊ intellexi malũ qõ fecerat Eliasib Tobie vt faceret ei thesaurũ i vestibulis domꝰ dei. Et malũ mihi visum est valde. Et ꝓieci vasa domꝰ Tobie foras de gazophylacio. Precepiq; ⁊ emũdauerũt gazophylaciũ: ⁊ retuli ibi vasa domꝰ dei, sacrificiũ, ⁊ thꝰ. Et cognoui q; partes Leuitarũ nõ fuissent date: ⁊ fugisset vnusquisq; i regionem suã de Leuitis, ⁊ cantoribus, ⁊ de his q; ministrabãt: ⁊ egi causaz aduersus magistratꝰ, ⁊ dixi, Quare dereliqmus domũ dei? Et cõgregaui eos: ⁊ feci stare in statiõibꝰ suis. Et oĩs iuda apportabat decimã frumẽti, vini ⁊ olei in horrea. Et ꝙstituiꝰ sup horrea Selemiã sacerdotẽ, ⁊ Sadoc scribã, ⁊ Phadaiã de Leuitiz ⁊ iuxta eos Hanan filiũ zachur filiũ mathanie: qm̃ fideles ꝙbati sũt, ⁊ ipis credite sunt partes fratrũ suoꝝ. Memẽto mei deꝰ meꝰ ꝓ hoc, ⁊ ne deleas miseratiões meas q̃s feci i domo dei mei, ⁊ in ceremonijs eiꝰ. In diebꝰ illis vidi i iuda calcãtes torcularia in sabbatho, portãtes aceruos, ⁊ onerantes super asinos vinũ, ⁊ vuas, ⁊ ficꝰ, ⁊ oẽ onꝰ: ⁊ inferẽtes in Jerlm die sabbathi. Et ꝓtestatꝰ sum vt i die q̃ vẽdere liceret, vẽderẽt. Et Tyrij habitauerũt in ea, inferẽtes pisces, ⁊ oĩa venalia: ⁊ vẽdebãt in sabbathis filijs iuda ⁊ Jerlm: ⁊ obiurgaui optimates Juda, ⁊ dixi eis. Que ẽ hec res mala quã vos facitis, ⁊ ppha natis diẽ sabbathi? Nunqd nõ hec fecerũt patres nri ⁊ adduxit deꝰ noster sup nos oẽ malũ hoc, ⁊ sup ciuitatẽ hanc? Et vos additiz iracũdiã sup Isrl violãdo sabbathũ. Factũ est ãt, cũ ceuissent porte Jerlm i die sabbathi, dixit: ⁊ clauserũt ianuas, ⁊ ꝓcepi vt nõ aperẽt eas vsq; post sabbathũ: ⁊ de pueris meis ꝙstitui sup portas, vt nullꝰ iferret onus in die sabbathi. Et mãserũt negociatores, ⁊ vẽdẽtes vniuersa venalia foris Jerusalẽ semel ⁊ bis. Et cõtestatꝰ suz eos, ⁊ dixi eis, Quare manetz ex aduerso muri? si scõ o hoc feceritis, manũ mittã i vos. Itaq; ex tpe illo nõ venerũt in sabbatho. Dixi q̃z Leuitis vt mũdarẽt, ⁊ venirẽt ad custodiẽdas portas, ⁊ sanctificãdã diẽ sabbathi: ⁊ ꝓ hoc ġ mẽmẽto mei deꝰ meꝰ, ⁊ parce mihi ſm mltitudinẽ miserationũ tuarũ. Sz ⁊ i diebꝰ illis vidi Judeos ducentes vxores Azotidas, Ammonitidas, ⁊ moabitidas. Et filij eorũ ex media pte loq̃bãt Azotice, ⁊ nesciebãt loq Judaice, ⁊ loq̃bãt iuxta linguã populi ⁊ pplꝰi. Et obiurgaui eos, ⁊ maledixi. Et cecidi ex eis viros, ⁊ decaluaui eos, ⁊ adiurauiꝫ i deo vt non darẽt filias suas filijs eoꝝ, ⁊ nõ acciperẽt de filiabꝰ eoꝝ filijs suis, ⁊ sibimetipsis, dicẽs, Nũqd nõ in hmõi peccauit salomõ rex Isrl: ⁊ certe i gẽtibꝰ multis nõ erat rex silis ei: ⁊ dilectꝰ deo suo erat, ⁊ posuit eũ deꝰ regẽ sup oẽm Isrl: et ipm ġ duxerũt ad pctm̃ mulieres alienigene. Nunqd ⁊ nos inobedientes faciemꝰ oẽ malũ grãde hoc, vt preuaricemur i deo nr̃o, ⁊ ducamꝰ vxores pegrinas? De filijs ãt ioiada filij Eliasib sacerdotiz magni, gñat Sanaballat horonites quẽ fugaui a me. Recordare dñe deꝰ meꝰ aduersum eos q; polluũt sacerdotiũ, ⁊ usq; sacerdotale, ⁊ leuiticũ. Jgr̃ mũdaui eos ab oĩbus alienigenis: ⁊ ꝙstitui ordines sacerdotũ, et leuitaꝝ, vnũquẽq; i mĩsterio suo: ⁊ i oblatiõe lignorũ i tpibus ꝙstitutiz, ⁊ i primitijs: memẽto mei deꝰ meꝰ i bonũ. amẽ.

¶ Explicit liber Neemie: qui est secundus Esdre.

¶ Incipit liber Esdre tertius, qui Canonicus non est, sicut nec quartus

¶ Quo Josias celebrans pascha dedit pplo oues ⁊ agnos: moritur Josias ⁊ cõstituit Jechonias filꝰ eius pro eo quẽ amouit rex Egypti constituens fratrẽ eius Joachim ꝓ eo: de trãsmigratione babylonis de sedechia: et de destructione Jerusalem. Caput j.

A

Et fecit Josias pascha i Jerosolymis dño, et immolauit phase q̃rtadecima luna primi mẽsis: statuẽs sacerdotes ꝓ vices dierũ stolis amictos in tẽplo dñi: ⁊ dixit Leuitiz sacris seruis Isrl, vt sanctificarẽt se dño in positione sancte arce dñi, in domo quã edificauit Salomon filius Dauid rex. Non erit vobis tollere sup humeros eã. Et nũc deseruite dño vestro, ⁊ curã agite gentis illius Isrl, ex parte secũdũ pagos ⁊ tribus vestras, secundũ scripturã Dauid regis Isrl, ⁊ secundũ magnificẽtiam Salomonis filij eiꝰ, oẽs in templo, ⁊ secundũ particulam pncipatus paternã vestrã eorũ, q; stant in conspectu fratrũ filiorũ Isrl. Immolate pascha, ⁊ sacrificia parate fratribus vestris, ⁊ facite secundũ pceptũ dñi qõ datũ

A iiij. Reg. xxiij. e.

iij. Regũ iij. b.

iij. Regũ xj. a.

est Mdoysi. Et donauit Josias in plebē q̄ inuēta est ouiū, agnorū, ⁊ hedorū ⁊ caprarū triginta milia, vitulos tria mi
B lia: hec de regalib⁹ data sūt ꝺm ꝓmissionē ppl'o: ⁊ sacerdotib⁹ in pascha, oues numero duo milia, ac vituli centū. Et Jechonias, ⁊ Semeias, ⁊ Nathanael frēs, ⁊ Hasabias, ⁊ Oziel, ⁊ Coraba ī phase, oues gnq̄ milia, vitulos gnq̄ centos. Et hec cū fierēt elegāter, steterūt sacerdotes, ⁊ Leuite, habētes azyma p trib⁹. Et ꝺm ptes ꝓncipat⁹ pīm in conspectu ppli offerebant dño, ꝺm ea q̄ i libro Mdoysi scripta sunt: ⁊ assauerūt phase igni, ꝓut oportebat: ⁊ hostias coxerūt in emolis: ⁊ ī ollis cū benenolētia: ⁊ attulerūt oībus q erāt ex plebe: ⁊ post hec parauerūt sibi, ⁊ sacerdotibus. Sa
L cerdotes eñ offerebāt adipes, vsq̄ dū finita esset hora: et Leuite parauerūt sibi, ⁊ fratrib⁹ suis filijs Aaron. Et sacri cantores filij Asaph erāt p ordinē secundū ꝓceptum Dauid, et Asaph, ⁊ zacharias, ⁊ Jeddimus, q̄ erat a rege. Et ostiarij per singulas ianuas, ita vt non prenaricarēt vnusquisq̄ suā: fratres eñ illorū parauerūt illis. Et ꝙsummata sunt q̄ pertinebāt ad sacrificiū dñi. Jn illa die egerunt phase, ⁊ offerebant hostias sup dñi sacrificiū, secundū ꝓceptū regis Josie. Et egerūt filij Jsrl', qui inuēti sunt in tē pore illo, phase: ⁊ diē festum azymorū p dies septē: ⁊ nō est celebratū phase tale in Jsrael, a tpibus Samuel ꝓphete: ⁊ oēs reges Jsrael nō celebrauerūt tale pascha, quale egit Josias, ⁊ sacerdotes, ⁊ Leuite, ⁊ Judei, ⁊ ois Jsrael, q̄ inuēti sunt in commoratione Jerosolymis. Octauodecimo anno regnante Josia, celebratū est phase. Et directa sunt opera Josie in conspectu dñi sui in corde pleno metuentia: et q̄ circa illū quidē conscripta sunt in pristinis tpib⁹ de eis
D qui peccauerūt, quiq̄ irreligiosi fuerūt in dñm pre oī gente, ⁊ qui nō quieserūt verba dñi sup Jsrael. Et post omnem actum hūc Josie, ascēdit Pharao rex Egypti, veniēs in Charcamis ab itinere super Euphraten, ⁊ exijt obuiā illi Josias. Et misit rex Egypti ad Josiā, dicēs, Quid mihi ⁊ tibi est rex Jude: Nō sum missus a dño vt pugnē ꝙtra te: sup Euphraten eñ bellū meū est, festinās descēde. Et non est reuersus Josias super currum: sed expugnare eū conabatur, nō att ēdēs verbū ꝓphete ex ore dñi: sed cōstituit ad eū bellū in campo Mdageddo. Et descēderūt principes ad regē Josiā. Et dixit rex pueris suis, Amouete me a plio, infirmatus sum eñ valde. Et statim amouerūt eū pueri ipsi⁹ de acie. Et ascendit sup currū secūdariū suū: ⁊ ꝓueniēs Jerosolymam, vita functus est: ⁊ sepultus est in paterno sepulchro. Et in tota Judea lugebāt Josiam: q̄ p̄sidebāt, cū vxorib⁹ lamētabāt eū vsq̄ in hūc diē. Et datū est hoc fieri semp in oē genus Jsrl'. Hec aūt prescripta sunt in libro historiarū regū Jude: ⁊ singula gesta actus Josie, ⁊ ei⁹ gloria, ⁊ intellectus ei⁹ in lege dñi: queq̄ gesta sunt ab eo, ⁊ q̄ nō scripta sunt in libro regū Jsrael, ⁊ Jude. Et assumētes,
E qui erāt ex gente Jechoniā filiū Josie, cōstituerūt regē pro Josia patre suo, cū eēt annor⁹ triginta trium. Et regnauit sup Jsrl' mēsib⁹ trib⁹. Et amouit eū rex Egypti, ne regnaret ī Jerosolymis: ⁊ mulctauit gentē argēti talēta centū, ⁊ auri talentū vnū. Et cōstituit rex egypti Joacim fratrē ipsi⁹, regem Jude ⁊ Jerusalē: ⁊ alligauit magistratus Joacim, et zaracelē fratrē suū, ⁊ apprehēdēs reduxit i egyptū. Annorum erat Joacim viginti quinq̄, cū regnare cepisset in terra Juda ⁊ Jerusalē: ⁊ fecit malū ī cōspectu dñi. Post hūc aūt ascēdit Nabuchodonosor rex Babylōis, ⁊ alligās eū in ereo vinculo, pduxit i Babyloniā: ⁊ sacra vasa dñi accepit Nabuchodonosor, ⁊ tulit ⁊ cōsecrauit in tēplo suo in babylona. Nā de immūditia illi⁹, ⁊ irreligiositate scriptū est in libro tpm regū. Et regnauit Joacin filius eius ꝓ eo. Cū aūt cōstitut⁹ eēt rex, erat annorū decē ⁊ octo. Regnauit aūt mēses tres, ⁊ dies decē in Jerusalē. ⁊ fecit malū ī cōspectu
F dñi: ⁊ post annū mittens. Nabuchodonosor, transmigrauit eū in Babyloniā simul cū sacris vasis dñi. Et cōstituit Sedeciā regē Juda, Jerusalē, cū esset annorus viginti vnius Regnauit aūt annis vndecim. Et fecit malū in ꝙspectu domini, ⁊ nō est verit⁹ a vbis q̄ dicta sunt ab Jeremia ꝓphēta
Jeremie xxvij.
ex ore dñi: ⁊ adiurat⁹ a rege Nabuchodonosor, periuratus discessit, ⁊ idurata ceruice sua, ⁊ corde suo, transgressus est legitima dñi dei Jsrael. Et duces populi dñi multa inique gesserūt, ⁊ impie egerūt sup oēs immūditias gētiū: ⁊ polluerūt tēplū dñi, q̄ sanctū erat in Jerosolymis. Et misit deus patrū ipsorū p angelū suū reuocare eos, ꝓpter quod parceret illis, ⁊ tabernaculo. Jpsi vero subsannabāt in angelis suis: ⁊ q̄ die locut⁹ est dñs, erāt illudētes ꝓphetis ei⁹. Qui vsq̄ ad iracūdiā cōcitat⁹ est sup gentē suā, ꝓpter irre
C ligiositatē suā, ⁊ ꝓcepit ascēdere reges Chaldeorū. Qui occiderūt iuuenes eorū in gladio, in circuitu sancti tēpli eorū ⁊ nō pepercerūt iuueni, ⁊ seni, ⁊ virgini, ⁊ adolescenti: ꝫ oēs traditi sunt in manus ipsorū, ⁊ oīa sacra vasa dñi, ⁊ regales apothecas resumētes, tulerūt in Babyloniā, ⁊ incēderunt domū dñi, ⁊ demolierūt muros Jerusalē, ⁊ turres ei⁹ incēderūt igne, ⁊ cōsummauerūt oīa honorifica eius, ⁊ ad nihilum redegerūt, ⁊ reliquos a gladio duxerūt in Babylonē. Et erāt serui illi⁹ vsq̄ dū regnarent Perse in repletiōe verbi dñi in ore Jeremie, quousq̄ benigne ageret terra sabbatha sua, oī tpe desertiōis sue sabbathizauit in applicatione annorum septuaginta septem.
Jeremie xxv.c. et xxix.c.

Cyrus dat licentiam iudeis vt redeant in hierusalem dans etiā eis vasa templi: mittitur artaxerxi epistola accusans iudeos ne reedificent ciuitatem. Caput ij.

A
ij. Para. xxxvj. d. j. Esdre j.a.
Regnāte Cyro rege persarū in ꝙsummatiōe verbi dñi i ore Jeremie, suscitauit dñs spiritū Cyri regis Persaꝝ, ⁊ ꝑdicauit i toto regno suo sīl p scripturā, dicēs, Hec dicit cyr⁹ rex persaꝝ, Mde cōstituit regē orbi terrarū dñs Jsrl', dñs excelsus, ⁊ significauit mihi edificare domū sibi ī Jerusalē, q̄ est in Judea. Si q̄s est ex gñe vestro, dñs ipsi⁹ ascēdat cū eo in Jerusalem. Quotquot ergo circa loca habitāt, adiuuēt eos qui sunt in loco ip'o, in auro, ⁊ argēto, ī datiōib⁹ cū eqs ⁊ iumētis, cumq̄ alijs q̄ secūdū vota apponūtur i edē dñi q̄ est in Jerusalē. Et stantes ꝓncipes tribuū, pagorū, ⁊ Judee ex tribu Beniamin, ⁊ sacerdotes, ⁊ Leuite, q̄s excitauit dñs ascendere, ⁊ edificare domū dñi, q̄ est in Jerusalē, ⁊ q̄ erāt ī circuitu eorū, adiuuerūt ī oī auro ⁊ argēto ei⁹, ⁊ iumentis, B
⁊ votis cōplurib⁹, multi quorū sensus excitat⁹ est. Et Cyrus rex ptulit vasa sacra dñi, q̄ trāstulit Nabuchodonosor rex Babylonis ex Jerusalē, ⁊ cōsecrauit ea idolo suo. ⁊ ꝓferens ea Cyrus rex Persarū, tradidit Mdithridatho, q̄ erat sup thesauros ipsi⁹. Per hūc aūt tradita sunt Salmanasaro p̄sidi Judee. Hoꝝ aūt hic numer⁹: Libatoria argētea duo milia q̄dringēta, athisce argētee trigīta: phiale auree trigita, itē argētee, duo milia q̄dringēte, ⁊ alia vasa mille. oīa aūt vasa aurea ⁊ argētea, q̄nq̄ milia octingēti sexaginta. Et enumerata sunt Salmanasaro sīl cū his q̄ ex ca- j. Esdre iiij. a.
ptiuitate Babylonie venerāt in Jerosolymā. Jn Artaxerxis aūt regis Persarū tpib⁹ scripserūt ei de his q̄ habitabant in Judea ⁊ Jerusalē, Balsam⁹, ⁊ Mdithridathus, et Sabelli⁹, ⁊ Rathim⁹, Balthem⁹, Sameli⁹ scriba, ⁊ reliq̄ habitātes in Samariā, ⁊ ceteris locis, subiectā epistolā regi Artaxerxi. Dñe, pueri tui Rathim⁹ ab accidētibus, ⁊ Sabelli⁹ scriba, ⁊ reliq̄ curie tue iudices ī Celesyria ⁊ phenice. Et nūc notū sit dño regi q̄m Judei q̄ ascēderunt a vobis ad nos, venientes i ierusalē ciuitatē refugā et pessimā, edificāt furnos ei⁹, ⁊ statuūt muros, ⁊ tēplū suscitant. Qō si ciuitas ista, ⁊ muri ꝙsummati fuerīt, nō tm̄ tributa nō sustinebunt pēdere, sed etiā regib⁹ resistēt. Et q̄d agit circa tēplū, recte haberi arbitrati sum⁹ nō despicere hoc ip̄m: ꝫ notū facere dño regi, vt si videbit, rex, q̄rat in libris patrū tuorū, ⁊ inuenies ī admonitiōib⁹ scripta de his, ⁊ scies q̄m ciuitas ista fuit refuga, ⁊ reges ⁊ ciuitates ꝙcutiēs, ⁊ iudei refuge, ⁊ plia cōmittētes ī ea ab eterno, ob quā cām ciuitas D
ista deserta ē. Nūc ergo notū facim⁹ dñe rex, q̄m si ciuitas hec edificata fuerit, ⁊ hui⁹ muri erecti fuerīt, descēsus tibi nō erit in Celesyriā ⁊ Phenicē. Tūc scripsit rex rathimo, q̄ scribebat accidētia, ⁊ Balthemo, ⁊ Sabellio scribe, ⁊ ceteris ꝙstitutis, ⁊ habitātib⁹ ī Syria ⁊ Phenice, ea q̄ subiecta sunt. Legi epl'aꝫ quā misist̄ mihi. Precepi ergo īqri, ⁊

inuentū est qm̃ ciuitas illa c̃ ab euo regib⁹ resistēs, et hoies refuge, z plia in ea efficiētes, z reges fortissimi erāt in Jerusalē dñantes, z tributa exigētes a celesyria z phenice. Nunc ergo p̄cepi p̄hibere hoies illos edificare ciuitatē, z phibere ne qd vltra hec fiat, sz nec p̄cedāt in plurimū, ex quo sunt malitie, ita vt regib⁹ molestia ī portet. Tūc recitatis his q̄ a rege artaxerxe scripta fuerāt, rathim⁹, z sabelli⁹ scriba, et q cū his cōstituti erāt iū gētes festin āter venerūt in Jerusalem cū equitatu, z turba, z agmine: ceperūtq; edificātes p̄hibere, z vacabāt ab edificatione templi in Jerusalem, vsq; secundo anno regni darij regis Persarum.

¶ Interrupta est restauratio vsq; ad regnum darij: fecit cenā magnam darius rex persarum: de tribus custodientibus corpus Regis: primus horum sua proponit. Caput iij.

A Et Darius fecit cenā magnā oībus vernaculis suis, z oīb⁹ magnatib⁹ medie z Persidȝ, z oīb⁹ purpuratis, z p̄toribꝰ, z ȝsulib⁹, z p̄fectis sub illo ab Jndia vsq; Ethiopiā, cētū vigintiseptem p̄uincijs. Et cū māducassent z bibissent, z satiati reuerterentur, tunc Darius rex ascēdit in cubiculū suū, z dormiuit, et exp̄gefactus est. Tūc illi tres iuuenes corpis custodes, qui custodiebāt corp⁹ regis, dixer̄t alter alteri, Dicamus vnusqsq; nr̄m p̄monē q p̄cellat: z cuiuscūq; appuerit p̄mo sapiētior alteri⁹, dabit illi rex Darius dona magna purpura cooperiri, z in auro bibere, z sup aurū dormire, z currū aureo freno, z cydarim byssinā, z torquē circa collū: z secūdo loco sedebit a Dario p̄p̃ sapientiā suā, z cognat⁹ Darij vocabit. Tūc scribētes singuli suū vbum signauerūt, z posuerūt subt⁹ ceruical darij regȝ, z dixerūt, cūq; surrexerit rex, dabimus illi scripta nr̄a: z q ōcūq; iudicauerit rex e tribus, z magistrat⁹ Persidis, qm̃ vbū ei⁹ sapiēti⁹ est, ipsi dabit victoria sicut scriptū est. Unus scripsit: Forte est vinū. Alius scripsit: Fortior est rex. Tertiꝰ scripsit: Fortiores sūt mulieres. sup oīa aūt vincit veritas. Et cū surrexisset rex, acceperunt scripta sua, z dederūt illi, z legit. Et mittens vocauit oīes magnat⁹ persarū, z Medos, z purpuratos, z p̄tores, z p̄fectos: z sederūt in cōcilio: z lecta sunt scripta coram ipsis. Et dixit, Uocate adolescētes, z ipsi indicabūt verba sua. Et vocati sūt, z itroierūt. Et dixit illis, Jndicate nob̄ de his q̄ scripta sunt. Et cepit p̄ior, qui dixerat de fortitudine vini, z dixit, Uiri q̄ p̄ualet vinū oīb⁹ hoīb⁹ q bibūt illud: Seducit mētē. Jtēq; regis z orphani facit mētem vanā. Jtē serui ac liberi, pauperis ac diuitis, z oēm mētē q̄uertit in securitatē z iucunditatē, z nō meminit oēm tristitiā z debitū, et oīa p̄cordia facit honesta, z nō meminit regē, nec magistratum, z oīa p̄ taléta loqui facit. Et nō meminerūt cū biberūt, amicitiā, nec ffinitatē: sz nō multū post sumūt gladios. z cum a vino merserint, z surrexerit, nō meminerūt q̄ gesserūt. O viri, nū p̄cellit vinum: qs sic cogitat facere: Et tacuit hoc dicto.

¶ Secūdus et tertius silr̃ p̄ponūt: z cōcludit veritas esse fortior oībus: zorobabel venit cū eplis regis in babyloniam: nūerāt ascēdentes: et de captiuitate transmigrationis. Caput iiij.

A Et inchoauit sequēs dicere, q dixit de fortitudie regis. O viri, nū p̄cellunt hoīes, q terrā et mare obtinēt, z oīa q̄ in eis sunt: Rex aūt sup oīa p̄cellit, z dñat eor: z oē qcūq; dixerit illis, faciūt. Et si miserit illos ad bellatores, vadunt, et demoliunt mōtes: z muros, z turres. Jugulant, z iugulāt, z regis verbū nō p̄tereūt. nā si vicerint, afferūt regi oia q̄cunq; p̄dati fuerint. Silr̃ z alij oēs, z q̄ tquot nō militāt, nec pugnant, sz colunt terrā: rursum cū fuerint metētes, afferūt tributa regi: z ipse vnus solus si dixerit, occidite, occidunt: dixerit remittite, remittunt: dixerit p̄cutite, p̄cutiūt: dixerit exterminate, exterminānt, dixerit edificate, edificant: dixerit excidite, excidunt: dixerit plantate, plantant: z oīs plebs, z virtutes eum obaudiunt, z super hoc ipse recumbit, et bibit, z dormit. Ui aūt custodiūt in circuitu eum, z nō p̃nt ire singuli, et facere opa sua, sed in dicto obaudiētes sunt ei. Uiri, qūo nō p̄cellit rex, qui sic diffamatur: Et tacuit. Tertiꝰ q dixerat de mulieribꝰ z veritate, hic est zorobabel, cepit loq. Uiri, non magnus rex, z multi hoīes, nec vinū p̄cellit. Quis est ergo, qui dñatur eorū: Nōne mulieres genuerūt regē, et oēs pp̃lm, q dñaī mari et terre: et ex illis nati sūt, z ipse educauerūt eos q plātauerūt vineas, ex qbus vinū fit: Et ipse faciūt stolas oīm hoīm, z ipse faciūt gloriā hoīb⁹, z nō p̃nt hoies separari a mulierib⁹. Si cōgregauerint aurū z argentū, et oēm rem speciosam, et viderint mulierē vnā bono habitu, z bona specie, oīa hec relinquētes in eā intēdunt, et aperto ore conspiciunt, et eā alliciūt magis, q̄ aurū et argentū, z oēm rē p̄tiosam. Homo patrē suū relinquit, q enutrijt illū, z suam regionē, z ad mulierē se cōiūgit. Et cū muliere remittit aīam et neq; patrē meminit, neq; matrē, neq; regionem. Et hinc op̄ vos scire, qm̃ mulieres dñanī vr̃i. Nonne doletis: Et accipit hō gladiū suū, et vadit in viā facere furta, et homicidia, z mare nauigare, et flumina, et leonem videt, et in tenebris ingredit: et cū furtū fecerit, et fraudes, z rapinas, amabili sue affert. Et iterū, diligit hō vxorē suā magis, q̄ p̄rem aut matrē. Et multi demētes facti sunt p̄p̃ vxores suas et serui facti sunt p̄pter illas, z multi perierūt z iugulati sunt, et peccauerunt p̄pter mulieres. Et nūc credite mihi, q̄ magnus est rex in p̄tate sua: qm̃ oēs regiones, verenī tāgere eū. Uidebā tū Apemē filiā Bezacis, mirifici concubinā regis sedentē iuxta regē ad dexterā, z auferentem diadema de capite eius, z imponētē sibi, z palmis cedebat regē de finistra manu. Et sup hec aperto ore intuebatur eā: z si arriserit ei, ridet. nā si indignata ei fuerit, blādit, donec recōciliet in gratiā. O viri, cur non sunt fortiores mulieres: Magna est terra, z excelsum est celū: qs ista agit: Et tunc rex, z purpurati intuebanī in alterutrum. Et inchoauit loqui de veritate. O viri, nonne fortes sunt mulieres: Magna est terra, et excelsum est celū: z velox cursus solis, cōuertit in gyro celū in locū suū in vna die. Nonne magnificus est, q hec facit: Et veritas magna, z fortior p̄ oīb⁹. Ois terra vitatē inuocat, celum etiā ipsam bñdicit, z oīa opa mouenī z tremūt eā, z nō est cū ea quicquā iniquū. Uinū iniquū, iniquus rex, inique mulieres, iniqui oēs filij hoīm, z iniq̄ illorū oīa opa, z nō ē in ipsis veritas, et in sua iniq̄tate peribūt: z veritas manet, et inualescit in eternū, z viuit z obtinet in secula seculorum. Nec est apud eā accipe p̄sonas, neq; dñas: sed q̄ iusta sunt facit oībus, inustis ac malignis, z oēs benignanī in operibus eius. Et nō est in iudicio eius iniquum, sz fortitudo, et regnū, z ptās, z maiestas oīm euorū. Bñdictus deus veritatis. Et desijt loquēdo. Et oēs p̄p̃li clamauerūt, z dixer̄t, Magna est veritas, z p̄ualet. Tunc rex ait illi, Pete, si qd vis ampli⁹, q̄ q̄ scripta sunt, z dabo tibi, scōm qō ī uētus es sapiētior p̄mis, z prim⁹ mihi sedebis, z cognatus meus vocaberis. Tunc ait regi, Memor esto voti tui, quod vouisti, edificare Jerusalem, in die qua regnū accepisti: et omnia vasa que accepta sunt ex Jerusalem, remittere, que separauit Cyrus, qñ mactauit Babyloniam, z voluit remittere ea ibi. Et tu vouisti edificare templum, qō incenderunt Jdumei, qñ exterminata est Judea a chaldeis. Et nūc hoc est quod postulo dñe, z quod peto, hoc est maiestas qō a te postulo, vt facias votū qō vouisti regi celi ex ore tuo. Tunc surgēs Darius rex, osculat⁹ est illum, z scripsit epistolam ad oēs dispensatores, z p̄fectos, z purpuratos, vt deducerent eum, z eos qui cū illo erant, oēs ascendentes edificare Jerusalē. Et oībus p̄fectis qui erant in Syria, z phenice, et Libano scripsit epistolas, vt traherent ligna cedrina a Libano in Jerusalē, vt edificarent cū eis ciuitatem. Et scripsit omnibus Judeis qui ascendebant a regno in Judeam p̄ libertate, omnem potentem, z magistratum, z p̄fectū non superuenire ad ianuas ipsorum, et omnem regionem quam obtinuerant immunem esse eis, z Jdumei relinquāt castella que obtinent Judeorum, et in structuram templi dare per singulos annos talenta viginti, vsq; dum peredificaretur: z super sacrarium holocaustomata hostilare quotidie, sicut habent p̄ceptum, alia talenta decē offerre per singulos annos, et omnibus qui procedunt a Babylonia condere ciuitatem: vt esset libertas tam ipsis q̄ filijs eorum, z omnibus sacerdotibus qui p̄cedunt. Scripsit autem

et quãtitatẽ, ꝛ sacrã stolã iussit dari i q̃ ꝺseruirẽt, ꝛ Leuitis scripsit dare ꝓcepta, vsq; in ꝺiẽ q̃ ꝓsumabit ꝺom⁹, ꝛ Jerusalẽ extruet: ꝛ oĩb⁹ custodiẽtib⁹ ciuitatẽ, scripsit dari ei sortes ꝛ stipẽdia. Et dimisit oĩa vasa q̃cũq; sepauerat Cyr⁹ a Babylonia, ꝛ oĩa q̃cũq; dixit Cyrus, ꝛ ipse ꝓcepit fieri, et mitti Jerusalẽ. Et cũ ꝓcessisset ille adolescẽs, eleuãs faciez in Jerusalẽ, bñdixit regẽ celi, et dixit, Abs te est victoria, et abs te est sapiẽtia ꝛ claritas. Et ego ser⁹ tu⁹ sum. Bñdictus es, qui dedisti mihi sapiẽtiã, ꝛ tibi cõfitebor ꝺñe ꝺeus patrũ nr̃oꝝ. Et accepit epl̃as, ꝛ ꝓfect⁹ ẽ i Babyloniã. Et venit, ꝛ nũtiauit fr̃ib⁹ suis oĩbus q fuerũt in Babylonia, et bñdixerũt ꝺeũ patrũ suoꝝ, qñ ꝺedit illis remissionẽ et refrigeriũ, vt ascenderent ꝛ edificarent Jerusalem, ꝛ templum vbi nominatum est nomen eius in ipso, ꝛ exultauerũt cum musicis ꝛ letitia ꝺiebus septem.

¶ Agitur festum tabernaculorum: et fiunt oblationes: fundatur templum: sed inimici eorum resistebant: structura templi per biennium protrahitur. Caput v.

A 1. esd. ij. a.

Dost hec aũt electi sũt, vt ascẽderẽt principes pagoꝝ ꝓ ꝺomos, ꝛ trib⁹ suas, ꝛ vxores illoꝝ, ꝛ filij ꝛ filie eoꝝ, ꝛ serui ꝛ ancille ipsoꝝ, ꝛ pecora eorũ. Et Darius rex misit vna cũ eis eqtes mille, ꝺonec ꝺeducerẽt eos in Jerusalẽ cũ pace, ꝛ cũ musicis, et cum tympanis ꝛ tibijs: ꝛ oẽs fr̃es erãt ludẽtes, ꝛ fecit eos ascendere simul cũ eis. Et hec sunt noĩa virorꝝ, q ascẽderũt ꝓ pagos suos in trib⁹, ꝛ in ꝓtẽ ꝓcipatus ipsorũ. Sacerdotes: Filij Phinees, filij Aarõ, Jesus filius Josedec, Joacim fili⁹ zorobabel filij Salathiel ꝺe ꝺomo Dauid, ex ꝓgenie Phares, ꝺe tribu Juda, q locut⁹ est sub Dario regẽ persarũ sermones mirificos i scõ anno regni ipsi⁹, mẽse Misan prio. Sũt aũt hi, q ascẽderũt ex Judea ꝺe captiuitate trãsmigrationis, ꝙs trãsmigrauit Nabuchodonosor rex Babylonie in Babyloné, ꝛ reuersus est i Jerusalẽ. Et reqsiuit ꝓtem Judee vnusqsq; i ciuitatẽ suã, q venerũt cũ zorobabel ꝛ Jesu, Nehemias, areores, Elimeo, emmanio, Mardocheo, beelsuro, mechpsatochor, olioro, emonia vn⁹ ꝺe principib⁹ eorũ. Et numer⁹ a gẽtilib⁹ eorũ, ex ꝓpositis eorũ filij phares duo milia cẽtum septuagintaduo: filij ares, tria milia cẽtũ qñq̃gita septẽ: filij phemo, cẽtũ q̃dragintaduo: in filijs iesu ꝛ oabes, mille trecẽtiduo: filij ꝺemu, duo milia q̃dringẽti septuagita: filij choraba, ducẽtiqnq;: filij Banica, cẽtũ seragita octo: filij bebech, q̃drigẽtitres: filij archad, q̃dringẽti vigĩti septẽ: filij chan, trigĩta septẽ: filij zoroar, duo milia seragintasẽptẽ: filij adnu, q̃drigẽti seragita vn⁹: filij aderectis, cẽtũocto: filij ciaso ꝛ zelas, cẽtũseptẽ: filij azoroc q̃dringẽti trigitanouẽ: filij iedarbone, cẽtũ trigita duo: filij ananie, cẽtũ trigĩta: filij asoni, nonagĩta: filij masar, q̃dringenti vigintiduo, filij zabar⁹, nonagintaqnq;: filij Sepolemõ, cẽtũ vigintitres: filij Nepopas, qñq̃gintaqnq; filij Bechanat⁹, centũ qñq̃gita octo: filij cebethamus cẽtũ triginta duo: filij Crearpatros, q enocadies, ꝛ modie, q̃dringẽti vigintitres: q ex gramas ꝛ gabea, cẽtũ viginti vn⁹: q ex besselon, ꝛ ceagge, seragintaqnq;: q ex bastaro, cẽtũ viginti duo. Qui ex bechenobes, q̃nq̃gintaqnq;: filij liptis, cẽtũ qnquagintaqnq;: filij labonni, trecẽti qñq̃gintasẽptẽ: filij sichem, trecẽti septuaginta: filij suadõ, ꝛ cliom⁹, trecẽti septuaginta octo: filij eric⁹, duo milia cẽtũ quadragitaqnq;: filij anaas trecẽti septuaginta. Sacerdotes: filij ieddus, filij euther, filij eliasib, trecẽti septuagintaduo: filij emerus, ducenti quinquagĩtaduo: filij phasurij, trecẽti qnq̃gitasẽptẽ: filij caree, ducẽti vigintisẽptẽ. Leuite: Filij Jesu i cadubel, et bamis, ꝛ serebias, ꝛ edias septuagintaquatuor. oĩs numer⁹ a duodecimo anno, triginta milia q̃dringẽti seragintaduo. Filij, ꝛ filie: ꝛ vxores, oĩs cõputatio, q̃dringẽta milia ducẽti quadragĩtaduo. Filij sacerdotũ, q psallebãt i tẽplo: filij asaph, cẽtum vigintiocto. Ostiarij vero: filij esmenni, filij azer, filij amon, filij accuba, topa filij tobi, oẽs centũ trigintanouem. Sacerdotes seruiẽtes i tẽplo: filij sel, filij gaspha: filij tobloch, filij carie, filij su: filij bellu, filij labana, filij armacha, filij accub, filij vtha, filij cetha, filij Aggab, filij Obai, filij

B

anani, filij cãna, filij geddu, filij an, filij radin, filij desanon, filij nachoba, filij caseba, filij gaze, filij ozui, filij sinone, filij attre, filij hastem, filij Asiana, filij manei, filij Nasisim, filij accusu, filij agista, filij azui, filij fanõ, filij phasalõ, filij Bedda, filij phusa, filij caree, filij barc⁹, filij saree, filij coesi, filij nasith, filij agisti, filij pedõ. salomõ filij eius filij asophot filij phazida, filij celi, filij dedõ, filij gaddahel, filij sephegi filij Aggia, filij sachareth, filij sabathẽ, filij caroneth, filij malsith, filij ame, filij sasus, filij addus, filij suba, filij eura, filij rahotis, filij phasphat, filij malmõ. oẽs sacro seruientes, ꝛ pueri salomonis, q̃dr̃i gẽti octogĩtaduo. Hi sũt filij q ascẽderũt a thelmela thelarsa: principes eorũ, carmellã, ꝛ careth: ꝛ nõ poterãt edicere ciuitates suas, ꝛ progenies suas, quẽadmodũ sint ex isr̃l. Filij dalari, filij tubal, filij Mechodaici, ex sacerdotib⁹, q fungebanť sacerdotio: ꝛ nõ sũt inuẽti filij obia, filij achisos, filij addin, q accepit vxorẽ ex filiab⁹ phargeleu: ꝛ vocati sunt noĩe eius. ꝛ horũ q̃sita est gn̄is scripta i pedatura, ꝛ nõ ẽ inuẽta, ꝛ phibiti sunt sacerdotio fungi. Et dixit illis nehemias, ꝛ asthataras, ne ꝓticipenť sancta, donec exurgat põtifex doct⁹ i ostẽsionẽ, ꝛ veritatẽ. Oĩs autem isr̃l erat, exceptis seruis, ꝛ ancillis, q̃dragĩtaduo milia trecẽti quadragĩta. Serui horũ, ꝛ ancille: septẽ milia trecenti triginta septẽ. Cãtores, et cãtatrices: ducenti seragintaqnq;. Cameli: q̃dringenti trigĩtaqnq;. Equi: septẽ milia triginta ser: Muli, ducenta milia quadragĩtaqnq;. Subiugalia: qnq; milia vigintiqnq;. Et ꝺe ꝓpositis ipsis ꝓ pagos, ꝺum venirẽt in tẽplũ ꝺei, qꝺ erat in Jerusalẽ, innouare, et suscitare templũ in loco suo: scõm suã virtutẽ: et ꝺari in tẽplũ thesaurũ operũ sacrũ auri mnas ꝺuodecim milia, et mnas argenti qnq; milia, et stolas sacerdotales cẽtum. Et habitauerť sacerdotes, ꝛ Leuite, ꝛ qui exierant ꝺe plebe in Jerusalẽ et in regione, ꝛ sacri cãtores, ꝛ ostiarij, ꝛ oĩs israel in regionibus suis. Instãte aũt septimo mẽse, cũ q; essent filij Isr̃l vnusqsq; in suis reb⁹, cõuenerũt vnanimes i atriũ, qꝺ erat ante ianuã orientalẽ. Et stantes Jesus fili⁹ Josedec, ꝛ fratres ei⁹ sacerdotes, ꝛ zorobabel fili⁹ salathiel, et hui⁹ fr̃es, pauerunt altare, vt offerrent sup illud holocaustomata, scõm qꝺ in libro Moysi hoĩs ꝺei scripta sunt. Et quenerunt ibi ex alijs nationib⁹ terre, ꝛ erexerũt sacrariũ i loco suo oẽs gẽtes terre, ꝛ offerebant hostias, ꝛ holocaustomata ꝺño matutina. Et egerũt scenopegiã, ꝛ ꝺiẽ solennẽ, sicut ꝓceptũ est in lege: et sacrificia quotiꝺie, sicut oportebat, et post hec oblatiões institutas, et hostias sabbathorum, ꝛ neomeniarũ, et ꝺierũ solenniũ oĩm sanctificatorũ. Et quotquot vouebant ꝺño a neomenia septimi mẽsis, ceperũt hostias offerre ꝺeo, et templũ ꝺñi nꝺũ erat edificatum. Et ꝺederũt pecuniam lapidarijs ꝛ fabris, ꝛ potũ, ꝛ pabula cũ gaudio. Et ꝺederũt carra sidonijs, vt tyrijs, vt transueherent illis ꝺe Libano trabes cedrinas, ꝛ facerẽt rates in Joppe portu, scõm ꝺecretũ qꝺ scriptũ erat eis a cyro rege Persarũ. Et in scõo anno veniẽtes in tẽplũ ꝺei in Jerusalẽ, mẽse scõo inchoauit zorobabel filius Salathiel, ꝛ Josue fili⁹ iosedec, ꝛ fr̃es ipsorũ, ꝛ sacerꝺotes, ꝛ Leuite, ꝛ oẽs q venerãt ꝺe captiuitate in ierusalẽ: ꝛ fundauerũt tẽplũ ꝺei nouilunio scõi mẽsis scõi anni, cũ venissent in iudeã ꝛ ierusalem. Et statuerũt Leuitas a viginti annis, sup opa ꝺñi: ꝛ stetit Jesus ꝛ filius eius, ꝛ fr̃es, oẽs leuite cõspirãtes, et executores legis, faciẽtes opa i ꝺomo ꝺomini. Et steterũt sacerꝺotes hñtes stolas cũ tubis: et Leuite filij asaph, hñtes cymbala collaꝺãtes ꝺñm, ꝛ benediceꝝtes scõm ꝺauid regẽ isr̃l. Et cãtabãt canticũ ꝺño, qm̃ ꝺulce ꝺo eius, et honor in secula sup oẽm Isr̃l. Et oĩs ppl̃s tuba cecinerũt, et ꝓclamauerũt voce magna, collaꝺãtes ꝺñm i suscitatione ꝺom⁹ ꝺñi. Et venerť ex sacerꝺotib⁹, et leuitis, et ꝓsidẽtib⁹ scõm pagos senioꝝib⁹, q viderãt ꝓstinã ꝺomũ: et aꝺ hui⁹ edificationẽ cũ clamore ꝛ plãctu magno, et multi cũ tubis ꝛ gaudio magno: in tm̃ vt ppl̃s non audiret tubas ꝓpter plãctũ ppl̃i. Turba em̃ erat tubis canẽs magnifice, ita vt lõge audirer. Et audierũt inimici trib⁹ Jude, et Beniamin, ꝛ venerũt scire q̃ esset vox tubarum. Et cognouerũt, Qm̃ q erant ex captiuitate, edificant tẽplũ ꝺño ꝺeo Jsrael.

C

D

1. Esdre iij. a.

E

F

G

1. Esdre iiij. a.

Et accedentes

Et accedentes ad zorobabel, z Jeſum prepoſitos pagor, dixerunt eis, Edificabimus vna vobiſcum: ſimiliter enim audiuimus dñm veſtrum, z ipſi pariter incedim⁹ a diebus Aſbazareth regis Aſſyriorũ q trãſmigrauit nos huc. Et dixit illis zorobabel, z Jeſus, z principes pagor iſrl, Non eſt nobis z vobis edificare domũ dei nr̃i: nos eñ ſoli edificabimus dño iſrl ſm ea q̃ pcepit nobis Cyrus rex Perſarũ. Cẽtes aũt terre incũbẽtes his q ſunt Judea, z leuãtes opus edificationis, z inſidias, z pplos adducẽtes, phibebãt eos edificare, z egreſſuras exercẽtes impedierũt, ne cõ ſummareť edificiũ oĩ tempore vite Cyri regis, z protraxerunt ſtructuram per biennium, vſq; ad Darij regnum.

¶ Prophetant aggeus z zacharias: edificatur domus domini ſub regulus Syrie z ſodales eius querũt p epiſtolam voluntatẽ regis Darij: precepit Darius ne edificatio impediatur. Caput vj

A ſ. Eſdre v. a.

IN ſecũdo aũt anno regni Darij, pphetauit aggeus, z zacharias filiꝰ Addin pphete apõ Judeã z Jerl'm in noie dei iſrl ſup eos. Tũc ſtans zorobabel filiꝰ Salathiel, z Jeſus filiꝰ ioſedec, inchoauerũt edificare domũ dñi, q̃ eſt in Jerl'm: cum adeſſent eis pphete dñi, z adiuuarẽt eos. In ipſo tpe venit ad illos Siſennes ſubregulꝰ Syrie, z Phenicis, z Satrabuzanes, z ſodales eiꝰ, z dixerũt eis, Quo pcipiẽte vobis domum hanc edificatis, z tectũ iſtud, z alia oĩa pficitis? Et q ſunt ſtructores, q hec edificãt? Et habuerunt gratiã viſitatione facta ſuper eos, q erant ex captiuitate a dño ſeniores Judeorũ, z nõ ſũt ipediti edificare, donec ſignificareť Dario de oibꝰ iſtis, z reſpõſum acciperet. Exẽplũ epłe quam miſerũt Dario. Siſennes ſubregulꝰ Syrie, z Phenicis z ſatrabuzanes, z ſodales eiꝰ i Syria z Phenice pſides, regi Dario ſalutẽ. Oĩa nota ſint dño regi, ꝙ cum veniſſemus in regionẽ Judee, z itroiſſem⁹ i Jerl'm, iuenim⁹ edificantes domũ dei magnã: z tẽplũ ex lapidibꝰ politis, z magnis, z ptiofis materijs in parietibꝰ, z opa illa inſtãter fieri, z ſuffragare, z pſperare in manibꝰ eor, z i oĩ gl'ia quãdiligẽtiſſime pfici. Tũc iterrogauim⁹ ſenores, dicẽtes, Quo pmittẽte vobis edificatis domũ iſtã, z opa hec fundatis? Ideo aũt iterrogauim⁹ eos, vt notũ facerem⁹ tibi hoĩes, z ppoſitos, z nominũ ſcripturã ppoſitorũ poſtulauimus illos. At illi rñderũt nobis, dicẽtes, Nos ſumus ſerui dñi, q fecit celũ z terrã, z edificabať hec domꝰ ante annos iſtos multos a rege iſrl magno z fortiſſimo, z cõſummata eſt. Et qñ patres nr̃i exacerbãtes erãt, z peccauerunt in deũ iſrl, tradidit eos i manꝰ Nabuchodonoſor regis Babylonie, regis Chaldeor: z domũ iſtã demoliẽtes icẽderũt, z pplz captiuũ duxerũt in Babylonẽ. In pr̃io ãno regnãte Cyro rege Babylonie, ſcripſit Cyrus rex domũ hãc edificare: z illa ſacra vaſa aurea z argẽtea q̃ extulerat Nabuchodonoſor de domo q̃ eſt in Jerl'm, z cõſecrauerat ea in ſuo tẽplo: rurſus ptulit ea Cyrus rex de tẽplo qõ erat i Babylonia, z tradita ſunt zorobabel, z Salmanaſaro ſubregulo, z preceptũ ẽ eis vt offerrẽt hec vaſa, z reponerẽt i tẽplo, qõ erat in Jerl'm, z ipſum tẽplũ dei edificare i loco ſuo. Tũc Salmanaſarꝰ ſubiecit fundamẽta domꝰ dñi, q̃ eſt in Jerl'm: et exinde vſq; nũc edificať, z nõ accepit cõſummationẽ. Nunc ergo ſi iudicať a te o rex, pquirať in regalibꝰ bibliothecis Cyri regis q̃ ſunt in babylonia: z ſi inuẽtũ fuerit q̃ filio Cyri regis ceptã eſſe ſtructurã domꝰ dñi, q̃ eſt in Jerl'm, et iudicabiť a dño rege nr̃o, ſcribat de his nobis. Tũc Darius rex pcepit ingri in bibliothecis, z inuẽtus eſt in Ecbathanis oppido, qõ eſt in media regione locus vnꝰ, in q̃ ſcripta erãt iſta, Anno primo regnãte Cyro rex Cyrꝰ pcepit domũ dñi q̃ eſt in Jerl'm edificare, vbi incẽdebãt igni aſſiduo, cuius altitudo ſit cubitorum decem, et latitudo cubitorum ſexaginta, quadratum lapidibus politis tribus, z meniano ligneo eiuſdẽ regionis, z meniano vno nouo, z impẽdia dari de domo cyri regis: z ſacra vaſa domꝰ dñi tã aurea q̃ argẽtea, q̃ extulit Nabuchodonoſor i domũ dñi q̃ eſt i Jeruſalẽ, vbi erãt poſita, vt ponanť illic, z pcepit curã agere Siſennẽ ſubregulũ Syrie, z Phenicis, z Satrabuzanẽ, z ſodales eiꝰ, z q ordinati erãt in Syria et Phenice pſides, vt abſtinerẽt ſe ab eodẽ loco. Et ego q̃z pcepi i totũ edificare: et pſperi, vt adiuuẽt eos q ſunt ex captiuitate Judeor: donec cõſummeť templũ edis dñi: et a vexatione tributor Celeſyrie et Phenicis, diligẽter quãtitatẽ dari his hoibꝰ ad ſacrificiũ dñi, zorobabel pfecto, ad tauros, et arietes, et agnos: ſilr aũt et frumentũ, et ſal, et vinũ, oleũ inſtãter p ſingulos annos, put ſacerdotes q ſunt in Jerl'm, dictauerũt conſumi quotidie ſine vlla dilatione, vt offeranť libationes ſummo deo p rege et pueris eiꝰ, et orẽt p ipſorũ vita: z denuntietur, vt quicũq; tranſgreſſi fuerint aliqd ex his q̃ ſcripta ſunt, aut ſpreuerint, accipiatur lignũ de ſuis ppriis, et ſuſpendanť, et bona ipſorũ regi aſcribanť. Propterea et dñs, cuius nomẽ inuocatũ eſt ibi, exterminet oẽm regem z gentẽ, q manũ ſuam extenderit phibere, aut male tractare domũ dñi illam que eſt in Jeruſalẽ. Ego Darius rex decreui q̃ diligẽtiſſime ſm hec fieri.

D

¶ Conſummata eſt domus domini. De edificatione templi et feſto Azymorum. Caput vij.

TUnc Siſennes ſubregulus Celeſyrie z Phenicis, z Satrabuzanes, et ſodales obſecuti his q̃ a dario rege erãt decreta, iſiſtebãt ſacroſctis ꝓpibꝰ diligẽtiſſime, cooperãtes cũ ſenioribꝰ iudeor ꝓncipibꝰ ſyrie, et pſpata ſũt ſacroſctа opa, pphetãtibus aggeo et zacharia pphetis. Et ꝙſummauerť oĩa p pceptũ dñi dei iſrl, et ex ꝙſilio cyri et darij, et artaxerxis regis pſarũ. Et cõſummata ẽ domꝰ nr̃a vſq; ad tertiam et viceſimã diẽ mẽſis Adar, ſexto anno Darij regis. Et fecerũt filij iſrl, et ſacerdotes et Leuite, et ceteri q erãt ex captiuitate, q appoſiti ſunt ſm ea q̃ ſcripta ſunt in libro Moyſi. Et obtulerũt in dedicationẽ tẽpli dñi, tauros cẽtũ, arietes ducẽtos, agnos q̃dringẽtos, et hedos ꝓpctis vniuerſi Iſrael duodecim, ſm numerũ tribuũ iſrl. Et ſteterũt ſacerdotes, et Leuite amicti ſtolis p trib⁹ ſup oĩa opa dñi dei iſrl ſm librum Moyſi, et oſtiarij p ſingulas ianuas. Et egerunt filij iſrl cuz his q erant ex captiuitate illõ phaſe q̃rta decima luna menſis primi, qñ ſanctificati ſunt ſacerdotes et leuite. Oẽs filij captiuitatis nõ ſunt ſimul ſctificati, quia Leuite oẽs ſimul ſctificati ſunt. Et imolauerũt phaſe vniuerſi filij captiuitatis, z fratrib⁹ ſuis ſacerdotib⁹, z ſibimetipſis. Et mãducauerũt filij iſrl q erant ex captiuitate oẽs q remãſerãt ab oibꝰ execrationibꝰ gẽtiũ terre q̃rẽtes dñm, z celebrauerũt diẽ feſtũ azymorũ ſeptẽ diebꝰ epulãtes i cõſpectu domini, qñ cõuertit conſilium regis Aſſyriorũ in eos, ꝙfortare manus eorum ad opera domini dei Iſrael.

A ſ. Eſdre vj. c.

D

¶ Exemplum ſcripti quod Artaxerxes dedit Eſdre ſcribe et ſacerdoti continens gratias factas Judeis: hi ſunt qui aſcenderũt de babylonia ſub Artaxerxe: committitur aurum et argentum ſacerdotibus vt offerrent in templum domini: oratio Eſdre commonens populum ad penitentiam. Caput viij.

ET poſt hunc regnãte Artaxerxe Perſarũ rege acceſſit eſdras filiꝰ azarie, filij Helcie, filij Solome, filij Sadoc, filij Achitob, filij Ameri, filij Azahel, filij Bocci, filij Abiſue, filij Phinees, filij Eleazari, filij Aaron primi ſacerdotis: hic Eſdras aſcẽdit de Babylonia, cũ eſſet ſcriba z i genioſus in lege Moyſi, q̃ data eſt a dño deo Iſrl docere z facere. Et dedit ei rex gloriã qõ inueniſſet gratiã i oĩ dignitate et deſiderio in cõſpectu eiꝰ. Et aſcẽderũt ſimul cũ ipſo ex filijs iſrl, et ſacerdotib⁹, et leuitis, et ſacris cantorib⁹ tẽpli, et oſtiarijs, et ſeruis tẽpli in ierl'm. Anno ſeptimo regnante Artaxerxe in qnto menſe, hic annꝰ ſeptimꝰ eſt regni, exeuntes de Babylonia nouilumo qnti mẽſis, venerũt Jeroſolymam iuxta pceptũ illi⁹ ſm pſperitatẽ itineris a dño ipſor datã eis. In his eñ Eſdras magnam diſciplinam obtinebat, ne pretermitteret qcq̃ eor, q̃ eſſent ex lege dñi z pceptis: z docẽdo vniuerſum iſrl, oẽm iuſtitiã z iudiciũ. Aſcẽdẽtes aũt q ſcribebãt ſcripta Artaxerxis regis, tradiderũt ſcriptum qõ obuenerat ab Artaxerxe rege ad Eſdrã ſacerdotẽ, z lectorẽ legis dñi, cuiꝰ exẽplũ ſubiectũ eſt. Rex Artaxerxes Eſdre ſacerdoti z lectori legis dñi ſalutẽ. Humanior ego iudicãs in bñficijs pcepi eis q deſiderãt ex gẽte Judeorũ

A ſ. Eſdre vij. a.

sua spōte: ꝛ ex sacerdotib⁹, et Leuitis, q̄ sunt in regno meo,
B comitari tecū i Jer̄lm. Si q̄ ergo cupiūt ire tecū, q̄ueniāt,
ꝛ pficiscanť sicut placuit mihi, ꝛ septē amicis meis q̄siliarijs, vt visitēt ea q̄ agunť p̄m Judeā ꝛ ierusalē, obs̄uātes
sicut habes in lege dn̄i, ꝛ ferāt munera dn̄o deo isr̄l, que vo
ui ego ꝛ amici Jer̄m: ꝛ oē aurū ꝛ argētū q̄ inuentū fuerit
in regiōe Babylonie dn̄o i Jer̄lm cū illo, q̄ est donatū ꝓ
ipa gēte i tēplo dn̄i eoꝝ q̄ est i ier̄lm: vt colligať hoc aurū
ꝛ argētū, ꝛ tauros, ꝛ arietes, ꝛ agnos, et hedos et q̄ his sūt
q̄gruētia, vt offerant hostias dn̄o sup altare dn̄i ipsoꝝ, q̄
est in Jer̄lm. Et oia q̄cūq; volueris cū ffrib⁹ tuis facere au
ro ꝛ argēto, pfice ꝓ voluntate tua p̄m p̄ceptū dn̄i dei tui: et
sacrosctā vasa, q̄ data sunt tibi ad opa dom⁹ dn̄i dei tui, q̄
est in ier̄lm, ꝛ cetera q̄cūq; tibi subuenerint ad opa tēpli dei
tui, dabis de regali gazophylacio: cū voluer̄ cū ffrib⁹ tuis
facere auro et argēto, pfice p̄m volūtatē dn̄i. Et ego qdem
rex Artaxerxes p̄cepi custodib⁹ thesaroꝝ Syrie ꝛ pheni
cis, vt q̄cūq; scripserit Esdras sacerdos: ꝛ lector legis dn̄i,
diligēter deť ei vsq; ad argēti talēta cētū, sil'r ꝛ auri: ꝛ vsq;
ad frumēti modios cētū, ꝛ vini āphoras cētū, ꝛ alia q̄cūq;
abūdāt sine taxatiōe. Oia p̄m legē dei fiāt deo altissimo, ne
forte exurgat ira in regno regis, ꝛ filij, et filioꝝ ei⁹. Vobis
aūt ōr, vt oīb⁹ sacerdotib⁹, ꝛ Leuitis, ꝛ sacris cantorib⁹, et
p̄uis tēpli, ꝛ scribis tēpli huius nullū tributū, neq; vlla alia
indictio irrogeť, nec habeat q̄sq̄ ptātem obijcere eis q̄cq̄.
C Tu aūt Esdra p̄m sapiam dei q̄stitue indices, ꝛ arbitros i
tota Syria et Phenice: ꝛ oēs q̄ legē dei tui nō nouerūt do
ce: vt quotquot trāsgressi fuerint legē, diligēter plectanť siue
morte, siue cruciatu, siue etiā pecunie mulctatiōe, vl' ab
ductiōe. Et dixit esdras scriba, Bn̄dict⁹ de⁹ patrū nr̄oꝝ,
q̄ dedit hāc volūtatē i cor regis, clarificare domū suā q̄ē in
Jer̄lm, ꝛ me honorificauit in cōspectu regis, ꝛ q̄siliarioꝝ, ꝛ
amicoꝝ, ꝛ purpuratoꝝ ei⁹ ꝛ ego q̄stās aio fact⁹ suꝫ p̄m opi
tulationē dn̄i dei mei, ꝛ q̄gregaui ex Jsrael viros, vt simul
ascēderēt mecū. Et hi sūt p̄positi ꝟz suas pr̄ias, ꝛ p̄ncipat⁹
portionales eoꝝ q̄ mecū ascēderūt de Babylonia in regno
Artaxerxis. Et ex filijs phares, Gersom⁹: ex filijs ſiema
j. Esdre viij. a. rith, Amen⁹: filioꝝ Dō Acch⁹ fili⁹ scecilie: ex filijs pha
res, zacharias, ꝛ cū eo reuersi sunt viri cētū q̄q̄ginta: ex fi
lijs ductoris moabilionis zaraei, et cū ipso viri ducēti qn
q̄ginta: ex filijs zachues, Jechonias zechoeli, ꝛ cū ipso vi
ri ducēti q̄q̄gita: ex filijs Sala, Mathanias Gothotic, ꝛ cū
ipso viri septuagita: ex filijs saphatie, zarias micheli, ꝛ cū
ipso viri octogita: ex filijs Job, Abdias Jehieli, ꝛ cū ipso
viri ducēti duodecim: ex filijs banie, Salimoth, fili⁹ Josa
phie, ꝛ cū ipso viri cētū sexagita: ex filijs Beer, zacharias
Bebei, ꝛ cū ipso viri ducēti octo: ex filijs ezead, Joānes ec
cetā, ꝛ cū ipso viri cētū decē: ex filijs Adonicā ipsis postre
mis, ꝛ hec sūt noīa eoꝝ, Eliphalā, fili⁹ gebel, ꝛ semeias, ꝛ
cū ipso viri septuagita. Et q̄gregaui eos ad fluuiū q̄ dicit
D thia, ꝛ metati fuimus illic triduo, ꝛ recognoui eos. Et ex fi
lijs sacerdotū ꝛ Leuitarū nō inueni illic. Et misi ad Eleaza
rū, ꝛ eccelō, et masmā, ꝛ malobā, ꝛ enaathā, ꝛ samea, ꝛ iori
bū, nathā, enuagā, zachariā, ꝛ mosolamū ipsos ductores
ꝛ peritos: ꝛ dixi eis vt venirēt ad loddeū, q̄ erat apud locuꝫ
gazophylacij. Et mādaui eis, vt dicerēt loddeo, ꝛ ffrib⁹ ei⁹,
ꝛ illis q̄ erāt i gazophylacio, vt mitterēt nobis eos q̄ sacer
dotio fungerenť i domo dn̄i dei nr̄i, ꝛ adduxerūt nob ꝟz ma
nū validā dn̄i dei nr̄i viros peritos: ex filijs Moholi, filij
Leui, filij isr̄l, Sedebiā, ꝛ filios ꝛ frēs, q̄ erant decē et octo:
Asbiā ꝛ amī ex filijs filioꝝ chananei, ꝛ filij eoꝝ viri vigiti.
Et ex his q̄ tēplo ꝟuiebāt, q̄s dedit Dō, ꝛ ipsi p̄ncipes ad
opationē leuitis tēplo ꝟuietiū ducēti viginti. Oia noia si
gnificata sunt in scripturis. Et vouī illic ieiuniū inuenibus
in cōspectu dei, vt q̄rerē ab eo bonū iter nobis, ꝛ q̄ nobiscū
erāt, ꝛ filijs, ꝛ pecorib⁹ ꝓpt̄ insidias. Et rubui ei petere a rege
pedites, ꝛ equites in comitatu, tutele gr̄a ꝫ aduersarios no
stros. Dixim⁹ enī regi, q̄m virt⁹ dn̄i erit cū eis q̄ ingrūt eū
in oi affectu. Et iterū dep̄cati sum⁹ dn̄m deū nr̄m p̄m hec:
quē et p̄pitiū habuim⁹, ꝛ cōpotes facti sumus deo nr̄o. Et
separaui ex plebis p̄positis, ꝛ sacerdotib⁹ tepli viros duo
decim, ꝛ Sedebiā, ꝛ Asannā, ꝛ cū eis ex ffrib⁹ eoꝝ viros de
cem. ꝛ appēdi eis aurū, ꝛ argētū, ꝛ vasa sacerdotalia dom⁹
dei nr̄i, q̄ donauerat rex, ꝛ q̄siliarij ei⁹, ꝛ p̄rincipes, ꝛ oīs isr̄l.
Et cū appēdissem, tradidi argēti talēta centū q̄q̄ginta, et
vasa argētea talētoꝝ cētū, ꝛ auri talēta cētū, ꝛ vasoꝝ aureo
rū septies viginti, et vasa erea de bono eramēt o splēdētia,
duodecim auri speciem reddentia: et dixit eis, Et vos facti
estis dn̄o, et vasa sunt sancta, et aurū, et argētū votū est dn̄o
deo patrū nr̄oꝝ. Vigilate, et custodite, donec tradatis ex E
plebis p̄positis, et sacerdotib⁹, et leuitꝫ, ꝛ p̄rincipib⁹ ciuita
tum Isr̄l in Jer̄lm, in pastoforio dom⁹ dei nr̄i. Et hi q̄ su
sceperūt sacerdotes et leuite aurū et argētū et vasa, intulerť
in Jer̄lm in tēplum dn̄i. Et p̄monimus a fluuio Thia, die
duodecima mēsis primi, vsq; quo itrouim⁹ in Jer̄lm. Et
cū fact⁹ fuisset tert⁹ dies, q̄rta aūt die pōderatū aurū, ꝛ ar
gētū traditū est i domo dn̄i dei nr̄i marimoth filio Jori sa
cerdoti: ꝛ cū ipso erat Eleazar fili⁹ phinees: ꝛ erāt cū ipsis
Josadus fili⁹ Jesu, et Moedias, et Bāni fili⁹ leuite ad nu
merū, ꝛ ad pōdus vniuersa. Et scriptū est pōdus ipsoꝝ ea
dē hora. Qui aūt venerūt ex captiuitate, obtulerūt sacrifi
ciū dn̄o deo isr̄l, tauros duodecim p oī isr̄l, arietes octogi
ta sex, agnos septuagitaduos, hircos p pctō duodecim, et
p̄o salute vaccas duodecim, oia in sacrificiū dn̄i. Et rele
gerūt p̄cepta regis regalib⁹ dispēsatoribus, ꝛ subregulis
Celesyrie, ꝛ phenicis, et honorificauerūt gētē, ꝛ tēplū dn̄i.
Et q̄summatis his, accesserūt ad me p̄positi, dicētes, Mō j. Esdre
segregauerūt gen⁹ isr̄l, ꝛ p̄rincipes, et sacerdotes, et leuite, ix.e.
alienigene gētes, et nationes terre imūditias suas a Cha
naneis et Methheis, et Pherezeis, et Jebuseis, et Moabi
tis, et Egyptijs de Idumeis. cōiūcti enī sunt filiab⁹ eorum
et ipsi, et filij eoꝝ: et mistū est semen sanctū alienigenis gen
tib⁹ terre, et pticipes erāt p̄positi, ꝛ magistrat⁹ iniquitatis
ei⁹ ab initio ipsi⁹ regni. Et mox vt audiui ista, cōscidi vesti F
mēta, et sacrā tunicā: et lacerās capillos capitis, et barbā,
sedi dolēs et mestus. Et cōuenerūt quotquot tūc mouebā
tur in vbo dn̄i dei isr̄l ad me lugētē sup inigtatē istam, et se
debā tristis vsq; ad sacrificiū vesptinū. Et cōsurgēs a ieiu
nio, cōscissa habēs vestimēta, et sacrā tunicā, igeniculās, ꝛ
extēdēs manꝰ ad dn̄m, dicebā, Dne, cōfusus sum, ꝛ reueri
tus suꝫ ad faciē tuā. Peccata enī nr̄a multiplicata sunt sup
capita nr̄a, ꝛ inigtates nr̄e exaltate sunt vsq; ad celū, q̄m a
tp̄ib⁹ patrū nr̄oꝝ sumus in magno pctō vsq; ad diē hunc.
Et ꝓpter pctā nr̄a, et patrū nr̄oꝝ sum⁹ traditi cū ffrib⁹ no
stris, ꝛ cū sacerdotib⁹ nr̄is regib⁹ terre in gladiū et captiui
tatē, et depcatione cū q̄fusione vsq; i hodiernū diē. Et nūc
quātū est hoc q̄ q̄tigit nobis mīa abs te dne deus, ꝛ relin
que nobis radicē, ꝛ nomē in locū sctificationis tue, vt egere
luminare nr̄m in domo dn̄i dei nr̄i, dare nobis cibū in oī
tpe seruitutis nr̄e. Et cū serurem⁹, nō fuim⁹ derelicti a do
mino deo nr̄o: sz q̄stituit nos i gr̄a, ponēs nobis reges psa
rū dare cibū, et clarificare tēplū dn̄i dei nr̄i, et edificare de
serta Sion, dare nobis stabilitatem in Judea ꝛ Jer̄lm. Et
nunc qd dicim⁹ dne habētes hec: Trāsgressi enī sum⁹ pce B
pta tua, q̄ dedisti in manus puerorum tuorum ꝓphetarū, dicēs,
Q̄m terra, in quam introistis possidere hereditatez eius,
terra polluta est coinquinationibus alienigenarum terre,
ꝛ imūditie illorū repleuerť eā totā imūditia sua. Et nūc fi
lias vestras nō cōiūgetis filijs eorū, ꝛ filias eoꝝ nō accipie
tis filijs vr̄is, et non inqretis pacē habere cū illis oī tpe, vt
inualescētes manducetis optima terre, et hereditatē distri
buatis filijs vr̄is vsq; in euū. Et q̄ cōtingūt nobis, oia fiūt
ꝓpter opa nr̄a maligna, ꝛ magna pctā nr̄a. Et dedisti no
bis talē radicē, ꝛ rursum reuersi sum⁹ trāsgredi legitia tua.
vti cōmisceremur imūditie alieni genarum gētiū tre hui⁹. Mō
ne irascaris nobis pdere nos, quoadusq; nō relinquať ra
dix, ꝛ nomē nostrū: Dne de⁹ isr̄l verax es. Derelicta est ei
radix vsq; in hodiernū diem. Ecce, nūc sumus in conspectu
tuo in inqtatibus nostris. Non est enī adhuc stare ante te in j. Esdre
his. Et cū adorādo cōfiterer Esdras flens, humi prostra- x.a.

tus ante

tus ante templū: cōgregati sunt ante eum ex Jerl'm turba magna valde, viri ⁊ mulieres ⁊ iuuenes ⁊ iuuēcule. Fletus eñ erat magn⁹ in ipsa multitudine. Et cum clamasset, Jechonias Jeheli ex filijs isrl', dixit Esdre, Nos in dñm peccauimus q̄ collocauim⁹ nobis in matrimoniuz mulieres alienigenas ex gēt⁹ terre. Et nūc es sup oēm isrl'. Jn his ergo sit iusiurādū a dño expellere oēs vxores nostras, que ex alienigenis sunt cū filijs earū. sicut tibi decretū est a maioribus ꝑm legem dñi exurgens explica. Ad te eñ spectat negotiū, ⁊ nos tecū sumus. viriliter fac. Et exurgēs esdras adiurauit principes sacerdotum, et leuitas, et omnem Jsrael facere ꝑm hec, et iurauerunt.

¶ De separatione mulierum alienigenarum: stans Esdras super ligneum Tribunal: legit coram omni populo legem Domini: digressi post ad propria: comedunt pinguia. Caput ix.

A j. Esdre x. a.

Et exurgēs Esdras ab ante atriū tēpli, abijt in pastophoriū Jonathe filij nasabi, et hospitat⁹ illic nō gustauit panē, nec aquā bibit sup miqtatē multitudinis. Et facta est predicatio in oī Judea, et ierl'm oībus q erant ex captiuitate in Jerusalem cōgregati, vt qcūq; nō occurrerit biduo vel triduo diei ꝑm iudiciū assidētium seniorū, tollerētur facultates sue, et ipse alienus indicaret a multitudine captiuitatis. Et congregati sunt oēs q erāt ex tribu Juda, ⁊ Bēiamin in tribus diebus in Jerl'm. hic mēsis est non⁹, dies mēsis vicesimus. Et sedit oīs multitudo in area tēpli tremētes propter hyemē presentem. Et exurgēs esdras dixit illis, Vos inique fecistis collocātes vobis in matrimoniū vxores alienigenas, vt adderetis ad peccata isrl'. Et nūc date cōfessionē, ⁊ magnificētiā dño deo patrū nostroz: ⁊ pficite volūtatē ipsi⁹, ⁊ discedite a gēt⁹ terre, ⁊ ab vxor⁹ alienigenis. Et clamauit oñis multitudo, ⁊ dixerunt voce magna, Sicut dixisti, faciem⁹, Sed qm̄ multitudo magna est, ⁊ tēpus hybernū, et nō possumus īsubsidiati stare: et hoc op⁹ non est nobis vnius diei, neq; bidui, multū eñ in his peccauimus: stent ꝓpositi multitudinis, ⁊ oēs q nobiscum inhabitāt, ⁊ quotquot habēt vxores apud se alienigenas, ⁊ assistāt accepto tpe ex oī loco presbyteri, ⁊ iudices, vsq; quo soluāt irā dñi negotij hui⁹. Jonathas aūt fili⁹ Ezeli, ⁊ Ozias Thecam suscepērūt ꝑm hec: ⁊ Bosoram⁹, et leuis, et Sabbathe⁹ simul cooperati sunt cū illis. Et steterūt ꝑz hec oīa vniuersi, q erant ex captiuitate. Et elegit sibi viros esdras sacerdos principes magnos de pfib⁹ eorū ꝑm noia: ⁊ ꝙsederūt noui lunio mēsis decimi examinare negotiū istud. Et determinatum est de viris, q habebāt vxores alienigenas, vsq; ad neomeniā primi mēsis: ⁊ inuēti sunt ex sacerdotib⁹ pmisti, q habebāt alienigenas vxores. Ex filijs Jesu filij iosedec, ⁊ fratrib⁹ ei⁹: Maseas, ⁊ Eliezerus, ⁊ Jorib⁹, ⁊ Joade⁹, ⁊ iniecerūt man⁹, vt expellerēt vxores suas: ⁊ ad litandum in exoratione arietē p ignorantia sua. ⁊ ex filijs Semmeri: Maseas ⁊ Esses et Jeeleh azarias. ⁊ ex filijs Fosere: Limosias, Jsmaenus, et nathanee, Juffio, Redd⁹, ⁊ Talsas: ⁊ ex leuitis, Jozabdus, ⁊ Semeis, ⁊ Colnis, et Calitas, ⁊ Facteas, ⁊ Coluas, ⁊ Elionas. ⁊ ex sacris cātorib⁹, Eliasib, zaccar⁹. ⁊ ex ostiarijs, Salum⁹, ⁊ Tolbanes, ⁊ ex Jsrl': ex filijs Foro, ozi, et Remias ⁊ geddias ⁊ melchias ⁊ michel⁹ Eleazar⁹ ⁊ Jēmebias ⁊ Bānas. et ex filijs iolamā: Chamas ⁊ zacharias ⁊ iezrel⁹ et ioddi⁹ et ermoth et Helias. et ex filijs zathoim: Eliadas ⁊ liasum⁹, zochias ⁊ Larimoth ⁊ zabdis et Tebedias. et ex filijs zebes: Johānes, et Amanias ⁊ zabdias ⁊ emēs. ⁊ ex filijs Bannī: Olamus ⁊ maluch⁹ ⁊ iedde⁹ ⁊ iasub et asab⁹ ⁊ ierimoth. et ex filijs addī: naathus et moosias ⁊ cale⁹ ⁊ raanas, maaseas, mathathias et beseel ⁊ bōnus ⁊ manasses. ⁊ ex filijs nuae: Moncas et afeas et melchias ⁊ sameas ⁊ simō. Beniamin et malch⁹ ⁊ marras. et ex filijs asom: cariane⁹, mathatias et bānus et eliphalach et manasses et semei. et ex filijs banni: Jeremias et moadias et Abiam⁹ et iohel et baneas et pelias et ionas et marimoth et eliasib et mathane⁹ et elias et Ozias et dielus ⁊ semedi⁹ et zambris ⁊ Joseph⁹. et ex filijs Nobei: Jdelus et mathathias et Sabadus et zebeda, Sedmi ⁊ Jessei, Baneas. oēs isti ꝙuxerūt sibi vxores alienigenas, et dimiserūt eas cū filijs. Et inhabitauerunt sacerdotes, et leuite: ⁊ q erant ex isrl' in ierl'm, et in tota vna regiōe nouilunio mēsis septimi. Et erāt filij isrl' in commorationib⁹ suis. Et cōgregata est oīs multitudo simul in in areā, q̄ est ab oriēte porte sacre: et direrūt esdre pontifici, et lectori: vt afferret legē moysi, q̄ tradita est a dño deo israel. Et attulit esdras pōtifex legē oi multitudini eoz a viro vsq; ad mulierē, ⁊ oīb⁹ sacerdotib⁹ audire legē nouilunio mēsis septimi. Et legebat in area, q̄ est ante sacrā portā templi: a prima luce vsq; ad vesperā cora viris, ⁊ mulieribus. Et dederūt oēs sensum ad legē. Et stetit esdras sacerdos, et lector legis sup ligneū tribunal, qō fabricatū erat. Et steterūt ad eū mathathias, ⁊ sam⁹, Ananias, azarias, Urias, ezechias, ⁊ balsam⁹ ad dexterā: ⁊ ad sinistrā falde⁹, Masiasel, Malachias, Abusthas, Sab⁹, Nabadias, ⁊ zacharias. Et assumpsit esdras libū coram oī multitudine: ꝑsidebat eñ in gloria in ꝙspectu oīm. Et cū absoluisset legē, oēs erecti steterūt: ⁊ bñdixit esdras dñm deū altissimū, deum Sabaoth oipotētem. Et rñdit oīs ppl's, Amē. Et eleuatis sursum manib⁹ ꝓcidētes in terrā, adorauerūt dominū: Jesus ⁊ Banae⁹ ⁊ Sarebias ⁊ Jaddim⁹ ⁊ Accub⁹ et sabbathe⁹ et Calithes et Azarias et Joradus et Ananias et Phelias Leuite, q docebāt legē dñi, ⁊ in multitudine legebāt legē dñi, ⁊ ꝑferebāt singuli eos, q intelligebāt lectionē. Et dixit Atharathes Esdre pontifici, et lectori, et Leuitis, q docebāt multitudinē, dicēs, Dies hic sctūs est dño. Et oēs flebāt, cū audissent legē. Et dixit esdras, Digressi ergo māducate pinguissima queq;, ⁊ bibite dulcissima queq;, ⁊ mittite munera his q nō habēt. Sctūs eñ est hic dies dñi, et nolite mesti esse. Dñs eñ clarificabit vos. Et leuite denūtiabāt in publico oībus, dicentes: Dies hic sctūs est, nolite mesti esse. Et abierūt oēs māducare, et bibere, ⁊ epulari, ⁊ dare munera his q nō habebāt, vt epulentur. Magnifice eñ sunt exaltati vbis, quibus edocti sunt. Et congregati sunt vniuersi in Jerl'm celebrare letitiā, ꝑm testamentum domini dei Jsrael. ¶ Finis.

Liber Esdre quartus qui inter Apocrypha ponitur.

Liber non a primus

hic quartus ⁊ canonicus, nec tertius.

¶ Nicolaus de Lyra dicit: q̄ Liber Esdre videtur magis ab alio: nescitur quo Doctore cōscriptus: et ex pluribus collectus: nam scribūtur hic plura: que in primo Esdre valde sufficiēter sunt descripta: nec verisimile est: q̄ ipe ter repetierit sine necessitate. Caput j.

Liber Esdre prophete secundus, filij Sarei, filij Azarei, filij Helchie, filij Sadanie, filij Sadoch, filij Achitob, filij achie, filij Phinees, filij Heli, filij Amerie, filij Asiei, filij Marimoth, filij Arna, filij Ozie, filij Borith, filij Abisei, filij Phinees, filij Eleazar, filij Aaron ex tribu leui, qui fuit captiuus in regione Medorum, in regno Artarexis regis Persarum. Et factum est verbum dñi ad me, dicēs, Vade, et nuntia pplo meo facinora ipsorum, ⁊ filijs eorū iniqtates, quas in me admiserunt vt nuntient filijs filiorū: q̄ pctā parētum ipsorū in illis creuerunt. Obliti eñ mei sacrificauerūt dijs alienis. Nonne ego eduxi eos de terra Egypti de domo seruitutis? Ipsi aūt irritauerūt me, ⁊ ꝙfilia mea sprenerūt. Tu aūt excute comam capitis tui, ⁊ pjice oia mala super illos: qm̄ nō obedierūt legi mee. Ppl's aūt est indisciplinat⁹. Vsq; quo eos sustinebo, qb⁹ tāta bñficia cōtuli? Reges multos ꝓpter eos subuerti. Pharaonē cū pueris suis, ⁊ oēm exercitū ei⁹ percussi. Oēs gentes a facie eoz pdidi, ⁊ in oriēte puinciarū duarū pplos Tyri, ⁊ Sidonis dissipaui, ⁊ oēs aduersarios eorū iterfeci. Tu vo loqre ad eos, dicēs, Hec dicit dñs: Nēpe ego vos per mare trāsmeaui, ⁊ plateas vobis initio munitas exhibui: ducem vobis dedi Moysen, ⁊ aaron sacerdotū: lucē vobis p colūnā ignis prestiti, et magna mirabilia feci in vobis: vos aūt mei obliti estis, dicit dñs. Hec dicit dñs oipotens: Coturnix vobis in signo fuit, castra vobis ad tutelā dedi, et illic murmurastis: et nō triūphastis in nomine meo de perditione inimicorū vestrorū: sed adhuc nunc

vsq murmurastis. Ubi sūt bñficia, q̄ ꝑstiti vobis: Nōne in deserto cū esuiretz, pclamastis ad me, dicētes, Ut qd nos in desertū istud adduxisti interficere nos: melꝰ nobis fuerat seruire Egyptijs, q̄ mori in deserto hoc. Ego dolui gemitus vr̄os, z dedi vobis māna in escā. Panē āgelorū māducastis. Nōne cū sitiretis, petrā excidi, z fluxerūt aq̄ in saturitate: Propter estus foljs arbor vos texi. Diuisi vobis terras pingues: Chananeos, z Pherezeos, z Philistheos a facie vestra ꝓieci, qd facia vobis adhuc, dicit dominus: Hec dicit dñs oipotēs: In deserto cū essetis in flumine Amorrheo sitiētes, z blasphemātes nomē meū, non ignē vobis p blasphemijs dedi, sed mittēs lignū in aquā, dulce feci flumen. Quid tibi faciā Jacob: Noluisti obedire Juda. Trāsferā me ad alias gētes, z dabo eis nomē meū, vt custodiant legitima mea. Q̄ñ me dereliqstis, z ego vos derelinquam. Petentibꝰ vobis a me mīam, nō miserebor. Q̄ñ inuocabitis me, ego nō exaudiā vos. Maculastis eñ manꝰ vr̄as sanguine, z pedes vr̄i impigri sunt ad cōmittēda homicidia. Nō q̄ñ me dereliqstis, sz vosipsos, dicit dñs. Hec dicit dñs ops: Nōne ego vos rogaui, vt pr̄ filios, z vt mr̄ filias, z vt nutrix puulos suos, vt essetis mihi in ppl'm, z ego vobis ī deū: z vos mihi ī filios, z ego vobis in pr̄es: Ita vos collegi, vt gallina pullos suos sub alas suas. Z Do do aūt q̄d faciā vobz: Proijciā vos a facie mea. Oblationem cū mihi attuleritis, auertā faciē meā a vobis. Dies eñ festos vestros, z neomenias z circūcisiones repudiaui. Ego misi pueros meos pphetas ad vos, quos acceptos interfecistis, z laniastz corpa eoꝝ, quoꝝ sanguinē exquirā, dicit dñs, Hec dicit dñs ops: Domꝰ vr̄a deserta ē. Proijciā vos sicut vētꝰ stipulā, z filij ꝓcreationē nō faciēt: q̄ñ mādatū meū neglexerit, z qđ malū est coram me, fecerit. Tradā domos vr̄as ppl'o veniēti, q me nō audiētes credūt, q bus signa nō ostēdi, faciēt q̄ ꝓcepi. Prophetas nō viderit, z memorabūtur iniqtatum eoꝝ. Testor ppl'i veniētis gratiam, cuꝰ paruuli exultāt cū letitia, me nō videntes oculis carnalibus: sed spiritu credētes q̄ dixi. Et nunc frater aspice, q̄ gloria: z vide ppl'm venientē ab oriēte qbus dabo ducatum Abrahā, Jsaac, z Jacob, z Osee, z Amos, z Michee, et Joel, et Abdie, et Jone, et Naum, et Habacuc, Sophonie, Aggei, Zacharie, et malachie, qui et angelus domini vocatus est. Caput ij.

A Hec dicit dñs: Ego eduxi ppl'm istū de seruitute, qbꝰ mādata dedi p pueros meos pphetas quos audire noluerūt, sed irrita fecerūt mea cōsilia. Mater q̄ eos gñauit, dicit illis: Ite filij, q r ego vidua sum z derelicta. Educaui vos cum letitia, et amisi vos cū luctu z tristitia, q̄ñ peccastis coram dño deo vestro, z qđ malū est coram eo, feciſtis. Modo aūt qd faciā vobis: Ego vidua sum, z derelicta: ite filij, z petite a dño misericordiā. Ego aūt te pater testē inuoco sup matrē filiorū, q noluerūt testamētū meū seruare, vt des eis ꝛfusionē, z matrē eorū ī direptionē, ne gñatio eoꝝ fiat. Dispergātur ī gētes noīa eoꝝ, deleāt a terra: q̄ñ sprneuerūt sacramētū meū. Ue tibi assur, q absc̄dis iniquos penes te. Cēs mala, memorare qd fecerim Sodome z Gomorrhe, quorū terra iacet in piceis glebis et aggeribꝰ cinerū. sic dabo eos, qui me nō audierūt, dicit dñs oipotens. Hec dicit dñs ad Esdrā, Nūtia ppl'o meo, q̄ñ dabo eis regnū Jer'lm, q̄ daturus erā israel. Et sumā mihi gloriā illoꝝ, z dabo eis tabernacula eterna, q̄ ꝓparauerā illis. Lignum vite erit illis in odore vnguēti, z nō laborabunt, neq̄ fatigabunt. Ite, et accipietis. Rogate vobis dies paucos, vt īmorent. Jā paratū est vobis regnū, vigilate. Testare celū z terrā. Cōtriui eñ malū, z creaui bonū, q r vino ego, dicit dñs. Mater amplectere filios tuos, educa illos cū letitia. Sicut colūba cōfirma pedes eorū: q̄ñ te elegi, dicit dñs. Et resuscitabo mortuos de locis suis, z de monumētis educā illos, q̄ñ cognoui nomen meū in isr'l. Noli timere mater filiorū, q̄ñ te elegi, dicit dñs. Mittā tibi aduitorū pueros meos Jsaiā z Jeremiā ad quorū ꝛsiliū sanctificaui, z paraui tibi arbores duodecim granatas varijs fructibꝰ, z totidē fontes fluentes lac z mel: z mōtes immēsos septē, habētes rosam z liliū, in quibus gaudio implebo filios tuos. Uiduaz iustifica, pupillo iudica, egēti da, orphanū tuere, nudū vesti, cōfractū et debilē cura, claudū irridere noli, tutare mācū, z cecū ad visionē claritatis mee admitte. Senē z iuuenē ītra muros tuos serua: mortuos vbi inueneris signās cōmēda sepulchro, et dabo tibi primam sessionē in resurrectione mea. Pausa et quiesce ppl's meꝰ, q r veniet reges tua. Nutrix bona nutri filios tuos, confirma pedes eorū. Seruos quos tibi dedi, nemo ex eis interiet. ego eñ eos requiram de numero tuo. Noli fatigari. Cū eñ venerit dies pr̄sure, z āgustie, alij plorabūt, z tristes erūt: tu aūt hilaris, z copiosa eris. Zelabunt gētes, et nil aduersus te poterūt, dicit dñs. Z Dan mee regēt te, ne filij tui gehēnā videāt. Jucūdare mater cum filijs tuis, q r ego te eripiā, dicit dñs. Filios tuos dormiētes memorare, q̄ñ ego eos educā ō lateribꝰ terre, z mīam cū illis faciā: q̄ñ misericors sum, dicit dñs oipotēs. Amplectere natos tuos vsq dū venio, z pstē illis mīam: q̄ñ exu berāt fontes me, z gratia mea nō defici et. Ego esdras ꝓceptū accepi a dño in monte Oreb, vt irē ad isr'l: ad quos cum venirē, reprobauerūt me, z respuerūt mādatū d ñi. Ideoq̄ vobis dico gētes, q̄ auditis z intelligitis. Expectate pastorem vr̄m, requiē eternitatis dabit vobis: q̄ñ in primo est ille, qui in fine seculi aduenīet. Parati estote ad premia regni, q r lux ꝑpetua lucebit vobis p eternitatē tpis. Fugite vmbrā seculi hui: accipite iucunditatē glorie vr̄e. Ego testor palā saluatorē meū. Cōmēdatū donum accipite, z iucūda mini, gr̄as agētes ei, q vos ad celestia regna vocauit. Surgite, z state, z videte numerū signatoꝝ ī q̄uinio dñi. Qui se de vmbra seculi trāstulerūt, splēdidas tunicas a dño acceperūt. Recipe Sion numerū tuum, et conclude cādidatos tuos, q legem dñi cōpleuerūt. Filioꝝ tuoꝝ quos optabas plenꝰ est numerꝰ. Roga ī perū dñi, vt sctificet ppl's tuꝰ, q vocatꝰ est ab initio. Ego Esdras vidi in monte Sion turbam magnā, quā numerare nō potui, et oēs canticis collaudabant dñm. Et in medio eorū erat iuuenis statura celsus, eminētior oībus illis, z singulis eoꝝ capitibꝰ īponebat coronas, et magis exaltabat. Ego autem miraculo tenebar. Tunc interrogaui angelū, z dixi, Qui sunt hi dñe: Qui respōdēs, dixit mihi, Hi sunt, q mortalē tunicā deposuerūt, z imortalē sumpserūt, z cōfessi sunt nomē dei. Modo coronant, et accipiunt palmas. Et dixi angelo, Ille iuuenis qs est, q eis coronas īponit, z palmas in manus tradit: Et respōdēs dixit mihi, Ipse est filiꝰ dei, quē in scl'o cōfessi sunt: ego aūt magnificare eos cepi, q fortiter ꝓ noie dñi steterūt. Tūc dixit mihi angelus, Uade, anntia ppl'o meo, q̄lia et quāta mirabilia dñi dei vidisti. Caput iij.

A Nno tricesimo ruine, ciuitatis erā in Babylone z ꝛturbatꝰ sum sup cubiculo meo recūbēs, z cogitationes mee ascēdebāt sup cor meū: q̄ñ vidi desertionē Sion, z abūdātiā eoꝝ q habitabant in babylone. z vētilatꝰ est spūs meꝰ valde, z cepi loq ad altissimum v̄ba timorata, z dixi, O dñator dñe, tu dixisti ab initio, q̄ plātasti terrā, z hoc solꝰ, z īperasti ppl'o, et dedisti Adā corpꝰ mortuū: sed z ipm figmētū manuū tuarū erat, z inspirasti in eū spūm vite, z factꝰ est viuēs coram te: et īduxisti eū in paradiso, quē plantauerat dextera tua antēq̄ terra aduētaret. Et huic mādasti diligere viā tuā, z ꝓteriit eā, z statim instituisti ī eo mortē, z ī natiōibꝰ eiꝰ, z nate sunt gētes, z tribꝰ z ppl'i, et cognatiōes, quarū nō est numerus. Et ambulauit vnaquēq̄ gēs ī volūtate sua, et mira agebāt coram te, z spernebāt ꝓcepta tua. Iterū aūt in tpe induxisti diluuiū sup inhabitātes seculū, z pdidisti eos. Et factū est in vnoquoq̄ eoꝝ, sicut Ade mori, sic his diluuiū. Dereliquisti aūt vnū ex his Noe cū domo sua, et ex eo iusti oēs. Et factū est, cū cepissent multiplicari, q habitabāt sup terrā, et multiplicauerunt filio, et ppl'os, z gentes multas: et ceperūt iterato īpietatē facere plus q̄ priores. Et factū est, cum iniquitatē facerēt coram te, elegisti tibi virū ex his cui nomen

erat

erat Abrahã. Et dilexisti eũ, ⁊ demõstrasti ei soli volũtatẽ tuã: ⁊ dispositi ei testamẽtũ eternũ, ⁊ dixisti ei vt nõ vnq̃ derelinq̃res semen eius. Et dedisti ei Isaac, et Isaac dedisti Jacob et Esau. Et segregasti tibi Jacob, Esau aũt separasti. Et factꝰ est Jacob in multitudine magna. Et factũ est, cũ educeres semen eius ex Egypto, adduxisti sup montem Sina. Et inclinasti celos, ⁊ statuisti terrã, ⁊ commouisti orbẽ, ⁊ tremere fecisti abyssos, ⁊ ꝙturbasti sc̃m, ⁊ trãsijt gloria tua portas quatuor ignis ⁊ terremotus, ⁊ spũs, ⁊ gelu, vt dares semini Jacob legẽ, ⁊ gñationi Isrl̃ diligentiã. Et nõ abstulisti ab eis cor malignũ, vt faceret lex tua in eis fructũ. Cor em̃ malignũ baiulãs primꝰ Adã trãsgressus ⁊ victꝰ est, sed ⁊ oẽs q̃ de eo nati sunt. Et facta est pmanẽs infirmitas ⁊ lex cũ corde ppl̃i, cũ malignitate radicis, et discessit q̃ bonũ est, ⁊ mansit malignũ. Et trãsierunt tpa, et finiti sunt anni: et suscitasti tibi ꝟuũ noie Dauid, ⁊ dixisti ei edificare ciuitatẽ nominis tui, et offerre tibi in eadẽ thus ⁊ oblationes. Et factũ est hoc annis multis, ⁊ dereliq̃rũt q̃ habitabant ciuitatẽ, in oibꝰ facientes sicut fecit Adã ⁊ oẽs gñationes eiꝰ. ytebãtur em̃ ⁊ ipsi corde maligno. Et tradidisti ciuitatẽ tuã ĩ manibꝰ inimicorũ tuorꝝ. Nũqd meliora faciũt q̃ habitant Babylonẽ: Et ppter hoc dñabit̃ Sion. Factũ est, cũ venissem huc, ⁊ vidissem impietates, quarũ nõ est numerus: ⁊ delinquẽtes multos vidit aia mea hoc tricesimo anno, et excessit cor meũ: q̃m vidi q̃o sustines eos peccantes, et pepercisti ĩpie agẽtibꝰ, ⁊ pdidisti ppl̃m tuũ, ⁊ cõseruasti inimicos tuos, et non significasti. Nihil memini q̃o debeat derelinqui via hec. Nunqd meliora facit Babylon, q̃ Sion: aut alia gens cognouit te ꝑter isrl̃: Aut q̃ tribus crediderũt testamẽtis tuis, sicut Jacob. Quarũ merces nõ cõparuit, nec labor fructificauit. Pertrãsiẽs em̃ ptransiui in gẽtibꝰ, ⁊ vidi abũdãtes eas, ⁊ nõ memorãtes mãdatorũ tuorũ. Nũc ergo põdera in statera nras iniqtates, ⁊ eorũ q̃ habitãt in seculo: ⁊ nõ inuenieť nomẽ tuum, nisi in isrl̃. Aut q̃ nõ peccauerũt in ꝙspectu tuo, q̃ habitãt terrã: aut q̃ gẽs sic obseruauit mãdata tua: Nos quidẽ per noĩa inuenies seruasse mandata tua, gẽtes autẽ nõ inuenies. Caput iiij.

ET respõdit ad me angelus, q̃ missus est ad me, cui nomẽ Uriel, ⁊ dixit mihi, Excedẽs excessit cor tuũ in seculo hoc, ⁊ ꝙprehẽdere cogitas viã altissimi. Et dixi, Jta dñe meꝰ. Et rñdit mihi, et dixit, Tres vias missus sum ostẽdere tibi, ⁊ tres siłitudines ꝓponere corã te: de qbꝰ mihi si renuntiaueris vnam ex bis: ⁊ ego tibi demõstrabo viã quã desideras videre, ⁊ docebo te vnde fit cor malignũ. Et dixi, Loq̃re dñe meus. Et dixit ad me, vade, põdera mihi ignis põdus, aut mensura mihi flatũ vẽti, aut reuoca mihi diẽ q̃ ꝑterijt. Et rñdi, ⁊ dixi, Quis natorũ poterit facere, vt me ĩterroges de bis: Et dixit ad me, Si essem interrogãs te, dicẽs, Quãte habitationes sunt in corde maris, aut quante vene sunt in principio abyssi, aut quãte vene sunt sup firmamentũ, aut q̃ sunt erit̃ paradisi: diceres mihi forta ssis. Jn abyssum non descẽdi, nec ꝙ in infernũ adhuc, nec ꝙ ĩ celũ vnq̃ ascẽdi. nũc aũt nõ ĩterrogaui te, nisi de igne, ⁊ vẽto, ⁊ die, p quã transisti, et a qbꝰ separari nõ potes: et nõ rñdisti mihi de eis. Et dixit mihi, Tu q̃ tua sunt, tecũ coadolescẽtia, non potes cognoscere: ⁊ qũo poterit vas tuũ capere altissimi viã, ⁊ iã exterius corrupto scło intelligere corruptionẽ euidẽtez in facie mea: Et dixi illi, ZDeliꝰ erat nos nõ esse, q̃ adhuc viuẽtes viuere ĩ impietatibꝰ, et pati, ⁊ nõ itelligere de q̃ re. Et rñdit ad me, ⁊ dixit, Proficiscẽs pfectꝰ ſuz ad syluã lignorũ cãpi, ⁊ cogitauerũt cogitationẽ, ⁊ dixerũt, Uenite, ⁊ eamus, ⁊ faciamꝰ ad mare bellũ, vt recedat corã nobis, ⁊ faciamus nobis alias syluas. Et sił fluctꝰ maris ⁊ ipsi cogitauerunt cogitationẽ, ⁊ dixer̃t, Uenite ascẽdẽtes, debellemꝰ syluas campi, vt ⁊ ibi cõsummemꝰ nobismetipsis aliã regionem. Et factꝰ est cogitatꝰ syluę ĩ vanũ: venit ei ignis, ⁊ ꝙsumpsit eã. Sił ⁊ cogitatꝰ fluctuũ maris. stetit ei arena, ⁊ ꝓhibuit eos. Si ei esses iudex horũ, quẽ incipes iustificare, aut quẽ cõdemnare: Et respondi, ⁊ dixi, Utiꝝ vanã cogitationem ꝯcogitauerũt. Terra ei data ẽ syluę, ⁊ mari locꝰ portare fluctus suos. Et respõdit ad me, ⁊ dixit, Bene tu iudicasti, et q̃re non iudicasti tibimetipsi: Quẽadmodũ em̃ terrã syluę data ẽ, ⁊ mare fluctibꝰ suis: sic q̃ sup terrã inhabitãt, q̃ sunt sup terrã, ĩtelligere solũmodo possũt: ⁊ q̃ sup celos, q̃ super altitudinẽ celorꝝ. Et respõdi: ⁊ dixi, Deꝓcor te dñe, vt mihi detur sensus ĩtelligẽdi: nõ em̃ volui ĩterrogare de supioribus tuis, ſz de bis, q̃ ptrãseũt p nos q̃tidie, ꝑpter qõ Isrl̃ datus in opprobriũ gẽtibꝰ, quẽ dilexisti populũ datus est tribubꝰ impijs, ⁊ lex patrũ nostrorꝝ ĩ iteritũ deducta est, et dispositiones scripte nusq̃ sunt: ⁊ ptrãsiuimꝰ de seculo, vt locuste, ⁊ vita nr̃a stupor et pauor, ⁊ nec digni sumꝰ mĩam cõseq. Sz qd faciet noĩ suo qõ inuocatũ est sup nos: Et de bis ĩterrogaui. Et respõdit ad me, ⁊ dixit, Si fueris plurimũ scrutatꝰ, frequenter miraberis: q̃m festinãs festinat seculum ptransire, ⁊ nõ capit portare q̃ in futuris tporibus iustis repromissa sunt. q̃m plenũ iustitia est sc̃m hoc, ⁊ infirmitatibus. De qbꝰ aũt ĩterrogas, dicã: Seminatũ ei ẽ malum: ⁊ necdũ venit destructio ipsius. Si ergo non inuersum fuerit q̃ seminatũ ẽ, ⁊ discesserit locus vbi seminatũ ẽ malum: nõ veniet vbi seminatũ est bonũ. Qm̃ gramẽ seminis mali seminatũ ẽ ĩ corde Adam ab initio: ⁊ quãtũ ĩpietatis generauit vsq̃ nũc, ⁊ generat vsq̃ cũ veniat area: Estima aũt apõ te gramẽ mali seminis, quãtũ fructũ impietatis generauit: q̃n secate fuerint spice, quarũ nõ ẽ numerꝰ, quẽ magnam areã incipiẽt facere: Et respondi, et dixi, Quomõ, et q̃n hec: Quare modici ⁊ mali anni nostri: Et respõdit ad me, et dixit mihi, Nõ festines tu sup altissimũ. Tu em̃ festinas inaniter esse sup ipm: nã excessus tuus multꝰ. Nõne de bis ĩterrogauerũt aĩe iustorꝝ ĩ promptuarijs suis, dicẽtes, Usq̃quo spero sic, ⁊ q̃n veniet fructꝰ aree mercedis nostre. Et respondit ad ea Jeremiel archangelus, et dixit, Q̃n ĩpletus fuerit numerꝰ seminũ ĩ vobis, q̃m in statrra ponderauit seculũ, ⁊ mẽsura mẽsurauit tpa, ⁊ numero numerauit tpa, et non cõmouit, nec excitauit vsquedũ impleať p̃dicta mensura: Et respondi et dixi, O dominator dñe, sed ⁊ nos oẽs pleni sumꝰ ipietate. Et ne forte ꝑpter nos nõ impleantur iustorũ aree, ꝑpter peccata inhabitãtiũ sup terrã. Et respondit ad me, ⁊ dixit, Uade ⁊ interroga p̃gnãtẽ, si q̃n ĩpleuerit nouẽ menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere partũ in semetipa: Et dixi, Nõ põt dñe. Et dixit ad me, Jn iferno promptuaria aiarꝝ matrici assĩmilata sũt. Quẽadmodũ ei illa festinat q̃ parit, effugere necessitatẽ pt: sic et hec festinat reddere ea q̃ ꝙmẽdata sũt. Ab initio tibi demõstrabiť de bis q̃ cõcupiscis videre. Et respondi, et dixi, Si iueni gr̃am ante oculos tuos, et si possibile ẽ, ⁊ si idoneꝰ sum, demõstra mihi, si plusq̃ ꝑteritũ sit hz venire, aut plura ptrãsierũt supra q̃ futurum est. Quid ptrãsiuit, scio: qd aũt futurũ sit, ignoro. Et dixit ad me, Sta sup dexterã partem, ⁊ demõstrabo tibi interpretationem similitudinis. Et steti, ⁊ vidi: ⁊ ecce fornax ardẽs trãsijt coram me: ⁊ factũ est cũ trãsiret flãma, vidi, ⁊ ecce supauit fumꝰ. Post hec trãsijt corã me nubes plena aq̃, ⁊ ĩmisit pluuiã ĩpetu multã. et cũ trãsisset ĩpetus pluuie, superauerũt in ea gutte. Et dixit ad me, Cogita tibi, sicut crescit pluuia amplius q̃ gutte, et ignis q̃ fumus: sic supabũdauit q̃ trãsiuit mẽsura. Supauerũt aũt gutte, ⁊ fumꝰ: ⁊ orani, ⁊ dixi, Putas viuo vsq̃ ĩ diebꝰ illis: vł qd erit ĩ diebꝰ illis: Respõdit ad me, ⁊ dixit, De signis, de qbꝰ me ĩterrogas, ex pte possuz tibi dicere: de vita aũt tua nõ sum missus dicere tibi, ſz nescio. Cap. v.

DE signis aũt: ecce dies veniẽt in qbꝰ apꝓhẽdẽť q̃ inhabitãt terrã in cẽsu multo: ⁊ abscõdeť vĩtatis via: ⁊ sterilis erit a fide regio: ⁊ multiplicabiť iniustitia sup hãc quã ipe tu vides: ⁊ sup quã audisti olí: ⁊ erit ĩpositio vestigio, quã nũc vides regnare regionẽ, ⁊ videbũt eã desertã. Si ãt tibi dederit altissimꝰ viuere, videbz̃ post ttiã tubã, ⁊ reluceſcet subito sol noctu, et luna ter in die, ⁊ de ligno sanguis stillabit, et lapis dabit vocem suã, ⁊ populi cõmouebunť: ⁊ regnabit, quẽ nõ sperant q̃ inhabitant sup terrã, ⁊ volatilia commigrationẽ facient:

et mare Sodomiticū pisces reijciet, ⁊ dabit vocem noctu, quā nō nouerāt multi. oēs aūt audiēt vocē ei⁹, et chaos fiet p loca multa, et ignis frequēter remittet, et bestie agrestes trāsmigrabūt: ⁊ mulieres mēstruate pariēt mōstra, ⁊ i dulcibus aquis salse inuenētur: ⁊ amici oēs, semetipsos expugnabūt: ⁊ abscōdet tūc sensus, ⁊ intellect⁹ separabit in prō ptuariū suū: ⁊ quere⁊ a multis, ⁊ nō inuenie⁊: et multiplicabitur iniustitia, ⁊ incōtinētia sup terrā. Et interrogabit regio primā suā, ⁊ dicet, Nūqd p te ptrāsijt iustitia iustū faciēs: Et hoc negabit. Et erit i illo tpe, ⁊ separabūt hoīes, ⁊ nō impetrabūt: laborabūt, ⁊ nō dirigētur vie eorū. Hec si
B gna dicere tibi pmissum est mihi: ⁊ si orauerim iterū, ⁊ ploraueris, sicut ⁊ nūc, et ieiunaueris septē dieb⁹, audies iterato horum maiora. Et euigilauit, ⁊ corp⁹ meū horruit valde, ⁊ aīa mea laborauit, vt deficeret: ⁊ tenuit me q venit angelus, q loquebat in me, ⁊ confortauit me, ⁊ statuit me sup pedes. Et factū est i nocte secūda, ⁊ venit ad me Salathiel dux ppli, ⁊ dixit mihi, Ubi eras: ⁊ q̄re vultus tuus tristis: An nescis, qm̄ tibi credit⁹ est isrl in regione transmigrationis eor: Et surge ergo, ⁊ gusta panē, ⁊ nō derelinq̄s nos, sicut pastor gregē suū in manibus luporū malignorū. Et dixi ei, Uade a me, ⁊ nō appropies ad me. Et audiuit, vt dixi: ⁊ recessit a me. ⁊ ego ieunaui dieb⁹ septē vlulās ⁊ plorans, sicut mihi mādauit Uriel angelus. Et factum est post dies septē, ⁊ iterum cogitationes cordis mei molestę erant mihi valde, ⁊ resumpsit aīa mea spm̄ intellect⁹: ⁊ iterū cepi loqui cor̄ altissimo sermōes, et dixi, Dñator dñe ex oi silua terre, ⁊ oīb⁹ arboribus ei⁹, elegisti vineā vnicā: ⁊ ex oi terra orbis, elegisti tibi foueā vnā: et ex oīb⁹ floribus orbis, elegisti tibi liliū vnū: ⁊ ex oīb⁹ abyssis mar̄, replesti tibi riuū vnū: ⁊ ex oīb⁹ edificat̄ ciuitatib⁹, sanctificasti tibimetipsi Sió: ⁊ ex oīb⁹ creat̄ volatilib⁹, noiasti tibi colūbā vnā, ⁊ ex oībus plasmatis pecoribus puidisti tibi ouem vnam ⁊ ex oībus multiplicatis ppīs, acq̄siuisti tibi pplm vnū: ⁊ ab oībus pbatā legē donasti huic, quē desideraſti ppīo. Et nūc
C dñe, vt qd tradidisti vnū plurib⁹: Et preparasti sup vnā radicē alias, ⁊ disperdidisti vnicū tuū i multis: et cōculcauerūt eū, q cōtradicebāt spōsionib⁹ tuis, q̄s tuis testamētis nō credebāt. Et si odiēs odisti ppīz tuū, tuis manib⁹ dz castigari. Et factū est, cū locut⁹ essem sermones, ⁊ missus est angelus ad me, q ante venerat ad me pterita nocte, ⁊ dixit mihi, Audi me, ⁊ instruā te: ⁊ intēde mihi, ⁊ adijciā coram te: ⁊ dixi, Loquere dñe me⁹. Et dixit ad me, Valde tu in excessu mentis fact⁹ es p Isrl an plus dilexisti eū, q̄ q eū fecit: Et dixi ad eū, Nō dñe, sz dolēs locut⁹ sum. Torquēt eī me renes mei p oēm horā, querētē apprehēdere semitā altissimi, ⁊ inuestigare ptē iudicij ei⁹. Et dixit ad me, Nō potes. Et dixi, Quare dñe: Ad qd nascebar, aut q̄re non fiebat matrix mr̄is mee mihi sepulchrū, vt nō viderē laborez Jacob, et defatigationē gñis Isrl: Et dixit ad me. Numera mihi q̄ necdū venerāt, ⁊ collige mihi dispersas guttas, ⁊ reuirida mihi aridos flores, ⁊ aperi mihi clausa prōptuaria, ⁊ pduc mihi inclusos i eis flat⁹, demonstra mihi vocis imaginē: ⁊ tūc ostēdā tibi laborē, quē rogas videre. Et dixi, Dñator dñe, qs em̄ est, q pōt hec scire, nisi q cū hoibus habitationē nō habet: Ego aūt insipiēs: ⁊ qūo potero dicere de his, quib⁹ me interrogasti: Et dixit ad me, Quo mo
B do nō potes facere vnū de his, q̄ dicta sunt: sic non poteris inuenire iudiciū meū, aut i fine charitatē, quā pp̄o p̄misi. Et dixi, Sed ecce dñe, tu ppe es ijs, q in finē sunt: ⁊ qd facient, q ante me fuerūt, aut nos, aut hi q post nos: Et dixit ad me, Coronę assimilabo iudiciū meū. Sicut nō nouissimorū tarditas, sic nec priorum velocitas. Et rndi, et dixi, Nec poteras facere eos q facti sunt, ⁊ q sunt, ⁊ q futuri sūt, in vnū, vt celeri⁹ iudiciū tuū ostēdas: Et rndit ad me, et dixit, Nō potest festinare creatura sup creatorē, nec sustinere seculū eos q̄ i eo creādi sunt i vnū. Et dixi, Quomō dixisti puo tuo, qm̄ viuificās viuificasti a te creatā creaturā i vnū, ⁊ sustinebat creatura: poterit ⁊ nūc portare p̄sentes in vnū. Et dixit ad me, Interroga matricem mulieris, et dices ad eā, Et si paris, quare per tēpus: Roga ergo eā, vt det decem in vnum. Et dixi, Non vtiq̄ poterit, sed p̄m tps. Et dixit ad me, Et ego dedi matricē terre his, q seminati sunt super eā p tps. Quēadmodū em̄ infans nō parit ea, q̄ senum sunt: sic ego disposui a me creatū seculū. Et interrogaui, et dixi, Cū iā dederis mihi viā, loquar coā te: nā mater nostra, de qua dixisti mihi, adhuc iuuenis est: iam senectuti appropinquat. Et rndit ad me, et dixit, Interroga eā que parit, ⁊ dicet tibi. Dices em̄ ei, Quare quos peperisti, nūc non sunt sīles his q ante te, sed minores statura: Et dicet tibi ⁊ ipsa, Alij sunt, q in iuuētute virtutis nati sunt: et alij qui sub tpe senectutis deficiēte matrice sunt nati. Considera ergo et tu, qm̄ minori statura estis p̄ his, qui ante vos et qui post vos minori q̄ vos, quasi iā senescētes creature, et fortitudinem iuuētutis pretereūtes. Et dixi, Rogo domine, si inueni gratiam ante oculos tuos, demonstra seruo tuo, per quem visites creaturam tuam. Caput vj.

ET dixit ad me, Initio terreni orbis, et anteq̄ starēt exitus seculi, et anteq̄ spirarēt cōuētiones ventor, et anteq̄ sonarēt voces tonitruū, et anteq̄ splēderēt nitores coruscationū, ⁊ anteq̄ cō firmarent⁊ fundamenta paradisi, ⁊ anteq̄ viderent⁊ decori flores, ⁊ anteq̄ cōfirmarent⁊ mote virtutes, et anteq̄ colligerent⁊ inumerabiles militie angelorū, ⁊ anteq̄ extollerent⁊ altitudines aeris, et anteq̄ nominarent⁊ mensure firmamē torum, ⁊ anteq̄ estuarent camini in Sion, ⁊ anteq̄ inuestigarent⁊ p̄sentes anni, ⁊ anteq̄ abalienarētur eor, q nunc peccāt admuētiones, ⁊ cōsignati essent q fidē thesaurizauerūt: tūc cogitaui, ⁊ fctā sē p me solū, ⁊ nō p aliū, ⁊ finis p me ⁊ nō p aliū. Et rndi, ⁊ dixi, Que erit sepatio tēporū: aut qñ poris finis, ⁊ sequēt̄ initiū: Et dixit ad me, Ab Abrahā vsq̄ ad isaac, qñ nati sunt ab eo Jacob ⁊ esau, manū Jacob tenebat ab initio calcaneū Esau: finis ei huj⁹ seculi Esau, et principium sequētis Jacob. Hominis manus inter calcaneū, ⁊ manum. Aliud noli querere esdra. Et rndi, ⁊ dixi, O dñator dñe, si inueni gratiā ante oculos tuos, oro vt demonstres seruo tuo finē signorū tuorū, quor partē mihi demōstrasti nocte p̄cedēti. Et rndit, ⁊ dixit ad me, Surge super pedes tuos, ⁊ audi vocē plenissimā sonit⁹. Et erit sicut cōmotio, nec cōmouebit⁊ loc⁹, in quo stes sup eū. Ideo cum loqtur, tu nō expaueas, qm̄ de fine verbū et fundamentum terre intelligit⁊, qm̄ de ipsis sermo tremiscit et cōmouetur. Scit em̄ qm̄ finē eor oportet cōmutari. Et factū est, cū audisses, surrexi sup pedes meos, ⁊ audiui, ⁊ ecce vox loquēs, ⁊ son⁹ ei⁹ sicut son⁹ aquarū multarū, et dixit, Ecce dies veniunt, ⁊ erit, quādo appropinquare incipiā, vt visitē habitantes in terra: ⁊ qñ ingrere incipiā ab eis, q iniusti nocuerunt iniustitia sua, ⁊ qñ suppleta fuerit humilitas Sion, et cū supsignabit⊼ seculū qō icipiet ptrāsire, hec signa faciam, Libri aperient⊼ ante faciē firmamēti, et oēs videbūt simul, ⁊ anniculi infantes loquent⊼ vocib⁹ suis: ⁊ p̄gnantes imaturos pariēt⊼ infantes triū et q̄tuor mensiū, ⁊ viuent ⁊ suscitabuntur. Et subito apparebūt seminata loca nō seminata, et plena prōptuaria subito inuenientur vacua: ⁊ tuba canet cū sono, quā cū oēs audierint, subito expauescēt. Et erit i illo tpe, debellabūt amici amicos vt inimici, et expauescet terra cū his: ⁊ vene fontiū stabunt, ⁊ nō decurrent in horis tribus. ⁊ erit, oīs q derelict⁹ fuerit ex oībus istis quib⁹ p̄dixi tibi, ipse saluabit⊼, ⁊ videbit salutare meū, ⁊ finem seculi vestri. Et videbūt q recepti sunt hoīes, q mortem nō gustauerunt a natiuitate sua, et mutabit⊼ cor inhabitātiū, et conuertetur in sensum aliū. Delebit⊼ em̄ malum, ⁊ extinguet⊼ dolus. Florebit aūt fides, ⁊ vincet⊼ corruptela, ⁊ ostendet⊼ veritas q̄ sine fructu fuit dieb⁹ tātis. Et factū ē cū loquerer⊼ mihi, et ecce paulatim ituebar sup eū ante quē stabam, ⁊ dixit ad me hec, Uenit tibi ostēdere tēpus venture noctis. Si ergo iterū rogaueris: et iterū ieunaueris septē diebus, iterū tibi renuntiabo horū maiora p̄ diē quā audiui. Audita est em̄ vox tua apud altissimū. Uidit em̄ fortis directionem
C tuā, ⁊ p̄uidit pudicitiā, quā a iuuētute tua habuisti: ⁊ pro-

pter hoc misit me demõstrare tibi hec omnia, & dicere tibi: Cõfide, & noli timere, & noli festinare cũ prioribꝰ tpibꝰ cogitare vana, vt nõ ꝓperes a nouissimis tpibꝰ. Et factũ ẽ post hec, & fleui iterũ: & simil'r ieiunani septẽ diebus, vt suppleã tres hebdomadas, q̃ dicte sunt mihi. Et factũ est in octaua nocte, & cor meũ turbabaꝯ iterato in me, & cepi loq̃ cor̃ altissimo. Inflãmabaꝯ enim spũs meus valde, et aia mea angustiabaꝯ, et dixi, O dñe, loquẽs locutus es ab initio creature in primo die, dicẽs, Fiat celũ & terra: & tuum verbũ opus perfectũ. Et erat tũc spũs, & tenebre circũferebanꝯ, et silentiũ, sonus vocis hoĩs nõdũ erat abs te. Tũc dixisti de thesauris tuis ꝓferri lumen luminosum, quo appareret opus tuũ. Et die ic̃o creasti spm̃ firmamẽti, & imperasti ei vt diuideret & diuisionẽ faceret inter ꝗquas, vt ps q̃dam sursum recederet, pars vo deorsum maneret. Et tertia die imperasti ags ꝙgregari in septima parte terre: sex vero partes siccasti & conseruasti, vt ex his sint cor̃ te ministrãtia semina ta a deo, & culta. Verbũ em̃ tuũ processit, & opus statim fiebat. Processit em̃ subito fructus multitudinis immẽsus, & cõcupiscentie gustus multiformes, & flores coloꝛe immutabili, et odoꝛes odoꝛamẽti inuestigabilis: & die tertia hec facta sunt. Quarta aũt die imperasti fieri solis splẽdoꝛẽ, lune lumẽ, stellarũ dispositionẽ & imperasti eis, vt deseruirẽt futuro plasmato hoĩ. Quinto autẽ die dixisti septime parti, vbi erat aqua cõgregata, vt ꝓcrearet aĩalia, et volatilia, et pisces: & ita fiebat. aqua muta, & sine aĩa q̃ dei nutu ubebãtur, aĩalia faciebat, vt ex hoc mirabilia tua nationes enarrẽt. Et tũc cõseruasti duas aĩas, nomẽ vni vocasti Enoch, & nomẽ ic̃o vocasti Leuiathã, & separasti ea ab alterutro. Nõ em̃ poterat septima pars, vbi erat aqua cõgregata, capere ea. Et dedisti Enoch vnam partẽ que siccata est tertio die, vt habitet ĩ ea vbi sunt mõtes mille. Leuiathã aũt dedisti septimã partẽ humidã, & seruasti eã, vt fiat in deuorationẽ quibꝰ vis, & q̃n vis. Sexto aũt die imperasti terre, vt crearet cor̃ te iumẽta, & bestias, & reptilia: & sup his Adã, quẽ cõstituisti ducẽ sup oĩbus factis q̃ fecisti, & ex eo educimur nos oĩs, quẽq̃ elegisti populũ. Hec aũt oĩa dixi cor̃ te dñe, q̃ ꝓpter nos creasti seculũ. Residuas aũt gẽtes ab Adã natas dixisti eas nil eẽ, & q̃n saliue assimilate sunt, et quasi stillicidiũ de vase similasti abũdãtiã eoꝝ. Et nũc dñe, ecce, iste gẽtes q̃ ĩ nihilũ deputate sũt, cepeꝛt dñari nostri, et deuoꝛare: nos aũt populꝰ tuus quẽ vocasti primogenitũ vnigenitũ emulatoꝛẽ tuũ, traditi sumꝰ in manibꝰ eorũ: et si ꝓpter nos creatũ est seculũ, q̃re nõ hereditatẽ possidemus cum seculo? Vsquequo hec? Caput vij.

ET factũ est, cũ finissem loq̃ vba hec, missus est ad me angelus, q̃ missus fuerat ad me primis noctibꝰ, & dixit ad me, Surge Esdra, & audi sermones quos veni loq̃ ad te. Et dixi, Loq̃re deꝰ meus. Et dixit ad me, Mare positũ est in spatioso loco, vt eẽt altũ & immẽsum, erit aũt ei introitꝰ in angusto loco positus, vt eẽt similis fluminibꝰ. Quis em̃ volẽs voluerit ingredi mare, & videre eũ vel dominari eiꝰ: si nõ trãsierit angustum, in latitudinem quomodo venire poterit? Ite& aliud, Ciuitas est edificata, & posita ĩ loco cãpestri: est aũt plena oĩm bonoꝝ ĩtroitus eiꝰ angustus & in precipiti positus vt eẽt a dextris qdẽ ignis, a sinistris aqua alta: semita autẽ est vna sola inter eos posita, hoc est iter ignẽ & aquã, vt non capiat semita, nisi solũmodo vestigiũ hoĩs. Si autẽ dabit ciuitas hoĩ in hereditatẽ, si nũq̃ antepositũ piculũ ptransierit, quomodo accipiet hereditatem suã? Et dixi, Sic dñe. Et dixit ad me, Sic est & isr'l pars. Propter eos em̃ feci seculum: et q̃n transgressus est Adam cõstitutiões meas, iudicatum est q̃ factũ est. Et facti sunt introitus huius seculi angusti, & dolentes, & laborioſi: pauci aũt & mali, & piculorum pleni, & labore magnopere fulti. naꝫ maioris seculi introitus spatiosi et securi, & faciẽtes imortalitatis fructum. Si ergo ingrediẽtes nõ fuerũt ingressi q̃ viuunt, angusta & vana hec: nõ poterũt recipere q̃ sunt reposita. Nũc ergo q̃re tu cõturbaris, cũ sis corruptibilis: & quid moueris tu cum sis mortalis? Et quare nõ accepisti in corde tuo q̃ est futurum, ſ̃ q̃ ĩ pũi? Rndi & dixi, Dñator dñe, ecce dispositi lege tua, q̃n iusti hereditabũt hec, impij aũt peribũt: in sti aũt ferẽt angusta, sperãtes spatiosa. q̃ em̃ impie gesserꝛt, & angusta passi sunt: & spatiosa nõ videbũt. Et dixit ad me, Nõ est iudex sup deũ, neq̃ itelligẽs sup altissimũ. Pereũt em̃ multi ꝓsentes, q: negligiꝯ q̃ anteposita est dei lex. Mandãs em̃ mãdauit deꝰ venientibꝰ, q̃n venerũt, qd faciẽtes viuerẽt, & qd obseruãtes nõ punirenꝯ. Di aũt nõ sunt psuasi et ꝙtradixerũt ei, & ꝙstituerũt sibi cogitamẽ vanitatis, & ꝓposuerũt sibi circũuẽtiones delictoꝝ, et supdixerũt altissimo nõ esse, & vias eiꝰ nõ cognouerũt, & legẽ eiꝰ spreuerũt, et spõsiones eiꝰ abnegauerũt, et in legitimis eiꝰ fidẽ non habuerũt, & opa eius nõ ꝓfecerũt. Propter hoc Esdra vacua vacuis, et plena plenis. Ecce tps veniet, & erit, q̃n veniẽt signa q̃ pdixi tibi, et apparebit sponsa, & apparesceꝛs ostẽdeꝯ q̃ nũc subducꝯ terra: et oĩs q liberatꝰ est de pdictis malis, ipse videbit mirabilia mea. Reuelabiꝯ ei filiꝰ meꝰ Jesus, cũ his q cũ eo sunt: & incũdabũtur q relicti sũt ĩ annis quadringẽtis. Et erit post annos hos, & morieꝯ filiꝰ meꝰ Christus, & oẽs q spiramẽtũ habẽt hoĩes: & querꝛeꝯ seculũ ĩ antiquũ silẽtiũ diebꝰ septẽ, sicut ĩ pribꝰ iudicijs, ita vt nemo derelinquaꝯ. Et erit post dies septẽ, & excitabiꝯ q̃ nõdũ vigilat seculũ, & morieꝯ corruptũ. & terra reddet q̃ in ea dormiunt, & puluis q in eo silentio habitãt, & promptuaria reddẽt q̃ eis cõmẽdate sunt aie. Et reuelabiꝯ altissimꝰ sup sedẽ iudicij, & ptrãsibũt miserie, & lõganimitas cõgregabiꝯ. Judiciũ aũt solũ remanebit, veritas stabit et fides cõualescet. & opꝰ subsequeꝯ, & merces ostẽdeꝯ, & iustitie vigilabũt, & iniustitie nõ dñabunꝯ. Et dixi, Primus Abrahã ꝓpter Sodomitas oranit, & moyses ꝓ pribus q̃ in deserto peccauerũt, et q̃ post eũ pisr'l ĩ diebꝰ Achaz, & Samuelis, & dauid ꝓ ꝙfractiõe, & Salomõ ꝓ eis q venerũt ĩ sctificationẽ, et Elias ꝓ his q pluuiã acceperũt, & ꝓ mortuo vt viueret, et Ezechias ꝓ pplo ĩ diebꝰ Senacherib, & multi ꝓ multꝫ. Si ergo mõ q̃n corruptibile ĩcreuit, & iniustitia multiplicata est, & oꝝauerũt iusti ꝓ ĩpijs: q̃re & nũc sic nõ erit? Et rndit ad me, & dixit, Pns scl'm nõ est finis, gl'ia in eo frequẽs manet, ꝓpter hoc oranerunt pro inualidis. Dies enim iudicij erit finis tpis hui, & initiũ tpis future imortalitatis, ĩ quo trãsiuit corruptela, soluta est intẽperãtia, absciſſa est incredulitas, creuit aũt iustitia, orta est vitas, tunc em̃ nemo poterit saluare eũ q perijt, neq̃ demergere q vicit. Et rndi, et dixi, Hic est sermo meꝰ primꝰ et nouissimꝰ, q̃n meliꝰ erat nõ dare terrã Adã, vel cũ iã dedisset coercere eũ, vt nõ peccaret. Quid em̃ ꝓdest hoĩbus in ꝓsenti viuere in tristitia, & mortuos sperare punitionẽ? O tu, qd fecisti Adã? Si em̃ tu peccasti, nõ est factus soliꝰ tuus casus, ſ̃ et nr̃ q exte aduenim. Quid em̃ ꝓdest nobis si ꝓmissum est nobis imortale tps, nos aũt mortalia opera egim? Et q̃n ꝑdicta est nobis perẽnis spes: nos vero pessimi vam facti sumus. Et q̃n reposita sunt nobis habitacula sanitatis & securitatis: nos vero male ꝙsati sumus. Et q̃n reposita est gl'ia altissimi ꝓtegere eos q tarde ꝙsati sũt: nos autẽ pessimis vijs ambulauim. Et q̃n ostendeꝯ paradisus, cuiꝰ fructus incoꝛruptus perseuerat, in quo est securitas et medela: nos vero nõ ingrediemur. in ingratis em̃ locis cõuersati sum. Et q̃n sup stellas fulgebũt facies eoꝝ, & abstinẽtiã habuerũt: nr̃e aũt facies sup tenebras nigre. nõ em̃ cogitauimus viuẽtes q̃ iniqtatẽ faciebam, qõ incipiem? post mortem pati. Et rndit, & dixit, Hoc est cogitamẽtũ certaminis qõ certabit, qui sup terram natus est homo, vt si victus fuerit, patiaꝯ qõ dixisti: si aũt vicerit, recipiet qõ dico: q̃n hec est vita quã Moyses dixit cũ viueret, ad pplm, dicẽs, Elige tibi vitã, vt viuas. Nõ crediderũt aũt ei, sed nec post eũ ꝓphetis: sed nec mihi q locutus sum ad eos: q̃n non esset tristitia in perditionẽ eorũ, sicut futurũ est gaudiũ super eos quibus persuasa est salus. Et rndi & dixi, Scio dñe, q̃n vocatꝰ est altissimꝰ misericors in eo. qõ misereaꝯ his q nõdũ in seculo aduenerũt, & qõ misereꝯ illis q cõuersionẽ faciũt

in lege eiꝰ: et lōganimis est, qm̃ longanimitatē prestat his qui peccauerūt quasi suis operibꝰ: ⁊ munificꝰ est, qm̃ qui dē donare vult ꝑ exigētijs: ⁊ multe misericordie, qm̃ multiplicat magis mias his q pūtes sunt, ⁊ q ꝓterierūt ⁊ q futuri sunt. Si eñ nō multiplicauerit misericordias suas, nō vinificabiť seculū cū his q inhereditabāt ī eo, ⁊ donat: qm̃ si nō donauerit de bontate sua, vt alleuienť hi q inigtatem fecerunt, de suis inigtatibus non poterit decies milleſima pars viuificari hoim. ⁊ inder si nō ignouerit his qui curati sunt verbo eiꝰ, ⁊ deleuerit multitudinē cōtētionum: nō fortaſſis derelinquerentur in innumerabili multitudine, niſi pauci valde.

Caput vij.

A ET respondit ad me, ⁊ dixit. Hoc seculū fecit altiſſimꝰ ꝓpter multos, futurū autē ꝓpter paucos. Dicā aūt cora te ſiłitudinē Esdra. Quomodo aūt interrogabis terram, ⁊ dicet tibi, qm̃ dabit terrā multā magis vnde fiat fictile, paruū aūt pulueꝛē vnde aurū fit: sic ⁊ actus ꝑsentis seculi. Multi qdē creati sunt, pauci aūt saluabūť. Et rn̄di, ⁊ dixi, Absorbe ergo aīa sensuz, ⁊ vuora qō sapit. Queniſti eñ obaudire, ⁊ ꝓphetare volēs. Nec ei tibi datū ē spatiū, niſi solūmō viuere. O dñe, si nō ꝑmittes huo tuo, vt orem̃ cora te, ⁊ des nobis semē cordi, ⁊ sēsui culturā, vñ fructꝰ fiat, vñ viuere possit ois corruptꝰ: q portabit locū hois. Solꝰ eñ es, ⁊ vna plasmatio nos sumꝰ manuū tuaꝝ, sicut locutꝰ es: ⁊ quō nūcī mīce plasmatū ē corꝑ, ⁊ ꝑstas mēbra: cōseruať ī igne ⁊ aq̃ tua creatio: ⁊ nouē mēsibꝰ patiť tua plasmatio tuā creaturam q̃ in ea creata est: ipm aūt qō seruat, ⁊ qō seruať, vtraqz seruabunť: seruataqz qnqz iterū reddit matrix, q̃ in ea creuerūt. Imperaſti eñ ex ipſis mēbris, hoc est māmillis ꝑbere lac fructui māmillaruz, vt nutriať id qō plasmatū est vsqz in tps aliqō, ⁊ postea disponas eū tue misericordie, enutristi eū tua iustitia, ⁊ erudisti eū in lege tua, ⁊ corripuſti eum tuo intellectu: ⁊ mortificabis eū, vt tuā creaturā: ⁊ viuificabis eū, vt opus tuū. Si ergo ꝑdideris eū q tantis laboribꝰ plasmatꝰ est: tuo iuſſu facile ē ordinari, vt ⁊ id qō fiebat seruareť. Et nūc dñe dicā: de oī hoie tu magis scis: de populo aūt tuo ob quē doleo: ⁊ de hereditate tua, ꝓpter quam lugeo: ⁊ ꝓpter Israel, ꝓpter quē tristis sum: ⁊ de Jacob, ꝓpter quē doleo: ideo incipiā orare cora te pro me, ⁊ pro eis: qm̃ video lapſus nr̄os, qui inhabitamꝰ terrā. Sed audiui celeritatē iudicis, q futurus est. Jdeo audi vocē meā, et intellige sermonē meū, ⁊ loquar cora te. Jnitiū ẏborꝝ Esdre priuſq̃ aſſumereť: ⁊ dixi, O dñe, q inhabitas sclm̃, cuiꝰ oculi eleuati in superna ⁊ aerē: ⁊ cuiꝰ thronus ineſtimabilis, et gl̄ia incōꝓhēsibilis: cui astat exercitꝰ angelorꝝ cū tremore, quoꝝ seruatio in vēto ⁊ igni cōuertiť: cuiꝰ verbum verū, et dicta ꝑseuerātia: cuius iuſſio fortis, ⁊ disposītio terribilis: cuiꝰ aſpectus arefacit abyſſos, ⁊ indignatio tabescere facit mōtes, ⁊ veritas testificať: exaudi orationē serui tui, ⁊ auribꝰ percipe ꝓtestationē figmēti tui. Dum eñ viuo, loquar: ⁊ dū sapio, rn̄debo. Nec respicias ppl̄i tui delicta, ſz qui tibi in veritate seruiūt. Nec intēdas impia gētium studia, sed q tua testimonia cū doloribꝰ custodierūt. Nec cogites q in cōſpectu tuo falſe cōuersati sunt, sed memorare qui ex volūtate tua timorē cognouerūt. Nec voluerīs perdere, qui pecudū mores habuerūt: sed respicias eos, qui legē tuā splēdide docuerūt. Nec indigneris eis, qui bestijs peiores iudicati sunt: sed diligas eos, qui semper in tua iustitia ꝑfidūt, ⁊ gl̄ia. Quī nos ⁊ pres nr̄i talibꝰ morbis laḡuemꝰ: tu aūt ꝓpter nos pctōres misericors vocaberis. Si enim desideraueris vt nr̄i miserearis, tūc misericors vocaberis, nobis aūt nō habētibꝰ opa iustitie. Justi eñ qbꝰ sunt opera multa reposita, ex ꝓprijs operibꝰ recipient mercedem. Quid est eñ hō, vt ei indigneris: aut genꝰ corruptibile, vt ita amarus sis de ipo? Jn veritate eñ nemo de genitis est, q nō impie geſſit: ⁊ de ꝑfitentibꝰ, q nō deligt. Jn hoc enim annūtiabiť iustitia tua, et bonitas tua dñe, cū misertꝰ fueris eis q nō habēt substātiā bonorꝝ operū. Et rn̄dit ad me, ⁊ dixit, Recte locutꝰ es aliqua: ⁊ iuxta sermones tuos, sic et fiet. quoniā non vere cogitabo super plasma eorꝝ qui peccauerūt ante mortē, ante iudiciū, ante perditionē: sed iucūdabor sup iustorū figmentū, ⁊ memorabor peregrinatiōis quoqz, et saluationis, et mercedis receptiōs. Quo modo ergo locutus sum, sic ⁊ est. Sicut enim agricola serit sup terram semina multa, ⁊ plātationes multitudinis plantat, sed non in tēpore oīa q̃ seminata sunt, saluanť, sed nec oīa que plātata sunt, radicabūť: sic ⁊ qui in seculo seminati sunt, nō oēs saluabunť. Et respōdi, ⁊ dixi, Si inueni gratiam, loqr. Quomodo semen agricole si nō ascēderit, aut non acceperit pluuiam tuam in tēpore, aut si corruptū fuerit multitudine pluuie: sic perit ⁊ similiter homo q manibꝰ tuis plasmatus est, ⁊ tu ei imago noiatus: quoniā similatꝰ es ei, ꝓpter quē oīa plasmasti, ⁊ similasti semini agricole. Nō irascaris sup nos, sed parce ppl̄o tuo, ⁊ miserere hereditati tue. Tu aūt creature tue miſeris. Et respōdit ad me, ⁊ dixit, Que sunt presentia peesentibꝰ, ⁊ q̃ futura futuris. Multū enim tibi restat, vt possis diligere meam creaturā super me: tibi aūt frequēter et ipsi prorumaui, iniustis aūt nunq̃. Sed et in hoc mirabilis es cora altiſſimo, qm̃ humiliasti te sicut decet te: ⁊ nō iudicasti te, vt iter iustos plurimum glorificeris. Propter qō miſerie multe, ⁊ miserabiles efficienť eis, qui habitāt seculū in nouiſſimis: q̃ in multa superbia ambulauerūt. Tu aūt pro te intellige, ⁊ de similibꝰ tuis inquire gloriam. Vobis eñ apertꝰ est paradiſus, plātata est arbor vite, preparatū est futurū tēpus, ꝑparata est abundantia, edificata est ciuitas, probata est reges, pfecta est bonitas, ⁊ pfecta sapiētia. Radix mali signata est a vobis: infirmitas, et tinea a vobis abſconſa est: ⁊ in infernū fugit corruptio in obliuione. Trāsierūt dolores, et ostenſus est in fine thesaurus immortalitatis. Noli ergo adjcere ingrendo de multitudine eorum qui pereunt. Nam ⁊ ipſi accipientes libertatē, ſpreuerūt altiſſimū, ⁊ legē eius contēpserūt, ⁊ vias eius dereliquerūt. Adhuc aūt iustos eius cōculcauerūt, ⁊ dixerūt in corde suo nō esse deū: ⁊ quidē sciētes quoniā moriunť. Sicut enim vos suſcipiēt q̃ ꝓdicta sunt: sic eos sitis, ⁊ cruciatꝰ, q̃ ꝑparata sunt. Nō enim voluit hoiem dispdi. Sz ⁊ ipſi, q creati sunt, coingnauerūt nomē eiꝰ qui fecit eos: et ingrati fuerunt ei qui ꝑparauit eis vitā. Quapropter iudicū meū modo appropinquat. Que nō oībus demonſtraui, niſi tibi, ⁊ tibi ſilibus paucis. Et rn̄di, ⁊ dixi, Ecce nunc dñe demōſtraſti mihi multitudinē signorū, q̃ icipies facere in nouiſſimis: sed nō demonſtraſti mihi quo tpe.

Cap. ix.

A ET respōdit ad me, ⁊ dixit, Dies metire, tempus in semetipso: ⁊ erit, cū videris, quādo trāsierit pars quedā signorꝝ q̃ predicta sunt, tūc intelliges quoniā ipm est tps, in quo incipiet altiſſimus visitare sclm̃ qō ab eo factū est. Et q̃ videbiť in seculo motio locorū, ⁊ populorū turbatio, tūc intelliges quoniā de his erat altiſſimꝰ locutꝰ a diebꝰ, qui fuerunt ante te ab initio. Sicut enim omne qō factū est in seculo, initiū habet, pariter ⁊ conſummationē, ⁊ cōſummatio est manifeſta: sic et altiſſimi tēpora initia habent manifeſta in prodigijs, et in virtutibꝰ, ⁊ conſummationes in actu ⁊ in signis. Et erit, omnis qui saluus factꝰ fuerit, ⁊ qui poterit effugere ꝓpera sua ⁊ per fidē, in qua credidiſtis, relinqueť de predictis periculis, ⁊ videbit saluatare meū in terra mea, et in finibus meis, quoniā sanctificaui me a seculo. Et tunc miſerebunť, qui nūc abuſi sunt vias meas: et in tormentis commorabūtur hi qui eas proiecerunt in contemptu. Qui enim non cognouerūt me, viuētes būficia cōsecuti: et qui faſtidierūt legem meam, cū adhuc erāt habētes libertatē, ⁊ cum adhuc eſſet eis apertus penitētie locus, non intellexerunt, sed ſpreuerunt: hos oportet poſt mortem in cruciamēto cognoscere. B Tu ergo noli adhuc curioſus esse quomodo impij cruciabunť: sed inquire quomodo iuſti saluabunť, ⁊ quorū seculum, ⁊ ꝓpter quos seculū, et quādo. Et respōdi, ⁊ dixi, Olim locutus sum, ⁊ nunc dico, et poſtea dicam: quoniam plures sunt qui pereunt, quam qui saluabuntur: sicut multiplicatur fluctus ſuper guttam. Et respondit ad me, et dixit,

rit, Qualis ager, talia ꝛ semia: ꝛ q̃les flores, tales ꝛ tinctu-
re: ꝛ q̃lis opator, talis ꝛ creatio: ꝛ q̃lis agricola, talis cultu-
ra: qm̃ tps erat seculi. Et nũc cũ esses parãs eis his q nũc
sũt, antequã fieret seculũ, in q̃ hitarẽt: ꝛ nemo mihi ꝺdixit.
tũc ei qsq; ꝛ nũc creator ĩ mũdo hoc pato, ꝛ messe indeficiẽ
ti, ꝛ lege iuestigabili corrupti sũt mores eor. Et cõsyderan-
ui seculũ, ꝛ ecce erat piculũ pp cogitatiões q̃ in eo aduene-
rũt. Et vidi, ꝛ pepci ei valde: ꝛ ꝟuaui mihi acinũ de botro,
ꝛ plãtationẽ de tribu multa. ¶Pereat ergo multitudo, q̃ si-
ne cã nata est, ꝛ ꝟuet acinus me⁹, ꝛ plãtatio mea: q: cũ mlto
labore pfeci. Tu aũt si adhuc intromittas septẽ dies alios,
sz nõ ieunabis in eis: ibis ĩ cãpũ flor, vbi dom⁹ nõ est edi-
ficata: ꝛ mãducabis solũmõ de floꝛib⁹ cãpi, ꝛ carnẽ nõ gu-
stabis, ꝛ vinũ nõ bibes, sz solũmõ flores. Depcare altissimũ
sine ĩtermissiõe, ꝛ veniã, ꝛ loq̃r tecũ. Et pfect⁹ sũ, sicut dixit
mihi in cãpũ, q vocat ardath, ꝛ sedi ibi ĩ floꝛib⁹. Et de her
bis agri mãducaui, ꝛ facta est esca eaꝛ mihi ĩ saturitatẽ. Et
factũ est post dies septẽ, ꝛ ego discũbebã supra fenum, ꝛ cor
meũ itez turbabat sicut añ. Et aptũ est os meũ, ꝛ inchoaui
dicere coꝛã altissimo, ꝛ dixi, O dñe te nobis oñdẽs oñsus
es pfib⁹ nr̃is in deserto, qõ nõ calcat: ꝛ ifructuoso, qñ erãt
exeũtes de egypto: ꝛ dicẽs dixisti, Tu isrl audi me, ꝛ semẽ
Jacob intẽde sermõib⁹ meis. Ecce eñ ego semio ĩ vobis le
gem meã, ꝛ faciet ĩ vobis fructũ, ꝛ glorificabimini in eo per
seculũ. Mã patres vr̃i accipiẽtes legẽ, nõ seruauerũt, ꝛ legi-
tima mea nõ custodierũt, ꝛ fact⁹ est fruct⁹ legis nõ parens:
nec eñ poterat, qm̃ tuus erat. Mã q acceperũt, perierũt, nõ
custodiẽtes qõ in eis seminatuz fuerat. Et ecce, cõsuetudo
est, vt cũ accepit terra semẽ, vel nauem marę, vel vas aliqõ
escã vel potũ: cũ fuerit exterminatũ id, in quo seminatũ est,
vel in qõ missũ est: simul id qõ seminatũ, vel missuz est, vel
q̃ suscepta sunt, exterminanť, ꝛ suscepta iã nõ manent apud
nos. Sz nobis sic nõ factũ est. Nos qdẽ q legem accepim⁹,
peccãtes periuimus, ꝛ cor nr̃m qõ suscepit eã: nã lex nõ pe-
riit. sz pmãsit in suo labore. Et cũ loq̃rer hec in corde meo,
respexi oculis meis, ꝛ vidi mulierẽ in dextera pte. ꝛ ecce hec
lugebat, ꝛ plorabat cũ voce magna, ꝛ aĩo dolebat valde, ꝛ
vestimẽta ei⁹ discissa, ꝛ cinis sup caput ei⁹. Et dimisi cogi-
tatus, in qbus erã cogitãs, ꝛ cõuersus sum ad eã, ꝛ dixi ei,
Ut qd fles: ꝛ qd doles aĩo: ꝛ dixit ad me, Dimitte me dñe
meus, vt defleã me, ꝛ adijciã dolorẽ: qm̃ valde amaro sum
aĩo, ꝛ hũiliata sum valde. Et dixi ei, Quid passa es: Dic
mihi. Et dixit ad me, Sterilis fui ego famula tua, ꝛ nõ pe-
peri, habens maritũ annis triginta. Ego eñ per singulas
horas, ꝛ p singulos dies, ꝛ annos hos triginta deprecor altis
simũ nocte, ac die. Et factũ est, post trigĩta ãnos exaudiuit
me deus ancillã tuã, ꝛ vidit humilitatẽ meã, ꝛ attẽdit tribu
lationi mee, ꝛ dedit mihi filiũ: ꝛ iucũdata sum sup eũ valde
ego, ꝛ vir meus, ꝛ oẽs ciues mei, ꝛ honorificabam⁹ valde
fortẽ. Et nutrui eũ cũ labore multo. Et factũ est, cũ creuis-
set, ꝛ venisset accipere vxorẽ, feci diem epuli. Caput x.

Et factũ est, cũ introisset filius me⁹ in thalamo
suo, cecidit, ꝛ mortu⁹ est: ꝛ euertimus oẽs lumi
na, ꝛ surrexerũt oẽs ciues mei ad cõsolãdũ me,
ꝛ qeui vsq; in aliũ diẽ vsq; nocte. Et factũ est, cũ
oẽs qeuissent vt me ꝙsolarenť vt qescerẽ: ꝛ surrexi nocte, et
fugi: ꝛ veni sicut vides in hoc cãpo: ꝛ cogito iã nõ reuerti in
ciuitatẽ, sz hic cõsistere: ꝛ neq; mãducare, neq; bibere, sz si-
ne intermissione lugere, ꝛ ieunare vsq; dũ moriar. Et dere
liq sermones in qbus erã, ꝛ rũdi cũ iracũdia ad eam, ꝛ dixi,
Stulta sup oẽs mulieres, nõ vides luctuz nr̃m, ꝛ q̃ nobis
cõtingũt: Qm̃ Sion mr̃ nr̃a oĩ tristitia ꝙtristať, ꝛ hũilita-
te hũiliata ẽ, ꝛ luget validissime. Et nũc qm̃ oẽs lugem⁹ et
tristes sum⁹: qm̃ oẽs ꝙtristati sum⁹, tu aũt ꝙtristaris in vno
filio: Interroga eĩ terrã, ꝛ dicet tibi: qm̃ hec ẽ q̃ debeat lu-
gere casũ tãtor sup eã germinãtiũ. Et ex ipa ab initio oẽs
nati, ꝛ alij venier: ꝛ ecce, pene oẽs ĩ pditionẽ ãbulãt, ꝛ exter
miniũ fit multitudo eor. Et qs ergo dz lugere magis, nisi
hec q̃ tã magnã multitudinẽ perdidit, q̃ tu, q̃ p vno doles:
Si aũt dicis mihi, Qm̃ nõ ẽ plãct⁹ me⁹ filis terre: qm̃ fru-
ctũ vẽtris mei pdidi, quẽ cũ meroꝛib⁹ peperi, ꝛ cũ doloꝛib⁹
genui: terra aũt scõm viã terre: abijtq; ĩ ea multitudo pñs,
quo mõ euenit: ꝛ ego tibi dico, sicut tu cũ labore pep eristi,
sic ꝛ terra dat fructũ suũ hoĩ ab initio ei q fecit eã. Nunc er-
go retine apud temetipz doloꝛẽ tuum, ꝛ fortiter fer q tibi
cõtigerũt casus. Si eñ iustificaueris terminũ dei, ꝛ cõsiliũ
suũ recipies ĩ tpe, ꝛ ĩ talibus collaudaberis. Ingredere er-
go in ciuitatẽ ad virz tuũ. Et dixit ad me, Mõ faciã, neq; in-
grediar ciuitatẽ, sed hic moriar. Et apposui adhuc log ad
eã, ꝛ dixi, Noli facere hũc ꝑmonẽ, sz ꝙsenti psuadẽti. Quot
eñ casus Sion: Cõsolare ꝓpter doloꝛẽ Jerusalẽ. Uides
eñ qm̃ sanctificatio nr̃a deserta effecta est, ꝛ altare nr̃m de
molitũ est, ꝛ tẽplũ nr̃z destructũ est, ꝛ psalteriũ nr̃z hũilia-
tũ est, ꝛ hymn⁹ ꝙticuit, ꝛ exultatio nr̃a dissoluta est, ꝛ lumẽ
cãdelabri nr̃i extinctũ est, ꝛ arca testamẽti nr̃i direpta est,
ꝛ sancta nr̃a ꝙtaminata sũt, ꝛ nomẽ qõ inuocatũ ẽ sup nos,
pene ꝓphanatũ est: ꝛ liberi nr̃i ꝙtumeliã passi sũt, ꝛ sacerdo
tes nostri succẽsi sunt, ꝛ Leuite nr̃i ĩ captiuitatẽ abierunt, ꝛ
virgines nr̃e coinquinate sunt, ꝛ mulieres nostre vim passe
sunt, ꝛ iusti nr̃i rapti sunt, ꝛ puuli nr̃i pditi sunt, ꝛ iuuenes
nr̃i seruierũt, ꝛ fortes nr̃i ĩualidi facti sũt: ꝛ qõ oim maius
signaculũ Sion, qm̃ resignata est de gloria sua. Nam ꝛ tra-
dita est in manib⁹ eor, q nos oderũt. Tu ergo excute tuam
tristitiã multã, ꝛ depone abs te multitudinẽ dolor, vt tibi
reꝓpitiet fortis, ꝛ requiẽ faciet tibi altissimus requietio-
nẽ labor. Et factũ est, cũ loquebar ad eã, facies eius fulge-
bat subito ꝛ spẽs, corruscus fiebat visus ei⁹, vt essem pauẽs
valde ad eã ꝛ cogitarez qd esset hoc. Et ecce, subito emisit
sonitũ vocis magnũ timore plenum, vt cõmoueret terra a
mulieris sono. ꝛ vidi: ꝛ ecce, amplius mulier nõ cõparebat
mihi, sz ciuitas edificabať, ꝛ locus demõstrabať de funda-
mẽtis magnis: ꝛ timui, ꝛ clamaui voce magna, ꝛ dixi, vbi
est vriel angel⁹, q a principio venit ad me: qm̃ ipse me fecit
venire in multitudie in excessu mẽtis hui⁹, ꝛ fact⁹ est finis
meus in corruptionẽ, ꝛ oꝛo mea in improperiũ. Et cũ esses
loquẽs ego hec, ecce venit ad me, ꝛ vidit me: ꝛ ecce eraz po
sit⁹ vt mortu⁹, ꝛ intellect⁹ me⁹ alienat⁹ erat, ꝛ tenuit dexterã
meã, ꝛ confortauit me, ꝛ statuit me super pedes meos, ꝛ di
xit mihi, Quid tibi est: ꝛ q̃re ꝙturbat⁹ ẽ intellectus tuus, et
sensus cordis tui: ꝛ q̃re ꝙturbaris: Et dixi, Qm̃ derelíqui-
sti me, ꝛ ego qdẽ feci scõm ꝑmões tuos, ꝛ exiui in cãpũ: ꝛ ec
ce vidi ꝛ video qõ nõ possũ enarrare. Et dixit ad me, Sta
vt vir, ꝛ cõmouebo te. Et dixi, Loquere dñe me⁹ tu in me,
noli me derelinq̃re, vt nõ frustra moriar: qm̃ vidi q̃ nõ scie-
bã, ꝛ audio q̃ nõ scio. Aut nũqd sensus me⁹ falliť, aĩa mea
supꝛemat: Nũc ergo deprecor te, vt demõstres seruo tuo de
excessu hoc. Et rñdit ad me, ꝛ dixit, Audi me, ꝛ docebã te,
ꝛ dicã tibi de qb⁹ times: qm̃ altissim⁹ revelauit tibi myste-
riã multa. Uidit rectã viã tuã, qm̃ sine ĩtermissione ꝙtrista
baris ꝓ pplo tuo, ꝛ valde lugebas pp sion. Hic ergo intel-
lect⁹ visionis q̃ tibi appulit añ paululũ. Quã vidisti lugẽtẽ
inchoasti consolari eam. Nunc autem iam speciem mulie-
ris nõ vides, sed apparuit tibi ciuitas edificari: ꝛ quoniam
enarrabat tibi de casu filij sui, hec absolutio est. Hec mu-
lier quã vidisti, hec est Sion: ꝛ quoniam dixit tibi quã ꝛ nũc
conspicies, vt ciuitatem edificatam. Et quoniam dixit ti-
bi, q: sterilis fuit trigínta annis: propter quod erant anni
scilicet triginta, quando non erat in ea adhuc oblatio obla
ta. Et factum est post annos triginta, edificauit Salomon
ciuitatem, et obtulit oblationes, tunc fuit quando peperit
sterilis filium. Et quod tibi dixit, qm̃ nutriuit eum cum la-
bore, hoc erat habitatio in Jerusalem. Et quoniam dixit ti
bi, q⁹ filius meus veniens ĩ suo thalamo mortuus esset, ꝛ
contigisset ei casus, hoc erat que facta est ruina Jerusalem.
Et ecce, vidisti similitudinẽ eius: et quoniam filium luge-
ret, inchoasti consolari eam, et de his que contigerunt. hec
erant tibi aperiẽda. Et nunc videt altissimus, qm̃ ex aĩo cõ
tristatus es, ꝛ qm̃ ex toto corde pateris ꝓ ea, ostẽdit tibi cla
ritatẽ gloꝛie eius ꝛ pulchritudinẽ decoris eius. ¶Propterea
ei dixit tibi, vt maneres in cãpo vbi dom⁹ nõ ẽ edificata, scie

bā em̄ ego, qm̄ altissim⁹ incipiebat tibi ostendere hec, propter ea dixi tibi, vt venires in agrū vbi nō est fundamētū edificij. Nec em̄ poterat op⁹ edificij hoīs sustineri in loco, vbi incipiebat altissimi ciuitas ostendi. Tu ergo noli timere, neq; expauescat cor tuū: sz ingredere, z vide splēdorē z magnitudinē edificij, quātū capax ē tibi visu oculor videre: et post hec audies quātū capit auditꝰ auriū tuar audire. Tu em̄ beatus es pre multis, z vocatus es apud altissimum sicut z pauci. Nocte aūt q̄ in crastinum futura est, manebis hic: z ostendet tibi altissimus has visiones suprem orū, q̄ faciet altissimus his qui habitant super terram a nouissimis diebus. Et dormiui illā noctē z aliā, sicut dixerat mihi. Ca. xj.

A

ET vidi somniū, z ecce ascēdebat de mari agla, cui erāt duodecim ale pēnar, z capita tria. Et vidi, z ecce expādebat alas suas in oēm terrā, et oēs vēti celi insufflabāt i eā, z colligebanť. Et vidi, z de pēnis eiꝰ nascebanť ꝛrie pēne, z ipse fiebāt in pēnaculis minutis z modicis. Nā capita eiꝰ erāt gescētia, et dimidiū caput erat maius alior capitū. sz ipsa gescebat cum eis. Et vidi, z ecce agla volauit i pēnis suis, z regnauit sup terrā, z super eos q habitāt in ea. Et vidi, qm̄ subiecta erāt ei oia sub celo, z nemo illi ꝛdicebat, neq; vnus de creatura q̄ ē sup terrā. Et vidi, z ecce surrexit agla sup vngues suos, z misit vocē pēnis suis, dicens, Nolite oēs simul vigilare, dormite vnusq; sq; in loco suo, z p tps vigilate. Capita aūt in nouissimo seruenť. Et vidi, z ecce vox nō exibat de capitibus eiꝰ, sz de medietate corpis eius. Et numerauī ꝛrias pēnas eius, z ecce ipse erāt octo. Et vidi, z ecce a dextera pte surrexit vna pēna, z regnauit sup oēz terrā. Et factū est cuz regnaret, venit ei finis, z nō appuit locꝰ eiꝰ: z sequēs erurrexit, z regnabat. Ipsa multū tenuit tps. Et factum est cuz regnaret, z veniebat finis eiꝰ, vt nō apperet sicut prior. Et ecce vox emissa est illi, dicens, Audi tu q̄ tanto tpe tenuisti terrā, hec annūtio tibi antequā incipias nō appere. Nemo post te tenebit tps tuū, sz nec dimidiū eiꝰ. Et leuauit tertia z tenuit principatū sicut z priores: z nō apparuit z ipsa. Et sic cōtingebat z oibus alijs singulatim principatū gerere, z itez nusquā cōparere. Et vidi, z ecce in tpe sequētes penne erigebanť a dextera pte, vt tenerēt z ipse principatum: z ex his erāt q̄ tenebāt, sz tū statim nō cōparescebant. Nā z aliq̄ ex eis erigebanť, sed nō tenebāt principatum. Et vidi post hec, z ecce nō cōparuerūt duodecim pēne, z duo pēnacula: z nihil supererat in corpore aquile, nisi duo capita quiescentia z sex pēnacula. Et vidi, z ecce sex pēnaculis diuise sunt due, z māserūt sub capite, qō est ad dexterā ptez. Nā q̄tor māserūt in loco suo. Et vidi, z ecce subalares cogitabant se erigere, z tenere principatus. Et vidi z ecce vna erecta ē, sz statim nō cōparuit. Et secūde velocius, q̄ priores non cōparuerūt. Et vidi, z ecce due q̄ superauerunt apud semetipsas cogitabāt z ipse regnare: z in eo cū cogitarēt, ecce vnū quiescētiū capitū qō erat medium, euigilabat. hoc em̄ erat duor capitū maius. Et vidi qm̄ cōpleta sunt duo capita se cū: z ecce cōuersum est caput cū his, q cū eo erāt, z comedit duas subalares q̄ cogitabāt regnare. Hoc ēt caput percōterruit oēm terrā, z dñabať in ea his q habitāt terrā cū labore multo, z potētatū tenuit orbis terrar sup oēs alas que fuerūt. Et vidi post hec, z ecce mediū caput subito non cōparuit, z hoc sicut ale. Superauerūt aūt duo capita, que et ipsa silr regnauerūt sup terrā, z sup eos q habitāt in ea. Et vidi, z ecce deuorauit caput a dextera parte illud qō a leua. Et audiui vocē dicētē mihi, Cōspice ꝛte, z ꝑsydera qō vides. Et vidi, z ecce sicut leo cōcitatus de sylua rugiens: et vidi qm̄ emittebat vocē hoīs ad aglā. Et dixit dicēs, Audi tu, z loqr ad te, z dicet altissimꝰ tibi, Nōne tu es q̄ superasti de q̄tuor animalib⁹, q̄ fecerā regnare in seculo meo, z vt per eos veniret finis tēpor eor: Et q̄rtus veniēs deuicit oīa animalia q̄ trāsierūt, z potētatu tenuit seculū cū tremore multo, z oēm orbē cū labore pessimo, z inhabitauit tot tpibus orbē terrar cū dolo. Et iudicasti terrā nō cū veritate. Tribulasti em̄ mānsuetos, z lesisti gescētes, z dilexisti mēdaces

B

z destruxisti hītationes eor q fructificabāt: z hūiliasti muros eor, q te nō nocuerūt. Et ascendit cōtumelia tua vsq; ad altissimū, z supbia tua ad fortē. Et respexit altissimus supba tpa, z ecce finita sūt, z scelera eius cōpleta sūt. Propterea nō appareas tu agla, z ale tue horribiles, z pēnacula tua pessima, z capita tua maligna, z vngues tui pessimi z omne corpus tuum vanū, vt refrigeretur omnis terra, et reuertatur liberata de tua vi, z speret iudicium z misericordiam eius qui fecit eam. Caput xij.

A

ET factū est, dō loquerer leo vba hec ad aglā: et vidi, z ecce qō superauerat caput, z nō compuerūt q̄tuor ale ille q̄ ad eū trāsierūt, z erecte sunt vt regnarēt: z erat regnum eor exile, z tumultu plenū. Et vidi, z ecce ipsa nō appebāt, z oē corpus agle incendebať, z expauescebat terra valde, z ego a tumultu z excessu mētis, z a magno timore vigilaui, z dixi spiritui meo, Ecce tu p̄stitisti mihi hoc in eo, qō scrutaris vias altissimi. Ecce adhuc fatigatus sum aīo, z spū meo invalidus sū valde, z nec modica est in me virtus a multo timore, quā expaui nocte hac. Nūc ergo orabo altissimū, vt me ꝛfortet vsq; in finē. Et dixi, dñator dñe, si inueni gr̄am añ oculos tuos, et si iustificat⁹ sum apud te pre multis, z si certe ascēdit depcatio mea añ faciē tuā, cōforta me, z oñde seruo tuo mihi interpretationē z distinctionē visus horribilis huius, vt plenissime cōsoleris aīam meā. Dignū em̄ me habuisti oñdere mihi tēporū nouissima. Et dixit ad me, Hec est interp̄tatio visionis hui⁹, Agla quā vidisti ascēdētē de mari, hoc est regnū qō visum est in visione danieli fri tuo. Sz nō est illi interpretatū, qm̄ ego nūc tibi interp̄tor. Ecce dies veniūt, et exurget regnū sup terrā, z erit timor acrior oīm regnorū q̄ fuerūt añ eū. Regnabunt aūt in ea reges duodecim, vnus post vnū. Nā scōs incipiet regnare, z ipse tenebit ampliustps pre duodecim. Hec est interp̄tatio duodecim alarū q̄s vidisti. Et quā audisti vocē q̄ locuta est, nō de capitib⁹ eius exeūtē, sz de medio corpis eiꝰ, hec est interp̄tatio, qm̄ post tēpus regni illius nascenť cōtētiones nō modice z piclitabitur vt cadat: z nō cadet tūc, sz itez cōstituet in suū initiū. Et qm̄ vidisti subalares octo coherētes alis eius, hec est interp̄tatio. exurgēt in ipso octo reges, quor erūt tpa leuia, z anni citati, z duo qdē ex ipsis periēt. Appropinquāte aūt tpe medio, q̄tuor seruabunť in tpe, cū incipiet appropinquare tps eius vt finiať, due vero in finē seruabunť. Et qm̄ vidisti tria capita gescētia, hec est interp̄tatio. In nouissimis eius suscitabit altissimus tria regna, z renouabit in ea multa, z dñabunť terrā, z q habitāt in ea, cū labore multo super oēs q fuerūt añ hos. ꝓpter hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Ipsi enim erunt qui recapitulabunt impietates eius, et qui perficient nouissima eius. Et quoniaz vidisti caput maius nō apparens, hec est interpretatio eius. quoniam vnus ex eis super lectum suum morietur, z tñ cum tormētis. Nā duo qui perseuerauerint, gladius eos comedet. Unius em̄ gladius comedet qui cū eo: sed tñ hic gladio in nouissimis cadet. Et qm̄ vidisti duas subalares trajicētes sup caput quod est in dextera parte, hec est interpretatio: hi sunt quos cōseruauit altissimus in finē suum, hoc est regnum exile, et turbationis plenum. Sicut vidisti z leonem, quem vidisti de sylua euigilantem, z rugientē, z loquentem ad aquilaz, z arguentē eā, z iniustitias ipsius per oēs sermones eius sicut audisti: hoc est ventus quem seruauit altissimus in finem ad eos, z impietates ipsor̄, z arguet illos, z incutiet corā ipsis discerptiones eorūz. Statuet em̄ eos in iudicio vivos: z erit, cū arguerit eos, tūc corripiet eos. nā residuuz populū meum liberabit cum misericordia, qui saluati sunt super fines meos, z incundabit eos quoad vsq; veniet finis dies iudicij: de quo locutus sum tibi ab initio. Hoc sōnium q̄ vidisti, z he interpretationes. Tu ergo solꝰ dignꝰ fuisti scire altissimi secretū hoc. Scribe ergo oīa ista i libro q̄ vidisti z pone ea i loco absc̄dito: z docebis ea sapiētes de populo tuo, q̄rū corda scis posse capere z seruare secreta hec. Tu aūt adhuc sustine hic alios dies septē, vt tibi oñdať qcqd visū

B

D

fuerit

fuerit altissimo ostendere tibi. Et profectus est a me. Et factum est, cū audissēt oīs ppl's qñ ptrāsierunt septē dies et ego nō fuissem reuersus in ciuitatem, ꝛ cōgregauit se oīs a minimo vsq; ad maximum: ꝛ venit ad me, ꝛ dixerunt mihi dicētes, Quid peccauim⁹ tibi, ꝛ qd iniuste egim⁹ in te, qñ derelinquēs nos sedisti in loco hoc? Tu eñ nobis superes sol⁹ ex oīb⁹ ppl'is, sicut botr⁹ de vinea, ꝛ sicut lucerna in loco obscuro, ꝛ sicut portus ꝛ nauis salnata a tēpestate. Aut nō sufficiūt nobis mala q̄ cōtingūt? Si ergo tu nos derelinquens, quāto nobis erat meli⁹ si essemus succēsi ꝛ nos cuz incēdio Sion? Nec ei nos sum⁹ meliores eoꝝ q ibi mortui sunt. Et ploꝛauerunt voce magna. Et rñdi ad eos, ꝛ dixi, Cōfide Jsrl', ꝛ noli tristari tu dom⁹ Jacob. Est eñ memoria vr̄i coꝝ altissimo, ꝛ fortis nō est oblit⁹ vr̄i in tētatione. Ego eñ nō derelīq vos, neq; excessi a vobis: sz veni in hūc locū, vt depcarer p desolatiōe Sion, vt q̄rerē mīam p humilitate sanctificationis vr̄e. Et nūc ite vnusq;sq; vr̄m in domū suā, ꝛ ego veniā ad vos post dies istos. Et pfect⁹ est pul⁹, sicut dixi ei, in cuitatē: ego aūt sedi in cāpo septez diebus, sicut mihi mādauit, ꝛ māducabā de floꝛibus solūmō agri, de herbis facta est esca mihi in diebus illis. Cap. xiij.

A

ET factū est post dies septē, ꝛ sōniau somniū nocte. Et ecce de mari vēt⁹ exurgebat, vt cōturbaret oēs fluct⁹ ei⁹. Et vidi, ꝛ ecce qualescebat ille hō cū nubibus celi: ꝛ vbi vultū suū vertebat vt cōsideraret, tremebāt oīa q̄ sub eo videbank: ꝛ vbicūq; exibat vox de oꝛe ei⁹, ardescebāt oēs q audiebāt voces eius, sicut quiescit terra qñ senserit ignem. Et vidi post hec, ꝛ ecce cōgregabak multitudo hoīm, quoꝝ nō erat numerus de q̄tuoꝛ vētis celi, vt debellarent hoiem q ascenderat de mari. Et vidi, ꝛ ecce sibimetipsi sculpserat mōtē magnū, ꝛ volauit sup eū. Ego aūt q̄siui videre regionē, vel locum vñ sculptus esset mōs, ꝛ nō potui. Et post hec vidi, ꝛ ecce, oēs qui cōgregati sunt ad eū, vt expugnarēt eū, timebant valde, tñ audebāt pugnare. Et ecce, vt vidit impetū multitudinis veniētis nō leuauit manū suam, neq; phrameā tenebat, neq; aliq̄ vas bellicosum, nisi solūmō vt vidi, qñ emisit de oꝛe suo sicut flatū ignis, ꝛ de labijs ei⁹ spūs flāme, ꝛ de lingua eius emittebat scintillas, ꝛ tēpestates, ꝛ cōmista sunt oīa simul, hic flatus ignis, ꝛ spūs flāme, ꝛ multitudo tēpestatis: ꝛ cōcidit sup multitudinē in impetu, q̄ ꝑparata erat pugnare, et succēdit oēs, vt subito nihil videret de innumerabili multitudine, nisi solūmō puluis, et fumi odoꝛ: et vidi, et extimui. Et post hec vidi ipm hoiem descēdētē de monte, et vocātē ad se multitudinē aliā pacificā, ꝛ accedebat ad eum vultus hoīm multoꝝ quoꝝūdā gaudētiū, q̄ rūdā tristātiū: aliq; vero alligati, aliq adducētes ex eis qui offerebank. et egrotaui a multitudine pauoris, ꝛ expergefact⁹ sū, ꝛ dixi, Tu ab initio demōstrasti seruo tuo mirabilia hec, ꝛ dignū me habuisti vt susciperes deprecationē meā: ꝛ nūc demonstra mihi adhuc interpretationē somnij huius. Sicut enim existimo in sensu meo, ve q derelicti fuerint in diebus illis: ꝛ multo plus ve his q nō sunt derelicti. Qui eñ non sunt derelicti, tristes erāt. Jntelligo nūc q̄ sunt reposita in nouissimis dieb⁹, ꝛ occurrēt eis, sz ꝛ his q derelicti sunt. Propter hoc venerūt eñ in picula magna, ꝛ necessitates multas, sicut oñdūt sōnia hec. Attñ facili⁹ est piclitātē venire in hūc, q̄ ptrāsire, sicut nubē a seculo, ꝛ nūc videre q̄ ꝓtingūt in nouissimo. Et rñdit ad me, ꝛ dixit, Et visionis interpretationē dicā tibi: ꝛ de q̄bus locut⁹ es, adaperiā tibi. Q̄m de his dixisti q derelicti sunt, hec est interpretatio. q aufert periculū illo tpe, hic se custodinit. q in piculo inciderūt, hi sunt, q hūt opa, ꝛ fidē ad fortissimū. Scito ergo qñ magis beatificati sunt, q derelicti sup eos q mortui sunt. He interpretationes visionis, q̄ vidisti vir̄ ascendentē de corde maris, ipse est quē cōseruat altissimus multis tpibus, q̄ p semetipsum liberabit creaturā suā: ꝛ ipse disp̄bet, q derelicti sunt. Et qñ vidisti de oꝛe eius exire, vt spm̄, ꝛ ignē, ꝛ tēpestatē: ꝛ qñ nō tenebat phrameā, neq; vas bellicosum: corrupit eī ipet⁹ ei⁹ multitudinē, q̄ venerat expugnare eū, hec est interpretatio. ecce dies veniunt, qñ incipiet altissimus liberare eos q sup terrā sunt: ꝛ veniet in excessū mētis sup eos q ibabitāt terrā. Et alij alios cogitabūt debellare: ciuitas ciuitatem, ꝛ locus locū, ꝛ gens aduersus gētē, ꝛ regnū aduersus regnū. Et erit, cū fient hec, ꝛ cōtingēt signa q̄ añ oñdi tibi: ꝛ tūc reuelabit filius meus, quē vidisti, vt virū ascendentem. Et erit qñ audierint oēs gētes vocem eius: ꝛ derelinquet vnusq;sq; in regione sua bellū suū, q̄ hūt ad alterutrū: ꝛ colligek in vnū multitudo innūerabilis, sicut volētes venire, ꝛ expugnare eū. Jpse aūt stabit sup cacumē mōtis sion. Sīō aūt veniet, ꝛ oñdet oīb⁹ parata, ꝛ edificata: sicut vidisti mōtē sculpi sine manib⁹. Jpse aūt fili⁹ me⁹ arguet, q̄ adinuenerunt gentes, impietates eoꝝ has, q̄ tēpestati appropinquauerūt, ꝓpter mala cogitamēta eoꝝ, ꝛ cruciamēta, q̄b⁹ inciēt cruciari: q̄ assimilate sunt flāme, ꝛ pdet eos sine labore p legē, q̄ igni assimilata est. Et qñ vidisti eū colligentez ad se aliā multitudinē pacificā, he sunt decē trib⁹, q̄ captiue facte sunt de terra sua, ī dieb⁹ Osee regis, quē captiuū duxit Salmanasar rex Assyriorū: ꝛ trāstulit eos trās flumen, et trāslati sunt in terrā aliā. Jpsi aūt sibi dederūt cōsiliuz hoc, vt derelinquerēt multitudinē gētiū, ꝛ ꝓficiscerenk in vlteriorē regionē, vbi nūquā inhabitauit genus humanū: vel ibi obseruare legitima sua, q̄ nō fuerāt seruātes in regione sua. Per introitus aūt angustos fluminis Euphratē introierūt. Fecit eñ eis tūc altissimus signa, ꝛ statuit venas fluminis vsquequo trāsirēt. Per eā eñ regionē erat via multa itineris, anni vnius, ꝛ dimidij: nā regio illa vocatur Arsareth. Tūc inhabitauerūt ibi vsq; in nouissimo tpe: ꝛ nūc iterū cū ceperint venire, itez altissim⁹ statuet venas fluminis, vt possint trāsire: ꝓpter hec vidisti multitudinē cum pace. Sz ꝛ q derelicti sunt de ppl'o tuo, hi sunt q inueniunt intra terminū meū. Factū erit ḡ, qñ incipiet pdere multitudinez eaꝝ, q̄ collecte sūt gētes, pteget eos q superauerūt populū: ꝛ tūc oñdet eis mlta plurima portenta. Et dixi ego, Dñator dñe, hoc mihi oñde, ꝓpter qō vidi vir̄ ascēdētē de corde maris. Et dixit mihi, Sicut non potes hec vel scrutari, vel scire, q̄ sunt in pfundo maris: sic nō poterit q̄sq; sup terrā videre filiū meū, vel eos, q cū eo sunt, nisi ī tpe diei. Hec est interptatio somnij, qō vidisti, ꝛ ppter qō illuminat⁹ es hic solus. Dereliq̄sti eñ tuā, ꝛ circa meā vacasti legē, ꝛ q̄siisti. Vitā eñ tuā disposuisti ī sapiētia, ꝛ sensum tuū vocasti mīez: ꝛ ppter hoc oñdi tibi merces apud altissimū. erit ei post alios tres dies, ad te alia loquar, ꝛ exponam tibi grauia, ꝛ mirabilia. Et pfectus sū, ꝛ trāsij in cāpū, multū glorificans, ꝛ laudans altissimum de mirabilibus, que per tēpus faciebat: ꝛ quoniam gubernat ipsum, ꝛ que sunt in tēporibus illata, ꝛ sedi ibi tribus diebus. Caput xiiij.

B

ET factū est tertio die, ꝛ ego sedebā sub quercu. Et ecce, vox exiuit ꝫ me de rubo, ꝛ dixit, esdra esdra. Et dixi, Ecce ego dñe. Et surrexi sup pedes meos. Et dixit ad me, reuelās reuelat⁹ sum sup rubū, ꝛ locutus sum moysi, q̄ ppl's meus seruiebat in Egypto, ꝛ misi eū, ꝛ eduxi ppl'm meū de Egypto, et adduxi eū sup montem Sina, ꝛ detinebam eū apud me diebus multis: ꝛ enarraui ei mirabilia multa, ꝛ ostendi ei tēporum secreta ꝛ finem: ꝛ p̄cepi ei, dicens, Hec in palam facies verba, ꝛ hec abscondes. Et nunc tibi dico: signa que demonstraui, ꝛ somnia q̄ vidisti, et interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo repone ea: tu eñ recipieris ab omnibus, cōuerteris residuus cū cōsilio meo, et cū silibus tuis, vsquequo finiank tpa. qñ seculū pdidit iuuentutē suā, et tpa appropinquāt senescere. Duodecim eñ ptib⁹ diuisū est seculū, ꝛ trāsierūt ei⁹ decia, et dimidiū decime ptis: supsūt aūt ei⁹ post mediū decime ptis. Nūc ergo dispone domū tuā, ꝛ corripe populum tuum, et consolare humiles eorum, et renuntia iam corruptele, et dimitte abs te mortales cogitationes, et proīce abs te pondera humana, et exue te iam infirmam naturam: et repone in vnam partem molestissima tibi cogitamēta, et festina trāsmigrare a tpib⁹ his. q̄ eī vidisti nūc cōtigisse mala, itez hoꝝ deteriora faciēt. quātū

eñ inualidũ fiet seculum a senectute, tñ multiplicabuntur sup inhabitãtes mala. Prolongauit eñ se magis veritas, z appropinquauit mẽdaciũ. Jã eñ festinat venire, quã vidisti visionẽ. Et rñdi, z dixi coã te dñe, Ecce eñ ego abibo, sicut pcepisti mihi, z corripiã pñtẽ pplm. Qui aũt iterum nati fuerint, qs cõmonebit: Positũ est ergo seculum in tenebris: z q inhabitãt in eo, sine lumie. Qñ lex tua incẽsa est, ppter qõ nemo scit q̃ a te facta sunt, vel q̃ icipiẽt opa. Si eñ inueni in te gratiã, immitte in me spñ sanctũ, z scribam oẽ qõ factũ est in seculo ab initio, q̃ erãt in lege tua scripta, vt possint hoĩes iuenire semitã: z q voluerint viuere in nouissimis, viuãt. Et rñdit ad me, z dixit, Uadẽs ꝫgrega pplm, z dices ad eos vt nõ q̃rãt te dieb⁹ q̃dragita. Tu aũt ppara tibi buxos multos, z accipe tecũ Sareaz, Dabriã, Salemiã, Echanũ, z Asiel qnqz hos, q pati sũt ad scribendũ velociter: z venias huc, z ego accendã in corde tuo lucernã intellectus, q̃ non extinguẽt, q̃ aduscz finiant, q̃ incipias scribere. Et tũc pfectis q̃dã palã facies, q̃dã sapiẽtibus abscõse trades. in crastinũ eñ hac hora, icipies scribere. Et p fectus sum, sicut mihi pcepit, z cõgregaui oẽs pplz, z dixi, Audi Jsrl verba hec: Peregrinati sũt pres nri ab initio in Egypto, z liberati sũt inde: z acceperũt legẽ vite, quã nõ custodierũt, quã z vos post eos trãsgressi estis: z data ẽ vobis terra in sortẽ, z terra Sion, z pres vri, z vos iniqtatez fecistis, z nõ seruastis vias qs pcepit vobis altissim⁹: z iustus iudex cũ sit, abstulit a vobis in tpe, qõ donauerat. Et nũc vos hic estis, z fres vri introrsũ vrm sunt. Si ergo ipe raueritis sensui vro, z erudieritis cor vrm, viui conseruati eritis, z post mortẽ miam ꝫsequemini. Judicium eñ post mortẽ veniet, qñ itez reuiuiscemus: z tũc iustoz noia parebunt, z ipioz facta oñdẽt. Ad me igit nemo accedat nũc, neqz regrat me vsqz dies q̃dragita. Et accepi qnqz viros, sicut mãdauit mihi, z pfecti sumus in cãpũ, z mãsimus ibi. Et fact⁹ sum in crastinũ, z ecce vox vocauit me, dicẽs, Esdra, aperi os tuũ, z bibe q̃ te potauero. Et apui os meũ, et ecce calix plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenũ sicut aqua: color aũt eius vt ignis fulvis. Et accepi, z bibi: z in eo cũ bibissem, cor meũ cruciabat intellectu, z in pectus meuz increscebat sapiẽtia. Mã spũs meus ꝫseruabat memoria. Et aptũ est os meũ, z nõ est clausũ amplius. Altissim⁹ dedit intellectũ qnqz viris, z scripserũt q̃ dicebant excessiones noctis qs nõ sciebãt. Nocte aũt mãducabãt panẽ, ego autẽ p diẽ loq̃bar, z p noctẽ nõ tacebã. Scripti sunt aũt p q̃draginta dies libri ducẽtiquatuor. Et factũ est cũ cõpleuissent quadraginta dies, locutus est altissimus, dicẽs, Priora q̃ scripsisti, in palã pone, z legãt digni z indigni: nouissimos aũt septuaginta conseruabis, vt tradas eos sapiẽtibus de populo tuo. In his eñ est vena intellectus, z sapientie fons et scientie flumen. Et feci sic. Caput xv.

Ece loqre i aures plebis mee sermões pphetie q̃s ĩmisero ĩ os tuũ, dicit dñs, et fac vt ĩ charta scribant, qñ fideles z veri sunt. Ne timeas a cogitationib⁹ aduersũ te, nec turbẽt te incredulitates dicẽtiũ, Qñ oĩs incredulus in ĩcredulitate sua morietr. Ecce ego ĩduco, dicit dñs, sup orbẽ terraz mala, gladiũ, z famẽ z mortẽ, z iteritũ: ppter qõ suppolluit iniquitas oẽm terrã, z adimpleta sunt opa nociua illoz. Propterea dicit dñs: Jã nõ silebo de impietatibus eoz q̃ irreligiose agunt, nec sustinebo in his q̃ inique exercẽt, ecce sanguis inoz⁹ et tristis clamat ad me, z aie iustoz clamãt pseueranter. Uidi cans vindicabo illos dicit dñs, z accipiã oẽm sanguinẽ inorũ ex illis ad me. Ecce ppls meus q̃si grex ad occisionẽ ducitur, iã non patiar illũ habitare in terra Egypti: sz educã eũ in manu potẽti, z brachio excelso, z pcutiã plaga sicut prius, z corrumpam oẽm terrã eius. Lugebit Egyptus, z fundamẽta eius plaga verberata, z castigatione quas inducet ei deus. Lugebũt cultores opantes terrã, qñ deficiẽt semina eoz ab vredine z grãdine, z a sydere terribili. Ue seculo, z q habitãt in eo: qr appropinquauit gladi⁹ z ꝫtritio eorũ, et exurget gens ꝫ gentẽ ad pugnã, z rhõphea in manibus eoz. Erit eñ incõstabilitio hoĩbus, z alij alijs inmalescẽtes nõ curabũt regẽ suũ z principes, vie gestoz suoz in potẽtia sua. Cõcupiscet eñ hõ in ciuitatẽ ire, z nõ poterit. Propter sup biã eñ eoz ciuitates turbabunt, domus exterent, hoĩes metuẽt. Nõ miserebit hõ primũ suũ ad irritum faciẽdũ domos eoz in gladiũ, ad diripiẽdas, substantias eoz ppter famẽ panis z tribulationez multam. Ecce ego cõuoco, dicit deus, oẽs reges terre ad me verẽdũ, q sũt ab oriẽte, z ab austro, ab euro, z a Libano, ad cõuertẽdos ad se, z reddere q̃ dederũt illis: sicut faciunt vsqz hodie electis meis, sic faciã z reddã in sinu eoz. Hec dicit dñs deus, Nõ parcet dextera mea sup pctõres, nec cessabit rhõphea sup effundẽtes sanguinẽ innoxiũ sup terraz. Exijt ignis ab ira eius z deuorauit fundamẽta terre, z pctõres q̃si stramẽ incẽsum. Ue eis q peccãt, z nõ obseruãt mãdata mea, dicit dñs. nõ parcã illis. Discedite filij a ptãte. Nolite cõtaminare sanctificationẽ meã, qñ nouit dñs oẽs q delinquunt in illũ. ppterea tradidit eos in mortẽ, z in occisionẽ. Jã enim venerũt sup orbẽ terraz mala, z manebitis in illis, nõ enim liberabit vos deus, ppter qõ peccastis in eum. Ecce visio horribilis, et facies illius ab oriẽte. Et exiẽt nationes draconũ Arabũ in curribus multis, z sicut flatus eorũ numerus ferẽt sup terrã, vt iam timeant z trepident oẽs qui illos audient carmonij insaniẽtes in ira, z exient vt apri de sylua z aduenient in virtute magna, z constabunt in pugnã cum illis, z vastabũt portionẽ terre Assyrioz. Et post hec super ualescent draconeꝫ natuitatis sue memores, z cõuertent se cõspirantes in virtute magna ad psequendos eos. Jsti turbabunt z silebũt in virtute illorũ, z conuertent pedes suos in fugã, z a territorio Assyriorũ subsessor obsidebit eos, et cõsumet vnũ ex illis, z erit timor z tremor in exercitu illorũ, z cõtentio in reges ipsoz. Ecce nubes ab oriente, z a septẽtrione vsqz ad meridianũ, z facies earũ horrida valde, plena ire z pcelle, z collident se inuicẽ, z collident sydus copiosuz sup terrã, z sydus illoz, z erit sanguis a gladio vsqz ad ventrẽ, z fimus hoĩs vsqz ad substramẽ cameli, z erit timor z tremor multus sup terrã, z horrebũt q videbũt iram illã, et tremor apprehẽdet illos: z post hec mouebunt nimbi copiosi a meridiano, z septẽtrione, z portio alia ab occidẽte: et superinualescent vẽti ab oriente, et recludẽt eã, z nubem quã suscitauit in ira, z sydus ad faciẽdã exterritationẽ ad oriẽtalẽ ventũ z occidentẽ violabitur: z exaltabunt nubes magne z valide plene ire, z sydus, vt exterreat oẽz terram, z inhabitãtes eã, z infundẽt sup oẽm locũ altũ et eminẽtẽ sydus terribile, ignẽ z grãdinẽ, z rhõpheas volantes, z aqs multas, vt etiã impleant oẽs cãpi, et oẽs riui plenitudine aquaz multaz. z demolient ciuitates, z muros, z mõtes, et colles, et ligna sylvaz, et fenũ pratoz, et frumẽta eorũ. Et trãsibũt ꝫstãtes vsqz Babylonẽ, et exterẽt eã: cõuenient ad ipsam, z circuibũt eã, z effundẽt sydus z oẽz irã sup eã, z subibit puluis z fumus vsqz in celũ, z oẽs in circuitu lugebũt eã: z q sub ea remãserint, seruiẽt his q exterruerũt. Et tu Asia cõcors in spẽ Babylonis, et gloria psone eius: vẽ tibi misera ppter qõ assimilasti ei, et ornasti filias tuas in fornicatione ad placendũ et gloriandum in amatoribus tuis, q tecũ cupierũt semp fornicari, Odibilẽ imitata es in oĩbus opibus eius, et in adinuentionibus eius, propterea dicit deus, Immittã tibi mala, viduitatẽ, paupertatem, et famẽ, et gladiũ, et pestẽ, ad deuastãdas domos tuas a violatione, et morte, et gloria virtutis tue. Sicut flos siccabitur, cũ exurget ardor q emiss⁹ est sup te ĩfirmaberis vt pauscula plagata, et castigata a mulieribus, vt nõ possint te tangere potẽtes et amatores. Nunqd ego sic zelabor te dicit dñs, nisi occidisses electos meos i oĩ tpe, exaltãs percussionẽ manuũ, z diceres sup mortẽ eoz, cũ inebriata esses, exorna spẽz vult⁹ tui: z merces fornicationis tue in sinu tuo, pp hoc redditionem accipies. Sicut facies electis meis, dicit dñs, sic faciet tibi deus: z tradet te ĩ malũ. Et nati tui fame iteriẽt: z tu rõphea cades, z ciuitates tue ꝫterẽt, z oẽs tui ĩ cãpo gladio cadẽt. Et q sũt i mõtib⁹, fame pibũt, z mãducabunt carnes

bũt carnes ſuas, ꝛ ſãguinẽ bibẽt a fame panis ꝛ ſiti aq̃. Infelix ꝓ maria venies, ꝛ rurſum accipies mala. Et in tranſitu allidẽt ciuitatẽ occiſam, ꝛ exterẽt aliquã portionem terre tue, ꝛ ptẽ glorie tue exterminabũt, rurſum reuertẽtes cõuerſã. Et demolita eris illis ꝓ ſtipula, ꝛ ipſi erũt tibi ignis ꝛ deuorabũt te, ꝛ ciuitates tuas, terrã tuã, ꝛ montes tuos, oẽs ſyluas tuas, ꝛ lignũ fructiferũ igni comburent. Filios tuos captiuos ducent, ꝛ cenſum tuum in predã hẽbunt, et gloriam faciei tue exterminabunt. Caput xvj.

A VE tibi Babylõ ꝛ Aſia, ve tibi egypte ꝛ Syria. Precigite vos ſaccis ꝛ cilicijs, ꝛ plãgite filios veſtros, ꝛ dolete: qm̃ appropinquauit contritio vr̃a. Immiſſus eſt vobis gladi⁹, ꝛ qs eſt q auertat illũ? Immiſſus eſt in vobis ignis, ꝛ qs eſt q extinguat illũ? Immiſſa ſunt vobis mala, ꝛ qs eſt q repellat ea? Nũqd repellet aliqs leonem eſurientem in ſylua aut extinguet ignẽ in ſtipula mox qñ ceperit ardere? Nũqd repellet aliqs ſagittã a ſagittario forti miſſa? Dñs fortis immittit mala, ꝛ qs eſt q repellat ea? Exijt ignis ex iracũdia eius, ꝛ qs eſt q extinguat eũ? Coruſcabit, ꝛ qs nõ timebit? Tonabit, ꝛ qs nõ pauebit? Dñs cõminabit̃, ꝛ qs nõ funditus conteret̃ a facie ipſius? Terra tremuit ꝛ fundamẽta eius, mare fluctuat de ꝓfundo, ꝛ fluctus eius diſturbabunt̃, ꝛ piſces eius a facie dñi, ꝛ a gloria virtutis eius: qm̃ fortis dextera eius que arcũ tendit, ſagitte eius acute q̃ ab ipſo mittuntur nõ deficiẽt cũ ceperint mitti in fines terre. Ecce mittunt̃ mala, ꝛ non reuertentur, donec veniant ſuper terram. Ignis ſuccendit̃, ꝛ nõ extinguet̃, donec cõſumat fundamẽta terre, Quẽadmodum nõ redit ſagitta miſſa a valido ſagittario: ſic nõ reuertentur mala, q̃ miſſa fuerint in terrã: Ve mihi, ve mihi: qs me liberabit in illis diebus? Initium doloꝝ ꝛ multi gemitus, initiũ famis ꝛ multi interitus, initiũ bellorũ ꝛ formidabũt ptates, initiũ malox ꝛ trepidabunt oẽs.
B In his qd faciã cum venerint mala: Ecce fames ꝛ plaga, ꝛ tribulatio, ꝛ anguſtia miſſa ſunt flagella in emẽdatiõe, ꝛ in his oĩbus ſe nõ cõuertẽt ab iniqtatibus ſuis, neq̃ flagello rum memores erũt ſemp. Ecce, erit annone vilitas ſup terrã, ſic vt putent ſibi eſſe directã pacẽ, ꝛ tũc germinabũt mala ſuper terrã, gladius, fames, ꝛ magna cõfuſio. A fame ei plurimi q inhabitãt terrã interient, ꝛ gladius perdet ceteros, q ſuperauerint a fame, ꝛ mortui ſicut ſtercora ꝓicientur, ꝛ nõ erit q cõſoleꝝ eos. Derelinqueꝝ em̃ terra deſerta, ꝛ ciuitates eius deijcient̃. Nõ derelinqueꝝ q colat terram, ꝛ q ſeminet eã. Ligna dabũt fructus, ꝛ qs vindemiabit illa? Vua matura fiet, ꝛ qs calcabit illã? Erit em̃ locis magna deſertio. Cupiet em̃ hõ hoĩem videre, vel vocẽ eius audire. Relinquent̃ em̃ de ciuitate decẽ, ꝛ duo de agro q abſcõderint ſe in dẽſis nemoribus, ꝛ ſciſſuris petrax. quẽadmodũ dum derelinquunt̃ in olineto, ꝛ ſingulis arboribus tres aut q̃tuor olive: aut ſicut in vinea vindemiata racemi relinquunt̃ ab his q diligenter vineã ſcrutant̃: ſic relinquent̃ in diebus illis tres aut q̃tuor ſcrutãtibus domos eox in rhõphea. Et relinqueꝝ terra deſerta, ꝛ agri eius inueterabunt, ꝛ vie eius ꝛ oẽs ſemite eius germinabũt ſpinas, eo q̃ non trãſient hoĩes ꝑ eã. Lugebũt virgines non hãtes ſponſos, lugebũt mulieres nõ hãtes viros, lugebũt filie eax non habẽtes adiutoriũ ſpõſi eax. in bello cõſumen̄t, ꝛ viri eax in fame exterent̃. Audite vero iſta, ꝛ cognoſcite ea ſerui dñi. Ecce verbũ dñi, excipite illud: ne dijs credatis, de qbus dicit dñs, Ecce appropinquant mala, ꝛ non tardant. Quem admodũ ꝑgnãs cũ parit in nouo mẽſe filiũ ſuũ, appropinquãte hora ꝑtus eius añ horas duas vel tres, dolores circũeunt ventrẽ eius, ꝛ ꝑdeũte infante de vẽtre non tardabũt vno pũcto: ſic non morabuntur mala ad ꝑdeundũ ſup terrã, ꝛ ſeculuꝫ gemet, ꝛ dolores circũtenebunt illud. Audite verbũ, plebs mea: Parate vos in puguã, ꝛ ĩ malis ſic eſtote, q̃ſi aduene terre. Qui vẽdit, q̃ſi q fugiat: ꝛ q emit, quaſi q ꝑditurus. Qui mercaꝝ, q̃ſi q fructũ nõ capiat: ꝛ qui edificat, q̃ſi nõ hitatur⁹. Qui ſeminat, q̃ſi q nõ metet: ſic ꝛ q vineã putat, q̃ſi q nõ vindemiaturus. Qui nubunt, ſicut q̃ſi filios nõ facturi: ꝛ q nõ nubũt, ſic q̃ſi vidui. Propter qõ q laborãt, ſine cã laborãt. Fructus em̃ illox alienigene metẽt, ꝛ ſubſtantiã illox rapient, ꝛ domos euertẽt, ꝛ filios eox captiuabunt, q: in captiuitate ꝛ fame generant natos ſuos. Et q negotiant̄ in rapina, quãtũ diu exornãt ciuitates ꝛ domos ſuas, ꝛ poſſeſſiones ꝛ perſonas ſuas, tãto magis adzelabor eos ſup peccata ſua, dicit dñs. Quomõ zelaꝝ formicaria mulierẽ idoneã ꝛ bonã valde, ſic zelabiꝝ iuſtitia iniqtatẽ cũ exornat ſe, ꝛ accuſat eã in facie, cuz venerit q defendat exqrentẽ oẽ peccatũ ſup terrã. Propterea nolite ſimilari ei, nec opib⁹ eius: qm̃ adhuc puſillũ, ꝛ tolleꝝ iniqtas a terra, ꝛ iuſtitia regnabit in vos. nõ dicat peccator ſe nõ peccaſſe: qm̃ carbones ignis cõburet ſup caput eius qui dicit, Non peccaui coram dño deo, ꝛ gloria ipſius. Ecce dñs cognoſcet oĩa opa hoĩm, ꝛ adinuẽtiones illorũ, ꝛ cogitationes illorũ, ꝛ corda illorũ. Dixit em̃, Fiat terra, ꝛ facta eſt: fiat celum, ꝛ factũ eſt. Et in verbo illius ſtelle fundate ſunt, ꝛ nouit numerum ſtellarum. Qui ſcrutatur abyſſum, ꝛ theſauros illarũ: q mẽſus eſt mare, ꝛ cõceptũ eius. Qui cõcluſit mare in medio aquarũ, ꝛ ſuſpẽdit terrã ſup aq̃s verbo ſuo. Qui extendit celũ q̃ſi camerã, ſup aquas fundauit eũ. Qui poſuit in deſerto fontes aquarũ, ꝛ ſup verticẽ mõtiũ lacus ad emittenda flumina ab eminẽti petra, vt potaret terrã. Qui finxit hominẽ, ꝛ poſuit cor ſuũ in medio corporis, ꝛ miſit ei ſpiritũ, vitã, ꝛ intellectũ, ꝛ ſpiramẽ dei oĩpotentis qui fecit oĩa, ꝛ ſcrutinat oĩa abſcõſa in abſcõſis terre. Hic nouit ad inuentionẽ veſtrã, ꝛ q̃ cogitatis in cordibus veſtris, peccantes, ꝛ volẽtes occultare peccata vr̃a. Propter qõ dñs ſcrutinãdo ſcrutinauit oĩa opa veſtra, ꝛ truducet vos omnes, ꝛ vos cõfuſi eritis cũ proceſſerint peccata veſtra coram hominibus, ꝛ iniquitates erunt que accuſatores ſtabunt in die illo. Quid facietis? aut qũo abſcõdetis peccata veſtra coram deo, ꝛ angelis eius? Ecce iudex deus, timete eum. Deſinite a peccatis veſtris, ꝛ obliniſcamini iniquitates veſtras iam agere eas in ſempiterno, ꝛ deus educet vos, ꝛ liberabit de omni tribulatione. Ecce enim incẽditur ardor ſuper vos turbe copioſe, ꝛ rapient quoſdam ex vobis, ꝛ cibabunt idolis occiſos: ꝛ qui cõſenſerint eis, erunt illis in deriſum, ꝛ in improperium, ꝛ in conculcationem. erit enim locis locus, ꝛ in vicinas ciuitates exurrectio multa ſuper timentes dñm. Erunt quaſi inſani, nemini parcẽtes: ad deripiendum ꝛ deuaſtandum adhuc timentes dominum, q: deuaſtabunt ꝛ diripient ſubſtãtias, ꝛ de domibus ſuis eos ejcient. Tunc parebit probatio electorum meorum, vt aurum quod probatur ab igne. Audite dilecti mei, dicit dominus. Ecce adſunt dies tribulationis, ꝛ de his liberabo vos. Ne timeatis, nec heſitetis: quoniam deus dux veſter eſt. Et qui ſeruat mandata ꝛ precepta mea, dicit dominus deus, ne preponderent vos peccata veſtra, ne ſuperleuent ſe iniquitates veſtre. Ve qui conſtringũtur a peccatis ſuis, ꝛ obteguntur ab iniquitatibus ſuis, quemadmodum ager conſtringitur a ſylua, ꝛ ſpinis tegitur ſemita eius per quaz non tranſit homo, et excluditur, ꝛ mittitur ad deuorationem ignis.

C Finis.

C Hieronymus ad chromatiũ ꝛ heliodorum in Tobiam prefatio.

IRarti non deſino exactionis veſtre inſtantiam. Exigitis enim vt libꝝ Chaldeo ſermone conſcriptum: ad Latinum ſylum traham: libꝝ vt q̃s Tobie: quem Hebrei de catalogo diuinarum ſcripturarum ſecantes: his que agiographa memorant: mancipauerunt. Feci ſatis deſyderio veſtro: non tñ meo ſtudio. Arguunt enim nos hebreorum ſtudia: ꝛ imputant nobis: contra ſuum canonem latinis auribus iſta tranſferre. Sed melius eſſe iudicãs Phariſeox diſplicere iudicio: ꝛ eporũ iuſſionibus deferure: inſtuti vt potui. Et quia vicina eſt Chaldeorũ lingua ſermoni Hebraico: vtriuſq̃ lingue peritiſſimum loquacẽ reperiens: vnius diei laborem arripui: ꝛ quicquid illa mihi Hebraicis verbis expreſſit: hoc ego accito notario ſermonibus Latinis expoſui. Ora. lonibus veſtris mercedem huius operis compenſabo: cum gratum vobis didicero me: quod libere eſtis dignati: compleſſe.

Cauè lege.

C Incipit liber Tobie.

¶ Tobias captiuus in diebus salmanasar fugit idola; decimas soluit: duxit uxorem: & gnat ex ea tobiã: fit gratus salmanazar & pergit in rages: vbi tradidit raguelꝰ decẽ talẽta argẽti sub chyrographo: moritur salmanazar: cui succedit sennacherib: qui audiens tobiam sepelire mortuos querit eum interficere: ipse occiditur a filijs suis: tobias in domum suam reuertitur: omni substantia sua restituta. Caput j.

A Tobias ex tribu & ciuitate Nephthalim, q̃ est in superioribꝰ galilee supra naasson, post uiã q̃ ducit ad occidẽtẽ, in sinistro hñs ciuitatẽ Sephet: cũ captus eẽt in diebꝰ Salmanasar regis Assyrioꝝ, in captiuitate tñ positus, uiã ueritatis nõ deseruit, ita vt oia q̃ hñe poterat. quotidie ꝛcaptiuis fribus, q erãt ex eius gñe, impertiret. Cũq; esset iunior oibꝰ in tribu nephthalim, nihil tñ puerile gessit in ope. Deniq; cũ irent oẽs ad uitulos aureos q̃s Jeroboã fecerat rex Jsrael, hic solꝰ fugiebat consortia oim: & pgebat in Jerusalẽ ad tẽplũ dñi, & ibi adorabat dñm deũ Jsrael, oia primitiua sua, & decimas suas fideliter offerẽs, ita vt in tertio anno pselytis et aduenis ministraret oẽm decimationẽ. Hec & his siꝛia seõm legem dei puerulus obseruabat. Cuꝝ vero factus fuisset vir, accepit uxorẽ Annã de tribu sua: genuitq; ex ea filium, nomẽ suum imponẽs ei, quẽ ab infantia timere deũ docuit, & abstinere ab oi pctõ. Jgit dũ p captiuitatẽ deuenisset cũ uxore sua & filio in ciuitatem Niniuen, cũ oi tribu sua: & cũ oẽs ederent ex cibis gentiliũ, iste custodiuit aiam suã, & nunquam cõtaminatus est in escis eorũ. Et qm̃ memoꝛ fuit dñi in toto coꝛde suo. dedit illi deꝰ gratiã in cõspectu Salmanasar regis: & dedit illi ptatẽ quocũq; vellet ire, hñs libertatẽ quecũq; facere voluisset. Pergebat ergo p oẽs q erãt in captiuitate, & monita salutis dabat eis. Cũ autẽ venisset in Rages ciuitatẽ Medoꝝ, & ex his q̃bus honoratus fuerat a rege, habuisset decẽ talenta argenti, & cũ in multa turba gñis sui Babelũ egentẽ videret q erat ex tribu eius, sub chirographo dedit illi memoratũ pondus argẽti. Post multum vero tpis mortuo Salmanasar rege, cum regnaret Sẽnacherib filius eius p eo, & filios Jsrael exosos hñet in cõspectu suo, Tobias quotidie pgebat p oẽm cognationẽ suã, & consolabat eos, diuidebatq; vnicuiq; put poterat, de facultatibus suis, esurientes alebat, nudisq; vestimẽta prebebat, & mortuis atq; occisis sepulturã solicitus exhibebat. Deniq; cuꝝ reuersus esset rex Senmacherib fugiẽs a Judea plagam, quam circa eum fecerat deus propter blasphemiam suam, & iratus multos occideret ex filijs Jsrael, Tobias sepeliebat corpoꝛa eorum. Et vbi nuntiatum est regi, iussit eum occidi, & tulit omnem substantiam eius. Tobias vero cum filio suo, & cum uxoꝛe fugiens, nudus latuit. q̃ multi diligebant eum. Post dies vero quadraginta quinq;, occiderunt regem filij ipsius, & reuersus est Tobias in domũ suam, omnisq; facultas eius restituta est ei.

¶ In die festo tobias prandium magnum parat: mittit filium ad inuitandum vicinos et parentes timentes deum: inuenitur iugulatus vnus ex filijs israel nuntiatur patri a filio et sepelit eum: arguitur a propinquis nec tamẽ ppter hoc destitit ab operibus misericordie: cecus factus est stercoꝛe hyrundinis gratias egit: irridentes amicos de bono opere corrigit: et precipue de hedo vituperatur ab uxore sua anna. Caput ij.

iij. Reg. xij. f.

iiij. regũ xix. g. Eccles. xlviij. d. Esaie xxxvij. g. i mach. vij. f. & ij ma. viij. e

POST hec vero cũ eẽt dies festꝰ dñi, & factũ eẽt prandiũ bonũ in domo Tobie, dixit filio suo, vade, & adduc aliq̃s de tribu nra timẽtes deũ, vt epulẽt nobiscũ. Cũq; abijsset, reuersus nũtiauit vnuꝝ ex filijs isrl̃ iugulatũ iacere in platea. Statimq; exiliens de accubitu suo, relinquẽs prandiũ, ieiunꝰ puenit ad coꝛpꝰ: tollẽsq; illud portauit ad domũ suã occulte, vt dũ sol occubuisset, caute sepeliret eũ. Cũq; occultasset coꝛpus, mãducaut panẽ cũ luctu, & tremoꝛe memoꝛãs illũ sermonẽ, quez dixit dñs p amos pphetã. Dies festi vri conuertent in lamẽtationẽ, & luctũ. Cũ vo sol occubuisset, abijt, & sepelinit eũ. Arguebãt aũt eũ oẽs primi eiꝰ, dicẽtes, Jã huius rei cã interfici iussus es, & vix effugisti mortis imperiũ, & iterũ sepelis mortuos? Sz tobias plus timẽs deũ q̃ regẽ, rapiebat coꝛpoꝛa occisoꝝ, & occultabat in domo sua, & medijs noctibꝰ sepeliebat ea. Cõtigit aũt, vt q̃dã die fatigatus a sepultura, veniẽs in domũ suã, iactasset se iuxta parietẽ, & obdormisset: & ex nido hirũdinũ dormiẽti illi, calida stercoꝛa incideꝛẽt sup oculos eiꝰ, fieretq; cecꝰ. Mãcaũt tẽtationẽ iõ permisit dñs euenire illi, vt posteris daret exẽplũ patiẽtie eius, sicut & sancti Job. Nã cũ ab ĩfãtia sua semp deũ timuerit, & mãdata eius custodierit, nõ est ꝛtristatꝰ sz deũ q̃ plaga cecitatis euenerit ei: sz imobilis in dei timoꝛe pmansit, agens gr̃as deo oibꝰ diebꝰ vite sue. Nã sicut btõ Job insultabant reges: ita isti parẽtes, & cognati eiꝰ irridebãt vitã eius, dicẽtes, vbi est spes tua, p q̃ eleemosynas, & sepulturas faciebas? Tobias vo increpabat eos, dicẽs, Nolite ita loq, qm̃ filij sanctoꝝ sumꝰ, & vitã illã expectamꝰ, quã deus daturus est his, q fidẽ suã nũq̃ mutãt ab eo. Anna vero uxoꝛ eius ibat ad opꝰ textrinũ quotidie: & de laboꝛe manuũ suaꝝ victũ, quẽ cõsequi potuisset, deferebat. Vñ factũ est, vt hedũ capiaꝝ accipiẽs detulisset domi. Cuiꝰ cũ vocẽ balãtis vir eius audisset, dixit, Videte ne forte furtiuus sit. reddite eũ dñis suis, q nõ ꝛz nobis aut edere ex furto aliq̃d, aut cõtingere. Ad hec uxoꝛ eiꝰ irata, rñdit, manifeste vana facta est spes tua, & eleemosyne tue modo apparuerũt. Atq; his, & alijs huiusce modi verbis exprobrabat ei.

¶ De oratione tobie: de sara filia raguelis: qualiter exprobratur ab ancilla: de oratione eius & tempoꝛe trium dierum & trium noctium: eraudiuntur pces eoꝝ: raphael ad curãdũ eos est missus. Cap. iij.

TUnc Tobias ingemuit, & cepit oꝛare cũ lachrymis, dicẽs, Justus es dñe, & oia iudicia tua, & vera sunt: & oẽs vie tue misericoꝛdia, & veritas, et iudiciũ. Et nũc dñe memoꝛ esto mei, & ne vindictam sumas de pctis meis, neq; reminiscaris delicta mea vel parentũ meoꝝ. Quoniã nõ obediuimus pceptis tuis: ideo traditi sumus in direptionẽ, & captiuitatem, et mortem, & in fabulã, & in improperiũ oibus nationibus, in quibus dispersisti nos. Et nũc dñe magna iudicia tua, q̃ non egimus secũdum pcepta tua, & nõ ambulauimus sincerite coꝛã te. Et nũc dñe secõm volũtatẽ tuã fac mecũ, & pcipe in pace recipi spm̃ meum. Expedit eñ mihi mori magis q̃ viuere. Eadẽ itaq; die ꝛtigit, vt Sara filia raguelis in rages ciuitate medoꝝ, & ipsa audiret improperiuꝫ ab vna ex ancillis pris sui qm̃ tradita fuerat septẽ viris, & demonium noie Asmodeꝰ occiderat eos moꝝ vt ingressi fuissent ad eã. Ergo cũ p culpa sua increparet puellã, rñdit ei, dicẽs, Amplius ex te nõ videam? filiũ, aut filiã sup terrã, interfectrix viroꝝ tuoꝝ. Nũq̃d & occidere me vis, sicut etiã occidisti septẽ viros? Ad hãc vocẽ perrexit in superius cubiculũ domus sue: & trib̃ dieb̃, & trib̃ noctibus nõ mãducauit, neq; bibit: sz in oꝛone psistẽs cũ lachrymis depcabat deũ, vt ab isto ipropeꝛio liberaret eã. Factũ est aũt die tertia, dũ ꝛpleret oꝛonẽ, bñdicẽs dñm, dixit, Bñdictũ est nomẽ tuũ deus patrũ nostroꝝ: q cũ iratꝰ fueris, miam facies, & in tpe tribulationis peccata dimittis his q̃ inuocant te. Ad te dñe faciem meã cõuerto: ad te oculos meos dirigo. Peto dñe, vt de vinculo improperij huius absoluas me, aut certe desup terrã eripias me. Tu scis dñe q̃ nũq̃ cõcupiui uiꝝ, & mũdam seruaui aiam meã ab oi ꝛcupiscẽtia. Nũq̃ cũ ludentibus miscui me: neq; cũ his q̃ in leuitate ambulant partici-

cipē me ꝑbui. Vix aūt cū timore tuo, nō cū libidīe mea cō
sensi suscipe. Et aut ego īdigna fui illis, aut illi forsitan mi-
hi nō fuerūt digni: q; forsitan viro alij cōseruasti me. Nō est
eñ in hominis ptāte cōsiliū tuū. Hoc aūt ꝑ certo hz oīs q
te colit, ꝙ vita ei⁹, si in ꝑbatiōe fuerit, coronabit: si aūt ī tri
bulatiōe fuerit, liberabit: ⁊ si ī corruptiōe fuerit, ad mīam
tuā venire licebit. Nō eñ delectaris ī pditionibus nr̄is: q;
post tēpestatē trāquillū facis, ⁊ post lachrymationē et fle-
tū, exultationē īfundis. Sit nomē tuū de⁹ isr̄l bñdictū in se
cula. In illo tpe eraudite sūt ꝑces ambox in ꝓspectu glorie
sūm dei: ⁊ miss⁹ ē angel⁹ dñi sctūs raphael, vt curaret eos
ambos, q̄rū vno tpe sunt oīones in cōspectu dñi recitate.

¶ Tobias putās se mor: filium instruxit de sepultura corporis sui:
honore mr̄is ⁊ ꝑcipue de eleemosynis: pecuniā mutuā am sub chy
rographo indicat: superbiā fornicationē aliaq; vetat. Caput iij.

A Ecclesi. vij.c.

TUnc cū Tobias putaret oīonē suā exaudiri, vt
mori potuisset, vocauit ad se tobiā filiū suū, di-
xitq; ei, audi fili mi verba oris mei, ⁊ ea in corde
tuo q̄si fundamētū cōstrue. Cū accepit de⁹ aīaz
meā, corp⁹ meū sepeli: ⁊ honorē hēbis mr̄i tue oīb⁹ dieb⁹
vite ei⁹, memor ei ee debes, q̄ ⁊ quanta picula passa sit ꝑ
te in vtero suo. Cū aūt ⁊ ipsa ꝓpleuerit tp̄us vite sue, sepe-
lias eā circa me. Oīb⁹ āt dieb⁹ vite tue ī mēte habeto deū,
⁊ caue ne aliq̄n pctō ꝓsentias, ⁊ ptermittas ꝑcepta dñi dei
nr̄i. Ex substātia tua fac eleemosynā, ⁊ noli auertere faciez
tuā ab vllo paupe: ita eī fiet vt nec a te auertat facies dñi.
Q̄n potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit,
abūdāter tribue: si exiguū tibi fuerit, ēt exiguū lībēter imp-
tiri stude. Premiū eñ bonū tibi thesaurizas in die necessi-
tatis, q̄n eleemosyna ab oī pctō, ⁊ a morte liberat, et non
patietur aīam ire in tenebras. Fiducia magna erit coā sū-
mo deo, eleemosyna oīb⁹ faciētib⁹ eā. Attende tibi fili mi
ab oī fornicatiōe: ⁊ ꝑter vxorē tuā nūquā patiaris crimen
scire. Superbiā nūquā in tuo sensu, aut in tuo verbo dñari p
mittas: in ipsa eñ initiū sūpsit oīs pditio. Quicūq; tibi ali
qd opat⁹ fuerit, statim ei mercedē restitue, ⁊ merces mercē
narij tui apud te oīno nō remaneat. Q̄ ab alio oderis fie
ri tibi, vide ne tu aliq̄n alteri facias. Pane tuū cū esurienti-
bus, ⁊ egenis comede: ⁊ de vestimentis tuis nudos tege.
Pane tuū, ⁊ vinū tuū sup sepl̄turā iusti cōstitue, ⁊ noli ex
eo māducare, ⁊ bibere cū pctōrib⁹. Cōsiliū semp a sapiēte
perquire. Oī tpe bñdic deū: ⁊ pete ab eo vt vias tuas diri-
gat, ⁊ oīa cōsilia tua in ipso pmaneant. Indico ēt tibi fili mi
dedisse me decē talēta argenti, dū adhuc infantulus esses,
Gabelo, in rages ciuitate medoꝝ, ⁊ chirographū ei⁹ apō
me habeo: ⁊ iō pquire q̄o ad eū pueñias, ⁊ recipias ab eo
supra memoratū pōdus argēti, ⁊ restituas ei chirographū
suū. Nolī timere fili mi, pauperē q̄dē vitā gerimus, sz mul
ta bona habebimus, si timuerimus deū, ⁊ recesserimus ab
om ni peccato, ⁊ fecerimus bene.

¶ Tobias socū itineris q̄rit: raphaelē inuenit: ad pfez introducit:
eo comitāte pfectus est: mr̄ fletuq; pater consolatur. Caput v.

A Et

TUnc rñdit tobias pr̄i suo, ⁊ dixit, Oīa q̄cunq;
ꝑcepisti mihi faciā pr̄. Q̄o aūt pecuniā hāc re
quirā, ignoro. Ille me nescit, ⁊ ego eum ignoro:
q̄ signū dabo ei: Sz neq; viā, p quā pgat illuc
aliq̄n cognoui. Tūc pr̄ suus rñdit illi, ⁊ dixit, Chirogra-
phū q̄dē illius apud me habeo: q̄ dū illi oñderis, statim
restituet. Sed pge nūc, ⁊ ingre tibi aliquē fidelē virū, q eat
tecū salua mercede sua: dū adhuc viuo, vt recipias eā. Tūc
egressus tobias, inuenit iuuenē splēdidū stantē ꝓcinctuz,
⁊ quasi paratū ad ambulādū. Et ignorans quod angelus
dei esset, salutauit eū, ⁊ dixit, Vñ te habem⁹ bōe iuuenis?
At ille rñdit, Ex filijs Israel. Et tobias dixit ei, Nosti viā
que ducit in regionem medoꝝ: Cui rñdit, Noui, ⁊ omnia
itinera eius frequēter ambulaui, ⁊ māsi apud gabelum fra
trē nostrum, q̄ morat in rages ciuitate medoꝝ, q̄ posita est
in mōte Ecbatanis. Cui tobias ait, Sustine me obsecro,
donec hec ipsa nūtiē patri meo. Tūc ingressus Tobias, in
dicauit vniuersa hec patri suo. Sup q̄ admiratus pater, ro
gauit vt introiret ad eum. Ingressus itaq; salutauit eum, ⁊
dixit, gaudiū tibi sit semp. Et ait tobias, Quale gaudium
mihi erit, q̄ in tenebris sedeo, ⁊ lumen celi non video? Cui
ait iuuenis, Forti aio esto, in proximo est vt a deo cureris.
Dixit itaq; illi tobias, Nunqd poteris pducere filiū meuz
ad Gabelū in rages ciuitatē Medoꝝ? Et cū redieris, re-
stituā tibi mercedē tuā. Et dixit ei angelus, Ego ducam, ⁊
reducā eū ad te. Cui tobias rñdit, rogo te, īdica mihi de q̄
domo, aut de q̄ tribu es tu? Cui Raphael angelus dixit,
Genus q̄ris mercēnarij, an ipm mercēnariū q cū filio tuo
eat? Sed ne forte solicitū te reddā, ego sum azarias Ana-
nie magni filius. Et Tobias rñdit, Ex magno genere es
tu. Sz peto ne irascaris, ꝙ voluerim cognoscere gen⁹ tuū.
Dixit aūt illi angelus. Ego sanū ducā, ⁊ sanum tibi redu-
cā filiū tuū. Rñdēs aūt Tobias, ait, Bene ābuletis, ⁊ sit
deus in itinere vr̄o, ⁊ angelus eius comitet vobiscū. Tunc
paratis oīb⁹ q̄ erāt in via portāda, fecit tobias vale pr̄i
suo ⁊ matri sue, ⁊ ambulauerunt ambo simul. Cūq; pfecti
essent, cepit mr̄ ei⁹ flere, ⁊ dicere, Baculū senectutis nostre
tulisti, ⁊ trāsmisisti a nobis. Nūquā fuisset ipsa pecunia, ꝙ
q̄ misisti eū. Sufficiebat eñ nobis paupertas nr̄a: vt diui-
tias cōputaremus hoc, ꝙ videbam⁹ filiū nr̄m. Dixitq; ei
tobias, noli flere, saluus pueniet filius nr̄, ⁊ saluus reuerte
tur ad nos, ⁊ oculi tui videbūt illū. Credo eñ ꝙ angelus
dei bonus comitet ei, ⁊ bene disponat oīa q̄ circa eū gerunt
ita vt cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem ces-
sauit mater eius flere, ⁊ tacuit.

¶ Liberat angelus tobiā ne deuoretur a pisce: docet eum de cor-
de ⁊ iecore ⁊ felle piscis cuius vtilitatis sint: psuadet ei nuptias fa-
re: docet sanctitatem nuptiarum. Caput vj.

A

PRofectus est aūt tobias, ⁊ canis secutus est eū,
⁊ māsit prima māsione iuxta fluuium tigris. Et
exiuit vt lauaret pedes suos, ⁊ ecce piscis imma
nis exiuit ad deuorandū eū. Q̄ uē expauescēs to
bias, clamauit voce magna, dicens, dñe inuadit me. Et di-
xit ei angelus, Apprehēde brachiā eius, ⁊ trahe euz ad te.
Quod cū fecisset, attraxit eū in siccū, ⁊ palpitare cepit ante
pedes eius. Tūc dixit ei angelus, Exentera hunc piscem: ⁊
cor eius, ⁊ fel, ⁊ iecur repone tibi. sunt eñ hec necessaria ad
medicamenta vtiliter. Quod cum fecisset, assauit carnes
eius, ⁊ secū tulerūt in via: cetera salierūt q̄ sufficerēt eis, q̄
usq; puenirēt in Rages ciuitatē Medoꝝ. Tūc interroga-
uit Tobias angelum, ⁊ dixit ei, Obsecro te azaria frater,
vt dicas mihi q̄ remedū habebūt ista q̄ de pisce seruare
iussisti? Et rñdens angelus, dixit ei, Cordis eius particu-
lam, si super carbones ponas, fumus eius extricat oē gen⁹
demonioꝝ, siue a viro, siue a muliere, ita vt vltra non acce-
dat ad eos. Et fel valet ad vngendos oculos in q̄bus fuerit
albugo, ⁊ sanabunt. Et dixit ei Tobias, Ubi vis vt ma-
neamus? Rñdens q̄z angelus, ait, Est hic Raguel nomine
vir propinquus de tribu tua, ⁊ hic hz filiā noīe Saram: sed
neq; masculū, neq; feminā vllam hz aliam preter eā. Tibi
debet oīs substātia eius, ⁊ opz eā te accipere cōiugē. Pe-
te ergo eā a pr̄e eius, ⁊ dabit tibi eā ī vxorē. Tūc rñdit To
bias, ⁊ dixit, audio q̄ tradita est septē viris, ⁊ mortui sunt
sz ⁊ hoc audiui, q̄ demoniuz occidit illos. Timeo ergo, ne
forte ⁊ mihi hec eueniāt: ⁊ cū sim vnic⁹ parētibus meis, de
ponā senectutē illoꝝ cū tristitia ad inferos. Tūc angel⁹ ra-
phael, dixit ei, Audi me, ⁊ ostēdā tibi qui sunt quibus pre-
ualere pōt demonium. Hi nāq; q coniugiuz ita suscipiunt,
vt deum a se, et a sua mente excludant, ⁊ sue libidini ita va-
cent, sicut equus ⁊ mulus, quibus nō est intellectus, hz po-
testatem demoniū super eos. Tu aūt cum acceperis eam,
ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, et
nihil aliud, nisi orationibus vacabis cum ea. Ipsa autem
nocte, incēso iecore piscis, fugabitur demoniū. Secunda ve
ro nocte, in copulatione sanctoꝝ patriarcharum admitte-
ris. Tertia autē nocte benedictionē consequeris, vt filij ex
vobis procreentur incolumes. Transacta autem tertia no-
cte, accipies virginem cum timore domini, amore filiorum
magis q̄ libidine ductus, vt in semine Abrahe benedictio
nem filijs consequaris.

¶ Uenerunt ad domum raguelis: datur sara tobie vxori cum benedictione coniugali: scribitur in charta coniugium. Caput vij.

A Ingressi sūt aūt ad raguelē, ⁊ suscepit eos raguel cū gaudio. Intuēsq; tobiā raguel, dixit anne vxori sue, Quā similis est iuuenis iste consobrino meo? Et cum hec dixisset, ait, Uñ estis iuuenes fres nri? At illi dixerunt, Ex tribu nephthalim sumus, ex captiuitate niniue. Dixitq; illis raguel, nostis tobiam fratrē meū? Qui dixerūt, Nouim⁹. Cūq; multa bōa loqueret de eo, dixit angelus ad raguelē, tobias, de q̄ ī terrogas, pr̄ isti⁹ est. Et misit se raguel, ⁊ cū lachrymis osculat⁹ est eū, et ploras supra collū ei⁹, dixit, Bñdictio sit tibi fili mi, q̄ bo
B m ⁊ optimi viri fili⁹ es. Et anna vxor ei⁹, ⁊ sara ipsor filia lachrymate sūt. Postquā aūt locuti sūt pcepit raguel occ idi arietē, ⁊ parari q̄uiniū. Cūq; hortaret eos discūbere ad prādiū, tobias dixit, Dic ego hodie nō māducabo, neq; bibā, nisi pri⁹ petitionē meā q̄firmes ⁊ pmittas mihi dare sarā filiā tuā. Quo audito vbo raguel, expauit sciēs qd euenerit illis septē viris, q ingressi sunt ad eam: ⁊ timere cepit ne forte ⁊ huic sil'r q̄tingeret. Et cū nutaret, ⁊ non daret petenti vllū rñsum, dixit ei angelus, noli timere dare eam isti, qñ huic timēti deū debet q̄iūr filia tua: propterea alius nō potuit hr̄e illā. Tūc dixit raguel, Nō dubito, q deus p
D Nume. xxxvj.e. ces, ⁊ lachrymas meas ī ospectu suo admiserit. Et credo, qñ iō fecit vos venire ad me, vt ⁊ ista q̄iūgeret cognationi sue scōm legē moysi: et nūc noli dubiū gerere q tibi eā trad̄ā. et apprehēdens dexterā filie sue, dextre tobie tradidit, dicēs, Deus abrahā, et de⁹ Isaac, et de⁹ iacob vobiscū sit et ipse q̄iūgat vos, ipleatq; bñdictionē suā ī vobis. Et accepta charta, fecerūt oscriptionē cōiugij. Et post hec epulati sūt, bñdicētes deū. Uocauitq; raguel ad se annā vxorē suā. et precepit ei vt prepararet alter̄ cubiculū. Et introduxit illuc sarā filiā suā, et lachrymata ē. Dixitq; ei, forti aio esto filia mea: dñs celi det tibi gaudiū p tedio q ppessa es.

¶ Tobias iecur pisc⁹ incendit: angelus dñi demonium ligat: tobias ⁊ sara dominum orant: fossa paratur: uiui reperti sunt: raguel gratias agit: celebrato conuiuio: raguel dimidium bonorum suorū dat genero ⁊ scripturam facit eum habiturum reliquam partē post mortem eius. Caput viij.

A Postquā vero cenauerūt, itroduxerūt iuuenē ad eā. Recordatus itaq; tobias sermonū angeli, p tulit de cassidili suo ptē iecoris, posuitq; eam super carbones viuos. Tūc raphael angelus apprehendit demoniū, ⁊ religauit illud in deserto superioris Egypti. Tūc hortatus est virginē tobias, dixitq; ei, sara, exurge, ⁊ deprecemur deum hodie, ⁊ cras, ⁊ scōm cras: quia his trib⁹ noctib⁹ deo iūgimur: tertia aūt trāsacta nocte, in nro
B erim⁹ cōiugio. Filij q̄ppe sanctor sumus. et nō possumus ita cōiūgi, sicut gētes q̄ ignorāt deū. Surgētes aūt pariter instanter orabant ambo simul, vt sanitas daretur eis. Dixitq; tobias, dñe de⁹ patrū nrōr, bñdicāt te celi ⁊ terre, mareq; et fontes, et flumia, ⁊ oēs creature tue q̄ in eis sūt. Tu
geñ.ij.b. fecisti Adā de limo terre, dedisti q; ei adiutorium Euā. Et nūc dñe tu scis, q nō luxurie cā accipio sororē meā cōiugē, sz sola posteritatis dilectiōe, in q̄ bñdicar̄ nomē tuū ī secula seculor. Dixit itaq; Sara, Miserere nobis dñe, miserere nobis, et cōsenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullor cātū, accersiri iussit raguel seruos suos, ⁊ abierunt cū eo pariter, vt foderent sepulchrū. Dicebat enī, Ne
C forte sili mō euenerit ei, q̄ ⁊ ceteris illis septē viris, q sunt ingressi ad eā. Cūq; parassent fossam, reuersus Raguel ad vxorē suā, dixit ei, Mitte vnaz ex ancillis tuis: et videat si mortuus est, vt sepeliā eū ante q̄ illucescat dies. At illa misit vnā ex ancillis suis. Que ingressa cubiculum, reperit eos saluos ⁊ incolumes, secū pariter dormiētes. Et reuersa, nūtiauit bonū nūtiū. et bñdixerūt dñm, Raguel videlicet, et anna vxor eius, ⁊ dixerūt, Bñdicimus te dñe deus Israel,
D q̄ nō cōtingit quēadmodū putabam⁹. Feciſti enī nobiscuz miam tuā, ⁊ exclusisti a nobis inimicuz persequentem nos. Misertus es aūt duobus vnicis. Face eos dñe plenius bñdicere te: ⁊ sacrificiū tibi laudis tue, ⁊ sue sanitatis offerre, vt cognoscat vniuersitas gentiū q̄ tu es deus solus in vniuersa terra. Statimq; pcepit seruis suis raguel, vt replerēt terra fossam quam fecerāt, priusquā eluceſceret. Uxori autem sue dixit vt instrueret cōuiuiū, ⁊ ppararet oīa que in cibos erāt iter agētibus necessaria. Duas q̄z pingues vaccas, ⁊ quatuor arietes occidi fecit, ⁊ parari epulas oībus vicinis suis, cunctisq; amicis. Et adiurauit raguel tobiam, vt duas hebdomadas moraret apud se. De oībus autem q̄ possidebat raguel, dimidiā ptē dedit tobie, ⁊ fecit hāc scripturam, vt pars dimidia que supererat post obitum eorū, Tobie dominio deueniret.

¶ Iuit angelus in rages: recepit pecuniam a gabelo ⁊ redūt cum eodem gabelo ad tobiam. Caput ix.

A Uocauit Tobias angelum ad se, quē qdez hominez existimabat: dixitq; ei, Azaria frater, peto vt auscultes verba mea: Si meipsum tradam tibi seruum, non ero cōdignus prouidētie tue. Tñ obsecro te, vt assumas tibi aīalia sine fuitia, et vadas ad gabelū in Rages ciuitatē Medorum: reddasq; ei chirographū suū, ⁊ recipies ab eo pecuniā, ⁊ roges eū venire ad nuptias meas. Scis enī ipse, qñ numerat pr̄ meus dies: ⁊ si tardauero vna die plus, cōtristar̄ aīa eius. Et cer
B te vides qño adiurauit me raguel, cuius adiuramētū sperne nō possum. Tunc Raphael assumēs quatuor ex seruis Raguelis, ⁊ duos camelos, in Rages ciuitatē medorum perrexit: ⁊ inueniens gabelum, dedit ei chirographum suū, ⁊ recepit oēm pecuniaz. Indicauitq; ei de Tobia filio Tobie oīa q̄ gesta sunt: fecitq; eū secuz venire ad nuptias.
C Cūq; ingressus esset domū Raguelis, inuenit tobiaz discūbentē: ⁊ exiliens, osculati sunt se inuicē: ⁊ fleuit gabelus, bñdixitq; deū, ⁊ dixit, Bñdicat te deus Israel, q̄ filius es optimi viri, ⁊ iusti, ⁊ timentis deum, ⁊ eleemosynas facientis: ⁊ dicar̄ bñdictio sup vxorē tuā, ⁊ super parētes vestros,
D ⁊ videatis filios vestros, ⁊ filios filiorū vr̄or, vsq; ī tertiā ⁊ quartā gñationē: ⁊ sit semē vestrū bñdictū a deo Israel, q regnat in secula seculorum. Cūq; oēs dixissent amen, accesserunt ad cōuiuiū: sed ⁊ cū timore domini nuptiarum cōuiuium exercebant.

¶ De contristatione tobie senioris ⁊ etiam anne pro mora filij: tobias rediit cum vxore. Caput x.

A Cum vero moras faceret Tobias, cā nuptiarū, solicitus erat pater eius Tobias, dicens, Putas quare morar̄ filius meus, aut quare detentus est ibi? Putasne gabelus mortuus est, et nemo reddet illi pecuniā? Cepit autē cōtristari nimis ipse et Anna vxor eius cū eo: ⁊ ceperūt ambo simul fiere, eo q̄ die statuto minime reuerteretur filius eor̄ ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilibus lachrymis, atq; dicebat,
B Heu me fili mi vt qd te misimus peregrinari lumē oculor̄ nostrorū, baculū senectutis nostre, solatiū vite nostre, spem posteritatis nostre? Oīa simul in te vno bñtes, te nō debuimus dimittere ire a nobis. Cui dicebat Tobias, Tace, et noli turbari, sanus est filius noster: satis fidelis est vir ille cū quo misimus eum. Illa aūt nullo mō consolari poterat, sed
C quotidie exiliens circūspiciebat ⁊ circuibat vias omnes p quas spes remeādi videbar̄, vt procul videret eū si fieri posset veniētē. At vero raguel dicebat ad genr̄ suum, Macte hic, ⁊ ego mittā nūtiū salutis de te ad Tobiā patrē tuum. Cui Tobias ait, Ego noui q̄ pr̄ me⁹ ⁊ mr̄ mea mō dies cōputāt, ⁊ cruciar̄ spūs eorū in ipsis. Cūq; verbis multis rogaret raguel Tobiā, ⁊ ille eum nulla rōne vellet audire, tradidit ei Sarā, ⁊ dimidiā partē oīs substantie sue in pueris, in puellis, in pecudibus, in camelis, ⁊ in vaccis, ⁊ pecunia multa: ⁊ saluū atq; gaudentem dimisit eū a se, dicens,
D Angelus dñi sanctus sit in itinere vestro, pducatq; vos incolumes, ⁊ inueniatis oīa recte circa parentes vestros, ⁊ videant oculi mei filios vestros priusquā moriar. Et apprehēdentes parētes filiā suā, osculati sunt eā, ⁊ dimiserūt ire monentes eam honorare soceros, diligere marituz, regere familiā, gubernare domū, ⁊ seipsaz irreprehēsibilē exhibere.

Cumq;

¶ Tobias dimissa Sara cum angelo: pcessit Saram & familiam: linit oculos patris de felle pisc. post septem dies venit Sara: & celebrant conuiuium: venerunt consobrini Tobie: et fit gaudium immensum per alios septem dies. Caput xj.

CAm q̄ reuerterētur puenerunt ad Charā q̄ est in medio itinere contra Niniuē, vndecimo die. Dixit q̄ angelus, Tobia frater, scis quēadmodū reliqsti patrē tuū. Si placet ita q̄ tibi, p̄cedamus, & lēto gradu insequant̄ iter nr̄m familie, simul cum cōiuge tua, & cū aialib⁹. Cū q̄ hoc placuisset vt irent, dixit Raphael ad Tobiā, Tolle tecū ex felle piscis: erit enī necessariū. Tulit ita q̄ Tobias ex felle illo, & abierūt. Anna aūt sedebat secus viā quotidie in supcilio mōtis, vñ respicere poterat de lōginquo. Et dū ex eodē loco specularetur aduentū eius, vidit a lōge, & ilico cognouit venientē filium suū: currēsq̄ nūtiauit viro suo, dicēs, Ecce venit filius tuus. Dixit q̄ Raphael ad Tobiā, Vt vbi introieris domum tuā, statim adora dñm deū tuū: & gr̄as agēs ei, accede ad patrē tuū, & osculare eū. Statim q̄ linl̄ super oculos ei⁹ ex felle isto piscis, q̄ portas tecū. Scias enī q̄m mox aperientur oculi eius, & videbit pater tuus lumen celi, & in aspectu tuo gaudebit. Cū p̄cucurrit canis, q̄ simul fuerat in via: & q̄si nūtius aduenies, blādimēto sue caude gaudebat. Et cō surgēs cecus pater eius, cepit offendēs pedibus currere: et data manu puero, occurrit obuiam filio suo. Et suscipiens osculatus est cū cum vxore sua, & ceperūt flere pre gaudio. Cū q̄ adorassent deū, & gr̄as egissent, cōsederūt. Tunc sumēs Tobias de felle piscis, liniuit oculos p̄ris sui. Et sustinuit quasi dimidiā fere horam: & cepit albugo ex oculis eius, quasi mēbrana oui, egredi. Quā app̄hēdēs Tobias traxit ab oculis eius, statim q̄ visum recepit. Et glorificabāt deū, ipse videlz & vxor eius, & oēs qui sciebāt eū. Dicebat q̄ Tobias, Benedico te dñe deus Isrl̄, q̄ tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiā filiū meum. Ingressa est etiā post septē dies Sara vxor filij eius, & ois familia & pecora sana, & cameli, & pecunia multa vxoris, ſz & illa pecunia quā receperat a Gabelo: & narrauit parentibus suis oīa bñficia dei q̄ fecisset circa eū p̄ hoiem qui eum duxerat. Venerūt q̄ Achior & Nabath cōsobrini Tobie, gaudētes ad Tobiā, & cōgratulātes ei de oībus bonis que circa illum ostenderat deus. Et per septem dies epulātes, oēs cum gaudio magno gauisi sunt.

¶ Tobias filius commemorat patri beneficia per Raphaelem sibi facta: tunc vterq̄ offert ei medietatem bonorum suorum: et ille aperiens eis omnem veritatem: ablatus est ab eis: pater et filius per tres horas stant prostrati in terra. Caput xij.

TUnc vocauit ad se Tobias filiū suū, dixit q̄ ei, Quid possum⁹ dare viro isti sancto, q̄ venit tecū? Rñdēs Tobias, dixit p̄ri suo, Pater, quā mercedē dabim⁹ ei? aut quid dignū poterit esse beneficijs eius? Ad duxit, & reduxit sanū, pecuniam a Gabelo ipse recepit, vxorē ipse me habere fecit, & demoniū ab ea ipse cōpescuit, gaudiū parētib⁹ eius fecit, meip̄m a deuoratiōe piscis eripuit, te quoq̄ videre fecit lumē celi, & bonis oībus per eū repleti sumus. Quid illi ad hec poterim⁹ dignū dare? Sed peto te pater mi, vt roges eum, si forte dignabit̄ medietatē de oībus q̄ allata sunt, sibi assumere. Et vocātes, eū, pater scilz, & filius tulerūt eū in partē: & rogare ceperūt, vt dignaret̄ dimidiā partē oīm q̄ attulerant, acceptā habere. Tunc dixit eis occulte, Bñdicite deū celi, et cora oībus viuētib⁹ cōfitemini ei, q̄ fecit vobiscum misericordiā suā. Et em̄ sacramētū regis abscōdere, bonū est: opera aūt dei reuelare et cōfiteri, honorificū est. Bona est oratio cū ieiunio: & eleemosyna magis quā thesauros auri recondere. q̄m eleemosyna a morte liberat, & ipsa est que purgat pctā, & facit inuenire vitā eternā. Qui aūt faciūt pctm̄ & iniquitatē, hostes sunt aie sue. Manifesto ergo vobis veritatē, & nō ascōdā a vobis occultū sermonem. Quādo orabas cū lachrymis, & sepeliebas mortuos, & derelinq̄bas prandiū tuū: & mortuos abscōdebas p̄ diē in domo tua, & nocte sepeliebas eos, ego obtuli of̄onē tuā dño. Et q̄ acceptus eras deo, necesse fuit vt tētatio p̄baret te. Et nunc misit me dñs vt curarē te, & Sarā vxorē filij tui a demonio liberarē. Ego enī sum Raphael angelus vn⁹ ex septē, q̄ astam⁹ añ dñm. Cū q̄ hec audissent, turbati sūt, & tremētes ceciderūt super terrā in faciē suā. Dixit q̄ eis angelus, Pax vobis, nolite timere. Et em̄ cū essem vobiscū, p̄ voluntatē dei eram: ipsum bñdicite, & cantate illi. Videbar quidē vobiscū manducare, & bibere: sed ego cibo inuisibili, & potu q̄ ab hoib⁹ videri non potest, vtor. Tēpus est ergo, vt reuertar ad eū q̄ me misit: vos aūt bñdicite deū, & narrate oīa mirabilia ei⁹. Et cū hec dixisset, ab aspectu eor̄ ablat⁹ est, & vltra eum videre nō potuerūt. Tūc p̄strati per horas tres in faciē bñdixerūt deū: & exurgētes narrauerūt oīa mirabilia eius.

¶ Uerba Tobie benedicētis dominum: et prophetia eius sub nomine Jerusalem. Caput xiij.

APeriēs aūt Tobias senior os suū, bñdixit dominū, & dixit, Magn⁹ es dñe in eternū, & in oīa secula regnū tuū: q̄m tu flagellas, & saluas: deducis ad inferos, & reducis: & nō est q̄ effugiat manū tuā. Cōfitemini dño filij Isrl̄, & in cōspectu gētiū lauda te eū: q̄m ideo dispersit vos inter gētes, q̄ ignorāt eū, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos q̄ non est ali⁹ deus oīpotēs p̄ter eū. Ipse castigauit nos p̄pter iniq̄tates nostras, & ipse saluabit nos p̄pter miam suā. Aspicite ergo q̄ fecit nobiscū, & cū timore & tremore confitemini illi: regē q̄ seculor̄ exaltate in opib⁹ vr̄is. Ego aūt in terra captiuitatis mee cōfitebor illi: q̄m ostēdit maiestatē suā in gentem peccatricē. Cōuertimini ita q̄ peccatores, & facite iustitiam cora deo, credētes q̄ faciat vobiscū miam suā. Ego aūt, et aīa mea in eo letabimur. Bñdicite dñm oēs electi eius: agite dies letitie, & confitemini illi. Jerl̄m ciuitas dei, castigauit te dñs in opib⁹ manuū tuarū. Confitere dño in bonis tuis, & bñdic deū seculor̄, vt reedificet i te tabernaculū suū, & reuocet ad te oēs captiuos, & gaudeas i oīa secula seculorū. Luce splēdida fulgebis, & oēs fines terre adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te venīēt: & munera deferentes, adorabūt in te dñm, & terrā tuā in sanctificationē habebūt. Nomē enī magnū inuocabūt in te. Maledicti erūt q̄ cōtēpserint te: & cōdēnati erūt oēs q̄ blasphemauerint te, bñdicti q̄ erūt q̄ edificauerint te. Tu aūt letaberis in filijs tuis, q̄m oēs bñdicētur, & cōgregabunt̄ ad dñm. Beati oēs q̄ diligunt te, & qui gaudent sup pace tua. Anima mea benedic dñm, q̄m liberauit Jerusalē ciuitatē suā a cūctis tribulationibus eius dñs deus noster. Beatus ero, si fuerint reliquie seminis mei ad videndam claritatē Jerl̄m. Porte Jerl̄m ex sapphiro, & smaragdo edificabuntur: & ex lapide p̄tioso ois circuitus muror̄ ei⁹. Ex lapide candido, & mundo oēs platee eius sternētur: & per vicos eius halleluia cātabitur. Benedictus dñs q̄ exaltauit eā, vt sit regnū eius in secula seculorum super eam. Amen.

¶ De annis & obitu & sepultura tobie: & pphetia eius de perditione ninue et restauratione Jerusalem: de reditu tobie ad soceros suos: & de morte ipsius. Caput xiiij.

TCōsummati sunt sermones Tobie. Et post q̄ illuminatus est Tobias, vixit annis q̄draginta duobus, & vidit filios nepotuq̄ suor̄. Cōpletis itaq̄ annis centū duobus, sepult⁹ est honorifice in Niniue. Quinq̄ginta nāq̄ & sex annor̄ lumen oculorum amisit: sexagenari⁹ vo recepit. Reliquū vo vite sue in gaudio fuit, & cū bono pfectu timoris dei p̄rexit i pace. In hora aūt mortis sue vocauit ad se Tobiā filiū suū, & septē iuuenes filios suos nepotes suos, dixit q̄ eis, Prope erit interit⁹ Niniue. nō em̄ excidit verbum dñi: & fratres nr̄i q̄ dispersi sunt a terra Israel, reuertētur ad eā. Ois aūt deserta terra ei⁹ replebit̄, & domus dei, q̄ in ea incēsa est, iterū reedificabit̄: ibiq̄ reuertent̄ oēs timētes deū, & relinquēt gētes idola sua, & venīēt in Jerl̄m, & habitabūt i ea: & gaudebūt i ea, oēs reges terre, adorātes deū Isrl̄. Audite g̃ filij mei patrē vestrū: Seruite dño i veritate, & inq̄rite vt faciatis q̄ placita sunt illi: & filijs vr̄is mādate vt faciant iustitias, et eleemosynas, vt sint memores dei, & benedicāt eū in oī tpe in veritate, & in tota virtute sua. Nūc ergo filij audite me, et nolite manere hic: ſz quacūq̄ die sepelieritis matrē vestrā

circa me in vno ſepulchro, ex eo dirigite greſſus veſtros, vt
D exeatis hinc. Video eñ qꝫ iniqtas eius finē dabit ei. Factū
eſt aūt poſt obituꝫ matris ſue, Tobias abſceſſit ex Ninive
cum vxore ſua & filijs, & filioꝝ filijs, & reuerſus eſt ad ſoce-
ros ſuos. Inuenitqꝫ eos incolumes in ſenectute bona, & cu-
ram eoꝝ geſſit, & ipſe clauſit oculos eoꝝ: & oēm hereditatē
domus Raguelis ipſe percepit: viditqꝫ quintā gñationē, fi
lioſqꝫ filioꝝ ſuoꝝ. Et cōpletis annis nonagintanouem in ti
more dñi cū gaudio, ſepelierūt eū. Ois aūt cognatio eiꝰ, et
ois generatio eius in bona vita, & in ſancta cōuerſatione p-
manſit, ita vt accepti eſſent tam deo, qꝫ hominibus, & cun-
ctis habitantibus in terra.

¶ Finis.

¶ Hieronymi prefatio in librum Judith.

Caute lege.

APud Hebreos liber Judith inter agiographa legitur
cuius authoritas ad roborāda illa qꝫ in cōtētionez ve
niunt: minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen ſermo
ne cōſcriptus: inter hiſtorias computatur. Sed qꝫ hūc
librū ſynodus Nicena in numero ſanctarum ſcriptura
rum legitur computaſſe: acquieui poſtulationi veſtre: imo exactio-
ni: & ſepoſitis occupationibus quibus vehementer arctabar: huic
vnā lucubratiūculam dedi: magis ſenſum e ſenſu: qꝫ ex verbo verbū
tranſferens. Multorum codicū veritatem vitioſiſſimam amputaui
ſola ea que intelligentia integra in verbis Chaldeis inuenire po-
tui: Latinis exhibui. Accipite Judith y viduā: caſtitatis exemplum: et
triumphali laude perpetuis eam preconijs declarate. Hanc eñ nō
ſolum feminis: ſed & viris imitabilem dedit: qui caſtitatis eius remu
nerator: virtutem ei talem tribuit: vt inuictum omnibus hominibus
vinceret: & inſuperabilem ſuperaret.

¶ Liber Judith.

¶ De potentia Arpharad: et nobilitate ciuitatis eius quam edi-
ficauit: et qualiter ipſum Nabuchodonoſor vicit: mittens nuntios
ad omnes Prouincias: quos cum vacuos remiſiſſent: iurat ſe vin-
dicaturum de omnibus. Caput primum.

A ARpharad itaqꝫ rex Medoꝝ ſubiugauerat multas gentes imperio ſuo, & ipſe edificauit ciuitatē potētiſſimā, quā appellauit Ecbathanis. Ex lapidibus q̄dratis & ſectis fecit muros eiꝰ, in altitudine cubitorū ſeptuaginta, & in latitudine cubitorū tri
B ginta: turres vo eius poſuit in altitudine cubitoꝝ centum. Per q̄drū vo eaꝝ latus vtrūqꝫ vicenoꝝ pedū ſpatio tēdebat. poſuitqꝫ portas eis in altitudine turriū. Et gloriabat quaſi potēs in potētia exercitus ſui, & in gloria quadrigaꝝ ſuarum. Anno igitur duodecimo regni ſui. Nabuchodonoſor rex Aſſyriorū, q regnabat in Ninive ciuitate magna, pu
C gnauit cōtra Arpharad: & obtinuit eū in cāpo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphratē, & Tigrin, & Jadaſon in cāpo Erioch regis Elicoꝝ. Tūc exaltatū eſt regnū Nabuchodonoſor, & cor eius eleuatū eſt: & miſit ad oēs, qui habitabāt in Cilicia, & Damaſco, & Libano: & ad gētes que ſunt in Carmelo, & Cedar, & inhabitātes Galileā in cāpo magno Eſdrelon: & ad oēs q erāt in Samaria & trās flumē Jordanē vſqꝫ ad Jeruſlm, & oēm terrā Geſſe, quouſqꝫ perueniatur ad mōtes Ethiopie. Ad hos oēs miſit nuntios Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum, qui oēs vno aio contradixerunt, & remiſerunt eos vacuos, & ſine honore abiecerunt. Tunc indignatus Nabuchodonoſor rex ad oēm terram illam, iurauit per thronum & regnum ſuum, qꝺ defenderet ſe de omnibus regionibus his.

¶ Nabuchodonoſor habito conſilio: mittit Holofernem ad regna Occidentis: qui egrediens vaſtabat omnia. Caput ij.

ANno tertiodecimo Nabuchodonoſor regis, vi
A ceſima & ſecūda die mēſis primi, factū eſt verbū
in domo Nabuchodonoſor regis Aſſyrioꝝ, vt
defenderet ſe. Vocauitqꝫ oēs maiores, oēſqꝫ duces & bellatores ſuos, & habuit cū eis myſteriū conſilij ſui.
Dixitqꝫ cogitationē ſuā in eo eſſe, vt oēm terrā ſuo ſubiugaret imperio. Q̄ dictū, cū placuiſſet oibus, vocauit Nabuchodonoſor rex Holofernē principē militie ſue, & dixit
B ei, Egredere aduerſum omne regnū occidētis: & cōtra eos precipue qui cōtemſerūt imperiū meū. Nō parcet oculus tuꝰ vlli regno, oēmqꝫ vbē munitā ſubiugabis mihi. Tūc Holofernes vocauit duces, & magiſtratus virtutis Aſſyrioꝝ: & dinumerauit viros in expeditione: ſicut precepit ei rex, centū viginti milia peditū pugnatoꝝ, & equites ſagittarios duodecim milia. Oēmqꝫ expeditionē ſuam fecit ꝓpire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his que exercitibus ſufficerēt: copioſe: boū quoqꝫ armēta, gregeſqꝫ ouiū, quoꝝ nō erat numerus. Frumentū ex oi Syria in trā
C ſitu ſuo parari conſtituit. Aurū vero & argētū, de domo regis aſſumpſit multū nimis. Et profectus eſt ipſe & omnis exercitus, cū quadrigis & egitibus, & ſagittarijs, qui cooperuerūt faciē terre, ſicut locuſte. Cūqꝫ ptrāſiſſet fines Aſſyriorū, venit ad magnos montes Ange, qui ſunt a ſiniſtro Cilicie, aſcēditqꝫ omnia caſtella eoꝝ, & obtinuit oēm munitionē. Effregit aūt ciuitatē opinatiſſimā Melothi, predauitqꝫ oēs filios Tharſis & filios Iſmahel, q erāt contra faciem deſerti, & ad auſtrū terre Chellon. Et trāſiuit Eu-
D phratē, & venit in Meſopotamiā: & fregit oēs ciuitates excelſas que erant ibi, a torrēte Mabre, vſqꝫquo pueniat ad mare: & occupauit terminos eiꝰ, a Cilicia vſqꝫ ad fines Japheth, qui ſunt ad auſtrū. Adduxitqꝫ oēs filios Madiā, & predauit oēm locupletationē eoꝝ, oēſqꝫ reſiſtētes ſibi occidit in ore gladij. Et poſt hec deſcendit in campos Damaſci in diebus meſſis, et ſuccendit omnia ſata, omneſqꝫ arbores & vineas fecit incidi, et cecidit timor illius ſuper omnes inhabitantes terram.

¶ Ciuitates ſe vltro tradiderūt Holoferni: de quibus ipſe ſibi cepit auxiliatores: & trāſpas ciuitates & deos eaꝝ ſubuertit. Cap. iij.

AMic miſerūt legatos ſuos vniuerſarū vrbiū, ac
A puinciarū reges ac principes, Syrie ſcz & Meſopotamie, & Syrie Sobal, & Libie, atqꝫ Cilicie, q veniētes ad Holofernē, dixerūt, Deſinat indignatio tua circa nos. Melius eſt eñ, vt viuentes ſeruiamus Nabuchodonoſor regi magno, & ſubditi ſimus tibi, qꝫ moriētes cū interitu noſtro ipſi ſeruitutis noſtre dāna patiamur. Omnis ciuitas noſtra, oiſqꝫ poſſeſſio, oēs montes, & colles, & cāpi, & armenta boum, gregeſqꝫ ouium & caprarum, equorūqꝫ & camelorum, & vniuerſe facultates noſtre atqꝫ familie in conſpectu tuo ſunt. ſint omnia ſub lege tua.
B Nos etiam & filij noſtri, ſerui tui ſumus. Veni in nobis pacificus dñs, et vtere ſeruitio noſtro, ſi cut placuerit tibi. Tunc deſcendit de montibus cum equitibus in virtute magna, &
C obtinuit oēm ciuitatē, & oēm inhabitantem terrā. De vniuerſis autem vrbibus, aſſumpſit ſibi auxiliarios viros fortes, et electos ad bellum. Tātuſqꝫ metus ꝓuincijs illis incubuit, vt vniuerſarū vrbiū habitatores principes & honorati ſimul cum populis exirent in obuiam venienti, excipiētes eum cū coronis & lampadibus ducētes choros in tympanis & tibijs. Nec iſta tamen facientes, ferocitatē eius pectoris mitigare potuerunt. Nam & ciuitates eoꝝ deſtruxit,
D & lucos eorum' excidit. Preceperat enim illi Nabuchodonoſor rex, vt omnes deos terre exterminaret, videlicet vt ipſe ſolus diceretur deꝰ ab his nationibus que potuiſſent Holofernis potentia ſubiugari. Pertranſiens aūt Syriam Sobal, & omnez Apamiam, oēmqꝫ Meſopotamiā, venit ad Idumeos in terram Gabaa, accepitqꝫ ciuitates eorum, & ſedit ibi per triginta dies, in quibus diebus aduari precepit vniuerſum exercitum virtutis ſue.

¶ Tunc

Tūc filij Jſrl munitiones ꝓparabāt quos hortatur eliachim ſacerdos clamare ad dñm: qđ facit cū inſtātia magna. Caput iij.

A Vnc audiētes hec filij Jſrael, qui habitabāt in terra Juda, timuerūt valde a facie ei⁹. Tremor etiā z horror inuaſit ſenſus eor, ne hoc faceret Jeruſlm z tēplo dñi, qđ fecerat ceteris ciuitatib⁹ z tēplis earū. Et miſerūt in oēm Samariaz per circuitum vſq; Jericho, z ꝓoccupauerūt oēs vertices mōtiū. Et mu

B ris circūdederūt vicos ſuos, z congregauerūt frumenta in ꝓparationē pugne. Sacerdos etiā Eliachim, ſcripſit ad vniuerſos q erāt cōtra Eſdrelon: que eſt cōtra faciē campi magni, iuxta Dothaim, z vniuerſis per quos viē trāſitus eſſe poterat, vt obtinerent aſcēſus montium, per quos via eſſe poterat ad Jeruſalem, z illic cuſtodirēt vbi anguſtum iter eſſe poterat inter montes. Et fecerūt filij Jſrael ſm qđ conſtituerat eis ſacerdos dñi Eliachim. Et clamauit oīs ppls ad dñm inſtātia magna, z humiliauerūt aīas ſuas in

C ieiunijs z orationibus, ipſi z mulieres eorū. Et induerunt ſe ſacerdotes cilicijs, z infantes ꝓſtrauerūt cōtra faciem tēpli dñi, z altare dñi operuerūt cilicio. Et clamauerunt ad dñm deum Jſrael vnanimiter, ne darentur in ꝑdam infantes eorum, et vxores eorum in diuiſionem, ciuitates eorum in exterminium, z ſancta eorum in pollutionem, z fierent in opprobriū gētibus. Tūc Eliachim ſacerdos dñi magnus circuiit oēm Jſrael, allocutuſq; eſt ad eos, dicēs, Scitote qm exaudiet dñs preces veſtras, ſi manentes permāſeritis

D in ieiunijs, z orationibus in cōſpectu dñi. Memores eſtote Exodi xvij.d. z Moyſi ſerui dñi, qui Amalec cōfidētem in virtute ſua, z in potētia ſua, z in exercitu ſuo, z in clypeis ſuis, z in curribus ſuis, z in equitibus ſuis, nō ferro pugnādo, ſed precibus ſanctis orādo deiecit. ſic erūt vniuerſi hoſtes Jſrael, ſi perſeueraueritis in hoc opere, qđ cepiſtis. Ad hanc igitur exhortationē eius deprecātes dñz, permanebāt in ꝯſpectu dñi, ita vt etiā hi qui offerebāt dño holocauſta, precincti cilicijs offerrent ſacrificia dño, z erat cinis ſupra capita eorum. Et ex toto corde ſuo oēs orabāt deum, vt viſitaret populum ſuum Jſrael.

¶ Indignatus Holofernes inquirit de gēte z ridet ei Achior dux filiorum ammon: qualiter deus celi defendit illos: auditis verbis Achior indignantur principes holofernis. Caput. v.

A Antiatūq; eſt Holoferni principi militie Aſſyriorū, qđ filij Jſrael prepararēt ſe ad reſiſtēdū, ac montium itinera cōcluſiſſent: z furore nimio exarſit in iracūdia magna, vocauitq; oēs principes Moab z duces Ammon, z dixit eis, Dicite mihi qs ſit ppls iſte, qui montana obſidet: aut que, z quales, et quāte ſint ciuitates eor: que etiā ſit virt⁹ eor, aut q̄ ſit multitudo eor, vel quis rex militie illor: z quare pre oībus q habitāt in oriēte, iſti cōtēpſerūt nos, z nō exierūt in obuiā nobis, vt ſuſciperēt nos cum pace? Tunc Achior dux oīm filior Ammon reſpōdēs, ait, Si digneris audire dñe mi, dicam veritatē in cōſpectu tuo de populo iſto, q in montanis habitat, z nō egrediet verbū falſum ex ore meo. Ppls

Geñ. xj. d. iſte ex ꝓgenie Chaldeor eſt. hic primū in Meſopotamia habitauit, qm noluerūt ſequi deos patrū ſuor, qui erāt in terra Chaldeor. Deſerētes itaq; ceremonias patrū ſuorū, q̄ in multitudine deor erāt, vnū deū celi coluerūt, qui z

B precepit eis vt exirent inde, z habitarēt in Charan. Cūq; operuiſſet oēm terrā fames, deſcēderūt in Egyptū, illicq; per quadringētos annos ſic multiplicati ſunt, vt dinumerari eorum nō poſſet exercitus. Cūq; grauaſſet eos rex Egypti, atq; in edificationib⁹ vrbiū ſuarū in luto z latere ſubiugaſſet eos, clamauerunt ad dñm ſuū, z percuſſit totā terraz Egypti plagis varijs. Cūq; eieciſſent eos Egyptij a ſe, z

Geñ. xvj. a. Geñ. xlvj. a. Exodi xiij. e. ceſſaſſet plaga ab eis, z iterū eos vellēt capere, z ad ſuū ſeruitiū reuocare, fugiētibus bis deus celi mare aperuit, ita vt hinc inde aque quaſi murus ſolidarent, z iſti pede ſicco fundū maris perambulādo trāſirēt. In quo loco dum innumerabilis exercitus Egyptior eos perſequeretur, ita aqs coopertus eſt, vt nō remaneret vel vnus qui factū poſteris nūtiaret. Egreſſus etiā mare rubrū, deſerta Sina montis

Exodi xvj. a. occupauerūt, in qbus nunq̄ homo habitare potuit, vel filius hominis requieuit. Illic fontes amari obdulcati ſunt eis ad bibēdum, z per annos quadraginta annonā de celo conſecuti ſunt. Ubicūq; ingreſſi ſunt ſine arcu z ſagitta, et abſq; ſcuto z gladio, deus eorum pugnauit ꝓ eis, z vicit. Et nō fuit q inſultaret ppl'o iſti, niſi quando receſſit a cultu dñi dei ſui. Quotieſcūq; aūt preter ipſum deū ſuū, alteruz coluerūt, dati ſunt in predam, z in gladiū, z in opprobriuz. Quotieſcūq; aūt penituerūt ſe receſſiſſe a cultura dei ſui, dedit eis de⁹ celi vtutē reſiſtēdi. Deniq; Chananeū regē, z Jebuzeū, z Pherezeū, z Hetheū, z Heueum, z Amorrheū, z oēs potētes in Heſebon ꝓſtrauerūt, z terras eorū z ciuitates eorum ipſi poſſederūt: z vſq; dum nō peccarent in cōſpectu dei ſui, erāt cū illis bona. Deus enī illorū odit iniquitatē. Naz z ante hos annos cū receſſiſſent a via quaz dederat illis deus, vt ambularēt in ea, exterminati ſunt prelijs a multis nationib⁹, z plurimi eor captiui abducti ſunt

D in terrā nō ſuā. Nuper aūt reuerſi ad dñm deū ſuum, ex diſperſione qua diſperſi fuerāt, adunati ſunt, z aſcēderūt mōtana hec oīa, z iterū poſſidēt Jeruſalē, vbi ſunt ſancta ſanctorū. Nūc ergo mi dñe, perquire ſi eſt aliqua iniquitas eorum in cōſpectu dei eorū: z aſcēdemus ad illos, qm tradēs tradet illos deus eor tibi: z ſubiugati erūt ſub iugo potentie tue. Si vero nō eſt offenſio populi hui⁹ corā deo ſuo, nō poterimus reſiſtere illis, qm deus eorū defendet illos, z erimus in opprobriū vniuerſe terre. Et factū eſt cum ceſſaſſet loqui Achior verba hec, irati ſunt oēs magnates Holofernis, z cogitabant interficere eū, dicentes ad alterutrum, Quis eſt iſte, qui filios Jſrael poſſe dicat reſiſtere regi Nabuchodonoſor z exercitibus eius, homines inermes, z ſine virtute, z ſine peritia artis pugne? Ut q̄ agnoſcat Achior qm fallit nos, aſcēdamus in montana: z cum capti fuerint potentes eorum, tunc cum eiſdem gladio tranſuerberabit: vt ſciat omnis gens quoniam Nabuchodonoſor deus terre eſt, z preter ipſum alius non eſt.

¶ Holofernes iratus iubet Achior ligatum duci in bethuliam: nūtij ligant achior ad arborem. Filij Jſrael ſoluētes cauſa cognita eū conſolantur et clamant ad dominum. Caput vj.

A Actum eſt aūt, cū ceſſaſſent loqui, indignatus Holofernes vehemēter dixit ad Achior, Quia ꝓphetaſti nobis, dicēs, qđ gens Jſrael defendatur a deo ſuo, vt oſtēdam tibi qm nō eſt de⁹, niſi Nabuchodonoſor, cū percuſſerimus eos oēs ſicut hominē vnū: tunc z ipſe cū illis Aſſyriorū gladio interibis. et oīs Jſrael tecum perditione diſperiet, et probabis quoniā Nabuchodonoſor dñs ſit vniuerſe terre, tūcq; gladius militie mee trāſiet per latera tua, z cōfixus cades inter vulneratos Jſrael, z non reſpirabis vltra, donec exterminet⁹ cū illis. Porro aūt ſi prophetiā tuā verā exiſtimas, nō concidat vultus tuus, z pallor qui faciē tuā obtinet, abſcedat a te, ſi verba mea hec putas impleri nō poſſe. Ut aūt noueris qr ſimul cū illis hec experieris, ecce ex hac hora illorum

B populo ſociaberis: vt dū dignas mei gladij penas exceperint, ipſe ſimul vltioni ſubiaceas. Tūc Holofernes precepit ſeruis ſuis vt cōprehēderēt Achior, z ducerēt eū i Bethuliā, z traderēt eū in manꝰ filior Jſrael. Et accipientes eū ſerui Holofernis, ꝓfecti ſunt per campeſtria: ſed cuz ap propinquaſſent ad montana, exierūt cōtra eos fundibularij. Illi aūt diuertētes a latere montis, ligauerunt Achior ad arborē manib⁹ z pedib⁹, z ſic vinctū de reſtib⁹ dimiſerūt eū, z reuerſi ſunt ad dñz ſuū. Porro filij Jſrl deſcēdētes de Bethulia, venerūt ad eū. Quē ſoluētes duxer̄t ad Bethuliā, atq; in mediū populi illū ſtatuentes pcūctati ſunt qd re

C rū eſſet qđ illū vinctū Aſſyrij reliquiſſent. In diebus illis erāt illic principes, Ozias filius Micha de tribu Simeō, z Charmi, q z Gothoniel. In medio itaq; ſenioruū, z in cōſpectu oīm, Achior dixit oīa q̄ locut⁹ ipſe fuerat ab Holoferne interrogat⁹: z qualiter ppls Holofernis voluiſſet ꝓpter hoc verbū interficere eū, z quēadmodū ipſe Holofernes irat⁹ inſſerit eū Jſraelitis hac de cauſa tradi: vt dū vinceret filios Jſrl, tūc z ipſuz Achior diuerſis iubeat interire

supplicys, ꝓpter hoc qꝺ diriſſet, Deus celi defenſor eorꝫ
eſt. Cũq; Achior vniuerſa hec expoſuiſſet, oĩs ppl's ceci-
D dit in faciẽ, adorãtes dñm, ⁊ cõmuni lamentatione ⁊ fletu
vnanimes preces ſuas dño effuderũt, dicẽtes, Dñe deus
celi ⁊ terre, intuere ſupbiã eoꝝ, ⁊ reſpice ad noſtrã hũilita-
tẽ, ⁊ faciẽ ſctoꝝ tuoꝝ attẽde, ⁊ oſtẽde qm̃ nõ derelinqs ꝓſu-
mẽtes de te: ⁊ ꝓſumẽtes de ſe, ⁊ de ſua virtute gloriãtes, hu
milias. Finito itaq; fletu, ⁊ p totã diẽ oſone ppl'oꝝ cõple-
ta, cõſolati ſunt Achior, dicẽtes, Deꝰ patrũ noſtroꝝ, cuiꝰ
tu virtutẽ ꝓdicaſti, ipſe tibi hãc dabit viciſſitudinẽ, vt eorũ
magis tu interitũ videas. Cũ vo dñs deus noſter dederit
hãc libertatẽ ſeruis ſuis, ſit ⁊ tecũ deus in medio noſtri: vt
ſicut placuerit tibi, ita cũ tuis oĩbus cõuerſeris nobiſcum.
Tunc Ozias, finito cõſilio, ſuſcepit eũ in domũ ſuã, ⁊ fecit
cenã magnã. Et vocatis oĩbꝰ preſbyteris, ſimul expleto ie
iunio refecerũt. Poſtea vo cõuocatꝰ eſt oĩs ppl's, ⁊ p totã
noctẽ intra eccleſiam orauerũt, petẽtes auxiliũ a deo Iſrl'.
¶ Holofernes obſidet bethuliam: ciues ſiti coartantur: et volunt
vrbem tradere: Ozias adhuc quinq; dies poſtulat et expectare
perſuadet. Caput vij.
A HOlofernes aũt altera die ꝓcepit exercitibꝰ ſuis
vt aſcẽderẽt cõtra Bethuliã. Erãt aũt pedites
bellatoꝝ centũ viginti milia, ⁊ equites viginti
duo milia, ꝓter ꝓparatiões viroꝝ illoꝝ q̃s occu
pauerat captiuitas, ⁊ adducti fuerãt de quincys, ⁊ vbiꝰ
vniuerſe iuuẽtutis. Oẽs parauerũt ſe pariter ad pugnã ꝛ
filios Iſrl', ⁊ venerũt p crepidinẽ mõtis vſq; ad apicẽ, q re
ſpicit ſup Dothaĩ, a loco q dr̃ Belma vſq; ad Chelmõ, q
eſt ꝛ Eſdrelõ. Filij aũt Iſrl', vt viderũt multitudinẽ illoꝝ,
ꝓſtrauerũt ſe ſup terrã, muttẽtes cinerẽ ſup capita ſua, vna
nimes orãtes vt deus Iſrael miam ſuã oſtẽderet ſup ppl'ꝫ
ſuũ. Et aſſumẽtes arma ſua bellica ſederũt p loca q̃ ad an
guſti itineris tramitẽ dirigũt inter mõtoſa, ⁊ erãt cuſtodiẽ-
tes ea tota die ⁊ nocte. Porro Holofernes, dum circuit p
B gyrũ, reperit qꝺ fons q influebat, aqueductũ illoꝝ a parte
auſtrali extra ciuitatẽ dirigeret, ⁊ incidi ꝓcepit aqueductuꝫ
illoꝝ. Erãt tamẽ nõ lõge a muris fontes, ex qbus furtim vi
debant haurire aquã ad refocillãdũ potius, q̃ ad potãdũ.
Sed filĩ Ammon ⁊ Moab acceſſerũt ad Holofernẽ, dicẽ
tes, Fili Iſrael nõ in lãcea, nec in ſagitta cõfidũt, ſꝫ mõtes
defendũt illos, ⁊ muniũt illos colles i ꝓcipitio ꝙſtituti. Vt
ergo ſine cõgreſſione pugne poſſis ſuperare eos, pone cu
ſtodes fontiũ, vt nõ hauriãt aquã ex eis, ⁊ ſine gladio inter
ficies eos, vel certe fatigati tradẽt ciuitatẽ ſuã, quã putant
in montibꝰ poſitã ſuperari nõ poſſe. Et placuerũt vba hec
coram Holoferne, ⁊ coram ſatellitibꝰ eiꝰ, ⁊ cõſtituit p gyrũ cen
tenarios p ſingulos fontes, Cũq; iſta cuſtodia p dies vigi
L tiſ fuiſſet expleta, defecerũt ciſterne, ⁊ collectiones aquarum
oĩbus inhabitãtibꝰ Bethuliã, ita vt nõ eſſet intra ciuitatez
vnde ſatiarẽtur vel vna die, qm̃ ad mẽſurã dabaꝝ populis
aqua quotidie. Tũc ad Oziã cõgregati oẽs viri, femineq;
iuuenes, ⁊ paruuli, oẽs ſimul vna voce dixerunt, Iudicet
deꝰ inter nos ⁊ te qm̃ feciſti i nos mala, nolẽs loqui pacifi
ce cũ Aſſyrijs, ⁊ ꝓpter hoc vẽdidit nos deus in manibꝰ eo
rũ. Et iõ nõ eſt q adiuuet, cũ proſternamur ante oculos eo
rũ in ſiti, ⁊ pditione magna. Et nũc cõgregate vniuerſos q
in ciuitate ſunt, vt ſpõte tradam̃ nos oẽs ppl'o Holofer-
nis, Deliꝰ eſt enĩ, vt captiui bñdicam̃ dñm vincẽtes, q̃ mo
riamur, ⁊ ſim̃ opprobriũ oi carni, cũ videamus vxores no
ſtras ⁊ ifantes nr̃os mori añ oculos nr̃os. Cõteſtamur ho
D die celũ, ⁊ terrã, ⁊ deũ patrũ nr̃oꝝ, q vlciſcit nos ſꝫ pctã no
ſtra, vt iã tradatis ciuitatẽ in manu militie Holofernis, vt
ſit finis noſter breuis i ore gladij. q lõgior efficit i aridtate
ſitis. Et cũ hec dixiſſent, factꝰ eſt fletꝰ ⁊ vlulatꝰ magnus in
eccleſia oĩbꝰ, ⁊ p multas horas vna voce clamauerũt ad deũ
dicẽtes, Peccauim̃ cũ pr̃ibꝰ nr̃is, iniuſte egim̃ iniqtatẽ
fecim̃. Tu q; pius es miſerere nr̃i, ⁊ in tuo flagello vindi
ca iniqtates nr̃as, ⁊ noli tradere cõfitentes te ppl'o q ignoꝛ
rat te: vt nõ dicãt iter gẽtes, Vbi eſt deꝰ eoꝝ? Et cũ fatiga
ti his clamoribus, ⁊ his fletibus laſſati ſiluiſſent, exurgens
Ozias, ifuſus lachrymis, dixit, Equo aĩo eſtote fratres,
⁊ hos qnq; dies expectem̃ a dño miam. Forſitã enĩ idigna
tionẽ ſuã abſcidet, ⁊ dabit gliaz noi ſuo. Si ãt trãſactz qnq;
diebꝰ nõ venerit adiutoriũ, faciem̃ hec vba q̃ locuti eſtis.
¶ Judith arguit principes qꝛ cõſenſerũt tradere ciuitatẽ: quos mo
net orare: etiã ipſam vt ꝓ ſe oret rogãt principes: dixit ſe eruturam
de ciuitate cũ ancilla ſua: ſꝫ quid facturꝰ ſit iquiri ꝓhibet. Ca. viij.
A ET factũ eſt, cũ audiſſet hec vba Judith vidua
que erat filia Merari filij Idor, filij Joſeph, fi
lij Ozie, filij Elai, filij Jamnor, filij Gedeõ,
filij Raphaim, filij Achitob, filij Melchie, fi
lij Enan, filij Nathanie, filij Salathiel, filij Sumeon, filij
Ruben: ⁊ vir eiꝰ fuit Manaſſes, q mortuꝰ eſt i diebꝰ meſ
ſis hordeacee. inſtabat eĩ ſup alligãtes manipulos in cãpo,
⁊ venit eſtus ſup caput eiꝰ, ⁊ mortuꝰ eſt in Bethulia ciuita
te ſua, ⁊ ſepultꝰ eſt illic cũ ꝓpribꝰ ſuis. Erat aũt Judith reli
cta eiꝰ vidua iã ãnis tribꝰ, ⁊ mẽſibꝰ ſex. Et i ſuperioribꝰ do
mus ſue fecit ſibi ſecretũ cubiculũ, in q̃ cũ puellis ſuis clau
ſa morabat: ⁊ habẽs ſup lũbos ſuos ciliciũ, ieiunabat oĩbꝰ
diebꝰ vite ſue ꝓter ſabbatha, ⁊ neomenias, ⁊ feſta domꝰ
Iſrl'. Erat aũt elegãti aſpectu nimis, cui vir ſuus reliq̃rat
diuitias multas ⁊ familiã copioſam, ac poſſeſſiones armẽ
tis boũ ⁊ gregibꝰ ouiũ plenas. Et erat hec in oĩbꝰ famoſiſ
ſima, qm̃ timebat dñm valde: nec erat q loq̃rek de illa vbũ
B malũ. Hec itaq; cũ audiſſet qm̃ Ozias ꝓmiſiſſet, qꝺ trãſa
cto quinto die traderet ciuitatẽ, miſit ad preſbyteros Cha
bri, ⁊ Charmi. Et venerũt ad illã, ⁊ dixit illis, Qꝺ eſt hoc
verbũ, in quo cõſenſit Ozias vt tradat ciuitatẽ Aſſyrijs,
ſi intra quinq; dies nõ venerit vobis adiutoriũ: Et q eſtis
vos, q tẽtatis dñm: Nõ eſt iſte ſermo q miam ꝓuocet: ſꝫ po
tius q irã excitet, ⁊ furorẽ accẽdat. Poſuiſtis vos tꝑs mi
ſerationis dñi, ⁊ in arbitriũ veſtrũ diẽ cõſtituiſtis ei. Sꝫ qz
patiẽs dñs eſt, in hoc ipſo peniteam̃, ⁊ indulgẽtiã eius fu
ſis lachrymis poſtulemus. nõ enĩ quaſi hõ, ſic deus cõmi
nabit: neq; ſicut filiꝰ hois ad iracũdiã inflãmabit. Et ideo
humiliemus illi aias noſtras: ⁊ in ſpiritu cõſtituti humilia
to, ſeruiẽtes illi dicam̃ flẽtes dño, vt ſm voluntatẽ ſuã ſic
faciat nobiſcũ miſericordiã ſuã: vt ſicut cõturbatum eſt cor
noſtrũ in ſupbia eoꝝ, ita etiam de noſtra humilitate gloria-
mur, qm̃ nõ ſum̃ ſecuti pctã patrũ noſtroꝝ, q dereliq̃runt
deũ ſuũ, ⁊ adorauerũt deos alienos: ꝓ quo ſcelere dati ſũt
in gladiũ, ⁊ i rapinã, ⁊ i cõfuſionẽ inimicis ſuis. nos aũt al
terũ deũ neſcim̃ ꝓter ipſum. Expectem̃ humiles cõſola- C
tionẽ eiꝰ, ⁊ exqret ſanguinẽ noſtrũ de afflictionibꝰ inimico-
rũ noſtroꝝ: ⁊ humiliabit oẽs gẽtes quecũq; inſurgũt con
tra nos: ⁊ faciet illas ſine honore dñs deus noſter. Et nunc
fratres qm̃ vos eſtis ꝓſbyteri i ppl'o dei, ⁊ ex vobis pẽdet
aia illoꝝ, ad eloquz vr̃z corda eoꝝ erigite, vt memores ſint
qꝛ tẽtati ſũt pr̃es nr̃i, vt ꝓbarẽt ſi vere colerẽt deũ ſuũ. Me
mores eſſe debẽt, quõ pr̃ noſter Abrahã tẽtatꝰ eſt, ⁊ p mul
tas tribulatiões ꝓbatꝰ, dei amicꝰ effectꝰ eſt. Sic Iſaac, ſic Gene. xxij. a.
Jacob, ſic Moyſes: ⁊ oẽs q placuerũt deo, p multas tribula
tiões trãſierũt fideles. Illi aũt q tẽtatiões nõ ſuſceperũt cuz
timore dñi, ⁊ impatiẽtiã ſuã, ⁊ ꝛproperiũ murmuratiõis ſue
ꝛ dñz ptulerũt, exterminati ſũt ab exterminatore, ⁊ a ſerpẽ-
tibꝰ pierũt. Et nos q̃ nõ vlciſcamur nos ꝓ his q̃ patimur: I Corint.
ſꝫ reputãtes pctis nr̃is hec ipa ſupplicia minora eſſe flagel x. b.
la dñi q̃ſi ꝓ ſui q corripimur, ad emẽdationẽ, ⁊ nõ ad pditio- D
nẽ nr̃az euenijſſe credam̃. Et dixerũt illi Ozias, ⁊ pſbyteri,
Oia q̃ locuta es, vera ſũt, ⁊ nõ ẽ i ꝓmonibꝰ tuis vlla repẽ
ſio. Nũc q̃ ora ꝓ nob, qm̃ mulier ſcta es, ⁊ timẽs deũ. Et di
xit illis Judith, Sicut qꝺ potui loq, dei eſſe cognoſcitis:
ita qꝺ facere diſpoſui, ꝓbate ſi ex deo eſt: ⁊ orate, vt firmuz
faciat deus cõſiliũ meũ. Stabitis vos ad portã nocte iſta, ⁊
ego exeã cum ancilla mea: ⁊ orate, vt ſicut diriſtis, in diebus
quinq; reſpiciat dñs populũ ſuũ Iſrael. Vos aũt nolo vt
ſcrutemini actũ meũ: ⁊ vſq; dum renũtiẽ vobis nihil aliud
fiat, niſi oratio ꝓ me ad dñm deũ noſtruz. Et dixit ad eam
Ozias princeps Jude. Vade in pace, ⁊ dñs ſit tecũ in vl
tionẽ inimicorum noſtrorum. Et reuertentes abierunt.
¶ Ca. ix. Judith egreſſa oratoriũ ſuũ cilicio veſtit: poſt oronẽ veſti
mẽta viduitatis deponẽs vncta ⁊ lota pulchris veſtimẽtis ⁊ orna-
mẽtis ornat ⁊ cũ ancilla ſua exit ſacerdotibꝰ bñdicẽtibꝰ. Ca. ix.

Quib⁹ ascēdētib⁹, Judith ingressa est oratoriū suū: & induens se cilicio, posuit cinerē sup caput suum: & prosternens se dño, clamabat ad dñm, dicēs, Dñe de⁹ patris mei Simeon, q dedisti illi gladiū in defensionē alieni genarū, q violatores exiterunt in coinquinatione sua, & denudauerunt femur virginis in cōfusionē: & dedisti mulieres illor in predā, & filias illor in captiuitatē: & oēm predā in diuisionē seruis tuis, q zelauerūt zelū tuū: subueni queso te dñe de⁹ me⁹ mihi vidue. Tu enī fecisti priora: & illa post illa cogitasti: & hoc factū est qđ ipse voluisti. Oēs enim vie tue parate sunt, & tua iudicia in tua prouidētia posuisti. Respice castra Assyrior nūc: sicut tunc castra Egyptiorū videre dignat⁹ es, qñ post seruos tuos armati currebāt, cōfidētes in quadrigis: & in equitatu suo, & in multitudine bellator. Sz aspexisti sup castra eorū, & tenebre fatigauerūt eos. Tenuit pedes eor abyssus, & aque operuerūt eos. Sic fiant & isti dñe, q cōfidūt in multitudine sua, & in currib⁹ suis, & in cōtis, & in scutis, & in sagittis suis, & in lāceis gloriātur, & nesciūt q tu ipse es deus noster, qui cōteris bella ab initio, & dñs nomē est tibi. Erige brachiū tuū, sicut ab initio: & allide virtutē illorū in virtute tua: cadat virtus eorū in iracundia tua, q pmittunt se violare sancta tua, & polluere tabernaculū nominis tui, et deijcere gladio suo cornu altaris tui. Fac dñe, vt gladio p prio eius superbia amputet, capiat laqueo oculor suor in me, & pcuties eū ex labijs charitatis mee. Da mihi ī aīo cōstātiam, vt cōtemnā illū: & virtutē ei⁹, vt euertā illū. Erit enī hoc memoriale nois tui, cū manus femine deiecerit eū. Nō enī in multitudine est virtus tua dñe, neq; in equorū viribus voluntas tua est. Nec superbi ab initio placuerūt tibi sed humiliū, & mansuetorū semper tibi placuit deprecatio. Deus celor, creator aquarū, & dñs totius creature, exaudi me miserā deprecantē, & de tua misericordia presumētē. Memēto dñe testamēti tui, & da verbū in ore meo, & in cor de meo cōsiliū corrobora, vt domus tua in sanctificatione tua permaneat: & omnes gentes agnoscāt quia tu es deus, & non est alius preter te.

¶ Judith inuēta ab exploratoribus ducit ad holofernē pretiosis indura: qui in ei⁹ pulchritudine capit: & principes sese pugnare pro tā pulchus mulieribus hortantur. Caput x.

Factū est aūt, cū cessasset clamare ad dñm, surrexit de loco, in quo iacuerat ꝓstrata ad dñm. Vocauitq; ancillā suā, & descēdēs in domū suam, abstulit a se ciliciū, & exuit se vestimētis viduitatis sue, & lauit cor⁹ suū, & vnxit se myrto optimo, & discriminauit crinē capitis sui, & imposuit mitrā sup caput suū, & induit se vestimētis iucūditatis sue, induitq; sandalia pedib⁹ suis, assumpsitq; dextraliola, & lilia, & inaures, & ānulos & oīb⁹ ornamētis suis ornauit se. Cui etiā dñs cōtulit splēdorē: qñ oīs ista cōpositio nō ex libidine, sed ex virtute pēdebat: & ideo dñs hāc in illā pulchritudinem ampliauit, vt incōparabili decore oīm oculis appareret. Imposuit itaq; ancille sue ascopā vini, & vas olei, & polēta, & Lapates, et panes: & caseū, & pfecta est. Cūq; venissent ad portā ciuitatis inuenerunt expectantem Oziam & presbyteros ciuitatis. Qui cū vidissent eā, stupētes mirati sunt nimis pulchritudinē eius. Nihil tamē interrogātes eā, dimiserūt trāsire, dicentes, Deus patrū nostror det tibi gratiā, & omne consiliū tui cordis sua virtute corroboret, & glorieť sup te Jerusalē, & sit nomē tuū in numero sanctor, & iustorum. Et dixerunt hi qui illic erant, omnes vna voce, Fiat fiat. Judith vero orās dñm, trāsiuit p portas ipsa et ancilla eius. Factus est aūt, cum descēderet mōtē, circa ortū diei, occurrerunt ei exploratores Assyrior, & tenuerūt eā, dicētes, Unde venis: aut quo vadis? Que respondit, Filia sum Hebreor, ideo ego fugi a facie eor, qñ futurū agnoui qđ dentur vobis in depredationē, pro eo qđ cōtēnētes vos, noluerūt tradere seipsos, vt inuenirēt misericordiā in cōspectu vestro. Hac de causa cogitaui mecum, dicens, Vadam ad faciē principis Holofernis, vt indicem illi secreta illorū, & ostendā illi quo aditu possit obtinere eos: ita vt non cadat vir vnus de exercitu eius. Et cū audissent viri illi verba ei⁹, cōsyderabāt faciē eius: & erat in oculis eor stupor, qñ pulchritudinē eius mirabant nimis. Et dixerūt ad eā, Cōseruasti animā tuā, eo qđ tale reperisti cōsiliū, vt descenderes ad dñm nostrū. Hoc aūt scias: qñ cum steteris in cspectu eius, bñ tibi faciet, & eris gratissima in corde eius. Duxerūtq; illam ad tabernaculū Holofernis, annūtiātes eam. Cumq; intrasset ante faciē ei⁹, statim captus est in suis oculis Holofernes. Dixerūtq; ad eus satellites eius, Quis cōtēnat populū Hebreor, qui tam decoras mulieres habēt, vt nō p his merito pugnare cōtra eos debeam⁹? Uidēs itaq; Judith Holofernē sedētē in conopeo, qđ erat ex purpura, et auro, & smaragdo, & lapidibus pretiosis intextū: et cum in faciem eius intendisset, adorauit eum, prosternens se super terrā. Et eleuauerūt eā serui Holofernis, iubēte dño suo.

¶ Holofernes cōfortat Judith: causam quare venerit: querit: que rñdit verba adulatoria placētia Holoferni. Cap. xj.

Tunc Holofernes dixit ei, Eo aīo esto, et noli pauere in corde tuo: qñ ego nūquā nocui viro q voluit seruire Nabuchodonosor regi. Ppls aūt tuus, si nō cōtēpsisset me, nō alleuassem lāceā meā sup eū. Nūc aūt dic mihi, q ex cā recessisti ab illis, & placuit tibi vt venires ad nos? Et dixit illis Judith, Sume verba ancille tue: qñ si secutus fueris verba ancille tue, pfectā rē faciet dñs tecū. Uiuit enī Nabuchodonosor rex terre, & vivit virtus eius q est in te ad correptionem omnium aiarū errātiū. qñ nō solū hoies seruiunt illi per te, sed & bestie agri obtēperant illi. Nuntiať enī aī tui industria vniuersis gentibus, & indicatū est oī seculo qñ tu solus bonus et potens es in oī regno eius, & disciplina tua oībus principijs predicatur. Nec hoc latet, qđ locutus est Achior, nec illud ignorať qđ ei iusseris euenire. Constat enī deū nostrum sic peccatis offensum, vt mādauerit p pphetas suos ad populum, q tradat eū p peccatis suis. Et qñ sciunt se offendisse deū suū filij Israel, tremor tuus super ipsos est. Insuper etiā fames iuasit eos, & ab ariditate aque iā inter mortuos computant. Deniq; hoc ordinant, vt interficiant pecora sua, & bibāt sanguinē eorū: & sancta dñi dei sui, que precepit deus non cōtingi, in frumēto, vino, & oleo, hec cogitauerūt impendere, & volunt cōsumere que nec manibus deberent cōtingere. ergo qñ hec faciūt, certus est qđ in perditionem dabūtur. Qđ ego ancilla tua cognoscēs, fugi ab illis, & misit me dñs hec ipsa nuntiare tibi. Ego enī ancilla tua deum colo, etiā nūc apud te: & exiet ancilla tua, & orabo deū, et dicet mihi qñ eis reddat peccatū suū, & veniēs nuntiabo tibi, ita vt ego adducā te p mediā Jerūm, & habebis oēm pplm Israel, sicut oues qb⁹ non est pastor, & nō latrabit vel vnus canis cōtra te, qñ hec mihi dicta sunt p prouidentiā dei. Et qñ irat⁹ est illis de⁹, hec ipsa missa sum nūtiare tibi. Placuerūt aūt oīa verba hec corā Holoferne, & corā pueris ei⁹ & mirabātur ad sapiētiā ei⁹, & dicebāt alter ad alterū, Non est talis mulier sup terram in aspectu, in pulchritudine, et in sensu verbor. Et dixit ad illam Holofernes, Bene fecit deus, qui misit te ante populum, vt des illum tu in manibus nostris, & qñ bona est promissio tua, si fecerit mihi hoc

deus tuus, erit ꝛ deus meus, ꝛ tu in domo Nabuchodonosor magna eris: ꝛ nomẽ tuum noiabitur in vniuersa terra.

¶ Judith in domo thesaurorũ manere precipitur: libertas exeundi ad orationem largitur: de cibis propꝛijs se maducaturam dicit: mittitur Vagao vt Judith consentiat Holoferni. Illa intrat comedere et bibere coram eo. Holofernes inebriatur. Caput xij.

A

TUnc iussit eã introire, vbi repositi erãt thesauri eius, ꝛ iussit illic manere eã, ꝛ constituit quid daretur illi de cõuiuio suo. Cui respondit Judith, ꝛ dixit, Nũc nõ potero mãducare ex his q̃ mihi precipis tribui, ne veniat sup me offensio: ex his aũt q̃ mihi detuli, mãducabo. Cui Holofernes ait, Si defecerint tibi ista que tecum detulisti, quid faciemus tibi? Et dixit Judith, Viuit aĩa tua dñe meus, qm̃ non expãdet omnia hec ancilla tua, donec faciat deus in manu mea hec que cogitaui. Et induxerunt illã serui eius in tabernaculũ qõ preceperat. Et petijt dũ introiret, vt daret ei copia nocte ꝛ ante lucem egrediendi foras ad orationẽ, ꝛ deprecandũ dñm. Et precepit cubicularijs suis, vt sicut placeret illi, exiret ꝛ introiret ad adorandum deum suũ p triduũ. Et exibat noctibus in vallẽ Bethulie, ꝛ baptizabat se in fonte aque. Et vt ascendebat, orabat ad dñm deũ Jsrael, vt dirigeret viã ei⁹ ad liberationẽ ppli sui. Et introiẽs, munda manebat in tabernaculo, vsq; dũ acciperet escã suã in vespere. Et factum est in quarto die, Holofernes fecit cenã seruis suis, ꝛ dixit ad Vagao eunuchũ suũ, Vade: ꝛ suade Hebreã illã vt spõte cõsentiat habitare mecũ. Fedũ est em̃ apud Assyrios, si femina irrideat virum agẽdo, vt immunis ab eo transeat. Tũc introiuit Vagao ad Judith, ꝛ dixit. Nõ vereatur bona puella introire ad dñm meũ, vt honorificet ante faciem eius, ꝛ mãducet cũ eo, ꝛ bibat vinũ in tucũditate. Cui Judith respõdit, Que ego sum, vt ꝛtradicã dño meo: Omne qõ erit ante oculos ei⁹ bonũ ꝛ optimũ, faciã. Quicquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimũ oĩbus diebus vite mee. Et surrexit, ꝛ ornauit se vestim̃to suo, ꝛ ingressa stetit ante faciẽ eius. Cor autem holofernis cõcussum est, erat eĩ ardẽs in cõcupiscẽtia eius. Et dixit ad eã Holofernes, Bibe nunc, ꝛ accũbe in tucũditate: qm̃ inueniſti gratiam coram me. Et dixit Judith, Bibam dñe, qm̃ magnificata est aĩa mea hodie pre omnibus diebus meis. Et accepit, et mãducauit, ꝛ bibit coram ipso, ea q̃ parauerat illi ancilla ei⁹. Et iucũdus factus est Holofernes ad eã, bibitq; vinũ multum nimis, quãtum nunq̃ biberat in vita sua.

¶ Puella ostium obseruat. Judith caput eius precidit: ciuibus suis caput Holofernis defert ꝛ ostendit. Judith benedicit Achior obstupescit. Caput xiij.

A'

VEt aũt sero factũ est, festinauerũt serui illius ad hospitia sua, ꝛ cõclusit Vagao ostia cubiculi, et abijt. erant aũt oĩes fatigati a vino. Erat q; Judith sola in cubiculo. Porro Holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopit⁹. Dixitq; Judith puelle sue vt staret foris ante cubiculũ, ꝛ obseruaret. Stetitq; Judith ante lectum, orãs cũ lachrymis, ꝛ labiorum motu in silẽtio, dicens, Cõfirma me dñe deus Jsrael, ꝛ respice in hac hora ad opera manuũ mearũ, vt sicut pmisisti, Jerl'm ciuitatẽ tuã erigas: ꝛ hoc qõ credẽs per te posse fieri cogitaui, perficiã. Et cũ hec dixisset, accessit ad colũnã, q̃ erat ad caput lecti eius, ꝛ pugionẽ eius, q̃ in ea ligatus pendebat, exoluit. Cũq; euaginasset illũ, apprehẽdit comam capitis eius, ꝛ ait, Cõfirma me dñe deus in hac hora. ꝛ percussit bis in ceruicẽ ei⁹, ꝛ abscidit caput ei⁹, ꝛ abstulit conopeũ eius a colũnis, ꝛ euoluit corp⁹ eius trũcũ. Et post pusillũ exiuit, ꝛ tradidit caput Holofernis ancille sue, ꝛ iussit vt mitteret illud in perã suã. Et exierũt due. Sm̃ consuetudinem suam, quasi ad orationẽ, ꝛ trãsierũt castra: ꝛ gyrãtes vallẽ, venerũt ad portã ciuitatis. Et dixit Judith a longe custodibus murorũ, Aperite portas, qm̃ nobiscũ est deus, q̃ fecit virtutem in Jsrael. Et factũ est, cũ audissent viri vocẽ eius, vocauerũt presbyteros ciuitatis. Et occurrerũt ad eã oĩes, a minimo vsq; ad maximũ: qm̃ sperabat eã iã nõ esse venturaz. Et accẽdẽtes luminaria cõgyrauerũt circa eã vniuersi: illa aũt ascẽdẽs in eminẽtiorẽ locũ, iussit fieri silẽtiũ. Cũq; oĩes tacuissent, dixit Judith, Laudate dñm deũ nostrũ, qui nõ deseruit sperãtes in se: ꝛ in me ancilla sua adimpleuit misericordiã suã, quaz pmisit domui Jsrael: ꝛ interfecit in manu mea hostẽ populi sui in hac nocte. Et proferens de pera caput Holofernis, ostẽdit illis, dicens, Ecce caput Holofernis principis militie Assyrioz. Et ecce conopeũ illius, in quo recũbebat in ebrietate sua, vbi ꝛ p manũ femine pcussit illũ dñs de⁹ noster. Viuit aũt ipe dñs, qm̃ custodiuit me angelus ei⁹ ꝛ hinc eũtem, ꝛ ibi cõmorãtẽ, ꝛ inde huc reuertẽtẽ: ꝛ nõ pmisit me dñs ancillã suã coingnari, sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua, in euasione mea, ꝛ in liberatione vestra. Confitemini illi oĩes, qm̃ bonus, qm̃ in seculuz mia eius. Uniuersi autem adorãtes dñz, dixerũt ad eã Bñdixit te dñs in virtute sua, q; p te ad nihilũ redegit inimicos nostros. Porro Ozias princeps ppli Jsrael, dixit ad eã, Bñdicta es tu filia a domino deo excelso, pre oĩbus mulierib⁹ sup terrã. Bñdictus dñs, q̃ creauit celum ꝛ terrã, q̃ te direxit in vulnera capitis principis inimicoz nostroz, quia hodie nomẽ tuũ ita magnificauit, vt nõ recedat laus tua de ore hoĩm q memores fuerint virtutis dñi in eternũ, p quib⁹ nõ pepercisti anime tue ppter angustias ꝛ tribulationẽ gñis tui, sed subueniſti ruine ante cõspectũ dei nostri. Et dixit oĩs ppl's, Fiat fiat. Porro Achior vocat⁹ venit, ꝛ dixit ei Judith, Deus Jsrael cui tu testimoniũ dediſti qõ vlciscat se de inimicis suis, ipe caput oĩz incredulorz incidit in hac nocte in manu mea. Et vt pbes q; ita est, ecce caput Holofernis, q̃ in cõtẽptu supbie sue deũ Jsrl' cõtẽpsit, ꝛ tibi interitũ minabat, dicẽs, Cũ capt⁹ fuerit ppl's Jsrael, gladio pforari pcipiã latera tua. Uidẽs aũt Achior caput Holofernis angustiatus p panore cecidit i faciẽ suã sup terrã, ꝛ estuauit aĩa ei⁹. Post ea vero q̃ resumpto spiritu recreatus est, pcidit ad pedes ei⁹, ꝛ adorauit eã, ꝛ dixit, Bñdicta tu a deo tuo in omni tabernaculo Jacob: qm̃ in omni gente que audierit nomẽ tuũ magnificabitur super te deus Jsrael.

¶ Caput Holofernis in muro suspenditur. Achior circumciditur. Facto armorum strepitu assyrij volentes Holofernem excitare inuenerunt mortuum. Caput xiiij.

A

OBrit aũt Judith ad oẽm ppl'm, Audite me fratres. Suspẽdite caput hoc sup muros nostros, ꝛ erit, cum exierit sol, accipiat vnusquisq; arma sua, ꝛ exite cũ ipetu: nõ vt descẽdatis deorsum, sed q̃si impetũ faciẽtes. Tũc exploratores necesse erit vt fugiãt ad principẽ suũ excitãdũ ad pugnã. Cũq; duces eorũz cõcurrerint ad tabernaculũ Holofernis, ꝛ inuenerint eum trũcũ in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor. Cũq; cognoueritis fugere eos, ite post illos securi: qm̃ dominus cõteret eos sub pedib⁹ vr̃is. Tũc Achior videns virtutẽ quã fecit de⁹ Jsrl', relicto gẽtilitatis ritu, credidit deo, ꝛ circũcidit carnẽ preputij sui, ꝛ appositus est ad ppl'z israel, ꝛ oĩs successio gñis ei⁹ vsq; in hodiernũ diẽ. Dor autẽ vt ort⁹ est dies, suspẽdert sup muros caput Holofernis, accepitq; vnusq;sq; vir arma sua, ꝛ egressi sunt cũ grãdi strepitu ꝛ vlulatu. Q̃ vidẽtes exploratores, ad tabernaculũ Holofernis

lofernis cucurrerũt. ¶Porro hi q̃ in tabernaculo erãt venientes, ꝛ ante ingressum cubiculi perstrepẽtes excitãdi gratia, ingetudinẽ arte moliebãtur, vt nõ ab excitãtibus, sed a sonantibus Holofernes euigilaret. Nullus eñ audebat cubiculum virtutis Assyriorũ pulsando aut intrãdo aperire. Sed cũ venissent eius duces ac tribuni, ꝛ vniuersi maiores exercitus regis Assyriorũ, dixerũt, cubicularijs, Intrate, ꝛ excitate illũ, qñ egressi mures de cauernis suis, ausi sunt prouocare nos ad preliũ. Tunc ingressus Vagao cubiculum eius, stetit ante cortinã, ꝛ plausum fecit manibus suis: suspicabaꝫ eñ illũ cũ Judith dormire. Sed cũ nullũ motum iacentis sensu auriũ caperet, accessit primans ad cortinas ꝛ eleuãs eã, videsq̃ cadauer absq̃ capite Holofernis ĩ suo sanguine tabefactũ iacere sup̃ trã, exclamauit voce magna cum fletu, ꝛ scidit vestimẽta sua. Et ingressus tabernaculũ Judith, nõ iuenit eã, ꝛ exilijt foras ad pplm, ꝛ dixit, Una mulier Hebrea fecit cõfusionẽ in domo regis Nabuchodonosor. ecce eñ Holofernes iacet in terra, ꝛ caput eius non est in illo. Qõ cũ audissent principes virtutis Assyriorũ, scinderũt oẽs vestimẽta sua, ꝛ intolerabilis timor ꝛ tremor cecidit sup eos, ꝛ turbati sunt animi eor valde. Et factꝰ est clamor incõparabilis in medio castrorum eorum.

¶ Fugerunt assyrij ꝛ filij Israel: persequunt eos in ore gladij: qui dirati sunt spolijs eorum: per xxx. dies vix spolia colligentes: venit pontifex cum clero ꝛ benedixit Judith. Caput xv.

Umq̃ ois exercitus decollatũ Holofernẽ audisset, fugit mẽs ꝛ consiliũ ab eis, ꝛ solo tremore ꝛ metu agitati, fuge presidium sumũt, ita vt nullus loqueret cũ primo suo, sed inclinato capite relictis oib⁹ cuadere festinabãt Hebreos, quos armatos super se venire audierãt, fugiẽtes p vias cãpor ꝛ semitas colliũ. Uidẽtes itaq̃ filij Israel fugiẽtes, secuti sunt illos. Descẽderũtq̃ clangẽtes tubis, ꝛ vlulantes post ipsos. Et qñ Assyrij nõ adunati ad fugã ibãt precipites, filij autem Israel vno agmine persequẽtes, debilitabãt oẽs quos inuenire potuissent. ¶Disitq̃ Ozias nũtios p omnes ciuitates, ꝛ regiones Israel. Omnis itaq̃ regio omnisq̃ vrbs, electã iuuẽtutẽ armatã misit post eos, ꝛ psecuti sunt eos in ore gladij, quousq̃ puenirẽt ad extremitatẽ finiuꝫ suorum. Reliqui aũt q̃ erãt in Bethulia, ingressi sunt castra Assyriorũ, ꝛ predã quã fugiẽtes Assyrij reliquerãt, abstulerũt, ꝛ onustati sunt valde. Ui vo q victores reuersi sunt ad Bethuliã, oia q̃ erãt illor abstulerũt secũ, ita vt nõ esset numerus in pecoribus, ꝛ iumẽtis ꝛ vniuersis mobilib⁹ eor, vt a minimo vsq̃ ad magnũ oẽs diuites fierent de predationibus eor. Joachim aũt summus pontifex de Jerusalẽ, venit in Bethuliã cum vniuersis presbyteris suis, vt videret Judith. Que cũ exisset ad illũ, bñdixerũt eã oẽs vna voce, dicẽtes, Tu gloria Jerlm, tu letitia Israel, tu honorificentia ppli nostri, q̃ fecisti viriliter, ꝛ cõfortatũ est cor tuuꝫ, eo qõ castitatẽ amaueris, ꝛ post virũ tuũ, alterum nescieris, ideo ꝛ manus dñi cõfortauit te, ꝛ ideo eris bñdicta in eternum. Et dixit ois ppls, Fiat fiat. ¶Per dies autẽ triginta, vix collecta sunt spolia Assyriorꝛ a pplo Isral. ¶Porro autem vniuersa q̃ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt, dederunt Judith in auro ꝛ argẽto, ꝛ vestibus, ꝛ gemmis, ꝛ omni supellectili, ꝛ tradita sunt oia illi a populo. Et oẽs populi gaudebant cũ mulieribus, ꝛ virginibus, ꝛ iuuenibus, in organis, ꝛ citharis.

¶ Canticũ Judith; ꝛ quomodo omnis populus Bethulie iuit in hierusalem adorare: de morte Judith. Caput xvi.

Unc cantauit canticũ hoc dño Judith, dicens, Incipite dño in tympanis, cantate dño in cymbalis, modulamini illi psalmũ nouũ, exultate ꝛ inuocate nomẽ eius. ¶Dñs ꝛterẽs bella, dñs nomen est illi. Qui posuit castra sua in medio populi sui, vt eriperet nos de manu oĩm inimicorum nostrorum. Uenit Assur ex montibus ab aquilone in multitudine fortitudinis sue. Cuius multitudo obturauit torrentes, et equi eorum cooperuerũt valles. ¶Dixit se incẽsurũ fines meos, et iuuenes meos occisurũ gladio, infantes meos dare in predam, ꝛ virgines in captiuitatem. Dominus autem omnipotens nocuit eũ, ꝛ tradidit eũ in manu femine, et confudit eum. Non enim cecidit potens eorum a iuuenibus, nec filij Titan percusserunt eum, nec excelsi gigantes imposuerunt se illi, sed Judith filia ¶Merari in specie faciei sue dissoluit eum. Exuit enim se vestimento viduitatis, et induit se vestimento letitie in exultatione filiorum Israel. Unxit faciẽ suam vnguento, et colligauit cincinnos suos mitra, accepit stolam nouam ad decipiendum illum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius, pulchritudo eius captiuam fecit animam eius, amputauit pugione ceruicem eius. Horruerũt Perse constantiam eius, ꝛ ¶Medi audaciam eius. Tunc vlulauerunt castra Assyriorum, quando apparuerunt humiles mei, arescentes in siti. Filij puellarum compunxerunt eos, ꝛ sicut pueros fugientes occiderunt eos, perierũt in prelio a facie dñi dei mei. Hymnũ cantemus dño, hymnũ nouũ cantemus deo nostro. Adonai dñe magnus es tu, ꝛ preclarus in virtute tua, ꝛ, quẽ superare nemo potest. Tibi seruiat omnis creatura: quia dixisti, ꝛ facta sunt: misisti spiritum tuum, et creata sunt, et non est qui resistat voci tue. ¶Montes a fundamentis mouebuntur cum aquis, petre sicut cera liquescent ante faciem tuam. Qui autem timẽt te, magni erunt apud te per omnia. Ue genti insurgenti super genus meum. Dominus enim omnipotens vindicabit in eis, in die iudicij visitabit illos. Dabit enim ignem ꝛ vermes in carnes eorum, vt vrantur ꝛ sentiant vsq̃ in sempiternum. Et factum est post hec, omnis populus post victoriã venit in Jerusalem adorare dominũ: ꝛ mox vt purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta, ꝛ vota, ꝛ repromissiones suas. Porro Judith vniuersa vasa bellica Holofernis, que dedit illi populus, ꝛ conopeum quod ipsa sustulerat de cubili ipsius obtulit in anathema obliuionis. Erat autem populus incundus fm faciem sanctorum, ꝛ per tres menses gaudium huius victorie celebratum est cum Judith. ¶Post dies autem illos vnusquisq̃ redijt in sua, et Judith magna facta est in Bethulia, ꝛ preclarior erat vniuerse terre Israel. Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita vt nõ cognosceret virum omnibus diebus vite sue, ex quo defunctus est ¶Manasses vir eius. Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria. ¶Mansit autez in domo viri sui, annos centum quinq̃ ꝛ dimisit abram suam liberam, ꝛ defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethulia. Luxitq̃ illam omnis populus diebus septem. In omni autem spatio vite eius non fuit qui perturbaret Israel, ꝛ post mortez eius annis multis. ¶Dies autem victorie huius festiuitatis, ab Hebreis in numero sanctorum dierum accipitur: ꝛ colitur a Judeis ex illo tempore, vsq̃ in presentem diem.

¶ Finis.

¶ Hieronymi in librum Esther prefatio.

Ibrum Esther varijs translatoribus cõstat esse vitiatum: quem ego de arcanis Hebreorum releuans: verbum e verbo expressius transtuli. Quem librum editio vulgata: lacinijs hinc inde verborum sinibus trahit: addens ea que ex tempore dici poterant: et audiri: sicut solitum est scholaribus disciplinis: sumpto themate: excogitare quibus verbis vti potuit qui iniuriam passus est: vel qui iniuriam fecit. Vos autem o Paula ꝛ Eustochium: quoniam tãtum bibliothecas Hebreorum studuistis intrare: ꝛ interpretũ certamina comprobastis: tenentes Esther Hebraicũ librum: per singula verba nostram translationem aspicite: vt possitis agnoscere: me nihil etiam augmentasse addendo: sed fideli testimonio simpliciter: sicut in Hebreo habetur: hystoriã Hebraicam Latine lingue tradidisse. Nec affectamus laudes hominum: nec vituperationes expauescimus. deo enim placere curantes: minas hominum pentus non timemus: quoniam deus dissipat ossa eorum qui hominibus placere desiderant: ꝛ secũdum apostolum: qui eiusmodi sunt: serui Christi esse non possunt. Rursum in libro Esther alphabetũ ex minio vsque ad Teth literam fecimus diuersis in locis: volentes scilicet septuaginta interpretum ordinem per hoc insinuare studioso lectori. Nos enim iuxta morem Hebraicum: ordinem prosequi: etiam in septuaginta editione maluimus.

Liber Esther.

De conuiuio assueri regis: de Uasthi regina q̄ noluit intrare ad regem: de repudiatione eius ex cōsilio septem sapientum: de decreto promulgato q̄ uiri dominentur uxoribus. Caput j.

A

IN diebus Assueri qui regnauit ab Indía usq; Ethiopiā sup cētū uigintiseptē puincias: qñ sedit in solio regni sui, Susan ciuitas regni ei⁹ exordiū fuit. Tertio igit̄ āno imperij sui fecerat grāde cōuiniū cūctis pncipib⁹, & pueris suis fortissimis Persarū, et Medor inclytis, & prefectis puinciarū coram se, vt ostēderet diuitias glorie regni sui, ac magnitudinē, atq; iactantiā potentie sue multo tpe, cētum uidelicet & octoginta dieb⁹. Cūq; ipleretur dies quinij, mutauit oēm pplm, q inuentus est in Susan, a maximo usq; ad minimū: & iussit septē dieb⁹ cōuiniū preparari in uestibulo horti, & nemoris, qō regio cultu, & manu cōsitū erat. Et pēdebāt ex oī pte tētoria erei colorus, & carbasini, ac hyacinthini: sustētata funibus byssinis, atq; purpureis, qui eburneis circulis inserti erāt, & colūnis marmoreis fulciebant. Lectuli q̄z aurei, et argētei sup pauimētū, smaragdino, & pio stratū lapide dispositi erāt: qō mira uarietate pictura decorabat. Bibebāt aūt q inuitati erāt, aureis poculis, & alijs atq; alijs uasis sibi inferebant. Uinū q̄z, vt magnificētia regia dignū erat, abundans, & pcipuū ponebat. Nec erat q nolentes cogeret ad bibēdū: sed sicut rex statuerat, preponēs mensis singulos de pncipibus suis, vt sumeret unusquisq; qō uellet. Uasthi quoq; regina fecit conuiniū feminarū in palatio, ubi rex Assuer⁹ manere cōsueuerat. Itaq; die septimo, cū rex esset hilarior, & post nimiā potationē incaluisset mero, pcepit Maumā & Bazatha & Harbona & Bagatha & Abgatha & Zethar & Charchas septē eunuchis, q in conspectu ei⁹ ministrabāt, vt introducerēt reginā Uasthi coram rege, posito sup caput eius diademate, vt ostēderet cūctis pplis, et pncipib⁹ pulchritudinē illi⁹: erat enī pulchra valde. Que renuit, & ad regis imperiū, qō p eunuchos mādauerat, uenire cōtēpsit. Unde irat⁹ rex, & nimio furore succēsus, interrogauit sapiētes, q ex more regio semper aderāt, & illorum faciebat cūcta cōsilio, sciētiū leges, ac iura maiorū (erāt autem primi, & pximi, Charsena, & Sethar, & Admatha, et Tharsis & Mares & Marsana & Mamuchan, septē duces Persarū, atq; Medor: q uidebāt faciē regis, & primi post eū residere soliti erāt) cui sentētie Uasthi regina subiaceret, que Assueri regis imperiū, qō p eunuchos mādauerat, facere noluisset. Respōditq; Mamuchā, audiēte rege atq; pncipib⁹, Nō solū regē lesit regina Uasthi, sed et oēs pplos, & principes, q sunt i cūctis puincijs regis Assueri. Egredietur enī fmo regine ad oēs mulieres, vt cōtēnāt uiros suos, & dicāt, Rex Assuerus iussit vt regina Uasthi introret ad eū, & illa noluit. Atq; hoc exēplo oēs pncipū coniuges Persarū, atq; Medor paruipēdēt imperia maritorū. vñ regis iusta est indignatio. Si ergo tibi placet, egrediat edictū a facie tua, & scribat iuxta legē Persarū atq; Medorū, quā pteriri illicitū est, vt nequa q̄ regina Uasthi ingrediat ad regē, sz regnū illi⁹, altera, q̄ melior est illa, accipiat. Et hoc in oē (qō latissimū est) puinciarū tuarū diuulgetur imperiū, vt cuncte uxores tā maiorū q̄ minor deferāt maritis suis honorē. Placuit cōsiliū ei⁹ regi, & principibus: fecitq; iuxta cōsiliū Mamuchan, & misit epistolas ad uniuersas prouincias regni sui: vt quecq; gens audire & legere poterat diuersis linguis, & literis, esse uiros principes, ac maiores in domibus suis: & hoc p cūcto s populos diuulgari.

De uirginibus quesitis regi inter quas erat Esther: de introitu eius ad cubiculum regis: quod regina facta est. De Mardocheo regi reuelante per Hester proditionem eunuchorum. Cap. ij.

POst haec igitur gestis, postq̄ regis Assueri indignatio deferbuerat, recordat⁹ est Uasthi & q̄ fecisset vel q̄ passa esset: dixerūtq; pueri regis, ac ministri ei⁹, Querāt regi puelle ūgines, ac speciose, & mittātur q cōsyderēt p uniuersas puincias puellas speciosas, & uirgines: & adducāt eas ad ciuitatē Susan, & tradant eas in domū feminarū sub manu Egei eunuchi, qui est ppositus & custos mulierū regiarū, & accipiāt mūdū muliebrē, & cetera ad usus necessaria. & q̄cūq; inter oēs oculis regis placuerit, ipa regnet p Uasthi. Placuit sermo regi: & ita vt suggesserāt, iussit fieri. Erat uir Judeus in Susan ciuitate, uocabulo Mardoche⁹, filius Jair, filij Semei, filij Cis, de stirpe Jemini, q translatus fuerat de Jerlm eo tpe, quo Jechoniā regē Juda Nabuchodonosor rex Babylonis trāstulerat, q fuit nutriti⁹ filie fratris sui. Edisse, q̄ altero noie uocabat Esther: & utrūq; parentem amiserat: pulchra nimis, & decora facie. Mortuis q̄ pr̄e eius, ac matre, Mardoche⁹ sibi eā adoptauit in filiā. Cūq; perbuisset regis iperiū: & iuxta mādatū illi⁹ multe pulchre ūgines adducerent Susan, & Egeo traderent eunucho: Esther q̄z inter ceteras puellas ei tradita est, vt seruaret i numero feminarū. Que placuit ei, & inuenit gratiā in cōspectu illius, Et pcepit eunucho vt acceleraret mūdū muliebrē, & traderet ei ptes suas, & septē puellas speciosissimas de domo regis, & tā ipsam, q̄ pediss equas ei⁹ ornaret, atq; excoleret. Que noluit indicare ei pplm, & patriā suā. Mardocheus enī pceperat ei, vt de hac re oīno reticeret: q deambulabat quotidie ante uestibulū dom⁹: in qua electe ūgines seruabant, curā agēs salutis Esther, & scire volēs qd ei accideret. Cū aūt uenisset tps singularū p ordinē puellarū, vt intrarēt ad regē, expletis oīb⁹ q̄ ad cultū muliebrē ptinebāt, mensis duodecim⁹ uertebat: ita dūtaxat, vt sex mensibus oleo ungerent myrrhino, & alijs sex quibus dā pigmētis, et aromatib⁹ uterent, Ingredicteq; ad regē, qcqd postulassent ad ornatū ptinēs, accipiebāt: & vt eis placuerat, cōponite, de triclimo feminarū ad regis cubiculū trāsibāt. Et q̄ intrauerat uespere, egrediebat mane, atq; inde in secūdas edes deducebat, q̄ sub manu Sasagazi eunuchi erāt. q cōcubinis regis p̄sidebat, nec habebat potestatē ad regem ultra redeūdi, nisi uoluisset rex, & eam uenire iussisset ex noie. Euoluto aūt tpe p ordinē, instabat dies quo Esther filia Abihail frīs Mardochei, quā sibi adoptauerat i filiā, deberet intrare ad regē. Que nō q̄siuit muliebrē cultū, sed q̄cūq; uoluit Egeus eunuch⁹ custos uirginū, hec ei ad ornatuz dedit. Erat enī formosa valde, & incredibili pulchritudine, oīm oculis gratiosa, & amabilis uidebat. Ducta ē itaq; ad cubiculū regis Assueri mēse decio, q uocat Thebeth, septimo āno regni ei⁹. Et adamauit eā rex pl⁹ q̄ oēs mulieres, habuitq; grāz, & miaz coram eo sup oēs mulieres, & posuit diadema regni i capite ei⁹, fecitq; eā regnare i loco Uasthi. Et iussit conuiniū pparari p magnificū cūctis pncipibus, & fuis suis p cōuictiōe, & nuptijs Esther, Et dedit requiē uniuersis puincijs, ac dona largit⁹ est iuxta magnificētiā pncipalē. Cūq; scōo q̄rerent ūgines, & congregarentur: Mardoche⁹ manebat ad ianuā regis. nec dū pdiderat Esther patriā & pplm suū, iuxta mandatū ei⁹. Quicqd enī ille pcipiebat, obtēperabat Esther: & ita cūcta faciebat, vt eo tpe solita erat, quo eā puulā nutriebat. Eo igit̄ tpe, quo Mardoche⁹ ad regis ianuā morabat, irati sūt Bagathā, & Thares duo eunuchi regi, q ianitores erāt & i pño palatij limie p̄sidebāt: uoluerūtq; insurgere in regē & occidere eū.

Qō Mardocheū nō latuit: statiq; nūtiauit regiē esther: ꝛ illa regi ex noie mardochei, q ad serē ōtulerat. Quesitū ē, ꝛ inuētū: ꝛ appēsus est vterq; eox in patibulo. Mādatūq; est historijs, ꝛ annalibus traditum coram rege.

¶ De exaltatione Amā: cui mardocheus genua non flectit: fors in vrna mittitur a rege: petit Aman vt iudei occidant: ipe mittuntur per cursores ad vniuersas prouincias: iudei lugent. Caput iij.

A Qost hec rex assuer exaltauit Amā filiū Amadathi, q erat de stirpe agag: ꝛ posuit soliū eius sup oēs principes q̄s hēbat. Cūctiq; fui regis, q in foro palatij versabātur, flectebāt genua, ꝛ adorabāt Aman: sic em̄ p̄cepat eis iperator. solus Mardocheus nō flectebat genu, neq; adorabat eū. Cui direrūt pueri regis, q ad fores palatū p̄sidebāt, Cur p̄ter ceteros nō obseruas mādatū regis? Cūq; hoc crebro dicerēt, ꝛ ille nollet audire, nūtiauerūt Aman, scire cupictes vtrū p̄seueraret i sn̄ia. dixerat ei eis, se eē Judeū. Qō cū audisset aman, ꝛ expimēto pbasset, q mardoche non flecteret sibi genu, nec se adoraret, irat est valde, ꝛ p nihilo duxit in vnū mardocheū mittere man suas. audierat em̄ q esset gētis Judee. magisq; voluit oēm Judeoꝝ, q erāt in regno assueri, pdere nationē. Mdēse p̄mo (cui vocabulū ē Nisan) āno duodecimo regni assueri, missa est sors ī vnā, q̄ Hebraice dr̄ phur, coꝛā aman, q̄ die ꝛ q̄ mēse gens Judeoꝝ deberet iterfici, ꝛ exiit mēsis duodecim q vocat Adar. Dixitq; Amā regi assuero, Est ppls p oēs puicias regni tui dispsus, ꝛ a se mutuo sepat, nouis vtēs legib ꝛ ceremonijs, isup ꝛ regis scita p̄tēnēs. Et optime nosti q non expediat regno tuo vt i solescat p licenti ā. si tibi placet, decerne vt peat, et decē milia talētoꝝ appēdā arcarijs gazetue. Tulit ergo rex annulū q̄ vtebat, de manu sua, et dedit eū Aman filio amadathi de pgenie agag. hosti Judeoꝝ, dixitq; ad eū, Argētū q̄ tu pollicer, tuū sit: de pplo age q̄ tibi placet. Uocatiq; sunt scribe regis mēse p̄mo Nisan, tertiadecia die eiusdē mēsis: ꝛ scriptū est, vt iusserat Aman, ad oēs satrapas regis, ꝛ iudices puiciarū, diuersarūq; gētiū, vt q̄q; gens legere poterat et audire p varietate linguarū ex noie regis assueri: ꝛ lr̄e signate ipsi annulo misse sūt p cursores regis ad vniuersas puicias, vt occiderēt atq; delerēt oēs Judeos, a puero vsq; ad senē, puulos ꝛ mulieres vno die hoc est tertiodecimo mēsis duodecimi, q vocat adar, ꝛ bona eoꝝ diriperēt. Sūma aūt ep̄larū hec fuit, vt oēs puicie scirēt ꝛ pararēt se ad p̄dictā diē. Festinabāt cursores, q missi erāt regis ip̄erū explere. Statimq; in susan pepēdit edictum, rege ꝛ Aman celebrante conuiuium, ꝛ cunctis qui in vrbe erant, flentibus.

¶ Mardocheus mandat Esther vt ad regem intrans roget pro Judeis: illa excusationem pretendit iterum admonita iubet orari pro se. Caput iiij.

A Que cū audisset mardoche, scidit vestimēta sua ꝛ indut est sacco, spargēs cinerē capiti: ꝛ in platea medie ciuitatis, voce magna clamabat, oñdens amaritudinem aī sui, ꝛ hoc eiulatu vsq; ad fores palatij gradiēs. Nō em̄ erat licitū: idutū sacco aulam regis ītrare. In oib q̄z puicijs, oppidis, ac locis, ad que crudele regis dogma puenerat, plāct igēs erat apud Judeos, Jeiuniū, vlulat, et fletus, sacco ꝛ cinere multis pro stratu vtētib. Ingresse aūt sunt puelle Esther et eunuchi, nūtiauerūtq; ei. Quod audiēs, p̄sternata est: et vestē misit, vt ablato sacco induerēt eū: quam accipe nolut. Accitoq; Athach eunucho, quē rex ministrum ei dederat, p̄cepit vt iret ad mardocheū, ꝛ disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusq; athach, iuit ad mardocheū stātē ī platea ciuitatis añ ostiū palatij q indicauit ei oīa q̄ acciderāt, qūo Aman promisisset vt in thesauros regis p iudeoꝝ nece inferret argētū. exēplar q̄z edicti q̄ p̄debat in Susan, dedit ei vt regine oñderet, ꝛ moneret eā vt ītraret ad regē, ꝛ deprecaretur eū p pplo suo. Regressusq; Athach, nūtiauit Esther oīa q̄ mardoche dixerat. Que rñdit ei, ꝛ iussit vt diceret mardocheo. Oēs serui regis, ꝛ cūcte q̄ sub ditione eius sunt, norūt puincie, q̄ siue vir, siue mulier nō vocat, īteri atrium regis ītrauerit, absq; vlla cūctatione statim interficiat: nisi forte rex aureā virgā ad eū tetēderit p signo clemētie, atq; ita possit viuere. Ego igit quō ad regē ītrare potero, q̄ triginta iā diebus nō sum vocata ad eū? Qō cū audisset mardocheus, rursum mandauit Esther, dicens, Ne putes q̄ animā tuā tantum liberes, q in domo regis es p̄ cunctis Judeis. si em̄ nūc silueris, p aliā occasionē liberabunt Judei: ꝛ tu, et domus patris tui peribitis. Et q̄s nouit, vtrū idcirco ad regnū veneris, vt in tali tpe parareris? Rursūq; Esther hec Mardocheo verba mādauit, Uade, ꝛ congrega oēs Judeos, quos in Susan repereris, ꝛ orate pro me. Nō comedatis, ꝛ nō bibatis tribus diebus, ꝛ tribus noctibus: et ego cum ancillulis meis similiter ieiunabo, ꝛ tunc ingrediar ad regem, contra legem faciens non vocata. tradensq; me morti ꝛ periculo. Iuit itaq; Mardochеus, et fecit oīa que ei Esther p̄ceperat.

¶ Esther intrat ad regem: placet regi: dicitur ei: pete quid vis etiā dimidium regni mei: petit vt rex ꝛ Aman secum ad conuiuium veniant sero: petit vt iterum altero die ambo ad conuiuium veniant: Aman Mardocheo crucem parat. Caput v.

A Die autē tertio: induta est Esther regalibus vestimentis, ꝛ stetit in atrio domus regie qō erat interius ꝺ basilicā regis: at ille sedebat sup solium suū in consistorio palatij ꝺ ostium domus. Cūq; vidisset Esther reginā stantē, placuit oculis eius, et extendit ꝺ eam virgā aureā, quā tenebat manu. Que accedens, osculata est summitatē virge eius. Dixitq; ad eam rex, Quid vis Esther regina? Que est petitio tua? etiam si dimidiam partē regni petieris, dabit tibi. At illa rñdit, Si regi placet, obsecro vt venias ad me hodie, et aman tecum ad conuiuium qō parauī. Statimq; rex, Uocate, inqt, cito Aman, vt Esther obediat voluntati. Uenerunt itaq; rex ꝛ Aman ad cōuiuium, qō eis regina parauerat. Dixitq; ei rex, postquā vinuz biberat abundanter, Quid petis vt detur tibi? ꝛ p qua re postulas? Etiam si dimidiā partē regni mei petieris, ip̄etrabis. Cui rñdit Esther, Petitio mea, ꝛ p̄ces sunt iste: Si inueni in conspectu regis gratiā, et si regi placet, vt det mihi qō postulo, ꝛ meā impleat petitionē: Ueniat rex ꝛ Aman ad ꝙuiuiū qō parauī eis, ꝛ cras apiā regi voluntatē meā. Egressus est itaq; illo die Aman letus ꝛ alacer. Cūq; vidisset Mardocheum sedētē añ fores palatij, ꝛ nō solū nō assurrexisse sibi, sed nec motū q̄dem de loco sessionis sue, indignatus est valde: ꝛ dissimulata ira reuersus in domū suā, cōuocauit ad se amicos suos, et zares vxorē suā, ꝛ exposuit illis magnitudinē diuitiarū suarum, filiorūq; turbā, ꝛ quāta eum gloria sup oēs p̄cipes ꝛ seruos suos rex eleuasset. Et post hec ait, Regina q̄z Esther, nullum alium vocauit ad cōuiuium cū rege, p̄ter me: apud quā etiā cras cū rege p̄āsurus sum. Et cū hec oīa habeaz, nihil me habere puto, quādiu videro Mardocheū iudeum sedentē ante fores regias. Responderunt q̄z ei zares vxor eius, ꝛ ceteri amici, Jube parari excelsam trabē, hñtē altitudinis q̄nquaginta cubitos: et dic mane regi, vt appēdatur super eam Mardocheus, ꝛ sic ibis cū rege letus ad cōuiuiū. Placuitq; ei cōsiliū, ꝛ iussit excelsaz p̄parari crucē.

¶ Rex in annalib fidelitatem mardochei inuenit: precepit eū honorari: Aman confusus domum reuertitur. Caput vj.

A Noctem illam duxit rex insomnem, iussitq; sibi afferri historias et annales priorum temporuz. Que cū illo p̄sente legerentur, ventum est ad illum locum, vbi scriptum erat, qūo nuntiasset Mardocheus insidias Bagathan et Thares eunuchorum, regem Assuerum in gulare cupientium. Quod cū audisset rex, ait, Quid p̄mio hac fide honoris ac premij Mardocheus consecutus est? Dixerunt ei serui illius, ac ministri, Nihil omnino mercedis accepit. Statimq; rex, Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regie intrauerat, vt suggereret regi, et iuberet Mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat preparatum. Respondērūt pueri, Aman stat in atrio. Dixitq; rex, Ingrediat. Cūq; eēt ingressus, ait illi, Quid dz fieri viro, quē rex

honorare desiderat. Cogitans aũt in corde suo Aman, et reputãs q̃ nullum alium rex, nisi se, vellet honorare, rñdit, Homo quẽ rex honorare cupit, dz indui vestibus regijs: et ĩponi sup equũ q̃ de sella regis est, z accipere regium dia
G dema sup caput suũ, z p̃mus de regijs p̃cipib⁹ actyrãnis teneat equũ eius: z p plateã ciuitatis icedẽs, clamet, et dicat, Sic honorabit, quẽcũq; voluerit rex honorare. Dixitq; ei rex, Festina, z sũpta stola z equo, facita vt locutus es, Mardocheo Judeo, q̃ sedet añ fores palatij. Caue ne q̃quã de his q̃ locutus es p̃termittas. Tulit itaq; Aman stolã z equũ, indutũq; Mardocheũ in platea ciuitatis, et ĩpositũ equo p̃cedebat, atq; clamabat, Hoc honore condignus est, quemcũq; rex voluerit honorare. Reuersusq; est Mardoche⁹ ad ianuã palatij: z Aman festinauit ire in domũ suã, lugẽs z opto capite: narrauitq; zares vxori sue, et amicis oĩa q̃ euenissent sibi. Cui rñderunt sapientes quos secũ habebat in cõsilio, z vxor eius, Si de semine Judeorũ est Mardocheus, añ quẽ cadere cepisti, nõ poteris ei resistere, sed cades in ꝓspectu eius. Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, z cito eum ad conuiuium q̃ rẽgina parauerat, pergere compulerunt.

¶ De accusatione Esther contra Aman: de suspensione aman in patibulo mardocheo preparato. Cap. vij.

A Intrauit itaq; rex z Aman, vt biberẽt cũ regĩa. Dixitq; ei rex ẽt secũda die postquã vino incaluerat, Que est petitio tua esther, vt det tibi: et q̃d vis tibi fieri: etiã si dimidiã p̃tẽ regni mei petieris, ipetrabis. Ad quẽ illa rñdit, Si inueni gr̃am in oculis tuis o rex, z si plz, dona mihi aiam meam p q̃ rogo, et
B ppl'm meum p quo obsecro. Traditi em̃ sum⁹ ego et ppl's meus, vt cõteramur, iugulemur, et pereamus. Atq; vtinã in seruos et famulas vẽderemur: esset tolerabile malũ, z gemẽs tacerem. Hũc aũt hostis nr̃ est, cui⁹ crudelitas redundat in regẽ. Rñdẽsq; rex Assuer⁹ ait, Quis est iste, z cui⁹ potentie, vt hec audeat facere: Dixitq; Esther, Hostis et
C ĩmicus nr̃ pessim⁹ iste est Amã. Quod ille audiẽs, ilico obstupuit, vultũ regis ac regine ferre nõ sustinẽs. Rex autem iratus surrexit, z de loco q̃uiuij intrauit in hortũ arboribus cõsitũ. Aman q̃z surrexit, vt rogaret Esther reginã pro anima sua, intellexit em̃ a rege sibi paratuz malũ. Qui cũ reuersus esset de horto nemorib⁹ cõsito, z itrasset q̃uiuij locũ, reperit Amã sup lectulũ corruisse, i q̃ iacebat esther,
D et ait, Etiã reginã vult opprimere me pñte in domo mea. Nec dum verbũ de ore regis exierat, z statim operuerũt faciẽ eius. Dixitq; Harbona, vn⁹ de eunuchis q̃ stabant in ministerio regis: En lignũ q̃ parauerat Mardocheo, qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, hñs altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex, Appendite eũ in eo. Suspẽsus est itaq; Aman in patibulo, q̃ p̃parauerat Mardocheo: z regis ira quieuit.

¶ Mardoche⁹ exaltatur a rege: z Esther rogat literas nouas irritatorias literarum veterum Aman: fit gaudium iudeis: quia nouus lux ozirt visa est. Caput viij.

A Die illo dedit rex Assuer⁹ Esther regine domũ Aman aduersarij Judeoz, z mardoche⁹ ingressus est añ faciẽ regis. Cõfessa ẽ ei ei Esther, q̃ esset patru⁹ su⁹. Tulitq; rex anulum quem ab Aman recipi iusserat, z tradidit mardocheo. Esther autẽ ꝓstituit mardocheũ sup domũ suã. Nec his cõtenta, p̃cidit ad pedes regis: fleuitq;, z locuta ad eũ orauit vt malitiam Aman agagite, z machinatiões eius pessimas q̃s excogitauerat ꝑ Judeos, iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrũ aureũ p̃tẽdit manu, quo signũ clemẽtie mõstrabatur.
B Illaq; ꝓsurgẽs stetit añ eũ, z ait, Si placet regi, et si inueni gr̃az i oculis ei⁹, z depcatio mea nõ ei vr̃ esse ꝛria, obsecro vt nouis eplis veteres Aman lr̃e isidiatoris z hostis Judeoz, qb⁹ eos i cũctis regis p̃uĩcijs perire p̃ceperat, corrigant. Quo ei potero sustinere necẽ, z interfectionẽ populi mei: Rñditq; rex assuer⁹ esther regie, z mardocheo iudeo domũ aman ꝓcessi esther regine: z ip̃m iussi affigi cruci, q̃ ausus est manũ mittere i Judeos. Scribite ergo Judeis,
C sicut vobis plz, ex regis noie, signantes lr̃as annulo meo: Nec em̃ cõsuetudo erat, vt epl'is q̃ ex regis noie mittebãt, z illi⁹ annulo signate erãt, nemo auderet ꝛdicere. Accitisq; scribis z librarijs regis (erat aũt tps tertij mẽsis, q̃ appellat Sibã) vicesima z ttia die illi⁹ scripte sũt epl'e vt mardoche⁹ voluerat, ad iudeos z ad p̃ncipes, p̃curatoresq; et iudices, q̃ centũ vigintiseptem p̃uincijs ab Jndia, vsq; ad Ethiopiã p̃sidebãt, p̃uicie atq; p̃uicie, ppl'o z ppl'o iuxta liguas z lr̃as suas, z iudeis, put legere poterãt, et audire. Ipseq; epl'e, q̃ ex regis noie mittebant, annulo ipsius obsignate sunt, z misse p veredarios: q̃ p oẽs p̃uicias discurrentes, veteres lr̃as nouis nũtijs p̃uenirẽt. Quib⁹ ĩpauit rex vt cõuenirẽt Judeos p singulas ciuitates, z ĩ vnũ p̃ciperẽt q̃gregari, vt starẽt p aĩab⁹ suis, z oẽs inimicos suos cũ cõiugib⁹ ac liberis z vniuersis domib⁹ iterficerẽt atq; delerẽt. Et q̃stituta est p oẽs p̃uicias vna vltiõis dies, id est tertiadecima mẽsis duodecimi adar. Sũmaq; epl'e, hec fuit, vt ĩ oib⁹ terris ac ppl'is q̃ regis Assueri subiacebãt ipio, notũ
D fieret patos eẽ iudeos ad capiẽdã vidictã de hostib⁹ suis. Egressiq; sunt veredarij celeres nũtia pferẽtes, z edictũ regis pepẽdit in Susan. mardoche⁹ aũt de palatio, z de ꝓspectu regis egrediens fulgebat vestib⁹ regijs, hyacinthinis videlz z crinis, coronã aureã portãs ĩ capite, z amict⁹ serico pallio atq; purpureo. Oisq; ciuitas exultauit, atq; letata est. Judeis aũt noua lux oriri visa est, gaudium, honor, et tripudiũ. Apud oẽs ppl'os, vrbes atq; p̃uincias q̃ cunq; regis p̃cepta veniebãt, mira exultatio, epule, atq; q̃uiuia, z fest⁹ dies: ĩtũ vt ples alteri⁹ gẽtz z secte, eorũ religiõi z cere mõijs iũgerẽt. grãdis ei cũctos iudaici nois ꝛror ĩuaserat.

¶ De crede quam exercuerunt iudei in hostes suos. z de filijs amã suspensis: de rescripto Mardochei ad Judeos et diebus assignatis solenn ter celebrandis. Caput ix.

A Xit duodecimi mẽsis, quẽ Adar vocari añ iaz dixim⁹, tertiadecima die q̃n cũctis iudeis interfectio p̃parat, z hostes eoz ihiabãt sanguini, versa vice iudei supiores eẽ ceperunt, et se de aduersarijs vindicare. Cõgregatiq; sunt p singulas ciuitates z oppida z loca, vt extẽderẽt manũ ꝛ ĩmicos, z persecutores suos. Nullusq; ausus ẽ resistere, eo q̃ oẽs ppl'os magnitudinis eoz formido penetraret. Nã z p̃uiciarũ iudices z duces, z p̃curatores, oisq; dignitas q̃ singulis locis ac operibus p̃erat, extollebãt iudeos timore mardochei: quẽ p̃nciD pẽ esse palatij, z plurimũ posse cognouerãt. fama q̃q; nominis ei⁹ crescebat q̃tidie, z p cũctorũ ora volitabat. Itaq; p̃cusserũt iudei ĩmicos suos plaga magna, et occiderunt eos, reddẽtes eis qõ sibi pauerãt facere: intrñ, vt ẽt i susan q̃gẽtos viros interficerẽt, extra decẽ filios Amã agagite hostis iudeoz: q̃rũ ista sũt noia, pharsandatha, z delphõ, et Esphatha, z phoratha, z adalia, z aridatha, et pherme sta, et arisai z aridai, z iezatha. Quos cũ occidissent, p̃das de substãtijs eoz agere noluerũt. Statumq; numer⁹ eoz q̃ occisi erãt in sunan, ad regẽ relatus est. Qui dixit regine, in vrbe susan ĩterfecerũt iudei q̃gẽtos viros, z alios decẽ filios amã: quãtã putas eos exercere cedẽ in vniuersis proC uincijs: Quid vltra postulas, z qd vis vt fieri inbeã: Cui illa rñdit, Si regi placet, det ptãs iudeis, vt sicut fecerunt hodie in Susan, sic z cras faciãt, et decẽ filij Aman in patibulis suspẽdant. Precepitq; rex vt ita fieret. Statimq; in Susan pepẽdit edictũ, z decẽ filij amã suspẽsi sunt. Cõgregatis iudeis q̃rtadecima die mẽsis Adar ĩterfecti sunt ĩ susan trecẽti viri: nec eoz ab illis direpta substãtia est. Iz z per oẽs p̃uincias q̃ ditioni regis subiacebãt, p aĩab⁹ suis stetẽrũt iudei, interfectis hostib⁹ ac psecutoꝛib⁹ suis: intantũ vt septuagintaquinq; milia occisoꝛũ ĩplerent, z null⁹ de substantijs eoz qcquã cõtingeret. Dies aũt tertiusdecim⁹ mẽsis Adar vnus apud oẽs interfectionis fuit, z quartadecima die cedere desierunt. Quẽ cõstituerũt esse solennem, vt
D in eo omni tempore deinceps vacarent epulis, gaudio atq; conuiuijs. At hi q̃ in vrbe susan cedẽ exercuerant, tertiodecio z q̃rtodecio die eiusdẽ mẽsis i cede vsati sunt: q̃ntodecimo aũt die pcutere desierũt. Et idcirco eũdẽ die ꝓstituerunt

solennem,

E

F

B

C

D

solēnē,epularū atq; letitie. Hi vero Judei q̄ i oppidis nō muratis ac villis morabant, q̄rtūdecimū diē mensis adar cōuiuiorū,ꝛ gaudij decreuerūt,ita vt exultent in eo,ꝛ mittant sibi mutuo ptes epularū ꝛ ciborū. Scripsit itaq; mardocheus oia hec,ꝛ lr̄is cōprehensa misit ad iudeos,qui in omnibus regis ꝓuincijs morabant,tā in vicino positis q̄ ꝓcul,vt q̄rtādecimā ꝛ qntādecimā diē mēsis Adar pro festis susciperēt,ꝛ reuertēte semp anno solēni celebrarent honore:qr in ipsis diebus se vlti sunt Judei de inimicis suis,ꝛ luctus atq; tristitia in hilaritatē gaudiumq; cōuersi sunt, essentq; dies isti epularū atq; letitie,ꝛ mitterēt sibi inuicē ciborū ptes,ꝛ pauperibus munuscula largirent. Susceperuntq; Judei in solēnē ritū cūcta,q̄ eo tpe facere ceperant, ꝛ q̄ mardocheꝰ lr̄is facienda mādauerat. Aman em̄ filius Amadathi stirpis Agag hostis, et aduersarius Judeorum, cogitauit ꝛ eos malū,vt occideret illos,atq; deleret: ꝛ misit phur(qđ nr̄a lingua vertit in sortē)ꝛ postea ingressa est Esther ad regē,obsecrās vt conatꝰ eiꝰ lr̄is regis irriti fierent:ꝛ malū,qđ ꝛ Judeos cogitauerat,reuerteretur in caput eius:deniq; ꝛ ipm ꝛ filios eius affixerunt cruci, atq; ex illo tpe dies isti appellati sunt phurim,id est sortium,eo q̄ phur,id est sors in vrnam missa fuerit. Et cuncta q̄ gesta sunt,epl̄e,id est libri hui⁹ volumine contmenr̄: queq; sustinuerūt,ꝛ q̄ deinceps imutata sunt,susceperūt Judei super se,ꝛ semen suū,ꝛ sup cūctos q religioni eorū voluerūt copulari,vt nulli liceat duos hos dies absq; solennitate trāsigere:quos scriptura testatur,ꝛ cetera expetunt tpa annis sibi ingiter succedētibus. Isti sunt dies,quos nulla vnq̄ delebit oblīuio:ꝛ p singulas gn̄atiōes cūcte in toto orbe ꝓuincie celebrabūt:nec est vlla ciuitas, in q̄ dies phurim, id est sortiū,nō obseruenr̄ a Judeis,et ab eor̄ ꝓgenie,q̄ his ceremonijs obligata est. Scripserūtq; Esther regina filia Abihail,et ꝛ Mardocheus Judeus etiā scōam epistolā, vt oī studio dies ista solēnis sanciret in posterū.ꝛ miserūt ad oēs Judeos,q in centū vigintiseptem ꝓuincijs regis Assueri versabanr̄,vt haberēt pacē,ꝛ susciperent veritatē,obsernātes dies sortiū,ꝛ suo tpe cū gaudio celebrarent:sicut constituerant mardocheus et Esther. Et illi obseruanda susceperunt a se,ꝛ a semine suo ieiunia,ꝛ clamores,ꝛ sortiū dies,ꝛ oia q̄ libri huius,q vocat Esther,historia continentur.

De continuatione dictorum ad dicenda: de expositione somnij Mardochei. Caput x.

Ex vero Assuerus oēm terrā.ꝛ cūctas maris ī sulas fecit tributarias:cuius fortitudo,ꝛ imperiū et dignitas,atq; sublimitas, qua exaltauit mardocheū,scripta sunt in libris medoꝝ,atq; Persarum:ꝛ qūo mardocheus Judaici gn̄is secūdꝰ a rege Assuero fuerit:ꝛ magnus apud Judeos,et acceptabilis plebi fratrū suoꝝ, querens bona populo suo,ꝛ loquens ea,que ad pacem seminis sui pertinerent.

Que habentur in hebreo: plena fide expiesti. Hec autem que sequuntur: scripta reperiin editione vulgata:que Grecorum lingua:et literis continentur: et interim post finem libri hoc capitulum ferebatur: quod iuxta consuetudinem nostram obelo: id est veru prenotauimus.

Dixitq; Mardocheus, A deo facta sunt ista. Recordatus sum somnij,quod viderā hec eadē significātis:nec eorū q̄quā irritū fuit. Paruus fons q creuit in fluuiū,ꝛ in lucem,solēq; cōuersus est,ꝛ in aquas plurimas redundauit: Esther est,quā rex accepit vxorē,ꝛ voluit eē reginā. Duo aūt dracones:ego sum,ꝛ Aman. Gētes q̄ q̄uenerāt:hi sūt q conati sunt delere nomē Judeoꝝ. Gēs aūt mea: Isrl̄ē, q̄ clamauit ad dn̄m,ꝛ saluū fecit dn̄s ppl̄m suū:liberauitq; nos ab oīb⁹ malis,ꝛ fecit signa magna,atq; portenta inter gētes:ꝛ duas sortes esse ꝓcepit,vnā ppl̄i dei,ꝛ alteram cūctarū gentiū. venitq; vtraq; sors in statutū ex illo iā tēpore die cora deo vniuersis gētib⁹:ꝛ recordatꝰ est dn̄s ppl̄i sui, ac misertus est hereditatis sue. Et obseruabunt dies isti in mēse Adar q̄rtadecima,ꝛ qntadecima die eiusdē mensis, cum oī studio,ꝛ gaudio in vnum cetum populi congregati, in cunctas deinceps generationes populi Israel.

De diuersitate literarum qualiter in hebreos ꝓmulgata est editio: de somnio Mardochei. Caput xj.

Anno q̄rto regnātibꝰ ptolemeo,ꝛ cleopatra,attulerūt Dositheus,q se sacerdotē,ꝛ Leuitici generis ferebat,ꝛ Ptolemeꝰ filiꝰ eius hanc epl̄am phurim,quam dixerunt interpretatam esse Lysimachum Ptolemei filium in Jerusalem.

Hoc quoq; principium erat in editione vulgata:quod nec in Hebreo:nec apud vllum ferrur interpretum.

Anno scō,regnante Artaxerxe maximo,pria die mensis Nisan,vidit sōniū,mardocheꝰ filiꝰ Jairi,filij semei,filij cis de tribu Beniamin:hō Judeus,q hītabat in vrbe Susan, vir magnꝰ,ꝛ iter primos aule regie. Erat aūt de eo nūero captiuorū,q̄s trāstulerat Nabuchodonosor rex Babylōis de Jerusalē cū Jechonia rege Juda:et hoc eius sōniū fuit, Appuerūt voces ꝛ tumultꝰ,tonitrua ꝛ terre motꝰ,ꝛ cōturbatio sup terram:ꝛ ecce duo dracones magni,paratiq; ꝛ se inpliū. Ad quorū clamorē cūcte gentes citate sūt natiōes, vt pugnarēt ꝛ gētē iustoꝝ. Fuitq; dies illa tenebrarū ꝛ discriminis,tribulatiōis ꝛ angustie,ꝛ ingēs formido sup terrā. Cō turbataq; est gēs iustorū,timētiū mala sua,ꝛ ꝓparata ad mortē. Clamauerūtq; ad deū:ꝛ illis vociferātibꝰ,fōs paruus creuit in fluuiū maximū,ꝛ in aq̄s plurimas redundauit. Lux ꝛ sol ortus est,ꝛ hūiles exaltati sunt, et deuorauerūt iclytos. Qō cū vidisset mardocheꝰ,ꝛ surrexisset ō stratu,cogitabat quid deus facere vellet:ꝛ fixū habebat in animo,scire cupiens quid significaret somnium.

De iteratione manifestationis insidiarum quā misit artaxerxes prouinciarum ducibus quibus omnibus preerat. Caput xij.

Morabat aūt eo tpe ī aula regis,cuz bagatha et thara eunuchis regis,q ianitores erant palatij. Cūq; itellexisset cogitatiōes eorū,ꝛ curas diligentius puidisset,didicit q̄ conarenr̄ in regem Artaxerxē manus mittere:ꝛ nuntiauit sup eo regi. Qui de vtroq; habita q̄ne,cōfessos iussit duci ad mortē. Rex autem qđ gestū erat,scripsit in cōmētarijs: ſz ꝛ mardocheus rei memoriā lr̄is tradidit. Precepitq; ei rex,vt in aula palatij moraret,datis ei ꝓ delatiōe muneribꝰ. Aman vō filiꝰ amadathi bugeus erat gloriosissimꝰ cora rege,ꝛ voluit nocere Mardocheo,et populo eius pro duobꝰ eunuchis regis,qui fuerant interfecti.

Hucusq; premium. Que sequūtur:ī eo loco posita erāt:vbi scriptū est i volumine:Et diripuerūt bona:vel substātias eorū.q̄ i sola vulgata editiōe repim⁹. Epistole aūt hoc exēplar fuit qđ subūcī.

De edicto repentino:de aman et eius exemplar epistole quam misit Artaxerxes cxxvij.prouinciarum ducibus quibus omnibus preerat:sumptum de vulgata editione apud iudeos: de condēnatione eorum:de oratione mardochei. Caput xiij.

Ex maxim⁹ artaxerxes ab India vsq; Ethiopiā,cētū vigintiseptē ꝓuinciaꝝ principib⁹,ꝛ ducibus,q eius ipio subiecti sunt,salutē. Cū plurimis gētibus īperarē,ꝛ vniuersum orbē mee ditioni subiugassem,volui nequaquā abuti potētie magnitudine,sed clemētia:et lenitate gubernare subiectos:vt absq; vllo terrore vitā silētio trāsigētes,optata cunctis mortalibus pace fruerenr̄. Querente aūt me a cōsiliarijs meis qūo posset hoc ipleri,vnꝰ q sapiētia,ꝛ fide ceteros ꝓcellebat,ꝛ erat post regē secūdus Aman noie,indicauit mihi in toto orbe terrarū ppl̄m esse dispersum,q nouis vtereṫ legib⁹,ꝛ ꝛ oīm gentiū cōsuetudinē faciēs regū iussa cōtēneret,ꝛ vniuersarū concordiā nationū sua dissensione violaret. Quod cū didicissemus,videntes vnā gentē rebellē aduersus oīe hominū genus peruersis vti legibus,nostrisq; iussionibus contraire,ꝛ turbare subiectarū nobis ꝓuinciarū pacē,atq; cōcordiā:iussimus vt quoscūq; Aman,q oibus ꝓuincijs ꝓpositꝰ est,ꝛ scōs a rege,ꝛ quē pr̄is loco colim⁹,mōstrauerit:cū q̄ngibꝰ ac liberis deleanr̄ ab inimicis suis,nullusq; eoꝝ misereatur q̄rtadecima die duodecimi mensis Adar, anni presentis:vt nefarij hoies vno die ad inferos descendentes,reddant imperio nostro pacē,quā turbauerant.

Hucusq; exēplar epl̄e. Que sequunr̄:post eū locū scripta reperi: vbi legr̄: Dergēsq; mardocheꝰ:fecit oia q̄ et mandauerat Esther. Hec tamē habeṫ in hebraico:ꝛ apud nullū penitꝰ ferunr̄ inter ꝓtū.

Mardocheus aũt deprecat⁹ est dñm memor oim operũ eius, ⁊ dixit, ¶Dñe dñe rex oms, i ditione eñ tua cũcta sunt posita: ⁊ nõ est q possit tue resistere voluntati, si decreueris saluare isrl. ¶Tu fecisti celũ ⁊ terrã, ⁊ qcqd celi ambitu cõtinet: dñs oim es, nec ẽ q resistat maiestati tue. ¶Cũcta nosti, ⁊ scis q non p superbia ⁊ ꝛtumelia, ⁊ aliq̃ glorie cupiditate fecerim hoc, vt nõ adorarẽ. Aman supbissimũ. libenter eñ p salute Isrl ẽt vestigia pedũ ei⁹ deosculari paratus essem: sed timui ne honorẽ dei mei trãsferrẽ ad hoĩez, ⁊ ne quẽ q̃ adorarẽ, excepto deo meo. Et nũc dñe rex deꝰ Abraham miserere pplõ tui, q̃ volũt nos inimici nr̃i pdere, et hereditatẽ tuã delere. ¶Ne despicias ptẽ tuã quã redemisti tibi de Egypto. Exaudi deprecationẽ meã, et ppitius esto sorti et funiculo tuo, ⁊ ꝛuerte luctũ nr̃m in gaudiũ, vt viuentes laudemus nomen tuũ dñe, ⁊ ne claudas ora te canentium. ¶Omis q̃ isrl pari mẽte ⁊ obsecratiõe clamauit ad dñm, eo, q̃ eis certa mors impenderet.

¶De planctu hester: ⁊ de oratione eius qua adorauit dñm: et qõ sit repertum in vulgata editione. Caput xiij.

Esther q̃ regina ꝛfugit ad dñm, pauẽs periculũ qõ imminebat. Cũq; deposuisset vestes regias, fletib⁹ ⁊ luctui apta mdumẽta suscepit, et p vnguẽtis varijs, cinere ⁊ stercore ipleuit caput, et corp⁹ suũ humiliauit ieiunijs, oĩaq; loca in qb⁹ antea letari cõsueuerat, criniũ laceratiõe cõpleuit. Et deprecabat dñm deũ Isrl, dicẽs, ¶Dñe mi, q rex nr̃ es solus, adiuua me solitariã, ⁊ cuius pter te null⁹ est auxiliator alius. ¶Periculũ meũ in manib⁹ meis est. Audiui a pr̃e meo, q tu, dñe tulisses Israel de cũctis gẽtib⁹, ⁊ pres nr̃os ex oĩb⁹ retro maioribus suis, vt possideres hereditatẽ sempiternã, fecistiq; eis sicut locut⁹ es. ¶Peccauimus in conspectu tuo, ⁊ idcirco tradidisti nos i manꝰ iimicorũ nr̃orũ: coluim⁹ eñ deos eorum. Justus es dñe. Et nunc non eis sufficit q duríssima nos opprimũt seruitute, sꝫ robur manuũ suarũ idolorꝫ potẽtie deputãtes, volũt tua mutare pmissa, ⁊ delere hereditatẽ tuã, ⁊ claudere ora laudantiũ te, atq; extinguere gloriã tẽpli ⁊ altaris tui, vt aperiãt ora gentiũ, ⁊ laudẽt idolorũ fortitudinẽ; ⁊ pdicẽt carnalẽ regẽ in sempiternũ. ¶Ne tradas dñe sceptrũ tuũ his q nõ sunt, ne rideãt ad ruinam nostram: sꝫ cõuerte cõsiliũ eoꝝ sup eos, ⁊ eũ q in nos cepit seuire, dispde. ¶Memento dñe, ⁊ oñde te nobis in tpe tribulationis nr̃e, ⁊ da mihi fiduciã dñe rex deorũ, et vniuerse potestatis, tribue sermonẽ compositũ in ore meo in conspectu leonis, ⁊ transfer cor illius in odiũ hostis nr̃i, vt ⁊ ipse peat ⁊ ceteri q ei ꝛsentiunt. ¶Nos aũt libera in manu tua, ⁊ adiuua me ancillã tuã, nullũ aliud auxiliũ hãtem, nisi te dñe: q habes oim sciam, ⁊ nosti q̃ oderim gloriã iniquorũ, ⁊ detester cubile incircũcisorũ, ⁊ ois alienigene. Tu scis necessitatẽ meã q̃ abominer signũ supbie ⁊ glorie mee, qõ est sup caput meũ in diebus ostẽtationis mee, ⁊ detester illud q̃ si pãnũ mẽstruate, ⁊ nõ portẽ in diebꝰ silẽtij mei, ⁊ q̃ nõ comederim i mẽsa Aman, nec mihi placuerit cõuiuiũ regis, ⁊ nõ biberim vinũ libaminũ: ⁊ nunquã letata sit ancilla tua ex q̃ hoc trãslata fuꝫ vsq; in pñtẽ diẽ, nisi in te dñe deꝰ abraham. ¶Deus fortis sup oẽs exaudi vocẽ eoꝝ q nullã aliam spẽ hãt, ⁊ liba nos ꝺ mãu iiquorꝫ, ⁊ erue me a timore meo.

¶Additio repta in vulgata editiõe: qualiter mardocheus mãdauit hester vt intraret ad regem: qualiter intrauit: de pulchritudine eius: qualiter territa est ad aspectum regis. Caput xv.

Et mãdauit ei (haud dubiũ, qn Esther mardocheus) vt ingrederet ad regẽ, ⁊ rogaret p pplo suo, ⁊ p patria sua. ¶Memorare, inqt, dierũ humilitatis tue, qõ nutrita sis in manu mea, q Amã secõs a rege locut⁹ est ꝫ nos in mortẽ: ⁊ tu inuoca dominum, et loquere regi pro nobis, ⁊ libera nos de morte,

Hec non et ista que subdita sunt: in edi tione vulgata reperi.

¶Die autẽ tertio, deposuit vestimẽta ornatus sui, ⁊ circundata est gl̃ia sua. Cũq; regio fulgeret habitu, ⁊ inuocasset oĩm rectorẽ ⁊ saluatorẽ deũ, assũpsit duas famulas: ⁊ sup vnã qdẽ initebat, q̃si pre delitijs ⁊ nimia teneritudine corpus suũ ferre nõ sustinẽs: altera aũt famularũ seqbat dñaz defluẽtia i humũ idumẽta sustẽtãs. Ipsa aũt roseo colore vultũ pfusa, ⁊ gratis ac nitentib⁹ oculis tristẽ celabat aĩm, ⁊ nimio timore ꝺctũ. Ingressa igit cuncta p ordinez ostia, stetit ꝺ regẽ, vbi ille residebat sup soliũ regni sui, indut⁹ vestib⁹ regijs, auroq; fulgẽs ⁊ ptiosis lapidib⁹, eratq; terribilis aspectu. Cũq; elevasset faciẽ, ⁊ ardẽtib⁹ oculis furorẽ pectoris idicasset, regina corruit, ⁊ in pallorẽ colore mutato, lassum sup ancillulã reclinauit caput. Cõuertitq; deꝰ spũ regis i mãsuetudinẽ, ⁊ festin⁹ ac metuẽs exiliuit de solio: ⁊ sustẽtãs eã vlnis suis, donec rediret ad se, his verbis blãdiebat, Quid habes Esther? Ego sũ frr̃ tuꝰ, noli metuere. ¶Nõ morieris: nõ eñ p te, sꝫ p oĩbus hec lex ꝛstituta est. Accede igit, ⁊ tãge sceptrũ. Cũq; illa fticeret, tulit aureã virgã, ⁊ posuit sup collũ eiꝰ, ⁊ osculat⁹ ẽ eã, ⁊ ait, Cur mihi nõ loqueris? Que rñdit, Vidi te dñe q̃si angelũ dei, ⁊ ꝛturbatũ ẽ cor meũ pre timore glie tue. Valde eñ mirabilis es dñe, ⁊ facies tua plena est gratiarũ. Cũq; loqueret, rursus corruit, ⁊ pene exanimata est. Rex autem turbabat, ⁊ oẽs ministri eius consolabatur eam.

¶Exemplar epistole regis artaxerxis: quã p Judeis ad totas regni sui pũctas misit: qõ ⁊ ipm in Hebraico volumine non habet. de reuocatiõe lrarũ amã: ⁊ q̃ iudei hãc in festiuitatẽ suscipiãt. xvj.

Rex magnus artaxerxes, ab India vsq; Ethiopiã cẽtũ vigitiseptẽ puinciarũ ducib⁹ ac principib⁹, q nr̃e ditioni obediũt, salutẽ dicit. ¶Multi bonitate principũ ⁊ honore, q in eos collat⁹ est, abusi sunt in superbiã: ⁊ nõ solũ subiectos regib⁹ nituntr̃ opprimere, sꝫ datã sibi gloriã nõ ferẽtes, in ipsos q dederẽt moliuntr̃ insidias. ¶Nec ꝛtenti sunt gr̃as nõ agere bñficijs, ⁊ hũanitatis in se iura violare, sed dei q̃ cũcta cernẽtis arbitrantur se posse fugere sniam. Et in tñ vesanie prorumperunt, vt eos qui credita sibi officia diligẽter obseruant, ⁊ ita cuncta agunt, vt oĩm laude digni sint, mẽdaciorũ cuniculis conentur subuertere, dũ aures principũ simplices, ⁊ ex sua natura alios estimantes, callida fraude decipiũt. Que res ⁊ ex veteribus pbat historijs, ⁊ ex his q̃ gerũtur quotidie, qõ malis quorũdã suggestionib⁹ regũ studia deprauent. Añ puidẽdũ est paci oim prouinciarũ. ¶Nec putare debet, si diuersa iubeamus, ex aĩ nr̃i venire lenitate, sed p q̃litate ⁊ necessitate temporũ, vt reipublice poscit vtilitas, ferre sniam. Et vt manifesti⁹ qõ dicim⁹ intelligatis: Amã filius amadathi, ⁊ aĩo, ⁊ gẽte ¶Macedo, alienusq; a Persarꝫ sanguie ⁊ pietatẽ nr̃aꝫ sua crudelitate ꝛmaculãs, pegrinus ꝛa nobis susceptꝰ ẽ: ⁊ tãtã in se expt⁹ humanitatẽ, vt pr̃ nr̃ vocarer, ⁊ adorarer ab oib⁹, post regẽ scõs: q in tñ arrogãtie tumorẽ sublevat⁹ est, vt regno priuare nos niteret ⁊ spũ. ¶Ma̅ mardocheũ, cui⁹ fide ⁊ bñficijs vivim⁹, ⁊ ꝛsortẽ regni nr̃i Esther cũ oi gente sua nouis qbusdã atq; inauditis machinis expetiuit i mortẽ: hoc cogitãs vt illis interfectis insidiarer nr̃e solitudini, et regnũ Persarꝫ transferret in macedonas. ¶Nos autẽ a pessimo mortaliũ, Judeos neci destinatos, in nulla penit⁹ culpa reperim⁹, sꝫ ecõtrario iustis vtentes legib⁹, et filios altissimi ⁊ maximi, sempq; vivẽtis dei, cuius bñficio et pr̃ibus nr̃is ⁊ nobis regnũ est traditũ, et vsq; hodie custodit. Añ eas lr̃as q̃s sub nomie nr̃o ille direxerat, sciatis eẽ irritas. ¶Pro q̃ scelere añ portas hui⁹ vrbis, id ẽ Susis, ⁊ ipse q machinatus est, ⁊ ois cognatio ei⁹ pẽdet in patibulis: nõ nobis: sꝫ deo reddẽte ei qõ meruit. ¶Hoc autẽ edictũ qõ nunc mittim⁹, vrbib⁹ pponat, vt liceat Judeis vti legib⁹ suis. Quib⁹ debetis eẽ adminiculo, vt eds q sea necẽ eoꝝ pauerãt, possint ꝛterficere tertiadecima die mẽsis duodecimi q vocat Adar. hãc eñ diẽ, de⁹ oms meroris et luct⁹ eis vtit i gaudiũ. Añ ⁊ vos inter ceteros festos dies, hãc habetote diẽ, q̃ celebrate eã cũ oi letitia, vt ꝛi posteꝝ cognoscant oẽs q fideliter pfis obediũt dignam p fide recipere mercedẽ: q aũt insidiant regno eoꝝ, pire p scelere. Oĩs aũt puincia ⁊ ciuitas q̃ noluerit solẽnitatis huius eẽ pticeps, gladio ⁊ igne peat ⁊ sic deleat, vt non solũ hoib⁹, sꝫ ẽt inuia bestijs sit in sempiternũ, p exẽplo cõtẽptus ⁊ inobedictie.

Finis.

¶Logor

Hieronymi in librum Job Prefatio.

Ogor per singulos scripture diuine libros aduersariorum respondere maledictis: qui interpretationez meã reprehensionem septuaginta interpretum criminantur: quasi non & apud Grecos Aquila: Symmachus: et Theodotio: vel verbum e verbo: vel sensum e sensu: vel ex vtroqz commixtum: & medie temperatum genus translationis expresserint: et omnia veteris instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisqz distinxerit: quos vel additos: vel de Theodotione sumptos translationi antique inseruit: probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto: quod in partibus susceperunt: aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Necz enim fieri potest vt quos plura intermisisse susceperint: non eosdem etiam in quibusdam errasse fateantur: precipue in Job: cui si ea que sub asteriscis addita sunt: subtraxeris: pars maxima detruncabitur: et hoc duntaxat apud Grecos. Ceterum apud Latinos: ante eam translationem quam sub asteriscis et obelis nuper edidimus: septingẽti ferme: aut octingenti versus desunt: vt decurtatus et laceratus: corrosusqz liber fe diratem sui publice legentibus prebeat. Hec autem translatio nullum de veteribus sequitur interpretem: sed ex ipso Hebraico: Arabicoqz sermone: et interdum Syro: nunc verba: nunc sensus: nunc simul vtrunqz resonabit. Obliquus enim etiam apud Hebreos totus liber fertur: et lubricus: et quod Grecі rhetores vocant: esche, matismenos: dum qui aliud loquitur aliud agit: vt si velis anguillam vel murenulam strictis tenere manibus: quanto fortius presseris: tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis: Lyddeum quendam preceptorem: qui apud Hebreos primus haberi putabatur: non paruis redemisse nummis: cuius doctrina an aliquid profecerim: nescio. Hoc vnum scio: non potuisse me interpretari: nisi quod ante intellexeram. A principio itaqz voluminis: vsqz ad verba Job: apud Hebreos prosa oratio est. Porro a verbis Job: in quibus ait: Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictum est: Conceptus est homo: vsqz ad eum locum vbi ante finem voluminis scriptum est: Idcirco ipse me reprehendo: et ago penitentiam in fauilla et cinere: hexametri versus sunt: dactylo: spondeoqz currentes: et propter lingue idioma: crebro recipientes et alios pedes: non earundem syllabarum: sed eorundem temporum. Interdum quoqz rhythmus ipse dulcis et tinnulus fertur: numeris pedum solutis: quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem versu vsqz ad finem libri: paruum comma quod remanet: prosa oratione conteritur. Quod si cui videtur incredulum: metra scilicet esse apud Hebreos: et in morem nostri Flacci: Grecіqz Pindari: et alcei: et Sapphus: vel psalterium: vel lamentationes Jeremie: vel omnia ferme scripturarum cantica comprehendi: legat Philonem: Josephum: Origenem: Cesariensem Eusebium: et eorum testimonio me verum dicere comprobabit. Audiant quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse: non vt interpretationem antiquam reprehenderem: sed vt ea que in illa aut obscura sunt: aut omissa: aut certe scriptorum vitio depravata: manifestiora nostra interpretatione fierent: qui et Hebreum sermonem ex parte didicimus: et in latinis pene ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rhetores et philosophos detriti sumus. Quod si apud Grecos post septuaginta editionem: iam christi euangelio coruscante: Judeus aquila et Symmachus ac Theodotio: Judaizantes heretici sunt recepti: qui multa mysteria saluatoris subdola interpretatione celarunt: et tamen in hexaplis habentur apud ecclesias: et explanantur ab ecclesiasticis viris: quantomagis ego Christianus: & de parentibus Christianis natus: et vexillum crucis in mea fronte portans (cuius studium fuit omissa repetere: depravata corrigere: et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone) vel a fastidiosis: vel a malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt: veteres libros: vel in membranis purpureis auro argentoqz descriptos: vel vncialibus (vt vulgo aiunt) literis onera magis exarata: qz codices: dummodo mihi meisqz permittant pauperes habere schedulas: et non tam pulchros codices qz emendatos. Vtraqz autem editio: et septuaginta iuxta Grecos: et mea iuxta hebreos: in Latinum meo labore translata est. Eligat vnusquisqz qd vult: et studiosum me magis: qz malevolum probet.

Alia prefatio.

Explicit primus prologus in librum Job.

Item secundus prologus in Job ꝑm hebraicum.

Si aut fiscellam iunco texerem: aut palmarum folia cõplicarem: vt in sudore vultus mei comederem panem: et ventris opus solicita mente pertractarem: nullus morderet: nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam saluatoris: volo operari cibum qui non perit: et antiquam diuinorum voluminum viam sentibus virgultisqz purgare: error mihi geminus infigitur: corrector vitiorum: falsarius vocor: et errores non auferre: sed serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo: vt etiam confessa plerisqz vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices: qz emendatos. Quapropter o fratres dilectissimi: vnicum nobilitatis et humilitatis exemplar: pro flabello: calathis: sportellisqz munusculis monachorum: spiritalia hec et mansura dona suscipite: ac beatum Job qui adhuc apud Latinos iacebat in stercore: et vermibus scatebat errorum: integrum immaculatumqz gaudete. Quo modo enim post probationem atqz victoriam: duplicia sunt et vniuersa reddita: ita ego in lingua nostra: vt audacter loquar: fecit eum habere que amiserat. Igitur et vos: et vnumquenqz lectorem solita prefatione commoneo: et in principijs librorum eadem semper annectens: rogo: vt vbicunqz semper precedentes virgulas videritis: sciatis ea que subiecta sunt: in Hebraicis voluminibus non haberi. porro vbi stel le imago prefulserit: ex Hebreo in sermone nostro addita sunt. Necnon et illa que haberi videbantur: & ita corrupta erant vt sensum legentibus tollerent: orantibus vobis magno labore correxi: magis vtile quid ex ocio meo ecclesijs Christi venturum ratus: qz ex aliorum negotio.

Incipit argumentum in librum Job.

In terra quidem habitasse Job Hustidi in finibus Idumee. et arabie fertur: et erat et ante nomen Jobab. Et accepit vxorem Arabissam: et genuit filium quem vocauit Ennon. Erat autem ipse filius quidem zarah: de Esau filijs filius: de matre vero Bosra: ita vt sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnauerunt in Edom: in qua et ipse regnauit. sed primus in ea regnauit Bela filius Beor: et nomen ciuitatis eiusdem: Denaba. Post hunc autem Bela: Jobab: qui vocatur Job. Post Job autem: Husam qui erat dux ex Themanorum regione. Et post illum: regnauit Adad filius Badad: qui excidit Madian in campo Moab: & nomen ciuitatis eius Auith.

Incipit liber Job.

De sanctitate Job & filijs et substantia eius: de conuiuio filiorum: de sathan qui expetita licentia a domino percussit camelos: boues & asinos: oues & pueros: ad vltimum liberos eius: de mestitia Job & laude eius ad dominum. Caput j.

Vir erat in terra Hus, nomine Job: & erat vir ille simplex & rectus, ac timens deum, et recedẽs a malo. Natiqz sunt ei septem filij, & tres filie. Et fuit possessio eius septẽ millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoqz iuga boum, & quingente asine, ac familia multa nimis: eratqz vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnusquisqz in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, vt comederent, & biberent cum eis. Cũqz in orbem transissent dies cõuiuij, mittebat ad eos Job, & sanctificabat illos: consurgensqz diluculo, offerebat holocausta per singulos. Dicebat enim, Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. Quadam autem die, cum venissent filij dei, & assisterent coram domino, affuit inter eos etiam satan. Cui dixit dominus, Unde venis? Qui respondẽs, ait, Circuiui terram, & perambulaui eam. Dixitqz dominꝰ ad eũ, Nũqd cõsyderasti seruũ meũ Job, qꝝ nõ sit ei A B

simílis in terra, hō simplex ⁊ rectus, ac timēs deum, ⁊ recedēs a malo? Cui rndēs satā, ait, Nūqd Job frustra timet deū. Nōne tu vallasti eū, ac domū eius, vniuersamq; substātiā eius p circuitū? opib⁹ manuū eius bñdixisti, ⁊ possessio eius creuit in terra? Sed extēde paululū manū tuā, ⁊ tange cūcta q̄ possidet, nisi in faciē bñdixerit tibi. Dixit ergo dñs ad satan, Ecce, vniuersa q̄ hz in manu tua sunt, tm̄ in eū ne extendas manū tuā. Egressusq; est satan a facie dñi. Cum aūt q̄dā die filij ⁊ filie eius comederēt, ⁊ biberēt vinū in domo fratris sui primogeniti, nuntius venit ad Job, qui diceret, Boues arabāt, et asine pascebant iuxta eos, ⁊ irruerūt Sabei, tulerūtq; oīa, ⁊ pueros pcusserunt gladio: et euasi ego solus, vt nuntiarē tibi. Cūq; adhuc ille loquerē, venit alter, et dixit, Ignis dei cecidit e celo, et tactas oues puerosq; cōsumpsit: et effugi ego solus: vt nūtiarē tibi. Sed et adhuc illo loquēte venit ali⁹, et dixit, Chaldei fecerūt tres turmas, ⁊ inuaserūt camelos, ⁊ tulerūt eos, necnō ⁊ pueros pcusserūt gladio: ⁊ ego fugi sol⁹: vt nūtiarē tibi. Adhuc loquebaṫ ille, ⁊ ecce alius intrauit, ⁊ dixit, Filijs tuis et filiabus vescētib⁹ ⁊ bibentib⁹ vinū in domo fratris sui primogeniti, repēte vētus vehemēs irruit a regiōe deserti, ⁊ concussit quatuor angulos domus, q̄ corruens oppressit liberos tuos, ⁊ mortui sunt: ⁊ effugi ego solus, vt nuntiarē tibi. Tunc surrexit Job, ⁊ scidit vestimenta sua, et tonso capite corruens in terram, adorauit, et dixit, Nudus egressus sum de vtero matris mee, et nudus reuertar illuc. Dominꝰ dedit, dominus abstulit: sicut domino placuit, ita factum est: sit nomen domini benedictum. In omnibus his non peccauit Job, neq; stultum quid contra deum locutus est.

Ecclēs v.c. j. Timo. vj.b.

¶ De plaga vlceris qua percussit eum Sathan: de tentatione per vxorem facta: de amicis qui venerant ad consolandum eum: ⁊ q̄ tres sederunt in terra cum eo septem diebus et noctibus non loquētes propter dolorem vehementem. Caput ij.

A Factū est aūt, cū q̄dā die venissent filij dei, ⁊ starent cora dño, venisset quoq; satan inter eos, et staret in cōspectu eius, vt diceret dñs ad satan, Unde venis? Qui rndēs ait, Circuiui terrā, ⁊ pambulaui eā. Et dixit dñs ad satan, Nunquid considerasti seruū meū Job, q̄ nō sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timēs deū, ⁊ recedens a malo, ⁊ adhuc retinēs innocentiā? Tu aūt cōmouisti me aduersus eū, vt affligerē eum frustra. Cui rndens satan, ait, Pellem pro pelle, et cuncta que hz homo, dabit pro aīa sua: aliqn mitte manū tuam, ⁊ tange os eius ⁊ carnē, et tunc videbis q̄ in faciem bñdicat tibi. Dixit ergo dñs ad satan, Ecce, in manu tua est, verūtm̄ aīam illius serua. Egressus igit satan a facie dñi, percussit Job vlcere pessimo, a planta pedis vsq; ad verticē ei⁹, qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio. Dixit aūt illi vxor sua, Adhuc tu pmanes i simplicitate tua? bñdic deo, ⁊ morere. Qui ait ad illam, Quasi vna de stultis locuta es. si bona suscepimus de manu dei, mala quare non sustineamus? In omnibus his non peccauit Job labijs suis. Igitur audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, ⁊ Baldad Suhites, et Sophar Naamathites. Cōdixerant enim vt pariter venientes visitarent eum, et consolarentur. Cūq; eleuassent procul oculos suos, non cognouerunt eū, Et exclamantes plorauerunt, scissisq; vestibus sparserunt puluerē sup caput suū in celū. Et sederūt cum eo in terra, septē diebus ⁊ septē noctibus: ⁊ nemo loquebatur ei verbum. Uidebant enim dolorem esse vehementem.

¶ Uerba Job; vbi ostendit q̄ miserabilis est vita presens: et felix instorum exitus. Caput iō.

Jeremie xx.d. O Post hec aperuit Job os suum, ⁊ maledixit diei suo, ⁊ locutus est, Pereat dies in qua natꝰ sum, et nox in qua dictum est, Conceptus est homo. Dies illa vertatur in tenebras. nō requirat eū deus desuper, ⁊ non illustretur lumine. Obscurent eum tenebre et vmbra mortis, occupet eum caligo, et inuoluatur amaritudine. Noctē illā tenebrosus turbo possideat: nō cōputetur in diebus anni, nec numerēt in mensibus. Sit nox illa solitaria, nec laude digna: maledicant ei q̄ maledicunt diei, qui parati sunt suscitare Leuiathan. Obtenebrentur stelle caligine eius: expectet lucem, et non videat, nec ortum surgētis auroze. Quia nō conclusit ostia ventris qui portauit me, nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in vulua mortuus sum, egressus ex vtero non statim perij? Quare exceptus genibus? cur lactatus vberibus? Nūc em̄ dormiens silerē, et somno meo requiescerē. Cū regibus ⁊ cōsulibus terre: q̄ edificant sibi solitudines. Aut cū principibus q̄ possident aurū, ⁊ replent domos suas argēto. Aut sicut abortiuū absc̄ditū nō subsisterē, vel q̄ cōcepti nō viderunt lucē. Ibi impij cessauerūt a tumultu, ⁊ ibi requieuerunt fessi roboze. Et quōdā vincti pariter sine molestia, nō audierūt vocē exactoris. Paruus ⁊ magnus ibi sunt, ⁊ seruus liber a dño suo. Quare misero data est lux, et vita his q̄ in amaritudine aīe sunt? Qui expectant mortē, ⁊ non venit: quasi effodientes thesaurū, Gaudentq; vehementer cū inuenerint sepulchrū. Uiro cuius absc̄ondita est via, ⁊ circūdedit eū deus tenebris. Antequā comedam, suspiro: ⁊ quasi inūdantes aque, sic rugitus meus. Quia timoz quē timebam euenit mihi: ⁊ qō verebar, accidit. Nonne dissimulaui? nonne silui: nōne quieui: ⁊ venit super me indignatio.

¶ Eliphaz notat Job de impatiēna et iniustitia: propter quam flagellatur: et de inani gloria: q̄ se iustum putauit. Caput iij.

A Respondens autē Eliphaz Themanites, dixit, Si ceperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies, sed conceptum sermonem tenere quis poterit? Ecce, docuisti multos, ⁊ manus lassas roborasti. Uacillantes confirmauerūt sermones tui, ⁊ genua trementia confortasti. Nunc aūt venit super te plaga, ⁊ defecisti: tetigit te, et conturbatus es. Ubi est timor tuus, fortitudo tua patientia, et perfectio viarum tuarum? Recorda re obsecro te, quis vnquam innocens perijt: aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi eos, qui operantur iniquitatem, et seminant dolores, et metunt eos, Flante deo periisse, ⁊ spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus leonis et vox leene, ⁊ dentes catulorum leonum contriti sunt. Tigris perijt, eo q̄ non haberet predam: ⁊ catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est verbum absconditum, et quasi furtiue suscepit auris mea venas susurrij eius. In horroze visionis nocturne: qñ solet sopor occupare hoies. Pauor tenuit me, ⁊ tremor, ⁊ oīa ossa mea pterrita sūt. Et cum spūs me presente trāsiret, inhorruerūt pili carnis mee. Stetit quidā, cuius non agnoscebam vultū, imago coram oculis meis, ⁊ vocē quasi aure lenis audiui. Nunquid hō, dei cōparatione iustificabiṫ, aut factore suo purior erit vir? Ecce qui seruiunt ei, non sunt stabiles, et in angelis suis reperit prauitatem. Quanto magis hi, qui habitant domos luteas, qui terrenū habent fundamentum, cōsumenṫ velut a tinea? De mane vsq; ad vesperā succidenṫ: ⁊ q̄ nullꝰ intelligit, in eternū peribunt. Qui aūt reliqui fuerint, auferentur ex eis: morientur, et non in sapientia.

¶ De exitu stulti: de iustitia dei: q̄ dominus suos flagellat: et sibi eos liberat: et liberatos inde dirigit. Caput v.

A Uoca ergo si est q̄ tibi respōdeat, ⁊ ad aliquē sanctorum cōuertere. Uere stultū interficit iracundia, et paruulum occidit inuidia. Ego vidi stultū firma radice, ⁊ maledixi pulchritudini eius statim. Lōge fient filij eius a salute, ⁊ cōterētur in porta, et nō erit q̄ eruat. Cuius messem famelicus comedet, ⁊ ipsuz rapiet armatus, ⁊ bibēt sitiētes diuitias eius. Nihil in terra fine cā fit, ⁊ de humo nō egrediet dolor. Homo nascit ad laborem, ⁊ auis ad volatū. Quā ob rē ego deprecabor deū, ⁊ deū ponā eloquium meū. Qui facit magna, ⁊ iscrutabilia, et mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiā sup faciē terre, et irrigat aquis vniuersa. Qui ponit humiles in sublime, et merētes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignoz, ne possint iplere manꝰ eoz qō ceperāt. Qui apphēdit sapientes in astutia eoz, ⁊ consiliū prauoz dissipat. Per diē incurrēt tenebras: ⁊ qsi in nocte, sic palpabūt in meridie.

Porro

Porro saluũ faciet egenũ a gladio oris eorũ, & ỏ manu violenti pauperẽ. Et erit egeno spes, iniqtas aũt ꝛbet os suũ.
Jac.j. b. Beatus hỏ q corripit a deo: increpationem ergo dñi ne reprobes: Quia ipse vulnerat, & medet: pcutit, & manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te, et in septima non tãget te malũ. In fame, eruet te de morte: & in bello, de
D manu gladij. A flagello lingue absconderis: et nõ timebis calamitatẽ, cum venerit. In vastitate, & fame ridebis: et bestias terre non formidabis. Sed cũ lapidib⁹ regionũ pactũ tuum: & bestie terre pacifice erũt tibi. Et scies q pacem habeat tabernaculũ tuũ: & visitans speciẽ tuaz, non peccabis.
Et scies qm̃ multiplex erit semẽ tuũ, et ꝓgenies tua quasi herba terre. Ingredieris in abundantia sepulchrum, sicut infertur aceruus tritici in tpe suo. Ecce, hoc vt inuestigauimus, ita est: quod auditum mente pertracta.

¶ Respondet Job & dicit q pena sua excedit culpam & tamen delectatur in pena. Caput vj.

A Respondens aũt Job dixit, Utinã appẽderẽtur peccata mea, qbus irã merui: et calamitas quã patior, in statera: Quasi arena maris, hec grauior appareret: vñ & verba mea dolore sunt plena, Quia sagitte dñi i me sunt: quarũ indignatio ebibit spiritũ meũ, & terrores dñi militant ꝛ me. Nũquid rugiet onager, cũ habuerit herbã: aut mugiet bos, cũ añ ꝓsepe plenũ steterit: Aut poterit comedi insulsum, qỏ nõ est sale ꝙditũ: aut põt aliqs gustare, qỏ gustatũ affert mortẽ: Que prius
B nolebat tãgere aĩa mea, nũc pre angustia cibi mei sũt. Quis det, vt veniat petitio mea: & qỏ expecto, tribuat mihi deꝰ: Et q cepit, ipe me ꝙterat: soluat manũ suã, & succidat me: Et hec mihi sit cõsolatio, vt affligẽs me dolore, nõ parcat: nec ꝛdicã sermonib⁹ sancti: Que est em̃ fortitudo mea, vt sustineã: aut qs finis meꝰ, vt patiẽter agam: Nec fortitudo lapidũ fortitudo mea, nec caro mea enea est. Ecce, non est auxilium mihi in me, & necessarij q̃z mei recesserunt a me.
C Qui tollit ab amico suo miam, timorẽ dñi derelingt. Fratres mei ꝓterierũt me, sicut torrens q raptim transit in conuallibus. Qui timẽt pruinam, irruet sup eos nix. Tpe quo fuerint dissipati, peribunt: & vt incaluerunt, soluenť de loco suo. Inuolute sunt semite greſſuũ eorꝝ, ambulabunt in vacuũ, & peribũt. Considerate semitas Themã, itinera Saba, & expectate paulisper. Cõfusi sunt, qr sperauí: venerunt q̃z vsq̃ ad me, & pudore cooperti sunt. Nunc venistis, & mõ videtes plagã meã timetis. Nũqd dixi, Afferte mihi, & de
D substãtia vestra donate mihi: Uel liberate me ỏ manu hostis, & ỏ manu robustorꝝ eruite me: Docete me, & ego tacebo: et si qd forte ignorani, instruite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis, cũ e vobis null⁹ sit, q possit arguere me: Ad increpãdũ tm̃ eloquia cõcinnatis, & in vẽtũ verba ꝓferitis. Sup pupillũ irruitis, & subuertere nitimini amicũ vestrũ. Uerũtm̃ qỏ cepistis, explete: ꝓbete aurẽ, & videte an mẽtiar. Rũdete obsecro absq̃ ꝙtẽtione: & loquentes id qỏ iustũ est, iudicate. Et nõ inuenietis in lingua mea iniquitatem, nec in faucibus meis stultitia personabit.

¶ Ostẽdit q viuere labor est: mors festinat & non ẽ reuersio: mors festinat intus penitet & clamat. Caput vij.

A Jlitia est vita hois sup terrã: & sicut dies mercenarij, dies eius. Sicut seruus desiderat vmbrã, & sicut mercenarius ꝓstolať finẽ opis sui: Sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeraui mihi. Si dormiero, dicã, qñ cõsurgã: et rursum expectabo vesperã, & replebor doloribus vsq̃ ad tenebras.
B Jnduta est caro mea putredine, & sordibus pulueris: cutis mea aruit, & ꝛcta est. Dies mei velociꝰ trãsierũt, q̃ a texẽte tela succiditur, & cõsumpti sunt absq̃ vlla spe. Memento qr vẽtus est vita mea, & nõ reuertet ocul⁹ meus vt videat bona. Nec aspiciet me visus hois. oculi tui in me, & nõ subsistã. Sicut cõsumiť nubes, & ptrãsit: sic q descẽderit ad inferos nõ ascẽdet. Nec reuertet vltra ĩ domũ suã, neq̃ cognoscet eũ ampliꝰ locꝰ eius. Quapropť & ego nõ parcã ori meo,
C loquar in tribulatiõe spũs mei: cõfabulor cũ amaritudine aie mee. Nũqd mare ego sũ, aut cetus, qr circundediſti me carcere: Si dixero, Cõsolabiť me lectulus meus, & relevabor loquẽs mecũ in stratu meo: Terrebis me p somnia, et p visiões horrore cõcuties. Quã obrẽ elegit suspẽdiũ aĩa mea, & mortẽ ossa mea. Desperani, nequaquã vltra iam viuam: pce mihi, nihil em̃ sunt dies mei. Quid est hỏ, qr magnificas eũ: aut qd apponis erga eũ cor tuũ: Uisitas eum diluculo, & subito ꝓbas illũ: vsquequo non pcis mihi, nec dimittis me vt glutiã saliuã meã: Peccaui, qd faciam tibi o custos hoĩm: q̃re me posuisti ꝛriũ tibi, & factus sum mihi metipsi grauis: Cur nõ tollis pctm̃ meũ, & q̃re non aufers iniqtatẽ meã: ecce nunc in puluere dormiam: et si mane me quesieris, non subsistam.

¶ Baldad notat Job flagella meruisse: & pniam non fecisse: deserit quoq̃ hypocritaz & ruinã eius: monet Job clamare ad dñm oñdens ipm̃ esse misericordẽ: & reprehendit hypocritas. Caput viij.

A Respondens aũt Baldad Suhites, dixit, Usq̃ quo loqueris talia, et spũs multiplex sermonis oris tui: Nũqd deꝰ supplãtat iudiciũ: aut ops subuertit qỏ iustũ est: Etiã si filij tui peccauerũt ei, & dimisit eos in manu iniquitatis sue: Tu tñ si diluculo cõsurrexeris ad deũ, & oipotentẽ fueris deprecatus: Si mũ
B dus, & rectus incesseris, statim euigilabit ad te, & pacatum reddet habitaculũ iustitie tue, Jntm̃ vt priora tua fuerint parua, & nouissima tua multiplicenť nimis. Interroga em̃ gñationẽ pristinã, & diligenter inuestiga patrũ memoriam. (Hesterni q̃ppe sumus, & ignoramꝰ: qm̃ sicut vmbra dies nostri sup terrã.) Et ipsi docebũt te: loquenť tibi, et de cor-
Psalmo cxliij.a. de suo ꝓferẽt eloquia. Nũqd virere põt scirpꝰ absq̃ humore: aut crescere carectũ sine aq̃: Cũ adhuc, siti flore, nec carpať manu, añ oẽs herbas arescit: Sic vie oĩm, q obliuiscũtur deum: & spes hypocrite pibit. Nõ ei placebit vecordia
L sua, & sicut tela aranearum fiducia eius. Jnnitet sup domũ suã, & nõ stabit: fulciet eã, & nõ ꝙsurget. Humectꝰ vr ante quã veniat sol, & in ortu suo germen eius egredieť. Super
D aceruũ petrarũ radices eius densabunť, & inter lapides cõmorabiť. Si absorbuerit eũ de loco suo, negabit eum, & dicet, Nõ noui te. Hec est em̃ letitia vie eius, vt rursuz de terra alij germinenť. Deus non ꝓjciet simplicẽ, nec porriget manũ malignis. Donec ipleať risu os tuũ, & labia tua iubilo. Qui oderunt te, induentur confusione: et tabernaculum impiorum non subsistet.

¶ Job exponit magnalia dei cuius comparatione nulle sunt hominis iustitie. Caput ix.

A Respondens Job, ait, Uere scio q ita sit, & q nõ iustificet hỏ cõpositus deo. Si voluerit cõtendere cũ eo, nõ poterit ei rũdere vnum p mille. Sapiẽs corde est, & fortis robore: qs restitit ei, & pacem habuit: Qui transtulit montes, & nescierunt hi: quos subuertit in furore suo. Qui commouet terrã de loco suo, et
B colũne eius cõcutiunť. Qui ꝓcipit soli, & non oriť: & stellas claudit q̃si sub signaculo. Qui extẽdit celos solus, & graditur sup fluctꝰ maris. Qui facit arcturũ, & oriona, & hyadas & ĩteriora austri. Qui facit magna, & icõprehẽsibilia, et mirabilia, quoꝝ nõ est numerꝰ. Si venerit ad me, non videbo eũ: si abierit, nõ ĩtelligã. Si repẽte ĩterroget, qs rũdebit ei: vel qs dicere ei põt, Cur ita facis: Deꝰ cuius ire nemo resistere põt, & sub q̃ curuanť q portãt orbẽ. Quant⁹ ergo sum ego, vt rũdeã ei, & loq̃r vbis meis cũ eo: Qui ẽt si habuero qppiã iustũ, nõ rũdebo, sed meũ iudicẽ deꝓcabor. Et cũ
C inuocãtẽ exaudierit me, nõ credo q audierit vocẽ meã. Jn turbine em̃ conteret me, & multiplicabit vulnera mea ẽt sine cã. Nõ ꝙcedit regescere spm̃ meũ, & iplet me amaritudinibus. Si fortitudo q̃riť, robustissimus est. si eqtas iudicij, nemo audet p me testimonium dicere. Si iustificare me voluero, os meũ ꝙdẽnabit me: si inocẽtẽ oñdere, prauũ me cõprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit aĩa mea, & tedebit me vite mee. Unũ est qỏ locut⁹ sum, & inocẽtem & ipiũ ipse ꝙsumit. Si flagellat, occidat semel, & nõ de penis inocẽtũ rideat. Terra data est in manus impij, vultum iudicũ eius operit. q si nõ ille ẽ, qs ergo est: Dies mei velociores fuerũt cursore: fugerunt, & nõ viderunt bonum.

Pertrāsierūt q̄si naues poma portātes sicut aqla volans ad escā. Cū dixero, Nequaquā ita loquar: cōmuto faciem meā, & dolore torqueor. Verebar oia opa mea, sciēs q̄ nō pceres deliquēti. Si aūt & sic impius sum, q̄re frustra laboraui? Si lotus fuero quasi aquis niuis, & fulserint velut mundissime manꝰ mee: Tū sordibꝰ intinges me, & abominabūt me vestimēta mea. Neq; enī viro q̄ sicut mei ē, rūdebo: nec q̄ mecū in iudicio ex equo possit audiri. Nō est q̄ vtrūq; valeat arguere, & ponere manū suā ī ambobus. Auferat a me virgā suā, & pauor eius nō me terreat. Loquar, et non timebo eum: nec enim possum metuens respondere.

¶ Job penitet & confitetur: allegat ad iudicem q̄ opus suum est: lutum fragile: et propter penas in se militantes plangit se natum: et petit locum penitentie ante q̄ moriatur. Caput x.

Tedet aīam meā vite mee, dimittā aduersus me eloquiū meum, loquar in amaritudine aīe mee. Dicā deo, noli me ꝯdēnare: iudica mihi cur me ita iudices. Nūqd bonū tibi videt, si calūnieris me, & oppumas me opꝰ manuū tuarū, & ꝯsiliū ipiorꝫ adiuues? Nunqd oculi carnei tibi sunt: aut sicut videt hō, et tu videbis? Nūqd sicut dies hoīs dies tui, & anni tui sicut humana sunt tpa: Ut q̄ras iniqtatē meā, & pctm̄ meum scruteris: Et scias q̄ nihil impiū fecerim, cū sit nemo q̄ de manu tua possit eruere. Manus tue fecerūt me, & plasmauerunt me totū in circuitu: & sic repēte p̄cipitas me? Memento q̄so, q̄ sicut lutū feceris me, & in puluerē reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle et carnibꝰ vestisti me, ossibus & neruis cōpegisti me. Vitaꝫ et miam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit spm̄ meum. Licet hec celes in corde tuo, tm̄ scio q̄ vniuersoꝝ memineris. Si peccaui, & ad horā pepcisti mihi, cur ab iniquitate mea mūdū me esse nō pateris? Et si impius fuero, ve mihi est: & si iustus, nō leuabo caput, saturatꝰ afflictione et miseria. Et ppter superbiā q̄si leenā capies me, reuersusq; mirabiliter me crucias. Instauras testes tuos ꝺ me, et multiplicas irā tuā aduersum me, & pene militant in me. Quare de vulua eduxisti me? q̄ vtinā cōsumptus essem, ne oculus me videret. Fuissem q̄si nō essem de vtero trāslatus ad tumulū. Nūquid nō paucitas dierū meoꝝ finiet breui? dimitte ergo me, vt plangā paululū dolorē meū. Antequam vadam, & nō reuertar: ad terram tenebrosam, & opertā mortis caligine, Terrā miserie & tenebrarū, vbi vmbra mortis, et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

¶ Sophar iniuste Job arguit: deum incomprehensibilem ostendit & penitenti misericordem ostendit. Caput xi.

Respōdēs aūt sophar naamathites, dixit, Nūqd q̄ multa loquit, nō & audiet? aut vir verbosus iustificabit? Tibi soli tacebūt hoīes? & cū ceteros irriseris, a nullo ꝯfutaberis? Dixisti enī, Purus est sermo meus, & mūdus sum in ꝯspectu tuo. Atq; vtinā deꝰ loqueret tecū, & aperiret labia sua tibi, Ut ostenderet tibi secreta sapiētie, & q̄ multiplex esset lex eius, et intelligeres q̄ multo minora exigaris a deo, q̄ meret iniquitas tua. Forsitan vestigia dei cōprehēdes, & vsq; ad perfectū oipotētē reperies. Excelsior celo est, & qd facies? profundior inferno, & vñ cognosces? Lōgior terra mensura eius, & latior mari. Si subuerterit oīa, vel in vnū coartauerit, qs ꝺicet ei? vel qs dicere ei pōt, cur ita facis? Ipse enī nouit hoīm vanitatē, & videns iniqtatē nōne ꝯsideret? Vir vanus in superbiā erigit, & tanq̄ pullū onagri se liberū natū putat. Tu aūt firmasti cor tuū, & expādisti ad eū manus tuas. Si iniqtatē que est in manu tua abstuleris a te, & nō māserit in tabernaculo tuo iniustitia, Tūc leuare poteris faciem tuaꝫ absq; macula, & eris stabilis, & nō timebis. Miserie q̄ꝫ obliuiscēris, & quasi aquarū q̄ pterierūt recordaberis. Et q̄si meridianꝰ fulgor ꝯsurget tibi ad vesperā: & cū te ꝯsūptū putaueris, orieris vt lucifer, Et hēbis fiduciā ppositā tibi spē & defossus securus dormies. Requiescēs, & nō erit q̄ te exterreat: & deprecabuntur faciem tuam plurimi. Oculi autem impiorum deficient, & effugium peribit ab eis, et spes illorum abominatio anime.

¶ Job ostēdit suam patientiam & dei potentiam. Caput xii.

Respondens aūt Job, dixit, Ergo vos estis soli hoies, & vobiscū morietur sapiētia? Et mihi ē cor sicut & vobis, nec iferior vestri sum: qs enī hec q̄ nostis ignorat? Qui deridet ab amico suo sicut ego, inuocabit deū, & exaudiet eū: deridet enī iusti simplicitas. Lāpas cōtēpta apud cogitatiōes diuitum, parata ad tps statutū. Abūdāt tabernacula p̄conū, & audacter p̄uocant deū, cū ipse dederit oīa in manꝰ eoꝝ. Nimiꝝ interroga iumēta, & docebūt te: & volatilia celi, & indicabūt tibi. Loq̄re terre, & respōdebit tibi, & narrabunt pisces maris. Quis ignorat q̄ oīa hec manꝰ dñi fecerit? In cuiꝰ manu aīa oīs viuentis, & spūs vniuerse carnis hoīs. Nonne auris verba dijudicat: & fauces comedētis, saporē? In antiqs est sapiētia, & in multo tpe prudētia. Apud ipm̄ est sapiētia & fortitudo, & ipse hz cōsiliū & intelligentiā. Si destruxerit, nemo est q̄ edificet: si iclauserit hoiem, nullus est q̄ aperiat: Si cōtinuerit aquas, oīa siccabunt: & si emiserit eas, subuertent terrā. Apud ipm̄ est fortitudo & sapiēti a: ipse nouit & decipiētē, et eū q̄ decipit. Adducit ꝯsiliarios in stultū finem, et iudices in stuporē. Baltheū regum dissoluit, & p̄cingit fune renes eorū. Ducit sacerdotes ī gloriōs, & optimates supplātat. Cōmutans labiū veraciū, & doctrinā senū auferens. Effundit despectionē sup principes: & eos q̄ oppressi fuerant, releuat. Qui reuelat pfunda de tenebris, & pducit in lucem vmbrā mortis. Qui multiplicat gētes & pdit eas, & subuersas ī itegrū restituit. Qui imutat cor principū ppli terre, & decipit eos vt frustra incedāt p̄ inuiū. Palpabūt q̄si in tenebris, & nō in luce, & errare eos faciet quasi ebrios.

¶ Job arguit amicos ex verbis suis: & cōdēnat hypocrisim: confidentiam suam allegat. Caput xiii.

Ece oīa hec vidit oculꝰ meus, & audiuit auriꝫ mea & itellexit singula. Scōm sciētiā vestrā, & ego noui: nec iferior vr̄i sū. Sz tū ad oipotentē loquar, & disputare cū deo cupio: Vos aūt vos oñdens fabricatores mendacij, & cultores puersorū dogmatū. Atq; vtinā taceretis, vt putaremini esse sapientes. Audite ergo correptiōes meas, & iudiciū labiorū meorū attēdite. Nūqd deus indiget vr̄o mēdacio, vt p illo loquamini dolos? Nūqd faciem eius accipitis, & pro deo iudicare nitimini? Aut placebit ei quē celare nihil pōt: aut decipiet, vt hō vestris fraudulētijs? Ipse vos arguet, qm̄ in ābscōdito faciē eius accipitis. Statim vt se commouerit, turbabit vos: & terror eius irruet sup vos. Memoria vr̄a cōparabit cineri, et rotundi in lutum ceruices vestre. Tacete paulisp̄, vt loquar q̄cūq; mihi mens suggesserit. Quare lacero carnes meas dētibus meis, & animā meā pono in manibꝰ meis? Etiā si occiderit me, in ipso sperabo: verūtū vias meas in conspectu eius arguā. Et ipse erit saluator meus: non enī veniet in cōspectu eius oīs hypocrita. Audite sermonē meuꝫ, et enigmata pcipite auribus vestris. Si fuero iudicatus, scio q̄ iustus inueniar. Quis est q̄ iudicet mecū, Veniat q̄re tacens ꝯsumor? Duo tm̄ ne facias mihi, & tūc a facie tua nō absc̄ōdar. Manū tuā lōge fac a me, et formido tua non me terreat. Voca me, & ego rūdebo tibi, aut certe loquar, et tu rūde mihi. Quantas habeo iniqtates & pctā, scelera mea & delicta mea ostēde mihi. Cur faciem tuā absc̄ōdis, & arbitraꝫ me ī imicū tuū? Cōtra foliū q̄ vēto rapit, oñdis potentiā tuā, & stipulā siccā psequeris. Scribis enī ꝺ me amaritudines, & consumere me vis peccatis adolescentie mee. Posuisti in neruo pedē meū, & obseruasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorū cōsiderasti. Qui quasi putredo cōsumēdus sū, & quasi vestimētū q̄ comedit a tinea.

¶ Describit vitam hominis: prophetat resurrectionem & petit protectionem in iudicio: et ponit conditionem hominis. Cap. xiiii.

Homo natus de muliere breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui qua flos egreditur et conteritur, et fugit velut vmbra, et nunquam in eodem statu permanet. Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos: & adducere eū tecum in iudicium? Quis potest facere mundum de immundo conceptum

do cõceptũ semine: nõne tu qui solus es: Breues dies hominis sunt, numerus mẽsiũ ei⁹ apud te est: cõstituisti terminos ei⁹ q ꝓteriri nõ poterũt. Recede paululũ ab eo vt quiescat, donec optata veniat, ⁊ sicut mercẽnarij dies eius. Lignũ habet spẽ: si ꝑcisum fuerit, rursum virescit, ⁊ rami eius pullulãt. Si senuerit i terra radix ei⁹, ⁊ in puluere emortu⁹ fuerit trũcus illi⁹, Ad odorẽ aque germinabit, et faciet coma q̃si cũ plãtatũ est. Hõ vo cũ mortu⁹ fuerit, ⁊ nudat⁹ atq; ꝯsumpt⁹, vbi q̃so ẽ: Quo mõ si recedãt aque de mari, ⁊ fluuiꝰ vacuefactꝰ arescat: Sic hõ cũ dormierit nõ resurget, donec atterat celũ, nõ euigilabit, nec ꝯsurget ỏ somno suo. Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno ꝓtegas me, ⁊ abscondas me, donec ꝓtranseat furor tu⁹, ⁊ ꝯstituas mihi tẽ⁹ in q̃ recorderis mei: Putasne mortu⁹ hõ rursum viuet: cũctis diebus, q̃bus nũc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me, ⁊ ego respõdebo tibi: operi manuũ tuarum porriges dexterã. Tu qdẽ gressus meos dinumerasti, sz parce ꝑctis meis. Signasti q̃si in sacculo delicta mea, sz curasti iniqtatẽ meã. Mons cadẽs defluit, ⁊ saxũ transferẽ de loco suo. Lapides excauãt aq̃, ⁊ alluuiõe paulati terra cõsumit, ⁊ hoies ergo sil⁹ pdes. Roborasti eũ paululum, vt i ꝑpetuũ trãsiret: imutabis faciẽ ei⁹, ⁊ emittes eũ. Sine nobiles fuerint filij eius, siue ignobiles, nõ intelliget. Attn̄ caro ei⁹, dũ viuet, dolebit, ⁊ aĩa illi⁹ sup semetipso lugebit.

¶ Eliphaz arguit Job de arrogantia sapientie et munditie: agit quoq; de impio superbo et hypocrita. Caput xv.

Respondens autẽ Eliphaz Themanites, dixit, Nũqd sapiẽs respõdebit q̃si in ventũ loquẽs, et iplebit ardore stomachũ suũ: Arguis vbis eũ q nõ est eq̃lis tibi, ⁊ loqueris qđ tibi nõ expedit. Quãtũ in te est, euacuasti timorẽ, ⁊ tulisti ꝑces coram deo. Docuit em̃ iniqtas tua os tuũ, ⁊ imitaris linguã blasphematiũ. Cõdẽnabit te os tuũ, ⁊ nõ ego: ⁊ labia tua respondebũt tibi. Nũqd primꝰ hõ tu nat⁹ es, ⁊ ante colles format⁹: Nũqd ꝯsiliũ dei audisti, ⁊ iferior te erit ei⁹ sapiẽtia: Quid nosti qđ ignorem⁹: Quid itelligis qđ nesciamus: Et senes ⁊ antiq sunt in nobis multo vetustiores q̃ ꝑres tui. Nũqd grãde est, vt ꝯsoleꝝ te deus: sed vba tua praua hoc ꝓhibẽt. Quid te eleuat cor tuũ, ⁊ q̃si magna cogitãs, attonitos habes oculos: Quid tumet cõtra deũ spũs tu⁹, vt ꝓferas de ore tuo huiuscemodi ꝓmones: Quid est hõ, vt imaculat⁹ sit, ⁊ vt iust⁹ appareat nat⁹ de muliere: Ecce inter sanctos ei⁹ nemo immutabilis, et celi nõ sunt mũdi in ꝯspectu ei⁹: Quãto magis abominabilis ⁊ inutilis hõ, q bibit q̃si aq̃s iniqtatẽ: Ostendã tibi, audi me: qđ vidi narrabo tibi. Sapiẽtes cõfitenꝝ, ⁊ nõ abscõdũt patres suos. Quib⁹ solis data est terra, ⁊ nõ trãsiuit alien⁹ p eos. Cũctis diebꝰ suis impius superbit, ⁊ numer⁹ annoꝝ ĩcert⁹ est tyrãnidis ei⁹. Sonitus terroris semp in auribꝰ illi⁹: ⁊ cũ pax sit, ille insidias suspicatur. Nõ credit qđ reuerti possit de tenebris, circũspectans vndiq; gladiũ. Cũ se mouerit ad q̃rendũ panẽ, nouit qđ parat⁹ sit in manu ei⁹ tenebraꝝ dies. Terrebit eũ tribulatio, ⁊ angustia vallabit eũ sicut rex q ꝓparat⁹ ad ꝓlium. Tetẽdit em̃ aduersus deũ manũ suã, ⁊ cõtra oipotentẽ roborat⁹ est. Lucurrit aduersus eũ erecto collo, ⁊ pingui cervice armat⁹ est. Operuit faciẽ ei⁹ crassitudo, ⁊ de lateribꝰ eius aruina depẽdet. Habitauit in ciuitatibꝰ desolatis, et in domibꝰ desertis, q̃ in tumulos sunt redacte. Nõ ditabitur, nec ꝓseuerabit substãtia ei⁹, nec mittet in terra radicem suã. Nõ recedet de tenebris: ramos ei⁹ arefaciet flãma, ⁊ auferet ꝯspiritu oris sui. Non credet frustra errore decept⁹, qđ aliquo ꝓtio redimẽdus sit. Anteq̃ dies ei⁹ ipleaꝝ, peribit: ⁊ man⁹ eius arescet. Ledeꝝ q̃si vinea in primo flore botrus eius, ⁊ quasi oliua proiciens florẽ suũ. Cõgregatio em̃ hypocrite sterilis, ⁊ ignis devorabit tabernacula eorũ qui munera libenter accipiunt. Cõcepit dolorem, et peperit iniquitatem, ⁊ vterus eius ꝑparat dolos. Esaie lix.a. Psalmo vñ.d.

¶ Job dolorẽ suũ dissimulat: ⁊ crudelitatem hostium suorũ: et dicit se pati hoc absq; iniquitate manus sue: cũ haberet ad dominum mundas preces. Caput xvj.

Respõdẽs aũt Job, dixit, Audiui frequẽter talia: cõsolatores onerosi oẽs vos estis. Nũqd habebunt finẽ verba ventosa: aut aliqd tibi molestum est si loquaris: Poterã ⁊ ego similia vestri loqui: atq; vtinã esset aĩa vestra ꝓ aĩa mea. Consolarer et ego vos sermonibꝰ, ⁊ mouerẽ caput meũ sup vos. Roborarẽ vos ore meo: ⁊ mouerẽ labia mea, q̃si parcens vobis. Sed quid agã: Si locut⁹ fuero, nõ quiescet dolor me⁹: et si tacuero, nõ recedet a me. Nũc autẽ oppressit me dolor meus: ⁊ in nihilũ redacti sunt oẽs artus mei. Ruge mee testimonium dicũt ꝯtra me, ⁊ suscitaꝝ falsiloquus aduersus faciẽ meã, cõtradicẽs mihi. Collegit furorẽ suũ i me, ⁊ cõminãs mihi infremuit cõtra me dentibus: hostis me⁹ terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt sup me ora sua, exprobrantes percusserunt, maxillã meã, satiati sunt penis meis. Cõclusit me de⁹ apud iniquũ, ⁊ manibꝰ impiorũ me tradidit. Ego ille quondã opulẽt⁹ repẽte cõtrit⁹ sum: tenuit cervicẽ meã, cõfregit me, ⁊ posuit me sibi quasi in signũ. Circũdedit me lanceis suis: cõuulnerauit lũbos meos, ⁊ nõ pepercit, ⁊ effudit in terra viscera mea. Conscidit me vulnere sup vulnus, irruit in me quasi gigas. Saccũ cõsui sup cutẽ meã, ⁊ operui cinere carnẽ meã. Facies mea intumuit a fletu, ⁊ palpebre mee caligauerũt. Nec passus sum absq; iniquitate manus mee, cũ haberẽ mũdas ad deũ preces. Terra ne operias sanguinẽ meũ, neq; iueniat in te locum latẽdi clamor meus. Ecce em̃ in celo testis me⁹, et ꝯscius meus in excelsis. Verbosi amici mei, ad deũ stillat oculus me⁹. Atq; vtinã sic iudicaret vir cũ deo, quo modo iudicat filiꝰ hominis cũ collega suo. Ecce em̃ breues anni trãseũt et semitam per quam non reuertar, ambulo.

¶ In breuitate dierum ⁊ caligatione oculorum ⁊ putrefactiõe carnis dicit se patienter prestolari. Caput xvij.

Spiritus me⁹ attenuabiꝝ, dies mei breuiabunꝝ, ⁊ solũ mihi superest sepulchrũ. Nõ peccaui, ⁊ in amaritudinibꝰ morabꝝ oculus me⁹. Libera me, ⁊ pone me iuxta te, ⁊ cuiusuis manus pugnet cõtra me. Cor eorũ longe fecisti a disciplina, ꝓpterea non exaltabuntur. Prędam pollicet socijs, ⁊ oculi filioꝝ ei⁹ deficiẽt. Posuit me q̃si in ꝓuerbiũ vulgi, ⁊ exemplũ sum coram eis. Caligauit ab indignatione oculus meus, ⁊ mẽbra mea quasi in nihilũ redacta sunt. Stupebũt iusti sup hoc, et innocẽs contra hypocritã suscitabit. Et tenebit iustus viam suã, ⁊ mũdis manibꝰ addet fortitudinẽ. Jgit oẽs vos conuertimini, ⁊ venite, ⁊ nõ inueniã in vobis vllum sapientem. Dies mei trãsierũt, cogitatiões mee dissipate sunt torquẽtes cor meũ. Noctẽ verterũt in diẽ, ⁊ rursum post tenebras spero lucẽ. Si sustinuero, infernus domus mea est, in tenebris straui lectulũ meũ. Putredini dixi, Pater meus es: Mater mea, ⁊ soror mea, vermibꝰ. Ubi est ergo nũc ꝑstolatio mea, ⁊ patiẽtiã meã quis cõsiderat: In ꝑfundissimũ infernũ descẽdẽt oĩa mea: putasne saltem ibi erit requies mihi:

¶ De luce: de captione ⁊ intritu impij baldad dicit. Caput xviij.

Respondẽs aũt Baldad Suhites, dixit, Usq; ad quẽ finẽ verba iactabitis: itelligite prius, et sic loquamur. Quare reputati sum⁹ vt iumẽta, ⁊ sorduim⁹ cora vobis: Quid pdis animã tuã in furore tuo: nũ quid propter te derelinquet terra, et transi-

ferentur montes de loco suo. Nõne lux impij extinguetur, nec splẽdebit flãma ignis ei⁹: Lux obtenebrescet ĩ taberna
B culo illi⁹: ⁊ lucerna que super eũ est, extinguetur. Arctabun tur gressus virtutis eius, ⁊ precipitabit eũ cõsiliũ suũ. Im mĩsit enĩ in rete pedes suos, ⁊ in maculis ei⁹ ambulat. Te nebitur plãta illi⁹ laqueo, ⁊ exardescet cõtra eũ sitis. Ab scõdita est in terra pedica ei⁹, ⁊ decipula illi⁹ sup semitam.
L Undiq; terrebũt eũ formidines, et inuoluẽt pedes ei⁹. Al tenuetur fame robur ei⁹, ⁊ inedia inuadat costas illi⁹. De uoret pulchritudinẽ cutis ei⁹, cõsumat brachia illi⁹ ꝓmo genita mors. Auellat de tabernaculo suo fiducia eius, et
S calcet sup eũ q̃si rex interit⁹. Habitẽt in tabernaculo illius socij ei⁹ qui non est, aspergat in tabernaculo eius sulphur.
D Deorsuz radices ei⁹ siccent, sursum, aũt atterat messis ei⁹.
Prouer. 9.d. Memoria illi⁹ pereat de terra, ⁊ nõ celebret nomen eius in plateis. Expellet eũ de luce in tenebras, ⁊ de orbe trãsferet eũ. Nõ erit semen ei⁹, neq; ꝓgenies in ppło suo, nec vlle reliquie in regionib⁹ ei⁹. In die ei⁹ stupebũt nouissimi, ⁊ pu mos inuadet horror. Hec sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus eius qui ignorat deum.

Job flagella sua describit: ꝓphetat de passione Christi ⁊ re surrectione generali: ⁊ monet fugere a facie gladij. Cap. xix.

A REspondens aũt Job, dixit, Usq; quo affligitis animã meã, et atteritis me sermonib⁹, En, de cies cõfunditis me, ⁊ non erubescitis opprimen tes me. Nẽpe ⁊ si ignorani, mecũ erit ignorantia mea. At vos ꝓtra me erigimini, ⁊ arguitis me opprobrijs meis. Saltẽ nũc intelligite q; deus nõ equo iudicio afflixe rit me, et flagellis suis me cinxerit. Ecce, clamabo vim pa tiẽs, ⁊ nemo exaudiet: vociferabor, ⁊ nõ est qui iudicet. Se mitã meã circũsepsit, ⁊ trãsire nõ possum, et in calle meo te
B nebras posuit. Spoliauit me gloria mea, et abstulit cor onam de capite meo. Destruxit me vndiq;, ⁊ pereo, ⁊ quasi euulse arbori abstulit spem meã. Irat⁹ est contra me furor ei⁹, ⁊ sic me habuit q̃si hostẽ suũ. Simul venerunt latrones ei⁹, et fecerũt sibi viã ꝑ me, ⁊ obsedert in gyro tabernaculũ meũ. Fratres meos lõge fecit a me, ⁊ noti mei q̃si alieni re cesserũt a me. Dereliquerũt me ꝓpinqui mei: ⁊ q me nouerãt, obliti sunt mei. Inquilini domus mee, ⁊ ancille mee sicut alienũ habuerũt me, ⁊ q̃si peregrin⁹ fui in oculis eor. Ser
L uum meũ vocaui, ⁊ non rndit, ore ꝓprio deprecabar illum. Halitũ meũ exhorruit vxor mea, ⁊ orabã filios vteri mei. Stulti q; despiciebãt me: ⁊ cũ ab eis recessissem, detrahe bãt mihi. Abominati sunt me quõdã ꝙsiliarij mei: ⁊ quem maxime diligebã, auersat⁹ est me. Pelli mee ꝙsumptis car nib⁹ adhesit os meum, ⁊ derelicta sunt tãtũmodo labia cir
S ca dẽtes meos. Miseremini mei, miseremini mei, saltẽ vos amici mei, q; manus dñi tetigit me. Quare psequimini me sicut de⁹, ⁊ carnibus meis saturamini. Quis mihi tribuat vt scribãtur sermones mei: q̃s mihi det vt exarẽtur in libro
D stylo ferreo, ⁊ plumbi lamina, vel certe sculpantur in silice: Scio enĩ q̃ redẽptor meus viuit, ⁊ in nouissimo die ỗ terra surrectur⁹ sum. Et rursum circũdabor pelle mea, ⁊ in carne mea videbo deũ. Quẽ visur⁹ sum egoipse, ⁊ oculi mei con specturi sunt, ⁊ nõ alij, reposita est hec spes mea i sinu meo. Quare ergo nũc dicitis, Persequamur eũ, ⁊ radicẽ verbi inueniam⁹ ꝙtra eũ. Fugite ergo a facie gladij, q̃n vltor ini quitatũ gladius est, ⁊ scitote esse iudicium.

Sophar de impio et hypocrita auaro calumniatore et pau pere dicit. Caput xx.

A REspondẽs aũt Sophar Naamathites, dixit, Id circo cogitatiões mee varie succedũt sibi, ⁊ mẽs in diuersa rapit. Doctrinã qua me arguis au diã, ⁊ spũs intelligentie mee rndebit mihi. Hoc scio a principio: ex q̃ posit⁹ est hõ sup terrã, q̃ laus impio r breuis sit, ⁊ gaudiũ hypocrite ad instar pũcti. Si ascenderit vsq; ad celũ superbia ei⁹, ⁊ caput ei⁹ nubes tetigerit: Quasi
B sterquliniũ in fine pdet: ⁊ q eũ viderãt, dicẽt, Ubi est? Velut somnium anolãs nõ inuenieť, transiet sicut visio nocturna. Oculus q eũ viderat, nõ videbit: nec vltra ituebit eũ locus suus. Filij ei⁹ atterent egestate, ⁊ man⁹ illi⁹ reddẽt ei dolo rem suum. Ossa ei⁹ implebũtur vitijs adolescẽtie ei⁹, ⁊ cũ eo in puluere dormiẽt. Cũ enĩ dulce fuerit in ore eius malũ absc̃det illud sub lingua sua. Parcet illi, ⁊ non dereliquet illud, ⁊ celabit in gutture suo. Panis ei⁹ ĩ vtero illi⁹ vertet in fel aspidũ intrisec⁹. Diuitias quas deuorauit euomet, ⁊ de ventre illi⁹ extrahet eas de⁹. Caput aspidum suget, occi
L det eũ lingua vipere. Non videat riuos fluminis, torrentes mellis, ⁊ butyri. Luet q̃ fecit oia, nec tamẽ cõsumet: iuxta multitudinẽ adinuẽtionũ suar, sic ⁊ subst̃inebit. Qm̃ ꝙfrin gens nudauit pauperes: domũ rapuit, ⁊ nõ edificauit eam. Nec est satiatus vẽter ei⁹: ⁊ cũ habuerit q̃ cõcupierat, possi dere nõ poterit. Nõ remãsit de cibo ei⁹, ⁊ ꝓpterea nihil per
S manebit de bonis ei⁹. Cũ satiat⁹ fuerit artabit, estuabit, ⁊ omis dolor irruet sup eũ. Utinã impleat venter ei⁹, ⁊ emit tat ĩ eum irã furoris sui, ⁊ pluat sup illũ bellũ suũ. Fugit ar ma ferrea, ⁊ irruet in arcũ ereũ. Educt⁹, ⁊ egrediẽs de vagi na sua, ⁊ fulgurãs in amaritudine sua: vadet, ⁊ venient sup
D eũ horribiles. Oẽs tenebre absc̃dite sunt in occultis eius: deuorabit eũ ignis, q̃ nõ succẽdit, afflictet relictus in taber naculo suo. Reuelabũt celi iniquitatẽ ei⁹, ⁊ terra cõsurget aduersus eũ. Apertũ erit germẽ dom⁹ illi⁹, detrahet ĩ die furoris dei. Hec est pars hois impij a deo, ⁊ hereditas ver borum eius a domino.

De ꝓsperitate ⁊ gaudio ⁊ retributione impĩ. De paupere qui simul perijt cum impio ⁊ diutte loquitur. Cap. xxi.

A REspõdẽs aũt Job, dixit, Audite queso sermo nes meos, et agite penitentiã. Sustinete me, vt ego loquar: ⁊ post mea, si videbit, ỹba, ridete: Nũqd cõtra hoiem disputatio mea est, vt meri to nõ debeã cõtristari? Attẽdite me, et obstupescite, ⁊ sup ponite digitũ ori vestro. Et ego q̃n recordat⁹ fuero, ptime sco, et cõcutit carnẽ meã tremor. Quare ergo impij viuunt, Jeremie xij. a. sublenati sunt, cõfortatiq; diuitijs? Semẽ eor ꝓmanet co Habac. j. a. ram eis: ꝓpinquor turba, ⁊ nepotũ in cõspectu eorũ. Do B mus eorũ secure sunt, ⁊ pacate, ⁊ nõ est virga dei sup illos. Bos eorũ ꝙcepit, ⁊ nõ abortiuit: vacca peperit, ⁊ nõ est pri uata fetu suo. Egrediunť quasi greges puuli eorũ, ⁊ infan tes eorũ exultãt lusib⁹. Tenẽt tympanũ, ⁊ citharam, ⁊ gau dent ad sonitũ organi. Ducũt in bonis dies suos, ⁊ in pun cto ad inferna descendũt. Qui dixerunt deo, Recede a no Malac. iij. o. bis, et scientiã viarũ tuarũ nolumus. Quis est oipotẽs, vt seruiam⁹ ei? Et qd nob; ꝓdest, si orauerim⁹ illũ? Uerũta men q̃ nõ sunt in manu eor bona sua, cõsiliũ impiorũ lõge sit a me. Quotiẽs lucerna impiorũ extinguet, ⁊ supueniet L eis inundatio, ⁊ dolores diuidet furoris sui. Erũt sicut pa lee ante faciẽ vẽti, ⁊ sicut fauilla quã turbo dispergit. De seruabit filijs illi⁹ dolorẽ patris: ⁊ cũ reddiderit, tunc sciet. Uidebũt oculi eius interfectionẽ suã, ⁊ de furore oipotẽtis bibet. Quid enĩ ad eũ ptinet de domo sua post se: ⁊ si nume rus mẽsiũ ei⁹ dimidiet? Nũqd deũ docebit q̃spiã sciẽtiã, q excelsos iudicat? Iste moriť robust⁹ ⁊ sanus, dines et felix, S Uiscera ei⁹ plena sunt adipe, ⁊ medullis ossa illi⁹ irrigant. Alius vo moriť in amaritudine aie absq; vllis opib⁹. Et tamẽ simul in puluere dormiẽt, ⁊ vermes operiẽt eos. Cer te noui cogitatiões vras: et sentẽtias ỹme iniquas. Dici D tis enĩ, Ubi est dom⁹ pricipis? ⁊ vbi tabernacula impior? Interrogate quẽlibet de viatorib⁹, ⁊ hec eadẽ illum intelli gere cognoscetis. Quia in diẽ pditionis seruat⁹ mal⁹, et ad diẽ furoris ducet. Quis arguet cor̃ eo viã ei⁹? ⁊ q̃ fecit, qs reddet illi? Ipse ad sepulchra ducet, ⁊ in cõgerie mortuor vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti, ⁊ post se oẽm hoiem trahet, et ante se innumerabiles. Quomodo igiť cõsolami ni me frustra, cũ rndio vra repugnare ostensa sit veritati?

Eliphã arguit Job de oppressione pauperũ: et immisericordia: et de cõtemptu iudicis: ⁊ penitẽti mlta bona ꝓmittit. Cap. xxij.

A REspondens autẽ Eliphaz Themanites, dixit, Numquid deo potest cõparari homo, etiam cuz pfecte fuerit sciẽtie? Quid ꝓdest deo, si iust⁹ fue ris? aut qd ei ꝙfert, si imaculata fuerit via tua? Numquid timẽs te, arguet te, ⁊ veniet tecũ in iudicium, Et non propter malitiam tuam plurimam et infinitas iniqui

tates

tates tuas: Abstuliſti enī pignus fratrū tuorū ſine cauſa, ꝛ nudos ſpoliaſti veſtib⁹. Aquā laſſo nō dediſti, et eſurienti ſubtraxiſti panē. In fortitudine brachij tui poſſidebas terrā, ꝛ potentiſſim⁹ obtinebas eā. Uiduas dimiſiſti vacuas, ꝛ lacertos pupillox cōminuiſti. Propterea circūdatus es laqueis, ꝛ conturbat te formido ſubita. Et putabas te tenebras nō viſurū, ꝛ impetu aquarū inundātiū nō oppreſſum iri. An nō cogitas qō de⁹ excelſior celo ſit, ꝛ ſuper ſtellaruz verticem ſublimetur: Et dicis, Quid enī nouit de⁹: ꝛ q̄ſi p caliginē iudicat. Nubes latibulū ei⁹, nec noſtra conſiderat, circa cardines celi perambulat. Nūqd ſemitā ſeculox cuſtodire cupis, quā calcauerūt viri iniq: Qui ſublati ſūt añ tēpus ſuū, ꝛ fluui⁹ ſubuertit fundamentū eox. Qui dicebant deo, Recede a nobis: ꝛ q̄ſi nihil poſſit facere oīpotēs, eſtimabāt eū, Cū ille impleſſet domos eox bonis: quox ſentētia p̄cul ſit a me. Uidebūt iuſti ꝛ letabunt, ꝛ innocēs ſubſannabit eos. Nōne ſucciſa eſt erectio eorū, ꝛ reliquias eox devorauit ignis: Acquieſce igit ei, ꝛ habeto pacē ꝛ p hec habebis fructū optimos. Suſcipe ex ore illi⁹ legē, ꝛ pone ſermones ei⁹ in corde tuo. Si reuerſus fueris ad oīpotentem, edificaberis, ꝛ lōge facies iniqtatē a tabernaculo tuo. Dabit p terra ſilicē, ꝛ p ſilice torrētes aureos. Eritq; oīpotēs ꝓtra hoſtes tuos, ꝛ argētū coacernabit tibi. Tūc ſup oīpotētem delitijs affluēs, ꝛ eleuabis ad deū faciē tuam. Rogabis eū, ꝛ exaudiet te, ꝛ vota tua reddes. Decernes rē, ꝛ veniet tibi, ꝛ in vijs tuis ſplēdebit lumen. Qui enī humiliat⁹ fuerit, erit in gloria: ꝛ qui inclinauerit oculos ſuos, ipſe ſaluabitur. Saluabitur innocens, ſaluabitur autem in munditia manuum ſuarum.

¶ Job reſpondet ſe noſſe et timere potentiam et ſententiam iudicis ꝛ in iuſtitia ambulaſſe. Caput xxiij.

RESpōdēs aūt Job, ait, Nūc quoq; in amaritudine eſt ſermo meus, ꝛ manus plage mee aggrauata eſt ſup gemitū meū. Quis mihi tribuat vt cognoſcā ꝛ inueniā illuz, ꝛ veniā vſq; ad ſolium eius: Ponā corā eo iudiciū, et os meū replebo increpationibus. Ut ſciā verba q̄ mihi reſpōdeat, ꝛ intelligā quid loquatur mihi. Nolo multa fortitudine contēdat mecum, nec magnitudinis ſue mole me premat. Proponat equitatem cōtra me, ꝛ pueniat ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientē iero, nō apparet: ſi ad occidētem, nō intelligam eum. Si ad ſiniſtram, qd agā: nō apprehēdā eū. ſi me vertā ad dexterā, nō videbo illū. Ipſe vero ſcit viā meā, ꝛ probabit me quaſi aurū q̄ō p ignē trāſit. Veſtigia eius ſecut⁹ eſt pes me⁹, viā eius cuſtodiui, ꝛ nō declinaui ex ea. A mandatis labiorum ei⁹ nō receſſi, ꝛ in ſinu meo abſcōdi verba oris ei⁹. Ipſe enī ſolus eſt, ꝛ nemo auertere poteſt cogitationē eius: ꝛ aīa ei⁹ quodcūq; voluit, hoc fecit. Cumq; expleuerit in me voluntatē ſuam, ꝛ alia multa ſimilia preſto ſunt ei. Et idcirco a facie ei⁹ turbat⁹ ſum: ꝛ conſiderās eū, timore ſolicitor. Deus molliuit cor meū, ꝛ oīpotēs cōturbauit me. Nō enī perij p pter imminētes tenebras, nec faciē meā operuit caligo.

¶ Aliorū iniqtates deſcribit Job ꝛ dānationē impiorum. C. xxiiij.

ABoīpotēte nō ſunt abſcōdita tpa: q autē nouerūt eū, ignorāt dies illius. Alij terminos trāſtulerūt, diripuerūt greges, ꝛ pauerūt eos. Aſinū pupillorū abegerūt, ꝛ abſtulerūt p pignore bouem vidue. Subuerterūt pauperū viā, ꝛ oppreſſerūt pariter māſuetos terre. Alij quaſi onagri in deſerto egrediunt ad opus ſuū, vigilātes ad predā: preparāt panem liberis. Agrū nō ſuū demetūt: ꝛ vineā ei⁹, quē vi oppreſſerāt, vindemiāt. Nudos dimittūt boīes, indumēta tollentes, q̄bus nō eſt operimētū in frigore. Quos imbres montiū rigant: ꝛ nō habētes velamē, amplexant lapides. Uim fecerūt depredātes pupillos, ꝛ vulgū pauperē ſpoliauerūt. Nudis, incedētibus abſq; veſtitu, ꝛ eſurientib⁹ tulerunt ſpicas. Inter aceruos eorū meridiati ſunt, qui calcatis torcularibus ſitiunt. De ciuitatib⁹ fecerūt viros gemere, ꝛ aīa vulneratorū clamauit, ꝛ deus inultū abire nō patitur. Ipſi fuerunt rebelles lumini, neſciūt vias eius: nec reuerſi ſunt per ſemitas eius. Dane primo cōſurgit homicida, interficiet egenum ꝛ pauperē: per noctē vero erit quaſi fur. Oculus adulteri obſeruat caliginē, dicēs, Nō me videbit oculus: et operiet vultū ſuū. Perfodit in tenebris domos, ſicut in die condixerāt ſibi, ꝛ ignorauerūt lucem. Si ſubito apparuerit aurora, arbitrātur vmbrā mortis: ꝛ ſic in tenebris quaſi i luce ambulāt. Leuis eſt ſup faciē aque: maledicta ſit pars eius in terra, nec ambulet per viam vinearū. Ad nimiū caloꝛem trāſiet ab aquis nimiū, ꝛ vſq; ad īferos peccatū illi⁹. Obliuiſcatur eius miſericordia: dulcedo illius vermes, nō ſit in recordatione: ſed cōterat quaſi lignum infructuoſum. Paſcit enī ſterilē ꝛ que nō parit, ꝛ vidue bene non fecit. Detraxit fortes in fortitudine ſua, ꝛ cū ſteterit, nō credet vite ſue. Dedit ei de⁹ locū penitētie, ꝛ ille abutitur eo in ſupbiam: oculi aūt eius ſunt in vijs illius. Elenati ſunt ad modicum, ee nō ſubſiſtent, ꝛ humiliabunt ſicut oīa, ꝛ auferent, ꝛ ſicut ſummitates ſpicarū cōterent. Q̄ō ſi nō eſt ita, quis me poteſt arguere eſſe mētitū, ꝛ ponere ante deū verba mea:

¶ Probat Baldad q̄ nemo in cōſpectu dei mūdus exiſtat. C. xxv.

RESpondēs aūt Baldad Suhites, dixit, Potestas ꝛ terror apud eū eſt q̄ facit cōcordiā in ſublimibus ſuis. Nūqd eſt numer⁹ militū eius: ꝛ ſup quē nō ſurget lumē illi⁹: Nūqd iuſtificari poteſt homo cōparatus deo, aut apparere mūdus natus de muliere: Ecce luna etiā nō ſplendet, et ſtelle non ſunt munde in cōſpectu eius. Quantomagis homo putredo, et filius hominis vermis:

¶ Job dicit q̄ nullum eſt deo ab homine adiutorium: probat per eius magnalia. Caput xxvj.

RESpondens aūt Job, dixit, Cutus adiutor es: nūqd imbecillis, ꝛ ſuſtētas brachiū eius, q̄ non eſt fortis: Cui dediſti cōſiliū: forſitā illi qui non habet ſapiētiā, ꝛ prudētiā tuam oſtēdiſti plurimā. Quē docere voluiſti: nōne eū qui fecit ſpiramētū: Ecce gigātes gemūt ſub aquis, ꝛ qui habitāt cum eis. Nud⁹ eſt infernus corā illo, ꝛ nullū eſt operimentum perditioni. Qui extēdit aq̄lonē ſup vacuū, ꝛ appēdit terrā ſup nihilū. Qui ligat aquas in nubib⁹ ſuis, vt nō erūpāt pariter deorſum. Qui tenet vultū ſolij ſui, ꝛ expādit ſup illud nebulam ſuā. Terminū circūdedit aquis vſq; dum fiant⁹ lux et tenebre. Colūne celi cōtremiſcūt, ꝛ pauent ad nutum ei⁹. In fortitudine illi⁹ repēte maria congregata ſunt, ꝛ prudentia ei⁹ p̄cuſſit ſupbū. Spirit⁹ ei⁹ ornauit celos: ꝛ obſtetricante manu ei⁹, eductus eſt coluber tortuoſus. Ecce, hec ex parte dicta ſunt viarū ei⁹: ꝛ cū vix paruā ſtillā ſermonis ei⁹ audierimus, quis poterit tonitruū magnitudinis illius intueri:

¶ De cōſtātia ꝛ pfectiōe iuſtitie Job. ꝛ pte ipij apō dām. C. xxvij.

ADdidit quoq; Job, aſſumēs parabolā ſuā, et dixit, Uiuit de⁹, q̄ abſtulit iudiciū meū, ꝛ oīpotens qui ad amaritudinē adduxit aīam meam, Quia donec ſupereſt halit⁹ in me, ꝛ ſpūs dei in narib⁹ meis, Nō loquētur labia mea iniquitatē, nec lingua mea meditabitur mendaciū. Abſit a me, vt iuſtos vos eſſe iudicē: donec deficiā, nō recedā ab innocētia mea. Juſtificationē meā quā cepi tenere, nō deſerā, neq; enī reprehendit me cor meū in oī vita mea. Sit vt impius inimicus meus,

et aduersari⁹ meus quasi iniquus. Que est em̃ ipes hypocrite si auare rapiat, & nõ liberet de⁹ aiam ei⁹? Nunqd de⁹ audiet clamorẽ ei⁹, cũ venerit sup eũ angustia? Aut poterit in oĩpotẽte delectari, & inuocare deũ oĩ tẽpore? Docebo vos p manũ dei q̃ oĩpotẽs habeat, nec abscondã. Ecce, vos oẽs nostis, et vt quid hec sine causa vana loquimini? Hec est pars hois impij apud deũ, & hereditas violẽtor, quã ab oĩpotẽte suscipient. Si multiplicati fuerint filij ei⁹, in gladio erũt, & nepotes ei⁹ nõ saturabunt pane. Qui reliquiq fuerint ex eo, sepeliẽtur in interitu, & vidue illius non plorabũt. Si cõportauerit quasi terrã argẽtũ, & sicut lutum preparauerit vestimẽta: Preparabit quidẽ, sed iustus vestietur illis, & argẽtum innocẽs diuidet. Edificauit sicut tinea domũ suã, & sicut custos fecit vmbraculũ. Diues cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet oculos suos, & nihil inueniet. Apprehendet eũ quasi aqua inopia, nocte opprimet eũ tẽpestas. Tollet eũ vẽt⁹ vrẽs, & auferet, et velut turbo rapiet eũ de loco suo. Et mittet sup eũ, et non parcet, de manu ei⁹ fugiens fugiet. Stringet super eum manus suas, & sibilabit super illum, intuens locum eius.

¶ De ecclesia & synagoga. De inuentenda sapientia. De aduentu Christi. Caput xxviij.

Habet argẽtũ, venarũ suarũ principia, & auro locus est in quo cõflat. Ferrũ de terra tollit: et lapis solut⁹ calore, in es vertit. Tẽpus posuit tenebris, & vniuersorũ finẽ ipse cõsiderat, lapidem quoq; caliginis, & vmbre mortis. Diuidet torrẽs a populo peregrinãte, eos quos oblitus est pes egẽtis hois et inuios. Terra de qua oriebat panis in loco suo, igni subuersa est. Locus sapphiri lapides ei⁹, & glebe illi⁹ aurũ. Semitam ignorauit auis, nec intuit⁹ est eã oculus vulturis. Non calcauerũt eã filij institorũ, nec ptrãsiuit p eã leena. Ad silicem extẽdit manum suã, subuertit a radicibus montes. In petris riuos excidit, & omne pretiosum vidit oculus eius. Profunda quoq; fluuiorum scrutatus est, et abscondita in lucem produxit. Sapientia vero vbi inuenitur? et quis est locus intelligentie? Nescit homo precium eius, nec inuenit in terra suauiter viuẽtiũ. Abyssus dicit, Nõ est in me: & mare loquit, Nõ est mecũ. Nõ dabitur aurũ obrizũ pro ea, nec appẽdet argẽtũ in cõmutatione eius. Nõ cõferetur tinctis Indie coloribus, nec lapidi sardonico pretiosissimo, vel sapphiro. Nõ adequabit ei aurũ vel vitrũ, nec cõmutabuntur pro ea vasa auri. Excelsa & eminẽtia nõ cõmemorabunt cõparatione eius: trahit aũt sapiẽtia de occultis. Nõ adequabitur ei topazius de Ethiopia, nec tincture mundissime cõponentur. Unde ergo sapientia venit? et quis est locus intelligẽtie? Abscõdita est ab oculis omniũ viuẽtium, volucres quoq; celi latet. Perditio & mors dixerunt, Auribus nostris audiuimus famam eius. Deus intelligit viã eius, & ipse nouit locũ illi⁹. Ipse em̃ fines mundi intuet: & omnia q̃ sub celo sunt respicit. Qui fecit vẽtis põdus, & aquas appendit in mẽsura. Quãdo ponebat pluuijs legẽ, & viã procellis sonãtibus. Tũc vidit illã, & enarrauit, & preparauit, et inuestigauit. Et dixit homini, Ecce, timor domini, ipsa est sapientia: et recedere a malo, intelligentia.

¶ Enarrat Job & plangit alapsam prosperitatem & iucũditatem prioris temporis in persona ecclesie. Cap. xxix.

Addidit quoq; Job, assumẽs parabolam suã, & dixit, Quis mihi tribuat, vt sim iuxta mẽses pristinos, Em̃ dies quib⁹ deus custodiebat me: Quãdo splẽdebat lucerna ei⁹ sup caput meũ, & ad lumẽ ei⁹ ambulabã in tenebris: Sicut fui in diebꝰ adolescẽtie mee, quando secreto deus erat in tabernaculo meo. Quãdo erat oĩpotẽs mecum: & in circuitu meo pueri mei. Quãdo lauabã pedes meos butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Quãdo procedebã ad portã ciuitatis, & ĩ platea parabãt cathedrã mihi. Uidebãt me iuuenes, & abscõdebant: & senes assurgẽtes stabãt. Principes cessabãt loq, & digitũ supponebãt ori suo. Uocẽ suã cohibebãt duces, et lingua eor̃ gutturi suo adherebat. Auris audiẽs beatificabat me, & oculus videns testimoniũ reddebat mihi. Eo qõ liberassem pauperẽ vociferãtẽ, & pupillũ cui nõ esset adiutor. Benedictio perituri sup me veniebat, et cor vidue consolatus sum. Justitia indut⁹ sum: & vestiui me sicut vestimẽto, & diademate, iudicio meo. Oculꝰ fui ceco, & pedes claudo. Pater erã pauperũ: & causam quã nesciebã diligẽtissime inuestigabã. Cõterebã molas iniqui, & de dẽtib⁹ illius auferebã predã. Dicebãq; In nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea apta est secus aq̃s, & ros morabit in messione mea. Gloria mea semp innouabitur, & arcus me⁹ in manu mea instaurabit. Qui me audiebãt, expectabãt sentẽtiã, & intẽti tacebãt ad cõsiliũ meũ. Uerbis meis addere nihil audebãt, & super illos stillabat eloquiũ meũ. Expectabãt me sicut pluuiã, & os suũ aperiebant quasi ad imbrẽ serotinũ. Si q̃ ridebã ad eos, nõ credebãt, & lux vult⁹ mei nõ cadebat in terrã. Si voluissem ire ad eos, sedebã prim⁹: cũq; sederẽ quasi rex circũstãte exercitu, eram tamen merentium consolator.

¶ Enarrat & plangit Job mala presentis temporis: & hereticorũ prefigurat futuram malitiam. Ca. xxx.

Nunc aũt deridẽt me iuniores tpe, quorũ non dignabar patres ponere cũ canibus gregis mei: Quorũ virt⁹ manuũ mihi erat p nihilo, et vita ipsa putabantur indigni. Egestate et fame steriles, qui rodebãt in solitudine, scalentes calamitate et miseria. Et mãdebãt herbas, & arborũ cortices, & radix iuniperorũ erat cibus eorũ: Qui de cõuallib⁹ ista rapiẽtes, cũ singula reperissent, ad ea cũ clamore currebãt. In desertis habitabãt torrẽtiũ, & in cauernis terre vl̃ sup glareã. Qui inter huiusce modi letabant, & esse sub sentib⁹ delitias cõputabãt. Filij stultor̃ & ignobiliũ, & in terra penitus nõ parentes. Mũcin eorũ canticũ, versus sum, & fact⁹ sum eis ĩ puerbium. Abominant⁹ me, & longe fugũt a me, & faciẽ meam cõspuere nõ verenꝰ. Pharetrã em̃ suam aperuit, & afflixit me, & frenũ posuit in os meũ. Ad dexterã oriẽtis calamitatis mee ilico surrexerũt: pedes meos subuerterũt, & oppressurũt quasi fluctib⁹ semitã suis. Dissipauerũt itinera mea, insidiati sunt mihi: & preualuerũt, & nõ fuit qui ferret auxiliũ. Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerũt sup me, et ad meas miserias deuoluti sunt. Redact⁹ sum in nihilum: abstuliſti quasi vẽt⁹ desideriũ meũ: & velut nubes ptransijt salus mea. Mũc aũt in memetipso marcescit aia mea, & possidẽt me dies afflictionis. Nocte os meũ pforat doloribꝰ: & qui me comedũt, nõ dormiũt. In multitudine eor̃ cõsumitur vestimẽtũ meum, & quasi capitio tunice succinxerũt me. Cõparat⁹ sum luto, & assimilat⁹ sum fauille & cineri. Clamo ad te, & nõ exaudis me: sto, & nõ respicis me. Mutatus es mihi in crudelẽ, & in duritia man⁹ tue aduersaris mihi. Eleuasti me, quasi sup vẽtũ ponẽs elisisti me valide. Scio quia morti trades me, vbi cõstituta est dom⁹ omni viuẽti. Uerũtamẽ nõ ad cõsumptionẽ meã emittis manũ tuã: & si corruerint, ipse saluabis. Flebã quondã sup eo qui afflict⁹ erat, & cõpatiebat aia mea pauperi. Expectabã bona, & venerũt mihi mala: prestolabar lucẽ, & eruperũt tenebre. Interiora mea efferbuerũt absq; vlla requie, preuenerunt me dies afflictiõis. Merẽs incedebã, sine furore surgẽs, i turba clamabã, Frater fui draconũ, & socius strutionum. Cutis mea denigrata est sup me, & ossa mea aruerũt pre caumate. Uersa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.

¶ Catalogus virtutum ipsius Job ponitur: cum attestatione appetit testem iudicem. Caput. xxxj.

Depigi fed⁹ cũ oculis meis, vt ne cogitarẽ quidẽ de virgine. Quã em̃ partẽ haberet in me de⁹ desup, & hereditatẽ omnipotẽs de excelsis: Mũquid nõ pditio est iniquo, & alienatio operantibus iniustitiam: Nõne ipse cõsiderat vias meas, et cũctos gressus meos dinumerat? Si ambulaui in vanitate, & festinauit in malo pes meus: Appendat me in statera iusta, et sciat deus simplicitatẽ meã. Si declinauit gressus meus de via, & si secutus est oculus meus cor meum, & si in manibus

meis

meis adhesit macula: Seram, & alius comedat, & pgenies mea eradicet. Si deceptũ est cor meum sup muliere: & si ad ostiũ amici mei insidiat⁹ fuz: Scortũ alteri⁹ sit vxor mea, et sup illã incuruẽt alij. Hoc enĩ nefas est, & iniqtas maxima. Ignis est vsq ad pditionẽ devorãs, & oia eradicãs genimina. Si cõtẽpsi subire iudicium cũ seruo meo, & ancilla mea, cũ disceptarẽt aduersum me. Quid enĩ faciã, cũ surrexerit ad iudicãdũ de⁹: & cũ quesierit, qd respõdebo illi: Nũqd nõ in vtero fecit me, q & illũ operat⁹ est: & formauit me i vulua vnus: Si negaui qõ volebãt pauperibus, & oculos vidue expectare feci, Si comedi bucellã meã solus, & nõ comedit pupillus ex ea, (Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio: & de vtero matris mee egressa est mecũ.) Si desperi pretereũtẽ, eo qõ nõ habuerit indumẽtũ, & absq operimento pauperẽ, Si nõ bñdixerũt mihi latera ei⁹, et de velleribus ouium mearum calefact⁹ est, Si leuaui sup pupillum manũ meã, etiã cũ viderẽ me in porta superiorẽ, Humer⁹ meus a iũctura sua cadat, & brachiũ meũ cũ suis ossib⁹ confringat. Semp enĩ quasi tumẽtes sup me fluct⁹ timui deũ, & põdus ei⁹ ferre nõ potui. Si putaui aurũ robur meum: et obrizo dixi, Fiducia mea, Si letatus sum sup multis diuitijs meis, & q plurima reperit manus mea, Si vidi solem cũ fulgeret, & lunã incedẽtẽ clare. Et letatũ est in abscõdito cor meũ, & osculat⁹ sum manũ meã ore meo, Que est iniquitas maxima, & negatio contra deum altissimũ. Si gauisus sum ad ruinã ei⁹ q me oderat: & exultaui qõ inuenissem eum malũ. Nõ enĩ dedi ad peccãdũ guttur meum, vt expeterem maledicẽs aiam eius. Si nõ dixerũt viri tabernaculi mei, Quis det de carnib⁹ ei⁹, vt saturemur: Foris nõ mãsit pegrinus, ostium meũ viatori patuit. Si abscondi quasi homo peccatũ meum, & celaui in sinu meo iniquitatẽ meã. Si expaui ad multitudinẽ nimiã, & despectio ppinquorũ terruit me: & nõ magis tacui: nec egressus sum ostium. Quis mihi tribuat auditorẽ, vt desideriũ meũ audiat oipotens: & libũ scribat ipse qui iudicat, Vt in humero meo portem illũ, & circũdẽ illũ quasi coronã mihi: Per singulos grad⁹ meos pnũtiabo illũ, & quasi principi offerã eum. Si aduersum me terra mea clamat, & cũ ipsa sulci ei⁹ deflent, Si fructus ei⁹ comedi absq pecunia, & animã agricolarũ eius afflixi: Pro frumẽto oriat mihi tribul⁹, & pro hordeo spina.

Finita sunt verba Job.

¶ Respõdet Job tres viri nolunt: eo quod iust⁹ sibi videretur: a cẽtibus amicis Job indignatur. Heliu eorum insipiẽtiam arguit: et suam iactat prudentiam. Caput xxxij.

Cesserũt: aũt tres viri isti respõdere Job, eo qõ iustus sibi videret. Et iratus, indignatusq est Eliu filius Barachel Buzites, de cognatione Ram: irat⁹ est aũt aduersum Job, eo qõ iustũ se esse diceret cor̃ deo. Porro aduersus amicos eius indignatus est, eo qõ nõ inuenissent respõsionẽ rationabilẽ, sed tm̃modo cõdẽnassent Job. Igit Eliu expectauit Job loquẽtem: eo qõ seniores essent, qui loquebant: Cum aũt vidisset qõ tres respõdere nõ potuissent, iratus est vehementer. Respõdẽsq Elius fili⁹ Barachel Buzites, dixit, Juniores sum tpe, vos autẽ antiquiores: idcirco demisso capite verit⁹ sum vobis indicare meã sententiã. Sperabã enĩ q etas plixior loqueret, & annorũ multitudo doceret sapientiã. Sed vt video, spũs est in hoib⁹, & inspiratio oipotẽtis dat intelligẽtiã. Nõ sunt longeui sapiẽtes, nec senes intelligũt iudiciũ. Ideo dicã, audite me, ostẽdã vobis etiam ego meã sapiẽtiã. Expectaui enĩ sermones vestros, audiui prudentiam vestram, donec disceptaremini sermonibus. Et donec putabã vos aliqd dicere, cõsiderabã, sed vt video, nõ est qui possit arguere Job, & rñdere ex vobis sermonibus ei⁹: Ne forte dicatis, Inuenim⁹ sapiẽtiã, de⁹ piecit eũ, nõ homo. Mihi nil locut⁹ est mihi, & ego non ẽm sermones vros respõdebo illi, Extimuerũt, nec respõderũt vltra, abstulerũtq a se eloquia. Quã igit expectaui & nõ sunt locuti: steterũt, nec vltra respõderũt: Respõdebo & ego partẽ meã, & ostẽdã sciẽtiã meã. Plenus sum enim sermonib⁹, & coartat me spũs vteri mei. Ecce venter me⁹ quasi mustum absq spiraculo, qõ lagũculas nouas disrũpit. Loquar, & respirabo paululũ: aperiã labia mea, et respondebo. Non accipiã personam viri, & deum homini nõ equabo. Nescio enĩ quãdiu subsistam, & si post modicũ tollat me factor meus.

¶ De Heliu qualiter deus loquitur vt erudiat: increpet & propitiatur: & tribus vicibus operetur vbi quoq de incarnatione domini prophetauit. Caput xxxiij.

Audi igitur Job eloquia mea, et oẽs sermones meos ausculta. Ecce, aperui os meũ, loquetur lingua mea in faucibus meis. Simplici corde meo sermones mei, & sciẽtiã purã labia mea loquentur. Spũs dei fecit me, & spiraculũ oipotẽtis vivificauit me. Si potes, respõde mihi, & aduersus faciẽ meã consiste. Ecce, & me sicut & te fecit deus, & de eodẽ luto ego quoq format⁹ sum. Verũtamẽ miraculũ meũ nõ te terreat, & elo quẽtia mea nõ sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis, & vocẽ verborũ tuor audiui. Mũd⁹ sum ego, & absq delicto immaculatus, & nõ est iniquitas in me. Quia querelas in me reperit, ideo arbitrat⁹ est me inimicũ sibi. Posuit in neruo pedes meos, custodiuit oẽs semitas meas. Hoc est ergo, in quo nõ es iustificatus. respõdebo tibi: q maior sit de⁹ hoie. Aduersus eũ cõtẽdis, qõ nõ ad oĩa verba respõderit tibi. Semel loquit de⁹, & secũdo idipsum non repetit. Per somniũ in visione nocturna, quãdo irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo: Tunc aperit aures virorũ, & erudiẽs eos, instruit disciplina, vt auertat hominẽ ab his que fecit, & liberet eũ de superbia. Eruẽs aiam eius a corruptione: & vitã illi⁹, vt nõ transeat in gladiũ. Increpat quoq p dolorẽ in lectulo, & oĩa ossa ei⁹ marcescere facit. Abominabilis ei fit in vita sua panis, & anime illi⁹ cibus ante desiderabilis. Tabescet caro ei⁹, & ossa q̃ tecta fuerant, nudãbunt. Appropinquabit corruptioni aĩa eius, & vita illius mortiferis. Si fuerit p eo angelus loquẽs vn⁹ de milibus, vt annũtiet hois equitatẽ. Miserebit ei⁹, et dicet, Libera eũ, vt nõ descẽdat in corruptionẽ: inueni in quo ei ppitier. Cõsumpta est caro ei⁹ a supplicijs, reuertat ad dies adolescẽtie sue. Deprecabit deũ, & placabilis ei erit: & videbit faciẽ ei⁹ in iubilo, & reddet homini iustitiã suã. Respiciet homines, & dicet, Peccaui, & vere deliqui: & vt erã dign⁹, non recepi. Liberauit aiam suã, ne pgeret in interitũ, sz̃ viuens lucẽ videret. Ecce, hec oĩa operat⁹ de⁹ trib⁹ vicib⁹ p singulos, vt revocet animas eorũ a corruptione, & illuminet luce viuentium. Attẽde Job, & audi me: et tace, dũ ego loquor. Si aũt habes qd loquaris, respõde mihi: loqre: volo enĩ te apparere iustum. Qõ si nõ habes, audi me: tace, & docebo te sapientiam.

¶ Laudat Helu equitatem dei iustitiam considerantem & vltionem increpat Job flagella. Caput xxxiiij.

Pronũtiãs itaq Eliu, etiã hec locut⁹ est, Audite sapientes verba mea, & eruditi auscultate me, Auris enĩ vba pbat, & guttur escas gustu dijudicat. Judiciũ eligamus nobis, & inter nos videam⁹ qd sit meli⁹, Quia dixit Job, Justus sum, & de⁹ subuertit iudiciũ meũ. In iudicãdo enĩ me, mẽdacium est: violẽta sagitta mea absq vllo peccato. Quis est vir vt est violenta sagitta mea absq vllo peccato. Quis est vir vt est Job, q bibit subsannationẽ q̃si aquã, Qui gradit cũ operãtib⁹ iniqtatẽ, & ambulat cũ viris impijs: Dixit enĩ, Nõ placebit vir deo, etiã si cucurrerit cũ eo. Ideo viri cordati audite me, absit a deo impietas, & ab oipotente iniquitas. Opus enĩ hoĩs reddet ei, & iuxta vias singulorũ restituet eis. Vere enĩ de⁹ nõ cõdẽnabit frustra, nec oipotẽs subuertet iudiciũ. Quẽ cõstituit aliũ sup terrã: aut quẽ posuit super orbẽ quẽ fabricat⁹ est: Si direxerit ad eũ cor suũ, spm̃ illi⁹ & flatũ ad se trahet: Deficiet oĩs caro simul, & hõ in cinerẽ reuertet. Si habes ergo intellectũ, audi qõ dicit, & ausculta vocẽ eloquij mei. Nũqd q nõ amat iudicium, sanari potest: & qũo tu eũ q iustus est, intantũ cõdẽnas: Qui dicit regi apostata, q vocat duces impios. Qui nõ accipit personas pricipũ: nec cognouit tyrãnũ, cũ disceptaret cõtra paupere: op⁹ enĩ manuũ ei⁹ sunt vniuersi. Subito morient, et in media nocte turbabunt ppli, & pterãsibũt, et auferẽt vio-

Deuter. x.d. ij. paralip. xx.c. Sapien. vj.b. Eccli. xxxv.b. Ro. ij.b. Gala. ij. b. ephe. vj. b. Colo. iij. d. Act. x.e. j. pet. ij.e.

lentum absq; manu. Oculi eñ ei⁹ super vias hoim, et oēs gressus eor⁹ ꝑsiderat. ℞ñ sunt tenebre, ⁊ nō est vmbra mortis, vt abscōdātur ibi qui operant iniquitatē. ℞eq; eñ vlt. a in hois potestate est, vt veniat ad deū in iudiciū. Cōteret multos innumerabiles, ⁊ stare faciet alios pro eis. ℞ouit eñ opera eorū: ⁊ idcirco īducet noctē, ⁊ cōterent. Quasi impios pcussit eos in loco vidētū, Qui quasi de industria recesserūt ab eo, ⁊ oēs vias ei⁹ intelligere nolnerūt. Vt peruenire facerēt ad eū clamorē egeni, ⁊ audiret vocē pauperū. Ipso eñ cōcedēte pacē, qs est q cōdēnet: ex quo abscondit vultū, qs est q cōtēpler eū: ⁊ sup gētes ⁊ sup oēs homines. Qui regnare facit hominē hypocritā, ꝓpter peccata ppli. Quia ergo ego locut⁹ sum ad deū, te q̄z nō ꝓhibebo. Si erraui, tu doce me: si iniquitatē locut⁹ sum, vltra nō addā. ℞ūqd a te de⁹ expetit eā, qz displicuit tibi: tu eñ cepisti loqui, ⁊ non ego: qō si quid nosti meli⁹, loq̄re. Viri intelligētes loquātur mihi, ⁊ vir sapiēs audiat me. Job aūt stulte locut⁹ est, ⁊ ꝟba illi⁹ nō sonant disciplinā. ℙater mi, ꝓbeř Job vsq; ad finē: ne deinas ab hoie iniqtatis. Qui addidit sup peccata sua blasphemiā: inter nos interim constringatur, ⁊ tunc ad iudiciū ꝓuocet sermonibus suis deū.

¶ Non deo sed homini prodest aut nocet pietas aut impietas hominis: q; ꝓ iusto iudicio deus differt vindictam. Cap. xxxv.

Dixitur Elin hec rursuz locut⁹ est, ℞ūqd equa videř tua cogitatio, vt diceres, Justior sum deo: Dixisti eñ, ℞ō tibi placet qō rectū est: vl̄ quid tibi ꝓderit, si ego peccauero? Itaq; ego rñdebo sermonib⁹ tuis, ⁊ amicis tuis tecū. Suspice celū ⁊ ītuere, ⁊ contēplare ethera qō altior te sit. Si peccaueris, qd ei nocebis: ⁊ si multiplicate fuerit iniqtates tue, qd facies cōtra eum? ℙorro si iuste egeris, q donabis ei, aut quid de manu tua accipiet: Hoi qui similis tui ē, nocebit impietas tua: ⁊ filiū hois adiuuabit iustitia tua. ℙropter multitudinem calūniatorū clamabūt, ⁊ eiulabūt ꝓpter vim brachij tyrānorū. Et nō dixit, Vbi est de⁹ q; fecit me, q; dedit carmina in nocte: Qui docet nos sup iumenta terre, et super volucres celi erudit nos. Ibi clamabūt, ⁊ nō exaudiet, ꝓpter superbiā malorū. ℞ō ergo frustra audiet de⁹, ⁊ oīpotens causas singulorū intuebiř. Etiā cū dixeris ℞ō considerat: iudicare corā illo, ⁊ expecta eū. ℞ūc eñ nō infert furorē suū, nec vlciscitur scel⁹ valde. Ergo Job frustra aperit os suum, ⁊ absq; scientia verba multiplicat.

¶ Dicit Heliu ꝙ nō q; deus flagellat vt erudiat: tribulat vt saluet: q; Job humiliat vt timeat excelsum quē ei⁹ describit. Ca. xxxvj.

Adens quoq; Elin, hec locut⁹ est, Sustine me paululū, ⁊ indicabo tibi: adhuc eñ habeo qō ꝓ deo loquar. Repetā sciētiā meā a principio, et operatorē meū ꝓbabo iustū. Vere eñ absq; mēdacio sermones mei, ⁊ pfecta sciētia ꝓbabiř tibi. Deus potētes nō abiicit, cū et ipse sit potēs: Sed nō saluat impios, ⁊ iudiciū pauperib⁹ tribuit. ℞ō auferet a iusto oculos suos, ⁊ reges in solio collocat in ꝑpetuū, ⁊ illi eriguntur. Et si fuerint in cathenis, ⁊ vinciant funibus paupertatis, Indicabit eis opera eorū ⁊ scelera eorū, qz violenti fuerint. Reuelabit quoq; aurē eor⁹, vt corripiat: ⁊ loqueř, vt reuertāř ab iniquitate. Si audierint ⁊ obseruauerint, complebunt dies suos in bono, ⁊ annos suos in gloria. Si aūt non audierint transibūt ꝓ gladiū, ⁊ cōsumenř in stultitia. Simulatores et callidi ꝓuocāt irā dei, nec; clamabūt cū vincti fuerint. Morietur in tēpestate aīa eor⁹, ⁊ vita eor⁹ inter effeminatos. Eripiet de angustia sua pauperem, ⁊ reuelabit in tribulatione aurē ei⁹. Igiř saluabit te de ore angusto latissime, et nō habēte fundamentū subter se: requies aūt mense tue erit plena pinguedine. Causa tua quasi impy iudicata est, causam iudiciūq; recipies. ℞ō te ergo superet ira, vt aliquem oppimas: nec multitudo donorū inclinet te. Depone magnitudinē tuam absq; tribulatione, ⁊ oēs robustos fortitudine. ℞e ꝓtrahas noctē, vt ascēdāt ppli pro eis. Caue ne declines ad iniqtatē: hāc eñ cepisti sequi pōst miseriā. Ecce, de⁹ excelsus in fortitudine sua, et nullus ei similis i legislatorib⁹. Quis poterit scrutari vias eius: aut quis audet ei dicere, Operatus es iniqtatē: ℞ demēto qō ignorēs op⁹ eius, de quo cecinerūt viri. Oēs hoies vidēt eū, vnusquisq; intueř procul. Ecce de⁹ magn⁹ vincēs sciētiā nostrā: numerus annorū ei⁹ inestimabilis. Qui aufert stillas pluuie, et effundit imbres ad instar gurgitū, Qui de nubib⁹ fluūt, q̄ preterunt cūcta desup. Si voluerit extēdere nubes q̄si tētoriū suum, Et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoq; maris operiet. ℙer hec eñ iudicat ppl'os, ⁊ dat escas multz mortalib⁹. In manib⁹ abscondit lucem, et precipit ei vt rursus adueniat. Annūtiat de ea amico suo, qō possessio ei⁹ sit, et ad eam possit ascendere.

¶ De predicatorib⁹ dei signatis p nubes: ⁊ de p̄dicatione per lucē: ⁊ pluuias: ⁊ q; deus enarrari nō potest. Caput xxxvij.

SUper hoc expauit cor meū, ⁊ emotū est de loco suo. Audite auditionē in terrore vocis ei⁹, ⁊ sonū de ore illi⁹ ꝓcedētē. Subter oēs celos ipse cōsiderat, ⁊ lumē illi⁹ super terminos terre. ℙost eū rugiet sonit⁹, tonabit voce magnitudinis sue, ⁊ non inuestigabiř, cū audita fuerit vox ei⁹. Tonabit de⁹ in voce sua mirabiliter: qui facit magna ⁊ inscrutabilia. Qui precipit niui vt descēdat sup terrā, ⁊ hyemis pluuijs, et imbri fortitudinis sue. Qui in manu oim hoim signat, vt nouerint singuli opa sua. Ingrediet bestia latibulū, ⁊ in antro suo morabiř. Ab interioribus egredieť tēpestas, ⁊ ab arcturo frig⁹. Flāte deo cōcrescit gelu, ⁊ rursum latissime fundunt aque. Frumētū desiderat nubes, ⁊ nubes spargunt lumen suum. Que lustrāt p circuitū quocūq; eas volūtas gubernātz; durerit ad omne qō precepit illis sup faciē orbis terrarū, Sive in vna tribu, sive in terra sua, sive in quocūq; loco misericordie sue eas iusserit inueniri. Ausculta hec Job: sta, et cōsidera mirabilia dei. ℞ūqd scis q̄n ꝓcepit deus pluuijs, vt ostēderēt lucē nubiū ei⁹? ℞ūq d nosti semitas nubū magnas, ⁊ perfectas sciētias? ℞ōne vestimēta tua calida sunt, cū pflata fuerit terra austro? Tu forsitā cū eo fabricatus es celos, q solidissimi q̄si ere fusi sunt. Ostēde nobis qd dicamus illi: nos quippe inuoluimur tenebris. Quis narrabit ei q̄ loquor? etiā si locut⁹ fuerit homo, deuorabiř. Aut nunc nō vidēt lucē: subito aer cogeř in nubes, ⁊ vēt⁹ trāsiens fugabit eas. Ab aglone aurū venit, ⁊ ad deum formidolosa laudatio. Digne eū inuenire nō possum⁹: magn⁹ fortitudine, ⁊ iudicio, ⁊ iustitia, ⁊ enarrari nō potest. Ideo timebunt eum viri, ⁊ non audebūt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes.

¶ Loquens dñs ad Job: ⁊ enarrans mirabilia que fecit ab initio: probat q; non sit similis sibi. Caput xxxviij.

Et spōdēs aūt dñs Job de turbine, dixit, Quis est iste inuoluēs sentētias sermonibus i peritis: Accinge sicut vir lūbos tuos, interrogabo te: ⁊ rñde mihi. Vbi eras q̄n ponebā fundamenta terre: indica mihi, si habes intelligētiā. Quis posuit mensuras ei⁹ si nosti: vl̄ qs tetēdit sup eā lineā: Super quo bases illi⁹ solidate sunt: aut qs dimisit lapidē angularē eius, Cū me laudarēt simul astra matutina, ⁊ iubilarēt oēs filij dei: Quis ꝯclusit ostijs mare, q̄n erūpebat q̄si de vulua procedens, Cū ponerē nubē vestimētū ei⁹, ⁊ caligine illud q̄si pānis infantie obuoluerē: Circūdedi illud terminis meis,

et posui

& posui vectē & ostia, Et dixi, Usq; huc venies, & non pce-
des amplius, & hic cōfringes tumentes fluctus tuos. Nun
quid post ortū tuū precepisti diluculo, & ostēdisti auroze lo
cum suum: Et tenuisti cōcutiēs extrema terre, & excussisti
impios ex ea: Restituet vt lutū signaculū, & stabit sicut ve
stimētū. Auferet ab impijs lux sua, & brachiū excelsum cō
fringet. Nūqd ingressus es pfūdū maris, & i nouissimis
abyssi deambulasti: Nūquid aperte sunt tibi porte mortis
& ostia tenebrosa vidisti: Nūqd cōsideraſti latitudines ter-
re: indica mihi si nosti oīa, In qua via lux habitet, & tene-
brarū qs locus sit, Ut ducas vnū qq; ad terminos suos,
& intelligas semitas dom⁹ ei⁹. Sciebas tūc qđ nasciturus
esses: & numerū dier⁹ tuor⁹ noueras: Nūqd ingressus es
thesauros niuis, aut thesauros grandinis aspexisti: Que
preparaui in tēpus hostis, in diē pugne & belli: Per quā
viā spargit lux, dividit estus sup terrā: Quis dedit vehe-
mētissimo imbri cursum, & viā sonantis tonitrui, Ut plue
ret sup terrā absq; hoīe in deserto, vbi nullus mortaliū cō-
morat, Ut impleret inuiā & desolatā, & pduceret herbas
virentes: Quis est pluuie pater: vel quis genuit stillas ro
ris: De cui⁹ vtero egressa est glacies: & gelu de celo qs ge-
nuit: In silitudinē lapidis aque durant & superficies abyssi
cōstringit. Nūqd cōiūgere valebis micātes stellas Pleia
des, aut gyrū arcturi poteris dissipare: Nūqd pducis lu-
ciferū in tpe suo, & vesperū sup filios terre cōsurgere facis:
Nūqd nosti ordinē celi, & pones rationē ei⁹ in terra: Nūqd
eleuabis ad nebulā vocē tuā, & impet⁹ aquarū operiet te:
Nūqd mittes fulgura, & ibūt, & reuerētia dicēt tibi, Assu-
mus: Quis posuit in visceribꝰ hoīs sapiētiā: vel qs dedit
gallo intelligētiā: Quis enarrabit celor⁹ rōnē, & concentū
celi qs dormire faciet: Quando fundabatur puluis in ter
ra, & glebe compingebantur:

¶ Enarrat dñs magnalia que fecit i ecclesia: de leena & coruo: de
ibicibus & ceteris animalibus & equibus. xxxix.

¶ Nūqd capies leene predā, & animā catulor⁹ ei⁹
implebis, Quādo cubāt in antris, & in specub⁹
insidiant: Quis preparat coruo escā suā, quan
do pulli ei⁹ clamāt ad deū vagātes, eo qđ non
habeāt cibos: Nūqd nosti tempus partus ibicū in petris,
vel parturiētes cernas obstupuasti: Dinumeraſti menses cō
ceptus earū, & sciſti tp⁹ part⁹ earū: Incuruant ad fetū et
pariūt, & rugit⁹ emittūt. Separātur filij eor⁹, pergūt ad pa
stum: egrediūtur, & nō reuertūt ad eas. Quis dimisit ona
grū liberū, & vincula ei⁹ quis soluit. Cui dedi in solitudine
domū, & tabernacula ei⁹ in terra salsuginis. Cōtēnit mul
titudinē ciuitatis, clamorē exactoris nō audit. Circūspi-
cit montes pascue sue, & virētia queq; perquirit. Nūqd vo
let rhinoceros seruire tibi, aut morabit ad p̄sepe tuū. Nū-
quid alligabis rhinocerota ad arādū loco tuo: aut cōfrin-
get glebas vallū post te: Nunqd fiduciam habebis in ma
gna fortitudine eius, & derelinques ei labores tuos: Nun
qd credes illi, qm̄ sementē reddat tibi, & areā tuā ꝯgreget:
Pēna struthionis filis ē pēnis herodij, & accipitris. Q̄
derelinquit ona sua in terra, tu fortitā i puluere calefacies
ea. Obliuiscit qđ pes cōculset ea, aut bestia agri conterat.
Durat ad filios suos q̄si non sint sui, frustra laborauit nul
lo timore cogēte. Priuauit eū eā de⁹ sapientia, nec dedit
illi intelligētiā. Cum tp⁹ fuerit, in altū alas erigit: deridet
equū & ascēsorē ei⁹. Nūqd p̄bebis equo fortitudinem, aut
circūdabis collo ei⁹ hinnitū: Nūqd suscitabis eū q̄si locu-
stas: gloria narīū ei⁹ terror. Terram vngula fodit, exultat
audacter: in occursuꝫ pergit armatis. Cōtēnit pauorē, nec
cedit gladio. Sup ipsum sonabit pharetra, vibrabit hasta
& clipeus. Feruens & fremēs sorbet terrā, nec reputat tube
sonare clangorē. Vbi audierit buccinā, dicit, Vah. procul
odoratur bellū, exhortationē ducū, & vlulatū exercit⁹. Nū-
quid p sapiētiā tuā plumescit accipiter, expādēs alas suas
ad austrū: Nūqd ad pceptū tuū eleuabit aqla, & in arduis
ponet nidū suū: In petris manet, in pruptis silicib⁹ cō-
morat⁹, atq; in inaccessis rupib⁹. Inde cōtēplatur escā,
& de longe oculi ei⁹ p̄spiciūt. Pulli ei⁹ lambūt sanguinē: &
vbicūq; cadauer fuerit, statim adest. Et adiecit dñs & locu
tus est ad Job, Nūqd q ꝯtēdit cū deo, tā facile cōquiescit:
vtiq; q arguit deū, d⁹ respondere ei. Respōdēs aūt Job
dño, dixit, Qui leuiter locut⁹ sum, rūdere quid possum:
manū meā ponā sup os meū. Unū locut⁹ sum, qđ vtinā nō
dixissem, & alterū, quibus vltra non addam.

¶ De behemoth et malitia eius: & de reprehensione malitie: de
mēbris ei⁹: de duritia, & superbia eius. xl.

¶ Respōdēs aūt dñs Job. de turbine, dixit, Ac-
cinge sicut vir lūbos tuos: iterrogabo te, & indi
ca mihi. Nunqd irritū facies iudiciū meū: & cō-
dēnabis me, vt tu iustificeris: Et si habes bra-
chiū sicut de⁹, & si voce sili tonas: Circūda tibi decorē, & in
sublime erigere, & esto gl̄iosus, & speciosis induere vestib⁹.
Disperge superbos furore tuo, & respicies oēm arrogātē
humilia. Respice cūctos superbos, & cōfunde eos, & cōte
re impios i loco suo. Absconde eos i puluere simul, & facies
eor⁹ demerge i foueā: Et ego cōfitebor⁹ qđ saluare te possit
dextera tua. Ecce, Behemoth quez feci tecū, fenū q̄si bos
comedet. Fortitudo ei⁹ i lumbis ei⁹, & virt⁹ illi⁹ i vmbiculo
vētris ei⁹. Stringit caudā suā quasi cedrū, nerui testiculo
rū ei⁹ pplexi sunt. Ossa ei⁹ velut fistule æris, cartilago illi⁹
q̄si lumine ferree. Ipe est principiū viarū dei q fecit eū, ap-
plicabit gladiū ei⁹. Huic montes herbas ferūt: oēs bestie
agri ludēt ibi. Sub vmbra dormit in secreto calami, i locis
humētib⁹. Protegūt vmbre vmbrā ei⁹, circūdabūt eū sali
ces torrētis. Ecce, absorbebit fluuiū, & non mirabit: habet
fiduciā, qđ influat Jordanis in os ei⁹. In oculis ei⁹ quasi
hamo capiet eū, & i sudib⁹ pforabit nares ei⁹. Un extrahe
re poteris Leuiathā hamo, & fune ligabis liguā ei⁹. Nūq
qd pones circulū i narib⁹ ei⁹, aut armilla pforabis maxil
lā ei⁹: Nūqd multiplicabit ad te p̄ces, aut loquet tibi mol
lia: Nūqd feriet tecū pactū, & accipies eū seruum sempiter
num: Nūqd illudes ei q̄si aui: aut ligabis eū ancillis tuis:
Cōcidēt eū amici, dividēt illū negotiatores. Nūqd imple
bis sagenas pelle ei⁹, & gurgustiū piscū capite illius: Po
nes sup eū manū tuā: memēto belli, nec vltra addas loqui
Ecce, spes ei⁹ frustrabit eū, & vidētib⁹ cūctis p̄cipitabit.

¶ De reprehensione malitie behemoth: de mēbris eius: de du-
ritia & superbia eius. Caput xli.

¶ Non quasi crudelis suscitabo eū: quis ergo resiste
re potest vultui meo: Et qs ante dedit mihi, vt
reddā ei: oia q̄ sub celo sunt, mea sunt. Nō par-
cam ei, verbis potētib⁹, & ad deprecādū cōpositis. Quis revelabit faciē indumēti ei⁹: & in mediū oris ei⁹
quis intrabit: Portas vult⁹ ei⁹ qs aperiet: per gyrū den
tium ei⁹ formido. Corpus illi⁹ q̄si scuta fusilia, cōpactum
squamis se premētib⁹. Una vni cōiūgitur, & ne spiraculum
quidē incedit per eas. Una alteri adherebūt, & tenentes se
nequaq̄ separabunt. Sternutatio ei⁹ splēdor ignis, & ocu
li ei⁹ vt palpebre diluculi. De ore eius lampades pcedūt
sicut tede ignis accense. De narib⁹ ei⁹ pcedit fumus sicut
olle succēse, atq; ferucētis. Halit⁹ ei⁹ prunas ardere facit, &
flāma de ore ei⁹ egredit. In collo ei⁹ morabit fortitudo, &
faciē ei⁹ precedet egestas. Membra carniū ei⁹ coherētia si-
bi: mittet cōtra eū fulmina, & ad locū aliū nō ferent. Cor
ei⁹ indurabit tāq̄ lapis, & stringet q̄si malleatoris incus.
Cū sublat⁹ fuerit, timebūt āgeli, & territi purgabunt. Cū
ap̄hēderit eū gladi⁹, subsistere nō poterit, neq; hasta, ne-
q; thorax. Reputabit enim q̄si paleas ferrū: & q̄si lignū pu
tridū es. Nō fugabit eū vir sagittari⁹, in stipulā versi sunt
ei lapides funde. Quasi stipulā estimabit malleū, & deride
bit vibrātē hastā. Sub ipso erūt radij solis, sternet sibi au-
rū quasi lutū. Feruescere faciet quasi ollā p̄fundū maris: &
ponet quasi cū vnguēta bullitū. Post eum lucebit semita,
estimabit abyssum quasi senescentē. Nō est sup terrā pote-
stas, que cōparetur ei, q factus est vt nullū timeret. Omne
sublime videt, ipse est rex super vniuersos filios superbie.

¶ De responsione & penitentia Job: de oblatione et oratione Job
p⁹ amicis suis: & de duplicatione ouū eius et camelorū boum et

asinarū: z de gña ei⁹: de datis ei liberis: z de obitu ipsi⁹. Ca. xlij.

RESpōdens aūt Job dño, dixit, Scio quia oia potes, z nulla te latet cogitatio. Quis est iste q celat cōsiliū absq; sciētia: ideo insipiēter locut⁹ sum, z que vltra modū excedūt sciētiā meā. Audi, z ego loquar: interrogabo te, z respōde mihi. Auditu auris audiui te, nūc aūt oculus me⁹ videt te. Idcirco ipse me reprehēdo, z ago penitētiā in fauilla z cinere. Postq; aūt locutus est dñs verba hec ad Job, dixit ad Eliphaz Themanitē, Iratus est furor meus in te, z in duos amicos tuos, qm̄ nō estis locuti cora me rectū, sicut seruus me⁹ Job. Sumite ergo vobis septē tauros, z septem arietes, z ite ad seruum meū Job, z offerte holocaustum pro vobis: Job aūt seruus meus orabit pro vobis: faciē ei⁹ suscipiā, vt non vobis imputetur stultitia: neq; em̄ locuti estis cora me rectū, sicut seruus meus Job. Abierūt ergo Eliphaz Themanites, z Baldad Suhites, z Sophar Naamathites: z fecerūt sicut locut⁹ fuerat dñs ad eos, z suscepit dñs faciem Job. Dñs quoq; cōuersus est ad penitentiā Job, cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dñs oia quecū q; fuerāt Job, duplicia. Uenerūt aūt ad eum oēs fratres sui, z vniuerse sorores sue, z cuncti qui nouerāt eū prius: et comederūt cū eo panē in domo eius. Et mouerūt super eū caput, z consolati sunt eum super omni malo qđ intulerat dñs sup eū. Et dederūt ei vnusquisq; ouem vnā, z inaurē aureā vnā. Dñs aūt benedixit nouissimis Job magis, q̄ principio ei⁹. Et facta sunt ei quatuordecim millia ouiū, z z sex millia camelorū, z mille iuga boum, z mille asine. Et fuerūt ei septem filij, z tres filie. Et vocauit nomen vnius Diem, z nomē secunde Cassiam, z nomē tertie Cornusti bij. Non sunt aūt inuente mulieres speciose, sicut filie Job in vniuersa terra. Deditq; eis pater suus hereditatem inter fratres earū. Uixit aūt Job post flagella hec, cētū qua draginta annis, z vidit filios suos, z filios filiorum suorum, vsq; ad quartā gñationē, z mortuus est senex, z plen⁹ dierū.

¶ Explicit Job.

Incipit prologus primus beati Hieronymi presbiteri in psalterium.

DSalteriū rome dudū positus emēdarā z iuxta septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamen ex parte correxeram. Qđ q; rursum videris o paula et eustochiū scriptorū vitio deprauarū plusq; antiquū errorē q̄ nouam emendationē valere: me cogitis vt veluti quodā nouali scissum tā aurū exerceā: z obliquis sulcis renascentes spinas eradicē: equum esse dicētes: vt qđ crebro male pullulat: crebrius succidatur. Uñ consueta prefation commoneo tā vos q̄bus forte labor iste desudat: q̄ eos q̄ exemplaria istiusmodi habere voluerint. vt que diligenter emendauī cū cura z diligentia trāscribāt. Notet sibi vnusquisq; vel tacētem lincāvel radiā tia signa: idest obelos vel asteriscos: z vbicunq; viderit virgulam precedētem: ab ea vsq; ad duo pūcta q̄ impressim⁹: sciat in septuaginta translatoribus plus haberi. Ubi aūt p̄pererit stelle similitudi nē de Hebreis voluminibus additū noverit eque vsq; ad duo pūcta: iuxta theodotionis duntaxat editionē: qui simplicitate sermonis a septuaginta interpretibus non discordat. Hec ergo z vobis z studioso cuiq; fecisse me scīēs non ambigo multos fore q̄ vel inuidia vel supercilio malint cōtemnere videri preclara q̄ discere: et de turbulento magis riuo: q̄ de purissimo fonte potare.

¶ Explicit prologus primus in psalterium.

Incipit prologus secūdus beati Hieronymi presbyteri in psalterium

DAuid filius ieſſe cum esset in regno suo: quatuor elegit q̄ psalmos caneret: id est Asaph: Hemā: Ethā: z Idithū. Octoginta z octo dicebāt psalmos z ducenti subdiapsalma: z cytharā percutiebat Abiuth cum Dauid reduxisset arcā dei in Jerusalem post annos xx reuocatam ab Azotis: z remāsit in domo Aminadab. Hanc imposuit subiugali nouo: z adduxit i Jherusalē electis virtis ex omni gñe filiorū Israel septuaginta millibus virtis. Ex quibus quatuor principes preesse cantoribus p̄stituit: Asaph: Eman: Ethā: z Idithū: vnicuiq; eorū diuidēs septuaginta duos viros succlamantes laudē: z cantico cāticorum dño. Et vnus quidē eorū feriebat cymbalū: alius cytharā: alius tuba cornea exultās. In medio aūt eorum Dauid stabat ipse tenēs psalteriū. Arcā aūt antecedebant septem chori: z sacrificium titulorum. Populus aūt vniuersus sequebatur post arcam. Sunt aūt oēs psalmi Dauid centum quinquaginta. Quorū omnium quidem nouē fecit ipse Dauid. tringinta duo non sunt supascripti: septuaginta duo in Dauid: duodecim in Asaph duodecim in Idithū: nouē filijs chore: vnus Moysi: duo in Salomonē: duo in Aggeum z zachariā: fiunt omnes iiij^or^ psalmi Dauid numero centum quinquaginta. Dyapsalma numero septuaginta quinq;. Cantica graduum quindecim. Primus psalmus nulli assignatus est: quoniā omnium est. Deinde quis alius intelligitur in primo nisi primogenitos: vt merito superscriptio necessaria non fuerit. Deinde quia ipse psalmus rōnem xpi facit quam do dicit aduersus xp̄m eius: exponendo personam i scribendo causam omnino non indiget. Ordines hystoue immutatos legimus in titulis psalmorum. Sed psalmi non fm hystoriam: sed fm prophetiam leguntur. Ita ordines psalmorum turbare non potest ordo titulorū. Psalmi omnes qui inscribuntur ipsi Dauid: ad christi pertinēt sacramentum.

¶ Explicit prologus secūdus in psalteriū.

¶ Incipit prologus tertius beati Hieronymi presbyteri in psalterium.

DIber psalmorum q̄q; vno concludatur volumine nō est tamen vno eodē factore. Decem enim pphete pene sunt qui eos diuerso tempore scripserunt: id est Moyses: Dauid: Salomon: Asaph: z Emā: z Ethan z Idithum filij Chore: Assur: Elama: Eliazab siue Esdras. Nonnulli etiam Aggei z zacharie existimantur. De his autem qui sine titulis sunt: traditio vera talis est vt cuius auctoritas prescriptio precesserit: ceteri qui sine titulo sequuntur ipsius esse credantur. Est autem hic liber allegoricis ac typicis sacramētis signatus: specialiter autem q̄ natus: q̄ passus: quod resurrexit cultus: pene omniū psalmorum resonat organus. Sciendum tamē quod apud hebreos omnes psalmi permixti fuerunt z inordinati quos quidem primus Esdras in vnum volumen coegit: et ordinem numerumq; disposuit: atq; per occultum sacramentum mysterium aliis alios pretulit ordine dum posteriores videantur in tempore. Nam scm̄ historiam tertius psalmus quinquagesimo psalmo posterior est: sed propter mysterium in ordine prior est. Sic etiam habetur in ceteris: quia spiritussanctus eos preordinauit vt voluit.

Explicit prologus tertius in psalterium.

¶ Incipit liber hymnoꝝ siue psalmorum siue soliloquiorum.

¶ Psalmus Dauid. i.

BEatus vir qui non abijt in consilio impiorum, z in via peccatorum nō stetit, z in cathedra pestilentie non sedit. Sed in lege dñi voluntas ei⁹: z in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tāq; lignū qđ plātatū est secus decursus aquarū, qđ fructū suū dabit in tēpore suo. Et foliū ei⁹ nō defluet: z omnia quecūq; faciet, prosperabūtur. Non sic impij, nō sic: sed tanq; puluis quē proijcit ventus a facie terre. Ideo nō resurgent impij in iudicio: neq; peccatores in consilio iustorum. Quoniam novit dñs viā iustorū: z iter impiorum peribit. Jer. xvij b.

¶ Psalmus Dauid. ij.

QUare fremuerūt gētes: z populi meditati sunt inania. Astiterūt reges terre, z principes cōuenerunt in unū aduersus dñm z aduersus xp̄m ei⁹. Dirūpamus vincula eorū, z proijciamus a nobis iugū ipsorum. Qui habitat in celis irridebit eos: z dñs subsannabit eos. Tūc loquet ad eos in ira sua: z in furore suo cōturbabit eos. Ego aūt cōstitutus sum rex ab eo sup Sion montē sanctū eius, predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Actuum iiij. e. Actuum xiij. e. Hebre. i. b. z. c. b

apo.ñ.g. r.xix.c.

Postula a me, r dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã, r possessionẽ tuã terminos terre. Reges eos in virga ferrea, r tanquã vas figuli cõfringes eos. Et nũc reges itelligite: erudimini q iudicatis terram. Seruite dño i timore: r exultate ei cũ tremore. Apprehendite disciplinã, neqñ iraſcat dñs, r pereatis de via iusta. Cum exarserit in breui ira eius, beati omnes qui confidunt in eo.

¶ Psalm9 dõ cũ fugeret a facie absalõ filij sui ñ. reg. xv. iñ.

Jo.ij.d:

Omine qd multiplicati sunt q tribulãt me, multi isurgũt aduersum me. Multi dicunt aĩe mee, Nõ est salus ipsi in deo eius. Tu aũt dñe susceptor meus es, gloria mea, r exaltãs caput meũ. Voce mea ad dñm clamaui: r exaudiuit me de monte sancto suo. Ego dormiui, r soporat9 sum: r exurrexi q dñs suscepit me. Nõ timebo milia populi circundãtis me: exurge dñe, saluũ me fac de9 me9. Qm̃ tu percussisti oẽs aduersantes mihi sine cã: dentes pctõrũ 2triuisti. Dñi est sal9: r sup populũ tuum benedictio tua.

¶ In finem in carminibus: Psalmus Dauid. iiñ.

Eph e. iij.f.

Vm inuocarẽ exaudiuit me deus iustitie mee: i tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei: r exaudi orationem meã. Filij hoĩs, vsquequo graui corde, vt quid dilgitis vanitatẽ, r q̃ritis mendaciũ. Et scitote qm̃ mirificauit dñs sanctum suũ: dñs exaudiet me cũ clamauero ad eum. Irascimini, r nolite peccare: q̃ dicitis in cordib9 vestris, r in cubilib9 vestris cõpũgimini. Sacrificate sacrificium iustitie, r sperate in dño. multi dicũt, Quis oñdit nobis bõa: Signatũ est super nos lumen vultus tui dñe: dedisti letitiã i corde meo. A fructu frumẽti, vini, r olei sui multiplicati sunt. In pace in idipsum dormiã r requescã. Qm̃ tu dñe singulariter in spe cõstituisti me.

¶ Psalmus dauid. v.

Verba mea auribus pcipe dñe: intellige clamorẽ meũ. Intẽde voci oratonis mee, rex meus r deus meus. Qm̃ ad te orabo dñe: mane exaudies vocez meã. Mane astabo tibi r videbo: qm̃ nõ de9 volens iniquitatẽ tu es. Neq habitabit iuxta te malignus neq pmanebunt inuſti añ oculos tuos. Odisti oẽs qui operant iniquitatẽ: pdes oẽs q̃ loquunt mendaciũ. Virũ sanguinũ r dolosum abominabitur dñs. Ego aũt in multitudine mie tue introibo in domũ tuã: adorabo ad templũ sanctũ tuũ in timore tuo. Dñe deduc me in iustitia tua: ppter inimicos meos dirige in cõspectu tuo viã meã. Qm̃ non est in ore eorũ veritas: cor eorũ vanũ est. Sepulchrũ patẽs est guttur eor: linguis suis dolose agebant, iudica illos deus.

f. xiij.b. rõa.iij.b.

Decidãt a cogitationib9 suis: scõm multitudinẽ impietatũ eor expelle eos, qm̃ irritauerũt te dñe. Et letent oẽs q sperant in te: in eternũ exultabunt, r habitabis in eis. Et gloriabunt in te oẽs qui diligũt nomẽ tuũ: qm̃ tu benedices iusto. Domine vt scuto bone voluntatis tue coronasti nos.

¶ In finem in carminibus psalmus Dauid pro octaua. vj.

Matth. vij.d. xxv.d. Luce xiij.f.

Omine ne in furore tuo arguas me: neq in ira tua corripias me. Miserere mei dñe, qm̃ infirmus sum: sana me dñe, qm̃ cõturbata sunt ossa mea. Et aĩa mea turbata ẽ valde: sz tu dñe vsq quo, Cõuertere dñe, r eripe aĩam meã: saluũ me fac ppter miam tuã. Qm̃ nõ est in morte q memor sit tui: in inferno aũt qs cõfitebit tibi: Laborani in gemitu meo, lauabo p singulas noctes lectũ meũ, lachrimis meis stratũ meũ rigabo. Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter oẽs inimicos meos. Discedite a me oẽs q opamini iniqtatẽ: qm̃ exaudiuit dñs vocẽ fletus mei. Exaudiuit dñs deprationẽ meã: dñs orationẽ meam suscepit. Erubescant, r cõturbent vehementer oẽs inimici mei: conuertant r erubescant valde velociter.

¶ Psalmus Dauid quem cantauit domino pro verbis Chusi filij Jemini. vij.

Omine de9 me9 i te speraui: saluũ me fac ex oĩb9 psequentib9 me, r libera me. Neq̃ rapiat vt leo aĩam meã, dũ nõ ẽ q redimat, neq q saluũ faciat

Dñe de9 me9 si feci istud, si est iniqtas i manib9 meis, Si reddidi retribuẽtib9 mihi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis, Persequat inimicus aĩam meã r cõprehẽdat, r conculcet in terra vitã meã, r gloriam meã in puluerẽ deducat. Exurge dñe in ira tua: r exaltare in finibus inimicorũ meor. Et exurge dñe de9 me9 in pcepto qõ mãdasti: r synagoga pplor circũdabit te. Et ppter hanc in altũ regredere: dñs iudicat pplos. Judica me dñe secũdũ iustitiã meã, r scõm inocẽtiã meã sup me. Cõsumet negtia pctõrũ, r diriges iustũ, scrutãs corda r renes deus. Justũ adiutorium meũ a dño, q saluos facit rectos corde. Deus iudex iustus, fortis, r patiẽs, nũqd irascit p singulos dies: Nisi conuersi fueritis, gladiũ suũ vibrabit, arcũ suũ tetẽdit, r paranit illũ. Et i eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardẽtib9 effecit. Ecce pturit iniustitiã, concepit dolorẽ: r peperit iniqtatẽ. Lacũ aperuit r effodit eũ: r icidit in foueam quã fecit. Cõuertet dolor ei9 in caput ei9: r in verticẽ ipsi9 iniquitas eius descendet. Cõfitebor dño secũdum iustitiam eius: r psallam nomini domini altissimi.

j. Regũ xvj.b. j. Pare. xxvij. b.

esa. liv.a. ob. xv.d.

¶ In finem pro torcularibus: Psalmus Dauid. viij.

Omie dñs nr, q̃ admirabile est nomẽ tuũ i vniuersa terra: Qm̃ eleuata ẽ magnificẽtia tua sup celos, Ex ore infantiũ r lactẽtiũ perfeciſti laudez ppter inimicos tuos: vt destruas inimicũ r vltorẽ, Qm̃ videbo celos tuos, opa digitorũ tuor: lunam, r stellas q̃ tu fundasti. Quid ẽ hõ, q̃ memor es ei9: aut filj hoĩs, qm̃ visitas eũ: Minuisti eũ paulomin9 ab angelis: gloria r honore coronasti eũ, r 2stituisti eũ sup opa manũ tuar. Oia subiecisti sub pedib9 eius: oues r boues vniuersas: ĩsup r pecora cãpi, Volucres celi, r pisces maris q per ambulant semitas maris. Domine dñs noster, q̃ admirabile est nomen tuũ in vniuersa terra.

Matth. xxj.b.

heb. j. c.

¶ In finem pro occultis filij psalmus Dauid. ix.

Onfitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo oĩa mirabilia tua. Letabor r exultabo i te, psallã nomi tuo altissime. In cõuertẽdo inimicũ meũ retrorsum, infirmabunt̃, r peribunt a facie tua. Qm̃ fecisti iudiciũ meũ r cãm meã: sedisti sup thronũ q iudicas iustitiã. Increpasti gentes, r periit impius: nomen eorũ delesti in eternũ r in seculũ seculi. Inimici defecerunt phrameã in finẽ: r ciuitates eor destruxisti. Periit memoria eorũ cũ sonitu, r dñs in eternũ permanet. Parauit in iudicio thronũ suũ: r ipse iudicabit orbẽ terre in equitate, iudicabit populos in iustitia. Et factus est dñs refugiũ pauperi: adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Et sperent in te q nouerũt nomen tuũ: qm̃ nõ dereliquisti q̃rentes te dñe. Psallite dño q habitat in Sion: annũtiate iter gẽtes studia ei9. Qm̃ requirẽs sanguinẽ eor recordatus est: nõ est oblitus clamorẽ paupez. Miserere mei dñe: vide hũilitatẽ meã de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis, vt nũtiẽ oẽs laudationes tuas in portis filie sion. Exultabo in salutari tuo: infixe sunt gẽtes in interitu quẽ fecerũt. In laqueo isto quẽ abscõderũt, cõprehẽsus est pes eorum. Cognoscet dñs iudicia faciẽs: i opib9 manuũ suarũ cõprehẽsus est peccator. Cõuertant̃ pctõres in infernũ, oẽs gentes q̃ obliuiscunt̃ deũ. Qm̃ nõ in finẽ oblinio erit paupis: patiẽtia paupez nõ pibit in finem. Exurge dñe nõ 2fortet hõ: iudicent̃ gẽtes i 2spectu tuo. Cõstitue dñe legislatorẽ sup eos: sciãt gẽtes qm̃ hoĩes sunt. Ut qd dñe recessisti longe, despicis i oportunitatib9 in tribulatione. Dũ supbit impi9, icẽdit paup: cõprehẽdunt̃ in 2silijs qb9 cogitãt. Qm̃ laudat̃ peccator i desyderijs aie sue: r iniquus bñdicitur, Exacerbauit dñs pctor: scõz multitudinẽ ire sue nõ queret, Nõ ẽ de9 in 2spectu ei9: ingnate sunt vie illi9 in oi tpe. Auferunt̃ iudicia tua a facie eius: oĩm inimicor suor dñabit̃. Dixit eñ i corde suo, Nõ mouebor a gñatiõe in gñationẽ sine malo. Cuius maledictiõe os plenũ est, r amaritudine, r dolo: sub lĩgua eius labor r dolor. Sedet in isidijs cũ diuitib9 i occultis vt iterficiat inocẽtẽ. Oculi ei9 i pauperẽ respiciunt: insidiatur i abcõdito quasi leo in spelũca sua. Insidiatur vt rapiat pauperẽ: rapere pauperẽ dũ attrahit eũ.

f. xiij.b. rõa.iij.c.

In laqueo

In laqueo suo humiliabit eũ: inclinabit se, ⁊ cadet cũ dñatus fuerit pauper. Dixit enĩ in corde suo, Oblit⁹ est deꝰ, auertit faciẽ suã ne videat in finẽ. Exurge dñe deus, exaltet manus tua: ne obliuiscaris pauperꝫ. Propter qd irritauit impius deũ: dixit enĩ in corde suo, Nõ requiret. Vides qñ tu laborẽ, ⁊ dolorẽ cõsyderas: vt tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor. Cõtere brachiũ peccatoris ⁊ maligni: cr̃eꝫ peccatũ illius, ⁊ nõ inuenies. Dñs regnabit in eternũ ⁊ in seculũ seculi: pibitis gẽtes de terra illius. Desyderiũ pauperũ exaudiuit dñs: ꝓparationẽ cordis eorꝫ audiuit auris tua. Judicare pupillo ⁊ hũili: vt nõ appõat vltra magnificare se hõ sup trã.

¶ In finem Psalmus Dauid. x.

In dño cõfido: qõ dicitis aĩe mee. Trãsmigra in montẽ sicut passer: Qm̃ ecce pctores intẽderunt arcũ: parauerũt sagittas suas in pharetra, vt sagittẽt in obscuro rectos corde. Qm̃ q̃ perfecisti destruxerũt: iustus aũt qd fecit? Dñs in tẽplo sancto suo: dñs in celo sedes eius. Oculi eiꝰ in pauperẽ respiciũt, palpebre eius ĩterrogãt filios hoim. Dñs interrogat iustuz ⁊ impiũ: q aũt diligit iniquitatẽ, odit aiam suã. Pluet super peccatores laqueos ignis, ⁊ sulphur, ⁊ spũs procellarum, pars calicis eorũ. Quoniam iustus dominus, ⁊ iustitias dilexit: equitatem vidit vultus eius.

¶ In finem pro octaua. Psalmus Dauid. xj.

Saluũ me fac dñe, qm̃ defecit sanctus, qm̃ diminute sunt veritates a filijs hoim. Vana locuti sũt vnusqsq ad pximũ suũ: labia dolosa in corde, ⁊ corde locuti sunt. Disperdat dñs vniuersa labia dolosa, linguam magniloquã. Qui dixerũt, Linguam nostrã magnificabimus, labia nr̃a a nobis sunt, qs nr̃ dñs est? Propter miseriã inopũ, ⁊ gemitũ pauperũ nunc exurgam: dicit dñs. Ponã in salutari: fiducialiter agam in eo. Eloquia dñi, eloquia casta: argẽtũ igne examinatũ, probatũ terre, purgatũ septuplũ. Tu dñe seruabis nos: ⁊ custodies a gnatiõe hac i eternũ. In circũitu impij ambulant: secundũ altitudinẽ tuã multiplicasti filios hominum.

¶ In finem Psalmus Dauid xij.

Usquequo dñe obliuiscẽris me i finẽ? usquequo auertis faciẽ tuã a me? Quãdiu ponaz cõsilia in aĩa mea: dolorẽ in corde meo p diẽ? Usquequo exaltabit inimicus meꝰ sup me? respice, ⁊ exaudi me dñe deus meus. Illumina oculos meos ne vnquaz obdormiã in morte: neq̃ dicat inimicus meus, Preualui aduersus eũ. Qui tribulãt me, exultabũt si motus fuero, ego aũt i mia tua speraui. Exultabit cor meũ in salutari tuo: cãtabo dño q bona tribuit mihi: ⁊ psallã nomi dñi altissimi.

¶ In finem Psalmus Dauid xiij.

Dixit insipiens in corde suo, Nõ est deus. Corrupti sunt, ⁊ abominabiles facti sũt i studijs suis: nõ ẽ q faciat bonũ, nõ ẽ vsq̃ ad vnũ. Dñs de celo prospexit sup filios hoim: vt videat si est intelligẽs aut requirẽs deũ. Oẽs declinauerũt, simul inutiles facti sũt: nõ est q faciat bonũ, non est vsq̃ ad vnũ. Sepulchrũ patẽs est guttur eorꝫ: liguis suis dolose agebãt, venenũ aspidũ sub labijs eorꝫ. Quoꝝ os maledictiõe ⁊ amaritudie plenũ est: veloces pedes eorꝫ ad effundẽdũ sanguinẽ. Cõtritio ⁊ infelicitas in vijs eorꝫ, ⁊ viã pacis nõ cognouerũt: non est timor dei añ oculos eorꝫ. Nõne cognoscẽt oẽs q operañ iniqtatẽ, q deuorãt plebẽ meã sicut escã panis? Dñm non inuocauerũt: illic trepidauerunt timore vbi nõ erat timor. Qm̃ dñs in gnatiõe iusta ẽ, genim̃ ĩopis cõfudistis: qm̃ dñs spes eiꝰ est. Quis dabit ex Siõ salutare Israel? cũ auerterit dñs captiuitatẽ plebis sue, exultabit Jacob ⁊ letabitur Israel.

¶ Psalmus Dauid xiij.

Domine qs habitabit i tabernaculo tuo? aut qs requiescet in mõte scõ tuo: Qui ingredit sine macula, ⁊ operat iustitiã, Qui loquit veritatẽ in corde suo, q nõ egit dolũ in lingua sua, Nec fecit proximo suo malũ, ⁊ opprobriũ nõ accepit aduersus proximos suos, Ad nihilũ deductꝰ est in cõspectu eius malignus, timẽtes aũt dñm glorificat, Qui iurat proximo suo ⁊ nõ decipit, q pecuniã suã nõ dedit ad vsurã, ⁊ munera sup innocẽtem nõ accepit. Qui facit hec: nõ mouebit in eternũ.

¶ Tituli inscriptio ipsi Dauid. xv.

Conserua me dñe, qm̃ speraui i te. dixi dño, deꝰ meus es tu, qm̃ bonorũ meorũ nõ eges. Sãctis q sunt in terra eius mirificauit oẽs voluntates meas in eis. Multiplicate sũt infirmitates eorꝫ: postea accelerauerũt. Nõ congregabo cõuenticula eorũ de sanguinibꝰ: nec memor ero nomiñ eorũ p labia mea. Dñs, pars hereditatis mee, ⁊ calicis mei, tu es q restitues hereditatẽ meã mihi. Funes ceciderũt mihi in pclaris: etenim hereditas mea pclara est mihi. Benedicã dñm q tribuit mihi intellectũ, insuper ⁊ vsq̃ ad noctem increpuerunt me renes mei. Prouidebã dñm in conspectu meo semp: qm̃ a dextris est mihi ne cõmouear. Propter hoc letatũ est cor meũ, ⁊ exultauit lingua mea: insup ⁊ caro mea requiescet in spe. Qm̃ nõ derelinques aĩam meã in infernõ: nec dabis sanctũ tuũz videre corruptionẽ. Notas mihi fecisti vias vite: adimplebis me letitia cũ vultu tuo: delectationes i dextera tua vsq̃ in finẽ. act.ij.d. Actuuz xiij.e.

¶ Oratio Dauid. xvj.

Exaudi dñe iustitiã meã: intẽde deprecationẽ meã. Auribꝰ pcipe orationẽ meã, nõ i labijs dolosis. De vultu tuo iudiciũ meũ pdeat: oculi tui videant eqtatẽ. Probasti cor meũ, ⁊ visitasti nocte: igne me examinasti, ⁊ non est inuenta in me iniquitas. Ut nõ loquat os meũ opa hoim: propter verba labioꝝ tuorum, ego custodiui vias duras. Perfice gressus meos in semitis tuis: vt nõ moueañt vestigia tua. Ego clamaui qm̃ exaudisti me deus: iclina aurẽ tuã mihi, ⁊ exaudi vba mea. Mirifica misericordias tuas, q saluos facis sperãtes i te. A resistentibus dextere tue, custodi me, vt pupillã oculi. Sub vmbra alarũ tuarũ protege me a facie impiorũ qui me afflixerũt. Inimici mei aiam meã circundederunt, adipem suũ cõcluserũt, os eorũ locutũ est superbiaz. Proijcientes me, nũc circũdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terrã. Susceperũt me sicut leo paratus ad pdã, ⁊ sicut catulus leonis habitãs in abditis. Exurge dñe preueni eum, ⁊ supplãta eũ: eripe aĩam meã ab impio, framea tua z ab inimicis manus tue. Dñe a paucis de terra, diuide eos in vita eorũ: de absconditis tuis adiplet⁹ est venter eorũ. Saturati sunt filijs: ⁊ dimiserũt reliquias suas paruulis suis. Ego aũt i iustitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

¶ In finem puero domini Dauid: qui locutus est dño verba cantici huius: in die qua eripuit eum dominus de manu omnium inimicorum eius: ⁊ de manu Saul: ⁊ dixit. ij. reg. xxij. a. xvij.

Diligã te dñe fortitudo mea: dñs firmamentum meũ, ⁊ refugiũ meũ, ⁊ liberator meus. Deꝰ meꝰ adiutor meus: ⁊ sperabo i eũ. Protector meus, ⁊ cornu salutis mee, ⁊ susceptor meꝰ. Laudans inuocabo dñm: ⁊ ab inimicis meis saluꝰ ero. Circũdederũt me dolores mortis, ⁊ torrẽtes iniqtatis conturbauerunt me. Dolores iferni circũdederũt me: poccupauerũt me laquei mortis. In tribulatiõe mea inuocaui dñm, ⁊ ad deũ meum clamaui. Et exaudiuit de tẽplo sancto suo vocẽ meã, ⁊ clamor meus in cõspectu eius introiuit i aures eius. Cõmota est ⁊ cõtremuit terra: ⁊ fundamẽta montiũ conturbata sunt, ⁊ cõmota sunt, qm̃ iratus est eis. Ascẽdit fumus in ira eiꝰ, ⁊ ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo. Inclinauit celos, ⁊ descẽdit: ⁊ caligo sub pedibꝰ eiꝰ. Et ascẽdit sup cherubim, ⁊ volauit: volauit sup pẽnas vẽtoꝝ. Et posuit tenebras latibulũ suũ, i circũitu eiꝰ tabernaculũ eiꝰ tenebrosa aq̃ i nubibꝰ aeris. Pre fulgore i cõspectu eiꝰ nubes transierũt, ⁊ grãdo, ⁊ carbões ignis. Et intonuit de celo dñs, ⁊ altissimꝰ dedit vocẽ suã: grãdo ⁊ carbones ignis. Et misit sagittas suas, ⁊ dissipauit eos: fulgura multiplicauit, ⁊ conturbauit eos. Et apparuerũt fontes aquarꝫ, ⁊ reuelata sũt fundamẽta orbis terrarꝫ. Ab increpatiõe tua dñe, ab inspiratione Heb.ij.c

Habac. ij.d.

rõa.iij.b. ẽ.v.c, rõa.iij.b. ẽ.ix.c, rõa.iij.c. esa.lix.b. rõa.iij.e.

ſpiratione ſpūs ire tue. ¶Diſit de ſūmo, ⁊ accepit me: ⁊ aſſūpſit me de aquis multis. Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis, ⁊ ab his q oderūt me: q̄m confortati ſunt ſup me. Preuenerūt me in die afflictionis mee: ⁊ factus eſt dñs ꝓtector meus. Et eduxit me in latitudinē: ſaluum me fecit, q̄m voluit me. Et retribuet mihi dñs ſecūdū iuſtitiā meā, ⁊ ſcōm puritatē manuū mearū retribuet mihi. Quia cuſtodiui vias dñi, nec impie geſſi a deo meo. Q̄m oīa iudicia eius in cōſpectu meo: ⁊ iuſtitias eius nō repuli a me. Et ero immaculatus cū eo: ⁊ obſeruabo me ab iniqtate mea. Et retribuet mihi dñs ſecūdū iuſtitiā meā: ⁊ ſecūdum puritatē manuū mearū in cōſpectu oculorū eius. Cū ſancto ſanctus eris: ⁊ cū viro innocēte innocēs eris. Et cū electo electus eris: ⁊ cū puerſo puerteris. Q̄m tu pplm humilē ſaluū facies: ⁊ oculos ſuperborū humiliabis. Q̄m tu illuminas lucernā meam dñe: deus meus illumina tenebras meas. Q̄m in te eripiar a tēptatione: ⁊ in deo meo trāſgrediar murū. Deus meus īpolluta via eius: eloquia dñi igne examinata: ꝓtector eſt oīm ſperantiū in ſe. Q̄m quis deus ꝓter dñm: aut qs deus ꝓter deū nr̄m: Deus q ꝑcinxit me virtute: ⁊ poſuit īmaculatā viā meā. Qui pfecit pedes meos tanq̄ ceruoꝝ: ⁊ ſup excelſa ſtatuens me. Qui docet manus meas ad prelīū: ⁊ poſuiſti vt arcū ereū brachia mea. Et dediſti mihi protectionē ſalutis tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua, correxit me in finē ⁊ diſciplina tua ipa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſubtus me: ⁊ nō ſunt infirmata veſtigia mea. Perſequar inimicos meos, ⁊ cōprehēdā illos ⁊ nō cōuertar donec deficiāt. Cōfringaz illos, nec poterunt ſtare: cadent ſubtus pedes meos. Et ꝑcinxiſti me virtute ad bellū: ſupplātaſti inſurgentes in me ſubtus me. Et inimicos meos dediſti mihi dorſum: ⁊ odiētes me diſperſiſti. Clamauerūt, nec erat q ſaluos faceret: ad dñm, nec exaudiuit eos. Et cōminuā eos vt puluerē añ faciē vēti: vt lutū plateaꝝ delebo eos. Eripies me de ꝛdictionibus populi: cōſtitues me in caput gentiū. Populus quem nō cognoui ſeruiuit mihi: ī auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mētiti ſunt mihi filij alieni inueterati ſunt, ⁊ claudicauerūt a ſemitis ſuis. Viuit dñs, ⁊ benedictus deus me⁹, ⁊ exaltetur deus ſalutis mee. Deus q das vindictas mihi, ⁊ ſubdis populos ſub me, liberator meus de inimicis meis iracundis. Et ab inſurgētibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi in nationib⁹ dñe: et nōi tuo pſalmū dicā. Magnificās ſalutes regis eius, ⁊ faciēs miam xp̄o ſuo Dauid: ⁊ ſemini eius vſq̄ in ſeculum.

¶ In finem Pſalmus Dauid. xviij.

Celi enarrāt gloriā dei, ⁊ opa manuū eius annūtiat firmamētū. Dies, diei eructat verbum: et nox nocti indicat ſciam. Non ſunt loquele neq̄ ſermones, quoꝝ nō audiant voces eorū. In oēm terrā exiuit ſonus eorū: ⁊ in fines orbis terre verba eorum. In ſole poſuit tabernaculū ſuū: ⁊ ipe tanq̄ ſpōſus procēs de thalamo ſuo. Exultauit vt gigas ad currēdā viā, a ſummo celo egreſſio eius. Et occurſus eius vſq̄ ad ſūmū eius: nec eſt q ſe abſcōdat a calore eius. Lex dñi immaculata, cōuertens aias: teſtimoniū dñi, fidele, ſapiētiā pſtās pūlis. Juſtitie dñi recte, letificātes corda: ꝓceptū dñi, lucidū, illuminās oculos. Timor dñi ſanct⁹ pmanēs in ſeculū ſeculi: iudicia dñi, vera, iuſtificata in ſemetipſa. Deſyderabilia ſup aurū ⁊ lapidē ptioſū multū: ⁊ dulciora ſup mel ⁊ fauū. Etenī ſeru⁹ tu⁹ cuſtodit ea: in cuſtodiēdis illis retributio multa. Delicta q̄s intelligit: ab occultis meis mūda me: ⁊ ab alienis pce ſeruo tuo. Si mei nō fuerint dñati, tūc immaculatus ero, ⁊ emūdabor a delicto maximo. Et erūt vt cōplaceant eloquia oris mei: ⁊ meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemp. Dñe adiutor meus ⁊ redēptor meus.

¶ Pſalmus Dauid. xix.

Exaudiat te dñs ī die tribulatiōis: ꝓtegat te nomē dei Jacob. Mittat tibi auxiliū de ſancto: et de Sion tueat te. Memor ſit oīs ſacrificij tui: ⁊ holocauſtū tuū pingue fiat. Tribuat tibi ſm cor tuū: ⁊ oē cōſiliū tuū cōfirmet. Letabimur in ſalutari tuo: ⁊ in noīe dei nr̄i magnificabimur. Impleat dñs oēs petitiones tuas: nunc cognoui q̄m ſaluū fecit dñs xp̄m ſuum. Exaudiet illū de celo ſancto ſuo: in potētatibus ſalus dextere eius. Hi in curribus, ⁊ hi in equis: nos aūt ī noīe dñi dei noſtri invocabimur. Ipſi obligati ſunt ⁊ ceciderūt: nos aūt ſurreximus ⁊ erecti ſumus. Dñe ſaluū fac regē: ⁊ exaudi nos in die qua invocauerimus te.

¶ In finem Pſalmus Dauid. xx.

Omine in virtute tua letabit rex: ⁊ ſup ſalutare tuū exultabit vehemēter. Deſyderium cordis eius tribuiſti ei: ⁊ volūtate labioꝝ eius nō fraudaſti eū. Q̄m preueniſti eū in bñdictionib⁹ dulcedinis: poſuiſti in capite eius coronam de lapide pretioſo. Vitā petijt a te: ⁊ tribuiſti ei lōgitudinē dierū in ſeculum ⁊ in ſeculū ſeculi. Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo: gloriā ⁊ magnū decorē impones ſup eū. Q̄m dabis eum in bñdictionē in ſeculū ſeculi: letificabis eū in gaudio cum vultu tuo. Q̄m rex ſperat in dño: ⁊ in mia altiſſimi non cōmouebitur. Inueniat manus tua oībus inimicis tuis: dextera tua inueniat oēs q te oderūt. Pones eos vt clibanum ignis in tpe vultus tui: dñs in ira ſua conturbabit eos, ⁊ devorabit eos ignis. Fructū eorū de terra pdes: ⁊ ſemē eorū a filijs hoīm. Q̄m declinauerunt in te mala: cogitauerūt conſilia que nō potuerūt ſtabilire. Q̄m pones eos dorſum: in reliquijs tuis preparabis vultū eorū. Exaltare dñe in virtute tua: cantabimus ⁊ pſallemus virtutes tuas.

¶ In finem pro ſuſceptione matutina: Pſalmus Dauid. xxj.

Deus deus me⁹ reſpice in me: q̄re me dereliqſti: lōge a ſalute mea verba delictorū meorū. Deus me⁹ clamabo p diem, ⁊ nō exaudies: ⁊ nocte, et nō ad inſipientiā mihi. Tu aūt in ſancto habitas, laus Jſrael. In te ſperauerunt patres noſtri: ſperauerunt, ⁊ liberaſti eos. Ad te clamauerunt, ⁊ ſalui facti ſunt: in te ſperauerūt, ⁊ nō ſunt cōfuſi. Ego aūt ſum vermis ⁊ nō hō: opprobriū hoīm ⁊ abiectio plebis. Oēs videntes me, deriſerūt me: locuti ſunt labijs, ⁊ mouerūt caput, Sperauit in dño, eripiat eū: ſaluū faciat eū, q̄m vult eū. Quoniaz tu es q extraxiſti me de vētre: ſpes mea ab vberib⁹ matris mee, in te ꝓiectus ſum ex vtero. De vētre matris mee deus me⁹ es tu: ne diſceſſeris a me. Q̄m tribulatio proxima eſt, q̄m nō eſt qui adiuuet. Circūdederūt me vituli multi: tauri pingues obſederūt me. Aperuerūt ſup me os ſuum: ſicut leo rapiēs ⁊ rugiēs. Sicut aq̄ effuſ⁹ ſū: ⁊ diſpſa ſūt oīa oſſa mea. Factū eſt cor meū tanq̄ cera liqueſcēs, ī medio vētris mei. Aruit tanq̄ teſta virt⁹ mea: ⁊ lingua mea adheſit faucib⁹ meis: ⁊ in pulverē mortis deduxiſti me. Q̄m circūdederūt me canes multi: cōciliū malignātiū obſedit me. Foderūt manus meas ⁊ pedes meos, dinūerauerūt oīa oſſa mea. Ipſi vero cōſyderauerūt ⁊ inſpexerūt me: diviſerunt ſibi veſtimēta mea, ⁊ ſup veſtē meā miſerūt ſortē. Tu aūtē dñe ne elōgaueris auxiliū tuū a me: ad defenſionē meā conſpice. Erue a phāmea aīam meā: ⁊ de manu canis vnicā meā. Salua me ex ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicornīū humilitatē meā. Narrabo nomē tuū frib⁹ meis: in medio eccleſie laudabo te. Qui timetis deū laudate eū: vniverſum ſemē Jacob glorificate eū. Timeat eū oē ſemē Jſrl: q̄m nō ſpreuit neq̄ deſperit deprecationē pauperis. Nec auertit faciē ſuā a me: ⁊ cū clamarē ad eū, exaudiuit me. Apud te laus mea in eccleſia magna: vota mea reddā in cōſpectu timētiū eum. Edēt pauperes ⁊ ſaturabunt: ⁊ laudabūt dñm q̄ requirūt eū: vivēt corda eorum in ſeculū ſeculi. Reminiſcent, ⁊ convertent ad dñm vniverſi fines terre, Et adorabūt in cōſpectu eius vniverſe familie gētiū. Q̄m dñi eſt regnum: ⁊ ipſe dñabit gētiū. Manducauerūt ⁊ adorauerunt oēs pingues terre: in cōſpectu ei⁹ cadēt oēs q deſcendunt in terram. Et anima mea illi vivet: ⁊ ſemē meum ſeruiet ipſi. Annuntiabitur domino generatio venture: ⁊ annuntiabunt celi iuſtitiam eius. populo qui naſcetur, quem fecit dominus.

¶ Pſalmus Dauid. xxij.

ij. Regū xxij. c.

ij. Regū xxij. c.

ij. Regū xxij. d.

Ro. xv. b.

Ro. x. d.

Luce xxiij. g.

prouerb. xxx. a.

Matth. xxvij. e. Marci xv. c.

Matth. xxvij. d. Marci xv. c

Matth. xxvij. d. Johan. xviij. e.

hebr. ij. c.

Omin⁹ regit me, ⁊ nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me collocauit. Sup aquã refectiõis educauit me: aiaz meã conuertit. Deduxit me sup semitas iustitie: ppter nomẽ suũ. Nã ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis, nõ timebo mala: quñ tu mecũ es. Uirga tua ⁊ baculus tuus: ipsa me consolata sunt. Parasti in cõspectu meo mẽsaz aduersus eos q tribulãt me. Impinguasti in oleo caput meũ: ⁊ calix meus inebriãs q̃ pclarus est. Et mia tua subsequet me oĩbus diebus vite mee: Et vt inhabitem in domo dñi, in longitudinẽ dierũ.

¶ Psalmus Dauid prima sabbathi xxiij.

1.cor.x.f. Omini est terra, ⁊ plenitudo ei⁹: orbis terraruz ⁊ vniuersi q habitant in eo. Quia ipse sup maria fundauit euz: ⁊ sup flumina pparauit eum. Quis ascẽdet in mõtẽ dñi: aut qs stabit ĩ loco sancto eius: Innocẽs manib⁹ ⁊ mũdo corde, q nõ accepit in vano aiam suã, nec iurauit in dolo proximo suo. Hic accipiet bñdictionẽ a dño, ⁊ miam a deo salutari suo. Hec est gñatio q̃rẽtiũ eũ, q̃rẽtiũ faciẽ dei Jacob. Attollite portas principes vr̃as, ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ itroibit rex glie. Quis est iste rex glorie: dñs fortis ⁊ potẽs, dñs potẽs in plio. Attollite portas prĩcipes vestras, ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie. Quis est iste rex glorie: dominus virtutum ipse est rex glorie.

¶ Psalmus Dauid. xxiij.

Ad te dñe leuaui aiaz meã: de⁹ meus in te cõfido nõ erubescã. Neq; irrideant me inimici mei: etenim vniuersi q sustinẽt te, nõ cõfundent. Cõfundant oĩs iniq̃ agẽtes supuacue. Uias tuas dñe demõstra mihi: ⁊ semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua, ⁊ doce me: q; tu es deus saluator me⁹, ⁊ te sustinui tota die. Reminiscere miserationũ tuarũ dñe, ⁊ miaz tuaz q̃ a seculo sunt. Delicta iuuẽtutis mee, ⁊ ignorãtias meas ne memineris. Scõm miam tuã memẽto mei tu, pp bonitatẽ tuã dñe. Dulcis ⁊ rectus dñs: ppter hoc legẽ dabit delinquẽtibus in via. Diriget mãsuetos ĩ iudicio: docebit mites vias suas. Uniuerse vie dñi, mia ⁊ veritas requirentibus testmñ eius, ⁊ testimonia eius. Propter nomẽ tuũ dñe ppitiaberis peccato meo: multũ est eñ. Quis est hõ q timet dñm: legẽ statuit ei in via quã elegit. Alia eius in bonis demorabit: ⁊ semẽ eius hereditabit terrã. Firmamentũ est dñs timẽtib⁹ eũ: ⁊ testmñ ipius vt mãifestet illis. Oculi mei semp ad dñm: qñ ipse euellet de laqueo pedes meos. Respice in me ⁊ miserere mei: q; vnicus ⁊ paup sum ego. Tribulationes cordis mei multiplicate sunt: de necessitatibus meis erue me. Uide humilitatẽ meam ⁊ laborez meum: ⁊ dimitte vniuersa delicta mea. Respice inimicos meos, qñ multiplicati sunt, ⁊ odio iniquo oderũt me. Custodi aiam meã. ⁊ erue me: nõ erubescã, qñ speraui in te. Innocentes ⁊ recti adheserunt mihi: quia sustinui te. Libera deus, Jsrael, ex omnibus tribulationibus suis.

¶ In finem Psalmus Dauid. xxv.

Judica me dñe, qñ ego in innocentia mea ingressus sum: ⁊ in dño sperans nõ infirmabor. Proba me dñe ⁊ tẽta me: vre renes meos ⁊ cor meũ. Qñ mia tua añ oculos meos est: ⁊ cõplacui in veritate tua. Nõ sedi cũ cõcilio vanitatis, ⁊ cũ iniq̃ gerentibus nõ introibo. Odiui ecclesiã malignãtiũ: ⁊ cum impijs nõ sedebo. Lauabo inter innocẽtes manus meas: ⁊ circũdabo altare tuũ dñe, Ut audiã vocẽ laudis tue, ⁊ enarrẽ vniuersa mirabilia tua. Dñe dilexi decorẽ domus tue, ⁊ locũ habitationis glorie tue. Ne pdas cũ impijs aiam meã, ⁊ cũ viris sanguinũ vitã meã. In quoz manibus iniq̃tates sũt: dextera eoz repleta est muneribus. Ego aũt in innocentia mea ingressus sum: redime me, ⁊ miserere mei. Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine.

¶ Psalmus Dauid priusquam lniretur. xxvj.

Omin⁹ illuminatio mea, ⁊ salus mea: quẽ timebo: Dñs protector vite mee: a quo trepidabo: Dum appropiant sup me nocẽtes, vt edãt carnes meas. Qui tribulãt me inimici mei, ipsi infirmati sunt ⁊ ceciderũt. Si cõsistant aduersũ me castra, non timebit cor meũ. Si exurgat aduersum me pliũ: in hoc ego sperabo. Unam petij a dño, hanc requiram: vt inhabitem in domo dñi oĩbus diebus vite mee, Ut videam voluptatem dñi, ⁊ visitẽ templũ eius. Quoniã abscõdit me in tabernaculo suo: in die malorũ protexit me in abscondito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: ⁊ nũc exaltauit caput meũ super inimicos meos. Circuiui ⁊ immolaui in tabernaculo eius hostiã vociferationis: cãtabo ⁊ psalmũ dicam dño. Exaudi dñe vocem meam qua clamaui ad te miserere mei, ⁊ exaudi me. Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciẽ tuã dñe requiram. Ne auertas faciem tuam a me: ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus esto: ne derelinquas me, neq; despicias me deus salutaris meus. Quoniã pater meus ⁊ mater mea dereliquerunt me: dñs autẽ assumpsit me. Legẽ pone mihi dñe in via tua: ⁊ dirige me in semita recta ppter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulãtium me: qñ insurrexerunt in me testes iniqui, ⁊ mentita est iniquitas sibi. Credo videre bona domini in terra viuentium. Expecta dñm, viriliter age: et confortetur cor tuũ, ⁊ sustine dominum.

¶ Huic Dauid. xxvij.

Ad te dñe clamabo, deus meus ne sileas a me: nequãdo taceas a me, ⁊ assimilabor descendentibus in lacũ. Exaudi dñe vocez deprecationis mee dũ oro ad te, dũ extollo manus meas ad templum sanctum tuũ. Ne simul trahas me cũ peccatoribus: ⁊ cuz operantibus iniquitatem ne perdas me. Qui loquunt pacẽ cũ proximo suo, mala autẽ in cordibus eorũ. Da illis scõm opera eorũ, ⁊ secũdum nequitiã adinuentionum ipsorum. Secundũ opera manuũ eorũ tribue illis: redde retributionẽ eorũ ipsis. Quoniaz nõ intellexerunt opa dñi, ⁊ in opa manuũ eius, destrues illos ⁊ nõ edificabis eos. Benedictus dñs: qm̃ exaudiuit vocẽ deprecationis mee. Dñs adiutor meus ⁊ protector meus: ⁊ in ipso sperauit cor meuz, ⁊ adiutus sum. Et refloruit caro mea: ⁊ ex voluntate mea confitebor ei. Dñs fortitudo plebis sue: ⁊ protector salutionũ christi sui est. Saluũ fac populũ tuũ dñe, ⁊ bñdic hereditati tue: ⁊ rege eos ⁊ extolle illos vsq; in eternum.

¶ Psalmus Dauid in consummatione tabernaculi. xxviij.

Afferte dño filij dei afferte dño filios arietũ. Afferte dño gloriã ⁊ honorẽ, afferte dño gloriã nomini eius: adorate dñz in atrio sancto ei⁹. Uox dñi super aquas, deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas. Uox dñi in virtute: vox domini in magnificentia. Uox dñi confringentis cedros: ⁊ confringet dñs cedros Libani, Et cõminuet eas tanq̃ vitulũ Libani: ⁊ dilectus quemadmodũ filius vnicornium. Uox dñi intercidẽtis flammã ignis: vox dñi concutiẽtis desertũ ⁊ commouebit dñs desertũ cades. Uox dñi pparãtis ceruos, ⁊ reuelabit cõdẽsa: ⁊ in tẽplo eius oẽs dicent gloriam. Dñs diluuiũ inhabitare facit: ⁊ sedebit dñs rex in eternũ. Dñs virtutẽ pplo suo dabit: dñs bñdicet pplo suo ĩ pace.

¶ Psalmus canticũ in dedicatione domus Dauid. xxix.

Exaltabo te dñe, qm̃ suscepisti me: n ec delectasti inimicos meos sup me. Dñe deus meus clamaui ad te: ⁊ sanasti me. Dñe eduxisti ab inferno aiam meã: saluasti me a descẽdẽtibus in lacũ. Psallite dño sancti ei⁹: ⁊ confitemini memorie sanctitatis eius. Qm̃ ira in indignatiõe ei⁹: ⁊ vita ĩ voluntate eius. Ad vesperũ demorabit flet⁹: ⁊ ad matutinũ letitia. Ego autez dixi in abũdãtia mea, Nõ mouebor ĩ eternũ. Dñe in voluntate tua pstitisti decori meo virtutẽ. Auertisti faciẽ tuam a me, ⁊ factus sum cõturbatus. Ad te dñe clamabo, ⁊ ad deum meũ deprecabor. Que vtilitas ĩ sanguine meo dũ descẽdero in corruptionẽ: Nũqd cõfitebit tibi puluis, aut annũciabit veritatẽ tuã: Audiuit dñs, ⁊ misert⁹ est mei: dñs factus est adiutor me⁹. Cõuertisti planctũ meũ in gaudium mihi: cõcidisti saccũ meũ, ⁊ circũdedisti me letitia: Ut cãtet tibi gloria mea ⁊ nõ cõpungar: dñe deus me⁹ in eternũ confitebor tibi.

¶ In finem Psalmus Dauid. xxx.

IN te dñe speraui, nō ꝛfūdar ī eternū: in iustitia tua libera me. Inclina ad me aurē tuā: accelera vt eruas me. Esto mihi in deū ptectorem, ⁊ i domū refugij: vt saluum me facias. Q̄m fortitudo mea ⁊ refugiū meū es tu: ⁊ ꝓpter nomen tuū deduces me, ⁊ enutries me. Educes me de laqueo hoc quē abscōderunt mihi: qm̄ tu es ptector me⁹. In manꝰ tuas cōmendo spm̄ meū: redemisti me dñe deꝰ vītatis. Odisti obseruātes vanitates supuacue. Ego aūt ī dño speraui: exultabo ⁊ letabor in mia tua. Q̄m respexisti hūilitatē meā, saluasti de necessitatibꝰ aiaz meā. Nec ꝛclusisti me ī manibꝰ inimici: statuisti in loco spatioso pedes meos. ℣ Miserere mei dñe qm̄ tribulor: ꝛturbatꝰ est ī ira oculꝰ meꝰ, aīa mea, ⁊ vēter meꝰ. Q̄m defecit ī dolore vita mea, ⁊ āni mei ī gemitibꝰ. Infirmata est ī pauptate virtꝰ mea, ⁊ ossa mea conturbata sunt. Sup oēs inimicos meos factꝰ suz opprobriū vicinis meis valde, ⁊ timor notis meis. Qui videbāt me foras fugerūt a me: obliuioni datꝰ sum tanq̄ mortuꝰ a corde. Factꝰ sum tanq̄ vas pditū: q̄m audiui vituperationē multoꝝ cōmorantiū ī circuitu. In eo dū ꝛuenirēt simul aduersuz me: accipere aīaz meā cōsiliati sūt. Ego aūt ī te speraui dñe: dixi, deꝰ meꝰ es tu, ī manibꝰ tuis sortes mee. Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ, ⁊ a psequētibꝰ me. Illustra faciē tuā sup seruuz tuū. saluū me faci mia tua: dñe nō ꝛfundar, q̄m inuocaui te. Erubescāt impij, ⁊ deducanꝰ ī infernū: muta fiāt labia dolosa. Que loquunꝰ aduersus iustū inīgtatē ī supbia ⁊ in abusione. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe, quā abscondisti timētibꝰ te. Perfeciſti eis q̄ sperāt ī te, ī ꝛspectu filioꝝ hoim. Abscōdes eos in abscōdito faciei tue a conturbatiōe hoiz. Protteges eos ī tabnaculo, a ꝛdictōe liguaꝝ. Bñ dictꝰ dñs: q̄m mirificauit miam suā mihi ī ciuitate munita. Ego aūt dixi in excessu mētis mee, Proiectꝰ sū a facie oculoꝝ tuoꝝ. Ideo exaudisti vocē oronis mee, dū clamarē ad te. Diligite dñz oēs sancti eiꝰ: q̄m veritatē requret dñs, ⁊ retribuet abūdāter faciētibꝰ supbiā. Viriliter agite, ⁊ cōfortetur cor vestrum omnes qui speratis in domino.

¶ Ipsi Dauid intellectus. xxxi.

BEati, quoꝝ remisse sūt inīgtates, ⁊ quoꝝ tecta sūt peccata. Beatꝰ vir, cui nō iputauit dñs peccatū, nec est ī spū eiꝰ dol⁹. Q̄m tacui, inueteraueruīt ossa mea: dū clamarez tota die. Q̄m die ac nocte grauata est sup me manꝰ tua: cōuersus sum in erumna mea, dū ꝛfigit spina. Delictū meū cognitū tibi feci: ⁊ iniustitiā meā nō abscōdi. Dixi, cōfitebor aduersum me iniustitiam meā dño: ⁊ tu remisisti impietatē pcti mei. Pro hac orabit ad te oīs sanctus in tpe opportuno. Verūtū in diluuio aquaꝝ multaꝝ, ad eū nō approximabūt. Tu es refugiū meū a tribulatiōe q̄ circūdedit me: exultatio mea erue me a circūdātibꝰ me. Intellectū tibi dabo, ⁊ īstruā te in via hac q̄ gradieris: firmabo sup te oculos meos. Nolite fieri sicut equꝰ ⁊ mulꝰ: quꝰ nō est intellectꝰ. In camo ⁊ freno maxillas eoꝝ ꝛstringe q̄ nō approximāt ad te. ℣ Multa flagella peccatoris: sperātē aūt ī dño mia circūdabit. Letamini in dño ⁊ exultate iusti: ⁊ gloriamini omnes recti corde.

¶ In finem Psalmus Dauid. xxxii.

EXultate iusti in dño: rectos decet collaudatio. Cōfitemini dño i cithara: ī psalterio decē chordarū psallite illi. Cātate ei caticū nouū: bñ psallite ei in vociferatiōe. Quia rectū est vbū dñi, ⁊ oīa opa eius in fide. Diligit miam ⁊ iudiciū: mia dñi plena est terra. Verbo dñi celi firmati sunt: ⁊ spū oris eius oīs virtus eoꝝ. Cōgregans sicut in vtre aq̄s maris: ponēs in thesauris abyssos. Timeat dñm oīs terra: ab eo aūt commoueanꝰ oēs inhabitātes orbē. Q̄m ipse dixit, ⁊ facta sūt: ipse mādauit, ⁊ creata sunt. Dñs dissipat ꝛsilia gētiū: reprobat aūt cogitationes pplorū, ⁊ reprobat cōsilia prīcipū. Cōsiliū aūt dñi in eternū manet: cogitationes cordis eius in gñatione ⁊ gñationē. Beata gens cuius est dñs deꝰ eiꝰ: ppls quē elegit in hereditatem sibi. De celo respexit dñs, vidit oēs filios hoim. De pparato habitaculo suo respexit sup oēs qui habitant terram. Qui finxit sigillatim corda eorū: q intelligit oīa opa eoꝝ. Non saluatꝰ rex p multam virtutez: ⁊ gigas non saluabīt in multitudine virtutis sue. Fallax equus ad salutē: in abūdātia aūt virtutis sue non saluabīt. Ecce oculi dñi sup metuentes eū: ⁊ ī eis q̄ sperāt sup mīa eius. Ut eruat a morte aīas eoꝝ: ⁊ alat eos in fame. Aīa nra sustinet dñm: q̄m adiutor ⁊ ptector noster est. Quia in eo letabīt cor nrm: ⁊ in noīe sancto eiꝰ speramus. Fiat mia tua dñe sup nos: quēadmodū speraumus in te.

¶ Dauid cum immutauit vultum suum coram Abimelech: et dimisit eum: ⁊ abiit. xxxiii. ſ. Regū xxi.d.

BEnedicā dñz ī oī tpe: semp laus eiꝰ ī ore meo. In dño laudabīt aīa mea: audiant māsueti: ⁊ letentur. ℣ Magnificate dñm mecuz: ⁊ exaltemus nomē eius in idipsum. Exquisiui dñm: ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex oīb⁹ tribulationib⁹ meis eripuit me. Accedite ad eū, ⁊ illuminamini: ⁊ facies vestre nō cōfundentur. Iste paup clamauit, ⁊ dñs exaudiuit eū: ⁊ ex oībus tribulationibus eius saluauit eū. Immittet angelus dñi in circuitu timētiū eū: ⁊ eripiet eos. Gustate, ⁊ videte q̄m suauis ē dominus: beatus vir q̄ sperat in eo. Timete dñm oēs sancti eius: q̄m nō est inopia timētibus eū. Diuites egueruntꝰ et esurierūt: ingrentes aūt dñm nō minuenꝰ oī bono. Venite filij audite me: timorē dñi docebo vos. Quis est hō q̄ vult vitā, diligit dies videꝰ bonos? Prohibe linguā tuā a malo, ⁊ labia tua ne loquāꝰ dolū. Diuerte a malo ⁊ fac bonū, inquire pacē ⁊ psequere eā. Oculi dñi super iustos: ⁊ aures eius in pces eoꝝ. Vultus aūt dñi sup facientes mala: vt pdat de terra memoriā eoꝝ. Clamauerūt iusti, ⁊ dñs exaudiuit eos: ⁊ ex oībus tribulationibus eoꝝ liberauit eos. Iuxta est dñs ijs qui tribulato sunt corde: ⁊ hūiles spiritu saluabit. ℣ Multe tribulationes iustoꝝ: ⁊ de oībus his liberabit eos dñs. Custodit dñs oīa ossa eorū: vnum ex his non cōteret. ℣ Mors peccatoꝝ pessima: ⁊ qui odeſt iustū, delinquent. Redimet dñs animas seruorum suorum: ⁊ non delinquent omnes qui sperant in eo. ſ.pe.ih.b.

¶ Huic Dauid. xxxiiii. eccleſi. xv.d. Hebre. iiij.c.

IUdica dñe nocentes me: expugna impugnātes me. Apprehēde arma ⁊ scutū: ⁊ exurge in adiutorium mihi. Effunde phrameam, ⁊ ꝛclude aduersus eos qui persequūtur me: dic anime mee, Salus tua ego sum. Confundantur et reuereantur querentes animaz meam. Auertantur retrorsum ⁊ confundantur cogitantes mihi mala. Fiant tanq̄ pulis ante faciem venti, ⁊ angelus domini coartans eos. Fiant vie illoꝝ tenebre et lubricum: et angelus domini persequens eos. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: superuacue exprobrauerunt animam meam. Veniat illi laqueus quem ignorat, ⁊ captio quam abscondit apprehendat eum: ⁊ in laqueum cadat in ipsum. Anima autem mea exultabit in domino: ⁊ delectabitur super salutari suo. Omnia ossa mea dicent, Domine, quis similis tibi? Eripiens inopem de manu fortiorum eius: egenum ⁊ pauperem a diripientibus eum. Surgentes testes iniqui, que ignorabam interrogabant me. Retribuebāt mihi mala pro bonis: sterilitatem anime mee. Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio, Humiliabam in ieiunio animam meaz: ⁊ oratio mea in sinu meo conuertetur. Quasi proximū, ⁊ quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens et contristatus sic humiliabar. Et aduersum me letati sunt, ⁊ conuenerunt: congregata sunt super me flagella, et ignorau. Dissipati sunt nec compuncti, tentauerūt me, subsannauerūt me subsannatione: frenduerūt super me dentibus suis. Domine, quando respicies? restitue animam meā a malignitate eorum, a leonibus vnicam meaz. Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi inique, qui oderunt me gratis, ⁊ annuunt oculis. Quoniā mihi quidē pacifice loquebanꝰ: ⁊ in iracūdia terre loquētes, dolos cogitabant. Iudith xvi.d. Esaie lxv.d. Ro.iiij.a. Luce xxiij.f. Iō.xv.d.

Et dilatauerũt sup me os suum: dixerũt, Euge, euge, viderunt oculi nr̃i. Vidisti dñe, ne sileas: dñe ne discedas a me. Exurge & intende iudicio meo: deus meus, & dñs meus in causam meã. Judica me scom iustitiã tuã dñe deus meus: & nõ supergaudeant mihi. Nõ dicãt in cordibus suis Euge euge, aie nostre: nec dicãt, Deuorabimus eũ. Erubescant & reuereantur simul q gratulanť malis meis. Induantur cõfusione & reuerentia qui maligna loquunť sup me. Exultent & letentur q volũt iustitiã meã: & dicant semper, Magnificetur dñs, q volũt pacẽ serui eius. Et lingua mea meditabitur iustitiã tuam, tota die laudem tuam.

¶ In finem sermo domini Dauid. xxxv.

Dixit iniustus vt delinquat in semetipso, non est timor dei ante oculos eius. Quõ dolose egit in cõspectu eius: vt inueniať iniqtas ei⁹ ad odiũ. Verba oris eius iniqtas & dol⁹: noluit intelligere vt bñ ageret. Iniqtatẽ meditat⁹ est in cubili suo: astitit oĩ vie nõ bone, malitiã aũt nõ odiuit. Dñe in celo mia tua: & veritas tua vsq; ad nubes. Justitia tua sicut montes dei: iudicia tua abyssus multa. Hoĩes & iumẽta saluabis dñe: quẽadmodũ multiplicasti miam tuã deus. Filij aũt hoĩm in tegmine alar̃ tuar̃ sperabũt. Inebriabunť ab vbertate domus tue: & torrẽte voluptatis tue potabis eos. Quoniã apud te est fons vite: & in lumine tuo videbim⁹ lumẽ. Prorrẽde dñe miam tuã sciẽtib⁹ te, & iustitiã tuã his q recto sunt corde. Nõ veniat mihi pes supbie: & manus peccatoris nõ moueat me. Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare.

¶ Ipsi Dauid. xxxvj.

Noli emulari in malignãtib⁹, neq; zelaueris faciẽtes iniqtatẽ, Quõ tanquã fenũ velociter arescẽt: & quẽadmodũ olera herbar̃ cito decident. Spera in dño, & fac bonitatẽ, & inhabita terraz, & pasceris in diuitijs ei⁹. Delectare in dño: & dabit tibi petitiões cordis tui. Reuela dño viã tuã, & spera in eo: et ipse faciet. Et educet q̃si lumẽ iustitiã tuã, & iudiciũ tuũ tanquã meridiẽ: subditus esto dño, & ora eũ. Noli emulari in eo qui ꝓsperať in via sua, in hoĩe faciente iniustitias. Desine ab ira, & derelinq furorẽ: noli emulari vt malignerís. Quõ qui malignanť exterminabunť: sustinẽtes aũt dñm ipsi hereditabũt terrã. Et adhuc pusillũ, & nõ erit peccator: & q̃res locũ ei⁹, & nõ inuenies. Mansueti aũt hereditabũt terrã, & delectabunť in multitudine pacis. Obseruabit peccator iustũ: & stridebit sup eũ dẽtib⁹ suis. Dñs aũt irridebit eũ: quõ ꝓspicit q̃ veniet dies eius. Gladiũ euaginauerũt peccatores, intenderũt arcũ suũ, Ut decipiant pauperẽ & inopẽ, vt trucidẽt rectos corde. Gladius eor̃ ĩtret in corda ipsor̃: et arcus eor̃ ꝯfringať. Melio⁹ est modicuz iusto sup diuitias peccator̃ multas. Quõ brachia pctor̃ conterenť: cõfirmat aũt iustos dñs. Nouit dñs dies imaculator̃: & hẽditas eorũ in eternũ erit. Nõ cõfundenť in tpe malo, & in diebus famis saturabũtur: q; pctores peribũt. Inimici vero dñi mox vt honorificati fuerint & exaltati: deficiẽtes quẽadmodũ fum⁹ deficiẽt. Mutuabiť peccator, & nõ soluet: iust⁹ aũt misereť & retribuet. Quia bñdicẽtes ei hereditabũt terrã: maledicẽtes aũt ei, disperibũt. Apud dñm gressus hoĩs dirigenť: & viã eius volet. Cũ ceciderit, nõ collideť: q; dñs supponit manũ suã. Junior fui, etenim senui: & nõ vidi iustũ derelictuz nec semẽ ei⁹ q̃rens panẽ. Tota die misereť & cõmodat: & semen illius in bñdictiõe erit. Declina a malo, & fac bonũ, & habita in seculũ seculi. Quia dñs amat iudiciũ: & nõ derelinquet sanctos suos: in eternũ conseruabunť. Iniusti punientur: & semẽ ipior̃ peribit. Justi aũt hereditabũt terrã: et inhabitabũt in seculũ seculi sup eã. Os iusti meditabiť sapiẽtiam: & lingua eius loqueť iudiciũ. Lex dei ei⁹ in corde ipsius: & nõ supplantabunť gressus ei⁹. Cõsyderat peccator iustũ: & q̃rit mortificare eũ. Dñs aũt nõ derelinquet euz in manib⁹ ei⁹: nec dãnabit eũ cũ iudicabiť illi. Expecta dñm, & custodi viã ei⁹: & exaltabit te vt hereditate capias terraz: cũ perierint peccatores videbis. Vidi impiũ superexaltatũ & eleuatũ sicut cedros Libani. Et trãsiui, & ecce nõ erat: q̃siui eũ, & nõ est inuẽt⁹ loc⁹ ei⁹. Custodi inocẽtiã, & vide equitatẽ: q̃m sũt reliquie hoĩ pacifico. Iniusti aũt disperibũt: simul relige ipior̃ ĩteribũt. Sal⁹ aũt iustor̃ a dño: & ꝓtector eor̃ in tpe tribulationis. Et adiuuabit eos dñs, & liberabit eos: & eruet eos a pctorib⁹, & saluabit eos: q; speruerũt i eo.

¶ Psalmus in rememoratione: die sabbathi. xxxvij.

Domine, ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me. Quõ sagitte tue infixe sunt mihi, & ꝯfirmasti sup me manũ tuã. Nõ est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est pax ossibus meis a facie pctorũ meor̃. Quõ iniqtates mee supergresse sunt caput meũ & sicut on⁹ graue grauate sũt sup me. Putruerũt & corrupte sũt cicatrices mee a facie insipiẽtie mee. Miser factus sum & curuatus sum vsq; in finẽ: tota die contristat⁹ ingrediebar. Quõ lũbi mei impleti sunt illusionibus: & nõ est sanitas in carne mea. Afflict⁹ sũ & hũliatus sum nimis: rugiebã a gemitu cordis mei. Dñe, añ te oẽ desyderiũ meũ & gemit⁹ me⁹ a te nõ est abscõdit⁹. Cor meũ cõturbatũ est, dereliqt me virt⁹ mea: & lumẽ oculor̃ meor̃ & ipz non est mecũ. Amici mei & primi mei, adnersũ me appropiquerũt & steterũt. Et q iuxta me erãt de lõge steterũt: & vim faciebant q q̃rebant aiam meã. Et q ingrebãt mala mihi locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabanť. Ego aũt tanq̃ surdus, nõ audiebã: & sicut mut⁹ nõ aperiens os suũ. Et factus sum sicut hõ nõ audiẽs, & nõ habens in ore suo redargutiones. Quõ in te dñe speraui, tu exaudies me dñe deus meus. Quia dixi, Neq; ñ supergaudeant mihi inimici mei: & dũ cõmouenť pedes mei, sup me magna locuti sunt. Quõ ego in flagella parat⁹ sum: & dolor meus in cõspectu meo semp. Quõ iniquitatẽ meã ãnũtiabo: & cogitabo ꝑ peccato meo, Inimici aũt mei viuũt, & cõfirmati sunt super me: & multiplicati sunt q oderũt me inq;. Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebãt mihi q̃m seq̃bar bonitatem. Ne derelinquas me domine deus me⁹: ne discesseris a me. Intende in adiutorium meũ, dñe deus salutis mee.

¶ In finem pro Idithun canticum Dauid. xxxviij.

Dixi, Custodiã vias meas: vt nõ delinquã in lingua mea. Posui ori meo custodiã: cũ cõsisteret peccator aduersum me. Obmutui, & hũliatus sum, & silui a bonis: & dolor me⁹ renouatus est. Cõcaluit cor meũ ĩtra me: & in meditatiõe mea exardescet ignis. Locutus sum in lingua mea, Notũ fac mihi dñe finẽ meũ. Et numerũ dierũ meorũ qs est: vt sciã qd desit mihi. Ecce mẽsurabiles posuisti dies meos: & substãtia mea tanquã nihilũ añ te. Verũtñ vniuersa vanitas: ois hõ viuens. Verũtñ in imagine ptransit hõ: sed & frustra ꝯturbať. Thesaurizat: & ignorat cui ꝯgregabit ea. Et nũcq̃ est expectatio mea: nonne dñs, & substãtia mea apud te est: Ab oĩbus iniqtatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me. Obmutui, & nõ aperui os meũ, q̃m tu fecisti: amoue a me plagas tuas. A fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus: propter iniquitatem corripuisti hoĩem. Et tabescere fecisti sicut araneã animã eius, verũtñ vane cõturbatur omnis homo. Exaudi orationem meã dñe, & deprecationem

mat. v. a.

eccl. ij. c.

Esa. lj. c.

cationez meā auribus ꝓcipe: lachrymas meas. Ne sileas: qm̄ aduena ego sū apud te z pegrinus, sicut oēs pres mei. Remitte mihi, vt refrigerer ꝓius q̄ abeā: z amplius nō ero.

¶ In finem: Psalmus Dauid xxxix.

EXpectans expectaui dñm: z intendit mihi. Et exaudiuit ꝓces meas, z eduxit me de lacu miseriē, z de luto fecis, Et statuit supra petrā pedes meos, z direxit gressus meos, Et imisit i os meū cāticū nouū, carmen deo nr̄o. Uidebūt multi z timebunt: z sperabūt in dño. Beatus vir cuius est nomē dñi spes eius: et nō respexit in vanitates, z insanias falsas. Multa fecisti tu dñe deus meus mirabilia tua: z cogitationib⁹ tuis nō est q̄ similis sit tibi. Annūtiaui z locut⁹ sum: multiplicate sunt sup numerꝫ. Sacrificiū z oblationē noluisti: aures aūt ꝑfecisti mihi. Holocaustū z ꝓ peccato non postulasti: tunc dixi, Ecce venio. In capite libri scriptū est de me vt facerē volūtatē tuā: deus meus volui, z legē tuā in medio cordis mei. Annūtiaui iustitiā tuā in ecclesia magna: ecce labia mea nō ꝓhibebo, dñe tu scisti. Justitiā tuā nō abscōdi i corde meo, veritatē tuā z salutare tuū dixi. Nō abscōdi, miam tuā z veritatē tuā a cōcilio multo. Tu aūt, dñe ne lōge facias miserationes tuas a me: mia tua z veritas tua semp̄ suscep̄erūt me. Qm̄ circūdederūt me mala q̄rū nō est numerus: cōprehenderūt me iniqtates mee, z nō potui vt viderem. Multiplicate sunt sup capillos capitis mei: z cor meū dereliquit me. Cōplaceat tibi dñe vt eruas me: dñe ad adiuuandum me respice. Cōfundant̄ z reuereant̄ simul: q̄ q̄rūt aiaz meā vt auferant eā. Cōuertant̄ retrorsum z reuereant̄ q̄ volunt mihi mala. Fiat cōfestim cōfusionē suā, q̄ dicūt mihi, Euge, euge, Exultēt z letent̄ sup te oēs q̄rētes te: z dicant semp̄, Magnificet̄ dñs, q̄ diligūt salutare tuū. Ego aūt mendicus sum z paup, dñs solicitus est mei. Adiutor meus z ꝓtector meus tu es: deus meus ne tardaueris.

¶ In finem Psalmus Dauid. xl.

BEat⁹ vir q̄ intelligit sup egenū z pauperē: i die mala liberabit eū dñs. Dñs cōseruet eū, z viuificet eū, z beatū faciat eū in terra: z nō tradat eū in aiam inimicorꝫ eius. Dñs opē ferat illi sup lectū doloris eius: vniuersum stratū eius versasti in infirmitate eius. Ego dixi, Dñe miserere mei: sana aiam meā, q̄ peccaui tibi. Inimici mei dixerūt mala mihi, Quā morietur z peribit nomē eius? Et si ingrediebat vt videret, vana loq̄bat cor eius: cōgregauit iniqtatē sibi. Egrediebat foras: et loquebat in idipsum. Aduersum me susurrabāt oēs inimici mei: aduersum me cogitabāt mala mihi. Uerbū iniquū cōstituerūt aduersum me, Nunq̄d q̄ dormit non adiiciet vt resurgat? Etenim hō pacis mee in q̄ sperau, q̄ edebat panes meos: magnificauit sup me supplātationē. Tu aūt domine miserere mei, z resuscita me: retribuā eis. In hoc cognoui q̄m voluisti me: q̄m nō gaudebit inimicus meus sup me. Me aūt ꝓpter innocentiā suscepisti: z confirmasti me in cōspectu tuo in eternū. Benedictus dñs deus Israel a seculo z vsq; in seculum: fiat fiat.

¶ In finem intellectus filijs core Psalmus. xli.

SIcut admodū desyderat ceruus ad fontes aq̄rū: ita desyderat aia mea ad te deꝰ. Sitiuit aia mea ad deū fortē, viuū: q̄n veniā z apparebo añ faciē dei? Fuerūt mihi lachrymē mee panes die ac nocte: dū dr̄ mihi quotidie, Ubi est deus tuus? Hec recordatus sum, z effudi in me aiam meā: q̄m trāsibo in locū tabernaculi admirabilis vsq; ad domū dei. In voce exultationis z cōfessionis sonus epulantis. Quare tristis es aia mea? z q̄re cōturbas me? Spera in deo, q̄m adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, z deus me⁹. Ad me ipz anima mea cōturbata est: ꝓpterea memor ero tui de terra Jordanis, z Hermonijm a mōte modico. Abyssus abyssū inuocat in voce cataractarū tuarū. Oīa excelsa tua z fluctus tui sup me trāsierūt. In die mādauit dñs miam suā, z nocte cāticū eius. Apud me or̄o deo vite mee: dicam deo, suscep̄tor meus es. Quare oblit⁹ es mei? z q̄re cōtristat⁹ incedo, duz affligit me inimic⁹? Dū cōfringunt̄ ossa mea: exprobrauerunt mihi q̄ tribulāt me inimici mei. Dū dicūt mihi p̄ singulos dies, Ubi est deus tuus? q̄re tristis es aia mea? z q̄re cōturbas me? Spera in deo, q̄m adhuc cōfitebor illi: salutare vultus mei, z deus meus.

¶ Psalmus filijs core. xlij.

JUdica me deus, z discerne cām meā de gēte nō sancta: ab hoīe iniquo z doloso erue me. Quia tues deus fortitudo mea: q̄re me repulisti? z q̄re tristis incedo, dū affligit me inimicus? Emitte lucē tuā, z veritatē tuā: ipsa me deduxerūt z adduxerunt in mōtē sanctū tuū, z in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deū q̄ letificat iuuentutē meā. Cōfitebor tibi in cithara deus deus meus: q̄re tristis es aia mea? z q̄re cōturbas me? Spera in deo, q̄m adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, z deus meus.

¶ In finem filijs core ad intellectum. xliij.

DEus auribus nr̄is audiuim⁹: patres nr̄i annūtiauerūt nobis. Opus q̄d opatus es in diebus eor̄, in diebus antiquis. Manus tua gētes disperdidit, z plātasti eos: afflixisti pp̄los, z expulisti eos. Nec em̄ in gladio suo possederūt terrā, z brachiū eor̄ nō saluauit eos, Sed dextera tua, z brachiū tuū, z illuminatio vultus tui: q̄m complacuisti in eis. Tu es ipe rex meus z deus meus: q̄ mādas salutes Jacob. In te inimicos nr̄os vētilabimus cornu: z in noīe tuo spernemus insurgētes in nobis. Nō em̄ in arcu meo sperabo: z gladius meꝰ nō saluabit me. Saluasti em̄ nos de affligētibus nos: z odiētes nos, cōfudisti. In deo laudabimur tota die: z in nomīe tuo cōfitebimur in secula. Nūc aūt repulisti z cōfudisti nos: z nō egredieris deus in virtutibus nostris: Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros: z q̄ oderūt nos diripiebāt sibi. Dedisti nos tanquā oues escarū: z in gentibus dispersisti nos. Uēdidisti pp̄lm tuū sine ptio: z nō fuit multitudo i cōmutationib⁹ eor̄. Posuisti nos opprobriū vicinis nr̄is, subsannationē z derisum his q̄ sunt in circuitu nr̄o. Posuisti nos in similitudinē gētibus: cōmotionē capitis in populis. Tota die verecūdia mea cōtra me est, z cōfusio faciei mee cooperuit me. A voce exprobrātis z obloquētis, a facie inimici z persequētis. Hec oīa venerūt sup nos, nec obliti sumus te: z inique nō egim⁹ in testō tuo, Et nō recessit retro cor nostrū: z declinasti semitas nostras a via tua. Qm̄ humiliasti nos in loco afflictionis: z cooperuit nos ymbra mortis. Si obliti sumus nomen dei nostri: z si expādimus manus nostras ad deū alienū, Nōne deus req̄ret ista? ipse em̄ nouit abscōdita cordis. Qm̄ ꝓpter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Exurge, q̄re obdormis dñe? exurge: z ne repellas in finē. Quare faciē tuā auertis? obliuiscēris inopie nr̄e, z tribulationis nostre? Qm̄ humiliata est in puluere aia nostra: cōglutinat⁹ est in terra vēter nr̄. Exurge dñe adiuua nos: z redime nos pp̄ nomē tuum. ro. viij. g.

¶ In finem pro ijs qui cōmutabunt̄: filijs core ad intellectū: cāticum pro dilecto. xliiij.

ERuctauit cor meū verbū bonum: dico ego opa mea regi. Lingua mea calam⁹ scribe velociter scribētis. Speciosus forma pre filijs hominū, diffusa est gr̄a i labijs tuis: ꝓpterea bñdixit te deus in eternū. Accingere gladio tuo super femur tuum, potētissime. Specie tua z pulchritudine tua, intende ꝓspere, procede, z regna. Propter veritatē z māsuetudinē z iustitiā: z deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute (populi sub te cadent) in corda inimicorꝫ regis. Sedes tua deus in seculū seculi: virga directionis virga regni tui. Dilexisti iustitiā, z odisti iniquitatē: ꝓpterea vnxit te deus deꝰ tuus oleo letitie, pre consortibus tuis. Myrrha z gutta et casia a vestimētis tuis a domib⁹ eburneis: ex q̄b⁹ delectauerūt te filie regum in honore tuo. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate. Audi filia z vide, z inclina aurem tuam: z obliuiscere populum tuum, et domum patris tui. Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus deus tuus, z adorabunt eum. Heb. j. c.

Heb. x. b.

Matth. xxvj. b. Marci xiij. b. Luce xxij. b. Johan. xij. b. Act. j. c.

Et filia Tyri, in muneribus vultū tuū deprecabunt oēs diuites plebis. Omis gloria eius filie regis ab intus, in fimbrijs aureis circūamicta varietatibus. Adducent regi virgines post eā: proxime eius afferent tibi. Afferent in letitia & exultatiōe, adducent in tēplū regis. Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super oēm terrā. Memores erunt nois tui dñe in oi gnatione & gnationē. Propterea populi cōfitebunt tibi in eternum, & in seculum seculi.

¶ In finē filijs core pro arcanis. Psalmus. xlv.

DEus noster refugiū & virtus: adiutor in tribulationib⁹ q̄ inuenerūt nos nimis. Propterea non timebim⁹ dū turbabit terra, & trāsferent mōtes in cor maris. Sonuerūt & turbate sunt aq̄ eorū: cōturbati sunt mōtes i fortitudie eius. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei: sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Deus in medio eius nō cōmouebit: adiuuabit eā deus mane diluculo. Cōturbate sūt gētes, & iclinata sunt regna: dedit vocē suā, mota est terra. Dñs virtutū nobiscū: susceptor nr deus Jacob. Uenite, & videte opa dñi, q̄ posuit prodigia sup terrā: auferēs bella vsq̄ ad finē terre. Arcū cōteret & cōfringet arma: & scuta cōburet igni. Uacate, & videte q̄m ego sum deus: exaltabor in gētibus, & exaltabor in terra. Dñs virtutū nobiscū: susceptor noster deus Jacob.

¶ In finem pro filijs core. Psalmus. xlvj.

OMnes gētes plaudite manib⁹: iubilate deo in voce exultatiōis, Quōm dñs excelsus, terribilis, rex magn⁹ sup oēm terrā. Subiecit populos nobis: & gētes sub pedib⁹ nr̄is. Elegit nobis hereditatē suā: spēm Jacob q̄ dilexit. Ascendit deus in iubilo: dñs i voce tube. Psallite deo nr̄o, psallite: psallite regi nostro, psallite. Quōm rex oīs terre deus: psallite sapiēter. Regnauit deus sup gētes, deus sedet sup sedē sanctā suā. Principes populorū cōgregati sunt cū deo Abrahā: quōm dij fortes terre vehementer eleuati sunt.

¶ Psalmus cantici filijs core secunda sabbati. pō. xlvij.

MAgnus dñs & laudabilis nimis in ciuitate dei nr̄i, i mōte sancto eius. Fūdat exultatiōe vniuerse terre: mōs siō, latera aq̄lōis, ciuitas regis magni. Deus in domibus eius cognoscet: cū suscipiet eā. Quōm ecce reges terre cōgregati sunt: cōuenerunt in vnū. Ipsi vidētes, sic admirati sunt, conturbati sunt, cōmoti sunt: tremor apprehēdit eos. Ibi dolores vt parturientis: in spū vehemēti cōteres naues Tharsis. Sicut audiuim⁹ sic vidimus in ciuitate dñi virtutū, in ciuitate dei nr̄i: deus fundauit eā in eternū. Suscepimus deus mīam tuā in medio tēpli tui. Scōm nomē tuū deus, sic & laus tua in fines terre: iustitia plena est dextera tua. Letet mons sion, & exultēt filie Jude: propter iudicia tua dñe. Circūdate sion, & cōplectimini eam: narrate in turribus eius. Ponite corda vestra in virtute eius: & distribuite domos eius, vt enarretis in progenie altera: Quōm hic est deus, deus noster in eternum, & in seculum seculi: ipse reget nos in secula.

¶ In finem filijs core. Psalmus. xlvij.

Psalm. lxxvij.

AUdite hec oēs gētes: auribus percipite oēs q̄ habitatis orbē, Quiq̄ terrigene & filij hoim simul in vnū diues & paup. Os meū loquet sapiētiā: & meditatio cordis mei prudētiā. Inclinabo in parabolā aurē meā, aperiā in psalterio propositionē meam. Cur timebo in die mala: iniqtas calcanei mei circundabit me. Qui confidūt in virtute sua: & in multitudie diuitiarū suarū gloriant. Frater nō redimit, redimet hō: non dabit deo placationē suā. Et pretiū redēptionis aie sue: & laborabit in eternū, & viuet adhuc in finē. Nō videbit interitū, cū viderit sapiētes morientes: simul insipiēs & stultus peribūt. Et relinquēt alienis diuitias suas: & sepulchra eorū domus illorū in eternū. Tabernacula eorū in progenie & progenie, vocauerūt noia sua in terris suis. Et hō cū in honore eēt nō intellexit: cōparatus est iumētis insipiētib⁹, & similis factus est illis. Hec via illorū scandalū ipsis: & postea in ore suo complacebūt. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. Et dñabunt eorū iusti in matutino: & auxilium eorū veterascet in inferno a gloria eorū. Uerūtamen deus redimet animā meā de manu inferi cū acceperit me. Ne timueris cū diues factus fuerit hō: & cū multiplicata fuerit gloria dom⁹ eius. Quōm cū interierit, nō sumet oia: neq̄ descēdet cū eo gloria eius. Quia aia eius in vita ipsius bñdicet: confitebit tibi cū bñfeceris ei. Introibit in progenies patrū suorū: & vsq̄ in eternū nō videbit lumē. Hō cū in honore eēt nō intellexit: cōparatus est iumētis insipientibus, & similis factus est illis.

¶ Psalmus Asaph. xlix.

DEus deorū dñs locutus est: & vocauit terrā. A solis ortu vsq̄ ad occasum: ex Sion species decoris eius. Deus manifeste veniet: deus nr̄, et nō silebit. Ignis in cōspectu eius exardescet: et in circuitu eius tēpestas valida. Aduocauit celū desursum: & terrā discernere populū suū. Cōgregate illi sanctos eius: q̄ ordināt testmū eius super sacrificia. Et annūciabunt celi iustitiā eius: quōm deus iudex est. Audi populus meus, & loquar: israel, & testificabor tibi: deus deus tuus ego sum. Non in sacrificijs tuis arguā te: holocausta aūt tua, in cōspectu meo sunt sp. Nō accipiā de domo tua vitulos: neq̄ de gregibus tuis hircos. Quōm mee sunt oēs fere syluarū, iumēta in mōtib⁹, & boues. Cognoui oia volatilia celi: & pulchritudo agri mecū est. Si esuriero, nō dicā tibi: meus est enim orbis terre: et plenitudo eius. Nūquid māducabo carnes taurorū: aut sanguinē hircorū potabo? Immola deo sacrificiū laudis: et redde altissimo vota tua. Et inuoca me i die tribulationis: eruāte & honorificabis me. Peccatori aūt dixit deus, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testmū meū p os tuū? Tu vero odisti disciplinā: & proiecisti sermones meos retrorsum. Si videbas furē, currebas cū eo, & cū adulteris portionē tuā ponebas. Os tuū abūdauit malitia: & lingua tua cōcinnabat dolos. Sedēs, aduersus fratrē tuum loquebaris, & aduersus filiū matris tue pōebas scādalū: hec fecisti et tacui. Existimasti iniquitatē ero tui silis: arguā te: & statuā contra faciē tuā. Intelligite hec q̄ obliuiscimini deū: nequando rapiat, & non sit qui eripiat. Sacrificium laudis honorificabit me: & illic iter quo ostendam illi salutare dei.

¶ In finem Psalmus Dauid cum venit ad eum Nathan propheta: quando intrauit ad Bethsabee. ij. reg. xij. l.

MIserere mei deus scōm magnā mīam tuā, Et scōm multitudinē miserationū tuarū dele iniquitatē meā. Amplius lauā me ab iniqtate mea: & a peccato meo munda me. Quōm iniquitatē meā ego cognosco: & peccatū meū contra me est semper. Tibi soli peccaui, & malū cora te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cū iudicaris. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum: & in peccatis cōcepit me mr̄ mea. Ecce enim veritatē dilexisti: incerta & occulta sapiētie tue manifestasti mihi. Aspges me hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor. Auditui meo dabis gaudiū & letitiā: et exultabūt ossa humiliata. Auerte faciē tuā a pctis meis: et oēs iniqtates meas dele. Cor mūdum crea in me deus: et spm̄ rectū innoua in visceribus meis. Ne projicias me a facie tua: & spm̄ sanctū tuū ne auferas a me. Redde mihi letitiā salutaris tui: & spū principali confirma me. Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te cōuertent. Libera me de sanguinib⁹ deus deus salutis mee: & exaltabit lingua mea iustitiā tuā. Dñe, labia mea aperies: & os meū annūtiabit laudē tuā. Quōm si voluisses sacrificiū dedissem vtiq̄ holocaustis nō delectaberis. Sacrificiū deo, spūs cōtribulatus: cor contritū & humiliatū deus nō despicies. Benigne fac dñe in bona voluntate tua Sion: vt edificent muri Jerusalē. Tūc acceptabis sacrificiū iustitie, oblationes & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Ro. iij. a

¶ In finē intellectus Dauid: cum venit doeg Idumeus: & annūtiauit Saul: & dixit: venit dō i domū achimelech. j. reg. xxij b. lij.

QUid gloriaris in malitia, q̄ potēs es in iniqtate? Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolū. Dilexisti malitiā sup benignitatē: iniqtatē magis, q̄ loqui equitatem.

tem. Dilexisti oia verba precipitationis, lingua dolosa. Propterea deꝰ destruette in finē: euellet te, ꝛ emigrabit te de tabernaculo tuo, ꝛ radicē tuā de terra viuētiū. Videbūt iusti, ꝛ timebūt, ꝛ sup eū ridebūt: ꝛ dicēt, Ecce homo q non posuit deū adiutoꝛē suū, Sed speravit in multitudine diuitiarum suarum: ꝛ prevaluit in vanitate sua. Ego autē sicut oliua fructifera in domo dei, speraui in misericoꝛdia dei in eternū, ꝛ in seculū seculi. Confitebor tibi in seculū q fecisti: ꝛ expectabo nomē tuū, qm̄ bonū est in ꝓspectu sctoꝝ tuoꝝ.

¶ In finem pro Mahalath intelligentia Dauid. lij.

Dixit insipiēs i coꝛde suo, Nō est deꝰ. Corrupti sunt ꝛ abominabiles facti sūt i iniqtatibꝰ: nō est q faciat bonū. Deꝰ de celo ꝓspexit sup filios hominū: vt videat si est intelligēs: aut requirēs deū. Oēs declinauerūt: simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū, nō est vsq ad vnū. Nōne scient oēs qui operantur iniquitatē, qui devorāt plebē meā vt cibū panis? Deū non invocaverunt: illic trepidauerūt timoꝛe, vbi nō erat timoꝛ. Qm̄ deꝰ dissipauit ossa eoꝝ q hoībus placēt: confusi sunt qm̄ deꝰ sprevit eos. Quis dabit ex Sion salutare Israel: cū cōuerterit deus captiuitatem plebis sue, exultabit Jacob, ꝛ letabitur Israel. s. xiij.

¶ In finem in carminibus intellectꝰ Dauid cū venissent ziphei: et dixissent ad saul: Nonne Dauid abscōditus est apud nos? liij.

Deus in nomine tuo saluū me fac, et in vtute tua iudica me. Deꝰ exaudi oratiōnē meā: auribus percipe verba oris mei. Qm̄ alieni insurrexerūt aduersum me, ꝛ fortes quesierūt aīam meā: ꝛ nō ꝓposuerūt deū ante ꝓspectū suū. Ecce enī deꝰ adiuuat me: ꝛ dñs susceptoꝛ est aīe mee. Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. Voluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo dñe qm̄ bonū est. Qm̄ ex oi tribulatiōe eripuisti me, ꝛ sup inimicos meos despexit oculꝰ meꝰ. j. regum xxiij. d.

¶ In finem in carminibus intellectus Dauid. liij.

Exaudi deꝰ oratiōnē meā, ꝛ ne despexeris deprecationē meam: intēde mihi, ꝛ exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea: ꝛ conturbatus sum a voce inimici, ꝛ a tribulatione peccatoris. Qm̄ declinauerūt i me iniqtates: ꝛ i ira molesti erāt mihi. Coꝛ meū cōturbatū est in me: ꝛ formido mortis cecidit sup me. Timoꝛ ꝛ tremoꝛ venerūt sup me: ꝛ contexerūt me tenebre. Et dixi, Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe: ꝛ volabo ꝛ requiescā? Ecce elongaui fugiēs: ꝛ māsi in solitudine. Expectabā eū q saluū me fecit a pusillanimitate spūs, ꝛ tempestate. Precipita dñe, divide linguas eoꝝ: qm̄ vidi iniqtatē ꝛ cōtradictionē in ciuitate. Die ac nocte circūdabit eā sup muros eiꝰ iniqtas: ꝛ labor i medio eiꝰ, ꝛ iniustitia. Et nō defecit de plateis eiꝰ vsura ꝛ dolus. Qm̄ si inimicꝰ meꝰ maledixisset mihi: sustinuissem vtiq. Et si is q oderat me, sup me magna locutꝰ fuisset: absc̄ōdissem me forsitā ab eo. Tu vero homo vnanimis, dux meꝰ ꝛ notꝰ meꝰ, Qui simul mecū dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimꝰ cū cōsensu. Veniat mors sup illos: ꝛ descēdāt in infernū viuentes. Qm̄ negtie in habitaculis eoꝝ in medio eoꝝ. Ego autem ad deū clamaui: ꝛ dñs saluabit me. Vespere, ꝛ mane, ꝛ meridie narrabo ꝛ annūtiabo, ꝛ exaudiet vocē meā. Redimet in pace aīam meā ab his q appropinquāt mihi: qm̄ inter multos erāt mecū. Exaudiet deꝰ, ꝛ humiliabit illos, q est añ te secula. Nō enī est illis cōmutatio, ꝛ nō timuerunt deū: extēdit manū suā in retribuēdo. Cōtaminauerūt testamentū eiꝰ, divisi sunt ab ira vultꝰ eius: ꝛ appropinq̄uit coꝛ illius. Mollita sunt sermones eiꝰ sup oleū: ꝛ ipsi sunt iacula. Jacta sup dñm curā tuā, ꝛ ipse te enutriet: nō dabit in eternū fluctuationē iusto. Tu vero deus deduces eos i puteū interitus. Viri sanguinum ꝛ dolosi, non dimidiabunt dies suos, ego autem sperabo in te domine. Matth. vi. d. Luce. xij. c. j. Pet. v. b.

¶ In finem pro populo q a sanctis longe factus est Dauid in titulī inscriptione cū tenuerunt eū Allophylitn Geth. Cap. lv.

Miserere mei deus, qm̄ cōculcauit me homo: tota die impugnās tribulauit me. Cōculcauerūt me inimici mei tota die: qm̄ multi bellātes adversum me. Ab altitudine diei timebo: ego vō in te sperabo. In deo laudabo sermones meos, in deo speraui: nō timebo qd faciat mihi caro. Tota die verba mea execrabant: aduersum me oēs cogitationes eoꝝ in malū. Inhabitabūt ꝛ abscōdent: i psi calcaneū meū observabūt. Sicut sustinuerūt aīmā meā, ꝓ nihilo saluos facies illos: in ira populos cōfringes. Deus vitā meā annuntiaui tibi: posuisti lacrymas meas in conspectu tuo. Sicut ꝛ in promissione tua: tunc cōuertent inimici mei retrorsuꝝ. In qua cūq die invocauero te: ecce cognoui qm̄ deꝰ meꝰ es. In deo laudabo verbum, in dño laudabo sermonē: in deo speraui, nō timebo qd faciat mihi homo. In me sunt deꝰ vota tua, que reddā laudationes tibi. Qm̄ eripuisti aīam meam de morte, ꝛ pedes meos de lapsu, vt placeā coꝛā deo in lumine viuentium. ñ. regum xxj.

¶ In finem ne disperdas, Dauid in tituli inscriptione: cū fugeret a facie saul in spelunca. Caput lvj.

Miserere mei deꝰ, miserere mei: qm̄ in te cōfidit aīa mea. Et in vmbra alarū tuarū sperabo: donec trāseāt iniquitas. Clamabo ad deū altissimū, deū qui benefecit mihi. Misit de celo et liberauit me: dedit in opprobriū cōculcātes me. Misit deus misericoꝛdiā suā ꝛ veritatē suā, ꝛ eripuit aīaꝫ meā ꝺ medio catuloꝝ leonū: dormiui cōturbatꝰ. Filij hoīm, dētes eoꝝ arma ꝛ sagitte: ꝛ lingua eoꝝ, gladius acutꝰ. Exaltare super celos deꝰ: ꝛ in oēm terrā gloria tua. Laqueū parauerūt pedibꝰ meis: ꝛ incurvauerūt aīaꝫ meā. Foderūt añ faciē meā foueā: ꝛ inciderūt in eā. Paratū coꝛ meū deꝰ, paratum coꝛ meū: cantabo ꝛ psalmū dicam. Exurge gloria mea, exurge psalterium ꝛ cithara: exurgā diluculo. Cōfitebor tibi in populis dñe: psalmū dicā tibi in gētibꝰ: Qm̄ magnificata est vsq ad celos mia tua, ꝛ vsq ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: ꝛ super omnem terram gloria tua. j. regum xxij. ꝛ xxiij. Jo. ij. d.

¶ In finem ne disperdas: Dauid in tituli inscriptione. Cap. lvij.

Si vere vtiq iustitiā loquimini: recte iudicate filij hoīm. Et tēm in coꝛde iniquitates operamini in terra: iniustitias manꝰ vestre cōcinnāt. Alienati sunt peccatoꝛes a vulua: errauerūt ab vtero, locuti sunt falsa. Furoꝛ illis ꝼm similitudinē serpentis: sicut aspidis surde, ꝛ obturātis aures suas, Que nō exaudiet vocē incātantiū, ꝛ venefici incantātis sapiēter. Deus cōteret dētes eoꝝ in oꝛe ipsoꝝ: molas leonū cōfriget dñs. Ad nihilū deveniēt tāq̄ aqua decurrēs: intēdit arcū suum donec infirment. Sicut cera que fluit auferent: supcecidit ignis, ꝛ nō viderūt solē, Priusq̄ intelligerent spine vestre rhāmū: sicut viuētes sic in ira absorbet eos. Letabitur iustꝰ cū viderit vindictā: manꝰ suas lauabit in sanguine peccatoris. Et dicet homo, Si vtiq est fructꝰ iusto: vtiq est deus iudicans eos in terra.

¶ In finem ne disperdas: Dauid in tituli inscriptiōe: qñ misit saul: et custodiuit domum eius vt interficeret eum. Cap. lviij.

Eripe me de inimicis meis deꝰ meꝰ: ꝛ ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de operātibus iniquitatem: ꝛ de viris sanguinū salua me. Quia ecce ceperūt aīam meā: irrueꝝ in me fortes. Neq̄ iniquitas mea, neq̄ peccatū meū dñe sine iniquitate cucurri ꝛ direxi. Exurge in occursum meū ꝛ vide: ꝛ tu j. Regū xix.

dñe deus virtutū deus Jsrael. Intēde ad visitādas oēs gēt̄es: nō miserearis oibus qui operātur iniquitatē. Cōuert̄ētur ad vesperā, ꝛ famē patiēt̄ur vt canes: ꝛ circūibūt ciuitatē. Ecce loquēt̄ur in ore suo, ꝛ gladi⁹ i labijs eor: qm̄ gs audiuit: Et tu dñe deridebis eos: ꝛ ad nihilū deduces oēs gēt̄es. Fortitudinē meā ad te custodiā, quia deus suscepto⁹ me⁹ es: de⁹ me⁹ misericordia eius preueniet me. De⁹ oñdit mihi sup inimicos meos, ne occidas eos: neq̄ obliuiscāt̄ ppli mei. Disperge illos in virtute tua: ꝛ depone eos protector me⁹ dñe. Delictū oris eor sermonē labior ipsorū, ꝛ cōprehendant̄ in superbia sua. Et de execratione ꝛ mendacio annūtiabunt̄ in cōsummatione: in ira consummationis, et nō erūt. Et sciēt̄ qꝛ de⁹ dñabit̄ Jacob, ꝛ finium terre. Conuert̄ētur ad vesperā, ꝛ famē patient̄ vt canes: ꝛ circuibunt ciuitatē. Ipsi dispergent̄ ad māducādū: si vero non fuerint saturati, ꝛ murmurabunt. Ego aūt cātabo fortitudini tuā, ꝛ exultabo mane misericordiā tuam. Quia factus es suscepto⁹ meus, ꝛ refugiū meum in die tribulationis mee. Adiutor meus tibi psallam, quia deus suscepto⁹ meus es: deus meus misericordia mea.

¶ In finem, p̄ hīs qui immutabuntur: in tituli inscriptione Dauid in doctrinam: cum succēdit Syriam Mesopotamie: ꝛ Syriam Sobar: et conuertit Joab: ꝛ percussit Jdumeam in valle Salinarū duodecim milia. Caput.lix.

ñ. Regū vlt̄. ꝛ.r. ¶ Para. xviij.

DEus repulisti nos, ꝛ destruxisti nos: iratꝰ es, et misertꝰ es nobis. Cōmouisti terrā, ꝛ cōturbasti eā: sana cōtritiones eius, qꝛ cōmota est. Ostendisti pplo tuo dura: potasti nos vino cōpunctionis. Dedisti metuentib⁹ te significationē: vt fugiant a facie arcus: Ut liberent̄ dilecti tui: saluū fac dextera tua, ꝛ exaudi me. Deus locutꝰ est in sancto suo, Letabor, ꝛ partibor Sichimā, ꝛ cōualle tabernaculor metibor. Mee est Galaad, ꝛ meus est Manasses: ꝛ Ephraim fortitudo capitis mei. Juda rex me⁹: Moab olla spei mee. In Jdumeā extendā calceamētū meū mihi alienigene subditi sunt. Quis deducet me in ciuitatē munitā: quis deducet me vsq̄ in Jdumeā: Nōne tu de⁹ q repulisti nos: ꝛ nō egredieris de⁹ i virtutibus nostris: Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis. In deo faciemus virtutem: ꝛ ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

¶ In finem in hymnis Dauid. Caput.lx.

EXaudi de⁹ deprecationē meā: intende orationi mee. A finib⁹ terre ad te clamaui, dū anxiaret̄ cor meum: in petra exaltasti me. Deduxisti me, qꝛ factꝰ es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici. Jnhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamēto alarū tuarū. Quōm tu de⁹ me⁹ exaudisti orationem meā: dedisti hereditatē timētib⁹ nomē tuū. Dies sup dies regis adijcies: annos eius vsq̄ in diē gnationis ꝛ gnationis. Permanet in eternū in conspectu dei: misericordiam ꝛ veritatē eius quis requiret. Sic psalmū dicā nomini tuo in seculum seculi: vt reddam vota mea de die in diem.

¶ In finem pro Jduthum: Psalmus Dauid. Caput.lxj.

MOnne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enī salutare meū. Nā ꝛ ipse de⁹ me⁹, ꝛ salutaris me⁹: suscepto⁹ me⁹, ꝛ nō mouebor ampli⁹. Quousq̄ irruitis i hoiem: interficitis vniuersi vos: tāq̄ parieti inclinato, ꝛ macerie depulse? Verūtamē pretiū meū cogitauerūt repellere, cucurri in siti: ore suo bñdicebāt, ꝛ corde suo maledicebāt. Verūtamē deo subiecta esto aīa mea: quonā ab ipso patiētia mea. Quia ipse de⁹ me⁹ ꝛ saluator meus: adiutor me⁹, nō emigrabo. In deo saluta re meum, ꝛ gloria mea: deus auxilij mei, ꝛ spes mea in deo est. Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra: deus adiutor noster in eternū. Verū tamē vani filij hominuz, mēdaces filij hominū in stateris: vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Nolite sperare in iniquitate, ꝛ rapinas nolite cōcupiscere: diuitie si affluant, nolite cor apponere. Semel locutus est deus, duo hec audiui: qꝛ potestas dei est, ꝛ tibi domine misericordia, quia tu reddes vnicuiq̄ iuxta opera sua.

cor. n. ij. b Gal. vj. b ¶ Regum xxij.

¶ Psalmus Dauid cum esset in deserto Jdumee. Caput.lxij.

DEus de⁹ meus ad te de luce vigilo. Sitiuit in te aīa mea, q̄m multipliciter tibi caro mea. In terra deserta, inuia, ꝛ inaquosa, sic in sancto apparui tibi vt viderē virtutē tuā ꝛ gloriā tuā. Quōm melior est mia tua sup vitas: labia mea laudabūt te. Sic bñdicam te in vita mea: ꝛ in noīe tuo leuabo manꝰ meas. Sicut adipe ꝛ pinguedine repleat̄ aīa: ꝛ labijs exultatiōis laudabit os meū. Si memor fui tui sup stratū meū: in matutinis meditabor in te qꝛ fuisti adiutor meus. Et in velamēto alarū tuarū exultabo, adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua. Ipsi vero in vanū q̄sierūt aīam meā introibūt in inferiora terre, tradēt̄ur in manꝰ gladij, partes vulpium erunt. Rex vero letabit̄ in deo, laudabunt̄ omnes qui iurant in eo, quia obstructum est os loquentium iniqua.

¶ In finem Psalmus Dauid. Caput lxiij.

EXaudi de⁹ oratione meā cū deprecor: a timore inimici eripe aiam meā. Protexisti me a cōuē tu malignātiū: a multitudine operātiū iniqtatē. Quia exacuerūt vt gladiū linguas suas, intēderūt arcū rē amarā: vt sagittēt i occultꝰ imaculatū. Subito sagittabūt eū, ꝛ nō timebūt: firmauerūt sibi sermonē nequā. Narrauerūt vt abscōderēt laqueos: dixerūt, Quis videbit eos? Scrutati sunt iniqtates: defecerūt scrutātes scrutinio. Accedet hō ad cor altū: ꝛ exaltabit̄ de⁹. Sagitte parulorū facte sunt plage eorū, ꝛ infirmate sunt contra eos lingue eor: Cōturbati sūt oēs q videbāt eos: ꝛ timuit oīs homo. Et annuntiauerūt opa dei: ꝛ facta eius intellexerūt. Letabit̄ iustus in dño, ꝛ sperabit in eo: ꝛ laudabunt̄ oēs recti corde.

¶ In finem Psalmus Dauid. Caput.lxiiij.

TE decet hymnꝰ de⁹ in Sion: ꝛ tibi reddet̄ votū in Jerusalē. Exaudi de⁹ orationē meam: ad te oīs caro veniet. Verba iniquor prevaluerūt sup nos: ꝛ impietatib⁹ nostris tu ppitiaberis. Beatꝰ quē elegisti ꝛ assumpsisti: inhabitabit i atrijs tuis. Replebimur in bonis domꝰ tue: sanctū est templū tuū, mirabile in equitate. Exaudi nos de⁹ salutaris noster: spes oīs finiū terre, ꝛ in mari lōge. Preparās mōtes in vtute tua, accinctꝰ potētia: q cōturbas profundū maris, sonū fluctuum ei⁹. Turbabunt̄ gētes, ꝛ timebūt q habitāt terminos, a signis tuis: exitus matutini ꝛ vespere delectabis. Visitasti terrā ꝛ inebriasti eā: multiplicasti locupletare eam. Flumē dei repletū est aquis: parasti cibū illorū: qm̄ ita est preparatio ei⁹. Riuos ei⁹ inebrians, multiplica genimina eius in stillicidijs ei⁹ letabit̄ germinans. Benedices corone anni benignitatis tue: ꝛ campi tui replebunt̄ vbertate. Pinguescent speciosa deserti: ꝛ exultatione colles accingētur. Indutisunt arietes ouium, ꝛ valles abundabunt frumēto: clamabunt, ꝛ etenim hymnum dicent.

¶ In finem Psalmus Dauid. Caput.lxv.

IUbilate deo oīs terra, psalmū dicite noī eius: date gloriā laudi ei⁹. Dicite deo, Quā terribilia sunt opa tua dñe: in multitudine vtutis tue mentient̄ tibi inimici tui. Oīs terra adoret te, et psallat tibi: psalmū dicat noī tuo. Venite, ꝛ videte opera dei: terribilis in cōsilijs sup filios hoim. Qui cōuertit mare in aridā, in flumine ptrāsibūt pede: ibi letabimur in ipo. Qui dñatur in virtute sua in eternū, oculi ei⁹ sup gētes respiciunt: q exasperāt, non exaltant̄ in semetipsis. Bñdicite gētes deū nostrū, ꝛ auditā facite vocē laudis eius. Qui posuit aiaz meā ad vitā: ꝛ nō dedit i cōmotionē pedes meos. Quōm pbasti nos de⁹: igne nos examinasti, sicut examinat̄ argētū. Induxisti nos in laqueū, posuisti tribulationes in dorso nostro: impposuisti hoīes sup capita nostra. Transiuimus per ignē ꝛ aquā, ꝛ eduxisti nos in refrigerium. Introibo in domū tuā in holocaustis: reddā tibi vota mea, que dixerunt labia mea, Et locutū est os meū in tribulatione mea. Holocausta medullata offerā tibi cū incēso arietum: offerā tibi boues cū hircis. Venite, audite: et narrabo oēs q timetis deū, quāta fecit aie mee. Ad ipsum ore meo clamaui, ꝛ exaltaui sub lingua mea. Iniqtatem si aspexi in corde meo: nō exaudiet dñs. Propterea exaudiuit de⁹: ꝛ attē

di voci deprecationis mee. Benedict⁹ deus, qui non amouit orationem meam, ⁊ misericordiam suam a me.

¶ In finem in hymnis Psalmus cantici Dauid. lxvj.

DEus misereat nr̄i, ⁊ benedicat nobis: illuminet vultū suum super nos, ⁊ misereat nostri. Ut cognoscamus in terra viā tuā: in oīb⁹ gētib⁹ salutare tuū. Cōfiteant tibi ppli deo: cōfiteant tibi ppli oēs. Letent̄ ⁊ exultent gentes, qm̄ iudicas ppl̄os in equitate, ⁊ gētes ī terra dirigis. Cōfiteātur tibi ppli deus, cōfiteant tibi ppli oēs: terra dedit fructū suū. Bn̄dicat nos deus de⁹ nr̄, bn̄dicat nos de⁹: ⁊ metuāt eū oēs fines terre.

¶ In finem Psalmus cantici Dauid. lxvij.

EXurgat deus ⁊ dissipētur inimici ei⁹: et fugiant q oderūt eū, a facie ei⁹. Sicut deficit fumus deficiant: sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant pctōres a facie dei. Et iusti epulent̄, ⁊ exultent in cōspectu dei: ⁊ delectent̄ in letitia. Cātate deo, psalmū dicite noī ei⁹: iter facite ei q ascēdit sup occasum: Domin⁹ nomē illi. Exultate in cōspectu ei⁹, turbabunt̄ a facie eius: patris orphanorū, ⁊ iudicis viduarū. Deus ī loco sancto suo: deus q inhabitare facit vni⁹ moris in domo: Qui educit vinctos in fortitudine, simil̄ eos q exasperāt, q habitāt in sepulchris. De⁹ cū egredieris in cōspectu ppli tui, cum ptrāsieris in deserto: Terra mota est, etenim celi distillauerunt a facie dei Sinai, a facie dei Isr̄l. Pluuiā voluntariā segregabis de⁹ hereditati tue: ⁊ infirmata est, tu vero pfecisti eā. Animalia tua habitabūt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi de⁹. Dñs dabit v̄bum euāgelizantib⁹ virtute multa. Rex virtutū dilecti dilecti: ⁊ speciei dom⁹ diuidere spolia. Si dormiatis iter medios cleros, pēne colūbe deargētate, ⁊ posteriora dorsi ei⁹ in pallore auri. Dū discernit celestis reges super eā, nive dealbabunt̄ in Selmon: mons dei mons pinguis, mons cōs coagulat⁹ mons pinguis: vt qd suspicamini montes coagulatos: mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo: etenī dns habitabit ī finē. Currus dei decē millib⁹ multiplex, millia letātiū: dns in eis in Sinai in sancto. Ascēdisti in altū, cepisti captiuitatē: accepisti dona ī hoīb⁹. Etenī nō credētes inhabitare dn̄z deū. Bn̄dict⁹ dns die quotidie: psperū iter faciet nobis, deus salutariū nostror̄. De⁹ noster de⁹ saluos faciēdi: ⁊ dn̄i dn̄i exitus mortis. Verūtamē de⁹ cōfringet capita inimicorum suorū, verticē capilli perambulātiū in delictis suis. Dixit dns, Ex Basan cōuertā, cōuertā in pfundū maris: Ut intingat̄ pes tu⁹ in sanguine, lingua canū tuorū ex inimicis ab ipso. Viderūt ingressus tuos de⁹, ingressus dei mei, regis mei, q est in sctō. Preuenerūt principes cōiūcti psallentibus, in medio iuuencularū tympanistriar̄. In ecclesijs bn̄dicite deo dño: de fōtib⁹ Isr̄ael. Ibi Bēiamin adolescētulus ī mētis excessu. Principes Juda, duces eor̄: principes zabulon, principes Neptalim. Mdā de⁹ virtuti tue, cōfirma hoc de⁹, qđ operat⁹ es in nobis. A tēplo tuo in Jerusalē, tibi offerēt reges munera. Increpa feras arūdinis, cōgregatio taurorū ī vaccis ppl̄or̄: vt excludāt eos q pbati sunt argento. Dissipa gētes q̄ bella volūt, venient̄ legati ex Egypto: Ethiopia preueniet man⁹ ei⁹ deo. Regna terre cantate deo: psallite dño. Psallite deo q ascēdit sup celum celi: ad orientē. Ecce dabit voci sue vocē virtutis, date gloriā deo sup Isr̄ael: magnificētia ei⁹: ⁊ virt⁹ ei⁹ in nubibus. Mdirabilis de⁹ in sanctis suis, deus Isr̄ael ipse dabit virtutem ⁊ fortitudinem plebi sue: benedictus deus.

¶ In finem pro ōn̄s que commutabuntur Dauid. lxviij.

SAluū me fac de⁹, qm̄ intrauerunt aque vsq; ad aiam meā. Infixus sum in limo profundi: et nō est substātia. Veni in altitudinē maris: ⁊ tēpestas ōmersit me. Laborauī clamās: rauce facte sunt fauces mee: defecerūt oculi mei, dū spero in deum meū. Mdultiplicati sunt sup capillos capitis mei q oderūt me gratis. Cōfortati sunt q̄ psecuti sunt me inimici mei iniuste: q̄ nō rapui, tūc exoluebā. De⁹ tu scis insipiētiā meā: ⁊ delicta mea a te nō sunt abscōdita. Nō erubescāt ī me qui expectāt te dn̄e: dn̄e virtutū. Nō cōfundant̄ sup me q querunt te, de⁹ Isr̄ael: Qm̄ ppter te sustinui opprobriū: operuit cōfusio faciē meā. Extrane⁹ fact⁹ sum fratrib⁹ meis: et peregrin⁹ filijs matris mee. Qm̄ zelus dom⁹ tue comedit me: ⁊ opprobria exprobrātiū tibi ceciderūt sup me. Et operui in ieiunio aiam̄ meā: ⁊ factū est in opprobriū mihi. Et posui vestimētū meū ciliciū: ⁊ fact⁹ sum illis in parabolam. Mduersum me loquebātur q sedebāt in porta: ⁊ in me psallebant q bibebāt vinū. Ego vō orationē meā ad te dn̄e: tēpus bn̄placiti de⁹. In multitudine misericordie tue exaudi me in veritate salutis tue. Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab his qui oderūt me, ⁊ de pfundis aquarū. Nō me demergat tēpestas aque, neq; absorbeat me pfundū: neq; vrgeat sup me pute⁹ os suū. Exaudi me dn̄e qm̄ benigna est misericordia tua: ſm multitudinē miserationum tuarū respice in me. Et ne auertas faciē tuam a puero tuo: qm̄ tribulor, velociter exaudi me. Intēde anime mee ⁊ libera eā: ppter inimicos meos eripe me. Tu scis improperiū meū, ⁊ cōfusionē meā, ⁊ reuerētiā meā: In cōspectu tuo sūt oēs q tribulāt me, improperiū expectauit cor meū ⁊ miseriā. Et sustinui q simul cōtristaret̄, ⁊ nō fuit: ⁊ q consolaret̄: ⁊ nō inueni. Et dederūt in escā meā fel: ⁊ in siti mea potauerunt me aceto. Fiat mensa eor̄ cor̄ ipsis in laqueū: ⁊ in retributiones ⁊ in scādalū. Obscurent̄ oculi eor̄ ⁊ ne videāt: ⁊ dorsum eor̄ semp̄ curua. Effunde sup eos irā tuā: ⁊ furor ire tue cōprehēdat eos. Fiat habitatio eor̄ deserta: ⁊ in tabernaculis eor̄ nō sit q inhabitet: Qm̄ quē tu pcussisti, persecuti sūt: ⁊ sup dolorē vulnerū meorū addiderūt. Appone iniqtatē sup iniqtatē eor̄: ⁊ nō intrēt ī iustitiā tuā. Deleāt de libro viuētiū, ⁊ cū iustis nō scribant̄. Ego sum paup ⁊ dolens sal⁹ tua deus suscepit me. Laudabo nomē dei cū cantico: ⁊ magnificabo eū in laude: Et placebit deo sup vitulū nouellū cornua pducētē ⁊ vngulas. Videāt pauperes ⁊ letentur, q̄rite deū, ⁊ viuet aīa vestra. Qm̄ exaudiuit pauperes dom⁹: ⁊ vinctos suos nō despexit. Laudēt illū celi ⁊ terra: mare ⁊ oīa reptilia in eis. Qm̄ de⁹ saluā faciet Siō: et edificabuntur ciuitates Jude. Et inhabitabūt ibi, ⁊ hereditate acquirent eā. Et semen seruor̄ eius possidebit eā: et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.

¶ In finem Dauid in rememoratione: eo quod saluum me fecit dominus. lxix.

DEus in adiutoriū meū intēde: dn̄e ad adiuuandum me, festina. Cōfundant̄ ⁊ reuereant̄ q querunt aiam meā. Euertant̄ retrorsum et erubescāt q volūt mihi mala. Auertant̄ statim erubescētes, q dicūt mihi, Euge euge. Exultēt ⁊ letent̄ in te oēs qui querūt te: ⁊ dicāt semp̄, Magnificet̄ dns, q diligūt salutare tuū. Ego vō egen⁹ ⁊ pauper sum: deus adiuua me. Adiutor meus ⁊ liberator meus es tu: dn̄e ne moreris.

¶ Psalmus Dauid filiorum Jonadab: ⁊ priorum captiuorū. lxx.

IN te dn̄e speraui, nō confundar in eternū: in iustitia tua libera me ⁊ eripe me. Inclina ad me aurē tuā: ⁊ salua me. Esto mihi ī deū protectorē, ⁊ in locū munitū: vt saluū me facias. Qm̄ firmamētū meū: ⁊ refugiū meū es tu. De⁹ me⁹ eripe me de manu peccatoris, ⁊ de manu cōtra legem agētis ⁊ iniqui: Qm̄ tu es patiētia mea dn̄e: dn̄e spes mea a iuuentute mea. In te cōfirmat⁹ sum ex vtero: de vētre matris mee tu es protector me⁹. In te cantatio mea semp̄: tāq; pdigiū fact⁹ sum multis, ⁊ tu adiutor fortis. Repleat̄ os meū laude: vt cantem gloriā tuā, tota die magnitudinē tuā. Ne proijcias me in tpe senectutis, cū defecerit virt⁹ mea, ne derelinquas me: Quia dixerūt inimici mei mihi: ⁊ q custodiebāt aiam meā, consiliū fecerūt in vnū, Dicētes, De⁹ dereliquit eum: psequimini, ⁊ cōprehēdite eū: q: nō est q eripiat. Deus ne elōgeris a me: de⁹ me⁹ ī auxiliū meū respice. Cōfundant̄ ⁊ deficiāt detrahētes aie mee: operiant̄ cōfusione ⁊ pudore, q querūt mala mihi. Ego aūt semp̄ sperabo: ⁊ adijciā sup oēm laudē tuā. Os meū annūtiabit iustitiā tuā: tota die salutare tuū. Qm̄ nō cognoui literaturā, introibo ī potētias

Jo.ij. d. Roma. xv.a.

Jo.x.e. Roma. xj.b. Actum x.d.

Ephe. iiij. b.

dñi:dñe memorabor iustitie tue solꝰ. Deꝰ docuisti me ab iu
ŭētute mea:⁊ vsq; nūc pnuntiabo mirabilia tua Et vsq;
in senectam ⁊ senīū:deꝰ ne derelinquas me, Donec annun
tiē brachiū tuū gnationi oi q̄ vētura est: Potētiā tuā ⁊ iu
stitiā tuā deꝰ vsq; ī altissima q̄ fecisti magnalia:deꝰ qs silis
tibi: Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes multas ⁊ malas
⁊ cōuersus vinificasti me:⁊ de abyssis terre iterū reduxisti
me: Multiplicasti magnificētiā tuā:⁊ cōuersus cōsolatus
es me. Nā ⁊ ego cōfitebor tibi in vasis psalmi veritatē tuā
deꝰ:psallā tibi in cithara sanctꝰ Israel. Exultabunt labia
mea cū cantauero tibi:⁊ aīa mea quā redemisti. Sed ⁊ lin
gua mea tota die meditabit iustitiā tuā:cū cōfusi ⁊ reuerit
fuerint qui querūt mala mihi.

¶ Psalmus Salomoni. lxxj.

DEus iudiciū tuū regi da:⁊ iustitiā tuā filio re
gis. Judicare|ppl'm tuū in iustitia:⁊ pauperes
tuos in iudicio. Suscipiāt montes pacē pplo:
⁊ colles iustitiā. Judicabit pauperes ppli, ⁊ sal
uos faciet filios pauperū:⁊ humiliabit calūniatorē. Et p
manebit cū sole ⁊ ante lunā in gnatione ⁊ gnationē. Descē
det sicut pluuia in vellus:⁊ sicut stillicidia stillātia sup ter
rā. Oriet in diebꝰ eiꝰ iustitia ⁊ abūdātia pacis:donec aufe
rat luna. Et dñabit a mari vsq; ad mare:⁊ a flumine vsq;
ad terminos orbis terrarū. Coram illo pcidēt Ethiopes:et
inimici eiꝰ terrā lingent. Reges Tharsis ⁊ insule munera
offerēt:reges Arabū ⁊ Saba dona adducēt. Et adorabūt
eū oēs reges terre:oēs gētes seruiēt ei. Quia liberabit pau
perē a potēte, ⁊ pauperē cui nō erat adiutor. Parcet pau
perē a potēte, ⁊ pauperē cui nō erat adiutor. Parcet pau
peri ⁊ inopi:⁊ animas pauperū saluas faciet. Ex vsuris et
iniqtate redimet animas eoꝝ:⁊ honorabile nomē eoꝝ co
rā illo. Et viuet, ⁊ dabit ei de auro Arabie, ⁊ adorabūt de
ipso semper:tota die benedicēt ei. Et erit firmamētū in ter
ra ī sūmis montiū, superextolletur sup Libanū fructꝰ eiꝰ :⁊ flo
rebūt de ciuitate sicut fenū terre. Sit nomē eius bñdictū in
secula:ante solē pmanet nomē eiꝰ. Et bñdicent in ipso oēs
tribus terre:oēs gētes magnificabūt eum. Benedictꝰ dñs
deꝰ Israˊ, q facit mirabilia solus. Et bñdictū nomen maie
statis eiꝰ ī eternū, ⁊ replebit maiestate eiꝰ oīs terra, fiat fiat.

¶ Defecerunt laudes Dauid filij Jesse.

¶ Psalmus Asaph. lxxij.

QUam bonꝰ Israel deꝰ his qui recto sunt corde:
Dei aūt pene moti sunt pedes:pene effusi sunt
gressus mei. Quia zelaui sup iniquo, pacē pec
catorū videns. Quia nō est respectus morti eo
rū:⁊ firmamētū in plaga eorū. In labore hoīm nō sunt: et
cū hoībus nō flagellabūtur. Ideo tenuit eos superbia:oper
ti sunt iniquitate ⁊ impietate sua. Prodijt quasi ex adipe
iniquitas eoꝝ:trāsierūt in affectū cordis. Cogitauerunt et
locuti sunt nequitiā:iniquitatem in excelso locuti sunt. Po
suerūt in celum os suū:⁊ lingua eoꝝ trāsiuit in terra. Ideo
cōuertet pplus meus hic:⁊ dies pleni inuenient in eis. Et di
xerūt, Quomodo scit deꝰ, ⁊ si est scientia in excelso? Ecce
ipsi peccatores ⁊ abūdātes in seculo: obtinuerūt diuitias.
Et dixi, Ergo sine causa iustificaui cor meū:⁊ laui inter in
nocētes manꝰ meas: Et fui flagellatꝰ tota die, ⁊ castigatio
mea in matutinis. Si dicebā, Narrabo sic:ecce nationem fi
liorū tuoꝝ reprobaui. Existimabā vt cognoscerem hoc:la
bor est ante me, Donec intrē in sanctuariū dei:⁊ intelligā
in nouissimis eoꝝ. Uerūtamē ppter dolos posuisti eis:de
iecisti eos dū alleuarent. Quomodo facti sunt in desolatio
nē subito defecerūt:perierūt ppter iniquitatē suam. Uelut
somniū surgētiū dñe, in ciuitate tua imaginē ipsoꝝ ad ni
hilū rediges: Quia inflāmatū est cor meū, ⁊ renes mei cō
mutati sunt:⁊ ego ad nihilū redactus sum, ⁊ nesciui. Ut iu
mētū factus sum apud te:⁊ ego semp tecū. Tenuisti manū
dexterā meā:⁊ in volūtate tua deduxisti me:⁊ cū gloria su
scepisti me. Quid em̄ mihi est in celo:⁊ a te qd volui super
terrā? Defecit caro mea ⁊ cor meū:deus cordis mei, et ps
mea deꝰ in eternū. Quia ecce, qui elōgāt se a te, peribunt:
perdidisti oēs q̄ fornicant abste. Mihi aūt adherere deo
bonū est:ponere in dño deo spem meam: Ut annūtiem om
nes predicationes tuas in portis filie Sion.

¶ Intellectus Asaph. lxxij.

QUd deus repulisti in finē:iratꝰ est furor tuus
sup oues pascue tue: Memor esto congregatio
nis tue, quā possedisti ab initio. Redemisti vir
gā hereditatis tue:mons Sion in quo habita
sti in eo. Leua manꝰ tuas in superbias eoꝝ in finē:quāta ma
lignatꝰ est inimicꝰ in sancto. Et gloriati sunt q̄ oderunt te:
in medio solēnitatis tue. Posuerūt signa sua, signa:⁊ non
cognouerūt sicut in exitu sup summū. Quasi in sylua ligno
rū securib⁹ exciderūt ianuas eiꝰ in idipm:in securi ⁊ ascia
deiecerūt eā. Incēderūt igni sanctuariū tuū in terra:pollue
rūt tabernaculū nois tui Dixerunt in corde suo cognatio iij.reguꝫ
eoꝝ simul, Quiescere faciamus oēs dies festos dei a terra xxv.c.
Signa nostra nō vidimꝰ, iā nō est ppheta:⁊ nos nō cogno
scet amplius. Usq; quo deꝰ improperabit inimicus: irritat
aduersariꝰ nomē tuū in finē: Ut qd auertis manū tuam et
dexterā tuā de medio sinu tuo in finē: Deꝰ aūt rex noster Luc.j.g.
ante secula:operatꝰ est salutē in medio terre. Tu cōfirmasti
in virtute tua mare:cōtribulasti capita draconū in aquis.
Tu cōfregisti capita draconis:dedisti eū escā pplis Ethio
pū. Tu dirupisti fōtes ⁊ torrētes:tu siccasti fluuios Ethā.
Tuus est dies:⁊ tua est nox:tu fabricatꝰ es auroꝝ ⁊ solē.
Tu fecisti oēs terminos terre:estatē ⁊ ver tu plasmasti ea.
Memor esto huiꝰ, inimicus improperauit dño:⁊ pplis in
sipiēs incitauit nomē tuū. Ne tradas bestijs animas cōfiten
tiū tibi:⁊ aīas pauperū tuoꝝ ne obliniscaris ī finē. Respi
ce in testamētū tuū:q̄ repleti sūt:q̄ obscurati sunt terre do
mib⁹ iniqtatū. Ne auertat humilis factꝰ confusus :pauper ⁊
inops laudabūt nomē tuū. Exurge deꝰ, iudica causaꝫ tuā:
memor esto improperioꝝ tuoꝝ, eorū q̄ ab insipiēte sunt to
ta die. Ne obliniscaris voces inimicoꝝ tuoꝝ:superbia eorū
qui te oderūt, ascendit semper.

¶ In finē ne corrūpas Psalmꝰ Asaph cantici. lxxiij.

CONfitebimur tibi deꝰ, cōfitebimur:⁊ inuocabi
mus nomē tuū. Narrabimꝰ mirabilia tua: cum
accepero tps, ego iustitias iudicabo. Liq̄facta
est terra, ⁊ oēs q̄ habitāt in ea:ego cōfirmaui co
lūnas eiꝰ. Dixi iniqs, Nolite inique agere:⁊ delinquētibꝰ,
Nolite exaltare cornu. Nolite extollere ī altū cornu vestrū:
nolite loqui aduersus deū iniqtatē: Quia neq; ab oriente,
neq; ab occidēte, neq; a desertis montibꝰ :qm̄ deus iudex
est. Hūc humiliat, ⁊ hūc exaltat:q̄ calix in manu dñi vini
meri plenꝰ misto. Et inclinauit ex hoc in hoc: verūtamē fex
eius nō est exinanita:bibēt oēs pctōres terre. Ego aūt an
nūtiabo in seculuꝫ:cantabo deo Jacob. Et oīa cornua pec
catorū cōfringam:⁊ exaltabuntur cornua iusti.

¶ In finē in laudibus: Psalmus Asaph:canticum. lxxv.

NOtus in Judea deꝰ:in Israel magnum nomē
eiꝰ. Et factꝰ est in pace locꝰ eiꝰ:⁊ habitatio eius
in Sion. Ibi cōfregit potētias, arcū, scutū, gla
diū, ⁊ bellū. Illuminās tu mirabiliter a monti
bus eternis:turbati sunt oēs insipiētes corde. Dormierūt
somnū suū:⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū in manib⁹
suis. Ab increpatiōe tua deꝰ Jacob dormitauerūt q̄ ascen
derūt equos. Tu terribilis es, ⁊ qs resistet tibi:ex tunc ira
tua. De celo auditū feci ti iudiciū:terra tremuit ⁊ quieuit.
Cū exurgeret in iudiciū deꝰ:vt saluos faceret oēs māsue
tos terre. Qm̄ cogitatio hoīs cōfitebit tibi:⁊ reliquie cogi
tationis diē festū agent tibi. Uouete, ⁊ reddite dño deo ve
stro oēs q̄ in circuitu eiꝰ affertis munera, Terribili ⁊ ei q̄
aufert spiritū pncipū:terribili apud reges terre.

¶ In finē p Jduthun: Psalmus Asaph. lxxvj.

VOce mea ad dñm clamaui:voce mea ad deū, et
intendit mihi. In die tribulationis mee deum
exquisiui, manibus meis nocte cōtra eū: et non
sum deceptus. Renuit cōsolari anima mea, me
mor fui dei ⁊ delectatus sum, ⁊ exercitatus sum:ⁿ defecit
spiritus meus. Anticipauerūt vigilias oculi mei: turbatus

sum,

sum, ꝛ nō sum locutus. Cogitaui dies antiquos: ꝛ annos eternos in monte habui. Et meditaꝰ sum nocte cuꝫ corde meo. ꝛ exercitabar, ꝛ scopebā spiritū meū. Nūqd in eternū pjciet deꝰ: aut nō apponet vt cōplacitior sit adhuc: Aut in finē misericordiā suā abscindet, a gnatione in gnationē: Aut obliuiscet misereri deꝰ: aut cōtinebit in ira sua miseri cordias suas: Et dixi, Nūc cepi: hec mutatio, dextere excelsi. ℣ Memor fui operū dñi: q memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Et meditabor in oibus operibꝰ tuis: ꝛ in adinuētionibꝰ tuis exercebor. Deꝰ in sancto via tua: quia deus magnus sicut deꝰ noster: tu es deꝰ q facis mirabilia. Notā fecisti in pplis virtutē tuā: redemisti in brachio tuo pplm tuū, filios Jacob ꝛ Joseph. Viderūt te aque deꝰ, viderūt te aque: ꝛ timuerūt, ꝛ turbate sunt abyssi. ℣ Multitudo soni tus aquaꝝ: vocē dederūt nubes. Et enī sagitte tue trāseūt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt coruscationes tue orbi terre: cōmota est ꝛ cōtremuit terra. In mari via tua, ꝛ semi te tue in aquis multis: ꝛ vestigia tua non cognoscent. Deduxisti sicut oues pplm tuū in manu ℣ Moysi ꝛ Aaron.

Exodi xiij.e.

Exodi xiij xiiij.e f. ps. cliij. d. Exodi xvij.b. Nume. xi.a. Nume. xx.b. Nume. xj.a. Exodi xvj.c. Nume. xj.b. Jo.vj.d. j.coꝝ.x.a Nume. xj.g. Nume. xj.g.

¶ Intellectus Asaph. lxxvij.

Attēdite populе meꝰ legē meā: inclinate aurem vestrā in verba oris mei. Aperiā in parabolis os meū: loquar ꝓpositiones ab initio. Quanta audiuimꝰ ꝛ cognouimus ea: ꝛ pres nostri narra uerūt nobis: Nō sunt occultata a filijs eoꝝ in gnatione altera, Narrātes laudes dñi, ꝛ virtutes eiꝰ, ꝛ mirabilia eius q fecit, Et suscitauit testimoniū in Jacob, ꝛ legē posuit in Jsrael. Quāta mādauit pribꝰ nostris nota facere ea filijs suis, vt cognoscat gnatio altera. Filij qui nascentur et exurgēt, ꝛ narrabūt filijs suis, Ut ponāt in deo spem suā, ꝛ non obliuiscant operū dei, ꝛ mādata eiꝰ exquirāt. Ne siāt sicut patres eoꝝ, gnatio prauа ꝛ exasperās, Gnatio q nō direxit cor suū, ꝛ nō est creditꝰ cū deo spūs eiꝰ. Filij Ephrē intēdētes ꝛ mittētes arcū: cōuersi sunt in die belli. Nō custodierūt testamētū dei: ꝛ in lege eiꝰ noluerunt ambulare. Et obliti sunt benefactoꝝ eiꝰ: ꝛ mirabiliū eiꝰ q ostēdit eis. Coram patribus eoꝝ fecit mirabilia in terra Egypti: in cāpo Taneos. Interrupit mare ꝛ pduxit eos: ꝛ statuit aquas q si in vtre. Et deduxit eos in nube diei: ꝛ tota nocte in illumi natione ignis. Interrupit petrā in eremo: ꝛ adaquauit eos velut in abyssо multa. Et eduxit aquam de petra: ꝛ eduxit tanq̄ flumina aquas. Et tappositi sunt adhuc peccare ei: in irā excitauerunt excelsum in inaquoso. Et tētauerūt deum in cordibus suis vt peterēt escas aīabꝰ suis. Et male locuti sunt de deo: dixerūt, Nūqd poterit deꝰ parare mēsam in deserto: Qñ pcussit petrā, ꝛ fluxerūt aque, ꝛ torrētes inūdauerūt: Nūqd ꝛ panē poterit dare, aut parare mēsam pplo suo: Ideo audiuit dñs, ꝛ distulit: ꝛ ignis accēsus est in Jacob, ꝛ ira dei ascēdit in Jsrael: Quia nō crediderūt in deo, nec sperauerūt in salutari eiꝰ. Et mādauit nubibꝰ desup, ꝛ ianuas celi aperuit, Et pluit illis mānа ad māducandū: et panē celi dedit eis. Panē angelorꝫ māducauit homo: cibaria misit eis in abūdātia. Trāstulit Austrū de celo: ꝛ induxit in virtute sua Africū. Et pluit sup eos sicut puluerem carnes: ꝛ sicut arenā maris volatilia pēnata, Et ceciderūt in medio castroꝝ eoꝝ: circa tabernacula eoꝝ. Et manducauerūt ꝛ saturati sunt nimis, ꝛ desyderiū eoꝝ attulit eis: nō sunt fraudati a desyderio suo. Adhuc esce eoꝝ erant in ore ipsoꝝ: ꝛ ira dei ascēdit sup eos. Et occidit pingues eorū: et electos Jsrael impediuit. In oibꝰ his peccauerūt adhuc: ꝛ nō crediderūt in mirabilibꝰ eiꝰ. Et defecerūt in vanitate dies eoꝝ: ꝛ anni eoꝝ cū festinatione. Cū occideret eos que rebāt eū: ꝛ reuertebātur, ꝛ diluculo veniebāt ad eum. Et rememorati sunt q deꝰ adiutor est eoꝝ: ꝛ deꝰ excelsus redēptor eoꝝ est. Et dilexerūt eū in ore suo, ꝛ lingua sua mētiti sunt ei: Cor aūt eoꝝ nō erat rectū cum eo: nec fideles habiti sunt in testamēto eiꝰ. Ipse aūt est misericors, ꝛ ꝓpitiꝰ fiet peccatis eoꝝ: ꝛ non disperdet eos. Et abūdauit vt auerteret irā suā: ꝛ nō accēdit oēz irā suā. Et recordatꝰ est q caro sunt: spūs vadēs ꝛ nō redies. Quotiēs exacerbauerūt euꝫ in deserto: in irā cōcitauerūt eū in aquoso. Et cōuersi sunt, ꝛ tētauerūt deū: ꝛ sanctū Jsrael exacerbauerūt. Nō sunt recordati manꝰ eiꝰ, die qua redemit eos de manu tribulātis, Sicut posuit in Egypto signa sua: ꝛ ꝓdigia sua in campo Taneos. Et conuertit in sanguinē flumina eoꝝ: ꝛ imbres eoꝝ ne biberēt. ℣ Misit in eos cynomyiam: ꝛ comedit eos: ꝛ ranā, ꝛ dispdidit eos. Et dedit erugini fructꝰ eoꝝ: ꝛ labores eoꝝ locuste. Et occidit in grādine vineas eoꝝ: ꝛ moros eoꝝ in pruina. Et tradidit grādini iumēta eoꝝ: ꝛ possessiones eoꝝ igni. ℣ Misit in eos iram indignationis sue: indignationē, ꝛ irā, ꝛ tribulationē: immissiones pangelos malos. Viā fecit semite ire sue, ꝛ nō pepercit a morte aīabꝰ eoꝝ: ꝛ iumēta eoꝝ in morte cōclusit. Et pcussit omne primogenitū in terra Egypti: primitias oīs laboris eoꝝ in tabernaculis Cham. Et abstulit sicut oues pplꝫ suū: ꝛ pduxit eos tāq̄ gregē in deserto. Et deduxit eos in spe, ꝛ nō timuerūt: ꝛ inimicos eoꝝ operuit mare. Et induxit eos in montem sanctificationis sue: montē quē acquisiuit dextera eius. Et eiecit a facie eoꝝ gētes: ꝛ sorte diuisit eis terraꝫ in funiculo distributionis. Et habitare fecit in tabernaculis eoꝝ tribꝰ Jsrael. Et tētauerūt, ꝛ exacerbauerūt deū excelsum: ꝛ testimonia eiꝰ nō custodierūt. Et auerterūt se, ꝛ nō seruauerunt pactū: quēadmodū patres eoꝝ: cōuersi sunt in arcū prauū. In irā cōcitauerūt eū in collibꝰ suis: ꝛ ī sculptilibꝰ suis ad emulationē eū ꝓuocauerūt. Audiuit deꝰ, ꝛ spreuit: ꝛ ad nihilū redegit valde Jsrael. Et repulit tabernaculū Silo, tabernaculū suū vbi habitauit in hoibꝰ. Et tradidit in captiuitatē virtutē eoꝝ: ꝛ pulchritudinē eoꝝ in manus inimici. Et cōclusit in gladio populū suū: ꝛ hereditatē suā spreuit. Juuenes eoꝝ comedit ignis: ꝛ virgines eoꝝ nō sunt lamētate. Sacerdotes eoꝝ in gladio ceciderūt: ꝛ vidue eoꝝ non ploradabānt. Et excitatꝰ est tāq̄ dormiēs dñs: tāq̄ potens crapulatus a vino. Et pcussit inimicos suos in posteriora: opprobriū sempiternū dedit illis. Et repulit tabernaculū Joseph: ꝛ tribū Ephraim nō elegit: Sed elegit tribū Juda, montē Sion quē dilexit. Et edificauit sicut vnicornium sanctificiū suū in terra: quam fundauit in secula. Et elegit Dauid seruū suū, ꝛ sustulit eū de gregibꝰ ouiū: de post fetātes accepit eū ℣ Pascere Jacob ꝓpuū suū, ꝛ Jsrael hereditatē suā. Et pauit eos in innocētia cordis sui: ꝛ in intellectibꝰ manuum suarum deduxit eos.

Exodi vij.d. Exodi viij.f. Exodi viij.a. Exodi ix.c. Exodi ix.a. Exodi ix.e.

Exodi xij.d.

Exodi xvij.b. Josue. xxij.b.

j. regum xij.a.

¶ Psalmus Asaph. lxxviij.

Deus venerūt gētes in hereditatē tuam, polluerūt tēplū sanctū tuū: posuerūt Jerusalē ī pomorū custodiā. Posuerūt mortiena seruoꝝ tuoꝝ escas volatilibꝰ celi: carnes sctoꝝ tuoꝝ bestijs terre. Effuderūt sanguinē eoꝝ tāq̄ aquā i circuitu Jerlm: ꝛ nō erat q sepeliret. Facti sumꝰ opprobriū vicinis nostris: subsannatio ꝛ illusio his q in circuitu nostro sunt. Usq̄quo dñe irascēris in finē: accēdet velut ignis zelus tuꝰ: Effunde irā tuā in gētes q̄te nō nouerūt: ꝛ in regna q̄ nomē tuum nō inuocauerūt. Quia comederūt Jacob: ꝛ locū eiꝰ desolauerūt. Ne memineris iniqtatū nostrarū antiquarū, cito anticipēt nos misericordie tue: q pauperes facti sumꝰ nimis Adiuua nos deꝰ salutaris noster: ꝛ ꝓpter gloriā nois tui dñe libera nos, ꝛ ꝓpitiꝰ esto pctis nostris ꝓpter nomē tuū Ne forte dicāt in gētibꝰ, Ubi est deꝰ eoꝝ: ꝛ innotescat ī nationibꝰ coram oculis nostris. Ultio sanguinis seruorū tuorū q effusus est: introeat in cōspectu tuo gemitus cōpeditorū. Scōm magnitudinē brachij tui possīde filios mortificatorū. Et redde vicinis nostris septuplū in sinu eoꝝ: improperiū ipsorū qō exprobrauerūt tibi dñe. Nos aūt ppls tuus ꝛ oues pascue tue cōfitebimur tibi in seculū. In generatione ꝛ generationē annūtiabimus laudem tuam.

Jere.x.d Esa. lxvij.

¶ In finē ꝓ his qui cōmutabunt: testimoniū Asaph. Psa.lxxix.

Qui regis Jsrael intēde: q deducis velut ouem, Joseph. Qui sedes sup cherubim, manifestare coram Ephraim, Bēiamin, ꝛ ℣ Manasse. Excita potētiā tuā, ꝛ veni: vt saluos facias nos. Deus cōuerte nos: ꝛ ostēde faciē tuā, ꝛ salui erimꝰ. Dñe deus vir

tutum, quousq; iraſceris ſup oratione ſerui tui? Cibabis nos pane lachrymarũ: & potũ dabis nobis in lachrymis in mẽſura? Poſuiſti nos in cõtradictionem vicinis noſtris: et inimici noſtri ſubſannauerũt nos. Deus virtutum cõuerte nos: & oſtẽde faciẽ tuam, & ſalui erimꝰ. Vineã de Egypto trãſtuliſti: eieciſti gẽtes, & plãtaſti eã. Dux itineris fuiſti in cõſpectu eiꝰ: & plãtaſti radices eiꝰ, & impleuit terraz. Operuit montes vmbra eiꝰ: & arbuſta eiꝰ cedros dei. Extendit palmites ſuos vſq; ad mare: & vſq; ad flumẽ ꝓpagines eiꝰ. Ut quid deſtruxiſti materiã eiꝰ: & vindemiãt eã oẽs q̃ preter grediunt viã? Exterminauit eã aper de ſylua: & ſingularis ferus depaſtus eſt eã. Deus virtutũ cõuertere: reſpice de celo, & vide, & viſita vineã iſtã. Et ꝓfice eã quã plãtauit dexterа tua: & ſup filiũ hoĩs quẽ cõfirmaſti tibi. Incẽſa igni & ſuffoſſa: ab increpatione vultꝰ tui peribũt. Fiat manꝰ tua ſup virum dextere tue: & ſuper filiũ hoĩs quẽ cõfirmaſti tibi. Et non diſcedimus a te: viuificabis nos, & nomen tuũ inuocabimus. Domine deus virtutum conuerte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus.

¶ In finẽ ꝓ torcularibus Pſalmus Aſaph, cõtra ſabbathi. lxxx.

Exultate deo adiutori noſtro: iubilate deo Jacob. Sumite pſalmũ, & date tympanum: pſalterium iucũdũ cũ cithara. Buccinate in Neomenia tuba, in inſigni die ſolẽnitatis veſtre. Quia preceptũ in Iſrael eſt, & iudiciũ deo Jacob. Teſtimonium in Joſeph poſuit illud, cũ exiret de terra Egypti: linguã quã non nouerat audiuit. Diuertit ab oneribus dorſum eius: manꝰ eiꝰ in cophino ſeruierunt. In tribulatione inuocaſti me, & liberaui te, exaudiui te in abſcõdito tẽpeſtatis: ꝓbaui te apud aquã cõtradictionis. Audi ppl's meꝰ, & cõteſtabor te: Iſrael ſi audieris me nõ erit in te deꝰ recẽs, neq; adorabis deũ alienũ. Ego eiñ ſum dñs deꝰ tuus q̃ eduxi te de terra Egypti: dilata os tuũ, & implebo illud. Et non audiuit ppl's meus vocẽ meã: & Iſrael nõ intendit mihi. Et dimiſi eos ſm deſyderia cordis eoꝝ, ibũt in adinuẽtionibus ſuis. Si ppl's meꝰ audiſſet me: Iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet: ꝙ pro nihilo forſitã inimicos eoꝝ humiliaſſem: & ſup tribulãtes eos miſiſſem manũ meã. Inimici dñi mẽtiti ſũt ei: & erit tps eoꝝ in ſecula. Et cibauit eos ex adipe fumẽti: & de petra melle ſaturauit eos.

¶ Pſalmus Aſaph. lxxxi.

Deus ſtetit in ſynagoga deoꝝ: in medio aũt deos dijudicat. Uſq; quo iudicatis iniq̃tatẽ: & facies peccatorũ ſumitis? Judicate egeno & pupillo: humilẽ & pauperẽ iuſtificate. Eripite pauperẽ; & egenũ de manu peccatoris liberate. Neſcierũt neq; intellexerunt, in tenebris ambulãt: mouebũtur oĩa fundamenta terre. Ego dixi, Dij eſtis, & filij excelſi oẽs. Vos aũt ſicut hoĩes moriemini: & ſicut vnus de principibꝰ cadetis. Surge deus, iudica terrã: quĩ tu hereditabis in oĩbus gẽtibꝰ.

¶ Canticum: Pſalmus aſaph. lxxxii.

Deus quis ſimilis erit tibi? ne taceas, neq; compeſcaris deꝰ. Quã ecce inimici tui ſonuerũt: & q̃ oderũt te, extulerũt caput. Sup ppl'm tuũ malignauerũt cõſiliũ: & cogitauerũt aduerſus ſanctos tuos. Dixerũt, Uenite, & diſperdamus eos de gẽte: & nõ memoret̃ nomẽ Iſrael vltra. Quã cogitauerunt vnanimiter: ſimul aduerſus te teſtamẽtũ diſpoſuerũt tabernacula Idumeoꝝ & Iſmahelite, Moab & Agareni, Gebal et Ammon, & Amalec: alienigene cũ habitantibꝰ Tyrũ. Et enim Aſſur venit cũ illis: facti ſunt in adiutoriũ filijs Lot. Fac illis ſicut Madiã & Siſare: ſicut Jabin in torrẽteCiſſon. Diſperierũt in Endor: facti ſunt vt ſtercus terre. Pone principes eorum ſicut Oreb & zeb: & zebee, & Salmana. Oẽs principes eoꝝ, q̃ dixerũt, Hereditate poſſideamus ſanctuariũ dei. Deꝰ meꝰ pone illos vt rotã, & ſicut ſtipulaz ante faciẽ venti. Sicut ignis q̃ cõburit ſyluã, & ſicut flãma cõburẽs montes: Ita ꝓſequeris illos in tẽpeſtate tua, & in ira tua turbabis eos. Imple facies eoꝝ ignominia: & quer̃t nomẽ tuũ dñe. Erubeſcãt & cõturbent̃ in ſeculũ ſeculi: et cõfundant̃ & pereãt. Et cognoſcãt q̃ nomẽ tibi Dñs, tu ſolus altiſſimus in omni terra.

Judic. vij.f. Judic. viij.d. Judic. vij.g.

¶ In finẽ ꝓ torcularibus filijs Chore Pſalmus. lxxxiij.

Quam dilecta tabernacula tua dñe virtutũ: concupiſcit & deficit aĩa mea in atria dñi. Cor meũ & caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Etenim paſſer inuenit ſibi domũ: & turtur nidũ ſibi, vt ponat pullos ſuos, Altaria tua dñe virtutuz: rex meꝰ & deus meꝰ. Beati q̃ habitãt in domo tua dñe: in ſecula ſeculorum laudabũt te. Beatꝰ vir cuiꝰ eſt auxiliũ abs te aſcẽſiones in corde ſuo diſpoſuit, in valle lachrymarum in loco quẽ poſuit. Etenim bñdictionẽ dabit legiſlator, ibũt de virtute in virtutẽ: videbit̃ deꝰ deorum in Sion. Dñe deꝰ virtutũ exaudi orationẽ meã: auribꝰ ꝑcipe deꝰ Jacob. Protector noſter aſpice deꝰ, & reſpice in faciem Chriſti tui: Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis ſup millia, Elegi abiectꝰ eſſe in domo dei mei: magis q̃ habitare in tabernaculis peccatorũ. Quia miſericordiã & veritatẽ diligit deꝰ: gratiã & gloriã dabit dominus. Nõ priuabit bonis eos qui ambulãt in innocentia: dñe virtutũ, beatus homo qui ſperat in te.

Joel.ij.e

¶ In finem filijs Core Pſalmus. lxxxiiij.

Benedixiſti dñe terrã tuã: auertiſti captiuitatem Jacob. Remiſiſti iniq̃tatẽ plebis tue: operuiſti oĩa peccata eoꝝ. Mitigaſti oẽm iraz tuam: auertiſti ab ira indignatiõis tue. Cõuerte nos deꝰ ſalutaris noſter: & auerte irã tuã a nobis. Nũqd in eternũ iraſceris nobis? aut extẽdes irã tuã a gñatione in gñationẽ? Deꝰ tu cõuerſus viuificabis nos: & plebs tua letabitur in te. Oſtẽde nobis dñe miam tuã: & ſalutare tuũ da nobis. Audiã q̃d loquat̃ in me dñs deꝰ: qm̃ loquet̃ pacẽ in plebẽ ſuã, Et ſup ſanctos ſuos, & in eos q̃ cõuertunt̃ ad cor. Uerũtamẽ ꝓpe timẽtes eũ ſalutare ipſius: vt inhabitet in terra noſtra. Miſericordia & veritas obuiauerũt ſibi: iuſtitia & pax oſculate ſunt. Veritas de terra orta eſt: & iuſtitia de celo ꝓſpexit. Etenim dñs dabit benignitatẽ: et terra noſtra dabit fructũ ſuũ. Juſtitia ante eum ambulabit: & ponet in via greſſus ſuos.

¶ Oratio ipſi Dauid. lxxxv.

Inclina dñe aurẽ tuã, & exaudi me: qm̃ inops et pauper ſum ego. Cuſtodi aĩaz meã, qm̃ ſanctꝰ ſum: ſaluũ fac ſerũ tuũ deꝰ meꝰ ſperantẽ in te. Miſerere mei dñe qm̃ ad te clamaui tota die: letifica aĩam ſerui tui, qm̃ ad te dñe aĩam meam leuaui. Quĩ tu dñe ſuauis, & mitis, & multe miſericordie oĩbus inuocãtibꝰ te. Auribꝰ ꝑcipe dñe orationẽ meã: & intẽde voci deprecationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te: q̃ exaudiſti me. Nõ eſt ſilis tui in dijs dñe: & nõ eſt ſẽz opera tua. Oẽs gẽtes quaſcũq; feciſti, venient̃, & adorabũt coram te dñe: & glorificabũt nomẽ tuũ: Quĩ magnꝰ es tu, & faciẽs mirabilia: tu es deꝰ ſolꝰ. Deduc me dñe in via tua, & ingrediar in veritate tua: letet̃ cor meũ vt timeat nomẽ tuũ. Cõfitebor tibi dñe deꝰ meꝰ in toto corde meo, & glorificabo nomẽ tuũ in eternũ, Quia miã tua magna eſt ſup me: & eruiſti aĩaz meã ex inferno inferiori. Deꝰ iniq̃ inſurrexerũt ſup me & ſynagoga potẽtiũ queſierũt aĩam meã: & nõ ꝓpoſuerunt te in cõſpectu ſuo. Et tu dñe deꝰ miſerator & miſericors, pa

Genes. xlij.f.

Exodi xvij.b.

Exodi xx.a.

Actuum xviij.e.

Baruc. iij.b.

Prouer. xxiij.a.

Jo x.g.

tiens ⁊ multe miſericordie ⁊ verax, Reſpice in me, ⁊ miſe-
rere mei, da imperiū tuū puero tuo: ⁊ ſaluū fac filiū ancille
tue. Fac mecū ſignū in bonū, vt videāt q̄ oderūt me, ⁊ con-
fundant: q̄m tu dñe adiuuiſti me, ⁊ cōſolatus es me.

¶ Filijs Core Pſalmus cantici. lxxxvij.

FUndamēta eius in montib⁹ ſanctis: diligit dñs
portas Sion ſup oīa tabernacula Jacob. Glo-
rioſa dicta ſunt de te, ciuitas dei. ℣Memor ero
Raab ⁊ Babylonis ſciētiū me. Ecce alienige-
ne, ⁊ Tyrus, ⁊ pp̄le Ethiopū: hi fuerūt illic. Nunqd Siō
dicet, Homo, ⁊ hō nat⁹ eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eā altiſſi-
mus: Dñs narrabit in ſcripturis pp̄lor ⁊ p̄ncipū: horū
qui fuerūt in ea. Sicut letātiū omniū, habitatio eſt in te.

¶ Canticū Pſalmi filijs Core in finē p̄o Mahalath ad r̄ſpondēdū:
intellectus Eman Ezrahite. lxxxvij.

DOmine deus ſalutis mee, in die clamaui ⁊ nocte
coram te: Intret in cōſpectu tuo oratio mea: inclina
aurē tuā ad p̄ecē meā. Quia repleta eſt ma-
lis aīa mea: ⁊ vita mea inferno appropinquit.
Eſtimat⁹ ſum cū deſcēdētib⁹ in lacū: fact⁹ ſum ſicut hō ſine
adiutorio: inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormien-
tes in ſepulchris, quor nō es memor amplius: ⁊ ipſi de ma-
nu tua repulſi ſunt. Poſuerūt me in lacu inferiori: in tene-
broſis, ⁊ in vmbra mortis. Sup me firmat⁹ eſt furor tu⁹:
⁊ oēs fluct⁹ tuos iduxiſti ſup me. Lōge feciſti notos meos
a me: poſuerūt me abominationē ſibi. Tradit⁹ ſum, ⁊ non
egrediebar: oculi mei lāguerūt p̄e inopia. Clamaui ad te
dñe tota die: expādi ad te manꝰ meas. Nūqd mortuis fa-
cies mirabilia: aut medici ſuſcitabūt, ⁊ confitebunt tibi? Nū
qd narrabit aliqs in ſepulchro mīam tuā: ⁊ veritatē tuā in
pditiōe? Nūqd cognoſcent in tenebris mirabilia tua: et iu-
ſtitia tua in terra obliuionis? Et ego ad te dñe clamaui: et
mane oratio mea p̄ueniet te. Ut qd dñe repellis orationez
meā, auertis faciē tuā a me? Pauper ſum ego, ⁊ in labori-
bus a iuuētute mea: exaltat⁹ aūt humiliat⁹ ſum ⁊ cōturba
tus. In me trāſierūt ire tue: ⁊ terrores tui cōturbauerūt me.
Circūdederūt me ſicut aq̄: tota die circūdederūt me ſimul.
Elōgaſti a me amicū ⁊ proximū: ⁊ notos meos a miſeria.

¶ Intellectus Ethan Ezrahite. lxxxviij.

MIſericordias dñi in eternū cantabo. In gnātio
ne ⁊ gnationē annūtiabo veritatē tuam in ore
meo. Quōm dixiſti, In eternū mīa edificabit⁹ i ce
lis: p̄parabit⁹ veritas tua in eis. Diſpoſui te- ij. regū.
ſtamentū electis meis, iuraui Dauid ſeruo meo, Uſq; in vij. c.
eternū p̄parabo ſemē tuū. Et edificabo i gnātione ⁊ gnātio
nem ſedē tuā. Cōfitebunt celi mirabilia tua dñe: etenim veri
tatē tuā i eccleſia ſctōr. Quōm qs in nubib⁹ eq̄bit dño? ſilis
erit deo in filijs dei? Deus q̄ glorificatur in cōcilio ſanctor:
magn⁹ ⁊ terribilis ſup oēs q̄ in circūitu eius ſunt. Dñe deus
virtutū, qs ſīlis tibi? potēs es dñe, ⁊ veritas tua i circūitu
tuo. Tu dñaris poteſtati maris: motū aūt fluctuum eius tu
mitigas. Tu humiliaſti ſicut vulneratū, ſupbū: in brachio Geneſ.
virtutis tue diſperſiſti inimicos tuos. Tui ſunt celi ⁊ tua j.a.
eſt terra, orbē terre ⁊ plenitudinē eius tu fundaſti: aquilonez
⁊ mare tu creaſti. Thabor ⁊ Hermon i noīe tuo exultabūt:
tuū brachiū cū potētia. Firmet manꝰ tua, ⁊ exaltet dextera
tua: iuſtitia ⁊ iudiciū p̄paratio ſedis tue. ℣Miſericordia ⁊
veritas p̄cedēt faciē tuā: beat⁹ populus q̄ ſcit iubilationez.
Dñe in lumine vult⁹ tui ambulabūt, ⁊ in noīe tuo exulta-
būt tota die, ⁊ in iuſtitia tua exaltabunt. Quōm gloria virtu-
tis eorum tu es, ⁊ in bñplacito tuo exaltabit⁹ cornu noſtrum.
Quia dñi eſt aſſumptio nr̄a, ⁊ ſancti Iſrl regis nr̄i. Tūc
locut⁹ es i viſiōe ſanctis tuis, ⁊ dixiſti, Poſui adiutoriū in
potēte: ⁊ exaltaui electum de plebe mea. Inueni Dauid
ſeruū meū: oleo ſancto meo vnxi eū. ℣Man⁹ enim mea auxi-
liabit⁹ ei: ⁊ brachiū meū cōfortabit eū. Nihil p̄ficiet inimic⁹
in eo: ⁊ filius iniqtatis nō apponet nocere ei. Et cōcidā a fa
cie ipſius inimicos eius: ⁊ odiētes eū, i fugā cōuertā. Et ve- ij. regū.
ritas mea ⁊ miſericordia mea cū ipſo: ⁊ in noīe meo exalta xvij. c.
bit⁹ cornu eius. Et ponā in mari manū eius: ⁊ i fluminib⁹ dex- Actuū
terā eius. Ipſe invocauit me, Pater meus es tu: deus meus ⁊ ſu- xiij. d.

ſceptor ſalutis mee. Et ego p̄imogenitū ponā illū: excelſus
p̄re regibus terre. In eternū ſeruabo illi miam meā: ⁊ teſta
mētū meū fidele ipſi. Et ponā i ſeculū ſcli ſemē eius: ⁊ thro
nū eius ſicut dies celi. Si aūt dereliq̄rit filij eius legē meā: et
in iudicijs meis nō ambulauerint, Si iuſtitias meas pro-
phanauerint: ⁊ mādata mea nō cuſtodierint, Viſitabo in
virga iniqtates eorum, ⁊ in v̄beribus peccata eorum. ℣Miſericor
diā aūt meā nō diſpergā ab eo, neq; nocebo i veritate mea. ij. regum
Neq; pphanabo teſtamētū meū: ⁊ q̄ p̄cedūt ō labijs meis vij. d.
nō faciā irrita. Semel iuraui i ſctō meo, ſi Dauid mētiar: Jo. xij.
ſemē eius in eternū manebit. Et thron⁹ eius ſicut ſol in cōſpe-
ctu meo, ⁊ ſicut luna pfecta in eternū: ⁊ teſtis in celo fidelis.
Tu vō repuliſti ⁊ deſpexiſti: diſtuliſti Chriſtū tuū. Auer-
tiſti teſtamētū ſerui tui: pphanaſti in terra ſanctuariū eius.
Deſtruxiſti oēs ſepes eius: poſuiſti firmamētū eius formidi-
nem. Diripuerūt eū oēs trāſeūtes viā: fact⁹ eſt opprobriū
vicinis ſuis. Exaltaſti dexterā deprimentiū eum: letificaſti
oēs inimicos eius. Auertiſti adiutoriū gladij eius: ⁊ nō es au
xiliat⁹ ei in bello. Deſtruxiſti eū ab emūdatione: ⁊ ſedē eius
in terra collīſiſti. ℣Minoraſti dies tpis eius: p̄fudiſti eū cōfu-
ſione. Uſq;quo dñe auertis in finem: exardeſcet ſicut ignis
ira tua: ℣Memorare q̄ mea ſubſtātia: nūqd eīm vane conſti
tuiſti oēs filios hoīm: Quis eſt hō q̄ viuet, ⁊ non videbit ij. regum
mortē: eruet aīam ſuā de manu inferi: Ubi ſunt miſerico- viij. c.
die tue antique dñe: ſicut iuraſti Dauid in veritate tua:
℣Memor eſto dñe oppr obrij ſeruor tuor q̄ō ſuſtinui in ſinu
meo multar⁹ gētiū, Quō exprobrauerūt inimici tui dñe, q̄ō
exprobrauerūt cōmutationē Chriſti tui. Benedictus do-
minus in eternum: fiat fiat.

¶ Oratio Moyſi hominis dei. lxxxix.

DOmine, refugiū fact⁹ es nobis a gnātione in ge
nerationē. P̄rinſq; mōtes fierēt, aut formarē
terra, ⁊ orbis: a ſeculo ⁊ vſq; in ſeculū tues de⁹.
Ne auertas hoīem i humilitatē: ⁊ dixiſti, Con
nertimini filij hoīm. Quōm mille anni añ oculos tuos: tāq;
dies heſterna q̄ p̄terijt. Et cuſtodia i nocte, q̄ p nihilo ha-
bent, eorum āni erūt. ℣Mane ſicut herba trāſeat, mane floreat
⁊ trāſeat: veſpere decidat, induret, ⁊ areſcat. Quia defeci- Eccli.
mus in ira tua: ⁊ in furore tuo turbati ſumꝰ. Poſuiſti iniq xviij.
tates noſtras in cōſpectu tuo: ſeculū noſtrū in illuminatio-
ne vult⁹ tui. Quōm oēs dies noſtri defecerūt: ⁊ in ira tua defe
cimus. Anni nr̄i ſicut aranea meditabunt: dies annorum no
ſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni. Si aūt in potētatib⁹ octo
ginta anni: ⁊ amplius, eorum labor ⁊ dolor. Quōm ſupuenit man
ſuetudo: ⁊ corripiemur. Quis nouit poteſtatē ire tue: ⁊ p̄re
timore tuo irā tuā dinumerare? Dexterā tuā ſic notā fac: ⁊
eruditos corde in ſapiētia. Cōuertere dñe, vſq;quo? ⁊ de-
precabilis eſto ſup ſeruos tuos. Repleti ſumus mane mia
tua: ⁊ exultauim⁹ ⁊ delectati ſumus oīb⁹ diebus noſtris. Le-
tati ſumus p̄ dies q̄b⁹ nos humiliaſti: annis q̄b⁹ vidimus
mala. Reſpice in ſeruos tuos, ⁊ in opa tua: ⁊ dirige filios
eorum. Et ſit ſplēdor dñi dei noſtri ſup nos, ⁊ opa manuū no
ſtra⁹ dirige ſup nos: ⁊ opus manuū noſtrarum dirige.

¶ Laus Cantici Dauid. xc.

QUi habitat in adiutorio altiſſimi, in p̄tectione
dei celi cōmorabit. Dicet dño, Suſceptor me⁹
es tu: ⁊ refugiū meū deus meus, ſperabo i eū. Quōm
ipſe liberabit me de laqueo venātium: ⁊ a v̄bo
aſpero. Scapulis ſuis obūbrabit tibi: ⁊ ſub pēnis eius ſpera
bis. Scuto circūdabit te veritas eius: non timebis a timore
nocturno. A ſagitta volāte in die, a negotio pambulante
in tenebris: ab incurſu ⁊ demonio meridiano. Cadēt a la-
tere tuo mille, ⁊ decē millia a dextris tuis: ad te aūt nō ap-
propinq̄bit. Uerūtā oculis tuis cōſyderabis: ⁊ retributio
nē pctōr videbis. Quōm tu es dñe ſpes mea: altiſſimū poſui
ſti refugiū tuū. Nō accedet ad te malū, ⁊ flagellū nō appro-
pinquabit tabernaculo tuo. Quōm angelis ſuis mādauit de Matth.
te: vt cuſtodiāt te i oīb⁹ v̄ijs tuis. In manib⁹ portabūt te: iiij. a.
ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Sup aſpidē ⁊ baſili- Luce
ſcū ambulabis, ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. Quōm i me ſpe iiij. b.
rauit, liberabo eū: p̄tegā eū, q̄m cognouit nomē meū. Cla

manuit ad me, ⁊ ego exaudiã eũ: cũ ipso sum in tribulatiõe: eripiã eũ, ⁊ glorificabo eũ. Longitudine dierũ replebo eũ: ⁊ ostẽdam illi salutare meum.

¶ Psalmus cantici in die sabbathi. xcj.

BOnũ est cõfiteri dño: ⁊ psallere nõi tuo altissime: Ad annũtiandũ mane misericordiã tuã, ⁊ veritatẽ tuã p noctẽ In decachordo psalterio, cum cantico in cithara. Quia delectasti me dñe in factura tua: ⁊ in operib⁹ manuũ tuarũ exultabo. Quam magnificata sunt opera tua dñe: nimis ꝓfunde facte sunt cogitationes tue. Vir insipiẽs nõ cognoscet: ⁊ stultus nõ intelliget hec. Cũ exorti fuerint peccatores sicut fenũ, ⁊ apparuerint oẽs q operant iniquitatẽ, Ut intereãt i seculũ seculi: (tu aũt altissimus in eternũ dñe) Quõ ecce inimici tui dñe, quõ ecce inimici tui peribũt: ⁊ dispergẽt oẽs q operant iniquitatẽ. Et exaltabit sicut vnicornis cornu meũ: ⁊ senectus mea in misericordia vberi. Et despexit oculus meus inimicos meos: ⁊ insurgẽtib⁹ in me malignãtibus, audiet auris mea. Justus vt palma florebit: sicut cedrus Libani multiplicabit. ¶ Plãtati in domo dñi, in atrijs domus dei nostri florebunt. Adhuc multiplicabunt in senecta vberi: ⁊ bene patiẽtes erũt vt annũtiẽt. Quõ rectus dñs de⁹ noster: ⁊ nõ est iniquitas in eo.

¶ Laus cantici Dauid in die ante sabbathum: quando inhabitata est terra. xcij.

DOminus regnauit. decorẽ indut⁹ est: indut⁹ est dñs fortitudinẽ, ⁊ ꝑcinxit se. Etenim firmauit orbẽ terre: q nõ cõmouebit. Parata sedes tua ex tũc: a seculo tu es. Eleuauerũt flumina dñe: eleuauerũt flumina vocẽ suã. Eleuauerũt flumia fluct⁹ suos: a vocib⁹ aquarũ multarũ. Mirabiles elationes maris: mirabilis i altis dñs. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis domũ tuã decet sanctitudo dñe in longitudinẽ dierũ.

¶ Psalmus Dauid quarta sabbathi. xciij.

DEus vltionũ dñs: de⁹ vltionũ libere egit. Exaltare q iudicas terrã: redde retributionẽ superbis. Vsquo peccatores dñe, vsquo peccatores gloriabunt: Effabunt, ⁊ loquent iniquitatẽ: loquent oẽs q operant iniustitiã: Populũ tuũ dñe humiliauerũt: ⁊ hereditatẽ tuã vexauerũt. Viduã ⁊ aduenã iterfecerũt: et pupillos occiderũt. Et dixerũt, Nõ videbit dñs: nec intelliget de⁹ Jacob. Intelligite insipiẽtes i populo: ⁊ stulti aliq̃n sapite. Qui plantauit aurẽ, nõ audiet: aut q finxit oculum, nõ cõsyderat: Qui corripit gẽtes, nõ arguet: q docet hoiez sciẽtiã: Dñs scit cogitationes hoim, quõ vane sunt. Beat⁹ hõ quẽ tu erudieris dñe, ⁊ de lege tua docueris eũ, Ut mitiges ei a dieb⁹ malis: donec fodiat peccatori fouea. Quia nõ repellet dñs plebẽ suã, ⁊ hereditatẽ suã nõ derelinquet: Quoadusq̃ iustitia cõuertat in iudiciũ. ⁊ q iuxta illã: oẽs q recto sunt corde. Quis ꝓsurget mihi aduersus malignantes: aut qs stabit mecũ aduersus operãtes iniquitatẽ: Nisi q⁹ dñs adiuuit me: paulomin⁹ habitasset i inferno aia mea. Si dicebã, Motꝰ est pes meꝰ: mia tua dñe adiuuabat me. Scõz multitudinẽ dolorũ meoꝝ in corde meo, ꝓsolatiões tue letificauerũt aiaz meã. Numqd adheret tibi sedes iniquitatis: q fingis laborẽ i ꝑcepto: Captabũt in aiam iusti: ⁊ sanguinẽ inocẽtẽ cõdẽnabũt. Et factꝰ est mihi dñs in refugiũ: ⁊ de⁹ meꝰ i adiutoriũ spei mee. Et reddet illis iniquitatẽ ipsorũ: ⁊ i malitia eoꝝ disperdet eos: disperdet illos dñs de⁹ noster

¶ Laus cantici ipsi Dauid. xciiij.

VEnite exultem⁹ dño, iubilem⁹ deo salutari nr̃o, ꝓoccupem⁹ faciẽ ei⁹ i cõfessione: ⁊ i psalmis iubilem⁹ ei. Quõ de⁹ magn⁹ dñs: ⁊ rex magnus super oẽs deos: Quia in manu eius sunt fines terre: ⁊ altitudines mõtiũ ipsi⁹ sunt. Quõ ipsi⁹ est mare, et ipse fecit illud: ⁊ siccã man⁹ ei⁹ formauerũt. Venite adoremus, ⁊ ꝑcidam⁹, ⁊ ploremꝰ añ dñm q fecit nos: q⁹ ipse est dñs de⁹ noster, Et nos ppl's pascue ei⁹: ⁊ oues man⁹ eius. Hodie si vocẽ ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vr̃a Sicut in irritatiõe ꝑm die tẽtationis i deserto: Vbi tẽtauerũt me pr̃es vr̃i ꝓbauerũt ⁊ viderũt opa mea. Quadragita an nis offensus fui gnationi, illi: ⁊ dixi, Semp hi errant corde. Et isti non cognouerunt vias meas: vt iuraui in ira mea, Si introibunt in requiem meam. Hebre. iij. a.

¶ Canticũ Dauid qñ domus edificabat post captiuitatem. xcv.

CAntate dño cãticũ nouũ: cãtate dño ois terra. Cantate dño, ⁊ bẽdicite nõi ei⁹: annuntiate de die i diẽ salutare ei⁹. Annũtiate iter gẽtes gloriã ei⁹: i oib⁹ ppls mirabilia ei⁹. Quõ magnus dñs, ⁊ laudabilis nimis terribilis est super oẽs deos. Quõ oẽs dij gẽtiũ demonia: dñs aũt celos fecit. Cõfessio ⁊ pulchritudo i cõspectu ei⁹: sctimonia ⁊ magnificẽtia in sctificatione ei⁹. Afferte dño patrie gẽtiũ, afferte dño gloriã ⁊ honorẽ: afferte dño gloriã nõi ei⁹. Tollite hostias, ⁊ itroite in atria ei⁹: adorate dñm i atrio sctõ ei⁹. Cõmoueat a facie ei⁹ vniuersa terra: dicite i gẽtib⁹ q⁹ dñs regnauit. Etenim correxit orbẽ terre q nõ cõmouebit: iudicabit ppl's in equitate. Letẽt celi ⁊ exultet terra, cõmoueat mare ⁊ plenitudo ei⁹: gaudebũt cãpi, ⁊ oia q̃ i eis sunt. Tũc exultabũt oia ligna syluarũ a facie dñi q⁹ venit: qñ venit iudicare terrã. Judicabit orbẽ terre in equitate: ⁊ populos in veritate sua. Ecclꝰ. xliij. d.

¶ Huic Dauid qñ terra eius restituta est. xcvj.

DOmin⁹ regnauit, exultet terra: letent insule multe. Nubes ⁊ caligo in circuitu ei⁹: iustitia ⁊ iudiciũ correctio sedis ei⁹. Ignis añ ipsum ꝑcedet: ⁊ inflamabit i circuitu inimicos ei⁹. Alluxerunt fulgura ei⁹ orbi terre: vidit, ⁊ cõmota est terra. Montes sicut cera fluxerũt a facie dñi: a facie dñi ois terra. Annũtiauerũt celi iustitiã ei⁹: ⁊ viderũt oẽs ppli gloriã ei⁹. Cõfundant oẽs q adorãt sculptilia: ⁊ q gloriãt i simulachris suis Adorate eũ oẽs angeli eius: audiuit, ⁊ letata est Sion. Et exultauerũt filie Jude ꝓpter iudicia tua dñe: Quõ tu dñs altissim⁹ sup oẽm terrã, nimis exaltatus es sup oẽs deos. Qui diligitis dñm, odite malũ: custodit dñs aias sctõꝝ suorũ, de manu pctõris liberauit eos. Lux orta est iusto: ⁊ rectis corde letitia. Letamini iusti in dño: ⁊ cõfitemini memorie sanctificationis eius. Exodi xx. a. Leui. xxvj. a. Deuter. v. a. Hebre. j. c. Amos v. d. Roma. xvj. b. Esa. lij. c. xvij. b.

¶ Psalmus ipsi Dauid. xcvij.

CAntate dño cãticũ nouũ: q⁹ mirabilia fecit. Salnauit sibi dextera ei⁹: ⁊ brachiũ sanctũ eius. Notũ fecit dñs salutare suũ: i cõspectu gẽtiũ reuelauit iustitiã suã. Recordat⁹ est mie sue, ⁊ veritatis sue domui Jsrl. Videãt oẽs termini tre salutare dei nostri. Jubilate deo ois terra: cantate, ⁊ exultate, ⁊ psallite. ¶ Psallite dño i cithara, in cithara ⁊ voce psalmi: i tubis ductilib⁹, ⁊ voce tube cornee. Jubilate in cõspectu regis dñi: moueat mare ⁊ plenitudo ei⁹: orbis terrarũ, ⁊ q habitãt in eo. Flumina plaudẽt manu, simul mõtes exultabũt a conspectu dñi: qñ venit iudicare terrã. Judicabit orbem terrarum in iustitia: ⁊ populos in equitate.

¶ Psalmus Dauid. xcviij.

DOmin⁹ regnauit, irascant ppli: q sedet sup cherubim moueat terra. Dñs in Sion magn⁹: ⁊ excelsus sup oẽs ppl's. Cõfiteãt nõi tuo magno qñ terribile ⁊ sanctũ est: ⁊ honor regis iudiciũ diligit. Tu parasti directiões: iudiciũ ⁊ iustitiã i Jacob tu fecisti. Exaltate dñm deũ nr̃m: ⁊ adorate scabellũ pedũ ei⁹: qñ sctũ est. Moyses ⁊ Aarõ i sacerdotib⁹ ei⁹: ⁊ Samuel inter eos q̃ inuocãt nomẽ ei⁹. Jnuocabãt dñm, ⁊ ipse exaudiebat eos: in colũna nubis loquebat ad eos. Custodiebãt testimonia ei⁹, ⁊ ꝑceptũ qõ dedit illis. Dñe deus noster tu exaudiebas eos: de⁹ tu ppiti⁹ fuisti eis, ⁊ vlciscẽs i oẽs adinuẽtiones eoꝝ. Exaltate dñm deũ nostrum, ⁊ adorate in monte sancto eius: qñ sanctus dñs deus noster.

¶ Psalmus in confessione. xcix.

JUbilate deo ois terra: seruite dño in letitia. Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote q̃ dñs ipse est de⁹: ipse fecit nos, ⁊ nõ ipsi nos. ¶ Populus ei⁹ ⁊ oues pascue eius, introite portas ei⁹ i cõfessione: atria ei⁹ in hymnis cõfitemini illi. Laudate nomẽ ei⁹, qñ suauis est dñs, in eternum misericordia eius, ⁊ vsq̃ in generatione ⁊ generationem veritas eius. Hebre. iij. b.

¶ Psalmus

¶ Psalmus ipsi Dauid. c.

MIsericordiã & iudiciũ cantabo tibi dñe. Psallã & intelligaz in via imaculata: qñ venies ad me. Perambulabã in inocẽtia cordis mei, i medio domus mee. Nõ ꝓponebã añ oculos meos rez iniustã: faciẽtes ꝓuaricatiões odiui. Non adhesit mihi cor prauũ: declinantẽ a me malignũ nõ cognoscebã. Detrahẽtem secreto primo suo: hũc psequebar. Superbo oculo et insatiabili corde cũ hoc nõ edebã. Oculi mei ad fideles terre vt sedeãt mecũ: ambulãs in via imaculata, hic mihi ministrabit. Nõ habitabat in medio dom⁹ mee q facit superbiã: q loquit iniq̃ nõ direxit in ꝛspectu oculorũ meorũ. In matutino interficiebam omnes peccatores terre: vt disperderem de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

¶ Oratio pauperis cum anxiatus fuerit: & coram domino effuderit precem suam. cj.

DOmine exaudi orationez meã: & clamor meus ad te veniat. Nõ auertas faciẽ tuã a me: i q̃cunq; die tribulor, iclina ad me aurẽ tuam. In q̃cunq; die inuocauero te: velociter exaudi me. Quia defecerũt sicut fum⁹ dies mei: & ossa mea sicut cremiũ aruerũt. Percussus suz vt fenũ, & aruit cor meũ: q; oblit⁹ suz comedere panẽ meũ. A voce gemit⁹ mei, adhesit os meuz carni mee. Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio. Vigilaui, & factus sum sicut passer solitari⁹ in tecto. Tota die exprobrabãt mihi inimici mei, & q laudabãt me, aduersũ me iurabãt. Quia cinerẽ tanq̃ panẽ mãducabã, & potũ meũ cũ fletu miscebã. A facie ire & indignatiõis tue: q; eleuãs allisisti me. Dies mei sicut vmbra declinauerũt: & ego sicut fenũ arui. Tu aũt dñe in eternũ pmanes: & memoriale tuũ i gñatiõe & gñationez. Tu exurgẽs dñe misereberis Sion: q; tps miserẽdi ei⁹, q; venit tps. Qm̃ placuerũt seruis tuis lapides ei⁹: & terre ei⁹ miserebunt. Et timebũt gẽtes nomen tuũ dñe, & oẽs reges terre gloriã tuã. Quia edificauit dñs Sion: & videbit i gloria sua. Respexit in oratiõnẽ humiliũ: & nõ spreuit pcẽ eorum. Scribant hec in gñatiõe altera: & ppls q creabit laudabit dñm. Quia ꝓspexit de excelso sancto suo, dñs de celo i terrã aspexit. Vt audiret gemit⁹ cõpeditor, vt solueret filios interẽptor. Vt annũtient in Siõ nomẽ dñi, & laudem eius in Jerusalẽ, In q̃ueniẽdo pp̃los in vnũ, & reges vt seruiãt dño. Rũdit ei in via virtutis sue, Paucitatẽ dierũ meorũ nũtia mihi. Ne reuoces me i dimidio dier⁹ meor: i gñatione & gñationẽ anni tui. Initio tu dñe terrã fundasti: & opera manuũ tuar⁹ sũt celi. Ipsi peribũt, tu aũt pmanes: & oẽs sicut vestimẽtũ veterascẽt. Et sicut operturiũ mutabis eos, & mutabunt: tu aũt idẽ ipse es, & anni tui non deficiẽt. Filij seruor⁹ tuor⁹ habitabunt: & semẽ eor⁹ in seculum dirigetur.

Hebre. j.c.d.

¶ Ipsi Dauid. cij.

BEnedic aĩa mea dño: & oĩa q̃ ĩtra me sũt nomi sctõ eius. Benedic aĩa mea dño: & noli obliuisci oẽs retributiones ei⁹. Qui ꝓpitiat oĩb⁹ iniqtatib⁹ tuis: q sanat oẽs infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitã tuam: q coronat te in mia & miserationibus. Qui replet in bonis desyderiũ tuũ: renouabit vt aquile iuuẽtus tua. Faciẽs mias dñs: & iudiciũ oĩbus iniuriã patiẽtibus. Notas fecit vias suas Moysi: filijs Jsrl volũtates suas. Miserator & miserícors dñs: lõganimis & multũ misericors. Nõ in ꝓpetuũ irascet: neq; in eternũ cõminabitur. Nõ scõm pctã nr̃a fecit nobis: neq; scõz iniqtates nr̃as retribuit nobis. Qm̃ scõm altitudinẽ celi a terra: corroborauit mia suã sup timẽtes se. Quãtũ distat ort⁹ ab occidente: lõge fecit a nobis iniqtates nr̃as. Q̃o miseret⁹ pr̃ filiorum, miserit⁹ est dñs timẽtib⁹ se: qm̃ ipse cognouit figmẽtũ nostrũ. Recordat⁹ est qm̃ puluis sum⁹, hõ sicut fenũ: dies eius tanq̃ flos agri sic efflorebit. Qm̃ spũs ptrãsibit in illo & nõ subsistet: & nõ cognoscet amplius locũ suũ. Misericordia autez dñi ab eterno, & vsq; in eternũ sup timẽtes eum. Et iustitia illius in filios filior⁹: his q seruant testm̃ eius. Et memores sunt mãdator⁹ ipsius ad faciẽdũ ea. Dñs i celo parauit sedem suaz: & regnũ ipsius oĩbus dñabit. Bñdicite dño oẽs angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendã vocẽ sermonũ eius. Bñdicite dño oẽs virtutes eius: ministri eius qui facitis volũtatẽ eius. Bñdicite dño oĩa opa eius: in oĩ loco dñationis eius bñdic aĩa mea dño.

¶ Ipsi Dauid. ciij

BEnedic aĩa mea dño: dñe deus me⁹ magnificatus es vehemẽter. Cõfessiõnẽ & decorẽ induisti: amictus lumine sicut vestimẽto. Extẽdens celũ sicut pellẽ: q tegis aqs superiora eius. Qui ponis nubem ascensum tuũ: qui ambulas sup pennas ventorum. Qui facis angelos tuos spũs: & ministros tuos ignẽ vrentem. Qui fundasti terrã sup stabilitatẽ suã: nõ inclinabit in seculũ seculi. Abyssus sicut vestimẽtũ amictus eius: super mõtes stabũt aque. Ab increpatiõe tua fugiẽt: a voce tonitrui tui formidabũt. Ascẽdunt mõtes & descendũt campi in locũ quẽ fundasti eis. Terminũ posuisti quẽ nõ trãsgredient: neq; ꝙuertent operire terram. Qui emittit fontes in cõuallibus: inter mediũ mõtiũ ptrãsibunt aque. Potabũt oẽs bestie agri: expectabũt onagri in siti sua. Sup ea volucres celi habitabũt: de medio petraꝝ dabũt voces. Rigãs mõtes de superioribus suis: de fructu operuz tuorũ satiabit terra. Producens fenũ iumentis: & herbã seruitũti hoĩm. Vt educas panẽ de terra: & vinũ letificet cor hoĩs. Vt exhilaret faciẽ in oleo: & panis cor hoĩs confirmet. Saturabuntur ligna cãpi, & cedri Libani quas plãtauit: illic passeres nidificabunt. Erodij dom⁹ dux est eorũ, mõtes excelsi ceruis: petra refugiũ herinacijs. Fecit lunam in tpa: sol cognouit occasum suũ. Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa ptrãsibũt oẽs bestie sylue. Catuli leonũ rugiẽtes vt rapiãt & q̃rant a deo escã sibi. Ortus est sol, & ꝛgregati sunt: & in cubilib⁹ suis collocabunt. Exibit hõ ad opus suũ: & ad operationẽ suã vsq; ad vesperã. Quaz magnificata sunt opa tua dñe oĩa in sapia fecisti: ipleta est terra possessiõe tua. Hoc mare magnũ, & spatiosum manib⁹: illic reptilia quorũ non est nũer⁹. Animalia pusilla cũ magnis: illic naues ptrãsibunt. Draco iste quẽ formasti ad illudẽdũ ei: oĩa a te expectant, vt des illis escã in tpe. Dãte te illis, colligẽt: aperiẽte te manũ tuã, oĩa replebunt bonitate. Auertẽte aũt te facie, turbabunt: auferes spm̃ eor, & deficiẽt, & in puluerẽ suũ reuertent. Emitte spm̃ tuũ, & creabunt: & renouabis faciẽ terre. Sit gloria dñi in seculũ: letabit dñs i opib⁹ suis. Qui respicit terrã, & facit eã tremere: q tãgit mõtes & fumigãt. Cãtabo dño in vita mea: psallã deo meo quãdiu sum. Jucũdus sit ei eloquiũ meũ: ego vero delectabor i dño. Deficiẽt peccatores a terra, & iniqui, ita vt nõ sint: bñdic aĩa mea dño.

Hebr. j.c.

¶ Alleluia. ciij

COnfitemini domino, & inuocate nomẽ eius: annuntiate inter gentes opera eius. Cantate ei, et psallite ei: narrate omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine sancto eius: letetur cor querẽtium dominum. Querite dominum, & confirmamini: querite faciem eius semper. Memento te mirabilium eius que fecit prodigia eius & iudicia oris eius. Semen Abraham, serui eius: filij Jacob electi eius. Ipse dominus deus noster: in vniuersa terra iudicia eius. Memor fui in seculum testamenti sui, verbi quod mãdauit in mille generationes. Quod disposuit ad Abraham: et iuramenti sui ad Jsaac. Et statuit illud Jacob in preceptum: et Jsrael in testamẽtum eternum, Dicens, Tibi dabo terram Chanaan: funiculum hereditatis vestre. Cum essent numero breui: paucissimi, & incole eius. Et pertransierunt de gente in gentez: et de regno ad populum alterum. Non reliquit hominem nocere eis: & corripuit pro eis reges, Nolite tangere christos meos: & in prophetis meis nolite malignari. Et vocauit famem super terram: & omne firmamentum panis contriuit. Misit ante eos virum: in seruum venundatus est Joseph. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransijt animam eius, donec veniret verbum eius.

Num. xvij.c.

j. Para. xvi. Esa. xij.

Gene. xij. c.d.

j. Para. xvj.c.d. ij. reg. j.c. Gene. xxxvij.f. xxxix.d.

Eloquiū dñi inflāmauit eū: misit rex ⁊ soluit eū, princeps populoꝝ ⁊ dimisit eū. Cōstituit eū dñm domꝰ sue, ⁊ principem oīs possessionis sue. Ut erudiret principes eius sicut semetipsum: ⁊ senes eius prudētiā doceret. Et itrauit isrl̄ in Egyptū: ⁊ Jacob accola fuit in terra Cham. Et auxit pplm suū vehemēter: ⁊ firmauit eū sup inimicos eius. Cōuertit cor eoꝝ vt odirent pplm eius: ⁊ dolū facerent in seruos eius. Misit Moysen seruū suū: Aarō quē elegit ipsum. Posuit in eis verba signoꝝ suoꝝ: ⁊ prodigioꝝ in terra Cham. Misit tenebras, ⁊ obscurauit: ⁊ nō exacerbauit sermones suos. Cōuertit aq̄s eoꝝ i sanguinē: ⁊ occidit pisces eoꝝ. Et dedit terra, eoꝝ ranas in penetralibꝰ regū ipsorū. Dixit, ⁊ venit cynomia, ⁊ sciniphes in oībꝰ finibus eorū. Posuit pluuias eoꝝ grādinē: ignē cōburētē i terra ipsoꝝ. Et percussit vineas eoꝝ ⁊ ficulneas eoꝝ: ⁊ cōtriuit lignum finiū eorū. Dixit, ⁊ venit locusta ⁊ bruchus, cuiꝰ non erat numerus. Et comedit oē fenū in terra eoꝝ: ⁊ comedit oēz fructū terre eoꝝ. Et percussit oē primogenitū i terra eoꝝ: primitias oīs laboris eoꝝ. Et eduxit eos cū argēto ⁊ auro: ⁊ nō erat in tribubꝰ eoꝝ infirmus. Letata est Egyptus in pfectione eoꝝ: qꝝ incubuit timor eorū sup eos. Expandit nubem in ptectionē eoꝝ: ⁊ ignē vt luceret eis p noctē. Petierūt, ⁊ venit coturnix: ⁊ pane celi saturauit eos. Dirupit petram, ⁊ fluxerūt aque: abierūt in sicco flumīa. Qm̄ memor fuit verbi sancti sui qō habuit ad Abrahā puerū suuz. Et eduxit pplm suū in exultatione: ⁊ electos suos in letitia. Et dedit illis regiones gētiū: ⁊ labores populorū possederūt. Ut custodiāt iustificationes eius: ⁊ legē eius exquirant.

℣ Halleluia halleluia. cv.

Confitemini dño qm̄ bonꝰ: qm̄ i seculū mīa eiꝰ. Quis loquet potētias dñi: auditas faciet oēs laudes eius? Beati q custodiūt iudiciū: ⁊ faciūt iustitiā in oī tpe. Memēto nostri dñe in bōplacito populi tui: visita nos in salutari tuo. Ad videndum in bonitate electoꝝ tuoruz, ad letandū in letitia gentis tue: vt lauderis cū hereditate tua. Peccauimus cū patribus nostris: iniuste egimus, iniqtatem fecimus. Patres nostri in Egypto nō intellexerūt mirabilia tua: nō fuerunt memores multitudinis mīe tue. Et irritauerūt ascēdētes in mare: mare rubrū. Et saluauit eos ꝓpter nomē suū: vt notam faceret potentiā suā. Et increpuit mare rubrū, ⁊ exiccatum est: ⁊ deduxit eos in abyssis sicut i deserto. Et saluauit eos de manu odientiū: ⁊ redemit eos de manu inimici. Et operuit aqua tribulātes eos: vnus ex eis nō remāsit. Et credidērūt vbis eiꝰ: ⁊ laudauerūt laudē eiꝰ. Cito fecerūt, obliti sunt operū eius: ⁊ nō sustinuerūt cōsiliū eius. Et concupierunt cōcupiscentiā in deserto: ⁊ tētauerūt deū in inaquoso. Et dedit eis petitionē ipsoꝝ: ⁊ misit saturitatez in animas eoꝝ. Et irritauerūt Moysen in castris. Aarō sanctū dñi. Aperta est terra, ⁊ deglutiuit Dathan: ⁊ operuit sup congregationē Abirō. Et exarsit ignis in synagoga eorū: flāma cōbussit peccatores. Et fecerūt vitulū in Horeb: ⁊ adorauerūt sculptile. Et mutauerūt gloriā suā in similitudinē vituli comedētis fenū. Obliti sunt deū q saluauit eos, qui fecit magnalia in Egypto, mirabilia in terra Cham: terribilia in mari rubro. Et dixit vt dispderet eos: si nō Moyses electus eiꝰ stetisset in cōfractiōe in ꝓspectu eiꝰ, Ut auerteret irā eius ne dispderet eos. ⁊ p nihilo habuerūt terram desyderabilē. Nō crediderūt verbo eius, ⁊ murmurauerūt in tabernaculis suis: nō exaudierūt vocem dñi. Et eleuauit manū suā sup eos: vt psterneret eos i deserto. Et vt deijceret semē eoꝝ in nationibꝰ, ⁊ dispderet eos in regionibꝰ. Et initiati sūt Beelphegor: ⁊ comederūt sacrificia mortuorū. Et irritauerūt eū in adinuētionibꝰ suis: ⁊ multiplicata est in eis ruina. Et stetit Phinees, ⁊ placuit: ⁊ cessauit q̄ssatio. Et reputatū ē ei in iustitiā i gñatiōe ⁊ gñationez, vsq̄z in sempiternū. Et irritauerūt eū ad aq̄s ꝺictiōis: ⁊ vexatus est Moyses ꝓpter eos, qꝝ exacerbauerūt spm̄ eiꝰ. Et distinxit i labijs suis, nō dispdiderūt gētes q̄s dixit dñs illis. Et cōmisti sunt īter gētes, ⁊ didicerūt opa eoꝝ, ⁊ seruierūt sculptilibꝰ eoꝝ: ⁊ factū est illis i scādalū. Et immolauerūt filios suos, ⁊ filias suas demonijs. Et effuderūt sanguinē inocētē, sanguinē filioꝝ suoꝝ ⁊ filiaꝝ suaꝝ: q̄s sacrificauerūt sculptilibꝰ Chanaan. Et infecta ē terra i sanguinibꝰ, ⁊ cōtaminata ē in opibꝰ eoꝝ: ⁊ fornicati sūt in adinuētionibus suis. Et iratꝰ est furore dñs in pplm suū: ⁊ abominatꝰ est hereditatē suā. Et tradidit eos in manꝰ gētiū: ⁊ dñati sunt eorū q oderūt eos. Et tribulauerūt eos inimici eoꝝ, ⁊ humiliati sūt sub manibꝰ eoꝝ: sepe liberabit eos. Ipsi aūt exacerbauerūt eū i ꝯsilio suo: ⁊ hūiliati sūt in iniqtatibꝰ suis. Et vidit cū tribularent: ⁊ audiuit oratiōnē eoꝝ. Et memor fuit testamēti sui: ⁊ penituit eū scōm multitudinē mīe sue. Et dedit eos i mīas: in ꝯspectu oīm q ceperāt eos. Saluos nos fac dñe deꝰ nr̄: ⁊ ꝯgrega nos de nātionibꝰ. Ut cōfiteamur noi sancto tuo: ⁊ gloriemur i laude tua. Bñdictꝰ dñs deus Isrl̄ a seculo ⁊ vsq̄z in seculū: ⁊ dicet oīs pplꝰ, Fiat fiat.

℣ Halleluia. cvj.

Confitemini dño qm̄ bonꝰ: qm̄ in seculū mīa eiꝰ. Dicāt q redēpti sunt a dño, q̄s redemit de mānu inimici: ⁊ de regionibꝰ cōgregauit eos. A solis ortu ⁊ occasu, ab aglone ⁊ mari. Errauerūt in solitudine in inaquoso: viā ciuitatis habitaculi nō inuenerūt Esurientes ⁊ sitientes: aīa eoꝝ in ipsis defecit. Et clamauerunt ad dñm cū tribularent: ⁊ de necessitatibꝰ eoꝝ eripuit eos. Et deduxit eos in viā rectā: vt irēt in ciuitatē hītationis. Cōfiteant dño mīe eius: ⁊ mirabilia eius filijs hoīm. Quia satiauit aīam inanē: ⁊ aīam esurientē satiauit bōis. Sedētes in tenebris ⁊ in vmbra mortis: vinctos in mēdicitate ⁊ ferro: Quia exacerbauerūt eloquia dei: ⁊ ꝯsiliū altissimi irritauerūt. Et humiliatū est in laboribus cor eorum: infirmati sūt, nec fuit q adiuuaret. Et clamauerūt ad dñm cū tribularent: ⁊ de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mortis: ⁊ vincula eoꝝ disrupit. Cōfiteant dño mīe eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hoīz. Quia cōtriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos ꝯfregit. Suscepit eos de via iniqtatis eoꝝ: ꝓpr̄ iniustitias eorū suas hūiliati sunt. Oēm escā abomīata est aīa eoꝝ: ⁊ appropinquauerūt vsq̄z ad portas mortis. Et clamauerūt ad dñm cū tribularent: ⁊ de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos. Misit vbū suū, ⁊ sanauit eos: ⁊ eripuit eos de iteritionibꝰ eoꝝ. Confiteant dño mīe eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hoīz. Et sacrificēt sacrificiū laudis: ⁊ annūtiēt opa eiꝰ in exultatiōe. Qui descēdūt mare in nauibꝰ, faciētes opationē i aqs multis, Ipsi viderūt opa dñi, ⁊ mirabilia eiꝰ i pfundo. Dixit, ⁊ stetit spūs procelle: et exaltati sunt fluctꝰ eiꝰ. Ascēdūt vsq̄z ad celos, ⁊ descendunt vsq̄z ad abyssos: aīa eoꝝ in malis tabescebat. Turbati sūt ⁊ moti sūt sicut ebrius: ⁊ oīs sapīa eoꝝ deuorata est. Et clamauerūt ad dñm cū tribularent: ⁊ de necessitatibꝰ eoꝝ eduxit eos. Et statuit procellā eiꝰ i aurā: ⁊ siluerūt fluctꝰ eiꝰ. Et letati sunt qꝝ siluerūt: ⁊ deduxit eos i portū volūtatis eorū. Cōfiteant dño mīe eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hoīm. Et exaltēt eū i ecclesia plebis: ⁊ i cathedra seniorꝝ laudēt eū. Posuit flumia i desertū: ⁊ exitꝰ aquarꝝ i sitim. Terrā fructiferā in salsuginē, a malitia ihabitantiū i ea. Posuit desertū in stagna aquarꝝ: ⁊ terrā sine aq̄ i exitꝰ aquarū. Et collocauit illic esurientes: ⁊ ꝯstituerūt ciuitatē hītatiōis. Et seminauerūt agros, ⁊ plātauerūt vineas: ⁊ fecerūt fructū natiuitatis. Et bñdixit eis, ⁊ multiplicati sūt nimis: ⁊ iumēta eorū nō miorauit. Et pauci facti sūt, ⁊ vexati sūt a tribulatiōe malorꝝ ⁊ dolore. Effusa ē ꝯtēptio sup principes, ⁊ errare fecit eos in inuio, ⁊ nō i via. Et adiuuit pauperē de inopia: ⁊ posuit sicut oues familias. Videbunt recti ⁊ letabuntur: ⁊ omnis iniquitas opilabit os suū. Quis sapiens, ⁊ custodiet hec: ⁊ intelliget misericordias domini?

℣ Canticum Psalmus Dauid. cvij.

Paratū cor meū deꝰ, paratū cor meū: cātabo ꝯ psallā in glia mea. Exurge glia mea, exurge psalterium ⁊ cithara: exurgā diluculo. Confitebor tibi in populis dñe, ⁊ psallā tibi in nationibus. Qꝝ magna ē sup celos mīa tua: ⁊ vsq̄z ad nubes vitas tua.

Exaltare

Exo. ſ. b c liij. c tiij. d. e.

Exodi xij. d.

Exodi xiij. Pſalm. lxxvij. b. Exodi xvj. c. nūe. xx. c. Gene. xxij. c. d. Joſue iij. d. Judith xiij. c. Eccleſi. xliij. c.

Judith vij. d.

Exodi xiij. c.

Exodi xiij. g.

Exodi xvij. a. nūe. xj. g.

Nume. xvj. e.

Exodi. xxxj. a.

Exodi. xxxij. c.

Nume. xiij. e.

Nume. xxv. b. nūe. xx. a.

Deute. xxx. a.

Judith xiij. c.

Job xxij. c.

Exaltare sup celos de⁹, ⁊ sup oēz terrā gl̄ia tua: vt liberent̄ dilecti tui. Saluū fac dextera tua, ⁊ exaudi me: de⁹ locutus est i sancto suo. Exultabo, ⁊ diuidā Sichimā: ⁊ cōuallē tabernaculoꝝ dimetiar. ℣ De⁹ ē Galaad, ⁊ me⁹ est manasses ⁊ Ephraim fortitudo capitis mei. Juda rex me⁹: ℣ Moab lebes spei mee. In Idumeā extēdā calceamētū meū: mihi alienigene amici facti sunt. Quis deducet me in ciuitatem munitā: qs deducet me vsq; i Idumeā: Nōne tu de⁹ q repulisti nos: ⁊ nō exibis de⁹ i virtutib⁹ nr̄is: Da nobis auxiliū de tribulatiōe: q; vana salus hoīs. In deo faciemus virtutem: ⁊ ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

¶ In finem Psalmus Dauid cviij.

DEus laudē meā ne tacueris: q; os pctōris ⁊ os dolosi sup me aptū est. Locuti sūt aduersum me līgua dolosa, ⁊ sermōib⁹ odij circūdederūt me: ⁊ expugnauerūt me gratis. Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi: ego aūt orabā. Et posuerūt aduersum me mala p bōis: ⁊ odiū p dilectiōe mea. Cōstitue sup eū pctōrē: ⁊ diabol⁹ stet a dextris ei⁹. Cū iudicat̄, exeat cōdēnat⁹: ⁊ oō ei⁹ fiat i pctm̄. Fiāt dies ei⁹ pauci: ⁊ epatū ei⁹ accipiat alter. Fiāt filij eius orphani, ⁊ vxor ei⁹ vidua. Mutātes trāsferant̄ filij ei⁹, ⁊ mēdicēt: ⁊ ejciant̄ de habitationibus suis. Scrutet̄ fenerator oēm substātiā ei⁹: ⁊ diripiāt alieni labores ei⁹. Nō sit illi adiutor: nec sit q̄ misereatur pupillis ei⁹. Fiāt nati ei⁹ in interitū: in gn̄atiōe vna deleat̄ nomē eius. In memoriā redeat iniq̄tas patrū ei⁹ in cōspectu dn̄i: ⁊ pctm̄ mr̄is ei⁹ nō deleat̄. Fiat ꝫ dn̄m semp, ⁊ dispeat de terra memoria eoꝝ: p eo q̄ nō ē recordat⁹ facere mīaz. Et psecut⁹ est hoīez inopē ⁊ mēdicū, ⁊ cōpūctū corde mortificare. Et dilexit maledictionē ⁊ veniet ei: ⁊ noluit benedictionē, ⁊ elōgabit̄ ab eo. Et iduit maledictionem sicut vestimētū, ⁊ intrauit sicut aq̄ i interiora ei⁹, ⁊ sicut oleū in ossibus eius. Fiat ei sicut vestimētū q̄ opit̄: ⁊ sicut zona q̄ semp precingit̄. Hoc op⁹ eoꝝ q detrahūt mihi apud dn̄z: ⁊ q loquūtur mala aduersus aīam meā. Et tu dn̄e dn̄e fac mecū ꝓpt̄ nomē tuū: q; suauis est mia tua. Libera me q; egen⁹ ⁊ pau p ego sum: ⁊ cor meū cōturbatū est intra me. Sicut vmbra cū declinat, ablat⁹ sū: ⁊ excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sūt a ieiunio: ⁊ caro mea imutata ē ꝓpt̄ oleū. Et ego fact⁹ sum opprobriū illis: viderūt me, ⁊ mouerunt capita sua. Adiuua me dn̄e de⁹ me⁹: saluū me fac secundū mīam tuā. Et sciāt q; man⁹ tua hec: ⁊ tu dn̄e fecisti eā. ℣ Maledicēt illi, ⁊ tu bn̄dices: q; īsurgūt i me, cōfundant̄: ser⁹ aūt tēt⁹ letabit̄. Induant̄ q detrahūt mihi, pudore: et operiant̄ sicut diploide cōfusione sua. Cōfitebor dn̄o nimis in ore meo: ⁊ i medio multoꝝ laudabo eū. Quia astitit a dextris pauperis: vt saluā faceret a persequentibus aiaz meā.

¶ Psalmus Dauid. ix.

DIxit dn̄s dn̄o meo, Sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Virgā virtutis tue emittet dn̄s ex Sion: dn̄are in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Tecū principiū in die virtutis tue in splēdoribus sanctoꝝ: ex vtero añ luciferū genui te. Jurauit dn̄s, ⁊ nō penitebit eū: Tu es sacerdos in eternū, scōm ordinē ℣ Melchisedec. Dn̄s a dextris tuis: cō fregit in die ire sue reges. Judicabit in nationib⁹, implebit ruinas: conquassabit capita in terra multoꝝ. De torrēte in via bibet, propterea exaltabit caput.

¶ Halleluia. cx.

CONfitebor tibi dn̄e in toto corde meo: in cōsilio iustoꝝ ⁊ cōgregatiōe. ℣ Magna opa dn̄i: exquisita in oēs volūtates eius. Cōfessio ⁊ magnificētia op⁹ eius: ⁊ iustitia ei⁹ manet in seculū seculi. ℣ Memoriā fecit mirabiliū suoꝝ, misericors ⁊ miserator dn̄s: escā dedit timētib⁹ se. ℣ Memor erit in seculū testamēti sui, virtutē operū suoꝝ annūtiabit pplo suo. Vt det illis hereditatē gentiū: opa manuū ei⁹, veritas ⁊ iudicū. Fidelia oīa mādata eius: cōfirmata in seculū seculi, facta in veritate ⁊ eqtate. Redēptiōnē misit populo suo: mandauit in eternum testm̄ suū. Sanctū ⁊ terribile nomē eius: initiū sapientie, timor dn̄i. Intellectus bonus oībus faciētibus eū laudatio eius manet in seculum seculi. Proue. i.a.z.ix.c. Eccles. j.b.

¶ Halleluia reuersionis Aggei ⁊ zacharie. cxj.

BEatus vir qui timet dn̄m: in mandatis ei⁹ volet nimis. Potens in terra erit semē eius: generatio rectoꝝ benedicet̄. Gloria ⁊ diuitie i domo eius: ⁊ iustitia ei⁹ manet in seculū seculi. Exortū est in tenebris lumē rectis: misericors, ⁊ miserator, ⁊ iustus Jucundus homo qui miseret̄ ⁊ cōmodat, disponet sermones suos in iudicio: q; in eternū nō cōmouebit̄. In memoria eterna erit̄ iustus: ab auditione mala non timebit. Paratū cor eius sperare in dn̄o, confirmatū est cor eius: non cōmouebitur donec despiciat inimicos suos. Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculuz seculi: cornu eius exaltabit̄ in gloria. Peccator videbit, ⁊ irascet̄, dētibus suis fremet ⁊ tabescet: desyderiū peccatorum peribit. ij. Cor. ix.c.

¶ Halleluia. cxij.

LAudate pueri dn̄m̄: laudate nomē domini. Sit nomen domini benedictum: ex hoc nunc et vsq; in seculū. A solis ortu vsq; ad occasuz: laudabile nomen domini. Excelsus sup omnes gētes dominus: ⁊ sup celos gloria eius. Quis sicut dn̄s deus noster qui in altis habitat: ⁊ humilia respicit in celo ⁊ i terra: Suscitans a terra inopem, ⁊ de stercore erigēs pauperē. Vt collocet eū cum principib⁹, cū principib⁹ populi sui. Qui habitare facit sterilē in domo: matrē filioꝝ letantem. mala. j.c.

¶ Halleluia. cxiij.

IN exitu Jsrael de Egypto, dom⁹ Jacob de populo barbaro. Facta est Judea sanctificatio ei⁹, Jsrael potestas eius. ℣ Mare vidit ⁊ fugit: Jordanis conuersus est retrorsum. ℣ Montes exultauerunt vt arietes: ⁊ colles sicut agni ouiū. Quid est tibi mare q̄ fugisti: ⁊ tu Jordanis, q; conuersus es retrorsum: ℣ Montes exultastis sicut arietes: ⁊ colles sicut agni ouium. A facie domini mota est terra: a facie dei Jacob. Qui conuertit petram in stagna aquarum: ⁊ rupem in fontes aquarum. Non nobis domine, non nobis: sz nomini tuo da gloriam, Super misericordia tua ⁊ veritate tua: nequando dicant gentes, Vbi est deus eorum: Deus autem noster in celo: omnia quecunq; voluit fecit. Simulachra gentiū argentum ⁊ aurum: opera manuū hominū. Os habēt, ⁊ non loquentur: oculos habent, ⁊ nō videbunt. Aures habent, ⁊ nō audient: nares habent, ⁊ nō odorabunt. ℣ Manus habent, ⁊ nō palpabunt. pedes habent ⁊ nō ambulabūt: non clamabūt in gutture suo. Similes illis fiant qui faciūt ea: ⁊ oēs qui cōfidunt in eis. Domus Jsrael sperauit in dn̄o adiutor eorum ⁊ protector eorum est. Domus Aarō sperauit in dn̄o: adiutor eorum ⁊ protector eorum est. Qui timent dominum sperauerunt in domino: adiutor eorum et protector eorum est. Dominus memor fuit nostri: ⁊ benedixit nobis, Benedixit domui Jsrael: benedixit domui Aaron. Benedixit omnibus qui timent dominum, pusillis cum maioribus. Adijciat dominus super vos: super vos ⁊ super filios vestros. Bn̄dicti vos a dn̄o: q; fecit celū ⁊ terrā. Celum celi dn̄o: terram autem dedit filijs hominū. Exo. xiij.c. sap. xv.d.

Johan. xvij.c. actu. j.d.

Watth. xxij.d. j. Cor. xv.d. heb. j.d. z.x.c. Act. vij.f. Hebre. viij.c. Jo. vij.e. heb. v.b.

Baruch iij. d. Daniel. ix. c.

Mō mortui laudabūt te dñe: neq̄ oēs q descēdūt in infernū. Sed nos q viuim⁹, bñdicim⁹ dño ex hoc nūc & vsq̄ in scm.

℣. Alleluia cxliij.

Oleui, qm̄ exaudiet dñs vocē oro⁹ mee. Quia iclinauit aurē suā mihi: & in dieb⁹ meis inuocabo. Circūdederūt me dolores mortis: & picula inferni inuenerūt me. Tribulationē & dolorē inueni: & nomē dñi inuocaui. O dñe libera aiaz meā: misericors dñs, & iustus, & de⁹ nr̄ miserek. Custodiēs parulos dñs: humiliatus sum, & liberauit me. Cōuertere aia mea in requiem tuā: q dñs bñfecit tibi. Quia eripuit aiam meā de morte, oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapsu. Placebo dño in regione viuorum.

℣. Alleluia cxv.

ij. Cor. iij. c. rōa. iij. c.

Credidi, ppter qd locut⁹ sum: ego aūt humiliat⁹ sum nimis. Ego dixi i excessu meo, Omis hō mēdax. Quid retribuā dño p oīb⁹ q̄ retribuit mihi? Calicē salutaris accipiā: & nomē dñi inuocabo. Uota mea dño reddā coram oī pplo eius: pciosa in ꝓspectu dñi, mors sanctor⁹ eius. O dñe q̄ ego seru⁹ tu⁹, ego seruus tuus, & fili⁹ ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis: & nomen dñi inuocabo. Uota mea dño reddā in cōspectu oīs ppli ei⁹: in atriis domus domini, in medio tui Jerusalem.

sap. ix. a.

℣. Alleluia cxvj.

rōa. xv. c. Jo. xij. e.

Laudate dñm oēs gentes: Laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: & veritas domini manet in eternū.

℣. Alleluia cxvij.

Confitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in scl̄z mia eius. Dicat nūc Jsrael qm̄ bonus: qm̄ in seculū mia eius. Dicat nūc domus Aarō: qm̄ in scm mia eius. Dicāt nūc q timent dñm: qm̄ in scm mia eius. De tribulatiōe inuocaui dñm: & exaudiuit me i latitudie dñs. Dñs mihi adiutor: nō timebo qd faciat mihi hō. Dñs mihi adiutor: & ego despiciā inimicos meos. Bonū est cōfidere in dño: q̄ ꝓfidere in hoīe. Bonū est sperare in dño: q̄ sperare in pncipib⁹. Oēs gētes circūierūt me: et in noīe dñi q: vltus sum in eos. Circūdātes circūdederunt me: & in noīe dñi q: vltus sum in eos. Circūdederūt me sicut apes, & exarserūt sicut ignis in spinis: & in noīe dñi q: vltus sum in eos. Impulsus eversus sum vt caderem: & dñs suscepit me. Fortitudo mea & laus mea dñs: & factus est mihi in salutē. Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustor⁹. Dextera dñi fecit virtutem, dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecit virtutē. Non moriar, sz viuā: & narrabo opa dñi. Castigās castigauit me dñs: & morti nō tradidit me. Aperite mihi portas iustitie, ingressus in eas confitebor dño: hec porta dñi, iusti intrabūt in eā. Cōfitebor tibi q̄m exaudisti me: & fact⁹ es mihi in salutē. Lapidē quez reprobauerūt edificātes: hic fact⁹ est i caput āguli. A dño factū est istud: & est mirabile i oculis nr̄is. Hec est dies quā fecit dñs exultem⁹ & letemur i ea. O dñe saluū me fac, o dñe bñ ꝓsperare: bñdict⁹ q venit i noīe dñi. Bñdixim⁹ vobis de domo dñi: deus dñs, & illuxit nobis. Cōstituite diē solēnē in ꝓdēsis: vsq̄ ad cornu altaris. Deꝰ me⁹ es tu, & confitebor tibi: deꝰ meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi q̄m exaudisti me: & factus es mihi in salutem. Cōfitemini dño quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Matth. xxi d. Marci xij. a. luc. xx. c Actuum iij. b. rōa. ix. q i de. ij. a. Esaie xxviij. a. Matth. xxj. b.

℣. Alleluia Aleph cxviij.

Beati imaculati i via: q ambulāt i lege dñi. Beati q scrutant testimonia ei⁹: in toto corde exqrūt eū. Nō enī q opant iniqtatē: in vijs ei⁹ ambulauerūt. Tu mādasti mādata tua custodiri nimis. Utinā dirigāt vie mee ad custodiēdas iustificatiōes tuas. Tunc non confundar, cum perspexero in oībus mandatis tuis. Confitebor tibi in directione cordis: in eo q̄ didici iudicia iustitie tue. Justificationes tuas custodiam: non me derelinquas vsquequaq̄.

℣. Beth

In quo corrigit adolescetior viā suā: i custodiendo sermōes tuos. In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mādatz tuis. In corde meo abscōdi eloquia tua: vt nō peccē tibi. Bñdictus es dñe: doce me iustificatiōes tuas. In labijs meis ꝓnuntiaui oīa iudicia oris tui. In via testimonior⁹ tuor⁹ delectatus sum, sicut in oīb⁹ diuitijs. In mandatis tuis exercebor: & consyderabo vias tuas. In iustificatiōibus tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos.

℣. Gimel

Retribue seruo tuo, viuifica me: & custodiā, sm̄o nes tuos. Reuela oculos meos: & cōsyderabo mirabilia de lege tua. Incola ego sū in terra: nō abscōdas a me mādata tua. Cōcupiuit anima mea desyderare iustificatiōes tuas i oi tpe. Increpasti superbos: maledicti q declināt a mādatis tuis. Aufer a me oppbriū & ꝙtēptū: q̄ testimōia tua exqsiui. Etenī sederunt pncipes, & aduersū me loquebant̄: seru⁹ aūt tu⁹ exercebatur in iustificationibus tuis. Nam & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meū iustificationes tue.

℣. Daleth

Adhesit pauimento aīa mea: viuifica me scm verbū tuū. Uias meas enūtiaui, & exaudisti me: doce me iustificationes tuas. Uiā iustificationū tuar⁹ istrue me: & exercebor i mirabilibus tuis. Dormitauit aīa mea pre tedio: ꝓfirma me in verbis tuis. Uiā iniqtatis amoue a me: & de lege tua miserere mei. Uiā veritatis elegi: iudicia tua nō sum oblitus. Adhesi testimonijs tuis dñe: noli me confundere. Uiam mādator⁹ tuor⁹ cucurri: cum dilatasti cor meum.

℣. He

Legē pone mihi dñe viā iustificationum tuar⁹: & exqrā eā semp. Da mihi intellectū, & scrutabor legē tuā: & custodiā illā in toto corde meo. Deduc me i semita mādator⁹ tuor⁹: q̄ ipsā volui. Inclina cor meū in testimōia tua, & nō in auaritiā. Auerte oculos meos ne videāt vanitatē: i via tua viuifica me. Statue seruo tuo eloquiū tuū in timore tuo. Amputa oppbrium meū quod suspicatus sum: q̄ iudicia tua iucunda. Ecce cōcupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me.

℣. Vau

Et veniat sup me mia tua dñe, salutare tuū scd̄m eloquiū tuū. Et rñdebo exprobrātib⁹ mihi verbū, q̄ speraui in sermonibus tuis. Et ne aufferas de ore meo verbū veritatis vsqueq̄q̄: q̄ in iudicijs tuis supsperaui. Et custodiā legē tuā semp: in seculū & in seculū seculi. Et ambulabā in latitudine: q̄ mādata tua exquisiui. Et loq̄bar in testimonijs tuis in cōspectu regū: & non cōfundebar. Et meditabar in mādatis tuis: q̄ dilexi. Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis.

℣. Zain

Memor esto verbi tui seruo tuo, in q̄ mihi spē dedisti. Hec me ꝓsolata est in humilitate mea: q̄ eloquiū tuū viuificauit me. Superbi, iniq̄ agebant vsquequaq̄: a lege aūt tua non declinaui. Memor fui iudicior⁹ tuor⁹ a seculo dñe: & consolatus sum. Defectio tenuit me ꝓ peccatorib⁹ derelinquentib⁹ legē tuā. Cātabiles mihi erāt iustificatiōes tue i loco pegrinatiōis mee. Memor fui nocte nois tui dñe: & custodiui legē tuaz. Hec facta est mihi: q̄ iustificationes tuas exquisiui.

℣. Heth.

Portio mea dñe, dixi, custodire legē tuā. Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum. Cogitaui vias meas & conuerti pedes meos i testimōia tua. Paratus sum, & nō sū turbat⁹: vt custodiā mādata tua. Funes pctōr⁹ circūpleri sē me: & legē tuā nō sū oblit⁹. Media nocte surgebā ad cōfitēdū tibi sup iudicia iustificatiōis tue.

Particeps ego sum oim timẽtiũ te: & custodiẽtiũ mãdata tua. Mia tua dñe plena ẽ tra: iustificatiões tuas doce me.

Teth

Bonitatẽ feci cũ seruo tuo dñe, scõm vbũ tuũ. Bonitatẽ, & disciplinã, & sciam doce me: q mãdatis tuis credidi. Priusq̃ humiliarer ego delig: pterea eloquiũ tuũ custodiui. Bonꝰ es tu: & in bonitate tua doce me iustificatiões tuas. Multiplicata est sup me iigtas superboꝝ: ego aũt in toto coꝛde meo scrutaboꝛ mãdata tua. Coagulatũ ẽ sicut laccoꝛ eoꝝ: ego vero legẽ tuã meditatus sum. Bonũ mihi, q hũliasti me: vt discam iustificationes tuas. Bonũ mihi lex oꝛis tui sup millia auri & argenti.

Jod

Manꝰ tue fecerũt me & plasmauerũt me: da mihi itellectũ, vt discã mãdata tua. Qui timent te videbũt me, & letabũt: q in verba tua supspera ui. Cognoui dñe q eqtas iudicia tua, & in veritate tua hũiliasti me. Fiat mia tua vt consoletur me: scõm eloquium tuum seruo tuo. Ueniant mihi miserationes tue, & viuã: q lex tua meditatio mea est. Confundantur supbi q iniuste iigtatẽ fecerũt in me: ego aũt exercebor ĩ mãdatis tuis. Cõuertant mihi timẽtes te: & q nouerũt testimonia tua. Fiat coꝛ meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar.

Caph

Defeciti salutare tuũ aĩa mea: & ĩ verbũ tuũ supsperaui. Defecerũt oculi mei ĩ eloquiũ tuũ: dicẽtes, Quũ ꝙsolaberis me? Quia factꝰ sum sicut vter ĩ pruina: iustificatiões tuas nõ sũ oblitus. Quot sunt dies serui tui, qñ facies de psequentibus me iudiciũ? Narrauerũt mihi iniq fabulatiões: sz nonꝰt lex tua. Oia mãdata tua veritas: iniq psecuti sunt me, adiuua me. Paulominꝰ cõsummauerũt me in terra: ego aũt nõ dereliqui mandata tua. Secundum miam tuam viuifica me: et custodiã testimonia oꝛis tui.

Lamed

In eternũ dñe vbũ tuũ pmãet ĩ celo. In gñatione & gñationẽ veritas tua: fũdasti terrã, & pmanet. Oꝛdinatione tua pseuerat dies: qm̃ oia seruiũt tibi. Nisi q lex tua meditatio mea est: tunc forte peryissem ĩ hũilitate mea. In eternũ nõ obliuiscar iustificatiões tuas: q ĩ ipsis viuificasti me. Tuꝰ sum ego, saluum me fac: qm̃ iustificatiões tuas exqsiui. Me expectauerũt pctõꝛes vt perderẽt me: testimonia tua intellexi. Oꝛis consummationis vidi finem: latum mãdatũ tuum nimis.

Mem

Quomõ dilexi legẽ tuaz dñe tota die meditatio mea est. Sup inimicos meos prudẽtẽ me fecisti mãdato tuo: q ĩ eternũ mihi ẽ. Sup oẽs docentes me itellexi: q testimõia tua meditatio mea est. Sup senes itellexi: q mãdata tua q̃siui. Ab oĩ via mala phibui pedes meos: vt custodiã verba tua. A iudicijs tuis nõ declinaui: q tu legẽ posuisti mihi. Quã dulcia faucibus meis eloquia tua sup mel oꝛ meo. A mãdatis tuis intellexi, propterea odiui omnem viã iniquitatis.

Nun

Lucerna pedibꝰ meis vbũ tuũ: & lumen semitis meis. Juraui & statui custodire iudicia iustitie tue. Hũiliatꝰ sum vsqueq̃q dñe: viuifica me secũdũ vbũ tuũ. Uolũtaria oꝛ mei bñplacita fac dñe: & iudicia tua doce me. Aĩa mea ĩ manibꝰ meis sp: & legẽ tuã nõ sũ oblitꝰ. Posuerũt pctõꝛes laqueũ mihi: & õmãdatis tuis nõ erraui. Hereditate acquisiui testimõia tua in eternũ: q exultatio coꝛdis mei sunt. Inclinaui coꝛ meũ ad faciẽdas iustificatiões tuas in eternũ: ꝓpter retributionẽ.

Samech

Iniquos odio habui: & legẽ tuã dilexi. Adiutoꝛ & suscepꝛ meus es tu: & in verbũ tuũ supspera ui. Declinate a me maligni: & scrutaboꝛ mandata dei mei. Suscipe me scõm eloquiũ tuũ, & viuam: & nõ cõfundas me ab expectatione mea. Adiuua me & saluus eroꝛ: & meditaboꝛ in iustificationibus tuis semper. Sprenisti oẽs discedẽtes a iudicijs tuis: q iniusta cogitatio eoꝝ. Preuaricantes reputaui oẽs peccatoꝛes terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timoꝛe tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

Ain

Feci iudiciũ & iustitiã: nõ tradas me calũnianti bus me. Suscipe seruũ tuũ ĩ bonũ: nõ calũnientur me supbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuũ: & in eloquiũ iustitie tue. Facꝛ cz seruo tuo scõm miam tuã: & iustificatiões tuas doce me. Seruꝰ tuus sum ego: da mihi intellectũ, vt sciã testimonia tua. Tps faciendi dñe: dissipauerũt legẽ tuã. Ideo dilexi mãdata tua super aurũ & topazion. Propterea ad oĩa mandata tua dirigebar: omnẽ viam iniquam odio habui.

Phe

Mirabilia testimõia tua: ideo scrutata est ea aĩa mea. Declaratio sermonũ tuoꝝ illuminat: & intellectũ dat paruulis. Os meũ aperui, & attraxi spm̃: q mãdata tua desyderabã. Aspice ĩ me & miserere mei scõm iudiciũ diligentiũ nomẽ tuũ. Gressus meos dirige secũdũ eloquiũ tuũ: & non dominet mei oĩs in iustitia. Redime me a calũnijs hoĩm: vt custodiã mãdata tua. Faciem tuã illumina sup seruũ tuũ: & doce me iustificationes tuas. Exitus aquarũ deduxerunt oculi mei: q non custodierunt legem tuam.

Sade

Justus es dñe, & rectum iudiciũ tuuz. Mãdasti iustitiam testimonia tua: & veritatẽ tuã nimis. Tabescere me fecit zelus meus: q obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquiũ tuum vehementer: & seruus tuus dilexit illud. Adolescẽtulꝰ sum ego & contẽptus. iustificationes tuas non sum oblitus. Justitia tua iustitia in eternum: & lex tua veritas. Tribulatio & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum: intellectum da mihi, & viuam.

Coph

Clamaui in toto coꝛde, Exaudi me domine: iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te, Saluum me fac: vt custodiam mandata tua. Preueni maturitate, & clamaui: quia in verba tua supersperaui. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. Uocem meam audi secundum misericoꝛdiam tuam domine: & secundum iudicium tuum viuifica me. Appropinquauerunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine: & omnes vie tue veritas. Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in eternum fundasti ea.

Res

Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legez tuam non sum oblitus. Judica iudicium meuz & redime me: propter eloquiuz tuũ viuifica me. Longe a peccatoꝛibus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt. Misericoꝛdie tue multe domine: secundum iudicium tuum viuifica me. Multi qui persequuntur me, & tribulant me, a testimonijs tuis non declinaui. Uidi preuaricantes, & tabescebam: quia eloquia tua nõ custodierunt. Uide quoniam mandata tua dilexi domine: in misericoꝛdia tua viuifica me. Principium verboꝝ tuoꝝ veritas: in eternum omnia iudicia iustitie tue.

Sin

Principes persecuti sunt me gratis: & a vbis tuis formidauit coꝛ meũ. Letaboꝛ ego sup eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa. Iniquitatem odio habui & abominatꝰ sũ: legẽ aũt tuã dilexi. Septies ĩ die laudẽ dixi tibi sup iudicia iustitie tue. Pax

multa diligentibus legē tuā: ⁊ nō ē illis scādalū. Expectabā salutare tuū dñe: ⁊ mandata tua dilexi. Custodiuit aīa mea testimonia tua: ⁊ dilexit ea vehemēter. Seruaui mandata tua ⁊ testimonia tua: q; oēs vie mee in cōspectu tuo.

¶ Thau.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo dñe iuxta eloquiū tuū da mihi intellectū. Intret postulatio mea in conspectu tuo: scōm eloquiū tuum eripe me. Eructabūt labia mea hymnū, cū docueris me iustificatiōes tuas. Pronūtiabit lingua mea eloquiū tuū: q; oīa mādata tua equitas. Fiat manꝰ tua vt saluet me: qm mādata tua elegi. Cōcupiui salutare tuū dñe: ⁊ lex tua meditatio mea est. Viuet aīa mea ⁊ laudabit te: ⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Erraui sicut ouis que perijt: q̄re seruum tuū dñe, q; mandata tua non sum oblitus.

¶ Canticum graduum. cxix.

Ad dñm cū tribularer clamaui, ⁊ exaudiuit me. Dñe libera aīam meā a labijs iniqs ⁊ a lingua dolosa. Quid detur tibi aut qd apponat tibi ad linguā dolosam: Sagitte potētis acute: cū carbonibus desolatorijs. Hei mihi q; inquilinatus meus prolōgatus est: habitaui cū habitātibus Cedar: multū incola fuit anima mea. Cū his q oderunt pacē, erā pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

¶ Canticum graduum. cxx.

Leuaui oculos meos in mōtes: vñ veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño: q fecit celū ⁊ trā. Nō det in cōmotionē pedē tuū: neq; dormitet q custodit te. Ecce nō dormitabit neq; dormiet q custodit Isrl. Dñs custodit te, dñs protectio tua, sup manū dexterā tuā. Per diē sol nō vret te: neq; luna p noctem. Dñs custodit te ab oī malo: custodiat aīam tuā dñs. Dñs custodiat introitū tuū ⁊ exitū tuū: ex hoc nūc, ⁊ vsq; in scm.

¶ Canticum graduum. cxxi.

Letatus sum in his q̄ dicta sunt mihi: in domum dñi ibimꝰ. Stātes erāt pedes nri in atrijs tuis Jerusalē. Jerusalē q̄ edificat vt ciuitas: cuius participatio eiꝰ in idipm. Illuc em̄ ascēderūt tribus, tribꝰ dñi: testimoniū Isrl, ad confitendū noī dñi. Quia illic sederūt sedes in iudicio: sedes sup domū Dauid. Rogate q̄ ad pacē sunt Jerusalē: ⁊ abundātia diligētibus te. Fiat par in virtute tua: ⁊ abūdātia in turribus tuis. Propter fratres meos ⁊ primos meos loquebar pacem de te. Propter domum dñi dei nostri: quesiui bona tibi.

¶ Canticum graduum. cxxii.

Ad te leuaui oculos meos: q habitas in celis. Ecce sicut oculi seruorū in manibꝰ dominorū suorū, Sicut oculi ancille in manibꝰ dñe sue: ita oculi nri ad dñm deū nrm, donec misereat nri. Miserere nri dñe, miserere nri: q; multū repleti sumus despectione, Quia multū repleta ē aīa nra: opprobriū abundantibus, ⁊ despectio superbis.

¶ Canticum graduum. cxxiii.

Nisi q; dñs erat in nobis: dicat nūc Isrl, nisi q; dñs erat in nobis, Cū exurgerēt homines in nos: forte vivos deglutissent nos. Cū irascerētur furor eorum in nos, forsitan aq̄ absorbuissent nos. Torrētē ptrānsiuit aīa nra: forsitan ptrānsisset aīa nra aquā intolerabilem. Bñdictꝰ dñs, q; nō dedit nos in captionē dētibꝰ eorum. Aīa nra sicut passer erepta est de laqueo venātiū. Laqueus contritus est, ⁊ nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine dñi, qui fecit celum ⁊ terram.

¶ Canticum graduum. cxxiiii.

Qui cōfidūt in dño sicut mōs Sion: nō cōmouebit ineternū q habitat in Jerusalē. Montes in circuitu eiꝰ: ⁊ dñs in circuitu populi sui, ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculū. Quia nō reliquet dñs virgam peccatorum sup sortē iustorum: vt nō extēdant iusti ad iniquitatē manꝰ suas. Bñfac dñe bonis, ⁊ rectis corde. Declinantes aūt in obligationes, adducet dñs cū operantibus iniquitatem: pax super Isrl.

¶ Canticum graduum. cxxv.

In conuertendo dñs captiuitatē Sion: facti sumus sicut consolati. Tūc repletū est gaudio os nrm, ⁊ lingua nra exultatiōe. Tūc dicēt iter gētes, magnificauit dñs facere cū eis. Magnificauit dñs facere nobiscū: facti sumus letātes. Cōuertere dñe captiuitatē nram sicut torrēs in austro. Qui seminat in lachrymis: in exultatiōe metēt. Euntes ibāt ⁊ flebāt: mittētes semina sua. Veniētes aūt veniēt cū exultatiōe, portātes manipulos suos.

¶ Canticum graduum Salomonis. cxxvi.

Nisi dñs edificauerit domū: in vanū laborauerūt q edificāt eā. Nisi dñs custodierit ciuitatem: frustra vigilat q custodit eā. Vanū est vobis ante lucē surgere: surgite postq̄ sederitis q māducatis panē doloris. Cū dederit dilectis suis somnū: ecce hereditas dñi filij, merces fructus ventris. Sicut sagitte in manu potentis: ita filij excussorum. Beatꝰ vir q implenit desyderiū suum ex ipsis: non cōfundet cum loquetur inimicis suis in porta.

¶ Canticum graduum. cxxvii.

Beati oēs q timēt dñm, q ambulāt in vijs eius. Labores manuū tuarum q; māducabis: beatus es, ⁊ bñ tibi erit. Uxor tua sicut vitis abūdās in lateribꝰ domꝰ tue. Filij tui sicut nouelle oliuarum: in circuitu mēse tue. Ecce sic bñdicet hō q timet dñm. Bñdicat tibi dñs ex Sion: ⁊ videas bona Jerusalē oibꝰ diebꝰ vite tue. Et videas filios filiorum tuorum: pacem super Isrl.

¶ Canticum graduum. cxxviii.

Sepe expugnauerunt me a iuuētute mea, dicat nūc Isrl, Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: etenim nō potuerūt mihi. Supra dorsum meū fabricauerūt peccatores: prolōgauerūt iniquitatē suā. Dñs iustus concidet ceruices peccatorum: confundant ⁊ cōuertant retrorsum oēs q oderūt Sion. Fiāt sicut fenum tectorum: qō priusq̄ euellat, exaruit. De quo nō implenit manū suā q metet: ⁊ sinū suū, q manipulos colliget. Et non dixerunt qui preteribant, Benedictio domini super vos: bñdiximus vobis in nomine domini.

¶ Canticum graduum. cxxix.

De profundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocē meā. Fiāt aures tue intēdētes in vocē deprecatiōis mee. Si iniquitates obseruaueris dñe: dñe quis sustinebit? Quia apud te propitiatio est: ⁊ propter legem tuā sustinui te dñe. Sustinuit aīa mea in verbo eius: speraut aīa mea in dño. A custodia matutina vsq; ad noctē: speret Isrl in dño. Quia apud dñm misericordia: et copiosa apud eū redēptio. Et ipse redimet Isrl ex omnibus iniquitatibus eius.

¶ Canticum graduum. cxxx.

Domine nō est exaltatū cor meū neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulaui in magnis: neq; in mirabilibus sup me. Si nō humiliter sentiebam, sed exaltaui aīam meā. Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in aīa mea. Speret Isrl in domino ex hoc nunc ⁊ vsq; in seculum.

¶ Canticum graduum. cxxxi.

Memēto dñe Dauid, ⁊ oīs māsuetudinis eius, Sicut iurauit dño, votū vouit deo Jacob: Si introiero in tabernaculū domus mee, si ascēdero in lectū stratī mei, Si dedero somnū oculis meis, et palpebris meis dormitationē, Et requiē tpibꝰ meis, dōec inueniā locū dño, tabernaculū deo Jacob. Ecce audiuimus eā in Ephratha: inuenimus eā in campis sylue. Introibimus in tabernaculū eius: adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius. Surge dñe in requiē tuā: tu ⁊ arca sanctificatiōis tue. Sacerdotes tui induant iustitia: ⁊ sancti tui exultēt. Propter Dauid seruū tuū: nō auertas faciē xpi tui. Jurauit dñs dō vitatē, ⁊ nō frustrabit eā, de fructu ventris tui ponā sup sedē tuam. Si custodierit filij tui testm̄ meū: ⁊ testimōia mea hec q̄ docebo eos. Et filij eorum vsq; in scm sedebunt sup sedem tuā. Quoniam elegit dñs Sion: elegit eā in habitationē sibi. Hec requies mea in scm scli: hic habitabo, qm̄ elegi eam.

ij. Par. vj. g.

luce. j. e. Actuuz. ij. e.

Luc.j.g. Wala. iii.a. Luc.j.b.

Uidua eius bñdicẽs bñdicã: pauperes eius saturabo panibus. Sacerdotes eius induã salutari: ⁊ sancti eius exultatione exultabũt. Illuc ꝓducã cornu dauid: paraui lucernã xp̃o meo. Inimicos eius induã cõfusione: sup ipm aũt efflorebit sanctificatio mea.

¶ Canticum graduum. cxxxij.

Ece q̃ bonũ ⁊ q̃ iucũdũ habitaꝛ ffres ĩ vnũ. Sicut vnguẽtũ in capite, qđ descẽdit ĩ barbã, barbã Aarõ, Qđ descẽdit ĩ oꝛã vestimẽti ei⁹: sicut ros Hermon, q descendit in montez sion. Qm̃ illic mandauit dñs benedictionem: ⁊ vitã vsq; in seculum.

¶ Canticum graduum. cxxxiij.

Ece nũc bñdicite dñm oẽs serui dñi, Qui statꝭ in domo dñi, in atrijs dom⁹ dei nr̃i. In noctib⁹ extollite manus vestras in sancta: ⁊ bñdicite dominũ. Bñdicat te dñs ex sion, q fecit celũ ⁊ t̃rã.

¶ Alleluia. cxxxiij.

Audate nomẽ dñi, laudate serui dñz. Qui statis in domo dñi, in atrijs dom⁹ dei nr̃i. Laudate dñm, q; bonus dñs: psallite nõi eius qm̃ suaue. Qm̃ Jacob elegit sibi dñs, Jsrl̃i possessionem sibi. Quia ego cognoui q magn⁹ est dñs: ⁊ de⁹ nr̃ pre oĩbus dijs. Oĩa q̃cũq; voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra, in mari, ⁊ in oĩbus abyssis. Educẽs nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit. Qui pducit ventos de thesauris suis: q pcussit primogenita Egypti ab hoie vsq; ad pec⁹. Et misit signa ⁊ pdigia in medio tui Egypte: ĩ Pharaonem, ⁊ in oẽs seruos eius. Qui pcussit gẽtes multas: et occidit reges fortes. Seon regẽ Amoꝛrheoꝛ, ⁊ Og regẽ basan, ⁊ oĩa regna Chanaan. Et dedit terrã eoꝛ hereditatẽ hereditatẽ Jsrael pp̃lo suo. Dñe nomẽ tuũ in eternũ: dñe memoriale tuũ in gñatione ⁊ gñationem. Quia iudicabit dñs pp̃lm suũ: ⁊ in seruis suis deprecabit̃. Simulachra gẽtiũ argẽtũ, ⁊ aurũ, opa manuũ hoĩm. Os hñt, ⁊ nõ loquẽtur: oculos hñt, ⁊ nõ videbũt. Aures hñt ⁊ nõ audiẽt: neq; eñ est spũs in oꝛe ipsoꝛ. Similes illis fiant q faciunt ea: et oẽs qui ꝓfidũt in eis. Domus Jsrael bñdicite dño: dom⁹ Aaron bñdicite dño. Domus Leui bñdicite dño: q timetis dñm, bñdicite dño. Bñdictus dñs ex Sion, qui habitat in Jerusalem.

Luc.j.g. Wala. iii.a. Luc.j.b. Jere.x.c. Exod. xij.d. Nume. xxj.e.g. Ios.xij.c. sap.xv.d. Gen.j.a. j.b. Exo. xij.d. Exo. xiij.d. xiiij.e. xiij.g. Nume. xxj.e. xxj.g. Ios.xij.e.

¶ Alleluia. cxxxv.

Onfitemini dño qm̃ bon⁹: qm̃ ĩ eternũ mia ei⁹. Cõfitemini deo deoꝛ: qm̃. Cõfitemini dño dominoꝛ qm̃. Qui facit mirabilia magna solus: qm̃. Qui fecit celos in ĩtellectu: qm̃. Qui firmauit terrã sup aquas: Qui fecit luminaria magna: Solẽ in potestatẽ diei. Lunã ⁊ stellas, in ptãtẽ noctis. Qui pcussit Egyptũ cũ primogenitis eoꝛũ. Qui eduxit Jsrael de medio eoꝛ. In mãu potẽti ⁊ brachio excelso. Qui diuisit mare rubꝛũ in diuisiones. Et eduxit Jsrael per medium eius. Et excussit Pharaonẽ ⁊ virtutẽ eius in mari rubꝛo. Qui traduxit pp̃lm suũ p desertũ. Qui pcussit reges magnos. Et occidit reges fortes: qm̃. Seon regẽ Amoꝛrheoꝛ: qm̃. Et Og regẽ Basan: qm̃. Et dedit terrã eoꝛũ hereditatem. Hereditatẽ Jsrael seruo suo: qm̃. Quia in humilitate nostra, memoꝛ fuit nr̃i: qm̃. Et redemit nos ab inimicis nr̃is: qm̃. Qui dat escã oĩ carni: qm̃. Confitemini deo celi: qm̃. Cõfitemini dño dñoꝛ: qm̃ in eternum misericoꝛdia eius.

¶ Jeremie. cxxxvj.

Up flumina Babylonis illic sedim⁹ ⁊ fleuim⁹, dũ recoꝛdaremur tui Sió. In salicib⁹ in medio ei⁹ suspẽdim⁹ oꝛgana nr̃a. Quia illic ĩterrogauerũt nos q captiuos duxerũt nos, verba cãtionũ. Et q abduxerũt nos, Hymnũ cãtate nobis de cãticis Sion. Qñ cãtabim⁹ cãticũ dñi ĩ terra aliena? Si oblitus fuero tui Jerusalẽ: obliuiõi det dextera mea. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis: si nõ meminero tui. Si nõ ꝓposuero Jerusalẽ ĩ pr̃icipio letitie mee. Memoꝛ esto dñe filioꝛũ Edom in die Jerusalem. Qui dicũt, Exinanite, exinanite vsq; ad fũdamẽtũ in ea. Filia Babylonis misera: beat⁹ q retribuet tibi retributionez tuam, quam retribuisti nobis. Beatus qui tenebit ⁊ allidet parulos suos ad petram. esa.xiij.c.

¶ Ipsi Dauid. cxxxvij.

Onfitebor tibi dñe ĩ toto coꝛde meo: qm̃ audisti verba oꝛis mei. In ꝙspectu angeloꝛ psallã tibi adoꝛabo ad tẽplũ sãctũ tuũ, ⁊ ꝙfitebor noĩ tuo. Sup mĩa tua ⁊ vꝛitate tua: qm̃ magnificasti sup oẽ nomẽ, sanctum tuũ. In q̃cũq; die ĩuocauero te, exaudi me: multiplicabis ĩ aĩa mea virtutẽ. Cõfiteanť tibi dom̃ie oẽs reges terre: q; audierũt oĩa verba oꝛis tui. Et cantent in vijs dñi: qm̃ magna est gl̃ia dñi, Qm̃ excelsus dñs: ⁊ humilia respicit, ⁊ alta a longe cognoscit. Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: ⁊ sup irã inimicoꝛum meoꝛũ extendisti manũ tuã, ⁊ saluum me fecit dextera tua. Dñs retribuet ꝓ me: dñe misericoꝛdia tua in seculũ, opera manuum tuarũ ne despicias.

¶ In finem Psalmus Dauid. cxxxviij.

Omine ꝓbasti me, ⁊ cognouisti me: tu cognouisti sessionẽ meã, ⁊ resurrectionẽ meã. Jntellexisti cogitatiões meas de lõge: semitã meã ⁊ funiculũ meũ inuestigasti. Et oẽs vias meas ꝓuidisti: q; nõ est sermo ĩ lĩgua mea. Ecce tu dñe cognouisti oĩa nouissima ⁊ antiq̃: tu formasti me, ⁊ posuisti sup me manũ tuã. Mirabilis facta est sciẽtia tua ex me: cõfoꝛtata est, et nõ potero ad eam. Quo ibo a spũ tuo? ⁊ quo a facie tua fugiam? Si ascẽdero in celũ, tu illic es: si descẽdero ĩ ifernũ, ades. Si sũpsero pẽnas meas diluculo, ⁊ habitauero in extremis maris. Etenim illuc man⁹ tua deducet me, ⁊ tenebit me dextera tua. Et dixi, Forsitan tenebꝛe cõculcabunt me: ⁊ noꝛ illuminatio mea in delicijs meis. Quia tenebꝛe non obscurabunť a te, ⁊ noꝛ sicut dies illuminabitur: sicut tenebꝛe eius, ita ⁊ lumẽ eius. Quia tu possediśti renes meos: suscepisti me de vtero mr̃is mee. Cõfitebor tibi q; terribiliter magnificat⁹ es: mirabilia opa tua, ⁊ aĩa mea cognoscet nimis. Nõ est occultatũ os meũ a te qđ fecisti in occulto: et substãtia mea in iferioꝛib⁹ terre. Jmpfectũ meuz viderunt oculi tui, ⁊ in libꝛo tuo oẽs scribenť, dies formabunť: et nemo eis. Mihi aũt nimis honoꝛificati sunt amici tui deus: nimis ꝙfoꝛtat⁹ est pr̃icipat⁹ eoꝛ. Dinumerabo eos, ⁊ sup arenã multiplicabunť: exurrexi, ⁊ adhuc sũ tecum. Si occideris de⁹ peccatoꝛes: viri sanguinũ declinate a me. Quia dicitis in cogitatione: accipiẽt in vanitate ciuitates suas. Nõne q oderũt te dñe, oderã? ⁊ sup inimicos tuos tabescebã? Perfecto odio oderã illos: ĩimici facti sũt mihi. Proba me de⁹ ⁊ scito coꝛ meũ: ĩterroga me ⁊ cognosce semitas meas. Et vidẽ si via iniq̃tatis ĩ me ẽ, ⁊ deduc me ĩ via eẽna.

Amos j.a.

¶ In finem Psalmus Dauid: cxxxix.

Ripe me dñe ab hoie malo: a viro iniq̃ eripe me, Qui cogitauerũt iniq̃tates ĩ coꝛde: tota die cõstituebãt plia. Acuerũt lĩguas suas sicut ꝑpẽtes venenũ aspidũ sub labijs eoꝛ. Custodi me dñe de manu pctoꝛis: ⁊ ab hoĩb⁹ iniq̃s eripe me. Qui cogitauerũt supplãtare gressꝰ meos: absc̃oderũt superbi laqueũ mihi. Et funes extẽderũt in laqueũ: iuxta iter scãdalũ posuerũt mihi. Dixi dño, de⁹ me⁹ es tu: exaudi dñe vocẽ ọ̃pcatiõis mee. Dñe de⁹ vt⁹ salutis mee: obũbrasti sup caput meũ ĩ die belli. Ne tradas me dñe a desyderio meo pctoꝛi: cogitauerũt ꝑ me, ne derelinq̃s me, ne forte exaltenť. Caput circũitus eoꝛ: labor labioꝛ ipsoꝛ opiet eos. Cadẽt sup eos carbones: ĩ ignẽ deijcies eos, ĩ miseriis nõ subsistẽt. Vir lĩguosus nõ dirigeť ĩ terra: vir iniustũ mala capiẽt ĩ interitu. Cognoui q; faciet dñs iudiciũ iopis: ⁊ vindictã pauperꝭ. Uerũtñ iusti ꝙfitebũť nomẽ tuo: ⁊ habitabũt recti cũ vultu tuo. ss.xiij.b. rõa.iij.b.

¶ Psalmus Dauid. cxl.

Omine, clamaui ad te, exaudi me: intende voci mee, cum clamauero ad te. Dirigať oꝛo mea sicut icẽsũ ĩ ꝙspectu tuo: eleuatio manuũ mearuz sacrificiũ vespertinum. Pone dñe custodiã ori meo: ⁊ ostiũ circũstãtie labijs meis. Nõ declines coꝛ meũ ĩ vba malitie, ad excusandas excusatiões ĩ pctis. Cũ hoĩb⁹ opantibus iniquitatẽ: ⁊ nõ cõmunicabo cũ electis eoꝛum.

Corripiet me iustus in mia, & increpabit me: oleū aūt peccatoris nō impinguet caput meum. Quīadhuc & oro mea in bñplacitis eor: absorpti sunt iūcti petre iudices eor. Audient verba mea quīa potuerūt: sicut crassitudo terre erupta est sup tra. Dissipata sūt ossa nra sec⁹ iferni: quia ad te dñe, dñe oculi mei, in te speraui, nō auferas aiam meā. Custodi me a laqueo quē statuerūt mihi: & a scādalis opātiū iniquitatē. Cadent in retiacula eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

¶ Intellectus dauid cum esset in spelunca oratio. cxlij.

Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad dñm deprecat⁹ sū. Effūdo in ꝓspectu ei⁹ oronē meā: & tribulationē meā añ ipz pnūtio. In ōficiēdo ex me spīm meū: & tu cognouisti semitas meas. In via hac q̄ ambulabā, absconderūt laqueū mihi. Cōsyderabā ad dexterā, & videbā: & nō erat q cognosceret me. Perijt fuga a me: & nō est q̄ requrat aiam meam. Clamaui ad te dñe, dixi, Tu es spes mea, portio mea i terra viuētiū. Intende ad deprecationē meā: quia humiliatus sum nimis. Libera me a psequētib⁹ me: quia ꝓfortati sūt sup me. Educ de custodia aiam meā, ad confitendū nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi.

¶ Psalmus dauid q̄n eū filius suus persequebatur. cxlij.

Omine exaudi oronē meā, auribus pcipe obsecrationē meaz in veritate tua, exaudi me in tua iustitia. Et nō in tres in iudiciū cū seruo tuo: quia nō iustificabit in ꝓspectu tuo oīs viuēs. Quia psecut⁹ est inimic⁹ aiam meā: humiliauit i terra vitā meā. Collocauit me i obscuris sicut mortuos seculi, & anxiatus est sup me spūs me⁹: i me turbatū est cor meū. Memor fui dier antiquor, meditat⁹ sum i oīb⁹ opib⁹ tuis: i factis manuū tuar meditabar. Expādi man⁹ meas ad te: aīa mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me dñe: defecit spūs me⁹. Nō auertas faciē tuā a me: & similis ero descēdētibus in lacū. Auditā fac mihi mane miaz tuā: quia i te spaui. Notā fac mihi viā in q̄ ambulē: quia ad te leuaui aiam meā. Eripe me de inimicis meis dñe, ad te cōfugi: doce me facere volūtatē tuā; quia deus meus es tu. Spūs tu⁹ bon⁹ deducet me in terrā rectā: ꝓpter nomen tuū dñe viuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatiōe aiaz meā: & in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos. Et perdes oēs q tribulant animam meā: quoniam ego seruus tuus sum.

¶ Dauid aduersus Goliath: cxliij.

Benedictus dñs de⁹ me⁹ q̄ docet manus meas ad pliū: & digitos meos ad bellū. Misericordia mea et refugiū meū: susceptor me⁹, & liberator meus. Protector me⁹, & in ipso speraui: q subdis populū meū sub me. Dñe q̄d est hō q̄ inotuisti ei: aut filius hoīs q̄ reputas eū: Hō vanitati similis fact⁹ est: dies ei⁹ sicut vmbra ptereūt. Dñe iclina celos tuos, & descēde: tāge montes, & fumigabūt. Fulgura coruscationē, & dissipabis eos: emitte sagittas tuas, & ꝓturbabis eos. Emitte manū tuā de alto eripe me, & libera me de aqis multis, & de manu filior alienor. Quor os locutū est vanitatē: & dextera eor dextera iniquitatis. Deus cāticū nouū, cātabo tibi: in psalterio decachordo psallā tibi. Qui das salutē regibus: q redemisti Dauid seruū tuum, de gladio maligno eripe me, Et erue me de manu filior alienor, quor os loquutū est vanitatē: & dextera eor dextera iniquitatis. Quor filij sicut nouelle plātatiōes in iuuētute sua. Filie eor cōpositē: circūornate vt similitudo tēpli. Promptuaria eor plena: eructātia ex hoc in illud. Oues eor fetose, abūdātes in egressibus suis: boues eor crasse. Nō est ruina macerie, neq̄ trā situs, neq̄ clamor in plateis eorū. Beatum dixerunt populum cui hec sunt: beatus populus, cuius dñs deus eius.

¶ Laudatio ipī Dauid. cxliij.

Exaltabo te de⁹ me⁹ rex: & bñdicā noī tuo i seculū, & in seculū seculi. Per singulos dies bñdicaz tibi: & laudabo nomē tuū in seculū, & in seculum seculi. Magn⁹ dñs & laudabilis nimis: & magnitudinis ei⁹ nō est finis. Gñatio & gñatio laudabit opa tua: & potētiā tuā pnūtiabūt. Magnificētiā glorie sanctitatis tue loquent: & mirabilia tua narrabūt. Et virtutem terribiliū tuorū dicēt: & magnitudinē tuā narrabūt. Memoriam abūdātie suauitatis tue eructabunt: & iustitia tua exultabunt. Miserator & miserico's dñs: patiēs & multū misericors. Suauis dñs vniuersis: & miserationes ei⁹ sup oīa opa eius. Cōfiteant tibi dñe oīa opa tua: & sancti tui bñdicant tibi. Gloriā regni tui dicēt: & potētiā tuā loquent. Vt notā faciāt filijs hoīm potētiā tuā: & gloriā magnificentie regni tui. Regnū tuū regnū oīm seculorū. & dñatio tua in oī gñatione & gñationē. Fidelis dñs in oībus verbis suis: & sanct⁹ in oīb⁹ opib⁹ suis. Alleuat dñs oēs q corruūt: & erigit oēs elisos. Oculi oīm i te sperāt dñe: & tu das escā illorū in tpe oportuno. Aperis tu manū tuā: & īples oē aial benedictiōe. Justus dñs i oīb⁹ vijs suis: & sanct⁹ i oīb⁹ opib⁹ suis. Prope est dñs oīb⁹ inuocātib⁹ eū: oīb⁹ inuocātib⁹ eū in veritate. Volūtatē timētiū se faciet, & deprecationē eor exaudiet: & saluos faciet eos. Custodit dñs oēs diligentes se: et oēs peccatores dispdet. Laudationē dñi loquet os meū: & bñdicat oīs caro noī sctō eius in seculū & in seculū seculi.

¶ Halleluia Aggei & zacharie. cxlv.

Lauda aia mea dñm: laudabo dñm i vita mea, psallā deo meo quādiu fuero. Nolite confidere in principib⁹: i filijs hoīm, i q̄b⁹ nō est sal⁹. Exibit spūs ei⁹ & fuerteꝫ in terrā suā: & in illa die pibūt oēs cogitatiōes eor. Beat⁹ cui⁹ de⁹ Jacob adiutor eius, spes ei⁹ in dño deo ipsius: q fecit celū & terrā, mare, & oīa q̄ in eis sunt. Qui custodit veritatē in seculū, facit iudicium iniuriā patiētib⁹: dat escā famelicis. Dñs soluit compedi- act. xiiij. c.
tos: dñs illuminat cecos. Dñs erigit elisos: dñs diligit iu- apo. xiij. b.
stos. Dñs custodit aduenas, pupillū & viduā suscipiet: et vias peccatorū disperdet. Regnabit dñs in secula de⁹ tuus Sion, in generatione & generationem.

¶ Halleluia. cxlvi.

Laudate dñm q̄n bonus est psalm⁹: deo nr̄o sit iucūda decorq̄z laudatio. Edificās Jerusalez dñs: dispsiones Jsraelis ꝓgregabit. Qui sanat cōtritos corde: & alligat contritiones eorū. Qui numerat multitudinē stellar: & oīb⁹ eis noīa vocat. Magnus dñs nr̄, & magna virt⁹ ei⁹: & sapiētie ei⁹ nō est numerus. Suscipiēs māsuetos dñs: humilians aūt peccatores vsq̄ ad terrā. Precinite dño in cōfessiōe: psallite deo nr̄o i cithara. Qui operit celū nubib⁹: & parat terre pluuiā. Qui pducit in mōtib⁹ fenū & herbā seruituti hoīm. Qui dat iumētis escā ipsor: & pullis corui⁹ inuocātib⁹ eū. Nō in fortitudine q volūtatē habebit: nec i tibijs viri bñplacitū erit ei. Bñplacitum est domino super timentes eum: & in eis q̄ sperant super misericordia eius.

¶ Halleluia. cxlvij.

Lauda Jerusalē dñz: lauda deū tuū Sio. Quoniā cōfortauit seras portar tuar: bñdixit filijs tuis i te. Qui posuit fines tuos pacē: & adipe frumēti satiat te. Qui emittit eloquiū suū terre: velociter currit sermo ei⁹. Qui dat niuē sicut lanā: nebulam sicut cinerē sparsit. Mittit crystallū suā sicut bucellas: ante faciē frigoris ei⁹ qs sustinebit: Emittet verbū suū, & liquefaciet ea: flabit spūs eius, & fluēt aque. Qui annūtiat verbum suū Jacob: iustitias & iudicia sua Jsrael. Nō fecit taliter oī nationi: & iudicia sua nō manifestauit eis.

¶ Halleluia. cxlviij.

Laudate dñz de celis: laudate eū i excelsis. Laudate eum omnes angeli eius: laudate eū omnes virtutes eius. Laudate eum sol & luna: laudate eum omnes stelle & lumen. Laudate eum celi celorum: & aque que super celos sunt, laudent nomē domini. Dani. iij. c.
Quia ipse dixit, & facta sunt ipse mandauit, & creata sunt. Statuit ea in eternum & in seculum seculi: preceptum posuit, & non preteribit. Laudate dominum de terra: dracones et omnes abyssi, Ignis, grando, nix, glacies, spiritus

procellarū

procellarum: que faciunt verbum eius. Montes & omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri. Bestie, & vniuersa pecora, serpentes, & volucres pennate. Reges terre, et omnes populi: principes, et omnes iudices tere: Iuuenes, et virgines: senes cum iunioribus, laudent nomen domini: quia exaltatum est nomen eius solius. Confessio eius super celum et terram: et exaltauit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius: filijs Israel populo appropinquanti sibi.

¶ Halleluia. cxlix.

CAntate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum. Letetur Israel in eo qui fecit eum: et filie Sion exultent in rege suo. Laudent nomen eius in choro: in tympano & psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo suo: & exaltauit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis. Exultationes dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum: Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis: Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis: Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hec est omnibus sanctis eius.

¶ Halleluia. cl.

LAudate dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius. Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum ſm multitudinez magnitudinis eius. Laudate eum in sono tube laudate eum in psalterio & cithara. Laudate eum in tympano & choro: laudate eum in chordis & organo. Laudate eum in cymbalis benesonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis spiritus laudet dominum.

¶ Explicit psalterium.

¶ Epistola sancti Hieronymi presbyteri: ad Chromatium & Heliodorum episcopos de libris Salomonis.

AUngat epistola quos iungit sacerdotium: imo charta non diuidat quos Christi necrit amor. Commentarios in Osee Amos et zachariam: Malachiam quoq; poscitis. Scripsissem si licuisset pre valitudine. Mittitis solatia sumptuum: notarios nostros et librarios sustentatis vt vobis potissimum nostrum desudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuersa poscentium quasi aut equus sit me vobis esurientibus alijs laborare: aut in ratione dati et accepti: cuiq; preter vos obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione fractus: ne penitus hoc anno reticerem; et apud vos mutus essem: tridui opus nomini vestro consecraui interpretationem: videlicet trium Salomonis voluminum: Misle quod Hebrei parabolas: vulgata autem editio prouerbia vocat. Coeleth: quem grece ecclesiasten: latine concionatorem possumus dicere: Sir Hasirim: quod in lingua nostra vertitur: Canticum Canticorum. Fertur et paneretos Jesu filij Sirach liber: et alius pseudepigraphus: qui Sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem: hebraicum reperi: non ecclesiasticum vt apud Latinos: sed Parabolas prenotatum. cui iuncti erant: Ecclesiastes et Canticum Canticorum: vt similitudinem Salomonis: non solum numero librorum: sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus: apud Hebreos nusq; est quin et ipse stylus: Grecam eloquentiam redolet: et nonnulli scriptorum veterum hunc esse Judei Philonis affirmant. Sicut ergo Judith: et Tobie: et Machabeorum libros legit quidem ecclesia: sed eos inter canonicas scripturas non recipit: sic & hec duo volumina legat ad edificationem plebis: non ad authoritatem ecclesiasticorum dogmatum cõfirmandum. Sicut sane septuaginta interpretum magis editio placet: habet eam a nobis olim emendatam. Neq; enim noua sic cudimus: vt vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit: sciat magis nostra scripta intelligi: que non in terrium vas transfusa coacuerint: sed statim de prelo purissime commendata reste: suuz saporem seruauerint.

¶ Explicit epistola sancti Hieronymi.

¶ Incipit prologus in libros eiusdem.

TRibus nominibus vocatum fuisse Salomonem scripture manifestissime docent. Pacificum id est Salomonem: et idida: hoc est dilectum domini: et quod nunc dicitur Coeleth: id est Ecclesiasten. Ecclesiastes autem greco sermone est appellatus: quia cetum: id est ecclesiam congreget: quem nos nuncupare possumus concionatorem eo quod loquatur ad populum: et sermo eius non specialiter ad vnum: sed ad vniuersos dirigatur generaliter. Porro pacificus: et dilectus domini ab eo quod regno eius par fuerit: & eum dominus dilexerit appellatus est. Nam & psalmus. xliij. & lxxj. dilecti & pacifici titulo prenotantur. Qui tamen et si ad prophetiam Christi ecclesieq; pertinentes: felicitatum et vires Salomonis excedunt: tamen secundum historiam super Salomonem scripti sunt. Itaq; iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit. Prouerbia: Ecclesiastem: Canticum canticorum. In prouerbijs parvulum docens: et quasi de officijs per sententias eruditens. Unde et ad filium sermo crebro repetitur. In Ecclesiaste vero maiore virum etatis instituens: ne quicq; in mundi rebus putet esse perpetuum: sed caduca et brevia vniuersa que cernimus. Ad extremum iam consummatum virum et calcato seculo preparatum: in canticis canticorum: sponse iungit amplexibus. Nisi enim prius reliquerimus vitia: et pompis seculi renuntiantes expeditos nos ad aduentum preparauerimus non possumus cantare Canticum canticorum. Sed et hoc diligentius attendendum tres libros authore diuerso esse intitulatos. In prouerbijs enim notantur prouerbia Salomonis filij Dauid regis Israel. In Ecclesiaste vero verba Ecclesiastes filij Dauid regis Jerusalem. Superfluum quippe est Israel hic quod male in Grecis et latinis codicibus inuenitur. In cantico autem canticorum nec filius Dauid nec rex Israel siue Jerusalem prescribitur: sed tantum Canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia et rudis institutio ad duodecim tribus et ad totum pertinet Israel: et quomodo cõtemptus mundi non nisi Metropolitis conuenit: hoc est habitatoribus Jerusalem: ita Canticum canticorum ad eos proprie pertinet qui tantum superna desyderant. Ad incipientes et proficientes et paterna dignitas et regni proprij merito vendicatur authoritas: ad perfectos vero vbi non timore eruditur: sed amore: proprium nomen sufficit: et equalis magister est: & nescit se esse regem. Que omnia referuntur ad christum.

¶ Incipit alius prologus.

TRes libros Salomonis: id est prouerbia: Ecclesiasten: et Canticum canticorum: veteri septuaginta interpretum authoritati reddidi: vel antepositis lineis superflua queq; designãs vel stellis titulo prenotatis ea que minus habebantur interferens vt plenius Paula & Eustochium cognoscatis: quid in libris nostris minus sit quidue redundet. Necnon etiam illa que imperiti translatores male in linguam nostram de greco sermone verterant obliterans et antiquans curiosissima veritate correxi. Et vbi prepostero ordine atq; peruerso sententiarum fuerat lumen ereptum: suis locis restituens feci intelligi quod latebat. Porro in eo libro qui a plerisq; sapientia Salomonis inscribitur: et in Ecclesiastico quem esse Jesu filij Syrach nullus ignorat: calamum temperaui: tantummodo canonicas scripturas vobis emendare desyderans: et studium meum certis magis q̃ dubijs commendare. Ideo greco et hebreo prefatiuncula vtraq; in libro premissa est: quia nonnulla de greco: hoc ad illuminationem sensus et legentis edificationem vel inserta hebraice translationi: vel extrinsecus iuncta sunt. Et idcirco qui legis semper peregrina memento.

¶ Incipit liber ꝓuerbiorum.

quem Hebrei Misle vel Masloth appellant.

¶ Intitulatio inscribitur: prelibatur vilitas operis: auditus sapientie commendatur: prohibetur filius ne acquiescat blanditijs nec in vijs peccatorum vel hereticorum: sapientia clamat. Caput. j.

Cause lege.

Liber

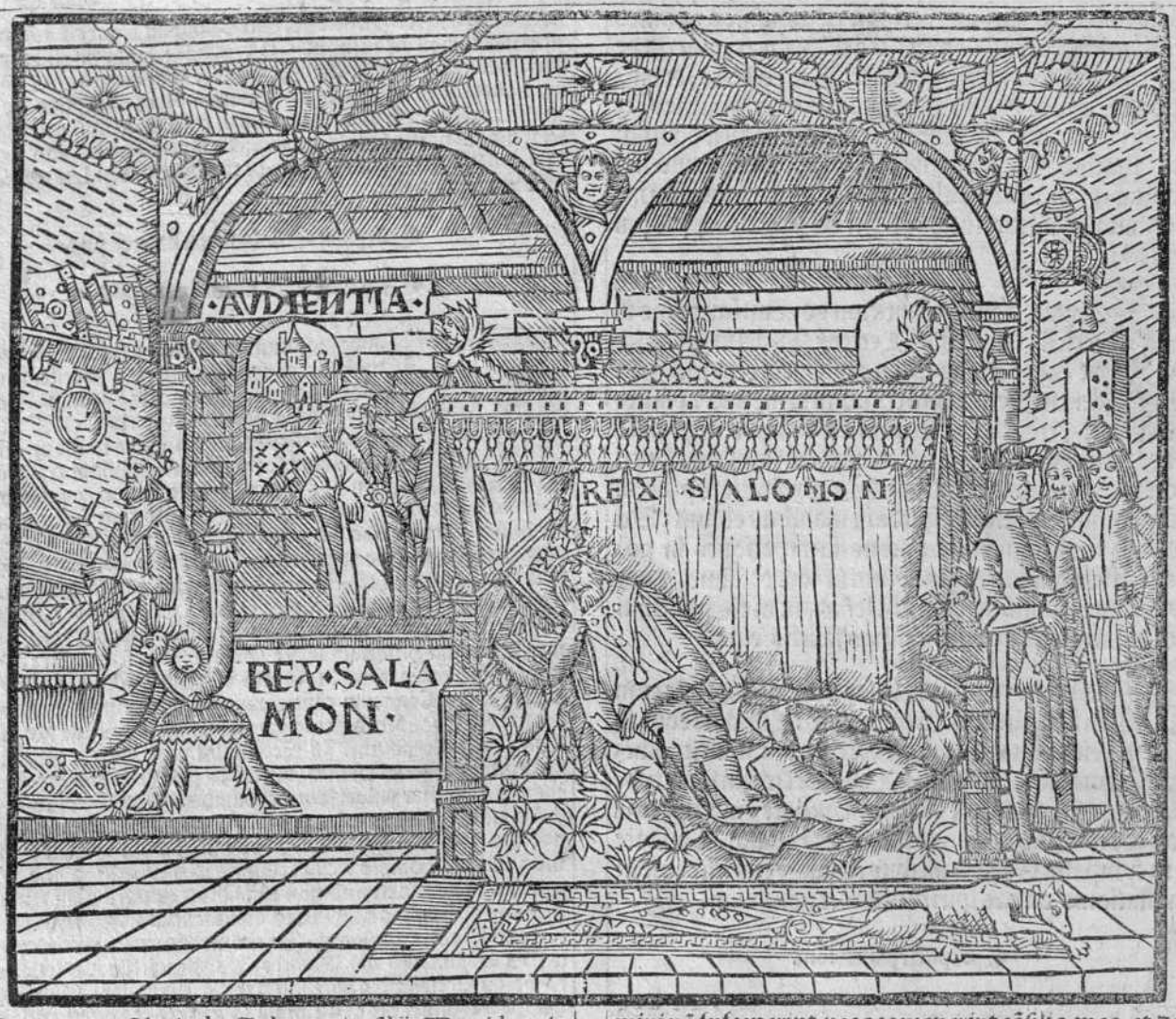

A Parabole Salomonis filij Dauid regis Israel: ad sciendam sapiētiā ⁊ disciplinaz, ad intelligenda verba prudentie, ⁊ suscipiēdam eruditionē doctrine, iustitiam, ⁊ iudicium, ⁊ equitatē: vt detur paruulis astutia adolescēti sciētia ⁊ intellectus. Audiēs sapiēs, sapiētior erit: ⁊ intelligens, gubernacula possidebit: animaduertet parabolā ⁊ interpretationē, verba sapientū, ⁊ enigmata eoꝝ. Timor dñi, principiū sapiētie. Sapientiā atq; doctrinā stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, ⁊ ne dimittas legem matris tue, vt addatur gratia capiti tuo, ⁊ torques collo tuo. Fili mi, si te lactauerint peccatores, ne acquiescas. Si dixerint, Ueni nobiscū, insidiemur sanguini abscōdamꝰ tēdiculas cōtra insontē frustra, deglutiamus eū sicut infernus viuētē, ⁊ integrum quasi descendētē in lacū: omnē pretiosam substantiaz reperiemus, implebimus domos nostras spolijs, sortē mitte nobiscuz, marsupiū vnū sit oīm nostrū: fili mi ne ambules cū eis, prohibe pedē tuū a semitis eoꝝ. Pedes enim illoꝝ ad maluz currūt, ⁊ festināt vt effundāt sanguinez. Frustra aūt iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoq; cōtra sanguinez suū insidiant̄, ⁊ molliuntur fraudes cōtra animas suas: sic semite omnis auari animas possidētiū rapiūt. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocē suā: in capite turbarum clamitat, in foribus portarū vrbis ꝓfert verba sua, dicēs, Usq; quo paruuli diligitis infantiam, ⁊ stulti ea q̄ sibi sunt noxia cupiūt, ⁊ imprudētes odibūt sciētiā? Conuertimini ad correptionē meā: en ꝓferā vobis spiritū meū, ⁊ ostendā vobis verba mea. Quia vocaui, ⁊ renuistis: extendi manū meā, ⁊ nō fuit q̄ aspiceret: despexistis omne cōsiliū meū, et increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu vr̄o ridebo, ⁊ subsannabo, cū vobis id q̄d timebatis aduenerit. Cū irruerit repētina calamitas, ⁊ interitus quasi tēpestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio ⁊ angustia: tunc inuocabūt me, ⁊ nō exaudiā: mane cōsurgēt ⁊ nō inuenient me: eo q̄d exosam habuerint disciplinam, ⁊ timorē domini nō susceperint, nec acquieuerint cōsilio meo, et detraxerint vniuerse correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue, suisq; cōsilijs saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos, ⁊ ꝓsperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit, absq; terrore requiescet, ⁊ abūdantia perfruetur, timore malorum sublato.

ps.cx.d. Eccli.j.b. B Esa.lix.b. C Esa.lxv.d. Jer.vij.c D

¶ Sapiētia monet suscipere sermones suos querere sapientiam sicut thesaurū q̄ ab omni insania reuocat: cōtēptoribus cōtrariatur: liberat a via mala: ⁊ muliere adultera ⁊ reducit in viam rectā. Ca.ij.

A Fili mi si susceperis sermones meos, ⁊ mandata mea abscōderis penes te, vt audiat sapientiā auris tua: inclinabis cor tuū ad cognoscendam prudētiā. Si em̄ sapientiā inuocaueris, ⁊ inclinaueris cor tuum prudētie, si quesieris eā quasi pecuniā, et sicut thesauros effoderis illā: tūc intelliges timorem dñi, ⁊ sciētiā dei inuenies. q̄r dñs dat sapiētiā, et ex ore eius prudētia ⁊ sciētia. Custodiet rectorū salutē, ⁊ ꝓteget gradientes simpliciter, seruās semitas iustitie, ⁊ vias sanctoꝝ custodiens. Tūc intelliges iustitiā ⁊ iudiciū, ⁊ equitatē, ⁊ omnē semitam bonā. Si intrauerit sapientia cor tuū, ⁊ sciētia aīe tue placuerit: cōsiliū custodiet te, ⁊ prudētia seruabit te, vt eruaris a via mala, ab hoīe qui peruersa loquitur, Qui relinquūt iter rectū ⁊ ambulāt per vias tenebrosas, qui letantur cū malefecerint, ⁊ exultāt in rebus pessimis: quorū vie peruerse sunt, ⁊ infames gressus eorum: vt eruaris a muliere aliena, ⁊ ab extranea que mollit sermones suos, et relinquit ducē pubertatis sue, ⁊ pacti dei sui oblita est (inclinata est em̄ ad mortē domus eius, ⁊ ad inferos semite ipsiꝰ. oēs qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur nec apprehendent semitas vite) vt ambules in via bona, ⁊ calles iustorū custodias. Qui em̄ recti sunt, habitabūt in terra, ⁊ simplices permanebūt in ea: impij vero de terra perdentur, ⁊ qui inique agunt, auferentur in ea.

B C D Job.xviij.d.

¶ De preceptis memorandis ⁊ fiducia habēda in deū nō in ꝓpria prudētia: de timendo ⁊ honorando deum: de amando disciplinam: de laude sapientie: de impio non timendo ⁊ bono opere non deserendo: de impio illusore non imitando. Cap.iij.

Fili mi

A

Fili mi, ne obliuiscaris legis mee, et ꝑcepta mea cor tuū custodiat. longitudinē em̄ dierū, z annos vite, z pacē apponent tibi. Misericordia z veritas te nō deserāt, circūda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui: z inuenies gratiā z disciplinam bonā coram deo z hoīb⁹. Habe fiduciā in dño ex toto corde tuo, z ne innitaris prudētie tue. In oīb⁹ vijs tuis cogita illū, z ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiēs apud temetipsum. Time dñm, z recede a malo. sanitas quippe erit umbilico tuo, z irrigatio ossiū tuorū. Honora dñm de tua substātia, z de primitijs oīm frugū tuarū da pauperib⁹, z implebunt horrea tua saturitate, z vino torcularia tua redundabunt. Disciplinā dñi fili mi, ne abijcias, nec deficias cū ab eo corriperis. quē em̄ diligit dñs, corripit: z q̄si pr̄ i filio cōplacet sibi. Beat⁹ hō q̄ inuenit sapientiā, z q̄ affluit prudētia. melior est acq̄sitio ei⁹ negotiatiōe argēti, z auro primo fruct⁹ ei⁹. ptiosior est cūctis opib⁹: z oīa q̄ desyderant, huic nō valēt cōparari. lōgitudo dierū i dextera ei⁹, z i sinistra illi⁹ diuitie z gloria. vie ei⁹ vie pulchre, z oēs semite illius pacifice. lignū vite est his q̄ apprehēderint eā: z qui tenuerit eā, beat⁹. Dñs sapiētia fundauit terrā, stabiliuit celos prudētia. Sapiētia illi⁹ eruperūt abyssi, z nubes rore cōrescūt. Fili mi, ne effluāt hec ab oculis tuis. Custodi legē atq̄ cōsiliū: z erit vita aie tue, z gratia faucib⁹ tuis. tunc ambulabis fiducialiter i via tua, z pes tuus nō impinget. si dormieris, nō timebis: quiescēs, z suauis erit somn⁹ tuus. Ne paueas repētino terrore, z irruētes tibi ruinas impiorū. dñs em̄ erit in latere tuo, z custodiet pedē tuū ne capiaris. Noli ꝓhibere bñfacere eū q̄ potest. si vales, et ipse benefac. Nec dicas amico tuo, Uade z reuertere, z cras dabo tibi: cū statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malū, cuz ille i te habeat fiduciā. Nō ꝓtēdas aduersus proez frustra, cū ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hoīez iniustū, nec imiteris vias ei⁹: q̄r abominatio dñi est oīs illusor, z cū simplicib⁹ sermocinatio ei⁹. Egestas a dño in domo impij: habitacula aūt iustor bñdicent. Ipse deludet illusores, z mānsuetis dabit gratiam. Gloriam sapiētes possidebunt: stultorum exaltatio, ignominia.

Roma. xij. b. B Tobie iiij. b. Luce xvj. c. Hebre. xij. b. Apoca. iij. d.

C

D

¶ Salomon ostēdit q̄rendam sapientiā p exemplū sui: z fructū sapientie: z viā sapiēte: z viā impiorū: loq̄tur alternatim de custodiendis eloquijs dei: de custodia cordis oris z gressuum. Cap. iiij.

A

Audite filij disciplinā pr̄is, z attēdite, vt sciatis prudētiā. Donū bonū tribuā vobis, legē meam ne dereliquatis. nā z ego fili⁹ fui pr̄is mei, tenellus, z vnigenit⁹ coram matre mea: z docebat me, atq̄ dicebat, Suscipiat verba mea cor tuū, custodi ꝑcepta mea, z vines. Posside sapiētiā, posside prudētiā. Ne obliuiscaris, neq̄ declines a vbis oris mei. Ne dimittas eam, z custodiet te, dilige eā, z cōseruabit te. Principiū sapientie, posside sapientiā, z in oī possessiōe tua acgre prudētiā. arripe illā, z exaltabit te: glorificaberis ab ea, cū eā fueris amplexat⁹. dabit capitī tuo augmēta gratiarum, z corona inclyta ptegette. Audi fili mi, z suscipe verba mea, vt multiplicent tibi anni vite. viam sapiētie monstraui tibi, z duxi te p semitas equitatis: q̄s cū igressus fueris, nō arctabunt gressus tui, z currēs nō habebis offendiculum. Tene disciplinā, ne dimittas eā. custodi illā, q̄ ipa est vita tua. Ne declineris i semitis impiorū, nec tibi placeat malor via. fuge ab ea, nec trāseas p illā, declina z desere eā. nō em̄ dormiūt, nisi malefecerint: z nō rapit somn⁹ ab eis, nisi supplātauerint. comedūt panē impietatis, z vinū iniqtatis bibūt. Iustorū aūt semita, q̄si lux splēdēs, ꝓcedit z crescit vsq̄ ad ꝑfectā diē. Uia impior tenebrosa: nesciūt vbi corruāt. Fili mi ausculta sermones meos, z ad eloquia mea inclina aurem tuā. ne recedāt a b oculis tuis, custodi ea in medio cordis tui. vita em̄ sunt inuenētibus ea, z vniuerse carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: q̄r ex ipso vita ꝓcedit. Remoue a te os prauū, z detrahentia labia sint pcula te. Oculi tui recta videāt, z palpebre tue ꝓcedāt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis, z oēs vie tue stabilient. Ne declines ad dexterā, neq̄ ad sinistrā: auerte pedē tuū a malo. vias enim q̄ a dextris sunt, nouit dñs, puerse vero sunt, que a sinistris sunt. Ipse enim rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.

B

C

D

¶ De vitanda meretrice: de honore z laboribus z annis non perdendis: de bibendis aquis cisterne ꝓpr̄ie: de diligenda: vxore: z fugienda aliena. Cap. v.

A

Fili mi, attēde ad sapiētiā meā, z prudentie mee inclina aurē tuā: vt custodias cogitationes, z disciplinā labia cōseruēt. Ne intēderis falacie mulieris. fauus em̄ distillās labia meretricis, z nitidius oleo guttur ei⁹: nouissima aūt illius amara quasi absynthium, z lingua eius, acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem, z ad inferos gressus eius penetrat. per semitam vite non ambulant, vagi sunt gressus ei⁹ z inuestigabiles. Nūc ergo fili mi audi me, z ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viā tuā, z ne appropinques foribus dom⁹ ei⁹. Ne des alienis honorē tuum, et annos tuos crudeli: ne forte impleāt extranei virib⁹ tuis, z labores tui sint in domo aliena, z gemas in nouissimis q̄n consumpseris carnes tuas z corpus tuū, z dicas, Cur detestatus sum disciplinā, z increpationibus nō acquieuit cor meū, nec audiui vocē docētiū me, z magistris nō inclinaui aurē meā: Pene fui in oī malo, in medio ecclesie z synagoge. Bibe aquā de cisterna tua, z fluēta putei tui. Deriuentur fōtes tui foras, z i plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta, z letare cū muliere adolescētie tue. cerua charissima, z gratissimus hinnulus. vbera eius inebrient te in oī tpe, in amore ei⁹ delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena, z foueris in sinu alteri⁹? Respicit dñs vias hoīs, z oēs gressus ei⁹ cōsyderat. Iniquitates sue capiūt impiū, et funibus peccatorū suoz cōstringit. Ipse morie, quia nō habuit disciplinā, z in multitudine stultitie sue decipietur.

B

C

Job. xxx. vij. c.

¶ Instruit preceptorem siue creditorem animaduz: excutat pigrū arguit scismaticum: de vigili custodia legis: de fugienda adultera: de hereſi z eius fallacia. Ca. vj.

A

Fili mi, si spopōderis p amico tuo, defixisti apō extraneū manū tuam, illaqueat⁹ es verbis oris tui, z captus ꝓpr̄ijs sermonib⁹. Facergo qō dico fili mi, z temetipz libera, q̄r incidisti in manū ꝓximi tui. Discurre, festina, insicita amicū tuū, ne dederis somnū oculis tuis, nec dormitent palpebre tue. Eruere q̄si damula de manu, z quasi auis ō manu aucupis. Uade ad formicā o piger, z cōsidera vias ei⁹, z disce sapiētiā: q̄ cū nō habeat ducē, nec preceptorem, nec principē: parat in estate cibū sibi, z cōgregat in messe q̄ comedat. Usq̄quo piger dormies: q̄n cōsurges e somno tuo: Paululum dormies, paululū dormitabis, paululū cōseres manus tuas vt dormias: z veniet tibi quasi viator egestas, z pauperies quasi vir armatus. Si vō impiger fueris, veniet vt fons messis tua, z egestas longe fugiet a te. Homo apostata, vir inutilis, gradit ore puerso, annuit oculis, terit pede, digito loquit, prauo corde machinat malū, z omni tpe iurgia seminat. huic ex tēplo veniet pditio sua, z subito ꝓterēt, nec habebit vltra medicinā. Sex sunt q̄ odit dñs, z septimū detestatur aia ei⁹: oculos sublimes: linguā mēdacē: man⁹ effūdentes innoxiū sanguinē, cor machinās cogitationes pessimas, pedes veloces ad currēdū in malū, pferētē mendacia testē fallacē, z eū q̄ seminat iter fratres discordias. Cō serua fili mi precepta patris tui, z ne dimittas legē matris tue, liga ea in corde tuo iugiter, z circūda gutturi tuo. cum ambulaueris, gradiatur tecū: cū dormieris, custodiāt te, et euigillās loquere cū eis: q̄r mādatū lucerna est, et lex lux, et via vite increpatio disciplinē, vt custodiāt te a muliere mala, z a blāda ligua extranee. Nō cōcupiscat pulchritudinez ei⁹ cor tuū, ne capiaris nutibus illius. pretiū em̄ scorti vix est vnius panis: mulier autem viri, pretiosam aiam capit. Numqd potest homo abscōdere ignē i sinu suo, vt vestimēta illius non ardeant: aut ambulare super prunas, z nō comburentur plāte eius: sic q̄ ingredit ad mulierē ꝓximi sui:

B

C

D

D nō erit mūdus, cū tetigerit eā. ℣lō grādis est culpa, cum qs furatus fuerit. furatur enī vt esuriētē impleat animam, deprehēsus quoq; reddet septuplū, z oēm substātiā domus sue tradet, z liberabit se. Qui aūt adulter est, ppter cordis inopiā pdet aiam suā turpitudinē z ignominiā, congregat sibi, z opprobriū illi⁹ nō delebit. quia zelus z furor viri non parcet in die vindicte, nec acquiescet cuiusq; precibus, nec suscipiet pro redēptione dona plurima.

¶ Inuitat ad timorē dñi: z custodiā mādatoꝝ ei⁹: describit mulierē adulterā. refert verba ei⁹: z dehortat a vijs eius. Cap. vij.

A ℣Li mi, custodi sermones meos, z p̄cepta mea recōde tibi. ℣Fili honora dñm, z valebis, preter eū vo, ne timueris alienū. Serua mādata mea, z vives: z legē meā quasi pupillā oculi tui. liga

B eā in digitis tuis, scribe illā in tabulis cordis tui. ℣Dic sapiētie, Soror mea es, z prudētiā voca amicā tuā, vt custodiat te a muliere extranea, z ab aliena q̄ verba sua dulcia facit. ℣De fenestra enim domus mee p̄ cācellos ꝓspexi, z video paruulos. Cōsydero vecordē iuuenē, qui trāsit p plateas iuxta angulū: z prope viā dom⁹ illi⁹ graditur in obscuro, aduesperascēte die, in noctis tenebris, z caligine. et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, ꝓparata ad decipiendas animas, garrula z vaga, quietis impatiēs, nec valēs

L in domo cōsistere pedib⁹ suis, nūc foris, nūc i plateis, nunc iuxta angulos insidiās. ℣Apprehēsumq; deosculat̄ iuuenē, z p̄caci vultu blādit̄, dicēs, ℣Victimas p salute deuoui, hodie reddidi vota mea. idcirco egressa sum in occursum tuū, desyderās te videre, z reperi. intexui funib⁹ lectulū meum, strāui tapetib⁹ pictis ex ℣Egypto, aspersi cubile meū myrrha z aloe, z cinnamomo. veni, veni inebriemur uberib⁹, z

D fruamur cupitz amplexib⁹, donec illucescat dies. nō est enī vir in domo sua, abijt via longissima. sacculū pecunie secū tulit, in die plene lune reuersur⁹ est in domū suā. ℣Irretiuit eū multis sermonib⁹, z blādit̄ijs labioꝝ ptraxit illū. Statim eā sequit̄ quasi bos duct⁹ ad victimā, z q̄si agnus lasciuiēs, z ignorat q̄ ad vincula stult⁹ trahat̄, donec trāsfigat sagitta iecur eius: velut si auis festinet ad laqueum, z nescit q̄ de periculo aie illi⁹ agit̄. ℣Nūc ergo fili mi audi me, z attēde verbis oris mei. Ne abstrahat̄ in vijs illi⁹ mens tua, neq; decipiaris semitis ei⁹. multos enī vulneratos deiecit, z fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

¶ Sapientia commendat doctrinam suam: z profert cunctis opib⁹ z dicit q̄ coeterna est deo patri: z cum ipso creauit oia: z se probat audire deum. Cap. viij.

A ℣Nūqd nō sapiētia clamitat, z prudētia dat vocem suā: ℣In summis excelsisq; verticibus supra viā in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis i ipsis fozib⁹ loquit̄, dicens, O viri ad vos clamito, z vox mea ad filios hoiz. Intelligite paruuli astutiā, z insipiētes aiauertite animos audite q̄m de reb⁹ magnis locutura sum: z aperient̄ labia mea, vt recta predicēt. Veritatem meditabit̄ guttur meū, z labia mea detestabunt̄ impiū.

B Justi sunt oēs sermones mei, nō est in eis prauū qd, neque peruersū, recti sunt intelligētib⁹, z equi inuenientib⁹ sciētiā. Accipite disciplinā meā, z nō pecuniā: doctrinā magis, q̄ aurū eligite. ℣Melior est enī sapiētia cūctis pretiosissimis: z omne desyderabile, ei nō pōt cōparari. Ego sapiētia habito in cōsilio, z eruditis intersum cogitationibus. Timor dñi odit malū: arrogātiā, z superbiā, z viā prauā, z os bilingue detestor. ℣Meum est cōsiliū z equitas, mea est prudentia mea est fortitudo. ℣Per me reges regnāt, z legū conditores iusta decernūt. ℣Per me principes imperāt, z potētes decernūt iustitiā. Ego diligētes me, diligo: z q̄ mane vigilāt ad

E me, inuenient me. ℣Mecū sunt diuitie z gloria, opes superne z iustitia. ℣Melior est fructus meus auro z lapide pretioso: et genimina mea argēteo electo. In vijs iustitie ambulabo, in medio semitarū iudicij, vt ditē diligentes me, z thesauros eoꝝ repleā. ℣Dñs possedit me in initio viatū suarū, ante q̄ quicq̄ faceret a principio, ab eterno ordinata sum, et ex antiquis ante q̄ terra fieret. ℣Nōdū erāt abysſi, z ego iaz

Sapiē i.c.b. cōcepta eram: necdū fontes aquarū erūperāt, necdū mōtes graui molle cōsiterāt. Ante colles ego pturiebar: adhuc terrā nō fecerat, z flumina: z cardines orbis terre. Quādo preparabat celos, aderam: quādo certa lege z gyro vallabat abyssos, quādo ethera firmabat sursum, z librabat fōtes aq̄rū, quādo circūdabat mari terminū suū, z legē ponebat aquis, ne trāsierēt fines suos. Quādo appendebat fundamenta terre, cū eo erant cuncta componens. Et delectabar per singulos dies, ludēs coram eo omni tempore, ludēs in orbe terrarū: z delitie mee, esse cū filijs hominū. ℣Nunc ergo filij audite me, ℣Beati q̄ custodiunt vias meas. Audite disciplinam z estote sapiētes, z nolite abijcere eam. ℣Beat⁹ homo qui audit me. qui vigilat ad fores meas quotidie, et obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit, inuenietvitam, z hauriet salutem a dño. qui aūt in me peccauerit, ledet animā suā. Oēs q̄ me oderūt, diligunt mortem.

A ¶ Sapiētia carne assumpta edificauit sibi domum: reuocat ab infantia promittit annos vite describit mulierem adulteram sine heresim. Cap. ix.

℣Sapiētia edificauit sibi domū, excidit colūnas septē. ℣Immolauit victimas suas, miscuit vinū, z ꝓposuit mēsam suam. ℣Misit ancillas suas vt vocarēt ad arcē, z ad menia ciuitatis, Si q̄s est

B paruulus, veniat ad me. Et insipiētibus locuta est, ℣Venite comedite panē meū, z bibite vinū q̄ miscui vobis, ℣Relinquite infantiam, z viuite, z ambulate per vias prudentie. Qui erudit derisorem, ipse iniuriā sibi facit, z q̄ arguit impiū, sibi maculā generat. Noli arguere derisorem, ne oderit te. Argue sapiētem, z diliget te. ℣Da sapiēti occasionē, z addetur ei sapiētia. ℣Doce iustum, z festinabit accipere.

L ℣Principiū sapiētie, timor dñi: z sciētia sanctoꝝ, prudētia. ℣Per me enim multiplicabūtur dies tui, z addētur tibi anni vite. Si sapiēs fueris, tibimetipsi eris: si aūt illusor, sol⁹ portabis malum. ℣Mulier stulta z clamosa, plena q̄ illecebris, z nihil omnino sciēs, sedet in foribus domus sue sup sellam in excelso vrbis loco, vt vocaret trāseūtes, perviam z per gentes in itinere suo. Quis est paruulus, declinet ad me. Et vecordi locuta est, Aque furtiue dulciores sunt, et panis absconditus suauior. Et ignorauit q̄ ibi sint gigantes, z in ꝓfundis inferni cōuiue ei⁹. Qui enī applicabitur illi, descēdet ad inferos: nā q̄ accesserit ab ea saluabitur.

¶ Parabole Salomonis.

¶ Alternatiz loquit̄ ō filio. sapiēte z stulto iusto z impio simplici z prauo: ō charitate z odio: ō bono lingue z malo. Cap. x.

A ℣Filius sapiēs letificat patrē: filius vo stult⁹ mestitia est matris sue. ℣Nil ꝓderūt thesauri impietatis: iustitia vo liberabit a morte. Nō affliget dñs fame aiam iusti, z insidias impioꝝ subuertet. Et gestatem operata est manus remissa: manus autem fortiū, diuitias parat. Qui nititur mēdacijs, hic pascit vētos, idē aūt ipse sequit̄ aues volātes. Qui congregat i messe

B filius sapiēs est, q̄ aūt stertit estate, filius confusionis. ℣Benedictio dñi super caput iusti: os autē impiorū operiet iniquitas. ℣Memoria iusti cum laudibus: et nomē impioꝝ putrescet. Sapiēs corde precepta suscipiet. stultus ceditur labijs. Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter, qui autem depravat vias suas manifestus erit. Qui annuit oculo dabit dolorem: z stultus labijs verberabitur, Vena vite, os iusti: os autem impiorū operit iniquitas. Odium suscitat rixas: z vniuersa delicta operit charitas. In labijs sapientis inuenitur sapiētia: z virga in dorso eius q̄ indiget corde. Sapientes abscondunt scientiam: os autē stulti confusioni proximum est. Substantia diuitis, vrbs fortitudinis eius: pauor pauperū, egestas eorū. Opus iusti, ad vitā fructus autem impij ad peccatum. Via vite custodienti disciplinā: qui autē increpationes relinquit, errat. Abscondūt odiū labia mēdacia: q̄ ꝓfert ꝙtumeliā, insipiens est. In multiloquio non deerit peccatū: q̄ aūt moderat labia sua prudētissim⁹ est. Argētū electū, lingua iusti: cor autem impiorū ꝓ nihilo. Labia iusti eruditūt plurimos: q̄ aūt indocti sunt, in cordis egestate morient. Bñdictio dñi divites facit, nec sociabitur ei afflictio. Quasi per risum stult⁹ ope

D ratur

Eccli. xxvij.c.

ſ. Petri. iij.b.

ratur scelus: sapiẽtia autem est viro prudentia. Qđ timet impius, veniet sup eũ: desyderiũ suum iustis dabit. Quasi tẽpestas trãsiens nõ erit impi⁹: iustus aũt quasi fundamentum sempiternũ. Sicut acetũ dẽtibus, ⁊ fumus oculis, sic piger his qui miserũt eũ. Timor dñi apponet dies, ⁊ anni impioꝝ breuiabuntur. Expectatio iustoꝝ, letitia: spes autem impiorũ peribit. Fortitudo simplicis, via dñi: ⁊ pauor his qui operãtur malum. Justus in eternũ non cõmouebitur: impij aũt nõ habitabunt sup terrã. Os iusti parturiet sapiẽtiã, lingua prauorũ peribit. Labia iusti consyderant placita: ⁊ os impiorum peruersa.

¶ De eq̃tate ⁊ hũilitate: simplicitate ⁊ iustitia: de gubernatore ⁊ dispensatore: de mia ⁊ clementia ⁊ eorum contrarijs: de diuidẽtibus ppria: de venũdatione: de querẽte bonum de vtore iusti: de flagello iusti: ⁊ eorũ contrarijs. Cap. xj.

A Statera dolosa abominatio est apud dñm, et põdus equus volũtas eius. Ubi fuerit supbia, ibi erit ⁊ cõtumelia: ybi aũt est humilitas, ibi ⁊ sapiẽtia. Simplicitas iustoꝝ diriget eos, ⁊ supplantatio peruersorũ vastabit illos. Nõ proderunt diuitie in die vltionis, iustitia aũt liberabit a morte. Justitia simplicis diriget viã eius: ⁊ in impietate sua corruet impius. Justitia rectorũ liberabit eos: ⁊ in insidijs suis capientur iniqui. Mortuo hoĩe impio nulla erit vltra spes, ⁊ expectatio solicitoꝝ peribit. Justus de angustia liberatus est: et tradet impi⁹ p eo. Simulator ore decipit amicũ suũ: iusti aũt liberabunt sciẽtia. In bonis iustoꝝ exultabit ciuitas: ⁊ in perditione impioꝝ erit laudatio. Bñdictione iustorum exaltabit ciuitas: ⁊ ore impiorũ subuertetur. Qui despicit amicũ suũ, indigẽs corde est: vir aũt prudẽs tacebit. Qui ambulat fraudulẽter, reuelat arcana: qui aũt fidelis est, celat amici cõmissum. Ubi nõ est gubernator, populus corruet, salus aũt, vbi multa cõsilia. Affliget malo, qui fidem facit p extraneo: qui aũt cauet laqueos, securus erit. Mulier gratiosa inueniet gloriã, ⁊ robusti habebunt diuitias. Bñfacit anime sue vir misericors: qui aũt crudelis est, etiã propinquos abijcit. Impius facit op⁹ instabile: seminanti aũt iustitiã, merces fidelis. Clemẽtia preparat vitã: ⁊ secta tio malorũ mortẽ. Abominabile dño cor prauũ, ⁊ volũtas ei⁹ in his qui simpliciter ambulant. Manus in manu non erit innocẽs malus: semẽ aũt iustoꝝ saluabit. Circulus aureus in naribus suis, mulier pulchra ⁊ fatua. Desyderiũ iustoꝝ omne bonũ est: prestolatio impioꝝ furor. Alij diuidũt ppria, ⁊ ditiores fiũt: alij rapiũt nõ sua: ⁊ semp in egestate sunt. Anima q̃ bñdicit, impinguabit: ⁊ q inebriat, ipse quoq; inebriabitur. Qui abscondit frumenta, maledicet in populis: bñdictio aũt sup caput vẽdẽtiũ. Bene cõsurgit diluculo, qui querit bona: q aũt inuestigator malorũ est: opprimet ab eis. Qui cõfidit in diuitijs suis, corruet: iusti autem quasi virẽs foliũ germinabũt. Qui cõturbat domum suã: possidebit vẽtos: ⁊ q stulto⁹ est, seruiet sapiẽti. Fructus iusti lignũ vite, ⁊ q suscipit animas, sapiens est. Si iustus in terra recipit, quãto magis impius ⁊ peccator?

¶ De agẽda gr̃a: ⁊ iustitia iudicanda: de doctore vero. de cognoscendis inimẽtis ppijs ⁊ eorũ cõtrarijs: de terra colenda: de bonis ⁊ malis q̃ sunt in lingua: de securitate iusti: de manu fortium: de merore viri: de negligendo dãno ꝓpter amicum. Cap. xij.

A Qui diligit disciplinã, diligit sciẽtiã: q aũt odit increpationes, insipiens est. Qui bonus est, hauriet gratiã a dño: q aũt cõfidit in cogitationib⁹ suis, impie agit. Non roborabit hõ ex impietate: ⁊ radix iustoꝝ nõ commouebit. Mulier diligẽs, corona est viro suo: ⁊ putredo in ossib⁹ ei⁹, q̃ cõfusione res dignas gerit. Cogitationes iustoꝝ, iudicia: ⁊ cõsilia impioꝝ, fraudulẽta. Verba impioꝝ insidiant sanguini, os iustoꝝ liberabit eos. Verte impios, ⁊ nõ erũt: dom⁹ aũt iustorũ pmanebit. Doctrina sua noscet vir: q aũt vanꝰ ⁊ excors est patebit cõtẽptui. Melior est pauper ⁊ sufficiẽs sibi, ꝙ̃ gloriosus ⁊ indigẽs pane. Mouit iustus iumẽtoꝝ suoꝝ aĩas: viscera aũt impioꝝ crudelia. Qui operat terrã suã, satiabit panib⁹: q aũt sectat otiũ, stultissim⁹ est. Qui suauis est in vini demorationib⁹, in suis munitionib⁹ relinquit cõtumelias.

Desyderiũ impij monimẽtũ est pessimoꝝ: radix aũt iusto rũ pficiet. Propter pctã labioꝝ ruina primat malo: effugiet aũt iustus de angustia. De fructu oris sui vnusq̃sq; replebit bonis, ⁊ iuxta opa manuũ suarum retribuet ei. Via stulti recta in oculis eius: q aũt sapiẽs est, audit cõsilia. Fatuus statim indicat iram suã: q aũt dissimulat iniuriã, callidus est. Qui qđ nouit loquit, index iustitie est: q aũt mẽtitur, testis fraudulẽt⁹. Est q pmittit, ⁊ q̃si gladio pungit cõsciẽtia: lingua aũt sapientiũ, sanitas est. Labiũ veritatis firmũ erit in perpetuũ: q aũt testis est repẽtin⁹, cõcinat linguã mẽdacij. Dolus, in corde cogitãtiũ mala: qui aũt pacis ineũt cõsilia, sequit eos gaudiũ. Nõ ꝯtristabit iustum, quicqd ei acciderit: impij aũt replebunt malo. Abominatio est dño labia mẽdacia: qui aũt fideliter agũt, placent ei. Homo versut⁹ celat sciẽtiã, ⁊ cor insipiẽtiũ puocat stultitiã. Manꝰ fortiũ dñabit: q̃ aũt remissa est, tributis seruiet. Meror in corde viri humiliabit illũ, ⁊ sermone bono letificabitur. Qui negligit dãnũ ꝓpter amicũ, iustus est: iter aũt impioꝝ decipiet eos. Nõ inueniet fraudulentus lucrum, et substãtia hominis erit auri pretiũ. In semita iustitie, vita: iter autem deuium ducit ad mortem.

¶ De custodia oris ⁊ duplici corde: de falsis diuitijs de lucerna impiorum: de substãtia festinata: de cõtẽnciũ voragine: de nuncio: de similitudine conuiuantium ⁊ filijs iusti: de cibis qui a parentibus congregati sunt. Cap. xiij.

A Filius sapiẽs, doctrina patris: q aũt illusor est, nõ audit cũ arguit. De fructu oris homo satiabitur bonis: aĩa aũt preuaricatorũ iniqua. Qui custodit os suũ, custodit aĩam suã: q aũt incõsyderat⁹ est ad loquẽdũ, sentiet mala. Vult ⁊ non vult piger: anima aũt operãtiũ impinguabit. Verbum mẽdax iustus detestabit: impi⁹ aũt cõfundit, ⁊ cõfundet. Justitia custodit innocẽtis viã: impietas aũt peccatorẽ supplantat. Est quasi dives, cũ nihil habeat: ⁊ est quasi pauper, cũ in multis diuitijs sit. Redẽptio anime viri, diuitie sue: qui autẽ pauper est, increpationẽ nõ sustinet. Lux iustoꝝ letificat: lucerna aũt impioꝝ extinguet. Inter supbos semp iurgia sunt: q aũt agũt oĩa cũ cõsilio, regũtur sapiẽtia. Substãtia festinata minuet: q̃ aũt paulatim colligit manu, multiplicabitur. Spes q̃ differt, affligit animã: lignum vite desyderiũ veniẽs. Qui detrahit alicui rei, ipse se in futurũ obligat qui aũt timet preceptũ, i pace versabit. Filio doloso nihil erit boni: seruo aũt sapiẽti, psperi erunt act⁹, ⁊ diriget via ei⁹. Lex sapiẽtis fons vite, vt declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiã: in itinere ꝯtẽptoꝝ vorago. Astutus oĩa agit cũ cõsilio: q aũt fatuus est, aperit stultitiã. Nũtius impij cadet in malũ: legatus aũt fidelis, sanitas. Egestas ⁊ ignominia ei q deserit disciplinã: q aũt acquiescit arguẽti, glorificabit. Desyderiũ si cõpleat, delectat animã: detestãtur stulti eos q fugiũt mala. Qui cũ sapiẽtib⁹ graditur, sapiẽs erit: amicus stultorũ filijs efficiet. Peccatores persequet malũ: ⁊ iustis retribuent bona. Bon⁹ relinquet heredes, filios ⁊ nepotes: ⁊ custoditur iusto substantia peccatoris. Multi cibi in noualibus patrũ, ⁊ alijs congregantur absq; iudicio. Qui parcit virge sue, odit filium suũ: qui aũt diligit illũ, instanter erudit. Justus comedit, ⁊ replet animam suã: venter aũt impioꝝ insaturabilis.

¶ De sapiẽt: ⁊ muliere: de fortitudine boũ: de stulto nesciente ⁊ via fallaci: de versuto ⁊ astuto: de despectu proximi: de misericordia: de diuitijs boni operis: de timore dñi: de patientia: de calũnijs pauperis: de iustitia ⁊ accepto ⁊ ministro. Cap. xiiij.

A Sapiẽs mulier edificauit domũ suã: insipiẽs extructã q̃ manib⁹ destruet. Ambulãs recto itinere, ⁊ timẽs dñm, despicit ab eo qui ifami graditur via. In ore stulti virga supbie, labia autẽ sapiẽtũ custodiũt eos. Ubi nõ sunt boues, presepe vacuum est: ybi aũt plurime segetes, ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis nõ mẽtietur: p fert aũt mẽdacia dolosus testis. Querit derisor sapiẽtiã, ⁊ nõ inuenit: doctrina prudẽtiũ facilis. Vade cõtra virũ stultũ, ⁊ nescito labia prudẽtie. Sapiẽtia callidi est, intelligere viã suã: ⁊ imprudentia stultorũ errãs. Stultus illudet peccatũ, ⁊ inter iustos mo-

rabitur gratia. Cor qđ nouit amaritudinem anime sue, in gaudio eius nõ miscebit extraneus. Domus impioꝝ delebitur, tabernacula iustoꝝ germinabũt. Est via q̃ videtur homini iusta: nouissima aũt eius deducũt ad mortẽ. Risus dolore miscebitur, et extrema gaudij luctꝰ occupabit. Uijs suis replebit stultus, et sup eũ erit vir bonus. Innocẽs credit omni vbo: astutꝰ cõsyderat gressus suos. Filio doloso nihil erit boni: seruo aũt sapiẽti ꝓsperi erũt actꝰ, et dirigeť via eius. Sapiẽs timet, et declinat a malo: stultus trãsilit et cõfidit. Impatiẽs operabit stultitiã: et vir versutꝰ odiosus est. Possidebũt paruuli stultitiã: et expectabũt astuti scientiã. Iacebũt mali ante bonos: et impij ante portas iustoꝝ. Etiã primo suo pauper odiosus erit: amici vero diuitum multi. Qui despicit ꝓximũ suũ, peccat: q aũt miseret pauperis, beatꝰ erit. Qui credit in dño, mĩam diligit. Errãt q operãtur malũ: misericordia et veritas preparãt bona. In omni opere erit abũdãtia: vbi aũt verba sunt plurima, ibi frequẽter egestas. Corona sapiẽtum, diuitie eoꝝ: fatuitas stultoꝝ, ĩprudẽtia. Liberat aĩas testis fidelis: et ꝓfert mẽdacia versipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis, et filijs eius erit spes. Timor dñi fons vite, vt declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: et in paucitate plebis ignominia principis. Qui patiẽs est, multa gubernatur sapiẽtia: q aũt impatiẽs est, exaltat stultitiã suã. Uita carniũ, sanitas cordis: putredo ossium, inuidia. Qui calũniať egentẽ, exprobrat factori eius: honorat aũt eũ, qui miseret pauperis. In malitia sua repelletur impius: sperat autem iustus in morte sua. In corde prudentis requiescit sapiẽtia, et indoctos quosq̃ erudiet. Justitia eleuat gentem: miseros aũt facit populos peccatus. Acceptus est regi minister intelligens: iracundiam eius inutilis sustinebit.

¶ De effectu sermonis boni: de cognitione dei: de victimis impiorũ: de doctrina obediẽtie: de hylaritate conscientie: laus timoris et charitatis: de tracũdia: pigritia: sapiẽtia: et vidua ecclesia: de auaritia et oratione iustoꝝ: de fama bona: de discipulo obediẽte. Ca. xv.

Respõsio mollis frãgit irã: sermo durus suscitat furorẽ. Lingua sapiẽtũ ornat sciẽtiã: os fatuoꝝ ebullit stultitiã. In omni loco, oculi dñi cõtemplantur bonos et malos. Lingua placabilis, lignũ vite: que aũt immoderata est, cõteret spiritũ. Stultus irridet disciplinã patris sui: q aũt custodit increpationes, astutior fiet. In abũdãti iustitia virtus maxima est, cogitationes aũt impioꝝ eradicabunť. Domꝰ iusti plurima fortitudo, et in fructibus impij cõturbatio. Labia sapientum disseminabũt sciẽtiã: cor stultoꝝ dissimile erit. Uictime impiorũ abominabiles dño: vota iustoꝝ placabilia. Abominatio est dño via impij: qui sequiť iustitiã, diligitur ab eo. Doctrina mala deserẽtiũ viã: qui increpationes odit, morietur. Infernus et pditio coram dño: quãto magis corda filioꝝ hoim? Nõ amat pestillens eũ qui se corripit: nec ad sapiẽtes gradiť. Cor gaudẽs exhilarat faciẽ: in merore animi deijcitur spũs. Cor sapiẽs queret doctrinã: et os stultorum pasceť imperitia. Oẽs dies pauperis, mali: secura mens q̃si iuge cõuiniũ. Melius est parũ cum timore dñi, ꝙ thesauri magni et insatiabiles. Melius est vocari ad olera cũ charitate, ꝙ ad vitulũ saginatũ cũ odio. Uir iracũdus prouocat rixas: q patiẽs est, mitigat suscitatas. Iter pigroꝝ quasi sepes spinaꝝ: via iustoꝝ absq̃ offendiculo. Filius sapiẽs letificat patrẽ: et stultus homo despicit matrẽ suam. Stultitia gaudiũ stulto: et vir prudẽs dirigit gressus suos. Dissipant cogitationes vbi nõ est consiliũ: vbi vero sunt plures cõsiliarij, cõfirmant. Letať homo in sentẽtia oris sui: et sermo oportunꝰ est optimꝰ. Semita vite sup eruditũ, vt declinet de inferno nouissimo. Domũ superboꝝ demolieť dñs: et firmos faciet terminos vidue. Abominatio dñi cogitationes male: et purus homo pulcherrimꝰ firmabiť ab eo. Cõturbat domũ suã, qui sectať auaritiã: qui autẽ odit muneꝝ. xvj. a. ra, vivet. Per misericordiã et fidẽ purganť peccata, ꝓ timorem aũt dñi declinat omnis a malo. Mens iusti meditabitur sapientiã, os impioꝝ redũdat malis. Longe est dñs ab impijs: et orationes iustoꝝ exaudiet. Lux oculoꝝ letificat animã, fama bona impinguat ossa. Auris q̃ audit increpationes vite, in medio sapientum cõmorabiť. Qui abijcit disciplinam, despicit animam suã: qui aũt acquiescit increpationibus, possessor est cordis. Timor dñi disciplina sapiẽtie: et gloriam precedit humilitas.

¶ Quod dominus dirigit vias hominum: videt et ponderat: de via bona et laude paupertatis: de indignatione regis et clemẽtia et laude et sapientia et humilitate: de schismatico et adultero: de laude senectutis et patientie. Cap. xvj.

Omnis est animã preparare: et dñi gubernare linguam. Omnes vie hominũ patẽt oculis eius: spirituũ ponderator est dñs. Reuela dñe opera tua, et dirigentur cogitationes tue. Uniuersa ꝓpter semetipsum operatꝰ est dñs, impiũ q̃z ad diẽ malũ. Abominatio dñi est oĩs arrogãs: etiã si manus ad manum fuerit, nõ erit innocẽs. Initiũ vie bone, facere iustitiã: acceptа est aũt apud deũ magis, q̃ immolare hostias. Misericordia et veritate redimiť iniquitas: et in timore dñi declinatur a malo. Cũ placuerint dño vie hoĩs, inimicos q̃z eius cõuertet ad pacem. Melius est parũ cũ iustitia, ꝙ multi fructꝰ cũ iniquitate. Cor hominis disponit viã suã, sed domini est dirigere gressus eius. Diuinatio in labijs regis, in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia dñi sunt: et opera eius oẽs lapides sacculi. Abominabiles regi q agũt impie: qm̃ iustitia firmatur soliũ. Uolũtas regũ labia iusta: qui recta loquiť, diligetur. Indignatio regis, nuntij mortis: et vir sapiẽs placabit eã. In hilaritate vultꝰ regis, vita: et clemẽtia eius quasi imber serotinus. Posside sapientiam, q̃ auro melior est: et acquire prudẽtiam, q̃ pretiosior est argẽto. Semita iustoꝝ declinat mala: custos aĩe sue seruat viam suã. Contritionẽ precedit superbia, et ante ruinam exaltabitur spũs. Melius est humiliari cũ mitibus, ꝙ diuidere spolia cũ superbis. Eruditꝰ in verbo reperiet bona: et q̃ sperat in dño beatꝰ est. Qui sapiẽs est corde, appellabiť prudẽs: et q̃ dulcis eloquio, maiora reperiet. Fons vite eruditio possidẽtis: doctrina stultoꝝ, fatuitas. Cor sapiẽtis, erudiet os eius, et labijs eius addet gratiã. Fauus mellis cõposita verba, dulcedo anime et sanitas ossium. Est via que videť hoi recta, et nouissima eius ducũt ad mortẽ. Anima laborãtis laborat sibi, quia cõpulit eũ os suũ. Uir insipiens fodit malũ, et in labijs eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites, et verbosus separat principes. Uir iniquus lactat amicũ suũ, et ducit eũ p viã non bonã. Qui attonitis oculis cogitat prauа, mordẽs labia sua perficiet malũ. Corona dignitatis senectus q̃ in vijs iustitie reperieť. Melior est patiẽs viro forti: et qui dominať aĩo suo, expugnatore vrbiũ. Sortes mittũ tur in sinũ, sed a dño temperantur.

¶ De lata cõscientia: de ꝓbatione iusti et gẽma gratissima: de stulto incorrigibili: de stulto diuite: de vero amico et rectore aiarũ: de oculis stultorũ: de cõsilio iusto: de moderamine lingue. Ca. xvij.

Melior est bucella sicca cũ gaudio, ꝙ domꝰ plena victimis cũ iurgio. Seruus sapiẽs dominabiť filijs stultis, et inter fratres hereditatẽ diuidet. Sicut igne ꝓbabiť argẽtũ, et aurus camino, ita corda ꝓbat dñs. Malus obeditlingue inique: et fallax obtemperat labijs mẽdacibꝰ. Qui despicit pauperẽ, exprobrat factori eius: et q̃ in ruina letať alterius, nõ erit impunitꝰ. Corona senũ, filij filioꝝ: et gloria filioꝝ, patres eoꝝ. Nõ decẽt stultũ verba cõposita, nec principẽ labiũ mẽtiẽs. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocũq̃ se vertit, prudẽter intelligit. Qui celat delictũ, q̃rit amicitias: qui altero sermone repetit, separat federatos. Plus ꝓficit correctio apud prudẽtẽ, ꝙ centũ plage apud stultũ. Semper iurgia querit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eũ. Expedit magis vrse occurrere raptis fetibus, ꝙ fatuo cõfidẽti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala ꝓ bonis, nõ recedet malũ de domo eius. Qui dimittit aquã, caput est iurgioꝝ: et ante ꝙ patiať cõtumeliã, iudiciũ deserit. Qui iustificat impiũ, et qui cõdẽnat iustũ, abominabilis est vterq̃ apud deũ. Quid prodest stulto habere diuitias, cũ sapientiam emere nõ possit? Qui altam facit domum suã, querit

ruinam, & qui euitat discere, incidet in mala, Omni tempore diligit qui amicus est, & frater in angustijs cõprobat. Stultus homo plaudet manibus, cũ spopõderit pro amico suo. Qui meditatur discordias, diligit rixas: & qui exaltat os suũ, querit ruinã. Qui peruersi cordis est, non inueniet bonũ: & qui vertit linguã, incidet in malum. Matus est stultus in ignominiã suaz, sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatẽ floridam facit: spiritus tristis exicat ossa. Munera de sinu impius accipit, vt peruertat semitas iudicij. In facie prudẽtis lucet sapiẽtia: oculi stultorũ in finibus terre. Ira patris filius stultus, & dolor matris que genuit eum. Non est bonum, dãnum inferre iusto, necp cutere principem qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos, doctus & prudẽs est: & pretiosi spiritus, vir eruditus. Stultus quoq; si tacuerit, sapiens reputabitur: & si cõpresserit labia sua, intelligens.

¶ De recessu ab amico desperato: de verbis viri: de non deuiando a veritate: de ore stulti: de iusto se accusante: de fratre iuuante fratrem: de fructu oris: de muliere bona: & de mala: de locutione diuitis & pauperis: de amico socialt. Caput xvij.

Occasiones querit, qui vult recedere ab amico, omni tpe erit exprobrabilis. Non recipit stult⁹ verba prudẽtie, nisi ea dixeris que versantur in corde ei⁹. Impius cũ in profundũ venerit peccatorũ, cõtẽnit: sed sequit eum ignomina & opprobrium. Aqua pfunda verba ex ore viri: & torrẽs redũdãs fons sapientie. Accipere psonaz impij non est bonũ, vt declines a veritate iudicij. Labia stulti miscẽt se rixis, & os ei⁹ iurgia puocat. Os stulti cõtritio eius, & labia ipsius ruina anime ei⁹. Verba bilinguis, quasi simplicia, & ipsa pueniunt vsq; ad interiora ventris. Pigrũ deijcit timor: anime aũt effeminatorũ esuriẽt. Qui mollis & dissolut⁹ est in opere suo, frater est sua opera dissipãtis. Turris fortissima nomẽ domini: ad ipsam currit iustus, & exaltabit. Substãtia diuitis vrbs roboris eius, & quasi murus validus circũdãs eum. Ante cp cõterat, exaltatur cor hominis: & ante cp glorificetur, humiliatur. Qui prius respondet cp audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignũ. Spirit⁹ viri sustentat imbecillitatẽ suã: spiritũ vero ad irascẽdũ facilẽ quis poterit sustinere? Cor prudẽtis possidebit sciẽtiã, & auris sapiẽtium querit doctrinã. Donum hominis dilatat viam eius & ante principes spatium ei facit. Justus prior est accusator sui: venit amicus ei⁹, & inuestigabit eũ. Cõtradictiones cõpimit sors, & inter potẽtes quoq; dijudicat. Frater qui adiuuat a fratre quasi ciuitas firma, & iudicia quasi vectes vrbiũ. De fructu oris viri replebit vẽter eius, & genimina labiorũ ipsius saturabũt eũ. Mors & vita in manib⁹ linguc: qui diligũt eã, comedẽt fruct⁹ ei⁹. Qui inuenit mulierẽ bonam inuenit bonũ, & hauriet iucũditatẽ a dño. Qui expellit mulierẽ bonã, expellit bonũ: qui aũt tenet adulteram stultus est & insipiens. Cum obsecrationibus loquetur pauper, & diues effabitur rigide. Vir amicabilis ad societatẽ magis amicus erit: cp frater.

¶ De paupere simplici & de festinatione: de stultitia: de amicis diuitis & pauperis: de falso teste: de gloria patientis et pauperis: de ira regis: de litigiosa muliere: de pigredine operandi: de feruore misericordie: et de erudiendo filio: de pigro: et de malleis derisorum. Caput xix.

Melior est pauper q ambulat in simplicitate sua, cp torquẽs labia sua, & insipiẽs. Ubi nõ est sciẽtia anime, nõ est bonũ: & q festinus est pedibus, offendet. Stultitia hois supplãtat gressus ei⁹, & cõtra dñm feruet aio suo. Diuitie addunt amicos plurimos: a paupere aũt & hi quos habuit separant. Testis falsus nõ erit impunit⁹: & qui mẽdacia loquitur, non effugiet. Multi colũt psonã potẽtis, & amici sunt dona tribuentis. Fratres oẽs pauperis oderũt eũ, insup & amici pcul receserũt ab eo. Qui tm verba sectat, nihil habebit: qui aũt possessor est mentis, diligit animã suã, & custos prudẽtie inueniet bona. Falsus testis nõ erit impunit⁹: & q loquit mẽdacia peribit. Nõ decẽt stultũ delitie, nec seruũ dñari principibus. Doctrina viri p patiẽtiã noscit, & gloria ei⁹ est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis, ita & regis ira: et sicut ros sup herbã, ita & hilaritas ei⁹. Dolor patris, filij⁹ stult⁹ & tecta ingiter perstillãtia, litigiosa mulier. Domus & diuitie dantur a patribus, a dño autem proprie vxor prudens. Pigredo immittit soporẽ, & anima dissoluta esuriet. Qui custodit mãdatum, custodit animã suam: qui aũt negligit viam suam, mortificabitur. Fenerat dño, qui miserek pauperis, & vicissitudinẽ suã reddet ei. Erudi filiũ tuum, ne desperes: ad interfectionẽ autem eius ne ponas animã tuaz. qui eñ impatiẽs est, sustinebit dãnum: & cũ rapuerit, aliud apponet. Audi cõsiliũ, & suscipe disciplinã, vt sis sapiẽs in nouissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas aũt dñi in eternũ pmanebit. Homo idigẽs misericors est: & melior est pauper, cp vir mẽdax. Timor dñi ad vitam: & in plenitudine commorabitur absq; visitatione pessimi. Abscõdit piger manum suã sub ascella, nec ad os suũ applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapiẽtior erit: si aũt corripueris sapientem, intelliget sapientiam. Qui affligit patrem, & fugit matrẽ, ignominiosus erit, & infelix. Non cesses audire fili doctrinam, nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudiciũ, & os impiorũ deuorat iniquitatẽ. Parata sunt derisoribus iudicia, & malei percutientes stultorum corporibus.

¶ De vino & cõtẽtionibus: de rege dissipãte malũ: de pondere et mẽsura: de sõno fugiẽdo: de emptore vilipẽdẽte: de pane mendacij de hereditate festinata: de duplici pondere: de maledictione patris & matris: de voto reddendo: de fortitudine: de lucerna mentis: de mundicia mentis. Cap. xx.

Luxuriosa res vinũ, & tumultuosa ebrietas, qui cũq; his delectat, nõ erit sapiens. Sicut rugit⁹ leonis, ita & terror regis: qui puocat eum, peccat in animã suam. Honor est homini qui separatur a cõtentionibus: oẽs aũt stulti miscẽnt contumelijs. Propter frigus piger arare noluit, mẽdicabit ergo estate, & non dabitur illi. Sicut aqua profunda, sic cõsilium in corde viri: sed homo sapiẽs exhauriet illud. Multi homines misericordes vocãtur, virũ aũt fidelẽ quis inueniet? Just⁹ qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios derelinquit. Rex qui sedet in solio iudicij, dissipat omne malũ intuitu suo. Quis potest dicere, Mundum est cor meũ, purus sum a peccato? Pondus & pondus, mẽsura & mẽsura, vtrũq; abominabile est apũd dñm. Ex studijs suis ũtelligit puer, si mũda & recta sint opera eius. Aurẽ audientẽ & oculum videtem, dñs fecit vtrũq;. Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos & saturare panibus. Malũ est, malũ est, dicit ois emptor. & cũ recesserit, tũc gloriabit. Est aurũ, & multitudo gẽmarũ: vas aũt ptiosum labia sciẽtie. Tolle vestimẽtũ ei⁹, q fideiussor extitit alieni, & p extraneis aufer pignus ab eo. Suauis est homini panis mẽdacij, & postea implebit os eius calculo. Cogitationes cõsilijs roborant, & gubernaculis tractanda sunt bella. Qui qui reuelat mysteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne cõmiscearis. Qui maledicit patri suo & matri, extinguet lumẽ eius in medijs tenebris. Hereditas ad quaz festinat in principio, in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas, Reddã malum: expecta dñm & liberabit te. Abominatio est apud dñm pondus & pondus, statera dolosa nõ est bona. A dño diriguntur gressus viri. quis aũt homiñ intelligere potest viaz suã? Ruina est homini deuorare sanctos: & post, vota retractare. Dissipat ipios rex sapiẽs, & inducit sup eos fornicẽ. Lucerna dñi spiraculũ hois, q̃ inuestigat oia secreta vẽtris. Misericordia & veritas custodiunt regẽ, & roborat clemẽtia thronus eius. Exaltatio iuuenũ fortitudo eor, & dignitas senũ canities. Liuor vulneris absterget mala, & plage in secretioribus ventris.

¶ De corde regis: laus misericordie & iudicij: de potentia iniqua: de muliere litigiosa: de victoria christi: de superbo: de pigro et hostibus impior: de vino obediẽte: de laude gratie & teste mẽdacij. c. xxj

Sicut diuisiones aquarũ, ita cor regis in manu dñi: quocũq; voluerit, inclinabit illud. Omis via viri recta sibi videt: appẽdit aũt corda dñs. Facere iustitiã & iudicium magis placet dño, cp vi

ctime. Exaltatio oculorum ⁊ dilatatio cordis, lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semp in abundantia: ois aũt piger in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mẽdacij, vanus ⁊ excors est, ⁊ impinget ad laqueos mortis.
B Rapine impiorum detrahẽt eos, quia noluerũt facere iudicium. Peruersa via viri, aliena est: qui aũt mũdus est, rectũ op⁹ ei⁹.
I.xxv.d. nota Melius est sedere in angulo domatis, q̃ cũ muliere litigiosa, ⁊ in domo cõmuni. Anima impij desyderat malũ, nõ miserebit⁹ primo suo.
3.ix.d. Multato pestilente sapiẽtior erit paruulus: ⁊ si sectetur sapiẽtes, sumet sciẽtiã. Excogitat iustus de domo impij, vt detrahat impios a malo.
C Qui obturat aurẽ suã ad clamorẽ pauperis, ⁊ ipse clamabit, ⁊ non exaudiet. Munus absconditũ extinguit iras: ⁊ donum in sinu indignationem maximã. Gaudiũ iusto est facere iudiciũ: ⁊ pauor operatib⁹ iniquitatẽ. Vir qui errauerit a via doctrine, in cetu gigantium commorabit⁹. Qui diligit
Eccli. xxv.c. epulas, in egestate erit: qui amat vinũ ⁊ pingua, non ditabitur. Pro iusto datur impius: ⁊ p recto iniquus. Melius est habitare in terra deserta, q̃ cũ muliere rixosa ⁊ iracunda. Thesaurus desyderabilis, ⁊ oleũ in habitaculo iusti: ⁊ imprudẽs homo dissipabit illud. Qui sequit⁹ iustitiã ⁊ misericordiã, inueniet vitã, iustitiã ⁊ gloriã. Ciuitatẽ fortium ascẽdit sapiẽs, destruxit⁹ robur fiducie ei⁹.
D Qui custodit os suũ, ⁊ linguã suã, custodit ab angustijs animã suã. Superbus ⁊ arrogans vocat⁹ indoct⁹, qui in ira operat⁹ superbiam.
nota Desyderia occidũt pigrũ: noluerũt emi quicq̃ manus ei⁹ operari. Tota die cõcupiscit ⁊ desyderat: q aũt iustus est, tribuet, ⁊ nõ cessabit. Hostie impiorum abominabiles, q̃ offerunt⁹ ex scelere. Testis mẽdax peribit: vir obediens loquet victoriã. Vir impi⁹ p̃caciter obfirmat vultũ suũ: q aũt rectus est, corrigit viam suã. Nõ est sapiẽtia, nõ est prudẽtia, nõ est cõsilium cõtra dominum. Equus paratur ad diẽ belli: dominus autem salutem tribuit.

¶ De fama bona: de cõuenientia duarũ naturarũ in xp̃o: de fine modestie: de fenerãte: de dãdis mũeribus: de mũdicia p̃dicantis: de pigro: de puero stulto: de calũniatore: de audiẽda sapiẽtia: de violẽtia nõ faciẽda pauperi; de amicitia iracundi; de non fidendo; de p̃sumptione. Cap. xxij

A Melius est nomẽ bonũ, q̃ diuitie multe: sup argẽtũ em̃ ⁊ aurũ, gratia bona. Diues ⁊ pauper obuiauerũt sibi: vtriusq̃ operator est dñs. Callidus vidit malũ, ⁊ abscõdit se: innocẽs ptrãsijt, ⁊ afflictus est dãno. Finis modestie timor dñi, diuitie ⁊ gloria ⁊ vita. Arma ⁊ gladij in via peruersi: custos aũt anime sue lõge recedit ab eis. Prouerbium est, Adolescens iuxta viã suã, etiã cũ senuerit, nõ recedet ab ea. Diues pauperibus imperat: ⁊ q accipit mutuũ, seruus est fenerãtis.
B Eccli. xxij.c. Qui seminat iniquitatẽ, metet mala, ⁊ virga ire sue cõsummabitur. Qui p̃⁹ est ad misericordiã, bñdicet⁹: de panibus em̃ suis dedit paupi. Victoriã ⁊ honorẽ acget q dat munera: animã aũt aufert accipiẽtiũ. Ejce derisorẽ, ⁊ exibit cũ eo iurgiũ, cessabunt⁹q cause, ⁊ cõtumelie. Qui diligit cordis mũditiã, p̃pter gratiã labiorũ suor habebit amicũ regem.
nota Oculi dñi custodiũt sciẽtiã, ⁊ supplãtatur v̄ba iniqui. Dicit piger, Leo est foris, in medio platearũ occidẽdus sum. Fouea p̃funda os alien̄e: cui irat⁹ est dñs, incidet in eam. Stultitia colligata est in corde pueri, ⁊ virga disciplĩe fugabit eã.
C Qui calũniat⁹ pauperẽ, vt augeat diuitias suas, dabit ipse ditiori, ⁊ egebit. Fili mi inclina aurẽ tuã, ⁊ audi v̄ba sapiẽtiũ. Appone aũt cor ad doctrinã meã, q̃ pulchra erit tibi cũ seruaueris eã in vẽtre tuo, ⁊ redũdabit in labijs tuis: vt sit in dño fiducia tua, vnde ⁊ ostẽdi eam tibi hodie. Ecce descripsi eã tibi tripliciter, in cogitationib⁹ ⁊ scientia, vt ostẽderẽ tibi firmitatẽ ⁊ eloquia veritatis, respõdere ex
D his illis q miserũt te. Nõ facias violẽtiã pauperi, q⁹ pauper est: neq̃ cõteras egenũ in porta: q⁹ iudicabit dñs causam ei⁹, ⁊ cõfiget eos q cõfixerũt animã ei⁹. Noli esse amic⁹ hoĩ iracũdo, neq̃ ambules cũ viro furioso: ne forte discas semitas ei⁹, ⁊ sumas scandalũ anime tue. Noli esse cũ his q defigunt manus suas, ⁊ qui vades se offerũt p debitis: si enim nõ habes vnde restituas, qd cause est vt tollat operimẽtuz de cubili tuo? Ne trãsgrediaris terminos antiquos, quos posuerũt patres tui. Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles.

¶ De cõuiuio principũ: de moderatiõe sciẽtie: de nõ comedendo cũ inuido: de agro pupillor: de disciplina pueri: de comessatione ⁊ ebrietate: de cõcupiscentia meretricis. Cap. xxiij.

A Quando sederis vt comedas cũ principe, diligẽter attende q̃ posita sunt ante faciẽ tuam, ⁊ statue cultruz in gutture tuo, si tamẽ habes in potestate animam tuã. Ne desyderes de cibis eius, in quo est panis mẽdacij. Noli laborare vt diteris, sed prudẽtie tue pone modũ. Ne erigas oculos tuos ad opes quas nõ potes habere: q⁹ facient sibi pennas quasi aquile, ⁊ volabunt in celum. Ne comedas cũ homine inuido, ⁊ ne desyderes cibos eius: quoniam in similitudinem arioli et coniectoris estimat quod ignorat. Comede ⁊ bibe, dicet tibi: et mens eius nõ est tecum. Cibos quos comederas euomes, ⁊ perdes pulchros sermones tuos. In auribus insipientium ne loquaris: quia despicient doctrinam eloquij tui. Ne attingas paruulorum terminos, ⁊ agrum pupillorum ne introeas. propinquus enim illorum fortis est, ⁊ ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingrediatur ad doctrinam cor tuum, ⁊ aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam. si enim percusseris eum virga, non morietur. tu virga percuties eũ: ⁊ animã ei⁹ de inferno liberabis. Fili mi si sapiẽs fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor meũ: ⁊ exultabũt renes mei, cũ locuta fuerint⁹ recta labia tua. Non emuletur cor tuũ peccatores, sz in timore dñi esto tota die: q⁹ habebis spem in nouissimo: et prestolatio tua nõ auferet⁹. Audi filij mi, ⁊ esto sapiens, ⁊ dirige in via animũ tuũ. Noli esse in cõuiuijs potatorũ, nec in comessationibus eor qui carnes ad vescẽdũ cõferũt: q⁹ vacãtes potibus, ⁊ dãtes symbola, cõsument⁹, ⁊ vestiet⁹ pannus dormitatio. Audi patrẽ tuũ qui genuit te: ⁊ ne cõtẽnas cũ senuerit mater tua. Veritatẽ eme, ⁊ noli vẽdere sapiẽtiã, ⁊ doctrinam ⁊ intelligẽtiã. Exultat gaudio pater iusti: ⁊ qui sapientẽ genuit, letabit⁹ in eo. Gaudeat pater tu⁹, ⁊ mater tua, et exultet q̃ genuit te. Prebe fili mi cor tuum mihi, ⁊ oculi tui vias meas custodiãt. Fouea em̃ p̃funda est meretrix, ⁊ puteus angustus aliena. Insidiat⁹ in via quasi latro, et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve, cuius patri ve, cui rixe, cui fouee, cui sine causa vulnera, cui suffocio oculorum? nonne his qui commorantur in vino, ⁊ studẽt calicib⁹ epotandis? Ne intuearis vinum, quando flauescit, cum splenduerit in vitro color eius: ingreditur blande, sed in nouissimo mordebit vt coluber, ⁊ sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extraneas, et cor tuum loquetur peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus gubernator amisso clauo, ⁊ dices, Verberauerunt me, sed non dolui: traxerunt me, ⁊ ego nõ sensi. quando euigilabo, ⁊ rursus vina reperiam?

¶ De sapiẽtia ⁊ sapiente: de stulto ⁊ desperante: de his qui ducuntur ad mortem: de melle ⁊ fauo: de casu iusti ⁊ casu inimici: de equitate iudicij: de agro exercendo: de agro pigri hominis: ⁊ de pigro. Cap. xxiiij.

A Ne emuleris viros malos, nec desyderes esse cũ eis: quia rapinas meditatur mens eorũ, ⁊ fraudes labia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur domus, ⁊ prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria, vniuersa substantia pretiosa et pulcherrima. Vir sapiens, fortis est: vir doctus, robustus ⁊ validus: quia cum dispositione initur bellum, ⁊ erit salus vbi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia, in porta nõ aperiet os suum. Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur. Cogitatio stulti peccatum est: et abominatio hominum detractor. Si desperaueris lapsus in die angustie: imminuetur fortitudo tua. Erue eos qui ducũtur ad mortem: et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris, Vires non suppetunt: qui inspector est cordis, ipse intelligit, et seruatorem anime tue nihil fallit, reddetq̃ homini

mini iurta opa ſua. Comede fili mi mel, q̃ bonum eſt, et fauum dulciſſimum gutturi tuo, ſic ꝛ doctrina ſapientie, aĩe tue: quã cũ iueneris, habebis i nouiſſimis ſpem, ꝛ ſpes tua nõ peribit. Ne inſidieris, ꝛ q̃ras ipietatẽ i domo iuſti, neq; vaſtes requiẽ ei⁹. ſepties em̃ cadet iuſt⁹, ꝛ reſurget, ipij aũtẽ corruẽt i malũ. Cũ ceciderit inimic⁹ tu⁹, ne gaudeas, ꝛ in ruĩa eius ne exultet cor tuũ: ne forte videat dñs, ꝛ diſpliceat ei, ꝛ auferat ab eo irã ſuã. Ne ẽmulẽdas cũ peſſimis, nec emuleris ipios, q̃m nõ hñt futuror̃ ſpẽ mali, ꝛ lucerna ipiorũ extinguet. Time dñm fili mi, ꝛ regẽ, ꝛ cũ detractorib⁹ non cõmiſceaꝛis. Q̃m repẽte ꝛſurget pditio eor̃: ꝛ ruina vtriuſq; qs nouit? Hec q̃q; ſapiẽtib⁹? Cognoſcere pſonã in iudicio, nõ eſt bonũ. Qui dicũt ipio, Juſtus es: maledicẽt eis ppli, ꝛ deteſtabunt eos tribus. Qui arguũt eũ, laudabunt, et ſup ipſos veniet bñdictio. Labia deoſculabit, qui recta v̈ba rñdet. Prepara foris op⁹ tuũ, ꝛ diligẽter exerce agrũ tuũ, ꝛ poſtea edifices domũ tuã. Ne fis teſtis fruſtra ꝛ pximũ tuũ, nec lactes quẽquã labijs tuis. Ne dicas, Q̃o fecit mihi, ſic faciã ei: reddã vnicuiq; ſcõz op⁹ ſuũ. Per agrũ hoĩs pigri trãſiui, ꝛ p vineã viri ſtulti, ꝛ ecce totũ repleuerant vrtice, operuerant ſupficiẽ ei⁹ ſpine, ꝛ maceria lapidũ deſtructa erat. qõ cũ vidiſſem, poſui in corde meo, ꝛ exẽplo didici diſciplinã. Uſquequo piger dormies, vſquequo de ſomno cõſurges? Parũ i quã dormies, modicum dormitabis, paurillũ manus conſeres, vt quieſcas: ꝛ veniet tibi q̃ſi curſor egeſtas tua, ꝛ mendicitas q uaſi vir armatus.

¶ De celãdo verba: de purgando ſermone: de humilitate: de prudẽte ꝛ obediẽte: de legato fideli: de melle edendo: de falſo teſte: de amico infideli: de incorrigibili: de triſtitia auari: de benignitate: de diſſipãte: de detractione: de ſcandalo: de garrulitate. Cap. xxv.

¶ De quoq; parabole Salomonis, quas tranſtulerunt viri ezechie regis Juda. Fidus in re perexima ad ratum redeum.

Gloria dei eſt celare verbũ, ꝛ gl'ia regũ inueſtigare ſermonẽ. Celũ ſurſũ, ꝛ terra deorſum, ꝛ cor regũ iſcrutabile. Aufer rubiginẽ ỏ argẽto, ꝛ egredieꝛ vas puriſſimũ. aufer impietatẽ de vultu regis, ꝛ firmabit iuſtitia thron⁹ ei⁹. Ne gl'ioſ⁹ appareas corã rege, ꝛ i loco magnor̃ ne ſteteris. Melio⁹ eſt em̃ vt dicat tibi, Aſcẽde huc: q̃ vt humilieris corã principe. Que viderũt oculi tui, ne pferas in iurgio cito: ne poſtea emẽdare nõ poſſis, cũ dehoneſtaueris amicũ tuũ. Cãm tuã tracta cum amico tuo, ꝛ ſecretum extraneo ne reueles: ne forte inſultet tibi cũ audierit, ꝛ exprobrare non ceſſet. B fa ꝛ amicitia liberãt, q̃s tibi ſerua, ne exprobabilis fias. Mala aurea in lectis argẽteis, q loquit verbũ in tpe ſuo. Jnauris aurea, et margaritũ fulgẽs, q arguit ſapiẽtẽ ꝛ aurẽ obediẽtẽ. Sicut frig⁹ niuis i die meſſis, ita legat⁹ fidelis ei q miſerit eũ, animã ipſi⁹ refeſcere facit. Nubes ꝛ vẽt⁹ ꝛ pluuie nõ ſequẽtes, vir gl'ioſus, ꝛ pmiſſa nõ cõplẽs. Patiẽtia lenieꝛ pnceps: et lingua mollis confringet duritiã. Mel inueniſti, comede q̃ ſufficit tibi: ne forte ſatiat⁹ euomas illud. Subtrahe pedẽ tuũ de domo pximi tui, ne q̃n ſatiat⁹ oderit te. Jaculũ, et gladi⁹, ꝛ ſagitta acuta, hõ q loquit ꝛ pximũ ſuũ falſum teſtimoniũ. Deus putrid⁹, ꝛ pes laſſus q ſperat ſup infideli in die anguſtie, ꝛ amittit palliũ in die frigoris. Acetũ in nitro, q cãtat carmina cordi peſſimo. Sicut tinea veſtimẽto ꝛ et vermis ligno, ita triſtitia viri nocet cordi. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illũ: ſi ſitierit, da ei aquam bibere. prunas enim congregabis ſup caput ei⁹, ꝛ dñs reddet tibi. Ventus aglo diſſipat pluuias, ꝛ facies triſtis linguã detrahentem. Melio⁹ eſt ſedere ĩ angulo domatis, q̃ cũ muliere litigioſa et in domo cõi. Aqua frigida aĩe ſitiẽti, ꝛ nuntius bon⁹ de terra lõginq. Fõs turbat⁹ pede, ꝛ vena corrupta, iuſtus cadens corã ipio. Sicut q mel multũ comedit, nõ eſt ei bonũ: ſic q ſcrutator eſt maieſtatis, opprimet a gl'ia. Sicut vrbs patens ꝛ abſq; murorũ ambitu, ita vir q nõ põt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.

¶ De gloria ſtulti: de maledicto: de confutando ſtulto: de non committenda predicatione ſtulto: de reuerſo ad peccatum: de pigro oſtendente ſapientiam ſuam: de impatiente: de ſuſurrone: de amico fraudulento. Caput. xxvj.

Sicut nix in eſtate, ꝛ pluuie in meſſe, ſic indecens eſt ſtulto gloria. Sicut auis ad alta trãſuolans, ꝛ paſſer quolibet vadẽs: ſic maledictũ fruſtra pcutit. Flagellũ equo, ꝛ camus aſino, ꝛ virga dorſo iprudentiũ. Ne rñdeas ſtulto iurta ſtultitiã ſuam, ne efficiaris ei ſil'is. R̃ñde ſtulto iurta ſtultitiã ſuã, ne ſibi ſapiẽs eſſe videat. Claud⁹ pedib⁹, ꝛ iniquitatẽ bibẽs, q mittit verba p nuntiũ ſtultum. Q̃o pulchras fruſtra hz claud⁹ tibias: ſic idecẽs eſt in ore ſtultorũ pabola. Sicut q mittit lapidẽ in aceruũ mercurij: ita q tribuit iſipiẽti honorẽ. Q̃o ſi ſpina naſcaꝛ i manu temulẽti: ſic pabola in ore ſtultorũ. Judiciũ determinat cãs: ꝛ q iponit ſtulto ſilẽtiũ, iras mitigat. Sicut canis q reuertit ad vomitũ ſuũ, ſic iprudẽs q iterat ſtultitiã ſuã. Uidiſti hoiez ſapientẽ ſibi videri: magis illo ſpẽ habebit inſipiens. Dicit piger, Leo eſt in via, ꝛ leena in itinerib⁹. Sicut oſtiũ vertitur in cardine ſuo, ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger man⁹ ſub aſcella ſua, ꝛ laborat ſi ad os ſuũ eas conuerterit. Sapiẽtior ſibi piger vꝛ ſeptẽ viris loquẽtib⁹ ſniãs. Sicut q apprehẽdit auric⁹ canẽ, ſic q trãſit ipatiẽs, ꝛ cõmiſceꝛ ire alteri⁹. Sicut noxi⁹ eſt q mittit ſagittas, ꝛ lãceas, ꝛ mortem: ita vir q fraudulẽter nocet amico ſuo, ꝛ cũ fuerit deprehenſus, dicit, Ludẽs feci. Cũ defecerint ligna, extinguetur ignis: ꝛ ſuſurrone ſubtracto, iurgia ꝛquieſcũt. Sicut carbones ad prunas, ꝛ ligna ad ignẽ, ſic hõ iracũdus ſuſcitat rixas. Verba ſuſurronis q̃ſi ſimplicia, ꝛ ipſa pueniũt ad intima cordis. Q̃o ſi argẽto ſordido ornare velis vas fictile, ſic labia tumẽtia cũ peſſimo corde ſociata. Labijs ſuis intelligit inimic⁹, cũ in corde tractauerit dolos. q̃ ſubmiſerit vocẽ ſuã, ne crediderꝛis ei, q̃m ſeptẽ negtie ſunt in corde illi⁹. Qui operit odiũ fraudulẽter, reuelabit malitia eius in concilio. Qui fodit foueã, icidet i eã: ꝛ q voluit lapidẽ, reuertet ad eum. Lingua fallax nõ amat veritatẽ, et os lubricum operatur ruinas.

¶ De iactãtia: de ira ſtulti: de laude correptionis: de fama iuſtitie: de dulcedine boni animi: de adulatore: de mulere litigioſa: de incorrigibili: de ſubditis agnoſcẽdis: de ſactis ſcripturis. Cap. xxvij.

Ne glorieris in craſtinũ, ignorãs q̃d ſuperuentura pariat dies. Laudet te alien⁹, et non os tuũ, extrane⁹, ꝛ nõ labia tua. Graue eſt ſaxũ, ꝛ oneroſa arena: ſed ira ſtulti vtroq; grauior. Jra nõ habet miſericordiam, nec erũpens furor: ꝛ impetũ concitati ferre q̃s poterit? Melior ẽ manifeſta correptio, q̃ amor abſcondit⁹. Meliora ſunt vulnera diligentis, q̃ fraudulenta oſcula odientis. Anima ſaturata calcabit fauũ: ꝛ anima eſuriẽs etiã amarũ pro dulci ſumet. Sicut auis trãſmigrãs de nido ſuo, ſic vir q derelingt locũ ſuũ. Unguento ꝛ varijs odorib⁹ delectaꝛ cor: et bonis amici conſilijs anima dulcoraꝛ. Amicũ tuũ, ꝛ amicũ patris tui ne dimiſeris: et domũ fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior eſt vicin⁹ iuxta, q̃ frater procul. Stude ſapientie fili mi, ꝛ letifica cor meũ, vt poſſis exprobranti reſpondere ſermonem. Aſtut⁹ videns malũ, abſcõdit⁹ eſt, paruuli trãſeũtes ſuſtinuerũt diſpẽdia. Tolle veſtimẽtũ ei⁹ q ſpopondit p extraneo, ꝛ p alienis aufer ei pign⁹. Qui bñdicit pximo ſuo voce grãdi, de nocte ꝛſurgens, maledicẽti ſimilis erit. Tecta perſtillãtia in die frigoris, ꝛ litigioſa mulier cõparanꝛ. qui retinet eam: q̃ſi qui ventũ teneat, ꝛ oleum dextre ſue vocat. Ferrũ ferro exacuit, ꝛ homo exacuit faciem amici ſui. Qui ſeruat ficũ, comedet fruct⁹ eius: ꝛ q cuſtos eſt dñi ſui, glorificabitur. Quo modo in aquis reſplendent vultus piſcientium, ſic corda hominum manifeſta ſunt prudentibus. Jnfernus et perditio nunquã implentur, ſimiliter et oculi hominũ inſatiabiles. Quo modo probatur in conflatorio argentum, ꝛ in fornace aurum: ſic probatur homo ore laudãtis. Cor iniq̃ igrit mala, cor aũt rectũ ĩgrit ſciaz. Si ꝛtuderis ſtultũ i pila, q̃ſi ptiſanas feriẽte deſup pilo, nõ auferet ab eo ſtultitia ei⁹. Diligẽter agnoſce vultũ pecoris tui tuoſq; greges cõſidera. nõ em̃ habebis ĩgiter ptãtẽ, ſz corona tribuet in gnatiõe ꝛ gnationẽ. Apta ſũt prata, et apparuerũt herbe virẽtes, ꝛ collecta ſũt fena ỏ mõtib⁹. Agni ad

Leuitic. xix. c. Deu. j. c. Eccleſi. xiij. a.

Luce xviij. c.

Roma. xij. d.

Eccleſi. iij. c.

Eccleſi. xxvj. b.

Eccleſi. xxvij. b.

Eccleſi. x. b. Eccleſi. xxij. b.

Eccleſi. xxvij. b.

vestimētū tuū: ꝛ hedi, agri ptiū. Sufficiat tibi lac capꝛarū
i cibos tuos, ꝛ i necessaria dom⁹ tue, ꝛ ad victū ācillꝫ tuis.

¶ De securitate iusti: de longa via ducis: de fauore liberali: de oratione execrabili: de ruina deceptiōis: de regno impio: de confessione: de timore dñi: de malo principe: de odiēte auaritiā de otio: de accipiente psonas: de corripiēte: de illo q̄ subtrahit patri vel matri: de dāte pauperi: de persecutione antichristi. Caput. xxviij.

A

EVgit ipius nemine psequēte: iustus aūt q̄si leo cōfidens, absq; terroꝛe erit. ¶ Propter pctā terre multi pꝛincipes ei⁹ ꝛ ꝓpter hois sapiam ꝛ hoꝛ sciaz q̄ dicunt, vita ducis lōgioꝛ erit. Uir paup calūnians pauperes, filis ē ibri vehemēti, i q̄ pat fames.
Qui derelinquūt legē, laudāt ipiū, q; custodiunt, succendū tur ⁊ eū. Uiri mali nō cogitant iudiciū: q; aūt inqrūt dñm, aīaduertūt oīa. ¶ Delioꝛ ē paup ābulās in simplicitate sua q̄: diues in pꝛauis itinerib⁹. Qui custodit legē, fili⁹ sapiēs est q; aūt comessatoꝛes pascit, ⁊ confundit patrem suū. Qui co
S. xix. a. B aceruat diuitias vsuris, ꝛ fenoꝛe liberari, in pauperes congregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem, oꝛo eius erit execrabilis. Qui decepit iustos in via mala, i iteritu suo coꝛruet, ꝛ simplices possidebūt bona. Sapiēs sibi vī vir diues: paup aūt pꝛudēs scrutabit eū. In exultatiōe iustoꝛ multa gloria est: regnātib⁹ impijs ruine hoim. Qui
C absc̄odit scelera sua, nō diriget: q; aūt ⁊fessus fuerit, et reliquerit ea, miam ⁊sequet. Beat⁹ hō q; semp ē pauid⁹: q; vo mētis ē dure, coꝛruet i malū. Leo rugiēs, ꝛ vrsus esuriēs, pꝛinceps ipi⁹ sup pꝛm pauperē. Dux indigens pꝛudētia, multos opprimet p calūniā: q; aūt odit auaritiā, lōgi fient dies ei⁹. ¶ Hoiem q; calūniat aīe sanguinē, si vsq; ad lacū fu
S. xxj. b. Eccli. xx. d. gerit, nemo sustinet. Qui ambulat simpl⁹, salu⁹ erit: q; pervertis gradit vijs, ⁊cidet semel. Qui opat terrā suā, satiabit panib⁹: q; aūt sectat ociū, replebit egestate. Uir fidelis
D multū laudabit: q; aūt festinat ditari, nō erit innocēs. Qui cognoscit in iudicio faciē, non bñ facit, iste ꝛ ꝓ bucella panis deserit veritatem. Uir q; festinat ditari, ꝛ alijs inuidet, ignoꝛat q; egestas supueniet ei. Qui coꝛripit hoiez, gꝛam postea ineniet apud eū magis, q; ille q; p lingue blādi mēta decipit. Qui subtrahit aliquid a pꝛe suo, ꝛ a matꝛe, ꝛ dicit hoc nō ē pctū: pticeps homicide est. Qui se iactat ꝛ dilatat, iurgia ⁊citat: q; vero sperat in dño, sanabit. Qui confidit in coꝛde suo, stult⁹ est: q; aūt gradit sapiēter, ipse saluabit. Qui dat pauperi, nō idigebit, q; despicit deprecantes, sustinebit penuriam. Cum surrexerint impij, absconden̄t homines: cum illi perierint, multiplicabuntur iusti.

¶ De incoꝛrigibili: de principatu impij: de rege iusto: de homine ficto. de loquela iusti: de rege qui iudicat: de virga ꝛ eruditione filij: de effectu pꝛophetie: de puero delicato: de verboso: de iracundo: de currente cum fure: de timendo hoīne: de fese abominantibus: de iusto ꝛ impio. Caput. xxix.

A

VIro q; coꝛripiētē dura ceruice ⁊tēnit, repentin⁹ ei supueniet iterit⁹, ꝛ eū sanitas non sequet. In multiplicatiōe iustoꝛū letabit vulg⁹: cū ipij sūpserint pꝛincipatū, gemet pp̄l⁹. Uir q; amat sa
luc. xv. e. pientiā, letificat patrē suū: q; aūt nutrit scoꝛta, pdet substātiā. Rex iustus eꝛigit terrā, vir auar⁹ destruit eaz. ¶ Homo
B q; blādis fictisq; sermonib⁹ loquit amico suo, recte expādit gressib⁹ suis. ¶ Peccātē virū iniquū inoluet laqueus, ꝛ iust⁹ laudabit atq; gaudebit. Nouit iustus cām pauperū, impius ignoꝛat sciam. ¶ Hoies pestilētes dissipant ciuitatē, sapientes vero auertūt furoꝛē. Uir sapiēs si cū stulto ⁊tēderit, siue irascat, siue rideat, nō inuenie t requiē. Uiri sanguinum oderūt simplicē: iusti aūt q̄rūt aīam eius. Totū spūm suū
C pfert stultus: sapiēs differt ꝛ reseruat in posterū. ¶ Pꝛinceps q; libēter audit verba mendacij, oēs ministros hz impios. ¶ Paup ꝛ creditoꝛ obuiauerūt sibi: vtriusq; illuminatoꝛ est dñs. Rex q; iudicat in veritate pauperes, thꝛonus eius in eternū firmabit. Uirga atq; coꝛrectio tribuit sapientiam: puer aūt q; dimittit volūtati sue, cōfundit matrē suam. In multiplicatione impioꝛum multiplicabunt scelera, et iusti ruinas eoꝛum videbunt. Erudi filiū tuū, ꝛ refrigerabit te, et dabit delitias aīe tue. Cū ꝓphetia defecerit, dissipabit pp̄l⁹: q; vero custodit legē, beatus est. Seruus verbis non
D potest eruditi: quia quod dicis intelligit, et respondere cōtemnit. Uidisti hominem velocem ad loquendum: stultitia magis speranda est q̄ illius coꝛrectio. Qui delicate a pueritia sua nutrit seruum suum, postea sentiet eum contumacem. Uir iracundus pꝛouocat iras: et qui ad indignādum facilis est, erit ad peccata pꝛocliuioꝛ. Superbū sequitur humilitas, ꝛ humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cū fure partitur, odit animam suam, adiurantem audit, ꝛ nō iudicat. Qui timet hominem, cito coꝛruet: qui sperat in domino, subleuabitur. ¶ Multi requirunt faciem pꝛincipis, et iudicium in domino egreditur singulorum. Abominantur iusti virū impium, ꝛ abominātur impij eos q; in recta sunt via. Uerbum custodiens filius, extra perditionem erit.

¶ De chusti ascensione: de descensu eius ad iudicium: de sermone dñi ignito: de amouendis paupertate ꝛ diuitijs: de quatuoꝛ generibus hominum: de filiabus sanguisuge: de tribus insaturabilibus: de oculo effodiendo. de tribus difficilibus ꝛ quartum penitus non gnoꝛo: de tribus mouentibus terram ꝛ quartum penitus non potest sustinere: de quatuoꝛ minimis super terram: de trib⁹ bene gradientibus ꝛ quarto feliciter incedente. Caput. xxx.

A

VErba congregantis filij vomentis. Uisio quā locutus est vir, cum quo est deus, ꝛ qui deo secum moꝛante confoꝛtatus, ait, Stultissimus sum viroꝛum, ꝛ sapientia hominum non est mecum. non didici sapientiam, ꝛ noui scientiam sanctoꝛum.
Quis ascendit in celum, atq; descendit? Quis continuit spiritum in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimento? Quis suscitauit oēs terminos terre? Quod nomen est eius, ꝛ quod nomen filij eius, si nosti? Omnis
P salmo xviij. c. sermo dei ignitus, clypeus est sperantib⁹ in se. Ne addas quicquam verbis illius, ꝛ arguaris, inueniarisq; mēdax. Duo rogaui te, ne deneges mihi antequam moꝛiar. Uanitatem, ꝛ verba mendacij longe fac a me, ¶ Dēdicitatem, et diuitias ne dederis mihi: tribue tantū victui meo necessaria. ne forte satiatus illiciar ad negandū, et dicam, Quis
B est dominus? aut egestate compulsus furer, et periurem nomen dei mei. Ne accuses seruū ad dñm suum, ne forte maledicat tibi, ꝛ coꝛruas. Generatio que patri suo maledicit, ꝛ que matri sue non benedicit. Generatio que sibi munda videtur, ꝛ tamen non est lota a sordibus suis. Generatio cuius excelsi sunt oculi, ꝛ palpebꝛe ei⁹ in alta surrecte. Generatio que pro dentib⁹ gladios habet, ꝛ commandit molaꝛib⁹ suis, vt comedat inopes de terra, ꝛ pauperes ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie, dicentes, Affer affer.
Tria sunt insaturabilia, ꝛ quartum quod nunquam dicit Sufficit, Infern⁹, ꝛ os vulue, ꝛ terra que nō satiaꝛ aqua: ignis vero nūquā dicit Sufficit. Oculū q; subsannat patrē, ꝛ qui despicit partū matris sue, suffodiant eū coꝛui de toꝛrentibus, vt comedāt eū filie aquile. Tria sunt difficilia mi
C hi, ꝛ quartū penitus ignoro, Uiam aquile in celo, viam colubri super petram, viam nauis in medio mari, ꝛ viam viri in adolescētula. Talis est via mulieris adultere, que comedit, ꝛ tergens os suum, dicit, Non sum operata malum.
Per tria mouetur terra, ꝛ quartū non pōt sustinere, Per seruū cum regnauerit, per stultū cū saturatus fuerit cibo, et p odiosam mulierē cū in matrimoniū fuerit assūpta, ꝛ p ancillā cū fuerit heres dñe sue. Quatuoꝛ sunt minimia terre, et ipsa sunt sapientioꝛa sapientibus: formice pp̄l⁹ infirmus, q; ꝓparat in messe cibū suū: lepusculus plebs inualida, q; collocat in petra cubile suū: regē locusta nō hz, ꝛ egredit vniuersa p turmas suas: stellio manibus nitit, ꝛ moratur in edib⁹ regis. Tria sunt q̄ bñ gradiunt, ꝛ q̄rtū qō incedit feliciter: leo fortissimus bestiarū, ad nulli⁹ pauebit occursum: gall⁹ succinctus lūbos suos, ꝛ aries, nec est rex qui resistat ei. Et qui stultus apparuerit, post q̄ eleuatus est in
D sublime: si eū intellexisset, oꝛi suo imposuisset manū. Qui autē fortiter premit vbera ad eliciendum lac, exprimit butyrum: ꝛ qui vehementer emungit, elicit sanguinem: ꝛ qui pꝛouocat iras, pꝛoducit discordias.

¶ De regibus ne sint dediti mulieribus ꝛ vino: vt iuste iudicet de muliere foꝛti: de sancta ecclesia. Caput. xxxi.

¶ Uerba lamuelis regis. vi sio q̄ eruditiuit eum mater sua.

Fizulus 1726: Verba Lamuelis &c. Sermones ad Sacrum textum. =

A Quid dilecte mi, qd dilecte vteri mei, qd dilecte/ votoꝝ meoꝝ: Ne dederis mulieribꝰ substantiã tuã, ꝛ vias tuas ad delẽdos reges. Noli regibꝰ o Lamuel, noli regibꝰ dare vinũ: qꝛ nullũ secretũ est, vbi regnat ebrietas. ne forte bibãt ꝛ obliuiscant iudiciorũ, ꝛ mutẽt cãm filiorũ pauperis. Date sicerã merentibus, ꝛ vinũ his q amaro sunt aĩo. Bibãt ꝛ obliuiscant egestatis sue, ꝛ doloris sui nõ recordent ampliꝰ. Api os tuuz muto, ꝛ causis oĩm filiorũ q ptranseunt. Aperi os tuũ, decerne qõ iustũ est, ꝛ vidica inopẽ, ꝛ pauperẽ. Aleph. Mulierẽ fortẽ qs inueniet: pcul, ꝛ de vltimis finibꝰ ptiũ eius. Beth. Cõfidit in ea cor viri sui, ꝛ spolijs nõ indigebit. Bi mel. Reddet ei bonũ, ꝛ nõ malũ, oĩbus diebꝰ vite sue. Da leth. Quesiuit lanã, ꝛ linũ, ꝛ opata est cõsilio manuũ suarũ. He. Facta est q̃si nauis institoris de lõge portans panem suũ. Vau. De nocte surrexit, deditq; pdã domesticiz suis, ꝛ cibaria ancillis suis. zain. Cõsiderauit agrũ, ꝛ emit eũ, de fructu manuũ suarũ plantauit vineam. Heth. Accinxit fortitudine lũbus suos, ꝛ roborauit brachiũ suum. Teth. Gustauit qm̃ bona est negotiatio eius, nõ extinguet in nocte lucerna eius. Iod. Manũ suã misit ad fortia, et digiti eius apprehẽderũt fusum. Caph. Manũ suã aperuit inopi, ꝛ palmas suas extendit ad pauperẽ. Lamed. Nõ timebit domui sue a frigoribꝰ nuis, oẽs enĩ domestici eius vestiti sunt duplicibus. Mem. Stragulatam vestem fecit sibi, byssus ꝛ purpura indumentum eius. Nun. Nobilis in portis vir eius, qñ sederit cũ senatoribus terre. Samech. Sindonẽ fecit ꝛ vendidit, ꝛ cingulum tradidit chananeo. Ain. Fortitudo ꝛ decor indumentum eius et ridebit in die nouissimo. Phe. Os suũ aperuit sapientie, et lex clementie in lingua eius. Sade. Cõsideratsemitas domus sue, ꝛ panẽ otiosa nõ comedit. Coph. Surrexerũt filij eiꝰ, ꝛ beatissimã pdicauerũt: vir eiꝰ, ꝛ laudabit eã. Res. Multe filie congregauerunt diuitias: tu supergressa es vniuersas. Sin. Fallax gratia, ꝛ vana est pulchritudo: mulier timens dñm ipsa laudabit. Thau. Date ei de fructu manuũ suarum, ꝛ laudent eam in portis opera eius. Finis.

¶ Explicium prouerbia Salomonis.

¶ Incipit prologus sancti Hieronymi in librum ecclesiasten.

Memini me ante hoc ferme quinquẽnio cũ adhuc rome essem ꝛ ecclesiastẽ sancte blesille legerẽ vt eã ad cõtemptũ mũdi huius ꝓuocarẽ: ꝛ oẽ qõ in mundo cerneret putaret esse pro nihilo: rogatũ ab ea: vt in morẽ cõmẽtariolũ: obscura queq; dissererẽ: vt absq; me posset intelligere q̃ legebat: Itaq; qm̃ in ꝓtinctu nr̃i opis subita morte subtracta est: ꝛ vbi nõ merui mꝰ o paula ꝛ eustochiũ talem vitenr̃e hr̃e cõsorẽ rãtoq; vulnere tũc pcussus obmutui: ꝛ nunc in bethleẽ positꝰ: angustiore vez ciuitate: ꝛ illius memorie ꝛ vobis reddo qõ debeo. Hoc breuiter admonẽs q nulliꝰ auctoritatẽ secutꝰ sum: sed de hebreo trãsferẽs maxime septuagita interꝓtũ consuetudini me coaptaui: in his vũtaxat q̃ nõ mixtũ ab hebraicis discrepabant. Interdũ adle q̃z ſymmachi ꝛ theodotionis recordatꝰ sum: vt nec nouitate intmta lectoris studiũ deterrerẽ: nec rursum cõtra ꝓsciam meam fonte veritatis omisso: opinionum riuulos consectarer.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber Ecclesiastes: qui ab hebreis cobeleth appellatur.

¶ De vanitate seculi: de curiosis disputationibus ꝛ auaritiam litterarum ostendit esse vanitatem ꝛ afflictionem spiritus. Caput. j.

Verba ecclesiaste filij Dauid regis Jerusalẽ. Vanitas vanitatum: dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatũ, ꝛ omnia vanitas. Quid hz amplius hõ de vniuerso laboresuo q̃ laborat sub sole? Gñatio ꝓterijt, et gñatio aduenit, ſra aũt i eternũ stat. Oriꝛ sol, ꝛ occidit, ꝛ ad locũ suũ reuertiꝛ, ibiq; renascens gyrat p meridiem ꝛ flectiꝛ ad aglonẽ. Lustrãs vniuersa in circuitu pgit spũs. ꝛ i circulos suos reuertiꝛ. Oĩa flumia irãt i mare, ꝛ mare nõ redũdat. Ad locũ vñ exeũt flumia, reuertũꝛ, vt itez fluãt. Cũcte res difficiles: nõ põt eas hõ explicare sermone. Nõ saturaꝛ oculꝰ visu, nec auriz auditu impleꝛ. Quid est qõ fuit: ipm qõ: futurũ est. Quid est qõ factũ est: ipz qõ faciẽdũ est. Nihil sub sole nouũ, nec valet q̃squã dicere, Ecce hoc recẽs est. iã enĩ ꝓcessit i seculis, q̃ fuerũt añ nos. Nõ est priorũ memoria: sz nec eoꝝ qdẽ q̃ postea futura sũt, erit recordatio apud eos q futuri sũt in nouissimo. Ego Ecclesiastes fui rex Jsrl̃ i Jerusalẽ, ꝛ ꝓposui i aĩo meo q̃rere ꝛ inuestigare sapiẽter de oĩbꝰ q̃ fiũt sub sole. Hãc occupationẽ pessimã dedit deus filijs hoĩm: vt occuparent in ea. Vidi q̃ fiunt cuncta sub sole, ꝛ ecce vniuersa vanitas, et afflictio spũs. Peruersi difficile corrigunt, ꝛ stultoꝝ infinitꝰ ẽ numerus. Locutꝰ sum in corde meo, dicens, Ecce magnus effectus sum, ꝛ ꝓcessi oẽs sapia, q fuerũt añ me in Jerusalẽ, et mens mea ꝑplata est multa sapiẽter, ꝛ didici: dediq; cor meũ, vt scirẽ prudẽtiã atq; doctrinã, erroresq; ꝛ stultitiã. et agnoui q̃ in his q̃z eẽt labor, ꝛ afflictio spũs, eo q̃ in multa sapia, multa sit idignatio: ꝛ q addit sciaz, addit ꝛ dolorẽ.

¶ Quod in affluentia delitiarum in superuacuis edificijs ꝛ diuitijs sit vanitas. Caput ij.

Dixi ergo in corde meo, Vadã ꝛ affluã delicijs, ꝛ fruar bonis. Et vidi q̃ hoc quoq; esset vanitas. Risum reputaui errorem, et gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Cogitaui i corde meo abstrahere a vino carnẽ meã, vt animũ meũ transferrẽ ad sapientiã, deuitarẽq; stultitiã, donec viderẽ, qd esset vtile filijs hoĩm, qõ facto opꝰ est sub sole numero diez vite sue. Magnificaui opa mea, ꝛ edificaui mihi domos, ꝛ plantaui vineas. feci hortos ꝛ pomeria, ꝛ conseui ea cũctis gñis arborib: extruxi mihi piscinas aquarũ, vt irrigarẽ syluã lignorũ germinantiũ. Possedi seruos ꝛ ancillas, multãq; familiã habui: armẽta quoq; ꝛ magnas ouium greges vltra oẽs q fuerũt añ me in Jerusalẽ. Coaceruaui mihi argẽtum ꝛ aurũ, ꝛ substantias regũ ꝛ puinciarũ. Feci mihi cantores, ꝛ cãtatrices, ꝛ ẽlicias filioꝝ hoiz scyphos, ꝛ vrceos in ministerio ad vina fundẽda: ꝛ supgressus sum opibꝰ oẽs q añ me fuerũt in Jerusalẽ. Sapiẽtia q̃z pseuerauit mecũ. ꝛ oĩa q̃ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis: nec phibui cor meũ qn oĩ voluptate frueret, ꝛ oblectaret se in his q̃ pparauerã. Et hãc rat̃ suz ptẽ meã, si vterer labore meo. Cũq; me conuertissez ad vniuersa opa q̃ fecerãt manꝰ mee, et ad labores i qbꝰ frustra sudauerã, vidi in oĩbꝰ vanitatẽ ꝛ afflictionẽ animi, ꝛ nihil pmanere sub sole. Trãsiui ad contẽplandã sapientiã, erroresq; ꝛ stultitiã. Quid est, inquaz, hõ vt seq possit regẽ factorẽ suũ? Et vidi q̃ tm̃ ꝓcederet sapientia stultitiã, quãtum differt lux a tenebris. Sapientis oculi i capite eiꝰ: stultꝰ in tenebris ambulat. Et didici qõ vnus vtriusq; eẽt iterit, ꝛ dixi in corde meo, Si vnꝰ ꝛ stulti ꝛ meꝰ occasus erit: qd mihi ꝓdest q̃ maiorẽ sapiẽ dedi operã? Locutusq; cũ mẽte mea, aduerti q̃ hoc q̃z eẽt vanitas. Nõ enĩ erit memoria sapiẽtis sil̃r vt stulti i ppetuũ: ꝛ futura tpa obliuiõe cũcta pariter operiẽt. Morit̃ doctꝰ sil̃r vt idoctꝰ, ꝛ idcirco teduit me vite mee videntẽ mala vniuersa esse sub sole, ꝛ cuncta vanitatem ꝛ afflictionẽ spiritꝰ. Rursus detestatus sum oẽm industriã meaz, quã sub sole studiosissime laboraui, habiturꝰ heredem post me, quem ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit, et dominabitur in laboribus meis quibꝰ desudaui ꝛ solicitꝰ fui: ꝛ est qc quã tã vanũ? Unde cessani, renũtiauitq; cor meũ vltra laborare sub sole. Nã cũ alꝰ laboret i sapia ꝛ doctrĩa ꝛ solici

C j. viij. a. Prouer. xvij. d.

tudine, hoi otioso q̄sita dimittit. et hoc q̄z vanitas et magnū malū. Quid em̄ pderit hoi de vniuerso labore suo, et afflictiōe spūs, q̄ sub sole cruciatus est? Cūcti dies eius doloꝝ et erūnis pleni sunt, nec p noctē mētē regescit. et hoc nōne vanitas est? Nōne meli⁹ est comedere, z bibere, z ostēdere aīe sue bona de laboribus suis? z hoc de manu dei est. Quis ita vorabit z delicijs affluet vt ego? Homini bono in cōspectu suo dedit deus sapiam z sciam z letitiā: pctōri autem dedit afflictionem z curā superfluā, vt addat et congreget z tradat ei qui placuit deo. sed et hoc vanitas est et cassa solicitudo mentis.

¶ Quod omnia tempus habent z suis vicibus transeunt: z q vn⁹ interitus est hominis z iumentorum. Caput. iij.

A Omnia tp̄s hñt, z suis spatijs transeūt vniuersa sub celo. Tp̄s nascēdi, z tp̄s morīēdi. Tp̄s plātādi, z tp̄s euellēdi q̄ plātatū est. Tp̄s occidendi, z tp̄s sanādi. Tp̄s destruēdi, z tp̄s edificādi. Tp̄s flēdi, z tp̄s ridēdi. Tp̄s plāgēdi, z tp̄s saltādi. Tp̄s spargendi lapides, z tp̄s colligēdi. Tp̄s amplexādi, z tp̄s lōge fieri ab amplexib⁹. Tp̄s acqrēdi, z tp̄s pdendi. Tps
B custodiēdi, z tp̄s abijciēdi. Tp̄s scindendi, z tp̄s cōsuendi. Tp̄s tacēdi, z tp̄s loquēdi. Tp̄s dilectiōis, z tp̄s odij. Tē pus belli, z tp̄s pacis. Quid hz ampli⁹ hō de labore suo? Vidi afflictionē quā dedit deus filijs hoim, vt distendant in ea. Cūcta fecit bona in tpe suo, z mūdū tradidit disputationi eoꝝ, vt nō iueniat hō op⁹, q̄ op̄at⁹ est de⁹ ab initio
C vsq; ad finē. Et cognoui q̄ nō esset meli⁹, nisi letari, z facere bñ in vita sua. Oīs em̄ hō q comedit z bibit, z videt, bonū de labore suo, hoc donū dei est. Didici q̄ oia opa q̄ fecit de⁹: pseuerēt in ppetuū. nō possum⁹ eis qcquā addere, nec auferre, q̄ fecit de⁹ vt timeat. Quod factū est, ip̄m pmanet. Que futura sūt, iā fuerūt: z de⁹ istaurat q̄ abijt. Vidi sub sole in loco iudicij ip̄ietatē, z in loco iustitie iniqtatem:
D z dixi in corde meo, Justū z ip̄iū iudicabit dñs, z tp̄s omni rei tūc erit. Dixi in corde meo de filijs hoim, vt ꝓbaret eos de⁹, z oīderet similes eē bestijs. Idcirco vn⁹ interit⁹ est hois z iumētoꝝ, z equa vtriusq; conditio. sicut morit hō, sic z illa morīunt. silr spirāt oia, z nihil hz hō iumento amplius. Cūcta subiacent vanitati, z oia pgūt ad vnū locum. De terra facta sunt, z in terrā pariter reuertunt. Quis nouit si spūs filioꝝ Adam ascēdat sursum, z si spūs iumētoꝝ descēdat deorsum? Et deprehēdi nihil esse meli⁹, q̄ letari homine in opere suo, z hanc esse partē illius. Quis em̄ eum adducet, vt post se futura cognoscat?

¶ Considerans calūniā pauperum: malorum insidias: stultorum oia: laborem z congregationem eius qui solus est in eo inuenit vanitatem z afflictionem: de societate z funiculo triplici: de rege stulto: de puero paupere z sapiente: de secundo adolescente scilicet antichristo: de obedientia. Caput. iiij.

A Verti me ad alia, z vidi calūnias q̄ sub sole gerūtur, z lachrymas innocētiū, z neminē cōsolatorē, nec posse resistere eorū violētie cūctorum auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos, q̄ viuētes: z feliciorē vtroq; iudicaui q necdū nat⁹ ē, nec vidit mala q̄ sub sole fiūt. Rursū cōtēplatus sum oēs labores hoiz, z industrias aīaduerti patere iuidie primi. z i hoc ergo vanitas, z cura supflua est. Stult⁹ cōplicat manus suas, z comedit carnes suas, dicēs. Melior est pugil⁹ cū requie, q̄
B plena vtraq; man⁹ cū labore, z afflictiōe aī. Cōsideraꝝ reperi z aliā vanitatē sub sole. vn⁹ est, z scōm nō hz, non filiū, nō fratrē, z tñ laborare nō cessat, nec satiant oculi eius diuitijs: nec recogitat, dicens, Cui laboro, z fraudo aīam meā bonis? z in hoc q̄z vanitas est, z afflictio pessima. Melius est ergo duos eē simul, q̄ vnū: hñt em̄ emolumētū societatis sue: si vn⁹ ceciderit, ab altero fulciet. Ve soli: q̄ cum ceciderit, nō hz subleuātē se. Et si dormierint duo, fouebuntur mutuo. Un⁹ quō calefiet? Et si qspiā ꝓualuerit ꝙtra vnū,
C duo resistēt ei. Funicul⁹ triplex difficile rūpit. Melior est puer paup z sapiēs, rege sene z stulto, q nescit ꝓuidere i posterū. Qō z de carcere, catenisq; interdū qs egrediat ad regnū: z ali⁹ nat⁹ in regno iopia ꝙsūmat. Vidi cūctos viuentes q ambulant sub sole cū adolescēte secūdo, q cōsurget pro eo. Infinit⁹ numerus est ppli oim q fuerūt añ eū, z q post ea futuri sunt, nō letabuntur in eo. sed z hoc vanitas et afflictio spūs. Custodi pedē tuū ingrediēs domū dei, z appropinqua vt audias. multo enim melior est obediētia, q̄ stultorum victime, qui nesciunt quid faciunt mali.

¶ De non loquendo temere coram deo: de voto reddendo: de non excusando peccato: de non negāda dei prouidentia: de non miranda malorum potentia: de auaro non impleto: de satietate diuitijs: de filio ipsius. Caput. v.

A Et temere qd loquaris, neq; cor tuum sit velox ad pferēdū sermonē coram deo. Deus em̄ i celo, z tu sup terrā, idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequunt somnia, z in multis sermonib⁹ inuenietur stultitia. Si qd vouisti deo, ne moreris reddere. displicet em̄ ei infidelis z stulta promissio. sz q̄cunq; voueris redde. Multoq; meli⁹ ē nō vouere, q̄ post votū pmissa nō reddere. Ne ōderis os tuū vt peccare facias carnē tuā, neq; dicas coram angelo, Nō est ꝓuidētia: ne forte iratꝰ deus ꝙ sermones tuos dissipet cūcta opa manuū tuarum.
B Ubi multa sunt somnia, plurime sunt vanitates, et sermones innumeri. Tu vero deū time. Si videris calūnias egenorū z violenta iudicia, z subuerti iustitiā in prouincia, non mireris sup hoc negotio: q excelso excelsior est alius, z sup hos quoq; eminētiores sunt alij, z insup vniuerse terre rex imperat seruiēti. Auarus non implebit pecunia: z q amat diuitias, fructum nō capiet ex eis. z hoc ergo vanitas. Ubi
C multe sunt opes, multi q comedūt eas. Et qd ꝓdest possessori, nisi q̄ cernit diuitias oculis suis? Dulcis est somnus operāti, siue parū, siue multū comedat: saturitas aūt diuitis nō sinit eū dormire. Est z alia infirmitas pessima, quam vidi sub sole: diuitie conseruate in malū dñi sui. pereunt em̄ in afflictiōe pessima. Genuerauit filium q i summa egestate erit. sicut egressus est nudus de vtero matris sue, sic reuertetur, z nihil auferet secū de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas: quo mō venit, sic reuertet. Quid ergo ꝓdest
D ei q̄ laborauit in ventum? Cūctis diebus vite sue comedit in tenebris z in curis multis, z in erūna atq; tristitia. Hoc ita q̄ visum est mihi bonū vt comedat qs z bibat, et fruat letitia ex labore suo quo laborauit ipse sub sole nūero dierum vite sue, quos dedit ei deus, z hec est ps illius. Et omni hoi cui dedit deus diuitias, atq; substantiā, ptātemq; ei tribuit vt comedat ex eis, z fruatur parte sua, z letetur de labore suo: hoc est donum dei. Non enim satis recordabit dierum vite sue, eo q̄ deus occupet delicijs cor eius.

¶ De diuite qui nescit vti bonis: z de eo qui sepultura caret q̄ peior est abortiuo: de differentia stulti et sapientis: de aduentu christi in carnem: de iudicio: de comparatione detractionis ad morsum serpentis. Caput. vj.

A Est z aliud malum q̄ vidi sub sole, z quidez frequens apud homines, vir cui dedit deus diuitias z substantiam z honorem, z nihil deest anime sue ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. hoc vanitas, z miseria magna est. Si genuerit quispiam centum liberos, z vixerit multos annos, z plures dies etatis habuerit, z anima illius non vtatur bonis
B substantie sue, sepultura q̄ careat: de hoc ego pronuntio q̄ melior illo sit abortiuus. frustra enim venit z pergit ad tenebras, z oblitione delebitur nomen eius. non vidit solem neq; cognouit distantiam boni z mali, etiam si duobus milibus annis vixerit, z non fuerit perfruitus bonis. Nonne ad vnum locum properant omnia? Omnis labor hominis in ore eius: sed anima eius nō implebitur. Quid habet amplius sapiens a stulto? z quid pauper, nisi vt pergat illuc,
C vbi est vita? Melius est videre quod cupias, q̄ desiderare quod nescias. sed z hoc vanitas est, z presumptio spiritus. Qui futurus est, iam vocatum est nomen eius: z scitur q̄ homo sit, z non possit contra fortiorem se in iudicio contendere. Verba sunt plurima, multamq; in disputando habentia vanitatem.

¶ De non

f. Regū xv.e. Osee vj.c.

Deute. xxiij.d.

Iob. xx.c

Job.j.d. j. Timo. vj.d.

¶ De non querendo maiora & altiora q̄ statum hominis deceant: de quibusdam melioribus & magis eligēdis. de ira vitanda: de die mala precanenda: de nimia iustitia sapientie: de non attendendo ad cunctos sermones: de inuentione mulieris morte amariores: q̄ nemo reperitur liber a morte & a peccato preter vnum scilicet christum: qui solus bonus est. Caput. viij.

A

QVid necesse est hoī maiora se q̄rere, cuz ignorat qd cōducat sibi in vita sua numero dierū pegrinationis sue, & tpe qō velut vmbra pterit? Aut qs ei poterit idicare, qd post eū futurū sub sole sit? ✠Deli⁹ ē nomē bonū, q̄ vnguēta ptiosa, & dies mortis die natiuitatis. ✠Deli⁹ est ire ad domū luct⁹, q̄ ad domū cōuiuij. in illa em̄ finis cūctorū admonet hoīm, & viuēs cogitat qd futurū sit. ✠Delior ē ira risu: q̄ p tristitiā vult⁹, corrigit aīus deliquētis. Cor sapiētiū vbi tristitia est, & cor stultorū vbi letitia. ✠Deli⁹ est a sapiētiore corripi, q̄ stultorum adulatione decipi: q̄ sicut sonit⁹ spinaꝝ ardētiū sub olla, sic risus stulti. sz & hoc vanitas. Cōlūnia cōturbat sapientem, et pdet robur cordis illi⁹. ✠Delior est finis oronis, q̄ principiū. ✠Deli⁹ est patiēs arrogāte. Ne sis velox ad irascēdū: q̄ ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas, Quid putas cām est, q̄ priora tpa meliora fuere q̄ nūc sūt: stulta em̄ est huiusce modi interrogatio. Utilior est sapia cū diuitijs, & magis p̄dest vidētib⁹ solē. Sicut em̄ ptegit sapia, sic ptegit pecunia. Hoc aūt plus hz eruditio & sapia, q̄ vitā tribuūt possessori suo. Cōsidera opa dei, q̄ nemo possit corrigere, quē ille despexerit. In die bona fruere bōis, & malā diē ppaue. sicut em̄ hāc, sic & illā fecit de⁹, vt nō inueniat hō ꝺ eū iustas q̄rimonias. Hec q̄z vidi i dieb⁹ vanitatis mee. Just⁹ perit in iustitia sua, & impi⁹ multo vivit tpe in malitia sua. Noli esse iustus multum: neq; plus sapias, q̄ necesse est, ne obstupescas. Ne impie agas multū: & noli eē stult⁹, ne moriaris i tpe nō tuo. Bonū est te sustētare iustū, sz & ab illo ne subtrahas manū tuā: q̄ q timet deū, nihil negligit. Sapia cōfortauit sapiētē, sup decem principes ciuitatis. Nō est em̄ hō iust⁹ in terra, q faciat bonū, & nō peccet. Sz et cūctis sermonib⁹ q dicunt, ne accōmodes cor tuū: ne forte audias seruū tuum maledicētē tibi. scit em̄ cōscia tua q̄ & tu crebro maledixisti alijs. Cūcta tētaui in sapia. Dixi, Sapiēs efficiar: et ipsa lōgius recessit a me, multo magis q̄ erat: & alta pfūditas, qs inueniet eā? Lustraui vniuersa aio meo: vt scirē & cōsyderarē, & q̄rerē sapiam & rōnē, vt cognoscerē impietatē stulti, & errorē imprudētiū: & inueni amariorē morte mulierem, q̄ laqueus venatorū est, & sagena cor eius, vincula sunt manus illi⁹. q placet deo, effugiet illā: q aūt peccator est, capietur ab illa. Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, vnū & alterū, vt inuenirē rōnē, quā adhuc q̄rit aia mea, & nō inueni. Virum de mille vnū reperi: mulierē ex oīb⁹ nō inueni. Solūmō hoc inueni, q̄ fecerit de⁹ hoiez rectū, & ipse se infinitis miscuerit q̄stiōib⁹. Quis talis vt sapiēs ē? & qs cognouit solōnē v̄bi?

¶ De cognitione sapiētis: de ore regis obseruando q̄ spiritus nō potest prohiberi: de dominio hois contra malum suum: de perpetratione peccatorum: q̄ multi merita cōtraria recipiūt: q̄ deus nō statim punit cum homo peccat: quod quereus rationem vniuersorum non inuenit: de iuramento deo facto. Caput. viij.

Sapientia hois lucet in vultu ei⁹, & potētissim⁹ faciē illi⁹ cōmutabit. Ego os regis obserua, et p̄cepta iuramēti dei. Ne festines recedere a facie eius, neq; pmaneas i ope malo: q̄ oē q̄ voluerit faciet, & sermo illius ptāte plen⁹ est. nec dicere ei qsquā pōt, Quare ita facis? Qui custodit p̄ceptū, nō experiet̄ qc quā mali. Tps & rūsionē cor sapiētis itelliget. Oī negotio tps est, & oportunitas, & multa hois afflictio: q̄ ignorat pterita, & futura nullo scire pōt nuntio. Nō est in hois ptāte phibere spm̄, nec hz ptātem in die mortis, nec sinit̄ quiescere ingruēte bello, neq; saluabit impietas impiū. Oia hec cōsyderauī, & dedi cor meū in cūctis opib⁹ q̄ fiunt sub sole. Interdū dñāt hō hoī in malū suū. Vidi impios sepultos: q̄ ētiam adhuc viuerent, in loco sancto erāt, & laudabant̄ in ciuitate q̄si iustorū operū. sed & hoc vanitas est. Et enim q̄ nō p̄fert cito ꝺ malos snīa, absq; timore vllo filij hominū ppetrant mala, Ettamē peccator ex eo q̄ centies facit malum, et per patientiā sustentat̄, ego cognoui q̄ erit bonū timentibus deū q verent̄ faciē eius. Non sit bonū impio, nec plongent̄ dies eius, sed q̄si vmbra transeant, q non timet faciem dñi. Est & alia vanitas, q̄ fit sup terrā. sunt iusti quibus mala pueniūt, q̄si opa egerint impiorū: & sunt impij q ita securi sunt, q̄si iustorū facta habeant, sed & hoc vanissimū iudico. Laudaui igit̄ letitiā, q̄ nō esset hoī bonum sua sole, nisi q̄ comederet, & biberet, atq; gauderet: & hoc solū secū auferret de labore suo in dieb⁹ vite sue quos dedit ei de⁹ sub sole. Et apposui cor meū: vt scirē sapientiā, & itelligerē distentionē que versat̄ in terra. Est hō q diebus & noctibus somnū nō capit oculis. Et intellexi q̄ oīm operū dei nullā possit hō inuenire rōnē eorū q̄ fiūt sub sole: & quāto pl⁹ laborauerit ad q̄rēdū, tāto mīn⁹ inueniet. etiā si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire. Omnia hec tractaui in corde meo, vt curiose intelligerem.

¶ De cognitione sapiētis q̄ nemo scit an amore vel odio sit dign⁹ de medicina vite: de instantia operandi: q̄ nullus est bon⁹ a semetipso: q̄ nullus homo scit finem suum: de magna sapientia viri pauperis: qui peccat in vno perdit multa bona. Caput. ix.

Sunt iusti, atq; sapientes, & opera eorū in manu dei: & tamē nescit homo vtrū amore, an odio dignus sit: sed oia in futurū seruant̄ incerta: eo q̄ vniuersa eque eueniāt iusto & impio, bono & malo, mūdo & immūdo, immolāti victimas & sacrificia contēnenti. Sicut bonus, sic & peccator: vt periurus, ita & ille qui verū deierat. Hoc est pessimum inter oia que sub sole fiūt, q̄ eadē cunctis eueniūt. vnde & corda filiorū hominū implētur malitia, & contemptu in vita sua, & post hec ad inferos deducuntur. Nemo est qui semp, & qui huius rei habeat fiduciam. ✠Delior est canis viuus leone mortuo. viuentes enim sciūt se esse morituros, mortui vero nihil nouerūt amplius, nec habent vltra mercedē: q̄ oblivioni tradita est memoria eorū. Amor quoq;, & odiū, & inuidie simul perierūt, nec habēt partem in hoc seculo: & in opere quod sub sole geritur. Vade ergo, et comede in letitia panem tuum, & bibe cum gaudio vinum tuum: quia deo placent odrra tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum vxore quam diligis, cunctis diebus vite instabilitatis tue, qui dati sunt tibi sub sole, omni tēpore vanitatis tue. hec est enim pars in vita, & in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcūq; facere potest manus tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. Verti me ad aliud, & vidi sub sole, nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, nec sapiētium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam: sed tempus casumq; in omnibus. Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur: sic capiuntur homines tempore malo, cum eis extemplo superuenerit. Hanc quoq; sub sole vidi sapientiam, et probaui maximam: ciuitas parua, & pauci in ea viri. Venit contra eam rex magnus, & vallauit eum, extruxitq; munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio. Inuentusq; est in ea, vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiā suam, & nullus deinceps recordatus est hominis illi⁹ pauperis. Et dicebam ego, meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, et verba eius non sunt audita? Verba sapientium audiuntur in silentio, plus q̄ clamor principis inter stultos. ✠Delior est sapientia, q̄ arma bellica: & qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

¶ De muscis morientibus: de corde sapientis & stult': de resistendo tentationibus: de exultatione stulti & serui: quia malicia in ipsum redit: de verbis stultis & rege pueto: de rege nobili: q̄ pigritia destruit bona. q̄ pecunie obediunt omnia. et q̄ dēs non est detrahendum. Caput. x.

Muscę morientes perdunt suauitatem vnguenti. Pretiosior est sapientia, et gloria, parua et ad tempus stultitia. Cor sapiētis in dextera ei⁹, cor stulti in sinistra illius. Sz & invia stultus ambulans, cū ipse insipiēs sit, omnes stultos estimat. Si spūs

Prouer. xxij. a.

Prouer. xvij. d.

Sapien vj. a.

Para. vj. g. prouer. xx. b. j. Jo. j. d. ꝺ. j. Reg ū. viij. e. ū.

ptatē hñtis ascēderit sup te, locū tuū ne dimiseris: qr cura
tio faciet cessare pcā maria. Est malū, qđ vidi sub sole, q̃si
p errorē egrediēs a facie pncipis: positū stultū i dignitate
sublimi, r diuites sedere deorsū. Vidi seruos i eqs: r pnci
pes ambulātes sup terrā, q̃si seruos. Qui fodit foueā, inci
det i eam: r q dissipat sepē, mordebit eū coluber. Qui trās
fert lapides, affligēt i eis: q scindit ligna vulnerabit ab eis.
Si retusum fuerit ferrū, r hoc nō vt pri, sz hebetatum fue
rit, multo labore exacuēt, vt post industriā sequēt sapia. Si
mordeat serpēs i silētio, nihil eo min hz q occulte detra
hit. Verba oris sapiētis grā: r labia insipiētis pcipitabunt
eū. Initiū verboꝝ ei stultitia, r nouissimū oris illi error
pessim. Stult vba multiplicat. Ignorat hō qd añ se fue
rit: r qd post se futurꝫ sit, qs ei poterit indicare. Labor stul
torꝫ affliget eos, q nescūt i vrbē pgere. Ue tibi terra, cuius
rex puer ē, r cui principes mane comedūt. Beata tra, cui
rex nobil ē, r cui principes vescunt i tpe suo ad reficiēdū, r
nō ad luxuriā. In pigritijs hūiliatur contignatio, r i infirmi
tate manuū pstillabit dom. In risu faciūt panē r vinū, vt
epulent viuentes. Et pecūie obediunt oia. In cogitatione
tua regi ne ōtrahas, r i secreto cubiculi tui nō maledixeris
diuiti: qr r aues celi portabūt vocē tuam, r q hñt pennas
annunciabunt sententiam.

Prouer. xxvj. d. Eccles. xxvij. d

E. D

De doctrina seminanda: de imutabilitate iudicij de memoran
do iudicio: r a iuuentute bene fac. Caput. xj.

A

MItte panē tuū sup trāseūtes aquas: qr post tpa
multa inuenies illū. Da ptē, septē, necnō r octo
qr ignoras qd futurꝫ sit mali sup terrā. Si reple
te fuerit nubes, ibrē sup terrā effūdēt. Si cecide
rit lignū ad austrū, aut ad aqlonē, i q̃cunq̃ loco ceciderit,
ibi erit. Qui obseruat vētū, nō seminat: r q̃ cōsiderat nubes
nūq̃ metet. Q̃uo mō ignoras q̃ sit via spūs, r q̃ rōne cōpi
gant ossa i vētre pgnātis: sic nescis opa dei, q fabricator ē
oīm. Mane semina semētē tuā, r vespe ne cesset manꝰ tua:
qr nescis qd magis oriat, hoc an illud: r si vtrūq̃ simul, me
liꝰ erit. Dulce lumē, r delectabile est oculis videre solē. Si
annis multis vixerit hō, r in his oīb letus fuerit, meminis
se dz tenebrosi tpis, r dieꝝ multoꝝ: qcū venerit, vanitatis ar
guent pterita. Letare ergo iuuenis i adolescentia tua, r in
bono sit corꝫ tuū i diebꝰ iuuētutis tue, r ambula in vijs cor
dis tui r i intuitu oculoꝝ tuoꝝ, r scito q̃ p oīb his adduc
et te deus in iudiciū. Aufer iraz a corde tuo, r amoue ma
litiā a carne tua. Adolescentia eī, r voluptas vana sunt.

B

C

D

De auferenda tra a corde: de memoria creatoris in iuuentute: q̃
liter rō r sensus r oia hois mutant̄ loquēs sub diuersis similitudi
bus, cōcludit q̃ hō factus est vt seruiat deo, r tō p oī errato ducet
in iudiciū hō: siue bonū siue malū sit. Caput. xij.

A

MEmēto creatoris tui in diebꝰ iuuētutis tue an
teq̃ veniat tps afflictiōis tue, r appropinquēt
āni, de qbꝰ dicas, Nō mihi placēt. anteq̃ tene
brescat sol r lumē, r stelle, r luna, r reuertant̄ nu
bes post pluuiā: qñ cōmouebunt custodes domus, r nuta
būt viri fortissimi, r otiose erūt molētes i minuto numero, r
tenebrescēt videntes p foramina, r claudēt ostia i platea, in
humilitate vocis molētis: r surgēt ad vocē volucris, r ob
surdescēt oēs filie carminis, excelsa q̃z timebūt, r formida
būt in via, florebit amygdal, ingrauabit locusta: r dissi
pabit capparis. qñ ibit hō in domū eternitatis sue, r cir
cūibūt i platea plāctes: anteq̃ rūpat funiculꝰ argēteꝰ, r
recurrat vitta aurea, r conterat hydria sup fōtē, r cōfrigatur
rota sup cisternā, r reuertat puluis in terrā suam vñ erat, r
spūs redeat ad deū q dedit illū. Vanitas vanitatum dixit
Ecclesiastes: r oia vanitas. Cūq̃ ēt sapiētissim Ecclesia
stes, docuit pplm, r enarrauit q̃ fecerat: r inuestigās cōpo
suit pabolas multas. Quesiuit verba vtilia: r conscripsit ser
mones rectissimos, ac veritate plenos. Verba sapientium,
sicut stimuli, r q̃si claui in altū defixi, q̃ p magr̄oꝝ cōsilium
data sūt a pastore vno. His amplius fili mi ne regras. Faciē
di plures libros null est finis: frequēsq̃ meditatio, carnis
afflictio est. Finē loquēdi, piter oēs audiam, Deū time, r
mādata eius obserua, hoc est em oīs hō. r cuncta que fiūt,
adducet deus in iudicium pro omni errato, siue bonum, si
ue malum sit. Finis.

B

C

D

Incipiunt cantica canticorum.

Uox optantis chusti aduentum. Caput. j.

A

OSculet me osculo oris sui: qr meliora sunt
vbera tua vino, fragrātia vnguentis opti
mis. Oleū effusum nomē tuū, ideo adole
scētule dilexerūtte. Trahe me post te: cur
remus in odorē vnguētoꝝ tuoꝝ. Introdu
xit me rex in cellaria sua. Exultabimus et
letabimur in te, memores vberū tuoꝝ sup vinū. Recti dili
gūtte. Nigra sum, sz formosa filie Jerusalē, sicut taberna
cula Cedar, sicut pelles Salomonis. Nolite me cōsiderare
q̃ fusca sim, qr decoloratit me sol, filij mris mee pugnaue
rūt cōtra me. posuerūt me custodē in vineis: vineā meā nō
custodiui. Indica mihi, quez diligit aīa mea, vbi pascas,
vbi cubes in meridie, ne vagari incipiā post greges sodaliū
tuoꝝ. Si ignoras te o pulchra iter mulieres, egredere, r
abi post vestigia gregū tuoꝝ, r pasce hedos tuos iuxta ta
bernacula pastoꝝ. Eqtatui meo i currib Pharaonis assi
milaui te amica mea. Pulchre sūt gene tue sicut turturis:
collum tuū: sicut monilia. Murenulas aureas faciemus ti
bi, vermiculatas argēto. Dū ēet rex in accubitu suo, nar
dus mea dedit odorē suū. Fasciculꝰ murrhe dilectꝰ meꝰ mi
hi, iter vbera mea cōmorabit. Botrus cypri dilectꝰ meus
mihi, in vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea,
ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher
es dilecte mi, r decorꝰ. Lectulus nr̄ floridus, tigna domo
rum nostrarū cedrina, laquearia nostra cypressina.

B

C

D

Uox chusti. Caput. ij.

A

EGo flos cāpi r liliū conualliū. Sicut liliū iter spi
nas, sic amica mea iter filias. Sicut malꝰ inter
lignā syluaꝝ, sic dilectꝰ meꝰ iter filios. Subum
bra illi quē desyderauerā, sedi: r fructꝰ eiꝰ dul
cis gutturi meo. Introduxit me rex in cellā vinariā, ordia
uit i me charitatē. Fulcite me floribus, stipate me malis: qr
amore lāgueo. Leua eiꝰ sub capite meo, r dextera illiꝰ am
plexabit me. Adiuro vos filie Jerusalē p capreas, ceruos
q̃ cāpoꝝ, ne suscitetis, neq̃ euigilare faciatis dilectā, do
nec ipsa velit. Uox dilecti mei, ecce iste venit saliēs in mon
tibꝰ, trāsiliēs colles. Similis est dilectꝰ meꝰ capree, hinnu
loq̃ ceruoꝝ. Ecce ipse stat post parietē nr̄uꝫ respiciēs p fene
stras, pspiciēs p cācellos. Et dilectꝰ meꝰ loquit mihi, Sur
ge, ppera amica mea, colūba mea, formosa mea, r veni. iā
em hyems trāsiit, iber abiit, r recessit. Flores apparuerūt
in terra nr̄a, tps putationis aduenit: vox turturis audita ē
in terra nostra, ficus protulit grossos suos, vinee florentes
dederunt odorem suum. Surge amica mea, speciosa mea
r veni. Columba mea in foraminibus petre, in cauerna
macerie, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auri
meis, vox enim tua dulcis, r facies tua decora. Capite no
bis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. nam vinea
nostra floruit. Dilectus meus mihi, r ego illi, qui pasci
tur inter lilia, donec aspiret dies, r inclinētur vmbre. Re
uertere: similis esto dilecte mi capree, hinnuloq̃ ceruorum
super montes Bether.

B

C

D

Vox ecclesie electe de gentibus. Caput.iij.

IN lectulo meo per noctes quesiui quem diligit anima mea: quesiui illum, & non inueni. Surgã, & circumibo ciuitatem: per vicos & plateas quaram quem diligit anima mea. quesiui illum, et inueni. Inuenerunt me vigiles, qui custodiunt ciuitatem, Num quem diligit anima mea, vidistis? Paululum cum pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domũ matris mee, et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie Jerusalem per capreas, ceruosq; camporum, ne suscitetis, neq; euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. Que est ista, que ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Jsrael, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. vniuscuiusq; ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomõ de lignis Libani. Columnas eius fecit argẽteas, reclinatorium aureũ, ascẽsum purpureum media charitate constrauit propter filias Jerusalem. Egredimini et videte, filie Sion, regem Salomonem in diademate: quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die letitie cordis eius.

Vox christi. Caput.iiij.

QUam pulchra es amica mea, q̃ pl̃chra es. Oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum, que ascẽderunt de monte Galaad. Dentes tui, sicut greges tonsarum, que ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fetibus, & sterilis nõ est inter eas, Sicut vita coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici, ita gene tue, absq; eo quod intrinsecus latet. Sicut turris Dauid collum tuum, que edificata est cum propugnaculis. mille clypei pendent ex ea, omis armatura fortiũ. Duo vbera tua, sicut duo hinnuli capree gemelli, qui pascuntur in lilijs, donec aspiret dies, & inclinentur vmbre. Vadã ad montẽ myrrhe, & ad collem thuris. Tota pulchra es amica mea, & macula nõ est in te. Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilib⁹ leonũ, de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Quam pulchre sunt mãme tue soror mea sponsa: pulchriora sunt vbera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua: & odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Cypri cũ nardo, nardus & crocus, fistula, & cinnamomum cum vniuersis lignis Libani, myrrha & aloe cum omnibus primis vnguentis. Fons hortorum: puteus aquarum viuentium, que fluũt impetu de Libano. Surge aquilo, & veni auster, perfla hortum meum, & fluent aromata illius.

Ecclesia de christo dicit. Caput.v.

VEniat dilectus meus in hortũ suũ, & comedat fructũ pomorũ suorũ. Veni in hortum meum, soror mea sponsa, messui myrrhã meam cum aromatibus meis: comedi fauũ meum cum melle meo, bibi vinũ meum cũ lacte meo: comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Ego dormio, & cor meum vigilat: vox dilecti mei pulsantis. Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meũ plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium. Expoliaui me tunica mea, & quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Dilectus meus misit manũ suam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi, vt aperirem dilecto meo: man⁹ mee stillauerunt myrrham, & digiti mei pleni sunt myrrha probatissima. Pessulũ ostij mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat, atq; trãsierat. Ania mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. q̃siui, & non inueni illum: vocaui, & nõ respõdit mihi. Inuenerunt me custodes qui circumeunt ciuitatẽ: percusserũt me, & vulnerauerũt me, tulerũt pallium meũ mihi custodes murorum. Adiuro vos filie Jerusalem, si inueneritis dilectus meũ, vt nuntietis ei q: amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus tuus ex dilecto, q: sic adiurasti nos? Dilectus meus candidus & rubicũdus, electus ex mill⁹. Caput eius aurũ optimum. Come eius, sicut ate palmarũ, nigre quasi corvus. Oculi eius sicut colũbe sup riuulos aquarum, que lacte sunt lote, & resident iuxta fluenta plenissima. Gene illi⁹, sicut areole aromatũ consite a pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrrhã primã. Manus illius tornatiles auree, plene hyacinthis. Uenter eius eburneus, distinct⁹ saphiris. Crura illius columne marmoree, que fundate sunt super bases aureas. Species eius vt Libani, electus vt cedri. Guttur illius suauissimum, & tot⁹ desiderabilis. talis est dilectus meus, et iste est amicus meus filie Jerusalem. Quo abijt dilectus tuus o pulcherrima mulierum? quo declinauit dilectus tuus, & queremus eum tecum?

Vox synagoge ad ecclesiam. Caput.vj.

DIlectus me⁹ descẽdit hortũ suũ ad areolã aromatis, vt pascat in hortis, & lilia colligat. Ego dilecto meo, & dilect⁹ meus mihi, q̃ pascit̃ inter lilia. Pulchra es amica mea, suauis & decora, sicut Jerusalem: terribilis vt castrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me, q: ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui tui sicut grex caprarũ, que apparuerũt de Galaad. Dentes tui sicut greges ouium, q̃ ascenderũt de lauacro: omnes gemellis fetibus, & sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici, sic gene tue absq; occultis tuis. Sexaginta sunt regine, & octoginta concubine, & adolescentularum nõ est numerus. Una est columba mea, perfecta mea: vna est matri sue, electa genitrici sue. Uiderunt eam filie, & beatissimam predicauerunt: regine & concubine, & laudauerunt eã. Que est ista, que progeditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol terribilis vt castrorum acies ordinata? Descendi in hortum nucum, vt viderem poma convallis, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica. Nescini: anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab. Reuertere, reuertere Sulamitis: reuertere reuertere vt intueamur te.

Vox christi de synagoga. Caput.vij.

QUid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum? Quã pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia principis. Juncture feminum tuorum, sicut monilia que fabricata sunt in manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis, nunquam indigens poculis. Uenter tuus sicut acervus tritici, & vallat⁹ lilijs. Duo vbera tua, sicut duo hinnuli gemelli capree. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine in Hesebon, que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani, que respicit contra Damascum. Caput tuum vt Carmelus: et come capitis tui, sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulchra es, et q̃ decora charissima in delicijs. Statura tua assimilata est palme, et vbera tua botris. Dixi, Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius: & erũt vbera tua sicut botri vineę: & odor oris tui, sicut odor malorum. Guttur tuum, sicut vinum optimum: dignum dilecto meo ad potandum, labijsq;, & dentibus illius ad ruminandum. Ego dilecto meo, et ad me conuersio eius. Ueni dilecte mi, egrediamur in agrum, cõmoremur in villis. Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica: ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore dederunt odorem in portis nostris. Omnia poma nona et vetera dilecte mi seruaui tibi.

¶ Cor patriarcharum de christo. Caput.vij.

A Quis mihi det te fratrē meū, sugiētē ybera mris mee, vt inueniā te foris, z deosculer te, ēt me nemo ōspiciat? Apphēdā te, z ducā ī domū mris mee, z in cubiculū genitricis mee. Ibi me docebis, z dabo tibi poculū ex vino ḡdito, z mustū malop granatorū meop. Leua ei⁹ sub capite meo, z dextera illi⁹ âplexabit me. Adiuro vos filie Jerusalē, ne suscitetis, neq; eui gilare faciatis dilectā, dōec ipsa velit. Que ē ista, q̄ ascēdit de deserto, delicijs, affluēs, īnixa sup delictū suū: sub arbore malo suscitaui te: ibi corrupta ē mr tua, ibi violata est genitrix tua. Pone me vt signaculū sup cor tuum, vt signaculū sup brachiū tuū: q; fortis ē vt mors, dilectio: dura sicut īfern⁹, emulatio: lāpades ei⁹, lapādes ignis, atq; flāmarū. Alque multe nō poterūt extinguere charitatē, nec flumina obruēt illā: si dederit hō oēs substātiā dom⁹ sue p dilectiōe, q̄si nihil despiciet eā. Soror nra pua, z ybera nō hz, qd faciemus sorori nre ī die q̄ alloquēda ē? Si mur⁹ ē, edificem⁹ sup eū ppugnacula argētea: si ostiū ē, cōpingam⁹, illud tabulis cedrinis. Ego mur⁹: z ybera mea, sicut turris ex quo facta sū coram eo q̄si pacē reperiēs. Vinea fuit pacifico, in ea q̄ hz pp'los tradidit eā custodib⁹, vir affert p fructu ei⁹ mille argēteos. Vinea mea coram me est: mille tui pacifice, et duenti bus q custodiunt fruct⁹ eius. Que habitas in hortis, amici auscultāt, fac me audire vocē tuam. Fuge dilecte mi, ēt assimilare capree hinuloq; ceruorū sup mōtes aromatū.

¶ Finis.

¶ Explicīunt cantica canticorum.

¶ Incipit prologus in librum Sapientie.

Liber sapientie apud hebreos nusq; est. Unde et ipse stylus grecam magis eloquentiam redolet. Hunc iudei Philonis esse affirmant. Qui proinde sapientie nōminatur: quia in eo christi aduentus: qui est sapientia patris: et passio eius euidenter exprimitur.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber Sapientie.

¶ De diligenda iustitia: de bonitate et simplicitate querendi deū: de spiritu sancto: de fugiēda detractione z murmuratione: de morte non zelanda. Caput.j.

A Esa.lvj.a

Diligite iustitiā, q̄ iudicatis terrā. Sentite de dño i bonitate, z i simplicitate cordis q̄rite illū: qm̄ īuenīt ab his q nō tentāt illum: apparet aūt eis q fidē hnt ī illū. puerse em̄ cogitatiōes separāt a deo: pbata aūt vt⁹ corripit insipiētes. qm̄ i malinolā aīam nō intrabit sapīa, nec hītabit i corpore subdito pctis. Spūs enim sanctus discipline effugiet fictū, et auferet se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu, z corripiet a supueniente iniquitate. Benignus est em̄ spūs sapie, z nō liberabit maledictū a labijs suis: qm̄ renū illius testis est deus, et cordis illius scrutator est verus, z lingue eius auditor. Q̄ m̄ spūs dñi repleuit orbē terraꝝ: z hoc qd cōtinet oīa, sciam hz vocis. Propter hoc q loquit iniq̄, nō pōt latere, nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonū autem illius auditio ad deū veniet, ad correptionem iniquitatū illius. Q̄ m̄ auris zeli audit oīa, z tumultus murmurationū non absconder. Custodite ergo vos a murmuratione, q̄ nihil prodest, z a detractione parcite lingue. quoniā sermo obscurus in vacuū non ibit: os autem quod mentitur, occidit aīmā. Nolite zelare mortem in errore vite vestre, neq; acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarū. Quoniam deus mortem non fecit, nec letatur in perditione viuorum. Creauit enim, vt essent omnia, z sanabiles fecit nationes orbis terrarum: z non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra. Justitia enim perpetua est, z immortalis: iniustitia autem, mortis est acquisitio impij autem manibus z verbis accesserunt illam: z estimantes illā amicam, defluxerunt, z sponsiones posuerunt ad illā: quoniam morte digni sunt, qui sunt ex parte illius.

¶ De impiorum cogitationibus: de consilio iudeorum aduersus christum. Caput.ij.

Dixerunt enim impy cogitātes apud se nō recte, Exiguū, z cū tedio ē tps vite nre, z nō est refrigerium in fine hois, z non est q agnitus sit reuersus ab inferis: q; ex nihilo nati sum⁹, z post hoc erimus tāquā si nō fuerimus: qm̄ fumus afflatus est in naribus nostris, z sermo scintille ad cōmouendū cor nostrum q; extinctus cinis erit corpus nostrū, z spūs diffundet tanquā mollis aer, z trāsibit vita nra tanquā vestigiū nubis, et sicut nebula dissolueť, q̄ fugata est a radijs solis, z a calore illius aggranata: z nomen nrm oblionē accipiet p tps z nemo memoriā habebit operū nrorū. Umbre em̄ transitus est tps nostrū, z nō est reuersio finis nostri: qm̄ cōsignata est, et nemo reuertiť. Uenite ergo, z fruamur bonis que sunt, z vtamur creatura, tanquā in iuuentute celeriter. Uino ptioso, z vnguētis nos impleam⁹, z nō ptereat nos flos tpis. Coronem⁹ nos rosis, antequā marcescant, nullū pratum sit q̄ nō ptranseat luxuria nra. Nemo vestrū exors sit luxurie nre: vbiq; relinquamus signa letitie: qm̄ hec est ps nostra, z hec est sors nra. Oppimamus pauperē iustum, et nō parcam⁹ vidue, nec veterani reuereamur canos multi tpis. Si aūt fortitudo nra, lex iniustitie. q̄ em̄ infirmum est, inutile inuenit. Circūueniamus ergo iustū, qm̄ inutilis est nobis, z cōtrarius est opib⁹ nris, z īproperat nobis peccata legis, z diffamat in nos pctā disciplīne nre. Promittit se sciam dei hre, et filiū dei se noīat. Factus est nobis in traductionē cogitationū nostrarū. Grauis est nobis etiā ad videndū, qm̄ dissimilis est alijs vita illius, z immutate sunt vie eius. Tanquā nugaces estimati sumus ab illo, et abstinet se a vijs nostris tanquā ab immūditijs, z pfert nouissima iustorū, z gloriať patrē se habere deū. Videamus ergo si sermones illius veri sint, z tētemus q̄ vētura sunt illi, z sciemus q̄ erunt nouissima illius. Si em̄ est verus filius dei, suscipiet illū, z liberabit illū de manu cōtrariorū. Contumelia, z torm̄eto interrogemus eū, vt sciamus reuerentiam eius, z probemus patiētiā illi⁹. Morte turpissima cōdēnemus eū, erit em̄ respectus ex sermonibus illius. Hec cogitauerūt, z errauerunt: excecauit em̄ illos malitia eorū. Et nescierūt sacramēta dei, neq; mercedē sperauerūt iustitie, nec iudicauerūt honorē aiarū sanctarū. Q̄ m̄ deus creauit hoīem inexterminabilē, z ad imaginem similitudinis sue fecit illū. Invidia aūt diaboli mors introiuit in orbem terrarum. imitantur autem illum, qui sunt ex parte illius.

¶ De sanctis martyribus: de primitijs impiorum: felicitate virginum. Caput.iij.

Justoꝝ aūt aīe in manu dei sunt, z nō tāget illos tormētū mortis. Visi sunt oculis insipiētū mori, z estimata est afflictio exitꝰ illoꝝ. Et ab itinere iusto abierunt in exterminiū, et q̄ a nobis est iter exterminij: illi aūt sunt in pace. Et si corā hominibus tormenta passi sunt, spes illorū immortalitate plena est. Et in paucis verati, in multis bñ disponenť: quoniā deus tentauit eos, z inuenit illos dignos se. Tanquā aurū in fornace probauit illos, z quasi holocausti hostiā accepit illos, et in tpe erit respectus illorū. Fulgebunt iusti, z tanquā scintille in arūdineto discurrēt. Judicabūt natiōes, z dñabunť pplis, z regnabit dñs illorū in perpetuū. Qui confidunt in illo, z intelligent veritatē, z fideles in dilectione acquiescent illi: qm̄ donū z pax est electis eius. Impij aūt secūdū q̄ cogitauerūt correptionē habebūt: q neglexerūt iustum, et a dño recesserunt. Sapiētiā enim, z disciplinam qui abijcit, infelix est: z vacua ē spes illoꝝ, z labores sine fructu, et inutilia opa eorum. Mulieres eorū insensate sunt, z nequissimi filij illoꝝ. Maledicta creatura eoꝝ: qm̄ felix est sterilis, z incoinquinata. q̄ nesciuit thoꝝ in delicto, hābit fructū in respectiōe aīarū sanctarū, z spado qm̄ opatꝰ est p manus suas iniquitatē, nec cogitauit aduersus deum nequissima. dabitur enim illi fidei donū electum, et sors in templo dei acceptissima. Bonoꝝ em̄ laborū gloriosus est fructus, z q̄ nō cōcidit radix sapie. Filij aūt adulterorū in consummatione erunt, z ab iniquo thoro semē exterminabitur. Et si quidem

quidem longe vite erũt, in nihilũ cõputabunt, ⁊ sine honore erit nouissima senect⁹ illoꝝ. Et si celeri⁹ defuncti fuerit, nõ habebũt spem, nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim inique, dire sunt cõsummationis.

¶ De casta gñatione fidelium: de felicitate iustorũ. de obitu a morte ꝓoccupatu: de cõdẽnatione impiorũ ⁊ morte iustorum. Caput. vij.

A Quã pulchra ẽ casta gñatio cũ claritate: ĩmortalitas est eñ memoria illi⁹: qm̃ ⁊ apũd deũ nota est, ⁊ apũd hoies. Cũ pñs est, imitant illã: ⁊ desiderãt eã cũ se eduxerit, ⁊ ĩ ꝑpetuũ coronata triũphat incoinq̃natoꝝ certaminũ ꝑmiũ vincẽs. ¶ Vltigena ãt impiorũ multitudo nõ erit vtilis, ⁊ adulterine plãtationes nõ dabũt radices altas, nec stabile firmamẽtũ collocabũt. B Et si in ramis in tpe germinauerint: infirmiter posita, a vẽto cõmouebũt, ⁊ a nimietate vẽtorũ eradicabunt. C Cõfringent eñ rami incõsũmati, ⁊ fruct⁹ illoꝝ ĩutiles, ⁊ acerbi ad mãducãdũ, ⁊ ad nihilũ apti. Ex iniquis eñ oẽs filij qui nascũtur, testes sũt negtie aduersus parẽtes in interrogatiõe sua. Just⁹ aũt si morte ꝓeoccupat⁹ fuerit, ĩ refrigerio erit. Senect⁹ eñ venerabilis est, nõ diuturna, neq; annorũ numero cõputata. cani aũt sunt sensus hominis: et etas senectutis, vita ĩmaculata. Placẽs deo fact⁹ dilect⁹, ⁊ viuens inter pctõres trãslat⁹ est. rapt⁹ est, ne malitia mutaret intellectũ ei⁹, aut ne fictio deciperet aiam illi⁹. Fascinatio eñ nugacitatis obscurat bona, ⁊ incõstantia cõcupiscẽtie transuertit sensum sine malitia. Consummat⁹ in breui expleuit tpa multa. Placita eñ erat deo aĩa illi⁹: ꝓpter hoc ꝓperauit educere illũ de medio iniqtatũ. ꝓpli aũt vidẽtes, ⁊ non intelligẽtes, nec ponentes in precord ijs talia, D qm̃ gratia dei ⁊ miserecordia in sanctos ei⁹, ⁊ respect⁹ in electos illi⁹. Cõdẽnat aũt iustus mortu⁹ vinos impios, ⁊ iuuẽtus celerius cõsummata lõgã vitã iniusti. Videbũt eñ finẽ sapientis, ⁊ nõ intelligẽt quid cogitauerit de illo de⁹, ⁊ quare minuerit illũ dñs. Videbũt eñ, ⁊ cõtẽnẽt eũ, illos aũt dñs irridebit. ⁊ erũt post hec decidẽtes sine honore, ⁊ ĩ cõtumelia inter mortuos in perpetuũ: qm̃ dirũpet illos inflatos sine voce, ⁊ cõmouebit illos a fundamentis, ⁊ vsq; ad supremũ desolabũt: ⁊ erũt gemẽtes, ⁊ memoria illoꝝ periet. E Veniẽt in cogitatione peccatorũ suorũ timidi, ⁊ traducent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

¶ De constantia iustorũ cõtra persecutores suos: de penitentia et gemitu persecutorũ: de spe impq̃ transitoria: de beatitudine ⁊ gloria sanctorum: de armatura Ihesu ad iudicium. Caput. v.

A Tunc stabũt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerũt, ⁊ q̃ abstulerũt labores eoꝝ. Vidẽtes turbabunt timore horribili, ⁊ mirabunt in subitatione insperate salutis, gementes pre angustia spirit⁹, dicẽtes ĩtra se, penitẽtiã agẽtes, et pre angustia spirit⁹ gemẽtes, ¶ Hi sunt quos habuim⁹ aliquãdo in derisum, ⁊ in sĩlitudinẽ imꝓperij. Nos insensati vitã illoꝝ estimabamus insaniã, et finẽ illoꝝ sine honore: ecce quomodo cõputati sunt inter filios dei, ⁊ inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo errauimus a via veritatis, ⁊ iustitie lumen nõ luxit nobis, ⁊ sol intelligẽtie nõ est ort⁹ nobis. B Lassati sum⁹ in via iniquitatis, et pditionis, ⁊ ambulauimus vias difficiles: viã aũt dñi ignorauim⁹. Quid nobis ꝓfuit supbia, aut diuitiarũ iactãtia qd cõtulit nobis? Trãsierũt oĩa illa tãq̃ vmbra, ⁊ tãq̃ nũti⁹ pcurrẽs: ⁊ tãq̃ nauis q̃ per transit fluctuantẽ aquã, cui⁹, cũ ꝓterierit, nõ est vestigium inuenire, neq; semitam carine illi⁹ in fluctib⁹. aut tãq̃ auis q̃ trãsuolat in aere, cui⁹ nullũ inuenit argumentũ itineris illius, sed tm̃ sonit⁹ alarũ verberãs leuẽ ventũ: ⁊ scindẽs pervim itineris aerẽ, cõmotis alis trãsuolauit, ⁊ post hoc nullum signũ inuenit itineris illi⁹. aut tanq̃ sagitta emissa ĩ locũ destinatũ: diuisus aer cõtinuo in se reclusus est, vt ignoretur trãsit⁹ illi⁹: sic ⁊ nos nati cõtinuo desiuim⁹ esse, ⁊ virtutis qdẽ nullũ signũ valuim⁹ ostẽdere, in malignitate aũt nostra cõsumpti sum⁹. Talia dixerũt in inferno hi q̃ peccauerũt: qm̃ spes impij tãq̃ lanugo est, q̃ a vento tollit: ⁊ tãq̃ spuma gracilis, que a ꝓcella dispergit: ⁊ tãq̃ fum⁹ q̃ a vento diffusus est: ⁊ tãq̃ memoria hospitis vni⁹ diei ꝓtereuntis. Justi aũt in perpetuũ viuẽt, ⁊ apud dñm est merces eorum, ⁊ cogitatio illoꝝ apud altissimũ. Ideo accipiẽt regnũ decoris, ⁊ diadema speciei de manu dñi, qm̃ dextera sua tegет eos, ⁊ brachio sancto suo defendet illos. D Accipiet arma turam zelus illius, ⁊ armabit creaturã ad vltionẽ inimicorũ. Induet ꝓ thorace iustitiã, ⁊ accipiet ꝓ galea iudiciũ certũ. sumet scutũ inexpugnabile equitatẽ, acuet aũt diram irã in lanceã, ⁊ pugnabit cũ illo orbis terrarũ cõtra insensatos. Ibũt directe emissiones fulgurũ, ⁊ tanq̃ a bene curuato arcu nubiũ exterminabũtur, ⁊ ad certũ locũ insilient. Et a petrosa ira plene mittentur grãdines, excandescet ĩ illos aqua maris, ⁊ flumina cõcurrẽt duriter. Cõtra illos stabit spirit⁹ virtutis, ⁊ tãq̃ turbo vẽti diuidet illos: ⁊ ad eremũ perducet omnẽ terrã iniquitas illorum, ⁊ malignitas euertet sedes potentium.

¶ De iudicibus iudicandis a domino ⁊ tormentandis potentib⁹: eges hortatur ad concupiscendam sapientiam que se offert felicitter querentibus eam. Caput. vj.

A Melior est sapiẽtia q̃ vires: ⁊ vir prudens, q̃ fortis. Audite ergo reges, ⁊ intelligite, discite iudices finiũ terre. Prebete aures vos q̃ continetis multitudines, ⁊ placetis vobis in turbis nationũ: qm̃ data est a dño potestas vobis, ⁊ virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, ⁊ cogitationes scrutabitur: qm̃ cũ essetis ministri regni illius, non recte iudicastis, nec custodistis legẽ iustitie: neq; ꝟm volũtatẽ dei ambulastis. Horrẽde ⁊ cito apparebit vobis: qm̃ iudiciũ durissimum in his qui presunt, fiet. Exiguo eñ cõcedit⁹ misericordia: potẽtes aũt potẽter tormẽta patiẽt. Nõ eñ subtrahet⁹ personã cuiusq̃ de⁹, q̃ est omniũ dñator, nec verebitur magnitudinẽ cuiusq̃: qm̃ pusillũ ⁊ magnũ ipse fecit, ⁊ equaliter cura est illi de oĩbus. Fortioribus aũt fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapiẽtiã, et nõ excidatis. Qui eñ custodierint iustitiã, iuste iudicabunt: ⁊ qui didicerint iusta, inueniẽt qd respondeãt. Cõcupiscite ergo sermones meos, diligite illos, ⁊ habebitis disciplinã. Clara est, ⁊ q̃ nũq̃ marcescit sapiẽtia, ⁊ facile videt ab his q̃ diligũt eã, ⁊ inuenit ab his q̃ q̃rũt illã. Preoccupat q̃ se cõcupiscũt: vt illis se prior ostẽdat. Qui de luce vigilauerit ad illã, nõ laborabit: assidẽtẽ eñ illã foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa, sensus est q̃ summatus: ⁊ qui vigilauerit ꝓpter illã, cito securus erit. Qm̃ dignos se, ipsa circũit querẽs, ⁊ in vijs ostẽdet se illis hilariter, ⁊ in omni prouidẽtia occurret illis. Initiũ eñ illi⁹ verissima est discipline cõcupiscẽtia. Cura ergo discipline, dilectio est: ⁊ dilectio custodia legũ illi⁹ est. Custoditio aũt legũ, consummatio incorruptionis est: incorruptio aũt, facit esse ꝓximũ deo. Cõcupiscẽtia ita q̃ sapiẽtie deducit ad regnum perpetuũ. Si ergo delectamini sedibus, ⁊ sceptris o reges populi, diligite sapiẽtiã, vt in perpetuũ regnetis. diligite lumẽ sapiẽtie oẽs q̃ preestis populis. Quid est aũt sapiẽtia, ⁊ quẽadmodum facta sit, referã: ⁊ nõ abscõdã a vobis sacramẽta dei, sed ab initio natiuitatis inuestigabo, et ponã in lucẽ sciẽtiã illi⁹, ⁊ non preteribo veritatẽ, neq; cum inuidia tabescẽte iter habebo: qm̃ talis homo nõ erit particeps sapiẽtie. ¶ Multitudo aũt sapiẽtiũ, sanitas est orbis terrarũ, ⁊ rex sapiẽs populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinã per sermones meos, ⁊ proderit vobis.

¶ Hortando alios ad disciplinam: se ponit in exemplũ dicẽs. Optatus ⁊ datus est mihi sensus: ⁊ laudat sapientiam omnibus preferendam: q̃ spiritus sapientie sit multiplex ⁊ vnicus: ⁊ q̃ sapientia sit cãdor lucis eterne ⁊ imago dei patris. Caput. vij.

A Sum quidẽ ⁊ ego mortalis homo, filijs oĩb⁹, et ex genere terreno illi⁹ q̃ prior fact⁹ est, ⁊ in vẽtre matris figurat⁹ sum caro, decẽ mẽsiũ tpe coagulat⁹ sum in sanguine, ex semine hois, ⁊ delectamẽto somni cõueniẽte. Et ego nat⁹ accepi comunẽ aerẽ, et in sil̃r factã decidi terrã: ⁊ primã vocẽ simile oĩb⁹ emisi plorãs. in inuolumẽtis nutrit⁹ suz, ⁊ cunis magnis. Nemo eñ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiũ. Un⁹ ergo introitus est oĩb⁹ ad vitã, ⁊ filis exit⁹. Propter hoc optaui, ⁊ da

Prouer. xi.a.

Ecclesi. ix.d.

Roma. xiij.a.

B Deuter. x.d. ij. Para. xix.c. Job xxxiij.b. Eccli. xxxv.b. Roma. ij.b. Gal. ij.b Ephe. vj.b.

C Coloss. iij.d. Ecclesi x.e. j. Petri j.c.

D

Job xxviij. c.

tus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me spīrit⁹ sapientie. & preposui illā regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in cōparatione illis. Nec cōparaui illi lapidē p̄tiosum: quī omne aurū in cōparatiōe illi⁹ arena est exigua, & tanq̄ lutū estimabit argētū in cōspectu illi⁹. Sup salutē, & spēm dilexi illā, & proposui p̄ luce habere illā: quī inextinguibile est lumē illi⁹. Venerūt aūt mihi oīa bona pariter, cū illa, & innumerabilis honestas p̄ man⁹ illi⁹, & letat⁹ sum in oīb⁹: quī antecedebat me ista sapiētia, & ignorabā quī horū oīm mater est. Quā sine fictione didici, & sine inuidia cōmunico, et honestatē illi⁹ nō abscōdo. Infinit⁹ em̄ thesaurus est hoīb⁹: quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitie dei, propter disciplīne dona cōmendati. Dabit aūt dedit de⁹ dicere ex sīa, & p̄sumere digna hoȳ, q̄ mihi dant: quī ipse sapientie dux est, & sapiētiū emēdator. in manu em̄ illi⁹ & nos, et sermones nostri, & oīs sapīa, & operū scientie disciplina. Ipse em̄ dedit mihi hoȳ q̄ sunt scientiā verā, vt sciā dispositionē orbis terrarū, & virtutes elemētorū, initiū & ꝯsummationē & medietatē tēporū, vicissitudinē p̄mutationes, & mutationē oīm morū, mutatiōes & diuisiones tēporū, anni cursus, & stellarū dispositiones. naturas aīaliū, & iras bestiaȳ, vim ventoȳ, & cogitationes hoīm, differētias virgultoȳ, & virtutes radicū, & q̄cūq̄ sunt abscōsa & improuisa, didici. Oīz em̄ artifex docuit me sapiētia. Est em̄ in illa spūs intelligētie sanct⁹ multiplex, vnic⁹, subtilis, disert⁹, mobilis, icoinquinat⁹, cert⁹, suauis, amās bonū, acut⁹, q̄ nihil vetat bñ facere, human⁹, benign⁹, stabilis, cert⁹, secur⁹, oēm habēs virtutē, oīa p̄spiciēs, & q̄ capiat oēs spūs itelligibiles, mūdus, subtilis. Oīb⁹ em̄ mobilib⁹ mobilior est sapiētia. attingit aūt vbiq̄ ꝓpter suā mūditiā. Vapor est em̄ virtutis dei, & emanatio q̄dā est claritat⁊ oīpotētis dei syncera: & iō nihil inquinatū in eā incurrit. candor est em̄ lucis eterne, et speculū sine macula dei maiestatis, & imago bonitat⁊ illi⁹. Et cū sit vna, oīa pōt: & in se permanēs oīa inmouat, & per nationes in animas sanctas se trāsfert, amicos dei & pphetas cōstituit. Neminē em̄ diligit de⁹, nisi eū q̄ cū sapientia inhabitat. Est q̄dē hec speciosior sole, & sup oēm dispositionē stellarū, luci cōparata inuenitur prior. Illi em̄ succedit nox, sapientiam autem non vincit malitia.

Job xxviij. c.

B

tij. Reg. iij. b.

C

D

Hebre. j.a.

De sapientia que fortiter & suauiter disponit omnia de ipsa quo, q̄ concupiscenda: quia per ipsam habent̄ omnia bona. Cap. viij.

A

Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter, & disposuit oīa suauiter. Hāc amaui, & exq̄siui eā a iuuētute mea, & q̄siui in spōsam mihi eā assumere, & amator fact⁹ sum forme illi⁹. Generositatē illi⁹ glorificat, cōturberniū habēs dei: sed & oīm dñs dilexit illā. doctrix em̄ est disciplīne dei, & electrix operū illius. Et si divitie appetunt̄ i vita: qd sapiētia locupleti⁹, q̄ operat oīa? Si aūt sensus operat: qs horū q̄ sunt magis, q̄ illa, est artifex? Et si iustitiā qs diligit: labores hui⁹ magnas habent virtutes: sobrietatē em̄, & sapiētiā docet, & iustitiā, & virtutē, qb⁹ vtili⁹ nihil est in vita hoīb⁹. Et si multitudinē sciētie desiderat qs: scit p̄terita, & de futuris estimat, scit versutias sermonū, & dissolutiones argumētorū, signa & monstra scit anteqū fiant, & euētus tēporū & seculorū. Proposui ergo hāc adducere mihi ad quiuā dū: sciēs q̄m mecū communicabit ō bonis, & erit allocutio cogitatiōis, & tedij mei. Habebo ꝓpter hāc claritatē ad turbas, & honorē apud seniores: iuuenis, & acut⁹ inueniar in iudicio, & in cōspectu potentium admirabilis ero, & facies p̄ncipū mirabunt̄ me. tacentem me sustinebūt, & loquētē me respicient: & sermocināte me plura, man⁹ oris suo iponēt. Preterea habebo p hāc, īmortalitatē: & memoriā eternā his q̄ post me futuri sunt relinquā. Disponā pp̄los: & nationes mihi erūt subdite. Timebunt me audientes reges horrēdi: in multitudine videbor bon⁹, & in bello fortis. Intrās in domū meā, cōquiescā cū illa. non em̄ habet amaritudinē cōuersatio illi⁹, nec tediū cōuictus illi⁹, sed letitiā & gaudiū. Hec cogitans in se apud me, & cōmemorans in corde meo q̄m īmortalitas est in cognatione sapientie, & in amicitia illi⁹, delectatio bona, & in opib⁹ manuum illius honestas sine defectiōe, & in certamine loquele illius sapiētia, & preclaritas in cōmunicatiōe sermonū i pſius: circūibā querēs, vt mihi illā assumerē. Puer aūt eram ingenios⁹, & sortit⁹ sum animā bonā. Et cū essem magis bon⁹, veni ad corp⁹ icoinquinatū. Et vt sciui q̄m aliter nō possez esse continēs, nisi deus det, & hoc ipsum erat summa sapientia, scire cui⁹ esset hoc donū: adij dñm, & deprecatus sum illū, & dixi ex totis precordijs meis.

A

B

j. Para. xxviij. b. ñ. Para. j.b.

Prouer. viij.c. Joā. j.a.

C

D

Esa. xl. d

Roma. xj.d. j. Cor. ñ. d.

De oratio Salomonis pro habenda sapientia quam dicit impossibile habere nisi per deum. Caput. ix.

Deus patrū meoȳ, & dñe misericordie tue, q̄ fecisti oīa v̄bo tuo, & sapiētia tua cōstituisti hoīem, vt dñaret creature q̄ a te facta est, vt disponat orbē terrarū in equitate & iustitia, & in directione cordis iudiciū iudicet: da mihi sediū tuarū assistricē sapiētiā, & noli me reprobare a pueris tuis: quī seruus tuus fuz ego, & fili⁹ ancille tue, hō infirm⁹, & exigui tpis, & minor ad intellectū iudicij & legū. Et si qs erit cōsummat⁹ iter filios hoīm, si ab illo abfuerit sapiētia tua, in nihilū cōputabitur. Tu elegisti me regē ppl̄o tuo, & iudicē filioȳ tuoȳ, et filiarū. & dixisti me edificare tēplū in monte sctō tuo, & in ciuitate habitationis tue altare, filitudinē tabernaculi sancti tui, q̄ō ꝓparasti ab initio, et tecū sapientia tua, q̄ nouit opa tua, q̄ & affluit tūc cū orbē terrarū faceres, et sciebas qd eēt placitū oculis tuis, & qd directū in p̄ceptis tuis. Mitte illam de celis sctīs tuis & a sede magnitudinis tue, vt mecum sit & mecū laboret, vt sciā qd acceptū sit apud te. scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobrie & custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea, & disponā pp̄lm tuū iuste, & ero dign⁹ sediū p̄ris mei. Quis em̄ hoīm poterit scire ꝯsiliū dei: aut qs poterit cogitare qd velit de⁹? Cogitatiōes em̄ mortaliū timide, et incerte p̄uidentie nostre. Corpus em̄ qō corrūpit, aggrauat animā: & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile estimam⁹ q̄ in terra sunt: q̄ in prospectu sunt, inuenimus cū labore. Que in celis sunt aūt, qs inuestigabit? Sensum aūt tuū qs sciet, nisi tu dederis sapiētiā, et miseris spm̄ sctm̄ tuū de altissimis: & si correcte sint semite eorum qui sunt in terris, & que tibi placent didicerint homines? Nam per sapientiam sanati sunt, quicunq̄ placuerunt tibi domine a principio.

A

B

C

Genesis xxviij.b.

D

Exodi j.b.

Commendatur sapientia a sermone iustorum videlicet Adam Noe Abraham Jacob et Joseph: a liberatione filiorum Israel: ab Egyptijs: et sanctorum a persecutoribus suis. Caput. x.

Hec, illū q̄ prim⁹ format⁹ est a deo p̄r orbis terrarū, cū solus esset creatus, custodiuit, & eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre: et dedit illi virtutē cōtinēdi oīa. Ab hac vt recessit iniustus in ira sua, p̄ irā homicidij fraternitatis deperijt. Propter q̄ō cū aqua ꝺler et terrā, sanauit iterū Sapiētia. p cōtēptibile lignū iustū gubernās. Hec & in ꝯsensu superbie, cum se nationes extulissent, sciuit iustū, & cōseruauit sine querela deo, & in filijs miam fortē custodiuit. Hec, iustū a pereūtib⁹ impijs liberauit fugiētē, descēdēte igne in pēta polim: qb⁹ i testimoniū negtie fumigabūda cōstat deserta terra, & in certo tpe fruct⁹ habētes arbores, & incredibilis aīe memoria stans figmētū salis. Sapientiā em̄ p̄tereūtes nō tm̄ in hoc lapsi sunt vt ignorarēt bona: ſz & insipiētie sue reliq̄runt hoīb⁹ memoriā, vt i his q̄ peccauerūt, nec latere potuissent. Sapīa aūt hos q̄ se obseruāt, dolorib⁹ liberauit. Hec aūt, pfugū ire fratris iustū deduxit p vias rectas, & ostēdit illi regnū dei, & dedit illi sciētiā sctoȳ, honestauit illū i laborib⁹, & cōpleuit labores illi⁹. In fraude circūuentiū illū affuit illi, & honestū fecit illū. Custodiuit illū ab inimicis, & a seductoribus tutauit illum, & certamen fortе dedit illi, vt vinceret, & sciret q̄m oīm potētior est sapia. Hec, vēditū iustū nō dereliqt, ſz a pctoribus liberauit eū: descēdit q̄s cū illo in foueā, & i vinculis nō dereliqt illū, donec afferret illi sceptrū regni, & potētiā aduersus eos q̄ eū deprimebāt: & mēdaces ostēdit q̄ maculauerūt illū, & dedit illi claritatē eternā. Hec, pp̄lm iustū, & semē sine q̄rela liberauit a

Exodi iij.b. D Exodi xvij.e. Psalmo lxxviij. b. Exodi xij.e. Exodi xv.a. A Exodi xvj.a. Exodi xvij.c. Numeri xx.b. B C D B A B

nationib⁹ q̄ illū op primebant. Intrauit in animā serui dei, et stetit cōtra reges horrēdos in portētis ⁊ signis. Et reddidit iustis mercedē laborū suorū, et deduxit illos ī via mirabili: ⁊ fuit illis in velamēto diei, ⁊ in luce stellarū p noctē. et trāstulit illos p mare rubrū, ⁊ trāsuexit illos p aquā nimiā. Inimicos aūt illoꝝ demersit in mare, ⁊ ab altitudine inferoꝝ eduxit illos. Ideo iusti tulerūt spolia impioꝝ, ⁊ decantauerūt dñe nomē sanctū tuū, ⁊ victricē manū tuā laudauerunt pariter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum, et linguas infantium fecit disertas.

¶ De miraculis factis pro Israel: de penis vltricibus in delinquētes: de multa potentia dei: ⁊ de misericordia dei. Caput. xj.

Irexit opera eoꝝ in manibus prophete sancti. Iter fecerūt p deserta, q̄ nō habitabantur: et in locis desertis fecerūt casas. Steterūt cōtra hostes, ⁊ de inimicis se vendicauerūt. Sitierūt, et inuocauerūt te, ⁊ data est illis aqua de petra altissima et requies sitis de lapide duro. Per q̄ em̄ penas passi sunt inimici illorū, a defectiōe potus sui: in eis, cum abundarēt filij Israel, letati sūt. Per hec, cū illis deessent, bene cū illis actū est. Nā p fonte qdē sempiterni fluminis, humanū sanguinē dedisti iniustis. Qui cū minuerēt ī traductiōe īfantū occisorū, dedisti illis abūdātē aquā inspate: ostēdēs p sitī q̄ tunc fuit, quēadmodū tuos exaltares, ⁊ aduersarios illorū necares. Cū ei tētati sunt, ⁊ qdē cū misericordia disciplinam accipientes, scierūt quēadmodum cū ira iudicati impij tormenta paterent. Hos qdē tā q̄ pater monens pbasti: illos aūt tanq̄ durus rex interrogās cōdēnasti. Absentes em̄, ⁊ psentes sil⁹ torquebant. Duplex ei illos acceperat tediuz ⁊ gemit⁹ cū memoria pteritorū. Cū ei audirēt p sua tormēta bene secū agi, cōmemorati sunt dñz admirātes ī fine exitus. Quē ei ī expositiōe praua p iectū deriserūt, in finē euētus mirati sunt: nō sil⁹ iustis faciēs, p cogitatiōib⁹ aūt insensatis iniquitates illorū. Qō qdā errantes colebat mutos serpentes, ⁊ bestias superuacuas, īmisisti illis multitudinem mꝰtoꝝ aīaliū ī vindictā: vt scirēt qz p q̄ peccat q̄s, p hec ⁊ torquer̄. Nō ei īpossibilis erat oīpotens manus tua, q̄ creauit orbē terrarū ex materia inuisa, īmittere illis multitudinem vrsorū, aut audaces leones, aut noui generis ira plenas, ⁊ ignotas bestias, aut vaporē igneū spirantes, aut fumi odorē proferentes, aut horrēdas ab oculis scintillas emittētes: quarū nō solū lesura poterat illos exterminare, sz ⁊ aspect⁹ p timorē occidere. Sz ⁊ sine his vno spiritu poterant occidi psecutionē passi ab ipsis factis suis, ⁊ dispergi p spiritū virtutis tue: sz oia ī mēsura ⁊ numero ⁊ pondere disposuisti. Multū ei valere tibi soli supererat semper: ⁊ virtuti brachij tui q̄s resistet? Qm̄ tanq̄ momētū statere, sic est ante te orbis terrarū, ⁊ tanq̄ gutta rorisantelucani, q̄ descēdit ī terrā. Sz miserer̄ oīm, qz oia potes, ⁊ dissimulas peccata hoīm ꝓpter penitētiā. Diligis ei oia q̄sunt, et nihil odisti eorū q̄ fecisti: nec ei odiens aliqd cōstituisti aut fecisti. Quō aūt posset aliqd permanere, nisi tu voluisses? aut qō a te vocatū nō esset, cōseruaretur? Parcis autē oībus quoniā tua sunt dñe, qui amas animas.

¶ De suauitate dei: quis corripit ⁊ monet peccantes: de tranquillitate dominī in iudicio: ⁊ q̄ dat locum penitentie: ⁊ q̄ ad disciplinā boni flagellantur. Caput. xij.

Quā bon⁹, ⁊ suauis est dñe spūs tu⁹ in oībus: Ideoꝝ eos q̄ exerrāt partib⁹, corripis: ⁊ de q̄bus peccāt, admones ⁊ alloq̄ris, vt relicta malitia, credāt in te dñe. Illos em̄ antiquos inhabitatores terre sctē tue, quos exhorruisti, q̄m odibilia opa tibi faciebāt p medicamina, ⁊ sacrificia iniusta, ⁊ filioꝝ suorū necatores fine mia, ⁊ comestores viscerū hoīm, et deuoratores sanguinis, ⁊ authores parētes aīarū inauxiliatarū pdere voluisti a medio sacramēto tuo p man⁹ parētum nostroꝝ, vt dignā pciperēt peregrinatione pueroꝝ dei, que tibi oīm charior est terra. Sed ⁊ his tā q̄ hoīb⁹ pepercisti, et misisti antecessores exercitus tui vespas, vt illos paulatim exterminarēt. Non q̄ impotens eras in bello subīcere impios iustis, aut bestijs seuis, aut vbo duro simul extermare: sed partib⁹ iudicās dabas locū penitētie, nō ignorans qm̄ nequa est natio eorū, ⁊ naturalis malitia ipsoꝝ, et qm̄ nō poterat mutari cogitatio illorū ī ppetuū. Semē em̄ erat maledictū ab initio, nec timēs aliquē: veniam dabas peccatis illoꝝ. Quis em̄ dicet tibi, Quid fecisti: aut qs stabit contra iudiciū tuū: aut qs ī cōspectu tuo veniet vindex iniquorum hoim: aut qs tibi imputabit, si perierint nationes, q̄s tu fecisti: Nec em̄ est ali⁹ de⁹ q̄ tu, cui cura est de oibus, vt ostēdas qm̄ nō iniuste iudicas iudicium. Neq̄ rex, neq̄ tyrān⁹ ī cōspectu tuo ingrēt de his quos pdidisti. Cū ergo sis iustus, iuste oia disponis: ipsum q̄z, q nō debet puniri, cōdēnas, ⁊ exterū estimas a tua vtute. Virtus em̄ tua, iustitie initiū est: ⁊ ob hoc qō oīm dñs es, oīb⁹ te parcere facit. Virtutē em̄ ostēdis tu, q nō crederis esse ei vtute ꝓsummat⁹, ⁊ horū q te nesciūt, audaciā traducis. Tu aūt dñator virtutis, cū trāq̄litate iudicas, ⁊ cū magna reuerētia disponis nos. Subest em̄ tibi cū volueris, posse. Docuisti autē pp̄m tuū p talia opa, qm̄ oportet iustū esse, ⁊ humanū, et bone spei fecisti filios tuos: qm̄ das locū ī pcīs penitētie. Si em̄ inimicos seruoꝝ tuoꝝ, ⁊ debitos morti, cū tāta cruciasti attētione, ⁊ liberasti, dās tps ⁊ locū p q̄ possent mutari a malitia: cū quāta diligētia iudicasti filios tuos, quorū parētib⁹ iuramēta ⁊ cōuētiones dedisti bonarū promissiōnū: Cū ergo das nobis disciplinā, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatē tuā cogitem⁹ iudicātes, ⁊ cū de nobis iudicat, sperem⁹ mīaz tuā. Aū ⁊ illis, q ī vita sua insensate et iuste vixerūt, p hec q̄ coluerūt, dedisti summa tormēta. Etem̄ ī erroris via diuti⁹ errauerūt, deos estimātes hec q̄ ī aīalibus sunt supuacua, infantiū insensatorū more viuētes. Propter hoc tā q̄ pueris insensatis iudiciū irrisum dedisti. Qui aūt ludibrijs increpatiōis nō sunt correcti: dignū dei iudiciū experti sunt. in his em̄ q̄ patiebantur, molestē ferebāt, in qbus patientes indignabant̄. Per hec quos putabāt deos in ipsis cū exterminarētur, videntes illū quē olim negabāt se nosse, verū deū agnouer̄t: propter qō ⁊ finis cōdēnationis eorum veniet super illos,

¶ De idolatrijs: de agnoscendo creatorem per creaturas: de subsannatione idolorum. Caput. xiij.

Vani aūt sunt oēs hoīes, in quib⁹ nō subest scientia dei, ⁊ de his q̄ nō vident̄ bona, nō potuerunt intelligere eū q̄ est, neq̄ opib⁹ attēdentes agnouerūt qs esset artifex, sed aut ignē, aut spūm, aut citatū aerē, aut gyrū stellarū, aut nimiā aquā, aut solē ⁊ lunā rectores orbis terrarū deos putauer̄t. Quoꝝ ⁊ si specie delectari deos putauerūt: sciāt quāto his dñator eorū speciosior est speciei em̄ gnator hec oia cōstituit. Aut si virtutē, ⁊ opa eoꝝ mirati sunt itelligāt ab illis quoniā q hec fecit fortior est illis. a magnitudine ei speciei, ⁊ creature, cognoscibiliter poterit creator horū videri, sz tū adhuc in his minor est q̄rela. Et hi enim fortasse errāt, deū q̄rētes, ⁊ violentes īuenire. Etenim cū ī opib⁹ illi⁹ ꝙuersent̄: ingrūt, ⁊ pspicuum hūt qm̄ bona sunt q̄ vident̄. Iterū aūt nec his dz ignosci. Si enim tantū potuerūt scire, vt possent estimare seculū: quō hui⁹ dñm nō facili⁹ inuenerūt? Infelices aūt sunt, ⁊ inter mortuos spes illorū est, q̄ appellauerūt deos opera manuū hoīm, aurū ⁊ argentū, artis inuētionē, ⁊ silitudines aīaliū, aut lapidē inutilē op⁹ man⁹ antique. Aut si qs artifex faber de syluā lignū rectum secuerit, ⁊ hui⁹ docte eradat oēm corticē, ⁊ arte sua vsus diligēter fabricet vas vtile in cōuersationē vite, reliquijs aūt hui⁹ opis ad ꝓparationē esce abutat̄: ⁊ reliquū hoꝝ ad nullū vsum facit lignum curuū, ⁊ verticib⁹ plenū sculpat diligēter p vacuitatē suā, ⁊ p sciaz sue artis figuret illud, ⁊ assimilet illō imagini hoīs, aut alicui ex aīalib⁹ illō cōparet, plinctis rubrica, ⁊ rubicū dū faciēs fuco colorē illi⁹, ⁊ oēm maculā q̄ ī illo est plinctis, ⁊ faciat ei dignā hitationē, ⁊ in pariete ponēs illud, ⁊ confirmās ferro, ne forte cadat, pspiciēs illi, sciēs q̄ niā nō ꝓt adiuuare se, imago ei est, ⁊ op⁹ est illi adiutorū. Et de substātia sua, ⁊ de filijs suis, ⁊ de nuptijs votū faciēs inquirit. Non erubescit loqui cū illo q̄ sine aīa est: ⁊ p sanitate qdē infirmū

D De v.b C Esaie xliij. b. A B

deprecatur, & p vita rogat mortuū, & in adiutoriū inutilem
invocat: & p itinere petit ab eo qui ambulare nō potest: et
de acquirēdo, & de operādo, & de omniū rerum euētu petit
ab eo qui in omnibus est inutilis.

¶ De benedictiōe crucis christi. de maledictiōe idololatrie & idoli
detestatione. de crudelitate sacrificiorum & vntuersalitate vitiorum
sequentium idololatriam. Caput. xiij.

A Exodi xiij. D. Terum aliꝰ navigare cogitās, & p feros fluctꝰ iter facere incipiēs, ligno portāte se fragilius lignū invocat. Illud enī cupiditas acgrēdi excogitavit, & artifex sapia fabricavit sua. Tua aūt patet puidētia ab initio cūcta gubernat: qm̄ & dedisti i mari viā, & iter fluctꝰ semitā firmissimā, ostēdēs quoniā potēs es exoibꝰ sanare, etiā si sine rate aliqs adeat mare. Sz vt nō essent vacua sapie tue opa: ꝓpter hoc ēt & exiguo ligno credūt hoies oias suas: & trasеūtes mare, p ratem liberati sunt. Sed & ab initio cum perirent supbi gigātes, spes orbis terrarū ad ratē cōfugiēs, remisit seculo semē nationis, q̄ manu tua erat gubernata. B Bñdictū est ei lignū, per qō fit iustitia. Ꝑer manꝰ aūt qō fit idolū, maledictū est et ipsum, & q fecit illud: q̄ ille qdē operatꝰ est, illud aūt cū eēt fragile, deus cognominatꝰ est. Sil'r aūt odio sunt deo, impius & impietas eius. Et em̄ qō factū est, cū illo q fecit, tormenta patiet. ꝑopter hoc & in idolis nationū nō erit respectꝰ: qm̄ creature dei in odiū facte sunt, & in tētationē animis hoim, & in muscipulā pedibꝰ insipiētiū. Initiū em̄ fornications, est exgitio idoloꝝ: & adinuentio illorum, corruptio vite est. neq; em̄ erant ab initio, neq; erūt in perpetuū. Supuacuitas em̄ hoim. hec adinuenit in orbē terrarū, et ideo breuis illoꝝ finis est inuētus. Acerbo em̄ luctu dolēs pater cito sibi rapti filij fecit imaginē: & illū q tūc quasi homo mortuꝰ fuerat, nūc tā q̄ deū dolere cepit, & cōstituit iter seruos suos sacra, & sacrificia. Deinde interueniēte tpe, cōualescēte iniqua cōsuetudine, hic error tā q̄ lex custoditus est, & tyrānorū imperio colebant figmenta. Et hos quos in palā hoies honorare nō poterāt, ꝓpter hoc qō lōge essent, elōginquo figura eorū allata euidētē imaginē regis, quem honorare volebāt, fecerūt: vt illū q aberat: tā q̄ ꝑsentē colerēt sua solicitudine. ꝑouexit aūt ad hoc cultura & hos q ignorabāt, artificis eximia diligētia. Ille em̄ volens plus placere illi q se assumpsit, elaborauit arte sua, vt silitudinē in meliꝰ figuraret. Multitudo aūt hoim abducta p speciē operis, eū q ante tps tā q̄ hō honoratꝰ fuerat, nūc deū esti mauerunt. Et hec fuit vite humane deceptio, qm̄ aut affectui, aut regibꝰ deseruiētes hoies, incōmunicabile nomen lapidibus, & lignis imposuerūt. Et non sufficerat errasse eos circa dei sciētiā, sed & in magno viuētes in sciētie bello, tot & tā magna mala pacē appellāt. Aut em̄ filios suos sacrificātes, aut obscura sacrificia faciētes, aut ysanie plenas viglia habētes: neq; vitā, neq; nuptias mundas iā custodiūt, sz & aliꝰ aliū p invidiā occidit, aut adulterās ꝓtristat: & oia cōmista sunt, sanguis, homicidium furtū & fictio, corruptio et infidelitas, turbatio & piuriū, tumultꝰ, bonorū dei imemoratio, aiarū ingnatio, natiuitatis imutatio, nuptiarū incōstātia, inordinatio mechie, & ipudicitie. Infandorum em̄ idoloꝝ cultura, oīs mali causa est, & initiū et finis. Aut em̄ dū letant, ysaniū: aut certe vaticinant falsa, aut viuunt iniuste, aut perierāt cito. Dū em̄ cōfidūt i idolis q̄ fine aia sunt, male iurātes noceri se nō sperāt. Utraq; ergo illis euenīēt digne, qm̄ male senserūt de deo attēdētes idolis, & inrauerūt iniuste in dolo ꝓtēnentes iustitiā. Nō em̄ iurātium est virtus, sed peccantium pena perambulat semper iniustorum preuaricationem.

¶ Laus fidelium qui laudant dei misericordiā cuꝰ grā nō seruiūt idolis. de subiannatione idololatrie & eius detestatione. Caput. xv.

A Tu aūt deꝰ noster, suauis & verꝰ es, patiēs & in misericordia disponēs oia. Et em̄ si peccauerimꝰ, tui sumꝰ, sciētes magnitudinē tuā: & si nō peccauerimꝰ, scimꝰ qm̄ apud te sumꝰ cōputati. Nosse em̄ te, cōsummata iustitia est: & scire iustitiā, & virtutē tuā radix est immortalitatis. Nō em̄ i errorē iduxit nos hoiz male artis excogitatio, nec vmbra picture labor sine fructu, et effigies sculpta p varios colores, cuiꝰ aspect ysensato dat cōcupiscentiā, & diligit mortue imaginis effigiē sine anima. Maloꝝ amatores digni sunt morte, q spez habēt i talibꝰ, & q faciūt illos, & q diligūt, & q colūt. Sed & figulus mollē, terrā premēs laboriose fingit ad vsus nostros vnūquodq; vas, & de eodē luto fingit q̄ mūda sunt in vsum vasa, & sil'r q̄ bis sunt cōtraria. hoꝝ aūt vasoꝝ qs sit vsus, iudex est figulus. Et cū labore vano deū fingit de eodē luto: ille q paulo ante de terra factꝰ fuerat, & post pusillū reduxit vñ acceptꝰ est repetit aie debitū quā habebat. Sed cura est illi, non qꝝ laboratꝰ est, nec qm̄ breuis illi vita est, sed cōcertat aurifi cibus & argētarijs: sed & erarios imitat, & gloriā ꝑfert, qm̄ res supuacuas fingit. Finis ē em̄ coꝝ ei, & terra supuacua spes illi, & luto vilior vita eiꝰ: qm̄ ignorauit q se finxit, et q ispirauit illi aiam q̄ operat, & q insufflauit ei spiritū vitalē. Sed & estimauerūt lusum esse vitā nostrā, & quersationem vite ꝓpositā ad lucrū, & oportere vndecūq; etiā ex malo acquirere. Hic em̄ scit se sup oēs delinq̄re, q exterre materia fragilia vasa, e sculptilia fingit. Oēs em̄ isipiētes, & infelices supra modū aie supbi sunt, inimici ppli tui, et ꝑātes illi: qm̄ oia idola nationū deos estimauerūt, qb⁹ neq; oculoꝝ visus ē ad videndū, neq; nares ad ꝓcipiēdū spm̄, neq; aures ad audiēdū, neq; digiti manuū ad tractādū, sed & pedes eoꝝ pigri ad ambulandū. homo ei fecit illos, & q spūs mutuatus est, is finxit illos. Nemo ei sibi sil'em hō poterit deū fingere. Cū ei sit mortalis, & mortuū fingit manibꝰ iniquis. Melioꝝ ei est ipse bis quos colit, qꝝ ipse qdē vixit, cū eēt mortalis, illi aūt nūq̄. Sz & aīalia miserrima colūt: insensata enim cōparata bis, illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex bis animalibus bona potest conspicere. Effugerunt aūt dei laudem, & benedictionem eius.

B Roma. ix. D. C

¶ De iustitia dei qui iudicat impios & propitiator iustis. alternatim prosequitur. de ignorante in aquis niue & glacie sustinente vim gmis: & de donatione manne. Caput. xvj.

A Numeri. xj. G. Numeri xxj. b. B Exodi x. a. viij. f. Apoca. ix. b. C Exodi ix. e. Propter hec & bis silia passi sunt digne tormenta, et p multitudinē bestiarū exterminati sunt. ꝑo qbꝰ tormētis bñ disposuisti ppl'z tuū, q bus dedisti cōcupiscētiā delectamēti sui nouū saporē, escā parās eis ortygometrā: vt illi qdē ꝓcupiscētes escā ꝓpter ea q̄ illis ostēsa & missa sunt, etiā a necessaria cōcupiscētia auerterent. Hi aūt in breui inopes facti, nouam gustauerūt escā. Oportebat ei illis sine excusatione qdem supuenire interitū exercētibꝰ tyrānidē: bis aūt tantū oñdere, quēmadmodū inimici eoꝝ exterminabant. Et ei cū illis supuenit seua bestia ꝓ ira, morsibꝰ puersoꝝ colubroꝝ exterminabātur. Sz nō i ꝓpetuū ira tua pmānsit, sz ad correptionē i breui turbati sunt, signū habētes salutis ad cōmemorationē mādati legis tue. Qui'ei cōuersus est, nō p hoc qō videbat sanabat, sz p te oīm saluatorē. in hoc aūt ostendisti inimicis tuis, q̄ tu es q liberas ab oī malo. Illos ei locustarū, & muscarū occiderūt morsus, nō est inuenta sanitas aie illorū, q̄ digni erāt ab huiusmodi exterminari. Filios aūt tuos, nec draconū, nec venenatoꝝ vicerūt dētes. miseri cordia ei tua adueniens sanabat illos. In memoria enim sermonū tuorū exterminabant, & velociter sanabant, ne in altā incidentes oblionē nō possent tuo vti adiutorio. etei neq; herba, neq; malagma sanauit eos, sed tuꝰ dñe sermo, q sanat oīa. Tu es enim dñe, q vite & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis & reducis: homo aūt occidit qdē ꝓ malitiā animā suā, & cū exierit spūs, nō reuertet, nec reuocabit aīam q̄ recepta est. sed tuā manū effugere impossibile est. Negātes ei te nosse impij, p fortitudinem brachij tui flagellati sunt: nouis aquis, & grādinibꝰ, & pluuijs ꝑsecutionē passi, & p ignē cōsumpti. Qō em̄ mirabile erat: in aqua, que omnia extinguit, plus ignis valebat. videx est ei orbis iustoꝝ. Quodā enim tpe māsuetabat ignis, ne cōburerent q̄ adipios missa erāt aīalia sz vt ipsi vidētes, sci rēt qm̄ dei iudicio patiunt ꝑsecutionē. Et quodā tpe in aq̄ supra virtutē ignis exardescebat vndiq;, vt iniquā terre nationē exterminaret. ꝑo qbꝰ angelorū esca nutriuisti po-

D ꝑs. cxiij. b. & cxxxiij. d. Deuter. xxij. f. j. Regū ij. a. Tobie xij. a.

palum

pulū tuū, ⁊ paratū panē de celo pstitisti illis sine labore, oē delectamētū in se habētē, ⁊ ois saporis suauitatē. Substātia enim tua dulcedinē tuā quā in filios habes oñdebat: et deseruiēs vniuscuiusq; volūtati, ad qđ qlcq; volebat cōuertebat. Nix aūt, ⁊ glacies sustinebāt vim ignis, ⁊ nō tabescebāt: vt scirēt quoniā fructꝰ ĩimicoꝝ exterminabat ignis ardēs in grādine ⁊ pluuia coruscans. Hoc aūt iterū, vt nutrirent iusti, ignis etiā sue vtutis oblitꝰ est. Creatura eī tibi factori deseruiēs, exardescit in tormētū aduersus iniustos: ⁊ leniꝰ fit ad bñfaciēdū p his q in te cōfidūt. Propter hoc et tūc oia trāsfigurata oīm nutrici gratie tue deseruiebant ad volūtatē eoꝝ q a te desiderati sunt: vt scirent filij tui, quos dilexisti dñe, qm̄ nō natiuitatꝫ fructꝰ pascūt hoies, sꝫ ꝓmotuꝰ hos q ĩ te crediderint ꝙseruat. Q ō em̄ ab igne nō poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefaciūt tabescebat: vt notū oibꝰ eēt, quoniā opꝫ ꝓuenire solē ad bñdictionē tuā, ⁊ ad ortū lucis te ibi adorare. Ingrati eī spes tāq; hybernalis glacies tabesceret, ⁊ dispiet tāq; aq̄ supuacua.

¶ De magnitudine iudiciorum dei: que penis mirabilibus afflige-bat impios. Caput. xvij.

Magna sunt enim iudicia tua dñe, ⁊ ĩenarrabilia verba tua, ꝓpter hoc indisciplinate aie errauerūt. Dū em̄ psuasum habēt iniqui, posse dñari nationi sancte: vīculis tenebrarū, ⁊ lōge noctis cōpediti, inclusi sub tectis fugitiui ꝓpetue ꝓuidentie iacuerunt. Et dū putāt se ĩatere in obscuris pctis, tenebroso oblionis velamēto dispersi sunt, pauētes horrēde, ⁊ cū admiratione nimia pturbati. Nec; eī q̄ cōtinebat illos spelunca, sine timore custodiebat: quoniā sonitꝰ descēdēs pturbabat illos, ⁊ pśone tristes illis apparētes, pauorē illis prestabāt. Et ignis qdē nulla vis poterat illis lumē prebere, nec sideru limpide flāme illuminare poterāt illā noctē horrendam. Apparebat aūt illis subitaneꝰ ignis, timore plenꝰ: ⁊ timore pcussi illiꝰ q̄ nō videbāt faciei, estimabāt deteriora esse q̄ videbant: ⁊ magice artis appositi erant derisus, et sapiētie gloria correptio cū cōtumelia. Illi enim q ꝓmittebāt timores, ⁊ pturbatiōes expellere se ab aīa lā guēte, hi cū derisu pleni timore languebāt. Nā ⁊ si nihil illos ex monstris perturbabat: trāsitu aialiū, ⁊ serpētū sibilatione cōmoti, trembūdi peribant, ⁊ aerē quē nulla rōne qs effugere posset, negātes se videre. Frequēter eī ꝓoccupāt pessima, redarguēte cōscia. Cū enim sit timida neqtia, dat testimonium cōdēnata. semp enim ꝑsumit seua pturbata ꝙsciētia. Nihil enim est timor, nisi ꝑsumptiōis adiutoriū, ꝓditio cogitationis auxiliorū. Et dū ab intro minor est expectatio, maiorē cōputat snīam eius cause de q̄ tormētū ꝑstat. Illi aūt q̄ impotentē vere noctē, ⁊ ab infimis ⁊ ab altissimis inferis supueniētē eūdē somnū dormiētes, aliq̄ mōstroꝝ exagitabāt timore, aliq̄ aīe ōficiebāt traductiōe. subitaneꝰ enim illis, ⁊ insperatꝰ timor supuenerat. Deinde si quisq̄ ex illis decidisset, custodiebāt in carcere sine ferro reclusus. Si eī rusticus qs erat aut pastor, aut agri laboꝝ operi ꝓoccupatꝰ esset: ineffugibilē sustinebat necessitatē. Una eī catena tenebrarum oēs erāt colligati. Sine spūs sibilans, aut inter spissos arboꝝ ramos auiū sonꝰ suauis, aut vis aque decurrentis nimiū, aut sonꝰ validus ꝓcipitatarū petrarū, aut ludēntiū aialiū cursus iuisus, aut mugiētiū valida bestiarū vox, aut resonās de altissimis mōtibus Echo: deficiētes faciebāt illos pre timore. Ois eī orbis terrarū limpido illuminabāt lumine, ⁊ nō ipeditis opib⁹ cōtinebāt. Solis autem illis superposita erat grauis nox, imago tenebrarū, que supuētura illis erat. Ipsi ergo sibi erant grauiores tenebris.

¶ De luce israelitarū in egypto figurāte lucē sctōrū in mundo: de ꝑsecutione afflictionis ipsoꝝ: de nocte q̄ percussit dñs primogenita: de aduētu xp̄i: de peccato populi israel in deserto: de aaron qūo stetit inter vivos ⁊ mortuos cum thuribulo. Caput. xviij.

Sanctis aūt tuis maxima erat lux, ⁊ horū qdē vocē inimici audiebāt, sꝫ figurā nō videbāt. Et q̄ nō ⁊ ipsi eadē passi erāt, magnificabāt te: ⁊ q̄ ante lesi erāt, q̄ nō ledebātur, gras agebāt tibi: et vt eēt differētia, te deū petebāt. Propter qđ ignis ardētem columnā ducē habuerunt ignotevie, vt solē sine lesura boni hospitij prestitisti. Digni quidē illi carere luce, et pati carcerē tenebrarū, q̄ iclusos custodiebant filios tuos, p q̄s icipiebat icorruptū legis lumē seculo dari. Cū cogitarent iustoꝝ occidere ĩfātes: ⁊ vno exposito filio, sed liberatio, in traductionē illoꝝ, multitudinē filioꝝ abstulisti, et pariter illos ꝑdidisti in aqua valida. Illa em̄ nox ante cognita est a ꝓtribꝰ nr̄is: vt vere sciētes qbꝰ iuramētis crediderūt, anime equiores essent. Suscepta est aūt a ppl̄o tuo sanitas quidē iustoꝝ ministroꝝ aūt exterminatio. Sicut enim lesisti aduersarios nostros: sic ⁊ nos ꝓuocans magnificasti. Abscōse enim sacrificabāt iusti pueri bonoꝝ, ⁊ iustitie legē in cōcordia disposuerūt: sil'r ⁊ bona ⁊ mala recepturos iustos, patrū iā decātātes laudes. Resonabat aūt icōueniēs ĩimicoꝝ vox, ⁊ flebilis audiebāt plāctꝰ ploratoꝝ infantiū. Sil'i aūt pena seruꝰ cū dño afflictꝰ est, ⁊ popularis homo regi sil'a passus. Sil'r ergo oēs vno noie mortis mortuos habebāt innumerabiles. Nec enim ad sepeliēdum viui sufficiebāt: quoniā vno momēto q̄ erat ꝓclarioꝝ natio illoꝝ exterminata est. De oibꝰ enim nō credētes ꝓpter bñficia, tūc cū primū fuit exterminiū primogenitoꝝ, ꝙponderūt populū dei se esse. Cū enim quietū cōtineret oia, ⁊ nox in suo cursu mediū iter haberet, oīpotēs sermo tuꝰ dñe exiliēs de celo a regalibus sedib⁹, durꝰ debellatoꝝ i mediā exterminij terrā ꝑsiliit, gladiꝰ acutꝰ insimulatū imperiū tuū portās, ⁊ stans repleuit oia morte, ⁊ vsq; ad celū attingebat stās in terra. Tūc cōtinuo visus somnioꝝ malorū turbauerūt illos, ⁊ timores supuenerūt insperati. Et aliꝰ alibi ꝓiectꝰ semiuiuus: propter quā moriebat causam demōstrabat mortis. Visiones enim q̄ illos turbauerūt, hec premonebāt, ne inscij q̄re mala patiebant, perirēt. Tetigit aūt tūc ⁊ iustos tentatio mortis, ⁊ cōmotio in eremo facta est multitudinis: sꝫ nō diu pmānsit ira tua. Properās enim hō sine q̄rela deprecari pro pplis, proferēs seruitutis sue scutū oronē, et p incensum depcationē allegās, restitit ire, ⁊ finē imposuit ne cessitati, oñdēs quoniā tuꝰ est famulꝰ. Vicit aūt turbas, nō in virtute corpis, nec armatura potētie, sꝫ verbo illū q̄ se verabat subiecit, iuramēta parētū, ⁊ testamētū cōmemorās. Cū em̄ iam aceruatim cecidissent sup alterutrū mortui, interstitit, ⁊ amputauit ĩpetū, ⁊ diuisit illā q̄ ad viuos ducebat viā. In veste em̄ poderis, quā habebat, totꝰ erat orbis terrarū: ⁊ parētū magnalia in q̄tuor ordinib⁹ lapidū erant sculpta, ⁊ magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat. Vis aūt cessit qui exterminabat, ⁊ hec extimuit. erat em̄ sola tentatio ire sufficiens.

¶ De interitu egyptiorum cū gaudio hebreorū: de ortigometra donata ad desiderium populi: q̄ elementa mundi nō tantū diuine sed et humane seruiunt voluntati. Caput. xix.

Adpijs aūt vsq; ĩ nouissimū sine mīa ira supuenit. Prescibat em̄ ⁊ futura illoꝝ: qm̄ cū ipsi ꝓmisissent, vt se educerēt, ⁊ cū magna solicitudine premisissent illos penitētie actꝰ. Adhuc em̄ iter manꝰ habētes luctū, ⁊ deplorātes ad monumēta mortuorū, aliā sibi assumpserūt cogitationē isciētie: ⁊ quos rogantes piecerāt, hos tāq; fugitiuos ꝑseq̄bant. ducebat em̄ illos ad hūc finē digna necessitas: ⁊ hoc q̄ acciderāt cōmorationē amittebāt, vt q̄ deerāt tormētis, repleret punitio, ⁊ ppl's qdē tuus mirabiliter trāsiret, illi aūt nouā mortē inuenirēt. Ois eī creatura ad suū genꝰ ab initio refigurabāt, deseruiēs tuis ꝓceptis, vt pueri tui custodirentur illesi. Nā nubes castra illoꝝ obūbrabat, ⁊ ex aqua q̄ aī erat, terra arida apparuit, ⁊ ĩ mari rubro via sine impedimēto, et campus germinans de profundo nimio. p quē ois natio trāsiuit q̄ tegebāt tua manu, videtes tua mirabilia ⁊ monstra. Tāq; em̄ equi depauer̄t escā, ⁊ tāq; agni exultauerūt magnificātes te dñe, q̄ liberasti illos. Memores eī erāt adhuc eoꝝ q̄ inc̄olatu illoꝝ facta fuerāt: quēadmodū pro natione aialiū pduxit terra muscas, ⁊ pro piscibus eructauit fluuius multitudinē ranarū. Nouissime aūt viderunt nouā creaturā auiū, cū adducti cōcupiscētia postulauerūt escas epulationis. In allocutione em̄ desiderij ascendit illis de

Exodi xvi.c. Numeri xi.b. ꝑs. lxxviij.c. Jo. vj.d. Exodi ix.e.

Deuter. viij.a. Matth. iiij.a.

Exodi x.f.

Exodi vij.d et viij.b.

Exodi xvij.e.

Exodi x.f.

Psalmo lxxviij.b. x.cliij.d.

Exodi j.c.e.ij.b.

Exodi xiiij. f.g.

Exodi xij. d.e.

Numeri xvj.g.

Exodi xxviij.d.

ē.xvj.a.

mari oꝛtꝰ gometra, ⁊ vexationes pctōꝝ ſupuenerūt, non ſine illis q̄ ante facta erāt argumentis ꝑ vim fulminū. iuſte eīs patiebātur ꝓ ſuas negtias. Et tēꝑ deteſtabiliōꝛē ihoſpitalitatē inſtituerūt. alij qdē ignotos non recipiebāt aduenas, alij aūt bonos hoſpites ī ſeruitutē redigebant. Et nō ſolū hec, ſed ⁊ aliꝰ qdē reſpectꝰ illoꝝ erat: qñ inuiti recipiebāt extraneos. Qui aūt cū letitia receperūt hos, q eiſdē vſi erāt inſtitutis, ſeuiſſimis afflixerūt doloꝛibus. ℙercuſſi ſunt aūt cecitate: ſicut illi in foꝛibꝰ iuſti cū ſubitaneis coopti eſſent tenebꝛis, vnuſquiſq; tranſitū oſtij ſui q̄rebat, Jn ſe enim elemēta dū cōuertunt, ſicut in oꝛgano q̄litatis ſonus immutat, oīa ſuū ſonū cuſtodiunt. Unde eſtimari ex ipſo viſu certo poteſt. Agreſtia enim ī aquatica cōuertebātur: ⁊ quecūq; erāt natātia, in terra trāſibāt. Jgnis ī aqua valebat ſupꝛa ſuā virtutē, ⁊ aqua extinguētis nature obliuiſcebat. ℙlāme ecōtrario, coꝛruptibiliū aīaliū nō vexauerunt carnes coambulātiū, nec diſſoluebant illā q̄ facile diſſoluebatur, ſicut glacies bonā eſcā. Jn oībus enim magnificaſti populū tuū dñe, ⁊ honoꝛaſti, ⁊ nō deſpexiſti in omni tempoꝛe, ⁊ in omni loco aſſiſtens eis.

gen. ix. c. D

¶ Explicit liber Sapientie.

¶ Jncipit prologus libꝝ Jeſu filij Syrach qui Eccleſiaſticus appellatur.

MUltoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ ꝑ legē ⁊ ꝓphetas alioſq; q̄ ſecuti ſunt illos ſapiētia demōſtrata eſt: in q̄bus opꝛ laudare Jſrael doctrine ⁊ ſapiētie cā: q̄ nō ſolū ipſos loquētes neceſſe eſt eſſe ꝓtos: ſꝫ etiā extraneos poſſe ⁊ dicēres ⁊ ſcribentes doctiſſimos fieri. Auus meus Jeſus poſtq̄ ſe amplius dedit ad diligētiā lectionis legis ⁊ ꝓphetarum ⁊ aliorū libroꝝ q̄ nobis a parētibꝰ nr̄is traditi ſunt: voluit et ipſe ſcribere aliquid hoꝛū q̄ ad doctrinā ⁊ ſapiētiā ꝓtinēt vt deſiderantes diſcere ⁊ illoꝝ periti fieri magis: magisq; ꝯtēdāt animo et cōfirmēt ad legitimā vitā. Hoꝛtoꝛ itaq; venire vos cū benuolentia: et attētioꝝ ſtudio lectionē facere: ⁊ venīa hꝫe in illis in quibus videmur ſequētes imaginē ſapiētie ⁊ deficere in verboꝝ cōpoſitione. Nam deficiūt verba hebꝛaica q̄ fuerint trāſlata ad alterā linguam. Nō aūt ſolū hoc: ſed ⁊ ipſa lex ⁊ ꝓphete: ceteraq; aliorum libroꝝ nō parua hꝫt differentiā q̄ ſi inter ſe dicunt. Nā in octauo ⁊ triceſimo anno ꝓtibus ℙtolomei euergetis regis poſtq̄ perueni in Egyptum: ⁊ cum multum tēꝑis ibi fuiſſem: inueni ibi libꝛos relictos non parue neq; cōtēnende doctrine. Jtaq; bonū ⁊ neceſſariū putaui ⁊ ipſe aliquā addere diligētiā: ⁊ laboꝛem interpretandi libꝝ iſtum: ⁊ multa vigilia atq; doctrinam in ſpatio ꝓtis ad illa que ad finem ducunt libꝝ iſtum dare: ⁊ illis qui volunt animum intendere: ⁊ diſcere: quēadmodum oporteat inſtituere moꝛes qui ꝓ legem domini ꝓpoſuerint vitam agere.

¶ Explicit prologus.

¶ Jncipit prologus Rabbani in librum Eccleſiaſticum.

JHū Jeſu filij Syrach dicit ſe Hieronymus reppeꝛiſſe apud hebꝛeos: non eccleſiaſticū: vt apud latinos ſed parabolas prenotatū: cui iuncti erāt eccleſiaſtes et canticum canticoꝝ: vt Salomonē nō modo libꝛoꝝ numeꝛo: ſed materie genere coequaret: libꝝ vero ſapiētie ſe nō reppeꝛiſſe apud eos: ſed magis Grecā redolere eloquētiā quē nonnulli ꝓhilonis eſſe affirmāt. Eccleſiaſticus vero ſicut eccleſiaſtes eccleſie vtiliſſimus eſt: qui congregatoꝛ vel collectoꝛ interpretatur ſicut ille conctonatoꝛ. Sed eccleſiaſtes xp̄m refert: ⁊ ad quemlibet predicatoꝛem eccleſiaſticꝰ: q̄ ꝓpter excellētiā virtutum ſuarum panaretes: id eſt omnium virtutū caꝑ appellatur. Cuius tanta claritas tantaq; latinitas eſt. vt ipſe ſibi commenta ſit.

Cauè legē.

¶ Explicit ꝓlogus Rabbani.

¶ Jncipit liber Eccleſiaſticus.

¶ De trina ſapiētia dei ⁊ origine eiuſdē: de incarnatione verbi dei: de laude timoꝛis dñi: ⁊ q̄ iuſtitia gradus eſt ad ſapientiam. Cap. j.

OMnis ſapiētia a dño deo eſt, ⁊ cū illo fuit ſemp, ⁊ ē ante euū. Arenā maris ⁊ pluuie guttas, ⁊ dies ſcli q̄s dinumerauit? Altitudinē celi, ⁊ latitudinē terre, ⁊ pfundum abyſſi q̄s dimēſꝰ eſt? Sapiētia dei ꝑcedētē oīa, q̄s inueſtigauit? ℙrioꝛ oīm creata eſt ſapiētia, ⁊ ītellectꝰ prudētie ab euo. Fons ſapiētie vꝫbum dei in excelcis, ⁊ ī greſſus illi⁹ mādata eterna. Radix ſapiētie, cui reuelata eſt? ⁊ aſtutias illi⁹ q̄s agnouit? Diſciplina ſapie cui reuelata eſt, ⁊ manifeſtata? et multiplicationē ingreſſus illi⁹ q̄s ītellexit? Unꝰ eſt altiſſimꝰ creatoꝛ oīm, oīpotēs, ⁊ rex potēs, ⁊ metuēdus nimis: ſedēs ſup thꝛonum illi⁹ ⁊ dominās deꝰ. Jpſe creauit illā ī ſpiritu ſctō, et vidit, ⁊ dinumerauit, ⁊ mēſus eſt. Et effudit illā ſup oīa opa ſua, ⁊ ſup oēm carnē ſm datū ſuū, ⁊ ꝑbuit illā diligētibꝰ ſe. Timoꝛ dñi gl̄ia, ⁊ gl̄iatio, ⁊ letitia, ⁊ coꝛona exultationis. Timoꝛ dñi delectabit coꝛ, ⁊ dabit letitiā ⁊ gaudiū in lōgitudinē dieꝝ. Timēti dñm bñ erit in extremis, ⁊ ī die defūctiōis ſue bñdicet. Dilectio dei, honoꝛabilis ſapia. Quibꝰ autē apparuerit ī viſu, diligūt eā in viſione, ⁊ ī agnitiōe magnaliū ſuoꝝ. Jnitiū ſapie timoꝛ dñi, ⁊ cū fidelibꝰ ī vulua ꝙcreatus eſt, ⁊ cū electꝫ feminis gradit, ⁊ cū iuſtis ⁊ fidelibꝰ agnoſcit. Timoꝛ dñi, ſcīe religioſitas. Religioſitas cuſtodiet ⁊ iuſtificabit coꝛ, iucūditatē atq; gaudiū dabit. Timēti dominū bñ erit, ⁊ in dieb⁹ ꝙſummatiōis illi⁹ bñdicet. ℙlenitudo ſapie eſt, timere deū, ⁊ plenitudo fructꝰ illi⁹. Oēm domū illi⁹ ipleb it a gñationibꝰ, ⁊ receptacula a theſauris illi⁹. Coꝛona ſapie, timoꝛ dñi, replēs pacē, ⁊ ſalutis fructū: ⁊ vidit, ⁊ dinumerauit eā. vtraq; aūt ſunt dona dei. Scientiā, ⁊ intellectū prudētie ſapia cōpartiet: ⁊ gl̄iaz tenētiū ſe, exaltat. Radix ſapie eſt, timere dñm: ⁊ rami illi⁹ longeui. Jn theſauris ſapie ītellectꝰ, ⁊ ſciētie religioſitas, execratio aūt pctōꝝ ſapia. Timoꝛ dñi expellit pctm̄. nam q̄ ſine timoꝛe eſt, nō poterit iuſtificari. iracūdia em̄ animoſitatis illius, ſubuerſio illi⁹ eſt. Uſq; ī ꝑs ſuſtinebit patiēs, ⁊ poſtea redditio iucūditatis. Bonꝰ ſenſus vſq; in ꝑs abſcondet vba illi⁹, ⁊ labia multoꝝ enarrabūt ſenſuz illi⁹. Jn theſauris ſapie ſignificatio diſcipline: execratio aūt pctōꝝ, cultura dei. Fili⁹ cōcupiſcēs ſapiam, ꝙſerua iuſtitiā, ⁊ deꝰ ꝑbebit illā tibi. Sapia em̄ ⁊ diſciplina timoꝛ dñi: ⁊ q̄ bñplacitum eſt illi, fides ⁊ māſuetudo, ⁊ adimplebit theſauros illi⁹. Cōtumax nō ſis, ⁊ īcredibilis timoꝛi dei: ⁊ ne acceſſeris ad illū duplici coꝛde. Ne fueris hypocrita ī ꝙſpectu hoīm, et nō ſcādalizeris in labijs tuis. Attēde ī illis, ne forte cadas, et adducas aīe tue ihonoꝛationē, ⁊ reuelet deꝰ abſcōſa tua, et in medio ſynagoge elidat te: qm̄ acceſſiſti maligne ad dominum, et coꝛ tuum plenum eſt dolo et fallacia.

¶ Accedēte ad ſeruitutē dei excitat ad iuſtitiā ⁊ amoꝛem: ad humilitatē intellectū et patiētiam: timētes deū excitat ad credēdum: ſperādum: ⁊ diligēdū: q̄ dñs ſperātes in ſe nō cōfundit nō derelinquit: nō deſpicit: ⁊ e duplici coꝛde: ve diſſolutis coꝛde: ve impatienti: de timentibus deum ⁊ agentibus penitentiam. Caput ij.

FIli accedens ad ſeruitutē dei, ſta in iuſtitia, et in timoꝛe, ⁊ prepara aiaz tuā ad tētationē. ℙepri me coꝛ tuū, ⁊ ſuſtine: ⁊ inclina aurē tuā, ⁊ ſuſcipe vba intellect⁹, ⁊ ne feſtines in tēꝑs obductionis. Suſtine ſuſtētationes dei: ꝙiūgere deo, ⁊ ſuſtine, vt creſcat in nouiſſimo vita tua. Oē q̄ tibi applicitū fuerit, accipe: ⁊ i doloꝛe ſuſtine, ⁊ i hūilitate tua patiētiā habe: q̄m in igne ꝓbat aurū ⁊ argētū, hoīes vo receptibiles ī camino humiliatiōis. Crede deo, ⁊ recuperabit te: ⁊ dirige viā tuā ⁊ ſpera in illū. Serua timoꝛē illi⁹, ⁊ in illo veteraſce. ℤDetuctes dñm ſuſtinete miam ei⁹: ⁊ nō deflectatis ab illo, ne cadatis. Qui timetis dñm, credite illi: ⁊ nō euacuabit merces vꝛa. Qui timetis dñz, ſperate in illū: ⁊ in oblectationē venietis mia. Qui timetis dñz diligite illū, ⁊ illuminabunt coꝛda vꝛa. Reſpicite filij nationes hoīm: ⁊ ſcitote q̄ nullꝰ ſperauit ī dño, ⁊ cōfuſus eſt. Quis em̄ pmāſit ī mādatis ei⁹, et derelictꝰ eſt, aut q̄s inocauit eū, ⁊ deſperit illū? Qm̄ pius ⁊ miſericoꝛs eſt deꝰ, ⁊ remittit in die tribulationis pctā: et ꝓtector eſt oīb⁹ ex q̄rētibꝰ ſe ī veritate. Ue duplici coꝛde, et

labijs

labijs scelestis, ꝛ manib⁹ [illegible]ctib⁹, ꝛ peccatoꝝ terram
ingredieti duab⁹ vijs. Ue dissolutis corde, q nō credūt deo:
ꝛ iō nō ꝓtegent ab eo, Ue his q pdiderūt sustinētiā, ꝛ q de-
reliq̄runt vias rectas, ꝛ diuerterūt in vias prauas. Et qd fa
cietis, cū ispicere ceperit dñs: Qui timēt dñm, nō erūt icre
dibiles vbo illi⁹: ꝛ q diligūt illū, ꝙ seruabūt vias illi⁹. Qui
timēt dñm, ingrēt q̄ bñplacita sunt ei: ꝛ q diligūt eū, reple
bunt lege ipsi⁹. Qui timēt dñm ꝑparabūt corda sua, ꝛ in cō-
spectu illi⁹ sctificabūt aias suas. Qui timēt dñm, custodiūt
mādata illi⁹, ꝛ patiētiā habebūt vsq; ad ispectionē illi⁹, di
centes, Si pniam nō egerim⁹, incidem⁹ in man⁹ dñi, ꝛ non
in manus hominum. Scōm enim magnitudinē ipsius, sic
et misericordia illius cum ipso est.

¶ De parētib⁹ honorandis duplici honore: de benedictione ꝛ ma
ledictione pris ꝛ mris: de mansuetudine ꝛ humilitate: de sobrietate
sapientie: de malitia cordis ꝛ corde sapientis. Caput. iij.

A Audite me filij sapie, ecclīa iustoꝝ: ꝛ natio illoꝝ, obediētia
ꝛ dilectio. Judiciū pris audite filij, ꝛ sic facite
vt salui sitis. Deꝰ em̄ honorauit patrē in filijs:
ꝛ iudiciū mris exgrēs, firmauit in filios. Qui di
ligit deū, exorabit ꝑ pctis, ꝛ cōtinebit se ab illis, ꝛ in oratio-
ne dierū exaudiet. ꝛ sicut q thesaurizat, ita ꝛ q honorificat
matrē suā. Qui honorat patrē suū, iucūdabit in filijs ꝛ in die
oronis sue exaudiet. Qui honorat patrē inū, vita viuet lō-
giore: ꝛ q obedit pri refrigerabit matrē. Qui timet dñz ho
norat parētes, ꝛ q̄si dñis seruiet his q se genuerunt. In ope
et ꝓmone ꝛ oi patiētia honora patrē tuū, vt supueniat tibi
bñdictio a deo, ꝛ bñdictio illi⁹ in nouissimo maneat. Bñdi
ctio pris firmat domos filioꝝ: maledictio aūt mris eradi-
cat fundamēta. Ne glorieris i cōtumelia pris tui: nō em̄ est
tibi gloria, sz cōfusio. gl̄ia ei hois ex honore pris sui, et de-
decus filij pr̄ sine honore. Fili, suscipe senectā pris tui, ꝛ nō
ꝙtristes eū i vita illi⁹: ꝛ si defecerit sensu, venia da, ꝛ ne sper
nas eū i virtute tua, eleemosyna ei pris nō erit i obliuione.
Mā ꝑ pctō mris restituet tibi bonū, et in iustitia edificabit
tibi, ꝛ in die tribulatiōis cōmemorabit tui, ꝛ sicut in sereno
glacies, soluet pctā tua. Quā male fame est q derelingt pa
trē. ꝛ est maledict⁹ a deo, q exasperat matrē. Fili, in mānse-
tudine opa tua pfice, ꝛ sup hoim gloriā diligeris. Quanto
magn⁹ es, humilia te i oib⁹, ꝛ coram deo inuenies gratiā: qm̄
magna potētia dei soli⁹, ꝛ ab hūilib⁹ honorat. Altiora te
ne q̄sieris, ꝛ fortiora te ne scrutat⁹ fueris: sed q̄ precepit tibi
deꝰ, illa cogita semp, ꝛ in pluribꝰ opib⁹ ei⁹ ne fueris curio-
sus, nō est em̄ tibi necessariū ea q̄ abscōdita sunt videre ocu
lis tuis. In supuacuis reb⁹ noli scrutari multipliciter, et in
plurib⁹ operib⁹ ei⁹ nō eris curiosus. Plurima em̄ sup sen
sum hoim ostēsa sunt tibi. Multos em̄ supplātauit suspi-
tio illoꝝ, ꝛ i vanitate detinuit sensus illoꝝ. Cor durū habe
bit male in nouissimo: ꝛ q amat piculū, i illo pibit. Cor in-
grediēs duas vias, nō habebit successus, ꝛ prauū cor i illis
scādalizabit. Cor nequā grauabit in doloribꝰ, et peccator
adijciet ad peccādum. Sinagoge supboꝝ non erit sanitas:
frutex em̄ pctī eradicabit in illis, ꝛ nō itelliget. Cor sapien
tis, itelliget in sapiētia, ꝛ auris bona audiet cū oi cōcupiscē
tia sapiētiā, Sapiēs cor, ꝛ intelligibile abstinebit se a pec-
catis, ꝛ in opib⁹ iustitie successus habebit. Ignē ardētē ex-
tinguit aqua, ꝛ eleemosyna resistit peccatis: ꝛ deus prospe
ctor est eius, qui reddit gratiā. Deminit in posterum, ꝛ in
tempore casus sui inueniet firmamentum.

¶ Oculus nō dz auerti a paupe nec eius eleemosyna defraudari:
de mānsuetudine ꝛ misericordia erga pauperes. de studio sapientie ꝛ
fructu studij eius: de obseruando tpe ad loquendum. de certādo ꝓ
iustitia: de mānsuetudine ꝛ misericordia ad domesticos. Cap. iiij.

A Fili, eleemosynā pauperis ne defraudes, ꝛ ocu-
los tuos ne trāsuertas a paupere. Animā esu-
riētē ne despexeris, ꝛ nō exasperes pauperē in
inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, ꝛ non pro-
trahas datū angustiāti. Rogationem cōtribulati ne abij-
cias: et nō auertas faciē tuā ab egeno. Ab iope ne auertas
oculos tuos ꝓpter irā: ꝛ nō relinquas querētib⁹ tibi, retro
maledicere. Maledicentis em̄ tibi in amaritudine anime
exaudiet deprecatio illius. exaudiet aūt eū, qui fecit illum.
Congregationi pauperū affabilē te facito, ꝛ presbitero hu
milia animā tuā, ꝛ magnato humilia caput tuū. Decli na
pauperi sine tristitia aurē tuā, ꝛ redde debitū tuū, ꝛ respon
de illi pacifice in mānsuetudine. Libera eū q iniuriam patit, B
de manu supbi: ꝛ nō acide feras i aīa tua. In iudicādo esto
pupillis misericors vt pr̄, ꝛ ꝓ viro mri illoꝝ: ꝛ eris tu velut
fili⁹ altissimi obediēs, ꝛ miserebit tui magis q̄ mater. Sa
piētia filijs suis vitā ispirat, ꝛ suscipit exgrētes se, ꝛ preibit
in via iustitie. ꝛ q illā diligit, diligit vitā: ꝛ qui vigilauerint
ad illā cōplectent placorē eius. Qui tenuerit illā, vitā here
ditabunt: ꝛ quo introibit, bñdicet deꝰ. Qui seruiūt ei, obse-
quētes erūt sctō: ꝛ eos q diligūt illā, diligit deꝰ. Qui audit
illā iudicabit gētes: ꝛ q ītuet illā, ꝑmanebit ꝙ fidēs, Si cre-
dideritis ei, hereditabit illā, ꝛ erūt in cōfirmatione creature
illoꝝ: qm̄ in tētatiōe ambulat cū eo, ꝛ in primis eligit eum. C
Timorē ꝛ metū, ꝛ ꝓbationē inducet sup illū, ꝛ cruciabit il-
lum in tribulatiōe doctrine sue, donec tētet eū in cogitatio-
nib⁹ suis, ꝛ credat anime illi⁹. Et firmabit illū, ꝛ iter addu
cet directū ad illū, ꝛ letificabit illū, ꝛ denudabit abscondita
sua illi, ꝛ thesaurizabit sup illū sciam, ꝛ intellectū iustitie.
Si aūt oberrauerit, derelinquet eū, ꝛ tradet eū in man⁹ ini
mici sui. Fili cōserua tps, ꝛ deuita a malo. Pro aia tua ne
cōfundaris dicere verū. est em̄ cōfusio adducēs pctm̄, ꝛ est
cōfusio adducēs gloriā ꝛ gratiā. Nec accipias faciē aduer-
sus faciē tuā, nec aduersus animā tuā mēdaciū. Ne renerea
ris ꝓximū tuū in casu suo: nec retineas vbū in tpe salutis.
Nō abscōdas sapiētiā tuā i decore suo. In līgua em̄ sapia D
dignoscit⁹: ꝛ sensus, ꝛ sciētia, ꝛ doctrina in vbo sensati, et fir-
mamētū i opib⁹ iustīcie. Nō cōtradicas vbo veritatis vllo
modo, ꝛ de mēdacio ineruditiōis tue ꝙfundere. Non ꝙfun
daris cōfiteri pctā tua, ꝛ ne subijcias te oi hoi ꝓ pctō. Noli
resistere ꝟ faci em potētis, nec coneris ꝟ ictū fluuij. Pro iu
stitia agonizare ꝓ aia tua, ꝛ vsq; ad mortē certa ꝓ iustitia,
et deꝰ expugnabit ꝓ te inimicos tuos. Noli citat⁹ esse in lin
gua tua: ꝛ iutilis: ꝛ remissus i opib⁹ tuis. Noli esse sicut leo
in domo tua, euertēs domesticos tuos, ꝛ opprimēs subie-
ctos tibi, Non sit porrecta manus tua ad accipiendū, et ad
dandum collecta.

¶ De non confidendo in diuitijs: de timendo dei vindictam de cō
uersione ad penitentiam non tardanda: de fugiēda lenitate. de ver-
bo dei audiēdo ꝛ prudēter ꝓferendo: ne susurro appellet⁹. Cap. v.

A Noli attēdere ad possessiōes iniquas, ꝛ ne dixe-
ris, Est mihi sufficiēs vita. nihil enim ꝓderit in
tpe vindicte ꝛ obductiōis. Ne seqris i fortitudine
tua cōcupiscentiā cordis tui: ꝛ ne dixeris, Quo
potui? aut qs me subijciet ꝓpter facta mea? Deꝰ em̄ vindi
cans vindicabit. Ne dixeris, Peccaui, et qd mihi accidit
triste? Altissim⁹ enim est patiēs redditor. De propitiato
pctō noli esse sine metu, neq; adijcias pctm̄ sup pctm̄. Et ne B
dicas, Miseratio dñi magna est, multitudinis peccatoꝝ Prouer.
meoꝝ miserebitur. Misericordia em̄, ꝛ ira ab illo cito ꝓ r.a.
mānt, ꝛ in pctōres respicit ira illi⁹. Nō tardes cōuerti ad do
minū, ꝛ ne differas de die i diē. subito em̄ veniet ira illi⁹, et
in tpe vindicte disperdet te. Noli anxi⁹ esse i diuitijs iniustis:
nō enim proderūt tibi in die obductiōis ꝛ vindicte. Nō vēti C
les te i oēm vētū, ꝛ nō eas in oēm viā. sic enim ois peccator Prouer.
probat in duplici līngua. Esto firm⁹ in via dñi, ꝛ i veritate xi.a.
sensus tui ꝛ sciētia, ꝛ prosequat te verbum pacis ꝛ iustitie.
Esto mānsuet⁹ ad audiendū verbū dei, vt intelligas: ꝛ cū sa-
piētia profer responsum verū. Si est tibi intellect⁹, rnde pro
ximo: sinautē, sit man⁹ tua sup os tuū, ne capiaris i vbo in-
disciplinato, ꝛ cōfundaris. Honor ꝛ gloria in sermone sen- D
sati, lingua vo imprudētis subuersio est ipsius. Nō appelle
ris susurro i vita tua, ꝛ lingua tua ne capiaris ꝛ ꝙfundaris.
Super furē enim est cōfusio, ꝛ penitētia, ꝛ deuotatio pessi
ma sup bilinguē: susurratori aūt odium, ꝛ inimicitia ꝛ con
tumelia. Justifica pusillum, ꝛ magnum similiter.

¶ De bilingui: de elatione in cogitatu: de aia nc̄q̄: de sermone dul
ci ꝛ lingua gratiosa: de amicitia vera: de amico non permanente: de
excipienda doctrina sapientis: de accipiendo consilio ꝛ inuestigan
da sapientia ꝛ sequēte vtilitate ex ea. Caput. vj.

A

MOli fieri pro amico immico proximo. improperiū enim ⁊ cōtumeliam malꝰ hereditabit,⁊ oīs peccatoꝛ inuidus ⁊ bilinguis. Non te extollas in cogitatione aīe tue, velut taurus: ne forte eliꝺatur virtꝰ tua per stultitiā, ⁊ folia tua comedat,⁊ fructus tuos pꝺat,⁊ relinquaris velut lignū aridū ī eremo. aīa eīm nequā disperꝺetꝫ se hꝫ,⁊ ī gauꝺiū inimicis ꝺat illū,⁊ ꝺeducet in sortē impioꝝ. Verbū ꝺulce multiplicat amicos,⁊ mitigat inimicos : et lingua eucharis in bono hoīe abunꝺat. Multi pacifici sint tibi,⁊ cōsiliariꝰ sit tibi vnꝰ de mille. Si possiꝺes amicū, in tēptatiōe possiꝺe eū,⁊ ne facile credas ei teipsuꝫ. Est enim amicꝰ ꝑm tps suū,⁊ nō pmanebit ī ꝺie tribulationis. Et est amicus qꝫ cōuertit̄ ad inimicitiam : et est

B

amicus qꝫ oꝺiū ⁊ rixā ⁊ cōuitia ꝺenuꝺabit. Est aūt amicus socius mēse,⁊ nō pmanebit in ꝺie necessitatis. Amicus si pmāserit fixus, erit tibi q̄si coeq̄lis,⁊ in ꝺomesticis tuis fiꝺuciaⁱ aget. si humiliauerit se cōtra te,⁊ a facie tua abscꝺerit se, vnanimē habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare,⁊ ab amicis tuis attēꝺe. Amicꝰ fiꝺelis, protectio fortis: qꝫ aūt inuenit illū, inuenit thesaurum. Amico fiꝺeli nulla est cōpatio,⁊ nō est ꝺigna pōꝺeratio auri et argēti cōtra bonitatē fiꝺei illi⁹. Amicꝰ fiꝺelis meꝺicamentū vite,⁊ imortalitatis;⁊ qꝫ metuūt ꝺnm, inueniēt illū. Qui timet ꝺeū, eq̄ habebit amicitiā bonā: qm̄ ꝑm illū erit amicus illi⁹. Fili a iuuentute tua excipe ꝺoctrinā, et vsqꝫ ad canos inueniēs sapientiā. Quasi ts qꝫ arat,⁊ qꝫ seminat, accꝺe aꝺ eā,⁊ sustine bonos fructꝰ illi⁹. in ope eīm ipsius exiguū laborabis,⁊ cito eꝺes ꝺe gñationiꝺꝰ illi⁹. Quā aspera est nimiū sapiētia in ꝺoctis hoiꝺꝰ,⁊ nō pmanebit in illa excors. Quasi lapiꝺis virtꝰ ꝓbatio erit in illis,⁊ non ꝺemorabunt̄ ꝓicere illam. Sapīa enim ꝺoctrine ꝑm nomē ei⁹,⁊ nō est multis manifesta. qꝺ aūt cognita est, pmanet vsqꝫ aꝺ conspectū ꝺei. Auꝺi fili,⁊ accipe cōsiliū intellectꝰ,⁊ ne abꝰicias cōsiliū meū . iniꝰce pꝺem tuū in cōpꝺes illi⁹,⁊ in torques illi⁹ collū tuū. subꝰice humerū tuū,⁊ porta illā,⁊ ne acꝺieris vinculis ei⁹. In oī aīo tuo accꝺe aꝺ illā,⁊ in oī virtute tua cōserua vias ei⁹. Inuestiga illā,⁊ manifestabit̄ tibi, et continēs factꝰ ne ꝺerelinquas eam. in nouissimis enim inueries requiē in ea,⁊ cōuertet̄ tibi in ꝺelectationē. Et erūt tibi cōpꝺes ei⁹ in ꝓtectionē fortituꝺinis, ⁊ bases virtutis, et torques illi⁹ in stolā gl̄ie. ꝺecor enim vite est in illa,⁊ vīcula illi⁹ alligatura salutaris. Stola gl̄ie inꝺues eā, ⁊ coronā gratulatiōis suppones tibi, Fili, si attēꝺeris mihi, ꝺisces:

D

⁊ si accōmoꝺaueris animū tuū, sapiēs eris. Si inclinaueris aurē tuā, excipies ꝺoctrinā:⁊ si ꝺilexeris auꝺire, sapiēs eris. In multituꝺine ꝑsbyteroꝝ pruꝺētiū sta,⁊ sapiētie illoꝝ excoꝺe ꝙiūgere, vt oēm narrationē ꝺei possis auꝺire, ⁊ puerbia lauꝺis nō effugiāt a te. Et si videris sensatū. euigila aꝺ eū,⁊ graꝺus ostioꝝ illius exterat pes tuus. Cogita tū tuū habe ī ꝑceptis ꝺei,⁊ ī māꝺatis illi⁹ maxime assiꝺuꝰ esto : ⁊ ipse ꝺabit tibi coꝛ,⁊ ꝙcupiscētia sapie ꝺabitur tibi.

De malicijs non faciendis : de se non iustificando : et pumatus non querendo de obediendo: de ira ꝺei memoranꝺo : qualiter sapiens se habeat aꝺ vxoꝛem aꝺ amicum: aꝺ filioꝺ: aꝺ seruum: de parentibus honoranꝺis ⁊ sacerꝺotibus: de honoraꝺo ꝺeo et faciēꝺo oblationes: de mia aꝺ infirmū: de memoraꝺis nouissimis. Cap. vij

A

NOli facere mala,⁊ nō te apprehenꝺēt. Discede ab iniquo,⁊ ꝺeficiēt mala abs te. Fili, non semines mala in sulcis iniustitie,⁊ nō metes ea in septuplū. Noli q̄rere ab hoie ꝺucatū, neq; a rege cathꝺrā honoris. Nō te iustifices añ ꝺeū, qm̄ agnitoꝛ coꝛꝺis ipe est:⁊ penes regē noli velle viꝺeri sapiēs. Noli q̄rere fieri iuꝺex, nisi valeas virtute irrūpere iniqtates : ne forte ertimescas faciē potētis,⁊ ponas scāꝺalū in agilitate tua. Nō pecces in multituꝺinē ciuitatis, nec te immittas in populū, neq; alliges ꝺuplicia pcta: nec eīm ī vno eris īmunis. Noli esse pusillanimis in aīo tuo. Exoꝛare, et facere eleemosinam ne ꝺespicias . Ne ꝺicas. In multituꝺine numerum meoꝝ respiciet ꝺeus,⁊ offerēte me ꝺeo altissimo, munera mea suscipiet. Nō irrꝺeas hoiem ī amarituꝺine aīe: est eīm

B

qui humiliat⁊ exaltat. circūspectoꝛ ꝺe⁹. Noli arare menꝺacium aꝺuersus fratrem tuū: neq; in amicū iurꝛ facias. Noli velle mētiri omne mēꝺaciū: assiꝺuitas eīm illi⁹ nō est bona. Noli verbosus esse in multituꝺine presbyteroꝝ: ⁊ nō iteres verbū in oꝛatione tua. Nō oꝺeris laboꝛioſa opa, et rusticationē creatā ab altissimo. Nō te reputes in multituꝺine inꝺisciplinatoꝝ. Memēto ire, qm̄ nō tarꝺabit. Humiliaꝛe spiritū tuū: qm̄ vinꝺicta carnis impij, ignis et vermis. Noli preuaricari in amicū pecuniā ꝺifferētē, neq; fratrem charissimū auro spreueris. Noli ꝺiscedere a muliere sensata ⁊ bona, quā sortit⁹ es in timoꝛe ꝺñi: gratia eīm verecunꝺie illius sup aurū. Nū leꝺas seruū in veritate operantem, neq; mercēnariū ꝺātē aīmā suā. Seruus sensatꝰ sit tibi ꝺilectꝰ quasi aīa tua, nō ꝺefraꝺes illū libertate, neq; inopē ꝺerelinquas illū. Decora tibi sunt, attēꝺe illis:⁊ si sunt vtilia, perseuerēt apuꝺ te. Filij tibi sunt, eruꝺi illos,⁊ curua illos a puericia eoꝝ. Filie tibi sunt, serua coꝛpus illarū,⁊ nō oñꝺas hilarē faciē tuā aꝺ illas. Trade filiā,⁊ grāꝺe opꝰ feceris,⁊ hoī sensato ꝺa illā. Mulier si est tibi ꝑm aīmā tuam, nō ꝓicias illam:⁊ oꝺibili non credas te in toto coꝛꝺe tuo. Honoꝛa patrē tuum,⁊ gemitꝰ matris tue ne obliuiscaris. Memēto qm̄ nisi p illos natus nō fuisses:⁊ retribue illis, quomoꝺo⁊ illi tibi. In tota aīa tua time ꝺñm, et sacerꝺotes illi⁹ sanctifica. In oī virtute tua ꝺiligе eum qꝫ te fecit : et ministros ei⁹ nō ꝺerelinquas. Honoꝛa ꝺeū ex tota anima tua,⁊ honorifica sacerꝺotes,⁊ ꝓpurga te cū brachijs. Da illis partē, sicut māꝺatū est tibi primitiarū ⁊ purgationis: ⁊ ꝺe negligētia tua purga te cū paucis. Datū brachioꝝ tuoꝝ ⁊ sacrificiū sctificationis offeres ꝺño,⁊ initia sctoꝝ:⁊ pauperi porrige manū tuā, vt pficiaт ꝓpitiatio,⁊ bñꝺictio tua. Gratia ꝺatus in cōspectu oīs viuentis, ⁊ mortuo non prohibeas gratiā. Nō ꝺesis ploꝛātibꝰ in cōsolatione, et cū lugētibꝰ ambula. Nō te pigeat visitare infirmū: ex his eīm in ꝺilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memoꝛare nouissima tua:⁊ in eternum non peccabis.

C

S. iū. b. Eccle iij. a.

D Leuitici ij. a.

Matth. xxv. d.

De non litigando cum fortiori: de malis vitanꝺis. de non spernēꝺis proximis: de non gauꝺendo de morte inimici: de nō spernendo verba sapientium: de voto moꝺerando: de ꝺeclinando aꝺ hominibus malis. Caput. viij.

A

NOn litiges cū hoīe potente, ne forte incꝺas in manꝰ illi⁹. Nō cōtēꝺas cū viro locuplete, ne forte ecōtra cōstituat litē tibi. multos eīm perꝺiꝺit aurū ⁊ argentū,⁊ vsqꝫ aꝺ coꝛ regū extēꝺit, et cōuertit. Nō litiges cū hoīe linguato,⁊ nō strues in ignē illius ligna. Nō cōmunices hoī inꝺocto, ne mala ꝺe progenie tua loquatur. Ne ꝺespicias hoīem auertētē se a peccato, neq; improperes ei. memēto qm̄ oēs in coꝛruptione sumus. Ne spernas hoīem in sua senectute: etenī ex nobis seneſcūt. No

B

li ꝺe mortuo inimico tuo gauꝺere: sciēs qm̄ oēs morimur, et in gauꝺiū volumꝰ venire. Ne ꝺespicias narrationē presbyteroꝝ sapiētiū,⁊ in ꝓuerbijs eoꝝ cōserua. Aꝺ ipsis eī ꝺisces sapiētiā,⁊ ꝺoctrinā intellectꝰ,⁊ seruire magnatis sine q̄rela. Nō te ꝓtereat narratio senioꝝ: ipsi enim ꝺiꝺicerūt a patribꝰ suis: qm̄ aꝺ ipsis ꝺisces intellectū,⁊ in tpe necessitatis ꝺare respōsum. Nō incēꝺas carbones peccatoꝝ in arꝺoꝛes eos,⁊ ne incēꝺaris flāma ignis pctoꝝ illoꝝ. Ne ⁊tra faciem stes contumelioſi, ne seꝺeat quasi insiꝺiator oꝛꝺo tuo. Noli fenerari hoī fortiori te: qō si feneraueris, quasi ꝓditū habe. Non spōꝺeas super virtutem tuam: qō si spoponꝺeris, quasi restituēs cogita. Nō iuꝺices cōtra iuꝺicē: qm̄ ꝑm qō iustū est iuꝺicat. Cū auꝺace nō eas in via, ne forte graꝺuet mala sua ī te: ipse eīm ꝑm volūtatē suā vaꝺit,⁊ simul cū stultitia illi⁹ peries. Cū iracūꝺo nō facias rixā, et cū auꝺace non eas in ꝺesertū: quoniā quasi nihil est ante illum sanguis,⁊ vbi nō est aꝺiutoꝛiū, elꝺet te. Cū fatuis consiliū nō habeas. nō enim poterūt ꝺiligere, nisi que eis placent. Coram extraneo nō facies consilium: nescis enim quiꝺ pariet. Non omni homini coꝛ tuum manifestes: ne forte inferat tibi gratiam falsam, et conuitietur.

C

D

De vitanꝺis periculis puꝺicitie: de amico antiquo: de non zelanꝺo gloriam iniquoꝝ: de frequentanꝺo principem et conuictu bonoꝝ: q̄ homo litigioſus est terribilis in sua ciuitate. Caput. ix.

A Non zeles mulierē sinus tui, ne oñdat sup te ma
litiā doctrine nequā. Nō des mulieri ptātē aīe
tue, ne īgrediaī in virtute tua, ꝛ cōfundaris. Ne
respicias mulierē multiuolā: ne forte īcidas īla
queos illi⁹. Cū saltatrice ne assidu⁹ sis: nec audias illā, ne
forte pereas ī efficacia illi⁹. Virginē ne conspicias, ne forte
B scādalizeris ī decore illi⁹. Ne des fornicarijs aīam tuā in vl
lo: ne pdas te, ꝛ hereditatē tuā. Noli circūspicere vicis ciui
tatis, ne oberraueris in plateis illius. Auerte faciē tuam a
mulierē cōpta, ꝛ ne circūspicias speciē alienā. ꝓpter speciē
mulieris multi pierūt: ꝛ ex hoc cōcupiscētia q̄si ignis exar
descit. Ois mulier q̄ est fornicaria, q̄si sterc⁹ in via ab oib⁹
ptereūtibus cōculcabiī. Speciē mulieris aliene multi ad
mirati rep: obi facti sunt. colloquiū em illius q̄si ignis exar
descit. C Cū aliena muliere nō sedeas oīno, nec accūbas cuz
ea sup cubitū: ꝛ nō alterceris cū illa in vino, ne forte decli
net cor tuū in illā, ꝛ sanguine tuo labaris ī pditionē. Ne de
L relinquas amicū antiquū: nouus em nō erit silis illi. Vinū
nouū, amicus nouus: veterascet, ꝛ cū suauitate bibes illud.
Non zeles glouā, ꝛ opes peccatoris, non em scis q̄ futura
sit illi⁹ subuersio. Nō placeat tibi iniuria iniusto⁹, sciēs q̄m
vsq; ad īferos nō placebit īpius. Longe abesto ab homine
ptātē hñte occidēdi, ꝛ nō suspicaberis timorē mortis. et si
accesseris ad illū, noli aliqd cōmittere, ne forte auferat vi
D tam tuā. Cōionē mortis scito: q̄m in medio laqueoꝝ īgre
dieris, ꝛ sup dolentiū arma ambulabis. Secundū virtutez
tuā caue te a primo tuo, ꝛ cū sapiētibus ꝛ prudētibus tra
cta. Viri iusti sint tibi cōuiue, ꝛ ī timore dei sit tibi gloriatio
ꝛ in sensu sit tibi cogitatus dei, ꝛ ois enarratio tua in prece
ptis altissimi. In manu artificū opera laudabuntur, ꝛ prin
ceps populi in sapientia sermonis sui, in sensu vero senio⁹
verbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus: ꝛ te
merarius in verbo suo odibilis erit.

¶ De iudicibus ꝛ regibus: detestatio anarritie ꝛ superbie: de laude timoris dñi: de seruo sensato: in labore ꝓpriū operis non est iactandum: de honoranda aīa sua: de gloria in tribulatione. Cap. x.

A Iudex sapiens iudicabit ppm suū, ꝛ principat⁹
sensati stabilis erit. Secūdū iudicē populi, sic ꝛ
ministri eius: ꝛ q̄lis rector est ciuitas, tales ꝛ in
habitātes in ea. Rex incipiens pdet ppm suū:
ꝛ ciuitates inhabitabunt ꝓ sensum prudentium. In manu
dei ptās terre: ꝛ execrabilis ois iniquitas gentiū, ꝛ vtile rec
torē suscitabit in tps sup illā. In manu dei ptās hois, ꝛ su
per faciē scribe imponet honorē suū. Ois iniurie ꝓrimi ne
memineris, ꝛ nihil agas in opibus iniurie. Odibilis coraz
deo est ꝛ hoīb⁹ superbia: ꝛ execrabilis ois iniqtas gentium.
B Regnū a gēte in gentē transfert ꝓpter iniustitias, et iniu
rias, ꝛ contumelias, ꝛ diuersos dolos. Auaro aūt nihil est
scelestius. Quid superbit terra ꝛ cinis? Nihil est iniquius, q̄m
amare pecuniā. hic em ꝛ aīam suā venalē hz: q̄m in vita sua
iecit intima sua. Ois potētatus, breuis vita. Lāguor pro
lixior grauat medicū. Breuē lāguorē ꝑcidit medicus: sic et
rex hodie est, ꝛ cras morief. Cū em mortuus hō, hereditabit
serpētes, ꝛ bestias, ꝛ vermes. Initiū superbie hois, apostata
re a deo: q̄m ab eo q̄ fecit illū, recessit cor eius. q̄m initiuz
C ois peccati est superbia. q̄ tenuerit illā, adimplebitur maledi
ctis, ꝛ subuertet eū in finem. Propterea exhonorauit dñs
cōuentus malox, ꝛ destruxit eos vsq; in finē. Sedes ducuz
superbox destruxit de⁹, ꝛ sedere fecit mites ꝓ eis. Radices
gētiū superbarū arefecit de⁹, ꝛ plātauit humiles ex ipsis gen
tibus. Terras gētiū euertit dñs, ꝛ pdidit eas vsq; ad fun
damētū. Arefecit deus ex ipsis, ꝛ disperdidit eos, ꝛ cessare
fecit memoriā eox a terra. Memoriā superbox pdidit deus
ꝛ reliqt memoriā humiliū sensu. Nō est creata hoibus super
bia: neq; iracūdia nationi muliex. Semē hoīm honorabiī
hoc, q̄ timet deū: semē aūt hoc exhonorabiī, q̄ preterit
mādata dñi. In medio fratrū rector illox in honore: ꝛ q̄ ti
mēt dñm, erūt in oculis illi⁹. Gloria diuitū, honoratoꝝ, et
pauex, timor dei est: nō despicere hoīem iustū pauperē, ꝛ
nō magnificare vix pctōrē diuitē. Magn⁹ ē iudex, ꝛ potēs
est i honore: ꝛ nō ē maior illo q̄ timet deū. Seruo sensato li
beri seruiēt: ꝛ vir prudēs ꝛ disciplīat⁹ nō murmurabit, cor
rept⁹, ꝛ isci⁹ nō honorabiī. Noli extollere te in faciēdo ope
tuo, ꝛ noli cūctari ī tpe agustie. Melior ē q̄ opaī, ꝛ abūdat
in oīb⁹, q̄ q gl'iaī, ꝛ egeat pane. Fili mi, in māsuetudie seruа
aīam tuā, ꝛ da illi honorē scōz meritū suū. Peccātē ī aīam
suā qs iustificabit: ꝛ qs honorificabit exhonorātē animam
suā: Paup gloriaī ꝓ disciplinā ꝛ timorē suū: ꝛ est hō q̄ ho
norificaī ꝓpter substātiā suā. Qui aūt gloriaī in pauptate,
quāto magis ī ꝟba: ꝛ q̄ gl'iaī ī ꝟba, paupertatem vereatur.

¶ Quod sapia exaltat: nō est iudicādū ex apparentia: de hoīe: de honore: de iudicio temerario: de non querendis diuitijs: q̄ deus ho
nestat pauperem ꝛ premiatur: de memoria malorum in diebus bo
nis: de cauendis insidijs dolosi ꝛ pestiferi. Caput xj.

A Sapiētia humiliati exaltabit caput illi⁹, ꝛ in me
dio magnatoū cōsedere illū faciet. Nō laudes
virū in specie sua, neq; spernas hoīez ī visu suo.
Apis ī volatilib⁹ est apis, ꝛ initiū dulcoris hz
fruct⁹ illi⁹. In vestitu ne glorieris vnquam, nec in die hono
ris tui extollaris: q̄m mirabilia opa altissimi solius, ꝛ glo
sa, ꝛ absc̄osa, ꝛ inuisa opa illi⁹. Multi tyrāni sederūt ī thro
no, ꝛ insuspicabilis portauit diadema. Multi potētes op
pressi sunt valide, ꝛ glorioſi traditi sunt in manus alteroū.
Priusquā īterroges, ne vituperes quēquā: ꝛ cū interroga
ueris, corripe iuste. Priusquā audias ne rūdeas verbū, et
in medio sermonū ne adijcias log. De ea re, q̄ te nō mole
stat, ne certeris: ꝛ ī iudicio peccantiū ne cōsistas. Fili, ne in
multis sint actus tui: ꝛ si dues fueris, nō eris immunis a de
licto. Si em secut⁹ fueris, nō apphēdes: ꝛ nō effugies, si p
cucurreris. Est hō laborās, ꝛ festinās, ꝛ dolēs ipius, ꝛ tāto
magis nō abūdabit. Est hō marcid⁹ egēs recupatiōe, plus
deficiēs virtute, ꝛ abūdās pauptate, ꝛ oculus dei respexit
illū in bono, ꝛ erexit eū ab humilitate ipsius, ꝛ exaltauit ca
put: et mirati sunt in illo multi, et honorauerūt deū. Bona
ꝛ mala, vita ꝛ mors, pauptas ꝛ honestas, a deo sūt. Sapia
ꝛ disciplia, ꝛ scia legis apud deū. Dilectio, ꝛ vie bonorum
apud ipm. Error ꝛ tenebre pctōribus cōcreata sunt: q̄ aute
exultāt in malis, cōsenescūt in malo. Datio dei pmanet iu
stis ꝛ ꝓfect⁹ illi⁹ successus hēbit in eternū. Est q̄ locupletaī
pce agēdo, ꝛ hec est ps mercedis illi⁹ in eo q̄ dicit, Inuem
requiē mihi, ꝛ nūc māducabo de bonis meis sol⁹. et nescit
q̄ tps ꝑtereat illū, ꝛ mors appropīquet, ꝛ relinquet omnia
aliis, ꝛ moriet. Sta ī testō tuo, ꝛ in illo colloquere, ꝛ in ope
mādatox tuox veterasce. Ne māseris ī opib⁹ pctōx. Con
de aūt ī deo, ꝛ mane in loco tuo. Facile est em in oculis dei
subito hōestare pauperē. Bñdictio dei ī mercedē iusti festi
nat, ꝛ in honore veloci ꝓcessus illius fructificat. Ne dicas,
Quid est mihi opus, ꝛ q̄ erūt mihi ex hoc bona: Ne dicas.
Sufficiens mihi sum: ꝛ qd ex hoc pessimabor? In die bo
norum ne immemor sis malox, ꝛ in die malox non imme
mor sis bonorum: q̄m facile est corā deo in die obitus retri
buere vnicuiq; scōm vias suas. Malitia horе oblitionem
facit luxurie magne, ꝛ in fine hoīs denudatio opex illius.
Ante mortē ne laudes hoīem quēquam, q̄m in filijs suis
agnoscitur vir. Nō omnē hoīem inducas in domū tuā. mul
te em sunt insidie dolosi. Sicut em eructāt ꝑcordia fetētiū,
ꝛ sicut pdix inducit in caueā, ꝛ vt caprea in laqueū: sic et cor
superbox, ꝛ sicut prospector videns casum ꝓrimi sui. Bona
em in mala cōuertēs insidiaī, ꝛ in electis imponet maculā.
A scintilla em vna augeī ignis, ꝛ ab vno doloso augeī sangu
is: homo vero peccator sanguini insidiaī. Attende tibi a
pestifero, fabricat em mala: ne forte inducat sup te subsan
nationē in perpetuū. Admitte ad te alienigenam, ꝛ subuer
tet te in turbine, ꝛ abalienabit te a vijs proprijs.

¶ De discretione dandi eleemosynam: de amicis: ꝛ inimicis difficile cognoscendis. Caput xij.

A Si bñ feceris, scito cui feceris, ꝛ erit gꝛa in bēis
tuis multa. Bñfac iusto, ꝛ inuenies retributionē
magnā: ꝛ si nō ab ipo, certe a dño. Nō est em ei
bñ q̄ assidu⁹ ē in malis, ꝛ eleemosynas nō dāti:
q̄m ꝛ altissim⁹ odio hz pctōres, ꝛ misert⁹ ē penitētib⁹. Da

D Prouer. xvij. a.

Prouer. xij. b.

A Jo. vij. c.

Prouer. xxvij. c.

B

C Luce xij. c.

j. xvij. d.

D

A

miſericordi,ꝛ ne ſuſcipias pctōrē:ꝛ ip̄ijs,ꝛ pctōib⁹ redde vidictā cuſtodiēs eos ī die vidicte. ¶Da bono,ꝛ nō recepis pctōrē. Bñfac hūili,ꝛ nō dederis ip̄io. ¶Prohibe panes illi dare,ne ī ip̄sis potētior te ſit.nā duplicia mala inuenies in oīb⁹ bonis,q̄cūq; feceris illi:qm̄ ꝛ altiſſim⁹ odio hz pctōres,ꝛ ip̄ijs reddet vidictā. ¶Nō agnoſcet in bonis amicus,ꝛ nō abſcōdet ī malis inimic⁹. Jn bonis viri,inimici illi⁹: in triſtitia,ꝛ in malitia illi⁹,amic⁹ agnit⁹ ē. ¶Nō credas inimico tuo ī eternū.ſicut em̄ eramētū,eruginat negtia illi⁹. et ſi humiliat⁹ vadat curu⁹,adijce aium tuuz,ꝛ cuſtodi te ab illo. ¶Nō ſtatuas illū penes te,nec ſedeat ad dexterā tuam,ne cōuerſus ſtet ī loco tuo:ne forte cōuerſus ī locū tuū ingratcathedrā tuā,ꝛ ī nouiſſimo cognoſcas ỹba mea,ꝛ ī ꝑmonibus meis ſtimuleris. Quis miſeribit̄ īcātatori a ſerpēte p cuſſo,ꝛ oīb⁹ q̄ appropiāt beſtijs:ſic q comitat̄ cū viro imquo,ꝛ obnolut⁹ ē ī pctīs eius. Una hora tecū ꝑmanebit:ſi aūt declinaueris,nō ſupportabit. Jn labijs ſuis indulcat inimic⁹,ꝛ ī corde ſuo inſidiat̄,vt ſubuertat te ī foueā. Jn oculis ſuis lachrymat̄ inimic⁹:ꝛ ſi īuenerit tp̄s,nō ſatiabitur ſanguie.ꝛ ſi īcurrerīt tibi mala,īuenies eū illic prior̄ē ꝛ q̄ſi adiuuans ſuffodiet plantas tuas. Caput ſuū mouebit, et plaudet manu,ꝛ multa ſuſurrans commutabit vultū ſuū.

¶Non eſt habenda ſocietas cum diuitibus ꝛ ſuperbis:qualiter diuites preciptant pauperibus ꝛ multis adulantur. Caput.xiij.

QUi tetigerit picē,īgnabit̄ ab ea:ꝛ q cōicauerit ſupbo,īduet ſupbiā. ¶Nōd⁹ ſup ſe tollet, q hōeſtion ſe cōmunicat. Et ditiori te ne ſoci⁹ fueris. Quid cōicabit cacab⁹ ad ollā:qm̄ em̄ ſe colliſerit cōfringet̄. ¶Diues iniuſte egit,ꝛ fremet: paup aūt leſus tacebit. Si largit⁹ fueris,aſſumet te:ꝛ ſi nō habueris, derelinq̄t te. Si habes,q̄uinet tecū,ꝛ euacuabit te,ꝛ ip̄e nō dolebit ſup te. Si neceſſari⁹ illi fueris,ſupplātabit te,ꝛ ſubridēs ſpē dabit narrās tibi oīa bona,ꝛ dicet. Quid opus eſt tibi:Et ꝛfundet te ī cibis ſuis,donec te inaniat bis,ꝛ ter:ꝛ in nouiſſimo deridebit te,poſtea vidēs derelinq̄t te,ꝛ caput ſuū mouebit ad te. ¶Humiliare deo,ꝛ expecta manus ei⁹. Attēde,ne ſeduct⁹ in ſtultitia humilieris. ¶Noli eſſe humilis in ſapīa tua, ne humiliatus in ſtultitiam ſeducaris. ¶Aduocatus a potentiore diſcede:ex hoc enim magis te aduocabit. ¶Ne improb⁹ ſis,ne ip̄inguaris:ꝛ ne lōge ſis ab eo, ne eas in obliuionē. ¶Ne retineas ex equo loq cū illo:nec credas multis ỹbis illi⁹.ex multa em̄ loq̄la tētabit te,ꝛ ſubridēs īterrogabit te de abſcōditis tuis. Jmmitis aīus illius cōſeruabit ỹba tua,ꝛ nō pcet de malitia,ꝛ de vinculis. Cane tibi,ꝛ attēde diligēter auditui tuo:qm̄ cuz ſubuerſione tua ambulas. ¶Audiēs vo ỹba illa,q̄ſi in ſōnis vide:ꝛ vigilabis. Oī vita tua dilige deū,ꝛ īuoca illū in ſalute tua. Oē aīal diligit ſil'e ſibi:ſic ꝛ oīs hō prīmū ſibi. Oīs caro ad ſimilē ſibi ꝙiūget̄,ꝛ oīs hō ſili'i ſui ſociabit̄. Si cōicabit lup⁹ agno aliq̄ū:ſic pctōr iuſto. Que cōicatio ſctō ad canē:aut q ps bōa diuiti ad pauperē: Venatio leonis onager in eremo:ſic ꝛ paſcua diuitū ſunt paupes. Et ſicut abomīatio eſt ſupbo hūilitas:ſic ꝛ execratio diuitis paup. ¶Diues cō mot⁹ ꝙfirmat̄ ab amicis ſuis:humilis aūt cū ceciderit, expellet̄ a notis. ¶Diuiti decepto multi recuperatores: locutus eſt ſupba,ꝛ iuſtificauerūt illū. hūilis decept⁹ eſt, inſuꝛ arguitur:locutus eſt ſenſate,ꝛ nō eſt datus ei loc⁹. ¶Diues locutus eſt,ꝛ oēs tacuerūt,ꝛ verbū illius vſq; ad nubes pducent.pauper locutus eſt,ꝛ dicūt, Quis eſt hic:Et ſi offēderit,ſubuertunt illum. ¶Bona eſt ſba,cui nō eſt pctīn in conſcientia,ꝛ nequiſſima paupertas in ore impij. Cor hois immutat faciē illius,ſiue in bona,ſiue in mala. Veſtigium cordis boni,ꝛ faciem bonam difficile inuenies,ꝛ cū labore.

¶De eo qui non offendit verbo deteſtatur peſtem anarittie:monet benefacere offerendo deo:ꝛ dare ꝛ memorari:qm̄ mora nō tardat:de beatitudine viri morantis in ſapientia. Caput.xiiij.

BEatus vir q nō eſt lapſus verbo ex ore ſuo,ꝛ nō eſt ſtimulatus in triſtitia delicti. Felix q non habuit aī ſui triſtitiā,ꝛ non excidit a ſpe ſua. Viro cupido ꝛ tenaci,ſine ratiōe eſt ſba,ꝛ hoī liuido ad qd aurū: Qui acernat ex aio ſuo ininſte,alijs cōgregat ꝛ in bonis illius alius luxuriabit̄. Qui ſibi nequam eſt, cui alij bonus erit:ꝛ nō iucūdabit̄ in bonis ſuis. Qui ſibi inuidet,nihil eſt illo nequius,ꝛ hec redditio eſt malitie illius:et ſi bene fecerit,ignoranter,ꝛ nō volens facit,ꝛ in nouiſſimo manifeſtat malitiā ſuā. ¶Nequā eſt oculus liuidi,ꝛ auertens faciē ſuā,ꝛ deſpiciēs,animā ſuā. Jnſatiabilis oculus cupidi in pte inigtatis:nō ſatiabitur,donec cōſumat arefaciens aīam ſuā. Oculus malus ad mala:ꝛ nō ſatiabit̄ pane indigens,ꝛ in triſtitia erit ſup mēſam ſuā. Fili,ſi habes,bñ facte cū,ꝛ deo dignas oblatiōes offer. ¶Memor eſto qm̄,mors nō tardat,ꝛ teſtm̄ iferoꝝ q demonſtratū eſt tibi.teſtm̄ em̄ huius mūdi morte morieꝛ. Ante mortē bñfac amico tuo, ꝛ ſcōm vires tuas exporrigens da pauperi. ¶Nō defraudēris a die bono,ꝛ pticula bone diei non te pretereat. Nonne alijs relinques dolores,ꝛ labores tuos:ꝛ Jn diuiſione ſortis da,ꝛ accipe,ꝛ iuſtifica aīam tuā. Añ obitū tuuz opare iuſtitiā,qm̄ nō eſt apud iferos īuenire cibū. Oīs caro ſicut fenū veteraſcet,ꝛ ſicut folium fructificans in arbore viridi. Alia gñant̄,ꝛ alia deijciunt̄:ſic gñatio carnis ꝛ ſanguinis, alia finit̄,ꝛ alia naſcit̄. Oē op⁹ corruptibile ī fine deficiet:ꝛ q illud operat̄,ibit cū illo. Et oē opus electū iuſtificabit̄,et q opat̄ illud honorabit̄ in illo. Beatus vir, q in ſapiētia morabitur:ꝛ qui in iuſtitia ſua meditabitur,ꝛ in ſenſu ſuo cogitabit circūſpectione dei. Qui excogitat vias illius in corde ſuo,ꝛ in abſcōſis ſuis intelligēs,vadens poſt illā q̄ſi inueſtigator,ꝛ in vijs illi⁹ cōſiſtēs:q reſpicit p feneſtras illi⁹,et in ianuis illi⁹ audiēs:q regeſcit iuxta domū illi⁹,ꝛ ī parietibus illius figēs palū: Statuet caſulā ſuā ad man⁹ illi⁹,ꝛ requieſcent in caſula illius bona per ennm,ſtatuet filios ſuos ſub tegmine illius,ꝛ ſub ramis eius morabitur,protegetur ſub tegmine illius a feruore,ꝛ in gloria eius requieſcet.

¶Laus viri timentis deū:q bona noſtra a deo ſunt:mala noſtra non ſunt vilipendenda. Caput.xv.

QUi timet deū,faciet bōa:ꝛ q cōtinēs eſt iuſtitie, apprehēdet illā,ꝛ obuiabit illi q̄ſi mr̄ honorificata,ꝛ q̄ſi mulier a virginitate ſuſcipiet illū. Cibabit illū pane vite,ꝛ intellect⁹,ꝛ aq̄ ſapie ſalutaris potabit illū,ꝛ firmabit̄ ī illo,ꝛ nō flectet̄:ꝛ continebit illū,ꝛ nō cōfundet̄:ꝛ exaltabit illū apud prīmos ſuos,et in medio eccleſie aperiet os ei⁹,ꝛ adimplebit illū ſpū ſapie ꝛ intellect⁹,ꝛ ſtola glorie veſtiet illū. Jucūditatē ꝛ exultationē theſaurizabit ſuper illū,ꝛ noīe eterno hereditabit illū. ¶Homines ſtulti nō apprehēdēt illā,ꝛ hoīes enſati obuiabunt illi.hoīes ſtulti nō videbūt eā,lōge em̄ abeſt a ſupbia et dōlo:viri mēdaces nō erūt illius memores, ꝛ viri veraces inuenient̄ in illa,ꝛ ſucceſſum habebūt vſq; ad inſpectionem dei. ¶Nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris:qm̄ a deo ꝑfecta eſt ſapīa.ſapīe em̄ dei aſtabit laus,ꝛ in ore fideli abūdabit, et dñator dabit eā illi. ¶Nō dixeris, Per deū abeſt.q̄ em̄ odit ne feceris. ¶Nō dicas, Ille me implanauit:nō ei neceſſariū ſt ei hoīes impij. Oē execramētū erroris odit dñs,ꝛ non erit amabile timētib⁹ eū. ¶Deꝰ ab initio ꝙſtituit hoīez,ꝛ reliqt illū in mān ꝙſilij ſui. Adiecit mādata,ꝛ ꝑcepta ſua. ſi volueris mandata ſeruare,conſeruabunt te,et in perpetuum fidem placitam ſeruare. Appoſuit tibi aquam et ignem :ad quod volueris,porrige manum tuam. Ante hominem vita ꝛ mors,bonum et malum: quod placuerit ei dabitur illi:quoniam multa ſapientia dei,ꝛ fortis in potentia, vidēs omnes ſine intermiſſione. Oculi domini ad timentes eum, et ipſe agnoſcit omnem operam hominis. ¶Nemini mandauit impie agere,et nemini dedit ſpatium peccandi. non em̄ concupiſcit multitudinē filiorū infideliū ꝛ inutilium.

¶Non iucundandum de filijs impijs:de igne vltionis domini :ſicut in vnoꝛita ꝛ in multis. Caput .xvi.

NE iucunderis in filijs impijs, ſi multiplicētur: nec oblecteris ſup ipſos, ſi nō eſt timor dei in illis. ¶Nō credas vite illorū,ꝛ ne reſpexeris i labores eoꝝ. ¶Melior ē em̄ vn⁹ timēs deū, ꝙꝑ mille filij impij.

lij impij. Et vtile est mori sine filijs, q̃ relinquere filios impios. Ab vno sensato inhabitabit patria, a trib⁹ impijs deseret. Multa talia vidit oculꝰ meꝰ, a fortiora his audiuit auris mea. In synagoga peccatiū exardebit ignis, a ingẽte incredibili exardescet ira. Nõ exorauerunt p pctis suis antiq gigãtes, q̃ destructi sũt cõfidẽtes sue virtuti: a non pepercit pegrinatiõi illoꝝ, a execratus est eos pre supbia verbi illoꝝ. Nõ misertꝰ est illis gẽtẽ totã pdẽs, a extollẽtẽ se in peccatis suis. Et sicut sexcẽta millia peditũ q congregati sũt in duritia cordis sui: a si vnꝰ fuisset ceruicatꝰ, mirũ si fuisset immunis. mia em̃ a ira est cũ illo. Potẽs exoratio, a effundẽs irã scõm miam suã: sic a correptio illi⁹, hoiez scõz opa sua iudicat. Nõ effugiet in rapina pctõr, a nõ retardabit, sufferẽtia miaz faciẽtis. Ois mia faciet locũ vnicuiq; scõz meritũ operꝝ suoꝝ, a scõm intellectũ pegrinationis ipsi⁹. Non dicas, A deo abscõdar, a ex sũmo qs mei memorabit: in pplo magno nõ agnoscar: q̃ est em̃ aia mea i tã imẽsa creatura: Ecce, celũ, a celi celoꝝ, abyssus a vniuersa terra, a q̃ in eis sunt, in cõspectu illi⁹ cõmouebunt, mõtes simul, a colles a fundamẽta terre: a cũ cõsperexerit illa deꝰ, tremore concutiẽtur. Et in oĩb⁹ his insensatũ est cor: a oẽ cor intelligit ab illo: a vias illi⁹ qs intelligit, a pcellã quã nec oculꝰ videbit hois: Mã plurima illi⁹ opa sunt in abscõsis: sz opa iustitie eius qs enũtiabit: aut qs sustinebit: Lõge em̃ est testm̃ a q busdã, a interrogatio oĩum in cõsummatione est. Qui minorat corde, cogitat inania: a vir imprudẽs a errãs cogitat stulta. Audi me fili, a disce disciplinã sensus a in v̄bis meis attẽde in corde tuo, a dicã in eqtate disciplinaz, a scrutabor enarrare sapientiã. a in verbis meis attẽde i corde tuo, a dico in eqtate spũs virtutes q̃s posuit deꝰ in opa sua ab initio, a in veritate enũtio sciam eaꝰ. In iudicio dei opa eius ab initio, a ab instõne ipsoꝝ distinxit ptes illoꝝ, a initia eorũ in gẽtib⁹ suis. Ornauit in eternum opa illoꝝ, nec esurierũt, nec laborauerũt, a nõ destiterũt ab opib⁹ suis. Unusq̃s qs primũ sibi nõ angustiabit vsq; in eternũ. Nõ sis incredibilis verbo illi⁹. Post hec deus in terrã respexit, a implevit illam bonis suis. Anima autem omnis vitalis denuntiabit ante faciem ipsius, a ipsa iterum reuersio illorum.

¶ Quod nullus a cogitatione dei abscondi: q̃ em̃ hoiem creauit p nationes distinxit: a rectores dedit: sine iter missione ad eos respicit: de eleemosyna: de pnia a cõfessiõe non tardanda. Cap. xvij

A Gen. j. d. ij. b. v. a.

EUs creauit de terra hoiez, a scõz imaginẽ suã fecit illũ. Et iterũ cõuertit illũ in ipsam, a scõm se vestiuit illũ virtute. Numeꝝ dieꝝ a tps dedit illi, a dedit ptãtẽ eoꝝ q̃ sunt sup terrã. Posuit timorẽ illi⁹ sup oẽm carnẽ, a dñatus est bestiaꝝ a volatiliuz. Creauit ex ipso adiutoriũ sibi ẽ sibi, cõsiliũ a linguã: et oculos, a aures, a cor dedit illis excogitãdi: a disciplina intellectus repleuit illos. Creauit illis sciam spũs, a sensu ipleuit cor illoꝝ, a mala a bona oũdit illis. Posuit oculũ suũ sup corda illoꝝ oũdere illis magnalia operꝝ suoꝝ, vt nomẽ sanctificationis collaudẽt: a gloriari in mirabilib⁹ illi⁹, vt magnalia enarrẽt operꝝ eius. Addidit illis disciplinã, a legem vite hereditauit illos. Testm̃ eternũ cõstituit cũ illis a iustitiam a iudicia sua oũdit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illoꝝ, a honorẽ vocis audierũt aures illorũ, a dixit illis, Attẽdite ab oi iniquo. Et mandauit illis vnicuiq; de p̃mo suo. Uie illoꝝ, corã illo sunt semp, a non sunt abscõse ab oculis ipsi⁹. In vnãquãq; gẽtẽ ppposuit rectorẽ: a pars dei Isrl facta est manifesta. Et oĩa opa illorũ velut sol in cõspectu dei: a oculi eius sine intermissiõe inspiciẽtes in vijs eoꝝ. Nõ sunt abscõsa testamẽta ppter iniqtatem illoꝝ, a oẽs iniqtates eoꝝ in cõspectu dei. Eleemosyna viri q̃s sacculus cũ ipso, a gratiã hois q̃s pupillã cõseruabit: a postea resurget, a retribuet illis retributionẽ, vnicuiq; in caput ipsoꝝ, a q̃uertet i inferiores ptes terre. Penitẽtib⁹ aũt dedit viã iustitie, a cõfirmauit deficiẽtes sustinere, a destinauit illis sortẽ veritatis. Cõuertere ad dñm, a relinque peccata tua, ꝓcare añ faciẽ dñi, a minue offendicula. Reuertere ad dñm, et auertere ab iniustitia, a nimis odito execrationẽ: a cognosce iustitias a iudicia dei, a sta in sorte ppositionis, a orionis altissimi dei. In ptes vade seculi sancti, cũ viuis a dãtibus cõfessionẽ deo. Nõ demoreris in erroꝛe ipiorũ, añ mortẽ cõfitere. A mortuo quasi nihil, perit cõfessio. Cõfiteberis viuens, viuus a sanus cõfiteberis, a laudabis deũ, a gloriaberis in miserationib⁹ illi⁹. Quã magna mia dñi, a ꝓpitiatio illius cõuertentibus ad se. Nec em̃ oĩa pñt esse in hoib⁹, q̃m nõ est immortalis filius hois, a in vanitate malitie placuerũt. Quid lucidi⁹ sole: a hic deficit. Aut qd nequius, q̃ qõ excogitauit caro, a sanguis: a hoc arguitur. Uirtutem altitudinis celi ipse cõspicit: a omnes homines terra a cinis.

¶ De magnalibus dei: a hominis miseria erga proximum: de danda eleemosyna sine verbo malo: de prouidendo a memorando iudicio: de oratione a continentia anime. Caput. xviij.

D

A

QUi viuit i eternũ, creauit oĩa simul. Deus solus iustificabitur, a manet inuictus rex in eternum. Quis sufficit enarrare opa illi⁹? Quis em̃ inuestigabit magnalia eius? Uirtutẽ aũt magnitudinis eius qs enuntiabit? aut quis adijciet enarrare miam eius? Nõ est minuere, neq; adijcere, nec est inuenire magnalia dei. Cũ cõsummauerit hõ, tunc incipiet: a cũ quieuerit, operabit. Quid est hõ, a q̃ est gratia illius? a quid est bonum aut qd nequã illius? Numerus dieꝝ hoim, vt multũ centũ ãni: q̃si gutte aq̃ maris deputati sũt: a sicut calculꝰ arene, sic exigui anni in die eui. Propter hoc patiẽs est deꝰ in illis et effundit sup eos miam suã. Uidit ꝓsumptionẽ cordis eoꝝ q̃m mala est, a cognouit subuersionẽ illoꝝ q̃m nequam est. iõ adimpleuit ꝓpitiationẽ suã in illis, a oũdit eis viã equitatis. Miseratio hois, circa ꝓximũ suũ: mia aũt dei sup oẽm carnẽ. Qui miam hz, docet, a erudit q̃si pastor gregez suũ. Miserek excipientis doctrinã miserationis, a qui festinat in iudicijs eius. Fili, in bonis nõ des q̃relam, a in omni dato nõ des tristitiã verbi mali. Nõne ardorẽ refrigerabit ros: sic a verbũ melius, q̃ datũ. Nõne ecce verbũ sup datũ bonũ: a vtraq; cũ hoie iustificato. Stultus acriter improperabit, a datus indisciplinati tabescere facit oculos. Añ iudiciũ para iustitiã tibi, a antequã loquaris disce. Añ languorẽ adhibe medicinã, a añ iudiciũ interroga teipsum, et in cõspectu dei inuenies ꝓpitiationẽ. Añ lãguorẽ humilia te, a in tpe ifirmitatis oñde cõuersationẽ tuã. Nõ impedias orare semp, a ne veteris vsq; ad mortem iustificari: quoniam merces dei manet in eternũ. Ante orationem prepara aniã tuã, a noli esse quasi hõ qui tentat deũ. Memento ire in die cõsummationis, a tps retributionis in cõuersione faciei. Memento paupertatis in tpe abundantie, et necessitatẽ paupertatis in die diuitiarum. A mane vsq; ad vesperã immutabit tps, a hec oĩa citata in oculis dei. Nõ sapiens in oĩbus metuet, a in diebus delictorũ attendet ab inertia. Ois astutus agnoscit sapiẽtiã, a inueniẽti eã dabit confessionẽ. Sensati in verbis a ipsi sapiẽter egerunt, et intellexerunt veritatẽ, a iustitiã, a imploraueruñ prouerbia a iudicia. Post cõcupiscẽtias tuas nõ eas, a a voluntate tua auertere. Si prestes aie tue concupiscentias eius, faciet te in gaudiũ inimicis tuis. Ne oblecteris in turbis, nec in modicis. assidua enim est commissio illorum. Ne fueris medio cris in contentione exfenoꝛe, a non est tibi nihil in seculo: eris enim inuidus anime tue.

Psal. lxxxix. c.

B

C

Luce xvij. a. j. Thess. v. d.

ē. vñ. b. ē. xj. c.

D

¶ De vino a luxuria a loquacitate: de discretione habẽda in verbis de differentia habende sapientie diuine a humane: de hoie cognoscendo: de correptione siue ira. Caput. xix.

Roma. xij. d.

A

OPerari⁹ ebriosus nõ locupletabit: a qui spernit modica paulatim decidet. Uinũ a mulieres apostatare faciunt sapientes, a arguent sensatos: a qui se iungit fornicarijs, erit nequam. putredo a vermes hereditabũt illũ, a extolletur in exemplum maius, a extolletur de numero anima eius. Qui credit cito, leuis corde minorabitur: a qui delinquit in animã suaz, insup habebit. Qui gaudet iniqtate, denotabit: q̃ odit correptionẽ, minuet vita: a q odit loquacitatẽ, extinguit malitiã. Qui peccat in aiam suã, penitebit: a q iucundat in ma

C

j. xxix. c.

litia, denotabit. Ne iteres verbū nequā z dux, z nō miora beris. Amico z inimico noli narrare sensū tuū: z si ē tibi delictū, noli denudare. audiet eñ te, z custodiet te, z q̄si defendēs pctiñ odiet te, z sic aderit tibi semp. Audisti vbū adversus primū tuū: cōmoriat̄ i te, fidēs q̄ñ nō te dirūpet. A facie vbi pturit fatu⁹, tāquā gemit⁹ pt⁹ infantis. Sagitta infixa femori canis, sic verbū in corde stulti. Corripe amicū, ne forte nō itellexerit, z dicat, Nō feci: aut si fecerit, ne iterum addat facere. Corripe primū, ne forte nō dixerit: et si dixerit, ne forte iteret. Corripe amicū: sepe eñ fit cōmissio, z nō oi verbo credas. Est q labit̄ lingua sua, sz nō ex aīmo. Quis ē eñ, q nō deliq̄rit i lingua sua? Corripe primū ante quā cōmineris. Et da locū timori altissimi: q⁹ ois sapia timor dei, z i illa timere deū, z i oi sapia dispositio legis. Et nō est sapia neqtie disciplia: z nō ē cogitat⁹ pctōrū prudentia. Est neqtia, z ipa execratio: z est insipiēs, q minuit sapia. Melior ē hō q minuit sapia, z deficiēs sensu i timore dei, q̄ q abūdat sensu, z transgredit legē altissimi. Est solertia certa, z ipsa iniq̄. Et ē q emittit verbū certū enarrans veritatē. Est q nequiter humiliat se, z iteriora ei⁹ plena sunt dolo. z est iust⁹ q iclinat faciē suā, z fingit nō videre se qđ ignoratū ē. Et si ab ibecillitate viriū veteꝛ peccare, si inuenerit tps malefaciendi, malefaciet. Ex visu cognoscit vir, z ab occursu faciei cognoscit sensatus. Amictus corpis, z risus dentiuz z ingressus hois enuntiāt de illo. Est corruptio mendax in ira contumelios: z est iudicium, quod nō probatur esse bonum z est tacens, z ipse est prudens.

¶ De correptione z correpti penitentia: de tacente z loquace: de dato sapientis: de gratia z dato fatui: de falsa promissione: de mendacio: de sapiente placente magnatis: de duobus non accipiēdis: de sapientia abscondita. Caput. xx.

QUā bonū ē arguere, q̄ irasci: z q̄sitētē in oīone nō phibere. Cōcupiscētia spadōis dūrginauit iunēculā: sic q facit p vim iudiciū iniquū. Quā bonū ē correptū manifestare pniam: sic eñ effugies voluntariū pctm. Est tacēs, q inuenit sapiēs: z ē odibilis, q pcax ē ad loquēdū. Est aūt tacēs, nō hns sēsū loqle, z ētacēs, sciēs tps apti tpis. Nō sapiēs tacebit vsq̄ ad tēpus: lasciu⁹ āt, z iprudēs nō cuabit tps. Qui multis vtit̄ vbis, ledet aīaz suā: z q ptātē sibi sumit iniuste, odiet̄. Est pcessio i malis viro idisciplinato, z ē iuētio in detrimentū. Est datū qđ nō est vtile: z est datū, cui⁹ retributio dupler. Est pp gloriā minoratio: z ē q ab humilitate lenabit caput. Est q multa redimat modico ptio, z restituēs ea in septuplū. Sapiēs i verbis seipm amabilē facit: gr̄e aūt fatuoꝝ effundent̄. Dat⁹ insipiētis nō erit vtilis tibi: oculi eñ illius septēplices sūt. Exigua dabit, z multa iproperabit: z apertio oris illi⁹ inflāmatio est. Hodie fenerat̄ q⁹, z cras expetit, z odibilis est hō hmōi. Fatuo nō erit amicus, z nō erit gr̄a in bonis illi⁹. Qui eñ edūt panē illi⁹: falsę lingue sunt. Quoties, z quāti irridebūt eū: Neq̄ eñ qđ hñdū erat, directo sensu distribuit: silr z qđ nō erat hñdū. Lapsus falsę lingue, q̄si q in pauimēto cadēs sic casus maloꝝ festināter veniēt. Hō acharis q̄si fabula vana: z i ore idisciplīatoꝝ assidua erit. Ex ore fatui reprobabit̄ pabola: nō eñ dicit illā i tpe suo. Est q vetat̄ peccare p inopia, z in requie sua stimulabit̄. Est q pdet aīaz suā pre ꝓfusiōe, z ab iprudēti psona pdet eā: psone aūt acceptione pdet se. Est q pre cōfusiōe p mittit amico, z lucrat⁹ est eū inimicū gratis. Opprobrium nequā in hoīe mēdaciū, z i ore indisciplinatoꝝ assidue erit. Potior fur q̄ assiduitas viri mēdacis. pditionem aūt ābo hr̄ditabūt. Mores hoīm mēdaciū sine honore: z ꝓfusio illoꝝ, cū ipsis sine itermissiōe. Sapiēs i vbis pducet seipm, z hō prudēs placebit magnatis. Qui opat̄ terrā suā, ialtabit acerui fruguz: z q opat̄ iustitiā, ipse exaltabit̄: qui vero placet magnatis, effugiet iniqtatē. Xenia z dona excecant oculos iudicū, z q̄si mut⁹ in ore auertit correptiōes eorum. sapia abscōsa z thesaur⁹ inuis⁹: q̄ vtilitas i vtriq̄: Melior est q celat insipientiā suā, q̄ hō q abscōdit sapientiam suā.

¶ De peccatis nō cumulādis sed fugiēdis: de audaci lingua hetici: de cōsummatione z via peccantiū: de fatuo z sapiente alternatim: de maledicente diabolum z susurrone. Caput. xxi.

FIli, peccasti? non adijcias iteꝝ: sz z de pristinis depcaꝛ vt tibi dimittant̄. Quasi a facie colubri fuge peccata: z si accesseris ad illa, suscipient te. Dentes leonis dentes ei⁹, interficientes aīas hoīz. Quasi rōphea bis acuta ois iniqtas, plage illius nō est sanitas. Obiurgatio, z iniurie annullabūt sbaz: z domus que nimis locuples est, annullabit̄ superbia: sic sba superbi eradicabitur. Depcatio pauperis exore vsq̄ ad aures eius peruenit, z iudiciū festinato adueniet illi. Qui odit correptionē vestigiū est peccatoris: z q timet deū, cōuertet̄ ad cor suuz. Not⁹ a lōge potēs lingua audaci: z sēsat⁹ scit labi se ab ipo. Qui edificat domū suā impēdijs alienis, q̄si q colligit lapides suos i hyeme. Stupa collecta synagoga peccātiū, z cōsūmatio illoꝝ flāma ignis. Via peccātiū cōplanata lapidibus, z i fine illoꝝ inferi, z tenebre, z pene. Qui custodit iustitiā, ꝓtinebit sensū ei⁹. Cōsūmatio timoris dei sapia et sensus. Nō erudiet̄, q nō est sapiēs i bono. Est aūt insipiētta, q̄ abūdat i malo: z nō est sensus vbi abūdat amaritudo. Scia sapiētis tāquā inūdatio abūdabit, z ꝓsiliū illius sicut fons vite pmanet. Cor fatui q̄si vas ꝓfractū, z oēm sapiam non tenebit. Verbū sapiēs qđcūq⁹ audierit sci⁹ laudabit, et ad se adijciet: audiuit luxuriosus, z displicebit illi, z pijciet illud post dorsum suū. Narratio fatui q̄si sarcina in via. nā in labijs sensati inuenie gr̄a. Os prudētis q̄rit̄ i eccl̄ia, z vba illi⁹ cogitabūt i cordib⁹ suis. Tāquā dom⁹ extermiata, sic fatuo sapia: z scia isensati ienarrabilia verba. Cōpedes in pedib⁹, stulto doctria, z q̄si vincula manuū sup manū dextrā. Fatu⁹ in risu exaltat vocē suā: vir aūt sapiens vix tacite ridebit. Ornamētū aureū prudēti doctrina, z q̄si brachiale in brachio dextro. Pes fatui facilis in domū primi: et hō perit⁹ ꝓfundet̄ a psona potētis. Stult⁹ a fenestra respiciet in domū: vir aūt erudit⁹ foris stabit. Stultitia hoīs auscultare p ostiū: z prudēs grauabit̄ ꝓtumelia. Labia imprudētiū stulta narrabūt: verba aūt prudētiū statera pōderabuntur. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ: z in corde sapiētiū os illorum. Dū maledicit impius diabolū, maledicit ipse aiam suaz. Susurro coinquinabit aīam suā, z in oībus odietur: z q p manserit, odiosus erit: tacitus z sensatus honorabitur.

¶ De lapidatione pigri: de filio z filia fatua: discernendum quid et quibus sit predicandum: de luctu mortui: de rugitu fatui: de non loquendo multū cū fatuo: z q amicitiam soluant conuitia. Cap. xxij.

A lapide luteo lapidat⁹ est piger, z oēs loquent̄ sup aspernationē illi⁹. De stercore boū lapidatus est piger: z ois q tetigerit eum, excutiet manus suas. Cōfusio patris est de filio indisciplinato: filia aūt fatua in deminoratiōe fiet. Filia prudens hereditas viro suo. nā q cōfundit, in contumeliā sit genitoris. Patrē z virū cōfundit audax, z ab ipijs nō minorabit̄, ab vtriq̄ aūt inhonorabit̄. Musica in luctu importuna narratio: flagella z doctrina in oi tpe sapiā. Qui docet fatuū, q̄si qui cōglutinat testā. Qui narrat verbū nō audiēti, quasi q excitat dormiētē de graui somno. Cū dormiente loquitur, q enarrat stulto sapientiā: z in fine narrationis dicit, Quis est hic? Sup mortuū plora, defecit eñ lux eius: z sup fatuū plora, deficit eñ sensu. Modicū plora supra mortuum, q̄m requieuit. Nequissimi eñ nequissima vita, super mortē fatui. Luctus mortui septē dies: fatui aūt, z impij oēs dies vite illoꝝ. Cū stulto ne multū loquaris, z cū insensato ne abieris. Serua te ab illo, vt nō molestiā habeas, z nō coinquinaberis peccato illi⁹. Deflecte ab illo, z inuenies requiē, z nō accediaberis in stultitia illius. Sup plūbū grauabitur: z qđ illi aliud nomē, q̄ fatuus? Arenā z salē, z massam ferri facilius est ferre, q̄ hoīem imprudētē, z fatuū, z impiū. Sicut loramentum ligneum colligatum in fundamēto edificij non dissoluetur: sic z cor confirmatum in cogitatione consilij. Cogitatus sensati in omni tempore vel metu nō depauabitur. Sicut ornat⁹ arenosus in pariete lipido, z sicut pali in excelsis, z cemēta sine impēsa posita ꝫ faciē venti non pmanebūt: sic z cor timidū in cogitatiōe stulti ꝫ ipetū timo-

ris nō resistet. Cor trepidū in cogitatiōe fatui, oī tēpore nō metuet: sic q̄ q̄ ī ꝓceptis dei ꝑmanet semp. ¶Pūgēs oculuz, deducit lachrymas: q̄ pūgit cor, ꝓfert sensū. ¶Dittens lapidē in volatilia, deijciet illa: sic q̄ q̄ quitiaꝫ amico, dissoluit amicitiā. Ad amicū si ꝑduxeris gladiū non desperes. est eñ regressus ad amicū. Si apuerit os triste, nō timeas. est eñ ꝙcordatio: excepto quitio, q̄ ipꝛoperio q̄ superbia, q̄ mꝛsterij reuelatiōe, q̄ plaga dolosa. ī his oīb⁹ effugiet amicus. Fidē posside cū amico ī pauptate illi⁹, vt q̄ in bonis illius leteris. ¶In tpe tribulationis illius ꝑmane illi fidelis vt q̄ in hereditate illius coheres sis. ¶Aū ignē camini vapoꝛ q̄ fumus ignis, ſin altaꝛ: sic q̄ añ sanguinē maledicta, q̄ cōtumelie q̄ mine. ¶Amicū salutare nō cōfundaris. ¶A facie illi⁹ nō me abscōdā: q̄ si mala mihi euenerint ꝑ illū, sustinebo. ¶Ois q̄ audiet, cauebit se ab eo. ¶Quis dabit oꝛi meo custodiā, et super labia mea signaculum certum, vt non cadam in ipsis q̄ lingua mea perdat me?

¶Oꝛatio contra superbiam: gulam: q̄ luxuriam, q̄ de iuratione: de blasphemia: q̄ de disciplinata loquela: de tribus generibus peccatorum: de confutatione hoꝝ volentis peccare: de multis peccatis cōcurrentibus in adulterio: de laude timoris domini. Caput. xxiij.

¶Domine pater q̄ dñator vite mee ne derelinquas me ī cogitatu, q̄ cōsilio eoꝛ: nec sinas me cadere in illa exꝓbratiōe. ¶Quis supponit ī cogitatu meo flagella, q̄ in coꝛde meo doctrinam sapie, vt ignoꝛationib⁹ eoꝝ nō parcāt mihi, q̄ nō appareant delicta eoꝝ, q̄ ne adincrescāt ignoꝛātie mee, q̄ multiplicent delicta mea, q̄ peccata mea abūdent, q̄ īcidā in cōspectum aduersaꝛioꝝ meoꝝ, q̄ gaudeat inimicus meus? ¶Dñe pī, q̄ deus vite mee, ne derelinq̄s me in cogitatu illoꝝ. ¶Extollentiā oculoꝝ meoꝝ ne ꝺederis mihi, q̄ oē desyderiū auerte a me. ¶Aufer a me vētris ꝙcupiscētias q̄ cōcubitus cōcupiscentie ne appꝛehēdant me, q̄ aie irreuerēti q̄ infrunite ne tradas me. ¶Doctrinā oris audite filij. q̄ q̄ custodierit illā non periet labijs, nec scādalizabit in opibus nequissimis. ¶In vanitate sua appꝛehendet peccatoꝛ, q̄ supb⁹ q̄ maledict⁹ scādalizabit in illis. ¶Juratiōi nō assuescat os tuū. multi eñ casus ī illa. ¶Noiatio vero dei nō sit assidua ī oꝛe tuo, q̄ noib⁹ sāctorum nō admiscearis: q̄m nō eris immunis ab eis. Sicut eñ seruus iterrogat⁹ assidue, a liuoꝛe non minuit: sic oīs iurans, q̄ noians, in toto a pctō nō purgabit. ¶Vir multū iurans iplebit iniqtate, q̄ nō discedet a domo illi⁹ plaga. Et si frustrauerit fratrē, delictū illi⁹ sup ipm erit: q̄ si dissimulauerit, deliquet dupl'r: q̄ si inuacuū iurauerit, nō iustificabit. replebit eñ retributiōe dom⁹ illi⁹. ¶Est q̄ alia loquela ꝺigna morti, nō inueniat in hereditate Jacob. Et tñ a misericordibus oīa hec auferent, q̄ in delictis nō volutabunt. ¶Indisciplinate loquele nō assuescat os tuū: est eñ in illa verbum peccati. ¶Deme to patris q̄ matris tue, ī medio eñ magnatoꝝ cōsistis: ne forte obliuiscat te de⁹ ī ꝙspectu illoꝝ: q̄ assiduitate tua ifatuatus ipꝛoperiū patiaris, q̄ maluisses non nasci, q̄ diē natiuitatis tue maledicas. ¶Homo assuetus in verbis ipꝛoperij, ī oīb⁹ diebus suis nō erudiet. ¶Duo genera abūdāti ꝑtis, q̄ tertiū adducit irā, q̄ pditionē. ¶Ma calida q̄ ignis ardēs nō extinguet, donec aliqd glutiat: q̄ hō nequā in oꝛe carnis sue nō desinet donec incēdat ignem. ¶Homini fornicario oīs panis dulcis, nō fatigabit trāsgredi⁹ q̄ sq̄ ad finē. ¶Ois hō, q̄ trāsgredit lectū suū, ꝙtēnēs in aiam suā, q̄ dicēs, Quis me videt: tenebre circūdant me, q̄ parietes cooperiūt me, q̄ nemo circūspicit me: quē vereoꝛ: delictoꝝ meoꝝ nō memoꝛabit altissimus. Et nō itellexit q̄m oīa videt oculꝰ illi⁹, q̄m expellit a se timoꝛem dei hmōi hoīs timoꝛ, q̄ oculi oīm timentes illū: q̄ non cognouit q̄m oculi dñi multo plus lucidioꝛes sunt sup sole, circūspicientes oēs vias hoīm, q̄ pfūdū abyssi, q̄ hoīm coꝛda intuētes in absc̄oditas ptes. ¶Dño eñ deo ante q̄ crearent oīa, sunt agnita: sic q̄ post pfectū respicit oia. ¶Sic in plateis ciuitatis vidicabit, q̄ q̄si pull⁹ equin⁹ fugabit, q̄ vbi nō sperauit appꝛehēdet. Et dedec⁹ oīb⁹, eo q̄ non itellexerit timoꝛem dñi. Sic q̄ mulier oīs relinq̄s vꝛ suū, q̄ statuēs hꝛditatē ex alieno mꝛimōio. ꝓio eñ i lege altissimi icredibilis fuit q̄ scō in vꝛ suū deliqt: tertio ī adulterio fornicata est, q̄ ex alio viro filios statuit sibi. ¶Nec in ecclesiā adducet, q̄ in filios eius respiciet. ¶Nō tradēt filij ei⁹ radices, q̄ rami ei⁹ nō dabūt fructū. derelinquent in maledictū memoꝛiā eius, q̄ dedec⁹ illi⁹ nō delebit. Et agnoscāt q̄ derelicti sunt, q̄m nihil meli⁹ est, q̄ timoꝛ dei: q̄ nihil dulcius, q̄ respicere ī mādatis dñi. ¶Glia magna est sequi dominum: longitudo eñ dierum assumetur ab eo.

¶De laude sapiētie: dicit sapiā se ex oꝛe altissimi ꝓdisse: enarrat q̄ fecerit: de requie quam inuenit. Caput. xxiiij

¶Sapia laudabit aīaz suā, q̄ ī deo honoꝛabit, q̄ in medio ppli sui gl'iabit, vꝛ in ecclesijs altissimi aperiet os suū, q̄ ī ꝙspectu vtutiz illi⁹ gl'iabit, q̄ ī medio ppli sui exaltabit, q̄ ī plenitudine sctā admirabit, q̄ ml'titudine electoꝝ hēbit laudē, q̄ iter bñdictos bñdicet, dicēs, Ego ex oꝛe altissimi ꝓdiui, pꝛogenita añ oēm creaturā. Ego feci ī celis vt oꝛiret lumē indeficiēs q̄ sicut nebula texi oēm terrā. Ego ī altissimis hītaui, q̄ thron⁹ meus ī colūna nubis. Girū celi circuiui sola, q̄ ꝓfundum abyssi penetraui, q̄ ī fluctib⁹ maris ambulaui, q̄ in oī terra steti. Ei ī oī ppl'o, q̄ in oī gēte primatū habui: q̄ oīm excellentium, q̄ humiliū coꝛda virtute calcaui, q̄ ī his oīb⁹ requiē q̄siui, q̄ ī hereditate ei⁹ morabor. Tūc ꝓcepit, q̄ dixit mihi creator oīum, q̄ q̄ creauit me requeuit ī tabernaculo meo, q̄ dixit mihi, In Jacob habita, q̄ ī Jsrl hꝛditate, q̄ ī electis meis mitte radices. Ab initio q̄ añ secula creata sū, q̄ vsq̄ ad futuꝝ seculū nō desinā: q̄ in hītatiōe sancta coꝝ ipso ministraui. Et sic ī Sion firmata sū, q̄ in ciuitate sanctificata sil'r requieui, q̄ ī Jerusalē ptās mea. Et radicaui ī ppl'o honorificato, q̄ ī ptes dei mei hereditas illi⁹, q̄ ī plenitudine sanctoꝝ detētio mea. Quasi cedr⁹ exaltata sū ī Libano, et q̄si cypressus ī mōte Siō. q̄si palma exaltata sū in Cades q̄ q̄si plātatio rose ī Jericho. Quasi oliua speciosa ī cāpis, q̄ q̄si platan⁹ exaltata sū iuxta aquā i plateis. Sicut cinamomū, q̄ balsamū aromatizās odoꝛē dedi: q̄si mirrha electa, dedi suauitatē odoꝛis: q̄ q̄si storax q̄ galbanus: q̄ vngula, q̄ gutta, q̄ q̄si Liban⁹ nō icisus vaporaui habitationem meā, q̄ quasi balsamū nō mistū odoꝛ meus. Ego q̄si terebī thus extēdi ramos meos, q̄ rami mei honoꝛis q̄ gr̄e. Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoꝛis: q̄ flores mei fructus honoꝛis q̄ honestatis. Ego mr̄ pulchre dilectionis, q̄ timoꝛis, q̄ agnitionis, q̄ sancte spei. ¶In me gr̄a oīs vie q̄ veritatis, in me oīs spes vite q̄ virtutis. Transite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me, q̄ a gñatiōib⁹ meis adimplemini. Spiritus eñ meus sup mel dulcis, q̄ hereditas mea sup mel q̄ fauū. ¶Memoꝛia mea in gñatiōe seculoꝝ. Qui edūt me adhuc esurient, q̄ q̄ bibūt me, adhuc sitiēt. Qui audit me, non cōfundet: q̄ q̄ opant in me, nō peccabūt. Qui elucidāt me, vitā eternā habebūt. hec oīa liber vite, q̄ testiū altissimi, et agnitio veritatis. ¶Legē mādauit ¶Moyses ī ꝓceptis iustitiaꝝ, q̄ hereditatē domui Jacob, q̄ Jsrael ꝓmissiōes. ¶Do fuit Dauid puero suo excitare regē ex ipo fortissimū, q̄ in throno honoris sedētē in sempiternū. Qui iplet q̄si ¶Phison sapientiā, q̄ sicut Tigris in diebus nouoꝝ. Qui adimplet q̄si Euphrates sensuz, qui multiplicat q̄si Jordanis in tpe messis. Qui mittit disciplinā sicut lucē, q̄ assistens quasi Geon in die vindimie. Qui perficit primus scire ipsam, q̄ ifirmioꝛ nō inuestigabit eñ. Et mari eñ abundabit cogitatio ei⁹, q̄ ꝙsiliū illi⁹ in abyssō magna. Ego sapia effudi flumia. Ego q̄si trames aq̄ īmēse de fluuio, ego q̄si fluui⁹ doryx, q̄ sicut aq̄duct⁹ exiui de paradiso. ¶Dixi, Rigabo hortū meū plātationū, q̄ iebriabo prati mei fructū. Et ecce fact⁹ ē mihi trames abūdās, q̄ fluui⁹ me⁹ appꝛpiquauit ad mare. q̄m doctrinā q̄si añ lucanū illumīo oīb⁹, q̄ enarrabo illā vsq̄ ad lōginquū. ¶Penetrabo oēs iferioꝛes ptes terre, q̄ ī spiciā oēs dormiētes, q̄ illūinabo oēs sperātes i dño. Ad huc do ctrinā q̄si pphetiā effūdā, q̄ relinq̄ illā q̄rētib⁹ sapiētiā, q̄ nō desinā i pgenies illoꝝ vsq̄ i eū sāctū. Videte q̄m nō soli mihi laboraui, sz oīb⁹ exquirētibus veritatem.

¶De tribus q̄ placent deo: de tribus q̄ odit: de nouē insuspicabilibus: de decimo maxime: de malitia mulieris nequā. Caput xxv.

ꝑ. xxvij. b.

ñ. Reg. xvj. b.

Esaie xxix. e.

Jo. vj. d.

Josue iij. c.

ī. xxxiij. c.

A In tribus placitū est spiritui meo, q̄ sunt ꝓbata
coꝝ deo ⁊ hoīb⁹, Cōcordia fratrū: ⁊ amor pri
moꝝ: ⁊ vir ⁊ mulier bñ sibi ꝯsentiētes. Tres spe
cies odiuit aīa mea, ⁊ aggrauor valde aīe illoꝝ
Pauperē supbū: ⁊ diuitē mēdacē: ⁊ senē fatuū ⁊ insensatū.
Que in iuuētute tua nō cōgregasti, qūo ī senectute tua in
uenies? Quā speciosum canitiei iudiciū: ⁊ pbris cognosce
re cōsiliū. Quā speciosa veteranis sapīa, ⁊ glorioſus ītelle
ctus, ⁊ cōsiliū. Corona senū multa peritia: ⁊ gloria illoꝝ
timor dei. Monē insuspicabilia cordis magnificani, et deci
mū dicā in lingua hoīb⁹, Bō q iucūdat in filijs, viuens et
B videns subuersionē inimicoꝝ suoꝝ. Beatus q habitat cuꝫ
muliere sensata, ⁊ q lingua sua nō est lapsus, ⁊ q non serui
uit indignis se. Beatus q inuenit amicū verꝫ, ⁊ q enarrat iu
stitiā auri audiēti. Quā magnus, q inuenit sapīam ⁊ sciam
sed nō est sup timentē dñm. Timor dei sup oīa se superpo
suit. Beatus hō, cui donatū est hr̄e timorē dei. Quiꝫ illū,
cui assimilabit? Timor dei initiū dilectionis eius: fidei au
tē initium agglutinandū est ei. Oīs plaga tristitia cordis
C est: ⁊ oīs malitia nequitia mulieris. Et oēm plagam, ⁊ non
plagā videbit cordis: ⁊ oēm nequitiā, ⁊ nō nequitiā mulie
ris: ⁊ oēm obductū, ⁊ nō obductū odientiū: ⁊ oēm vindictā
⁊ nō vindictā inimicoꝝ. Nō est caput nequius sup caput co
Prouer. xxj.c. lubri: ⁊ nō est ira sup irā mulieris. Cōmorari leoni, ⁊ draco
ni placebit, q̄ habitare cū muliere nequā. Nequitia mulie
ris immutat faciē eius: ⁊ obcecabit vultū suū tanq̄ visus: ⁊
q̄si saccū oūdet in medio ꝓmoꝝ. Ingemuit vir eius, ⁊ au
diens suspirauit modicū. Breuis oīs malitia sup malitiaꝫ
D mulieris, sors peccatoꝝ cadat sup illā. Sicut ascensus are
nosus in pedibus veterani, sic mulier linguata hoī quieto.
Ne respicias in mulieris speciē, ⁊ nō cōcupiscas mulierē in
specie. Mulieris ira, irreuerētia ⁊ cōfusio magna. Mulier
si primatū habeat, ꝛria est viro suo. Cor humile, ⁊ facies
tristis, ⁊ plaga mortis, mulier nequā. Manꝰ debiles, ⁊ ge
Gene. iij b. nua dissoluta mulier q̄ nō beatificat virū suum. A muliere
initiū factū est peccati, ⁊ p illā oēs morimur. Non des aque
tue exitū, nec modicū: nec mulieri nequā veniā ꝑdendi. Si
nō ambulauerit ad manū tuā, cōfūdet te in ꝛspectu inimico
rum. A carnibus tuis abscinde illam, ne semp te abutatur.

¶ De laude mulieris bone: ⁊ de timore trium: ⁊ quarto: de mulere
zelotypa ⁊ ebriosa: de filia: de duobus mouentibus tristitiam: ⁊ ter
tio mouente iram: de duabus spēbus periculosis. Caput. xxvj.

A Mulieris bone beatꝰ vir: numerꝰ em̄ annoꝝ illoꝝ
rū duplex. Mulier fortis oblectat virū suum, ⁊
annos vite illius in pace implebit. Pars bona,
mulier bona, in pte bona timētiū deū, dabit vi
ro ꝓ factis bonis: diuitis aūt, ⁊ pauperis cor bonū, in oī
tpe vultus illoꝝ hilaris. A tribus timuit cor meū, et in
quarto facies mea metuit, Delatura ciuitatis: ⁊ collectio
B nē populi: ⁊ calūniā mēdacē: super mortē oīa, grauia. Do
lor cordis, ⁊ luctus, mulier zelotypa. In muliere zelotypa
flagellū lingue, oibus cōicās. Sicut boū iugū q̄ mouetur
ita ⁊ mulier nequā: q tz illā, q̄si q apprehendit scorpionem.
Mulier ebriosa, ira magna: ⁊ cōtumelia, ⁊ turpitudo illiꝰ
nō tegeť. Fornicatio mulieris in extollentia oculoꝝ, ⁊ in
palpebris illiꝰ agnoscet. In filia nō auertente se, firma cu
C stodiā: ne inuēta occasione vtať se. Ab oī irreuerentia ocu
loꝝ eiꝰ caue: ⁊ ne mireris, si te neglexerit. sicut viator sitiens
ad fontē os aperiet, ⁊ ab oī aq̄ prima bibet, ⁊ ꝟ oēm paluꝫ
sedebit, ⁊ ꝟ oēm sagittā aperiet pharetrā, donec deficiat.
Gra mulieris sedule delectabit virū suū, ⁊ ossa illiꝰ ī pīguā
bit. Disciplina illiꝰ datū dei est. Mulier sensata et tacita,
nō est imutatio erudite aīe. Gra sup gr̄am mulier sancta, ⁊
pudorata. Ois aūt pōderatio nō est digna continentis aīe.
D Sicut sol oriēs mūdo in altissimis dei, sic mulieris bone
species in ornamētū domꝰ eius. lucerna splēdēs sup cādela
brū sanctū, ⁊ species faciei sup etatē stabilē. Colūne auree
sup bases argēteas: ⁊ pedes firmi sup plātas stabilis mlie
ris. Fūdamēta eterna supra petrā solidā, sic mādata dei in
corde mulieris sancte. In duobꝰ cōtristatū est cor meū, ⁊ in
tertio iracūdia mihi aduenit, Vir bellator deficiēs p iopiā
⁊ vir sensatꝰ cōtēptus: ⁊ q trāsgrediť a iustitia ad peccatuꝫ,
deus parauit eū ad rompheā. Due species difficiles ⁊ pi
culose mihi apparuerunt, Difficile exuť negotians a ne
gligentia: ⁊ non iustificabitur caupo a peccatis labiorum.

¶ De paupere volente ditari: de vendītore: de verbo timoris dñi:
de probatione hoīs ⁊ cognitione cordis. de sequēdo iustitiaꝫ: de in
constantia stulti: de temperantia verbi: de non iuratione: de non re
uelandis archanis amici: de pditione amici: q impius machina
tur malum quod reddit in ipsum. Caput. xxvij.

A Propter inopiā multi deliquerūt: ⁊ q q̄rit locu
pletari, auertit oculū suū. Sicut in medio cōpa
ginis lapidū palus figiť: sic ⁊ iter mediū vendi
tiōis, ⁊ emptionis angustiabiť peccatis. Cōte
reť cū delinquēte delictū. Si nō in timore dñi tenueris te in
stāter, cito subuerteť dom⁹ tua. Sicut ī pcussura cribri re
manebit sterc⁹: sic aporia hoīs in cogitatu illiꝰ. Vasa figuli
ꝓbat fornax, ⁊ hoīes iustos tēptatio tribulationis. Sicut ru
sticatio de ligno oūdit fructū illiꝰ: sic verbū ex cogitatu cor
B dis hoīs. Añ sermonē nō laudes vir: hec ei tēptatio est ho
minū. Si sequaris iustitiā, apprehēdes illā: ⁊ īdues q̄si po
derē honoris, ⁊ inhabitabis cū ea: ⁊ ꝓteget te ī sempiternū
⁊ in die agnitiōis inuenies firmamētū. Volatilia ad sibi si
milia quemūt: ⁊ veritas ad eos q opanť illā, reuerteť. Leo
venatiōi īsidiať semp: sic peccata opantib⁹ iniqtates. Bō
sanctus in sapīa manet sicut sol: nā stult⁹ sicut luna mutatur
In medio īsensatoꝝ serua verbū tpi: i medio aūt cogitātiū
assidu⁹ esto. Narratio peccātiū odiosa, ⁊ risus illoꝝ in deli s.xxiij.b.
ctis peccati. Loquela multū iurās, horripilationem capiti
statuet, ⁊ irreuerētia ipsi⁹ obturatio aurīū. Effusio sangui
nis mirꝛa supboꝝ: ⁊ maledictio illoꝝ audit⁹ grauis. Qui
denudat arcana amici: fidē pdit, ⁊ nō inueniet amicum ad
aīaꝫ suū. Dilige ꝓximū, ⁊ q̄iūgere fide cū illo. Q̄ō si denu
C daueris absc̄ōsa illi⁹, nō psequeris post eū. Sicut em̄ hō q
pdit amicū suū: sic ⁊ q pdit amicitiā primi sui. Et sicut qui
dimittit auē de manu sua, sic dereliqsti ꝓximū tuū, ⁊ nō euꝫ
capies. nō illū sequaris, q̄m lōge abest: effugit em̄ quasi ca
prea de laqueo, q̄m vulnerata est aīa eius, vltra, eū nō po
teris colligare, ⁊ maledicti est cōcordatio. Denudare autē
amici my steria, desperatio est aīe infelicis. Annuēs oculo
Prouer. x.b. fabricat iniqua, ⁊ nemo eū abīciet, in ꝛspectu oculoꝝ tuo
rum cōculcabit os suū, ⁊ sup sermones tuos admirabitur.
Nouissime aūt puertet os suū, ⁊ in verbis tuis dabit scan
D dalū. Multa audiui, ⁊ non coequaui ei, ⁊ dñs odiet illum.
Qui in altū mittit lapidē, sup caput eiꝰ cadet: ⁊ plaga do
losa dolosi diuidet vulnera. Et q foueā fodit, incidet in eā:
⁊ q statuit lapidē ꝓximo suo, offendet in eo: ⁊ qui laqueum
Prouer. xxvi.d. alīj ponit, peribit in illo. Faciēti neq̄ssimū cōsiliū, sup ipm
ecc̄. x.b. deuolueť, ⁊ nō agnoscet vñ aduenīat illi. Illusio ⁊ impro
periū superboꝝ, ⁊ vindicta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo
peribunt qui oblectantur casu iustorum, dolor autem con
sumet illos antequā moriantur. Ira ⁊ furor vtraq; execra
bilia sunt, ⁊ vir peccator continens erit illorum.

¶ De non querenda vindicta: sed remittenda offensa: de vitijs lin
gue: ⁊ de periculis eius. Caput. xxviij.

A Qui vindicari vult, a domino inueniet vindictaꝫ
⁊ peccata illius seruans seruabit. Relinque pro
ximo tuo nocenti te: ⁊ tunc deprecanti tibi pecca
ta soluentur. Homo homini reseruat iram: et a
deo querit medelam: In hominem similem sibi non habet
mīam: de peccatis suis dep̄cať: Ipse dñ caro sit, reseruat
iram: ⁊ ꝓpitiationē petit a deo: quis exorabit ꝓ delictis
illiꝰ: Demēto nouissimoꝝ, ⁊ desine inimicari. Tabitudo
enim, ⁊ mors imminent in mādatis eius. Demorare timo
rem dei, ⁊ non irascaris ꝓximo. Demorare testamētum
altissimi, ⁊ despice ignorantiā ꝓximi. Abstine te a lite, et
minues peccata. homo enim iracundus incendit litē, et vir
peccator turbabit amicos, ⁊ in medio pacem habentiū im
mittit inimicitiā. Secundū enim ligna syluę, sic ignis exar
descit: ⁊ secūdum virtutē hoīs, sic iracundia illius erit, ⁊ se
cūdū substātiā suā exaltabit irā suā. Certamē festinatū in
cēdit ignē: ⁊ lis festinās effūdit sanguinē: ⁊ lingua testificās
adducet mortē. Si sufflauerit quasi ignis exardebit: ⁊ si ex

Deute. xxvij. e. r6a.xij.d. Matth. vj.b. mar.xj.c.

pueris

pueris sup illã, extinguet. ytracꝫ ex ore ꝓficiscunt. Susurro ꝛ biliguis maledictus: multos enĩ turbauit pacẽ habentes. Lingua tertia multos cõmouit, ꝛ dispsit illos de gente in gẽtẽ: ciuitates muratas diuitũ destruxit, ꝛ domos magnatoꝝ effodit. Uirtutes ppłoꝝ cõcidit, ꝛ gẽtes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit, ꝛ ꝓuauit illas laboꝛib⁹ suis. q respicit illã, nõ habebit requiẽ, nec habitabit cũ requie. Flagelli plaga liuoꝛẽ fecit plaga autẽ lingue cõminuet ossa. ℣Multi ceciderũt in ore gladij, ſz non sic q̃si q iterierũt p linguã suã. Beatus q tect⁹ est a ligua neq̃, q in iracũdia illius nõ trãsiuit, ꝛ q nõ attraxit iugũ illius, ꝛ in vinculis eius nõ est ligat⁹. iugũ enĩ illi⁹, iugũ ferreuꝫ est, ꝛ vinculũ illius vinculũ ereũ est. ℣Mors illius, mors neqſſima: ꝛ vtilis poti⁹ inferus, q̃ illa. ℣Perseuerãtia illius nõ ꝓ manebit, ſz obtinebit vias iniustoꝝ: in flãma sua non cõburet iustos. Qui derelinquũt dñm incidẽt in illã, ꝛ exardebit ĩ illis, ꝛ nõ extinguet, ꝛ ĩmittet in illos q̃si leo, ꝛ q̃si pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis, ꝛ linguã nequam noli audire, ꝛ oꝛi tuo facito ostia, ꝛ seras auribus tuis. Aurum tuũ ꝛ argẽtũ tuũ cõfla, ꝛ vbis tuis facito stateram, ꝛ frenos oꝛi tuo rectos: ꝛ attẽde ne forte labaris ĩ lĩgua, ꝛ cadas ĩ cõspectu ĩimicoꝝ ĩsidiãtiũ tibi, ꝛ sit cas⁹ tu⁹ ĩsanabilĩ i mortẽ.

¶De pecunia cõmodanda ꝛ fenore: de danda eleemosyna: fideiussore heretico: de frugalitate ꝛ hospitalitate. Caput. xxix.

Qui facit mĩam, fenerabꝫ ꝓmo suo: ꝛ q ꝓualet manu, mãdata ꝑuat. Fenerare ꝓmo tuo i tpe necessitatis illi⁹, ꝛ iteꝝ redde ꝓmo in tpe suo. Cõfirma vbũ, ꝛ fideliter age cũ illo: ꝛ in oĩ tpe inuenies qõ tibi necessariũ est. ℣Multi q̃si ĩuentionẽ estimauerũt fenus, ꝛ ꝑstiterũt molestiã his q se adiuuerunt. Donec accipiãt, oscułanꝫ manus dãtis, ꝛ in ꝓmissionib⁹ humiliant vocẽ suã. Et ĩ tpe redditiõis postulabit tps, ꝛ loquet verba acedie ꝛ murmurationũ, ꝛ tps causabit. si aũt potuerit reddere, aduersabit solide, vix reddet dimidiũ, ꝛ cõputabit illud q̃si inuẽtionẽ: sinaũt, fraudabit illũ pecunia sua, ꝛ possidebit illũ inimicũ gratis, ꝛ cõuitia ꝛ maledicta reddet illi, ꝛ ꝓ honoꝛe ꝛ bñficio reddet illi contumeliã. ℣Multi nõ cã nequitie nõ fenerati sunt, ſz fraudari gratis timuerũt. Uerũtñ super humilem aĩo fortioꝛ esto, ꝛ pro eleemosyna nõ trahas illũ. ¶Propter mãdatũ assume pauperẽ: ꝛ ꝓpter inopiã eius ne dimittas eũ vacuũ. ¶Perde pecuniã ꝓpter fratrẽ, ꝛ amicũ: ꝛ nõ abscõdas illã sub lapide in perditionẽ. ¶Pone, thesaurũ tuũ in ꝑceptis altissimi, ꝛ ꝓderit tibi magis, q̃ aurũ. Cõclude eleemosynã in coꝛde pauperis, ꝛ hec pro te exoꝛabit ab oĩ malo. Eleemosyna viri q̃si saccul⁹ cũ ipso, ꝛ gratiã hoĩs q̃si pupillã ꝙseruabit: ꝛ postea resurget, ꝛ retribuet illis retributionẽ vnicuiqꝫ in caput illoꝝ. Super scutũ potẽtis, ꝛ sup lanceã, aduersus inimicũ tuum pugnabit. Uir bonus fidẽ facit ꝓ ꝓmo suo: ꝛ q ꝓderit confusionẽ, derelinquet sibi. Gratiã fideiussoꝛis ne obliuiscaris: dedit enĩ ꝓ te aiam suã. Repromissoꝛẽ fugit peccatoꝛ: ꝛ im mũdus. Bona repromissoꝛis sibi adscribit peccatoꝛ: et ingratus sensu, derelĩquet liberãtẽ se. Uir repromittit de proximo suo: ꝛ cũ ꝓderit reuerẽtiã, derelĩquet ab eo. Repromissio negſſima multos ꝓdidit diligẽtes, ꝛ cõmouit illos q̃si fluct⁹ maris. Uiros potẽtes gyrãs migrare fecit, et vagati sũt in gẽtib⁹ alienis. ¶Peccatoꝛ trãsgrediẽs mandatuꝫ dñi, icidet ĩ ꝓmissionẽ nequã: ꝛ q conaꝫ multa agere, incidet in iudiciũ. Recupa ꝓmũ scõm virtutẽ tuã, ꝛ attẽde tibi ne ĩcidas. Initiũ vite hoĩs, aq̃ ꝛ panis, ꝛ vestimẽtũ, ꝛ domus ꝓtegẽs turpitudinẽ. ℣Melioꝛ ẽ victus paupis sub tegmine asseꝝ, q̃ epule splẽdide in pegre sine domicilio. Sup minimũ ꝛ magnũ placeat tibi, ꝛ improperiũ pegrinationis nõ audies. Uita nequã hospitãdi de domo in domũ: ꝛ vbi hospitabit, nõ fiducialiter aget, nec apiet os. Hospitabit ꝛ pascet, ꝛ potabit ingratos, ꝛ ad hec amara audiet, Trãsi hospes, ꝛ orna mẽsam, ꝛ q̃ ĩ mann habes, ciba ceteros. Exi a facie honoris amicoꝝ meoꝝ: necessitudine domus mee hospitio' mihi factus est frater. Grauia hec homini habenti sensum. Correptio domus, ꝛ improperiũ feneratoris.

¶De disciplina filiorum: de bono sanitatis quod melior est mors q̃ vita amara: de sapientia abscondita: de iucunditate cordis ꝛ tristitia. Caput. xxx.

Qui diligit filiũ suũ, assiduat illi flagella, vt letet in nouissimo suo, ꝛ non palpet ꝓmoꝝ ostia. Qui docet filiũ suũ, laudabit in illo, ꝛ in medio domesticoꝝ ĩ illo gloriabit. Qui docet filiũ suũ in zelũ mittit ĩimicũ, ꝛ i medio amicoꝝ gl'iabit ĩ illo. ℣Mort⁹ ẽ p̃ ei⁹, ꝛ q̃si nõ est mortu⁹, similez enĩ reliqt sibi post se. In vita sua vidit, ꝛ letat⁹ est in illo, ĩ obitu suo non est contristat⁹, nec cõfusus est cor̃ inimicis. reliqt enĩ defensoꝛem domus ꝛ inimicos, ꝛ amicis reddẽtẽ gr̃am. ¶Pro aĩabus filioꝝ colligabit vulnera sua, ꝛ sup oẽm vocẽ turbabunt viscera ei⁹. Equus ĩdomit⁹ euadet dur⁹, ꝛ fili⁹ remissus euadet ꝓceps. Lacta filiũ tuũ, ꝛ pauentẽ te faciet: lude cũ eo, et cõtristabit te. Nõ corrideas illi: ne ꝛdoleas, ꝛ in nouissimo obstupescẽt dẽtes tui. Nõ des illi ptãtẽ in iuuẽtute, ꝛ ne despicias cogitat⁹ illi⁹. Curua ceruicẽ ei⁹ ĩ iuuentute, ꝛ tũde latera eius dũ ĩfans est, ne forte iduret, ꝛ non credat tibi, et erit tibi dolor aĩe. ℣Doce filiũ tuũ, ꝛ opare in illo, ne in turpitudinẽ illius offendas. ℣Melioꝛ est paup sanus ꝛ fortis viribus, q̃ dives ĩbecillis ꝛ flagellat⁹ malitia. Salus aĩe ĩ sanctitate iustitie, ꝛ melioꝛ est oꝛ auro ꝛ argẽto: ꝛ corpus validũ q̃ cẽsus ĩmẽsus. Nõ est cẽsus sup cẽsũ salutis corpis: et non est oblectamẽtũ sup coꝛdis gaudiũ. ℣Melioꝛ est mors, q̃ vita amara: ꝛ requies eterna, q̃ lãguoꝛ ꝑseuerãs. Bõa absc̃dita ĩ oꝛe clauso, q̃si appositiões epulaꝝ circũposite sepulchro. Quid ꝓderit libatio idoloꝝ: nec eĩ manducabit nec odorabit. sic q effugaꝫ a dño, ꝛ portãs mercedes iniqtatis. Uidẽs oculis, ꝛ igemiscẽs, sicut spado cõplectẽs virginẽ ꝛ suspirãs. Tristitiã nõ des aĩe tue, ꝛ nõ affligas temet ipsum in ꝙsilio tuo. Jucũditas coꝛdis hec est vita hominis ꝛ thesaur⁹ sine defectiõe sanctitatis: ꝛ exultatio viri est longeuitas. ℣Miserere aĩe tue placẽs deo, ꝛ cõtine, ꝛ cõgrega coꝛ tuũ i sanctitate ei⁹, ꝛ tristitiã lõge expelle a te. ℣Multos ei occidit tristitia, ꝛ nõ est vtilitas ĩ illa. zelus ꝛ iracũdia minuũt dies, ꝛ añ tps senectã adducet cogitatus. Splẽdiduꝫ coꝛ, bonũ in epulis est: epule enim illius diligenter fiunt.

¶De honestatis vigilia: de cogitatu rei presentis de laborantibus diuitijs: de laude diuitis sine macula: de ebrietate vitanda. ꝛ laude sobrietatis. Caput. xxxj.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes, ꝛ cogitat⁹ illius auferet somnũ. Cogitatus ꝑsciẽtie auertit sensum, ꝛ ĩfirmitas grauis sobriã facit aiaz. Laborauit dives in cõgregatiõe substãtie, et in requie sua replebit bonis suis. Laborauit paup in diminutione victus, ꝛ in fine inops fit. Qui aurũ diligit, non iustificabitur: ꝛ q insequitur consumptionẽ, replebit ex ea. ℣Multi dati sunt in auri casus, ꝛ facta est in ꝑspecie ipsius perditio illoꝝ. Lignũ offensionis est aurũ sacrificãtiũ. ve illis qui sectant illud, ꝛ oĩs imprudens deperiet in illo. Beat⁹ dives, q inuẽtus est sine macula: ꝛ q post aurũ nõ abiit, nec spauit in pecunia ꝛ thesauris. Quis est hic, ꝛ laudabimus eũ: Fecit enĩ mirabilia ĩ vita sua. Qui ꝓbat⁹ est in illo, ꝛ ꝑfectus inuẽtus est, ꝛ erit illi gloria eterna. q potuit trãsgredi, ꝛ nõ est trãsgressus, ꝛ facere mala, ꝛ nõ fecit. iõ stabilita sũt bõa illius in dño, ꝛ eleemosynas illius enarrabit oĩs ecclesia sanctoꝝ. Supra mẽsam magnã sedisti: non aperias super illã faucẽ tuã prior. Nõ dicas, si multa sunt q̃ super illã sunt. ℣Memẽto q̃ malus est oculus nequã. Nequius oculo qd creatũ est: ideo ab oĩ facie sua lachrymabit, cũ viderit. Ne extẽdas manũ tuã prior, ꝛ inuidia cõtaminat⁹ erubescas. Ne cõprimaris in cõuiuio, vino. Intellige que sunt proximi tui ex teipso. Utere q̃si homo frugi bis q̃ tibi apponuntur: vt nõ cũ mãducas multũ, odio habearis. Cessa prior, cã disciplie: ꝛ noli nimi⁹ esse, ne forte offendas. Et si in medio multoꝝ sedisti, prior illis ne extendas manum tuam: nec prior poscas bibere. Quã sufficiens est hoĩ erudito vinũ exiguũ, ꝛ ĩ dormiẽdo nõ laborabis ab illo, ꝛ non senties dolorẽ. vigilia ꝛ cholera, ꝛ tortura viro ĩfrunito: sõn⁹ sanitatis ĩ hoĩe pco. dormiet ysqꝫ ĩ mãe, ꝛ aĩa illi⁹ cũ ipo ꝺlecta

bitur. Et si coactus fueris in edēdo multū, surge emedio z vome: z refrigerabit te, z non adduces corpori tuo infirmitatē. Audi me filij, z ne spnas me: z i nouissimo iuenies verba mea. In oibus opib⁹ tuis esto velox, z oīs ifirmitas nō occurret tibi. Splēdidū in panib⁹ bñdicēt labia multorū, z testimoniū veritatis illi⁹ fidele. In negssimo pane murmurabit ciuitas, z testimoniū negtie illi⁹ verū est. Diligētes in vino noli ꝓuocare: multos eñ exterminauit vinum. Ignis ꝓbat ferrū dux: sic vinū corda superbox arguet in ebrietate potatū. Equa vita hoīb⁹, vinū i sobrietate: si bibas illud moderate, eris sobri⁹. Que vita ē ei q minuit vino: Quid defraudat vitā: nDoīs. Vinū i iucūditatē creatū est, z nō in ebrietatē, ab initio. Exultatio aie et cordis vinū moderate potatū. Sanitas ē aie z corpis sobrius pot⁹. Vinū multū potatū, irritationē, z irā, z ruinas multas facit. Amaritudo aie vinū multū potatū. Ebrietatis aiositas, imprudētis offensio, minoras virtutē, z faciēs vulnera. In cōuiuio vini nō arguas ꝓximū: z nō despicias eū in iucūditate illius: verba improperij non dicas illi, z non premas illum in repetendo.

Prover. xxj. b.

D

¶ De rectore discreto: de discretione z laude predicatoris: q⁹ audiens taceat: ne indiscrete respondeat: de timente deum: de prudētia: de fide z fiducia in deum. Caput. xxxij.

A

Rectorē te posuerūt: noli extolli, esto in illis q̄si vn⁹ ex ipsis. Cura illox habe, z sic consydera, z oī cura tua explicita recūbe: vt leteris pp illos z ornamētū gr̄e accipias coronā, z dignationem cōsequaris corrogatiōis. Loquere maiori natu: decet eñ te primū verbū diligēti sciam, z non ipedias musicā. Ubi audit⁹ nō est, nō effūdas sermonē, z ipportune noli extolli in sapia tua. Sēmula carbūculi in ornamēto auri, z cōpatio

B

musicox in cōuiuio vini. Sicut i fabricatiōe auri signū est smaragdi: sic numer⁹ musicox in iucūdo z moderato vino. Audi tacēs, z ꝓ reuerētia accedet tibi bōa gr̄a. Adolescēs loquere i tua cā vix cū necesse fuerit. Si bis iterrogat⁹ fueris, habeat caput rñsū tuū. In multis esto q̄si iscius, et audi tacēs simul z q̄rēs. In medio magnatox log non presumas: z vbi sūt senes, nō multū loquaris. Añ tonitruū preibit corusc atio: z añ verecūdiā p̄bit gr̄a, z ꝓ reuerētia accedet tibi bōa gr̄a. Et hora surgēdi nō te trices: ꝓcurre autez

L

prior in domū tuā, z illic auocare, z illic lude, z age conceptiōes tuas, z nō i delictis z verbo supbo. Sup his oibus bñdicito dñm q fecit te, z inebriantē te ab oīb⁹ bonis suis. Qui timet dñm, accipiet doctrinā ei⁹: z q vigilauerint ad illū, inueniēt bñdictionē. Qui q̄rit legē, replebit ab ea: z qui insidiose agit, scādalizabit ab ea. Qui timēt dñm, inuenient iudiciū iustū, z iustitias q̄si lumē accēdēt. Peccator hō vitabit correptionē, z scōm volūtatē suā inueniet cōpationez.

D

Vir ꝫsilij nō diffidet itelligentiā, alien⁹ z supbus nō pertimescet timorē. Et postquā fecit cū eo sine ꝫsilio, z suis insectatiōib⁹ arguet. Fili, sine cōsilio nihil facias, z post factuz nō pentebis. In via ruine nō eas, z non offendes in lapides: nec credas te vie laboriose, nec ponas aīe tue scādalū. Et a filijs tuis caue, z a domesticis tuis attēde. In oī ope tuo crede ex fide aīe tue. hoc ē ei ꝫseruatio mādatox. Qui credit deo, attēdit mādatis: z q cōfidit i illo, nō mīorabit.

¶ De liberatione ꝓpter timorē dñi: de rñsione sapiētis z indiscretione fatui: q⁹ in oībus rebus est ordo rōnalis: q⁹ hō tra est in manu dei: sicut lutū in manu figuli. de oppositione duorū contra duo et vnius contra vnū: ne des honorē z substantiā tuā alteri in vita tua: non te subīcias ipsum de disciplina seruorum. Caput. xxxiij.

A

Timenti dñz nō occurrēt mala, sz i tētatiōe deus illū cōseruabit, z liberabit a malis. Sapiēs non odit mādata z iustitias, z nō illidet q̄si i ꝓcella nauis. Homo sensat⁹ credit legi dei, z lex illi fidelis. Qui iterrogationē manifestat, pabit verbū, z sic deprecat⁹ exaudiet, z cōseruabit disciplinam, z tunc rñdebit. Precordia fatui q̄si rota carri: z q̄si axis versatilis cogitatus illi⁹. Equus emissari⁹, sic z amic⁹ subsannator, sub oī supraseditē hinnit. Quare dies diē superat, z iterū lux lucē, z annus annū a sole: A dñi scia separati sūt facto sole, z preceptū custodiēte, p dei sapientiā diuiduntur. Et immutauit tpa, z dies festos ipsox, z i illis dies festos celebrauit ad horā. Ex ipsis exaltauit z magnificauit deus, z ex ipsis posuit in numerū diex, z oēs hoies de solo, z ex terra vnde creat⁹ est Adam. In multitudine disciplīne dñs separauit eos, z imutauit vias eox. Ex ipsis bñdixit, z exaltauit, et ex ipsis sanctificauit, z ad se applicauit: z ex ipsis maledixit z humiliauit, z cōuertit illos a separatiōe ipsox. Quasi lutū figuli in manu ipsi⁹, plasmare illud z dispōere. Oēs vie ei⁹ scōm dispositionē eius: sic hō in manu illi⁹ q se fecit z reddet illi scōm iudiciū suū. Cōtra malū bonū est, z ꝫ vitā mors, sic z ꝫ virū iustū peccator. Et sic ītuere m oīa opa altissimi. Duo ꝫ duo, z vnū ꝫ vnū. z ego nouissim⁹ euigilaui. z quasi q colligit racinos post vindemiatores. In benedictione dei z ipse sperauit: z quasi q vindemiat, repleui torcular. Respicite q̄ñ nō mihi soli laborauī, sz z oibus exquirētibus disciplinā. Audite me magnates, z oēs populi, et rectores ecclesie: auribus pcipite. Filio z mulieri, fratri z amico nō des ptātē sup te in vita tua: z nō dederis alij possessionem tuā: ne forte peniteat te, z deprecer⁹ p illis. Dum adhuc superes z aspiras, nō immutabit te oīs caro. melio⁹ est eñ vt filij tui te rogent, q̄ te respicere in manus filiorū tuorum. In oibus opibus tuis ꝓcellens esto. Ne dederis maculā in gloriā tuā. In die cōsummationis dierū vite tue, et in tpe exitus tui distribue hereditatē tuā. Libaria, z virga z onus asino: panis, z disciplina, z opus seruo. Opatur in disciplina. z q̄rit requiescere: laxa manus illi, z q̄rit libertatē. Jugū z lorū curuāt collū durum, z seruū, inclināt operationes assidue. Seruo maleuolo tortura z cōpedes, mitte illum in opationē, ne vacet. multā eñ malitiā docuit otiositas. in opa constitue eū: sic eñ cōdecet illū. Quod si non obaudierit. curua illū cōpedibus, z nō amplifices sup omnez carnē. Uerū sine iudicio nihil facias grave. Si est tibi seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua, q̄si fratrē sic eū tracta: q̄ñ in sanguine aīe cōpasti illū. Si leseris eum iniuste, in fugam conuertetur. z si extollens discesserit: quem queras, et in qua via queras illum, nescis.

B

E

D

B

S. xxiij. D

D

S. vij. c.

¶ De somnijs: diuinationibus z augurijs: de mēdacio z vana spe cōfidādo: de prudētia experto⁹ū: de laude timentiū deū: de vno edificante z alio destruente: de vno orante z alio maledicente: de homine faciēte bonū in peccatis quē nō exaudiet dñs. Caput. xxxiij.

A

Vana spes, z mendaciū viro insensato: z somnia extollūt ipsi⁹ dētes. Quasi q apprehēdit umbrā z psequit ventū: sic z q attēdit ad visa mēdacia. hoc scōm hoc visio somniox. Añ faciē hoīs fili tudo alteri⁹ hoīs. Ab imūdo qd mūdabit: z a mēdace qd verū dicet: Diuinatio erroris z auguria, mēdacia z sōnia malefacientiū, vanitas est. Et sicut pturiētis, cor tuū phātasias patit: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio, ne dederis in illis cor tuū. multos eñ errare fecerūt sōnia, z exciderūt sperātes i illis. Sine mēdacio ꝫsūmabit verbū legis z sapia i ore fidelis cōplanabit. Qui nō est tētat⁹, qd scit: Uir i multis expt⁹, cogitabit multa: z q multa didicit, enarrabit itellectū. Qui nō est expt⁹, panca recognoscit: q autē i multis fatuus est, multiplicat malitiaz. Qui tētatus non est, q̄lia scit: Qui iplanat⁹ est, abūdabit neqtia. nDulta vidi errādo, z plurimas verborū cōsuetudines. Aliquoties vsq ad mortē piclitat⁹ sum hoīū cā, z liberatus sum gratia dei. Spūs timētiū deū q̄rit, z i cōspectu illi⁹ bñdicet. spes eñ illox i saluātē illos, z oculi dei i diligētes se. Qui timet dñm, nihil trepidabit, z nō pauebit: q̄ñ ipse est spes eius. Timētis dñm beata est aia ei⁹. Ad quē respicit, z qs ē fortitudo eius: Oculi dñi sup timētes eū, ptector potētie, firmamētū virtutis, tegimē ardoris, z vmbraculū meridiani, depcatio offensionis, z adiutoriū casus, exaltās aiam, z illuminans oculos, dans sanitatē, z vitā, z bñdictionem. Immolātis ex iniquo oblatio est maculata, z nō sunt bene placite subsannationes iniustox. Dñs solus sustinētibus se in via veritatis z iustitie. Dona iniquorū nō ꝓbat, altissimus, nec respicit i oblationes iniquox, nec i multitudine

B

E

sacrificiorum

sacrificioꝝ eorū ꝓpitiabiℓ pctis. Qui offert sacrificium ex substātia pauperū, qsi q victimat filiuz in conspectu patris sui. Panis egētiū, vita pauperis est: q defraudat illū, homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panez, qsi q occidit primū suū. Qui offendit sanguinē, z q fraudē facit mercenario, fratres sunt. Unꝰ edificās, z vnꝰ destruēs, qd ꝓdest illis, nisi laborꝫ Unꝰ orās, z vnꝰ maledicēs: cuiꝰ vocē exaudiet deꝰ Qui baptizatur a mortuo, z iterū tāgit mortuuz, quid ꝓficit lauatio illius: sic homo qui ieiunat in peccatis suis: z iterū eadē faciens, quid proficit humiliando se: orationem illius quis exaudiet:

¶ Quod benefacere est orare z sacrificare: de hylaritate offerendi: de oratione pupilli z vidue z humiliantis se. Cap. xxxv.

A Qui cōseruat legē, multiplicat orationē. Sacrificiū salutare est attēdere mādatis, z discedere ab oī iniqtate: z ꝓpitiationē litare sacrificijs super iniustitias: z deprecatio ꝓ pctis, recedere ab iniustitia. Retribuet gratiā, q offert similagīnē: z q facit misericordiā, offert sacrificiū. Bñplacitū est dño recedere ab iniqtate: z depcatio ꝓpctis recedere ab iniustitia. Non apparebis ante cōspectū dñi vacuꝰ. Hec em̄ oia ꝓpter māda tū dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare, z odor suauitatis in cōspectu altissimi. Sacrificiū iusti acceptū est, et memoriā eiꝰ nō obliuiscet dñs. Bono aīo gloriā redde deo, et nō minuas primitias manuū tuarū. In oī dato hilarē facvultū tuū, z in exultatiōe sanctifica decimas tuas. Da altissimo ꝑm datū eiꝰ, z in bono oculo adinuentionem facito manuū tuarū: qm̄ dñs retribuēs est, z septies tm̄ reddet tibi. Noli offerre mūera praua, nō em̄ suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificiū iniustū, qm̄ dñs iudex est, z nō est apud illū gloria psone. Nō accipiet dñs psonā in pauperē, et deprecationē lesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli: nec viduam, si effundat loquelā gemitꝰ. Nōne lachrymе vidue ad maxillā descēdūt, z exclamatio eiꝰ sup deducētē eos: A maxilla em̄ ascēdūt vsq ad celū, z dñs exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deū in oblectatiōe, suscipiet: z deprecatio illius vsq ad nubes ꝓpinquabit. Oratio humiliantis se, nubes penetrabit: z donec ꝓpinquet, non consolabitur: z nō discedet, donec altissimus aspiciat. Et dñs nō elōgabit, sed iudicabit iustos, z faciet iudiciū z fortissimus nō habebit in illis patiētiam, quousq cōtribulet dorsuz ipsorū, z gētibus reddet vindictā, donec tollat plenitudinem superborū, z sceptra iniquoꝝ cōtribulet, donec reddat hoībꝰ ꝑm actꝰ suos, z ꝑm opera Ade, z ꝑm presumptionē illius, donec indicet iudiciū plebis sue, z oblectabit iustos miseri cordia sua. Speciosa misericordia dei: in tpe tribulationis quasi nubes pluuie in tempore siccitatis.

¶ Ex psona oīm fideliū: oratio ad deū: de discretione decimata: de xpo q in ecclesia spōsa delectaℓ cuius est colūna z reqes. Ca. xxxvi.

A Miserere nostri deꝰ oīm, z respice nos, z ostende nobis lucē miserationū tuarū, z immitte timorē tuū super gentes que nō exquisierūt te: vt cognoscāt q nō est deꝰ nisi tu, vt enarrent magnalia tua. Alleua manū tuā sup gētes alienas, vt videant potētiā tuā. Sicut em̄ in cōspectu eoꝝ sanctificat⁹es in nobis, sic in cōspectu nostro magnificaberis in eis: vt cognoscant te, sicut z nos cognouimꝰ qm̄ nō est deꝰ preter te dñe. Inno ua signa, z immuta mirabilia. Glorifica manū, z brachiuz dextrū. Excita furorē, z effunde irā. Extolle aduersarium, B z afflige inimicū. Festina tēpus, z memento finis, vt enarrent mirabilia tua. In ira flāme deuoreℓ qui saluaℓ: z q pessimāt plebē tuā, inueniāt perditionē. Cōtere caput principū, z inimicoꝝ dicētiū. Nō est aliꝰ ꝑter nos. Cōgrega oēs tribꝰ Jacob: z cognoscāt quia nō est deꝰ, nisi tu, vt enarrēt magnalia tua: z hereditabis eos, sicut ab initio. Miserere plebi tue, super quā inuocatū est nomen tuū: z Jsrael, quez coequasti primogenito tuo. C Miserere ciuitati sanctificationis tue Jerusalem, ciuitati requiei tue. Reple Sion inenarrabilibꝰ verbis tui, z gloria tua populū tuum. Da testimonium quia ab initio creature tue sunt, z suscita prophetias quas locuti sunt in noīe tuo prophete priores. Da mercedē sustinētibꝰ te, vt ꝓphete tui fideles inueniantur, z exaudi orationes seruoꝝ tuoꝝ. Scōz bñdictionē Aaron da populo tuo, z dirige nos in viā iustitie: vt sciāt oēs q habitant terrā quia tu es deus cōspectoꝛ seculoꝝ. Oēz escā māducabit vēter, z est cibꝰ cibo melioꝛ. Fauces cōtingūt cibū fere, z cor insensatum verba mēdacia. Cor prauum dabit tristitiaz, z homo peritus resistet illi. Oēm masculū excipiet mulier, z est filia melioꝛ filia. Species mulieris exhilarat faciē viri sui, z sup oēm cōcupiscētiā hoīs superducit desyderiū. Si est lingua curationis, est z mitigationis, z misericordie: non est vir illius ꝑm filios hoīm. Qui possidet mulierē bonā, inchoat possessionē: adiutoꝛium ꝑm illū est, z colūnia vt requies. Ubi nō est sepes, diripieℓ possessio: z vbi nō est mulier, ingemiscet egens. Cui credit, qui nō habet nidum: Et deflectens vbicūq obscurauerit, quasi succinctus latro exiliens de ciuitate in ciuitatem.

¶ De discernēdis amicis: z discernēdis cōsiliarijs: de querēda societate viri sancti z eius cōsilio: de locutione sophistica: de eruditione sapientis: z aīa ꝓpria tētāda: de vitāda crapula. Caput. xxxvij.

A Omnis amicus dicet. Et ego amicitiam copulaui. sed est amicus solo noīe amicus. Nōne tristitia inest vsq ad mortē? Sodalis aūt, z amicꝰ ad inimicitiā cōuertenℓ. O ꝓsumptio nequissima, vnde creata es cooperire aridā malitia, z dolositate illius? Sodalis amico cōiucūdabiℓ in oblectationibus, z in tēpore tribulationis aduersariꝰ erit. Sodalis amico cōdolet causa ventris, z cōtra hostē accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in aīo tuo, z nō immemoꝛ sis illiꝰ in operibus tuis. Noli cōsiliari cū socero tuo, z a zelātibꝰ te abscondе cōsiliū. Ois cōsiliariꝰ ꝓdit cōsiliū, sed est cōsiliarius in semetipso. A cōsiliario serua animā tuā, prius scito q̄ scit illius necessitas: z ipse em̄ in aīo suo cogitabit. ne forte mittat sudē in terrā, z dicat tibi, Bona est via tua. z stet econtra rio videre quid tibi eueniat. Cū viro irreligioso tracta de sanctitate, z cum iniusto de iustitia, z cū muliere de his que emulatur: cum timido de bello, cū negotiatoꝛe de traiectione, cū emptoꝛe de vēditione, cū viro liuido de gratijs agendis, cū impio de pietate, cū inhonesto de honestate, cū operario agrario de oī ope, cū opario annuali de cōsummatione āni, cū seruo pigro de multa opatiōe. nō attēdas his in oī cōsilio. Sed cū viro sancto assiduus esto, quēcūq cognoueris obseruātē timorē dei, cuiꝰ aīa est ꝑm aīam tuā: q cuz titubaueris in tenebris, cōdolebit tibi, Et coꝛ boni consiliu statue tecū: non est em̄ tibi aliud pluris illo. Alia viri sancti enūtiat aliqū vera, q̄ septē circūspectoꝛes sedētes in excelso ad speculādū. Et ī his oībus deprecare altissimū, vt dirigat in veritate viā tuā. Ante oīa opa verbū verax p̄cedat te, z ante oēm acū cōsiliū stabile. Verbū nequā immutabit coꝛ: ex quo ptes q̄tuoꝛ oriunℓ, bonū z malū, vita et mors, z dñatrix illoꝝ est assidua lingua. Vir peritus multos erudit z anime sue suauis est. Qui sophistice loquiℓ, odibilis est: in oī re defraudabiℓ. nō est em̄ illi data a dño gꝛa: oī em̄ sapientia defraudatꝰ est. Est sapiēs aīe sue sapiēs: z fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebem suam erudit, z fructus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens implebitur benedictionibus, et videntes illum laudabunt. Vita viri in numero dieruz: dies aūt Jsrael innumerabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit honorem, z nomen illius erit viuēs in eternū. Fili in vita tua tēta animā tuā: z si fuerit nequam, non des illi potestatem. nō em̄ omnia omnibus expediunt, z non oī aīe omne genus placet. Noli auidus esse in omni epulatione, z non te effundas super omnem escā. in multis enim escis erit infirmitas, z auiditas appropinquabit vsq ad choleram. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinens est, adijciet vitam.

¶ De medico honorando: de orando ad deum in infirmitate: de cōfessione que facit valere medicinam: de exequijs mortuorum: de tēpore querendo sapiētie: de singulis artificijs sine quibus non edificatur ciuitas. Caput. xxxviij.

Honora medicū propter necessitatē. etem̄ illum A creauit altissimus. A deo est em̄ oīs medela, et

Exodi xxiij. b. z xxxiiij. c. Deute. xvj. d. B ij. corin. ix. b. Tob. iiij. C Leui. xix. c. Deute. xv. d. Roma. ij. b. Deuter. x. d. ij. para. xix. c. Job. xxxiij. b. Sapiē. vj. b. D Roma. ij. b. Gal. ij. b. Ephe. vj. b. Colos. iij. d. Actuuz x. e. j pet. j. c.

Nume. vj. d.

a rege accipiet donationē. ¶Disciplina medici exaltabit caput illi⁹, z in cōspectu magnatorū collaudabit. ¶Altissimus creauit de terra medicinā, z vir prudēs nō abhorrebit illā. ¶Nonne a ligno indulcata est aqua amara? ¶Ad agnitionem hominū virt⁹ illor, z dedit hoibus sciētiā altissimus, honorari in mirabilib⁹ suis. ¶In his curās mitigabit dolorez, z vnguētarius faciet pigmēta suauitatis, z vnctiones cōficiet sanitatis, z nō cōsummabunt opera ei⁹. ¶Pax eī dei sup faciē terre. ¶Fili, in tua infirmitate ne despicias teipsuz, sed ora dñz, z ipse curabit te. ¶Auerte a delicto, z dirige manus, z ab oī delicto mūda cor tuū. ¶Da suauitatē, z memoriā similaginis, z impingua oblationē, z da locuz medico. etenī illū dñs creauit: z nō discedat a te, q⁹ opera eius sunt necessaria. ¶Est eī tps quādo in man⁹ illor incurras: ipsi vo dñz deprecabunt, vt dirigat requiē eor z sanitatē, propter cōuersationē illor. ¶Qui delinquit in cōspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici. ¶Fili in mortuū produc lachrymas, z quasi dira passus incipe plorare, z fm iudicium cōtege corpus illius, z nō despicias sepulturam illi⁹. ¶Propter delaturā autē amare fer luctum illius vno die, et cōsolare ppter tristitiam, z fac luctū fm meritum eius vno die vel duobus ppter detractionez. ¶In tristitia eī festinat mors, z cooperit virtutē, z tristitia cordis flectit ceruicem. ¶In abductione permanet tristitia: z substantia inopia fm cor eius. ¶Ne dederis in tristitia cor tuū, sed repelle eā a te: z meméto nouissimor, z noli obliuisci. neq; eī est cōuersio, z huic nihil pderis, z teipsum pessimabis. ¶Memor esto iudicij mei: sic eī erit z tuū. mihi heri, z tibi hodie. ¶In requie mortui requiescere fac memoriā eius, z cōsolare illū in exitu spūs sui. ¶Sapiētiā scribe in tpe vacuitatis: z q minorat actu, sapiētiā percipiet: q⁹ sapiētia replebitur. ¶Qui tenet aratrū, z qui gloriat in iaculo, stimulo boues agitat, et conuersat in operib⁹ eor, z enarratio ei⁹ in filijs tauror. ¶Cor suū dabit ad versandos sulcos, z vigilia ei⁹ in sagina vaccarū. ¶Sic oīs faber z architect⁹, q nocte tāq; die trāsigit, q sculpit signaculo scuptilia, z assiduitas ei⁹ variat picturā. cor suū dabit in similitudinē picture, z vigilia sua pficit opus. ¶Sic faber ferrarius sedēs iuxta incudē, z cōsyderās opus ferri. ¶Vapor ignis uret carnes eius, z in caloze fornacis cō certat. ¶Vox mallei innouat aurē ei⁹, z cōtra similitudinē vasis oculus ei⁹. ¶Cor suū dabit in cōsummationē operū, z vigilia sua ornabit impfectionē. ¶Sic figulus sedēs ad opus suū, cōuertēs pedib⁹ suis rotā, q in solicitudine posit⁹ est sp pp opus suū: z innumera est oīs opatio ei⁹. ¶In brachio suo, formabit lutū, z ante pedes suos curuabit virtutē suā. ¶Cor suū dabit vt cōsummet linitionem, z vigilia sua mundabit fornacē. ¶Oēs hi in manib⁹ suis sperauerūt, et vnusquisq; in arte sua sapiēs est. ¶sine his oīb⁹ nō edificatur ciuitas. ¶Et nō inhabitabūt, nec nambulabūt, z in ecclesiam nō transilient. ¶Super sella iudicis nō sedebūt, z testamentum iudicij nō intelligēt, neq; palā faciēt disciplinā z iudicium, z in parabolis nō inueniētur: ſz creaturā eui cōfirmabunt, z deprecatio illor in operatione artis accommodantes animas suas, z cōquirentes in lege altissimi.

¶De studio z exercitio sapiētie: de laude ipsius orta ad sanctimoniam: opera dei curiose scrutari prohibet: de spiritibus creatis ad vindictam: z quod per tempora sua bonis bona in bonum: z malis mala in malum creata sunt ab initio. Caput. xxxix.

Sapiētiā oīm antiquor exquiret sapiēs, z in pphetis vacabit. ¶Narrationē virorū nominatorū cōseruabit, z in versutias parabolarū simul introibit. ¶Occulta puerboriū exquiret, z in abscōditis parabolarū cōuersabit. ¶In medio magnatorū ministrabit, z in cōspectu presidis apparebit. ¶In terrā alienigenarū gētiū pertrāsiet. bona enim, z mala in oīb⁹ tentabit. ¶Cor suum tradet ad vigilādū diluculo ad dñm qui fecit illū, z in cōspectu altissimi deprecabit. ¶Aperiet os suuz in oratione, z pro delictis suis deprecabitur. ¶Si eī dñs magnus voluerit, spiritu intelligētie replebit illū: et ipse tanq; imbres mittet eloquia sapiētie sue, z in oratione confitebit dño. ¶Et ipse diriget cōsiliū eius, z disciplinā, z in absconditis suis consiliabitur. ¶Ipse palā faciet disciplinam doctrine sue, z in lege testamenti dñi gloriabitur. ¶Collaudabunt multi sapiētiā eius, z vsq; in seculū nō delebit. ¶Nō recedet memoria ei⁹, z nomē ei⁹ requiret a gñatione in gñationez. ¶Sapiētiā eius enarrabūt gētes, z laudē eius enūtiabit ecclesia. ¶Si pmānserit nomē ei⁹, derelinquet plus q; mille: z si requieuerit, pderit illi. ¶Adhuc cōsilia boz, vt enarrē: vt furore eī repletus sum. ¶In voce dicit, ¶Audite me diuini fructus, z quasi rosa plātata sup riuos aquar fructificate. ¶Quasi Liban⁹ odorē suauitatis habete. ¶Florete flores, q; si liliū, z date odorē, z frondete in gratiā, z collaudate cāticum, z bñdicite dñm in operib⁹ suis. ¶Date nomini ei⁹ magnificētiā, z cōfitemini illi in voce labior vestror, z in canticis labior, z citharis, z sic dicetis in confessione, ¶Opera dñi vniuersa bona valde. ¶In verbo eī ei⁹ stetit aqua sicut cōgeries: z in sermone oris illius, sicut exceptoria aquarū q; in precepto ipsius placor sit, z nō est minoratio in salute ipsius. ¶Opera oīs carnis cora illo, z nō est quicq; abscōditum ab oculis eius. ¶A seculo vsq; in seculū respicit, et nihil est mirabile in ꝓspectu ei⁹. ¶Nō est dicere, ¶Quid est hoc, aut qd est istud: oīa eī in tpe suo q̄rent. ¶Bñdictio illi⁹ q̄si fluui⁹ inundabit: z quo modo cataclysmus aridā inebriauit, sic ira ipsius gētes q; nō exquisierunt eum hereditabit. ¶Quo modo cōuertit aquas in siccitatē, z siccata est terra, z vie illius vijs illor directe sunt: sic peccatorib⁹ offensiones in ira ei⁹. ¶Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona z mala. ¶Initiū necessarie rei vite hoīm, aqua, ignis, z ferrū, sal, lac. z panis similagine⁹, z mel, z botr⁹ vue, z oleū z vestimētū. ¶Hec oīa sanctis in bona, sic z impijs, z peccatoribus in mala cōuertent. ¶Sunt spūs q ad vindictā creati sunt, z in furore suo cōfirmauerūt tormēta sua, z in tpe consummationis effundēt virtutē: z furorē eius qui fecit illos, cōfundēt. ¶Ignis, grādo, fames, z mors, oia hec ad vindictam creata sunt. ¶bestiarum dētes, z scorpij, z serpentes, et romphea vindicās in exterminū impios. ¶In mādatis ei⁹ epulabunt, z sup terrā in necessitate preparabunt, z in temporibus suis non preteriēt verbum. ¶Propterea ab initio cōfirmatus sum, z cōsiliatus sum, z cogitaui, z scripta dimisi. ¶Oīa opera dñi bona, z omne opus hora sua submini strauit. ¶Non est dicere, ¶Hoc illo nequius est: oīa eī in tpe suo comprobabuntur. ¶Et nunc in omni corde z ore collaudate, z benedicite nomen domini.

¶De occupatione magna z graui iugo: z de omni hominum miseria: de transitu glorie z superbie imperiorum: de benedictione iustorum: de prerogatiua timoris domini. Cap xl.

Occupatio magna creata est oīb⁹ hoīb⁹, z iugum graue sup filios Adam a die exitus de vētre matris eor, vsq; in diē sepulture in matrem oīm. ¶Cogitationes eor, z timores cordis adinuētiones expectationis: z dies finitionis a presidēte super sedē gloriosam, vsq; ad humiliatū in terrā, z cinerē, ab eo q; vtitur hyacintho, z portat coronā vsq; ad eū q; operit lino crudo. ¶Furor, zelus, tumultus, fluctuatio z timor mortis, iracūdia perseuerās, z ꝓtētio, z in tpe refectionis in cubili somn⁹ noctis imutat sciētiā ei⁹. ¶Modicū autē tanq; nihil in requie, z ab eo in somnis, quasi in die respectus. ¶Contur batus est in visu cordis sui, tanq; qui euaserit in die belli. ¶In tpe salutis sue exurrexit, z admirās ad nullū timorem cum omni carne, ab hoīe vsq; ad pecus, z super peccatores septuplū. ¶Ad hec mors, sanguis, cōtētio, z romphea, oppressiones, fames, z cōtritio, z flagella: super iniquos creata sunt hec oīa, z ꝓpter illos factus est cataclysmus. ¶Oīa q; de terra sunt, in terrā cōuertent, z oēs aq; in mare conuertentur. ¶Omne mun⁹, z iniqtas delebit, z fides in seculū stabit. ¶Substātie iniustor sicut fluuius siccabunt, z sicut tonitruū magnū in pluuia psonabūt. ¶In aperiēdo man⁹ suas, letabitur: sic preuaricatores in consummatione tabescent. ¶Nepotes impior nō multiplicabūt ramos, z radices immundi sup cacumē petre sonāt. ¶Sup oēm aquā viriditas, z ad

oram fluminis ante omne fenū euelletur. Gratia sicut paradisus in bñdictionib⁹, ⁊ misericordia in seculo pmanet. Uita sibi sufficientis operarij ꝙdulcabit, ⁊ in ea inuenies thesaurū. Filij edificatio ciuitatis cōfirmabit nomē, ⁊ sup hāc mulier immaculata cōputabitur. Uinū ⁊ musica letificant cor, ⁊ sup vtraq; dilectio sapie. Tibie ⁊ psalteriuz suauem faciūt melodiā, ⁊ sup vtraq; lingua suauis. Gratiam ⁊ speciem desyderabit oculus tuus, ⁊ sup hec virides sationes. Amicus ⁊ sodalis in tpe cōueniētes, ⁊ sup vtrosq; mulier cū viro. Fratres in adiutoriū in tpe tribulationis, et super eos misericordia liberabit. Aurū ⁊ argētum est cōstitutio pedū: ⁊ sup vtrūq; cōsiliū beneplacitū. Facultates ⁊ virtutes exaltāt cor, ⁊ super hec timor dñi. Non est in timore dñi minoratio, ⁊ nō est in eo inquirere adiutorium. Timor dñi sicut paradisus benedictionis, ⁊ super oēm gloriā operuerūt illū. Fili, in tpe vite tue ne indigeas. melius est enim mori, ꝙ indigere. Uir respiciēs in mensam alienam, nō est vita eius in cogitatione victus. alit enī animaz suam cibis alienis. Uir aūt disciplinatus, ⁊ eruditus custodiet se. In ore īprudētis ꝙdulcabit inopia, ⁊ ī vētre ei⁹ ignis ardebit.

¶ De memoria mortis ⁊ iudicij: de perditione impiorum: de bono nomine curando: de sapientia publicanda: monet a diuersis vitia abstinere: de fugienda muliere. Caput. xli.

O mors ꝙ amara est memoria tua homini pacē habēti in substātijs suis viro quieto, ⁊ cui⁹ vie directe sunt in oībus, ⁊ adhuc valēti accipere cibū. O mors bonū est iudiciū tuū homini indigēti, ⁊ qui minorat viribus, defecto etate, ⁊ cui de oīb⁹ cura est, ⁊ incredibili, q pdit sapiētiā. Noli metuere iudiciū mortis. Memēto q ante te fuerūt, ⁊ q supuētura sunt tibi: hoc iudiciū a dño omni carni. ⁊ q supueniēt tibi in bñplacito altissimi, siue decem, siue centū, siue mille anni. Nō est enī in inferno accusatio vite. Filij abominationū fūt filij peccatorum, ⁊q cōuersant secus domos impioz. Filioz pctōz periet hereditas, ⁊ cū semine illoz assiduitas opprobrij. De patre impio querunt filij, qm̄ ppter illū sunt ī opprobrio. Ue vobis viri īpij, q dereliquistis legē dñi altissimi. Et si nati fueritis, in maledictione nascemini: si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra. Oīa q̄ de terra sunt, in terram cōuertent: sic impij a maledicto in pditionē. Luct⁹ hominū in corpore ipsoz, nomē aūt impioz delebitur. Curā habe de bono noīe. hoc enī magis pmanebit tibi, ꝙ mille thesauri ptiosi ⁊ magni. Bone vite numer⁹ dierū: bonū autem nomen pmanebit in euū. Disciplinā in pace cōseruate filij. sapiētia enī abscōdita, ⁊ thesaurus inuisus, q̄ vtilitas in vtrisq;: Delior est homo q abscondit stultitiam suam ꝙ homo qui abscondit sapientiam suam. Ueruntamen reuertimini in his que procedunt de ore meo. Non est enim bonum omnem irreuerētiā obseruare: ⁊ nō oīa oībus bene placēt in fide. Erubescite a patre ⁊ a matre de fornicatione: ⁊ a presidēte, ⁊ a potēte de mendacio: a principe, ⁊ a iudice de delicto: a synagoga, ⁊ plebe, de iniquitate: a socio ⁊ amico de iniustitia: ⁊ de loco in quo habitas, de furto, de veritate dei, ⁊ testamento, de discubitu in panibus, ⁊ ab obfuscatione dati ⁊ accepti: a salutātib⁹ de silentio: a respectu mulieris fornicarie: ⁊ ab auersione vult⁹ cognati. Ne auertas faciē tuā a primo tuo, ⁊ ab auferēdo partē, ⁊ nō restituendo. Ne respicias mulierē alieni viri, ⁊ ne scruteris ancillam eius, neq; steteris ad lectū eius. Caue ab amicis de sermonibus improperij: ⁊ cum dederis, ne improperes.

¶ De non publicatione sermonis abscōditi: de personarū nō acceptione: de quibusdam vitijs particularibus: de filia luxuriosa custodienda: ⁊ fugiendo mulierum consortio. Caput. xlij.

Non duplices sermonē audit⁹ de reuelatione sermonis abscōditi, ⁊ eris vere sine cōfusione, ⁊ inuenies gratiā in ꝙspectu oīm hoīm: ne p his oībus cōfundaris. ⁊ ne accipias personā, vt delinquas. De lege altissimi, ⁊ testamēto, ⁊ de iudicio iustificare impiū, ⁊ de verbo socioz ⁊ viatoz, ⁊ de datione hereditatis amicoz, de equalitate statere ⁊ pōderū, de acqsitione multoz ⁊ paucoz, de correptione emptionis ⁊ negotiatorum, et de multa disciplina filioz, et seruo pessimo lat⁹ sanguinare. Super mulierē nequā bonū est signū. Ubi man⁹ multe sunt, claude: ⁊ qōcūq; trades, numera ⁊ appēde datum vero, ⁊ acceptū omne describe. de disciplina insensati et fatui, ⁊ de senioribus q iudicant ab adolescētib⁹: ⁊ eris eruditus in oībus, ⁊ pbabilis in cōspectu oīm virorum. Filia patris abscōdita est. vigilia ⁊ solicitudo ei⁹ aufert somnū, ne forte in adolescētia sua adultera efficiatur, ⁊ cū viro commorata odibilis fiat, nequādo polluat in virginitate sua, et in paternis suis grauida inueniat, ne forte cū viro commorata trāsgrediat, aut certe sterilis efficiatur. Sup filiā luxuriosam cōfirma custodiā: neq; faciat te in opprobriū venire inimicis, a detractione in ciuitate, ⁊ obiectione plebis, ⁊ cōfundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie: et in medio mulierum noli cōmorari. De vestimētis enī pcedit tinea, ⁊ a muliere iniqtas viri. Melior est enī iniqtas viri, ꝙ mulier benefaciēs, ⁊ mulier confundens in opprobriū. Memor ero igit operū dñi, ⁊ q̄ vidi annūtiabo in sermonib⁹ dñi opera eius. Sol illuminās p oīa respexit, ⁊ gl'ia dñi plenū est op⁹ ei⁹. Nōne dñs facit sanctos enarrare oīa mirabilia sua, q̄ cōfirmauit dñs omnipotens stabiliri in gloria sua: Abyssum, ⁊ cor hoīm inuestigauit: ⁊ in astutia eorū excogitauit. Cognouit enī dominus oēm sciam, ⁊ inspexit in signū eui, annūtiās q̄ pterierūt ⁊ q̄ superuētura sunt reuelās vestigia oculorū. Nō preterit illū ois cogitat⁹, nō abscōdit se ab eo vll⁹ sermo. Magnalia sapie sue decorauit: q est ante scīm ⁊ vsq; in seculuz: neq; adiectū est neq; minuitur, ⁊ nō eget alicuius consilio. Quā desyderabilia oīa opa eius, ⁊ anteq̄ scintilla q̄ est cōsiderare. Oīa hec viuūt, ⁊ manēt in seculū, ⁊ in oi necessitate oīa obaudiūt ei. Oīa duplicia, vnū cōtra vnum, ⁊ nō fecit quicq̄ deesse. Uniuscuiusq; confirmabit bona. Et quis satiabitur videns gloriam eius.

¶ Enuntiat mirabilia dei: laudat creatorem ⁊ in laude eius dicit se deficere. Caput. xlij.

Altitudinis firmamentū pulchritudo ei⁹ est, species celi in visione glorie. Sol in aspectu annuntiās in exitu, vas admirabile op⁹ excelsi. In meridiano exuret terrā, ⁊ in cōspectu ardoris eius qs poterit sustinere: Fornacē custodiens in operib⁹ ardoris. Tripliciter sol exurēs mōtes, radios igneos eructās, ⁊ refulgēs, radijs suis obcecat oculos. Magn⁹ dñs qui fecit illū, ⁊ in sermonib⁹ eius festinauit iter. Et luna in oībus in tpe suo, ostēsio tpis, ⁊ signū eui. A luna signū diei festi, luminare q̄ minuitur in cōsummatiōe. Mēsis ꝓm nomen ei⁹ est crescēs mirabiliter in cōsummatione. Uas castroꝝ in excelsis, in firmamēto celi resplēdēs. Spēs celi gl'ia stelarū mūdū illuminās in excelsis dñs. In verbis sancti stabūt ad iudiciū, ⁊ nō deficiēt in vigilijs suis. Uide arcū, ⁊ benedice eū q fecit illū: valde speciosus est in splēdore suo. Circuirauit celū in circuitu glorie sue, man⁹ excelsi aperuerunt illū. Imperio suo accelerauit ninē, ⁊ accelerat cōuisationes emittere iudicij sui. Propterea aperti sunt thesauri, ⁊ euolauerūt nebule sicut aues. In magnitudine sua posuit nubes, ⁊ cōfracti sunt lapides grādinis. In cōspectu eius cōmouebūtur mōtes, ⁊ in volūtate ei⁹ aspirauit notus. Uox tonitrui eius verberauit terrā, tēpestas aglonis, ⁊ ꝙgregatio spūs, ⁊ sicut auis deponēs ad sedendū, aspergit niuem, ⁊ sicut locusta demergēs descēsus ei⁹. Pulchritudinē candoris ei⁹ admirabit ocul⁹, ⁊ sup imbrē ei⁹ expauescat cor. Belu sicut salē effundet sup terrā: ⁊ dū gelauerit: fiet tanq̄ cacumina tribuli. Frigid⁹ vētus aglo flauit, et gelauit crystallus ab aqua. sup oēm congregationē aquarū requiescet, ⁊ sicut lorica induet se aquis. Et deuorabit mōtes, ⁊ exuret desertū, ⁊ extinguet viride sicut ignē. Medicina oīm infestinatione nebule, ⁊ ros obuiās ab ardore veniēti humilē efficiet eū. In sermone ei⁹ siluit vētus, ⁊ cogitatione sua placauit abyssum, ⁊ plātauit illū dñs iesus. Qui nauigant mare, enarrant pericula eius: ⁊ audientes auribus nostris admirabimur. Illic pclara opa, ⁊ mirabilia: varia bestiaꝝ gña, ⁊ oīm pecoz, ⁊ creatura beluaꝝ. Propter ipm confirmatus est itineris finis, ⁊ in sermone ei⁹ cōposita sunt oīa.

ps.xcv.a

Multa dicem⁹, ⁊ deficiem⁹ ī verbis, cōsummatio aūt sermonum ipse est in oībus. Gloriāmini ad quid valebimus? ipse enī omnipotēs sup oīa opa sua. Terribilis dñs, ⁊ magn⁹ vehemēter, ⁊ mirabilis potētia ipsi⁹. Glorificātes dominū quātūcūq; potueritis, superexalebit adhuc, ⁊ admirabilis magnificētia eius. Exaltātes dñm, exaltate illū quātum potestis, maior enī est omni laude. Exaltātes eū replemini virtute, ne laboretis, nō enī cōprehēdetis. Quis videbit eum, ⁊ enarrabit? ⁊ quis magnificabit eū sicut est ab initio? Multa abscondita sunt maiora his: pauca enī vidimus operum eius. Omnia aūt dñs fecit, ⁊ pie agentibus dedit sapientiam.

ps.cv.a.

¶ Laudat generaliter viros gloriosos: de laudibus enoch: noe: abraham: isaac: ⁊ iacob. Cap. xliij.

A

Laudemus viros gloriosos, ⁊ parētes nostros in gñatiōe sua. Multā gloriā fecit dñs magnificētia sua a seculo. Dominantes in potestatib⁹ suis homines magni virtute, ⁊ prudētia sua prediti, nūtiātes in pphetis dignitatē pphetarū, ⁊ imperantes in presenti ppl'o, ⁊ in virtute prudētie populis sanctissima verba. In peritia sua requirentes modos musicos, et narrantes carmina in scriptura. Homines diuites in virtute pulchritudinis studiū habētes: pacificātes ī domib⁹ suis.

B

Oēs isti in gñationib⁹ gētis sue gloriā adepti sunt, ⁊ in diebus suis habētur in laudib⁹. Qui de illis nati sunt, reliquerunt nomē narrādi laudes eor. ⁊ sunt quor non est memoria: perierūt quasi qui nō fuerint, ⁊ nati sunt quasi non nati, ⁊ filij eor cū ipsis. Sed illi viri misericordie sunt, quorum pietates nō defuerūt, ⁊ cū semine eor permanet bona hereditas, ⁊ nepotū ipsorū semē in testamēto stetit: ⁊ filiorū ipsorum semē ppter illos vsq; in eternū manet, semē eorum. ⁊ gloria eor nō derelinquet. Corpora ipsor in pace sepulta sunt, ⁊ nomē eor viuet in gñationē ⁊ gñationē. Sapientiam ipsor narrēt ppli, ⁊ laudē eor nūtiet ecclesia.

C Ecli. xv.c Hebre. xj.a. Geñ. vj. b. vij. a. Hebre. xj.b.

Enoch placuit deo, ⁊ trāslatus est in paradisum, vt det gētibus penitētiā. Noe inuētus est pfectus, iustus, ⁊ in tpe iracūdie factus est recōciliatio. Ideo dimissum est reliquū terre, cum factum est diluuiū. Testamēta seculi posita sunt apud illū, ne deleri possit diluuio oīs caro. Abraham magnus pater multitudinis gētiū, ⁊ nō est inuēt⁹ silis illi in gloria. q conseruauit legē excelsi, ⁊ fuit ī testamēto cū illo. In carne eius stare fecit testamētū, ⁊ in tētatiōe inuētus est fidelis. Ideo iureiurādo dedit illi gloriā in gēte sua, crescere illum quasi terre cumulū, ⁊ vt stellas exaltare semē eius, ⁊ hereditare illos a mari vsq; ad mare, ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis terre. Et Isaac eodē modo fecit ppter Abrahā patrez eius. Bñdictionē oim gētiū dedit illi dñs, ⁊ testamētū suū cōfirmauit sup caput Jacob. Agnouit eū in bñdictionib⁹ suis, ⁊ dedit illi hereditatē, ⁊ diuisit illi partem in tribubus duodecim. Et cōseruauit illi hoies misericordie inuenientes gratiam in oculis omnis carnis.

Geñ. xvij.a.

D Geñ. xxñ.d. Galij.b Geñ. xxñ.c.

¶ De laudibus Moysi ⁊ Aaron ⁊ Phinees. Cap. xlv.

A Exodi xj.a. Exodi vj. vij. viij. Exodi cvj.c. Exodi xix.b. Exodi iij.b.

Dilect⁹ deo ⁊ hoib⁹ Moyses, cui⁹ memoria ī benedictione est. Similē illū fecit in glia sanctorū, ⁊ magnificauit eū in timore inimicorū, ⁊ in verbis suis mōstra placauit. Glorificauit illū in cōspectu regū, ⁊ iussit illi corā populo suo, ⁊ ostedit illi gliam suā. In fide ⁊ lenitate ipsi⁹ sanctū fecit illū, ⁊ elegit eum ex oī carne. Audiuit enī eū, ⁊ vocē ipsi⁹, ⁊ induxit illū i nubē. Et dedit illi corā pcepta, ⁊ legem vite, ⁊ discipline docere Jacob testm suū, ⁊ iudicia sua Israel. Excelsum fecit Aarō fratrē suū, ⁊ similem sibi de tribu Leui. Statuit ei testamētū eternū, ⁊ dedit illi sacerdotiū gentis, ⁊ beatificauit illum in gloria. ⁊ circūcinxit eū zona iustitie, ⁊ induit ei stolā glorie, ⁊ coronauit eū in vasis virtutis. Circūpedes ⁊ femoralia, ⁊ humerale posuit ei, ⁊ cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro: dare sonitū in excessu suo, auditū facere sonitū in tēplo in memoriā filijs gētis sue. Stolā sanctam auro ⁊ hyacintho, ⁊ purpura, op⁹ textile, viri sapiētis iudicio ⁊ veritate prediti. Torto cocco opus artificis, gemmis pretiosis figuratis in ligatura auri, ⁊ opere lapidarij sculptis in memoriā ꝑm numerū tribuum Isral. Corona aurea sup mitrā ei⁹ expressa signo sanctitatis: ⁊ gloria honoris, ⁊ opus virtutis, desyderia oculor ornata. Sic pulchra ante ipsum nō fuerūt talia vsq; ad orignē. Nō est indutus illa alienigena aliqs, sed tātum filij ipsius soli, ⁊ nepotes ei⁹ p omne tēpus. Sacrificia ipsi⁹ cōsummata sunt igne quotidie. Cōpleuit Moyses man⁹ ei⁹, ⁊ vnxit illum oleo sancto. Factū est illi in testamētū eternū, ⁊ semini eius sicut dies celi fungi sacerdotio, ⁊ habere laudē, ⁊ glorificare populū suū in noīe suo. Ipsum elegit ab oī viuēte, offerre sacrificiū deo, incēsum, ⁊ bonū odorē in memoriā placare pro populo suo: dedit illi in preceptis suis potestatē, in testamentis iudicioz, docere Jacob testimonia, ⁊ in lege sua lucē dare Israel. Quia cōtra illū stetereūt alieni, ⁊ ꝑ inuidiā circūdederūt illū hoīes ī deserto q erēt cū Dathā ⁊ Abirō, ⁊ cōgregatio Core in iracūdia. Vidit dñs de⁹, ⁊ nō placuit illi, ⁊ consumpti sunt in īpetu iracūdie. Fecit illis mōstra, ⁊ consumpsit illos in flāma ignis. Et addidit Aarō gloriā, ⁊ dedit illi hereditatē, ⁊ primitias frugū terre diuisit illi. Panē ipsi⁹ in primis parauit in satietatem. nā ⁊ sacrificia dñi edēt, q̄ dedit illi, ⁊ semini ei⁹. Cetez ītergētes nō hereditabit, ⁊ pars nō est illi in gēte. ipse est enim pars ei⁹, ⁊ hereditas. Phinees fili⁹ Eleazari terti⁹ in gloria est, imitādo eū in timore dñi, ⁊ stare in reuerētia gentis, in bonitate, ⁊ alacritate aie sue placuit deo Israel. Ideo statuit illi testamētū pacis, principē sanctorū ⁊ gentis sue, vt sit illi ⁊ semini ei⁹ sacerdotij dignitas in eternū. Et testamētū Dauid regi filio Jesse de tribu Juda, hereditas ipsi ⁊ semini ei⁹, vt daret sapiam in cor nostrū iudicare gentem suā in iustitia: ne abolerentur bona ipsor, ⁊ gloriā ipsor in gentem eorum eternam fecit.

B Exodi xxviij.f.

¶ De laudibus Josue: Caleb: ⁊ Samuelis. Caput. xlvj.

Fortis in bello Jesus Naue successor Moysi in pphetis, q fuit magn⁹ ꝑm nomē suū, maximus in salutē electorū dei, expugnare insurgētes hostes, vt cōseqret hereditatē Israel. Quā gloriā adept⁹ est extollēdo man⁹ suas, ⁊ iactādo cōtra ciuitates rōpheas: Quis ante illū sic restitit: Nā hostes ipse dñs p cussit. Aut nō in iracūdia ei⁹ īpedit⁹ est sol, ⁊ vn⁹ dies factus est quasi duo? Innuocauit altissimū potētem in oppugnādo inimicos vndiq;, ⁊ audiuit illū magn⁹ ⁊ sanctus de⁹ in sarit grādinis virtutis valde fortis. Impetum fecit contra gētē hostilē, ⁊ in descēsu pdidit cōtrarios, vt cognoscāt gētes potētiā ei⁹, q̄ cōtra deū pugnare nō est facile, ⁊ secutus est a tergo potētes. Et in dieb⁹ Moysi miam fecit ipe ⁊ Caleb fili⁹ Jephone, stare cōtra hostē: ⁊ phibere gētē a peccatis: ⁊ pfringere murmur malitie. Et ipsi duo cōstituti, a pericuio liberati sunt, a numero sexcētorū miliū peditū inducere illos in hereditatē, in terrā q̄ manat lac ⁊ mel. Et dedit dñs ipsi Caleb fortitudinē, ⁊ vsq; in senectutē pmānsit illi virt⁹, vt ascēderet in excelsum terre locū, ⁊ semen ipsi⁹ obtinuit hereditatē: vt viderēt oēs filij Israel q̄ bonū est obseq sancto deo. Et iudices singuli suo noīe, quor nō est corruptū cor, q non auersi sunt a dño, vt sit memoria illor in bñdictione, ⁊ ossa eor pullulēt de loco suo, ⁊ nomē eor pmaneat ī eternū, pmanētē ad filios illor sanctor virorū gloria. Dilect⁹ a dño deo suo Samuel ppheta domini, renouauit īperiū, ⁊ vnxit principes ī gēte sua. In lege dñi congregationē iudicauit, ⁊ vidit dñs Jacob, ⁊ in fide sua pbatus est ppheta. Et cognit⁹ est ī verbis suis fidelis q̄ vidit deū lucis, ⁊ inuocauit dñm oīpotētē ī oppugnādo hostes circūstātes vndiq;, ī oblatiōe viri iuiolati. Et intonuit de celo dñs, ⁊ ī sonitu magno auditā fecit vocē suam ⁊ extriuit principes Tyror, ⁊ oēs duces philistiim. Et ante tps finis vtile sue ⁊ seculi testimoniū pbuit ī cōspectu dñi ⁊ Christi, pecunias ⁊ vsq; ad calceamēta ab oī carne non accepit, ⁊ nō accusauit illū hō. Et post hec dormiuit, ⁊ notū fecit regi, ⁊ ostēdit illi finē vite sue, ⁊ exaltauit vocē eius de terra ī prophetia delere impietatem gentis.

C Leui. viij.b.

D Nume. xvj.a.

D Nume. xxv.c. j.mach. ij.f.

A Josue. x.c.

B Nume. xiij.e.

Josue. xiij.c. C

D j. regum. vij.c.

j. regum xij.a.

j. regum xxv.a.

j. regum xxviij.c.

¶ De laudibus nathan: dauid: ꝛ salomonis: ꝛ interfectione golie: de roboam imprudentia: et Jeroboam idololatria qui fecit peccare israel. Caput. xlvij.

A ñ. regum xñ. a. ſ. regum xvñ. d. ſ. regum xvñ. f. ſ. regum xviñ. b.

Post hec surrexit Nathā ꝓpheta in diebus Dauid. Et quasi adeps separat⁹ a carne, sic Dauid a filijs Jsrael. Cū leonib⁹ lusit q̄si cū agnis ꝛ in vsis silr fecit sicut in agnis ouiū in iuuētute sua. Nūqd nō occidit gigātē, ꝛ abstulit opprobriū de gente? In tollēdo manū i saxo funde deiecit exultationez Golie? vbi inuocauit dñm oipotētē, ꝛ dedit in dextera eius tollere hoēm fortē in bello, ꝛ exaltare cornu gētis sue. Sic in decez milibus glorificauit eū, ꝛ laudauit eū in bñdictionibus domini, in offerendo illi coronā glorie. contriuit eñ inimicos vndiq;, ꝛ extirpauit ꝓhilisthijm ⁊trarios vsq; in hodiernum diē: cōtriuit cornu ipsoꝝ vsq; in eternū. In omni opere dedit cōfessionē sancto, ꝛ excelso in vbo glorie. De oi corde suo laudauit dñm, ꝛ dilexit deū q̄ fecit illum, ꝛ dedit illi cōtra inimicos potētiā: ꝛ stare fecit cantores cōtra altare, ꝛ in sono eoꝝ dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus decus, ꝛ ornauit tpa vsq; in consummationem vite, vt laudarēt nomē sanctū dñi, ꝛ amplificarēt mane dei sanctitatē. Christus purgauit peccata ipsius, ꝛ exaltauit in eternum cornu eius: ꝛ dedit illi testamētū regni, ꝛ sedē glorie in Jsrael. Post ipsum surrexit filiꝰ sensat⁹, ꝛ ꝓpter illū deiecit oēm potētiā inimicoꝝ. Salomon imperauit in diebus pacis, cui subiecit de⁹ oēs hostes, vt cōderet domū in noīe suo, ꝛ pararet sanctitatē in sempiternū, quēadmodū erudi tus est in iuuētute sua. Et ꝛplet⁹ est quasi flum̄ sapiētia, ꝛ terrā retexit aīa sua. Et replesti in cōparationib⁹ enigmata, ad īsulas longe diuulgatū est nomē tuū, ꝛ dilectus es in pace tua. In cantilenis ꝛ puerbijs, ꝛ cōparationibus, ꝛ in terpretationibus mirate sunt terre, ꝛ in noīe dñi dei cui est cognomē, De⁹ Jsrael. Collegisti quasi aurichalcō aurū, ꝛ vt plūbū cōplesti argētū, ꝛ iclinasti femora tua mulieribus ꝓtestatē habuisti in corpe tuo. Dedisti maculā i gloria tua, ꝛ ꝓphanasti semē tuū inducere iracūdiam ad liberos tuos, ꝛ in ceteris stultitiā tuā, vt faceres imperiū biparti tū, ꝛ ex Ephraim impare ꝛperiū durū. De⁹ aūt nō derelinquit miam suam, ꝛ non corrūpet, nec delebit opa sua, neq; pdet a stirpe nepotes electi sui: ꝛ semē eiꝰ q̄ diligit dñm, nō corrūpet. Dedit aūt reliquū Jacob, ꝛ Dauid de ipsa stirpe. Et finē habuit Salomon cū patrib⁹ suis. Et dereliquit post se de semine suo gētis stultitiā, ꝛ imminutū prudentia Roboā, q̄ auertit gētē cōsilio suo, ꝛ Jeroboā filiū Nabat, qui peccare fecit Jsrael, ꝛ dedit viā peccandi Ephraim, et plurima redūdauerūt peccata ipsoꝝ. Ualde eñ auerterūt illos a terra sua. Et quesiuit oēs nequitias, vsq; dū puenirēt ad illos defensio, ꝛ ab oibus peccatis liberauit eos.

B

C

D

¶ De laudibus Elye: Eliseꝰ: Ezechie: ꝛ Jsaie. Cap. xlviij.

A ñ. regum xvij. a.

Et surrexit Elias ꝓpheta, quasi ignis, ꝛ verbū ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit i illos famē, ꝛ imitātes illū inuidia sua, pauci facti sūt nō eñ poterāt sustinere p̄cepta dñi. Uerbo dñi exaltauit celū, ꝛ deiecit a se ignem terre. sic amplificatus est Elias in mirabilib⁹ suis. Et plus q̄s potest silr sic gloriari tibi, Qui sustulisti mortuum ab inferis, de sorte mortis, in verbo dñi dei. Qui deiecisti reges ad perniciē, ꝛ cōfregisti facile potētiā ipsoꝝ, ꝛ glorioſos de lecto suo. Qui audis in Sina iudiciū, ꝛ in Horeb iudicia defensionis. Qui vngis reges ad penitētiam, ꝛ ꝓphetas facis successores post te. Qui recept⁹ es in turbine ignis in curru equoꝝ igneorum. Qui inscript⁹ es in iudicijs tēporū lenire iracūdiā dñi, cōciliare cor patris ad filiū, ꝛ restituere tribus Jacob. Beati sunt q̄ te viderūt, ꝛ in amicitia tua decorati sunt. nā nos vita viuimus tātū, post mortē aūt nō erit tale nomē nostrum. Elias q̄ in turbine tect⁹ est, ꝛ in Eliseo cōplet⁹ est spūs eiꝰ: in dieb⁹ suis nō ptimuit principē, ꝛ potētia nemo vicit illū. Nec superauit illum verbū aliq̄d, ꝛ mortuum ꝓphetauit corpus eius. In vita sua fecit monstra, ꝛ in morte mirabilia operatus est. In oibus istis nō penituit populus, et nō recesserūt a peccatis suis vsq; dū eiecti sunt de terra sua, ꝛ dispersi sunt in oēm terrā, ꝛ relicta est gens perpauca, et princeps in domo Dauid. Quidam ipsoꝝ fecerūt q̄d placeret deo: alij aūt multa cōmiserūt peccata. Ezechias munuit ciuitatē suā, ꝛ īduxit in mediū ipsius aquā, ꝛ fodit ferro rupē ꝛ edificauit ad aquā puteū. In diebus ipsius ascendit Sēnacherib, ꝛ misit Rabsacen, ꝛ sustulit manū suā cōtra illos ꝛ extulit manum suam in Sion, ꝛ supbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda, ꝛ manus ipsorum: et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et inuocauerūt dñm misericordē, ꝛ expādētes manꝰ suas, extulerūt ad celū. ꝛ sanctus dñs deus audiuit cito vocē ipsorū. Non est cōmemoratus peccatorū illoꝝ, neq; dedit illos inimicis suis, sed purgauit eos in manu Jsaie sancti ꝓphete. Deiecit castra Assyrioꝝ, ꝛ cōtriuit illos angelus dñi. nā fecit Ezechias q̄d placuit deo, ꝛ fortiter iuit in via Dauid ꝓtis sui, quā mādauit illi Jsaias ꝓpheta magnus ꝛ fidelis in cōspectu dei. In dieb⁹ ipsius retro redijt sol, ꝛ addidit regi vitā. Spiritu magno vidit vltima, ꝛ cōsolatus est lugentes in Sion, vsq; in sempiternum. Ostendit futura, ꝛ abscondita ante q̄ venirent.

B

C

D

¶ De laudibus Ioſie: de immunitate triū regū a peccato ceterorū regum: de persecutione Jeremie: de laude ezechielis ꝛ duodecim prophetarum: de laudibus zorobabel: neemie: enoch: Ioseph: ꝛ sem: qui gloriam adepti sunt super oēs in origine adam. Ca. xlix.

A

Memoria Josie in cōpositiōe odoris facta opus pigmētarij. In omni ore quasi mel indulcabit eius memoria, ꝛ vt musica in cōuiuio vini. Ipse est direct⁹ diuinitus in penitētia gentis: ꝛ tulit abominationes impietatis. Et gubernauit ad dñm cor ipsius, ꝛ in diebus peccatorum corroborauit pietatē. Preter Dauid, ꝛ Ezechiā, ꝛ Josiam, oēs peccatū cōmiserunt. nā reliquerūt legē altissimi reges Juda, ꝛ cōtēpserunt timorē dei. Dederūt enim regnū suū alijs: ꝛ gloriā suā alienigene genti. Incēderūt electā sanctitatis ciuitatē, ꝛ desertas fecerunt vias ipsius in manu Jeremie. Nā male tractauerunt illum, q̄ a vētre matris consecratus est ꝓpheta, euertere et eruere, et perdere, et iterū edificare, ꝛ renouare. Ezechiel q̄ vidit cōspectum glorie, quam ostēdit illi in curru cherubi. Nam cōmemorat⁹ est inimicoꝝ in imbre, bñfacere illis qui ostēderūt rectas vias. Et duodecim ꝓphetarū ossa pullulent de loco suo. nam corroborauerūt Jacob, ꝛ redemerūt se in fide virtutis sue. Quomodo amplificem⁹ zorobabel: nā ⁊ ipe q̄si signū i dextera manu Jsrael. Et Jesum filium Josedec: q̄ i dieb⁹ suis edificauerūt domū, ꝛ exaltauerunt templuz sanctū dño paratū in gloriā sempiternā. Et Nehemias in memoria multi tpis, q̄ erexit nobis muros euersos, ꝛ stare fecit portas ꝛ seras, q̄ erexit domos nr̄as. Nemo nat⁹ est in terra, qualis Enoch. nā ꝛ ipse receptus est a terra. Et Joseph q̄ natus est homo, princeps fratrū, firmamentū gentis, rector fratrū, stabilimētū populi, ꝛ ossa ipsiꝰ visitata sunt, ꝛ post mortem ꝓphetauerūt. Seth ꝛ Sem apud homines gloriam adepti sunt, ꝛ super omnē animaz in origine Adam.

B

C

D

¶ Laus symonis onie filij: de duab⁹ gētibus quas odit: de tertia q̄ nō est gens: de noīe scriptoris: ꝛ de laude huius operis. Cap. l.

A

Simon Onie filius, sacerdos magnus q̄ in vita sua suffulsit domū, ꝛ i dieb⁹ suis corroborauit tēplū. Templi etiā altitudo ab ipso fundata est, duplex edificatio, ꝛ excelsi parietes templi. In dieb⁹ ipsius remanauerūt putei aquarū, ꝛ quasi mare adipleti sunt supra modū. Qui curauit gētem suā, ꝛ liberauit eā a perditione. Qui, preualuit amplificare ciuitatē, q̄ adeptus est gloriā i cōuersatiōe gētis: ꝛ i gressum dom⁹, ꝛ atrij amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule, ꝛ q̄si luna plena i dieb⁹ suis lucet. Et quasi sol refulgens, sic ille effulsit i tēplo dei. Quasi arcus refulgēs inter nebulas glorie, ꝛ quasi flos rosarū i dieb⁹ vernis, ꝛ quasi lilia q̄ sunt in trāsitu aque, ꝛ quasi thus redolēs in dieb⁹ estatis. Quasi ignis effulgens, ꝛ quasi thus ardēs in igne. Quasi vas auri solidū ornatū omni lapide pretioso. Quasi oliua pullulans, ꝛ cypressus in altitudinem se extollens in accipiendo

B

ipsum stolam glorie,ꝛ vestiri eū consummatione virtutis. In ascensu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictuz. In accipiendo aūt partes de manu sacerdotū,ꝛ ipse stans iuxta arā. Circa illū corona fratrū:ꝛ quasi plātatio cedri in mōte Libano,sic circa illū steterūt q̄si rami palme ꝛ oēs filij Aaron in gloria sua. Oblatio aūt dñi in manib⁹ ipsorū,coram omni synagoga Israel,ꝛ cōsummatione fungens in arā,amplificare oblationē excelsi regis porrexit manum suā in libatione,ꝛ libauit de sanguine vue. Effudit in fundamēto altaris odorē diuinū excelso principi. Tunc exclamauerūt filij Aaron,in tubis ductilibus sonuerūt,et audita fecerūt vocē magnā in memoriā coram dño. Tūc oīs populus simul pperauerūt,ꝛ ceciderūt in faciē sup terrā adorare dñm deuz suum,ꝛ dare preces oīpotenti deo excelso. Et amplificauerūt psallētes in vocib⁹ suis,ꝛ in magna domo auctus est sonus suauitatis plenus. Et rogauit ppls dñm excelsum in prece vsq; dū pfect⁹ est honor dñi,ꝛ munꝰ suū pfecerūt. Tūc descēdēs,manus suas extulit in oēm cōgregationē filioꝝ Israel dare gloriā deo a labijs suis,ꝛ in nomine ipsius gloriari.ꝛ iterauit orationē suā,volēs ostēdere virtutē dei. Et plus orauit deū oīm,qui magna fecit in omni terra,q̄ auxit dies nostros a ventre matris nostre,ꝛ fecit nobiscū ꝑm suā misericordiā,det nobis iucūditatez cordis,ꝛ fieri pacē in diebꝰ nostris in Israel per dies sempiternos credere Israel nobiscum esse dei misericordiā,vt liberet nos in diebus suis. Duas gētes odit aīa mea:tertia aūt nō est gēs quā oderim.q̄ sedēt in mōte Seir:ꝛ Philisthijm:ꝛ stultus populus qui habitat in Sichimis. Doctrinam sapiētie ꝛ discipline scripsit in codice isto Jesus filius Sirach Jerosolymita,q̄ renouauit sapiētiā de corde suo. Beatus qui in istis versatur bonis,qui ponit illa in corde suo,sapiens erit semper. Si enim hec fecerit: ad omnia valebit,quia lux dei,vestigium eius est.

¶ Oratio Jesu filij Sirach. Caput.lj.

Confitebor tibi dñe rex ꝛ collaudabo te deū saluatorē meum. Cōfitebor nomini tuo,qm̄ adiutor ꝛ protector factus es mihi,ꝛ liberasti corpus meū a perditione,a laqueo lingue inique,ꝛ a labijs operātiū mēdaciū,ꝛ in cōspectu astātū factꝰ es mihi adiutor. Et liberasti me ꝑm multitudinē misericordie nominis tui a rugiētib⁹ preparatis ad escā,de manibus querentiū animā meā,ꝛ de portis tribulationū que circūdederūt me:a pressura flāme,q̄ circūdedit me,ꝛ in medio ignis nō sum estuatus. De altitudine vētris inferi,ꝛ a lingua coinquinata,ꝛ a vbo mēdacij,a rege iniquo,ꝛ a lingua iniusta. Laudabit vsq; ad mortē aīa mea dñm,ꝛ vita mea appropinquās erat i inferno deorsuz. Circūdederūt me vndiq;,ꝛ nō erat qui adiuuaret. Respiciēs erā ad adiutoriū hominum,ꝛ non erat. Memoratus sum misericordie tue dñe,et cooperationis tue q̄ a seculo sunt: qm̄ eruis sustinentes te dñe,ꝛ liberas eos de manibus gētiū. Exaltasti super terrā habitationē meā,ꝛ pro morte defluente deprecatus sum. Inuocaui dñm patrē dñi mei vt nō derelinquat me in die tribulationis mee,ꝛ in tpe superbiū sine adiutorio. Laudabo nomē tuum assidue,ꝛ collaudabo illud in cōfessione,et exaudita est oratio mea. Et liberasti me de perditione,et eruisti me de tpe iniquo. Propterea cōfitebor,ꝛ laudē dicam tibi,ꝛ benedicā nomini dñi. Cū adhuc iunior essez, priusq; oberrarē,quesiui sapiētiā palā in oratione mea. Ante tēpus postulabam pro illa,ꝛ vsq; in nouissimis inquirā eaz,ꝛ florebit tāq; precox vua. Letatū est cor meū in ea,ambulauit pes meus iter rectū,a iuuētute mea inuestigabā eaz. Inclinaui modice aurē meā,ꝛ excepi illā. Multā inueni in meipso sapientiam,ꝛ multū pfeci in ea. Dāti mihi sapientiā,dabo gloriā. Cōsiliatꝰ sum enī vt facerē illā:zelatꝰ sum bonū,ꝛ nō cōfundar. Colluctata est aīa mea in illa,ꝛ in faciendo eā cōfirmatꝰ sum. Manus meas extēdi in altū,ꝛ in sapiētia eiꝰ luxit aīa mea,ꝛ ignorātias meas illuminauit. Animā meā dilexi ad illā,ꝛ in agnitione inueni eā. Posside cum ipsa cor ab initio, ꝑpter hoc nō derelinquar. Uēter meus cōturbatus est querendo illā: ꝑpterea bonā possidebo possessionē. Dedit enī mihi dñs linguā mercedē meā, ꝛ in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me indocti,ꝛ congregate vos in domū discipline.quid adhuc retardatis:ꝛ qd dicitis in his:anime vestre sitiūt vehementer. Et perui os meū ꝛ locut⁹ sum, Parate vobis sine argento,ꝛ collū vestrum subijcite iugo,ꝛ suscipiat aīa vestra disciplinā.in promptu est enim inuenire eā. Uidete oculis vestris, quia modicum laboraui,ꝛ inueni,mihi multā requiē. Assumite disciplinā in multo numero argēti,ꝛ copiosum aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius,ꝛ nō cōfundemini in laude ipsius. Operamini opus vestrū ante tēpus,ꝛ dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

¶ Explicit liber ecclesiasticus.

¶ Incipit oratio Salomonis.

Et inclinauit Salomō genua sua in conspectu totius ecclesie israel:et aperuit manus suas ad celū:ꝛ dixit. Dñe deus israel nō est silis de⁹ in celo sursum neq; in terra deorsum:q̄ custodis testamētū tuū:ꝛ miam pueris tuis euntibus in cōspectu tuo in toto corde: seruans puero tuo dauid q̄ locutus es illi:ꝛ locut⁹ es in ore tuo:ꝛ in manu tua implesti quasi dies iste. Et nunc dñe deus israel custodi puero tuo dauid pri meo q̄ locutus es illi:dicēs. Nō deerit tibi vir a facie mea:sedēs in throno israel. Uerūtm̄ si custodierint filij tui legez meā:ꝛ in p̄ceptis meis ambulēt:sicut ambulauerunt in conspectu meo fideles. Et nūc dñe deus israel creditū est verbū quod locutus es puero tuo dauid:qm̄ si vere habitabit deus cū hoibus in terra. Si celū ꝛ celi celorum nō sufficiāt tibi:quātomagis domus hec quā edificaui Sz respicias ad orationē serui tui:ꝛ deprecationem eius:vt exaudias dñe placationē oronis quā puer tuus orat coraz te hodie:vt sint oculi tui sup domū hāc die ac nocte:in locū quē dixisti inuocare nomē tuū:ꝛ exaudias oronē quā puer tuus orat in hoc loco:ꝛ exaudias p̄cationem pueri tui:ꝛ populi tui Israel:si orauerint in loco isto:ꝛ exaudias in loco habitationis de celo:et exaudias:ꝛ propitius sis si peccauerit vir in te.

¶ Explicit oratio Salomonis

¶ Ad Paulam ꝛ Eustochium in tralatione Isaie ex hebraica veritate prefatio.

Amo cū ꝓphetas versibus viderit esse descriptos:metro eos existimet apud Hebreos ligari:et aliqd simile habere de psalmis vel operibus Salomonis:z qō in Demosthene ꝛ Tullio solet fieri:vt per colla scribātur ꝛ commata:q̄ vtiq; prosa ꝛ nō versibus conscripserunt. Nos quoq; vtilitati legentiū prouidētes:interpretationem nostrā:nouo scribendi genere distinximus. Ac primū de Isaia sciendū quod in sermone suo disertus sit:quippe vt vir nobilis ꝛ vbane eloquentie:nec habens quicq; in eloquio rusticitatis admixtum. Unde accidit:vt pre ceteris florem sermonis eius translatio non potuerit cōseruare. Deinde etiā hoc adijciēdū:qō nō tā ꝓpheta dicendus sit:q̄ euangelista. Ita em̄ vniuersa Christi ecclesiq; mysteria ad liquidum ,psecutus est:vt nō putes eū de futuro vaticinari:sed de preteritis historiā texere. Unde cōijcio noluisse tunc tēporis septuaginta interpretes fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere:ne sanctum canibus:ꝛ margaritas porcis darent: que cum hanc editionem legerint:ab illis animaduertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit propheras intelligere: nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione:nisi intellexerit antq; legerit:nos quoq; patere morsibus plurimorum:q̄ stimulante inuidia quod consequi nō valēt despiciunt. Sciens ergo ꝛ prudens in flāmam mitto manū:ꝛ nihilominus hoc a fastidiosis lectoribus p̄ cor:vt quomodo Lxx. post septuaginta translatores Aquilam et Symmachum:ꝛ Theodotionē legūt vel ob studium doctrine sue vel vt septuaginta magis ex collatione eorum intelligant:sic ꝛ isti saltem vbum post priores habere dignentur interpretē. Legāt prꝰ ꝛ postea despiciant:ne videantur nō ex iudicio:sed ex odij presumptione ignorata dānare. Prophetauit autem Isaias in Ierusalē:et in Judea:necdum decem tribubus in captiuitatem ductis: ac de vtroq; regno:nūc cōmistim:nunc separatim tetit oraculum. Et cū interdum ad presentem respiciat historia:et post Babylonie captiuitatem reditum populi significet in Judeam:tñ oīs eius cura de vocatione gentium:ꝛ aduentu Christi est. Quē quanto plus amatis o Paula ꝛ Eustochium:tanto magis ab eo petite:vt pro obtrectatione presenti qua me indesinenter emuli laniāt:ipse mihi mercedem restituat in futuro:qui scit me ob hoc in peregrine lingue erudition fudasse:ne Judei de falsitate scripturarum ecclesiq; eius diutius ,insultarent.

¶ Argumentum in prophetiam Isaie.

Isaias in Jerusalem nobili genere ortus est:ibiq; prophetauit. Sub Manasse rege sectus in duas partes: occubuit. Sepultusq; est sub quercu Rogel:iuxta trāsitum aquarum:quas olim Ezechias rex tacto obstruerat puteo.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit liber Isaie prophete.

¶ Visio Isaie: sermo dei tra dñi contra Judeā z Jerlm propter pcā sua: de cessantibus z reprobatis solennitatibus: de futuro lauacro: quo pcā leuantur: de increpatione Jerusalem propter spūale meretricū. Caput.j

A Visio Isaie filij Amos, quā vidit sup Judā z Jerlz i dieb⁹ Ozie, z Joathā, Achā z Ezechie regū iuda. Audite celi, z auribus pcipe terrā, qm dñs locutus ē, Filios enutriui, z exaltaui, ipsi aut̄ spuerūt me. B Cognouit bos possessorē suū, z asin⁹ presepe dñi sui: Jsrael aūt nō cognouit, z pplus me⁹ non intellexit. Ue genti peccatrici, pplo graui iniquitate, semini nequā filijs sceleratis. Dereliquerunt dñm, blasphemauerūt sanctū Jsrael, abalienati sunt retrorsuz. Sup quo pcutiā vos vltra, addētes preuaricationē? Omne caput languidū, et omne cor merēs. A plāta pedis vsq; adverticē nō est in eo sanitas. Vulnus z liuor, z plaga tumēs: non est circūligata nec curata medicamine, neq; fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestre succēse sunt igni. Regionē vestrā coram vobis alieni deuorāt, z desolabit̄, sicut in vastitate hostili. C Et derelinquet̄ filia Sion vt vmbraculū i vinea, z sicut tuguriū i cucumerario, z sicut ciuitas q̄ vastat̄. Nisi dñs exercituū reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus z q̄si Gomorrha similes essem⁹. Audite verbū dñi principes. Sodomorū. pcipite auribus legē dei nostri pplus Gomorrhe: Quo mihi multitudinē victimarū vestrarū, dicit dñs? Plenus sum holocausto arietū, z adipe pinguiū: z sanguinē vitulorū z agnorū z hircorū nolui. Cū veneritis ante cōspectū meū, qs quesiuit hec de manib⁹ vestris: vt ambuletis i atrijs meis? Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomenia, z sabbathū z festiuitates alias nō ferā. iniqui sunt cet⁹ vestri. Calēdas vestras, z solennitates vestras odiuit aīa mea. facta sūt mihi molesta: laboraui sustinēs. Et cū extēderitis manus vras, auertā oculos meos a vobis: z cū multiplicaueritis orationē, nō exaudiā. Manus vestre sanguine plene sunt. Lauamini, mūdi estote, aufferte malū cogitationū vestrarū ab oculis meis. Quiescite agere peruerse, discite benefacere. Querite iudiciū, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduā. Et venite: z arguite me, dicit dñs. Si fuerint peccata vestra vt coccinū: quasi nix dealbabunt̄. z si fuerint rubra sicut vermiculus: velut lana, alba erunt. Si volueritis, z audieritis, bona terre comedetis. Q ō si nolueritis, z me ad iracūdiā puocaueritis: gladi⁹ deuorabit vos, quos dñi locutū est. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Justicia habitauit i ea, nūc aūt homicide. Argētū tuū versū est in scoriā: vinū tuūm istum est aq̄. Principes tui infideles, socij furū. Oēs diligūt munere, sequūt̄ retributiones. Pupillo nō iudicāt: z causa vidue nō ingredit̄ ad illos. Propter hoc ait dñs deus exercituum fortis Jsrael, Heu cōsolabor sup hostib⁹ meis, z vindicabor de inimicis meis. z cōuertā manū meā ad te, z excoquā ad purū scoriā tuā, z auferā omne stannū tuū, z restituā iudices tuos vt fuerūt prius, z cōsiliarios tuos sicut antiquitus, Post hec vocaberis Ciuitas iusti, urbs fidelis. Sion in iudicio, z redimetur, z reducent eam in iustitia. Et conteret sceleratos, z peccatores simul: z q dereliquerunt dominum, consumēt̄. Cōfundent̄ enim ab idolis quib⁹ sacrificauerūt: z erubescetis sup hortis, quos elegeratis, cuz fueritis velut quercus defluēt̄ib⁹ foliis, z velut hort⁹ absq; aqua. Et erit fortitudo vestra vt fauilla stupe, z opus vestrū q̄si scintilla: z succēdet̄ vtrūq; simul, z nō erit q extinguat.

¶ De monte xp̄i z eius passione: de aduentu eius: z reprobatione iudeorum: z exaltatione xp̄i. Cap.ij.

A Verbū q ō vidit Jsaias filius Amos sup Judā z Jerusalē. Et erit in nouissimis diebus preparatus mōs domus dñi in vertice montiū, z eleuabitur sup colles. Et fluēt ad eū oēs gētes, z ibūt populi multi, z dicēt, Uenite, z ascēdamus ad montē dñi, z ad domū dei Jacob, z docebit nos vias suas, z ambulabimus in semitis eius: q⁹ de Sio exibit lex, z verbū dñi de Jerusalem. Et iudicabit gētes, z arguet populos multos. Et cōflabūt gladios suos in vomeres, z lanceas suas i falces. Nō leuabit gēs ctra gētē gladiū, nec exercebunt̄ vltra ad prelium. Domus Jacob venite, z ambulemus in lumine dñi. Proiecisti enim pplm tuū domū Jacob: q⁹ repleti sunt vt olim, z augures habuerūt vt Philisthijm, z pueris alienis adheserūt. Et repleta est terra ei⁹ argēto z auro: z non est finis thesauror⁹ ei⁹. Et repleta est terra eius equis: z innumerabiles quadrige ei⁹. Et repleta est terra eius idolis. Opus manuū suarū adorauerūt, q⁹ fecerūt digiti eor⁹. Et incuruauit se homo, z humiliat⁹ est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā, z abscondere in fossa humo a facie timoris dñi, z a gloria maiestatis ei⁹. Oculi sublimes hominis humiliati sunt, z incuruabit̄ altitudo viror⁹: exaltabitur aūt dñs solus i die illa. Quia dies dñi exercituū sup oēm supbū z excelsum, z sup oēm arrogātē, z humiliabit̄: z sup oēs cedros Libani sublimes z erectas, z sup omnes quercus Basan, z sup oēs montes excelsos, z sup oēs colles elenatos, z sup oēm turrim excelsam, z sup oēm murū munitū, z sup oēs naues Tharsis, z sup omne q⁹ visu pulchrū est. Et incuruabit̄ sublimitas hoim, z humiliabit̄ altitudo viror⁹. Et eleuabit̄ dñs solus in die illa: z idola penitus cōterent̄. Et introibūt in spelūcas petrarū, z in voragines terre a facie formidinis dñi, z a gloria maiestatis eius, cū surrexerit pcutere terrā. In die illa pjciet homo idola argēti sui, z simulachra auri sui, q̄ fecerat sibi vt adoraret, talpas z vespertiliones. Et ingredient̄ scissuras petrarū et in cauernas saxor⁹ a facie formidinis dñi, z a gloria maiestatis eius, cū surrexerit pcutere terrā. Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus eius est: quia excelsus reputatus est ipse.

¶ De hoie xp̄o q⁹ auferet a iuda oēm potētiā: qua prevalebant in peccatis: z oēm ornatum superbie. Caput.iij.

A Ece enim dominator dñs exercituū auferet a Jerusalē z a Juda validū z fortē, omne robur panis, z omne robur aque: fortē, z virū bellatorez, iudicē, z pphetā, z ariolū, z senē: principes sup quinquaginta, z honorabilē vultu, z cōsiliariū, z sapientes de architectis, z prudētē eloquij mistici. Et dabo pueros principes eor⁹, z effeminati dñabunt̄ eis. Et corruet pplus, vir ad virū, z vnusquisq; ad primū suum. Tumultuabitur puer cōtra senē, z ignobilis cōtra nobilē. Apprehēdet enim vir fratrē suū domesticū patris sui, Uestimētū tibi est, princeps esto noster, ruina aūt hec sub manu tua. Respōdebit in die illa, dicēs, Nō sum medicus, z in domo mea non est panis, neq; vestimentū: nolite cōstituere me principē pplī. Ruit enim Jerusalē, z Judas cōcidit quia lingua eorum, z adinuētiones eor⁹ cōtra dñm, vt puocarēt oculos maiestatis ei⁹. Agnitio vultus eor⁹ respōdit eis: z peccatū suum quasi Sodoma predicauerūt, nec abscōderūt. Ue aīe eor⁹ q̄m reddita sūt eis mala. Dicite iusto q̄m bene, q̄m fructū adinuētionū suarū comedet. Ue impio in malū: retributio enim manuū ei⁹ fiet ei. Populū meū exactores sui spoliauerunt, z mulieres dñate sunt ei⁹. Populus me⁹, q te beatum dicūt, ipsi te decipiūt, z viā gressuū tuor⁹ dissipāt. Stat ad iudicādū dñs, z stat ad iudicādos pplos. Dñs ad iudiciū veniet cū senib⁹ pplī sui, z principib⁹ eius: vos enim depastis estis vineā, rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populū meū, z facies pauperū cōmolitis, dicit dñs deus exercituū: Et dixit dñs, Pro eo q⁹ elevate sūt filie Sion, z ambulauerūt extēto collo, z nutib⁹ oculorū ibāt, z plaudebāt, ambulabāt pedib⁹ suis, z cōposito gradu i cedebāt: decaluabit dñs verticē filiarū Sion, z dñs crinem earū nudabit. In die illa auferet dñs ornamētum calceamētorum, z lunulas, z torques, z monilia, et armillas, z mitras, z discriminalia, z perisscelides, et murenulas, z olfactoriola, z inaures, z annullos, z gemmas in fronte pendētes, z mutatoria, z palliola, z linteamina, z ac⁹, z specula, z sindones,

ꝛ vittas, ꝛ therístra. Et erit, pro suaui odore fetor, ꝛ p zo-
na funiculus, ꝛ p crispāti crine calui tiū, ꝛ p fascia pectora-
li ciliciū. Pulcherrimi quoq; viri tui gladio cadent, ꝛ for-
tes tui in prelio. Et merebuntur atq; lugebūt porte eius, et
desolata in terra sedebit.

¶ De septem ecclesijs: de magnificentia hominis ꝛ lauacro spiri-
tuali ꝛ protectione ecclesie. Cap. iij.

A Et apprehēdēt septē mulieres virum vnū in die
illa, dicētes, panē nostrū comedemus, ꝛ vestimē
tis nostris operiemur: tātūmodo inuocet nomē
tuū sup nos, aufer opprobriū nostrū. In die illa
erit germē dñi in magnificētia, ꝛ gloria, ꝛ fructꝰ terre subli
mis, ꝛ exultatio his q saluati fuerint de Israel. Et erit: om
B nis q relictus fuerit in Sion, ꝛ residuus in Jerusalem, san
ctus vocabit, oīs q scriptꝰ est in vita in Jerusalē: si abluēt
dñs sordē filiarū Sion, ꝛ sanguinē Jerusalē lauerit de me
dio eiꝰ in spiritu iudicij ꝛ spiritu ardoris. Et creabit dñs su
per oēm locū mōtis Sion, ꝛ vbi inuocatꝰ est, nubē per diē, ꝛ
fumū ꝛ splēdorē ignis flāmātis in nocte. Sup oēm enī glo-
riā protectio, ꝛ tabernaculū erit in vmbraculū diei ab estu, et
in securitatē ꝛ absconsionem a turbine ꝛ a pluuia.

¶ De xpo ꝛ vinea eius: predicatur reprobatio ipsius vinee propter
diuersas iniquitates: dānatur ebrietas cum voluptate: de vocatio-
ne gentium ad salutem. Cap. v.

A Cantabo dilecto meo canticū patruelis mei vi-
Jere. ij. d Matth. xxj. d. nee sue: Vinea facta est dilecto meo ī cornu filio
olei. Et sepiuit eā, ꝛ lapides elegit ex ea, ꝛ plan
tauit vineā electā: ꝛ edificauit turrim in medio
eiꝰ, ꝛ torcular extruxit ī ea. Et expectauit vt faceret vuas,
ꝛ fecit labruscas. Nūc ergo habitatores Jerusalem, ꝛ viri
B Juda, iudicate inter me ꝛ vineā meā, Quid est qđ debui vl
tra facere vinee mee, ꝛ nō feci ei: an qđ expectaui vt faceret
vuas, ꝛ fecit labruscas? Et nūc ostendā vobis qd ego faciā
vinee mee, Auferā sepē eiꝰ, ꝛ erit in direptionē: diruā ma-
ceriā eiꝰ, ꝛ erit ī cōculcationē. Et ponā eā desertā: nō puta-
bitur, ꝛ nō fodiet: ꝛ ascēdet sup eā vepres, ꝛ spine, ꝛ nubib⁹
mādabo ne pluāt sup eā imbrē. Vinea enī dñi exercituum,
domꝰ Israel est, ꝛ vir Juda, germē delectabile eius. Et ex-
pectaui vt faceret iudiciū, ꝛ ecce iniquitas: ꝛ iustitiā, ꝛ ecce
C clamor. Ve qui cōiūgitis domū ad domū, ꝛ agrū agro co
pulatis vsq; ad terminū loci. Nūquid habitabitis vos soli
in medio terre? In auribꝰ meis sunt hec dñi exercituum,
Nisi domus multe deserte fuerint grādes ꝛ pulchre, absq;
habitatore. Decē enī iugera vinearū faciēt lagūculā vnā,
ꝛ triginta modij semētis facient modios tres. Ve q cōsur-
gitis mane ad ebrietatē sectādā, ꝛ potādū vsq; ad vesperā,
vt vino estuetis. Cithara, ꝛ lyra, ꝛ tympanū, ꝛ tibia, ꝛ vinū
in cōuiuijs vestris: ꝛ opus dñi nō respicitis, nec opera ma-
D nuū eiꝰ cōsyderatis. Propterea captiuus ductꝰ est popu-
lus meꝰ, q nō habuit sciētiā, ꝛ nobiles eiꝰ interierūt fame,
ꝛ multitudo eiꝰ siti exaruit. Propterea dilatauit infernus
aīam suā, ꝛ aperuit os suū absq; vllo termino. Et descēdēt
fortes eiꝰ, ꝛ pplꝰ eiꝰ, ꝛ sublimes gloriosiq; eiꝰ ad eū. Et in
curuabit homo, ꝛ humiliabit vir, ꝛ oculi sublimium depri
mētur. Et exaltabit dñs exercituū in iudicio, ꝛ deꝰ sanctus
E sanctificabit ī iustitia. Et pascētur agni iuxta ordinē suum,
ꝛ deserta in vbertatē versa aduene comedēt. Ve q trahitis
iniqtatē in funiculis vanitatis, ꝛ q̄si vinculū plaustri pecca
tū. Qui dicitis, Festinet, ꝛ cito veniat opꝰ eiꝰ, vt videam⁹:
ꝛ appropiet, ꝛ veniat cōsiliū scti Israel, ꝛ sciem⁹ illud. Ve q
dicitis malū bonū, ꝛ bonū malū: ponētes tenebras lucē, et
lucē tenebras: ponētes amarū in dulce: ꝛ dulce in amarum.
Ve q̄ sapiētes estis in oculis vestris, ꝛ coram vobis metipsis
prudētes. Ve q potētes estis ad bibēdū vinū, ꝛ viri fortes
ad miscēdā ebrietatē. Qui iustificatis ipiū pmuneribꝰ, ꝛ iu
stitiam iusti aufertis ab eo. Propter hoc sicut devorat sti-
pulā lingua ignis, ꝛ calor flāme exurit: sic radix eorꝰ quasi
fauilla erit, ꝛ germē eorꝰ vt puluis ascēdet. Abiecerūt enī
legē dñi exercituū, ꝛ eloquiū sancti Israel blasphemauerūt. Ideo iratꝰ est furor dñi in populū suū, ꝛ extēdit manū
suā sup eū, ꝛ percussit eū: ꝛ conturbati sunt montes, ꝛ facta
sunt mortlicina eorꝰ quasi stercus in medio platearum. In
his omnibus non est auersus furor eiꝰ, sed adhuc manꝰ eiꝰ
extēta. Et eleuabit signum in nationibus pcul, ꝛ sibilabit
ad eū de finibꝰ terre: ꝛ ecce festinus velociter veniet. Nō est
deficiēs neq; laborās in eo: nō dormitabit, neq; dormiet,
neq; soluetur cingulū renū eius, nec rumpetur corrigia cal
ceamenti eius. Sagitte eiꝰ acute, ꝛ oēs arcus eius extenti.
Ungule equorū eius vt silex, ꝛ rote eiꝰ quasi impetus tem
pestatis. Rugitus eius vt leonis, rugiet vt catuli leonum:
ꝛ frendet ꝛ tenebit predā, ꝛ amplexabit, ꝛ nō erit qui eruat.
Et sonabit super eū in die illa sicut sonitus maris. Aspi-
ciemus in terram, ꝛ ecce tenebre tribulationis, ꝛ lux obtene
brata est in caligine eius.

¶ Vidit Isaias dñm in throno: purgatur: mittitur: pphetat in eā
desolandam: ꝛ populum decimandum. Cap. vj.

A In anno quo mortuus est rex Ozias, vidi dñm
sedentē sup soliū excelsum ꝛ eleuatū: ꝛ ea q̄ sub
ipo erāt replebāt tēplū. Seraphim stabant sup
illud: sex ale vni, ꝛ sex ale alteri. Duabus vela
bāt faciē eiꝰ, ꝛ duabꝰ velabāt pedes eiꝰ, ꝛ duabꝰ volabāt,
ꝛ clamabāt alter ad alterū, ꝛ dicebat, Sāctꝰ sctūs sanctus
dñs deꝰ exercituū, plena est oīs terra gloria eiꝰ. Et cōmo-
ta sunt supliminaria cardinū a voce clamātis, ꝛ domꝰ reple
ta est fumo. Et dixi, Ve mihi, qr tacui, quia vir pollutus la
bijs ego sum, ꝛ in medio populi polluta labia habētis ego
habito, ꝛ regem dñm exercituū vidi oculis meis. Et vola-
uit ad me vnus de Seraphim, ꝛ in manu calculus, quem
forcipe tulerat de altari. Et tetigit os meū, ꝛ dixit, Ecce, te
tigit hoc labia tua, ꝛ auferetur iniquitas tua, ꝛ peccatum
tuū mundabit. Et audiui vocē dñi dicētis, Quē mittam:
ꝛ quis ibit nobis? Et dixi, Ecce ego, mitte me. Et dixit,
Vade, ꝛ dices populo huic. Audite audiētes, ꝛ nolite in-
telligere: ꝛ videte visionē, ꝛ nolite cognoscere. Exceca cor
populi huius, et aures eius aggraua, ꝛ oculos eiꝰ claude:
ne forte videat oculis suis, et auribus suis audiat, et corde
suo intelligat, ꝛ cōuertat, ꝛ sanē eū. Et dixi, Usq; quo dñe?
Et dixit, Donec desolent ciuitates absq; habitatore, ꝛ do
mus sine homine, ꝛ terra relinquetur deserta, et longe fa-
ciet dñs homines, ꝛ multiplicabitur que derelicta fuerat in
medio terre. Et adhuc in ea decimatio, ꝛ cōuertetur: ꝛ erit
in ostensionē sicut terebinthus, et sicut quercus que expan
dit ramos suos. Semen sanctū erit id quod steterit in ea.

¶ De his qui voluerūt expugnare Jerusalē: de cōceptione virgi-
nis ꝛ liberatione Jerusalem. Caput. vij.

A Et factum est in diebus Acham filij Joathaz,
filij Ozie regis Juda, ascendit Rasin rex Sy-
rie, et Phacee filius Romelie rex Israel ī Je
rusalem, ad preliandum contra eam: et non po
tuerunt devellare eam. Et nuntiauerunt domui Dauid,
dicentes, Requieuit Syria super Ephraim, et commo-
tum cor eius, ꝛ cor populi eius: sicut mouētur ligna syl
rum a facie venti. Et dixit dominus ad Isaiam, Egrede
re in occursum Achā tu, ꝛ qui derelictus est Jasub filius
tuus, ad extremum aqueductus piscine superioris in via
agri fullonis, et dices ad eum, Vide et sileas: noli timere,
et cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumi-

Jsa. xl. c.

Apoca. iiij. c.

Matth. xiij. b. mar. iiij. b Luce viij. b. Jo. xij. f. Actuum ij. f. Roma. x. b.

Preuer. i. tū. a. Roma. xij. d.

A iiij. reguz x. a.

gantium

gantiũ istoꝝ in ira furoꝛis Rasin regis Syrie, et filij Romelie: eo q̃ cõsiliũ inierit cõ te Syria in malũ, Ephraim, et filio Romelie, dicẽtes, Ascẽdam⁹ ad Judã, ꝛ suscitemus eũ, ꝛ auellam⁹ eũ ad nos, ꝛ ponam⁹ regẽ in medio ei⁹ filiũ Tabeel, Hec dicit dñs de⁹, Nõ stabit, ꝛ nõ erit istud. Sed caput Syrie Damasc⁹, ꝛ caput Damasci Rasen. Et adhuc sexaginta ꝛ quinq; anni, ꝛ desinet Ephraim esse ppl's. et caput Ephraim Samaria, ꝛ caput Samarie filij Romelie. Si nõ crediderit⁹, non pmanebitis. Et adiecit dñs loq; ad Achaz, dicẽs. Pete tibi signũ a dño deo tuo in pfundũ infernũ, siue i excelsum supra. Et dixit Achaz, Nõ petam, ꝛ nõ tẽtabo dñm. Et dixit, Audite ergo domus Dauid, Nũqd parũ vobis est molestos esse hoib⁹, q; molesti estis ꝛ deo meo: Propter hoc dabit dñs ipe vobis signũ, Ecce virgo cõcipiet ꝛ pariet filiũ, ꝛ vocabit nomẽ ei⁹ Emanuel. Butyrũ ꝛ mel comedet, vt sciat reprobare malũ ꝛ eligere bonũ. Quia ante q̃ sciat puer reprobare malũ ꝛ eligere bonũ, derelinquet terra quã tu detestaris a facie duoꝝ regum suoꝝ. Adducet dñs sup te, ꝛ sup ppl'm tuũ, ꝛ sup domũ pr̃is tui dies, q; nõ venerũt a diebꝰ sepatiõis Ephraim a Juda cũ rege Assyrioꝝ. Et erit i die illa: sibilabit dñs muscę, q̃ est in extremo fluminũ Egypti: ꝛ api, q̃ est in terra Assur: ꝛ veniẽt, ꝛ requiescẽt oẽs i torrẽtib⁹ vallium ꝛ in cauernis petrarũ, ꝛ in oĩb⁹ frutetis, ꝛ in vniuersis foraminib⁹. In die illa radet dñs in nouacula cõducta in his q trãs flumen sunt in rege Assyrioꝝ, caput ꝛ pylos pedũ, ꝛ barbã vniuersam. Et erit in die illa: nutriet hõ vaccã boũ, ꝛ duas oues, ꝛ pre vbertate lactis comedet butyrũ. butyrũ eñ ꝛ mel manducabit oĩs q relict⁹ fuerit in medio terre. Et erit i die illa: oĩs locꝰ vbi fuerint mille vites, mille argẽteis, in spinas et in vepres erũt. Cũ sagittis ꝛ arcu ingredient illuc. Vepres eñ ꝛ spie erũt in vniuersa terra. Et oẽs montes q in sarculo sarriẽtur, nõ veniet illuc terroꝛ spinarũ ꝛ vepriũ, ꝛ erit in pascua bouis, ꝛ in conculcationem pecoꝝ.

¶ De modo liberationis terre per emanuelem: ꝛ hoc est querendum in lege: de natiuitate chr̃sti. Caput. viij.

Et dixit dñs ad me, Sume tibi librũ grãdem, ꝛ scribe i eo stylo hoĩs, Velociter spolia detrahere, cito predari. Et adhibui mihi testes fideles Uriã sacerdotẽ, ꝛ zachariã filium Barachie: ꝛ accessi ad pphetissam, ꝛ cepit, ꝛ peperit filiũ. Et dixit dominꝰ ad me, Uoca nomẽ ei⁹, Accelera spolia detrahere, festina pdari. Quia añ q̃ sciat puer vocare patrẽ suũ ꝛ matrẽ suã, auferet fortitudo Damasci, ꝛ spolia Samarie coram rege assyrioꝝ. Et adiecit dñs loq; ad me adhuc, dicens, Pro eo q̃ abiecit ppl's iste aq̃s Siloe, q̃ vadũt cũ silentio, et assumpsit magis Rasin, ꝛ filiũ Romelie, ꝓpter hoc ecce dñs adducet sup eos aq̃s fluminis fortes ꝛ multas, regẽ Assyrioꝝ, ꝛ oẽm gloriã ei⁹: ꝛ ascẽdet sup oẽs riuos eius, ꝛ fluet sup vniuersas ripas ei⁹, ꝛ ibit p Judã i undãs, ꝛ transiens vsq; ad collũ veniet. Et erit extẽsio alarũ ei⁹, implens latitudinem terre tue o Emmanuel. Cõgregamini ppli, et vincimini, ꝛ audite vniuerse procul terre. Confortamini et vincimini, accingite vos ꝛ vincimini: inite consiliũ, ꝛ dissipabitur: loquimini vbũ, ꝛ nõ fiet: q; nobiscũ de⁹. Hec enĩ ait dñs ad me, Sicut in manu fortis, erudiuit me, ne irez in via ppli hui⁹, dicẽs, Ne dicatis, Coniuratio. oĩa ei q̃ loquit ppl's iste, cõiuratio est: ꝛ timorẽ ei⁹ ne timeatis. neq; paueatis. Dñm exercituum ipm sanctificate, ꝛ ipse pauor vester, ꝛ erit vobis in sanctificationẽ, In lapidẽ aũt offensiõis ꝛ petrã scandali duabus domib⁹ Israel, in laqueũ ꝛ in ruinã habitãtib⁹ Jerusalem. Et offendẽt ex eis plurimi, ꝛ cadẽt, ꝛ conterentur, et irretient, ꝛ capient. Liga testimoniũ, signa legẽ i discipulis meis. Et expectabo dñm q̃ abscõdit faciem suã a domo Jacob, ꝛ prestolabor eũ. Ecce, ego ꝛ pueri mei, quos dedit mihi dñs in signũ, ꝛ in portentũ Israel a dño exercituum, qui habitat in mõte Sion. Et cũ dixerint ad vos, Querite a pythonib⁹, ꝛ a diuinis q studẽt in incãtationib⁹ suis. Nũquid nõ ppl's a deo suo requiret visionẽ p viuis ac mortuis? Ad legem magis, ꝛ ad testimoniũ. Q̃ si nõ dixerint iuxta verbum hoc, non erit eis matutina lux, ꝛ trãsibit p eã, et corruet, ꝛ esuriet: ꝛ cũ esurierit, irascetur, ꝛ maledicet regi suo, et deo suo, ꝛ suscipiet sursum, ꝛ ad terrã intuebit: ꝛ ecce tribulatio ꝛ tenebre, dissolutio, ꝛ angustia, ꝛ caligo psequens, et non poterit auolare de angustia sua.

¶ De chr̃sti natiuitate ꝛ imperio: de reuersione iude ꝛ israel prophetat contra Jerusalem. Caput. x.

Primo tpe alleuiata ẽ terra zabulõ ꝛ terra Nephthalim, ꝛ nouissimo aggrauata est via maris trãs Jordanẽ Galilee gẽtiũ. Ppl's q ambulabat in tenebris, vidit lucẽ magnã: habitãtib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. Multiplicasti gentẽ non magnificasti letitiã. Letabunt coram te, sicut q letant in messe, sicut exultant victores capta pda, q̃ diuidũt spolia. Jugũ enĩ oneris ei⁹, ꝛ virgã humeri ei⁹, ꝛ sceptrum exactoris eius supasti, sicut in die Madian. Quia oĩs violẽta predatio cum tumultu, ꝛ vestimẽtũ mistũ sanguine, erit in combustionem ꝛ cibus ignis. Parul⁹ enĩ nat⁹ est nobis, et filius dat⁹ est nobis, ꝛ fact⁹ est pncipat⁹ sup humerũ eius: ꝛ vocabit nomẽ ei⁹ admirabilis, cõsiliari⁹, de⁹ fortis, pr̃ futuri seculi, princeps pacis. Multiplicabit ei⁹ imperiũ, ꝛ pacis nõ erit finis. Sup soliũ Dauid, ꝛ sup regnũ ei⁹ sedebit: vt cõfirmet illud, ꝛ corroboret in iudicio ꝛ iustitia amodo ꝛ vsq; in sempiternũ, zelus dñi exercituum faciet hoc. Uerbũ misit dñs in Jacob, ꝛ cecidit in Israel. Et sciet oĩs populus Ephraim, ꝛ habitãtes Samariã in superbia ꝛ magnitudine cordis, dicẽtes, Lateres ceciderunt, sed q̃dris lapidibus edificabim⁹: sycomoros succiderũt, sed cedros immutabimus. Et eleuabit dñs hostes Rasin sup eũ, ꝛ inimicos ei⁹ in tumultũ vertet, Syriã ab oriẽte, ꝛ Philisthym ab occidente, ꝛ devorabũt Israel toto ore. In oĩb⁹ his nõ est auersus furoꝛ ei⁹: ꝛ adhuc manꝰ eius extẽta, ꝛ ppl's nõ est reuersus ad pcutiẽtẽ se, ꝛ dñm exercituũ nõ exquisierũt. Et disp̃det dñs ab Israel caput ꝛ caudã incuruãtẽ ꝛ deprauãtẽ die vna. Lõgeuꝰ ꝛ honorabilis, ipse est caput: ꝛ ppheta docẽs mẽdaciũ, ipse est cauda. Et erũt q beatificãt ppl'm istum seducentes, ꝛ q beatificanꝝ pcipitati. Propter hoc sup adolescẽtulis ei⁹ nõ letabit dñs: ꝛ pupillorũ ei⁹, ꝛ viduarũ non miseribitur: q; oĩs hypocrita est ꝛ nequã, ꝛ vniuersum os locutũ est stultitiã. In oĩb⁹ his nõ ẽ auersus furoꝛ ei⁹, ꝛ adhuc manꝰ ei⁹ extẽta. Succẽsa ẽ enĩ q̃si ignis ipietas, vepres et spinã vorabit: ꝛ succẽdet in dẽsitate salt⁹, ꝛ ꝛuoluet supbia fumi. In ira dñi exercituũ conturbata est terra, ꝛ erit ppl's q̃si esca ignis. Uir frĩ suo nõ pcet, ꝛ declinabit ad dexteram, et esuriet, ꝛ comedet ad sinistrã, ꝛ nõ saturabitur. Unusq;q; carnẽ brachij sui vorabit: Manasses ephraim, et ephraim Manassen, simul ipsi contra Judam. In omnibus his nõ est auersus furoꝛ eius, sed adhuc manus eius extenta.

¶ Comminat oppressoꝝ pauperum ꝛ viduarũ: pphetat contra sennacherib: ꝛ describit superbiã eius: interserens de cõuersione reliquiarum israel: de abbreuiato. ꝛ de passione chr̃sti. Caput. x.

Ue qui condunt leges iniquas, ꝛ scribentes iniustitiam scripserũt: vt oppĩmerẽt in iudicio pauperes, ꝛ vim facerẽt cause humiliũ populi mei: vt essent vidue pdã eorũ, ꝛ pupillos diriperent. Quid facietis in die visitationis, et calamitatis de longe veniẽtis? Ad cuius confugietis auxiliũ? et vbi derelinquetis gloriã vestrã, ne incuruemini sub vinculo, et cum interfectis cadatis? Sup oĩbus his non est auersus furoꝛ eius sed adhuc manus eius extenta. Ue Assur, virga furoris mei et baculus ipse, in manu eorum indignatio mea. Ad gentem fallacem mittam eum, et contra populum furoris mei mandabo illi, vt auferat spolia, et diripiat predam, et ponat illum in conculcationem quasi lutum platearũ. Ipe autem non sic arbitrabitur, et coꝛ eius non ita existimabit: sed ad conterendum erit cor eius, et ad internectionem gentiũ nõ paucarũ. Dicite enĩ, Nũqd nõ pncipes mei simul reges sũt? Nũqd nõ vt Charcamis, sic calano: ꝛ vt arphad, sic Emath? Nũqd nõ vt damasc⁹, sic samaria? Quo mõ inuenit manꝰ mea regna idoli, sic ꝛ simulachra eorũ de Jerusalẽ ꝛ de samaria. Nũqd nõ sicut feci Samarie ꝛ idolis ei⁹?

Luc. ij. e. rõa. iij. g. j. pet. ij. b.

Heb. ij. d

sic faciam Jerusalem ⁊ simulachris eius? Et erit: cum im-
plenerit dominus cuncta opera sua in monte Sion ⁊ in Je-
rusalem, visitabo super fructum magnifici cordis regis As-
sur, et super gloriam altitudinis oculorū eius. Dixit enī, In
fortitudine manus mee feci, ⁊ in sapia mea intellexi: et abstu-
li terminos populorū, ⁊ principes eorū depredatus sum, et
detraxi quasi potās insublimi residentes. Et inuenit quasi
nidū manus mea fortitudinē populorū: et sicut colliguntur ouа
q̄ derelicta sunt, sic vniuersam terrā ego congregaui: et non
fuit q̄ moueret pennā, ⁊ apiret os, ⁊ gānīret. Numquid glo-
riabitur securis cōtra eum q̄ secat in ea? aut exaltabit serra
cōtra eū a quo trahit? Quō si eleuet virga cōtra eleuātē se,
et exaltet baculus qui vtiq̄ lignū est. Propter hoc mittet
dñator dñs exercituū in pinguib⁹ eius tenuitatē: et subtus
gloriā eius succensa ardebit quasi cōbustio ignis. Et erit lu-
mē Israel in ignē, ⁊ sanct⁹ eius in flāmā. Et succēdet, ⁊ de-
uorabitur spina eius, ⁊ vepres in die vna: ⁊ gloria salt⁹ ei⁹
et Carmeli eius ab aīa vsq̄ ad carnē consumet. Et erit ter-
rore profugus, ⁊ reliquie ligni salt⁹ ei⁹ pre paucitate nume-
rabūtur, ⁊ puer scribet eos. Et erit in die illa: nō adiciet re-
siduum Israel, ⁊ hi q̄ fugerint de domo Jacob, inuiti super
eo q̄ percutit eos: sed innitet sup dñm sanctum Israel, in
veritate. Reliquie cōuertētur, reliquie inq̄ Jacob ad do-
minū fortē. Si enī fuerit ppl's tuus Israel quasi arena ma-
ris, reliqe cōuertētur ex eo, consummatio abbreuiata inun-
dabit iustitiā. Cōsummationē enī, et abbreuiationē domi-
nus de⁹ exercituū faciet in medio oīs terre. Propter hoc
hec dicit dñs de⁹ exercituū, Noli timere ppl's me⁹ habita-
tor Sion, ab Assur. in virga enī percutiet te, ⁊ baculū suū le-
uabit sup te in via Egypti. Adhuc enī pusillus modicus q̄
et cōsummabit indignatio ⁊ furor me⁹ sup scel⁹ eor. Et su-
scitabit sup eū dñs exercituū flagellū, iuxta plagā Madiā
in petra Oreb, ⁊ virgā suā super mare, et leuabit eam in via
Egypti. Et erit in die illa: auferet onus eius de humero
tuo, ⁊ iugum eius de collo tuo, ⁊ cōputrescet iugum a facie
olei. Veniet in Aiath, transibit in Magron: apud Machmas commendabit vasa sua. Transierunt cursim Gabaē se-
des nostra. Obstupuit Rama, Gabaath Saulis fugit.
Vinni voce tua filia Gallim, attende Laisa pauperula
Anathoth, Migrauit Madamena: habitatores Gabim
cōfortamini. Adhuc dies est, vt in Nobe stet: agitabit ma-
nū suā super montē filie Sion, collē Jerusalē. Ecce, domi-
nator dñs exercituū confringet lagunculā in terrore, et ex-
celsi statura succident, ⁊ sublimes humiliabunt. Et subuer
tentur condēsa saltus ei⁹ ferro: ⁊ Liban⁹ cū excelsis cadet.

¶ De natiuitate xp̄i: de pp̄lo christiano: de cruce ⁊ sepulchro chri
sti: de conuersione reliquiarū israel ⁊ fide gentium. Caput. xj.

Et egredietur virga de radice Jesse, ⁊ flos de radi
ce eius ascendet. Et requiescet sup eum spiritus
dñi, spiritus sapientie ⁊ intellectus, spūs consi-
lij ⁊ fortitudinis, spiritus sciētie ⁊ pietatis: ⁊ re-
plebit eū spiritus timoris dñi. Non secundū visionem ocu-
lorū iudicabit, neq̄ secundū auditū aurium arguet, sed iudi-
cabit in iustitia pauperes, ⁊ arguet in equitate pro mansue-
tis terre. Et percutiet terram virga oris sui: et spiritu labio
rum suorū interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lū-
borū eius, ⁊ fides cinctorii renū eius. Habitabit lupus cū
agno: ⁊ pardus cū hedo accubabit: vitulus, et leo, et ouis si
mul morabūtur, ⁊ puer paruulus minabit eos. Vitulus et
vrsus pascent: simul requiescēt catuli eorū: et leo quasi bos
comedet paleas. Et delectabit infans ab vbere super fora-
mine aspidis: ⁊ in cauernā reguli, qui ablactat⁹ fuerit, ma-
num suam mittet. Non nocebūt, ⁊ non occident in vniuerso
mōte sancto meo: q̄ repleta est terra sciētia dñi, sicut aqua
maris operientis. In die illa radix Jesse, q̄ stat in signum
populorū, ipsum gentes deprecabūtur, et erit sepulchrū ei⁹
gloriosum. Et erit in die illa: adiiciet dominus secundo ma-
nū suā ad possidēdū residuū populi sui, q̄ relinquet ab As-
syrijs, ⁊ ab Egypto, ⁊ a Phethros, ⁊ ab Ethiopia, et ab
Elā, ⁊ a Semnar, et ab Emath, et ab insulis maris. Et le-
uabit signū in nationes, ⁊ cōgregabit p̄fugos Israel: ⁊ dis-
persos Juda colliget a quatuor plagis terre. Et auferetur
zelus Ephraim, ⁊ hostes Juda peribūt. Ephraī nō emu-
labitur Judā. ⁊ Judas nō pugnabit cōtra Ephraim: et vo
labunt in humeros Philisthijm per mare, simul predabū
tur filios oriētis. Idumeam⁊ Moab preceptum manus eorū
et filij Ammon obedientes erunt. Et desolabit dñs linguā
maris Egypti, ⁊ leuabit manū suam super flumē in fortitu
dine spiritus sui: et percutiet eū in septē riuis, ita vt trans-
eant per eum calceati. Et erit via residuo populo meo, qui
relinquetur ab Assyrijs: sicut fuit Israel i die illa qua ascē
dit de terra Egypti.

¶ Pro destructo regno mundi cantat ecclesia. Caput. xij.

Et dices in die illa. Cōfitebor tibi domine, q̄m
iratus es mihi: conuersus est furor tuus, ⁊ cōso-
latus es me. Ecce deus saluator meus fiduciali
ter agā, ⁊ nō timebo: q̄ fortitudo mea, et laus
mea dñs deus, ⁊ fact⁹ est mihi in salutem. Haurietis aq̄s
in gaudio de fontibus saluatoris. ⁊ dicetis in die illa, Con-
fitemini domino, ⁊ inuocate nomen eius: notas facite in po-
pulis adinuentiones eius: mementote quoniā excelsum est
nomen eius. Cantate domino, quoniā magnifice fecit: an-
nuntiate hoc in vniuersa terra. Exulta, et lauda habitatio
Sion. quia manus in medio tui sanctus Israel.

¶ De euersione babylonis ⁊ eius vastitate intersertur de captiui-
tate ⁊ reditu populi. Caput. xiij.

Onus Babylonis, q̄d vidit Isaias filius Amos.
Sup mōtē caliginosum leuate signum, exaltate
vocē, leuate manū, et ingrediant portas duces.
Ego mandaui sanctificatis meis, ⁊ vocaui fo-
tes meos in ira mea, exultātes in gl'ia mea. Vox multitudi-
nis in mōtibus, quasi ppl'or frequētiū, vox sonit⁹ regū gen
tiū congregatarum: dñs exercituū p̄cepit militie belli. Venie
tibus de terra procul, a summitate celi: dñs, ⁊ vasa furoris
eius: vt disperdat oēm terrā. Ululate, q̄ prope est dies dñi:
quasi vastitas a dño veniet. Propter hoc oēs manus dissol-
uentur, ⁊ oē cor hois contabescet ⁊ conterent: tonsiones ⁊ do
lores tenebūt, quasi pturiēs dolebūt. Unusq̄sq̄ ad primū
suū stupebit, facies cōbuste vultus eorum. Ecce dies dñi ve
nit, crudelis, ⁊ indignationis plenus, ⁊ ire, furorisq̄ ad po
nendā terrā in solitudinē, ⁊ pctōres eius cōterendos de ea:
q̄m stelle celi, ⁊ splēdor earū nō expādent lumē suū. Obte-
nebrat⁹ est sol i ortu suo, ⁊ luna nō splēdebit in lumine suo.
Et visitabo sup orbis mala, ⁊ impios iniquitatē eor, ⁊ ce-
scere faciā supbiā infidelium, ⁊ arrogantiam fortium humilia
bo. Pretiosior erit vir auro, ⁊ hō mūdo obryzo. Sup hoc,
celū turbabo: ⁊ mouebit terra de loco suo, p̄pter indignatio-
nē dñi exercituū, ⁊ ppt̄ diē ire furoris ei⁹. Et erit q̄si damu-
la fugiēs, ⁊ q̄si ouis: ⁊ nō erit q̄ congreget. Unusq̄sq̄ ad ppl'm
suū quertet, ⁊ singuli ad terrā āsuā fugiēt, Omis q̄ inuent⁹ fue
rit, ⁊ occidet: ⁊ omis qui supuenerit, cadet i gladio. Infantes
eorū allidentur in oculis eorū: diripient dom⁹ eorū, ⁊ vxores
eorū violabunt. Ecce ego suscitabo sup eos Medos, q̄ ar
gētū nō q̄rant, nec aurū velint: sed sagittis paruulos interfi
cient, ⁊ lactētib⁹ vteri nō miserebunt, ⁊ super filios nō pcet
oculus eor. Et erit Babylō illa gl'iosa in regnis, inclyta in
supbia Chaldeorum, sicut subuertit dñs Sodomā ⁊ Go-
morrhā. Non habitabit vsq̄ in finem, et non fundabit vsq̄
ad generationē ⁊ generationē: nec ponet ibi tentoria arabs,
nec pastores requiescent ibi. Sed requiescent ibi bestie, ⁊ re
plebuntur domus eorum draconibus: ⁊ habitabūt ibi stru
thiones, ⁊ pilosi saltabunt: ibi ⁊ respondebunt ibi vlule in
edibus eius, ⁊ syrenes in delubris voluptatis.

¶ De casu lucifer⁊ verbis dñi contra philistheos. Caput. xiiij.

Prope est vt veniat tps eius, ⁊ dies eius nō elō
gabunt. Miserebitur enim dñs Jacob, ⁊ aliget
adhuc de Israel, ⁊ requiescere eos faciet super
humū suā: adiūget⁊ aduena ad eos, ⁊ adherebit
domui Jacob. Et tenebūt eos ppli, ⁊ adducēt eos in locus
suū ⁊ possidebit eos dom⁹ Israel sup terram dñi in seruos

⁊ ancillas

et ancillas: ⁊ erũt capiẽtes eos q̃ se ceperãt, ⁊ subijcient exactores suos. Et erit in die illa: cũ requiẽ dederit tibi dñs a labore tuo, ⁊ a concussione tua: ⁊ a seruitute dura qua añ seruisti, sumes parabolã istã ⁊tra regẽ babylonis, ⁊ dices, Quõ cessauit exactor, quiit tributũ? Contriuit dominus baculũ impioꝝ virgã dñantiũ, cedentẽ pp̃los in ĩdignatiõe, plaga ĩsanabili, subjciẽtẽ ĩ furorẽ gẽtes, psequẽtẽ crudeliter. Cõquieuit ⁊ siluit oĩs terra, gauisa est ⁊ exultauit: abietes q̃ꝫ letate sunt sup te, ⁊ cedri Libani. ex q̃ dormisti, non ascẽdit q̃ succidat nos. Infern⁹ subter ⁊turbat⁹ est in occursum aduẽt⁹ tui, suscitauit tibi gigãtes. Oẽs principes terre surrexerũt de solijs suis, oẽs pr̃ncipes nationũ. Uniuersi rñdebũt, ⁊ dicẽt tibi, Et tu vulneratus es sicut ⁊ nos, nr̃i similis effect⁹ es. Detracta ẽ ad iferos supbia tua, cõcidit cadauer tuũ. subter te sterneꝫ tinea: ⁊ opimẽtũ tuũ erũt vermes. Quõ cecidisti de celo lucifer, q̃ mane oriebaris? Corruisti in terrã, q̃ vulnerabas gẽtes: q̃ dicebas in corde tuo, In celũ cõscẽdã, sup astra dei exaltabo soliũ meũ, ⁊ sedebo in mõte testamẽti in lateribꝰ aqlonis. Ascẽdã sup altitudinem nubiũ, silis ero altissimo. Uerũtñ ad infernũ detraheris in pfundũ laci. Qui te viderit, ad te iclinabunt, teq̃ ps̃piciẽt, Nũqd iste est vir q̃ cõturbauit terrã, q̃ concussit regna, q̃ posuit orbẽ desertũ, ⁊ vrbes eiꝰ destruxit, victis eius nõ aperuit carcerẽ? Oẽs reges gentiũ vniuersi dormierunt in gloria, vir in domo sua: tu aũt proiectus es de sepulchro tuo, q̃si stirps iutilis pollut⁹, ⁊ obuolut⁹ cũ his q̃ interfecti sunt gladio ⁊ descẽderũt ad fundamenta laci. Quasi cadauer putridũ non habebis cõsortiũ, neq̃ cũ eis in sepultura. Tu emi terrã tuã dispdidisti, tu pp̃lm tuũ occidisti: non vocabit ineternũ Semẽ pessimoꝝ. Preparate filios eiꝰ occasioni in iniqtate patrũ suoꝝ: nõ cõsurgẽt, nec hereditabunt terrã, neq̃ ĩplebũt facie orbis ciuitatũ. Et cõsurgã sup eos dicit dñs exercituũ: ⁊ pdã Babylonis nomẽ, ⁊ reliquias, ⁊ germẽ, ⁊ progenie: dicit dñs. Et ponã eã in possessionem erinacij, ⁊ in paludes aquaꝝ, ⁊ scopabo eã in scopa terens, dicit dñs exercituũ. Jurauit dñs exercituũ dicens, Si non vt putaui, ita erit, ⁊ q̃uo mente tractaui, sic eueniet. Ut conterã Assyriũ i terra mea, ⁊ in mõtibꝰ meis cõculcẽ eũ, et auferet ab eis iugũ eiꝰ, ⁊ onus illiꝰ ab humero eorũ tolletur. Hoc cõsiliũ, q̃d cogitaui sup oẽm terrã, ⁊ hec est manꝰ extẽta sup vniuersas gẽtes. Dñs emi exercituũ decreuit, ⁊ q̃s poterit ifirmare? Et manꝰ eiꝰ extẽta: ⁊ q̃s auertet eam? In anno q̃ mortuꝰ est rex Achaz, factũ est onus istud, Ne leteris Philisthea oĩs tu, q̃m cõminuta est virga percussoris tui. de radice emi colubri egredietꝰ regul⁹, ⁊ semẽ eiꝰ absorbens volucrẽ. Et pascent pr̃ogeniti paupeꝝ, ⁊ pauperes fiducialiter requiescẽt: ⁊ iterire faciẽ i fame radicẽ tuã, et reliquias tuas ĩterficiã. Ulula porta, clama ciuitas pstrata ẽ Philisthea oĩs. Ab aqlone emi fumus veniet, ⁊ non est q̃ effugiet agmẽ eius. Et qd rñdebit nũtijs gẽtis: Quia dominus fundauit Sion, ⁊ in ipsa spabũt paupes pp̃li eius.

¶ De onere Moab. Caput.xv.

Aus Dsoab. q̃ nocte vestata ẽ Ar Dsoab, cõticuit. Ascẽdit dom⁹ ⁊ Dibõ ad excelsa in planctũ: sup Nabo, ⁊ sup Dsedaba, Dsoab vlulabit. In cũctis capitibꝰ eiꝰ caluitiũ, et oĩs barba radet. In triuijs eiꝰ accĩcti sũt sacco: sup tecta eius, ⁊ ĩ plateis eius oĩs vlulat, descẽdit i fletũ. Clamabit Hesebon et Eleale, vsq̃ Jasa audita est vox eorum. Sup hoc expediti Dsoab vlulabũt, aĩa eiꝰ vlulabit sibi. Cor meũ ad Dsoab clamabit, vectes eiꝰ vsq̃ ad Segor vitulã ⁊ternãtes. Per ascẽsum emi Luith flens ascẽdet, ⁊ ĩ via Oronaim clamorẽ ⁊tritiõis leuabũt. Aque emi Nemrim deserte erũt, q̃ aruit herba, defecit germẽ, viror oĩs iterijt. Scõm magnitudinẽ opis ⁊ visitatiõis eoꝝ. Ad torrẽtem salicũ ducẽt eos, q̃m circumibit clamor terminũ Dsoab. Usq̃ ad Gallim vlulatus eius, ⁊ vsq̃ ad puteũ Elim clamor eiꝰ, q̃ aque Dibõ repletesunt sanguine. Ponam enim sup Dibon additamenta his qui fugerint de Dsoab leonẽ, ⁊ reliquijs terre.

¶ Prophetat et pcnt Ruth moabitidem venire in genealogiam Christi: et hic Christum de ipsa petit. Caput.xvj.

Mittite agnũ dñatorẽ terre, de petra deserti ad mõtẽ filie Sion. Et erit sicut auis fugiẽs, ⁊ pulli ꝺ nido auolãtes, ⁊ sic erũt filie Dsoab ĩ trãsce su Arnõ. Jni ⁊ siliũ, coge concilĩũ: pone q̃si noctem vmbrã tuã in meridie: absc̃onde fugiẽtes, et vagos ne perdas. Habitabũt apud te pfugi mei: Dsoab esto latibulũ eorũ a facie vastatoris: finit⁹ est emi puluis, cõsũmat⁹ est miser, defecit q̃ cõcalcabat terrã. Et pparabit in mia soliũ, ⁊ sedebit sup eũ i veritate i tabernaculo Dauid iudicans ⁊ q̃rens iudiciũ, ⁊ velociter reddẽs q̃ iustũ est. Audiuimus supbiã Dsoab, supb⁹ est valde: supbia eiꝰ ⁊ arrogãtia eiꝰ ⁊ indignatio, plusq̃ fortitudo eius. Idcirco vlulabit moab ad Dsoab, vniuersus lulabit: bis q̃ letanꝫ sup muros cocti lateris loquimini plagas suas, Quñ suburbana Hesebon deserta sunt, et vineã Sabama dñi gentiũ exciderunt. Flagella eius vsq̃ ad Jazer puenerũt, errauerũt in deserto, ppagines eiꝰ relicte sũt, trãsierũt mare. Sup hoc plorabo in fletu Jazer, vineã Sabama. Inebriabo te lachryma mea Hesebõ, ⁊ Eleale: q̃ñ sup vindemiã tuã, ⁊ sup messẽ tuã vox calcantium irruit. Et auferet letitia ⁊ exultatio de Carmelo, ⁊ in vineis nõ exultabit neq̃ iubilabit. Uinũ in torcularĩ nõ calcabit q̃ calcare cõsueuerat: vocẽ calcantium abstuli. Sup hoc vẽter meꝰ ad moab q̃si cithara sonabit, ⁊ viscera mea ad murũ cocti lateris. Et erit cũ apparuerit q̃ laborauit Dsoab sup excelsis suis, ingredietꝫ ad sancta sua vt obsecret, ⁊ nõ valebit. Hoc verbũ q̃ loquut⁹ ẽ dñs, ad Dsoab extũc. Et nũc locutus est dñs, dicens, in tribus annis q̃si anni mercẽarij auferetꝫ glĩa Dsoab sup oi pp̃lo multo, ⁊ relinquetꝫ puus ⁊ modicus, nequaquam multus.

¶ De onere damasci: ⁊ indignatꝫ dñs cõtra Jacob ⁊ israel: q̃ oblitus est saluatoris sui: ⁊ cõtra persequentes populum dñi. Cap.xvij

Ous Damasci. Ecce Damasc⁹ desinet esse ciuitas, ⁊ erit sicut aceruꝰ lapidũ in ruina. De relicte ciuitates Aroer gregibꝰ erũt, ⁊ requiescent ibi, ⁊ nõ erit q̃ exterreat. Et cessabit adiutorium ab Ephraim, ⁊ regnũ a Damasco, ⁊ reliquia Syrie, sicut glĩa filiorũ Jsrl erũt, dicit dñs exercituũ. Et erit in die illa: attenuabit glĩa Jacob, et pinguedo carnis eiꝰ emarcescet ⁊ erit sicut cõgregãs i messẽ, q̃ restiterit, ⁊ brachiũ eiꝰ spicas leget. Et erit sicut q̃rẽs spicas in valle Raphaim, et relinquetꝫ in eo sicut racemꝰ, et sicut excussio olee duarum vel triũ oliuarum in summitate rami, sine q̃tuor aut q̃nq̃ in cacumĩbꝰ eiꝰ fructꝰ eiꝰ, dicit dñs deꝰ Jsrl. In die illa inclinabitur hõ ad factorẽ suũ, ⁊ oculi eiꝰ ad sanctũ Jsrael respiciẽt, ⁊ nõ inclinabit ad altaria q̃ fecerũt manꝰ eiꝰ, ⁊ q̃ opera ti sunt digiti eius, non respiciet lucos ⁊ delubra. In die illa erũt ciuitates fortitudinis eiꝰ derelicte sicut aratra, et segetes q̃ derelicte sunt a facie filiorũ Jsrael, et erit deserta. Quia oblita es dei saluatoris tui, ⁊ fortis adiutoris tui non es recordata: propterea plãtabis plãtationẽ fidelẽ, ⁊ germẽ alienũ seminabis. In die plãtationis tue labrusca, et mane semẽ tuũ florebit. Ablata est messis in die hereditatis, et dolebit graniter. Ue multitudini populorũ multorũ, vt multitudo maris sonãtis: ⁊ tumultꝰ turbarũ, sicut sonitꝰ aquarũ multarũ. Sonabũt pp̃li sicut sonitꝰ aquarũ inundantiũ, ⁊ increpabit eũ, ⁊ fugiet procul. Et rapietꝫ sicut puluis montiũ a facie vẽti, ⁊ sicut turbo coram tẽpestate. In tpe vespere ⁊ ecce turbatio: in matutino, ⁊ nõ subsistẽt. hec est pars eorũ qui vastauerunt nos, et sors diripientium nos.

¶ Sermo alius contra egyptum. Caput.xviij.

Ue terre cymbalo alarum que est trans flumina Ethiopie qui mittit in mare legatos, ⁊ in vasis papyri super aquas. Ite angeli veloces ad gentem cõuulsam, ⁊ dilaceratam: ad populum terribilem, post quem non est alius: ad gentem expectantem ⁊ conculcatam, cuius diripuerunt flumina terrã eius. Oẽs habitatores orbis qui moramini in terra, cum eleuatũ fuerit signum in montibus, videbitis, ⁊ clangorem tube audietis: q̃ hec dicit dñs ad me. Ego quiescã, ⁊ ꝯsiderabo ĩ loco

meo sicut meridiana lux clara est, & sicut nubes roris in die messis. Ante messem enim totus effloruit, & immatura spectio germinabit, & precident ramusculi eius falcibus: et quę derelicta fuerint, abscindent, & excutient. Et relinquentur simul auibus montium, & bestijs terre: & estate prepetua erunt super eis volucres, & omnes bestie terre super illa hyemabunt. In tpe illo deferet munus dño exercituum a pplo diuulso et dilacerato: a pplo terribili, post quem non fuit alius a gente expectante, expectante & conculcata: cuius diripuerunt flumina terra eius ad locum nominis dñi exercituum montem Sion.

¶ De onere egypti: postea de auersione eius secundo: de pacificatione eius: de quinq ciuitatibus in egypto loquentibus lingua chanaan. c. xix.

Onus Egypti. Ecce dñs ascendet super nubem leuem, et ingredietur Egyptum & mouebuntur simulachra Egypti a facie eius, & cor Egypti tabescet in medio eius. Et concurrere faciam Egyptios aduersus Egyptios: & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicum suum, ciuitas aduersus ciuitatem, regnum aduersus regnum. Et dirumpetur spus Egypti in visceribus eius, & consilium eius precipitabo: & interrogabunt simulachra sua, & diuinos suos, & pythones et ariolos. Et tradam Egyptum in manu dominorum crudelium, & rex fortis dñabitur eorum, ait dñs deus exercituum. Et arescet aqua de mari, & fluuius desolabitur atq siccabitur, & deficient flumina. Et attenuabunt, & siccabunt riui aggerum. Calamus & iunces marcescet, nudabitur alueus riui a frote suo. Et omis sementis irrigua siccabitur, arescet, & non erit. Et merebunt piscatores, et lugebunt omes mittentes in flumen hamum, et expandentes rete super faciem aquarum emarcescent. Confundent qui operant linum, plectentes & texentes subtilia. Et erunt irrigua eius flaccentia, omes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes Taneos, sapientes consiliarij Pharaonis dederunt consilium insipiens quo dicetis Pharaoni, Filius sapientium ego, filius regum antiquorum? Ubi nunc sunt sapientes tui? Annuntient & indicent tibi quid cogitauerit dñs exercituum super Egyptum. Stulti facti sunt principes Taneos, emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Egyptum, angulum pplorum eius. Dñs miscuit in medio eius spm vertiginis: & errare fecerunt Egyptum in omi ope suo sicut errat ebrius & vomens. Et non erit Egypto operi quod faciat, caput & caudam incuruatem & refrenatem. In die illa erit Egyptus quasi mulieres, & stupebunt & timebunt a facie commotionis manus dñi exercituum, quam ipse mouebit super eam, et erit terra Juda Egypto in pauorem. Omis quicunq illi fuerit recordatus, pauebit a facie consilij dñi exercituum, quod ipse cogitauit super eam. In die illa erunt quinq ciuitates in terra egypti, loquentes lingua Chanaan, & iurantes per dñm exercituum. Ciuitas solis vocabitur vna. In die illa erit altare dño in medio terre Egypti, & titulus dño iuxta terminum eius: et erit in signum et in testimonium dño exercituuz in terra Egypti. Clamabunt enim ad dñm a facie tribulantis, & mittet eis saluatorem & propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscet dñs ab Egypto, et cognoscet Egyptij dñm in die illa, & colet eum in hostijs et in muneribus: & vota vouebunt dño, & soluet. Et percutiet dñs Egyptum plaga, & sanabit eam, & reuertent ad dñm, et placabitur eis, & sanabit eos. In die illa erit via de Egypto in assyrios, & intrabit Assyrius in Egyptum, & Egyptius in assyrios, & seruiet Egyptij Assur. In die illa erit Jsrael tertius Egyptio & assyrio: benedictio in medio terre, cui benedixit dñs exercituum, dicens, Benedictus populus meus Egypti, et opus manuum mearum Assyrius, & hereditas autem mea Jsrael.

¶ De captiuatione egypti: et transmigratione ethiopie: de nuditate. Caput. xx.

In anno quo ingressus est Thartan in Azotum, cum misisset eum Sargon rex Assyrioz, & pugnasset contra Azotum, & cepisset eam: in tpe illo locutus est dñs in manu Jsaie filij Amos, dicens, Vade, & solue saccum de lumbis tuis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic vadens nudus, & discalceatus. Et dixit dñs, Sicut ambulauit seruus meus Jsaias nudus & discalceatus, triū annorum signum & portentum erit super Egyptum & super Ethiopiam: sic minabit rex Assyrioz captiuitatem Egypti, et transmigrationem Ethiopie, iuuenem, & senem, nudum & discalceatum discoopertis natibus ad ignominiam Egypti. Et timebunt, & confundent ab Ethiopia spe sua, & ab Egypto gloria sua. Et dicet habitator insule eius in die illa, Ecce, hec erat spes nostra, ad quos confugimus in auxilium, vt liberarent nos a facie regis Assyriorum. Et quo effugere poterimus nos?

¶ De ruina babylonie per medos & persas: interposito de onere idumee: et de onere arabie. Caput. xxi.

Onus deserti maris. Sicut turbines ab Africo veniunt: de deserto venit, de terra horribili: Visio dura nuntiata est mihi. Qui incredulus est, infideliter agit: & q depopulator est vastat. Ascende Ela, obside Mede: omem gemitum eius cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, & angustia possedit me sicut angustia parturientis. Curui cum audirem, conturbatus sum cum viderem, emarcuit cor meum, tenebre stupefecerunt me. Babylon dilecta mea, posita est mihi in miraculum. Pone mensam, contemplare in specula: comedentes & bibentes surgite principes, arripite clypeum. Hec enim dixit mihi dñs, Vade, & pone speculatorem: & quecunq viderit annuntiet. Et vidit currum duorum equitum, ascensorem asini, & ascensorem cameli: & contemplatus est diligenter multo intuitu. Et clamauit leo, Super speculam dñi ego sum, stans iugiter per diem: & super custodiam meam ego sum, stans totis noctibus. Ecce, iste venit ascensor viri bige equitum, et respondit, & dixit, Cecidit cecidit Babylon, & omia sculptilia deorum eius contrita sunt in terra. Tritura mea & filius aree mee, quę audiui a dño exercituum deo Jsrl, annuntiani vobis. Onus Duma: ad me clamat ex Seir, Custos quid de nocte: custos quid de nocte? Dixit custos, Venit mane & nox. Si quritis, quirite: conuertimini, & venite. Onus in Arabia. In saltu ad vesperam dormietis, in semitis Dedanim. Occurrentes sitienti ferte aquam, qui habitatis terram austri, cum panibus occurrite fugienti. A facie enim gladiorum fugerunt, a facie gladij iminentis, a facie arcus extenti, a facie grauis pelij: quia hec dicit dñs ad me, Adhuc in vno anno quasi in anno mercenarij et auferetur omis gloria Cedar, et reliquie numeri sagittariorum fortium de filijs Cedar imminentur. dominus enim deus Jsrael locutus est.

¶ Sermo dñi contra Jerusalem. de idolis eius predicatur destructio facta per nabuchodonosor. Item sermo dñi ad robnam prepositum templi vbi sub noie eliachim agitur de christo qui portat clauem dauid super humeros & est patrilius in ecclesia. Caput. xxij.

Onus vallis visionis. Quidnam quoq tibi est, quia ascendisti tu omis in tecta: clamoris plena, urbs frequens, ciuitas exultans: interfecti tui, non interfecti gladio: nec mortui, tui in bello. Cuncti principes tui fugerunt simul, dureq ligati sunt. Omes q inuenti sunt, vincti sunt pariter, procul fugerunt. Propterea dixi, Recedite a me, amare flebo. Nolite incumbere, vt consolemini me super vastitate filie populi mei. dies enim interfectionis & conculcationis, & fletus dño deo exercituum in valle visionis, scrutans murum, & magnificus super montem. Et Elam sumpsit pharetram, currum homis equitis, & paretem nudauit clypeus. Et erunt electe valles tue plene quadrigarum, & equites ponent sedes suas in porta. Et reuelabit operimentum Jude, et videbitis in die illa armamentarium domus saltus: et scissuras ciuitatis Dauid videbitis, quia multiplicate sunt. Et congregastis aquas piscine inferioris, & domos Jerusalem numerastis, et destruxistis domos ad muniendum murum. Et lacum fecistis inter duos muros, ad aquam piscine veteris: et non respexistis ad eum qui fecerat eam, & operatorem eius de longe non vidistis. Et vocabit dñs deus exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum, ad calutium, & ad cingulum sacci: & ecce, gaudium et letitia occidere vitulos & iugulare arietes, & comedere carnes & bibere vinum. Comedamus & bibamus, cras enim moriemur. Et reuelata est in auribus meis vox dñi exercituum. Si dimittet iniquitas hec vobis donec moriamini: dicit dñs dñs exercituum. Hec dicit dñs dñs exercituum, Vade, ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo, ad Sobnam prepositum templi, et dices ad eum, Quid tu hic: aut quasi quis hic: quia excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelso memoriale diligenter, in petra tabernaculum tibi. Ecce dñs asportari te faciet,

sicut asportat gallus gallinaceus, ⁊ ꝯsi amictū sic subleuabit te. Coronās coronabit te tribulatione: ꝯsi pilam mittet te in terrā latā ⁊ spatiosam. Ibi morieris, et ibi erit currus glorie tue, ignominia dom⁹ dñi tui. Et expellā te de statione tua: ⁊ de ministerio tuo deponā te. Et erit in die illa: vocabo ꝑuū meū Eliacim filiū Helcie, ⁊ induā illū tunica tua, et cingulo tuo cōfortabo eū, ⁊ ptātē tuā dabo in man⁹ eius: ⁊ erit ꝯsi pr̄ habitātib⁹ Jerusalē, ⁊ domui iuda. Et dabo clauem dom⁹ dauid sup humer⁹ ei⁹: ⁊ aperiet, et nō erit q̄ claudat: ⁊ claudet, ⁊ nō erit q̄ aperiat. Et figā illū paxillū in loco fideli, ⁊ erit in soliū glorie domui patris sui: ⁊ suspendent sup eū oēm gloriā dom⁹ patris eius, vasa ꝑua diuersa gña, oē vas paruulū a vasis craterarū vsq̄ ad oē vas musicor̄. In die illa dicit dñs exercituum, auferet̄ paxillus q̄ fixus fuerat in loco fideli: ⁊ frangetur, et cadet, ⁊ peribit quod pepēderat in eo, quia dominus locutus est.

Apoca. iij. b. Job xij. b.

¶ Sermo dñi cōtra tyrū: q̄ futura sit sup eā destructio per nabuchodonosor: post xx. annos: ⁊ postea reparabitur. Caput. xxiij.

Onus Tyri. Ululate naues maris, q̄ vastata est domus, vnde venire cōsueuerāt: de terra Cethim reuelatū est eis. Tacete q̄ habitatis in insula: negotiatio Sidonis transfretantes mare, repleuerunt te. In aquis multis semen Nili, messis fluminis fruges eius: et facta es negotiatio gentiū. Erubesce Sidō, ait enim mare, fortitudo maris, dicēs. Nō parturiui, ⁊ non peperi, ⁊ non enutriui iuuenes, nec ad incrementū perduxi virgines. Cum auditū fuerit in Egypto, dolebūt cū audierint de Tyro. Trāsite maria, vlulate qui habitatis in insula. Numq̄d non vestra hec est, q̄ gloriabat̄ a diebus pristinis in antiq̄tate sua? Ducēt eam pedes sui lōge ad pegrinādū. Quis cogitauit hoc super Tyrū quondā coronatā: cuius negotiatores principes institores ei⁹ inclyti terre. Dñs exercituū cogitauit hoc, vt detraheret superbiā oīs glorie, ⁊ ad ignominiam deduceret vniuersos inclytos terre. Trasi terram tuā, ꝯsi flumē filia mar̄, nō est cingulū vltra tibi. Manū suā extēdit sup mare, ⁊ cōturbauit regna. Dominus mādauit aduersus Chanaan, vt cōtereret fortes eius, ⁊ dixit. Non adijcies vltra vt glorieris: calūniā sustinēs virgo filia Sidonis in Cethim, Consurgens trāsfretra, ibi quoq̄ nō erit reges tibi. Ecce terra Chaldeorum talis ppl's nō fuit, Assur fundauit eā. In captiuitatē traduxer̄t robustos ei⁹, suffoderūt domos ei⁹, ⁊ posuerunt eā in ruinā. Ululate naues maris, quia deuastata est fortitudo vr̄a. Et erit in die illa: in oblitione eris o Tyre septuaginta annis, sicut dies regis vnius. Post septuaginta aūt annos erit Tyro quasi canticū meretricis. Sume citharā, circumi ciuitatē meretrix oblitioni tradita. Bñ cane, frequēta cāticū, vt memoria tui sit. Et erit post septuagita annos, visitabit dñs Tyrum, ⁊ reducet eā ad merces suas: ⁊ rursum fornicabit̄ cum vniuersis regnis sup faciē terre. Et erunt negotiatio eius et merces ei⁹ sanctificate dño, nō cōdent̄, neq̄ reponentur: q̄ bis q̄ habitauerit cor̄ dño, erit negotiatio eius, vt mādūcent in saturitatem, ⁊ vestiantur vsq̄ ad vetustatem.

¶ Sermo malorum que dominus facturus terre vniuersaliter ꝓ peccato habitatorum eius: de die in die. Caput. xxiiij.

Ece dñs dissipabit t̄rā, ⁊ nudabit eā, ⁊ affliget faciē ei⁹, ⁊ dispget habitatores ei⁹. Et erit sicut ppl's, sic sacerdos: ⁊ sicut ser⁹ sic dñs eius: ⁊ sicut ancilla, sic dña ei⁹: sicut emēs, sic ille qui vendit: sicut fenerator, sic is q̄ mutuū accepit: sicut qui repetit, sic q̄ dz. Dissipatiōe dissipabit̄ terra, ⁊ direptione ꝑdabit̄. dñs em̄ locut⁹ est v̄bū hoc. Luxit, ⁊ defluxit terra, ⁊ infirmata est: defluxit orbis, infirmata est altitudo ppli terre. Et terra infecta est ab hītatorib⁹ suis: q̄ trāsgressi sūt leges, mutauerūt ius, dissipauerūt fed⁹ sempiternū. Propter hoc maledictio vorabit terrā, ⁊ peccabunt hītatores ei⁹. iōq̄ insanient cultores eius, ⁊ relinquent̄ hoīes pauci. Luxit vindemia, infirmata ē vitis, ingemuerūt oēs q̄ letabant̄ corde. Cessauit gaudiū tympanor̄, quieuit sonit⁹ letantiū, cōticuit dulcedo citharе. Cū cāticо nō bibēt vinū: amara fuerit potio bibēt⁹ illā. Attrita ē ciuitas vanitatis, clausa ē oīs dom⁹ nullo introeūte. Clamor erit sup vino in plateis: deserta est oīs letitia, trāslatū est gaudiū terre. Relicta est in vrbe solitudo, ⁊ calamitas opprimet portas, q̄ hec erūt in medio terre, in medio ppl'orū, quo mō si pauce olive q̄ remāserūt, excutient̄ ex olea, ⁊ racemi, cū fuerit finita vindemia. Hi leuabūt vocē suā, atq̄ laudabūt: cū glorificat⁹ fuerit dñs, hinniēt de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dñm: in īsulis maris nomē dñi dei Jsrl. A finib⁹ terre laudes audiuim⁹, gloriā iusti. Et dixi, Secretū meū mihi, secretū meū mihi, ve mihi: ꝓuaricātes ꝓuaricati sūt, ⁊ ꝓuaricatiōe trāsgressorū ꝓuaricati sūt. Formido, ⁊ fouea, ⁊ laque⁹ sup te q̄ habitator̄ est terre. Et erit: q̄ fugerit a facie formidinis, cadet in foueā: ⁊ q̄ se explicauerit de fouea, tenebit̄ laqueo: q̄ cataracte de excelsis apte sūt, ⁊ cōcutient̄ fundamēta terre. Cōfractione cōfringet̄ terra: cōtritiōe cōteret̄ terra: cōmotione commouebit̄ terra. Agitatione agitabit̄ terra sicut ebrius: ⁊ auferet̄ ꝯsi tabernaculū vni⁹ noctis. Et grauabit eam iniq̄tas sua, ⁊ corruet, ⁊ nō adijciet vt resurgat. Et erit in die illa: visitabit dñs sup malitiā celi i excelso: et super reges terre, q̄ sunt sup terrā. Et congregabunt̄ i cōgregatione vnius fasc̄is in lacū. ⁊ claudent̄ ibi in carcere: ⁊ post multos dies visitabunt̄. Et erubescet luna, ⁊ cōfundet̄ sol, cū regnauerit dominus exercituum in mōte Sion, ⁊ in Jerusalem, et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

Jeremie xlviij.

¶ Prophet⁹ agit gratias deo pro suis operibus: de societate celesti: de meritu mortis: ⁊ confractu potentie diaboli. Caput. xxv.

Omine deus me⁹ es tu, exaltabo te, ⁊ cōfitebor nomi tuo: q̄m fecisti mirabilia, cogitationes antiq̄s fideles amē. Quia posuisti ciuitatē in tumulū, vrbē fortē in ruinā, domū alienor̄: vt non sit ciuitas, ⁊ in sempiternum nō edificet̄. Sup hoc laudabit te ppl's fortis, ciuitas gētiū robustarū timebit te. Quia fact⁹ es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes a turbine, vmbraculū ab estu. Spūs enim robustorū quasi turbo impellens parietē. Sicut estus in siti, tumultū alienorū humiliabis: ⁊ quasi calore sub nube torrēte ꝓpagine fortiū marcescere facies. Et faciet dñs exercituum oīb⁹ ppl'is in mōte hoc, cōuiuiū pinguiū cōuiuū vindemie, pinguiū medullatorū, vindemie defecate. Et ꝓcipitabit in monte isto faciē vinculi colligati sup oēs ppl'os, et telam quam orditus est sup oēs nationes. Precipitabit mortē in sempiternum. Et auferet dñs deus lachrimā ab omni facie, ⁊ opprobriū ppli sui auferet de vniuersa terra: q̄ dñs locutus est. Et dicet in die illa, Ecce deus nr̄ iste, expectauim⁹ eū, ⁊ saluabit nos: iste dñs, sustinuimus eū, ⁊ exultabimus, et latabimur in salutari eius: q̄ requiescet manus dñi in monte isto. Et triturabit̄ Moab sub eo, sicuti teruntur palee in plaustro. Et extendet manus suas ab eo, sicut extendit natans ad natandū: ⁊ humiliabit gloriā eius cū allisione manuū eius. Et munimēta sublimiū murorū tuorū cōcident, ⁊ humiliabuntur, ⁊ detrahentur in terram vsq̄ ad puluerem.

Apoca. vij. d. xxj. b.

¶ Canticum iustorum: de semita iusti: de duritia impij: ⁊ de resurrectione mortuorum. Caput. xxvj.

In die illa cantabitur canticum istud in terra Juda, Urbs fortitudinis nr̄e Sion saluator, ponetur in ea murus ⁊ antemurale. Aperite portas, et ingrediatur gens iusta, custodiens veritatem. Uetus error abijt: seruabis pacē pacē, q̄ in te sperauim⁹. Sperastis in domino in seculis eternis, in domino deo forti in perpetuū. Quia incuruabit habitantes in excelso, ciuitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam vsq̄ ad terram: detrahet eam vsq̄ ad puluerem. Cōculcabit eā pes, pedes pauperis gressus egenorum. Semita iusti recta est rectus callis iusti ad ambulandū. Et in semita iudiciorum tuorum domine sustinuim⁹ te: nomen tuum, et memoriale tuum in desiderio anime. Alia mea desiderauit te in nocte: sed ⁊ spūm meo i ꝓcordijs meis de mane vigilabo ad te: cum feceris iudicia tua in terra, iustitiā discēt habitatores orbis. Miseream⁹ impio, ⁊ nō discet iustitiā facere, in terra sctōrū iniq̄ gessit: ⁊ nō videbit gl'iā dñi. Dñe exaltet̄ man⁹ tua vt nō videāt: videāt, ⁊ ꝯfundant̄ zelātes ppli et ignis hostes

tuos deuoret. Dñe dabis pacē nobis: oīa enī opa nostra opatus es nobis. Dñe deus nr̄ possederūt nos dñi absq; te, tm̄ in te recordemur nois tui. Mortuī non viuant, gigātes nō resurgāt: propterea visitasti ⁊ cōtriuisti eos, et perdidisti oēm memoriā eorum. Indulsisti gēti dñe, indulsisti gēti: nūquid glorificat⁹ es: elōgasti oēs terminos terre. Dñe in angustia requisierūt te, in tribulatione murmuris doctrina tua est. Sicut que concipit, cum appropinquauerit ad partū, dolēs clamat in doloribꝫ suis: sic facti sumus a facie tua dñe. Cōcepimus, ⁊ q̄si pturiuim⁹, ⁊ peperimus spīm: salutes nō fecim⁹ in terra: nō nō ceciderūt habitatores terre. Uiuēt mortui tui iterfecti mei resurgēt: expgiscimini, et laudate q habitatis in puluere: q; ros lucis ros tu⁹, et terrā gigātū detrahes in ruinā. Uade ppl's meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua sup te, abscondere modicum ad momētū, donec ptrāseat idignatio. Ecce enī dñs egredieť de loco suo, vt visitet iniqtatē hītatoris terre ꝫ eum, ⁊ reuelabit terra sanguinē suū, ⁊ nō operiet vltra iterfectos suos.

¶ De iudicio et interitu diaboli: de spina domus et vinea sua: de predicatione apostolorum: de fide gentium. Caput. xxvij.

In die illa visitabit dñs in gladio suo duro, ⁊ grādi ⁊ forti, sup leuiathā serpētē vectē, ⁊ sup leuiathan serpētē tortuosū, ⁊ occidet cetum q in mari est. In die illa vinea meri cātabit ei. Ego dñs q seruo eā, repēte ppinabo ei, ne forte visitet ꝗtra eā: nocte ⁊ die seruo eā. Indignatio nō est mihi. Quis dabit me spinā ⁊ vepr̄ē in plio: gradiar sup eā, succēdā eā pariter: An potius tenebit fortitudinē meā: faciet pacē mihi, pacem faciet mihi. Qui egrediunť ipetu a Jacob, florebit ⁊ germinabit Jsrael, ⁊ iplebūt facie orbis semīe. Nūqd iuxta plagam pcutiētis se pcussit eū: aut sicut occidit iterfectos ei⁹, sic occisus est: In mēsura cōtra mēsurā cū abiecta fuerit, iudicabit eā: meditat⁹ est in spū suo duro p diez est⁹. Idcirco sup hoc dimitteť iniqtas domui Jacob, ⁊ iste ois fruct⁹ vt auferať pctm̄ eius, cū posuerit oēs lapides altaris sicut lapides cineris allisos, nō stabūt luci et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit, speciosa, relinqueť ⁊ dimitteť q̄si deserтū: ibi pascet vitul⁹, ⁊ ibi accubabit, ⁊ cōsumet summitates ei⁹. In siccitate messis illi⁹ ꝗterent mulieres veniētes et docētes eā: nō est enī ppl's sapiēs, pptерea nō miserebiť eius q fecit eū: ⁊ q formauit eū, nō pcet ei. Et erit in die illa: percutiet dñs ab alueo fluminis vsq; ad torrentē Egypti, et vos ꝙregabimini vn⁹ ⁊ vn⁹ filij Jsrl. Et erit in die illa: clangeť in tuba magna, ⁊ venient qui pditi fuerant de terra Assyrioꝝ, et qui eiecti erant de terra Egypti, ⁊ adorabunt dominum in monte sancto in Jerusalem.

¶ Indignatio domini contra superbiam effraim: et ebrietatem sacerdotum: et contra principes illusores: de christo quoq; nasciturо: de pena illusorum. Caput. xxviij.

Ue corone superbie ebrijs Ephraim, ⁊ flori decidēti, glorie exultatiōis ei⁹, q erāt in vertice vallis pinguissime errātes a vino. Ecce valid⁹ ⁊ fortis dñs sicut ipetus grādinis turbo cōfringens, sicut ipetus aquarū multarū inūdantiū ⁊ emissarū sup terrā spatiosam. Pedib⁹ cōculcabiť coronas superbie ebriorum Ephraim, ⁊ erit flos decidēs glorie exultationis eius, qui est sup verticē vallis pīguiū, q̄si tēporaneū añ maturitatē autūni: qđ cū aspexerit videns, statim vt manu tenuerit, deuorabit illud. In die illa erit dñs exercituū corona glorie et sertum exultationis residuo ppl'i sui, ⁊ spūs iudicij sedenti sup iudicū, ⁊ fortitudo reuertētib⁹ de bello ad portam. Ue rū hi quoq; pre vino nescierunt, ⁊ pre ebrietate errauerunt. Sacerdos et ppheta nescierūt pre ebrietate, absorpti sunt a vino, errauerūt in ebrietate, nescierūt videtem, ignorauerūt iudicū. Oēs enī mēse replete sunt vomitu sordiūq;, ita vt nō esset vltra locus. Quē docebit scīam: ⁊ quem itellige re faciet auditū: Ablactatos a lacte, auulsos ab vberibus, q; Manda remāda, māda remāda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicū ibi, modicū ibi. In loquela enim labij, ⁊ lingua altera loquet ad pp̄z istū: cui dixit, Hec est requies mea, reficite lassum, ⁊ hoc est meū refrigerium. ⁊ noluerūt audire. Et erit eis verbū dñi, Manda remāda, manda remāda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicuz ibi, modicū ibi: vt vadāt, ⁊ cadāt retrorsum, ⁊ conterant, et illaqueent, ⁊ capiant. Propter hoc audite verbū dñi viri illusores, q dñamini sup ppl'm meū q est i Jerusalem. Dixistis enī, Percussimus fedus cū morte, et cū inferno fecimus pactū. Flagellū inūdās cū trāsierit, nō veniet sup nos q; posuimus mendaciū spem nostrā, ⁊ mendacio ptecti sumus. Idcirco hec dicit dñs deus. Ecce ego mittam in fundamētis Sion lapidē, lapidē pbatū, angularē, ptiosum, in fundamento fundatum. Qui crediderit, non festinet. Et ponā in pondere iudicū, ⁊ iustitiam in mensura. Et subuertet grādo spem mendacij, ⁊ ptectionē aque inundabūt. Et delebiť fedus vestrū cū morte, ⁊ pactū vestrū cū inferno nō stabit. Flagellū inundās cū trāsierit, eritis et in conculcatiōnē. Quōcūq; pertransierit, tollet vos: qm̄ mane diluculo pertransibit in die ⁊ in nocte, ⁊ tm̄mō sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatū est enī stratū, ita vt alter decidat, ⁊ pallū breue vtrūq; opire nō pōt. Sicut enī in monte diuisionū, stabit dñs: sicut in valle q̄ est in Gabaon irasceť vt faciat opus suum, alienum opus eius, vt operetur opus suum, peregrinum opus eius ab eo. Et nunc nolite illudere, ne forte constringantur vincula vestra. Consummationem enim ⁊ abbreuiationē audiui a dño deo exercituuz sup vniuersam terrā. Aurib⁹ pcipite, ⁊ audite vocē meā, attendite ⁊ audite eloquiū meū, Nūqd tota die arabit arans vt serat, pscindet ⁊ sarriet humū suā: Nōne cum adequauerit faciē eius, seret gith, ⁊ ciminū sparget, ⁊ ponet triticum per ordinē, ⁊ hordeū, ⁊ miliū, ⁊ vitiā in finibus suis: Et erudiet illū in iudicio, deus suus docebit illū. Nō enī insertis triturabiť gith, nec rota plaustri sup cyminū circuibit: sed in virga excutieť gith, ⁊ cyminū in baculo. Panis aūt cōminuetur: verū nō in ppetuū triturās triturabit illum, neq; vexabit eū rota plaustri, neq; vngulis suis comminuet eum. Et hoc a dño deo exercituum exiuit, vt mirabile faceret consilium, ⁊ magnificaret iustitiam.

¶ Prophetatur destructio Jerusalem per Nabuchodonosor et per romanos: de ciuitate prophetarum ⁊ libro signato propter peccata populi: de celantibus peccata sua: de fide gentium ⁊ reuersione iudeorum ad fidem: et pena illusorum. Caput. xxix.

Ue Ariel: Ariel ciuitas, quaz expugnauit Dauid. Additus est annus ad annum, solēnitates euolute sunt. Et circūuallabo Ariel, et erit tristis ⁊ merens, ⁊ erit mihi quasi Ariel. Et circū dabo quasi spheram in circuitu tuo, ⁊ iaciam contra te aggeram, et munimenta ponam in obsidionem tuam. Humili aberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuū. Et erit q̄si pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuū mussitabit. Et erit sicut pulus tenuis multitudo ventilātium te: et sicut fauilla ptransiens multitudo eorum q cōtra te preualuerunt: eritq; repēte cōfestim. A dño exercituū visitabitur in tonitruo, et cōmotione terre, et voce magna turbinis ⁊ tēpestatis, ⁊ flamma ignis deuorantis. Et erit sicut somnium visionis nocturne multitudo omnium gentiū que dimicauerūt ꝗtra Ariel, ⁊ omnes qui militauerunt, et obsederunt, et preualuerunt aduersus eam. Et sicut somniat esuriens et comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima eius: et sicut somniat sitiens et bibit, ⁊ postquā fuerit expergefactus lassus adhuc sitit, et anima eius vacua est: sic erit multitudo omniū gentiū que dimicaueť ꝗtra mōtē Siō. Obstupescite, et admiramini, fluctuate ⁊ vacillate: inebriamini, et nō a vino mouemini, et non in ebrietate: quoniam miscuit vobis dominus spiritum soporis. Claudet oculos vestros: prophetas et principes vr̄os qui vident visiones operiet. Et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati: quem cum dederint scienti literas, dicēt. Lege istū: et rndebit, Nō possum, signatus est enī. Et dabiť liber nescienti literas, diceturq; ei, Lege. et rndebit. Nescio literas. Et dixit dominus, Eo q̄ appropinquat populus iste ore suo, et labijs suis glorificat me, cor aūt ei⁹ longe est a me, ⁊ timuerūt me mādato hoim ⁊ doctrinis: nō

ecce ergo

E
j.cor.j.c.
abdi.j.c.
Eccles.
xxiij. c.

ecce ego addā vt admirationez faciam pplo huic miraculo grādi z stupēdo. peribit eñ sapia a sapiētib⁹ ei⁹, z itellect⁹ prudētiū eius abscōdet. Ue q ꝓfundi estis corde, vt a dño abscōdatis cōsiliū, quoꝝ sunt ī tenebris opa, dicūt, Quis videt nos, z qs nouit nos? Peruersa est hec vra cogitatio: q̄si si lutū figulo figulū cogitet, z dicat op⁹ factori suo, Non fecisti me. z figmētū dicat fictori suo, Nō intelligis. Nonne adhuc ī modico, z ī breui quertet Liban⁹ ī Charmel, z charmel in saltū reputabit? Et audiēt ī die illa surdi verba libri et de tenebris z caligine oculi cecoꝝ videbūt. Et addēt mites ī dño letitiā, z paupes hoīes in sancto Isrl exultabūt: qm̄ defecit q ꝑualebat, z ꝑsūmat⁹ est illusor, z succisi sūt oēs q vigilabāt sup iniqtatē, q peccare faciebāt hoīes ī verbo, z arguētē in porta supplātabāt, z declinauerūt frustra a iusto. Propter hoc, z hec dicit dñs ad domuz Jacob, q redemit Abrahā, Nō mō ꝑfundet Jacob, nec mō vult⁹ ei⁹ erubescet: sed cū viderit filios suos, opa manuū meaꝝ ī medio sui sanctificātes nomē meū, z sanctificabūt sanctū Jacob, z deum Israel predicabunt, z scient errantes spiritu intellectum, et murmurātores discent legem.

F
j.xxxij.b.

B

¶ Comminatio domini contra reliquias populi: qui post destructionem Jerusalem in egyptum descenderunt. Caput.xxx.

A

Ve filij desertores, dicit dñs, vt faceretis cōsiliū, z nō ex me: z ordiremini telā, z nō ꝑ spm̄ meū, vt adderetis pctm̄ sup pctm̄. q ambulatis vt descēdatis in Egyptū, z os meū nō ī terrogastis, sperātes auxilium ī fortitudine Pharaonis, z hūtes fiduciā in vmbra Egypti. Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionē, z fiducia vmbre Egypti i ignominiā. Erant eñ in Tani pricipes tui, z nūtij tui vsq; ad Danes puenerūt. Oēs cōfusi sunt sup pplo q eis ꝑdesse nō poterat: non fuerūt in auxiliū, z in aliquā vtilitatē, sed in cōfusionē et in opprobriū. Onus iumētoꝝ austri. In terra tribulationis z angustie, leena z leo ex eis, vipera z regul⁹ volās, portantes sup humeros iumētoꝝ diuitias suas, z sup gibbum camelorū thesauros suos ad pplm̄ q eis ꝑdesse non poterit. Egypt⁹ eñ frustra, z vane auxiliabit: ideo clamaui sup hoc. Superbia tm̄ est, qesce. Nūc ergo īgressus scribe ei sup buxū z in libro diligēter exara illud, z erit ī die nouissimo in testimoniū vsq; ī eternū. Pplus eñ ad iracūdiā ꝓuocās est, z filij mēdaces, filij nolētes audire legē dei. Qui dicūt videntibus, Nolite videre: z aspicientib⁹, Nolite aspicere nobis ea q̄ recta sunt: loqmini nobis placēta, videte nobis errores: auferte a me viā, declinate a me semitū, cesset a facie nostra sanct⁹ Isrl. Propterea hec dicit sctūs Isrl, Pro eo q̄ reprobastis verbū hoc, z sperastis in calūnia et tumultu, et innixi estis sup eo: ꝓpterea erit vobis īqtas hec sicut interruptio cadēs, z reqsita in muro excelso: qm̄ subito dum nō spat, veniet ꝓtritio eius: z cōminuet sicut cōteret lagena figuli cōtritiōe pualida, z nō inuenietur de fragmētis ei⁹ testa, ī q̄ porteat ignicul⁹ de icēdio, aut hauriat pauꝝ aq̄ de fouea: q̄ hec dicit dñs de⁹ sanct⁹ Isrl, Si reuertamini z qescatis salui eritis. In silētio, z in spe erit fortitudo vra. Et noluistis: z dixistis, Neq̄quā, sed ad equos fugiem⁹, ideo fugietis. Et sup veloces ascēdem⁹. ideo velociores erūt, q ꝑsequentur vos. Mille hoīes a facie terroris vni⁹, z a facie terroris q̄n q̄ fugietis, donec relinquamini q̄si mal⁹ nauis ī vtice montis, z q̄si signū sup collē. Propterea expectat dñs vt miserear vri: z ideo exaltabit pcēs vobis: q⁹ de⁹ iudicij dñs. Bti oēs q expectāt eū. Pplus eñ Sion hitabit ī Jerusalē. Plorās neq̄quā plorabis, miserēs miserebit tui. Ad vocem clamoris tui statim vt audierit, rūdebit tibi. Et dabit vobis dñs panē arctū, z aquā breuē: z nō faciet auolare a te vltra doctorē tuū: z erūt oculi tui videntes ꝑceptorē tuū, z aures tue audiēt verbū post tergū monētis. Hec est via, ambulate ī ea: z non declinetis neq; ad dexterā, neq; ad sinistrā. Et cōtaminabis laminas sculptiliū argēti tui, z vestimentum cōflatilis auri tui, z dispges ea sicut immunditiā mēstruate. Egredere, dices ei. z dabit pluuia semini tuo vbicūq; semi-

B

C

D

E

naueris in terra, z panis frugū terre erit vberrimus z pinguis. pascet in possessiōe tua in die illo agn⁹ spaciose: z tauri tui, z pulli asinoꝝ q opant terrā, cōmistū migma comedent sicut in area ventilatū est. Et erūt super oēm mōtē excelsum, z super oēz collē eleuatū riui currētiū aquarū in die interfectionis multoꝝ cū ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis, z lux solis erit septēpliciter, sicut lux septem dierū in die q̄ alligauerit dñs vuln⁹ pplī sui, z ꝓcussurā plage eius sanauerit. Ecce nomē dñi venit de lōginquo, ardēs furor eius, z grauis ad portandū. Labia ei⁹ repleta sunt indignatione, z lingua eius quasi ignis deuorans. Spūs ei⁹ velut torrens inundans vsq; ad mediū colli, ad perdendas gentes in nichilū, z frenū erroris quod erat in maxillis populoꝝ. Cāticū erit vobis sicut nox sanctificate solēnitatis, et letitia cordis sicut qui pergit cum tibia vt intret in mōtē dñi ad fortē Israel. Et audītā faciet dñs gloriā vocis sue, z terroꝛē brachij sui oñdet in cōminatione furoris, et flamma ignis deuorantis: allidet in turbine et in lapide grandinis. A voce eñ dñi pauebit Assur virga percussus, et erit trāsitus virge fundatus, quā requiescere faciet dñs sup eū in tympanis z citharis: z in bellis ꝑcipuis expugnabit eos. Preparata est enim ab heri Tophet, a rege ꝑparata, profunda z dilatata. Nutrimenta ei⁹ ignis z ligna multa, flat⁹ domini sicut torrens sulphuris succendens eam.

¶ Arguit confugientes ad hums seculi auxilium plasq; ad diuinum: penitentibus promittit misericordiam dei: de die iudicij: redit ad tempora ezechielis. Caput.xxxj.

A

Ve q descēdūt in Egyptū ad auxiliū, ī equis sperātes, z hūtes fiduciā sup q̄drigis: q⁹ multe sūt, et sup egtib⁹ q⁹ ꝑualidi nimis: z nō sūt cōfisi sup sanctū Isrl, z dñm nō requisierūt. Ipse autē sapiēs adduxit malū, z verba sua nō abstulit. Et consurget cōtra domū pessimoꝝ, z cōtra auxiliū opantiū iniqtatem. Egyptus, hō, z nō deus: z equi eoꝝ, caro: z non spūs. Et dñs inclinabit manū suā, z corruet auxiliator, et cadet cui ꝑstat auxiliū, simulq; oēs consumentur. Quia hec dicit dñs ad me, Quō si rugiat leo, z catulus leonis sup ꝑdā suā, cuz occurrerit ei multitudo pastoꝝ, a voce eoꝝ nō formidabit, z a multitudine eoꝝ nō pauebit: sic descēdet dñs exercituum vt ꝑlieat sup montē Sion, z sup collē ei⁹. Sicut aues volātes, sic ꝓteget dñs exercituū Jerusalē, ptegens et liberans, trāsiēs z saluās. Cōuertimini sicut in ꝑfundū recesserātis filij Isrl. In die enim illa abiciet vir idola argenti sui, z idola auri sui, q̄ fecerūt vobis man⁹ vre in peccatū: et cadet Assur in gladio nō viri, z gladius non hoīs vorabit eū, z fugiet nō a facie gladij, z iuuenes ei⁹ vectigales erunt: et fortitudo eius a terroꝛe transibit, et pauebunt fugientes principes eius. Dixit dominus, cuius ignis est in Sion, et caminus eius in Jerusalem.

F

B

¶ De aduentu christi et apostolorum eius: interponitur de multis opulentis mulieribus captiuandis vt conterantur et confundantur: et de gaudio celestis patrie. Caput.xxxij.

A

Ece in iustitia regnabit rex, z principes in iudicio preerunt. Et erit vir sicut qui absconditur a vento, z celat se a tempestate, sicut riui aquaruz in siti, z vmbra petre prominentis in terra deserta. Non caligabunt oculi videntium, et aures audientium diligenter auscultabunt, z cor stultoꝝ intelliget scientiam, et lingua balborum velociter loquetur z plane. Non vocabitur vltra is qui insipiens est, princeps: neq; fraudulentus appellabitur maior. Sultus enim fatua loquetur, et cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat simulationem, z loquatur ad dominum fraudulenter, et vacuam faciat animam esurientis, z potum sitienti auferet. Fraudulenti vasa pessima sunt: ipse enim cogitationes concinnauit ad perdendos mites in sermone mendacij, cum loqueretur pauper iudicium. Princeps vero, ea que digna sunt principe cogitabit, z ipse sup duces stabit. Mulieres opulēte surgite, z audite vocē meā: filie cōfidēter ꝑcipite aurib⁹ eloquiū meū. Post dies z annū z vos cōturbamini q̄ fidētes: q̄ sum

B

C

mata est em̃ vindemia, collectio vltra non veniet. Obstupescite opulẽte, cõturbamini cõfidẽtes: exuite vos, ⁊ cõfundimini, accigite lũbos vr̃os. Sup vbera plãgite, sup regione desiderabili, sup vinea fertili. Sup humũ ppli mei spine et vepres ascẽdent: quãto magis sup oẽs domos gaudij ciuitatis exultãtis? Dom⁹ em̃ dimissa est, multitudo vbis relicta est, tenebre ⁊ palpatio facte sunt sup speluncas vsq; in eternũ. Gaudiũ onagror̃ pascua gregũ, donec effundatur sup nos spũs de excelso. Et erit ỏsertũ i Charmel, ⁊ Charmel i saltũ reputabit̃: ⁊ hitabit i solitudine iudiciũ, et iustitia i Charmel sedebit. Et erit op⁹ iustitie pax, ⁊ cult⁹ iustitie silẽtiũ, ⁊ securitas vsq; in sempiternũ. Et sedebit ppls meus i pulchritudine pacis, ⁊ i tabernaculis fiducie, ⁊ in requie opulenta. Grando aũt in descensione saltus, ⁊ humilitate humiliabitur ciuitas. Beati qui seminatis super oẽs aquas, immittentes pedem bouis ⁊ asini.

D ỏ.xxix.f.

¶ Loquitur contra Sennacherib: et ad vltimam captiuitatem referitur: de hijs qui videbunt dominum: ⁊ de scribis non cognoscentibus christum. Caput.xxxiij.

A

Væ q̃ pdaris, nõne ⁊ ipse pdaberis? Et q̃ spnis, nõne ⁊ ipse spneris? Cũ cõsũmaueris depdationẽ, depdaberis. Cũ fatigat⁹ desieris cõtẽnere, cõtẽner. Dñe miserere nr̃i: te em̃ expectauim⁹, esto brachiũ nr̃m i mane, ⁊ salus nr̃a i tpe tribulatiõis. A voce angeli fugerũt ppli, ⁊ ab exaltatiõe tua dispse sunt gentes. Et cõgregabunt spolia vr̃a sicut colligit̃ bruch⁹, velut cũ fosse plene fuerit eo, ꝫ significat⁹ ẽ dñs, qm̃ habitauit in excelso. Impleuit Siõ iudicio ⁊ iustitia. Et erit fides in tpib⁹ tuis: diuitie salutis sapia ⁊ scia: timor dñi ipse est thesaur⁹ ei⁹. Ecce, vidẽtes clamabũt foris, angeli pacis amare flebũt. Dissipate sũt vie, cessauit trãsiẽs p semitã, irritũ factũ est pactũ, piectt ciuitates, non reputauit hoies. Luxit, ⁊ elãguit terra, ꝫ fusus ẽ Liban⁹, ⁊ obsurduit. Et fact⁹ est Sarõ, sicut ỏsertũ: ⁊ ꝫcussa est Basan, ⁊ Carmel⁹. Nũc cõsurgã dicit dñs, nũc exaltabor, nũc subleuabor. Cõcipietis ardorẽ, ⁊ parietis stipulã: spũs vester vt ignis vorabit vos. Et erũt ppli q̃si de incẽdio cinis, spine cõgregate igni cõburent̃. Audite q̃ lõge estis, q̃ fecerim, et cognoscite vicini fortitudinẽ meã. cõterriti sunt in Sion pctõres, possedit tremor hypocritas. Quis poterit hitare de vobis cũ igne deuorãte: qs hitabit ex vobis cum ardorib⁹ sempiternis: Qui ambulat i iustitijs ⁊ loquit̃ veritatẽ, q̃ pjcit auaritiã ex calũnia, ⁊ excutit man⁹ suas ab oi mũnere, q̃ obturat aures suas ne audiat sanguinem, ⁊ claudit oculos suos ne videat malũ. iste i excelsis hitabit, munimẽta saxorũ sublimitas ei⁹: panis ei dat⁹ est, aq̃ ei⁹ fideles sunt. Regẽ i decore suo videbũt ocli ei⁹, cernet terrã ỏ lõge. Cor tuũ meditabit̃ timorẽ. Ubi est l'fat⁹? vbi ẽ legis verba põderãs? vbi est doctor puniox? Ppm̃ ipudẽtẽ nõ videbis: ppm̃ alti ꝑmonis: ita vt nõ possis itelligere disertitudinẽ lingue ei⁹, in quo nulla ẽ sapia. Respice Siõ ciuitatẽ solẽnitatis nr̃e. Oculi tui videbũt Jerusalẽ hitationẽ opulentã, tabernaculũ qõ nequaquã trãsferri potetit: nec auferent̃ claui eius in sempiternũ, ⁊ oẽs funiculi ei⁹ nõ rũpent̃: qr solũmõ ibi magnificus ẽ dñs nr̃. Locus fluuiorũ riui latissimi, ⁊ patẽtes: non trãsibit p eũ nauis remigũ, neq; trieris magna trãsgredietur eũ. Dñs em̃ iudex nr̃, dñs legifer nr̃, dñs rex nr̃: ipe saluabit nos. Laxati sunt funiculi tui: sed nõ preualebũt. Sic erit mal⁹ tu⁹: vt dilatare signum nõ queas. Tunc diuidẽtur spolia p̃darũ multarũ: claudi diripiẽt rapinã: nec dicet vicinus, Elãgui. Ppls q̃ hitabit in ea, auferet̃ ab eo iniqtas.

E ps.xviij.a

ſ.corij.c.

D

¶ De die iudicij ⁊ vastatione iude. Caput.xxxiij.

A

Accedite gẽtes, ⁊ audite, ⁊ ppli attẽdite; audiat terra, ⁊ plenitudo eius, orbis, ⁊ oẽ germen eius. Quia indignatio dñi sup oẽs gẽtes, ⁊ furor sup vniuersam malitiã eorũ. Interfecit eos, ⁊ dedit eos in occisionẽ. Interfecti eorũ proijcient̃, et de cadaueribus eor ascẽdet fetor. Tabescẽt mõtes a sanguie eor, ⁊ tabescet oĩs malitia celorũ, ⁊ cõplicabunt̃ sicut liber celi: ⁊ oĩs militia eorũ defluet sicut defluit foliũ ỏ vinea ⁊ de ficu: qm̃ inebriatus est in celo gladius me⁹. Ecce sup Idumeam descendet ⁊ sup ppl'm iterfectiõis mee ad iudiciũ. Gladi⁹ dñi replet⁹ est sanguine, incrassat⁹ est adipe de sanguine agnorũ ⁊ hircor, de sanguine medulatorũ arietũ. Victima enim dñi in Bosra, ⁊ interfectio magna i terra Edom. Et descẽdent vnicornes cũ eis, ⁊ tauri cũ potentib⁹. Inebriabit̃ terra eorũ sanguine ⁊ humus eor adipe pinguium: qr dies vltionis dñi, annus retributionũ iudicij Sion. Et cõuertent̃ torrentes ei⁹ in picẽ, ⁊ hum⁹ ei⁹ in sulphur: ⁊ erit terra ei⁹ in picem ardẽtem, nocte ⁊ die nõ extinguet̃. In sempiternũ ascendet fum⁹ ei⁹: a gnatione in gnationẽ desolabit̃, in secula seculorũ nõ erit trãsiẽs peã. Et possidebũt illã onocrotalus, ⁊ erici⁹, et ibis, ⁊ cornus hitabũt in ea. Et extendetur sup eã mensura, vt redigat̃ ad nihilũ, ⁊ ppendiculũ in desolationẽ. Nobiles ei⁹ nõ erũt ibi: regẽ poti⁹ inocabũt, ⁊ oẽs principes ei⁹ erũt i nihilũ. Et orient̃ in domib⁹ ei⁹ spine, et vrtice, ⁊ paliur⁹ in munitionib⁹ ei⁹: et erit cubile draconum et pascua struthionũ: ⁊ occurrent demonia, onocentaur⁹, et pilosus clamabit alter ad alterũ. Ibi cubauit lamia, ⁊ inuenit sibi requiem: ubi habuit foueã erici⁹, ⁊ enutriuit catulos ⁊ circũfodit, ⁊ fouit in ymbra ei⁹: illuc cõgregati sunt milui, alter ad alterũ. Regrite diligẽter in libro dñi, ⁊ legite: vnũ ex eis nõ defuit, alter alterũ nõ q̃siuit. qr qõ ex ore meo procedit, ille mãdauit, ⁊ spũs ei⁹ ipse cõgreauit ea. Et ipse misit eis sortẽ, ⁊ man⁹ ei⁹ diuisit eẽ illis in mẽsurã: vsq; in eternũ possidebũt eã, in gnatione ⁊ gnationẽ habitabunt in ea.

E

D

¶ Continet consolationem ⁊ signa christi ꝑ perfecto. Cap.xxxv.

A

Et tabit̃ deserta ⁊ inia, ⁊ exultabit solitudo, ⁊ florebit q̃si lilium. Germinãs germinabit, et exultabit letabũda ⁊ laudans. Gloria Libani data est ei decor Carmeli ⁊ Sarõ. Ipsi videbũt gloriaz dñi, ⁊ decorẽ dei nr̃i. Cõfortate man⁹ dissolutas, et genua debilia roborate. Dicite pusillanimis, Confortamini, nolite timere. ecce de⁹ vester vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet, et saluabit vos. Tũc aperiẽtur oculi cecorũ, et aures surdorũ patebũt. Tũc saliet sicut ceru⁹ claud⁹, et apta erit lingua mutorũ: qr scisse sunt i deserto aq̃, ⁊ torrẽtes in solitudine, ⁊ q̃ erat arida in stagnũ, ⁊ sitiens in fontes aquarũ. In cubilib⁹ in qb⁹ pu⁹ dracones hitabãt, orient̃ viror calami ⁊ iuncti ⁊ erit ibi semita ⁊ via, ⁊ via sancta vocabitur. Nõ trãsibit per eã pollutus, et hec erit vobis directa via, ita vt stulti nõ errẽt per eã. Nõ erit ibi leo, ⁊ mala bestia non ascẽdet per eã, nec inuenie⁹ ibi. Et ambulabũt q liberati fuerint, ⁊ redempti a dño: cõuertent̃ ⁊ venient in Sion cum laude, et letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium et letitiam obtinebunt, et fugiet dolor et gemitus.

B

Matth. xv.c.

E

D

¶ Sennacherib ascendit contra Jerusalem ⁊ mittit rapsacen nuntium ad regem ezechiam. Caput.xxxvj.

A

Et factũ est: in q̃rtodecimo anno regis Ezechie, ascẽdit Sẽnacherib rex Assyrior sup oẽs ciuitates Juda munitas, et cepit eas. Et misit rex Assyriorũ Rabasacen de Lachis in Jerusalez, ad regẽ Ezechiã in manu graui, ⁊ stetit in aqueductu piscine superioris in via agri fullonis. Et egressus ẽ ad eũ Helias cum filijs Helcie, q̃ erat sup domũ, ⁊ Sobna scriba ⁊ Ioabe filij Asapha cõmẽtarijs. Et dixit ad eos Rabsaces. Dicite ezechie, Hec dicit rex magn⁹, rex assyriorũ. Que ẽ ista fiducia q̃ cõfidis? aut quo cõsilio vel fortitudie rebellare disponis? sup quẽ habes fiduciã, qr recessisti a me? Ecce cõfidis sup baculũ arũdineũ confractũ istũ sup Egyptũ: cui si innixus fuerit hõ, intrabit in manũ eius, ⁊ pforabit eaz: sic Pharao rex Egypti oib⁹ q̃ cõfidunt in eo. Q ỏ si rũderis mihi, In dño deo nr̃o cõfidimus: nõne ipse est cui⁹ abstulit Ezechias excelsa ⁊ altaria, et dixit Jude ⁊ Jerusalẽ, Coram altari isto adorabitis? Et nunc trade te dño meo regi Assyriorũ, ⁊ dabo tibi duo milia equorũ, nec poteris ex te prebere ascensores eorũ: ⁊ qõ sustinebis faciẽ iudicis vni⁹ loca ex seruis dñi mei minorib⁹? Quod si cõfidis in Egypto, in quadriga, ⁊ in equitibus; ⁊ nunc nunquid sine dño ascendi ad terrã istã, vt disperderem eam? Dominus dixit

A

iij. regũ xviij.c. ij. Para. xxxij.a.

B

ad me, Ascēde sup terrā istā, ꝛ diſperde eā. Et dixit Eliacim, et Sobna, ꝛ Joabe a Rabſacen, Loquere ad ſeruos tuos Syra lingua: intelligim⁹ eñ, ne loquaris ad nos Judaice in aurib⁹ populi qui est sup murum. Et dixit ad eos Rabſaces, Nūqd ad dñm tuū ꝛ ad te, misit me dñs me⁹, vt loquerer oīa verba ista, ꝛ nō pot⁹ ad viros q sedēt ī muro, vt comedāt ſtercora ſua, ꝛ bibāt vrinā pedū ſuoꝝ vobiſcum: Et ſtetit Rabſaces, ꝛ clamauit voce magna Judaice et dixit, Audite verba regis magni, regis Aſſyriorum. Hec dixit rex, Nō ſeducat vos Ezechias, quia non poterit eruere vos: ꝛ nō vobis tribuat fiduciā Ezechias sup dño, dicēs, Eruēs liberabit nos dñs, nō dabitur ciuitas ista in manu regis Aſſyriorū. Nolite audire Ezechiā. Hec enim dicit rex Aſſyrioꝝ, Facite mecū bñdictionē, et egredimini ad me, ꝛ comedite vnuſquiſq; vineā ſuā, ꝛ vnuſquiſq; ficū ſuā: ꝛ bibite vnuſquiſq; aquā ciſterne ſue, donec veniā ꝛ tollam vos a terra, que est vt terra veſtra, terrā frumēti et vini terrā panū ꝛ vineārū. Nec cōturbet vos Ezechias, dicens, Dñs liberabit nos. Nūquid liberauerūt dij gentiū vnuſquiſq; terrā ſuam de manu regis Aſſyrioꝝ: Vbi est deus Emath ꝛ Arphad: Vbi est de⁹ Sepharuaim: Nūquid liberauerūt Samaria de manu mea: Quis est ex oīb⁹ dijs terrarū istarū, q eruerit terrā ſuā de manu mea, vt eruat dominus Jeruſalē de manu mea: Et ſiluerunt, ꝛ nō reſpōderunt ei verbū. Nā dauerat eñ eis rex, dicēs, Ne reſpōdeatis ei. Et ingreſſus est Eliacim fili⁹ Helcie q erat sup domum, ꝛ Sobna ſcriba, ꝛ Joabe fili⁹ Aſapha cōmētarijs, ad Ezechiā ſciſſis veſtib⁹, ꝛ nūtiauerūt ei vba Rabſacis.

¶ De triſtitia ezechiez cōſolatione eius: de prophetia Jſaie: de interfectione exercitus ab angelo. clxxxv. millia: de morte ſennacherib facta per filios ſuos. Caput. xxxvij.

Et factū est: cuz audiſſet rex Ezechias, ſcidit veſtimēta ſua, ꝛ obuolut⁹ est ſacco, ꝛ intrauit ī domum dñi. Et miſit Eliacim, q erat sup domū, ꝛ Sobnā ſcribā, ꝛ ſeniores de ſacerdotib⁹ opertos ſaccis ad Jſaiā filiū Amos ꝓphetā, ꝛ dixerunt ad eū, Hec dicit Ezechias, Dies tribulationis, ꝛ correptionis, et blaſphemie dies hec: q⁹ venerūt filij vſq; ad partū, ꝛ vt⁹ nō est pariēdi. Si quo modo audiat dñs deus tuus verba Rabſacis, quē miſit rex Aſſyriorū dñs ſuus ad blaſphemādū dñm deū viuētē, ꝛ exprobrādū ſermonib⁹ quos audiuit dñs de⁹ tuus. Leua ergo orationē ꝓ reliquijs, q̄ reperte ſunt. Et venerūt ſerui regis Ezechie ad Jſaiā, et dixit ad eos Jſaias, Hec dicetz dño vr̄o, Hec dicit dñs, Ne timeas a facie verboꝝ q̄ audiſti, q⁹ blaſphemauerūt pueri regis Aſſyrioꝝ me. Ecce, ego dabo ei ſpm̄, ꝛ audiet nuntiū, ꝛ reuertet ad terrā ſuā, ꝛ corruere eū faciā gladio in terra ſua. Reuerſus est aūt Rabſaces, ꝛ inuenit regem Aſſyriorū preliātē aduerſus Lobnā. Audierat eñ q̄ ꝓfectus eſſet de Lachis, ꝛ audiuit de Tharaca rege Ethiopie, dicētes, Egreſſus est vt pugnet cōtra te. Q̄ cū audiſſet, miſit nūtios ad Ezechiam, dicēs, Hec dicetis Ezechie regi Jude dicētes. Nō te decipiat de⁹ tu⁹, in quo tu confidis dicēs, Nō dabit Jeruſalē in manu regis Aſſyrioꝝ. Ecce, tu audiſti oīa q̄ fecerūt reges Aſſyriorū oīb⁹ terris quas ſubuerterūt, ꝛ tu poteris liberari: Nūqd eruerunt eos dij gentiū, quos ſubuerterūt pr̄s mei Gozā ꝛ Harā: ꝛ Reſeph, ꝛ filios Eden, q erāt ī Thalaſſar: Vbi est rex Emath, ꝛ rex Arphad, ꝛ rex vrbis Sepharuaim, Ana ꝛ Aua: Et tulit Ezechias libros de manu nuntioꝝ, ꝛ legit eos, ꝛ aſcendit in domū dñi, expādit eos Ezechias coram dño. Et orauit ad dñm, dicēs, Dñe exercituū de⁹ Iſrl̄ q sedes sup cherubi: tu es de⁹ ſolus omniū regnoꝝ terre, tu feciſti celū et terram. Inclina dñe aurē tuā ꝛ audi: aperi dñe oculos tuos ꝛ vide, ꝛ audi oīa vba Sēnacherib, q̄ miſit ad blaſphemādū deū viuētē, Vere eñ dñe deſertas fecerunt reges Aſſyrioꝝ terras, ꝛ regiones earū. Et dederūt deos eoꝝ igni: nō eñ erāt dij, ſed opa manuū hoīm, lignū ꝛ lapis, ꝛ cōminuerūt eos. Et nūc dñe de⁹ noſter ſalua nos de manu ei⁹, et cognoſcant oīa regna terre quia tu es dñs ſolus. Et miſit Jſaias filius Amos ad ezechiā, dicēs, Hec dicit dñs de⁹ Jſrael. Pro quib⁹ rogaſti me de Sennacherib rege Aſſyriorū, hoc est verbū q̄ locut⁹ est dñs sup eū, Deſperit te, ꝛ ſubſannauit te virgo filia Sion: poſt te caput mouit virgo filia Jeruſalem. Cui exprobraſti, ꝛ quē blaſphemaſti, ꝛ sup quē exaltaſti vocē tuā, ꝛ leuaſti altitudinē oculoꝝ tuoꝝ: Ad ſanctuz Jſrael, ī manu ſeruoꝝ tuoꝝ exprobraſti dño, et dixiſti. In multitudine quadrigarū mearū ego aſcendi in altitudinem montiū iuga Libani: ꝛ ſuccidā excelſa cedroꝝ ei⁹, ꝛ electas abietes illius, ꝛ introibo altitudinē ſummitatis ei⁹, ſaltum Carmeli ei⁹. Ego fodi, ꝛ bibi aquā, et exiccaui veſtigio pedis mei oēs riuos aggerū. Nūquid nō audiſti q̄ olim fecerim ei: Ex dieb⁹ antiquis ega plaſmaui illud: ꝛ nunc adduxi, ꝛ factū est in eradicationē collū cōpugnātiū, ꝛ ciuitatum munitarū. Habitatores earū breuiata manu cōtremuerūt ꝛ cōfuſi sunt: facti sunt ſicut fenū agri, et gramen paſcue, et herba tectoꝝ q̄ exaruit anteq̄ matureſceret. Habitationē tuā, ꝛ egreſſum tuū, ꝛ introitū tuū ego cognoui, ꝛ inſaniam tuā cōtra me. Cū fureres aduerſum me, ſupbia tua aſcēdit in aures meas: ponā ergo circulū in narib⁹ tuis, et frenum in labijs tuis, ꝛ reducā te in viā p quā veniſti. Tibi aūt hoc erit ſignū, Comede hoc anno que ſpōte naſcunt, ꝛ in anno ſecundo pomis veſcere: in anno aūt tertio ſeminate, ꝛ metite: et plātate vineas ꝛ comedite fructū earum. Et mittet id q̄ ſaluatū fuerit de domo Juda, ꝛ q̄ reliquum est, mittet radicē deorſum, ꝛ faciet fructū ſurſum: q⁹ de Jeruſalem exibunt reliquie, et ſaluatio de monte Sion: zelus dñi exercituū faciet iſtud. Propterea hec dicit dñs de rege Aſſyriorū, Nō intrabit ciuitatē hāc, ꝛ nō iaciet ibi ſagittā: ꝛ non occupabit eā clypeus, ꝛ nō mittet in circūitu eius aggerē. In via qua venit, per eā reuertet, ꝛ ciuitatē hāc non ingrediet, dicit dñs. Et ptegā ciuitatē istā, vt ſaluē eā ꝓpter me, ꝛ ꝓpter Dauid ſeruū meū. Egreſſus est aūt angelus dñi, ꝛ percuſſit in caſtris Aſſyriorū centū octoginta quinq; millia. Et ſurrexerūt mane, ꝛ ecce omnes cadauera mortuoꝝ. Et egreſſus est, ꝛ abijt: et reuerſus est Sennacherib rex Aſſyriorū, et habitauit in Ninive. Et factū est cū adoraret in templo Neſroch deū ſuū, Adramelech, et Saraſar filij ei⁹ percuſſerunt eū gladio, fugerūtq; in terrā Ararat, et regnauit Aſarhaddon filius eius pro eo.

¶ Ezechias egrotauit ꝛ orauit ad dñm qui addidit ei quindecim annos: ꝛ ſcripſit canticum gratiarum actionum Caput. xxxviij.

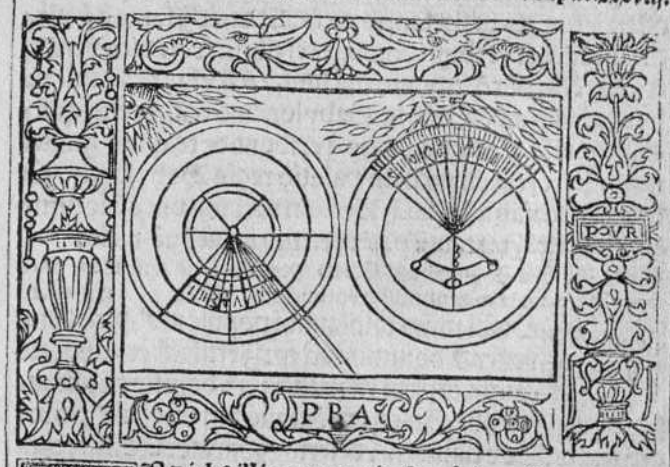

In dieb⁹ illis egrotauit Ezechias vſq; ad mortē: et introiuit ad eū Jſaias fili⁹ Amos ꝓpheta, ꝛ dixit ei. Hec dicit dominus, Diſpone domui tue, q⁹ morieris tu, ꝛ nō viues. Et conuertit Ezechias faciē ſuā ad parietem, et orauit ad dñm, et dixit, Obſecro dñe, memēto queſo qñō ambulauerim coram te in veritate, et in corde pfecto, ꝛ q̄ bonū est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum dñi ad Jſaiam, dicēs, Vade ꝛ dic Ezechie, Hec dicit dñs deus Dauid patris tui, Audiui orationē tuam, et vidi lachrymas tuas, ꝛ ecce ego adijciā ſup dies tuos quindecim annos, et de manu regis Aſſyrioꝝ eruā te et ciuitatē iſtā, ꝛ ptegā eā. Hoc aūt tibi erit ſignū a dño q⁹ faciet dñs verbū hoc q̄ locut⁹ est. Ecce ego reuerti faciā vmbrā linearū,

per quas descenderat in horologio Achaz in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus est sol decem lineis per gradus quos descenderat. Scriptura Ezechie regis Juda cum egrotasset, et conualuisset de infirmitate sua, Ego dixi in dimidio dierum meorum, Vadam ad portas inferi: quesiui residuum annorum meorum. Dixi, Non videbo dominum deum in terra viuentium, non aspiciam hominem ultra et habitatorem quietis. Generatio mea ablata est: et conuoluta est a me, quasi tabernaculum pastorum. Precisa est velut a texente vita mea: dum adhuc ordirer, succidit me. De mane vsque ad vesperam finies me. Sperabam vsque ad mane, quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. De mane vsque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba. Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum. Domine vim patior, responde pro me. Quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Domine si sic viuitur, et in talibus vita spiritus mei, corripies me et viuificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima: tu autem eruisti animam meam vt non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam. Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut et ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac, et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vite nostre in domo domini. Et iussit Jsaias vt tollerent massam de ficis, et cataplasmarent super vulnus eius, et sanaretur. Et dixit Ezechias. Quod erit signum quia ascendam in domum domini?

De nuntijs merodach ad Ezechiam: et de correctione Ezechie ab Jsaia pro ostensione domus sue. Caput. xxxix.

In tempore illo misit merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis, libros et munera ad Ezechiam: audierat enim quod egrotasset, et conualuisset. Letatus est autem super eis Ezechias, et ostendit eis cellam aromatum, et argenti, et auri, et odoramentorum, et unguenti optimi, et omnes apothecas supellectilis sue, et vniuersa quae inuenta sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua. Introiuit autem Jsaias propheta ad Ezechiam regem, et dixit ei, Quid dixerunt viri isti, et vnde venerunt ad te? Et dixit Ezechias, De terra longinqua venerunt ad me de Babylone. Et dixit, Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias, Omnia que in domo mea sunt, viderunt: non fuit res quam non ostenderem eis in thesauris meis. Et dixit Jsaias ad Ezechiam, Audi verbum domini exercituum: Ecce dies veniet, et auferetur omnia quae in domo tua sunt, et quae thesaurizauerunt patres tui vsque ad diem hanc, in Babylonem: non relinquetur quicquam, dicit dominus. Et de filijs tuis qui exibunt de te, quos genueris, tollet, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. Et dixit Ezechias ad Jsaiam, Bonum verbum domini quod locutus est. Et dixit, Fiat tantum pax et veritas in diebus meis.

De aduentu Joannis baptiste: et de predicatione apostolorum: de vocatione gentium et magnitudine vocantis: de idolis. Caput. xl.

Consolamini consolamini populum meum, dicit deus vester. Loquimini ad cor Jerusalem, et aduocate eam: quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto: Parate viam domini, rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Omnis vallis exaltabitur, et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prauа in directa, et aspera in vias planas. Et reuelabitur gloria domini, et videbit omnis caro pariter quod os domini locutum est. Vox dicentis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fenum, et omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatum est fenum, et decidit flos, quia spiritus domini suffluit in eo. Vere fenum est populus. Exiccatum est fenum, et decidit flos: verbum autem dei nostri manet in eternum. Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas Jerusalem. exalta, noli timere. Dic ciuitatibus Jude, Ecce deus vester: ecce dominus deus in fortitudine veniet, et brachium eius dominabitur. Ecce, merces eius cum eo, et opus illius coram illo. Sicut pastor, gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, et in sinu suo leuabit, fetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas, et celos palmo ponderauit? Quis appendit tribus digitis molem terre, et librauit in pondere montes, et colles in statera? Quis audiuit spiritum domini? aut quis consiliarius eius fuit, et ostendit illi? Cum quo iniit consilium, et instruxit eum, et docuit eum semitam institie, et erudiuit eum scientia, et viam prudentie ostendit illi? Ecce, gentes quasi stilla situle, et quasi momentum statere reputate sunt. Ecce, insule quasi puluis exiguus, et Libanus non sufficiet ad succendendum, et animalia eius non sufficient ad holocaustum. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, et quasi nihilum et inane reputate sunt ei. Cui ergo similem fecistis deum? aut quam imaginem ponetis ei? Numquid sculptile conflabit faber? aut aurifex auro figurabit illud, et laminis argenteis argentarius? Forte lignum et imputribile elegit artifex sapiens, quaerit quo statuat simulacrum quod non moueat. Numquid non scietis? numquid non audietis? nunquid non annuntiatum est vobis ab initio. numquid non intellexistis fundamenta terre? Qui sedet super gyrum terre, et habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nihilum celos, et expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint, iudices terre velut inane fecit: eguidem neque plantatos, neque satos, neque radicato in terra truncum eorum. repente flauit in eos, et arruerunt, turbo quasi stipula auferet eos. Et cui assimilastis me, et adequastis, dicit sanctus? Leuate in excelsum oculos vestros, et videte quis creauit hec. Qui educit in numero militiam eorum, et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis, et roboris, virtutisque eius neque vnum reliquum fuit. Quare dicis Jacob, et loqueris Jsrl, Absconditа est via mea a domino, et a deo meo iudicium meum trasibit, Numquid nescis, aut non audisti, Deus sempiternus dominus, qui creauit terminos terre, non deficiet, neque laborabit, neque est inuestigatio sapientie eius? Qui dat lasso virtutem: et his qui non sunt, fortitudinem, et robur multiplicat. Deficient pueri, et laborabunt, et iuuenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquile, current et non laborabunt, ambulabunt et non deficient.

De resurrectione et ascensione xpi: verba christi ad apostolos: de conuersione gentium: de confutatione idolorum. Caput. xli.

Tacent ad me insule, et gentes mutent fortitudinem. Accedant, et tunc loquantur, simul ad iudicium propinquemus. Quis suscitauit ab oriente iustum, vocauit eum vt sequeretur se: dabit in conspectu eius gentes, et reges obtinebit: dabit quasi puluerem gladio eius, sicut stipulam vento raptam arcui eius? Persequetur eos, transibit in pace, semita in pedibus eius non apparebit. Quis hec operatus est et fecit, vocans generationes ab exordio? Ego dominus primus, et nouissimus ego sum. Viderunt insule, et timuerunt, extrema terre obstupuerunt, et appropinquauerunt, et accesserunt. Unusquisque primo suo auxiliabitur, et fratri suo dicet, Confortare. Confortauit faber erarius percutiens malleo cum eo qui cudebat tunc tupis, dicens glutino, Bonum est. et confortauit eum clauis, vt non moueatur. Et tu Jsrl seruus meus, Jacob quem elegi, semen Abraham amici mei, in quo apprehendi te ab extremis terre, et a longinquis eius vocaui te, et dixi tibi, Seruus meus es tu, elegi te, et non abieci te. Ne timeas, quia ego tecum sum: ne declines: quia ego deus tuus. Confortauit te, et auxiliatus sum tibi, et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui pugnant aduersum te. Erunt quasi non sint, et peribunt viri qui contradicunt tibi. Queres eos, et non inuenies viros rebelles tuos: et erunt quasi non sint, et veluti consumptio hostis bellantis aduersum te: quia ego dominus deus tuus apprehendens manum tuam, dicensque tibi. Ne timeas, ego adiuuo te. Noli timere vermis Jacob, qui mortui estis ex Jsrael: ego auxiliatus sum tui, dicit dominus, et redemptor tuus sanctus Jsrl. Ego posui te quasi plaustrum triturans nouum, habens rostra serratia. Triturabis montes, et comminues, et colles quasi puluerem pones. Ventilabis eos, et ventus tollet eos, et turbo disperget eos: et tu exultabis in domino, et in sancto Jsrl letaberis. Egeni et pauperes quaerunt aquas, et non sunt: lingua eorum siti aruit. Et dominus exaudiam eos, deus Jsrael non derelinquam eos. Aperiam in supremis collibus flumina, et

in medio

in medio cāpoꝝ fōtes. Ponā desertū i stagna aquaꝝ, ꝛ terrā iuiā i riuos aquarū. Dabo i solitudinē cedrū, ꝛ spinā, et myrtū, ꝛ lignū oliue: ponā in deserto abietē, ylmū, et buxū simul: vt videāt, ꝛ sciāt, ꝛ recogitēt, ꝛ intelligāt pariter quia manus dñi fecit hec, et sanct⁹ Israel creauit illud. Prope facite iudiciū vestrū, dicit dñs: afferte, si qd forte habetis, dixit rex Jacob. Accedāt, ꝛ nūtiēt nobis quecūq; ventura sunt. priora q̄ fuerūt nūtiate, ꝛ ponem⁹ cor nostrū, et sciem⁹ nouissima eoꝝ, ꝛ q̄ vētura sunt indicate nobis. Annuntiate q̄ vētura sunt in futurū, ꝛ sciem⁹ q̄ dij estis vos. Bene q̄d aut male, si potestis, facite: ꝛ loquamur, ꝛ videam⁹ simul. Ecce vos estis ex nihilo, ꝛ op⁹ vestrū ex eo q̄ nō est: abominatio est q elegit vos. Suscitaui ab aq̄lone, et veniet, ab ortu solis: vocabit nomē meū, ꝛ adducet magistrat⁹, quasi lutū, et velut plastes cōculcās humū. Quis annuntiauit ab exordio, vt sciam⁹: ꝛ a pncipio, vt dicam⁹, Justus es: Nō est annūtiās, neq; predicēs, neq; audiēs sermones vestros. Prim⁹ ad Sion dicet, Ecce adsum, ꝛ Jerusalē euāgelistā dabo. Et vidi, ꝛ nō erat ex istis quisq̄ q iniret cōsiliū, et interrogat⁹ respōderet verbū. Ecce oēs iniusti, ꝛ vana opera eorum, ventus ꝛ inane simulachra eorum.

¶ De xp̄o ꝛ baptismo ei⁹: de verbis ad filium ꝛ ad apl̄os: de aduentu christi et peruersione iudeorum propter idola. Caput xl̄ij.

Ecce seruus meus, suscipiā eū: elect⁹ me⁹, cōplacuit sibi in illo aīa mea. Dedi spm̄ meū sup eū, iudiciū gētibus pferet. Nō clamabit, neq; accipiet psona, nec audiet vox ei⁹ foris. Calamū q̄ssatū nō cōteret, ꝛ linū fumigās nō extīguet. In veritate educet iudiciū: nō erit tristis, neq; turbulentus, donec ponat in terra iudiciū: ꝛ legē ei⁹ insule expectabūt. Hec dicit dominus deus creās celos, ꝛ extēdēs eos, fumās terrā, et q̄ germinat ex ea: dās flatū pp̄lo, q est sup eā, ꝛ spm̄ calcātib⁹ eā. Ego dñs vocaui te in iustitia, ꝛ apprehēdi manū tuā, et seruauit te. Et dedi te in fedus pp̄li, in lucē gentiū: vt aperires oculos cecorū, ꝛ educeres de conclusione vinctū de domo carceris, sedētes in tenebris. Ego dñs, hoc ē nomē meū. Gloriam meā alteri nō dabo, ꝛ laudē meā sculptilib⁹. Que prima fuerunt, ecce venerūt. noua quoq; ego annuntio: ante q̄ oriant, audita vobis faciā. Cantate dño canticum nouum. laus ei⁹ ab extremis terre, q descēdetis in mare, et plenitudo ei⁹: insule, ꝛ habitatores eaꝝ. Leteť desertū, ꝛ ciuitates ei⁹: in domib⁹ habitabit Cedar. Laudate habitatores petra, de vertice montū clamabūt. Ponēt dño gloriā, ꝛ laudē ei⁹ in insulis nuntiabūt. Dñs sicut fortis egredieť, sicut vir pliator suscitabit zelū. Vociferabiť, et clamabit: sup inimicos suos cōfortabiť. Tacui, semp silui, patiēs fui, sicut parturiēs loquar. Dissipabo, ꝛ absorbebo simul: desertos faciā montes, ꝛ colles, ꝛ omne gramē eoꝝ exiccabo: ꝛ ponā flumina in insulas, ꝛ stagna arefaciā. Et educā cecos in viā quā nesciūt: ꝛ in semitis quas ignorauerūt, ambulare eos faciā. Ponā tenebras corā eis in lucē, ꝛ prava i recta. Hec verba feci eis, ꝛ nō dereliqui eos. Conuersi sunt retrorsum. Cōfundātur cōfusione, q cōfidūt in sculptili, q dicūt cōflatili. Vos dij nostri. Surdi audite, ꝛ ceci intuemini ad videndū. Quis cecus, nisi ceruus me⁹: ꝛ surdus, nisi ad quē nuntios meos misi: Quis cecus, nisi q venūdat⁹ est: Quis cecus, nisi seru⁹ dñi: Qui vides multa, nōne custodies: Qui apertas habes aures, nonne audies: Et dñs voluit vt sanctificaret eū, ꝛ magnificaret legē, ꝛ extolleret: ipse aūt pp̄ls dirept⁹, ꝛ vastat⁹. Laqueus iuuenū oēs, ꝛ in domib⁹ carcerū abscōditi sunt. Facti sunt in rapina, nec est q eruat: in direptionē, nec est q dicat, Redde. Quis est in vobis qui audiat hoc, attendat, ꝛ auscultet futura: Quis dedit in direptionē Jacob, ꝛ Israel vastātib⁹: nonne dñs ipse, cui peccauim⁹: Et noluerunt in vijs ei⁹ ambulare, et non audierunt legem ei⁹. Et effudit super eū indignationem furoris sui, ꝛ forte bellum: ꝛ combussit eum in circuitu, ꝛ non cognouit: et succendit eum, et non intellexit.

¶ Populos credentes ex iudeis securos facit ꝛ pmittit fidē ex oī parte: increpat gētes de idololatria: q̄ annūtiāti non crediderunt: de sacrificijs ꝛ thure iudeorum reprobatis. Caput xl̄iij.

Et nūc hec dicit dñs creans te Jacob, ꝛ formās te Isr̄l: Noli timere, q̄ redemi te, ꝛ vocaui nomine tuo: meus es tu. Cū trāsieris p aq̄s, tecū ero, ꝛ flumina non operiēt te. Cū ambulaueris in igne nō cōbureris, ꝛ flāma nō ardebit in te: q̄ ego dominus de⁹ tu⁹ sanct⁹ Israel saluator tuus, dedi ppitiationē tuā egyptū. Ethiopiā ꝛ Saba p te. Ex quo honorabilis fact⁹ es i oculis meis, ꝛ gloriosus: ego dilexi te, et dabo homines p te, ꝛ pp̄los p aīa tua. Noli timere, quia ego tecū sum. Ab oriēte adducā semē tuū, ꝛ ab occidēte cōgregabo te. Dicā aquiloni, Da: ꝛ austro, Noli pbibere, affer filios meos de longinquo, et filias meas ab extremis terre. Et oēm q invocat nomē meū, in gloriā meā creaui eū, formaui eū, ꝛ feci eū. Educ foras populū cecū, ꝛ oculos habentē, surdū, ꝛ aures ei sunt. Oēs gentes cōgregate sunt simul, et collecte sunt tribus: quis in vobis annūtiet istud, ꝛ q̄ prima sunt, audire nos faciet: Dent testes eorū, et iustificentur, ꝛ audiāt, ꝛ dicant, Vere. Vos testes mei, dicit dñs, et seruus meus quē elegi: vt sciatis, ꝛ credatis mihi, ꝛ intelligatis q̄ ego ipse sum. Ante me nō est formator deus: ꝛ post me non erit. Ego suz, ego sum dñs, ꝛ nō est absq; me saluator. Ego annūtiaui: ꝛ saluaui: auditū feci, ꝛ nō fuit in vobis alienus. Vos testes mei, dicit dñs, ꝛ ego de⁹. Et ab initio ego ipse, et nō est q de manu mea eruat. Operabor, ꝛ quis auertet illud: Hec dicit dñs redēptor vester sanctus Isr̄l, Propter vos emisi i Babylonē, ꝛ detraxi vectes vniuersos, ꝛ Chaldeos i nauib⁹ suis gloriātes. Ego dñs sanct⁹ vester, creās Israel rex vester. Hec dicit dñs: q dedit i mari viā, ꝛ i aquis torrētib⁹ semitā. Qui eduxit quadrigā ꝛ equū: agmē, robustūq; simul obdormierūt, nec resurgēt: cōtriti sunt q̄si linū, ꝛ extincti sunt. Ne memineritis priorū, ꝛ antiqua ne intueamini. Ecce ego facio noua, ꝛ nunc oriētur, vtiq; cognoscetis ea. Ponā in deserto viam, ꝛ in inuio flumina. Glorificabit me bestia agri, dracones et strutiones: q̄ dedi in deserto aquas, flumina in inuio, vt darē potuz populo meo, electo meo. Populū istū formaui mihi, laudē meā narrabit. Non me invocasti Jacob, nec laborasti in me Israel. Nō obtulisti mihi arietē holocausti tui, et victimis tuis non glorificasti me. Nō te seruire feci in oblatione, nec laborē tibi prebui in thure. Nō emisti mihi argēto calamū, ꝛ adipe victimarū tuarū nō inebriasti me. Verūtamē seruire me fecisti in peccatis tuis, prebuisti mihi laborē in iniqtatibus tuis. Ego sum, ego sum ipse q deleo iniqtates tuas pp̄ter me, ꝛ peccatorum tuorū nō recordabor. Reduc me in memoriā, ꝛ iudicemur simul: narra si quid habes vt iustificeris. Pater tu⁹ primus peccauit, ꝛ interpretes tui preuaricati sunt in me. Et contaminaui principes sanctos, et dedi ad internecionem Jacob, et Israel in blasphemiam.

¶ De baptismo nouo subsannat deus idola: vocat ad penitentiā: ꝛ ostendit potentiam suam. Caput xl̄iiij.

Et nunc audi Jacob serue meus, ꝛ Israel quē elegi, Hec dicit dominus faciēs ꝛ formans te, ab vtero auxiliator tuus: Noli timere serue meus Jacob, ꝛ rectissime quem elegi. Effundā enim aquas super sitientē, ꝛ fluēta super aridā. Effundā spiritum meū sup semē tuum, ꝛ benedictionē meā sup stirpē tuam, et germinabūt inter herbas q̄si salices iuxta pterfluētes aq̄s. Iste dicet, Dñi ego sum, ꝛ ille vocabit in nomine Jacob. Et hic scribet manu sua dño, ꝛ i noie Israel assimilabitur. Hec dicit dñs rex Israel, ꝛ redēptor ei⁹ dñs exercituum, Ego prim⁹, ꝛ ego nouissim⁹, ꝛ absq; me nō est de⁹. Quis similis mei: vocet ꝛ annūtiet: ꝛ ordinē exponat mihi, ex quo constitui populum antiquum: vētura et que futura sunt annuntiēt eis. Nolite timere, neq; cōturbemini: extunc audire te feci, ꝛ annuntiaui: vos estis testes mei. Numqd est de⁹ absq; me, ꝛ formator quē ego nō nouerim: Plaste idoli oēs nihil sunt, ꝛ amātissima eorū nō pderūt eis. Ipsi sunt testes eorū q̄ non vidēt neq; intelligūt, vt cōfundantur. Quis formauit deū, ꝛ sculptile cōflauit ad nihil vtile: Ecce oēs participes eius confundenť. Fabri enim sunt ex hoibus. Conuenient enim oēs, stabunt ꝛ pauebunt, ꝛ confundenť simul.

Sapien. xiij. c.

Faber ferrarij lima operatꝰ est: in prunis, ꝛ in malleis formauit illud, ꝛ operatus est in brachio fortitudinis sue: esuriet et deficiet, nō bibet aquam: ꝛ lasseſcet. Artifex lignarij extendit normā, formauit illū in runcina. Fecit illō in angularibus, ꝛ in circino tornauit illō: ꝛ fecit imaginē viri q̄si speciosum hoiem habitātē in domo. Succidit cedros, tuit ilicem, ꝛ quercū q̄ steterat inter ligna saltus. Plātauit pinū, quā pluuia nutriuit, ꝛ facta est hominib⁹ in focū. Sumpsit ex eis, ꝛ calefactus est: et succēdit, ꝛ coxit panes: de reliquo aūt operatꝰ est deū, et adorauit: fecit sculptile, ꝛ curuatꝰ est ante illud. ℣ Dimidiū eius combussit igni, ꝛ de medio eiꝰ carnes comedit: coxit pulmētū, ꝛ saturatꝰ est, ꝛ calefactꝰ est, ꝛ dixit, Vah calefactꝰ sum: vidi focū. Reliquū aūt eius deū fecit ꝛ sculptile sibi. Curuatur ante illud, ꝛ adorat illud, et obsecrat, dicēs, Libera me, quia deus meus es tu. Nescierunt, neq̄ intellexerunt. Obluti enī sunt, ne videant oculi eorum, ꝛ ne intelligāt corde suo. Nō recogitant in mente sua, neq̄ cognoscunt, neq̄ sentiūt: vt dicāt. ℣ Dimidiū eius cōbussi igni, ꝛ coxi sup carbones eiꝰ panes: coxi carnes et comedi, ꝛ de reliquo eius idolum faciā, ante truncū ligni procidam. Pars eiꝰ cinis est: cor insipiēs adorabit illud, ꝛ nō liberabit aīam suam: neq̄ dicet, Forte mēdaciū est in dextera mea. ℣ Memēto horum Jacob ꝛ Jsrael, quoniā seruus meꝰ es tu. Formaui te, seruus meꝰ es tu, Jsrael non obliuiscaris mei. Delevi vt nubē iniquitates tuas, ꝛ quasi nebulam peccata tua. Reuertere ad me, quoniā redemi te. Laudate celi, quoniā fecit dōs: iubilate extrema terre. Resonate mōtes laudationē, saltus ꝛ omne lignū eiꝰ: qm̄ redemit dōs Jacob, et Jsrael gloriabitur. Hec dicit dōs redēptor tuus, ꝛ formator tuus ex vtero, Ego sum dōs faciens oia, extendēs celos solus, stabiliēs terrā, ꝛ nullus mecū. Irrita faciens signa diuinorū, ꝛ ariolos in furorē vertēs. Conuertens sapiētes retrorsum: ꝛ scientiā eor⁹ stultā faciēs. Suscitans verbum serui sui, ꝛ cōsiliū nuntior⁹ suor⁹ cōplēs. Qui dico Jerusalē, Habitaberis: ꝛ ciuitatib⁹ Jude, Edificabimini, ꝛ deserta eiꝰ suscitabo. Qui dico profundo, Desolare, ꝛ flumina tua arefaciā. Qui dico Cyro, Pastor meus es: ꝛ oēm voluntatē meam complebis. Qui dico Jerusalem, Edificaberis: ꝛ templo, Fundaberis.

¶ Prophetia de cyro qui populum liberauit a captiuitate: de aduentu christi: de collectione gentium ad fidem: de penitentia colentium idola. Caput. xlv.

Hec dicit dōs christo meo Cyro, cuiꝰ apprehendi dexterā, vt subjiciā ante faciē eiꝰ gētes, ꝛ dorsa regū vertā, ꝛ aperiā coram eo ianuas, ꝛ portę non claudentur. Ego ante te ibo: ꝛ gloriosos terre humiliabo. Portas ereas cōterā, et vectes ferreos cōfringam. Et dabo tibi thesauros abscōditos, ꝛ arcana secretorū: vt scias q̄ ego dōs qui voco nomē tuū deꝰ Jsrael, propter seruū meū Jacob, ꝛ Jsrael electum meū. Et vocaui te nōie tuo: assimilauī te, ꝛ nō cognouisti me. Ego dōs, ꝛ non est amplius: extra me nō est deꝰ. Accinxi te, ꝛ non cognouisti me: vt sciāt hi q̄ ab ortu solis, ꝛ q̄ ab occidēte q̄m̄ absq̄ me nō est. Ego dōs, ꝛ nō est alter: formās lucem, et creans tenebras: faciēs pacē, ꝛ creans malū. Ego dōs faciens oia hec. Rorate celi desup, ꝛ nubes pluāt iustū: aperiat terra, ꝛ germinet saluatorem: ꝛ iustitia oriatur simul. Ego dōs creaui eū. Ue q̄ cōtradicit factori suo, testa de samȳs terre. Nūq̄d dicet lutū figulo suo, Quid facis, ꝛ opꝰ tuū absq̄ manibꝰ est: Ue q̄ dicit patri, Quid generas: ꝛ mulieri, Quid parturis? Hec dicit dōs sanctꝰ Jsrael plastes eiꝰ. Ventura interrogate me: sup filios meos: ꝛ sup opus manuum mearū mādate mihi. Ego feci terrā: ꝛ hoiēs sup eā creaui: ego, manus mee tetēderūt celos, ꝛ oī militie eor⁹ mādaui. Ego suscitaui eū ad iustitiā, ꝛ oēs vias eiꝰ dirigā. Ipse edificabit ciuitatē meā, ꝛ captiuitatē meā dimittet, nō in pretio, neq̄ in muneribꝰ, dicit dōs deus exercituū. Hec dicit dōs, Labor Egypti ꝛ negotiatio Ethiopie, ꝛ Sabaim viri sublimes ad te trāsibūt, ꝛ tui erūt. Post te ambulabunt, vincti manicis pergēt, ꝛ te adorabūt, teq̄ deprecabunt. Tantū in te est deus, ꝛ nō est absq̄ te deꝰ Jsrael. Vere tu es deꝰ absconditus, deus Jsrael saluator. Cōfusi sunt, ꝛ erubuerūt oēs: simul abierūt in cōfusionē fabricatores errorū. Jsrael saluatus est in dōo salute eterna. Nō cōfundemini ꝛ nō erubescetis vsq̄ in seculū seculi: q̄ hec dicit dōs creās celos, ipse deus formās terrā, ꝛ faciēs eā, ipse plastes eius. Nō in vanū creauit eā: vt habitet formauit eā. Ego dōs, ꝛ nō est alius. Nō in abscōdito locutus sum, in loco terre tenebrosо. Non dixi semini Jacob, Frustra querite me. Ego dōs loquens iustitiā, annūtians recta. Cōgregamini ꝛ venite, ꝛ accedite simul q̄ saluati estis ex gētib⁹. Nescierūt q̄ leuāt lignū sculpture sue, ꝛ rogāt deū nō saluātē. Annūtiate ꝛ venite, ꝛ cōsiliamini simul. Quis auditū fecit hoc ab initio: extūc predixit illud, Nūqd nō ego dōs, ꝛ non est vltra deus absq̄ me: Deus iustus ꝛ saluās nō est preter me. Cōuertimini ad me, ꝛ salui eritis oēs fines terre: q̄ ego deus ꝛ nō est alius. Jn me metipso iurauī, Egredietur de ore meo iustitie verbū, ꝛ nō reuertetur: q̄ mihi curuabit omne genu, ꝛ iurabit oīs lingua. Ergo in dōo, dicet, mee sunt iustitie ꝛ imperiū. Ad eum venient, ꝛ cōfundent oēs qui repugnāt ei. Jn dōo iustificabit ꝛ laudabitur omne semen Jsrael.

¶ De destructiōe idololatrie verba dei patris vbi increpat iudeos et reuocat ab idolis: et salutem promittit in filio. Caput. xlvj.

Confractus est Bel, cōtritꝰ est Nabo: facta sunt simulachra eor⁹ bestijs ꝛ iumētis. onera vestra graui pōdere vsq̄ ad lassitudinē cōtabuerūt, et ꝯtrita sunt simul. Nō potuerūt saluare portātē, ꝛ aīa eorū in captiuitatē ibit. Audite me domus Jacob, ꝛ omne residuū domꝰ Jsrael, q̄ portamini a meo vtero, q̄ gestamini a mea vulua. Usq̄ ad senectā ego ipse, ꝛ vsq̄ ad canos ego portabo. Ego feci, et ego feram: ego portabo, et saluabo. Cui assimilastis me, ꝛ adequastis ꝛ comparastis me, et fecistis similem: qui confertis aurum de sacculo, ꝛ argentum in statera ponderatis: conducentes aurificem: vt faciat deū: ꝛ procidunt ꝛ adorant. Portant illū in humeris gestātes, et ponētes in loco suo, ꝛ stabit, ac de loco suo non mouebit. Sed ꝛ cū clamauerint ad eū non audiet: de tribulatione nō saluabit eos. ℣ Memētote istud, ꝛ confundamini: redite preuaricatores ad cor. Recordamini prioris seculi, q̄m̄ ego sum deus, ꝛ non est vltra deus, nec est silis mei annuntians ab exordio nouissimū, ꝛ ab initio q̄ necdū facta sunt, dicēs, Cōsiliū meum stabit, ꝛ oīs volūtas mea fiet: vocās ab oriēte auē, ꝛ de terra lōginqua virū voluntatis mee. Et locutꝰ sum, et adducā illud: creaui, ꝛ faciā illud. Audite me duri corde, q̄ longe estis a iustitia. Prope feci iustitiā meā, nō elongabitur: et salus mea nō morabitur. Dabo in Siō salutem, et in Jsrael gloriam meam.

¶ Sermo dñi contra Babylonē vbi ostenditur eius superbia humiliatio ꝛ destructio. Caput. xlvij.

Descēde: sede in puluere virgo filia Babylon: sede in terra. Nō est soliū filie Chaldeor⁹, q̄ vltra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molā, et mole farinā. Denuda turpitudinē tuā, discooperi humerū, reuela crura, ꝛ trāsi flumina. Reuelabit ignominia tua, ꝛ videbit opprobriū tuū. Ultionē capiam, ꝛ non resistet mihi homo. Redēptor noster, Dōs exercituū nomen illi⁹, sanctus Jsrael. Sede tacēs, ꝛ intra in tenebras filia Chaldeor⁹: q̄ nō vocaberis vltra dōa regnor⁹. Iratus sum sup pp̄lm meū, ꝯtaminaui hereditatē meā, ꝛ dedi eos in manu tua. Nō posuisti eis misericordias. Sup senē aggrauasti iugū tuū valde, et dixisti, Jn sempiternū ero dōa. Non posuisti hec sup cor tuū, neq̄ recordata es nouissimi tui. Et nunc audi hec delicata, ꝛ habitās cōfidēter, q̄ dicis in corde tuo. Ego sum, ꝛ nō est preter me ampliꝰ non sedebo vidua, ꝛ ignorabo sterilitatem. Veniēt tibi duo hec subito in die vna, sterilitas et viduitas. Uniuersa venerunt sup te, ꝓpter multitudinē maleficiorū tuorū, ꝛ ꝓpter duritiam incantatorū tuorū vehemētē. Et fiduciā habuisti in malitia tua, et dixisti, Non est q̄ videat me. Sapiētia tua et scientia tua, et dixisti, Non est q̄ videat me. Sapiētia tua et scientia tua, hec decepit te. Et dixisti in corde tuo, Ego sum, et preter me nō est altera. Veniet sup te malū, ꝛ nescies ortū eius: et irruet sup te calamitas, quā non poteris expiare. Veniet

super te repẽte miseria, quã nescies. Sta cũ incãtatoribus tuis, & cũ multitudine maleficioꝝ tuoꝝ ĩ qb⁹ laborasti ab adolescentia tua, si forte qd ꝓfit tibi, & si possis fieri fortior.
Defecisti i multitudie ꝙsiliꝝ tuoꝝ. Stẽt & saluẽt te augures eis, q ꝙtẽplabãt ꝭydera, & supputabãt mẽses, vt ex eis annũtiarẽt vẽtura tibi. Ecce facti sunt q̃si stipula: ignis cõbussit eos. Nõ liberabũt aiam suã de manu flãme: nõ sunt prune qb⁹ calefiant, nec focus, vt sedeãt ad eũ. sic facta sunt tibi, in quibuscũqꝫ laborareras. Negotiatores tui ab adolescẽtia tua, vnusqsqꝫ ĩ via sua errauerũt: nõ est q saluat te.

¶ Increpat dñs duritiam iudeoꝝ ꝑ sapientiã qua cognoscit futura. per potentiã qua creauit oia: se colendũ ꝓbat & nõ idola propter que traditi sunt inimicis: de liberatione eorum. Caput. xlviij.

A Audite hec dom⁹ Jacob, qui vocamini noie Israel, & de aquis Juda existis, qui iuratis in nomine dñi, & dei Israel recordamini nõ in veritate neqꝫ in iustitia. De ciuitate eñ sancta vocati sunt, & sup deũ Israel constabiliti sunt. Dñs exercituũ nomen ei⁹. Priora extũc annuntiaui, & ex ore meo exierunt, et audita feci ea: repẽte operat⁹ sum, & venerunt. Sciui eñ q̃ durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, et frons tua erea.
B Predixi tibi extunc: ante eꝙ̃ venirent indicaui tibi, ne forte diceres, Idola mea fecerũt hec, & sculptilia mea, et conflatilia mãdauerũt ista. Que audisti, vidisti oia: vos aũt nõ annuntiastis. Audita feci tibi noua extũc, & cõseruata q nescisti. Nũc creata sunt, & nõ extunc: & ante diẽ, et nõ audisti ea, ne forte dicas. Ecce ego cognoui ea. Neqꝫ audisti, neqꝫ cognouisti, neqꝫ extũc aperta est auris tua. Scio eñ q̃ preuaricans preuaricaberis, & trãsgressorem ex vtero vocaui te.
C Propter nomẽ meũ lõge faciã furorẽ meũ: & laude mea infrenabo te, ne intereas. Ecce excoxi te, ſz nõ q̃si argẽtũ: elegi te ĩ camino pauptatis. Propt̃ me, ꝓpt̃ me faciã, vt nõ blasphemer: & gloriã meã alteri non dabo. Audi me Jacob, et
D Israel quẽ ego voco. Ego ipse, ego primus, et ego nouissimus. Manus q̃ꝫ mea fundauit terrã, & dextera mea mẽsa est celos: ego vocabo eos, & stabunt simul. Congregamini oẽs vos, & audite: quis de eis annũtiauit hec: Dñs dilexit eũ, faciet volũtatẽ suã in Babylone, & brachiũ suũ in Chaldeis. Ego ego locut⁹ sum, & vocaui eũ: adduxi eũ, & directa est via ei⁹. Accedite ad me, & audite hec: non a principio in abscõdito locut⁹ sum: ex tpe anteq̃ fieret, ibi erã, & nunc dominꝰ dn⁹ misit me, & spiritꝰ ei⁹. Hec dicit dñs, redẽptor tuꝰ sanct⁹ Israel, Ego dñs deꝰ tuꝰ docẽs te vtilia, gubernans te in via qua ambulas. Utinã attẽdisses mãdata mea: fcta fuisset sicut flumẽ pax tua, & iustitia tua sicut gurgites maris, & fuisset q̃si arena semẽ tuum, & stirps vteri tui vt lapilli eius: nõ interisset, & nõ fuisset attritũ nomen ei⁹ a facie mea.
Egredimini de Babylone: fugite a Chaldeis, in voce exultationis annũtiate: auditũ facite hoc, & efferte illud vsqꝫ ad extrema terre. Dicite. Redemit dñs seruũ suũ Jacob. Nõ sitierũt in deserto, cũ educeret eos. Aquã de petra pduxit eis, & scidit petrã, & fluxerũt aq̃. Nõ est pax impijs, dicit dñs,

¶ Verba filij ad ecclesiam sub nomine insularum: vbi dicit se missum ad salutẽtam gentium q̃ꝫ iudeorum: loquitur pater ad filium de conuersis ad ipsum: consolatur dominus ecclesiam sub nomine Sion: vbi dicit credentes ad ipsam vndiqꝫ congregandos & q̃ preda tolletur a forti. Caput. xlix.

A Audite insule, & attẽdite ppli de longe. Dñs ab vtero vocauit me, de vẽtre matris mee recordatus ẽ nois mei. Et posuit os meũ q̃si gladiũ acutũ. in vmbra manꝰ sue ꝓtexit me & posuit me sicut sagittã electã. In pharetra sua absc̃dit me, et dixit mihi, Seruꝰ meus es tu Israel, q in te glorificabor. Et ego dixi, Inuacuũ laborauí sine causa, & vane fortitudinẽ meam ꝙsumpsi. Ergo iudiciũ meũ cũ dño, & opꝰ meũ cũ deo meo.
B Et nũc hec dicit dñs, formãs me ex vtero seruum sibi, vt reducã Jacob ad eũ, & Israel nõ cõgregabitur. Et glorificatus sum in oculis dñi. & deꝰ meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parũ est vt sis mihi seruus ad suscitãdas tribus Jacob, & feces Israel cõuertẽdas. Dedi te in lucẽ gentiũ, vt sis salus mea vsqꝫ ad extremũ terre. Hec dicit dñs redẽptor Israel, sanctꝰ eiꝰ, ad cõtẽptibilẽ aiam, ad abominatam gentẽ, ad seruũ dñoꝝ: reges videbũt, & cõsurgent principes, & adorabũt ꝓpter dñm, q fidelis est, & sanctũ Israel qui elegit te. Hec dicit dñs. In tpe placito exaudiui te, et in die salutis auxiliatꝰ sum tui. Et seruaui te, et dedi te in fedus populi, vt suscitares terram, & possideres hereditates dissipatas: vt diceres his q vincti sunt, Exite: & his q in tenebris, Reuelamini. Sup vias pascentur, et in oibus planis pascua eorũ. Nõ esuriẽt, neqꝫ sitient, & nõ percutiet eos estus et sol: q miserator eoꝝ reget eos, et ad fontes aquarũ potabit eos. Et ponã oẽs mõtes meos i viã, & semite mee exaltabunt. Ecce isti delonge venient, et ecce illi ab aquilone & mari, & isti de terra australi. Laudate celi et exulta terra, iubilate montes laude: q cõsolatꝰ est dñs populũ suũ, & pauperũ suoꝝ miserebitur. Et dixit Siõ. Dereliquit me dñs, & dñs oblitꝰ est mei. Numqd obliuisci potest mulier infantẽ suũ, vt nõ misereat filio vteri sui: Et si illa oblita fuerit, ego tñ non obliuiscar tui. Ecce, i manibꝰ meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semp. Uenerũt structores tui destructes te, & dissipates a te exibũt. Leua in circuitu oculos tuos & vide, oẽs isti cõgregati sunt, venerunt tibi. Uiuo ego, dicit dñs: q oibus his, velut ornamẽto vestieris, & circũdabis tibi eos q̃si spõsa. q deserta tua, & solitudines tue et terra ruine tue nũc angustia erũt pre habitatoribꝰ, & lõge fugabunt q absorbebãt te. Adhuc dicẽt in auribꝰ tuis filij sterilitatis tue, Angustus est mihi locus, fac spaciũ mihi vt habitẽ. Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi istos: Ego sterilis, & nõ pariens, transmigrata & captiua: et istos q̃ enutriuit: Ego destituta & sola: & isti vbi hic erant: Hec dicit dñs deꝰ, Ecce, leuabo ad gẽtes manũ meam, & ad populos exaltabo signũ meũ. Et afferent filios tuos in vlnis, & filias tuas sup humeros portabũt. Et erũt reges nutritij tui, & regine nutrices tue. Uultu in terra demisso adorabũt te, & puluerem pedũ tuoꝝ lingent. Et scies qm ego dñs, sup quo nõ cõfundent q expectãt eũ. Nũquid tolletꝰ a forti, preda: aut quod captũ fuerit a robusto, saluũ esse poterit: Quia hec dicit dñs, Etquidem & captiuitas a forti tolletꝰ: et q̃ ablatũ fuerit a robusto, saluabit. Et os vero q iudicauerũt te, ego iudicabo et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibꝰ suis: & q̃si musto, sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te, et redemptor tuus fortis Jacob.

¶ De iudea reprobata: de passionibus christi: de pena iudeorum obstinatorum. Caput. l.

A Hec dicit dñs. Quis est hic liber repudij matris vestre, quo dimisi eã: Aut qs est creditor meꝰ, cui vẽdidi vos: Ecce eñ in iniqtatibꝰ vestris vẽditi estis, & in sceleribꝰ vestris dimisi matrem vestrã: q veni, et nõ erat vir: vocaui, & nõ erat q audiret. Numquid abbreuiata & paruula facta est manus mea, vt nõ possim redimere: aut nõ est in me virtꝰ ad liberãdũ: Ecce, i increpatione mea desertũ faciã mare, ponã flumina in siccum. Cõputrescẽt pisces sine aqua, & morient in siti, Induam celos tenebris, & saccũ ponã operimẽtũ eorũ.
B Dñs dedit mihi linguã eruditã, vt sciã sustẽtare eũ q lassus est, vbo. Erigit mane, mane erigit mihi aurẽ, vt audiã quasi magistruꝫ. Dñs deꝰ aperuit mihi aurẽ, ego aũt non cõtradico, retror sum nõ abij. Corpꝰ meũ dedi percutiẽtibꝰ, & genas meas vellentibꝰ. Faciẽ meã nõ auerti ab increpãtibꝰ, et cõspuentibꝰ.
C Dñs deꝰ auxiliator meꝰ, ideo nõ sum confusus: ideo posui faciẽ meã vt petrã durissimã, et scio q̃m nõ ꝙfundar. Iuxta est q iustificat me, quis contradicet mihi: stemus simul. qs est aduersariꝰ meꝰ: accedat ad me. Ecce dñs deus, auxiliator meꝰ: qs est q cõdẽnet me: Ecce oẽs quasi vestimentum cõterent, tinea comedet eos. Quis ex vobis timens dñm, audiẽs vocẽ serui sui, q ambulauit in tenebris, & non est lumen ei: speret in noie dñi, & innitat̃ super deum suum.
D Ecce vos oẽs accedẽtes ignem accincti flammis: ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis, de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

¶ De reprobatis iudeis ꝛ pfidis: loquitur dñs ad populos: quibus gloriosam promittit ecclesiam: confortat quoq; fideles: et desiderant fideles aduentum filij qui rñdent verba solatij: pmittit filius qui plantet celos ꝛ fundet terram: ꝛ vocantur ad penitentiam qui christum in passione negauerunt. Caput.lj.

A AUdite me qui sequimini qđ iustum est, ꝛ queritis dñm: attẽdite ad petrã vnde excisi estis, ꝛ ad cauernam laci de qua precisi estis. Attẽdite ad Abraham patrẽ vestrũ, ꝛ ad Saram q̃ peperit vos: q; vnũ vocaui eũ, ꝛ benedixi ei, ꝛ multiplicaui eũ. Cõ
B solabitur ergo dñs Sion, ꝛ cõsolabit oẽs ruinas ei⁹: et ponet desertũ ei⁹ quasi delitias, ꝛ solitudinẽ ei⁹ q̃si hortũ dñi. Gaudiũ, ꝛ letitia inuenietꝫ in ea: gratiarũ actio, ꝛ vox laudis. Attẽdite ad me populẽ me⁹, ꝛ trib⁹ mea me audite: q; lex a me exiet, ꝛ iudiciũ meũ in lucẽ populorum requiescet. Prope est iustus me⁹, egressus est saluator me⁹, ꝛ brachia mea populos iudicabũt. Me insule expectabũt, ꝛ brachiũ meũ sustinebũt. Leuate in celũ oculos vestros, ꝛ videte sub terra deorsum. q; celi sicut fum⁹ liquescẽt, et terra sicut vestimentũ atteret, ꝛ habitatores ei⁹ sicut hec interibũt. Salus aũt mea in sempiternũ erit, et iustitia mea nõ deficiet. Au-
C dite me q̃ scitis iustũ, populus meus lex mea in corde eorũ. Psalmo xxxvj.c. Nolite timere opprobriũ hoim, ꝛ blasphemias eor̃ ne metuatis. Sicut em̃ vestimẽtum, sic comedet eos vermis: ꝛ sicut lanã, sic deuorabit eos tinea: Salus aũt mea in sempiternũ erit, ꝛ iustitia mea in gñationes gñationũ. Cõsurge
D cõsurge, induere fortitudinẽ brachiũ dñi: consurge sicut in dieb⁹ antiquis, in gñationib⁹ seculorũ. Nũquid nõ tu percussisti superbũ, vulnerasti draconẽ? Nunqd nõ tu siccasti mare aquã abyssi vehemẽtis: q; posuisti profundũ maris viã, vt trãsirẽt liberati? Et nũc q; redẽpti sunt a dño, reuertẽtur, et veniẽt in Sion laudãtes, ꝛ letitia sempiterna super capita eorũ: gaudiũ ꝛ letitiã tenebunt, fugiet dolor ꝛ gemit⁹. Ego
E ego ipe cõsolabor vos. qs tu vt timeres ab hoie mortali, ꝛ a filio hois, q̃si fenũ ita aresces: ꝛ oblit⁹ es dñi factoris tui, q; tetẽdit celos, ꝛ fũdauit terrã: ꝛ formidasti iugiter tota die a facie furoris ei⁹ q; te tribulabat, ꝛ parauerat ad perdẽdũ. Ubi nũc est furor tribulãtis? Cito veniet gradiẽs ad ape-
F riendũ, ꝛ nõ interficiet vsq; ad internetionẽ, nec deficiet panis eius. Ego aũt sum dñs de⁹ tuus, q; cõturbo mare, et intumescũt fluct⁹ ei⁹. Dñs exercituũ nomẽ meũ. Posui verba mea in ore tuo, ꝛ in vmbra manus mee ꝓtexi te, vt plantes celos, ꝛ fundes terram, et dicas ad Sion, Pp̃l's meus es tu. Eleuare, eleuare, consurge Jerusalẽ, q̃ bibisti de ma-
G nu dñi calicẽ ire ei⁹: vsq; ad fundũ calicis soporis bibisti, et potasti vsq; ad feces. Nõ est qui sustẽtet eã ex oĩb⁹ filijs q̃s genuit: ꝛ nõ est q; apprehẽdat manũ ei⁹ ex oĩb⁹ filijs quos enutriuit. Duo sunt q̃ occurrerũt tibi: qs cõtristabit super te: vastitas et cõtritio, ꝛ fames, ꝛ gladius, quis cõsolabitur te? Filij tui proiecti sunt, dormierũt in capite oĩm viarum, sicut oryx illaqueatus: pleni indignatione dñi, increpatione dei tui. Idcirco audi hoc paupercula, et ebria nõ a vino. Hec dicit dñator tuus dñs, et de⁹ tuus, qui pugnauit pro populo suo, Ecce, tuli de manu tua calicẽ soporis, fundum calicis indignationis mee. non adijcies vt bibas illũ vltra. Et ponã illũ in manu eorũ q; te humiliauerũt, ꝛ dixerũt aie tue, Incuruare, vt trãseamus. ꝛ posuisti vt terram corpus tuum, ꝛ quasi viam trãseuntibus.

¶ Excitatur ecclesia ad virtutes: de redemptione nostra commendantur p̃dicatores ꝛ iubẽtur apli exire de polluta ciuitate. Cap.lij.

A COnsurge, cõsurge, induere fortitudine tua Sion: induere vestimentis glorie tue Jerusalẽ ciuitas sancti, q; nõ adijciet vltra vt pertrãseat per te in circũcisus ꝛ immũdus. Excutere de puluere, cõsurge, sede Jerusalem. Solue vincula colli tui captiua filia Sion: q; hec dicit dñs, Gratis venũdati estis, ꝛ sine argento redimemini. Quia hec dicit dñs de⁹, In Egyptũ descẽdit populus me⁹ in principio, vt colonus esset ibi: ꝛ Assur absq; vlla causa calũniat⁹ est eũ. Et nũc quid mihi est hic, dicit dñs: qm̃ ablatus est populus me⁹ gratis? Dominatores eius inique agunt, dicit dñs: et iugiter tota die nomẽ meũ blasphematur. Propter hoc sciet populus meus no-
men meũ in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. Quam pulchri super montes pedes annuntiãtis ꝛ predicantis pacem: annuntiantis bonum, predicantis salutem: dicentis Sion, Regnabit deus tuus. Uox speculatorum tuorum leuauerũt vocem, simul laudabunt: quia oculo ad oculũ videbũt cũ cõuerterit dñs Sion. Gaudete et laudate simul deserta Jerusalẽ: q; cõsolat⁹ est dñs pp̃lm suũ, redemit Jerusalẽ. Parauit dñs brachiũ sanctũ suum in oculis oĩm gentium: ꝛ videbunt oẽs fines terre salutare dei nostri. Recedite, recedite, exite inde, pollutũ nolite tangere. Exite de medio ei⁹, mũdamini q̃ fertis vasa dñi. Qm̃ nõ in tumultu exibitꝭ, nec in fuga properabitis. Precedet em̃ vos dñs, et cõgregabit vos de⁹ Jsrael. Ecce itelliget seruus meus, exaltabitꝫ, ꝛ eleuabitꝫ, ꝛ sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi: sic inglorius erit inter viros aspectus eius, ꝛ forma ei⁹ iter filios hoim. Jste asperget gẽtes multas, sup ipsum cõtinebũt reges os suũ, quia quibus nõ est narratũ de eo, viderũt: ꝛ qui non audierunt, cõtẽplati sunt.

¶ Prophetat de passione Iesu christi futura: cui promittitur q; post passionem erit saturitas gentium in fide. Caput.liij.

Roma. xv.e.

A QUis credidit auditui nostro? et brachiũ dñi cui reuelatũ est? Et ascẽdet sicut virgultũ corã eo, ꝛ sicut radix de terra sitiẽti. Nõ est species ei, neq; decor. Et vidimus eũ, ꝛ nõ erat aspect⁹, et desiderauimus eũ despectũ, ꝛ nouissimũ virorũ, virũ dolorũ et scientẽ infirmitatẽ. Et quasi absc̃dit⁹ vult⁹ ei⁹ et despect⁹, vnde nec reputauim⁹ eũ. Uere languores nostros ipse tulit, ꝛ dolores nostros ipse portauit. Et nos reputauimus eũ quasi leprosum, ꝛ percussum a deo ꝛ humiliatũ. Ipse autem vulnerat⁹ est ꝓpter iniquitates nostras, attrit⁹ est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eũ, ꝛ liuore ei⁹ sanati sum⁹. Oẽs nos quasi oues errauim⁹, vnusquisq; in viã suã declinauit: ꝛ posuit dñs in eo iniquitatẽ oĩm nostrum. Oblat⁹ est q; ipse voluit, ꝛ nõ aperuit os suũ. Sicut ouis ad occisionẽ ducẽt, ꝛ q̃si agn⁹ corã tondẽte se, obmutescet ꝛ nõ aperiet os suũ. De angustia ꝛ de iudicio sublatus est: generationẽ eius q; enarrabit: q; abscissus est de terra viuentiũ: ꝓpter scelus ppli mei pcussi eũ. Et dabit impios pro sepultura, ꝛ diuitẽ p morte sua: eo q̃ iniqtatẽ non fecerit, neq; dolus fuerit in ore ei⁹: ꝛ dñs voluit cõterere eum in infirmitate. Si posuerit p peccato aiam suam, videbit semen longeuũ, ꝛ volũtas dñi in manu eius dirigẽt. Pro eo q̃ laborauit anima ei⁹, videbit ꝛ saturabit. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos, ꝛ iniqtates eorũ ipse portabit. Ideo dispertiã ei plurimos, et fortiũ diuidet spolia, pro eo q̃ tradidit in mortẽ aiam suam, ꝛ cũ sceleratis reputatus est: ꝛ ipse peccata multorum tulit, ꝛ p transgressoribus rogauit.

¶ De vocatione iudeorũ ꝛ gentium: ꝛ qualiter ecclesia iudicatur. de lapidibus pretiosis: et de fabro qui sufflat prunas. Caput.liiij.

A LAuda sterilis q̃ nõ paris: decanta laudẽ et hinni, q̃ non pariebas: q̃m multi filij deserti magis q̃ ei⁹ q̃ habebat virũ, dicit dñs. Dilata locũ tẽtorij tui, ꝛ pelles tabernaculorũ tuor̃ extẽde, ne parcas: longos fac funiculos tuos, ꝛ clauos tuos ꝛsolida. Ad dexterã em̃, ꝛ ad leuã penetrabis: ꝛ semẽ tuũ gẽtes hereditabit, ꝛ ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere, q; nõ cõfunderis, neq; erubesces. Nõ em̃ te pudebit: q; confusionis adolescẽtie tue obliuiscẽris, et opprobrij viduitatis tue nõ recordaberis amplius. Quia dñabit tui q; fecit te, Dñs exercituũ nomẽ ei⁹: ꝛ redẽptor tu⁹ sanct⁹ Jsrl, De⁹ oĩs terre vocabit. Quia vt mulierẽ derelictã, ꝛ merẽtẽ spũ vocauit te dñs, ꝛ proiẽ ab adolescẽtia abiectã. Dixit deus tuus, Ad pũctum in modico dereliqui te: et in miserationibus magnis cõgregabo te. In momẽto indignationis abscondi faciem meã parũper a te, ꝛ in misericordia sempiterna misertus sum tui: dixit redẽptor tuus dñs. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuraui ne inducerẽ aquas Noe vltra supra terram: sic iuraui vt nõ irascar tibi, ꝛ non increpem te. Montes em̃ cõmouebũtur, ꝛ colles contremiscent: misericordia autẽ mea non recedet a te, ꝛ fedus pacis mee

non mouebitur:

Ezech. xxxiij. a. Roma. ij. d. Jeremie xxxj. e.

Psalmo xxxvj.c.

Deutro. xxij. c.

Genesis xlvj. a. roma. ij. d.

Jeremie xxxj. e.

Psalmo xlix. a.

Psalmo xlvij. b.

Psalmo xxxvj.c.

Deutro. xxij. c.

Genesis xlvj. a. roma. ij. d.

Jeremie xxxj. e.

Psalmo xlix. a.

Psalmo xlvij. b.

Ezech. xxxiij. a. Roma. ij. d. Jeremie xxxj. e

nō mouebitur: dixit miserator tuus dñs. ¶ Paupercula tempestate cōmulsa absq; vlla cōsolatiōe, Ecce ego sternā p ordinē lapides tuos, z fundabo te in saphiris, et ponā iaspidem propugnacula tua: z portas tuas in lapides sculptos, et oēs terminos tuos in lapides desiderabiles: vniuersos filios tuos doctos a dño: z multitudinē pacis filijs tuis: et in iustitia fundaberis. Recede pcula calūnia, q nō timebis: z a pauore, q nō appropinquabit tibi. Ecce accola veniet, qui nō erat mecum, aduena quondā tuus adiungetur tibi. Ecce, ego creaui fabrū sufflantem in ignem prunas, et proferentē vas in op⁹ suū, et ego creaui interfectorē ad disperdendum. Omne vas quod fictum est, cōtra te non dirigetur: z omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis. Hec est hereditas seruorum domini, et iustitia eorum apud me, dicit dominus.

¶ De baptismo z populo christiano: de querendo dñm: de verbo quod non redit in vacuum. Caput. lv.

OMnes sitientes venite ad aquas: z qui non habetis argētum, pperate, emite z comedite. Venite, emite absq; argento, z absq; vlla commutatione vinū et lac. Quare appēditis argentum nō in panibus, z laborem vestrum nō in saturitate? Audite audientes me, z comedite bonū, z delectabit in crassitudine aīa vra. Inclinate aurē vestrā, z venite ad me: audite, z viuet aīa vra, z feriā vobiscū pactū sēpiternū, mīas Dauid fideles. Ecce testē pplīs dedi eū, ducē ac pceptorē gentib⁹. Ecce, gentē quā nesciebas, vocabis: z gentes q̄ te nō cognouerūt, ad te currēt ppter dñm deū tuū, z sanctū Israel: quia glorificauit te. Querite dñm dum inueniri potest, inuocate eū dū prope est. Derelinquat impius viā suā, z vir iniquus cogitatiōes suas, z reuertatur ad dñm, z miserebitur eius, et ad deū nostrū, qm̄ mult⁹ est ad ignoscēdū. Nō enī cogitationes mee cogitationes vestre: neq; vie vestre, vie mee, dicit dñs. Quia sicut exaltant celi a terra, sic exaltate sunt vie mee a vijs vestris, z cogitatiōes mee a cogitationib⁹ vris. Et quomodo descēdit imber, z nix de celo, et illuc vltra non euertitur, sed inebriat terrā z infundit eā, z germinare eam facit, z dat semē serēti, z panē comedēti: sic erit verbū meū quod egredie⁊ de ore meo. Nō reuerte⁊ ad me vacuū, sed faciet quecūq; volui, z pſperabitur in his ad que misi illud. Quia in letitia egrediemini, z in pace deducemini. Montes z colles cantabunt coram vobis laudem, z omnia ligna regionis plaudēt manu. Pro salīcula ascendet abies, z pro vrtica crescet myrtus. Et erit dñs nominatus in signū eternum, quod non auferetur.

¶ De Eunucho z custodiente sabbathum: z q̄ propter malos pastores deūoratur populus. Caput. lv.

HEc dicit dñs, Custodite iudicium z facite iustitiā: quia iuxta est salus mea vt veniat, z iustitia mea vt reueletur. Beatus vir qui facit hoc, et filius hoīs, qui apprehēdet istud. Custodiēs sabbathum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malū. Et nō dicat filius⁹ adnene, Qui adheret dño, dicens, Separatione diuidet me dñs a populo suo. Et non dicat eunuch⁹, Ecce ego lignū aridū. Quia hec dicit dñs eunuchis, Qui custodierint sabbatha mea, et elegerint q̄ volui z tenuerit fedus meū. Dabo eis ī domo mea, z ī murīs meis locū, z nomen meli⁹ a filijs z filiab⁹: nomen sempiternū dabo eis, q̄ nō peribit. Et filios adueneq adherent dño vt colāt eū, z diligāt nomē ei⁹, vt sint ei in seruos, omnē custodiētē sabbathū ne polluat illud, z tenentē fedus meū. Adducā eos ī mōtē sanctū meū, et letificabo eos in domo oronis mee. Holocausta eorū, z victime eor⁹ placebūt mihi sup altari meo: q̄ dom⁹ mea, dom⁹ oronis vocabit cunctis pplīs. Ait dñs de⁹ q cōgregat dispersos Israel, Adhuc cōgregabo ad eū cōgregatos ei⁹. Oēs bestie agri venite ad deuorandū, vniuerse bestie salt⁹. Speculatores eius ceci oēs, nescierūt vniuersi: canes multi nō valētes latrare, vidētes vana, dormiētes, z amātes somnia. Et canes impudentissimi nescierūt saturitatē: ipsi pastores ignorauerūt intelligentiā: oēs in viā suam declinauerūt, vnusquisq; ad auaritiam suam, a summo vsq; ad nouissimū. Venite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate: z erit sicut hodie, sic et cras, et multo amplius.

¶ De iusto: cuius mors nō intelligitur ab impīs increpantur iudei q̄ xp̄m in cruce subsannauerūt: z de idolis: z de cōfidētibus in dño: de reprobatione iudeorū z q̄ impīj non est pax. Caput. lvij.

IUstus perit, z nō est q recogitet in corde suo, et viri misericordie colligūtur, q: nō est qui intelligat: a facie enī malitie collect⁹ est iustus. Veniat pax, requiescat in cubili suo q ambulauit in directione sua. Vos aūt accedite huc filij auguratricis, semē adulteri, z fornicarie. Sup quē lusistis? sup quē dilatastis os, z eecistis linguam? nūqd nō vos filij sceleſti, semen mendax? qui consolamini in dijs subter omne lignum frondosum, īmmolantes paruulos in torrentibus subter eminentes petras? In partib⁹ torrētis pars tua, hec est sors tua: z ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificiū, nunquid super his non indignabor. Super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuū, z illuc ascendisti, vt immolares hostias. Et post ostium, z retro postem posuisti memoriale tuū: q iuxta me discooperuisti, et suscepisti adulterum: dilatasti cubile tuum, z pepigisti cum eis. Dilexisti stratum eorum manu aperta, et ornasti te regio vnguento, et multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul, et humiliata es vsq; ad inferos. In multitudine vie tue laborasti: nec dixisti, Quiescam. Vitam manus tue inuenisti, propterea non rogasti. Pro quo solicita timuisti, q: mētita es, et mei non es recordata, neq; cogitasti in corde tuo: q: ego tacēs, et quasi nō vidēs, z mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiā tuam, z opera tua non proderunt tibi. Cū clamaueris, liberent te cōgregati tui, et omnes eos auferet vētus, tollet aura. Qui aūt fiduciam habet mei, hereditabit terram, et possidebit montem sanctū meū. Et dicam, Viam facite, prebete iter, declinate de semita, auferte offendicula de via ppli mei. Quia hec dicit excelsus, et sublimis habitans eternitatem, et sanctū nomē ei⁹ in excelso z in sancto habitans, z cū contrito et humili spiritu, vt viuificet spiritum humilium, vt viuificet cor cōtritorum. Non enim in sempiternū litigabo, neq; vsq; ad finem irascar: quia spirit⁹ a facie mea egredietur, z flatus ego faciam. Propter iniquitatem auaritie ei⁹ iratus⁹ sum, et percussi eū: abscondi, z indignatus sum: et abijt vagus in via cordis sui. Vias ei⁹ vidi, et sanaui eum, et reduxi eum, z reddidi consolationes ipsi, z lugētibus ei⁹. Creaui fructū labiorū pacem, pacem ei q longe est z q prope, dixit dñs, z sanaui eū. Impij aūtē quasi mare feruens, qō quiescere nō potest, z redundant fluct⁹ ei⁹ in cōculcationem z lutum. Non est pax impijs, dicit dominus deus.

¶ De ieunio et eleemosina z alijs operibus misericordie: de veneratione z obseruatiōe sabbathi: z de premijs eorūdem. Caput. lviij.

CLama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuā, z annūtia populo meo scelera eorū, z domui Iacob peccata eorū. Me etenim de die in diē querunt, z scire vias meas volūt: quasi gens q̄ iustitiam fecerit, z iudiciū dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitie, z appropinquare deo volunt. Quare ieiunauimus, z non aspexisti: humiliauimus animas nostras, et nescisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vra, et oēs debitores vestros repetitis. Ecce, ad lites, et ad contentiones ieiunatis, z percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut vsq; ad hanc diem, vt audiatur in excelso clamor vester. Nūquid tale est ieiunium qō elegi, per diem affligere hominē animā suam? nunqd contorquere quasi circulum caput suum, z saccum z cinerem sternere? nunquid istud vocabis ieiunium, et diē acceptabilem domino? Nonne hoc est magis ieiunium qō elegi: dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos q confracti sunt liberos, et omne onus dirumpe. Frange esurienti panem tuū, z egenos vagosq; induc in domum tuam. Cum videris nudum, operi eum, et carnem tuam ne despexeris. Tūc erūpet q̄si mane lumen tuū, et sanitas tua citius orietur, et anteibit faciem tuam iustitia tua, et gloria domini

colliget te. Tūc inuocabis, et dominus exaudiet te: clamabis, et dicet, Ecce adsum. si abstuleris de medio tui catenā, et desieris extendere digitum, ⁊ loqui qđ non prodest, cum effuderis esurienti animam tuam, et animam afflictam repleueris: oriet in tenebris lux tua, et tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiē tibi dabit dñs semper, ⁊ implebit splēdoribus animā tuā, ⁊ ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus irriguus, et sicut fons aquarū, cuius non deficiēt aque. Et edificabunt in te deserta seculorū: fundamenta generationis et generationis suscitabis: et vocaberis Edificator sepium, auertēs semitas in quietem. Si auerteris a sabbatho pedē tuum, facere voluntatē tuam in die sancto meo, et vocaueris sabbathum delicatum, et sanctū dñi gloriosum, et glorificaueris eū dū nō facis vias tuas, et non inuenietur voluntas tua vt loquaris sermonē: tunc delectaberis super dño, ⁊ sustollā te super altitudines terre, et cibabo te hereditate Jacob patris tui. Os enim domini locutum est.

D

¶ Potens est deus ad saluandum: benignus ad audiendum: sed nostre iniquitates obstiterunt: de armatura qua indutus est dominus. Caput. lix.

A Numeri xj. e. s. l. a

Ecce, non est abbreuiata manus dñi vt saluare nequeat, neq; aggrauata ē auris eius vt nō exaudiat: sed iniquitates vestre diuiserūt inter vos ⁊ deū vestrū, et peccata vestra abscōdert facie eius a vobis ne exaudiret. Manus enim vestre pollute sunt sanguine, et digiti vestri iniqtate: labia vestra locuta sunt mendacium, et lingua vestra iniquitatē fatur. Non est qui inuocet iustitiā, neq; est qui iudicet vere: sed confidūt in nihili, et loquūtur vanitates. Cōceperunt laborem, ⁊ pepererūt iniquitatē. Ova aspidum ruperunt, et telas aranee texuerunt. Qui comederit de ouis eorum, morietur: et qđ cōfotū est, erumpet in regulum. Tele eorum nō erūt in vestimentum, neq; operientur operibus suis. opera eorum opera inutilia, et opus iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt, ⁊ festināt vt effundāt sanguinē innocentem. Cogitationes eorum cogitationes inutiles: vastitas et cōtritio in vijs eorū. Viam pacis nescierūt, et nō est iudicium in gressibus eorum. Semite eorū incuruate sunt eis: omnis qui calcat in eis, ignorat pacem: Propter hoc elongatum est iudicium a nobis: ⁊ nō apprehendet nos iustitia. Expectauimus lucē, ⁊ ecce tenebre: splēdorē, et in tenebris ambulauimus. Palpauim⁹ sicut ceci, parietē, et q̄si absq; oculis attrectauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui. Rugiem⁹ quasi vrsi omnes, ⁊ quasi colūbe meditātes gememus. Expectauimus iudiciū, ⁊ nō est: salutem, et elongata est a nobis. Multiplicate sunt enim iniquitates nostre coram te, et peccata nostra responderunt nobis. quia scelera nostra nobiscū, ⁊ iniqtates nostras cognouimus, peccare ⁊ mētiri cōtra dñm: et auersi sumus ne iremus post tergum dei nostri, vt loqueremur calūniam ⁊ trāsgressionem. Concepimus, et locuti sumus de corde verba mēdacij, ⁊ cōuersum est retrorsum iudicium, et iustitia longe stetit, quia corruit in platea veritas, et equitas non potuit ingredi. Et facta est veritas in obliuionē: ⁊ qui recessit a malo, prede patuit. Et vidit dominus, ⁊ malum apparuit in oculis eius, quia non est iudicium. Et vidit quia non est vir: ⁊ admiratus est quia non est qui occurrat. Et saluauit sibi brachium suum, et iustitia ei⁹ ipsa confirmauit eum. Indutus est iustitia vt lorica, et galea salutis in capite eius. Indutus est vestimentis vltionis, ⁊ opert⁹ est quasi pallio zeli. Sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis, et vicissitudinē inimicis suis, insulis vicem reddet. Et timebūt qui ab occidēte, nomen domini: ⁊ qui ab ortu solis, gloriam eius: cum venerit quasi fluuius violentus, quem spiritus dñi cogit, ⁊ venerit Sion redemptor, ⁊ eis qui redeūt ab iniquitate i Jacob, dicit dominus. Hoc fed⁹ meū cū eis dicit dñs, Spiritus me⁹ qui est in te, ⁊ verba mea q̄ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, ⁊ de ore seminis tui, et de ore seminis semis tui, dicit dñs, amodo et vsq; in sempiternum.

D Ephe. vj. c. j. Thess. v. d.

Roman. xj. d

¶ De primitiua ecclesia: de gloria ecclesie in presenti ⁊ de beatitudine ipsius in futuro. Caput. lx.

A

Surge, illuminare Jerusalem. quia venit lumen tuū, ⁊ gloria dñi super te orta est. Quia ecce tenebre operiēt terram, et caligo populos: super te autem orietur dominus et gloria eius in te videbitur. Et ambulabūt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerūt tibi. Filij tui de longe venient, et filie tue de latere surgent. Tūc videbis et afflues, et mirabitur et dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentiū venerit tibi. Inundatio camelorū operiet te, dromedarij Madian ⁊ Epha: omnes de Saba venient, aurū ⁊ thus deferentes, et laudē domino annūtiantes. Omne pecus Cedar cōgregabūt tibi, arietes Nabaioth ministrabūt tibi: offerentur super placabili altari meo, et domum maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti, q̄ vt nubes volāt, et q̄si colūbe ad fenestras suas? Me enim insule expectabūt, et naues maris i principio, vt adducam filios tuos de longe. Argentū eorū, et aurū eorū cū eis nomini domini dei tui, et sancto Jsrael, quia glorificauit te. Et edificabūt filij peregrinorū muros tuos, et reges eor⁹ ministrabūt tibi. In indignatione eī mea percussi te, et in reconciliatione mea miser⁹ sum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte non claudent, vt afferat ad te fortitudo gentiū, ⁊ reges earū adducant. Gens enim ⁊ regnū qđ non seruierit tibi, peribit: ⁊ gentes solitudine vastabūtur. Gloria Libani ad te veniet, abies ⁊ buxus ⁊ pin⁹ simul, ad ornandū locū sanctificationis mee, ⁊ locū pedum meorū glorificabo. Et venient ad te curui filij eorū q̄ humiliauerūt te: ⁊ adorabūt vestigia pedū tuor⁹ omnes q̄ detrahebant tibi, ⁊ vocabūt te Ciuitatem domini, Sion sancti Jsrael. Pro eo qđ fuisti derelicta ⁊ odio habita, ⁊ nō erat q̄ per te transiret, ponam te in superbiam sclorū, gaudiū in generationem ⁊ generationē, ⁊ suges lac gentiū, ⁊ mamilla regū lactaberis: ⁊ scies q⁹ ego dominus saluans te, ⁊ redēptor tu⁹ fortis Jacob. Pro te afferam aurū, ⁊ pro ferro afferam argentū: ⁊ pro lignis es, ⁊ pro lapidib⁹ ferrū. Et ponam visitationē tuam pacem, ⁊ prepositos tuos iustitiam. Non audietur vltra iniquitas in terra tua, vastitas ⁊ contritio in terminis tuis, ⁊ occupabit salus muros tuos, ⁊ portas tuas laudatio. Noa erit tibi ampli⁹ sol ad lucendū per diē, nec splēdor lune illuminabit te: sed erit tibi dominus in lucē sempiternam, ⁊ de⁹ tu⁹ in gloriam tuam. Non occidet vltra sol tu⁹, ⁊ luna tua non minuet: q⁹ erit tibi dominus in lucem sempiternam, ⁊ complebunt dies luct⁹ tui. Populus autem tu⁹ omnes iusti in perpetuū hereditabūt terrā, germen plantationis mee op⁹ man⁹ mee ad glorificandū. Minim⁹ erit in mille, ⁊ paruul⁹ in gētem fortissimam: Ego dominus in tempore eius subito faciam istud.

¶ De vnctione ⁊ missione et predicatione christi: de verbis ipsius ad predicatores: exultat ecclesia in decore suo. Caput. lxj.

Spirit⁹ domini super me, eo qđ vnxerit dominus me: ad annuntiandū mansuetis misit me, vt mederer cōtritis corde, ⁊ predicarem captiuis indulgentiā, ⁊ clausis apertionem: vt predicarem annum placabilem domino, ⁊ diē vltionis deo nostro: vt cōsolarer omnes lugentes, vt ponerem lugentibus Sion, et darem eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitie, plantatio domini ad glorificandum. Et edificabunt deserta a seculo, et ruinas antiquas erigent, ⁊ instaurabunt ciuitates desertas, dissipatas in generationem et generationem. Et stabunt alieni, et pascent pecora vestra: et filij peregrinorum, agricole et vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri, dicetur vobis: fortitudinem gētium comedetis, ⁊ in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem eorum: propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, letitia sempiterna erit eis. quia ego dñs diligens iudiciū, odio habens rapinā in holocaustum,

A Luce iij. c.

B

C

D

B

C

5. xlix. e

B

C

D

Apoca. xxj. g.

Apoca. xxj. g. ⁊ xxij. a

stū. Et dabo opus eoꝝ in veritate, ⁊ fedꝰ ppetuū feriam eis. Et sciēt in gētibus semē eorū, ⁊ germen eoꝝ in medio pplōꝝ. Oēs q viderint eos, cognoscēt illos, qꝝ isti sunt semen cui bñdixit dñs. Gaudēs gaudebo ī dño, ⁊ exultabit aīa mea in deo meo. Quia īduit me vestimētis salutis: ⁊ indumēto iustitie circūdedit me, q̄si spōsū decoratū coꝛona, ⁊ q̄si spōsam ornatā monilibꝰ suis. Sicut eñ terra profert germē suū, ⁊ sicut hortus semē suū germinat: sic dñs deus germinabit iustitiam, ⁊ laudē coram vniuersis gentibus.

¶ Predicatur aduentus christi: fecunditas ecclesie: ⁊ clamor custodum de iudicio. Caput. lxij.

D Ropter Sion nō tacebo, ⁊ ꝓpter Jerusalē nō quiescā, donec egrediat vt splēdoꝛ iustus eius, ⁊ saluatoꝛ eius vt lāpas accēdat. Et videbūt gētes iustū tuū, ⁊ cūcti reges inclytū tuū: ⁊ vocabiꝝ tur tibi nomē nouū, qđ os dñi noīauit. Et eris coꝛona gloꝛie in manu dñi, ⁊ diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: ⁊ terra tua nō vocabit amplius desolata: sed vocaberis volūtas mea in ea, ⁊ terra tua inhabitata. qꝝ cōplacuit dño in te: ⁊ terra tua inhabitabit. Habitabit eñ iuuenis cum virgine, ⁊ habitabūt in te filij tui. Et gāudebit spōsus sup spōsam, ⁊ gaudebit sup te deus tuus. Sup muros tuos Jerusalē cōstitui custodes: tota die ⁊ tota nocte ppetuo nō tacebūt. Qui reminiscimini dñi, ne taceatis, ⁊ ne detis silentiū ei, donec stabiliat, ⁊ donec ponat Jerusalē laudē in terra. Jurauit dñs in dextera sua, et in brachio foꝛtitudinis sue, Si dedero triticū tuū vltra cibuꝝ inimicis tuis: ⁊ si biberit filij alieni vinū tuū ī quo laborasti. Quia q cōgregabūt illud, comedēt, ⁊ laudabūt dñm: ⁊ q cōportant illud, bibēt ī atrijs sanctis meis. Trāsite, transite p portas, ꝓparate viā pplo, planū facite iter, ⁊ eligite lapides, ⁊ eleuate signū ad pplos. Ecce dñs auditum fecit in extremis terre, dicite filie Sion, Ecce saluatoꝛ tuus venit, ecce merces eius cū eo, ⁊ opus eius coꝝā illo. Et vocabunt eos Populus sanctus, redempti a dño. Tu autem vocaberis, Quesita ciuitas ⁊ non derelicta.

¶ De ascensione ⁊ passione christi: commemoratio preteritarum christi ⁊ nouarum postulatio. Caput. lxij.

Q Uis est iste q venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra: iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine foꝛtitudinis sue. Ego qui loquoꝛ iustitiā, ⁊ ꝓpugnatoꝛ sum ad saluandū. Quare ergo rubrū est indumentū tuū, ⁊ vestimēta tua sicut calcantium in toꝛculari? Toꝛcular calcaui solus, ⁊ de gētibus nō est vir mecū: calcaui eos in furoꝛe meo, ⁊ cōculcaui eos in ira mea: ⁊ aspersus est sanguis eoꝝ sup vestimenta mea, et oīa īdumenta mea inquinaui. Dies eñ vltionis in coꝛde meo, annus redēptionis mee venit. Circūspexi, ⁊ non erat auxiliatoꝛ: q̄siui, ⁊ nō fuit qui adiuuaret. Et saluauit mihi brachiū meū, ⁊ īdignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et cōculcaui pplos in furoꝛe meo, ⁊ inebriaui eos ī idignatione mea, ⁊ detraxi in terrā virtutē eoꝝ. Misericordiarum dñi recoꝛdabor, laudē dñi sup oibus q̄ reddidit nobis dñs, et sup multitudinē bonoꝝ domui Jsrael, qꝝ largitus est eis secūdū īdulgentiā suā ⁊ secūdū multitudinē miarū suaꝝ. Et dixit, Uerūtū pplus meus est filij nō negātes: ⁊ factꝰ est eis saluatoꝛ. In oī tribulatiōe eoꝝ nō est tribulatus, ⁊ angelus faciei eiꝰ saluauit eos: ī dilectiōe sua, ⁊ ī indulgētia sua ipe redemit eos, ⁊ portauit eos, ⁊ eleuauit eos cūctis diebus seculi. Ipsi aūt ad iracūdiā ꝓuocauerūt, ⁊ afflixerunt spīm sanctū eius: ⁊ quersus est eis in inimicū, ⁊ ipse debellauit eos. Et recoꝛdatꝰ est dierū seculi Moysi populi sui: Ubi est q eduxit eos de mari cū pastoꝛibꝰ gregis sui: vbi ē q posuit in medio eius spīm sancti sui: Qui duxit ad dexteram Moysen brachio maiestatis sue: q scidit aq̄s añ eos, vt faceret sibi nomen sempiternum: qui eduxit eos p abyssos, quasi equum ī deserto nō ipingētē. Quasi aīal ī cāpo descēdēs, spūs dñi ductoꝛ eiꝰ fuit: sic adduxisti pplm tuū, vt faceres tibi nomē glie. Attēde de celo, ⁊ vide de hītaculo sācto tuo ⁊ glie tue. Ubi est zelꝰ tuꝰ, ⁊ foꝛtitudo tua, multitudo viscerꝝ tuoꝝ, ⁊ miserationū tuaꝝ: Sup me cōtinuerūt se. Tu eñ pr nr, ⁊ Abraha nescīuit nos, ⁊ Jsrael ignorauit nos: tu dñe pr nr, ⁊ redēptoꝛ nr, a seculo nomē tuum. Quare errare nos fecisti dñe de vijs tuis: īduraſti coꝛ nrm, ne timeremꝰ te? Cōuertere ꝓpter seruos tuos, tribus hereditatis tue. Quasi nihilū possederūt pplm sanctū tuū: hostes nri q̄culcauerūt sctificationē tuā. Facti sumꝰ q̄si ī principio, cū nō dñareris nri, neq; īuocareꝝ nomē tuū sup nos.

¶ Desyderatur aduentus xpi: ipse occurrit facienti iustitiam: confitentur mala sua ⁊ bonitatem dei commemorat. Caput. lxiij.

V Tinā dirūperes celos, ⁊ descēderes: a facie tua mōtes defluerēt, sicut exustio ignis tabescerent, aque arderēt igni, vt notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gētes turbarenꝝ. Cū feceris mirabilia, nō sustinebimꝰ. Descēdisti, ⁊ a facie tua mōtes defluxerūt. A seculo nō audierūt, neq; auribꝰ percepерūt, oculꝰ nō vidit deꝰ absq; te, q̄ ꝓparasti expectātibus te. Occurristi letāti, ⁊ faciēti iustitiā: in vijs tuis recoꝛdabunꝝ tur tui. Ecce, tu iratꝰ es, ⁊ peccauimꝰ: in ipsis fuimꝰ semꝑ, ⁊ saluabimur. Et factꝰ sumꝰ vt īmūdus oēs nos, ⁊ q̄si pannus mēstruate vniuerse iustitie nre. Et cecidimꝰ q̄si folium vniuersi, ⁊ iniqtates nre q̄si vētus abstulerūt nos. Nō est q īuocet nomē tuū: q cōsurgat, ⁊ teneat te. Abscōdisti faciem tuā a nobis, ⁊ alliſisti nos in manu iniqtatis nostre. Et nūc dñe, pr nr es tu, nos vero lutū: ⁊ fictoꝛ nr tu, ⁊ opa manuū tuarū oēs nos. Ne irascaris dñe satis, ⁊ ne vltra memineris iniqtatis: ecce, respice, pplus tuꝰ oēs nos. Ciuitas sācti tui facta est deserta, Siō deserta facta est, Jerusalem desolata est. Domꝰ sanctificatiōis nre ⁊ glie nre, vbi laudauerūt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, ⁊ omnia desyderabilia nostra versa sunt in ruinas. Numquid super his cōtinebis te dñe, tacebis ⁊ afflīges nos vehementer?

¶ Uox xpi de passione sua ⁊ contra iudeos de idololatria: de distantia inter seruientem domino: et non seruientem deo: de felicitate Jerusalem. Caput. lxv.

Q Uesierūt me q ante nō interrogabāt, inuenerūt q non quesierunt me. Dixi, Ecce ego, ecce ego ad gentē q̄ nō īuocabat nomē meū. Expandi manus meas tota die ad pplm incredulū, q gradit in via nō bona post cogitationes suas. Populus q ad iracundiā ꝓuocat me ante faciem meam semper: qui immolāt in hoꝛtis, ⁊ sacrificant super lateres: qui habitant in sepulchris, ⁊ in delubris idolorum doꝛmiunt: qui comedunt carnem suillam, ⁊ ius propbanum in vasis eoꝝ. Qui dicūt Recede a me, nō appropinques mihi, qꝝ īmūdus es. Isti fumus erunt in furoꝛe meo, ignis ardēs tota die. Ecce scriptū est coram me: nō tacebo, sed reddam ⁊ retribuam in sinu eoꝝ: iniquitates vestras, ⁊ iniquitates patrum vestroꝝ rum simul, dicit dominus: qui sacrificauerunt super montes, ⁊ super colles exprobrauerunt mihi, ⁊ remetiar opus eoꝝ primum in sinu eoꝝ. Hec dicit dominus. Quomodo si inueniatur granum in botro, et dicatur, Ne dissipes illud, quoniam benedictio est: sic faciam ꝓpter seruos meos, vt non disperdam totum. Et educaꝝ de Jacob semen, ⁊ de Juda possidentem montes meos: et hereditabunt eam electi mei, et serui mei habitabunt ibi. Et erunt campestria in caulas gregum, ⁊ vallis Achor in cubile armentoꝝ populo meo qui requisierunt me. Et vos qui dereliquistis dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis Foꝛtune mensam, ⁊ libatis super eam, numerabo vos in gladio, ⁊ omnes in cede coꝛruetis: ꝓ eo quod vocaui, et non respondistis: locutus sum, et non audistis, et faciebatis malum in oculis meis: et que nolui, elegistis. Propter hoc hec dicit dominus deus, Ecce, serui mei comedent, et vos esurietis: Ecce serui mei bibent, et vos sitietis: Ecce serui mei letabuntur, ⁊ vos confundemini. Ecce, serui mei laudabunt pre exultatione coꝛdis, et vos clamabitis pre doloꝛe coꝛdis, et pre contritione spiritus ululabitis, et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis. Et interficiet te dominus deus, et seruos suos vocabit nomine alio. In quo qui benedictus est super terram, bñdicetur in deo amē. Et q iurat ī terra, iurabit ī deo

Deuter. xxvj. d. baruch ij. d.

A

f. cor. ij. b.

B

C

D

Psal. lxxviij. b.

Matth. xxj a. zach. ix. b.

A

Apoca. xix. c.

B

C

Exodi xiij. e.

D

A

rō. x. d.

B

Prouer. j. c. iere. vij. c

C

amen: q; obliuiõi tradite ſunt anguſtie priores, ⁊ q; abſcõdite ſunt ab oculis noſtris. Ecce eñ ego creo celos nouos ⁊ terrã nouã: ⁊ non erunt in memoria priora, ⁊ nõ aſcendẽt ſup cor. Sed gaudebitis ⁊ exultabitis vſq; in ſempiternum in his que ego creo: q; ecce ego creo Jeruſalẽ exultationẽ ⁊ populũ eius gaudium: ⁊ exultabo in Jeruſalẽ, ⁊ gaudebo in populo meo: ⁊ nõ audieť in ea vltra vox fletus ⁊ vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierum, ⁊ ſenex qui non impleat dies ſuos: quoniam puer centum annorum morietur ⁊ peccator centum annorum maledictus erit. Et edificabunt domos, ⁊ inhabitabunt: et plantabunt vineas, et comedent fructum earum. Non edificabunt, ⁊ alius habitabit: non plantabunt, ⁊ alius comedet: ſecundum enim dies ligni, erunt dies populi mei, ⁊ opera manuum eorum inueterabunt electis meis. Non laborabunt fruſtra, neq; generabunt in conturbatione: quia ſemen benedictorum dñi eſt, ⁊ nepotes eorum cum eis. Eritq; antequam clament, ego exaudiam: adhucillis loquentibus, ego audiam. Lupus ⁊ agnus paſcẽtur ſimul, ⁊ leo ⁊ bos comedent paleas, ⁊ ſerpenti puluis panis eius. Nõ nocebũt neq; occident in omni monte ſancto meo, dixit dominus.

apoca. xxj.a.

pſ.xxxj.b

ē.xj.a.

¶ De loco quietis dñi: de reprobatione carnalis ſacrificij: de partu virginis ⁊ fecunditate eccleſie: de gaudio ⁊ de delitijs Jeruſalem ⁊ eccleſie: de iudicio domini: ⁊ de premijs ſanctorum ⁊ penis ipſorum: interponitur demiſſione ⁊ p̃dicatione apoſtolorum. Capur. lxvj.

Actuum vij.f.

HEc dicit dñs, Celũ ſedes mea, terra autem ſcabellum pedũ meorũ: que eſt iſta domus quã edificabitis mihi: ⁊ quis eſt iſte locus requietionis mee: Oĩa hec manus mea fecit, ⁊ facta ſunt vniuerſa iſta, dicit dñs. Ad quẽ autẽ reſpiciam, niſi ad pauperculum, ⁊ cõtritum ſpũ, ⁊ tremẽtem ſermones meos: Qui immolat bouẽ, quaſi q̃ interficiat virũ. Qui mactat pecus, quaſi qui excerebret canẽ. Qui offert oblationem, quaſi q̃ ſanguinẽ ſuillum offerat. Qui recordať thuris, quaſi qui bñdicat idolo. Hec oĩa elegerunt in vijs ſuis, ⁊ in abominationibus ſuis aĩa eorum delectata eſt. Unde ⁊ ego eligã illuſiones eorũ: ⁊ que timebant, adducam eis: q; vocaui, et nõ erat qui reſpõderet: locutus ſum, ⁊ nõ audierunt. Feceruntq; malum in oculis meis, ⁊ q̃ nolui elegerunt. Audite verbum dñi, qui tremitis ad verbum eius: dixerũt fratres veſtri odiẽtes vos, ⁊ abjiciẽtes propter nomẽ meum: glorificetur dñs, ⁊ videbimus in letitia veſtra: ipſi autem cõfundeńt. Vox populi de ciuitate, vox de templo, vox dñi reddentis retributionem inimicis ſuis. Antequaz parturiret peperit: antequam veniret partus eius, peperit maſculuz. Quis audiuit vnquã tale, ⁊ quis vidit huic ſimile: nũquid parturiet terra in die vna, aut parietur gens ſimul, q; parturiuit ⁊ peperit Sion filios ſuos: Nũquid ego, qui alios parere facio, ipſe nõ pariam, dicit dñs, ſi ego q̃ generationem ceteris tribuo, ſterilis ero, ait dñs deus tuus: Letamini cum Jeruſalem, ⁊ exultate in ea omnes qui diligitis eam: gaudete cum ea gaudio vniuerſi qui lugetis ſup eaz, vt ſugatis, ⁊ repleamini ab vberibus ꝯſolationis eius: vt mulgeatis, ⁊ delicijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit dñs, Ecce ego declinabo ſuper eam quaſi fluuium pacis, ⁊ quaſi torrentem inundantem gloriam gẽtium, quã ſugetis: ad vbera portabimini, ⁊ ſup genua blandientur vobis. Quo modo ſi cui mater blãdiať, ita ego cõſolabor vos, ⁊ in Jeruſalẽ cõſolabimini. Uidebitis, ⁊ gaudebit cor veſtrũ, ⁊ oſſa veſtra quaſi herba germinabunt, et cognoſcetur manus dñi ſerui eius, et indignabitur inimicis ſuis. q; ecce dñs in igne veniet, ⁊ quaſi turbo quadrige eius: reddere in indignatione furorem ſuum, ⁊ increpationem ſuam in flamma ignis: q; in igne dñs dijudicabit, et in gladio ſuo ad omnem carnem, ⁊ multiplicabuntur interfecti a dño. Qui ſanctificabantur, ⁊ mũdos ſe putabant in hortis poſt vnam intrinſecus, qui comedebant carnẽ ſuillam, ⁊ abominationem ⁊ murem: ſimul conſumentur, dicit dominus. Ego autem opera eorum, ⁊ cogitationes eorum venio vt congregem cum omnibus gentibus et linguis: et venient, ⁊ videbunt gloriam meam. Et ponã in eis ſignum, ⁊ mittam ex eis qui ſaluati fuerint, ad gentes in mare, in Aphricam, ⁊ Lydiam tenentes ſagittam: in Jtaliã ⁊ Greciam, ad inſulas longe, ad eos qui non audierunt de me, et non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriã meã gentibus, ⁊ adducent omnes fratres veſtros de cunctis gẽtibus donum domino, in equis, ⁊ in quadrigis, ⁊ in lecticis, ⁊ in mulis, ⁊ in carrucis ad montem ſanctum meum Jeruſalem, dicit dominus quomodo ſi inferant filij Jſrael munus in vaſe mundo in domum domini. Et aſſumam ex eis in ſacerdotes, ⁊ leuitas, dicit dominus: quia ſicut celi noui ⁊ terra noua, que ego facio ſtare coram me, dicit dominus deus: ſic ſtabit ſemen veſtrum, ⁊ nomen veſtrũ. Et erit menſis ex mente, ⁊ ſabbathum ex ſabbatho: veniet omnis caro vt adoret coram facie mea, dicit dominus. Et egredientur ⁊ videbunt cadauera virorum, qui preuaricati ſunt in me: vermis eorum non morietur, ⁊ ignis eorum non extingueť: ⁊ erunt vſq; ad ſatietatem viſionis omni carni.

Finis.

¶ Explicit Jſaias.

¶ Jncipit prefatio in Jeremiam prophetam.

HEc interpretatio hieronymi eſt Si quid in ea nouerit ſcõm hebreos codices exploreť. Alia eſt ſeptuaginte interpretũ eccleſie vſitata. Que q̃tis nonnulla aliter habeat q̃ in hebreis codicibus inueniť tñ vtraq; id eſt ſcõm ſeptuaginta ⁊ ſcõm hebreã apoſtolica auctoritate firmata eſt: nõ erroꝛe neq; reprehẽſione ſuperiorum: ſed certo cõſilio ſeptuaginta nonnulli aliter dixiſſe vel cõtexuiſſe intelliguntur. Quod ideo premonemus ne quiſq; alteram ex altera velit emendare. Quod ſingulorum in ſuo genere veritas obſeruanda eſt.

¶ Jncipit prologus in eundem.

HEremias ꝓpheta: cui hic ꝓlogus ſcribiť: ſermone quidẽ apud Hebreos Jſaie ⁊ Oſee ⁊ quibuſdã aliis prophetis videtur eſſe ruſticior: ſed ſenſibus par eſt: q̃ppe qui eodẽ ſpũ ꝓphetauerit. Porro ſimplicitas eloquũ: a loco et in quo natꝰ eſt: accidit. Fuit eñ anathothites: qui eſt vſq; hodie viculus: tribus ab Jeroſolymis diſtãs milibꝰ: ſacerdos ex ſacerdotibꝰ: ⁊ in matris vtero ſanctificatus, virginitate ſua euangelium virum xp̃i eccleſie dedicãs. Hic vaticinari exorſus eſt puer: ⁊ captiuitatem vrbis atq; Judee: nõ ſolũ ſpũ: ſed ⁊ oculis carnis intuitus eſt: iã decẽ tribus Jſrael aſſyrijs in Medos tranſtulerant: iam terras earũ: colonie gẽtiũ poſſidebãt. Uñ in Juda tñ: et in Beniamin ꝓphetauit: ⁊ ciuitatis ſue ruinas quadruplici planxit alphabeto: q̃ nos menſure metri: verſibuſq; reddidimus. Preterea ordinẽ viſionũ qui apud Grecos ⁊ Latinos omnino cõfuſus eſt ad priſtinã fidẽ correxim⁹. Librũ aũt Baruch notarij eius: q̃ apud hebreos nec legitur: nec hr̃: ptermiſimus: pro his oĩbus maledicta ab emulis p̃ſolantes: quibus me neceſſe eſt per ſingula opuſcula rñdere. Et hoc patior: quia vos me cogitis. Ceterũ ad cõpẽdium mali rectius fuerat modũ furori eorũ ſilentio meo ponere: q̃ quotidie nouã aliquid ſcripturientem inuidorum inſaniam prouocare.

¶ Jncipit alius prologus in eundem.

IOacim filius Joſie: cuius tertiodecimo anno prophetare orſus eſt Jeremias: ſub quo ⁊ olda mulier prophetauit: ipſe eſt qui alio noie appellatur eliachim: ⁊ regnauit ſuper tribũ iuda ⁊ Jeruſalem annis vndecim. Cui ſucceſſit in regnum filius Joachim cognomento Jechonias qui tertio menſe regni eius die decima captus a ducibus nabuchodonoſor ductus eſt in babylonem: ⁊ in loco eius conſtitutus eſt ſedechias filius joſie patruus eius. Cuius anno vndecimo Jeruſalem capta atq; ſubuerſa eſt. Nemo igitur putet eundem in danielis principio Joachin qui in ezechielis exordio Joachim ſcribitur. Jſte extremam ſyllabam chim habet: ille chin. Et ob hãc cauſam in euangelium ſecundum Matheum vna videtur deeſſe generatio: q; ſecunda theſſaredecas in Joachim deſinit filium Joſie: ⁊ tertia incipit a Joachin filio Joachim. Quod ignorans porphyrius calũniam inſtruit eccleſie: ſuam oſtendens imperitiã: dum euangeliſtam matheum arguere nititur falſitatis. Quodq; traditum ſcribitur Joachim: monſtrat non aduerſariorum fortitudinis fuiſſe victoriam: ſed domini voluntatis.

¶ Argumentum in Jeremiam.

IEremias Anathothites: qui eſt viculus: tribus a Jeroſolymis diſtans milibus: apud Thaphnas in Egypto a populo lapidibus obrutus occubuit. Jacet vero in eo loco ſepultus: quo dudum Pharao rex habitauerat. Et quoniam poſtulatione ſua defugatis ab eo dem loco ſerpentibus: Egyptios a tactu aſpidum facit eſſe ſecuros: magna eum ibi religione Egyptij venerantur.

apoca. xxj.a.

War. ix. g.

¶ Jncipit

¶Incipit hieremias propheta.

¶De sanctificatione ⁊ missione Jeremie: de virga vigilante olla succensa a facie aquilonis propheta confortatur. Caput. j.

A VErba Jeremie filij Helcie, de sacerdotib⁹ q̃ fuerũt in Anathoth, in terra Beniamin. Quod factũ est verbũ dn̄i ad eu̅ in dieb⁹ Josie filij Amon regis Juda, in tertiodecimo anno regni ei⁹. Et factũ est in diebus Joacim filij Josie regis Juda, vsq̃ ad cõsũmationem vndecimi anni Sedechie filij Josie regis Juda, vsq̃ ad trãsmigrationem Jerusalẽ, in mẽse q̃nto. Et factũ est verbũ dn̄i ad me, dicẽs, B Priusquã te formarã in vtero, noui te: ⁊ antequã exires de vulua, sanctificaui te, et prophetã in gentib⁹ dedi te. Et dixi, A, a, a, dn̄e deus: ecce nescio log̃, q̃ puer ego sum. Et dixit dn̄s ad me, Noli dicere Puer sum: q̃n̄ ad oia q̃ mittã te, ibis: ⁊ vniuersa quecũq̃ mãdauero tibi, loqueris. Ne timeas a facie eorũ: q̃ tecum ego sum vt eruam te, dicit dominus. Et misit dominus manum suam, ⁊ tetigit os meum: ⁊ dixit dominus ad me, Ecce, dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super gentes, ⁊ super regna: vt euellas, ⁊ destruas, ⁊ dispergas ⁊ dissipes, ⁊ edifices, ⁊ plantes. Et factum est verbum domini ad me, dicens, Quid tu vides Jeremia? Et dixi, Virgam vigilantem ego video. Et dixit dn̄s ad me, Bene vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo vt faciã illud. Et factũ est verbũ dn̄i scõd̃o ad me, dicẽs, Quid tu vides, Et dixi, Ollã succensaz ego video, ⁊ faciẽ eius a facie aquilonis. Et dixit dn̄s ad me, Ab aq̃lone pãdet malũ sup oẽs habitatores terre. q̃: ecce ego cõuocabo oẽs cognatiões regnorũ aquilonis, ait dn̄s. ⁊ venient, ⁊ ponẽt vnusquisq̃ solium suũ in introitu portarũ Jerusalẽ, ⁊ sup oẽs muros ei⁹ in circuitu: ⁊ super vniuersas vrbes Juda. Et loquar iudicia mea cũ eis sup oẽm malitiã eor̃ q̃ dereliquerũt me, ⁊ libauerũt dijs alienis, ⁊ adorauerũt opus manuũ suarum. Tu ergo accinge lũbos tuos, ⁊ surge, ⁊ loquere ad eos oia que ego p̃cipio tibi. Ne formides a facie eor̃: nec eñ timere te faciã vultũ eorũ. Ego q̃ppe dedi te hodie in ciuitatẽ munitam, ⁊ in colũnã ferreã, ⁊ in murũ ereũ sup oẽm terrã, regibus Juda, principibus eius ⁊ sacerdotibus, ⁊ ppl'o terre. Et bellabunt aduersum te, ⁊ non preualebũt: quia ego tecũ sum, ait dominus, vt liberem te.

¶Docet quid dicat: increpatur propter sacerdotes ⁊ pastores pro idolis: de fonte aque viue: de aqua turbida: ⁊ aliena vinea: increpat Jerusalem q̃ sit inobediens: ⁊ meretrix de generans polluta idolis: desperans obstinata oblita domini: increpat de sanguine pauperum. Cap. .ij.

A ET factũ est verbũ dn̄i ad me, dicẽs, Vade, ⁊ clama in aurib⁹ Jerusalem, dicẽs, Hec dicit dn̄s, Recordat⁹ sũ tui, miserãs adolescentiaz tuã, ⁊ charitatẽ desponsationis tue, q̃n̄ secuta es me ĩ deserto, in terra q̃ nõ seminat̃. Sanctus Jsrael dn̄o primitie frugũ eius: oẽs q̃ deuorant eũ, delinquũt: mala venient sup eos, dicit dn̄s. Audite verbũ dn̄i dom⁹ Jacob, ⁊ oẽs cognationes domus Jsrael: hec dicit dn̄s, Quid iuenerũt patres vestri in me iniq̃tatis, q̃: elõgauerũt a me, ⁊ ambulauerũt post vanitatem, ⁊ vani facti sunt? Et non dixerunt, B Vbi est dn̄s q̃ ascẽdere nos fecit de terra Egypti: q̃ traduxit nos per desertũ, per terrã inhabitabilẽ ⁊ inuiam, p terram sitis ⁊ imaginẽ mortis, per terrã in qua nõ ambulauit vir, neq̃ habitauit hõ? Et induxi vos in terram Carmeli, vt comederetis fructũ eius ⁊ bona illius: ⁊ ingressi contaminastis terrã meam, ⁊ hereditatem meã posuistis in abominationẽ. Sacerdotes non dixerũt, Vbi est dn̄s, ⁊ tenentes legem nescierũt me, ⁊ pastores preuaricati sunt in me: ⁊ prophete prophetauerunt in Baal, et idola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio cõtendam vobiscum, ait dn̄s: ⁊ C cum filijs vestris disceptabo. Transite ad insulas Cethim ⁊ videte: ⁊ in Cedar mittite, ⁊ considerate vehementer: et videte si factum est huiuscemodi, Si mutauit gens deos suos, ⁊ certe ipsi nõ sunt dij. Populus vero me⁹ mutauit gloriã suã in idolũ. Obstupescite celi sup hoc, ⁊ porte eius desolamini vehemẽter, dicit dn̄s. Duo eñ mala fecit populus meus, D me dereliquerũt fontẽ aque viue, ⁊ foderũt sibi cisternas, cisternas dissipatas, q̃ continere non valent aquas. Nunquid seruus est Jsrael, aut vernaculus, quare ergo fact⁹ est in pdam? Sup eũ rugierũt leones, ⁊ dederũt vocẽ suã, posuerũt terrã eius in solitudinẽ. Ciuitates eius exuste sunt, ⁊ non est qui habitet in eis. Filij quoq̃ & Memphеos ⁊ Thaphnes cõstuprauerũt te vsq̃ ad verticẽ. Nũq̃d nõ istud factũ est tibi, q̃: dereliqsti dn̄m deum tuum, eo tpe, quo ducebat te p viã? Et nũc q̃d tibi vis in via Egypti, vt bibas aquã turbidã? ⁊ q̃d tibi cũ via Assyriorum vt bibas aquam fluminis? Arguet te malitia tua, ⁊ auersio tua increpabit te. Scito ⁊ vide, q̃: malũ ⁊ amarũ est reliqsse te dn̄m deũ tuũ, ⁊ nõ esse timorem mei apud te: dicit dn̄s deus exercituũ. A seculo cõfregisti iugũ meũ, rupisti vincula mea: ⁊ dixisti, Nõ seruiã. Jn oi eñ colle sublimi, et sub oĩ ligno frõdoso tu pternebaris meretrix. Ego aũt planta j.iij.b
ui te vineã electã, oẽ semẽ verum: qũo ergo q̃uersa es mihi E
in prauũ vinea aliena, Si laueris te nitro, ⁊ multiplicaueris tibi herbã borith: maculata es in iniq̃tate tua coram me dicit dn̄s deus. Qũo dicis, Nõ sum polluta, post Baalim non ambulaui, Vide vias tuas in cõualle, scito q̃d feceris: cursor leuis explicans vias suas. Onager assuetus in soli- Jsai. v. a. Matth. xxj. d.
tudine, in desyderio aĩe sue attraxit ventuz amoris sui: nullus auertet eã: oẽs q̃ querũt eaz, nõ deficient: in menstruis eius inueniẽt eã. Prohibe pedẽ tuum a nuditate, ⁊ guttur tuũ a siti. Et dixisti, Desperaui, nequaq̃ faciã: adamaui q̃ppe alienos, ⁊ post eos ambulabo. Qũo cõfunditur fur q̃n̄ deprehendit̃, sic cõfusi sunt domus Jsrael, ipsi ⁊ reges eorũ, principes ⁊ sacerdotes, ⁊ prophete eorũ: dicentes ligno, Pater meus es tu: ⁊ lapidi, Tu me genuisti. Uerterũt ad me tergũ, ⁊ nõ faciẽ: ⁊ in tpe afflictionis sue dicent, Surge, ⁊ libera nos. Vbi sunt dij tui quos fecisti tibi? surgant ⁊ liberẽt te in tpe afflictionis tue: secũdũ numerũ quippe ciuitatũ tuarũ erãt dij tui Juda. Quid vultis mecũ iudicio contendere? omnes dereliquistis me, dicit dominus. F
Frustra percussi filios vestros, disciplinam nõ receperunt. Deuorauit gladi⁹ vester prophetas vestros: quasi leo vastator, generatio vestra. Uidete verbum domini, Nũquid j.xl.c.
solitudo factus sum Jsraeli, aut terra serotina? quare ergo dixit populus meus, Recessimus, nõ veniemus vltra ad te? Nunquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa falcie pectoralis sue? populus vero meus oblitus est mei G
diebus innumeris. Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad querendam dilectionem, que insuper et malitias tuas docuisti vias tuas, ⁊ in alijs tuis inuentus est sanguis animarum pauperum ⁊ innocentum? Non in fossis inueni eos, sz in omnibus que supra memorani. Et dixisti, Absq̃ peccato et innocens ego sum: ⁊ propterea auertatur furor tuus a me. Ecce, ego iudicio contendam tecum, eo q̃ dixeris, Non peccaui. Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas: ⁊ ab Egypto confunderis, sicut cõfusa es ab Assur. Nam ⁊ ab ista egredieris, ⁊ manus tue erunt super caput tuum: quoniam obtriuit dominus confidentiam tuam, ⁊ nihil habebis prosperum.

¶Increpatur Jerusalem de peccato: quia cum multis amatoribus fornicata: de imprudentia: de penitentia: cõparatur fornicationi duarum sororum: sermo domini contra assyrios: de reuersione tuda ⁊ Jerusalem: de penitentia populi. Cap. iij.

VUlgo dicitur, Si dimiserit vir vxorem suam, ⁊ recedens ab eo, duxerit virum alterum: nũquid A
reuertetur ad eam vltra? nunquid non polluta, ⁊ contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamẽ reuertere ad me, dicit dominus. Leua oculos tuos in directum, ⁊ vide vbi non prostrata sis. Jn vijs sedebas, expectãs eos quasi latro in solitudine: ⁊ polluisti terram in fornicationib⁹ tuis, B
⁊ in malitijs tuis. Quam ob rem phibite sunt stille pluuia

rum, & serotinus ĩber nõ fuit: frons mulieris meretricis facta ẽ tibi, & noluisti erubescere. Ergo saltẽ amodo voca me ℣Pater meus, dux virginitatis mee es tu. ℟Nũqd irascẽris in ppetuũ, aut pseuerabis in finẽ, Ecce locuta es, et fecisti mala, & potuisti. Et dixit dñs ad me in dieb⁹ Josie regis, ℟Nũqd vidisti q̃ fecerit auersatrix Jsrael, abijt sibimet sup oẽm montẽ excelsũ, & sub oi ligno frõdoso, & fornicata est ibi. Et dixi cũ fecisset hec oĩa, Ad me reuertere: & nõ est reuersa. Et vidit ꝓuaricatrix soror ei⁹ Juda, q̃ ꝓ eo q̃ mechata esset auersatrix Jsrael, dimisissem eã, & dedissem ei libellũ repudij: & nõ timuit ꝓuaricatrix Juda soror eius, sz abijt, & fornicata est etiã ipsa, & facilitate fornicationis sue cõtaminauit terrã, & mechata est cũ lapide & ligno. Et ĩ oi bus his nõ est reuersa ad me ꝓuaricatrix soror eius Juda in toto corde suo, sed in mẽdacio, ait dñs. Et dixit dñs ad me, Justificauit aĩam suã auersatrix Jsrael, cõparatione ꝓuaricatricis Juda. Vade, & clama sermones istos ꝑ aq lonẽ, & dices, ℟Reuertere auersatrix Jsrael, ait dñs: et non auertã faciẽ meã a vobis: q̃ sanctus ego sum, dicit dñs, et nõ irascar in ppetuũ. Verũtn scito miqtatẽ tuã q̃ in dñm deũ tuũ preuaricata es: & diſpſisti vias tuas alienis sub oi ligno frõdoso, & vocẽ meã nõ audisti, ait dñs. Conuertimini filij reuertẽtes, dicit dñs: q̃ ego vir vester: & assumã vos vnũ de ciuitate, & duos de cognatione, & introducam vos in Sion. Et dabo vobis pastores iuxta cor meũ, & pascent vos scia & doctrina. Cũq̃ multiplicati fueritis, & creueritis in terra in dieb⁹ illis, ait dñs: nõ dicent vltra, Arca testamẽti dñi: neq̃ ascẽdet sup cor, neq̃ recordabunt illius, nec visitabit, nec fiet vltra. In tpe illo vocabũt Jerusalem Soliũ dñi: & cõgregabunt ad eũ oẽs gentes in noĩe dñi in Jerusalẽ, & nõ ambulabunt post prauitatẽ cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus Juda ad domum Jsrael, & venient simul de terra aglonis ad terrã quaz dedi patribus vestris. Ego aũt dixi, Quo ponãte in filios, & tribuaz tibi terrã desyderabilẽ, hereditatẽ ꝓclarã exercituũ gẽtiũ: Et dixi patrẽ vocabis me, & post me ingredi nõ cessabis, Sz q̃ mõ si cõtẽnat mulier amatorẽ suũ: sic cõtẽpsit me domus Jsrael, dicit dñs. Vox in vijs audita est, ploratus, et vlulatus filioꝝ Jsrael: q̃m iniquã fecerũt viã suã, obliti sũt dominj dei sui. Cõuertimini filij reuertẽtes, & sanabo auersiones vestras. Ecce, nos venimus ad te: tu emi es dñs deus noster. Vere mendaces erãt colles, & multitudo montium: vere in dño deo nr̃o salus Jsrael. Cõfusio comedit laborẽ patrũ, nostroꝝ ab adolescentia nr̃a, greges eoꝝ, & armenta eorũ, filios eoruz & filias eorũ. Dormiemus in confusione nostra, & operiet nos ignominia nostra: q̃m dño deo nostro peccauimus nos, & patres nostri ab adolescentia nr̃a vsq̃ ad diem hanc: & non audiuimus vocem dñi dei nostri.

¶ Promittitur venia si se lauerint: de destructione Jude per Assyrios: q̃ nõ penituit doleꝝ prophetã de interitu gẽtis sue. Cap. iij.

SI reuerteris Jsrael, ait dñs, ad me conuertere. Si abstuleris offendicula tua a facie mea, non cõmoueberis. Et iurabis viuit dñs, ĩ veritate, & in iudicio, & in iustitia: & bñdicẽt eũ gentes, ipsum q̃ laudabũt. Hec emi dicit dñs viro Juda, & Jerusalẽ ℟Nouate vobis nouale, & nolite serere sup spinas: circũcidimini dño, & auferte ꝓputia cordiũ vestroꝝ viri Juda, et habitatores Jerusalẽ: ne forte egrediat vt ignis indignatio mea, & succendat, & nõ sit q̃ extinguat: ꝓpter malitiam cogitationũ vestraꝝ. Annũtiate in Juda, & in Jerusalem auditũ faciet: loquimini, & canite tuba ĩ terra: clamate fortiter, & dicite, Cõgregamini & ingrediamur ciuitates munitas, leuate signũ in Sion. Cõfortamini, nolite stare, q̃ malũ, ego adduco ab aglone, & cõtritionẽ magnã. Ascẽdit leo de cubili suo, & ꝓdo gentium se leuauit: egressus est de loco suo, vt ponat terrã tuã ĩ solitudinẽ: ciuitates tue vastabũtur, remanentes absq̃ habitatore. Sup hoc accingite vos cilicijs, plangite, & vlulate: q̃ nõ est auersa ira furoris dñi a nobis. Et erit in die illa, dicit dñs. ℣Peribit cor regis, et cor principũ: & obstupescent sacerdotes, & prophete cõsternabunt. Et dixi, ℟Heu heu heu dñe deus, ergone decipisti pplm istum, & Jerusalẽ, dicẽs, ℣Pax erit vobis: & ecce pue nit gladius vsq̃ ad aiam. In tẽpore illo dicetur populo huic, & Jerusalem, Ventus vrens in vijs que sunt ĩ deserto vie filie populi mei, non ad ventilandũ, & ad purgandũ. Spũs plenus ex his veniet mihi: & nũc ego loquar iudicia mea cũ eis, Ecce, quasi nubes ascendet, & q̃si tẽpestas currus eius: velociores aglis equi illius. Ve nobis, q̃m vastati sumus. Lena a malitia cor tuũ Jerusalem, vt salua fias: Usquequo morabunt in te cogitationes noxie: Vox enim annũtiãtis a Dan, & notũ faciẽtis idolũ de mõte ephraim. Dicite gẽtibus, Ecce auditũ est in Jerusalẽ custodes venire de terra longinqua, & dare sup ciuitates Juda vocem suã. Quasi custodes agroꝝ facti sunt sup eã in gyro: q̃ me ad iracũdiam ꝓuocauit, dicit dñs. Vie tue, & cogitationes tue fecerunt hec tibi: ista malitia tua, q̃ amara, q̃ tetigit cor tuũ. Ventrẽ meũ, ventrẽ meũ doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me: nõ tacebo, q̃m vocẽ buccine audiuit aĩa mea, clamorẽ prelij. Cõtritio sup cõtritionem vocata est: & vastata est oĩs terra. Repẽte vastata sũt tabernacula mea subito pelles mee. Usquequo videbo fugiẽtẽ, audiã vocẽ buccine? Quia stultus ppls meus me nõ cognouit: filij insipiẽtes sunt, & vecordes: sapiẽtes sunt vt faciãt mala, bene aũt facere nescierũt. Aspexi terrã, & ecce vacua erat, & nihili: & celos, & nõ erat lux in eis. Vidi mõtes, & ecce mouebantur: & oẽs colles cõturbati sunt. Intuitus sum, et non erat hõ: & oẽ volatile celi recessit. Aspexi, & ecce Carmel⁹ desertus: & oẽs vrbes eius destructe sunt a facie dñi, & a facie ire furoris eius. Hec emi dicit dñs, Deserta erit oĩs terra, sz tñ cõsũmationẽ nõ faciã. Lugebit terra, & merebunt celi de sup, eo q̃ locut⁹ sum. Cogitaui, & nõ penituit me, nec auersus sum ab eo. A voce equitis, & mittẽtis sagittã fugit oĩs ciuitas: ingressi sũt ardua, & ascẽdert rupes: vniuerse vrbes derelicte sunt, & nõ habitat in eis hõ. Tu autẽ vastata qd facies? Cũ vestieris te occino, cũ ornata fueris monili aureo, & pinxeris stibio oculos tuos: frustra cõponeris, cõtẽpserũt te amatores tui, aĩam tuã querẽt. Vocẽ emi q̃si ptu rientis audiui, angustias vt puerpere. Vox filie Sion inter moriẽtes, expãdentes q̃ manus suas. Ve mihi q̃ defecit anima mea propter interfectos.

¶ Dñs querit fidẽ in populo: prophetas ad obstinatos vadit predicat vastationẽ eius de propter peccata non tantum: plebis: sed principum: catalogus peccatorum Jerusalem scribitur: propter que tradetur inimicis. Increpat populum: q̃ deum non timet: q̃ ingratus est: & preterijt in sermones eius pessime. Caput. v.

CIrcumite vias Jerusalẽ, & aspicite, & cõsyderate, & q̃rite in plateis eius, an inueniatis virũ facientẽ iudiciũ, & querentẽ fidẽ: & ꝓpitiꝰ ero ei. Quo si etiã viuit dñs, dixerint: & hoc falso iurabunt. Dñe oculi tui respiciũt fidẽ: percussisti eos, & nõ doluerũt: attriuisti eos, & renuerũt accipe disciplinã: indurauerũt facies suas supra petrã, & noluerũt reuerti. Ego autẽ dixi. Forsitã pauperes sunt, & stulti, ignorãtes viã dñi, iudiciuz dei sui. Ibo igit ad optimates, & loquar eis: ipsi emi cognouerũt viam dñi, iudiciũ dei sui. & ecce, magis hi simul confregerunt iuguz, ruperunt vincula. Idcirco percussit eos leo de sylua, lupus ad vesperam vastauit eos, pardus vigilans super ciuitates eorũ. Omis qui egressus fuerit ex eis, capiet: q̃ multiplicate sunt preuaricationes eorũ, confortate sunt auersiones eoruz. Super quo propitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerunt me, & iurant in his qui nõ sunt dij. Saturaui eos, & mechati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores, & emissarij facti sunt vnusquisq̃ ad vxorem proximi sui hinniabat. Numquid super his non visitabo, dicit dominus, et in gente tali non vlciscetur anima mea? Ascendite muros eius, & dissipate, consummationem autem nolite facere: auferte propagines eius, q̃ non sunt domini. Preuaricatione enim preuaricata est in me domus Jsrael, & domus Juda, ait dñs. Negauerũt dñm, & dixerũt, Nõ est ipse: neq̃ veniet sup nos malũ: gladium,

lum: gladiū, ꝛ famē nō videbimus. ℙphete fuerunt in ventū locuti, ꝛ rñsum nō fuit in eis: hec ergo euenient illis. ℍec dicit dñs deus exercituum. Quia locuti estis verbuz istud: ecce ego do verba mea in ore tuo in ignē, ꝛ populum istū in ligna, ꝛ vorabit eos. Ecce ego adducā sup vos gētez de lōginquo dom⁹ Jsrael, ait dñs: gentē robustā, gētē antiquā, gētē cuius ignorabis linguā, nec intelliges qd loquatur. ℙharetra ei⁹ q̄si sepulchrū patēs: vniuersi fortes. Et comedet segetes tuas, ꝛ panē tuū: devorabit filios tuos, et filias tuas: comedet gregē tuū, ꝛ armēta tua: comedet vineā tuā, ꝛ ficū tuā: ꝛ cōteret vrbes munitas tuas, in q⁹ tu habes fiduciā, gladio. Uerūtū in dieb⁹ illis, ait dñs, nō faciā vos ī cōsūmationē. Qō si dixeritis, Quare fecit nobis dñs deus nr̄ hec oīa, dices ad eos. Sicut dereliqstis me, et seruistis deo alieno in terra vr̄a, sic seruietis alienis ī terra nō vr̄a. Annūtiate hec domui Jacob, ꝛ auditum facite in Juda, dicētes, Audi ppl̄e stulte, q nō habes cor: q hūtes oculos nō videtis: ꝛ aures, ꝛ nō auditis. ℳDe ergo non timebitis, ait dñs, ꝛ a facie mea non dolebitis? Qui posui arenā terminū mari, ꝓceptū sempiternū qō nō ꝓteribit: et cōmouebunt̄, ꝛ nō poterūt: ꝛ intumescēt fluct⁹ eius, et non trāsibūt illud: ppl̄o aūt huic factū est cor incredulū ꝛ exasperās: recesserūt ꝛ abierūt. Et nō dixerūt ī corde suo, ℳDe tuamus dñm deū nr̄m, q dat nobis pluuiā tpanea et serotinā in tpe suo: plenitudinē annue messis custodientem nobis. Iniqtates vr̄e declinauerūt hec: ꝛ pctā vr̄a phibuerūt bonū a vobis. q⁹ inuēti sunt in ppl̄o meo ipij, insidiātes q̄si aucupes, laqueos ponētes ꝛ pedicas ad capiēdos viros. Sicut decipula plena aurib⁹, sic dom⁹ eor̄ plene dolo: iō magnificati sunt ꝛ ditati. Incrassati sunt ꝛ impinguati: et ꝓterierūt sermones meos pessime. Cāz nō iudicauerūt, cāz pupilli nō direxerūt, ꝛ iudiciū pauperū non iudicauerunt. ℳNūqd sup his nō visitabo, dicit dñs: aut sup gētē huiusce modi nō vlciscet aīa mea, Stupor ꝛ mirabilia facta sunt ī terra: pphete pphetabāt mēdacium, ꝛ sacerdotes applaudebant manibus suis: ꝛ populus meus dilexit talia: quid igitur fiet in nouissimo eius?

¶ Describitur aduentus nabuchodonosor: ꝛ translatio populi propter auaritiam sacerdotum: ꝛ q⁹ populus non audit vocem tube: non purgatur in conflatorio verboꝝ. Caput. vj

Confortamini filij Beniamin in medio Jerusalem, ꝛ in Thecua clāgite buccina, ꝛ sup Bethacarē leuate vexillū: q⁹ malū visum est ab aq̄lone ꝛ cōtritio magna. Speciose ꝛ delicate assimilaui filiā Sion. Ad eā veniēt pastores, ꝛ greges eor̄: fixerūt in ea tētoria in circuitu: pascet vnusq̄sq; eos, qui sub manu sua sūt. Sanctificate sup eā bellū: ꝙsurgite, ꝛ ascēdamus in meridie. Ue nobis, q⁹ declinauit dies: q⁹ lōgiores facte sūt vmbre vesperi. Surgite, ꝛ ascēdam⁹ in nocte, ꝛ dissipemus domos eius. Quia hec dicit dñs exercituū, Cedite lignuz ei⁹, ꝛ fundite circa Jerusalē aggerē: hec est ciuitas visitationis, ois calūnia in medio eius. Sicut frigidam facit cisterna aquā suā: sic frigidā fecit malitiā suā: iniquitas ꝛ vastitas audiet̄ in ea, cor̄ā me semp infirmitas ꝛ plaga. Erudire Jerusalē, ne forte recedat aīa mea a te, ne forte ponaz te desertā terrā inhabitabilē. ℍec dicit dñs exercituū, Usq; ad racemū colligēt q̄si in vinea reliquias Jsrael: conuerte manū tuā, q̄si vindemiator ad cartallū. Cui loquar: ꝛ quē cōtestabor, vt audiat: ecce, incircūcise aures eorū, ꝛ audire nō pñt. Ecce verbū dñi factū est eis in opprobriū: ꝛ non suscipiēt illud. Idcirco furore dñi plen⁹ sum, ꝛ laborauī sustinens: effunde sup paruulū foris, ꝛ sup ꝙcilū iuuenū simul: vir em̄ cū muliere capiet̄, senex cū pleno dierū. Et trāsibūt domus eor̄ ad alteros, agri ꝛ vxores pariter: q⁹ extendaz manū meā sup hītātes terrā, dicit dñs. A minore quippe vsq; ad maiorē oēs auaritie studēt: ꝛ a ppheta vsq; ad sacerdotē cūcti faciūt dolū. Et curabāt ꝙtritionem filie ppl̄i mei cū ignominia, dicētes, ℙax, pax: ꝛ nō erat pax. Confusi sunt, q⁹ abominatiōne fecerūt: qn poti⁹ cōfusione non sunt cōfusi, ꝛ erubescere nescierūt. Quā ob rē cadēt iter ruētes: i tpe visitationis sue corruēt, dicit dñs. ℍec dicit dñs, State sup vias, ꝛ videte, ꝛ interrogate de semitis antiquis q̄ sit via bona, ꝛ ambulate in ea: ꝛ inuenietis refrigeriū aīabus vr̄is. Et dixerūt, Nō ambulabim⁹. Et ꝙstitui sup vos speculatores, Audite vocē tube. Et dixerūt, Nō audiem⁹. Ideo audite gētes, ꝛ cognosce cōgregatio, quāta ego faciā eis. Audi terra, Ecce ego adducā mala sup ppl̄m istū, fructū cogitationū eius: q⁹ verba mea nō audierūt, ꝛ legē meā piecerūt. Ut qd mihi thus de Saba affertis, ꝛ calamū suaue olentē de terra lōginqua? Holocaustomata vr̄a nō sunt accepta, ꝛ victime vr̄e non placuerunt mihi. ℙropterea hec dicit dñs, Ecce ego dabo in ppl̄m istū ruinas, ꝛ ruent in eis patres ꝛ filij simul, vicin⁹ ꝛ prim⁹, ꝛ pibunt. ℍec dicit dñs, Ecce ppl̄s veniet de terra aq̄lonis, ꝛ gens magna ꝙsurget a finib⁹ terre. Sagittā ꝛ scutū arripiet: crudelis est, ꝛ nō miserebit̄. vox eius q̄si mare sonabit: ꝛ super eq̄s ascēdēt, ꝓparati q̄si vir ad ꝓliū, aduersū te filia Sion. Audiuim⁹ famā eius, dissolute sunt man⁹ nr̄e: tribulatio apprehēdit nos, dolores vt parturientem. Nolite exire ad agros, ꝛ in via ne ambuletis: qm̄ gladi⁹ inimici pauor in circuitu. Filia populi mei accingere cilicio, ꝛ cōspergere cinere: luctū vnigeniti fac tibi plāctū amarū, q⁹ repente veniet vastator sup nos. ℙrobatorē dedi te ī ppl̄o meo robustū: ꝛ scies, ꝛ pbabis vias eor̄. Oēs isti ꝓncipes declinātes, ambulantes fraudulenter, es ꝛ ferrū: vniuersi corrupti sūt. Defecit sufflatorium, in igne cōsumptum est plūbus, frustra conflauit conflator. malitie enim eorum nō sunt cōsumpte. Argentum reprobū vocate eos, q⁹ dñs proiecit illos.

¶ Non confidendum in templo: sed in operibus bonis: quare nō sit orandum pro populo illo: de reprobatione sacrificiorum: de vindicta pro excellis topheth. Caput. vij.

Uerbū qō factū ē ad Jeremiā a dño, dicēs, Sta in porta dom⁹ dñi, ꝛ ꝓdica ibi verbum istud, ꝛ dic, Audite verbū dñi oīs Juda, q ingredimini p portas has vt adoretis dñm. ℍec dicit dñs exercituuz deus Jsrael, Bonas facite vias vr̄as, ꝛ studia vr̄a: ꝛ habitabo vobiscū in loco isto. Nolite ꝙfidere in vbis mēdacij, dicētes, Templū dñi, tēplū dñi, tēplum dñi est. Qm̄ si bene direxeritis vias vr̄as ꝛ studia vr̄a: si feceritis iudiciū inter virū ꝛ ꝓximū eius, aduene ꝛ pupillo ꝛ vidue non feceritis calūniā, nec sanguinē innocentē effuderitis in loco hoc, ꝛ post deos alienos nō ambulaueritis in malum vobismetipsis: habitabo vobiscū in loco isto, in terra quaz dedi patribus vestris a seculo vsq; in seculum. Ecce, vos cōfiditis vobis in sermonibus mendacij: q nō ꝓderunt vobis. Furari, occidere, adulterari, iurare mēdaciter, libare Baal, ꝛ ire post deos alienos, q⁹ ignoratis. Et venistis, ꝛ stetistis cor̄ā me in domo hac, in qua inuocatum est nomen meū, ꝛ dixistis, Liberati sumus, eo q⁹ fecerimus oēs abominationes istas. ℳNūqd ergo spelūca latronū facta est domus ista, in qua inuocatū est nomē meū ī oculis vr̄is? Ego ego sum: ego vidi, dicit dñs. Ite ad locū meū in Silo, vbi habitauit nomē meū a principio: ꝛ videte que fecerim ei ꝓpter malitiam ppl̄i mei Jsrael. Et nūc q⁹ feciſtis oia opa hec, dicit dñs: ꝛ locutus sum ad vos mane consurgēs, ꝛ loquēs, ꝛ non audistis: ꝛ vocaui vos, ꝛ nō rñdistis: faciaz domui huic, in qua inuocatum est nomen meū, ꝛ in qua vos habetis fiduciā: ꝛ loco quē dedi vobis, ꝛ patribus vestris, sicut feci Silo: ꝛ ꝓiciaz vos a facie mea, sicut proieci oēs fratres vr̄os vniuersum semē Ephraim. Tu ergo noli orare ꝓ populo hoc, nec assumas ꝓ eis laudē ꝛ orationē, ꝛ non obsistas mihi: q⁹ nō exaudiā te. ℳNōne vides qd isti faciunt in ciuitatibus Juda, ꝛ in plateis Jerusalē? Filij colligunt ligna, ꝛ pres succēdūt ignē, ꝛ mulieres ꝙspgūt adipē, vt faciāt placētas regie celi, ꝛ libēt dijs alienis, vt me ad iracundiā ꝓuocēt. ℳNūqd me ad iracundiā ꝓuocant, dicit dñs: nōne semetipsos in confusionē vult⁹ sui? Ideo hec dicit dñs deus, Ecce furor meus, et indignatio mea conflatur super locum istum, super viros, ꝛ sup iumēta, ꝛ sup lignū regionis, ꝛ sup fruges terre, ꝛ succēdet̄, ꝛ nō extigueť. ℍec dicit

Matth. xj. d.

Isa. j. d.

Matth. xxj. b. Marc. xj. c. luc. xix g. Deuer. j. c. isa. lxv. b. j. reg'. iij. b.

j. xxvj. d.

Isa. lvj. d. et j. vij. d.

j. xliij. b.

j. xliij. c.

dñs exercituũ deus Jſrael, Holocauſtomata vr̃a addite victimis vr̃is, & comedite carnes: q̃ nõ ſum locutus cũ patribus vr̃is, & nõ p̃cepi eis in die q̃ eduxi eos de terra Egypti, de verbo holocauſtomatũ & victimar̃. ſed hoc verbum p̃cepi eis, dicẽs, Audite vocẽ meã, & ero vobis de⁹, & vos eritis mihi ppl's: & ambulate in oĩ via quã mãdaui vobis, vt bñ ſit vobis. Et nõ audierũt, nec inclinauerũt aurẽ ſuam: ſed abierunt in volũtatibus & in prauitate cordis ſui mali: factiq̃ ſunt retrorſum & nõ in añ, a die q̃ egreſſi ſunt patres eor̃ de terra Egypti, vſq̃ ad diẽ hãc. Et miſi ad vos oẽs ſeruos meos pphetas p̃ diẽ, cõſurgẽs diluculo, & mittens
Et nõ audierũt me, nec inclinauerũt aurẽ ſuã: ſz induraue-
j.xvj.c. runt ceruicẽ ſuã: & peius opati ſũt, q̃ patres eor̃. Et loqueris ad eos oĩa verba hec, & nõ audient te: & vocabis eos, et nõ rñdebũt tibi. Et dices ad eos, Hec eſt gens q̃ nõ audiuit vocẽ dñi dei ſui, nec recepit diſciplinã. Perijt fides, et ablata eſt de ore eor̃. Tõde capillũ tuũ & p̃jce, & ſume i directũ plãctũ: q̃ piecit dñs, & reliquit gñationẽ furoris ſui,
B q̃ fecerũt filij Juda malũ in oculis meis, dicit dñs. Poſuerũt offendicula ſua in domo i q̃ inuocatũ eſt nomẽ meũ, vt polluerẽt eã: & edificauerũt excelſa. Topheth, q̃ eſt i valle filij Ennom: vt incẽderent filios ſuos, & filias ſuas igni: q̃ nõ p̃cepi nec cogitaui i corde meo. Jõ ecce dies venient, dicit dñs, & nõ dicẽt amplius, Topheth & vallis filij Ennom, ſed vallis interfectiõis. & ſepelient in Topheth, eo q̃
Ezechi. xxvj.c. nõ ſit locꝰ. Et erit morticinũ ppli hui⁹ in cibũ volucribus celi & beſtijs terre, & nõ erit q̃ abigat. Et quieſcere faciaz de vrbib⁹ Juda, & de plateis Jeruſalẽ vocẽ gaudij & vocẽ letitie, vocẽ ſpõſi & vocẽ ſpõſe: in deſolatione enim erit terra.

¶ Cõminatio his qui reſidui erant de captiuitate: increpatio populi non penitentis. reprehenſio ſcribarum: vox penitentium: aduẽtus hoſtium: & vlulatus ciuitatis. Cap. viij.

A In illo tpe, ait dñs, eijciẽt oſſa regis iuda, & oſſa principũ eius, & oſſa ſacerdotũ, & oſſa pphetar̃ & oſſa eor̃ q̃ habitauerũt Jeruſalẽ, de ſepl'chris ſuis: & expãdẽt ea ad ſolẽ, & lunã, & oẽm militiaz celi q̃ dilexerũt, & q̃bus ſeruierũt, & poſt q̃ ambulauerũt et
B q̃ q̃ſierũt & adorauerũt. Nõ colligenẽ, & nõ ſepelienẽ: in ſterquilinij ſup faciẽ terre erũt. Et eligent magis mortẽ q̃ vitã oẽs q̃ reſidui fuerint de cognatiõe hac peſſima i vniuerſis locis q̃ derelicta ſũt, ad q̃ eieci eos, dicit dñs exercituũ. Et dices ad eos, Hec dicit dñs, Nũqd q̃ cadet, nõ reſurget: & q̃ auerſus eſt, nõ reuertẽt? Quare ergo auerſus ẽ populus iſte in Jeruſalẽ auerſiõe cõtẽtioſa? Appreheẽderunt mẽdaciũ, & noluerũt reuerti. Attẽdi, & auſcultaui: nemo qõ
C bonũ eſt loquit̃, nullus eſt q̃ agat pniam ſuper pctõ ſuo, dicẽs, Quid feci? Oẽs cõuerſi ſunt ad curſuz ſuũ, q̃ſi equus impetu vadens ad plãũ. Miluus in celo cognouit tp̃s ſuum: turtur, & hirũdo, & ciconia cuſtodierũt tp̃s aduẽt⁹ ſui: ppl's aũt meus nõ cognouit iudiciũ dñi. Quõ dicitis, Sapientes nos ſumus, & lex dñi nobiſcũ eſt? Vere mẽdaciũ operat⁹ eſt ſtilus mẽdax ſcribar̃. Cõfuſi ſunt ſapiẽtes, pterriti & capti ſunt: verbũ eñ dñi p̃iecerũt, & ſapia nulla eſt i eis. Pro
Iſa.lvj.d. j.vj.c. pterea dabo mulieres eor̃ exteris, agros eor̃ heredib⁹: q̃ a minimo vſq̃ ad maximũ oẽs auaritiã ſequunt̃: a pphẽta vſq̃ ad ſacerdotẽ cũcti faciũt mẽdaciũ. Et ſanabãt p̃tritionẽ filie ppli mei ad ignominiã dicẽtes, Pax, pax: cum nõ eſſet pax. Cõfuſi ſunt q̃ abominationẽ fecerunt: q̃nimo cõfuſione nõ ſunt cõfuſi, & erubeſcere neſcierunt: idcirco ca-
E dent iter corruẽtes, i tpe viſitatiõis ſue corruẽt, dicit dñs. Cõgregãs p̃gregabo eos, ait dñs. Non eſt vua in vitib⁹, & nõ ſunt ficus in ficulnea, folium defluxit: & dedi eis q̃ pretergreſſa ſunt. Quare ſedem⁹? cõuenite & ingrediamur ciuitatẽ munitã, & ſileam⁹ ibi: q̃ dñs de⁹ nr̃ ſilere nos fecit, et potũ dedit nobis aquã fellis: peccauim⁹ eñ dño. Expectauimus pacẽ, & nõ erat bonum: tp̃s medele, & ecce formido. A
D Dan auditus eſt fremit⁹ equor̃ ei⁹, a voce hinituũ pugnatorũ eius cõmota eſt oĩs terra. Et venerũt, & deuorauerũt terrã & plenitudinẽ eius: vrbẽ & habitatores eius. Quia ecce ego mittã vobis ſerpẽtes regulos, q̃b⁹ nõ eſt incãtatio: & mordebũt vos, ait dñs. Dolor meus ſup dolorem: in me cor meũ merẽs. Ecce, vox clamoris filie ppli mei de terra lõginq̃. Nũqd dñs nõ eſt in Sion: aut rex ei⁹ non eſt in ea? Quare ergo me ad iracũdiam cõcitauerũt in ſculptilibus
F ſuis, & in vanitatib⁹ alienis? Trãſijt meſſis, finita eſt eſtas & nos ſaluati nõ ſum⁹. Sup cõtritiõe filie ppli mei cõtritus ſũ & cõtriſtatus, ſtupor obtinuit me. Nunqd reſina nõ eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi? quare igitur nõ eſt obducta cicatrix filie populi mei?

¶ Planctus & lachryme pphete pro populo ſuo: exeundum eſt ad ſolitudinem propter hominum malitiam lamentandum: quia a paſtoribus ad plebem deſertio iniquitas & vindicta: non gloriandum niſi in domino: q̃ circunſio carnis nihil valet. Caput. ix.

A Quis dabit capiti meo aquã, & oculis meis fõtẽ lachrymar̃: & plorabo die ac nocte interfectos filie ppli mei? Quis dabit me in ſolitudie diuerſoriũ viator̃: & derelinquã ppl'm meũ, & recedam ab eis: q̃ oẽs adulteri ſũt, & cet⁹ p̃uaricator̃. Et extẽderũt linguã ſuã q̃ſi arcũ mẽdacij & nõ veritatis: cõfortati ſunt in terra, q̃ de malo ad malũ egreſſi ſũt, & me nõ cognouerũt, dicit dñs. Unuſq̃z ſe a proximo ſuo cuſtodiat, & in oi frẽ
B ſuo nõ habeat fiduciã: q̃ oĩs frater ſupplãtãs ſupplãtabit & oĩs amic⁹ fraudulẽter incedet. Et vir fratrẽ ſuũ deridebit, & veritatẽ nõ loquent̃: docuerũt enĩ linguã ſuã loq mẽdaciũ vt iniq̃z agerẽt laborauerũt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt ſcire me, dicit dñs. Propterea hec dicit dñs exercituũ, Ecce ego p̃flabo & p̃babo eos: q̃d eñ aliud
C faciã a facie filie ppli mei? Sagitta vulnerãs lingua eorum, dolũ locuta eſt. In ore ſuo pacẽ cũ amico ſuo loquit̃, et occulte ponit ei iſidias. Nũqd ſup his nõ viſitabo, dicit dñs? aut in gẽte huiuſcemodi nõ vlciſcet̃ aĩa mea? Super mõtes aſſumã fletũ ac lamentũ, & ſup ſpecioſa deſerti plãctũ: q̃m incẽſa ſunt, eo q̃ nõ ſit vir ptrãſiẽs: & nõ audierũt vocẽ poſſidẽtis: a volucre celi vſq̃ ad pecora trãſmigrauerũt & receſſerũt. Et dabo Jeruſalẽ in aceruos arene, & cubilia draco-
D nũ: & ciuitates Juda dabo in deſolationẽ, eo q̃ nõ ſit habitator. Quis eſt vir ſapiẽs q̃ itelligat hoc, & ad quẽ verbum oris dñi fiat vt ãnũtiet iſtud q̃re perierit terra, & exuſta ſit q̃ſi deſertum, eo q̃ nõ ſit q̃ pertranſeat? Et dixit dñs, Quia dereliquerũt legẽ meã, quã dedi eis, & nõ audierũt vocem meã, & nõ ambulauerũt in ea: & abierunt poſt prauitatem cordis ſui, & poſt Baalim, q̃ docuerunt a patribus ſuis.
E Idcirco hec dicit dñs exercituũ deus Jſrael, Ecce ego cibabo ppl'm iſtũ abſynthio, & potũ dabo eis aquaz fellis: et diſpergã eos in gẽtibus, q̃s nõ nouerunt ipſi & patres eorum: & mittã poſt eos gladiũ donec p̃ſumãt. Hec dicit dñs exercituũ Cõſiderate, & vocate lamẽtatrices, vt veniãt: & ad eas que ſapiẽtes ſunt, mittite, & properent, feſtinent & aſſumant ſuper nos lamentũ. Deducant oculi nr̃i lachry-
F mas, & palpebre noſtre defluant aquis: q̃ vox lamentationis audita eſt de Sion, Quõ vaſtati ſum⁹ & cõfuſi vehementer? q̃ dereliquimus terrã, q̃m dejecta ſũt tabernacula noſtra. Audite ergo mulieres verbũ dñi, & aſſumãt aures vr̃e ſermonẽ oris ei⁹: & docete filias vr̃as lamentũ, & vnaquaeq̃z p̃rimã ſuã planctũ: q̃ aſcẽdit mors p̃ feneſtras nr̃as, ingreſſa eſt domos nr̃as, diſperdere paruulos de foris, iuuenes de plateis. Loquere, Hec dicit dñs, Et cadet morticinum
j.cor.j.d. j.cor.x.d. hoĩs q̃ſi ſtercus ſup faciẽ regiõis, & q̃ſi fenũ poſt tergũ metentis, & nõ ẽ q̃ colligat. Hec dicit dñs, Nõ glorieť ſapiens in ſapientia ſua, & nõ glorietur fortis in fortitudie ſua, & non glorieť dives in diuitijs ſuis: ſed in hoc glorieť q̃ gloriatur, ſcire & noſſe me q̃ ego ſum dñs q̃ facio miam & iudicium & iuſtitiã in terra. hec eñ placẽt mihi, ait dñs. Ecce dies veniẽt, dicit dñs: & viſitabo ſup oẽm qui circunciſum hz p̃putium, ſuper Egyptum, & ſup Judã, & ſup Edom, & ſup filios Ammon, & ſuper Moab, & ſuper omnes qui attonſi ſunt in comã, habitãtes in deſerto: q̃ oẽs gentes habent p̃putiũ, omnis autẽ domus Jſrael incircũciſi ſunt corde.

¶ Monetur populus ne timeant celi conſtellationem: quia nõ eſt increpatio idololatrie: planctus Jeruſalem ſuper plaga ſua: & q̃ nõ eſt in homine via eius. Caput. x.

A Audite verbū qō locutus est dñs sup vos dom⁹ Jsrael, Hec dicit dñs, Jurta vias gētiū nolite discere: ⁊ a signis celi nolite metuere, q timēt gētes: q leges ppl'oꝝ vane sunt: q lignū de saltu p̄cidit opus man⁹ artificis in ascia. Argēto ⁊ auro decorauit illud: clauis ⁊ malleis cōpegit, vt nō dissoluat. Jn similitudinē palme fabricata sunt, ⁊ nō loquent: portata tollentur: q incedere nō valēt. Nolite ergo timere ea, q nec male p̄nt facere, nec bñ. Nō est similis tui dñe: magnus es tu, ⁊ magnū nomē tuū in fortitudine. Quis nō timebit te o rex gentiū? Tuū est eñ decus. Jnter cūctos sapiētes gentiū, ⁊ in vniuersis regnis eoꝝ null⁹ est sīlis tui. Apariter insipiētes ⁊ fatui p̄babunt: doctrina vanitatis eoꝝ lignū est. Argentū inuolutū, de Tharsis affert: ⁊ aurū de obhaz: opus artificis, ⁊ manus erarij: hyacinthus ⁊ purpura indumentū eoꝝ. opus artificū vniuersa hec. Dñs autē deus verus est: ipse deus viuēs, ⁊ rex sempiternus. Ab īdignatione eius cōmouebit terra: ⁊ nō sustinebūt gētes cōminationē eius. Sic ergo dicetis eis, Dij q celos ⁊ terrā nō fecerūt, pereāt de terra ⁊ de his q̄ sub celo sunt. Qui facit terrā in fortitudine sua, p̄parat orbē in sapiētia sua, ⁊ prudētia sua extēdit celos. Ad vocē suā dat multitudinē aquaꝝ in celo, ⁊ eleuat nebulas ab extremitatib⁹ terre: fulgura in pluuiā facit, et educit vētū de thesauris suis. Stult⁹ fact⁹ ē oīs hō a scia, cōfusus est artifex oīs in sculptili: q̄m falsum est q̄d cōflauit ⁊ nō est spūs in eis. Vana sunt, ⁊ op⁹ risu dignū: in tpe visitationis sue peribūt. Nō est his sīlis pars Jacob: q enim formauit oīa, ipse est: ⁊ Jsrael virga hereditatis ei⁹: Dñs exercituū nomē illi. Cōgrega de terra cōfusionē tuā, q̄ habitas in obsidiōe: q hec dicit dñs, Ecce, ego lōge p̄jciam habitatores terre in hac vice: ⁊ tribulabo eos, ita vt non inueniant. Ve mihi sup cōtritione mea, pessima plaga mea. Ego aūt dixi, Plane hec infirmitas mea est, ⁊ portabo illam. Tabernaculū meū vastatū est, oēs funiculi mei diruptī sunt: filij mei exierūt ad me, ⁊ nō subsistūt: nō est q extendat vltra tentoriū meū, ⁊ erigat pelles meas. Quia stulte egerūt pastores, ⁊ dñm nō q̄sierūt: ꝓpterea nō itellexerūt, ⁊ oīs grex eoꝝ dispsus est. Vox auditionis ecce venit, ⁊ cōmotio magna de terra aq̄lonis: vt ponat ciuitates Juda in solitudinē, ⁊ habitaculū draconū. Scio dñe q: nō est hominis via eius: nec viri est vt ambulet, ⁊ dirigat gressus suos. Corripe me dñe, verūtū in iudicio: ⁊ nō in furore tuo, ne forte ad nihilū redigas me. Effunde indignationē tuā sup gētes que non cognouerunt te, ⁊ super prouincias q̄ nomen tuū nō inuocauerūt: q comederūt Jacob, ⁊ deuorauerūt eū, ⁊ consumpserunt illum, ⁊ decus eius dissipauerunt.

De maledictione eius qui non audit verbum domini: de colligatione malorum: de pena pacti initi: de non orando pro eis quia impius non sacrificatur in sacrificijs suis: de oliua pulchra: se crucifigendum predixit dominus. Caput. xj.

A Verbū qō factū ē a dño ad Jeremiā, dicēs, Audite verba pacti huius, ⁊ loquimini ad viros Juda, ⁊ ad hītatores Jerusalē, ⁊ dices ad eos hec dicit dñs de⁹ Jsrael, Maledict⁹ vir q nō audierit verba pacti hui⁹: qō p̄cepi patribus vr̄is in die q̄ eduxi eos de terra Egypti, de fornace ferrea, dicēs, Audite vocem meā, ⁊ facite oīa q̄ p̄cepi vobis: ⁊ eritis mihi in ppl'm, ⁊ ego ero vobis in deū: vt suscitē iuramentū, qō iurauī patribus vr̄is datur⁹ me eis, terrā fluentē lacte ⁊ melle, sicut est dies hec. Et rndi, ⁊ dixi, amē dñe. Et dixit dñs ad me, Vociferare oīa verba hec in ciuitatib⁹ Juda, ⁊ foris Jerusalē, dicēs, Audite verba pacti huius, ⁊ facite illa: q cōtestans cōtestatus sum p̄res vr̄os in die q̄ eduxi eos de terra Egypti vsq; ad diē hāc. Mane ꝓsurgēs cōtestat⁹ sū, ⁊ dixi, Audite vocē meā. ⁊ nō audierūt, nec inclinauerūt aurez suā: sed abierūt vnusq̄sq; in prauitate cordis sui mali. Et induxi sup eos oīa verba pacti hui⁹, qō p̄cepi vt facerēt, ⁊ nō fecerūt. Et dixit dñs ad me, Jnuēta est ꝓiuratio in viris iuda, ⁊ in habitatorib⁹ Jerusalē. Reuersi sunt ad iniq̄tates patrū suoꝝ priores, q noluerunt audire verba mea. Et hi ergo abierūt post deos alienos, vt seruirēt eis. Jrritum fecerūt dom⁹ Jsrael ⁊ dom⁹ Juda pactū meū, qō pepigi cū patribus eoꝝ. Quā ob rē hec dicit dñs, Ecce ego inducam sup eos mala, de q̄b⁹ exire nō poterūt: ⁊ clamabūt ad me, ⁊ nō exaudiā eos. Et ibūt ciuitates Juda, ⁊ hītatores Jerusalē, ⁊ clamabūt ad deos q̄bus libant, ⁊ nō salua būt eos in tpe afflictionis eoꝝ. Scōm numer⁹ em̄ ciuitatū tuarum erāt dij tui Juda: ⁊ scōm numerū viarū Jerusalē posuisti aras cōfusionis ad libandū Baalim. Tu ergo noli orare pro ppl'o hoc, ⁊ ne assumas p̄ eis laudē, ⁊ orationē: q: non exaudiā in tpe clamoris eoꝝ ad me, in tpe afflictionis eorū. Quid est q̄ dilectus meus in domo mea facit scelera multa: Nūqd carnes sancte auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es: Oliuā vberē, pulchrā, fructiferā, speciosā vocauit dñs nomē tuū. Ad vocem loquele, grādis exarsit ignis in ea, ⁊ cōbusta sunt fruteta eius. Et dñs exercituum qui plantauit te, locutus est sup te malū: p malis domus Jsrael ⁊ domus Juda, q̄ fecerūt sibi ad irritandū me, libātes Baalim. Tu aūt dñe demonstrasti mihi, ⁊ cognoui: tu ostendisti mihi studia eorū. Et ego q̄si agnus mansuetus, q portat ad victimā: ⁊ nō cognoui q: cogitauerunt sup me cōsilia, dicētes, Mittamus lignū in panem eius, et eradamus eū de terra viuentiū, ⁊ nomē eius nō memoretur amplius. Tu aūt dñe sabaoth, q iudicas iuste, ⁊ p̄bas renes ⁊ corda, videā vltionē tuā ex eis: tibi em̄ reuelaui causam meā. Propterea hec dicit dñs ad viros Anathoth, q querunt aīam tuā, ⁊ dicunt, Nō ꝓphetabis in noīe dñi, et non morieris in manibus nostris. Propterea hec dicit dominus exercituū, Ecce ego visitabo sup eos: iuuenes morientur in gladio, filij eorum ⁊ filie eorū morientur in fame, ⁊ reliquie nō erunt ex eis: inducam enim malum sup viros anathoth, annum visitationis eorum.

Disputat cū dño cōtra murmuratores: de flore malorū q̄ signantur: colligatio captiuitatis. Jerusalē: reprobatio synagoge: pastorū cōdēnatio. de cōuersis ad dñm: ⁊ volentibus reuerti. Caput. xij.

A Justus qdē tu es dñe, si disputē tecū: verūtū iusta loquar ad te: q̄re via ipiorū ꝓsperat: bñ est oīb⁹ q̄ p̄uaricant, ⁊ iniq̄ agūt? Plātasti eos, ⁊ radicē miserūt: p̄ficiunt, ⁊ faciunt fructū: prope es tu ori eorū, ⁊ lōge a renibus eorum. Et tu dñe nosti me, vidisti me, ⁊ p̄basti cor meū tecū. Cōgrega eos q̄si gregem ad victimā, ⁊ sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra, ⁊ herba oīs regiōis siccabit? ꝓpter malitiā habitantiū in ea: Consumptum est aīal, ⁊ volucre: q̄m dixerunt, Nō videbit nouissima nr̄a. Si cū peditibus currens laborasti: quō cōtendere poteris cū equis: Cum aūt in terra pacis securus fueris, qd facies in supbia Jordanis. Nā ⁊ fratres tui, ⁊ domus patris tui, ēt ipsi pugnauerunt aduersum te, ⁊ clamauerūt post te plena voce, Ne credas eis, cū locuti fuerint tibi bona. Relīq domū meā, dimisi hereditatē meā: dedi dilectā aīam meā in manus inimicoꝝ eius. Facta est mihi hereditas mea q̄si leo in sylua: dedit ꝑ me vocē, iō odiui eā. Nūqd auis discolor hereditas mea mihi nūqd auis ticta p totū: venite ꝯgregamini oēs bestie terre, p̄perate ad deuorādū. Pastores multi demoliti sūt vineā meā, cōculcauerūt partē meā: dederūt portionem meā desyderabilē in desertū solitudinis. Posuerūt eā in dissipationē, luxitq; sup me. desolatiōe desolata est oīs terra: quia nullus est q recogitet corde. Sup oēs vias deserti venerūt oēs vastatores terre, q: gladi⁹ dñi deuorabit ab extremo terre vsq; ad extremū eius: nō est pax vniuerse carni. Seminauerūt triticū, ⁊ spinas messuerūt: hereditatē acceperūt, ⁊ nō eis p̄derit. Cōfundemini a fructib⁹ vr̄is, ꝓpter irā furoris dñi. Hec dicit dñs aduersum omnes vicinos meos pessimos, qui tangunt hereditatez, quā distribui populo meo Jsrael: Ecce, ego euellā eos de terra sua, ⁊ domū Juda euellā de medio eorū. Et cū euulsero eos, cōuertar, ⁊ miserebor eoꝝ: ⁊ reducā eos, virū ad hereditatē suā, ⁊ virū in terrā suā. Et erit: si eruditi didicerīt vias ppl'i mei, vt iurēt in noīe meo viuit dñs, sicut docuerunt ppl'm meum iurare

Baal: edificabunt in medio ppli mei. Q ō si nō audierint: euellā gentē illā euulsione ⁊ perditione, ait dominus.

¶ De significatione lumborū putrida: de laguncula: ⁊ de ebrietate malorum: de montibus tenebrosis: de translatione iude propter iniquitates plurimas ⁊ impenitentiam populi. Cap xiij.

A HEc dicit dñs ad me, Vade ⁊ possside tibi lūbare lineū, ⁊ pones illud sup lūbos tuos, ⁊ in aquaz nō inferes illud. Et possedi lūbare iuxta verbū dñi, ⁊ posui circa lūbos meos. Et factꝰ est sermo dñi ad me scōo, dicēs, Tolle lūbare qō possedisti, qō ē circa lūbos tuos, ⁊ surgēs vade ad Euphraten, et absconde ibi illud in foramine petre. Et abij, ⁊ abscōdi illud in Euphrate, sicut p̄ceperat mihi dñs. Et factū est post dies plurimos, dixit dñs ad me, Surge, ⁊ vade ad Euphraten: et tolle inde lūbare, qō p̄cepi tibi vt abscōderes illud ibi. Et
B abū ad Euphraten, ⁊ fodi, ⁊ tuli lūbare de loco vbi absconderā illud: ⁊ ecce, cōputruerat lūbare, ita vt nulli vsui aptū esset. Et factū est verbū dñi ad me, dicens, Hec dicit dñs, Sic cōputrescere faciā superbiā Juda, ⁊ supbiā Jerusalez multā, ppli istū pessimū, q nolūt audire verba mea, ⁊ ambulant in pranitate cordis sui: abieruntq; post deos alienos, vt seruirēt eis ⁊ adorarēt eos: ⁊ erūt sicut lūbare istud qō nulli vsui aptū est. Sicut enī adheret lūbare ad lūbos viri, sic agglutinaui mihi oēm domū Jsrael, ⁊ oēm domū Juda, dicit dñs: vt esset mihi in ppl'm, ⁊ in nomē, ⁊ in laudē, ⁊ in gloriā: ⁊ nō audierūt. Dices ergo ad eos sermonez istū. Hec dicit dñs deus Jsrael, Oīs lagūcula īplebit vio. Et dicent ad te, Nūqd ignoramus q oīs lagūcula īplebit vino: Et dices ad eos, Hec dicit dñs, Ecce ego implebo oēs habitatores terre huiꝰ, ⁊ reges q sedēt de stirpe Dauid sup thronū eius, ⁊ sacerdotes, ⁊ pphetas, ⁊ oēs habitatores Jerusalē, ebrietate: ⁊ dispgā eos virū a fratre suo, ⁊ patres, ⁊ filios pariter, ait dñs: nō pcā, ⁊ nō cōcedā: neq; miserebor: vt nō dispdā eos. Audite ⁊ auribꝰ pcipite, Nolite eleuari, q; dñs locutꝰ est. Date dño deo vr̄o gloriā, añ quā ⁊ tenebrescat, ⁊ antequā offendant pedes vr̄i ad montes caliginosos: expectabitis lucē, ⁊ ponet eā i ymbrā mor-
thre. j. a. tis, ⁊ in caliginē. Q ō si hoc nō audieritis ī abscōdito, plorabit aīa mea a facie supbie. ¶ Plorans plorabit, ⁊ deducet oculꝰ me⁹ lachrymā, q; captꝰ est grex dñi. Dic regi ⁊ dñatrici, Humiliamini, sedete: qm̄ descēdet de capite vr̄o corona glorie vr̄e. Ciuitates austri clause sunt, ⁊ nō est q aperiat: trāslata est oīs Juda trāsmigratione pfecta. Leuate
C oculos vr̄os, ⁊ videte q venitis ab aq̄lone: vbi est grex qui datꝰ est tibi, pecꝰ iclytū tuū: Quid dices cū visitauerit te: Tu enī docuisti eos aduersū te, ⁊ erudisti in caput tuū. Nū qd nō dolores apprehēdēt te, q̄si mulierē pturiētē: Q ō si dixeris in corde tuo, Quare venerunt mihi hec: ¶ Propter
j. xxx. c. multitudinē iniquitatis tue reuelata sunt verecūdiora tua, pollute sunt plāte tue. Si mutare pōt Ethiops pellē suaz, aut pardꝰ varietates suas: ⁊ vos poteritis bñfacere, cū didiceritis malū. Et disseminabo eos, q̄si stipulā q̄ vento raptā in deserto. Hec sors tua parsq; mēsure tue a me, dicit dñs: q; oblita es mei, ⁊ cōfisa es in mēdacio. vñ ⁊ ego nudaui femora tua ꝫ faciē tuā, ⁊ apparuit ignominia tua, adulteria tua, ⁊ hinnitus tuus, scelus fornicationis tue: sup colles in agro vidi abominationes tuas. Ue tibi Jerusalem: non mundaberis post me: vsquequo adhuc:

¶ De inopia pluuie: vox penitentium: [illegible] de pseudo prophetis: de lugendo propter contritiōnē populi: interrogat dñs de p̄iectione ppli iude. Cap. xiiij

A QUod factū est verbū dñi ad Jeremiā de sermōibus siccitatis. Luxit Judea, ⁊ porte eiꝰ corruerūt, ⁊ pbscurate sunt i terra, ⁊ clamor Jerusalez ascēdit. Maiores miserūt minores suos ad aquā venerūt ad hauriendū: nō inuenerūt aquā, reportauerūt vasa sua vacua: confusi sunt, ⁊ afflicti, ⁊ operuerunt capita sua. Propter terre vastitatē, q; nō venit pluuia ī terrā, confusi sūt agricole, operuerūt capita sua. Etiā ⁊ cerua in agro peperit, ⁊ reliquit: q; nō erat herba. Et onagri steterūt in rupibus, traxerūt ventū q̄si draco nes, defecerunt oculi eoꝝ, q; nō erat herba. Si iniqtates nr̄e respōderint nobis: dñe fac p̄pter nomē tuū, qm̄ multe sunt auersiones nr̄e, tibi peccauimus. Expectatio Jsrael, saluator eius in tpe tribulationis q̄re q̄si colonus futurus es in terra, ⁊ q̄si viator declinans ad manēdū: Quare futurꝰ es velut vir vagus, et fortis q nō pōt saluare: Tu aūt in nobis es dñe, ⁊ nomē tuū inuocatū est sup nos, nō derelinquas nos. Hec dicit dñs pp'o huic, q dilexit mouere pedes suos, ⁊ nō quieuit, ⁊ dño non placuit. Nūc recordabit iniqtatū eoꝝ, ⁊ visitabit pctā eorū. Et dixit dñs ad me, Noli orare p ppl'o isto in bonū. Cum ieiunauerint, nō exaudiam preces eoꝝ: ⁊ si obtulerint holocaustomata ⁊ victimas, nō suscipiā ea: qm̄ gladio, ⁊ fame, ⁊ peste cōsumā eos. Et dixi, A, a, a, dñe deus, ¶ Prophete dicūt eis, Nō videbitis gladiū, ⁊ fames nō erit in vobis, sz pacē verā dabit vobis i loco isto. Et dixit dñs ad me, Falso pphete vaticinant in noīe meo: nō misi eos, ⁊ nō p̄cepi eis, neq; locutus sum ad eos: visionē mendacē, ⁊ diuinationē, ⁊ fraudulentiā, ⁊ seductionē cordis sui pphetāt vobis. Idcirco hec dicit dñs de pphetis, q pphetāt i noīe meo, quos ego nō misi, dicētes, Gladius ⁊ fames nō erit in terra hac: In gladio ⁊ fame cōsument pphete illi: ⁊ ppli qb⁹ pphetāt, erūt p̄iecti in vijs Jerusalē p̄e fame ⁊ gladio, et nō erit q sepeliat eos: ipsi ⁊ vxores eoꝝ, filij ⁊ filie eorum, ⁊ effundā sup eos malū suū. Et dices ad eos verbū istō, Deducāt oculi mei lachrymā p noctē ⁊ diē, ⁊ nō taceāt: qm̄ cōtritione magna cōtrita est virgo filia ppli mei, plaga pessima vehemēter. Si egressus fuero ad agros: ecce, occisi gladio. ⁊ si ītroiero in ciuitatē: ecce, attenuati fame. ¶ Propheta quoq; ⁊ sacerdos abierūt in terrā, quā ignorabāt. Nunqd p̄iciens abiecisti Judam: aut Sion abominata est aīa tua: Quare ꝯ percussisti nos, ita vt nulla sit sanitas: Expectauimꝰ pacē, ⁊ nō est bonū: ⁊ tps curationis, ⁊ ecce turbatio. Cognouimus dñe īpietates nr̄as, iniqtates patrum nostrorū, q; peccauimꝰ tibi. Ne des nos in opprobriuz propter nomē tuū, neq; facias nobis contumeliam: solij gloriē tue recordare, ne irritū facias fedus tuū nobiscū. Nunquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant: aut celi possunt dare imbres: Nonne tu es dñs deus noster, quem expectauimus: Tu enim fecisti omnia hec.

¶ Dicit dñs se non flecti p̄cibus prophetarū scz moysi ⁊ samuelis ⁊ emittit eos ad quatuor plagas scz mortis: gladij: famis: ⁊ captiuitatis: de passiōe dñi p̄dicatur: de vltione dñi in iudeos: deferitur vox domini ad predicatorem. Caput. xv.

A ET dixit dñs ad me, Si steterit Moyses, ⁊ Samuel coram me, nō est aīa mea ad ppl'm istū. Ej̄ce illos a facie mea, ⁊ egrediant. Q ō si dixerit ad te, Quo egrediemur: dices ad eos, Hec dicit dñs, Qui ad mortē, ad mortē: ⁊ q ad gladium, ad gladiū: ⁊ q ad famē, ad famē: ⁊ q ad captiuitatē, ad captiuitatē. Et visitabo sup eos q̄tuor species, dicit dñs, Gladiū ad occisionē, ⁊ canes ad lacerādum, ⁊ volatilia celi ⁊ bestias terre ad deuorandū ⁊ dissipādū: ⁊ dabo eos in feruorē vniuersis regnis terre ꝓpter Manassem filiū Ezechie regis Juda, sup oīb⁹ q̄ fecit in Jerusalē. Quis enī miserebit tui Jerusalē: aut qs cōtristabit p te: aut qs ibit ad rogandū p pace tua: Tu reliquisti me, dicit dñs: retrorsum abijsti: et extendā manū meā sup te, ⁊ interficiā te: laborauī rogans. Et dispgā eos ventilabro in portis terre: interfeci ⁊ disperdidi ppl'm meum, ⁊ tū a vijs suis nō sunt reuersi. Multiplicate sunt mihi vidue eius sup arenā maris: induxi eis super matrē adolescētis vastatorē meridie: misi sup ciuitates repente terrorē. Infirmata est q peperit septē, defecit aīa eius, occidit ei sol, cū adhuc esset dies: confusa est, ⁊ erubuit. Et reliquos eius in gladiū dabo in cōspectu inimicoꝝ eorū, ait dñs. Ue mihi mater mea: q̄re genuisti me virū rixe, virum discordie in vniuersa terra: Nō feneraui, nec fenerauit mihi q̄squā: oēs maledicūt mihi. Dicit dñs, Si non reliquie tue in bonū, si non occurri tibi in tpe afflictionis, ⁊ in tēpore tribulationis aduersus inimicum. Nunquid federabitur ferrum ferro ab aquilone, ⁊ es: Diuitias tuas ⁊ thesauros tuos in direptionez dabo gratis in omnibus peccatis tuis,

B

5. vij. c.

C

j. regū xxj. a.

B

Amos viij c.

C

& in oībus terminis tuis: & adducam inimicos tuos de terra quā nescis: quia ignis succensus est in furore meo, et super vos ardebit. Tu scis dñe, recordare mei, & visita me, et tuere me ab his q̄ persequūtur me. Noli in patiētia tua suscipere me. scito q̄m sustinui ꝓpter te opprobrium. Inuēti sunt sermones tui, & comedi eos: & factū est mihi verbū tuū in gaudiū & in letitiā cordis mei: q̄m inuocatum est nomen tnū sup me dñe deꝰ exercituū. Nō sedi in cōsilio ludentium, & gloriatus sum a facie manus tue: solus sedebā, q̄m cōminatione replesti me. Quare factus est dolor meus ꝑpetuꝰ, & plaga mea desperabilis renuit curari: facta est mihi quasi mendaciū aquarū infideliū. Propter hoc hec dicit dñs, Si cōuerteris, cōuertā te, & ante faciez meā stabis: & si separaueris pretiosum a vili, q̄si os meum eris. cōuertent̄ ipsi ad te, & tu nō conerteris ad eos. Et dabo te populo huic in murū ereū, fortē: & bellabunt aduersum te, & nō ꝓualebunt: q̄ ego tecū sum vt saluem te, & eruā te, dicit dñs. Et liberabo te de manu pessimorū, & redimā te de manu fortium.

De futura calamitate iudeorum: de populo christiano venturo ex gentibus. Cap. xvj.

A

Et factum est verbū dñi ad me, dicēs, Nō accipies vxorē, & nō erūt tibi filij & filie in loco isto. Q̄r hec dicit dñs sup filios & filias, q̄ generant̄ in loco isto: & sup matres eoꝝ q̄ genuerūt eos: & sup patres eoꝝ, de quorū stirpe sunt nati i terra hac, q̄ de oribus egrotationū morient̄: nō plangent̄, & nō sepelient̄, in sterquilinū sup faciē terre erūt. Et gladio & fame cōsumentur, & erit cadauer eoꝝ in escam volatilibꝰ celi, & bestijs terre. Hec em̄ dicit dñs, Ne ingrediaris domū conuiuij, neq̄ vadas ad plāgendū, neq̄ cōsoleris eos: q̄ abstuli pacē meā a populo isto, dicit dñs, misericordiā & miserationes. Et morient̄ grandes, & parui in terra ista: nō sepelient̄ neq̄ plangentur, & nō se incidēt: neq̄ caluitiū fiet ꝑ eis. Et non frangent inter eos lugēti panē ad cōsolandū sup mortuo: & non dabunt eis potū calicis ad cōsolandū sup patre suo et matre. Et domū cōuiuij nō ingrediaris, vt sedeas cū eis, et comedas, & bibas. q̄ hec dicit dñs exercituū deꝰ Isrl̄, Ecce ego auferā de loco isto in oculis vestris, & in diebus vestris vocē gaudij, & vocē letitie, vocem sponsi & vocē sponse. Et cū annūtiaueris populo huic oīa verba hec, & dixerint tibi, Quare locutꝰ est dñs sup nos omne malū grande istud: q̄ iniquitas nostra: aut q̄ peccatū nostrū q̄ peccauimꝰ domino deo nostro: Dices ad eos, Quia dereliq̄rūt me patres vestri, ait dñs: & abierūt post deos alienos, & seruierūt eis, & adorauerūt eos: & me dereliq̄rūt, & legē meā nō custodierūt. Sed & vos peius operati estis, q̄ patres vestri. ecce em̄ ambulat vnusquisq̄ post prauitatē cordis sui mali, vt me non audiat. Et eyciam vos de terra hac, in terra quam ignoratis vos, & patres vestri: & seruietis ibi dīs alienis die ac nocte, qui nō dabunt vobis requiē. Propterea ecce dies veniūt, dicit dñs, & nō dicetur vltra. Viuit dñs q̄ eduxit filios Israel de terra Egypti: sed Viuit dñs qui eduxit filios de terra aquilonis, & de vniuersis terris ad quas eieci eos: & reducā eos in terrā suā, quā dedi patribus eoꝝ. Ecce ego mittā piscatores multos, dicit dñs, & piscabūtur eos. Et post hec mittā eis multos venatores: & venabūtur eos de omni monte & de omni colle, & de cauernis petrarū. quia oculi mei sunt super oēs vias eorū: nō absc̄dite a facie mea, & nō fuit occultata iniquitas eoꝝ ab oculis meis. Et reddā primū duplices iniquitates & peccata eorū: quia contaminauerūt terrā meā in morticinis idolorū suoꝝ, et abominationibus suis impleuerūt hereditatē meaꝝ. Dñe fortitudo mea, & robur meū, & refugiū meū in die tribulationis: ad te gentes veniēt ab extremis terre, et dicent, Vere mēdaciū possederūt patres nostri, vanitatē que eis non profuit. Nūquid faciet sibi homo deos, & ipsi nō sunt dij: Idcirco ecce ego ostēdā eis per vicem hanc, ostendam eis manū meā, & virtutē meā: & scient q̄ nomen mihi Dñs.

De obstinatione iudeorum: maledicitur qui cōfidit in homine: benedicitur qui cōfidit in dño deo: de perditione diabolica. de imprecatione Jeremie super populum peccatorem. de patientia: de observatione sabbathi. Cap. xvij.

Deuter. xxviij. c. Roma. x. d. D

j. xxx. c.

ō. v. c.

E

ō. vij. f.

j. xviij. b.

D

Ecce peccatū Juda scriptū est stillo ferreo in vngue adamantino, exaratū sup latitudinē cordis eorū, & in cordibus ararū eorū. Cū recordati fuerint filij eoꝝ ararū suarū, & lucoꝝ suoꝝ, lignorū q̄ frondētiū in montibus excelsis, sacrificātes in agro fortitudinē tuā: & oēs thesauros tuos in direptionē dabo, excelsa tua ꝓpter peccata in vniuersis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua, quā dedi tibi, & seruire te faciam inimicis tuis in terra quā ignoras: q̄m ignem succēdisti in furore meo: vsq̄ in eternū ardebit. Hec dicit dñs. Maledict̄ homo qui cōfidit in homine, & ponit carnē brachiū suū, & a dño recedit cor eiꝰ. Erit em̄ quasi mirice in deserto, & nō videbit cū venerit bonū: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis & inhabitabili. Benedictus vir qui cōfidit in dño, & erit dñs fiducia eiꝰ. Et erit quasi lignū q̄ trāsplātat̄ sup aquas, q̄ ad humorē mittit radices suas: & nō timebit cū venerit estus. Et erit folium eiꝰ viride, & in tempore siccitatis nō erit sollicitū, nec aliq̄n desinet facere fructum. Prauū est cor oīm & inscrutabile: quis cognoscet illud? Ego dñs scrutans cor, & ꝓbās renes: qui do vnicuiq̄ iuxta viā suā, & iuxta fructū adinuentionū suarum. Perdix fouit q̄ nō peperit: fecit diuitias, & nō in iudicio: in dimidio dierū suoꝝ derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiēs. Solium glorie altitudinis a principio, locus sanctificatiōis nostre expectatio Israel. Dñe, oēs q̄ te derelinquūt, confundentur: recedētes a te, i terra describētur: q̄m dereliquerūt venā aquarū viuētiū dñm. Sana me dñe, & sanabor: saluus me fac, & saluus ero: q̄m laus mea tu es. Ecce ipsi dicūt ad me, Vbi est verbū dñi: veniat. Et ego non sum turbat̄, te pastorē sequēs: & diē hoīs nō desyderaui, tu scis. Q̄d egressum est de labijs meis, rectū in cōspectu tuo fuit. Nō sis tu mihi formidini, spes mea tu in die afflictionis. Cōfundantur qui me ꝑsequunt̄, & nō cōfundar ego: paueāt illi, et non paueā ego. Induc sup eos diē afflictionis, & duplici contritione cōtere eos. Hec dicit dñs ad me, Vade, & sta in porta filioꝝ populi ꝑ quā ingrediunt̄ reges Juda, & egrediūtur: & in cūctis portis Jerusalē: & dices ad eos, Audite verbum dñi reges Juda, & oīs Juda, cūctiq̄ habitatores Jerusalem q̄ ingredimini ꝑ portas istas. Hec dicit dñs, Custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbathi: nec inferatis ꝑ portas Jerusalē, & nolite ejcere onera de domibꝰ vr̄is in die sabbathi, & omne opus nō facietis. Sāctificate diē sabbathi, sicut precepi patribꝰ vestris. Et nō audierūt, nec inclinauerūt aurē suā: sed indurauerūt cervicē suā ne audirēt me, & ne acciperēt disciplinā. Et erit: Si audieritis me, dicit dñs, vt nō inferatis onera ꝑ portas ciuitatis huius in die sabbathi: & si sanctificaueritis diē sabbathi ne faciatis in eo omne opus: ingredient̄ per portas ciuitatis huiꝰ reges & principes sedētes sup solium Dauid, et ascēdentes in curribꝰ & equis, ipsi & principes eoꝝ viri Juda, & habitatores Jerusalē: et habitabitur ciuitas hec in sempiternum. Et veniēt de ciuitatibus Juda, & de circuitu Jerusalē, & de terra Bēiamin, & de campestribus, & de mōtuosis, & ab austro, portātes holocaustū, & victimā, & sacrificium, & thus, & inferēt oblationē in domū dñi. Si aūt non audieritis me, vt sanctificetis diem sabbathi, & ne portetis onus, & ne inferatis per portas Jerusalem in die sabbathi: succēdā ignem in portis eius, & deuorabit domos Jerusalem, & non extinguetur.

B

D

Ostenditur prophete quia sumus vasa figuli: dñs malos frangit sicut figulus lutum: de passione xpi sub figura persecutionis eiꝰ & vltione in iudeos. Cap. xviij.

A

Verbum q̄ factū est ad Jeremiā a dño, dicens, Surge & descēde in domum figuli, & ibi audies verba mea. Et descēdi in domum figuli, & ecce, ipse faciebat opus sup rotā. Et dissipatum est vas q̄ ipse faciebat e luto, manibus suis: cōuersusq̄, fecit illud, vas alterū, sicut placuerat in oculis eius vt faceret. Et factū est verbū dñi ad me, dicens. Nūquid sicut figulus iste, nō potero vobis facere domus Israel, ait dñs? Ecce,

Roma. ix. d. Isa. xlv. b

sicut lutuz in manu figuli, sic vos in manu mea, domus Israel. Repẽte loquar aduersum gentẽ z aduersus regnum, vt eradicẽ z destruã z dispердã illud. Si penitẽtiam egerit gẽs illa a malo suo qõ locut⁹ fuz aduersus eã: agã z ego penitẽtiã sup malo qõ cogitaui vt facerem ei: z subito loquar de gente z de regno, vt edificẽ z plãtem illud. Si fecerit malum in oculis meis, vt nõ audiat vocẽ meã: penitentiã agã super bono qõ locutus sum vt facerẽ ei. Nũc ergo dic viro Juda, z habitatoribꝰ Jerusalẽ, dicẽs. Hec dicit dñs, Ecce ego fingo cõtra vos malum, z cogito contra vos cogitationem. Reuertatur vnusquisqz a via sua mala, z dirigite vias vestras z studia vestra. Qui dixerũt, Desperauimꝰ: post cogitationes eñ nostras ibimus, z vnusquisqz prauitatẽ cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dñs, Interrogate gẽtes, Quis audiuit talia horribilia, q̃ fecit nimis virgo Israel: Nunquid deficiet de petra agri nix Libani: aut euelli possunt aque erumpẽtes frigide, z defluentes: Quia oblitꝰ est mei populus meus, frustra libãtes, z impingentes in vijs suis z in semitis seculi, vt ambularẽt p eas in iter nõ tritum: vt fieret terra eoꝝ in desolationẽ, z in sibilum sempiternũ. Omis qui pterierit eaz, obstupescet, z mouebit caput suũ. Sicut vẽtus dispergã eos coram inimico: dorsum, z nõ faciẽ ostẽdam eis in die perditionis eorũ. Et dixerũt, Uenite z cogitemus cõtra Jeremiã cogitationes: nõ eñ peribit lex a sacerdote, neqz cõsilium a sapiente, nec sermo a pphẽta. venite, z percutiamus eũ lingua, z nõ attẽdamus ad vniuersos sermones eius. Attẽde dñe ad me, z audi vocẽ aduersariorũ meoꝝ. Nũqd reddetur pro bono malũ: q: foderũt foueã anime mee: Recordare q̃ steterim in ꝓspectu tuo vt loquerer p eis bonũ, z auerterã indignationẽ tuã ab eis. Propterea da filios eoꝝ in famẽ, z deduc eos in manꝰ gladij: fiant vxores eoꝝ absqz liberis, z vidue: z viri earũ interficiantur morte: iuuenes eoꝝ cõfodiantur gladio in prelio. Audiatur clamor de domibꝰ eorũ: adduces eñ super eos latronẽ repente: quia foderunt foueã, vt caperent me, z laqueos absconderunt pedibus meis. Tu aũt dñe scis omne cõsiliũ eoꝝ aduersum me in mortẽ: ne propitieris iniquitati eoꝝ, z peccatum eorũ a facie tua non deleatur: fiant corruẽtes in conspectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.

¶ Per cõtritionẽ lagunculę in ennom significatur contritio Jerusalem propter idololatria ipsius ennom. Caput xix.

Hec dicit dñs, Uade, z accipe lagũculam figuli testeã a seniorib⁹ populi, z seniorib⁹ sacerdotũ, z egredere ad vallẽ filij Ennom, que est iuxta introitũ porte fictilis: z predicabis ibi verba que ego loquor ad te, z dices, Audite verbũ dñi reges Juda, z habitatores Jerusalẽ: hec dicit dñs exercituũ deꝰ Jsrael, Ecce ego inducã afflictionẽ sup locũ istũ: ita vt omnis qui audierit illam, tinniãt aures eiꝰ: eo qõ dereliquerũt me, et alienũ fecerũt locũ istũ: z libauerũt in eo dijs alienis, quos nescierũt ipsi, z patres eoꝝ, z reges Juda: z repleuerũt locum istũ sanguine innocẽtum: z edificauerunt excelsa Baal ad cõburẽdos filios suos igni in holocaustũ Baal: q̃ non precepi, nec locutꝰ sum, nec ascẽderũt in cor meũ. Propter ea ecce dies veniũt, dicit dñs: z nõ vocabit ampliꝰ locꝰ iste, Tophet, z Uallis filij Ennom, sed vallis occisionis. Et dissipabo cõsiliũ Juda, z Jerusalẽ in loco illo: z subuertaz eos gladio in cõspectu inimicoꝝ suoꝝ, z in manu querentiũ animas eoꝝ: z dabo cadauera eoꝝ escã volatilibus celi, et bestijs terre. Et ponã ciuitatẽ hãc in stuporẽ, z in sibilum: oĩs q̃ preterierit p eã, obstupescet, z sibilabit sup vniuersa plaga eius. Et cibabo eos carnibus filioꝝ suoꝝ, z carnibꝰ filiarũ suarũ: z vnusquisqz carnes amici sui comedet in obsidione z in angustia in qua concludent eos inimici eorum. et qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum, Sic conteram populũ istum, z ciuitatẽ istã: sicut cõteritur vas figuli, quod nõ poterit vltra instaurari: z in Tophet sepelietur, eo qõ nõ sit aliꝰ locus ad sepeliendum. Sic faciã loco huic, ait dñs, z habitatoribus eius: z ponã ciuitatẽ istã sicut Topheth. Et erũt domꝰ Jerusalẽ, z domꝰ regũ Juda sicut locus Topheth immũdicijs domus, in quarũ domatibus sacrificauerũt omni milicie celi, z liberauerũt libamina dijs alienis. Uenit autez Jeremias de Topheth, quo miserat eũ dñs ad pphetãdum, z stetit in atrio domus dñi, z dixit ad oẽm populum, Hec dicit dñs exercituũ deus Jsrael, Ecce, ego inducã super ciuitatẽ hãc, z sup oẽs vrbes eius vniuersa mala q̃ locutus sum aduersum eam: quoniã indurauerũt ceruicẽ suã vt non audirent sermones meos.

¶ Phassur percussit Jeremiam: z ponit in neruum Jeremiam: et Jeremias predicat contra phassur: z amicos eius: de destructione Jerusalem plangit quoqz et dolet super populo suo: maledicit diẽ natiuitatis sue. Cap. xx.

Et audiuit Phassur filius Emmer sacerdos, q̃ cõstitutus erat princeps in domo dñi, Jeremiã pphetãtem sermones istos. Et percussit Phassur Jeremiã pphetã, z misit eum in neruuz, qõ erat in porta Bẽiamin superiou, in domo dñi. Cũqz illuxisset in crastinum, eduxit Phassur Jeremiã de neruo. Et dixit ad eum Jeremias, Non Phassur vocauit dñs nomen tuũ, sed Pauorẽ vndiqz, quia hec dicit dñs. Ecce ego dabo te in pauorẽ, te z oẽs amicos tuos: z corruẽt gladio inimicoꝝ suoꝝ, z oculi tui videbũt. z oẽm Judã dabo in manu regis Babylonis: z trãducet eos in Babylonẽ, z percutiet eos gladio. Et dabo vniuersam substãtiã ciuitatis huius, z oẽm laborẽ eiꝰ, omneqz pretiũ, z cunctos thesauros regũ Juda dabo in manu inimicoꝝ eoꝝ: z diripiẽt eos, et tollẽt, z ducẽt in Babylonẽ. Tu aũt Phassur, z oẽs habitatores domꝰ tue ibitis in captiuitatẽ, z in Babylonem venies, z ibi morieris: ibiqz sepelieris tu, z oẽs amici tui quibus pphetasti mẽdaciũ. Seduxisti me dñe, z seductꝰ sum: fortior me fuisti, z inualuisti, factꝰ sum in derisum tota die, oẽs subsannãt me, Quia iã olim loquor, vociferans iniquitatẽ z vastitatẽ clamito. Et factꝰ est mihi sermo dñi in opprobriũ, z in derisum tota die. Et dixi, Nõ recordabor eiꝰ, neqz loquar vltra in noĩe illiꝰ, z factus est in corde meo q̃si ignis exestuãs, claususqz in ossibus meis: z defeci, ferre nõ sustinẽs. Audiui eñ cõtumelias multoꝝ, z terrorẽ in circũitu, Persequimini, z persequamur eũ: ab oĩbꝰ viris qui erãt pacifici mei, z custodiẽtes latus meũ: si quo modo decipiat, z preualeamus aduersus eũ, z cõsequamur vltionẽ ex eo. Dñs aũt mecũ est tãq̃ bellator fortis: idcirco qui persequunt me, cadẽt, z infirmi erũt: cõfundentur vehemẽter, quia nõ intellexerũt opprobriũ sempiternũ, qõ nũq̃ delebitur. Et tu dñe exercituum pbator iusti, q vides renes, et corꝝ: videã queso vltionẽ tuã ex eis: tibi eñ reuelaui causam meã. Cantate dño, laudate dñz: quia liberauit animã pauperis de manu malorꝝ. Maledicta dies, in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea, nõ sit bñdicta. Maledictus vir, qui annũtiauit patri meo, dicens, Natus est tibi puer masculus: z quasi gaudio letificauit eũ. Sit homo ille vt sunt ciuitates quas subuertit dñs, z nõ penituit eũ. audiat clamorẽ mane, z vlulatũ in tpe meridiano: qui nõ me interfecit a vulua, vt fieret mihi mr̃ mea sepulchrũ z vulua eius conceptus eternus. Quare de vulua egressus sum, vt viderẽ laborẽ z dolorẽ, z cõsumerẽr in cõfusione dies mei?

¶ De captione sedechie z incendio Jerusalem. Cap. xxj.

Verbũ qõ factum est ad Jeremiã a dño, quãdo misit ad eũ rex Sedechias Phassur filiũ Melchie, z Sophoniã filiũ Maasie sacerdotem, dicens, Interroga p nobis dñm, q: Nabuchodonosor rex Babylonis pliat aduersum nos: si forte faciat dominꝰ nobiscuz ſm oĩa mirabilia sua, z recedat a nobis. Et dixit Jeremias ad eos, Sic dicetis Sedechie. Hec dicit dñs deꝰ Jsrael, Ecce ego cõuertã vasa belli, q̃ in manibus vestris sunt, z qbꝰ vos pugnatis aduersum regẽ Babylonis z Chaldeos, q obsidẽt vos in circũitu muroꝝ: z cõgregabo ea in medio ciuitatis huiꝰ. Et debellabo ego vos in manu extẽta, z in brachio forti, z in furore, z in indignatione, z in ira grãdi. Et percutiã habitatores ciuitatis huius:

homines

homines ⁊ bestie pestilẽtia magna morientur. Et post hoc
C ait dñs, dabo Sedechiã regẽ Juda, ⁊ seruos eiꝰ, ⁊ populũ
eiꝰ, ⁊ q derelicti sunt in ciuitate hac a peste, ⁊ gladio, et fa-
me in manu Nabuchodonosoꝛ regis Babylonis, ⁊ in ma-
nu inimicoꝝ eoꝝ, ⁊ i manu q̃rẽtiũ aĩam eoꝝ: ⁊ pcutiet eos
in oꝛe gladij, ⁊ nõ flecteꝫ, neq; parcet, nec miserebiꝫ. Et ad
j. xxxviij. a. i ppl'm hũc dices. Hec dicit dñs, Ecce ego do coram vobis
viã vite, ⁊ viã mortis. q habitauerit in vrbe hac, morietur
gladio, ⁊ fame, ⁊ peste: q aũt egressus fuerit, ⁊ transfugerit
ad Chaldeos, q obsidẽt vos, viuet, ⁊ erit ei aĩa sua q̃si spo-
liũ. Posui enĩ faciẽ meã sup ciuitatẽ hãc in malũ, ⁊ nõ i bo-
num, ait dñs: in manu regis Babylonis dabiꝫ, exuret eam
igni. Et domui regis Juda, Audite verbũ dñi. Domus
D j. xxij. a. Dauid, hec dicit dñs, Judicate mane iudiciũ, ⁊ eruite vi
oppressum de manu calũniãtis: ne forte egrediaꝫ vt ignis
indignatio mea, ⁊ succẽdaꝫ, ⁊ nõ sit q extinguat ꝓpter ma-
litiã studioꝝ vestroꝝ. Ecce ego ad te habitatricẽ vallis so-
lide atq; cãpestris, ait dñs: q dicitis, Quis pcutiet nos: ⁊
qs ingrediet̃ domꝰ nostras: Et visitabo sup vos iuxta fru
ctum studioꝝ vestroꝝ, dicit dñs: ⁊ succẽdam ignẽ in saltu
eius: ⁊ deuorabit omnia in circũitu eius.

¶ Mittitur prophera ad regem vt predicet de iudicio ⁊ iustitia: et liberatione oppressi quia Joacim rex Juda in sepulrus proiicitur extra Jerusalem. Cap. xxij.

A Hec dicit dñs: Descẽde in domũ regis Juda, ⁊
s. xxj. d. loq̃ris ibi verbũ hoc, ⁊ dices, Audi verbũ dñi
rex Juda q sedes sup soliũ Dauid: tu ⁊ fui tui,
⁊ ppl's tuus, q igredimini p portas istas. Hec
dicit dñs. Facite iudiciũ ⁊ iustitiã: ⁊ liberate vi oppressum
de manu calũniatoris: ⁊ aduenã, ⁊ pupillũ, ⁊ viduã nolite
cõtristare, neq; opprimatis iniq; ⁊ sanguinẽ innocẽtem ne
effundatis i loco isto. Si enĩ faciẽtes feceritis verbũ istud:
B ingredient̃ p portas domꝰ huiꝰ reges sedẽtes de gñe Da-
uid sup thronũ eiꝰ, ⁊ ascẽdẽtes currus ⁊ equos, ipsi ⁊ serui,
⁊ ppl's eoꝝ. Q̃ si nõ audieritis verba hec: i memetipso iu
rauj, dicit dñs, q̃ in solitudinẽ erit domꝰ hec. Quia hec di
cit dñs sup domũ regis Juda. Galaad tu mihi caput Li-
bani: si nõ posuero te solitudinẽ, vrbes ihabitabiles: ⁊ san
ctificabo sup te interficiẽtẽ virum ⁊ arma eiꝰ: ⁊ succidẽt ele
ctas cedros tuas, ⁊ precipitabũt in ignẽ. Et ptrãsibũt gen-
tes multe per ciuitatẽ hãc: ⁊ dicet vnusquisq; ꝓximo suo,
Quare fecit dñs sic ciuitati huic grãdi: Et respondebunt,
C Deuter. xxix. d. Eo q̃ dereliquerit pactũ dñi dei sui, ⁊ adorauerint deos
alienos, ⁊ seruierint eis. Nolite flere mortuũ: neq; lugeatis
sup eũ fletu: plãgite eũ q egrediꝫ, q̃ nõ reuertet̃ vltra, nec
videbit terrã natiuitatis sue: q̃ hec dicit dñs ad Sellũ fi-
liũ Josie regis Juda, qui regnauit ꝓ Josia patre suo, qui
egressus est de loco isto, Nõ reuertet̃ huc amplius in loco
D ad quẽ transtuli eũ, ibi morietur, ⁊ terrã istã nõ videbit ãplius.
Ue qui edificat domũ suã in iniustitia, ⁊ cenacula sua nõ in
iudicio amicum suum opprimet frustra, ⁊ mercedem eius
nõ reddet ei. Qui dicit, Edificabo mihi domũ latã, ⁊ cena
cula spatiosa: q aperit sibi feneſtras, ⁊ facit laquearia cedri
na, pingitq; sinopide. Numqd regnabis, qñ confers te ce-
dro: pater tuus nũqd nõ comedit ⁊ bibit, ⁊ fecit iudicium
⁊ iustitiã tũc cũ bene erat ei: Judicauit causam pauperis
⁊ egeni in bonũ suũ. Numqd nõ ideo q̃ cognouit me, dicit
dñs: Tui vo oculi ⁊ cor ad auaritiã, ⁊ ad sanguinẽ innocẽ
tẽ fundendũ, ⁊ ad calũniã, ⁊ ad cursum mali operis. Pro-
pterea hec dicit dñs ad Joacim filiũ Josie regẽ Juda, Nõ
E plãgẽt eũ, ve frater ⁊ ve soꝛoꝛ: nõ q̃crepabũt ei, ve dñe, ⁊ ve
inclyte. Sepultura asim sepelietur, putrefactꝰ ⁊ piectus ex
tra portas Jerusalẽ. Ascẽde Libanũ, ⁊ clama: ⁊ in Basan
da vocẽ tuã, ⁊ clama ad trãseũtes q̃ cõtriti sunt oẽs ama-
toꝛes tui. Locutꝰ sum ad te in abũdãtia tua: dixisti, Nõ au
diã. Hec est via tua ab adolescẽtia tua, q̃ non audisti vocẽ
meã. Oẽs pastoꝛes tuos pascet ventus, ⁊ amatoꝛes tui in
F captiuitatẽ ibũt: ⁊ tũc cõfunderis, ⁊ erubesces ab oĩ mali-
tia tua. Que sedes in Libano, ⁊ nidificas i cedris, quomo
do cõgemuisti cũ venissent tibi dolores, quasi dolores par
turiẽtis: Uiuo ego, dicit dñs: q̃ si fuerit Jechonias filius
Joacim regis Juda, annulus in manu dextera mea: inde
enellã te. Et dabo te in manu querẽtiũ animam tuam, ⁊ in
manu quoꝝ tu formidas faciẽ, ⁊ in manu Nabuchodono-
soꝛ regis Babylonis, ⁊ in manu Chaldeoꝝ. Et mittã te ⁊
matrẽ tuã q̃ genuit te, in terrã alienã, in qua nati non estis,
ibiq; moriemini, ⁊ in terrã ad quã ipsi leuãt aĩmã suam, vt
reuertant̃ illuc, ⁊ nõ reuertẽtur. Nũ quid vas fictile atq; cõ- B
tritũ vir iste Jechonias: Nũ q̃d vas absq; omni voluptа-
te: quare abiecti sunt ipse ⁊ semen eius, ⁊ piecti in terrã quã
ignoꝛauerũt Terra, terra, terra, audi sermones dñi. Hec
dicit dñs, Scribe virũ istũ sterilẽ, virũ q in diebus suis nõ
sperabiꝫ. nec enĩ erit de semine eius vir qui sedeat super so
lium Dauid, ⁊ potestatem habeat vltra in Juda.

¶ Comminatur dñs pastoribus lacerãtibus gregem: de restitutа-te xp̃i: de passione xp̃i: de sacerdotum sordibus ⁊ prophetarum: de falsis prophetis qui sunt in domini onus. Caput. xxij

A Ue pastoribꝰ q̃ disperdũt ⁊ dilacerãt gregem pa
Ezech. xxxiij. a. scue mee, dicit dñs. Jõ hec dicit dñs deꝰ Jsrael
ad pastoꝛes q̃ pascunt populũ meũ, Uos disp-
sistis gregẽ meũ, ⁊ eiecistis eos, ⁊ non visitastis
eos: ecce ego visitabo sup vos malitiã studioꝝ vestroꝝ,
ait dñs. Et ego cõgregabo reliquias gregis mei de oĩbus
terris, ad q̃s eiecero eos illuc: ⁊ cõuertã eos ad rura sua, et
crescẽt, ⁊ multiplicabunt̃. Et suscitabo sup eos pastoꝛes,
⁊ pascẽt eos: ⁊ nõ formidabũt vltra, ⁊ nõ pauebũt: ⁊ nullus
queret̃ ex nũero, dicit dñs. Ecce dies veniũt, dicit dñs: et
B j. xxxiij. c. Jsa. liij. b. xl. c. xl. v. b. Ezech. xxxiij. Dani. ix. g. Joã. j. g. Deuter. xxxij. d. s. xvj. c. suscitabo dauid germẽ iustũ: ⁊ regnabit rex: ⁊ sapiẽs erit: et
faciet iudiciũ ⁊ iustitiã i terra. In dieb⁹ illis saluabitur Ju
da, ⁊ Jsrl̃ habitabit cõfidẽter: ⁊ hoc est nomẽ q̃ vocabũt eũ,
Dñs iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit
dñs: ⁊ nõ dicent vltra, Uiuit dñs q̃ eduxit filios Jsrael de
terra Egypti: sed, Uiuit dñs qui eduxit ⁊ adduxit semen
domus Jsrl̃ de terra aquilonis, ⁊ de cunctis terris, ad q̃s
eiecerã eos illuc: ⁊ habitabũt in terra sua. Ad prophetas,
Cõtritum est cor meũ in medio mei, cõtremuerũt oĩa ossa
mea: factus sum quasi vir ebrius, ⁊ quasi hõ madidus a vi
no, a facie dñi ⁊ a facie verborũ sanctorum eius. Q̃ adulte
rijs repleta est terra, q̃ a facie maledictõis luxit terra, are
facta sunt arua deserti: factus est cursus eoꝝ malus, et for-
titudo eoꝝ dissimilis. Propheta nãq; ⁊ sacerdos polluti C
sunt: ⁊ in domo mea inueni malũ eoꝝ, ait dñs. Idcirco via
eoꝝ erit quasi lubricũ in tenebris: impellent̃ eũ, et corruẽt
in ea: afferam enĩ sup eos mala, annũ visitatiõis eoꝝ, ait
dñs. Et in pphetis Samarie vidi fatuitatẽ, pphetabant
in Baal, ⁊ decipiebãt populũ meũ Jsrael. Et in prophetis
Jerusalem vidi silitudinem, adulterũ, ⁊ iter mendacij: et
cõfortauerunt manus pessimoꝝ, vt non conuerteret̃ vnus-
quisq; a malitia sua: facti sunt mihi oẽs vt Sodoma, et ha
bitatoꝛes ei⁹ quasi Gomorrha. Propterea hec dicit dñs
s. ix. e. exercituũ ad pphetas, Ecce ego cibabo eos absynthio, et
potabo eos felle: a pphetis enĩ Jerusalem egressa est pol
lutio sup oẽm terrã. Hec dicit dñs exercituũ, Nolite audi- D
re verba pphetarũ, q̃ pphetãt vobis, ⁊ decipiunt vos: vi-
sionem cordis sui loquunt̃, nõ de oꝛe dñi. Dicunt his qui
blasphemant me, Locutus est dñs, Pax erit vobis. et oĩ-
bus q̃ ambulãt i prauitate cordis sui, dixerunt, Nõ veniet
super vos malum. Quis enĩ affuit in cõsilio dñi, et vidit et
audiuit sermonẽ eius: quis cõsyderauit verbũ illius et au
diuit: Ecce, turbo dominice indignationis egrediet̃, tem
pestas erumpens: sup caput impioꝝ veniet. Non reuertet̃
s. xliij. c. j. xxvij. c. x. xxix. c. furoꝛ dñi vsq; dũ faciat ⁊ vsq; dũ compleat cogitationem
cordis sui. in nouissimis diebus intelligetis cõsilium eius.
Nõ mittebam prophetas, ⁊ ipsi currebãt non loquebar ad
eos, ⁊ ipsi pphetabant. Si stetissent in consilio meo, ⁊ nota
fecissent verba mea populo meo: auertissez vtiq; eos a via
sua mala, ⁊ a cogitationib⁹ suis pessimis. Putasne deus e
vicino ego sum, dicit dñs, ⁊ nõ deus delonge: Si occulta-
bitur vir in absconditis: ⁊ ego non videbo eum, dicit dñs:
Nũquid nõ celũ ⁊ terrã ego impleo, dicit dñs: Audiui que
dixerunt prophete, pphetãtes in nomine meo mẽdacium,
atq; dicentes, Somniaui, somniaui. Usq; quo istud est in

corde prophetarū vaticinantiū mendaciū, & pphetātiū seductiones cordis sui: Qui volunt facere vt obliuiscat populus meus nois mei ppter somnia eox q̄ narrat vnusq̄sq; ad proximum suū: sicut obliti sunt patres eox nois mei ppter Baal. Propheta q̄ hz somniū, narret somniū: & qui habet sermonē meū, loquatur sermonē meum vere. qd paleis ad triticū, dicit dñs: Nūquid nō verba mea sunt quasi
F ignis, dicit dñs: & quasi malleus cōterēs petrā? Propter ea ecce ego ad prophetas, ait dñs: qui furantur verba mea vnusquisq; a proximo suo. Ecce ego ad pphetas, ait dñs q̄ assumūt linguas suas, & ait, Dicit dñs. Ecce ego ad pphetas somniātes mendaciū, ait dñs: q̄ narrauerunt ea, et seduxerūt populū meū i mēdacio suo & in miraculis suis: cū ego nō misissem eos, nec mādassem eis: q̄ nihil profuerunt populo huic, dicit dñs. Si igit interrogauerit te populus iste vel propheta, aut sacerdos, dicēs, Q̄ō est onus dñi? dices ad eos, Vt qd onus? proijciā quippe vos, dicit
E dñs. Et ppheta & sacerdos & populus q̄ dicit, Onus dñi: visitabo sup virū illū, & sup domū eius. Hec dicetis vnusq̄sq; ad proximū & ad fratem suū, Quid respondit dñs? et quid locutus est dñs? Et onus dñi vltra nō memorabitur: q̄ onus erit vnicuiq; sermo suus: & peruertistis verba dei viuētis, dñi exercituū dei nostri. Hec dices ad prophetā, Quid respōdit tibi dñs? & qd locut est dñs? Si aūt On dñi direritis: ppter hoc hec dicit dñs, Q̄ dixistis sermonem istum, Onus dñi: & misi ad vos, dicens, Nolite dicere
5.xx.e. onus dñi: ppter ea ecce ego tollā vos portās, & derelinquā vos, & ciuitatē quā dedi vobis, & patribus vestris a facie mea: & dabo vos in opprobriū sempiternū, & ignominiam eternam, que nunq̄ oblivione delebitur.

De figura ficuum duorum calathorum quos vidit hieremias: de afflictione sedechie et populi. Caput xxiij.

A Ostēdit mihi dñs & ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum dñi: postq̄ transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filiū Joacim regē Juda, & principes eius, et fabrū, & inclusorē de Jerusalem, & adduxit eos in Babylonem. Calathus vnus, ficus bonas habebat nimis: vt solēt fic esse primi tpis. & calathus vnus, ficus habebat malas nimis, que comedi nō poterant, eo q̄ essent male. Et di-
B xit dñs ad me, Quid tu vides Jeremia? Et dixi, Ficus: ficus bonas, bonas valde: & malas, malas valde, que comedi non possunt, eo q̄ sint male. Et factum est verbum dñi ad me, dicens, Hec dicit dñs deus Jsrl, Sicut ficus he bonē: sic cognoscam transmigrationē Juda, quā emisi de loco isto in terrā Chaldeox, in bonum. Et ponam oculos
C meos sup eos ad placandū: & reducam eos in terrā hanc: & edificabo eos, & nō destruam: & plantabo eos, & nō euellā.
j.xxj.f Et dabo eis cor vt sciant me q̄ ego sum dñs: & erūt mihi in
j.xxix.d populū, & ego ero eis in deū: q̄ reuertent ad me in toto corde suo. Et sicut ficus pessime, que comedi non possunt, eo
D q̄ sint male: hec dicit dñs, sic dabo Sedechiā regē Juda, & principes eius, & reliquos de Jerusalem, q̄ remāserunt in vrbe hac, & q̄ habitant in terra Egypti. Et dabo eos in vexationem afflictionēq; oībus regnis terre: in opprobrium, & in parabolam, & in puerbium, & in maledictionem in vniuersis locis ad q̄ eieci eos. Et mittā in eis gladiū, & famē, et pestem: donec consumantur de terra, quam dedi eis et patribus eorum.

De captiuitate septuaginta annorū toti⁹ iude: de calice quo potionātur oēs gētes: vocant pastores & optimates ad plāctū. Capitulum xxv.

A Erbū q̄ factū est ad Jeremiā de omni populo Jude: in anno quarto Joacim filij Josie regis Juda, ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis. Q̄ locut est Jeremias pphēta ad oēm pplm Juda, & ad vniuersos habitatores Jerusalē, dicēs, A tertiodecimo anno Josie filij Amō regis Juda vsq; ad diē hāc: iste tertius & vicesimus ann, factum est verbū dñi ad me, & locut sum ad vos de nocte consurgēs & loquēs: & nō audistis. Et misit dñs ad vos oēs ser-

uos suos pphetas, cōsurgens diluculo, mittēsq;: & non audistis, neq; inclinastis aures vestras vt audiretis, cū diceret, Reuertimini vnusquisq; a via sua mala, & a pessimis cogitationib⁹ vestris: & habitabitis in terra quā dedit dominus vobis & patribus vestris, a seculo & vsq; in seculuz. Et nolite ire post deos alienos, vt seruiatis eis, adorētisq; eos: neq; me ad iracūdiā puocetis in operibus manuū vestrax, & nō affligā vos. Et nō audistis me, dicit dñs: vt me ad iracūdiā puocaretis in operib⁹ manuū vestrarū, in malum vestrū. Propterea hec dicit dñs exercituum, Pro eo q̄ nō audistis verba mea, ecce ego mittā, & assumā vniuersas cogitationes aquilonis, ait dñs, & Nabuchodonosor regem Babylonis seruū meū: & adducam eos sup terrā istā, & sup habitatores eius, & sup oēs nationes q̄ in circuitu illius sunt: & interficiā eos, & ponā eos in stupore & in sibilū, & in solitudines sempiternas. Perdāq; ex eis vocē gaudij, & vocē letitie, vocē sponsi & vocē sponse, vocē mole & lumē lucerne. Et erit vniuersa terra hec in solitudinē & in stupore
E & seruiēt oēs gētes iste regi Babylonis septuaginta ānis. Cūq; impleti fuerint septuaginta anni, visitabo sup regez Babylonis, & sup gentē illā, dicit dñs, iniquitatē eox, & super terrā Chaldeox: & ponam illā in solitudines sempiternas. Et adducā super terrā illā oīa verba mea q̄ locut⁹ sum cōtra eā, omne q̄ scriptū est in libro isto, quecūq; pphetauit Jeremias aduersum oēs gētes. Quia seruierūt eis, cū essent gētes multe & reges magni: & reddā eis ſm opa eox, & ſm facta manuū suarū. Quia sic dicit dñs deus Jsrael, Sume calicē vini furoris huj⁹ de manu mea: & ppinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te. Et bibēt, & turbabunt, & insanient: a facie gladij quē ego mittā inter eos. Et accepi calicē de manu dñi, & ppinaui cunctis gentibus ad quas misit me dñs: Jerusalē, & ciuitatib⁹ Juda, & regibus eius & principibus eius: vt darē eos in solitudinem et in stupore, & in sibilū, & in maledictionem, sicut est dies ista. Pharaoni regi Egypti, & seruis ei⁹, & principibus eius, & oī populo ei⁹, & vniuersis generaliter: cūctis regibus terre Ausitidis: & cūctis regib⁹ terre Philisthijm, & Ascalonis & Gaze, & Accaron, & reliquijs Azoti. & Jdumee, & Moab, & filijs Ammon. & cūctis regib⁹ Tyri, & vniuersis regibus Sidonis: & regibus terre insularū q̄ sunt trās mare. et Dedan, & Theman, & Buz, et vniuersis q̄ attonsi sunt in comā. & cunctis regibus Arabie: & cunctis regibus occidētis q̄ habitant in deserto: & cunctis regibus zambri, et cunctis regib⁹ Elam: & cunctis regib⁹ Medorū. cūctis quoq; regibus aquilonis de prope & de longe, vnicuiq; contra fratrē suū: & oīb⁹ regnis terre, q̄ sup faciē ei⁹ sūt: & rex Sesach bibet post eos. Et dices ad eos, Hec dicit dñs exercituum deus Jsrael, Bibite & inebriamini, & vomite, & cadite, neq; surgatis: a facie gladij quē ego mittā inter vos. Cūq; noluerint accipere calicē de manu tua vt bibāt, dices ad eos, Hec dicit dñs exercituū, Bibētes bibetis. q̄ ecce in ciuitate in qua inuocatū est nomē meum, ego incipio affligere: et vos q̄si innocētes, & immunes eritis: non eritis immunes. gladiū em̄ ego voco super oēs habitatores terre, dicit dñs exercituum. Et tu pphetabis ad eos oīa vba hec, & dices ad illos, Dñs de excelso rugiet, et de habitaculo sctō suo dabit vocē suā: rugiēs rugiet sup decorē suū: celeuma quasi calcantiū, cōcinet aduersus oēs habitatores terre. Peruenit sonit⁹ vsq; ad extrema terre: q̄ iudiciū dño cū gētibus: iudicat ipse cū oī carne, impios tradidi gladio, dicit dñs.
G Hec dicit dñs exercituū, Ecce afflictio egrediet de gēte in gētē: & turbo magn⁹ egrediet a summitatib⁹ terre. Et erūt interfecti dñi in die illa a summo terre vsq; ad summū eius: nō plāgētur, & nō colligētur, neq; sepelient: in sterquliniū sup faciē terre iacebūt. Ululate pastores, & clamate: & aspergite vos cinere optimates gregis: quia cōpleti sunt dies vestri, vt interficiamini: & dissipationes vre, & cadetis q̄si vasa p̄tiosa. Et peribit fuga a pastoribus, & saluatio ab optimatibus gregis. Vox clamoris pastorū, & vlulat⁹ optimatū gregis: q̄ vastauit dñs pascua eox, & cōticuerūt arua pacis a

B iij. regum xvij. d. ō. xviij. e. j. xxv. c.

C

j. xxix. c. ij. para. xxvj. d. j. Esdre j. a. Danie. ix. a.

D

E

F

j. Petri. iij. d.

Joel. iij. d. Amos. j. a.

G

facie

facie ire furoris dñi. Dereliquit q̄si leo ymbraculū suū: q̄ facta est terra eorum in desolationē a facie ire columbe, & a facie ire furoris domini.

De regno Joacim qualiter sacerdotes voluerūt occidere Jeremiam: & liberatus est per principes. Cap. xxvj.

A In principio regni Joacim filij Josie regis Juda, factum est verbū istud a dño, dicēs, Hec dicit dñs, Sta in atrio domus dñi, & loqueris ad oēs ciuitates Juda, de q̄bus veniunt vt adorent in domo dñi, vniuersos sermones quos ego mādaui tibi vt loquaris ad eos: noli subtrahere verbū: si forte audiant & cōuertant̄, vnusquisq; a via sua mala: peniteat me
B mali q̄ cogito facere eis ꝓpter malitiā studiorū eorū. Et dices ad eos, Hec dicit dñs, Si nō audieritis me vt ambuletis in lege mea quā dedi vobis: vt audiatis sermones seruorū meorū ꝓphetarū, quos ego mīsi ad vos de nocte cōsurgens, & dirigens, & nō audistis: dabo domū istā sicut
j. regum iiij. b. Silo, & vrbem hāc dabo in maledictionē cunctis gentibus terre. Et audierūt sacerdotes, & ꝓphete, & oīs popul⁹ Jeremiam loquentē verba hec in domo dñi. Cumq; cōplesset Jeremias loquēs oīa q̄ preceperat ei dñs vt loqueret
C ad vniuersum populū: apprehenderūt eū sacerdotes, & ꝓphete, & oīs populus, dicēs, Morte moriat. Quare ꝓphetauit nobis in nōie dñi: dicēs, Sicut Silo erit domus hec: & vrbs ista desolabitur, eo q̄d nō sit habitator. Et congregatus est oīs populus aduersus Jeremiam in domo dñi. Et audierunt principes Juda verba hec: & ascenderūt de domo regis in domū dñi, & sederūt in introitu porte domus dñi nouе. Et locuti sunt sacerdotes, & ꝓphete ad principes, et ad oēm populū dicētes, Judicij mortis est viro huic: q; prophetauit aduersus ciuitatē istā, sicut audistis auribus ve-
D stris. Et ait Jeremias ad oēs principes, & ad vniuersum
ō. vij. a. populū, dicēs, Dñs misit me vt prophetarē ad domū istā & ad ciuitatē hāc oīa verba q̄ audistis. Nūc ergo bonas facite vias vestras, & studia vestra, & audite vocem dñi dei vestri: & penitebit dñm mali q̄d locut⁹ est aduersus vos. Ego aūt ecce in manibus vestris sum: facite mihi q̄d bonū & rectū est in oculis vr̄is. Ueruntū scitote & cognoscite q̄d si occideritis me, sanguinē innocentem tradetis contra vosmetipsos, et contra ciuitatē istam, & habitatores eius. in veritate
E enī misit me dñs ad vos, vt loquerer in auribꝰ vestris oīa verba hec. Et dixerūt principes, & oīs populus ad sacerdotes & ꝓphetas, Non est viro huic iudicij mortis: q; in nōie dñi dei nostri locutus est ad nos. Surrexerūt ergo viri de senioribus terre: & dixerunt ad oēm cetum populi, loquentes, Micheas de Morasthi fuit prophetа in diebus
F Micheę. iij. d. Ezechie regis Juda: & ait ad oēm populū Jude, dicens, Hec dicit dñs exercituū, Sion quasi ager arabitur: et Jerusalem in aceruū lapidū erit: & mons domus dñi in excelsa syluarū. Nūquid morte cōdēnauit eū Ezechias rex Juda, & oīs Juda: nunqd nō timuerūt dñm, & deprecati sunt faciē dñi: & penituit dñm mali, q̄d locutus fuerat aduersus eos: Ita; nos facimus malū grande contra animas nostras. Fuit quoq; vir prophetans in nōie dñi Urias filius Semei de Cariathiarim: & ꝓphetauit aduersus ciuitatez istā, & aduersus terrā hāc iuxta oīa verba Jeremie. Et audiuit rex Joacim, & oēs potētes, & principes eius verba
G hec: & quesiuit rex interficere eū. Et audiuit Urias, et timuit, fugitq; & ingressus est Egyptum. Et misit rex Joacim viros in Egyptū, Elnathan filiū Achobor, & viros cū eo in Egyptū. Et eduxerūt Uriā de Egypto: et adduxerunt eū ad regē Joacim, & percussit eū gladio: & iecit cadauer eius in sepulchris vulgi ignobilis. Igit̄ manus Ahicam filij Saphan fuit cū Jeremia, vt nō traderetur in manus populi, & interficerent eum.

De cathenis ligneis & vinculis mittendis quinq; regibus: & moriuntur subiecti nabuchodonosor: aliter morientur. Cap. xxvij.

A In principio regni Joacim filij Josie regis Juda, factū est verbū istud ad Jeremiā a dño, dicens, Hec dicit dñs ad me. Fac tibi vincula, et
B ratenas: & pones eas in collo tuo. Et mittes eas ad regē Edom, & ad regē Moab, & ad regē filioꝝ Ammō & ad regē Tyri, & ad regē Sidonis: in manu nuntioꝝ q̄ venerunt Jerusalē ad Sedechiam regem Juda, & precipies eis, vt ad dños suos loquant̄. Hec dicit dñs exercituū deus Jsrl, Hec dicetis ad dominos vestros, Ego feci terram, & homines, et iumēta, q̄ sunt sup faciē terre, in fortitudine mea magna & in brachio meo extento: et dedi eā ei q̄ placuit in oculis meis. Et nūc itaq; ego dedi oēs terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis serui mei: insuper et bestias agri dedi ei, vt seruiant illi. Et seruient ei oēs gentes, et filio ei⁹, et filio filij ei⁹: donec veniat tēpus terre eius
B et ipsius: et seruiēt ei gentes multe et reges magni. Gens aūt et regnū q̄d nō seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et q̄cunq; nō curnauerit collum suum sub iugo regis Babylonis: in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam, ait dominus: donec consumam eos in manu eius. Vos ergo nolite audire ꝓphetas vestros, et diuinos et somniatores, et augures, et maleficos qui dicunt vobis Non seruietis regi Babylonis. quia mendacium prophetāt vobis: vt longe vos faciāt de terra vestra, & eiciant vos et pereatis. Porro gēs q̄ subiecerit ceruicē suam sub iugo
C regis Babylonis, et seruierit ei: dimittā eā in terra sua, dicit dñs: & colet eam, & habitabit in ea. Et ad Sedechiaz regē Juda locutus sum sm̄ oīa v̄ba hec, dicens, Subiicite colla vestra sub iugo regis Babylonis, & seruite ei, & ꝓpl̄o eius & viuetis. Quare moriemini tu, & ꝓpl̄s tuus gladio, & fame, & peste, sicut locut⁹ est dñs ad gētē q̄ seruire noluerit regi Babylonis: Nolite audire verba ꝓphetarū dicentiuz vobis, Nō seruietis regi Babylonis. q; mēdacium ipsi lo-
ō. xvij. d. quunt̄ vobis. Quia nō misi eos, ait dñs: & ipsi ꝓphetāt in
xxiij. d. nōie meo mendaciter: vt eiciant vos, & pereatis tam vos quam ꝓphete q̄ vaticinant̄ vobis. Et ad sacerdotes, et ad
D oēm populū istū locutus sum, dicēs, Hec dicit dñs, Nolite audire verba ꝓphetarū vestrorū, q̄ prophetant vobis, dicētes, Ecce vasa domus dñi reuertent̄ de Babylone nūc cito, mendaciū enī ꝓphetāt vobis. Nolite ergo audire eos sed seruite regi Babylonis, vt viuatis. q̄re datur hec ciuitas in solitudinē? Et si ꝓphete sunt, & est verbū dñi in eis: occurrāt dño exercituū: vt nō veniāt vasa que derelicta fuerāt in domo dñi, & in domo regis Juda, et in Jerusalē, in
xxiij. regū xxv. a. Babylonē. Quia hec dicit dñs exercituū ad colūnas, & ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasoꝝ q̄ remāserūt in ciuitate hac: q̄ nō tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cuz trāsferret Jechoniā filiū Joacim regē Juda de Jerusalez in Babylonē, et oēs optimates Juda & Jerusalem. Quia hec dicit dñs exercituū deus Jsrael ad vasa q̄ derelicta sunt in domo dñi, et in domo regis Juda & Jerusalē: in Babylonē trāsferent̄, et ibi erūt vsq; ad diē visitationis sue dicit dñs: et afferri faciā ea, et restitui in loco isto.

Thananias propheta dicit Jeremie q̄ post duos annos reddit populus de Babylone: & omnia vasa dom⁹ domini: respondit Jeremias Amen. Cap. xxviij.

A Et factū est in anno illo in principio regni Sedechie regis Juda, in anno quarto, in mēse quinto, dixit ad me Hananias filius Azur propheta de Gabaon, in domo dñi coram sacerdotibus & oī ꝓpl̄o, dicēs, Hec dicit dñs exercituū deus Jsrael, Cōtriui iugū regis Babylonis. Adhuc duo anni dierū, et ego referri faciā ad locū istū oīa vasa domus dñi q̄ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, & trāstulit ea in Babylonem. Et Jechoniā filiū Joacim regē Juda, & oēm transmigrationē Jude, q̄ ingressi sunt in Babylonem, ego conB| uertā ad locū istū, ait dñs. cōterā enī iugū regis Babylonis. Et dixit Jeremias ꝓpheta ad Hananiā ꝓphetam in oculis sacerdotum, & in oculis oīs populi qui stabat in domo dñi: & ait Jeremias ꝓpheta, Amē, sic faciat dñs: suscitet dñs v̄ba sua q̄ ꝓphetasti: vt referant̄ vasa in domū dñi: & oīs trāsmigratio de Babylone ad locū istū. Verūtamen audi verbū hoc, q̄d ego loquor in auribꝰ tuis, & in auribus
C vniuersi ꝓpli. Prophete q̄ fuerūt ante me & ante te ab initio, & ꝓphetauerūt sup terras multas, & super regna magna

de prelio ⁊ de afflictione, ⁊ de fame. ℙ Propheta qui vaticinatus est pacē: cū venerit verbū ei⁹, sciet ꝓpheta quē misit dñs in veritate. Et tulit Hananias ꝓpheta catenā de collo Jeremie ꝓphete, ⁊ cōfregit eā. Et ait Hananias in conspectu oīs ppli, dicēs, Hec dicit dñs, Sic cōfringā iugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum de collo omniū gentiū. Et abijt Jeremias ꝓpheta in viā suam. Et factū est verbū dñi ad Jeremiā, postq̄ confregit Hananias ꝓpheta catenā de collo Jeremie ꝓphete, D dicēs, Vade, ⁊ dices Hananie, Hec dicit dñs, Catenas ligneas ꝙtriuisti: ⁊ facies ꝑ eis catenas ferreas. Quia hec dicit dñs exercituū deus Jsrael, Jugū ferreū posui sup collū cūctarū gentiū istārū, vt seruiāt Nabuchodonosor regi Babylonis, ⁊ seruiēt ei: insup ⁊ bestias terre dedi ei. Et dixit Jeremias ꝓpheta ad Hananiā ꝓphetā, Audi Hanania: nō misit te dñs, ⁊ tu cōfidere fecisti ppm istū in mēdacio. Idcirco hec dicit dñs, Ecce ego mittā te a facie terre: hoc anno morieris, aduersum eū dñm locut⁹ es. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo mense septimo.

℣ Propheta describit trāsmigrationē vt credatur sibi scribens ad captiuos babylonis ꝙ anno septuagesimo a dño visitabuntur: ⁊ de pseudisprophetis cauendis. Cap. xxix.

A Et hec sunt vba libri q̄ misit Jeremias ꝓpheta de Jerusalē, ad reliquias semor trāsmigrationis, ⁊ ad sacerdotes, ⁊ ad ꝓphetas, ⁊ ad oēz populū quē transduxerat Nabuchodonosor de Jerusalē in Babylonē: postq̄ egressus est Jechonias rex, et dña, ⁊ eunuchi, ⁊ principes Juda, ⁊ Jerusalē, ⁊ faber, ⁊ inclusor de Jerusalē: in manu Elasa filij Saphan, ⁊ Gamarie filij Helcie, quos misit Sedechias rex Juda ad Nabu
B chodonosor regē Babylonis in Babylonē, dicēs, Hec dicit dñs exercituū de⁹ Jsrael, oī trāsmigratiōi, quā trāstuli de Jerusalē in Babylonē, Edificate domos, ⁊ habitate: ⁊ plātate hortos, ⁊ comedite fructū eorū. Accipite vxores, ⁊ gnate filios ⁊ filias, ⁊ date filijs vestris vxores, ⁊ filias vestras date viris, ⁊ pariant filios ⁊ filias: ⁊ multiplicamini ibi, ⁊ nolite esse pauci numero. Et q̄rite pacez ciuitatis ad quā trāsmigrare vos feci: ⁊ orate ꝑ ea ad dñm: qr in pace illius erit pax vobis. Hec em̄ dicit dñs exercituū de⁹ Jsrl,
C Nō vos seducāt ꝓphete vestri q̄ sunt in medio vestrū, ⁊ divini vestri. ⁊ ne attendatis ad somnia vestra q̄ vos somniatis: qr falso ipsi ꝓphetāt vobis in noīe meo: nō misi eos dicit dñs. Quia hec dicit dñs, Cū ceperint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos: ⁊ suscitabo super vos verbū meū bonū, ⁊ reducā vos ad locū istū. Ego em̄ scio cogitationes, quas ego cogito sup vos, ait dñs, cogitatiōes pacis ⁊ nō afflictionis, vt dē vobis finē ⁊ patiētiā. Et invocabitis me, ⁊ ibitis: ⁊ orabitis me, ⁊ ego exaudiam vos.
D Queretis me, ⁊ inuenietis: cū quesieritis me in toto corde vestro. Et inueniar a vobis, ait dñs: ⁊ reducā captiuitatez vestrā: ⁊ cōgregabo vos de vniuersis gētib⁹, ⁊ de cūctis locis ad que expuli vos, dicit dñs: ⁊ reuerti vos faciā de loco ad quē trāsmigrare vos feci. Quia dixistis, Suscitabit nobis dñs ꝓphetas in Babylone. Quia hec dicit dñs ad regē q̄ sedet sup soliū Dauid, ⁊ ad oēm ppm habitatorē urbis hui⁹, ad fratres vros, q̄ nō sunt egressi vobiscū in trāsmigrationē. Hec dicit dñs exercituū, Ecce ego mittam in eos gladiū, ⁊ famē, ⁊ pestē: ⁊ ponā eos q̄si ficus malas que comedi nō possunt, eo q̄ pessime sint. Et persequar eos in gladio, ⁊ in fame, ⁊ in pestilētia: ⁊ dabo eos in vexationem vniuersis regnis terre, in maledictionē, ⁊ in stupor̄, ⁊ in sibilū, ⁊ in opprobriū cūctis gētib⁹ ad q̄s ego eieci eos, eo q̄ nō audierint vba mea, dicit dñs: que misi ad eos ꝑ seruos
E meos ꝓphetas de nocte ꝙsurgens ⁊ mittēs: ⁊ nō audistis, dicit dñs. Vos ergo audite vbū dñi oīs trāsmigratio, quā emisi de Jerusalē in Babylonē. Hec dicit dñs exercituz de⁹ Jsrl ad Achab filiū Golie, ⁊ ad Sedechiā filiū Maasie, q̄ ꝓphetāt vobis in noīe meo mēdaciter, Ecce, ego tradā eos in manu⁹ Nabuchodonosor regis Babylonis: ⁊ percutiet eos in oculis vris. Et assumet ex eis maledictio oī trāsmigrationi Jude q̄ est in Babylone dicentium, ℙ Ponat te dñs sicut Sedechiā, ⁊ sicut Achab: quos frixit rex Babylonis igne, ꝑ eo q̄ fecerit stultitiā in Jsrl, ⁊ mechati sunt in vxores amicor̄ suor̄, ⁊ locuti sunt vbū in noīe meo mēdaciter q̄ nō mādaui eis. ego sum index ⁊ testis, dicit dñs. Et F ad Semeiā Nehelamitē dices, Hec dicit dñs exercituum de⁹ Jsrael, ℙ Pro eo q̄ tu misisti in noīe tuo libros ad oēm populū q̄ est in Jerusalē, ⁊ ad Sophoniā filiū Maasie sacerdotē, ⁊ ad vniuersos sacerdotes, dicēs, Dñs dedit te sacerdotē ꝑ Joiade sacerdote: vt sis dux in domo dñi sup oēm virū arreptitiū ⁊ ꝓphetātē, vt mittas eū in neruū ⁊ in carcerē. Et nūc q̄re nō increpasti Jeremiā Anathothitē, q̄ prophetat vobis: Quia sup hoc misit in Babylonē ad nos, dicēs, Longū est: edificate domos, ⁊ habitate: ⁊ plātate hortos, ⁊ comedite fructū eor̄. Legit ergo Sophonias sacerG dos libū istū in auribus Jeremie ꝓphete. Et factū est vbū dñi ad Jeremiā, dicēs, Mitte ad oēm trāsmigrationē, dicens, Hec dicit dñs ad Semeiā Nehelamitē, ℙ Pro eo q̄ ꝓphetauit vobis Semeias, ⁊ ego nō misi eū: ⁊ fecit vos confidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs, Ecce ego visitabo super Semeiā Nehelamitē, ⁊ sup semen ei⁹: nō erit ei vir sedēs in medio populi huius, ⁊ nō videbit bonū quod ego faciā populo meo, ait dñs: quia preuaricationem locutus est aduersus dominum.

℣ Promittit transitiam: de captiuitate iude. subdit de gaudio liberationis ⁊ vltione in hostes populi. Cap. xxx.

A Hoc vbū q̄ factū est ad Jeremiā a dño, dicens, Hec dicit dñs de⁹ Jsrl, dicēs, Scribe tibi oīa vba q̄ locutus sum ad te, in libro. Ecce em̄ dies veniūt, dicit dñs: ⁊ cōuertā cōuersionē populi mei Jsrl ⁊ Juda, ait dñs: ⁊ cōuertā eos ad terrā quā dedi pr̄ib⁹ eor̄, ⁊ possidebūt eā. Et hec vba q̄ locut⁹ est dñs ad Jsrl ⁊ ad Judā, Q̄m hec dicit dñs, Vocē terroris audiimus: formido, ⁊ nō est pax. Interrogate ⁊ videte si generat masculus: q̄re ergo vidi oīs viri manū sup lumbū suū quasi parturiētis, ⁊ querse sunt vniuerse facies in aurugine? Ue B Joel.ij.c. Amos v.e. Sopho. j.d. Esa.xliij. a. Luce. j.g. q̄ magna dies illa, nec est similis ei⁹: tēpusq̄ tribulatiōis est Jacob, ⁊ ex ipsa saluabit. Et erit in die illa, ait dñs exercituū: cōterā iugū ei⁹ de collo tuo, ⁊ vincula ei⁹ dirūpā: ⁊ nō dñabūt ei amplius alieni: sed seruiēt dño deo suo, ⁊ Dauid regi suo quē suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serue meus Jacob, ait dñs, neq̄ paueas Jsrl: qr ecce ego saluabo te de terra longinqua, ⁊ semē tuū de terra captiuitatis eorū: ⁊ reuertet Jacob, ⁊ requiescet, ⁊ cūctis affluet bonis, ⁊ non erit quē formidet: q̄m tecū ego sum, ait dñs, vt saluē te. faciā em̄ cōsummationē in cūctis gētib⁹, in q̄b⁹ dispersi te: te aūt nō faciā in cōsūmationē: sz castigabo te in iudicio, vt nō videaris tibi innoxius. Quia hec dicit dñs, Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Nō est q̄ iudicet iudicium tuū ad alligādū: curationū vtilitas nō est tibi. Oēs amatores tui obliti sūt tui, teq̄ nō querēt. plaga em̄ inimici percussi te castigatione crudeli: ꝓpter multitudinē iniquitatis tue, dura facta sunt peccata tua. Quid clamas sup cōtritione tua? Insanabilis est dolor tuus: propter multitudinem iniq̄tatis tue, ⁊ dura peccata tua feci hec tibi. ℙ Propterea oēs q̄ comedūt te, deuorabunt̄: ⁊ vniuersi hostes tui in captiuitatē ducent̄: ⁊ oēs qui te vastant, vastabūtur, cūctosq̄ predatores tuos dabo in p̄dā. Obducā em̄ cicatricē tibi, ⁊ a vulneribus tuis sanabo te, dicit dñs. Quia iectā vocauerūt te Sion. Hec est q̄ nō habebat requiē. Hec dicit dñs, Ecce ego cōuertā quersionē tabernaculor̄ Jacob, ⁊ tectis ei⁹ miserebor: ⁊ edificabit̄ ciuitas in excelso suo, ⁊ tēplū iuxta ordinē suū fundabit̄. Et egredient̄ de eis laus, vorq̄ ludentiū: et multiplicabo eos ⁊ nō minuent̄: ⁊ glorificabo eos ⁊ nō attenuabunt̄. Et erūt filij ei⁹ sicut a pricipio, ⁊ cetus ei⁹ coram me permanebit. Et visitabo aduersus oēs q̄ tribulāt eū. Et erit dux ei⁹ ex eo: ⁊ princeps de medio ei⁹ pducet̄: ⁊ applicabo eū, ⁊ accedet ad me. Quis ei iste est, q̄ applicet cor suū, vt appropiquet mihi, ait dñs? Et eritis mihi in ppm: ⁊ ego ero vobis in deū. Ecce turbo dñi furor egrediēs, procella ruēs: in capite impior̄ cōquiescet. Nō auertet ira idignationis dñi: donec faciat ⁊ cōpleat cogitationez cordis sui.

C s.xliij.c. s.xxv.c. ij.para. xxxvj.d. j. Esdre a. Dani.ix. a.

D

s.xxxiij.c.

E

C s.xliij.d. s.xv.d.

D

Jn nouissimo dierum intelligetis ea.

¶ Post plenitudinē gētiū introrat Jsrael ad fidem: de plāctu: de cōsolatione rachel super mortē filiorū suorū: reuocat dñs ephraim et Jsrael ad fidē: de xpi natiuitate: r sacramento corpous r sanguinis eius quod vnusquisq; moriet̄ in peccato suo: de reedificatione ciuitatis hierusalem. Cap. xxxj.

A ℔. cozin. vj. d.

In tpe illo, dicit dñs, Ero deus vniuersis cogitationib⁹ Jsrael, r ipsi erūt mihi in pplm. Hec dicit dñs, Jnuenit gratiā in deserto ppl's q remāserat gladio: vadet ad requiē suā Jsrl. Lōge dominus apparuit mihi, Et ī charitate ppetua dilexi te, ideo attraxi te miserās. Rursumq; edificabo te, r edificaberis virgo Jsrael: adhuc ornaberis tympanis tuis, r egredieris in choro ludētium. Adhuc plātabis vineas in mōtibus Samarie: plātabūt plātātes, r donec tēpus veniat, nōvindemiabūt. q; erit dies in qua clamabūt custodes in monte

B

Ephraim, Surgite r ascēdamus in Sion ad dñm deū nostrū. Quia hec dicit dñs, Exultate in letitia Jacob, r hinnite cōtra caput gētium: psonate, r canite, r dicite, Salua dñe ppl'm tuū reliquias Jsrl. Ecce ego adducā eos de terra aglonis, r cōgregabo eos ab extremis terre: inter quos erūt cec⁹ r claudus, r pregnās r pariēs simul, cet⁹ magnus reuertētiū huc. Jn fletu veniēt: r in misericordia reducam eos. Et adducā eos p torrētes aquarū in via recta, r nō impingēt in ea: q; fact⁹ sum Jsraeli pr̄, r Ephraim primogenit⁹ me⁹ est. Audite, v̄bū dñi gētes, r annūtiate in insulis q̄ procul sunt, r dicite, Qui disperſit Jsrl, cōgregabit eū: r custodiet eū sicut pastor gregē suū. Redemit enī dñs Jacob, r liberabit eū de manu potētioris. Et veniēt, r laudabunt in monte Sion: r gfluēt ad bona dñi sup frumēto, r vino r oleo, r fetu pecor̄ r armēto r̄: eritq; aīa eor̄ q̄si hort⁹ irriguus, r vltra nō esuriēt. Tūc letabit̄ v̄go ī choro, iuuenes r seneſ simul: r gvertā luctū eor̄ ī gaudiū, r gsolabor eos, r letificabo a dolore suo. Et inebriabo aiam̄ sacerdotum

C

Watth. ij. d.

pinguedine: r ppl's me⁹ bonis meis adimplebit̄, ait dñs. Hec dicit dñs. Vox in excelſo audita est lamētationis, luctus r fletꝰ Rachel ploratis filios suos: r nolētis cōsolari sup eis, q; nō sunt. Hec dicit dñs. Quiescat vox tua a ploratu, r oculi tui a lachrymis: q; est merces opi tuo, ait dominus, r reuertēt̄ de terra inimici. Et est spes ī nouissimis tuis, ait dñs: r reuertēt̄ filij tui ad terminos suos. Audiēs audiui Ephraim trāsmigrātē, Castigasti me dñe, r erudituſ sum, q̄si iunēculus indomit⁹. Cōuerte me, r cōuertar: q; tu dñs de⁹ me⁹. ¶ Postq̄ enī cōuertisti me, egi penitētiā: r postq̄ ostēdisti mihi, percussi femur meū. Cōfusus sum, r erubui. q̄m sustinui opprobriū adolescētie mee. Si filꝰ honorabilis mihi Ephraim, si puer delicat⁹: q; ex quo locut⁹ sum de eo, adhuc recordabor ei⁹. idcirco cōturbata sunt viscera mea sup eū: miserās miserebor ei⁹, ait dñs. Statue tibi speculā, pone tibi amaritudines: dirige cor tuū in viam rectā, in qua ambulasti: reuertere virgo Jsrl, reuertere ad ciuitates tuas istas. Vsq; quo delicijs dissolueris filia vaga: q; creauit dñs nouū sup terrā: femina circūdabit virū.

E

Hec dicit dñs exercituū de⁹ Jsrl, Adhuc dicēt v̄bū istud in terra Juda, r in v̄rib⁹ ei⁹. cū gquerero captiuitatē eor̄, Benedicat tibi dñs pulchritudo iustitie, mons sanct⁹: et habitabūt ī eo Judas, r oēs ciuitates ei⁹ simul: agricole r mināntes greges. Quia inebriaui aīaz lassam: r oēm aīam esurientē saturaui. iō q̄si de somno suscitat⁹ sum. r vidi: r somn⁹ me⁹ dulcis mihi. Ecce dies veniūt, dicit dñs: r seminabo domū Jsrl r domū Juda semine hoīm r semine iumētor̄. Et sicut vigilaui sup eos vt euellerē, r demolirer, r dissiparē r disperderē, r affligerē: sic vigilabo sup eos vt edificē et plātē, ait dñs. Jn dieb⁹ illis nō dicēt vltra, ¶ Pres comederūt vuā acerbā, r dētes filior̄ obstupuerūt. Sz vnusq; sz in iniqtate sua morietꝰ. oīs hō q comederit vuā acerbā, obstupescēt dētes ei⁹. Ecce dies veniēt, dicit dñs: r feriā domui Jsrl, r domui Juda fedus nouū. non fm pactū q̄ pepigi cū pr̄ib⁹ v̄ris in die q̄ apprehēdi manū eor̄ vt educerē eos de terra Egypti: pactū q̄ irritū fecerūt, r ego dñat⁹ sum eor̄, dicit dñs. Sz hoc erit pactū q̄ feriā cū domo Jsrael

Ezech. xvij. a. F

post dies illos dicit dñs: Dabo legē meā in visceribꝰ eor̄, r in corde eor̄ scribā eā: r ero eis in deū, r ipsi erūt mihi in populū. Et nō docebit vltra vir proximū suū, r vir fratrem suū, dicēs, Cognoscite dñm. oēs enī cognoscēt me a minimo eor̄ vsq; ad maximum, ait dñs: q; ppitiabor iniqtati eorū, r peccati eor̄ nō memorabor ampli⁹. Hec dicit dñs qui dat solē in lumine diei, ordinē lune r stellarū in lumine noctis: qui turbat mare r sonāt fluct⁹ ei⁹, Dñs exercituuz nomē illi. Si defecerint leges iste corā me, dicit dñs: tūc et semē Jsrael deficiet, vt nō sit gens corā me cūctis diebus. Hec dicit dñs, Si mēsurari potuerint celi sursum, r inuestigari fundamēta terre deorsum: r ego abijciā vniuersum semen Jsrael, ppter oīa q̄ fecerūt, dicit dñs. Ecce dies veniūt, dicit dñs: r edificabit̄ ciuitas dño a turre Hananeel, vsq; ad portā anguli. Et exibit vltra norma mēsure in conspectu ei⁹ sup collē Gareb: r circūibit Goatha, r oēm vallē cadauerū, r cineres, r vniuersaz regionē mortis, vsq; ad torrētē Cedrō r vsq; ad angulū porte equor̄ orietalis: sanctum dñi nō euelletur, r nō destruetur vltra in perpetuum.

¶ Hieremias in carcere ppheta sedechiam captiuum r orbatuz ducendum in babylonem: r emit agrū in anathoth r orat dñm pro populo suo: sermo domini ad eum de incendio hierusalem r de liberatione captiuorum. Cap. xxxij.

A

Verbū qō factū est ad Jeremiā a dño in anno decimo Sedechie regis Juda: ipse est annus decimus octauus Nabuchodonosor. Tūc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalē: r Jeremias ppheta erat clausus ī atrio carceris, q; erat in domo regis Juda. Clauserat enī eum Sedechias rex Juda, dicens, Quare vaticinaris, dicēs, Hec dicit dñs, Ecce ego dabo ciuitatē istā ī manu regis Babylonis, r capiet eam: Et Sedechias rex Juda nō effugiet de manu Chaldeorū: sed tradet̄ ī manꝰ regis Babylonis: r loquet̄ os eius cū ore illi⁹, r oculi ei⁹ oculos illi⁹ videbūt. Et in Babylonem ducet Sedechiā: r ibi erit donec visitē cū, ait dñs. si aūt dimicaueritis aduersuz Chaldeos, nihil pſperū habebitis.

B

Et dixit Jeremias, Factū est verbū dñi ad me, dicēs. Ecce Hanameel filꝰ Sellū patruelis tuꝰ veniet ad te, dicēs, Eme tibi agrū meū q̄ est in Anathoth: tibi enī cōpetit exppinquitate vt emas. Et venit ad me Hanameel filꝰ patrui mei fm verbū dñi ad vestibulū carceris, r ait ad me. Possside agrū meū q̄ est in Anathoth in terra Beniamin: q; tibi cōpetit hereditas, r tu ppinquus es vt possideas. Jntelleri aūt q̄ verbū dñi esset. Et emi agrum ab Hanameel filio patrui mei q̄ est in Anathoth: r appēdi ei argentum septē stateres, r decē argēteos. Et scripſi in libro, r signaui, r adhibui testes, r appēdi argētū in statera. Et accepi librū possessionis signatū, r stipulationes, r rata, et signa forinsecus. Et dedi librum possessionis Baruch filio

C

Neri filij Maaſie in oculis Hanameel patruelis mei, r in oculis testiū q̄ scripti erāt in libro emptionis, in oculis oīm Judeor̄ q̄ sedebāt in atrio carceris. Et pcepi Baruch coram eis, dicens, Hec dicit dñs exercituū de⁹ Jsrl, Sume libros istos, librū emptionis hūc signatū, r librū hūc q̄ apertus est: r pones illos in vase fictili, vt pmanere possint diebus multis. Hec enī dicit dñs exercituū de⁹ Jsrl, Adhuc possidebūtur domus, r agri, r vinee in terra ista. Et orani ad dñm postq̄ tradidi librū possessionis Baruch filio Neri, dicēs, Heu, heu, dñe de⁹: ecce tu feciſti celū r terrā in fortitudine tua magna, r in brachio tuo extēto, non erit tibi difficile oē verbū. qui facis misericordiā in millibus, r reddis iniqtatē patrū ī sinū filior̄ eor̄ post eos fortissime, magne r potēs, Dñs exercituū nomē tibi. Maagn⁹ cōsilio, r incōprehēsibilis cogitatu, cui⁹ oculi apti sunt super oēs vias filior̄ Adā: vt reddas vnicuiq; fm vias suas, r fm fructum adinuētionū ei⁹. Qui posuisti signa r portēta i terra Egypti vsq; ad diē hāc, r ī Jsrl, r ī hoīb⁹: r feciſti tibi nomen sicut est dies hec. Et eduxisti ppl'm tuū Jsrl de terra Egypti, in signis, r in portētis, r in manu robusta, r in brachio extēto, r ī terrore magno. Et dediſti eis terrā hāc, quā iurasti pr̄ib⁹ eor̄ vt dares eis terrā fluētē lacte r melle. Et in

Hebre. xiij. c. Luc. j. g ℔. xxiiij. c. Actuum i. g.

D

Exodi xxxiij. a.

gressi sunt, & possederũt eã: & nõ obedierũt voci tue, & in lege tua nõ ambulauerũt: oĩa q̃ mãdasti eis vt facerẽt, nõ fecerũt, & euenerũt eis oĩa mala hec. Ecce munitiones extructe sunt aduersum ciuitatẽ, vt capiat: & vrbs data est in manus Chaldeoꝝ, & ĩ manꝰ regis Babylonis q̃ pliant aduersus eã a facie gladij, & famis, & pestilẽtie: & q̃cũq; locutꝰ es, acciderũt, vt tuipse cernis. Et tu dicis mihi dñe deꝰ, Eme agrũ argẽto, & adhibe testes: cũ vrbs data sit ĩ manꝰ Chaldeoꝝ. Et factũ est vbũ dñi ad Jeremiã, dicens, Ecce ego dñs deꝰ vniuerse carnis: nũqd mihi difficile erit oẽ verbũ? Propterea hec dicit dñs, Ecce ego tradã ciuitatẽ istam in manꝰ Chaldeoꝝ, & ĩ manꝰ regis Babylonis, & capiẽt eã: & veniẽt Chaldei pliãtes aduersum vrbẽ hãc, & succẽdẽt eã igni, & cõburẽt eã, & domos, i quarũ domatibꝰ sacrificabãt Baal, & libabãt dijs alienis libamĩa ad irritãdũ me. Erãt enĩ filij Jsrl & filij Juda iugiter faciẽtes malũ ĩ oculis meis ab adolescẽtia sua: filij Jsrl q̃ vsq; nũc exacerbãt me in ope manuũ suaꝝ, dicit dñs. Quia ĩ furore, & ĩ indignatiõe mea facta est mihi ciuitas hec, a die qua edificauerũt eã, vsq; ad diẽ istã, qua auferẽt de ꝯspectu meo ꝓpter malitiã filiorũ Jsrl & filiorꝝ Juda, quã fecerũt ad iracũdiã me ꝓuocãtes, ipsi, & reges eoꝝ, & pncipes eoꝝ, & sacerdotes eoꝝ, & ppbete eoꝝ, viri Juda & habitatores Jerusalẽ: Et verterũt ad me terga & nõ facies: cũ docerẽ eos diluculo, & erudirem: & nollẽt audire vt acciperẽt disciplinã. Et posuerũt idola sua in domo, in q̃ ĩuocatũ est nomẽ meũ, vt pollulerẽt eaꝫ. Et edificauerũt excelsa Baal, q̃ sunt ĩ valle filij Ennom: vt inĩtiarẽt filios suos & filias suas Moloch: q̃ nõ mãdaui eis nec ascẽdit in cor meũ, vt facerẽt abominationẽ hãc, & ĩ peccatũ deducerẽt Judã. Et nũc ꝓpter ista, hec dicit dñs deus Jsrael ad ciuitatẽ hãc, de qua vos dicitis q̃ tradat ĩ manus regis Babylonis in gladio, & in fame, & in peste. Ecce ego cõgregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos ĩ furore meo, & in ira mea, & in indignatiõe grãdi: & reducam eos ad locũ istũ, & habitare eos faciã cõfidẽter. Et erũt mihi in populũ, et ego ero eis in deũ. Et dabo eis cor vnũ, et viã vnã, vt timeãt me vniuersis diebꝰ: & bñ sit eis, & filijs eorũ post eos. Et feriã eis pactũ sempiternũ: & nõ desinã eis bñfacere: & timorẽ meũ dabo in corde eoꝝ, vt nõ recedãt a me. Et letabor sup eis, cũ bñ eis fecero: & plãtabo eos ĩ terra ista ĩ veritate in toto corde meo & in tota aĩa mea. Quia hec dicit dñs, Sicut adduxi sup ppl̃z istũ oẽ malũ hoc grãde: sic adducã sup eos oẽ bonum q̃ ego loquor ad eos. Et possidebũt agri i terra ista: de qua vos dicitis q̃ deserta sit, eo q̃ nõ remãserit hõ & iumẽtũ, & data sit ĩ manꝰ Chaldeoꝝ. Agri emẽtur pecunia, & scribẽtur ĩ libro, & ꝓsignabũt signũ, & testes adhibebunt: ĩ terra Bẽiamin, & in circũitu Jerusalẽ, & ĩ ciuitatibꝰ Juda, & in ciuitatibus montanis, et in ciuitatibus cãpestribus, & in ciuitatibus q̃ ad austrũ sunt: quia conuertam captiuitatem eorum, ait dominus.

¶ De conuersione Juda & Jerusalem & de emẽdatione & gaudio: de grege transeunte ad manum numerantis: de xpo nascituro & regno ipsius: & sacerdotio perpetuo. Cap. xxxiij.

A

Et factũ est vbũ dñi ad Jeremiã secũdo, cũ adhuc clausus esset in atrio carceris, dicens, Hec dicit dñs q̃ factur⁹ est: dñs formatur⁹ illũ, & paratur⁹, Dñs nomẽ eius. Clama ad me, & exaudiãte: & annũtiabo tibi grãdia & firma q̃ nescis. Quia hec dicit dñs deꝰ Jsrl ad domos vrbis hui⁹, & ad domos regũ Juda, q̃ destructe sunt, ad munitiones, et ad gladiũ veniẽtiũ vt dimicẽt cũ Chaldeis, & ꝓpleãt eas cadaueribꝰ hoĩz, quos percussi i furore meo & in indignatiõe mea, absc̃des faciẽ meã a ciuitate hac pp oẽm malitiã eoꝝ. Ecce ego obducã eis cicatricẽ, & sanitatẽ, & curabo eos: & reuelabo illis de ꝑcationẽ pacis, & veritatis. Et q̃rtã cõuersionẽ Juda, et cõuersionẽ Jsrl: & edificabo eos sicut a principio. Et emũdabo illos ab oĩ iniqtate sua, i q̃ peccauerũt mihi: & ꝓpitius ero cũctis iniqtatibꝰ eoꝝ ĩ qbꝰ deliq̃rũt mihi, & sprenerunt me. Et erit mihi ĩ nomẽ, & ĩ gaudiũ, & ĩ laudẽ, & ĩ exultationẽ cũctis gẽtibꝰ terre, q̃ audierũt oĩa bona q̃ ego facturus sum eis: & pauebũt, & turbabunt in vniuersis bonis, & in oi pace quã ego faciã eis. Hec dicit dñs, Adhuc audiet̃ in loco isto (que vos dicitis esse desertũ, eo q̃ nõ sit hõ, nec iumẽtũ, ĩ ciuitatibus Juda, & foris Jerusalẽ, q̃ desolate sunt absq; hoĩe & absq; habitatore & absq; pecore) vox gaudij & vox letitie, vox sponsi & vox sponse, vox dicẽtiũ. Cõfitemini dño exercituũ, quũ bonꝰ dñs, quũ in eternũ mia eiꝰ: & portãtiũ vota ĩ domũ dñi. reducã enĩ cõuersionẽ terre, sicut a principio ꝯt dñs. Hec dicit dñs exercituũ, Adhuc erit ĩ loco isto deserto absq; hoĩe, & absq; iumẽto, & ĩ cũctis ciuitatibꝰ eiꝰ, hĩtaculũ pastoꝝ accũbãtiũ greges. Et ĩ ciuitatibus mõtuosis, & ĩ ciuitatibꝰ cãpestribꝰ & ĩ ciuitatibꝰ q̃ ad austrũ sunt: & ĩ terra Bẽiamin, & ĩ circũitu Jerusalẽ, & ĩ ciuitatibꝰ Juda adhuc trãsibũt greges ad manũ nũerantis, ait dñs. Ecce dies veniẽt, dicit dñs: & suscitabo verbũ bonũ, q̃ locutus sum ad domũ Jsrael & ad domũ Juda. In diebus illis, & ĩ tpe illo germinare faciã Dauid germẽ iustitie: & faciet iudiciũ & iustitiã ĩ terra. In diebꝰ illis saluabit̃ Juda & Jerusalẽ habitabit cõfidẽter: & hoc est nomẽ q̃ vocabunt eã, Dñs iustꝰ noster. Quia hec dicit dñs, Nõ ĩteribit Dauid vir, q̃ sedeat sup thronũ domꝰ Jsrl. Et de sacerdotibꝰ & leuitis nõ interibit vir a facie mea: q̃ offerat holocaustomata, & incẽdat sacrificiũ, & cedat victimas oĩbꝰ diebꝰ. Et factũ est vbũ dñi ad Jeremiã, dicẽs, Hec dicit dñs, Si irritũ põt fieri pactũ meũ cũ die, & pactũ meũ cũ nocte, vt nõ sit dies & nox in tpe suo: & pactũ meũ irritũ esse poterit cuꝫ Dauid seruo meo, vt nõ sit ex eo filius q̃ regnet in throno eiꝰ, & leuite & sacerdotes ministri mei. Sicut enumerari nõ pñt stelle celi, & metiri arene maris: sic multiplicabo semen Dauid serui mei, & leuitas ministros meos. Et factum est verbũ dñi ad Jeremiã, dicẽs. Nũqd nõ vidisti q̃d ppl̃s hic locutus sit, dicens: Due cognationes, quas elegerat dñs abiecte sunt. & ppl̃m meũ despexerũt, eo q̃d nõ sit vltra gẽs coram eis. Hec dicit dñs. Si pactũ meũ iter diẽ & nocte, & leges celi & terre nõ posui: egdẽ & semẽ Jacob, & Dauid serui mei proijciam, vt nõ assumã de semine eius principes seminis Abrahã, Jsaac, & Jacob. reducã enĩ cõuersationẽ eorum, & miserebor eis.

¶ Pena q̃ nõ dimittũt seruos & ãcillas hebreas liberos & punitio: cũ tñ ꝓmiserũt in tẽplo cũ solẽnitate vituli in duo sctũ. Ca. xxxiij.

A

Verbũ q̃d factũ est ad Jeremiã a dño, q̃n Nabuchodonosor rex Babylonis, & oĩs exercitꝰ eiꝰ, vniuersaq; regna tre q̃ erãt sub potestate manꝰ eiꝰ, & oĩes ppli bellabant cõtra Jerusalẽ, & cõtra oĩes vrbes eiꝰ, dicẽs, Hec dicit dñs deꝰ Jsrl, Vade, & loq̃re ad Sedechiã regẽ Juda: & dices ad eũ, Hec dicit dñs, Ecce ego tradã ciuitatẽ hãc in manu regis Babylonis, et succẽdet eã igni. Et tu nõ effugies de manu eiꝰ: sz cõprehensione capieris, & ĩ manu eiꝰ traderis: & oculi tui oculos regis Babylonis videbũt, & os eiꝰ cũ ore tuo loquet̃, & Babylonẽ introibis. Attñ audi vbũ dñi Sedechia rex Juda Hec dicit dñs ad te, Non morieris in gladio, sed in pace morieris, & ꝑm cõbustiones patrũ tuoꝝ regũ priorũ q̃ fuerũt ante te, sic cõburẽt te: & ve dñe plãgẽt te: q̃ verbũ ego locutus sum, dicit dñs. Et locutus est Jeremias ꝓpheta ad Sedechiã regẽ Juda vniuersa vba hec in Jerusalem. Et exercitꝰ regis Babylonis pugnabat cõtra Jerusalẽ, & cõtra oĩes ciuitates Juda q̃ relique erãt cõtra Lachis, & ꝯtra Azecha: he enĩ superãt de ciuitatibꝰ Juda, vrbes munite. Verbũ q̃d factum est ad Jeremiã a dño, postq̃ pcussit rex Sedechias fedus cũ oĩ ppl̃o ĩ Jerusalẽ, predicãs eis libertatẽ, vt dimitteret vnusquisq; seruũ suũ, & vnusquisq; ancillã suã, Hebreũ & Hebreã liberos: & nequaq̃ dñarent̃ eis, id est in Judeo & fratre suo. Audierũt ergo oĩes pncipes, & vniuersus ppl̃s, q̃ ĩerãt pactũ, vt dimitteret vnusq̃sq; seruũ suũ & vnusquisq; ancillã suã liberos, & vltra nõ dominarent̃ eis. audierũt igitur, et dimiserunt. Et conuersi sunt deinceps: & retraxerunt seruos suos & ancillas suas, quos dimiserũt liberos, & subiugauerũt in famulos & famulas. Et factum est verbum dñi ad Jeremiã a domino, dicens, Hec dicit dñs deꝰ Jsrl, Ego pcussi fedꝰ cũ ꝑribꝰ vr̃is die

qua eduxi eos de terra egypti de domo seruitutis, dicēs, Cū cōpleti fuerit septē āni, dimittat vnusquisq; frēz suū hebreū q vēdit ei, et seruiet tibi sex annis: et dimittes eū a te liberū. et nō audierūt pres vri me, nec inclinauerūt aurez suā. Et cōuersi estis vos hodie, et fecistis q̄ rectū est in oculis meis, vt prdicaretis libertatē vnusquisq; amicō suō: et in istis pactū in ꝯspectu meo, in domo in q̄ inuocatū est nomē meū super eā, et reuersi estis, et cōmaculastis nomē meum: et reduxistis vnusquisq; seruū suū, et vnusquisq; ancillā suā, quos dimiserātis vt essent liberi et sue ptātis: et subiugastis eos vt sint vobis serui et ancille. Propterea hec dicit dns, Vos nō audistis me, vt prdicaretis libertatē vnusquisq; fratri suo, et vnusquisq; amico suo: ecce ego prdico vobis libertatē, ait dns, ad gladiū, ad pestē, et ad famē: et dabo vos in cōmotionē cūctis regnis terre. Et dabo viros q̄ preuaricant fedus meū, et nō obseruauerūt verba federis, q̄d assensi sūt in ꝯspectu meo, vitulū quē ꝯciderūt in duas ptes, et trāsierūt iter diuisiones eius principes iuda et principes Jerusalē, eunuchi et sacerdotes, et oīs ppls tre, q̄ trāsierūt iter diuisiones vituli: et dabo eos in manu inimicoꝝ suoꝝ, et in manu q̄rētiū aiaz eoꝝ: et erit morticinū eorū in escā volatilibus celi et bestijs terre. Et sedechiā regē iuda et principes eius dabo in manu inimicoꝝ suoꝝ, et in manus q̄rētiū aiaz eoꝝ, et in manu exercituū regis Babylonis, q̄ recesserūt a vobis. Ecce ego precipio, dicit dns: et reducā eos in ciuitatē hanc, et pliabunt aduersus eam: et capient eam, et incendent igni: et ciuitates iuda dabo in solitudinem, eo q̄ non sit habitator.

¶ Increpatur de inobedientia propter obedientiam filiorum Jonadab filij rechab: et rechabitis maledictio promittitur: benedicetur stirps Jonadab filij Rechab. Caput. xxxv.

VErbū q̄ factū ē ad Jeremiā a dño in diebus Joacim filij iosie regis iuda, dicēs, Vade ad domū Rechabitaꝝ: et loquere eis, et introduces eos in domū dni in vnā exedrā thesauroꝝ, et dabis eis bibere vinū. Et assumpsi Jezoniā filiū ieremie filij absanie, et fres eius, et oēs filios eius, et vniuersam domū Rechabitaꝝ: et introduxi eos in domū dni ad gazophylaciū filioꝝ hanā filij Jegedelie hois dei, q̄ erat iuxta gazophylaciū principū, qui est thesauꝝ Maasie filij Sellū, q̄ erat custos vestibuli. Et posui coram filijs domus rechabitarū scyphos plenos vino, et calices: et dixi ad eos, Bibite vinū. Qui rndērūt, Nō bibemus vinū: quia ionadab filius rechab, pr nr, precepit nobis, dicēs, Nō bibetis vinū vos et filij vri vsq; in sempiternū. Et domū nō edificabitis, et semētē nō seretis, et vineas nō plantabitis, nec habebitis: sz in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vris, vt viuatis diebus multis sup faciē terre in q̄ vos pegrinamini. Obediuimus ergo voci ionadab filij rechab, patris nri, in oīb q̄ precepit nobis: ita vt nō biberemus vinū cūctis diebus nris nos, et mulieres nre, filij et filie nre: et nō edificaremus domos ad habitādū: et vineā et agrū, et semētē nō habuimus, sz habitauimus in tabernaculis, et obedientes fecimus iuxta oīa q̄ precepit nobis Jonadab pr nr. Cū autē ascēdisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terrā nr̄am, dixim⁹, Venite, et ingrediamur Jerusalē a facie exercitus Chaldeoꝝ et a facie exercitus Syrie: et mansimus in Jerusalē. Et factū ē vbū dni ad Jeremiā, dicēs, Hec dicit dns exercituum deus isrl, vade, et dic viris Juda et habitatoribus Jerusalē, Nunqd non recipietis disciplinam, vt obediatis verbis meis, dicit dns? Prevaluerūt sermōes Jonadab filij Rechab, q̄s precepit filijs suis vt nō biberēt vinū: et nō biberūt vsq; ad diem hāc, quia obedierūt precepto patris sui: ego aūt locutus sū ad vos de mane cōsurgēs, et loquēs et non obedistis mihi. Et misi ad vos oēs seruos meos prophetas, ꝯsurgēs diluculo, mittēs q̄s, et dicēs, Cōuertimini vnusquisq; a via sua pessima, et bona facite studia vra: et nolite seq deos alienos, neq; colatis eos, et habitabitis in terrā quā dedi vobis et patribus vris: et nō inclinastis aurē vestrā, neq; audistis me. Firmauerūt igit filij Jonadab filij rechab precptū patris sui q̄ precepat eis: populus autem iste non obediuit mihi. Idcirco hec dicit dns exercituū, deus isrl, ecce ego adduco sup iudā et sup oēs habitatores Jerusalē vniuersā afflictionē quā locutus sum aduersū illos: eo q̄ locutus sum ad illos, et nō audierūt: vocaui illos, et non rndērūt mihi. Domui aūt Rechabitarū dixit ieremias, Hec dicit dns exercituū deus isrl, Pro eo q̄ obedistis precepto Jonadab patris vri, et custodistis oia mādata eius, et fecistis vniuersa q̄ precepit vobis: propterea hec dicit dns exercituum deus israel, Nō deficiet vir de stirpe ionadab filij Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

¶ Jeremias de carcere mittit Baruch cum libro vt reuocet populum suum a via sua mala: Joachim comburit librum et alius scribitur contra eum. Caput. xxxvj.

FActū est in anno q̄rto Joacim filij Josie regis iuda: factū est vbū hoc ad ieremiā a dño, dicēs, Tolle volumē libri, et scribes in eo oīa vba q̄ locutus sū tibi aduersū isrl et iudā, et aduersū oēs gētes: a die q̄ locutus sū ad te ex diebus iosie vsq; ad diē hanc. Si forte audiēte domo iuda vniuersa mala q̄ ego cogito facere eis, reuertat vnusquisq; a via sua pessima: et propitius ero iniquitati, et pctō eoꝝ. Vocauit ergo ieremias baruch filiū Nerie: et scripsit Baruch ex ore ieremie oēs sermones dni, quos locutus est ad eū, in volumine libri. Et precepit Jeremias Baruch, dicēs, Ego clausus sū, nec valeo ingredi domū dni. Ingredere ergo tu, et lege de volumine in q̄ scripsisti ex ore meo verba dni, audiēte populo in domo dni in die ieiunij: insup et audiēte vniuerso iuda, q̄ venīūt de ciuitatibus suis. Leges eis si forte cadat oratio eoꝝ in ꝯspectu dni, et reuertat vnusquisq; a via sua pessima: quia magnus furor et indignatio ē, quā locutus est dns aduersus populum hūc. Et fecit baruch filius Nerie iuxta oīa q̄ preceperat ei ieremias prophēta, legēs ex volumine sermōes dni in domo dni. Factū ē aūt in anno quinto Joacim filij iosie regis iuda, in mense nono: prdicauerūt ieiunū in conspectu dni oī populo in Jerusalē, et vniuerse multitudini que confluxerat de ciuitatibus Juda in Jerusalē. Legitq; baruch ex volumine sermōes ieremie in domo dni in gazophylacio Gamarie filij Saphan scribe, in vestibulo superiori, in introitu porte noue domus dni, audiēte oī populo. Cūq; audisset micheas filius Gamarie filij Saphan oēs sermones dni ex libro: descēdit in domū regis ad gazophylaciū scribe: et ecce, ibi oēs principes sedebāt, Elisama scriba, et Dalaias filius Semeie, et Elnathā filius Achobor, et Gamarias filius Saphā, et sedechias filius Mananie, et vniuersi principes. Et nuntiauit eis micheas oīa verba q̄ audiuit, legēte baruch, ex volumine in auribus populi. Miserūt itaq; oēs principes ad Baruch, Judi filiū Nathanie filij Selemie filij Chusi, dicētes, Volumē ex q̄ legisti audiēte populo, sume in manu tua, et veni. Tulit ergo baruch filius Nerie volumē in manu sua, et venit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede, et lege hec in auribus nris. Et legit baruch in auribus eoꝝ. Igit cū audissent oīa verba, obstupuerūt vnusquisq; ad primū suū, et dixerunt ad Baruch, Nūtiare debemus regi oēs sermōes istos. Et interrogauerūt eū, dicentes, Indica nobis quō scripsisti oēs sermones istos ex ore eius. Dixit aūt eis Baruch, Ex ore suo loquebat q̄si legēs ad me oēs sermones istos: et ego scribebā in volumine, attramēto. Et dixerūt principes ad Baruch, vade, et abscōdere tu et ieremias, et nēo sciat vbi sitis. Et ingressi sūt ad regē in atriū. Porro volumē ꝯmēdauerūt in gazophylacio, Elisame scribe: et nūtiauerūt audiēte rege oēs sermōes, Misitq; rex iudi, vt sumeret volumen. Qui tollēs illō de gazophylacio Elisame scribe, legit audiente rege, et vniuersis principibus q̄ stabāt circa regē. Rex aūt sedebat in domo hyemali in mense nono: et posita erat arula coram eo plena prunis. Cūq; legisset iudi tres pagellas vel quatuor, scidit illud scapello scribe: et piecit in ignē, q̄ erat sup arulā, donec cōsumeret oē volumē igni q̄ erat in arula. Et nō timuerunt, neq; sciderūt vestimēta sua rex, et oēs pueri eius q̄ audierūt vniuersos sermōes istos. Verūtā elnathā, et dalaias, et gamarias ꝯdixerunt regi, ne ꝯbureret librū: et nō audiuit eos: Et precepit rex ieremihel filio amelech, et Saraie filio ezriel, et selemie filio abdeel, vt cōprehenderet Baruch scribā, et Jeremiā prophetam. absconditque eos dns. Et factum est verbum dni ad Jeremiā postquā cōbusserat rex volumē, et sermones quos scripserat Baruch, ex ore Jeremie, dicens,

Rursum tollevolumē aliud:ꝛ scribe i eo oēs sermōes pꝛio
res,q erāt in pꝛimo volumie,qō cōbussit Joacim rex Ju-
G da.Et ad Joacim regem Juda dices, Hec dicit dñs, Tu
cōbussisti volumē istud,dicēs,Quare scripsisti in eo annun
tians,Festinꝰ veniet rex Babylonis,ꝛ vastabit terrā hāc:
ꝛ cessare faciet ex illa hoīez ꝛ iumētū: Propterea hec dicit
dñs ꝫ Joacim regē Juda,nō erit ex eo q sedeat sup soliuꝫ
Dauid:ꝛ cadauer eius pꝓiciet ad estū p diē,et ad gelu per
noctē.Et visitabo ꝫ eū,ꝛ ꝫ semen eius,ꝛ ꝫ seruos eius ini-
quitates suas:ꝛ adducā sup eos ꝛ sup habitatoꝛes Jerusa
lem,ꝛ sup viros Juda oē malū qō locutꝰ sum ad eos:et nō
audierunt.Jeremias aūt tulit volumē aliud, et dedit illud
Baruch filio Nerie scribe: q scripsit in eo ex oꝛe Jeremie
oēs sermones libꝛi,quē cōbusserat Joacim rex Juda igni
ꝛ īsup additi sūt sermones multo plures,qꝫ antea fuerant.

¶ Sedechias mādat oꝛare dñm pꝛo se et ppl̄o et interim vult Jere
mias egredi: capitur:in carcerem mittitur:rex eū alloquit in vesti
bulo carceris:ꝛ torta panis quotidie ei datur. Caput.xxxvij.

A IT regnauit rex Sedechias filiꝰ Josie ꝓ Jecho
nia filio Joacim:quē constituit regē Nabucho-
donosoꝛ rex Babylonis in terra Juda.Et non
obediuit ipse,ꝛ fui eiꝰ,ꝛ ppl̄s terre verbis dñi
q̄ locutus est in manu Jeremie ꝓphete.Et misit rex Sede-
chias Juchal filiū Selemie,ꝛ Sophoniā filiū Maasie sa
cerdotē ad Jeremiā ꝓphetā,dicēs,oꝛa ꝓ nobis dñm deuz
nr̄m. Jeremias aūt libere ambulabat i medio ppl̄i.non em̄
miserāt eum in custodiā carceris.Jgit exercitus Pharao
nis egressus ē de egypto:ꝛ audiētes Chaldei q obsidebāt
B Jerusalē,huiuscemodi nūtiū,recesserūt ab Jerusalem.Et
factū ē vbū dñi ad Jeremiā ꝓphetā,dicēs, Hec dicit dñs
deꝰ isrl̄, Sic dicetis regi Juda,q misit vos ad me interrogā
dū: Ecce exercitꝰ Pharaonis,q egressus est vobis i auxi-
liū,reuertet̄ in terrā suā i Egyptū:ꝛ rediēt Chaldei,et bel
labūt ꝫ ciuitatē hāc:ꝛ capiēt eā,ꝛ succēdēt eā igni. Hec di-
cit dñs, Nolite decipe aīas vr̄as,dicētes,Eūtes abibūt,ꝛ
recedēt a nobis Chaldei:q nō abibunt. Sꝫ ꝛ si pcusseritis
oēm exercitū Chaldeoꝝ q ꝓliant aduersū vos,ꝛ derelicti
fuerīt ex eis aliq vulnerati:singuli de tētorio suo cōsurgent
ꝛ incēdent ciuitatē hāc igni.Ergo cum recessisset exercitus
Chaldeoꝝ ab Jerusalē ꝓpter exercitū Pharaonis,egres
sus est Jeremias de Jerusalē vt iret in terrā Beniamin, et
diuideret ibi possessionē in cōspectu ciuiū.Cūq; pueniſſet
ad portā Beniamin, erat ibi custos porte p vices, nomine
C Jerias,filiꝰ Selemie filij Hananie:ꝛ apphēdit Jeremiā
ꝓphetā,dicēs,Ad Chaldeos pfugis,Et rñdit ieremias
Falsū ē,nō fugio ad Chaldeos.Et nō audiuit eū:sꝫ cōpre-
hēdit Jerias Jeremiā,ꝛ adduxit eū ad pricipes.Quā ob
rē irati principes ꝫ Jeremiā cesū eū miserūt in carcerē qui
erat in domo ionathā scribe.ipse em̄ ꝓpositꝰ erat sup carce
rē.Jtaq; īgressus ē ieremias i domū laci ꝛ in ergastulum:ꝛ
sedit ibi ieremias dieb⁹ multis. Addittens aūt Sedechias
rex tulit eū:ꝛ iterrogauit eū i domo sua abscōdite, et dixit,
Putasne est ꝓmo a dño:Et dixit ieremias,est.Et ait, In
manꝰ regis babylonis traderis.Et dixit Jeremias ad re-
D gē Sedechiā.Quid peccaui tibi ꝛ ꝓuis tuis ꝛ ppl̄o tuo,q
misisti me i domū carceris:Ubi sūt ꝓphete vr̄i q ꝓphetа-
bāt vobis,ꝛ dicebāt,nō veniet rex Babylonis sup vos, et
sup terrā hāc:Nūc ergo audi obsecro,dñe mi rex, Valeat
depcatio mea i cōspectu tuo:ꝛ ne me remittas i domū iona-
thanscribe, ne moriaribi. Precepit ergo rex Sedechias
vt traderet Jeremias i vestibulo carceris:ꝛ daret ei torta
panis quotidie,excepto pulmēto,donec cōsumerentur oēs
panes de ciuitate:ꝛ mānsit Jeremias in vestibulo carceris.

¶ Principes petunt Jeremiam occidi: in lacum mittitur vbi non
erat aqua sed lutum. Abdemelech extrahit eum:ea que prius regi
predicat rex iubet vt celet. Caput.xxxviij.

A Audiuit aūt Saphatias filiꝰ mathā,ꝛ gedelias
filiꝰ Phassur,ꝛ iuchal filiꝰ Selemie,ꝛ phassur
filiꝰ Melchie.ꝓmões q̄s Jeremias loq̄bat ad
oēz ppl̄m,dicēs, Hec dicit dñs, Quicūq; mānse
rit in ciuitate hac,morietꝰ gladio ꝛ fame ꝛ peste.q aūt ꝓfu-
gerit ad Chaldeos,viuet,ꝛ erit aīa eius sospes et viuens.
Hec dicit dñs,Tradēdo tradet̄ ciuitas hec i manu exerci-
tus regis Babylonis,ꝛ capiet eā.Et dixerūt principes re-
gi, Rogamꝰ vt occidat̄ hō iste:de īdustria em̄ dissoluit ma
nus viroꝝ bellātiū,q remānserūt i ciuitate hac,ꝛ manꝰ vni-
uersi ppl̄i,loquens ad eos vniuersa verba hec,siqdē hō iste
nō q̄rit pacem ppl̄o huic,sꝫ malū.Et dixit rex Sedechias,
Ecce ipse in manibꝰ vr̄is est:nec em̄ fas est regē vobis q̄-
quā negare.Tulerūt ergo Jeremiā,ꝛ piecerūt eū in lacum
Melchie filij amelech q erat i vestibulo carceris:ꝛ submi-
serūt Jeremiā in funib⁹:ꝛ in lacu nō erat aq̄,sꝫ lutū. descen-
dit itaq; Jeremias in cenum.Auduit aūt Abdemelech
Ethiops vir eunuchꝰ q erat i domo regis,q̄ misissent Je-
remiā in lacum: porro rex sedebat in porta Beniamin.Et
egressus est Abdemelech de domo regis,ꝛ locutꝰ est ad re
gē,dicēs, Dñe mi rex,male fecerūt viri isti oīa q̄cūq; ppe-
trarūt ꝫ Jeremiā ꝓphetā,mittentes eū in lacū,vt moriat̄
ibi fame.nō sūt em̄ panes vltra in ciuitate. Precepit itaq;
rex abdemelech Ethiopi,dicens, Tolle tecū hinc triginta
viros,ꝛ leua Jeremiā ꝓphetā de lacu, antequā moriatur.
Assumptis ergo abdemelech secū viris,ī gressus est domū
regis,q̄ erat sub cellario:ꝛ tulit ide veteres pānos,ꝛ antiq̄
vestimēta q̄ cōputruerāt:ꝛ submisit ea ad Jeremiā in lacū
p funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad Jeremiam,
Pone veteres pānos,ꝛ hec scissa et putrida sub cubito ma
nuū tuaꝝ,ꝛ subter funes.fecit ergo ieremias sic.Et extraxe
runt Jeremiā funib⁹, et duxerūt eū de lacu.mansit autem
ieremias in vestibulo carceris.Et misit rex Sedechias, et
tulit ad se ieremiam ꝓphetā ad ostium tertiū qō erat in do
mo dñi:ꝛ dixit rex ad ieremiam, Jnterrogo ego te ꝓmonez
ne abscōdas a me aliquid. Dixit autez ieremias ad Sede
chiā, Si annūtiauero tibi,nūq̄d nō iterficies me:Et si con
siliū dedero tibi,nō me audies. Jurauit ergo rex sedechias
ieremie clā,dicēs, Viuit dñs q fecit nobis aīaz hāc,si occi-
dero te,ꝛ si tradidero te i manꝰ viroꝝ istoꝝ q̄ q̄runt animā
tuā.Et dixit ieremias ad Sedechiā, Hec dicit dñs exerci
tuū,deꝰ Jsrael,Si pfectꝰ exieris ad principes regis baby
lonis,viuet aīa tua,ꝛ ciuitas hec nō succēdet̄ igni:ꝛ saluus
eris tu,ꝛ domus tua. Si aūt nō exieris ad principes regis
Babylonis,tradet̄ ciuitas hec i manꝰ Chaldeoꝝ,ꝛ succen
dent eā igni:ꝛ tu nō effugies de manu eoꝝ.Et dixit rex sede
chias ad ieremiam, Solicitus sum ꝓpter iudeos,q transfu-
gerūt ad Chaldeos:ne forte tradar in manꝰ eoꝝ,ꝛ illu-
dant mihi. Rñdit aūt ieremias,ꝛ dixit ad eum, Non te tra
dēt.audi q̄so vocē dñi,quā ego loquor ad te,ꝛ bñ tibi erit,
et viuet aīa tua. Qō si nolueris egredi:iste est sermo, quem
ostēdit mihi dñs. Ecce oēs mulieres q̄ remānserūt in domo
regis iuda,educent̄ ad pricipes regis Babylonis:ꝛ ipse di
cēt,Seduxerūt te,ꝛ ꝓualuerūt aduersū te viri pacifici tui:
demerserūt in ceno,ꝛ in lubrico pedes tuos,ꝛ recesserunt a
te.Et oēs vxores tue,et filij tui educentur ad Chaldeos:ꝛ
non effugies manus eorum, sed in manu regis Babylo-
nis capieris:et ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo
Sedechias ad ieremiam, Nullus sciet verba hec,ꝛ nō mo-
rieris.Si autem audierint principes quia locutus sum te-
cum:et venerint ad te,ꝛ dixerint tibi, Jndica nobis quid
locutus fis cum rege,ne celes nos, et non te interficiemus
et quid locutus est tecum rex:dices ad eos, Prostraui ego
preces meas coram rege, ne me reduci iuberet in domum
ionathan, et ibi morerer. Venerunt ergo omnes principes
ad ieremiam,et interrogauerunt eum:et locutus est eis iu-
xta omnia verba que preceperat ei rex,et cessauerunt ab eo:
nihil enim fuerat auditum. Mansit vero Jeremias in ve-
stibulo carceris,vsq; ad diem quo capta est Jerusalem: et
factum est vt caperetur Jerusalem.

¶ Capta ciuitate Sedechias fugit: comprehenditur: excecatur:
Nabusardan et Godoliam:et pauperes populi in Jerusalem di-
mittit:ꝛ Godolie committit Jeremiam prophetam: Abdemelech
saluatur. Caput.xxxix.

A iiij. Reg. xxv. a. j. ij. a.

Anno nono sedechie regis iuda, mēse decio, vēit Nabuchodonosor rex Babylonis, z oīs exercitus ei⁹ ad Jerusalē, z obsidebāt eā. Undecimo aūt anno sedechie, mēse q̄rto, nona mēsis apta est ciuitas. Et īgressi sūt oēs p̄rincipes regis Babylonis, et sederūt ī porta media: neregel, sereser, semegar, nabu, sarsachim, rabsares, neregel, sereser, rebmag, z oēs reliq̄ p̄rincipes regis Babylonis. Cūq̄z vidisset eos sedechias rex iuda, z oēs viri bellatores, fugerūt: z egressi sūt nocte de ciuitate p viā horti regis, p portā q̄ erat inter duos muros, et egressi sunt ad viā deserti. Persecut⁹ est aūt eos exercitus Chaldeorū: z cōprehēderūt Sedechiā in cāpo solitudinis Jerichontine, z captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regē babylonis in reblatha, q̄ est ī terra emath: z locut⁹ est ad eū iudicia. Et occidit rex babylonis filios Sedechie in reblatha, ī oculis eius: z oēs nobiles iuda occidit rex Babylonis. Oculos quoq̄z sedechie eruit: z vinxit eū cōpedibus, vt duceret ī Babylonē. Domū q̄z regis, z domū vulgi succenderūt chaldei īgnī: z murū Jerusalē subuerterunt. Et reliquias pp̄li, q̄ remāserāt in ciuitate, z p̄fugas q̄ trāsfugerāt ad eū, z supfluos vulgi, q̄ remāserāt: trāstulit Nabuzardan magist̄er militū in Babylonē. Et de plebe pauperū, q̄ nihil penit⁹ habebāt, dimisit nabuzardan magist̄er militū ī terra iuda, z dedit eis vineas z cisternas ī die illa.

Preceperat aūt Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia, Nabuzardan magistro militie, dicēs, Tolle illū, et pone sup eū oculos tuos, nihilq̄z ei mali facias: sz vt voluerit, sic facias ei. Misit ergo nabuzardan p̄rinceps militie, z nabusezbaz, z rabsares, z neregel, z sereser, z Rebmag, z oēs optimates regis Babylonis, miserūt, z tulerūt Jeremiā de vestibulo carceris, z tradiderūt eū godolie filio Ahicā, filij saphan, vt īraret ī domū, z habitaret ī pp̄lo. Ad Jeremiā aūt factus fuerat sermo dñi, cū clausus esset ī vestibulo carceris, dicēs, Vade, z dic abdemelech Ethiopi, dicēs. Hec dicit dñs exercituū de⁹ israel, Ecce, ego inducā sermones meos sup ciuitatē hāc in malū, z nō in bonum: et erūt in conspectu tuo in die illa. Et liberabo te ī die illa, ait dñs: z nō traderis in manus virorū, quos tu formidas: sed eruens liberabo te, z gladio non cades: sed erit tibi aīa tua in salutem, q̄r in me habuisti fiduciam, ait dominus.

De liberatione Jeremie: de Godolia proposito populi: de Johanan qui predixit godolie q̄ Jsmahel vellet eum occidere z fecit: quia non credidit. Caput xl.

Sermo q̄ fact⁹ ē ad Jeremiā a dño, postquā dimissus ē a nabuzardā magist̄o militie de rama, q̄n tulit eū victū catenis i medio oim q̄ migrabāt de Jerusalē et iuda, z ducebāt ī babylonē. Tollēs ergo p̄rinceps militie Jeremiā, dixit ad eum, Dñs de⁹ tuus locut⁹ est malū hoc sup locū istū, z adduxit: et fecit dñs sicut locut⁹ ē: q̄r peccastis dño, z nō audistis vocē ei⁹, et fact⁹ est vobis sermo hic. Nūc ergo ecce soluo te hodie de catenis q̄ sūt in manib⁹ tuis: si placet tibi vt venias mecū in babylonē, veni: z ponā oculos meos sup te. si aūt displicet tibi venire mecū ī Babylonē, reside: ecce oīs terra in cōspectu tuo est, q̄ō elegeris, z q̄ placuerit tibi, vt vadas, illuc perge. Et mecū noli venire: sz habita apud godoliā filiū Ahicā filij saphan, quē p̄posuit rex Babylonis ciuitatibus iude: habita ergo cū eo ī medio pp̄li: vel q̄cūq̄z placuerit tibi vt vadas, vade. Dedit q̄z ei magist̄er militie cibaria, et munuscula, z dimisit eū. Uenit aūt Jeremias ad godoliā filiū Ahicā ī maspha: z habitauit cū eo in medio pp̄li, qui relictus fuerat ī terra. Cūq̄z audissent oēs p̄rincipes exercit⁹, q̄ dispsi fuerāt p regiōes, ipsi z socij eor⁹, q̄ p̄fecisset rex Babylonis godoliā filiū Ahicā terre: z q̄ cōmēdasset ei viros et mulieres, z puulos, z de paupib⁹ terre q̄ nō fuerāt translati in Babylonē: venerūt ad godoliā ī maspha: z Jsmahel filiⁿ nathanie, z iohanā z ionathā filij Caree, et sareas filiⁿ Thanehumeth, z filij ophi q̄ erāt de netophathi, z iezonias filiⁿ maachathi, ipsi z viri eor⁹. Et iurauit eis Godolias filiⁿ Ahicā filij saphā, z comitib⁹ eor⁹, dicēs, nolite timere seruire chaldeis: hītate ī terra, z seruite regi babylonis, z bñ erit vobis. Ecce ego hīto ī maspha, vt rñdeam p̄cepto Chaldeor⁹ q̄ mittunt ad nos: vos aūt colligite vindemiā, z messem z oleū, z q̄dite ī vasis vr̄is: z manete ī vrbibus vr̄is q̄s tenetis. Sz z oēs Judei q̄ erāt ī Moab, z ī filijs Ammō: z in idumea, z in vniuersis regionib⁹, audito q̄ dedisset rex babylonis reliquas in iudea, z q̄ p̄posuisset sup eos godoliā filiū Ahicā filij Saphan: reuersi sūt īqnā oēs Judei de vniuersis locis ad q̄ fugerāt: z venerūt in terrā iuda ad godoliā in maspha: z collegerūt vinū, et messem multā nimis. Johanan aūt filiⁿ Caree, z oēs p̄rincipes exercit⁹, q̄ dispsi fuerāt in regionib⁹, venerūt ad Godoliaz in Maspha, z dixerūt ei, Scito q̄ Baalim rex filiorum Ammō misit Jsmahel filiū nathanie p̄cutere aīam tuam. Et nō credidit eis Godolias filiⁿ Ahicā. Johanan autez filiⁿ Caree, dixit ad godoliā seorsum ī maspha, loquēs, Jbo, z p̄cutiā ismahel filiū nathanie nullo sciēte: ne interficiat aīam tuā, z dissipenť oēs iudei q̄ congregati sūt ad te, et peribūt relīqe iuda. Et ait godolias filiⁿ ahicā ad iohanan filiū caree, noli facere vbū hoc, falsū ei tu loq̄ris ō ismahel.

Quomodo Jsmael occidit godoliam z octoginta viros venientes in Jerusalem saluatis decem iohanan filius caree fugat Jsmahelem cum octo virīs qui fugiunt in egyptum. Caput xli.

Et factū est in mēse septimo, venit Jsmahel filiⁿ nathanie, filij elisama de semine regali, z optimates regis, z decē viri cū eo, ad godoliā filiū ahicā in maspha: z comederūt ibi panes simul in maspha. Surrexit aūt ismahel filiⁿ nathanie, z decem viri qui cū eo erant: z p̄cusserūt godoliā filiū ahicā filij saphā gladio, z interfecerunt eum: quē p̄fecerat rex Babylonis terre. Oēs q̄z Judeos, q̄ erāt cū Godolia in Maspha, et Chaldeos qui reperti sunt ibi, z viros bellatores percussit Jsmahel. Secundo autem die postquam occiderat Godoliam nullo adhuc sciente venerunt viri de Sicbem, z de Silo, z de Samaria octoginta viri: rasi barba, z scissis vestibus, z squalentes: z munera z thus habebant in manu, vt offerrent in domo dñi. Egressus ergo ismahel filius nathanie in occursum eorum de Maspha, incedens z plorans ibat: cum autem occurrisset eis, dixit ad eos, Uenite ad Godoliam filium Ahicam. Qui cum venissent ad medium ciuitatis, interfecit eos Jsmahel filius Nathanie circa medium laci, ipsi z viri qui erant cum eo. Decem autez viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Jsmahel, Noli occidere nos: quia habemus thesauros in agro, frumenti et hordei, et olei, z mellis. Et cessauit: et non interfecit eos cum fratribus suis. Lacus autem, in quem proiecerat Jsmahel omnia cadauera viros, quos percussit propter Godoliam, ipse est quem fecit rex Asa, propter Baasa regem Jsrael: ipsum repleuit ismahel filiⁿ Nathanie occisis. Et captiuas duxit Jsmahel omnes reliquias populi, qui erant in Maspha: filias regis, z vniuersum populum q̄ remanserat in Maspha: quos commendauerat Nabuzardan p̄rinceps militie, Godolie filio Ahicam. Et cepit eos Jsmahel filius nathanie: z abijt, vt transiret ad filios Ammon. Audiuit autem Johanan filius Caree, et oēs p̄rincipes bellatorum qui erant cum eo, omne malū quod fecerat Jsmahel filius nathanie. Et assumptis vniuersis viris, p̄fecti sunt vt bellarent aduersum Jsmahelē filiū nathanie: z inuenerunt eū ad aquas multas, q̄ sūt in gabaon. Cūq̄z vidisset omnis pp̄ls qui erat cum Jsmahel, Johanan filiū Caree, z vniuersos p̄rincipes bellatorū qui erant cum eo, letati sunt. Et reuersus est oīs populus, quē ceperat Jsmahel, in Maspha: reuersusq̄z abijt ad Johanan filium Caree. Jsmahel autē filius nathanie, fugit cū octo viris a facie iohanā, z abijt ad filios Ammon. Tulit ergo Johanan filius Caree, z oēs p̄rincipes bellatorū q̄ erant cum eo, vniuersas reliquias vulgi, q̄s reduxerāt ab Jsmahel filio nathanie de maspha: postquā p̄cussit godoliā filiū ahicā: fortes viros ad p̄liū, z mlieres, z pueros, z eunuchos q̄s reduxerat ō gabaō. z abierūt, z sedeŕt pegrinātes

iij. regū xxv. f.

in Chamaã.q̃ est iuxta Bethlehem: vt pgerent,ꝛ introirẽt Egyptum a facie Chaldeoꝝ.timebant eñ eos, pcusserat Ismahel filius Natanie Godoliã filium Ahicam, quem prepoſuerat rex Babylonis in terra Juda.

¶ Rogatur Jeremias a populo reliquiarum vt conſolat p eis dominum: et reſpondit nolite intrare in Egyptum. Caput.xlij.

A Et acceſſerũt oẽs principes bellatorum,ꝛ Johanan filiꝰ Caree,ꝛ Jezonias filius Oſaie, et reliquum vulgꝰ a paruo vſq; ad magnũ: dixerũtq; ad Jeremiã pphetã, Cadat oratio nr̃a in conſpectu tuo: et ora p nobis ad dñm deũ tuũ p vniuerſis reliquijs iſtis, qꝛ derelicti ſumus pauci de plurib⁹, ſicut oculi tui nos intuent̃: ꝛ annuntiet nobis dñs deus tuus viam per quã pergam⁹,ꝛ verbũ qõ faciamus. Dixit aũt ad eos Jeremias pphetа, Audiui: ecce ego oro ad dñm deũ veſtruz ſecundũ verba vr̃a. oẽ verbũ qõcũq; rñderit mihi, idicabo vobis: nec celabo vos qcquã. Et illi dixerũt ad Jeremiã, B Sit dñs iter nos teſtis veritatis ꝛ fidei, ſi nõ iuxta oẽ verbum in quo miſerit te dñs deus tu⁹ ad nos, ſic faciemus. ſiue bonũ eſt, ſiue malũ, voci dñi dei nr̃i ad quẽ mittimus te, obediemus: vt bñ ſit nobis cũ audierimus vocẽ dñi dei noſtri. Cũ aũt cõpleti eſſent decẽ dies, factũ eſt verbũ dñi ad Jeremiã. Vocauitq; Johanã filiũ Caree,ꝛ oẽs principes bellatorũ, q erãt cũ eo,ꝛ vniuerſum pplm a mĩmo vſq; ad maximũ,ꝛ dixit ad eos, Hec dicit dñs deꝰ Iſrael, ad quẽ miſiſtis me, vt pſternerẽ pces vr̃as in cõſpectu eiꝰ, Si/qeſcẽtes mãſeritis in terra hac, edificabo vos,ꝛ nõ deſtruam: plãtabo, et nõ euellã: iã eñ placatus ſum ſup malo qõ feci vobis. Nolite timere a facie regis Babylonis, quem vos pauidi formidatis: nolite metuer̃ eũ, dicit dñs: qꝛ vobiſcũ ſum ego, vt ſaluos vos faciã,ꝛ eruã de manu eius: et dabo vobis mĩas,ꝛ miſerebor: vr̃i,ꝛ habitare vos faciã in terra vr̃a. Si aũt dixeritis vos, Nõ habitabim⁹ i terra iſta, nec audiemus vocẽ dñi dei nr̃i, dicẽtes. Nequaquã, ſed ad terram Egypti pgemus: vbi nõ videbimus bellũ, ꝛ clãgorez tube nõ audiem⁹,ꝛ famẽ nõ ſuſtinebim⁹: ꝛ ibi hitabimus. Propter hoc nunc audite verbũ dñi relige Juda, Hec dicit dñs exercituũ deus Iſrael. Si poſueritis faciẽ vr̃am vt ingrediamini Egyptũ,ꝛ intraueritis vt ibi habitetis: gladius quẽ vos formidatis, ibi cõprehẽdet vos i terra Egypti: ꝛ fames p qua eſtis ſoliciti, adherebit vobis in Egypto,ꝛ ibi moriemini. Oẽſq; viri, q poſuerũt faciẽ ſuã vt ingrediañ Egyptũ, vt habitẽt ibi, morienñ gladio, et fame, et peſte: nullꝰ de eis remanebit, nec effugiet a facie mali qõ ego afferã ſup eos. Quia hec dicit dñs exercituũ, deꝰ iſrl, D Sicut cõflatus eſt furor meꝰ,ꝛ idignatio mea ſup habitatores Jeruſalẽ: ſic cõflabit indignatio mea ſup vos, cũ ingreſſi fueritis Egyptũ: ꝛ eritis in iuſiurandũ, et in ſtuporẽ, et in maledictũ,ꝛ in oppobriũ: ꝛ nequaquã vltra videbitis locũ iſtũ. Verbũ dñi ſup vos reliquie Juda, Nolite ĩtrare Egyptũ: ſciẽtes ſcietis qꝛ obteſtatꝰ ſum vobis hodie qꝛ decepiſtis aĩas vr̃as. vos eñ miſiſtis me ad dñm deũ veſtrũ, dicẽtes. Ora p nobis ad dñm deũ nr̃m: ꝛ iuxta oĩa q̃cunq; dixerit tibi dñs deus nr̃, ſic annũtia nobis,ꝛ faciemus. Et annũtiaui vobis hodie,ꝛ nõ audiſtis vocẽ dñi dei vr̃i ſup vniuerſis, pro quibus miſit me ad vos. Nunc ergo ſcientes ſcietis quia gladio ꝛ fame ꝛ peſte moriemini in loco ad quẽ voluiſtis intrare vt habitaretis ibi.

¶ De verbis Jeremie ad populum: ducit Johanan populum in Egyptum. et Jeremias in taphnis lapides ſumit: et abſcondit videntе populo in crypta ꝛ dicit ſuper eos venturum regem Babylonis. Caput.xlij

A Factũ eſt aũt, cũ cõpleſſet Jeremias loquẽs ad pplm vniuerſos ſermões dñi dei eoꝝ, p qbꝰ miſerat eũ dñs deus eoꝝ ad illos, oĩa verba hec: dixit Azarias filiꝰ Oſaie,ꝛ Johanã filiꝰ Caree, ꝛ oẽs viri ſupbi, dicẽtes ad Jeremiã, Mendaciũ tu loqueris: nõ miſit te dñs deus nr̃, dicẽs, Ne ingrediamini Egyptũ, vt habitetis illic. B Sz Baruch filiꝰ Nerie incitat te aduerſum nos, vt tradat nos in manꝰ Chaldeoꝝ vt interficiat nos,ꝛ traduci faciat i Babyloñ. Et non audiuit Johanã filiꝰ Caree,ꝛ oẽs principes bellatoꝝ,ꝛ vniuerſ⁹ pplꝰ, vocẽ dñi vt maneret in terra Juda: ſz tollẽs Johanan filiꝰ caree ꝛ vniuerſi principes bellatorũ vniuerſos reliquiarũ Juda, q reuerſi fuerãt de cũctis gẽtib⁹ ad q̃s fuerãt añ diſpſi, vt habitarẽt in terra Juda: viros ꝛ mulieres, ꝛ puulos, et filias reges: ꝛ oẽm aĩaz quã reliquerat Nabuzardã princeps militie cũ Godolia filio Ahicã, filij Saphã: ꝛ Jeremiã ꝓphetã, ꝛ Baruch filiũ Nerie: ꝛ i greſſi ſũt i terrã Egypti, qꝛ non obedierũt voci dñi. Et veneruut vſq; ad Taphnis. Et factus eſt ſermo dñi ad Jeremiã i Taphnis, dicẽs, Sume tibi lapides grãdes i manu tua,ꝛ abſcõdes eos i crypta, q̃ ẽ ſub muro lateritio, i porta domꝰ Pharaõis i Taphnis: cernentib⁹ viris Judeis. Et dices ad eos, Hec dicit dñs exercituũ deꝰ Iſrl, Ecce, ego mittã,ꝛ aſſumã Nabuchodonoſor regẽ Babylonis ſeruũ meũ: ꝛ ponã thronũ eius ſup lapides iſtos quos abſcõdi,ꝛ ſtatuet ſoliũ ſuũ ſup eos. Venieſq; pcutiet terrã Egypti: quos i morte, i morte: ꝛ quos in captiuitate, i captiuitatẽ: ꝛ quos in gladio, in gladiũ. Et ſuccẽdet ignẽ i delubris deoꝝ egypti,ꝛ cõburet ea, et capti vos ducet illos: ꝛ amicietꝰ terra Egypti, ſicut amicitur paſtor pallio ſuo: ꝛ egredietꝰ ide i pace. Et ꝛteret ſtatuas domus Solis que ſunt in terra Egypti: et delubra deorum Egypti comburet igni.

¶ Propheta increpat populum de inobedientia et idololatria et comminatur eis gladium et famem ꝛ mortem: mulieres reſpondẽt cum viris quod Jeremiam non audient: ſed ſacrificantes ſacrificabunt: quod deſtructi ſunt a domino: datur ſignum captiuitatis Pharaonis. Caput.xliij.

A Verbũ qõ factũ eſt ad Jeremiã, ad oẽs Judeos q hitabãt i terra Egypti, hitãtes in magdalo, ꝛ in Taphnis,ꝛ i memphis,ꝛ i terra Phathures, dicẽs, Hec dicit dñs exercituũ deus Iſrael. Vos vidiſtis oẽ malũ iſtud qõ adduxi ſup Jeruſalẽ,ꝛ ſup oẽs vrbes Juda: ꝛ ecce deſerte ſũt hodie,ꝛ nõ eſt i eis habitatoꝝ. ꝓpter malitiã quã fecerũt, vt me ad iracũdiã ꝓuocarẽt,ꝛ irẽt,ꝛ ſacrificarẽt,ꝛ colerẽt deos alienos quos neſciebãt ꝛ illi ꝛ vos ꝛ pr̃es vr̃i. Et miſi ad vos oẽs ſeruos meos ꝓphetas de nocte cõſurgẽs, mittẽſq;,ꝛ dicens, Nolite oro facere verbũ abominatiõis huiuſcemõi quã odiui. Et non audierũt, nec iclinauerũt aurẽ ſuam vt ꝙuerterenñ a malis ſuis,ꝛ nõ ſacrificarẽt dijs alienis. Et cõflata eſt indignatio mea ꝛ furor meꝰ: ꝛ ſuccẽſa ẽ in ciuitatibꝰ Juda,ꝛ in plateis Jeruſalẽ: ꝛ verſe ſunt in ſolitudinẽ ꝛ vaſtitatẽ ſecũdũ diem hãc. Et nunc hec dicit dñs exercituũ deꝰ Iſrl, Quare vos facitis malũ grãde hoc ꝰ aĩas vr̃as: vt interea ex vobis vir et mulier, puulꝰ ꝛ lactẽs de medio iude, nec reliquañ vobis qcquã reſiduũ: puocãtes me in opibus manuũ veſtrarum, ſacrificãdo dijs alienis in terra Egypti, i quã ingreſſi eſtis vt habitetis ibi: ꝛ diſpereatis,ꝛ ſitis i maledictionẽ ꝛ i opprobriũ cũctis gẽtib⁹ terre: Nũqd obliti eſtis mala patruz veſtrorũ,ꝛ mala regũ Juda,ꝛ mala vxorũ eiꝰ,ꝛ mala vr̃a, ꝛ mala vxorũ veſtrarũ, q̃ fecerũt i terra iuda ꝛ i regionibus Jeruſalẽ: Nõ ſunt mũdati vſq; ad diẽ hãc: ꝛ nõ timuerunt, et nõ ambulauerũt in lege dñi,ꝛ in ꝓceptis meis, q̃ dedi coram vobis ꝛ coram patribꝰ veſtris. Ideo hec dicit dñs exercituũ deus Iſrael, Ecce ego ponã faciẽ meã in vobis i malũ: ꝛ diſpdã oẽm Judã. Et aſſumã reliquias inde, q poſuerũt facies ſuas vt ingrederenñ terrã Egypti,ꝛ hitarẽt ibi: ꝛ cõſumenñ oẽs in terra Egypti: cadẽt i gladio, et in fame: ꝛ cõſumenñ a minimo vſq; ad maximũ, i fame ꝛ i gladio morienñ: ꝛ erũt i iuſiurãdũ, ꝛ i miraculũ,ꝛ in maledictionẽ,ꝛ in opprobriũ. Et viſitabo ſup hitatores tre egypti, ſicut viſitaui Jeruſalem: i gladio, et fame, ꝛ peſte. Et nõ erit q effugiat,ꝛ ſit reſidꝰ de reliquijs iudeoꝝ qvadũt vt pegrinenñ in terra Egypti: ꝛ reuertanñ in terrã Juda ad quã ipſi eleuãt aĩas ſuas, vt reuertanñ ꝛ habitẽt ibi. non reuertenñ niſi q fugerint. Rñderũt autem Jeremie oẽs viri ſcientes q ſacrificarẽt vxores eoꝝ dijs alijs: ꝛ vniuerſe mlieres q̃rũ ſtabat multitudo grãdis: ꝛ oĩs pplꝰ hitãtiũ i tra Egypti i phathures, dicẽtes, ſermonẽ quẽ locutꝰ es ad nos in noĩe

dñi nō audiemus ex te: sed facientes faciemus oē verbū qō egredieť de ore nr̄o, vt sacrificem⁹ regine celi, ℞ libemus ei libamina, sicut fecim⁹ nos ℞ patres nr̄i, reges nr̄i. et principes nostri in vrbibus Juda, et in plateis Jerusalē, et saturati sumus panib⁹, ℞ bñ nobis erat, malūq; non vidimus.
E Ex eo aūt tpe q̄ cessauimus sacrificare regine celi, et libare ei libamina, indiguimus oib⁹, ℞ gladio ℞ fame cōsumpti
5.vij.d. sumus. Q ō si nos sacrificamus regine celi, et libamus ei libamina: nūqd sine viris nr̄is facimus ei placētas ad colendū eā, et libandū ei libamina?
Et dixit Jeremias ad omnē pplm, aduersū viros, ℞ aduersum mulieres, ℞ aduersū vniuersam plebē, q rñderāt ei vbū, dicēs, Nūqd nō sacrificiū qō sacrificastis in ciuitatibus Juda ℞ in plateis Jerusalē vos ℞ patres vr̄i, reges vr̄i ℞ principes vr̄i ℞ ppl's terre, horū recordat⁹ est dñs, ℞ ascēdit sup cor eius?
F Et non poterat dñs vltra portare ppter malitiā studiorū vestrorū, ℞ ppter abominationes q̄s fecistis: ℞ facta est terra vr̄a i desolationē, ℞ in stupore, ℞ in maledictū, eo q̄ non sit habitator, sicut est dies hec. Propterea q̄ sacrificaueritis idolis, et peccaueritis dño: ℞ nō audieritis vocē dñi, et in lege ℞ in pceptis et in testimonijs eius nō ambulaueritis: idcirco euenerunt vobis mala hec, sicut est dies hec.
Dixit autem Jeremias ad oēm pplm ℞ ad vniuersas mulieres, Audite verbū dñi oīs Juda, q estis i terra Egypti: Hec dicit dñs exercituū de⁹ Jsrael, dicēs, Vos, ℞ vxores vr̄e locuti estis ore vr̄o, et manib⁹ vr̄is iplestis, dicētes, Faciam⁹ vota nr̄a q̄ vouimus, vt sacrificemus regine celi, ℞ libem⁹ ei libamina. Implestis vota vr̄a, ℞ ope ppetrastis ea. Jdeo audite verbum dñi oīs Juda, qui habitatis in terra Egypti, Ecce ego iurauī in noīe meo magno, ait dñs: q̄ nequaquā vltra vocabit nomen meū ex ore oīs viri Judei, dicentis, Viuit dñs
G deus, in oī terra Egypti. Ecce ego vigilabo sup eos in malū, ℞ nō i bonū: ℞ cōsumenť oēs viri Juda, q sūt i terra Egypti, gladio ℞ fame, donec penitus cōsumanť. Et q̄ fugerint gladiū, reuertenť de terra Egypti in terrā Juda viri pauci: ℞ scient oēs reliquie Juda ingredientiū terram Egypti, vt habitent ibi, cui⁹ sermo cōpleat, meus, an illorū. Et hoc vobis signū, ait dñs, q̄ visitē ego sup vos i loco isto: vt sciatis q̄ vere cōplebunť sermones mei ꝰ vos in malū. Hec dicit dñs, Ecce ego tradā Pharaonē Ephree regē Egypti in manus inimicorū eius, ℞ in man⁹ q̄rentiū aīam illius: sicut tradidi Sedechiam regē Juda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, ℞ querentis aīam eius.

¶ Increpatur Baruch a Jeremia de pusillanimitate: et tamen salus ei promittitur. Caput. xlv.

A Verbū qō locut⁹ est Jeremias ppheta ad Baruch filiū Nerie, cū scripsisset verba hec in libro ex ore Jeremie, anno q̄rto Joacim filij Josie regis Juda, dicēs, Hec dicit dñs deus Jsrael ad te Baruch, Dixisti, Ue misero mihi, q̄m addidit dñs
B dolorē dolori meo: laborauī in gemitu meo, ℞ requiem non inueni. Hec dicit dñs, Sic dices ad eū. Ecce quos edificaui, ego destruo: ℞ quos plātaui, ego euello, ℞ vniuersam terrā hanc. Et tu q̄ris tibi grādia: noli q̄rere. q̄ ecce ego adducam malū sup omnē carnē, ait dñs: ℞ dabo tibi aīam tuā in salutem in omnibus locis ad quecunq; perrexeris

¶ Sermo domini contra Egyptum et ciuitates eius q̄ destruende sunt. promittitur Jacob et Jsrael miseratio ℞ liberatio cū amicis suis. Caput. xlvj.

A Quod factū est verbū dñi ad Jeremiā pphetā ꝰ gētes Ad Egyptū aduersum exercitū pharaonis Nechao regis Egypti, qui erat iuxta fluuiū Euphraten in Charcamis, quē pcussit Nabuchodonosor rex Babylonis, in q̄rto anno Joacim filij Josie regis Juda. Preparate scutū ℞ clypeū, et procedite ad bellū. iūgite equos ℞ ascēdite equites: state i galeis, po-
B lite lāceas, induite vos loricis. Quid igiť? vidi ipsos pauidos ℞ terga vertētes, fortes eorū cesos: fugerūt conciti, nec respexerūt: terror vndiq;, ait dñs. Nō fugiat velox, nec saluari se putet fortis: ad aglonē iuxta flumē Euphraten victi sunt, ℞ ruerūt. Quis est iste, q̄ q̄si flumē ascēdit: et veluti fluuiorum intumescūt gurgites eius? Egyptus fluminis instar ascēdet, ℞ velut flumina mouebunť fluctus ei⁹? ℞ dicet, Ascendēs operiā terrā: pdā ciuitatē, et habitatores eius. Ascēdite equos, ℞ exultate in currib⁹, et procedant fortes, Ethiopia ℞ Libyes tenētes scutū, et Lydij arripiētes, et iacientes sagittas. Dies aūt ille dñi dei exercituū dies vl- C tionis, vt sumat vindictā de inimicis suis: deuorabit gladius et saturabiť, ℞ inebriabiť sanguine eorū: victima enim dñi exercituum in terra aglonis iuxta flumen Euphraten. Ascēde in galaad, et tolle resinā virgo filia Egypti: frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi. Audierunt gētes ignominiā tuā, ℞ vlulatus tuus repleuit terrā: q̄ fortis ipegit in fortē, ambo pariter ꝯciderūt. Verbū qō locu- D tus est dñs ad Jeremiā pphetā, sup eo q̄ vēturus eēt Nabuchodonosor rex Babylonis, ℞ percussurus terrā egypti: Annūtiate Egypto, ℞ auditū facite in Magdalo, et resonet in Memphis, ℞ in Taphnis: dicite, Sta, et ppara te: q̄ deuorabit gladius ea q̄ p circuitū tuū sūt. Quare cōputruit fortis tuus: nō stetit: q̄m dñs subuertit eū. Multiplicauit ruētes, ceciditq; vir ad pximū suū, et dicēt, Surge et reuertamur ad pplm nr̄m, ℞ ad terram natiuitatis nostre a facie gladij colūbe. Vocate nomē Pharaōis regis Egypti tumultū addurit tps. Viuo ego, ingt rex. Dñs exerci- E tuū nomē eius: q̄m sicut Thabor in mōtibus, ℞ sicut Carmelus in mari, veniet. Vasa trāsmigrationis fac tibi habitatrix filia Egypti: q̄ Memphis in solitudine erit, ℞ deserētur, ℞ inhabitabilis erit. Uitula elegās atq; formosa Egyptus: stimulator ab aglone veniet ei. Mercenarij quoq; eius q̄ versabanť in medio ei⁹, q̄si vituli saginati versi sunt, ℞ fugerūt simul, nec stare potuerūt: q̄ dies interfectiōis eorū venit sup eos, tps visitationis eorum. Vox eius q̄si eris F sonabit: q̄m cū exercitu pperabunt, ℞ cū securibus venient ei, quasi cedentes ligna. Succiderunt saltum eius, ait dominus, qui supputari non potest: multiplicati sunt super locustas, et non est eis numerus. Confusa est filia egypti, ℞ tradita in manus populi aquilonis. Dixit dominus exercituū deus Jsrael, Ecce ego visitabo super tumultum Alexandrie, ℞ super Pharaonem, et super Egyptū, ℞ super deos eius, et super reges eius: et super Pharaonem, et super eos qui confidunt in eo. Et dabo eos in manus querentium animam eorum, et in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manus seruorum eius: et post hec habitabi- G tur sicut diebus pristinis, ait dominus. Et tu ne timeas serue meus Jacob, ℞ ne paueas Jsrael: quia ecce ego saluum te faciam de longinquo: et semen tuum de terra captiuitatis tue: ℞ reuertetur Jacob, et requiescet, et prosperabitur, et non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serue meus Jacob, ait dominus: q̄ tecum ego sum, quia ego cōsumam cunctas gentes ad quas eieci te: te vero nō consumā, sed castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.

¶ Sermo dñi cōtra palesthinos: de destructione eorū. Cap. xlvij.

A Quod factum est verbū dñi ad Jeremiā prophetam contra Palesthinos, antequā percuteret Pharao Gazan. Hec dicit dominꝰ, Ecce aq̄ ascendunt ab aquilone, et erunt quasi torrēs inundans: et operient terram ℞ plenitudinem eius, vrbem et habitatores eius. Clamabunt homines, ℞ vlulabunt om- B nes habitatores terre a strepitu pompe armorum, ℞ bellatorum eius, a cōmotione quadrigarū eius, et multitudine rotarum illius. Nō respexerūt patres filios manib⁹ dissolutis, p aduētu diei in quo vastabunť oēs Philisthijm, et dissipabitur Tyrus ℞ Sidon cū omnibus reliquis auxilijs suis. depopulatus est enim dñs Palesthinos, reliquias insule Cappadocie. Uenit calui tiū super Gazam: cōticuit Ascalon, et reliquie vallis earū. Usquequo cōciderīs? O mucro dñi, vsquequo nō quiesces? ingredere in vaginā tuā: refrigerare, ℞ sile. Quomodo quiescet, cum dominus precepe- D rit ei aduersus ascalonem, ℞ aduersum maritimas eius regiones, ibiq; condixerit illi?

¶ Sermo domini contra Moab et ciuitates eius q̄ destruende sunt. Caput. xlvij.

A

Ad moab. Hec dicit dñs exercituū deꝰ Jſrael, Ve ſup Nabo, qm̃ vaſtata ē, & cōfuſa: capta ē cariathaim: confuſa ē fortis, & tremuit. Nō eſt vltra exultatio i moab: in Heſebō cogitauerūt malū, venite, & diſpdam⁹ eā ō gēte. Ergo ſilēs conticeſces, ſequēturq; te gladi⁹. Vox clamoris de oronaim: vaſtitas, & contritio magna. Cōtrita eſt moab: annūtiate clamorē paruulis ei⁹. Per aſcenſum eñ Luith plorās aſcēdet in fletu: qm̃ in deſcenſu Oronaim hoſtes vlulatū cōtritionis audierūt. Fugite, ſaluate aīas vr̃as: et eritis q̃ſi myrice in deſerto. Pro eo enim q; habuiſti fiduciam in munitionibus tuis, et in theſauris tuis, tu quoq; capieris: & ibit chamos in tranſmigrationē, ſacerdotes eius, & p̃ncipes ei⁹ ſimul. Et veniet p̃da ad oēm vrbē & vrbs nulla ſaluabit̄, & peribūt valles, et diſſipabunt campeſtria, qm̃ dixit dñs, Date florē moab, q; florens egredietur: & ciuitates ei⁹ deſerte erūt, & inhabitabiles. Maledict⁹ q facit opus dñi fraudulēter: & maledictus q; phibet gladiū ſuū a ſanguine. Fertilis fuit moab ab adoleſcētia ſua, & requieuit in fecib⁹ ſuis: nec tranſfuſus eſt de vaſe in vas, et in tranſmigrationē nō abijt: idcirco pmanſit guſt⁹ eius in eo, & odor ei⁹ nō eſt immutat⁹. Propterea ecce dies veniūt, dicit dñs: & mittā ei ordinatores, & ſtratores lagūcularū, & ſternent eū: & vaſa eius exhauriēt, & lagunculas eorū collident. Et cōfundet moab a chamos, ſicut cōfuſa eſt domus Jſrael a Bethel, in qua habebat fiduciam.

B

Quō dicitis, Fortes ſumus & viri robuſti ad p̃liandū: Vaſtata eſt moab, & ciuitates illi⁹ aſcenderunt: & electi iuuenes eius deſcēderūt in occiſionē: ait rex, Dñs exercituū nomē eius. Prope eſt interit⁹ Moab, vt veniat: & malū eius velociter accurret nimis. Cōſolamini eū oēs q eſtis in circūitu eius, & vniuerſi q ſcitis nomen eius: dicite, Quō cōfracta eſt virga fortis, baculus gloriosus: Deſcēde de gloria, et ſede in ſiti habitatio filie dibon: qm̃ vaſtator moab aſcēdet ad te, diſſipabit munitiones tuas. In via ſta, & proſpice habitatio Aroer: interroga fugiētē, & ei q euaſit, dic, Quid accidit: Cōfuſus eſt Moab, qm̃ victus eſt: vlulate, & clamate, annūtiate in Arnō qm̃ vaſtata eſt Moab. Et iudicū venit ad terrā cāpeſtrē: ſup Helon, & ſup Jaſa, & ſuper Mephath, & ſup dibon, & ſup Nabo, & ſup domū Deblathaim, & ſup Cariathaim, & ſup Beth gamul, et ſup bethmaō, & ſup Carioth, & ſup boſra: & ſup oēs ciuitates terre Moab, q̃ longe & ppe ſunt. Abſciſum eſt cornu Moab: et brachiū ei⁹ contritū eſt, ait dñs. Inebriate eū, qm̃ ſ dñm erectus eſt: & allidet manū Moab in vomitu ſuo, & erit in deriſum & ipſe. fuit eñ in deriſum tibi Jſrael: quas inter fures reperiſſes eū, ppter verba ergo tua, q̃ aduerſum illū locutus es, captiu⁹ duceris. Relinquite ciuitates, & habitate in petra habitatores Moab: & eſtote quaſi colūba nidificans in ſummo ore foraminis. Audiuim⁹ ſuperbiā Moab, ſuperbus eſt valde: ſublimitatē ei⁹, & arrogātiā, & ſuperbiā, et altitudinē cordis ei⁹. Ego ſcio, ait dñs, iactātia ei⁹: & q; non ſit iuxta eā virtus eius, nec iuxta q̃ poterat conata ſit facere. Jō ſup Moab eiulabo, & ad Moab vniuerſam clamabo ad viros muri fictilis lamentātes. De planctu Jazer plorabo tibi vinea Sabama: propagines tue trāſierūt mare, vſq; ad mare Jazer puenerūt ſup meſſem tuā, & vindemiā tuā p̃do irruit. Ablata ē letitia & exultatio de carmelo & de terra moab: & vinū de torcularib⁹ ſuſtuli: nequaquā calcator vue ſolitū celeuma cātabit. De clamore heſebō vſq; Eleale et Jaſa, dederūt vocem ſuā: a Segor vſq; ad Oronaim vitulā ternātē: aque q; Nemrim peſſime erūt. Et auferam de Moab, ait dñs, offerētē i excelſis, & ſacrificantē dijs eius. Propterea cor meū ad Moab q̃ſi tibia eris reſonabit: et cor meū ad viros muri fictilis dabit ſonitū tibiar̃: q; plus fecit, q; potuit, idcirco perierūt. Oē eñ caput caluitium, et oīs barba raſa erit: in cūctis manibus colligatio, et ſup oē dorſum cilicium. Et ſup oia tecta Moab, & in plateis ei⁹ oīs plāctus: qm̃ contriui Moab ſicut vas inutile, ait dñs. Quō victa eſt, & vlulauerūt: quō deiecit ceruicē Moab, & confuſus eſt: eritq; Moab i deriſū, & i exēplū oīb⁹ i circūitu ſuo.

C

Hec dicit dñs, Ecce q̃ſi aqla volabit, et extendet alas ſuas ad Moab. Capta eſt Carioth, & munitiones comprehenſe ſunt: & erit cor fortium Moab in die illa, ſicut cor mulieris parturiētis. Et ceſſabit Moab eſſe populus: qm̃ contra dñm gloriat⁹ eſt. Pauor & fouea & laqueus ſuper te o habitator moab, ait dom̃. Qui fugerit a facie pauoris, cadet in foueā: & q cōſcēderit de fouea, capiet̄ laqueo. adducā enim ſup Moab annum viſitatiōis eorū, ait dñs. In vmbra heſebō ſteterunt de laqueo fugiētes: quia ignis egreſſ⁹ eſt de heſebō, & flāma de medio Sion: & deuorabit partem Moab, & verticē filiorū tumultus. Ve tibi Moab, periſti populus Chamos: q; cōprehēſi ſunt filij tui, & filie tue in captiuitatē. Et cōuertā captiuitatē moab in nouiſſimis diebus ait dominus. Hucuſq; iudicia Moab.

(Sermo dñi cōtra ammon et ciuitates eius: de deſtructione earum cōtra iudeam: et de vaſtatione eius cōtra damaſcū: item cōtra cedar & regna aſor que percuſſit nabuchodonoſor rex Babylonis: item contra Elam: de liberatione eius finaliter. Caput. xlix.

A

De filios Ammō. Hec dicit dñs, Nūqd nō filij ſunt Jſrl̃, aut heres nō eſt ei: Cur igit̃ hereditate poſſedit Melchō, Bad: & pp̃l⁹ ei⁹ in vrbib⁹ eius habitauit: Ideo ecce dies veniunt, dicit dñs: & auditū faciā ſup Rabbath filiorū Ammō fremitus p̃lij: & erit in tumultū diſſipata, filieq; eius igne ſuccendent̃, & poſſidebit Jſrael poſſeſſores ſuos, ait dñs. Vlula Heſebon, qm̃ vaſtata eſt Hai. clamate filie Rabbath, accīgite vos cilicijs: plāgite, & circūite p ſepes: qm̃ Melchom i trāſmigrationē ducet̃, ſacerdotes eius, & p̃ncipes eius ſimul.

B

Quid gloriaris in vallibus: Defluxit vallis tua filia delicata: q̃ cōfidebas i theſauris tuis, et dicebas, Quis veniet ad me: Ecce ego inducā ſup te terrorē, ait dñs deus exercituū, ab oibus q ſunt in circūitu tuo: et diſpergemini ſinguli a cōſpectu veſtro, nec erit q cōgreget fugientes. Et poſt hec reuerti faciā captiuos filiorū Ammō, ait dñs. Ad Idumeā. Hec dicit dñs exercituū, Nūqd non vltra eſt ſapia in Theman: Perijt cōſiliū a filijs: inutilis facta eſt ſapientia eorū. Fugite, & terga vertite, & deſcēdite in voraginē habitatores Dedan: qm̃ pditionē Eſau adduxi ſup eū, tps viſitatiōis eius. Si vindemiatores ei⁹ veniſſent ſup te, nō reliquiſſent racemum: ſi fures in nocte, rapuiſſent q̃ ſufficeret ſibi. Ego vero diſcooperui Eſau, reuelaui abſcōdita eius, et celari nō poterit: vaſtatū eſt ſemē eius, & fratres ei⁹, & vicini eius, & non erit. Relinque pupillos tuos, ego faciam eos viuere: & vidue tue i me ſperabūt. Quia hec dicit dñs, Ecce qb⁹ nō erat indiciū vt biberēt calicē, bibētes, bibent: et tu q̃ſi inocēs relinqueris, Nō eris inocēs, ſed bibens bibes. Quia p memetipm iurauī, dicit dñs, q; in ſolitudinē, et in opprobriū, & in deſertū, & in maledictionē erit Boſra: et oēs ciuitates eius erūt in ſolitudines ſempiternas. Auditū audiui a dño, & legatus ad gētes miſſus eſt, Congregamini, & venite ſ eā, & cōſurgamus in p̃liū. Ecce enim parulū dedi te in gētibus, cōtēptibilē inter hoies. Arrogantia tua decepit te, & ſuperbia cordis tui, q habitas in cauernis petre, & apprehēdere niteris altitudinē collis. cū exaltaueris q̃ſi agla nidū tuum, inde detrahā te, dicit dñs. Et erit Idumea deſerta: oīs q trāſibit p eā, ſtupebit, et ſibilabit ſup oēs plagas eius. Sicut ſubuerſa ē Sodoma & Gomorrha, et vicine eius, ait dñs: nō habitabit ibi vir, et non incolet eā filius hois. Ecce q̃ſi leo aſcēdet de ſuperbia Jordanis ad pulchritudinem robuſtam: qui ſubito currere faciam eum ad illam: & quis erit electus quem preponam ei: quis enim ſimilis mei: & quis ſuſtinebit me: et quis eſt iſte paſtor, qui reſiſtat vultui meo: Propterea audite cōſilium domini quod iniit de Edom: & cogitationes eius quas cogitauit de habitatoribus Theman. Si non deſecerint eos paruuli gregis, niſi diſſipauerint cum eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum commota eſt terra: clamor in mari rubro auditus eſt vocis eius. Ecce quaſi aquila aſcēdet & anolabit: & expādet alas ſuas ſup boſrā: & erit cor fortiū idumee in die illa, q̃ſi cor mulieris pturiētis Ad damaſcū. Cōfuſa ē emath & arphad: q; auditū peſſimū audierunt,

B

Iſaie xxiij. c.

C

Genesis xix. c.

Job. xlj. a.

E

runt,turbati sunt:in mari,pre solicitudine quiescere non potuit. Dissoluta est Damasc⁹,versa est i fugā,tremor apphēdit eā:angustia ⁊ dolores tenuerūt eā,q̄si pturientē. Quō dereliquerūt ciuitatē laudabilē,urbē letitie:ideo cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹:⁊ oēs viri pliū conticescēt in die illa, ait dñs exercituū. Et succēdā ignē in muro damasci,et devorabit menia Benadad. Ad Cedar,⁊ ad regna asor, q̄ percussit Nabuchodonosor rex Babylonis,hec dicit dñs. F Surgite,⁊ ascēdite ad Cedar,⁊ vastate filios orientis. Tabernacula eor,⁊ greges eor capiēt pelles eorū:⁊ oia vasa eorū,⁊ camelos eorū tollēt sibi:⁊ vocabūt sup eos formidinē in circuitu. Fugite,abite vehemēter,i voraginib⁹ sedete q̄ habitatis Asor,ait dñs,iniit em̄ ꝯ vos Nabuchodonosor rex Babylonis ꝯsiliū,⁊ cogitauit aduersū vos cogitatiōes. Cōsurgite,⁊ ascēdite ad gentē quietā,⁊ habitantem cōfidēter,ait dñs:nō ostia,nec vectes eis:soli habitant. Et erūt cameli eor in direptionē,⁊ multitudo iumentorum in p̄dā:⁊ dispgā eos in oēm vētū,q̄ sūt attōsi in comā:et ex oī cōfinio eorū adducā interitū sup eos,ait dñs. Et erit asor in habitaculū draconū,deserta vsq̄ in eternū:non manebit ibi vir,nec incolet eā fili⁹ hois. B Qō factū est v̄bū dñi ad Jeremiā pphetā aduersus Elā,in principio regni Sedechie regis Juda,dicēs, Hec dicit dñs exercituū, ecce ego cōfringā arcū Elā,⁊ sumā fortitudinē eorū. Et inducā sup Elā q̄tuor vētos a q̄tuor plagis celi,et vētilabo eos in oēs vētos istos:⁊ nō erit gens,ad quā nō pueniāt pfugi Elam. Et pauere faciā Elā cora inimicis suis ⁊ i cōspectu q̄rentiū aiaz eor:⁊ adducā sup eos malū,ira furoris mei,dicit dñs et mittā post eos gladiū,donec cōsumā eos. Et ponā solū meū i Elā:⁊ pdā ide reges ⁊ principes,ait dñs. In nouissimis aūt diebus reuerti faciam captiuos Elam, dicit dñs.

¶ Sermo domini contra Babylonē: vocat Medos et Persas ad eius destructionem:predicit reditum populi Juda et Jsrael:de captiuitate admiratio ponitur: de subuersione Babylonis ⁊ gladius vltionis pro Juda et Jerusalem. Caput.l.

A Verbū qō locut⁹ est dñs de Babylone,⁊ de terra Chaldeor i manu Jeremie pphete. Annūtiate i gētib⁹,⁊ auditū facite,leuate signū:p̄dicate, ⁊ nolite celare:dicite, Capta est Babylō, cōfusus est Bel,victⁿ est Merodach,cōfusa sūt sculptilia eius, supata sūt idola eor, Quōm̄ ascēdit cōtra eā gens ab aglone q̄ ponet terrā eius in solitudinē:⁊ nō erit q̄ habitet in ea,ab hoīe vsq̄ ad pec⁹,⁊ moti sūt,⁊ abierūt, In dieb⁹ illis,et in tpe illo ait dñs,venient filij Jsrl,ipsi ⁊ filij Juda simul: ambulātes ⁊ flētes pperabūt,⁊ dñm deū suū q̄rent. In Sion interrogabūt viā,huc facies eor:venient,⁊ apponent ad dñm federe sempiterno,q̄ nulla obliuiō delebit. Grex pditus fact⁹ est ppl⁹ me⁹:pastores eorū seduxerūt eos,fecerūtq̄ vagari in mōtib⁹:de mōte in collē trāsierūt, obliti sunt cubilis sui. Oēs q̄ inuenerūt,comederūt eos:⁊ hostes eorū dixerūt, Nō peccauimus:p eo q̄ peccauerūt dño decori iustitie,⁊ expectationi patrū eor dño. Recedite de medio Babylōis,⁊ de terra Chaldeor egredimini:⁊ estote quasi hedi añ gregē. Quōm̄ ecce ego suscito,⁊ adducā in Babylonē, cōgregationē gentiū magnar de terra aquilonis,⁊ pparabūtur aduersus eā,⁊ inde capiet:sagitta ei⁹ q̄si viri fortis interfectoris,nō reuertet vacua. Et erit chaldea i pdā:oēs vastantes eā replebunt,ait dñs. Quōm̄ exultatis,⁊ magna loq̄mini,diripientes hereditatē meā:q̄m̄ effusi estis sicut vituli sup herbā,⁊ mugistis sicut tauri. Confusa est mr vr animis,⁊ adequata pulueri q̄ genuit vos:ecce nouissima erit in gentib⁹,⁊ deserta,inuia,et arens. Ab ira dñi nō habitabit: sed rediget tota in solitudinē. Oīs q̄ trāsibit p Babylonē, stupebit,⁊ sibilabit sup vniuersis plagis ei⁹. Preparamini cōtra Babylonem p circuitū oēs q̄ tenditis arcū, debellate eā, nō p̄catis iaculis:q̄ dño peccauit. Clamate aduersus eā, vbiq̄ dedit manū,ceciderūt fundamēta ei⁹:destructi sūt muri ei⁹,q̄m̄ vltio dñi est. Ultionē accipite de ea:sicut fecit, facite ei. Disp̄dite satorē de Babylone,⁊ tenētem falcez in tpe messis a facie gladij colūbe. Unusq̄sq̄ ad pp̄lm̄ suum cōuertet,⁊ singuli ad terrā suā fugiēt. Grex dispsus Jsrael, leones eiecerunt eū. Primus comedit eū rex Assur:iste nouissimus exossauit eū Nabuchodonosor rex Babylonis. Propterea hec dicit dñs exercituū deus Jsrael, Ecce ego visitabo regem Babylonis,⁊ terrā eius:sicut visitaui regē Assur. Et reducam Jsrael ad habitaculū suū: et pascetur Carmelū ⁊ basan:⁊ in mōte Ephraim ⁊ galaad saturabit D aia eius. In dieb⁹ illis ⁊ in tpe illo,ait dñs,quere⁊ iniqtas Jsrael,⁊ nō erit:⁊ pctm̄ Juda,⁊ nō inuenie⁊:q̄m̄ ppitius ero eis quos reliquero. Sup terrā dñantiū ascēde,⁊ sup habitatores eius visita,dissipa,⁊ interfice q̄ post eos sunt, ait dñs:⁊ fac iuxta oīa que p̄cepi tibi. Vox belli in terra,⁊ contritio magna. Quō cōfract⁹ est,⁊ cōtritus malleus vniuerse terre:quō versa est in desertū Babylon in gentib⁹? Illaqueaui te,⁊ capta es babylō,⁊ nesciebas:inuenta es ⁊ apprehēsa:q̄m̄ dñm̄ puocasti. Aperuit dñs thesaurū suum, et protulit vasa ire sue:q̄m̄ op⁹ est dño deo exercituū in terra Chaldeorū. Venite ad eā ab extremis finib⁹:aperite vt exeant q̄ cōculcent eā. Tollite de via lapides, ⁊ redigite in aceruos,⁊ interficite eā:nec sit quicquā reliquū. Dissipate vniuersos fortes ei⁹,descēdāt in occisionē. Ue eis,q⁹ venit dies eorū,tps visitationis eorum. Vox fugientium,⁊ eorū E qui euaserunt de terra babylonis:vt annuntiēt in Sion vltionem dñi dei nostri,vltionē templi ei⁹. Annuntiate in babylonē plurimis obus q̄ tēdunt arcū:cōsistite aduersus eā per gyrū,⁊ nullus euadat. Reddite ei secundū opus suū: iuxta omnia que fecit,facite illi: quia cōtra dominū erecta est,aduersum sanctum Jsrael. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius:⁊ omnes viri bellatores eius conticescent in die illa,ait domin⁹. Ecce ego ad te superbe, dicit dominus deus exercituum:q⁹ veniet dies tuus, tempus visitationis tue. Et cadet superbus,⁊ corruet,⁊ non erit q̄ suscitet eum: et succendā ignem vt vrbibus eius,⁊ devorabit oīa in circuitu eius. Hec dicit dñs exercituū, Calūniam sustinent F filij Jsrael ⁊ filij Juda simul.omnes q̄ ceperūt eos,tenent: nolunt dimittere eos. Redēptor eorum fortis, Dominus exercituum nomen eius: iudicio defendet causam eorum, vt exterreat terram, et cōmoueat habitatores babylonis. Gladius ad Chaldeos, ait domin⁹:⁊ ad habitatores babylonis,et ad principes,et ad sapientes eius. Gladius ad diuinos ei⁹, qui stulti erunt: gladius ad fortes illius, qui timebunt. Gladius ad equos eius,et ad currus eius, ⁊ ad omne vulgus,quod est in medio eius,et erunt quasi mulieres. gladius ad thesauros eius,qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit,⁊ arescent:quia terra sculptilium est, et in portentis gloriantur. Propterea habitabunt draco- Geneſis nes cum fatuis sicarijs:⁊ habitabunt in ea struthiones: et xix. e. non inhabitabitur vltra vsq̄ in sempiternum: nec extruetur vsq̄ ad generationē et generationem. Sicut subuertit G dñs Sodomam ⁊ Gomorrhā,⁊ vicinas eius,ait dñs: nō habitabit ibi vir,⁊ nō incolet eā filius hois. Ecce populus veniet ab aglone:⁊ gens magna,et reges multi cōsurgent a finibus terre. Arcū ⁊ scutū apprehēdēt:crudeles sunt ⁊ im misericordes:vox eorū q̄si mare sonabit,et sup equos ascendent:sicut vir paratus ad prelium contra te filia babylon. Audiuit rex babylonis famā eorū,et dissolute sunt man⁹ eius:angustia apphendit eū,dolor q̄si pturientē. Ecce q̄si leo ascēdet de supbia Jordanis ad pulchritudinē robustā: q⁹ subito currere faciam eū ad illā:et q⁹ erit electus quem preponam ei:⁊ quis est enim similis mei:⁊ quis sustinebit me:et quis est iste pastor,qui resistat vultui meo:⁊ Propter Job ea audite consilium domini quod mente concepit aduer- ij.a. sum babylonem:⁊ cogitationes eius quas cogitauit super terram Chaldeorum, Nisi detraxerint eos paruuli gregum,nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A voce captiuitatis babylonis commota est terra, et clamor inter gentes auditus est.

¶ De vento pestilentie:et de calice aureo:de collisione Babyloniorum:de morte pestifera:de aduentu quoq⁹ hostium contra Babylonem:de rege Babylonis et chaldeis propter quos destruitur Babylon: ⁊ ppter idola:⁊ de libro in quo scribit Jeremias omnia mala ventura Babylonijs. Caput.lj.

A

Hec dicit dñs, Ecce ego ſuſcitabo ſup Babylonē ⁊ ſup habitatores eius, q cor ſuū leuauerūt ꝛ me: qſi ventū peſtilentē. Et mittā in Babylonē vētilatores, ⁊ vētilabūt eā, et demolient terram eius: qm̄ venerūt ſup eā vndiq; in die afflictionis ei⁹. Non tendat q tēdit arcū ſuū: ⁊ nō aſcēdat loricatus. nolite parcere iuuenibus ei⁹, interficite oēm militiā eius. Et cadent interfecti in terra Chaldeorū: ⁊ vulnerati in regionibus eius. Q̄m nō fuit viduat⁹ Iſrael ⁊ Iuda a deo ſuo dño exercituū: terra aūt eorū repleta eſt delicto a ſancto Iſrael. Fugite de medio Babylonis, ⁊ ſaluet vnuſq; aiam ſuā. nolite tacere ſup iniquitatē eius: q̄m tps vltionis ei⁹ eſt a dño, viciſſitudinē ipſe retribuet ei. Calix aure⁹ Babylō in manu dñi, inebriās oēm terrā: de vino ei⁹ biberūt gētes, ⁊ ideo cōmote ſūt. Subito cecidit Babylō, ⁊ cōtrita eſt: vlulate ſup eā, tollite reſinā ad dolorē eius, ſi forte ſanet. Curauimus Babylonē, ⁊ nō eſt ſanata: derelīquam⁹ eā, ⁊ eamus vnuſq; ſq; in terrā ſuā: q̄m puenit vſq; ad celos iudiciū ei⁹, et eleuatū eſt vſq; ad nubes. Protulit dñs iuſtitias nr̄as: venite ⁊ narremus in Sion opus dñi dei nr̄i. Acute ſagittas ⁊ implete pharetras: ſuſcitauit dñs ſpm̄ regū Medoꝝ: ⁊ cōtra Babylonē mēs ei⁹ eſt, vt pdat eā: q̄m vltio dñi ē, vltio tēpli ſui. Sup muros Babylonis leuate ſignū, augete cuſtodiā: leuate cuſtodes, pparate inſidias: q; cogitauit dñs, et fecit q̄cūq; locut⁹ eſt ꝑ habitatores Babylōis. Que habitas ſup aquas multas locuples in theſauris: venit finis tuus pedalis p̄cīſionis tue. Iurauit dñs exercituū p̄ aiam ſuā, Q̄m replebo te hoīb⁹ q̄ſi bruchoꝝ ⁊ ſup te celeuma cātabit. Qui fecit terrā in fortitudine ſua, ⁊ pparauit orbem in ſapīa ſua, ⁊ prudētia ſua extēdit celos. Q̄ date eo vocē multiplicant aque in celo: q leuat nubes ab extremo terre, fulgura i pluuiā fecit: ⁊ pducit vētos de theſauris ſuis. Stultus factus eſt oīs hō a ſcīa: confuſus eſt oīs cōflator in ſculptili: q; mēdax eſt cōflatio ei⁹, nec eſt ſpūs i eis. Vana ſunt opa, ⁊ riſu digna: in tpe viſitatiōis ſue peribunt. Non ſicut hec, ps Jacob: q; q fecit oīa ipſe eſt, ⁊ Iſrael ſceptrū hereditatis ei⁹. Dñs exercituū nomē ei⁹. Collidis tu mihi vaſa belli, ⁊ ego collidā in te gētes, ⁊ diſpdam in te regna. Et collidā in te equū, ⁊ equitē eius: ⁊ collidā in te currū, ⁊ aſcēſorē eius: ⁊ collidā in te virū ⁊ mulierē, ⁊ collidā in te ſenē et puerū, ⁊ collidā i te iuuenē ⁊ virginē, ⁊ collidā i te paſtorez et gregē ei⁹, ⁊ collidā in te agricolā ⁊ iugales ei⁹, et collidaz in te duces ⁊ magiſtrat⁹. Et reddā Babyloni, ⁊ cūctis habitatorib⁹ chaldee oē malū ſuū q̄ fecerūt i Sion, in oculis veſtris, ait dñs. Ecce ego ad te mōs peſtifer, ait dñs: q corrūpis vniuerſam terrā: ⁊ extēdā manū meā ſup te, ⁊ euoluā te de petris, ⁊ dabo te in mōtē cōbuſtionis. et nō tollent de te lapidē in angulū, ⁊ lapidē in fundamēto: ꝛ pdit⁹ in eternū eris, ait dñs. Leuate ſignū i terra: clāgite buccina in gētib⁹, ſanctificate ſup eā gētes, annūtiate ꝺ illā regib⁹ Ararat, Meni, ⁊ Aſcenez: numerate ꝺ eā Taphſar, adducite equū q̄ſi bruchū aculeatū. Sanctificate ꝺ eā gentes reges Medie duces ei⁹, ⁊ vniuerſos magiſtrat⁹ eius, cūctāq; terrā ptātis ei⁹. Et cōmouebit terra, ⁊ ꝛturbabit: q; euigilabit ꝺ Babylonē cogitatio dñi, vt ponat terrā Babylonis deſertā, ⁊ inhabitabilē. Ceſſauerūt fortes Babylonis a prelio, habitauerunt in p̄ſidijs: deuoratū eſt robur eoꝝ, ⁊ facti ſūt q̄ſi mulieres: icēſa ſūt tabernacula ei⁹: cōtriti ſūt vectes eius. Currēs obuiā currēti veniet: ⁊ nūti⁹ obuius nūtianti: vt annūtiet regi Babylonis q; capta eſt ciuitas ei⁹ a ſummo vſq; ad ſūmū: ⁊ vada p̄occupata ſunt, ⁊ paludes incēſe ſunt igni, ⁊ viri bellatores conturbati ſunt. Quia hec dicit dñs exercituū, de⁹ Iſrael, Filia Babylonis q̄ſi area, tps triture eius: adhuc modicū, ⁊ veniet tps meſſionis ei⁹. Comedit me, deuorauit me Nabuchodonoſor rex Babylōis reddidit me q̄ſi vas iane: abſorbuit me q̄ſi draco, repleuit ventrē ſuum tenerītudine mea, et eiecit me. Iniquitas aduerſum me, et caro mea ſuper Babylonē, dicit habitatio Sion: et ſanguis me⁹ ſuper habitatores Caldee dicit Jeruſalem. Propterea hec dicit dom̄in⁹. Ecce ego iudicabo cauſam tuā, et vlciſcar vltionē tuā, ⁊ deſertum faciā mare ei⁹, et ſiccabo venā eius. Et erit Babylon in tumulos, habitatio draconū: ſtupor, ⁊ ſibilus, eo q̄ nō ſit habitator. Simul vt leones rugiēt. excutient comas veluti catuli leonum. E
In caloꝛe eoꝛum ponā potus eoꝝ: ⁊ inebriabo eos, vt ſopiātur, ⁊ dormiant ſomnū ſempiternū, ⁊ non cōſurgant dicit dom̄in⁹. Deducam eos quaſi agnos ad victimā, quaſi arietes cū hedis. Quomodo capta eſt Seſach, ⁊ cōprehenſa eſt inclyta vniuerſe terre: quomodo facta eſt in ſtupoꝛem Babylon iter gētes: Aſcēdit ſup Babylonē mare multitudine fluctuū ei⁹ opta eſt. Facte ſunt ciuitates eius in ſtupoꝛē: terra inhabitabilis ⁊ deſerta, terra in q̄ nullus habitet nec trāſeat p eā fili⁹ hoīs. Et viſitabo ſup Bel in Babylone, ⁊ eijciā quod abſoꝛbuerat de oꝛe ei⁹: ⁊ nō confluent ad eum vltra gentes, ſiqdē ⁊ mur⁹ Babylonis coꝛruet. E gredimini de medio ei⁹ pp̄l⁹ me⁹: vt ſaluet vnuſq; ſq; aiam ſuā ab ira furoꝛis dñi. Et ne forte molleſcat coꝛ veſtrū, ⁊ timeatis auditum q audiet in terra: et veniet in anno auditio, et poſt hūc annū auditio: ⁊ iniqtas in terra, ⁊ dñator ſup dñatoꝛem. Propterea ecce dies veniūt, ⁊ viſitabo ſup ſculptilia Babylonis: ⁊ oīs terra eius cōfundet, ⁊ vniuerſi interfecti eius cadēt in medio ei⁹. Et laudabūt ſup Babylonē celi et terra, ⁊ oīa q̄ in eis ſunt: q; ab aquilone venient ei p̄dones, ait dñs. Et quo mō fecit Babylon vt caderēt occiſi in Iſrael: ſic de Babylone cadēt occiſi in vniuerſa terra. Qui fugiſtis gladiū, venite, nolite ſtare: recordamini procul domini, ⁊ Jeruſalē aſcēdat ſup coꝛ veſtrū. Cōfuſi ſumus, q̄m audiuim⁹ opp̄robriū: operuit ignominia facies noſtras: q; venerunt alieni ſup ſanctificationē dom⁹ dñi. Propterea ecce dies veniūt ait dñs: ⁊ viſitabo ſup ſculptilia ei⁹, ⁊ in oī terra ei⁹ mugiet vulnerat⁹. Si aſcēderit Babylon in celū, ⁊ firmauerit in excelſo robur ſuū: a me venient vaſtatores ei⁹, ait dñs. Vox clamoꝛis de Babylone, ⁊ contritio magna de terra Chaldeorū: q̄m vaſtauit dñs Babylonē, ⁊ perdidit ex ea vocem magnā: ⁊ ſonabunt fluct⁹ eoꝝ quaſi aque multe: dedit ſonitū vox eoꝝ: q; venit ſup eā, id eſt, ſup Babylonem p̄do. ⁊ apprehēſi ſunt fortes ei⁹, ⁊ emarcuit arc⁹ eorū: q; fortis vltoꝛ dñs reddēs retribuet. Et inebriabo p̄cipes eius, ⁊ ſapientes ei⁹, ⁊ duces ei⁹, ⁊ magiſtratus ei⁹, ⁊ fortes eius: ⁊ dormient ſomnū ſempiternū, ⁊ nō expergiſcent, ait rex, Dñs exercituū nomē eius. Hec dicit dñs exercituū, Durus Babylonis ille latiſſimus ſuffoſſione ſuffodiet, ⁊ porte eius excelſe igne cōburent, ⁊ laboꝛes populoꝝ ad nihilum, ⁊ gentiū in ignē erūt ⁊ diſperibunt. Verbū q̄ p̄cepit Jeremias ꝓpheta, Saraie filio Nerie filij Maaſie, cū pergeret cū Sedechia rege in Babylonē, i anno q̄rto regni eius: Saraias aūt erat p̄ncipes ꝓphetie. Et ſcripſit Jeremias omne malū q̄ venturum erat ſuper Babylonem, in libꝛo vno: omnia verba hec ſcripta ſunt ꝺ Babylonē. Et dixit Jeremias ad Saraiam, Cum veneris in Babylonem, et videris, ⁊ legeris omnia verba hec, dices. Dñe tu locutus es ꝟa locū iſtū vt diſperderes eū: ne ſit qui in eo habitet ab hoīe vſq; ad pecus, ⁊ vt ſit perpetua ſolitudo. Cū q; cōpleueris legere libꝝ iſtū, ligabis eum lapidē, ⁊ proijcies illū i mediū Euphraten, ⁊ dices, Sic ſubmergetur Babylon, ⁊ non cōſurget a facie afflictionis quam ego adduco ſuper eam, ⁊ diſſoluetur. Huc uſq; verba Jeremie.

Capitur Jeruſalem a Chaldeis apprehenditur: et exoculatur Sedechias: Nabuſardan incēdit ciuitatem: ⁊ templum ſpoliat rex Joacim educitur de carcere ſuper Babylonem: et conſtituuntur ei cibaria a rege Babylonis. Caput.lij.

Ilius viginti ⁊ vnius anni erat Sedechias, cū regnare cepiſſet: ⁊ vndecim annis regnauit i Jeruſalem: ⁊ nomen matris eius Amital, filia Jeremie de Lobna. Et fecit malum in oculis domini, iuxta omnia que fecerat Joacim. Quoniam furoꝛ domini erat in Jeruſalem et in Juda, vſquequo p̄ojiceret eos a facie ſua: ⁊ receſſit Sedechias a rege Babylonis. Factum eſt autem in anno nono regni eius, in menſe decimo, decima die menſis: venit Nabuchodonoſoꝛ rex Babylonis, ipſe, ⁊ omnis exercitus eius aduerſus Jeruſalem, et

Ieremie xxl.c. Apoca. xiiij.b.

B

Amos vj.c.

C.x. b.

D

E

F

G

A iiij. regū xxiiij.d. ij. Para. xxxvj.b.

C.xxxix.e iiij. regū xxv.a.

obsederunt eā, ꝛ edificauerūt cōtra eam munitiones in circuitu. Et fuit ciuitas obsessa, vsq; ad vndecimū annum regis Sedechie. ℣De se aūt q̄rto, nona die mēsis, obtinuit fames ciuitatem: ꝛ nō erāt alimēta populo terre. Et dirupta est ciuitas, ꝛ oēs viri bellatores eius fugerūt, exieruntq; de ciuitate nocte p viā porte, q̄ est inter duos muros, et ducit ad hortū regis: Chaldeis obsidētib⁹ vrbē in gyro: et abierunt p viā q̄ ducit in eremū. ℣Persecut⁹ est aūt Chaldeorū exercit⁹ regē: ꝛ apprehēderunt Sedechiā in deserto, qō est iuxta Jericho: et oīs comitat⁹ ei⁹ diffugit ab eo. Cūq; cōprehendissent regē, adduxerunt eū ad regem Babylonis in Reblatha, q̄ est in terra Emath: ꝛ locutus est ad eum iudicia. Et iugulauit rex Babylonis filios Sedechie in oculis eius: sed et omnes principes Juda occidit in Reblatha. Et oculos Sedechie eruit, ꝛ vnxit eū cōpedib⁹, et adduxit eum rex Babylonis in Babylonē: ꝛ posuit eū in domo carceris vsq; ad diē mortis eius. ℣In mense aūt quinto, decima mēsis, ipse est annus nonusdecimus Nabuchodonosor regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps militie, qui stabat cora rege Babylonis in Jerusalē. Et incēdit domū dñi, ꝛ domū regis, ꝛ oēs domus Jerusalē, ꝛ oēm domum magnā igne cōbussit. Et totū murū Jerusalē per circuitu⁹ destruxit cunctus exercit⁹ Chaldeorū qui erat cū magistro milītie. ℣De pauperibus aūt ppli, ꝛ de reliquo vulgo qō remāserat in ciuitate, ꝛ de pfugis qui trāsfugerant ad regem Babylonis, et ceteros de multitudine: transtulit Nabuzardan princeps militie. ℣De pauperib⁹ vō terre reliquit Nabuzardan princeps militie in vinitores, et agricolas. Colūnas q̄q; ereas, q̄ erāt in domo dñi, ꝛ bases, ꝛ mare eneū qō erat in domo dñi, cōfregerunt Chaldei: ꝛ tulerūt omnes eor in Babylonē. Et lebetes, ꝛ creagras, et psalteria, ꝛ phialas, ꝛ mortariola, ꝛ oīa vasa erea q̄ in ministerio fuerāt, tulerūt. Et hydrias, ꝛ thymiamateria, ꝛ vrceos, ꝛ pelues, et candelabra, ꝛ mortaria, ꝛ cyathos: quotquot aurea, aurea: ꝛ quotquot argētea, argētea: tulit magister milītie colūnas duas, ꝛ mare vnū, ꝛ vitulos duodecim ereos, q̄ erāt sub basib⁹ quas fecerat rex Salomon in domo dñi, nō erat pondus eris oīm hor vasor. ℣De colūnis aūt, decē ꝛ octo cubiti altitudinis erāt in colūna vna: ꝛ funiculus duodecim cubitor circūibat eā: porro grossitudo eius, quatuor digitorū: ꝛ intrinsecus cana erat. Et capitella sup vtrāq; erea: et altitudo capitelli vnius q̄nq; cubitorū: ꝛ retiacula, et mala granata supra coronā in circūitu, oīa erea: sil'r colūne scōe ꝛ malogranata. Et fuerūt malogranata nonagintasex dependentia: ꝛ omnia malogranata centū, retiaculis circūdabantur. Et tulit magister milītie Saraiam sacerdotē primum, et Sophoniā sacerdotē scōm: ꝛ tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū vnum, q̄ erat prepositus sup viros bellatores: ꝛ septē viros de his q̄ videbāt faciē regis, q̄ inuenti sunt in ciuitate: ꝛ scribā principē militū, qui probabat tyrones: et sexaginta viros de pp'lo terre, q̄ inuenti sunt in medio ciuitatis. Tulit aūt eos Nabuzardā magister milītie, ꝛ duxit eos ad regē Babylonis in Reblatha: ꝛ pcussit eos rex Babylonis. Et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: ꝛ translatus est Juda de terra sua. Jste est pp'l's, quē trāstulit Nabuchodonosor, in anno septimo: Judeos tria millia, et vigintitres. In anno octauodecimo Nabuchodonosor, trāstulit de Jerusalē animas octingentas trigitaduas. In anno vicesimotertio Nabuchodonosor, trāstulit Nabuzardan magister militie animas Judeor septigentas quadragintaq̄q: oēs ergo anime, quatuor millia sexcēte. Et factū est ī tricesimoseptimo anno trāsmigrationis Joachim regis Juda, duodecimo mēse, vicesimaqnta mensis, leuauit Euilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui, caput Joachim regis iude: ꝛ eduxit eū de domo carceris. Et locut⁹ est cū eo bona: et posuit thronū eius sup thronos regū q̄ erāt post se in Babylone. Et mutauit vestimenta carceris eius: ꝛ comedebat panē cora eo semper cunctis diebus vite sue. Et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis statuta p singulos dies, vsq; ad diem mortis sue cunctis diebus vite eius.

Explicit liber Jeremie prophete.

Incipit liber Threnorū siue lamentationum Jeremie, que Cinoth hebraice inscribitur.

Et factum est postq̄ in captiuitatē redactus est Jsrl: et Jerusalem deserta est: sedit Jeremias propheta flens et planxit lamentatione hac in Jerusalē: et amaro animo suspirans et eiulans dixit.

Aleph. Caput.j.

A Quomodo sedet sola ciuitas plena populo facta est quasi vidua domina gentiū. ℣Princeps puinciarū facta est sub tributo. Beth. ℣Ploras ploransit in nocte, ꝛ lachryme eius in maxillis eius. ℣Non est qui cōsoletur eam ex oīb⁹ charis ei⁹. Oēs amici ei⁹ spreuerūt eā, ꝛ facti sunt ei inimici. Gimel ℣Migrauit Judas ppter afflictionem, ꝛ multitudinē seruitutis. ℣Habitauit inter gentes, nec inuenit requiē. Oēs psecutores ei⁹ apprehēderunt eā inter angustias. ℣Daleth. Uie Sion lugent, eo qō nō sint q̄ veniāt ad solēnitatē. Oēs porte ei⁹ destructe, sacerdotes ei⁹ gemētes. Virgines ei⁹ squalide, ꝛ ipsa oppressa amaritudine. ℣He. Facti sunt hostes ei⁹ in capite, inimici eius locupletati sunt: q̄ dñs locut⁹ est sup eā ppter multitudinem iniquitatū ei⁹. ℣Paruuli ei⁹ ducti sunt in captiuitatem ante faciē tribulantis. Vay. Et egressus est a filia Sion oīs decor ei⁹. Facti sunt principes eius velut arietes nō inuenientes pascua: ꝛ abierūt absq; fortitudine ante faciē subsequentis. Zain. ℣Recordata est Jerusalē dierum afflictionis sue, et preuaricationis: oīm desiderabiliū suorū q̄ habuerat a diebus antiquis cū caderet pp'l's ei⁹ ī manu hostili, ꝛ non esset auxiliator. Uiderūt eam hostes, ꝛ deriserūt sabbatha eius. Heth. ℣Peccatū peccauit Jerusalē, ppterea instabilis facta est. Oēs q̄ glorificabāt eā, spreuerūt illā: q̄ viderūt ignominiā ei⁹. Ipsa aūt gemēs, ꝛ cōuersa est retrorsum. Teth. Sordes ei⁹ in pedib⁹ ei⁹, nec recordata est finis sui. Deposita est vehemēter, nō habēs q̄solatorē. Uide dñe afflictionem meā, qm̄ erect⁹ est inimicus. Jod. ℣Manū suā misit hostis ad oīa desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suū, de'quib⁹ preceperas ne intrarent in ecclesiam tuā. Caph. Oīs pp'l's ei⁹ gemēs, ꝛ querēs panē. ℣Dederūt pretiosa queq; p cibo, ad refocillandū animā. Uide dñe ꝛ q̄sidera, qm̄ facta sum vilis. Lamed. O vos oēs qui trāsitis p viā, attēdite, ꝛ videte si est dolor sicut dolor meus. Qm̄ vindemiauit me, vt locutus est dñs in die furoris sui. ℣Dem. De excelso misit ignem in ossibus meis, et erudiuit me. Expandit rete pedibus meis, conuertit me retrorsum. ℣Posuit me desolatā, tota die merore cōfectam. Nun. Uigilauit iugū iniquitatū mearū ī manu ei⁹: conuolute sunt, ꝛ īposite collo meo. Infirmata est virt⁹ mea: dedit me dñs in manu de qua nō potero surgere. Samech. Abstulit oēs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersus me tēpus, vt cōtereret electos meos. Torcular calcauit dominus virgini filie Juda. Ain. Idcirco ego ploras, et oculus meus deducēs aquas: q̄ longe fact⁹ est a me cōsolator conuertēs animā meā: facti sunt filij mei perditi, qm̄ inualuit inimicus: ℣Phe. Expādit Sion manus suas, nō est qui con

A Jeremie xlij.c.

B

C

D

E

F Jeremie xlij.c.

soletur eā. ℣Dādauit dñs aduersum Jacob, in circūtu eius hostes eius. Facta est Jerusalē quasi polluta mēstruis inter eos. Sade. Justus est dñs, qr os eius ad iracūdiā puocaui. Audite obsecro vniuersi ppli, r videte dolorē meū. Virgines mee r iuuenes mei abierūt in captiuitatē. Coph. Uocaui amicos meos, ipsi deceperūt me. Sacerdotes mei, et senes mei in vrbe consumpti sunt, quia quesierunt cibū sibi, vt refocillarēt aiāmā suā. Res. Uide dñe, qm tribulor, cōturbatus est vēter meus. Subuersum est cor meū in memetipsa, qm amaritudine plena sum. Foris interficit gladius, r domi mors similis est. Sin. Audierūt quia ingemisco ego, et non est qui cōsoletur me. Oēs inimici mei audierunt malum meū, et letati sunt: qm tu fecisti. Adduxisti diē cōsolationis, r fiant sicut me. Thau. Ingrediat omne malū eorū corā te: r vindemia eos sicut vindemiasti me ꝓpter oēs iniquitates meas. ℣Multi em gemitus mei, r cor meū merēs.

¶Aleph. Caput. ij.

QUomodo obtexit caligine in furore suo dñs filiaz Sion: piecit de celo in terrā inclytā Jsrael, et non est recordatus scabelli pedum suoz in die furoris sui. Beth. Precipitauit dñs nec pepercit, oia speciosa Jacob: destruxit in furore suo munitiones virginis Juda: r deiecit in terrā: polluit regnū, r principes eius. Gimel. Confregit in ira furoris omne cornu Jsrael: auertit retrorsum dexteram suā a facie inimici: r succendit in Jacob, quasi ignē flamme deuorantis in gyro. Daleth. Tetēdit arcū suū q̄si inimicus, firmauit dexterā suā quasi hostis: r occidit oē q̄ pulchrū erat visu in tabernaculo filie Sion, effudit q̄si ignē indignationē suā. He. Factus est dñs velut inimicus: precipitauit Jsrael, ꝑcipitauit oia menia eius, dissipauit munitiones eius, r repleuit in filia Juda humiliatū et humiliatā. Uau. Et dissipauit quasi hortum tētorii suū, demolit⁹ est tabernaculū suū. Oblitioni tradidit dñs in Sion festiuitatē r sabbathū: et in opprobrium et in indignationē furoris sui regē et sacerdotē. Zain. Reprobauit dñs altare suum, maledixit sanctificationi sue. Tradidit in manus inimici muros turriū eius. Uocē dederūt in domo dñi, sicut in die soleni. Heth. Cogitauit dñs dissipare murū filie Sion: tetēdit funiculū suū, et nō auertit manū suam a perditione. Luxitq; antemurale, et murus pariter dissipatus est. Teth. Defixe sunt in terrā porte eius: perdidit et contriuit vectes eius, regē eius r principes eius in gētib⁹. Non est lex: et pphete eius nō inuenerūt visionē a dño. Jod. Sederunt in terra, cōticuerūt senes filie Sion: conspersērūt cinere capita sua: accincti sunt cilicijs. Abiecerunt in terra capita sua virgines Jerusalē. Caph. Defecerūt pre lachrymis oculi mei, cōturbata sunt viscera mea. Effusum est in terra iecur meū sup cōtritionē filie ppli mei, cum deficeret paruulus r lactēs in plateis oppidi. Lamed. ℣Matribus suis dixerunt, Ubi est triticū r vinū: cū deficerēt q̄si vulnerati in plateis ciuitatis: cū exhalarēt animas suas in sinu matruz suarū. ℣Dem. Cui comparabo te, vel cui assimilabo te filia Jerusalē: Cui adequabo te, et cōsolabor te v̄go filia Siō: ℣Magna est em velut mare, cōtritio tua: quis medebit tui: Nun. Prophete tui viderunt tibi falsa r stulta: nec aperiebāt iniqtatē tuā, vt te ad penitētiā puocarēt. Uiderūt autē tibi assumptiones falsas et eiectiones. Samech. Plauserunt super te manib⁹ oēs trāseūtes p viā: sibilauerūt r mouerūt capita sua sup filiā Jerusalē, Heccine est vrbs, dicentes, pfecti decoris, gaudiū vniuerse terre: Phe. Aperuerūt sup te os suū oēs inimici tui: sibilauerunt et fremuerūt dētibus, r dixerūt, Deuorabim⁹: en ista est dies quā expectabamus, inuenim⁹, vidim⁹. Ain. Fecit dñs q̄ cogitauit: cōpleuit sermonē suū, quē ꝑceperat a diebus antiquis. Destruxit, r nō pepercit, et letificauit sup te inimicum, r exaltauit cornu hostiū tuoz. Sade. Clamauit cor eoz ad dñz sup muros filie Sion. Deduc q̄si torrēte lachrymas p diē r noctē: nō des requiē tibi, neq; taceat pupilla oculi tui. Coph. Cōsurge, lauda in nocte in principio vigiliarū: effunde sicut aquā cor tuū ante cōspectū dñi. Leua ad eū manus tuas pro aia paruulorum tuorū qui defecerunt in fame in capite omniū cōpitorū. Res. Uide dñe r cōsidera quē vindemiaueris ita. Ergo ne comedent mulieres fructum suū, paruulos ad mēsuram palme, si occiditur in sanctuario dñi sacerdos et propheta? Sin. Jacuerūt in terra foris puer et senex: virgines mee et iuuenes mei ceciderūt in gladio. Interfecisti in die furoris tui: percussisti, nec miserē⁹ es. Thau. Uocasti quasi ad diē solenē. q terrerent me de circūtu: r nō fuit in die furoris dñi qui effugeret et relinqueretur. Quos educaui r enutriui, inimicus meus consumpsit eos.

¶Aleph. Caput. iij.

EGo vir videns paupertatē meā in virga indignationis eius. Aleph. ℣Me minauit. et adduxit in tenebras, r nō in lucē. Aleph. Tantū in me vertit, et cōuertit manū suā tota die. Beth. Uetustam fecit pellē meā r carnē meā, contriuit ossa mea. Beth. Edificauit in gyro meo, et circūdedit me felle et labore. Beth. In tenebrosis collocauit me, quasi mortuos sempiternos. Gimel. Circūedificauit aduersum me, vt non egrediar: aggrauauit cōpedē meū. Gimel. Sed r cū clamauero r rogauero, exclusit orationē meā. Gimel. Cōclusit vias meas lapidib⁹ quadris, semitas meas subuertit. Daleth. Ursus insidias fact⁹ est mihi leo in abscōditis. Daleth. Semitas meas subuertit, r cōfregit me, posuit me desolatam. Daleth. Tetēdit arcū suū, r posuit me quasi signū ad sagittaz. He. ℣Diffidit in renibus meis filias pharetre sue. He. Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eoz tota die. He. Repleuit me amaritudinibus, inebriauit me absynthio. Uau. Et fregit ad numerū dentes meos, cibauit me cinere. Uau. Et repulsa est a pace anima mea, oblitus sum bonorum. Uau. Et dixi. Perijt finis meus, et spes mea, a domino, zain. Recordare paupertatis et transgressionis mee, absynthij r fellis. zain. ℣Memoria memor ero, r tabescet in me aia mea. zain. Hec recolēs in corde meo, ideo sperabo, Heth. ℣Misericordie dñi q nō sum⁹ cōsumpti: q nō defecerūt miserationes eius. Heth. Noui diluculo, multa est fides tua. Heth. Pars mea dñs, dixit aia mea: propterea expectabo eū. Teth. Bonus est dñs sperātibus in eū, aie querēti illū. Teht. Bonū est pstolari cū silētio salutare dei. Teht. Bonū est viro cū portauerit iugū ab adolescentia sua. Jod. Sedebit solitarius r tacebit: q leuauit sup se. Jod. Ponet in puluere os suū, si forte sit spes. Jod. Dauit percutiēti se maxillā, saturabit opprobrijs. Caph. Quia non repellet in sempiternū dñs. Caph. Quia si abiecit, et miserebit̄ ꝑm multitudinē misericordiaz suarū. Caph. Nō em humiliauit ex corde suo, r abiecit filios hoim, Lamed. Ut cōtereret sub pedib⁹ suis oēs victos terre, Lamed. Ut declinaret iudiciū viri, in cōspectu vult⁹ altissimi, Lamed. Ut puerteret hoiem in iudicio suo, dñs ignorauit. ℣Dem. Quis est iste q dixit vt fieret dño non iubente: ℣Dem. Ex ore altissimi nō egredient̄ nec mala nec bona. ℣Dem. Quid murmurauit homo viuēs, vir ꝑ peccatis suis: Nun. Scrutemur vias nostras, r q̄ram⁹, r reuertamur ad dñm. Nun. Leuem⁹ corda nr̄a cū manib⁹ ad dñm in celos. Nun. Nos inique egim⁹, r ad iracūdiā puocauim⁹: idcirco tu inexorabilis es. Samech. Operuisti furore, r percussisti nos: occidisti, nec pepcisti. Samech. Opposuisti nubē tibi, nec trāseat oratio. Samech. Eradicationē r abiectionem posuisti me in medio populoz. Phe. Aperuer̄t sup nos os suū oēs inimici nostri. Phe. Formido r laqueus facta est nobis vaticinatio r contritio. Phe. Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in cōtritione filie ppli mei. Ain. Oculus meus afflictus est nec tacuit, eo q̄ nō esset requies. Ain. Donec respiceret r videret dñs de celis. Ain. Oculus meus depredatus est aiam meā in cūctis filiab⁹ vrbis mee. Sade. Uenatione ceperūt me q̄si auē inimici mei gratis. Sade. Lapsa est in lacū vita mea, r posuerūt lapidē sup me. Sade. Inundauerunt aq̄ sup caput meū, dixi. Perij. Coph. Inuocaui nomē tuū dñe de locis nouissimis. Coph. Uocē meā audisti: ne auertas aurē tuā a singultu meo r clamoribus. Coph.

Appropinquasti in die qñ inuocauite: dixisti, ne timeas. Res. Judicasti dñe causas anime mee: redẽptor vite mee. Res. Vidisti dñe iniquitatẽ illoꝝ aduersum me: iudica iudiciũ meũ. Res. Vidisti oẽm furorẽ, vniuersas cogitationes eoꝝ aduersum me. Sin. Audisti opprobria eorũ dñe, oẽs cogitationes eoꝝ aduersum me. Sin. Labia insurgentiũ mihi, et meditationes eoꝝ aduersum me tota die. Sin. Sessionẽ eoꝝ, & resurrectionẽ eoꝝ vide: ego sum psalmꝰ eorũ. Thau. Reddes eis vicẽ dñe, iuxta opa manuũ suarũ. Thau. Dabis eis scutũ cordis laborẽ tuũ, Thau. Perseqeris in furore tuo, et conteres eos sub celis domine.

¶ Aleph. Caput iij.

A Quomodo obscuratũ est aurũ, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuariꝝ in capite oĩm platearũ: Beth. Filij Sion inclyti, et amicti auro primo: quo modo reputati sunt in vasa testea, opus manuũ figuli: Gimel. Sed & lamie nudauerũt mãmã, lactauerũt catulos suos: filia populi mei crudelis, quasi struthio in deserto. Daleth. Adhesit lingua lactentes ad palatum eiꝰ in siti: parunli petierũt panẽ, et non erat qui frãgeret eis. He. Qui vescebañ voluptuose, interierũt in vijs: q nutriebañ in croceis, amplexati sunt sterco ra. Vau. Et maior effecta est iniquitas filie populi mei pec B cato Sodomorũ: que subuersa est in momẽto, & nõ ceperũt in ea manus. Zain. Candidiores Nazarei eius niue, nitidiores lacte, rubicũdiores. ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Beth. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ, et non sunt cogniti in plateis: adhesit cutis eorũ ossibꝰ: aruit, & facta est quasi lignum. Teth. Beliꝰ fuit occisis gladio, qꝫ interfectis fame: qñ isti extabuerũt cõsumpti a sterilitate terre. Jod. Manus mulieꝝ misericordiũ coxerũt filios suos: facti sunt cibus earum in cõtritione filie populi mei. Caph. Cõpleuit dñs furorẽ suũ, effudit iram indignationis sue: & succẽdit ignẽ in Sion, et deuorauit fundamẽta eiꝰ. Lamed. Nõ credidert reges terre, & vniuersi habitatores orbis qñ ingrederet hostis & inimicus p portas Jerusalem. Mem. L Propter peccata pphetarum eius, et iniqtates sacerdotũ eiꝰ, q effuderũt in medio eiꝰ sanguinẽ iustorũ. Nun. Errauerunt ceci in plateis, polluti sunt sanguine: cũqꝫ non possent intrare tenuerunt lacinias suas. Samech. Recedite polluti, clamauerunt eis, recedite, abite, nolite tangere. Jurgati quippe sunt & cõmoti: dixerũt inter gẽtes, Non addet vltra vt habitet in eis. Phe. Facies dñi diuisit eos, nõ addet vt respiciat eos. Facies sacerdotũ nõ erubuerũt, neqꝫ senũ miserti sunt. Ain. Cũ adhuc subsisterem⁹ defecerunt oculi nri ad auxiliũ nostrũ vanũ: cũ respicerẽ ím⁹ attenti ad gẽtẽ q̃ salD uare nos nõ poterat. Sade. Lubricauerũt vestigia nra in itinere platearũ nostrarũ, appropinquauit finis noster, completi sunt dies nostri, qꝫ venit finis noster. Coph. Velociores fuerunt psecutores nri aquilis celi: sup montes psecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis. Res. Spũs oris nostri Christus dominus captus est in peccatis nostris: cui dixim⁹. In vmbra tua viuem⁹ in gentib⁹. Sin. Gaude et letare filia Edom q̃ habitas in terra Hus: ad te quoqꝫ perueniet calix, inebriaberis, atqꝫ nudaberis. Thau. Completa est iniqtas tua filia Sion, nõ addet vltra vt transmigrette. Visitauit iniqtatẽ tuã filia Edõ, discooperuit pctã tua.

¶ Oratio Jeremie. Caput. v.

A Recordare dñe quid acciderit nobis: intuere & respice opprobriũ nostrũ. Hereditas nostra versa est ad alienos: domꝰ nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus absqꝫ pre: matres nostre q̃si vidue. Aquã nostrã pecunia bibim⁹: ligna nostra pretio comparauim⁹. Ceruicib⁹ nostris minabamur, lassis nõ dabaꝫ requies. Egypto dedimus manũ, & Assyrijs: vt saturaremur pane. Patres nostri peccauerũt, & nõ sunt: & nos iniqtates eoꝝ portauimus. Serui dñati sunt nostri: nõ fuit qui redimeret de manu eoꝝ. In aia⁹ nris afferebam⁹ panem nobis, a facie gladij in deserto. Pellis nostra, quasi cliba C nus, exusta est a facie tẽpestatũ famis. Mulieres in Sion humiliauerũt, & virgines in ciuitatibus Juda. Principes manu suspẽsi sunt: facies senũ nõ erubuerũt. Adolescẽtibꝰ impudice abusi sunt: & pueri in ligno corruerũt. Senes defecerunt de portis: iuuenes de choro psallentiũ. Defecit gaudiũ cordis nostri: versus est in luctũ chorus noster. Decidit corona capitis nostris: ve nobis, qꝫ peccauim⁹. Propter D ea mestũ factũ est cor nostrũ, ideo cõtenebrati sunt oculi nostri. Propter montem Sion qꝫ disperijt: vulpes ambulauerũt in eo. Tu aũt dñe in eternũ permanebis, soliũ tuum in gñatione & gñationẽ. Quare in perpetuum obliuiscerisnostri derelinques nos in longitudine dierũ? Cõuerte nos dñe ad te, & cõuertemur: innoua dies nostros, sicut a principio. Sz & pijciẽs repulisti nos, iratꝰ es ẽtra nos vehemẽter.

¶ Explicit Threni: id est lamentationes Jeremie prophete.

¶ Incipit prefatio in librum Baruch prophete.

Liber iste q̃ Baruch nomine prenotatur: in Hebreo canone non habetur: sed tantum in vulgata editione: similiter et epistola Jeremie. Propter notitiam autez legentium hic scripta sunt: quia multa de Christo nouissimis quz temporibus tudicant.

¶ Incipit Baruch propheta.

¶ Scripsit Baruch librum et legit coram Jeconia filio Joachim rege Juda: audet et Babylonẽ miserunt pecuniam & libũ in dels in Jerusalem vt orarent pro ipsis. Caput. j.

A Hec vba libri q̃ scripsit Baruch, filiꝰ Nerie, filij Maasie, filij Sedechie, filij Sedei filij Helcie in Babylonia, in anno quinto, in septimo die mẽsis, in tpe quo ceperũt Chaldei Jerusalẽ, & succẽderunt eã igni. Et legit Baruch vba libri huiꝰ ad aures Jechonie filij Joacim regis, regis Juda, & ad aures vniuersi populi venientis ad librũ: & ad aures potẽtiũ filioꝝ regũ, et ad aures pbyterorũ, & ad aures ppli, a minimo vsqꝫ ad maximum eoꝝ oĩm habitantiũ in Babylonia, ad flumen Sodi. Qui audientes plorabãt, & ieiunabãt, et orabãt in cõspectu dñi. Et collegerũt pecuniã, sm qõ potuit vnusquisqꝫ manus: et miserunt in Jerlm ad Joacim filiũ Helcie filij Salom sacerdotem, & ad sacerdotes, & ad oẽm ppl'm q inuenti sunt cũ eo in Jerusalẽ, cũ acciperet vasa tẽpli dñi q̃ ablata fuerãt de tẽplo, revocare in terrã Juda decima die mensis Siban, vasa argẽtea q̃ fecit Sedechias filius Josie rex Juda, postea qꝫ cepisset Nabuchodonosor rex babylonis Jechoniam, & principes, & vinctos, & potẽtes, & populum terre ab Jerlm, et duxit eos in Babylonẽ. Et dixerunt, Ecce misim⁹ ad vos pecunias, de qb⁹ emite holocaustomata, et thus, & facite mãna, & offerte p pctõ ad arã dñi dei nostri: et orate p vita Nabuchodonosor regis Babylonis, & p vita Balthasar filiꝰ eiꝰ, vt sint dies eoꝝ sicut dies celi sup terrã: et vt det dñs virtutẽ nobis, & illuminet oculos nostros, vt viuam⁹ sub vmbra Nabuchodonosor regis Babylonis, & sub vmbra Balthasar filij eiꝰ, & seruiam⁹ eis multis diebꝰ, & iueniam⁹ gratiã in ꝫspectu eoꝝ. Et p nobis ipsis orate ad dñm deũ nostrũ: qꝫ peccauim⁹ dño deo nostro, & nõ est auersus furor eius a nobis vsqꝫ in hũc diẽ. Et legite librũ istum, quẽ misim⁹ ad vos recitari in tẽplo dñi, in die solẽni & ĩ die opportuno: & dicetis, Dño deo nro iustitia: nobis aũt cõfusio faciei nostre, sicut est dies hec, omni Juda & habitãtibꝰ in Jerlm, regib⁹ nris, & principib⁹ nris, & sacerdotib⁹ nris, et pphetis nris, & pribꝰ nris. Peccauim⁹ ante dñm deum nostrũ, & nõ credidim⁹, diffidẽtes in eũ: & nõ fuimus subiectibiles illi, & nõ audiuim⁹ vocẽ dñi dei nri, vt ambularemus in mandatis eiꝰ q̃ dedit nobis. A die qua eduxit pres nostros de terra Egypti, vsqꝫ ad diẽ hãc eramus ĩcredibiles ad dñm deũ nostrũ: & dissipati recessimus, ne audirem⁹ vocẽ ipsi⁹. Et adheserũt nobis multa mala, & maledictiones, q̃ cõstituit dñs Moysi puo suo: q eduxit patres nostros de terra Egypti, dare nobis terrã fluẽtem lac et mel, sicut hodierna die. Et nõ audiuim⁹ vocẽ dñi dei nri sm oĩa vba pphetarũ quos misit ad nos: & abiuim⁹ vnusqsqꝫ in sensum

cordis nostri maligni, operari dijs alienis, facientes mala ante oculos domini dei nostri.

¶ Judet propter peccata facti sunt subter et non supra: vox penitẽtiam peccauimus: et inique egimus. quod non mortua sed anima esuriens dat gloriam deo promittit dominus alterum testamẽtum eternum: scilicet nouum. Caput.ij.

A

PRopter qđ statuit dñs deꝰ noster verbũ suũ qđ locutꝰ est ad nos, ⁊ ad iudices nostros q̃ iudicauerũt in Jerusalẽ, ⁊ ad reges nostros, ⁊ ad pr̃incipes nostros, ⁊ ad oẽm Jsrael ⁊ Juda: vt adduceret dñs sup nos mala magna q̃ non sunt facta sub celo quẽadmodũ facta sunt in Jerusalẽ, ꝓm que scripta sunt in lege Moysi, vt manducaret homo carnes filij sui, ⁊ carnes filie sue. Et dedit eos sub manu regũ oĩm q̃ sunt in circũitu nostro in improperiũ et in desolationẽ, et in oĩbus populis in quib⁹ nos dispersit dñs. Et facti sum⁹ subt⁹, et nõ supra: q⁹ peccauim⁹ dño deo nr̃o, nõ obaudiẽdo voci ipsius. Domino deo nr̃o iustitia: nobis aũt ⁊ patribus nr̃is cõfusio faciei sicut est dies hec. Quia locutus est dñs sup nos oĩa mala hec q̃ venerũt sup nos: ⁊ nõ sumus deprecati faciẽ dñi dei nostri, vt reuerteremur vnusquisq⁹ nostrum a vijs nostris pessimis. Et vigilauit dñs i malis, ⁊ adduxit ea sup nos: quia iustus est dñs in oĩbus opib⁹ suis q̃ mãdauit nobis: ⁊ nõ audiuim⁹ vocẽ ipsius, vt irem⁹ in ꝓceptis dñi q̃ dedit ante faciẽ nostrã. Et nũc dñe deꝰ Jsrael, q̃ eduxisti populũ tuũ de terra Egypti in manu valida, et in signis, ⁊ in prodigijs, ⁊ in virtute tua magna, et in brachio excelso, et fecisti tibi nomen sicut est dies iste: peccauim⁹, ĩpie egim⁹, inique gessimus dñe deꝰ noster, in oĩbus iustitijs tuis. Auertatur ira tua a nobis: q⁹ derelicti sum⁹ pauci inter gentes, vbi dispersisti nos. Exaudi dñe preces nr̃as, et oratones nostras, ⁊ educ nos ꝓpter te: et da nobis inuenire gratiã ante faciem eoꝝ q̃ nos abduxerũt: vt sciat oĩs terra q⁹ tu es dñs deꝰ noster, et q⁹ nomẽ tuũ inuocatũ est sup Jsrael, ⁊ sup genꝰ ipsi⁹. Respice dñe de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuã, et exaudi. Aperi oculos tuos, et vide: q⁹ nõ mortui qui sunt in inferno: quorũ spũs acceptꝰ est a visceribꝰ suis, dabunt honorẽ et iustificationẽ dño: sed anima q̃ tristis est super magnitudinem mali, ⁊ incedit curua et infirma, et oculi deficiẽtes, et anima esuriens dat tibi gloriã et iustitiã dño. Quia nõ ꝓm iustitias patrũ nostrorũ nos fundimus ꝓces, et petim⁹ misericordiã ante cõspectũ tuũ dñe deꝰ noster: sed q⁹ misisti irã tuã, et furorẽ tuũ sup nos, sicut locutꝰ est in manu puerorũ tuoꝝ ꝓphetarũ, dicẽs, Sic dicit dñs, Inclinate humerũ vestrũ, et ceruicẽ vestrã, et opera facite regi Babylonis: et sedebitis in terra quã dedi patrib⁹ vestris. Qđ si nõ feceritis, nec audieritis vocẽ dñi dei vestri operari regi Babylonie: defectionẽ vestrã faciã de ciuitatib⁹ Juda, ⁊ a foris Jerusalẽ, ⁊ auferã a vobis vocẽ iucũditatis, ⁊ vocem gaudij, ⁊ vocẽ sponsi ⁊ vocẽ sponse, ⁊ erit oĩs terra sine vestigio ab inhabitãtib⁹ eã. Et nõ audierunt vocẽ tuam, vt operarent regi Babylonis: ⁊ statuisti verba tua q̃ locutus es in manib⁹ puerorũ tuoꝝ ꝓphetarũ, vt trãsferentur ossa regũ nostroꝝ, et ossa patrũ nostroꝝ de loco suo, et ecce ꝓiecta sunt in caloꝛe solis, et in gelo noctis: ⁊ mortui sunt in doloribus pessimis, in fame et in gladio, ⁊ in emissione. Et posuisti tẽplũ, in quo inuocatũ est nomen tuũ in ipso, sicut hec dies, ꝓpter iniqtatẽ dom⁹ Jsrael ⁊ domus Juda. Et fecisti in nobis dñe deꝰ noster ꝓm oẽz bonitatẽ tuã, ⁊ ꝓm omnẽ miserationẽ tuã illã magnã: sicut locutus es in manu pueri tui Moysi, in die qua ꝓcepisti ei scribere legẽ tuã coram filijs Jsrl, dicẽs, Si nõ audieritis vocẽ meã, multitudo hec magna cõuertẽ in minimã iter gẽtes, quo ego eos dispergã: quia scio q⁹ me nõ audiet ppl's. ppl's est em̃ dura ceruice. ⁊ conuertẽ ad coꝛ suũ i terra captiuitatis sue: ⁊ sciẽt q⁹ ego sum dñs deꝰ eoꝝ: ⁊ dabo eis coꝛ, ⁊ intelligẽt, et aures: ⁊ audiẽt. Et laudabũt me in terra captiuitatis sue, et memores erũt nois mei. Et auertent se a dorso suo duro, et a malignitatibus suis: q⁹ reminiscent viã patrũ suoꝝ q⁹ peccauerũt i me. Et reuocabo illos i terrã quã iuraui patrib⁹ eoꝝ Abrahã, Jsaac ⁊ Jacob, ⁊ dñabunt eius: ⁊ multiplicabo eos, et non minorabunt. Et statuã illis testamẽtũ alterũ sempiternũ, vt sim illis in deũ, ⁊ ipsi erũt mihi i ppl'm: ⁊ nõ mouebo amplius populum meũ filios Jsrael in terra quã dedi illis.

¶ Clamor anime ⁊ spũs in angustijs positi audire debemus mandata vite vt sciamus prudentiam ⁊ discere debemus vbi sit sapientia: gygãtes statura magnos ⁊ scientes bellum non elegit dñs, dñs adinuenit omnem viã discipline: de christo incarnato. Caput.iij.

A

ET nũc dñe oĩpotẽs deꝰ Jsrael, aĩa i angustijs, ⁊ spiritus anxius clamat ad te: audi dñe ⁊ miserere, q⁹ deꝰ es misericors, ⁊ miserere nostri: quia peccauim⁹ ante te. Quia tu sedes i sempiternũ. et nos peribim⁹ in euum: Dñe oĩpotẽs deꝰ Jsrl audi nũc orationẽ mortuoꝝ Jsrael, ⁊ filioꝝ ipsoꝝ, q̃ peccauerũt ante te, ⁊ nõ audierũt vocẽ dñi dei sui, ⁊ agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniqtatũ patrũ nostrorũ, sed memento man⁹ tue ⁊ nois tui in tpe isto: q⁹ tu es dñs deus noster, ⁊ laudabim⁹ te dñe, q⁹ ꝓpter hoc dedisti timorẽ tuũ in cordib⁹ nostris, ⁊ vt inuocem⁹ nomẽ tuũ, ⁊ laudem⁹ te i captiuitate nr̃a, q⁹ cõuertimur ab iniqtate patrũ nostroꝝ qui peccauerũt ante te. Et ecce nos in captiuitate nostra sumus hodie, qua nos dispersisti in improperiũ, ⁊ in maledictũ, et in peccatũ, ꝓm oẽs iniqtates patrũ nostroꝝ q̃ decesserũt a te dñe deꝰ noster. Audi Jsrael mãdata vite: aurib⁹ pcipe, vt sciatis prudentiã. Quid est Jsrael q̃ in terra inimicorũ es: inueterasti in terra aliena, coinquinatus es cũ mortuis: deputat⁹ es cũ descẽdẽtib⁹ in infernũ. Dereliqsti fontẽ sapiẽtie. Nã si in via dei ambulasses, habitasses vtiq⁹ in pace sup terrã. Disce vbi sit prudẽtia, vbi sit virt⁹, vbi sit intellectus: vt scias simul vbi sit longiturnitas vite ⁊ victus, vbi sit lumẽ oculoꝝ, ⁊ pax. Quis inuenit locũ eiꝰ: ⁊ qs intrauit in thesauros eiꝰ: Ubi sunt pr̃incipes gẽtiũ, ⁊ q̃ dominãtur sup bestias q̃ sunt sup terrã: q̃ i auib⁹ celi ludũt, q̃ argẽtum thesaurizãt ⁊ aurũ in quo ꝓfidũt hoĩes, ⁊ nõ est finis acquisitionis eoꝝ: q̃ argẽtũ fabricãt et soliciti sunt, nec est inuentio operũ illoꝝ: exterminati sunt, ⁊ ad inferos descenderunt, et alij loco eoꝝ exurrexerũt. Juuenes viderũt lumẽ, ⁊ habitauerũt sup terrã, viã aũt discipline ignorauerũt, neq⁹ intellexerũt semitas eiꝰ, neq⁹ filij eoꝝ susceperũt eã, a facie ipsoꝝ longe facta est: nõ est audita i terra Chanaan, neq⁹ visa est in Theman. Filij qꝫ Agar q̃ exquirũt prudẽtiã q̃ de terra est, negotiatores terre, ⁊ Theman, ⁊ fabulatores, ⁊ exquisitores itelligẽtie, viã aũt sapiẽtie nescierũt, neq⁹ cõmemorati sunt semitas eiꝰ. O Jsrael q̃ magna est dom⁹ dei, ⁊ i gẽs locus possessiõis eiꝰ: Magn⁹ est, ⁊ nõ habet finẽ: excelsus ⁊ immẽsus. Ibi fuerũt gigãtes noiati illi q̃ ab initio fuerũt, statura magna, sciẽtes bellũ. Non hos elegit dñs, neq⁹ viã discipline dedit illis: ꝓpterea perierũt. Et qm̃ nõ habuerũt sapiẽtiã, interierũt ꝓpt suã insipiẽtiã. Quis ascẽdit in celũ, ⁊ accepit eã, ⁊ deduxit eã de nubib⁹: Quis trãsfretauit mare: ⁊ inuenit illã, ⁊ attulit illã sup aurũ electũ: Nõ est qui possit scire vias eiꝰ, neq⁹ q̃ exqrat semitas eiꝰ: Isq̃ scit vniuersa, nouit eã, ⁊ adinuenit eã prudentiã sua: q̃ preparauit terrã i eterno tpe, ⁊ repleuit eã bipedib⁹, ⁊ quadrupedib⁹: q̃ emittit lumẽ: ⁊ vadit, ⁊ vocauit illõ, ⁊ obedit illi i tremore. Stelle aũt dederũt lumẽ in custodijs suis, et letate sunt: vocate sunt, et dixerũt, Adsumus: ⁊ luxerũt ei cũ iucũditate, q̃ fecit illas. Hic est deꝰ noster, ⁊ nõ estimabit alius aduersus eũ. Hic adinuenit oĩm viã discipline, et tradidit illam Jacob puero suo, ⁊ Jsrael dilecto suo. Post hec in terris visus est, ⁊ cum hominibus conuersatus est.

¶ De lege eterna et tenentibus eam et spernentibus eam: vox ecclesie tribulantis: confortatio ⁊ consolatio Jerusalem: id est ecclesie in tribulationibus constitute. Caput.iiij.

A

HIc liber mãdatoꝝ dei, ⁊ lex q̃ est in eternũ: oẽs q̃ tenẽt eã, pueniẽt ad vitã: q̃ aũt derelinquerũt eũ, in mortẽ. Cõuertere Jacob, et apprehende eã, ambula p viã ad splẽdorẽ eiꝰ cõtra lumẽ eiꝰ. Ne tradas alteri gloriã tuã, ⁊ dignitatẽ tuam genti aliene. Beati sumus Jsrael: q̃ q̃ deo placẽt, manifesta sunt nobis. Animequior esto ppl's dei, memorabilis Jsrael. Venũdati estis gentibus, non in pditionẽ: sed ꝓpter qđ in ira dei ad iracũdiã puocastis dñm, traditi estis aduersarijs. Exacer-

bastis

bastis eñ eũ qui fecit vos, deum eternum, immolantes demonijs ⁊ nõ deo. Obliti eñ estis eum qui nutriuit vos, et cõtristastis nutricẽ vestrã Jerusalẽ. Vidit eñ iracũdiam a deo venientem vobis, ⁊ dixit, Audite cõfines Sion, adduxit eñ mihi deus luctũ magnum: vidi eñ captiuitatẽ ppli mei, filioꝝ meorũ ⁊ filiarũ, quã supduxit illis eternus. Nutriui eñ illos cũ iucũditate: dimisi aũt illos cum fletu, et luctu. Nemo gaudeat sup me viduã ⁊ desolatã: a multis derelicta sum propter peccata filioꝝ meoꝝ, qꝝ declinauerunt a lege dei. Justitias aũt ipsi⁹ nesciẽrũt, nec ambulaueruut p vias mãdatorũ dei, neq; p semitas veritatis ei⁹ cũ iustitia ingressi sunt. Veniãt cõfines Sion, ⁊ memorãtur captiuitatẽ filioꝝ ⁊ filiarũ mearũ, quã superduxit illis etern⁹. Adduxit eñ sup illos gentẽ de longinquo, gentem improbam, et alteri⁹ lingue: qui nõ sunt reuerti senẽ, neq; puerorũ miserti sunt: ⁊ adduxerũt dilectos vidue, et a filijs vnicã desolauerũt. Ego aũt qd possum adiuuare vos? Quid eñ adduxit sup vos mala, ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorũ. Ambulate filij, ambulate: ego eñ derelicta sum sola. Exui me stola pacis, indui autẽ me sacco obsecrationis, et clamabo ad altissimũ in dieb⁹ meis. Animequiores estote filij, clamate ad dñm, ⁊ eripiet vos de manu principum inimicorũ. Ego eñ speraui in eternũ salutẽ vestrã: ⁊ venit mihi gaudium a sancto sup misericordia qꝝ veniet vobis ab eterno salutari nostro. Emisit eñ vos cũ luctu ⁊ ploratu: reducet aũt vos mihi dñs cum gaudio ⁊ iucũditate in sempiternum. Sicut eñ viderũt vicine Sion captiuitatem vestrã a deo, sic videbũt et in celeritate salutẽ vestrã a deo, que superueniet vobis cũ honore magno, ⁊ splendore eterno. Filij patiẽter sustinete irã, q supuenit vobis persecutus est eñ te inimicus tu⁹, sed cito videbitis pditionẽ ipsius: et super ceruices ipsius ascẽdes. Delicati mei ambulaverũt vias aspas: ducti sũt eñ vt grex dirept⁹ ab inimicis. Animequiores estote filij, ⁊ pclamate ad dñm: erit eñ memoria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut eñ fuit sensus vester vt erraretis a deo: decies tãtum iterũ cõuertentes regretis eũ. Qui eñ induxit vobis mala, ipse rursum adducet vobis sempiternã iucunditatez cũ salute vestra. Animequior esto Jerusalẽ: exortatur eñ te qui te nominauit. Nocentes peribũt, qui te vexauerũt: ⁊ qui gratulati sunt in tua ruina, puniẽtur. Ciuitates quib⁹ seruierũt filij tui, puniẽtur, et qꝝ accepit filios tuos. Sicut eñ gauisa est i tua ruina, et letata est in casu tuo: sic cõtristabitur in sua desolatiõe. Et amputabitur exultatio multitudinis eius, ⁊ gaudimonium eius erit in luctum. Ignis eñ superueniet ei ab eterno in longiturnis diebus, ⁊ habitabitur a demonijs in multitudine tẽporis. Circunspice Jerusalem ad orientem, et vide iucunditatem a deo tibi venientẽ. Ecce eñ veniunt filij tui quos dimisisti dispersos: veniunt collecti ab oriente vsq; ad occidentem, in verbo sancti gaudentes in honorem dei.

¶ De christo domino qui est iucunditas veniens a deo missus: de christo domino et ecclesia. Caput. v.

Xue te Jerusalẽ stola luct⁹ ⁊ verationis tue: et indue te decore ⁊ honore, qꝝ a deo tibi est sempiterna gloria. Circũdato te diploide a deo iustitie, ⁊ impone mitram capiti tuo honoris eterni. Deus eñ ostẽdet spẽdorẽ suum in te, qui sub celo est. Nominabitur eñ tibi nomen tuũ a deo in sempiternum, Pax iustitie et honor pietatis. Exurge Jerusalẽ, et sta in excelso: ⁊ circũspice ad orientem, ⁊ vide collectos filios tuos ab oriẽte sole vsq; ad occidẽtem, in verbo sancti gaudentes dei memoria. Exierũt enim abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet autem illos dñs ad te portatos in honorem sicut filios regni. Cõstituit eñ deus humiliare omnem montez excelsum, et rupes perennes, ⁊ cõualles replere in equalitatem terre: vt ambulet Jsrael diligẽter in honorẽ dei. Obũbrauerũt aũt ⁊ silue, et omne lignũ suauitatis Jsrael mandato dei. Adducet eñ deus Jsrael cũ iucũditate in lumine maiestatis sue cum misericordia et iustitia que est ex ipso.

¶ Incipit exemplum epistole eiusdem quam misit Jeremias ad abductos captiuos in Babyloniam a rege Babyloniorum vt annuntiaret illis ꝑm quod preceptum est illi a deo. Caput. vi.

Propter peccata qꝝ peccastis ante deũ, abducemini in Babyloniam captiui a Nabychodonosor rege Babyloniorũ. Ingressi itaq; in Babylonẽ, eritis ibi annis plurimis ⁊ temporibus longis vsq; ad gñationes septẽ: post hoc autẽ educã vos inde cum pace. Nũc aũt videbitis in Babylonia deos aureos ⁊ argẽteos, ⁊ lapideos ⁊ ligneos in humeris portari, ostentantes metum gentibus. Videte ergo ne ⁊ vos similes efficiamini factis alienis, et metuatis, et metus vos capiat in ipsis. Visa itaq; turba de retro et ab ante adorantes, dicite in cordibus vestris, Te oportet adorari dñe. Angelus autem meus vobiscũ est: ipe aũt exquirã animas vestras. Nã ligna ipsorũ polita a fabro, ipsa etiã inaurata, et in argenta falsa sunt: et non possunt loqui. Et sicut virgini amanti ornamenta: ita accepto auro fabricati sunt. Coronas certe aureas habent super capita sua dij illorũ: vnde subtrahunt sacerdotes ab eis aurũ ⁊ argẽtũ, ⁊ erogãt illõ i semetipsis. Dant aũt ⁊ ex ipso prostitutis, ⁊ meretrices ornant: ⁊ iterũ cũ receperint illud a meretricib⁹, ornãt deos suos. Hi aũt nõ liberãtur ab erugine ⁊ tinea. Opertis aũt illis veste purpurea, extergũt faciẽ ipsorũ ꝓpter puluerẽ domus, qui est plurimus inter eos. Sceptrum aũt habet vt homo, sicut iudex regionis q in se peccãtẽ nõ interficit. Habet etiã in manu gladium ⁊ securim: se aũt de bello, ⁊ a latronib⁹ non liberat. Unde vobis notũ sit qꝝ nõ sunt dij. Nõ ergo timueritis eos. Sicut eñ vas hois confractũ inutile efficit: tales sunt et dij illorum. Cõstitutis illis in domo, oculi eorũ pleni sunt puluere a pedib⁹ introeuntiũ. Et sicut alicui q regem offendit, circũsepte sunt ianue, aut sicut ad sepulchrũ adductum mortuũ: ita tutãtur sacerdotes ostia clausuris et seris, ne a latronib⁹ expoliẽtur. Lucernas accẽdũt illis, ⁊ qdem multas: ex quibus nullã videre possunt, sunt aũt sicut trabes in domo. Corda vo eoꝝ dicũt elingere serpentes qui de terra sunt, dum comedunt eos ⁊ vestimẽtũ ipsoꝝ, ⁊ nõ sentiũt. Nigre fiunt facies eoꝝ a fumo, qui in domo fit. Supra corpus eorũ, et supra caput eorũ volãt noctue, ⁊ hirũdines, et aues etiã, silr et catte. Unde sciatis qꝝ nõ sunt dij. Ne ergo timueritis eos. Aurũ etiã qõ habẽt, ad speciẽ est. nisi aliquis exterserit eruginẽ, nõ fulgebũt: neq; eñ dum cõflarent sentiebant. Ex omni pretio empta sunt, in quib⁹ spiritus nõ inest ipsis. Sine pedib⁹ in humeris portãtur, ostẽtantes ignobilitatẽ suã hoibus. Cõfundant etiã q colũt ea. Propterea. si ceciderint in terrã: a semetipsis nõ consurgũt: neq; si quis eũ statuerit rectũ, per semetipsum stabit, sed sicut mortuis humeri illis apponent. Hostias illorũ vendunt sacerdotes ipsorũ, ⁊ abutũtur: similiter ⁊ mulieres eorum decerpẽtes, neq; infirmo, neq; medicanti aliqd impertiũt, de sacrificijs eorũ fete ⁊ menstruate cõtingũt. Sciẽtes itaq; ex his quia nõ sunt dij, ne timeatis eos. Unde eñ vocantur dij? Quia mulieres apponũt dijs argẽteis, et aureis, ⁊ ligneis: ⁊ i domibus eorũ sacerdotes sedẽt, habẽtes tunicas scissas, ⁊ capita, ⁊ barbã rasam, quoꝝ capita nuda sunt. Rugiũt autẽ clamãtes contra deos suos, sicut in cena mortui. Vestimenta eorum auferũt sacerdotes, ⁊ vestiũt vxores suas ⁊ filios suos. Neq; si quid mali patiunt ab aliquo, neq; si qd boni, poterunt retribuere: neq; regẽ constituere possunt, neq; auferre. Silr neq; dare diuitias possunt, neq; malũ retribuere. Si qs illis votũ vouerit, ⁊ nõ reddiderit: neq; hoc requirũt. Hoiem a morte nõ liberãt, neq; infirmũ a potẽtiori eripiũt. Hoiem cecũ, ad visum nõ restituũt: de necessitate hominẽ nõ liberabũt. Vidue non miserebunt, neq; orphanis bñfaciẽt. Lapidib⁹ de monte silꝛes sunt dijs illorũ, lignei et lapidei, et aurei, et argẽtei. Qui aũt colluũt ea, cõfundentur. Quõ ergo estimãdũ est, aut dicẽdũ illos eẽ deos? Adhuc eñ ipsis Chaldeis nõ honorãtib⁹ ea: q cũ audierint mutũ nõ posse loqui, offerũt illõ ad Bel, postulãtes ab eo loqui: qꝛsi possint sentire q nõ habent motũ. et ipsi cũ intellexerint, relinquẽt ea: sensum eñ nõ habẽt ipsi dij illorũ. Mulieres aũt circũdate funib⁹, in vijs sedẽt, succẽdentes ossa olinarũ.

Cum aũt aliqua ex ipsis attracta ab aliquo trãseunte do-
mierit cum eo, prime exprobrat qõ ea nõ sit digna habita
sicut ipsa, neq; fumis eius diruptus sit. Oia aũt q̃ illis fiũt,
falsa sunt. Quo estimãdũ aut dicẽdũ est illos esse deos? A
fabris aũt & aurificib⁹ facta sunt. Nihil aliud erunt, nisi
id qõ volũt esse sacerdotes. Aurifices etiã ipsi q̃ ea faciũt,
nõ sunt multi tẽporis. Nunqd ergo possunt ea que fabrica-
ta sunt ab ipsis, esse dij? Reliquerũt aũt falsa & opprobriũ
postea futuris. Nam cũ superuenerit illis prelium, & mala:
cogitãt sacerdotes post se: vbi se ascõdãt cũ illis. Quomo-
do ergo sentiri debeãt qñ dij sunt, q̃ nec de bello se liberant,
neq; de malis se eripiunt? Nam cũ sint lignea, & inaurata,
et in argentata, scietur postea quia falsa sunt ab vniuersis
gentibus & regib⁹: que manifesta sunt quia non sunt dij, sed
opera manuũ hominũ, & nullũ dei opus cũ illis, Unde er-
F go notũ est quia nõ sunt dij, sed opera manuũ hominum, et
nullũ dei opus in ipsis est. Regẽ regioni nõ suscitant, neq;
pluuiã hominib⁹ dabũt. Judiciũ quoq; nõ discernent, neq;
regiões liberabunt ab iniuria: q̃ nihil possunt sicut corni-
cule inter mediũ celi & terre. Etenim cum inciderit ignis in do
mum deorũ ligneorũ, & argẽteorũ, & aureorũ, sacerdotes q
dem ipsorũ fugiẽt, & liberabunt: ipsi vo sicut trabes in me-
dio cõburẽtur. Regi aũt & bello nõ resistẽt. Quomodo er-
go existimãdũ est, aut recipiẽdũ q̃ dij sunt? Non a furibus,
neq; a latronib⁹ se liberabũt dij lignei, & lapidei, et inaura-
ti, & inargẽtati, quib⁹ iniqui fortiores sunt. Aurũ et argen-
tum, & vestimẽtũ quo operti sunt, auferẽt illis, et abibunt,
nec sibi auxiliũ ferẽt. Itaq; melius est esse regẽ ostentantem
virtutẽ suã: aut vas in domo vtile, in quo gloriabit̃ p pos-
sidet illud: vel ostium in domo, qõ custodit q̃ in pace sunt:
q̃ falsi dij. Sol qdẽ & luna, ac sidera, cũ sint splẽdida & emis-
sa ad vtilitates, obaudiũt. Sim̃r & fulgur cũ apparuerit, per
spicuum est: idipsum aũt & spũs in omni regione spirat. Et
B nubes quib⁹ cũ imperatũ fuerit a deo pambulare in vniuer
sum orbem pficiunt qõ imperatũ est eis. Ignis etiã missus
desuper vt consumat montes & siluas, facit qõ preceptũ est
ei. Hec aũt, neq; specieb⁹, neq; virtutib⁹ vni eor̃ similia sunt.
Unde neq; existimãdũ est, neq; dicẽdũ illos esse deos, qñ
nõ possunt neq; iudiciũ iudicare, neq; quicq̃ facere homi-
nib⁹. Sciẽtes itaq; q̃ non sunt dij, ne ergo timueritis eos.
Neq; enim regibus maledicẽt, neq; bñdicẽt. Signa etiã in ce
lo gẽtibus nõ ostendunt, neq; vt sol lucebũt, neq; illumina-
bunt vt luna. Bestie meliores sunt illis, que possunt fugere
sub tectũ, ac pdesse sibi. Nullo itaq; modo nobis est mani-
festũ quia sunt dij: propter qõ ne timeatis eos. Nã sicut in
cucumerario formido nihil custodit: ita sunt dij illorum li-
gnei, & argentei, & inaurati. Eodẽ modo & in horto spina al-
ba, supra quã ois auis sedet. Sim̃r & mortuo pjecto in tene
bris sim̃les sunt dij illorum lignei, & inaurati, & inargẽtati. Ad
purpura quoq; & marmore, q̃ supra illos teneãt, scietis ita-
q; q̃ nõ sunt dij. Ipsi etiã postremo comedunt̃, et erit op-
probriũ in regione. Melior est homo iustus qui non habet
simulachra: nam erit longe ab opprobrijs.

¶ Explicit liber Baruch.

¶ Incipit prologus in Ezechielem prophetam.

Ezechiel ppheta cũ Joachin rege Juda captiuus du-
ctus est in Babylonẽ. ibiq; his qui cũ eo captiui fue-
rant: prophetauit: penitẽtib⁹ qõ ad Jeremie vaticiniũ
se vltro aduersarijs tradidissent: & viderent adhuc vi-
bẽ Jerosolymam stare: quã ille casurã esse predixerat.
Tricesimo aũt eratis sue anno: & captiuitatis quinto: exorsus est ad
concaptiuos loqui. Et eodem tpe: licet posteriori: hicin Chaldea:
Jeremias in Judea prophetauerunt. Sermo eius nec satis diser-
tus: nec admodũ rusticus est: sed ex vtroq; medie temperatus. Sa
cerdos & ipse fuit: sicut Jeremias: principia voluminis & finẽ magis
habens obscuritatibus inuolura. Sed & vulgata eius editio non
multum distat ab Hebraico. Unde satis miror quid cause extiterit:
vt si eodem in vniuersis libris habemus interpretes: in alijs cadez
in alijs diuersa trãstulerint. Legite igitur & hunc iuxta translationẽ
nostram: quoniam per cola scriptus: & commota: manifestiorem
legentibus sensum tribuit. Si autem amici & hunc subsannauerint:
dicite eis quod nemo eos compellat vt scribant. Sed vereor ne il-
lud eis eueniat quod grece significantius dicitur: vt vocentur phi-
loledori.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit Ezechiel propheta.

Et visis scribit̃ quatuor animalium & visio rotarum throni dei &
imaginis super throno. Cap. 1.

Et factũ est in tricesimo anno, in quarto, in qnta A
mẽsis: cũ essem in medio captiuorũ iuxta fluuiũ
Chobar, apti sunt celi, et vidi visiones dei. In
quinta mẽsis, ipse est annus qnt⁹ trãsmigratio-
nis regis Joachin, factũ est verbũ dñi ad Ezechielẽ filium
Buzi sacerdotẽ in terra Chaldeor̃, sec⁹ flumẽ Chobar: et
facta est sup eũ ibi man⁹ dñi. Et vidi, et ecce vẽtus turbinis B
veniebat ab aquilone: nubes magna, et ignis inuoluens, et
splẽdor in circũitu ei⁹: & de medio ei⁹ q̃s species electri, id
est de medio ignis. Et ex medio eius silitudo quatuor ani-
maliũ, & hic aspect⁹ eorũ, silitudo hois in eis. Et q̃tuor fa-
cies vni: et quatuor penne vni. Et pedes eor̃ pedes recti: &
quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub plã C
ta pedis eorum quasi planta pedis vituli, et scintille pennis
eorum in quatuor partibus: & facies & pennas per quatuor
partes habebãt. Junctaq; erãt penne eorũ alterius ad alte-
rum. nõ reuertebant̃ cũ incederẽt, sz vnũquodq; ante faciez
suã gradiebat̃. Silitudo aũt vult⁹ eor̃, facies hois: & facies
leonis a dextris ipsor̃ q̃tuor: facies autez bouis, a sinistris
ipsorũ q̃tuor: & facies aquile ipsorũ q̃tuor. Et facies eorum,
et pẽne eorũ extẽte desup: due pẽne singulorũ iungebant̃, et
due tegebãt corpa eorũ. Et vnũquodq; eor̃, corã facie sua D
ambulabat: vbi erat ipet⁹ spũs, illud gradiebant̃: nec reuer
tebant̃ cũ ambularẽt. Et silitudo aialiũ, et aspect⁹ eorũ q̃si
carbonũ ignis ardentium, et quasi aspectus lampadarum
hec erat visio discurrẽs in medio aialiũ, splẽdor ignis, et de
igne fulgur egrediens. Et aialia ibãt, & reuertebant̃ in sili-
tudinẽ fulguris coruscãtis. Cũq; aspicerẽ aialia, aparuit
rota vna sup terrã iuxta aialia, habens quatuor facies. Et E
aspect⁹ rotarũ & opus earũ, q̃si visio maris: et yna silitudo
ipsarũ q̃tuor: et aspect⁹ earũ et opa, q̃si sit rota in medio ro-
te. Per q̃tuor ptes earũ euntes ibãt: & nõ reuertebant̃ cum
ambularẽt. Statura quoq; erat rotis, et altitudo, et horri-
bilis aspect⁹: et totũ corpus oculis plenũ in circũitu ipsarũ
q̃tuor. Cũq; ambularẽt aialia, ambulabant pariter et rote
iuxta ea: & cũ eleuarent̃ aialia de terra, eleuabant̃ simul & ro
te. Quocũq; ibat spũs, illuc eũte spiritu, et rote pariter ele-
uabant̃, sequẽtes eũ. spũs enim vite erat in rotis. Cũ euntib⁹ F
ibant, & cũ stãtib⁹ stabãt: & cũ eleuatis a terra, pariter eleua
bantur & rote, sequentes ea: q̃ spũs vite erat in rotis. Et si-
militudo sup capita aialiũ firmamẽti, q̃si aspect⁹ crystalli
horribilis: et extẽti sup capita eor̃ desup. Sub firmamento
aũt penne eorũ recte alteri⁹ ad alterũ: vnũquodq; duabus
alis velabat corp⁹ suũ, & alterũ silr velabat̃. Et audiebam
sonũ alarũ, q̃si sonũ aquarũ multarũ, q̃si sonũ sublimis dei
cũ ambularẽt, q̃si sonus erat multitudinis, vt sonus castro
rũ. cũq; starẽt, demitrebant̃ pẽne eorũ. Nã cũ fieret vox sup
firmamẽtũ qõ erat sup caput eorũ, stabãt, et submittebant
alas suas. Et sup firmamentũ qõ erat imminẽs capiti eo-
rũ, quasi aspect⁹ lapidis sapphiri similitudo throni, et sup
similitudinem throni, similitudo quasi aspectus hois desu-
per. Et vidi quasi speciem electi, velut aspectũ ignis intrin-
secus eius per circũitum: a lumbis eius et desuper: & a lum-

bis eius vsq; deorsum, vidi quasi speciē ignis splēdentis in circuitu. Velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluuie, hic erat aspectus splendoris per gyrum. Hec visio similitudinis glorie domini.

¶ Mirantur prophetā reuocare ppm ab erroribus suis. Caput. ij.

ET vidi, et cecidi in faciē meā: et audiui vocem loquentis. Et dixit ad me, Fili hois, sta super pedes tuos, et loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus postq̄ locutus est mihi, et statuit me super pedes meos: et audiui loquentē ad me et dicentem. Fili hominis, mitto ego te ad filios Israel, ad gentes apostatrices, que recesserūt a me. Ipsi et patres eorū preuaricati sunt pactū meū vsq; ad diē hanc. Et filij dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Si forte vel ipsi audiāt, et si forte quiescāt, qm̄ domus exasperās est, et scient q̄ pphēta fuerit in medio eorū. Tu ergo fili hois, ne timeas eos, neq; sermones eorū metuas: qm̄ increduli et subuersores sunt tecū, et cum scorpionibus habitas. verba eorum ne timeas, et vultus eorum ne formides: quia domus exasperās est. Loqueris ergo verba mea ad eos, si forte audiant, et quiescant: qm̄ irritatores sunt. Tu aūt fili hois audi quecūq; loquor ad te: et noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est: aperi os tuum, et comede quecunq; ego do tibi. Et vidi, et ecce manus missa ad me, in qua erat uoluolutus liber: et expandit illum coram me, qui erat scriptus intus et foris: et scripte erant in eo lamentationes, et carmen, et ve.

¶ Cibatur prophēta volumine: recipit faciē sicut adamantis et silicis: et mittitur ad filios trāsmigrationis, pdicitur obsidio Jerusalē per inclusionē, pphete: de gl'ia dñi qua vidit in campo. Caput. iij.

ET dixit ad me, Fili hois, quodcunq; inueneris comede, comede volumen istud, et vadēs loquere ad filios Israel. Et aperi os meū, et cibauit me volumine illo, et dixit ad me, Fili hois, venter tuus comedet, et viscera tua complebunt volumine isto, q̄ ego do tibi. Et comedi illud: et factū est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me, Fili hois, vade ad domū Isrl, et loqueris verba mea ad eos. Nō em̄ ad populum profundi sermonis, et ignote linge tu mitteris, ad domum Israel: neq; ad populos multos profundi sermonis et ignote lingue quorum non possis audire sermones: et si ad illos mitteris, ipsi audirent te. Domus autem Israel nolunt audire te: q̄ nolunt audire me. omnis quippe domus Israel attrita fronte est, et duro corde. Ecce, dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorū, et frontem tuā durioē frontib⁹ eorum. Ut adamātē et vt silicē dedi faciē tuā: ne timeas eos, neq; metuas a facie eorū: quia dom⁹ exasperās est. Et dixit ad me, Fili hois, oēs sermones meos quos ego loquor ad te, assume in corde tuo, et auribus tuis audi: et vade, ingredere ad trāsmigrationē ad filios populi tui, et loqueris ad eos, et dices eis, Hec dicit dñs deus: si forte audiāt et quiescant. Et assumpsit me spūs, et audiui post me vocē cōmotionis magne, Bñdicta gloria dñi de loco suo. et vocē alarū aialiū percutiētiū alterā ad alterā: et vocē rotaꝝ sequentiū aialia: et vocē cōmotionis magne. Spiritus quoq; leuauit me, et assumpsit me: et abij amarus in indignatione spiritus mei: manus dñi erat mecū confortās me. Et veni ad trasmigrationē ad aceruū nouarū frugū, ad eos q̄ habitabant iuxta flumē Chobar: et sedi vbi illi sedebāt: et māsi ibi septem diebus merēs in medio eorū. Cū aūt pertransissent septē dies, factū est verbū dñi ad me, dicēs, Fili hois speculatorē dedi te domui Israel: et audies de ore meo verbū, et annuntiabis eis ex me. Si dicēte me ad impiū, Morte morieris nō annuntiaueris ei neq; locut⁹ fueris vt auertat a via sua impia et viuat: ipse impius in iniqtate sua morietur, sanguinē autem eius de manu tua requirā. Si aūt tu annuntiaueris impio, et ille nō fuerit cōuersus ab impietate sua, et a via sua impia: ipse quidē in impietate sua morietur, tu aūt aiam tuam liberasti. Sed et si cōuersus iustus a iustitia sua fuerit, et fecerit iniqtatē: ponā offendiculū coram eo: ipse morietur: q̄ nō annuntiasti ei, in peccato suo morietur: et non erūt in memoria iustitie eius quas fecit: sanguinē vero eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris iusto vt non peccet iustus, et ille nō peccauerit: viuens viuet, q̄ annūtiasti ei, et tu animam tuā liberasti. Et facta est super me manꝰ dñi, et dixit ad me. Surgens egredere in campum, et ibi loquar tecum. Et surgens egressus sum in campum: et ecce ibi gloria dñi stabat, quasi gloria quā vidi iuxta fluuium Chobar: et cecidi in faciē meā. Et ingressus est in me spiritꝰ, et statuit me super pedes meos: et locutꝰ est mihi, et dixit ad me, Ingredere, et includere in medio domus tue. Et tu fili hois, ecce data sunt super te vincula, et ligabūt te in eis: et nō egredieris in medio eorū: Et linguā tuā adherere faciā palato tuo, et eris mutus, nec quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi, aperiaꝫ os tuum, et dices ad eos, Hec dicit dñs deus. Qui audit, audiat: et qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est.

¶ Per lateram significatur instantis obsidionis: ira dei irrefragabilis: per sanguinem diuturnitas captiuitatis decem tribuum: de angustia famis. Caput. iiij.

ET tu fili hominis, sume tibi lateram, et pones eū coram te: et describes in eo ciuitatem Jerusalē. Et ordinabis aduersus eaꝫ obsidionē, et edificabis munitiones, et cōportabis aggerē, et dabis ptra eam castra, et pōnes arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginē ferreā, et pones eā murū ferreū inter te et inter ciuitatē: et obfirmabis faciē tuam ad eam, et erit in obsidionē, et circūdabis eā: signū est domui Israel. Et tu dormies super latus tuum sinistrū, et pones iniquitates domus Israel sup eo: numero dierū quib⁹ dormies sup illud, et assumes iniqtates eorū. Ego aūt dedi tibi annos iniquitatis eorum, numero dierū trecētos et nonaginta dies: et portabis iniquitatem domus Israel. Et cū cōpleueris hec, dormies sup latꝰ tuum dextrum secundo: et assumes iniquitatem domꝰ Juda quadraginta diebꝰ, diem pro anno, diē inquā pro anno dedi tibi. Et ad obsidionē Jerusalē conuertes faciē tuā, et brachiū tuum erit exertū: et pphetabis aduersus eā. Ecce circūdedi te vinculis: et nō te conuertes a latere tuo in latus aliud, donec compleas dies obsidiōis tue. Et tu sume tibi frumentum, et hordeum, et fabam, et lentē, et milium, et vitiā: et, mittes ea in vas vnū, et facies tibi panes numero dierum quibus dormies super latus tuum. trecentis et nonaginta diebus comedes illud. Cibus autē tuus quo vesceris, erit in pondere viginti stateres in die: a tempore vsq; ad tempꝰ des illud. Et aquam in mēsura bibes, sextam partem hin: a tempore vsq; ad tempus bibes illud. Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud: et stercore quod egreditur de homine, operies illud in oculis eorum. Hec dicit dominꝰ, Sic comedēt filij Israel panē suū pollutū inter gētes ad quas eijciam eos. Et dixi. A. a. a. dñe deus, ecce anima mea nō est polluta, et morticinum et laceratum a bestijs non comedi ab infantia mea vsq; nunc, et non est ingressa in os meū ois caro immunda. Et dixit ad me, Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis: et facies panem tuū in eo. Et dixit ad me, Fili hois, ecce cōterā baculum panis in Jerusalem: et comedent panem sum in pondere, et in solicitudine: et aquam in mensura, et in angustia bibēt, vt deficientibus pane et aqua, corruat vnusquisq; ad fratrē suum, et contabescat in iniquitatibus suis.

¶ In cesare et barba diuersa iudicia populi significantur: et de malis futuris super Jerusalem. Caput. v.

ET tu filij hominis, sume tibi gladium acutum radētem pilos: et assumes eū, et duces per caput tuū, et p barbam tuam: et assumes tibi stateram ponderis et diuides eos. Tertiam ptē ign. cōbures i medio ciuitatis, iuxta complexionem dierum obsidionis: et assumes tertiam partem, et cōcides gladio in circuitu eius: tertiā vero aliam disperges in vētum, et gladium nudabo post eos. Et sumes inde paruum numerū: et ligabis eos i summitate pallij tui. Et ex eis rursum tolles, et proijcies eos in medio ignis, et combures eos igni: et ex eo egredietur ignis in omnem do-

B

mum Israel. Hec dicit dñs deus. Ista, est Jerlm, i medio gentium posui eam, z in circuitu eius terras. Et cōtēpsit iudicia mea, vt plus esset impia q̄ gentes: et precepta mea vltra q̄ terre que in circuitu eius sunt. iudicia em̄ mea proiecerūt, z in preceptis meis nō ambulauerunt. Idcirco hec dicit dñs de⁹. Quia superastis gentes que in circuitu vr̄o sunt, z in preceptis meis nō ambulastis, z iudicia mea non fecistis, et iuxta iudicia gentiū q̄ in circuitu vestro sunt non estis operati: ideo hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te, z ipe ego faciā in medio tui iudicia in oculis gentiū: et faciam in te q̄ nō feci, z quib⁹ similia vltra nō faciā ꝓpter oēs abominationes tuas. Ideo patres comedent filios in medio tui, et filij comedēt patres suos: z faciā in te iudicia, z vētilabo vniuersas reliquias tuas in omnem ventum. Idcirco viuo ego dicit dñs deus, Nisi pro eo, q̄ sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis, et in cunctis abominationibus tuis: ego quoq; cōfringā, et nō parcet oculus meus, et non miserebor. Tertia pars tui peste morietur, z fame cōsumetur in medio tui: et tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo: tertiā vo partē tuā in oēm ventum dispergam, et gladiū euaginabo post eos. Et cōplebo furorē meum, et requiescere faciā indignationē meā in eis, z cōsolabor: et sciēt quia ego dñs locut⁹ sum in zelo meo cū impleuero oēm indignationē meā in eis. Et dabo te in desertum et in opprobrium gētib⁹ q̄ in circuitu tuo sunt. in conspectu omnis pretereuntis. Et eris opprobriū z blasphemia, exēplum et stupor in gentib⁹ q̄ in circuitu tuo sunt, cum fecero in te iudicia in furore et in indignatione, z in increpationib⁹ ire: ego dominus locut⁹ sum: quādo misero sagittas famis pessimas in eos que erūt mortifere. et quas mittam vt disperdā vos: et famē cōgregabo super vos, z cōterā in vobis baculū panis. Et immittā in vos famem et bestias pessimas vsq; ad internectionem: et pestilentia et sanguis transibunt per te, z gladium inducam super te. ego dominus locutus sum.

C

D

E

S. illij. d. j. xliij. d.

¶ Propter peccatum idololatrie ostendit populum plagis percussum. Caput. vj.

A

j. xxxvj. a

Et factus est sermo dñi ad me, dicēs, Fili hominis, pone faciē tuā ad montes Israel: z prophetabis ad eos, et dices, Montes Israel audite verbū dñi dei: hec dicit dñs deus montibus et collibus, rupibus z vallibus, Ecce ego inducam super vos gladium, z disperdam excelsa vestra, et demoliar aras vestras, z confringentur simulachra vestra: et deijciam interfectos vestros ante idola vestra. Et dabo cadauera filiorum Israel ante faciem simulachrorum vestrorū: z dispergam ossa vestra circa aras vestras in omnibus habitationibus vestris. Urbes deserte erunt, z excelsa demolienē et dissipabunē: z interibūt are vestre, z cōfringenē: z cessabunt idola vestra, z cōterenē delubra vestra, z delebunē opera vestra. Et cadet interfectus in medio vestri: z scietis quia ego sum dñs. Et relinquā in vobis eos qui fugerint gladium in gētibus, cū dispersero vos in terras. Et recordabūtur mei liberati vestri in gentibus ad quas captiui ducti sunt: quia contriui cor eorū fornicās z recedēs a me, z oculos eorum fornicātes post idola sua: z displicebūt sibimet supermalis que fecerāt in vniuersis abominationibus suis, z sciēt quia ego dominꝰ non frustra locutus sum vt facerem eis malum hoc. Hec dicit dominus deus, Percute manu tua, et allide pedē tuum, z dic Heu, ad omnes abominationes malorum dom⁹ Israel: quia gladio, fame, z peste ruituri sunt. Qui longe est, peste morietur: qui aūt ꝓpe, gladio corruet: et qui relictus fuerit z obsessus, fame morietur: et cōplebo indignationē meā in eis. Et scietis q̄ ego dñs, cum fuerint interfecti vestri in medio idolorū vestrorū in circuitu ararum vestrarū, in omni colle excelso, z in cunctis summitatibus montiū, et subtus omne lignum nemorosum, z subtus vniuersam quercum frondosam: locum vbi accenderūt thura redolentia vniuersis idolis suis. Et extendam manum meam super eos: et faciam terram desolatam et destitutam a deserto Deblatha in omnibus habitationibus eorum: et scient quia ego dominus.

B

C

D

¶ De instanti et longa captiuitate et causa eiusdem z populus non rebellans proiecit diuitias longe ꝓpter fugam. Caput. vij.

A

Et factus est sermo dñi ad me, dicens, Et tu fili hominis, hec dicit domin⁹ de⁹, terre Israel, Finis venit, venit finis super quatuor plagas terre. Nunc finis super te, z immittā furorē meum in te: z iudicabo te iuxta vias tuas: z ponam contra te oēs abominationes tuas. Et nō parcet oculus meus sup te, et non miserebor: sed vias tuas ponā super te, z abominationes tue in medio tui erūt: z scietis quia ego dominꝰ. Hec dicit domin⁹ deus, Afflictio vna, afflictio ecce venit: finis venit, venit finis, euigilabit aduersum te: ecce venit. Uenit cōtritio super te, qui habitas in terra, venit tempꝰ, prope est dies occisionis, z non gloriē montium. Nunc de propinquo effundam irā meā sup te: z cōplebo furorem meum in te: et iudicabo te iuxta vias tuas: z ponā tibi omnia scelera tua. Et non parcet oculus meus, nec miserebor: sed vias tuas imponā tibi: z abominationes tue in medio tui erunt: z scietis quia ego sum dñs percutiēs. Ecce dies, ecce venit: egressa est contritio, floruit virga, germinauit superbia. Iniquitas surrexit in virga impietatis: nō ex eis, z nō ex populo, neq; ex sonitu eor̄: z nō erit requies in eis. Uenit tempus, appropinquauit dies: qui emit, nō letetur: z qui vendit, nō lugeat: quia ira super oēm populū eius. Quia qui vendit, ad id q̄ vēdidit nō reuertetur: z adhuc in viuētib⁹ vita eorum. visio em̄ ad omnē multitudinē eius nō regredietur: et vir in iniqtate vite sue nō confortabitur. Canite tuba, preparentur oēs, z non est qui vadat ad prelium: ira enim mea super vniuersum populū eius. Gladius foris: z pestis et fames intrinsecus. Qui in agro est, gladio morietur: et qui in ciuitate, pestilentia z fame deuorabuntur. Et saluabuntur qui fugerint ex eis: z erunt in montibus quasi columbe conuallium oēs trepidi, vnusquisq; in iniquitate sua. Omnes manus dissoluentur, z omnia genua fluent aquis. Et accingent se cilicijs, et operiet eos formido: z in omni facie confusio, et in vniuersis capitibus eorum caluitium. Argentum eorum foris ꝓijcietur, z aurū eorum in sterquliniū erit. Argentū eorum z aurū eorum nō valebit liberare eos in die furoris domini. Animā suā nō saturabūt, z vētres eorū non implebūtur: quia scandalū iniquitatis eorum factū est. Et ornamētum monilij suorum in superbiam posuerūt, z imagines abominationum suarū z simulachrorum fecerunt ex eo: ꝓpter hoc dedi eis illud in immunditiā: z dabo illud in manus alienorum ad diripiendū, et impijs terre in prēdam, z cōtaminabūt illud. Et auertam faciē meam ab eis, et violabunt arcanū meum: z introibunt in illud emissarij, et cōtaminabunt illud. Fac cōclusionem: quoniam terra plena est iudicio sanguinū, z ciuitas plena iniquitate. Et adducam pessimos de gentib⁹, z possidebunt domos eorum: et quiescere faciā superbiā potētium, z possidebūt sanctuaria eorum. Angustia superueniēte requirēt pacē, z nō erit. Cō turbatio super cōturbationē veniet, z auditus super auditum, et querent visionem de prophetа: z lex peribit a sacerdote, z consilium a senioribus. Rex lugebit, z princeps induetur merore, z manus populi terre conturbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis, z in iudicia eorum iudicabo eos, z scient quia ego dominus.

B

C

D

E

Isaie xv. a. Jeremie xlviij. f. Prouer. xj. a. Sopho. j. d. Eccli. v. c.

F

¶ De apparitione similitudinis dei: de pariete effosso: de viris tenentibus thuribulum: z ad ortum solis adorantibus: et de applicantibus ramum ad nares suas. Caput. viij.

A

Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis: ego sedebā in domo mea, z senes Juda sedebāt coram me, z cecidit ibi super me manus dñi dei. Et vidi, z ecce similitudo q̄si aspectus ignis: ab aspectu lūbor eius z deorsum ignis: z a lumbis eius, et sursum quasi aspectus splendoris, vt visio electri. Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei: et eleuauit me spiritus inter terram et celum: et adduxit me in Jerusalem in visione dei, iuxta ostium interius quod respiciebat ad aquilonem, vbi erat

B

Danie. xv. c.

statutū idolū zeli ad prouocandū emulationē. Et ecce ibi glia dei Isrl̄ ſm visionē quā videra in campo. Et dixit ad me, Fili hois leua oculos tuos ad viā aquilonis. Et leuaui oculos meos ad viā aquilonis: z ecce ab aquilone porte altaris idolū zeli in ipo itroitu. Et dixit ad me, Fili hois, putasne vides tu qd isti faciāt abominationes magnas, qs dom⁹ Isrl̄ fecit hic, vt procul recedā a sanctuario meo: z adhuc cōuersus videbis abominatiōes maiores. Et introduxit me ad ostiū atrij: z vidi, z ecce foramē vnum in pariete. Et dixit ad me, Fili hois, fode parietē. Et cū perfodissem parietē, apparuit ostiū vnū. Et dixit ad me, Ingrede re, z vide abominatiōes pessimas, qs isti faciūt hic. Et ingressus vidi, z ecce ois similitudo reptiliū, z aīaliū abominatio, z vniuersa idola dom⁹ Isrl̄ depicta erāt in pariete in circuitu p totū. Et septuaginta viri de senioribus domus Isrl̄, z Jezonias filiꝰ Saphan stabat in medio eorū, stantiū ante picturas: z vnusqsq habebat thuribulū i manu sua: z vapor nebule de thure ꝙsurgebat. Et dixit ad me Certe vidisti fili hois. q̄ seniores dom⁹ Isrl̄ faciūt in tenebris, vnusquisqz in abscōdito cubilis sui: dicūt enī, Nō videt dñs nos, dereliquit dñs terrā. Et dixit ad me, Adhuc cōuersus videbis abominatiōes maiores, qs isti faciunt. Et introduxit me p̄ ostiū porte domus dñi qd respiciebat ad aquilonē: z ecce ibi mlieres sedebāt plangētes Adonidem. Et dixit ad me, Certe vidisti fili hois: adhuc conuersus videbis abominatiōes maiores his. Et introduxit me in atriū dom⁹ dñi interius: z ecce in ostio tēpli dñi inter vestibulū z altare, qsi viginti quinqz viri dorsa habētes cōtra tēplū dñi, z facies ad orientē: z adorabāt ad ortū solis. Et dixit ad me, Certe vidisti fili hois: nunqd leue est hoc domui Juda, vt facerēt abominationes istas qs fecerūt hic: q̄ replentes terrā iniqtate, cōuersi sunt ad irritandū me: et ecce applicāt ramū ad nares suas. Ergo z ego faciā in furore: nō parcet oculus meus, nec miserebor, z cū clamauerit ad aures meas voce magna, nō exaudiam eos.

¶ De sex viris missis ad vastationem ppli: de viro lineis iduto: z attramētario: de signo thau quo signati liberabantur. Caput. ix.

ET clamauit in aurib⁹ meis voce magna, dicēs, Appropinquauerūt visitatiōes vrbis, z vnusqsq vas interfectiōis habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebant de via porte superioris, q̄ respicit ad aquilonē: z vniuscuiusqz vas interitus i manu ei⁹ vir quoqz vn⁹ in medio eoꝝ vestitus erat lineis, z attramētarium scriptoris ad renes eius: z ingressi sunt, z steterunt iuxta altare ereū. Et gl̄ia dñi Isrl̄ assumpta est de cherub, q̄ erat sup eū ad limē domus: z vocauit virū q̄ indut⁹ erat lineis, z attramētariū scriptoris habebat in lumbis suis. Et dixit dñs ad eū, Transi p mediā ciuitatē in medio Jerusalē: z signa thau sup frontes virorū gementiū z dolētiū sup cūctis abominationib⁹ q̄ fiūt in medio ei⁹. Et illis dixit audiente me, Transite per ciuitatē sequētes eū, z pcutite: nō parcat oculus vester, neqz misereamini. Senem, adolescentulū z virginē, z paruulū z mulieres interficite vsqz ad internecionē: oēm aūt, sup quē videritis thau, ne occidatis z a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus, q̄ erāt ante faciē dom⁹. Et dixit ad eos, Cōtaminate domum, z implete atria interfectis: egredimini. Et egressi sunt, z pcutiebāt eos q̄ erāt in ciuitate. Et cede cōpleta, remāsi ego: ruiqz sup faciē meā, z clamās aio, Heu, heu, heu dñe de⁹, ergone disperdes oēs reliquias Isrl̄, effundēs furorem tuū sup Jerusalem: Et dixit ad me, iniqtas domus Isrl̄ z Juda magna est nimis valde, z repleta est terra sanguinibus, z ciuitas repleta est auersione: dixerūt enī, Dereliquit dñs terrā, z dñs nō videt. Igīt z meus non parcet oculꝰ, neqz miserebor: viā eoꝝ sup caput eoꝝ reddā. Et ecce vir q̄ erat indutus lineis, q̄ habebat attramētariū in dorso suo, respondit verbū, dicens, Feci sicut precepisti mihi.

¶ De viro qui accepit carbōes de medio rotarum z cherubim: z repetitio predicte visionis dei z cherubim: z quatuor rotarum. Ca. x.

ET vidi, z ecce in firmamēto qđ erat sup caput cherubim, quasi lapis sapphirus, z ꝙsi species similitudinis solij, apparuit sup ea. Et dixit ad virū q̄ indutus erat lineis, et ait, Ingredere in medio rotarū, q̄ sunt subtus cherubim: z imple manū tuaz prunis ignis q̄ sunt inter cherubim, z effunde sup ciuitatez: ingressusqz est in cōspectu meo. cherubim aūt stabāt a dextris dom⁹ cū ingrederet vir: z nubes impleuit atriū interi⁹ Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limē dom⁹: z repleta est domus nube, z atriū repletuz est splendore glorie dñi. Et sonitus alarū cherubim audiebat vsqz ad atriū exterius, quasi vox dei oipotentis loquētis. Cūqz precepisset viro q̄ indutus erat lineis, dicēs: Sume ignē de medio rotarū q̄ sunt inter cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotam. Et extēdit cherub manū de medio cherubim, ad ignē q̄ erat inter cherubim: z sumpsit, z dedit in man⁹ eius q̄ indutus erat lineis: q̄ accipiens, egressus est. Et apparuit in cherubim similitudo manus hois subtus pennas eorum. z vidi, z ecce quatuor rote iuxta cherubim: rota vna iuxta cherub vnū, z rota alia iuxta cherub vnū: species aūt rota rū erat quasi visio lapidis chrysolithi. z aspectus eaꝝ simi litudo vna quatuor: quasi sit rota in medio rote. Cūqz ambularent, in quatuor partes gradiebant: z nō reuertebant ambulātes: sed ad locū ad quē ire declinabat q̄ prima erat, sequebant z cetere, nec reuertebant. Et oē corpus earuz, et colla, z manus, z penne, z circuli plena erāt oculis, in circuitu quatuor rotarū. Et rotas istas vocauit volubiles, audiente me. Quatuor aūtē facies habebat vnū: facies vna, facies cherub: z facies secūda, facies hois: z in tertio facies leonis: z in quarto facies aquile, Et eleuata sunt cherubim ipm est aīal qđ videra iuxta fluuiū Chobar. Cūqz ambularēt cherubim, ibant pariter z rote iuxta ea: z cū eleuarent cherubim alas suas, vt exaltarent de terra, nō recedebant rote, sz z ipe iuxta erāt. Stantibus illis, stabāt: z cū eleuatis eleuabant. spiritus eī vite erat i eis. Et egressa est gloria dñi a limine templi: z stetit sup cherubim. Et eleuantia cherubim alas suas, exaltata sunt a terra coram me: z illis egredientib⁹, rote quoqz subsecute sunt: z stetit in introitu porte dom⁹ dñi orientalis, z gloria dei Isrl̄ erat sup ea. Ipsuz est aīal qđ vidi subter dictū Isrl̄ iuxta fluuiū Chobar: z intellexi q̄ cherubim essent. Quatuor, quatuor: vultus vni z quatuor ale vni: z similitudo manus hois sub alis eorū. Et similitudo vultuum eorum, ipsi vultus quos videram iuxta fluuium Chobar, z intuitus eorum, z impetus: singulorum ante faciem suam ingredi.

¶ De viginti quinqz viris: de captiuitate aliorū q̄ ipsi erant carnes z Israel lebes: de morte phelti: de dispersione populi: de congregatione dispersorum: z de consolatione transmigrationis. Cap. xj.

ET eleuauit me spūs, z introduxit me ad portaz dom⁹ dñi orientalē, q̄ respicit solis ortū: z ecce in introitu porte viginti quinqz viri; et vidi in medio eoꝝ Jezoniā filiū Azur, z Phelti filium Banaie, principes ppli. Dixitqz ad me, Fili hois, hi sunt viri q̄ cogitāt iniquitatē, z tractant cōsiliū pessimū in vrbe ista: dicētes, Nōne dudū edificate sunt dom⁹: hec est lebes, nos aūtē carnes. Idcirco vaticinare de eis, vaticinare fili hominis. Et irruit in me spiritus domini, et dixit ad me, Loquere, Hec dicit dominus, Sic locuti estis dom⁹ Isrl̄, z cogitationes cordis vestri ego noui. Plurimos occidistis in vrbe hac, et implestis vias ei⁹ interfectis. Propterea hec dicit dominus deus, Interfecti vestri, quos posuistis in medio eius, hi sunt carnes, z hec est lebes: z educam vos de medio eius. Gladium metuistis, z gladium inducā super vos, ait dominus deus. Et ejciam vos de medio eius, daboqz vos in manu hostium, z faciam in vobis iudicia. Gladio cadetis: in finibus Israel iudicabo vos, et scietis quia ego dominus. Hec non erit vobis in lebetem, et vos non eritis in medio eius in carnes: in finibus Israel iudicabo vos. Et scietis quia ego dominus: quia in preceptis meis non ambulastis, et iudicia mea non fecistis, sed

iurta iudicia gentiū, q̄ in circūitu vestro sunt, estis operati.

L Et factū est, cū ꝓphetarē, Phelti as filiꝰ Banaie mortuꝰ est: ⁊ cecidi in faciem meam clamans voce magna, ⁊ dixi, Heu, heu, heu dñe deꝰ: consūmationē tu facis reliquæ Iſrl. Et factū est verbū dñi ad me, dicēs, Fili hois, fratres tui, fratres tui viri ꝓpinq tui, ⁊ dois domꝰ Iſrl vniuersis: qbꝰ dixerūt habitatores Ierusalē, Longe recedite a dño: nobis data est terra in possessionē, Propterea hec dicit dñs deꝰ, Q⁹ longe feci eos in gētibꝰ, ⁊ q⁹ dispersi eos in terris: ero eis in sanctificationē modicā in terris ad q̄s venerunt. Propterea loq̄re, Hec dicit dñs deꝰ, Cōgregabo vos de ppl'is, ⁊ adunabo de terris in qbꝰ dispersi estis: daboq̄ vobis humū Iſrl. Et ingredient illuc, ⁊ auferēt oēs offensiones cūctasq̄ abominationes eius de illa. Et dabo eis cor vnū ⁊ spm̄ nouū tribuā in viscerib⁹ eor: ⁊ auferā cor lapideū de carne eor, ⁊ dabo eis cor carneū: vt in ꝑceptis meis ambulent, ⁊ iudicia mea custodiāt, faciāt q̄ ea: ⁊ sint mihi in ppl'm ⁊ ego sim eis in deū. Quorū aūt cor post offendicula ⁊ abominationes suas ambulat, hor viā in capite suo ponā, dicit dñs deꝰ. Et eleuauerūt cherubim alas suas, ⁊ rote cum eis: ⁊ gloria dei Iſrael erat super ea. Et ascēdit gloria dñi de medio ciuitatis, stetitq̄ sup montē, q̄ est ad orientē vrbis. Et spiritus leuauit me: adduxitq̄ in Chaldeā ad transmigrationē in visione in spiritu dei: ⁊ sublata est a me visio, quā videra. Et locutus sum ad transmigrationē oia verba domini que ostenderat mihi.

ier. xxiij. c. j. xvj. f.

D

¶ Probat exemplo ezechiel angustiam obsidionis hierusalem: et instantiam obsidionis. Cap. xij.

A Et tu fili hois, in medio domꝰ exasperātis tu habitas: q̄ oculos habēt ad videndū, ⁊ nō videt: ⁊ aures ad audiendū, ⁊ nō audiūt: q⁹ domus exasperās est. Tu ergo fili hois fac tibi vasa trāsmigrationis, ⁊ transmigrabis p die cor eis: trāsmigrabis aūt de loco tuo ad locū alterū in cōspectu eor, si forte aspiciāt: q⁹ domus exasperans est.

B Et efferes foras vasa tua q̄si vasa trāsmigrātis p die in cōspectu eor: tu aūt egredieris vespere cor eis, sicut egrediuntur migrās. Ante oculos eor pfode tibi parietē: ⁊ egredieris p eū. In cōspectu eor in humeris portaberis, in caligine effereris: faciē tuā velabis, ⁊ nō videbis terrā: q⁹ portentū dedi te domui Iſrl. Feci ergo sicut ꝑceperat mihi dñs: vasa mea ptuli quasi vasa trāsmigrātis p die: ⁊ vespere pfodi mihi parietē manu: in caligine egressus sum, ⁊ in hūeris portaⁿ in cōspectu eor. Et factꝰ est sermo dñi mane ad me dicēs, Fili hois, nunq̄d nō dixerūt ad te domꝰ Iſrl domꝰ exasperās, Quid tu facis? Dic ad eos, Hec dicit dñs deꝰ Sup ducē onus istud, q̄ est in Ierusalē: ⁊ sup oēm domum Iſrl, q̄ est i medio eor. Dic, Ego portētū vestrū: quo feci, sic fiet illis. i trāsmigrationē, ⁊ i captiuitatē ibūt. Et dux q̄ est in medio eor, in humeris portabit, i caligine egredietur: parietē pfodient, vt educāt eū: facies eiꝰ opietur, vt nō videat oculis terrā. Et extēdā rete meū sup eū, ⁊ capiet in sagena mea: ⁊ adducā eū in Babylonē i terrā Chaldeor: ⁊ ipsam nō videbit, ibiq̄ morietꝰ. Et oēs q̄ circa eū sunt: ꝑsidiū eiꝰ: ⁊ agmina eiꝰ dispergā in oēm ventū: ⁊ gladiū euaginabo post eos. Et sciēt q⁹ ego dñs, q̄n dispersero illos in gētibꝰ, ⁊ disseminauero eos i terris. Et relinquā ex eis viros paucos a gladio, ⁊ fame, ⁊ pestilētia: vt narrēt oia scelera eor i gētibꝰ ad q̄s ingrediēt, ⁊ sciēt q⁹ ego dñs. Et factꝰ est ſmo dñi ad me, dicēs, Fili hois, panē tuū i cōturbatione cōede: ⁊ aquā tuā i festinatione ⁊ moroze bibe. Et dices ad ppl'm terre, Hec dicit dñs deꝰ ad eos, q̄ habitāt in Ierusalē i terra Iſrl, Panē suū i solicitudie cōedēt, ⁊ aquā suā i desolatiōe bibēt: vt desoleꝰ terra a mltitudine sua, ꝓpter iniqtatē oīm q̄ habitāt i ea. Et ciuitates q̄ nūc habitātur, desolate erūt, terraq̄ deserta: ⁊ scietis q⁹ ego dñs. Et factꝰ est sermo dñi ad me, dicēs, Fili hois, q̄ est puerbiū istud vobis in terra Iſrl: dicētiū, In lōgū differēt dies, ⁊ peribit omnis visio. Ideo dic ad eos, Hec dicit dñs deꝰ, Quiescere faciā puerbium istud, neq̄ vulgo diceꝰ vltra in Iſrl. Et loquere ad eos q̄ appropinquauerint dies, et sermo oīs visionis. Nō em̄ erit vltra oīs visio cassa, neq̄ diuinatio ambigua in medio filiorū Iſrl. Q⁹ ego dñs loquar: quodcūq̄ locutꝰ fuero verbū, ⁊ fiet: nō plongabit ampliꝰ: ſz in diebꝰ vestris domus exasperās loquar verbū, ⁊ faciaz illud dicit dñs deus. Et factus est sermo dñi ad me, dicens, Fili hois, ecce domus Iſrl dicentiū, Visio quā hic videt, i dies multos: ⁊ in tpa lōga iste ꝓphetat. Propterea dic ad eos, Hec dicit dñs deus, Nō plongabit vltra oīs sermo meus: verbū q̄ locutus fuero, cōplebitur, dicit dñs deus.

B

¶ Sermo dñi ꝯ pseudoprophetas decipiētes populū dñi. C. xiij

A Et factꝰ est sermo dñi ad me, dicēs. Fili hois vaticinare ad ꝓphetas Iſrl, q̄ prophetāt: ⁊ dices prophetātibꝰ de corde suo, Audite verbū dñi. Hec dicit dñs deꝰ, Ue ꝓphetis insipientib⁹: q̄ sequunt spiritū suū, ⁊ nihil vidēt. Quasi vulpes i desertis, ꝓphete tui Iſrl erant. Nō ascēdistis ex aduerso, neq̄ opposuistis murū p domo Iſrl: vt staretis in prelio in die dñi. Vidēt vana, ⁊ diuināt mēdaciū, dicētes, Dit dñs: cū dñs nō miserit eos: ⁊ pseuerauerūt cōfirmare sermonē. Nūqd nō visionē cassam vidistis, ⁊ diuinationem mendacē locuti estis: ⁊ dicitis, Dit dñs: cū ego nō sim locutꝰ. Propterea hec dicit dñs deꝰ, Q⁹ locuti estis vana, ⁊ vidistis mēdaciū iō ecce ego ad vos, dicit dñs deꝰ: Et erit manꝰ mea sup ꝓphetas q̄ vidēt vana ⁊ diuināt mendaciū: in concilio populi mei nō erūt, ⁊ in scriptura domꝰ Iſrl nō scribent: nec i terrā Iſrl ingredient: ⁊ scietis q⁹ ego dñs deꝰ: eo q̄ deceperint ppl'm meū, dicētes, Pax, ⁊ nō est pax: ⁊ ipse edificabat parietē, illi aūt linebant eū luto absq̄ paleis. Dic ad eos q̄ liniūt absq̄ tēperatura q̄ casurus sit: erit em̄ imber inundans, ⁊ dabo lapides ꝓgrandes desup irruētes, ⁊ ventū procelle dissipantē: Siquidē ecce cecidit paries. Nunqd nō dicetur vobis, Ubi est litura quā liniſtis? Propterea hec dicit dñs deꝰ: Et erūpere faciā spiritū tempestatū in indignatiōe mea, ⁊ imber inūdās in furoze meo erit: ⁊ lapides grādes in ira in cōsummationē. Et destruā parietē quē liniſtis absq̄ tēperamēto: ⁊ adequabo eū terre, ⁊ reuelabit fundamētū eiꝰ: ⁊ cadet, ⁊ cōsumet in medio eiꝰ: ⁊ scietis q⁹ ego ſz dñs. Et cōplebo indignationē meā in pariete, ⁊ in his q̄ liniūt eū absq̄ tēperamēto, dicāq̄ vobis, Nō est paries, ⁊ nō sunt q̄ liniūt eū. Prophete Iſrl, q̄ ꝓphetant ad Ierusalem, ⁊ vident ei visionem pacis: ⁊ non est par, ait dominꝰ deus. Et tu fili hominis pone faciem tuā cōtra filias ppl'i tui, que prophetant de corde suo: ⁊ vaticinare super eas, et dic, Hec dicit dominus deus, Ue qui consumit pulullos sub omni cubito manus: ⁊ faciūt cerualia sub capite vniuerse etatis ad capiendas animas: ⁊ cū caperent aias ppl'i mei, viuificabant animas eorum. Et violabant me ad populum meum, propter pugillum hordei ⁊ fragmen panis vt interficerent aias que nō moriuntur, ⁊ viuificarent aias que nō viuunt, mentientes ppl'o meo credenti mendacijs. Propter hoc, hec dicit dñs deus, Ecce ego ad pulullos vestros qbus vos capitis aias volātes: ⁊ dirūpam eos de brachijs vestris: et dimittam animas quas vos capitis, animas ad volandum. Et dirumpam cerualia vestra, et liberabo populum meum de manu vestra, neq̄ erunt vltra in manibus vestris ad predandum: et scietis quia ego dominus. Pro eo quod merere feciſtis cor iusti mendaciter, quem ego non contristaui: et confortastis manus impij, vt non reuerteretur a via sua mala, et viueret: propterea vana non videbitis, ⁊ diuinationes non diuinabitis amplius, et eruam populum meum de manu vestra: et scietis quia ego dominus.

C

¶ Propter hominum immūditias nō predicat eis nec a ꝓphetis nec a plagis liberantur. Cap. xiiij.

A Et venerūt ad me viri seniores Iſrl, ⁊ sederūt cora me. Et factꝰ ē ſmo dñi ad me, dicēs, Fili hominis, viri isti posuerūt immūditias suas i cordibus suis, ⁊ scādalū iniqtatis sue statuerunt ꝫ faciē suā: nūqd iterrogatꝰ respōdebo eis? Propter hoc lo-

quere eis,

quere eis, & dices ad eos, Hec dicit dñs deus, Homo hō de domo Iſrl̄, q̄ poſuerit immūditias ſuas in corde ſuo: & ſcādalū iniqtatis ſue ſtatuerit cōtra faciē ſuā, & venerit ad
B pphetam interrogās p eū me: ego dñs reſpōdebo ei i multitudine immūditiarū ſuarū: Ut capiat domus Iſrl̄ in corde ſuo quo receſſerūt a me i cūctis idolis ſuis. Propterea dic ad domū Iſrl̄, Hec dicit dñs de⁹, Cōuertimini, & recedite ab idolis veſtris, & ab vniuerſis cōtaminationibus veC ſtris auertite facies veſtras. Q̄ hō homo de domo Iſrl̄, & de pſelytis quicūq; aduena fuerit in Iſrl̄: ſi alienatus fuerit a me, & poſuerit idola ſua in corde ſuo, & ſcandalū iniquitatis ſue ſtatuerit ꝰ faciē ſuā, & venerit ad pphetaz vt interroget p eū me: ego dñs reſpōdebo ei p me. Et ponā faciem meā ſup hoīem illū, & faciā eū in exēplū & in puerbiū, & diſperdā eū de medio ppli mei: & ſcietis q̄ ego dñs. Et pphe-
D ta cū errauerit, & locut⁹ fuerit verbū: ego dñs decepi pphe-
ē.xiij.a. tam illū: & extēdā manū meā ſup illū, & delebo eū de medio ppli mei Iſrl̄. Et portabūt iniqtatē ſuā: iuxta iniqtatez interrogātis, ſic iniqtas pphete erit. vt nō erret vltra domus Iſrl̄ a me, neq; polluat ſe in vniuerſis p̄uaricationib⁹ ſuis: ſz ſint mihi in ppl̄m, & ego ſim eis in deū, ait dñs exercituum. Et factus eſt ſermo dñi ad me, dicēs, Fili hoīs, terra cum peccauerit mihi, vt p̄uaricetur p̄uaricās, extēdā manū
ē.iiij.v.d. meā ſup eā, & cōterē virgā panis eiꝰ: & immittā in eā famē, & interficiā de ea hoīem & iumētū. Et ſi fuerint tres viri iſti in medio eiꝰ, Noe, Daniel, & Job: ipſi iuſtitia ſua liberabūt aīas ſuas, ait dñs exercituū. Q̄ hō ſi & beſtias peſſimas induxero ſup terrā, vt vaſtē eā: & fuerit inuia, eo q̄ nō ſit p trāſiens ꝓpter beſtias: Tres viri iſti ſi fuerit i ea, viuo ego dicit dñs de⁹, q̄ nec filios nec filias liberabūt: ſz ipſi ſoli liberabunt, terra aūt deſolabit. Uel ſi gladiū iduxero ſuper terrā illā, & dixero gladio, Tranſi p terrā: & interfecero de ea
F hoīem & iumētū: Et tres viri iſti fuerint in medio eiꝰ: viuo ego dicit dñs de⁹, nō liberabūt filios neq; filias: ſz ipſi ſoli liberabunt. Si aūt & peſtilētiā immiſero ſup terrā illā, & effudero indignationē meā ſup eā in ſanguine, vt auferam ex ea hoīem & iumētū: Et Noe, & Daniel, & Job fuerit in me-
G dio eiꝰ: viuo ego, dicit dñs de⁹, q̄ filiū & filiā nō liberabūt: ſz ipſi iuſtitia ſua liberabunt aīas ſuas. Q̄m̄ hec dicit dñs de⁹, Q̄ & ſi q̄tuor iudicia mea peſſima, gladiū, & famē, ac beſtias malas, & peſtilētiā immiſero in Jeruſalē, vt interficiam de ea hoīem & pecus: Tñ relinquet in ea ſaluatio educentiū filios & filias: ecce ipſi egredient ad vos, & videbitis viā eoꝝ & adinuētiones eoꝝ: & cōſolabimini ſup malo q̄ induxi in Jeruſalē: in oībus q̄ importaui ſup eā. Et cōſolabūtur vos, cū videritis viā eoꝝ & adinuētiones eoꝝ: & cognoſcetis q̄ nō fruſtra fecerim oīa q̄ feci in ea, ait dñs deus.

A ¶ Sermo dñi cōtra hierl̄m vitem infructuoſam. Cap. xv.

Et factus eſt ſermo dñi ad me, dicēs, Fili hoīs, q̄d fiet de ligno vitis ex oīb⁹ lignis nemoꝝ, que ſunt iter ligna ſyluaꝝ? Nūq̄d tolletur de ea lignū, vt fiat opus, aut fabricabit de ea paxillus vt dependeat i eo q̄dcūq; vas? Ecce, igni datū eſt in eſcā, vtrāq; partē eius cōſumpſit ignis, & medietas eiꝰ redacta eſt i fa-
B uillam: nūq̄d vtile erit ad opus? Et tiā cū eſſet integrū, non erat aptū ad opus: quāto magis cū illud ignis deuorauerit, et cōbuſſerit nihil ex eo fiet operis? Propterea hec dicit dñs deus, Quomō lignū vitis inter ligna ſyluarum, q̄ dedi igni ad aduorādū, ſic tradidi habitatores Jeruſl̄m. Et ponā faciē meā in eos: de igne egredient, & ignis conſumet eos. Et ſcietis qua ego dñs cū poſuero faciem meā in eos et dedero terram inuiam & deſolatam: eo q̄ p̄uaricatores extiterint, dicit dominus deus.

A ¶ Catalogus immunditiarum & iniquitatum hieruſalem & correptio qua reuocatur ad ſalutem ſcribitur iuſtificat dominus ſodomam & ſamariam comparatione hieruſalem. Cap. xvi.

Et factus eſt ſermo dñi ad me, dicens, Fili hoīs notas fac Jeruſalē abominationes ſuas, et dices, Hec dicit dñs deus Jeruſalē, Radix tua & generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrheus, & mater tua Cethea. Et q̄n nata es, i die ortꝰ tui eſt preciſus vmbilicus tuus, & in aq̄ nō es lota in ſalutem, nec ſale ſalita, nec iuoluta pannis. Nō pepercit ſup te oculus, vt faceret tibi vnū de his, miſertꝰ tui: ſed proiecta es ſup faciē terre in abiectiōe aīe tue in die qua nata es. Tranſiens aūt per te, vidi te cōculcari in ſanguine tuo: & dixi tibi cuz eſſes in ſanguine tuo, Viue. dixi inq̄ tibi, In ſanguine tuo viue. Multiplicatā quaſi germē agri dedi te: & multiplicata es, & grādis effecta, & ingreſſa es, & pueniſti ad mūdū muliebrē: vbera tua intumuerūt, & pilꝰ tuꝰ germinabit: & eras nuda, & cōfuſione plena. Et trāſiui p te, & vidi te: & ecce tēpus tuū, tēpus amātiū: & expandi amictū meū ſup te, & operui ignominiā tuā. Et iurauī tibi, & ingreſſus ſum pa- B
ctū tecū, ait dñs de⁹: & facta es mihi. Et lauī te aq̄, & emundaui ſanguinē tuū exte: & vnxi te oleo. Et veſtiui te diſcoloribus, & calciaui te hyacintho: & cinxi te byſſo, & indui te ſubtilibus. Et ornaui te ornamēto, & dedi armillas in manib⁹ tuis, & torquē circa collū tuum. Et dedi inaurem ſuper os tuū, & circulos aurib⁹ tuis, & coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro & argēto, & veſtita es byſſo, & polymito & multis coloribꝰ: ſimilā, & mel, & oleū cōediſti, & decora facta es vehemēter nimis: & pfeciſti in regnū. Et egreſſuz eſt nomē tuū ingētes ꝓpter ſpeciē tuā: q̄ pfecta eras in decore meo quē poſuerā ſup te, dicit dñs de⁹. Et habēs fiduciā in pulchritudine tua fornicata es in noīe tuo: & expoſuiſti fornicationē tuā oī trāſeūti, vt ei⁹ fieres. Et ſumēs de veſtimentis tuis, feciſti tibi excelſa hincinde cōſuta: & fornicata es ſuper eis, ſicut nō eſt factū, neq; futurū eſt. Et tuliſti vaſa decoris tui, de auro meo atq; argēto meo, q̄ dedi tibi: et C
feciſti tibi imagines maſculinas, & fornicata es in eis. Et ſumpſiſti veſtimēta tua multicoloria, & opuiſti illas: & oleū meū, & thymiama meū poſuiſti coram eis. Et panē meū quē dedi tibi, ſimilā & oleū & mel qb⁹ enutriui te, poſuiſti in conſpectu eoꝝ in odorē ſuauitatis, & factū eſt, ait dñs deus. Et tuliſti filios tuos & filias tuas q̄s gñaſti mihi: & imolaſti eis ad deuorādū. Nūq̄d parua eſt fornicatio tua? Immolaſti filios meos, & dediſti illos cōſecrās eis. Et poſt oēs abominationes tuas: & fornicatiōes tuas, nō es recordata dieruz adoleſcētie tue, q̄n eras nuda & cōfuſione plena, cōculcata in ſanguine tuo. Et accidit poſt oēm malitiā tuā, ve ve tibi: ait dñs deus. Et edificaſti tibi lupanar, & feciſti tibi proſtibulum in cūctis plateis. Ad oē caput vie edificaſti ſignum pſtitutionis tue: & abominabilē feciſti decorē tuum: & diuiſiſti pedes tuos omni tranſeunti, & multiplicaſti oēs fornicatiōes tuas. Et fornicata es cū filijs Egypti vicinis tuis magnarū carniū: & mltiplicaſti fornicationē tuā ad irritandū me. Ecce ego extēdā manū meā ſup te, & auferā ius tuū: & dabo te in aīas odiētiū te filiarū Paleſtbinarū, q̄ erubeſcūt i via tua ſcelerata. Et fornicata es i filijs Aſſyrioꝝ, eo q̄ necdū fueris expleta: & poſtq̄ fornicata es, nec ſic es ſatiata. Et mltiplicaſti fornicationē tuā i terra Chanaan cū Chaldeis: & nec ſic ſatiata es, i q̄ mūdabo cor tuū, ait dñs de⁹: cū facias oīa hec opa mulieris meretricis & procacis? Q̄ fabricaſti lupanar tuū i capite oīs vie, & excelſuz tuū feciſti in oī platea: nec facta es ſ̄ſi meretrix faſtidio augens pretiū, ſz q̄ſi mulier adultera q̄ ſup virū ſuū inducit alienos. Oīb⁹ meretricib⁹ dant mercedes: tu aūt dediſti mercedes cūctis amatoribꝰ tuis, & dona donabas eis vt itrarēt ad te vndiq; ad fornicādū tecū. Factūq; ē i te ꝰ ꝙſuetudinē mlierū i fornicatiōib⁹ tuis, & poſt te nō erit fornicatio: i eo ei q̄ dediſti mercedes, & mercedes nō accepiſti, factum eſt in te contrariuz: Propterea meretrix audi verbū domini: Hec dicit dominus deus, Quia effuſum eſt es tuum, & reuelata eſt ignominia tua in fornicationibus tuis ſuper amatores tuos, & ſuper omnia idola abominationum tuarum in ſanguine filiorum tuorum quos dediſti eis: ecce ego cōgregabo omnes amatores tuos quibus commiſta es, et omnes quos dileriſti cum vniuerſis quos oderas: et congregabo eos ſuper te vndiq;, & nuda ignominiam tuam coram eis, et videbunt omnem turpitudinem tuam. Et iudica- E
j.xx.ij.b.

bo te iudicijs adulterarum ⁊ effundentium sanguinē: ⁊ dabo te in sanguinē furoris ⁊ zeli. Et dabo te ī manus eorum. ⁊ destruēt lupanar tuū, ⁊ demolient prostibulū tuū: ⁊ denudabūt te vestimētis tuis, ⁊ auferēt vasa decoris tui: ⁊ derelinquēt te nudā plenāq; ignominia. Et adducēt sup te multitudinē, ⁊ lapidabūt te lapidib⁹, ⁊ trucidabunt te gladijs suis. Et cōburēt domos tuas igni, ⁊ faciēt in te iudicia in oculis mulierū plurimarū: ⁊ desines fornicari, ⁊ mercedes vltra nō dabis. Et requescet indignatio mea ī te, ⁊ auferet, zelus me⁹ a te, ⁊ quiescā, nec irascar ampli⁹. Eo qō nō fueris recordata dierū adolescētie tue, ⁊ puocasti me in oib⁹ his: quapropter ⁊ ego vias tuas in capite tuo dedi, ait dñs de⁹ ⁊ nō feci iuxta scelera tua ī oib⁹ abominatiōib⁹ tuis. Ecce ois q dicit vulgo puerbiū: in te assumet illud, dicēs, Sicut mater, ita ⁊ filia eius. Filia matris tue es tu, q̄ piecit viruz suū, ⁊ filios suos: ⁊ sororz sororū tuarū es tu, q̄ piecēt viros suos ⁊ filios suos, mr̄ vestra Cethea: ⁊ pater vester Amorrheus. Et soror tua maior, Samaria, ipa ⁊ filie ei⁹ q̄ habitant ad sinistrā tuā: soror aūt tua minor te: q̄ habitat a dextris tuis, Sodoma ⁊ filie ei⁹. Sz nec in vijs earū ambulasti, neq; fm scelera earū feciſti pauxillū min⁹: pene sceleratiora feciſti illis in oib⁹ vijs tuis. Viuo ego, dicit dñs de⁹: q nō fecit Sodoma soror tua ipa, ⁊ filie ei⁹, sicut feciſti tu ⁊ filie tue. Ecce hec fuit iniqtas Sodome sororis tue, Superbia, saturitas panis, ⁊ abūdātia, ⁊ otiū ipsi⁹ ⁊ filiarū ei⁹: et manū egeno ⁊ pauperi nō porrigebāt. Et eleuate sunt, ⁊ fecerūt abominationes coram me: ⁊ abstuli eas sicut vidi. Et Samaria dimidiū peccatoz tuoz ñ peccauit: sz viciſti eas celerib⁹ tuis, ⁊ iustificaſti sorores tuas in oib⁹ abominationibus tuis, q̄s operata es. Ergo ⁊ tu porta confusionē tuā q̄ viciſti sorores tuas peccatis tuis, sceleratiq; agēs ab eis: iustificate sunt ei a te: ergo ⁊ tu cōfundere, ⁊ porta ignominiā tuā, q̄ iustificaſti sorores tuas. Et cōuertā restituēs eas cōuersione Sodomorū cū filiab⁹ suis, ⁊ cōuersione Samarie ⁊ filiarz ei⁹: ⁊ cōuertā reuersionē tuā ī medio earz, vt portes ignominiā tuā, ⁊ cōfundaris in oib⁹ q̄ feciſti, cōsolans eas. Et soror tua Sodoma, ⁊ filie ei⁹ reuertēt ad antiqtatē suā: ⁊ Samaria, ⁊ filie eius reuertent ad antiquitatē suā ⁊ tu, ⁊ filie tue reuertemini ad antiquitatem vestram. Non fuit autem Sodoma soror tua audita in ore tuo, in die superbie tue, anteq̄ reuelaretur malitia tua: sicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syrie, ⁊ cunctarum in circumitu tuo filiarum Palesthinarū, que ambiūt te per gyrū. Scelus tuum, ⁊ ignominiā tuaz tu portaſti, ait dñs deus. Qr hec dicit dñs deus, Et faciā tibi sicut despexiſti iuramētū, vt irritū faceres pactū: ⁊ recordabor ego pacti mei tecū in diebus adolescētie tue: ⁊ suscitabo tibi pactū sempiternuz. Et recordaberis viarū tuarū, ⁊ confunderis: cū receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis: ⁊ dabo eas tibi in filias, sz nō ex pacto tuo. Et suscitabo ego pactum meū tecū: ⁊ scies q̄ ego dñs, vt recorderis ⁊ cōfundaris, ⁊ nō sit tibi vltra aperire os pre confusione tua, cū placatus tibi fuero in oibus que feciſti, ait dominus deus.

¶ Joachim in babylone captiuo sedechias ⁊ hierm̄ias datur in manibus Nabuchodonosoz: prophetia de xp̄o ponitur. Cap. xvij.

ET factus⁹ est sermo dñi ad me dicēs, Fili hois p pone enigma, ⁊ narra parabolā ad domū Jsrl̄, ⁊ dices, Hec dicit dñs de⁹. Aquila grādis magnarū alarz, lōgo mēbroz ductu, plena plumis ⁊ varietate venit ad Libanū, ⁊ tulit medullā cedri. Summitatē frōdiū ei⁹ auulsit: ⁊ trāsportauit eā ī terrā Chanaā, in vrbe negotiatoz posuit illā, ⁊ tulit de semine terre, ⁊ posuit illud in terra p semine: vt firmaret radicē sup aq̄s multas, in supficie posuit illud. Cū q̄z germinasset, creuit in vineam latiorē, humili statura, respiciētib⁹ ramis ei⁹ ad eā: ⁊ radices ei⁹ sub illa erāt. facta est ergo vinea, ⁊ fructificauit ī palmites, ⁊ emisit ppagines. Et facta est aquila altera grandis, magnis alis, multisq̄z plumis: ⁊ ecce vinea ista q̄si mittens radices suas ad eā, palmites suos extēdit ad illā, vt irrigaret eā de areolis germinis sui. Jn terra bona sup aq̄s multas plātata est: vt faciat frondes, ⁊ portet fructū, vt sit in vineā grādē. ¶ Dic, Hec dicit dñs de⁹, Ergone psperabitur: nōne radices ei⁹ euellet, ⁊ fructū eius distringet, ⁊ siccabit oēs palmites germinis ei⁹, ⁊ aresc̄et: ⁊ nō ī brachio grādi, neq; ī pplo multo, vt euelleret eā radicit⁹: Ecce planta est: ergone psperabit: nōne cū tetigerit eā ventus vrens siccabit, ⁊ ī areis germinis sui arescet: Et factū est verbum dñi ad me, dicēs, ¶ Dic ad domū exasperātē, Nescitis quid ista significēt: ¶ Dic, Ecce, venit rex babylonis ī ierusalē: et assumet regē, ⁊ pncipes ei⁹, ⁊ adducet eos ad semetipsuz in Babylonē. Et tollet de semine regni, ferietq; cum eo fedus ⁊ ab eo accipiet iusiurādū. ſz fortes terre tollet: vt sit regnū hūle, ⁊ nō eleuet, ſz custodiat pactū ei⁹, ⁊ seruet illud. Qui recedēs ab eo, misit nūtios ad Egyptū, vt daret sibi eq̄s, ⁊ populū multū. Nūqd psperabit, vel cōsequet salutē, q fecit hec: ⁊ q dissoluit pactū, nūqd effugiet: Viuo ego dicit dñs de⁹, qm̄ī loco regis q cōstituit eū regē, cui⁹ fecit irritū iuramētū, ⁊ soluit pactū q ō habebat cū eo, ī medio Babylonis morietur. Et nō ī exercitu grādi, neq; ī pplo multo faciet ſz eū Pharao prelijū: ī iactu aggeris, ⁊ in extructione vallorū, vt iterficiat aias multas. Spreuerat ei iuramentū, vt solueret fedus, ⁊ ecce dedit manū suā. ⁊ cuz oīa hec fecerit, nō effugiet. Propterea hec dicit dñs deus, Viuo ego, qm̄ iuramētū qō spreuit, ⁊ fedus qō puaricat⁹ est, ponā ī caput ei⁹. Et expādā sup eū rete meū, ⁊ cōprehēdet ī sagena mea: ⁊ adducā eū in Babylonē, ⁊ iudicabo eū ibi in preuaricatione qua desperit me. Et oēs pfugi eius cū vniuerso agmine suo, gladio cadēt: residui aūt in oēm ventū dispgent: ⁊ scietis q̄ ego dñs locut⁹ sum. Hec dicit dñs de⁹, Et sumā ego de medulla cedri sublimis, ⁊ ponā: de vertice ramorū ei⁹ tenerū distringuā, ⁊ plantabo sup mōtē excelsum ⁊ eminētem Jn monte sublimi Jsrl̄ plantabo illud, ⁊ erūpet in germē, ⁊ faciet fructū, ⁊ erit in cedrū magnā: ⁊ habitabūt sub eo oēs volucres ⁊ vniersum volatile, sub vmbra frondū ei⁹ nidificabit. Et sciēt oīa ligna regionis q̄ ego dñs humiliaui lignum sublime, ⁊ exaltaui lignū humile: ⁊ siccaui lignū viride, ⁊ frōdere feci lignū aridū. Ego dñs locut⁹ sum, et feci.

¶ De vua acerba: q̄ nō pater p filio nec filius p patre tenetur in peccatis: sed vnusquisq; onus suū portabit: ⁊ vbi inuenietur ibi iudicabitur: ⁊ reuocatur peccatores ad penitentiam. Cap. xviij.

ET factus est sermo dñi ad me, dicens. Quid est q̄ ō inter vos parabolaz vertitis in prouerbium istud in terra Jsrael: dicentes, Patres comederūt vuā acerbam, ⁊ dentes filioū obstupuerūt. Viuo ego dicit dñs deus, si erit vltra vobis parabola hec in prouerbium in Jsrael. Ecce omnes anime, mee sunt: vt anima patris ita ⁊ anima filij, mea est: anima que peccauerit, ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus, ⁊ fecerit iudicium ⁊ iustitiam: in montibus nō comederit, ⁊ oculos suos non leuauerit ad idola domus Jsrael vxorē proximi sui nō violauerit, ⁊ ad mulierē menstruatam nō accesserit, ⁊ hominē nō cōtristauerit, pignus debitori reddiderit, per vim nihil rapuerit, panē suū esurienti dederit, ⁊ nudū operuerit vestimento: ad vsurā nō cōmodauerit ⁊ amplius nō acceperit, ab iniqtate auerterit manū suā, ⁊ iudiciū verū fecerit inter virū ⁊ virū: ⁊ in pceptis meis ambulauerit, ⁊ iudicia mea custodierit, vt faciat veritatē: hic iust⁹ est, vita viuet, ait dñs de⁹. Qō si genuerit filiū latronē effundētē sanguinē, ⁊ fecerit vnū de istis: ⁊ hec quidem omnia non facientem, sed in montibus comedentem, ⁊ vxorē proximi sui polluentem: egenum ⁊ pauperē cōtristantē, rapiētem rapinas, pignus non reddentē, ⁊ ad idola leuantem oculos suos, abominationem facientē: ad vsurā dantem ⁊ amplius accipientem: nunqd viuet? Nō viuet cū vniuersa hec detestanda fecerit, morte morietur, sanguis ei⁹ in ipo erit. Qō si genuerit filiū, q videns oīa peccata patris sui q̄ fecit, timuerit, ⁊ non fecerit simile eis: sup mōtes nō cōederit, ⁊ oculos suos nō leuauerit ad idola dom⁹ Jsrl̄, ⁊ vxorē prīmi sui nō violauerit, et virum nō contristauerit, pignus non retinuerit ⁊ rapinam nō rapuerit, panē suū esurienti dederit, ⁊ nudum operue-

rit vestimento

Reguz xxv.a. — Beneſ. xix.f. — Jeremi. xxxj.e. — Jſaie lviij.b. Matth. xxv.c. — ō.xlj.d. ō.xxxij.a.

rit vestimẽto: a pauperis iniuria auerterit manum suam, vsuram ꝛ superabundantiã non acceperit, iudicia mea fecerit, ꝛ in p̃ceptis meis ambulauerit: hic nõ morietᷣ in iniqtate patris sui, sed vita viuet. ℣Pater eiꝰ qꝛ calũniatꝰ est, et vim fecit fratri, ꝛ malũ opatꝰ est in medio populi sui: ecce mortuus est ĩ iniqtate sua. Et dicitis, Quare nõ portabit filiꝰ iniqtatẽ pr̃is? Videlicet, qꝛ filiꝰ iudiciũ ꝛ iustitiã opatus ẽ, oĩa p̃cepta mea custodiuit, ꝛ fecit illa viuet vita. Aia q̃ peccauerit, ipa morietᷣ: filiꝰ nõ portabit iniqtatẽ pr̃is: et pater nõ portabit iniqtatẽ filij: iustitia iusti super eũ erit, et impietas impij erit sup eũ. Si aũt ipiꝰ egerit penitẽtiã ab oĩbꝰ peccatis suis q̃ opatꝰ est, ꝛ custodierit oĩa p̃cepta mea ꝛ fecerit iudiciũ ꝛ iustitiã: vita viuet, ꝛ nõ morietᷣ, Oĩm iniquitatũ eiꝰ q̃s operatꝰ est, nõ recordabor ĩ iustitia sua, quã opatꝰ est, viuet. ℣Nũqd volũtatis mee ẽ mors ipij, dicit dñs deꝰ, ꝛ nõ vt cõuertat a vijs suis, ꝛ viuat? Si aũt auerterit se iustꝰ a iustitia sua, ꝛ fecerit iniqtatẽ ꝑm oẽs abominationes, q̃s operari solet ipiꝰ, nũqd viuet? Oẽs iustitie eiꝰ q̃s fecerat, nõ recordabũt: ĩ p̃uaricatiõe q̃ p̃uaricatꝰ est, ꝛ in peccato suo qõ peccauit, ĩ ipsis morietᷣ. Et dixistis, ℣Nõ est eq̃ via dñi. Audite ergo domꝰ Jsrl, ℣Nũqd via mea non est eq̃, ꝛ nõ magis vie vestre p̃aue sunt: Cũ ei auerterit se iustus a iustitia sua, ꝛ fecerit iniqtatẽ, morietᷣ ĩ eis: iniustitia quã operatꝰ est, morietᷣ. Et cũ auerterit se ipiꝰ ab ipietate sua quã operatꝰ est, ꝛ fecerit iudiciũ ꝛ iustitiã: ipe aiam suã viuificabit. Conſyderãs enim, ꝛ auertẽs se ab oĩbꝰ iniqtatibus suis q̃s opatꝰ est, vita viuet ꝛ nõ morietᷣ. Et dicũt filij Jsrl, ℣Nõ est eq̃ via dñi. ℣Nũqd vie mee nõ sunt eq̃ domꝰ Jsrl, ꝛ nõ magis vie vestre p̃aue? Idcirco vnũquẽq; iuxta vias suas iudicabo domꝰ Jsrl, ait dñs deꝰ. Cõuertimini, ꝛ agite penitẽtiã ab oĩbꝰ iniqtatibꝰ vestris: ꝛ nõ erit vobis in ruinã iniqtas. ℣Proijcite a vobis oẽs p̃uaricationes vestras in qbus p̃uaricati estis, ꝛ facite vobis coꝛ nouũ, ꝛ spiritum nouũ: ꝛ quare moriemini domus Jsrael? Qꝛ nolo mortẽ morientis, dicit dñs deus: reuertimini, ꝛ viuite.

¶ De ioachim ꝛ iechonia: de filio ioachim captiuatis: de reliquijs inde q̃ non habuerunt regem. Cap. xix.

ET tu assume plãctũ sup p̃ncipes Jsrl, ꝛ dices, Quare mater tua leena inter leones cubauit? ĩ medio leũculoꝝ enutriuit catulos suos. Et eduxit vnũ de leũculis suis, leo factꝰ est: ꝛ didicit capere p̃edã, hoiemq; comedere. Et audierũt de eo gentes, ꝛ nõ absq; vulneribꝰ suis ceperũt eũ: ꝛ adduxerũt eũ ĩ catenis in terrã Egypti. Que cũ vidisset qm̃ ifirmata est, ꝛ p̃ijt expectatio eiꝰ: tulit vnũ de leũculis suis, leonũ cõstituit eũ. Qui icedebat iter leones, ꝛ factꝰ est leo: ꝛ didicit p̃dã capere, ꝛ hoies deuorare: didicit viduas facere, ꝛ ciuitates eoꝝ i desertũ adducere: ꝛ desolata est terra ꝛ plenitudo eiꝰ a voce rugitꝰ illiꝰ. Et cõuenerũt aduersus eũ gentes vndiq; de puincijs, ꝛ expãderũt sup eũ rete suũ, in vulneribꝰ eaꝝ captus est. Et miserũt eum in caueã, in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis. miserũtq; eum in carcerem, ne audiret vox eiꝰ vltra sup mõtes Jsrl. ℣Mater tua q̃si vinea in sanguine tuo sup aquã plãtata est: fructꝰ eiꝰ, ꝛ frõdes eiꝰ creuerũt ex aqs multis. Et facte sunt ei virge solide in sceptra dñantiũ, ꝛ exaltata ẽ statura eiꝰ ĩter frõdes: ꝛ vidit altitudinẽ suã in multitudine palmitũ suoꝝ. Et euulsa est in ira, in terrãq; piecta: ꝛ vẽtus vrens siccauit fructũ eiꝰ: marcuerũt ꝛ arefacte sunt virge roboris eius, ignis comedit eã. Et nũc trãsplãtata est in desertũ, in terra inuia, ꝛ sitiẽti. Et egressus est ignis de virga ramoꝝ eius, qui fructum eiꝰ comedit: ꝛ non fuit in ea virga fortis, sceptrũ dominantiꝫ ℣Planctus est, ꝛ erit in planctum.

¶ Dixit dñs q̃ nõ respõdebit interrogantibus ꝓpter peccata ꝛ exprobrat eis scelera sua ꝛ blasphemias: de reprobatione legis et sacrificiorum: de reditu captiuorum in terram sam. Cap. xx.

ET factũ est in anno septimo, in qnto, in decima mensis: venerũt viri de seniorib⁹ Jsrl, vt ĩterrogarent dñm, ꝛ sederũt coꝛã me. Et factꝰ est ꝑmo dñi ad me, dicẽs, Fili hois loquere senioribus Jsrl, ꝛ dices ad eos, Hec dicit dñs deꝰ, ℣Nunquid ad interrogandum me vos venistis? Viuo ego qꝛ nõ respondebo vobꝫ, ait dñs deꝰ. Si iudicas eos, si iudicas fili hois: abominationes patrũ eoꝝ ostende eis. Et dices ad eos, Hec dicit dñs deꝰ, In die qua elegi Jsrl, ꝛ leuaui manũ meã ꝓ stirpe domꝰ Jacob: ꝛ apparui eis in terra Egypti, ꝛ leuaui manũ meã ꝓ eis, dicẽs, Ego dñs deus vester: in die illa leuaui manũ meã ꝓ eis, vt educerẽ eos de terra Egypti, in terrã quã p̃uideꝛã eis, fluentẽ lacte ꝛ melle, q̃ est egregia inter oẽs terras. Et dixi ad eos, Unusq;q; offensiões oculorũ suoꝝ abijciat, ꝛ in idolis Egypti nolite pollui: ego dñs deus vester. Et irritauerũt me, noluerũtq; me audire: vnusq;q; abominatiões oculoꝝ suoꝝ nõ iecit, nec idola Egypti reliquerũt: ꝛ dixi vt effunderẽ indignationẽ meaꝫ super eos, ꝛ implerẽ irã meã ĩ eis, in medio terre Egypti. Et feci ꝓpter nomẽ meũ, vt nõ violareᷣ coã gentibꝰ, in quarũ medio erãt, ꝛ iter q̃s apparui eis, vt educerẽ eos de terra egypti. Eieci ergo eos de terra Egypti, ꝛ eduxi eos in desertũ Et dedi eis p̃cepta mea, ꝛ iudicia mea ostẽdi eis, q̃ faciẽs hõ, viuet in eis. Insup et sabbatha mea dedi eis, vt esset signũ inter me ꝛ eos: ꝛ scirẽt qꝛ ego dñs sanctificans eos. Et irritauerũt me domꝰ Jsrl in deserto, in p̃ceptis meis nõ ambulauerũt: ꝛ iudicia mea piecerũt, q̃ faciẽs hõ viuet in eis: ꝛ sabbatha mea violauerũt vehemẽter dixi ergo vt effunderẽ furoꝛẽ meũ sup eos ĩ deserto, ꝛ cõsumerẽ eos. Et feci ꝓpter nomẽ meũ, ne violareᷣ coã gentibꝰ: de qbus eieci eos in cõspectu earũ. Ego igitur leuaui manum meã super eos in deserto, ne inducerẽ eos in terrã quã dedi eis fluẽtẽꝫ lacte ꝛ melle, p̃cipuã terrarũ oĩm: qꝛ iudicia mea p̃ioecerunt, ꝛ in p̃ceptis meis nõ ambulauerũt, ꝛ sabbatha mea violauerunt: post idola eorũ coꝛ eoꝝ gradiebatur. Et pepercit oculus meus super eos, vt nõ interficerẽ, eos: nec cõsumpsi eos in deserto. Dixi aũt ad filios eorũ in solitudine, ℣In p̃ceptis patrũ vestrorum nolite incedere, nec iudicia eorũꝫ custodiatis, nec in idolis eoꝝ polluamini. Ego dñs deus vester, in p̃ceptis meis ambulate, ꝛ iudicia mea custodite, ꝛ facite ea. Et sabbatha mea sanctificate, vt sit signũ inter me ꝛ vos: ꝛ sciatis qꝛ ego sum dñs deus vester. Et exacerbauerũt me filij, ꝛ in p̃ceptis meis nõ ambulauerũt: ꝛ iudicia mea nõ custodierũt, vt facerent ea: q̃ cũ fecerit homo, viuet in eis: ꝛ sabbatha mea violauerunt. ꝛ cõminatus sum vt effunderẽ furoꝛẽ meũ super eos, ꝛ implerẽ irã meã in eis in deserto. ℣Auerti aũt manũ meam, ꝛ feci ꝓpter nomẽ meũ vt nõ violaretur coã gentibus, de qbus eieci eos in oculis eaꝝ. Iterũ leuaui manũ meã in eos in solitudine, vt dispergerẽ illos in nationes, ꝛ ventilarem in terras eo qõ iudicia mea non fecissent, ꝛ p̃cepta mea reprobassent, ꝛ sabbatha mea violassent, ꝛ post idola patrũ suoꝝ fuissent oculi eorũ. Ergo ꝛ ego dedi eis p̃cepta nõ bona, ꝛ iudicia in qbus nõ viuent: ꝛ pollui eos in muneribus suis cũ offerrẽt oẽ quod aperit vuluã, ꝓpter delicta sua: ꝛ sciẽt qꝛ ego dñs. Quam ob rem loquere ad domũ Jsrael filij hominis: ꝛ dices ad eos, Hec dicit dñs deus, ℣Adhuc ꝛ in hoc blasphemauerunt me patres vestri, cũ spreuissent me contemnentes: ꝛ introduxissem eos in terram super quam leuaui manũ meam vt darem illam eis: viderunt omnem collem excelsum, ꝛ omne lignũ nemoroſum, ꝛ immolauerũt ibi victimas suas: ꝛ dederũt ibi irritationem oblationis sue, ꝛ posuerunt ibi odorem suauitatis sue, ꝛ libauerũt libationes suas. Et dixi ad eos, Quid est excelsum, ad quod vos ingredimini? Et vocatum est nomen eius Excelsum, vsq; ad hanc diem. ℣Propterea dic ad domum Jsrael, Hec dicit dñs deus, Certe in via patrum vestrorum vos polluimini, ꝛ post offendicula eorum vos fornicamini. Et in oblatione donorum vestrorum cuꝫ traducitis filios vestros per ignem, vos polluimini in omnibus idolis vestris vsq; hodie: ꝛ ego respondebo vobis domus Jsrael? Viuo ego dicit dñs deus, quia non rñdebo vobis. Neq; cogitatio mentis vestre fiet, dicentiũ, Erimus sicut gẽtes, ꝛ sicut cognationes terre, vt colamus ligna ꝛ lapides. Viuo ego dicit dominus deus, quoniã in

manu forti, & in brachio extẽto, & in furore effuso regnabo
F super vos. Et educam vos de populis: & congregabo vos
de terris, in quibus dispersi estis: in manu valida & in bra-
chio extento, & in furore effuso regnabo sup vos. Et addu-
cam vos in desertũ populorũ, & iudicabor vobiscum ibi fa
cie ad faciẽ. Sicut iudicio cõtẽdi aduersum patres|vestros
in deserto terre Egypti: sic iudicabo vos, dicit dñs deꝰ. Et
subijciã vos sceptro meo, & inducã vos ĩ vinculis federis.
Et eligã de vobis trãsgressores & impios, & de terra incolatꝰ
eorꝝ educã eos, & in terrã Isrl nõ ingredientur: & scietis qꝝ ego
dñs. Et vos domus|Isrl: hec dicit dñs deꝰ, Singuli post
idola vestra ambulate & seruite eis. Qõ si & ĩ hoc nõ audie
ritis me, & nomẽ meũ sancto polluetis vltra in mũeribus
vestris & ĩ idolis vestris: ĩ monte sancto meo, in mõte excel
so Isrl, ait dñs deꝰ, ibi seruiet mihi oĩs domꝰ Isrl, oẽs in
quã ĩ terra in q̃ placebũt mihi: & ibi q̃rã primitias vestras,
& initiũ decimarũ vestrarũ ĩ oĩbꝰ sanctificationibꝰ vestris.
In odorẽ suauitatis suscipiã vos, cũ eduxero vos de po-
B pulis, & cõgregauero vos de terris in quas dispersi estis: et
sanctificabor in vobis in oculis nationũ. Et scietis qꝝ ego
dñs, cũ induxero vos ad terrã Israel, in terraꝫ p q̃ leuaui
manũ meã vt darẽ eã patribꝰ vestris. Et recordabimini ibi
viarũ vestrarũ, & oĩum scelerũ vestrorũ, q̃bus polluti estis in
eis: & displicebitis vobis in conspectu vestro in oĩbꝰ mali-
tijs vestris q̃s fecistis. Et scietis qꝝ ego dñs, cũ benefecero
vobis ꝓpter nomẽ meũ, & nõ ꝓm vias vestras malas, neq̃
ꝓm scelera vestra pessima domꝰ Isrl, ait dñs deꝰ. Et factꝰ
est sermo dñi ad me, dicẽs, Fili hois, pone faciẽ tuã contra
viã austri, & stilla ad aphricũ: & ꝓpheta ad saltũ agri meri-
diani. Et dices saltui meridiano, Audi verbũ dñi: hec di-
cit dñs deꝰ, Ecce ego succendã in te ignẽ, & comburã ĩ te oẽ
lignũ viride, & oẽ lignũ aridũ: nõ extinguet flamma succen-
sionis: & cõburet in ea ois facies ab austro vsq̃ ad aquilo-
nẽ. Et videbit vniuersa caro qꝝ ego dñs succẽdi eã, nec extin
guetur. Et dixi, A, a, a dñe deus: ipsi dicunt de me, Nunquid non per parabolas loquitur iste?

¶ Sermo dñi ad hierusalẽ prius in sententia ignis secundo de mi
seria gladij duplicati ac triplicati: sermo domini contra filios| am-
mon pro gladio euaginato. Cap. xxj.

A ET factus est sermo dñi ad me, dicẽs, Fili hois
pone faciẽ tuã ad Jerusalẽ, & stilla ad sanctua-
ria, & ꝓpheta sup humũ Isrl. Et dices terre Isrl,
Hec dicit dñs deꝰ, Ecce ego ad te, & eijciã gla-
diũ meũ de vagina sua, & occidã ĩ te iustũ & impiũ. Pro eo
aũt qõ occidi ĩ te iustũ & impiũ, idcirco egredietur gladiꝰ meꝰ
de vagina sua ad oẽm carnẽ ab austro vsq̃ ad aquilonẽ: vt
sciat oĩs caro qꝝ ego dñs eduxi gladiũ meũ de vagina sua
B irreuocabilẽ. Et tu fili hois ingemisce in ꝛtritione lũborũ
& in amaritudinibꝰ ingemisce coram eis. Cũq̃ dixerint ad te,
Quare tu gemis? dices, Pro auditu, quia venit, & tabescet
oẽ cor, & dissoluent vniuersi manꝰ, & infirmabit oĩs spiritꝰ
& per cuncta genua fluet aque: ecce venit, & fiet, ait dñs deꝰ.
Et factus est sermo dñi ad me, dicẽs, Fili hois, ꝓpheta, &
dices, Hec dicit dñs deꝰ, Loquere, Gladius gladiꝰ exa-
cutus est, & limatꝰ. Ut cedat victimas, exacutꝰ est: vt splen
deat limatꝰ est: q̃ moues sceptrũ filij mei, succidisti oẽ lignũ.
C Et dedi eũ ad leuigãdũ, vt teneat manu: iste exacutꝰ est gla
dius, & iste limatus est, vt sit in manu interficientis. Clama
& vlula fili hois, qꝝ hic factus est in populo meo, hic in cun
ctis ducibꝰ Isrl q̃ fugerãt: gladio traditi sũt cũ ppl'o meo,
idcirco plaude sup femur. qꝝ ꝓbatus est, & hoc cũ sceptrum
subuerterit, & nõ erit: dicit dñs deꝰ. Tu ergo fili hois ꝓphe
ta, & pcute manu ad manũ, & duplicet gladius, ac triplicet
gladius interfectorũ: hic est gladius occisiõis magne, q̃ obstu
pescere eos facit, & corde tabescere, et multiplicat ruinas.
D In oĩbꝰ portis eorꝝ dedi cõturbationẽ gladij acuti & limati
ad fulgẽdũ, amicti ad cedẽ. Exacuere, vade ad dexteram
siue ad sinistrã, quocũq̃ faciei tue est appetit. Quin et ego
plaudã manu ad manũ, & iplebo ĩdignationẽ meã: ego dñs
locutꝰ sum. Et factꝰ est sermo dñi ad me, dicens, Et tu fili
hois pone tibi duas vias, vt veniat gladiꝰ regis Babylo-
nis: de terra vna egredientes ambe, Et manu capiet cõiectu
rã, in capite vie ciuitatis cõiciet. Viã ponet, vt veniat gla
dius ad Rabbath filiorꝝ Ammon, & ad Judã ĩ Jerusalez
munitissimã. Stetit enim rex Babylonis in biuio, in capite E
duarũ viarũ, diuinationẽ querẽs, cõmiscẽs sagittas: inter
rogauit idola, exta cõsuluit. ad dexterã eiꝰ facta est diuina
tio sup Jerusalẽ, vt ponat arietes, vt aperiat os in cede, vt
eleuet vocẽ in vlulatu, vt ponat arietes ꝛ portas, vt cõpor
tet aggerẽ, vt edificet munitiones. Eritq̃ q̃si ꝓsulẽs frustra
oraculũ in oculis eorꝝ, & sabbathorũ otiũ imitãs: ipe aũt re
cordabit iniqtatis ad capiẽdũ. Idcirco hec dicit dñs deus
Pro eo qõ recordati estis iniqtatis vestre, & reuelastis pre
uaricationes vestras, & apparuerũt peccata vestra ĩ oĩbꝰ co
gitationibꝰ vestris: ꝓ eo inquã q̃ recordati estis, manu ca- F
piemini. Tu aũt ꝓphane impie dux Isrl, cuius venit dies
in tpe iniqtatis pfinita: hec dicit dñs deꝰ, Aufer cidarim,
tolle coronã: nõne hec est q̃ humilẽ subleuauit, & sublimem
humiliauit? Iniqtatẽ, iniqtatẽ, iniquitatẽ ponã eã: et hoc
nõ factũ est, donec veniret cuiꝰ est iudiciũ, & tradã ei. Et tu
fili hois, ꝓpheta & dic, Hec dicit dñs deꝰ ad filios Ammõ
& ad opprobriũ eorꝝ: & dices, O Ducro mucro euagina te ad
occidẽdũ, lima te vt iterficias, & fulgeas. Cũ tibi viderent
vana, & diuinarẽt mẽdacia, vt dareris sup colla vulnerato
rũ impiorꝝ, quorꝝ venit dies in tẽpore iniqtatis prefinita.
Reuertere ad vaginã tuã in locũ in quo creatꝰ es: in terra
nativitatis tue iudicabo te, & effundã sup te indignationem
meã: ĩ igne furoris mei sufflabo ĩ te, daboq̃ te ĩ manꝰ hoĩs
insipientiũ & fabricatiũ iteritũ. Igni eris cibꝰ: sanguis tuus
erit ĩ medio terre: obliuiõi traderis: qꝝ ego dñs locutꝰ sum.

¶ Sermo dñi cõtra hierusalẽ ꝓ effusiõe sanguinis & inhonoratio
ne parẽtũ: & ceteris malis plurimis de populo cõflãdo sicut metal
lũ in fornace: & de sceleribus populi: vbi est q̃ interponat spem: de
leone rugiente q̃ sacerdotes polluerunt sanctuarium. Caput. xxij.

A ET factũ est verbũ dñi ad me, dicens, Et tu fili
hois, nõne iudicas, nõne iudicas ciuitatem san
guinũ, & ostẽdes ei oẽs abominationes suas? Et
dices, Hec dicit dñs deus, Ciuitas effundẽs
sanguinẽ ĩ medio sui, vt veniat tẽpus eiꝰ: & q̃ fecit idola ꝛ se
metipsam, vt polluerẽt. In sangie tuo q̃ a te effusus est, de
liquisti: & ĩ idolis tuis q̃ fecisti, polluta es: & appropinq̃re B
fecisti dies tuos, & adduxisti tẽpus annorꝝ tuorꝝ: ꝓpterea
dedi te opprobriũ gẽtib, & irrisionẽ vniuersis terris. Que
iuxta sunt & q̃ pcul a te, triumphabũt de te: sordida, nobi-
lis, grãdis iteritu. Ecce ꝓncipes Isrl singuli ĩ brachio suo
fuerũt ĩ te, ad effundẽdũ sanguinẽ. Patrẽ et matrẽ contu-
melijs affecerũt ĩ te, aduenã calũniati sunt ĩ medio tui, pu-
pillũ & viduã cõtristauerũt apud te: Sanctuaria mea spre-
uistis, & sabbatha mea polluistis. Viri detractores fuerũt C
ĩ te ad effundẽdũ sanguinẽ, & sup montes cõederũt ĩ te, sce-
lus opati sunt in medio tui. Verecũdiora patris discoope- Jerem. v.c.
ruerũt ĩ te, ĩmũditiã mẽstruate humilia uerũt ĩ te. Et vnus-
qsq̃ in vxorẽ proximi sui operatꝰ est abominationẽ, & socer
nurũ suã polluit nefarie, frater sororẽ suã filiã patris sui op
pressit ĩ te. Munera acceperũt apud te ad effundendũ san-
guinẽ: vsurã & superabundãtiã accepisti, & auare proximos
tuos calũniabaris: meiq̃ oblita es, ait dñs deꝰ. Ecce com D
plosi manꝰ meas sup auaritiã tuã quã fecisti, & sup sangui-
nem qui effusus est in medio tui. Nunquid sustinebit cor
tuum, aut prevalebunt manus tue, in diebus quos ego fa-
ciam tibi? ego dominus locutus sum, & faciam. Et dispер-
gam te in nationes, & ventilabo te in terras, & deficere facã
immunditiam tuam a te. Et possidebo te in conspectu gen
tium: & scies quia ego dominus. Et factum est verbum do
mini ad me, dicens, Fili hominis, versa est mihi domus
Israel in scoriam: omnes isti es, & stanum, & ferrum, & plum
bum in medio fornacis, scoria argenti facti sunt. Propter-
ea hec dicit dominus deus, Eo quod versi estis omnes in
scoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Je
rusalem congregatione argẽti, & eris, & stanni, & ferri, & plũ
bi in medio fornacis: vt succẽdã in ea ignẽ ad ꝛflãdũ, sic cõ-

gregabo in

E gregabo in furore meo: & in ira mea, & regescã. Et cõflabo
vos, & cõgregabo vos, & succẽdã vos i igne furoris mei, et
cõflabimini i medio ei⁹. Ut ꝯflaꝛ argẽtũ i medio fornacis,
sic eritis i medio ei⁹: & scietis q⁹ ego dñs, cũ effuderim indi
gnationẽ meã sup vos. Et fact⁹ est ꝑmo dñi ad me dicens,
Fili hois, dic ei, Tu es terra imũda, & nõ cõpluta i die fu
roris. Cõiuratio ꝓphetarũ i medio ei⁹: Sicut leo rugiens
F capiẽsq; ꝑdã, aĩas deuoꝛauerũt, opes & ꝑtiũ acceperũt, vi
duas ei⁹ multiplicauerũt i medio illi⁹. Sacerdotes ei⁹ ꝙtẽ
pserũt legẽ meã, & polluerũt sanctuaria mea: iter sanctũ & p
phanũ nõ habuerũt distãtiã: & inter pollutũ & mũdũ nõ in
Wich. iij d. Soph. iij d. tellexerũt: & a sabbathis meis auerterũt oculos suos, & coĩ
G quinabar in medio eoꝝ. Principes ei⁹ in medio illius q̃si
lupi rapiẽtes predã: ad effundendũ sanguinẽ, & ad pdẽdas
aĩas, & auare sectãda lucra. Prophete aũt ei⁹ liniebãt eos
absq; tẽperamẽto vidẽtes vana, & diuinãtes eis mẽdaciũ,
dicẽtes, Hec dicit dñs de⁹: cũ dñs nõ sit locut⁹. Ppt̃i ter
re calũniabanꝫ calũniã, & rapiebãt violẽter: egenũ & paupe
rẽ affligebãt, & aduenã opꝛimebãt calũnia absq; iudicio.
Et q̃siui de eis virũ q interponeret sepẽ, & staret oppositus
cõtra me ꝑ terea, ne dissipaꝛẽ eã: & nõ inueni. Et effudi su
per eos indignationem meã, in igne ire mee cõsumpsi eos:
viam eoꝝ in caput eoꝝ reddiri: ait dñs deus.

¶ Sermo dñi ꝑ Oollã & Oolibã sꝛoꝛes meretrices: de immundi
cijs: psarũ: de victione dei in illas pro idolis. Cap. xxiij.

A Et fact⁹ est ꝑmo dñi ad me, dicẽs, Fili hois, due
mulieres filie matris vni⁹ fuerũt. Et fornicate
sunt i Egypto, i adolescẽtia sua fornicate sunt:
ibi subacta sunt vbera eaꝝ & fracte sũt mãme pu
bertatis eaꝝ. Noĩa aũt eaꝝ. Oolla maioꝛ: & ooliba sꝛoꝛ ei⁹
& habui eas, & peperũt filios, & filias. Porro earũ nomĩa
Samaria Oolla: & Jerusalẽ Ooliba. Fornicata est igit̃ sup
me Oolla, & insaniuit in amatoꝛes suos, in Assyꝛios ꝓ
pinquãtes, vestitos hyacintho principes, & magistrat⁹, iu
uenes cupidinis vniuersos, eqtes, ascẽsoꝛes equoꝝ. Et de
dit fornicationes suas sup eos electos filios Assyꝛioꝝ vni
B uersos: & i oĩb⁹ in q̃s isaniuit in imũdicijs eoꝝ polluta est.
Insup & fornicatiões suas quas habuerat in Egypto, nõ
reliquit. nã & illi dormierũt cũ ea i adolescẽtia ei⁹, & illi cõ
fregerũt vbera pubertatis ei⁹, & effuderũt fornicationẽ suã
sup eã. Propterea tradidi eã in manus amatoꝛũ suoꝝm,
C.xvj.e. i man⁹ filioꝛũ Assur, sup quoꝝ isaniuit libidĩe. Ipi discoo
peruerũt ignominiã ei⁹, filios & filias ei⁹ tulerũt, & ipsaz oc
ciderũt gladio & facte sunt famose mulieres, & iudicia ꝑ
trauerũt in ea. Q̃ cũ vidisset sꝛoꝛ ei⁹ Ooliba: plusq̃ illa
insaniuit libidine: & fornicationẽ suã sup fornicationẽ sꝛoꝛ
ris sue ad filios Assyꝛioꝝ ꝓbuit impudẽter, ducibus, &
magistratib⁹ ad se veniẽtib⁹ indutis veste varia, equitib⁹
D q vectabanꝫ equis, & adolescẽtib⁹ forma cunctis egregia.
Et vidi q̃ polluta eẽt: via vna ambarũ. Et auxit fornica
tiones suas: cũq; vidisset viros depictos i pariete, imagi
nes Chaldeoꝝ exp̃ssas coloꝛib⁹, & accinctos balteis renes
& tiaras tinctas i capitib⁹ eoꝝ, formã ducũ oĩm, silitudinẽ
filioꝝ Babylonis terreq; Chaldeoꝝ in q̃ oꝛti sunt: insani
uit sup eos ꝙcupiscẽtia oculoꝝ suoꝝ, & misit nũtios ad eos
i Chaldeã. Cũq; venissent ad eã filij Babylonis ad cubi
le mãmarũ, polluerũt eã stupꝛis suis, & polluta est ab eis, &
saturata est aĩa ei⁹ ab illis. Denudauit q̃q; fornicationes
suas & discoopuit ignominiã suã: & recessit aĩa mea ab ea,
sicut recesserat aĩa mea a sꝛoꝛe ei⁹. Multiplicauit ei forni
cationes suas, recordãs dies adolescẽtie sue, q⁹bus fornica
ta est i terra Egypti. Et iſaniuit libidine sup ꝙcubitũ eoꝝ
q̃rũ carnes sunt vt carnes asinoꝝ: & sicut fluꝛ eq̃ꝝ fluxus
eoꝝ. Et visitasti scel⁹ adolescẽtie tue, q̃n subacta sũt i Egy
D pto vbera tua, & cõfracte sunt mãme pubertatis tue. Pꝛo
pterea Ooliba, hec dicit dñs de⁹, Ecce ego suscitabo oẽs
amatoꝛes tuos cõtra te, de q⁹ satiata est aĩa tua: & cõgre
gabo eos aduersum te in circũitu, filios Babylonis, & vni
uersos Chaldeos, nobiles, tyꝛãnosq; & ꝓncipes oẽs filios
Assyꝛioꝝ, iuuenes forma egregia, duces & magistrat⁹ vni
uersos, principes ꝓncipũ, & noĩatos ascẽsoꝛes equoꝝ. Et
veniẽt sup te istructi curru & tota multitudo populoꝝ: lorꝛ
ca & clypeo & galea armabũt ꝫ te vndiq; & dabo coꝛã eis iu
diciũ, & iudicabũt te iudicijs suis. Et ponã zelũ meũ in te,
quẽ exercẽt tecũ i furoꝛe: nasuz tuũ & aures tuas ꝑcidẽt: & q̃
remãserint, gladio cõcidẽt: ipsi filios tuos & filias tuas ca
piẽt, & nouissimũ tuũ deuoꝛabiꝫ igni. Et denudabũt te ve
stimẽtis tuis, & tollẽt vasa gloꝛie tue. Et regescere faciã sce
lus tuũ de te, & fornicationẽ tuã de terra Egypti: nec leua E
bis oculos tuos ad eos, & Egypti nõ recoꝛdaberis ampli⁹.
Q̃ hec dicit dñs de⁹, Ecce ego tradã te in man⁹ eoꝝ quos
odisti, i man⁹ de q⁹ satiata est aĩa tua, & agẽt tecũ i odio:
& tollẽt oẽs laboꝛes tuos, & dimittẽt te nudam & ignominia
plenã, & reuelabiꝫ ignominia fornicationũ tuarum, scelus
tuũ & fornicatiões tue. Fecerũt hec tibi q̃ fornicata es post
gẽtes, inter quas polluta es in idolis earũ. In via sꝛoꝛis
tue ambulasti, & dabo calicẽ ei⁹ i manu tua. Hec dicit ꝺñs
de⁹, Calicẽ sꝛoꝛis tue bibes ꝓfundũ & latũ: eris i deriſum
& in subsannationem q̃ est capacissima. Ebrietate & ꝺoloꝛe
repleberis: calice meroꝛis & tristitie, calice sꝛoꝛis tue Sa
marie. Et bibes illũ, & potabis vsq; ad feces, & fragmenta
ei⁹ deuoꝛabis, & vbera tua lacerabis: q̃ ego locut⁹ suz, ait
dñs de⁹. Propterea hec dicit dñs de⁹, Q̃ oblita es mei, &
ꝓiecisti me post coꝛp⁹ tuũ, tu q̃q; porta scelus tuũ, & fornica F
tiones tuas. Et ait dñs ad me, dicẽs, Fili hois, nũqd iudi
cas Oollã & Oolibã, & annũtias eis scelera eaꝝ: q̃ adulte
rate sũt, & sanguis i manib⁹ earũ. & cũ idolis suis fornicate
sũt: i sup & filios suos q̃s genuerũt mihi, obtulerũt eis ad
deuoꝛãdũ. Sz & hoc fecerũt mihi. Polluerũt sanctuarium
meũ in die illa, & sabbatha mea ꝓphanauerũt. Cũq; immo
larẽt filios suos idolis suis: & i grederenꝫ sanctuariũ meũ i
die illa vt polluerẽt illud etiã: hec fecerũt in medio domus
mee. Miserũt ad viros veniẽtes de longe, ad quos nũtios
miserãt, itaq; ecce venerũt q⁹bus te lauisti, & circũlinisti sti
bio oculos tuos, & ornata es mũdo muliebri. Sedisti in le
cto pulcherrimo, & mẽsa ornata est añ te: thymiama meuz
& vnguẽtũ meũ posuisti sup eã. Et vox multitudinis exultã
tis erat in ea: & in viris q de multitudine hoĩm adduceban
tur & veniebant de deserto posuerũt armillas in manibus
eoꝝ, & coꝛonas speciosas i capitib⁹ eoꝝ. Et diri ei q̃ attri- B
ta est in adulterijs, Nũc fornicabiꝫ in fornicatione sua etiaz
hec. Et ingressi sunt ad eã, quasi ad mulierẽ meretricem: sic
ingrediebanꝫ ad Oollam & ad Oolibã mulieres nefarias.
Viri ergo iusti sunt: hi iudicabunt eas iudicio adulteraruz
& iudicio effundẽtiũ sanguinẽ: q̃ adultere sunt, et sanguis
in manib⁹ earũ. Hec em̃ dicit dñs de⁹, Adduc ad eas mul
titudinem, & trade eas in tumultũ & in rapinã: & lapidentur
lapidibus populoꝝ, & confodiantur gladijs eoꝝ: filios et
filias earũ interficiẽt, & domus earũ igne succendent. Et au
feram scelus de terra, & discent oẽs mulieres ne faciant ꝑ
scelus earũ. Et dabunt scelus vestrũ sup vos, & peccata ido
loꝝm vestroꝝm portabitis: & scietis quia ego dñs deus.

¶ Per ollam liquefactam probatur incendium Hieruſalem: predi
cat quoq; populum interficiendum et captiuandum per Nabucho
donoſoꝛ. Cap. xxiiij.

A Et factum est verbũ dñi ad me in anno nono, in
mense decimo, decima mensis, dicẽs, Fili homi
nis, scribe tibi nomẽ diei huius, in q̃ cõfirmatus
est rex Babylonis aduersum Jerusalez hodie.
Et dices ꝑ puerbiũ ad domũ irritatricẽ parabolã, & loque
ris ad eos, Hec dicit dñs deus. Pone ollam: pone inquã
& mitte in eam aquam. Congere frusta eius in eam, omnez
partem bonam, femur et armum, electa et ossibus plena.
Pinguissimum pecus assume, compone quoq; strues of
sium sub ea: efferbuit coctio eius, et discocta sunt ossa il
lius in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus, B
Ue ciuitati sanguinum olle cuius rubigo in ea est: et ru
bigo eius non exiuit de ea: per partes et per partes suas
eĳce eam, non cecidit super eam sors. Sanguis enim
eius in medio eius est, super limpissimam petram effu-

dit illū: nō effudit illū sup terrā, vt possit opiri puluere. Ut
L supinducerē indignationē meā, z vindicta vlciscerer: dedi
sanguinē ei⁹ sup petrā limpidissimā, ne operiret. Propte-
rea hec dicit dñs de⁹, Ue ciuitati sanguinū, cui⁹ ego gran-
dem faciā pyram. Congere ossa q̄ igne succēdā. cōsumenť
carnes, z cōcoquet vniuersa cōpositio, z ossa tabescēt. Po
ne q̄z eā sup prunas vacuā, vt īcalescat z liq̄at es ei⁹: z cō
flet ī medio ei⁹ ingnamētū ei⁹, z cōsumat rubigo ei⁹. Mul
to labore sudatū ē, z nō exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, neq̄z
D p ignē. Immūditia tua execrabilis: q̄ mūdare te volui, et
nō es mūdata: a sordib⁹ tuis sz nec mūdaberis pri⁹, donec
quiescere faciā indignationē meā ī te. Ego dñs locut⁹ sum, Ue
nit, z faciā: nō trāseam, nec parcā, nec placabor: iuxta vias
tuas, z iuxta adinuētiones tuas iudicabo te, dicit dñs. Et
factū est verbū dñi ad me, dicēs, Fili hois, ecce ego tollo a
te desyderabile oculor tuor ī plaga: z nō plāges, neq̄z plo
E rabis, neq̄z fluēt lachryme tue. Ingemisce tacēs, mortuor
luctū nō facies: corona tua circūligata sit tibi, z calceamen
ta tua erunt in pedib⁹ tuis, nec amictu ora velabis, nec ci
bos lugētiū comedes. Locut⁹ sum ergo ad populū mane,
z mortua est vxor mea vespere: feciq̄z mane sicut p̄ceperat
mihi. Et dixit ad me pp̄s, Quare nō īdicas nobis qd ista
F significēt q̄ tu facis? Et dixi ad eos, Sermo dñi factus est
ad me, dicēs, Loq̄re domui Isrl: Hec dicit dñs de⁹, Ec
ce ego polluā sanctuariū meū, superbiā, imperij vri, z desy-
derabile oculor vestror, z sup q̄ paueat aīa vestra: z filij vestri
z filie vestre q̄s reliquistis, gladio cadēt. Et facietis sicut feci,
Ora amictu nō velabitis, z cibos lugētium nō comedetis.
coronas habebitis in capitib⁹ vris, z calceamēta in pedi
bus: nō plangetis neq̄z flebitis, sz tabescetis ī iniq̄tatibus
B vestris, z vnusquisq̄z gemet ad fratrē suū. Eritq̄z Ezechiel
vobis in portētū: iuxta oia q̄ fecit, facietis cū venerit istud:
z scietis q̄ ego dñs de⁹. Et tu fili hois, ecce in die q̄ tollam
ab eis fortitudinē eor, z gaudiū dignitatis, z desyderium
oculor eor sup quo regescūt aīe eor, filios z filias eor: in
die illa cū venerit fugiēs ad te, vt annūtiet tibi: in die in q̄ il
la aperietur os tuū cū eo q̄ fugit, z loqueris, z nō silebis vl
tra, eritq̄z eis in portentum, z scietis q̄ ego dñs.

¶ Sermo dñi ꝯ filios ammon z moab z Seyr z cōtra palestinos: q̄
A gauisi sunt de ruina hierusalē z effixerūt filias iude. Cap. xxv.

Et factus est sermo dñi ad me dicēs, Fili hois,
pone faciē tuā ꝟtra filios Ammō: z pphetabis
de eis. Et dices filijs Ammō. Audite vbū dñi
dei: Hec dicit dñs de⁹, Pro eo q̄ dixisti euge
euge sup sanctuariū meū, q̄ pollutū est: z sup terrā isrl, q̄m
desolata ē: z sup domū Juda, q̄m ducti sunt ī captiuitatez:
idcirco ecce ego tradā te filijs orientalib⁹ inhereditatē, z col
locabūt caulas suas in te, z ponēt in te tētoria sua: ipsi co
medēt fruges tuas, ipsi bibēt lactuū. Daboq̄z Rabbath
B in habitaculū camelorum, z filios Ammon in cubile peco
rum: z scietis q̄ ego dñs. Q̄ hec dicit dñs de⁹, Pro eo q̄
plausisti manu, z pcussisti pede, z gauisa es ex toto affectu
sup terrā Isrl: idcirco ecce ego extēdā manū meā sup te, et
tradā te in direptionē gētiū, z iterficiā te de pp̄lis: z perdā
de terris, z cōterā: z scies q̄ ego dñs. Hec dicit dñs deus,
Pro eo q̄ dixerūt z Moab z Seir, Ecce sicut oēs gentes,
dom⁹ Juda: idcirco ecce ego aperiā hūerū z Moab de ciui
tatib⁹, de ciuitatib⁹ inq̄ ei⁹, z de finib⁹ eius inclytas terre
C Bethiesimoth, z Beelmeō, z Cariathaim, filijs orientis cū
filijs Ammō, z dabo eā ī hereditatē: vt nō sit vltra memo
ria filior Ammō ī gētib⁹. Et ī z Moab faciā iudicia: z sciēt
q̄ ego dñs. Hec dicit dñs de⁹, Pro eo q̄ fecit Idumea
vltionē, vt se vindicaret ꝺ filijs Juda, peccauitq̄z deliquēs
D z vindictā expetiuit de eis: idcirco hec dicit dñs de⁹, Extē
dam manū meā sup Idumeā, z auferā de ea hoiez z iumē
tū, z faciā eā desertā ab austro: z q̄ sunt in Dedan, gladio
cadēt. Et dabo vltionē meā sup Idumeā p manū populi
mei Isrl: z faciēt in Edom iuxta irā meā z furorem meū: z
sciēt vindictā meā, dicit dñs de⁹. Hec dicit dñs de⁹, Pro
eo q̄ fecerūt Palesthini in vindictā, z vltisē sunt toto aīo
iterficiētes z iplētes inimicitias veteres: ꝓpterea hec dicit
dñs de⁹, Ecce ego extēdā manū meā sup Palesthinos, z ī
terficiam interfectores, z perdā reliquias maritime regio-
nis: faciāq̄z ī eis vltiones magnas arguēs in furore: z sciēt
quia ego dñs, cū dedero vindictam meam super eos.

¶ Tyrus quia exultauit super contritionem hierusalem predicatur
destruenda per Nabuchodonosor. Ca. xxvj.

Et factū est ī vndecimo āno, prima mēsis, fact⁹ A
est sermo dñi ad me, dicēs, Fili hois, p eo q̄ di
xit Tyrus de Jerusalē, Euge, cōfracte sūt por
te populor, cōuersa est ad me: iplebor, deserta
est ꝓpterea hec ōt dñs de⁹, Ecce ego sup te Tyre, z ascēde
re faciā ad te gētes multas, sicut ascēdit mare fluctuās. Et
dissipabūt muros Tyri, z ōstruēt turres ei⁹: z radā pulue
rē eius de ea, z dabo eā in limpidissimā petrā. Siccatio sa-
genarum erit in medio maris, q̄ ego locutus sum, ait dñs
de⁹: z erit ī direptionē gētib⁹. Filie quoq̄z ei⁹ q̄ sunt ī agro,
gladio iterficient: z scient q̄ ego dñs. Q̄ hec dicit dñs de⁹, B
Ecce ego adducā ad Tyrū Nabuchodonosor regē Baby
lonis ab aq̄lone regē regū, cū eqs, z curribus, z equitibus, z
cetu, pp̄loq̄z magno. Filias tuas q̄ sunt ī agro, gladio inter
ficiet: z circūdabit te munitionib⁹, z cōportabit aggerem in
gyro: z eleuabit cōtra te clypeū. Et vineas z arietes tēpera
bit in muros tuos, z turres tuas destruet ī armatura sua.
Inūdatione equor eius operiet te puluis eorum: a sonitu
equitū z rotarū z curruū mouebunť muri tui, cū ingressus
fuerit portas tuas q̄si p introitū vrbis dissipate. Ungulis
equor suor cōculcabit oēs plateas tuas: populū tuū gla
dio cedet, z statue tue nobiles in terrā corruēt. Uastabunt C
opes tuas: diripiēt negotiatiōes tuas. Et destruēt muros
tuos, z domos tuas p̄claras subuertēt: z lapides tuos, z li
gna tua z puluerē tuū in medio aquarū ponēt. Et quiesce-
re faciā multitudinē canticor tuor, z sonit⁹ citharar tua-
rū nō audiet ampli⁹. Et dabo te in limpidissimā petram,
siccatio sagenarū eris: nec edificaberis vltra: q̄ ego dñs lo-
cutus sum, ait dñs deus. Hec dicit dñs de⁹ Tyro, Nūqd
nō a sonitu ruine tue z gemitu interfector tuor cum occisi
fuerint, in medio tui cōmouebunť insule, z descēdēt de sedi
bus suis oēs p̄ncipes maris: z auferēt exuuias suas, z ve- D
stimēta sua varia abijcient, z induent stupore, in terra sede
būt, z attoniti sup repētino casu tuo admirabunť. Et assu
mētes sup te lamētū, dicēt tibi, Quō periisti q̄ habitas in
mari, vrbs inclyta, q̄ fuisti fortis in mari cū habitatoribus
tuis, quos formidabāt vniuersi: Nūc stupebūt naues ī die
pauoris tui: z turbabunť insule in mari, eo q̄ nullus egre-
diatur ex te: Q̄ hec dicit dñs de⁹, Cū dedero te vrbē deso
latā sicut ciuitates q̄ nō habitanť: z adduxero sup te abys-
sum, z operuerint te aque multe: z detraxero te cū his q̄ de
scendūt in lacū ad populū sempiternū, z collocauero te in
terra nouissima sicut solitudines veteres cū his q̄ deducū-
tur in lacū, vt nō habiteris, porro cū dedero gloriā in terra
viuētiū: in nihilū redigāte, z non eris, z requisita non inue-
nieris vltra in sempiternum, dicit dñs deus.

¶ De fletu z ruina tyri que comparatur nauiterrarum negotiatio
nes describuntur. Cap. xxvij.

Et factū est verbū dñi ad me, dicēs, Tu ergo fili A
hois, assume sup Tyrū lamētū: z dices Tyro,
q̄ habitat ī introitu maris, negotiatōi pp̄lor ad
insulas multas, Hec dicit dñs de⁹, O Tyre, tu
dixisti, Perfecti decoris ego sum, z in corde maris sita. Fini
timi tui q̄ te edificauerūt, ipleuerūt decorē tuum: abietibus
de Sanir extruxerūt te cū oib⁹ tabulatis maris: cedrū de
Libano tulerunt, vt facerēt tibi malū: quercus de Basan
dolauerūt ī remos tuos: z trāstra tua fecerūt tibi ex ebore
Indico, z p̄ toriola de insulis Italie. Byssus varia de Egy
pto texta est tibi ī velū, vt poneret ī malo: hyacinth⁹ z pur
pura de insulis Elisa, facta sūt operimētū tuū. Habitores
Sidonis z Aradij fuerūt remiges tui: sapiētes tui Tyre B
facti sūt gubernatores tui. Senes Byblij z prudētes ei⁹ ba
buerūt nautas ad ministerū varie supellectilis tue: oēs na-

ues maris

ues maris ⁊ naute earuꝫ fuerũt in ppᷣo negotiationis tue. Perse, ⁊ Lydi ⁊ Libyes erãt in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeũ ⁊ galeã suspẽderũt in te ꝓ ornatu tuo. Filij Aradij cũ exercitu tuo erãt sup muros tuos in circuitu: sꝫ ⁊ Pigmei q erãt in turribꝰ tuis, pharetras suas suspẽderũt in muris tuis p gyrũ: ipsi cõpleuerũt pulchritudinem tuã. Carthaginenses negotiatores tui, a multitudine cunctarũ diuitiarũ: argẽto, ferro, stanno, plũbo qꝫ repleuerunt nũdinas tuas. Grecia, ⁊ Thubal, ⁊ Mosoch, ipsi institores tui: mãcipia, ⁊ vasa erea adduxerunt ppᷣo tuo. De domo Thogorme, equos, ⁊ eqtes, ⁊ mulos adduxerũt ad forum tuum. Filij Dedan negotiatores tui: insule multe negotiatio manus tue: dẽtes eburneos ⁊ hebeninos cõmutauerũt in pretio tuo. Syrus negotiator tuꝰ ppẽ multitudinẽ operũ tuoꝝ, guttã, ⁊ purpurã, ⁊ scutulata, ⁊ byssum, ⁊ sericũ, ⁊ chodchod ꝓposuerũt in mercatu tuo. Juda ⁊ terra Jsrael ipsi institores tui in frumento primo: balsamon, et mel, oleũ, ⁊ resinã ꝓposuerũt in nũdinis tuis. Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuoꝝ, in multitudine diuersarũ opum, in vino pingui, in lanis coloris optimi. Dan, et Grecia, ⁊ Mosel in nũdinis tuis ꝓposuerũt ferrũ fabrefactũ, stacten: ⁊ calamꝰ in negotiatione tua. Deda institores tui in tapetibus ad sedẽdum. Arabia ⁊ vniuersi principes Cedar, ipsi negotiatores manꝰ tue: cũ agnis, et arietibꝰ, ⁊ hedis venerũt ad te, negotiatores tui. Venditores Saba ⁊ Reema ipsi negotiatores tui: cũ vniuersis primis aromatibꝰ, et lapide ptioso ⁊ auro qõ ꝓposuerunt in mercatu tuo. Haran, ⁊ Chenne, ⁊ Eden negotiatores tui Saba: Assur et Chelmad vẽditores tui. Ipsi negotiatores tui, multifariã, inuolucribꝰ hyacinthi, ⁊ polymitorum, gazarũqꝫ ptiosaꝝ q obuolute ⁊ astricte erãt funibꝰ: cedros quoqꝫ habebãt in negotiationibꝰ tuis. Naues maris principes tui in negotiatione tua: et repleta es, ⁊ glorificata nimis in corde maris. In aqꝫ multis adduxerũt te remiges tui: vẽtus auster cõtriuit te in corde maris. Diuitie tue, et thesauri tui, et multiplex instrumẽtũ tuũ, naute tui, et gubernatores tui q tenebãt supellectilẽ tuã, et populo tuo ꝓerãt: viri quoqꝫ bellatores tui q erãt in te, cũ vniuersa multitudine tua q̃ est in medio tui: cadẽt in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris gubernatoꝝ tuoꝝ cõturbabunt classes, ⁊ descẽdẽt de nauibꝰ suis oẽs q tenebãt remũ: naute ⁊ vniuersi gubernatores maris in terra stabunt, ⁊ eiulabunt sup te voce magna, ⁊ clamabunt amare: ⁊ supiacient puluerẽ capitibꝰ suis, ⁊ cinere cõspergent. Et radẽt sup te caluitiũ, ⁊ accingent cilitijs: ⁊ plorabũt te in amaritudine aĩe ploratu amarissimo. Et assumẽt sup te carmẽ lugubre, ⁊ plãgẽt te. Que est vt Tyrus, q̃ obmutuit in medio maris? Que in exitu negotiationũ tuarũ de mari implesti populos multos: in multitudine diuitiarũ tuarũ, ⁊ populorũ tuoꝝ ditasti reges terre: Nũc cõtrita es a mari, in pfundis aquarũ: opes tue, ⁊ oĩs multitudo tua q̃ erat in medio tui, ceciderũt. Uniuersi habitatores insularũ obstupuerũt sup te: ⁊ reges earũ oẽs tẽpestate percussi mutauerũt vultꝰ. Negotiatores populorum sibilauerunt super te: ad nihilũ deducta es, ⁊ non eris vsqꝫ in perpetuum.

¶ Sermo dñi cõtra principem tyri: ⁊ cõtra superbiã eius. Sermo dñi contra sydonẽ: quia in ruina afflixit filios Jerusalem: ⁊ promissio domini de congregandis filijs Jsrael. Cap. xxviij.

Et factus est sermo dñi ad me, dicens, Fili hominis dic principi Tyri: Hec ọ̃t dñs deꝰ. Eo q̃ elenatũ est cor tuũ, ⁊ dixisti, Deꝰ ego sum, ⁊ in cathedra dei sedi i corde maris: cũ sis hõ ⁊ nõ deus: ⁊ dedisti cor tuũ q̃si cor dei. Ecce sapiẽtior es tu Daniele: omne secretũ nõ est abscõditũ a te. In sapiẽtia tua et prudẽtia tua fecisti tibi fortitudinẽ: ⁊ acquisti aurũ ⁊ argentum in thesauris tuis. In multitudine sapiẽtie tue, ⁊ in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinẽ: ⁊ eleuatus est cor tuũ in robore tuo. Propterea hec dicit dñs deus, Eo qõ eleuatũ est cor tuũ q̃si cor dei: idcirco ecce ego adducam sup te alienos robustissimos gentium: ⁊ nudabũt gladios suos sup pulchritudinẽ sapiẽtie tue, ⁊ polluẽt decorẽ tuum. Interficiẽt ⁊ detrahẽt te: ⁊ morieris in interitu occisorũ in corde maris. Nũqd dicẽs loqueris. Deꝰ ego sum, coram interficiẽtibꝰ te, cũ sis hõ ⁊ nõ deꝰ, in manu occidentium te? Morte i circũcisoꝝ morieris i manu alienoꝝ: qꝫ ego locutꝰ sum, ait dñs deꝰ. Et factꝰ est ṽmo dñi ad me, dicẽs, Fili hois, leua plãctũ sup regẽ Tyri: ⁊ dices ei, Hec dicit dñs deꝰ, Tu signaculũ similitudinis plenꝰ sapiẽtia, ⁊ pfectꝰ decore. In delitijs paradisi dei fuisti: ois lapis pretiosus operimentũ tuũ: sardiꝰ, topazius, ⁊ iaspis, chrysolithꝰ, ⁊ onyx, ⁊ beryllus, sapphirus, ⁊ carbũculus, ⁊ smaragdus: aurum opus decoris tui, ⁊ foramina tua, in die qua cõditus es ꝓparata sunt. Tu cherub extẽtꝰ ⁊ ptegẽs, ⁊ posui te in mõte sancto dei, in medio lapidũ ignitoꝝ ambulasti. Perfectus in vijs tuis a die conditionis tue: donec inuenta est iniqtas in te. In multitudine negotiationis tue repleta sunt interiora tua iniqtate, ⁊ peccasti: ⁊ eieci te de monte dei, et perdidi te o cherub, ptegẽs de medio lapidũ ignitoꝝ. Et eleuatũ est cor tuũ in decore tuo: perdidisti sapiẽtiã tuã in decore tuo, in terrã pieci te: ante faciẽ regũ dedi te, vt cernerent te. In multitudine iniquitatũ tuarũ, ⁊ iniqtate negotiationis tue polluisti sanctificationẽ tuã: pducã ergo ignem de medio tui q comedat te, ⁊ dabo te i cinerẽ sup terrã in ọ̃spectu oĩm videntiũ te. Oẽs q nouerint te i gẽtibꝰ, obstupescẽt sup te: nihil factꝰ es, ⁊ nõ eris i ppetuũ. Et factus est ṽmo dñi ad me, dicẽs, Fili hois, pone faciẽ tuã cõtra Sidonẽ: ⁊ prophetabis de ea, ⁊ dices, Hec dicit dñs deꝰ, Ecce ego ad te Sidon, ⁊ glorificabor i medio tui: ⁊ sciẽt q ego dñs cũ fecero in ea iudicia, ⁊ sanctificatus fuero in ea. Et immittã ei pestilẽtiã ⁊ sanguinẽ in plateis eiꝰ: ⁊ corruẽt interfecti i medio eiꝰ gladio p circuitũ: ⁊ sciẽt q ego dñs. Et nõ erit vltra domui Jsrl offendiculũ amaritudinis, ⁊ spina dolorẽ inferẽs vndiqꝫ p circuitum eoꝝ q aduersant eis: ⁊ sciẽt q ego dñs deꝰ. Hec dicit dñs deꝰ, Qñ, cõgregauero domũ Jsrl de populis in qbꝰ dispersi sunt, sanctificabor in eis coram gẽtibꝰ: et habitabũt i terra sua quã dedi seruo meo Jacob. Et habitabũt i ea securi: ⁊ edificabũt domos, ⁊ plãtabũt vineas, et habitabũt cõfidẽter, cũ fecero iudicia in oibꝰ q aduersant eis per circuitum: ⁊ scient quia ego dñs deus eorum.

¶ Sermo dñi contra Pharaonẽ: ⁊ Egyptũ vbi predicitur solitudo egypti: ⁊ post ãnos q̃dragita restitutio Egypti ꝓmittitur nabuchodonosor ꝓ mercede laboris contra tyrum. Cap. xxix.

In anno decimo, decimo mense, duodecima die mẽsis, factũ est vbũ dñi ad me, dicẽs, Fili hois pone faciẽ tuã cõtra Pharaonẽ regẽ Egypti: ⁊ ꝓphetabis de eo, ⁊ de Egypto vniuersa. Loqre, ⁊ dices, Hec dicit dñs deꝰ, Ecce ego ad te Pharao rex Egypti draco magne, q cubas in medio fluminum tuorũ: ⁊ dicis, Meꝰ est fluuiꝰ, ⁊ ego feci memetipsum. Et ponã frenũ in maxillis tuis: ⁊ agglutinabo pisces fluminum tuorũ squamis tuis: ⁊ extrahã te de medio fluminũ tuorũ, ⁊ vniuersi pisces tui squamis tuis adherebũt. Et pjciã te in desertũ, ⁊ oẽs pisces fluminis tui: sup faciẽ terre cades, nõ colligeris, neqꝫ ꝰgregaberis: bestijs terre, ⁊ volatilibus celi dedi te ad deuorãdũ. Et sciẽt oẽs habitatores Egypti q ego dñs: p eo qõ fuisti baculus arũdineꝰ domui Jsrael. Qñ apprehẽderũt te manu, ⁊ ꝰfractꝰ es, ⁊ lacerasti omnẽ humerũ eoꝝ: ⁊ innitẽtibꝰ eis sup te, cõminutꝰ es, ⁊ dissolusti oẽs renes eoꝝ. Propterea hec dicit dñs deꝰ, Ecce ego adducã sup te gladiũ: ⁊ interficiã de te hoiem ⁊ iumentũ. Et erit terra Egypti i desertũ ⁊ i solitudinẽ: ⁊ sciẽt q ego dñs: p eo qõ dixerit, Fluuiꝰ meꝰ est, ⁊ ego feci eũ. Idcirco ecce ego ad te, ⁊ ad flumina tua: daboqꝫ terrã Egypti in solitudines gladio dissipatã, a turre Syenes, vsqꝫ ad terminos Ethiopie. Nõ ptrãsibit eã pes hois, neqꝫ pes iumẽti gradiet in ea: ⁊ nõ habitabit q̃draginta annis. Daboqꝫ terrã Egypti desertã in medio terrarũ desertarũ, ⁊ ciuitates eiꝰ in medio vrbiũ subuersarũ, ⁊ erũt desolate q̃dragita annis: ⁊ dispergã Egyptios i nationes, ⁊ vẽtilabo eos in terras. Quia hec dicit dñs deꝰ, Post finẽ q̃dragita annoꝝ cõgregabo Egyptũ de ppᷣis i qbꝰ dispersi fuerãt. Et reducã captiuitatẽ Egypti, ⁊ collocabo eos i terra Phathures, in

terra natiuitatis ſue: ꝛ erũt ibi in regnũ humile. Inter cete
ra regna erit humillima, ꝛ nõ eleuabit vltra ſuper natiões,
ꝛ imminuã eos ne imperẽt gẽtib⁹. Neq; erũt vltra domui
Iſrael in cõfidẽtia, docẽtes iniqtatẽ, vt fugiãt ꝛ ſequãtur
eos: ꝛ ſciẽt q; ego dñs de⁹. Et factũ eſt in viceſimo ꝛ ſepti
mo anno, in primo, in vna mẽſis: factũ eſt vbũ dñi ad me,
dicẽs, Fili hoĩs, Nabuchodonoſor rex Babylonis ſeruire
fecit exercitũ ſuũ ſeruitute magna aduerſus Tyrũ: oẽ
caput decaluatũ, ꝛ oĩs humer⁹ depilat⁹ eſt: ꝛ merces nõ eſt
reddita ei, neq; exercitui ei⁹ de Tyro, p ſeruitute qua ſer
uiuit mihi aduerſus eã. Propterea hec dicit dñs de⁹, Ec
ce ego dabo Nabuchodonoſor regẽ Babylonis ĩ tra Egy
pti: ꝛ accipiet multitudinẽ ei⁹, ꝛ depdabit manubias ei⁹, ꝛ
diripiet ſpolia ei⁹: ꝛ erit merces exercitui illius. Et operi
quo ſeruiui aduerſus eã, dedi ei terrã Egypti: p eo qõ la
borauerũt mihi, ait dñs de⁹. In die illo pullulabit cornu
domui Iſrael, ꝛ tibi dabo apertum os in medio eorum: et
ſcient quia ego dominus.

¶ Plangitur deſtructio egypti ꝛ vulgum eius cum qua corruerũt
prouincie ipſi confederate. Cap. xxx.

Et factũ eſt vbũ dñi ad me, dicẽs, Fili hoĩs, p
pheta ꝛ dic, Hec dicit dñs de⁹. Vlulate, ve ve
diei: q; iuxta eſt dies, ꝛ appropinq̃bit dies dñi:
dies nubis, tẽpus gẽtiũ erit. Et veniet gladius
in Egyptũ: ꝛ erit pauor in Ethiopia, cũ ceciderint vulne
rati i Egypto, ꝛ ablata fuerit multitudo illius, ꝛ deſtructa
fundamẽta ei⁹. Ethiopia, ꝛ Libya, ꝛ Lydi, ꝛ oẽ reliquus
vulgus, ꝛ Chub, ꝛ filij terre federis: cũ eis gladio cadent.
Hec dicit dñs de⁹. Et corruẽt fulciẽtes Egyptũ, ꝛ deſtrue
tur ſuperbia ĩperij ei⁹: a turre Syenes gladio cadẽt ĩ ea, ait
dñs de⁹ exercituũ. ꝛ diſſipabunt ĩ medio terrarũ deſolata
rũ, ꝛ vrbes ei⁹ ĩ medio ciuitatũ deſertarũ erũt. Et ſcient q;
ego dñs, cũ dedero ignẽ ĩ Egypto, ꝛ attriti fuerint oẽs au
xiliatores ei⁹. In die illa egrediẽt nũtij a facie mea ĩ trieri
bus ad p̃terrẽdã Ethiopie p̃fidẽtiã, ꝛ erit pauor in eis ĩ die
Egypti: q; abſq; dubio⁹ veniet. Hec dicit dñs de⁹, Et ceſ
sare faciã multitudinẽ Egypti ĩ manu Nabuchodonoſor
regis Babylonis. Ipſe ꝛ ppl's ei⁹ cũ eo fortiſſimi gẽtium
adducent ad diſperdẽdã terrã: ꝛ euaginabũt gladios ſuos
ſup Egyptũ, ꝛ iplebũt terrã iterfectis. Et faciã alueos flu
minũ aridos, ꝛ tradã terrã in man⁹ peſſimor⁹: ꝛ diſſipabo
terrã, ꝛ plenitudinẽ ei⁹ in manu alienor⁹. ego dñs locutus
ſum. Hec ọt dñs de⁹. Et diſperdã ſimulachra, ꝛ ceſſare fa
ciã idola de Memphis: ꝛ dux de terra Egypti nõ erit am
plius: ꝛ dabo terrorẽ ĩ terra Egypti. Et diſperdã terram
Phathures, ꝛ dabo ignẽ in Taphnis, ꝛ faciam iudicia in
Alexãdria. Et effundã idignationẽ meã ſup Peluſiũ ro
bur Egypti, ꝛ interficiã multitudinẽ Alexãdrie. Et dabo
ignẽ in Egypto: q̃ſi pturiẽs dolebit Peluſiũ, ꝛ Alexan
dria erit diſſipata, ꝛ ĩ Memphis ãguſtie q̃tidiane. Iuuenes
Heliopoleos, ꝛ Pubaſti gladio cadẽt, ꝛ ipſe captiue ducẽ
tur. Et ĩ Taphnis nigreſcet dies, cũ cõtriuero ibi ſceptra
Egypti, ꝛ defecerit in ea ſuperbia potẽtie ei⁹: ipſam nubes
operiet, filie aũt ei⁹ ĩ captiuitatẽ ducent. Et iudicia faciã ĩ
Egypto: ꝛ ſciẽt q; ego dñs. Et factũ eſt ĩ vndecimo anno, ĩ
p̃mo mẽſe, in ſeptima mẽſis, factũ eſt vbũ dñi ad me, dicẽs
Fili hoĩs, brachiũ Pharaonis regis Egypti cõfregi: ꝛ ec
ce nõ eſt obuolutũ, vt reſtitueret ei ſanitas, vt ligaret pan
nis, ꝛ faſciret linteolis, ꝛ recepto robore poſſit tenere gla
diũ. Propterea hec dicit dñs de⁹, Ecce ego ad Pharao
nẽ regẽ Egypti: ꝛ cõminuã brachiũ ei⁹ forte, ſz p̃fractũ: et
deiiciã gladiũ de manu ei⁹. Et diſpergã Egyptũ ĩ gẽtib⁹,
ꝛ vẽtilabo eos ĩ terris. Et p̃fortabo brachia regis Baby
lonis, daboq; gladiũ meũ in manu ei⁹: ꝛ p̃fringã brachia
Pharaonis, ꝛ gemẽt gemitib⁹ iterfecti coꝝ facie ei⁹. Et
cõfortabo brachia regis Babylonis, ꝛ brachia Pharao
nis p̃cidẽt: ꝛ ſciẽt q; ego dñs, cũ dedero gladiũ meũ in ma
nu regis Babylonis, ꝛ extẽderit eũ ſuper terram Egypti.
Et diſpergam Egyptum in nationes, ꝛ ventilabo eos in
terras: ꝛ ſcient quia ego dominus.

¶ Sermo dñi cõtra pharaonẽ q; tradetur in manus nabuchodo-
noſor: ꝛ de aſſyria ſub noie arboris tã eidẽ tradite. Caput. xxxi.

Et factũ eſt in anno vndecimo, tertio mẽſe, vna
mẽſis, factũ eſt vbũ dñi ad me, dicẽs. Fili hoĩs
dic Pharaoni regi Egypti, ꝛ ppl'o ei⁹, Cui ſi
milis fact⁹ es ĩ magnitudine tua? Ecce Aſſur
quaſi cedrus in Libano pulcher ramis, ꝛ frõdib⁹ nemoro
ſus, excelſuſq; altitudine, ꝛ inter cõdẽſas frondes eleuatus
eſt cacumẽ ei⁹. Atque nutrierũt illũ, abyſſus exaltauit illũ:
flumina ei⁹ manabãt in circũitu radicũ eius, ꝛ riuos ſuos
emiſit ad vniuerſa ligna regionis. Propterea eleuata eſt
altitudo ei⁹ ſup oĩa ligna regionis: ꝛ multiplicata ſunt ar
buſta ei⁹, ꝛ eleuati ſunt rami ei⁹ pre aqs multis. Cũq; extẽ
diſſet vmbram ſuã, in ramis ei⁹ fecerũt nidos oĩa volatilia
celi, ꝛ ſub frõdib⁹ ei⁹ genuerũt oẽs beſtie ſaltuũ, ꝛ ſub vm
braculo illius habitabat cet⁹ gẽtiũ plurimarũ. Erat q; pul
cherrim⁹ in magnitudine ſua, ꝛ in dilatatione arbuſtor⁹ ſuo
rũ: erat enĩ radix illi⁹ iuxta aquas multas. Cedri non fue
rũt altiores illo in paradiſo dei, abietes nõ adequauerunt
ſummitatẽ ei⁹, ꝛ platani nõ fuerũt eque frõdibus illius: oẽ
lignũ paradiſi dei non eſt aſſimilatum illi, ꝛ pulchritudini
ei⁹, q̃m ſpecioſum feci eũ, ꝛ multis p̃dẽſiſq; frõdib⁹: ꝛ emu
lata ſunt eũ oĩa ligna voluptatis: que erãt in paradiſo dei.
Propterea hec dicit dñs de⁹, Pro eo qõ ſublimat⁹ eſt in
altitudine, ꝛ dedit ſummitatẽ ſuã virẽtẽ atq; cõdẽſam, ꝛ ele
natũ eſt cor ei⁹ ĩ altitudine ſua: tradidi eũ in manus fortiſſi
mi gẽtiũ, faciẽs faciet ei iuxta ĩpietatẽ ei⁹. Eieci eũ, ꝛ ſuccĩ
dẽt eũ alieni ꝛ crudeliſſimi nationũ, ꝛ pjiciẽt eũ: ſup mon
tes, ꝛ in cũctis cõuallibus corruẽt rami ei⁹, ꝛ cõfringentur
arbuſta eius in vniuerſis rupib⁹ terre, ꝛ recedẽt de vmbra
culo ei⁹ oẽs ppli terre, ꝛ relinquẽt eũ. In ruina ei⁹ habita
uerũt oĩa volatilia celi, ꝛ in ramis eius fuerũt vniuerſe be
ſtie regionis. Quã ob rẽ non eleuabuntur in altitudine ſua
oĩa ligna aquarũ, nec ponẽt ſublimitatẽ ſuã inter nemoroſa
atq; frondoſa, nec ſtabũt in ſublimitate ſua oĩa q̃ irrigant
aquis: quia omnes traditi ſunt in mortẽ ad terrã vltimã in
medio filior⁹ hoĩm ad eos q; deſcẽdũt in lacũ. Hec dicit do
minus de⁹. In die qñ deſcendit; ad inferos induxi luctum,
operui eũ abyſſo: ꝛ phibui flumina eius, ꝛ coercui aquas
multas: cõtriſtat⁹ eſt ſup eũ Liban⁹, ꝛ oĩa ligna agri cõcuſ
ſa ſunt. A ſonitu ruine ei⁹ cõmoui gẽtes, cũ deducerẽ eum
ad infernũ cũ his q; deſcẽdebãt ĩ lacũ: ꝛ cõſolata ſunt in ter
ra infima oĩa ligna voluptatis egregia atq; p̃clara ĩ Liba
no, vniuerſa q̃ irrigant aqs. Nã ꝛ ipſi cũ eo deſcẽdũt ad in
fernũ ad interfectos gladio: ꝛ brachiũ vniuſcuiuſq; ſedebit
ſub vmbraculo ei⁹ in medio nationũ ei⁹. Cui aſſimilat⁹ es
o inclyte atq; ſublimis ĩter ligna voluptatis? Ecce dedu
ctus es cũ lignis voluptatis ad terrã vltimã: in medio ĩcir
cũciſorũ dormies, cuꝫ eis qui interfecti ſunt gladio. ipſe eſt
Pharao, ꝛ omnis multitudo eius: dicit dñs deus.

¶ Plãct⁹ ſup Pharaonẽ q; tradet occidẽdus nabuchodonoſor de
ſcribũt gigãtes p̃ mures cũ q̃bus ad infernũ deſcẽdũt. Cap. xxxii.

Et factũ eſt: duodecimo anno, in mẽſe duodeci
mo, in vna mẽſis, factũ eſt verbũ dñi ad me, di
cens, Fili hoĩs, aſſume lãmẽtũ ſup Pharaonẽ
regẽ Egypti, ꝛ dices ad eũ, Leoni gẽtiũ aſſimi
lat⁹ es, ꝛ draconi q̃ eſt in mari: ꝛ ventilabas cornu in flu
minib⁹ tuis, ꝛ cõturbabas aq̃s pedibus tuis, ꝛ cõculcabas
flumina eor⁹. Propterea hec dicit dñs de⁹, Expãdã ſuper
te rete meũ in multitudine ppl'or⁹ multor⁹, ꝛ extrahã te in
ſagena mea. Et p̃jciam te in terrã ſup faciẽ agri abjiciam
te: ꝛ habitare faciã ſup te oĩa volatilia celi, ꝛ ſaturabo de te
beſtias vniuerſe terre. Et dabo carnes tuas ſup montes, et
implebo colles tuos ſanie tua. Et irrigabo terram fetore
ſanguinis tui ſup montes, ꝛ valles implebuntur ex te. Et
operiã cũ extinct⁹ fueris, celos: ꝛ nigreſcere faciam ſtellas
eius: ſolẽ nube tegã, ꝛ luna nõ dabit lumen ſuũ. Oĩa lumi
naria celi merere faciã ſup te: et dabo tenebras ſup terram
tuam, dicit dñs de⁹. Et irritabo cor populor⁹ multorum,
cũ induxero cõtritionẽ tuã in gẽtibus ſup terras q̃s neſcis.
Et ſtupeſcere faciã ſup t⁹ populos multos, et reges eorum
horrore nimio formidabũt ſup te cũ volare ceperit gladius

meus

ſ.xij.b. et xvij.f.

Iſa. xiij. b. Joel. iij. c Matth. xxiiij. c.

meus sup facies eor: ꝛ obstupescēt repēte singuli p anima
C sua in die ruine tue. Quia hec dicit dñs de⁹, Gladi⁹ regis
Babylonis veniet tibi, in gladijs fortiū deijcia multitudi
nē tuā, in expugnabiles oēs gētes he: ꝛ vastabūt superbiā
Egypti, ꝛ dissipabit multitudo ei⁹. Et perdā oīa iumēta
eius, q̄ erāt sup aquas plurimas: ꝛ nō cōturbabit eas pes
hoīs vltra, neq; vngula iumētor turbabit eas. Tūc puris
simas reddā aquas eor, ꝛ flumina eor quasi oleū adducā,
ait dñs de⁹, cū dedero terrā Egypti desolatā. Desereť au
tē terra a plenitudine sua, q̄n percussero oēs habitores ei⁹:
ꝛ sciēt q: ego dñs. Plāctus est, ꝛ plāgēt eū: filie gentiū plā
D gent eū, sup Egyptū, ꝛ sup multitudinē ei⁹ plangēt eū, ait
dñs de⁹. Et factū est in duodecimo āno, in quintadecima
mēsis, factū est verbū dñi ad me, dicēs, Fili hoīs, cane car
men lugubre sup multitudinē Egypti: ꝛ detrahe eā ipsam,
et filias gētiū robustarū ad terrā vltimā cū his q̄ descēdūt
in lacū. Quo pulchrior es? Descēde, et dormi cū incircūci
sis. In medio interfector gladio cadēt: gladi⁹ dat⁹ est: attra
xerūt eā, oēs ppl'o ei⁹. Loquēť ei potētissimi robustorū de
medio inferni, q̄ cū auxiliatorib⁹ ei⁹ descēderūt, ꝛ dormie
rūt incircūcisi, interfecti gladio. Ibi Assur, ꝛ oīs multitudo
ei⁹: in circūitu illi⁹ sepulchra ei⁹: oēs interfecti, ꝛ q̄ ceciderūt
E gladio. Quor data sunt sepulchra in nouissimis laci: et fa
cta est mltitudo ei⁹ p gyrū sepulchri ei⁹, vniuersi interfecti
cadētes gladio, q̄ dederāt quondā formidinē suā in terra
viuētiū. Ibi Elā, ꝛ oīs mltitudo ei⁹ p gyrū sepulchri illi⁹.
oēs hi interfecti, ruētes gladio, q̄ descēderūt incircūcisi, ad
terrā vltimā: q̄ posuerūt terrorē suū in terra viuētiū, ꝛ por
tauerūt ignominiā suā cū his q̄ descēderūt in lacū. In me
dio interfector posuerūt cubile ei⁹ in vniuersis ppl'is ei⁹: i cir
F cūitu ei⁹ sepulchrū illi⁹. oēs hi incircūcisi interfecti gladio
dederūt eē terrorē suū i terra viuentiū, ꝛ portauerūt igno
miniā suā cū his q̄ descēdūt in lacū, in medio interfectorū
positi sunt. Ibi Mosoch, ꝛ Thubal, ꝛ oīs multitudo eius
in circūitu ei⁹ sepulchra illi⁹. oēs hi incircūcisi interfecti, ꝛ
cadētes gladio: quia dederūt formidinē suā in terra viuen
tiū. Et nō dormiēt cū fortib⁹, cadētibusq; ꝛ incircūcisis q̄
descēderūt ad infernū cū armis suis: ꝛ posuerunt gladios
suos sub capitib⁹ suis, ꝛ fuerūt iniqtates eor in ossib⁹ eo
rum: q: terror fortiū facti sunt in terra viuētiū. Et tu ergo
in medio incircūcisor cōtereris, ꝛ dormies cum interfectis
gladio. Ibi Idumea, reges ei⁹, ꝛ oēs duces eius, qui dati
G sunt cū exercitu suo cū interfectis gladio: ꝛ q̄ cū in circunci
sis dormierūt, ꝛ cū his q̄ descēdunt in lacū. Ibi principes
aquilonis oēs, ꝛ vniuersi venatores: qui deducti sunt cum
interfectis, pauētes, ꝛ in sua fortitudine cōfusi: q: dormie
rūt incircūcisi cū interfectis gladio, ꝛ portauerūt confusionez
suā cū his qui descēdūt in lacū. Uidit eos Pharao, ꝛ cōso
latus est sup vniuersa multitudine sua, q̄ interfecta est gla
dio Pharao ꝛ oīs exercit⁹ ei⁹, ait dñs deus: q: dedi terro
rē suū in terra viuētiū, ꝛ dormiunt in medio incircūcisorū cū
interfectis gladio Pharao ꝛ oīs mltitudo ei⁹: ait dñs de⁹

¶ De speculatore qui buccina cantat vt peccatores redeant ad pe
nitentiam: ꝛ vnusquisq; iudicabitur vbi inuenietur sermo dñi cōtra
eos qui in multitudine nō in sanctitate volūt hereditatē possidere
ꝛ contra eos qui verba pphete vertūt in canticum. Caput. xxxiij.

A IT factū est v̄bū dñi ad me, dicēs, Fili hoīs, lo
quere ad filios ppl'i tui, ꝛ dices ad eos, Terra
cū inducro sup eā gladiū, ꝛ tulerit ppl's terre
virū vnū de nouissimis suis, ꝛ cōstituerit eū sup
se speculatorē: ꝛ ille viderit gladiū venientē sup terrā, ꝛ ceci
nerit buccina, ꝛ annūtiauerit ppl'o: audiēs aūt quisq; ille
est, sonitū buccine, ꝛ nō se obseruauerit, veneritq; gladius,
ꝛ tulerit eū: sanguis ipsi⁹ sup caput ei⁹ erit. Sonū buccine
B audiuit, ꝛ nō se obseruauit, sanguis ei⁹ in ipso erit: si aūt se
custodierit, animā suam saluabit. Q̄ō si speculator viderit
gladiū venientē, ꝛ nō insonuerit buccina: ꝛ ppl's se nō custo
dierit, veneritq; gladius, ꝛ tulerit de eis animā: ille quidē
in iniqtate sua captus est, sanguinē aūt ei⁹ de manu specu
3.iiij.d. latoris requirā. Et tu fili hoīs speculatorē dedi te domui
Israel: audiēs ergo ex ore meo sermonē, annuntiabis eis
ex me. Si me dicēte ad impiū, Impie, morte morieris: nō
fueris locut⁹ vt se custodiat impi⁹ a via sua: ipse impius in
iniquitate sua morieť, sanguinē aūt ei⁹ de manu tua requi
ram. Si autē annūtiāte te ad impiū vt a vijs suis cōuerta
tur, nō fuerit cōuersus a via sua: ipse in iniquitate sua mo
rietur, porro tu animā tuā liberasti. Tu ergo fili hoīs, dic C
ad domū Israel. Sic locuti estis, dicētes. Iniquitates no
stre, ꝛ peccata nostro sup nos sūt, ꝛ in ipsis nos tabescimus
ē.xviij.g. quomodo ergo viuere poterim⁹? Dic ad eos. Uiuo ego,
dicit dñs de⁹: nolo mortē impij, sed vt cōuertat impi⁹ a via
sua, ꝛ viuat. Cōuertimini cōuertimini a vijs vestris pessi
mis, ꝛ quare moriemini dom⁹ Israel Tu itaq; fili hoīs,
dic ad filios ppl'i tui, Justitia iusti nō liberabit eū in qua
cūq; die peccauerit: ꝛ impietas impij nō nocebit ei, in qua
cūq; die cōuersus fuerit ab impietate sua: ꝛ iustus nō pote
rit viuere in iustitia sua in quacūq; die peccauerit. Etiam si
dixero iusto q̄ō vita viuat, ꝛ confisus in iustitia sua fecerit
iniqtatē: oēs iustitie ei⁹ obliuioni tradenť, ꝛ iniquitate sua D
quā operat⁹ est, in ipsa morieť. Si aūt dixero ipio, Mor
te morieris: ꝛ egerit penitētiā a peccato suo, fecerit iudi
cium ꝛ iustitiaz, ꝛ pignus restituerit ille impius, rapināq;
reddiderit, in mādatis vite ambulauerit, nec fecerit quicq̄
iniustum: vita viuet ꝛ nō morieť. Oīa peccata ei⁹ q̄ pecca
uit, nō imputabūtur ei: iudicium ꝛ iustitiā fecit, vita viuet.
Et dixerūt fili ppl'i tui, Nō est equi pōderis via dñi: ꝛ ipso
rū via iniusta est. Cū eñ recesserit iustus a iustitia sua, fece
ritq; iniqtates: morieť in eis. Et cū recesserit impi⁹ ab im
pietate sua, fecerit q̄ iudiciū ꝛ iustitiā: viuet in eis. Et dici E
tis, Nō est recta via dñi. Unūquēq; iuxta vias suas iudi
cabo de vobis dom⁹ Israel. Et factū est in duodecimo an
ē.xviij.g. no, in decimo mēse, in quinta mensis transmigrationis no
stre: venit ad me q̄ fugerat de Jerusalē, dicēs, Uastata est
ciuitas. Manus aūt dñi facta fuerat ad me vespere ante q̄
veniret q̄ fugeret: aperuitq; os meuz donec veniret ad me
mane, ꝛ aperto ore meo nō silui ampli⁹. Et factū est verbuz
dñi ad me, dicēs, Fili hominis, q̄ habitāt in ruinosis his,
sup humū Israel loquētes aiūt, Un⁹ erat Abrahā, ꝛ here
ditate possedit terrā: nos aūt mlti sum⁹, nobis data est ter
ra i possessionē. Idcirco dices ad eos, Hec dicit dñs deus F
Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros leuatis ad
immūditias vestras, ꝛ sanguinē funditis: nūq̄d terrā here
ditate possidebitis? Stetistis in gladijs vr̄is, fecistis abo
minationes, ꝛ vnusquisq; vxorē p̄rimi sui polluit: ꝛ terraz
hereditate possidebitis? Hec dices ad eos, Sic dicit dñs
de⁹, Uiuo ego, q: q̄ in ruinosis habitāt gladio cadent: et q̄
in agro est, bestijs tradeť ad deuorādū: qui aūt in p̄sidijs, et
spelūcis sunt, peste morient. Et dabo terrā in solitudinem
ꝛ in desertū, ꝛ deficiet supba fortitudo ei⁹: ꝛ desolabuntur
montes Israel, eo q̄ō nullus sit q̄ p eos trāseat. Et sciēt q:
ego dñs, cū dedero terrā eor desolatā ꝛ desertā p̄pter vni
uersas abominatiōes suas quas operati sunt. Et tu fili hoīs G
minis: filij ppl'i tui q̄ loquūtur de te iuxta muros, ꝛ i ostijs
domor: ꝛ dicūt vn⁹ ad alterū, vir ad p̄rimū suū loquētes,
Uenite, ꝛ audiam⁹ q̄s sit sermo egrediēs a dño. Et veniūt
ad te, quasi si ingrediať ppl's, ꝛ sedēt coram te ppl's me⁹: ꝛ au
diūt sermones tuos, ꝛ nō faciūt eos: q: in canticuz oris sui
vertūt illos, ꝛ auaritiā suā sequiť cor eor. Et es eis q̄si car
men musicū, q̄ō suauis dulciq; sono canitur: ꝛ audiāt verba
tua, ꝛ nō faciēt ea. Et cū venerit q̄ō predictum est (ecce eñ
venit) tunc scient quia prophetes fuerit inter eos.

¶ Sermo dñi contra pastores negligentes ꝛ opprimentes greges
ꝛ querentes que sua sunt: ꝛ promissio de pastore nouo et pluribus
benedictionibus. Caput. xxxiiij.

A IT factū est verbū dñi ad me, dicēs, Fili hoīs p Jere.xx.
pheta de pastorib⁹ Israel: pphetā, ꝛ dices pa iij.a.
storib⁹, Hec dicit dñs de⁹, Ue pastorib⁹ Isr̄l,
q̄ pascebāt semetipsos: nōne greges a pasto
rib⁹ pascunť? Lac comedebatis, ꝛ lanis operiebamini: ꝛ q̄ō
crassum erat, occidebatis: gregē aūtē meū non pascebatis.
Q̄ō infirmū fuit nō cōsolidastis, ꝛ q̄ō egrotū non sanastis,

qđ ꝯfractū eſt nō alligaſtis, ⁊ qđ abiectū eſt nō reduxiſtis, ⁊
qđ perierat nō queſiſtis: ſꝫ cū auſteritate imperabatis eis,
B ⁊ cū potētia. Et diſperſe ſunt oues mee, eo qđ nō eſſet
paſtor: ⁊ facte ſunt in deuoratiōnē omniū beſtiarū agri, et di-
ſperſe ſunt. Errauerūt greges mei in cunctis montibus, et
in vniuerſo colle excelſo: ⁊ ſup oēm faciē terre diſperſi ſunt
greges mei, ⁊ non erat q requireret, non erat inquam qui
requireret. Propterea paſtores audite verbum domini,
Viuo ego, dicit dominus deus, quia ꝓ eo quod facti ſunt
greges mei in rapinam, ⁊ oues mee in deuoratiōnem om-
nium beſtiarū agri, eo qđ nō eſſet paſtor (neq; enim queſie-
C runt paſtores mei gregē meū: ſed paſcebāt paſtores ſemet
ipſos, ⁊ greges meos nō paſcebāt) ꝓpterea paſtores audi
te verbū dñi, Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ſuper paſtores
requirā gregē meū de manu eoꝝ, ⁊ ceſſare eos faciā vt vl-
tra nō paſcāt gregē, nec paſcā ⁊pli⁹ paſtores ſemetipſos: ⁊
liberabo gregē meū de ore eoꝝ, ⁊ nō erit vltra eis in eſca. Q⁊
D hec ōt dñs de⁹. Ecce ego ipſe regrā oues meas, ⁊ viſitabo
eas. Sicut viſitat paſtor gregē ſuū in die qñ fuerit in medio
ouiū ſuarū diſſipatarū: ſic viſitabo oues meas, ⁊ liberabo
eas de oīb⁹ locis in qb⁹ diſperſe fuerāt in die nubis ⁊ caligi
nis. Et educā eas de populis, ⁊ cōgregabo eas de terris, ⁊
inducā eas in terrā ſuā: ⁊ paſcā eas in montibus Iſrael, in
riuis, ⁊ in cūctis ſedib⁹ terre. In paſcuis vberrimis paſcā
eas, ⁊ in montib⁹ excelſis Iſrael erūt paſcua earū: ibi reqe
ſcēt in herbis virētib⁹, ⁊ in paſcuis pinguib⁹ paſcētur ſup
montes Iſrael. Ego paſcam oues meas: ⁊ ego eas accuba
re faciā, dicit dñs de⁹. Qđ perierat, requirā: ⁊ qđ abiectuꝫ
erat, reducā: ⁊ qđ cōfractū fuerat, alligabo: ⁊ qđ infirmum
fuerat, cōſolidabo: ⁊ qđ pingue ⁊ forte, cuſtodiā: ⁊ paſcam
E illas in iudicio. Vos aūt greges mei, hec dicit dñs deus,
Ecce ego iudico īter pecus ⁊ pecus, arietū ⁊ hircoꝝ. Nōne
ſatis vobis erat paſcua bona de paſci: īſup ⁊ reliquias pa
ſcuarū veſtrarū cōculcaſtis pedib⁹ veſtris: ⁊ cū puriſſimaꝫ
aquā biberetis, reliquā pedib⁹ vꝛis turbabatis. Et oues
mee bis q̄ cōculcata pedib⁹ vꝛis fuerāt, paſcebātur: ⁊ q̄ pe
des vꝛi turbauerāt, hec bibebāt. Propterea hec dicit dñs
deus ad vos, Ecce, ego ipſe iudico inter pecus pingue et
macilētū. Pro eo qđ latera⁹, ⁊ humeris impingebatis, ⁊
F cornibus vꝛis vētilabatis oīa īfirma pecora, donec diſper
gerētur foras: ſaluabo gregē meū, ⁊ nō erit vltra ī rapinā,
Jo.x.b.ſ.g. ⁊ iudicabo īter pecus ⁊ pecus. Et ſuſcitabo ſup ea paſtorē
Iſa.xl.c. uñ.v.b. vnū, q paſcat ea, ſeruū meū Dauid: ipe paſcet ea, ⁊ ipe erit
Dan.ix.g. eis in paſtorē. Ego aūt dñs ero eis in deū: ⁊ ſeruus meus
Dauid princeps in medio eoꝝ: ego dñs locut⁹ ſum. Et fa
ciā cū eis pactū pacis, ⁊ ceſſare faciam beſtias peſſimas de
terra: ⁊ q habitāt in deſerto, ſecuri dormient in ſaltib⁹. Et
ponā eos ī circūitu collis mei bñdictionē: ⁊ deducā imbrē
in tpe ſuo, pluuie bñdictiōis erūt. Et dabit lignū agri fru-
G ctū ſuū, ⁊ terra dabit germē ſuū, ⁊ erūt in terra ſua abſq; ti
more: ⁊ ſciēt q⁊ ego dñs, cū cōtriuero catenas iugi eoruꝫ, ⁊
eruero eos de manu imperātiū ſibi. Et nō erūt vltra in ra
pinā gētib⁹, neq; beſtie terre deuorabūt eos: ſꝫ habitabūt
cōfidēter abſq; vllo terrore. Et ſuſcitabo eis germen noīa
Jo.x.b. tū: ⁊ nō erūt vltra īminuti fame ī terra, neq; portabūt am
plius oppꝛobria gētiū. Et ſciēt q⁊ ego dñs de⁹ eoꝝ cū eis, ⁊
ipſi populus meus domus Iſrael: ait dñs de⁹. Vos autē
greges mei, greges paſcue mee homines eſtis: ⁊ ego dñs
deus veſter, dicit dominus deus.

¶ Sermo ſuper montem ſeyr: de conditione eius pro eo quod af-
flixit populum domini. Cap. xxxv.

A Et fact⁹ eſt ſermo dñi ad me, dicens, Fili hois,
pone faciē tuā aduerſum montē Seir, ⁊ ꝓphe-
tabis de eo, ⁊ dices illi, Hec dicit dñs de⁹, Ec
ce ego ad te mons Seir, ⁊ extēdā manū meā ſup
te, ⁊ dabo te deſolatū atq; deſertū. Urbes tuas demoliar,
⁊ tu deſert⁹ eris: ⁊ ſcies q⁊ ego dñs. Eo qđ fueris inimicus
ſempitern⁹, ⁊ cōcluſeris filios Iſrael ī man⁹ gladij ī tpe affli
B ctionis eoꝝ, i tpe iniqtatis extreme: ꝓpterea viuo ego, di
cit dñs de⁹, qm̄ ſanguini tradā te, ⁊ ſanguis te pſequet: et
cū ſanguinē oderis, ſanguis pſequet te. Et dabo montem
Seir deſolatū atq; deſertū: ⁊ auferā de eo euntē ⁊ redeūtē.
Et ī plebo montes eius occiſoꝝ ſuoꝝ: in collib⁹ tuis, ⁊ inval
libus tuis, atq; in torrētib⁹, ī terfecti gladio cadēt. In ſolitu-
dines ſempiternas tradā te, ⁊ ciuitates tue nō habitabun- C
tur: ⁊ ſcietis q⁊ ego dñs de⁹. Eo qđ dixeris, Due gētes, et
due terre mee erūt, ⁊ hereditate poſſidebo eas: cū dñs eſſet
ibi: ꝓpterea viuo ego dicit dñs de⁹, q⁊ faciā iuxta irā tuaꝫ,
⁊ ſm zelū tuū quē feciſti odio habēs eos: ⁊ notꝰ efficiar per
eos cū te iudicauero. Et ſcies q⁊ ego dñs, audiui vniuerſa
D opprobria tua q̄ locut⁹ es de mōtib⁹ Iſrl, dicēs, Deſerti
nobis ad deuorādū dati ſunt. Et inſurrexiſtis ſup me ore
vꝛo, ⁊ derogaſtis aduerſum me: vba vꝛa ego audiui. Hec
dicit dñs de⁹. Letāte vniuerſa terra, in ſolitudinē te redigā
Sicuti gauiſus es ſup hereditatē domus Iſrael, eo quod
fuerit diſſipata, ſic faciam tibi: diſſipatus eris mons Seir
et Idumea omnis: ⁊ ſcient quia ego dominus deus.

¶ Quod dominus vindicabit iſrael de inimicis ſuis: ⁊ reſtituet et
multiplicabit in terra ſua: ⁊ q̄ afflixit iſrael pro peccato idolatrie.
De gratia ⁊ virtute baptiſmi vocatur populus ad pniam: etiam ꝓ
mittitur integra reſtitutio ⁊ multiplicatio. Cap. xxxvj.

A Tu aūt fili hois, ꝓphetа ſup mōtes Iſrl, ⁊ di
ces, Mōtes Iſrl, audite vbū dñi. Hec dicit do
minus deus, Eo qđ dixerit inimicus de vobis,
Euge, altitudines ſempiterne in hereditatē da
te ſūt nobis: ꝓpterea vaticinare, ⁊ dic, Hec dicit dñs de⁹.
Pro eo qđ deſolati eſtis, ⁊ cōculcati ꝓ circūitū, ⁊ facti ī he
reditatē reliqs gētib⁹, ⁊ aſcēdiſtis ſup labiū ligue, ⁊ oppꝛo
briū ppli: ꝓpterea mōtes Iſrl audite verbū dñi dei, Hec
dicit dñs de⁹ mōtib⁹, ⁊ collib⁹, torrētib⁹, vallibuſq;, ⁊ de- B
ſertis parietinis, ⁊ vꝛbibus derelictis, q̄ depopulate ſunt ⁊
ſubſannate a reliqs gētib⁹ ꝓ circūitū. Propterea hec dicit
dñs de⁹, Q m̄ ī igne zeli mei locut⁹ ſum de reliqs gētib⁹, et
de Idumea vniuerſa: q̄ dederūt terrā meā ſibi in heredita-
tē cū gaudio, ⁊ toto corde, ⁊ exaīo: ⁊ eiecerūt eā, vt vaſtarēt
icirco vaticinare ſup humū Iſrl, ⁊ dices mōtib⁹ ⁊ collib⁹,
ingis ⁊ vallib⁹, Hec dicit dñs de⁹, Ecce ego in zelo meo, ⁊
in furore meo locut⁹ ſum, eo qđ cōfuſionē gētiū ſuſtinueri
tis. Idciro hec dicit dñs de⁹. Ego leuaui manū meam vt
gētes q̄ ī circūitu vꝛo ſunt, ipſe ꝯfuſionē ſuā portēt: vos au
tem mōtes Iſrl ramos vꝛos germinetis, ⁊ fructum veſtrū C
afferatis ꝑpꝛo meo Iſrl. ꝓpe em̄ eſt vt veniat. Quia ecce
ego ad vos, ⁊ conuertar ad vos, ⁊ arabimini, ⁊ accipietꝫ ſemē
tem. Et multiplicabo ī vobis hoīes, oēmq; domū Iſrl: et
habitabunt ciuitates, ⁊ ruinoſa īſtaurabunt. Et replebo
vos hoīb⁹ ⁊ iumētis: ⁊ multiplicabunt, ⁊ creſcēt: ⁊ habita
re vos faciā ſicut a principio, boniſq; donabo maioꝛib⁹ q̄
habuiſtis ab initio: ⁊ ſcietis q⁊ ego dñs. Et adducā ſuper
vos hoīes ppli meū Iſrl, ⁊ hēditate poſſidebūt te: ⁊ eris
eis in hereditatē, ⁊ nō addes vltra vt abſq; eis ſis. Hec di
cit dñs de⁹. Pro eo qđ dicūt de vobis, Deuoratrix hoīm
es, ⁊ ſuffocās gētē tuā: ꝓpterea hoīes nō comedes ampli⁹ D
⁊ gētē tuā nō necabis vltra, ait dñs de⁹: nec audita faciam
in te ampli⁹ ꝯfuſionē gentiū, ⁊ opprobriū ppli vꝛi nequaq̄
portabis, ⁊ gētē tuā nō amittes ampli⁹ ait dñs de⁹. Et fa
ctū eſt vbū dñi ad me, dicēs, Fili hois, dom⁹ Iſrl habita
uerūt ī humo ſua, ⁊ polluerūt eā ī vijs ſuis, ⁊ ī ſtudijs ſuis
iuxta īmūditiā mēſtruate facta eſt via eoꝝ coꝝ me. Et effu
di īdignationē meā ſup eos ꝓ ſanguine quē fuderūt ſuper
terrā, ⁊ ī idolis ſuis polluerūt eā. ⁊ diſperſi eos ī gētes, ⁊ vē Iſa.lxj.c.
tilati ſunt ī terras: iuxta vias eoꝝ, ⁊ adinuētiōes eoꝝ iudi Roma.
caui eos. Et ingreſſi ſunt ad gētes q̄s itroierūt, ⁊ polluerunt ij.d.
nomē ſanctū meū cū diceret de eis, Ppli dñi iſte eſt, ⁊ de E
terra ei⁹ egreſſi ſunt. Et peperci noī ſancto meo, qđ pollue
rat dom⁹ Iſrl ī gētibus ad q̄s ingreſſi ſunt. Idcirco dices
domui Iſrl, Hec dicit dñs de⁹, Nō ꝓpter vos ego faciam
dom⁹ Iſrl: ſꝫ ꝓpter nomē ſanctū meū qđ polluiſtis in gen
tib⁹ ad quas intraſtis. Et ſanctificabo nomē meū magnū,
qđ pollutū eſt iter gētes, qđ polluiſtis ī medio eoꝝ: vt ſciāt
gētes q⁊ ego dñs, ait dñs exercituū, cū ſanctificat⁹ fuero in
vobis coꝝ eis. Tollā quippe vos de gētib⁹, ⁊ cōgregabo
vos de vniuerſis terris, ⁊ adducam vos in terrā veſtrā. Et

effundam

effundam sup vos aquã mũdã, & mũdabimini ab oĩb⁹ inq
namẽtis vestris, & ab vniuersis idolis vestris mũdabo vos
F Et dabo vobis cor nouũ, spũm nouũ ponã ĩ medio vestri:
& auferã cor lapideũ de carne vestra, & dabo vobis cor car
neũ. Et spũm meũ ponã ĩ medio vestri: & faciẽ vt in ꝑceptis
meis ambuletis: & iudicia mea custodiatis & opemini. Et
habitabitis in ĕra quã dedi ꝓib⁹ vr̃is: & eritis mihi in po
pulũ, & ego ero vobis ĩ deũ. Et saluabo vos ex vniuersis in
quinamẽtis vestris: & vocabo frumentũ, & mltiplicabo illũ,
& nõ imponã vobis famẽ. Et multiplicabo fructum ligni, &
G genimina agri: vt nõ portetis vltra opp⁹obriũ famis in gẽ
tibus. Et recordabimini viarũ vestrarũ pessimarũ, studio
rũq; nõ bonor: & displicebũt vobis iniqtates vr̃e & scelera
vr̃a. Nõ ꝓpter vos ego faciã, ait dñs deus, notũ sit vobis:
cõfundimini & erubescite sup vĩs vr̃is dom⁹ Isrl̃. Hec ôt
dñs de⁹, In die qua mũdauero vos ex oĩb⁹ iniqtatib⁹ ve
stris, & inhabitari fecero vrbes, & instauravero ruinosa: et
terra deserta fuerit exculta, q̃ quõdã erat desolata in ocu
lis oĩs viatorũ: dicẽt, Terra illa inculta, facta est vt hor⁹
voluptatis: & ciuitates deserte, & destructe atq; subfosse, mu
nite sederũt. Et scient gẽtes quecũq; derelicte fuerint incir
cũitu vestro, q; ego dñs edificaui dissipata, plãtaui q; ĩcul
ta, ego dñs locut⁹ sum & feceri. Hec dicit dñs de⁹, Adhuc
in hoc inueniẽt me dom⁹ Isrl̃, vt faciã eis: Multiplicabo
eos sicut gregẽ hoĩm, vt gregẽ sanctũ, vt gregẽ Ierusalem
in solẽnitatibus eius: Sic erunt ciuitates deserte, plene gre
gibus hominum: & scient quia ego dominus.

¶ De generali resurrectione: & de christo: & q̃ in nouissimis dieb⁹ recipiet eum iuda & hierusalem: & erit vnus populus. Cap. xxxvij.

A Facta est sup me man⁹ dñi, & eduxit me in spiri
tu dñi: & dimisit me ĩ medio campi q̃ erat plen⁹
ossib⁹, & circũduxit me ꝑ ea ĩ gyr⁹: erat aũt mul
ta valde sup faciẽ cãpi, ficca q; vehemẽter. Et di
xit ad me, Fili hoĩs, putasne viuẽt ossa ista? Et dixi, Dñe
de⁹ tu nosti. Et dixit ad me, Vaticinare de ossibus istis: &
dices eis. Ossa arida audite verbũ dñi. Hec dicit dñs de⁹
B ossib⁹ his, Ecce ego ĩtromittã in vos spũm, & viuetis: et da
bo sup vos nervos, & succrescere faciã sup vos carnes, & su
perextẽdã in vobis cutẽ: & dabo vobis spũm, & viuetis: & scie
tis q; ego dñs. Et ꝓphetaui sicut ꝑceperat mihi: factus est
aũt sonitus ꝓphetãte me, & ecce cõmotio: & accesserũt ossa
ad ossa, vnũq; ad iũcturã suã. Et vidi, & ecce sup ea ner
C ui, & carnes ascẽderũt: & extẽta est in eis cutis desup, & spũm
nõ habebãt. Et dixit ad me, Vaticinare ad spũm, vaticinare
fili hoĩs, & dices ad spũm. Hec dicit dñs deus, A quatuor
vẽtis veni spũs: & insuffla sup ĩterfectos istos, & reuiuiscãt.
Et ꝓphetaui, sicut ꝑceperat mihi: & ingressus est in ea spi
ritus, & reuixerũt: steterũt q; sup pedes suos exercit⁹ gran
dis nimis valde. Et dixit ad me, Fili hoĩs, ossa hec vniuer
sa, dom⁹ Israel est: ipsi dicũt, Aruerũt ossa nostra, & perijt
spes nostra, & abscisi sum⁹. Propterea vaticinare, & dices
D ad eos, Hec dicit dñs de⁹, Ecce ego aperiã tumulos vr̃os
& educã vos de sepulchris vestris pp̃le me⁹: & inducã vos
in terrã Isrl̃. Et scietis q; ego dñs, cũ aperuero sepulchra
vr̃a, & eduxero vos de tumulis vr̃is popule me⁹: et dedero
spiritũ meũ in vobis, & vixeritis, & requiescere vos faciã su
per humũ vestrã: & scietis q; ego dñs locut⁹ sum, & feci, ait
dñs de⁹. Et fact⁹ est sermo dñi ad me, dicens. Et tu fili ho
minis, sume tibi lignũ vnũ: & scribe sup illud, Jude & filior
E Isrl̃ socior ei⁹. & tolle lignũ alter̃, & scribe sup illũ, Joseph
lignũ Ephraim, & cũcte dom⁹ Israel, socioũq; ei⁹. Et ad
iunge illa, vnũ ad alterũ tibi in lignũ vnũ: & erũt in vniones
in manu tua. Cũ aũt dixerint ad te, filij pp̃li tui loquẽtes,
Nõne indicas nobis qd in his tibi velis? loqueris ad eos,
Hec dicit dñs, Ecce ego assumã lignũ Joseph qõ est ĩ ma
nu Ephraim, & trib⁹ Isrl̃ q̃ sunt ei adiũcte: & dabo eas pa
riter cũ ligno Juda, & faciã eas in lignũ vnũ, & erũt vnũ in
manu ei⁹. Erũt aũt ligna super q̃ scripseris in manu tua, in
oculis eor̃. Et dices ad eos, Hec dicit dñs de⁹, Ecce ego
assumã filios Israel de medio nationũ ad quas abierũt: et
cõgregabo eos vndiq; & adducã eos ad humũ suã. Et fa
ciã eos in gẽtẽ vnã in terra in montib⁹ Israel, & rex vnus
erit oĩb⁹ imperãs: & nõ erũt vltra due gẽtes, nec diuidentur
ampli⁹ in duo regna. Neq; polluẽtur vltra in idolis suis &
abominationib⁹ suis, & cũctis iniqtatib⁹ suis: & saluos eos
faciã de vniuersis sedib⁹ suis in quibus peccauerũt, & emũ
dabo eos: & erũt mihi pp̃le, & ego ero eis deus. Et seruus
meus David rex super eos, & pastor vnus erit oĩm eor̃: in
iudicijs meis ambulabũt, & mãdata mea custodient, et fa
cient ea. Et habitabunt sup terrã quã dedi seruo meo Ja
cob, in qua habitauerũt patres vestri: & habitabũt sup eaz
ipsi, & filij eor̃, & filij filior̃ eor̃, vsq; in sempiternũ: et Da
uid seruus me⁹ princeps eor̃ in perpetuũ. Et percutiam il
lis fedus pacis, pactũ sempiternũ erit eis: & fundabo eos,
et multiplicabo, & dabo sanctificationẽ meã in medio eorũ
in ꝑpetuũ. Et erit tabernaculũ meũ in eis: & ero eis deus, &
ipsi erũt mihi pp̃le. Et scient gentes q; ego dñs sctificator
Isrl̃ cũ fuerit sctificatio mea in medio eor̃ in perpetuum.

¶ Sermo domini cõtra gog: & magog: de interitu eorum & peccato populi. Cap. xxxviij

A Et factus est sermo dñi ad me, dicẽs, Fili hoĩs
pone faciẽ tuã cõtra Gog terrã Magog, prin
cipẽ capitis Mosoch & Thubal: & vaticinare
de eo, & dices, Hec dicit dñs deus, Ecce ego ad
te Gog principẽ capitis Mosoch & Thubal. & circũagam
te, & ponã frenũ in maxillis tuis: & educã te & oẽm exercitu
tuũ, equos & eqtes vestitos loricis vniversos, multitudine
magnã hastã & clypeũ arripiẽtiũ & gladiũ. Perse, Ethio
pes, & Libyes cũ eis: oẽs scutati & galeati. Gomer, et vni
uersa agmina ei⁹ dom⁹ Thogorma latera aquilonis, & to
tũ robur ei⁹: populiq; multi tecũ. Prepara & instrue te et
oẽm multitudinẽ tuã q̃ coaceruata est ad te: & esto eis in ꝑce
ptũ. Post dies multos visitaberis: in nouissimo annor̃ ve
nies ad terrã q̃ reuersa est a gladio & congregata est de pp̃lis
multis: ad montes Isrl̃, q̃ fuerũt deserti iugiter: hec de po
pulis educta est, & habitauerunt in ea confidenter vniuersi.
Ascendes aũt q̃si tẽpestas venies & q̃si nubes, vt operias
terrã tu & oĩa agmina tua, & populi multi tecum. Hec dicit
dñs de⁹, In die illa ascẽdẽt sermones sup cor tuũ, & cogita
bis cogitationẽ pessimã: & dices, Ascẽdã ad terram absq;
muro: veniã ad quiescẽtes habitãtesq; secure: hi oẽs habi
tãt sine muro, vectes & porte nõ sũt eis. Ut diripias spolia,
& inuadas predã, vt inferas manũ tuã sup eos q̃ deserti fue
rant & postea restituti, & sup pp̃lm q̃ est cõgregatus ex gen
tibus, q̃ possidere cepit & esse habitator vmbilici terre. Sa
ba, & Dedan, & negotiatores Tharsis, & oẽs leones eius
dicẽt tibi. Nũqd ad sumenda spolia tu venis? ecce ad diri
piẽdã predã cõgregasti multitudinẽ tuã, vt tollas argentũ
et aurũ, & auferas supellectilẽ atq; substãtiã, & diripias ma
nubias infinitas. Propterea vaticinare fili hoĩs, et dices
ad Gog, Hec dicit dñs deus. Nũqd nõ in die illo, cum ha
bitauerit pp̃le⁹ meus Israel cõfidẽter, scies? Et venies de
loco tuo a lateribus aquilonis tu & pp̃li multi tecũ, ascenso
res equorũ vniuersi, cetus magn⁹, & exercit⁹ vehemens. Et
ascẽdes sup populũ meũ Israel quasi nubes, & operias ter
rã. In nouissimis dieb⁹ eris, & adducã te super terrã meã:
vt sciãt gẽtes me cũ sanctificatus fuero in te in oculis eorũ o
Gog. Hec dicit dñs de⁹, Tu ergo ille es, ô quo locut⁹ sum
in diebus antiquis in manu seruorũ meor̃ ꝓphetarũ Isrl̃,
qui ꝓphetauerũt in dieb⁹ illor̃ tempor̃, vt adducerẽ te su
per eos. Et erit in die illa: in die aduentus Gog sup terram
Israel, ait dñs de⁹, ascendet indignatio mea in furore meo.
Et in zelo meo, in igne ire mee locutus sum. Quia in die
illa erit cõmotio magna sup terrã Isrl̃: & cõmouebunt a fa
cie mea pisces maris, & volucres celi, et bestie agri, et om ne
reptile qõ mouet sup humũ, cũctiq; hoĩes q̃ sunt sup faciẽ
terre: & subuertent montes, & cadẽt sepes, & oĩs murus cor
ruet in terrã. Et cõuocabo aduersus eũ in cũctis montib⁹
meis gladiũ, ait dñs de⁹: gladius vnusquisq; in fratrem
suũ diriget. Et iudicabo eũ peste, & sanguine, & imbre vehe-

menti, & lapidibus immẽsis: igne & sulphur pluã sup eũ, et super exercitũ eius, & super populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabor & sanctificabor, & notus ero in oculis multarum gentium: & scient quia ego dominus.

¶ In nouissimis diebꝰ insurget gog & magog: de congregatione auium & bestiarũ ad edenda cadauera eorum. Cap. xxxix.

A Apoca. xxij.c. TU autẽ fili hoĩs, vaticinare aduersum Gog, & dices, Hec dicit dñs deꝰ, Ecce ego sup te Gog principẽ capitꝫ Mosoph & Thubal: & circũagã te, & educã te, & ascẽdere te faciã de lateribꝰ aquilonis: & adducã te sup mõtes Israel. Et percutiã arcũ tuũ ĩ manu sinistra tua: & sagittas tuas de manu dextera tua deijciã. Super mõtes Israel cades tu, & oĩa agmina tua, & populi tui q sunt tecũ: feris, auibus, omniq; volatili, & bestijs terre dedi te ad deuorãdũ. Sup faciẽ agri cades: qꝛ ego locutus sum, ait dñs deꝰ. Et ĩmittã ignẽ in Magog, & in his qui habitãt in insulis cõfidẽter: & scient qꝛ ego dñs. Et nomen sanctũ meũ notũ faciã in medio populi mei Israel, et nõ polluã nomẽ sanctũ meũ amplius: & sciẽt gẽtes qꝛ ego dominus sanctꝰ Israel. Ecce venit & factũ est, ait dñs deus: hec est dies, de qua locutꝰ sum. Et egredient habitatores de ciuitatibꝰ Israel, & succẽdẽt & ꝟburẽt arma, clypeũ & hastas, arcũ & sagittas, & baculos manuũ, & cõtos: & succẽdent ea igni septem annis. Et nõ portabũt ligna de regionibus, neq; succident de saltibus: qm̃ arma succẽdẽt igne, & depredabuntur eos quibus p̃de fuerãt, & diripiẽt vastatores suos, ait dñs deus. Et erit in die illa: dabo Gog locũ nominatũ sepulchrũ in Israel: vallẽ viatoꝝ ad orientẽ maris, q̃ obstupescere facit pretereũtes: & sepeliẽt ibi Gog, & omnẽ multitudinẽ eius, & vocabit Uallis multitudinis Gog. Et sepelient eos domus Israel, vt mũdẽt terrã septẽ mensibus. Sepeliet aũt eũ oĩs ppl's terre, & erit eis nominata dies in q̃ glorificatus sum ait dñs deꝰ. Et viros iugiter cõstituẽt lustrãtes terrã q sepeliãt, & requirãt eos q remãserãt sup faciẽ terre, vt emũdẽt eã: post mẽses aũt septẽ q̃rere incipient. Et circũibũt peragrãtes terrã: cũq; viderint os hoĩs, statuẽt iuxta illud titulũ, donec sepeliant illud polinctores in valle multitudinis Gog. Nomẽ aũt ciuitatis Amona, et mundabũt terrã. Tu ergo fili hoĩs, hec dicit dñs deꝰ. Dic omni volucri, & vniuersis auibus cũctisq; bestijs agri, Cõuenite, pperate, cõcurrite vndiq; ad victimã meã quã ego immolo vobis, victimã grãdẽ sup mõtes Israel: vt comedatis carnẽ, & bibatis sanguinẽ. Carnes fortiũ comedetis & sanguinẽ principũ terre bibetis: arietũ, agnorũ, & hircoꝝ taurorũq;, & altilium, & pinguium omnium. Et comedetis adipẽ in saturitatẽ: & bibetis sanguinẽ in ebrietatẽ, de victima quã ego immolaui vobis: & saturabimini super mẽsam meã de equo, & equite forti, & de vniuersis viris bellatoribus, ait dñs deꝰ. Et ponã gloriã meã in gẽtib: & videbunt oẽs gẽtes iudiciũ meũ, q̃ fecerim, & manũ meã quã posuerim sup eos. Et sciẽt dom Israel qꝛ ego dñs deꝰ eorũ: a die illa & deinceps. Et sciẽt gẽtes qm̃ in iniqtate sua capta sit domus Israel: eo q̃ dereliquerint me, & abscõderim faciem meã ab eis, & tradiderim eos ĩ manꝰ hostiũ, & ceciderint in gladio vniuersi. Iuxta immũditiã eoꝝ & scelus feci eis, et abscõdi faciẽ meã ab illis. ℣ Propterea hec dicit dñs deus, Nunc reducã captiuitatẽ Jacob, & miserebor oĩs domus Israel: & assumã zelũ p̃ noie sctõ meo. Et portabũt confusionẽ suã, & oẽm p̃uaricationẽ qua p̃uaricati sunt in me, cum habitauerint in terra sua cõfidẽter neminẽ formidãtes, et reduxero eos de ppl'is, & cõgregauero de terris inimicorũ suoꝝ, & sctificatus fuero in eis oculis gẽtiũ plurimarũ. Et scient qꝛ ego dñs deꝰ eoꝝ, eo q̃ transtulerim eos in nationes, & cõgregauerim eos sup terrã suã, & non dereliquerim quẽq; ex eis ibi. Et nõ abscondam vltra faciẽ meã ab eis, eo q̃ effuderim spm̃ meũ sup oẽs domũ Israel, ait dñs deꝰ.

¶ De edificatione ciuitatis & viro qui stabatur porta: & mensurabat murum exteriorem cum calamis suis et in vestibus et gazophilatijs diuersis qui erant in vestibulis et de locis deputatis ad custodiam templi et altaris: de mensa atrij et altaris holocaustorũ de mensura vestibuli templi. Cap. xl.

IN vicesimoquinto ãno trãsmigratiõis nostre, in exordio anni, decima mẽsis, quartodecimo anno, postq̃ percussa est ciuitas: in ipsa hac die facta est sup me manus dñi, & adduxit me illuc. In visionibus dei adduxit me in terram Israel, & dimisit me sup mõtẽ excelsum nimis: sup quẽ erat quasi edificium ciuitatis vergẽtis ad austrũ. Et introduxit me illuc: et ecce vir, cuiꝰ erat spes cies quasi species eris, & funiculus lineus in manu eiꝰ, & calamꝰ mẽsure ĩ manu eiꝰ: stabat aũt in porta. Et locutꝰ est ad me idẽ vir, Fili hoĩs, vide oculis tuis, & auribꝰ tuis audi, & pone cor tuũ in oĩa q̃ ego ostẽdã tibi: quia vt ostẽdãtur tibi, adductꝰ es huc: annũtia oĩa q̃ tu vides, domui Israel. Et ecce murꝰ foris ẽ circũitu domus vndiq;, & in manu viri calamꝰ mensure, sex cubitorũ & palmo: & mẽsus est latitudinẽ edificij calamo vno, altitudinẽq; calamo vno. Et venit ad portã q̃ respiciebat viam orientalẽ, & ascẽdit p gradus eiꝰ: & mẽsus est limẽ porte calamo vno latitudinẽ, id est, limẽ vnũ calamo vno in latitudine: & thalamũ vno calamo in longũ, & vno calamo in latũ: & inter thalamos quinq; cubitos: & limẽ porte iuxta vestibulũ porte intrinsecus, calamo vno. Et mẽsus est vestibulum porte octo cubitoꝝ, & frontẽ eiꝰ duobus cubitis: vestibulũ autẽ porte erat intrinsecus. Porro thalami porte ad viã orientalẽ, tres hinc & tres inde: mẽsura vna triũ, et mẽsura vna frontiũ ex vtraq; parte. Et mẽsus est latitudinẽ liminis porte decẽ cubitoꝝ: & longitudinem porte tredecim cubitoꝝ. & marginẽ ante thalamos cubiti vnius: & cubitus vnꝰ finis vtrinq;. thalami aũt, sex cubitorũ erãt hinc & inde. Et mensus est portã a tecto thalami, vsq; ad tectum eius, latitudinẽ vigintiq;nq; cubitoꝝ: ostiũ cõtra ostiũ. Et fecit frontes p seraginta cubitos: & ad frontẽ atriũ porte vndiq; per circũitũ. Et ante faciẽ porte q̃ pertingebat vsq; ad faciẽ vestibuli porte interioris, quinq̃ginta cubitos. Et fenestras obliquas in thalamis & ĩ frõtibꝰ eoꝝ q̃ erãt ĩtra portã vndiq; p circũitũ, sic & aũt erãt & in vestibulis. Fenestre p gyrũ intrinsecus, & añ frontes pictura palmarũ celata. Et eduxit me ad atriũ exteri, & ecce gazophylacia, & pauimẽtum stratũ lapide in atrio per circũitũ: triginta gazophylacia in circũitu pauimẽti. Et pauimẽtũ in frõte portarũ ẽm lõgitudinẽ portarũ erat inferi. Et mẽsus est latitudinem a facie porte inferioris vsq; ad frontẽ atrij interioris extrinsecus, cẽtũ cubitos, ad orientẽ & ad aquilonẽ. Portã quoq; q̃ respiciebat viã aquilonis atrij exterioris, mẽsus est tã in longitudine q̃m in latitudine. Et thalamos eiꝰ, tres hinc & tres inde: & fontẽ eiꝰ & vestibulũ eiꝰ ẽm mẽsuram porte prioris: quinq̃ginta cubitoꝝ longitudinẽ eius, & latitudinẽ vigintiquinq; cubitoꝝ. Fenestre aũt eius, & vestibulũ, & sculpture ẽm mẽsurã porte q̃ respiciebat ad orientẽ: & septem graduũ erat ascẽsus eiꝰ, & vestibulũ añ eã. Et porta atrij interioris cõtra portã aquilonis, & orientalẽ: & mẽsus est a porta vsq; ad portã, cẽtũ cubitos. Et eduxit me ad viã australem, et ecce porta q̃ respiciebat ad austrũ: & mẽsus est frontẽ eiꝰ, & vestibulũ eiꝰ iuxta mẽsuras superiores. Et fenestras eiꝰ & vestibula in circũitu, sicut fenestras ceteras: quinq̃ginta cubitorum longitudine, & latitudine vigintiquinq; cubitorum. Et in gradibus septẽ ascẽdebat ad eã: & vestibulũ ante fo-

res eiꝰ:ꝛ celate palme erãt, vna hinc,ꝛ altera inde in fronte eiꝰ. Et porta atrij interioris in via australi:ꝛ mensus est a porta vsq; ad portã invia australi,cẽtũ cubitos. Et introduxit me in atriũ interius ad portã australẽ:ꝛ mẽsus est portam iuxta mẽsuras superiores. Thalamũ eiꝰ,ꝛ frõtẽ eius, ꝛ vestibulũ eiꝰ hisdẽ mẽsuris:ꝛ fenestras eiꝰ,ꝛ vestibulũ eiꝰ in circũitu quinquaginta cubitos longitudinis, ꝛ latitudinis vigintiq; cubitos. Et vestibulũ p gyrũ longitudine vigintiquinq; cubitoꝝ,ꝛ latitudine q̃nq; cubitoꝝ. Et vestibulũ eius ad atriũ exteriꝰ,ꝛ palmas eius in fronte:ꝛ octo
E gradus erant quibꝰ ascẽdebaꝫ p eam. Et introduxit me in atriũ interius p viã oriẽtalẽ:ꝛ mẽsus est portã ſm mẽsuras superiores. Thalamũ eiꝰ,ꝛ frontẽ eiꝰ,ꝛ vestibulũ eiꝰ, ſicut supra:ꝛ fenestras eius,ꝛ vestibula in circũitu, longitudine quinquaginta cubitorũ,ꝛ latitudine vigintiq; cubitoꝝ.
F Et vestibulũ eius,id est atrij exterioris:ꝛ palme celate in fronte eius hinc ꝛ inde:ꝛ in octo gradibꝰ ascẽsus eiꝰ. Et introduxit me ad portã q̃ respiciebat ad aquilonẽ:ꝛ mensus est ſm mẽsuras superiores. Thalamũ eiꝰ,ꝛ frontẽ eiꝰ,ꝛ vestibulũ eiꝰ,ꝛ fenestras eius p circũitũ, longitudine quinquaginta cubitoꝝ,ꝛ latitudine vigintiquinq; cubitoꝝ. Et vestibulũ eius respiciebat ad atriũ exteriꝰ:ꝛ celatura palmarũ in frõte eiꝰ hinc ꝛ inde:ꝛ in octo gradibꝰ ascẽsus eiꝰ. Et p singula gazophylacia ostiũ in frontibꝰ portarũ: ibi lauabunt holocaustum. Et in vestibulo porte due mense hinc,et due mẽse inde:vt immolẽt sup eas holocaustum,ꝛ p̃ peccato,ꝛ p̃ delicto. Et ad latꝰ exteriꝰ qđ ascẽdit ad ostiũ porte q̃ pspit ad aglonẽ, due mẽse:ꝛ ad latꝰ alterũ ante vestibulũ porte, due mẽse. Quatuor mẽse hinc,ꝛ quatuor mẽse inde: per latera porte octo mẽse erãt sup quas immolabũt. Quatuor aũt mẽse ad holocaustũ, de lapidibus quadris extructe:longitudine cubiti vnius ꝛ dimidij,ꝛ latitudine cubiti
G vniꝰ ꝛ dimidij,ꝛ altitudine cubiti vniꝰ: sup quas ponẽt vasa in qbꝰ immolaꝫ holocaustũ ꝛ victima. Et labia earũ palme vniꝰ, reflexa intrinsecus p circũitũ: sup mẽsas aũt, carnes oblationis. Et extra portaꝫ interioꝛẽ gazophylacia cãtoꝝ in atrio interiori, qđ erat in latere porte respicientis ad aquilonẽ:ꝛ facies eoꝝ contra viã australẽ, vna ex latere porte orientalis que respiciebat ad viã aquilonis. Et dixit ad me, Hoc est gazophylatiũ qđ respicit viã meridianã: sacerdotũ q excubãt in custodijs tẽpli. Porro gazophylatium qđ respicit ad viã aglonis, sacerdotũ erit q excubãt ad ministeriũ altaris isti sũt filij Sadoc, q accedũt de filijs Leui ad dñm, vt ministrẽt ei. Et mẽsus est atriũ longitudine centũ cubitoꝝ,ꝛ latitudine cẽtũ cubitoꝝ p quadrũ:ꝛ altare añ faciẽ tẽpli. Et introduxit me in vestibulũ tẽpli:ꝛ mẽsus est vestibulũ q̃nq; cubitis hinc,ꝛ quinq; cubitis inde:et latitudinẽ porte triũ cubitoꝝ hinc,ꝛ triũ cubitoꝝ inde. Longitudinẽ aũt vestibuli, viginti cubitorũ:ꝛ latitudinem vndecim cubitoꝝ,ꝛ octo gradibus ascendebatur ad eum. Et colũne erant in frontibus: vna hinc,ꝛ altera inde.

¶ Mensuratur templum ꝛ sanctũ sctõrũ: de cochlea quoq; agitur: de hostijs templi ꝛ sanctuarij:ꝛ ostiarijs sanctuarij. Cap. xlj.

A ET introduxit me in tẽplũ,ꝛ mensus est frontes sex cubitos latitudinis hinc,ꝛ sex cubitos latitudinis inde, latitudinẽ tabernaculi. Et latitudo porte, decẽ cubitoꝝ erat:ꝛ latera porte q̃nq; cubitis hinc,ꝛ quinq; cubitis inde:ꝛ mensus est longitudinẽ eius quadraginta cubitorũ,ꝛ latitudinẽ viginti cubitoꝝ. Et introgressus intrinsecus, mẽsus est in frõte porte duos cubitos,ꝛ portam, sex cubitorum,ꝛ latitudinem porte septem cubitorum. Et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum,ꝛ latitudinem viginti cubitorum, ante faciem tẽpli:ꝛ dixit ad me, Hoc est sanctũ sanctorũ. Et mensus est parietẽ domus sex cubitoꝝ:ꝛ latitudinez lateris, quatuor cubitoꝝ vndiq; per circũitũ domus. Latera aũt latꝰ ad la-
B tus, bis trigintatria:ꝛ erãt eminẽtia q̃ ingrederenꝫ p parietẽ domus, in lateribꝰ p circũitũ, vt cõtinerẽt:ꝛ nõ attingerẽt parietẽ templi. Et platea erat in rotũdum, ascẽdẽs sursum p cochleã,ꝛ in cenaculũ tẽpli deferebat p gyrũ: idcirco latiꝰ erat tẽplũ in superioribꝰ:ꝛ sic de iferioribꝰ ascẽdebaꝫ ad superiora in mediũ. Et vidi in domo altitudinẽ p circũitum, fundata latera ad mẽsurã calami sex cubitoꝝ spatio:ꝛ latitudinẽ per parietẽ lateris forinsecꝰ q̃nq; cubitoꝝ:ꝛ erat interior domꝰ in laterib̃ domꝰ. Et iter gazophylacia latitudinẽ vigiti cubitoꝝ in circũitu domꝰ vndiq;. Et ostiũ lateris ad orationẽ, ostiũ vnũ ad viã aglonis:ꝛ ostiũ vnum ad viã australẽ:ꝛ latitudinẽ loci ad orationẽ q̃nq; cubitorũ in circũitu. Et edificiũ qđ era separatũ versumq; ad viã respiciẽtẽ ad mare, latitudinis septuaginta cubitorũ. paries autem edificij, q̃nq; cubitorũ latitudinis p circũitũ:ꝛ lõgitudo eiꝰ nonaginta cubitorũ. Et mẽsus est domꝰ lõgitudinẽ, cẽtũ cubitoꝝ:ꝛ qđ separatũ erat edificũ,ꝛ parietes eiꝰ, lõgitudinis cẽtũ cubitorũ. Latitudo aũt añ faciẽ domꝰ:ꝛ eiꝰ
C qđ erat separatũ cõtra oriẽtẽ, cẽtũ cubitorũ. Et mensus est lõgitudinẽ edificij cõtra faciẽ eiꝰ qđ erat separatũ ad dorsum, ethecas ex vtraq; pte cẽtũ cubitorũ:ꝛ tẽplũ interiꝰ, et vestibula atrij. Limina a fenestras obliquas,ꝛ ethecas in circũitu p tres ptes, cõtra vniuscuiusq; limẽ, stratũ q; ligno p gyrũ i circũitu: terra aũt vsq; ad fenestras,ꝛ fenestre clause sup ostia. Et vsq; ad domũ interioꝛẽ,ꝛ forinsecꝰ:ꝛ oẽs parietẽ in circũitu intrinsecꝰ,ꝛ forinsecꝰ, ad mẽsurã. Et fabrefacta cherubim ꝛ palme:ꝛ palma iter cherub ꝛ cherub, duasD q; facies habebat cherub. Faciẽ hoĩs iuxta palmã ex hac pte,ꝛ faciẽ leonis iuxta palmã ex alia pte: expressam p oẽm domũ in circũitu. De terra vsq; ad superiora porte, cherubim ꝛ palme celate erãt, in pariete tẽpli. Limẽ, quadrã gulũ:ꝛ facies sanctuarij, aspectꝰ ẽtra aspectũ. Altaris lignei triũ cubitorũ altitudo:ꝛ lõgitudo eiꝰ, duorũ cubitorũ:ꝛ anguli eius,ꝛ lõgitudo eius,ꝛ parietes eius lignei, et locutus est ad me, Hec est mẽsa coram dño. Et duo ostia erãt in tẽplo, et in sanctuario. Et in duobꝰ ostijs ex vtraq; pte bina erant ostiola, q̃ in seinuicẽ plicabanꝫ: bina eñ ostia erãt ex vtraq; pte ostioꝝ. Et celata erãt in ipsis ostijs tẽpli cherubim,ꝛ sculptura palmarum, sicut in parietibus quoq; expressa erant: quã ob rem ꝛ grossiora erant ligna in vestibuli fronte forinsecus. Super que fenestre oblique,ꝛ similitudo palmarum hinc atq; inde in humerulis vestibuli: ſm latera domus, latitudinemq; parietum.

¶ De gazophylatijs australis ꝛ aquilonaris edificijs ꝛ descriptione eorum edificatorum de locis vbi edebãt sacerdotes: q̃ nõ exeãt ad populum nisi depositis vestimentis ministerij sui mensuratur murus diuidens sanctuarium a vulgi loco. Cap. xlij.

A ET eduxit me in atriũ exteriꝰ p viã ducẽtẽ ad aglonẽ,ꝛ introduxit me in gazophylaciũ, qđ erat cõtra separatũ edificiũ ꝛ cõtra edẽ vergentẽ ad aquilonẽ. In facie longitudinis, cẽtum cubitos ostij aglonis:ꝛ latitudinis quinquaginta cubitos: contra viginti cubitos atrij interioris,ꝛ cõtra pauimẽtũ stratum lapide atrij exterioris, vbi erat porticꝰ iũcta porticui triplici. Et ante gazophylacia deambulatio decẽ cubitorum latitudinis, ad interiora respiciens vie cubiti vnius. Et ostia eorum ad aglonẽ: vbi erãt gazophylacia in superioribus humiliora: qꝛ supportabãt porticꝰ q̃ ex illis eminebãt de inferioribꝰ,ꝛ de medijs edificij. Tristega eñ erãt,ꝛ non habebant colũnas, sicut erãt colũne atriorũ: ppterea eminebant de inferioribꝰ,ꝛ de medijs a terra cubitis q̃nq̃ginta. Et peribolus exterior, ſm gazophylacia, q̃ erãt in via atrij exterioris añ gazophylacia: lõgitudo eiꝰ, q̃nq̃ginta cubitorũ. Quia lõgitudo erat gazophylaciorũ atrij exterioris: quinquaginta cubitorũ:ꝛ lõgitudo añ faciẽ tẽpli, cẽtũ cubitorũ. Et erat subter gazophylacia hec introitus ab oriẽte ingredientiũ in ea de atrio exteriori: in latitudine periboli atrij, qđ erat cõtra viã oriẽtalẽ, in faciẽ edificij separati. Et erant ante edificiũ gazophylacia:ꝛ via añ faciẽ eorũ iuxta silitudinẽ gazophylaciorũ, q̃ erãt in via aglonis: ſm lõgitudinẽ eorũ, sic ꝛ latitudo eorũ:ꝛ ois introitꝰ eorũ,ꝛ silitudines,ꝛ ostia eorũ ſm ostia gazophylaciorũ q̃ erãt in via respiciẽte ad notũ: ostiũ in capite vie, q̃ via erat ante vestibulũ separatũ per viã orientalem ingredientibus. Et dixit ad me, Gazophylacia aglonis,ꝛ gazophylacia austri, q̃ sunt añ edifi

cium ſeparatū: hec ſunt gazophylacia ſancta, in quibus veſcūtur ſacerdotes q̄ appropinquant ad dñm in ſancta ſanctorū. ibi ponēt ſancta ſanctor̄, z oblationē p̄ pctō, z p̄ delicto: loc⁹ em̄ ſanct⁹ eſt. Cū aūt ingreſſi fuerint ſacerdotes, nō egredient̄ de ſanctis in atriū exteri⁹: z ibi reponēt veſtimēta ſua in q̄bus miniſtrant, q̄ ſancta ſunt, veſtientur q̄z veſtimētis alijs, z ſic p̄cedēt ad pp̄m. Cūq̄z cōpleſſet mēſuras domus interioris, eduxit me p̄ viā porte q̄ reſpiciebat ad viā oriētalē: z mēſus eſt eā vndiq̄z p̄ circūitū. Mensus eſt aūt cōtra vētū oriētalē calamo mēſure: quingentos calamos in calamo mēſure p̄ circūitū. Et mēſus eſt contra ventū aquilonis q̄ngētos calamos, in calamo mēſure per gyrū. Et ad vētū auſtralē mēſus eſt quingentos calamos, in calamo mēſure p̄ circūitū. Et ad vētū occidētalē mēſus eſt q̄ngētos calamos, in calamo mēſure. Per q̄tuor vētos mēſus eſt murū ei⁹ vndiq̄z p̄ circūitū, longitudinē quingētorū cubitorum, z latitudinem quingentorum cubitorū dividentem inter ſanctuarium z vulgi locum.

¶ Vidit prophete claritatem dei: arguit iudeos de idolis ſuis: precipitur oſtendere figurā z deſcriptionē domus: de menſura altaris holocauſtorum: de ritu eius: z de ſacrificijs eiuſdem. Cap. xliij.

Duxit me ad portā q̄ reſpiciebat ad viā oriētalem. Et ecce gloria dei Iſrael ingrediebatur per viā oriētalē: z vox erat ei quaſi vox aquarū multarū, z terra ſplendebat a maieſtate ei⁹. Et vidi viſionē ſm̄ ſpeciē quā viderā, q̄n venit vt diſperderet ciuitatē: z ſpecies ꝟz aſpectū quē viderā iuxta fluuiū Chobar: z cecidi ſup faciē meā. Et maieſtas dñi ingreſſa eſt templum p̄ viā porte q̄ reſpiciebat ad orientē. Et eleuauit me ſp̄ūs z introduxit me i atriū interi⁹: z ecce repleta erat gloria dñi dom⁹. Et audiui loquētē ad me de domo, z vir ſtabat iuxta me. Et dixit ad me, Fili hoīs, locus ſolij mei, et locus veſtigioꝝ pedū meorū, vbi habito in medio filiorum Iſrl in eternū: z nō polluēt vltra dom⁹ Iſrl nomē ſanctum meū, ipſi, z reges eoꝝ in fornicationib⁹ ſuis, z in ruinis regū ſuorū, z in excelſis. Qui fabricati ſunt limen ſuū iuxta limen meū, z poſtes ſuos iuxta poſtes meos: z murus erat inter me z eos: z polluerūt nomen ſanctū meū in abominationibus quas fecerūt: ꝓpter q̄ cōſumpſi eos in ira mea. Nūc ergo repellāt p̄cul fornicationē ſuā, z ruinas regū ſuorū a me: z habitabo i medio eoꝝ ſemper. Tu aūt fili hoīs oſtēde domui Iſrael tēplū, z cōfundant̄ ab iniq̄tatib⁹ ſuis: z metiant̄ fabricā, z erubeſcāt ex oīb⁹ q̄ fecerūt. Figurā domus, z fabricę ei⁹ erit⁹ z introit⁹, z omnē deſcriptionē ei⁹, z vniuerſa p̄cepta eius, cūctūq̄z ordinē ei⁹, z oēs leges eius oſtēde eis, z ſcribes in oculis eoꝝ: vt cuſtodiant oēs deſcriptiones ei⁹, z p̄cepta illi⁹, z faciāt ea. Iſta eſt lex dom⁹. In ſummitate mōtis oīs finis ei⁹ in circūitu ſanctū ſanctorum eſt. hec eſt ergo lex dom⁹. Iſte aūt mēſure altaris in cubito veriſſimo, q̄ habebat cubitū z palmū: in ſinu ei⁹ erat cubitus, z cubit⁹ in latitudine: z definitio ei⁹ vſq̄z ad labiū ei⁹, in circūitu palm⁹ vn⁹. hec quoq̄z erat foſſa altaris. Et de ſinu terre vſq̄z ad crepidinē nouiſſimā duo cubiti, z latitudo cubiti vnius: z a crepidine minore vſq̄z ad crepidinem maiorē quatuor cubiti, z latitudo cubiti vnius. Ipſe aūt ariel quatuor cubitorū: z ab ariel vſq̄z ſurſum, cornua quatuor. Et ariel duodecim cubitoꝝ in lōgitudine p̄ duodecim cubitos latitudinis: quadrāgulatū equis lateribꝰ. Et crepido quatuordecim cubitoꝝ longitudinis per quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius, z corona i circūitu ei⁹ dimidij cubiti, z ſinus eius vni⁹ cubiti p̄ circūitum: gradus aūt eius verſi ad orientē. Et dixit ad me, Fili hoīs hec dicit dñs de⁹, Hi ſunt rit⁹ altaris, in quacūq̄z die fuerit fabricatū: vt offerat̄ ſup illud holocauſtū, z effundatur ſanguis. Et dabis ſacerdotibus Leuitis, q̄ ſunt de ſemine Sadoch, q̄ accedūt ad me, ait dñs de⁹, vt offerāt mihi vitulū de armēto p̄ peccato. Et aſſumēs de ſanguine ei⁹, pones ſuper quatuor cornua eius, et ſuper quatuor angulos crepidinis et ſuper coronam in circumitu: et mundabis illud z expiabis. Et tolles vitulum qui oblatus fuerit p̄ro peccato: z cōbures eū ſeparato loco domus extra ſanctuarium. Et in die ſecūda offeres hircū capraꝝ immaculatū p̄ro peccato: z expiabūt altare, ſicut expiauerunt in vitulo. Cūq̄z cōpleueris expiās illud, offeres vitulū de armento immaculatū, z arietem de grege immaculatū. Et offeres eos in cōſpectu dñi: z mittēt ſacerdotes ſup eos ſal, z offerent eos in holocauſtū dño. Septē diebus facies hircū p̄ro peccato quotidie: z vitulū de armēto, z arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septē diebus expiabūt altare z mūdabūt illud: z implebūt manū eius. Expletis autem ſeptem diebus, in die octaua z vltra, facient ſacerdotes ſuper altare holocauſta veſtra, z que p̄ro pace offerunt: z placatus ero vobis, ait dominus deus.

¶ De porta clauſa z ne incircunciſi intrent ſanctuariū: de ſanctimonia et hereditate leuitarum. Caput. xliij.

Conuertit me ad viā porte ſanctuarij exterioris, q̄ reſpiciebat ad orientē: z erat clauſa. Et dixit dñs ad me, Porta hec, clauſa erit: non aperietur, z vir nō trāſiet p̄ eā: q̄m dñs de⁹ Iſrl ingreſſus eſt p̄ eā, eritq̄z clauſa principi. Princeps ipſe ſedebit in ea, vt comedat panē coram dño: per viā porte veſtibuli ingredietur: z per viā eius egredietur. Et adduxit me p̄ viā porte aq̄lonis in cōſpectu dom⁹: z vidi, z ecce impleuit gloria dñi domū dñi: z cecidi in faciē meā. Et dixit ad me dominus, Fili hoīs, pone cor tuū, z vide oculis tuis, z auribꝰ tuis audi omnia q̄ ego loquor ad te de vniuerſis ceremonijs dom⁹ dñi, z de cūctis legibus eius: z pones cor tuū in vijs templi, per oēs exit⁹ ſanctuarij. Et dices ad exaſperātem me domū Iſrael, Hec dicit dñs de⁹, Sufficiāt vobis oīa ſcelera veſtra dom⁹ Iſrl: eo q̄ inductis filios alienos incircūciſos corde z incircunciſos carne, vt ſint in ſanctuario meo, z polluāt domū meā: z offertis panes meos, adipem z ſanguinē: z diſſoluitis pactū meū in oīb⁹ ſceleribus veſtris. Et nō ſeruaſtis p̄cepta ſanctuarij mei: et poſuiſtis cuſtodes obſeruationū mearum in ſanctuario meo vobiſmetipſis. Hec dicit dñs deus, Omnis alienigena incircunciſus corde z incircūciſus carne nō ingredieť ſanctuarium meū, oīs filius alienus qui eſt in medio filiorū Iſrael. Sed et Leuite qui longe receſſerūt a me in errore filiorū Iſrael, z errauerūt a me poſt Idola ſua, z portauerūt iniquitatez ſuam: erunt in ſanctuario meo editui, z ianitores portaruz domus, z miniſtri domus: ipſi mactabunt holocauſta, z victimas populi: z ipſi ſtabunt in conſpectu eorum, vt miniſtrent eis. Pro eo q̄ miniſtraueruntillis in cōſpectu idolorum ſuorum, et facti ſunt domui Iſrael in offendiculum iniquitatis: idcirco leuaui manū meā ſuper eos, ait dominus deus, z portauerūt iniquitatem ſuā. Et nō appropinquabūt ad me, vt ſacerdotio fungantur mihi, neq̄z accedēt ad omne ſanctuariū meū iuxta ſancta ſanctoꝝ: ſz portabūt confuſionē ſuā, z ſcelera ſua que fecerūt. Et dabo eos ianitores domus in omni miniſterio eius, z in vniuerſis q̄ fient in ea. Sacerdotes aūt Leuite filij Sadoc, q̄ cuſtodierūt ceremonias ſanctuarij mei, cum errarent filij Iſrael a me: ipſi accedent ad me, vt miniſtrent mihi: z ſtabunt in cōſpectu meo: vt offerant mihi adipem et ſanguinem, ait dominus deus, Ipſi ingredientur ſanctuarium meum, et ipſi accedent ad menſam meam, vt miniſtrant mihi, z cuſtodiāt ceremonias meas. Cūq̄z ingredientur portas atrij interio-

ris, vestib⁹ lineis induenť: nec ascēdet sup eos qcq̄ laneum, qñ ministrāt in portis atrij interioris ꝛ extrinsec⁹. Vite linee erūt in capitib⁹ eorū, ꝛ feminalia linea erūt in lūbis eorū, et nō accingenť in sudore. Cūq; egredienť atriū exterit⁹ ad pp̄lm, exuēt se vestimētis suis in qb⁹ ministrauerāt, et reponet ea in gazophylacio sanctuarij, ꝛ vestiēt se vestimētis alijs: et nō sanctificabūt pp̄lm in vestib⁹ suis. Caput aūt su ū nō radēt, neq; comā nutriēt: sz tōdētes attōdēt capita sua. Et vinum nō bibet oīs sacerdos, qñ ingress⁹ est atriū interi⁹. Et viduā et repudiatā nō accipiēt vxores, sed virgines de semine domus isr̄l: sz ꝛ viduā, q̄ fuerit vidua a sacerdote, accipiēt. Et pp̄lm meū docebūt qd sit iter sanctū ꝛ pollutū: ꝛ iter mūdū ꝛ imūdū ostēdēt eis. Et cū fuerit cōtrouersia, stabūt in iudicijs meis, ꝛ iudicabūt: leges meas, ꝛ p̄cepta mea in oīb⁹ solennitatib⁹ meis custodiēt, ꝛ sabbatha mea sanctificabunt. Et ad mortuū hoiem nō ingredienť, ne polluanť: nisi ad patrē ꝛ matrē, ꝛ filiū ꝛ filiā, ꝛ fratrē ꝛ sororē q̄ altex virū nō habuit: in qb⁹ cōtaminabunť. Et post̄q̄ fuerit emūdat⁹, septē dies nūerabunť ei. Et in die itroit⁹ sui in sanctuariū ad atriuz interi⁹ vt ministret mihi in sanctuario, offeret p peccato suo ait dñs de⁹. Erit aūt eis hereditas, ego hereditas eorū: et possessionē nō dabitz eis in Isr̄l, ego ei possessio eox. Victimā ꝛ p peccato ꝛ p delicto ipsi cōedēt: ꝛ oē votū in isr̄l ipox erit. Et primitiua oīm primogenitorū, ꝛ oīa libamenta ex oībus q̄ offerunť, sacerdotū erūt: ꝛ primitiua ciborū vestrorum dabitis sacerdoti, vt reponat benedictionē domui sue. Omne morticinum ꝛ captum a bestia de auibus ꝛ de pecoribus, non comedent sacerdotes.

¶ De loco sc̄ificato in q̄ sunt sc̄ā sanctorū: ꝛ hītatio sanctorū: de iustitia pōderis ꝛ mēsure: de q̄ttate primitiarū: de duabus primis solennitatibus primi mensis que nō sunt in lege: de oblationibus pasche pentheco stes ꝛ scenophegie. Caput. xlv.

Cum q̄z ceperitz terrā diuidere sortito: sepate primitias dño sanctificatū de terra lōgitudine vigintiq; millia, ꝛ latitudine decē millia: sanctificatū erit in oī termino ei⁹ p circūitū. Et erit ex oī pte sanctificatū q̄ngētos p q̄ngentos, q̄drifariā p circūitum: et q̄nq̄ginta cubitis in suburbana ei⁹ p gyrū. Et a mēsura ista mensurabis lōgitudinē vigintiq; milliū, ꝛ latitudinē decē milliū, ꝛ in ipso erit tēplū, sanctū q; sanctorū. Sctificatum de terra erit sacerdotib⁹ ministris sanctuarij, q̄ accedunt ad ministeriū dñi: ꝛ erit eis loc⁹ in domos, ꝛ in sanctuariū sanctitatis. Vigintiq; aūt millia lōgitudinis ꝛ decē millia latitudinis erūt Leuitis q̄ ministrāt domui: ipsi possidebunt viginti gazophylacia. Et possessionē ciuitatis dabitis q̄nq; millia latitudinis, ꝛ longitudinis vigintiq; millia, ꝟm separationem sanctuarij, oī domui Isr̄l. Principi quoq; hinc ꝛ inde, in separationē sanctuarij, ꝛ in possessionē ciuitatz, ꝟ faciē separatiōis sanctuarij, ꝛ ꝟ faciē possessiōis vrbis: a latere maris vsq; ad mare, ꝛ a latere oriētis vsq; ad oriētē: lōgitudinē aūt iuxta vnaquāq; partē a termino occidētali vsq; ad terminū oriētalē. ¶ De terra erit ei possessio in Isr̄l: ꝛ nō depopulabunť vltra p̄ncipes pp̄lm meū: sz terrā dabūt domui Isr̄l ꝟm trib⁹ eox. Hec dicit dñs de⁹, Sufficiat vobis p̄ncipes Isr̄l: iniqtatē ꝛ rapinas ītermittite, ꝛ iudiciuz et iustitiā facite, separate cōfinia vestra a pp̄lo meo, ait dñs de⁹. Statera iusta, ꝛ ephi iustū, ꝛ batus iustus erit vobis. Ephi ꝛ batus equalia, ꝛ vnius mēsure erūt: vt capiat decimam partem coi batus ꝛ decimā partem coi ephi: iuxta mensuram coi erit equa libratio eorum. Siclus autem, viginti obolos habet. Porro viginti sicli, et viginti quinq; sicli, ꝛ q̄ndeciz sicli: mīnā faciūt. Et he sūt p̄mitie q̄s colletz sextā partē ephi de coro frumēti, ꝛ sextā partē ephi de coro hordei. ¶ De sura q̄z olei, Batus olei, decima pars coi est: et decē bati, corū facūt: q; decē bati iplēt corū. Et arietem vnū de grege ducētorū de his q̄ nutriūt Isr̄l in sacrificiū, ꝛ in holocaustū, ꝛ in pacifica: ad expiādū p eis, ait dñs de⁹. Omis pp̄ls terre tenebiť primitijs his p̄ncipi in Isr̄l. Et sup p̄ncipem erūt holocausta, ꝛ sacrificiū, et libamina in solēnitatibus, ꝛ in calēdis, ꝛ in sabbathis, ꝛ in vniuersis solēnitatib⁹ domus Isr̄l: ipe faciet p peccato sacrificiū, ꝛ holocaustū, ꝛ pacifica: ad expiādū p domo Isr̄l. Hec dicit dñs de⁹, In primo mēse, vna mēsis sumes vitulū de armēto immaculatū: et expiabis sanctuariū. Et tollet sacerdos de sanguine q̄ erit p peccato: ꝛ ponet in postib⁹ dom⁹, ꝛ in q̄tuor angulis crepidinis altarz, ꝛ in postib⁹ porte atrij interiores. Et sic facies in septima mēsis p vnoquoq; q̄ ignorauit, et errore decept⁹ est, ꝛ expiabitz p domo. In p̄mo mēse, q̄rtadecima die mēsis erit vobis pasche solēnitas: septē dieb⁹ azyma cōedenť. Et faciet p̄nceps in die illa p se ꝛ p vniuerso pp̄lo terre, vitulū p peccato. Et in septē dierū solēnitate faciet holocaustū dño septē vitulos, ꝛ septē arietes immaculatos q̄tidie septē dieb⁹: ꝛ p peccato hircū capraru q̄tidie. Et sacrificium ephi p vitulum, ꝛ ephi p arietē faciet: ꝛ olei hin per singula ephi. Septimo mēse, q̄ntadecima die mensis in solennitate faciet sicut supra dicta sunt per septem dies: tam pro peccato, quam pro holocausto, ꝛ in sacrificio, ꝛ in oleo.

¶ De sacrificijs sabbati ꝛ neomenie: p q̄s portas ītrare debebunt ꝛ exire p̄ncipes populi ad adorādū deū: ꝛ de spōtaneo holocausto p̄ncipis: quis princeps possit dare ꝛ de distinctione coq̄narū. Ca. xlvj.

Hec dicit dñs de⁹, Porta atrij interioris, q̄ respicit ad oriētē, erit clausa sex dieb⁹ in qb⁹ opus fit: die aūt sabbathi aperieť, sz ꝛ in die calendarum apietur. Et intrabit p̄nceps p viā vestibuli porte deforis, ꝛ stabit in limine porte: ꝛ facient sacerdotes holocaustū ei⁹, ꝛ pacifica ei⁹: et adorabit sup limē porte, et egredietur: porta aūt nō claudetur vsq; ad vesperā. Et adorabit pp̄lus terre ad ostū porte illius in sabbathis ꝛ in calēdis coram dño. Holocaustum aūt hoc offeret p̄nceps dño: in die sabbathi sex agnos imaculatos, ꝛ arietē immaculatū: et sacrificiū ephi p arietē, in agnis aūt sacrificiū q̄ dederit manus ei⁹: ꝛ olei hin, p singula ephi. In die aūt calendarū vitulum de armēto immaculatū: ꝛ sex agni, ꝛ arietes immaculati erūt. Et ephi per vitulū, ephi quoq; p arietē facies sacrificiū: de agnis aūt, sicut inuenerit manꝰ ei⁹: ꝛ olei hin, p singula ephi. Cum q̄z ingressurus es p̄nceps, per viam vestibuli porte ingrediatur, ꝛ per eandem viam exeat. Et cum intrabit populus terre in conspectu dñi in solēnitatibus: q̄ ingredietur per portam aquilonis vt adoret, egreditur per viam porte meridiane: porro q̄ ingreditur p viā porte meridiane, egrediať p viā porte aq̄lonis: nō reuertetur per viaz porte per quā ingressus est, sz e regione illi⁹ egredieť. Pn̄ceps aūt in medio eorū cū ingrediētibus ingredietur: ꝛ cum egredientib⁹ egredieť. Et in nundinis, ꝛ in solennitatib⁹ erit sacrificiū ephi per vitulū, ꝛ ephi per arietē: in agnis aūt erit sacrificiū, sicut inuenerit manꝰ eius: ꝛ olei hin, ꝛ per singula ephi. Cū aūt fecit p̄nceps spontaneū holocaustū, aut pacifica volūta dño: aperieť ei porta q̄ respicit ad oriētē, ꝛ faciet holocaustū suū, ꝛ pacifica sua, sicut fieri solet in die sabbathi: et egredieť, claudeturq; porta post̄q̄ exierit. Et agnum eiusdē anni, immaculatū, faciet holocaustū quotidie dño: semp mane faciet illud. Et faciet sacrificiū sup eo cata mane mane sextam partē ephi: ꝛ de oleo tertiā partē hin, vt misceať simile: sacrificiū dño legitimū, iugeq; atq; perpetuū. Faciet agnū ꝛ sacrificiū, ꝛ oleū cata mane mane: holocaustum sempiternū. Hec dicit dñs de⁹, Si dederit p̄nceps donuz alicui de filijs suis: hēditas ei⁹ filiorū suorū erit, possidebūt ea hereditarie. Si aūt dederit legatū de hereditate sua vni seruorū suorū: erit illi⁹ vsq; ad annū remissionis, et reuertetur ad p̄ncipē: hereditas aūt ei⁹ filijs ei⁹ erit. Et nō accipiet p̄nceps de hereditate populi per violentiam, ꝛ de possessione eorum: sed de possessiōe sua hereditatem dabit filijs suis: vt non dispergatur populus meus vnusquisq; a possessione sua. Et introduxit me per ingressum qui erat ex latere porte in gazophylacia sanctuarij ad sacerdotes, que respiciebant ad aquilonē: ꝛ erat ibi locus, vergens ad occidētem. Et dixit ad me, Iste est locus, vbi coquent sacerdotes p peccato, ꝛ pro delicto: vbi coquēt sacrificiū, vt nū efferant in atrium exterius, et sanctificetur populus. Et eduxit me in atriū exterius, et circūduxit me per quatuor angu

Deuter. xvij a. Numeri xviij. c. Exodi xxvij. d. Leuitici xxij. b. Exodi xxx. b.

los atrij: ⁊ ecce, atriolū erat in angulo atrij, atriola singula per angulos atrij. In quatuor anguli atrij atriola dispositā: quadraginta cubitorū p longū, et triginta p latū: mensure vnius quatuor erant. Et paries per circumitum ambiēs quatuor atriola: ⁊ culine fabricate erāt subter porticus per gyrum. Et dixit ad me, Hec est domus culinarū in qua coquent ministri domus domini victimas populi.

¶ De aquis q̄ multis procedūt de templo. de gr̄a baptismi: de diuisione terre quam hereditarie accepit Israel ⁊ de portis ciuitatis cuius nomen est domus inde. Caput. xlvij.

Et cōuertit me ad portā dom⁹, ⁊ ecce aque egrediebant subter limē dom⁹ ad orientē: facies eī dom⁹ respiciebat ad orientē: aque aūt descendebant in latus tēpli dextrū ad meridiē altaris. Et eduxit me p viā porte aquilonis, ⁊ cōuertit me ad viam foras portā exteriorē, viā q̄ respiciebat ad orientē: ⁊ ecce aq̄ redundantes a latere dextro. Cū egrederet vir ad orientē, q̄ habebat funiculū i manu sua, ⁊ mēsus est mille cubitos: ⁊ traduxit me p aquā vsq; ad talos. Rursumq; mēsus est mille, et traduxit me p aquā vsq; ad genua: ⁊ mēsus ē mille, ⁊ traduxit me p aquā vsq; ad renes. Et mēsus est mille, torrentem quē nō potui ptrāsire: qm̄ itumuerāt aq̄ ꝓfundi torrētis q̄ non pōt trāsuadari. Et dixit ad me, Certe vidisti fili hois. Et eduxit me, ⁊ cōuertit ad ripā torrētis. Cūq; me conuertissem, ecce i ripa torrētis ligna multa nimis ex vtraq; pte. Et ait ad me, Aque iste q̄ egrediūt ad tumulos sabuli orientalis, ⁊ descēdūt ad plana deserti, i trabūt mare, ⁊ eribūt, et sanabūt aq̄. Et oīs aīa viuēs q̄ serpit q̄ cūq; venerit torrēs viuet: ⁊ erūt pisces multi satis postq̄ venerint illuc aq̄ iste, ⁊ sanabūt: ⁊ viuēt oīa ad q̄ venerit torrēs. Et stabunt sup illa piscatores, ab Engaddi vsq; ad Enagallim siccatio sagenarum erit: plurime spēs erūt piscū ei⁹, sicut pisces maris magni, multitudinis nimie: i litoribꝰ aūt ei⁹, ⁊ in palustribꝰ nō sanabunt, q̄ i salinas dabunt. Et sup torrētē orient in ripis ei⁹ ex vtraq; pte oē lignū pomiferū: nō defluet foliū eor eo, ⁊ nō deficiet fructꝰ ei⁹: p singulos mēses afferet primitiua, q̄ aq̄ ei⁹ de sanctuario egredient: ⁊ erūt fructꝰ ei⁹ i cibū et folia ei⁹ ad medicinā. Hec dicit dñs deꝰ, Hic est teris in q̄ possidebitis terrā in duodecim tribubꝰ Israel: q̄ Joseph duplicē funiculū hz, Possidebitis aūt eā singuli eq̄ vt frater suꝰ: sup quā leuaui manū meā vt darē patribꝰ vestris: ⁊ cadet terra hec vobis i possessionē. Hic est aūt teris terre: ad plagā septētrionalē, a mari magno via Hethalō, viniētibꝰ Sedada, Emath, Berotha, Sabarim, q̄ est iter terīm Damasci ⁊ cōfiniū Emath, domꝰ Thichon q̄ est iuxta terminū Auran. Et erit teris a mari vsq; ad atriū Enon termin⁹ Damasci, ⁊ ab aglone ad aquilonez, ⁊ teris Emath: plaga aūt septētrionalis. Porro plaga orientalis de medio Auran ⁊ ō medio Damasci, ⁊ de medio Galaad, ⁊ de medio terre Israel, Jordanis disterminās ad mare orientale, metiemini etiā plagā orientalē. Plaga aūt australis meridiana a Thamar, vsq; ad aq̄s ꝯtradictionis Cades: ⁊ torrēs vsq; ad mare magnū: ⁊ hec est plaga ad meridiē australis. Et plaga maris, mare magnū a confinio p directum, donec venias Emath: hec ē plaga maris: Et diuidetis terrā istā vobis p tribꝰ Israel: ⁊ mittetis eā i hereditatē vobis, ⁊ aduenis q̄ accesserint ad vos, q̄ genuerint filios i medio vestrū: et erūt vobis sicut i digene iter filios israel: vobiscū diuident possessionē i medio tribuū Israel. In tribu aūt quacūq; fuerit aduena, ibi dabitis possessionem illi, ait dominus deus.

¶ Hic describitur diuisio terre quantū ad intrancos. Caput. xlviij.

Et hec noīa tribuū a finibꝰ aglonis iuxta viā hethalō pgētibꝰ Emath atriū Enan teris Damasci ad aquilonē iuxta Emath. Et erit ei plaga orientalis mare, Dan vna. Et a terio Dan, a plaga orientali vsq; ad plagā maris. Aser vna: et sup terim Aser, a plaga orientali vsq; ad plagā marz, Nephthalim vna Et sup terminū Nephthalim, a plaga orientali vsq; ad plagam maris, Manasse vna. Et sup terminum Manasse, a plaga orientali vsq; ad plagam maris, Ephraim vna. Et super terminum Ephraim, a plaga orientali vsq; ad plagam maris, Ruben vna. Et super terminū Ruben a plaga orientali vsq; ad plagā maris, Juda vna. Et super terminum Juda, a plaga orientali vsq; ad plagā maris, erūt primitie quas separabitis vigintiquinq; millibꝰ latitudinis et longitudinis, sicuti singule partes a plaga orientali vsq; ad plagā maris: et erit sanctuariū i medio eiꝰ. Primitie quas separabitis dño: lōgitudo vigintiginq; millibꝰ, et latitudo decē millibꝰ. Hec aūt erūt p̄mitie sanctuarij sacerdotum: ad aglonē lōgitudinis vigintiginq; millia, ⁊ ad mare latitudinis decem millia, sz ⁊ ad orientē latitudinis decē millia, ⁊ ad meridiē longitudinis vigintiginq; millia: et erit sanctuariū dñi i medio eiꝰ. Sacerdotibꝰ sanctuariū erit de filys sadoc q̄ custodierūt ceremonias meas, et nō errauerūt cū errarēt filij Israel, sicut errauerūt ⁊ Leuite. Et erūt eis primitie de primitijs terre sanctū sanctorū, iuxta terminū Leuitarū. Sz et Luitis filꝰ iuxta fines sacerdotū vigintiginq; millia lōgitudinis, ⁊ latitudinis decē millia. Oīs longitudo viginti et q̄nq; milliū, ⁊ latitudo decē milliū. Et nō venundabūt ex eo neq; mutabūt, neq; trāsferent primitie terre, q̄ sanctificate sunt dño. Quinq; millia aūt q̄ supsunt i latitudine p viginti q̄nq; millia, pphana erūt vrbis i habitaculū, ⁊ i suburbana: ⁊ erit ciuitas i medio ei⁹. Et he mēsure ei⁹: Ad plagā septētrionalē, q̄ngenti ⁊ q̄tuor millia: et ad plagā meridianā, q̄ngēti ⁊ q̄tuor millia: ⁊ ad plagā orientalē, q̄ngenti et q̄tuor millia: ⁊ ad plagā occidētalē, q̄ngenti ⁊ q̄tuor millia. Erunt aūt suburbana ciuitatz, ad aglonē ducēti q̄nq̄ginta, et ad meridiē ducēti q̄nq̄ginta, ⁊ ad mare ducēti q̄nq̄ginta. Qō aūt reliquū fuerit i lōgitudine sz p̄mitias sanctuarij, decem millia i orientē, ⁊ decē millia i occidētē, erūt sicut p̄mitie sanctuarij: ⁊ erūt fruges eiꝰ panes his q̄ seruiunt ciuitati. Seruientes aūt ciuitati, opabūt ex oibꝰ tribubꝰ Israel. Oēs primitie vigintiginq; milliū, p vigintiginq; millia: i quadru separabunt i p̄mitias sanctuarij, ⁊ possessionē ciuitatis. Qō aūt reliquū fuerit, p̄ncipis erit ex oī parte primitiarū sanctuarij, et possessiōis ciuitatz e regiōe vigitiginq; milliū p̄mitiarū vsq; ad terminū orientalē: sz ⁊ a mari e regiōe viginti q̄nq; milliū vsq; ad terminū maris, sil'r i partibꝰ p̄ncipis erit: ⁊ erūt p̄mitie sanctuarij, ⁊ sanctuariū tēpli in medio eiꝰ. De possessiōe aūt Leuitarū, ⁊ de possessiōe ciuitatz i medio partiū p̄ncipis erit: iter terminū Juda, ⁊ iter terminū Beniamin, ⁊ ad principē ptinebit. Et reliqs tribubus, Ab plaga orientali, vsq; ad plaga occidētalē, Beniamin vna. Et cōtra terminū Beniamin, a plaga orientali vsq; ad plagā occidentalē, Simeō vna. Et sup terminū Simeonis a plaga orientali vsq; ad plagā occidētalē, Jssachar vna. Et sup terminū Jssachar, a plaga orientali vsq; ad plagā occidētalē, Zabulō vna. Et sup terminū Zabulō, a plaga orientali vsq; ad plagā maris, Gad vna. Et sup terminū gad, ad plagā austri i meridiē: ⁊ erit finis de Thamar, vsq; ad aq̄s ꝯdictionis Cades, hereditas ꝑ mare magnū: Hec est terra q̄ mittetis in sortem tribubus Israel: ⁊ he partitiones earum ait dñs deus. Et hi egressus ciuitatis: Ab plaga septentrionali quingentos et quatuor millia mensurabis. Et porte ciuitatis in oībus tribuū Israel: porte tres a septentrione, porta Ruben vna, porta Juda vna, porta Leui vna. Et ad plagā orientalē, q̄ngētos ⁊ quatuor milla: et porte tres, porta Joseph

Geneſis xlviij. d.

ta Joseph vna, porta Beniamin vna, porta Dan vna. Et ad plagā meridianā, quingētos, ꝛ ꝗtuor millia metieris: et porte tres, porta Symeonis vna, porta Issachar vna, porta Zabulon vna. Et ad plagā occidētalem, qngētos ꝛ ꝗtuor millia: ꝛ porte eor tres, porta Gad vna, porta Aser vna, porta Nephthalim vna. Per circuitū, decē ꝛ octo millia: ꝛ nomen ciuitatis ex illa die, Dominus ibidem.

Explicit Ezechiel propheta.

Incipit plogus scti hieronymi in Danielē pphetam.

Danielem prophetem iuxta septuaginta interpretes dñi saluatoris ecclesie non legunt: vtentes Theodotionis editione: ꝛ hoc cur acciderit: nescio. Siue ēm qr sermo Chaldaicus est: ꝛ quibusdaz ꝓpriis a nostro eloquio discrepat: noluerūt septuaginta interpretes easdē lingue lineas in translatione seruare: siue sub noīe eorū ab alio nescio quo nō satis Chaldeā linguā sciente: editus est liber siue aliud quid cause extiterit ignorās: hoc vnuz affirmare possum: qđ multū a veritate discordet: ꝛ recto iudicio repudiatus sit. Sciendū quippe est Danielē maxime ꝛ Esdram Hebraicis quidē literis: sed Chaldeo sermone conscriptos: ꝛ vnam Jeremie pericopen: Job quoq; cum Arabica lingua plurimā habere societatem Denīq; ꝛ ego adolescentulus post Quintiliani ꝛ Tullij lectionem ac flores rhetoricos: cū me in lingue huius pistrinū reclusissem: ꝛ multo sudore: multoq; tpe vix cepissem anhelātia stridentiaq; verba resonare: ꝛ quasi p cryptam ambulās: rarū desuper lumen aspicerem: impegi nouissime in Danielē: ꝛ tanto tedio affectus sum: vt desperatione subita omnem laborem veterē voluerim contemnere Verum adhortante me quodā Hebreo: ꝛ illud mihi crebruo in sua lingua ingerente. Labor improbus oīa vincit: ꝛ qui mihi videbar sctolus: inter Hebreos cepi rursus discipulus esse. Chaldaicus. Et vt verum fatear: vsq; ad presentem diem magis possum sermonem Chaldaicum legere ꝛ intelligere: quam sonare Hec idcirco refero: vt difficultatem vobis Danielis ostenderem: qui apud Hebreos nec Susanne hz historiā: nec hymnū triū puerorum: nec Belis dra comisq; fabulas: quas nos: qr in toto orbe dispersē sunt, veru antepositos: ealq; iugulante subiecimus: ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audiui ego quendam de ꝓceptoribus Judeorum: cum Susanne derideret historiā: et a Grecon escio quo eam diceret esse confictam: illud opponere qđ Origeni quoq; African⁹ opposuit: etymologias has ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, & ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι, de greco sermone descendere. Cuius rei nos intelligētiā nostris hāc possumus dare: vt verbi gratia dicamus de arbore ilice dixisse eū: illico pereas: ꝛ a lentisco: in lentē te comminuat angelus: vel non lente pereas aut lentus: id est fierī bilis ducaris ad mortē: siue aliud qđ ad arboris nomē conueniens. Deinde tantum fuisse otij tribus pueris cauillabatur: vt in camino estuātis incēdij metro luderēt: ꝛ ordinē ad laudē dei oīa elementa ꝓuocarēt. aut qđ miraculū diuineq; aspirationis iudicium: vel diaconē interfectū offapicis: vel sacerdotū Belis machinas deprehensas: que magis prudētia solertis viri: quam ꝓphetali essent spiritu perpetrata? Cum vero ad Habacuc veniret: et de Judea in Chaldeā raptū discophorū lectitaret: q̄rebat exēplū vbi legisse⁹ in toto veteri testamēto quēq; sanctorū grauī volasse corpore: ꝛ in puncto hore tanta terrarū spacia transisse. Cui cum quidam e nostris satis ad loquēdū propulsus: Ezechielem adduxisset in medium: ꝛ diceret eū de Chaldea in Judeā fuisse translatum: derisit hoiem ꝛ ex ipso volumine demōstrauit Ezechielē i spiritū se vidisse transpositū. Denīq; ꝛ apostolū nostrū videlicet vt eruditū virum ꝛ q̄ legē ab Hebreis didicisset: non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore: se dixisse: Siue in corpore siue extra corpus: nescio deus scit. His ꝛ talibus argumentis apocryphas id libro ecclesie fabulas arguebat: Sup quare lectoris arbitrio iudiciū derelinquens illud admoneo: nō haberi Danielē apud Hebreos inter ꝓphetas: sed inter eos q̄ agiographa cōscripserunt. In tres siquidem partes oīs ab eis scriptura diuidit: in legē: ꝛ ꝓpheras ꝛ in agiographa: id est in quinq; ꝛ octo. et in vndecim libros: de quo non est huius temporis disserere. Que autez ex hoc propheta: imo cōtra hūc libruꝫ Porphyrius obiciat: testes sunt Methodius: Eusebius ꝛ Apolinarius: qui multis versuum millibus eius vesanie respondētes: nescio an curtoso lectori satisfecerint. Unde obsecro vos O Paula ꝛ Eustochium fundatis ꝓ me ad dñm preces vt quādiu i hoc corpusculo sum: scribam aliquid gratum vobis vtile ecclesie: dignum posteris. Presentium quippe iudiciꝫ oblatrantiū non satis moueor: qui in vtranq; partem aut amore labuntur aut odio.

Incipit Daniel propheta.

De filijs captiuis quos elegit Nabuchodonosor ꝛ docet nos literas Chaldeorum: de abstinentia. Caput.j.

A In Anno Tertio regni Joacim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis i Jerusalem, ꝛ obsedit eā. Et tradidit dñs i manu ei⁹ Joacim regē Jude, ꝛ partē vasorūꝫ dom⁹ dei: ꝛ asportauit ea i terrā Sannaar, in domū dei sui, ꝛ vasa itulit i domū thesauri dei sui. Et ait rex Asphenez ꝓposito eunuchorū, vt introduceret de filijs Isrl, ꝛ de semine regio, ꝛ tyrānoꝝ pueros in qb⁹ nulla eēt macula, decoris forma, ꝛ eruditos oī sapiētia, eautos sciētia, ꝛ doctos disciplina, et q possent stare in palatio regis: vt doceret eos literas, ꝛ linguā Chaldeorū. Et cōstituit eis rex annonā p singulos dies de cibis suis, et de vino vñ bibebat ipse: vt enutriti tribus annis, postea starent in cōspectu regis. Fuerūt ergo inter eos de filijs Jude, B Daniel, Ananias, Misael, ꝛ Azarias. Et ipposuit eis ꝓpositus eunuchorum, noīa: Daneli, Baltassar: Ananie, Sidrach: Misaeli, Misach: ꝛ Azarie, Abdenago. Proposuit aūt Daniel i corde suo, ne polluereꝫ de mēsa regis, neq; de vino potus ei⁹: ꝛ rogauit eunuchorū ꝓpositū ne cōtaminareꝫ. Dedit aūt de⁹ Danieli gratiā ꝛ misericordiā i cōspectu ꝓncipis eunuchorū. Et ait ꝓnceps eunuchoꝝ ad Danielē, Timeo ego dñm meū regē q cōstituit vobis cibū et potū: q si viderit vultus vestros macilētiores pre ceteris adolescētibus coetis vestris, cōdemnabitis caput meū regi. ꝛ Dixit Daniel ad Malasar, quē constituerat ꝓnceps eunuchoꝝ sup Danielē, Ananiā, Misaelē, ꝛ Azariā. Tē C ta nos obsecro seruos tuos dieb⁹ decē, ꝛ denī nobis legumina ad vescēdū, ꝛ aq̄ ab bibēdū: ꝛ cōtēplare vult⁹ nros, ꝛ pult⁹ puerorū q vescunī cibo regio: ꝛ sicut videris, facies cū seruis tuis. Qui audito ꝓmone huiuscemodi, tentauit eos dieb⁹ decē. Post dies aūt decē apparuerūt vult⁹ eorū meliores ꝛ corpulētiores pre oīb⁹ pueris q vescebanī cibo regio. Porro Malasar tollebat cibaria, et vinū potus eoꝝ: D dabatq; eis legumina. Pueris aūt his dedit de⁹ sciētiā et disciplinā i oi libro ꝛ sapiētia: Danieli aūt itelligētiā oīm visionū ꝛ somniorū. Cōpletis itaq; dieb⁹, post quos dixerat rex vt introducerenī: introduxit eos ꝓpositꝰ eunuchoꝝ in cōspectu Nabuchodonosor. Cūq; eis locut⁹ fuisset rex, non sunt inuenti tales de vniersis, vt Daniel, Ananias, Misael, ꝛ Azarias: ꝛ steterūt in cōspectu regis. Et oē verbum sapiētie ꝛ intellect⁹ qđ scuscitatus est ab eis rex, inuenit i eis decuplū sup cūctos ariolos ꝛ magos q erāt vniverso regno ei⁹. Fuit aūt daniel vsq; ad annū ꝓmū Cyri regis. j.vj.g.

De somnio Nabuchodonosor qđ fugit ab eo: de sapientibus occidendis de oratione Danielis ꝛ interpretatione somnij. Caput.ij.

A In anno scdo regni Nabuchodonosor vidit Nabuchodonosor somniū: ꝛ cōterritus est spūs ei⁹, ꝛ somniū eius fugit ab eo. Precepit autē rex vt cōuocarenī ariolī, ꝛ magi, ꝛ malefici, ꝛ Chaldei vt indicarēt regi somnia sua. Qui cū venissent steterūt corā rege: ꝛ dixit ad eos rex, Vidi somniū: ꝛ mēte cōfusus ignoro qđ viderim. Rñderūtq; Chaldei regi Syriace, Rex in sempiternū viue: dic somniū seruis tuis, ꝛ interꝓtationē eius indicabim⁹. Et rñdēs rex ait Chaldeis, Sermo recessit a me: nisi indicaueritis mihi somniū ꝛ cōiectrā ei⁹, peribitis vos, ꝛ dom⁹ vestre publicabunī. Si aūt somniū ꝛ cōiectrā ei⁹ narraueritis: premia ꝛ dona, et honorē multū accipietis a me. somniū igiī: ꝛ interpretationē ei⁹ indicate mihi. Respōderūt scdo, atq; dixerūt. Rex somniū dicat seruis suis, ꝛ interpretationē illi⁹ indicabimus. Respondit B rex: ꝛ ait, Certe noui qđ tēpus redimitis, sciētes qđ recesserit a me ꝓmo. Si ergo somniū nō idicaueritis mihi, vna est de vobis sentētia, qđ interꝓtationē q̄z fallacē ꝛ deceptione plenā cōposueritis vt loquamini mihi donec tēp⁹ pertranseat. Sōmū itaq; dicite mihi: vt sciā qđ interꝓtationē q̄z ei⁹ vera loq̄mini. Rñdētes ḡ chaldei corā rege, dixerūt, Nō ē hō sup terrā, q ꝓmonē tuū, rex, possit iplere: qz neq; regū q̄s q̄ magn⁹ ꝛ potēs, vbū huiuscemodi scuscitaī ab oī ariolo, ꝛ mago, ꝛ Chaldeo. Sermo ei, quē tu q̄ris, rex, ḡuis ē: nec repiet q̄sq̄ q idicet illū i cōspectu reg̃: exceptis, dijs q̄ nō ē cū hoīb⁹ conuersatio. Quo audito, rex in furore ꝛ in ira magna ꝓcepit vt pirēt oēs sapiētes babylōis. Et egressa sīa, sapientes interficiebanī: q̄rebaturq; Daniel et socij eius vt perirēt. Tunc daniel requisiuit de lege atq; sententia ab C Arioch principe militie regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. Et interrogauit eum qui a rege potestatē acceperat, q̄ ob causam tā crudelis senten

tia a facie regis esset egressa. Cū ergo rē indicasset Arioth Danieli, Daniel ingressus rogauit regē vt tēp⁹ daret sibi ad solutionē indicādā regi. Et ingressus est domū suā: Ananieq; z Misaeli, z Azarie socijs suis, īdicauit negotiū: vt q̄rerēt miserico:diā a facie dei celi sup sacramēto isto, et nō pirent Daniel et socij ei⁹, cū ceteris sapiētib⁹ Babylonis.

Psalmo cxlij. d.

Tūc Danieli mysteriū p visionē nocte reuelatū est: z bñdixit Daniel deū celi, z locut⁹ ait: Sit nomē dñi bñdictum a seculo z vsq; in seculū: q; sapiētia et fortitudo eius sunt. Et ipse mutat tpa z etates: trāsfert regna atq; cōstituit: dat sapientiā sapiētib⁹, z scīam intelligētibus disciplinā. Ipse reuelat pfunda z abscondita: z nouit in tenebris constituta: et lux cū eo est. Tibi de⁹ patrū meorū cōfitebor, teq; laudo: q; sapiam z fortitudinē dedisti mihi: z nūc ostēdisti mihi q̄ rogauim⁹ te, q; sermonē regis apuisti nobis. Post hec Daniel ingressus ad Arioch quē cōstituerat rex vt pderet sapiētes Babylonis, sic ei locut⁹ est, Sapiētes babylonis ne pdas: introduc me ī cōspectu regis, z solutionē regi narrabo. Tūc Arioch festin⁹ introduxit Danielē ad regē, et dixit ei, Inueni hoiem de filijs trāsmigrationis Jude, q; solutionē regi annūtiet. Respōdit rex: et dixit Danieli cuius nomen erat Baltassar, Putasne vere potes mihi īdicare somniū q̄ vidi, z interptationē ei⁹? Et respondēs Daniel coram rege, ait, Mysteriū q̄ rex interrogat, sapiētes, magi, z arioli z aruspices nequeūt idicare regi: sz ē de⁹ ī celo reuelās mysteria, q; indicauit tibi rex Nabuchodonosor, q̄ vētura sunt nouissimis tpib⁹. Somniū tuū, z visiōes capitis tui ī cubili tuo, huiuscemodi sunt, Tu rex cogitare cepisti ī stratu tuo quid esset futurū post hec: z q; reuelat misteria, ostendit tibi q̄ vētura sunt. Mihi q̄z nō in sapiam q̄ est in me plus q̄ in cūctis viuētib⁹, sacramētū hoc reuelatū est: sz vt interptatio regi manifesta fieret, et cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas, z ecce q̄si statua vna grādis: statua illa magna z statura sublimis stabat ꝰ te, z ituit⁹ ei⁹ erat tribilis. Huius statue caput, ex auro optimo erat: pect⁹ aūt et brachia de argēto: ventr⁹ aūt z femora ex ere. Tibie aūt ferree: pedū q̄dā pars erat ferrea, q̄dā autē fictilis. Videbas ita, donec absciss⁹ est lapis de mōte sine manib⁹: z pcussit statuā in pedib⁹ ei⁹ ferreis z fictilib⁹, z cōminuit eos. Tunc q̄trita sunt pariter ferrū, testa, es, argētū z aurū, z redacta quasi i faūllā estiue aree, q̄ rapta sunt vento: nullusq; loc⁹ inuētus est eis: lapis aūt q̄ pcusserat statuā, fact⁹ est mons magn⁹: z ipleuit vniersam terrā, hoc est somniū. Interptationem quoq; ei⁹ dicem⁹ coram te, rex. Tu rex regū es: et de⁹ celi regnū z fortitudinē z īperiū z gloriā dedit tibi: z oīa ī q̄b⁹ habitāt filij hoīm z bestie agri, volucres q̄z celi dedit in manu tua, z sub ditiōe tua vniersa cōstituit. tu es ergo caput aureū. Et post te consurget regnū aliud mīn⁹ te: z regnū tertiū aliud ereū, q̄ ꝰperabit vniuerse terre: z regnū quartum erit velut ferreū. Quō ferrū q̄minuit z domat oīa: sic cōminuet et cōteret oīa hec. Porro q; vidisti pedū z digitorū partez testeā figuli, z partē ferreā: regnū diuisum erit, q̄ tñ de plātario ferri orieť: ꝑm q̄ vidisti ferrū mistuz teste ex luto. Et digitos pedū ex parte ferreo z ex parte fictiles: ex parte regnū erit solidū, z ex parte q̄tritū. Q̄ aūt vidisti ferrū mistū teste ex luto, cōmiscebūť quidē hūano semine, sz nō adherebūt sibi, sicuti ferrū misceri nō pōt teste. In dieb⁹ aūt regnorū illoz suscitabit de⁹ celi regnū q̄ ineternū non dissipabit, et regnū ei⁹ alteri ppło nō tradeť: cōminuet aūt et cōsumet vniuersa regna hec: z ipm stabit ineternū: Secūdū q̄ vidisti, q̄ de monte absciss⁹ est lapis sine manib⁹, z cōminuit testā, z ferrū, z es, z argētū, z aurū, de⁹ magn⁹ ostēdit regi, q̄ vētura sunt postea. z verū est somniū, z fidelis interptatio ei⁹. Tūc rex Nabuchodonosor cecidit i faciē suā, et Danielem adorauit: z hostias, z incēsum pcepit vt sacrificarēt ei. Loquēs ergo rex, ait Danieli, Vere de⁹ vester, de⁹ deorū est, z dñs regū, reuelans mysteria: quō tu potuisti apire hoc sacm. Tūc rex Danielē in sublime extulit, munera mlta z magna dedit ei: z cōstituit eū pncipē super oēs puincias Babylonis, z pfectū z magistrū sup cūctos sapiētes Babylonis Daniel aūt postulauit a rege: et cōstituit sup opa prouincie Babylonis, Sidrach, Misach, z Abdenago: ipse autem Daniel erat in foribus regis.

De statua aurea quam adorari pcepit rex: quā q; non adorauerunt pueri missi sunt in fornacem de oratiōe azarie: de cāntico trium puerorū: z de liberatione eorū: z q̄liter a rege exaltati sunt. Cap. iij.

Nabuchodonosor rex fecit statuā aureā altitudine cubitoz sexaginta, latitudine cubitorū sex: et statuit eam in cāpo Dura puincie babylonis. Itaq; Nabuchodonosor rex misit ad congregādos satrapas, magistratⁿ z iudices, duces z tyrānos, z prefectos, oēsq; pncipes regionū, vt cōuenirēt ad dedicationem statue quā erexerat Nabuchodonosor rex. Tūc congregati sunt satrape, magistratⁿ z iudices, duces z tyranni, et optimates q; erāt ī potestatib⁹ constituti, z vniersi pncipes regionū, vt conuenirēt ad dedicationem statue quā erexerat Nabuchodonosor rex. Stabāt aūt in cōspectu statue quam posuerat Nabuchodonosor rex, et pco clamabat valēter, Vobis ōr ppłis, tribub⁹ z linguis, In hora q̄ audieritis sonitū tube et fistule z cithare, sambuce, et psalterij et symphonie et vniuersi generis musicorum, cadentes adorare statuā auream quā constituit Nabuchodonosor rex. Si quis autem non prostratus adorauerit, eadem hora mittetur in fornacē ignis ardentis. Post hec igiť statim vt audierunt oēs ppłi sonitū tube, fistule, z cithare, sambuce et psalterij, symphonie z oēs generis musicoz: cadētes oēs populi tribus, et lingue adorauerunt statuam auream quam constituerat Nabuchodonosor rex. Statimq; et in ipso tempore accedētes viri Chaldei accusauerunt Judeos: dixeruntq; Nabuchodonosor regi, Rex ineternū viue. tu rex, posuisti decretum, vt oīs homo q; audierit sonitus tube, fistule, z cithare, sambuce, z psalterij, z symphonie, z vniuersi generis musicorū, pternat se, z adoret statuā aureā: si qs aūt nō pcidēs adorauerit, mittať in fornacē ignis ardentis. Sūt ergo viri Judei, quos cōstituisti sup opa regionis Babylonie, Sidrach, Misach, z Abdenago: viri isti contēpserūt, rex, decretū tuū: deos tuos nō colūt, z statuā aureā quā erexisti nō adorāt. Tūc Nabuchodonosor rex ī furore z in ira pcepit vt adducerēť Sidrach, Misach, z Abdenago: q; cōfestim adducti sunt in cōspectu regis. Pronūtiāsq; Nabuchodonosor rex, ait eis, Verene Sidrach, Misach, et Abdenago deos meos nō colitis, z statuā aureā quā cōstitui nō adoratis? Nūc ergo si estis parati, quacūq; hora audieritis sonitū tube, fistule, cithare, sambuce et psalterij et symphonie, oīsq; generis musicorū, pternite vos, et adorate statuam quā feci: q̄ō si nō adorauerit is, eadē hora mittemini in fornacē ignis ardētis: z q̄s est de⁹ q; eripiet vos de manu mea? Respōdētes Sidrach, Misach, z Abdenago, dixerūt regi Nabuchodonosor, Nō oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce em̄ deus noster quē colimus, pōt eripere nos de camino ignis ardentis, z de manibus tuis, o rex, liberare. Q̄ō si noluerit, notū sit tibi, rex, q; deos tuos nō colimus: et statuā auream quam erexisti nō adorabimus. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: z aspectus faciei illi⁹ immutatus est sup Sidrach, Misach, z Abdenago. Et pcepit vt succenderēť fornax septuplū quā succendi cōsueuerat. Et

viris fortissimis

viris fortissimis de exercitu suo iussit vt ligatis pedib⁹ Sidrach, Misach, & Abdenago mitteret eos i fornacē ignis ardētis. Et cōfestim viri illi vincti cū braccis suis, & tiaris, et calceamētis & vestib⁹, missi sunt in mediū fornacis ignis ardētis. nā iussio regis vrgebat, fornax aūt succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserāt Sidrach, Misach, et Abdenago, interfecit flamma ignis. Viri autē hi tres, id est Sidrach, Misach, & Abdenago, ceciderūt in medio camino ignis ardētis, colligati. Que sequunt, in hebreis voluminibus nō reperi. Et ambulabant in medio flāme laudantes deū, et benedicentes dño. Stans aūt Azarias, orauit sic: aperiēsq; os suū in medio ignis ait, Benedictus es dñe deus patrū nostrorū, & laudabile & glorioſum nomē tuū in seculū: qr iustus es in oibus q̄ fecisti nobis, & vniuersa opa tua vera, & vie tue recte, & oīa iudicia tua vera. Judicia eīm vera fecisti iusta oīa q̄ induxisti super nos, et super ciuitatem sanctā patrū nostrorū Jerusalē: qr in veritate et in iudicio induxisti oīa hec ꝓpter peccata nr̄a. Peccauimus eīm & iniq̄ egim⁹ recedētes a te: & deliquimus in oibus. & p̄cepta tua nō audiuim⁹, nec obseruauim⁹, nec fecim⁹ sicut p̄ceperas nobis vt bene nobis esset. oīa ergo q̄ induxisti sup nos, & vniuersa q̄ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti: et tradidisti nos in manib⁹ inimicorū nostrorū iniquorū et pessimorū, preuaricatorūq;, et regi iniusto et pessimo vltra oēm terrā. Et nūc nō possumus aperire os, confusio, et opprobrium facti sumus seruis tuis, & his q colunt te. Ne, quesumus, tradas nos in perpetuū ꝓpter nomē tuū, et ne dissipes testamentū tuū, neq; auferas misericordiā tuā a nobis ꝓpter Abrahā dilectū tuū, & Jsaac seruum tuū, & Jsrl̄ sanctum tuū, quibus locutus es, pollicēs q̄ multiplicares semen eorū sicut stellas celi, & sicut arenā que est in littore maris: qr dñe imminuti sumus plus quā oēs gentes, sumusq; humiles in vniuersa terra hodie propter peccata nostra. Et nō est in tpe hoc princeps, et dux, & ꝓpheta, neq; holocaustum, neq; sacrificium, neq; oblatio, neq; incensum, neq; locus primitiarū coram te, vt possumus inuenire misericordiā tuā: sed in aīa cōtrita, & spiritu hūilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietū & taurorū, & sicut in millibus agnorum pinguiū: sic fiat sacrificiū nostrū in cōspectu tuo hodie vt placeat tibi q̄m nō est cōfusio cōfidentibus in te. Et nunc sequimur te in toto corde, et timemus te, et querimus faciē tuā. Ne cōfundas nos: sed fac nobiscū iuxta mansuetudinē tuā, & ꝑm multitudinē misericordie tue. Et erue nos in mirabilib⁹ tuis & da glorā noī tuo dñe: & confundant oēs q̄ ostendunt seruis tuis mala, confundant in oī potentia, et robur eorū cōterat: & sciāt q̄ tu es dñs deus⁹ sol⁹, & glorioſus super orbem terrarū. Et nō cessabāt q̄ miserāt eos ministri regis succendere fornacē, naphtha & stuppa & pice & malleolis, & effundebat flāma sup fornacē cubitis quadraginta nouem et erupuit, & incēdit quos repit iuxta fornacē de Chaldeis. Angelus aūt dñi descēdit cū Azaria & socijs eius in fornacem: & excussit flammā ignis de fornace, & fecit medium fornacis q̄si ventū roris flantē, & nō tetigit eos oīno ignis, neq; cōtristauit, nec quicq̄ molestie intulit. Tunc hi tres quasi ex vno ore laudabāt & glorificabant & benedicebāt deū in fornace: dicētes, Bñdict⁹ es dñe deus⁹ patrū nr̄orū, & laudabilis & superexaltatus in seculā: & benedictū nomen glorie tue sanctū et laudabile & superexaltatū i oīb⁹ seculis. Benedictus es in tēplo sancto glorie tue, et suplaudabilis et superglorioſus in secula. Benedict⁹ es in throno regni tui, et superlaudabilis & superexaltat⁹ i scīa. Benedict⁹ es q̄ intueris abyssos, & sedes sup cherubim, & laudabilis & superexaltatus i scīa. Benedict⁹ es i firmamēto celi, & laudabilis et glorioſus in secula. Benedicite oīa opa dñi dño, laudate et superexaltate eū i secula. Benedicite angeli dñi dño, laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite celi dño, laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite aque oēs q̄ sup celos sunt dño, laudate & superexaltate eū i secula. Benedicite oēs virtutes dñi dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite sol & luna dño, laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite stelle celi dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite ois imber & ros dño, laudate & superexaltate eū i secula. Benedicite ois spūs dei dño, laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite ignis & estus dño, laudate et superexaltate eū i secula. Benedicite frigus & estas dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite rores & pruina dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite gelu & frigus dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite glacies et nines dño, laudate et superexaltate eū i secula. Benedicite noctes & dies dño, laudate & superexaltate eum in secula. Benedicite lux & tenebre dño, laudate et superexaltate eū i secula. Benedicite fulgura & nubes dño, laudate & superexaltate eū i secula. Benedicat terra dñm, laudet & superexaltet eū in secula. Benedicite montes et colles dño, laudate, & superexaltate eum in secula. Benedicite vniuersa germinātia in terra dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite fontes dño, laudate & superexaltate eum in secula. Benedicite maria & flumina dño, laudate & superexaltate eū i scīa. Benedicite cete, & oīa q̄ mouent i aqs dño laudate & superexaltate eum in secula. Benedicite oēs volucres celi dño, laudate & superexaltate eū in secula. Benedicite oēs bestie & pecora dño, laudate & superexaltate eū in secula Benedicite filij hoim dño, laudate & superexaltate eū in scīa. Benedicat Jsrl̄ dñm, laudet & superexaltet eū in secula. Bñdicite sacerdotes dñi dño, laudate et superexaltate eū in scīa. Bñdicite serui dñi dño, laudate et superexaltate eū i secula. Bñdicite spūs & aīe iustorū dño, laudate & superexaltate eū i scīa. Bñdicite sctī & hūiles corde dño, laudate eū superexaltate i scīa. Bñdicite Anania, & azaria, misael dño, laudate & superexaltate eū in secula: qr eruit nos de inferno, & saluos fecit de manu mortis, & liberauit nos de medio ardētis flamme, & de medio ignis eruis nos. Confitemini dño, q̄m bon⁹, q̄m in seculū misericordia ei⁹. Bñdicite oēs religiosi dño deo deorū, laudate, & cōfitemini ei, qr in oīa secula mīa ei⁹. Mucusq; in Hebreo nō habeť: et que posuim⁹, de Theodotiōis editiōe trāslata sūt. Tūc Nabuchodonosor rex obstupuit, & surrexit ꝓpere, & ait optiatibus suis, Nōne tres viros misimus in mediū ignis cōpeditos? Qui respōdētes regi, dixerūt, Vere rex. Respōdit rex, & ait, Ecce ego video q̄tuor viros solutos, & ābulātes i medis ignis & nihil corruptiōis i eis est, & species q̄rti sil̄is filio dei. Tūc accessit Nabuchodonosor ad ostiū fornacis ignis ardētis, et ait, Sidrach, Misach, & Abdenago ſui dei excelsi, egredimini, et venite. Statimq; egressi sunt Sidrach, misach, et Abdenago de medio ignis. Et cōgregati satrape, et magistrat⁹, & iudices, & potētes regis cōtēplabant viros illos, q̄m nihil potestatē habuisset ignis i corpib⁹ eorū, et capill⁹ capitis eorū nō eēt adust⁹, etiā sarabala eorū nō fuissent immutata, & odor ignis nō trāsisset ꝑ eos. Et erūpens Nabuchodonosor, ait, Bñdict⁹ deus eorū, Sidrach videlicet, Misach, & Abdenago, q̄ misit angelū suū, et eruit seruos suos q̄ crediderūt in eū: & verbū regis immutauerūt, & tradiderūt corpa sua ne seruirēt & ne adorarent oēm deū, excepto deo suo. A me ergo positū est hoc decretū, vt oīs ppls, trib⁹, et lingua quecūq; locuta fuerit blasphemiā ⁊ deū Sidrach, Misach, & Abdenago, dispeat, & dom⁹ ei⁹ vastet. neq; eīm est alius deus⁹, q̄ possit ita saluare. Tūc rex pmouit Sidrach, Misach, & Abdenago in puincia Babylonis. Nabuchodonosor rex, oīb⁹ ppls, gētib⁹, & linguis, q̄ habitāt in vniuersa terra, pax vobis multiplicet. Signa & mirabilia fecit apud me deus⁹ excelsus. Placuit ergo mihi p̄dicare signa ei⁹ qr magna sunt: & mirabilia ei⁹: qr fortia: et regnū eius, qr regnū sempiternū, & potestas in eius gnatione & generatione.

Aliud somniū regis & de interpretatione Danielis: de amissione regni & habitatione eius cū bestijs: comeditq; fenū vt boes: & de restitutione propter penitentiam regis: & de arbore. Caput. iiij.

Ego Nabuchodonosor quiet⁹ erā i domo mea, et florens in palatio meo, somniū vidi qō perterruit me: & cogitationes mee in stratu meo: et visiones capitis mei conturbauerunt me. Et p me

propositū est decretū, & introducerent in conspectu meo cūcti sapientes Babylonis, & vt solutionē somnij indicarēt mihi. Tunc ingrediebant arioli, magi, Chaldei, et aruspices, et somniū narrauī in conspectu eorū: & solutionē eius nō indicauerūt mihi. donec collega ingressus est in conspectu meo Daniel, cui nomē Baltassar ſm nomē dei mei q hz spm̄ deorū sanctorū in semetipo: & somniū coram ipo locutus suz. Baltassar princeps ariolorū, qm̄ ego scio q spm̄ sctōrū deorū habeas in te, & oē sacramentū nō est impossibile tibi: visiones somniorū meorū quas vidi, & solutionē eaū narra. Uisio capitis mei in cubili meo, Uidebā: & ecce arbor in medio terre, & altitudo eius nimia. Et magna arbor & fortis: & pceritas eius tingēs celū: aspectus illius erat vsq ad terminos vniuerse terre. Folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius: & esca vniuersorū in ea subter eā habitabāt animalia & bestie, & in ramis eius conuersabāt volucres celi: & ex ea vescebat oīs caro. Uidebā in visione capitis mei sup stratū meū, et ecce vigil et sanctus de celo descēdit: Clamauit fortiter, & sic ait, Succidite arborē, & pcidite ramos eius: excutite folia eius, & dispgite fructus eius, fugiant bestie q̄ subter eā sunt, & volucres de ramis eius. Uerūtm̄ germē radicū eius in terra sinite, & alligēt vinculo ferreo & ereo in herbis q̄ foris sunt, & rore celi tingat, et cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet, & cor ferē det ei: et septē tpa mutent sup eū. In sententia vigilū decretū est: & sermo sctōrū, & petitio: donec cognoscāt viuētes, qm̄ dñat excelsus in regno hoīm, & cuicūq voluerit, dabit illud, & humilimū hoīem constituerit sup eū. Hoc somniū vidi ego Nabuchodonosor rex: tu ergo Baltassar interptationē narra festinus: q oēs sapientes regni mei nō queūt solutionē edicere mihi: tu aūt potes, q spūs deorū sanctorū in te est. Tūc Daniel, cui⁹ nomē Baltassar, cepit intra semetipsum tacitus cogitare q̄si vna hora: & cogitatiōes eius cōturbabāt eū. Respōdens aūt rex, ait, Baltassar, somniū & interptatio eius nō cōturbēt te. Respōdit Baltassar, & dixit, Dñe mi, somniū his q te oderūt: & interptatio eius hostibus tuis sit. Arbor quā vidisti sublimē atq robustā, cuius altitudo ptingit ad celū, & aspectus illius in oēm terrā, & rami eius pulcherrimi, & fructus eius nimius, & esca oīm in ea, subter eā habitātes bestie agri, & in ramis eius cōmorātes aues celi: tu es rex, q magnificatus es, & inualuisti: & magnitudo tua creuit, & puenit vsq ad celū, & ptās tua in terminos vniuerse terre. Quod aūt vidit rex vigilē, & sanctū descēdere de celo, & dicere, Succidite arborē, et dissipate illā, attm̄ germē radicū eius in terra dimittite, & vinciat ferro & ere in herbis foris, & rore celi conspergat, & cū feris sit pabulū eius, donec septē tpa mutēt sup eū: hec est interptatio sententie altissimi, q̄ puenit sup dñm meū regē, Ejicient te ab hoīb⁹, & cū bestijs feriscq erit habitatio tua, & fenū vt bos comedes, & rore celi infunderis: septē q̄z tpa mutabunt sup te, donec scias q dñet excelsus sup regnū hoīm, & cuicūq voluerit, det illud. Quod aūt pcepit vt relinq̄ret germē radicū eius, idest arboris: regnū tuū tibi manebit, postq̄ cognoueris potestatē eē celestē. Quā ob rē, rex, consilium meū placeat tibi, et peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordijs pauperū: forsitā ignoscet delictis tuis. Oia hec venerūt sup Nabuchodonosor regē. Post finē mēsū duodecim in aula Babylonis deambulabat. Rndit⁹q rex, & ait, Nōne hec est Babylō ciuitas magna quam ego edificaui in domū regni, in robore fortitudinis mee, & in gl̄ia decoris mei: Cūq sermo adhuc eēt in ore regis, vox de celo ruit, Tibi dicitur Nabuchodonosor rex, Regnū tuū trānsibit a te, & ab hoīb⁹ ejiciēt te, & cū bestijs & feris erit habitatio tua: fenū q̄si bos cōedes, et septē tpa mutabunt sup te: donec scias q dñet excelsus in regno hoīm, & cuicūq voluerit det illud. Eadē hora sermo cōpletus est sup Nabuchodonosor, & ex hoīb⁹ abiect⁹ est, & fenū vt bos cōedit, & rore celi corp⁹ eius infectū est: donec capilli eius in similitudinē aquilarū crescerent, & vngues eius q̄si auium. Igit post finē dierū ego Nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui, & sensus mei reddit⁹ est mihi: & altissimo benedixi, & viuentē in sempiternū laudaui, et glorificaui: q potestas eius potestas sempiterna, & regnum eius in generatione & generationē: & oēs habitatores terre apud eū in nihilū reputati sunt. Juxta voluntatē eius facit tā in virtutibus celi quā in habitatorib⁹ terre: & nō est q resistat manui eius, & dicat ei, Quare fecisti: In ipso tpe, sensus mei reuersus est ad me, & ad honorē regni mei, decorēq; pueni: et figura mea reuersa est ad me: & optimates mei, & magistratus mei requisierūt me, & in regno meo restitut⁹ suz: & magnificētia mea amplior addita est mihi. Nūc igit ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico, & glorifico regem celi: q omnia opera eius vera, & omnes vie eius iudicia: & gradientes in superbia potest humiliare.

¶ Balsasar bibens in vasis templi: vidit manum scribentem in parte: mane: thetel: phares: et iuxta interpretationem Danielis perdidit regnum & successit ei Darius. Caput. v.

Balsasar rex fecit grāde conuiuiū optimatib⁹ suis mille: et vnusqsq ſm suā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulēt⁹, vt afferrēt vasa aurea & argētea q̄ asportauerat nabuchodonosor pater ei⁹ de tēplo, qd fuit in Jerusalē: vt biberēt in eis rex et optimates ei⁹, uxores q ei⁹ & cōcubine. Tūc allata sunt vasa aurea q̄ asportauerat de tēplo qd fuerat in Jerusalē: & biberūt in eis rex & optimates ei⁹, uxores & cōcubine illi⁹. Bibebant vinū & laudabāt deos suos aureos & argēteos, ereos, ferreos, ligneosq & lapideos. In eadē hora apparuerunt digiti, q̄si man⁹ hoīs scribētis ꝺ cādelabrū in superficie parietis aule regie: & rex aspiciebat articulos man⁹ scribētis. Tūc facies regis cōmutata est, & cogitatiōes ei⁹ cōturbabāt eū: & compages regnū ei⁹ soluebant, & genua ei⁹ ad inuicē collidebāt. Exclamauit itaq rex fortit, vt introducerēt magos, Chaldeos, & aruspices. Et ploquēs rex, ait sapientib⁹ Babylonis, Quicūq legerit scripturā hāc, & interptationē ei⁹ manifestā mihi fecerit, purpura vestiet, & torquē aureū habebit in collo, & tertius in regno meo erit. Tūc ingressi oēs sapientes regis, nō potuerūt nec scripturā legere, nec interptationē eius indicare regi. Cūm rex Balsasar satis cōturbat⁹ est, & vult⁹ illius imutat⁹ est: sz & optimates ei⁹ turbabāt. Regina aūt pre q̄ acciderat regi & optimatib⁹ ei⁹, dom⁹ cōuiuij ingressa est: & ploquēs ait, Rex in eternū viue: nō te conturbēt cogitatiōes tue, neq facies tua imutet. Est vir in regno tuo, q spm̄ deorū sanctorū hz in se: & in diebus patris tui sciētia & sapiētia inuēte sunt in eo: nā & rex Nabuchodonosor pater tu⁹ pncipem magorū, incātatorū, Chaldeorū, & aruspicū constituit eū Pater inq̄ tu⁹ o rex, q spūs amplior, & prudētia, intelligētia q̄, & interptatio somniorū, & ostēsio secretorū, ac solutio ligatorū inuēte sunt in eo, hoc est in Daniele: cui rex posuit nomē Baltassar. nūc ita q̄ Daniel vocet, & interptationē narrabit. Jit introduct⁹ est Daniel coram rege. Ad quē, pfatus, rex ait, Tu es Daniel de filijs captiuitatis Jude: quē adduxerat pater meus rex de Judea: Audiui de te qm̄ spm̄ deorū hēas: et sciētia intelligētia q̄ ac sapientia ampliores inuēte sunt in te. Et nūc introgressi sunt in cōspectū meo sapientes magi, vt scripturā hāc legerēt, & interptationē ei⁹ indicarent mihi: & negerūt sensum hui⁹ sermonis edicere. Porro ego audiui de te qd possis obscura interptari, & ligata dissoluere: si ergo vales scripturā legere, & interpretationē ei⁹ indicare mihi, purpura vestieris, & torquē aureū circa collum tuū habebis & tertius in regno meo pnceps eris. Ad q̄ respondens Daniel, ait coram rege, Munera tua sint tibi, et dona dom⁹ tue alteri da: scripturā, aūt legā tibi, rex, & interpretationē ei⁹ ostēdā tibi. O rex, deus altissimus regnum et magnificentiam, gloriam et honorem dedit Nabuchodonosor patri tuo: & propter magnificentiam quam dederat ei, vniuersi populi, tribus & lingue tremebant, & metuebant eum. Quos volebat, interficiebat, & quos volebat, percutiebat: & quos volebat, exaltabat, & quos volebat, humiliabat. Quū aūt eleuatus est cor ei⁹, & spirit⁹ illius obfirmat⁹ est ad superbiam depositus est de solio regni sui, et gloria eius ablata est: et a filijs hoīm eiect⁹ est, sz & cor ei⁹ cū bestijs positū ē, & cū onagris erat habitatio ei⁹, fenū quoq vt bos comedebat, & rore celi corpus ei⁹ infectū est: donec cognosceret q̄ potestate m̄ haberet

stantē habere altissim⁹ in regno hoim, z quēcūq; voluerit suscitabit sup illud. Tu quoq; fili⁹ ei⁹ Balsasar, non humiliasti cor tuū, cū scires hec oīa: sz aduersum dñatorē cel⁹ elevatus es: z vasa dom⁹ eius allata sunt corā te, z tu optimates tui, z vxores tue, z cōcubine tue vinū bibistis in eis: deos quoq; argēteos, z aureos, z ereos, ferreos, ligneosq;, z lapideos q nō vidēt, neq; audiūt, neq; sentiūt, laudasti: porro deū q hz flatū tuū in manu sua z oēs vias tuas, non glorificasti. Idcirco ab eo missus est articulus man⁹, q scripsit hoc qō exaratū est. Hec est aūt scriptura q digesta est: Mane, thecel, phares. Et hec est interpretatio sermonis. Mane: numerauit de⁹ regnū tuū, z cōpleuit illud. Thecel: appensus es in statera, z inuētus es min⁹ habēs. Phares: diuisum est regnū tuū, z datū ē Medis z Persis. Tūc iubēte rege, indutus est Daniel purpura, z circundata est torques aurea collo ei⁹: z pdicatū est de eo qō haberet potestatem tertius in regno suo. Eadē nocte interfectus est Balsasar rex Caldeus. Et Darius Med⁹ successit in regnum, annos natus sexagintaduos.

¶ Satrape accusant regi dario Danielem: missus est in lacum leonum: et a domino liberatus. Caput. vj.

A Placuit Dario, z constituit sup regnū satrapas centū viginti, vt essent in toto regno suo. Et sup eos pncipes tres, ex quib⁹ Daniel vn⁹ erat: vt satrape illis redderēt rationē, z rex non sustineret molestiā. Igit Daniel supabat oēs pncipes z satrapas q spūs dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat constituere eū sup oē regnū: vñ pncipes z satrape q̄rebāt occasionē, vt inuenirēt Danieli ex latere regni: nullā q; cām z suspicionē reperire potuerūt eo, qō fidelis esset, z oīs culpa z suspicio nō inueniret in eo. Dixerūt ergo viri illi, Nō inuenie⁹ Danieli huic aliquā occasionē, nisi forte in lege dei sui. Tūc pncipes z satrape surripuerūt regi, z sic locuti sunt ei, Dari rex, in eternū vive: cōsiliū inierunt oēs pncipes regni tui, magistrat⁹ z satrape, senatores z iudices: vt decretū ipatoria exeat, z edictū, Vt oīs q petierit aliquā petitionē a q̄cūq; deo z hoīe, vsq; ad triginta dies nisi a te, rex, mittatur in lacū leonū. Tūc itaq; rex, cō firma sentētiā, et scribe decretū vt nō immutet qō statutū est a Medis z Persis, nec quaricari cui q̄ liceat. Porro rex Darius pposuit edictū, z statuit. Q ō cū Daniel cōperisset, id est cōstitutā legē, ingressus est domū suā: z fenestris apertis in cenaculo suo: ō Jerusalē, tribus tpib⁹ in die flectebat genua sua, z adorabat, cōfitebaturq; corā deo suo sicut z ante facere cōsueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirētes, inuenerūt Danielē orantē, z obsecrantē deū suū. Et accedētes locuti sunt regi sup edicto, Rex, nūqd nō q̄stituisti, vt oīs hō q rogaret quēq̄ de dijs et hoīb⁹ vsq; ad dies triginta, nisi te, rex, mitteret in lacū leonū? Ad q̄s respōdēs rex, ait, Verus est sermo iuxta decretū Medor atq; Persarū, qō quaricari nō licet. Tūc respondētes, dixerūt corā rege, Daniel de filijs captiuitatis Jude, nō curauit de lege tua z de edicto qō constituisti: sed trib⁹ tpib⁹ p die orat obsecratiōe sua. Q ō vbū cū audisset rex, satis cōtristat⁹ est: z p Daniele posuit cor vt liberaret eū, et vsq; ad occasum solis laborabat vt eruret illū. Viri aūt illi itelligētes regē, dixerūt ei, Scito, rex, q; lex Medorū atq; Persarū est, vt oē decretū qō cōstituerit rex, nō liceat immutari. Tūc rex pcepit, z adduxerūt Danielē, z miserūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex Danieli, De⁹ tu⁹ quē colis semp, ipe liberabit te. Allatusq; est lapis vn⁹, z positus est sup os laci: quē obsignauit ex annulo suo, z annulo optimatū suor, ne qd fieret ō Danielē. Et abijt rex in domum suā, z dormiuit incenatus, cibiq; non sunt allati corā eo, īsuper z somn⁹ recessit ab eo. Tūc rex pmo diluculo q̄surgēs, festin⁹ ad lacū leonū prexit: appropinquāsq; lacu, Danielem voce lachrymabili inclamauit, z affat⁹ est eū, Daniel serue dei viuētis, de⁹ tu⁹ cui tu seruis semp, putasne valuit te liberare a leonib⁹? Et Daniel regi respondens, ait, Rex in eternū viue, De⁹ me⁹ misit angelū suū, z cōclusit ora leonū, z nō nocuerūt mihi: q; corā eo iustitia inuēta est in me: sz et coram te, rex, delictū nō feci. Tūc vehemēter rex gauisus sup eo, z Danielē pcepit educi de lacu: eductusq; ē Daniel de lacu, et nulla lesio inuēta est in eo, q; credidit deo suo. Jubente aūt rege, adducti sunt viri illi q accusauerūt Danielem: z in lacū leonū missi sunt, ipsi z filij, z vxores eor: z non puenerūt vsq; ad pauimentū laci, donec arriperēt eos leones, z oīa ossa eor cōminuerūt. Tunc Darius rex scripsit vniuersis populis, tribubus, linguis habitantibus, in vniuersa terra, Pax vobis multiplicetur. A me ergo constitutū est decretū, vt in vniuerso imperio z regno meo tremiscāt, z paueant deū Danielis. Ipse est enī de⁹ viuens z eternus in secula: z regnū eius non dissipabitur, z potestas eius vsq; in eternū. Ipse liberator atq; saluator, faciens signa z mirabilia in celo z in terra: q liberauit Danielem de lacu leonum. Porro Daniel perseuerauit vsq; ad regnum Darij, regnumq; Cyri Perse.

¶ Visio quatuor animalium in figura quatuor regnorum: de antiquo dierum: de auditu filij hominis de antichristo z iudicio. Caput. vij.

A Anno primo Balsasar regis Babylonis, Daniel somniū vidit: visio aūt capitis ei⁹ in cubili suo: z somniū scribēs, breui pmōe q̄phendit summatimq; strigēs, ait, Videbā in visiōe mea nocte, et ecce q̄tuor vēti celi pugnabāt in mari magno. Et q̄tuor bestie grādes ascēdebāt de mari diuerse iter se. Prima q̄si leena, z alas habebat aquile: aspiciebā donec euulse sunt ale ei⁹, z sublata ē de terra, z sup pedes q̄si hō stetit, z cor hois datū est ei. Et ecce bestia alia silis vrso in parte stetit: z tres ordines erāt in ore ei⁹, z in dentib⁹ ei⁹, z sic dicebāt ei, Surge, cōede carnes plurimas. Post hec aspiciebā, z ecce alia q̄si pard⁹, z alas habebat q̄si auis, q̄tuor sup se: z q̄tuor capita erāt in bestia, z potestas data est ei. Post hec, aspiciebā in visione noctis, z ecce bestia q̄rta terribilis atq; mirabilis, et fortis nimis: dētes ferreos habebat magnos, cōedēs atq; cōminuēs: z reliq̄ pedib⁹ suis cōculcās: dissimilis aūt erat ceteris bestijs q̄s viderā ante eā, z habebat cornua decem. Considerabā cornua, z ecce cornu aliud paruulū ortū est de medio eor: et tria de cornib⁹ pmis euulsa sunt a facie ei⁹. et ecce oculi q̄si oculi hois erāt in cornu isto, z os loquēs ingentia. Aspiciebā, donec throni positi sunt, z antiqu⁹ dierum sedit: vestimētū ei⁹ cādidū q̄si nix, z capilli capitis eius q̄si lana mūda: thron⁹ ei⁹, flāme ignis: rote ei⁹ ignis accēsus. Fluui⁹ igne⁹ rapidusq; egrediebat a facie ei⁹: millia milliū ministrabāt ei, z decies millies cētena millia assistebāt ei: iudiciū sedit, z libri apti sunt. Aspiciebā ppter vocē grādiū, q̄s cornu illud loq̄bat: z vidi qm̄ interfecta eēt bestia et perisset corp⁹ ei⁹, z traditū eēt ad cōburēdū igni. aliarū q̄z bestiar ablata eēt potestas: z tpa vite constituta essent eis vsq; ad tēpus z tēpus. Aspiciebā ergo in visione noctis, et ecce cū nubibus celi q̄si filius hoīs veniebat, et vsq; ad antiquū dierū peruenit: z in conspectu ei⁹ obtulerunt eū. Et dedit ei potestatem, z honorem, z regnū: z omnes populi tribus, et lingue ipsi seruient: potestas eius, potestas eterna q̄ nō auferet, z regnū ei⁹ qō nō corrūpetur. Horruit spiritus me⁹, ego Daniel territus sum in his, z visiones capitis mei cōturbauerūt me. Accessi ad vnū de assistentibus, et veritatem querebā ab eo de oīb⁹ his. Q ui dixit mihi interpreta-

Apoca. v.d.

Luc. i. c. Mich. iiij. c. S. iij. g. iiij. g.

tionem sermonũ, et docuit me, ¶De quatuor bestie magne: quatuor sunt regna, q̃ consurgent de terra. Suscipient autẽ regnũ sancti dei altissimi: et obtinebũt regnũ vsq; in seculũ et in seculũ seculoꝝ. ¶Post hoc volui libẽter discere de bestia quarta, q̃ erat dissimilis valde ab oĩb⁹, et terribilis nimis: dẽtes ꝛ vngues eiꝰ ferrei: comedebat ꝛ cõminuebat, ꝛ reliq̃ pedibus suis cõculcabat. ꝛ de cornibus decem q̃ habebat in capite: ꝛ de alio q̃ ortũ fuerat ante q̃ ceciderant tria cornua: et de cornu illo q̃ habebat oculos, et os loquẽs grãdia et maius erat ceteris. ¶Aspiciebã: ꝛ ecce cornu illũ faciebat bellũ aduersus sanctos, ꝛ preualebat eis donec venit antiquus dierũ, ꝛ iudiciũ dedit sanctis excelsi, et tps aduenit, ꝛ regnum obtinuerunt sancti. Et sic ait, Bestia quarta, regnũ quartũ erit in terra, q̃ maius erit oĩbus regnis, et devorabit vniuersam terram, ꝛ conculcabit, ꝛ cõminuet eã. ¶Porro cornua decẽ ipsius regni, decẽ reges erũt: et alius cõsurget post eos, et ipse potẽtior erit priorib⁹, et tres reges humiliabit. Et sermones ꝺ excelsum loquet, et sanctos altissimi cõteret: ꝛ putabit q̃ possit mutare tẽpora ꝛ leges, ꝛ tradentur in manu eius vsq; ad tẽpus ꝛ tẽpora ꝛ dimidiũ tẽporis. Et iudiciũ sedebit, vt auferat potẽtia, ꝛ cõteratur, ꝛ disperet vsq; in finem. ¶Regnum aũt, ꝛ potestas, ꝛ magnitudo regni q̃ est subter oẽ celũ, detur pplo sanctoꝝ altissimi: cuius regnũ, regnũ sempiternũ est, ꝛ oẽs reges seruient ei et obedient. ¶Hucusq; finis verbi. Ego daniel multum cogitationibus meis cõturbabar, ꝛ facies mea mutata est in me, verbum autem in corde meo conseruaui.

¶De arietꝫ ꝛ hyrco: ꝛ interpretationib⁹ arietis et hyrci Caput. viij.

A ¶Anno tertio regni Balsasar regis, visio appuit mihi, ego Daniel: post id q̃ viderẽ in ꝓncipio. ¶Vidi in visione mea, cũ essem i Susan castro q̃ est in Elam regione: vidi autẽ in visione esse me sup portã Ulai. Et leuaui oculos meos, ꝛ vidi: ꝛ ecce aries vnus stabat ante paludẽ, habẽs cornua excelsa, ꝛ vnũ excelsius altero atq; succrescẽs. ¶Postea vidi arietẽ cornib⁹ ventilantem ꝺ occidentẽ, ꝛ ꝺ aquilonẽ, ꝛ cõtra meridiem: ꝛ oẽs bestie nõ poterãt resistere ei, neq; liberari de manu eius: fecitq; ꝓm voluntatẽ suam, ꝛ magnificatus est. Et ego intelligebam: ecce aũt hirc⁹ caprarũ veniebat ab occidente super faciẽ totiꝰ terre, ꝛ nõ tãgebat terrã: porro hirc⁹ habebat cornu insigne inter oculos suos. Et venit vsq; ad arietem illum cornutũ, quẽ viderã stantẽ ante portã, ꝛ cucurrit ad eũ i impetu fortitudinis sue. Cumq; appropinquasset prope arietem, efferatus est in eũ, ꝛ pcussit arietẽ: ꝛ cõminuit duo cornua eiꝰ, ꝛ nõ poterat aries resistere ei: cũq; eũ misisset in terram, cõculcauit, ꝛ nemo quibat liberare arietẽ de manu eiꝰ. ¶Hircus aũt caprarũ, magnus factus est nimis: cũq; creuisset, fractũ est cornu magnũ, ꝛ orta sunt quatuor cornua subter illud p quatuor ventos celi. ¶De vno aũt ex eis egressum est cornu vnũ modicũ: ꝛ factũ est grãde cõtra meridiẽ, ꝛ contra orientẽ, et ꝺ fortitudinẽ. Et magnificatũ est vsq; ad fortitudinẽ celi: ꝛ deiecit de fortitudine ꝛ de stellis: ꝛ conculcauit eas. Et vsq; ad ꝓcipẽ fortitudinis magnificatũ est: et ab eo tulit iuge sacrificiũ, ꝛ deiecit locũ sanctificatiõis eius. ¶Robur aũt datũ est ei ꝺ iuge sacrificiũ ꝓpter peccata: ꝛ ꝓsterneꝫ veritas i terra: ꝛ faciet, ꝛ ꝓsperabit. Et audiui vnũ de sanctis loquẽtẽ: ꝛ dixit vnꝰ sanctꝰ alteri, nescio cui loq̃nti. Usq; quo visio, ꝛ iuge sacrificiũ, ꝛ peccatũ desolatiõis q̃ facta est: ꝛ sanctuariũ, et fortitudo conculcabit? Et dixit ei, Usq; ad vesperã ꝛ mane, dies duos milia trecẽti: ꝛ mũdabitur sanctuariũ. Factũ est aũt cũ viderẽ ego ¶Daniel visionẽ ꝛ q̃rerẽ intelligẽtiã: ecce stetit i cõspectu meo q̃si species viri. Et audiui vocẽ viri iter Ulai: ꝛ clamauit, ꝛ ait, Gabriel fac intelligere istã visionẽ. Et venit, ꝛ stetit iuxta vbi ego stabã: cũq; venisset, pauẽs corrut i faciẽ meã, ꝛ ait ad me, Intellige fili hoĩs, q̃m in tpe finis cõplebit visio. Cũq; loq̃reꝫ ad me, collapsus sum ꝓnus i terrã: ꝛ tetigit me, et statuit me in gradu meo, dixitq; mihi, Ego ostendã tibi q̃ futura sunt in nouissimo maledictiõis: q̃m hz tẽpus finẽ suũ. ¶Aries quẽ vidisti habere cornua, rex ¶Medoꝝ est atq; ¶Persarũ. ¶Porro hirc⁹ caprarũ: rex ¶Grecoꝝ est. ꝛ cornu grãde q̃ erat iter oculos eiꝰ: ipse est rex primus. Q̃ aũt fracto illo surrexerũt q̃tuor ꝓ eo: q̃tuor reges de gẽte eiꝰ cõsurgẽt, ꝛ nõ in fortitudine eiꝰ. Et post regnũ eoꝝ cũ creuerint iniqtates, consurget rex impudens facie, ꝛ intelligẽs ꝓpositiones ꝛ roborabitur fortitudo eiꝰ, sed nõ in viribꝰ suis: ꝛ supra quã credi põt, vniuersa vastabit, ꝛ ꝓsperabit, ꝛ faciet. Et interficiet robustos, ꝛ ꝓplm sanctoꝝ ꝓm volũtatẽ suã, et dirigeꝫ dolꝰ in manu eiꝰ: ꝛ cor suũ magnificabit, ꝛ in copia rerũ oĩm occidet plurimos: ꝛ ꝺ principẽ principũ cõsurget, et sine manu cõtereꝫ. Et visio vespere ꝛ mane, q̃ dicta est, vera est: tu ergo visionẽ signa, qꝛ post mlꝰtos dies erit. Et ego ¶Daniel lãgui, ꝛ egrotaui ꝓ dies: cũq; surrexissem, faciebã opa regis, et stupebam ad visionem, ꝛ non erat qui interpretaretur.

¶De oratione Danielis. de verbo angeli: et de septuaginta hebdomadibus. Caput. ix.

A ¶In anno ꝓmo Darij filij Assueri de semine medorũ, q̃ ipe rauit sup regnũ Chaldeorũ: Anno vno regni eiꝰ, ego ¶Daniel itellexi i libris numerũ annorũ, de quo factus est sermo dñi ad Jeremiã ꝓphetã: vt cõplerent desolatiõis Jerusalẽ septuagita anni. Et posui faciẽ meã ad dñm deũ meũ, rogarez deprecari in ieiunijs, sacco ꝛ cinere. Et oraui dñm deũ meũ, ꝛ cõfessus sum, ꝛ dixi, Obsecro dñe deꝰ magne ꝛ terribilis, custodiens pactũ ꝛ misericordiã diligẽtibꝰ te ꝛ custodiẽtibꝰ mandata tua. ¶Peccauimꝰ, iniqtatẽ fecimꝰ, impie egimꝰ, ꝛ recessimus ꝛ declinauimꝰ a mãdatis tuis ac iudicijs. ¶Nõ obediimus ꝺuis tuis ꝓphetis q̃ locuti sunt in noĩe tuo regibꝰ nostris, ꝓncipibꝰ nostris, patribꝰ nostris, oĩq; pplo terre. Tibi dñe iustitia: nobis aũt confusio faciei, sicut est hodie viro Juda, ꝛ habitatoribꝰ Jerusalẽ ꝛ oi Jsrl, his q̃ ꝓpe sunt, ꝛ his q̃ pcul i vniuersis terris ad q̃s eiecisti eos ꝓpter iniquitates eoꝝ, i qbꝰ peccauerũt i te dñe. ¶Nobis cõfusio faciei, regibꝰ nostris, ꝓncipibꝰ nostris, ꝛ patribꝰ nostris q̃ peccauerũt: tibi aũt dño deo, nro misericordia ꝛ ꝓpitiatio, qꝛ recessimus a te, ꝛ nõ audiuimꝰ vocẽ dñi dei nri vt ambularemꝰ in lege eiꝰ q̃ posuit nobis ꝓ ꝺuos suos ꝓphetas: Et ois Jsrl ꝓuaricati sunt legẽ tuã, ꝛ declinauerũt ne audirẽt vocẽ tuã: stillauit sup nos maledictio ꝛ detestatio q̃ scripta est i libro ¶Moysi serui dei: qꝛ peccauimꝰ ei, ꝛ statuit sermones suos quos locutꝰ est sup nos ꝛ sup principes nostros qui iudicauerunt nos, vt superinduceret in nos magnũ malum quale nunq̃ fuit sub omni celo, ꝓm quod factuz est in Jerusalem. Sicut scriptũ est in lege ¶Moysi, oĩe malum hoc venit sup nos: ꝛ nõ rogauimus faciẽ tuã dñe deꝰ nr̃, vt reuerteremur ab iniqtatibꝰ nr̃is, ꝛ cogitaremꝰ veritatẽ tuã. Et vigilauit dñs sup malitiã, ꝛ adduxit eã sup nos: iustꝰ dñs deꝰ nr̃ i oĩbus opib⁹ suis q̃ fecit, nõ ei audiuimꝰ vocẽ eiꝰ. Et nunc dñe deꝰ nr̃ q̃ eduxisti pplm tuũ de terra Egypti i manu forti, et fecisti tibi nomẽ ꝓm diẽ hanc, peccauimꝰ, iniqtatẽ fecimus. ¶Dñe i oẽm iustitiã tuã, auertaꝫ obsecro ira tua, ꝛ furor tuꝰ a ciuitate tua Jerusalẽ, ꝛ a monte sancto tuo. ¶Propter peccata eꝝ nr̃a, ꝛ iniqtates patrũ nr̃oꝝ, Jerusalẽ ꝛ pplꝰ tuꝰ in approbriũ sunt oĩb⁹ p circumitũ nostrũ. ¶Nũc ergo exaudi deꝰ noster orationem serui tui, ꝛ preces eius: ꝛ ostẽde faciem tuam super sanctuariũ tuum quod desertũ est. ¶Pro-

pter temetipsum inclina deꝰ meus aurē tuam ⁊ audi: aperi oculos tuos, ⁊ vide desolationē nostrā, ⁊ ciuitatē sup quā in uocatū est nomē tuū. neq; eīm in iustificationib⁹ nostris p̄sternim⁹ p̄ces añ faciē tuā, sed in miseratiōib⁹ tuis multis,
F Exaudi dñe, placare dñe: attēde ⁊ fac, ne moreris propter temetipsum deꝰ meꝰ: q; nomē tuū inuocatū est sup ciuitatem ⁊ sup populū tuū. Cūq; adhuc loquerer, ⁊ orarē, ⁊ cōfiterer peccata mea ⁊ peccata populi mei Israel, vt prosternerē̄ preces meas in conspectu dei mei: adhuc me loquēte in oīone mea, ecce vir Gabriel quē
S. viij. e. viderā ī visione a principio, cito volās tetigit me in tpe sacrificij vespertini. Et docuit me, ⁊ locutus est mihi, dixitq; Daniel, nūc egressus sum vt docerem te, ⁊ itelligeres. Ab exordio precū tuarū egressus est sermo: ego aūt veni vt indicarē tibi: q; vir desideriorū es: tu ergo animaduerte ser-
Matth. xxiiij.b. monē ⁊ intellige visionē. Septuagita hebdomades abbreuiate sunt sup pp̄lm tuū ⁊ sup vrbē sanctā tuā, vt cōsumet̄
Jo.j. g. preuaricatio, ⁊ finem accipiat pctm̄, ⁊ deleat iniqtas, et adducat iustitia sempiterna, ⁊ impleat visio ⁊ pphetia: et vngat sanctꝰ sanctoꝝ. Scito ergo ⁊ animaduerte: ab exitu ser-
G monis vt iterum edificet̄ Jerusalē, vsq; ad Christū ducem hebdomades septem ⁊ hebdomades sexaginta due erūt: ⁊ rursum edificabit platea, ⁊ muri ī angustia tēporū. Et post hebdomades sexaginta duas occidet̄ Christus: et nō erit eius pp̄s q eū negaturꝰ est. Et ciuitatē ⁊ sanctuarium dissi-
Matth. xxiiij.b. pabit pp̄s cū duce venturo: ⁊ finis eiꝰ vastitas, et post finē belli statuta desolatio. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdomada vna: ⁊ in dimidio hebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificiū: ⁊ erit in templo abominatio desolationis: vsq; ad consummationem et finem perseuerabit desolatio.

¶ De apparitione viri vestiti lineis: de michaele ⁊ principibus grecorum atq; persarum. Caput. x.

A Anno tertio Cyri regis Persarū, verbū reuelatum est Danieli cognomēto Baltassar, et verbū verū, ⁊ fortitudo magna: intellexitq; sermonem, intelligētia eīm est opꝰ ī visione. In diebus illis ego Daniel lugebā trū hebdomadarū diebꝰ, panem desiderabilē nō comedi, ⁊ caro ⁊ vinū non introierunt in os meū, sed neq; vnguēto vnctꝰ sum: donec cōplerentur trium hebdomadarū dies. Die aūt vicesima ⁊ quarta mēsis primi erā iuxta fluuiū magnū, q est Tigris. Et leuaui oculos meos, ⁊ vidi: ⁊ ecce vir vnꝰ vestitꝰ lineis, ⁊ renes eius accīB cti auro obrizo: ⁊ corpꝰ eiꝰ q̄si chrysolithꝰ, ⁊ facies eiꝰ velut spēs fulguris: ⁊ oculi eiꝰ vt lāpas ardēs, ⁊ brachia eius: ⁊ q̄ deorsuz sunt, vsq; ad pedes, q̄si species eris candētis: ⁊ vox sermonū eiꝰ vt vox multitudinis. Vidi aūt Daniel ḡ solus visionē: porro viri q erāt mecū nō viderūt, sed terror nimiꝰ irruit sup eos, ⁊ fugerūt ī absc̄ditū. Ego aūt relictus solꝰ vidi visionē grandē hāc: ⁊ nō remānsit in me fortitudo, sed et species mea īmutata est ī me, et emarcui, nec habui quicq̄ viriū. Et audiui vocē sermonē eiꝰ: ⁊ audiēs iacebā ꝓsternatus sup faciē meā, ⁊ vultꝰ meꝰ herebat terre. Et ecce manꝰ
C tetigit me, et erexit me sup genua mea, et sup articulos manuū mearū. Et dixit ad me. Daniel vir desideriorū intellige verba q̄ ego loquor ad te, ⁊ sta in gradu tuo: nūc eīm sum missus ad te. Cūq; dixisset mihi sermonē istū, steti tremēs. Et ait ad me, Noli metuere Daniel: q; ex die primo quo posuisti cor tuū ad intelligēdū: vt te affligeres in conspectu dei tui, exaudita sunt vba tua, et ego veni p̄pter sermones tuos. Princeps aūt regni Persarū restitit mihi viginti et vno diebꝰ ⁊ ecce Michael vnꝰ de principibus primis venit in adiutoriū meū, ⁊ ego remānsi ibi iuxta regē Persaꝝ. Ve-
D ni aūt vt docerē̄ te q̄ vētura sunt pp̄lo tuo ī nouissimis diebus: q̄m adhuc visio in dies. Cūq; loquerer mihi huiuscemodi vbis, deieci vultū meū ad terrā, ⁊ tacui. Et ecce q̄si similitudo filij hoīs tetigit labia mea: ⁊ aperiēs os meū locutus sum, ⁊ dixi ad eū q stabat cōtra me, Dñe mi in visione tua dissolute sunt compages mee, et nihil in me remansit viriū. Et qūo poterit seruus dñi mei loqui cū dño meo: nihil eīm in me remānsit viriū. sz ⁊ halitꝰ meꝰ itercludit. Rursum ergo tetigit me quasi visio hoīs, et confortauit me, et dixit, Noli timere vir desideriorū, pax tibi: cōfortare, et esto robustus. Cūq; loq̄ret̄ mecū, cōualui, et dixi, Loq̄re dñe mi, q; confortasti me. Et ait, Nūqd scis quare venerim ad te: ⁊ nūc reuertar, vt prelier aduersum principē Persarū. Cum eīm egrederer, apparuit princeps Grecorū veniēs. Verūtamē annūtiabo tibi, qō exp̄ssum est in scriptura veritatis: et nemo ē adiutor meꝰ in oīb⁹ his, nisi Michael princeps vester.

¶ Predicit angelus Danieli de regibus persarum: ⁊ de rege q̄ est antichristus qui extolit se contra dominum. Caput. xj.

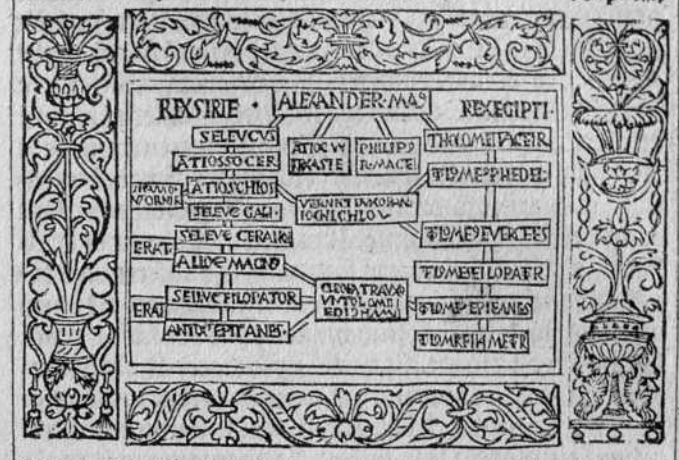

E Go aūt ab āno p̄mo Darij Medi stabā vt cōfortarer ⁊ roborarer. Et nūc veritatē annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in Persa
A side, ⁊ quartꝰ ditabit opib⁹ nimijs sup oēs: ⁊ cū inualuerit diuitijs suis, concitabit oēs aduersum regnum Grecie. Surget vero rex fortis, ⁊ dñabit potestate multa. ⁊ faciet qō placuerit ei. Et cū steterit, cōteret regnū eiꝰ, et dividet in quatuor vētos celi: sz nō in posteros eius, neq; ꝓm potētiā illiꝰ, qua dñatꝰ est. lacerabit eīm regnū eiꝰ etiā ī externos, exceptis his. Et cōfortabit rex austri, et de principib⁹ eiꝰ: p̄ualebit sup eū, ⁊ dñabit ditione. multa eīm dominatio eiꝰ. Et post finē annorū federabunt: filiaq; regis austri veniet ad regē aglonis facere amicitiā, ⁊ non obtinebit fortitudinē brachij, nec stabit semē eiꝰ: ⁊ tradet̄ ip̄a, ⁊ q̄ adB duxerūt eā adolescētes eius, ⁊ q cōfortabāt eā in tēporib⁹: et stabit de germine radicū eiꝰ plātatio. Et veniet cū exercitu, ⁊ īgredi et̄ p̄uinciā regis aglonis: ⁊ abutet̄ eis, et obtinebit. Insup ⁊ deos eoꝝ, ⁊ sculptilia, vasa quoq; p̄tiosa auri et argenti, captiua ducet in egyptū: ipse p̄ualebit aduersus regē aglonis. Et intrabit in regnū rex austri, et reuertet̄ ad terrā suā. Filij aūt eiꝰ p̄uocabunt̄ ⁊ cōgregabūt multitudinē exercituū plurimoꝝ: ⁊ veniet ꝓperās ⁊ inundās: ⁊ reuertetur ⁊ cōcitabit̄, ⁊ q̄ gredi et̄ cū robore eiꝰ. Et p̄uocatꝰ rex austri egredi et̄, ⁊ pugnabit aduersus regē aglonis, ec p̄parabit multitudinē nimiā, ⁊ dabit̄ multitudo in manu eiꝰ. Et capiet multitudinē, ⁊ exaltabit̄ cor eius, ⁊ deījciet multa millia: sz nō p̄ualebit. Cōuertet̄ eīm rex aglonis, ⁊ p̄parabit multitudinē multo maiorē q̄ priꝰ: ⁊ ī fine tēporū annorūq; veniet ꝓperans cū exercitu magno ⁊ opib⁹ nimijs. Et ī tpib⁹ illis multi cōsurgēt aduersus regē austri filij q̄z preuaricatoꝝ pp̄li tui extollent̄ vt īpleāt visionē, ⁊ corruēt. Et veniet rex aglonis, ⁊ q̄portabit aggerē, et capiet vrbes munitissimas: ⁊ brachia austri nō sustinebūt, ⁊ q̄surgēt electi eiꝰ ad resistēdū, ⁊ nō erit fortitudo. Et faciet veniens sup Isa.ix.e. eū iuxta placitū suū, ⁊ nō erit q̄ stet contra faciē eiꝰ: et stabit in terra īclita, ⁊ cōsumet̄ in manu eiꝰ. Et ponet faciē suā vt veniat ad tenēdū vniuersum regnū eiꝰ, ⁊ recta facie cū eo: et filiā femmarū dabit ei, vt euertat illud: ⁊ nō stabit nec illius erit. Et cōuertet faciē suā ad insulas, ⁊ capiet multas, ⁊ cessare faciet principē opprobrij sui, ⁊ opprobriū eiꝰ cōuertet̄D in eum. Et q̄uertet faciē suā ad īperiū terre sue, ⁊ īpinget et corruet, ⁊ nō inuenie et̄. Et stabit ī loco eius vilissimꝰ, et indignꝰ decore regio: ⁊ in paucis diebꝰ cōteret̄, nō in furore nec in p̄lio. Et stabit in loco eiꝰ despectꝰ, ⁊ nō tribuet̄ ei honor regi: ⁊ veniet clā, ⁊ obtinebit regnū ī fraudulentia. Et brachia pugnātis expugnabunt̄ a facie eiꝰ, et conterent̄: insup

A

et dux federis. Et post amicitias, cū eo faciet dolū: & ascendet, & superabit in modico pplo. Et abūdātes et vberes vrbes ingredietur: & faciet q̄ nō fecerūt patres eius: & patres patrū eius: rapinas & predā & diuitias eorū dissipabit, & contra firmissimas cogitationes inibit: & hoc, vsq; ad tempus. Et
E cōcitabit fortitudo eius & cor eius aduersum regē austri ī exercitu magno: & rex austri p̄uocabit ad bellū multis auxilijs & fortib⁹ nimis: & nō stabūt, q; inibunt aduersus eū cōsilia. Et comedētes panē cū eo, cōterent illū, exercitusq; eius opprimet: & cadēt interfecti plurimi. Duoꝝ q̄z regū cor erit vt malefaciāt, & ad mēsem vnā mēdacū loquētur, & nō pficiēt q; adhuc finis ī aliud tps. Et reuertet in terrā suā cū opib⁹ multis: & cor eius aduersum testamentū sanctū, et faciet, & reuertet ī terrā suā. Statuto tpe reuertet, & veniet ad austrū: et nō erit prior sic nouissimū. Et venēt sup eum trieres, & Romani, & p̄cutiet, & reuertet, & ī dignabit cōtra testamentum sanctuarij, & faciet: reuertetur q̄z, & cogitabit aduersum eos q; dereliquerūt testamētū sanctuarij. Et brachia ex eo stabūt, & polluēt sanctuariū fortitudinis, & auferēt iuge sacrificiū: & dabunt abominationē in desolationem. Et impij
F in testamētū simulabūt fraudulēter: pplus aūt sciens deum suū, obtinebit & faciet. Et docti ī pplo docebūt plurimos: et ruēt in gladio & in flāma & in captiuitate et in rapina dierū. Cūq; corruerint, subleuabunt auxilio paruulo: & applicabunt eis plurimi fraudulēter. Et de eruditis ruēt, vt cōflentur: et eligant & dealbent vsq; ad tps p̄finitū: q; adhuc aliud tps erit. Et faciet iuxta voluntatē suā rex, & eleuabitur & magnificabit aduersus oēm deū: & aduersus deū deorū loquetur magnifica, & diriget, donec cōpleat ira cūdta perpetrata quippe est definitio. Et deū patrum suorū non reputabit: & erit ī cōcupiscētijs feminarū, nec quēq̄ deorū curabit:
B q; aduersum vniuersa cōsurget. Deū aūt zDaozim in loco suo venerabit: & deū quē ignorauerūt p̄res eius colet auro, & argēto, & lapide pretioso, rebusq; p̄tiosis. Et faciet vt muniat zDaozim cū deo alieno quem cognouit, & multiplicabit gloriā: & dabit eis potestatem in multis, & terrā diuidet gratuito. Et ī tpe p̄finito p̄liabit aduersus eū rex austri: et q̄si tēpestas veniet cōtra illū rex aquilonis ī currib⁹ & ī equitibus & ī classe magna: & ingredietur terras, et q̄teret & p̄trāsiet. Et introibit ī terrā gloriosam, & multe corruēt: he aut̄ solē saluabunt de manu eius, Edom, & zDoab, & principium filiorum Ammon. Et mittet manū suā in terras: & terra egypti nō effugiet. Et dñabit thesaurorū auri, & argenti, & in oībus p̄tiosis egypti: p Libiā q̄z, & ethiopiam transibit. Et fama turbabit eū ab oriēte & ab aquilone: & veniet in multitudine magna vt cōterat & interficiat plurimos. Et figet tabernaculū suū Apadno iter maria, sup montē iclytū & sanctū: & veniet vsq; ad summitatē eius, & nemo auxiliabitur ei.

¶ De resurrectiōe bonorū & malorū: de eminētia & claritate doctorū: de iudicio dñi. de libro clauso: de signatis sermonibus. Cap. xij.

A Isi tēpore aūt illo consurget zMichael princeps magnus, q; stat p filijs pplī tui: & veniet tps quale nō fuit ab eo ex quo gētes esse ceperunt vsq; ad tps illud. Et in tpe illo saluabit̄ pplus tuus, oīs
Matth. xxiiij. c. q; inuentus fuerit scriptus in libro. Et multi de bis q; dormiunt in terre puluere, euigilabūt: alij in vitā eternā, alij ī opprobriū vt videāt semp. Qui aūt docti fuerint, fulgebūt quasi splēdor firmamēti: & q; ad iustitiā erudiūt multos, q̄si stelle
B in perpetuas eternitates. Tu aūt Daniel claude sermōes, & signa libruū vsq; ad tps statutū: plurimi p̄trāsibūt, & multiplex erit scia. Et vidi ego Daniel, & ecce quasi duo alij stabant: vnus hinc sup ripā fluminis, & alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixit viro q; erat indutus lineis, q; stabat super aquas fluminis, Usquo finis horū mirabiliū: Et audiui virū q; indutus erat lineis, q; stabat sup aquas fluminis, cū eleuasset dexterā & sinistrā suā in celū, & iurasset p viuentē in eternū: q; ī tps & tpa, & dimidiū tpis. Et cū cōpleta fuerit dispersio manus pplī sancti, cōplebunt vniuersa hec. Et ego audiui, & nō intellexi. Et dixi. Dñe mi, quid erit post hec: Et ait, Vade Daniel: quia clausi sunt, signatiq; sermones
E Apoca. x. a. vsq; ad p̄finitū tps, Eligētur & dealbabūtur, & q̄si ignis probabunt multi: & impie agēt impij, neq; intelligēt oēs impij, porro docti intelligēt. Et a tpe cū ablatum fuerit iuge sacrificiū, & posita fuerit abominatio in desolationē: dies mille, ducēti nonaginta. Beatus q; expectat & puenit vsq; ad dies mille trecētos trigita quinq;. Tu aūt Daniel vade ad p̄finitū: & requiesces, & stabis in sorte tua, in finē dierum.

¶ Hucusq; Danielem in hebraico volumine legimus. & cetera que sequunt vsq; ad finē libri: de theodotionis editione translata sunt.

¶ De duobus presbyteris qui concupierunt Susannam: et iudicati sunt a Daniele. Caput. xiij.

T erat vir habitās in Babylone. & nomen eius Joacim: et accepit vxorē noīe Susannā filiam Helcie, pulchrā nimis, & timētē deū. Parētes eīm illius cū essent iusti, erudierunt filiā suā ſm legē zMoysi. Erat aūt Joacim dives valde, et erat ei pomarium vicinū domui sue: & ad ipsum cōfluebant Judei, eo q; esset honorabilior oīm. Et cōstituti sunt duo senes iudices in illo anno, de q⁹ locut⁹ est dñs, Quia egressa est iniqtas de Babylone a senioribus iudicib⁹, q; videbant regere populū. Isti frequētabāt domū Joacim, & veniebant ad eum oēs q; habebāt iudicia. Cū aūt pplus reuertisset p meridiē, ingrediebat Susanna, & deābulabat ī pomario viri sui. Et videbāt eā senes q̄tidie ingredientē, & deābulātē: & exarserūt in cupiscētiā ei⁹. et euerterūt sensum suum, & declinauerūt oculos suos vt nō viderēt celū, neq; recordarent iudiciorū iustorū. Erāt ergo ambo vulnerati amore ei⁹, nec indicauerūt sibi vicissim dolorē suū. erubescebāt eīm indicare sibi cōcupiscētiā suā, volētes cōcūbere cū ea. & obseruabant quotidie solici⁹ videre eā. Dixitq; alter ad alterū, Eamus domum, q; hora prādij est. Et egressi recesserūt a se. Cum reuertissent, venerūt in vnū: & scisciātes ab inuicē causam, cōfessi sunt cōcupiscētiā suā: & tunc in cōmuni statuerunt tps, q̄n eā possent inuenire solā. Factū est aūt, cum obseruarent die aptū, ingressa ē aliq̄n sicut heri & nudiusterti⁹, cū duab⁹ solis puellis, voluitq; lauari ī pomario. estus q̄ppe erat: et nō erat ibi quisq̄, p̄ter duos senes absc̄oditos, & cōtēplantes eā. Dixit ergo puellis, Afferte mihi oleum, & smigmata, & ostia pomarij claudite, vt lauer. Et fecerūt sicut p̄ceperat: clauserūtq; ostia pomarij, & egresse sunt per posticū vt afferrēt q̄ iusserat. nesciebatq; senes intus esse absconditos. Cū aūt egresse essent puelle, surrexerūt duo senes, & accurrerūt ad eā, & dixerūt. Ecce ostia pomarij clausa sunt, et nemo nos videt, & nos ī cōcupiscētia tui sumus: quā ob rem assentire nobis, & cōmiscere nobiscū. q̄ō si nolueris, dicemus cōtra te testimoniū q̄ō fuerit tecū iuuenis, et ob hāc causam emiseris puellas a te. Ingemuit Susanna, et ait, Angustie sunt mihi vndiq;. si eīm hoc egero, mors mihi est: si autē nō egero, nō effugiā manus vestras. Sz melius est mihi absq; opere incidere in manus vestras, q̄ peccare in cōspectu dñi. Et exclamauit voce magna Susanna: exclamauerūt autez senes aduersus eā. Et cucurrit vnus ad ostia pomarij, & aperuit. Cū ergo audissent clamorē famuli domus in pomario, irruerūt p posticū, vt viderēt quidnā esset. Postq̄ autē senes locuti sunt, erubuerūt serui vehemēter: q; nūq̄ dictus fuerat sermo huiuscemodi de Susanna. Et facta est dies

crastina. Cumq; veniſſet populus ad Joacim virũ eius ve-
D nerunt & duo presbyterij pleni iniqua cogitatione aduersus
Suſannam, vt interficerẽt eam. Et dixerũt coram populo,
Mittite ad Suſannã filiam Helcie vxorẽ Joacim. Et sta-
tim miserũt. Et venit cũ parẽtibus, et filijs & vniuersis co-
gnatis suis. Porro Suſãna erat delicata nimis, et pulchra
specie. At iniqui illi iusserunt vt discooperietur (erat enim
cooperta) vt vel sic satiarentur decore ei⁹. Flebãt igitur sui, et
omnes qui nouerant eam. Cõsurgẽtes autem duo presby-
teri in medio populi, posuerunt manus suas super caput
eius. Que flens suspexit ad celum. erat enim cor eius fidu-
ciam habens in dño. Et dixerũt presbyteri, Cum deambu
laremus in pomario soli, ingressa est hec cũ duabus puel-
lis: & clausit ostia pomarij, et dimisit a se puellas. Venitq;
ad eã adolescẽs q erat abscõdit⁹, & cõcubuit cũ ea. Porro
E nos cũ essem⁹ in angulo pomarij: vidẽtes iniqtatẽ cucur-
rimus ad eos, & vidimus eos pariter cõmisceri. Et illũ qui
dem non quiuimus comprehẽdere, quia fortior nobis erat,
et aperto ostio exiliuit: hanc autem cum apprehendissem⁹,
interroganimus quisnam esset adolescens, & noluit indica-
re nobis huius rei testes sumus. Credidit eis multitudo
quasi senibus & iudicibus populi, & condẽnauerunt eam ad
mortem. Exclamauit autẽ voce magna Suſanna, et dixit,
Deus eterne, qui absconditorum es cognitor, qui nosti om
nia anteqũ fiant, tu scis quoniam falsum testimonium tule-
runt cõtra me: & ecce morior, cum nihil horum fecerim que
isti malitiose composuerũt aduersum me. Exaudiuit autez
dominus vocem eius. Cumq; duceretur ad mortem, susci
tauit dominus spiritum sanctum pueri iunioris, cuius no-
men Daniel: et exclamauit voce magna, Mundus ego sum
F a sanguine huius. Et conuersus omnis populus ad eum,
dixit, Quis est iste sermo quem tu locutus es? Qui cum sta
ret in medio eorum, ait, Sic fatui filij Jsrael, non iudican-
tes, neq; quod verum est cognoscentes, condemnastis filiã
Jsrael? Reuertimini ad iudicium, quia falsum testimo-
nium locuti sunt aduersus eam. Reuersus est ergo popu-
lus cum festinatione, & dixerunt ei senes, Veni, & sede in me-
dio nostrum, & indica nobis: quia tibi deus dedit honorem
senectutis. Et dixit ad eos Daniel, Separate illos ab inui
cem procul, et dijudicabo eos. Cum ergo diuisi essent alter
ab altero, vocauit vnum de eis, et dixit ad eum, Jnueterate
dierum malorum, nunc venerunt peccata tua que opera-
Exodi xxiij.a. baris prius, iudicans iudicia iniusta, innocẽtes opprimẽs
et dimittens noxios, dicente domino, Jnnocẽtem & iustum
non interficies. Nunc ergo si vidisti eam, dic sub qua arbo-
Comfic re videris eos colloquentes sibi. Qui ait. Sub schino. Di-
xit autem Daniel, Recte mentitus es in caput tuum: ecce
enim angelus dei accepta sententia ab eo, scindet te mediũ.
Et amoto eo, iussit venire alium, et dixit ei, Semen Cha-
naan, et non Juda, species decepit te, & concupiscentia sub-
uertit cor tuum, sic faciebatis filiabus Jsrael, & ille timen-
G tes loquebantur vobis: sed filia Juda non sustinuit iniqui-
tatem vestram, Nunc ergo dic mihi sub qua arbore com-
Cnana o prehenderis eos loquentes sibi? Qui ait, Sub prino. Di-
prino xit autez ei Daniel, Recte mentitus est, & tu in caput tuũ:
manet enim angelus domini gladium habens, vt secet te
medium, et interficiat vos. Exclamauit itaq; omnis cetus
voce magna, et benedixerunt deum qui saluat sperantes in
se. Et consurrexerunt aduersus duos presbyteros (convi-
cerat enim eos Daniel ex ore suo falsum dixisse testimo-
Deuter. xix.d. nium) fecerunt q; eis sicut male egerant aduersus proximã,
vt facerent sm legem Moysi: & interfecerunt eos, & salua-
tus est sanguis innocens in die illa. Helcias autem, & vxor
eius laudauerũt deum pro filia sua Suſanna cum Joacim
marito eius, & cognatis omnibus: quia non esset inuenta in
ea res turpis. Daniel autem factus est magnus in conspe-
ctu populi a die illa, & deinceps. Et rex Astyages appositus
est ad patres suos, & suscepit Cyrus Perses regnum eius.

Daniel bel destruxit: draconem interfecit: et mittitur in lacũ leo-
num vbi Abachuc sibi prandium fecit. Caput xiiij.

ERat aũt Daniel conuiua regis, & honorat⁹ sup
oẽs amicos ei⁹. Erat quoq; idolũ apud Baby- A
lonios noie Bel: & ipẽdebant in eo p dies singu-
los, sile artabe duodecim, & oues q̃draginta, vi-
niq; amphore ser. Rex quoq; colebat eũ, & ibat p singulos
dies adorare eũ: porro Daniel adorabat deũ suum. Dixit
q; ei rex, Quare non adoras Bel? Qui rñdẽs, ait ei, Quia
non colo idola manufacta, sed viuẽtẽ deũ q creauit celum &
terrã, & habet potestatẽ oĩs carnis. Et dixit rex ad eũ, Nõ-
ne videt tibi esse Bel viuẽs de⁹? An nõ vides quãta come- B
dat & bibat q̃tidie? Et ait Daniel arridens, Ne erres rex.
Iste est eñ intrinsec⁹ luteus, & forinsec⁹ ereus, neq; come-
dit aliq̃n. Et iratus rex vocauit sacerdotes eius, et ait eis nisi
dixeritis mihi quis est iste q comedat impẽsas has, morie-
mini. Si aũt ostẽderitis qm̃ Bel comedat hec, moriet Da-
niel, quia blasphemauit in Bel. Et dixit Daniel regi, Fiat
iuxta verbũ tuũ. Erãt aũt sacerdotes Bel septuaginta, ex-
ceptis vxoribus & paruulis & filijs. Et venit rex cũ Daniele
in tẽplum Belis. Et dixerunt sacerdotes Belis, Ecce nos
egrediemur foras: & tu rex, pone escas, & vinũ misce, & clau C
de ostiũ, & signa annulo tuo: & cũ ingressus fueris mane, nisi
inueneris oĩa comesta a Bel, morte moriemur, vel Daniel
q mẽtit⁹ est aduersum nos. Cõtẽnebãt aũt, q̃ fecerant sub
mẽsa abscõditũ introitũ, & p illũ ingrediebãtur semp, & deno
rabant ea. Factũ est igit̃ post q̃ egressi sunt illi, et rex posuit
cibos ante Bel: precepit Daniel pueris suis, et attulerunt
cinerẽ, & cribrauit p totũ tẽplũ cora rege: & egressi, clauserũt
ostiũ: & signãtes annulo regis, abierũt. Sacerdotes aũt in-
gressi sunt nocte iuxta consuetudinẽ suã, & vxores, & filij eo-
rũ: & comederũt oĩa, & biberũt. Surrexit aũt rex primo di- D
luculo, & Daniel cum eo. Et ait rex, Saluane sunt signacu-
la Daniel? Qui rñdit, Salua rex. Statimq; cũ aperuisset
ostiũ, intuit⁹ rex mẽsam, exclamauit voce magna, Magn⁹
es Bel, & nõ est apud te dolus quisq̃. Et risit Daniel: & te-
nuit regẽ, ne ingrederet intro, & dixit, Ecce pauimentũ, ani-
maduerte cui⁹ vestigia sunt hec. Et dixit rex, Video vesti- E
gia virorũ, & mulierũ: & infantiũ. Et iratus est rex. Tunc ap-
prehẽdit rex sacerdotes, & vxores & filios eor: & ostẽderunt
ei abscondita ostiala p q̃ ingrediebant, & cõsumebãt q̃ erant
sup mensam. Occidit ergo illos rex, & tradidit Bel in pote-
statem Danielis: q subuertit eũ, & tẽplũ ei⁹. Et erat draco
magnus in loco illo, & colebãt eum Babylonij. Et dixit rex
Daniel, Ecce nũc nõ potes dicere q: iste nõ sit deus viuẽs
adora ergo eũ. Dixitq; Daniel regi, Dñm deũ meũ ado-
ro: q: ipse est de⁹ viuẽs, iste aũt nõ est de⁹ viuẽs. Tu autem
rex da mihi potestatẽ, & interficiã draconẽ absq; gladio & fu-
ste. Et ait rex, Do tibi. Tulit ergo Daniel picẽ, & adipem,
et pilos, & coxit pariter: fecitq; massas, & dedit in os draco-
nis, & dirupt⁹ est draco. Et dixit Daniel, Ecce quẽ coleba-
tis. Qo cũ audissent Babylonij, indignati sunt vehemen-
ter: & cõgregati aduersum regẽ, dixerũt, Judeus factus est
rex: Bel destruxit, draconẽ interfecit, & sacerdotes occidit.
Et dixerũt cũ venissent ad regẽ, Trade nobis Danielem,
alioquin interficiem⁹ te, & domũ tuã. Vidit ergo rex qõ ir-
ruerent in eũ vehemẽter: & necessitate cõpulsus tradidit eis F
Danielẽ. Qui miserũt eũ i lacũ leonũ, & erat ibi dieb⁹ sex.

Porro in lacu erant leones septē, & dabant eis duo corpora quotidie: & due oues: & tūc non data sunt eis, vt deuorarēt Danielē. Erat aūt Habacuc ppheta, in Judea, & ipe coxerat pulmentum, & intriuerat panes in alueolo: & ibat in cāpū vt ferret messorib⁹. Dixitq; angel⁹ dñi ad Habacuc, Fer prandiū quō habes, in Babyloně Danieli, q est in lacu nescio. Et apprehēdit eū angelus dñi in vertice ei⁹, et portauit eū capillo capitis sui, posuitq; eū in Babyloně super lacū in ipetu spirit⁹ sui. Et clamauit Habacuc, dicēs, Daniel serue dei, tolle prādium quō misit tibi deus. Et ait Daniel, Recordat⁹ es mei de⁹, & nō dereliquisti diligentes te. Surgensq; Daniel comedit. Porro angelus dñi restituit Habacuc cōfestim in loco suo. Venit ergo rex die septimo, vt lugeret Danielem: & venit ad lacū, & introspexit, et ecce Daniel sedens in medio leonū, & exclamauit voce magna rex dicēs, Magn⁹ es dñe de⁹ Danielis. Et extraxit eū de lacu leonū. Porro illos qui perditionis eius causa fuerāt, intromisit in lacum, et deuorati sunt in momento coram eo.

S Ezech. viij.b.

¶ Explicit Daniel propheta.

¶ Incipit prologus in libum duodecim prophetarum.

Non idem ordo est duodecim prophetarum apud Hebreos: qui est apud nos. Unde fm id quod ibi legitur: hic quoq; dispositi sunt. Osee cōmaticus est: et quasi per sententias loquens. Joel planus in principijs: in fine obscurior. Et vsq; ad Malachiam: habēt singuli ppietates suas: quem Esdram scribam: legisq; doctorem Hebrei autumant. Et quia longū est nūc de oībus dicere: hoc tantū vos o Paula & Eustochiū admonitas volo: vnum libum esse duodecim pphetarum: Et Osee synchrynū Elate: Malachiū vero Aggei et zachrie fuisse tēporibus. In quibus aūt tēpus nō prefertur in titulo: sub illis eos regibus prophetasse sub quibus & hi qui ante eos habent titulos: prophetauerunt.

¶ Alius prologus.

Hegule sunt he q̄b⁹ significationib⁹ nominū: ad quas trib⁹ p pphetas sermo dñi dirigatur. Quotiescunq; ad decem trib⁹ tenditur pphetia: sub his noibus designantur: id est Ephraim: Samaria: Israel: Joseph: Jezrael: Bethel: Bethauē: & interdum Jacob. Quando aūt ad duas loquitur trib⁹: sub his noibus sermo pfertur: id est Juda: Jerusalem: Beniamin: domus David: & interdū Jacob. Alli quoties Israel: ad totas duodecim trib⁹ refertur. Dupler est apd Hebreos sententia de his quatuor versibus: qui in capite sunt prenotati. Plerīq; enim dicunt quod ab Esdra scriba in omnib⁹ pphetis sic fuerit titulatum: vt prescripto vnuscuiusq; nomine pphetia cuius sit sequens. noscatur. Ipse est autem Esdras qui vltimus pphetarum: Malachie nomine: scribitur. Alij vero dicunt quod ab ipsis prophetis per spiritum sanctum: vt cetera: sunt conscripta.

¶ Prefatio Hieronymi in Osee prophetam.

Temporibus Osie: & Joathan: Achaz: & Ezechie regū Juda: et Jeroboam filij Joas regis Israel: Osee filius Beeri: ad pphetam dicēdā: spiritu sancto repletus est. De memorato itaq; numero regum: Achaz rex Juda: et Jeroboam rex Israel dominum derelinquētes: vt historie regum & Paralipomenon indicant: etiam Israel idolatrie crimen imperio ac potestate sua admittere coegerunt. Propter quod deus ad Osee hec locutus est: dicens: Accipe tibi vxorē fornicariam siue fornicationum: & fac tibi filios fornicationis. Fornicariam itaq; non elocati corporis meretricem: sed gentē dēū ignorantē appellat: que de dei creatoris sui amore contēpto: simulachrorum se subiecit desideriis. Sed cum dei precepto propheta in hac reparuisset: conceptū ex ea filiū: Jezrahel precepit noiare: deo pollicente: post breue tempus sanguinē Jezrahel in domo Jehu vindicare. cuius pmissiōis hec causa est: Jehu per Eliseū in regem unctō ad defendendū sanguinē Naboth ciuis Jezrahel: qui tūc ipis metropolis erat. quem Jezabel Achab regis Israel vxor interemerat: sicut, regum historia exponit: is cum grauiter iuxta diuinum preceptum vindicandi sanguinis causa: in omnem memorati domum desentisset: hoc peracto dominum dereliquisse inuentur. cuius pronepote Jeroboā (qui lectione comprehensus est) origīnis sue facta imitante: accontra dei precepta et religionē cū populo Israel agēte. sanguis Naboth: qui in loco certe Jezrahel fuerat profusus: in domo Jehu patris memorati Jeroboam pro peccato redundaturus significatur. Hinc factum est vt tra dei in populo Israel per denuntiationem prophete: processura diceretur: Domui autem Jude misericordia lectione comprehensa: ob hoc promissa est: quia Ezechias rex Juda filius Achaz sublatis idolis q̄ tā pater ei⁹ q̄s ceteri reges cōsecrauerant: tēplū dei purgasse & purificasse monstratur.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

Osee crebro noiat ephraim samariā: Joseph Jezrahel et vxorem fornicariā & fornicationis filios & adulteram cubiculo clausam mariti multo tpe sedere viduā: & sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit liber Osee prophete.

¶ Accipit Osee vxorem fornicariā: & de ea tres pueros generat: sex duos filios & vnā filiam: cucurrit ad ecclesiam iuda et Jerusalē: et fiunt vnum ouile et vnus pastor. ¶ Caput. j.

A Verbū dñi qō factū est ad Osee filiū Beeri in dieb⁹ Ozie, Joathā, Achaz, Ezechie regū Juda, & in dieb⁹ Jeroboā filij Joas regis Israel. Principium loquendi dñi in Osee: & dixit dñs ad Osee, Vade, sume tibi vxorē fornicationū, & fac tibi filios fornicationis: q̄ fornicās fornicabitur terra a dño. Et abiit, et accepit Gomer filiā Debelaim: & concepit, & peperit ei filiū. Et dixit dñs ad eū, Voca nomē eius Jezrahel: q̄m adhuc modicū, & visitabo sanguinē Jezrahel sup domū Jehu, et quiescere faciā regnū dom⁹ Israel. Et in illa die conterā arcum Israel in valle Jezrahel. Et concepit adhuc, & peperit filiā. Et dixit ei, Voca nomē ei⁹ Absq; misericordia: quia nō addā vltra misereri domui Israel, sed obliuione obliuiscar eorū. Et domui Juda miserebor, & saluabo eos in dño deo suo: & nō saluabo eos in arcu & gladio & in bello & in equs & in equitibus. Et ablactauit eā q̄ erat absq; misericordia. Et concepit, & peperit filiū. Et dixit. Voca nomē ei⁹, Non populus me⁹, q̄: vos nō populus me⁹, & ego nō ero vester. Et erit numerus filiorū Israel, q̄si arena maris q̄ sine mensura est, & nō numerabit. Et erit in loco vbi dicetur eis, Nō populus me⁹ vos: dicet eis, Filij dei viuētis. Et cōgregabuntur filij Juda, & filij Israel pariter: & ponent sibimet caput vnum, & ascendent de terra: q̄ magnus dies Jezrahel.

A
B
C
D

¶ De vocatione Israel ad penitentiam & cōlcationem si peniteat: de captiuitate iudē: de cessatione festorum propter idola: de consolatione liberatiōis propter baptismū & penitentiam: de federe & pace credentiū: de desponsatione & conuersatione iudeorum. Cap. ij.

Dicite fratrib⁹ vestris, Populus meus: & sorori vestre, Misericordiā cōsecuta. Judicate matrem vestrā, iudicate: q̄m ipsa nō vxor mea, & ego non vir ei⁹, Auferat fornicationes suas a facie sua, & adulteria sua de medio vberū suorū: ne forte expoliē eā nudam, & statuā eā fm diē natiuitatis sue: & ponā eā quasi solitudinē, & statuā eā velut terrā inuiā, & interficiā eā siti. Et filioꝝ illi⁹ nō miserebor: q̄m filij fornicationū sunt, q̄: fornicata est mater eorū, cōfusa est q̄ cōcepit eos, q̄: dixit, Vadā post amatores meos q dāt panes mihi & aquas meas, lanam meā et linū meū, oleū meū & potū meū. Propter hoc ecce ego sepiā viā tuā spinis, & sepiā eā maceria: et semitas suas nō inueniet. Et sequet amatores suos, & non apprehendet eos: et queret eos, et nō inueniet: et dicet, Vadam et reuertar ad virū meū priorē: q̄ bene mihi erat tūc magis q̄ nūc. Et hec nesciuit q̄ ego dedi ei frumētū, et vinū, & oleū, et argētum multiplicaui ei, & aurū q̄ fecerūt Baal. Idcirco cōuertar, & sumā frumentū meū in tpe suo, et vinū meum in tpe suo, et liberabo lanā meā & linū meū q̄ operiebāt ignominiā ei⁹. Et nūc reuelabo iustitiā ei⁹ in oculis amatorum ei⁹: et vir nō eruet eā de manu mea. et cessare faciam oē gaudiū ei⁹, solēnitatē ei⁹, neomeniā ei⁹, sabbathū eius, & oia festa tpa eius. Et corrūpā vineā ei⁹, et ficum eius: de quibus

A
B

dixit,

dixit, ✠ Mercedes he mee sunt, quas dederunt mihi amatores mei. Et ponã eã in saltum, ⁊ comedet eã bestia agri. Et visitabo sup eã dies Baalim, qb⁹ accẽdebat incẽsum, et ornabaꝫ in aure sua ⁊ monili suo, ⁊ ibat post amatores suos, ⁊ mei obliuiscebaꝫ, dicit dñs. ¶Propꝫ hoc, ecce ego lactabo eã, ⁊ ducã eã i solitudinẽ: ⁊ loquar ad cor ei⁹. Et dabo ei vinitores ei⁹ ex eodẽ loco, ⁊ vallẽ Achor ad aperiẽdã spẽ, et canet ibi iuxta dies iuuentutis sue ⁊ iuxta dies ascensionis sue de terra Egypti. Et erit in die illa, ait dñs: vocabit me Vir me⁹, ⁊ nõ vocabit me vltra Baalim. Et auferã nomina Baalim de ore ei⁹, ⁊ non recordabiꝫ vltra nois eorũ. Et percutiã cũ eis fedus in die illa cũ bestia agri, et cũ volucre celi, ⁊ cũ reptili terre: ⁊ arcũ ⁊ gladiũ, ⁊ bellũ cõteram de terra: ⁊ dormire eos faciã fiducialiter. Et sponsabo te mihi in sempiternũ: ⁊ spõsabo te mihi in iustitia ⁊ iudicio, ⁊ i misericordia, ⁊ in miserationib⁹. ⁊ spõsabo te mihi i fide: ⁊ scies qꝛ ego dñs. Et erit in die illa: exaudiã dicit dñs, exaudiam celos, ⁊ illi exaudiẽt terrã. Et terra exaudiet triticum et vinum, et oleum: ⁊ hec exaudient Jezrahel. Et seminabo eaz mihi in terrã, ⁊ miserebor eius que fuit absqꝫ misericordia. Et dicam, ✠ Non populo meo, ¶Populus meus es tu: ⁊ ipse dicet. ✠ Deus meus es tu.

¶ De populo iudeorum derelicto a domino ⁊ mercede conducto dimisso iudeo: et expectante messiam: ⁊ de remissione eius ad christum in nouissimis diebus. Caput.iij.

A ET dixit dñs ad me, Adhuc vade, et dilige mulierẽ dilectã amico et adulterã: sicut diligit dñs filios Jsrael, ⁊ ipsi respiciũt ad deos alienos, et diligũt vinacia vuarũ. Et fodi eam mihi quindecim argenteis, ⁊ coro hordei, ⁊ dimidio coro hordei: et dixi ad eã. ✠ Dies multos expectabis me: nõ fornicaberis, ⁊ non eris viro: sed ⁊ ego expectabo te. quia dies multos sedebũt filij Jsrael sine rege, et sine principe, ⁊ sine sacrificio, et sine altari, ⁊ sine ephod, ⁊ sine theraphim. Et post hec reuertentur filij Jsrael, ⁊ querẽt dñm deũ suũ, ⁊ ✠ Dauid regẽ suum: et pauebũt ad dñm, ⁊ ad bonum eius in nouissimo dierum.

¶ Propter peccata populi desolatur terra: ⁊ repellitur Jsrael: increpantur sacerdotes: quia subuertunt populum: ⁊ populum prohibent idolis: et Judas ab idolis prohibetur. Caput.iiij.

A AUdite verbũ dñi filij Jsrael, qꝛ iudiciũ dño cum habitatorib⁹ terre: nõ est eñ veritas, ⁊ nõ est misericordia, ⁊ nõ est scientia dei in terra. ✠ Maledictũ, ⁊ mẽdaciũ, ⁊ homicidiũ, ⁊ furtum, ⁊ adulterium inundauerũt, ⁊ sanguis sanguinem tetigit. ¶Propter hoc lugebit terra, ⁊ infirmabiꝫ ois qui habitat in ea, in bestia agri, ⁊ in volucre celi: sed ⁊ pisces maris congregabunꝫ. B Verũtamẽ vnusquisqꝫ nõ iudicet, ⁊ nõ arguaꝫ vir: populꝰ eñ tuus sicut hi qꝫ tradicunt sacerdoti. Et corrues hodie, ⁊ corruet etiã ꝓpheta tecũ: nocte tacere feci matrẽ tuã. Conticuit populus me⁹, eo qõ nõ habuerit sciẽtiã: quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi: et oblita es legis dei tui, obliuiscar filiorũ tuoꝝ et ego. Scõm multitudinẽ eorũ sic peccauerũt mihi: ⁊ gloriã eorũ in ignominiã cõmutabo. ¶Peccata populi mei comedẽt, ⁊ ad iniqtatẽ eoꝝ subleuabũt animas eorũ. Et erit sicut ppl's, sic sacerdos: ⁊ visitabo sup cũ vias ei⁹, ⁊ cogitationes ei⁹ reddã ei. Et comedẽt, ⁊ nõ saturabũtur: fornicati sunt, et nõ cessauerũt: qm̃ dñm dereliquerũt in nõ custodiendo. Fornicatio, et vinũ, et ebrietas auferũt cor. ¶Populus me⁹ in ligno suo interrogauit, ⁊ baculus ei⁹ annũtiauit ei: spũs eñ fornicationum decepit eos, ⁊ fornicati sunt a deo suo. Super capita mõtium sacrificabãt, ⁊ sup colles accẽdebãt thymiama: subtus quercũ ⁊ populũ ⁊ therebinthũ: quia bona erat vmbra eius. Jdeo fornicabũtur filie vestre, ⁊ spõse vestre adultere erũt. Nõ visitabo sup filias vestras cũ fuerint fornicate, et sup spõsas vestras cũ adultauerint: qm̃ ipsi cũ meretricibus cõuersabanꝫ, ⁊ cũ effeminatis sacrificabãt, ⁊ populus non intelligens vapulabit. Si fornicaris tu Jsrael, non delinquat saltem Juda: ⁊ nolite ingredi in Galgala, ⁊ ne ascẽderitis in Bethauen: neqꝫ iuraueritis. Viuit dñs. Quoniã sicut vacca lasciuiens declinauit Jsrael: nunc pascet eos dominus qsi agnũ i latitudine. ¶Particeps idolorꝫ Ephraim dimitte eum. Separatum est conuiuium eorũ, fornicatione fornicati sunt: dilexerũt afferre ignominiã protectores eius. Ligauit eũ spũs in alijs suis ⁊ cõfundenꝫ [illegible] icijs suis.

¶ Sermo dñi cõtra sacerdotes seducentes: et populum seductus: ⁊ qꝛ deum non placant hostijs quicũ factis offendunt: ⁊ qꝛ populus frustra querit humanum auxilium cui dñs aduersatur. Caput.v.

A AUdite hoc sacerdotes, ⁊ attẽdite dom⁹ Jsrael, et dom⁹ regis auscultate: quia vobis iudicium est, qm̃ laqueus facti estis speculationi, ⁊ sicut rete expansum super Thabor. Et victimas declinastis in profundũ: ⁊ ego eruditor omniũ eorum. Ego scio Ephraim, et Jsrael nõ est absconditus a me: quia nunc fornicatus est ephraim, contaminatus est Jsrael. B ✠ Non dabũt cogitationes suas vt reuertantur ad deũ suum: quia spiritus fornicationũ in medio eorũ, ⁊ dñm nõ cognouerunt. Et respõdebit arrogantia Jsrael in facie ei⁹: ⁊ Jsrael ⁊ ephraim ruent in iniquitate sua, ruet etiã Judas cum eis. Jn gregibus suis ⁊ in armẽtis suis vadent ad querẽdum dñm, et nõ inuenient: ablatꝰ est ab eis. Jn dño preuaricati sunt, quia filios alienos genuerũt: tũc deuorabit eos mensis cum patribus suis. C Clangite buccina in Gabaa, tuba in ✠ Rama: vlulate in Bethauen, post tergum tuũ Beniamin. Ephraim in desolatione erit in die correptionis: in tribub⁹ Jsrl' ostendi fidẽ. Facti sunt principes Juda quasi assumẽtes terminum: super eos effundam quasi aquã irã meã. Calũniã patiens est ephraim, fractus iudicio: quoniam cepit abire post sordes. D Et ego quasi tinea ephraim: et quasi putredo domui Juda. Et vidit ephraim languorem suorum, ⁊ Judas vinculum sum: et abijt ephraim ad Assur, ⁊ misit ad regem vltorem: ⁊ ipse nõ poterit sanare vos, nec soluere poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leena Ephraim, ⁊ quasi catulus leonis domui Juda: ego ego capiam et vadam: tollam, ⁊ non est qui eruat. Uadẽs reuertar ad locum meũ: donec deficiatis, ⁊ queratis faciem meam.

¶ De triduo passionis et natiuitatis christi qꝫ a sacerdotibus prodãt iniquitas. Caput.vj.

A IN tribulatione sua mane cõsurgẽt ad me. Venite ⁊ reuertamur ad dñm: quia ipse cepit, et sanabit nos: percutiet, et curabit nos. Uiuificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos, et viuemus in cõspectu ei⁹. Sciem⁹, sequemurqꝫ vt cognoscamus dñm: quasi diluculũ preparatꝰ est egressus eius, et veniet quasi imber nobis, tem poraneus et serotinus terre. B Quid faciã tibi Ephraim: quid faciã tibi Juda: misericordia vestra qsi nubes matutina, quasi ros mane ptransiens. ¶Propter hoc dolaui in ꝓphetis, occidi eos in verbis oris mei: ⁊ iudicia tua quasi lux egrediẽtur. Quia misericordiã volui, ⁊ nõ sacrificiũ: ⁊ scientiã dei plus qꝫ holocausta. Ipsi aũt sicut Adam trãsgressi sunt pactum ibi preuaricati sunt in me. Galaad ciuitas operãtiũ idolũ, supplantata sanguine. Et quasi fauces virorũ latronũ, particeps sacerdotum, in via interficientiũ pergẽtes de Sichem: qꝛ scelus operati sunt. Jn domo Jsrael vidi horrendum: ibi fornicationes Ephraim, contaminatus est Jsrael. Sed ⁊ iuda pone messem tibi, cum conuertero captiuitatem populi mei.

¶ Quod Jerusalem fauore Jeroboam exarsit ad idololatriam: arguit ephraim: ⁊ qꝫ simuletur gentibus: nec reuertatur per penitentiam: sua detrimẽta nõ videt: ⁊ quasi columba perdit pullos: ⁊ cedetur pro clamore peccatorum: arguitur de apostasia ⁊ idololatria: de ingratitudine: de gula: de dolosa infestatione dei: nec reuertuntur ad penitentiam. Caput.vij.

A CUm sanare vellem Jsrael, reuelata est iniqtas Ephraim ⁊ malitia Samarie, quia operati sũt mẽdaciũ: ⁊ fur ingressus est spoliãs, latrunculus foris. Et ne forte dicãt in cordibus suis oẽm malitiã eoꝝ me recordatũ: nũc circũdederũt eos adinuẽtiones sue, coram facie mea facte sunt. Jn malitia sua letificauerunt regẽ: ⁊ in mẽdacijs suis principes. Oẽs adulterãtes, quasi cliban⁹ succẽsus a coquẽte: quieuit paululũ ciuitas a cõmistione fermẽti donec fermẽtaret totum. B ✠ Dies regis nostri, ceperũt principes furere a vino: extendit manum suã cũ illu

Roma. ix.e. ſ.pe.q̃.b.

D

D

E Isaie xxiij.a.

D

C Mauh. ix.b.xij.a. Eccles iiij.d. ſ. Regũ xv e.

D

soribus. Quia applicauerunt quasi clibanū, cor suum, cum insidiaret eis: tota nocte dormiuit coquens eos, mane ipse succēsus quasi ignis flāme. Oēs calefacti sunt q̄si clibanus, ꝛ deuorauerūt iudices suos: oēs reges eor̄ ceciderunt, non est qui clamet in eis ad me. Ephraim in populis ipse commiscebat: Ephraim fact⁹ est subcinericiꝰ panis, q̄ nō reuersatur. Comederūt alieni robur eiꝰ, ꝛ ipse nescuit: sed ꝛ cani effusi sunt in eo, ꝛ ipse ignorauit. Et humiliabitur superbia Israel i facie eiꝰ: nec reuersi sunt ad dñm deū suū, ꝛ nō q̄sierūt eū in oibus his. Et fact⁹ est Ephraim q̄si colūba seducta, nō habēs cor: Egyptū inuocabant, ad Assyrios abierunt. Et cū pfecti fuerint, expādā sup eos rete meum: quasi volucrē celi detrahā eos, cedā eos ſm auditionē cet⁹ eorū.

D Ue eis, q̄m recesserūt a me: vastabūtur, q̄ preuaricati sunt in me: ꝛ ego redemi eos, ꝛ ipsi locuti sunt cōtra me mendacia. Et nō clamauerūt ad me in corde suo, sed vlulabāt in cubilibus suis: sup triticū ꝛ vinū ruminabāt, recesserūt a me. Et ego erudiui eos, ꝛ cōfortaui brachia eor̄: ꝛ in me cogitauerunt malitiam. Reuersi sunt, vt essent absq̄ iugo: facti sunt q̄si arcꝰ dolosus: cadēt in gladio principes eorū, a furore lingue sue. ista subsannatio eorum in terra Egypti.

C Predicit samaria cū vitulo suo ꝛ populū destruendū per Nabuchodonosor ppter cās plurimas ꝛ vbes iuda cōcernādas. C. viij.

A S gutture tuo sit tuba quasi aquila sup domum dñi: pro eo q̄ trāsgressi sunt fedus meū, et legē meā puaricati sunt. ad me inuocabūt, Deꝰ meus cognouimꝰ te Israel. Proiecit Israel bonū, inimicus psequet eū. Ipsi regnauerūt, ꝛ nō ex me: principes extiterūt, ꝛ nō cognoui: aurū suū, ꝛ argētū suū fecerūt sibi idola, vt iterirēt: piectꝰ est vitulus tuꝰ Samaria, iratus est furor meꝰ in eis. vsq̄quo nō poterūt emūdari? Quia ex Israel ꝛ ipse est: artifex fecit illū, ꝛ nō est deꝰ: q̄m in aranearū telas erit vitulus Samarie. Quia ventū seminabūt, ꝛ turbinem metēt: culmus stās nō est in eo, germē nō faciet farinā: q̄d et si fecerit, alieni comedent eā. Deuoratꝰ est Israel: nūc factus est in nationibꝰ q̄si vas immūdū. Quia ipsi abscēderunt ad Assur, onager solitarius sibi: Ephraim munera dederunt amatoribus suis. Sed ꝛ cū mercede cōduxerint nationes, nūc cōgregabo eos: ꝛ quiescent paulisper ab onere regis et principū. Quia multiplicauit Ephraim altaria ad peccandū: facte sunt ei are in delictū. Scribā ei multiplices leges meas q̄ velut aliene cūputate sunt. Hostias offerēt: immo labūt carnes ꝛ comedēt, ꝛ dñs nō suscipiet eas: nunc recordabit iniquitatis eorū, ꝛ visitabit peccata eorū, ipsi in Egyptū quertent. Et oblitus est Israel factoris sui, ꝛ edificauit delubra: ꝛ Judas multiplicauit vrbes munitas, et mittam ignem in ciuitates eius, et deuorabit edes illius.

C Prophetat famē samarie ꝛ reprobationem sacrificiorum ꝛ captiuitatem Israel: prophetas suos deceptos: filias dicit a patribus degenerare, et imprecatur sterilitatem parentibus corrumpentibus illos. Caput. ix.

A Oli letari Israel, noli exultare sicut ppl̄s: quia fornicatꝰ es a deo tuo, dilexisti mercedem super oēs areas tritici. Area ꝛ torcular nō pascet eos ꝛ vinū mētiet eis. Nō habitabūt in terra dñi: reuersus est Ephraim in egyptum, et in Assyrijs pollutum comedit. Nō libabunt dño vinum: ꝛ nō placebūt ei: sacrificia eor̄ q̄si panis lugētiū. oēs q̄ comedēt eū, cōtaminabuntur: q̄ panis eor̄ anime ipsor̄, non intrabit in domum dñi.

B Quid facietis in die solēni, in die festiuitatis dñi? Ecce em̄ profecti sunt a vastitate: Egyptus cōgregabit eos, Memphis sepeliet eos: desiderabile argētū eor̄ vrtica hereditabit, lappa in tabernaculis eorū. Venerūt dies visitationis, venerūt dies retributionis: scitote Israel stultū pphetam, insanū virū spiritualē, ppter multitudinē iniquitatis tue, et multitudinē amētie. Speculator ephraim cum deo meo: ppheta laqueus ruine fact⁹ est sup oēs vias eiꝰ, insania in domo dei eiꝰ. Profunde peccauerūt, sicut i diebꝰ Gabaa: recordabit iniqtates eor̄, ꝛ visitabit peccata eorum. Quasi vuas in deserto inueni Israel: quasi prima poma ficulnee in cacumine eiꝰ vidi pres eor̄: ipsi aūt intrauerūt ad Beelphegor, ꝛ abalienati sunt in cōfusionem, ꝛ facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. Ephraim quasi auis auolauit, gloria eorū a partu, ꝛ ab vtero, ꝛ a cōceptu. Q̄ ō si ꝛ enutrierint filios suos, absq̄ liberis eos faciā in hoibus: sed et ve eis, cū recessero ab eis. Ephraim, vt vidi, Tyrus erat fundata in pulchritudine: et ephraim educet ad interfectionem filios suos. Da eis dñe: q̄d dabis eis? Da eis vuluā sine liberis, ꝛ vbera arētia. Oēs nequitie eor̄ i Galgal, quia ibi exosos habui eos: ppter malitiā adinuētionū eorū de domo mea eiciā eos: nō addā vt diligā eos, oēs principes eorum recedētes. Percussus est ephraim, radix eor̄ exiccata est, fructū nequa q̄ faciēt. Q̄ ō ꝛ si genuerint, interficiā amātissima vteri eorum. Abijciet eos deus meus, quia non audierunt eum: ꝛ erunt vagi in nationibus.

C De vite frondosa ꝛ sperantibus prospera: predicit interitum Israel ꝛ vastationem terre: propter idola arguitur Ephraim quod deserat ad vomitum: et prouocatur ad veram penitentiam: alioquin affligetur. Caput. x.

A Itis frōdosa Israel, fructꝰ adequatꝰ est ei: ſm multitudinem fructus sui multiplicauit altaria, iuxta vbertatē terre sue exuberauit simulachris. Diuisum est cor eorū, nūc interibūt: ipse cōfringet simulachra eor̄, depopulabit aras eorū. Quia nunc dicent, Non est rex nobis: nō enim timemꝰ dñm: ꝛ rex quid faciet nobis? Loquimini verba visionis inutilis, et seretis fedus: ꝛ germinabit q̄si amaritudo iudiciū sup sulcos agri.

B Vaccas Bethauen coluerūt habitatores Samarie: quia luxit sup eū ppl̄s eiꝰ, ꝛ editui eiꝰ sup eū exultauerūt in gloria eiꝰ, quia migrauit ad eos. Siquidē ꝛ ipse in Assur delatus est, munus regi vltori: cōfusio ephraim capiet, et cōfundetur Israel in volūtate sua. Transire fecit Samaria regē sunt q̄si spumā sup faciā aque. Et disperdētur excelsa idoli, peccatū Israel: lappa ꝛ tribulꝰ ascēdet sup aras eorū: et dicent montibus, Operite nos: ꝛ collib⁹, Cadite sup nos.

C Ex diebꝰ Gabaa peccauit Israel, ibi steterūt. nū cōprehendet eos in Gabaa preliū sup filios iniqtatis. Juxta desideriū meū corripiā eos: cōgregabunt sup eos ppl̄s, cū corripient ppter duas iniquitates suas. Ephraim vitula docta dilige re triturā, ꝛ ego trāsiui sup pulchritudinē colli eiꝰ: ascēdam super ephraim. Arabit Judas, confringet sibi sulcos Jacob. Seminate vobis in iustitia, et metite, in ore misericordie, inuocate vobis nouale: tēpus aūt requirēdi dominum, cū venerit q̄ docebit vos iustitiā: Arastis impietatē, iniquitatē messuistis, comedistis frugē mēdacij: Quia confisus es in vijs tuis, in multitudines fortiū tuor̄. Cōsurget tumultus in ppl̄o tuo: ꝛ oēs munitiones tue vastabuntur sicut vastatus est Salmana a domo eius qui vindicauit Baal in die prelij, matre super filios allisa. Sic fecit vobis Bethel a facie malitie nequitiarum vestrarum.

C Deus cōmemorat beneficia sua ꝛ increpat ingratitudinē israel: et exprimit patris affectum in punitēdo Israel: vel de aduentu christi ꝛ vocatione ecclesie. Caput. xj.

A Icut mane trāsijt, ptransijt rex Israel. Quia puer Israel, ꝛ dilexi eum: et ex egypto vocaui filium meū. Vocauerūt eos, sic abierūt a facie eorum: Baalim imolabāt, ꝛ simulachris sacrificabant.

B Et ego quasi nutritius Ephraim, portabā eos in brachijs meis: ꝛ nescierūt q̄ curarē eos. In funiculis Adā trahabam eos, in viculis charitatis: et ero eis quasi exaltās iugū sup maxillas eor̄: ꝛ declinaui ad eū, vt vescerer. Nō reuertetur in terrā Egypti, ꝛ Assur ipse rex eiꝰ: q̄m noluerūt conuerti.

C Cepit gladiꝰ in ciuitatibꝰ eiꝰ, ꝛ cōsumet electos eiꝰ, et comedet capita eor̄. Et ppl̄s meꝰ pēdebit ad reditū meū: iugū aūt imponet eis simul, q̄ nō auferet. Quo modo dabo te ephraim, ptegā te Israel? quo modo dabo te sicut Adama ponā te, vt Seboim? Cōuersum est in me cor meū, pariter cōturbata est plenitudo mea. Nō faciā furorem ire mee: non cōuertar, vt disperdā Ephraim: q̄m deus ego, et non homo: in medio tui sanctꝰ, ꝛ nō ingrediar ciuitatē. Post dñm ambulabūt, quasi leo rugiet: q̄ ipse rugiet, ꝛ formidabunt filij maris. Et auolabūt q̄si auis ex Egypto, et quasi colūba de

terra

D
A
B
C
D
A
B
C
D
A
B
C
B
C
B

i. Regū viij. a.

Isa. ij. d. Apoca. xx. b. Luce xxij. d. Judic x. a. b. Jere. xlij. a.

Judic. viij. a.

Matth. ij. c.

Genesis xx. e.

terra Assyriorũ:ꝛ collocabo eos in domib⁹ suis, dicit dñs.
Circundidit me in negatione Ephraim,ꝛ in dolo domus Jsrael: Judas aũt testis descẽdit cũ deo,ꝛ cũ sctis fidelis.
¶De pena Jsrael ꝛ inde: de beneficijs factis Jacob ꝛ malitia filiorum eius: scilicet Ephraim ꝛ chanaan: ꝛ de reuocatione populi per pphetas: de Juda sequẽte vtã Jsrael: ꝛ de bfificijs factis Jacob. C. xij.

A Ephraim pascit vẽtum,ꝛ sequit estum: tota die mẽdaciũ ꝛ vastitatẽ multiplicat:ꝛ fedus cũ Assyrijs iniit,ꝛ oleũ in egyptum ferebat. Judiciũ ergo dñi cum Juda,ꝛ visitatio sup Jacob iuxta
B Genesis xxv.c. vias eius, ꝛ iuxta adinuẽtiones ei⁹ reddet ei. Jn vtero sup plãtauit fratrẽ suũ:ꝛ in fortitudine sua directus est cũ angelo,ꝛ inualuit ad angelũ,ꝛ cõfortat⁹ est. fleuit, et rogauit eũ: Genesis xxxij.f. in Bethel inuenit eũ, ꝛ ibi locut⁹ est nobiscũ. Et dñs deus exercituũ, dñs memoriale ei⁹. Et tu ad deũ tuũ cõuerteris: misericordiã ꝛ iudicium custodi,ꝛ spera in deo tuo semper.
C Chanaan in manu ei⁹ statera dolosa, calumniã dilexit. Et dixit ephraim, Uerũtamen diues effectus sum, inueni idolum mihi omnes labores mei non inuenient mihi iniquitatem quam peccaui. Et ego dominus de⁹ tuus ex terra egypti, adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus
D Genesis xxvij. a. festiuitatis. Et locutus sum super prophetas,ꝛ ego visionem multiplicaui,ꝛ in manu pphetarũ assimilat⁹ sum. Si Galaad idolũ, ergo frustra erãt in Galgal bobus immolãtes: nã ꝛ altaria eor quasi acerui super sulcos agri. Fugit Exodi xij.e. Jacob in regionẽ Syrie,ꝛ seruiuit Jsrael in vxorẽ,ꝛ in vxorem seruauit. Jn propheta aũt eduxit dñs Jsrael de Egypto:ꝛ in propheta seruatus est. Ad iracundiam me prouocauit Ephraim in amaritudinibus suis,ꝛ sanguis eius sup eum veniet, et opprobrium eius restituet ei dominus suus.
¶De idololatria Ephraim et de dño persequẽte ipsum: q̃ sol⁹ de⁹ est adiutor et ipse memor peccatorum: de passione christi ꝛ aduentu eius: ꝛ de destructione mortis inferni. Caput. xiij.

A Oquẽte Ephraim, horror inuasit Jsrael: et deliquit in Baal,ꝛ mortuus est. Et nunc addiderũt ad peccandum: fecerũtq; sibi cõflatile de argento suo q̃si similitudinẽ idolorũ, factura artificũ. totum est. Jpsis dicũt, Jmmolate boues vitulos adorantes. Jdcirco erunt quasi nubes matutina, et sicut ros matutinus preteriẽs, sicut puluis turbine raptus ex area, et sicut
B Jsaie xliij.b. fumus de fumario. Ego aũt dñs de⁹ tuus ex terra Egypti: et deũ absq; me nescies,ꝛ saluator nõ est preter me. Ego cognoui te in deserto, in terra solitudinis. Juxta pascua sua adimpleti sunt,ꝛ saturati sunt: et eleuauerũt cor suũ,ꝛ obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena, sicut pardus in via
C Assyrior. Occurrã eis quasi vrsa raptis catulis,ꝛ dirũpã interiora iecoris eor:ꝛ ꝙsumã eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos. Perditio tua Jsrael: tãtũmodo in me auxiliũ tuũ. Ubi est rex tuus maxime nũc: saluet te in oib⁹ vrbibus
j. Regũ viij.a. tuis:ꝛ iudices tui, de quibus dixisti, Da mihi regẽ et principes. Dabo tibi regẽ in furore meo,ꝛ auferam in indignatione mea. Colligata est iniqtas Ephraim, abscõditũ peccatũ ei⁹. Dolores parturiẽtis veniẽt ei: ipe fili⁹ nõ sapiẽs.
D nunc eñ nõ stabit in cõtritione filiorũ. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne, consolatio abscõdita est ab oculis
j. Corin. xv. g. meis. Quia ipse inter fratres diuidet: adducet vẽtẽ ventũ dñs de deserto ascẽdẽtẽ,ꝛ siccabit venas eius, et desolabit
Hebre. ij.d. fontẽ ei⁹,ꝛ ipse diripiet thesaurum oĩs vasis desiderabilis.
Ezech. xx.d. ¶De interitu Samarie: monet conuerti ad dominum ꝛ confiteri et conuerti ab assur: et conuersis promittit bona plurima: si tamen vltra non redeant ad peccatum. Caput. xiij.

A Pereat Samaria, qm̃ ad amaritudinẽ cõcitauit deũ suũ: in gladio pereãt, paruuli eorũ elidant̃, ꝛ fete ei⁹ discindant̃. Cõuertere Jsrael ad dñm deum tuũ: qm̃ corruisti in iniquitate tua. Tollite
B vobiscũ verba,ꝛ cõuertimini ad dñm: dicite ei, Oẽm auferat iniqtatẽ,ꝛ accipe bonũ:ꝛ reddemus vitulos labiorũ nostrorum. Assur nõ saluabit nos: sup equos nõ ascẽdem⁹: nec dicem⁹ vltra, Dij nostri opa manuũ nostrarũ: quia ei⁹ q̃ in te est, misereberis pupilli. Sanabo cõtritiones eorũ, ꝛ diligã eos spontanee: q; auersus est furor meus ab eis. Ero quasi ros Jsraeli, germinabit sicut liliũ:ꝛ erũpet radix ei⁹ vt Libani. Jbũt rami ei⁹,ꝛ erit quasi oliua gloria ei⁹:ꝛ odor eius vt Libani. Cõuertẽtur sedẽtes in vmbra ei⁹: viuẽt tritico,ꝛ germinabũt quasi vinea: memoriale eius sicut vinũ Libani. Ephraim quid mihi vltra idola: ego exaudiã ꝛ dirigam eũ, ego vt abietẽ virẽtẽ: ex me fruct⁹ tuus inuẽt⁹ est. Quis sapiens,ꝛ intelliget ista: intelligens:ꝛ sciet hec: q; recte vie domini, et iusti ambulabũt in eis. preuaricatores vero corruent in eis.

C Explicit Osee propheta.

C Incipit prologus in Johel prophetam.

Sanctus Johel apud Hebreos post Osee ponitur. Et sicut ibi sub noie Ephraim: ad decem tribus confertur vaticinium: q̃ vel Samaria: vel Jsrael sepe memorantur: sic in hoc propheta omne qđ dicitur: ad tribũ. Juda ꝛ ad Jerusalẽ pertinere credẽdũ est. ꝛ nullem oino Jsraelis: id est decem tribuum: in hoc fieri mentionem. Tempora quoq; quib⁹ prophetauit: eadem debemus accipere que in Osee legimus: Jn diebus Ozie Joatham:ꝛ Achaz: et Ezechie regum Juda: et in diebus Jeroboam filij Joas regis Jsrael. Porro factum esse sermonem domini: ad meritum ei⁹ refertur cui fit: non ad conditionem ei⁹ q̃ fieri dicitur: vt alibi legimus. Dominus fact⁹ est mihi in salutẽ. Auditus aũt in scripturis sanctis: mõ est iste q̃ ad aures sonat: sed q̃ in corde percipitur: iuxta illud qđ dñs loq̃tur in Evangelio: Qui habet aures audiendi: audiat. Quod autem dicitur Hebraice Haazinu: Grece ἐνωτίσασθε Latine sonat: auribus percipite: propue non aure: sed corde percipitur. Qui senes sunt et celestes: audiunt spiritualiter: qui autẽ habitant in terra: appellanturq; terreni: auribus percipiũt. Ubicũq; aũt hec duo verba iuncta ponuntur: non ad simplicem tantum verborũ sonũ: sed ad reconditam quoq; dictorum intelligentiam pertinere intelligendum est. Jn Geneſi Lamech loquitur ad vxores suas Ada ꝛ Sella: Audite verba mea vxores Lamech: auribus percipite sermones meos. Quia virum occidi in vulnus meum ꝛ iuuenem in liuorem meum. Et Jsaias audite celi: et auribus percipe terra.

C Item alius prologus in eundem.

Ad hoc propheta idcirco nec reges nec pa sunt prenotata: qr ijsdẽ tẽporib⁹ ac regib⁹ quib⁹ Osee pphetauerat ꝛ ipse pphetauit. Ex tribus igitur generibus rhetorũ hec sumuntur principia ꝛ tres sunt argumentorum partes ex quibus incipere solet ois orator. Aut enim docibiles: aut beniuolos: aut atẽtos auditores debet efficere. Hic ergo propheta recte a magnitudine cladis futurę sumens principium. eosq; qui audituri erant volens ad penitentiã prouocare: reddit attentos admirãs futurũ malũ: vt considerãtes venture cladis asperitatem otius arriperent penitentiam. Johel interpretatur inciens aut dñi descensus. Fatuel vero aut latitudo aut ostium dei. Tropologice hoc est: q̃ qui ostium dei ꝛ scientiam domini habuerit apertam recte incipit prophetare.

C Item alius prologus.

C Johel de tribu Ruben: natus in agro Bethoron: vbi etiã in pace mortuus est ꝛ sepultus.

C Item argumentum in eundem.

Johel filius Phatuel describit terrã duodecim tribuũ: erucha: brucho: locusta: rubigine vastante consumptã: et post reuersionẽ prioris populi effusum tri spiritum sanctum super seruos dei ꝛ ancillas: id est super centũ viginti credẽtium hominum ꝛ effusum tri in cenaculo Sion. Qui centum viginti ab vno vsq; ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes: quindecim graduum numerum efficiũt qui in psalterio mystice continentur.

C Explicit argumentum.

C Incipit Johel propheta.

¶Prophetat contra Judeam quatuor plagas: ꝛ excitat dormientes: vt videant futurũ sibi malum: ꝛ sacerdotes vt plangant. et ipse plangit vastitatem terre sue. Caput. j.

Verbum dñi quod factum est ad Johel filiũ phatuel. Audite hec senes et auribus pcipite oẽs habitatores terre si factũ est istud in dieb⁹ vr̃is, aut i dieb⁹ patrũ vestror. Sup hoc filijs vestris narrate,ꝛ filij vr̃i filijs suis:ꝛ filij eorũ generationi altere. Residuũ eruche comedit locusta:ꝛ residuũ locuste comedit bruchus: et residuũ bruchi comedit rubigo. Expgiscimini ebrij: et flete et vlulate oẽs q̃ bibitis vinũ in dulcedine: qm̃ perijt ab ore vestro. Gens eñ ascẽdit sup terrã meã, fortis et innumerabilis: dentes ei⁹ vt dentes leonis: et molares eius, vt catuli leonis. Posuit vineã meã in desertũ,ꝛ ficum meã decorticauit: nudans spoliauit eam ꝛ iecit, albi facti sunt rami eius.

Plãge quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis
sue. Perit sacrificiũ ⁊ libatio de domo dñi: luxerunt sacer-
C dotes ministri dñi, Depopulata est regio, luxit hum⁹: qm̃
deuastatũ est triticũ, cõfusum est vinũ, elanguit oleũ. Con-
fusi sunt agricole, vlulauerũt vinitores, sup frumẽto, ⁊ hor-
deo, q⁹ perit messis agri. Uinea ꝯfusa est, ⁊ ficus elanguit:
malogranatũ, ⁊ palma, ⁊ malũ, ⁊ oĩa ligna agri aruerunt:
quia ꝯfusum est gaudiũ a filijs hoĩm. Accingite vos, ⁊ plã
gite sacerdotes, vlulate ministri altaris: ingredimini, cuba
j.ḣ.d. te a sacco ministri dei mei: quoniã interijt de domo dei ve-
stri sacrificiũ ⁊ libatio. Sanctificate ieiunium, vocate cetũ,
cõgregate senes, oẽs habitatores terre in domũ dñi dei ve
D stri: ⁊ clamate ad dñm, A, a, a, dici: quia prope est dies do
mini, ⁊ quasi vastitas a potente veniet. Nũquid non coram
oculis vestris alimẽta perierũt de domo dei nostri letitia ⁊
exultatio? Cõputruerũt iumenta in stercore suo, demolita
sunt horrea, dissipate sunt apothece: qm̃ confusum est trici-
cum. Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti?
Quia nõ est pascua eis: sz ⁊ greges pecorũ diperierũt. Ad
te dñe clamabo: q⁹ ignis comedit speciosa deserti, et flãma
succẽdit oĩa ligna regionis. Sed ⁊ bestie agri quasi area si-
tiẽs imbrẽ, suspexerũt ad te: qm̃ exiccati sunt fontes aqua-
rum, ⁊ ignis deuorauit speciosa deserti.

¶ Jubet dominus sonitu tubarum predicari aduentum hostium:
quorum aduẽtus describitur ⁊ crudelitas: hortatur ad penitentiã:
bona plurima penitentibus promittit: de missione spiritussancti: et
tempore passionis. Caput. ij.

A Anite tuba in Sion, vlulate in monte sancto
meo, conturbentur habitatores terre: quia venit
dies domini, q⁹ prope est dies tenebrarũ, ⁊ cali-
ginis, dies nubis ⁊ turbinis. Quasi mane expã-
sum super montes populus multus ⁊ fortis: similis ei non
fuit a principio, ⁊ post eum nõ erit vsq; in annos gñationis
et generationis. Ante faciem ei⁹ ignis vorans, ⁊ post eum
B exurens flamma: quasi hortus voluptatis terra coram eo, et
post eũ solitudo deserti: neq; est qui effugiat eũ. Quasi aspe
ctus equorũ, aspect⁹ eorũ: ⁊ quasi equites sic currẽt. Sicut
sonitus quadrigarum sup capita montiũ exilient, sicut soni
tus flamme ignis deuorantis stipulam, velut populus for-
tis preparat⁹ ad preliũ. A facie eius cruciabuntur populi:
oẽs vultus redigentur in ollã. Sicut fortes current: quasi vi
ri bellatores ascẽdent murum: viri in vijs suis gradientur,
et nõ declinabũt a semitis suis. Unusquisq; fratrem suũ nõ
coartabit. singuli in calle suo ambulabũt: sz ⁊ per feneſtras
cadẽt, ⁊ nõ demoliẽtur. Urbem ingredientur, in muro cur-
rent domos conscẽdent, ꝑ feneſtras intrabunt quasi fur. A
C facie eius contremuit terra, moti sunt celi: sol et luna obte-
Matth. nebrati sunt, ⁊ stelle retraxerũt splendorẽ suum. Et dñs de-
xiij.c. dit vocẽ suã ante faciẽ exercit⁹ sui: quia multa sunt nimis
Marci castra eius, q⁹ fortia, ⁊ faciẽtia verbum ei⁹. magn⁹ em̃ dies
xiij.d. dñi, ⁊ terribilis valde: ⁊ quis sustinebit eum? Nũc ergo, di-
Lu.xxi.e cit dñs, cõuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, et
Ezech. in fletu, ⁊ in plãctu. Et scindite corda vestra, et nõ vestimẽta
xxxũ.b. vestra, ⁊ cõuertimini ad dñm deũ vestrũ: quia benignus et
Jsaie misericors est, patiens ⁊ multe misericordie, et prestabilis
xiij.b. super malitia. Quis scit, si conuertatur, ⁊ ignoscat, et relin-
Jeremie quat post se benedictionẽ: sacrificium ⁊ libamen dño deo ve
xxx.b. stro. Canite tuba in Sion, sanctificate ieiunium, vocate cetũ,
D congregate populũ, sanctificate ecclesiã, coadunate senes:
Amos congregate paruulos, et sugentes vbera. egrediat sponsus
v.e. de cubili suo, ⁊ sponsa de thalamo suo. Inter vestibulũ ⁊ alta
Sopho. re plorabũt sacerdotes ministri domini: ⁊ dicent, Parce do
j.d. mine, parce pp̃lo tuo: ⁊ ne des hereditatẽ tuam in oppro-
Psalmo brium, vt dominentur eis nationes. quare dicunt in populis,
lxxxv.a.e Ubi est de⁹ eorum: zelatus est dñs sup terram suam, ⁊ pe-
tone. iij. percit pp̃lo suo. Et rñdit dñs, ⁊ dixit populo suo, Ecce ego
a. mittã vobis frumentũ, et vinũ, ⁊ oleum, ⁊ replebimini eo: ⁊
tone. iij. non dabo vos vltra opprobrium in gentib⁹. Et eum qui ab
ẽ.j.d. E aquilone est, procul faciam a vobis, ⁊ expellam eũ in terrã
inuiam ⁊ desertã, faciẽ ei⁹ cõtra mare orientale, ⁊ extremũ
eius vsq; ad mare nouissimũ: ⁊ ascẽdet fetor ei⁹, ⁊ ascendet
putredo eius, quia superbe egit. Nolite timere terra, exulta
et letare: qm̃ magnificauit dñs vt faceret. Nolite timere ani
malia regionis: quia germinauerunt speciosa deserti, quia F
lignum attulit fructum suũ, ficus ⁊ vinea dederũt virtutem
suam. Et filij Sion exultate, ⁊ letamini in dño deo vestro:
quia dedit vobis doctorem iustitie, et descendere faciet ad
vos imbrem matutinũ ⁊ serotinũ sicut in principio. Et im-
plebunt aree frumẽto, ⁊ redũdabũt torcularia vino ⁊ oleo.
Et reddã vobis annos quos comedit locusta, bruchus, et
rubigo, ⁊ eruca, fortitudo mea magna, ⁊ quam misi in vos.
Et comedetis vescentes, ⁊ saturabimini: ⁊ laudabitis no-
men dñi dei vestri qui fecit mirabilia vobiscũ, et non cõfun
detur populus meus in sempiternũ. Et scietis quia in me-
dio Jsrael ego sum: ⁊ ego dñs deus vester, ⁊ nõ est amplius: G
et nõ ꝯfundetur populus meus in eternũ. Et erit post hec: Actuum
effundam spiritũ meũ super omnem carnẽ: ⁊ pphetabunt ij.c.
filij vestri ⁊ filie vestre: senes vestri somnia somniabũt, ⁊ iu- Jsaie
uenes vestri visiones videbũt. Sed ⁊ super seruos meos et xiiij.
ancillas in dieb⁹ illis effundam spiritũ meũ. Et dabo pro-
digia in celo, ⁊ in terra, sanguinẽ, ⁊ ignem, ⁊ vaporem fumi.
Sol conuertetur in tenebras, ⁊ luna in sanguinẽ: anteqũ ve- Matth.
niat dies dñi magnus ⁊ horribilis. Et erit: omnis qui inuo xxiiij.e.
cauerit nomen domini, saluus erit: quia in mõte Sion, ⁊ in Luce
Jerusalem erit saluatio, sicut dixit dominus, ⁊ in residuis xxj.e.
quos dominus vocauerit. Roma.
x.c.

¶ De iudicio post conuersionem iudeorum sub nomine tyri et sido
nis: et contra romanos qui vasa templi Jerusalem posuerunt in
templo pacis: ⁊ de liberatione populi tempore eius: vocantur viui
et mortui ad iudicium: de sepulchris: de felicitate sanctorum:
de predicatione apostolorum et fonte baptismi: et de vltione san
ctorum. Caput. iij.

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo, cum A
conuertero captiuitatem Juda et Jerusalem:
congregabo omnes gentes, et deducam eas in
vallem Josaphat: ⁊ disceptabo cum eis ibi su-
per populo meo, ⁊ hereditate mea Jsrael, quos dispersẽ-
runt in nationibus, ⁊ terrã meam diuiserunt. Et super po-
pulum meum miserũt sortem: ⁊ posuerunt puerum in pro-
stibulo, ⁊ puellam vendiderunt pro vino vt biberent. Uerũ
quid vobis ⁊ mihi Tyrus ⁊ Sidõ, ⁊ omnis termin⁹ Pa-
lesthinorum? nunquid vltionem vos redditis mihi? et si vl- B
iscimini vos contra me, cito velociter reddam vicissitudi-
nem vobis super caput vestrum. Argentũ em̃ meũ ⁊ aurũ
tulisti: et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in de-
lubra vestra. Et filios Juda, ⁊ filios Jerusalem vendidi-
stis filijs Grecorum, vt longe faceretis eos de finibus suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: et
conuertam retributionem vestram in caput vestrum. Et
vendam filios vestros ⁊ filias vestras in manibus filiorum
Juda, ⁊ venundabunt eos Sabeis genti longinque, quia
dominus locutus est. Clamate hec in gentibus, sanctifica-
te bellum, suscitate robustos: accedant, ascendant omnes
viri bellatores. Concidite aratra vestra in gladios, et ligo- C
nes vestros in lanceas. Infirmus dicat. Quia fortis ego
sum. Erumpite ⁊ venite omnes gentes de circuitu, ⁊ cõgre-
gamini ibi: occumbere faciet domin⁹ robustos tuos. Con-
surgant et ascendant gentes in vallem Josaphat: quia ibi Apoca.
sedebo, vt iudicem omnes gentes in circumitu. Mittite xiiij.d.
falces, quoniam maturauit messis: venite et descendite,
quia plenum est torcular, exuberant torcularia: quia mul-
tiplicata est malitia eorum. Populi populi in valle con-
cisionis: quia iuxta est dies domini in valle concisionis.
Sol et luna obtenebrati sunt: et stelle retraxerunt splendo- ẽ.ḣ.g.
rem suum. Et dominus de Sion rugiet, et de Jerusalem
dabit vocem suam: ⁊ mouebuntur celi et terra, et dominus
spes populi sui ⁊ fortitudo filiorũ Jsrael. Et scietis q⁹ ego D
dominus deus vester habitans in Sion in monte sancto ier. xxv.f
meo: et erit Jerusalem sancta, ⁊ alieni non transibunt per Amos
eam amplius. Et erit in die illa: stillabunt montes dulce- j.a.
dinem, et colles fluẽt lacte: et per omnes riuos Juda ibunt Amos
aque: et fons de domo domini egredieꝫ, et irrigabit torren- ix.d.

tem

tem spinarū. Egyptus in desolationem erit, z Idumea in desertum perditionis: p eo quod iniqz egerint in filios Juda, z effuderint sanguinem innocentem in terra sua. Et Judea in eternum habitabitur, z Jerusalem in generationem z generationem. Et mundabo sanguinem eorum, quos nō mundaueram: z dominus commorabitur in Sion.

¶ Explicit Johel prophetа.

¶ Incipit prologus in Amos prophetam.

OZias rex cum dei religionem solicite emularetur: nimio religionis amore prouocatus: contra preceptum legis Moysi arrepto thuribulo (vt in historia libri secundi Paralipome non ostenditur) sacerdotale officium presumere conatus est. Ob eam rem terremotū in templo dei exortum constat: cuius etiam zacharias propheta meminit. Ante hunc itaqz terremotum Amos propheta temporibus predicti regis: et temporibus Jeroboam filij Joas regis Israel: in eas gentes que lectione comprehense sunt: iram dei ob eas causas quas memorauit affuturam denuntiat. Et quia idem propheta in sequentibus ait: Super tribus impietatibus et super quatuor non conuertam eum: tertio peccatorum indulgentiam deum dare posse significat: quem quarto eadem peccata admittentibus: nec penitentiam nec indulgentiam daturum annuntiat. Nam per ignis similitudinem: quem in predictas gentes immittendum predixit: grauem atqz irrevocabilem dei iram ad euersionem earūdez ciuitatum processuram voluit demonstrare.

¶ Item alius prologus.

AMos propheta pastor z rusticus rubore mora distringens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera damasci gaze: tyri: Idumee: filiorum Ammon: et Moab: et septimo octauoqz gradu iude z Israel. Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte samarie: et rupturam domū maiorem minoremqz testatur. Ipse cernit fictorem locuste: et stantem dominum super murum litum: vel ad amantinum: z vncinuz pomorum attrahentem supplicia peccatoribus z famem in terra: non famen panis neqz sitim aque: sed audiendi verbum domini: non dixit verba sed verbū. Amos vero interpretatur onustus. Hic amos spiritualī gratia plenus prophetauit inter ceteros prophetas. Non ei solus ipse erat prophetes: sed etiam alīs. Esse quippe non poterat p phetes esse: nisi pastor ante fuisset. Qui etiam tuba sua clangit per singulos dies eruditos z docens in ecclesia. In veritate enim vox omnium prophetarum tanqz tuba spiritualis est predicans in ecclesia secundum quod scriptum est. Ascende in montem excelsum tu qui euangelizas syon: eralta vocem tuaz qui predicas Jerusalē.

¶ Incipit alius prologus.

HIc Amos propheta z pastor qui sequitur Joelem: et est tertius duodecim prophetarum: non fuit pater Isaie prophete: quanqz z ille: propheta extiterit. Nā alīs literis ille: alīs iste apud Hebreos scribitur: que differentia literarum apud Latinos non habetur: ille fortis vel robustus: hic vero populus auulsus interpretatur quia loquitur contra decem tribus: que per idololatriam a cultu dei: z a regno David erant auulse. Fuit autez cognatio eius ex oppido Thecue: quod sex miliaribus distat a Bethlehem: curam gerens pecorum in latitudine camporum qui sunt proximi oppido Thecue. in q̄ bus humo arida atqz arenosa nihil omnino frugum gignitur: sed vberrimis pascuis abundant: z ideo cuncta sunt plena pastoribus: et sterilitas terre compensatur pecoruz multitudine. Ex hoc numero pastorum fuit Amos: imperitus sermone: sed non scientia. Prophetauit autem eisdem temporibus quibus Joel: Naum: Jonas: Osee: Isaias. Sed aliquātulum exortus est prophetare anteqz Isaias. Maxime autem contra decez tribus locutus est: pauca de duabus interserens. Hunc ablatum de numero pastorum misit dominus vt in Samaria prophetaret: quem Amasias sacerdos frequenter plagis afflixit: tandem filius eius Ozias vecte per tempora trāsfixit. Post hoc semiuiuus in terram suā euectus: post aliquot dies dolore vulneris expirauit: sepultusqz est cum patribus suis.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit Amos propheta.

¶ De vastatione decem tribuum: de vltione domini contra tres regiones quas non conuertit: quia captiuauerunt et condurerunt captiuos dei Israel z contra filios ammon pro diuisione. Cap. j.

A

zac. xiij. 3. Jere. xxv. f. Joel. iij. c.

VErba Amos, qui fuit in pastoribꝫ Thecue: que vidit sup Israel in diebus Ozie regis Juda, z in diebus Jeroboā filij Joas regis Israel, añ duos annos terremotus. Et dixit, Dominus de Sion rugiet, z de Jerusalem dabit vocem suā: z luxerūt speciosa pastor, z exiccatus est vertex Carmeli. Hec dicit dñs, Sup tribus sceleribus Damasci, et super quatuor non conuertam eum: eo quod triturauerint in plaustris ferreis Galaad. Et mittam ignem in domū Azael, z deuorabit domos Benadad. Et cōteram vectem Damasci: z disperdam habitatorem de campo idoli, et tenentem sceptrum de domo voluptatis: et transferetur populus Syrie Cyrenen, dicit dñs. Hec dicit dñs, Super tribus sceleribus Gaze, z sup quatuor non conuertam eum: eo quod transtulerint captiuitatem perfectam, vt concluderent eam in Idumea. Et mittam ignem in murum Gaze, z deuorabit edes ei. Et disperdam habitatorem de Azoto, z tenentem sceptrū de Ascalone: z cōuertam manū meam super Accaron, z peribunt reliqui Philisthinorum, dicit dñs deus. Hec dicit dñs, Super tribus sceleribus Tyri, z sup quatuor nō conuertam eum: eo quod concluserint captiuitatem perfectam in Idumea, z non sint recordati federis fratrum. Et mittā ignem in murū Tyri, z deuorabit edes ei. Hec dicit dñs, Super tribus sceleribus Edom, z super quatuor non conuertam eum: eo quod persecutus sit in gladio fratrem suū, z violauerit misericordiam eius, z tenuerit vltra furorem suum, z indignationem suā seruauerit vsqz in finem. Mittam ignem in Theman, z deuorabit edes Bosre. Hec dicit dominus, Super tribus sceleribus filiorum Ammon, z super quatuor non conuertam eum: eo quod dissecuerit pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro Rabbath: et deuorabit edes eius in vlulatu in die belli, et in turbine in die commotionis. Et ibit Melchom in captiuitatem ipse, et principes eius simul, dicit dominus.

¶ Vltio domini contra Moab pro crudelitate in mortuos: contra Judam Israel pro contemptu legis: pro idololatria: de beneficijs dei. Et ingratitudine populi. et destructione ipsorum. Cap. ij.

HEc dicit domin, Super tribus sceleribꝫ Moab, z super quatuor non conuertam eū eo quod incenderit ossa regis Idumee vsqz ad cinerem. Et mittam ignem in Moab, z deuorabit edes Carioth: z morietur in sonitu Moab, in clangore tube: et disperdam iudicem de medio eius, z omnes principes eius interficiam cum eo, dicit dñs. Hec dicit dñs, Super tribꝫ sceleribus Juda, z super quatuor non conuertam eum: eo quod abiecerit legem domini, et mandata eius non custodierit. deceperunt enim eos idola sua, post que abierāt patres eorum. Et mittam ignez in Judam, z deuorabit edes Jerusalē. Hec dicit dñs, Sup tribus sceleribus Israel, z super quatuor non conuertam eum: pro eo quod vendiderit pro argento iustum, et pauperem pro calceamentis. Qui conterunt super pulverem terre capita pauperum, et viam humilium declinant: z filius ac pater eius ierunt ad puellam, vt violarent nomē sanctum meum. Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare: et vinum damnatorum bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminaui Amorrheum a facie eorum: cuius altitudo cedrorum, altitudo eius, et fortis ipse quasi quercus: et contriui fructum eius desuper, et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra Egypti: z eduxi vos in desertuz quadraginta annis, vt possideretis terram Amorrhei. Et suscitaui de filijs vestris in prophetas, z de iuuenibus vestris nazareos. nunquid non ita est filij Israel, dicit dominus? Et propinabatis nazareis vinum: z prophetis mandabatis, dicentes, Ne prophetetis. Ecce ego stridebo sub ter vos, sicut stridet plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a veloce, et fortis non obtinebit virtutem suam, et robustus non saluabit animam suam: et tenens arcum non stabit, et velox pedibus suis nō saluabitur, et ascensor equi non saluabit animam suam: et robustus corde inter fortes nudus fugiet in illa die, dicit dominus.

¶ De penis discordantium: de vijs domini contemptis: de iniquitatibus: De destructione Israel pro idololatria: de delictis. Cap. iij.

A Audite vbū qō locut⁹ est dñs sup vos filij Jsrł: super oēm cognationē quā eduxi de terra Egypti, dicēs, Tātūmō vos cognoui ex oīb⁹ cognationib⁹ terre: idcirco visitabo sup vos oēs iniq-
tates vr̄as. Nunqd ambulabunt duo pariter, nisi cōuenerit eis? Nūquid rugiet leo in saltu, nisi habuerit prēdā? nun
B quid dabit catulus leonis vocē de cubili suo, nisi aliqd apprehēderit? Nūqd cadet auis in laqueū terre, absq; aucupe? nūqd auferet laque⁹ de terra, ante q̄ qd ceperit? Si clā
get tuba in ciuitate, & ppł's nō expauescet? si erit malū in ciuitate, qō dñs nō fecit? Qz nō faciet dñs de⁹ vbū, nisi reuelauerit secretū suū ad ſuos suos pphetas. Leo rugiet, qs nō
C timebit? dñs de⁹ locut⁹ est, qs nō pphetabit? Auditū facite i edib⁹ Azoti, & i edib⁹ terre Egypti: & dicite, Cōgregamini sup mōtes Samarie, & videte ifanias mł'tas in medio ei⁹, & calumniā patiētes i penetralib⁹ ei⁹. Et nescierūt facere rectū dicit dñs: thesaurizātes iniq̄tatē, & rapinas in edib⁹ suis. Propterea, hec dicit dñs de⁹, Tribulabit & circumiet terra: & detrahet ex te fortitudo tua, & diripiēt edes tue. Hec dicit dñs, Qō si eruat pastor de ore leonis duo
D crura: aut extremū auricule: sic eruent filij Jsrł q habitāt i Samaria, i plaga lectuli & in Damasci grabbato. Audite, & cōtestamini i domo Jacob, dicit dñs de⁹ exercituū: q
i die cū visitare cepero p̄uaricatiōes Jsrł, sup eū visitabo & sup altaria Bethel: & amputabunt cornua altaris, & cadēt in terrā. Et percutiā domū hyemalē cū domo estiua: & pibūt domus eburnee, & dissipabunt edes multe, dicit dñs.

¶ De penis optimatum sub typo vaccarum pinguium: de duritia populi q̄ sepe non penitet. Cap. iiij.

A Audite vbū hoc vacce pingues, q̄ estis i mōte Samarie: q̄ calūniā facitis egenis, & q̄frigitis pauperes: q̄ dicitis dñs vestris, Afferte & bibem⁹.
Jurauit dñs de⁹ i sctō suo, q̄ ecce dies venient sup vos, & leuabūt vos i cōtis, & reliquas vr̄as i ollis feruentib⁹. Et p apturas exibitis altera ꝯ altera: & p̄jciemini in
B Armō, dicit dñs. Venite ad Bethel, & ipie agite: ad Galgalā, & multiplicate p̄uaricationē: & offerte mane victimas vr̄as, trib⁹ dieb⁹ decimas vr̄as. Et sacrificate de fermēto laudē: & vocate volūtarias oblatiōes, & annūtiate: sic enī voluistis filij Jsrł, dicit dñs de⁹. Uñ & ego dedi vobis stupo-
rē dētiū in cūctis vrbibus vr̄is, & indigentiā panū in oībus locis vestris: & non estis reuersi ad me, dicit dñs. Ego
C q̄z phibui a vobis ībrē, cū adhuc tres mēses supessent vsq; ad messem: & plui sup vnā ciuitatē, & sup alterā ciuitatez nō plui: pars vna cōpluta est, & pars sup quā nō plui aruit.
Et venerūt due & tres ciuitates ad vnā ciuitatē vt biberēt aquā, & nō sunt satiate: & nō redistis ad me, dicit dñs. Percussi vos in vēto vrēte & in aurugine, multitudinē hortorum vestrorū, & vinearū vestrarū, olineta vestra et ficeta vr̄a comedit eruca: & nō redistis ad me, dicit dñs. Misi i vos mortē in via Egypti, peussi i gladio iuuenes vr̄os, vsq; ad cap-
D tiuitatē equorū vestrorū: & ascēdere feci putredinē castrorū vestrorū i nares vestras: & nō redistis ad me, dicit dñs. Subuerti vos, sicut subuertit de⁹ Sodomā & Gomorrhā, & facti estis q̄si torris raptus ab incēdio: & nō redistis ad me dicit dñs. Quapropter hec faciā tibi Jsrł: postq̄ aūt hec fecero tibi, p̄parare in occursum dei tui Jsrł. Qz ecce formās mōtes, & creās ventū, & annuntiās hoī eloquium suum, faciens matutinam nebulam: & gradiens super excelsa terre: Dñs deus exercituum nomen eius.

Gene. ix.c.

¶ De plangit perpetuam captiuitatem Jsrael pro Idolis: reuocat & monet querere dominum: commemorans penas de tribus artificionibus iude de reprobatione festiuitatum & sacrificiorum: & de idololatria ipsorum. Cap. v.

A Audite vbū istud qō ego leuo sup vos plāctū domus Jsrael. Cecidit, & nō adijciet vt resurgat,
Uirgo Jsrł: iecta est i terrā suā, & nō est q̄ suscitet eā. Qz hec dicit dñs de⁹, Urbs de q̄ egrediebant mille, relinquent i ea cētū: & de q̄ egrediebant cētū, re-
B linquent in ea decē in domo Jsrł. Qz hec dicit dñs de⁹ domui Jsrł, Querite me, & viuetis. Et nolite q̄rere Bethel, & in Galgalā nolite intrare, & in Bersabee nō trāsibitis: q̄ Galgala captiua ducetur, & Bethel erit inutilis. Querite dñm, & viuite: ne forte cōburat⁹ dom⁹ Joseph vt ignis: & deuorabit, & nō erit q̄ extinguat Bethel. Qui cōuertitis in absynthiū iudiciū, & iustitiā in terra relinqtis. Faciētē arctur, & orionē, & cōuertētē in mane tenebras, & die in noctē mutātē: q̄ vocat aq̄s maris, & effundit eas sup faciē terre: Dñs nomē est ei⁹. Qui subridet vastitatē sup robustū, & deppłationē sup potētē affert. Odio habuerūt corripiētē i porta: & loquētē pfecte abominati sunt. Idcirco, p eo q̄ diripiebatis pauperē, & prēdā electā tollebatis ab eo: domos quadro lapide edificabitis, & nō habitabitis i eis: vineas plantabitis amātissimas, & nō bibetis vinū earū. Qz cognoui multa scelera vestra, & fortia peccata vr̄a: hostes iusti accipiētes mun⁹, & paupes deprimētes i porta. Ideo prudēs in tpe illo tacebit, q̄ tēpus malum est. Querite bonū, & nō malū, vt viuatis: & erit dñs de⁹ exercituū vobiscū, sicut dixistis. Odite malū, & diligite bonū, & q̄stituite in porta iudiciū: si forte misereat dñs deus exercituū reliquijs Joseph.
Propterea hec dicit dñs de⁹ exercituū dñator, In oībus plateis plāct⁹: & in cūctis q̄ foris sunt, dicet ve ve: & vocabūt agricolā ad luctū, & ad planctū eos q̄ sciūt plāgere. Et i
C oīb⁹ vineis erit plāctus: q̄ ptrāsibo i medio tui, dicit dñs.
Ue desyderātibus die dñi: ad qd eā vobis: dies dñi ista, tenebre, & nō lux. Quō si fugiat vir a facie leonis occurrat ei
D vrsus: & ingrediat domū, & innitat manu sua sup parietē, & mordeat eū coluber. Nūqd nō tenebre dies dñi, & nō lux: et caligo, & nō splēdor i ea? Odi & pieci festiuitates vr̄as: & nō capiā odorez cetuū vestrorū. Qō si obtuleritis mihi holocaustomata, & munera vr̄a, nō suscipiā: & vota pinguiū vestrorū nō respiciā. Aufer a me tumultū carminū tuorū: & cāntica lyre tue nō audiā. Et reuelabitur q̄si aqua iudiciū, & iustitia quasi torrēs fortis. Nūqd hostias & sacrificiū obtulistis mihi in deserto quadraginta annis, domus Jsrł? Et portastis tabernacula Moloch vestro, & imaginē idolorum vestrorum, sydus dei vestri: que fecistis vobis adorare eas.
Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit dominus, Deus exercituum nomen eius.

Jerem. xxx.b. Joel.ij. c. Soph. j.c.

Actuum. vij.e.

¶ Contra primates populorum delitiosos: de vastatione & interitu iude & Jsrael: qui dominum cogunt naturam mutare. Cap. vj.

A Ue vobis q̄ opulenti estis in Sion, & cōfiditis in mōte Samarie: optimates capita ppłorū, i gredientes pompatice domū Jsrł. Trāsite i Chalanne, & videte, & ite inde i Emath magnā: & descēdite in Geth Palesthinorū, & ad optima q̄z regna horum latior terminus eorū termino vr̄o est. Qui separati estis in die malum: & appropinquatis solio iniqtatis. Qui dormitis in lectis eburneis, et lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis agnum de grege, et vitulos de medio armenti.
Qui canitis ad vocē psalterij: sicut Dauid putauerunt se habere vasa cantici. Bibentes vinum in phialis, et optimo vnguēto delibuti: & nihil patiebantur sup cōtritione Joseph. Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium: & auferetur factio lasciuientium. Jurauit dñs deus in
B anima sua, dicit dominus deus exercituum, Detestor ego superbiam Jacob, & domos eius odi, & tradam ciuitatem cū habitatoribus suis. Quod si reliqui fuerint decem viri in domo vna: & ipsi morientur. Et tollet eū p̄pinquus su⁹, & cōburet eum, vt efferat ossa de domo: & dicet ei qui in penetralibus domus est, Nunqd adhuc est penes te? Et respondebit, Finis est. Et dicet ei, Tace, & nō recorderis nominis domini. Quia ecce dominus mandauit, & percutiet
D domum maiorem ruinis, et domum minorem scissionib⁹. Nunqd currere queūt in petris equi? aut arari potest in bubalis? quoniam conuertistis in amaritudinem iudiciuz, & fructum iustitie in absynthium. Qui letamini in nihilo: qui dicitis, Nunqd non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Ecce enim suscitabo super vos domus Jsrael, dicit dominus deus exercituum, gentē: & conterent

Luce. vj.d.

Jere. lj. b. j.d.

vos ab introitu Emath, vsq; ad torrentem deserti.

¶ De captiuitate Israel per Assyrios: & Jude per Nabuchodonosor: de Trulla cementarij: de Amasia sacerdote contradicente Amos. Cap. vij.

A Hec ostẽdit mihi dñs de⁹: & ecce fictor locuste in principio germinãtiũ serotini imbris, & ecce serotin⁹ post tõsionẽ regis. Et factũ est: cũ cõsum masset cõmedere herbã terre dixi, Dñe de⁹ ppitius esto obsecro: quis suscitabit Jacob, quia paruul⁹ est: ✠ Misertus est dominus sup hoc: Non erit, dicit dominus. Hec ostẽdit mihi domin⁹ deus: & ecce vocabat iudiciũ ad ignẽ dñs de⁹, & deuorauit abyssum multã, & comedit simul partẽ. Et dixi, Dñe deus, qesce obsecro: qs suscitabit Jacob, q⁹ paruul⁹ est: ✠ Misert⁹ est dñs sup hoc: Sz & istud nõ erit, dicit dñs de⁹. Hec ostẽdit mihi: & ecce dñs stans sup murũ litũ, & in manu ei⁹ trulla cemẽtarij. Et dixit dñs ad me, Quid tu vides Amos? Et dixi, Trullã cemẽtarij. Et dixit dñs, Ecce ego ponã trullã in medio ppli mei Israel: nõ adijciã vltra sup inducere eũ. Et demolient excelsa idoli, & sanctificatiões Israel desolabunt: & cõsurgã sup domũ Jeroboã in gladio. Et misit Amasias sacerdos Bethel, ad Jeroboã regẽ Israel, dicẽs, Rebellauit ⁊ te Amos i medio dom⁹ Israel: nõ poterit terra sustinere vniuersos sermones ei⁹. Hec enĩ dicit Amos, In gladio morient Jeroboam, & Israel captiu⁹ migrabit de terra sua. Et dixit Amasias ad Amas, Qui vides, gradere, fuge in terra Juda: & comede ibi panẽ, & pphetabis ibi. Et in Bethel non adijcies vltra vt prophetes: quia sanctificatio regis est & domus regni est. Respondit q; Amos, & dixit ad Amasiam, Non sum propheta, & non sum filius prophete, sed armẽtarius ego sum vellicans sycomoros. Et tulit me dominus cum sequerer gregẽ: & dixit dñs ad me, Vade, propheta ad ppl'm meũ Israel. Et nũc audi verbũ dñi, Tu dicis, Nõ propheta bis sup Israel, & non stillabis sup domũ idoli. Propter hoc hec dicit dñs, Uxor tua in ciuitate fornicabit, & filij tui & filie tue in gladio cadẽt, & hum⁹ tua funiculo metiet: & tu i terra polluta morieris, & Israel captiu⁹ migrabit de terra sua.

¶ De vncino & festinatione vindicte in populum: de auaritia populi: de passione domini: de luctu: de captiuitate populi: et fame verbi dei. Cap. viij.

A Hec ostẽdit mihi dñs de⁹: & ecce vncinus pomorum. Et dixit, Quid tu vides Amos? Et dixi, Uncinũ pomor. Et dixit dñs ad me, Uenit finis sup ppl'm meũ Israel: nõ adijciã vltra vt ptrã seam eũ. Et stridebũt cardines tẽpli i die illa, dicit dñs de⁹ multi morient in oi loco, pjcietur silentiuz. Audite hoc q cõteritis pauperẽ, & deficere facitis egenos terre, dicentes, Q̃n transibit mẽsis, & venundabim⁹ merces: & sabbathũ, & aperiem⁹ frumẽtũ: vt imminuam⁹ mensurã, et augeamus siclũ, & supponam⁹ stateras dolosas, vt possideam⁹ i argẽto egenos & pauperes p calceamẽtis, & qsquilias frumẽti vendam⁹? Jurauit dñs in supbiã Jacob, Si oblitus fuero vsq; in finẽ oia opa eor. Nũqd sup isto nõ cõmouebitur terra, & lugebit ois habitator ei⁹: & ascẽdet q̃si fluuius vniuersus, & ejciet, & defluet q̃si riuus Egypti? Et erit in die illa dicit dñs: occidet sol in meridie, et tenebrescere faciam terrã in die luminis: & cõuertã festiuitates vestras in luctũ, & oia cantica vestra in plãctũ: & inducã super oẽ dorsum vestrum saccũ & super omne caput caluitium: & ponã eã quasi luctũ vnigeniti, & nouissima ei⁹ q̃si diẽ amarũ. Et ecce, dies veniũt, dicit dñs: et emittã famẽ in terrã: nõ famẽ panis, neq; sitim aq̃, sed audiẽdi verbũ dñi. Et cõmouebunt a mari vsq; ad mare, & ab aq̃lone vsq; ad oriẽtẽ: circumibunt q̃rentes verbum dñi, & nõ inueniẽt. In die illa deficient virgines pulchre, & adolescẽtes in siti. Qui iurãt in delicto Samarie, & dicunt, Viuit deus tuus Dan, & viuit via Bersabee. Et cadent, & non resurgent vltra.

¶ De excidio templi & vrbis propter auaritiam principum: q̃ dominus comprehendet fugientes: et nationes hominum non attendit: sed mores eius de tempore resurrectionis instaurantis ecclesie de predicatoribus qui plantauerunt ecclesias: & ipsi in ecclesia plãtabuntur. Cap. ix.

A Vidi dñm stantem super altare: & dixit, Percute cardinẽ, & commoueant superliminaria: ana ritia enim in capite oĩm, & nouissimum eorum in gladio interficiam: non erit fuga eis qui fugiet: & non saluabit ex eis qui fugerit. Si descenderint vsq; ad infernũ: inde manus mea educet eos: & si ascenderint vsq; ad celũ, inde detrahã eos. Et si abscõditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos: & si celauerint se ab oculis meis pfundo maris, ibi mãdabo serpẽti, & mordebit eos. Et si abierint in captiuitatẽ coraz inimicis suis, ibi mãdabo gladio, & occidet eos: & ponã oculos meos sup eos in malũ, & non in bonũ. Et dñs deus exercituũ q tãgit terrã, & tabescet: & lugebũt omnes habitantes in ea: & ascẽdet sicut riuus omnis, & defluet sicut fluuius Egypti. Qui edificat in celo ascensionem suam, & fasciculum suum super terrã fundauit: qui vocat aquas maris, & effundit eas sup faciem terre, Dñs nomẽ eius. Nũqd nõ vt filij Ethiopum vos estis mihi filij Israel, ait dñs: nũquid nõ Israel alcẽdere feci de terra Egypti: & Palesthinos de Cappadocia, & Syrios de Cyrene? Ecce occuli dñi dei super regnũ peccãs, & cõterã illud a facie terre: veruntamen conterens non conteram domum Jacob, dicit dominus. Ecce enim mandabo ego, & concutiam in oibus gentibus domum Israel, sicut concutitur in cribro: & non cadet lapillus super terram. In gladio morientur omnes peccatores populi mei: qui dicunt, Nõ appropinquabit, & non veniet super nos malũ. In die illa suscitabo tabernaculum Dauid, quod cecidit: & reedificabo aperturas murorũ eius, & ea que corruerant instaurabo: & reedificabo eaz sicut in diebus antiquis. Ut possideant reliquias Idumee, & omnes nationes, eo quod inuocatum sit nomẽ meum super eos: dicit domin⁹ faciẽs hec. Ecce dies veniunt, dicit dominus: & cõprehendet arator messorem, & calcator vue mittentem semen: & stillabunt montes dulcedinem, & omnes colles culti erunt. Et cõuertam captiuitatem populi mei Israel: & edificabunt ciuitates desertas, & inhabitabunt: & plantabunt vineas, & bibẽt vinum earum: & facient hortos, & comedent fructus eorũ. Et plantabo eos super humum suam: & nõ euellam eos vltra de terra sua quam dedi eis, dicit dominus deus tuus.

¶ Explicit Amos propheta.

¶ Incipit prologus in Abdiam prophetam.

Jacob patriarcha habuit fratrẽ Esau: q̃ ob coctionem rufam: propter quam vẽdidit primogenita: Edõ Hebrea lingua appellatus est: quod latine rufus dicitur. Is memorarũ fratrẽ suum: qui Israel nomen acceperat: graui odio commotus interimere conatus est. Qua de causa omnes qui ppl'm Israel: id est filios patriarche Jacob: predicit Esau odium imitati: persecuti sunt: Esau & Edom appellati sunt. Et q; populus Israel de captiuitate Chaldeorum per Cyrum regem Persarum nutu dei reuocatus in Jerusalẽ: ab alio regno grauiter afflictus atq; oppressus est: ideo hoc regnũ: quod more Esau: predicitũ populum persecutum est: per denuntiationẽ Abdie prophete increpatur: q̃ nõ dei indignatione sed sua virtute populum superatum gloriabatur. de quo regno olim per Dauid in psalmo centesimo trigesimosexto dictũ est: Memorare dñe filioruz Edom in die Jerusalem. Nam reliqua lectione comprehensa: futurum in gentes iudicium ob causas lectione comprehensas: regnumq; dei in populo Israel significatur. Hebrei hunc dicunt esse: qui sub rege Samarie Achab: & impũssima Jezabel: pauit centum prophetas in specub⁹: quinõ curuauerũt genu ante Baal: & de septẽ milibus erat: quos Elias arguit ignorasse. Sepulchrum quoq; ei⁹ vsq; hodie cũ mausoleo Elisei, pphete & Baptiste Johãnis: in Sebaste veneration habetur: que olim Samaria dicebatur: Hanc Herodes rex Judee: Antipatri filius: in honorem Augusti Cesaris Greco nomine vocauit Augustam. Hic igitur quia centum prophetas pauerat: accepit gratiam prophetelẽ: & de duce exercitus: fit dux ecclesie. Tunc in Samaria paruum gregem pauerat: nũc in toto orbe Christi pascit ecclesias. & φεγγύρως sicut in Actis apostolorum Stephanus martyrio coronatus: ita & hic seruus appellatus est domini.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

Abdias q̃ interpretat seruus dñi psonat cõtra edon: sanguineũ: terrenũ q; fratrẽ: fratris q̃q; Jacob semper emulũ hastã percutit spiritali.

A
B
Jerem. xlix. e.
C
B
C
D
Actuum xv. c.
D
Joelis iij. d.
A
B
C
D

¶Explicit argumentum.

¶Incipit Abdias propheta.

¶Edom propter superbiaz deñcitur z vastatur per Nabuchodonosor propter interfectionem z iniquitatem in fratrem suum de causis propter quas Edom captiuatur: de saluatione Judeorum: de Tyro: de dilatione predicationis: z de subiectione populorum. Ca. j.

A

Isio Abdie. Hec dicit dñs de ad Edō, Auditū auditum a dño, z legatū ad gētes misit, surgite, z cōsurgamus aduersus eū in prelium. Ecce paruulū dedi te in gētib: cōtēptibilis tu es valde. Superbia cordiz tui extulit te, habitātē i scissuris petraz, exaltātē soliū suū: q dicit i corde suo

B

Quis detrahet me in terrā? Si exaltatus fueris vt aquila, z si inter sydera posueris nidū tuū: inde detrahā te, dicit dñs. Si fures introissent ad te, si latrones per noctem: quō cōticuisses? nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores itroissent ad te, nūqd saltē racemū reliquissent tibi? Quō scrutati sunt Esau: inuestigauerūt abscōdita eius

C

Usqz ad terminum emiserūt te oēs viri federis tui: illuserūt tibi. Jnualuerūt aduersum te viri pacis tue: qui comedūt tecū, ponēt insidias subter te: nō est prudētia in eo

Isa. xx. x. e. j. Cor j. c.

D

Nūquid nō in die illa dicit dñs, perdā sapiētes de Idumea, et prudētiā de mōte Esau? Et timebūt fortes tui a meridie, vt itereat vir de mōte Esau. Propter iterfectionē, z ppter iniqtatē in fratrē tuū Jacob, opiet te cōfusio, et peribis in eternū. Jn die cū stares aduers eū, qñ capiebāt alieni exercitū ei, z extranei igrediebant portas ei, et sup Jerusalez mittebāt sortē: tu qz eras qsi vn ex eis. Et nō despicies in die fratris tui, in die pegrinatiōis ei: z nō letaberis sup filios Juda, in die pditionis eoz: z nō magnificabis os tuū

E

In die angustie. Neqz ingredieris portā ppli mei in die ruine eoz: neqz despicies z tu in malis ei in die vastitatiz illi: z nō emitteris aduersus exercitū ei i die vastitatis illius. Neqz stabis i exitib: vt interficias eos q fugerint: z nō concludes reliqs ei i die tribulationis. Qm iuxta est dies dñi sup oēs gētes: sicut feciſti, fiet tibi, retributionē tuā conuertet in caput tuū. Quō em bibistis sup mōtē sanctū meū, bibēt oēs gētes iugiter: z bibēt z absorbebūt, z erūt qsi nō sint

F

Et in mōte Siō erit saluatio, z erit sanct: z possidebit domus Jacob eos q se possederāt. Et erit dom Jacob ignis z dom Joseph flāma, z dom Esau stipula: z succēdent i eis, z devorabūt eos: z nō erūt relige domus Esau, q dñs locut est. Et hereditabūt hi q ad austrū sunt, mōtē Esau, z q i cāpestribus Philistijm: z possidebūt regionē Ephraim z regionē Samarie: z Beniamin possidebit Galaad,

G

Et trāsmigratio exercitus hui filioz Jsrl, oia loca Chananeoz vsqz ad Sarepthā: z trāsmigratio Jerusalē, q i Bosphoro est, possidebit ciuitates Austri. Et ascēdēt saluatores in montem Sion iudicare montem Esau: z erit domino regnum.

¶Explicit Abdias propheta.

¶Incipit prologus in Jonam prophetam.

Jonam sanctum Hebrei affirmant filium fuisse mulieris vidue Sarepthane: quem Elias propheta mortuum suscitauit: matre postea dicente ad eum: Nunc cognoui quia vir dei es tu: z verbum dei in ore tuo veritas est. Ob hanc etiam causam ipsum puerum sic vocauit: Amathi. Amathi em in nostra lingua: veritatē sonat. Et ex eo quod verum Elias locutus est: ille qui suscitatus est: filius esse dicitur veritatis. Jdeo de veritate columba nascitur: quia Jonas columbaz sonat. Jn condemnationem autem Jsrael Jonas ad gētem mittitur. quod Ninive agente penitentiam: illi in malitia perseuerant. Temporibus quippe Jeroboam filij Joas regis Jsrael: qui deo derelictorum populo suo in Samaria idolis sacrificabat: Jonam prophetam fuisse: quartus liber regum indicat. Js cum propheta illuminante peccatores ciuitatis Ninive dei misericordiam consecuturos videret: ne falsa predicare videretur: ad denuntiandū interitum ciuitati ire nolebat. Nam sicut deus ad Abraham impietate Sodomorum et Gomorrheorum locutus est Clamor Sodomorum z Gomorrheorum peruenit ad me: Jta z de Ninive dicitur: Eo quod ascenderit clamor malitie eius ad deum. Et quia sententia dei de Sodomis facta: minime reuocata est: ita z Jonas aduersum Ninivem prolatam sententiam reuocari nolebat: diuine dispensationis ignarus: qui salutem hominum ad se conuertēntium magis vult: quam interitum. Hoc illi accederat quod z sancto Eliseo: qui filium Sunamitidis mulieris: mortuum ignorauit. Jō a conspectu dei fugere se Jonas putabat: humanum aliquid pati: dicente Dauid: Quo ibo a spiritu tuo: z facie tua quo fugiam.

¶Explicit prologus.

¶Incipit argumentum.

Jonas colūba pulcherrima: naufragio suo passionē dñi prefigurans: mūdū ad penitētiā reuocat: z sub noe niniue salutem gētibus denūtiat.

¶Explicit argumentum.

¶Incipit Jonas propheta.

¶Jonas mittitur in niniue ad predicandum z fugit in tharsis ostenditur tempestas: z in mare mittitur: z stat mare: z timent offerentes domino: z dominus ppli miseretur. Cap. j.

Factū est vbū dñi ad Jonā filiū Amathi, dicens, Surge, z vade in Niniuen ciuitatē grādē, z pdica in ea: q ascēdit malitia eius coram me. Et surrexit Jonas, vt fugeret in Tharsis a facie dñi: z descēdit in Joppen, z inuenit nauez eūtem in Tharsis: z dedit naulū ei, z descēdit in eā, vt iret cū eis in Tharsis a facie dñi. Dñs aūt misit vētū magnū i mare: z facta est tempestas magna in mari, z nauis piclitabaf cōteri. Et timuerūt naute z clamauerūt viri ad deū suū: z miserūt vasa que erāt in naui i mare, vt alleuiareſ ab eis: z Jonas descendit ad interiora nauis, z dormiebat sopore graui. Et accessit ad eū gubernator, z dixit ei, Quid tu sopore deprimeris? surge, invoca deū tuū, si forte recogitet de nobis, z non peam. Et dixit vir ad collegā suū, Uenite, z mittam sortes, z sciam qre hoc malū sit nobis. Et miserūt sortes: z cecidit sors sup Jonā. Et dixerūt ad eū, Jndica nobis cui cā malū istud sit nobis: qō est opus tuū? z q terra tua? z q vadis? vel ex q ppl'o es tu? Et dixit ad eos, Hebreus ego sum, z dñm deū celi ego timeo, q fecit mare z aridā. Et timuerūt viri timore magno, z dixerūt ad eū, Quid hoc feciſti? Cognouerūt em viri q a facie dñi fugeret: q: idicauerat eis. Et dixerūt ad eū, Quid faciem tibi, z cessabit mare a nobiz? q: mare ibat, z intumescebat sup eos. Et dixit ad eos, Tollite me, z mittite in mare, z cessabit mare a vobis: scio em ego qm pp me tēpestas hec grādis venit sup vos. Et remigabāt viri, vt reuerterent ad aridā, z n valebāt: q: mare ibat, z intumescebat super eos. Et clamauerūt ad dñm, z dixerunt, Quesumus domine, ne pereamus in aīa viri istius z ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu domine, sicut voluisti, feciſti. Et tulerunt Jonam, et miserunt in mare: z stetit mare a feruore suo. Et timuerunt viri timore magno dñm, z immolauerūt hostias dño, z vouerūt vota.

¶Absorptus a cete clamat ad dñm: exaudit z euomit. Ca. ij.

Et preparauit dominus piscem grandem, vt deglutiret Jonam: et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus z tribus noctibus. Et orauit Jonas ad dominum deum suū de vtero piscis, Et dixit, Clamaui de tribulatione mea ad dominum, z exaudiuit me: de ventre inferi, clamaui, z exaudisti vocem meaz. Et proiecisti me in profundum in corde maris, et flumen circundedit me omnes gurgites tui, z fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi, Abiectus sum a conspectu oculorum tuorum: veruntamen rursus videbo templum sanctum tuum: Circundederūt me aque vsqz ad aiam, abyssus vallauit me, pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi, terre vectes concluserunt me in eternum: z subleuabis de correptione vitam meam, domine deus meus. Cū angustiaretur in me aīa mea dñi recordatus sum: vt veniat ad te oratio mea ad templū sanctum tuū. Qui custodiūt vanitates frusta: misericordiā suā dere

linquent. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quecunq; vouí reddam pro salute domino. Et dixit dominus pisci: & euomuit Jonam in aridam.

¶ Iterum Jonas mittitur in niniuem predicare predicat: penitet populus: & dñs miseretur. Cap. iij.

A ET factū est vbū dñi ad Jonā scō, dicēs, Surge, & vade in Niniuen ciuitatē magnā: & pdica in ea pdicationē quā ego loquor ad te. Et surrexit Jonas, & abijt in Niniuen iuxta vbū dñi: et Niniue erat ciuitas magna itinere triū dierum. Et cepit Jonas introire ciuitatē itinere diei vnius: & clamauit, & dixit, Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertet. Et credide rūt viri Niniuite i dñm: & pdicauerūt ieiniū, & vestiti sunt saccis a maiore vsq; ad minorē. Et puenit verbū ad regem Niniue: & surrexit de solio suo, & abiecit vestimētū suū a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Et clamauit, & dixit in Niniue ex ore regis & principū ei⁹, dicēs, Boies, & iumenta, & boues, & pecora nō gustēt quicq;: nec pascant, & aquā nō bibāt. Et opiāt saccis boies & iumēta, & clamēt ad deū in fortitudine: & conuertat vir a via sua mala & ab iniqtate q̄ est in manibus eor. Quis scit, si cōuertat, & ignoscat de⁹: & reuertat a furore ire sue, & nō peribimus: Et vidit deus opa eorū q̄ cōuersi sunt de via sua mala: & misert⁹ est de⁹ super malitia quā locutus fuerat vt faceret eis, & nō fecit.

Matte. Luce. xvj. d. xj. e.

Jerem. xviij. b. Joel. ij. c.

¶ Dolet Jonas ad mortem & arguitur a domino: dolet Jonas arefacta hedera: & ex hoc probat ei dominus: q̄ propter niniuez debuit condolere. Cap. iij.

A ET afflictus est Jonas afflictiōe magna, & irat⁹ est: & orauit ad dñm, & dixit, Obsecro dñe, nūqd nō hoc est vbū meū, cū adhuc essez i terra mea? ppter hoc p̄occupaui vt fugerē i Tharsis. scio enī q̄ tu de⁹ clemēs & misericors es, patiēs & multe miserationis, & ignoscens sup malitia. Et nūc dñe tolle q̄so aiam meā a me: q̄ melior est mihi mors quā vita. Et dixit dñs, Putasne bene irasceris tu? Et egressus est Jonas de ciuitate, & sedit ℈ orientē ciuitatis: & fecit sibimet vmbraculum ibi, & sedebat subter illud i vmbra, donec videret qd accideret ciuitati. Et p̄parauit dñs de⁹ hederā, & ascēdit sup caput Jone, vt eēt vmbra sup caput ei⁹, & ptegeret eū, laborauerat enī: et letat⁹ est Jonas sup hedera, letitia magna. Et parauit de⁹ vermē ascēsu diluculi in crastinū: et percussit hederā, & exaruit. Et cū ortus fuisset sol, p̄cepit dñs vento calido & vrenti: & percussit sol sup caput Jone, & estuabat: & petiuit aīe sue vt moreret, & dixit, Melius est mihi mori, quā viuere. Et dixit de⁹ ad Jonā, Putasne bene irasceris tu sup hederā? Et dixit, Bene irascor ego vsq; ad mortem. Et dixit dñs, Tu doles sup hederā, in q̄ nō laborasti, neq; fecisti vt crescret, q̄ sub vna nocte nata est & sub vna nocte perijt: & ego non parcam Niniue ciuitati magne, in q̄ sunt plusq; centū viginti millia hoīm, qui nesciūt quid sit inter dexteram & sinistram suam, & iumenta multa?

Psalm. xvj. a. Joel. ij. c.

D

¶ Explicit Jonas propheta.

¶ Incipit prologus in micheam prophetam.

EMporibus Joatham & Achaz & Ezechie regū Juda: Micheam prophetam ad hanc prophetiam spiritu sancto repletum fuisse: lecto ipsa demonstrat. Sed de supradicto numero regum: Joatham & Ezechiam deo ob religionem placuisse: historia libri: quarti Regum: & secundi Paralipomenon indicat. Achaz vero relicto deo: idola Samarie: quibus etiam filios suos in sacrificium igni cōcremandos obtulerat: coluisse constat. Quaz ob rem: deus Samarīā: que reges Jsrael et Juda memoratorum simulachrorum superstitione fefellerat: increpans: indignationem suam in eam processurā comminatus est. Populo etiam Jsrael preuaricatori: & principibus eius: qui eundem populum fallaci suasione ad colenda idola impulerant: verbis in sequentibus. captiuitatem & interitum afferurum denuntiat.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

MIcheas demoraſthi coheres xp̄i vastationē annunciat filie latronis & obsidionem ponit ℈ eam q̄ maxillam percusserit iudicis Jsrael.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Micheas propheta.

¶ De terrore venturi iudicis: de subuersione samarie propter idola: plangit propheta q̄ plangant peruenit ad Judeos: et incitat ad planctum. Cap. j.

A ERbū dñi q̄ factū est ad Micheā Morasthitē, in diebus Joathaz, Achā, & Ezechie regū Juda: q̄ vidit sup Samariā & Jerl'm. Audite ppli oēs: & attēdat terra & plenitudo ei⁹: & sit dñs de⁹ vobis in testē, dñs de tēplo sācto suo. Q̄r ecce dñs egredit de loco suo: & descēdet, & calcabit sup excelsa terre. Et cōsumētur mōtes subt⁹ eū: & valles scidēt sicut cera a facie ignis, sicut aq̄ q̄ decurrūt in p̄ceps. In scelere Jacob omne istud, & in peccatis domus Jsrael. Quod scelus Jacob? nonne Samaria? Et que excelsa Jude? nonne Jerusalem? Et ponam Samariam, quasi aceruū lapidum in agro cū plantat vinea: & detrahā in vallē lapides eius, & fundamenta ei⁹ reuelabo. Et oīa sculptilia ei⁹ cōcident, & oēs mercedes ei⁹ cōburent igne, et oīa idola ei⁹ ponā in pditionē: q̄ de mercedib⁹ meretricis ꝓgregata sunt, & vsq; ad mercedē meretricis reuertent. Sup hoc plāgā, & vlulabo: vadā spoliatus & nudus: faciā plāctū velut draconū: & luctū q̄si struthionū: q̄ desp̄ata est plaga ei⁹, q̄ venit vsq; ad Judā, tetigit portā ppli mei vsq; ad Jerusalē. In Geth nolite annuntiare, lachrymis ne ploretis: in domo pulueris puluere vos aspergite. Et trāsite vobis habitatio pulchra, confusa ignominia: nō est egressa, q̄ habitat i exitu: planctū domus vicine accipiet ex vobis, q̄ stetit sibimet. Q̄r infirmata est in bonū q̄ habitat i amaritudinib⁹? q̄r descēdit malū a dño in portā Jerl'm. Tumult⁹ q̄drige stuporis habitāti Lachis: principiū peccati est filie Sion, q̄ in te inuenta sunt scelera Jsrl'. Propterea dabit emissarios sup hereditatem Geth domos mēdacij i deceptionē regib⁹ Jsrl'. Adhuc heredez adducā tibi que habitas in Maresa: vsq; ad Odollam veniet gloria Jsrl'. Decaluare, & tōdet sup filios deliciaꝝ tuarū: dilata caluitiū tuū sicut aqla: q̄n captiui ducti sūt ex te.

¶ Peccata populi designat: que prouocat vltionem peccantes in spe confutat: & iubet ire post dominum: compatitur propheta populo suo: & post tristitiam prophetat leta de aduentu christi et ascensione. Cap. ij.

A E q̄ cogitatis inutile, & opamini malū i cubilibus vestris: in luce matutina faciūt illud, q̄n ℈ deū est manus eor. Et cōcupierūt agros, & violenter tulerūt, & rapuerūt domos: & calūniabantur virū & domū ei⁹, virū & hereditatē ei⁹. Idcirco hec dicit dñs, Ecce ego cogito sup familiā istā malū vñ nō auferetis colla vestra, & nō ambulabitis supbi, q̄n tēpus pessimū est In die illa sumet sup vos parabola, & cantabit canticū cū suauitate, dicētiū, De populatiōe vastati sum⁹: pars ppli mei cōmutata est: quō recedet a me, quū reuertat q regiones nr̄as diuidat? Propter hoc, nō erit tibi mittēs funiculum sortis in cetu dñi. Ne loquamini loquentes, Nō stillabit sup istos, non comprehendet cōfusio. Dicit domus Jacob, Nunquid abbreuiatus est spiritus domini, aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur? Et econtrario populus meus in aduersarium consurrexit. De super tunicam pallium sustulistis: & eos q̄ transibant simpliciter, conuertistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum: a paruulis earum tulistis laudem meam in perpetuum. Surgite, et ite, quia nō habetis hic requiem: ppter immunditiam eius corrumpetur putredine pessima. Utinam non essem vir habens spiritum, et mēdacium potius loquerer: stillabo tibi in vinum, & in ebrietatez: & erit super quem stillatur populus iste. Congregatione congregabo Jacob totū te: in vnū cōducā reliqs Jsrl', pariter ponā illū q̄si gregē i ouili, q̄si pec⁹ i medio caularū tumultuabūt a multitudine hoīm. Ascēdet enī pandēs iter ante eos. Diui

det ꝛ transibunt portam,ꝛ egredientur per eam:ꝛ transibit rex eoꝝ coram eis,ꝛ dñs in capite eorum.

¶ Cõtra crudelitatẽ pncipũ:cõtra fal'acias ꝓpheratũ ꝛ doctorũ: cõtra scelera ꝓmatũ ꝛ iudicũ ꝓpter q̃s ꝙ̃ destructa ẽ ꝛ hierl'm. Cap.iij.

A ET dixi, Audite pncipes Jacob,ꝛ duces domꝰ Jsrl', Nũqd nõ vestrũ est scire iudiciuz, q odio habetis bonũ,ꝛ diligitis malũ:q violẽter tollitis pelles eoꝝ desup eis,ꝛ carnẽ eoꝝ desup ossibꝰ eoꝝ: B Qui cõederũt carnẽ ppli mei,ꝛ pellẽ eoꝝ desup excoriauerũt:ꝛ ossa eoꝝ ꝙfregerũt,ꝛ ꝙciderũt sicut in lebete, ꝛ q̃si carnẽ i medio olle. Tũc clamabũt ad dñz,ꝛ non exaudiet eos:ꝛ abscõdet faciẽ suã ab eis i tpe illo,sicut nequiter egerũt i adinuẽtiõibꝰ suis. L Hec dicit dñs sup ꝓphetas q seducũt ppl'm meũ:q mordẽt dẽtibꝰ suis,ꝛ ꝑdicãt pacẽ:et si qs nõ dederit in ore eoꝝ qppiã,sanctificãt sup eũ preliũ. Propterea nox vobis ꝓ visiõe erit,ꝛ tenebre vobis ꝓ divinatione:ꝛ occũbet sol sup ꝓphetas,ꝛ obtenebrabit sup eos dies. D Et ꝙfundent q̃ videt visiões,ꝛ ꝙfundent divini: ꝛ operiẽt oẽs vultus suos,qꝛ nõ est respõsum dei. Verũtñ ego replet' sum fortitudine spũs dñi,iudicio ꝛ virtute: vt annũtiẽ Jacob scelus suũ,ꝛ Jsrl' peccatũ suũ. Audite hec pncipes domꝰ Jacob,ꝛ iudices domꝰ Jsrl':q abominamini iudiciũ,ꝛ oĩa recta puertitis. Qui edificatis Siõ in sanguinibꝰ,ꝛ Jerusalẽ in iniqtate. Principes eiꝰ in muneribus iudicabãt,ꝛ sacerdotes eiꝰ in mercede docebãt,ꝛ prophete eiꝰ i pecũia divinabãt ꝛ sup dñz regescebãt,dicẽtes, Nũqd nõ dñs in medio nr̃m:nõ venient sup nos mala. pp hoc cã vestri, Siõ q̃si ager arabitur,ꝛ Jerusalẽ quasi acervus lapidum erit,ꝛ mons templi in excelsa sylvarum.

Jere. xxvij.ĝ.a.

¶ De aduẽtu xp̃i ꝛ fidegẽtiũ:de cõparatione orbis:de cõuersione reliquiarũ Jsrl',ꝑ aduentu xp̃i:ꝑsolatur hierl'm captiuitatem Babylonicam ꝛ liberationem:ꝛ futuros predicatores predicit:de reli quijs que predicabuntur ꝛ saluabuntur. Cap.iiij.

A Jsa.ij.a. ET erit i nouissimo dierũ mons domꝰ dñi ꝓparatus in vertice mõtiũ,ꝛ sublimis sup colles ꝛ fluẽt ad eũ ppli. Et ꝓperabũt gẽtes multe,ꝛ dicẽt Venite,ascẽdamꝰ ad mõtẽ dñi ꝛ ad domũ dei Jacob:ꝛ docebit nos de vijs suis,ꝛ ibimꝰ i semitis eiꝰ qꝛ de Syõ egredieť lex ꝛ verbũ dñi de Jerusalẽ. Et iudicabit iter ꝓpl'os mlt'os,ꝛ corripiet gẽtes fortes vsqz i lõginquũ:ꝛ cõcidẽt gladios suos i vomeres,ꝛ hastas suas in ligones:nõ sumet gẽs aduersus gẽtẽ gladiũ,ꝛ nõ discẽt vltra belligerare. B Et sedebit vir subtus vineã suã,ꝛ subtꝰ ficũ suã ꝛ nõ erit q̃ de terreat:qꝛ os dñi exercituũ locutũ est. Quia oẽs ppli ambulabũt vnusqsqz i noĩe dei sui:nos aũt ãbulabumꝰ i noĩe dei nr̃i in eternũ ꝛ vltra. In die illa dicit dñs,cõgregabo claudicantẽ:ꝛ eã quã eiecerã,colligã,ꝛ quã afflixerã. L Et ponã claudicãtẽ,i reliqas:ꝛ eã q̃ laborauerat,in gẽtem robustã:ꝛ regnabit dñs sup eos in mõte Sion,ex hoc nũc ꝛ vsqz in eternũ. Et tu turris gregis nebulosa filia Siõ vsqz ad te veniet:ꝛ veniet potestas ꝓma regnũ filie Jerusalẽ. Nũc q̃re merore ẽ̃ heris:Nũqd rex nõ est tibi,aut ꝙsiliarius tuꝰ pijt,qꝛ cõphẽdit te dolor sicut parturiẽtẽ: D Dole,ꝛ satage filia Sion q̃si parturiẽs:qꝛ nũc egredieriz de ciuitate,ꝛ habitabis i regiõe,venies vsqz ad Babylonẽ,ibi liberaberis:ibi redimet te dñs de manu inimicoꝝ tuorum. Et nũc ꝙgregate sũt sup te gẽtes mlte:q̃ dicũt Lapideť,ꝛ aspiciat i Siõ oculꝰ nr̃. Ipsi aũt nõ cognouerũt cogitatiões dñi ꝛ nõ itellexerũt cõsiliũ eiꝰ:qꝛ cõgregauit eos q̃si fenũ aree. Surge,ꝛ tritura filia siõ:qꝛ cornu tuũ ponã ferreũ,ꝛ vngulas tuas ponã ereas:ꝛ cõminues ppl'os mlt'os:ꝛ iterficies dño rapinas eoꝝ,ꝛ fortitudinẽ eoꝝ dño vniuerse terre.

¶ De vastatione hierl'm pro morte xp̃i:de natiuitate ꝛ magnificẽtia xp̃i:de septem pastoribus ꝛ octo primatibus:de apostolica predicatione ꝛ iudeorum exterminatione. Cap.v.

A Jsa.v.a. VAnc vastaberis filia latronis:obsidionẽ posuerũt sup nos,i virga pcutiẽt maxillã iudicis Jsrl' Et tu Bethlehẽ Ephratha,paruul' es in millibus Juda:ex te mihi egredietur q̃ sit dñator in Jsrl':ꝛ egressus eiꝰ ab initio a diebꝰ eternitatis. Propter hoc dabit eos vsqz ad tẽpus,in quo parturiẽs pariet:ꝛ reliquie fratrũ eiꝰ cõuertenť ad filios Jsrl'. Et stabit, et pascet in fortitudine dñi,i sublimitate nois dñi dei sui:ꝛ cõuertentur,qꝛ nũc magnificabitur vsqz ad terminos terre. Et erit iste pax: Assyr̃ quũ venerit i terrã nostrã,ꝛ q̃ calcauerit i domibꝰ nr̃is:ꝛ suscitabimꝰ sup eũ septẽ pastores,ꝛ octo primates hoĩes. Et pascẽt trã Assur i gladio,ꝛ terrã Nẽrod i lanceis eiꝰ:ꝛ liberabit ab Assur,quũ venerit in terrã nostrã,ꝛ quũ calcauerit i terminis nr̃is. Et erũt reliqe Jacob i medio ppl'oꝝ mlt'oꝝ q̃si ros a dño,q̃si stille sup herbã:q̃ nõ expectat virũ ꝛ nõ ꝓstolať filios hoĩm. Et erũt reliqe Jacob i gẽtibꝰ i medio ppl'oꝝ mlt'oꝝ,q̃si leo in iumẽtis sylvarũ,ꝛ q̃si catulꝰ leonis i gregibꝰ pecoꝝ:q quũ trãsierit ꝛ cõculcauerit,ꝛ ceperit,nõ est q̃ eruat. Exaltabiť manus tua sup hostes tuos,ꝛ oẽs inimici tui interibũt. Et erit in die illa,dicit dñs:auferã eq̃s tuos de medio tui,ꝛ dispdam q̃drigas tuas. Et pdã ciuitates terre tue,ꝛ destruã oẽs munitiones tuas,ꝛ auferã maleficia de manu tua,ꝛ divinationes nõ erũt i te. Et pire faciã sculptilia tua,ꝛ statuas tuas de medio tui:ꝛ nõ adorabis vltra opa manũ tuarũ,ꝛ euellã lucos tuos de medio tui:cõterã ciuitates tuas. Et faciã i furore ꝛ indignatiõe vltionẽ in oĩbꝰ gẽtibꝰ q̃ nõ audierũt.

¶ De disceptatione dñi cum populo suo:de oblatione acceptabili dño:de sceleribus ppli ꝛ afflictionibus eius. Cap.vj

A VAdite q̃ dñs loq̃t', Surge,q̃tẽde iudicio aduersum mõtes,ꝛ audiãt colles vocẽ tuã. Audiant montes iudiciũ dñi,et fortia fundamenta terre: qꝛ iudiciũ dñi cũ ppl'o suo,ꝛ cũ Jsrl' dijudicabiť Populeˢ meꝰ qd feci tibi,aut qd molestus fui tibi: respõde mihi. Qꝛ eduxi te de terra Egypti,ꝛ de domo seruiciũ liberaui te:ꝛ misi añ faciẽ tuã Moysen,ꝛ Aaron,ꝛ Mariã pplẽ meꝰ memẽto q̃so qd cogitauerit cõ te Balach rex Moab:ꝛ qd respõderit ei Balaã filiꝰ Beoꝛ de Setim vsqz ad Galgalã,vt cognosceres iustitias dñi. Quid dignũ offerã dño:curuabo genu deo excelso:Nunqd offerã ei holocaustomata,ꝛ vitulos ãniculos:Nũqd placari põt dñs i millibꝰ arietũ,aut i mlt'is millibꝰ hircoꝝ pinguiũ:Nũqd dabo primogenitũ meũ ꝓ scelere meo,fructũ vẽtris mei pro peccato aĩe mee:Indicabo tibi o hõ qd sit bonũ,ꝛ qd dñs regrat a te,Utiq̃z facere iudiciũ,ꝛ diligere misericordiã,et solicitũ ãbulare cuz deo tuo. Vox dñi ad ciuitatẽ clamat,ꝛ salus erit timẽtibꝰ nomẽ tuũ:audite tribus,ꝛ qs approbabit illud: Adhuc ignis in domo impij thesauri iniqtatis, ꝛ mẽsura minor ire plena. Nũqd iustificabo stateriã impiã, ꝛ sacculi põdera dolosa:i qbꝰ divites eiꝰ repleti sunt iniquitate,ꝛ habitãtes i ea loq̃bant mẽdaciũ,ꝛ lingua eoꝝ fraudulẽta i ore eoꝝ. Et ego ergo cepi ꝑcutere te pditiõe super pctis tuis. Tu comedes ꝛ nõ saturaberis,ꝛ humiliatio tua i medio tui. Et apprehẽdes,ꝛ nõ salvabis:ꝛ quos salvaueris in gladiũ dabo. Tu seminabis,ꝛ nõ metes:tu calcabis oliuã,ꝛ nõ vngeris oleo:ꝛ mustũ,ꝛ nõ bibes vinũ:ꝛ custodisti ꝑcepta Amri,ꝛ oẽ opus domꝰ Achab:ꝛ ambulasti in voluntatibus eorũ,vt darẽ te in perditionẽ ꝛ habitãtes in ea in sibilum,ꝛ opprobriũ populi mei portabitis.

L D Deute. xxviij.d. Aggeu. j.b.

¶ Plãgit ꝓpheta qꝛ pauci sunt iusti:de liberatione hierusalem Babylonijs:de ch̃isto pastore ꝛ populo nascẽdo:de cõfusione gẽtium ꝛ laude divine clemẽtie. Cap.vij.

A VE mihi,qꝛ factꝰ sum sicut q̃ colligit i autũno racemos videmie:nõ est botr' ad comedẽdũ,ꝑcoquas ficus desyderauit aĩa mea. Perijt sanctꝰ de terra,ꝛ rectus in hoĩbꝰ nõ est:oẽs in sanguine insidianť,vir fatrẽ suũ ad mortẽ venať. Malũ manuũ suaꝝ dicunt bonũ:princeps postulat,ꝛ iudex in reddendo est: et magnus locutus est desyderiũ aĩe sue,ꝛ cõturbauerunt eã. Qui optimus in eis est,quasi paliurus:ꝛ qui rectus,quasi spina de sepe. D Dies speculationis tue,visitatio tua venit nunc erit vastitas eorum. Nolite credere amico:ꝛ nolite cõfidere i duce:ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Quia filius contumeliam facit patri,ꝛ filia cõsurget aduersus matrem suam,nurus aduersus socrum suã: ꝛ inimici hoĩs domestici eiꝰ. Ego aũt ad dñz aspiciã,expe-

ctabo

ctabo deū saluatorē meū: audiet me dē meus. Ne leteris inimica mea super me, q̄ cecidi, consurgā quū sedero in tenebris, dñs lex mea est. Iram dñi portabo, q̄m peccaui ei: donec causam meā iudicet: ꝛ faciet iudiciū meū: educet me ī lucē, videbo iustitiā ei⁹. Et aspiciet inimica mea, ꝛ operiet cōfusione, que dicit ad me, Vbi est dñs deus tuus? Oculi mei videbūt eā: nūc erit in cōculcatione, vt lutū platearum. Dies vt edificent macerie tue: in die illa longe fiet lex. In die illa ꝛ vsq̄ ad te veniet Assur, ꝛ vsq̄ ad ciuitates munitas: ꝛ a ciuitatib⁹ munitis vsq̄ ad flumē, ꝛ ad mare de mari, ꝛ ad montē de mōte. Et terra erit in desolationē ꝓpter habitatores suos, ꝛ ꝓpter fructū cogitationū eor̄. Pasce pp̄lm tuū in virga tua, gregē hereditatis tue, habitātes solos in saltu, in medio carmeli: pascent Basan ꝛ Galaad iuxta dies antiquos. Secūdum diem egressionis tue de terra Egypti ostendā ei mirabilia. Videbunt gentes, et confundentur super oī fortitudine sua: ponent manū super os aures eorū surde erūt. Lingent puluerē sicut serpentes, velut reptilia terre turbabunt de edibus suis: dñm deum nostrum desyderabūt, ꝛ timebunt te. Quis deus sicut tu, qui aufers iniq̄tatē, ꝛ trāsfers peccatū reliquiarū hereditatis tue: Nō immittet vltra furorē suum, q̄m volens misericordiam est. Reuertet, ꝛ miserebitur nostri, deponet iniquitates nostras: ꝛ proiiciet in profundū maris oīa peccata nostra. Dabis veritatem Jacob, misericordiam Abraham: que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

¶ Explicit Micheas propheta.

¶ Incipit prologus in Naum prophetam.

NAum prophetam ante aduentum regis Assyriorum: qui populum Israel captiuum in suam regionem trāstulerat: fuisse: Hebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis: predicti regis aduentum idem propheta annuntiare monstratur. Sed cum habitatores Ninive: Jona interitum ciuitatis predicante ne diuina tra denuntiatum interitum sustinerent: peccatorum et impietatis penitentiam egissent: accepta dei misericordia: grauioribus se crimi nibus implicuerunt. Qua de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus: iudicium dei annuntians ita locutus est: Deus zelans: ꝛ vlciscens dominus est ꝛc. Jam enim decem tribus ab Assyrijs ducte fuerant in captiuitatem sub Ezechia rege Juda: sub quo etiam nunc in consolationem populi transmigrati aduersum Ninuen visio cernitur. Nec erat parua consolatio: tam his qui tā Assyrijs seruiebant: quam reliquis qui sub Ezechia de tribu Iuda et Bēiamin ab eisdem hostibus obsidebantur vt audirent Assyrios quoq̄ a Chaldeis esse capiendos: sicut in sequentibus libri huius demonstrabitur. Sciendum autem est quod Ninive in nostra lingua de Hebreo speciosam sonat. Speciosus autem hic mundus dicitur. Unde ꝛ apud Grecos κόσμος ab ornatu nomen accepit. Et q̄c quid nunc aduersum Ninuen dicitur: de mundo figuraliter predicari sentiamus. Quam ob causam ꝛ assumptio quam septuaginta interp̄tātur λῆμμα: ꝛ Aquila ἆρμα interpretatus est: apud Hebreos Massa ponitur: id est graue onus: eo quod eam aduersus quam videtur premat: nec sinat eleuare cernicem. Simulq̄ hoc attendendum quod hec ipsa vel assumptio vel onus: vel pondus prophete: visio sit. Non enim loquitur propheta in λήθαργία vt Montanus et Pusca: Maximillaq̄ delyrant: sed quod prophetat: liber est visionis intelligentis vniuersa que loquitur: ꝛ pondus hostium facientis suo populo visionem. De consummatione itaq̄ mundi secundum παγγῆμ o Paula et Eustochium: in consolationem sanctorum prophetia texitur. vt quecunq̄ in mundo vident: quasi pretereuntia et caduca contemnant: ꝛ preparant se ad iudicij diem: vbi vltor aduersum veros Assyrios affuturus est dominus.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

NAum cōsolator orbis interpretatur. Increpat ciuitatē sanguinū, ꝛ post euersionē illius loquitur. Ecce super montes pedes euangelizantis ꝛ annuntiantis pacem.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Naum propheta.

¶ De emulatione domini: et ponitur ad vindictam contra niniuē: et de bonitate domini ad reducendam captiuitatem Israel: quia non deambulabunt eam Assyrij sicut captiuitatem Juda ꝛ hierusalem: sed ipsi igne succedentur: et sennacherib in templo dei sui occidetur: ꝛ iude reddetur securitas. Cap. i.

ONus Ninive. Liber visionis Naum Elcesei. Deus emulator, et vlciscens dominus ꝛ habens furorem: vlciscens dñs in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens, ꝛ magnus fortitudine, ꝛ mundans non faciet innocentē: dñs in tēpestate ꝛ turbine vie eius, ꝛ nebule puluis pedū eius. Increpans mare ꝛ exiccans illud: ꝛ oīa flumina ad desertū deducens. Infirmatus est Basan, ꝛ Carmelus: ꝛ flos Libani elanguit. Montes commoti sunt ab eo, et colles desolati sunt: ꝛ cōtremuit terra a facie eius, ꝛ orbis, ꝛ oēs habitantes in eo. Ante faciē indignationis eius qs stabit: ꝛ qs resistet in ira furoris eius: indignatio eius effusa est vt ignis: ꝛ petre dissolute sunt ab eo. Bonus dñs, ꝛ cōfortās in die tribulationis: ꝛ sciēs sperātes in se. Et in diluuio ptereunte cōsummationē faciet loci eius: ꝛ inimicos eius persequentur tenebre. Quid cogitatis ꝛ dñm: cōsummationē ipse faciet. non cōsurget duplex tribulatio. Q̄z sicut spine seinuicē complectunt: sic cōiuiuiū eor̄ pariter potātiū, cōsumentur q̄si stipula aridita plena. Ex te exibit cogitās ꝛ dñm malitiā: mēte ptractās ꝓuaricationē. Hec dicit dñs, Si pfecti fuerint ꝛ ita plures, sic q̄z attondent, ꝛ ptrāsibit: afflixi te, ꝛ non affligam te vltra. Et nūc cōterā virgā eius de dorso tuo, ꝛ vincula tua disrumpā. Et ꝓcipiet sup te dñs, nō seminabit ex noīe tuo amplius: de domo dei tui interficiā sculptile ꝛ conflatile ponā sepulchrū tuū, q̄ inhonorat⁹ es. Ecce sup montes pedes euangelizantis ꝛ annuntiātis pacē: celebra Juda festiuitates tuas, ꝛ redde vota tua: quia non adijciet vltra vt pertranseat in te belial, vniuersus interijt.

¶ De ascensu Nabuchodonosor contra Ninuem et vltione domini: describitur etiam exercitus Babyloniorum: ꝛ describitur vastitas niniuem: sub typo mulieris captiue verba exprobrantis ad niniuem describitur potentia eius. Cap. ij.

AScendit q̄ dispgat cōā te q̄ custodit obsidionē: cōtēplare viā, cōforta lūbos, robora virtutē valde. Q̄z reddidit dñs supbiā Jacob, sicut supbiā Israēl: q̄z vastatores dissipauerūt eos, ꝛ propagines eor̄ corruperūt. Clype⁹ fortiū ei⁹ ignit⁹ viri exercit⁹ ī cocineis: ignee habene currus in die preparationis eius, et agitatores cōsopīti sunt. In itineribus cōturbati sunt, quadrige collise sunt in plateis: aspectus eor̄ q̄si lampades, q̄si fulgura discurrentia. Recordabitur fortiū suorū, ruēt in itineribus suis: velociter ascēdēt muros eius, ꝛ pparabit vinbraculū. Porte fluuiorum aperte sunt, ꝛ tēplum ad solū dirutum. Et miles captiuus abductus est: et ancille eius minabantur gemētes vt columbe, murmurātes in cordib⁹ suis. Et Ninive quasi piscina aquarū aque eius: ipsi vero fugerūt. State state: nō est qui reuertatur. Diripite argētū, diripite aurū: nō est finis diuitiarū ex oībus vasis desyderabilibus. Dissipata est, ꝛ scissa, ꝛ dilacerata: ꝛ cor tabescēs, ꝛ dissolutio geniculor̄, ꝛ defectio in cūctis renibus: ꝛ facies oīm sicut nigredo olle. Ubi est habitaculū leonū, ꝛ pascua catulorū leonū: ad quā iuit leo, vt ingrederetur illuc catulus leonis, ꝛ nō est q̄ exterreat: Leo cepit sufficienter catulis suis, ꝛ necauit leenis suis: ꝛ impleuit preda spelūcas suas, ꝛ cubile suū rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituū, ꝛ succēdā vsq̄ ad fumū q̄drigas tuas, ꝛ leūculos tuos comedet gladius: ꝛ exterminabo de terra predam tuam, et non audietur vltra vox nuntiorum tuorum.

¶ Arguit crudelitas niniue: ꝛ despoliat sicut adultera deprehensa defensio nulla etiā eius est: q̄z sicut alexādria que hic describitur destruetur tanq̄ nō munita: ꝛ debilis populus eius: euolat vt locuste occidentur principes eius ꝛ erit pessima plaga eius. Cap. ij.

VE ciuitas sanguinum, vniuersa mendacij dilaceratione plena: nō recedet a te rapina. Vox flagelli, ꝛ vox impetus rote, ꝛ equi frementis, et q̄drige ferentis, ꝛ equitis ascendentis: ꝛ micantis gladij, ꝛ fulgurantis haste, ꝛ multitudinis interfecte, et grauis ruine: nec est finis cadauerum, ꝛ corruent in corporib⁹ suis. Propter multitudinē fornicationū meretricis speciose, ꝛ grate, ꝛ habētis maleficia, q̄ vēdidit gētes in forni-

B cationib⁹ suis,ꝛ familias ī maleficijs suis: Ecce ego ad te
dicit dñs exercituū: et reuelabo pudēda tua in facie tua, et
ostēdā in gētib⁹ nuditatē tuā,ꝛ regnis ignominiā tuaz. Et
p̄jciā sup te abominatiões,ꝛ cōtumelijs te afficiā,ꝛponā
te in exēplū. Et erit oīs q̄ viderit te, refiliet a te ꝛ dicet, Va
stata est Ninive: qs cōmouebit sup te caput: vñ querā cōso
latorem tibi? Nūgd meliores Alexandria ppl'o⁹,q̄ habi
tat in fluminib⁹? aq̄ in circūitu ei⁹: cuius diuitie, mare: aq̄,
C muri ei⁹. Ethiopia fortitudo ei⁹,ꝛ Egyptus,ꝛ nō est finis.
Phutica ꝛ Libyes fuerūt ī auxilio tuo. Sz ꝛ ipa in trans
migrationē ducta est in captiuitatē: paruuli ei⁹ elisi sunt in
capite,oīm viarū: ꝛ sup inclytos ei⁹ miserūt sorte,ꝛ oēs op
timates ei⁹ cōfixi sunt in cōpedib⁹. Et tu ergo inebriaberis
ꝛ erit despecta: ꝛ tu q̄res auxiliū ab inimico. Oēs munitio
nes tue sicut ficus cū grossis suis: si cōcusse fuerint, cadēt ī
os cōedētis. Ecce ppl's tu⁹ mulieres ī medio tui: inimicis
tuis ad apertionē pādent̄ porte terre tue, deuorabit ignis
vectes tuos. Aquā ppter obsidionē hauri tibi, extrue mu
nitiones tuas: ītra in lutū ꝛ calca, subigēs tene laterē. Ibi
D cōedet te ignis: peribis gladio, deuorabit te vt bruch⁹. Lō
gregare ergo vt bruch⁹, multiplicare vt locusta. Plures fe
cisti negotiationes tuas, quā stelle sint celi: bruchus expan
sus est,ꝛ auolauit. Custodes tui q̄si locuste: ꝛ paruuli tui q̄
si locuste locustarū q̄ cōsidūt in sepib⁹ in die frigoris: sol or
tus est ꝛ auolauerūt, et non est cognitus locus earū vbi fue
rint. Dormitauerūt pastores tui rex Assur, sepelient̄ prin
cipes tui: latitaut ppl's tuus in montibus,ꝛ nō est qui con
greget. Nō est obscura contritio tua, pessima est plaga tua
oēs q audierūt auditionē tuā, cōpresserūt manū sup te: q⁹
super quem nō transijt malitia tua semper?

¶ Explicit Naum propheta.

¶ Incipit prologus in habacuc prophetam.

Quatuor prophete in duodecim prophetarum volu
mine continentur: e quibus tres in principio λῆμμα
id est pondus titulum habent: Naum: Habacuc: ꝛ
Malachias. Porro zacharias in medio ꝛ circa finem
duos huiuscemodi ponit titulos: e quibus vnus est:
Onus verbi domini in terra Adrach et Damasci requiei eius. al
ter in fine. Onus verbi domini super Israel. De Naum: oratio
nibus tuis tam liber editus est: de zacharia et Malachia: si vita
comes fuerit. differetur. Nunc Habacuc habemus in manibus:
qui vel ex eo quod amabilis domini est: vocatur amplexatio. vel
quod in certamē ꝛ luctam ꝛ (vt ita dicam) amplexum cū deo con
greditur: amplexantis: id est luctantis: sortitus est nomen. Nullus
enim tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iustitie
prouocare: et dicere ei Cur in rebus humanis et in mundi istius
πολιτίᾳ tanta rerum versatur iniquitas: Vociferabor ad te vim
patiens: et non saluabis. Quare ostendisti mihi iniquitatem et
laborem videre. Lacerata est lex: et non peruenit vsq̄ ad finē iu
dicium: quia impius preualet aduersum iustum: ideo egredit̄ iu
dicium peruersum. Vides quod temeraria vox sit et quodam
modo blasphemantis creatorem suū ab iudiciū prouocare: et vas
fragile aduersus figulum: cur tale vel tale factū sit disputare. Nec
non et hoc animaduertendum quod assumptio vel pondus que
grauia esse iam diximus prophete visio est ꝛ aduersum Montā
ni dogma peruersum intelligit quod videt nec vt amens loquitur:
nec more infantientium feminarum dat sine mente sonum. Unde ꝛ
apostolus iubet vt si pphetantibus alijs alij fuerit reuelatum ta
ceant qui prius loquebantur. Et statim Non est inquit dissensio
nis deus sed pacis. Ex quo intelligitur cum quis voluntate reti
cet ꝛ alteri locum dat ad loquendum posse et loquiet tacere est ve
lit. Qui autem in ἀκατάσει id est inuitus loquitur: nec tacere nec lo
qui in sua potestate habet. Illud quoq̄ disce (quia semel a me
violenter exigis: vt quasi quosdam gradus et scalas ad altiora ni
tenti: historiam tibi interpreter) prophetiam esse contra Babylo
nem ꝛ Nabuchodonosor regem Chaldeorum; vt quomodo prior
propheta Naum: quem Habacuc sequitur vaticinium habuit cō
tra Ninuen et Assyrios: qui vastauerunt decem tribus: que vo
cantur Israel: ita Habacuc prophetiam habeat aduersus Baby
lonem et Nabuchodonosor: a quibus Juda et Jerusalem: tem
plumq̄ subuersa sunt. et vt scias eo tempore fuisse Habacuc: quo
tam due tribus que vocabantur Judas ducte erant in captiuita
tem Daniel docere te poterit: ad quem in lacum leonum Ha
bacuc cum prandio mittitur: quanq̄ apud Hebreos hec ipsa non
legatur historia. Igitur siue quis recipiat scripturam illam: siue
non recipiat vtrumq̄ pro nobis est. Aut enim recipit: et tam post
factam rem liber Habacuc texitur: aut non recipit et quasi pro
pheta scribit que ventura cognoscit. Interim secundum literam
causatur aduersum deum propheta: cur Nabuchodonosor tem
plum dei vastet ꝛ Judam: cur Jerusalem quondam vbs domi
ni destruatur: quare clamet populus ꝛ non exaudiatur: vociferetur
ad dominum oppressus a Chaldeis ꝛ nō saluetur? quare etiam ip
se propheta vel populus ex cuius persona nunc loquitur: ad hoc
vixerit ꝛ hucusq̄ perductus sit vt iniquitatem hostium ꝛ suum labo
rem videat: cur iniustitia preualeat aduersum se. Et hoc dicit pre
mentis angustia: nescient aurum in igne conflari ꝛ tres pueros de
camino ignis purtores extisse quam intrauerant. Sed ꝛ hoc gene
raliter accipere possumus quod ex persona humane impatientie
loquatur: vt in querulam vocem et plenam doloris erumpat di
cens: Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iu
stiorem se: Hec autem loquitur nescient iudicia dei inuestigabilia
ꝛ profundum diuitiarum sapientie et scientie eius: quod non ita vi
deat deus vt videt homo. Homo tantum presentia respicit deus fu
tura et eterna cognoscit. Et quomodo si egrotus et estuans febri
bus aquam frigidam postulet ꝛ dicat ad medicum Uim patior cru
cior vror exanimor vsquequo medice clamabo ꝛ non exaudies. Et
respondeat et sapientissimus ac clementissimus medicus: Scio quo
tempore dare debeam quod postulas: et non misereor modo quia
misericordia ista crudelitas est: ꝛ voluntas tua contra te petit. Ita
et deus noster sciens clementie sue pondera atq̄ mensuras inter
dum non exaudit clamantem vt eum probet ꝛ magis prouocet eu
ad rogandum: et quasi igne excoctum iustiorem et purioreꝛ faciat.
Quod intelligens apostolus secundum id quod misericordiam cō
secutus est a domino ait. Sed non deficimus in tribulationibus.
Et benedicit dominum in omni tempore. Et scit quod qui perse
uerauerit vsq̄ in finem hic saluus erit et gloriatur in labore et dolore
Et cum Jeremia dicit Tribulationem et miseriam inuocabo: vt
quomodo alius inuocat deum sic sanctus vir et bellator inuictus
ad exercendum se et probandum tribulationem ꝛ miseriam venire
desyderat.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

Habacuc luctatur fortis ꝛ rigidus stat super cu
stodiam suam: et figit gradum super munitionē
vt christum in cruce cōtempletur ꝛ dicat. Ope
ruit celos gloria eius: ꝛ laudis eius plena est ter
ra. Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius ibi
abscondita est fortitudo eius.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Habacuc propheta.

¶ Disceptat cum deo de flore malorum: ꝛ rñdet dominus de po
tentia chaldeorum et ruina ipsorum et munitione Nabuchodono
sor propheta intelligens iustitiam dei et clementiam ex nimia im
patientia: adhuc disputat cuz deo pro illis quos Nabuchodonosor
predatur ꝛ deuorat. Cap. j.

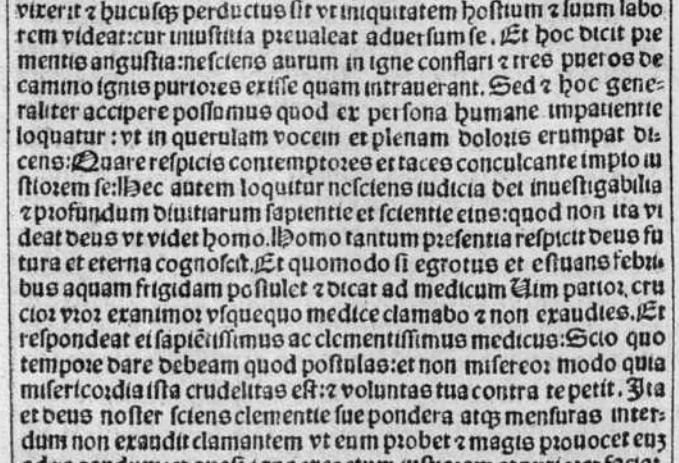

A Onus Quod vidit Habacuc ppheta. Us
quequo domine clamabo,ꝛ nō audies?
vociferabor ad te vim patiens,ꝛ non salua
bis? Quare ostendisti mihi iniquitatem ꝛ
laborem, videre predam ꝛ iniustitiam cō
tra me: et factum est iudicium et contradi
ctio potentior? Propter hoc lacerata est lex,ꝛ non perue
nit vsq̄ ad finem iudicium: quia impius preualet aduer
sus iustum, propterea egreditur iudiciū peruersum. Uspi
cite in gentibus, et videte,ꝛ admiramini,ꝛ obstupescite: q⁹
opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cum
narrabitur. Quia ecce ego suscitabo Chaldeos, gētē ama
ram ꝛ velocem, ambulantem super latitudinē terre, vt pos
sideat tabernacula nō sua. Horribilis ꝛ terribilis est: ex se
metipsa iudicium ꝛ onus eius egredietur. Leuiores par

dis equi

dis equi eius, & velociores lupis vespertinis, & diffundent equites eius: equites nāq; eius de longe venient volabūt quasi aquila festinās ad comedēdum. Omnes ad predā venient, facies eorū ventus urens: & cōgregabit quasi arenam, captiuitatez. Et ipse de regibus triūphabit, & tyrāni ridiculi ei erūt: ipse sup oēm munitionē ridebit, & cōportabit aggerē, & capiet eam. Tunc mutabit spiritus, & pertransibit, et coruet: hec est fortitudo eius dei sui. Nūqd nō tu a principio dñe deus meus, sancte meus, & nō moriemur? Dñe in iudiciū posuisti eū: & forte vt coriperes, fundasti eum. Mundi sunt oculi tui, ne videas malū, & respicere ad iniquitatē non poteris. Quare nō respicis sup iniqua agētes, & taces deuorā te impio iustiorem se? Et facies hoīes quasi pisces maris, & quasi reptile non habēs principem. Totū in homo sublevauit, traxit illud in sagena sua, & cōgregauit in rete suum: sup hoc letabitur & exultabit. Propterea immolabit sagene sue, & sacrificabit reti suo: quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit sagenam suam, & semper interficere gentes non cessat.

¶ Stat propheta super custodiam suam: vt videat quid sequatur post euersionem populi et templi: de aduentu christi: describitur in superbia sua nabuchodonosor: prophetatur propter auaritiam: propter cruentam edificationem: propter inebriationem sedechie propter idola. Cap. ij.

Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem: & contemplabor, vt videam quid dicatur mihi, & quid respōdeam ad arguētem me. Et respondit mihi dominus, et dixit, Scribe visum, & explana eum super tabulas: vt percurrat qui legerit eum. Quia adhuc visus procul, & apparebit in finem, & non mentietur. si morā fecerit, expecta illum: quia veniens veniet, & nō tardabit. Ecce qui incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso: iustus autē in fide suavi uet. Et quomodo vinum potantem decipit: sic erit vir superbus, & non decorabitur: qui dilatauit quasi infernus animā suam: et ipse quasi mors, & non adimpletur: & congregabit ad se omnes gentes, & coaceruabit ad se omnes populos. Nunquid non omnes isti super eum parabolam sument, et loquelam enigmatum eius: et dicetur, Ue ei qui multiplicat non sua: vsq; quo & aggrauat contra se densum lutum? Nunquid non repente consurgent, qui mordeant te: et suscitabuntur lacerantes te, et eris in rapinam eis? Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis: propter sanguinem hominis, et iniquitatem terre ciuitatis, et omnium habitantium in ea. Ue qui cōgregat auaritiam malam domui sue, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tue, cōcidistis populos multos, & peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit: et signum qō inter iuncturas edificiorum est, respondebit. Ue qui edificat ciuitatem in sanguinibus, & preparat vrbem in iniquitate. Nunquid non sunt hec a domino exercituum? Laborabunt enim populi in multo igne: & gētes in vacuū, & deficient. Quia replebitur terra, vt cognoscant gloriam dñi, q̄si aque operientes mare. Ue qui potum dat amico suo, mittens fel suum, et inebrians: vt aspiciat nuditatem eius. Repletus est ignominia pro gloria: bibe tu quoq;, et consopire: circundabit te calix dextere domini, et vomitus ignominie super gloriam tuam. Quia iniquitas Libani operiet te, et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominis & iniquitate terre, & ciuitatis & omnium habitantiū in ea. Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud fictor suus conflatile & imaginem falsam: q; sperauit in figmento fictor eius vt faceret simulachra muta? Ue qui dicit ligno, Expergiscere: Surge, lapidi tacenti. nunquid ipse docere poterit? ecce iste coopertus est auro & argento: & omnis spiritus non est in visceribus eius. Dominus autem in templo sancto suo: fileat a facie eius omnis terra.

¶ Oratio Abacuc prophete pro ignorantiis. Cap. iij.

Omine audiui auditionem tuā, & timui. Dñe opus tuum in medio annorum vinifica illud: in medio annorum notū facies: cum iratus fueris, misericordie recordaberis. Deus ab austro veniet, & sanctus de monte Pharan semper: operuit celos gloria eius, & laudis eius plena est terra. Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. Ante faciē eius ibit mors, & egredietur diabolus ante pedes eius. Stetit, & mēsus est terram: aspexit, et dissoluit gētes, & contriti sunt mōtes seculi: incuruati sunt colles mundi, ab itineribus eternitatis eius. Pro iniquitate vidi tentoria. Ethiopie, turbabuntur pelles terre Madian. Nunquid in fluminibus iratus es domine: aut in fluminibus furor tuus: vel in mari indignatio tua, quia ascendes super equos tuos, & quadrige tue saluatio? Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus que locutus es: fluuios scindes terre. Viderunt te, & doluerunt montes, gurges aquarum transijt, dedit abyssus vocē suam, altitudo manus suas leuauit. Sol & luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarū ibunt, in splendore fulgurantis haste tue. In fremitu cōculcabis terram, et in furore obstupefacies gentes. Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo. Percussisti caput de domo impij, denudasti fundamentuz vsq; ad collum, semper Madedixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venientibus vt turbo ad dispergendum me. exultatio eorum, sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito. Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. Audiui, & conturbatus est venter meus, a voce contremuerunt labia mea: ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat: vt requiescam in die tribulationis, vt ascendam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim non florebit, & non erit germen in vineis: mentietur opus olive, & arua nō afferent cibum: abscindetur de ouili pecus, et non erit armentum in presepibus. Ego autem in domino gaudebo, & exultabo in deo iesu meo. Deus dñs fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi ceruorum: & sup excelsa mea deducet me victor, in psalmis canentem.

¶ Explicit Abacuc propheta.

¶ Prologus in Sophonie prophetiam Exprincipio commentariorum Hieronymi Sophoniam.

Tradunt Hebrei: cuiuscunq; prophete pater aut auus ponatur in titulo: ipsos quoq; prophetas fuisse. Unde & Amos vnus de duodecim prophetis qui dixerat: Non sum propheta: nec filius prophete: sed pastor caprarum vellicans sycomoros: patris nomen in titulo non habet. Hoc si verum est: Sophonias propheta: nomine (vt ita dicam) prophetico: & gloriosa malorum suorum stirpe generatus est. habuit enim patrem Chusi: auum Godoliam: proauum Amariam: attauum Ezechiam: & talem quadrigam ipse velut extremus auriga compleuit. Nomen Sophonie: alij speculam: alij arcanum domini transtulerunt. Siue igitur specula: siue absconditum domini interpretetur: vtrumq; prophete conuenit. Dicitur enim ad Ezechielem: Fili hominis speculatorem te posui domui Israel. Iste, ergo propheta qui erat in specula & in sublimibus constitutus: & nouerat mysteria domini: filius erat Chusi qui interpretatur humilitas. Habebat quoq; auum Godoliam: qui dicitur magnitudo domini: & proauum Amariam: qui & ipse vertitur in sermonem domini: & attauum Ezechiam: qui sonat fortitudo domini. De fortitudine itaq; domini natus est sermo domini: & de sermone domini: nata est magnitudo domini. & de magnitudine nata est humilitas: vt cum peruenerit aliquis ad perfectum: dicat: Quia non sum dignus vocari apostolus. Et illud in psalmis. Domine non est exaltatum cor meum: neq; elati sunt oculi mei. Josiam regem Jude cuius temporibus Sophonias prophetasse inuenitur. deo pie omnibus regib⁹ Jude placuisse: historia quarti libri regum & secundi Paralipomenon demonstrat. Josias simulachra que pater suus Amō: vel auus Manasses in templo dei collocauerat: detecta comminuisse mōstratur. In quibus etiam serpentem ereum a Moyse factum: quem error indutus populus: superstitione idolorum detentus: adhuc seruat. Idem custodisse pascha: & intermissis temporibus multis solus celebrasse monstratur. Ideo deus per prophetaz temporibus memorati regis que prouenturа erant ostendens gentibus quidē lectione comprehensis affuturum iudicium: populo vero Israel salutez: et ciuitati Jerusalem restaurationem tunc temporis tribuendā textu lectionis denuntiauit.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

Sophonias speculator & archanorum dei cognitor audit clamorem a porta piscium et eiulatum a secunda & contritionem a collibus. Incidit quoq; vlulatuz habitatoribus pile: quia conticuit omnis populus cha

naan:disperierunt vniuersi qui inuoluti erant argento.

¶Explicit argumentum.

¶Incipit Sophonias propheta.

¶De interitu hierusalem propter idola:& de interitu mundi ꝓpter peccata:de die iudicij. Caput j.

A

Erbum dñi qđ factū est ad Sophoniam filium Chusi,filij Godolie, filij Amarie,filij Ezecie,in diebus Josie filij Amon regis Jude. Cōgregās cōgregabo oia a facie terre dicit dñs:cōgregās hominē et pecus,cōgregans volatilia celi et pisces maris:& ruine impiorū erūt:et disperdam hoies a facie terre,dicit

B

dñs.Et extēdam manū meam sup Judā & sup omnes habitātes Jerusalē,& disperdā de loco hoc reliquias Baal, & nomina edituorū cū sacerdotibus:& eos qui adorāt sup tecta militiā celi,& adorāt & iurant in dño,& iurāt in ☞Delchom:& qui auertūtur de post tergum dñi,& qui nō quesierunt dñm,nec inuestigauerunt eum.Silete a facie dñi dei: quia iuxta est dies dñi,quia ꝓparauit dñs hostiam,sanctificauit vocatos suos.Et erit in die hostie dñi:visitabo super principes,& super filios regis,& super omnes qui induti sunt veste peregrina:& visitabo super omnē qui arrogan

C

ter ingredit sup limē in die illa,q cōplēt domū dñi dei sui iniqtate et dolo.Et erit in die illa,dicit dñs, vox clamoris a porta piscium,& vlulatus a secunda,& contritio magna a collibus.Ululate habitatores pile:cōticuit oīs populus Chanaan.disperierūt omnes inuoluti argento.Et erit in tempore illo:scrutabor Jerusalem in lucernis,& visitabo super viros defixos in fecibus suis:qui dicūt in cordib⁹ suis, Nō faciet bene dñs,& nō faciet male.Et erit fortitudo eorum in direptionē,& domus eorum in desertum:& edificabunt domos,& nō habitabūt:& plātabūt vineas,& non bibent vinū earum.Juxta est dies dñi magnus,iuxta est & velox nimis:vox diei dñi amara,tribulabit ibi fortis. ☞Dies ire dies illa,dies tribulationis & angustie,dies calamitatis et miserie,dies tenebrarum & caliginis,dies nebule & turbinis:dies tube & clangoris super ciuitates munitas et super angulos excelsos.Et tribulabo homines,et ambulabunt vt ceci,quia domino peccauerūt:& effundetur sanguis eorum sicut humus,& corpora eorum sicūt stercora.Sed et argentum eorum,& aurum eorum non poterit liberare eos in die ire domini:in igne zeli eius deuorabitur omnis terra,quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

¶Prouocatur gens ad penitentiam vt iram dei effugiat:predicatur vastitas vrbium palestine:& redditus iudeorum:de captiuitate babylonis:de destructione moab & amalech:quia iudeis insultauerunt:de destructione ethiopum assyriorum & niniue ciuitatis p nabuchodonosor. Cap.ij.

A

Onuenite,cōgratulamini gens non amabilis: priusq̄ pariat iussio quasi puluerē trāseūtē diē anteq̄ veniat super vos ira furoris dñi,anteq̄ veniat super vos dies indignationis dñi. Querite dñm omnes māsueti terre,qui iudicium eius estis operati:querite iustum,querite māsuetum:si quo modo absc̄ damini in die furoris domini.Quia Gaza destructa erit,& Ascalon in desertum.Azotum in meridie eijcient,& Accaron eradicabitur.Ue qui habitatis funiculū maris, gens

B

perditorum:verbum dñi super vos Chanaan terra ☞Philisthinor,& disperdā te, ita vt non sit inhabitator.Et erit funiculus maris requies pastor & caule pecorum:& erit funiculus eius qui remanserit de domo Juda,ibi pascentur: in domibus Ascalonis ad vesperam requiescent:quia visitabit eos dominus deus eor,et auertet captiuitatem eorum.Audiui opprobrium ☞Moab,& blasphemias filiorū Ammon:que exprobrauerunt populo meo,& magnificati

C

sunt super terminos eorum. ☞Propterea viuo ego dicit dominus exercituū deus Jsrael:quia ☞Moab & Sodoma erit,& filij Ammon quasi Gomorrha,siccitas spinarum & acerui salis,& desertum vsq̄ in eternū:reliquie populi mei diripient eos,residui gentis mee possidebunt illos. ☞Hoc eis eueniet pro superbia sua:quia blasphemauerūt,et magnificati sunt super populum domini exercituum. ☞Horribilis dominus super eos,& attenuabit omnes deos terre: et adorabunt eum viri de loco suo,omnes insule gentium. ☞Et vos Ethiopes interfecti gladio meo eritis.Et extendet manum suam super aquilonem,et perdet Assur: et ponet speciosam in solitudinem et in inuium et quasi desertum. Et accubabunt in medio eius greges omnes bestie gentium:et onocrotalus et ericus in liminibus eius morabūtur:vox cantantis in fenestra,corvus in superliminari,quoniam attenuabo robur eius. ☞Hec est ciuitas gloriosa habitans in confidentia:que dicebat in corde suo,Ego sum, & extra me non est alia amplius:quomodo facta est in desertum cubile bestie:Omnis qui transit per eam,fibilabit, & mouebit manum suam.

D Jsa.xxxiij.e.

¶Increpatur Jerusalem de peccatis suis q̄ culpas suas:& vindictas dei non intellexerit ad vocem prophetarum non penituit felicitatem eius admirabuntur aduersarij sui:de resurrectione domini & humilitate fidelium:arguitur synagoga qđ cōuersis gentibus nō est cōuersa quare cecabitur non exaltabitur:sed reliquie saluabuntur:iubilet ecclesia:nō timeat:quia dominus eam saluabit & letificabit:& auferet opprobrium eius. Cap.iij.

A

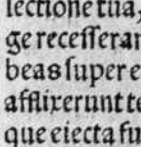

E prouocatrix & redēpta ciuitas colūba. Non audiuit vocem,& nō suscepit disciplinam:in domo non est cōfisa,ad deum suum non appropinquauit. ☞Principes eius in medio eius quasi leones rugientes:iudices eius lupi vespere, nō relinquebant in mane. ☞Prophete eius vesani,viri infideles:sacerdotes eius polluerūt sanctum,iniuste egerūt cōtra legem. ☞Dñs iustus in medio ei⁹ nō faciet iniqtatē mane:mane iudicium suum dabit in luce,& nō abscondetur:nesciuit autē iniquus cōfusionem. ☞Disperdidi gentes,& dissipati sunt anguli earum:desertas feci vias eorum,dum non est qui trāseat:desolate sunt ciuitates eorum,non remanente viro,neq̄ vllo habitatore. ☞Dixi,Attamen timebis me,suscipies disciplinam:& non peribit habitaculum eius,propter omnia in q̄ bus visitaui eam:verumtamen diluculo surgentes,corruperūt omnes cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dñs,in die resurrectionis mee in futurum,quia iudicium meū vt cōgregem gentes,& colligam regna: et effundam super eos indignationem meam,omnem iram furoris mei:in igne enim zeli mei deuorabitur oīs terra. Quia tūc reddam populis labiū electū,vt inuocent omnes in nomine dñi,& seruiant ei humero vno. Vltra flumina Ethiopie:inde supplices mei filij dispersorū meorū deferent munus mihi. In die illa non cōfunderis super cūctis adinuentionib⁹ tuis,quibus preuaricata es in me:quia tūc auferaz de medio tui magniloquos supbie tue,& nō adijcies exaltari amplius in monte sancto meo.Et derelinquam in medio tui populū pauperem & egenū:& sperabunt in nomine dñi. ☞Reliquie Jsrael non facient iniquitatem,nec loquentur mendacium,& non inuenietur in ore eorum lingua dolosa:qm̄ ipsi pascentur & accubabūt,et non erit qui exterreat. Lauda filia Sion,iubila Jsrael:letare, et exulta in omni corde filia Jerusalem.Abstulit dñs iudicium tuum,auertit inimicos tuos:rex Jsrael dñs in medio tui,nō timebis malū vltra.In die illa dicetur Jerusalē,Noli timere Sion,nō dissoluātur manus tue. ☞Domine deus tuus in medio tui fortis,ipse saluabit:gaudebit super te in letitia,silebit in dilectione tua,& exultabit super te in laude. ☞Fugas que a lege recesserant,congregabo,quia ex te erant:vt non vltra habeas super eis opprobrium.Ecce ego interficiaz omnes qui afflixerunt te in tempore illo:& saluabo claudicantem,& eaz que ejecta fuerat congregabo:& ponam eos in laudem et in nomen,in omni terra confusionis eorum: In tempore illo quo adducam vos,& in tempore quo cōgregabo vos dabo enim vos in nomē,& in laudem oībus populis terre,cū cōuertero captiuitatē vestrā coram oculis vestris,dicit dñs.

B

C

D

Ezech. xxij.f. Mich. iij.d.

B

C

Mich. iiij.b.

¶Explicit Sophonias propheta.

¶Incipit

¶Incipit prologus in Aggeum prophetam.

IEremias prophetat ob causam periurij Sedechie regis (vt historia libri secundi Paralipomenō indicat) qui fidē promissam Nabuchodonosor regi Chaldeorū nō seruauerat: populū Israel refert cum memorato rege Jerusalem: expugnata Jerusalem: captiuum in Babylonē fuisse p̄ductū. Sed cū memoratus populus multis tēporibus idolis seruitēdo: etiā effusione sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volēs deus gñationē vniuersam eiusdē populi ob causas memoratas penitus depertre: septuaginta annorum captiuitatē eūdē populū in regno Chaldeoꝝ statuit sustinere: hac ratione: vt completo numero annorum: nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem Jerusalez peruenirет. Sexagesimo itaq; secundo anno: regno Chaldeorum subuerso: cui adhuc octo anni restabāt ad regnādum: quod etiā sexta visio Danielis ostēdit: cū propter causam sacrilegij: qō in eadem visione cōtinetur: fuisset extinctū: Darius qui Medis imperabat: vt septima visio Danielis ostendit: memoratorum regno successit. Cuius primo anno regni: vt decima visio Danielis manifestat: Daniel supputatis annis videns appropinquare tempus reuersionis: que p Jeremiam fuerat promissa: orans tam pro se: q̄ pro populo: eandem promissionem a deo postulabat impleri. Qui per Gabielem archangelum in eadem visione iuxta preces eiusdem: vniuersa completa esse: deus dixit. Nam mortente supradicto Dario rege Medorum: & succedēte in regno: Cyro rege Persarū: promissione dei completa: per eūdē regē populū Israel in Jerusalem reductum: historia secundi libri Paralipomenon: & initium Esdre prophete confirmant. Cūq; a populo Israel & senioribus templum dei edificari cepisset: mortuo Cyro rege: ac regnante Dario rege Persarum: q̄ memorato Cyro successerat: vicine gentes ciuitatis Jerusalem (vt idem Esdras refert) restaurationem templi et ciuitatis resistēdo impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus Israel: reparationem supradicti templi domini necdum iuxta promissionem cōcessam esse credebat. Propter quod in secundo anno regni memorati Darij regis Persarum. Aggeus propheta a deo missus: Zorobabel qui de tribu erat Juda: qui potestatem regni susceperat: & Jesum filium Josedec summum sacerdotem admonet: vt credant completo numero annorum tempus restaurationis Jerusalem aduenisse: hoc etiam additō: ne incredulitatem populi vellēt imitari: de quo deus per eum dixit. Populus hic dicit: Nondum venit tempus vt edificetur domus dei. Omnia autem que textu huius prophetie continentur: reuersionem populi: edificationem templi: renouationem ciuitatis: obseruantiam sacerdotalem: & interitum regnorum gentium exterarum significant.

¶Explicit prologus.

¶Incipit argumentum.

AGgeus festiuus & letus: qui seminauit in lachrimis vt in gaudio meteret: destructum tēplū reedificat: deūq; patrē inducit loquēte: adhuc vnū modicū est: et ego cōmouebo celū & terrā: mare & aridā: & mouebo oēs gentes: & veniet desyderatus cunctis gentibus.

¶Explicit argumentum.

¶Incipit Aggeus propheta.

¶Aggeus excitat principes & populum ad edificationē templi: et propter dilationem edificij dicit populum affluere in cōmodis Zorobabel: & Iesus filius Iosedech inchoant opus. Caput.j.

A j. Esdre. vj.a.

IN anno secūdo Darij regis, in mēse sexto, in die vna mēsis: factū est v̄bū dñi i manu Aggei pphete ad Zorobabel filiū Salathiel ducē Juda & ad Jesum filium Josedec sacerdotē magnū, dicens, Hec ait dñs exercituū, dicēs, ¶Populꝰ iste dicit, Nō dū venit tēpus domꝰ dñi edificāde. Et factū est verbū dñi in manu Aggei pphete, dicēs. Nūquid tēpus vobis est, vt habitetis in domibus vestris laqueatis, & domꝰ ista deserta? Et nunc hec dicit dominꝰ exercituū. ¶Ponite corda vestra sup vias vestras. Seminastis multū & intulistis parū: comedistis, & nō estis satiati: bibistis, & nō estis inebriati: operuistis vos & nō estis calefacti: & qui mercedes cōgregauit, misit eas in sacculū pertusum. Hec dicit dñs exercituū, ¶Ponite corda vestra sup vias vestras, ascēdite in montē, portate ligna, et edificate domū: & acceptabilis mihi erit, & glorificabor dicit dñs. ¶Respexistis ad amplia, & ecce factū est minus, et intulistis in domū, & exufflauī illud: quā ob causam, dicit dominus exercituū: q̄ domus mea deserta est, et vos festinatis vnusquisq; in domum suam. ¶Propter hoc, super vos prohibiti sunt celi ne darent rorem, et terra prohibita est ne daret germē suum: et vocaui siccitatem super terram, & super montes, & super triticū, & super vinū, & super oleū, & quecūq; profert humus, & super hoīes, & super iumēta, & super omnē laborē manuū. Et audiuit Zorobabel filiꝰ Salathiel, & Jesus filius Josedec sacerdos magnꝰ, & omnes reliquie populi vocē dei sui, & verba Aggei prophete, sicut misit eū dñs deus eorum ad eos: & timuit populus a facie dñi. Et dixit Aggeus nūtius dñi, de nuntijs dñi, populo dicens. Ego vobiscum sum dicit dñs. Et suscitauit dominus spiritum Zorobabel filij Salathiel ducis Juda, et spiritum Jesu filij Josedec sacerdotis magni, & spiritum reliquorum de omni populo: & ingressi sunt, & faciebant opus in domo dñi exercituum dei sui.

D

¶Conuertuntur principes & populus: & dei auxilium eis promittitur prophetatur aduentus xpi ecclesie malo: q̄ synagoge propter negligentiam edificandi templum: dicit omnia opera eorum polluta & famē et plagas venisse & post cepto opere apparentibus signis vbertatem promittit: de aduentu xpi & humiliatione omnis principatus & potestatis: de regno eius: et quod ipse est signaculum oīm saluandorum. Cap. ij.

A

IN die vicesima & quarta mēsis, in sexto mense, in anno secūdo Darij regis. In septimo mēse, vicesima & prima mensis: factum est verbū dñi in manu Aggei pphete, dicēs, Loquere ad Zorobabel filiū Salathiel ducem Juda, et ad Jesum filium Josedec sacerdotē magnū, & ad reliquos populi, dicēs, Quis in vobis est derelictus, qui vidit domū istam in gloria sua prima: & quid vos videtis hāc nūc: nūqd non ita est, quasi nō sit in oculis vestris: Et nūc cōfortare Zorobabel, dicit dominus: & cōfortare Jesu fili Josedec sacerdos magne, & cōfortare omnis populus terre, dicit dñs exercituum, & facite, qm̄ ego vobiscum sum, dicit dñs exercituum. Verbū q̄ pepigi vobiscū cū egrederemini de terra Egypti: & spiritꝰ meus erit in medio vestrum, nolite timere. Quia hec dicit dñs exercituum, Adhuc vnū modicum est, & ego cōmouebo celū & terram, & mare, & aridam. Et mouebo oēs gētes & veniet desyderatus cūctis gētibus: & implebo domū istā gloria, dicit dñs exercituum. ¶Meū est argētum, & meū est aurum, dicit dñs exercituum. ¶Magna erit gloria domus istius nouissime plus q̄ prime dicit dñs exercituū: et in loco isto dabo pacē, dicit dñs exercituū. In vicesima et quarta noni mēsis, in anno secūdo Darij regis, factū est verbuz dñi ad Aggeum prophetam, dicens, Hec dicit dñs deus exercituum. Interroga sacerdotes legem, dicēs, Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, et tetigerit de summitate eius panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut omnem cibum: nunquid sanctificabitur? ¶Respondentes autem sacerdotes dixerunt, Non. Et dixit Aggeus, Si tetigerit pollutus in anima, ex omnibus his, nunquid contaminabitur? Et respōderunt sacerdotes, et dixerunt, Contaminabitur. Et respondit Aggeus, et dixit, Sic populus iste, & sic gens ista ante faciem meam dicit dominus, & sic omne opus manuū eorum: & oia q̄ obtulerūt ibi, cōtaminata erūt. Et nūc ponite corda vestra, & die hac & supra anteq̄ poneretur lapis super lapidē in templo dñi, Cū accederetis ad aceruū viginti modioꝝ, & fierēt decē: & intraretis ad torcular, vt expumeretis qnq̄ginta lagenas, & fiebāt viginti: ¶Percussi vos vētо vrēte, & aurugine, & grādine oīa opera manuū vestrarū: & non fuit in vobis q̄ reuerteret ad me dicit dñs. ¶Ponite corda vestra ex die ista & in futurum, & die vicesima & quarta noni mēsis: a die qua fundamēta iacta sunt tēpli dñi, ponite sup cor vestū, ¶Nunquid iā semē in germine est: & adhuc vinea, & ficus, & malogranatū, & lignum oliue nō florуit: ex die ista bñdicā. Et factū est verbū dñi secūdo ad Aggeum, in vicesima & quarta mēsis, dicens, Loquere ad Zorobabel ducē Juda, dicens, Ego mouebo celum pariter & terrā. Et subuertam solium regnorū, & cōterā fortitudinē regni gentū: & subuertā quadrigam & ascensores eius: & descēdent equi, & ascēsores eorū, vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dñs exercituuz, assumā te Zorobabel fili Salatibel serue meus, dicit dñs: et ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit dominus exercituum.

¶Finis.

B

Hebre. xij.g.

C

Exodi x.c.xx.e.

D

Eccli. xlix.e.

¶Incipit prologus in zachariam prophetam.

SEcūdo anno Darij regis Medorū Aggeum z zachariam pphetasse: lectiones eorundem declarant. Sed hac de causa Aggeus zacharie in ordine prophetaruz prelatus esse videtur: qō eū duobus mēsibus: vt prelectorum lectiones ostēdūt: in pphetia precessisse inuenitur: z ad reparationē tēpli precepto dei populum animasse: vt Esdras refert: dicēs. In secundo anno Darij regis Persarum pphetauerunt Aggeus z zacharias filius Addo prophete: super Judeos qui erāt in Juda z Jerusalem: super Jsrael in noie dei super eos. Tunc surrexerunt zorobabel filius Salathiel: et Jesus filius Josedec: z principes eius: inchoauerunteqz edificare domum dei: q̄ est in Jerusalem. Quibus cum adessent prophete: exortatione sua adiuuerunt eos. Nam z populum Jsrael ab abominatione paterno rum delictorum: per suam admonitionem idem propheta cupiens reuocare: verbis lectione cōprehensis vsus est. Vidi nocte: et ecce vir ascēderat super equū rubeū ꝛc. Vidit pphēta virū equo rubeo sedentem: z stantem in medio myrteti vmbriosi: cuius visionis hec solutio est. Vir ascēdēs equum rubeū: licet angelus intelligatur: ramen quia predicti colonis equum conscēdere visus est: vindictā sanguinis in eam gentem significat afferendā: que populum Jsrael in captiuitatem redegerat. Nam z Jsaias propheta: per ruborem vestimentorum: inter gentes vindictam cum sanguine a deo proferēdam demonstrans: his verbis vsus est: dicens: Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra ꝛc. Stantem vero in medio myrteti vmbriātis quod dixit: letitiam populo affuturam: p myrteti significationem voluit designari. Eius ligni Moyses in Leuitico cum faceret mentionem: ait: Accipietis die prima fructus ligni spectosi: vt letitiam populi: per bene olentis ligni z spectosi vmbraculum demonstraret. Sed hanc visionem que liberationem populi: z vindictam de aduersarijs affuturam demonstrat: ob hoc noctu propheta se vidisse memorauit: quia populum Jsrael in prima liberatione de terra Egypti: noctu discessisse constabat: cuius exempli q̄ ita presens populus aliquam partem in se retinere videbatur: liberatio eiusdem ac reditus captiuitatis de terra Chaldeorum per noctem prophete est reuelata.

¶Explicit prologus.

¶Incipit argumentum.

ZAcharias memor domini sui multiplex in prophetia Jesum cum vestibus sordidis vestitum: et lampadem oculorum septem: candelabriqz aureiz cum totidem lucernis quot oculis. duas quoqz oliuas a sinistris lāpadis cernit: z a dextris: et post equos rufos varios z albos: z dissipatas quadrigas ex ephraim z equum de Jerusalem: pauperem regem vaticinatur; et predicit regem sedentem super pullum filium asine subiugalis.

¶Explicit argumentum.

¶Incipit Zacharias propheta.

¶Propheta monet populum reuersum vt reuertatur ad dominum: ne contēnat voces prophetarum sicut patres eorum qui puniti sunt: promittitur visio saluatoris. z apostolorum typo equorum: promissio liberationis iudeorum: de liberatione cōsolationis z misericordie: de vindicta in aduersarios. Caput. j.

A IN mēse octauo, in anno secūdo Darij, factū est vbū dñi ad zachariā filiū Barachie filij Addo prophetā, dicens, Jratus est dñs super patres vestros iracūdia. Et dices ad eos, Hec dicit dominus exercituū, Cōuertimini ad me, ait dominus exercituum: et conuertar ad vos, dicit dominus exercituum. Ne fitis sicut patres vestri, ad quos clamabant prophete prio res, dicentes, Hec dicit dñs exercituum, Conuertimini de vijs vestris malis, z de cogitatiōibus vestris pessimis: z nō audierūt, neqz attēderūt ad me dicit dñs. Patres vestri, vbi sunt: z prophete nunquid in sempiternum viuent: Verūtamen verba mea z legitima mea que mādaui seruis meis prophetis, nūquid nō cōprehēderūt patres vestros: z cōuersi sunt, z dixerunt, Sicut cogitauit dñs exercituum facere nobis ſm vias nostras, z ſm adinuētiones nostras, fecit nobis. In die vicesima z quarta vndecimi mēsis Sabat: in anno secundo Darij, factum est verbū dñi ad zacharia filium Barachie filij Addo prophetā, dicēs, Vidi p noctē, z ecce vir ascendens super equum rufum, z ipse stabat inter myrteta que erāt in pfundo: z post eum equi rufi, varij z albi. Et dixi, Quid sunt isti, dñe mi: Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me, Ego ostendam tibi qd sint hec. Et respondit vir qui stabat inter myrteta, z dixit, Jsti sunt quos misit dñs, vt perambulent terram. Et responderunt angelo dñi, qui stabat inter myrteta, z dixerūt, Perambulauimus terrā, z ecce oīs terra habitatur z quiescit. Et respōdit angelus dñi, z dixit, Dñe exercituū, vsqzquo tu nō misereris Jerusalē z vrbiū Juda, quibus iratus es: iste iā septuagesimus annus est. Et respondit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria. Et dixit ad me angelus, qui loquebat in me, Clama, dicens, Hec dicit dñs exercituū, zelatus sum Jerusalē z Sion zelo magno. Et ira magna ego irascor sup gentes opulentas: j.vlij.a. quia ego iratus sum parū, ipsi vero adiuuerūt in malum. Propterea hec dicit dñs, Reuertar ad Jerusalē in misericordijs: domus mea edificabitur in ea, ait dñs exercituū: z perpēdiculū extēdetur sup Jerusalem. Adhuc clama dicens, Hec dicit dñs exercituum, Adhuc affluent ciuitates mee bonis: z consolabitur adhuc dñs Sion, z eliget adhuc Jerusalē. Et leuaui oculos meos, z vidi: z ecce q̄tuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebat in me. Quid sunt hec: Et dixit ad me. Hec sunt cornua que vētilauerūt Judam, z Jsrael, z Jerusalē. Et ostēdit mihi dñs quatuor fabros. Et dixi, Quid isti veniunt facere: Qui ait, dicens, Hec sunt cornua, que ventilauerunt Judā per singulos viros, z nemo eorū leuauit caput suum: z venerūt isti deterrere ea vt deiciant cornua gentium que leuauerūt cornu super terram Juda, vt dispergerent eam,

¶Visio cadauerū: visio interfectis Jerusalem in funiculo z angeli nūtiātis restauratiōnē Jerusalē: reuocātur dispersi ad Sion: sicut ad sedem propriam: de aduentu xp̄i z protectorum suoz: exhortatio Jerusalem restitute vt gaudeant. Cap. ij.

A ET leuaui oculos meos, z vidi: z ecce vir, z in manu eius funiculus mensoz. Et dixi, Quo tu vadis: Et dixit ad me, Vt metiar Jerusalē, et videā quāta sit lōgitudo eiꝰ, z quāta latitudo eiꝰ. Et ecce angelus q̄ loquebat in me, egrediebat, z angelus alius egrediebat in occursum eiꝰ. Et dixit ad eū, Curre, loquere ad puerū istū, dicēs, Absqz muro habitabit Jerūsalē pre multitudine hoīm z iumētoz in medio eiꝰ. Et ego ero ei, ait dñs, murus ignis in circuitu: z in gloria ero in medio eius. O, o, fugite de terra aquilonis, dicit dñs: qm̄ in quatuor vētos celi dispersi vos, dicit dñs. O Sion fuge q̄ habitas apud filiā Babylonis, quia hec dicit dñs exercituū, Post gloriā misit me ad gentes que spoliauerūt vos: qui enim tetigerit vos, tāgit pupillā oculi eius: q̄ ecce ego leuo manū meā sup eos, z erūt prede his q̄ seruiebant sibi: et cognoscetis q̄ dñs exercituum misit me. Lauda z letare filia Sion: q̄ ecce ego venio, z habitabo in medio tui, ait dñs. Et applicabunt gētes multe ad dñm in die illa, z erūt mihi in populum, z habitabo in medio tui: z scies q̄ dñs exercituū misit me ad te. Et possidebit dñs Judā partē suam in terra sanctificata: z eliget adhuc Jerusalem. Sileat omnis caro a facie dñi: q̄ consurrexit de habitaculo sancto suo.

¶Accusatur Jesus sacerdos de vxore alienigena: z ablatis vestibus sordidis: indutus mutatoriis ire per vias dñi iubetur: de lapide super quem septem oculi z celatura eius in typo xp̄i. Caput. iij.

A OStēdit mihi Jesum sacerdotē magnū stātē coram angelo dñi: z satan stabat a dextris eiꝰ, vt aduersaret ei. Et dixit dñs ad satan, Increpet dñs in te satan: z increpet dñs in te, qui elegit Jerusalem: nūquid nō iste torris, eruptus de igne: Et Jesus erat indutus vestibus sordidis: z stabat ante faciē angeli. Qui respondit, z ait ad eos qui stabant coram se, dicēs,

A Isa. xxj. c. xxxj. c. xlv. d. Jere. xlix. e Ezech. xvij. g. xx. a. xxx. c. Osee. x. xiij. a. Ioel ij. c.

B

Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum, Ecce
abstuli a te iniquitatē tuā, ⁊ indui te mutatorijs. Et dixit,
Ponite cidarim mūdam super caput eius. Et posuerunt
cidarim mūdam super caput eius, ⁊ induerūt eum vestib⁹:
E ⁊ angelus dñi stabat. Et cōtestabatur angelus dñi, dicēs,
Hec dicit dñs exercituum, Si in vijs meis ambulaueritz,
⁊ custodiā meā custodieris: tu quoq; iudicabis domū meā
⁊ custodies atria mea, ⁊ dabo tibi ambulātes de his q nūc
D hic assistunt. Audi Jesu sacerdos magne, tu ⁊ amici tui q
Luc.j.g. habitāt corā te, quia viri portēdētes sunt. ecce enī ego ad-
ducam seruum meū Oriētem. Quia ecce lapis quem dedi
coram Jesu: sup lapidē vnū septē oculi sunt. ecce ego cela-
bo sculpturā eius, ait dñs exercituum: ⁊ auferam iniquita
tem terre illius in die vna. In die illa dicit dñs exercituum,
vocabit vir amicum suum subter vineam ⁊ subter ficum.

De candelabro et lucernis eius: de monte desolato: et lapide
primario: et septem oculis ⁊ expositione duarum oliuarum iuxta cā
delabrum. Cap. iiij.

A Et reuersus est angelus qui loquebatur in me:
⁊ suscitauit me, quasi virū q suscitatur de som-
no suo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et di-
xi, Vidi, ⁊ ecce candelabrum aureum totum, et
lampas eius super caput ipsius: ⁊ septem lucerne eius sup
illud: et septem infusoria lucernis que erant super caput ei⁹
B ⁊ due olive super illud: vna a dextris lampadis, ⁊ vna a si-
nistris eius. Et respondi, ⁊ aio ad angelum qui loquebat
in me, dicens, Quid sunt hec dñe mi? Et respondit angel⁹
qui loquebatur in me: ⁊ dixit ad me, Nunquid nescis quid
C sunt hec? Et dixi, Non dñe mi. Et respondit, ⁊ ait ad me,
dicēs, Hoc est verbū dñi ad zorobabel, dicens, Nō in exer
citu, nec in robore: sed in spiritu meo, dicit dñs exercituum.
Quis tu mons magne corā zorobabel in planum? ⁊ educet
lapidem primariū, ⁊ exequabit gratiam gratie eius. Et fa-
ctum est verbū dñi ad me, dicēs, Manus zorobabel fun-
dauerūt domū istā, ⁊ manus eius perficiēt eā: ⁊ scietis q⁹ dñs
exercituum misit me ad vos. Quis enī despexit dies par-
uos? ⁊ letabunt, ⁊ videbūt lapidē stanneū in manu zoroba
bel. Septē isti: oculi sunt dñi, qui discurrunt in vniuersam
D terrā. Et respōdi, ⁊ dixi ad eū, Quid sunt due olive iste ad
dexterā candelabri, ⁊ ad sinistrā ei⁹? Et respōdi secūdo, et
dixi ad eū, Quid sunt due spice oliuaz, q̄ sunt iuxta duo ro
stra aurea, in quibus sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me
dicēs, Nunquid nescis quid sunt hec? Et dixi, Nō dñe mi.
Et dixit, Isti sunt duo filij olei, qui assistunt dominatori
vniuerse terre.

De libro volāte: de amphora ⁊ mulieribus portātibus eā. Cap. v.

A Et cōuersus sum, ⁊ leuaui oculos meos: ⁊ vidi,
⁊ ecce volumē volās. Et dixit ad me, Quid tu
vides? Et dixi, Ecce ego video volumē volās:
B lōgitudo eius viginti cubitorū, ⁊ latitudo eius
decē cubitorū. Et dixit ad me, Hec est maledictio q̄ egre-
ditur sup faciē oīs terre: q⁹ oīs fur, sicut ibi scriptū est, iudi
cabitur: ⁊ oīs iurans, ex hoc sil⁹ iudicabit. Educā illud, di-
cit dñs exercituū: ⁊ veniet ad domū furis, ⁊ ad domū iurā-
tis in nōie meo mēdaciter: ⁊ commorabit in medio domus
C ei⁹, ⁊ cōsumet eā, ⁊ ligna ei⁹ ⁊ lapides eius. Et egressus est
angelus qui loquebat in me: ⁊ dixit ad me, Leua oculos
tuos: ⁊ vide: quid est hoc q̄ egredit? Et dixi, Quidnā est?
Et ait, Hec est āphora egrediēs. Et dixit, Hic est oculus
eoz in vniuersa terra. Et ecce talētū plūbi portabat, ⁊ ecce
D mulier vna sedēs in medio amphore. Et dixit, Hec est im-
pietas. Et piecit eā in medio amphore, ⁊ misit massaz plū
beā in os ei⁹. Et leuaui oculos meos, ⁊ vidi: ⁊ ecce due mu
lieres egrediētes, ⁊ spiritus in alis earum, ⁊ habebāt alas
quasi alas milui, ⁊ leuauerunt amphorā inter terrā ⁊ celū.
Et dixi ad angelum qui loquebatur in me, Quo iste defe-
runt amphoram? Et dixit ad me, Ut edificetur ei domus
in terra Sēnaar, et stabiliat, ⁊ ponat ibi sup basem suam.

De montibus ereis ⁊ quatuor quadrigis: ⁊ equis earum peram
bulantibus terrā: de coronis ponēdis in capite Iesu: de viro cuius
nomen est oriens ⁊ cursu gētium ad edificandum tēplum. Caput vj.

A Et cōuersus sum, ⁊ leuaui oculos meos, ⁊ vidi:
⁊ ecce quatuor quadrige egredientes de medio
duoz montiū. ⁊ montes: montes erei. In qua-
driga prima equi rufi, in quadriga secunda eq
nigri, in quadriga tertia equi albi, ⁊ in quadriga quarta eq
varij ⁊ fortes. Et respōdi, ⁊ dixi ad angelū q loquebatur in
B me, Quid sunt hec domine mi? Et respondit angelus, et
ait ad me, Isti sunt quatuor venti celi, q egrediunt vt stent
corā dominatore oīs terre. In qua erāt equi nigri, egredie
bant in terrā aquilonis: ⁊ albi egressi sunt post eos: et varij
egressi sunt ad terrā austri: qui aūt erāt robustissimi, exie-
runt, ⁊ querebāt ire, ⁊ discurrere per omnē terrā. Et dixit,
Ite, perambulate terrā. ⁊ perambulauerūt terrā. Et voca-
C uit me, ⁊ locut⁹ est ad me, dicēs, Ecce qui egrediunt in ter-
ram aquilonis, requiescere fecerūt spiritū meū in terra aqlo-
nis. Et factū est vbū dñi ad me, dicēs, Sume a trāsmigra-
tione ab Oldai, ⁊ a Tobia, ⁊ ab Jdaia: ⁊ venies tu in die
illa, ⁊ intrabis domū Josie filij Sophonie, q venerunt de
Babylone. Et sumes aurū ⁊ argētum, ⁊ facies coronas: et
D pones in capite Jesu filij Josedec sacerdotis magni, et lo-
Luc.j.g. queris ad eū, dicēs, Hec ait dñs exercituum, dicens, Ec-
ce vir, Oriēs nomē ei⁹: ⁊ subter eū orietur, ⁊ edificabit tem
plū dño. Et ipe extruet tēplū dño: ⁊ ipse portabit gloriā, et
sedebit, ⁊ dominabit sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo, ⁊ cōsiliū pacis erit inter illos duos. Et corone erūt
Helem, ⁊ Tobie, ⁊ Jdaie, ⁊ Hen filio Sophonie, memo
riale in tēplo dñi. Et qui pcul sunt, venient, ⁊ edificabunt in
tēplo dñi, ⁊ scietis q⁹ dñs exercituuz misit me ad vos. Erit
aūt hoc, si auditu audieritis vocem dñi dei vestri.

[redacted] ⁊ p cōtēptu manda-
torum dei veniſſe: dicit dispersione ⁊ vastitatem israel: ⁊ ex misericor
dia dei populum reuocans. Cap. vij.

A Et factū est in anno quarto Darij regis, factū
est verbū dñi ad zachariā, in quarta mēsis no-
ni, qui est Casleu. Et miserūt ad domū dei Sa
rasar ⁊ Rogom melecg, ⁊ viri q erant cū eo, ad
precādū facie dñi: vt dicerēt sacerdotib⁹ domus dñi exerci
tuum ⁊ pphetis, loquētes, Nūquid flendū est mihi in quin
B to mēse, vel sanctificare me debeo: sicut iā feci multis ānis?
Et factū est verbū dñi exercituū ad me, dicēs, Loquere ad
omnē populū terre, ⁊ ad sacerdotes, dicēs, Cū ieiunaretz,
⁊ plangeretis in quinto ⁊ septimo per hos septuaginta an-
nos: nūquid ieiunio ieiunastis mihi? ⁊ cū comedistis et bi-
bistis: nūquid nō vobis comedistis, ⁊ vobismetipsis bibi- Isa.lviij.a
stis? Nūquid nō sunt verba que locutus est dñs in manu p
phetarū prioz, cū adhuc Jerusalem habitaret, ⁊ esset opu
C lenta, ipsa, ⁊ vrbes in circuitu ei⁹, ⁊ ad austrū ⁊ in cāpestri-
bus habitaret? Et factū est verbū dñi ad zachariā, dicens,
Hec ait dñs exercituū, dicēs, Judiciū verū iudicate: et mi
sericordiā ⁊ miserationes facite vnusquisq; cum fratre suo.
Et viduā ⁊ pupillū, ⁊ aduenā, ⁊ pauperē nolite calūniari: ⁊
malū vir fratri suo nō cogitet in corde suo. Et noluerunt at- Exodi
tendere, ⁊ auerterunt scapulam recedētes: ⁊ aures suas ag rrij.d.
grauauerūt, ne audirēt. ⁊ cor suū posuerūt vt adamantem, Isa.j.f.
ne audirēt legē ⁊ verba q̄ misit dñs exercituū in spiritu suo Jer.vj.g
per manū pphetarū prioz: ⁊ facta est indignatio magna
D a dño exercituū. Et factū est sicut locut⁹ est, ⁊ nō audierunt:
sic clamabūt, ⁊ nō exaudiā, dicit dñs exercituū, Et dispersi
eos per omnia regna que nesciunt: ⁊ terra desolata est ab
eis, eo q̄ nō esset trāsiens ⁊ reuertens: ⁊ posuerunt terram
desyderabilem in desertum.

Confortatur populo in ope templi: q⁹ labor suus prior fuit ster-
lis: sed nunc erit merces: ⁊ docetur populus facere iudicium: ⁊ pro
uocatur ad ieiunium prophetatur de cursu gentium ad fidem: de
fimbria viri iudei a decem gentibus apprehensa. Cap. viij.

A Et factum est verbū dñi exercituū ad me, dicēs,
Hec dicit dñs exercituū, zelat⁹ sum Sion zelo
magno, ⁊ indignatione magna zelat⁹ sum eam.
Hec dicit dñs exercituum, Reuersus sum ad
Sion: ⁊ habitabo in medio Jerusalē: ⁊ vocabit Jerusalez
Ciuitas veritatis, ⁊ mons dñi exercituū, mons sanctifica

tus. Hec dicit dñs exercituũ, Adhuc habitabũt senes, et
anus in plateis Jerusalẽ: z viri baculus in manu eius pre
multitudine dierũ. Et platee ciuitatis cõplebũtur infanti-
bus, z puellis ludẽtib⁹ in plateis ei⁹. Hec dicit dñs exerci
tuũ. Si videbit difficile in oculis reliquiarũ ppli huius in
dieb⁹ illis: nũq d in oculis meis difficile erit, dicit dñs exer
cituũ: Hec dicit dñs exercituũ, Ecce ego saluabo populũ
meũ de terra orientis, z de terra occasus solis. Et adducaz
eos, z habitabũt in medio Jerusalẽ: z erunt mihi in popu-
lum, z ego ero eis in deũ in veritate z in iustitia. Hec dicit
dominus exercituũ, Cõfortentur manus vestre, q auditis
in his dieb⁹ sermones istos p os pphetarũ in die qua fun-
data est dom⁹ dñi exercituũ, vt tẽplũ edificaret. Siqdẽ añ
dies illos merces hoĩm nõ erat, nec merces iumẽtoz erat,
neq introeũti neq exeũti erat pax pre tribulatione: et di-
misi oẽs hoies vnũquẽq cõtra primũ suum. Nũc añt non
iuxta dies priores ego faciã reliquijs ppli hui⁹, dicit dñs
exercituũ. sed semẽ pacis erit: vinea dabit fructũ suũ, z ter-
ra dabit germẽ suũ, z celi dabũt roꝛẽ suũ: z possidere faciã
reliquias populi hui⁹ vniuersa hec. Et erit: sicut eratis ma
ledictio in gẽtib⁹, dom⁹ Juda z domus Jsrael, sic saluabo
vos, z eritis bñdictio, nolite timere: cõfortenꝫ man⁹ vestre.
Quia hec dicit dñs exercituũ, Sicut cogitaui vt affligerez
vos, cũ ad iracũdiã prouocassent patres vestri me, dicit dñs
z nõ sum misert⁹: sic cõuersus cogitaui in dieb⁹ istis vt be-
nefaciã domui Juda z Jerusalẽ: nolite timere. Hec sunt er
go verba que facietis, Loquimini veritatẽ vnusquisq cuz
proximo suo: veritatẽ z iudicium pacis iudicate in portis
vestris. Et vnusquisq malũ cõtra amicũ suũ ne cogitetis
in cordibus vestris: z iuramẽtũ mẽdax ne diligatis. oĩa ẽñ
hec sunt q odi, dicit dñs. Et factũ est verbũ dñi exercituuz
ad me, dicẽs, Hec dicit dñs exercituũ, Jeiuniũ q̃rti, z ieiu
niũ qnti, z ieiuniũ septimi, z ieiuniũ decimi erit domui Ju
de i gaudiũ z i letitiã z i solẽnitates pclaras: veritatẽ tãtũ z
pacẽ diligite. Hec dicit dñs exercituũ, Usq quo veniãt po
puli, z habitẽt in ciuitatib⁹ multis, z vadant habitatores
vnus ad alterũ dicẽtes, Eam⁹ z deprecemur faciem dñi. et
queram⁹ dñm exercituũ: vadã etiã ego. Et venient populi
multi, z gẽtes robuste ad querẽdũ dñm exercituũ in Jeru
salem, z deprecãdam faciẽ dñi. Hec dicit dñs exercituum,
In diebus illis, in qbus apprehendẽt decẽ hoẽs ex oĩbus
linguis gentiũ, z apprehendent fimbriã viri Judei, dicen-
tes, Ibimus vobiscũ: audiuim⁹ enim qm deus vobiscũ est.

¶ De vocatione gẽtiũ quarum sciẽtia destruetur: spes confunde-
tur: superbia humiliabitur: z sic ecclesia construetur z munietur: et
de aduentu dñi in die ramis palmarum: de passione eius z libera-
tione sanctorum: de inferno: de confusione hereticorum z philoso-
phorum: z de victoria iudeorum contra gentes. Cap. ix.

Onus verbi dñi in terra Edrach z Damasci re
quiei eius: q dñi est oculus hoĩs, z oĩm tribuũ
Jsrl. Emath quoq in terminis ei⁹, z Tyrus, z
Sidon: assumpserũt quippe sibi sapiẽtiã valde.
Et edificauit Tyrus munitionẽ suã, z coaceruauit argẽtũ
quasi humũ, z aurũ vt lutũ platearũ. Ecce dñs possidebit
eã, z percutiet in mari fortitudinẽ ei⁹, z hec igni deuorabitur.
Videbit Ascalõ, z timebit: z Gaza, z dolebit nimis: z Ac
caron, qm confusa est spes ei⁹: z peribit rex de Gaza, z Asca
lon nõ habitabit. Et sedebit separator in Azoto, z disper-
dam superbiã Philisthinoꝝ. Et auferã sanguinẽ ei⁹ de ore
eius, z abominationes eius de medio dẽtiũ eius: z relinq
etiam ipse deo nostro, z erit q̃si dux in Juda, z Accaron q̃si
Jebuseus. Et circũdabo domũ meã ex his q militãt mihi
euntes z reuertẽtes, z nõ trãsibit sup eos vltra exactor: q
nũc vidi in oculis meis. Exulta satis filia Sion, iubila filia
Jerusalem: ecce rex tuus veniet tibi iustus z saluator: ipse
pauper z ascẽdẽs sup asinã z sup pullũ filiũ asine. Et disp-
dã q̃drigã ex Ephraim, z equũ de Jerlm, z dissipabit arcz
belli: z loquet pacẽ gẽtib⁹, z potestas ei⁹ a mari vsq ad ma
re, z a flumnibus vsq ad fines terre. Tu q̃z in sanguine te
staméti tui emisisti vinctos tuos de lacu, i quo nõ est aqua
Cõuertimini ad munitionẽ vincti spei: hodie quoq annũ
tians duplicia reddã tibi. Qm extẽdi mihi Judã quasi ar-
cum, impleui Ephraim: z suscitabo filios tuos Sion sup
filios tuos Grecia, z ponã te q̃si gladiũ fortiũ. Et dñs de⁹
sup eos videbit, z exibit vt fulgur iaculũ ei⁹: z dñs deus in
tuba canet, z vadet in turbine austri. Dñs exercituũ prote
get eos: z deuorabunt, z subiciẽt lapidib⁹ funde: z bibẽtes
inebriabũtur q̃si a vino, z replebunt vt phiale, z quasi cor-
nua altaris. Et saluabit eos dñs de⁹ eoꝝ in die illa, vt gre-
gem populi sui: q lapides sancti eleuabunt sup terrã eius.
Quid enim bonum eius est, z quid pulchrius eius, nisi frumẽ
tum electorum, z vinum germinans virgines?

¶ Hortatur populus petere doctrinam veritatis: q seducti men
dacio captiuati sunt: promittitur eis liberatio: reuersio: congrega-
tio in vnum gregem: z inimicorum suorum liberatio. Cap. x.

Dite a dño pluuiã in tẽpore serotino, z dñs fa
ciet nines, z pluuiam imbris dabit eis, singulis
herbam in agro. Quia simulachra locuta sunt
mutile, z diuini viderũt mẽdacium, z somniato
res locuti sunt frustra, z vane consolabanꝫ: idcirco abducti
sunt quasi grex, affligenꝫ, q nõ est eis pastor. Sup pastores
iratus est furor meus, z super hircos visitabo: q visitauit
dñs exercituũ gregẽ suum domũ Juda, z posuit eos quasi
equũ gloriesue in bello. Ex ipo angulus, ex ipso paxillus,
ex ipso arcus prelij, ex ipso egredietur oĩs exactor simul. Et
erũt quasi fortes, conculcãtes lutũ viarũ in plio: z bellabunt,
q dñs cũ eis: z cõfundẽtur ascẽsores equoꝝ. Et cõfortabo
domũ Juda, z domũ Joseph saluabo: z cõuertã eos, quia
miserebor eoꝝ: z erũt sicut fuerũt quãdo nõ pieceram eos:
ego enim dñs de⁹ eoꝝ, z exaudiam eos. Et erũt quasi fortes
Ephraim, z letabit cor eoꝝ q̃si a vino, z filii eoꝝ videbũt, z
letabunt, z exultabit cor eoꝝ in dño. Sibilabo eis, z cõgre-
gabo illos, q redemi eos: z multiplicabo eos sicut añ fue-
rant multiplicati. Et seminabo eos in populis, z de longe
recordabunt mei: z viuẽt cũ filijs suis, z reuertenꝫ, Et re-
ducã eos de terra Egypti, z de assyrijs cõgregabo eos: et
ad terrã Galaad, z Libani adducã eos: z non inueniet eis
locus. Et trãsibit in maris freto, z percutiet in mari fluctus,
z cõfundentur oĩa pfunda fluminis: z humiliabit superbia
Assur, z sceptrũ Egypti recedet. Cõfortabo eos in dño, z
in nomine eius ambulabunt: dicit dominus.

¶ Prophetatur plãctus de destructione tẽpli p romanos: z q non
parcetur populo cui pastores nõ parcebãt. sed occidebãt: z nõ co-
rripiebãt: de duab⁹ virgis in figura iudeoꝝ: z gẽtiũ: de pcissione gen-
tiũ z correptione iudeorum: de antichristo pastore. Cap. xi.

Peri Libane portas tuas, z comedet ignis ce
dros tuos. Ulula abies, q cecidit cedrus, qm
magnifici vastati sunt: vlulate quercus Basan
qm succisus est saltꝰ munitꝰ. Uox vlulatꝰ pasto
rũ q vastata est magnificẽtia eoꝝ, vox rugitꝰ leonũ, qm va
stata est supbia Jordanis: Hec dicit dñs de⁹ me⁹. Pasce
pecora occisionis, q̃ q possederãt, occidebãt, z nõ dolebãt:
z vẽdebãt ea, dicẽtes. Bñdictꝰ dñs diuites facti sum⁹ z pa
stores eoꝝ nõ parcebãt eis. Et ego nõ parcã vltra sup ha
bitãtes terrã, dicit dñs: ecce ego tradã hoies, vnũquẽq in
manu primi sui, z in manu regis sui: z cõcidẽt terrã, z non
eruã de manu eoꝝ. Et pascã pecus occisionis ppter hoc o
pauperes gregis: z assumpsi mihi duas virgas, vnã voca-
ui Decorẽ, z alterã vocaui Funiculũ: z paui gregẽ. Et suc-
cidi tres pastores in mense vno, z cõtracta est anima mea in
eis: siquidẽ z anima eoꝝ variauit in me. Et dixi, Nõ pascã
vos: qõ moritur, moriat: z qõ succidit, succidatur: z reliq de-
uorẽt vnusquisq carnẽ primi sui. Et tuli virgã meã, q̃ vo-
cabat Decus, z abscidi eã: z irritũ facerẽ fedus meũ quod
pcussi cũ oĩbus populis. Et in irritũ deductũ est in die illa:
z cognouerũt sic pauperes gregis qui custodiunt mihi, q
verbũ dñi est. Et dixi ad eos. Si bonũ est i oculis vestris,
afferte mercedẽ meã: z si nõ quiescite. Et appẽderũt merce
dem meã triginta argẽteos. Et dixit dñs ad me, Proijce
illud ad statuariũ decorũ pretiuz quo appretiatus sum ab
eis. Et tuli triginta argẽteos: z proieci illos in domo dñi,

ad statuarium

Ephe. iiij. f.
Jsa. lxij. d.
Jer. xv. a
Matth. xxvij. a.

ad statuariū. Et p̄scidi virgā meā secundā, q̄ appellabat Funiculus, vt dissoluerē germanitatē inter Judā z Jsrael,
D Et dixit dñs ad me, Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastorē in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum nō queret, z cōtritum nō sanabit, z id q̄ stat nō enutriet, z carnes pinguium comedet, z vngulas eorum dissoluet. O pastor z idolum, derelinquens gregez: gladius super brachium eius, z super oculum dextrum ei⁹ brachium eius ariditate siccabitur, z oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

¶ De obsidione Jerusalem: z populis in ea bñdictis in persecutione eius: z lacerādis z percutiēdis: de misericordia dei super Jerusalem cuius duces sicut ignis vastabunt hostes suos: z dñs proteget z promouebit habitatores eius: de effusione spiritus sancti: z plāctu iudeorum pro nece christi. Cap. xij.

A Nus verbi dñi super Jsrael. Dixit dñs extendens celum, z fundās terram, z fingens spiritū hominis in eo. Ecce ego ponā Jerusalē superliminare crapule oībus populis in circuitu: sed z Juda erit in obsidione cōtra Jerusalez. Et erit in die illa, ponā Jerusalē lapidē oneris cūctis populis: oēs qui leuabunt eū, cōcisione lacerabunt, z colligentur aduersus eam oīa regna terre. In die illa dicit dñs, percutiā omnē equū in stuporē, z ascēsorē ei⁹ in amētia: z sup domū Juda aperiam oculos meos, z omnē equū populorū percutiā cecitate. Et dicēt duces Juda in corde suo, Cōfortent mihi habitatores Jerusalē in dño exercituum deo eor̄. In die illa ponā duces Juda sicut caminum ignis in lignis, z sicut faciem ignis in feno: z devorabunt ad dexterā z ad sinistram oēs populos in circuitu: z habitabit Jerusalē rursus in loco suo in Jerusalē. Et saluabit dñs tabernacula Juda, sicut in principio: vt nō magnifice gloriet domus Dauid, et gloria habitātiū Jerusalē cōtra Judā. In die illa, p̄teget dñs habitatores Jerusalē: z erit qui offenderit ex eis ī die illa, q̄si Dauid: z dom⁹ Dauid q̄si dei, sicut angelus dñi in cōspectu ei⁹. Et erit in die illa: querā: cōterere oēs gētes que veniūt cōtra Jerusalē. Et effundā sup domū Dauid, z super habitatores Jerusalē spiritū gratie z precū: z aspicient ad me, quē cōfixerūt: z plāgēt eū plāctu quasi sup vnigenitū, z dolebūt sup eū vt doleri solet in morte primogeniti. In die illa magn⁹ erit plāct⁹ in Jerusalē, sicut planctus Adadremmon in campo Mageddon. Et plāget terra familie z familie seorsum: familie domus Dauid seorsum, z mulieres eor̄ seorsum: familie domus Nathan seorsum, z mulieres eor̄ seorsum: familie domus Leui seorsum: z mulieres eor̄ seorsum: familie Semei seorsum, z mulieres eorū seorsum. Omnes familie reliquę, familie z familie seorsum, z mulieres eorum seorsum.

¶ De fonte bsptismi: de destructione idolorum: de pseudoprophetis z totius mendacij: de passione xp̄i: de p̄bationę tertie partis scilicet christianorum pereuntibus iudeis z gentilibus in infidelitate sua permanentibus. Cap. xiij.

I N die illa, erit fons patēs domui Dauid z habitatib⁹ Jerusalē: in ablutionē peccatoris z mēstruate. Et erit in die illa, dicit dñs exercituum, Disperdā noīa idolorū de terra, z nō memorabunt vltra: z pseudoprophetas, z spiritū immundū auferā de terra. Et erit: cū pphetauerit quispiā vltra dicēt ei pater eius z mater eius q̄ genuerūt eū, Nō viues q̄ mēdaciū locut⁹ es in noīe dñi. z cōfigēt eū pater ei⁹ z mater ei⁹ genitores ei⁹ cū pphetauerit. Et erit: in die illa cōfundent prophete vnusquisq̄ ex visione sua cū pphetauerit, nec operiētur pallio saccino, vt mētiantur: sed dicet, Nō sum prophēta, homo agricola ego sum: q̄m Adā exēplū meū ab adolescētia mea. Et dicetur ei, Quid sunt plage iste in medio manuum tuarū? Et dicet: Jis plagat⁹ sum in domo eor̄ qui diligebāt me. Phramea suscitare sup pastorē meū, et sup virū cohērētē mihi, dicit dñs exercituū: percute pastorē, z dispergētur oues: z cōuertā manū meam ad paruulos. Et erūt in omni terra, dicit dñs, partes due in ea dispergentur z deficiēt: z tertia pars relinquet in ea. Et ducā tertiā partem per ignē, z vrā eos sicut vritur argētū: z probabo eos, sicut probatur aurum. Jpse vocabit nomen meum, et ego exaudiam eum. Dicam, Populus meus es. z ipse dicet, Dominus deus meus.

¶ De destructione Jerusalem pro nece xp̄i: z scissione populorum sub typo montis oliuarū: de die iudicij z aduentu xp̄i: et latitudine ecclesie: de plagis hostium Jerusalem: de plagis non facientium scenophegia: quia lebetes vertēdi in phialas: z non erit mercator in ecclesia. Cap. xiiij.

E Cce dies dñi venit, dicit dñs: z diuidēt spolia tua in medio tui. Et cōgregabo oēs gentes ad Jerusalē in prelium, z capietur ciuitas, z vastabūtur domus, z mulieres violabūtur: z egredietur media pars ciuitatis in captiuitatē, z reliquus populi non auferet ex vrbe. Et egredietur dñs, z preliabit cōtra gētes illas: sicut preliatus est in die certaminis. Et stabunt pedes eius in die illa sup montem oliuarū qui est cōtra Jerusalez ad orientē: z scindet mons oliuarus ex media parte sui ad orientē z ad occidentē preruptu grandi valde, z separabit medium mōtis ad aquilonē, z medium ei⁹ ad meridiē. Et fugietis ad vallē montiū eor̄, q̄m coniunget vallis montiū vsq̄ ad primū: z fugietis sicut fugistis a facie terremot⁹ in diebus Ozie regis Juda: z veniet dñs de⁹ me⁹, omnesq̄ sancti cū eo. Et erit in die illa: non erit lux, sed frigus z gelu. Et erit dies vna que nota est dño, nō dies neq̄ nox: z in tpe vespere erit lux. Et erit in die illa: exibūt aque viue de Jerusalē: medium earū ad mare orientale, z medium earū ad mare nouissimum: in estate, z in hyeme erūt. Et erit dñs rex sup oēs terrā: in die illa erit dñs vn⁹, z erit nomē ei⁹ vnum. Et reuertet omnis terra vsq̄ ad desertū, de colle Remmon ad austrū Jerusalē: z exaltabit, z habitabit in loco suo, a porta Beniamin vsq̄ ad locū porte prioris z vsq̄ ad portā angulorū: z a turre Hananeel vsq̄ ad torcularia regis. Et habitabūt in ea, z anathema nō erit amplius: sed sedebit Jerusalē secura. Et hec erit plaga qua percutiet dñs oēs gētes que pugnauerūt aduersus Jerusalē, Tabescet caro vniuscuiusq̄ stantis super pedes suos, z oculi ei⁹ cōtabescēt in foraminibus suis, z lingua eorum contabescet in ore suo. In die illa erit tumult⁹ dñi magn⁹ in eis: z apprehēdet vir manū proximi sui, z conseretur manus eius super manum proximi sui. Sed z Judas pugnabit aduersus Jerusalem, et congregabunt diuitie oīm gētiū in circuitu, aurū et argentum z vestes multe satis. Et sic erit ruina equi z muli z cameli z asini, et oīm iumētor̄ q̄ fuerint in castris illis: sicut ruina hec. Et oēs qui reliqui fuerint de vniuersis gētibus q̄ venerunt cōtra Jerusalē, ascendēt ab anno in annum, vt adorent regē dñm regē exercituū, z celebrēt festiuitatē tabernaculorū. Et erit: qui nō ascēderint de familijs terre ad Jerusalē, vt adorēt regē dñm exercituū, nō erit sup eos imber. Quod z si familia Egypti nō ascēderit, z non venerit: nec sup eos erit, sed erit ruina qua percutiet dñs oēs gentes que non ascēderint ad celebrādā festiuitatē tabernaculorum. Hoc erit peccatum Egypti, z hoc peccatū omnium gentiū q̄ nō ascēderint ad celebrādam festiuitatē tabernaculorum. In die illa erit q̄ super frenū equi est sanctum dño: z erunt lebetes in domo domini quasi phiale coram altari. Et erit omnis lebes in Jerusalem z in Juda sanctificat⁹ dño exercituū: z venient omnes immolātes, z sument ex eis, z coquēt in eis, et non erit mercator vltra in domo domini exercituū in die illo.

¶ Explicit zacharias propheta.

¶ Incipit prologus in Malachiam prophetam.

Deus per Moysen populo Jsrael preceperat: sacerdotes tabernaculi sui omni corporali vitio liberos: hostias omni vitio vacuas sibi offerre. Quibus legē suā ad regendum populum ob hoc dederat: vt per sacrificiorū oblationem: internuntij dei z hominū facti: populum preceptis celestibus facerent obedire. Unde sacerdotes angelos dei esse: hoc in loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris gratiam cōtinentes: supradictus populus: ac sacerdotes sacrificia vitio deturpata ipsi criminibus atq̄ impietatib⁹ maculari deo offerre ceperunt: Jdeo per Malachiam prophetam deus populū suum Jsrael increpans: ait: Dilexi vos: dicit dominus. Et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Jacob dicit dominus: et dilexi Jacob: Esau autem odio habui? Esau autem fra-

trem Jacob non iniqua aut spontanea voluntate odio habitum a deo: vel sine meritis gratia Jacob dilectum: manifestū est: cum scōz prescietiā suā Esau quidē effusionē fraterni sanguinis concupiscere: Jacob autem in sui cognitione obseruādā legem desyderare cognosceret. Cuius rei gratia: supradicto vsus est exemplo: dicēs: Dilexi Jacob: Esau autem odio habui. Quāuis ex operibus memoratorū (quorū liber Geneseos meminit) in quo vnusquisqz eorū futurus erat propositio: manifeste constaret vt scriptum est. Creuerūt pueri: et erat Esau homo agrestis: sciens venari: Jacob autem homo simplex: manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione cōprehensa sunt: preuaricationem populi Israel in obseruandis sacrificijs dei: increpationemqz in eundem: quod deos alienos coluerit: significant.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum.

MAlachias aperte z in fine omnium prophetarum dicit de ablectione Israel z vocatione gētū. Non est mihi ait volūtas in vobis: dicit dñs exercituū: z munus nō suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis vsqz ad occasum magnum est nomen meum in gentibus: z in omni loco sacrificatur: z offertur nomini meo oblatio munda.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit Malachias propheta.

¶ De electione Iacob: z reprobatione esau: increpat dominus q nō honorat et exhibetur sicut patri: nec timor sicut domino: sed offertur ei panis pollutus z hostia immūda: nō seruitur ei gratis: z maledicit offerentem dolose. Caput. j.

A

Roma. ix.c.

ONus verbi dñi ad Israel in manu Malachie prophete. Dilexi vos dicit dñs: z dixistis, In quo dilexisti nos? Nōne frater erat Esau Jacob dicit dñs, z dilexi Jacob? Esau aūt odio habui, z posui mōtes eius in solitudinē, z hereditatē eius in dracones deserti. Q ō si dixerit Idumea, Destructi sumus, sz reuertētes edificabimus q destructa sunt: hec dicit dñs exercituū, Isti edificabūt, z ego destruā: z vocabunt termini impietatis, z populus cui iratus est dñs vsqz in eternū. Et oculi vestri videbūt: z vos dicetis. Magnificet dñs sup terminū Israel. Filius honorat patrē z seruus dñm suum: si ergo pater ego sum, vbi est honor meus? z si dñs ego sum, vbi est timor meus? dicit dñs exercituum? Ad vos o sacerdotes, qui despicitis nomē meum, z dixistis, In quo despeximus nomen tuum? Offertis sup altare meum panem pollutum: z dicitis, In quo polluimus te? In eo q ō dicitis, Mensa dñi despecta est. Si offeratis cecū ad immolādū, nōne malū est? z si offeratis claudū z languidū, nōne malum est? offer illud duci tuo, si placuerit ei, aut si susceperit faciē tuā, dicit dñs exercituū. Et nūc deprecamini vultū dei, z misereatur vestri: de manu enim vestra factum est hoc, si quo modo suscipiat facies vestras, dicit dominus exercituum. Quis est in vobis qui claudat ostia, et incendat altare meum gratuito? nō est mihi volūtas in vobis, dicit dominus exercituum: et munus non suscipiā de manu vestra. Ab ortu enim solis vsqz ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur, z offertur nomini meo oblatio mūda: quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit dominus exercituum. Et vos polluistis illud in eo quod dicitis, Mensa domini contaminata est: z q ō superponitur, cōtēptibile est cum igne qui illud deuorat. Et dixistis. Ecce de labore, z exufflastis illud, dicit dominus exercituum, et intulistis de rapinis claudum et languidum, et intulistis munus. nunquid suscipiam illud de manu vestra, dicit dominus exercituus? Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, z votum faciens immolat debile domino: quia rex magnus ego, dicit dominus exercituum, z nomen meum horribile in gentibus.

B

C

ps. cxij. a.

D

Amos v. f.

¶ Sacerdotes reuocat ad penitentiam: z nolentibus comminatur: commemorat pactum z officium eorum: transgressionem z penam pro acceptione personarum: de transgressione populi accipiētis vxores alienigenas: electis antiquis: de federe nuptiarum: z inseparabilitate matrimonali: de libello repudij: de his qui laborare dominum fecerunt. Caput. ij.

TNunc ad vos mādatum hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor vt detis gloriam nomini meo ait dñs exercituum: mittam in vos egestatem, et maledicam benedictionibus vestris, z maledicam illis: quoniam non posuistis super cor. Ecce ego proijciam vobis brachium, z dispergam super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum: z assumet vos secum. Et scietis quia misi ad vos mādatum istud: vt esset pactum meum cum Leui, dicit dominus exercituū. Pactum meum fuit cum eo vite z pacis, et dedi ei timorem, et timuit me, et a facie nominis mei pauebat. Lex veritatis fuit in ore eius, z iniquitas non est inuenta in labijs eius. in pace z iniquitate ambulauit mecum, z multos auertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodiēt sciētiā, z legem requirēt ex ore eius: quia angelus domini exercituum est. Vos aūt recessistis de via, z scādalizastis plurimos in lege. irritum fecistis pactum Leui, dicit dominus exercituum. Propter quod z ego dedi vos contemptibiles, z humiles omnibus populis, sicut non seruastis vias meas, z accepistis faciē in lege. Nūquid nō pater vnus omnū nostrū? Nūquid nō deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisqz vestrum fratrem suū, violans pactum patrū nostrorum? Trāsgressus est Juda, z abominatio facta est in Israel z in Jerusalem: quia contaminauit Judas sanctificationē dñi, quam dilexit, z habuit filiam dei alieni. Disperdet dñs virum qui fecerit hoc, magistrum et discipulū de tabernaculo Jacob, z offerentem munus dño exercituum. Et hoc rursum fecistis, Operiebatis lachrymis altare dñi, fletu z mugitu, ita vt nō respiciā vltra ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu vestra. Et dixistis. Quā ob causam? Quia dñs testificatus est inter te z vxorem pubertatis tue, quaz tu despexisti: z hec particeps tua, z vxor federis tui. Nonne vnus fecit, et residuum spiritus eius est? Et quid vnus querit, nisi semen dei? Custodite ergo spiritum vestrum, z vxorem adolescentie tue noli despicere. Cum odio habueris, dimitte, dicit dominus deus Israel. operiet autem iniquitas vestimentum eius, dicit dominus exercituum. Custodite spiritum vestrum, z nolite despicere. Laborare fecistis dñm in sermonibus vestris. Et dixistis, In quo eū fecimus laborare? In eo quod dicitis, Omnis qui facit malum, bonus est in cōspectu dñi z tales ei placent, aut certe vbi est deus iudicij.

A

Leui. xxvj. b.

Deuter. xxviij. b.

B

Ephe. iij. b.

C

amos. v. f.

D

¶ De angelo qui mittitur: de die iudicij: de destructione iudicū: de cōfigentibus deum: de benedictione soluēntū: z maledictione nō soluentiū decimas z primitias: arguūtur murmurantes cōtra dñm p flore malorum: z reprimitur eorum blasphemia: de signatis supplicijs eorum z premijs iustorum. Cap. iij.

ECce ego mitto angelū meum, z preparabit viā ante faciem meam. Et statim veniet ad templū suū dominator quem vos queritis, et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit, dicit dominus exercituum: z quis poterit cogitare diem aduentus eius: z quis stabit ad vidēdum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, et quasi herba fullonū: z sedebit cōflans et emundans argentum, z purgabit filios Leui, z colabit eos quasi aurum z quasi argentum, et erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium Juda z Jerusalem sicut dies seculi z sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio, z ero testis velox maleficis et adulteris et periuris, et qui calūniantur mercedem mercenarij, et humiliant viduas et pupillos, et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit dominus exercituum. Ego enim dñs z nō mutor, z vos filij Jacob nō estis cōsumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis, z nō custodistis. Reuertimini ad me, et reuertar ad vos dicit dominus exercituum. Et dixistis, In quo reuertemur? Si affiget homo deum, quia vos configitis me? Et dixistis, In quo configimus te? In decimis et in primitijs. Et in penuria vos maledicti estis, et me vos configitis gēs tota. Inferte oēm decimā in horreū meū, et sit cibus in domo mea, et probate me super hoc dicit dominus, si non aperuero vobis

A

Mar. xi. b.

mar. j. a.

Luc. j. b.

z. vij. d.

ps. cxlij.

B

C

bis cataractas celi, ⁊ effudero vobis benedictionē vſq; ad abundantiā, ⁊ increpabo ꝓ vobis devorantē, ⁊ nō corrumpet fructum terre vestre, nec erit sterilis vinea in agro, dicit dñs exercituū, ⁊ beatos vos dicēt oēs gētes. eritis eīm vos terra desiderabilis, dicit dominus exercituum. Inualuerūt super me verba vestra dicit dñs. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te? Dixistis, Vanus est qui seruit deo: et qō emolumētū q; custodiuim⁹ precepta eius, ⁊ q; ambulauimus tristes coram dño exercituum? Ergo nūc beatos dicimus arrogantes, siquidem edificati sunt facientes impietatem, ⁊ tentauerunt deū, ⁊ salui facti sunt. Tūc locuti sunt timentes deum vnusquisq; cū proximo suo. Et attēdit dñs, et audiuit: et scriptus est liber monimenti coram eo timentibus dominū ⁊ cogitantibus nomen ei⁹. Et erunt mihi, ait dominus exercituum, in die qua ego facio in peculium: et parcam eis, sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et cōuertimini, ⁊ videbitis quid sit inter iustum ⁊ impiū: ⁊ inter seruientem deo, ⁊ non seruientem ei.

¶ De aduentu christi: de aduentu helie qui ꝓcedet secundum aduentum domini. Caput.iij.

Ece eīm dies veniet succēsa quasi camin⁹: ⁊ erūt oēs superbi, ⁊ oēs facientes impietatē stipula: et inflammabit eos dies veniens, dicit dñs exercituum, q̄ nō derelinquet eis radicē ⁊ germen. Et orietur vobis timentibus nomē meū sol iustitie, et sanitas in pennis ei⁹, ⁊ egrediemini, ⁊ salietis sicut vituli de armento. Et calcabitis impios, cū fuerint cinis sub plāta pedum vestrorū in die qua ego facio, dicit dñs exercituū. ¶ Memento legis ¶ Moysi serui mei, quā mandaui ei in Horeb ad oēm Israel precepta ⁊ iudicia. Ecce ego mittā vobis Eliā prophetam, anteq̄ veniat dies dñi magnus et horribilis. Et cōuertet cor patrū ad filios, ⁊ cor filiorū ad patres eorū: ne forte veniam, ⁊ percutiam terram anathemathe.

¶ Explicit Malachias propheta.

¶ Incipit plogus beati hieronymi pbri in libros machabeorum:

Machabeorum libri duo prenotant prelia inter hebreorum duces gentemq; persarum pugnam quoq; sabbatorum: et nobiles Machabei ducis triumphos: ex cuius nomine ⁊ libri ipsi sunt nūcupati. Hec quoq; hystoria continet etiam inclyta illa gesta Machabeorum fratrum qui sub Antiocho rege pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt. Quos mater pia dum diuersis supplicijs vigerentur: non solum non fleuit: sed et gaudens hortabatur ad gloriam passionis:

¶ Item alius prologus.

Machabeorum libri licet non habeantur in canone. Hebreorum: tamen ab ecclesia inter diuinorum voluminū annotantur hystorias. Prenotāt autem prelia inter Hebreorum duces: gētesq; Persarum: pugnam quoq; sabbathorum: ⁊ nobiles Machabei triūphos fedus quoq; amicitiarum cum Romanorum ducibus: atq; legationum. Machabei: septem fratres ab vna matre Machabea nomine gentis: custodientes legem: patris traditionem: non manducantes carnē porcinam: ob hoc ab Antiocho rege sceleratissimo in Antiochia martyrij gloria coronati sunt cum matre sua: atq; sepulti: cum magna veneratione: ibi quiescunt.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber ꝑm⁹ machabeorū.

¶ De alexandro filio Philippi: de Antiocho radice peccati: de ciuitate Jerusalem exusta: viri cōsenserunt edicto regis sacrificando idolis: ier exusta est multi ex Israel trucidantur. Caput.j.

Et factum est postq̄ percussit Alexander Philippi ¶ Macedo, q̄ exiuit de terra Cethim, ⁊ percussit Dariumregem Persarum ⁊ medorū: et regnauit in loco eius primus in Grecia, ⁊ constituit prelia multa, ⁊ obtinuit munitiones, ⁊ interfecit reges terre: et pertransiit vsq; ad fines terre, ⁊ accepit spolia multitudinis gentium: ⁊ siluit terra in conspectu eius, ⁊ exaltatū est ⁊ eleuatum cor eius. Et congregauit virtutem, et exercitum fortem nimis: et obtinuit regiones gentium, ⁊ tyrannos: ⁊ facti sunt illi in tributū. Et post hec decidit in lectū, ⁊ cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros suos nobiles, qui secū erant nutriti a iuuētute: ⁊ diuisit illis regnū suū, cū adhuc viueret. Et regnauit Alexander annis duodecim: et mortuus est. Et obtinuerūt pueri eius regnum, vnusquisq; in loco suo: ⁊ imposuerūt oēs sibi diademata post mortem ei⁹, et filij eorū post eos annis multis, et multiplicata sunt mala in terra. Et exijt ex eis radix peccati Antiochus illustris, filius Antiochi regis q fuerāt Rome obses: ⁊ regnauit in anno centesimo tricesimoseptimo regni Grecor. In diebus illis exierūt ex Israel filij iniqui, ⁊ suaserunt multis, dicentes, Eamus ⁊ disponamus testamētū cū gentib⁹ que circa nos sunt: q; ex quo recessimus ab eis, inuenerūt nos multa mala. Et bonus visus est sermo in oculis eor. Et destinauerūt aliq de pp̄lo, ⁊ abierūt ad regē: ⁊ dedit illis potestatem, vt facerent iustitiā gentiū. Et edificauerūt gymnasium in Jerosolymis ſm leges nationū: ⁊ fecerunt sibi preputia, ⁊ recesserunt a testamento sancto, ⁊ iuncti sunt nationibus, ⁊ venūdati sunt vt facerēt malū. Et paratū est regnū in cōspectu Antiochi, ⁊ cepit regnare in terra egypti, vt regnaret super duo regna. Et intrauit in egyptum in multitudine grauj, in curribus et elephantis, ⁊ equitibus, et copiosa nauiū mltitudine: ⁊ cōstituit bellū aduersus Ptolemeū regem egypti, ⁊ veritas est Ptolemeus a facie ei⁹, ⁊ fugit, et ceciderūt vulnerati multi. Et ꝓprehēdit ciuitates munitas in terra egypti, et accepit spolia terre egypti. Et conuertit Antioch⁹, postq̄ percussit egyptum in cētesimo ⁊ quadragesimo tertio anno: ⁊ ascēdit ad Israel, ⁊ ascendit Jerosolymam in multitudine graui. Et intrauit in sanctificationē cum superbia, et accepit altare aureum, ⁊ cādelabrum luminis, ⁊ vniuersa vasa ei⁹, ⁊ mēsam propositiōis, ⁊ libatoria, et phialas, ⁊ mortariola aurea, ⁊ velū, ⁊ coronas, ⁊ ornamētum aureū q̄ in facie tēpli erat: ⁊ cōminuit oia. Et accepit argentū et aurū ⁊ vasa concupiscibilia: ⁊ accepit thesauros occultos quos inuenit: ⁊ sublatis oibus abijt in terraz suā, Et fecit cedē hoim, ⁊ locut⁹ est in supbia magna. Et factus est planctus magnus in Israel, ⁊ in oī loco eor: ⁊ ingemuerunt principes ⁊ seniores, ⁊ iuuenes et virgines infirmitati sunt, ⁊ speciositas mulierū immutata est. Oīs marit⁹ sumpsit lamentū: ⁊ q̄ sedebāt i thoro maritali, lugebāt: ⁊ cōmota est terra sup habitātes in ea, ⁊ vniuersa dom⁹ Jacob induit cōfusionē. Et post duos annos dierū misit rex principē tributorū in ciuitates Juda, et venit Jerusalē cū turba magna. Et locut⁹ est ad eos vba pacifica in dolo: ⁊ crediderūt ei. Et irruit sup ciuitatē repente, ⁊ percussit eā plaga magna, ⁊ pdidit pplm multū ex Israel. Et accepit spolia ciuitatis et succēdit eā igni, ⁊ destruxit domos ei⁹, ⁊ muros ei⁹ in circuitu: ⁊ captiuas duxerūt mulieres, ⁊ natos, ⁊ pecora possederūt. Et edificauerūt ciuitatē ¶ Dauid muro magno, et firmo, ⁊ turrib⁹ firmis, ⁊ facta est illis in arcē: ⁊ posuerūt illic gentē peccatricē viros iniquos, ⁊ cōualuerūt in ea. et posuerunt arma, ⁊ escas ⁊ ꝓgregauerūt spolia Jerusalē, ⁊ reposuerūt illic: ⁊ facti sunt in laqueū magnū. Et factū est hoc ad insidias sanctificationi, ⁊ i diabolū malū in Israel: et effuderunt sanguinē innocentē p circumitū sanctificationis, et cōtaminauerunt sanctificationē. Et fugerunt habitatores Jerusalem propter eos, et facta est habitatio exterorum, et facta est extera semini suo, ⁊ nati eius reliquerunt eā. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo, dies festi eius conuersi sunt in luctum, sabbatha eius in opprobrium, honores eius in nihilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius: ⁊ sublimitas eius conuersa est in luctum. Et scripsit rex Antiochus omni regno suo, vt esset omnis populus, vnus: et reliquerent vnusquisq; legem suam. Et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis Antiochi: et multi ex Israel consenserunt seruituti eius, ⁊ sacrificauerunt idolis, ⁊ coinquinauerunt sabbathū. Et misit rex libros per manus nuntiorum in Jerusalem ⁊ in oēs ciuitates Jude: vt sequerentur leges gentū terre, ⁊ phiberēt holocausta, ⁊ sacrificia, ⁊ placationes fieri in tēplo dei, ⁊ prohiberent celebrari sabbathū, ⁊ dies solēnes, ⁊

iussit coinquinari sancta, ꝛ sanctū ppl'm Isrl'. Et iussit edificari aras, ꝛ tẽpla, ꝛ idola, ꝛ immolari carnes suillas, et pecora cõmunia. ꝛ relinq̃re filios suos incircũcisos, ꝛ coinquinari aĩas eoꝝ in oĩb⁹ immũditijs ꝛ abominationibus, ita vt obliuiscẽnt legẽ, ꝛ imutarẽt oẽs iustificatiões dei. Et qcunq̃s nõ fecissent ꝑm vbũ regẽ Antiochi, morerẽt. Scõm oĩa vba hec scripsit oĩ regno suo: ꝛ ꝑposuit ꝓncipes ppl'o q hec fieri cogerẽt. Et iusserũt ciuitatib⁹ Jude sacrificare. Et congregati sũt mlti de ppl'o ad eos q dereliq̃rãt legẽ dñi: ꝛ fecerunt mala sup terrã: et effugauerunt ppl'm Isrl' in additis, et in abscõditis fugitinoꝝ ocis. Die quintadecima mensis Casleu, qnto ꝛ q̃dragesimo ꝛ cẽtesimo anno, edificauit rex Antioch⁹ abominãdũ idolũ desolatiõis sup altare dei, ꝛ ꝑ vniuersas ciuitates Jude ĩ circũitu edificauerũt aras: ꝛ añ ianuas domorũ, ꝛ ĩ plateis icẽdebãt thura, ꝛ sacrificabãt. ꝛ libros legis dei cõbusserũt igni, scindẽtes eos: ꝛ apud quẽcũq̃s inueniebanꝫ libri testamẽti dñi, ꝛ qcũq̃s obseruabat legem dñi, ꝑm edictum regis trucidabant eos in virtute sua. Scõm hec faciebãt ppl'o Isrl' q inueniebatur ĩ oĩ mẽse ꝛ mẽse ĩ ciuitatib⁹. Et qnta ꝛ vicesima die mẽsis sacrificabãt super arã, q̃ erat sup altare. Et mulieres q̃ circũciderãt filios suos trucidabanꝫ ꝑm iussum: ꝛ suspẽdebãt pueros a cerui cibus ꝑ vniuersas domos eoꝝ: ꝛ eos q circũciderant illos, trucidabãt. Et mlti de ppl'o Isrl' definerũt apud se, vt non mãducarẽt ĩmũda: ꝛ elegerũt magis mori, quã cibis coinquinari ĩmũdis: ꝛ noluerũt ĩfringere legẽ dei sanctã, ꝛ trucidati sunt. ꝛ facta est ira magna sup populum Jsrael valde.

¶ Mathatias ꝛ quinq̃ eius filij lamentantur populum: templum et desolationem legis: cogitur matathias sacrificare: idolis sed noluit: occidit Mathatias sacrificantẽ idolis ꝛ etiam ministrum regis Antiochi: fugiẽtes in desertum ne sacrificarent idolis: occisi sunt in sabbatho: cõstituit Mathatias pugnare ĩ sabbatho: ipse ꝛ eius filij occidẽtes pctõres: aras idolorũ subuertũt: matathias monens admonet filios defendere Jsrael: et cogitare gñationes patrũ. Ca. ij.

A

IN dieb⁹ illis surrexit ✠Mathatias fili⁹ Johannis filij Simeonis, sacerdos ex filijs Joarim ab Jerl'm, ꝛ cõsedit ĩ mõte ✠Modin: et habebat filios qnq̃, Johãnẽ, q cognominabaꝫ Gaddis et Simonẽ, q cognominabaꝫ Thassi: ꝛ Judaz, q vocabaꝫ ✠Machabe⁹: ꝛ Eleazar, q cognominabaꝫ Abarõ: ꝛ Jonathan, q cognominabat Apph⁹. hi viderũt mala q̃ fiebãt in populo Juda ꝛ ĩ Jerl'm. Et dixit matathias, Ve mihi, vt qd natus sum videre ꝙtritionẽ populi mei, ꝛ ꝙtritionẽ ciuitatis sancte, ꝛ sedere illic cũ dar in manib⁹ inimicorũ? Sancta in manu extraneoꝝ facta sunt: tẽplũ ei⁹ sicut hõ ignobilis. Vasa glorie ei⁹ captiua abducta sũt: trucidati sũt senes ei⁹ in plateis, ꝛ iuuenes ei⁹ ceciderũt in gladio inimicorũ. Que gens nõ hereditauit regnum ei⁹, ꝛ nõ obtinuit spolia ei⁹? Oĩs cõpositio ei⁹ ablata est. Que erat libera, facta ẽ ancilla. Et ecce sancta nr̃a, ꝛ pulchritudo nr̃a, et claritas nr̃a desolata est ꝛ coinquinauerũt ea gẽtes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scidit vestimenta sua ✠Mathatias, ꝛ filij ei⁹: et opuerũt se cilicijs, ꝛ plãxerũt valde, ꝛ venerũt illuc q missi erãt a rege Antiocho, vt cogerẽt eos q ꝙfugerãt in ciuitatẽ ✠Modin, ĩmolare, ꝛ accẽdere thura, et a lege dei discedere. Et mlti de ppl'o Isrl' cõsentiẽtes accesserũt ad eos: sed Mathatias ꝛ filij ei⁹ cõstãter steterũt. Et respõdẽtes q missi erãt ab Antiocho, dixerũt ✠Mathathie, Princeps et clarissimus ꝛ magn⁹ es in hac ciuitate, ꝛ ornat⁹ filijs, ꝛ fratribus. ergo accede ꝓior, ꝛ fac iussum regis, sicut fecerũt oẽs gẽtes, ꝛ viri Juda, ꝛ q remãserũt in Jerl'm: ꝛ eris tu, ꝛ filij tui iter amicos regis, ꝛ amplificati auro, ꝛ argẽto, ꝛ muneribus multis. Et respõdit ✠Mathatias, et dixit magna voce, Et si oẽs gentes regi Antiocho obediunt, vt discedant vnusq̃sq̃ a seruitute legis patrũ suoꝝ, ꝛ cõsentiãt mãdatis ei⁹: ꝛ ego ꝛ filij mei, ꝛ fratres mei obediem⁹ legi ꝑm nr̃oꝝ ppitius sit nobis de⁹: nõ est nobis vtile relinq̃re legẽ, et iustitias dei. nõ audiem⁹ vba regis Antiochi, nec sacrificabimus, trãsgrediẽtes legis nr̃e mãdata, vt eam⁹ altera via. Et vt cessauit loq vba hec, accessit qdã Jude⁹ in oĩm oculis sacrificare idolis sup arã ĩ ciuitate ✠Modin ꝑm iussum re-

gis: ꝛ vidit ✠Mathatias, ꝛ doluit, ꝛ cõtremuerũt, renes ei⁹ et ascẽsus est furor ei⁹ ꝑm iudiciũ legis, ꝛ ĩsiliẽs trucidauit eũ sup arã: ꝛ virũ quẽ rex Antiochus miserat, q cogebat immolare, occidit in ipso tpe: ꝛ arã destruxit, et zelatus est legem, sicut fecit Phinees Zambri filio Salomi. Et exclamauit ✠Mathatias voce magna in ciuitate, dicens, Oĩs q zelum hz legis statuẽs testamẽtum, exeat post me. Et fugit ipse, ꝛ filij ei⁹ in mõtes, ꝛ reliquerũt q̃cũq̃s habebãt in ciuitate. Tũc ꝺscẽderũt multi querẽtes iudiciũ, et iustitiã in desertũ: ꝛ sederunt ibi ipsi, ꝛ filij ei⁹, ꝛ mulieres eoꝝ, et pecora eoꝝ: qm̃ inundauerũt sup eos mala. Et renuntiatũ est viris regis, ꝛ exercitui q erat ĩ Jerusalẽ ciuitate Dauid, qm̃ discessissent viri quidã, q dissipauerũt mandatum regis in loca occulta in deserto, ꝛ abijssent post illos multi. Et statim perrexerũt ad eos, ꝛ cõstituerũt aduersus eos prelium in die sabbathoꝝ, ꝛ dixerũt ad eos. Mesistitis ꝛ nũc adhuc: exite et facite ꝑm verbũ regis Antiochi, ꝛ viuetis. Et dixerunt, Nõ exibim⁹, neq̃ faciem⁹ vbũ regis, vt polluam⁹ die sabbathorũ. Et cõcitauerunt aduersus eos prelium. Et non respõderũt eis, nec lapidem miserũt in eos, nec oppilauerunt loca occulta: dicẽtes, ✠Moriamur oẽs in simplicitate nr̃a: ꝛ testes erũt sup nos celũ ꝛ tra qõ iuste pditis nos. Et intulerũt illis bellũ sabbathis: ꝛ mortui sunt ipsi ꝛ vxores eoꝝ, et filij eoꝝ, ꝛ pecora eoꝝ vsq̃ ad mille aĩas hoĩm. Et cognouit ✠Mathatias ꝛ amici ei⁹, ꝛ luctũ habuerunt sup eos valde. Et dixit vir primo suo, Si oẽs fecerimus sicut fratres nr̃i fecerũt, ꝛ nõ pugnauerim⁹ aduersus gẽtes ꝑ aĩab⁹ nostris ꝛ iustificationib⁹ nr̃is: nũc citius dispdent nos a terra. Et cogitauerũt in die illa, dicentes, Oĩs qcũq̃s venerit ad nos in bello die sabbathorũ, pugnem⁹ aduersus eũ: et non moriemur oẽs, sicut mortui sunt fratres nr̃i ĩ occultis. Tũc congregata est ad eos ſynagoga Asideorũ fortis viri⁹ ex Jsrl', oĩs volũtarius ĩ lege: ꝛ oẽs q fugiebãt a malis, additi sunt ad eos, ꝛ facti sunt illis ad firmamẽtũ. Et collegerunt exercitũ, ꝛ ꝑcusserunt peccatores ĩ ira sua, ꝛ viros iniquos in indignatiõe sua: ꝛ ceteri fugerũt ad natiões, vt euaderẽt. Et circumuit ✠Mathatias, ꝛ amici ei⁹, ꝛ destruxerũt aras ꝛ circũcidẽt pueros icircũcisos q̃ tq̃t ĩuenerũt ĩ finib⁹ Jsrl' ĩ fortitudine. Et ꝑsecuti sunt filios supbie, ꝛ ꝑspatũ est op⁹ ĩ manib⁹ eoꝝ: ꝛ obtinuerũt legẽ de manib⁹ gẽtiũ ꝛ de manibus regũ: ꝛ nõ dederũt cornu peccatori. Et appropinq̃querũt dies matathie moriẽdi, ꝛ dixit filijs suis, Nũc cõfortata est supbia, ꝛ castigatio, ꝛ tẽpus euersiõis, ꝛ ira ĩdignationis. Nũcq̃ o filij, emulatores estote legis, ꝛ date aĩas vras ꝑ testamẽto patrũ nr̃oꝝ, ꝛ memẽtote operũ patrũ q̃ fecerũt in gñationibus suis: ꝛ accipietis gloriã magnã, ꝛ nomẽ eternũ. Abrahã, nõne ĩ tẽtatione inuen⁹ est fidelis, ꝛ reputatus est ei ad iustitiã? Joseph ĩ tpe angustie sue custodiuit mandatũ: ꝛ fact⁹ ẽ dñs egꝫpti. Phinees pater noster, zelando zelũ dei, accepit testamẽtũ sacerdotij eterni. Jesus dũ ipleuit vbũ, fact⁹ est dux in Jsrl'. Caleb dũ testificar in ecclesia accepit hereditatẽ. Dauid in sua misericordia ꝙsecut⁹ ẽ sedẽ regni in scla. Elias dũ zelat zelũ legis, recept⁹ est in celũ Ananias ꝛ Azarias ꝛ ✠Misael, credẽtes, liberati sũt de flãma. Daniel i sua simplicitate liberat⁹ est de ore leonum. Et ita cogitate ꝑ gñationẽ ꝛ gñationẽ: q oẽs q sperãt in eũ, nõ infirmanꝫ. Et a vbis viri pctõis ne timueritꝭ: q gl'ia ei⁹, sterc⁹ ꝛ vermis est, hodie extollit, ꝛ cras nõ inuenietur: q̃ quer sus ẽ ĩ trã suã, ꝛ cogitatio ei⁹ ꝑijt. Vos ergo filij cõfortamini, et viriliter agite ĩ lege: q cũ feceritis q̃ vobis ꝓcepta sũt ĩ lege a dño deo vr̃o, ĩ ipsa glorioſi eritis. Et ecce Simon frater vester, scio quod vir consilij est: ipsum audite semper, ꝛ ipse erit vobis pater. Et Judas ✠Machabeus, fortis viribus a iuuentute sua: sit vobis princeps militie, et ipse aget bellum populi. Et vos adducetis ad vos omnes factores legis: ꝛ vindicate vindictam populi vestri. Retribuite retributionem gentibus, ꝛ intendite in preceptum legis. Et benedixit eos, et appositus est ad patres suos. Et defunctus est anno centesimo et quadragesimosexto: et sepultus est a filijs suis in sepulchris patrum suorum in

✠Modin,

Numeri xxv. b.

D

E

F

Genesis xxij. c. Genesis xlix. e. Numeri xxv. c. Josue j. a. Danie. iij. c. Danie. vj. f.

G

ꝛ Modin, ꝛ planxerunt eum omnis Jſrael planctu magno.
¶ Surrexit Judas Machabeus in defenſionem Jſrael: occidit Judas appellontium auferens eius gladium: occidit etiam ſeron principem exercitus Syre. iuſſit Antiochus vt Lyſias deſtrueret Jſrael et penitus de terra deleret. Caput. iij.

A

ET ſurrexit Judas q vocabaꝛ Machabe⁹ filiꝰ ei⁹ ꝓ eo: ꝛ adiuuabãt eũ oẽs ffres ei⁹, et vniuerſi q ſe ꝙiũxerãt patri ei⁹, ꝛ ꝑliabanꝰ ꝑliũ Jſrael cũ letitia. Et dilatauit gl̃iam ppl̃o ſuo, ꝛ induit ſe loricã ſicut gigas, ꝛ ſuccinxit ſe arma bellica ſua ĩ ꝑlijs, et ꝓtegebat caſtra gladio ſuo. Sil̃is factus eſt leoni in opib⁹ ſuis ꝛ ſicut catul⁹ leonis rugiẽs in venatiõe. Et pſecutus eſt iniquos pſcrutãs eos: ꝛ q ꝙturbabãt ppl̃m ſuũ, oẽs ſuccendit flammis: ꝛ repulſi ſunt inimici ei⁹ pre timore eius, ꝛ oẽs oparij iniquitatis cõturbati ſunt: ꝛ directa eſt ſalus in manu ei⁹. Et exacerbabat reges multos, ꝛ letificabat Jacob ĩ opibus ſuis ꝛ in ſeculũ memoria ei⁹ in bñdictione. Et pambulabat ciuitates Juda, ꝛ pdidit impios ex eis, et auertit ira ab Jſrael. Et noiatus eſt vſq; ad nouiſſimũ terre, ꝛ congregauit penntes. Et cõgregauit Apolloni⁹ gẽtes, ꝛ a Samaria vtutẽ multã ꝛ magnã, ad bellãdũ ꝫ Jſrl̃. Et cognouit Judas, ꝛ exĳt obuiã illi: ꝛ pcuſſit: ꝛ occidit illũ: ꝛ cecidерũt vulnerati multi, ꝛ relĩq fugerũt, ꝛ accepit ſpolia eoꝝ: et gladiũ Apolonij abſtulit Judas, ꝛ erat pugnãs in eo oib⁹ diebus. Et audiuit Serõ pnceps exercit⁹ Syre: qõ ꝙgregauit Judas congregationem fideliũ ꝛ eccl̃iam ſecũ, ꝛ ait, Faciã mihi nomẽ, ꝛ gl̃ificabor ĩ regno, et debellabo Judã, et eos q cũ ipo ſunt, q ſpernebãt vbũ regis. Et ꝑparauit ſe: et aſcẽderẽt cũ eo caſtra impiorũ fortes auxiliarij, vt facerẽt vindictã ĩ filios Jſrl̃. Et appropinq̃uerũt vſq; ad Bethhoron: ꝛ exiuit Judas obuiã illi cũ paucĳ. Ut aũt viderũt exercitum venientẽ ſibi obuiã, dixerũt Jude, Quõ poterim⁹ pauci pugnare ꝫ multitudinẽ hãc tantã ꝛ tã fortẽ, et nos fatigati ſumus ieiunio hodie? Et ait Judas, Facile eſt ꝙcludi multos in manu paucorũ: ꝛ nõ eſt differẽtia in cõſpectu dei celi liberare in multis ꝛ ĩ paucis: qm̃ nõ in multitudine exercitus victoria belli, ſz de celo fortitudo eſt. Ipſi veniũt ad nos in multitudine cõtumacia et ſuperbia, vt diſpdãt nos, et vxores nr̃as, ꝛ filios nr̃os, ꝛ vt ſpoliẽt nos, nos vo pugnabim⁹ ꝓ aĩab⁹ nr̃is, ꝛ legib⁹ nr̃is: ꝛ ipſe dñs cõteret eos ante faciẽ nr̃am. vos aũt ne timueritis eos. Ut ceſſauit aũt loqui, inſiluit in eos ſubito: ꝛ ꝙtrit⁹ eſt Serõ, ꝛ exercitus eius in cõſpectu ipſi⁹: ꝛ pſecut⁹ eſt eũ ĩ deſcẽſu Bethhoron vſq; in campũ, ꝛ ceciderũt ex eis octingẽti viri, reliq aũt fugerũt in terrã Philiſthĳm. Et cecidit timor Jude ac fratrũ eius, ꝛ formido, ſup oẽs gẽtes ĩ circumitu eoꝝ: ꝛ puenit ad regẽ nomẽ ei⁹, ꝛ de ꝑliis iude narrabãt oẽs gẽtes. Ut audiuit autẽ rex Antioch⁹ ꝑmones iſtos, irat⁹ eſt ualde: ꝛ miſit, ꝛ cõgregauit exercitũ vniuerſi regni ſui, caſtra fortia valde: et aperuit erariũ ſuũ, ꝛ dedit ſtipẽdia exercitui ĩ annũ, ꝛ mãdauit illis vt eſſent pati ad oĩa. Et vidit q̃ defecit pecunia de theſauris ſuis, ꝛ tributa regiõis modica ꝓpter diſſenſionẽ ꝛ plagã q̃ ꝑ fecit ĩ terro, vt tolleret legitima q̃ erãt a ꝑmis dieb⁹, ꝛ timuit ne nõ hẽret vt ſemel ꝛ bis ĩ ſumpt⁹ ꝛ donaria q̃ dederat añ larga manu: ꝛ abũdauerat ſup reges, q añ eũ fuerãt. Et cõſternat⁹ erat ualde, ꝛ cogitauit ire in Perſidã, vt acciperet tributa regionũ, ꝛ cõgregaret argẽtũ ml̃tũ. Et reliqt Lyſiã hoiem nobilẽ de genere regali, ſuper negotia regia, a flumine Euphrate vſq; ad flumẽ Egypti: ꝛ vt nutriret Antiochũ filiũ ſuũ, donec rediret. Et tradidit ei mediũ exercitũ ꝛ elephãtos: ꝛ mãdauit ei ỏ oĩb⁹ q̃ volebat, ꝛ de ĩhabitãtib⁹ Judeã ꝛ Jerl̃m: ꝛ vt mitteret ad eos exercitum ad cõterẽdã ꝛ extirpãdã virtutẽ Jſrl̃, ꝛ reliquas Jerl̃m, ꝛ auferẽdã memoriã eoꝝ de loco: ꝛ vt ꝙſtitueret habitatores filios alienigenas in oĩb⁹ finib⁹ eoꝝ, ꝛ ſorte diſtribueret terraz eoꝝ. Et rex aſſumpſit partẽ exercit⁹ reſidui, et exiuit ab Antiochia ciuitate regni ſui anno cẽteſimo ꝛ q̃drageſimo ſeptimo: ꝛ trãſfretauit Euphratẽ flumẽ, ꝛ perambulabat ſupiores regiones. Et elegit Lyſias ptolemeũ filiũ Dory mini, ꝛ Nicanorẽ ꝛ Gorgiam viros potẽtes ex amicis regis: ꝛ miſit cũ eis quadraginta millia virorũ, ꝛ ſeptẽ millia equitũ: vt venirẽt in terrã Juda, ꝛ diſperderent eã ſm verbum regis. Et pceſſerũt cũ vniuerſa virtute ſua, ꝛ venerũt: et applicuerũt Emmaũ ĩ terrã cãpeſtri. Et audierũt mercatores regionũ nomẽ eoꝝ: ꝛ acceperũt argẽtũ ꝛ aurũ multũ valde, ꝛ pueros, ꝛ venerũt ĩ caſtra, vt acciperent filios Jſrl̃ in ſeruos, ꝛ additi ſunt ad eos exercit⁹ Syrie, ꝛ terre alienigenarũ. Et vidit Judas ꝛ fratres ei⁹ q ml̃tiplicata ſũt mala, ꝛ exercit⁹ applicabãt ad fines eoꝝ, ꝛ cognouerũt vba regis q̃ mãdauit ppl̃o facere ĩ iteritũ ꝛ ꝙſummationẽ: ꝛ dixerũt, vnuſquiſq; ad ꝓximũ ſuũ, Erigam⁹ deiectionem ppl̃i nr̃i, ꝛ pugnem⁹ pro ppl̃o nr̃o, ꝛ ſanctis nr̃is. Et congregat⁹ eſt cõuentus, vt eſſent parati ĩ ꝑliũ: et vt orarẽt et peterent miſericordiam, ꝛ miſerationes. Et Jerl̃m nõ habitabatur, ſed erat ſicut deſertũ: nõ erat q̃ ĩgrederet ꝛ egrederet de natis ei⁹: ꝛ ſanctũ cõculcabaꝰ: ꝛ filij alienigenarũ erãt in arce, ibi erat habitatio gentiũ: ꝛ ablata eſt voluptas a Jacob, ꝛ defecit ibi tibia ꝛ cithara. Et congregati ſunt, ꝛ venerunt in Maſpha ꝫ Jeruſalẽ: q̃ locus orationis erat in Maſpha añ in Jſrl̃. Et ieiunauerũt illa die, ꝛ induerũt ſe cilicijs, ꝛ cinerem impoſuerũt capiti ſuo: ꝛ diſcinderũt veſtimẽta ſua, ꝛ expãderũt libros legis, de q̃b⁹ ſcrutabanꝰ gẽtes ſilitudinez ſimulachrorũ ſuorũ: ꝛ attulerũt ornamenta ſacerdotalia, et primitias, ꝛ decimas ꝛ ſuſcitauerũt Nazareos, q̃ ĩpleuerãt dies, ꝛ clamauerũt voce magna in celũ, dicentes, Quid faciem⁹ iſtis, ꝛ q̃ eos ducemus? ꝛ ſancta tua ꝙculcata ſunt, et cõtaminata ſunt, ꝛ ſacerdotes tui facti ſunt ĩ luctũ ꝛ in hũili catẽ: ꝛ ecce natiões ꝙuenerũt aduerſum nos, vt nos diſperdant, tu ſcis q̃ cogitãt in nos. Quõ poterim⁹ ſubſiſtere ante faciẽ eoꝝ, niſi tu de⁹ adiuues nos, Et tubis exclamauerunt voce magna. Et poſt hec conſtituit Judas duces ppl̃i: tribunos, cẽturiones, ꝛ pẽtacõtarchos, ꝛ decuriões. Et dixit his q edificabãt domos, ꝛ ſpõſabãt vxores, ꝛ plãtabant vineas, ꝛ formidoloſis, vt redirent vnuſq; in domũ ſuã ſm legẽ. Et monerũt caſtra, ꝛ collocauerũt ad auſtrũ Emmaũ. Et ait Judas, Accingimini, ꝛ eſtote filij potẽtes, ꝛ eſtote parati in mane: vt pugnetis aduerſus nationes has q̃ conuenerunt aduerſus nos diſperdere nos ꝛ ſancta noſtra: quoniam meli⁹ eſt nos mori in bello, quã videre mala gẽtis noſtre ꝛ ſanctorum. Sicut autẽ fuerit voluntas in celo ſic fiat.

¶ Debellatis Gorgia ꝛ Lyſias: Judas purificauit templum: dedicatione altaris ꝛ ornatu templi. Caput. iiij.

ET aſſumpſit gorgias q̃q; millia virorꝝ, ꝛ mille eqtes electos: ꝛ mouerũt caſtra nocte, vt applicarent ad caſtra Judeorꝝ, ꝛ pcuterẽt eos ſubito. ꝛ filij q erãt ex arce, erant illis duces. Et audiuit Judas, ꝛ ſurrexit ipſe ꝛ potẽtes pcutere vtutẽ exercituum regis, qui erant in Emmaum. Adhuc enim diſperſus erat exercit⁹ a caſtris. Et venit Gorgias in caſtra Jude noctu, et neminẽ inuenit, et querebat eos in montibus: qm̃ dixit, Fugiunt hi a nobis. Et cum dies factus eſſet, apparuit Judas in campo cũ tribus millibus virorũ tm̃: q̃ tegumenta ꝛ gladios nõ habebant vt volebãt. ꝛ viderunt caſtra gentium valida, ꝛ loricatos, ꝛ equitatus in circumitu eorũ, ꝛ hi docti ad ꝓliũ. Et ait Judas viris q̃ ſecũ erãt, Ne timueritis multitudinẽ eorum, ꝛ impetum eorum ne formidetis. Memento qualiter ſalui facti ſunt patres noſtri in mari rubro, cum ſequeretur eos Pharao cum exercitu ml̃to. Et nunc clamemus in celum: ꝛ miſerebitur noſtri dominus, et memor erit teſtamenti patrum noſtrum, et conteret exercitum iſtum ante faciem noſtrã hodie: ꝛ ſcient omnes gentes quia eſt qui redimat ꝛ liberet Jſrl̃. Et leuauerunt alienigene oculos ſuos, et viderũt eos venientes ex aduerſo. Et exierunt de caſtris in ꝓliũ, ꝛ tuba cecinerunt hi qui erant cũ Juda. Et ꝙgreſſi ſunt: ꝛ cõtrite ſunt gẽtes, ꝛ fugerũt in campum. Nouiſſimi autẽ oẽs ceciderunt in gladio, et perſecuti ſunt eos vſq; Gezerõ, et vſq; in cãpos Idumee, ꝛ Azoti, ꝛ Jamnie: ꝛ ceciderũt ex illis vſq; ad tria millia virorꝝ. Et reuerſus eſt Judas, ꝛ exercit⁹ ei⁹, ſequẽs eũ. Dixit ad ppl̃m Non concupiſcatis ſpolia: q̃ bellũ ꝫ nos eſt, et Gorgias et exercitus eius prope nos in mõte: ſed ſtate nunc contra ini-

micos nros, & expugnate eos, & sumet̃ post ea spolia securi. Et adhuc loq̃nte Juda hec, ecce appuit ps q̃dã prospi- C
cies de mõte. Et vidit q̃ fugã cõuersi sũt, & succederũt castra. fum⁹ eñ q videbat, declarabat q̃ factũ est. Quib⁹ illi
spectis timuerũt valde, aspicietes sil & Judã & exercitũ in
cãpo paratũ ad pluũ. Et fugerũt oes i cãpũ alienigenarũ: &
Judas reuersus est ad spolia castrox. & acceperũt aurũ mul
tum, & argẽtũ, & hyacinthũ & purpurã marinã, & opes ma
gnas. Et cõuersi, hymnũ canebãt, & bñdicebãt deũ in celum
q̃ bon⁹ est, q̃ in sc̃m misericordia ei⁹. Et facta est salus
magna i Jsrl̃ die illa. Quicũq; aũt alienigenarũ euaserũt
venerũt, & nũtiauerũt Lysie vniuersa q̃ acciderãt. Quib⁹ il
le auditis cõsternat⁹ aĩo deficiebat: q nõ q̃lia voluit, talia
ptigerũt i Jsrl̃, & q̃lia mãdauit rex. Et sequẽti anno cõgre- D
gauit Lysias virox electorũ fera ginta millia, et eqtũ qnq;
millia, vt debellaret eos. Et venerũt in Judeã, & castra po
suerũt i Bethhorõ, & occurrit illis Judas cũ decẽ millib⁹ 1. Regũ xvij.f.
viris. Et viderũt exercitũ fortẽ, & orauit, et dixit, Bñdict⁹
es saluator Jsrl̃, q ptriuisti ipetũ potẽtis i manu fui tui da
uid, et tradidisti castra alienigenarũ in manu Jonathe filij 1. Regũ xiij.b.
Saul, & armigeri ei⁹. Cõclude exercitũ istũ i manu ppli tui
Jsrl̃, & pfundat i exercitu suo & eqtib⁹. Da illis formidinẽ
& tabefac audaciã vtutis eox, & cõmoueant cõtritione sua.
Deijce illos gladio diligẽtiũ te: & collaudẽt te oes q nouerũt nomẽ tuũ, i hymnis. Et cõmiserũt pliũ: et ceciderũt de
exercitu Lysie qnq; millia virox. Vidẽs aũt Lysias fugã E
suox, & Judeox audaciã, & q̃ pati sũt aut viuere aut mori
fortiter, abijt Antiochiam, & elegit milites, vt multiplicati
rursus venirẽt i Judeã. Dixit aũt Judas, & fratres ei⁹, Ec
ce ptriti sũt inimici nri, ascẽdam⁹ nũc mũdare sancta, et re
nouare. Et pgregat⁹ est oĩs exercit⁹, & ascẽderũt in mõtem
Sion. Et viderũt sctificationẽ desertã, et altare pphanatũ,
et portas exustas, & i atrijs virgulta nata sicut i saltu vel in
mõtib⁹, & pastophoria diruta. Et sciderũt vestimẽta sua, et
plãxerũt plãctu magno, & ipposuerũt cinerẽ sup caput suũ: et
ceciderũt in faciẽ sup terrã, & exclamauerũt tubis signox, et
clamauerũt i celũ. Tũc ordinauit Judas viros, vt pugna- F
rent aduersus eos q erãt i arce, donec emũdarẽt sancta. Et
elegit sacerdotes sine macula, volũtatẽ habẽtes in lege dei:
et mũdauerũt sancta, & tulerũt lapides cõtaminatiõis in lo
cũ imũdũ. Et cogitauit de altari holocaustox q̃ pphana
tum erat, q de eo faceret. Et incidit illis cõsiliũ bonũ, vt de
struerẽt illud: ne forte illis eẽt i opprobriũ, q cõtaminauerũt illud gẽtes, & demoliti sunt illõ. Et reposuerũt lapides
in mõte dom⁹ i loco apto, q̃ aduscq; veniret pphet̃, & rñde
ret de eis. Et acceperũt lapides itegros ꝓm legẽ, & edificaue
runt altare nouũ ꝓm illud quod fuit prius: et edificauerunt
sancta, & q̃ intra domũ erãt intrinsec⁹: & edẽ, & atria sanctifi
cauerunt. Et fecerunt vasa sancta noua, et intulerunt cande
labrum, et altare incensorum, & mensam in tẽplum. Et incẽ
sum posuerũt sup altare, & accẽderũt lucernas q̃ sup cande
labrũ erant: & lucebãt in templo. Et posuerunt sup mensam
panes, & appẽderũt vela, & pfũmauerũt oĩa opa q̃ fecerãt.
Et ante matutinũ surrexerũt qnta & vicesima die mẽsis no
ni (hic est mẽsis Casleu) centesimi quadragesimi octaui an
ni: et obtulerunt sacrificiũ ꝓm legẽ sup altare holocaustorũ
nouũ, q̃ fecerunt, Scõm tps & ꝓm diẽ in qua cõtaminaue- B
runt illud gentes, in ipsa renouatũ est in cãticis, et citharis,
et cinyris, & cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciẽ, &
adorauerunt & benedixerunt in celũ eum qui psperauit eis.
Et fecerũt dedicationẽ altaris dieb⁹ octo, & obtulerunt ho
locausta cũ letitia, & sacrificiũ salutaris & laudis. Et orna
uerunt faciẽ tẽpli coronis aureis & scutulis: & dedicauerunt
portas & pastophoria, & imposuerunt eis ianuas. Et facta
est letitia i ppło magna valde, & auersum est opprobriũ gẽ
tiũ. Et statuit Judas & fratres ei⁹ & vniuersa ecclesia Jsrl̃,
vt agaĩ dies dedicationis altaris in tpibus suis ab anno in
annũ p dies octo a qnta et vicesima die mẽsis Casleu, cũ le
titia et gaudio. Et edificauerũt i tpe illo montẽ Sion, et per
circumitum muros altos, & turres firmas: neq̃ venirẽt gẽ
tes, & cõculcarent eũ sicut antea fecerunt. Et collocauit illic
exercitũ, vt seruarẽt eũ, & muniuit eũ ad custodiẽdã Beth
suram, vt haberet ppłs munitionem cõtra faciẽ Jdumee.

¶ Debellat Judas gẽtes volẽtes pdere Jsrael: de Timotheo du ce Ammon: Simõ missus a fratre expugnat gentes: de bellis Iude contra Timotheũ: q Josephus & Azarias victi sunt: expugnat Judas filios Esau: Judas euertit aras idolorum. Caput. v.

A

Et factũ est, vt audierunt gentes in circumitu q edificatũ est altare & sanctuariũ sicut prius, ira
te sunt valde: et cogitabant tollere genus Jacob
q erãt inter eos, & ceperũt occidere de populo, &
persequi. Et debellabat Judas filios esau in idumea, & eos
q erãt in Arabathane: q circũsedebãt Jsraelitas. Et per
cussit eos plaga magna, Et recordat⁹ est malitiã filiorum
Beã, q erãt ppłs i laqueũ & i scãdalũ, isidiãtes ei i via: & cõ
clusi sunt ab eo in turribus, & applicuit ad eos, & anathemati
zauit eos, & incẽdit turres eox igni cũ oĩb⁹ q in eis erãt. Et
trãsiuit ad filios Ammõ, & inuenit manũ fortẽ, & ppłm co
piosum, & Timotheũ ducẽ ipsorũ: & cõmisit cũ eis plia mul
ta, & cõtriti sunt in cõspectu eox, & percussit eos, & cepit Ga
zer ciuitatẽ, & filias ei⁹, & reuersus est in Judeã. Et pgrega
te sunt gẽtes q̃ sunt in Galaad, aduersus Jsraelitis q erãt
in finib⁹ eox, vt tollerẽt eos: et fugerũt in Dathemã muni B
tionẽ, & miserũt literas ad Judã & fratres ei⁹, dicẽtes, Cõ
gregate sunt aduersum nos gẽtes p circumitũ, vt nos auferant: & parãt venire, & occupare munitionẽ i quã cõfugim⁹:
& Timothe⁹ est dux exercit⁹ eorum. Nũc ergo veni, & eripe
nos de manib⁹ eox, q cecidit multitudo de nobis. Et oẽs
fratres nri q erãt i locis Tubin, interfecti sunt: et captiuas
duxerunt vxores eorũ, & natos, & spolia, & pemerũt illic fere
mille viros. Et adhuc epistole legebant, & ecce alij nũtij ve
nerũt de Galilea cõscissis tunicis, nũtiãtes ꝓm v̄ba hec: di
cẽtes cõueniss̃e aduersum se a Ptolemaida, & Tyro, & Si
done: & repleta est oĩs Galilea alienigenis vt nos psumãt.
Ut audiuit aũt Judas & ppłs ꝓmones istos, conuenit ec
clesia magna cogitare qd facerent fratribus suis q in tribu
latione erãt, & expugnabant ab eis. Dixitq; Judas Simo
ni fratri suo, Elige tibi viros, & vade, & libera fratres tuos
in Galilea: ego aũt & frater me⁹ Jonathas ibim⁹ in Ga
laaditim. Et reliquit Josephũ filiũ Zacharie, & Azariã du
ces ppłi cũ residuo exercitu in Judea ad custodiã: et pcepit
illis, dicẽs, Preestote ppło huic: & nolite bellũ committere
aduersum gẽtes, donec reuertamur. Et ptiti sunt Simoni
viri tria millia, vt iret i Galileã: Jude aũt octo millia in ga C
laaditim. Et abijt Simõ in Galileã, & cõmisit prelia mul
ta cũ gẽtib⁹: & cõtrite sunt gẽtes a facie ei⁹, & persecutus est
eos vsq; ad portã Ptolemaidis. & ceciderũt de gẽtibus fe
re tria millia virorũ, & accepit spolia eorũ, & assumpsit eos
q erãt i Galilea & i arbatis cũ vxorib⁹ & natis & oĩb⁹ q̃ erãt
illis, & adduxit in Judeã cũ letitia magna. Et Judas Ma
chabeus & Jonathas frater ei⁹ trãsierũt Jordanẽ, & abie
rũt viã triũ dierũ p desertũ. Et occurrerũt eis Nabuthei, et
susceperũt eos pacifice, & narrauerũt eis oĩa q̃ acciderãt fra
tribus eox i Galaaditide, & q multi ex eis cõprehẽsi sunt in
Barasa, & Bosor, & in Allimis, & i Casphor, & Maageth, &
Carnaim, hę oes ciuitates munite, & magne. Sz & i ceteris
ciuitatib⁹ Galaaditidis tenent pprehẽsi, & in crastinũ cõsti
tuerunt admouere exercitum ciuitatibus his, comprehen
dere, & tollere eos in vna die. Et conuertit Judas & exercit⁹
eius viaz in desertũ Bosor repente, & occupauit ciuitatem:
et occidit omnẽ masculum in ore gladij, et accepit oĩa spo
lia eorum, et succendit eam igni. Et surrexerũt inde nocte, & D
ibant vsq; ad munitionem. Et factum est diluculo, cum ele
uassent oculos suos, et ecce populus multus, cuius nõ erat
numerus, portantes scalas et machinas vt comprehende
rent munitionem: et expugnabant eos. Et vidit Judas q
cepit bellum, & clamor belli ascẽdit ad celũ sicut tuba, & cla
mor magn⁹ de ciuitate: & dixit exercitui suo, Pugnate ho
die p fratrib⁹ vestris. Et venit trib⁹ ordinib⁹ post eos & ex
clamauerũt tubis, & clamauerũt in ore one. Et cognouerunt
castra Timothei q Machabe⁹ est, & refugerũt a facie ei⁹

et percusserunt

et pcusserũt eos plaga magna, ꝛ ceciderũt ex eis i die illa fere octo millia viroꝝ. Et diuertit Judas i ꝛſDalpha, et expugnauit, ꝛ cepit eã: ꝛ occidit oẽz masculũ ei⁹, et assumpsit spolia ei⁹, ꝛ succẽdit eã igni. Inde pꝛexit, ꝛ cepit Calbõ, et ꝛſDageth, ꝛ Bosoꝛ, ꝛ reliq̃s ciuitates galaaditidis. ¶Post hec aũt v̈ba, ꝙ gregauit Timothe⁹ exercituũ aliũ, et castra posuit ꝫ Raphõ trans toꝛrentẽ. Et misit Judas speculari exercitũ: ꝛ renũtiauerũt ei, dicẽtes, Qꝛ cõuenerũt ad eũ oẽs gẽtes q̃ i circũitu nr̃o sunt, ꝛ exercit⁹ multus nimis: et Arabas cõduxerũt in auxiliũ sibi, ꝛ castra posuerũt trãs toꝛrentẽ, parati ad te venire i pliũ. Et abijt Judas obuiam illis. F Et ait Timothe⁹ pncipib⁹ exercit⁹ sui, Cũ appꝛopinq̃uerit Judas, ꝛ exercitus ei⁹ ad toꝛrẽtẽ aq̃: si transierit ad nos pꝛor, non poterim⁹ sustinere eũ, qꝛ potẽs poterit aduersum nos. si vꝛo timuerit transire, ꝛ posuerit castra extra flumen, trãsfretem⁹ ad eos, ꝛ poterim⁹ aduersꝰ illũ. Ut aũt appꝛopinq̃uit Judas ad toꝛrẽtẽ aq̃, statuit scribas ppli sec⁹ toꝛrẽtẽ, ꝛ mãdauit eis, dicẽs, Neminẽ hoꝛ reliq̃rit, sꝫ veniẽt oẽs in pliũ. Et transfretauit ad illos pꝛior, ꝛ ois ppls post eũ. ꝛ cõtrite sũt oẽs gẽtes a facie eoꝝ, ꝛ pꝛiecerũt arma sua, et fugerũt ad phanũ qđ erat i Carnaim. Et occupauit ipam ciuitatẽ, ꝛ phanũ succẽdit igni cũ oib⁹ q̃ erãt i ipo: ꝛ oppꝛessa est Carnaim, ꝛ nõ potuit sustinere ꝫ faciẽ Jude. Et congregauit Judas vniuersos Jsraelitas q erãt i galaaditide, a minimo vsq̃ ad maximũ, ꝛ vxoꝛes eoꝝ, ꝛ natos, et vasa, et exercitũ magnũ valde, vt venirẽt in terrã Jude. Et venerũt vsq̃ ephꝛõ: ꝛ hec ciuitas magna i igressu posita, munita valde. ꝛ nõ erat declinare ab ea dextera vel sinistra, sꝫ per mediũ iter erat. Et iclauserũt se q erãt i ciuitate, ꝛ obstruxerũt portas lapidib⁹: ꝛ misit ad eos Judas v̈bis pacificis, dicẽs, Trãseam⁹ p terrã vr̃am, vt eam⁹ i terrã nr̃am: et nemo vobis nocebit, tãtũ pedib⁹ trãsibim⁹. ꝛ nolebãt eis apire. Et pcepit Judas pdicari i castris vt applicarẽt vnusq̃sq̃ i q̃ erat loco. et applicauerũt se viri v̈tutis, ꝛ oppugnauit ciuitatẽ illã tota die ꝛ tota nocte, et tradita est ciuitas i manu ei⁹: ꝛ pemerũt oẽz masculũ i oꝛe gladij, et eradicauit eã, et accepit spolia ei⁹, ꝛ trãsiuit p totã ciuitatẽ sup iterfectos. Et trãsgressi sũt Jordanẽ i cãpo magno, ꝫ faciẽ Bethsan. Et erat Judas ꝙ gregãs extremos, et exhoꝛtabaꝫ pplm p totã viã, donec venirẽt i terrã Juda: ꝛ ascẽderũt i mõtẽ Siõ cũ letitia ꝛ gaudio, ꝛ obtulerũt holocausta, qõ nemo ex eis cecidisset donec reuertẽr̃ i pace. Et i dieb⁹ qb⁹ erat Judas ꝛ Jonathas i terra galaad, ꝛ Simõ frater ei⁹ i Galilea ꝫ faciem ¶Ptolemaidis, audiuit Josephus zacharie filius, et Azarias pncipes v̈tutis res bene gestas, et pꝛelia que G facta sunt, ꝛ dixit, Faciamus ꝛ ipsi nobis nomẽ, et eamus pugnare aduersus gẽtes q̃ i circũitu nr̃o sũt. Et pcepit his q erãt i exercitu suo, ꝛ abierũt Jamã. Et exiuit Zorgias ꝺ ciuitate, ꝛ viri ei⁹ obuiã illis i pugnã. Et fugati sunt Josephus ꝛ Azarias vsq̃ i fines Judee: ꝛ ceciderũt illa die de pplo Jsrl̃ ad duo millia viri, ꝛ facta ẽ plaga magna i ppło qꝛ nõ audierũt Judã, ꝛ fratres ei⁹, existimantes fortiter se facturos. ipsi aũt nõ erãt de semine viroꝝ illoꝝ, p q̃s sal⁹ facta est i Jsrl̃. Et vir Juda ꝛ fratres ei⁹ magnificati sunt valde in cõspectu oĩs Jsrael, ꝛ gẽtũ oĩm vbi audiebaꝫ nomen eoꝝ. Et cõuenerũt ad eos fausta acclamãtes. Et exiuit Judas ꝛ fratres ei⁹, ꝛ expugnabãt filios Esau i terra q̃ ad austrũ est, ꝛ pcussit Chebrõ, ꝛ filias ei⁹: et muros ei⁹ ꝛ turres succẽdit igni i circũitu. Et mouit castra, vt iret i terrã alienigenarũ, et pambulabat Samariã. In die illa ceciderunt sacerdotes in bello, dũ vult fortiter facere, dum sine consilio exit in pꝛeliũ. Et declinauit Judas in Azotũ in terrã alienigenarũ, ꝛ diruit aras eoꝝ, ꝛ sculptilia deoꝝ ipsoꝝ succẽdit igni: ꝛ cepit spolia ciuitatũ, ꝛ reuersus est in terrã Juda.

¶De morte Antiochi et successione filij eius: et filij eius mittit exercitum ad debellandum Judam ꝛ vincitur: pacẽ dat ficte ꝫ cito rupit: hic ꝺr̃ q⁹ in bellis vtebatur elephãtis. Caput. vj.

A Et rex antioch⁹ pambulabat supiores regiões ꝛ audiuit eẽ ciuitatẽ Elymaidẽ i ¶Perside nobilissimã, ꝛ copiosaz i argẽto ꝛ auro, tẽplũq̃ i ea locuples valde. et illic vel anima aurea, et loꝛice, et scuta, q̃ reliq̃t Alexãder philippi rex ꝛſDacedo, q regnauit pm⁹ in Grecia. Et venit, ꝛ q̃rebat capere ciuitatẽ, ꝛ depdari eã, et nõ potuit: qm̃ inotuit pmo his q erãt in ciuitate. et surrexerũt i pliũ, et fugit inde, ꝛ abijt cũ tristitia magna, et reuersus est i Babyloniã. Et venit q nũtiaret ei i ¶Perside, Qꝛ fugata sũt castra q̃ erãt i terra Juda: ꝛ qꝛ abijt Lysias cũ vtute forti i pmis, ꝛ fugat⁹ est a facie Judeoꝝ, ꝛ inualuerũt armis et viribꝰ, ꝛ spolijs mltis q̃ ceperũt de castris q̃ exciderũt: et qꝛ diruerũt abominationẽ quã edificauerant sup altare qõ erat i Jerl̃z: ꝛ sanctificationẽ, sicut pus circũdederãt muris excelsis: sꝫ ꝛ Bethsurã ciuitatẽ suã. Et factũ est, vt audiuit rex pmones istos, expauit, ꝛ cõmot⁹ est valde: ꝛ decidit i lectũ, ꝛ icidit i lãguoꝛẽ p tristitia, qꝛ nõ factũ ẽ ei sicut cogitabat. Et erat illic p dies multos: qꝛ renouata est i eo tristitia B magna, ꝛ arbitrat⁹ ẽ se mori. Et vocauit oẽs amicos suos et dixit illis, Recessit somn⁹ ab oculis meis, ꝛ cõcidi et coꝛrui coꝛde p solicitudine: ꝛ dixi i coꝛde meo, In q̃ tã tribulationẽ deueni: ꝛ i q̃s fluct⁹ tristitie i q̃ nũc sũ: q̃ incũd⁹ erã, et dilect⁹ i potestate mea: Nũc vꝰ reminiscoꝛ malorũ q̃ feci in Jerl̃m, vñ ꝛ abstuli oia spolia aurea ꝛ argẽtea q̃ erãt i ea, ꝛ misi auferre habitãtes Judeã, sine cã. Cognoui ergo qꝛ pp ea inuenerũt me mala ista: et ecce peo tristitia magna i terra aliena. Et vocauit ¶Philippũ vnũ de amicꝭ suis, ꝛ pposuit eũ super vniuersum regnũ suũ: ꝛ dedit ei diadema, ꝛ stolam suã, ꝛ ãnulũ, vt adduceret Antiochũ filiũ suũ, ꝛ nutriret eũ ꝛ regnaret. Et mortu⁹ est illic Antioch⁹ rex anno cẽtesimo q̃dragesimo nono. Et cognouit Lysias qm̃ mortu⁹ ẽ rex, et cõstituit regnare Antiochũ filiũ ei⁹, quẽ nutriuit adolescẽtẽ: ꝛ vocauit nomẽ ei⁹ eupotorẽ. Et hi q erãt i arce, cõcluserãt Jsrl̃ in circũitu Sctõrũ: ꝛ q̃rebãt eis mala semp ꝛ firma mẽtũ gẽtiũ. Et cogitauit Judas dispdere eos: ꝛ ꝙuocauit vniuersum pplm, vt obsiderẽt eos. Et cõuenerũt sil̃, ꝛ obsederũt eos ãno cẽtesimo qnq̃gesimo, ꝛ fecerũt balistas ꝛ machinas. Et exierũt q̃dã ex eis q obsidebãt: ꝛ adiũxerũt se illis alig ipy ex Jsrl̃, ꝛ abierũt ad regẽ, ꝛ dixerũt, Quousq̃ nõ facis iudiciũ ꝛ vindicas fratres nr̃os? Nos decreuimus fuire patri tuo, ꝛ ãbulare i pceptis ei⁹, ꝛ obseq edictis ei⁹: et filij ppli nr̃i ꝓpt hoc alienabãt se a nobis ꝛ qcũq̃ inueniebanꝫ ex nobis, interficiebãt: ꝛ hereditates nr̃e diripiebanꝫ. Et nõ ad nos tm̃ extenderũt manũ, sꝫ ꝛ in oẽs fines nr̃os. et ecce applicuerũt hodie ad arcẽ i Jerl̃z occupare eã, ꝛ munitionẽ i bethsurã munierũt: ꝛ nisi pueneꝛ eos velociꝰ, maiora quã hec faciẽt, ꝛ nõ poteris obtinere eos. Et irat⁹ est rex vt hec audiuit: ꝛ cõuocauit oẽs amicos suos, ꝛ pncipes exercit⁹ sui, et eos q sup eqtes erãt, sꝫ ꝛ de regnis alijs, ꝛ ò ĩsulis maritimis venerũt ad eũ exercit⁹ ꝙductitij. Et erat numer⁹ exercit⁹ ei⁹, cẽtũ millia peditũ, ꝛ viginti millia eqtũ, ꝛ elephãti trigitaduo docti ad pliũ. Et venerũt p Idumeã et applicuerũt ad bethsurã, ꝛ pugnauerũt dies mltos, ꝛ fecerũt machinas: ꝛ exierũt, ꝛ succẽderũt eas igni, et pugnauerunt virilit̃. Et recessit Judas ab arce, et mouit castra ad Bethzacharã ꝫ castra regis. Et surrexit rex ad lucẽ, ꝛ cõcitau it exercitus in impetũ ꝫ viã Bethzacharã: et cõparauerunt se exercit⁹ in pliũ, ꝛ tubis cecinerũt: et elephantis ostẽderunt sanguinẽ vue ꝛ mori, ad acuẽdos eos in pliũ. ꝛ diuiserũt bestias p legiões: ꝛ astiterũt singulis elephãtis mille viri i loricis ꝙcatenatis, ꝛ galee eree i capitib⁹ eoꝝ: ꝛ quingenti eqtes ordinati unicuiq̃ bestie electi erãt. ¶Di ante tempus ubicũq̃ erat bestia, ibi erãt: ꝛ q̃ cũq̃ ibat, ibãt, ꝛ nõ discedebãt ab ea. Sꝫ ꝛ turres lignee sup eos firme ꝓtegentes super singulas bestias, ꝛ super eas machine: et super singulas, viri virtutis trigintaduo, q pugnabant desuper: et im⁹ magister bestie. Et residuũ equitatum hinc ꝛ inde statuit in E duas partes, tubis exercitum commouere, ꝛ perurgere cõstipatos in legionibus eius. Et vt refulsit sol in clypeos aureos et ereos, resplenduerunt montes ab eis, et resplenduerunt sicut lampades ignis. Et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos, ꝛ alia per loca humilia: et ibant ꝛaute et ordinate. Et commouebantur omnes inhabitan-

tes terrā a voce multitudinis eoꝝ, ⁊ ictu turbe, ⁊ collisiōe armoꝝ. erat eñ exercit⁹ magn⁹ valde ⁊ fortꝫ: Et appropiauit Judas, ⁊ exercit⁹ ei⁹ i ꝓliū: ⁊ ceciderūt de exercitu regꝫ xercēti viri: Et vidit Eleazar filꝰ Saura, vnā de bestijs loricatā loricis regꝫ ⁊ erat eminēs sup ceteras bestias. ⁊ visuꝫ est ei q̄ i ea eēt rex: ⁊ dedit se vt liberaret ppl'm suū, ⁊ acgreret sibi nomē eternū. Et cucurrit ad eā audacter i medio legionis iterficies a dextris ⁊ a sinistris, et cadebāt ab eo hinc atq; illinc. Et iuit sub elephantū, ⁊ supposuit se ei, et occidit eū: et cecidit i terrā sup ipsuꝫ, ⁊ mortu⁹ est illic. Et videntes virtutē regis, ⁊ ipetū exercit⁹ ei⁹, diuerterūt se ab eis. F Castra aūt regis ascēderūt ꝺ eos i Jerl'm, ⁊ applicuerūt castra regis ad Judeā ⁊ mōtē Sion. Et fecit pacē cū his q̄ erāt in Bethsura: ⁊ exierūt de ciuitate, q⁹ nō erāt, eis ibi alimenta cōclusis, q⁹ sabbatha erāt terre. Et cōprehēdit rex Bethsurā, ⁊ cōstituit illic custodiā seruare eā. Et cōuertit castra ad locū sctificatiōis dies m'tos: ⁊ statuit illic balistas, ⁊ machinas, ⁊ ignis iacula, ⁊ tormēta ad lapides iactādos, ⁊ spicula ⁊ scorpios ad mittēdas sagittas et fūdibula. Fecerūt aūt et ipsi machinas aduersus machinas eoꝝ, ⁊ pugnauerunt dies multos. Esce aūt nō erāt i ciuitate, eo q̄ septim⁹ ann⁹ eēt: ⁊ q̄ remāserāt i Judea de gētib⁹, cōsumpserāt reliquas eoꝝ q̄ reposite fuerāt. Et remāserūt in sctis viri pauci, q̄m obtinuerat eos fames: ⁊ dispsi sunt vnusq;q; i locū suū. B Et audiuit Lysias q̄ Philippus quē cōstituerat rex Antiochus cū adhuc viueret, vt nutriret Antiochū filiū suū, ⁊ regnaret, reuersus esta Perside ⁊ Media, et exercit⁹ q̄ abierat cū ipso, ⁊ q⁹ q̄rebat suscipere regni negotia: et festinauit ire, ⁊ dicere ad regē ⁊ duces exercit⁹, Deficim⁹ quotidie, et esca nobis modica est, ⁊ loc⁹ quē obsidem⁹ est munit⁹, et incūbit nobis ordiare de regno. Nūc itaq; dem⁹ dextras hoi bus istis, ⁊ faciam⁹ cū illis pacē, ⁊ cū oi gēte eoꝝ: ⁊ ꝓstituamus illis vt ambulēt i legitimis suis sicut pri⁹, ꝓpter legitima eñ ipsoꝝ, q̄ despexim⁹, irati sunt, ⁊ fecerūt oia hec. Et placuit ꝑmo in cōspectu regis ⁊ p̄ncipū: ⁊ misit ad eos pacē facere: ⁊ ceperūt illā. Et iurauit illis rex ⁊ p̄ncipes: ⁊ exierūt de munitione. Et intrauit rex mōtē Siō, et vidit munitionē loci: ⁊ rupit citi⁹ iuramētū q̄ iurauit, ⁊ mādauit destruere murum in gyro. Et discessit festināter, et reuersus est Antiochiam, ⁊ inuenit Philippum dominātem ciuitati: et pugnauit aduersus eum, et occupauit ciuitatem.

¶ Demetrius occisis Antiocho et Lysia obtinuit regnum: de Alchimo ⁊ Bacchide ⁊ malitia eoꝝ: de sanguine effuso in circuitu Jerusalem: misit Demetrius Nicanorē contra Jsrael: orauit Judas ⁊ vicit Nicanorem et occidit eum. Capur. vij.

A Anno cētesimo qnq̄gesimo p̄mo exijt Demetri⁹ Seleuci filꝰ ab vrbe Roma, ⁊ ascēdit cū paucis viris i ciuitatē maritimā, ⁊ regnauit illic. Et factū est: vt i gressus ē domū regni patrū suoꝝ, cōprehēdit exercit⁹ Antiochū ⁊ Lysiā, vt adducerēt eos ad eū. Et res ei innotuit: ⁊ ait, Nolite mihi ostēdere faciē eoꝝ. Et occidit eos exercit⁹. Et sedit Demetri⁹ sup sedē regni sui, ⁊ venerūt ad eū viri iniq; ⁊ ipij ex Jsrl': ⁊ Alcimus, dux eoꝝ, q̄ volebat fieri sacerdos. Et accusauerūt ppl'm apō regē, dicētes, Perdidit Judas ⁊ fratres ei⁹ oēs amicos tuos, ⁊ nos dispdidit de terra nr̄a. Nūc ergo mitte virū cui credis, vt eat ⁊ videat exterminiū oē q̄ fecit nobis ⁊ regionib⁹ regis: et puniat oēs amicos ei⁹ ⁊ adiutores eoꝝ. B Et elegit rex ex amicis suis Bacchidē, q̄ dñabat trās flumē magnū in regno, ⁊ fidelē regi: ⁊ misit eū. ⁊ Alcimū ipiū cōstituit i sacerdotiū, ⁊ mādauit ei facere vltionē i filios Jsrl'. Et surrexerūt, ⁊ venerūt cū exercitu magno i terrā Juda: ⁊ miserūt nuntios, ⁊ locuti sunt ad Judā ⁊ ad fratres ei⁹ vbis pacificis i dolo. Et nō itēderūt ꝑmonib⁹ eoꝝ: viderūt eī q⁹ venerūt cū exercitu magno. Et q̄uenerūt ad Alcimū ⁊ Bacchidē ꝓgregatio scribarū regrere q̄ iusta sūt: ⁊ ꝑmi. Assidei q̄ erāt i filijs Jsrl': ⁊ exgrebāt ab eis pacē. Dixerūt ei, Nō sacerdos de semine Aarō venit, nō decipiet nos. C Et locutus est cū eis vba pacifica: ⁊ iurauit illis, dicēs, Nō iferem⁹ vobis malū, neq; amicis vr̄is. Et crediderūt ei. Et cōprehendit ex eis sexaginta viros, ⁊ occidit eos i vna die ꝑm verbū qō scriptū ē, Carnes sctoꝝ tuoꝝ, ⁊ sanguinē ipsoꝝ effuderūt i circuitu Jerl'z, ⁊ nō erat q̄ sepeliret. Et incubuit timor et tremor i oēm ppl'm: q⁹ dixerūt, Nō est vītas ⁊ iudiciū in eis: trāsgressi sūt eñ q̄ stitutū, ⁊ iusiurādū q̄ iurauerūt. Et mouit Bacchides castra ab Jerl'm, ⁊ applicuit in Bethzecha: et misit, ⁊ cōprehēdit m'tos ex eis q̄ ad se refugerāt, et quosdā de ppl'o mactauit, ⁊ i puteū magnū ꝓiecit. Et commisit regionē Alcimo, ⁊ reliqt cū eo auxiliū i adiutoriū ipsi. Et abijt Bacchides ad regē: ⁊ satꝫ agebat Alcim⁹ ꝓ ꝑncipatu sacerdotij sui. ⁊ cōuenerūt ad eū oēs, q̄ pturbabant ppl'm suū, ⁊ obtinuerūt terrā Juda, ⁊ fecerūt plagā magnā in Jsrl'. D Et vidit Judas oia mala q̄ fecit Alcim⁹ et q̄ cū eo erāt, filijs Jsrl', m'to plusq̄ gētes: ⁊ exijt i oēs fines Judee i circuitu, ⁊ fecit vindictā i viros desertores, ⁊ cessauerūt vltra exire i regionē. Vidit aūt Alcim⁹ q̄ ꝓualuit Judas ⁊ q̄ cū eo erāt: ⁊ cognouit q⁹ nō pōt sustinere eos, ⁊ regressus est ad regē, ⁊ accusauit eos m'tis crimin⁹: Et misit rex Nicanorē, vnū ex ꝑncipib⁹ suis nobilioribus, q̄ erat inimicitias exercēs ꝺ Jsrl': ⁊ mādauit ei euertere ppl'm. E Et venit Nicanor i Jerusalē cū exercitu magno, et misit ad Judā ⁊ ad fratres ei⁹ vbis pacificis cū dolo, dicēs, Nō sit pugna iter me ⁊ vos: veniā cū viris paucis, vt videā facies vr̄as cū pace. Et venit ad Judā, ⁊ salutauerūt se inuicē pacifice: et hostes parati erāt rapere Judā. Et innotuit ꝑmo Jude q̄m cū dolo venerat ad eū: ⁊ cōterrit⁹ est ab eo, ⁊ ampli⁹ noluit videre faciē ei⁹. Et cognouit Nicanor q̄m denudatū esset consiliuꝫ ei⁹ ⁊ exiuit obuiā Jude i pugnā iuxta Capharsalama. Et ceciderūt de Nicanoris exercitu, fere q̄nq; milia viri, ⁊ fugerūt i ciuitatē Dauid. Et post hec verba ascēdit Nicanor i mōtē Siō: ⁊ exierūt de sacerdotib⁹ ppli salutare eū in pace ⁊ demostrare ei holocaustomata q̄ offerebañ ꝓ rege. Et irridens, ꝑcuit eos, ⁊ polluit: ⁊ locutus est superbe, ⁊ iurauit cū ira, dicēs: Nisi tradit⁹ fuerit Judas, ⁊ exercit⁹ ei⁹ i manus meas: cōtinuo cū regressus fuero i pace, succēdā domū istā. F Et exijt cū ira magna: ⁊ intrauerūt sacerdotes, ⁊ steterūt añ faciē altaris ⁊ templi: ⁊ flētes dixerūt, Tu dñe elegisti domū istā ad inuocādū nom ē tuū i ea, vt eēt dom⁹ oratiōis ⁊ obsecratiōis ppl'o tuo: fac vindictā i hoie isto, ⁊ exercitu ei⁹, ⁊ cadāt i gladio: memēto blasphemias eoꝝ, ⁊ ne dederꝫ eis vt ꝑmaneāt. Et exijt Nicanor ab Jerusalē, ⁊ castra applicuit ad Bethhoron: ⁊ occurrit illi exercit⁹ Syrie. Et Judas applicuit i Adarsa cū trib⁹ millib⁹ viris: ⁊ orauit Judas, et dixit, Qui missi erant a rege Sennacherib, dñe, q⁹ blasphemauerūt te, exijt angel⁹, ⁊ ꝑcussit ex eis centū octoginta q̄nq; millia: sic cōtere exercitū istū in cōspectu nr̄o hodie, et sciāt ceteri q⁹ male locut⁹ est sup sancta tua, et iudica illū ꝑm malitiā illi⁹. Et cōmiserūt exercitus ꝓliū tertiadecima die mēsis Adar: et ꝓtrita sūt castra Nicanoris, et cecidit ipe ꝑm⁹ i ꝓlio. G Ut aūt vidit exercit⁹ ei⁹ q⁹ cecidisset Nicanor, ꝓiecerūt arma sua, et fugerunt: et ꝑsecuti sunt eos viaꝫ vni⁹ diei ab adazer vsq;q̄ veniāt i Gazara, ⁊ tubis cecinerūt post eos cū significatiōib⁹, ⁊ exierūt de oīb⁹ castellis iudee i circuitu, et vētilabāt eos cornib⁹, et ꝙuertebañ iteruꝫ ad eos, et ceciderūt oēs gladio, ⁊ nō ē relict⁹ ex eis nec vn⁹. Et acceperūt spolia eoꝝ ⁊ pdā: et caput Nicanoꝛ āputauerūt, ⁊ dextrā ei⁹ q̄ extēderat superbe, et attulerūt, et suspēderunt ꝺ Jerl'm. H Et letat⁹ est ppl's valde, et egerūt diē illā in letitia magna. Et cōstituit agi oīb⁹ annis diē istā tertiadecima die mensis Adar. Et siluit terra Juda dies paucos.

¶ De romanorum fama ⁊ potestate: misit Judas legatos romam causa pacis: rescriptum ad Judeos romanorum. Capur. viij.

A Et audiuit Judas nomē romanoꝝ q⁹ sūt potētes viribus, ⁊ acgescūt ad oia q̄ postulāt ab eis: ⁊ qcūq; accesserūt ad eos, statuerūt cū eis amicitias, ⁊ q⁹ sunt potētes viribus. Et audierūt prelia eoꝝ, ⁊ virtutes bonas q̄s fecerūt i Gallatia: q⁹ obtinuerunt eos ⁊ duxerūt sibi tributū: ⁊ q̄ta fecerūt in regiōe Hispanie, ⁊ q̄ in ptātē redegerūt metalla argenti et auri q̄ illic sunt, ⁊ possederūt oēm locum ꝓsilio suo ⁊ patientia: locaq; q̄ lōge erāt valde ab eis, et reges q̄ supuenerāt eis ab extre

i.Mach. viij. Deut. xxxij. Tobie j.d. Eccli. xl d. Ysaie xxxvij. g.

nis terre, cõtriuerũt, ꝛ percusserũt eos plaga magna: ceteri aũt dãt eis tributũ oĩbus annis. Et ꝓhillippũ et ꝓersen Cetheoꝝ regẽ, ꝛ ceteros q aduersuꝫ eos arma tulerãt ꝓtriuerũt i bello, ꝛ obtinuerũt eos. ꝛ antiochũ magnũ regẽ asie q eis pugnã itulerat, habẽs cẽtũ viginti elephãtes, ꝛ eqtatũ, ꝛ curr⁹ ꝛ exercitũ magnũ valde, cõtritũ ab eis: ꝛ q̃ cepe-
B rũt eũ viuũ, ꝛ statuerũt ei vt daret ipse ꝛ q regnaret post ipꝫ, tributũ magnũ, ꝛ daret obsides, ꝛ ꝓstitutũ ꝛ regionẽ iudeorũ, ꝛ medos, ꝛ Lydos de optimis regionibus eoꝝ: et acceptas eas ab eis, dederũt Eumeni regi. ꝛ q̃ q erãt apõ Welladã, voluerũt ire, ꝛ tollere eos: ꝛ inotuit ꝑmo his, et miserũt ad eos ducẽ vnũ, ꝛ pugnauerũt ꝫ illos, ꝛ ceciderunt ex eis multi, ꝛ captiuas duxerũt vxores eoꝝ, ꝛ filios diripuerũt eos, ꝛ terrã eoꝝ possederũt, ꝛ destruxerũt muros eoꝝ, et
L in fuitutẽ illos redegerũt vsq; ĩ hũc dẽ: ꝛ residua regna, et insulas q̃ aliq̃ restiterẽt illis, exterminauerũt, ꝛ in ptãtem redegerũt. Cũ amicis aũt suis, ꝛ q̃ ipsis requiẽ habebãt, cõseruauerũt amicitiã, ꝛ obtinuerũt regna q̃ erãt ꝓxima et q̃ erãt lõge: q; qcũq; audiebãt nomẽ eoꝝ, timebãt eos. Qui
bus vo vellẽt auxilio eẽ vt regnarẽt, regnabãt: q̃s aũt vellent, regno deturbabãt. ꝛ exaltati sũt valde. Et in oĩb⁹ istis nemo portabat diadema, nec induebaꝭ purpura, vt magnificarẽt ĩ ea. Et q; curiã fecerũt sibi, ꝛ q̃ tidie cõsulebãt trecẽtos viginti cõsiliũ agẽtes semp de multitudine, vt q̃ digna sunt, gerãt. Et cõmittũt vni hoĩ magistratũ suũ ꝑ singulos annos dñari vniuerse terre sue: ꝛ oẽs obediũt vni, et non est
D inuidia neq; zelus inter eos. Et elegit Judas Eupolemum filiũ Johannis filij Jacob, ꝛ Jasonẽ filiũ eleazari, et misit eos Romã constituere cũ illis amicitiã ꝛ societatẽ: ꝛ vt auferrẽt ab eis iugũ Grecoꝝ, q; videbãt q̃ ꝛ seruitutẽ ꝑmerẽt regnũ Jsrl. Et abierũt Romã viã multã valde, ꝛ itroierũt curiã, ꝛ dixerũt, Judas ẕMachabe⁹, ꝛ fratres eius, ꝛ ppls Judeoꝝ miserũt nos ad vos statuere vobiscũ societatem ꝛ pacem, ꝛ conscribere nos socios et amicos vestros. Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc rescriptũ est, quod rescripserũt in tabulis ereis: ꝛ miserũt in Jerusalem vt eẽt apud eos ibi memoriale pacis et societatis. Bene sit Romanis ꝛ gẽti Judeorũ i mari ꝛ i terra ĩ eternũ: gladiusq; ꝛ
hostis ꝓcul sit ab eis. Q̃ó si ĩstiterit bellũ Romanis pri⁹, aut oĩb⁹ socijs eoꝝ ĩ oĩ dñatiõe eoꝝ: auxiliũ feret gẽs iudeoruꝫ, put tẽpus dictauerit, corde pleno. ꝛ ꝑliãtib⁹ nõ dabũt, neq; subministrabunt triticũ, arma, pecuniam, naues sicut placuit Romanis: ꝛ custodiẽt mãdata eorũ, nihil ab eis accipiẽtes. Silr aũt ꝛ si gẽti Judeorũ pri⁹ acciderit bellũ, ad iuuabũt Romani ex aĩo, put eis tẽp⁹ ꝑmiserit: ꝛ adiuuãtibus nõ dabiꝫ triticum, arma, pecunia, naues, sicut placuit Romanis: ꝛ custodiẽt mãdata eoꝝ absq; dolo. Ex hec vba cõstituerũt Romani ppl̃o Judeoꝝ. Q̃ó si post hec vba hi aut illi addere, aut demere ad hec aliqd voluerint, faciẽt ex ꝓposito suo. ꝛ q̃cũq; addiderint vel dempserint, rata erũt.
Sz ꝛ de malis q̃ Demetrius rex fecit in eos, scripsimus ei, dicentes, Quare grauasti iugũ tuũ sup amicos nros, ꝛ socios Judeos: Si ergo iterũ adierint nos aduersum te, faciemus illis iudicium, ꝛ pugnabimus tecum mari terraq;.

¶ Mittit Demetrius exercitum contra Judeos: de morte Jude Machabei: de viris impijs ꝛ malitia bacchidis post mortem Jude de nuptijs conuersis in luctum: Jonathas obtinuit principatum: Alchimus volens destruere templum obmutuit tactus Paralisi: de consilio iniquo: superatus est Bacchides a Simõe ꝛ Jonatha et firmauerunt pacem: de restitutione captiuitatis. Caput. ix.

A Fterea vt audiuit Demetrius q; cecidit Nicanor ꝛ exercitus ei⁹ ĩ ꝓlio, apposuit et Bacchidẽ et Alcimũ rursum mittere i Judeã, ꝛ dextrum cornu cũ illis. Et abiꝭt viã q̃ ducit i Galgala, ꝛ castra posuerũt ĩ ẕMasaloth, q̃ est i Arbellis: et occupauerũt eã, ꝛ pemerũt aĩas hoĩm mltas. In mẽse ꝓio ãni cẽtesimi ꝛ qnq̃gesimi secũdi applicuerũt exercitũ ad Jerusalẽ: ꝛ surrexerũt, ꝛ abierũt i Bereẽ viginti millia viroꝝ, et duo millia equitũ. Et Judas posuerat castra in Laisa, ꝛ tria millia viri electi cũ eo: ꝛ viderũt multitudinẽ exercitus q; multi sunt ꝛ timuerũt valde: ꝛ multi subtraxerũt se de castris, ꝛ non remanserũt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit Judas q̃ defluxit exercit⁹ suus, ꝛ bellũ pugebat eũ, ꝛ cõfractus est corde: q; nõ habebat tẽpus cõgregãdi eos, et dissolut⁹ est. Et dixit his q residui erãt. Surgam⁹, et eam⁹ ad aduersarios nros, si poterim⁹ pugnare aduersus eos. Et auertebãt eũ, dicẽtes, Nõ poterim⁹, sz liberem⁹ aĩas nras modo, ꝛ reuertamur ad fratres nros, ꝛ tũc pugnabim⁹ aduersꝰ eos: nos aũt pauci sum⁹. Et ait Judas, Absit istam rẽ facere, vt fugiam⁹ ab eis: ꝛ si appropiauit tẽpus nrm, moriamur in virtute ꝓpter fratres nros, ꝛ nõ inferam⁹ crimẽ glorie nre. Et mouit exercit⁹ de castris, ꝛ steterũt illis obuiã: et diuisi sunt
egtes in duas partes, ꝛ fundibularij ꝛ sagittarij precibant exercitũ, ꝛ primi certaminis oẽs potẽtes. Bacchides autẽ erat in dextro cornu, et primauit legio ex duab⁹ partibus, et clamabãt tubis: exclamauerũt aũt ꝛ hi qui erant ex parte Jude etiã ipsi, ꝛ cõmota est terra a voce exercituũ: ꝛ cõmissum est prelium a mane vsq; ad vesperã. Et vidit Judas q̃ firmior est ps exercit⁹ Bacchidis ĩ dextris, ꝛ cõuenerũt cuz ipso oẽs cõstantes corde: ꝛ cõtrita est dextera pars ab eis, et
C plecutus est eos vsq; ad montẽ Azoti. Et q; in sinistro cornu erãt viderũt q̃ cõtritũ est dextrũ cornu, secuti sũt post Judã ꝛ eos q cũ ipso erãt a tergo, ꝛ ĩgrauatũ est prelium, ꝛ ceciderũt vulnerati multi ex his ꝛ ex illis. Et Judas cecidit, et ceteri fugerũt. Et Jonathas, ꝛ Simõ tulerũt Judã fratrem suũ, ꝛ sepelierũt eũ in sepulchro patrũ suoꝝ in ciuitate ẕModin. Et fleuerũt eũ oĩs ppls Jsrl plãctu magno: et lugebãt dies mltos, ꝛ dixerũt, Q̃ũo cecidit potẽs, q saluũ faciebat pplm Jsrl? Et cetera vba belloꝝ Jude: ꝛ virtutum q̃s fecit, ꝛ magnitudinis ei⁹ nõ sunt descripta multa enim erãt valde. Et factũ est: post obitũ Jude emerserũt iniq ĩ oĩb⁹ finibus Jsrl, ꝛ exorti sunt oẽs q opabantur iniqtatẽ. In diebus illis facta est fames magna valde, ꝛ tradidit se Bacchidi omnis regio eorum cum ipsis. Et elegit Bacchides viros impios, ꝛ cõstituit eos dños regionis: ꝛ exquirebant et
D scrutabanꝭ amicos Jude, ꝛ adducebãt eos ad Bacchidẽ ꝛ vindicabat ĩ illos, ꝛ illudebat. Et facta est tribulatio magna ĩ Jsrl, q̃lis nõ fuit ex die q̃ nõ est visus ꝓpheta in Jsrl. Et cõgregati sunt oẽs amici Jude, ꝛ dixerũt Jonathe, Ex quo frater tu⁹ Judas defunctus est, vir similis ei nõ est qui exeat ꝫ inimicos, Bacchidẽ, ꝛ eos q inimici sunt gẽtis nre. Nũc ita q; te hodie eligim⁹ eẽ ꝓ eo nobis ĩ ꝓncipẽ ꝛ ducẽ ad belladum bellũ nrm. Et suscepit Jonathas tpe illo principatũ, ꝛ surrexit loco Jude fratris sui. Et cognouit Bacchides, ꝛ q̃rebat eũ occidere. Et cognouit Jonathas ꝛ Simon frater ei⁹, ꝛ oẽs q cũ eo erãt: ꝛ fugerũt in desertũ Thecue, ꝛ cũsederũt ad aquã lacus Asphar. Et cognouit Bacchides: ꝛ die sabbathorũ venit ipse, ꝛ oĩs exercit⁹ ei⁹ trans
D Jordanẽ: ꝛ ionathas misit fratrẽ suũ ducẽ ppli, et rogauit Nabutheos amicos suos, vt ꝫmodarẽt illis apparatũ suũ q erat copiosus. Et exierũt filij Jambri ex ẕMadaba, ꝛ cõphẽderũt Johanẽ ꝛ oĩa q̃ habebat, ꝛ abierunt habẽtes ea. Post hec vba renũtiatũ est Jonathe ꝛ Simoni fratri eius q; filij Jambri faciũt nuptias magnas, et ducũt spõsam ex ẕMadaba filiã vni⁹ de magnis ꝓncipib⁹ Chanaã cũ ambitione magna. Et recordati sunt sanguinis Johãnis fratris sui: ꝛ ascẽderũt, et abscõderũt se sub tegumẽto mõtz. Et eleuauerũt oculos suos, ꝛ viderũt: et ecce tumult⁹, ꝛ apparat⁹ multus. ꝛ spõsus ꝓcessit, ꝛ amici ei⁹, ꝛ fratres ei⁹ obuiã illis cũ tympanis, ꝛ musicis, ꝛ armis multis. Et surrexerũt ad
E eos ex insidijs, et occiderũt eos, et ceciderũt vulnerati multi, ꝛ residui fugerunt in montes: ꝛ acceperũt oĩa spolia eorum, ꝛ cõuerse sunt nuptie in luctũ, ꝛ vox musicorũ ipsorum in lamẽtũ. Et vindicauerũt vindictã sanguinis fratris sui et reuersi sunt ad ripã iordanis. Et audiuit bacchides, ꝛ venit die sabbathorũ vsq; ad oram Jordanis in virtute magna. Et dixit ad suos Jonathas, Surgamus, ꝛ pugnemus ꝫ inimicos nros. nõ est enim hodie sicut heri, et nudiustertius. ecce enim bellũ ex aduerso, aqua vero Jordanis hinc ꝛ inde, et ripe, ꝛ paludes, ꝛ saltus: ꝛ non est locus diuertendi. Nunc ergo clamate ĩ celũ, vt liberemini de manu inimicoꝝ vestro

rum. Et cōmissum est bellum. Et extēdit Jonathas manuz
suā pcutere Bacchidē, z diuertit ab eo retro: et dissiliit Jo
nathas z q cū eo erāt ī Jordanem, z trāsnatauerūt ad eos
Jordanē, z ceciderunt de parte bacchidis die illa mille viri:
et reuersi sunt ī Jerusalē, z edificauerūt ciuitates munitas
in Judea, munitionē q̄ erat ī Jericho, z ī Ammaū, z in Be
thoron, z ī Bethel, et Thamnatha, z Phara, et Thopo
muris excelsis z portis et seris. Et posuit custodiā ī eis, vt
inimicitias exercerēt in Jsrl: z muniuit ciuitatē Bethsurā,
z Gazarā, z arcē, z posuit ī eis aurilia, et apparatū escarū:
et accepit filios pncipū regiōis obsides, z posuit eos ī arce
in Jerusalē ī custodiā. Et anno cētesimo qnq̄gesimotertio,
mēse scdo pcepit Alcimꝰ destrui muros dom⁹ sancte inte
rioris, z destrui opa pphetarū: z cepit destruere. Jn tpe il
lo pcussus est Alcimꝰ, z ipedita sūt opa illiꝰ, z occlusuz est
os eiꝰ, z dissolutꝰ est paralysi, nec vltra potuit loq verbū et
mādare de domo sua. Et mortuꝰ est Alcimꝰ in tpe illo cū
tormēto magno. Et vidit Bacchides qm̄ mortuꝰ est Alci
mus: z reuersus est ad regē, z siluit terra Juda ānis duob⁹.
Et cogitauerūt oēs uiq, dicētes, Ecce Jonathas, z q cum
eo sunt, ī silētio habitāt cōfideter. nūc ergo adducam⁹ Bac
chidē, z cōprehēdet eos oēs vna nocte. Et abierūt, et consi
liū ei dederūt. Et surrexit vt veniret cū exercitu multo: z mi
sit occulte epl̄as socijs suis, q erāt ī iudea, vt cōprehēderēt
Jonathā z eos q cū eo erāt, sz nō potuerūt, q: innotuit eis
cōsiliū eorū. Et apphēdit de viris regionis, q pncipes erāt
malitie qnq̄ginta viros, z occidit eos. z secessit Jonathas,
z Simō, z q cū eo erāt ī Bethbessen, q̄ est i deserto, z extru
xit diruta eius, et firmauerūt eā. et cognouit Bacchides, et
cōgregauit vniuersaz multitudinē suā: z his q de Juda erāt
denūtiauit. Et venit, z castra posuit desup Bethbessen: et
opugnauit eā dies multos, z fecit machinas. Et reliqt Jo
nathas Simonē fratrē suū ī ciuitate, z exīt ī regionē, z ve
nit cū numero, z pcussit Odarē z fratres eiꝰ, z filios Pha
seron ī tabernaculis ipoz, z cepit cedere z crescere i virtuti
bus. Simon vo, z q cū ipso erāt, exierūt de ciuitate, et suc
cenderūt machinas, z pugnauerūt ꝯ Bacchidē, z cōtritus
est ab eis, z afflixerūt eū valde, qm̄ cōsiliū eiꝰ z cōgressꝰ eiꝰ
erat manis. Et iratꝰ ꝯ viros iniquos q ei consiliū dederant
vt veniret in regionē ipoꝝ, ml̄tos ex eis occidit: ipse aūt co
gitauit cū reliqs abire in regionem suā. Et cognouit Jona
thas: z misit ad eū legatos 2ponere pacē cū ipso, z reddere
ei captiuitatē. Et libēter accepit, z fecit ꝑm vba eiꝰ, z iura
uit se nihil facturū ei mali oībus diebꝰ vite eiꝰ. Et reddidit
ei captiuitatē quā prius erat pdatus de terra Juda: z con
uersus abyt ī terrā suā, z nō apposuit amplꝰ venire ī fines
eius. Et cessauit gladius ex Jsrl: z habitauit Jonathas in
Machmas, z cepit Jonathas ibi iudicare populum, z ex
terminauit impios ex Jsrael.

¶ Alexander occidit demetriū z accepit filiā ptolomei regis vxo:
rem: de gḡa ionathe: habenť mḡta ī hoc capitulo: iunior demetrius
accepit regē: appollonū ducē expugnauit Jonathas: reuersus est
Jonathas in Jerusalem: misit alexander fibulam auream. Cap. x.

A

In anno cētesimo sexagesimo ascēdit Alexāder
Anthiochi filiꝰ, q cognominatꝰ est Nobilis: z oc
cupauit Ptolemaidā, z recepeť eū, z regnauit
illic. Et audiuit Demetrius rex, z congregauit
exercitū copiosum valde, z exiuit obuiā illi in pliū. Et misit
Demetriꝰ epistolā ad Jonathan verbis pacificis, vt ma
gnificaret eū: dixit eī, Anticipem⁹ facere pacē cū eo, pus
q̄ faciat cū Alexādro aduersuz nos: recordabiť eī oīm ma
lorū q̄ fecim⁹ ī eū, z ī fratrē eiꝰ, z ī gentē eius. Et dedit ei po
testatē cōgregādi exercitū, z fabricare arma, z eē ipsum so
ciū eiꝰ, z obsides q erāt ī arce iussit tradi ei. Et venit Jona
thas ī Jerlm, z legit epistolas i auditu oīs ppli z eoz q in
arce erāt. Et timuerūt timore magno, qm̄ audierūt qō de
dit ei rex potestatē cōgregādi exercitū. Et traditi sunt Jo
nathe obsides, z reddidit eos parētibꝰ suis: z habitauit Jo
nathas ī Jerusalē, z cepit edificare z innouare ciuitatē. Et
dixit faciētibꝰ opa, vt extruerēt muros, z mōtē Siō, in cir,
cumitu lapidibꝰ q̄dratis ad munitionē: z ita fecerūt. Et fu
gerūt alienigene q erāt ī munitionibꝰ q̄s Bacchides edifi
cauerat: z relictis vnusq̄sq̄z locū, z abijt i terrā suā: tm̄ i Beth
sura remāserūt alīq ex his q reliquerāt legē z precepta dei.
erat ei hec eis ad refugiū. Et audiuit Alexāder rex pmis
sa q̄ pmisit Demetriꝰ Jonathe: z narrauerūt ei plia, z vir
tutes q̄s ipse fecit, z fratres eiꝰ, z labores q̄s laborauerūt,
z ait, Nūq̄d ineniem⁹ aliquē virū talē: z nūc faciem⁹ eū ami B
cū, z sociū nr̄m. Et scripsit epistolā, z misit ei ꝑm hec vba,
dicēs, Rex Alexāder fratri Jonathe salutē. Audiuimus
de te q̄ vir potēs sis viribꝰ, z aptꝰ es vt sis amicꝰ nr̄: z nūc
cōstituimus te hodie summū sacerdotē gētiz tue, z amicꝰ vo
ceris regis (z misit ei purpurā, z coronā aureā) et q̄ nr̄a sūt
sentias nobiscū, z conserues amicitias ad nos. Et mduit se
Jonathas stola sctā septimo mēse, anno cētesimo sexage
simo in die solēni scenophegi: et congregauit exercitū, et fecit
arma copiosa. Et audiuit Demetriꝰ vba ista, z ḡtristatus
est nimis, et ait, Quid hoc fecim⁹, qō poccupauit nos Ale
xander apprehendere amicitiā Judeorū ad munimen sui:
Scribā z ego illis vba depcatoria, z dignitates, et dona: vt
sint mecū in adiutoriū. Et scripsit eis ī hec vba. Rex De
metriꝰ gēti Judeoꝝ salutē. Qm̄ seruastis ad nos pactū, et
māsistis in amicitia nr̄a, z nō accessistis ad inimicos nr̄os,
audinim⁹, z gauisi sum⁹. Et nūc pseuerate adhuc conserua
re ad nos fidē, z retribuem⁹ vobis bona p his q̄ fecistis no
biscū. Et remittem⁹ vobis pstatiōes ml̄tas, z dabimus vo
bis donatiōes. Et nunc absoluo vos z oēs Judeos a tribu
tis, z pretia salis indulgeo, z coronas remitto, et tertias se C
minis: z dimidiā partē fructꝰ ligni qō est portionis mee, re
linquo vobis ex hodierno die z deinceps, ne accipiať a terra
Juda z a tribus ciuitatibꝰ q̄ addite sunt illi ex Samaria
et Galilea ex hodierna die z ī totū tēpus. z Jerusalē sit san
cta z libera cū finibꝰ suis: z decime z tributa, ipsiꝰ sint. Re
mitto ēt potestatē arcis q̄ est ī Jerusalē: z do eā summo sa
cerdoti, vt cōstituat in ea viros quoscūq̄z ipse elegerit, q cu
stodiāt eā. Et oēm aīam Judeoꝝ, q̄ captiua est a terra Ju
da ī oi regno meo relinquo liberā gratis, vt oēs a tributis
soluanť, ēt pecorū suoꝝ. Et oēs dies solēnes, z sabbatha, et
neomenie, z dies decreti, z tres dies ante diē solēnē, z tres
dies post diē solennē sint oēs ī munitatis z remissionis oī
bus Judeis q̄ sunt ī regno meo: z nemo habebit potestatē
agere aliq̄d, z mouere negotia aduersus aliquē illorū in oī
cā. Et ascribanť ex Judeis in exercitu regis ad trigīta mil
lia virorū, z dabunť illis copie vt opz oīb⁹ exercitib⁹ regis,
et ex eis ordinabunť q̄ sint in munitionib⁹ regis magni. z ex
his 2stituenť sup negotia regni q̄ agunť ex fide, z principes
sint ex eis, z ambulēt in legib⁹ suis, sicut pcepit rex in terra
Juda. Et tres ciuitates q̄ addite sunt Judee ex regiōe Sa D
marie, cū Judea reputēť: vt sint sub vno, z nō obediāt alie
ne potestati. nisi summo sacerdoti: Ptolemaida z confines
eiꝰ, q̄s dedi donū sanctis q̄ sunt in Jerusalē ad necessarios
sumptꝰ sanctoꝝ. Et ego do singulis annis qndecim millia
siclorꝝ argēti de ratiōibꝰ regis, q̄ me cōtingūt: z oē qō reli
quū fuerit, qō nō reddiderāt q̄ sup negotia erāt annis pio
ribꝰ, ex hoc dabūt ī opa domꝰ. Et sup hec qnq̄z millia siclo
rum argēti, q̄ accipiebāt de sanctorū ratione p singulos an
nos: z hec ad sacerdotes ptineant, q ministerio fungunť. Et
q̄cūq̄z cōfugerint ī tēplū q̄ est Jerosolymis, z ī oīb⁹ finib⁹
eiꝰ, obnoxij regi in oī negotio dimittanť. et vniersa q̄ sunt
eis ī regno meo libera habeāt. Et ad edificādā vl̄ restauran
da opa sanctorū sumptꝰ dabunť de ratiōe regis: z ad extruē
dos muros ī Jerusalē z cōmuniēdos in circumitu, sumptꝰ
dabunť de ratiōe regis, z ad cōstruēdos muros in Judea.
Ut audiuit aūt Jonathas z ppli sermones istos, non cre
diderūt eis, nec receperunt eos: quia recordati sunt malitie
magne q̄ fecerat in Jsrl, et tribulauerat eos valde. Et com
placuit eis ī alexādrū, q: ipe fuerat eis pnceps ꝑmonū pa
cis, z ipī auxiliū ferebāt oīb⁹ diebꝰ. Et 2gregauit rex Ale
xāder exercitū magnū, et admouit castra 2tra Demetriū.
Et commiserūt plīū duo reges, z fugit exercitꝰ Demetrij,

et insecutus

et insecut⁹ est eū Alexāder, ⁊ incubuit sup eos. Et inualuit prelio nimis, donec occidit sol: ⁊ cecidit Demetrius in die illa. Et misit Alexāder ad Ptolomeū regē Egypti legatos E hec verba, dicēs, Q̄m regressus sum in regnū meū, ⁊ sedi in sede patrū meorū, ⁊ obtinui principatū, ⁊ contriui Demetriū, ⁊ possedi regionē nostrā, ⁊ cōmisi pugnā cū eo, et cōtrit⁹ est ipse, ⁊ castra ei⁹ a nobis, ⁊ sedem⁹ in sede regni ei⁹: ⁊ nūc statuam⁹ adinuicē amicitiā, ⁊ da mihi filiā tuam vxorē, ⁊ ero gener tuus, ⁊ dabo tibi dona, ⁊ ipsi dignitatē. Et respōdit rex Ptolome⁹, dicēs, Felix dies ī qua reuersus es ad terrā patrū tuox, ⁊ sedisti in sede regni eorum. Et nunc faciā tibi q̄ scripsisti: sed occurre mihi Ptolemaidē, vt videam⁹ inuicem nos, ⁊ spōdeā tibi sicut dixisti. Et exiuit Ptolomeus de Egypto, ipse ⁊ Cleopatra filia eius, ⁊ venit Ptolemaidā anno centesimo sexagesimo secūdo. Et occurrit ei Alexāder rex, ⁊ dedit ei Cleopatrā filiā suam: et fecit nuptias eius Ptolemaide, sicut reges in magna gloria. Et scripsit rex Alexāder Jonathe, vt veniret obuiam sibi. Et abijt cū gloria Ptolemaidā, ⁊ occurrit ibi duob⁹ regibus, ⁊ dedit illis argētū multū, ⁊ aurū, ⁊ dona: et inuenit gratiā in conspectu eox. Et cōuenerūt aduersus eū viri pestilētes ex Jsrael, viri iniqui interpellātes aduersus eū: ⁊ nō intēdit ad eos rex. Et iussit spoliari Jonathā vestibus suis, ⁊ indui eū purpura: ⁊ ita fecerūt. Et collocauit eū rex sedere secū. Dixitq; principib⁹ suis, Exite cū eo in mediū ciuitatis, ⁊ predicate vt nemo aduersus eum interpellet de vllo negotio, nec quisq̄ ei molestus sit de vlla ratione. Et factū est vt viderūt q̄ interpellabāt gloriā ei⁹ q̄ predicabat, et opertū eum purpura, fugerūt oēs: ⁊ magnificauit eū rex, ⁊ scripsit eū inter primos amicos, ⁊ posuit eū ducē, ⁊ participē principat⁹. Et reuersus est Jonathas in Jer'lm cū pace et letitia. Jn anno sexagesimoquinto, venit Demetrius fili⁹ Demetrij a Creta in terrā patrum suorū. Et audiuit Alexāder rex, ⁊ contristat⁹ est valde, ⁊ reuersus est Antiochiā. Et cōstituit Demetri⁹ rex Apollonīū ducē, qui prerat Celesyrie: ⁊ cōgregauit exercitū magnū, et accessit ad Jāniā: ⁊ misit ad Jonathā summū sacerdotem, dicēs, Tu solus resistis nobis, ego aūt factus sum in derisum, ⁊ in opprobriū, pterea q: tu potestatē aduersum nos exerces in montibus. Nūc ergo si cōfidis in virtutib⁹ tuis, descēde ad nos in cāpū, ⁊ cōparem⁹ illic inuicē: q: mecū est virt⁹ bellorum. Jnterroga ⁊ disce qs sum ego ⁊ ceteri qui auxilio sunt mihi, qui ⁊ dicūt q: non potest stare pes vester ante faciem nostrā, q: bis in fugā q̄uersi sunt pres tui in terrā suā: ⁊ nūc qūo poteris sustinere equitatē ⁊ exercitū tantū in cāpo, vbi nō est lapis, neq; sarū, neq; loc⁹ fugiēdi: Ut audiuit autem Jonathas sermones Apollonij, mot⁹ est aīo: ⁊ elegit decē millia viroq;, ⁊ exijt ab Jer'lm, et occurrit ei Simon frater eius in adiutoriū: ⁊ applicuerūt castra in Joppē, et exclusit eū a ciuitate: q: custodia Apollonij Joppe erat, et oppugnauit eam. Et exterriti q erāt in ciuitate, aperuerunt ei, et obtinuit Jonathas Joppen. Et audiuit Apollonius, et admouit tria millia eqtū, ⁊ exercitū multū. Et abijt Azotum tāq; iter faciēs, ⁊ statim exijt in campū: eo q̄ haberet multitudinē equitū, ⁊ cōfideret in eis. Et insecutus est eum Jonathas ī Azotū, ⁊ cōmiserūt prelium. Et reliquit Apollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit Jonathas q̄m insidie sunt post se, ⁊ circuierūt castra ei⁹, ⁊ iecerūt iacula in pplm, a mane vsq; ad vesperā. Popul⁹ aūt stabat, sicut p̄ceperat Jonathas: ⁊ laborauerunt equi eorū. Et eiecit Simon exercitū suū, ⁊ cōmisit contra legionē. eqtes enī fatigati erāt, ⁊ q̄triti sunt ab eo, ⁊ fugerunt. Et qui dispersi sunt p cāpū, fugerūt in Azotū, ⁊ intrauerunt in Bethdagon idolū suū, vt ibi se liberarēt. Et succendit Jonathas Azotū, ⁊ ciuitates q̄ erāt in circuitu eius, et accepit spolia eox, ⁊ tēplū Dagon: ⁊ oēs q fugerūt in illud, succendit igni. Et fuerūt q ceciderūt gladio cū his q succēsi sunt, fere octo millia viroq;. Et mouit inde Jonathas castra, et applicuit ea Ascalonē: ⁊ exierūt de ciuitate obuiā illi i magna gloria. Et reuersus est Jonathas i Jer'lm cū suis, habentib⁹ spolia multa. Et factū est: vt audiuit Alexāder rex sermones istos, addidit adhuc glorificare Jonathan. Et misit ei fibulā aureā, sicut cōsuetudo est dari cognatis regū. Et dedit ei Accaron ⁊ omnes fines eius in possessionem.

¶ Surgit Ptolome⁹ cōtra Alexādrū: abstulit ab eo filiā quā p⁹ dederat ei in vxorē: ⁊ tradidit eā Demetrio: Ptolome⁹ duo regna habuit: Alexander occiditur Azabdiel arabe: de morte Ptolomei: Demetrius regnās cōfirmat fedus cū Jonatha: ⁊ vidēs sibi nihil resistere dimisit exercitū: Tryphō erexit Antiochū filiū alexandri aduersus Demetrīū. Demetri⁹ auxilio indeorū saluatus: mentitus est eis ea q̄ p̄misit: vict⁹ est Demetri⁹ a Tryphone ⁊ ab Antiocho adolescēte: de amicitia Antiochi cum Judeis. Expugnat Simon Bethsuram: pugnat Jonathas cum alienigenis. Caput. xj.

A Et rex Egypti congregauit exercitū, sicut arenā q̄ est circa oā maris, ⁊ naues multas: et q̄rebat obtinere regnū Alexandri dolo, et addere illud regno suo. Et exijt in Syriā verbis pacificis, et aperiebāt ei ciuitates, ⁊ occurrebant ei: q: mādauerat Alexander rex exire ei obuiā, eo q̄ socer suus esset. Cū aūt introiret ciuitatē Ptolome⁹, ponebat custodias militum in singulis ciuitatib⁹. Et vt appropiauit Azoto, ostenderunt ei tēplū Dagon succēsum igni, ⁊ Azotū, ⁊ cetera ei⁹ demolita, ⁊ corpa piecta, ⁊ eox q̄ cesi erāt ī bello tumulos quos fecerāt sec⁹ viā. Et narrauerūt regi q: hec fecit Jonathas: vt inuidiā facerēt ei. ⁊ tacuit rex. Et occurrit Jonathas regi in Joppē cū gloria, et inuicē se salutauerūt, ⁊ dormierūt illic. Et abijt Jonathas cū rege vsq; ad fluuiū q̄ vocabat Eleuther⁹: ⁊ reuersus est in Jer'lm. Rex aūt Ptolomeus obtinuit dominiū ciuitatū vsq; Seleuciam maritimā, et cogitabat in Alexādrū cōsilia mala. Et misit legatos ad Demetriū, dicēs, Veni cōponam⁹ inter nos pactū, ⁊ dabo tibi filiā meā quā hz Alexāder, ⁊ regnabis in regno p̄ris tui. penitet enī me, q̄ dederint illi filiā meā: q̄siui enī me occidere. Et vituperauit eū, pterea q̄ cōcupierat regnū ei⁹. B Et abstulit filiā suā, et dedit eam Demetrio, et alienauit se ab Alexandro, ⁊ manifestate sunt inimicitie eius. Et intrauit Ptolome⁹ Antiochiā, ⁊ imposuit duo diademata capiti suo, Egypti ⁊ Asie. Alexāder aūt rex erat in Cilicia illis tpib⁹: q: rebellabāt q̄ erāt i locis suis. Et audiuit Alexander, ⁊ venit ad eū in bellū: ⁊ pduxit Ptolomeus rex exercitum, ⁊ occurrit ei in manu valida, et fugauit eum. Et fugit Alexander in Arabiā, vt ibi ptegeret: rex aūt Ptolome⁹ exaltat⁹ est. Et abstulit zabdiel Arabs caput Alexādri, et misit Ptolemeo. Et rex Ptolemeus mortu⁹ est in die tertia: ⁊ q̄ erāt in munitionib⁹, perierūt ab his q̄ erant intra castra. Et regnauit Demetri⁹ anno centesimo sexagesimoseptimo. Jn dieb⁹ illis cōgregauit Jonathas eos q̄ erant in Judea, vt expugnarēt arcē q̄ est in Jer'lm: ⁊ fecerūt q̄tra eā machinas multas. Et abierūt qdā q̄ oderāt gentē suā viri iniqui ad regē Demetriū, ⁊ renūtiauerūt ei q̄ Jonathas obsideret arcem. Et vt audiuit, iratus est: et statim venit ad Ptolemaidā, ⁊ scripsit Jonathe ne obsideret arcē, sed occurreret sibi ad colloquiū festinato. Ut audiuit aūt Jonathas, iussit obsidere: ⁊ elegit de seniorib⁹ Jsrael, ⁊ de sacerdotib⁹, ⁊ dedit se periculo. Et accepit aurū ⁊ argentū, ⁊ vestem, ⁊ alia xenia multa, ⁊ abijt ad regē Ptolemaidā, ⁊ inuenit gratiā in q̄spectu ei⁹. Et interpellabāt aduersus eum qdā iniqui ex gēte sua. Et fecit ei rex sicut fecerant ei q̄ ante eū fuerāt: ⁊ exaltauit eū in conspectu oīm amicorū suorū, et statuit ei principatū sacerdotij, ⁊ quecūq; alia habuit prius pretiosa, ⁊ fecit eū principem amicorū. Et postulauit Jonathas a rege vt immunē faceret Judeā, ⁊ tres toparchias, ⁊ Samariā, ⁊ cōfines ei⁹: ⁊ p̄misit ei talēta trecēta. Et consensit rex: ⁊ scripsit Jonathe epl'as de his oīb⁹, hūc modū cōtinētes. Rex Demetri⁹ fratri Jonathe, salutē ⁊ genti Judeox. Exēplū epl'e, quā scripsim⁹ Lastheni parenti nostro de vob, misim⁹ ad vos, vt sciretis: Rex Demetri⁹ Lasthe ni parēti salutē. Genti Judeox amicis nr̄is, ⁊ cōseruātibus q̄ iusta sunt apud nos, decreuim⁹ bñfacere, pp̄ē benignitatē ip̄ox quā ergo nos habēt. Statuim⁹ ergo illis oēs fines Judee, ⁊ tres ciuitates, Lydā et Ramathe, q̄ addite sunt Judee ex Samuria, ⁊ oēs q̄fines eox seq̄strati oīb⁹ sacrifi D

C

cantib⁹ in Jerosolymis p bis q̄ ab eis pi⁹ accipiebat rex p singulos annos, ꝛ p fructib⁹ terre ꝛ pomor̄. Et alia q̄ ad nos ptinebāt decimarū ꝛ tributor̄, ex hoc tpe remittimus eis: ꝛ areas familiarū, ꝛ coronas q̄ nobis deferebātur, oīa ipsis cōcedim⁹. ꝛ nihil hor̄ irritū erit ex hoc ꝛ ī oē tps. Nūc ergo curate facere hor̄ exēplū, et detur Jonathe, et ponat in mōte sctō, ꝛ in loco celebri. Et vidēs demetri⁹ rex qō si-
luit terra ī ꝙspectu suo, ꝛ nihil ei resistit, ꝛ dimisit totū exer-
citū suū, vnūquēq; in locū suū, excepto peregrino exercitu
quē traxit ab īsulis gētiū: ꝛ inimici erāt ei oēs exercitus pa-
trū ei⁹. Tryphō aūt erat qdā partiū Alexādri pi⁹: ꝛ vidit
qm̄ ois exercit⁹ murmurauit ꝙtra Demetrium, ꝛ iuit ad
Emalchuel Arabē q nutriebat Antiochū filiū Alexādri:
et assidebat ei, vt traderet eū ipsi, vt regnaret loco p̄is sui:
et enūtiauit ei quāta fecit Demetri⁹, ꝛ inimicitias exerci-
tuū ei⁹ aduersus illū. Et mānsit ibi diebus multis, Et misit
Jonathas ad Demetriū regē vt ejceret eos q in arce erāt
in Jerusalē, ꝛ q in p̄sidijs erāt: qr̄ ipugnabāt Jsrl̄. Et misit
Demetri⁹ ad Jonathā, dicēs, Nō hec tm̄ faciā tibi ꝛ gēti
tue, ſz gl̄ia illustrabo te ꝛ gētē tuā cū fuerit opor̄tunū. Nūc
ergo recte feceris, si miserꝫ ī auxiliū mihi viros: qr̄ discessit
oīs exercit⁹ me⁹. Et misit ei Jonathas tria millia viror̄m
fortiū Antiochiā: ꝛ venerūt ad regē, ꝛ delectatus est rex in
aduētu eor̄. Et ꝙuenerūt q erāt de ciuitate, cētū vigīti mil-
lia viror̄, ꝛ volebat interficere regē. Et fugit rex ī aulā: ꝛ oc
cupauerūt q erant de ciuitate, itinera ciuitatis, ꝛ ceperunt
pugnare. Et vocauit rex Judeos in auxiliū, ꝛ cōuenerunt
oēs simul ad eū, ꝛ dispersi sunt oēs p ciuitatē: ꝛ occidēt in
illa die centū millia hoīz, ꝛ succēderūt ciuitatē, ꝛ cepēr̄t spo-
lia multa ī die illa, ꝛ liberauerūt regē. Et viderūt q erant de
ciuitate qō obtinuissent Judei ciuitatē sicut volebāt: et in-
firmati sunt mente sua, ꝛ clamauerūt ad regē cū p̄ib⁹, dicē-
tes, Da nobis dexteras, et cessent Judei oppugnare nos
ꝛ ciuitatē. Et p̄iecēr̄t arma sua, ꝛ fecerūt pacē: ꝛ glorificati
sunt Judei ī cōspectu regis ꝛ ī cōspectu oīm q erāt ī regno
ei⁹, ꝛ noīati sunt ī regno: ꝛ regressi sunt in Jerl̄m, habētes
spolia ml̄ta. Et sedit Demetri⁹ rex ī sede regni sui: ꝛ siluit
terra in ꝙspectu ei⁹. Et mētit⁹ est oīa q̄cūq; dixit, ꝛ abalie-
nauit se a Jonatha, ꝛ nō retribuit ei ꝓm beneficia q̄ sibi tri-
buerat, ꝛ vexabat eū valde. Post hec aūt reuersus ē Try-
phon, ꝛ Antioch⁹ cū eo puer adolescens: ꝛ regnauit, ꝛ im-
posuit sibi diadema. Et ꝙgregati sunt ad eū oēs exercitus
quos dispersērat Demetri⁹, ꝛ pugnauerūt ꝓ eū: ꝛ fugit, et
terga vertit. Et accepit Tryphō bestias, ꝛ obtinuit An-
tiochiā: ꝛ scripsit Antioch⁹ adolescēs Jonathe, dicēs. Cō
stituo tibi sacerdotiū, ꝛ constituo te sup̄ q̄tuor ciuitates, vt
sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministeriū, et
dedit ei potestatē bibēdi ī auro, ꝛ esse ī purpura, ꝛ hr̄e fibu
lā aureā: ꝛ Simonē fratrē ei⁹ ꝙstituit ducē a terminis Ty-
ri vsq; ad fines Egypti. Et exīt Jonathas, ꝛ perambula-
bat trās flumē ciuitatꝫ: ꝛ cōgregat⁹ est ad eū oīs exercitus
Syrie in auxiliū, ꝛ venit Ascalonē, et occurrerūt ei honori
fice de ciuitate. Et abīt inde Gazā: ꝛ cōcluserūt se q erant
Gaze, ꝛ obsedit eā, ꝛ succēdit q̄ erāt ī circūitu ciuitatꝫ ꝛ pre-
dat⁹ est eā. Et rogauerūt Gazēses Jonathā, et dedit illis
dextrā: ꝛ accepit filios eor̄ obsides, ꝛ misit illos ī Jerl̄m, et
perābulauit regionē vsq; Damascum. Et audiuit Jona-
thas qō ꝓuaricati sunt p̄ncipes Demetrij ī Cades q̄ est
in Galilea cū exercitu multo, volētes eū remouere a negō-
tio regni: ꝛ occurrit illis, fratrē aūt suū Simonē reliquit in-
tra p̄uinciā. Et applicuit Simō ab Bethsurē, et expugna-
bat eā dieb⁹ multis, ꝛ cōclusit eos. Et postulauerunt ab eo
dextras accipere, ꝛ dedit illis: ꝛ eiecit eos inde, ꝛ cepit ciui
tatē, ꝛ posuit ea ī p̄sidiū. Et Jonathas ꝛ castra eius appli-
cuerūt ad aquā Genesar, ꝛ aū lucē vigilauerūt ī cāpo Asor:
ꝛ ecce castra alienigenar̄ occurrebāt ei in cāpo, ꝛ tēdebāt ei
insidias in mōtib⁹: ipse aūt occurrit ex aduerso. Insidie vo
exurrexerūt de locis suis, ꝛ cōmiserūt p̄liū. Et fugerūt qui
erāt ex pte Jonathe, oēs: ꝛ nemo relict⁹ est ex eis, nisi Mat-
thias filꝫ Absolomi, ꝛ Judas filꝫ Calphi p̄ceps mi-
litie exercit⁹. Et scidit Jonathas vestimenta sua, ꝛ posuit
terrā in capite suo, ꝛ orauit. Et reuersus est Jonathas ad
eos ī p̄liū, ꝛ cōuertit eos ī fugā, ꝛ pugnauerūt. Et viderunt
q fugiebāt p̄tis illi⁹, ꝛ reuersi sunt ad eū, et inseq̄bant cū eo
oēs vsq; Cades ad castra sua, ꝛ peruenerūt vsq; illuc. ꝛ ce-
ciderunt de alienigenis in die illa, tria millia viror̄m: et re-
uersus est Jonathas in Jerusalem.

¶ Mittit Jonathas legatos ꝛ epistolas romanis ꝛ spartiatis: de
cremento pacis: ꝛ fugat Jonathas p̄ncipes Demetrū: ꝛ exerci-
tum eorum et percussit Arabes qui vocantur zabadei. Typhon
volens assumere regnum Antiochi dolose egit cum Jonatha: ꝛ oc
cidit eum et exercitum eius. Caput. xij.

A

IT vidit Jonathas q̄ tps eū iuuat, ꝛ elegit vi-
ros, ꝛ misit eos Romā statuere ꝛ renouare cuz
eis amicitiā: ꝛ ad Spartiatas, ꝛ ad alia loca mi
sit ep̄las ꝓm eādē formā. ꝛ abier̄t Romā, ꝛ in-
trauerūt curiā, ꝛ dixer̄t. Jonathas summ⁹ sacerdos, ꝛ gēs
Judeor̄ miserūt nos, vt renouarem⁹ amicitiā ꝛ societatē
ꝓm p̄ristinū. Et dederūt illis ep̄las ad ipsos p loca, vt de-
ducerēt eos ī terrā Juda cū pace. Et hoc est exēplū ep̄lar̄,
quas scripsit Jonathas Spartiatis. Jonathas summ⁹ sa
cerdos, ꝛ seniores gētis, ꝛ sacerdotes, ꝛ reliquus ppl̄s Ju
deor̄. Spartiatis fratrib⁹ salutē. Jāpridē misse erant ep̄le
ad Oniā summū sacerdotē a Dario q regnabat apō vos:
qm̄ estis fratres nr̄i: sicut scriptū ꝙtinet qō subiectū est. Et
suscepit Onias virū q missus fuerat, cū honore: et accepit
ep̄las, ī qb⁹ significabat ō societate, ꝛ amicitia. Nos em̄ cū
nullo hor̄ idigerem⁹, habētes sctōs libros q sūt ī manib⁹
nr̄is, maluim⁹ mittere ad vos renouare fraternitatē ꝛ ami
citiā, ne forte alieni efficiamur a vobis: multa em̄ tpa trāsie
rūt, ex q̄ misistis ad nos. Nos ergo in oī tpe sine itermissiōe
in dieb⁹ solēnib⁹, ꝛ ceteris qb⁹ opꝫ, memores sum⁹ vr̄i ī sa
crificijs q̄ offerim⁹, ꝛ in obseruationib⁹ sicut fas est et decet
meminisse fratrū. Letamur ita de gl̄ia vr̄a. Nos aūt circū-
dederūt multe tribulatiōes, ꝛ ml̄ta p̄lia, ꝛ ipugnauer̄t nos
reges q sunt ī circūitu nr̄o. Noluim⁹ ergo vob⁹ molesti esse,
neq; ceteris socijs, ꝛ amicis nr̄is in his p̄lijs. habuim⁹ em̄
de celo auxiliū, ꝛ liberati sumus nos, ꝛ hūiliati sunt inimici
nr̄i. Elegim⁹ itaq; Numeniū Antiochi filiū, ꝛ Antipatrē
Jasonis filiū, ꝛ misim⁹ ad Romanos renouare cū eis ami
citiam ꝛ societatē p̄ristinā. ꝛ Mādauim⁹ itaq; eis vt veniant
etiā ad vos, ꝛ salutē vos, ꝛ reddāt vob⁹ ep̄las nr̄as de ino
uatione fraternitatis nr̄e. Et nūc bñ facietis rūdētes nobis
ad hec. Et hoc rescriptū est ep̄larū, qō misit Onias. Rex
Spartiatarū Onias, Jonathe sacerdoti magno salutē. Jn
uētū est ī scriptura ō Spartiatꝫ ꝛ Judeis qm̄ sūt fr̄es, ꝛ q
sunt de gñe Abrahā. Et nūc ex q̄ hec cognouim⁹, bñ faci-
tis scribētes nobis de pace vr̄a. Sz ꝛ nos rescripsim⁹ vob,
Pecora nr̄a, ꝛ possessiōes nr̄e, vr̄e sunt: ꝛ vr̄e nr̄e. mādaui
mus itaq; hec nuntiari vobis. Et audiuit Jonathas qm̄
egressi sunt p̄ncipes Demetrij cū exercitu multo supra q̄
pri⁹ pugnare aduersus eū: ꝛ exīt ab Jerl̄m, ꝛ occurrit eis
in Amathite regione: nō em̄ dederat eis spatiū vt ingrede
rent regionē ei⁹. Et misit speculatores ī castra eor̄: ꝛ reuer
si renūtiauer̄t qō ꝙstituūt supuenire illis nocte. Cū occidis
set aūt sol, p̄cepit Jonathas suis vigilare ꝛ esse ī armis pa
ratos ad pugnā tota nocte, ꝛ posuit custodes p circūitū ca
strorū. Et audierūt aduersarij qō parat⁹ est Jonathas cū
suis ī bello: ꝛ timuerūt ꝛ formidauerūt ī corde suo, ꝛ accēde
rūt focos ī castris suis. Jonathas aūt ꝛ q cū eo erāt, nō co
gnouerūt vsq; mane: videbāt aūt luminaria ardētia, ꝛ secu
tus ē eos Jonathas, ꝛ nō ꝙphēdit eos, ꝛ trāsierūt ei flumē
Eleutherū. Et diuertit Jonathas ad Arabas, q vocabāt
zabadei: ꝛ pcussit eos, ꝛ accepit spolia eor̄. Et īuxit, et ve-
nit Damascū, ꝛ perābulabat oēm regionē illā. Simon aūt
exīt, ꝛ venit vsq; ad Ascalonē, et ad prima p̄sidia: ꝛ decli-
nauit in Joppē, et occupauit eū. (audiuit em̄ qō vellēt p̄si-
diū tradere p̄rib⁹ Demetrij) et posuit ibi custodes, vt cu-
stodirēt eā. Et reuersus est Jonathas: et conuocauit senio
res ppl̄i, et cogitauit cū eis edificare p̄sidia ī Judea, et edi-
ficare muros in Jerl̄m, ꝛ exaltare altitudine magna inter

mediū arcis ⁊ ciuitatē,⁊ separet eā a ciuitate, vt esset ipsa singulariter,⁊ neq̄ emāt,neq̄ vēdāt.Et cōuenerūt vt edificarem ciuitatē:et ce cidit murus q erat sup torrentē ab ortu solis,⁊ repauit eū q vocāt Caphetetha:⁊ Simon edificauit Adiada in Sephela,et muniuit eā,⁊ iposuit portas et seras.Et cū cogitasset Tryphon regnare Asie ⁊ assumere diadema,⁊ extēdere manū in Antiochum regē: timens ne forte nō pmitteret eum Jonathas,sed pugnaret aduersus eū,q̄rebat cōprehendere eū,⁊ occidere.Et exurgēs abijt in Bethsan.Et exiuit Jonathas obuiā illi cū q̄draginta millib⁹ virorū elector⁹ in plīū,⁊ venit Bethsan.Et vidit Tryphon q⁹ venit Jonathas cum exercitu multo,vt extēderet in eū man⁹: ⁊ timuit.⁊ accepit eū cū honore, ⁊ cōmendauit eū oīb⁹ amicis suis,⁊ dedit ei munera: et pcepit exercitib⁹ suis,vt obedirent ei sicut sibi.Et dixit Jonathe,Ut qd vexasti vniuersū ppl'm,cū bellū nobis nō sit:Et nūc remitte eos ī domos suas:elige autē tibi viros paucos q tecū sint, et veni mecū Ptolemaidā,⁊ tradā eā tibi,⁊ reliqua psidia et exercitū ⁊ vniuersos ppositos negotij,et cōuersus abibo pptерea eō veni.Et credidit ei,⁊ fecit sicut dixit: et dimisit exercitū,⁊ abierūt in terrā Juda.retinuit aūt secū tria millia viror⁹:ex q̄b⁹ remisit in Galileā duo millia,mille autem venerūt cū eo.Ut aūt intrauit Ptolemaidam Jonathas, clauserūt portas ciuitatis Ptolemēses: et cōprehēderunt eū,⁊ oēs q cū eo ītrauerāt gladio iterfecerūt.Et misit Tryphon exercitū ⁊ eqtes in Galileā,⁊ in cāpū magnū,vt pderēt oēs socios Jonathe.Ut illi cū cognouissent q⁹ q̄prehēsus est Jonathas,⁊ perijt,⁊ oēs q cū eo erant: hortati sunt semetipsos,⁊ exierūt parati ī plīū.Et vidētes hi insequuti fuerāt,q⁹ p aīa res est illis,reuersi sunt:illi aūt venerūt oēs cū pace in terrā Juda.Et plāxerūt Jonathā,⁊ eos qui cū ipso erāt valde:⁊ luxit Jsrael luctu magno. Et quesierunt oēs gētes q̄ erāt ī circūitu eor⁹,cōterere eos.dixerunt enim, Nō habēt p̄incipem ⁊ adiuuātem:nunc ergo expugnemus illos,⁊ tollamus de hominibus memoriam eorum.

¶ Simon pro fratre suo dux constituitur:mittit argentū ⁊ duos filios Jonathe tryphoni:de morte Jonathe ⁊ filiorum eius:de edificio sepulchri in Modin:occidit Tryphon dolose Antiochum adolescētē:⁊ imposuit sibi Diadema Asie:cōstituit Demetrius pacē cū Simone:sublatū est iugū gentiū ab Jerusalem:expugnat Simon gazā:mundans aūt eam intrat cum laude ⁊ ramis palmarum Simon constituit filium suum ducem. Caput.xiij.

ET audiuit Simon quod cōgreganit Tryphon exercitum copiosum,vt veniret in terrā Juda:et attenderet eā. Uidēs q⁹ in tremore ppl's est ⁊ in timore,ascēdit Jerusalem,⁊ cōgregauit ppl'm: et adhortās dixit,Uos scitis quāta ego,⁊ fratres mei,et domus p̄ris mei fecim⁹ p legib⁹ ⁊ p sanctis plia,⁊ angustias q̄les vidim⁹:hor⁹ gr̄a perierūt fratres mei oēs ppt Jsrael et relict⁹ sum ego sol⁹. Et nūc nō mihi ꝙtingat parcere aīe mee ī oī tpe tribulatiōis:nō em̄ melior⁹ sum⁹ frib⁹ meis.Uindicabo ita q̄ gentē meā,⁊ sctā,natos q̄ nr̄os,⁊ vxores: q⁹ cōgregate sunt vniuersę gētes cōterere nos inimicitie gr̄a. Et accensus est spūs ppli simul vt audiuit hmones istos:et responderunt voce magna dicentes,Tu es dux noster loco Jude ⁊ Jonathe frīs tui.pugna plīū nostrū: et oīa q̄cunq̄ dixer⁹ nobis,faciem⁹. Et ꝙgregās oēs viros bellatores,accelerauit cōsūmare vniuersos muros Jer'm,⁊ muniuit eā in gyro. Et misit Jonathā filiū Absolomi,et cū eo exercitū nouū in Joppē:⁊ eiectis his q erāt in arce, remansit illic ipse. Et monit Tryphō a Ptolemaida cū exercitu multo vt veniret ī terrā Juda,⁊ ionathas cū eo ī custodia: Simō aūt applicuit in Addus ꝫ faciē cāpi. Et vt cognouit Tryphon q⁹ surrexit Simon loco frīs sui Jonathe,⁊ q⁹ cōmiss⁹ esset cū eo plīū,misit ad eū legatos,dicēs, Pro argento q̄ debebat frater tu⁹ Jonathas ī rōnē regis ppt negotia q̄ habuit,detinuim⁹ eū. Et nūc mitte argēti talenta centū:⁊ duos filios ei⁹ obsides,vt nō dimissus fugiat a nob⁹:⁊ remittem⁹ eū. Et cognouit Simon q⁹ cū dolo loq̄ret secū, iussit tū dari argētū , ⁊ pueros:ne inimicitiā magnā sumeret ad ppl⁹ Jsrl',dicētē. Quia nō misit ei argētū et pueros, pptерea peryt. Et misit pueros,⁊ cētū talēta:et mētit⁹ est, et nō dimisit Jonathā. Et post hec venit Tryphō ītra regionē,vt cōtereret eā,et gyrauerunt p viā q̄ ducit Ador,et Simon et castra ei⁹ ambulabāt ī oēm locū quocūq̄ ibant. Qui aūt i arce erāt,miserūt ad Tryphonē legatos,vt festinaret venire p desertū,⁊ mitteret illis alimonias. Et paravit Tryphon,oēm eqtatū: vt veniret illa nocte:erat aūt nix multa valde,⁊ nō venit ī Galaditim . Et cū appropinq̄sset Baschama,occidit Jonathā , ⁊ filios ei⁹ illic.Et conuertit Tryphō,⁊ abijt i terrā suā. Et misit Simō,⁊ accepit ossa Jonathe frīs sui,⁊ sepelijt eā in Modin ciuitate patrum ei⁹. Et plāxerūt eū oīs Jsrl' plāctu magno,et luxerunt eum dies multos.Et edificauit Simon sup sepulchrū pr̄is sui, et fratrū suorū edificiū altū visu,lapide polito retro et ante: et statuit septē pyramidas, vnā ex̄tra vnā pr̄i ⁊ mr̄i,⁊ q̄tuor frib⁹,⁊ his circūposuit colūnas magnas:et sup colūnas arma,ad memoriā eternā:⁊ iuxta arma naues sculptas,q̄ viderēt ab hoīb⁹ nauigātib⁹ mare.hoc est sepulchrū , qō fecit in Modin vsq̄ ī hūc diē . Tryphō aūt cū iter faceret cū Antiocho rege adolescēte,dolo occidit eū. Et regnauit loco ei⁹,⁊ iposuit sibi diadema Asie,et fecit plagā magnā in terra. Et edificauit Simō pfidia Judee,muniens ea turribus excelsis,et muris magnis,⁊ portis ⁊ seris:et posuit alimēta in munitionibus. Et elegit Simon viros,et misit ad Demetriū regē vt faceret remissionē regioni.q⁹ actus oēs Tryphonis p direptionē fuerāt gesti. Et demetri⁹ rex ad verba ista rndit ei, ⁊ scripsit ep'lam talē, Rex Demetrius Simoni sommo sacerdoti ⁊ amico regū,⁊ senioribus , et gēti Judeorū salutē. Coronā aureā,⁊ bahem quā misist̄,⁊ suscepim⁹:⁊ pati sum⁹ facere vobiscū pacē magnā,⁊ scribere prepositis regis remittere vobis q̄ idulsim⁹. Quecūq̄ em̄ ꝙstituim⁹,vobis ꝙstāt. Munitiōes q̄s edificastis,vobis sint.remittim⁹ q̄ ignorātias,⁊ pctā vsq̄ ī hodiernū diē,et coronā quā debebatis.Et si qd aliud erat tributariū in Jer'm,iaz nō sit tributariū . Et si q ex vob⁹ apti sūt ꝙscribi iter nr̄os, cōscribāt , ⁊ sit iter nos pax. Anno cētesimo septuagesimo ablatū est iugū gentiū ab Jsrl'. Et cepit ppl's Jsrl' scribere in tabulis ⁊ gestis publicis,anno primo sub Simone summo sacerdote,magno duce,⁊ p̄ncipe Judeor⁹. In dieb⁹ illis applicuit Simō ad Gazā,⁊ circūdedit eā castr̄: ⁊ fecit machinas,⁊ applicuit ad ciuitatē,⁊ pcussit turrē vnā,et cōpēdit eā. Et q eruperāt,erāt ītra machinā,ī ciuitatē: ⁊ factus est mot⁹ magn⁹ ī ciuitate. Et ascēderūt q erāt in ciuitate cū vxorib⁹ ⁊ filijs supra murū scissis tunic⁹ suis,⁊ clamauerūt voce magna, postulantes a Simone dextras sibi dari,⁊ dixerūt, Nō nobis reddas f̄z malitias nr̄as,s̄z p̄m misericordias tuas. Et flexus Simon nō debellauit eos: eiecit tū eos de ciuitate,⁊ mūdauit edes in q⁹ fuerāt simulachra,⁊ tūc ītrauit ī eā cū hymnis bñdicēs dn̄m.et eiecta ab ea oī imūditia,collocauit ī ea viros q legē facerēt:et munivit eā,⁊ fecit sibi habitationē. Qui aūt erāt in arce Jer'm, phibebant egredi ⁊ ingredi regionē,⁊ emere ⁊ vēdere : ⁊ esurierūt valde,⁊ multi ex eis fame perierūt,⁊ clamauerūt ad Simonē vt dextras acciperet.⁊ dedit illis:⁊ eiecit eos inde, ⁊ mūdaut arcē a cōtaminationib⁹,⁊ ītrauerūt ī eā tertia et vicesima die scī mēsis,anno cētesimo septuagesimo p̄mo, cū laude ⁊ ramispalmar⁹,⁊ cinnyris,⁊ cymbalis,⁊ nablis, ⁊ hymnis,⁊ canticis,q⁹ contritus est inimicus magnus ex Jsrael. Et cōstituit vt oībus annis agerent̄ dies hi cum letitia. Et munuit mōtem tēpli,qui erat secus arcem, et habitauit ibi ipse,⁊ qui cum eo erant. Et vidit Simon Joannem filium suum,q⁹ vir prelij esset:⁊ posuit eum ducē virtutum vniuersarum , et habitauit in Gazaris.

¶ Rex Demetrius abūt in Mediam ad contrahenda sibi auxilia: captus ponitur in custodia : de sublimitate et potentia Simonis principis Juda ; de multitudine pacis illis temporibus : renouantur amicitie inter Romanos ⁊ Iudeos. Exemplū scripture quam in tabulis eneis scripserunt Iudei pro titulo gloie ⁊ laude sui ducis Simonis filij Mathathie. Caput.xiij

ANno centesimo septuagesimosecūdo cōgregauit rex Demetrius exercitū suū:⁊ abijt in Mediā

ad cõtrahẽda sibi auxilia, vt expugnaret Tryphonem. Et audiuit Arsaces rex Persidis z medie, q̃ itrauit Demetrius cõfines suos, z misit vnũ de principib⁹ suis, vt q̃phenderet eũ viuũ. Et abijt, z pcussit castra Demetrij: z q̃phẽdit eũ, z duxit eũ ad Arsacẽ, z posuit eũ in custodiã. Et siluit oĩs terra Juda oĩb⁹ dieb⁹ Simonis, z q̃siuit bona gẽti sue, z placuit illis potestas ei⁹ z gl'ia ei⁹ oĩb⁹ diebus. Et cũ oĩ gl'ia sua accepit Joppẽ in portũ, z fecit itroitũ in insulis maris. Et dilatauit fines gẽtis sue, z obtinuit regionez. Et congregauit captiuitatẽ multã, z dñatus est Gazare et Bethsure, z arci: z abstulit imũditias ex ea, z nõ erat q̃ resisteret ei. Et vnusq̃sq̃ colebat terrã suã cũ pace: z terra Juda dabat fruct⁹ suos, et ligna cãpor̃ fructũ suũ. Seniores in plateis sedebãt oẽs, z de bonis terre tractabant, et iuuenes iduebãt se gloriã, z stollas belli. Et ciuitatib⁹ tribuebat alimonias, z constituebat eas, vt essent vasa munitionis quoadusq̃ noiatũ est nomẽ glorie ei⁹ vsq̃ ad extremũ terre, Fecit pacẽ sup terrã, z letatus est Jsr'l letitia magna. Et sedit vnusq̃sq̃ sub vite sua, z sub ficulnea sua: et nõ erat q̃ eos terreret. Defecit ipugnãs eos sup terrã: reges q̃triti sunt i dieb⁹ illis. Et cõfirmauit oẽs humiles pp'li sui, et legẽ exq̃siuit, z abstulit oẽm iniquũ z malũ: sctã glorificauit, z multiplicauit vasa sctõrũ. Et auditũ est Rome q̃ defunctus esset Jonathas, z vsq̃ in Spartiatas: z q̃tristati sunt valde. Ut audierũt aũt q̃ Simon frater ei⁹ fact⁹ esset summus sacerdos loco ei⁹, z ipse obtineret oẽm regionẽ, z ciuitates in ea, scripserũt ad eũ in tabulis ereis, vt renouarent amicitias z societatẽ quã fecerãt cũ Juda z cum Jonatha fratrib⁹ eius. Et lecte sunt in cõspectu ecclesie in Jer'lm. Et hoc exẽplũ epl'arũ quas Spartiate miserũt. Spartianorũ principes z ciuitates: Simoni sacerdoti magno, et senioribus, z sacerdotib⁹, z reliquo pp'o Judeor̃ fratrib⁹ salutẽ. Legati q̃ missi sunt ad pp'm nr̃m, nũtiauerũt nobis de vestra gl'ia, honore z letitia: z gauisi sum⁹ in introitu eorũ. Et scripsim⁹ q̃ ab eis erãt dicta in q̃silijs pp'li, sic, Numenius Antiochi, z Antipater Jasonis fili⁹ legati Judeor̃, venerũt ad nos, renouãtes nobiscũ amicitiã pristinam. Et placuit pp'o excipere viros gl'iose, z ponere exẽplũ sermonuz eor̃ i segregatis pp'li libris, vt sit ad memoriã pp'o Spartiatarũ. Exẽplũ aũt hor̃ scripsim⁹ Simoni magno sacerdoti. Post hec aũt misit Simõ Numeniũ Romã, habẽtẽ clypeũ aureũ magnũ, põdo mnarũ mille ad statuẽdã cũ eis societatẽ. Cũ aũt audisset pp's Roman⁹ sermones istos, dixerũt, Quã gratiarũ actionẽ reddemus Simoni et filijs ei⁹? Restituit eñ ipse fratres suos, z expugnauit inimicos Jsrael ab eis, z statuerũt ei libertatẽ, z descripserũt i tabulis ereis, z posuerũt i titulis in monte Sion. Et hoc est exemplũ scripture, Octauadecima die mẽsis Elul, anno centesimo septuagesimosecũdo, anno tertio sub Simone sacerdote magno in Asaramel, i quẽtu magno sacerdotũ, et pp'li, et principum gẽtis, z seniorũ regionis, nota facta sunt hec, Q̃m frequẽter facta sunt plia i regione nr̃a: Simon autem Mathathie fili⁹ ex filijs Jarib, z fratres ei⁹ dederũt se periculo, z restiterũt aduersarijs gẽtis sue, vt starẽt sancta ipsorũ z lex, z gl'ia magna glorificauerũt gẽtẽ suã. Et congregauit Jonathas gẽtẽ suã, z fact⁹ est illis sacerdos magnus, z appositus⁹ est ad pp'm suũ. Et voluerũt inimici eor̃ calcare z atterere regionẽ ipsor̃, z extẽdere man⁹ i sancta sanctor̃. Tũc restitit Simon, z pugnauit p gẽte sua, et erogauit pecunias multas, z armauit viros virtutis gẽtis sue, z dedit illis stipẽdia: z muniuit ciuitates Judee, et Bethsurã que erat i finib⁹ Judee, vbi erãt arma hostiũ ãtea: z posuit illic p̃sidiũ viros Judeos. Et Joppẽ muniuit q̃ erat ad mare: et Gazarã q̃ est i finib⁹ Azoti, in qua hostes antea habitabãt, z colocauit illic Judeos: z quecũq̃ apta erãt ad correptionẽ eorũ, z posuit i eis. Et vidit pp's actũ Simonis, et gloriã quã cogitabat facere genti sue, z posuerũt eũ ducem suũ, z principẽ sacerdotũ, eo q̃ ipse fecerit hec oĩa, et iustitiã, z fidẽ quã cõseruauit gẽti sue, z exq̃siuit oĩ modo exaltare pp'm suũ. Et in dieb⁹ ei⁹ p̃speratũ est in manib⁹ ei⁹, tollerentur gẽtes de regione ipsorũ, z q̃ in ciuitate Dauid erãt in Jer'lm in arce, de qua pcedebãt, z cõtaminabãt oĩa q̃ in circuitu sanctorũ sunt, z inferebãt plagã magnã castitati: z collocauit in ea viros Judeos ad tutamentũ regionis z ciuitatis, z exaltauit muros in Jer'lm. Et rex Demetri⁹ statuit illi summũ sacerdotiũ. Scõz hec fecit eũ amicũ suũ, et glorificauit eũ gloria magna. Audiuit eñ q̃ appellati sunt Judei a Romanis amici, z socij, z fratres, et q̃ suscepertt legatos Simonis gloriose: z q̃ Judei et sacerdotes eor̃ cõsenserũt eũ esse ducẽ suũ z sũmũ sacerdotẽ in eternũ, donec surgat pp̃heta fidelis: z vt sit sup eos dux, z vt cura esset illi p̃ctis, z vt cõstitueret p̃positos sup opa eorũ, et sup regionẽ, z sup arma, z sup p̃sidia: z cura sit illi de sanctis, z vt audiat ab oĩb⁹, z scribant i noĩe ei⁹ oẽs cõscriptiones in regione: z vt operiat purpura z auro: z ne luceat vlli ex pp'o z ex sacerdotib⁹ irritũ facere aliq̃d horũ, z cõtradicere his q̃ ab eo dicunt, aut cõuocare cõuẽtũ i regione sine ipso: z vestiri purpura, z vti fibula aurea. q̃ aũt fecerit extra hec, aut irritũ fecerit aliq̃d hor̃: reus erit. Et cõplacuit oĩ pp'o statuere Simonẽ, z facere p̃m verba ista. Et suscepit Simon, z placuit ei vt summo sacerdotio fungeret: et esset dux z princeps gẽtis Judeor̃ z sacerdotũ, z p̃eesset oĩb⁹. Et scripturã istã dixerũt ponere in tabulis ereis, et ponere eas in peribolo sanctorũ, in loco celebri. exẽplũ aũt eorum ponere in erario vt habeat Simon z filij eius.

¶ Athiochus Demetrij fili⁹ accepit regnũ paternum: et scripsit epistolas Judeis: z persecutus est Antiochus tryphonẽ &c. rescripta Romanorum de pace z Simone: misit Simon in auxiliũ Antiocho z noluit accipere: mittit antiochus cendebeũ ducẽ ad debelandum Iudeam: et ipse persequitur Tryphonem. Caput. xv.

Et misit rex Antioch⁹ filius Demetrij epl'as ab insulis maris Simoni sacerdoti, z principi gẽtis Judeor̃, z vniuerse gẽti: z erãt cõtinẽtes hũc modũ, rex Antiochus Simoni sacerdoti magno, z genti Judeorũ salutẽ. Q̃m quidẽ pestilẽtes obtinuerunt regnũ patrũ nostror̃, volo aũt vẽdicare regnũ, z restituere illud, sicut erat antea: z electã feci multitudinẽ exercit⁹, z feci naues bellicas. Volo aũt pcedere p regionez, vt vlciscar in eos q̃ corruperũt regionem nostrã, z q̃ desolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi oẽs oblationes quas remiserunt tibi ante me oẽs reges, et quecũq̃ alia dona remiserũt tibi: z pmitto tibi facere percussurã pp'ij numismatis in regione tua: Jerusalem autẽ sanctã esse, z liberã: z oĩa arma, q̃ fabricata sunt, z p̃sidia q̃ construxisti, q̃ tenes, maneãt tibi. Et oẽ debitũ regis, et que futura sunt regi, ex hoc z in totũ tp̃s remittunt tibi. Cum aũt obtinuerim⁹ regnũ nostrũ, glorificabimus te, et gẽtem tuã, z tẽplum gloria magna, ita vt manifestet gloria vestra in vniuersa terra. Anno centesimo septuagesimoq̃rto exijt Antiochus i terrã patrũ suor̃, z cõuenerũt ad eũ oẽs exercitus, ita vt pauci relicti essent cũ Tryphone. Et insecutus est eũ Antiochus rex, z venit Dorã fugiẽs p maritimam. sciebat enim q̃ cõgregata sunt mala in eũ, z reliquit eũ exercitus. z applicuit Antiochus sup Dorã cum centũ viginti millib⁹ viror̃ belligeratorum, z octo millib⁹ eqtũ. et circũiuit ciuitatẽ, z naues a mari accesserũt: z vexabãt ciuitatẽ a terra z mari, z neminẽ sinebãt ingredi vel egredi. Venit autem Numeni⁹, z qui cũ eo fuerãt, ab vrbe Roma, habentes epistolas regib⁹ z regionib⁹ scriptas, in q̃b⁹ continebant hec, Lucius cõsul Romanor̃, Ptolemeo regi salutẽ. Legati Judeor̃ venerũt ad nos amici nr̃i, renouãtes pristinã amicitiã z societatẽ, missi a Simone principe sacerdotũ, et populo Judeor̃. Attulerũt aũt z clypeũ aureũ mnarũ mille. Placuit itaq̃ nobis scribere regib⁹, z regionib⁹, vt nõ inferãt illis mala, neq̃ impugnẽt eos, z ciuitates eor̃, et regiones eor̃: z vt nõ ferãt auxiliũ pugnãtib⁹ aduersus eos. Visum autẽ est nobis accipere ab eis clypeũ. Siqui ergo pestilẽtes fugerint de regione ipsorum ad vos, tradite eos Simoni principi sacerdotum, vt vindicet in eos p̃m legem suam. Hec eadem scripta sunt Demetrio regi, z Attalo, z Arabe, z Arsaci, z in oẽs regiones, z Sampsame z Spar-

tiatis

tiatis ⁊ Delo ⁊ Mydo ⁊ Sicioni ⁊ Carie, ⁊ Samū ⁊ Pāphiliā ⁊ Lyciā, ⁊ Alicarnassum, ⁊ Rhodū, ⁊ Phaselida, ⁊ Coo, ⁊ Sidē, ⁊ Arado, ⁊ Gortynā, ⁊ Cnidū ⁊ Cyprū, E ⁊ cyrenē. Exēplū aūt eox scripserūt Simoni principi sacerdotū. Antiochus aūt rex applicuit castra in Doră secundo, admonēs ei semp manꝰ, ⁊ Machinas faciēs: ⁊ pclusit Tryphonē, ne pcederet, ⁊ misit ad eū Simon duo millia virox electorū in auxiliū, ⁊ argētū, ⁊ aurū, ⁊ vasa copiosa: et noluit ea accipere, sed rupit oīa q̄ pactꝰ est cū eo antea, et alienauit se ab eo. Et misit ad eū Athenobiū vnū de amicis suis, vt tractaret cū ipso, dicēs, Vos tenetis Joppen, et Gazară, ⁊ arcē q̄ est in Jerlm ciuitates regni mei: fines earū desolastis, ⁊ fecistis plagam magnā in terra, et dñati estis p loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuitates, quas occupastis: et tributa locox in quibꝰ dñati estis extra fines Judee. si naūt, date p illis quingēta talenta argenti, F ⁊ exterminij q̄ō exterminastis, ⁊ tributorū ciuitatum alia talēta quingēta: si naūt, veniemꝰ ⁊ expugnabimꝰ vos. Et venit Athenobius amicus regis in Jerlm, ⁊ vidit gloriā Simonis, ⁊ claritatē in auro ⁊ argēto, ⁊ apparatū copiosum, ⁊ obstupuit: ⁊ retulit ei v̄ba regis. Et respondit ei Simon, ⁊ dixit ei, Neq; alienā terrā sumpsimus, neq; alienā detinemꝰ: sed hereditatē patrū nostrox: q̄ iniuste ab inimicis nostris aliquo tpe possessa est. Nos v̄o tps habētes, vēdicamꝰ hereditatē patrū nostrorū. Nā de Joppe, ⁊ Gazara, q̄ expostulas, ipsi faciebāt in pplo plagā magnam, et in regione nostra: horū damꝰ talēta cētū. Et nō respōdit ei Athenobiꝰ v̄bū. Reuersus aūt cū ira ad regē, renūtiauit ei v̄ba ista, ⁊ gloriā Simonis, ⁊ vniuersa q̄ vidit: et iratus est rex ira magna. Tryphon aūt fugit naui ī Orthosiada. Et cōstituit rex Cendebeū ducē maritimū, et exercitū peditū ⁊ equitū dedit illi. Et mādauit illi mouere castra contra faciē Judee: ⁊ mādauit ei edificare Cedronē, ⁊ obstruere portas ciuitatis, ⁊ debellare pplm. Rex aūt psequebaꝫ Tryphonē. Et puenit Cendebeus Jāniā, et cepit irritare plebē, ⁊ cōculcare Judeā, ⁊ captiuare pplm, ⁊ interficere: ⁊ edificare Cedronē. Et collocauit illic equites, ⁊ exercitum: vt egressi perambularent viā Judee, sicut constituit ei rex.

¶ Duos filios misit Simō ad debellandum Cendebeum ducem: q̄ Iudas filius Simonis vulneratus est: occiditur Simon cum filiis suis in conuiuio: Joannes filius Simonis succedit patri suo in principatu sacerdotum. Caput. xvj.

A Ascēdit Johānes de Gazaris, ⁊ nūtiauit Simoni patri suo q̄ fecit Cendebeus. Et vocauit Simō duos filios suos seniores, Judā ⁊ Johānem, ⁊ ait illis, Ego ⁊ fratres mei, ⁊ domꝰ pris mei expugnauimꝰ hostes Jsrael ab adolescētia vsq; in hūc diē: ⁊ psperatū est in manibus nris liberare Jsrael aliquoties. Nūc aūt senui, sed estote loco meo, ⁊ frēs mei, et egressi pugnate p gente nra: auxiliū v̄o de celo vobiscū sit. Et elegit de regione viginti millia virorū belligeratorū, et eqtes, et pfecti sunt ad Cendebeū: ⁊ dormierūt in Modin. Et surrexerūt mane, ⁊ abierūt in cāpū. ⁊ ecce exercitꝰ copiosus in obuiā illis peditū ⁊ equitū, ⁊ fluuiꝰ torrēs erat inter mediū ipsorū. Et admouit castra cōtra faciez eorū ipse ⁊ pplꝰ eiꝰ, et vidit pplm trepidātē ad trāsfretādum torrētē, ⁊ trāsfretauit primꝰ. ⁊ viderūt eū viri, ⁊ trāsierūt post eū. Et diuisit populū, ⁊ equites in medio peditū. erat aūt eqtatus aduersariorū copiosus nimis. Et exclamauerūt sacris tubis: et in fugā cōuersus est Cendebeꝰ, ⁊ castra eiꝰ. ⁊ ceciderunt ex eis multi vulnerati: residui aūt in munitionem fugerunt. Tunc vulneratꝰ est Judas frater Johānis: Johānes aūt insecutus est eos, donec venit Cedronē quā edificauit, et fugerūt vsq; ad turres q̄ erāt in agris Azoti, et succendit eas igni. Et ceciderūt ex illis duo millia virorū, et reuersus est in Judeā in pace: ⁊ Ptolemeꝰ filiꝰ Abobi cōstitutꝰ erat dux in campo Jericho, ⁊ habebat argētū ⁊ aurū multum, erat enī genere summi sacerdotis. Et exaltatū est cor eiꝰ, ⁊ volebat obtinere regionē, ⁊ cogitabat dolū aduersus Simonē ⁊ filios eius vt tolleret eos. Simon aūt perābulans ciuitates que erāt in regione Jude, ⁊ solicitudinē gerēs earū, descendit in Jericho ipse et Mathathias filiꝰ eiꝰ, et Judas anno centesimo septuagesimo septimo, mense vndecimo, hic est mēsis Sabat. Et suscepit eos filiꝰ Abobi in munitiūculā, q̄ vocat Doch, cū dolo, quā edificauit: ⁊ fecit eis cōuiuiū magnū, ⁊ absconditꝰ illic viros. Et cū inebriatꝰ esset Simon et filii eiꝰ, surrexit Ptolemeus cum suis, ⁊ sumpserūt arma sua, ⁊ intrauerūt in conuiuiū, ⁊ occiderunt eū, ⁊ duos filios eiꝰ, ⁊ quosdā pueros eiꝰ. ⁊ fecit deceptionē magnā in Jsrl, D et reddidit mala p bonis. Et scripsit hec Ptolemeꝰ, et misit regi vt mitteret ei exercitū in auxiliū, ⁊ traderet ei regionē, ⁊ ciuitates eorū, ⁊ tributa. Et misit alios in Gazarā tollere Johānē, ⁊ tribunis misit epl̄as, vt venirēt ad se, et daret eis argētū, ⁊ aurū, ⁊ dona. Et alios misit occupare Jerusalē, ⁊ montē tēpli. Et precurrēs quidā, nūtiauit Johanni in Gazara q̄ perijt pater eius, ⁊ fratres eiꝰ, ⁊ q̄ misit te quoq; interfici. Ut audiuit autē, vehemēter expauit: et cōprehēdit viros q̄ venerāt perdere eū, et occidit eos. cognouit enī q̄ querebāt eū perdere. Et cetera sermonū Johannis, ⁊ bellorū eiꝰ, ⁊ bonarū virtutū quibus fortiter gessit, et edificij murorum quos extruxit, et rerum gestarum eius: ecce hec scripta sunt in libro dierū sacerdotij eiꝰ, ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum.

¶ Explicit liber primus Machabeorum.

¶ Incipit secundus.

¶ Judeis in Egypto dicūt Iudei q̄ sunt hierosolymis salutē. q̄ antiochus occisus est in templo nanee: ⁊ q̄ cū eo erant: de igne sacrificij abscondito in puteo: ofo neemie talis erat q̄ regi pfarum manifestū factū est miraculū mutationis ignis ⁊ aque econuerso. Cap. j.

A Fratribus q̄ sunt p Egyptum Judeis, salutē dicunt fratres q̄ sunt in Jerosolymis Judei, ⁊ q̄ in regiōe Judea, ⁊ pacē bonā. Bñfaciat vob deꝰ, ⁊ meminerit testamenti sui q̄ō locutꝰ est ad Abraham, et Jsaac, ⁊ Jacob fuox suorū fideliū, ⁊ det vobis cor oībus vt colatis eū, et faciatis eiꝰ volūtatē corde magno ⁊ animo voleti. Adaperiat cor vestrū in lege sua, et in preceptis suis, ⁊ faciat pacem. Exaudiat orationes vestras, ⁊ reconcilietur vobis, nec vos deserat in tpe malo. Et nunc hic sumus orātes p vobis. B Regnāte Demetrio anno cētesimo sexagesimonono nos Judei scripsimꝰ vobis in tribulatione ⁊ impetu q̄ superuenerit nobis in istis annis, ex quo recessit Jason a sancta terra et a regno. Portā succenderunt: et effuderūt sanguinē innocētē, ⁊ orauimꝰ ad dñm, et exauditi sumꝰ, ⁊ obtulimꝰ sacrificiū et similaginē, et accēdimus lucernas, ⁊ pposuimꝰ panes. Et nūc frequentate dies scenopegie mēsis Casleu. Anno centesimo octogesimooctauo, pplꝰ q̄ est in Jerosolymis, ⁊ in Judea, senatusq; ⁊ Judas, Aristobolo magistro Ptolemei regis q̄ est de genere christorū sacerdotū, et his q̄ in Egypto sunt Judeis, salutem et sanitatē. C De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimꝰ ipsi, vt pote q̄ aduersus talē regē dimicauimꝰ. Ipse enī ebullire fecit de Persida eos q̄ pugnauerūt cōtra sanctā ciuitatē. Nā cū in Persida esset dux ipse et cū ipso immēsus exercitꝰ, cecidit in tēplo Nanee, consilio deceptꝰ sacerdotū. Nanee etenim cū ea habitaturus venit ad locū Antiochus et amici eiꝰ, et vt acciperent pecunias multas dotis noīe. D Cūq; pposuissent eas sacerdotes Nanee, et ipse cū paucis ingressus esset intra ambitum phani, clauserūt tēplū. Cū aūt intrasset Antiochꝰ, aptoq; occulto aditu tēpli, mittētes lapides pcusserunt ducē, et eos qui cū eo erāt, et diuiserunt mēbratim, et capitibus amputatis foras piecerūt. Per oīa bñdictꝰ deus, q̄ tradidit impios. Facturi igit̄ quinta et vicesima die mēsis Casleu, purificationē tēpli, necessariū duximus significare vobis: vt et vos quoq; agatis diē scenopegie, et diem ignis, q̄ datus est q̄n Nehemias edificato tēplo et altari obtulit sacrificia. Nam cū in Persidē ducerent patres nostri, sacerdotes qui tunc cultores dei erāt, acceptū ignem de altari occulte abscōderunt in valle vbi erat puteus altꝰ ⁊ siccus: et in eo contutati

E

sunt eũ,ita vt oibus ignot⁹ esset locus. Cũ aũt pretermissent anni multi, et placuit deo vt mitteretur Nehemias a rege Persidis:nepotes sacerdotũ illoꝝ qui absc̃derant, misit ad requirẽdũ ignẽ:ꝛ sicut narranerũt nobis,nõ inuenerunt ignẽ,sed aquã crassam.Et iussit eos haurire,et afferre sibi: et sacrificia,q̃ iposita erãt,iussit sacerdos Nehemias aspergi ipsa aqua,ꝛ ligna,ꝛ que erãt supposita.Vtꝝ hoc factuꝫ est,ꝛ tps affuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo, accensus est ignis magnus,ita vt oẽs mirarẽtur. Orationem aũt faciebãt oẽs sacerdotes,dũ cõsummaret sacrificiũ, Jonatha inchoãte,ceteris aũt respõdẽtib⁹.Et Nehemie erat oratio hũc habẽs modũ,Dñe de⁹ oĩm creator, terribilis ꝛ fortis,iustus ꝛ misericors,qui solus es bon⁹ rex,sol⁹ prestans,solus iustus,ꝛ oipotẽs,ꝛ eternus,qui liberas Jsrael de oĩ malo,qui fecisti patres electos,ꝛ sanctificasti eos: accipe sacrificiũ p vniuerso pplo tuo Jsrael,ꝛ custodi partez tuã,ꝛ sanctifica. Cõgrega dispersionẽ nostrã,libera eos q seruiũt gentib⁹,ꝛ cõtẽptos ꝛ abominatos respice: vt sciant gẽtes qꝛ tu es de⁹ noster. Afflige opprimẽtes nos et contumeliã faciẽtes in superbia. Cõstitue pplm tuũ in loco sancto tuo,sicut dixit ꝛMoyses. Sacerdotes autem psallebant hymnos, vsqꝝquo cõsumptũ esset sacrificiũ. Cũ aũt cõsumptũ esset sacrificiũ,ex residua aqua, Nehemias iussit lapides maiores pfundi. Qõ vt factũ est.ex eis flamma accẽsa est:sed ꝛ ex lumine qõ refulsit ab altari,ꝙsumpta est. Vt vero manifesta est res,renũtiatũ est regi Persarũ qõ in loco in quo ignem absconderãt hi q translati fuerant sacerdotes aqua apparuit,de qua Nehemias ꝛ q cũ eo erãt, purificauerũt sacrificia. Cõsiderãs aũt rex,ꝛ rem diligenter examinans,fecit ei tẽplũ,vt pbaret,qõ factũ erat:ꝛ cũ probasset, sacerdotibus donauit multa dona,ꝛ alia atꝝ alia munera, ꝛ accipiens manu sua,tribuebat eis. Appellauit autem Nehemias hunc locum Nepthar,quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures Nephi.

Deuter. xxx.a.

B

¶ Vbi arca ꝛ altare inclusa sunt in monte ab Jeremia prophetа: de quinq̃ libris Jasonis in vnum redactis. Caput.ij.

A

Jnuenit aũt in descriptionibus Jeremie pphete,qõ iussit eos ignẽ accipere q trãsmigrabant, vt significatũ est ꝛ vt mãdauit trãsmigratis. Et dedit illis legẽ ne obliuiscerent pcepta dñi,et vt nõ exerrarẽt mẽtib⁹ vidẽtes simulachra aurea,ꝛ argentea, ꝛ ornamẽta eoꝝ.Et alia hmõi,dicens,hortabat ne legem amouerẽt a corde suo. Erat aũt in ipsa scriptura qũo tabernaculũ ꝛ arcã iussit pphetа diuino respõso ad se facto comitari secũ, vsqꝝquo exiit in montẽ,in quo ꝛMoyses,ascendit ꝛ vidit dei hereditatem. Et veniẽs ibi Jeremias inuenit locũ spelũce:ꝛ tabernaculũ,ꝛ arcã,ꝛ altare incensi intulit illuc,ꝛ ostiũ obstruxit. Et accesserũt qdã simul, q sequebant,vt notarẽt sibi locũ:ꝛ nõ potuerũt inuenire. Vt autem cognouit Jeremias,culpãs illos,dixit, Qõ ignot⁹ erit locus, donec cõgreget de⁹ cõgregationẽ pplĩ,et ppitius fiat. Et tũc dñs ostẽdet hec,ꝛ apparebit maiestas dñi,ꝛ nubes erit sicut ꝛ ꝛMoysi manifestabat,ꝛ sicut cũ Salomõ petiit vt locus sanctificaret magno deo, manifestabat hec.ꝛMagnifice etenim sapiẽtiã tractabat:ꝛ vt sapiẽtiã habens, obtulit sacrificiũ dedicationis,ꝛ cõsummationis tẽpli, Sicut ꝛ ꝛMoyses orabat ad dñm.ꝛ descẽdit ignis de celo,et consumpsit holocaustũ:sic ꝛ Salomõ orauit,ꝛ descendit ignis de celo,ꝛ cõsumpsit holocaustũ.Et dixit ꝛMoyses, eo qõ nõ sit comestũ qõ erat p pctõ,ꝛ cõsumptũ est.Sicꝛ ꝛ Salomon octo dieb⁹ celebrauit dedicationẽ.Jnferebant autem in descriptionib⁹ ꝛ cõmẽtarijs Nehemie hec eadẽ,ꝛ qualr cõstruẽs bibliothecã cõgregauit de regib⁹ libros ꝛ pphetarũ ꝛ Dauid,ꝛ eplas regũ,ꝛ de donarijs. Silr aũt ꝛ Judas ea q̃ deciderãt p bellũ qõ nobis acciderat, cõgregauit oĩa,ꝛ sunt apud nos. Si ergo desideratis hec, mittite qui ferãt vobis. Futuri itaqꝝ purificationẽ scripsim⁹ vobis: bene ergo facietis,si egeritis hos dies. Deus aũt q liberauit pplm suũ,ꝛ reddidit hereditatẽ oib⁹,ꝛ regnũ ꝛ sacerdotium,ꝛ sctificationẽ,sicut pmisit in lege,speramus qõ cito nostri miserebit̃,ꝛ cõgregabit de sub celo in locũ sanctum. Eripuit eñ nos de magnis periculis, et locum purgauit.

Deuter. xxx.a.

E

De Juda vo ꝛMachabeo,ꝛ fratrib⁹ ei⁹,ꝛ de tẽpli magni purificatione,ꝛ de are dedicatione:sed ꝛ de prelijs q̃ pertinẽt ad Antiochũ Nobilẽ,ꝛ filiũ ei⁹ Eupatorẽ:ꝛ de illuminationibus q̃ de celo facte sunt ad eos q p Judeis fortiter fecerunt,ita vt vniuersam regionẽ cũ pauci essent vindicarẽt,ꝛ barbarã multitudinẽ fugarent,ꝛ famosissimũ in toto orbe tẽplũ recuperarẽt,ꝛ ciuitatẽ liberarent,ꝛ vt leges que abolẽde erãt restituerent̃,dño cũ omni trãquilitate ppitio facto illis. Jtẽqꝝ ab Jasone Cyreneo, quinq̃ libris comprehẽsa tẽtauim⁹ nos vno volumine breuiare. Cõsiderantes eñ multitudinẽ librorꝝ,ꝛ difficultatẽ volẽtib⁹ aggredi narrationes historiarũ ppter multitudinẽ rerũ: curauim⁹ volẽtib⁹ qdẽ legere,vt esset animi oblectatio:studiosis vero,vt facile possint memorie cõmẽdare:oib⁹ aũt legentib⁹ vtilitas cõferat̃.Et nobis qdẽ ipsis,qui hoc opus breuiandi causa suscepim⁹,nõ facilẽ laborẽ,imo vero negotiũ plenum vigiliarũ,ꝛ sudoris assumpsim⁹. Sicut hi q preparãt cõuiuiũ,ꝛ querũt aliorũ volũtati parere, ppter multorum gratiã,libẽter laborẽ sustinemus:veritatẽ quidẽ de singulis authorib⁹ concedẽtes, ipsi aũt pm datã formã breuitati studẽtes. Sicut eĩ noue dom⁹ architecto de vniuersa structura curãdũ est:ei vero q pingere curat,q̃ apta sunt ad ornatũ exquirẽda sunt:ita estimãdũ est ꝛ in nobis. Etenĩ intellectũ colligere,ꝛ ordinare sermonem, ꝛ curiosius partes singulas quasꝝ disquirere, historie cõgruit authori: breuitatẽ vero dictionis sectari,ꝛ executiones rerũ vitare,breuiãti cõcedendũ est. Hic ergo narrationem incipiemus:de prefatione tm̃ dixisse sufficiat.stultum etenim est ante historiam affluere:in ipsa autem historia succingi.

Deuter. xxxiij. a.

B

Iñ. Reg. viij b. ij. Para. vj.c.

C

Leui.ix. d.

Leui. x. d.

ij. Para. vij.a.

D

¶ Prodidit Simon dona templi dei: mittitur Heliodorus vt ea auferret:sacerdotes ꝛ ppls deprecabantur dominũ vt deposita custodiantur:heliodorus volens spoliare templum coreptus est:liberatur a plaga per sacrificium oblatum. Caput iij.

A

Cũ sancta ciuitas habitareť ĩ oĩ pace,leges etiã adhuc optime custodirenť ppter Onie pontificis dispositionẽ ꝛ pietatẽ,ꝛ aios odio habentes mala,fiebat vt ꝛ ipsi reges ꝛ principes locuꝫ summo honore dignũ ducerẽt,ꝛ tẽplũ maximis muneribꝰ illustrarent:ita vt Seleucꝰ Asie rex de redditib⁹ suis prestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinẽtes. Simon aũt de tribu Beniamin prepositus tẽpli cõstitutus,cõtẽdebat obsistẽte sibi pncipe sacerdotũ, iniquũ aliqdĩ ciuitate moliri. Sz cũ vincere Oniã nõ posset, venit ad Apollonĩũ Tharsee filiũ,q eo tpe erat dux Celesyrie,ꝛ Phenicis:ꝛ nũtiauit ei pecunijs innumerabilib⁹ plenũ esse erariũ Jerosolymis,ꝛ cõmunes copias immẽsas eẽ,q̃ non ptinent ad rationẽ sacrificiorũ:eẽ aũt possibile,sub potestate regis cadere vniuersa. Cũqꝝ retulisset ad regẽ Apollonius de pecunijs q̃ delate erãt,ille accitũ Heliodorꝝ q erat sup negotia ei⁹,misit cũ mãdatis, vt pdictã pecuniã transportaret. Statimqꝝ Heliodorus iter est aggressus,specie qdẽ q̃si p Celesyriã ꝛ Phenicẽ ciuitateu eẽt pagraturus, re vꝛa aũt regis ppositũ pfectur⁹. Sz cũ venisset Jerosolymam, ꝛ benigne a summo sacerdote ĩ ciuitate eẽt acceptus narrauit de dato ĩdicio pecuniarũ,ꝛ cui⁹ rei gr̃a adesset aperuit:ĩterrogabat aũt si vere hec ita essent. Tũc summ⁹ sacerdos ostẽdit deposita eẽ hec victualia viduaꝝ ꝛ pupillorũ:q̃dã vo eẽ Hyrcani Tobei viride valde eminẽtz,ĩ his q̃ detulerat impius Simõ: vniuersa aũt argẽti talẽta eẽ q̃dringenta,ꝛ auri ducẽta: decipi vo eos q credidissent loco ꝛ tẽplo q̃ p vniuersuꝫ mũdũ honorat̃,p sui veneratiõe ꝛ sãctitate oĩno ipossibile eẽ. At ille p his q̃ habebat in mãdatis a rege,dicebat oi gñe regi ea eẽ deferẽda. Cõstituta aũt die intrabat de his Heliodor⁹ ordinatur⁹. Nõ modica vo p vniuersam ciuitatẽ erat trepidatio. Sacerdotes autẽ añ altare cũ stolis sacerdotalib⁹ iactauerũt se,ꝛ innocabant de celo eum qui de depositis legem posuit, vt his quide posuerant ea,salua custodiret. Jam vero qui videbat summi sacerdotes vultũ,mẽte vulnerabatur:facies eaim ꝛ co-

C

D

lor immutatus declarabat internum animi dolorem. circũfusa enim erat meſtitia quedã viro, ⁊ horror corporis: per que manifeſtus aſpiciẽtib⁹ dolor cordis eius efficiebatur. Alij etiã gregatim de domibus cõſtituebãt: publica ſupplicatione obſecrãtes, pro eo qõ in cõtẽptũ locus eſſet venturus. Accinctęq; mulieres cilicis pect⁹, per plateas confluebãt, ſed ⁊ virgines que ꝛcluſe erãt, pcurrebãt ad Oniã, alie aũt ad muros, quedã vero p feneſtras aſpiciebãt: vniuerſe aũt protendẽtes manus in celum, deprecabãtur. erat enim miſera commiſte multitudinis, ⁊ magni ſacerdotis in agone cõſtituti expectatio. Et hi quidem inuocabãt oĩpotentem deũ, vt credita ſibi, his qui crediderãt, cũ omni integritate cõſeruarẽt. Heliodorus aũt, qõ decreuerat, perficiebat eodẽ loco ipſe cũ ſatellitibus circa erarium, preſens. Sed ſpiritus omnipotẽtis dei magnã fecit ſue oſtenſionis euidẽtiã, ita vt oẽs qui auſi fuerãt parere ei, ruẽtes de virtute, in diſſolutionẽ ⁊ formidinem cõuerterentur. Apparuit enim illis quidã equus terribilẽ habẽs ſeſſorem, optimis operimentis adornatus, iſq; cum impetu Heliodoro prio res calces eliſit, qui aũt ei ſedebat, videbatur arma habere aurea. Alij etiaz apparuerunt duo iuuenes virtute decori optimi gloria, ſpecioſiq; amictu: qui circũſteterũt eũ, et ex vtraq; parte flagellabant ſine intermiſſione multis plagis verberãtes. Subito aũt Heliodorus cõcidit in terrã, eũq; multa caligine circũfuſum rapuerũt, atq; in ſella geſtatoria poſitũ eiecerũt. Et is qui cũ multis curſorib⁹ et ſatellitibus pred ictũ ingreſſus eſt erariũ, portabat nullo ſibi auxiliũ ferẽte, manifeſta dei cognita virtute: et ille quidẽ per diuinã virtutẽ iacebat mutus, atq; omni ſpe et ſalute priuatus. Hi autẽ dñm bñdicebant, quia magnificauerat locum ſuum: ⁊ tẽplũ qõ pauloante timore ac tumultu erat plenuz, apparente oĩpotẽte dño gaudio ⁊ letitia impletũ eſt. Tunc vero ex amicis Heliodori quidã rogabãt cõfeſtim Oniã, vt inuocaret altiſſimuz vt vitam donaret ei qui in ſupremo ſpiritu erat cõſtitut⁹. Cõſiderans aũt ſummus ſacerdos ne forte rex ſuſpicaret malitiã aliquã ex Judeis circa Heliodorũ cõſummatã, obtulit p ſalute viri hoſtiã ſalutarẽ. Cũq; ſummus ſacerdos exoraret, ĩdem iuuenes ĩſdem veſtibus amicti, aſtantes Heliodoro dixerunt, Onie ſacerdoti gratias age, nam ppter eũ dñs tibi vitã donauit. tu autem a deo flagellat⁹, nuntia oĩbus magnalia dei ⁊ poteſtatẽ. Et his dictis, nõ comparuerunt. Heliodorus aũt hoſtia deo oblata, ⁊ votis magnis promiſſis ei qui viuere illi cõceſſit, et Onie gratias agẽs, recepto exercitu repedabat ad regẽ. Teſtabaꝛ autẽ oĩbus ea que ſub oculis ſuis viderat opera magni dei. Cũ aũt rex interrogaſſet Heliodorũ quis eſſet aptus adhuc ſemel Jeroſolymaz mitti, ait. Si quẽ habes hoſtẽ, aut regni tui inſidiatorem, mitte illuc. et flagellatum eũ recipies, ſi tñ euaſerit: eo qõ in loco ſit vere dei quedam virtus. Nam ipſe qui habet in celis habitationẽ, viſitator ⁊ adiutor eſt loci illi⁹, ⁊ venientes ad malefaciẽdũ, pcutit ac pdit. Jgiꝛ de Heliodoro ⁊ erarij cuſtodia ita res ſe habet.

¶ De inſidijs Simonis proditoris circa Oniam ſacerdotem: Jaſon ſuper Onie muneribus corrupit regem Antiochũ pro ſacerdotio adipiſcendo: ſacerdotes neglectis ſacrificijs feſtinant ad ludũ paleſtre: Jaſon mittit ad gentũ ad ſacrificiũ hercules: miſſus menelaus a Jaſone ad regem: Jaſonẽ a ſacerdotio excluſit: at hoc amoto ſucceſſit Lyſimachus frater eius: occiditur Andronicus: quia Oniam ſacerdotem ipſe prius doloſe interfecerat: Lyſimachus a populo occiditur propter ſacrilegia: contra menelaum ad regem cauſa agitur: menelaus ppter potentium auaritiã permanſit in poteſtate creſcens etiam in malitia. Caput. iiij.

Simon autem predictus pecuniarum et patrie delator, male loquebatur ỏ Onia, tãq; ipe Heliodorum inſtigaſſet ad hec, ⁊ ipſe fuiſſet inuentor malorum: prouiſoremq; ciuitatis ac defenſorem gẽtis ſue, ⁊ emulatorẽ legis dei audebat inſidiatorẽ regni dicere. Sed cũ inimicitie intãtum procederẽt, vt etiã per quoſdam Simonis neceſſarios homicidia fierent: conſiderãs Onias periculum contẽtionis, ⁊ Apollonij inſanire, vtpote ducem Celes ſyrie, ⁊ Phenicis, ad augẽdam malitiam Simonis ad regem ſe cõtulit, nõ vt ciuiũ accuſator, ſed communem vtilitatem apud ſemetipſum vniuerſe multitudinis cõſiderãs. videbat enim ſine regali prouidentia impoſſibile eſſe pacem rebus dari, nec Simonem poſſe ceſſare a ſtultitia ſua. Sed poſt Seleuci vite exceſſum, cum ſuſcepiſſet regnuz Antiochus, qui nobilis appellabatur, ambiebat Jaſon frater Onie ſummum ſacerdotiũ: adito rege pmittens ei argẽti talẽta trecẽta ſexeginta, ⁊ ex redditibus alijs talenta octoginta. ſuper hoc pmittebat et alia centum quinquaginta, ſi poteſtati eius concederetur gymnaſium ⁊ ephebiã ſibi cõſtituere, et eos qui in Jeroſolymis erant Antiochenos ſcribere. Q̃ cũ rex annuiſſet, et obtinuiſſet principatum, ſtatim ad gentilẽ ritũ cõtribules ſuos tranſferre cepit: ⁊ amotis his que humanitatis cauſa Judeis a regib⁹ fuerãt cõſtituta, per Johannem patrem Eupolemi, qui apud Romanos de amicitia et ſocietate functus eſt legatione legitima, ciuium iura deſtituẽs, et praua inſtituta ſanciebat. Et enim auſus eſt ſub ipſa arce gymnaſium conſtituere, ⁊ optimos quoſq; ephebor̃ in lupanaribus ponere. Erat autem hoc non initium, ſed incremẽtum quoddam, ⁊ pfectus gẽtilis, et alienigene conuerſationis, propter impij et non ſacerdotis Jaſonis nefarium et inauditum ſcelus: ita vt ſacerdotes iam non circa altaris officia dediti eſſent, ſed contẽpto tẽplo, ⁊ ſacrificijs neglectis, feſtinarent participes fieri paleſtre, ⁊ prebitionis eius iniuſte, et in exercitijs diſci, ⁊ patrios quidẽ honores nihil habentes, Grecas glorias optimas arbitrabãtur: quarũ gratia periculoſa eos cõtẽtio habebat, ⁊ eorũ inſtituta emulabantur, ac per oĩa his cõſimiles eſſe cupiebant, quos hoſtes et peremptores habuerãt. In leges enim diuinas impie agere impune nõ cedit: ſed hoc tempus ſequẽs declarabit. Cũ aũt quinquẽnalis agon Tyro celebraretur, et rex preſens eſſet, miſit Jaſon facinoroſus ab Jeroſolymis viros peccatores portãtes argẽti didrachmas trecẽtas in ſacrificiũ Herculis, quas poſtulauerũt hi qui aſportauerãt ne in ſacrificijs erogarentur, qr nõ oporteret, ſed in alios ſumpt⁹ eas deputari, ſed hec oblata ſunt quidem ab eo qui miſerat in ſacrificium Herculis: ppter preſentes autem date ſunt in fabricã nauiũ triremiũ. Miſſo aũt in Egyptũ Apollonio Menneſthei filio propter primates Ptolemei Philometoris regis. Cũ cognouiſſet Antiochus alienum ſe a negotijs regni effectũ, ppriis vtilitatib⁹ cõſulens, pfectus in de venit Joppẽ, ⁊ inde Jeroſolymã. Et magnifice ab Jaſone ⁊ ciuitate ſuſceptus, cũ facularũ luminib⁹, et laudibus ingreſſus eſt: ⁊ inde in Phenicẽ exercitũ conuertit. Et poſt triennij temp⁹ miſit Jaſon Menelaum ſupradicti Simonis fratrem portantem pecunias regi, et de negotijs neceſſarijs reſponſa perlaturum. At ille cõmendatus regi, cum magnificaſſet faciẽ poteſtatis eius, in ſemetipſum retorſit ſummũ ſacerdotiũ, ſupponẽs Jaſoni talẽta argẽti trecẽta. Acceptiſq; a rege mãdatz venit, nihil quidẽ habẽs dignũ ſacerdotio, animos vero crudelis tyrãni, ⁊ fere beluę iram gerens. Et Jaſon quidẽ qui ppriũ fratrem captiuauerat, ipſe deceptus profug⁹ in Ammanitem expulſus eſt regionem. Menelaus autẽ principatum quidã obtinuit: de pecunijs vero regi pmiſſis, nihil agebat, cũ exactionem faceret Soſtratus qui arci erat prepoſitus. nã ad hunc exactio vectigaliũ ptinebat. quã ob cauſam vtriq; ad regem ſunt euocati. Et Menelaus amot⁹ eſt a ſacerdotio, ſuccedẽte Lyſimacho fratre ſuo, Soſtrat⁹ aũt platus eſt Cyprus. Et cum hec agerẽtur, cõtigit Tharſenſes ⁊ Mallotas ſeditionem mouere, eo qõ Antiochi regis concubine dono eſſent dati. Feſtinanter itaq; rex venit ſedare illos, relicto ſuffecto vno ex comitib⁹ ſuis Andronico. Rat⁹ aũt Menelaus acceptiſſe ſe tps oportunũ, aurea q̃dã vaſa e tẽplo furat⁹ donauit Andronico, ⁊ alio vẽdiderat Tyro ⁊ p vicinas ciuitates. Q̃ cũ certiſſime cognouiſſet Onias, arguebat eũ, ipe in loco tuto ſe cõtinẽs Antiochie ſecus Daphnem. Unde Menelaus accedens ad Andronicũ, rogabat vt Oniã interficeret. Qui cũ veniſſet ad Oniã, ⁊ datis dextris cum iureirãdo (quãuis eſſet ei ſuſpectus) ſuaſiſſet de aſylo pce-

dere, statim eū peremit, nō verit⁹ iustitiā. Ob quā causam nō solum Judei, sed etiā alie quoq; nationes indignabantur ꝛ molestē ferebāt de nece tāti viri iniusta. Sz regressum regē de Cilicie locis adierūt Judei apud Antiochiam, simul ꝛ Greci: cōquerētes de iniqua nece Onie. Cōtristatus itaq; est animo Antiochus ꝓpter Oniā, ꝛ flexus ad misericordiā, lachrymas fudit, recordatus defuncti sobrietatez ꝛ modestiā accensisq; animis Andronicū, purpura exutū, per totā ciuitatē iubet circūduci: ꝛ in eodem loco in quo in Oniā impietatē cōmiserat, sacrilegū vita priuari, dño illi cōdignā retribuēte penā. ¶Multis aūt sacrilegijs in templo a Lysimacho cōmissis ¶Menelai ꝗ filio, ꝛ diuulgata fama, cōgregata est multitudo aduersum Lysimachū multo iam auro exportato. Turbis aūt insurgētib⁹, et animis ira repletis, Lysimachus armatis fere trib⁹ millib⁹ iniquis manibus vti cepit, duce quodā tyrāno, etate pariter ꝛ demētia ꝓuecto. Sed vt intellexerūt conatū Lysimachi, alij lapides alij fustes validos aripuere: quidā vo cinerē in Lysimachū iecere. Et multi qdē vulnerati, quidā aūt ꝛ prostrati, oēs vero in fugā cōuersi sunt: ipsum etiā sacrilegū secus erarium interfecerūt. De his ergo cepit iudiciū aduersus ¶Menelaū agitari. Et cū veniſſet rex Tyrum, ad ipsum negotiū detulerunt missi tres viri a senioribꝰ. Et cū superaret ¶Menelaus, ꝓmisit ¶Ptolemeo multas pecunias dare ad suadēdū regi. Itaq; ¶Ptolemeus in quodā atrio positū ꝗsi refrigerādi gratia regē adijt, ꝛ deducit a sententia: ꝛ ¶Menelaum quidē vniuerse malitie reū, criminibus absoluit: miseros aūt qui etiam si apud Scythas causam dixiſſent, innocētes iudicarētur, hos morte dānauit. Cito ergo iniustam penam dederunt, qui pro ciuitate, ꝛ populo, et sacris vasis causam prosecuti sunt. Quā ob rē Tyri quoq; indignati, erga sepulturā eorū liberaliſſimi extiterūt. ¶Menelaus autem ꝓpter eorū qui in potentia erant, auaritiam, permanebat in potestate, crescens in malitia ad insidias ciuium.

¶De signis celestibus factis in Jerusalē: de morte Jasonis persecutoris ciuium: Antiochus persequēs iudā: populo occiso tēplū spoliauit ductore Menelao ꝛc. quod mō ꝓpter locum gentem: sed ꝓpter gentē locum dñs elegit: Antiochus regrediēs Antiochiā reliquit prefectus iudeorū persecutores: iubet Apollonium omnes iudeos occidere mulieres ꝛ iuuenes vēdere: Judas Machabeus more ferarum vitā in deserto. Caput. v.

EOdem tpe Antiochus scōam ꝓfectionē paravit in Egyptū. Cōtigit aūt ꝓ vniuersam Jerosolimorū ciuitatē videri dieb⁹ quadragīta per aera equites discurrētes, auratas stollas habētes, ꝛ hastas quasi cohortes armatas, ꝛ cursus equorū per ordines digestos, ꝛ congressiones fieri cominus, ꝛ scutorum motus, ꝛ galeatorū multitudinē gladijs districtis, ꝛ telorū iactus, ꝛ aureorū armorū splēdorem, omniscq; generis loricarū. Quapropter omnes rogabāt in bonū mōstra querti. Sed cum falsus rumor exiſſet, tāq; vita excessiſſet Antiochus, assumptis Jasone, non minus milli viris, repente aggressus est ciuitatē: ꝛ ciuib⁹ ad murū ꝗuolātib⁹, ad vltimū apprehēsa ciuitate, ¶Menelaus fugit in arcem: Jason vero non parcebat in cede ciuib⁹ suis, nec cogitabat ꝓsperitatez aduersum cognatos malū esse maximū, arbitrās hostiū et nō ciuiū se trophea capturū. Et principatū quidē non obtinuit, finē vo insidiarū suarū cōfusionē accepit, ꝛ profugus iterū abijt in Ammanitē. Ad vltimū in exitiū sui cōclusus ab Areta Arabū tyrāno, fugiens de ciuitate in ciuitatem, oibus odiosus vt refuga legū ꝛ execrabilis, vt patrie et ciuiū hostis, in Egyptum extrusus est, ꝛ q multos de patria sua expulerat, peregre perijt, Lacedemonias profect⁹, ꝗsi pro cognatione ibi refugiū habiturus: ꝛ q insepultos multos abiecerat, ipse ꝛ illam ētat⁹, ꝛ insepult⁹ abijcit: sepultura neq; peregrina vsus, neq; patrio sepulchro participans. His itaq; gestis, suspicatus est rex societatem deserturos Judeos: ꝛ ob hoc pfect⁹ ex Egypto efferatis animis, ciuitatē quidē armis cepit. Jussit aūt milli tibus iterficere, nec parcere occurſantib⁹, ꝛ p domos ascēdētes trucidare. Fiebāt ergo cedes iuuenū ac seniorū, ꝛ mulierū ꝛ natorū exterminia virginūq; ꝛ paruulorū neces. Erāt autē toto triduo octingēta millia interfecti: quadraginta millia vincti, non minus aūt venūdati. Sed nec ista sufficiūt ausus est etiam intrare tēplum vniuersa terra sancti⁹, ¶Menelao ductore, q legū ꝛ patrie fuit ꝓditor: ꝛ sceleſtis manib⁹ sumens sancta vasa q̄ ab alijs regib⁹ ꝛ ciuitatib⁹ erāt posita ad ornatū loci ꝛ gloriam, cōtrectabat indigne ꝛ cōtaminabat. Ita alienatus mēte Antiochus, nō cōsiderabat qō ꝓpter pctā habitātiū ciuitatē modicū deus fuerat iratus: ꝓpter qō accidit circa locū despectio. alioquin, nisi cōtigiſſet eos multis peccatis esse inuolutos: sicut ¶Heliodorus qui missus est a Seleuco rege ad expoliendū erariū, etiam hic statim aduenies flagellat⁹, ꝛ repulsus vtiq; fuiſſet ab audacia. Verū nō ꝓpter locū, gētē, ſz ꝓpter gētē, locū de⁹ elegit. Jdeoq; ꝛ ipse locus particeps fact⁹ est ꝑpli malorꝫ, postea autē fiet socius bonorū. ꝛ qui derelict⁹ in ira dei oīpotentis est, iterū in magni dei recōciliatione cum summa gloria exaltabitur. Igitur Antiochus mille ꝛ octingētis ablatis de tēplo talētis, velociter Antiochiam regressus est, existimās se pro superbia terrā ad nauigādū, pelagus vo aditer agendū deducturū ꝓpter mētis elationē. Reliquit aūt ꝛ prepositos ad affligēdā gentem: Jerosolymis quidē ¶Philippū genere ¶Phrygē, moribus crudeliorē eo ipso a quo cōstitutus est: in Garizim autē Andronicū ꝛ ¶Menelaum, q grauius q̄ ceteri imminebāt ciuibus. Cūq; apposit⁹ esset contra Judeos, misit odiosum principem Apollonū cū exercitu viginti ꝛ duobus millib⁹, precipiens ei omnes prefecte etatis interficere, mulieres ac iuuenes vendere. Qui cū veniſſet Jerosolymā, pacem simulās, quieuit vsq; ad die sanctum sabbathi: ꝛ tūc feriatis Judeis, arma capere suis ꝓcepit. Omneq; simul q ad spectaculū ꝓcesserāt, trucidauit: ꝛ ciuitatē cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Judas autem ¶Machabeus, qui decimus fuerat succeſſerat in desertū locum, ibiq; inter feras vitam in montibus cum suis agebat: ꝛ feni cibi vescentes demorabātur, ne participes essent coinquinationis.

¶Misit rex vt Judei cōpellerentur a lege dei ꝛ contaminare templum: templum luxuriatur ꝛ commessationibus impletur: Judei ad idolorum sacrificia coguntur: de passione duarum mulierum cum infantibus ꝛ eorum quitgne exusti sunt: interponitur hic quedam exhortatio tribulatorum: de passione eleazari. Caput. vj.

SEd non post multum temporis misit rex senem quēdam Antiochenum: qui cōpelleret iudeos vt se trāsferrent a patrijs ꝛ dei legibus: contaminare etiam quod in Jerosolymis erat templum, ꝛ cognominare Jouis Olympij: ꝛ in Garizij, prout erant hi qui locum inhabitabant, Jouis hospitalis. ¶Pessima autem et vniuersis grauis erat malorum incursio. nam templum luxuria ꝛ commessationibus gentiū erat plenum, et scortantium cum meretricibus, sacratisq; edibus mulieres se vltro ingerebant, intro ferentes ea que nō licebat. Altare etiam plenum erat illicitis, que legibus prohibebantur. Neq; autem sabbatha custodiebantur, neq; dies solennes patrij seruabantur, nec simpliciter Judeū se esse quisq̄ cōfitebatur. Ducebātur autem cū amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia. ꝛ cū Liberi sa-

cra celebrarent, cogebãt hedera coronati. Libero circũire. Decretũ aũt exijt in primas gentiliũ ciuitates, suggerentibus Ptolemeis, vt pari modo & ipsi aduersus Judeos agerẽt, vt sacrificarẽt: eosaũt qui nollẽt trãsire ad instituta gentiliũ, interficerẽt. erat ergo videre miseriã. Due em̃ mulieres delate sunt natos suos circũcidisse: q̃s infantibus ad vbera suspẽsis, cũ publice p ciuitatẽ circũduxissent, p muros ꝓcipitauerũt. Alij vo ad primas coeũtes spelũcas, et latẽter sabbati diẽ celebrãtes, cũ idicati essent Philippo, flãmis succensi sunt: eo q̃ verebanť propter religionẽ & obseruantiã, manu sibimet auxiliũ ferre. Obsecro autẽ eos, q hũc libũ lecturi sunt ne abhorrescãt ꝓpter aduersos casus, sed reputent ea q̃ acciderunt, non ad interitum, sed ad correptionẽ esse generis nr̃i. Etenim multo tpe non sinere peccatoribus ex snĩa agere, sz statim vltiones adhibere: magni beneficij est indicium. Non em̃ sicut in alijs nationibus dñs patiẽter expectat, vt eas cuz iudicij dies aduenerit, in plenitudine pctõꝝ puniat: ita & in nobis statuit, vt peccatis nostris in finẽ deuolutis, ita demũ in nos vindicet. Propẽ q̃ nũq̃ q̃dẽ a nobis misericordiã suã amouet: corripiens vero in aduersis pp̃m suũ non derelinquit. Sed hec nobis ad cõmonitionẽ legẽtiũ dicta sint paucis. Jã autẽ venien-
dum est ad narrationẽ. Jgitur Eleazarus vnus de primoribus scribarũ vir etate ꝓuectus, & vultu decorus, apto ore
Leuitl. xj.a. bians cõpellebať carnẽ porcinam manducare. At ille glorioſissimam mortẽ magis q̃ odibilẽ vitã cõplectens, volũtarie ꝓcibat ad supplicium. Jntuens aũt quẽadmodum oporteret accedere: patienter sustinens: destinauit non admittere illicita propter vite amorem. Hi autẽ qui astabãt, iniqua miseratione cõmoti, ꝓpter antiquã viri amicitiam, tollẽtes eũ secreto rogabant afferri carnes, q̃bus vesci ei licebat, vt simularetur mãducasse, sicut rex imperauerat de sacrificij carnib⁹: vt hoc facto a morte liberareť. & ꝓpter veterẽ viri amicitiã hãc in eo faciebãt humanitatem. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminẽtiã dignã, et ingenite nobilitatis canicĩe, atq̃ a puero optime q̃uersationis actus, & ẽm sancte & a deo cõdite legis constituta: rñdit
F cito, dicẽs ꝓmitti se velle in infernũ. Nõ em̃ etatis nostre dignũ est, inquit, fingere: vt multi adolescẽtes, arbitrantes Eleazarũ nonaginta annorũ trãsisse ad vitã alienigenarũ, & ipsi ꝓpter meã simulationẽ, & ꝓpter modicũ corruptibilis vite tẽpus decipianť, & per hoc maculã atq̃ execrationẽ mee senectuti conquirã. Nam & si in presenti tempore supplicijs hominũ eripiar: sed manum omnipotentis nec viuus, nec defunctus effugiam. Quã obrẽ fortiter vita excedendo, senectute quidẽ dignus apparebo: adolescentibus autem exemplũ forte relinquã, si prompto aĩo, ac fortiter
G ꝓ grauissimis ac sanctissimis legib⁹ honesta morte perfungar. His dictis cõfestim ad supplicium trahebatur. Hi autẽ qui eũ ducebãt, & pauloante fuerãt mitiores, in irã cõuersi sunt ꝓpter sermones ab eo dictos, quos illi p arrogantiaz ꝓlatos arbitrabanť. Sz cũ plagis perimereť, ingemuit, et dixit, Dñe qui habes sctãm sciam, manifeste tu scis quia cum a morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores: ẽm animam vero ꝓpter timorem tuum libenter hec patior. Et iste quidem hoc modo vita decessit, non solum iuuenibus, sed & vniuerse genti memoriam mortis sue ad exemplum virtutis & fortitudinis derelinquens.

De passione septem fratrum & matris eorum. Cap. vij.

A Contigit aũt septẽ fratres vna cũ matre sua apprehensos compelli a rege edere ꝛ fas carnes porcinas flagris & taureis cruciatos. Unus aũt ex illis q erat primus sic ait, Quid q̃ris, & quid vis discere a nobis? parati sumus mori magis quam patrias et dei leges preuaricari. Jratus itaq̃ rex, iussit sartagines & ollas eneas succẽdi. Quibus statim succensis, iussit ei qui prior fuerat locutus, amputari linguam: et cute capitis abstracta, summas quoq̃ manus & pedes ei prescindi, ceteris eius fratribus & matre inspicientibus. Et cum iam per omnia inutilis factus esset, iussit ignem admoueri, & adhuc spirãtem torreri in sartagine: in qua cũ diu cruciaretur, ceteri vna cũ matre inuicẽ se hortabantur mori fortiter, dicẽtes, Dñs deus aspiciet veritatẽ, & cõsolabit in nobis, quẽadmodũ in ꝓtectatione cantici declarauit Moyses: & in seruis suis cõsolabitur. Mortuo itaq̃ illo hoc primo hocmodo, sequentẽ deducebãt ad illudẽdũ: & cute capitis eius cũ capillis abstracta, interrogabãt si manducaret priusq̃ toto corpore per mẽbra singula punireť. At ille respondens patria voce, dixit, Nõ faciã. Propter q̃ iste sequẽti loco primi tormẽta suscepit: & in vltimo spiritu cõstitutus, sic ait, Tu quidem scelestissime in pñti vita nos perdis: sed rex mundi defunctos nos p suis legibus, in eterne vite resurrectione suscitabit. Post hũc tertius illudiť, & lingua postulat⁹ cito ꝓtulit, & manus constãter extẽdit: et cuz fiducia ait, E celo ista possideo, sz ꝓpter dei leges nũc hec ipsa despicio, quoniã ab ipso me ea recepturũ spero. ita vt rex, & qui cum ipso erant, mirarent adolescẽtis animũ, q̃ tanquam nihilum duceret cruciatus. Et hoc ita defuncto, quartum vexabant similiter torquẽtes. Et cum iã esset ad mortem, sic ait, Poti⁹ est ab hominib⁹ morti datos spem expectare a deo, iterũ ab ipso resuscitãdos. tibi enim, resurrectio ad vitã nõ erit. Et cum admouissent quintum, vexabant eũ. At ille respiciens in eum, dixit, Potestatem inter homines habẽs, cum sis corruptibilis, facis q̃ vis: noli autẽ putare genus nostrũ a deo esse derelictũ. tu autẽ patiẽter sustine, & videbis magnam potestatem ipsius, qualiter te & semẽ tuum torquebit. Post hunc ducebãt sextum, & is mori incipiẽs, sic ait, Noli frustra errare: nos emz ꝓpter nosmetipsos hoc patimur, peccãtes in deũ nostrũ, & digna admiratione facta sunt in nobis. tu autez ne existimes tibi impugne futurũ, q̃ cõtra deũ pugnare tẽtaueris. Supra modũ aũt mater mirabilis, & bonorũ memoria digna, que pereũtes septẽ filios sub vnius diei tpe cõspiciẽs, bono animo ferebat ꝓpter spem quã in deo habebat. singulos illorum hortabať voce patria fortiter, repleta sapiẽtia: & feminee cogitationi masculinũ animũ inserẽs, dixit ad eos, Nescio qualiter in vtero meo apparuistis: neq̃ em̃ ego spũm & animã donaui vobis & vitã, & singulorũ mẽbra nõ ego ipsa cõpegi, sed enim mũdi creator, q̃ formauit hoĩs natiuitatem quiq̃ oĩm inuenit originẽ, & spũm vobis iterũ cũ misericordia reddet & vitã, sicut nũc vosmetipsos despicitis ꝓpter leges eius. Antiochus aũt cõtẽni se arbitratus, simul & exprobrãtis voce despecta, cũ adhuc adolescẽtior superesset, nõ solũ verbis hortabať, sz & cũ iuramẽto affirmabat se diuitẽ & beatum facturũ, & trãslatũ a patrijs, legib⁹ amicũ habiturũ, & res necessarias ei ꝓbiturũ. Sed ad hec cum adolescẽs neq̃q̃ inclinareť, vocauit rex matrẽ, & suadebat ei vt adolescẽti fieret in salutẽ. Cũ aũt multis eã vbis esset hortat⁹, ꝓmisit suasurã se filio suo. Jtaq̃ inclinata ad illũ, irridẽs crudelẽ tyrãnum, ait patria voce, Fili mi miserere mei, q̃ te in vtero nouẽ mẽsib⁹ portaui, & lac triẽnio dedi & alui, & in etatẽ istã perduxi. Peto nate, vt aspicias ad celuz & terrã, & ad oĩa q̃ in eis sunt: & intelligas q̃ ex nihilo fecit illa deus & hominũ gen⁹: ita fiet vt nõ timeas carnificẽ istũ, sed dignus fratribus tuis effect⁹, particeps suscipe mortẽ, vt in illa miseratione cũ fratribus tuis te recipiã. Cuz hec illa adhuc diceret, ait adolescẽs, Quẽ sustinetis? non obedio ꝓcepto regis, sz ꝓcepto legis, q̃ data est nobis p Moyſen. Tu vero q inuẽtor oĩs malitie fact⁹ es in Hebreos nõ effugies manũ dei. Nos enim ꝓ peccatis nostris hec patimur. Et si nobis ꝓpter increpationem, & correptionem dominus deus noster modicũ iratus est: sed iterũ recõciliabiť seruis suis. Tu aũt oscelestе omniũ et hominũ flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus in seruos eius inflammatus. nondum enim omnipotẽtis dei, & omnia inspicientis iudicium effugisti. Nã fratres mei modico nunc dolore sustentato, sub testamento eterne vite effecti sunt: tu vero iudicio dei iustas superbie tue penas exolues. Ego autem sicut & fratres mei aniмã & corp⁹ meũ trado ꝓ patrijs legib⁹, inuocãs deũ maturius genti nostre ꝓpitiũ fieri, teq̃z

cū tormētis ⁊ vberibus cōfiteri q̄ ipse est deꝰ solus. In me vero et in fratribꝰ meis desinet oīpotētis ira, q̄ sup oē genꝰ nr̄m iuste supducta est. Tūc rex accēsus ira, in hūc sup oēs crudeliꝰ desęuit, indigne ferēs se derisum. Et hic itaq̄ mūdus obijt, p̄ oīa in dño confidens. Nouissime autem, post filios ⁊ mater consumpta est. Igitur de sacrificijs, ⁊ de nimijs crudelitatibus satis dictum est.

¶ De iuda machabeo: mittitur nicanor impius in iudeam contra iudeos: hortatur iudas iudeos ad constantiam: nicanor cum suis vincitur a iudeis: nicanor solus fugit ad antiochum. Cap. viij.

A

Iudas vō machabeꝰ ⁊ q̄ cū illo erāt, introibāt latēter in castella: ⁊ cōuocātes cognatos, ⁊ eos q̄ pmānerāt in Judaismo assumētes, eduxerūt ad se sex millia virorꝫ. Et inuocabāt dñm vt respiceret in pplm̄ q̄ ab oībꝰ calcabaꝫ, ⁊ miserereꝫ tēplo qō ꝫta minabaꝫ ab īpijs: miserereꝫ ēt exterminio ciuitatis, q̄ esset illico cōplanāda, ⁊ vocē sanguinis ad se clamātis audiret: memorareꝫ q̄ꝫ iniq̄ssimas mortes paruulorꝫ innocētū, et blasphemias noī suo illatas, ⁊ īdignareꝫ sup his. At machabeus cōgregata multitudine, itollerabilis gētibꝰ efficiebaꝫ ira eī dñi ī misericordiā q̄uersa est. Et supueniēs castellis ⁊ ciuitatibꝰ īpromptus, succēdebat eas: ⁊ opportuna loca occupās, nō paucas hostiū strages dabat. Maxime aūt noctibꝰ ad huiuscemodi excursus ferebaꝫ, ⁊ fama vtutis eiꝰ vbiq̄ diffundebaꝫ. Videns aūt Philippꝰ paulatim virū ad pfectū venire, ac frequētiꝰ res ei cedere pspere, ad Ptolemeū ducē Celesyrie ⁊ Phenicis scripsit vt auxiliū ferret regijs negotijs. At ille velociter misit Nicanorē Patrocli de primoribꝰ amicū, datis ei de pmistis gētibus, armatis nō minꝰ viginti millibꝰ, vt vniuersum Judeorꝫ genꝰ deleret, adiūcto ei ⁊ Gorgia viro militari, ⁊ ī bellicis rebꝰ experiētissimo. Cōstituit aūt Nicanor, vt regi tributuꝫ q̄ō Romanis erat dādū, duo millia talentorū de captiuitate Judeorꝫ suppleret, Statimq̄ ad maritimas ciuitates misit, cōuocās ad coemptionē Judaicorꝫ mācipiorꝫ, pmittēs se nonaginta mācipia talēto distracturū, nō respicīēs advī dictam q̄ eū ab oīpotēte eēt cōsecutura. Judas aūt vbi cōperit, īdicauit his q̄ secū erāt Judeis, Nicanoris aductū. Ex q̄bus q̄dā formidātes, ⁊ nō credētes dei iustitie, ī fugā vertebanꝫ: alij vō si q̄d eis superat vēdebāt, simulq̄ dñm deꝓcabanꝫ vt eriperet eos ab īpio Nicanore, q̄ eos pmulq̄ cominus veniret, vēdiderat. ⁊ si nō ꝓpter eos ꝓpter testmtū q̄ erat ad patres eorꝫ, ⁊ ꝓpter inuocationē sancti ⁊ magnifici noīs eiꝰ sup ipsos. Cōuocatis āt machabeꝰ septē millibꝰ, q̄ cū ipso erāt, rogabat ne hostibꝰ recōciliarenꝫ, neq̄ metuerēt iniquā veniētiū aduersum se hostiū mltitudine, sꝫ fortiter cōtenderēt: aūt oculos habētes cōtumeliā q̄ loco sancto ab his iniuste eēt illata, itēq̄ ⁊ ludibrio habite ciuitatis iniuriā: adhuc etiā veterū īstituta cōuulsa. Nā illi qdē armis cōfidunt, ait, simul ⁊ audacia: nos aūt ī oīpotēte dño q̄ pōt ⁊ veniētes aduersum nos, ⁊ vniuersum mūdū vno nutu delere, cōfidimꝰ. Admonuit āt eos ⁊ de auxilijs dei, q̄ facta sūt erga parētes: ⁊ q̄ō sub Sennacherib centuꝫ octogintaq̄nq̄ millia perierūt: ⁊ de prelio q̄ō eis aduersus Galatas fuit ī Babylonia, vt oēs vbi ad rē vētū est Macedonibꝰ socijs hesitātibꝰ, ipsi sex millia soli peremerūt cētū viginti millia, pp auxiliū illis datū de celo, ⁊ bñficia pro his plurima cōsecuti sunt. His vbis cōstātes effecti sunt, ⁊ plegibꝰ ⁊ patria mori parati. Cōstituit itaq̄ fratres suos duces vtriq̄ ordini, Simonē, ⁊ Josephū, ⁊ Jonathā, subiectis vnicuiq̄ millenis et q̄ngētenis. Ad hꝫ ēt ab Esdra lecto illis sancto libro, ⁊ dato signo adiutorij dei, ī prima acie ipse dux cōmisit cū Nicanore. Et facto sibi adiutore oīpotēte interfecerūt sup nouē millia hoīm: maiorē aūt partē exercitꝰ Nicanoris vulneribꝰ debilē factā fugere cōpulerūt. Pecunijs vō eorꝫ q̄ ad emptionē ipsorꝫ venerant sublatis, ipsos vsquequaq̄ psecuti sūt: sꝫ reuersi sūt ora cōclusi. nā erat aūt sabbathū: quā ob cāz pseuerauerūt īsequētes. Arma aūt ipsorꝫ ⁊ spolia cōgregātes, sabbathum agebant: bñdicētes dñm q̄ liberauit eos in isto die, misericordie initium stillās in eos. Post sabbathū vō debilibꝰ, ⁊ orphanis, ⁊ viduis diuisērūt spolia: ⁊ residua ipsi cū suis habuere. His itaq̄ gestis, ⁊ cōmuniter ab oībꝰ facta obsecratione, misericordē dñm postulabāt vt in finē seruis suis reconciliareꝫ. Et ex his q̄ cū Thimotheo ⁊ Bacchide erant ꝫ se cōtēdētes, sup viginti millia interfecerūt, ⁊ munitiōes excelsas obtinuerūt: ⁊ plures predas diuiserunt, equā portionē debilibꝰ, pupillis ⁊ viduis, sꝫ ⁊ senioribꝰ faciētes. Et cū arma eorꝫ diligēter collegissent, oīa cōposuerūt in locis opportunis, residua vō spolia Jerosolymam detulerūt: ⁊ Philarchē q̄ cū Timotheo erat, iterfecerūt virū scelestū, q̄ in multis Judeos afflixerat. Et cū epinicia agerēt ī Jerosolymis, eos q̄ sacras ianuas incēderūt, id est Callisthenē, cū in quoddā domiciliū refugissent, incēderūt, digna eis mercede ꝓ impietatibꝰ suis reddita. Facinorosissimus āt Nicanor, q̄ mille negotiātes ad Judeorꝫ vēditionē adduxerat, hūiliatus auxilio dñi ab his quos nullos existimauerat: deposita veste gloríe, p̄ mediterranea fugiēs, solus venit Antiochiā, summā infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus. Et q̄ promiserat Romanis se tributum restituere de captiuitate Jerosolymorū, predicabat nūc ꝓtectorem deum habere Judeos, ⁊ ob ipsum inuulnerabiles esse, eo q̄ sequerentur leges ab ipso constitutas.

B

C

D

E

¶ Antiochus apud persipolim victus est: percutit dominus antiochum plaga cum persequeretur iudeos antiochus in pentis positus egit pniam de morte antiochi. Cap. ix.

A

Odē tēpore Antiochꝰ inhoneste reuertebaꝫ de Perside. Intrauerat eī in eā q̄ ōr Persepolis ⁊ tentauit expoliare tēplū, ⁊ ciuitatē opprimere: sed multitudine ad arma cōcurrēte, in fugaꝫ versi sunt. ⁊ ita cōtigit, vt Antiochꝰ post fugā turpiter rediret. Et cū venisset circa Echatanā recognouit que erga Nicanorem ⁊ Timotheū gesta sunt. Elatus autez in ira, arbitrabaꝫ se iniurią illorꝫ qui se fugauerāt posse in Judeos retorquere: ideoq̄ iussit agitari currum suum, sine intermissione agens iter, celesti eum iudicio perurgente, eo q̄ō ita superbe locutus est se venturum Jerosolymam, et congeriē sepulchꝝ Judeorum eam facturum. Sed qui vniuersa conspicit dominus deus Jsrael, percussit eum insanabili ⁊ inuisibili plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermonē, apprehēdit eum dolor dirus viscerū, ⁊ amara internorū tormenta. ⁊ quidē satis iuste: quippe qui multis ⁊ nouis cruciatibus aliorū torserat viscera, licet ille nullo modo a sua malitia cessaret. Super hoc autem superbia repletus, ignem spirās animo in Judeos, ⁊ precipiens accelerari negotiū, contigit illum impetu euntem de curru cadere, ⁊ graui corporis collisione mēbra vexari. Jsq̄ qui sibi videbatur etiā fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, ⁊ montium altitudines in statera appendere nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam dei virtutē in semetipso cōtestās: ita vt de corpore impij, vermes scaturirēt, ac viuētes in doloribꝰ carnes eius effluerent, odore etiā illius ⁊ fetore exercitus grauaretur. et qui pauloante sydera celi contingere se arbitrabatur eum nemo poterat ꝓpter intolerantiam fetoris portare. Hinc igitur cepit ex graui superbia deductus ad agnitionem sui venire, diuina admonitus plaga, per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus. ⁊ cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset, ita ait, Justum est subditum esse deo, et mortalem non paria deo sentire. Orabat autem hic scelestus dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus. Et ciuitatem ad quā festinans veniebat vt eam ad solum deduceret, ac sepulchrum congestorū faceret, nunc optat liberam reddere: et Judeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum, sed auibus ac feris diripiendos traditurū, ⁊ cū paruulis exterminaturum dixerat, equales nunc Athenienſibus facturum pollicet: templum etiam sanctum, quod prius expoliauerat, optimis donis ornaturum, ⁊ sancta vasa multiplicaturum, et pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis pre-

B

C

E

stāturum:

ſtaturum: ſuper hec ⁊ Judeum ſe futurū, et omnem locum terre perambulaturū et p̄dicaturū dei poteſtatē. Sed non ceſſantib⁹ doloribus (ſupuenerat enī in eū iuſtū dei iudiciū) deſperās ſcripſit ad Judeos in modū depcationis epiſtolā hec cōtinētē, Optimis ciuib⁹ Judeis plurimā ſalutē, et bñ valere, ⁊ eſſe felices, rex ⁊ p̄nceps Antiochus. Si bñ valetis, ⁊ filij vr̄i, ⁊ ſentētia vobis cūcta ſūt, maximas agimus gr̄as. Et ego in infirmitate ꝙſtitut⁹, vr̄i aūt memor benigne reuerſus de Perſidis locis, ⁊ in infirmitate graui apprehēſus, neceſſariū duxi p cōi vtilitate curā habere: nō deſperās memetipſum, ſz ſpē multā habēs effugiēdi infirmitatem. Reſpiciēs aūt qō ⁊ pater me⁹, qbus tpibus in locis ſupiorib⁹ ducebat exercitū, oſtendit q poſt ſe ſuſciperet p̄cipatū: vt ſi qd ſuū accideret, aut difficile nūtiaret, ſciētes bi q in regionib⁹ erāt, cui eēt rerū ſumma derelicta, nō turbarent. Ad hec, cōſyderās de p̄mo, potētes quoſq; ⁊ vicinos tpibus inſidiātes ⁊ euētū expectātes, deſignaui filium meū Antiochū, regē, quē ſepe recurrēs in ſupiora regna multis vr̄m cōmēdabā: ⁊ ſcripſi ad eū, q̄ ſubiecta ſunt. Oro itaq; vos, ⁊ peto memores bñficiorū publice ⁊ priuatim, vt vnuſq; ſcōſeruet fidē ad me ⁊ ad filiū meū. Cōfido enī eū modeſte ⁊ hūane acturū, ⁊ ſequētē ꝓpoſitū meū, ⁊ cō munē vobis fore. Igit̄ homicida, ⁊ blaſphemus peſſime p cuſſus ⁊ vt ipſe alios tractauerat, peregre in mōtibus, miſerabili obitu vita functus eſt. Trāſferebat aūt corp⁹ Philippus collactane⁹ eius: q metuēs filiū Antiochi, ad Ptolemeū Philometorem in Egyptum abijt.

¶ Judas Machabeus tēplū recepit ⁊ Jeruſalez: deſolennitate celebrata cum ramis palmarum: antiochi filius regnum obtinuit paternum ptolemeus veneno vitam finiuit: gorgias ſuperatus eſt per ſequens iudeos iudei idumeos ſuperant proditores interficientes timotheus fugatus eſt: ⁊ apparuerunt quinq; viri de celo venientes in auxilio iudeorum: de timotheo ⁊ ceteris occiſis his geſtis in dei in hymnis ⁊ cōfeſſionibus benedicebant dominum qui magna fecit in Jſrael. Cap. x.

MAchabeus aūt ⁊ q cū eo erāt, dñō ſe ꝓtegēte, tē plum qdē ⁊ ciuitatē recepit: aras aūt quas alie nigene p plateas extruxerant, itēq; delubra demolit⁹ eſt. ⁊ purgato tēplo, aliud altare fecerūt: ⁊ de ignitis lapidib⁹ igne cōcepto ſacrificia obtulerunt poſt bienniū, ⁊ incēſum ⁊ lucernas ⁊ panes ꝓpoſitionis poſuerūt. Quib⁹ geſtis, rogabāt dñm ꝓſtratiū terrā, ne amplius talib⁹ malis inciderēt: ſz ⁊ ſi qñ peccaſſent, vt ab ipſo miti⁹ corriperent, ⁊ nō barbaris ac blaſphemis hoib⁹ traderent. Qua die aūt tēplū ab alienigenis pollutuꝫ fuerat, contigit eadē die purificationē fieri, viceſima q̄nta mēſis, q fuit Caſleu. ⁊ cū letitia dieb⁹ octo egerūt i modū tabernaculoꝝ: recordātes qō añ modicū tpis diē ſolennē tabernaculorū in mōtib⁹, ⁊ iſpelūcis more beſtiaꝝ egerāt. Propter qō thyrſos, ⁊ ramos virides ⁊ palmas p̄ferebāt ei q ꝓſperauit mūdare locū ſuū. Et decreuerūt cōmuni p̄cepto ⁊ decreto, vniuerſe gēti Judeoꝝ oib⁹ annis agere dies iſtos. Et Antiochi qdē, q appellat⁹ eſt Nobilis, vite exceſſus ita ſe habuit. Nūc aūt de Eupatore Antiochi impij filio, q̄ geſta ſūt narrabim⁹, breuiātes mala q̄ i bellis geſta ſunt. Dic enī ſuſcepto regno, ꝙſtituit ſup negotia regni Lyſiā quēdā Phenicis ⁊ Syrie militie p̄ncipē. Nā Ptoleme⁹, q dicebat Macer, iuſti tenax erga Judeos eſſe ꝙſtituit, ⁊ p̄cipue pp iniq; tatem q̄ facta erat in eos, ⁊ pacifice agere cū eis. Sz ob hoc accuſat⁹ ab amicis apō Eupatorē, cū frequēter p̄dito⁹ audiret. eo qō Cyprū creditā ſibi a Philometore deſeruiſſet ⁊ ad Antiochū Nobilē trāſlat⁹ ēt ab eo receſſiſſet, veneno vitā finiuit. Gorgias āt cū eēt dux locoꝝ, aſſumptis aduenis frequēter Judeos debellabat. Judei vō q tenebāt opportunas munitiones, fugatos ab Jeroſolymis ſuſcipiebant, ⁊ bellare tentabant. Hi vero qui erant cum Machabeo per orationes dñm rogantes, vt eſſet ſibi adiutor, impetum fecerunt in munitiones Jdumeorū: multaq; vi inſiſtentes, loca obtinuerunt, occurrētes interemerūt, ⁊ oēs ſimul nō minus vigintiquinq; millib⁹ trucidauerūt. Quidam autem cū cōfugiſſent in duas turres valde munitas, omnem apparatum ad repugnandum habentes: Machabeus ad eorum expugnationem, relicto Simone ⁊ Joſepho, itemq; Zaccheo, eiſq; qui cū ipſis erant ſatis multis, ipſe ad eas que amplius perurgebāt, pugnas, ꝙuerſus eſt. Hi vō q cū Simone erāt, cupiditate ducti, a q̄buſdā q in turrib⁹ erāt, ſuaſi ſūt pecunia: ⁊ ſeptuaginta millib⁹ didrachmis acceptis, dimiſerūt quoſdā effugere. Cuꝫ aūt Machabeo nūtiatū eēt qō factū eſt, p̄cipibus ppli cōgregatis accuſauit qō pecunia fratres vendidiſſent, aduerſarijs eoꝝ dimiſſis. Hos igit̄ pditores factos iterfecit, ⁊ cōfeſtiꝫ duas turres occupauit. Armis aūt ac manib⁹, oīa proſpere agēdo, in duab⁹ munitionib⁹, pluſq; viginti millia pemit. Et Timothe⁹, q prius a Judeis fuerat ſuperat⁹, cōuocato exercitu pegrine mlt̄itudinis, ⁊ ꝙgregato eqtatu Aſiano aduenit, quaſi armis Judeā capturus. Machabe⁹ aūt ⁊ q cū ipſo erāt, appropinquāte illo, deprecabant dñm, caput terra aſpergētes, lumboſq; cilicijs p̄cincti, ad altaris crepidinē ꝓuoluti, vt ſibi ꝓpitius, inimicis aūt eorū eſſet inimicus, ⁊ aduerſarijs aduerſaretur, ſicut lex dicit. Et ita poſt orationē ſumptis armis, longius de ciuitate p̄cedentes, ⁊ p̄imi hoſtib⁹ effecti, reſederūt. Primo aūt ſolis ortu vtriq; cōmiſerūt: iſti qdē victorie ⁊ ꝓſperitatis ſponſorē cū virtute dñm habētes: illi aūt ducē belli aium habebant. Sz cū vehemēs pugna eēt, apparuerūt aduerſarijs de celo viri q̄tuor in eq̄s, frenis aureis decori, ducatū Judeis p̄ſtātes: ex qb⁹ duo Machabeū mediū habētes, armis ſuis circūſeptū incolumē cōſeruabāt: in aduerſarios āt tela, et fulmina iaciebāt, ex quo ⁊ cecitate cōfuſi, ⁊ repleti pturbatione cadebāt. Interfecti ſūt aūt viginti millia q̄ngēti, ⁊ equites ſexcēti. Timothe⁹ vō cōfugit in Gazarā p̄ſidiū munitū, cui p̄erat Chereas. Machabe⁹ aūt, et q cū eo erant, letātes obſederūt p̄ſidiū diebus q̄tuor. At ibi q int⁹ erāt loci firmitate cōfiſi, ſupra modū maledicebant, ⁊ ſermones nefandos iactabāt. Sz cū dies q̄nta illuceſceret, viginti iuuenes, ex his q cū Machabeo erāt, accēſi aīs pp blaſphemiam, viriliter acceſſerūt ad murū, ⁊ feroci aīo incedentes aſcēdebāt: ſz ⁊ alij ſil̄r aſcēdētes, turres, portaſq; ſuccēdere aggreſſi ſunt, atq; ipſos maledicos vivos concremare. Per cōtinuū aūt bidu ū p̄ſidio vaſtato, Timotheū occultantē ſe in quodā repertū loco peremerūt: ⁊ fratrē illi⁹ Chereā, ⁊ Apollophanē occiderunt. Quibus geſtis, in hymnis ⁊ confeſſionibus benedicebāt dñm, qui magna fecit in Jſrael, ⁊ victoriam dedit illis.

¶ Conatur Lyſias expugnare Iudeos: et ſacerdotium facere venale ſingulis annis: mittitur a deo iudeis eques in veſte candida in adiutorium: Lyſias in fugam conuerſus cum iudeis querit habere amicitiam mittens eis epiſtolas: de pactionibus antiochi ⁊ romanorum cum iudeis. Cap. xj.

SEd paruo poſt tempore, Lyſias procurator regis, ⁊ propinquus, ac negotiorum prepoſitus, grauiter ferens de his que acciderant: cōgregatus octoginta millibus ⁊ equitatu vniuerſo veniebat aduerſus Judeos, exiſtimans ſe ciuitatem quidem captā gentibus habitaculū facturū, tēplū vero in pecunie queſtū, ſicut cetera de lubra gētiū habiturū, ⁊ per ſingulos annos venale ſacerdotium: nuſq; recogitans dei poteſtatem, ſed mēte effrenatus in multitudine peditum, ⁊ in millibus equitum, ⁊ in octoginta elephantis confidebat. Ingreſſus autem Judeam, ⁊ appropiās Bethſure, que erat in anguſto loco ab Jeroſolyma, interuallo quinq; ſtadiorum, illud preſidium expugnabat. At autem Machabe⁹ et qui cum eo erant, cognouerunt expugnari preſidia, cum fletu et lachrymis rogabant dominum, ⁊ omnis turba ſimul, vt bonum angelum mitteret ad ſalutem Jſrael. Et ipſe primus Machabeus ſumptis armis, ceteros adhortatus eſt ſimul ſecum periculū ſubire, et ferre auxilium fratrib⁹ ſuis. Cū q̄ pariter p̄opto animo p̄cederēt, Jeroſolymis apparuit p̄cedēs eos eques in veſte cādida, armis aureis haſtā vibrās. Tūc oēs ſimul bñdixerūt miſericordē dñm, ⁊ cōualuerūt animis: nō ſolū hoīes, ſz ⁊ beſtias fero

C cissimas, ⁊ muros ferreos parati penetrare. Ybat igit̃ p̃ō-
pti, de celo habẽtes adiutorẽ, ⁊ miserãtẽ sup eos dñz. Leo
nũ aũt more ipetu irruẽtes in hostes, pstrauerũt ex eis vn-
decim millia peditũ, ⁊ eqtũ mille sexcẽtos: vniuersos aũt i
fugã verterũt, plures aũt ex eis vulnerati nudi euaserunt.
Sz ⁊ ipse Lysias turpiter fugiẽs euasit. Et q̃ nõ insensat⁹
erat, secũ ipse reputãs factã erga se diminutionẽ, ⁊ intelli-
gẽs inuictos esse Hebreos, oĩpotẽtis dei auxilio inniten-
tes, misit ad eos: p̃misitq; se cõsensurũ oĩb⁹ q̃ iusta sunt, et
D regẽ cõpulsurũ amicũ fieri. Annuit aũt ad Machabeus preci
bus Lysie, in oĩb⁹ vtilitati cõsulẽs: ⁊ quecũq; ad Machabe⁹
scripsit Lysie de Judeis, ea rex concessit. Nam erãt scripte
Judeis epistole, a Lysia figdẽ, hũc modũ contin̄etes, Ly
sias pp̃lo Judeor̃ salutẽ. Johannes ⁊ Absesalom q̃ missi
fuerãt a vobis, tradẽtes scripta postulabãt vt ea q̃ p̃ illos
significabant, implerẽ. Quecũq; igit̃ regi potuerũt pferri,
exposui: ⁊ q̃ res permittebat, cõcessit. Si igit̃ in negotijs fi
dem cõseruaueritis, etiã deinceps bonorũ vobis cã esse tẽ-
tabo. De ceter̃ aũt p̃ singula verba mãdaui ⁊ istis ⁊ his q̃
E a me missi sunt colloq̃ vobiscũ. Bene valete. Anno centesi-
mo quadragesimooctauo mẽsis Dioscori, die vicesima et
q̃rta. Regis aũt epistola, ista cõtinebat, Rex Antiochus
Lysie fratri salutẽ. Patre nr̃o inter deos trãslato, nos vo-
lẽtes eos q̃ sunt in regno nr̃o sine tumultu agere, et rebus
suis adhibere diligentiã, audiuim⁹ Judeos nõ consensisse
patri meo vt trãsferrent̃ ad ritum Grecorũ, sz tenere velle
suũ institutũ, ac ꝓpterea postulare a nobis p̃cedi sibi legi-
tima sua. Volẽtes igit̃ hãc q̃z gẽtẽ getã esse, statuẽtes indi
cauim⁹ tẽplũ restitui illis, vt agerẽt p̃m suorũ maiorũ p̃suе
tudinem. Bene igitur feceris, si miseris ad eos, ⁊ dexteram
F dederis: vt cognita nr̃a, volũtate, bono aĩo sint, ⁊ vtilitati
bus proprijs deseruiãt. Ad Judeos vero regis epistola ta
lis erat, Rex Antiochus senatui Judeorũ, ⁊ ceteris Ju-
deis salutẽ. Si valetis, sic estis vt volum⁹: sz ⁊ ipsi bñ vale
mus. Adijt nos Menelaus dicẽs velle vos descendere ad
vestros q̃ sunt apud nos. Vbis igit̃ q̃ cõmeãt vsq; ad diem
tricesimũ mẽsis Xãthici, dam⁹ dextras securitatis, vt Ju
daicis vtant̃ cibis, ⁊ legib⁹ suis, sicut ⁊ prius: ⁊ nemo eorũ
G vllo modo molestiã patiat̃ de his q̃ per ignorãtiã gesta sũt.
Misim⁹ aũt ⁊ Menelaũ, q̃ vos alloquat̃. Valete. Anno
cẽtesimo quadragesimooctauo, Xanthici mẽsis q̃ntadeci
ma die. Miserũt aũt et Romani epistolã ita se habẽtẽ,
Quintus Memmius, ⁊ Titus Manilius legati Roma
norũ, pp̃lo Judeor̃ salutẽ. De his q̃ Lysias cognatus re
gis cõcessit vobis, ⁊ nos cõcessimus. De q̃bus aũt ad re
gẽ iudicauit referẽdũ, ꝓfestim aliquẽ mittite, diligẽtius in
ter vos cõferentes: vt decernam⁹, sicut cõgruit vobis. nos
eñ Antiochiã accedimus. Jdeoq; festinate rescribere, vt
nos q̃z sciam⁹ cui⁹ estis volũtatis. Bñ valete. Anno cẽte-
simo q̃dragesimooctauo, q̃ntadecima die mẽsis Xanthici.

¶ Joppite dolo occiderunt iudeos ducẽtos ⁊ hos vindicauit iu-
das: de arabũ viris deuictis: Timotheus a iuda expugnat̃ ⁊ viuus
mittitur propter fratrum salutem: de prelijs iude machabei: pugna
iudas cum gorgia quo fugiente exercitu eius fuga incussa occisi
sunt iudei qui donaria idolorum asportauerunt sub tunicis: de sacri
ficio pro defunctis oblato. de spe resurrectionis. Cap. xij.

A Jis factis pactionib⁹, Lysias pgebat ad regẽ,
Judei aũt agriculture operam dabãt. Sed hi q̃
resederant Timotheus ⁊ Apollonius Gennei
filius, sz ⁊ Hieronym⁹, ⁊ Demophõ, sup hos
⁊ Nicanor Cypriarches, nõ sinebant eos in silẽtio agere, ⁊
quiete. Joppite vero tale quoddã flagitiũ perpetrarunt.
rogauerũt Judeos cũ qb⁹ habitabãt, ascendere scaphas,
quas parauerant, cũ vxorib⁹, ⁊ filijs, quasi nullis inimici-
tijs inter eos subiacẽtibus. Secũdũ cõmune itaq; decretũ
ciuitatis, ⁊ ipsis acqescentibus, pacisq; causa nihil suspe-
ctum habentibus: cum in altum processissent submersẽrũt
nõ minus ducentos. Quã crudelitatẽ Judas in sue gẽtis
homines factam vt cognouit, precepit viris qui erant cum
ipo: ⁊ inuocato iusto iudice deo, venit aduersus interfecto
res fratrum, ⁊ portum quidẽ nocte succẽdit, scaphas exus-
sit, eos autem qui ab igne refugerant, gladio peremit. Et
cum hec ita egisset, discessit quasi iterum reuersurus, et vni
uersos Joppitas eradicaturus. Sed cũ cognouisset ⁊ eos B
qui erant Jamnie, velle pari modo facere habitantibus se
cum Judeis, Jamnitis quoq; nocte superuenit, ⁊ portum
cum nauibus succendit, ita vt lumen ignis appareret Je-
rosolymis a stadijs ducentis quadraginta. Jnde cum iam
abissent nouem stadijs, ⁊ iter facerent ad Timotheum, cõ-
miserunt cum eo Arabes quinq; millia viri, ⁊ equites qn
genti. Cum q̃ pugna valida fieret, et auxilio dei prospere
cessisset, residui Arabes victi, petebant a Juda dextras si
bi dari, promittentes se pascua daturos, ⁊ in ceteris profu
turos. Judas autem arbitratus vere in multis eos vtiles,
promisit pacem: dextrisq; acceptis, discessere ad taberna-
cula sua. Aggressus est autem et ciuitatem quãdam firmã
põtibus murisq; circumseptam, que a turbis habitabatur
gentium promiscuarũ, cui nomen Caspin. Ibi vero qui in C
tus erant confidentes in stabilitate murorũ ⁊ apparatu ali
moniarum, remissius agebant, maledictis lacessentes Ju
dam, ac blasphemantes, ac loquentes que fas nõ est. Ma
chabeus aũt inuocato magno mũdi principe, qui sine arie
tibus ⁊ machinis tẽporibus Jesu precipitauit Jericho, ir
ruit ferociter muris: ⁊ capta ciuitate per domini volunta- Josue
tem innumerabiles cedes fecit, ita vt adiacens stagnum sta vj.c.
diorum duorum latitudinis sanguine interfectorum fluere
videretur. Jnde discesserũt stadia septingenta quinquagin
ta, ⁊ venerunt in Characa ad eos qui dicuntur Tubianei,
Judeos: ⁊ Timotheum quidem in illis locis non compre
henderunt, nulloq; negotio perfecto regressus est, relicto in
quodam loco firmissimo presidio. Dositheus autẽ ⁊ So-
sipater, qui erant duces cum Machabeo, peremerunt a
Timotheo relictos in presidio, decẽ millia viros. At Ma
chabeus ordinatis circũ se sex millibus, ⁊ constitutis p co-
hortes, aduersus Timotheum processit, habentem secum
centum viginti millia peditũ, equitumq; duo millia quin- D
gentos. Cognito aũt Jude aduentu Timotheus premisit
mulieres ⁊ filios ⁊ reliquum apparatum, in presidiũ quod
Carnion dicitur erat enim in expugnabile, ⁊ accessu diffi-
cile propter locorũ angustias. Cumq; cohors Jude ꝓma
apparuisset, timor hostib⁹ incussus est, ex presentia dei qui
vniuersa conspicit: ⁊ in fugã versi sunt, alius ab alio, ita vt
magis a suis deijcerentur, ⁊ gladiorũ suorũ ictibus debili-
tarentur. Judas aũt vehemẽter instabat puniẽs prophа-
nos, ⁊ prostrauit ex eis triginta millia virorum. Jpse vero
Timotheus incidit in partes Dosithei ⁊ Sosipatris: et
multis pcibus postulabat, vt viuus dimitteret̃, eo q̃ mul
torum ex Judeis parentes haberet, ac fratres, quos mor-
te eius decipi eueniret. Et cũ fidẽ dedisset restituturum se
eos secundum cõstitutũ, illesum eũ dimiserunt propter fra
trum salutẽ. Judas autẽ regressus est a Carnion, interfe- E
ctis viginti quinq; milib⁹ q̃ Post horũ fugam et necẽ, mouit
exercitũ ad Ephron ciuitatẽ munitã, in qua multitudo di-
uersarum gentiũ habitabat: ⁊ robusti iuuenes p̃ muris cõ-
sistentes fortiter repugnabãt: in hac autẽ machine multe, et
telorũ erat apparatus. Sed cũ omnipotẽtẽ inuocassent, q̃
potestate sua vires hostium confringit, ceperunt ciuitatem:
⁊ ex eis qui intus erant, viginti q̃nq; millia p̃strauerũt. Jn-
de ad ciuitatem Scythарum abierunt, que ab Jerosoly-
mis sexcẽtis stadijs aberat. Contestantibus aũt his q̃ apõ
Scythopolitas erant Judeis, q̃ benigne ab eis haberen-
tur, etiam tempоribus infelicitatis quod modeste secũ ege
rint: gratias agẽtes eis, ⁊ exhortati etiã de cetero erga ge-
nus suum benignos esse, venerunt Jerosolymã die solẽni
septimanarum instante. Et post pẽtecostẽ abierunt contra
Gorgiã prepositum Jdumee. Exiuit autem cũ peditibus
tribus millibus, ⁊ equitibus q̃dringentis. Quibus congres-
sis, cõtigit paucos ruere Judeor̃. Dositheus vero quidã
de Bacenoris eques, vir fortis, Gorgiã tenebat: ⁊ cũ vel- F
let illũ capere viuum, eques quidam de Thracibus irruit
in eũ, humerũq; ei⁹ amputauit: atq; ita Gorgias effugit i

Maresa. At illis qui cū Eldrin erat, diutius pugnatib⁹ z fatigatis, inuocauit Judas dominum adiutorem, z ducē belli fieri: incipiēs voce patria, z cū hymnis clamorē extollēs fugā Gorgie militib⁹ iecussit. Judas aūt collecto exercitu venit ī ciuitatē Odollā. z cū septima dies superueniret ſm ꝯsuetudinē purificati, ī eodē loco sabbathū egerūt. Et sequēti die venit cū suis Judas, vt corpora ꝓstratoꝝ tolleret, z cū parētibus poneret in sepulchris paternis. Inuenerūt aūt sub tunicis interfectorum de donarijs idoloꝝ, que apud Jamniā fuerūt, a qbus lex ꝓhibet Judeos: oībus ergo manifestū factū est ob hāc causam eos corruisse. Oēs ita qꝫ benedixerūt iustū iudiciū dñi, qui occulta fecerat manifesta. Atqꝫ ita ad preces cōuersi, rogauerunt vt id qō factum erat delictū, obliuioni traderet. At vero fortissimus Judas hortabat populū cōseruare se sine peccato, sub oculis videntes que facta sunt ꝓ peccatis eorum qui ꝓstrati sunt. Et facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymā offerri pro peccatis mortuorum sacrificiū, bene z religiose de resurrectione cogitās. (Nisi ei eos qui ceciderāt, resurrecturos speraret, superfluū videretur z vanū orare ꝓ mortuis) z qz consyderabat q hi q cū pietate dormitionem acceperant, optimā haberēt repositam gratiam. Sancta ergo z salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt a peccatis soluantur.

¶ Venit antiochus contra iudeam: menelaus preuaricator occiditur: occidit iudas in castris antiochi quatuor milia z maximum elephantorum: antiochus victus tradidit iude ptolemaidem ptolomenses egreferentes lysias alloquitur. Cap. xiij.

Anno centesimo quadragesimonono, cognouit Judas Antiochū Eupatorē venire cū multitudine aduersus Judeā, z cū eo Lysiā ꝓcuratorē z prepositū negotiorū, secū habētē peditū cētū decē millia, z equitū qnqz millia, z elephātos vigitiduos, curr⁹ cū falcib⁹ trecētos. Cōmiscuit aūt se illis z Menelaꝰ z cū multa fallacia deprecabat Antiochū, nō ꝓ patria salute, sz sperās se cōstitui in principatū. Sz rex regū suscitauit animos Antiochi in peccatorē: z suggerēte Lysia hūc esse causam oīm malorū, iussit vt eis est cōsuetudo, apprehēsum in eodē loco necari. Erat aūt in eodē loco turris qn quaginta cubitorū, aggestū vndiqz habēs cineris, hec prospectum habebat in preceps. inde in cinerē deijci iussit sacrilegū, oībus eū ꝓpellētibus ad interitū. Et tali lege preuaricatorem legis contigit mori, nec terre dari Menelaū. Et quidē satis iuste. nā qz multa erga arā delicta cōmisit, cuius ignis z cinis erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus est. Sed rex mēte effrenatus veniebat, nequiorem se patre suo Judeis ostēsurus. Quibus Judas cognitis, ꝑcepit pplo vt die ac nocte dñm inuocarēt, quo sicut semp z nūc adiuuaret eos: qppe q lege z patria, et sanctoqz tēplo priuari verereñ, ac pplm q nuper paululū respirasset, ne ineret blasphemis rursus nationibus subdi. Oībus itaqz simul id faciētib⁹, z petētibus a dño misericordiā cū fletu et ieiunijs p triduū ꝯtinuū ꝓstratis, hortat⁹ est eos Judas, vt se prepararēt. ipse vero cū senioribus cogitauit pri⁹ quā rex admoueret exercitū ad Judeā, z obtineret ciuitatem, exire, z dñi iudicio cōmittere exitū rei. Dās itaqz potestatem oīm deo mūdi creatori, z hortat⁹ suos vt fortiter dimicarent, z vsqz ad mortē p legib⁹, tēplo, ciuitate, patria, z ciuibus starēt: circa Modin exercitū ꝯstituit. Et dato signo suis dei victorie inuenib⁹ fortissimis electus, nocte aggressus aulā regiā, in castris ītrfecit viros q̄tuordecim millia z maximū elephātorū cū his q sup positi fuerāt: sūmoqz metu ac ꝓturbatione hostiū castra repleuerūt, rebusqz ꝓspere gestis abierūt. Hoc aūt factū est die illucescēte, adiuuante eū dñi ꝓtectione. Sz rex accepto gustu audacie Judeorū arte difficultatē locoꝝ tētabat: z Bethsure q̄ erat Judeoꝝ ꝓsidium munitū, castra admouebat: sed fugabat, impingebat, minorabat. His aūt q intus erant, Judas necessaria mittebat. Enūtiauit autē mysteria hostib⁹ rhodocus qdā de Judaico exercitu, q requisitus comprehēsus est, z conclusus. Iterum rex sermonē habuit ad eos q erat in Bethsuris. de terā dedit. accepit. abijt. cōmisit cū Juda: supat⁹ est. Ut aūt cognouit rebellasse Philippum Antiochie, q relictus erat sup negotia, mēte cōsternat⁹ Judeos depcās: subditusqz eis iurat de oībus qbus iustū visum est: z reconciliat⁹ obtulit sacrificiū, honorauit tēplū, munera posuit. Machabeū amplexat⁹ est, et fecit eū a Ptolemaide vsqz ad Gerrenos ducē z principē. Ut aūt venit Ptolemaidā, grauiter ferebāt Ptolemēses amicitie quētionē, indignātes ne forte fedus irrūperēt. Tūc ascēdit Lysias tribunal z exposuit rationē, z pplm sedauit, regressusqz est Antiochiam: z hoc modo regis profectio z reditus processit.

¶ Demetrius ex suggestione alchimi inflāmatur contra iudeos mittens nicanorem ad interficiendum eos: nicanor cū symone concertat. iungit pacē z soluit: z capere iudā vult: iudas effugit manus nicanoris cōminatur nicanor sacerdotibus vt sibi tradant iudāvinctum: de rapta z animi eius constantia. Cap. xiiij.

Sed post triēnij tēpus cognouit Judas z qui cū eo erāt, Demetriū Seleuci cū multitudine valida, z nauibus p portū Tripolis ascēdisse ad loca opportuna, z tenuisse regiones aduersus Antiochū z ducē eius Lysiā. Alcimus aūt qdā, q summ⁹ sacerdos fuerat, sed volūtarie coinquinatus est tpibus cōmistionis, cōsyderās nullo mō sibi esse salutē, neqz accessuz ad altare, venit ad regē Demetriū cētesimo qnqgesimo anno, offerēs ei coronā aureā, z palmā, super hec z talos qui tēpli esse videbant. Et ipsa qdē die siluit. Tempus autem opportunū demētie sue nactus, cōuocat⁹ a Demetrio ad cōsiliū, z interrogat⁹ qbus rebus z cōsilijs Judei niterent respōdit, Ipsi q dicunt Assidei Judeoꝝ, qbus preest Judas Machabeus, bella nutriūt, z seditiones mouent, nec patiunt regnū esse qetū. nā z ego defraudat⁹ parentum gloria (dico aūt summo sacerdotio) huc veni: primo quidem vtilitatibus regis fidē seruās, scōo aūt etiā ciuibus ꝯsulēs nā illoꝝ prauitate vniuersum genus nrm nō minime vexatur. sed his singulis o rex cognitis, z regioni, et generi ſm humanitatē tuā promulgatā oībus prospice. nā quādiu superest Judas, impossibile est pacē esse negotijs. Talibus aūt ab hoc dictis, z ceteri amici hostiliter se habētes aduersus Judā, inflāmauerūt Demetriū. Qui statim Nicanorē prepositum elephantorum ducem misit in Judeam: datis mādatis vt ipsum quidem Judam caperet, eos vero q cū illo erant, dispergeret, z constitueret Alcimum maximi tēpli summum sacerdotem. Tunc gētes que de Judea fugerant Judam, congregatim se Nicanori miscebāt, miserias z clades Judeorum, prosperitates rerum suarū existimantes. Audito itaqz Judei Nicanoris aduentu, et conuentu nationum, consperſi terra rogabant eum qui populū suum constituit, ineternum custodiret, quiqz suam portionem ignis euidentibus protegit. Imperante autē duce, statim inde mouerunt, conueneruntqz ad castellum Dessau. Simon vero frater Jude cōmiserat cū Nicanore: sed conterritus est repentino aduentu aduersariorū. Nicanor tamē audiens virtutē comitū Jude, z aī magnitudinē quā pro patrie certaminibus habebāt, sanguine iudiciū facere metuebat. Quā ob rē premisit Posidoniū, z Theodotiū, z Mathiā, vt darēt dextras atqz acciperēt. Et cū diu de his consilium ageretur, z ipse dux ad multitudinem retulisset oīm vna fuit sententia amicitijs annuere. Itaqz diem constituerunt qua secreto inter se agerent: et singulis selle prolate sunt et posite. Precepit autem Judas armatos esse locis opportunis, ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur: z congruum colloquium fecerunt. Morabatur autē Nicanor Jerosolymis, nihilqz iniqz agebat, gregesqz turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem Judam semper charum ex animo, et erat viro inclinatus. Rogauitqz eum ducere vxorem, filiosqz procreare. Nuptias fecit, quiete egit, comiterqz viuebant. Alcimus autem videns charitatem illorum adinuicem z conuentiones venit ad Demetrium, z dicebat Nicanorem rebus alienis assentire, Judamqz regni insidiatorem successorē sibi desti-

E

F

B

A

B

naſſe. Ita q̄ rex exaſperatus, ꝛ peſſimis huius criminationibus irritatus, ſcripſit Nicanori, dicens grauiter quidem ſe ferre de amicitie conuentione, iubere tñ Machabeũ citius vinctũ mittere Antiochiam. Quibus cognitis Nicanor cõſternabatur, ꝛ grauiter ferebat, ſi ea que cõuenerant irrita faceret, nihil leſus a viro, ſed q̄ regi reſiſtere non poterat, opportunitatẽ obſeruabat qua preceptũ perficeret. Ut Machabeus vidẽs ſecũ auſterius agere Nicanorẽ, et cõſuetũ occurſum ferocius exhibẽtẽ, intelligẽs non ex bono eſſe auſteritatẽ iſtã, paucis ſuorũ ꝯgregatis occultauit ſe a Nicanore. Quod cũ ille cognouit fortiter ſe a viro preuentũ, venit ad maximũ ꝛ ſanctiſſimũ tẽplũ: ꝛ ſacerdotib⁹ ſolitas hoſtias offerẽtibus, iuſſit ſibi tradi virũ. quibus cũ iuramento dicentibus neſcire ſe vbi eſſet qui querebatur, extẽdẽs manũ ad tẽplũ, iurauit dicẽs, Niſi Judã mihi vinctum tradideritis, iſtud dei phanũ in planitiẽ deducam, ꝛ altare effodiã, ꝛ tẽplũ hoc Libero patri cõſecrabo. Et his dictis abijt. Sacerdotes autẽ protẽdẽtes manus in celu, inuocabãt eu⁹ qui ſemper propugnator eſſet gẽtis ipſorũ, hec dicẽtes, Tu domine vniuerſorũ, qui nullius indiges, voluiſti tẽplũ habitationis tue fieri in nobis. Et nũc ſancte ſanctorũ omnium domine, cõſerua ineternũ impollutã domum iſtam, que nuper mũdata eſt. Razias autẽ quidam deſenioribus ab Jeroſolymis delat⁹ eſt Nicanori, vir amator ciuitatis, ꝛ bene audiẽs: qui pro affectu Pater Judeorũ appellabatur. Hic multis tẽporibus cõtinẽtie propoſitum tenuit in Judaiſmo, corpuſq̄ ꝛ animã tradere contentus p perſeuerãtia. Volẽs aũt Nicanor manifeſtare odiũ quod habebat in Judeos, miſit milites quingẽtos, vt eum cõprehẽderent. putabat enim ſi illũ decepiſſet, ſeſe cladem Judeis maximã illaturũ. Turbis autẽ irruere in domum eius, ꝛ ianuã diſrũpere atq̄ ignẽ admouere cupiẽtibus, cũ iam cõprehenderetur, gladio ſe petijt: eligẽs nobiliter mori, potius quam ſubditus fieri peccatoribus, ꝛ cõtra natales ſuos indignis iniurijs agi. Sed cũ per feſtinationẽ non certo ictu plagã dediſſet, ꝛ turbe intra oſtia irrũperẽt. recurrens audacter ad murũ precipitauit ſemetipſum viriliter i turbas. quib⁹ velociter locũ dãtibus caſui eius, venit per mediam ceruicem. ꝛ cũ adhuc ſpiraret, accenſus animo, ſurrexit: ꝛ cũ ſanguis eius magno fluxu deflueret, et grauiſſimis vulneribꝰ eſſet ſaucius, curſu turbã pertranſijt. ꝛ ſtãs ſupra quandã petrã preruptã, ꝛ iam exanguis effectus, cõplexus inteſtina ſua, vtriſq̄ manibus proiecit ſup turbas, inuocans dominatorem vite ac ſpiritus vt hec illi iterũ redderet. atq̄ ita vita defunctus eſt.

¶ Nicanor blaſphemat: iudas ornat ſuos non clypeis ſed ſermonibus optimis apparuerũ: ionas ꝛ heremias hic dicitur: hic eſt fratrum amator. Tradidit hieremias iude gladium aureu⁹ in manus ſibi a deo miſſum. Quod maximus timor erat pro ſanctitate templi manibus pugnantes cordibus orabant nicanor cum triginta quinq̄ milibus occiditur: caput eius cum manu eius abſciſa Jeruſalem deferẽtur: lingua eiꝰ particulatim diuiſa auibꝰ datur. Ca. xv.

Nicanor autẽ vt cõperit Judam eſſe in locis Samarie, cogitauit cũ omni impetu die ſabbathi cõmittere bellũ. Judeis vero qui illũ per neceſſitatem ſequebãtur dicentibus, Ne ita ferociter ꝛ barbare feceris, ſed honorẽ tribue diei ſanctificationis, et honora eũ q̄ vniuerſa cõſpicit. At ille infelix interrogauit ſi eſt potẽs in celo q̄ imperauit agi diẽ ſabbathorũ. Et reſpõdentibus illis, Eſt dñs vnus ipſe in celo potens, qui iuſſit agi ſeptimã diẽ. At ille ait, Et ego potẽs ſum ſuper terraꝫ, qui impero ſumi arma, ꝛ negotia regis impleri. Tamẽ nõ obtinuit, vt cõſiliũ perficeret. Et Nicanor quidẽ cũ ſumma ſuperbia erectus, cogitauerat ꝯmune tropheũ ſtatuere de Juda. Machabeus aũt ſemper cõfidebat cũ omni ſpe auxilium ſibi a deo affuturũ, ꝛ hortabatur ſuos, ne formidarent ad aduentum nationum, ſed in mẽte haberẽt adiutoria ſibi facta de celo, ꝛ nũc ſperarẽt ab omnipotẽte ſibi affuturam victoriam. Et allocutus eos de leger ꝛ prophetis, admonens etiam certamina que fecerant prius, promptiores conſtituit eos, ꝛ ita animis eorum erectis ſimul oſtendebat gentium fallaciam, ꝛ iuramentorum preuaricationem. Singulos autem illorum armauit, non clypei et haſte munitione, ſed ſermonibus optimis ꝛ exhortationibus, expoſito digno fide ſomnio, p̄ quod vniuerſos letificauit. Erat autem huiuſcemodi viſus: Oniam qui fuerat ſummus ſacerdos, virum bonum ꝛ benignum, verecũdum viſu, modeſtum moribus, ꝛ eloquio decorum, ꝛ qui a puero in virtutibus exercitatus ſit. manus protendentẽ, orare p̄ omni populo Judeoꝝ. Poſt hoc apparuiſſe ꝛ aliũ virũ etate ꝛ gloria mirabilẽ, ꝛ magni decoris habitudinẽ circa illum. Reſpõdẽtem vero Oniaz dixiſſe, Hic eſt fratrũ amator, ꝛ populi Iſrael: hic eſt qui multuz orat pro populo ꝛ vniuerſa ſancta ciuitate, Jeremias ꝓpheta dei. Extendiſſe aũt Jeremiam dextram, ꝛ dediſſe Jude gladiũ aureum, dicentem, Accipe ſanctum gladium munus a deo, in quo deijcies aduerſarios populi mei Iſrl. Exhortati itaq̄ Jude ſermonibus bonis valde. de quibus extolli poſſet impetus, ꝛ animi iuuenum confortari, ſtatuerũt dimicare ꝛ cõfligere fortiter: vt virtus de negotijs iudicaret, eo quod ciuitas ſancta ꝛ templum periclitarentur. erat enim pro vxoribus, ꝛ filijs item q̄ pro fratribus ꝛ cognatis minor ſolicitudo: maxim⁹ vero ꝛ primus pro ſanctitate timor erat templi. ſed ꝛ eos q̄ in ciuitate erant, non minima ſolicitudo habebat pro his q̄ congreſſuri erant. Et cum iam omnes ſperarent iudicium futurum, hoſteſq̄ adeſſent, atq̄ exercitus eſſet ordinatus, beſtie equiteſq̄ opportuno in loco compoſiti, conſyderans Machabeus aduentum multitudinis, ꝛ apparatum varium armorum, ꝛ ferocitatem beſtiarum, extendens manꝰ in celum, prodigia facientem dominum inuocauit, qui non ſm armorum potentiam, ſed pro vt ipſi placet, dat dignis victoriã. Dixit aũt inuocãs hoc modo, Tu dñe qui miſiſti angelũ tuũ ſub Ezechia rege Juda, ꝛ iterfeciſti de caſtris Sennacherib centũ octogintaq̄nq̄ millia: ꝛ nũc dñator celorũ mitte angelũ tuũ bonũ añ nos i timore, ꝛ tremore magnitudinis brachij tui, vt metuãt q̄ cũ blaſphemia veniunt aduerſus ſanctuz populũ tuũ. Et hic qdẽ ita perorauit. Nicanor aũt, ꝛ qui cũ ipſo erãt, cũ tubis ꝛ cãticis admonebãt. Judas vero, ꝛ qui cũ eo erant inuocato deo: per orationes cõgreſſi ſunt: manu quidẽ pugnãtes, ſed dñm cordibus orãtes, proſtrauerũt nõ minus triginta quinq̄ millia, preſentia dei magnifice delectati. Cũq̄ ceſſaſſent, ꝛ cũ gaudio redirent, cognouerũt Nicanorẽ ruiſſe cum armis ſuis. Facto itaq̄ clamore, ꝛ perturbatione excitata, patria voce oĩpotẽtẽ dñm benedicebãt. Precepit aũt Judas q̄ per oĩa corpore ꝛ aĩa mori p̄ ciuibus paratus erat. caput Nicanoris, et manũ cum humero abſciſſam, Jeroſolymã perferri: Quo cũ peruenieſſet, cõuocatis cõtribulibus, ꝛ ſacerdotibus ad altare, accerſijt ꝛ eos q̄ in arce erant. Et oſtẽſo capite Nicanoris, ꝛ manu nefaria quã extẽderat cõtra domũ ſanctã oĩpotentis dei, magnifice gloriatus eſt. Linguã etiam impij Nicanoris p̄ciſam iuſſit particulatim auibus dari: manuz aũt demẽtis cõtra tẽplũ ſuſpẽdi. Oẽs igiꝫ celi benedixerũt dñm, dicẽtes, Benedictus q̄ locũ ſuũ incõtaminatũ ſeruauit. Suſpẽdit aũt Nicanoris caput in ſumma arce, vt euidẽs eſſet, ꝛ manifeſtũ ſignũ auxily dei. Itaq̄ oẽs cõi conſilio decreuerũt nullo mõ diẽ iſtũ abſq̄ celebritate preterire: habere aũt celebritatẽ tertiadecima die mẽſis Adar, q̄ diciturvoce Syriaca, pridie Mardochei diei. Igiꝫ his erga Nicanorẽ geſtis, ꝛ ex illis tpibus ab Hebreis ciuitate poſſeſſa, ego q̄z in his faciã finẽ ſermonis. Et ſi qdẽ bñ, ꝛ vt hiſtorie cõpetit, hoc ꝛ ipſe velim: ſi aũt min⁹ digne, ꝛcedẽdũ eſt mihi. Sicut eñ vinũ ſemp bibere aut ſemp aquã, ſuium eſt, alternis aũt vti delectabile: ita legẽtibus ſi ſemper exactus ſit ſermo, nõ erit gratus. Hic ergo erit cõſummatus.

¶ Explicit ſecundus liber Machabeorum.

¶ Explicit vetus Teſtamentum.

C
D
E
F
G
H
I
K
L

iiij. reg. xix. g. Tobie. j. d. Eccli. xlviij. d. Iſaie. xxxvij. f. g

F

ꝯ. xlix. e. G

¶ Incipit nouum teſtamentum.

¶ Epiſtola beati Hieronymi preſbyteri ad Damaſum papam in quatuor euangeliſtas incipit.

BEatiſſimo pape Damaſo: Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: poſt exemplaria ſcripturarū toto orbe diſperſa quaſi quidā arbiter ſedeā: q̄ inter ſe variāt que ſint illa que cū greca conſentiant veritate: decernā. Pius labor: ſ̄z periculoſa preſumptio: iudicare de ceteris: ipſum ab oībus iudicandum: ſenis mutare linguam, q̄ caneſcentem iā mūdū ad initia retrahere paruulorū. Quis eīm doctus pariter vel indoctus: cū in manus volumē aſſumpſerit: q̄ a ſaliua quā ſemel ibibit viderit diſcrepare q̄ lectitat nō ſtatim erūpat in vocē me falſariū: me clamās eſſe ſacri legū qui audeā aliqd in veteribꝰ libris addere, mutare, corrigere: Aduerſus quā inuidiā duplex cā me conſolat, q̄ tu q̄ ſummꝰ ſacerdos es fieri iubes: et verū nō eſſe q̄ variat: etiā maledicorꝰ teſtimonio cōprobat: Si eīm latinis exemplaribꝰ fides eſt adhibēda: rūdeāt qbus tot ſunt exēplaria pene quot codices. Sinaūt vītas eſt querenda de pluribus cur nō ad grecā originē reuertēres: ea q̄ vel a vitioſis interpretibus male edita: vel a preſumptoribꝰ imperitis emendata puerſius vel a librarijs dormitātibꝰ aut addita ſunt: aut mutata corrigimꝰ? Neq̄ vō ego de veteri diſputo teſtō q̄ a ſeptuaginta ſenioribꝰ ī grecā linguā vſum tertio gradu ad nos vſq̄ peruenit. Nō q̄ro qd aqla qd ſymmachus ſapiant quare theodotiū inter nouos q̄ veteres medius incedat. Si illa vera interpꝛtatio quā apl̄i pbauerūt. De nouo nūc loquor teſtō q̄ grecū eē nō dubiū eſt: excepto apl̄o matthēo: q̄ primus in iudea euāgelium Chriſti hebraicis l̄fis edidit. Hoc certe cū in nr̄o ſermone diſcordat q̄ in diuerſos riuulorꝰ tramites ducit: vno de fonte querēdus eſt. Prētermitto eos codices quos a Luciano q̄ Heſitio nuncupatores paucorum hoīm aſſerit peruerſa contētio: quibus vtiq̄ nec in toto veteri inſtrumento poſt ſeptuaginta interpretes emendare quid licuit nec in nouo profuit emendaſſe: cum multarum gentium linguis ſcriptura ante tranſlata doceat falſa eſſe que addita ſunt. Igitur hec pūs prefatiuncula pollicetur quatuor tamen euangelia: quorum ordo eſt iſte, mattheus, marcus, lucas, Joannes, codicū grecorum emendata collatione ſ̄z q̄ veterū, q̄ ne multum allectionis latine cōſuetudine diſcreparēt: ita calamo imperauimus: vt his tm̄ que ſenſum videbātur mutare: correctis reliqua manere pateremur vt fuerant. Canones quoq̄ q̄s Euſebius Ceſarienſis epūs Alexādrinū ſequutus ammonium: in decem numeros ordinauit ſicut in greco habentur expreſſimus. Quod ſi quis de curioſis voluerit noſſe que in euangelijs vel eadem vel vicina vel ſola ſint: eorū diſtinctione cognoſcet. ℟ agnus ſiquidem hic in noſtris codicibus error inoleuit dū q̄ in eadē re alius euāgeliſta plus dixit: in alio q̄ minus putauerint: addiderūt. vel dū eūdē ſenſum alius aliter expſſit: ille q̄ vnū e q̄tuor primū legerat ad eius exemplum ceteros quoq̄ exiſtimauerat emendādos. Unde accidit: vt apud nos mixta ſint oia q̄ in marco plura Luce atq̄ matthei. Rurſum in matthēo plura Joānis q̄ marci: q̄ in ceteris reliquorum que in alijs propria ſunt inueniantur. Cum itaq̄ canones legeris qui ſubiecti ſunt cōfuſionis errore ſublato q̄ ſiſia oīm ſcies ſingulis ſua queq̄ reſtitues. In canone primo concordant q̄tuor: mattheus: marcus, lucas: Joannes. In ſcō tres: mattheus marcus: lucas. In tertio tres: matheus, lucas, Joannes. In quarto tres, mattheus, marcus, Joānes. In quinto duo, matheus, lucas. In ſexto duo, mattheus, marcus. In ſeptimo, duo, matheus, Joannes. In octauo duo, lucas, marcus. In nono duo, lucas, Joānes. In decimo: ppria vnuſquiſq̄ que non habentur in alijs ediderunt. Singulis vero euangelijs ab vno incipiēs vſq̄ ad finem librorū diſpar numerus accreſcit. Hic nigro colore preſcriptus ſub ſe hz alium ex minio diſcolorem numerum qui ad decem vſq̄ p̄cedens indicat. prior numerus in quo ſit canone requirendus. Cuz ergo aperto codice (verbi gratia) illud ſiue illud capl̄m ſcire volueris cuius canonis ſit: ſtatim ex ſubiecto numero doceberis: q̄ recurrens ad principia in qbus canonum eſt diſtincta congeries: eodēq̄ ſtatim canone q̄ titulo frontis inuento: illū quem querebas numerū eiuſdem euāgelij qui et ipſe ex inſcriptione ſignatur inuenies: atq̄ e vicino ceterorū tramitibus inſpectis: quos numeros e regione habeant adnotabis: q̄ cū ſcieris recurres ad volumina ſingulorum: q̄ ſine mora repertis numeris quos ante ſignaueras reperies: q̄ loca in quibus vel eadē vel vicina dixerunt. Sciendum tamen ne qs ignarū ex ſimilitudine numerorum⁹ errore inuoluat: q̄ ſicubi in ſubnotatione canonū diſtinctor in canone quolibet tres euāgeliſte bis ter vel q̄ter aut etiam amplius eundē numerum per ordinē habuerint annotatū: q̄ quartus ecōtrario diſcrepantes: q̄ id tres illi in eo loco ſe mel dixerint q̄rtus toties in corpore voluminis ſui ponat quoties diuerſi numeri in eius canone poſiti ſtāt ꝫ p̄dictorū numerorꝰ cōtinuatas ſimilitudines. Itē ſi in vno q̄libet eorū aut etiam duobus idē in canone numerus bis ter quater aut eo amplius reperiat in ordine collocatus q̄ diſpares inueniūtur in ceteris: dubiū nō erit quin q̄ illius illoꝝ ve canonis numerus bis terq̄ repetitū ab his in volumine ſemel dictū eſſe oſtēdit: altera alteri ve eorum⁹ toties vno atq̄ eodē ſenſu loquant: quoties p̄tulerint in numerorꝰ annotatione diſtātiā. Et hoc in oīm nouē canonū collatione ſeruabit. Ceterū in decimo (q̄m̄ ppria ſingulorꝰ tū modo continent) non pōt ꝫ id comparatio eſſe q̄ ſolū eſt. Opto vt in Chriſto valeas et memineris mei papa beatiſſime.

¶ Explicit Epiſtola beati Hieronymi preſbyteri ad Damaſum papam in quatuor euangeliſtas.
¶ Incipit dyologus [illegible] Euſebij pamphili Ceſarienſis epiſcopi de canonibus quatuor euangeliſtarum: q̄ eſt epiſtola ipſius ad Carpianum.

EUſebius carpiano fratri in dño ſalutē. Ammonius qdā alexādrinus magno ſtudio atq̄ induſtria vnū nobis p̄ q̄tuor euāgelijs dereligt. ℟ ā q̄ triū euangeliorꝰ ſenſus exceptos oēs ſimiles cōtētuſq̄ matthei euāgelio q̄ſi ad vnū cōgeſtos annexuit: ita vt eorūdē q̄ tū ad tenorē pertinet lectionis tā ſtylus interruptus eſſe videat. Verū vt ſaluo corpore ſiue textu ceterorꝰ hic euāgeliorū: ppria q̄ familiaria loca in quibus eadē ſil̄r q̄ dixerūt ſcire poſſis ac vere diſſerere: accepta occaſione ex p̄dicti viri ſtudio alia ratione decē nūerorꝰ tibi titulos deſignaui. Quorꝝ primus quatuor in ſe cōtinet nūeros in qbus ſiſia ab vniuerſis dicta ſunt. ℟ attheo: marco: luca: ioanne. Scōs in quibus tres: ℟ attheus: ℟ arcus: Lucas. Tertius in quibus tres. ℟ attheus: Lucas: Joannes. Quartus in quibus tres: ℟ attheus: ℟ arcus Joannes. Quintus in quibus duo: q̄ ℟ attheus: Lucas. Sextus in qbus duo: ℟ attheus ℟ arcus. Septimꝰ in qbus duo: ℟ attheus: Joannes. Octauus in qbus duo: ℟ arcus: Lucas. Nonus in qbus duo: Lucas: Joannes. Decimus in qbꝰ ſinguli de qbuſdā ppria ſcripſerūt. Et q̄dem ſubiectorꝰ titulorꝰ. i. argumētū clara vō eorꝰ narratio

hec est. Et em̃ p singula loca euãgeliorũ qdã numer⁹ vt apositus paulatim incipiens a pmo: deinde scõo: postremo tertio ꝛ per ordinem librorum ad finem vsq; progrediens. Itaq; per singulos numeros supputatio per min ij distinctionem inuenitur inserta significans cui de decem titulum appositus numerus assignetur. Veluti siquidem primum certum est in primo. Si vero in scõo: ꝛ eodez modo vsq; ad decem. Si igitur euoluto vno qualicũq; cum quatuor euãgelijs cuilibet capitulo velis insistere et rescire qui similia dixerint ꝛ loca propria agnoscere singulorum in quibus eadem sunt proloquuti: eiusdem sensus quem tenes relegens propositum numerum: quesitũq; eum in titulo quẽ demõstrat tituli subnotatio continuo scire potes ex suprascriptionibus quas in frõte notatas inuenies: qui autem quod de his que inquiris silẽtia dixerint. Veniens etiam ad reliqua euangelia per eundem numerum quem contines videbis appositos per singulos numeros: atq; eos in suis propijsq; locis similia diriſſe reperies.

¶ Explicit prologus beati Eusebij cpi cesariensis.

¶ Versus de decem canonibus euangeliorum.

Euangelistas habet canon. euangelistis secundum canon.
Quatuor est primus: primis tribus alter opimus.
Non est in canone: idest non ponaris.
Marcus abit terno: luca canone cede quaterno.
Canone. Mattheus. Lucas. Mattheus Marcus.
Quinto vir: mugit: sexto vir: canone rugit.
Canon Mattheus. Joannes. Canon Lucas. Marcus.
Septimus est vir anis: octauus bos leo manis.
Lucas. Joannes canone propria euangeliste.
Bos volat in nono: decimo sua cuiq; repono.

¶ Incipit alius prologus beati Hieronymi presbyteri ad Eusebium in quatuor euangelistas.

Plures fuisse qui euangelia scripserunt ꝛ lucas euangelista testatur dicens: qñ quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum que in nobis complete sunt. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt sermonem ꝛ ministrauerunt ei: et perseuerãtia vsq; ad pñs tempus monimenta declarant: que a diuersis authoribus edita diuersarum hereſum fuere principia: vt est illud iuxta egyptios ꝛ thomam: ꝛ mathiam ꝛ bartholomeum: duodecim quoq; apostolorum: ꝛ basilidis atq; apollinis ac reliquorum quos enumerare longissimum est: cum hec tñ impresentiarum necesse sit dicere extitisse quosdam qui sine spiritu ꝛ gratia dei conati sunt magis ordinare narrationez q̃ historie texere veritatem. Quibus iure potest illud prophecticum coaptari. Ve qui prophetant de corde suo qui ambulant post spñ suum qui dicunt. hec dicit dominus: et dominus non misit eos. De quibus ꝛ saluator in euangelio Joannis loquitur. Omnes qui ante me venerunt fures fuerunt et latrones. Qui venerunt: non qui missi sunt. Ipse enim ait. Veniebant: et ego non mittebam eos. In venientibus presumptio temeritatis: in missis obsequium seruitutis est. Ecclesia autem que domini voce supra petram fundata est: quam introduxit rex in cubiculum suum ꝛ ad quam per foramen descensionis occulte misit manum suam similis damule: hinnuloq; ceruorum quatuor flumina paradisi instar eructuans quatuor ꝛ angulos ꝛ annulos habet per quos quasi archa testamẽti ꝛ custos legis domini lignis mobilibus vehitur. Primus omnium matheus est publicanus cognomento leui: qui euãgelium in iudea hebreo sermone edidit: ob eorum vel maxime causam qui in Jesum crediderant ex Judeis: et nequaq; legis vmbra secedente euangelij veritatem seruabant. Secundus marcus interpres apostoli petri et alexandrine ecclesie primus eps qui dominũ quidem saluatorem ipse non vidit: sed ea que audierat magistrum predicantem: iuxta fidem magis gestorum narrauit q̃ ordinem. Tertius lucas medicus natione syrus antiocensis: cuius laus in euangelio: q̃ et ipsi discipul⁹ apostoli pauli in achaie bithinieq; partibus volumen condidit quedam altius repetens: et vt ipse in proemio confitetur audita magis q̃ visa describens. Ultimus Joannes apostolus et euangelista quem Jesus amauit plurimum: qui super pectus domini recumbens purissima doctrinarum fluenta potauit: ꝛ qui solus de cruce meruit audire. Ecce mater tua. Is cũ esset in asia et iam tunc hereticorum semina pullularẽt cherinthi: hebionis ꝛ ceterorum qui negant Christum in carne venisse: quos ꝛ ipse in epistola sua antixpos vocat ꝛ apostolus paulus frequenter percutit: coactus est ab omnibus pene: tunc asse epis ꝛ multaruz ecclesiarum legationibus: de diuinitate saluatoris altius scribere: et ad ipsum (vt ita dicam) dei verbum: non tam audaci q̃ felici temeritate prorumpere: vt ecclesiastica narrat historia: cum a fratribus cogeretur vt scriberet: ita fatuorum se respondisse si indicto Jeunio in commune omnes deum deprecarentur. Quo expleto reuelatione saturatus in illud proemium e celo ventens eructauit. In principio erat verbum et verbum erat apud deum: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum. Hec igitur quatuor euangelia multo ante predicta Ezechielis quoq; volumen probat: in quo prima visio ita contexitur. Et in medio similitudo quatuor animaliuz ꝛ vultum eorum. Facies hominis: et facies leonis: et facies vituli: et facies aquile. Prima hominis facies mattheum significat: qui quasi de homine exorsus est scribere. Liber generatiõis Jesu Christi filij dauid filij abraham. Secunda marcum in quo vox leonis in eremo rugientis auditur. Vox clamantis in deserto: parate viam domini: rectas facite semitas eius. Tertias vituli que euangelistã lucam a zacharia sacerdote sumpsisse initium prefigurat. Quarta Joannem euangelistam qui assumptis pennis aquile et ad altiora festinans de verbo dei disputat. Cetera que sequuntur in eundem sensu proficiunt. Crura eorum recta ꝛ pennati pedes: ꝛ quocũq; spiritus ibat ibant: et non reuertebantur: et dorsa eorum plena oculis ꝛ scintile ac lampades in medio discurrentes: et rota in rotam: et in singuli quatuor facies. Unde et apocalypsis Joannis: post expositionem viginti quatuor seniorum qui tenentes cytharas ꝛ phialas adorant: agnum dei introducit fulgura atq; tonitrua: ꝛ septem spiritus discurrentes: et mare vitreum: et quatuor animalia plena oculis dicens. Animal primum simile leoni: et secundum simile vitulo: et tertium simile homini: et quartum simile aquile volanti. Et post paululum. Plena (inquit) erant oculis et requiez non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens ꝛ qui erat: qui est: ꝛ qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostenditur: quatuor debere tantum euangelia suscipi: et omnes apocryphorum nenias mortuis magis hereticis quam ecclesiasticis viris canendas.

¶ Sequitur prologus beati Hieronymi presbyteri in eodem quatuor euangelistas.

Matheus cum predicasset euangelium in iudea: volẽs transire ad gentes primus euangelium scripsit hebraice quod fratribus a quibus ibat ad memoriam reliq̃r. Sicut enim necesse fuit ad confirmationem fidei euãgelium predicare: sic et contra hereticos scribi. Cum autem plures euangelium scripserint. quatuor tantum habent authoritatis testimonium quia per quatuor mundi partes fidem nuntiant trinitatis: et sunt quasi quatuor rote in quadriga domini que vehit eũ p predicationem euangelij ꝛ genus humanum quadrifida morte peremptum: eorum erat predicatione vitificandum. Unde ꝛ aliorum euangelia decidere: nec recepta sunt: quia nolebant prefinitum numerum cassari propter virtutem sacrificati. Designãtur etiam euangeliste quatuor figuris: que non sunt deceptorie: sed iocundi mysterij sibi conscie. Mattheus in homine intelligitur: q̃ circa humanitatem xpi principaliter immoratur. Marcus in leone: quia agit de resurrectione. Lucas in vitulo: agens de sacerdotio. Joannes in aquila: scribens sacramenta diuinitatis. Christus vero quem describunt: homo fuit de virgine natus: vitulus in immolatione: leo in resurrectione: aquila in ascensione. Vel in homine humanitas: in vitulo sacerdotium: in leone regnum: in aquila exprimitur diuinitatis sacramentum.

¶ Incipit argumentum sancti Hieronymi presbyteri in euangelium secundum Mattheum.

Matheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur: ita euangelium in iudea primus scripsit: cuius vocatio ad dominum ex publicanis actibus fuit: duorum in generatione Christi principia presumẽs vnius cuius prima circuncisio in carne: alterius cuius secundum coelectio fuit. Ex vtriq; enim patribus Christus. Sicq; quaterdenario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis tempus porrigens: et ex electione vsq; in transmigrationis diẽ dirigens atq; a transmigrationis die vsq; in Christum definẽs decursam aduentus domini ostendit generationem: vt numero satisfactens et tempori vt et se quod esset ostenderet et dei in se opus monstrans etiam in his quorum genus posuit: xpi operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus ordo: numerus: dispositio vel ratio: quod fidei necessarium est deus christus est: qui factus est ex muliere: factus sub lege: natus ex virgine: passus in carne: omnia in cruce fixit vt triumphans ea in semet ipso resurgens in corpore ꝛ patris nomen in patribus filio: et filij nomen patri restituens in filijs sine principio sine fine: ostendens vnũ se cum patre esse: quia vnus est. In quo euangelio vtile est desyderantibus deum sic puma vel media vel perfecta cognoscere: vt et vocationem apostoli et opus euangelij ꝛ dilectionem dei in carne nascentis per vniuersa legentes intelligant: atq; id in eo in quo reprehensi sunt ꝛ apprehendere expetunt recognoscant. Nobis enim in hoc studio argumenti fuit et fidem facte rei tradere: et operantis dei intelligendam diligenter esse dispositionem querentibus non tacere.

¶ Explicit argumentum.

AD declarationem sequentium canonum (qui inuenti fuerunt ad cognoscendum in quibus locis sacri quatuor euangeliste concordauerint: vel similia dixerint: et in quibus locis omnes vel aliqui eorum idē scripserint: vel quilibet eorum aliquid particulariter posuerit:) notandum q capitula **Biblie** consueta diuisione partita in multis capitulis diuiduntur: que in margine euangeliorum a **minimo numero** consignantur: et talia capitula sic in margine posita sunt illa ad que numeri in figuris decem canonum positi infra columnas remittunt **Sub numero** vero **minimo** que est superior immediate subijcitur in dicto margine alius magnus numerus qui denarium numerum non excedit: ⁊ intelligitur q illud capitulum supra immediate assignatum sit in illo canone qui per talem numerum magnum designatur. Et licet ex minio vel rubeo colore **quia tamen tota Biblia in nigro imprimitur** loco minij vel rubei positus est numerus magnus **vt predictum est.** Qui vult ergo sequentibus figuris colunarijs inuenire in quoloco **vel canone** euangeliste concordant: videat numerum in primo ordine et sequatur per lineam transuersalem ad alium ordinem **scilicet vltra aliam colūnam:** ⁊ succedentem ad tertiam ⁊ quartam colūnā per eandem lineam transuersalem ⁊ **inueniet** Idem in illis canonibus vbi tres **tantum** vel duo conueniunt. **Et est sciendum** quemadmodum continetur in prologis Beati Hieronymi ⁊ beati Eusebij prepositis **etiam** apparet ex versibus ante istam rubricam insertis. **In primo canone** conueniunt omnes quatuor euangeliste. **In secundo** tres ꝑmi scz Watthe⁹ Marc⁹ Lucas **In tertio** tres: scilicet Wattheus: Lucas. **In quarto** tres: scilicet Watthe⁹: Marcus Joannes **In quinto** duo: scilz Wattheus. Lucas. **In sexto** duo: scilicet Wattheus: Marcus **In septimo** duo scilicet Wattheus: Joannes. **In octauo** duo: scilicet Lucas: Marcus. **In nono** duo scilicet Lucas. Joannes **In decimo.** quilibet euangelista propria dicit.

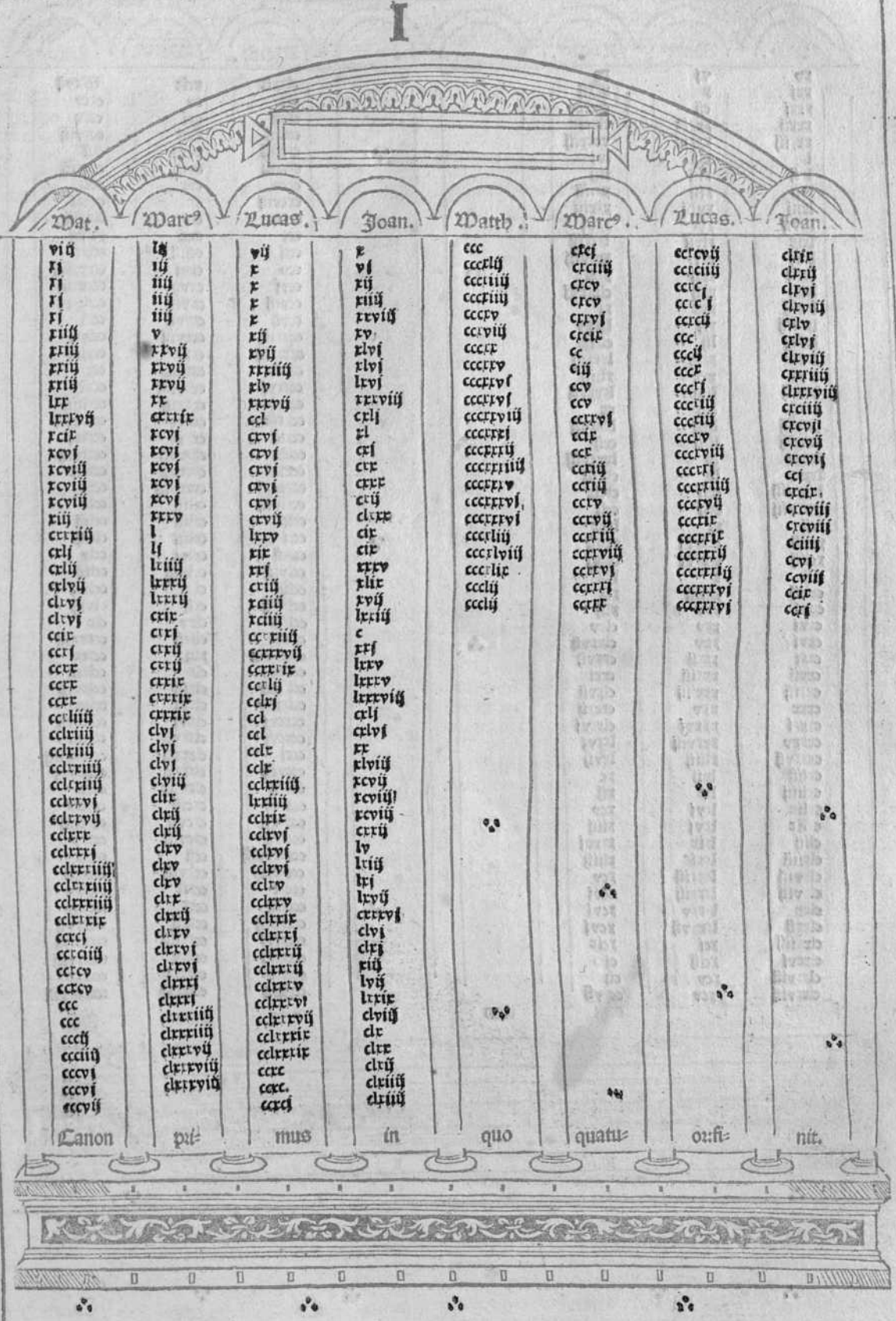

II

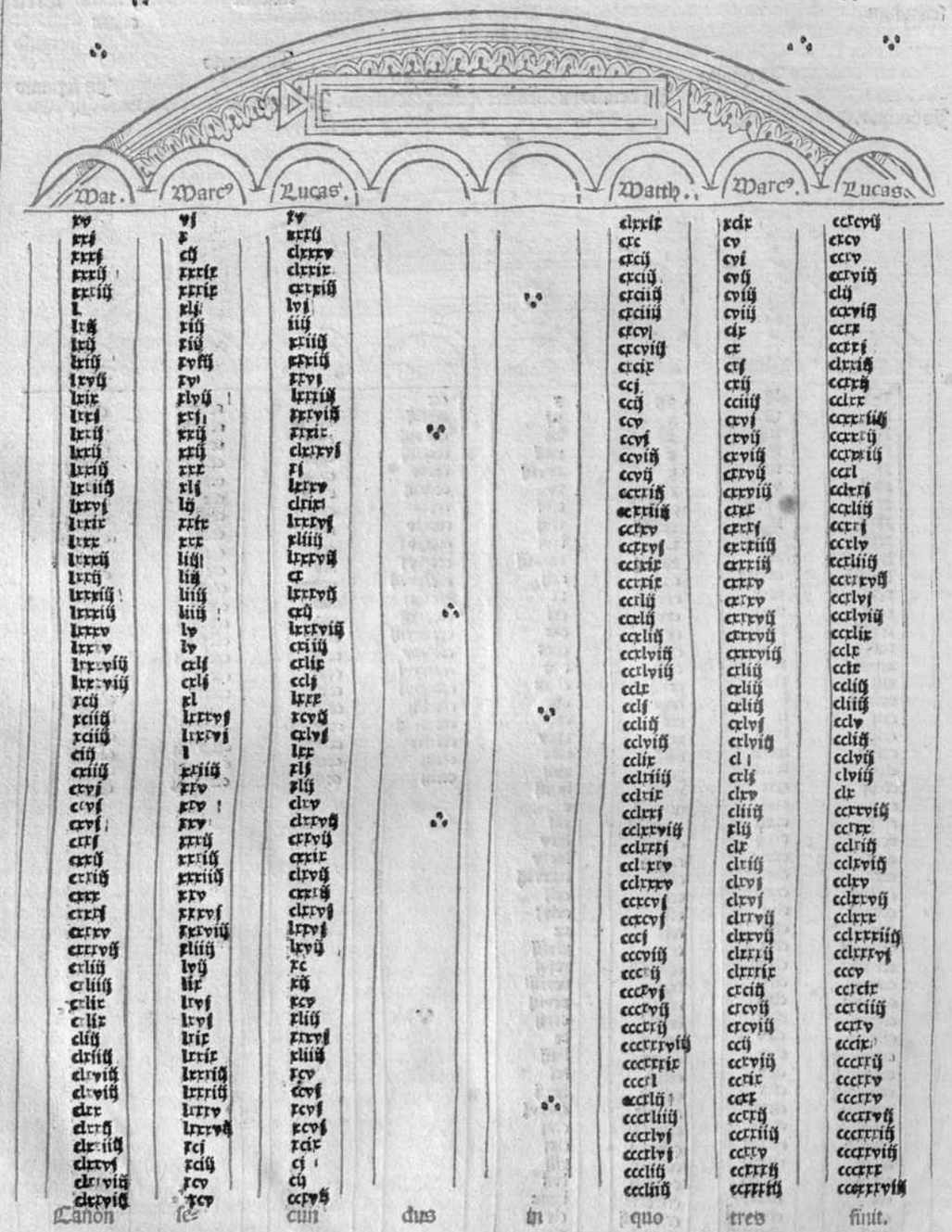
Wat.
Marc⁹
Lucas.
Watth..
Marc⁹.
Lucas.
Canon
cus
cum
dus
in
quo
tres
finit.

III IIII

Mat.	Lucas	Joãnes			Matth.	Marc⁹.	Joan.
j	xiiij	j			xviij	viij	xxvj
j	xiiij	iij			cxvij	xxvj	xciij
j	xiiij	v			cccvij	xxvj	xcv
vij	vj	ij			cl	lxvij	li
vij	vj	xxv			clxj	lxxvij	xxiij
lix	lxiij	cxvj			clxj	lxxvij	liij
lxij	lxv	xxxvij			cciiij	cxv	xcj
xc	lviij	cxviij			cciiij	cxv	cxxxv
xc	lviij	cxxxix			ccvij	cxxvj	cxxviij
xxvij	ccxj	cv			ccxvij	cxxv	cxxxiij
xcj	cxix	xxx			ccxvij	cxxv	cxxxvij
xcj	cxix	cxiiij			ccxvij	cxxv	cl
xcj	cxix	cxlviij			cclxxix	clxj	lxxij
xcij	cxix	viij			cclxxxix	clxj	cxxj
xcij	cxix	xliiij			cclxxxvij	clxviij	clij
xcij	cxix	lxj			ccxciij	clxxiiij	cvij
xcij	cxix	lxxvj			ccxcvij	clxxviij	lxxj
xcij	cxix	lxxxvij			ccxcix	clxxx	ciij
xcij	cxix	xc			cccxxj	ccj	clxxx
xcij	cxix	cliiij			cccxxj	ccj	cxcij
xcij	cxix	cxlij			cccxxiij	cciij	clxxxiij
cxlvj	xcij	xlvij			cccix	ccvij	clxxxvj
					cccix	ccvij	clxxxvij
					sccxxxiiij	ccxj	cciij
Canõter	tiꝰ i quo	tres finit			Canõter	tiꝰ i quo	tres finit

V VI

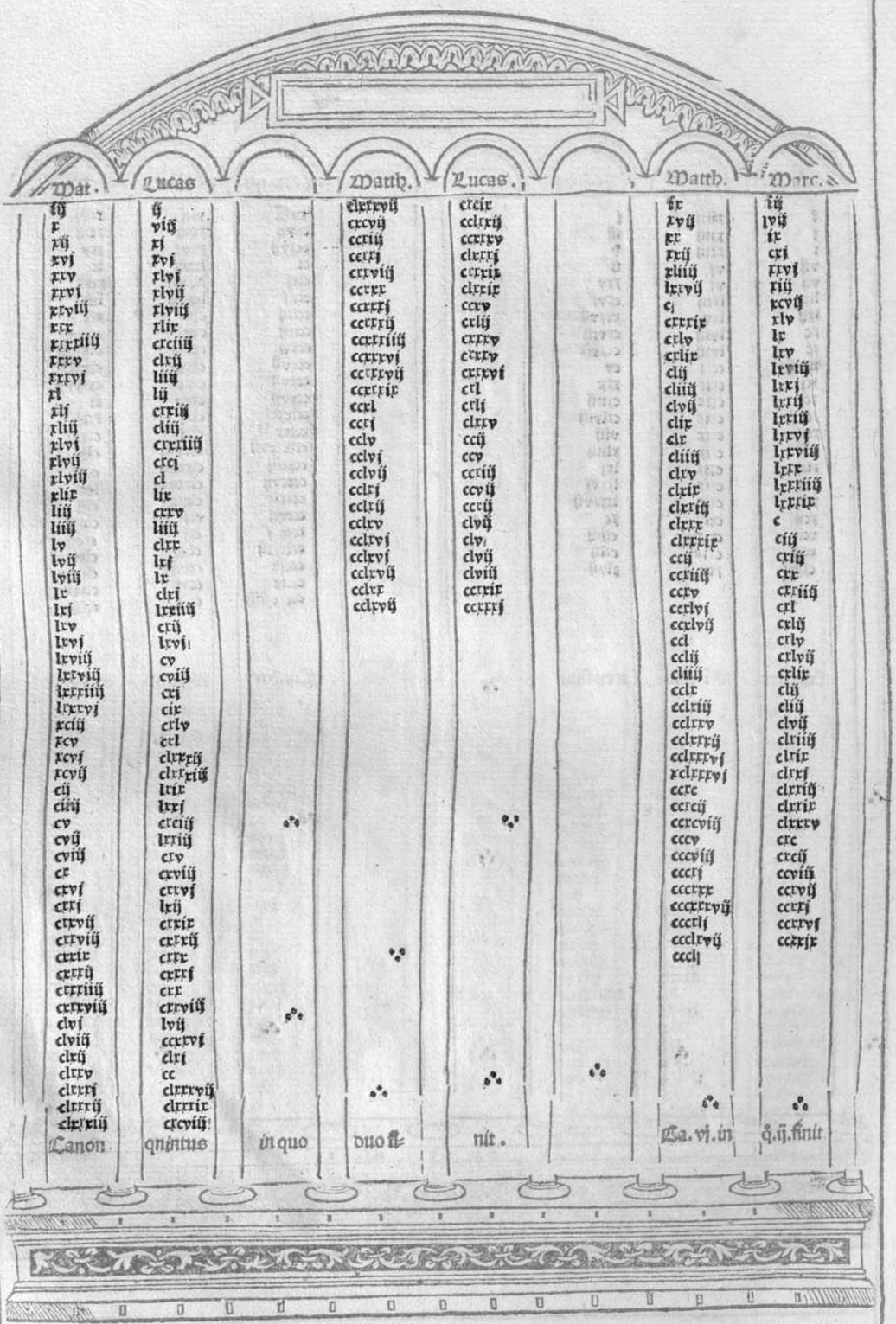
Mat.
Lucas
Matth.
Lucas.
Matth.
Marc.
Canon
quintus
in quo
duo
nit.
Ma. vj. in
q. ñ. finit

VII VIII IX

Mat.	Joãnes		Lucas.	Marc⁹		Lucas.	Joan.
v	lxxxiiij	xxiiij	xij	∴	∴	xxx	cccix
xix	xix	xxv	xiij			xxx	ccxxij
xix	xxij	xxvij	xvj			cclxij	cxiij
xix	xxxiiij	xxvij	xxviij			cclxij	cxxiiij
cxx	lxxxij	xxviij	xvij			cclxxiiij	ccxvij
clxxxv	ccxv	lxxxiiij	xlviij			cclxxiiij	ccxxix
ccvij	cj	xxxix	lvj			cclxxiiij	ccxxxj
		xcj	lxj			ccciij	clxxxij
,ʿ,	,ʿ,	c	lxxv			ccciij	clxxxvj
		xj	xcvij			ccciij	cxc
		ccclvij	cxxxvj			cccvij	clxxxij
		cclxxvij	ccxvj	∴	∴	cccvij	clxxxv
		cccxxxv	ccxix			cccvij	cxc
		cccxl.	ccxxxj			cccvij	clxxxij
Ca.vij.i	q̃ duo fi.	,ʿ,	,ʿ,			cccxij	clxxcvj
						cccxij	cxc
						cccxij	ccxiij
						cccxlj	ccxvij
		Ca.viij.i	q̃ duo fi.			cccxlij	ccxxj
						cccxlij	ccxxiij
	∴				∴	cccxlij	ccxx
						∴	∴
,ʿ,							
		∴	∴	∴			
						Ca.ix.i q̃	duo finit.
							,ʿ,
∴	∴					∴	
		∴	∴		,ʿ,		
				∴			∴
∴	∴					,ʿ,	
			∴	∴			
		∴					
	∴		∴	∴	∴	∴	
∴		∴	∴	∴			∴

X

Mat.	Marc⁹	Lucas.	Joānes	Matth.	Marc⁹	Lucas.	Joan.
ij	xix	j	iiij	cxcvj	cj	cxciiij	cviij
iiij	xxxj	iij	vij	cc	ciiij	ccxxiij	cx
vj	xliiij	v	viij	ccx	cxx	ccxxv	cxij
xiij	xlvj	ix	xj	ccxij	cxxxij	ccxxxvij	cxv
xxiiij	lviij	xix	xij	ccxviij	clxxvj	ccxxxvj	cxvij
xxvij	lxij	xx	xvj	ccxxij	ccxiij	cclij	cxix
xxix	lxx	xxij	xviij	ccxxvij	ccxxxv	cclv	cxxiij
xxxiij	lxxxiiij	xxix	xxij	ccxxx		cclxj	cxxv
xxxv	lxxxj	xxxj	xxiiij	ccxxxiij		cclxxiiij	cxxvij
xxxvij	lxxxviij	l	xxvij	ccxxxv		cclxxvj	cxxx
xxxix	xc	lj	xxix	ccxxxix		cclxxxvj	cxxxij
xlij	xcij	lxvij	xxxj	ccxlv		cclxxxvij	cxxxiiij
xlv	xcij	lxviij	xxxiij	cclxviij	Canō. x. in quo Marcus proprie finit.	cclxxxviij	cxxxvj
lij	xciiij	lxxij	xxxvj	cclxxiiij		ccxcvj	cxxxviij
lvj		lxxv	xxxix	cclxxxiij		ccxcvij	cxl
lxxv		ciij	xij	ccciij		cccj	cxliiij
lxxxj		cvj	xliij	ccccix		ccciiij	cxlv
lxxxix		cvij	xlv	cccxxiij		cccvj	cxlvij
xcj		cxvij	l	cccxxxvij		cccvij	cxlix
xcix		cxiiij	lij	cccxlvij		cccxvj	clj
cj		cxxij	liiij	ccclj		cccxx	cliij
cvj		cxxiiij	lvj	ccclv		cccxxvj	clv
cix		cxxxj	lix			cccxxxj	clvij
cxxiiij		cxliij	lx			cccxxxiiij	clix
cxxvj		cxlix	lxij	Canō decim⁹ i q̄ matthe⁹ proprie finit.		cccxxxix	clxiij
cxxxv		clj	lxiiij			cccxliij	clxv
cxl		cliiij	lxvj			Canō. x. in q̄ Lucas proprie finit	clxvij
cxlj		clix	lxviij				clxix
cxlv		clxiij	lxxj				clxxxix
clxvij		clxiiij	lxxiij				clxxxix
clxxj		clxvj	lxxv				cxcj
clxxvij		clxxiiij	lxxviij				cxciij
clxxxj		clxxvj	lxxx				cxcv
clxxxiiij		clxxviij	lxxxj				cc
clxxxvj		clxxx	lxxxiiij				ccij
clxxxviij		clxxxiij	lxxxv				ccv
cxcj		clxxxviij	lxxxix				ccvij
		cxc	xcij				ccx
		cxcij	xciiij				ccxj
		cxcvj	xcvij				ccxiij
		ccj	xcix				ccxvj
		cciij	cij				ccxviij
		ccviij	ciiij				ccxx
		ccx	cvj				ccxxiiij
							ccxxvj
							ccxxviij
							ccxxx
							ccxxxij
							Canō. x. in q̄ Joānes proprie finit.
Canō de	cim⁹: scz	⁊ vltim⁹	i quo sin=	guli pro=	prie scri=	pserunt	finit.

¶ Canones euangeliorum a [redacted] Eusebio Pamphilo Cesariensi episcopo subtiliter compilati: ⁊ a domino Alphonso Abulensi episcopo luculentissime declarati.

Finiunt.

Incipit Euangelium.

secundum Matheum.

De generationibus patrū quadragintaduorum: de distinctione generationis eiusdē: de generatione Christi: q̄ desponsata erat Maria Joseph: q̄ angelus apparuit Joseph volenti dimittere eam: ipse saluum faciet populum suum: Joseph accepit coniugem suam: natiuitas Christi. Caput j.

Liber[a] Generationis Jesu christi filij Dauid filij Abrahā. Abrahā genuit Isaac. Isaac autez, genuit Jacob. Jacob autem, genuit Judam, et fratres eius. Judas autē, genuit Phares et zaram de Thamar. Phares autez, genuit Esron. Esron autem, genuit Aram. Aram autem, genuit Aminadab. Aminadab autē genuit Naason. Naason autem, genuit Salmon. Salmon autem, genuit Booz de Raab. Booz autem, genuit Obed ex Ruth. Obed autem, genuit Jesse. Jesse autem, genuit Dauid regem. Dauid autem rex, genuit Salomonem ex ea que fuit Urie. Salomō autem, genuit Roboam. Roboam autem, genuit Abiam. Abia autem, genuit Asa. Asa autem, genuit Josaphat. Josaphat autem, genuit Joram: Joram autem, genuit Oziam. Ozias autem, genuit Joatham. Joatham autem, genuit Achaz. Achaz autem, genuit Ezeciam. Ezecias autem, genuit Manassem. Manasses autem, genuit Amon. Amon autem, genuit Josiam. Josias autem, genuit Jechoniam et fratres eius in transmigratione Babylonis. Et post transmigrationem Babylonis, Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem, genuit zorobabel, zorobabel autem, genuit Abiud. Abiud autē, genuit Eliacim. Eliacim autem, genuit Azor. Azor autem, genuit Sadoc, Sadoc autem, genuit Achim. Achim autez, genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem, genuit Mathan. Mathan autem, genuit Jacob. Jacob autem, genuit Joseph virum Marie, de qua natus est JESUS qui vocatur CHRISTUS.[b] Omnes itaq̄ generationes ab Abraham vsq̄ ad Dauid, generationes quatuordecim, et a Dauid vsq̄ ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: et a transmigratione Babylonis, vsq̄ ad Christum, generationes quatuordecim.[c] Christi autē generatio sic erat. Cū esset desponsata mater Jesu Maria, Joseph, anteqū conuenirent, inuēta est in vtero habēs de spiritu sancto.[d] Joseph autē vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere volut occulte dimittere eam. Hec autē eo cogitante, ecce angelus domini apparuit in somnis ei, dicens, Joseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est. pariet autem filium: et vocabis nomē eius Jesum. Ipse enim saluū faciet populum suum a peccatis eorū. Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentē, Ecce virgo in vtero habebit et pariet filiū: et vocabunt nomen eius Emmanuel, qō est interpretatū nobiscū deus) Exurgens autem Joseph a somno, fecit sicut precepit ei angelus domini, et accepit coniugem suam. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suū primogenitum: et vocauit nomen eius JESUM.

Magi cum muneribus veniunt: et Joseph ab angelo per visum admonitus cum puero et matre eius in Egyptum fugit: infantes interficiuntur: regressio Jesu Christi ex Egypto. Caput ij.

Cum[a] ergo natus esset Jesus in Bethlehem Jude in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerūt Jerosolymam, dicētes, Vbi est qui natus est rex Judeorū? Vidimus enim stellam eius in oriēte, et venimus adorare eū. Audiēs aut Herodes rex, turbat⁹ est, et omnis Jerosolyma cū illo. Et cōgregans omnes principes sacerdotū et scribas populi, sciscitabat ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei, In Bethlehem Jude. sic enī scriptū est per prophetā, Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda, ex te enim exiet dux q̄ regat populū meū Israel.[b] Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligēter didicit ab eis tempus stelle q̄ apparuit eis. et mittēs illos in Bethlehē, dixit, Ite, et interrogate diligenter de puero: et cū inueneritis, renūtiate mihi, vt et ego veniens adorē eū. Qui cū audissent regē, abierunt. et ecce stella quā viderant in oriēte, antecedebat eos, vsquedū veniēs staret supra vbi erat puer. Videntes autē stellā, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrātes domū, inuenerūt puerū cum Maria matre eius. et procidētes adorauerūt eum: et apertis thesauris suis obtulerūt ei munera, aurū thus et myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodē, per aliā viā reuersi sunt in regionē suā.

Qui cū recessissent, ecce angelus dñi apparuit in somnis Joseph, dicens, Surge, et accipe puerū et matrē eius, et fuge in Egyptū: et esto ibi vsquedū dicam tibi. Futurū est enim vt Herodes q̄rat puerum ad perdendū eum. Qui cōsurgēs accepit puerum ad perdendū eum. Qui cōsurgēs accepit puerum et matrem eius nocte: et secessit in Egyptū. Et erat ibi vsq̄ ad obitū Herodis: vt adimpleret qō dictū est a domino per pphetā dicentem, Ex Egypto vocaui filiū meū. Tūc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, irat⁹ est valde: et mittens occidit oēs pueros qui erāt in Bethlehē et in omnibus finibus eius, a bimatu et infra, secundum tempus qō exq̄sierat a Magis. Tūc adimpletū est qō dictū est per Jeremiā prophetā dicentē, Vox in Rama audita est, ploratus et vlulat⁹ mult⁹, Rachel plorās filios suos, et noluit cōsolari, quia non sunt. Defuncto autē Herode, ecce angel⁹ domini apparuit in somnis Joseph in Egypto, dicens, Surge et accipe puerū et matrem eius, et vade in terram Israel. defuncti sunt enī qui q̄rebant animam pueri. Qui cōsurgens, accepit puerū et matrē eius, et venit in terrā Israel. Audiens aūt quod Archelaus regnaret in Judea pro Herode patre suo, timuit illo ire: et admonit⁹ in somnis, secessit in partes Galilee. Et veniens habitauit in ciuitate q̄ vocatur Nazareth: vt adimpleret quod dictū est per prophetas, Quoniam Nazareus vocabitur.

De baptismate Johannis in Jordane: et de Christi baptismate. Caput iij.

In[a] diebus autem illis venit Johannes Baptista predicans in deserto Judee, et dicēs, Penitētiā agite: appropinquauit enim regnum celorum.[b] Hic est enim de quo dictum est per Isaiam prophetam dicentem, Vox clamantis in deserto. Parate viam domini, rectas facite semitas eius.[c] Ipse autem Johannes habebat vestimentum de pilis camelorū, et zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erāt locuste et mel siluestre. Tūc exibat ad eū Jerosolyma et omnis Judea, et omnis regio circa Jordanem: et baptizabātur ab eo in Jordane confitentes

fitentes pctā sua. [d]Uidēs aūt multos phariseoꝝ ꝛ sadduceoꝝ veniētes ad baptismum suū, dixit eis. ¶Progenies viperarū, qs demōstrauit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū pnie. Et ne velitꝫ dicere itra vos, ¶Patrē habem⁹ Abrahā. dico em̄ vobis qm̄ potēs est de⁹ de lapidib⁹ istis suscitare filios Abrahe. Jam em̄ securis ad radicem arboꝝ posita est. Oīs ergo arbor q̄ nō facit fructū bonū, excidet, ꝛ in ignē mittet. [c]Ego qdē baptizo vos in aqua in penitētiā: q aūt post me vēt⁹ est, fortior me est, cui⁹ nō sum dign⁹ calceamēta portare, ipse vos baptizabit in spū sancto ꝛ igni. [f]Cuius vētilabrū i manu sua, ꝛ permūdabit aream suā: ꝛ cōgregabit triticū in horreū suū, paleas aūt cōburet igni inextingubili. [g]¶Tūc venit Jesus a Galilea in Jordanē, ad Johannē: vt baptizaret ab eo. Johānes aūt phibebat eū, dicēs, Ego a te debeo baptizari, ꝛ tu venis ad me? ¶Rndēs aūt Jesus, dixit ei. Sine modo. sic em̄ decet nos implere oēm iustitiā. Tūc dimisit eū, [b]Baptizat⁹ aūt Jesus cōfestim ascēdit de aqua. ꝛ ecce aperti sunt ei celi: et vidit spiritū dei descēdētē sicut colūbā, ꝛ veniētē sup ipsum. Et ecce vox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

¶Jesus post ieiunium quadraginta dierū et quadraginta noctium tentatur a diabolo: Petrū ꝛ Andream et Jacobum ꝛ Joānē piscatores cōuocauit: circūiens Galileā varios languores hominum curat. Caput.iiij.

[a]Unc Jesus duct⁹ est in desertū a spiritu, vt tētaret a diabolo. [b]Et cū ieiunasset quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctib⁹, postea esurijt. Et accedēs tētator, dixit ei, Si fili⁹ dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui rndens dixit, Scriptū est, Nō in solo pane viuit homo, sed in oī vbo quod pcedit de ore dei. Tūc assumpsit eū diabolus in sanctā cīuitatē, ꝛ statuit eū sup pinnaculū tēpli, ꝛ dicit ei, Si filius dei es, mitte te deorsum. Scriptū est em̄, Quia angelis suis mandauit de te, ꝛ in manib⁹ tollent te, ne forte offendas ad lapidē pedē tuum. Ait illi Jesus rursum, Scriptū est, Nō tētabis dn̄m deū tuū. Iterum assumpsit eū diabolus in montē excelsum valde: ꝛ ostēdit ei oīa regna mūdi, ꝛ gloriā eoꝝ, ꝛ dicit ei, Hec oīa tibi dabo, si cadēs adorauerꝫ me. Tūc dicit ei Jesus, Uade satana, scriptū est em̄, Dn̄m deū tuū adorabis: ꝛ illi soli seruies. [c]Tunc reliquit eū diabolus: et ecce angeli accesserūt, ꝛ ministrabāt ei. [d]¶Cū aūt audisset Jes⁹ qꝺ Johānes tradit⁹ eēt, secessit i Galileā: [e]ꝛ relicta ciuitate Nazareth, venit ꝛ habitauit in ciuitate Capharnaū maritima, in finib⁹ zabulon ꝛ Nephthalim, vt adimpleret qꝺ dictū est p Jsaiā pphetā, Terra zabulon et terra Nephthalim, via maris trās Jordanē Galilee gētium: populus q ambulabat in tenebris vidit lucē magnā: ꝛ sedētib⁹ in regiōe vmbre mortis, lux orta est eis. [f]Exinde cepit Jesus pdicare, et dicere, ¶Penitētiā agite: appropinquauit em̄ regnū celorū. ¶Ambulās aūt Jesus iuxta mare Galilee, vidit duos fratres, Simonē q vocat ¶Petr⁹, ꝛ Andreā fratrē ei⁹, mittētes rete i mare (erāt em̄ piscatores) ꝛ ait illis, [g]Uenite post me: ꝛ faciā vos fieri piscatores hominū. At illi cōtinuo relictis retibus secuti sunt eū. [h]Et pcedēs inde, vidit alios duos fratres, Jacobū zebedei ꝛ Johānē fratrē ei⁹ in naui cū zebedeo patre eoꝝ reficiētes retia sua: ꝛ vocauit eos. Illi aūt statim relictis retib⁹ ꝛ patre, secuti sunt eū. [i]¶Et circūibat Jesus totā Galileā, docens in synagogis eoꝝ, ꝛ predicās euāgelū regni: ꝛ sanās oēm languorē ꝛ oēm infirmitatē in pplo. Et abijt opinio ei⁹ in totā Syriā. ꝛ obtulerunt ei oēs male habētes, varijs languoribus ꝛ tormētis com prehēsos, ꝛ q demonia habebāt, ꝛ lunaticos, ꝛ paralyticos, ꝛ curauit eos: ꝛ secute sunt eū turbe multe de Galilea, ꝛ Decapoli, ꝛ Jerosolymis, ꝛ de Judea, ꝛ trans Jordanem.

¶Beatitudines ꝛ cetera mandata: et de homicidio: de oblatione: de adulterio: de oculo vel manu eruenda: vxorē nisi ob adulterium dimittēdā: de iuramentis: de oculo et dente: inimicos diligēdos: de eleemosinis. Caput.v.

[V]Idēs [a] aūt Jesus turbas, ascēdit in mōtem: ꝛ cū sedisset, accesserūt ad eū discipuli ei⁹, [b] ꝛ aperiēs os suū docebat eos, dicēs ¶Beati pauperes spū: qm̄ ipsorū est regnū celorū. [d]Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. [e]Beati q lugēt: qm̄ ipsi cōsolabunt. Beati q esuriūt, ꝛ sitiūt iustitiā: qm̄ ipsi saturabunt. [f]Beati misericordes: qm̄ ipsi misericordiā cōsequēt. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Beati pacifici qm̄ filij dei vocabūtur. Beati q persecutionē patiūtur ꝓpter iustitiā: qm̄ ipsorū est regnū celoꝝ. [g]Beati estis cū maledixerint vobis hoīes, ꝛ psecuti vos fuerint, ꝛ dixerint omne malū aduersum vos mentiētes, ꝓpter me. gaudete ꝛ exultate: qm̄ merces vestra copiosa est i celis. sic em̄ psecuti sunt ꝓphetas qui fuerūt ante vos. [h]Uos estis sal terre. Qꝺ si sal euanuerit: in quo saliet? ad nhilū valet vltra, nisi vt mittat foras, ꝛ cōculcet ab hoībus. [i]Uos estis lux mūdi. Non pōt ciuitas abscondi supra montē posita. neq; accendūt lucernā, ꝛ ponunt eā sub modio, sed sup candelabrū, vt luceat oīb⁹ q in domo sunt. Sic luceat lux vestra corā hoībus: vt videāt opa vestra bona, ꝛ glorificent patrē vestrū qui in celis est. [k]¶Nolite putare qm̄ veni soluere legē aut ꝓphetas. nō veni soluere: sed adimplere. [l]Amen quippe dico vobis, donec trāseat celū ꝛ terra, iota vnū aut vn⁹ apex nō ꝑteribit a lege donec oīa fiant. [m]Qui ergo soluerit vnū de mandatis istis minimis, ꝛ docuerit sic hoīes: minim⁹ vocabit in regno celoꝝ. q aūt fecerit ꝛ docuerit: hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Dico aūt vobis, q̄ nisi abūdauerit iustitia vr̄a plusq̄ scribarū ꝛ phariseoꝝ, nō intrabitis i regnū celoꝝ. ¶Audistis q̄ dictū est antiqs, Nō occides. qui aūt occiderit: re⁹ erit iudicio. Ego aūt dico vobis q̄ oīs q irascitur fratri suo, re⁹ erit iudicio. q aūt dixerit fratri suo, raca, reus erit concilio. qui autem dixerit, fatue, re⁹ erit gehēne ignis. Si ergo offers mun⁹ tuū ad altare, ꝛ ibi recordat⁹ fueris q̄ frater tu⁹ hz aliqd aduersum te: relinque ibi munus tuū ante altare, ꝛ vade, prius recōciliare fratri tuo: ꝛ tūc veniēs offer munus tuū. [n]¶Esto cōsentiens aduersario tuo cito dum es in via cū eo: ne forte tradat te aduersari⁹ iudici, ꝛ iudex tradat te ministro, ꝛ in carcerē mittaris. Amē dico tibi, nō exies inde donec reddas nouissimū quadrantē. [o]Audistis q̄ dictū est antiqs, Nō mechaberis. Ego aūt dico vobis q̄ oīs q viderit mulierē ad cōcupiscēdū eā, iaz mechat⁹ est eā in corde suo. Qꝺ si ocul⁹ tu⁹ dexter scādalizat te, erue, ꝛ ꝑjce abs te. expedit em̄ tibi vt pereat vnum mēbrorū tuoꝝ, q̄ totum corp⁹ tuū mittat in gehēnā ignis. Et si dextra man⁹ tua scādalizat te, abscinde eā: ꝛ ꝑjce abs te: expedit, ei tibi vt pereat vnū mēbrorū tuoꝝ, q̄ totū corp⁹ tuū eat in gehēnā. ¶Dictū est aūt, Quicūq; dimiserit vxorē suā, det ei libellū repudij. Ego autem dico vobis, q̄ oīs q dimiserit vxorē suam, excepta fornicationis causa, facit eā mechari: ꝛ q dimissam duxerit, adulterat. ¶Iterum audistis q̄ dictū est antiquis, Nō periurabis: reddes aūt dn̄o iuramenta tua. Ego autē dico vobis nō iurare oīno. neq; per celū: q̄ thronus dei est. neq; p terrā: q̄ scabellū est pedū ei⁹. neq; p Jerosolymā: q̄ ciuitas est magni regis. neq; p caput tuū iuraueris: q̄ non potes vnū

capillū albū facere aut nigrū. Sit aūt sermo vester est est, nō non. qđ aūt his abūdanti⁹ est, a malo est.
Jac.v.c. Exodi xxj.c.
¶ Audistis quia dictum est. Oculū p oculo, z dē-
xxxvij P V tem p dēte. Ego aūt dico vobis nō resistere malo: sed si quis te pcusserit in dexterā maxillā tuā, pre-
xxxix q X be illi z alterā, z ei q vult tecū in iudicio ꝙtēdere, et
B tunicā tuā tollere: dimitte ei z pallīū q z qcūqz te an-
gariauerit mille passus, vade cum illo z alia duo.
Qui aūt petit a te, da ei: z volenti mutuare a te, ne
xl r V Leui.xx.c auertaris. ¶ Audistis qz dictū est, Diliges pri-
mū tuū, z odio habebis inimicū tuū. r Ego autē di-
co vobis, diligite inimicos vr̄os, bñ facite his qui
oderūt vos, z orate p ꝑsequētib⁹ z calūniātib⁹ vos:
vt sitis filij patris vr̄i q in celis est, q solē suū oriri
xlj s V facit sup bonos z malos, z pluit sup iustos et inu-
stos. s Si em̄ diligitis eos q vos diligūt, z quā mer-
cedē habetis: nōne z publicani hoc faciūt: Et si sa-
lutaueritis fratres vestros tātum, quid ampli⁹ fa-
citis: nonne z ethnici hoc faciunt: Estote ergo vos
perfecti, sicut z pater vester celestis perfectus est.

¶ Oratio: Ieiunium de thesauro in celo: lucernam corpo-
ris esse oculum: z non posse duobus dominis seruire: nec
cogitandū de esca z de vestimento: de volatilibus celi. z li
lijs agri, z solicitudine diei. Caput.vj.

xlij A Attendite a ne
xlij a X iustitiam ve-
strā faciatis
coā hoibus
vt videamini ab eis: alio
quin mercedē non habe-
bitis apud patrē vestrū
q in celis est. Cū ergo fa
cis eleemosinā, noli tu-
ba canere aū te, sicut hy-
pocrite faciūt in synago
gis z in vicis, vt honorifi-
cent ab hoib⁹. amen di
co vobis, receperūt mer
cedē suā. Te aūt faciente
eleemosinam, ne sciat sinistra tua qđ faciat dextera
tua: vt sit eleemosina tua in abscōdito, z pater tuus
B qui videt in abscōdito, reddet tibi. ¶ Et cū oratis,
nō eritis sicut hypocrite q amāt in synagogis et in
angulis platearū stantes orare, vt videant ab hoi-
bus. amen dico vobis, receperūt mercedē suā. Tu
xlij b V aūt cū oraueris, intra in cubiculū tuū, z clauso ostio
ora patrē tuū in abscōdito: z pater tuus q videt in
abscōdito, reddet tibi. b Orātes aūt nolite multum
loqui, sicut ethnici faciūt, putāt enim qō in multilo
quio suo exaudiāt. Nolite ergo assimilari eis. scit
em̄ pater vester qđ op⁹ sit vobis, ante q petatz eū.
Sic ergo vos orabitis, ¶ Pater noster q es in celis,
sanctificet nomē tuū. Adueniat regnū tuū. Fiat vo
lūtas tua, sicut in celo, z ī terra. ¶ Panē nostrū sup-
substantiale da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra, sicut z nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is.
Et ne nos inducas in tētationem. Sed libera nos a
malo. Āmē. Si em̄ dimiseritis hoib⁹ pcta eor̄: di-
xlvij mittet et vobis pater vester celestis delicta vestra.
c VI C Si aūt nō dimiseritis hoib⁹: nec pr̄ vester dimit-
xlv tet vobis pcta vr̄a. ¶ Cū aūt d ieiunatis, nolite fie
d X ri sicut hypocrite tristes. exterminānt ei facies suas,
vt pareāt hoib⁹ ieiunātes. Āmē dico vobis, qr re
ceperūt mercedē suam. Tu aūt cū ieiunas, vnge ca
put tuū, z faciē tuā laua: ne videarz hoib⁹ ieiunās,
sed pr̄i tuo q est in abscōso: z pr̄ tu⁹ q videt in abscō
so, reddet tibi. ¶ Nolite thesaurizare vob thesau-
ros in terra: vbi erugo z tinea demolitur, et vbi fu-
xlvj res effodiunt et furant. e ¶ Thesaurizate aūt vobis
e V thesauros in celo: vbi neqz erugo neqz tinea demo-
litur, z vbi fures nō effodiūt nec furant. Vbi enim
est thesaurus tu⁹, ibi est z cor tuū. f ¶ Lucerna cor-
poris tui, est ocul⁹ tu⁹. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex:
totū corp⁹ tuū lucidū erit. Si aūt oculus tu⁹ fuerit
nequā: totū corp⁹ tuū tenebrosum erit. Si ergo lu-
men qđ in te est, tenebre sunt: ipse tenebre quante
erūt. g ¶ Nemo potest duob⁹ dominis seruire, aut
em̄ vnū odio habebit, z alterū diliget aut vnum su
stinebit, z alterū cōtēnet. Non potestis deo seruire,
et mammone. h ¶ Ideo dico vobis, ne soliciti sitis
aīe vr̄e qđ māducetis, neqz corpi vr̄o qđ induamini.
Nōne aīa plus est ꝙ esca: z corp⁹ plus ꝙ vestimen-
tum. Respicite volatilia celi qm̄ nō serūt neqz me-
tūt, neqz cōgregāt in horrea. z pr̄ vester celestis pa-
scit illa. Nōnne vos magis plures estis illis: Quis
aūt vestrū cogitans, pōt adijcere ad staturā suā cu-
bitū vnū: Et de vestimēto qđ soliciti estis: Consi-
derate lilia agri qūo crescūt: non laborāt neqz nent.
Dico aūt vobis qm̄ nec Salomon in oī gloria sua
coopertus est sicut vnū ex istis. Si em̄ fenū agri qō
hodie est, z cras in clibanum mittit, deus sic vestit:
ꝙto magis vos modice fidei: Nolite ergo soliciti
esse, dicētes, Quid māducabim⁹, aut qđ bibem⁹,
aut quo operiemur: hec em̄ oīa gētes inqrūt. Scit
em̄ pater vester qr his oīb⁹ indigetis. Querite er-
go primū regnū dei z iustitiā ei⁹: z hec oīa adijcient
vobis. Nolite ergo soliciti esse in crastinū. crastinus
em̄ dies solicit⁹ erit sibijpsi. sufficit diei malitia sua.

¶ Non esse iudicādū: de festuca z trabe in oculo: marga-
ritas ante porcos nō esse ponēdas: perēdū: querēdum: et
pulsandū: de pseudoprophetis: qr non ois q dicit mihi do
mine dñe intrabit in regnū celorū: de domo edificata su-
pra petram vel arenam. Caput.vij.

A Nolite a iudicare, z non iudicabimini, no
Ro.ij.a. a II lite cōdēnare, z nō cōdēnabimini. In q
em̄ iudicio iudicaueritis, iudicabimini:
et in qua mēsura mēsi fueritis, remetiet
ij vobis. b Quid aūt vides festucā ī oculo fratris tui:
b V z trabē in oculo tuo non vides: Aut qūo dices fra-
tri tuo, Frater, sine eijciā festucā de oculo tuo: z ec-
Jac.j.a. ce trabs est in oculo tuo: Hypocrita, eijce primuz
lij trabē de oculo tuo, z tūc videbis eijcere festucā de
c X oculo fratris tui. c ¶ Nolite dare sanctum canibus:
neqz mittatis margaritas vr̄as añ porcos, ne for-
liij te cōculcēt eas pedib⁹ suis, z cōuersi dirūpant vos.
d V d ¶ Petite, z dabit vobis: qrite, z inuenietis: pul-
sate, z aperiet vob. Ois ei q petit accipit: z q qrit,
B inuenit: z pulsanti aperiet. Aut quis est ex vobis
homo, quē si petierit filius su⁹ panē, nunqd lapidem
porriget ei: Aut si piscē petierit: nūqd serpētē por-
riget ei: Si ergo vos cū sitis mali, nostis bona da-
ta dare filijs vr̄is: quāto magis pr̄ vester q in celis
liiij est, dabit bona petētib⁹ se: e Oīa ergo qcūqz vultis
Tobie iiij.c. c V vt faciāt vobis hoies: ita z vos facite illis. Hec est
iv em̄ lex z pphete. f ¶ Intrate p angustam portā: qr
f V lata porta, z spatiosa via est q ducit ad pditionē, et
multi sunt qui intrāt p eā. Quā angusta porta z ar-
ivj cta via est q ducit ad vitā: z pauci sunt q inueniunt
s X eā. g ¶ Attēdite a falsis pphetis, q veniūt ad vos
C in vestimētis ouiū, ītrinsec⁹ aūt sunt lupi rapaces.
ivij a fructib⁹ eorū cognoscetis eos. h Nūqd colligūt de
b V spinis vuas, aut de tribulis ficus. i Sic oīs arbor
ivij bona, fruct⁹ bonos facit: mala aūt arbor malos fru
i V ct⁹ facit. Nō pōt arbor bona, malos fruct⁹ facere:
neqz arbor mala, bonos fruct⁹ facere. Omis arbor q
nō facit fructū bonū excidet, z in ignē mittet. Igit
lx ex fructib⁹ eorū cognoscetis eos. k Non oīs q dicit
k III mihi Dñe dñe, intrabit in regnū celorū: sed q facit
voluntatē pr̄is mei q in celis est, ipse ītrabit ī regnū
celorū. l Multi dicēt mihi in illa die. Dñe dñe, nō-
lx ne in noīe tuo pphetauim⁹, z in noīe tuo demonia
l V D eiecim⁹, z i noīe tuo v̄tutes multas fecim⁹: Et tūc

cõfitebor illis, Quia nũq̃ noui vos. discedite a me oẽs q̃ opamini iiiquitatẽ. m ¶ Oĩs ergo q̃ audit v̄ba mea hec, & facit ea: assimilabit̄ viro sapiẽti q̃ edificauit domũ suã sup̃ petrã, & descẽdit pluuia & venerũt flumina, & flauerũt vẽti & irruerũt in domum illam, nõ cecidit. fundata eñ erat sup petrã. Et oĩs qui audit v̄ba mea hec, & non facit ea: silis erit viro stulto q̃ edificauit domũ suã sup arenã, et descendit pluuia & venerũt flumina, & statuerũt vẽti & irruerũt in domum illã, et cecidit, & fuit ruina illius magna. n ¶ Et factũ est: cũ consummasset Jesus v̄ba hec, admirabãt turbe sup doctrina ei⁹. Erat eñ docẽs eos sicut ptãtẽ hãs, & nõ sicut scribe eor & pharisei.

¶ Descẽd ens de monte leprosum mũdat: puerũ centurionis Paralyticũ curat: socrum Petri a febribus liberat: de plurimis curatis: & scribe volenti se sequi: dicit non habere filium hois vbi caput suum reclinet: atq; vt alı̃ relicto patris corpore sequatur precepit: in naui eum dormiẽtem excitant discipuli vt tempestatẽ sedaret: & in terra Geraseno-rum demonia eiecit. Caput. viij.

Am aũt a descendisset de mõte, secute sunt eũ turbe multe: & ecce leprosus veniẽs, adorabat eum, dicens, ¶ Dñe si vis, potes me mũdare. Et extẽdẽs Jesus manũ, tetigit eũ, dicẽs, Volo, ¶ Mũdare. Et cõfestim mũdata est lepra ei⁹. Et ait illi. Jesus. Vide nemini dixeris: sz vade, ostẽde te sacerdoti, et offer munus tuũ q̃ cõcepit ¶ Moyses in testimoniũ illis. b ¶ Cũ aũt introisset Capharnaũ, accessit ad eũ centurio, rogãs eũ, & dicẽs, ¶ Dñe: puer meus iacet in domo paralyticꝰ, & male torquet̄. Et ait illi Jesus. Ego veniã, & curabo eũ. Et rñdens centurio, ait, ¶ Dñe, nõ sum dignꝰ vt ĩtres sub tectũ meũ: sz tm̃ dic v̄bo, & sanabit̄ puer meꝰ. Nã & ego hõ sum sub ptãte, cõstitutꝰ habens sub me milites: & dico huic vade, et vadit: & alio, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit. Audiẽs aũt hec Jesus, miratꝰ est: & sequẽtibꝰ se dixit. Amẽ dico vob̃ nõ inueni tantã fidẽ in Jsrl. c Dico aũt vob̃ q̃ mlti ab oriẽte & occidẽte veniẽt, & recũbẽt cũ Abrahã & Jsaac & Jacob ĩ regno celorũ: filij aũt regni eiciẽt̄ in tenebras exteriores. ibi erit fletꝰ & stridor dẽtiũ. d Et dixit Jesus cẽturioni, Vade: & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatꝰ est puer ex illa hora. e ¶ Et cũ veniss̃et Jesus ĩ domũ Petri, vidit socrũ eiꝰ iacẽtẽ & febricitãtẽ: & tetigit manũ eiꝰ, & dimisit eã febris, & surrexit, & ministrabat eis. ¶ Vespere aũt facto, obtulerũt ei multos demonia habentes: & eiciebat spũs v̄bo, & oẽs male habẽtes curauit, vt adimpleret̄ q̃ dictũ ẽ p̃ Jsaiã pphetã, dicẽtẽ, Ipse infirmitates nr̃as accepit: et egrotationes nr̃as portauit. ¶ Vidẽs aũt Jesus turbas multas circum se, iussit discipulos ire trans fretũ. f Et accedẽs vnꝰ scriba, ait illi, ¶ Magister, sequar te quocunq; ieris. Et dicit ei Jesus. Vulpes foueas habẽt, & volucres celi nidos: filiꝰ aũt hois nõ hz vbi caput suũ reclinet. Alı̃ aũt de discipulis eiꝰ, ait illi, ¶ Dñe pmitte me p̃mũ ire & sepelire pr̃ez meũ. Jesus aut̃ ait illi, Seq̃re me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. g ¶ Et ascẽdẽte eo in nauiculã secuti sunt eũ discipli eiꝰ: & ecce motꝰ magnꝰ factꝰ est i mari, ita vt nauicula operet̄ fluctibꝰ, ipse vo dormiebat. Et accesser̃t ad eũ discipuli eiꝰ: & suscitauerũt eũ, dicẽtes, ¶ Dñe salua nos, perimꝰ. Et dicit eis Jesus, Quid timidi estꝭ modice fidei: Tũc surgẽs ĩperauit vẽtis & mari, & facta est trãqllitas magna. Porro hoies mirati sunt, dicentes, Qualis est hic, q̃ vẽti & mare obedũt ei? ¶ Et cũ veniss̃et Jesus trãs fretũ i regionẽ Geraseno-rũ, occurrerũt ei duo habẽtes demonia. De monumẽtꝭ exeũtes, seui nimis, ita vt nemo posset transire per viã illã. Et ecce clamauerũt, dicẽtes, Quid nobis & tibi Jesu fili dei? Veniss̃ hũc añ tp̃s torq̃re nos? Erãt aũt nõ lõge ab illis grex multor porcor pascẽs. ¶ Demones aũt rogabãt eũ dicẽtes, Si eĳcis nos hinc, mitte nos in gregẽ porcorũ. Et ait illis, Jte. At illi exeũtes, abier̃t ĩ porcos, & ecce, magno ĩpetu abĳt tot⁹ grex p̃ceps i mare: & mortui sunt i aqs. Pastores aũt fugerũt: & veniẽtes i ciuitatẽ, nũtiauerũt hec oĩa, & de ĳs q̃ demonia habuerant. Et ecce tota ciuitas exĳt obuiã Jesu. Et viso eo, rogabant eum vt transiret a finibus eorum.

¶ Paralyticus lectũ fert: Matthеũ connocat: ac Phariseis murmurãtibus de cõuiuio Publicanorũ: dicit nõ esse opus sani medicũ: discipulis Johannis interrogantibus quare nõ ieiunarent discipuli eiꝰ: parabolam ponit panni scissure & vtris & vini: filiam principis mortuam dum vadit suscitare mulierem a profluuio liberat: cecis oculi aperiuntur surdum & mutum demonium eĳciunt: & in principe demoniorum id facere dicunt. Caput. ix.

Ascẽdens Jesus i nauiculã, trãsfretauit: & venit i ciuitatẽ suã. Et ecce offerebãt ei paralyticũ iacẽtẽ i lecto. Et vidẽs Jesus fidẽ illorũ, dixit paralytico, Cõfide fili, remittunt̃ tibi pcta tua. Et ecce qdã de scribis dixer̃t intra se. Hic blasphemat. Et cũ vidisset Jesꝰ cogitatiões eor, dixit, Ut qd cogitatꝭ mala in cordibꝰ vr̃is? Quid ẽ facilꝰ, dicere, ¶ Dimittũt̃ tibi pcta tua: an dicere, Surge & ambula? Ut aũt sciatꝭ q̃ filiꝰ hois hz ptãtẽ i terra dimittẽdi pcta: (tũc ait paralytico.) Surge, tolle lectũ tuũ, & vade ĩ domũ tuã. Et surrexit: & abĳt in domũ suã. Videtes aũt turbe timuerũt, & glorificauer̃t deũ qui dedit potestatẽ talẽ hoĩbꝰ. b Et cũ transiret inde Jesus, vidit hoiem sedẽtẽ i telonio, ¶ Matthеũ noĩe. Et ait illi, Seq̃re me. Et surgẽs secutꝰ est eũ. c Et factũ est: discũbẽte eo in domo, ecce multi publicani & pctores veniẽtes, discũbebãt cũ Jesu & discipulis eiꝰ. Et videntes pharisei, dicebãt discipl̃is eiꝰ, Quare cũ publicanis & pctorib̃ mãducat magister vester? d At Jesus audiẽs, ait, ¶ Nõ est opꝰ valẽtibꝰ medico, sz male habẽtibꝰ. eũtes, discite qd est, ¶ Misericordiã volo, & nõ sacrificiũ. ¶ Nõ eñ veni vocare iustos, sed pctores. ¶ Tũc accesser̃t ad eũ discipl̃i Johãnis dicẽtes, Quare nos & pharisei ieiunamꝰ frequẽter: discipuli aũt tui nõ ieiunãt? Et ait illis Jesus, ¶ Nũ qd pñt filij sponsi lugere quãdiu cũ illis est sponsus? Veniẽt aũt dies, cũ auferet̄ ab eis spõsus: & tũc ieiunabũt. ¶ Nemo aũt ĩmittit cõmissurã panni rudis in vestimẽtũ vet⁹. tollit eñ plenitudinẽ ei⁹ a vestimẽto: & peior scissura fit. ¶ Neq; mittũt vinũ nouũ in vtres veteres. alioquin rũpunt̃ vtres et vinũ effundit̃, & vtres pereunt. Sz vinũ nouũ in vtres nouos mittũt: & ambo ꝑseruanꝰ. e ¶ Hec illo loquente ad eos, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eũ, dicẽs, ¶ Dñe filia mea mõ defuncta est: sed veni ĩpone manũ tuã sup̃ eã, & viuet. Et surgẽs Jesus, seq̃bat̃ eũ, & discipli eiꝰ. Et ecce mulier q̃ sanguinis fluxus patiebat̃ duodecĩ annis, accessit retro, & tetigit fim

briā vestimēti eiꝰ. Dicebat eñ itra se, Si tetigero tñ vestimētū eiꝰ: salua ero. Et Jesus 2uersus ⁊ vidēs eā, dixit, Confide filia, fides tua te saluā fecit. Et salua facta ē mulier ex illa hora. Et cū venisset Jesus ī domū ꝓncipis, ⁊ vidisset tibicines ⁊ turbā tumultuātē, dicit illis, Recedite: nō est ei mortua puella. ſz dormit. Et deridebāt eū. Et cū eiecta eēt turba, intrauit: ⁊ tenuit manū eiꝰ, ⁊ surrexit puella. Et exiit fama hec in vniuersaz trā. ℭ Et trāseūte ide Iesu, secuti sūt eū duo ceci clamātes ⁊ dicētes, Miserere nr̄i fili Dauid. Cū aūt venisset domū accesserūt ad eū ceci. Et dicit eis Jesus, Creditȝ q̄ hoc possum facere vobȝ? Dicūt ei, Utiq; dñe. Tūc tetigit ocꝰlos eoꝝ dicēs, Scdȝ fidē vr̄az fiat vobȝ. Et aptī sūt ocꝰli eoꝝ, ⁊ cōminatꝰ est illis Jesus: dicens, Videte ne q̄s sciat. Illi aūt exeūtes diffamauerūt eū ī tota terra illa. ℭ Egressis aūt illis, ecce obtulerūt ei hoīez mutū demoniū habētē. Et ejecto demonio, locutꝰ ē mutus ⁊ mirate sūt turbe, dicētes, Nūq̄ apparuit sic in Jsrl. Pharisei āt dicebāt, In ꝓncipe demoniorū ejcit demones. ℭ Et circūibat Jesus oēs ciuitates, ⁊ castella, docēs ī synagogis eoꝝ, ⁊ ꝓdicans euāgeliū regni, ⁊ curās oēm lāguorē ⁊ oēz infirmitatē. Videns aūt turbas, misertꝰ est eis: q̄ erāt vexati ⁊ iacētes sicut oues nō hr̄tes pastorē. Tūc dicit discipl̄is suis, Messis qdē multa, operarij āt pauci. rogate ḡ dñz messis, vt mittat operariosi messē suā.

ℭ Duodecim ap̄los premunit cū oi doctrina: ac dicit q̄ non venit pacem mittere ī terram sed gladium. Cap̄. x.

Duodecī āt ap̄lorū noīa sūt hec, Primꝰ, simō q̄ dr̄ petrꝰ, ⁊ andreas fr̄ eiꝰ, Philippus ⁊ Bartholomeꝰ, Jacobꝰ zebedei, et Johānes fr̄ eiꝰ, thomas ⁊ matheꝰ publicanꝰ, ⁊ Jacobꝰ alphei ⁊ Thaddeꝰ, Simō Chananeꝰ, ⁊ Judas Jscariotes, q ⁊ tradidit eū. ℭ Hos duodecī misit Jesus: ꝓcipiēs eis, dicēs, In viā gētiū ne abieritȝ, ⁊ ī ciuitates Samaritanorū ne ītraueritȝ: ſz potiꝰ ite ad ones q̄ pierūt domꝰ isrl̄. Ēūtes aūt ꝓdicate, dicētes, Quia appropiq̄uit regnū celoꝝ. Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mūdate, demones ejcite. gratis accepistȝ, gratis date. Nolite possidere aurū, neq; argētū, neq; pecuniā ī zonis vr̄is: nō perā ī via neq; duas tunicas, neq; calceamēta, neq; vgā. dignꝰ eñ est operariꝰ cibo suo. ℭ In quācunq; aūt ciuitatē aut castellū itraueritis, interrogate qs ī ea dignꝰ sit: ⁊ ibi manete donec exeatȝ. ℭ Intrātes aūt ī domū, salutate eā, dicētes, Pax huic domui. Et si qdē fuerit domus digna veniet pax vr̄a sup eā. si autē nō fuerit digna: pax vr̄a reuertet ad vos. ℭ Et q̄cūq; nō receperit vos, neq; audierit sermones vr̄os: exeūtes foras ō domo vl̄ ciuitate, excutite puluerē de pedibꝰ vr̄is. Amē dico vobis, tolerabiliꝰ erit tre Sodomoꝝ ⁊ Gomorrheoꝝ ī die iudicij, q̄ illi ciuitati. ℭ Ecce ego mitto vos, sicut oues ī medio lupoꝝ. Estote ḡ prudentes sicut serpētes, ⁊ simplices sicut colūbe. ℭ Cauete āt ab hoīb. Tradēt enī vos ī cōcilijs, ⁊ ī synagogis suis flagellabūt vos: ⁊ ad ꝓsides ⁊ reges ducemini ꝓpt̄ me, ī testimoniū illis ⁊ gētib. ℭ Cū aūt tradēt vos, nolite cogitare qūo aut qd loq̄mini. dabit enī vobis in illa hora qd loq̄mini. nō enī vos estis q̄ loquim̄, sz spūs pr̄is vr̄i q̄ loquit̄ ī vobis. Tradet āt frater ffrem in mortē, ⁊ pr̄ filiū: ⁊ īsurgēt filij in parentes, ⁊ morte eos afficient, ⁊ eritis odio oīb. hoīb. ꝓpt̄ nomē meum. q āt pseuerauerit vsq; ī finē. hic saluꝰ erit. ℭ Cū āt pseq̄ūt vos ī ciuitate ista: fugite ī aliā. amē dico vobis, nō cōsummabitis ciuitates Jsrl donec veniat filiꝰ hominis. ℭ Nō ē discipulꝰ sup magistrū, nec seruꝰ sup dñz suū. sufficit discipulo vt sit sicut magister eiꝰ: ⁊ seruo: sicut dñs eius. ℭ Si patrēfamilias Beelzebub vocauerūt: quanto magis domesticos eiꝰ? Ne ergo timueritis eos. ℭ Nihil enī ē coptū, q̄ nō reueleť: ⁊ occultū q̄ nō sciat. ℭ Q̄ dico vobis ī tenebris, dicite ī lumine: ⁊ q̄ ī aure auditis, ꝓdicate sup tecta. Et nolite timere eos q occidūt corꝑ animā āt ñ pūt occidere sz potiꝰ timete eū q pōt ⁊ aīaz ⁊ corꝑ pdere in gehēnā. Nōne duo passeres asse veneūt ⁊ vnꝰ ex illis ñ cadet sup terrā sine pr̄evr̄o? Vr̄i āt ⁊ capilli capitis oēs numerati sūt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Omis q̄ q 2fitebit̄ me coram hoīb., 2fitebor ⁊ ego eū coram pr̄e meo q ī celȝ ē. ℭ q āt negauerit me coram hoībus: negabo ⁊ ego eū coram pr̄e meo q ī celis ē. ℭ Nolite arbitrari q̄ pacē venerim mittere ī terrā nō veni pacē mittere: sz gladiū. veni enī separe hoīem aduersus patrē suū, ⁊ filiā aduersus matrē suā, ⁊ nurū aduersus socrū suā: ⁊ inimici hoīs, domestici eius. ℭ Qui amat patrē aut matrē pluſq̄ me nō est me dignꝰ, ⁊ q̄ amat filiū aut filiā sup me, nō ē me dignꝰ. Et q nō accipit crucē suā: ⁊ sequit̄ me: nō est me dignus. ℭ Qui iuenit animā suā: pdet illā. ⁊ q pdiderit animā suā ꝓpt̄ me: iueniet eam. ℭ Qui recipit vos, me recipit: ⁊ q me recipit, recipit eum q me misit. ℭ Qui recipit ꝓphetā ī noīe ꝓphete: mercedē ꝓphete accipiet, ⁊ q recipit iustū in noīe iusti: mercedē iusti accipiet. ℭ Et q̄cūq; potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigide, tantū in nomine discipuli: amen dico vobis non perdet mercedem suam

ℭ Johannes de carcere mittit ad Jesum: ⁊ Jesus de Johanne ad turbas loq̄t̄ atq; increpat ciuitates q̄ pniam non egerūt: cōfessio Iesu ad patrē: ⁊ tugūdūt lene. Caput. xj.

Factū est cū 2summasset Jesꝰ ꝓcipiēs duodecī discipulis suis, trāsijt ide vt doceret ⁊ ꝓdicaret ī ciuitatibꝰ eoꝝ. Johānes āt cū audisset ī viculis opa xp̄i mittēs duos de discipl̄is suis, ait illi, Tu es q vēturꝰ es, an aliū expectamꝰ? Et rndēs Jesus ait illis, Ēūtes renūtiate Johanni q̄ audistis et vidistis. ceci vidēt, claudi ābulāt, leprosi mūdāt̄, surdi audiūt, mortui resurgūt, pauperes euāgelizāt̄. ⁊ beatꝰ est q nō fuerit scādalizatꝰ ī me. Illis aūt abeūtibꝰ, cepit Jesus dicere ad turbas de Johāne, Quid existis ī desertū videre? arūdinē vēto agitatā? Sz qd existis videre? hoīez mollibꝰ vestitū. Ecce q mollibꝰ vestiunt̄, in domibꝰ regū sūt. Sz qd existis videre? ꝓphetam? Etiā dico vobȝ, ⁊ plusq̄ ꝓphetā. ℭ Hic ē enī de q̄ scriptū est. Ecce ego mitto angelū meū añ faciē tuā, q̄ prepabit viā tuā añ te. ℭ Amē dico vobȝ, nō surrexit iter natos mulierū maior Johāne baptista q autē minor ē ī regno celoꝝ, maior est illo. ℭ A diebꝰ autē Johānis baptiste vsq; nūc, regnū celoꝝ vim patit̄, ⁊ violēti rapiūt illud. ℭ Oēs enī ꝓphete ⁊ lex vsq; ad

cvñ sV

Walac. ttij.b. luc. vlj.e.

Johānē pphetauerūt:ꝛ ſi vultꝫ recipe,ipe ē Elias q vēturꝰ eſt.Qui hꝫ aures audiendi audiat.ˢ Cui aūt ſimilē eſtimabo gnationē iſtā:Sili is eſt pueris ſedētibꝰ ī foro:q clamātes coeq̄ltibꝰ ſuis,dicūt, Cecinimꝰ vobꝫ ꝛ nō ſaltaſtis:lamētauimꝰ,ꝛ nō plāxiſtis.Uenit eī Johānes neq̄ māducās neq̄ bibēs: ꝛ dicūt.Demoniū hꝫ.Uenit filiꝰ hois māducās et bibēs:ꝛ dicūt, Ecce hō vorax ꝛ potator vini, publicanorū ꝛ pctōꝝ amicꝰ.Et iuſtificata ē ſapia a filijs ſuis.ᵇ Tūc cepit exprobrare ciuitatibꝰ,in qbꝰ facte ſunt plurime vtutes eius:q nō egiſſent pniam.

cvlij bV

Luc.x.ſe.

Ue tibi Corozaim,ve tibi Bethſaida:q ſi ī Tyro ꝛ Sidone facte eſſent vtutes q̄ fctē ſūt ī vobꝫ,olim in cilicio ꝛ cinere pniaz egiſſent.Uerūtn dico vobꝫ: Tyro ꝛ Sidoni remiſſiꝰ erit ī die iudicij,q̄ vobis. Et tu Capharnaū,nūqd vſq̄ in celū exaltaberis: vſq̄ in infernū deſcēdēs.ˡq ſi ī Sodomis facte fuiſſent vtutes q̄ facte ſunt in te, forte māſiſſent vſq̄ in hāc die.Uerūtn dico vobis,q terre Sodomoꝝ remiſſiꝰ erit ī die iudicij,q̄ tibi.ᵏ In illo tpe reſpōdēs Jeſus dixit, Cōfiteorꝛ tibi pr̄ dñe celi ꝛ terre, q abſcōdiſti hec a ſapiētibꝰ ꝛ prudētibꝰ,ꝛ reuelaſti ea puulis.Ita pr̄:qm̄ ſic fuit placitū añ te.

cix lX

cx kV

Luc.x.d.

cxj lIII

Luc.x.d.

Oia ˡmihi tradita ſūt a pr̄e meo.ᵐ Et nemo nouit filiū, niſi pr̄:neq̄ patrē q̄s nouit,niſi filius,ꝛ cui voluerit filiꝰ reuelare.ⁿ Uenite ad me oēs q laboratꝫ,ꝛ onerati eſtis:ꝛ ego reficiā vos.Tollite iugū meū ſuper vos,ꝛ diſcite a me quia mitis ſuz ꝛ humilis cōrde: ꝛ inuenietis requiē animabus veſtris.Jugum em̄ meum,ſuaue eſt:ꝛ onus meum,leue.

cxij mIII

cxiij nX

iere.vj.a. ſ.Jo.v.a

Diſcipuli ſpicas vellūt:manū aridā ſanat hominē a demonio cecū ꝛ mutū curat:ꝛ in pncipe demoniorū id facere opinātes ōſtruit:phariſeis ſignū petētibꝰ tone ꝛ niniue tm̄ ſignū tradit:ꝛ mrem ꝛ frēs poſtponit diſcipulis.C.xij.

cxiiij aII

A mar.ij.d. Luc.vj.a

In illo tpe abijt Jeſꝰ p ſata, ſabbatho:diſcipuli aūt eiꝰ eſuriētes ceperūt vellere ſpicas,ꝛ māducare phariſei aūt videtes, dixerūt ei, Ecce diſcipˡi tui facūt qō nō lz eis facere ſabbathis. Et ille dixit eis, Nō legiſtis qd fecerit dauid qñ eſurijt, ꝛ q cū eo erāt: quō intrauit ī domū dei, ꝛ panes ꝓpoſitiōis comedit, q̄s nō licebat ei edere,neq̄ his q cū eo erant, niſi ſolis ſacerdotibꝰ?ᵇ Aut nō legiſtis in lege q ſabbathis ſacerdotes in tēplo ſabbathū violāt,ꝛ ſine crimine ſunt? Dico aūt vobis,q tēplo maiorꝰ hic.Si aūt ſciretis qd eſt, Miaz volo ꝛ nō ſacrificiū,nūq̄ damnaſſetꝫ innocētes.dñs ei eſt filiꝰ hois,etiā ſabbathi.

j. regum xxj.b.

cxv bX

Numer xxviij.a. oſee.vj.c mar.xij.a luc.vj.b.

ᶜ Et cū inde trāſiſſet,venit ī ſynagogam eoꝝ.Et ecce hō manū hās aridā.ꝛ interrogabāt eū dicētes, Si lz ſabbathis curare: vt accuſarent eū.Ipſe aūt dixit illis, Quis erit ex vob hō q habebat ouē vnā: ꝛ ſi ceciderit hec ſabbathis ī foueā, nōne tenebit et leuabit eā?ᵈ Quāto magis melior ē hō oue? Itaq̄ lz ſabbathis bñ facere.Tūc ait hoī, Extēde manū tuā. Et extēdit:ꝛ reſtituta eſt ſanitati,ſicut altera.

cxvj cII

B

cxvij dIIII cxviij eX

ᵈ Exeūtes aūt pharisei,q̄ſiliū faciebāt aduerſus eū qūo pderēt eū.ᵉ Jeſꝰ aūt ſciēs,ſeceſſit inde:ꝛ ſecuti ſūt eū mlti,ꝛ curauit eos oēs.ꝛ p̄cepit eis ne manifeſtū eū facerēt.Ut adimpleret qd dctm̄ ē p Jſaiā pphetā, dicētē, Ecce puer meꝰ quē elegi,dilectꝰ meꝰ in q̄ bñ cōplacuit aie mee. Ponā ſpm̄ meū ſup eū,ꝛ iudiciū gētibꝰ nūtiabit. Nō ꝯtēdet neq̄ clamabit: neq̄ audiet aliq̄s in plateis vocē eiꝰ. arūdinē q̄ſſatā nō ꝯfringet,ꝛ linū fumigās nō extiguet, donec eiciat ad victoriā iudiciū:ꝛ ī noīe eiꝰ gētes ſperabūt.

ıſa.xlij.a.

mar.iij.c luc. xj.b

crix fV

ᶠ Tūc oblatꝰ ē ei demoniū hās,cecꝰ ꝛ mutꝰ:ꝛ curauit eū,ita vt loq̄reꝝ ꝛ videret.ᵍ Et ſtupebant oēs turbe,ꝛ dicebāt, Nūqd hic ē filiꝰ dāˢ? Phariſei aūt audiētes dixer̄t. Hic nō ejicit demōes niſi ī Beelzebub pncipe dēmoniorū.ʰ Jeſꝰ āt ſciēs cogitatiōes eoꝝ dixit eis, Oē regnū diuiſū ꝫ ſe, dēſolabit:ꝛ oīs ciuitas vl̄ dom̄ diuiſa ꝫ ſe,nō ſtabit.Et ſi ſatanas ſatanā ejicit.aduerſꝰ ſe diuiſꝰ ē.qūo ꝯ ſtabit regnū ei?:Et ſi ego ī beelzebub ejicio demōes:filij vr̄i ī q̄ ejiciūt:Jō ipſi iudices vr̄i erūt.Si āt ego ī ſpū dei ejicio demōes:igit̄ puenit ī vos regnū dei.aut qūo pōt q̄ſq̄ ītrare ī domū fortiſ,ꝛ vaſa eiꝰ diripere:niſi prius alligauerit fortē,ꝛ tūc domū illius diripiet: Qui nō ē mecū,ꝫ me ē:ꝛ q nō ꝯgregat mecū,ſpargit.ᵏ Jō dico vobꝫ:oē pctm̄ ꝛ blaſphemia remittet hoīb?:ſpūs āt blaſphemia nō remittet.Et q̄cunq̄ dixerit vbū ꝫ filiū hois,remittet ei:q aūt dixerit ꝫ ſpm̄ ſctm̄,nō remittet ei,neq̄ ī hoc ſeclo,neq̄ ī futuro.ˡ Aut facite arborē bonā,ꝛ fructū eiꝰ bonū: aut facite arborē malā,ꝛ fructū eiꝰ malū.ſigdē ex fructu arbor agnoſcit. Progenies viparū quō poteſtꝫ bona loq,cū ſitis mali? ex abūdātia eī cordis os loq̄t.

mar.iij.d luc.xij.b.

luc.vj. g.

ᵐ Bonꝰ hō,de bono theſauro pfert bona:et malus hō ō malo theſauro pfert mala.ⁿ Dico aūt vobis q̄m oē vbū otioſū qō locuti fuerit hoies,reddēt rōnē de eo ī die iudicij. Ex vbis ei tuis iuſtificaberꝫ, ꝛ ex vbis tuis cōdēnaberis.ᵒ Tūc rñderūt ei q̄dā ō ſcribis ꝛ phariſeis,dicētes, Magr̄,volum̄ a te ſignū videre.ᵖ Qui rñdēs ait illis, Gnatio mala et adultera ſignū q̄rit:ꝛ ſignū nō dabit ei, niſi ſignū Jone pphete.Sicut ei fuit ionas ī vētre ceti trib? dieb?ꝛ trib? noctib?:ſic erit filiꝰ hois in corde terre trib? dieb?ꝛ trib? noctib?.Uiri niniuite ſurgent in iudicio cū gnatiōe iſta,ꝛ ꝯdēnabūt eā:q pniaz egerūt ī pdicatiōe Jone,ꝛ ecce pluſq̄ Jonas hic. Regina auſtri ſurget ī iudicio cū gnatiōe iſta,ꝛ ꝯdēnabit eā:q venit a finib? t̄re audire ſapiam Salomonis,ꝛ ecce pluſq̄ Salomō hic.ᵠ Cū āt īmūdꝰ ſpūs exierit ab hoie,ābulat p loca arida q̄rēs requiē, et nō iuenit.Tūc dicit. Reuertar ī domū meā vñ exiui.Et veniēs,iuenit eā vacātē,ſcopꝫ mūdatā,ꝛ ornatā.Tūc vadit ꝛ aſſumit ſeptē alios ſpūs ſecū nequiores ſe,ꝛ intrātes habitāt ibi:ꝛ fiunt nouiſſima hoīs illiꝰ peiora prioribꝰ.Sic erit ꝛ gnationi huic peſſime.ʳ Adhuc eo loquēte ad turbas,ecce mr̄ eiꝰ ꝛ frēs ſtabāt foris,q̄rētes loq ei.Dixit aūt ei q dā,Ecce mr̄ tua ꝛ frēs tui foris ſtāt,q̄rētes te alloq At ipſe rñdēs dicēti ſibi,ait, Que eſt mr̄ mea,et q ſūt frēs mei?:Et extēdēs manū in diſcipulos ſuos, dixit,Ecce mr̄ mea ꝛ frēs mei.Quicūq̄ em̄ fecerit volūtātē pr̄is mei q ī celis ē:ipe meꝰ frr̄ ſoror ꝛ mr̄ ē.

D tone.iij. b.

tij. regum x.a. ij. para. ix.a.

cxxix qV

ñ.pe.ñ.d mar.iij.d lu. viij.c.

cxxx rII

Sedens in nauicula turbis parabolas exponit:id eſt ſeminātis ſemē centeſimū:ſexageſimū ꝛ trigeſimū:de zizania ꝛ tritico ꝛ grano ſinapis:ꝛ fermento abſcondito in farina:ꝛ exoluit diſcipulis parabolas zizaniorum: paraboꝛlas de theſauro in agro:ꝛ bona margarita:de rete in mare miſſo:prophetam in patria ſine honore. Caput.xiij.

A mar.iij. luc.viij.c

cxxxj aIII

In illo die exiēs ieſꝰ ō domo ſedebat ſecus mare.Et ꝯgregate ſūt ad eū turbe mlte:ita vt ī naviculā aſcēdēs ſederet:ꝛ oīs turba ſtabat in litore:ꝛ locutꝰ eſt eis mlta ī pabolis dicēs:Ecce exijt q ſeminat ſemiare ſemē ſuū.Et dū ſemiat:q̄dā ceciderūt ſecus viā:ꝛ venerūt volucres celi ꝛ comederūt ea. Alia aūt ceciderūt in pe

trosa, vbi nō habebāt terrā multā, ⁊ ꝙtinuo exorta sunt, qr nō habebāt altitudinē terre. sole autē orto, estuauerūt: ⁊ qr nō habebāt radicē, aruerūt. Alia āt ceciderūt ī spinas: ⁊ creuerūt spine, ⁊ suffocauerūt ea. Alia aūt ceciderūt ī terrā bonā: ⁊ dabāt fructū aliud cētesimū, aliud sexagesimū, aliud tricesimū. Qui hꝫ aures audiēdi, audiat. Et accedētes discipuli dixerūt ei, Quare ī pabolis loqris eis? Qui respōdēs, ait illis, Qr vobꝫ datū ē nosse mysteria regni celoꝝ: illis aūt nō ē datū. [b]Qui eī hꝫ dabit ei et abūdabit: q autē nō hꝫ, ⁊ qō nō hꝫ auferetur ab eo. [c]Jō ī pabolis loquor eis: qr videtes nō vidēt, ⁊ audiētes nō audiūt, neq; itelligūt. vt adimpleat ī eis pphetia Jsaie dicētis, Auditu audietꝫ, ⁊ nō intelligetis: ⁊ vidētes videbitꝫ, ⁊ nō videbitꝫ. Incrassatū est eī cor ppli hui⁹, ⁊ auribꝰ grauiter audierūt, et oculos suos clauserūt: neqñ videāt oculis, ⁊ auribꝰ audiāt, ⁊ corde itelligāt, ⁊ quertāt ⁊ sanē eos. [d]Ue strī aūt beati oculi qr vidēt, ⁊ aures vre qr audiūt. Amē q̄ppe dico vob qr mlti pphete ⁊ iusti cupierūt videre q̄ videtꝫ ⁊ nō viderūt, ⁊ audire q̄ auditis ⁊ nō audierunt. [e]Vos ḡ audite pabolā seminātis. Oīs q audit vbū regni ⁊ nō itelligit, venit malus ⁊ rapit qō seminatū est ī corde eiꝰ: hic est q secꝰ viā seminatꝰ ē. Qui aūt sup petrosa seminatꝰ ē: hic est qui vbū audit, ⁊ ꝙtinuo cū gaudio accipit illud, nō aūt hꝫ ī se radicē, sꝫ est tpalis. facta aūt tribulatiōe ⁊ psecutiōe ppt vbū, ꝙtinuo scādalizat. Qui autē seminatꝰ est ī spinis, hic est q vbū dei audit, ⁊ solicitudo seculi istiꝰ ⁊ fallacia diuitiarū suffocat vbū, et sine fructu efficit. Qui vo in trā bonā seminatꝰ est: hic est q audit vbū, ⁊ itelligit, ⁊ fructū affert, ⁊ facit aliud qdē centesimū, aliud aūt sexagesimū, aliō vo tricesimū. [f]Aliā parabolā pposuit illis, dicēs, Sile factū est regnū celoꝝ hoī q seminauit bonū semē ī agro suo. cū aūt dormirēt hoīes, venit inimicꝰ eiꝰ, ⁊ superseminauit zizania ī medio tritici, et abijt. Cū aūt creuisset herba, ⁊ fructū fecisset: tūc apparuerūt ⁊ zizania. Accedētes aūt serui pfisfamilias, dixerūt ei, Dne nōne bonū semē seminasti in agro tuo? Unde ḡ hꝫ zizania? Et ait illis, Inimicꝰ hō hoc fecit. Serui aūt dixerūt ei, Vis imus, ⁊ colligimꝰ ea? Et ait, Non: ne forte colligātes zizania, eradicetis simul cū eis ⁊ triticū. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messez: ⁊ ī tpe messis, dicā messoribꝰ, Colligite primū zizania, ⁊ alligate ea ī fasciculos ad cōburēdū, triticū aūt congregate i horreū meū. [g]Aliā parabolā pposuit eis, dicēs, Sile est regnū celoꝝ grano sinapis, qō accipiēs hō seminauit ī agro suo: qō minimū q̄dē est oībꝰ seminibꝰ. cū aūt creuerit, maius est oībꝰ oleribꝰ, ⁊ fit arbor, ita vt volucres celi veniāt, ⁊ habitēt ī ramis eiꝰ. [h]Aliā parabolam locutꝰ est eis. Sile est regnū celoꝝ fermēto, qō acceptū mulier abscōdit ī farine satis tribꝰ, dōec fermētātū est totū. [i]Hec oīa locutꝰ est Jesꝰ ī pabolis ad turbas: ⁊ sine pabolis nō loq̄bat eis, vt īpleret qō dictū ē p pphetā dicētē, Aperiā in pabolis os meū, eructabo abscondita a constitutione mundi. [k]Tūc dimissis turbis venit ī domū: ⁊ accesserūt ad eū discipli eiꝰ, dicentes, Edissere nobis pabolā zizanioꝝ agri. Qui rndēs, ait, Qui seminat bonū semē: est filiꝰ hoīs. Ager aūt: est mūdus. Bonū vo semē hi sunt filij regni. zizania aūt: filij sunt nequā. Inimicꝰ aūt q seminauit ea: est diabolus. Messis vo, cōsūmatio seculi est. Messores aūt: angeli sūt. Sicut ḡ colliguntur zizania, ⁊ igni cōburūt: sic erit in cōsūmatione scī. mittet filiꝰ hoīs angelos suos, et colligēt de regno eiꝰ oīa scādala, ⁊ eos q faciūt iniqtatē: ⁊ mittēt eos in caminū ignis. Ibi erit fletꝰ et stridor dētiū. Tūc iusti fulgebūt sicut sol ī regno patris eoꝝ. Qui hꝫ aures audiēdi audiat. Sile est regnū celoꝝ thesauro absc̄dito ī agro: quē q inuenit hō, abscōdit, ⁊ pre gaudio illiꝰ vadit ⁊ vēdit vniuersa q̄ hꝫ, ⁊ emit agrū illū. Iterū sile est regnū celoꝝ hoī negotiatori, querēti bonas margaritas. Inuēta aūt vna ptiosa margarita, abijt, ⁊ vendidit oīa q̄ habuit, ⁊ emit eā. Iterū sile ē regnū celoꝝ sagene misse in mare, ⁊ ex oī gne pisciuꝫ cōgregāti. quā, cū ipleta eēt, educētes, ⁊ secꝰ litt⁹ sedētes, elegerūt bonos ī vasa, malos aūt foras miserūt. Sic erit ī ꝙsummatiōe scī. exibūt angeli, ⁊ supabūt malos de medio iustoꝝ, ⁊ mittēt eos ī caminum ignis. ibi erit fletꝰ ⁊ stridor dētiū. Intellexistis hec oīa? Dicūt ei, Etiā. Ait illis. Jō oīs scriba doctꝰ ī regnuꝫ celoꝝ, silis est hoī pfamilias, q pfert de thesauro suo noua ⁊ vetera. Et factū est: cuꝫ ꝙsūmasset ie sus pabolas istas, trāsijt inde. Et veniēs in patriā suā, docebat eos ī synagogis eoꝝ, ita vt mirarent, ⁊ dicerēt, Unde huic sapia hec, ⁊ vtutes? Nōne hic ē fabri filiꝰ? Nōne mr ei⁹ dr Maria: ⁊ frēs ei⁹, Jacobus ⁊ Joseph, ⁊ Simō ⁊ Judas? ⁊ sorores ei⁹, nōne oēs apd nos sūt? Unde ḡ huic oīa ista? Et scādalizabant in eo. [m]Jesus aūt dixit eis, Non est pphet a sine honore, nisi in patria sua ⁊ in domo sua. Et nō fecit ibi virtutes multas, pter incredulitatē illoꝝ.

De Johānis capite in disco ⁊ quinq; panibus ⁊ duob⁹ piscibus in quinq; milia virorum: Jesus supra mare ambulat: ⁊ petrum mergentem apprehendit: ⁊ in terra genesar multos langnores curat. Caput. xiij.

In illo tpe audiuit Herodes tetrarcha famam Jesu: ⁊ ait pueris suis. Hic est Johānes baptista: ipse surrexit a mortuis: ⁊ iō vtutes operāt ī eo. [b]Herodes enī tenuit Johānē, ⁊ alligauit eū: ⁊ posuit in carcere ppt Herodiadā vxorē frīs sui. Dicebat enī illi Johānes. Nō lz tibi hre eā. Et volēs illū occidere, timuit ppl'm: qr sicut pphetā eū habebāt. [c]Die āt natalis Herodis, saltauit filia Herodiadis in medio: ⁊ placuit Herodi. Unde cum iuramēto pollicitꝰ est ei dare qcūq; postulasset ab eo. At illa pmonita a mre sua, Da mihi, inqt, hic ī disco caput Johānis baptiste. Et cōtristatus est rex. Propt iuramētū āt ⁊ eos q pariter recūbebāt, iussit dari. [d]Decollauit Johānē in carcere. Et allatuꝫ est caput eiꝰ ī disco: ⁊ datū est puelle, ⁊ illa attulit mri sue. Et accedētes discipuli eiꝰ, tulerunt corpꝰ eiꝰ, ⁊ sepelierūt illō: ⁊ venētes nuntiauerūt Jesu. [e]Qd cū audisset Jesus, secessit inde ī nauiculā ī locū desertū seorsum. ⁊ cū audissent turbe, secute sunt eum pedestres de ciuitatibꝰ. Et exiēs vidit turbā mltā: ⁊ misertꝰ ē eis, ⁊ curauit lāguidos eoꝝ. [f]Uespe aūt facto, accesserunt ad eū discipli eiꝰ, dicētes, Desertus est locꝰ, ⁊ hora iā pterijt: dimitte turbas, vt euntes in castella, emāt sibi escas. Jesus aūt dixit eis, Nō habēt necesse ire: date illis vos māducare. Rndērunt ei, Nō habemꝰ hic nisi quiq; panes ⁊ duos pisces. Qui ait eis, Afferte mihi illos huc. Et cuꝫ iussisset turbā discūbere sup fenū: acceptis q̄nq; panibꝰ ⁊ duobꝰ piscibꝰ, aspiciēs in celū bñdicit ⁊ fregit, ⁊ dedit discipulis panes, discipuli autē turbis. Et māducauerunt oēs, ⁊ saturati sunt. Et tulerunt reliquis duodecim cophinos fragmētoꝝ, plenos, [g]Māducātuꝫ aūt fuit numerꝰ, q̄nq; millia virorꝝ, exceptis mulieribꝰ ⁊ puuls. [h]Et statī cōpulit Jesus discipl'os ascēdere ī nauiculā, ⁊ pcedere eū trās fretū, donec dimitteret turbas. [i]Et dimissa turba, ascēdit ī mōtē solꝰ orare. [k]Uespe autē fctō solꝰ erat ibi. nauicula āt ī medio mari iactabat fluctibꝰ. erat enī vētꝰ. Quarta autē vigilia noctis, venit ad eos ābulās sup mare. Et vidētes eū sup mare ābulātē, turbati sūt, dicētes, Qr phāta sma ē. Et pre timore clamauerūt, statimq; Jesꝰ locutꝰ ē eis dicēs, Habete

fiduciam:

fiduciã: ego sum: nolite timere. [i] Rñdens aũt petr⁹ dixit, Dñe si tu es, iube me ad te venire sup aq̃s. At ipe ait, Veni. Et descẽdẽs Petr⁹ ò nauicula, ãbulabat sup aquã vt veniret ad Jesuz. Uidẽs vò vẽtũ validũ, timuit: z cum cepisset mergi clamauit dicẽs, Dñe saluũ me fac. Et ẽtinuo Jes⁹ extẽdẽs manũ, apphẽdit eũ: z ait illi, Modice fidei q̃re dubitasti: Et [k] cuz ascẽdisset in nauiculã, cessauit vẽt⁹. Qui aũt in nauicula erãt, venerũt z adorauerũt eũ dicẽtes, Vere fili⁹ dei es. [l] Et cũ trãsfretassent, venerũt i terrã Genesar. Et cũ cognouissent eũ viri loci illi⁹, miserũt i vniuersaz regionẽ illã, z obtulerũt ei oẽs male hãtes z rogabãt eũ vt vl' fimbriã vestimẽti ei⁹ tãgerẽt. Et q̃cunq̃z tetigerunt, salui facti sunt.

¶ De manibus lauãdis z de his que de ore exeũt q̃ coinquinant nõ q̃ intrãt in hoiem: filiã mulieris syrophenisse a demonio curat: z sec⁹ mare galilee claudos z cecos z mutos sanat: de septem panibus z paucis piscibus quatuor millia hominum saciauit. Caput. xv.

[m] Tunc accesserũt ad eũ ab Jerosolymis scribe z pharisei, dicẽtes, Quare discipuli tui trãsgrediũt traditionẽ seniorũ: nõ ei lauãt manꝰ suas cũ panẽ mãducãt Ipe aũt rñdẽs, ait illis, Quare z vos trãsgredimini mãdatũ dei ppt̃ traditionẽ vestrã: Mã de⁹ dixit, Honora patrẽ z matrẽ, z Qui maledixerit pri, vl matri, morte moriat: Uos aũt dicitis, Quicũq̃z dixerit pri vl mri, Dun⁹ quodcũq̃z est ex me, tibi pderit. z nõ honorificabit patrẽ suũ aut matrẽ suã, et irritũ fecistis mãdatũ dei ppter traditionẽ vestrã, Hypocrite, bñ pphetauit ò vobis Isaias, dicẽs, Ppl's, hic, labijs me honorat: cor aũt eoꝝ lõge est a me. Sine causa aũt colũt me, docentes doctrinas z mãdata hoim. ¶ Et cõuocatz ad se turbis, dixit eis, Audite z itelligite. Nõ q̃ itrat i os, coinqnat hoiem: sed q̃ pcedit ex ore, hoc coinqnat hoiem. [b] Tũc accedentes discipuli ei⁹ dixerũt ei, Scis quia pharisei, audito vbo hoc scãdalizati sũt. At ille rñdẽs, ait, Oĩs plãtatio quã nõ plãtauit pr̃ me⁹ celestz eradicabit̃. [c] Sinite illos: ceci sũt, z duces cecoꝝ. cec⁹ ãt si ceco ducatũ p̃stet, ãbo i foueã cadũt. [d] Rñdẽs aũt Petr⁹ dixit ei: Edissere nobis parabolã istã. At ille dixit, Adhuc z vos sine intellectu estis: Nõ itelligitz q: oẽ q̃ i os itrat, i vẽtrẽ vadit, z in secessuz emittit̃: Que aũt pcedũt de ore: de corde exeũt, z ea coinqnãt hoiem. de corde ei exeũt cogitationes male, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemie. hec sunt, q̃ coinqnãt hoiez. Nõ lotz aũt manib⁹ mãducare, nõ coinqnat hoiem. ¶ Et egressus inde Jes⁹ secessit in ptes Tyri z Sydonis. Et ecce mulier Chananea a finib⁹ illis egressa clamauit dicẽs ei, Miserere mei dñe fili Dõ: filia mea male a demonio vexatur. Qui nõ rñdit ei vbũ. Et accedẽtes discipli ei⁹. rogabãt eũ dicẽtes, Dimitte eã: quia clamat post nos. [e] Ipe aũt rñdẽs, ait, Nõ suz miss⁹ nisi ad oues q̃ perierũt dom⁹ Isrl'. [f] At illa venit, z adorauit eũ dicẽs, Dñe adiuua me. Qui rñdẽs, ait, Nõ est bonũ sumere panẽ filiorũ, z mittere canib⁹. At illa dixit, Etiã Dñe, nã z catelli edũt ò micis q̃ cadũt de mẽsa dñoꝝ suoꝝ. Tũc rñdẽs Jesus, ait illi, O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ei⁹ ex illa hora. ¶ Et cũ trãsisset ide Jesus, venit sec⁹ mare Galilee: z ascẽdẽs i mõtẽ, sedebat ibi. Et accesserũt ad eũ turbe mlte, hãtes secũ mutos, cecos, claudos, debiles, z alios multos: et piecerũt eos ad pedes ei⁹, z curauit eos, ita vt turbe mirarẽt videtes mutos loquẽtes, claudos ambulãtes, cecos videtes, z magnificabant deũ Isrl'. Jesus aũt cõuocatis discipulis suis, dixit, Misereor turbe: q: triduo iã pseuerãt mecũ, z nõ habent q̃ mãducẽt: z dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiãt i via. Et dicũt ei discipuli, Uñ ergo nobis i deserto panes tãtos, vt saturem⁹ turbã tantã: Et ait illis Jesus. Quot habetis panes: At illi dixerũt, Septẽ, z paucos pisciculos. Et pcepit turbe vt discũberẽt sup trã. Et accipiẽs septẽ panes, z pisces, z gras agens fregit, z dedit discipulis suis, z discipuli dederũt ppl'o. Et comederunt oẽs, z saturati sunt. Et q̃ sup fuit de fragmentis tulerunt, septem sportas plenas. Erãt aũt q manducauerunt, q̃tuor millia hoiz. extra paruulos z mulieres. Et dimissa turba, ascẽdit i nauiculã: z venit in fines. Magedã.

¶ De signo Jone pphete: de fermẽto Phariseorũ z episcopatu petri quẽ increpat ac dicit crucẽ suã tollere vnum quẽq̃z q̃ velit dñm seq̃ z dicit nõ visuros q̃sdã mortem donec videãt filiũ hois in regno suo venire. Caput. xvj.

[n] Et accesserũt ad eũ pharisei z sadducei tẽtãtes: z rogauerũt eũ, vt signũ de celo oñderet eis. [b] At ille rñdẽs, ait illis. Facto vespe dicitis, Serenũ erit, rubicũdũ est em celũ. Et mane, Hodie tẽpestas, rutilat enim triste celũ. Faciẽ q̃ celi dijudicare nostis: signa autẽ tpm nõ potestis: Gñatio mala z adultera signum q̃rit: z signũ nõ dabit̃ ei, nisi signũ Ione pphete. Et relictis illis, abijt. ¶ Et cũ venissent discipuli eius trãs fretũ, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini z cauete a fermẽto phariseoꝝ z sadduceoꝝ. [c] At illi cogitabãt iter se, dicẽtes, Q: panes nõ accepim⁹. Sciẽs ãt Jesus, dixit, Quid cogitatis iter vos modice fidei, q: panes nõ habetz: Nõdũ itelligitis, neq̃z recordamini q̃nq̃z panũ, et q̃nq̃z milliũ hoim, z quot cophinos sũpsistis: neq̃z septẽ panuz, z q̃tuor millium hoim z quot sportas sumpsistis: Quare nõ itelligitis q: nõ de pane dixi vobis, Cauete a fermẽto phariseoꝝ z sadduceoꝝ: [f] Tũc itellexerũt q: nõ dixerit cauẽdum a fermẽto panũ, sz a doctria phariseoꝝ z sadduceoꝝ. [s] ¶ Venit aũt Jesus in ptes Cesaree Philippi: z iterrogabat discipl'os suos, dicẽs, Quẽ dicũt hoies esse filiũ hois: At illi dixerunt, Alij Johãnẽ baptistã, alij autẽ Eliã, alij vò Jeremiã, aut vnuz ex pphetis. Dicit illis Jesus, Uos aũt quẽ me eẽ dicitis: Rñdẽs Simon Petr⁹ dixit, Tu es xps filius dei viui. [s] Rñdẽs aũt Jesus dixit ei, Beat⁹ es Simõ Bar Jona: q: caro z sanguis nõ reuelauit tibi, sed pr̃ me⁹ q̃ i celis est. Et ego dico tibi, q: tu es petr⁹, z sup hãc petrã edificabo ecclesiã meã, z porte iferi nõ preualebũt aduersus eã. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. Et q̃cũq̃z ligaueris sup terrã, erit ligatũ z i celis, z q̃cũq̃z solueris sup terrã, erit solutuz z i celis. [b] Tũc pcepit discipulis suis, vt neminẽ dicerent q: ipse esset Jesus xps. Exinde cepit Jesus ostẽdere discipulis suis q: oporteret eũ ire Jerosolymã, z multa pati a senioribꝰ z scribis z pncipibꝰ sacerdotũ, z occidi, z tertia die resurgere. [i] Et assumẽs eũ Petr⁹, cepit increpare illũ, dicẽs, Absit a te dñe: nõ erit tibi hoc. Qui conuersus, dixit Petro, Uade post me satana, scãdalũ es mihi: q: nõ sapis q̃ dei sunt, sz ea q̃ hoim. [k] Tũc Jesus dixit discipl'is suis. Si qs vult post me venire, abneget semetipz, z tollat crucẽ suã z sequat̃ me. Qui em̃ voluerit aiam suã saluã facere, pdet eã. q autẽ pdiderit aiam suã ppt̃ me, inueniet eã. Quid em̃ pdest hoi si vniuersum mũdũ lucret, aie vò sue detrimẽtũ patiat̃: Aut quã dabit hõ cõmutationẽ p aia sua. [l] Filius em̃ hois vẽtur⁹ est in gloria pr̃is sui cũ ãgelis suis: z tũc reddet vnicuiq̃z ꝑm opa ei⁹. [m] Amẽ dico vobis, sunt qdã de hic stãtib⁹ q non gustabũt morte, donec videant filium hois venientem in regno suo.

¶ In mõte cum Moyse z helia apparet z vox de celo ad eũ: unde descẽdẽtib⁹ heliã iã venisse z non esse susceptum manifestat: puerũ lunaticũ saluat z de fide vt granum sinapis docet de statere: de ore piscis. Caput. xvij.

A mar.ix.a luc.ix.d.

T post dies sex, assumpsit Jesus petrū ⁊ Jacobū ⁊ Johānē fratrē eius, ⁊ ducit illos in montē excelsum seorsum, ⁊ trāsfigurat⁹ est añ eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimēta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis ℳoyses ⁊ Elias cū eo loquētes. Rūdēs aūt ℘etr⁹, dixit ad Jesum, ℞ñe, bonū est nos hic esse: si vis, faciam⁹ hic tria tabernacula, tibi vnū, ⁊ ℳoysi vnū, ⁊ Elie vnum. Adhuc eo loquēte, ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube, dicēs. ℍic est filius me⁹ dilectus in quo mihi bene cōplacui: ipsum audite. Et audiētes discipuli, ceciderūt in faciē suā, ⁊ timuerūt valde. Et accessit Jesus, et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite, ⁊ nolite timere. Leuātes aūt oculos suos, neminē viderūt, nisi solū Jesum. ℭ Et descendētibus illis de mōte ꝓcepit illis Jesus, dicēs, Nemini dixeritis visionē: donec filius hois a mortuis resurgat.

ñ. pe. ſ. b.

B

clxxiij a II mar.ix.a. ℳalac. iij.b.

a Et interrogauerūt eū discipuli, dicētes, Quid ergo scribe dicūt qđ Elīā oporteat primū venire? Et ille rñdēs, ait eis, Elias qdē vēturus est, ⁊ restituet oīa. dico aūt vobis q; Elias iā venit, ⁊ nō cognouerūt eū, sed fecerūt in eo q̄cūq; voluerūt. Sic ⁊ filius hominis passur⁹ est ab eis. Tūc intellexerūt discipuli q; de Johāne Baptista dixisset eis. b ℭ Et cū venissent ad turbā, accessit ad eū hō genib⁹ ꝓnolutus ante eū, dicēs, ℞ñe miserere filio meo, q; lunatic⁹ est, ⁊ male patit. nam sepe cadit in ignē, at crebro in aquā. ⁊ obtuli eū discipulis tuis: ⁊ nō potuerūt curare eū. Rūdēs aūt Jesus, ait, O gñatio incredula ⁊ peruersa, quousq; ero vobiscum? vsq; quo patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū Jesus: ⁊ exijt ab eo demoniū, ⁊ curatus est puer ex illa hora.

C mar.ix.e. Jac.ix.e.

clxxiiij b III

clxxv c II

lu. xvij. b

ℭ Tūc accesserūt discipuli ad Jesum secreto, ⁊ dixerunt, Quare nos nō potuim⁹ ejicere illū? Dixit illis Jesus, ℘ropt incredulitatē vestrā. Amen qppe dico vobis, si habueritis fidē sicut granū sinapis, dicetis mōti huic, trāsi hinc: ⁊ trāsibit, et nihil ipossibile erit vobis. Hoc aūt genus nō ejicit nisi p oratiōnē ⁊ ieiuniū. d ℭ Cōuersantibus aūt eis i Galilea, dixit illis Jesus, Filius hois tradēd⁹ est in manus hoīz: ⁊ occidēt eū, ⁊ tertia die resurget. Et contristati sūt vehemēt. e ℭ Et cū venissēt Capharnaū: accesserūt q didrachma accipiebāt ad ℘etrū, ⁊ dixerunt ei, ℳagr vr nō soluit didrachma? Dicit, Etiā. Et cū intrasset in domū, ꝓuenit eū Jes⁹, dicens, Quid tibi videt Simō? reges terre a qbus accipiūt tributū vl cēsum? a filijs suis, an ab alienis? Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Jesus, Ergo liberi sunt filij. Ut aūt nō scādalizemus eos: vade ad mare ⁊ mitte hamū: ⁊ eū piscē q primū ascēderit, tolle: ⁊ apto ore eius invenies stater em: illū sumens, da eis ꝓ me ⁊ te.

D mar.ix.e. Luc.ix.e

clxxv d V clxxvij e II

ℭ De humilitate pueri: de manu ⁊ pede. ⁊ de oculo eruēdo: nec contemnēdos paruulos: de correptione fratrum q; indulgere debeant alterutrum vsq; septuagies septies: de eo q; conseruū ꝓpter denarios cētum suffocauerat. Cap. xviij.

A mar.ix.e. Luc.ix.f.

clxxvij a II

In illa hora accesserūt discipuli ad Jesum, dicētes. Quis putas maior est in regno celoꝝ? Et aduocās Jes⁹ paruulū, statuit eū i medio eoꝝ, ⁊ dixit, Amē dico vob, nisi cōuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli, nō intrabitis in regnū celoꝝ. Quicūq; ḡ humiliauerit se sicut paruul⁹ iste: hic est maior in regno celorū. Et q; suscēperit vnū puerū talē in noīe meo: me suscipit. b q; aūt scādalizauerit vnū de pusillis istis q; in me credunt, expedit ei vt suspēdat mola asinaria in collo eius, ⁊ demergat in pfundū maris. Ue mūdo a scādalis. Necesse ē em vt veniāt scādala: verū tamē ve hoī illi p quē scādalū venit. c Si aūt manus tua, vel pes tuus scādalizat te: abscinde eū, ⁊ ꝓjce abs te: bonū tibi est ad vitā ingredi debilē vel claudū, ℘ duas manus vel duos pedes habētē mitti in ignē eternū. Et si oculus tuus scādalizat te, erue eū, et ꝓjce abs te: bonū tibi est vnū oculū habētē in vitā intrare, ℘ duos oculos habētē mitti in gehēnā ignis. d Videte ne ꝓtēnatis vnū ex his pusillis: dico em vobis q; angeli eoꝝ in celis semp vidēt faciē patris mei q; in celis est. Venit em filius hois saluare qđ perierat. Quid vobis videt? si fuerit alicui cētū oues, et errauerit vna ex eis: nonne relinqt nonagintanouē in mōtib⁹, ⁊ vadit querere eā q; errauit? ⁊ si cōtigerit vt inueniat eā: amē dico vobis q; gaudet super eā magis ℘ super nonagintanouē q; nō errauerunt. Sic nō est volūtas añ patrē vestrū q; in celis est, vt pereat vn⁹ de pusillis istis. f Si aūt peccauerit in te frater tu⁹, vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipm solū. si te audierit: lucrat⁹ eris fratrē tuū. g si aūt te nō audierit: adhibe tecū adhuc vnū vel duos, vt i ore duorū vel triū testiū stet oē verbū. Q̄ si nō audierit eos: dic ecclesie. si a ūt ecclesiam nō audierit: sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican⁹. h Amē dico vobis, q̄cūq; alligueritis sup terrā, erūt ligata ⁊ i celo: ⁊ q̄cūq; solueritis sup terrā, erūt soluta ⁊ i celo. i Iterum dico vobis q; si duo ex vobis ꝓsenserit sup terrā, de oī re quācūq; petierint, fiet illis a pr̄e meo q; in celis est. k Ubi em sūt duo vel tres cōgregati i noīe meo, ibi sum i medio eoꝝ. ℭ Tūc accedēs ℘etr⁹ ad eū, dixit, ℞ñe, quoties peccabit i me frater me⁹, ⁊ dimittam ei? vsq; septies? Dixit illi Jesus, Nō dico tibi vsq; septies: sed vsq; septuagies septies. l Jō assimilatū est regnū celoꝝ hoī regi, q; voluit rationem ponere cū seruis suis. Et cū cepisset rōnē ponere, oblat⁹ est ei vn⁹ q; debebat ei decem millia talenta. Cū aūt nō haberet vñ redderet, iussit eū dñs ei⁹ venūdari ⁊ vxorē ei⁹ ⁊ filios, ⁊ oīa q; habebat, ⁊ reddi. ℘rocidēs aūt seru⁹ ille, orabat eū dicēs, ℘atientiā habe i me, ⁊ oīa reddā tibi. ℳisert⁹ aūt dñs serui illi⁹, dimisit eū, ⁊ debitū dimisit ei. Egressus aūt seru⁹ ille, inuenit vnū de cōseruis suis, q; debebat ei cētū denarios: ⁊ tenēs suffocabat eū, dicens. Rede qđ debes. Et ꝓcidēs ꝓseru⁹ ei⁹, rogabat eū, dicēs, ℘atiētiā habe i me, ⁊ oīa reddā tibi. Ille aūt noluit: ſz abijt, ⁊ misit eū in carcerē, donec redderet debitū. Uidētes aūt cōserui ei⁹ q; fiebant: cōtristati sunt valde, ⁊ venerunt, ⁊ narrauerunt dño suo oīa q; facta fuerāt. Tūc vocauit illū dñs su⁹: ⁊ ait illi, Serue nequā, oē debitū dimisi tibi, qm̄ rogasti me; nōne ergo oportuit ⁊ te misereri ꝓserui tui, sicut ⁊ ego tui miser⁹ sum. Et irat⁹ dñs ei⁹, tradidit eū tortoribus, quoadusq; redderet vniuersum debitū. Sic et pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris.

D

ℭ Uxorem nō debere dimitti ⁊ de eunuchis infantes nō esse arcēdos ⁊ benedictione eorum difficile introire in regnum celorum ⁊ de receptione centupla. Caput. xix.

A mar.x.a.

clxxxix a V

T factū ē cū cōsummasset Jesus ſmones istos, migrauit a Galilea, ⁊ venit in fines Judee trās Jordanē, ⁊ secute sunt eū turbe multe: ⁊ curauit eos ibi. Et accesserūt ad eū pharisei tētātes eū, ⁊ dicentes, Si ſz hoī dimittere vxorē suā quācūq; ex causa? Qui respōdēs, ait eis, Nō legistis q; q fecit ab initio, masculū ⁊ feminā fecit eos? ⁊ dixit, ℘ropt hoc, dimittet hō patrē ⁊ matrē, ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erunt duo i carne vna. itaq; iā nō sunt duo: sed vna caro. Q̄ ḡ deus iūxit hō nō sepet. Dicunt illi. Quid ḡ moyses mādauit dari libellū repudij, ⁊ dimittere? Ait illis, Quia moyses ad duritiā cordis vr̄i ꝑmisit vob dimittere vxores vr̄as: ab initio aūt nō fuit sic. b Dico aūt vobis q; q̄cūq; dimiserit vxorē suā, nisi ob fornicationē, ⁊ aliam duxerit: mechat. ⁊ q; dimissam duxerit: mechat. c Dicūt ei discipuli ei⁹, Si ita est cā hois cuz vxore, nō expedit nubere. Qui dixit

Gen. ſ. d. gen. ij. d. Ephe. v. g. j. Corint. vj. d. Deuter. xxiiij. a. ſ. v. e.

B lmar. x. b lu. xvj. d. i. Corint. vij. b.

crc b II crcj c X

illis,

illis, ℞ō oēs capiūt vbū istō: ſz qb⁹ datū est. Sūt em̄ eunuchi, q de mr̄is vtero sic nati sūt: z sūt eunuchi, q facti sūt ab hoīb⁹: z sunt eunuchi, qui seipsos castraūerūt pp regnū celoꝝ. Qui pōt cape capiat.

cxcm̄ dII mar. x.b. lu.xviij.c c. [d]Tūc oblati sunt ei puuli, vt man⁹ eis īponeret, et oraret, ℣Discipuli aūt increpabāt eos. Jes⁹ vō ait eis, Sinite puulos, z nolite eos ꝓhibere ad me venire. talium est ei regnū celoꝝ. ¶Et cū imposuisset eis man⁹, abiit inde.

cxciij° eII mar. x.b. lu.xviij. d. [e]Et ecce vn⁹ accedēs, ait illi, z℣Magister bone, qd boni faciā vt habeā vitā eternā? Qui dixit ei, Quid me īterrogas ō bono? Un⁹ est bon⁹ de⁹. Si aūt vis ad vitā īgredi, serua māda ta. ℣Dicit illi, Que? Jes⁹ aūt dixit, ℞ō homicidiū facies, ℞ō adulterabis, ℞ō facies furtū, ℞ō falsū testimoniū dices, ℣Honora patrē tuū z matrē. ℣Di liges ꝓximū tuū sicut teipm. ℣Dicit illi adolescēs, Oīa hec custodiui a iuuētute mea: qd adhuc mihi deest? Ait illi Jes⁹. [f]Si vis ꝑfect⁹ esse, vade, vēde oīa q̄ habes, z da paupib⁹, z habebis thesaurū in celo: z veni, seq̄re me.

cxcv sII [g]Cū audisset aūt adolescens vbū, abiit tristis: erat em̄ hās multas possessiones.

cxcvj bX [b]Jesus aūt dixit discipl'is suis. Amen dico vobis q̄ diues difficile ītrabit ī regnū celoꝝ. Et iterū dico vob̄, facilī⁹ est camelū ꝑ foramē acus transire, q̄ diuitē ītrare ī regnū celoꝝ. Audit̄ aūt his discipli mirabāt valde, dicētes, Quis ḡ poterit salu⁹ esse? Aspicēs aūt Jes⁹, dixit illis, Apud hoīes hoc impossibile est: apud deū aūt, oīa possibilia sūt. Tūc rñdēs ℣Petr⁹, dixit ei, Ecce, nos reliq̄m⁹ oīa, z secuti sum⁹ te: qd ergo erit nobis? Jesus aūt dixit illis, [i]Amē dico vob̄ qō vos q secuti estis me ī regeneratiōe, cū sederit filī⁹ hoīs ī sede maiestatis sue, sedebitis z vos sup sedes duodecim, iudicātes duo decim trib⁹ Jsrl. [k]Et ois q reliq̄rit domū, vel frēs aut sorores, aut patrē, aut matrē, aut vxorē, aut filios, aut agros ꝓpter nomē meū: cētuplū accipiet, z vitā eternā possidebit. [l]Multi autem erunt primi nouissimi: z nouissimi primi.

¶Primos nouissimos fieri: parabola operariorū in vinea z cōductorū: De filijs zebedei z de primis accubitis cene: de duobus cecis secus viā sedentibus. ℔a.xx.

cc aX [a]Jmile⁹ est regnū celoꝝ hoī pfīfamilias q exijt pr̄o mane cōducere operios ī vineā suā. Cōuētiōe āt fctā cū operijs ex denario diurno, misit eos in vineā suā. Et egressus circa horā tertiā vidit alios stātes i foro otioso, z dixit illis. Jte z vos ī vineā meā: et qō iustū fuerit, dabo vobis. Jlli aūt abierūt. Jterū āt exijt circa sertā z nonā horā: z fecit sīr. Circa vndecimā vō exijt, z inuenit alios stantes, z dicit illis. Quid hic statis tota die otiosi? Dicūt ei, Quia nemo nos ꝯduxit. Dicit illis, Jte z vos ī vineā meā. Cū sero aūt factū esset, dicit dñs vinee ꝓcuratori suo, Voca operios z redde illis mercedē, incipiēs a nouissimis vsq̄ ad primos. Cū venissent ḡ q circa vndecimā horā venerāt, acceperūt singl'os ōnarios. Venientes aūt z pmi, arbitrati sūt qō pl⁹ esset accepturi: acceperūt aūt z ipsi singl'os denarios. Et accipiētes murmurabāt aduersus patrēfamilias, dicētes. Hi nouissimi vna hora fecerūt: z pares illos nobis fecisti q portauim⁹ pōdus diei z estus? At ille rñdēs, vni eoꝝ dixit. Amice non facio tibi iniuriā: nōne ex denario ꝯueniſti mecū? Tolle qō tuū est, z vade, volo aūt z huic nouissimo dare sicut z tibi. Aut nō ſz mihi qō volo, facere? an oculus tu⁹ nequā est q ego bon⁹ sum? Sic erūt nouissimi ꝓmi: z primi nouissimi. mlti em̄ sūt vocati, pauci vō electi.

B

cci bII Supra ix.d. ccij cVI mar. x.d. lu.xviij. mar.x. e. lu.xviij.e. [b]¶Et ascēdēs Jes⁹ Jerosolymā, assūpsit duodecim discipl'os secreto, z ait illis, Ecce ascēdim⁹ Jerosolymā: z filī⁹ hoīs tradet̄ principib⁹ sacerdotū z scribis, z cōdēnabūt eū morte, z tradent eū gētib⁹ ad illudēdū z flagellandū z crucifigēdū, z tertia die resurget. [c]¶Tunc accessit ad eū mr̄ filioꝝ zebedei cū filijs suis, adorās z petēs aliqd ab eo. Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi, ℣Dic vt sedeant hi duo filij mei, vn⁹ ad dexterā tuā, z vn⁹ ad sinistrā in regno tuo. Rñdēs aūt Jesus, dixit, Nescitis qd petatis. ℣Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum? ℣Dicunt ei, ℣Possum⁹. Ait illis, Calicē qdē meū bibetis: sedere aūt ad dexterā meā z sinistrā nō est meū dare vobis, sz qb⁹ paratū est a pr̄e meo. [d]Et audiētes decē, indignati sūt de duob⁹ frīb⁹. Jesus aūt vocauit eos ad se: z ait, Scitis q̄ ꝓncipes gētiū dñant eoꝝ: z q maiores sunt, potestatē exercēt in eos. ℞ō ita erit iter vos. sz qcūq; voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister. z q voluerit iter vos primus esse, erit vr̄ seru⁹: [e]sicut filī⁹ hoīs nō venit ministrari, sz ministrare, z dare aīaz suā ī redēptionē ꝓ multis. [f]¶Et egredientib⁹ illis ab Jericho, secuta est eū turba multa: z ecce duo ceci sedētes sec⁹ viā, audierūt q⁹ Jesus trāsiret: z clamauerūt, dicētes. ℣Dñe miserere nr̄i, fili dō. Turba aūt increpabat eos vt tacerēt. At illi magis clamabāt, dicētes, ℣Dñe, miserere nr̄i, fili ℣David. Et stetit Jes⁹, z vocauit eos, z ait, Quid vultis vt faciā vobis? ℣Dicūt illi, ℣Dñe, vt aperiant oculi nr̄i. ℣Misert⁹ aūt eoꝝ Jesus, tetigit oculos eoꝝ. Et cōfestim viderūt: z secuti sunt eū.

¶De asina z pullo ei⁹: z vbi numularios eiecit de templo clāmātibus pueris ℔osanna z de ficu. Ipse interrogat de Johānis baptismate z subiūgēs parabolas hoīs qui filios suos in vineā mittit: z q̄ publicani z meretrices in regno dei multos sacerdotū z scribarū sunt p̄cessuri: dicit parabolā de vinitorbus q̄ interficiūt ad se missos. Cap. xxj.

A mar.xj.a. lu.xix.e. [a]Et cū appropinq̄ssent Jerosolymis, et venissent Bethphage ad mōtē oliueti, Jesus misit duos discipl'os, dicēs eis, Jte ī castellū qō ꝫ vos est, z statī inuenietis asinā alligatā z pullū cū ea: soluite, z adducite mihi. z si qs vobis aliqd dixerit: dicite q⁹ dñs his op⁹ hz: z cōfestim dimittet eos. [b]℣Hoc aūt factū est vt adimpleret qō dict⁹ est ꝓ ꝓphetā, dicētē. ℣Dicite filie Sion, Ecce rex tu⁹ venit tibi māsuet⁹, sedēs sup asinā z pullū filiū subiugalis. [c]Euntes aūt discipuli fecerūt sicut ꝓcepit illis Jes⁹. Et adduxerūt asinā z pullū: z iposuerūt sup eos vestimēta sua, z eū ōsup sedere fecerūt. ¶Pluria āt turba strauerūt vestimēta sua ī via: alī aūt cedebāt ramos de arboribus, z sternebāt ī via. [d]turbe āt q̄ ꝓcedebāt z q̄ seq̄bāt, clamabāt, dicētes, ℣Osanna filio ℣Dō: bñdict⁹ q venit ī noīe dñi: hosāna ī altissimis. [e]Et cū intrasset Jerosolymā, cōmota est vniuersa ciuitas, dicēs, Quis est h̄? ℣Pplī āt dicebāt, ℣Hic ē Jes⁹ ꝓpheta a Nazareth Galilee. [f]Et intrauit ies⁹ ī tēplū dei: z eijciebat oēs vēdētes z emētes ī tēplo, z mēsas numulariorū z cathedras vēdētiū colūbas euertit, z ait eis, Scriptū est, ℣Dom⁹ mea, domus ōronis vocabit vos āt feciſtis illā spelūcā latronū. [g]Et accesserūt ad eū ceci, z claudi ī tēplo: z sanauit eos. [h]Videntes āt ꝓncipes sacerdotū z scribe mirabilia q̄ fecit, z pueros clamātes ī tēplo z dicētes, ℣Hosāna filio ℣Dō: indignati sūt, z dixerūt ei. Audis qd isti dicunt? z iesus āt dicit eis, Utiq; nūq̄ ꝯp legistis. Q⁹ ex ore infantiū z lactātiū pfecisti laudē. [i]¶Et relictis illī, abiit foras extra ciuitatē ī Bethaniā: ibiq; māsit. z℣Dane āt reuertēs ī ciuitatē, esurijt. Et videns fici arborē vnā sec⁹ viā, venit ad eā: z nihil inuenit ī ea nisi folia tm̄, z ait illi, ℞ū q̄ ex te fruct⁹ nascat ī sēpiternū. Et arefacta ē ꝓtinuo ficulnea. Et videntes discipli, mirati sūt dicētes, Quō ꝓtinuo aruit. [k]℞ndēs āt ies⁹, ait eis, Amē dico vob̄, si habueritis fidē z ñ hesitaueritis, ñ solū ō ficulnea facietis, sz z si mōti huic dixeritis, Tolle z iacta te ī mare fiet. [l]Et oīa q̄cūq; petieritis ī ore credētes accipietis. [m]Et cū vēisset ī tē

mar. x.e. D cciij dII mar. x.g. lu.xviij.c. cciiij. eIIII ccv fII mar.x.g. lu.xviij.f. g: A ccvj aII mar.xj.a. lu.xix.e ccvij bVII ccviij cII Jsa. lxij. d. zac.ix. b. io.xij.b. ccix dI ꝑs.cxvij. d. ccx eX mar.xj.b. lu.xix.g. B ccxj ſ ısa. lvj.e. Jere.vij. b. ccxij sX ccxiij hV ꝑs.viij.b mar.xj.b. ccxiiij iVI mar.xj.e. ccxvj kVI ccxv lIIII C ccxvij mI

L plũ,accesserũt ad eũ docẽtẽ,principes sacerdotũ ꝛ seniores ppli,dicẽtes,In qua potestate hec facis: ꝛ qs tibi dedit hãc potestatẽ: Rñdẽs aũt Jesus, dixit eis,Interrogabo vos ꝛ ego vnũ sermonem: quẽ si dixeritis mihi,ꝛ ego vobis dicã in qua potestate hec facio.Baptismꝰ Johãnis vñ erat:e celo, an ex hoibꝰ: At illi cogitabãt inter se,dicẽtes, Si dixerimꝰ e celo:dicet nobis,Quare ergo nõ credidistis illi: Si ãt dixerimꝰ ex hoibꝰ: timemꝰ turbã. oẽs eñ habẽt Johãnẽ sicut ꝓphetaz.Et rñdẽtes Jesu,dixerũt,Nescimus.Ait illis ꝛ ipse,Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio." Quid aũt vobis videt: Hõ qdã habebat duos filios: ꝛ accedẽs ad primũ dixit,Fili,vade hodie opare ī vinea mea.Ille aũt rñdens,ait,Nolo,Postea aũt pnĩa motꝰ,abijt.Accedens aũt ad alterũ,dixit silr.At ille rñdẽs,ait,Eo dñe.Et nõ iuit.Quis ex duobꝰ fecit volũtatẽ pris: Dicũt ei,Primꝰ.Dixit illis Jesus.Amẽ dico vobis qꝛ publicani ꝛ meretrices ꝓcedũt vos ī regno dei.Venit ei ad vos Johãnes ī via iustitie,ꝛ nõ credidistis ei.publicani aũt ꝛ meretrices crediderũt ei:vos aũt videntes nec pnĩam habuistis postea,vt crederetis ei.°Aliã parabolã audite. Hõ erat pfamilias q plãtauit vineã,ꝛ sepẽ circũdedit ei,ꝛ fodit ī ea torcular ꝛ edificauit turrim,ꝛ locauit eã agricolis:ꝛ peregre ꝓfectꝰ est.Cũ aũt tps fructuũ appropinquasset,misit ꝑuos suos ad agricolas vt acciperẽt fructꝰ eius.Et agricole apprehẽsi ꝑuis eiꝰ,aliũ ceciderũt,aliũ occiderunt, aliũ vero lapidauerũt.Iterũ misit alios ꝑuos plures priorib⁹:ꝛ fecerũt illis silr.Nouissime aũt misit ad eos filiũ suũ,dicẽs,Verebunt filiũ meũ.Agricole aũt videtes filiũ,dixerũt ītra se,Hic est heres venite,occidamꝰ eũ,ꝛ habebimꝰ hereditatẽ eius. Et apprehẽsũz eũ eiecerũt extra vineã:ꝛ occidert. Cũ ġ venerit dñs vinee,qd faciet agricolis illis: Aiunt illi,Malos male pdet:ꝛ vineã suã locabit alijs agricolis,q reddẽt ei fructũ tpibꝰ suis.Dicit illis Jesus,Nũq̃ legistis ī scripturis;Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes,hic factꝰ est ī caput ãguli, A dño factũ est istud:ꝛ est mirabile in oculis nris. ᵖJõ dico vob,qꝛ auferet a vob regnũ dei,ꝛ dabit gẽti faciẽti fructꝰ eiꝰ.ᵠEt q ceciderit sup lapidem istũ,cõfrangẽt:sup quẽ vo ceciderit,cõteret eũ.Et cũ audissẽt principes sacerdotũ ꝛ pharisei parabolas eius:cognouerũt qõ de ipsis diceret.Et querẽtes eum tenere,timuerũt turbas: quoniã sicut prophetam eum habebant.

¶ Parabola vbi multati cõtemnũt venire ad nuptias:de inscriptiõe ꝛ imagine cesaris:ō multere que septẽ fratres habuit:tentatus a pharisets interrogat eos de christo cuius filius sit. Cap.xxij.

A T rñdẽs Jesus dixit iterũ ī parabolis eis,dicẽs,Simile factũ est regnũ celoꝝ hoi regi,qui fecit nuptias filio suo.Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias:ꝛ nolebãt venire,Iterꝝ misit alios seruos dicẽs,Dicite inuitatis,Ecce prãdiũ meũ parauī, tauri mei ꝛ altilia occisa sunt,ꝛ oĩa pata:venite ad nuptias.Illi aũt neglexerũt:ꝛ abierũt,alꝰ in villã suã,alius vero ad negotiationẽ suã:reliq vo tenuerũt ꝑuos eiꝰ,ꝛ cõtumelijs affectos occiderũt. Rex aũt cũ audissẽt,iratꝰ est:ꝛ missis exercitibꝰ suis pdidit homicidas illos,ꝛ ciuitatẽ illorum succẽdit. Tũc ait seruis suis.Nuptie qdẽ pate sunt:sz qui inuitati erãt,nõ fuerũt digni.ite ġ ad exitꝰ viarum:et quoscũq̃ inueneritis,vocate ad nuptias.Et egressi serui eiꝰ ī vias,congregauerũt oẽs qs inuenerũt, malos ꝛ bonos:ꝛ iplete sũt nuptie discũbẽtiũ.ᵃIntrauit aũt rex vt videret discũbẽtes:ꝛ vidit ibi hoiem nõ vestitum veste nuptiali.Et ait illi,Amice,qõ huc ītrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ: At ille obmutuit.Tũc dixit rex ministris,Ligatz manibꝰ ꝛ pedibꝰ eiꝰ,mittite eũ in tenebras exteriores:ibi erit fletꝰ ꝛ stridor dẽtiũ.Multi eñ sũt vocati:paucivo electi.ᵇ¶ Tũc abeũtes pharisei,cõsiliũ inierũt,vt caperẽt eũ in ꝓmone.Et mittũt ei discipulos suos cũ herodianis,dicentes,Magister scimꝰ qꝛ verax es,ꝛ viã dei ī vitate doces,ꝛ nõ est tibi cura de aliquo,nõ ei respicis psonã hoiz:dic ġ nob qd tibi videt,lz cẽsuz dare Cesari,an nõ: Cognita aũt Jesus neqtia eoꝝ,ait,Quid me tentatis hypocrite: ostẽdite mihi numisma cẽsus.At illi obtulerũt ei denariũ.Et ait illis Jesus.Cuiꝰ est imago hec, et supscriptio: Dicũt ei,Cesarz.Tũc ait illis.Reddite ġ q̃ sunt Cesaris,Cesari:ꝛ q̃ sunt dei,deo.Et audiẽtes mirati sunt,ꝛ relicto eo abierunt. ¶ Illo die accesserũt ad eũ sadducei,q dicũt nõ esse resurrectionẽ:ꝛ interrogauerũt eũ,dicẽtes,Magr,Moyses dixit.Si qs mortuꝰ fuerit nõ hñs filiũ,vt ducat frater eiꝰ vxorẽ illiꝰ,ꝛ suscitet semẽ frĩ suo.Erãt aũ tẽ apud nos septẽ frres:ꝛ primꝰ vxore ducta defunctꝰ est.ꝛ nõ hñs semẽ,reliqt vxorẽ suã frĩ suo.Silr scõs ꝛ tertiꝰ vsqz ad septimũ.Nouissime aũt oĩm ꝛ mulier defuncta est.In resurrectiõe ergo,cuiꝰ erit de septẽ,vxor:oẽs eñ habuerũt eã.Rñdẽs aũt ie sus,ait illis.Errat̃z nescietes scripturas,neqz virtutẽ dei.In resurrectiõe eñ neqz nubẽt,neqz nubẽtur:sz sunt sicut ãgeli dei in celo.De resurrectione aũt mortuoꝝ nõ legistis qõ dictũ est a deo,dicente vobis,Ego sum deꝰ Abrahã,ꝛ deꝰ Jsaac,ꝛ deus Jacob: Nõ est deꝰ mortuoꝝ,sz viuẽtiũ.Et audientes turbe mirabãt ī doctrina eiꝰ.ᶜ¶ Pharisei ãt audiẽtes qõ silẽtiũ iposuisset sadduceis,cõuenerũt in vnũ:ꝛ interrogauit eũ vnꝰ ex eis legis doctor,tẽtãs eũ,Magister,qõ est mandatũ magnũ in lege: Ait illi Jesus,Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo,ꝛ ī toto aĩa tua,ꝛ in tota mẽte tua.Hoc est maximũ ꝛ primũ mãdatũ.Scõm aũt silẽ est huic, Diliges primũ tuũ sicut teipsum.In his duobꝰ mãdatis vniuersa lex pẽdet ꝛ pphete.ᵈ¶ Cõgregatis aũt pharisets,interrogauit eos Jesus,dicẽs, Quid vobis videt de xpõ: Cuiꝰ filiꝰ est: Dicunt ei,Dauid.Ait illis,Quõ ġ Dauid in spũ vocat eũ dñz:dicẽs,Dixit dñs dño meo,sede a dextris meis,Donec ponã inimicos tuos scabellũ peduz tuoꝝ.ᵉSi ergo Dauid vocat eũ dñm:quõ filiꝰ eiꝰ est: Et nemo poterat ei rñdere vbum: neqz ausus fuit quisq̃ ex illa die eum amplius interrogare.

¶ Ad discipulos dixit:vt que pharisei dicũt fiant:sed que faciũt nõ fiant:increpat scribas ꝛ phariseos:de proselito: de turamẽto:de camelo ꝛ de culice ꝛ cathino laudõ:ꝛ monumentis de albatis:ꝛ monumentis prophetarum ꝛ aliis multis:Jerusalem Jerusalem. Cap.xxiij

A Tunc ᵃJesꝰ locutꝰ est ad turbas ꝛ ad discipulos suos,dicẽs Sup cathedrã moysi sedert scribe ꝛ pharisei.Oĩa ġ q̃cũq̃ dixerit vob,ꝑuate ꝛ facite:ꝑm opa vero eoꝝ nolite facer.dicũt ei ꝛ nõ faciũt.ᵇAlligãt autẽ onera grauia ꝛ iportabilia,ꝛ ponũt ī hũeros hoiz digito aũt suo nolũt ea monere. ᶜOĩa vo opa sua faciũt vt videanr ab hoibꝰ.dilatãt eñ philacteria sua,ꝛ magnificãt fimbrias.Amãt aũt ꝓmos recubitꝰ ī cenis,ꝛ prias cathedras ī synagogis,ꝛ salutatiões ī foro:ꝛ vocari ab hoibꝰ rabbi.ᵈVos ãt nolite vocari rabbi.vnꝰ ẽ ei magr vr:oẽs ãt vos frres estis.Et patrẽ nolite vocare vob sup terrã:vnꝰ est eñ pr vr q ī celz est.Nec vocemini magri:qꝛ magr vester,vnꝰ est xps.ᵉQui maior est vrm,erit minister vr.Qui aũt se exaltauerit,hũiliabit:ꝛ q se humiliauerit,exaltabit.ᶠVe aũt vobis scribe et pharisei hypocrite:quia clauditis regnũ celorum ante homines.vos enim non intratis: nec introeuntes sinitis itrare.ᵍVe vobis scribe ꝛ pharisei hypocri-

te:qui

te qui comeditis domos viduarum oratione longa orantes.propter hoc amplius accipietis iudicium.[b]Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite:quia circuitis mare ꝛ aridā,vt faciatis vnū proselytum: ꝛ cū fuerit factꝰ,facitis eū filium gehēne duplo ꝙ vos.Ve vobis duces ceci:qui dicitis,Quicūq; iurauerit ꝑ tēplum,nihil est:qui aūt iurauerit in auro tēpli,debitor est.Stulti ꝛ ceci:quō eñ maius est, aurū,an tēplū qō sanctificat aurū?Et qcūq; iurauerit in altari,nihil est:quicūq; aūt iurauerit in dono qō est sup illud, debet. Ceci, qō eñ maius est, donū,an altare qō sanctificat donū?Qui ergo iurat in altari:iurat in eo ꝛ in oībus que super illud sunt.ꝛ quicūq; iurauerit in tēplo: iurat in illo et in eo qui habitat in ipso.ꝛ qui iurat in celo, iurat in throno dei ꝛ in eo qui sedet sup eū.[i]Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite:qꝛ decimatis mētā ꝛ anethum ꝛ cyminū,ꝛ reliquistis q̄ grauiora sūt legis, iudiciū:ꝛ misericordiā,ꝛ fidē,hec oportuit facere, ꝛ illa nō omittere.[k]Duces ceci,excolātes culicē,camelū aūt glutiētes.[l]Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite:qꝛ mūdatis qō deforis est calicis ꝛ paropsidis,intus aūt pleni estis rapina ꝛ immūditia. pharisee cece,mūda prius qō intus est calicis ꝛ paropsidis,vt fiat ꝛ id qō deforis est,mundum.[m]Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite:qꝛ similes estis sepulchris dealbatis,que a foris parēt hoib⁹ speciosa,intus vō plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ,ꝛ omni spurcitia.sic ꝛ vos a foris quidē paretꝫ hoib⁹ iusti: intus aūt pleni estis hypocrisi ꝛ iniqtate,[n]Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite:qꝛ edificatis sepulchra ꝓphetarū,ꝛ ornatis monumēta iustoꝝ,et dicitis,Si fuissemus in dieb⁹ patrū nostroꝝ,nō essemus socij eoꝝ in sanguine ꝓphetaꝝ .itaq; testimonio estis vobismetipsis qꝛ filij estis eoꝝ q ꝓphetas occiderūt.[o]Et vos implete mēsurā patrū vestroꝝ Serpētes genimina viperarū:quomodo fugietis a iudicio gehēne?[p]Jō dico vobis,Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ꝛ sapientes ꝛ scribas,ꝛ ex illis occidetis ꝛ crucifigetis,ꝛ ex eis flagellabitis in synagogis vestris,ꝛ ꝑsequemini de ciuitate in ciuitatē: vt veniat sup vos oīs sanguis iustus q effusus est sup terrā,a sanguine Abel iusti vsq; ad sanguinez zacharie filij Barachie,quē occidistis inter tēplum ꝛ altare.Amē dico vobis:veniēt hec oīa sup generationē istam.[q]Jerusalē Jerusalē,que occidis ꝓphetas,et lapidas eos q ad te missi sunt, quoties volui cōgregare filios tuos quēadmodum gallina cōgregat pullos suos sub alas,ꝛ noluisti?Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.Dico eñ vobis,nō me videbitis amodo donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine domini.

¶De structura templi:ꝛ signis nouissimorum dierum:et dieb⁹ vltimitatis:de pseudochristi ꝛ pseudoprophetis:de aduēru saluatoris:ꝛ occasu elementoꝝ. ¶a.xxiiij.

[a]Et egressꝰ Jesus de tēplo ibat.Et accesserūt discipuli eius, vt ostenderent ei edificationes tēpli.Ipse aūtē rñdēs dixit illis,Videtꝫ hec omnia?Amen dico vobis nō relinqueť hic lapis super lapidem qui non destruať.[b] Sedente autem eo super montē olivueti,accesserunt ad euꝫ discipuli secreto, dicentes,Dic nobis,quādo hec erunt:ꝛ quod signum aduentus tui,ꝛ consummationis seculi?Respondens Jesus dixit eis,Videte ne quis vos seducat. multi enim venient in nomine meo, dicētes, Ego sum Christus:ꝛ multos seducent.Audituri enim estis prelia et opiniones preliorum .Videte ne turbemini. oportet enim hec fieri: sed nondum est finis.consurget enim gens in gentem ,et regnum in regnum: et erunt pestilentie , et fames, et terre motus per loca.hec autem omnia, initia sunt dolorum.[c]Tunc tradent vos in tribulationem , et occident vos : et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum.[d] Et tunc scandalizabuntur multi:ꝛ invicem tradent,et odio habebunt invicem.Et multi pseudo prophete surgent: et seducent multos. Et quoniam abundabit iniquitas: refrigescet charitas multorum.qui autem perseuerauerit vsq; in finem,hic saluus erit.[e]Et predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe :in testimonium omnibus gentibus : et tunc veniet consummatio.[f] ¶Cum ergo videritis abominationem desolationis,que dicta est a Daniele propheta,stantem in loco sancto(qui legit intelligat) [g]tunc qui in Judea sunt,fugiant ad montes,et qui in tecto: non descendat tollere aliquid de domo sua.et qui in agro:non reuertatur tollere tunicam suam.[h]Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus.[i]Orate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbatho.[k]erit enim tunc tribulatio magna,qualis non fuit ab initio mundi vsq; modo, neq; fiet. [l]Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro :sed propter electos breuiabuntur dies illi.[m]¶Tunc si quis vobis dixerit,Ecce hic est Christus.aut illic nolite credere.[n] Surgent enim pseudochristi et pseudo prophete: et dabunt signa magna, et prodigia,itavt in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi . Ecce predixi vobis .[o] Si ergo dixerint vobis , Ecce in deserto est:nolite exire. ecce in penetralibus : nolite credere .[p] Sicut enim fulgur exit ab oriente, et paret vsq; in occidentem: ita erit et aduentus filij hominis .[q] Ubicunq; fuerit corpus,illuc congregabuntur et aquile .[r] Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum,et stelle cadent de celo,ꝛ virtutes celorum commouebuntur: et tunc parebit signum filij hominis in celo [s] et tunc plangent omnes tribus terre : et videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa et maiestate . Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna : et congregabunt electos eius a quatuor ventis , a summis celorum vsq; ad terminos eorum . Ab arbore autem fici , discite parabolam .cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata,scitis quia prope est estas: ita et vos, cum videritis hec omnia ,scitote quia prope est in ianuis.Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hec, donec hec omnia fiant. Celum et terra transibunt:verba autem mea nō preteribunt.[t] De die autem illa, et hora nemo scit,neq; angeli celorum,nisi solus pater.[v] Sicut autem in diebus Noe:ita erit et aduentus filij hominis .sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes,vsq; ad eum diem quo intrauit Noe in arcam ,et non cognouerunt donec venit diluuium, et tulit omnes: ita erit et aduentus filij hominis. [x]Tunc duo erunt in agro:vnus assumetur,ꝛ vnus relinquetur.due molentes in mola : vna assumetur:et vna relinquetur.[y]duo in lecto: vnus assume

mar.xi j. d.
tur, & vnus relinquetur. Vigilate ergo: quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. [a] Illud autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret vtiq; et non sineret perfodi domũ suam, Ideo & vos estote parati: qꝛ q̃ nescitis hora filius hoīs vẽtur᷑ ē. [b] ¶ Quis putas est fidelis seru᷑ & prudẽs, quẽ ꝯstituit dñs su᷑ sup familiã suã, vt det illis cibũ i tpe᷑: [c] Beatus ille seruus, quẽ, cũ venerit dñs ei᷑, iuenerit sic faciẽtez. amẽ dico vob, qm̃ sup oĩa bõa sua ꝯstituet eũ. [d] Si ãt dixerit malus seru᷑ ille i corde suo, ꝛ Morã facit dñs me᷑ venir᷑: & cepit percutere᷑ seruos suos, mãducet aũt & bibat cũ ebriosis: veniet dñs serui illi᷑ i die q̃ nõ spat, & hora q̃ ignorat, & diuidet eum, partẽq; ei᷑ ponet cũ hypocritis illic erit fletꝰ & stridor dẽtiũ.

luc.xij.c.
luc.xij.e.
apo.xvi.c
cclxv b V
cclxvj c V
cclxvij d V

¶ De decẽ virginib᷑: de talẽtis: de oĩb᷑ a dextris & hedis a sinistris de operib᷑ eorum. Cap.xxv.

cclxviij a X

Tunc [a] simile erit regnum celoꝝ decez vginibus: q̃ accipientes lampades suas exierũt obuiã sponso. Quinq; autez ex eis erãt fatue, & qnq; prudẽtes. Sz qnq; fatue, acceptis lãpadib᷑ nõ, sumpserũt oleũ secũ: prudẽtes vo, acceperũt oleuz in vasis suis cũ lãpadib᷑ morã aũt faciẽte spõso, dormitauerũt oẽs ac dormierũt. ꝛ Media aũt nocte clamor fact᷑ est, Ecce spõsus venit, exite obuiã ei. Tũc surrexerũt oẽs vgines illez: & ornauerũt lãpades suas. Fatue autẽ sapiẽtib᷑ dixerũt, Date nobis de oleo vr̃o: qꝛ lampades nr̃e extinguũt. Rñderũt prudẽtes, dicẽtes. Ne forte nõ sufficiat nobis & vobz, ite poti᷑ ad vendẽtes, & emite vob. Dũ aũt irẽt emere, venit spõs᷑ & q̃ parate erãt, itrauerũt cũ eo ad nuptias & clausa est ianua. Nouissime vo veniũt & reliq̃ vgines, dicẽtes, Dñe, dñe, api nob. At ille rñdẽs, ait, Amen dico vob, nescio vos. Vigilate itaq; qꝛ nescitz diẽ neq; horã. [b] Sicut em̃ hõ peregre pficiscẽs, vocauit suos seruos, & tradidit illz bõa sua. [c] Et vni dedit qnq; talẽta, alij aũt duo, alij vo vnũ, vnicuiq; ꝟm ppriã vtutẽ: & pfectus est statim. Abijt aũt q qnq; talẽta acceperat, & opat᷑ est i eis, & lucrat᷑ est alia qnq;. Silr & q duo acceperat lucrat᷑ est alia duo. Qui aũt vnũ acceperat, abiẽs, fodit i ẽrã, & abscõdit pecũiã dñi sui. Post mltũ vo tpis venit dñs seruoꝝ illoꝝ, & posuit rõnẽ cũ eis. Et accedẽs q qnq; talẽta accepat, obtulit alia qnq; talẽta, dicẽs, Dñe qnq; talẽta tradidisti mihi: ecce alia qnq; suplucrat᷑ sũ. Ait illi dñs ei᷑, Euge ꝟue bõe & fidelz, qꝛ sup pauca fuisti fidelz, sup mlta te ꝯstituã. ītra i gaudiũ dñi tui. Accessit aũt & q duo talenta accepat, & ait, Dñe duo talẽta tradidisti mihi: ecce alia duo suplucrat᷑ suz. Ait illi dñs ei᷑, Euge ꝟue bõe & fidelz, qꝛ sup pauca fuisti fidelz, sup mlta te ꝯstituã. ītra i gaudiũ dñi tui. Accedẽs ãt & q vnũ talẽtũ acceperat, ait, Dñe, scio qꝛ hõ dur᷑ es, metis vbi nõ seminasti, & ꝯgregas vbi nõ sparsisti, & timẽs abij, et abscõdi talẽtũ tuũ i ẽra: ecce habes qđ tuũ est. Rñdẽs ãt dñs ei᷑, dixit ei. Serue male & piger, sciebas qꝛ meto vbi nõ semino, & ꝯgrego vbi ñ sparsi: oportuit ḡ te cõmittere pecuniã meã numulariis, et veniẽs ego recepissez vtiq; qđ meũ est cũ vsura. Tollite itaq; ab eo talẽtũ, & date ei q hz decẽ talẽta: [d] oĩ ei habẽti, dabit᷑ & abũdabit: ei aũt q nõ hz, & qđ videt hz᷑ auferet᷑ ab eo. [e] Et iutilẽ seruũ eijcite in tenebras exteriores. illic erit fletꝰ & stridor dẽtiũ. [f] Cũ aũt venerit filius hoīs i maiestate sua, & oẽs angeli cũ eo, tũc sedebit sup sedẽ maiestatis sue: & ꝯgregabunt añ eũ oẽs gẽtes, & sepabit eos ab iuicẽ, sicut pastor segregat oues ab hedis: & statuet oues qdẽ a dextris suis, hedos aũt a sinistris. Tũc dicet rex his q a dextris ei᷑ erũt, Venite bñdicti pr̃is mei, possidete paratũ vob regnũ a ꝯstitutiõe mũdi. esurini em̃: & dedistis mihi mãducare. sitiui: & dedistis mihi bibere. hospes erã: & collegistis me. nudus: et operuistis me. infirm᷑: & visitastis me. in carcere erã: & venistz ad me. Tũc rñdebũt ei iusti, dicẽtes, Dñe qñ te vidim᷑ esurientẽ, & pauim᷑: sitientẽ, & dedimus tibi potũ: qñ aũt te vidim᷑ hospitẽ, & collegim᷑ te: aut nudũ, & cooperuim᷑ te: aut qñ te vidim᷑ infirmũ aut i carcere: & venim᷑ ad te: Et rñdẽs rex, dicet illis, Amẽ dico vob, q̃diu fecistis vni de his fr̃ib᷑ meis minimis, mihi fecistis. Tũc dicet & his q a sinistris erũt, Discedite a me maledicti, i ignẽ eternũ, q parat᷑ est diabolo & angelis ei᷑. esurini em̃: et nõ dedistis mihi mãducare. sitiui: & nõ dedistis mihi potũ. hospes erã: & nõ collegistis me. nudus: et nõ operuistis me. infirm᷑, & i carcere: & nõ visitastis me. Tũc rñdebũt ei & ipsi, dicẽtes, Dñe qñ tevidimus esurientẽ, aut sitientem, aut hospitẽ, aut nudũ: aut infirmũ, aut in carcere: & nõ ministrauimus tibi: Tũc rñdebit illis, dicẽs, Amẽ dico vob: q̃diu nõ fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibũt hi, in supplicium eternũ: iusti aũt, in vitã eternã.

cclxvij c V
cclxviij d V
cclxix b II
cclxx c V
cclxxi d II
ē.xiij.b. mar.xiij.c lu.vij.c. xxi.d.

¶ Deiudeo: & ꝟsilio: de cõprehẽdẽdo Jesu: muliere q̃ vnguẽto perfudit Jesum: iudas premiũ petit vt tradat Jesu cenãs: de iuda traditore suo ad discipulos loq̃tur oblatio ei᷑: petrꝰ vbi q̃ ter abnegatur᷑ eũ esset: ofonee Jesu ad petrũ iudas Jesũ osculo tradidit & petrus auriculã serui abscidit. Jesus falsis testib᷑ cõdẽnat᷑ & illudit. petr᷑ tertio abnegat & doletur. Cap.xxvj.

cclxxiij a I
A mar.xiiij. a. lu.xxij.a.

Tfactũ ē: cũ ꝟsummasset Jesꝰ sermões hos oẽs: dixit discipl̃is suz Scitz q: post biduũ pascha fiet, & filius hoīs tradet᷑ vt crucifigat᷑. Tũc ꝯgregati sũt pr̃icipes sacerdotum & seniores ppli i atriũ pr̃incipis sacerdotum q dicebatur Caiphas: & ꝟsiliũ fecerũt vt Jesuz dolo tenerẽt, & occiderẽt. Dicebãt aũt, Nõ i die festo, ne forte tumultꝰ fieret i populo. [c] ¶ Cũ ãt Jesus eẽt i Bethania i domo Simõis Leprosi, accessit ad eũ mulier habens alabastrũ vnguẽti ptiosi, & effudit sup caput ipsi᷑ recũbẽtis. Uidẽtes aũt discipuli, indignati sũt dicẽtes, Ut qđ pditio hec: potuit ei istõ venũdari mlto, & dari paupibus. Sciẽs aũt Iesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri: op᷑ em̃ bonũ opata est i me. nam sp paupes habetis vobiscũ: me aũt nõ sp habetz. [d] ꝛ Dittes ei hec vnguẽtũ hoc in corp᷑ meũ: ad sepeliẽdũ me, fecit. Amẽ dico vobis, vbicũq; pdicatũ fuerit hoc euãgeliũ in toto mũdo, dicet & qđ hec fecit i memoriã ei᷑. [e] ¶ Tũc abijt vn᷑ de duodecim q dr̃ Judas Iscariotes, ad pr̃icipes sacerdotũ: et ait illis, Quid vultis mihi dare & ego vobis eũ tradã: At illi ꝟstituerũt eis triginta argẽteos. Et exinde q̃rebat opportunitatẽ vt eũ traderet. ¶ Prima aũt die azymoꝝ accesserũt discipuli ad Jesum, dicẽtes, Ubi vis parem᷑ tibi comedere pascha: At Jesus dixit. Jte in ciuitatẽ ad quẽdã: et dicite ei,

cclxxv b VI
cclxxvj c I
cclxxvij d IIII
cclxxviij e II
Jo.xij.a. Mar.xiij a.
B mar.xiiij. b.lu.xij.a
mar.xiiij. b.lu.xxij. a.

magiſter

cclxxix f IIII

mar.xiiij. b. lu.xxij.b. to.xiij. b.

cclxxx g I

cclxxxi h II

cclxxxij i VI

ps xl.c.

cclxxxiij k VI

cclxxxiiij l I

j.cor xj.e.

cclxxxv m II

cclxxxvj n VI

mar.xiiij. lu.xxij. d. to.xviij.a zac.xiij.c.

cclxxxvij o IIII

cclxxxviij p VI

cclxxxix q I

mar.xiiij c.a lu.xxij. c. to.xij.d. Marci xiij.d. lu.xxij.d

ccxc r VI

ccxcj s I

ccxcij t VI

ccxciij v IIII

ccxciiij x I

ccxcv y I

ccxcvj z I

ccxcvij a IIII

ccxcviij b VI

ccxcix c I

ccc d I

E Marci xiij.e. lu.xxij. e. to.xviij.a

cccj e II

cccij f I

ccciij g X

gen. ix. a Apoca. xiij.c.

isa.lij.c.

cccliij b I

F

cccv i VI

Thie. lij.d.

cccvj k I

Magister dicit, Tempus meum prope est, apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus: et paraverunt pascha. [l] Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis, dixit, Amen dico vobis quia unus vestrum me tradituris est. [s] Et contristati valde, ceperunt singuli dicere, Numquid ego sum Domine? [t] At ipse respondens, ait Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem homini illi per quem filius hominis tradetur. bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. [u] Respondens autem Judas qui tradidit eum dixit, Numquid ego sum rabbi? Ait illi, Tu dixisti. [l] Cenantibus autem eis, accepit Jesus panem, et benedixit, ac fregit: deditque discipulis suis, et ait, Accipite et comedite: hoc est corpus meum. [m] Et accipiens calicem, gratias egit: et dedit illis, dicens, Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. [n] Dico autem vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem olivareti. [o] Tunc dicit illis Jesus. Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. [p] Scriptum est enim. Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero, precedam vos in Galileam. [q] Respondens autem Petrus ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. [r] Ait illi Jesus. Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus, Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt. [s] Tunc venit Jesus cum illis in villam quae dicitur Gethsemani: et dixit discipulis suis, [t] Sedete hic, donec vadam illuc et orem. Et assumpto Petro et duobus filijs zebedei, cepit contristari et maestus esse. [v] Tunc ait illis, Tristis est anima mea usque ad mortem, sustinete hic, et vigilate mecum. [x] Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, et dicens, Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, [y] verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. [z] Et venit ad discipulos suos, et invenit eos dormientes: et dicit Petro, Sic non potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. [a] Spiritus quidem prompt est, caro autem infirma. [b] Iterum secundo abijt: et oravit, dicens, Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit, et iterum invenit eos dormientes. erant enim oculi eorum gravati, Et relictis illis, iterum abijt: et oravit tertio, eundem sermonem, dicens. [c] Tunc venit ad discipulos, et dicit illis, Dormite jam, et requiescite: ecce appropinquavit hora, et filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. [d] Adhuc eo loquente, ecce Judas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladijs et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. [e] Qui autem tradidit eum, dedit signum, dicens, Quemcunque osculatus fuero, ipse est: tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit, Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus, Amice ad quod venisti? Tunc accesserunt et manus injecerunt in Jesum: et tenuerunt eum. [f] Et ecce unus ex his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum: et percutiens servum principis sacerdotum, amputavit auriculam ejus. [g] Tunc ait illi Jesus, Converte gladium tuum in locum suum. omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum: et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? Quo igitur impleburnt scripture, quia sic oportet fieri, [h] In illa hora dixit Jesus turbis, Tanquam ad latronem existis cum gladijs et fustibus comprehendere me? quotidie apud vos sedebam docens in templo: et non me tenuistis. [i] Hoc autem factum est ut adimplerentur scripture prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. [k] At illi tenentes Jesum, duxerunt ad Caiphan principem sacerdotum, ubi scribe et seniores convenerant. [l] Petrus autem sequebatur eum a longe, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris: ut videret finem. [m] Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebat falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti traderent: et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. [n] Novissime autem venerunt duo falsi testes: et dixerunt, Hic dixit, Possum destruere templum dei, et post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum, ait illi, Nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur? Jesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi, Adjuro te per deum vivum, ut dicas nobis si tu es xps filius dei. Dicit illi Jesus. Tu dixisti. verumtamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei, et venientem in nubibus celi. [p] Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens, Blasphemavit, quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam, quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt. Reus est mortis. [r] Tunc expuerunt in faciem ejus: et colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem ejus dederunt, dicentes, Prophetiza nobis xpe, quis est qui te percussit. [s] Petrus vero sedebat foris, in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens, Et tu cum Jesu Galileo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens, Nescio quid dicis. [t] Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla: et ait his qui erant ibi, Et hic erat cum Jesu Nazareno. Et iterum negavit cum juramento, Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant: et dixerunt Petro. Vere et tu ex illis es: nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari et jurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. [v] Et recordatus est Petrus verbi Jesu quod dixerat illi, Priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, flevit amare.

¶ Jesus Pilato traditur: Judas laqueo se suspendit: de agro figuli: judicium pilati: et de barabba latrone: de chlamyde coccinea: de corona: de arundine: de genuflexione: et illusione dicentium ave rex judeorum: et expulsione in eum &c. simonis angariatione ut crucem tolleret: de felleo hausto: et crucifixione ejus: de vestimentis: de scripto rex judeorum: de crucifixione latronum: de blasphemijs: de tenebris factis: de diri clamore et morte: et aliis quae contingebant in morte: de sepultura dni: et de custodia circa sepulchrum. Cap. xxvij.

Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Jesum, ut eum morti traderent. [b] Et vinctum adduxerunt eum: et tradiderunt potio Pilato presidi. [c] Tunc videns Judas quod eum tradidit quod damnatus esset: penitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus, dicens, Peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt, Quid ad nos: tu videris. Et projectis argenteis in templo, recessit: et abiens, laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt, Non licet eos mittere in corbanam: quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldema, hoc est ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem. Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati quem appretiaverunt a filijs Israel: et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi dns. ¶ Jesus autem stetit ante presidem: et interrogavit eum praeses, dicens, Tu es rex Judeorum? [d] Dicit illi Jesus, [e] Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus

mar.xv.a lu.xxij.a to.xviij. c.

Jo.ij.d.

B Isa.l.c.

Marci. xiij.g. lu.xxij.f. to.xviij. c.

Actu.j.c.

zac.xj.c.

Marci. xv.a.

B lu.xxiij. a. to.xviij.a

cccvij l IIII

cccviij m II

cccix n VI

cccx o I

ccctj p VI

ccctij q II

ccctiij r I

ccctiiij s I

ccctv t I

ccctvj v II

ccctvij a II

ccctviij b I

ccctix c X

ccctx d I

ccctxj e IIII

bus, nihil respõdit. Tũc dicit illi Pilat⁹, Ho audis quãta aduersum te dicũt testimonia? Et nõ respõdit ei ad vllũ v̄bũ: ita vt mirarer̄ pses vehemẽter. [k] Per diẽ aũt solẽnẽ assueuerat pres̄es pplo dimittere vnũ victũ quẽ voluissent: habebat aũt tunc victũ insignẽ, q dicebat Barabbas. Cõgregatis ḡ illis, dixit Pilat⁹, Quẽ vultis dimittam vobis: Barabbã, an Jesum q dicit xps? Sciebat enĩ qõ p inuidiã tradidissent eũ. [s] Sedẽte aũt illo p tribunali, misit ad eũ vxor ei⁹, dicens, Nihil tibi & iusto illi. multa enĩ passa sum hodie p visum ꝑpter eũ. [b] Pncipes aũt sacerdotũ & seniores, psuaserũt populo vt peterẽt Barabbã, Jesum vo pderẽt. Respõdẽs aũt pses, ait illis, Quẽ vult̄ vobis de duobus dimitti? At illi dixerũt, Barabban. Dicit illis Pilat⁹. [l] Quid igit̄ faciã de Jesu q dicit xps? Dicũt oẽs, Crucifigat̄. Ait illis pres̄es, Quid enim mali fecit. [k] At illi magis clamabãt, dicẽtes, Crucifigat̄. Videns aũt Pilat⁹ q nihil ꝓficeret, sz magis tumult⁹ fieret: accepta aqua, lauit manꝰ coram pplo, dicẽs, Innocẽs ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et rñdẽs vniuersus ppls, dixit, Sanguis ei⁹ sup nos, & sup filios nostros. [l] Tunc dimisit illis Barabbã: Jesum aũt flagellatũ tradidit eis vt crucifigerẽt. [m] ¶ Tũc milites pfidis suscipiẽtes Jesum in ptorio, cõgregauerũt ad eũ vniuersam cohortẽ. & exuentes eũ, chlamyde coccineã circũdederũt ei: et plectẽtes coronã de spinis, posuerũt sup caput ei⁹, & arũdinẽ in dextra ei⁹. & genu flexo ante eũ, illudebant ei, dicentes, Aue rex Judeox. [n] Et expuẽtes in eũ, acceperũt arũdinẽ, et percutiebãt caput ei⁹. Et postq̄ illuserũt ei, exuerunt eũ chlamyde: & induerũt eũ vestimẽtis ei⁹, & duxerũt eũ vt crucifigerẽt. [o] ¶ Exeuntes aũt inuenerũt hoiez Cyreneũ, noĩe Simonẽ: hũc angariauerũt vt tolleret crucẽ ei⁹. [p] Et venerũt in locũ q dicit Golgoltha, qõ est Caluarie loc⁹. [q] Et dederũt ei vinũ bibere cũ felle mistũ. Et cũ gustasset, noluit bibere. [r] ¶ Postq̄ aũt crucifixerũt eũ, diuiserũt vestimẽta ei⁹ sortẽ mittẽtes: vt implerẽt qõ dictus est p ꝓphetã dicẽtẽ, Diuiserũt sibi vestimẽta mea: et sup vestẽ meã miserũt sortẽ. Et sedentes seruabant eũ. [s] Et iposuerũt sup caput eius cãm ipi⁹ scriptaz Hic est Jesus rex Judeox. [t] Tũc crucifixi sunt cũ eo duo latrones: vnus a dextris, & vnus a sinistris. [v] ¶ Pretereũtes ãt blasphemabãt eũ: mouẽtes capita sua, & dicẽtes, Vah q destruis tẽplũ dei, & in triduo illud reedificas: salua temetipsum: si fili⁹ dei es descẽde de cruce. Similr & pncipes sacerdotuz illudẽtes cũ scribis & senioribꝰ, dicebãt, Alios saluos fecit: seipsum non pot̄ saluũ facere: si rex Jsrael est, descẽdat nũc de cruce, & credim⁹ ei. cõfidit in deo: liberet nũc eum si vult: dixit enĩ, Quia fili⁹ dei sum. [v] Idipsum aũt & latrones q crucifixi erãt cũ eo, improperabãt ei. [3] A sexta aũt hora, tenebre facte sũt sup vniuersam terrã, vsq̄ ad horã nonam. Et circa horã nonaz clamauit Jesus voce magna, dicens, Eli, eli, lãma sabacthani? hoc est, Deꝰ meꝰ, deus meꝰ, vt qd dereliquisti me? Quidã aũt illic stãtes & audiẽtes, dicebãt, Eliã vocat iste. [a] Et ꝑtinuo curres vn⁹ ex eis, acceptã spõgiã implenit aceto: & imposuit arũdini, & dabat ei bibere. Ceteri vero dicebãt, Sine, videam⁹ an veniat Elias liberãs eum. Jesus aũt iterũ clamãs voce magna, emisit spiritũ [b] Et ecce velũ tẽpli scissum est in duas ptes, a summo vsq̄ deorsum & terra mota est, & petre scisse sũt & monumẽta apta sunt: & multa corpa sctõx q dormierãt, surrexerũt. Et exeũtes de monumẽtz post resurrectionẽ ei⁹, venerũt i sanctã ciuitatẽ: & apparuer̄t multis. [d] Cẽturio aũt & q cũ eo erãt custodiẽtes Jesum, vlo terremotu & his q̄ fiebãt, timuerũt valde, dicẽtes, Vere fili⁹ dei erat iste. [c] Erãt aũt ibi mulieres multe a lõge, q̄ secute erãt Jesũ a Galilea ministrãtes ei: iter q̄s erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi & Joseph mater, & mater filioꝝ zebedei. [f] Cũ aũt sero factũ esset, venit quidã hõ dines ab Arimathea, noĩe Joseph, q̄ & ipse discipulus erat Iesu. hic accessit ad Pilatũ, & petijt corpꝰ Jesu. Tũc Pilat⁹ iussit reddi corpꝰ. [g] Et accepto corpore, Joseph inuolui it illõ ĩ sindone mũda: & posuit illud in monumẽto suo nouo qõ excauerat ĩ petra. Et aduoluit sarũ magnũ ad ostium monumẽti, et abijt. [b] Erat aũt ibi Maria Magdalene, & altera Maria sedẽtes ꝯtra sepulchrũ. [i] ¶ Altera ãt die q̄ est post parasceuẽ, cõuenerũt pncipes sacerdotũ & pharisei ad Pilatũ, dicẽtes, [k] Dñe recordati sumus q̄ seductor ille dixit adhuc viuẽs, Post tres dies resurgã. Jube ḡ custodiri sepulchrũ vsq̄ ĩ diẽ tertiũ: ne forte veniãt discipuli ei⁹ & furent eũ, & dicant plebi, Surrexit a mortuis. & erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilat⁹, Habetz custodiã: ite, custodite sicut scitz. Illi aũtẽ abeuntes, munierunt sepulchrũ: signãtes lapidẽ cũ custodibus.

¶ Resurrectio dñi: & qualr apparuit post hec: de pecunia data custodibus: & mandatum de baptismate. Ca. xxviij.

Espe[a] aũt sabbathi q̄ lucescit ĩ prima sabbathi venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum. Et ecce terremot⁹ factꝰ est magnꝰ. angelus enĩ dñi descẽdit de celo: & accedẽs reuoluit lapidẽ, & sedebat super eũ. erat ãt aspect⁹ eius sicut fulgur: & vestimẽtũ ei⁹ sicut nix. [b] Pretimore aũt ei⁹ exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Rñdẽs aũt ãgel⁹, dixit mulieribꝰ, Nolite timere vos. scio enĩ qõd Jesum q crucifix⁹ est, q̄rit is. nõ hic: surrexit enĩ sicut dixit, venite, & videte locũ, vbi posit⁹ erat dñs. Et cito eũtes, dicite discipulis ei⁹ q̄ surrexit: & ecce pcedet vos in Galileã. ibi eũ videbitis. ecce pdixi vobis. [c] Et exierunt cito de monumẽto cũ timore & gaudio magno, currẽtes nũtiare discipulis ei⁹. [d] Et ecce Jesus occurrit illis, dicẽs, Aue. Ille ãt accesserũt, & tenuerũt pedes ei⁹ & adorauerũt eũ. Tũc ait illis Jesus. Nolite timere. ite nũtiate fratribꝰ meis vt eãt Galileã, ibi me videbũt. Que cũ abissent, ecce qdã de custodibus venerũt in ciuitatẽ, & nũtiauerũt pncipibꝰ sacerdotum oĩa q̄ facta fuerãt. Et cõgregati cũ senioribus, cõsilio accepto, pecuniã copiosam dederunt militibus, dicẽtes, Dicite, Quia discipuli ei⁹ nocte venerũt, & furati sũt eũ nobz dormiẽtib⁹. Et ĩ hoc auditũ fuerit a pside, nos suadebim⁹ ei. & securos vos faciem⁹. At illi accepta pecunia, fecerũt sicut erãt edocti. Et diuulgatũ est v̄bũ istud apud Judeos, vsq̄ in hodiernũ diem. ¶ Undecim autẽ discipuli abierũt in Galileã, in mõtẽ vbi ꝯstituerat illis Jesus. Et videntes eũ adorauerũt, qdã aũt dubitauerũt. Et accedẽs Jesus locut⁹ est eis, dicẽs, Data est mihi oĩs potestas in celo & in terra. euntes ergo docete oẽs gẽtes: baptizãtes eos in noĩe patris & filij & spiritus sancti, docentes eos seruare oĩa que cũq̄ mãdaui vobis. & ecce ego vobiscum sum oib⁹ diebus, vsq̄ ad consummationem seculi.

¶ Explicit euangelium secundum Matheum.

¶Hieronymus in Catalogo sanctorum. Ecclesiasticorum.

MArcus discipulus z interpres Petri iuxta qđ Petrum referentem audierat: rogatꝰ Rome a fratribꝰ breue scripsit euangeliũ. Qđ cũ Petrus audisset: pbauit: z ecclesie legẽdũ sus authoritate edidit: sicut Clemens in sexto ὑποτυπώσεωϱ libro scribit. ¶Et papias Hierosolimitanus episcopus: mminithalus Marci: z petrus in epistola prima: sub nomine Babylonis: figuraliter Romam significans: Salutat vos que in Babylone coelecta: z Marcus filiꝰ meus. Assumpto itaqꝫ euangelio qđ ipse cõfecerat: perrexit Egyptũ: z primus Alexandrie xpm annũtiãs: cõstituit ecclesiam tãte doctrine z vite cõtinẽtia: vt omnes sectatores Christi ad exẽplũ sui cogeret. Denicꝫ philo disertissimus Judeorũ: videns Alexandrie primã ecclesiã adhuc Judaizantem: quasi in laudem gentis sue librum super eorũ cõuersatione scripsit. z quomodo Lucas narrat Hierosolyme credentes omnia habuisse communia. sic ille quod Alexandrie sub Marco fieri doctore cernebat: memorie tradidit. Mortuus est autem octauo Neronis anno: z sepultus est Alexandrie: succedente sibi Anniano.

¶Sanctum Jesu Christi euangelium ſm Marcum. ¶De sancto Johãne baptista: z victu z habitu eiusdem: baptizatus Jesus z tẽtatus vicit predicans penitentiam. Petrũ z ceteros sequi iubet hominem ab immundo spiritu eripuit: socrum Petri a fratribus liberat: leprosum mundat. Caput. j.

A

Walac. iij.

Jsa. xl. a.

Initiũ[a] euãgelij Jesu Christi filij dei. Sicut scriptum est in Esaia propheta, Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te [b]Vox clamantis in deserto, Parate viã domini, rectas facite semitas ei⁹: [c]fuit Joãnes in deserto batizans, z predicãs batismũ penitẽtie in remissionẽ peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Judea regio et Jerosolimite vniuersi: z batizabãt ab illo in Jordanis flumine cõfitẽtes peccata sua. [d]Et erat Johãnes vestitus pilis cameli, z zona pellicea circa lũbos ei⁹: z locustas z mel syluestre edebat. Et pdicabat dicens: Venit fortior me post me cuius non sum dignꝰ pcũbẽs soluere corrigiã calceamẽtorum eius. Ego baptizaui vos aqua: ille vo baptizabit vos spũ sctõ. [e]¶Et factũ est: i dieb⁹ illis venit Jesus a Nazareth Galilee: z baptizatꝰ est a Johãne in Jordane. Et statim ascẽdens de aqua, vidit celos aptos, z spm̃ sctm̃ tãq̃ colũbã descẽdẽtẽ z manẽtẽ in ipso. Et vox facta est de celis, Tu es filiꝰ meus dilectus, in te complacui. [f]¶Et statim spiritus expulit eũ in desertũ. Et erat in deserto quadraginta dieb⁹ z quadraginta noctibus: z tentabatur a satana, [g]eratqꝫ cum bestijs: z angeli ministrabãt illi.

Act. iij. d.

[h]¶Postq̃ aũt traditus est Johãnes, venit Jesus in Galileã, [i]predicãs euangeliũ regni dei, z dicẽs, Qm̃ impletũ est tẽpus, z appropinquauit regnum dei: penitemini, z credite euãgelio. Et pretereũs secus mare Galilee, vidit Simonẽ z Andreã fratrẽ eiꝰ, mittẽtes retia in mare (erãt enim piscatores) z dixit eis Jesus, Venite post me, z faciã vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus, secuti sunt eum. [k]Et progressus inde pusillum vidit Jacobum zebedei z Johannem fratrem eiꝰ, z ipsos cõponẽtes retia in naui: z statim vocauit illos. [l]Et relicto patre suo zebedeo in naui cum mercenarijs: secuti sũt eũ. [m]Et ingrediunt Capharnaum: z statim sabbathis ingressus in synagogaz docebat eos" Et stupebant super doctrina eius. erat enim docẽs eos q̃si potestatẽ habẽs, z nõ sicut scribe. [o]Et erat in synagoga eoꝝ homo in spiritu immundo: z exclamauit, dicens, Quid nobis z tibi Jesu Nazarane: veniſti perdere nos: scio qđ sis sanctus dei. Et cõminatꝰ est ei Jesus, dicens, Obtumesce, z exi de hoie. Et discerpẽs eũ spiritus immũdus, z exclamans voce magna, exijt ab eo. Et mirati sunt omnes: ita vt cõgrerẽt inter se, dicẽtes, Quidnam est hoc: quenam doctrina hec noua: quia in potestate spiritibus immundis imperat, z obediũt ei: Et processit rumor eius statim in omnem regionẽ Galilee. [p]¶Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis z Andree cũ Jacobo z Johãne. Decũbebat autẽ Socrus Simonis febricitãs: z statim dicũt ei de illa. Et accendẽs eleuauit eã apphẽsa manu eiꝰ: z cõtinuo dimisit eã febris, z ministrabat eis. Uespere autẽ facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, z demonia habentes: z erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. Et curauit multos qui vexabantur varijs languoribꝰ: [q]z demonia multa eijciebat, z non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum. [r]Et diluculo valde surgens, egressus abijt in desertum locum: ibiqꝫ orabat. Et prosecutus est eum Simon, z qui cum illo erant. Et cum inuenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes querunt te, Et ait illis, Eamus in proximos vicos z ciuitates: vt et ibi predicem. ad hoc enim veni. Et erat predicans in synagogis eorum, in omni Galilea: z demonia eijciens.

[s]¶Et venit ad eum leprosus deprecans eum: z genu flexo, dicit: Si vis, potes me mundare. Jesus autem misertus eius, extendit manum suam: z tangens eum, ait illi, Volo, ☩dundare, Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra z mundatꝰ est. Et cõminatus est ei, statimqꝫ eiecit illum: z dicit ei: Uide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, z offer pro emundatione tua que precepit Moyses in testimonium. [t]Et egressus cepit predicare z diffamare sermonem: ita vt iam non posset manifeste introire in ciuitatem, sed foris in desertis locis esse. z conueniebant ad eum vndiqꝫ,

¶Paralyticũ iubet tollere grabatũ suũ: leui alphei sequi se iubet: z dicit nõ esse opus sanis medicũ: discipuli sabbatho spicas euellunt. Cap. ij.

Iterũ ītrauit Capharnaũ post dies: z auditum est qđ i domo esset, z cõfestim quenerunt multi, ita vt non caperent neqꝫ ad ianuã, z loquebatur eis verbũ. Et venerunt ad eũ ferentes paralyticum, quia quatuor portabatur. Et cũ non possent offerre eum illi preturba, nudauerunt tectũ vbi erat: z patefacientes submiserunt grabatũ in quo paralyticus iacebat. Cũ aũt vidisset Jesus fidẽ illoꝝ, ait paralytico, Fili, dimittũtur tibi pctã tua. Erãt aũt illic qdã de scribis sedẽtes: z cogitãtes in cordibꝰ suis, Quid hic sic loquit̃: blasphemat, Quis potest dimittere peccata, nisi solꝰ deꝰ: Quo statim cognito Jesꝰ spũ suo qꝫ sic cogitarẽt ītra se: dixit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vr̃is: Quid est facilius dicere paralytico: dimittuntur tibi peccata: an dicere: surge tolle grabatum tuũ z ambula: Ut aũt sciatis: qꝫ filius hoĩs habet potestatẽ in terra dimittendi pctã (ait paralytico) tibi dico: surge tolle grabatum tuum:

xiiij VIII
xv II
xvj VIII
xvij VIII
xviij II
xix X
xx I
f.col. ij. d

ꝛ vade in domū tuā. Et statim surrexit illic: ꝛ iubi-
to grabato abijt inde coꝝ oīb⁹, ita vt mirarēt oēs
Jo.v.b. ꝛ honorificarēt deū, dicētes, Quia nūq̄ sic vidim⁹
rrj [b] ¶ Et egressus est rursus ad mare: ꝛ oīs turba ve-
b II Watth. niebat ad eū, ꝛ docebat eos. Et cū preteriret, vidit
r.a. Luc. v.f. Leui Alphei sedētē ad teloniū: ꝛ ait illi, Sequere
rrij [c] ¶ me. Et surgēs, secut⁹ est eū. [c] Et factū est: cū accū-
c II beret in domo illi⁹, multi publicani ꝛ peccatores si-
mul discūbebāt cū Jesu ꝛ discipulis ei⁹. erāt enim
multi q ꝛ sequebant eū. Et scribe ꝛ pharisei viden-
tes q̄ māducaret cū publicanis ꝛ peccatorib⁹: di-
xerūt discipulis eius. Quare cū publicanis ꝛ pec-
rrij catoribus māducat ꝛ bibit magister vester? [d] Hoc
d II audito Jesus ait illis, Nō necesse habēt sani, me-
dico: sz qui male habēt. nō em̄ veni vocare iustos,
j.tim.j.c. sed peccatores. ¶ Et erant discipuli Johannis et
phariseoꝝ ieiunātes: ꝛ veniūt, ꝛ dicūt illi, Quare
discipuli Joānis ꝛ phariseoꝝ ieiunāt: tui aūt disci-
puli nō ieiunāt? Et ait illis Jesus, Nūqd possunt
filij nuptiarū quādiu spōsus cū illis est, ieiunare?
Quāto tpe habēt secū spōsuz, nō possūt ieiunare.
D Veniēt aūt dies cū auferet ab eis spōsus: ꝛ tūc ie-
iunabūt in illis die⁹. Nemo affumētū panni ru-
dis affuit vestimēto veteri: alioquin aufert supple
mentū nouū a veteri, ꝛ maior scissura fit. Et nemo
mittit vinū nouū in vtres veteres: alioquin dirum
pet vinū vtres, ꝛ vinū effundet, ꝛ vtres peribunt.
rrlij [e] sed vinū nouū in vtres nouos mitti debet. ¶ Et
c II Watth. factū est iterū cū sabbathis ambularet per sata, et
rij.a. discipuli ei⁹ ceperūt ꝓgredi ꝛ vellere spicas. ¶ Pha
luc.vj.a. risei aūt dicebāt ei, Ecce, quid faciunt discipuli tui
sabbathis qō non licet? Et ait illis, Nūq̄ legistis
quid fecerit Dauid, q̄n necessitatē habuit ꝛ esurijt
j.regum. ipse ꝛ qui cū eo erāt? quomodo introiuit in domuz
xxj.d. dei sub Abiathar principe sacerdotū, ꝛ panes pro
positionis māducauit quos nō licebat manducare
rrv nisi solis sacerdotibus, ꝛ dedit eis ꝛ qui cū eo erāt?
f II Et dicebat eis. [f] Sabbathū ꝓpter hoīez factū est:
ꝛ nō homo propter sabbathū. Itaq̄ dominus est
filius hominis, etiam sabbathi.

¶ In synagoga sabbatho curat habētē aridā manum et multos sanat: ꝛ spūs immūdi clamabāt Tu es filius dei: duodecim nomina apostolorum: Scribe dicebāt ꝙ in principe demoniorum eīceret demonia: matrem ꝛ fratres dicit qui faciunt volūtatem dei. Cap.iij.

A Watth. xij.a. [E]T introiuit iteꝝ in synagogā: ꝛ erat
ibi hō hīs manū aridā. Et obser-
uabant eū si sabbathis
curaret: vt accusarēt il-
lū. Et hoī habēti manū
aridā, Surge ī medū.
Et dicit eis, Licet sab-
bathi būfacere, an ma-
luc.vj.b. Watth. le: animā saluā facere,
xij.b. an perdere? At illi tace
Jo.x.g. bant. Et circūspiciens
eos cū ira, cōtristat⁹ su
rrvj per cecitate cordis eoꝝ, dicit hoī? Extēde manū tuā.
[a] IIII Et extēdit: ꝛ restituta est man⁹ illi. [a] Exeūtes autē
rrvij [b] I pharisei, statim cū herodianis cōsiliū faciebāt ad-
uersus eū qūo eū pderent. [b] Jesus aūt cū discipulz
suz secessit ad mare: ꝛ multa turba a Galilea ꝛ Ju
Watth. dea secuta est eū, ꝛ ab Jerosolymis ꝛ ab Jdumea
iij.b. ꝛ trās Jordanē. ꝛ qui circa Tyrū ꝛ Sidonē multi
luc.iij.b. tudo magna audiētes q̄ faciebat, venerunt ad euz.
Jo.vj.a. Et dicit Jesus discipulis suis vt nauicula sibi deser
B uiret ꝓpter turbā, ne cōprimerēt eū. multos em̄ sa
nabat, ita vt irruerēt ī eū vt illū tāgerēt quotquot
habebant plagas. [c] Et spūs immūdi cū illū videbāt, pcidebāt ei: ꝛ clamabāt dicētes. Tu es fili⁹ dei. Et vehemēter cōminabat eis ne manifestarent illum.
[d] ¶ Et ascēdēs in mōtē, vocauit ad se quos voluit ipse: ꝛ venerūt ad eū. Et fecit vt essent duodecī cuz illo: ꝛ vt mitteret eos predicare. Et dedit illis pote
statē curādi infirmitates, ꝛ eijciēdi demonia. [e] Et impositit Simoni nomē Petrus. ꝛ Jacobū zebe-
dei ꝛ Johannē fratrē Jacobi: ꝛ imposuit eis noīa Boanerges, qō est, filij tonitrui. ꝛ Andreā ꝛ Philippū ꝛ Bartholomeū ꝛ Mattheū ꝛ Thomaz et Jacobū Alphei, ꝛ Taddeū ꝛ Simonē Chananeū ꝛ Judā Iscariotē q ꝛ tradidit illum [f] ¶ Et veniūt ad domū: ꝛ cōuenit iteruz turba, ita vt non possent neq̄ panē māducare. Et cū audissent sui, exierunt tenere eū: dicebāt enī, Q̄m in furorē versus est. [g] Et scribe q ab Jerosolymis descēderāt, dicebāt. Q̄m Belzebub habet. ꝛ q̄ in principe demoniorum eijcit demonia, [h] Et quocatis eis, in parabolis dicebat illis, Quomodo potest satanas satanā eijcere? Et si regnū in se diuidat, non potest regnuz illud stare. Et si domus super semetipsam dispartiatur: non potest domus illa stare. Et si satanas consurrexerit in semetipsum: dispartitus est, ꝛ nō poterit stare, sed finē habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi prius fortem alliget, ꝛ tūc domū ei⁹ diripiet. [i] Amē dico vobis q̄n oīa dimittētur filijs hoīm peccata ꝛ blasphemie quibus blasphemauerit. q aūt blasphemauerit in spiritū sanctū, nō habebit remissionē in eternū, sz reus erit eterni delicti: q̄n dicebāt. Spiritū īmūdū hz. [k] ¶ Et veniūt mater ei⁹ ꝛ fratres: ꝛ foris stātes misērūt ad eū vocantes eū. Et sedebat circa eū turba: ꝛ dicunt ei, Ecce mater tua ꝛ fratres tui foris querūt te. Et rūdēs eis, ait, Que est mater mea ꝛ fratres mei? Et circūspiciēs eos qui in circūitu ei⁹ sedebāt, ait, Ecce mater mea ꝛ fratres mei. Qui em̄ fecerit volūtatē dei: hic, frater meus ꝛ soror mea et mater est.

¶ Parabolam seminantis dicit de mensura: de semine tacto in terram: de grano sinapis: nauigans tempestatem sedat. Cap.iiij.

A Luc. v.a. [E]T [a] iterū cepit docere ad mare: ꝛ congregata est ad eū turba multa, ita vt nauiz
ascēdēs sederet in mari, ꝛ oīs turba cir
ca mare sup terrā erat: ꝛ docebat eos in
parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua,
Audite. Ecce exijt seminās ad seminādū. Et dum
seminat: aliud cecidit circa viā, ꝛ venerūt volucres
Watth. celi ꝛ comederūt illud. Aliud vō cecidit sup petro
xiij.a. sa vbi nō habuit terrā multā: ꝛ statim exortum est,
Luce q̄n nō habebat altitudinē terre, ꝛ q̄n exort⁹ est sol,
viij.a. exestuauit, ꝛ eo qō nō habebat radicez, exaruit. Et
aliud cecidit in spinas: ꝛ ascēderūt spine ꝛ suffoca-
uerūt illud, ꝛ fructū non dedit. Et aliud cecidit in
terrā bonā: ꝛ dabat fructū ascēdētē ꝛ crescētē, ꝛ affe
rebat vnū trigesimū, ꝛ vnū sexagesimū, ꝛ vnū cēte-
B simū. Et dicebat, Qui hz aures audiendi audiat.
Et cū esset singularis, interrogauerūt eū hi qui cuz
eo erāt duodecim, parabolā. Et dicebat eis, [b] Vo
mat.ij.b. bis datū est nosse mysteriū regni dei: illis āt q foris
iu.viij.b. sunt, in parabolis oīa fiūt, vt videtes videāt ꝛ nō
Jo.xij.f. videāt, ꝛ audiētes audiāt ꝛ nō itelligant, neq̄ con
Esa.vj.c. uertant, ꝛ dimittant eis pcta. Et ait illis, Ne scitis
Actuum parabolā hāc: ꝛ qūo oēs parabolas cognoscetis?
xxviij.f. [c] Qui seminat: verbum seminat. Hi aūt q sūt circa
viā: vbi seminat vbū, ꝛ cū audierint, ꝙfestim venit
c II satanas ꝛ aufert verbū qō seminatū est ī cordib⁹ eo
rū. Et hi sunt silr q sup petrosa seminant: q cū au-
dierint vbū, statim cū gaudio accipiūt illud: ꝛ non
habēt radicē in se, sed tpales sunt, deinde orta tri-

bulatione

bulatione vel ꝓsecutiõe ꝓpter vbũ, cõfestim scandalizantur. Et alij sunt qui in spinis seminantur: hi sunt qui verbum audiunt, ⁊ erũne seculi ⁊ deceptio diuitiarum ⁊ circa relíqua concupiscentie introeuntes suffocant verbũ, ⁊ sine fructu efficit. Et hi sunt q super terrã bonã seminati sunt: q audiũt verbuz ⁊ suscipiũt, ⁊ fructificãt, vnũ trigesimũ, vnũ sexagesimũ, ⁊ vnũ cẽtesimũ. [d] Et dicebat illis, ¶ Nũqd venit lucerna vt sub modio ponat, aut sub lecto? ¶ Nonne vt sup cãdelabrũ ponat? [e] ¶ Nõ est enĩ aliqd abscõditum, qõ nõ manifestet: nec factũ est occultũ, qõ nõ veniat ĩ palã. Si qs hz aures audiẽdi, audiat. [f] Et dicebat illis, Videte qd audiatis. In qua mẽsura mẽsi fueritis, remetiet vob. [g] Qui enĩ hz dabit illi ⁊ q nõ hz, etiam qõ hz auferet ab eo. [h] Et dicebat, ¶ Sic est regnũ dei, quẽadmodũ si hõ iaciat semẽtez in terrã, ⁊ dormiat ⁊ exurgat nocte ⁊ die, et semen germinet ⁊ ĩcrescat dũ nescit ille. Ultro eĩ terra fructificat, primũ herbã, deinde spicã, deinde plenum frumẽtũ in spica. Et cũ exse pduxerit fructꝰ: statim mittit falcẽ, qm̃ adest messis. [i] Et dicebat, ¶ Cui assimilabimꝰ regnũ dei: aut cui pabole cõparabimꝰ illud, Sicut granũ sinapis: qõ cũ seminatuz fuerit in tra, minꝰ est oibꝰ seminibꝰ q̃ sũt ĩ terra: ⁊ cũ natũ fuerit ascẽdit ĩ arborẽ, ⁊ fit maiꝰ oibꝰ oleribꝰ, ⁊ facit ramos magnos, ita vt possint sub vmbra eius aues celi habitare. [k] Et talibꝰ mltis pabolis loq̃bat eis vbũ, ꝓ vt poterat audire: sine pabola autẽ nõ loq̃bat eis. [l] seorsũ aũt, discipl̃is disserebat oia. [m] ¶ Et ait illis ĩ illa die, cũ sero eẽt factũ, ¶ Trãseamus cõtra. Et dimittẽtes turbã assumũt eũ ita vt erat in naui, ⁊ alie naues erãt cũ illo. Et facta est ꝓcella magna vẽti, ⁊ fluctꝰ mittebat in nauim, ita vt impleret nauis. Et erat ipse in puppi sup ceruical dormiẽs: ⁊ excitãt eũ, ⁊ dicũt illi, ¶ Magister, nõ ad te ptinet q: perimꝰ? Et exurgẽs cõminatꝰ est vento, ⁊ dixit mari, Tace, obmutesce. Et cessauit ventus: ⁊ fctã est trãqllitas magna. Et ait illis, Quid timidi estis? nec dũ habetz fidẽ? Et timuerũt timore magno: ⁊ dicebãt ad alterutrum, Quis putas est iste, quia ⁊ ventus ⁊ mare obediunt ei.

¶ Demoniorum legionẽ ab homine expellit. ſanat multe ẽ a profluuio sanguinis: archisynagogi filiam mortuam suscitauit. Cap. v.

Et venerũt trãs fretũ maris in regionẽ Gerasenoꝝ. Et exeũti ei de naui, statĩ occurrit de monumẽtz hõ ĩ spũ ĩmũdo, q domiciliũ habebat in monumẽtis. et neq̃z catenis iã qsq̃ poterat eũ ligare: qm̃ sepe cõpedibꝰ ⁊ catenis victꝰ, dirupisset catenas, ⁊ cõpedes cõminuisset: ⁊ nemo poterat eũ domare. et sp die ac nocte ĩ monumẽtz ⁊ ĩ mõtibꝰ erat, clamãs et cõcidẽs se lapidibꝰ. Videns ãt Jesũ a lõge cucurrit ⁊ adorauit eũ: ⁊ clamans voce magna dixit. Quid mihi ⁊ tibi Jesu fili dei altissimi? adiuro te ꝓ deum ne me torq̃as. Dicebat enĩ illi, Exi spũs ĩmũde ab hoĩe isto. Et ĩterrogabat eũ. Qõ tibi nomẽ est? Et dicit ei, Legio mihi nomẽ est: q: multi sumꝰ. Et deprecabat eũ mltũ, ne se expelleret extra regionem. Erat aũt ibi circa montẽ grex porcoꝝ magnꝰ, pascẽs in agris. Et deprcabant eũ spũs, dicẽtes, ¶ Dic te nos in porcos, vt ĩ eos ĩtroeamꝰ. Et cõcessit eis statim Jesus. Et exeũtes spũs ĩmũdi, ĩtroierũt in porcos: ⁊ magno ĩpetu grex ꝓcipitatꝰ est in mare, ad duo millia, ⁊ suffocati sunt ĩ mari. Qui aũt pascebãt eos, fugerũt, ⁊ nũtiauerũt ĩ ciuitatẽ ⁊ ĩ agros. Et egressi sunt videre qd esset factũ: ⁊ venerunt ad Jesum, ⁊ vidẽt illũ q a demonio vexabat, sedẽtem vestitũ, ⁊ sane mẽtis: ⁊ timuerũt. Et narrauerũt illis, q viderãt, qualiter factũ esset ei q demoniũ habuerat: ⁊ de porcis. Et rogare ceperunt eũ vt discederet de finibꝰ eoꝝ. [a] ¶ Cũq̃z ascẽderet nauim, cepit illũ deprecari q a demonio vexatꝰ fuerat, vt eẽt cũ illo: ⁊ non admisit eũ, sz ait illi, ¶ Vade in domũ tuã ad tuos, ⁊ annũtia illis quãta tibi dñs fecerit, ⁊ misertus sit tui. Et abijt, ⁊ cepit ꝓdicare ĩ ¶ Decapoli quanta sibi fecisset Jesus: ⁊ oẽs mirabanť. [b] ¶ Et cũ trãscẽdisset Jesus in naui rursuz trãs fretũ, conuenit turba multa ad eũ, ⁊ erat circa mare. Et venit qdã de archisynagogis noĩe Jairus: ⁊ videns eũ ꝓcidit ad pedes eiꝰ, ⁊ deꝓcabat eũ mltũ, dicẽs ¶ Qm̃ filia mea ĩ extremis est, ¶ Veni, impone manũ tuã sup eã, vt salua sit ⁊ viuat. Et abijt cũ illo: ⁊ seq̃bat eũ turba multa, ⁊ cõprimebãt eũ. Et mulier q̃ erat in ꝓfluuio sanguinis annis duodecim, ⁊ fuerat multa perpessa a cõplurib⁹ medicis, ⁊ erogauerat oia sua, nec qcq̃ ꝓfecerat, sz magis deteriꝰ habebat: cũq̃z audisset de Jesu, venit in turba retro, ⁊ tetigit vestimẽtũ eiꝰ. dicebat enĩ, ¶ Quia si vel vestimẽtũ eiꝰ tetigero, salua ero. Et cõfestim sicca tꝰ est fons sanguinis eius: ⁊ sensit corpe, q̃ sanata esset a plaga. Et statim Jesus in semetipso cognoscẽs virtutẽ q̃ exierat de illo, cõuersus ad turbã aiebat, ¶ Quis tetigit vestimẽta mea? Et dicebãt ei discipli sui, ¶ Vides turbã cõprimẽtẽ te: ⁊ dicis, ¶ Quis me tetigit? Et circũspiciebat videre eã q̃ hoc fecerat. ¶ Mulier vo timẽs ⁊ tremẽs, sciẽs qõ factũ esset in se: venit ⁊ ꝓcidit ante eũ, ⁊ dixit ei oẽm veritatẽ. Ille aũt dixit ei, Filia, fides tua te saluã fecit: vade in pace, ⁊ esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquẽte veniũt nũtij ab archisynagogo, dicẽtes. ¶ Quia filia tua mortua est: qd vltra vexas magistrũ? Jesus autem audito verbo qõ dicebat, ait archisynagogo, ¶ Noli timere: tãtũmodo crede. Et nõ admisit quẽq̃ se sequi, nisi ¶ Petrũ ⁊ Jacobũ ⁊ Johãnẽ fratrẽ Jacobi. Et veniũt in domũ archisynagogi, ⁊ vidit tumultũ, ⁊ flẽtes, ⁊ eiulãtes multũ. Et ingressus ait illis, ¶ Quid turbamini ⁊ ploratz? puella nõ est mortua, sed dormit. Et irridebant eũ. Ipse vo eiectis oibꝰ, assumit patrẽ ⁊ matrẽ puelle, ⁊ q secũ erãt, et ingrediunť vbi puella erat iacẽs. Et tenẽs manuz puelle, ait illi, ¶ Talithacumi, qõ est interpretatum, ¶ Puella (tibi dico) surge. Et ꝙfestim surrexit puella: ⁊ ambulabat. erat aũt annoꝝ duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et ꝓcepit illis vehemẽter vt nemo id sciret: ⁊ iussit dari illi mãducare.

¶ Dicebant tesum fabri filiũ prophetã nõ sine honore esse nisi in patria sua: vocat duodecim ⁊ cepit eos mittere binos cũ preceptis: herodes dixit Jesum iohannem baptistam. Alij vero dicebant quia helias est. alij quia prophetа: de capite iohãnis: de regressu apostolorum ad iesum de quinq̃z panibus ⁊ duobus piscibus. Jesus supra mare ambulat ⁊ infirmos sanat. Et quotquot tãgebãt eũ salui fiebant. Cap. vj.

Et [a] egressus inde, abijt in patriã suã: et sequebanť eũ discipuli sui. Et facto sabbatho cepit in synagoga docere: ⁊ multi audiẽtes admirabanť in doctrina eius, dicẽtes. Unde huic hec oia: ⁊ q̃ est sapiẽtia q̃ data est illi, ⁊ virtutes tales q̃ ꝓ manꝰ eiꝰ efficiunť: ¶ Nonne hic est faber filius ¶ Marie frater Jacobi ⁊ Joseph ⁊ Jude ⁊ Simonis: nõne ⁊ sorores eiꝰ hic nobiscũ sunt: Et scandalizabanť in illo. [b] Et dicebat illis Jesus. Quia non est ꝓpheta sine honore, nisi in patria sua, ⁊ in domo sua, ⁊ ĩ cognatiõe sua. Et nõ poterat ibi virtutẽ vllã facere, nisi paucos infirmos ĩpositis manibꝰ curauit: ⁊ mirabať pp incrẽdulitatẽ eoꝝ. [c] ⁊ circũibat castella ĩcircũitu, docẽs. [d] Et vocauit duodecim: ⁊ cepit eos mittere binos, ⁊ dabat illis potestatẽ spirituũ ĩmũdoꝝ. Et ꝓcepit eis ne qd tollerẽt in via nisi virgã tãtũ: nõ perã, nõ panẽ, neq̃z in zona es, sed calceatos sandalijs, ⁊ ne indueręť duabꝰ tunicis. Et dicebat eis. Quocũq̃z

A Matth. iij. d. lu. viij. d.

B

A Matth. xiij. g. lu. iiij. e. io. iij. f.

B Mat. x. a lu. ix. a.

xxx/xx d II
xl e II
xlj f II
xlij g III
xliij b X
xliij i II
luc. xliij. d. D
xlv k VI
xlvj l X
xlvij m II
mat. v. b. lu. viij. c. x. xj. e. Mat. x. c. lu. viij. c. mat. vij. a lu. vi. f
mat. xiij. b. xx. v. c. lu. viij. c. xix. d.
mat. xiij. e.
mat. viij. c lu. viij. d.
xlvij g VIII
xlix b II
mat. ix. d. lu. viij. f.
I a I
lj b I
lij c II
liij d II
liiij e II

Sic fere in vaticana et alia scripta. V. cap. 6. versum. —

introieritis ī domū, illic manete donec exeatis ide
[f] ⁊ qcūq; nō receperint vos, nec audierint: exeūtes
inde, excutite puluerem de pedibus vestris in testi
moniū illis. [g] Et exeūtes ꝑdicabāt vt penitentiam
agerēt: ⁊ demonia multa ejiciebāt, ⁊ vngebant oleo
multos egros, ⁊ sanabant. [h] ¶ Et audiuit rex He
rodes (manifestū em̄ factū est nomen eius) ⁊ dice
bat, Quia Johannes Baptista resurrexit a mor
tuis: ⁊ ꝓpterea virtutes operant ī illo. Alij aūt di
cebāt, Quia Elias est. Alij vero dicebāt, Quia ꝓ
pheta est, q̄si vnus ex ꝓphetis. [i] Quo audito, He
rodes ait, Quē ego decollaui Johānē, hic a mor
tuis resurrexit. [k] Ipse em̄ Herodes misit ac tenuit
Johānē, ⁊ vinxit eū ī carcere ꝓpter Herodiadem
vxorē Philippi fratris sui, q; duxerat eā. [l] Dice
bat em̄ Johannes Herodi, Non licet tibi habere
vxorē fratris tui. Herodias aūt insidiabat illi: ⁊ vo
lebat occidere eū, nec poterat. Herodes aūt metue
bat Johānē, sciēs eū virū iustū ⁊ sanctū: ⁊ custodie
bat eū, ⁊ audito eo multa faciebat: ⁊ libēter eū au
diebat. Et cū dies opportunus accidisset, Hero
des natalis sui cenā fecit principibus ⁊ tribunis et
primis Galilee. Cūq; introisset filia ipsius Hero
diadis, ⁊ saltasset, ⁊ placuisset Herodi, simulq; re
cumbētibus: rex ait puelle, Pete a me quod vis: ⁊
dabo tibi. ⁊ iurauit illi, Quia quicqd petieris da
bo tibi, licet dimidiū regni mei. Que cū exisset: di
xit matri sue, Quid petā? At illa dixit, Caput Jo
hānis Baptiste. Cūq; introisset statim cū festina
tione ad regē, petiuit dicens, Volo vt ꝓtinus des
mihi ī disco caput Johānis Baptiste. Et cōtrista
tus est rex. Propter iusiurandū ⁊ ꝓpter simul di
scūbētes noluit eā cōtristare: sed missō spiculatore
ꝓcepit afferri caput eius in disco. ⁊ decollauit eū in
carcere. Et attulit caput eius ī disco: ⁊ dedit illud
puelle, ⁊ puella ꝺdit matri sue. Quo audito, ⁊ di
scipuli ei⁹ venerūt ⁊ tulerūt corp⁹ ei⁹: ⁊ posuerunt
illud ī monumēto [m]. ¶ Et cōueniētes apli ad Je
sum, renūtiauerūt ei oīa que egerāt ⁊ docuerāt. Et
ait illis, [n] Venite seorsum ī desertū locū, ⁊ requiscite
pusillū. Erāt em̄ q veniebāt ⁊ redibāt multi: ⁊ nec
spatiū māducādi habebāt [o]. Et ascēdētes ī nauim,
abierūt ī desertū locū seorsum. Et viderūt eos ab
eūtes, ⁊ cognouerūt multi: ⁊ pedestres de oibus ci
uitatibus cucurrerūt illuc, ⁊ preuenerunt eos. Et
exiēs vidit turbā multā Jes⁹: ⁊ misertus est super
eos, qa erāt sicut oues nō habētes pastorē, ⁊ cepit
illos docere multa. [p] Et cū iā hora multa fieret, ac
cesserūt discipuli eius, dicētes, Desertus est locus
hic, ⁊ iā hora ꝓterijt: dimitte illos, vt eūtes in pri
mas villas ⁊ vicos, emāt sibi cibos quos māducēt.
Et rndēs ait illis, Date illis māducare. Et dixe
rūt ei, Eūtes emamus ducētis denarijs panes: et
dabimus illis manducare. Et dicit eis, Quot pa
nes habetis? ite ⁊ videte. Et cum cognouissent, di
cūt, Quinq;: ⁊ duos pisces. Et ꝓcepit illis vt accū
bere facerēt oēs secūdū cōtubernia sup viridefenū.
Et discubuerūt in ptes p centenos ⁊ q̄nquagenos.
Et acceptis q̄nq; panibus, ⁊ duobus piscibus: in
tuēs in celū benedixit, ⁊ fregit panes, ⁊ dedit disci
pulis suis vt ponerēt ante eos: ⁊ duos pisces dini
sit oībus. Et māducauerūt oēs, ⁊ saturati sunt. Et
sustulerūt reliquias fragmētorū duodecim cophi
nos plenos, ⁊ de piscibus. Erāt aūt pui māducaue
rūt, q̄nq; millia virorū [q]. Et statim coegit discipu
los suos ascēdere nauim, vt ꝓcederēt eū trās fretū
ad Bethsaidā: dū ipse dimitteret pplm̄ [r]. ¶ Et cū
dimisisset eos, abijt in mōtē orare. Et cū sero esset
erat nauis i medio mari, ⁊ ipse solus ī terra. Et vi
dēs eos laborātes ī remigādo (erat em̄ vēt⁹ ꝛius
eis (⁊ circa q̄rtā vigiliā noctis venit ad eos ābulās
supra mare: ⁊ volebat ꝓterire eos. At illi vt viderūt
eū ambulātē supra mare, putauerūt phātasma eē:
⁊ exclamauerūt. Oēs em̄ viderūt eū: ⁊ cōturbati sūt.
Et statī locutus est cū eis: ⁊ dicit eis, Cōfidite, ego
sum: nolite timere [s]. Et ascēdit ad illos in nauim: ⁊
cessauit vētus. Et plus magis ītra se stupebāt. nō
em̄ intellexerūt de panib⁹. erat em̄ cor eor obceca
tum. ¶ Et cū trāfretassent, venerūt in terrā Gene
zareth: ⁊ applicuerūt [t]. Cūq; egressi essent de naui
cōtinuo cognouerūt eū: ⁊ pcurrētes vniuersam re
gionē illā: ceperūt ī grabatis eos qui se male habe
bāt circūferre vbi audiebāt eū esse. Et q̄cūq; ītroi
bant ī vicos vel ī villas aut ciuitates, ī plateis pone
bāt infirmos, dep̄cabant eū vt vel finebriā vestimē
ti eius tāgerēt, ⁊ q̄tquot tāgebāt eū salui fiebant.

¶ De manib⁹ nō lotis: ⁊ ea magis coīq̄nare hoīez que exeūt de ore: filiā syrophenisse a demonio liberat dicens. Nō est bonū sumere panē filiorū ⁊ mittere canibus: surdū ⁊ mutum curat dicēs ei effeta. Cap. vij.

¶ Conueniūt ad eū phari
sei ⁊ qdā de
scribis, veni
entes ab Jerosolymis.
Et cū vidissent q̄ sdā ex
discipulis ei⁹ cōmuni
b⁹ manib⁹, id ē nō lo
tis, māducare panes:
vituperauerūt. Pha
risei em̄ ⁊ oēs Judei,
nisi crebro lauerit ma
n⁹ nō māducāt, tenētes
traditionē seniorū: a fo
ro, nisi baptizent̄, ñ co
medūt mlta sūt, q̄ tradita sūt illis seruare batisma
ta calicum ⁊ vrceorū ⁊ eramētorū ⁊ lectorū [b]. Et in
terrogabāt eū pharisei ⁊ scribe, Quare discipli tui
nō ābulāt iuxta traditionē seniorū, sed cōibus ma
nib⁹ māducāt panē? At ille rndēs, dixit eis, Bene
ꝓphetauit Isaias de vobis hypocritis, sicut scri
ptū est, Pplus hic, labijs me honorat, cor aūt eor
lōge est a me. in vanū aūt me colūt, docētes doctri
nas ⁊ pcepta hoīm. Relinquētes em̄ mādatū dei,
tenetis traditiōes hoīm, baptismata vrceorū ⁊ cali
cum: ⁊ alia sīlia his facitis multa. Et dicebat illis,
Bñ irritū fecistis pceptū dei, vt traditionē vestrā
seruetis. Moyses em̄ dixit, Honora patrē tuū et
matrem tuā: ⁊ qui maledixerit pri vel mri, morte
moriat: Vos aūt dicitis, Si dixerit hō pri vel ma
tri, Corbā, q̄ est donū, q̄cūq; ex me, tibi pfuerit
⁊ vltra nō dimittitis eū q̄cq̄ facere pri suo aut mri
rescindētes verbū dei p traditionē vestrā quā tradi
stis. ⁊ sīlia hmōi mlta facitis. ¶ Et aduocās iterū
turbā dicebat illis, Audite me oēs, ⁊ itelligite, Ni
hil est extra hoīem ītroiēs in eū, q̄ possit eū ceinq
nare. sed q̄ de hoie ꝓcedūt, illa sūt q̄ cōicāt hoīem.
Si qs hz aures audiēdi audiat [c]. Et cū itroisset in
domū a turba, ītrogabāt eū discipli ei⁹ parabo
lā. Et ait illis, Sic ⁊ vos ipruidētes estis? Nō itelli
gitis q oē extrinsecus ītrotēs ī hoīem, nō pōt eum
cōicare, qa nō ītrat i cor eius, sed ī vētrē vadit, ⁊ in
secessum exit, purgās oēs escas? Dicebat aūt qm̄
q̄ de hoie exeūt, illa cōicāt hoīem. Abintus em̄ de
corde hoīm male cogitationes ꝓcedūt, adulteria,
fornicationes, homicidia, furta, auaritie, nequitie
dolus, ipudicitie, oculꝰ malꝰ, blasphemia, supbia,
stultitia. Oīa hec mala abintus procedūt: ⁊ cōicāt
hoīez. ¶ Et ide surgēs abijt ī fines Tyri ⁊ Sido
nis: ⁊ ingressus domū, neminē voluit scire, ⁊ nō po
tuit latere. mulier em̄ statim vt audiuit de eo, cuius

filia habebat ſpiritū īmūdū, intrauit ⁊ procidit ad pedes ei⁹. Erat eñ mulier gētilis, Syrophenissa genere. [d]Et rogabat eum vt demoniū eiȝceret de filia eius. Qui dixit illi, Sine pri⁹ saturari filios. nō est eñ bonū sumere panē filioꝝ, ⁊ mittere canibus Et illa rñdit, ⁊ dicit illi, Utiq; dñe. nā ⁊ catelli comedūt sub mēsura de micis puerorum. Et ait illi, Propter hūc sermonē, vade, exȝit demoniū a filia tua. Et cū abisset domū, inuenit puellā iacētem supra lectū, ⁊ demoniū exȝisse. [e]¶ Et iterū exiēs de finib⁹ Tyri, venit p Sidonē ad mare Galilee iter medios fines Decapoleos. Et adducūt ei surdū ⁊ mutū: ⁊ deprecabant eū vt imponat illi manū. Et apphēdēs eū de turba seorsum: misit digitos suos in auriculas ei⁹. ⁊ exptēs, tetigit linguā ei⁹. ⁊ suspiciēs in celū, ingemuit: ⁊ ait illi, Ephethah, qđ est adaperire. Et statim aperte sunt aures ei⁹: ⁊ solutū est vinculū lingue eius, ⁊ loqbat recte. Et precepit illis ne cui dicerēt. [f]Quāto aūt eis ꝓcipiebat, tāto magis plus predicabāt, ⁊ eo amplius admirabantur, dicentes, [g]Bene omnia fecit: ⁊ surdos fecit audire, ⁊ mutos loqui.

¶ De septē panib⁹ ⁊ piscic̄ulis paucis saṫauit q̄tuor milia hoim: de signo tone: precepit cauere a fermento phariseorū ⁊ herodis: ⁊ venīt bethsaida: de sputo ⁊ impositione man⁹ cect oculos aperit petrū post cōfessionē: q; xp̄s fili⁹ dei esset dure increpat dicēs: vade retro satanas. ⁊ turbe cum discipulis dixit. Si quis vult me sequi deneget semetipsum ⁊ qui me cōfusus fuerit ⁊ verba mea in generatione ista ⁊c. Cap. viij.

[A] In dieb⁹ illis iterū cū turba multa esset, nec haberēt qđ māducarēt: q̄uocatis discipl̄is, ait illis. Misereor sup turbā: q; ecce iā triduo sustinēt me, nec habēt qđ māducēt. ⁊ si dimisero eos ieiunos in domū suam, deficiēt in via. qdā eñ ex eis delonge venerunt. Et rñderūt ei discipuli sui, Unde istos qs poterit hic saturare panib⁹ i solitudine? Et iterrogauit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septē. Et precepit turbe discūbere sup terrā. Et accipiens septē panes, gratias agēs fregit: ⁊ dabat discipulis suis vt apponerēt, ⁊ apposuerunt turbe. Et habebāt pisciculos paucos: ⁊ ipsos bñdixit, ⁊ iussit apponi. Et māducauerūt ⁊ saturati sunt: ⁊ sustulerūt qđ superauerat de fragmētis septē sportas. Erāt aūt q māducauerāt, q̄si q̄tuor millia: ⁊ dimisit eos. ¶ Et statim ascēdēs nauim cū discipulis suis, venit in ptes Dalmanutha. [a]Et exierūt pharisei, et ceperūt cōquirere cū eo, q̄rētes ab illo signū de celo, tētātes eū. Et ingemiscēs spiritu, ait, Quid gnatio ista signū q̄rit? [b]Amē dico vobis, si dabit gnationi isti signū. ¶ Et dimittēs eos, ascendit iterū nauim: ⁊ abijt trās fretū. Et obliti sunt panē sumere: ⁊ nisi vnū panē nō habebāt secū i naui. [c]Et precipiebat eis, dicēs, Uidete ⁊ cauete a fermēto phariseorū ⁊ fermēto Herodis. [d]Et cogitabāt ad alterutrū dicētes, Quia panes nō habem⁹. Quo cognito, ait illis Jesus, Quid cogitatis q; panes nō habetis? nōdū cognoscitis nec intelligitis? adhuc cecatū habetis cor vestrū? oculos habētes nō videtis? ⁊ aures habētes nō auditis? Nec recordamini quādo qnq; panes fregi in qnq; millia, ⁊ quot cophinos fragmētoꝝ plenos sustulistis. Dicunt ei, Duodecim. Qñ ⁊ septē panes in quatuor millia, quot sportas fragmētoꝝ tulistis? Et dicūt ei, Septē. Et dicebat eis, Quo nōdū itelligitȝ? [e]Et veniūt Bethsaidā: ⁊ adducūt ei cecū, ⁊ rogabāt eū vt illū tāgeret. Et apphēnsa manu ceci, eduxit eū extra vicū: ⁊ exptēs in oc̄los ei⁹ ipositȝ manib⁹ suis, interrogauit eum si qd videret. Et aspiciens, ait, Uideo hoies velut arbores, ambulātes. Deinde iterū iposuit man⁹ sup oculos ei⁹: ⁊ cepit videre, ⁊ restitutus est, ita vt clare videret oia. Et misit illū in domū suā, dicēs. Uade i domū tuā: ⁊ si i vicū introieris, nemini dixeris. [f]¶ Et egressus est Jesus ⁊ discipuli ei⁹ i castella Cesaree Philippi: ⁊ in via interrogabat discipulos suos, dicēs eis, Quē me dicūt eē hoies? Qui rñderūt illi, dicētes, Johānē Baptistā, alij Eliā, alij vo q̄sivnū de pphetis. Tū dicit illis, Uos vo, quē me esse dicitȝ? Rñdēs Petrus ait ei, Tu es xp̄s. [g]Et cōminat⁹ est eis ne cui dicerēt de illo. Et cepit docere eos qm̄ oportet filiū hois pati mlta, ⁊ reprobari a seniorib⁹ ⁊ a summis sacerdotib⁹ ⁊ scribis, ⁊ occidi: ⁊ post tres dies resurgere. Et palā vbū loqbat. Et apphēdēs eum Petr⁹ cepit increpare eū. [h]Qui q̄uersus ⁊ videns discipulos suos, cōminat⁹ est Petro, dicens, Uade retro me satana, qm̄ nō sapis q̄ dei sunt, sz q̄ sūt hominū. [i]¶ Et cōuocata turba cū discipl̄is suis, dixit eis, Si qs vult me sequi, deneget semetipsum: ⁊ tollat crucem suā, ⁊ sequat me. Qui eñ voluerit aiaz suā saluā facere, pdet eā: q aūt pdiderit aiam suā ꝓpt̄ me ⁊ euāgeliū, saluā faciet eā. Quid eñ p derit hoi, si lucret mūdū totū: ⁊ detrimētuz aie sue faciat? Aut qd dabit hō cōmutationis p aīa sua? [k]Qui eī me cōfusus fuerit ⁊ verba mea in gnatiōe ista adultera ⁊ peccatrice: ⁊ filius hois q̄fundet eū cū venerit in gloria patris sui cū angelis sanctis.

¶ Jesus in monte trāfiguratur: dixit q; helias venit: electo surdo ⁊ muto spū dixit discipulis: hoc genus in nullo potest exire nisi oratione ⁊ ieiunio predicit passionem suā humilitatē docet. ⁊ nō esse ꝓhibēdū q̄ in nomine ei⁹ virtutē facit: de calice aque: de scandalo manus: pedis: oculi de sale. Caput. ix.

[A] Et dicebat illis, Amen. dico vobis, q; sunt qdā de hic stātib⁹ q nō gustabunt mortē, donec videāt regnū dei veniens in vtute. Et post dies sex assumpsit Jesus Petrū ⁊ Jacobū ⁊ Joānē: ⁊ ducit illos in mōtē excelsum seorsum solos, ⁊ trāsfiguratus est coram ipsis. Et vestimēta ei⁹ facta sunt splēdētia ⁊ candida nimis velut nix, qualia fullo nō pōt sup terram candida facere. Et apparuit illis Elias cū Moyse: ⁊ erāt loquētes cū Jesu. Et rñdēs Petr⁹, ait Jesu, Rabbi, bonū est nos hic esse: ⁊ faciam⁹ tria tabernacula, tibi vnū, ⁊ Moysi vnū, ⁊ Elie vnū. Nō eñ sciebat qd diceret. erāt eñ timore exterriti. Et facta est nubes obūbrās eos: ⁊ venit vox de nube, dicēs. Hic ē filius me⁹ charissim⁹: audite illū. Et statim circūspiciētes, neminē ampli⁹ vidēr̄t nisi iesum tātū secū. ¶ Et descēdētib⁹ illis de mōte, precepit illis ne cui q̄ qđ vidissent, narrarēt: nisi cū filius hominis a mortuis resurrexerit. [a]Et verbū cōtinuerunt apud se: cōquirētes qd esset, Cū a mortuis ergo dicūt pharisei ⁊ scribe q; Elias oporteat venire primū? Qui rñdēs, ait illis, Elias cū venerit primū restituet oia: ⁊ qūo scriptū est i filiū hois, vt multa patiat ⁊ cōtēnat. Sed dico vobis q; ⁊ Elias venit (⁊ fecerūt illi q̄cūq; voluerūt) sicut scriptum est de eo. [c]¶ Et veniēs ad discipulos suos, vidit turbaz magnā circa eos, ⁊ scribas conquirētes cū illis. Et cōfestim ois ppl̄s vidēs Jesuz, stupefact⁹ est, ⁊ expauerūt: ⁊ accurrētes salutabāt eū. Et iterrogauit eos. Quid iter vos cōgritis? [d]Et respōdēs vn⁹ de turba, dixit, Magr̄, attuli filiū meū ad te hñtē spiritū mutū: q vbicūq; eū apphēderit, allidit illū, et spumat ⁊ stridet dētibus ⁊ arescit. ⁊ dixi discipulis tuis vt ejicerēt illū, ⁊ nō potuerūt. Qui rñdēs eis, dixit, O gnatio incredula, quādiu apud vos ero? quādiu vos patiar? afferte illū ad me. Et attulerūt eū. Et cū vidisset eū, statim spūs cōturbauit illū:

zelisus i terrā, volutabaꝫ spumās. Et iterroganit patrē ei⁹. Quātū tpis est, ex q̄ ei hoc accidit: At ille ait, Ab infantia: z frequēter eū in ignē z in aquā misit vt eū pderet. sed si qd potes, adiuua nos, miserere nr̄i. Jesus aūt ait illi, Si potes credere oīa possibilia sunt credēti. Et ꝯtinuo exclamās pater pueri cū lachrymis aiebat, Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidisset Jesus cōcurrētem turbā, cōminat⁹ est spiritui imūdo, dicēs illi, Surde z mute spūs, ego pcipio tibi exi ab eo, z āpli⁹ ne introeas i eū. Et exclamās z multū discerpēs eum, exijt ab eo: z fact⁹ est sicut mortu⁹, ita vt multi dicerēt. Quia mortu⁹ est Jesus aūt tenēs manū ei⁹, eleuauit eū: z surrexit. Et cū introisset i domū, discipuli ei⁹ secreto iterrogabāt eū, Quare nos non potuim⁹ eycere eū: Et dixit illis, Hoc genꝰ i nullo potest exire, nisi in oratione z ieiunio. Et inde pfecti ptergrediebaꝫ Galileā: nec volebat quēquā scire. Docebat aūt discipulos suos: z dicebat illis Quia filius hoīs tradet⁹ i manꝰ hoīz, z occidēt eū, et occisus tertia die resurget. At illi ignorabāt vbū: z timebāt iterrogare eū. Et venerūt Capharnaū, Qui cū domi esset, interrogabat eos, Quid i via tractabaꝫ: At illi tacebāt. sigdē i via iter se disputauerāt qs eoꝝ maior esset, Et residens vocauit duodecim: z ait illis, Si qs vult primꝰ esse erit omnium nouissimus, z oim minister. Et accipiens puerū statuit eū in medio eoꝝ. quez cū complexus esset, ait illis, Quisqs vnū ex hmōi pueris receperit in noie meo: me recipit. z qcūqz me susceperit: nō me susc̄pit: sz eū q̄ misit me. Rndit illi Johānes, dicēs, Magister, vidimus quēdā in noie tuo eijcētē demonia q nō sequit nos, z phibuim⁹ eū. Jesꝰ aūt ait: Nolite phibuere eū. nemo est ei q faciat virtutē i noie meo, z possit cito male loqui de me, q em̄ nō ē aduersuz vos, p vobis est. Quisqs em̄ potū dederit vobis calicē aque i noie meo quia xp̄i estis: amē dico vobis non pdet mercedē suā. Et quisqs scādalizauerit vnū ex his pusillis credētib⁹ i me: bonū ē ei magis si circūdaret mola asinaria collo ei⁹, z in mare mitteret. Et si scādalizauerit te manꝰ tua, abscinde illā. bonū est tibi debilem introire in vitā, q̄ duas manꝰ habētē ire in gehēnā in ignē inextinguibilē. vbi vermis eorum non morit, z ignis nō extinguit. Et si pes tuus te scandalizat, āputa illū. bonū est tibi claudū introire i vitā eternā, q̄ duos pedes habētē mitti in gehēnaz ignis inextinguibilis, vbi vermis eoꝝ nō morit, z ignis nō extinguit. Q̄ si oculꝰ tuꝰ scandalizat te, eyce eū: bonū est tibi luscū introire i regnū dei, quā duos oculos habētem, mitti in gehēnā ignis, vbi vermis eoꝝ nō morit, z ignis non extinguit. Oīs em̄ igne salietur: z oīs victima sale salietur. Bonū est sal. q̄ si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis: Habete in vobis sal, z pacē habete inter vos.

Uxorē nō dimittēdā nisi ob fornicationē: Jesus dixit sinite paruulos venire ad me dixit. Nemo bonus nisi vnꝰ deus: dixit vade z vende q̄cūqz habes z da pauperibus: difficile q̄ pecunias habēt in regnū dei introibūt qui si tis renūtiauerit cētuplū accipiet: erūt primi nouissimi z vētura sibi predicit passionē: petitio filiorū zebedei: q̄ voluerit in vobis primus esse: erit omniū seruus: filius hoīs nō venit vt ministraretur ei: sed vt ministraret: de ceco mendicante curato. Cap. x.

Et inde exurgēs venit in fines Judee vltra Jordanē: z cōueniunt iterū turbe ad eū. z sicut cōsueuerat, iterū docebat illos. Et ascēdētes pharisei, interrogabāt eū. Si lz viro vxorē dimittere: tētātes eū. At ille rndēs, dixit eis, Quid vobis pcepit Moyses Qui dixerūt, Moyses pmisit libellū repudij scribere, z dimittere. Quib⁹ rndēs Jesus, ait, Ad duritiā cordis vr̄i scripsit vobis pceptū istū, ab initio aūt creature masculū z feminā fecit eos deꝰ. Propter hoc relinquet hō patrē suū z matrē: z adherebit ad vxorē suā, z erūt duo i carne vna. Itaqz iam nō sunt duo, sz vna caro, Q̄ d ergo deꝰ cōiūxit, hō nō separet. Et i domo iterū discipuli ei⁹ de eodez interrogauerūt eū, Et ait illis, Quicūqz dimiserit vxorē suā, z aliā duxerit: adulteriū cōmittit sup eā. Et si vxor dimiserit virū suū, z alij nupserit: mechatur. Et offerebāt illi paruulos, vt tangeret illos. Discipuli aūt cōminabāt offerētib⁹. Quos cū videret Jesus, indigne tulit, z ait illis, Sinite paruulos venire ad me: z ne phibueritz eos. taliū em̄ est regnū dei. Amē dico vobis: q̄squis nō receperit regnū dei velut puulus, non intrabit in illud. Et cōplexās eos, z iponēs manꝰ sup illos, bñdicebat eos. Et cū egressus esset in viā, pcurrēs q dā genu flexo añ eū, rogabat eū dicēs, Magister bone, qd faciā vt vitā eternā pcipiā: Jesus aūt dixit ei. Quid me dicis bonū: Nemo bonꝰ, nisi vnus deꝰ. Precepta nosti, Ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimoniū dixeris, ne fraudem feceris, Honora patrē tuū z matrē. At ille rndēs, ait illi, Magr̄, hec oīa obseruaui a iuuentute mea. Jesus aūt intuitus eū, dilexit eū, z dixit ei. Unū tibi deest. vade q̄cūqz habes vēde, z da pauperibꝰ, z habebis thesaurū i celo, z veni seq̄re me. Qui cōtristat⁹ in v̄bo, abijt merēs. erat em̄ habēs multas possessiones. Et circūspicies Jesus ait discipulis suis, Quā difficile q pecunias habēt, in regnū dei introibūt. Discipuli aūt obstupescebāt i vbis ei⁹. At Jesus rursus rndēs, ait illis, Filioli, q̄ difficile est cōfidētes in pecunijs, in regnum dei introire. Facili⁹ est camelū p foramē acus trāsire, q̄ diuitē intrare in regnū dei. Qui magis admirabaꝫ: dicētes ad semetipsos, Et qs pōt salu⁹ fieri: Et intuēs illos Jesꝰ, ait, Apud hoīes ipossibile est: sed nō apud deū. oīa em̄ possibilia sunt apud deū. Et post hec cepit ei Petrꝰ dicere, Ecce nos dimisim⁹ oīa, z secuti sum⁹ te. Rndēs Jesꝰ ait, Amē dico vobis, nemo est q reliq̄rit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrē, aut matrē, aut filios, aut agros pter me z pter euangeliū: q nō accipiat centies tātū nūc in tpe hoc, domos, z fratres, z sorores, et matres, z filios, z agros cū psecutionib⁹, z in seculo futuro vitā eternā. Multi aūt primi, erunt nouissimi, z nouissimi, primi. Erāt aūt in via ascēdētes Jerosolimā: z pcedebat illos Jesus. z stupebāt, z sequētes timebāt. Et assumens iterū duodecim, cepit illis dicere q̄ essent ei vētura, Quia ecce ascēdim⁹ Jerosolimā: z filius hoīs tradet⁹ pncipib⁹ sacerdotū z scribis z seniorib⁹, z dānabūt eū morte z tradēt eū gētib⁹, z illudēt ei, z cōspuēt eū, z flagellabūt eū, z interficiēt eū, z tertia die resurget. Et accedūt ad eū Jacob⁹ z Johānes filij zebedei, dicētes, Magister, volum⁹ vt quodcūqz petierimus facias nobis. At ille dixit eis, Quid vultis vt faciā vobis: Et dixerūt, Da nobis vtū⁹ ad dexterā tuā, z aliꝰ ad sinistrā tuā sedeam⁹ i gloria tua. Jesꝰ āt ait eis, Nescitis qd petatz potestz bibere calicē quē ego bibo: aut baptismo quo ego baptizor, baptisari: At illi dixerūt ei, Possumus. Jesus autē ait eis, Calicē qdē q̄ ego bibo bibetz, z baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere autez ad dexterā meā vel ad sinistrā nō est meū dare vobis, sz qb⁹ paratū est, Et audiētes decē, indignati sūt de Jacobo z Johāne. Jesus aūt vocās eos, ait illis. Scitis qr̄ hi q videtur pncipari gētib⁹. dominant eis: z pncipes eoꝝ, potestatē habēt ipsoꝝ.

Non ita

crv n IIII

crvj o II

crvij a II

crviij b II

crix c I

crr d VI

crri e I

crrij f I

crriij g IX

crriiij b VI

crrv i IIII

crrvj k VI

Non ita est aūt in vobis, sed quicūq; voluerit fieri maior, erit vester minister: ⁊ qcūq; voluerit in vobis primꝰ esse, erit oīm seruus. n Nā ⁊ filiꝰ hoīs nō venit vt ministraretur ei, sed vt ministraret, ⁊ daret animā suā in redēptionē ꝓ multis. ¶ Et veniunt Jericho, o ⁊ ꝓficiscēte eo ꝺ Jericho, ⁊ discipulis eiꝰ ⁊ plurima multitudine, filius Timei Bartimeꝰ cecꝰ, sedebat iuxta viā mēdicās. Qui cū audisset qꝛ Jesus Nazarenꝰ est: cepit clamare ⁊ dicere, Jesu fili Dauid, miserere mei. Et cōminabātur ei multi vt taceret. At ille multo magis clamabat, Fili dauid, miserere mei. Et stās Jesus, ꝓcepit illū vocari. Et vocāt cecū dicētes ei, Anime quioꝛ esto, surge vocat te. Qui ꝓiecto vestimēto suo exiliens, venit ad eū. Et rndēs Jesus, dixit illi, Quid tibi vis faciā? Cecus aūt dixit ei, Rabboni vt videam. Jesus ait illi, Uade, fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit, ⁊ sequebatur eum in via.

¶ De pullo asine: de ficu quā dns maledixit cum esuiſt: de tēplo ejcit vendētes ⁊ ementes: sacerdotes ⁊ scribe q̄ rebāt qūo eū perderent: ficū aridā factā radicitus non hē sitandū in corde: credite quia acciptetis que petitis: dimittite si quid habetis aduersus aliquem in oratione: interrogatur in qua potestate hec facis Caput .x.

mat.xx.b lu.xviij. f.g.

A mat.xxj. a. luc.xix.e.

Et cum appꝛopinquarēt Jerosolyme ⁊ Bethanie ad montē oliuarum, mittit duos ex discipulis suis, ⁊ ait illis, Jte in castellū qđ cōtra vos est, ⁊ statim introeūtes illuc, inuentetis pullū ligatū, sup quē nemo adhuc hoīm sedit: soluite illū ⁊ adducite. Et si qs vob dixerit. Quid facitis? dicite qꝛ dño necessariꝰ est: ⁊ cōtinuo illū dimittet huc. b Et abeūtes, inuenerūt pullū ligatū ante ianuā foris in biuio: ⁊ soluunt eum. Et quidā de illic stātibus, dicebant illis. Quid faciꝫ, solvētes pullū? Qui dixerūt eis sicut ꝓeceperat illis Jesus: ⁊ dimiserunt eos. Et duxerunt pullū ad Jesum: ⁊ imponūt illi vestimēta sua, ⁊ sedit sup eū. Multi aūt vestimēta sua strauerunt in via. alij aūt frondes cedebāt de arboꝛib⁹, ⁊ sternebāt in via. c Et q ꝓibāt, ⁊ q sequebantur clamabāt dicētes, Hosanna, bñdictꝰ q venit in noie dnī. bñdictus qđ venit regnū patris nr̄i Dauid, hosanna in excelsis. d ¶ Et introiuit Jerosolymā in tēplū: ⁊ circūspectis oīb⁹ cū iā vespera esset hora, exijt in Bethaniā cuz duodecim. ¶ Et alia die cū exirēt a Bethania, esurijt. Cūq; vidisset a longe ficū habentē folia, venit, si qđ forte inueniret in ea. Et cū venisset ad eaz, nihil inuenit ꝓeter folia. nō em̄ erat tps ficoꝝ. Et rndēs, dixit ei, Jā nō amplius in eternū ex te fructū quisq̄ māducet. e Et audiebāt discipuli eiꝰ. ¶ Et veniūt Jerosolymā. Et cū introisset ī tēplū, cepit eijcere vēdētes ⁊ emētes in tēplo, ⁊ mēsas numulariox ⁊ cathedras vēdentiū colūbas euertit, ⁊ nō sinebat vt qsq̄ transferret vas p tēplū: ⁊ docebat, dicēs eis, Nōne scriptū est, Qꝛ dom⁹ mea, dom⁹ oꝛationis vocabit oīb⁹ gētib⁹? Vos aūt fecistis eā spelūcā latronū. f Quo audito ꝓncipes sacerdotū ⁊ scribe q̄rebāt qūo eū pderēt timebāt em̄ eū: qm̄ vniuersa turba admirabat sup doctrina eiꝰ. g Et cū vespa facta esset, egrediebatur de ciuitate. ¶ Et cū mane trāsirēt, viderūt ficū aridā factā a radicib⁹. Et recordat⁹ Petrꝰ, dixit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit. h Et respōdēs Jesus, ait illis, Habete fidē dei. amē dico vobis qꝛ qcūq; dixerit huic monti, Tollere et mittere ī mare, ⁊ nō hesitauerit in corde suo, sz credide rit qꝛ qđ cūq; dixerit: fiat, fiet ei. i Propterea dico vobis, oīa quecūq; oꝛātes petitis, credite qꝛ accipietis, ⁊ eueniēt vobis. k Et cū stabitis ad oꝛādū, dimittite si qđ habetis aduersus aliquē: vt ⁊ pater vester q in celis est dimittat vobis peccata vestra

Jo.xij.b

B

mat.xxj. c.

mat.vij.a.

luc.xj.b. mat.vj.b. Eccli. xxviij.a.

Qđ si vos nō dimiseritis: nec pater vester q in celꝫ est, dimittet vobis pcta vestra. l ¶ Et veniunt rursus Jerosolymā. Et cū ambularet i tēplo, accedūt ad eū summi sacerdotes ⁊ scribe ⁊ seniores, ⁊ dicūt ei, In qua potestate hec facis: ⁊ qs dedit tibi hanc potestatē vt ista facias: Jesus aūt rndēs, ait illis, Interrogabo vos ⁊ ego vnū verbum, ⁊ respondete mihi: ⁊ dicā vobis in qua potestate hec faciā. Baptisma Johānis, de celo erat, an ex hoīb⁹? Respōdete mihi. At illi cogitabāt secū, dicētes, Si dixerim⁹ de celo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis ei? Si dixerim⁹ ex hoīb⁹: timemus ppl'm. oēs em̄ habebāt Johānē qa vere ꝓpheta esset. Et rndētes, dicūt Jesu, Nescim⁹. Et rndēs Jesus, ait illis Neq; ego dico vobis in qua potestate hec faciā.

¶ Parabola de vinea ⁊ colonis: de denario cesaris: de muliere q̄ septē fratres habuit: de primo mādato interrogatur: ⁊ interrogantē dicit nō esse longe a regno dei: dicit qūo dicunt scribe xp̄m esse filiū dauid cū sit dominus dicit cauere a scribis. de vidua ⁊ gazophilatio. Ca.xij.

Et cepit illis in pabolis log, Uineā pastinauit hō, ⁊ circundedit sepē, ⁊ fodit lacū, ⁊ edificauit turrim, ⁊ locauit eā agricolis: ⁊ peregre pfectꝰ est. Et misit ad agricolas in tpe seruū: vt ab agricolis acciperet ꝺ fructu vinee. Qui apphēsum eū cecideruūt: ⁊ dimiserūt vacuū. Et iterū misit ad illos aliū seruū: ⁊ illū in capite vulnerauerūt, ⁊ cōtumelijs affecerūt. Et rursum aliū misit, ⁊ illū occiderūt ⁊ plures alios, q̄sdā cedētes, alios vo occidētes. Adhuc ḡ vnū habens filiū charissimū: ⁊ illū misit ad eos nouissimū, dicēs, Quia reuerebūtur filium meū. Coloni aūt dixerūt adinuicē, Hic est heres. venite occidam⁹ eū: ⁊ nostra erit hr̄ditas. Et apphēdētes eū occiderūt: ⁊ eiecerūt extra vineā. Quid ḡ faciet dns vinee? Ueniet, ⁊ pdet colonos: ⁊ dabit vineā alijs. Nec scripturā hāc legistis? Lapidē quē reprobauerūt edificātes, hic factꝰ est in caput āguli: A dño factū est istud ⁊ est mirabile in oculis nr̄is. b Et q̄rebāt eū tenere: ⁊ timuer̄t turbā. cognouerūt em̄ qm̄ ad eos parabolā hanc dixerit. ¶ Et relicto eo, abierūt. c Et mittunt ad eū quosdam ex pharisēis ⁊ herodianis: vt eū caperēt ī vbo. Qui venientes, dicūt ei, Magister, scimus qa verax es, ⁊ nō curas quēquā: nec em̄ vides in faciē hoīm, sz in veritate viā dei doces. licet dare tributū Cesari an nō dabimus? Qui sciēs versutiā illoꝝ, ait illis Quid me tētatis? afferte mihi denariū vt videaz. At illi obtulerūt ei. Et ait illis, Cuius est imago hec, ⁊ iscriptio? Dicūt ei, Cesarz. Rndēs aūt Jesus, dixit illis, Reddite igit q̄ sunt Cesaris, Cesari: ⁊ q̄ sunt dei, deo. Et mirabātur super eo. ¶ Et venerūt ad eū sadducei q dicūt resurrectionē nō eē ⁊ interrogabāt eū dicētes, Magister, Moyses nobis scripsit, vt si cuius fr̄ mortuꝰ fuerit, ⁊ dimiserit vxoꝛē, ⁊ filios nō reliq̄rit: accipiat frater eiꝰ vxoꝛez ipsius, ⁊ resuscitet semē fratri suo. Septē ergo fratres erāt: ⁊ primus accepit vxoꝛē, ⁊ mortuꝰ est non relicto semine. Et secūdus accepit eā, ⁊ mortuꝰ est: ⁊ nec iste reliqt semē. Et tertiꝰ sil'r. Et acceperūt eā sil'r septē: ⁊ nō reliq̄rūt semē. Nouissima oīm defuncta est ⁊ mulier. In resurrectione ergo cū resurrexerint, cuius de his erit vxoꝛ? septē em̄ habuerūt eā

D matthei xxj.c. luc.xx.a.

A matthei xxj. d. luc.xx.b. Isa.v.a iere.ij.d.

ps.cxvij. d. isa.viij.d Actuum iij.b. Ro.ix.g j.pe.ij.a. b. luc.xx.b.

B

ro.xiij.c.

matth. xxij.d. Deuter. xxv.b.

crvij a II

crrix b I

crrr c II

vrorē. Et rñdēs Jesus, ait illis, Nōne ideo erratz nō sciētes scripturas neq; virtutē dei? Cū enim a mortuis resurrexerint, neq; nubent neq; nubent, sz sunt sicut angeli dei i celis. De mortuis aūt qō resurgāt, nō legistis in libro Moysi, sup rubū qō dixerit illi deus, inquiēs, Ego sum deus Abraha, z deus Jsaac, z deus Jacob? Nō est deus mortuoz, sed vino rū. Vos ergo multū erratis. d Et accessit vn? ō scribis q audierat illos cōgrētes. z vidēs, qm bene illis rñderit, iterrogauit eū qd esset primū oīm mādatū. Jesus aūt rñdit ei qm primū oīm mādatū est Audi Jsrl, Dñs deus tu?, deus vn? est. Et diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo, z ex tota aīa tua, z ex tota mēte tua, z ex tota vtute tua. Hoc est primū mādatū. Secūdū aūt simile est illi, Diliges proximū tuū tāq; teipm. Maior hoz aliō mādatū nō est. e Et ait illi scriba, Bñ magister, in veritate dixisti, qm vn? est deus, z nō est ali? pter eū. Et vt diligat ex toto corde, z ex toto intellectu, z ex tota aīa, z ex tota fortitudine, z diligere primū tanq; seipsum: maius est oib? holocaustomatib? z sacrificijs. Jes? aūt vidēs qō sapiēter respōdisset, dixit illi, Nō es lōge a regno dei. f Et nemo iā audebat eū iterrogare. g Et rñdēs Jes? dicebat, docēs i tēplo, Quō dicūt scribe xp̄m filiū esse David? Ipse ei David dicit in spū sctō, Dixit dñs dño meo, sede a dextris meis, Donec ponā inimicos tuos, scabellum pedū tuoz. Ipse ergo David dicit eū dñm: z vnde est filius eius? Et multa turba eū libenter audiuit. h Et dicebat eis i doctrina sua, Cauete a scribis qvolūt i stolis ambulare, z salutari in foro, z in primis cathedris sedere i synagogis, z primos discubitus in cenis, q devorāt domos viduarū sub obtētu plixe orationis: hi accipiēt plixi? iudicium. Et sedēs Jes? ꝰ gazophylatiū, aspiciebat quō turba iactaret es in gazophylatiū, z multi divites iactabāt mlta. Cū veniss et aūt vidua vna pauper misit duo minuta, qō est quadrās. Et cōvocās discipl?os suos, ait illis, Amē dico vobis, qm vidua hec pauper plus omnibus misit qui miserūt in gazophylaciū. Omnes em ex eo qō abūdabat illis, miserunt: hec vero de penuria sua omnia que habuit misit, totum victum suum.

De tēpli scriptura: de vēturis ante diem iudicij, de passione martyrū. de abominatione z fuga depregnantibus de tribulationib?: abbreuiatio dierum: de pseudo chr̄istis z prophetis. sol obtenebrabitur z luna nō dabit splendorez suū: stelle erūt decidētes &c. de aduētu chr̄isti: parabola ficus: diem z horam nemo scit vigilate z orate nescitis tēpus

Caput. xiij.

T[a]cū egrederet ō tēplo, ait illi vn? ex discipul's suis, Magr aspice qles lapides, z qles structure. Et rñdēs Jesus ait illi, Vides has omnes magnas edificatiōes? Nō relinq̄t lapis sup lapidē q nō dēstruat, b. Et cū sederet i mōte oliuarū ꝰ tēplū, iterrogabāt eū seorsum Petr? z Jacob? z Johānes z Andreas, Dic nobis, qñ ista fiēt? z q? signū erit qñ hec oia incipient cōsummari? Et rñdēs Jes?, cepit dicere illis, Videte ne qs vos seducat. mlti ei veniēt in nōie meo dicētes, q? ego sum? z mltos seducēt. Cū audieritis aūt bella z opiniones bellorum, ne timueritis, oportet em hec fieri: sz nōdū finis. Exurget em gēs ꝰ gētē z regnū sup regnū: z erūt terre motus p loca, z fames. Initiū dolorum hec. c Videte aūt vosmetipsos. Tradēt em vos in cōcilijs, z i synagogis vapulabitis, z ad p̄sides z reges stabitis p̄pter me i testimoniū illis, d Et in oēs gētes p̄mū oportet p̄dicari euāgeliū. e Et cū duxerint vos tradētes, nolite p̄cogitare qd loq̄mini: sed qō datū vobis fuerit illa hora, id loq̄mini. non em vos estis loquētes: sz spūs sct?. Tradet aūt frr fratrē i mortē, z p̄r filiū: z insurgēt filij i parētes z morte afficient eos. Et eritis odio oib?, p̄pter nomē meū. Qui aūt sustinuerit i finē, hic salu? erit. f Cū aūt videritis abominationē dēsolatiōis, stātē vbi nō debet (q legit intelligat?) tūc qui in Judea sūt, fugiēt i montes. z qui sup tectū: ne descēdat in domū, nec introeat vt tollat qd de domo sua, z qui in agro erit: nō reuertat retro tollere vestimētū suū. g Ve aūt p̄gnātib? z nutriētib? in illis diebus. h Orate vt nō hyeme non fiat. Erūt em dies illi tribulatiōes tales, q̄les nō fuerūt ab initio creature quā condidit deus vsq; nūc neq; fiēt. i Et nisi breuiasset dñs dies, nō fuisset salua oīs caro: sz propter electos q̄s elegit, breuiauit dies. k Et tunc si qs vobis dixerit, Ecce hic est xp̄s, ecce illic: nolite credere. l Exurgēt em pseudo xp̄i z pseudo p̄phete: z dabūt signa z portēta ad seducēdos, si fieri potest, etiā electos. Vos ergo videte. ecce p̄dixi vobis oīa. m Sz in illis diebus post tribulationē illā sol obtenebrabit? z luna nō dabit splendorē suū, z stelle celi erūt decidētes, z vtutes q̄ i celis sūt, mouebunt?. n Et tūc videbūt filiū hoīs venientē i nubib? cū virtute mlta et gl'ia. Et tūc mittet angelos suos, z congregabit electos suos a q̄tuor vētis, a summo terre vsq; ad summū celi. A ficu aūt discite parabolā. Cū iā ram? eius tener fuerit, z nata fuerit folia: cognoscitis q? in p̄xio sit estas. sic z vos cū videritis hec fieri, scitote qō i p̄xio sit i ostijs. Amē dico vobis qm nō trāsibit gnatio hec oīa ista fiāt. Celum z terra trānsibūt, verba aūt mea nō trānsibūt. o, Die aūt illa vel hora, nemo scit neq; angeli in celo, neq; filius: nisi p̄r. p Videte vigilate, z orate nescitis em qn tps sit. q Sicut hō q peregre profect? reliqt domū suā: z dedit cuiusq; operis, z iānitori p̄cepit vt vigilet. r Vigilate g̃ (nescitis em qn dñs domus veniat: sero, an media nocte, an gallicātu, an mane) ne cū venerit repēte, inueniat vos dormientes. Quod aūt vobis dico, oib? dico, Vigilate.

De vnguento effuso sup caput Jesu: p̄ditio iude: cum discipl's mādūcaret pascha dr vn? vr̄m me tradet: de sacramento corp?s z sanguinis &c. z capuo iesu. Cap. xiiij.

Erat a aūt pascha z azyma post biduū: b z q̄rebant summi sacerdotes z scribe quō eū dolo tenerēt z occiderēt. Dicebāt aūt Nōi die festo: ne forte tumult? fieret in plō. c Et cū eēt Bethanie i domo Simōis leprosi z recūberet, venit mlier hās alabastrū vnguēti nardi pistice p̄tiosi: z fracto alabastro, effudit super caput ei?. Erāt aūt quidā indigne ferētes intra semetipos z dicētes, Ut quid p̄ditio ista vnguēti facta ē? Poterat em vnguētū istō venūdari pl? q̄ trecētis dēnarijs z dari paupib?. Et fremebāt i eā. Jes? aūt dixit, Sinite eā: quid illi molesti estis? Bonū op? operata est i me. sp em paupes habetis vobiscū, z cū volueritis potestis illis bñfacere, me aūt nō sp habetis. Quod habuit hec fecit: d p̄uenit vngere corp? meū i sepulturam. Amē dico vobis vbicūq; p̄dicatū fuerit euāgeliū istud i vniuerso mūdo z quod fecit hec narrabit? i memoriā ei?. e Et Judas Jscariotes vn? de duodecim abijt ad sūmos sacerdotes, vt p̄deret eū illis. Qui audientes gauisi sūt: z p̄miser? pecuniā se daturos. Et querebat quō illū opportune traderet. Et p̄mo die azymoz qñ pascha īmolabāt, dicūt ei discipli, Quo vis eam?, z parem? tibi vt mādu

ces pascha:¶ Et mittit duos ex discipulis suis:et dicit eis, Ite in ciuitatē:ꝛ occurret vobis homo lagenā aque baiulās, sequimini eū:ꝛ quocūqꝫ itroierit dicite dño domus, qꝛ magister dicit, Ubi est refectio mea, vbi pascha cū discipulis meis manducē:¶ Et ipse vobis demonstrabit cenaculū grande stratum:ꝛ illic parate nobis. Et abierūt discipuli eius ꝛ venerūt ī ciuitatē:ꝛ inuenerūt sicut dixerat illis, ꝛ parauerūt pascha. [f]¶ Uespere aūt facto, venit cū duodecim. Et discūbētib⁹ eis ꝛ māducantibus, ait Jesus, Amen dico vobis qꝛ vnus ex vobis tradet me qui manducat mecū. [g]¶ At illi ceperūt cōtristari, ꝛ dicere ei singulatim, [h]¶ Nunqd ego:¶ Qui ait illis, Unus ex duodecim, qui intingit mecū manum in catino. ꝛ filiꝰ qdē hoīs vadit sicut scriptū est de eo: [i]ve aūt hoī illi p quē filiꝰ hoīs tradet. bonū erat ei, si nō esset natꝰ homo ille. [k]¶ Et māducātibꝰ illis, accepit Jesus panem:ꝛ bñdicēs fregit, ꝛ dedit eis, et ait illis, Sumite, hoc est corpus meū. [l]¶ Et accepto calice, gratias agēs dedit eis. ꝛ biberūt ex illo oēs ¶ Et ait illis, Hic est sanguis meus noui testamēti, qui p multꝫ effundet. Amē dico vobis qꝛiā nō bibam de genimine vitis, vsqꝫ in diē illū cū illud bibam nouū in regno dei. [m]¶ Et hymno dicto, exierūt in montē oliuarū. ¶ Et ait eis Jesus. [n]¶ Oēs scādalizabimini in me in nocte ista:qꝛ scriptū est, [o]¶ Percutiā pastorem:ꝛ dispergētur oues. Sꝫ postqꝫ resurrexero, precedā vos ī Galileā. [p]¶ Petrꝰ aūt ait illi, ¶ Et si oēs scādalizati fuerint:sed nō ego. ¶ Et ait illi Jesus, Amē dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priusqꝫ gallus vocē bis dederit, ter me es negaturus. [q]¶ At ille amplius loqbat, ¶ Et si oportuerit me simul cōmori tibi, nō te negabo. Similr aūt ꝛ oēs dicebāt. [r]¶ Et veniūt in pdiū cui nomē Gethsemani. [s]¶ Et ait discipulis suis, Sedete hic donec orem. ¶ Et assumit Petrū ꝛ Jacobū ꝛ Johānez secū:ꝛ cepit pauere ꝛ tedere. ¶ Et ait illis. [t]¶ Tristis est aīa mea vsqꝫ ad mortē. sustinete hic, ꝛ vigilate. [v]¶ Et cū processisset paululū, pcedit sup terrā:ꝛ orabat vt si fieri posset trāsiret ab eo hora, ꝛ dixit, Abba pater, oīa tibi possibilia sunt:trāsfer calicē hūc a me, [x]sed nō qđ ego volo, sed qđ tu. [y]¶ Et venit, ꝛ inuenit eos dormiētes. ¶ Et ait Petro, Simon, dormis:nō potuisti vna hora vigilare:¶ Uigilate, ꝛ orate vt nō intretis in tēptationē. [z]spūs quidē promptus est:caro vo infirma. [a]¶ Et iterū abiēs orauit, eūdē sermonez dicēs, ¶ Et reuersus, denuo inuenit eos dormientes (erāt eī oculi eoꝝ grauati) ꝛ ignorabāt qd responderēt ei. ¶ Et venit tertio, ꝛ ait illis, ¶ Dormite iam, ꝛ requiescite. [b]Sufficit. venit hora, ecce filius hoīs tradetur in manꝰ peccatoꝝ. Surgite, eamus, ecce, qui me tradet, ppe est. [c]¶ Et adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes vnꝰ de duodecim, ꝛ cum eo turba multa cū gladijs ꝛ lignis, a summis sacerdotibꝰ ꝛ scribis ꝛ senioribꝰ. ¶ Dederat aūt traditor eiꝰ signū eis, dicēs, [d]¶ Quēcūqꝫ osculatꝰ fuero, ipse est:tenete eū, ꝛ ducite caute. ¶ Et cuꝫ venisset, statim accedēs ad eū, ait, Rabbi. ꝛ osculatus est euꝫ. ¶ At illi manus iniecerūt in Jesum:ꝛ tenuerunt eum. [e]¶ Unus aūt qdā de circūstātibꝰ, educēs gladiū percussit seruū summi sacerdotis:ꝛ amputauit illi auriculā. [f]¶ Et respōdens Jesus, ait illis, Tāqꝫ ad latronē existis cū gladijs ꝛ lignis cōprehendere me:¶ quotidie erā apud vos ī tēplo docēs, ꝛ nō me tenuistis, [g]¶ Sed vt impleant scripture. Tūc discipuli eiꝰ relinquētes eū, oēs fugerūt. [h]¶ Adolescēs aūt qdā seqbatur eū amictꝰ sindone sup nudo:ꝛ tenuerunt eū. ¶ At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis. [i]¶ Et adduxerūt Jesum ad summū sacerdotē:ꝛ cōuenerūt oēs sacerdotes ꝛ scribe ꝛ seniores. [k]¶ Petrꝰ aūt a lōge secutus est eū, vsqꝫ intro in atrium summi sacerdotis:ꝛ sedebat cū ministris ad ignē, et calefaciebat se [l]. Sūmi vero sacerdotes ꝛ oē cōciliū q̄rebāt aduersus Jesum testimoniū, vt eū morti traderēt:nec inueniebāt. ¶ Multi aūt testimoniū falsum dicebāt aduersus eū:ꝛ cōuenientia testimonia non erāt [m]. ¶ Et qdā surgētes, falsum testimoniū ferebāt aduersus eū dicētes, Quīn nos audiuimus eū dicētē, Ego dissoluā tēplū hoc manufactum, ꝛ post triduū aliud nō manufactū edificabo. ¶ Et nō erat conueniēs testimoniū illoꝝ. ¶ Et exurgēs summꝰ sacerdos in mediū, iterrogauit Jesuꝫ, dicēs, Nō rūdes qcquā ad ea q̄ tibi obijciūtur ab his:¶ Ille aūt tacebat:ꝛ nihil rūdit. Rursum summꝰ sacerdos interrogabat eū:ꝛ dixit ei, Tu es Christꝰ filiꝰ dei benedicti:¶ Jesus aūt dixit illi, Ego sum: [n]et videbitis filiū hoīs sedentē a dextris virtutis, ꝛ venientē cū nubibꝰ celi. [o]¶ Sūmꝰ aūt sacerdos scindens vestimēta sua, ait, [p]¶ Quid adhuc desyderamꝰ testes:¶ Audistis blasphemiā. qd vobis vr̄, Qui oēs qđēnauerūt eū esse reū mortis. [q]¶ Et ceperūt qdā cōspuere eū, ꝛ velare facē eius, ꝛ colaphis eū cedere, et dicere ei, ¶ Prophetiza. ꝛ ministri alapis eū cedebāt. [r]¶ Et cuꝫ esset ¶ Petrꝰ ī atrio deorsū, venit vna ancillis summi sacerdotis. ꝛ cū vidisset ¶ Petrū calefaciētem se, aspiciēs illū, ait, ¶ Et tu cū iesu Nazareno eras:¶ At ille negauit, dicēs, Neqꝫ scio, neqꝫ noui qd dicas [s]. ¶ Et exijt foras ante atriū:ꝛ gallꝰ cantauit. Rursus aūt cū vidisset illū ācilla, cepit dicere circūstātibus Quia hic ex illis est. At ille iterū negauit. ¶ Et post pusillū rursus q astabāt dicebāt ¶ Petro, Uere ex illis es. nā ꝛ Galileus es. Ille aūt cepit anathematizare ꝛ iurare, Quia nescio hoīem istū quē dicitis. ¶ Et statim gallus iterū cantauit [t]. ¶ Et recordatus est ¶ Petrus verbi quod dixerat ei Jesus, ¶ Prius quā gallus cātet bis, ter me negabis. ¶ Et cepit flere.

¶ Ametū iesum duxerūt ad pilatū ꝛ illusio:ꝛ crucifixio ꝛ mors ꝛ sepultura iesu christi. Caput. xv.

¶ Et festim māe ꝯciliū faciētes sūmi sacerdotes cū senioribus ꝛ scribis ꝛ vniuerso cōcilio [b] viciētes Jesuꝫ, duxerūt ꝛ tradiderūt ¶ Pilato [c]. interrogauit eū ¶ Pilatꝰ, Tu es rex Judeoꝝ ¶ At ille rñdēs, ait illi, tu dicꝫ [d]. ¶ Et accusabāt eū sūmi sacerdotes in multis. ¶ Pilatꝰ āt rursū iterrogauit eū, dicens, Nō rñdes qcqꝫ:¶ vide ī quātꝫ te accusant. Jesus aūt ultra nihil rñdit ita vt mirarer ¶ Pilatus [e]. ¶ Per diē aūt festū solebat dimittere illis vnū ex vinctis quē cūqꝫ petissent [f]. ¶ Erat āt q dicebat Barabbas, q cū seditiosis erat vinctꝰ, q ī seditiōe fecerat homicidiū. ¶ Et cū ascēdisset turba, cepit rogare, sicut sp faciebat illis. ¶ Pilatꝰ aūt rñdit eis, ꝛ dixit, Uultis dimittā vobis regē Judeoꝝ:¶ Sciebat eī qđ p inuidiā tradidissent eū sūmi sacerdotes. [g]¶ Pontifices aūt ꝯcitauerūt turbā, vt magis Barabbā dimitteret eis [h]. ¶ Pilatꝰ āt iterꝫ rñdēs, ait illis, Quid q̄ vultꝫ faciā regi Judeoꝝ:¶ At illi iterꝫ clamauerūt, Crucifige eū. [i] ¶ Pilatꝰ vo dicebat illꝫ, Quid enī mali fecit:¶ At illi magis clamabāt, Crucifige eū. ¶ Pilatꝰ aūt volēs pplo satisfacere, dimisit illis Barrabā:ꝛ tradidit Jesum flagellis cesuꝫ vt crucifigeret. [k]¶ Milites aūt duxerūt eū ī atriū ptorij, ꝛ cōuocāt totā cohor-

tem: ⁊ induũt eũ purpura: ⁊ ĩponũt ei plectẽtes spineã coronã. Et ceperũt salutare eũ, Aue rex iudeorũ. [l] Et pcutiebãt caput ei⁹ arũdine: ⁊ cõspuebãt eũ. ⁊ ponẽtes genua, adorabãt eũ. Et postq̃ illuserũt ei, exuerũt illũ purpura, ⁊ induerũt eum vestimẽtis suis: ⁊ educũt illũ vt crucifigerẽt eũ. [m] Et ãgariauerũt ptereũtẽ quẽpiã Simonẽ Cyreneũ veniẽtẽ de villa, patrẽ Alexãdri ⁊ Rufi: vt tolleret crucẽ ei⁹. [n] Et pducũt illũ in Golgoltha locũ: qđ est interpretatũ, Caluarie loc⁹. [o] Et dabãt ei bibere myrrhatũ vinũ: ⁊ nõ accepit. [p] Et crucifigẽtes eum diuiserũt vestimẽta ei⁹, mittẽtes sortẽ sup eis qs qd tolleret. [q] Erat aũt hora tertia: ⁊ crucifixerũt eum. [r] Et erat titul⁹ cause ei⁹ iscript⁹, Rex Iudeor⁹. [s] Et cũ eo crucifigũt duos latrones: vnũ a dextris, ⁊ aliũ a sinistris ei⁹. [t] Et ĩpleta est scriptura q̃ dicit, Et cũ iniquis reputat⁹ est. [v] Et ptereũtes blasphemabãt eũ, mouẽtes capita sua, ⁊ dicẽtes. Vah q̃ destruis tẽplũ dei, ⁊ ĩ trib⁹ dieb⁹ reedificas: saluũ fac temetipsũ descẽdẽs de cruce. [x] Sim̃r ⁊ summi sacerdotes illudẽtes, ad alterutrũ cũ scribis dicebant, Alios saluos fecit, seipm nõ põt saluũ facere. xp̃s rex Isrl descẽdat nũc ỏ cruce: vt videam⁹ ⁊ credam⁹. [y] Et q cũ eo crucifixi erãt, cõuitiabañ ei. [z] Et facta hora sexta, tenebre facte sunt p totã terrã vsq; i horã nonã. [a] Et hora nona exclamauit Jes⁹ voce magna, dicẽs, Eloi, eloi lamma sabacthani: qđ est interpretatũ, De⁹ me⁹, de⁹ me⁹, vt qd dereliqsti me Et qdã de circũstãtibus audientes dicebãt, Ecce, Eliã vocat. [b] Currẽs aũt vn⁹, ⁊ implẽs spõgiã aceto, circũponẽsq; calamo, potum dabat ei, dicens, [c] Sinite: videamus si veniat Elias ad deponẽdum eum. Jesus aũt emissa voce magna expirauit. [d] Et velũ tẽpli scissum est in duo, a summo vsq; deorsum. [e] Uidẽs aũt Cẽturio q ex aduerso stabat, q; sic clamãs expirasset: ait, Uere hic hõ filius dei erat, [f] Erãt aũt ⁊ mulieres delõge aspiciẽtes: ĩter qs erat ꝛ Maria magdalene, ⁊ ꝛ Maria Jacobi minoris et Joseph mater, ⁊ Salome, ⁊ cũ esset i Galilea seq̃bañ eũ, ⁊ ministrabãt ei, ⁊ alie multe q̃ simul cũ eo ascẽderãt Jerosolymã. [g] Et cũ iã sero esset factũ (q; erat parasceue qđ est ante sabbathũ) venit Joseph ab Arimathea nobilis decurio, q; ⁊ ipse erat expectãs regnũ dei. Et audacter itroiuit ad Pilatũ, ⁊ petijt corp⁹ Jesu. Pilat⁹ aũt mirabat si iam obijsset. Et accersito cẽturiõe, ĩterrogauit eũ si iã mortu⁹ esset. Et cũ cognouisset a cẽturione: donauit corp⁹, Joseph. [h] Joseph aũt mercat⁹ sindonez, ⁊ deponẽs eũ inuoluit sindone, ⁊ posuit eũ in monumẽto qđ erat excisum de petra, ⁊ aduoluit lapidem ad ostiũ monumenti. [i] ꝛ Maria ꝛ Magdalene ⁊ ꝛ Maria Joseph aspiciebant vbi poneretur,

¶ Resurrectio ⁊ ostentio eius ⁊ quod predicare iubet euãgelium. Cap. xvj.

Et cũ transisset sabbathũ, ꝛ Maria ꝛ Magdalene ⁊ maria Jacobi ⁊ Salome emerunt aromata, vt veniẽtes vngerent Jesum. [b] Et valde mane vna sabbathor veniũt ad monumẽtũ, Orto iã sole. Et dicebãt adiuicẽ Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumẽti Et respiciẽtes, viderũt reuolutũ lapidẽ. Erat qppe magn⁹ valde. ¶ Et introeũtes in monumẽtum, viderũt iuuenẽ sedẽtẽ in dextris, coopertum stola candida: ⁊ obstupuerũt. [c] Qui dicit illis, Nolite expauescere: Jesum queritis Nazarenũ, crucifixum: surrexit, nõ est hic, ecce locus vbi posuerunt eũ. Sed ite, dicite discipulis ei⁹ ⁊ Petro, qđ precedet vos in Galileã. ibi cũ videbitis, sicut dixit vobis. [d] Et ille exeũtes, fugerũt de monumẽto. inuaserat eas tremor ⁊ pauor: ⁊ nemini quicq̃ dixerũt. timebãt enim. Surgens aũt Jesus mane prima sabbati, apparuit primo ꝛ Marie ꝛ Magdalene, de qua ejecerat septẽ demonia. Illa vadẽs, nuntiauit his qui cũ eo fuerãt, lugẽtib⁹ ⁊ flentib⁹. Et illi audiẽtes q; viueret ⁊ visus esset ab ea, nõ crediderũt. [e] ¶ Post hec aũt duob⁹ ex his ambulãtib⁹ ostensus est in alia effigie, eũtib⁹ in villã. ⁊ illi eũtes nuntiauerũt ceteris: nec illis crediderunt. [f] Nouissime aũt recũbẽtib⁹ illis vndecim apparuit: ⁊ exprobrauit incredulitatẽ eor⁹ ⁊ duritiã cordis, q; his q viderãt eũ resurrexisse, nõ crediderũt. Et dixit eis, Eũtes in mũdũ vniuersum, predicate euãgeliũ omni creature. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit: saluus erit. q vo nõ crediderit: cõdẽnabit. Signa aũt eos q crediderint, hec sequẽtur, In nõe meo demonia ejiciẽt, Linguis loquẽtur nouis, Serpẽtes tollẽt, Et si mortiferũ quid biberint nõ eis nocebit, Super egros man⁹ imponẽt, ⁊ bene habebũt. ¶ Et dñs quidẽ Jesus postq̃ locutus est eis, assumptus est in celum: ⁊ sedet a dextris dei. Illi autem profecti, predicauerũt vbiq; dño cooperante, ⁊ sermonem confirmante sequentibus signis.

¶ Euangelium ꝑm ꝛ Marcum Finis.

¶ Hieronimus in Catalogo scriptorũ ecclesiasticorum.

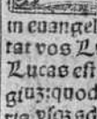

Lucas medicus Antiochensis: vt e⁹ scripta indicãt. Grecis sermonis nõ ignarus fuit sectator apli Pauli: ⁊ ois peregrinationis ei⁹ comes: scripsit euãgeliũ: de quo idem Paulus: Misimus: inquit cũ illo fratrez: cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Et ad colossenses: salutat vos Lucas medicus charissimus. Et ad Timotheum Lucas est mecũ solus. Aliud quoq; edidit volumẽ egregiũ: quod titulo πραξεις αποστόλων prenotat: cuius historia vsq; ad biennium Rome commorantis Pauli peruenit: id est vsq; ad quartum Neronis annum. Ex quo intelligimus in eadem vbe librum esse compositum. Igitur περίοδος Pauli ⁊ Thecle: ⁊ totam baptizati Leonis fabulam: inter apocryphas scripturas computamus. Quale enim est: vt individuus comes apostoli: inter ceteras ei⁹ res: hoc solum ignorauerit. Sed et Tertullianus vicinus eorum temporum: refert presbyterum quendam in Asia συνουσιαστὴν apostoli Pauli: conuictum apud Johannem quod author esset libri: confessum se hoc Pauli amore fecisse: ⁊ hoc id excidisse quidam supicantur. quotiescunq; in epistolis suis Paulus dicit: Iuxta euãgelium meum: ỏ Luce significare volumine ⁊ Lucam non solum ab apostolo paulo didicisse euangelium: qui cum domino in carne non fuerat: sed a ceteris apostolis: quod ipse quoq; in principio sui voluminis declarat: dicens: Sicut tradiderunt nobis qui a principio ipsi viderũt: ⁊ ministri fuerunt sermonis Igitur euangeliũ sicut audierat: scripsit. Acta vero apostolorum sicut viderat: composuit. Uixit octogita ⁊ quatuor annos: vxorem non habens. Sepultus est Constantinopoli: ad quam vbem vicesimo Constantij anno: ossa eius cum reliquijs Andree apostoli translata sunt de Achaia.

¶ Incipit euãgeliũ scỏz lucã.

¶ Cõmendatio zacharie ⁊ elisabeth: angelus ait zacharie: exaudita est oratio tua: ⁊ elizabeth pariet tibi filium: ⁊ vocabis nomen eius Joannem: zacharias non credens gabrieli obmutuit: elisabeth post hec concepit ⁊ occultabat se mensibus quinq; in mense sexto missus est angel⁹ ad virginem mariam: ⁊ dixit ei aue gratia ꝛc. maria concepto saluatore exurgens abĩt in montana: ⁊ salutauit elisabeth: ⁊ dixit elisabeth benedictatu ꝛc. ⁊ ait maria. magnificat ꝛc. elizabeth peperit filium: ⁊ octauo die circuncidit. zacharias loquelam recũperat ⁊ prophetat dicens benedictus ꝛc. Cap. j.

A

QUoniã qdez multi conati sunt ordinare narrationez q̃ in nobis ꝓplete sũt rerũ sicut tradiderũt nob̃ q̃ ab ũitio ipsi viderũt ⁊ ministri fuerũt sermonis: visum est ⁊ mihi assequnto oia, a ꝓncipio diligẽ̃ ex ordine tibi scribere optime theophile, vt cognoscas eox v̈box ō qb⁹ eruditꝰ est vitatẽ. Fuit in[a] diebus Herodis regis Judee, sacerdos qdã noie zacharias, de vice Abia: ⁊ vxor illius de filiab⁹ Aarõ, ⁊ nomẽ ei⁹ Elisabeth. Erãt aũt iusti ambo añ deũ, icedẽtes in oĩb⁹ mãdatis et iustificationib⁹ dñi sine q̃rela. ⁊ nõ erat illis filiꝰ: eo q̃ eẽt Elisabeth sterilis, ⁊ ãbo ꝓcessissent i dieb⁹ suis. Factũ est aũt: cũ sacerdotio fungerer̃ zacharias i ordine vicis sue añ deũ, fm̃ ꝙsuetudinẽ sacerdotij, sorte exijt vt incẽsum poneret ingressus in tẽplũ dñi. ⁊ oĩs mlt̃itudo ppli erat orãs foris hora icẽsi. Apparuit aũt illi angel⁹ dñi, stãs a dextris altaris icẽsi. Et zacharias turbat⁹ est, vidẽs: ⁊ timor irruit sup eũ. Dixit aũt ad illũ angelus, Ne timeas zacharia, q̃m exaudita est deꝑcatio tua. ⁊ vxor tua Elisabeth pariet tibi filiũ, et vocabis nomen eius Johannẽ: ⁊ erit gaudiũ tibi ⁊ exultatio, et multi in natiuitate ei⁹ gaudebũt. erit em̃ magn⁹ coram dño: ⁊ vinũ ⁊ sicerã non bibet. ⁊ spũ sctõ replebit adhuc ex vtero mr̃is sue: ⁊ mlt̃os filioꝝ Isrl̃ ꝙuertet ad dñm̃ deũ ipsoꝝ. ⁊ ipse ꝓcedet añ illũ i spũ ⁊ v̈tute Elie: vt ꝙuertat corda patrũ i filios, ⁊ icredulos ad prudẽtiã iustoꝝ parare dño plebẽ ꝑfectã. Et dixit zacharias ad angelũ, Un̄ hoc sciã: ego em̃ sum senex: ⁊ vxor mea ꝓcessit i dieb⁹ suis. Et rñdẽs angelus, dixit ei. Ego sum Gabriel q̃ asto añ deũ: et missus sum loqui ad te, ⁊ hec tibi euãgelizare. Et ecce, eris tacẽs ⁊ nõ poteris loqui vsq̃ in diem quo hec fiant: pro eo q̃ non credidisti verbis meis, q̃ ꝑplebunt in tpe suo. Et erat plebs expectans zachariã: ⁊ mirabant q̃ tardaret ipe in tẽplo. Egressus aũt nõ poterat loqui ad illos: ⁊ cognouerũt q̃ visionẽ vidisset i tẽplo. Et ipse erat innuẽs illis: ⁊ pmãsit mut⁹. Et factũ est: vt ipleti sũt dies offi̅cij ei⁹, abijt in domũ suã. Post hos aũt dies ꝛcepit Elisabeth vxor ei⁹: ⁊ occultabat se mẽsib⁹ quinq̃, dicẽs, Qr̃ sic fecit mihi dñs i dieb⁹ qbus respexit auferre opprobriũ meũ iter hoies. In mense aũt sexto missus est angel⁹ Gabriel a deo in ciuitate Galilee cui nomen Nazareth, ad virginẽ despõsatã viro cui nomen erat Joseph, de domo Dauid: ⁊ nomen v̈ginis Maria. Et ingressus angelus, ad eam dixit, Aue gr̃a plena, dñs tecũ, bñdicta tu in mulieribus. Que cũ audisset turbata est in sermone ei⁹, et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei, Ne timeas Maria, invenisti em̃ gratiã apud deũ. ecce cõcipies in vtero, ⁊ paries filiũ: et vocabis nomen ei⁹ Jesum. hic erit magn⁹: ⁊ filiꝰ altissimi vocabit̃, ⁊ dabit illi dñs deꝰ sedẽ Dauid ptris ei⁹: ⁊ regnabit in domo Jacob in eternũ, ⁊ regni eius non erit finis. Dixit aũt Maria ad angelum, Quõ fiet istud: q̃m virũ nõ cognosco: Et respõdẽs angelus, dixit ei, Spũs sctũs supueniet in te, et virtus altissimi obũbrabit tibi. Idcoq̃ ⁊ qd̃ nascẽ̃ ex te sctũ, vocabit̃ filiꝰ dei. Et ecce Elizabeth cognata tua, et ipsa cõcepit filiũ in senectute sua: ⁊ hic mẽsis, sextus est illi q̃ vocat̃ sterilis: qr̃ nõ erit ipossibile apũ deũ oẽ verbũ. Dixit aũt Maria, Ecce ancilla dñi fiat mihi secũdũ verbũ tuũ. Et discessit ab illa angel⁹.

I[a]

leui. xvj. d.

B

ꝑs.cxxxj. d. Malac. iij.a. Malac. iiij.d.

C

Exurgẽs aũt Maria i dieb⁹ illis, abijt in mõtana cũ festinatiõe i ciuitatẽ Juda: ⁊ intrauit in domũ zacharie, ⁊ salutauit Elisabeth. Et factum est: vt audiuit salutationẽ Marie Elisabeth, exultauit infans in vtero ei⁹. ⁊ repleta est spũ sctõ Elisabeth: ⁊ exclamauit voce magna, et dixit, Bñdicta tu iter mulieres, ⁊ bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui. Et vñ hoc mihi, vt veniat mr̃ dñi mei ad me: Ecce em̃ vt facta est vox salutatiõis tue in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo. ⁊ btã q̃ credidisti: q̃m pficient̃ ea q̃ dicta sunt tibi a dño. Et ait Maria, Magnificat aĩa mea dñm. Et exultauit spũs meus in deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancille sue, ecce em̃ ex hoc beatam me dicẽt oẽs gñatiões, Quia fecit mihi magna qui potẽs est: et sctũ nomẽ ei⁹. Et mia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies, timẽtib⁹ eũ. Fecit potentiã in brachio suo: dispsit supbos mẽte cordis sui. Deposuit potẽtes de sede, ⁊ exaltauit humiles. Esurientes ipleuit bonis: et divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerũ suum, memorari mie sue, Sicut locut⁹ est ad pr̃es nr̃os, Abrahã ⁊ semini ei⁹ i secula. Mansit aũt maria cũ illa q̃si mẽsib⁹ trib⁹: ⁊ reuersa est i domũ suã. Eli sabeth aũt ipletũ est tps pariẽdi: ⁊ peperit filiũ. Et audierũt vicini ⁊ cognati ei⁹ qr̃ magnificauit dñs miam suã cũ illa, ⁊ cõgratulabãtur ei. Et factũ est: in die octauo venerũt circũcidere puerũ, ⁊ vocabãt eũ noie pr̃is sui, zachariã. Et rñdens mr̃ ei⁹ dixit, Nequaquã, sed vocabit̃ Johãnes. Et dixerunt ad illã, Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebãt aũt pri eius quẽ vellet vocari eũ. Et postulãs pugillarẽ, scripsit, dicẽs, Johãnes est nomẽ eius. Et mirati sunt vniuersi. Apti tũ est aũt ilico os ei⁹, ⁊ lingua eius, ⁊ loquebat̃ benedicens deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum: et super omnia montana Judee divulgabantur omnia verba hec, et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes, Quis putas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius repletus est spiritu sancto: et prophetauit, dicens, Benedictus dominus deus Israel: quia visitauit et fecit redemptionẽ plebi sue. Et erexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui. Sicut locutus est per os sanctorum qui a seculo sunt prophetarum eius. Salutem ex inimicis nostris, ⁊ de manu omnũ qui oderunt nos. Ad faciẽdã misericordiã cũ patribus nostris: ⁊ memorari testamenti sui sancti, Jusiurãdũ quod iurauit ad Abraham patrem nostrũ, daturũ se nobis, Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi In sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer, prophetа altissimi vocaberis: preibis enim ante faciem domini parare vias eius, Ad dandã sciẽtiã salutis plebi eius, in remissionẽ peccatorũ eorum: Per viscera misericordie dei nostri, in quibus visitauit nos oriẽs ex alto. Illuminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis sedẽt, ad dirigendos pedes nostros in viã pacis. Puer autem crescebat, ⁊ confortabatur spiritu, ⁊ erat in desertis vsq̃ in diẽ ostensionis sue ad Israel.

D

Isa. lxxvij. c. Dante. vij. d g. Mich. iiij. c.

E

Edictum Augusti vt describeretur orbis Maria peperit filium suũ primogenitũ. Angelus natiuitatẽ xpi pastoribus nuntiauit: ⁊ pastores dicebant admiscẽ. Transeamus vsq̃ bethlehem: Jesus circuncidit̃. Symeon accepit Jesum in vlnas suas dicens. Nunc dimittis ꝛc. Symeon dixit marie: ecce positus est in ruinam ꝛc. Et anna prophetissa superueniens confitebatur domino et loquebatur de omnibus qui expectabant redemptionem Israel. Jesus inuentus in medio doctorum ⁊ q̃ subditus erat Marie ⁊ Joseph.

Caput. ij.

Isa. xlij. b Isa. xxx. d. luq̃ b. iere. xxvj a.d. ꝑs.cxxxj. c. geñ. xxij. c.

F

ꝑs. lxxiij. c. cxxxj. d. iere. xxiij. a. xxx. b. iere. xxxj. f geñ. xxj. c

Malac. iij. a. zac. iij. d.

A

Factū est aūt in dieb⁹ illis exijt edictū a Cesare Augusto, vt describeret vniuersus orbꝫ. Hec descriptio pria, facta ē a preside Syrie Cyrino. Et ibāt oēs vt p fiterent singuli in suā ciuitatē. Ascendit aūt ꝛ Joseph a Galilea de ciuitate Nazareth, in Judeā, ciuitatē Dauid q̄ vocat Bethlehē: eo q̄ eēt de domo ꝛ familia Dauid, vt pfiteret cū Maria despō sata sibi vxore, pregnante. Factū est aūt: cū essent ibi, īpleti sunt dies vt pareret. Et peperit filiū suū primogenitū, ꝛ pānis eū inuoluit, ꝛ reclinauit eū ī psepio: q̄ nō erat eis locꝰ ī diuersorio.

B

Et pastores erāt ī regiōe eadē vigilātes, ꝛ custodiētes vigilias noctꝫ sup gregē suū. Et ecce, āgelꝰ dñi stetit iuxta illos, ꝛ claritas dei circūfulsit illos, ꝛ timuerūt timore magno. Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce eū euāgelizo vobis gaudiū magnū q̄ erit oī pplo: q̄ natꝰ est vobis hodie saluator q̄ est xps dñs in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum, Inuenietis infantē pānis inuolutū: ꝛ positū ī psepio. Et subito facta est cū angelo multitudo militie celestis, laudātiū deū ꝛ dicētiū, Gloria in altissimis deo: ꝛ ī terra, pax hoīb⁹ bone volūtatis. Et factuꝫ est: vt discesserūt ab eis angeli in celū, pastores loquebant adinuicē, Trāseam⁹ vsq̄ Bethlehē, ꝛ videam⁹ hoc vbū q̄ factū est, q̄ fecit dñs ꝛ ostēdit nobis. Et venerūt festinātes: ꝛ inuenerunt Mariā ꝛ Joseph, ꝛ infantē positū in psepio. Uidētes aūtē cognouerunt de vbo q̄ dictum erat illis de puero hoc. Et oēs q̄ audierāt, mirati sunt: et de his q̄ dicta erāt a pastorib⁹ ad ipsos. Maria aūt cōseruabat oīa vba hec, conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores, glorificātes ꝛ laudātes deū in oībus q̄ audierāt ꝛ viderant: sicut dictū est ad illos.

C

Et postq̄ cōsūmati sunt dies octo vt circūcideret puer: vocatū est nomē eiꝰ Jesus, q̄ vocatū est ab angelo priusq̄ in vtero cōciperet.

D

Et postq̄ ipleti sunt dies purgationis eiꝰ ſm legē Moysi, tulerunt illū in Jerusalē, vt sisterēt eū dño, sicut scriptū est in lege dñi, Quia oē masculinū adaperiēs vuluā, sctō dño vocabit. ꝛ vt darēt hostiā ſm q̄ dictū est in lege dñi, par turturū aut duos pullos colūbarū.

E

Et ecce: hō erat in Jerusalē, cui nomen Simeon, ꝛ hō iste iustus ꝛ timorat⁹, expectās cōsolationē Jsrl: et spūssanct⁹ erat in eo. Et resp̄sum acceperat a spū sctō, non visurū se mortē, nisi pri⁹ videret xp̄m dñi. Et venit in spū in tēplū. Et cū inducerent puerum Jesum parētes eiꝰ, vt facerēt ſm cōsuetudinē legis p eo: ꝛ ipse accepit in vlnas suas, ꝛ bñdixit deū, et dixit, Nūc dimittis seruū tuū dñe, ſm vbū tuū ī pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Q̄d parasti ante faciē oīm pplox, Lumē ad reuelationē gētiū, ꝛ gloriā plebis tue Jsrael. Et erat pater eius et mater eiꝰ mirantes sup his q̄ dicebant de illo. Et bñdixit illis Simeō: ꝛ dixit ad Mariā matrē eiꝰ, Ecce positꝰ est hic in ruinā, ꝛ in resurrectionē multox in Jsrl, ꝛ in signū cui cōtradicet. Et tuā ipsius animā ptrāsibit gladi⁹, vt reuelent ex multis cordibus cogitatiōes

F

Et erat Anna pphetissa, filia Phanuel de tribu Aser: hec pcesserat ī dieb⁹ multis, et vixerat cū viro suo annis septē a virginitate sua. Et hec vidua vsq̄ ad annos octogintaq̄tuor: q̄ nō discedebat de tēplo, ieiunijs ꝛ obsecrationib⁹ seruiēs nocte ac die. Et hec ipa hora supueniēs, cōfitebat dño: ꝛ loq̄bat de illo oīb⁹ q̄ expectabāt redēptionē Jsrael.

G

Et vt pfecerunt oīa ſm legē dñi, reuersi sunt in Galileā, in ciuitatē suam Nazareth. Puer āt crescebat, ꝛ cōfortabat: plen⁹ sapia, ꝛ gra dei erat ī illo. Et ibāt parētes eius p oēs annos in Jerusalē, in die solēni pasche. Et cū factus esset annox duodecim, ascēdētib⁹ illis Jerosolymā ſm cōsuetudinē diei festi, cōsummatisq̄ dieb⁹ cū redirent, remānsit puer Jesus in Jerusalē, ꝛ non cognouerūt parētes eiꝰ. Existimātes aūt illū esse in comitatu, venerūt iter diei, ꝛ reqrebāt eū iter cognatos ꝛ notos. Et nō inuenientes, regressi sunt in Jerusalē, reqrētes eū. Et factū est: post triduū inuenerunt illū ī tēplo, sedētē in medio doctorū, audiētē illos, ꝛ iterrogātē eos. Stupebāt aūt oēs q̄ eū audiebāt super prudētia ꝛ resp̄sis eiꝰ. Et vidētes admirati sunt. Et dixit mr̄ eiꝰ ad illū, Fili, q̄d fecisti nobis sic: Ecce p̄r tuus ꝛ ego dolētes q̄rebam⁹ te. Et ait ad illos, Quid est q̄ me q̄rebatis: nesciebatis q̄ in his q̄ patris mei sunt, opꝫ me esse: Et ipsi non intellexerūt verbū q̄ locutꝰ est ad eos. Et descendit cū eis, ꝛ venit Nazareth: ꝛ erat subditꝰ illis. Et mr̄ eiꝰ ꝯseruabat oīa verba hec in corde suo. Et iesus proficiebat sapia, ꝛ etate, ꝛ gr̄a apud deū ꝛ hoīes.

¶ Johannes predicabat baptismum penitentie: dicit turbis: genimina viperarum ꝛc. facite fructus dignos penitentie ꝛc. potest deus de lapidibus istis suscitare ꝛc. dicit turbis et publicanis et militibus quid agere debeant: dicens: venit fortior me cuius ventilabrum in manu. corripit herodem: ꝛ baptizat Jesum: celū aperitur: vox patris auditur. Jesus erat incipiēs quasi annorū triginta vt putabatur filius Joseph qui fuit heli ꝛc. Caput. iij.

A

Anno aūt quintodecimo imperij Tyberij Cesaris, procurante Pōtio Pilato Judeam, tetrarcha autez Galilee Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Jturee ꝛ Traconitidis regionis, et Lysania Abiline tetrarcha, sub principibus sacerdotum. Anna ꝛ Caipha: factū est verbum dñi super Johānem zacharie filium, in deserto. b Et venit in omnē regionē Jordanis predicās baptismū penitentie in remissionē peccatorū: sicut scriptū est in libro sermonū Jsaie prophete, Vox clamātis in deserto, Parate viam dñi, rectas facite semitas eiꝰ. omnis vallis implebitur: et omnis mons et collis, humiliabitur. et erunt prava in directa: et aspera in vias planas. et videbit omnis caro salutare dei,

B

c Dicebat ergo ad turbas que exibant, vt baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostēdit vobis fugere a ventura ira: Facite ergo fructꝰ dignos penitentie, et ne ceperitis dicere, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis q̄ potens est deꝰ de lapidibus istis suscitare filios, Abrahe. Jā enim securis ad radicē arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, ꝛ in ignem mittetur. d

C

Et interrogabant eum turbe, dicētes, Quid ergo faciemus: Respōdens autē, dicebat illis, Qui habet duas tunicas, det non habenti: ꝛ qui habet escas, similiter faciat. Venerūt aūt ꝛ publicani vt baptizarentur: et dixerunt ad illū, Magister, quid faciemus: At ille dixit ad eos, Nihil amplius quam quod cōstitutū est, vobis faciatis. Interrogabant aūt eum ꝛ milites, dicētes, Quid faciemus ꝛ nos: Et ait illis, Neminē cōcutiatis, neq̄ calūniā faciatis: ꝛ cōtenti estote stipendijs vestris.

D

Existimāte aūt populo et cogitantibus omnibus in cordib⁹ suis de Johanne, ne forte ipse eēt Christus: respondit Johannes dicens omnibus, e Ego quidē aqua baptizo vos: veniet aūt fortior me post me, cuius non sum dignus, soluere corrigiā calceamētorū eiꝰ. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto ꝛ igni. f cuiꝰ vētilabrū in manu eiꝰ, ꝛ purgabit aream suā: ꝛ cōgregabit triticū in horreū suū, paleas autē cōburet igni inextiguibili.

E

Multa qdē ꝛ alia exhortās euangelizabat pplo, g

F

Herodes āt tetrarcha cū corriperet ab illo de Herodiade vxore fris sui, ꝛ de oībus malis q̄ fecit

Herodes

leui. xij. a. ß. j. c. matt. j. c.

D leui. xij. a Exodi xiij. a. Numeri viij. c. leui. xij. c.

Esa. viij. c. Ro. ix. g. j. Pe. ij. b

mat. iij. d Marci. j. a.

Jsa. xl. a. Joā. j. c.

Matth. iij. b. c.

mat. iij. c. mar. j. b. Joā. j. d. Actuū. j. a. ij. a. xj. c. xix. a.

D mat. v. c.

Matth. xiij. a. mar. vj. c.

Herodes: adiecit & hoc sup oia, & iclusit Johannē in carcerē. [b] ¶ Factū est autē cū baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato & orāte apertū est celū: & descēdit spūssanct⁹ corpali specie sicut colūba in ipm, & vox de celo facta est, Tu es filius meus dilect⁹: ī te cōplacui mihi. [l] Et ipse Jesus erat incipiēs ānos annox triginta: vt putabat filius Joseph, q fuit Heli, q fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, q fuit Jāne, q fuit Joseph, q fuit Mattathie, q fuit Amos, q fuit Nau, q fuit Hesli, q fuit Nagge, q fuit Maabath, q fuit Mattathie, q fuit Semei, q fuit Joseph, q fuit Juda, q fuit Johāna, q fuit Resa, q fuit Zorobabel, q fuit Salathiel, q fuit Neri, q fuit Melchi, q fuit Addi, qui fuit Cosam, q fuit Elmadā, q fuit Her, q fuit Jesu, q fuit Eliezer, q fuit Jorim, q fuit Mattat, q fuit Leui, q fuit Simeon, q fuit Juda, q fuit Joseph, q fuit Jona, q fuit Eliacim, q fuit Melcha, q fuit Mēna, q fuit Mattatha, q fuit Nathan, q fuit David, q fuit Jesse, q fuit obed, q fuit Booz, q fuit Salmon, q fuit Naason, q fuit Aminadab, q fuit Arā, q fuit Esrō, q fuit phares, q fuit Jude, q fuit Jacob, q fuit Isaac, q fuit Abrahā, q fuit Thare, q fuit Nachor, q fuit Sarug, q fuit Ragau, q fuit phaleg, q fuit Heber, q fuit Sale, q fuit Cainā, q fuit arpharad, q fuit Sem, q fuit Noe, qui fuit Lamech, q fuit Mathusala, q fuit Enoch, q fuit iared, q fuit malaleel, q fuit Cainā, q fuit enos, q fuit Seth, q fuit Adā, q fuit Dei.

¶ Jesus plen⁹ spūsc̄ regressus est a Jordane ieiunans q̄draginta dieb⁹ & erat ā diabolo: cōsummata tēptatione diabol⁹ recessit ab eo vsq; ad tps. Jesus regressus in virtute spūs ī galileā & fama exijt p vniuersam regionē de illo venit Nazareth & intrauit synagogā & legit ī libro Isaie pphete. Spūs dñi &c. oēs testimonium dabant: illi dicebant q̄ filius Joseph est: Jesus dicit nemo pphetā acceptus est in patria sua: dicit heliā missum cuz fames esset in sarepta ad viduā & heliseū curatū a lepra Naaman syrū. Ejectus de ciuitate Jesus & ducit vsq; ad supciliū montis vt pcipitet: demoniū ejcit Jesus ab hoie socrū simonis curat: & alios curat multos iponens: demones clamabāt cū exirēt. tu es filius dei & increpās nō sinebat eos loqui: dixit oportet me euangelizare regnum dei. Caput. iij.

[A] Jesus aūt [a] plen⁹ spū sctō, regressus ē a Jordane: & agebat ī spū ī deserto, dieb⁹ q̄draginta, & tētabat a diabolo. [b] Et nihil māducauit ī dieb⁹ illis: & cōsūmatis illis postea esurijt. Dixit aūt illi diabol⁹. Si filius dei es: dic lapidi huic vt pānis fiat. Et rndit ad illū Jesus. Scriptū est, Q̄ nō ī pane solo viuit hō, sz ī oī vbo dei. Et duxit illū diabol⁹ ī mōtē excelsū, et ostēdit illi oīa regna orbz terre ī momēto tp̄is: et ait illi, Tibi dabo ptātē hāc vniuersā, & glīā illoz, q̄ mihi tradita sūt, & cui volo do illa. Tu ḡ pcides si adorauerz cora me: erūt tua oia. Et rndēs Jes⁹, dixit illi. Scriptū est, Dñm deū tuū adorabz: & illi soli seruies. Et duxit illū in Jerusalē, & statuit eū sup pinnā tēpli: & dixit illi, Si filius dei es: mitte te hinc deorsū. Scriptū ē enī q̄ ō āgelis suis mādauit de te vt cōseruēt te: & q̄ ī manib⁹ tollēt te, ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Et rndēs ies⁹, ait illi, Dictū est, Nō tētabis dñm deū tuū. Et cōsummata oī tētatiōe, diabol⁹ recessit ab illo vsq; ad tps. [c] ¶ Et regressus est Jesus ī vtute spūs ī Galileā: & fama exijt p vniersā regionē de illo. Et ipe docebat ī synagogz eox: & magnificabat ab oīb⁹. [d] Et venit nazareth vbi erat nutrit⁹: & intrauit ām cōsuetudinem suā die sabbathi ī synagogā, & surrexit legere. Et tradit⁹ ē illi liber Isaie pphete. Et vt reuoluit librū, inuenit locū vbi scriptū erat, Spūs dñi sup me, pp q̄ vnxit me, euāgelizare paupib⁹ misit me, sanare cōtritos corde, p̄dicare captiuis remissionē, & cecis visū, dimittere cōfractos in remissionē, p̄dicare ānū dñi acceptū, & die retributiōis. Et cū plicuisset librū reddidit ministro, & sedit. Et oīm ī synagoga ocli erāt ītēdētes ī eū. Cepit aūt dicere ad illos, Q̄ hodie ipleta ē hec scriptura ī auribz vris. [e] Et oēs testimoniū illi dabāt: & mirabant ī vbis gre, q̄ pce debāt de ore ipi⁹, & dicebāt, Nōne hic filius Joseph: Et ait illis, Utiqz dicetis mihi hāc ūmilitudinē, Medice, cura teipm. quāta audiuim⁹ facta in Capharnaū, fac & hī pria tua. Dixit aūt, Amē dico vobis, q̄ nemo pph'a accept⁹ ē ī pria sua. [f] In veritate dico vobis: multe vidue erāt ī diebus Helie ī Jsrl q̄n clausū est celū annis trib⁹ & mēsib⁹ sex, cū fcta eēt fames magna in oī terra: & ad nullā illarū missus est Elias, nisi ī Sarepta Sidonis, ad mulierē viduā. Et multi leprosi erāt ī Isrl sub eliseo pphēta: & nemo eox mūdat⁹ ē nisi Naamā Syr⁹. Et repleti sūt oēs ī synagoga, ira, hec audiētes. Et surrexerūt, & ejecerūt illū extra ciuitatē: & duxerūt illū vsq; ad supciliū mōtis sup quē ciuitas illoz ērat edificata, vt pcipitarēt eū: Jpe aūt trāsiēs p mediū illoz, ibat. [l] ¶ Et descēdit ī Capharnaū ciuitatē Galilee: ibiq; docebat illos sabbathis. [k] Et stupebāt in doctrina ei⁹: q̄ in ptāte erat sermo ipsi⁹. [l] Et in synagoga erat hō habēs demoniū īmūdū: & exclamauit voce magna, dicēs, Sine, quid nobz & tibi Jesu nazarene: veniſti pdere nos: scio te q̄ sis sctus dei. Et increpauit illū Jesus, dicēs, Obmutesce, & exi ab eo. Et cū piecisset illū demoniū ī mediū: exijt ab illo, nihilq; illū nocuit. Et fact⁹ ē pauor in oīb⁹, et colloq̄bant adinuicē dicētes, Q̄ō est hic vbū, q̄ ī ptāte et vtute iperat immūdis spiritib⁹, & exeūt? Et diuulgabat fama de illo i oēz locū regiōis. [m] ¶ Surgēs aūt Jesus de synagoga, ītroiuit ī domū Simōis. Socr⁹ aūt Simōis tenebat magnis febrib⁹: et rogauerūt illū p ea. Et stans sup illā iperauit febri: et dimisit illā. Et continuo surgens ministrabat illis. Cū āt sol occidisset, oēs qui hēbāt īfirmos varijs lāguoribus: ducebāt illos ad eū. At ille singulis manus iponēs, curabat eos. [n] Exibāt aūt demonia a multz clamātia & dicētia, Quia tu es filius dei: & increpās nō sinebat ea loqui, q̄ sciebāt ipz ē Christū. [o] Fcta aūt die, egressus ibat ī desertū locū: & turbe requirebāt eū, & venerūt vsq; ad ipm, & detinebāt illū ne discederet ab eis. Quib⁹ ille ait, Quia & alijs ciuitatib⁹ opz me euāgelizare regnū dei: q̄ idē missus sum. Et erat predicans in synagogis Galilee.

¶ Cum turbe irruerēt ad eū vt audirēt verbum dei ascendit nauem Petri: docebat de nauicula turbas: Jesus dixit Petro: duc in altum & laxate retia vestra in capturam: hoc facto concluserunt piscium multitudinem: & rete eorum rumpebatur: quod cum videret petrus dixit: exi a me peccatoꝛ sum domine: dixit Petro ex hoc eris homines capiens. leprosum mundat: et Paralyticum curat: dicit Leui sedenti ad theloneum: sequere me: et fecit Leui conuiuium: Pharisei murmurabant: et Jesus dicit, Non egent qui sani sunt medico &c. pharisei dicunt Jesu: quare discipuli Johannis ieiunant frequēter, post hec Jesus dicit similitudinem de cōmixtura vestimēti nouī: et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres. Caput. v.

Factum [a] est autem: cum turbe irruerent in eum vt audirent verbum dei et ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naues stantes sec⁹ stagnū: piscatores autem descenderāt & lauabant retia. Ascendens autem in vnam nauim que erat Simonis

[B] Matth. iij. d. marc. j. b. Joā. j. e.

[C] Matth. iij. a. mar. j. b.

Deuter. viij. a.

[D] Deuter. vj. c. x. d pōs. xc. c.

Deuter. vj. c.

[E] Matth. i. b. mat j. b. Jo. iij. f. Matth. xij. g. mar. vj. a Jo. iij. f. Jsa. lxj. a

[F] Matth. iij. d. mar. j. c. Matth. vij. d. mar. j. c.

[G] Matth. viij. b. mar. j. c.

Marc. j. d.

[H] mar. iij. c. mar. j. b.

[I] Matth. xvij. a. b. Jac. v. d.

[K] iij. regū v. d.

[L] Matth iij. b. mar. j. c. Matth. vij. d. mar. j. c.

[M] Matth. viij. b. mar. j. c.

[N] Matth. viij. b. mar. j. c.

[O] Marc. j. d.

rogauit eū a terra reducere pusillū. Et sedēs, docebat de nauicula turbas. [b] Ut cessauit aūt loqui, dixit ad Simonē, Duc altū, z laxate retia vra in capturā. Et rndēs Simō, dixit illi, Preceptor, p totā noctē laborātes nihil cepim⁹, i vbo aūt tuo laxabo rete. Et cū hoc fecissent, pcluserūt pisciū multitudinē copiosam. rupebat aūt rete eor. Et annuerūt socijs q erāt i alia naui, vt venirēt z adiuuarent eos. Et venerūt, z ipleuerūt ābas nauiculas: ita vt pene mergerēt. [c] Q̄ō cū videret Simō Petr⁹, pcidit ad genua Jesu, dicēs, Exi a me dne: q̄r hō peccator sum. Stupor enī circūdederat eū, z oēs q cū illo erāt i captura pisciū quā ceperāt. Silr āt Jacobū z Johānē filios zebedei, q erāt socij Simōis. [a] Et ait ad Simonē ies⁹, Nolite timere: ex hoc iā, hoies eris capiēs. Et subductis ad terrā nauib⁹ relictis oībus secuti sunt eū. [e] ¶ Et factū est: cū esset in vna ciuitatū, z ecce vir plen⁹ lepra, z vidēs Jesum, z pcidēs in faciē suā, rogauit eū, dicēs, Dne, si vis, potes me mūdare. Et extēdēs manum, tetigit eum, dicēs, Volo. Mūdare. Et q̄festim lepra discessit ab illo. z ipe pcepit illi vt nemini diceret: sed vade, ostē de te sacerdoti, z offer p emūdatione tua sicut pcepit Moyses i testimoniū illis. [f] Perābulabat aūt magis ꝯmo de illo: z gueniebāt turbe multe vt audirēt z curarent ab infirmitatib⁹ suis. [g] Ipse aūt secedebat in desertū, z orabat. [b] ¶ Et factū est in vna dierū, z ipe sedebat docēs. Et erāt pharisei sedētes z legis doctores q venerāt ex oi castello Galilee et Judee z Jerlz: z virt⁹ dñi erat ad sanādū eos. [i] Et ecce viri portātes i lecto hoiem q erat paralyticus: z q rebāt eū iferre, z ponere ante eū. Et nō inuenientes qua pte illū iferrēt pre turba: ascēdētes supra tectū, z p tegulas submiserūt eū cū lecto in mediū añ Jesum. Quor fidē vt vidit, dixit, Hō, remittunt tibi pcta tua. Et ceperūt cogitare scribe z pharisei, dicētes, Quis est hic q loquit blasphemias? qs pōt dimittere pcta, nisi sol⁹ de⁹? Ut cognouit aūt Jesus cogitatiōes eor, rndēs dixit ad illos, Quid cogitatis i cordib⁹ vris? Quid est facili⁹, dicere, Dimittunt tibi pcta: an dicere, Surge z ābula? Ut aūt sciatis q filius hois hz ptātem in terra dimittendi pcta (ait paralytico.) Tibi dico, surge, tolle lectum tuū, z vade i domū tuā. Et q̄festim cōsurgēs coram illis, tulit lectū in quo iacebat: z abijt i domū suā, magnificās deū. Et stupor apprehēdit oēs: z magnificabāt deū. Et repleti sunt timore, dicētes, Qr vidim⁹ mirabilia hodie. [k] ¶ Et post hec exijt, z vidit publicanū noīe Leui sedētē ad telonium, et ait illi, Seqre me. Et relictis oīb⁹, surgēs secut⁹ est eū. [l] z fecit ei cōuiuiū magnū Leui in domo sua: z erat turba multa publicanor, z alior q cū illis erāt discūbētes. Et murmurabāt pharisei z scribe eor, dicētes ad discipulos ei⁹. Quare cū publicanis z peccatorib⁹ māducatis z bibitis? [m] Et rndēs Jesus, dixit ad illos, Nō egēt q sani sunt, medico: hz q male hñt. Nō veni vocare iustos, sed pctōres ad pniam. ¶ At illi dixer̄t ad eū. Quare discipuli Johannis ieiunāt frequēter, z obsecratiōes faciūt, silr z pharisēor: tui aūt: edūt z bibūt? Quib⁹ ipe ait, Nūqd potestis filios spōsi, dū cū illis est spōsus, facere ieiunare? Uement aūt dies: z cū ablat⁹ fuerit ab illis spōsus, tūc ieiunabūt in illis dieb⁹. Dicebat aūt et similitudinē ad illos, Qr nemo ꝯmissurā a vestimēto nouo imittit i vestimētū vet⁹: aliogn z nouū rūpit: z veteri nō gruenit cōmissura a nouo. Et nemo mittit vinū nouū i vtres veteres: aliogn rūpet vinū nouū vtres, z vinū effūdet, z vtres pibūt. Sz vinū nouū i vtres nouos mittēdū ē: z vtraq̄ ꝑseruāt. Et nemo bibēs vet⁹, statī vult nouū. dicit enī, Uet⁹ meli⁹ est.

¶ Discipuli sabbatho spicas vellunt: Jesus dicit q dō in domo dei panes propositionis sumpsit: manū aridā hñtē curat: apl̄os eligit i mōre i loco cāpestri: multos curat a languoribus q̄ virt⁹ ꝛc. octo beatitudines: post hoc dicit. Ue vobis diuitib⁹: ve vobis ꝛc. dicit diligite inimicos vestros: quite pcussit in maxillā prebe ꝛc. z oī petēti te tribue: put vultis vt faciāt vobis hoies ꝛc. si diligitis eos q̄ vos diligunt: q̄ vobis gra est. mutuum date nihil inde sperantes: estote misericordes: nolite iudicare: eadem mensura q̄ ꝛc. nunqd pōt cec⁹ cecū ducere. nō est discipulus super magistrū: estce prio trabē: vna q̄q arbor de fructu suo cognoscitur: q̄ audit sermones z nō facit cui similis est. Caput. vj.

Factū est āt in sabbatho scdo primo, cū trāsiret p sata vellebāt discipli ei⁹ spicas, z mānducabāt cōfricātes manib⁹. Quida aūt phariseor dicebāt illis, Quid facitis q̄ nō lz i sabbathis? Et rndēs ies⁹ ad eos dixit, nec hoc legistis q̄ fecit Dō, cū esuriisset ipe z q cū illo erāt: quō itranit i domū dei, z panes propositiōis sumpsit z manducauit, z dedit his q cū ipso erāt, q̄s nō lz mānducare nisi tm sacerdotib⁹? Et dicebat illis, Qr dns ē fili⁹ hois, et sabbathi. [b] ¶ Factū est aūt z i alio sabbatho vt itraret i synagogā, z doceret. Et erat ibi hō, z manus eius dextra erat arida. Obpuabāt āt scribe z pharisei si i sabbatho curaret: vt inuenirēt vñ accusarēt eū. Ipe vo sciebat cogitatiōes eor: z ait hoi q habebat manū aridā, Surge, z sta i mediū. Et surgēs, stetit. Dixit aūt ad illos Jesus, Interrogo vos, si lz sabbathis bñfacere an male: aiam saluā facere, an pdere? Et circūspectis oīb⁹, dixit hoi, Extēde manū tuā. Et extēdit: z restituta est man⁹ ei⁹. Ipsi aūt repleti sūt insipiētia: z colloqbant adinuicē q̄dnā facerent Jesu. [c] ¶ Factū est aūt in illis dieb⁹ exijt i mōtē orare, et erat pnoctās i oratione dei. [d] Et cū dies fact⁹ esset, vocauit discipl̄os suos: z elegit duodecim ex ipsis q̄s et apl̄os nominauit: Simonē quem cognominauit Petrū, z Andreā fratrē ei⁹, Jacobū z Johānem, Philippū z Bartholomeū, Mattheū z Thomā Jacobū Alphei z Simonē q̄ vocat zelotes, z Judam Jacobi, z Judam Jscariotē qui fuit pditor. [e] ¶ Et descēdēs cū illis, stetit in loco campestri, et turba discipulor ei⁹, z multitudo copiosa plebis ab omni Judea z Jerusalē: et maritima et Tyri z Sidonis, qui venerāt vt audirent eū, et sanarent a languoribus suis. Et qui vexabant a spiritibus immūdis curabant. Et ois turba q̄rebat eū tāgere: q̄r virtus de illo exibat, z sanabat oēs. [f] ¶ Et ipsi eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat. [g] Bti pauperes: q̄r vestrū est regnū dei. [b] Beati q nūc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nūc fletis: q̄r ridebitis. [i] Beati eritis cū vos oderint hoies, z, cū separauerint vos z exprobrauerint, z eiecerint nomen vestrū tāq̄ malū ꝓpter filiū hois. Gaudete i illa die z exultate: ecce em̄ merces vra multa est in celo. Sm hec em̄ faciebāt ꝓphetis patres eor. Uerūtamen ve vobis diuitib⁹, qui habetis cōsolationē vestrā. [k] Ue vobis qui saturati estis: q̄r esurietis. Ue vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis z flebitis. [l] Ue cū bñdixerint vobis oēs hoies sm hec em̄ faciebāt pseudoprophetis patres eor. [m] ¶ Sz vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros: benefacite his q vos oderūt. Bñdicite maledicētib⁹ vobis: et orate p calūniātib⁹ vos. [n] Et q̄ te pcutit in maxillā

vnā, prebe illi ⁊ alterā. Et ab eo q aufert tibi vesti-
mētū, etiā tunicā noli phibere. Omni autē petenti
te, tribue. ⁊ q aufert q̄ tua sūt, ne repetas. [o] Et put
vultis vt faciāt vobis hoīes, ⁊ vos facite illis siīr. [p]
Et si diligitis eos q vos diligunt: q̄ vobis est gr̄a:
nā ⁊ peccatores, diligētes se, diligūt. Et si benefece
ritis his q vobis bñfaciūt: q̄ vobis est gr̄a: siqdē ⁊
pctōres hoc faciūt. Et si mutuū dederitis his a q
bus sperat̄ recipe: q̄ gr̄a est vobis: nam et pctōres
pctōrib⁹ feneranť, vt recipiāt eq̄lia, Verūtū diligi-
te inimicos vr̄os: bñfacite ⁊ mutuū date, nihil inde
sperātes: ⁊ erit merces vr̄a multa, ⁊ eritis filij altis
simi, quia ipse benignus est sup ingratos et malos.
Estote ergo misericordes sicut ⁊ pat̄ vester miseri-
cors est. [q] Nolite iudicare: ⁊ nō iudicabimini. nolite
cōdēnare, ⁊ nō cōdēnabimini. Dimittite: ⁊ dimit-
temini. Date, ⁊ dabiť vobis. Mensurā bonā ⁊ cō-
fertā ⁊ coagitatā ⁊ supefluētē dabūt in sinū vestrū.
Eadē quippe mēsura qua mensi fueritis, remetiet
vobis. [r] Dicebat autē illis ⁊ sīlitudinē, Nūqd pōt
cec⁹ cecū ducere: nōne ābo ī foueā cadūt: [s] Nō ē di-
scipulus sup magistrū: pfect⁹ aūt oīs erit, si sit sicut
magister ei⁹. [t] Quid aūt vides festucā in oculo fra-
tris tui: trabē aūt q̄ in oculo tuo est, nō cōsideras:
Aut qūo potes dicere fr̄i tuo, Frater, sine eiçiā fe-
stucā de oculo tuo: ipse ī oculo tuo trābē nō vides:
Hypocrita, eijce primū trabē de oculo tuo: ⁊ tunc
pspicies vt educas festucā de oculo fratris tui. [v] Nō
est eī arbor bona q̄ facit fruct⁹ malos: neq; arbor
mala, faciēs fructū bonū. Unaquęq; eī arbor, de
fructu suo cognoscit̄. [x] Neq; eī de spinis colligunt
ficus: neq; de rubo vindemiāt vuā. [y] Bonus hō de
bono thesauro cordis sui pfert bonū: ⁊ mal⁹ hō de
malo thesauro pfert malum. Ex abūdātia eī cor-
dis os loquit̄. [z] Quid aūt vocatis me, Dñe dñe: ⁊
nō facitis q̄ dico: [a] Oīs q̄ venit ad me, ⁊ audit ser-
mones meos ⁊ facit eos: ostendā vobis cui similis
sit. sīlis est hoī edificāti domū, q fodit in altū, ⁊ po-
suit fundamētū supra petrā. inundatione aūt facta,
illīsum est flumē domui illi: ⁊ nō potuit eā mouere.
fundata eī erat supra petrā. Qui aūt audit ⁊ non
facit sīlis est hoī edificāti domū suā supra terrā sine
fundamēto. in quā illīsus est fluuius: ⁊ cōtinuo ceci
dit. ⁊ facta est ruina domus illius, magna.

¶ Seruum centurionis curat: filiū vidue mortuum suscī-
tat: Johannes misit ad Jesum: tu es qui vēturus es ⁊c. et
dñs cōmēdat Johannē. pharisei ⁊ legisperiti consiliū dei
spreuerūt: Jesus dicit phariseis q̄ dicūt Johannē demo-
nium habere ⁊ filius hoīs homo vorator est: mulier pecca
trix lachrymis pedes Jesu lauit. Caput. vij.

Cum[a] aūt ī-
plesset oīa
ẏba sua ī au
res plebis, ī
trauit Capharnaū. Cēn
turiōis aūt cuiusdā ser
uus male habens, erat
moritur⁹ q̄ illi erat prē-
tios⁹. Et cū audisset de
Jesu, misit ad eū senio-
res Judeoꝝ, rogās eū
vt veniret, ⁊ saluaret ser
uum ei⁹. At illi cū venīs
sent ad Jesuꝫ, rogabāt
eum solicite dicentes ei,
Quia dign⁹ est vt hoc illi prestes. diligit enī gentē
nr̄am: ⁊ synagogā ipe edificauit nobis. Jesus autē
ibat cū illīs. Et cū iā nō lōge esset a domo, misit ad
eū cēturio amicos, dicēs. Dñe noli vexari. Nō enī
sum dign⁹ vt sub tectū meū intres. ppter qō ⁊ me
ipm nō fuz dignū arbitrat⁹ vt venirē a te: sz dic ver
bo, ⁊ sanabiť puer me⁹. nā ⁊ ego hō sum sub pote-
state cōstitutus, habēs sub me milites: ⁊ dico huic,
vade, ⁊ vadit: ⁊ alio, veni, ⁊ venit: ⁊ seruo meo, fac
hoc, ⁊ facit. Quo audito, Jesus mirat⁹ est: ⁊ cōuer
sus sequētib⁹ se turbis dixit, Amē dico vobis, nec
in Jsrael tātā fidē inueni. [b] Et reuersi q̄ missi fuerāt
domū: inuenerūt seruū q̄ lāguerat, sanū. [c] Et fa-
ctū est: deinceps ibat Jesus in ciuitatē q̄ vocatur
Naim: ⁊ ibāt cum eo discipuli ei⁹ ⁊ turba copiosa,
Cū aūt appropinquaret porte ciuitatꝫ, ecce defunc
t⁹ efferebať filius vnic⁹ matri sue: ⁊ hec vidua erat:
⁊ turba ciuitatꝫ multa cū illa. Quā cū vidisset dñs,
misericordia motus sup eā, dixit illi, Noli flere. Et
accessit, ⁊ tetigit loculū. Hi aūt q̄ portabāt stetēr̄t.
Et ait, Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui
erat mortu⁹, ⁊ cepit loqui. Et dedit illuꝫ matri sue,
Accepit aūt oēs timor: ⁊ magnificabāt deū, dicen-
tes, Quia pphēta magn⁹ surrexit in nobis: ⁊ quia
de⁹ visitauit plebē suā. [d] Et exīt hic sermo in vni
uersā Judeā de eo ⁊ oēz circa regionē. [e] Et nūtiaue
rūt Johāni discipuli ei⁹ de oīb⁹ his. Et cōuocauit
duos de discipulis suis Johānes: ⁊ misit ad Jesū,
dicēs, Tu es q̄ ventur⁹ es, an aliū expectam⁹? Cū
aūt venissent ad eū viri, dixerūt, Johannes bapti-
sta misit nos ad te, dicēs, Tu es qui venturus es:
an aliū expectamus: In ipsa aūt hora multos cu-
rauit a languoribus suis ⁊ plagis, ⁊ spiritibus ma-
lis: ⁊ cecis mītis donauit visum. Et rñdens, dixit il
lis, Ēūtes renūtiate Johāni q̄ audistis ⁊ vidistis,
Quia ceci vidēt, claudi ambulāt, leprosi mūdanť,
surdi audiunť, mortui resurgūt, pauperes euāgeli-
zanť: ⁊ btūs est q̄cūq; nō fuerit scādalizatus ī me.
Et cū discessissent nūtij Johānis, cepit de Johan-
ne dicere ad turbas, Quid existis ī desertū videre:
arūdinē vēto agitatā: Sed qd existis videre: hoīz
mollib⁹ vestimētis īdutū: Ecce q̄ ī veste p̄tiosa sūt
⁊ delicijs, ī domib⁹ regū sunt. Sed qd existis vide
re: pphētā: Utiq; dico vobis ⁊ plusq̄ pphētā. [f]
hic est de quo scriptū est, Ecce mitto angelū meum
ante faciē tuā, q̄ pparabit viā tuā ante te. [g] Dico ei
vobis, maior ī ter natos mulierū pphēta Johanne
Baptista nemo est. q̄ aūt minor est ī regno dei, ma-
ior est illo. [h] Et ois ppls audiēs ⁊ publicani, iusti-
ficauer̄t deū, baptizati baptismo Johānis. Pha-
risei aūt ⁊ legis periti, cōsiliū dei spreuerūt in semet
ipos, nō baptizati ab eo. Dixit aūt dñs, [i] Cui q̄ sīles
dicā hoīes gnātiōis hui⁹, ⁊ cui sīles sūt: Sīles sūt
pueris sedētib⁹ ī foro, ⁊ loquētib⁹ adinuicē, ⁊ dicē-
tib⁹, Cātauimus vobis tibijs, ⁊ nō saltastis, lamē
tauimus, ⁊ nō plorastis. Uenit aūt Johānes Ba-
ptista neq; māducās panē, neq; bibēs vinū: ⁊ dici-
tis, Demoniū hz. Uenit filius hoīs māducās et bi-
bēs: ⁊ dicitis, Ecce hō denorator ⁊ bibēs vinū, a-
micus pulicanoꝝ ⁊ pctōꝝ. Et iustificata est sapien-
tia ab oīb⁹ filijs suis. [k] ¶ Rogabat aūt illū q̄dam
da phariseis vt māducaret cū illo. Et ingressus do-
mū phariseī, discubuit. Et ecce mulier q̄ erat ī ciui-
tate peccatrix, vt cognouit quod Jesus accubuit in
domo phariseī, attulit alabastrū vnguēti: ⁊ stās re-
tro secus pedes ei⁹, lachrymis cepit rigare pedes
ei⁹, ⁊ capillis capitis sui tergebat, et osculabať pe-
des ei⁹, ⁊ vnguēto vngebat. Uidēs aūt phariseus
q̄ vocauerat eū, ait ītra se, dicēs, Hic si eēt pphe-
ta, sciret vtiq; q̄ ⁊ q̄lis est mulier q̄ tāgit eū, q: pec-
catrix est. Et rñdēs Jesus, dixit ad illū, Simō, ha-
beo tibi aliq̄d dicere. At ille ait, ⁊ Magr̄ dic. Duo
debitores erāt cuidā feneratori: vn⁹ debebat dena-
rios q̄ngētos, ⁊ ali⁹ q̄nq̄ginta. Nō habētib⁹ illis vñ
redderēt, dōauit vtriq;. Quis q̄ eū pl⁹ diligit: Et
rñdens Simon dixit, Estimo quia is cui plus do-

Ltiñ o V lv p V — Matth. vij.b. Luce. iiij.c. mat.v.g. — mat.v.g. Deuter. xv.b. — lvj q II — Matth. vij.a. — lvij r V — Matth. vij.a. Marci. iiij.c. — lviij s III — Matth. xv.b. — lix t II — mat.x.c. Jo.xiij.b Matth. vij.a. — lx v V — Matth. vij.c. mat.xij.c — lxj x V — lxij y V — lxiij z V — lxiiij a V — Matth. viij.d. Luce. vij.a. — lxv a III — A Matth. viij.a. — lxvj b V — lxvij c X — lxviij d X — lxix e V — mat.xj.a. — mat.xj.b. — lxx f II — lxxj g V — lxxij h X — lxxiij i V — lxxiiij k I — Walac. iij.a. — D — E — F — G

naut. At ille dixit ei, Recte iudicasti. Et, uersus ad mulierē, dixit Simoni, Uides hāc mulierē? Introaui ī domū tuā, aquā pedib⁹ meis nō dedisti: hec aūt lachrymis rigauit pedes meos, ⁊ capillis suis tersit. Osculū mihi nō dedisti: hec aūt ex quo intraui, non cessauit oscularī pedes meos. Oleo caput meū non unxisti: hec aūt unguēto unxit pedes meos. Propt̄ qō dico tibi. Remittūt ei pcta multa: qm̄ dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit aut̄ ad illam, Remittuntur tibi pcta. Et ceperūt q simul accūbebāt, dicere ītra se. Quis est hic q etiā pcta dimittit? Dixit aūt ad mulierem, Fides tua te saluam fecit. uade in pace.

¶ In itinere sequēt̄ibus se uirtis ac mulierib⁹ pabolā seminātis dicit de lucerna super candelabrū: dicit absconditum manifestetur: qui hz dabitur illi: dicit ⁊ matrē et fratres suos esse q̄ uerbū dei auditū ⁊ factū: nauigās tempestatem sedat: legionē expellit ab homine ⁊ in porcos mittit ⁊ dicit ei redi in domū tuā: ⁊ de muliere sanata a pfluuio sanguinis: ⁊ de filia Jayri resuscitata. Caput. viij.

Factū est deinceps, et ipe iter faciebat p ciuitates ⁊ castella pdicans et euāgelizās regnū dei: ⁊ duodecim cū illo, ⁊ mulieres aliq̄ q̄ erāt curate a spiritib⁹ malignis et ifirmitatib⁹, Maria q̄ uocabat Magdalene, de q̄ septē demonia exierāt, ⁊ Johāna uxor chuse procuratoris Herodis, ⁊ Susanna: ⁊ alie mlte q̄ ministrabāt ei de facultatib⁹ suis. [b] Cū aūt turba plurima cōueniret, ⁊ de ciuitatib⁹ pperarēt ad eū: dixit p similitudinē, Exijt q seminat seminare semen suū. ⁊ dū semi nat, aliud cecidit sec⁹ uiā, ⁊ cōculcatū est, ⁊ uolucres celi comederūt illud. Et aliō cecidit supra petrā: ⁊ natū aruit, q: nō habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerūt illud. Et aliud cecidit in terrā bonā: ⁊ ortū, fecit fructū cētuplum. Hec dicens clamabat, Qui habet aures audiēdi, audiat. Interrogabant aūt eū discipuli ei⁹ q̄ esset hec pabola. Quib⁹ ipse dixit, Uobis datum est nosse mysterium regni, [c] ceteris aūt in pabolis, ut uidētes nō uideāt, ⁊ audientes nō itelligāt. [d] Est aūt hec pabola, Semē est uerbū dei. Qui aūt sec⁹ uiā: hi sūt q audiūt, deinde uenit diabol⁹, ⁊ tollit uerbū de corde eor, ne credentes salui fiant. Nā q supra petrā: q cū audierint, cū gaudio suscipiūt uerbū. ⁊ hi radices nō habēt: q: ad tps credūt: ⁊ in tpe tētationis recedūt. Qui aūt in spinas cecidit: hi sunt q audierunt, ⁊ a solicitudinibus et diuitijs ⁊ uoluptatib⁹ uite eūtes suffocātur, ⁊ nō referūt fructū. Qui aūt i bonā terrā: hi sunt q in corde bono ⁊ optimo audiētes uerbū retinēt, et fructū afferūt in patiētia. [e] ¶ Nemo aūt lucernā accēdēs, operit eā uase, aut subt⁹ lectū ponit: sed supra candelabrū ponit, ut intrātes uideāt lumē. [f] Nō est em occultū q̄ nō manifestet: nec abscōditū, q̄ nō cognoscat ⁊ i palā ueniat. [g] Uidete ergo qd audiatis. Qui em hz, dabit illi: ⁊ q cūq̄ nō habet, etiā qō putat se habere auferet ab illo. [h] Uenerūt aūt ad illum mater ⁊ fratres ei⁹: ⁊ nō poterāt adire eū pre turba Et nūtiatū est illi, Mater tua ⁊ fratres tui stant foris, uolentes te uidere. Qui rndens dixit ad eos, Mater mea ⁊ fratres mei: hi sunt q uerbū dei audiūt ⁊ faciūt. [i] ¶ Factū est aūt in una dierū: [k] ⁊ ipse ascendit ī nauiculam, ⁊ discipuli ei⁹: ⁊ ait ad illos, Trāsfretem⁹ trans stagnū. Et ascēderūt. Et nauigātibus illis, obdormiuit: ⁊ descēdit procella uenti in stagnū, ⁊ cōplebant, ⁊ periclitabant. Accēdētes aūt, suscitauerūt eū, dicētes, Preceptor: perimus. At ille surgēs increpauit uētū ⁊ tēpestatē aque: et cessauit, ⁊ facta est tranquillitas. Dixit autē illis, Ubi est fides uestra? Qui timētes mirati sunt, ad inuicē dicētes, Quis putas hic est, q: ⁊ uētis ⁊ mari imperat, ⁊ obediūt ei? ¶ Et nauigauerūt ad regionē Gerasenor, que est cōtra Galileā. Et cū de naui egressus eēt ad terrā: occurrit illi uir q̄dā q habebat demonū iā tēporib⁹ multis, ⁊ uestimēto nō induebat, neq; in domo manebat, sed in monumentis. Ys ut uidit Jesum, pcidit ante illū: ⁊ exclamās uocē magna, dixit. Quid mihi et tibi est Jesu fili dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. Precipiebat em̄ spiritui immundo ut exiret ab hoie. Multis em̄ tpib⁹ arripiebat illū, ⁊ uinciebat catenis, et cōpedib⁹ custodit⁹: ⁊ ruptis uinculis agebat a demonio in deserto. Interrogauit aūt illū Jesus, dicēs, Q̄ tibi nomē ē? At ille dixit, Legio, q: itrauerāt demonia multa in eū. Et rogauerunt illū ne imperaret illis ut in abyssum irēt. Erat aūt ibi grex porcorū multor pascetiū ī mōte: ⁊ rogabāt eū ut permitteret eis in illos ingredi. Et pmisit illis. Exierūt ergo demonia ab hoie, ⁊ intrauerūt in porcos: ⁊ impetu abijt grex p precips in stagnū, ⁊ suffocatus est. Q̄ ut uiderūt factū q pascebāt, fugerūt: ⁊ nunciauerūt in ciuitatē ⁊ in uillas. Exierūt aūt uidere q̄ factū est: ⁊ uenerūt ad Jesum. ⁊ inuenerūt hoiez sedētē a quo demonia exierāt, uestitū, ac sana mēte ad pedes ei⁹, ⁊ timuerūt. Nūciauerunt aūt illis ⁊ q uiderāt quō san⁹ fact⁹ fuisset a legione. Et rogauerūt illū oīs multitudo regionis Gerasenor, ut discederet ab ipsis: q: magno timore tenebant. Ipse aūt ascēdens nauim, reuersus est. Et rogauit illum uir a quo demonia exierant, ut cū eo esset. Dimisit aūt eū Jesus, dicēs, Redi in domū tuam, ⁊ narra quāta tibi fecit de⁹. Et abijt p uniuersam ciuitatē, pdicās quāta illi fecisset Jesus. [l] ¶ Factū est āt: cū redijsset Jesus excepit illū turba. erāt aūt oēs expectātes eū. Et ecce uenit uir cui nomen Jairus, et ipse princeps synagoge erat: ⁊ cecidit ad pedes Jesu, rogās eū ut intraret in domū eius, q: unica filia erat ei fere annor duodecim, ⁊ hec moriebatur. Et cōtigit: dū iret, a turbis cōprimebat. Et mulier q̄dā erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, que in medicos erogauerat oēm substātiā suā nec ab ullo potuit curari: accessit retro, ⁊ tetigit fimbriā uestimenti ei⁹: ⁊ cōfestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Jesus, Quis est q me tetigit: Negātib⁹ autem oīb⁹, dixit Petr⁹, ⁊ q cū illo erāt, Preceptor, turbe te cōprimūt ⁊ affligūt: ⁊ dicis, Qui me tetigit? Et dixit Jesus. Tetigit me aliq̄s. nā ⁊ ego noui uirtutē de me exijsse. Uidēs aūt mulier q: nō latuit: tremēs uenit, ⁊ pcidit añ pedes ei⁹, ⁊ ob quaz causam tetigerit eū, indicauit coram oī pplo, ⁊ quem admodū ꝓfestim sanata sit, At ipse dixit ei, Filia, fides tua saluā te fecit. uade in pace. Adhuc illo loquēte, uenit q̄dā a principe synagoge, dicēs ei. Q: mortua est filia tua, noli uexare illū. Jes⁹ aūt audito hoc uerbo, rndit pri puelle, Noli timere. crede tantum: ⁊ salua erit. Et cū uenisset domū, nō pmisit intrare secū quēq̄, nisi Petrū ⁊ Jacobū ⁊ Johānē, ⁊ patrē ⁊ matrē puelle. Flebāt aūt oēs, ⁊ plangebant illā. At ille dixit, Nolite flere: nō est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, sciētes q̄ mortua esset. Ipse autem tenēs manū ei⁹ clamauit, dicēs, Puella, surge. Et reuersus est spūs ei⁹: et surrexit ꝓtinuo. Et iussit illi dare māducare. Et stupuerūt parētes ei⁹: q̄b⁹ pcepit ne alicui dicerēt qd fcm̄ erat.

Conuocatis

¶Conuocatis duodecim discipulis dedit illis potestatem et misit eos predicare. Egressi curabant vbique Audiuit Herodes omnia que fiebant de Jesu. de quin que panibus ꝛ duobus piscibus : interrogauit discipulos quem dicunt eum esse turbe: precepit discipulis ne cui dicerent ꝙ christus esset deus: quia oportet filium hominis multa pati. Jubet tollere crucem. Qui erubuerit sermones ꝛc. In monte transfigurabatur. Demonium quod discipuli ejicere non poterāt ejecit. Passionem suam precidit cogitās quis eorum maior sit: dicit Jesus qui minor est inter vos hic maior est. Johannes dicit vidimus: quēdām in nois tuo ejcientē demonia: Johanes ꝛ Jacob⁹ dicunt Jesu dñe vis dicimus vt ignis descēdat de celo: dicit filius hois non hz vbi caput reclinet: dicit cuidam Jesus. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. Caput.ix.

lxxxvj a II

A matt.x. a mar.vj. b

¶Conuocatꝫ aūt Jesus duodecī aplis, dedit illis virtutē ꝛ potestatē sup oīa demonia, vt languores curarent. Et misit illos predicare regnū dei: ꝛ sanare infirmos. Et ait ad illos, b Nihil tuleritis in via, neq; virgā, neq; perā, neq; panē: neq; pecuniā: neq; duas tunicas habeatis. Et in quācūq; domū itraueritis, ibi manete, ꝛ inde exeatis. c Et qcūq; non receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiā puluerē pedū vestrorū excutite in testimonium supra illos. d Egressi āt circuibāt p castella euāgelizātes ꝛ curātes vbiq;. e ¶Audiuit āt Herodes tetrarcha oīa q̄ fiebāt ab eo: ꝛ hesitabat eo qō dicerēt a qbusdā, Quia Johannes surrexit a mortuis. a qbusdā vō, Quia Elias apparuit. ab alijs aūt, Quia pphēta vn⁹ de antiqs surrexit. Et ait Herodes, Johānē ego decollaui: qs est aūt iste de quo ego talia audio: Et q̄rebat videre eū. f ¶Et reuersi apli, narrauerūt illi q̄cūq; fecerūt. g Et assumptis illis secessit seorsum i locū desertū, q est Bethsaide. Q̄ cū cognouissent turbe, secute sunt illū: et excepit eos, et loqbat illis de regno dei, ꝛ eos q cura idigebāt, sanabat. h Dies aūt ceperat declinare. Et accedētes duodecim, dixerūt illi, Dimitte turbas, vt eūtes in castella villasq; q̄ circa sunt, diuertāt, ꝛ inueniāt escas: q; hic in loco deserto sum⁹. Ait aūt ad illos, Vos date illis māducare. Et illi dixerūt, Nō sunt nobis plus q̄ quīq; panes ꝛ duo pisces: nisi forte nos eam⁹ ꝛ emamus in oēm hāc turbā escas. Erāt autē fere viri quinq; millia. Ait aūt ad discipulos suos, Facite illos discūbere p cōuiuia gnq̄genos. Et ita fecerūt. Et discubuerūt oēs. Acceptis autē quinq; panib⁹ ꝛ duob⁹ piscib⁹, suspexit i celū, ꝛ benedixit illis: ꝛ fregit, ꝛ distribuit discipulis suis vt ponerēt añ turbas. Et māducauerūt oēs: ꝛ satурati sunt. Et sublatū est qō supfuit illis, fragmentorū cophini duodecim. i ¶Et factū est cum solus esset orās, erāt cū illo ꝛ discipuli: ꝛ interrogauit illos, dicens, Quē me dicūt esse turbe: At illi rñderūt ꝛ dixerūt, Johānē baptistā, alij aūt Eliā, alij vō quia vn⁹ pphēta de prioribus surrexit. Dixit aūt illis, Vos aūt quē me eē dicitis: Rñdēs Simō petr⁹, dixit, xp̄m dei. k At ille icrepās illos, pcepit ne cui dicerēt hoc: dicēs, Q; opz filiū hois multa pati, ꝛ reprobari seniorib⁹ ꝛ principib⁹ sacerdotū et scribis, ꝛ occidi, ꝛ tertia die resurgere. l Dicebat autez ad oēs, Si qs vult post me venire, abneget semetipsum, ꝛ tollat crucē suā quotidie, et sequatur me. Qui eñ voluerit aiam suā saluā facere: pdet illā. nā q pdiderit aiam suā ppter me: saluā faciet illā. quid eñ pficit hō, si lucret vniuersum mūdū, seipz aūt pdat ꝛ detrimētū sui faciat: m Nā q me erubuerit ꝛ meos sermones, hūc filꝰ hois erubescet cū venerit in maiestate sua ꝛ patris ꝛ sanctoꝝ angelorꝝ. n Dico aūt vobis vere, sunt aliqui hic stātes, q; nō gustabūt mortē donec videāt regnū dei. ¶Factū est aūt: post hec verba fere dies octo, et assumpsit Petrū ꝛ Jacobū ꝛ Johānē, ꝛ ascēdit in montē vt oraret. Et facta est dum oraret, species vultus ei⁹, altera: ꝛ vestitus ei⁹, albus ꝛ refulgēs. Et ecce duo viri loquebanť cum illo. erant autem Moyses et Elias, visi in maiestate: ꝛ dicebant excessum eius, quē completurus erat in Jerusalem. Petr⁹ vero et q cū illo erant grauati erant sumno. Et euigilantes, viderūt maiestatem eius, ꝛ duos viros q stabant cum illo. Et factū est cum discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum, Preceptor bonum est nos hic esse: ꝛ faciamus tria tabernacula, vnum tibi, et vnum Moysi, ꝛ vnū Elie. nesciēs qd diceret. Hec aūt illo loquēte, facta est nubes, ꝛ obūbrauit eos: ꝛ timuerūt intrātibus illis in nubē. Et vox facta est de nube, dicens. Hic est filius meus dilect⁹: ipsum audite. Et dū fieret vox inuētus est Jesus sol⁹. Et ipsi tacuerūt, ꝛ nemini dixerūt in illis diebus quicq̄ ex his q̄ viderāt. o ¶Factum est aūt: in sequenti die, descēdētibus illis de monte, occurrit illi turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit, dicēs, Magister, obsecro te, respice in filiū meū quia vnic⁹ est mihi. ꝛ ecce spūs apprehēdit eū, ꝛ subito clamat: et elidit ꝛ dissipat eū cum spuma, ꝛ vix discedit dilanians eum. ꝛ rogaui discipulos tuos vt ejcerent illud: ꝛ nō potuerūt. Rñdēs aūt Jesus, dixit, O generatio incredelis ꝛ puersa, vsq; quo ero apud vos ꝛ patiar vos: Adduc huc filiū tuū. Et cū accederet, elisit illum demonium, ꝛ dissipauit. Et increpauit Jesus spiritū immūdū, ꝛ sanauit puerū: ꝛ reddidit illū patri ei⁹. p Stupebant aūt oēs in magnitudine dei: q omnibus q̄ mirantibus in omnib⁹ q̄ faciebat, dixit ad discipulos suos, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manus hominū. At illi ignorabāt verbum istud, ꝛ erat velatum ante eos vt non sentirent illud, ꝛ timebant eum interrogare de hoc verbo. r ¶Intrauit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset. Et Jesus vidēs cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum: ꝛ statuit illum secum se, et ait illis, Quicūq; suscepерit puerum istū in nomine meo, me recipit. ꝛ quicūq; me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. s Respondens autē Johannes, dixit, Preceptor, vidimus quēdam in nomine tuo ejcientem demonia, ꝛ prohibuim⁹ eum, quia nō sequitur nobiscum. Et ait ad illos Jesus. Nolite prohibere. qui enim nō est aduersum vos, pro vobis est. t ¶Factum est autem: dum complerentur dies assumptionis eius, ꝛ ipse faciem suam firmauit vt iret in Jerusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum: ꝛ euntes intrauerunt in ciuitatem Samaritanorum, vt pararent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntis in Jerusalem. Cum vidissent autem discipuli eius, Jacob⁹ et Johannes, dixerunt, Domine, vis dicamus vt ignis descendat de celo, ꝛ consumat illos. Et cōuersus increpauit illos, dicēs, Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas pdere, sed saluare. Et abierunt in aliud castellum. v ¶Factū est autem: ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illū, Sequar te quocūq; ieris. Dicit illi Jesus, Vulpes foueas habēt, ꝛ volucres celi nidos: filius autem hominis nō habet vbi caput suum reclinet. Alt autē ad alterum, Sequere me. Ille autem dixit. Domine, permitte mihi primum ire, ꝛ sepelire pr̄em meū. Dixitq; ei Jesus, Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, ꝛ annuntia regnum dei. Et ait alter, x Sequar te domine: sed permitte mihi primū renuntiare his q domi sunt. Alt ad illum Jesus, Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro, aptus est regno dei.

lxxxvij b II

mat.x. a Marci. vj. a. b.

lxxxviij c II

Actuuz xiij. g.

lxxxix d VI

B

xcj e II

Matth. xiij. a. mar. vj. b

xcj f VIII

xcij g III

Matthei xiij. b. Marci. vj. d. e.

xciij h I

Jo. vj. a.

xciij i I

C Matth xvj. b. Marci viij. e.

xcv k II

Matth. xvij. d. mar. ix. e.

xcvj l II

mat. x. d. et. xvj. d. mar. viij. d. j. xiij. f. xvij. g. to. xij. d.

xcvij m II

mat x. d. mar. viij. d. ij. xiij. g. b.

xcviij n I

D

xcix o II

E Matth. xvij. d. mar. ix. e.

c p VIII

ci q II

F Matth. xvij. a. mar. ix. e

cij r II

ciij s VIII

ciij t X

G Matth. viij. c.

cv v V.

cvj x X

¶ Post hoc designauit Jesus alios septuagintaduos: mes sis multa: mitto vos sicut agnos: preceptaminueris: dicit ve tibi corozaim: qui vos audit me audit. dicit videbam sa tanam sicut fulgur de celo cadentem: dicit confiteor tibi pater ⁊ dñe ⁊c. nemo scit quis sit filius. beati oculi qui vidēt que vos videtis: quidā legisperitus dicit tentans: Jesus dicit homo quidam descendebat ⁊c. ¶ Caput. x.

cvñ a X — A

POst hec aūt ōsignauit dominꝰ ⁊ alios septuaginta duos: ⁊ misit illos binos ante faciē suā in oēm ciuitatē ⁊ locum quo erat ipe vēturꝰ. Et dicebat illis. b Messis qdē multa, operarij aūt, pauci. Rogate ergo dñm messis vt mittat operios in messem suā. c Jte: ecce ego mitto vos sicut agnos iter lupos. d Nolite portare sacculū, neq; perā: neq; calceamēta, ⁊ neminē p viā salutaueritis. e In quācūq; domū itraueritis, primū dicite, Pax huic domui. ⁊ si ibi fuerit filius pacis, requescet sup illū pax vestra: sin aūt, ad vos reuertet. f In eadē aūt domo manete edētes ⁊ bibētes q̄ apud illos sunt. dignus est enī operarius mercede sua. Nolite trāsire de domo in domū. Et in quācūq; ciuitatē intraueritis, ⁊ susceperint vos, mādu cate q̄ apponūtur vobis: ⁊ curate infirmos q̄ in illa sunt, ⁊ dicite illis, Appropinquauit in vos regnum dei. b In quācūq; aūt ciuitatē intraueritis, ⁊ non susceperint vos, exeūtes in plateas eius, dicite, Etiā puluerē qui adhesit nobis de ciuitate vestra, extergimus in vos. tm̄ hoc scitote quia appropinquauit regnum dei. Dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit, quā illi ciuitati. i Ue tibi Chorozaim, ve tibi Bethsaida: quia si in Tyro et Sidone facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis, olim in cilicio ⁊ cinere sedētes peniterēt. Uerūtamē Tyro ⁊ Sidoni remissius erit ī iudicio, quā vobis. Et tu Capharnaū vsq; ad celum exaltata: vsq; ad infernū demergeris. k Qui vos audit, me audit: ⁊ qui vos spernit, me spernit. Qui aūt me spernit: spernit eū qui misit me. l ¶ Reuersi sunt autem septuagintaduo cū gaudio, dicētes, Domine, etiā demonia subijciūtur nobis in noīe tuo. Et ait illis, Uidebā satanā sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vobis potestatē calcandi supra serpentes ⁊ scorpiones, ⁊ super oēm virtutē inimici: ⁊ nihil vobis nocebit. Uerūtamen in hoc nolite gaudere quia spūs vobis subijciuntur: gaudete aūt quod noīa vestra scripta sunt in celis. m In ipsa hora exultauit in spū sctō, ⁊ dixit, Cōfiteor tibi pater, dñe celi ⁊ terre qō absc̄odisti hec a sapiētibus ⁊ prudētibus, ⁊ reuelasti ea paruulis. Etiam pater, qm̄ sic placuit ante te. ¶ Oia n mihi tradita sunt a p̄re meo. Et nemo scit quis sit filius, nisi p̄: ⁊ qs sit p̄, nisi filius, ⁊ cui voluerit filius reuelare o. Et conuersus ad discipulos suos, dixit, Beati oculi q̄ vidēt q̄ vos videtis. Dico enī vobis qō multi pphete ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtis, ⁊ nō viderūt: ⁊ audire q̄ auditis ⁊ nō audierūt. p ¶ Et ecce quidā legis peritus surrexit, tētās illū, ⁊ dicēs, Magister, qd faciēdō vitā eternā possidebo: At ille dixit ad eum, In lege qd scriptū est: qūo legis: Ille rūdens, dixit, Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo, ⁊ ex tota aia tua, ⁊ ex oībus viribus tuis, ⁊ ex omni mēte tua: ⁊ proximū tuū sicut teipsum. Dixitq; illi, Recte respondisti: hoc fac, ⁊ vives. q Ille aūt volēs iustificare seipsum, dixit ad Jesum, Et quis est meus primus:

mat. ix, d

cvij b V

mat. x. a. Marci. vj. a. ⁊. b.

cx c V

cxj tīm. reguz tīm. e. — d III

cxij e V — B

mat. x. b. i. Ti. v. c.

cxīj f II

cxiij g X

cxiiij h X

C mat. xj. c.

cxv i V

mat. x. d. Jo. xiij. c

cxvj k I

cxvij l X

D mat. xj. d.

mat. xj. d.

cxix m I

Matth. xiij. d.

cxx n IIII

E Matth. xxij. d. mar. xij. c

cxxj o X

Deuter. vj. a.

cxxij p I

cxxiij q X

Suscipiēs aūt Jesus, dixit, Homo quidā descēdebat ab Jerusalem in Jericho, ⁊ incidit in latrones, qui etiā despoliauerūt eū: ⁊ plagis impositis abierūt semiuiuo relicto. Accidit aūt vt sacerdos quidā descēderet eadē via: ⁊ viso illo ptериuit. Sīr ⁊ leuita, cū esset secus locū ⁊ videret eū, pertrāsijt. Samaritanus aūt qdā iter faciēs, venit secus eū: et vidēs eū, misericordia motus est. Et appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleū ⁊ vinū: ⁊ imponēs illū in iumentū suū duxit in stabulū, ⁊ curā eius egit. Et altera die protulit duos denarios: ⁊ dedit stabulario, ⁊ ait, Curā illius habe: ⁊ quodcūq; supererogaueris, ego cum rediero reddā tibi. Quis horum triū videt tibi primus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit, Qui fecit misericordiā in illū. Et ait illi Jesus, Uade, ⁊ tu fac sīr. ¶ Factus est aūt dū irēt, ⁊ ipse intrauit in quoddā castellū, et mulier quedā Martha noīe, excepit illū in domuz suā, ⁊ huic erat sororꝰ noīe Maria, que etiā sedēs secus pedes dñi, audiebat verbū illius. Martha autē satagebat circa frequēs ministeriū. q̄ stetit, ⁊ ait, Dñe nō est tibi cure quod sororꝰ mea reliquit me solā ministrare? dic ergo illi vt me adiuuet. Et rñdēs dixit illi dñs, Martha Martha, solicita es, et turbaris erga plurima. Porro, vnū est necessarium. Maria optimam partē elegit: q̄ nō auferet ab ea. ¶ Docet orare pater sanctificetur nomen tuum: commoda mihi tres panes: omnis q̄ petit accipit: erat Jesus eīciens demoniū quidā dixerūt in Beelzebub eīcit demonia: regnum in seipsum diuisum desolabitur: dicit spiritus immundus reuertar in domum meam: beatus venter qui te portauit: de signo Jone: de lucerna: lucerna corporis oculus lauandum potius quod intus est: dare eleemosinam pronuntiat. ve multa dicit. Pharisei querentes capere aliquid ex ore eius. ¶ Caput. xj

A — mat. vj. b

Et factū est, cū esset ī quodā loco orās, vt cessauit, dixit vnus ex discipulis eius ad eum, Dñe, doce nos orare, sicut docuit Johannes discipulos suos. Et ait illis, Cū oratis, dicite, Pr̄, sanctificet nomen tuū. Adueniat regnū tuum. Fia volūtas tua. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata nostra, si quidem ⁊ nos dimittimꝰ omni debēti nobis. Et ne nos inducas in tētationē. Et ait ad illos, b Quis vestrū habebit amicum, et ibit ad illū media nocte, ⁊ dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes, quoniā amicus meus venit de via ad me, ⁊ nō habeo qō ponā ante illū: ⁊ ille deintus rūdens dicat, Noli mihi molestus esse, iā ostiū clausum est, ⁊ pueri mei mecū sunt ī cubili: nō possū surgere ⁊ dare tibi. Et si ille pseuerauerit pulsans: dico vobis, etsi nō dabit illi surgens eo qō amicus eius sit, pter ī probitatē tū eiꝰ surget, ⁊ dabit illi quotquot hz necessarios. Et ego dico vobis, c Petite: ⁊ dabit vobis. q̄rite: ⁊ ī uenietis. pulsate: ⁊ aperiet vobis. Ois enī qui petit: accipit. ⁊ q̄ q̄rit ínuenit. ⁊ pulsanti: aperiet. Quis aūt ex vobis patrem petit panē, nūquid lapidē dabit illi? Aut piscē: nūquid pro pisce serpētē dabit illi? Aut si petierit ouū: nunquid porriget illi scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quāto magis pr̄ vester celestis dabit spīm bonū petētibus se? d ¶ Et erat eīciēs demoniū: ⁊ illō erat mutū. Et cum eiecisset demoniū, locutus est mutus: et admirate sunt turbe, e Quidā aūt ex eis dixerunt, In Beelzebub principe demoniorum eīcit demonia. f Et alij tentantes, signū de celo q̄rebāt ab eo. g Ipse aūt vt vidit cogitationes eorū, dixit eis, Oē regnū in se diuisum, desolabit: et domus supra domū cadet. Si aūt ⁊ satanas in seipsum diuisus est: qūo stabit regnū eiꝰ, quia dicitis in Beelzebub me eīcere demonia? Si aūt ego in Beelzebub eīcio demonia: filij vestri ī quo eīciūt? Ideo ipi, iudices

B — Matth. vij. a. mar. xj. c Jo. xiiij. b. xvj. e. Jaco. j. a Matth. vij. b.

mat. ix. d. xij. b. mar. iij. c — C

cxxij d I

cxxiij e II

cxxiiij f I

cxxv g II

cxxv c VI

cxxvj d I

cxxvij e II

cxxviij f I

cxxix g II

vestri erunt. ¶Porro si in digito dei eycio demonia: ꝓfecto puenit in vos regnū dei. Cū fortis armatus custodit atriū suū: in pace sunt ea q̄ possidet. Si au tē fortior illo supueniens vicerit eū: vniuersa arma ei⁹ auferet in q̄b⁹ cōfidebat, ⁊ spolia ei⁹ distribuet. crrr Qui nō est mecū, cōtra me est: ⁊ q nō colligit mecū, dispergit. [b] Cū īmūdus spūs exierit de hoīe, perā- bulat p loca inaquosa, querens requiē. Et nō inue- niēs, dicit, Reuertar i domū meā vnde exiui. Et cū venerit, inuenit eā scopis mūdatam. Tūc vadit, et assumit septē alios spūs secū nequiores se: ⁊ igressi habitāt ibi. Et fiunt nouissima hoīs illius, peiora priorib⁹. crrrj ¶Factū est aūt: cū hec diceret, extollens vocē q̄dā mulier de turba, dixit illi, Beat⁹ vēter q te portauit, ⁊ vbera q̄ suxisti. At ille dixit, Quin- immo, beati q audiūt verbū dei, et custodiūt illud. crrrñ [k] ¶Turbis aūt cōcurrētib⁹, cepit dicere, Gñatio hec, gñatio neꝓ est. signū q̄rit, ⁊ signū nō dabit ei, nisi signū Jone. Nā sicut fuit Jonas signū Niniui- tis: ita erit ⁊ filius hoīs gñationi isti. Regina austri surget in iudicio cū viris gñationis hui⁹, ⁊ cōdēna bit illos: q⁹ venit a finib⁹ terre audire sapiētiā Sa lomonis. ⁊ ecce plusꝓ Salomon hic. Viri Niniui- te surgēt in iudicio cū gñatione hac, ⁊ cōdēnabunt illā: q⁹ penitētiā egerūt in p̄dicatione Jone. et ecce plusꝓ Jona hic. [l] ¶Nemo lucernā ascēdit, ⁊ in ab scōdito ponit, neq̄ sub modio: sꝫ supra cādelabrū, vt q ingrediunt, lumē videāt. [m] Lucerna corpis tui, est oculus tuus. Si oculus tu⁹ fuerit simplex, totū corp⁹ tuū lucidū erit. si aūt nequā fuerit, etiā corp⁹ tuū, tenebrosus erit. Vide ergo ne lumē q̄ in te est, tenebre sint. Si ergo corp⁹ tuū totū lucidū fuerit, nō habēs aliquā partē tenebrarū: erit lucidū totū, crrrv ⁊ sicut lucerna fulgoris illuminabit te. [n] ¶Et cum loq̄ret, roganit illū q̄dā phariseꝰ vt p̄āderet apud se. Jesus aūt ingressus, recubuit. ¶Phariseꝰ aūt ce pit intra se reputās dicere quare non baptizat⁹ esset ante p̄āndiū. Et ait dñs ad illū, Nunc vos pharisei q̄ defouis est calicis ⁊ catini mūdatis: q̄ aūt int⁹ est vestrū, plenū est rapina ⁊ iniqtate. Stulti, nōne qui fecit q̄ foris est, etiā id q̄ deintus est, fecit: crrrrj Verūtamē q̄ superest, date eleemosinā: ⁊ ecce oīa mūda sunt vobis. [o] Sed vē vobis, pharisei⁹, q deci matis mētā ⁊ rutā ⁊ omne olus: ⁊ ꝓteritis iudiciū crrrvj ⁊ charitatem dei. hec aūt oportuit facere, ⁊ illa non omittere. [p] Vē vobis pharisei⁹: q⁹ diligit⁊ primas cathedras i synagogis, ⁊ salutatiōes in foro. [q] Vē crrrvij vobis quia estis vt monumēta q̄ nō parēt, ⁊ hoies ambulātes supra, nesciūt. [r] ¶Respōdēs aūt q̄dā ex crrrix legis peritis, ait illi, ⁊Magister, hec dicēs etiā cōtu meliā nobis facis. At illi ait, Et vobis legis peri- tis ve: q⁹ oneratis hoies onerib⁹ q̄ portare nō pos- sunt, ⁊ ipsi vno digitto vestro nō tangitis sarcinas. cxl [s] Vē vobis q edificatis monumēta ꝓphetarū: pa- tres aūt vestri occiderūt illos, ꝓfecto testificamini cxlj q̄ cōsentitis operib⁹ patrū vestrox: qm̄ ipsi q̄dē eos occiderūt, vos autē edificatis eox sepulchra. [t] ¶Propterea ⁊ sapientia dei dixit, ⁊Dittā ad illos ꝓphetas ⁊ apostolos, ⁊ ex illis occidēt ⁊ psequent: vt inquirat sanguis oīm ꝓphetarū, q effusus est a cxlñ ⁊Constitutiōe mūdi a gñatione ista, a sanguine Abel, vsq̄ ad sāguinē zacharie q perijt iter altare ⁊ edē. Ita dico vobis, requiret ab hac gñatiōe. [v] Vē vo- cxlij bis legis peritis q tulistis clauē sciētie: ipsi non in- troistis, ⁊ eos q introibāt phibuistis. [x] Cū hec ad illos diceret, ceperūt pharisei ⁊ legis periti grauī- ter insistere, ⁊ os ei⁹ opprimere de multis, insidian tes eis. et querentes aliquid capere ex ore eius, vt accusarent eum.

¶A phariseis monet cauendū ⁊ nō timēdū eos qui cor- pus occidūt: dicit qui me confessus fuerit: ⁊ q̄ me rogauē- rit. Blasphemia in spūsanctū nō remittet. Spūssanctus docet rndere ⁊ loqui. Quidam dixit, Magister dic fratri meo vt diuidat mecum hereditatē. Dicit cauere ab omni auaritia: similitudo diuitis. Stulte hac nocte morieris. Nolite solliciti esse considerate lilia agri: querite regnum dei. Nolite timere pusillus grex: vendite que possidetis et date eleemosinam: facite sacculos: ubi thesaurus ibi et cor. Sint lumbi vestri precincti. Jesus petro dicit felicem esse bonum dispēsatorem: veniet dominus seruī in die qua nō sperabit ⁊ vapulabit plagis multis: cui multū datum est: multū queretur ab eo: ignem veni mittere in terrā. Tres in duo: ⁊ duo in tres diuidet. Hypocrite faciem celi et ter- re nostis probare ꝛc. Cum vadis cum aduersario tuo. De nouissimo minuto. Caput. xij.

A

[M]Ultis aūt turbis cōcurrētib⁹ ita vt sein uicem cōculcarēt, cepit dicere ad discipulos suos, [a] Attēdite a fermento pha- riseox q̄ ē hypocrisis. [b] Nihil eñ oper tum est, q̄ nō reuelet: neq̄ absc̄ditū q̄ nō sciat. Quā q̄ in tenebris dixistis, in lumine dicent: et q̄ in aure locuti estis in cubiculis, predicabit in tectis. Dico aūt vob amicis meis, Ne terreamini ab his q occidūt corpus, ⁊ post hec nō habēt amplⁱ quid faciāt. Ostēdā aūt vobis q̄ timeatis. Timete eū q postꝓ occiderit, habet potestatē mittere in gehē nam. ita dico vobis, hūc timete. ¶Nonne q̄q̄ passe res veneunt dipondio: ⁊ vnus ex illis nō est in obli- uione coꝝ deo: Sed ⁊ capilli capitis vestri oēs nu merati sunt. ¶Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis. Dico aūt vobis, oīs q̄cūq̄ confessus fuerit me coꝝ hoīb⁹, ⁊ filius hoīs cōfitebit illū coꝝ angelis dei. [c] q aūt negauerit me coꝝ hoīb⁹, nega- bitur coꝝ angelis dei. [d] Et oīs q dicit verbū in fi- lium hoīs, remittet illi: ei aūt q in spūsanctū blas- phemauerit, nō remittet. [e] Cū autē inducēt vos in synagogas, ⁊ ad magistrat⁹ ⁊ potestates, nolite so licīti esse qual⁹ aut q̄d rndeatis, aut quid dicatis. Spūs eñ sctūs docebit vos in ipsa hora q̄d opor- teat vos dicere. [f] ¶Dixit aūt ei q̄dā de turba, ⁊Ma- gister, dic fratri meo vt diuidat mecum hereditatē. At ille dixit ei. ¶Homo, q⁹ me constituit iudicē aut diuisorē supra vos? [g] Dixitq̄ ad illos, Videte ⁊ ca uete ab oī auaritia: q⁹ nō in abūdantia cuiusq̄ vita eius est ex his q̄ possidet. [h] Dixit autē similitudinē ad illos, dicēs, ¶Hoīs cuiusdā diuitis vberes fructus ager attulit: ⁊ cogitabat intra se, dicens, Quid fa- ciā, q⁹ nō habeo quo cōgregē fruct⁹ meos? Et di- xit, Hoc faciā, Destruā horrea mea, ⁊ maiora fa- ciā: ⁊ illuc cōgregabo oīa q̄ nata sunt mihi et bona mea, ⁊ dicā aie mee, Anima habes multa bona po sita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit aūt illi deus, Stulte, hac nocte ani- mā tuā repetūt a te: q̄ aūt parasti, cui⁹ erūt? Sic est q sibi thesaurizat, ⁊ non est in deū dines. [i] ¶Di- xitq̄ ad discipulos suos, Jdeo dico vobis, nolite soliciti esse aie vr̄e q̄d māducetis: neq̄ corpori, q̄d induamini. Anima plus est q̄ esca, et corp⁹ plusq̄ vestimētū. Cōsiderate coruos, q⁹ nō seminat neq̄ metūt, q̄b⁹ nō est cellariū neq̄ horreū, ⁊ de⁹ pascit illos. Quāto magis vos pluris illis? Quis aūt ve strū cogitādo potest adijcere ad staturā suā cubitū vnū? Si ergo neq̄ q̄ minimus est potestis: q̄d de ceteꝛ soliciti estis? Cōsiderate lilia qūo crescūt: nō laborāt neq̄ nent. dico autē vobis: neq̄ Salomon in oī gloria sua vestiebat sicut vnū ex istis. Si autē fenū q̄ hodie est in agro, ⁊ cras in clibanū mittit, deus sic vestit: quāto magis vos, pusille fidei? Et vos nolite querere q̄d māducetis, aut q̄d bibatis: et nolite in sublime tolli. hec aūt oīa gentes mūdi q̄ runt. ¶Pater aūt vester scit qm̄ his indigetis. Ve- rūtamē querite primū regnū dei ⁊ iustitiā ei⁹: et hec oīa adūciētur vobis. [b] Nolite timere pusill⁹ grex,

quia cõplacuit patri vestro dare vobis regnũ. [l]Uẽdite que possidetis, & date eleemosinã. [k]Facite vobis sacculos q nõ veterascũt, thesaurũ nõ deficiẽtẽ in celis: quo fur non appropiat, neq; tinea corrumpit. Ubi enĩ thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit. [l]Sint lũbi vestri precincti, et lucerne ardentes in manib⁹ vestris: & vos similes hoĩb⁹ expectãtib⁹ dñm suũ qñ reuertat a nuptijs: vt cũ venerit et pulsauerit, cõfestim aperiãt ei. [m]Beati serui illi, quos cũ venerit dñs, inuenerit vigilantes. Amẽ dico vobis q̃ p̃cinget se, & faciet illos discũbere, & trãsiens ministrabit illis. Et si venerit in secũda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita inuenerit: beati sunt serui illi. [n]Hoc aũt scitote, qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret vtiq;, & nõ sineret perfodi domũ suã. Et vos estote parati: q; qua hora nõ putatis, filius hois veniet. [o]Dixit aũt ei Petrus, Dñe, ad nos dicis hãc pabolã: an et ad oẽs? Dixit aũt dñs, Quis putas est fidelis dispẽsator & prudẽs, quẽ cõstituit dñs supra familiã suã, vt det illis in tpe, tritici mẽsurã? Beat⁹ ille seruus, quem, cũ venerit, dñs inuenerit ita faciẽtem. vere dico vobis qm̃ supra oĩa q̃ possidet, constituet illũ. [p]Q; si dixerit seruus ille in corde suo, Moram facit dñs meus venire: & ceperit percutere seruos et ancillas, et edere et bibere & inebriari: veniet dñs serui illius in die qua nõ sperat, & hora qua nescit, & diuidet eum, ptẽq; ei⁹ cũ infidelib⁹ ponet. [q]Ille aũt seruus q cognouit volũtatẽ dñi sui, & nõ p̃parauit, & nõ fecit ꝑm volũtatẽ ei⁹: vapulabit multis, q; aũt nõ cognouit, et fecit digna plagis: vapulabit paucis. Omni aũt cui multũ datũ est, multũ quereť ab eo: & cui cõmẽdauerũt multũ, plus petẽt ab eo. [r]Ignẽ veni mittere in terrã: & qd volo nisi vt accẽdať? Baptisma autẽ habeo baptizari: & quõ coarto⁹, vsq; dũ p̃ficiať? Putatis q; pacẽ veni mittere in terrã? Nõ, dico vobis: sed separationem. erũt enĩ ex hoc, quinq; in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuidenť pater in filiũ & filius in patrẽ suũ, mater in filiã & filia in matrẽ, socrus in nurũ suã et nurus in socrũ suã. [s]Dicebat aũt ad turbas, Cũ videritis nubẽ orientẽ ab occasu, statim dicitis, Imb⁹ venit: & ita fit. & cũ austrũ flantẽ: dicit;, Quia estus erit: & fit. Hypocrite, faciẽ celi & terre nostis ꝑbare: hoc autẽ tẽpus quõ non probatis? Quid autẽ et a vobisipsis nõ iudicatis q̃ iustũ est. [t]Cũ aũt vadis cum aduersario tuo ad principem, in via da operã liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam nouissimum minutum reddas.

Sub exemplo galileorũ occisorũ monet agẽdã pniam: de ficu infructuosa. Mulierẽ decẽ & octo annis curuã erigit: archisynagogo indignanti: quia curasset sabbatho respondit regnũ celorum grano sinapis & fermẽto simile esse: contendite intrare p angustam portã. Nescio vnde sitis. Nouissimus q̃ erãt primi. Herodẽ vulpẽ vocat Jerusalem que occidis prophetas. Caput. xiij.

[a]Erãt aũt qdã ipso in tpe, nũtiãtes illi de Galileis, quor⁹ sanguinẽ Pilat⁹ miscuit cũ sacrificijs eor⁹. Et respõdens dixit illis, Putatis q̃ hi Galilei pre oĩbus Galileis pctores fuerit, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi penitẽtiã habueritis, oẽs sim̃ peribitis, sicut illi decẽ & octo supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos: putat; q; & ipsi debitores fuerint prater oẽs hoies habitãtes in Jerusalẽ. Nõ, dico vobis: sed si nõ penitẽtiã habueritis, oẽs sim̃ peribitis. [b]Dicebat aũt & hanc similitudinẽ, Arborẽ fici habebat qdã plantatam in vinea sua: & venit q̃rens fructum in illa, & nõ inuenit. Dixit aũt ad cultorẽ vinee, Ecce anni tres sunt ex quo venio q̃rens fructũ in ficulnea hac: & nõ inuenio. Succide ergo illam: vt qd etiã terram occupat? At ille respondens dicit illi, Dñe, dimitte illam & hoc anno vsq; dũ fodiã circa illã & mittã stercora. & si qdẽ fecerit fructũ: sinaũt, in futurũ succides eã. Erat aũt docẽs in synagoga eor⁹ sabbathis. Et ecce mulier q̃ habebat spm̃ infirmitat; annis decẽ & octo: & erat inclinata, nec oĩno poterat sursum respicere. Quã; cũ videret Jesus, vocauit eã ad se, et ait illi, Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus. & confestim erecta est, et glorificabat deum. Respõdẽs aũt archisynagogus, indignãs q; sabbatho curasset Jesus, dicebat turbe, Sex dies sunt in qbus op; operari. in his ergo venite & curamini: et non in die sabbathi. [c]Rñdẽs aũt ad illũ dñs, dixit, Hypocrite, vnusquisq; vestrũ sabbatho nõ solvit bouẽ suũ aut asinũ a p̃sepio, & ducit adaquare? hãc aũt filiã Abrahe quã alligauit satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui a vinculo isto die sabbathi: [d]Et cũ h̃ diceret, erubescebãt oẽs aduersarij ei⁹: & ois ppls gaudebat in vniuersis q̃ gloriose fiebãt ab eo. Dicebat ergo, Cui sile ẽ regnũ dei, & cui sile estimabo illud? Simile est grano sinapis, qđ acceptũ hõ misit i ortũ suũ: & creuit: & factũ est in arborẽ magnã, & volucres celi requieuerũt in ramis ei⁹. Et iterũ dixit, [f]Cui sile estimabo regnũ dei? Simile est fermento q̃ acceptũ mulier abscõdit i farine sata tria, donec fermẽtareť totũ. [g]Et ibat p ciuitates & castella docẽs, & iter faciẽs in Jerusalẽ. [h]Dixit aũt illi qdã, Dñe, si pauci sunt q; saluanť? Ipse aũt dixit ad illos, Cõtẽdite intrare per angustã portã: q; multi, dico vobis, querẽt intrare, & nõ poterunt. [i]Cũ aũt intrauerit paterfamilias et clauserit ostiũ, & icipiet; foris stare, & pulsare ostiũ dicentes, Dñe aperi nobis, & rñdens dicet vobis, Nescio vos vnde sitis: tũc incipietis dicere, Manducauim⁹ coram te & bibim⁹, & i plateis nr̃is docuisti. Et dicet vobis, Nescio vos vnde sitis, discedite a me oẽs operarij iniqtatis. Ibi erit fletus et stridor dentiũ. [k]Cũ videritis Abrahã & Isaac & Jacob, & oẽs pphetas in regno dei, vos aũt expelli foras. Et venient ab oriẽte & occidẽte, & aq̃lone, & austro: et accũbent in regno dei. [l]Et ecce, sunt nouissimi, qui erãt primi: & sunt primi, q erant nouissimi. [m]In ipsa die accesserũt qdã pharisei⁹, dicẽtes illi, Exi & vade hinc: q; Herodes vult te occidere. Et ait illis, Ite, et dicite vulpi illi, Ecce eijcio demonia et sanitates p̃ficio hodie et cras, et tertia die consummor. Verũtamen oportet me hodie & cras & sequẽti die ambulare: q; nõ capit pphetã perire extra Jerusalẽ, Jerusalẽ Jerusalẽ q̃ occidis prophetas & lapidas eos q mittunť ad te, quoties volui congregare filios tuos quẽadmodũ auis nidũ suũ sub pẽnis, & nolusti? Ecce relinquet vobis domus vestra deserta. Dico aũt vobis q; non videbitis me donec veniat cum dicetis, Benedictus q venit in noĩe dñi.

Hydropicum curat: recumbe in nouissimo loco: qui se exaltat humiliabitur: cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos &c. Invitati ad cenam excusant se: sequi se et odire parentes. Batulare crucem tuã: parabolam volẽtis edificare turrem: & regis volentis committere bellum qui nõ renuntiat omnibus &c. de sale. Caput. xiiij.

[a]Factũ est: cũ itroisset Jesus in domũ cuiusdã principis phariseor⁹ sabbatho mãducare panẽ, & ipsi obseruabãt eum. Et ecce hõ quidã hydropicus erat ante illũ. [b]Et respondens Jesus, dixit ad legis peritos et pharisẽos, dicens, Licet sabbatho curare? At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanauit eũ: ac dimisit. Et respõdens ad illos dixit, Cuius vestrũ asinus aut bos in puteũ cadet: & non cõtinuo extrahet illũ die sabbathi? Et non poterant ad hec respondere

clxxviij c X

reſpõdere illi. c Dicebat aũt ꝛ ad inuitatos parabolã intẽdẽs qũo primos accubitus eligerẽt dicẽs ad illos, Cũ inuitat⁹ fueris ad nuptias, non diſcũbas in pꝛimo loco, ne forte honoꝛatioꝛ te ſit inuitatus ab illo: ꝛ veniẽs is q te ꝛ illum vocauit, dicat tibi, Da huic locũ. ꝛ tunc incipias cũ ꝛuboꝛe nouiſſimũ locũ tenere. ſed cũ vocat⁹ fueris, vade, recũbe in nouiſſimo loco: vt cum venerit qui te inuitauit, dicat tibi, Amice, aſcende ſuperiꝰ. Tunc erit tibi gloꝛia coꝝ ſimul diſcũbẽtibꝰ. d qꝛ oĩs qui ſe exaltat humiliabitur: ꝛ qui ſe humiliat, exaltabitur. e Dicebat autẽ ꝛ ei qui ſe inuitauerat, Cum facis pꝛãdiũ aut cenã noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; vicinos diuites: ne forte te et ipſi reuocent, et fiat tibi retributio. ſꝫ cum facis conuiuiũ, voca pauperes, debiles, claudos, ꝛ cecos: ꝛ beatꝰ eris, qꝛ nõ habent retribuere tibi, retribuet enĩ tibi in reſurrectione iuſtoꝝ. Hec cũ audiſſet qdã de ſimul diſcũbẽtibꝰ, dixit illi, Beatꝰ q mãducabit panẽ in regno dei. At ipſe dixit ei. f Hõ qdã fecit cenã magnã: ꝛ vocauit multos. Et miſit ſeruũ ſuũ hoꝛa cene dicere inuitatis vt venirẽt: qꝛ iam parata ſunt oĩa. Et ceperũt ſimul oẽs excuſare. Primus dixit ei, Villã emi: ꝛ neceſſe habeo exire ꝛ videre illã. rogo te, habe me excuſatũ. Et alter dixit, Juga boũ emi quinq; ꝛ eo pbare illa, rogo te, habe me excuſatũ. Et aliꝰ dixit, Uxoꝛẽ duxi: ꝛ iõ nõ poſſum venire. Et reuerſus ſeruꝰ, nũtiauit hec dño ſuo. Tũc iratꝰ paterfamilias, dixit ſeruo ſuo, Exi cito in plateas ꝛ vicos ciuitatis: et pauperes ac debiles et cecos ꝛ claudos itroduc huc. Et ait ſeruus. Dñe, factũ eſt vt ipera ſti: ꝛ adhuc locꝰ eſt. Et ait dñs ſuo, Exi in vias ꝛ ſepes: ꝛ cõpelle intrare, vt impleaꝝ domus mea. Dico aũt vobis qꝛ nemo viroꝝ illoꝝ q vocati ſunt, guſtabit cenã meã. g Ibãt aũt turbe multe cũ eo: ꝛ cõuerſus dixit ad illos, Si qs venit ad me, ꝛ nõ odit patrẽ ſuũ ꝛ matrẽ, ꝛ vꝛoꝛẽ, ꝛ filios ꝛ fratres ꝛ ſoꝛoꝛes, adhuc aũt ꝛ aiam ſuã: nõ põt meꝰ eſſe diſcipulus. ꝛ q nõ baiulat cruce ſua ꝛ venit poſt me: nõ põt meꝰ eſſe diſcipulus. h Quis enĩ ex vobis volẽs turrim edificare, nõ pꝛius ſedẽs cõputat ſumptꝰ q neceſſarij ſunt, ſi habeat ad pficiẽdũ: ne poſtea q̃ poſuerit fundamẽtũ, ꝛ nõ potuerit pficere, oĩs q vidẽt icipiãt illudere ei dicẽtes. Quia hic homo cepit edificare ꝛ nõ potuit cõſummare: Aut qs rex itur⁹ cõmittere bellũ aduerſus aliũ regẽ, nõ ſedens pꝛius cogitat ſi poſſit cũ decẽ millibꝰ occurrere ei q cũ viginti millibꝰ venit ad ſe: alioq; adhuc illo lõge agẽte legationẽ mittẽs rogat ea q̃ pacis ſunt. i Sic ergo oĩs ex vobis q nõ renũtiat oĩbus q̃ poſſidet, nõ põt meꝰ eẽ diſcipulꝰ. k Bonũ eſt ſal. Si aũt ſal euanuerit: ꝛ in quo cõdiet? Neq; in terram, neq; in ſterquilinium vtile eſt, ſed foꝝas mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

d xvij. c. Matth. xxiij. b. Lobie iij. b. Prouer. iij. b. d V clxxix e X clxxx

Prouer. xxv. a. E

Matth. xxij. a. Apoca. xix. b. D

Matth. xxiij. b. f V clxxxj

Matth. xviij. b. mat. x. d. xvj. d. mar. viij. d. b II clxxxij

mat. x. d. mar. ix. g F

mat. v. b. i V clxxxiij

k II clxxxv

G Parabola cẽtũ ouiũ ꝛ drachme: de gaudio angelorum ſuper vno pctõꝛe: parabola de filio prodigo. Caput. xv.

clxxxvj a II

Erãt aũt appꝛopiquãtes ei publicani ꝛ pctõꝛes, vt audirẽt illũ. Et murmurabant phariſei ꝛ ſcribe dicentes, Qꝛ hic peccatoꝛes recipit ꝛ mãducat cũ illis. b Et ait ad illos pabolã iſtã, dicẽs, Quis ex vob hõ q hz cẽtũ oues: ꝛ ſi pdiderit vnã ex illis, nõne dimittit nonagintanouẽ i deſerto, ꝛ vadit ad illã q̃ pierat donec inueniat eã? Et cũ inuenerit eã, iponit i humeros ſuos gaudẽs: ꝛ veniẽs domũ cõuocat amicos ꝛ vicinos, dicẽs illis. Cõgratulamini mihi, qꝛ inueni ouẽ meã q̃ pierat. Dico vob qõ ita gaudiũ erit i celo ſup vno peccatoꝛe penitẽtiã agẽte, quã ſup nonagintanouem iuſtis qui non indigent penitentia. c Aut q̃ mulier habẽs drachmas decem: ſi pdiderit drachmam vnã, nõne accẽdit lucernã et euertit domum ꝛ q̃rit diligẽter, donec inueniat eã? Et cũ inuenerit, cõuocat amicas ꝛ vicinas, dicẽs, Congratulamini mihi, qꝛ inueni drachmã quã pdideꝛã. d Ita dico vobis: gaudiũ erit coꝝam angelis dei ſup vno peccatoꝛe penitẽtiã agẽte. Alit aũt, e Homoqdam habuit duos filios: ꝛ dixit adoleſcẽtioꝛ ex illis patri, Pater, da mihi portionẽ ſubſtãtie q̃ me cõtingit. Et diuiſit illis ſubſtãtiam. Et poſt non multos dies cõgregatis oĩb⁹ adoleſcẽtioꝛ filiꝰ peregre profectus eſt in regionem lõginquam: ꝛ ibi diſſipauit ſubſtãtiã ſuã viuẽdo luxurioſe. Et poſtq̃ oĩa conſummaſſet, facta eſt fames valida in regione illa, ꝛ ipſe cepit egere. Et abijt, ꝛ adheſit vni ciuiũ regionis illiꝰ. Et miſit illũ i villã ſuã vt paſceret poꝛcos. Et cupiebat implere vẽtrẽ ſuũ de ſiliquis q̃s poꝛci mãducabãt: ꝛ nemo illi dabat. In ſe aũt reuerſus, dixit, Quãti mercenarij in domo patris mei abundant panib⁹: ego aũt hic fame pereo. Surgã, ꝛ ibo ad patrẽ meũ, ꝛ dicã ei, Pater, peccaui i celũ ꝛ coram te. iã nõ ſum dignꝰ vocari filiꝰ tuꝰ: fac me ſicut vnũ de mercenarijs tuis. Et ſurgẽs venit ad patrẽ ſuũ. Cũ aũt adhuc longe eſſet, vidit illũ pꝛ ipſius, ꝛ miſericordia motus eſt, ꝛ accurrẽs cecidit ſup collum eiꝰ, ꝛ oſculatꝰ eſt eũ. Dixit q̃ ei filius, Pater, peccaui i celũ ꝛ coꝝa te, iã nõ ſum dignus vocari filius tuꝰ. Dixit aũt pꝛ ad ſeruos ſuos, Cito pferte ſtolã pꝛimã, ꝛ induite illũ, ꝛ date anulũ i manũ eiꝰ, et calceamẽta i pedes eiꝰ, ꝛ adducite vitulũ ſaginatũ ꝛ occidite, ꝛ mãducemꝰ ꝛ epulemur, qꝛ hic filiꝰ meꝰ mortuꝰ erat ꝛ reuixit, pierat ꝛ inuentꝰ eſt. Et ceperũt epulari. Erat aũt filiꝰ eiꝰ ſenioꝛ i agro. ꝛ cũ veniret ꝛ appꝛopinq̃ret domui, audiuit ſymphoniã, ꝛ choꝛũ: ꝛ vocauit vnũ de ſeruis, ꝛ interrogauit qd hec eſſent. Ipſe q̃ dixit illi, Frater tuꝰ venit: ꝛ occidit pꝛ tuꝰ vitulũ ſaginatũ, qꝛ ſaluũ illũ recepit. Indignatus eſt aũt: ꝛ nolebat introire. Pater ergo illiꝰ egreſſus cepit rogare illũ. At ille reſpondẽs, dixit patri ſuo, Ecce tot annis ſeruio tibi: ꝛ nunq̃ mãdatũ tuũ pꝛteriui: ꝛ nunq̃ dediſti mihi hedũ vt cũ amicis meis epularer: ſꝫ poſtq̃ filiꝰ tuus hic q devoꝛauit ſubſtãtiã ſuã cũ meretricibꝰ, venit, occidiſti illi vitulũ ſaginatũ. At ipſe dixit illi, Fili, tu ſemp mecum es, ꝛ omnia mea tua ſunt. epulari aũt ꝛ gaudere opoꝛtebat, quia frater tuus hic, moꝛtuus erat et reuixit, pierat ꝛ inuentus eſt.

clxxxvij b X

mat. x. d. xvj. d. mar. viij. d.

E

clxxxviij c X

F

mat. x. d.

clxxxix d V

cxc e X

G De vilico cui dictum eſt redde rationem villicationis: qui fidelis eſt in minimo: ꝛ in maiori fidelis eſt ꝛc. Nemo poteſt duobus dominis ſeruire: auari phariſei deridebãt eum Jeſus dicit deus nouit coꝛda. lex et pꝛophete vſq; ad Johannem: de apice legis: vxoꝛem non dimittere. de diuite et lazaro. Caput. xvj.

A

Dicebat aũt ꝛ ad diſcipꝛos ſuos, Homo qdã erat diues q habebat villicum: ꝛ hic diffamatꝰ eſt apud illũ, quaſi diſſipaſſet bona ipſiꝰ. Et vocauit illum, et ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationẽ villicationis tue: iã enĩ nõ poteris villicare. Ait aũt villicꝰ intra, ſe, Quid faciã, qꝛ dñs meꝰ aufert a me villicationẽ fodere nõ valeo, mẽdicare erubeſco ſcio qd faciã: vt cũ amotꝰ fuero a villicatiõe. recipiãt me in domos, ſuas. Cõuocatis itaq; ſingulis debitoꝛibus domini ſui, dicebat pꝛimo, Quãtũ debes dño meo? At ille dixit, Centum cados olei. Dixit q̃ illi, Accipe cautionem tuam: ꝛ ſede, cito ſcribe quinquaginta. Deinde alio dixit, Tu vero quãtum debes? Qui ait, Centum coꝛos tritici. Ait illi, Accipe literas tuas, ꝛ ſcribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis quia pꝛudenter feciſſet: quia filij huius ſeculi, pꝛudentioꝛes filijs lucis in generatione ſua ſunt. Et ego vobis dico, facite vobis ami-

B

C

cxcj a V

cxcij b X

cxciij c V

cxciiij d V

cxcv e II

cxcvj f X

cos de mámona iniqtat: vt cũ defecerit, recipiat vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, & i maiori fidelis est: & q in modico iniquꝰ est, & in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mámona fideles nõ fuistis: qõ verũ ẽ qs credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: qõ vestrũ est qs dabit vobis? mat.vj.c. Nemo seruus põt duob⁹ dñis seruire. aut eñ vnũ odiet, & alterũ diliget: aut vni adherebit, & alterũ cõtẽnet. nõ potestis deo seruire & mámone. D Audiebãt aũt oĩa hec pharisei q erant auari: et deridebãt illũ. Et ait illis, Vos estis q iustificatis vos coã hoĩb⁹: deꝰ aũt nouit cordа vr̃a. q. q̃ õ hoĩbus altũ est, abominatio est añ deũ. mat.xj.b. Lex & pphete, vsq; ad Johãnẽ. ex eo regnũ dei euangelizat, et oĩs ĩ illũ vim facit. mat.v.e. Facili⁹ est aũt celũ & terrã p̃terire, quã de lege vnũ apicem cadere. mat.v.e. Oĩs q dimittit vxorẽ suã, & alterã ducit, mechat: & q dimissam viro, ducit, mechat. mar.x.b E Homõ qdã erat diues q idebatur purpura & byſſo: & epulabat q̃tidie splẽdide, et erat qdã mẽdic⁹ noĩe Lazar⁹, q iacebat ad ianuã, ei⁹, vlcerib⁹ plen⁹: cupiẽs saturari de micis q̃ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat. sed & canes veniebãt: & lingebãt vlcera ei⁹. Factũ est aũt vt moreret medic⁹, & portaret ab angelis in sinum Abrahe. Mortuꝰ est aũt dives: & sepultꝰ est i ĩferno. Eleuans aũt oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abrahã a lõge, & Lazarũ i sinu ei⁹: & ipe clamãs dixit, Pater Abrahã, miserere mei, & mitte Lazar⁹ vt ĩtingat extremũ digiti sui in aquã, vt refrigeret linguã meã, q̃ crucior ĩ hac flãma. Et dixit illi Abrahã. Fili, recordare q̃ recepisti bona ĩ vita tua, & Lazar⁹ siñr mala: nũc aũt hic cõsolat, tu vo cruciaris & ĩ his oĩb⁹, ĩter nos & vos chaos magnũ firmatũ est, vt hi q volũt hinc trãsire ad vos, nõ possint, neq; inde huc trãsmeare. Et ait, Rogo ergo te p̃, vt mittas eũ in domũ patris mei. habeo eñ q̃q; frẽs, vt testet illis, ne & ipsi veniãt ĩ hũc locũ tormẽtorũ. Et ait illi Abrahã, Habẽt Moysen & pphetas: audiãt illos. At ille dixit, Nõ, p̃ Abrahã: sed si qs ex mortuis ierit ad eos, penitẽtiam agẽt. Dixit aũt illi, Si Moysen & pphetas nõ audiũt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

D De scãdalo: correptio fraterna: septies in die dimittendum: si habueritis fidẽ sicut granum sinapis. dicite serui inutiles sumꝰ: de decẽ leprosis mundatis: regnũ dei intra vos est: vẽtura predicit de seipso: sicut factus est in diebus Noe: de die iudicij ꝛc. Caput.xvij.

cxcvij a I

cxcviij b V

cxcix c V

cc d V

ccj e X

A Matth. xviij.a. mar.ix.a

Matth. xviij.b. leui.xix. d. Eccli. xix.b.

B Matthei xviij.c. Matth. xvij.c.

L Dixit aũt & ad discipulos suos, Impossibile est vt nõ veniãt scãdala: ve aũt illi per quẽ veniũt. vtili⁹ est illi, si lapis molaris ponat circa collũ ei⁹, & p̃iciat ĩ mare, q̃ vt scãdalizet vnũ de pusillis istis. Attẽdite vobis. Si peccauerit in te frater tuꝰ, increpa illũ: et si penitẽtiã egerit, dimitte illi: & si septies in die peccauerit ĩ te, & septies in die cõuersus fuerit ad te, dicens, Penitet me: dimite illi. Et dixerũt apostoli dño, Adauge nobis fidẽ. Dixit aũt dñs, Si habueritis fidẽ sicut granũ sinapis dicetis huic arbori moro, Eradicare & trãsplãtare ĩ mare: & obediet vobis. Quis aũt vr̃m hñs seruũ arãtẽ aut pascentẽ boues, q regresso de agro dicat illi, Statim trãsi & recũbe: & nõ dicit, Para q̃ cenẽ, & p̃cinge te & ministra mihi donec mãducẽ & bibam, & post hec tu mãducabis et bibes? Nũqd gr̃am hz seruo illi, q̃ fecit que imperauerat? Nõ puto. Sic & vos cum feceritis oĩa q̃ precepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: q̃ debuim⁹ facere, fecim⁹. D Et factũ est: dũ iret in Jerusalẽ, trãsibat p mediã Samariã & Galileã. Et cũ ĩgrederet quoddã castellũ, occurrerũt ei decẽ viri leprosi, q̃ steterũt a longe: et leuauerũt vocẽ, dicẽtes, Jesu p̃ceptor, miserere nostri. Quos vt vidit, dixit, Jte, ostendite vos sacerdotib⁹. Et factũ est: dũ irẽt mũdati sunt. Unꝰ aũt ex illis vt vidit q̃ mundat⁹ est: regressus est cũ magna voce magnificãs deũ. & cecidit in faciẽ ante pedes ei⁹: gratias agẽs, & hic erat Samaritan⁹. Respõdens aũt Jesus, dixit. Nõne decẽ mũdati sunt? & nouẽ vbi sunt? Nõ est inuẽt⁹ qui rediret, et daret gloriam deo, nisi hic alienigena. Et ait illi, Surge, vade: q̃ fides tua te saluũ fecit. D Interrogatus aũt a phariseis q̃n venit regnum dei, rñdẽs eis dixit, Nõ veniet regnum dei cũ obseruatione: neq; dicent. Ecce hic, aut ecce illic. Ecce eñ regnũ dei ĩtra vos est. Et ait ad discipulos suos, Venient dies quando desideretis videre vnũ diẽ filij hois: et nõ videbitis. Et dicent vobis, Ecce hic et ecce illic. Nolite ire, neq; sectemini, nã sicut fulgur coruscãs de sub celo in ea q̃ sub celo sunt, fulget: ita erit filius hois in die sua. Primũ autẽ opz illũ multa pati, & reprobari a gñatione hac. Et sicut factũ est ĩ diebus Noe: ita erit & in dieb⁹ filij hois. Edebãt et bibebãt, vxores ducebant & dabant ad nuptias vsq; in diẽ qua ĩtrauit Noe in arcã: & venit diluuiũ et p̃didit oẽs: Silr sicut factũ est in dieb⁹ Lot, Edebãt & bibebãt, emebãt & vẽdebãt, plãtabãt & edificabant: qua die exijt Lot a Sodomis, pluit ignem & sulphur de celo, & oẽs pdidit. scõm hec erit qua die filius hois revelabit. In illa hora q̃ fuerit ĩ tecto, et vasa ei⁹ ĩ domo: ne descẽdat tollere illa. & q̃ ĩ agro: silr nõ redeat retro. Memores estote vxoris Lot. Quicũq; quesierit aiaz suã salvã facere, pdet illã. & quicũq; pdiderit illã vivificabit eam. Dico vobis, in illa nocte erũt duo in lecto vno: vnꝰ assumet & alter relinquet. due erũt molẽtes in vnũ: vna assumetur & altera relinquet. duo in agro: vnꝰ assumet et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi, Vbi domine. Qui dixit illis, Vbicũq; fuerit corpus illuc congregabuntur & aquile.

D Oportet semper orare: de iudice deum nõ timente: et de vidua: & de oratione pharisei & publicani: qui se exaltat humiliabitur. Dicit: sinite venire paruulos ad me. nemo bonus nisi solus deus. Dicit quecunq; habes vende & da pauperibus. quam difficile qui pecunias habent in regnũ dei intrabunt: remuneratio illorum qui dimittunt sua propter deum: predicit passionem suam & mortem & ipsi non intellexerunt: cecu m illuminat. Caput.xviij.

ccxvij a X

A Eccli. xviij.c. j. Thess. v.d.

B

L

ccxv b V

ccxvj c II

D Jcebat⁹ aũt & pabolã ad illos q̃m oportet semp orare & nõ deficere, dicẽs, Judex qdã erat in quadã ciuitate q, deum nõ timebat, & hoiem nõ reuerebatur. Vidua aũt quedam erat in ciuitate illa: et veniebat ad eũ dicẽs, Vindica me de aduersario meo. Et nolebat p multũ tps. Post hec aũt dixit intra se, Et si deũ nõ timeo: nec hoiem reuereor: tam ẽ q̃ molesta est mihi hec vidua, vindicabo illã, ne in nouissimo veniens sugillet me. Ait aũt dñs. Audite qd iudex iniqtatis dicit. Deꝰ aũt nõ faciet vindictã electorũ suoꝝ clamãtiũ ad se die ac nocte: & patiẽtiã habebit in illis? Dico vobis q̃ cito faciet vindictã illorum. Verũtamẽ filius hois veniens, putas inueniet fidẽ in terra? Dixit aũt & ad quosdã q̃ in se confidebant tãq̃ iusti, & aspernebant ceteros, parabolam istã, dicẽs, Duo hoĩes ascẽdebãt ĩ tẽplũ vt orarẽt: vnus pharisẽus, et alter publicanus. Pharisẽus stans, hec apud se orabat, Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hoĩm, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. ieiuno bis in sabbatho: decimas do oĩa q̃ possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad celũ leuare: sed percutiebat pectꝰ suũ, dicẽs, Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descẽdit hic iustificatus in domũ suam ab illo. q̃ oĩs qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabit. Affe-

ẽ. xiiij.e. Matth. xxiij.b.

rebant aũt ad illũ ⁊ infantes, vt eos tangeret. Qđ cum viderẽt discipuli, increpabãt illos. Jesus autẽ conuocãs illos, dixit, Sinite pueros venire ad me: ⁊ nolite vetare eos. taliũ est enĩ regnũ dei. [d] Amen dico vobis, quicũq; nõ acceperit regnum dei sicut puer, nõ intrabit in illud. [e] ¶ Et interrogauit eum quidã princeps, dicẽs, ℳ magister bone, quid faciẽs vitã eternã possidebo? ℳ Dixit aũt ei Jesus, Quid me dicis bonũ? nemo bonus nisi solus deus. ℳ Dan data nosti, ℳon occides, ℳon mechaberis, ℳõ furtum facies, ℳon falsum testimoniũ dices, ℳonora patrẽ tuũ ⁊ matrem. Qui ait, ℳec omnia custodiui a iuuentute mea. [f] Quo audito Jesus ait ei, Adhuc vnũ tibi deest, omnia quecũq; habes vende, ⁊ da pauperibus, ⁊ habebis thesaurũ in celo: ⁊ veni, sequere me. [g] Vbi ille auditis cõtristatus est: quia diues erat valde. Uidẽs aũt Jesus illum tristem factũ, dixit, Quam difficile qui pecunias habent, in regnum dei intrabunt. Facilius est enim, camelũ per foramẽ acus transire, q̃ diuitẽ intrare in regnum dei. Et dixerũt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri? At illis, Que ipossibilia sunt apud hoĩes, possibilia sunt apud deum. Ait autez ℙetrus, Ecce, nos dimisimus omnia, et secuti sumus te. [h] Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domũ aut parentes aut fratres aut vxorem aut filios propter regnũ dei, ⁊ non recipiat multo plura in hoc tpe, ⁊ i seculo futuro vitam eternã. [i] ¶ Assumpsit aũt Jesus duodecim, et ait illis Ecce ascẽdim⁹ Jerosolymã, ⁊ cõsummabunt oia q̃ scripta sũt p ꝓphetas de filio hoĩs tradet eñ gẽtib⁹, ⁊ illudet, ⁊ flagellabit, ⁊ cõspuet: ⁊ post q̃ flagellauerint occidẽt eũ, ⁊ tertia die resurget. [k] Et ipsi nihil horũ intellexerũt, ⁊ erat verbũ istud abscõditum ab eis, ⁊ nõ intelligebãt q̃ dicebañ. [l] Factũ est aũt: cũ appropinquaret Jericho, cecus qdã sedebat secus viã mẽdicãs. Et cũ audiret turbã ptereũtem, interrogat qd hoc eẽt. Dixerũt aũt ei qõ Jesus ℕazarenus trãsiret. Et clamauit, dicens, Jesu fili ℳauid, miserere mei. Et q preibant, increpabant eũ vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat. Fili ℳauid, miserere mei. Stans aũt Jesus, iussit illũ adduci ad se. Et cũ appropinquasset interrogauit illũ, dicẽs, Quid tibi vis faciã? At ille dixit, ℳõe, vt videã. Et Jesus dixit illi, Respice fides tua te saluum fecit. Et cõfestim vidit: ⁊ sequebatur illũ magnificans deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem deo.

¶ De zacheo decem mnarum similitudinem ponit habẽti dabitur: inimicos suos ante se iubet occidere: super pullum asine sedet: turbe descendentium ceperunt deum laudare dicentes. Benedictus qui venit rex: dixit Jesus si hi tacuerint lapides clamabunt: fleuit Jesus super Jerusalem: et predixit destructionem eius. Ejecit vendentes et ementes de templo: principes sacerdotum ⁊ scribe querebant perdere Jesum. Caput. xix.

Et ingressus perãbulabat Jericho. Et ecce vir noĩe zacche⁹: ⁊ hic princeps erat publicanorũ, ⁊ ipse diues. ⁊ querebat videre Jesum quis eẽt: ⁊ nõ poterat p̃ turba, q̃ statura pusillus erat. Et pcurrẽs ascendit in arborẽ sycomorũ vt videret eũ: q̃ inde erat trãsiturus. Et cũ venisset ad locũ, suspiciens Jesus vidit illũ, ⁊ dixit ad eũ, zacchee, festinãs descende: q̃ hodie in domo tua opz me manere. Et festinãs descẽdit, ⁊ excepit illũ gaudẽs. Et cũ viderẽt oẽs, murmurabãt, dicẽtes, qõ ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autẽ zaccheus, dixit ad dñm, Ecce, dimidiũ bonorũ meorũ dñe do pauperibus: ⁊ si qd aliquẽ defraudaui, reddo quadruplũ. Ait Jesus ad eũ, Qua hodie salus domui huic facta est: eo qõ ⁊ ipse filiꝰ sit Abrahe. [b] Uenit enĩ filiꝰ hominis querere ⁊ saluum facere qõ perierat. [c] Hec illis audiẽtibus adiẽciens dixit parabolam, eo qõ esset prope Jerusalẽ, ⁊ quia existimarẽt qõ cõfestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo, [d] Homo qdam nobilis abiit in regionẽ lõginquã accipere sibi regnũ, ⁊ reuerti. [e] Uocatis aũt decẽ seruis suis, dedit eis decẽ mnas, ⁊ ait ad illos, ℕegotiamini dũ venio. Ciues aũt eiꝰ oderãt eũ: ⁊ miserũt legationẽ post illum, dicẽtes. Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est vt rediret accepto regno: ⁊ iussit vocari seruos quibus dedit pecuniã, vt sciret quãtum quisq; negotiatus esset. Uenit aũt primus, dicens, ℳõe, mna tua decẽ mnas acquisiuit. Et ait illi, Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habẽs supra decẽ ciuitates. Et alter venit, dicẽs, ℳõe, mna tua fecit quinq; mnas. Et huic ait, Et tu esto super quinq; ciuitates. Et alter venit, dicẽs, ℳõe, ecce mna tua, quam habui repositã in sudario. timui enim te, quia homo austerus es: tollis qõ nõ posuisti, ⁊ metis qõ nõ seminasti, ℳicit ei, De ore tuo te iudico serue nequam. sciebas qõ ego homo austerus sum; tollens qõ nõ posui, ⁊ metẽs qõ nõ seminaui: ⁊ quare non dedisti pecuniam meam ad mẽsam, ⁊ ego veniẽs cum vsuris vtiq; exegissem illud? Et astãtibus dixit, Auferte ab illo mnam, et date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei. ℳomine habet decem mnas. [f] Dico autem vobis quia omni habenti dabitur ⁊ abũdabit: ab eo autem qui non habet, et qõ habet, auferetur ab eo. Ueruntamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: ⁊ interficite ante me. [g] ¶ Et his dictis precedebat ascendẽs Jerosolymã. [h] Et factum est: cũ appropinquasset ad Bethphage et Bethaniã, ad montem qui vocatur Olineti, misit duos discipulos suos, dicẽs, Jte in castellum qõ contra vos est: in quod introeuntes inuenietis pullũ asine alligatum, cui nemo vnq̃ hominũ sedit: soluite illũ, et adducite. Et si quis vos iterrogauerit, Quare solutis? sic dicetis ei, Quia dñs operam eius desiderat. [i] Abierũt autẽ qui missi erant, et inuenerunt sicut dixit illis, stantem pullum. Soluentibus autẽ illis pullũ, dixerunt dñi eiꝰ ad illos, Quid soluitis pullum? At illi dixerũt. Quia dñs eũ necessarium habet. Et duxerunt illum ad Jesum. Et iactantes vestimẽta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Eunte aũt illo substernebant vestimenta sua in via. [k] Et cum appropinquaret iã ad descensum montis Olineti, ceperunt omnes turbe discẽtium gaudentes laudare deum voce magna sup omnibus quas viderant virtutibus, dicẽtes, Benedictus qui venit rex in nomine dñi, pax in celo, ⁊ gloria in excelsis. [l] Et quidam phariseorum de turbis dixerunt ad illũ, ℳagister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait, Dico vobis quia si hi tacuerint, lapides clamabũt[m]. ¶ Et vt appropinquauit, videns ciuitatẽ, fleuit super illam, dicens, Quia si cognouisses ⁊ tu, ⁊ quidem in hac die tua, que ad pacem tibi. nũc aũt abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: ⁊ circũdabunt te inimici tui vallo, ⁊ circundabunt te, ⁊ coangustabunt te vndiq;, et ad terrã, prosternẽt te, ⁊ filios tuos qui in te sunt.[n] et non relinquẽt in te lapidẽ super lapidẽ: eo quod non cognoueris tẽpus visitationis tue. [o] ¶ Et ingressus in tẽplũ, cepit eũcere vẽdẽtes ⁊ emẽtes, dicẽs illis, Scriptũ est, Quia dom⁹ mea, dom⁹ orationis est, Uos autẽ fecistis illã spelũcã latronũ. [p] ¶ Et erat docẽs quotidie in tẽplo. ℙrincipes autẽ sacerdotũ ⁊ scribe ⁊ principes plebis querebant

illum perdere: ⁊ non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspẽsus erat, audiens illũ.

¶ Interrogatus Jesus in qua potestate hec facis: ꝛ ñdit bapt'ism⁹ Johannis de celo erat an ex hoib⁹: de colonis vinee q̃ occiderunt seruos: lapidẽ quẽ reprobauerunt ꝛc. Reddite que sunt cesaris ꝛc. de muliere q̃ septem fratres habuit. de⁹ nõ est mortuorũ: sed viuorũ ꝛc. qõ xp̃s sit filius dauid attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis qui deuorant domos viduarum. Caput. xx.

A Matth. xxi. c. mar. xj. d

ccxl a V

Factũ est: in vna dierũ docẽte illo populũ in tẽplo ⁊ euãgelizãte, cõuenerunt p̃ncipes sacerdotũ ⁊ scribe cũ senioꝛib⁹, ⁊ aiũt dicẽtes ad illũ, Dic nobis, ĩ qua ptãte hec facis: aut qs est q̃ dedit tibi hãc ptãtem: Rñdens autẽ Jesus, dixit ad illos, Interrogabo vos ⁊ ego vnũ v̄bũ. Rñdete mihi. Baptism⁹ Johãnis de celo erat, an ex hoib⁹: At illi cogitabãt ĩtra se, dicẽtes, Q̃ si dixerim⁹ de celo: dicet, Quare ḡ nõ credidist̃ illi: Si aũt, dixerim⁹ ex hoib⁹: plebs vniuersa lapidabit nos: certi sunt enĩ, Johannẽ p̃phetã eẽ. b Et respõderũt se nescire vñ eẽt. Et Jes⁹ ait illis, Neq; ego dico vobis ĩ qua ptãte hec facio.

B

ccxlj b X

Cepit aũt dicere ad plebẽ, parabolã hãc, Hõ qdam plãtauit vineã, ⁊ locauit eã colonis: ⁊ ipe pegre fuit multis tpibus. Et in tpe misit ad cultoꝛes seruum, vt de fructu vinee darẽt illi. Qui cesũ dimiserũt eũ inanẽ. Et addidit alterũ seruũ mittere. Illi aũt hũc q̃z cedẽtes ⁊ afficiẽtes q̃tumelia, dimiserũt inanẽ. Et addidit tertiũ mittere: q̃ ⁊ illũ vulnerãtes eiecerũt. Dixit aũt dñs vinee, Quid faciã: mittã filium meũ dilectũ: forsitã cũ hũc viderint, v̄ebunt. Quẽ cũ vidissent coloni cogitauerunt intra se, dicentes, Hic ẽ heres, occidam⁹ illũ, vt nr̃a fiat hereditas. Et eiectũ illũ extra vineã, occiderũt. Quid ḡ faciet illis dñs vinee: veniet ⁊ perdet colonos istos, ⁊ dabit vineã alijs. Quo audito, dixerũt illi, Absit. Jlle aũt aspiciẽs eos, ait, Quid est ḡ hoc qõ scriptũ est, Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes, hic fact⁹ est ĩ caput anguli: Oĩs q̃ ceciderit supra illũ lapidẽ q̃ quassabit: supra quẽ aũt ceciderit, cõminuet illũ.

C

ps. cxvij. d. Actuum iij. b. Ro. x. g. j. pet. ij. a. ysa. xxviij d.

ccxlij c

ccxlij d II

c Et q̃rebãt p̃ncipes sacerdotũ ⁊ scribe mittere ĩ illũ manꝰ illa hora: ⁊ timuerunt pplm. cognouerũt enĩ qõ ad ipsos dixerit sũlitudinẽ hãc. d Et obseruãtes miserũt insidiatoꝛes q̃ se iustos simularẽt: vt caperẽt eũ in ꝓmone, vt traderẽt illũ p̃ncipatui ⁊ potestati p̃sidis. Et interrogauerũt eũ dicẽtes, Magister, scim⁹ q̃ recte dicis ⁊ doces: ⁊ nõ accipis psonã, sed viã dei ĩ vitate doces. Is nobis tributũ dare Cesari, an nõ: Considerãs aũt dolũ illoꝝ, dixit ad eos, Quid me tẽtatis: oñdite mihi ꝺnariũ. Cui⁹ hz imaginẽ ⁊ iscriptionẽ: Rñdẽtes dixerũt ei, Cesaris. Et ait illis, Reddite ḡ q̃ sunt Cesaris, Cesari: ⁊ q̃ sũt dei, deo. Et nõ potuerũt v̄bũ ei⁹ reprehẽdere coram plebe: ⁊ mirati ĩ respõso ei⁹, tacuerũt.

D

Matth. xxij. b. mar. xij. b

ccxlij e

ccxlij f II

ro. xiij. c.

Matth. xxij. c. mar. xij b

E

Deuter. xv. b.

Accesserũt aũt qdã sadduceoꝝ q̃ negãt, eẽ resurrectionẽ, ⁊ interrogauerũt eũ, dicẽtes, Magister, Moyses scripsit nobis, Si ff̃ alicui⁹ mortu⁹ fuerit habẽs vxorẽ, et hic sine liberis fuerit, vt accipiat eã ff̃ ei⁹ vxorẽ, et suscitet semẽ fratri suo. Septẽ ḡ ff̃es erãt, ⁊ primus accepit vxorẽ, ⁊ mortu⁹ est sine filijs. Et sequẽs accepit illã: ⁊ ipe mortu⁹ est sine filio. Et tertius accepit illã. Similr ⁊ oẽs septẽ: ⁊ nõ reliq̃rũt semẽ, ⁊ mortui sunt. Nouissime oĩs, mortua est ⁊ mulier. In resurrectione ergo, cui⁹ eoꝝ erit vxor? sigdẽ septẽ habuerunt eã vxorẽ. Et ait illis Jes⁹, Filij huius seculi nubũt, ⁊ tradunt̃ ad nuptias: illi vo q̃ digni habebunt̃ seculo illo et resurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent vxores, neq; vltra mori poterũt. equales enim angelis sunt: ⁊ filij sunt dei, cũ sint filij resurrectionis. Q̃ vero resurgant mortui, ⁊ Moyses ostẽdit sec⁹ rubũ, sicut dicit dñs, deũ Abrahã, ⁊ deũ Jsaac, ⁊ deũ Jacob. Deus aũt nõ est mortuorũ sed viuoꝝ. oẽs enĩ viuũt ei. Respõdẽtes aũt quidã scribarũ, dixerũt ei. Magister, bene dixisti.

F

Exodi ij. b.

Matth. xxij. d. mar. xij. d.

ps. cix. a.

ccxlij g

ccxlv h I

ccxlvj g II

s. xj. f. Matth. xxiij. a. mar. xij. d.

ccxlvij h VIII

e Et amplius non audebãt eum quicq̃ interrogare.

f ¶ Dixit autem ad illos, Quomodo dicũt xp̃m, filiũ esse Dauid: ⁊ ipse Dauid dicit in libro psalmorum. Dixit dns dño meo, sede a dextris meis, Donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuorũ: Dauid ergo dñs illũ vocat: ⁊ quomodo filius eius est: g ¶ Audiẽte aũt oi pplo dixit discipulis suis, Attendite a scribis q̃ volunt ambulare in stolis, ⁊ amãt salutatiões in foro, ⁊ p̃mas cathedras in synagogis, ⁊ p̃mos discubit⁹ in cõuiuijs h q devorant domos viduarũ: simulãtes lõgã orationẽ. Hij accipient damnationem maiorem.

¶ Dicit hec vidua pauper plus ꝛc. De templo dicit: non relinquet lapis ꝛc. q̃ñ hec erunt: ⁊ quod signũ cum fieri incipiẽt: surget gẽs cõtra gẽtẽ: terremot⁹ erũt: inijciẽt vobis manus ponite in cordib⁹ vr̃is: de capillo ⁊ pauẽtia: de Jerusalem tunc qui in iudea sunt fugient: de pregnantibus: erunt signa in sole ⁊ luna. Virtutes celoꝝ mouebuntur: et tunc videbunt filium hominis venientem: videte ficulneam: celum ⁊ terra transibunt: docet cauere a crapula et ebrietate: vigilate ꝛc. Caput. xxj.

A Marci xij. d.

Respiciẽs aũt, vidit eos q̃ mittebãt munera in gazophylaciũ divites. Vidit ãt ⁊ quãdã viduã pauperculã mittẽtẽ era minuta duo. Et dixit, Vere dico vobis q̃ vidua hec pauper, plus q̃ oẽs misit nã oẽs hi, ex abũdanti sibi miserũt in munera dei: hec aũt ex eo q̃ deest illi, oẽs victũ suũ quẽ habuit misit.

B

Matth. xxiij. a. mar. xiij. a. s. xix. g.

ccxlvij i II

ccxlix k II

i ¶ Et q̃busdã dicẽtib⁹ de tẽplo q̃ bonis lapidib⁹ et donis ornatũ eẽt, dixit, Hec q̃ videtis, veniẽt dies in q̃b⁹ nõ relinquet̃ lapis sup lapidẽ q̃ nõ destruat. k Interrogauerũt aũt illũ, dicentes, Preceptor, q̃ñ hec erũt: ⁊ q̃ signũ cũ fieri incipiẽt: Qui dixit, Videte ne seducamini multi enĩ veniẽt in noie meo dicẽtes, q̃ ego sum, ⁊ tps appropinquauit nolite ire post eos. Cũ aũt audieritis plia ⁊ seditiões: nolite terreri. oportet primũ hec fieri. Is nõdũ statim finis. Tũc dicebat illis, Surget gẽs ꝟ gẽtẽ, ⁊ regnũ aduersus regnũ: ⁊ terremotus magni erũt p̃ loca, ⁊ pestilẽtie et fames: terroresq̃, ⁊ signa de celo magna erũt.

C

ccl l I

ccli m I

l Sz añ hec oĩa, inijciẽt vobis manꝰ suas: ⁊ psequentur tradẽtes in synagogas ⁊ custodias, trahẽtes ad reges ⁊ p̃sides ꝓpter nomẽ meũ. cõtinget autẽ vobis in testimoniũ. m Ponite ergo in cordib⁹ vr̃is nõ p̃meditari quẽadmodũ respondeatis. ego enĩ dabo vobis os ⁊ sapiẽtiã: cui nõ potẽt resistere ⁊ q̃tradicere oẽs aduersarij vr̃i. Trademini ãt a parẽtib⁹ ⁊ fratrib⁹ ⁊ cognatis ⁊ amicis: ⁊ morte afficiẽt ex vobis. ⁊ eritis odio oĩb⁹ ꝓpter nomẽ meũ. et capillus de capite vr̃o nõ pibit. In patiẽtia vr̃a possidebitis aĩas vr̃as.

D

Matth. xxiij. b. Marci xiij b. Daniel. ix. g.

cclj n I

cclij o X

cclij p II

cclv q II

cclvj r X

cclvij s II

cclviij t II

n Cum aũt videritis circũdari ab exercitu Jerusalẽ: tunc scitote q̃ appropinquauit, desolatio ei⁹. o tũc q̃ ĩ Judea sunt: fugiãt ad mõtes. et q̃ in medio ei⁹: discedãt. ⁊ q̃ in regionib⁹: non intrent in eã. q̃ dies vltionis hi sunt: vt impleañ oĩa q̃ scripta sunt. p Ve aũt p̃gnãtib⁹ ⁊ nutriẽtib⁹ in illis diebꝰ. q erit ei p̃ssura magna sup terrã: ⁊ ira pplo huic. r Et cadent in ore gladij: ⁊ captim ducentur in oẽs gẽtes. ⁊ Jerusalẽ calcabitur a gẽtib⁹: donec impleãtur tẽpora nationũ.

E

Matthei xxiij c. Marci xiij. c. Isa. xiij. b. Ezech. xxxij. b. toel iij. c.

Ro. viij. d.

s Et erũt signa in sole et luna ⁊ stellis: ⁊ in terris pressura gẽtũ pre confusiõne sonitus maris ⁊ fluctuũ, arescẽtib⁹ hoĩb⁹ pre timore ⁊ expectatione que supueniẽt vniuerso orbi. nam virtutes celoꝝ mouebunt̃. t ⁊ tũc videbũt filiũ hoĩs venientẽ in nube cũ potestate magna et maiestate. His aũt fieri incipientib⁹, suspicite et levate capita vestra: quoniã appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem, Videte ficulneam et omnes arboꝛes. cum producunt iam ex se fructũ: scitis quoniã prope est estas. Ita, et vos cum videritis

ritis hec fieri, scitote qñ ppe est regnū dei. Amen dico vobis q̄ nō pteribit gñatio hec, donec oīa fiant. Celū z terra trāsibūt: verba aūt mea nō trās ibunt. [m] Attēdite aūt vobis ne forte grauent corda vestra ī crapula z ebrietate z curis huj⁹ vite: et sup/ueniat in vos repētina dies illa. tāq̄ laque⁹ em̄ su peruenier in oēs qui sedēt sup faciē oīs terre. Uigi/late itaq̄, omni tpe orātes vt digni habeamini fu/gere ista oīa q̄ futura sunt, z stare ante filium hoīs. Erat aūt dieb⁹ docēs in tēplo: noctib⁹ vo exiens, morabat in monte q̄ vocatur Oliueti. Et oīs po/pulus mane ibat ad eum in templo audire eum.

¶ Appropinquabat pascha z querebant principes sacer dotum eum interficere: satanas intrauit in iudam et tradi dit dñm: iubet pascha parari: dat discipulis corpus z san/guinem: orat in montem: sudat sanguinem: capitur: seruo auriculam amputatam sanat: Petrus ter negat christum: percutitur: blasphematur: illuditur. in consilium ducitur: interrogatur si sit xps ꝛc. Caput. xxij.

[a] Appropinquabat aūt dies festus azy/morū, q̄ dicit pascha: [b] z q̄rebant prin/cipes sacerdotū z scribe quomodo eū iter ficerēt timebāt vo plebē. [c] Intrauit autē satanas in Judā qui cognominabat Iscariotes, vnū de duodecim: [d] z abijt, z locut⁹ est cū principi/bus sacerdotū z magistratib⁹ quēadmodū illū tra deret eis. Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spopondit. Et querebat oportunitatē: vt traderet illū sine turbis. ¶ Uenit aūt dies azymo rū, in qua necesse erat occidi pascha. Et misit Pe/trū z Johānē, dicēs, Eūtes parate nobis pascha, vt māducem⁹. At illi dixerunt, Ubi vis paremus: Et dixit ad eos, Ecce introeuntib⁹ vobis in ciuita/tē occurret vobis homo amphorā aque portās: se/quimini eū in domū in quā intrat, et dicetis patri/familias dom⁹, Dicit tibi magister, Ubi est diuer sorīū vbi pascha cū discipl̄is meis māducē: Et ipe ostēdet vobis cenaculū magnū stratū: et ibi parate. Eūtes aūtē inuenerūt sicut dixit illis: z parauerūt pascha. ¶ Et cū facta esset hora, discubuit, et duo/decim apli cū eo, [e] z ait illis, Desiderio desidera/ui hoc pascha māducare vobiscum, anteq̄ patiar. [f] Dico em̄ vobis quia ex hoc non māducabo illud donec impleat in regno dei. Et accepto calice gra/tias egit, z dixit, Accipite z diuidite iter vos. dico em̄ vobis q̄ nō bibam de generatione vitis, donec regnū dei veniat. [g] Et accepto pane gratias egit et fregit: z dedit eis, dicēs, Hoc est corp⁹ meū, q̄ p vobis datur. hoc facite in meā cōmemorationem. [h] Siḿr z calicē postq̄ cenauit, dicens, Hic est calix nouum testamentū in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. [i] Uerūtamen ecce man⁹ tradētis me, me/cum est in mēsa. Et quidē filj⁹ hoīs ꝑm q̄ diffinitū est, vadit: verūtamē ve homini illi per quē tradet. [k] Et ipsi ceperūt querere inter se quis esset ex eis q̄ hoc facturus esset. [l] ¶ Facta est aūt z cōtētio inter eos, quis eor videretur esse maior. Dixit aūt eis, Reges gētiū dominant eor: et qui potestatem ha bēt sup eos, benefici vocātur. Uos aūt nō sic. sed q maior est in vobis, fiat sicut iunior: et qui precessor est sicut ministrator. [m] Nā qs maior est: qui recūbit, an qui ministrat: nōne qui recumbit: Ego autem in medio vestrū sum sicut qui ministrat. vos aūt estis qui permānsistis mecū in tentationib⁹ meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus, re/gnum: vt edatis z bibatis super mēsam meā in re/gno meo, z sedeatis [n] super thronos iudicātes duo/decim trib⁹ Israel. [o] Ait aūt dñs Simoni, Simō, ecce satanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triti/cum: ego autē rogaui p te, vt nō deficiat fides tua. [p] et tu aliqñ cōuersus, cōfirma fratres tuos. [q] Qui dixit ei. Dñe, tecum paratus sum z in carcerem et in mortem ire. Et ille dixit, Dico tibi Petre, non cantabit hodie gall⁹, donec ter abneges nosse me. [r] Et dixit eis, Quando misi vos sine sacculo z pera z calceamentis: nūquid aliquid defuit vobis? At illi dixerūt, Nihil. Dixit ergo eis, Sz nūc qui ha/bet sacculū, tollat similiter z perā. z qui nō habet, vendat tunicam suā, z emat gladium. [s] Dico enim vobis qm̄ adhuc hoc qō scriptū est oportet imple/ri in me, Et cū iniquis deputatus est. Et em̄ ea que sunt de me, finem habent. [t] At illi dixerunt, Dñe, ecce duo gladij hic. At ille dixit eis, Satis est. [v]

¶ Et egressus ibat ꝑm consuetudinem in montem Oliuarū. Secuti sunt aūt illū z discipuli. [x] Et cum peruenissēt ad locum, dixit illis, Orate ne intretis in tētationē. [y] Et ipse auulsus est ab eis quantū ia/ctus est lapidis: z positis genibus orabat, dicens, [z] Pater, si vis trāsfer calicē istum a me. Uerūtamē non mea volūtas, sed tua fiat. [a] Apparuit autē illi angelus de celo cōfortās eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor ei⁹, sicut gut/te sanguinis decurrētis in terrā. [b] Et cum surrexis/set ab oratione, z veniss̄et ad discipulos suos, inue/nit eos dormientes pre tristitia. Et ait illis, Quid dormitis: surgite, orate ne intretis in tentationē. [c]

¶ Adhuc eo loquēte, ecce turba: z q̄ vocabat Ju das, vn⁹ de duodecim, antecedebat eos, et appro/pinquauit Jesu, vt oscularet eū. [d] Jesus autē dixit illi, Juda, osculo filiū hoīs tradis? [e] Uidētes autē hi qui circa ipsum erāt q̄ futurū erat, dixerunt ei, Dñe, si pcutim⁹ in gladio? Et pcussit vn⁹ ex illis seruū principis sacerdotū: z amputauit auriculā ei⁹ dexterā. Respōdēs autē Jesus: ait, Sinite vsq̄ huc. [f] Et cum tetigisset auriculam eius, sanauit eum. [g] Di/xit autem Jesus ad eos qui venerant ad se, princi/pes sacerdotum et magistratus templi z seniores, Quasi ad latronem existis cum gladijs et fustib⁹? Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, nō ex/tendistis manus in me. sed hec est hora vestra, z po testas tenebrarū. [h] ¶ Comprehēdentes autem eū, duxerunt ad domum principis sacerdotum: [i] Pe/trus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrij, z circūsedentibus illis, erat pe trus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen, et eum fuisset intuita, dixit, Et hic cum illo erat. At ille negauit eum, di/cens, Mulier, non noui illum. [k] Et post pusillum alius videns eum, dixit, Et tu de illis es. Petrus vero ait, O homo non sum. Et interuallo facto, quasi hore vnius, alius quidā affirmabat, dicens, Uere z hic cum illo erat. nam et Galile⁹ est. Et ait Petrus, Homo, nescio quid dicis. Et cōtinuo ad huc illo loquēte cantauit gallus. Et conuersus do/minus, respexit Petrū. [l] Et recordatus est Petr⁹ vbi dñi sicut dixerat, Quia priusq̄ gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus, fleuit amare. [m] Et viri qui tenebant illum, illudebant ei cedentes. Et velauerunt eū, et percutiebant faciem eius, z interrogabant eum, dicētes, Prophetiza, quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemā tes dicebāt in eum. [n] ¶ Et vt factus est dies, conue nerūt seniores plebis z principes sacerdotū et scri/be, z duxerūt illū in concilium suū, dicentes, Si tu es xps, dic nobis. [o] Et ait illis, Si vobis dixero, non credetis mihi: si aūt z interrogauero, nō respondē/bitis mihi, neq̄ dimittetis. [p] ex hoc autē erit filius hoīs sedēs a dextris virtutis dei. [q] Dixerunt autē oēs. Tu ergo es filius dei? Qui ait, Uos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt, [r] Quid adhuc desi/deramus testimoniū? ipsi em̄ audiuim⁹ de ore ei⁹.

¶ Ducitur ad Pilatum & accusatur coram eo: dicunt: commouit populum docẽs: pilat⁹ mittit ad herodem Jesum: ab Herode spernit & remittitur ad pilatũ: & facti sunt amici Herodes & Pilatus: Barrabas dimittitur: Jesus crucifigitur: moritur & sepelitur. Caput. xxiij.

ccc a I — A

Tᵃ surgẽs oĩs multitudo eorũ, duxerũt illum ad Pilatũ. ᵇ Ceperũt autẽ illum accusare, dicẽtes, Hũc inuenimus subuertẽtẽ gentẽ nostram, & prohibentẽ tributa dare Cesari, & dicẽtẽ se xp̃m regẽ eẽ. ᶜ Pilat⁹ autẽ interrogauit eum, dicẽs, Tu es rex Judeoꝝ? At ille respõdẽs ait, Tu dicis. ᵈ Ait aũt Pilatus ad pr̃icipes sacerdotũ & turbas, Nihil inuenio causę in hoc homine. ᶜ At illi inualescebant, dicentes, Cõmouet populũ docẽs per vniuersam Judeam, incipiens a Galilea vsq; huc. ¶ Pilatus aũt audiẽs Galileã: interrogauit si homo, Galile⁹ esset. Et vt cognouit qõ de Herodis potestate esset, remisit eũ ad Herodẽ, q̃ & ipse Jerosolymis erat illis dieb⁹. Herodes aũt viso Jesu, gauisus est valde. erat enĩ cupiens ex multo tempore videre eum, eo qõ audiret multa de eo: et sperabat signũ aliqõ videre ab eo fieri. Interrogabat aũt eũ multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. ᶠ Stabant aũt pr̃incipes sacerdotũ & scribe cõstanter accusantes eũ. ᵍ Spreuit aũt illũ Herodes cũ exercitu suo, & illusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatũ. Et facti sunt amici Pilat⁹ & Herodes in ipsa die. nam antea inimici erant adinuicẽ. ᵇ ¶ Pilat⁹ autem cõuocatis pr̃incipibus sacerdotũ & magistratibus et plebe, dixit ad illos, Obtulistis mihi hunc hominẽ, quasi auerten tẽ pp̃lm: et ecce, ego coram vobis interrogãs, nullam cãm inuenio in hoĩe isto ex his in quibus eũ accusatis. ⁱ Sed neq; Herodes. nam remisi vos ad illũ: & ecce, nihil dignum morte actũ est ei. ᵏ Emendatũ ergo illũ dimittã. Necesse aũt habebat dimittere eis per diẽ festũ, vnũ. ˡ Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicẽs, Tolle hunc, et dimitte nobis Barrabam. qui erat propter seditionem quãdam factam in ciuitate et homicidiũ, missus in carcerem. ᵐ Iterũ autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Jesum. At illi succlamabant, dicẽtes, Crucifige, crucifige eum. ⁿ Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim mali fecit iste? nullã causam mortis inuenio in eo. corripiam ergo illum, et dimittam. ᵒ At illi instabant vocibus magnis postulantes vt crucifigeret: et inualescebãt voces eorũ. ᵖ Et Pilat⁹ adiudicauit fieri petitionẽ eoꝝ. Dimisit aũt illis eũ qui pp̃ter homicidiũ & seditionẽ missus fuerat in carcerã, quẽ petebãt: Jesum vo tradidit volũtati eoꝝ. ᵍ ¶ Et cũ ducerẽt eũ, apprehẽderũt Simonẽ quẽdã Cyrenẽsem veniẽtẽ de villa: et imposuerunt illi crucẽ portare post Jesum. ʳ Sequebaꝁ aũt illũ multa turba populi & mulierũ: que plãgebãt & lamẽtabantur eũ. Cõuersus aũt ad illas Jesus, dixit, Filie Jerusalẽ, nolite flere sup me: sed super vosipsas flete, & sup filios vestros. q̃m ecce veniẽt dies ĩ quibus dicẽt, Beate steriles, & vẽtres q̃ nõ genuerũt, et vbera q̃ nõ lactauerũt. Tũc incipiẽt dicere montib⁹, Cadite sup nos: & collib⁹, Operite nos. Qz si in viridi ligno hec faciũt: in arido qd fiet? ᵒ Ducebãtur aũt & alij duo nequã cũ eo, vt interficerenť. ˢ ¶ Et postq̃ venerũt in locũ qui vocaꝁ Caluarie, ibi crucifixerũt eũ: ᵗ & latrones, vnũ a dextris, et alterũ a sinistris. Jesus aũt dicebat, ᵘ Pater, dimitte illis, nõ enim sciũt quid faciunt. ˣ Diuidẽtes vero vestimẽta eiⁿ, miserũt sortes. Et stabat populus expectãs, ʸ & deridebãt eũ pr̃icipes cũ eis, dicẽtes, Alios saluos fecit, se saluũ faciat, si hic est xp̃s dei electⁿ. ᶻ Illudebãt aũt ei & milites accedẽtes & acetum offerẽtes ei, & dicẽtes, Si tu es rex Judeorũ, saluũ te fac. ᵇ Erat autẽ & superscriptio scripta sup eũ literis Grecis & Latinis & Hebraicis, Hic ẽ rex Judeoꝝ. ᶜ Unus aũt de his qui pẽdebãt latronib⁹ blasphemabat eũ, dicẽs, Si tu es xp̃s, saluũ fac te ipsum & nos. ᵈ Respõdẽs aũt alter, increpabat eũ, dicẽs, Neq; tu times deũ, qui in eadem dãnatione es? Et nos qdẽ iuste: nã digna factis recipim⁹: hic vero, nihil mali gessit. Et dicebat ad iesum, Domine, memento mei cũ veneris in regnũ tuũ. Et dixit illi Jesus, Amen dico tibi, hodie mecũ eris in paradiso. ᶜ Erat aũt fere hora sexta: et tenebre facte sunt in vniuersam terrã vsq; in horã nonã. Et obscuratus est sol: & velũ tẽpli scissum est mediũ. ᵍ Et clamãs voce magna Jesus, ait, Pater, in manus tuas cõmẽdo spiritũ meum. Et hec dicẽs, expirauit. ᵇ Uidẽs aũt centurio qõ factũ fuerat, glorificauit deũ, dicẽs, Uere, hic homo iust⁹ erat. ˡ Et oĩs turba eorũ q̃ simul aderãt ad spectaculũ istud, & videbãt que fiebãt, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant aũt oĩs noti eius a longe: et mulieres que secute eum erãt a Galilea hec videtes. ᵏ ¶ Et ecce, vir noĩe Joseph qui erat decurio, vir bonus & iustus, hic nõ cõsenserat cõsilio et actibus eorũ, ab Arimathea ciuitate Judee, qui expectabat & ipse regnũ dei. hic accessit ad Pilatum, & petijt corp⁹ Jesu: ˡ & depositũ inuoluit sindone, & posuit illũ in monumẽto excisso, in quo nondũ quisq̃ positus fuerat. ᵐ ¶ Et dies erat parascues, & sabbathũ illucescebat. Subsecute aũt mulieres q̃ cum eo venerãt de Galilea, viderunt monumentum, et quẽadmodũ positum erat corpus eius. ⁿ Et reuertentes parauerũt aromata & vnguẽta: et sabbatho quidem siluerunt ꝑm mandatum.

¶ Resurgit a mortuis: apparuit discipulis: fertur in celum. Caput. xxiiij.

Ma[a] autem sabbathi valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes que parauerant aromata, & inuenerunt lapidem reuolutum a monumento. Et ingresse, non inuenerunt corpus domini Jesu. Et factum est: dum mente consternate essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. [b] Cum timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas, Quid queritis viuentem cum mortuis? non est hic, sed surrexit. recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilea esset, dicens, Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi: & die tertia resurgere. Et recordate sunt verborum eius. [c] Et regresse a monumento, nuntiauerunt hec omnia illis vndecim, et ceteris omnibus. [d] Erat autem Maria Magdalene, et Johãna, et Maria Jacobi, & cetere que cum eis erant, que dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et procumbens vidit linteamina sola posita, et abijt secum mirans quod factũ fuerat. [e] mar.xvj. c.

¶ Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus: et ipsi loquebantur adinuicem de his omnibus que acciderant. Et factum est: dum fabularentur & secum quererent, et ipe Jesus appropinquans, ibat cum illis. oculi autẽ illorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones, quos confertis adinuicem, ambulantes, & estis tristes? Et respõdẽs vn⁹ cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus, peregrinus es in Jerusalem, & nõ cognouisti q̃ facta sunt

in illa,

ccc a I — A — Matth. xxij. e. Marci xij.b. Matth. xxvij.b. Marci xv.a. Johan. xviij.f.

cccv f II — B — Matth. xxvij.g. mar.xv. b. Jo.xix.g.

cccvij g X

cccvij h IX

cccviij i X — C — Matth. xxvij.c. Marci xv.b. Johan. xviij.g.et xx.c.

cccix k II

cccx l I

cccxj m I

cccxij n IX — D — Matth. xxvij.d. mar. xv. d. Joã.ix.d.

cccxiij o I

cccxiiij p I

cccxv q I — Matth. xxvij d. Marci xv.d.

cccxvj r X

Isa.l.iij a. Bar.iiij. d. Isa.ij. d. ose e.x.b Apoca.. ix.b.

cccxvij s I

cccxviij t I

cccxix v I — E — Matth. xxvij.d Marci xv.b. Joh.ix.d Matth. xxvij.d. mar. xv. d. Joã.ix.d.

cccxx x X

cccxxj y I

cccxxij z II

cccxxiij a II

cccxxiiij b I

cccxxv c II

cccxxvj d X

Matth. xvij.g. mar.xv. d. Jo.xix.g.

cccxxvij e II

cccxxviij f II

cccxxix g I

cccxxx b II

cccxxxj i X

cccxxxij k I

cccxxxiij l I

cccxxxiiij m X

cccxxxv n VIII

A mar.xvj. a. Jo.xx.a. — cccxxxvj a I

cccxxxvij b II

Matth. xvij.d. mar.ix. e ẽ.ix. e. — B — cccxxxviij c II

cccxxxix d X

cccxl e VIII

mar.xvj. c. — C — cccxli f II

cccxlij g I

cccxliij h I

cccxliiij i I

cccxlv k I

cccxlvj l I

cccxlvij m I

cccxlviij n I

cccxlix o I

cccl p I

cccli q I

ccclij r I

ccclij s I

ccclij t I

ccclv u I

ccclvj x I

ccclvij y I

ccclviij z I

ccclix a I

cccl b I

cccli c I

ccclij d I

ccclij e I

ccclv f I

ccclvj g I

ccclvij h I

ccclviij i I

ccclix k I

cccl l I

cccli m I

ccclij n I

ccclij o I

ccclv p I

ccclvj q I

ccclvij r I

ccclviij s I

ccclix t I

cccl u I

cccli x I

ccclij y I

ccclij z I

ccclv a I

ccclvj b I

ccclvij c I

ccclviij d I

ccclix e I

cccl f I

cccli g I

ccclij h I

ccclij i I

ccclv k I

ccclvj l I

ccclvij m I

ccclviij n I

ccclix o I

cccl p I

cccli q I

ccclij r I

ccclij s I

ccclv t I

ccclvj u I

ccclvij x I

ccclviij y I

ccclix z I

cccl a I

cccli b I

ccclij c I

ccclij d I

ccclv e I

ccclvj f I

ccclvij g I

ccclviij h I

ccclix i I

cccl k I

cccli l I

ccclij m I

ccclij n I

ccclv o I

ccclvj p I

ccclvij q I

ccclviij r I

ccclix s I

cccl t I

cccli u I

ccclij x I

ccclij y I

ccclv z I

ccclvj a I

ccclvij b I

ccclviij c I

ccclix d I

cccl e I

cccli f I

ccclij g I

ccclij h I

ccclv i I

ccclvj k I

ccclvij l I

ccclviij m I

ccclix n I

cccl o I

cccli p I

ccclij q I

ccclij r I

ccclv s I

ccclvj t I

ccclvij u I

ccclviij x I

ccclix y I

cccl z I

cccli a I

ccclij b I

ccclij c I

ccclv d I

ccclvj e I

ccclvij f I

ccclviij g I

ccclix h I

cccl i I

cccli k I

ccclij l I

ccclij m I

ccclv n I

ccclvj o I

ccclvij p I

ccclviij q I

ccclix r I

cccl s I

cccli t I

ccclij u I

ccclij x I

ccclv y I

ccclvj z I

ccclvij a I

ccclviij b I

ccclix c I

cccl d I

cccli e I

ccclij f I

ccclij g I

ccclv h I

ccclvj i I

ccclvij k I

ccclviij l I

ccclix m I

cccl n I

cccli o I

ccclij p I

ccclij q I

ccclv r I

ccclvj s I

ccclvij t I

ccclviij u I

ccclix x I

cccl y I

cccli z I

ccclij a I

ccclij b I

ccclv c I

ccclvj d I

ccclvij e I

ccclviij f I

ccclix g I

cccl h I

cccli i I

ccclij k I

ccclij l I

ccclv m I

ccclvj n I

ccclvij o I

ccclviij p I

ccclix q I

cccl r I

cccli s I

ccclij t I

ccclij u I

ccclv x I

ccclvj y I

ccclvij z I

ccclviij a I

ccclix b I

cccl c I

cccli d I

ccclij e I

ccclij f I

ccclv g I

ccclvj h I

ccclvij i I

ccclviij k I

ccclix l I

cccl m I

cccli n I

ccclij o I

ccclij p I

ccclv q I

ccclvj r I

ccclvij s I

ccclviij t I

ccclix u I

cccl x I

cccli y I

ccclij z I

ccclij a I

ccclv b I

ccclvj c I

ccclvij d I

ccclviij e I

ccclix f I

cccl g I

cccli h I

ccclij i I

ccclij k I

ccclv l I

ccclvj m I

ccclvij n I

ccclviij o I

ccclix p I

cccl q I

cccli

in illa his diebus: Quibus ille dixit, Que: Et dixerũt, De Jesu Nazareno, qui fuit vir prophetа, potens in opere ⁊ sermone coꝝ deo ⁊ omni populo. Et quomodo eũ tradiderũt summi sacerdotes, ⁊ principes nostri in dãnationẽ mortis, ⁊ crucifixerunt eũ. nos aũt sperabamus quia ipse esset redemptурus Jsrael: ⁊ nunc super hec oĩa, tertia dies est hodie qͦ hec facta sunt. Sed ⁊ mulieres quedã ex
D nostris, terruerũt nos, que ante lucẽ fuerũt ad monumẽtũ, ⁊ nõ inuẽto corpore eiꝰ, venerũt dicentes se etiã visionem angelorꝝ vidisse qui dicũt eũ viuere. Et abierũt qdã ex nostris ad monumentũ: ⁊ ita inuenerũt sicut mulieres dixerũt, ipsum vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos, O stulti ⁊ tardi
E corde ad credẽdũ in oĩbus que locuti sunt ꝓphete: nonne hec oportuit pati xp̃m, ⁊ ita intrare in gloriam suã? Et incipiẽs a Moyse, ⁊ oĩbus ꝓphetis interpretabat illis in oĩbus scripturis que de ipso erãt. Et appropinquauerũt castello quo ibãt: ⁊ ipe se finxit longius ire. Et coegerũt illũ, dicẽtes, Mane nobiscum, qm̃ aduesperascit, ⁊ inclinata est iam dies. Et intrauit cũ illis. Et factum est: dum recũberet cum eis, accepit panem, ⁊ benedixit ac fregit, ⁊ porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, ⁊ cognouerũt eũ: ⁊ ipse euanuit ex oculis eorum. Et dixerunt adinuicem, Nõne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, ⁊ aperiret nobis scripturas? Et surgẽtes eadem hora regressi sunt in Jerusalẽ: ⁊ inuenerunt cõgregatos vndecim, et eos qui cum illis erãt, dicẽtes, Qͦ surrexit dñs vere, ⁊ apparuit Simoni. Et ipsi narrabãt que gesta erãt in via: ⁊ quomodo cognouerũt eũ in fractione
F panis. Marci r. f c. Jo. xx. e. Dum aũt hec loquũtur, stetit Jesus in medio eorꝝ, ⁊ dixit, Pax vobis. ego sum, nolite timere. Cõturbati vero ⁊ exterriti, existimabãt se spiritũ videre. Et dixit eis, Quid turbati estis, et cogitationes ascẽdũt in corda vestra? Videte manꝰ meas ⁊ pedes, quia ego ipse sum. palpate ⁊ videte: quia spiritus, carnem ⁊ ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostẽdit eis manus ⁊ pedes. G Adhuc aũt illis nõ credẽtibus ⁊ mirantibus pre gaudio, dixit, Habetis hic aliquid qͦ mãducetur? At illi obtulerũt ei partem piscis assi, ⁊ fauum mellis. Et cum mãducasset coram eis, sumẽs reliquias dedit eis. Et dixit ad eos, H Hec sunt verba q̃ locutus sum ad vos cuꝫ adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege Moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerẽt scripturas, ⁊ dixit eis, Quoniam sic scriptum est, ⁊ sic oportebat xp̃m pati, ⁊ resurgere a mortuis tertia die: ⁊ predicari in noĩe eius penitentiam ⁊ remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerosolyma. Vos autem testes estis horũ. Et ego mittam promissum patris mei in vos: vos autem sedete in ciuitate, quoad vsqꝫ induamini virtute ex alto. Eduxit aũt eos foras in Bethaniã: ⁊ eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factum est: dum benediceret illis, recessit ab eis, ⁊ ferebat in celum. Et ipsi adorãtes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno: ⁊ erant semper in templo laudãtes ⁊ benedicentes deum. Amen.

Euangelij ſm Lucam finis.

Hieronymꝰ in Catalogo Scriptorũ ecclesiasticorum.

Johannes apostolus: quẽ Jesus amauit plurimum: filius zebedei: frater Jacobi apostoli: quem Herodes post passionem dñi decollauerat; nouissimus omnium scripsit euangelium: rogatus ab Asie episcopis aduersus Cerinthum alioſqꝫ hereticos: et maxime tunc Ebionitarum dogma consurgens: qui asserunt xp̃m ante Mariam non fuisse. Unde ⁊ compulsus est diuinam eius natiuitatem edicere. Sed ⁊ aliam causam huius scripture ferunt: quod cum legisset Matthei: Marci et Luce volumina: probauerit quidem textum hystorie: et vera eos dixisse firmauerit: sed vnius tantuꝫ anni: in quo et passus est post carcerem Johannis hystoriam texuisse. Prętermisso itaqꝫ anno: cuius acta a tribus exposita fuerant: superioris temporis anteqꝫ Johannes clauderetur in carcerem: gesta narrauit: sicut manifestum esse poterit his qui diligenter quatuor euangeliorum volumina legerint. Que res: etiam Διαφωνίαν: que videtur Johannis esse cũ ceteris: tollit. Scripsit autem ⁊ vnam epistolam: cuius exordium est. Quod fuit ab initio: quod audiuimus ⁊ vidimus oculis nostris: quod perspeximus et manus nostre contrectauerunt de verbo vite. que ab vniuersis ecclesiasticis ⁊ eruditis viris probatur. Reliqua autem due: quarum principium est: Senior electe domine ⁊ natis eius. ⁊ sequentis: Senior Caio charissimo: quem ego diligo in veritate: Johannis presbyteri asseruntur: cuius ⁊ hodie alterum sepulchrum apud Ephesum ostenditur: ⁊ nonnulli putãt duas memorias eiusdem Johannis Euangeliste esse ſꝫ quare cum per ordinem ad Papiam auditorem eius ventum fuerit: disseremus. Quarto decimo igitur anno: secundam post Neronem persecutionem mouente Domitiano in Patmos insulam relegatus: scripsit apocalypsin: quam interpretantur iustinus martyr ⁊ Ireneus. Interfecto autem Domitiano: ⁊ actis eius ob nimiam crudelitatem a senatu rescissis: sub Pertinace principe redit Ephesum: ibiqꝫ vsqꝫ ad Traianum principem perseverans: totas Asie fundauit: rexitqꝫ ecclesias. ⁊ confectus senio: serage simo octauo post passionem domini anno: mortuus iuxta eandem vrbem sepultus est.

Explicit prologus Beati Hieronymi presbyteri in euangelium ſm Johannem.

Incipit prologus sancti Augustini in euangelium ſm Johannem.

Omnibus diuine scripture paginis euangeliũ excellit: quia quod lex ⁊ ꝓphete futurum p̃dixerunt hoc cõpletũ dicit euangelium. Inter ipsos aũt euãgeliorum scriptores Johannes eminet in diuinorum mysteriorum ꝓfunditate qui a tpe dominice ascensionis per annos seragintaqͦ nqꝫ verbum dei absqꝫ adminiculo scribẽdi: vsqꝫ ad vltima domitiani predicauit tempora: sed occiso domitiano cum permittente nerua de exilio rediisset Ephesum: compulsus ab episcopis Asie de coeterna patri diuinitate xp̃i scripsit aduersus hereticos: qui eo absente irruperant in eius ecclesias: que xp̃m ante mariam fuisse negabãt. Unde merito in figura quatuor animalium aquile volanti comparatur: que volat altius ceteris auibus: ⁊ solis radios irreuerberatis aspicit luminibus. Ceteri quippe euangeliste qui temporalẽ xp̃i natiuitatẽ: ⁊ tẽporalia eius facta q̃ gessit in hoie sufficienter exponũt: ⁊ de diuinitate pauca quasi animalia gressibilia cum dño ambulant in terra. Hic autẽ pauca de temporalibus eius gestis edisserens: sed diuinitatis potentiam sublimius contemplãs cũ dño ad celum volat. Qui enim supra pectus dñi in cena recubuit: celestis haustum sapientie ceteris excellẽtius de ipso dominici pectoris fonte potauit. Legerat siquidẽ euangelia triũ euãgelistarꝝ ⁊ approbauerat fidem eorũ: ⁊ veritatẽ in quibus deesse vidit aliqua gestarum rerũ hystorie: ea maxime que dñs gessit primo p̃dicationis sue tempore scilicet anteqͦ Johannes baptista clauderetur in carcere. Hec ergo quasi dimissa ab illis scribit Johannes que fecit Jesus anteqͦ Johannes clauderetur: sed maxime diuinitatem xp̃i ⁊ trinitatis mysterij cõmendare curauit. Tres siquidem alij euangeliste dicta et facta domini temporalia que ad informandos mores vite presentis maxime valent copiosius prosecuti circa actiuam vitam sunt versati in qua laboratur: vt cor mundetur ad videndum deum. Johannes vero pauca domini facta dicit: verba vero domini q̃ trinitatis vnitatem ⁊ vite eterne felicitatem insinuat diligentius conscribit. Et sic in contemplatiua vita: virtute commendanda intentionem suam ⁊ p̃dicationem tenuit: in qua contemplatiua vocatur: vt deus videatur. Iste siquidem est Johannes: quem dominus de fluctuaga nuptiarum tempestate vocauit: et cui matrem virginem, virgini commendauit.

Explicit prologus beati Augustini episcopi in euangeliũ ſm Johannem.

Incipit Euãgel. ſm Joãnẽ.

In principio erat verbum ꝛc. testimonium de christo p hibet Johannes baptista: phariseorum leuite interrogãti Johannem. Johannes Jesum videns agnum dicit dei: et andreas petro dicit inuenimus messiam. Jesus dicit nathanael: vidi sub ficu. Caput. j.

ccxlij
I X

ccxlij
b X

In principio erat verbū, & verbū erat apud deū, & deus erat verbū. Hoc erat in principio apud deū. Oia per ipsum facta sunt: & sine ipso factū est nihil. Quod factū est, in ipso vita erat, & vita erat lux hoim: & lux in tenebris lucet, & tenebre eā nō cōprehēderūt. [b] ¶ Fuit hō missus a deo, cui nomē erat Johānes. Hic venit in testimoniū: vt testimoniū perhiberet de lumine, vt oēs crederēt per illū nō erat ille lux: sed vt testimoniū perhiberet de lumine. [c] Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiez venientē in hūc mūdū. in mūdo erat, & mūdus per ipsuz factus est, & mūdus eū nō cognouit. [d] In propria venit: & sui eū nō receperūt. quotquot aūt receperunt eū, dedit eis potestatē filios dei fieri, his q̄ credūt in noīe ei⁹. q̄ nō ex sanguinibus, neq; ex volūtate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex deo nati sunt. [e] Et verbū caro factū est: & habitauit in nobis. (Et vidimus gloriā ei⁹ gloriā quasi vnigeniti a patre) plenū gratie & veritatis. [f] Johānes testimonium perhibet de ipso, & clamat, dicens, Hic erat quem dixi, Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. [g] Et de plenitudine ei⁹ nos oēs accepimus, & gratiā p gratia: quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesuz xp̄z facta est. [h] Deū nemo vidit vnq̄. Unigenit⁹ filius q̄ est in sinu p̄ris ipse enarrauit. [i] ¶ Et hoc est testimoniū Johannis, quādo miserūt Judei ab Jerosolymis sacerdotes & leuitas ad eū, vt interrogarent eū, Tu quis es? Et cōfessus est, & nō negauit. Et confessus est, Quia nō sum ego xp̄s. Et interrogauerunt eum, Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, Nō sum. Propheta es tu? Et rūdit, Nō. Dixerūt ergo ei, Quis es, vt respōsum dem⁹ his q̄ miserūt nos? q̄d dicis de teipso? Ait, [k] Ego vox clamātis in deserto, dirigite viā dñi, sicut dixit Jsaias ppheta. [l] Et qui missi fuerāt, erāt ex phariseis. Et interrogauerūt eū, & dixerūt ei, Quid ergo baptizas, si tu nō es xp̄s, neq; Elias, neq; ppheta. [m] Respōdit eis Johannes, dicēs, Ego baptizo in aqua: medi⁹ aūt vestrū stetit quē vos nescitis. Ipse est q̄ post me vēturus est, q̄ ante me fact⁹ est: cui⁹ ego nō sum dignus vt soluā ei⁹ corrigiā calceamēti. [n] Hec in Bethabara facta sunt trās Jordanē, vbi erat Johānes baptizans. ¶ Altera die vidit Johānes Jesum venientem ad se, & ait. Ecce agn⁹ dei, ecce q̄ tollit peccata mūdi. [o] Hic est de quo dixi, Post me venit vir, qui ante me fact⁹ est, q̄ prior me erat. & ego nesciebam eū. sed vt manifestet in Jsrael, propterea veni ego in aqua baptizās. [p] Et testimoniū perhibuit Johannes, dicēs, Quia vidi spiritū descēdētē quasi colūbā de celo, & mānt sup eū. Et ego nesciebā eū: sz q̄ misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quē videris spiritū descēdentē & manētē sup eū, hic est q̄ baptizat in spūsctō. Et ego vidi: & testimoniū perhibui q̄ hic, est filius dei. [q] ¶ Altera die iterum stabat Johānes, & ex discipulis ei⁹ duo. Et respiciēs Jesum ambulātē, dicit, Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū duo discipuli loquētē, & secuti sunt ieſuz. Cōuersus aūt Jesus, & vidēs eos sequētes se, dicit eis, Quid q̄ritis? Qui dixerunt ei, Rabbi (q̄ dicit interpretatū, magister) vbi habitas? [r] Dicit eis, Uenite & videte. Uenerūt & viderūt vbi maneret: & apud eū mānserūt die illo. hora aūt erat quasi decima. Erat aūt Andreas frater Simonis Petri vnus ex duob⁹ qui audierāt a Johāne, & secuti fuerāt eū. [s] ¶ Inuenit hic primum, fratrē suū Simonē, & dicit ei, Inuenimus Messiam, q̄d est interpretatum, xp̄s. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eū Jesus, dixit, Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, q̄d interpretat Petrus. [t] ¶ In crastinū voluit exire in Galileā: et inuenit Philippū. Et dixit ei Jesus, Sequere me. Erat aūt Philippus a Bethsaida, ciuitate Andree & Petri. Inuenit Philippus Nathanael, et dicit ei, Quē scripsit Moyses i lege, & pphete: inuenimus Jesum filiū Joseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael. A nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philipp⁹, Veni & vide. Vidit Jes⁹ Nathanael veniētem ad se: & dicit de eo, Ecce vere Jsraelita in quo dol⁹ nō est. Dicit ei Nathanael, Unde me nosti? Rūdit Jesus, & dixit ei. Priusq̄ te Philipp⁹ vocaret, cū esses sub ficu vidi te. Respōdit ei Nathanael, & ait, Rabbi, tu es filius dei, tu es rex Jsrael. Respōdit Jesus, & dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: maiꝰ his videbis. Et dicit ei, Amen amen dico vobis, videbitis celum apertum, & angelos dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.

¶ Jesus vocatus ad nuptias & discipuli eius de aqua facit vinum: vendentes & numularios ejcit de templo: dixit. soluite templum hoc. Cap. ij.

Et die tertia nuptie facte sunt in Cana Galilee: & erat mater Jesu ibi. Uocat⁹ est autem & Jesus, & discipuli ei⁹ ad nuptias. Et deficiēte vino, dicit mater Jesu ad eū. Uinū nō habēt. Et dicit ei Jesus, Quid mihi & tibi est mulier? nōdū venit hora mea. Dicit mater ei⁹ ministris. Quodcūq; dixerit vobis, facite. Erāt aūt ibi lapidee hydrie sex posite s̄m purificationē Judeoꝝ capiētes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus. Implete hydrias aq̄. Et impleuerūt eas vsq; ad summum. Et dicit eis Jesus, Haurite nūc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut aūt gustauit Architriclinus aquā vinuz factā & nō sciebat vnde esset, ministri aūt sciebant q̄ hauserant aquā: vocat sponsum Architriclinus, & dicit ei, Omis homo primū, bonū vinū ponit: & cū inebriati fuerint, tūc id q̄ deterius est. Tu autem seruasti bonū vinū vsq; adhuc. Hoc fecit initium signoꝝ Jesus in Cana Galilee: & mānifestauit gloriam suā, & crediderūt in eū discipuli ei⁹. [a] ¶ Post hec descēdit Capharnaū ipse & mater ei⁹, & fratres ei⁹, & discipuli ei⁹: & ibi mānserūt nō multis diebus. [b] Et ppe erat pascha Judeoꝝ, & ascēdit Jesus Jerosolymā: & inuenit in tēplo vēdētes oues & boues & colūbas, & numularios sedētes. [c] Et cū fecisset q̄si flagellū de funiculis, oēs eiecit de tēplo, oues quoq; & boues, & numularioꝝ effudit es, & mēsas subuertit. Et his q̄ colūbas vendebāt, dixit, Auferte ista hinc: & nolite facere domū patris mei, domum negotiationis. [d] Recordati sunt vō discipuli eius, quia scriptū est, zelus dom⁹ tue comedit me. [e] Respōderūt ergo Judei & dixerūt ei. [f] Quod signū ostendis nobis q̄ hec facis? Rūdit Jesus, & dixit eis, Soluite tēplū hoc, & in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud. Dixerūt q̄ Judei, Quadraginta & sex annis edificatū est tēplū hoc: & tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud? Ille aūt dicebat de tēplo corpis sui. Cū q̄ resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli ei⁹ q̄ hoc dicebat & crediderūt scripture, & vbi dixit Jesus. Cū aūt esset Jerosolymis i pascha i die festo: multi crediderūt i noīe ei⁹, vidētes signa ei⁹ q̄ faciebat. Ipse āt Jes⁹ nō credebat semetipz eis: eo q̄d ipe

nosset omnes, z quia opus ei non erat vt quis testi
monium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat
quid esset in homine.

¶ Jesus nicodemo dixit de baptismo z alijs multis dicit q̄ credit in eū nō dāpnabitur: q̄ aūt nō credit iā dāpnatus est: Jesus in Judea baptizat: z Johānes in Ennon: Johannes dixit xp̄m crescere: se aūt minorari. Cap. iij.

A Erat aūt homo ex phariseis, Nicodemus nomine, princeps Judeorū. Hic venit ad Jesum nocte, z dixit ei, Rabbi, scim⁹ q̄ a deo veniſti magister. nemo enī potest hec signa facere q̄ tu facis, nisi fuerit de⁹ cū eo. Respōdit Jesus, z dixit ei, Amē amē dico tibi, nisi q̄s renat⁹ fuerit denuo, nō potest videre regnū dei. Dicit ad eū Nicodemus. Quomodo pōt homo nasci cū sit senex: nūquid potest in ventrem matris sue iterato introire z renasci: Respōdit Jesus, Amen amē dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritu sancto, nō potest introire ī regnū dei. Qō natū est ex carne, caro est: z qō natū est ex spiritu, spūs est. Nō mireris q̄ dixi tibi, Oportet vos nasci denuo. Spūs vbi vult spirat: z vocē ei⁹ audis, sed nescis vnde veniat aut quo vadat: sic est oīs q̄ natus est ex spiritu. Respōdit Nicodem⁹, et dixit ei, Quomodo possunt hec fieri: Respondit Jesus, z dixit ei, Tu es magister in Jsrael, z hec ignoras: Amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur, z qō vidim⁹ testamur, z testimoniū nostrū nō accipitis. Si terrena dixi vobis z nō creditis: quomodo si dixero vobis celestia, credetis: Et nemo ascēdit in celū nisi q̄ descēdit de celo, fili⁹ hominis q̄ est in celo. Et sicut Moyses exaltauit serpentē in deserto: ita exaltari oportet filiū hoīs, vt oīs q̄ credit in ipso, nō pereat, sed habeat vitā eternam. Sic enī de⁹ dilexit mūdū, vt filiū suū vnigenitum daret: vt oīs qui credit in eū, nō pereat, sed habeat vitā eternā. Nō enī misit de⁹ filiū suū in mūdū vt iudicet mundū, sed vt salueť mūdus, per ipsum. Qui credit in eū, nō iudicatur. qui aūtem non credit, iam iudicatus est: quia nō credidit in nomine vnigeniti filij dei. Hoc est aūt iudiciū: quia lux venit in mūdū, z dilexerūt hoīes magis tenebras q̄ lucē. erāt enī eor⁹ mala opera. Omnis enī qui mala agit, odit lucē: z nō venit ad lucē vt nō arguātur opera eius. qui aūt facit veritatē, venit ad lucē, vt manifestentur opera eius, quia in deo sunt facta.

¶ Post hec venit Jesus z discipuli ei⁹ in Judeā terrā: z illic morabať cum eis z baptizabat. [a] Erat aūt z Johānes baptizans in Ennon iuxta Salim: q̄ aque multe erāt illic, z veniebāt z baptizabanť. [b] Nondū enī missus fuerat Johānes in carcerem. [c] Facta est aūt q̄stio ex discipulis Johānis cū Judeis de purificatione. Et venerūt ad Johānē, z dixerūt ei, Rabbi, q̄ erat tecū trās Jordanē, cui tu testimoniū perhibuisti, ecce hic baptizat, z oēs veniūt ad eū. Rñdit Johānes, z dixit, Non pōt hō accipere quic q̄, nisi fuerit ei datum de celo. [d] Ipsi vos mihi testimoniū perhibetis qō dixerim, Non sum ego xp̄s: sed q̄ missus sum ante illū. [e] Qui habet spōsam, spōsus est: amic⁹ aūt spōsi q̄ stat z audit eū, gaudio gaudet ꝓpter vocē spōsi. Hoc ergo gaudiū meū impletū est. Illū oportet crescere: me autem minui. Qui de sursum venit: sup oēs est. Qui est de terra, de terra est, z de terra loquit: q̄ de celo venit, sup oēs est. Et qō vidit z audiuit, hoc testatur: z testimoniū ei⁹ nemo accipit. Qui aūt accepit ei⁹ testimoniū, signauit q̄ de⁹ verax est. Quē enim misit de⁹, v̄ba dei loquit. nō enī ad mēsurā dat de⁹ spm̄. [f] Pater diligit filiū: z oīa dedit in manu eius. [g] Qui credit in filiū h̄z vitā eternā: q̄ aūt incredul⁹ est filio, nō videbit vitā, sz ira dei manet sup eum.

¶ Jesus cū muliere samaritana loquit: ꝓphetā i patria sua sine honore esse: reguli filiū a morte suscitat. Cap. iiij.

A Vt ergo cognouit Jesus quia audierūt pharisei qō Jesus plures discipulos facit z baptizat q̄ Johānes (quāq̄ Jes⁹ nō baptizaret, sed discipuli ei⁹) reliquit Judeā, z abijt iterū in Galileā. [b] oportebat aūt eū trāsire p Samariā. Venit ergo in ciuitatē Samarie q̄ dicit Sichar: iuxta ꝑdiū qō dedit Jacob, Joseph filio suo. Erat aūt ibi, fons Jacob. Jesus aūt fatigat⁹ ex itinere, sedebat sic sup fontē. Hora aūt erat q̄si sexta. Venit aūt mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus, Da mihi bibere. Discipuli ei ei⁹ abierāt ī ciuitatē vt cibos emerēt. B Dixit ergo ei mulier illa Samaritana, Quō tu iudeus cū sis, bibere a me poscis, q̄ sum mulier Samaritana: nō enī cōtuntur Judei Samaritanis. Respōdit Jesus, z dixit ei, Si scires donū dei, et q̄s est q̄ dicit tibi, Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, z dedisset tibi aquā viuā. Dicit ei mulier, Dñe, neq̄ in quo haurias habes, z puteus altus est: vnde ergo habes aquā viuā: Nūqd tu maior es pr̄e nr̄o Jacob, q̄ dedit nobis puteū, z ipe ex eo bibit, z filij ei⁹, z pecora ei⁹: Rñdit Jesus, z dixit ei, Oīs q̄ bibit ex aq̄ hac, sitiet iterū: q̄ aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei, nō sitiet in eternū, sz aq̄ quā ego dabo ei, fiet ī eo fons aque saliētis in vitā eternā. Dixit ad eū mulier, Dñe, da mihi hāc aquā vt non sitiā, neq̄ veniā huc haurire. Dicit ei Jesus, Vade, voca virū tuū, z veni huc. Rñdit mulier, et dixit, Nō habeo virū. Dixit ei Jesus, Bene dixisti, Quia nō habeo virū. Quinq̄ enī viros habuisti: z nūc quē habes, nō est tu⁹ vir. hoc vere dixisti. Dicit mulier, Dñe, video q̄ ꝓpheta es tu. Patres nr̄i in monte hoc adorauerūt: z vos dicitis q̄ Jerosolymis est locus vbi adorare oportet. Dicit ei Jesus, Mulier, crede mihi q̄ veniet hora q̄ neq̄ in monte hoc, neq̄ in Jerosolymis adorabitis patrē. Vos adoratis q̄ nescitis: nos adoram⁹ q̄ scim⁹, q̄ salus ex Judeis est. Sz venit hora z nūc est, q̄ veri adoratores adorabūt patrē in spū z veritate. nā z pr̄ tales q̄rit, q̄ adorēt eū. Spūs est de⁹: z eos q̄ adorāt eū, i spū z veritate opz adorare. Dicit ei mulier, Scio q̄ Messias vēit, q̄ dicit xp̄s cū ḡ venerit, ille annuntiabit nobis oīa. Dicit ei Jesus, D Ego sum q̄ loquor tecū. Et cōtinuo venerūt discipuli ei⁹: z mirabanť q̄ cū muliere loq̄bať. nemo tñ dixit, Quid q̄ris, aut qd loq̄ris cū ea: Reliqt ḡ hydriā suā mulier: z abijt ī ciuitatē, z dicit illis hoīb⁹, Venite, z videte hoīez q̄ dixit mihi oīa q̄cūq̄ feci. nūqd ipse est xp̄s: Exierūt ergo de ciuitate, z veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli, dicentes, Rabbi, māduca. Ille aūt dixit eis, Ego cibū habeo māducare quē vos nescitis. Dicebāt ḡ discipli adinuicē, Nūqd aliq̄s attulit ei māducare: Dicit E eis Jesus. Meus cib⁹ est, vt faciā volūtatē ei⁹ q̄ misit me: vt pficiā op⁹ ei⁹. Nōne vos dicitis q̄ adhuc q̄tuor mēses sūt, z messis venit: Ecce dico vobis, leuate oculos vr̄os z videte regiōes q̄ albe sunt iā ad messem. Et q̄ metit, mercedē accipit, z ꝯgregat fructū ī vitā eternā: vt z q̄ seminat simul gaudeat et q̄ metit. ī hoc enī v̄bū verū: q̄ alius est q̄ seminat, et alius est q̄ metit. Ego misi vos metere qō vos nō laborastis. alij laborauerūt: et vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderūt in eum Samaritanorum, ꝓpter verbū mulieris testimoniū perhibentis, Quia dixit mihi oīa que cūq̄ feci. Cū venissent ergo ad illū Samaritani, F rogauerunt eū vt ibi maneret. Et mansit ibi duos

Nume. xxj. c.

j. to. iij. b

xxv a III xxvj b IIII xxvij c X

xxviij d I

xxix e X

D Sup: a j. c.

xxx f II

xxxj g X

Ro. iij. a.

j. to. v. b.

A xxxij a VII

xxxiij b X

Geneſ. xlviij. d.

B

C

D

E

ij. cor. iij. d.

dies. Et multo plures crediderũt ꝓpter sermonẽ eiꝰ. Et mulieri dicebãt, Quia iã nõ ꝓpter tuã loq̃lam credimꝰ, ipsi enĩ audiumꝰ, ꝛ scimus qꝛ hic est vere saluatoꝛ mũdi. ℭ Post duos aũt dies exĳt inde: ꝛ abĳt ĩ Galileã. [d] Ipse enĩ Jesus testimoniũ perhibuit, qꝛ ꝓpheta in sua patria honoꝛẽ nõ habet. [e] Cũ ġ venisset in Galileã, exceperũt eũ Galilei, cũ oĩa vidissent q̃ fecerat Jerosolymis in die festo: ꝛ ipsi eĩ venerãt ad diẽ festũ. Venit ergo iterꝝ in Cana Galilee, vbi fecit aquã vinũ. [f] Et erat qui dã reguluꝰ cuiꝰ filiꝰ infirmabaꝛ Capharnaũ. Hic cũ audisset qꝛ Jesus aduenireta Judea ĩ Galileã abĳt ad eũ: ꝛ rogabat eũ vt descẽderet ꝛ sanaret filiũ eiꝰ. incipiebat enĩ mori. Dixit ġ Jesus ad eũ, Nisi signa ꝛ ꝓdigia videritis, non creditis. Dicit ad eũ regulus, Dñe, descẽde priusq̃ moriaꝛ filius meus. Dixit ei Jesus, Uade, filiꝰ tuus viuit. Credidit hõ sermoni quẽ dixit ei Jesus, ꝛ ibat. Jã autẽ eo descẽdẽte, serui occurrerũt ei: ꝛ nũtiauerũt dicẽtes qꝛ filiꝰ eiꝰ viueret. Interrogabat ġ horaꝝ ab eis in qua meliꝰ habuerit. Et dixerũt ei, Quia heri hora septima reliquit eũ febris. Cognouit ergo pater qꝛ illa hora erat in qua dixit ei Jesus, Filius tuus viuit. ꝛ credidit ipse ꝛ domus eius tota. Hoc iterum secũdum signum fecit Jesus, cum venisset a Judea in Galileam.

ℭ De piscina probatica: sanat hominem triginta ꝛ octo annos habẽtẽ infirmitatẽ: dicebant iudei sanato: non licet tibi tollere grabatum tuũ sabbatho: quecũq; pater fecerit hec ꝛ filius similiter facit: dixit Iesus: qꝛ venit hora ꝛ nũc est quando mortui audient vocem ꝛc. dixit Jesus Johannes est lucerna ardens ꝛ lucens scrutamini scripturas Dicit moyses accusat vos: ꝛ si crederetis moysi: crederetis forsitan ꝛ mihi. Cap. v.

[a] Post hec erat dies festꝰ Judeoꝝ: ꝛ ascẽdit Jesus Jerosolymã. Est aũt Jerosolymis in ℘probatica, piscina q̃ cognominaꝛ hebraice Bethesda, quinq; porticus habẽs. In his iacebat multitudo magna lãguẽtiũ, cecoꝝ, claudoꝝ, aridoꝝ, expectãtiuꝫ aque motũ. Angelus aũt dñi descẽdebat ſm tps ĩ piscinam: ꝛ mouebaꝛ aqua. Et q̃ primꝰ descẽdisset ĩ piscinã post motionem aque, sanus fiebat a quacũq; detinebaꝛ infirmitate. Erat aũt q̃dã hõ ibi, triginta ꝛ octo annos hãs in infirmitate sua. Hũc cũ vidisset Jesus iacentẽ, ꝛ cognouisset qꝛ iã multũ tps haberet: dicit ei, Uis sanus fieri? Rñdit ei languidus, Dñe, hominẽ nõ habeo, vt cũ turbata fuerit aq̃ mittat me ĩ piscinã. dũ venio enĩ ego, aliꝰ añ me descẽdit. Dicit ei Jesus, surge, tolle grabatũ tuũ ꝛ ambula. Et statim sanus factꝰ est hõ ille: ꝛ sustulit grabatũ suũ, ꝛ ambulabat. Erat aũt sabbathuꝫ in die illo. Dicebant ergo Judei, illi q̃ sanatꝰ fuerat, Sabbathũ est, nõ licet tibi tollere grabatũ tuum. [b] Respõdit eis, Qui me sanũ fecit, ille mihi dixit, Tolle grabatũ tuũ, ꝛ ambula. Interrogauerũt ergo eũ, Quis est ille hõ, q̃ dixit tibi, Tolle grabatũ tuũ ꝛ ambula? Js aũt q̃ sanus fuerat effectꝰ, nescie bat qs esset. Jesus enĩ declinauit a turba constituta in loco. Postea inuenit eũ Jesus ĩ tẽplo, ꝛ dixit illi, Ecce sanꝰ factꝰ es, iã noli peccare, ne deterius tibi aliq̃d cõtingat. Abĳt ille hõ: ꝛ nuntiauit Judeis qꝛ Jesus esset q̃ fecit eũ sanũ. Propterea pse quebant Judei Jesum, qꝛ hec faciebat in sabbatho. Jesus aũt rñdit eis, Pater meus vsq; modo operaꝛ: ꝛ ego opero�Ꝛ. Propterea ergo magis querebãt eũ Judei interficere: qꝛ nõ solũ soluebat sabbathũ, sed ꝛ patrẽ suũ dicebat deũ, equalẽ se faciẽs deo. Respõdit itaq; Jesus, ꝛ dixit eis, Amẽ amẽ dico vobis, non potest filius a se facere quicq̃, nisi q̃ viderit patrẽ faciẽtẽ, quecũq; enĩ ille facit, hec ꝛ filius similiter facit. Pater enĩ diligit filium, et omnia demonstrat ei q̃ ipse facit, ꝛ maiora his demonstrabit ei opera, vt vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos ꝛ viuificat: sic ꝛ filius quos vult, viuificat. Neq; enĩ pater iudicat quẽq̃: ꝛ oẽ iudiciũ dedit filio, vt oẽs honorificẽt filiũ, sicut honorificãt patrẽ. [c] qui nõ honorificat filiũ, nõ honorificat patrẽ q̃ misit illũ, [d] Amẽ amẽ dico vobis qꝛ qui verbuꝫ meu audit ꝛ credit ei q̃ misit me, habet vitã eternã. ꝛ in iudiciũ nõ venit: sed trãsĳt a morte in vitam. Amẽ amẽ dico vobis quia venit hora et nũc est, quãdo mortui audiẽt vocẽ filĳ dei: ꝛ qui audierint, viuent. Sicut enĩ pater habet vitam in semetipso: sic dedit ꝛ filio hr̃e vitã in semetipso, ꝛ potestatẽ dedit ei iudiciũ facere. Quia filius hoĩs est, nolite mirari hoc: qꝛ venit hora in q̃ oẽs qui in monumẽtis sunt audiẽt vocẽ filĳ dei. ꝛ ꝓcedẽt qui bona fecerũt, in resurrectionẽ vite: qui vo mala egerũt, in resurrectionẽ iudicĳ. Nõ possum ego a meipso facere quicq̃. Sicut audio, iudico: ꝛ iudiciuꝫ meũ, iustum est, [e] quia nõ quero volũtatẽ meã, sed volũtatẽ eius q̃ misit me. Si [f] ego testimoniũ phibeo de me, testimoniũ meũ nõ est verum. Alius est qui testimoniũ ꝓhibet de me: ꝛ scio qꝛ verũ est testimoniũ eius qd̃ ꝓhibet de me. Uos misistis ad Johãnẽ: ꝛ testimoniũ ꝓhibuit veritati. Ego autem nõ ab hoĩe testimoniũ accipio: sed hec dico, vt vos salui sitĳ. Ille erat lucerna ardẽs ꝛ lucẽs. Uos aũt voluistis ad horã exultare in luce eiꝰ. Ego autem habeo testimoniũ maiꝰ Johãnis. Opera enĩ que dedit mihi pater vt perficiã ea: ipsa opera que ego facio, testimoniũ ꝓhibẽt de me qꝛ pater misit me. ꝛ q̃ misit me pater, ipe testimoniũ ꝓhibuit de me: [g] neq; vocẽ eiꝰ vnq̃ audistis, neq; speciẽ eiꝰ vidistis. [h] ꝛ verbũ eiꝰ nõ habetis in vobis manẽs: quia quẽ misit ille, huic vos nõ creditis. Scrutamini scripturas: qꝛ vos putatis in ipsis vitam eternã habere. Et ille sunt q̃ testimoniũ phibẽt de me: ꝛ nõ vultis venire ad me vt vitã habeatis. Clarita tẽ ab hoĩbus nõ accipio. Sed cognoui vos qꝛ dilectionẽ dei non habetis in vobis. Ego veni in noĩe patris mei, ꝛ nõ accepistis me. si aliꝰ venerit in nomine suo, illũ accipietis. Quõ vos potestis credere, qui gloriã ab inuicẽ accipitis: ꝛ gloriam q̃ a solo deo est, nõ queritis? Nolite putare qꝛ ego accusaturus suꝫ vos apud patrẽ. est qui accusat vos, Moyses in quo vos speratis. Si enĩ crederetis Moysi crederetis forsitã ꝛ mihi. de me enĩ ille scripsit. Si autem illius literis non creditis: quomodo verbis meis credetis?

ℭ De quinq; panibus ꝛ duobus piscib9: ꝛ qõ eum regem facere voluerũt: Iesus supra mare ambulat ℭ Operamini nõ cibum qui perit: de mãna ꝛ pane celesti loquitur: ego sum panis qui de celo descendi: recedentibus ab eo discipulis vnum ex duodecim diabolum dicit. Ca. vj.

[a] Post hec abĳt Jesus trãs mare Galilee, qõ est Tiberiadis: ꝛ seq̃baꝛ eũ multitudo magna, qꝛ videbãt signa q̃ faciebat sup his q infirmabanꝫ. [b] Subĳt ġ in mõtẽ Jesus: ꝛ ibi sedebat cũ discipulĳ suis. [c] Erat autem ꝓximum pascha, dies festus Judeoꝝ. [d] Cũ subleuasset ġ oculos Jesus, ꝛ vidisset qꝛ multitudo maxima venit ad eum, dicit ad ℘Philippũ, Unde ememus panes vt manducent hi? Hoc autem dicebat tẽtans eum. ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei ℘Philippus, Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisq; modicum quid accipiat. Dicit ei vnꝰ ex discipulis eius, Andreas, frater Simonis ℘Petri, Est puer vnus hic, qui habet quinq; panes ordeaceos ꝛ duos pisces: sed hec quid sunt inter tantos? Dicit ergo Jesus, Facite hoĩes discũbere. Erat

autem

autē fenū multū in loco. Discubuerūt ergo viri, numero quasi quinq̄ millia. Accepit ergo Jesus panes: & cū gratias egisset, distribuit discūbētib⁹ sic & ex piscib⁹ quātū volebāt. Ut aūt impleti sunt, dixit discipulis suis, Colligite q̄ supauerūt fragmēta, ne pereāt. Collegerūt ergo, & ipleuerūt duodecim cophinos fragmētoꝝ ex q̄nq̄ panibus ordeaceis q̄ supfuerūt his q̄ māducauerāt. Illi ergo homines cum vidissent q̄ Jesus fecerat signū, dicebāt, Quia hic est vere ꝓpheta, q̄ venturus est in mūdum. Jesus ergo cū cognouisset q̄ venturi essent vt raperēt eū & facerēt eū regē, fugit iterū in montem ipse solus vt aūt sero factū est, descēderūt discipuli ei⁹ ad mare. Et cū ascēdissent nauī, venerūt trās mare in Capharnaū. & tenebre iā facte erant: & nō venerat ad eos Jesus. Mare autem vēto magno flante, exurgebat. Cū remigassent ergo q̄si stadia vigintiquinq̄ aut triginta, vidēt Jesum ambulantē supra mare, & primū nauī fieri, & timuerunt. Ille aūt dicit eis, Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eū in nauim: & statim nauis fuit ad terrā in quā ibāt. Altera die, turba que stabat trās mare, vidit quia nauicula alia nō erat ibi, nisi vna, & q̄ nō introisset cuz discipulis suis Jesus in nauim, sed soli discipuli ei⁹ abijssent. alie vō supuenerūt naues a Tiberiade iuxta locū vbi māducauerāt panē, gratias agentes deo. Cū ergo vidisset turba q̄ Jesus nō esset ibi neq̄ discipuli ei⁹, ascenderūt in nauiculas & venerūt Capharnaū querentes Jesum. Et cū inuenissent eū trans mare, dixerunt ei, Rabbi, q̄n huc veniſti? Rūdit ei Jesus, & dixit, Amē amē dico vobis, q̄ritis me nō q̄ vidistis signa, sed q̄ māducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibū qui perit, sed q̄ pmanet in vitā eternā, quē filius hois dabit vobis. hunc enī pater signauit de⁹. Dixerūt ergo ad eū, Quid faciem⁹ vt operemur opa dei? Rūdit Jesus, & dixit eis, Hoc est op⁹ dei, vt credatz in eū quē misit ille. Dixerunt ergo ei, Q̄ ergo tu facis signū, vt videam⁹ & credam⁹ tibi? q̄d operaris? Patres nr̄i māducauerūt mānа in deserto, sicut scriptum est, Panē de celo dedit eis māducare. Dixit ergo eis Jesus, Amē amen dico vobis nō Moyses dedit vobis panē de celo, sed p̄r me⁹ dat vobis panē de celo verū. Panis enī ver⁹ est q̄ de celo descēdit, et dat vitā mūdo. Dixerunt ergo ad eū, Dñe, semper da nobis panē hūc. Dixit aūt eis Jes⁹, Ego sum panis vite, q̄ venit ad me, nō esuriet: & qui credit in me, nō sitiet in eternū. Sz dixi vobis q̄ & vidistis me, & nō credidistis. Omne q̄ dat mihi pater, ad me veniet: & eū q̄ venit ad me, non ejciā foras, q̄ descēdi de celo, nō vt faciā volūtatē meā, sz volūtatē eius q̄ misit me. Hec est enī volūtas ei⁹ q̄ misit me, patris: vt omne q̄ dedit mihi nō pdā ex eo, sz resuscitē illud in nouissimo die. Hec est aūt voluntas p̄ris mei q̄ misit me: vt oīs q̄ videt filiū & credit in eū, habeat vitā eternā, & ego resuscitabo eū in nouissimo die. Murmurabāt ergo Judei de illo, q̄ dixisset, Ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descēdi: et dicebāt, Nōne hic est filius Joseph, cuius nos nouimus patrē & matrē? Q̄o ergo dicit hic, Q̄ de celo descēdi. Rūdit ergo Jesus, & dixit eis. Nolite murmurare in inuicē. nemo pōt venire ad me, nisi p̄r q̄ misit me traxerit eū, & ego resuscitabo eū in nouissimo die. Est scriptū i ꝓphetis, Et erūt oēs docibiles dei. Oīs q̄ audiuit a p̄re & didicit: venit ad me. Nō q̄ patrē vidit q̄squā, nisi is q̄ est a deo, hic vidit patrē. Amē amē dico vob, q̄ credit i me, hz vitā eternā. Ego sum panis vite. Patres vr̄i māducauerūt mānа i deserto: & mortui sunt. Hic ē panis de celo descēdēs: vt si q̄s ex ipso māducauerit, nō moriat. Ego sum panis viu⁹, q̄ de celo descēdi. Si q̄s māducauerit ex hoc pane, viuet in eternuz. & panis quē ego dabo, caro mea est: p̄ mūdi vita. Litigabāt ergo iudei adinuicē, dicentes. Q̄o pōt hic nobis carnē suā dare ad māducādū? Dixit ergo Jesus, Amē amē dico vobis, nisi māducaueritis carnē filij hois & biberitis ei⁹ sanguinē, nō habebitis vitā in vobis. Qui māducat meā carnem & bibit meū sanguinē, habet vitā eternā, & ego resuscitabo eū in nouissimo die. Caro enī mea vere est cib⁹: & sanguis me⁹, vere est pot⁹. q̄ māducat meā carnē & bibit meū sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuēs p̄r, & ego viuo ꝓpter patrē: & q̄ māducat me, & ipse viuet ꝓpter me. Hic est panis, q̄ de celo descēdit. Nō sicut māducauer̄t patres vr̄i māna: & mortui sunt. Qui māducat hunc panē viuet in eternū. Hec dixit in synagoga docēs in Capharnaū. Multi q̄ audientes ex discipulis ei⁹, dixerūt, Durus est hic sermo, & q̄s pōt eū audire? Sciēs aūt Jesus apud semetipsum q̄ murmurarēt de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scādalizat? Si ergo videritis filiū hois ascēdētez vbi erat pri⁹? Spūs est q̄ vnificat: caro nō ꝓdest quicq̄ verba q̄ ego locut⁹ sum vobis, spūs & vita sunt. Sed sunt q̄dā ex vobis q̄ nō credūt. Sciebat enī ab initio Jesus q̄ essent credētes, & q̄s traditurus esset eū. Et dicebat. Propterea dixi vob, q̄ nemo pōt venire ad me, nisi fuerit ei datuz a patre meo. Ex hoc mlti discipl'oꝝ ei⁹ abierūt retro: & iā nō cū illo ambulabāt. Dixit ergo Jesus ad duodecim, Nūqd & vos vultis abire? Rūdit ergo ei Simon Petr⁹, Dñe ad quē ibim⁹? verba vite eterne habes. Et nos credim⁹ & cognouim⁹ q̄ tu es x̄ps filius dei. Rūdit eis Jesus. Nōne ego vos duodecim elegi: & ex vobis vnus diabolus est? Dicebat aūt de Juda Simonis Iscariote: hic enī erat traditurus eum, cum esset vnus ex duodecim.

Jesus in scenopegia ascendit ad diem festum dicitur Jesu demoniū habes: de turba multi credebant in eum: clamat Jesus: siquis sitit veniat ad me & bibat: cum ministris & nicodemo principes cōtēdunt. Cap. vj.

Post hec aūt ambulabat Jesus in Galileā. nō enī volebat in Judea ambulare: q̄ q̄rebāt eū Judei iterficere. Erat aūt in primo dies festus Judeoꝝ, scenopegia. Dixerūt aūt ad eū fratres ei⁹, Transi hinc, et vade i Judeā, vt & discipuli tui videāt opa tua q̄ facis. Nemo q̄ppe i occulto qd facit, & q̄rit ipse i palā esse. si hec facis: manifesta teipsuz mūdo. Neq̄ enī ff̄es ei⁹ credebāt i eū. Dixit ergo eis Jes⁹, Tēpus meū nōdū aduenit: tps aūt vestrū semp est paratū. Nō pōt mūdus odisse vos. me aūt odit: quia ego testimoniū phibeo de illo q̄ opa ei⁹ mala sūt. Vos ascēdite ad diē festū hūc. ego ei nō ascēdā ad diē festū istū: q̄ meū tps nōdū ipletū est. Hec cū dixisset, ipse mānsit in Galilea. Ut aūt ascēderūt fratres ei⁹, tūc & ipse ascēdit ad diē festū nō manifeste, sz q̄si i occulto. Judei ergo q̄rebāt eū in die festo, et dicebāt, Ubi est ille? Et murmur multū erat i turba de eo. Quidā enī dicebāt, Q̄ bon⁹ est. Alij aūt dicebāt, Nō, sz seducit turbas. Nemo tñ palā loq̄batur de illo, ꝓpt metū Judeoꝝ. Jā aūt die festo mediāte, ascēdit Jesus i tēplū, & docebat. Et mirabātur Judei, dicētes, Q̄o hic lr̄as scit, cū nō didicerit? Rūdit eis Jes⁹, & dixit, Mea doctrina, nō est mea, sz ei⁹ qui misit me. Si quis voluerit volūtatē eius facere: cognoscet de doctrina, vtrum ex deo sit, an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam p̄priam querit, qui aūt querit gloriā eius qui misit eum: hic verax est, & iniustitia in

matthei xiij.c. mar. vj.f. Exodi. xvj.c. Nume. xj.b. ps. lxxvij.c. Sapien. xvj.c. Eccli. xxiij. Matth. xiij.g. Isa. liij. c. Exodi xvj.c. matth. xvj.c. j. Corin. xj.f.

illo non est. ¶Nonne zabdoyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legē? Quid me queritis interficere? Rñdit turba, & dixit, ¶Demoniū habes: qs te q̄rit interficere? Rñdit Jesus, & dixit eis, Unum op̄ feci: & oēs miramini. Propterea zabdoyses dedit vobis circūcisionē: nō q̄ ex zabdoyse est, sz ex patrib⁹, & in sabbatho circūciditis hoīez. Si circuncisionē accipit hō i sabbatho vt nō soluaī lex zabdoysi: mihi indignamini q̄ totū hoīem sanū feci i sabbatho? ¶Nolite iudicare sm̄ faciē: sed iustuz iudiciū iudicate. ¶Dicebāt ergo qdā ex Jerosolymitis. ¶Nōne hic est quē querūt interficere? Ecce, palā loquit̄, & nihil ei dicūt. ¶Nūqd vere cognouerunt p̄ncipes q̄ hic est x̄ps? Sz hūc scim⁹ vnde sit: x̄ps aūt cū venerit nemo sit vnde sit. [a] Clamabat ergo Jesus in tēplo docēs, & dicēs, Et me scitis, & vnde sum scitz: & a meipso nō veni, sed est ver⁹ q̄ misit me quē vos nescitis. Ego scio eū: & si dixero q̄ nescio eū, ero similis vobis mēdax. sz scio eū: q̄ ab ipso sum, & ipe me misit. [b] Querebāt ergo eū apprehēdere: & nemo misit in illū man⁹, q̄ nondū venerat hora ei⁹. [c] De turba aūt multi crediderūt i eū, & dicebāt, x̄ps cum venerit, nūqd plura signa faciet q̄ꝫ hic facit? ¶Audierūt pharisei turbā murmurātē de illo hec: [d] & miserūt p̄ncipes & pharisei ministros vt apphēderent Jesum. [e] Dixit ergo eis Jesus, Adhuc modicū tp̄s vobiscū sum: & vado ad eum q̄ me misit. [f] Queretis me & nō inuenietis: & vbi ego suz, vos nō potestis venire. ¶Dixerūt ǧ Judei ad semetipsos, Quo hic itur⁹ est, q̄ nō inueniem⁹ eū: nūqd in dispersionē gētiū itur⁹ est, & doctur⁹ gētes? Quis est hic sermo quē dixit, Queretis me & nō inuenietis: & vbi sum ego vos nō potestis venire? ¶In nouissimo aūt die magno festiuitatz stabat Jes⁹: & clamabat dicens, Si qs sitit: veniat ad me, & bibat. Qui credit i me sicut dicit scriptura: flumia de vētre ei⁹ fluent aque viue. ¶Hoc dixit de spū quez accepturi erāt credētes in eū. nōdū em̄ erat spūs dat⁹: q̄ Jesus nōdū erat glorificat⁹. [g] Ex illa ergo turba cum audissent hos sermōes ei⁹, dicebāt, ¶Hic est vere p̄pheta. Alij dicebāt, ¶Hic est x̄ps. [h] Quidā aūt dicebant, ¶Nūqd a Galilea venit x̄ps? [i] Nōne scriptura dicit q̄ ex semine ¶Dauid & de Bethlehē castello vbi erat ¶Dauid, venit x̄ps? ¶Dissensio itaq̄ facta est in turba p̄pter eū. [k] Quidā aūt ex ipsis volebāt apprehēdere eū: sed nemo misit sup eū man⁹. [l] Venerūt ergo ministri ad pontifices & phariseos. Et dixerūt eis illi, Quare nō adduxistis illū? Respōderūt ministri, ¶Nunq̄ sic locut⁹ est hō, sicut hic hō. Rñderūt ergo eis pharisei, ¶Nunqd & vos seducti estis? nūqd ex p̄ncipib⁹ aliquis credidit in eum, aut ex phariseis? Sed turba hec q̄ non nouit legē, maledicti sunt. ¶Dixit ¶Nicodem⁹ ad eos, ille q̄ venit ad eū nocte, q̄ vn⁹ erat ex ipsis, ¶Nunqd lex nostra iudicat hoiem, nisi p̄ius audierit ab ipso & cognouerit qd faciat? Rñderūt, & dixerūt ei, ¶Nunqd & tu Galileus es? Scrutare scripturas, & vide q̄ a Galilea p̄pheta nō surgit. Et reuersi sunt vnusquisq̄z in domum suam.

¶De muliere adultera ieſus lucē mundi ſe eſſe predicat: ieſus interrogat⁹ principiū ſe eſſe reſpondit: q̄ oīs peccatoꝝ ſeruus ſit: & q̄ ieſus ante abraham ſit. Cap. viij.

¶Jesus aūt perrexit in montē Olīueti: et diluculo iterū venit in tēplū, & oīs p̄p̄s venit ad eū & sedēs docebat eos. Adducunt aūt scribe & pharisei mulierē i adulterio deprehēsaz: & statuerūt eā i medio, & dicūt ei, ¶Magister, hec mulier mō deprehēsa est in adulterio. In lege aūt, ¶Moyses mādauit nobis hmōi lapidare. Tu ergo qd dicis? ¶Hoc aūt dicebāt tētantes eū: vt possent acculare eū. Jesus aūt inclinans se deorsum, digito scribebat in terrā. Cū ergo p̄seuerarēt interrogātes eū: erexit se, & dixit eis, Qui sine pctō est vestrū, p̄m⁹ in illa lapidē mittat. Et iterū se inclinās scribebat i terrā. Audiētes aūt hec vn⁹ post vnū exibāt, incipiētes a senioribus: & remāsit solus Jesus, & mulier i medio stās. Erigens aūt se Jesus, dixit ei, ¶Mulier vbi sunt q̄ te accusabant: nemo te cōdēnauit? Que dixit, ¶Nemo dñe. ¶Dixit aūt Jesus, Nec ego te ꝙdēnabo. Uade, & iā āplius noli peccare. Iterū ǧ locut⁹ ē eis Jes⁹, dicēs, Ego sum lux mūdi. q̄ sequit̄ me, nō ambulat i tenebris, sed habebit lumē vite. ¶Dixerūt ǧ ei pharisei, Tu de teipso testimoniū perhibes: testimoniū tuū non est verum. Rñdit Jesus, & dixit eis, Et si ego testimoniū perhibeo de meipso, verū est testimonium meū: q̄ scio vñ veni, & q̄ vado: vos aūt nescitz vnde venio aut quo vado. Uos sm̄ carnē iudicatis: ego nō iudico quēquā. & si iudico ego, iudiciū meū verū est: q̄ solus nō sum, sed ego & q̄ misit me, pater. Et in lege vr̄a scriptū est, Quia duoꝝ hoīz testimoniū verū est. Ego suz q̄ testimoniū perhibeo de meipo: & testimoniū phibet de me q̄ misit me, p̄r. ¶Dicebāt ergo ei, Ubi est p̄r tu⁹? [a] Rñdit Jesus. Nec me scitis, nec patrē meū. si me sciretis: forsitā & patrem meū sciretz. [b] Hec vba locut⁹ est Jesus i gazophylacio, docēs i tēplo: & nemo apphēdit eū, q̄ necdū venerat hora ei⁹. [c] Dixit ergo iterꝝ eis Jesus, Ego vado: & q̄retz me, & in peccato vr̄o moriemini. Quo ego vado, vos nō potestis venire. ¶Dicebāt ǧ Judei, ¶Nūqd iterficiet semetipsuz, q̄ dicit, Quo ego vado, vos nō potestz venire? Et dicebat eis, Uos deorsuz estis, ego de supnis suz. Uos de mūdo hoc estis: ego nō suz de mūdo. ¶Dixi ǧ vobis q̄ moriemini in peccatis vr̄is. si em̄ nō crediderit is q̄ ego sum, moriemini i peccato vr̄o. ¶Dicebāt ǧ eis, Tu qs es? ¶Dixit eis Jes⁹, ¶Principiū q̄ & loquor vobis. ¶Multa habeo de vobis log & iudicare, sz q̄ me misit, verax est: & ego q̄ audiui ab eo, hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt q̄ patrē ei⁹ dicebat deuz ¶Dixit ǧ eis Jes⁹, Cū exaltaueritis filiū hoīs, tūc cognoscetz q̄ ego sum, & a meipso facio nihil, sz sicut docuit p̄r hec loquor: & q̄ me misit, mecū est: nō reliqt me solū q̄ ego q̄ placita sūt ei, facio sēp. Hec illo loquēte, multi crediderūt i eū. ¶Dicebat ǧ Jesus ad eos q̄ crediderūt ei, Judeos, Si vos mānseritz i p̄mone meo, vē discipuli mei eritz: & cognoscetz vitatē, & vitas liberabit vos. Respōderūt ei, Semē Abrahe sum⁹, & nemini p̄uium⁹ vnq̄: quō tu dicis, Liberi eritz? Respōdit eis Jesus, Amē amē dico vobis q̄ oīs q̄ facit peccatū, seru⁹ est peccati. seruus aūt nō manet i domo i eternū: filiꝰ manet in eternū. si ǧ vos filiꝰ liberauerit vē liberi eritis. Scio q̄ filij Abrahe estis: sz q̄ritis me interficere, q̄ p̄mo me⁹ nō capit i vobis. Ego q̄ vidi apud patrē: loquor: & vos q̄ vidistz apō patrē vr̄m, facitz. Respōderūt, & dixerūt ei, ¶Pater nr̄, Abrahaz est. ¶Dicit eis Jes⁹, Si filij Abrahe estis, opa Abrahe facite. ¶Nunc autem queritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a deo. hoc Abraham non fecit. Uos facitis opera patris vestri. ¶Dixerunt itaq̄ ei, ¶Nos ex fornicatione non sumus nati. vnum patrem habemus deum. ¶Dixit ergo eis Jesus, Si deus, pater vester esset: diligeretis vtiq̄ me. ego enim ex deo processi, et veni. neq̄ enim a meipso veni: sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Uos ex patre diabolo estis: & desyderia patris vestri vultis facere. ille homicida erat ab initio: & in veritate non

Deuter. xvij. a — leui. xij. a — Deuter. j.c. — lxxvj a III — lxxvij b I — lxxvij c X — lxxix d I — lxxx e X — lxxxj f X — j. xl. d. ij. — ij. para. xvj. c. — lxxxij g VII — lxxxiij h VII — lxxxiij i X — lxxxiv k I — lxxxv, l X — Mich. v. a. — mat. ij. a. — Jo iij. a. — leui. xx. a. — A — B — C — D — E — F

Deuter. xvij. b. — B j. Jo. j. b. — Deuter. xix. b. — Matth. xvij. b. — ij. cor. xiij. a. — Hebre. x. e. — lxxxvij a IIII — lxxxviij b I — lxxxix c X — Ro. iij. a. — Ro. vj. e. — ij. pe. ij. d. — j. Jo. iij. b.

stetit:q; nō est veritas in eo.cū loquitur mēdaciuz, ex propꝛijs loquit, quia mendax est ⁊ pater eius.
Ego aūt si veritatē dico,non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatē dico:
j.Io.iij.a. quare vos nō creditis mihi? Qui ex deo est,verba dei audit. Propterea vos non auditis,q; ex deo, nō estis. Rñderūt ergo Judei,⁊ dixerūt ei, Nōne bñdicim⁹ nos qa Samaritan⁹ es tu,⁊ demoniū habes? Rñdit Jesus.Ego demoniū nō habeo :sz honorifico patrē meū,⁊ vos ihonorastis me.Ego autem nō quero gloriā meā.est q querat ⁊ iudicet.
Amē amē dico vobis,si qs ꝑmonē meū ꝓuauerit mortē nō videbit in eternū. Dixerūt ergo Judei.
B Nūc cognouim⁹ q; demoniū habes. Abrahā mortuus est ⁊ ꝓphete:⁊ tu dicis, Si qs sermonē meū seruauerit,nō gustabit mortē in eternū. Numqd tu maior es pr̄e nostro Abrahā,q mortu⁹ est ⁊ ꝓphete mortui sunt? Quē teipsuz facis? Rñdit Jesus, Si ego glorifico meipm gloria mea nihil est.est pater me⁹,q glorificat me,quē vos dicitis, Quia de⁹ noster est.⁊ nō cognouistis eū,ego aūt noui eū. Et si dixero q; nō scio eū:ero silis vobis,mēdax.Sed scio eū,⁊ ꝓmonē ei⁹ seruo.Abrahā pr̄ vr̄ exultauit vt videret diē meū:⁊ vidit ⁊ gauisus est. Dixerūt ergo Judei ad eū, Quinq̄ginta annos nōdum habes,⁊ Abrahā vidisti? Dixit ei Jesus, Amē amē dico vobis,ante q̄ Abrahā fieret,ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum. Jesus autem abscondit se,⁊ exiuit de templo.

¶ Cecum a natiuitate curat:Iesus dicit in iudiciuz in hūc mūdū veni:vt qui nō vidēt videant. Cap.ix.
A

Tpreteriēs Jesus, vidit hoiem cecū a natiuitate:⁊ iterrogauerūt eū discipuli ei⁹, Rabbi, q; peccauit,hic,aut parēs ei⁹, vt cec⁹ nasceret? Rñdit Jesus, Neq; hic peccauit,neq; parētes ei⁹:sed vt manifestent opa dei in illo. Me opz opari opa ei⁹ q misit me, donec dies est.venit nox, qñ nemo pōt opari. quādiu suz in mūdo,lux suz mūdi. Hoc cū dixisset, expuit in terrā ⁊ fecit lutū ex sputo, ⁊ linuit lutum
B sup oculos ei⁹,⁊ dixit ei, Vade,laua in natatoria Siloe,q; interpretat, missus. Abijt ergo ⁊ lauit:et venit videns. Itaq; vicini ⁊ q viderāt eū prius quia mēdic⁹ erat,dicebāt, Nōne hic est q sedebat ⁊ mendicabat? Alij dicebāt, Quia hic est. Alij autē, Neq̄, sz silis est ei. Ille vo dicebat, Q; ego sum.
Dicebāt ergo ei, Quō aperti sunt tibi oculi? Respōdit, Ille hō q dicit Jesus, lutum fecit: ⁊ vnxit
C oculos meos.⁊ dixit mihi, Vade ad natatoriā Siloe:⁊ laua. Et abij,⁊ laui,⁊ video. Et dixerunt ei, Vbi est ille? Ait, Nescio. Adducunt ad phariseos eū q cecus fuerat: Erat aūt sabbathū, qñ lutū fecit Jesus,⁊ aperuit oculos ei⁹. Iterū ergo interrogabāt eū pharisei quō vidisset. Ille aūt dixit eis, Lutum mihi posuit sup oculos,⁊ laui:⁊ video. Dicebāt ergo ex phariseis qdā, Nō est hic hō a deo, qui sabbathū nō custodit. Alij aūt dicebāt, Quō pōt hō peccator hec signa facere? Et schisma erat inter
D eos. Dicūt ergo iterū, Tu qd dicis de illo q aperuit oculos tuos? Ille autē dixit, Quia propheta est. Nō crediderūt ergo iudei de illo q; cec⁹ fuisset,⁊ vidisset:donec vocauerunt parētes ei⁹ q viderat,⁊ iterrogauerūt eos,dicētes. Hic est fili⁹ vester,quē vos dicitis q; cec⁹ nat⁹ est? Quō ergo nūc videt? Rñderūt eis parētes ei⁹,⁊ dixerūt, Scim⁹ q; hic est fili⁹ noster,⁊ q; cec⁹ nat⁹ est:quō aūt nūc videat nescim⁹,aut qs ei⁹ aperuit oculos nos nescimus.
E ipsum interrogate:etatē hz,ipse de se loquat. Hec dixerūt parētes ei⁹,qñ timebāt Judeos.iā enī cōspirauerāt Judei,vt si qs eū cōfiteret esse xp̄m,ex-
tra synagogā fieret. Propterea parētes eius dixerūt, Quia etatē habet,ipsuz interrogate. Vocauerūt ergo rursum hoiem q fuerat cec⁹, ⁊ dixerūt ei, Da gloriā deo.nos scimus q; hic homo,peccator est. Dixit ergo eis ille, Si peccator est,nescio: vnū scio,q; cec⁹ cū essem,modo video. Dixerunt ḡ illi Quid fecit tibi?quō aperuit tibi oculos? Rñdit eis, Dixi vobis iā,⁊ audistis:qd iterū vultis audire:nūqd ⁊ vos vultis discipuli ei⁹ fieri? Maledixerūt ergo ei:⁊ dixerunt, Tu discipulus illi⁹ sis: F
nos aūt, Moysi discipuli sum⁹. Nos scimus quia Moysi locut⁹ est de⁹: hūc aūt nescim⁹ vñ sit. Respondit ille homo,⁊ dixit eis, In hoc enī mirabile est,q; vos nescitis vnde sit:⁊ aperuit meos oculos. scim⁹ aūt q; peccatores de⁹ nō audit:sed si qs dei cultor est ⁊ volūtatē ei⁹ facit, hūc exaudit. A seculo nō est auditū q; qs aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo,nō poterat facere quicq̄. Rñderūt, ⁊ dixerūt ei, In peccatis nat⁹ es totus:⁊ tu doces nos? Et eiecerūt eū foras. ¶ Audiuit Jesus quia
B eiecerunt eū foras:⁊ cū inuenisset eum, dixit ei, Tu credis in filiū dei? Rñdit ille,⁊ dixit, Quis est domine, vt credā in eū? Et dixit ei Jesus, Et vidisti eū:⁊ q loquit tecū,ipse est. At ille ait, Credo dñe. Et pcidēs adorauit eū. Et dixit ei Jesus, In iudicium ego in hūc mūdū veni: vt q non vidēt videant ⁊ qui vidēt ceci fiāt. Et audierūt qdā ex phariseis, qui cū ipso erāt:⁊ dixerunt ei, Nunquid ⁊ nos ceci sumus? Dixit eis Jesus, Si ceci essetis,nō haberetis peccatum.nūc vero dicitis, Quia videmus. Peccatum ergo vestrum manet.

¶ Qui non intrat p ostiū in ouile:dicit ego sum pastor bonus:potestatem habeo ponendi animā meā.Judei dicūt si tu es xp̄s dic nobis palā ego ⁊ pater vnum sumus:sustulerūt lapides iudei vt lapidarent iesum:exiuit de manibus eorum. Cap.x.

Amen amen dico vobis, qui non intrat A per ostiū in ouile ouiū,sed ascēdit aliunde:ille fur est ⁊ latro. Qui aūt intrat per ostiū:pastor est ouiū. Huic ostiari⁹ aperit:⁊ oues vocē eius audiūt.⁊ ꝓprias oues vocat nominatim,⁊ eduxit eas. Et cū ꝓprias oues emiserit ante eas vadit:⁊ oues illū sequunt, q; sciūt vocē ei⁹. Alienū aūt nō sequunt, sz fugiūt ab eo:q; nō nouerunt vocē alienoꝝ. Hoc ꝓuerbiū dixit eis Jesus.
B Illi aūt nō cognouerūt qd loqr̄et eis. Dixit ergo eis iterū Jesus, Amē amē dico vobis, q; ego sum ostiū ouiū. Oēs quotquot venerūt, fures sunt ⁊ latrones:sz nō audierūt eos oues. Ego sum ostium. Isa. xl.c. Ezech xxxiij.f.g ⁊.xxxvij.f
Per me si qs itroierit,saluabit:⁊ ingrediet ⁊ egrediet,⁊ pascua inueniet. Fur nō venit,nisi vt furet et mactet ⁊ pdat. Ego veni vt vitā habeāt,⁊ abūdantius habeāt. Ego sum pastor bon⁹. Bon⁹ pastor, aiam suā dat ꝓ ouib⁹ suis. Mercenari⁹ aūt ⁊ q nō
C est pastor,cui⁹ nō sūt oues ꝓprie, videt lupū venientem,⁊ dimittit oues ⁊ fugit:⁊ lupus rapit,⁊ dispergit oues.mercenari⁹ aūt fugit, q; mercenari⁹ est:⁊ nō ptinet ad eū de ouib⁹. Ego sum pastor bonus:⁊ cognosco oues meas,⁊ cognoscūt me mee. [a] Sicut
cr
[a]III
crl
[b]III
crij
[c]X
Ezech. xxxvij.f.
nouit me pr̄,⁊ ego agnosco patrē. [b] ⁊ aiam meā pono ꝓ ouib⁹ meis. [c] Et alias oues habeo q̄ nō sunt
D ex hoc ouili:⁊ illas opz me adducere,⁊ vocē meaz audiēt,⁊ fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. Propterea me diligit pr̄:q; ego pono aiaz meā,vt iterū sumā eā, nemo tollit eā a me:sz ego pono eā a meipso.potestatē habeo ponēdi eā:⁊ ptātē habeo iterū sumēdi eā. Hoc mādatū accepi a pr̄e meo. Dissensio itez facta est iter iudeos ꝓpter sermōes hos. Dicebāt aūt multi ex ipsis, Demoniū hz ⁊ īsanit: qd eū auditis? Alij dicebāt, Hec vba nō sunt demoniū habētis.nūqd demoniū potest cecorum oculos ape-

E rit. ¶ Facta sūt aūt encenia i Jerosolymis: hyēs
j. mach. erat. Et ambulabat Jesus in tēplo, in porticu Sa
uij. f. g. lomonis. Circūdederūt g eū Judei, z dicebant ei,
Quousq; aīam nr̄am tollis: si tu es chr̄s, dic no
bis palā. Rñdit eis Jes, Loquor vobis: z nō cre
dītis. opa q̄ ego facio in noīe patris mei, hec testi
monīū phibēt de me: sz vos nō creditz qr nō estis,
ex ouib⁹ meis. Oues mee vocē meā audiūt: z ego
cognosco eas, z sequunt me. z ego vītā eternam do
eis: z nō pibūt i eternū, z nō rapiet eas q̄sq̄ de ma
nu mea. F Pater me⁹ qō dedit mihi, maius oīb⁹ est
z nemo pōt rape de manu patris mei. Ego z pater
vnū sum⁹. Sustulerūt g lapides Judei, vt lapida
rent eū. Respōdit eis Jes, Mlta bona opa ostē
di vobis ex patre meo: ppter q̄ eor opus me la
pidatis? Rñderūt ei Judei, De bono ope nō la
pidamus te, sz de blasphemia, z qr tu hō cū sis, fa
G cis teipsum deū. Respōdit eis Jes, Nōne scriptū
ps. lxxxij b. est in lege vestra, Ego dixi, dij estis? Si illos, dixit
deos ad quos sm⁹ dei fact⁹ est, z nō pōt solui scri
ptura: quē pater sanctificauit z misit in mūdū, vos
dicitis, Qr blasphemas: qr dixi filius dei sum? Si
nō facio opa patris mei: nolite credere mihi. Si āt
facio: z si mihi nō vultis credere, opib⁹ credite, vt
cognoscatis z credatis qr pater ī me est z ego in pa
xciij d IIII tre. d Querebāt g eū apprehēdere: z exiit de manib⁹
xcviij e X eor⁹. e ¶ Et abiit iterū trās Jordanē ī eū locū
vbi erat Johānes baptizans primū: z māsit illic, z
multi venerūt ad eū, z dicebāt, Qr Johānes qdē si
gnum fecit nullū. Oia aūt quecūq; dixit Johānes
de hoc, vera erāt. Et multi crediderunt in eum.

¶ De suscitatione lazari: collegerunt principes z pharisei
cōciliū. Cayphas dicit: qr expedit vt vn⁹ ꝛc. Cap. xj.

A ERat aūt qdā lāgues Lazar⁹ a Betha
nia, de castello Marie z Marthe soro
rū ei⁹. Maria aūt erat q̄ vnxit dñm vn
guēto, z extersit pedes ei⁹ capillis suis:
cuius frater Lazar⁹ infirmabat. Miserūt ergo so
rores ei⁹ ad eū, dicētes. Dñe, ecce quē amas, infir
matur. Audiēs aūt Jesus dixit eis, Infirmitas
hec nō est ad mortē, sed pro gloria dei: vt glorificet
fili⁹ dei p ea. Diligebat aūt Jesus Marthā, z soro
rē ei⁹ Mariā, z Lazarū. Ut ergo audiuit qr infir
mabat, tūc qdē māsit in eodē loco duob⁹ diebus,
deinde post hec dicit discipulis suis, Eam⁹ in Ju
B deā iterū. Dicūt ei discipuli, Rabbi, nūc q̄rebant
te Judei lapidare: z iterū vadis illuc? Rñdit Je
sus. Nōne duodecim sunt hore diei? Si qs ambu
lauerit in die, nō offendit: qr lucē huius mūdi videt
si aūt ambulauerit in nocte, offendit: qr lux non est
in eo. Hec ait: z post hec dicit eis, Lazarus amic⁹
noster dormit: sed vado vt a sumno exuscitē eū. Di
xerūt ergo discipuli ei⁹, Dñe, si dormit, saluus erit
Dixerat aūt Jesus de morte ei⁹: illi autem puta
uerūt qr de dormitione somni diceret. Tūc ergo Je
sus dixit eis manifeste, Lazar⁹ mortuus est, z gau
deo propter vos vt credatis, qm̄ nō erā ibi, sed eam⁹
ad eū. Dixit ergo Thomas q dicit Didym⁹, ad
cōdiscipulos, Eam⁹ z nos, z moriamur cū eo. Ve
nit ita q; Jesus: z inuenit eū quatuor dies iā in mo
numēto habētē. Erat aūt Bethania iuxta Jeroso
lymam quasi stadijs quindecim. Multi aūt ex Ju
C deis venerāt ad Marthā z Mariā, vt cōsolarent
eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit qr Je
sus venit, occurrit illi, Maria aūt domi sedebat,
Dixit ergo Martha ad Jesum, Dñe, si fuisses
hic, frater meus nō fuisset mortu⁹, sed z nūc scio qr
quecūq; poposceris a deo, dabit tibi deus. Dicit
illi Jesus, Resurget frater tuus. Dicit ei Mar
tha, Scio qr resurget in resurrectione in nouissimo
die. Dixit ei Jesus, Ego sum resurrectio z vita. q
credit in me: etiā si mortuus fuerit, viuet. z oīs qui
viuit z credit in me: nō morietur in eternū. Credis
hoc? Dit illi, Utiq; dñe, ego credidi qr tu es xp̄s fi D
lius dei viui q in hūc mūdū venisti. Et cū hec dixis
set, abiit z vocauit Mariā sororē suā silētio, dicēs
Magister adest, z vocat te. Illa vt audiuit, surgit
cito, z venit ad eū. nōdū ei venerat Jesus ī castellū:
sz erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Mar
tha. Judei ergo q erāt cū ea in domo, z cōsolabant
eā, cū vidissent Mariā quia cito surrexit z exiit, se
cuti sunt eā, dicētes. Quia vadit ad monumētū vt
ploret ibi. Maria ergo cū venisset vbi erat Jesus,
videns eum, cecidit ad pedes ei⁹, z dicit ei, Dñe, si
fuisses hic, nō esset mortuus frater meus. Jesus er
go vt vidit eā plorātem z Judeos q venerant cū ea
plorātes infremuit spiritu, z turbauit seipsum, z di
xit, Ubi posuistis eū? Dicūt ei, Dñe, veni z vide.
Et lachrymatus est Jesus. Dixerūt ergo Judei, E
Ecce quomodo amabat eū. Quidā aūt ex ipsis di
xerūt, Nō poterat hic qui aperuit oculos ceci nati,
facere vt hic non moreret? Jesus ergo rursum fre
mēs in semetipso venit ad monumētū. erat aūt spe
lunca: z lapis suppositus erat ei. Ait Jesus. Tollite
lapidē. Dicit ei Martha, soror eius q mortu⁹ fue
rat. Dñe, iam fetet, quatriduanus est enim. Di
cit ei Jesus, Nōne dixi tibi qm̄ si credideris, vide
bis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidē. Jesus aūt ele
uatis sursum oculis dixit, Pater gratias ago tibi
qm̄ audisti me. ego aūt sciebā quia semper me au
dis, sed ppter populū q circūstat, dixi: vt credāt qr
tu me misisti. Hec cū dixisset, voce magna clamauit, F
Lazare, veni foras. Et statim pdiit qui fuerat
mortuus, ligatus manus z pedes institis, z facies
illius sudario erat ligata. Dixit eis Jesus, Solui
te eū, z sinite abire. Multi ergo ex Judeis q vene
rant ad Mariā z Marthā, z viderāt q̄ fecit: credi
derūt in eū. quidā aūtē ex ipsis abierunt ad phari
seos: z dixerūt eis que fecit Jesus. Collegerunt er
go pontifices z pharisei cōciliū, z dicebant, Quid
facimus? quia hic homo multa signa facit. Si di
mittim⁹ eū sic, oēs credēt in eū: z venient Romani,
z tollent nostrū locum z gētem. Unus aūt ex ipsis
Caiphas noīe, cum esset pontifex anni illius, dixit
eis, Vos nescitis quicquā nec cogitatis: qr expe
dit nobis vt vn⁹ moriat homo p populo, z nō to G
ta gens pereat. Hoc aūt a semetipso non dixit: sed
cū esset pontifex anni illius, prophetauit qō Jesus
moriturus erat pro gente. z non tantum pro gēte:
sed vt filios dei qui erant dispersi, congregaret in
vnum. a Ab illo ergo die, cogitauerunt vt interfice- xcv
rēt eū. ¶ Jesus ergo iam nō in palam ambulabat a IIII
apud Judeos, sed abiit in regionem iuxta desertū
in ciuitatem que dicitur Ephrem, z ibi morabatur
cum discipulis suis. b Proximum autem erat pa- xcvj
scha Judeor⁹: c z ascēderūt multi Jerosolymas de b I
regione ante pascha, vt sanctificarēt seipsos. Que- xcvij
rebāt ergo Jesum: z colloquebantur adinuicem, in c X
templo stantes, Quid putatis quia non venit ad
diē festum istum? Dederant aūtē pontifices z pha
risei mādatum, Ut si quis cognouerit vbi sit, indi
cet, vt apprehendant eum.

¶ Maria vnxit pedes Ie su: z extersit capillis suis: Judas
fur erat z loculos habens turba ex iudeis multa venit nō
propter Iesum tantum: sed vt lazarum viderent quem su
scitauit a mortuis: turba que venerat ad diem festum:
occurrit Jesu sedenti super pullum asine: gentiles quī-
dam rogabant Philippum dicentes: domine venimus
Jesum videre: Iesus respondit nisi granum frumenti ꝛc.
anima mea turbata est pater clarifica nomen tuum: ve
nit vox de celo: dixit Jesus, nunc iudicium est mundi: et

multi ex principibus crediderūt in eū: sed propter phar-
seos non confitebantur. Dixit: non veni vt iudicem mun-
dum: sed vt saluificem. Cap. xij.

xcvij A Watth. xxvj.a. Marci xiij.a.

Iesus[a] ergo, ante sex dies pasche venit Bethaniā, vbi Lazar⁹ fuerat mortuus quē suscitauit Iesus. Fecerūt aūt ei cenam ibi: & Martha ministrabat. Lazarus vō vn⁹ erat ex discūbētib⁹ cū eo. Maria ergo accepit libram vnguēti nardi pistice pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes ei⁹ capillis suis: & domus īpleta est ex odore vnguēti. Dixit ergo vnus ex discipulis ei⁹ Iudas Iscariotes, q erat eū tradit⁹r, Quare hoc vnguētum nō venijt trecētis denarijs, & datū est egenis? Dixit aūt hoc, nō q̄ de egenis ptinebat ad eū: sed q̄ fur erat, & loculos habēs, ea q̄ mittebant portabat. Dixit ergo Iesus, sine illā, i diē sepulture mee seruauit illud. Pauperes eñ semp habebit̄ vob̄iscū: me aūt nō semp habebitis.

xcix B b X

[b] Cognouit ergo turba mlta ex Iudeis q̄ illic est: & venerūt nō ꝓpt̄ Iesum tm̄, sz vt Lazarū viderēt quē suscitauit a mortuis. Cogitauerūt aūt pncipes sacerdotū vt & Lazarū iterficerēt: q̄ multi ꝓpter illū abibāt ex Iudeis, & credebāt i Iesu.

c

[c] In crastinum aūt turba mlta q̄ venerat ad diē festū, cū audissent, q̄ venit Iesus Ierosolimā: acceperūt ramos palmarū, & pcesserūt obuiā ei, & clamabāt, Hosanna, bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi, rex Israel[d]. Et iuenit Iesus asellū: & sedit sup eū, sicut scriptū est, Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedēs suppullū asine. [e] Hec nō cognouerūt discipuli ei⁹ pmū: sz q̄n glificat⁹ est Iesus, tūc recordati sūt q̄ hec erāt scripta de eo, & hec fecerūt ei. Testimoniū ḡ phibebat turba q̄ erat cū eo q̄n Lazarum vocauit de monumēto, & suscitauit eū a mortuis. Propterea & obuiā venit ei turba: q̄ audierūt eū fecisse hoc signū. Pharisei ergo dixerūt ad semet ipsos, Videtis q̄ nihil pficim⁹? ecce mūd⁹ totus post eū abijt.

Watth. xxi.a. Marci xiij.a. lu.xix.f.b zach.ix.b

cij a VI

ciij e X

L

Erāt aūt qdā gētiles ex his q̄ ascenderāt vt adorarēt in die festo. Hi ergo accesserūt ad Philippū q̄ erat a Betsaida Galilee: & rogabāt eū, dicētes, Dñe, volumus Iesum videre. Venit Philippus, & dicit Andree. Andreas rursum & Philipp⁹ dixerūt Iesu. Iesus aūt rñdit eis, dicēs, Venit hora, vt clarificet filius hois. [g] Amē amē dico vobis, nisi granū frumēti cadēs i terram, mortuū fuerit: ipm solū manet. si aūt mortuū fuerit, mlt̄ fructū affert. [h] Qui amat aiam suā, pdet eā: & q̄ odit aiam suā i hoc mūdo, i vitā eternā custodit eā. Si q̄s mihi ministrat, me sequat̄, & vbi sum ego, illic & minister me⁹ erit. Si q̄s mihi ministrauerit, honorificabit eū pr̄ meus. [i] Nūc aīa mea turbata est. Et q̄d dicā: Pr̄, saluifica me ex hac hora. [l] Sz ꝓpterea veni i horā hāc. Pr̄, clarifica nomē tuū. Venit ergo vox de celo, dicēs, Et clarificaui, & iterum clarificabo. Turba ergo q̄ stabat & audierat, dicebat tonitruū esse factū. Alij aūt dicebāt, Angel⁹ ei locut⁹ est. Rñdit Ies⁹, & dixit, Nō ꝓpt̄ me hec vox venit, sz ꝓpt̄ vos. Nūc iudiciū est mundi: nūc pnceps hui⁹ mūdi eijcie foras. Et ego si exaltat⁹ fuero a tra, oīa trahā ad meipm. hoc aūt dicebat, significās q̄ morte esset moritur⁹. Rñdit ei turba, Nos audiuim⁹ ex lege q̄ xp̄s manet i eternū: & quō tu dicis, Oportet exaltari filiū hois: & q̄s est iste filius hois? Dixit ergo ei Iesus, Adhuc modicū lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebre comprehēdāt: & qui ambulat i tenebris, nescit quo vadat. Dū lucē habetis, credite in lucē, vt filij lucis sitis. Hec locut⁹ est Iesus: & abijt, & abscōdit se ab eis. Cū aūt tāta signa fecisset coram eis, nō credebāt in eū, vt sermo Isaie impleret̄ quē dixit, Dñe, q̄s credidit auditui nr̄o:

D

cliij f IIII cliij s X cv h IIII cvj i X cvij k IIII cviij l X

mat.x.d. cvj.d. Marci xiij.d. luc.ix.c. & xvij.g. ꝓs.c.

E

ꝓs.xl.x.b. cxvj.a. Isa.xl.c. Ezech. xxxvij.g.

F

Isa liij.a ro.x.d.

& brachiū dñi cui revelatū est.[m] Propterea nō poterāt credere, q̄ iterū dixit Isaias, Excecauit oculos eorū, & induravit cor eor̄: vt nō videāt oculis, & nō intelligāt corde, & cōuertant̄, & sanē eos.[n] Hec dixit Isaias, q̄n vidit gloriā ei⁹, & locut⁹ est de eo. Verūtamē & ex pncipib⁹ multi crediderūt in eū: sed ꝓpter pharisēos nō cōfitebant̄, vt e synagoga nō eijcerent̄. dilexerūt enī gloriam hoīm magis q̄ gloriā dei. [o] Jesus aūt clamauit, & dixit, Qui credit in me, nō credit in me, sed in eū q̄ misit me. Et q̄ videt me, videt eū q̄ misit me. [p] Ego lux in mūdū veni: vt oīs q̄ credit in me, in tenebris nō maneat. Et si q̄s audierit verba mea & non custodierit: ego nō iudico eū: nō enī veni vt iudicē mūdū, sz vt saluificē mūdū. Qui spernit me, & nō accipit verba mea habet qui iudicet eū. sermo quē locut⁹ sum, ille iudicabit eū i nouissimo die. Quia ego ex meipso nō sum locutus, sz q̄ misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar. & scio q̄ mā datum eius vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dicit mihi pater, sic loquor.

Isa.vj.c. Matth. xiij.b. Marci iij.b. lu.viij.b. Actuum xxviij.f. ro.xj.b.

clx m I

cr n X

crj o I

crij p X

G

Pedes discipulorū lauat dicens: & vos debetis alter alterius lauare pedes: dixit q̄ manducat panem meum leuabit contra me calcaneum suum: dixit vnus ex vobis tradet me: & subiungit: cui ego intinctus panē porrexero: tūc introiuit in tūdā sathanas: mandatū nouum do vobis: vt diligatis inuicem: dixit petro anteq̄ gallus canter: ter me negabis &c. Cap. xiij.

A Watth. xxvj.a. lu.xxij.a. Marci. xiij.a.

Iste diē festū pasche, sciēs Iesus q̄ venit hora ei⁹ vt transeat ex hoc mūdo ad patrē: cū dilexisset suos q̄ erāt i mūdo, in finē dilexit eos. [a] Et cena facta, cum diabolus iā misisset in cor vt traderet eum Judas Simonis Iscariotes: [b] sciens q̄ oīa dedit ei pater in man⁹, & q̄ a deo exiuit & ad deū vadit, [c] surgit a cena, & ponit vestimēta sua: & cū accepisset linteū, precinxit se. [d] Deinde misit aquā in peluim, & cepit lauare pedes discipulor̄ & extergere līteo quo erat precinctus. Venit ergo ad Simonē Petrū. Et dicit ei Petrus. Dñe, tu mihi lauas pedes? Rñdit Jesus, & dixit ei, Q̄ ego facio, tu nescis mō: scies aūt postea. Dicit ei Petr⁹, Nō lauabis mihi pedes in eternū. Rñdit ei Jesus, Si nō lauero te, nō habebis ptē mecū. Dicit ei Simō Petr⁹, Dñe, nō tm̄ pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei Jesus, Qui lot⁹ est, nō indiget nisi vt pedes lanet, sed est mūdus tot⁹. Et vos, mūdi estis, sed nō oēs. Sciebat enī quisnā esset q̄ traderet eū: ꝓpterea dixit, Non estis mūdi oēs. Posteq̄ ergo lauit pedes eorū, & accepit vestimēta sua: cū recubuisset iterū, dixit eis. Scitis q̄d fecerim vobis. [d] Vos vocatis me magister & dñe: & bene dicitis: sum etenī. [e] Si ergo ego laui pedes vestros, dñs & magister: & vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. Exēplū enī dedi vobis, vt quēadmodū ego feci vobis, ita & vos faciatis. [f] Amē amē dico vobis, nō est seruus maior dño suo, neq̄ apl̄s maior eo q̄ misit illū. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. [g] Nō de oībus vobis dico: ego scio quos elegerim. Sed vt adimpleatur scriptura, Qui mānducat mecū panē, leuabit cōtra me calcaneū suum. Amodo dico vobis, priusq̄ fiat: vt cū factū fuerit, credatis q̄ ego sum. [h] Amē amē dico vobis, q̄ accipit si quē misero, me accipit: qui aūt me accipit, accipit eū q̄ me misit. [i] Cū hec dixisset Jesus, turbatus est spiritu: & ptestat⁹ est, & dixit, Amē amē dico vobis q̄ vn⁹ ex vobis tradet me. [k] Aspiciebāt ergo adinuicē discipuli, hesitātes de quo diceret. [l] Erat ergo recūbēs vn⁹ ex discipulis ei⁹ in sinu Jesu quē diligebat Jesus. Innuit ergo huic Simon Petr⁹: & dixit ei, Quis est de quo dicit? Ita q̄s cū recubuisset ille supra pectus

ꝓs.xl.c. L mat.x.d. luc.x.c.

cxx h I cxxj i IIII cxxij k I cxxiij l X

Matth. xxvj.b. Marci. xiij.b. lu.xxij.b.

B

f.xv.c. mat.x.c. luc.vj.f.

cxvj d III cxvij e X cxviij f III cxix s X

B

Jesu, dixit ei, Dñe, qs est? Rñdit Iesus, Ille est, cui ego intinctū panē porrexero. [m] Et cū intinxisset panē, dedit Jude Simonis Iscariote. Et post buccellā, introiuit in eū satanas. [n] Et dicit ei Jesus: Quod facis fac citi⁹. Hoc aūt nemo sciuit discūbētiū, ad qd dixerit ei. Quidā enī putabāt, qr loculos habebat Judas, qđ dixisset ei Jesus: Eme ea q̄ op⁹ sūt nobis ad diē festū: aut egenis vt aliqd daret. Cū ergo accepisset ille buccellā, exiuit cōtinuo. Erat aūt nox. Cū ergo exisset, dixit iesꝰ: Nūc clarificat⁹ est filius hois: r deꝰ clarificat⁹ est in eo. Si deꝰ clarificatus est in eo, r deꝰ clarificabit eū in semetipso: r cōtinuo clarificabit eū. Filioli, adhuc modicū vobiscū sum. Quaretis me: r sicut dixi Judeis, Quo ego vado, vos nō potestis venire: r vobis dico modo. Mādatū nouū do vobis, Vt diligatis inuicē: sicut dilexi vos, vt r vos diligatis inuicem. In hoc cognoscēt oēs qr discipuli mei estis, si dilectionē habueritis adinuicē. [o] Dicit ei Simō Petr⁹, Dñe, q̄ vadis? Rñdit Jesꝰ, Quo ego vado, nō potes me mō seq, seq̄ris aūt postea. Dicit ei Petr⁹: Quare nō possum te seq mō? aīaz meā p te ponā. Rñdit ei Jesus, Animā tuā p me pones? Amē amē dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges.

¶ Non turbetur cor vestrū: dicit ego sum via veritas et vita: dicit philippus: dñe ostende nobis pr̄em: si diligitis me mādata mea seruate: ego in pr̄e meo r vos in me: et ego in vobis: si qs diligit me sermones meos seruat. Ca. xiiij.

[a] Dixit discipulis suis, Non turbet cor vestrū. Creditis in deū, r in me credite. In domo pr̄is mei mānsiones multe sunt. Si q̄ minꝰ: dixissē vobis, Qr vado parare vobis locū. Et si abiero r pparauero vobis locū: iterū venio r accipiā vos ad meipm, vt vbi sum ego, r vos sitis. Et q̄ ego vado scitis, r viā scitis. Dicit ei thomas, Dñe, nescimus q̄ vadis, r quō possumꝰ viā scire? Dicit ei Jesꝰ: Ego sū via, r veritas r vita. nemo venit ad pr̄em nisi p me. Si cognouissetz me, r patrē meū vtiqz cognouissetis: r amō cognoscitis eū, r vidistis eū. Dicit ei Philippꝰ, Dñe, ostēde nobz pr̄em: r sufficit nobz. Dicit ei iesus, Tāto tpe vobiscū sum, r nō cognouistis me? Philippe, q videt me, videt r pr̄em. Quō tu dicis, Ostēde nobz pr̄em? Nō credis qr ego in pr̄e, r pr̄ in me est? Verba q̄ ego loquor vobz, a meipo nō loquor: pr̄ aūt in me manēs, ipe facit opa, Nō creditz qr ego sum in pr̄e, r pr̄ in me est? Alioqn, pp opa ipa credite. Amē amē dico vob, q credit in me, opaq̄ ego facio r ipe faciet, r maiora hoc faciet, qr ego ad pr̄em vado. [b] r q̄cūqz petieritz pr̄em in noīe meo, hoc faciā: vt glificet pr̄ in filio. Si qd petieritz me in noīe meo, hoc faciā. Si diligitz me: mādata mea seruate. Et ego rogabo pr̄em: r aliū pacletū dabit vobz, vt maneat vobiscū in eternū: spm̄ veritatz, quē mūdꝰ non pōt accipere, qr non videt eū, nescit eū: vos aūt cognoscetz eū: qr apō vos manebit, r in vobz erit. Nō relinquā vos orphanos: veniā ad vos. Adhuc modicū: r mūdus me iā nō videt. Vos aūt videtz me: qr ego viuo r vos viuetz. In illo die cognoscetz qr ego sum in pr̄e meo, r vos in me, r ego in vobz. Qui hz mādata mea r seruat ea: ille est q diligit me, [c] q aūt diligit me, diliget a pr̄e meo: r ego diligā eū r manifestabo ei meipz. [d] Dicit ei Judas, nō ille Iscariotes, Dñe, qd factū est qr manifestaturꝰ es nobz tei pm, r nō mūdo? Rñdit Jesus, r dixit ei, Si qs diligit me, hmonē meū seruabit, r pr̄ meus diliget eū, r ad eū veniemꝰ, r māsionē apud eū faciemꝰ. [e] q nō diligit me: hmones meos nō huat. [f] Et hmonem quē audistis, nō est meꝰ, sed eiꝰ q misit me, patris. Hec locutꝰ sum vobis, apud vos manēs. [f] Paracletꝰ aūt spūssanctꝰ quē mittet pr̄ in noīe meo, ille vos docebit oīa, r suggeret vobis oīa q̄cūqz dixero vobis. Pacē relinquo vobis: pacē meā do vobis, nō quō mūdꝰ dat, ego do vobis. Nō turbet cor vestrū, neqz formidet. Audistis qr ego dixi vobis, Vado r venio ad vos. Si diligeretis me: gauderetis vtiqz qr vado ad patrē: qr pr̄ maior me est. Et nūc dixi vobis priusq̄ fiat: vt cū factū fuerit, credatis. Jā nō multa loquar vobiscū: venit enim princeps mūdi huiꝰ, r in me nō habet quicquā. Sed vt cognoscat mūdus qr diligo patrē: r sicut mādatū dedit mihi pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

¶ Dixit: ego sum vitis vera: et pater meus agricola est. Dilectione precepta: si me persecuti sunt et vos persequentur: et odio habuerunt me gratis: et dixit cum venerit paracletus. Cap. xv.

Ego sum vitis vera: r pr̄ meus agricola est. Oēm palmitē in me nō ferētē fructū, tollet eū: r omnē q̄ fert fructū, purgabit eū, vt fructꝰ plꝰ afferat. Jā vos mūdi estis ppter sermonē quē locutꝰ sū vobis. Manete in me: r ego in vobis. Sicut palmes non pōt ferre fructū a semetipo, nisi mānserit in vite: sic nec vos nisi in me mānseritis. Ego sum vitis: vos, palmites. q manet in me, r ego in eo: hic fert fructū multū, qr sine me nihil potestis facere. Si qs in me nō manserit: mittet foras sicut palmes, r arescet, r colligēt eū, r in ignē mittēt r ardet. [a] Si mānseritis in me, r vba mea in vob mānserint: qōcūqz volueritis, petetis, r fiet vobis. [b] In hoc clarificatꝰ est pater meꝰ: vt fructū plurimū afferatis, r efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater, r ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si pcepta mea huaueritis, manebitis in dilectiōe mea: sicut r ego pcepta pr̄is mei seruaui, r maneo in eiꝰ dilectiōe. Hec locutꝰ sū vobis: vt gaudiū meū in vobis sit, r gaudiū vestrū impleat. Hoc est pceptū meū vt diligatis inuicē, sicut dilexi vos. [c] Maiorē hac dilectionē nemo hz: q̄ vt animā suam ponat qs p amicis suis. [d] Vos amici mei estis, si feceritis q̄ ego pcipio vobis. Jā nō dicā vos seruos: qr huꝰ nescit qd faciat dñs eiꝰ. Vos aūt dixi amicos: qr oīa q̄cūqz audiui a patre meo, nota feci vobis. Nō vos me elegistis, sed ego elegi vos: r posui vos vt eatis r fructū afferatis, r fructus vester maneat, vt [e] qōcūqz petieritis pr̄em in noīe meo, det vobis. [f] Hec mādo vobis, vt diligatz inuicē. Si mūdꝰ vos odit: scitote qr me priorē vobz odio habuit. Si de mūdo fuissetiz: mūdꝰ qō suum erat, diligeret: qr vero de mūdo nō estis, sz ego elegi vos ō mūdo: pp̄terea odit vos mūdꝰ. [g] Memēto sermōis mei: quē ego dixi vobz, Non est seruus maior dño suo. [h] Si me persecuti sūt: r vos persequēt: si sermonē meū huauerūt: r vestrū seruabūt. [i] Sed hec oīa facient vobz pp̄ nomē meum: [k] qr nesciunt eū q misit me. [l] Si nō venissem r locutus fuissem eis: pctm̄ nō haberēt: nūc aūt excusationē nō habēt de pctō suo. [m] Qui me odit, r patrē meum odit. [n] Si opa nō fecissem in eis q̄ nemo aliꝰ fecit: pctm̄ nō haberēt, nūc aūt r viderūt r oderūt r me r patrē meū. Sed vt adimpleat hmo q in lege eoz scriptꝰ est, Qr odio habuerūt me gratis. Cū aūt venerit paracletꝰ (quē ego mittā vobz a pr̄e) spūs veritatis q a pr̄e pcedit: ille testimoniū perhibebit ō me: r vos testimoniū perhibebitis: qr ab initio mecum estis.

¶ Absqz synagogis facient vos. Nunc vado ad eū q̄ me misit: et nemo ex vobis interrogat r̄c. cū venerit paracletus ille arguet mūdū de pctō: oīa q̄cūqz hz pr̄ mea sunt: modicū tā et nō videbitis me vsqz mō nō potestis q̄cq̄. extui a patre meo et veni in mundum: pater mecū est. Ca. xvj.

Hec locutꝰ sum vobis, vt nō scādalizemini. Absqz synagogis facient vos [a] sz venit hora, vt oīs q interficit vos, arbitret obsequiū se pstare deo: r hec facient vobis: quia non

cxxiij m IX
cxxv n X
D
s. vij. e.
s. io. vj. b. j. xv. b.
cxxvj o I
Matth. xxvj. d. Marci xiiij. c. lu. xxij. c.
cxxvij a X
A
B
j. xvj. e. f. Matth. vij. a. mar. xj. c.
cxxviij b IIII
C
cxxix c I
cxxx d X
D
cxxxj e I
cxxxij f X
A
Matth. xxvj. c.
cxxxiij a IIII
cxxxiiij b X
B
s. xiij. d. Ephe. v. a. j. thessa. iiij. b. c. s. io. iij. c. d. z. iiij. d.
cxxxv c IIII
cxxxvj d X
C
cxxxvij e IIII
cxxxviij f X
cxxxix g IIII
cxl h I
cxlj i IIII
cxlij k X
cxliij l X
ps. xxiij. c. lu. xxiij. g.
cxliiij m I
cxlv n X
A
Matth. xxiij. a.
cxlvj a I

q̄ nō nouerūt patrē, neq̄ me. Sz hec locutus sum vobis, vt cū venerit hora, eor reminiscamini, quia ego dixi vobis. [b] Hec aūt vobis ab initio nō dixi: q̄ vobiscū erā. Et nūc vado ad eū qui misit me: et nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? Sz q̄ hec locut⁹ sum vobis, tristitia impleuit cor vestrū. Sz ego veritatē dico vobis, expedit vobis vt ego vadā. si enī nō abiero paracletus nō veniet ad vos: si aūt abiero, mittā eū ad vos. Et cū venerit, ille arguet mundū de peccato, z de iustitia, z de iudicio. de peccato quidē: quia nō crediderūt ī me. de iustitia vo: quia ad patrē vado, z iā nō videbitz me. de iudicio aūt: q̄ princeps huius mūdi iā iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo. Cū aūt venerit ille spūs veritatis, docebit vos oēm veritatē. nō enim loquetur a semetipso: sed quecūq̄ audiet loquet, z q̄ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, z annuntiabit vobis. [c] Oia q̄cūq̄ habet pater, mea sunt [d]. Propterea dixi. Quia de meo accipiet, z annūtiabit vobis. Modicum z iaz nō videbitis me, z iterū modicū z videbitis me: q̄ vado ad patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eiꝰ ad inuicē, Quid est hoc q̄ dicit nobis, Modicū z nō videbitis me, z iterū modicuz z videbitis me, z q̄ vado ad patrem? Dicebāt ergo, Quid est hoc q̄ dicit, Modicū: nescimus qd loquitur. Cognouit aūt Jesus q̄ volebāt eum interrogare: z dixit eis, De hoc queritis inter vos q̄ dixi, Modicū z non videbitis me, z iterū modicū z videbitis me. Amē amē dico vobis q̄ ploxabitis z flebitis vos, mundus aūt gaudebit: vos aūt cōtristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudiū, Mulier cū parit, tristitiā habet, quia venit hora eiꝰ. cū autē peperit puerū, iā nō meminit pressure ꝓpter gaudiū, quia natus est homo in mūdū. [e] Et vos igitur, nunc quidem tristitiā habetis. iterū aūt videbo vos, z gaudebit cor vestrum: z gaudium vestrū nemo tollet a vobis. Et in illo die, me nō rogabitis qcq̄. Amen amē dico vobis, si qd petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Usq̄ modo non petistis quicq̄ in nomine meo. Petite z accipietis: vt gaudiū vestrū sit plenū. Hec in ꝓuerbijs locut⁹ sum vobis. Uenit hora cū iā nō in ꝓuerbijs loquar vobis sz palā de patre annuntiabo vobis. in illo die in nōie meo petetis. et nō dico vobis q̄ ego rogabo patrē de vobis. ipse enī pater amat vos, q̄ vos me amastis, z credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre z veni in mūdū: iterū relinquo mūdū, z vado ad patrē. Dicūt ei discipuli eiꝰ, Ecce nūc palā loq̄ris, z ꝓuerbiū nullū dicis. nūc scimus q̄ scis oia, z non opus est tibi vt quis te interroget. in hoc credimꝰ q̄ a deo existi. [g] Rñdit eis Jesus, Modo creditz? Ecce venit hora, z iā venit, vt dispergamini vnusquisq̄ in ꝓpria, z me solū relinquatis. z tamē non sum solus: q̄ pater mecum est. [h] Hec locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

¶ Subleuatis oculis in celum dixit pater venit hora: clarifica filium tuum. Jesus discipulos commendat patri: pater iuste mundus te non cognouit. Cap. xvij.

[A] Hec locut⁹ est Jesus: z subleuatis oculz in celū, dixit, Pater, venit hora, clarifica filū tuū, vt filiꝰ tuꝰ clarificet te, sicut dedisti ei potestatē oīs carnis. vt omne q̄ dedisti ei, det eis vitā eternā. Hec est autē vita eterna, Ut cognoscāt te, solū deū verū, z quē misisti Jesum xp̄m. Ego te clarificaui sup terrā: opꝰ cō summaui, q̄ dedisti mihi vt faciā. z nunc clarifica me tu pater apud temetipsum, claritate quam habui priusq̄ mūdꝰ fieret, apud te. Manifestaui nomē tuū hoībꝰ q̄s dedisti mihi de mūdo. tui erāt: z mihi eos dedisti, z sermonē tuū seruauerūt. Nūc cognouerūt q̄ oīa q̄ dedisti mihi, abs te sunt. q̄ verba q̄ dedisti mihi, dedi eis: z ipsi acceperūt. z cognouerūt vere q̄ a te exiui, z crediderūt q̄ tu me misisti. Ego p eis rogo. Nō p mūdo rogo, sz p his quos dedisti mihi, q̄ tui sūt. Et mea oīa, tua sunt: z tua, mea sunt: z clarificatꝰ sum in eis. Et iā non sum in mūdo: z hi ī mūdo sunt, z ego ad te venio. Pr̄ sancte, serua eos in nōie tuo quos dedisti mihi: vt sint vnū sicut z nos. Cuz essem cū eis, ego seruabā eos in nōie tuo. Quos dedisti mihi, ego custodiui: z nemo ex eis perijt, nisi filiꝰ perditionis, vt scriptura impleat. Nūc aūt ad te venio: z hec loquor in mundo: vt habeant gaudiū meū impletū in semetipsis. Ego dedi eis sermonē tuū: z mūdus eos odio habuit, q̄ nō sunt de mundo, sicut z ego non sum de mūdo. Non rogo vt tollas eos de mūdo, sed vt serues eos a malo. De mūdo nō sunt: sicut z ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus, veritas est. Sicut tu me misisti in mūdū: ita z ego misi eos in mūdū. Et p eis ego sanctifico me ipsum: vt sint z ipsi sanctificati in veritate. Nō pro eis aūt rogo tantū, sed z p eis q̄ credituri sunt per verbū eor̄ in me: vt oēs vnū sint, sicut tu pater in me z ego in te, vt z ipsi in nobis vnū sint: vt credat mūdus q̄ tu me misisti. Et ego claritatē quā tu dedisti mihi, dedi eis: vt sint vnum sicut z nos vnū sumus. Ego in eis z tu in me: vt sint consummati in vnū, z cognoscat mūdus q̄ tu me misisti, z dilexisti eos sicut z me dilexisti. Pr̄, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, z illi sint mecū: vt videāt claritatē meā quā dedisti mihi, q̄ dilexisti me ante constitutionē mūdi. [a] Pr̄ iuste, mūdꝰ te nō cognouit. ego aūt te cognoui: [b] z hi cognouerūt q̄ tu me misisti. Et notū feci eis nomē tuū, z notū faciā: vt dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, z ego in ipsis.

¶ Egressus Jesus cū discipulis suis trans torrētē cedrō: querētibꝰ iudā cū cohorte iesum: rñdit: ego sum: abierunt retrorsum z ceciderūt in terram: captio xp̄i: negatio petri: adiuratio xp̄i z responsio eiusdem. Cap. xviij.

[A] Ec [a] cū dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trās torrētē Cedrō, vbi erat hortus, in quē introiuit ipse z discipuli eiꝰ. [b] Sciebat aūt z Judas qui tradebat eū, locū: q̄ frequēter Jesus cōuenerat illuc cū discipulis suis. [c] Judas ḡ cū accepisset cohortem, z a pontificibus z phariseis ministros: venit illuc cum laternis z facibus z armis. [d] Jesus itaq̄ sciēs oīa q̄ vēntura erāt sup eum, ꝓcessit z dixit eis, Quē q̄ritis? Rñderūt ei, Jesum Nazarenū. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat aūt z Judas qui tradebat eū cū ipsis. Ut ḡ dixit eis, Ego sum: abierūt retrorsum, z ceciderūt in terrā. Iterū ergo iterrogauit eos, Quē queritis? Illi aūt dixerūt, Iesum Nazarenū. Respondit Jesus, Dixi vobis q̄ ego sum. si ergo me queritz, sinite hos abire. Ut impleretur sermo quē dixit, Quia quos dedisti mihi, nō perdidi ex eis quēquā. [e] Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum: z percussit pontificis seruū, z abscidit auriculā eiꝰ dexterā. Erat aūt nomē seruo, Malchus. [f] Dixit ergo Jesus Petro, Mitte gladiū tuum in vaginā. Calicē quem dedit mihi pater, nō bibā illū. [g] ¶ Cohors autē z tribunus z ministri Judeor̄ cōprehēderūt iesum, et ligauerūt eū: [b] z adduxerūt eū ad Annā primū. erat em̄ socer Caiphe, qui erat pontifex anni illiꝰ. erat aūt Caiphas q cōsiliū dederat Judeis, Quia expedit vnū hoiem mori ꝓ populo. [i] Sequebat autē Jesum Simon Petrꝰ, z alius discipulus. [k] Discipulus aūt ille, erat notus pontifici, z introiuit cum

Jesu in atriū pōtificis. [l]Petr⁹ aūt stabat ad ostiū foris. [m]Exiit ergo discipulus ali⁹ qui erat notus pōtifici, ⁊ dixit ostiarie: ⁊ introduxit Petrū. [n]Dicit ergo Petro ancilla ostiaria, Nunqd ⁊ tu ex discipulis es hois isti⁹? Dicit ille, Nō sum. [o]Stabāt aūt serui ⁊ ministri ad prunas: q⁹ frig⁹ erat: et calefaciēbāt se. erat aūt cū eis ⁊ Petrus, stās, ⁊ calefaciēs se. Pontifex ergo interrogauit Jesum de discipulis suis ⁊ de doctrina eius. [p]Rndit ei Jesus, Ego palā locut⁹ sum mūdo, ego semp docui in synagoga ⁊ in tēplo quo oēs Judei conueniunt: et in occulto locut⁹ sum nihil. [q]Quid me interrogas? interroga eos q audierūt qd locut⁹ fuz ipsis. ecce, hi sciūt q̄ dixerim ego. [r]Hec aūt cū dixisset: vnus assistēs ministroz, dedit alapā Jesu, dicēs, [s]Sic rndes pōtifici? Rndit ei Jesus, Si male locut⁹ fuz, testimoniū perhibe de malo: si aūt bene, qd me cedis? [t]Et misit eū Annas ligatū ad Caiphā pōtificē. [v]Erat aūt Simon Petrus stās ⁊ calefaciēs se. Dixerūt ergo ei, Nūqd ⁊ tu ex discipulis ei⁹ es? Negauit ille ⁊ dixit, Nō sum. Dixit ei vn⁹ ex seruis pōtificis, cognat⁹ ei⁹ cui⁹ abscidit Petr⁹ auriculā. Nōne ego te vidi in horto cū illo? Iterū ergo negauit Petrus: ⁊ statim gallus cantauit. [x]Adducunt ergo Jesum a Caipha in pretoriū. Erat autē mane: ⁊ ipsi nō introierūt in pretorium, vt nō cōtaminarent, sed vt manducarēt pascha. Exiuit ergo Pilat⁹ ad eos foras, ⁊ dixit, Quē accusationem affertis aduersus hominē hūc. [y]Rnderunt ⁊ dixerunt ei, Si nō esset hic malefactoz, nō tibi tradidissemus eū. Dixit ergo eis Pilat⁹, Accipite eum vos, ⁊ ꝑm legē vestrā iudicate eū. Dixerūt ergo ei Judei, Nobis nō licet iterficere quēquā. Ut sermo Jesu impleret quē dixit, significās qua morte esset moriturus. [z]Introiuit ergo iterum in pretoriū Pilatus: ⁊ vocauit Jesum, ⁊ dixit ei, Tu es rex Judeoꝝ? [a]Rndit Jesus, A temetipso hoc dicis, an alij tibi dixerūt de me? Rndit Pilat⁹, Nūqd ego Judeus sum? Gēs tua ⁊ pōtifices, tradiderūt te mihi. Quid fecisti? Rndit Jesus, Regnū meū nō est de hoc mūdo. si ex hoc mūdo esset regnū meum, ministri mei vtiqz decertarent vt non traderer Judeis. nūc aūt regnū meū nō est hinc. Dixit itaqz ei Pilatus, Ergo rex es tu. [b]Rndit Jesus, Tu dicis: q⁹ rex fuz ego. [c]Ego in hoc nat⁹ sum, ⁊ ad hoc veni in mūdū: vt testimoniū perhibeā veritati, oīs q est ex veritate, audit vocē meā. Dicit ei Pilat⁹. [d]Quid est veritas? Et cū hoc dixisset, iterum exiuit ad Judeos, ⁊ dixit eis, Ego nullā inuenio in eo causam. [e]Est aūt cōsuetudo vobis vt vnū dimittā vobis in pascha. vultis ergo dimittam vobis regē Judeoꝝ? Clamauerūt rursum oēs dicētes, Nō hunc, sz Barabban. Erat aūt Barabbas, latro.

¶ Pilatus Jesuz flagellauit: derisio: crucifixio inter duos latrones: commendatio matris discipulo: et potatio aceti: ⁊ mors ⁊ sepultura. Cap. xix

Tnc[a] ergo apprehēdit Pilat⁹ Jesum, ⁊ flagellauit. Et milites plectētes coronā de spinis, iposuerūt capiti ei⁹: ⁊ veste purpurea circūdederūt eū. Et veniebāt ad eū, ⁊ dicebāt, Aue rex Judeoꝝ. ⁊ dabāt eis alapas. [b]Exiuit iterū Pilat⁹ ⁊ dicit eis, Ecce, adduco vobis eū foras, vt cognoscatis q⁹ in eo nullā inuenio causam. [c]Exiuit ergo Jesus foras portans coronā spineā, ⁊ purpureū vestimētū. Et dicit eis, Ecce hō. [d]Cum ergo vidissent eū pōtifices ⁊ ministri, clamabāt dicētes, Crucifige, crucifige eū. [e]Dicit eis Pilat⁹, Accipite eū vos: ⁊ crucifigite. [f]ego enī nō inuenio in eo causam. [g]Rnderunt ei Judei, Nos legē habem⁹: ⁊ ꝑm legē debz mori, q⁹ filiū dei se fecit. [h]Cū ergo audisset Pilat⁹ hūc sermonē, magis timuit. Et ingressus est pretoriū iterū: et dicit ad Jesum, Unde es tu? Jesus aūt respōsum non dedit ei. [i]Dicit ergo ei Pilatus, Mihi nō loq̄ris? nescis q⁹ potestatē habeo crucifigere te, et potestatē habeo dimittere te? Rndit Jesus, Nō haberes potestatē aduersum me vllā: nisi tibi datū esset desup. Propterea q me tradidit tibi, mai⁹ peccatum habet. Et exinde q̄rebat Pilat⁹ dimittere eū. Judei aūt clamabāt, dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris. oīs enī q se regē facit: cōtradicit Cesari. Pilat⁹ aūt cū audisset hos sermones, adduxit foras Jesuz: ⁊ sedit ꝑ tribunali, in loco q dicitur Lichostratos, Hebraice autē Gabbatha. Erat aūt parasceue paschę hora q̄si sexta: et dicit Judeis, Ecce rex vester. [k]Illi aūt clamabāt, Tolle tolle: crucifige eū. [l]Dicit eis Pilat⁹. Regē vestrū crucifigā? Rnderūt pōtifices, Nō habem⁹ regē, nisi Cesarē. [m]Tūc ergo tradidit eis illū, vt crucifigeret. [n]¶ Susceperūt aūt Jesum: ⁊ eduxerunt eū. Et baiulās sibi crucē, exiuit in eū q dicit Calvarie locū, Hebraice aūt Golgotha: vbi crucifixerūt eū, ⁊ [o]cū eo alios duos hinc ⁊ hinc, mediū autē Jesum. [p]Scripsit aūt ⁊ titulū Pilat⁹: ⁊ posuit super crucē. Erat aūt scriptū, Jesus Nazarenus rex Judeoꝝ. [q]Hūc ergo titulū multi Judeoꝝ legerūt: q⁹ ꝑpe ciuitatē erat loc⁹ vbi crucifixus est Jesus. Et erat scriptū Hebraice, Grece, ⁊ Latine. Dicebāt ergo Pilato pōtifices Judeoꝝ. Noli scribere, rex Judeoꝝ: sed q⁹ ipse dixit, Rex sum Judeoꝝ. Respondit Pilat⁹, Q̄ scripsi, scripsi. [r]¶ Milites ergo cū crucifixissent eū acceperūt vestimēta ei⁹, (⁊ fecerūt quatuoꝝ partes: vnicuiq; militi partē) ⁊ tunicā. Erat aūt tunica, incōsutilis, desup ꝗtexta per totū. Dixerūt ergo adinuicē, Nō scindam⁹ eā, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleret, dicēs, Partiti sunt vestimenta mea sibi: ⁊ in vestez meā miserūt sortē. Et milites qdē hec fecerūt. [s]Stabant aūt iuxta crucem Jesu mater, ⁊ soroz matris, Maria Cleophe, ⁊ Maria Magdalene. Cū vidisset ergo Jesus matrē ⁊ discipulū stātē quē diligebat, dicit matri sue, Mulier, ecce fili⁹ tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa horā accepit eā discipulus in sua. [t]Postea sciēs Jesus q⁹ia cōsummata sunt, vt cōsummaret scriptura, dicit, Sitio. Vas aūt erat positū aceto plenum. Illi aūt spōgiā plenaz aceto, hyssopo circūponentes obtulerunt oi ei⁹. [v]Cū ergo accepisset Jesus acetū, dixit, Cōsummatuz est. Et inclinato capite, tradidit spiritum. [x]¶ Judei ergo (q̄m parasceue erat) vt nō remanerent in cruce corpora sabbatho (erat enī magnus, dies ille sabbathi) rogauerunt Pilatū, vt frangerent eoꝝ crura ⁊ tollerent. Venerūt ergo milites: ⁊ primi quidē fregerūt crura, et alteri⁹ q crucifixus est cū eo. Ad Jesum aūt cū venissent, vt viderūt eū iā mortuū, nō fregerunt eius crura: sed vn⁹ militū lancea lat⁹ ei⁹ aperuit. Et cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Et qui vidit, testimoniū phibuit: ⁊ verū est testimoniū ei⁹. Et ille scit q⁹ vera dicit: ⁊ vos credatis. [y]Facta sunt enī hec, vt scriptura impleret, Os nō cōminuetis ex eo. Et iteruz alia scriptura dicit, Uidebūt in quem trāsfixerunt. [z]¶ Post hec autē rogauit Pilatum Joseph ab Arimathea, (eo q⁹ esset discipulus Jesu, occultus autē ꝑpter metū Judeoꝝ) vt tolleret corp⁹ Jesu. Et ꝑmisit Pilat⁹. [3]Uenit ergo, ⁊ tulit corp⁹ Jesu. Uenit aūt ⁊ Nicodemus qui venerat ad Jesuz nocte primū, ferens mixturā myrrhe ⁊ aloes quasi libras cētū. [a]Acceperūt aūt corpus Jesu, ⁊ ligauerūt illud linteis cū aromatibus, sicut mos est Judeis sepelire. Erat autē in loco vbi crucifixus est,

hortꝰ:ꝛ i horto monumẽtū nouū, i quo nōdū qſq̃ positꝰ erat. Ibi ergo ꝓpter paraſceuẽ Iudeoꝝ:qꝛ iuxta erat monumentum, poſuerunt Ieſum.

¶ Reſurrectio ꝛ qualiter apparuit marie magdalene apparens diſcipulis dedit eis pacem et ſpiritumſanctum: poſt dies octo clauſis ianuis apparuit diſcipulis et thome. Caput.xx.

ccir. aI — A Marci xvi.a. Luce xxiiii.a.

VIa[a] autẽ ſabbathi ✠aria ✠agdalene venit mane cuꝫ adhuc tenebre eſſent ad monumentū: ꝛ vidit lapidem ſublatum a monumẽto.[b] ¶Cucurrit ergo ꝛ venit ad Simonẽ ℙetrū, ꝛ ad aliū diſcipulum quem amabat Ieſus:ꝛ dixit illis, Tulerūt dñm de monumẽto, ꝛ neſcimꝰ vbi poſuerūt eū. Exĩt ergo petrus ꝛ ille aliꝰ diſcipulꝰ, ꝛ venerūt ad monumẽtū.

ccir. bI — B

Currebãt aũt duo ſimul: ꝛ ille aliꝰ diſcipulus precucurrit citiꝰ ℙetro, ꝛ venit primꝰ ad monumentū. Et cū ſe inclinaſſet, vidit poſita linteamina: nontū introiuit. Venit ergo Simõ petrus ſequẽs eū, ꝛ introiuit in monumentū, ꝛ vidit linteamina poſita, ꝛ ſudariū qđ fuerat ſup caput eiꝰ, nõ cū linteaminibꝰ poſitū, ſed ſeparatiꝫ inuolutū in vnū locū. ¶Tuncergo introiuit ꝛ ille diſcipulus q venerat primus ad monumentū: ꝛ vidit ꝛ credidit. nondū eñ ſciebãt ſcripturã, qꝛ oporteret eū a mortuis reſurgere. Abierũt ergo iterū diſcipuli ad ſemetiꝫ ipos.[c]

ccir. cI — C Matth. xxviii.a. Marci xvi.b.

¶ ✠aria autẽ ſtabat ad monumentū, foris plorãs. Dũ ergo fleret, inclinauit ſe ꝛ ꝓſpexit in monumẽtū: ꝛ vidit duos angelos i albis ſedẽtes, vnū ad caput ꝛ vnū ad pedes, vbi poſitū fuerat corpus Ieſu.[d] Dicũt ei illi, ✠ulier, quid ploras? Dicit eis, Quia tulerunt dñm meum: ꝛ neſcio vbi poſuerunt eū. Hec cū dixiſſet, cõuerſa eſt retrorſum, ꝛ vidit Ieſum ſtãtē: ꝛ nõ ſciebat qꝛ Ieſus eſt. Dicit ei Ieſus, ✠ulier, qđ ploras? Quẽ queris? Illa exiſtimãs qꝛ hortulanꝰ eẽt, dicit ei, Dñe, ſi tu ſuſtuliſti eū, dicito mihi vbi poſuiſti eum: ꝛ ego eum tollam. Dicit ei Ieſus, ✠aria. Conuerſa illa dicit ei, Rabboni, qđ dicit magiſter. Dicit ei Ieſus, Noli me tangere. nondum enim aſcendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos, et dic eis, Aſcendo ad patrem meum et patrem veſtrum, deum meum ꝛ deum veſtrũ. Venit ✠aria ✠agdalene annuntians diſcipulis, Quia vidi dominum, ꝛ hec dixit mihi.[e]

D — E

ccirii eIX — Marci xvi.c. Luce xxiiii.f. Ioan. xx.a.

¶ Cum ergo ſero eſſet die illo, vna ſabbathorum, et fores eſſent clauſe, vbi erant diſcipuli congregati propter metum Iudeorũ: venit Ieſus, ꝛ ſtetit in medio, ꝛ dicit eis, Pax vobis. Et cum hec dixiſſet, oſtendit eis manus et latus.[f] Gauiſi ſunt ergo diſcipuli, viſo domino. Dixit ergo eis iterum, Pax vobis. ſicut miſit me pater, ꝛ ego mitto vos. Hec cum dixiſſet, inſufflauit: ꝛ dicit eis,[g] Accipite ſpiritumſanctum. quorũ remiſeritis peccata, remittuntur eis: ꝛ quorũ retinueritis, retenta ſunt.[h] Thomas autem vnus ex duodecim qui dicitur Didymus, nõ erat cum eis quando venit Ieſus. Dixerunt ergo ei alĩ diſcipuli, Vidimus dominũ. Ille autem dixit eis, Niſi videro in manibus eius fixuram clauorum, ꝛ mittam digitum meum in locum clauorum, et mittã manum meam in latus eius: nõ credam.[i] Et poſt dies octo, iterum erãt diſcipuli eius intus: ꝛ Thomas cum eis. Venit Ieſus ianuis clauſis, ꝛ ſtetit in medio, et dixit eis, Pax vobis. Deinde dicit Thome, Infer digitum tuum huc, ꝛ vide manus meas, ꝛ affer manum tuam, ꝛ mitte in latus meũ: ꝛ noli eſſe incredulus, ſed fidelis.[k] Reſpõdit Thomas, ꝛ dixit ei, Dominus meus, et deus meus, Dicit ei Ieſus, Quia vidiſti me Thoma, credidiſti: beati qui non viderunt et crediderunt.

F — G

ccirv gVII — ccrvi. bX — ccrvii iIX — ccrviii kX

¶ Multa quidem ꝛ alia ſigna fecit Ieſus in conſpectu diſcipulorum ſuorum, que non ſunt ſcripta in libro hoc. Hec aũt ſcripta ſunt, vt credatis quia Ieſus eſt xps filius dei: ꝛ vt credentes, vitam habeatis in nomine eius.

¶ Poſtea iterum manifeſtauit ſe Ieſus ad mare tyberiadis ꝛc. de piſcatioe Petri dixit Petro tertio paſce oues meas. Caput.xxi.

ccirr aIX — A

POſtea manifeſtauit ſe iterum Ieſus ad mare Tiberiadis. ✠anifeſtauit autẽ ſic. Erãt ſimul Simõ ℙetrus ꝛ Thomas q dicitur didymus, ꝛ Nathanael q erat a Cana Galilee, ꝛ filij zebedei, ꝛ alij ex diſcipulis eius, duo. Dicit eis Simõ ℙetrus, Vado piſcari. Dicunt ei, Venimus ꝛ nos tecum. Et exierũt ꝛ aſcẽderũt in nauim: ꝛ illa nocte nihil prẽdiderunt. ✠ane autem facto, ſtetit Ieſus in litore: non tamen cognouerũt diſcipuli quia Ieſus eſt.

ccirr bX — B

Dicit ergo eis Ieſus, ℙueri, nunquid pulmẽtarium habetis? Reſponderunt ei, Nõ. Dixit eis, ✠ittite in dexterã nauigij, rete: ꝛ inuenietis. ✠iſerunt ergo: ꝛ iam non volebant illud trahere pre multitudine piſcium.[b] Dicit ergo diſcipulus ille quem diligebat Ieſus, ℙetro, Dominus eſt. Simon ℙetrus cum audiſſet quia dominus eſt: tunica ſuccinxit ſe (erat enim nudus) ꝛ miſit ſe in mare. Alij autem diſcipuli nauigio venerunt (nõ enim longe erant a terra, ſed quaſi cubitis ducentis) trahentes rete piſcium.[c] Ut ergo deſcenderũt in terram, viderunt prunas poſitas, ꝛ piſcẽ ſuperpoſitũ et panem. Dicit eis Ieſus,[d] Afferte de piſcibus quos prendidiſtis nunc. Aſcẽdit Simõ ℙetrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piſcibus, cẽtum quinquaginta tribus. Et cum tot eſſent, nõ eſt ſciſſum rete. Dicit eis Ieſus,[e] Venite, prandete.[f] Et nemo audebat diſcentium interrogare euꝫ, Tu quis es? ſcientes quia dominus eſt.[g] Et venit Ieſus, ꝛ accepit panem ꝛ dabat eis, ꝛ piſcem ſimiliter. Hoc iam tertio manifeſtatus eſt Ieſus diſcipulis ſuis, cuꝫ ſurrexiſſet a mortuis.[h]

ccirr cIX — ccrrv dIX — ccrrvii eIX — ccrrviii fX — ccrrix gIX — ccrrx hX — ccrrxi iIX — ccrrxii kX — ccrrxiii lIX — ccrrxiv mX — ccrrxv nI — ccrrxvi oX

C — D — E — F — G

¶ Cũ ergo prendidiſſent, dicit Simoni ℙetro Ieſus, Simõ Jona, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei,[i] Paſce agnos meos.[k] Dicit ei iterum, Simõ Jona, diligis me? Ait illi, Etiam domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei,[l] Paſce agnos meos.[m] Dicit ei tertio, Simon Jona, amas me? Contriſtatus eſt ℙetrus quia dixit ei tertio, amas me: ꝛ dixit ei, Domine, tu omnia ſcis: tu ſcis qꝛ amo te. Dicit ei,[n] Paſce oues meas.[o] Amen amen dico tibi, cum eſſes iunior cingebas te, ꝛ ambulabas vbi volebas. cum autem ſenueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, ꝛ ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit, ſignificans qua morte clarificaturus eſſet deũ. Et cum hoc dixiſſet, dicit ei, Sequere me. Conuerſus ℙetrus vidit illũ diſcipulum quem diligebat Ieſus, ſequentẽ, qui ꝛ recubuit in cena ſuper pectus eius, ꝛ dixit, Dñe quis eſt q tradet te? Hũc ergo cum vidiſſet ℙetrus, dicit Ieſu, Dñe, hic autem quid? Dicit ei Ieſus, Si eum volo manere donec veniam: quid ad te? tu me ſequere. Exiuit ergo ſermo iſte inter fratres quia diſcipulus ille non moritur. Et non dixit ei Ieſus, Non moritur. ſed, Si eũ volo manere donec veniã, quid ad te? Hic eſt diſcipulus ille qui teſtimonium perhibet de his, et ſcripſit hec: ꝛ ſcimus qꝛ verũ eſt teſtimonium eius. Sunt aũt ꝛ alia multa que fecit Ieſus: que ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundũ capere poſſe eos qui ſcribendi ſunt, libros.

¶ Euangelij ſm Johannem finis.

H — ccrxvi ꝓ.ſ.c. — ccrxvii

¶ Incipit prefatio sancti Hieronymi presbyteri in omnes epistolas sancti Pauli.

Primū queritur quare post euāgelia que supplemētū legis sunt: ꝛ in quibus nobis exēpla ꝛ precepta viuēdi plenissime digesta sunt voluerit apl's has epl'as ad singulas eccl'ias destinare. Hac aūt causa factū videtur vt scꝫ initia nascētis ecclesie nouis causis existētibus preueniret: ꝛ vt presentia atq; orientia resecaret vitia: ꝛ post futuras excluderet q̄stiones: exēplo prophetarū qui post editā legeꝫ Moysi in qua oīa dei mādata legebant: nihilominus tñ doctrina sua rediuiua semꝑ populi cōpressere peccata: ꝛ ꝑpter exemplū viuendi libros ad nr̄am etiā memoriā transmiserūt. Deinde queritur cur nō amplius q̄ꝫ decē epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim cū ea que dicitur ad hebreos. Nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostēderet nouū nō discrepare a veteri testamēto: ꝛ se cōtra legē nō facere Moysi: ad numerū primorū decalogi mādatorū suas epistolas destinauit: ꝛ quot ille preceptis a Pharaone instituit liberatos: totidē hic epistolis a diaboli ꝛ idololatrie seruitute edocet acquisitos. Nā ꝛ duas tabulas lapideas duorū testamētorū figuram habuisse viri eruditissimi tradiderūt. Epistolā sane que ad hebreos scribit quidā Pauli nō esse cōtendunt: eo ꝙ nō sit eius noīe titulata: ꝛ propter sermonis stylíq; distantiā: sed aut barnabe iuxta tertulianū: aut luce iuxta quosdā: vel certe clementis discipuli apl'orum ꝛ epi Romane ecclesie post apl'os ordinati. Quibus respōdendū est si ꝑpterea pauli non erit: q2 eius nō habet nomē: ergo nec alicuius erit: q2 nullius noīe titulatur. Qđ si incōuenīēs absurdūq; est ipsius magis esse credenda est: que tāto doctrine sue fulget eloquio. Sed qm̄ apud hebreoruꝫ ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione habebatur voluit tacito noīe de figuris legis ꝛ veritate xp̄i reddere rōnem: ne odiū noīs in frontē prētitulati vtilitatē excluderet lectionis. Nō est sane mirū si eloquētior videatur in ꝑprio: id est hebreo: q̄ꝫ in peregrino: id est in greco quo cetere epl'e sunt scripte sermone. Mouet etiam quosdā quare romanorū epl'a in primo sit posita: cū eā non primo scriptā ratio manifestet. Nā hanc se proficiscentē Jerosolymā scripsisse testat̄ cū Corinthios ꝛ alios iā ante vt ministeriū qđ secū portaturus erat colligerēt literis adhortatus sit. Unde ꝛ intelligi quidam volūt ita oēs epl'as ordinatas: vt prima poneret̄ cuius posterior fuerit destinata: vt per singulas epl'as gradibus ad ꝑfectiora veniret̄. Romanorū nāq; pleriq; tā rudes erant vt nō intelligerēt dei se gr̄a ꝛ non suis meritis esse saluatos: ꝛ ob hoc duo inter se populi cōflictarent. Idcirco illos indigere asserit corrigi vitia gētilitatis priora cōmemorās. Corinthijs autē iā dixit sciētie gr̄am esse

j.Corin. ij.c. cōcessam: ꝛ nō tam oēs increpat q̄ꝫ cur peccātes nō increpauerint

Ibidem reprehendit sicut ait: Audit̄ inter vos fornicatio. Et iterū: congregatis vobis cū meo spū tradere huiuscemodi satane. In secūda vero laudant̄: ꝛ vt magis ac magis ꝑficiāt cōmonent̄. Galathe vero iā nullius criminis arguant̄ nisi hoc tm̄ ꝙ callidissimis pseudoapl'is crediderūt. Ephesij sane nulla reprehensione: sed multa laude di-

j.Thess. ij.c. gni sunt: q2 fidem apl'icam seruauerūt. Philippēses etiā multo magis collaudant̄: ꝙ nec audire q̄dem falsos apl'os voluerūt. Thessalonicenses nihilominus in duabus epl'is omni laude ꝑsequitur: eo ꝙ nō solū fidē incōcussam seruauerint veritatis: sed etiā in ꝑsecutione ciuiū fuerint cōstātes inuenti. Colossenses aūt tales erant vt cū apl'o visi corporaliter nō fuissent hac laude digni haberētur. Et si corpore inquit absens sum sed spū vobiscū sum gaudens: et

j.Thess. ij.c. vidēs ordinē vestrū. De hebreis vero q̄d dicendū est: quorū thessalonicenses q̄ plurimū laudati sunt imitatores facti esse dicunt̄. Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarū dei que sunt in iudea. Eadē em̄ passi estis ꝛ vos a cōtribulibus vestris q̄ ꝛ illi a iudeis. Apud ipsos quoq; hebreos eadē cōmemorat dicens: Nā ꝛ vinctis cōpassi estis: ꝛ rapinā bonorū vr̄orū cū gaudio suscepistis: cognoscētes vos habere meliorē ꝛ manentem substantiam.

¶ Incipit ꝓlogus btī Hiero. specialis in epl'am ad Romanos.

Romani sunt q̄ ex iudeis ꝛ gētilib9 crediderūt. Hi superba contētione volebāt se alterutrū supponere. Nam iudei dicebāt: Nos sumus ppl's dei quos ab initio dilexit ꝛ fouit nos circūcisi ex genere Abrahā: scā descēdimus ex stirpe ꝛ notus retro apud iudeā tm̄ de9. Nos de egypto signis dei ꝛ virtutib9 liberati mare sicco ꝑtrāsiuimus pede: cū inimicos nr̄os grauissimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit māna dn̄s in deserto ꝛ quasi filijs suis celeste pabulum ministrauit. Nos die noctuq; in colūna nubis ignisq; precessit vt nobis in inuio iter ostenderet. Atq; vt cetera eius circa nos immensa beneficia taceamus nos soli digni fuimus dei legē accipere: ꝛ vocem dei loquētis audire: eiusq; cognoscere volūtatē in qua lege nobis ꝑmissus est xp̄s: ad quos etiā ipse se venisse testatus est dicēs;

mat.v.e. non veni nisi ad oues q̄ perierāt domus Israel cū vos canes potius q̄ꝫ hoīes appellauerit. Equū ne ergo est vt idola hodie deserentes q̄bus ab initio deseruistis nobis cōparemini ꝛ non potius in ꝑselitorū locū ex legis authoritate ꝛ consuetudine deputemini. Et hoc ipsum nō merebamini nisi q2 larga semꝑ dei clementia voluit vos ad nr̄am imitationē admittere. Gentes etiā econtrario respōdebāt. Quanto em̄ maiora erga vos dei bn̄ficia narraueritis: tāto maioris vos criminis reos esse monstrabitis. Semꝑ eniꝫ his oībus extitistis ingrati. Nā ipsis pedibus q̄bus aridū mare transi-

Exodi xiij.e. stis ludebatis ante idola que fecistis: ꝛ ipso ore quo paulo ante obnecem aduersariorū dn̄o cantaueratis: simulachra vobis fieri poposcistis: illis oculis q̄bus venerando deū in nube vel igne cōspicere solebatis simulachra intuebamini. Māna quoq; vobis fasti-

dio fuit: ꝛ semꝑ in deserto cōtra dn̄m murmurastis: ad egyptū vnde vos manu valida eiecerat redire cupiētes. Quid plura? Ita patres vestri crebra ꝑuocatiōe dn̄m irritauerūt vt oēs in eremo morerent̄: nec plus ex senioribus eorū q̄ꝫ duo hoīes terrā repromissionis intrarēt. Sed quid antiqua replicamus: cū etiā si illa minime fecissetis de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret: ꝙ dn̄m xp̄m prophetarū semꝑ vobis vocibus repromissum non solū suscipere noluistis: sed etiā morte pessima peremistis. Quem nos vt cognouimus statim credidimus cū nobis de eo antea nō fuerit predicatū. Unde probat̄ ꝙ idolis seruiuimus nō obstinationi mentis sed ignorātie deputādū. Nat em̄ cognitū ilico sequ mur: oliꝫ vtiq; sequeremur si antea cognouissemus. Sic aūt vos de generis nobilitate iactatis quasi non morum imitatio magis q̄ꝫ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorū: deniq; Esau ꝛ Ismael cū de stirpe sint Abrahe minime tñ in filijs reputantur. His taliter altercantibus apl's se mediū interponens: ita partium diremit questiones vt neutrū eorū sua iustitia salutem meruisse cōfirmet: ambos vero populos ꝛ scienter ꝛ grauiter deliquisse. Judeos quidem ꝙ ꝑ preuaricationem legis deū inhonorauerint: gentes vero ꝙ cū cognitum de creatura creatorem vt deū debuerint venerari: gloriā eius in manufacta mutauerint simulachra. Utrosq; etiā similiter veniā cōsecutos: equales esse verissima ratione demonstrat: presertim cū in eadem lege predictum sit ꝛ iudeos ꝛ gentes ad xp̄i fidem vocandos esse ostendat. Quamobrem vicissim eos humilians ad pacem ꝛ concordiam cohortatur.

¶ Explicit prologus specialis ad Romanos.

¶ Incipit argumentum in epistolam Pauli ad Romanos.

Romani sunt partis italie. Hi preuētī sunt a falsis apostolis: ꝛ sub nomine domini nostri iesu christi in legeꝫ et prophetas erant inducti. Hos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem: scribens eis a Corintho.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit prologus ex dictis sacrorum doctorū in epistolas beati Pauli apostoli ad Romanos.

Principia rerū requirenda sunt prius vt eorum notitia plenior possit haberi. Tūc em̄ demum facilius poterit cause ratio declarari si eius origo discat̄. Si ergo epistolarū scripture post euangelium edite modum ꝛ rationem ostenderimus poterit videri verum quod dicimus. Sciendum igitur ꝙ sicut in veteri testamento post legis Mosayce eruditionē vbi culture diuine mandata cōtinebant̄ prophetica doctrina fuit necessaria q̄ re diuina populi peccata suppliciorū denūtiatione cōpesceret: atq; eundem populum bonoruꝫ repromissionibus ad obediendū ac seruiendū deo viuenti cōmoneret: ita in nouo testamento post euangeliū in quo xp̄iane religiōis ordo ꝛ ꝑfecte sanctitatis doctrina traditur: epl'aꝝ Pauli ꝛ aliorum perutilis secuta est doctrina: vt ecclesiam dei cōtra hereticas prauitates premuniret: ꝛ suborientia vitia resecaret: ꝛ post futuras questiones excluderet. Hi sunt panni qui ad extrahendum Hieremiaꝫ de lacu funibus circūligati sunt. Epl'arum siquidem doctrina legis ꝛ prophetie atq; euangelij consonis testimonijs velut triplici fune circūligate de lacu ignorantie ꝛ infidelitatis peccato ad lucem gratie ꝛ veritatis educit̄. Inter oēs vero epl'aruꝫ scriptores Paulus in tribus ꝛ pluribus forte excellit. s. in operis ꝑfunditate: in fidei assertione ꝛ in gratie commendatione: seu spei subleuatione. In operis profunditate: q2 hoc opus est ceteris prolixius: ꝛ ad intelligendum difficilius est. In fidei assertione: q2 Paulus in lege ꝛ prophetis peritus ad fidei catholice assertionem congrua authoritatū legis et prophetie inducit testimonia vt esset basis sub colūne. In gr̄e commendatione seu spei subleuatione: quia contra superbos ꝛ arrogātes ꝛ de suis operibus presumentes: pro cōmendanda dei gr̄a fortiter: prudenter atq; acriter dimicauit que nimirū in illo euidentior ꝛ clarior apparuit: quia inter alia opera vehementer ecclesiam dei persecutus: pro quo summo fuit dignus supplicio: pro maledictione consecutus est gratiam: ꝛ pro damnatione suscepit misericordiam: in quo ipso spes nostra plurimum subleuat. Sicut em̄ cum audiuimus Dauid homicidā et adulterum per pn̄iam prophetie recuperasse spm̄ oīs venie diffidentia peccatoris tollitur: ita cum saulum prius ecclesie persecutorē: postea factum apl'm et predicatorē: aduertimus: nō modicū spes nostra attollitur. Inde est ꝙ in ecclesia he epl'e plus ceteris frequētant̄ vt psalmi Dauid magis alijs prophetijs. Sciendum vero est ꝙ quatuordecim scripsit epl'as decem ad ecclesias quatuor ad personas: sub hmōi misterij insinuatione: vt scꝫ in hoc oꝑe vtriusq; testamēti summa cōtineri monstraretur: per denariū nāq; vetus testamētum signatur: quatenus vero noui testamēti nota est. Ideo itaq; decem et quatuor scripsit: vt vtriq; legi se consentire insinuaret atq; emulorum calūniā dilueret: ipsum legis dei per Moysen date destructorē fore calūniātium eumq; in odium iudeorum detrahentium: quos placatos habere volens decem ad ecclesias scripsit. Et sicut Moyses israelitico populo a pharaonis et egyptiorū seruitute educto: decem mandatorum doctrinam tradidit: ita ꝛ apl's dei ecclesias a diaboli potestate et idololatrie seruitute redemptas decē epistolarū doctrina informaret. Ideo etiā decē ꝛ quatuor scripsit vt duorum testamentorum concordiam atq; conuenientiam signaret quā Moyses in duabus ta- nume. xiiij.b.

bulis

bulis lapideis simul iunctis quibus legis de calogus inscriptus erat ostendit. Monas quoq; noster: id est xps idem in cena cum discipulis pascha celebrans figurauit. Ibi et ille lapis reprobus quē gessit angulus mira prestans in oculis nostris panem superceleste cum typico agno coniunxit: finiens vetus inchoans nouum. Per agnū etenim q̄ in veteri lege solēnis hostia erat: panem qui nouę legis sacramēti forma est: duo testamenta figurauit: atq; illa duo coniungēs predictorū testamētorū cōsonantiā declarauit. Est enim rota in medio rote: sicut vidit ezechiel. Ex predictis itaq; patet mysterū euidentissima ratio qr epistolas quatuordecim conscripsit et distincte ad ecclesias: quatuor ad personas direxit. Unde quorūdam insania percutit: dicentium: epistolam que ad hebreos scribit non fuisse Pauli: sed barnabe vel clemētis vel Tertulliani vel lucę: quos in hunc errorem occasio deduxit huiusce modi: qr nec salutatio eius noīe intitulata prescribitur: et longe facundiore et splendidiore stylo q̄z cetere edita est. Quibus sufficiēter respōdet hoc modo: qr si ideo nō est dicēda Pauli q̄ nomē eius in titulo nō habet: ergo nec barnabe nec alicuius predictorū: cū nullius eorū nomie prętitulata sit: nec ob id quoq; Pauli nō esse putāda est qr diligentius est scripta: cū naturale sit vnicuiq; plus valere in sua lingua q̄z in peregrina. Illam enim hebraice: ceteras vero scripsit grece: nomen vero suū ideo premittere noluit qr Hebreis odiosus erat: eū legis destructorem arbitrantibus. Quocirca de legis atq; ceremoniarum abolitione tractaturus: recte nomē suum subticuit ne prescripti nois inuidia vtilitatē sequētis excluderet lectionis. Est itaq; illa epla Pauli sicut et alie. De ordine quoq; eplarum queri solet: quare nō eo ordine sint disposite quo ab apl'o edite: q̄d constat nō esse: cū epistola q̄ romanis scribitur prima ponatur: que tm ante alias oēs nō est scripta. Eplem enim q̄ ad Corinthios scribit. ante istā scripsisse videtur: qr hanc de Corintho scripsisse euidēter monstratur ex eo qd dicit. Cōmendo vobis phebem sororē nostrā ministrā ecclesie q̄ est chenchris. Chenchris eī dicitur locus Corintho vicinus imo potius ipsius Corinthi. Ex hoc ergo apparet de Corintho scripta. et ex eo quod dicit: Salutat vos Caius. hospes meus: de quo scribēs Corinthijs commemorat dicens: Gras ago deo meo q̄ neminē vestrū baptizauī nisi Crispum et Caium. Hec ergo epla ad intelligendū ceteris difficilior: in qua et apostolus videtur pfectior: primatū obtinuit in corpore epistolarū non q̄ prius ab apostolo sit scripta: sed causa dignitatis Romanorum: qui tunc tpis vniuersis gentibus imperabant. Interpretātur romani sublimes siue tonātes: qr illo tpe quo apls hāc eplam eis misit cunctis gentibus dñabant. Id eoq; sublimiores erāt oibus ppls. Et intonabant precepta publica et priuata: eorūq; fama oim hoim resonabat in ore. Haimo aūt ab Athenis apl'm scripsisse Romanis dicit his verbis: ab Athenis ciuitate Grecorū scripsit apostolus Romanis hāc epistolā: quos nō ipse nō Petrus nō aliquis duodecim discipulorū primū instruxit: sed quidā indeorū credentiuz qui fide xpi ab apostolis percepta venientes Romā vbi princeps orbis residebat: cui erāt sibi subiecti. q̄ apud Jerosolymā didicerāt: Romanis euāgelizauerūt. Attē de diligēter q̄ haimo dicit apl's ab Athenis scripsisse: origenes vero de Corintho. Jtē inspice q̄ idē haimo ait Petrū Romanis primū non predicasse cū ecclesiastica historia sic contineat. Claudio tpibus clementia diuine prouidentie Petrū ad vrbem Romam deduxit. Jste aduenies primus in vrbe Roma euangelij xpi claues ianuā regni celestis aperuit. Hieronymus quoq; sup epistolā ad Romanos vbi scriptū est: Ut aliquid impartiar vobis gratie spūalis: ait sic. Romanos petri predicatione fidē tenentes cōfirmare se velle paulus dicit: non q̄ minus accepissent a Petro sed vt duobus apl'is attestātibus neq; doctoribus eorūz corroboraret fides. Harum itaq; autoritatum conflictū qui videt dirimentes dicimus petrū primū predicasse romanis q̄tū ad alios apostolos sed nō primū q̄tū ad oēs credētes. Jtē dicimus Athenis epistole vel partem scripsisse: Corinthi vero pfecisse: atq; inde Romanis eā destinasse. Vel potius ideo prima ponitur: qr primus gradū erroris destruit. s. superbiā oim malorū radicē: sicut scriptū est: Initiū oīs peccati supbia est: q̄ ratione celestis sublimiū mentes inhabitat: sub cinere et cilicio latitās: que romanos adeo occupauerat vt inter se altercantes et se sibi inuicē preferentes dissensiones et schismata facerēt. Erant eī romani de iudeis et gentibus ad xpm conuersi. Judei aūt propter sanctos patres a quibus originem ducebāt et propter legē quā soli inter ceteras gentes acceperūt gētiles credētes despiciebāt: dicentes se ppter obseruantiā legis et cui seruierāt meruisse accipere gratiā xpi et fidem euangelij et ppter merita operū legis sibi venisse euangelium dñi nostri iesu xpi: atq; his inflati gētibus se preferebāt dicentes: nos de genere abrahe sumus cui primū facta fuit promissio: nos populus peculiaris dei sumus: nos de egypto forti manu et mirabilibus signis deduxit: nos sicco vestigio mare rubrū transire fecit: in deserto manna pauit: aquā de petra produxit atq; alijs sub silentio relictis nos soli digni fuimus legez dei accipere: et eius voluntatē cognoscere. Ad nos quoq; specialiter dei filius venit vt ipse in euangelio ait: Non sum missus nisi ad oues q̄ perierunt domus israel. Gentiles aūt ecōtra dicebāt: quāto plura beneficia vobis exhibita memoratis: tanto vos deteriores esse ostēditis. Eisdem siquidem pedibus quibus mare transistis: ante idola postea saltastis que et propriis manibus fecistis: illo ore quo paulo ante de submersione pharaonis: et egyptiorum laudes deo persoluerat is: idola adorastis. Preterea manna celitus datum in deserto fastidistis cupientes redire in egyptū ad ollas carnū. Sepe etiā deū in tram irritastis. Ad virtum xpm in lege et prophetis promissum occidistis. Nos itaq; vobis digniores sumus qui vt de xpo audiuimus in eū credidimus. Unde p prophetā dns ait. Populus quē nō cognoui credidit mihi in auditu auris obediuit mihi. Unde cōstat nos nō ex industria: sed ex ignorantia deliquisse. Si eī prophetas aut apostolos ante habuissemus idola nō coluissemus. Nō aūt de generis nobilitate vos iactatis: si qua talū gloria est tūc ismael et esau possunt pariter gloriari cū de eisdē parentibus sint nati. His itaq; altercantibus apls se medū interposuit: oēs illorū contentiones hinc inde dirimens et quasi bonus conciliator voce sonora illos alloquēs ad vnā oēs concordiā adduxit: ostēdens nullos illorū suis meritis esse saluatos: qr oēs iudei et gētiles sub pcto tenebant: sed per gratiā dei liberati sunt. Pro altercatione itaq; predicta scribit Romanis confutans modo gētiles modo iudeos docēs eos humiliari: vt oia attribuant gratie dei: et ostendēs oibus gratis venisse gratiam fidei et euangelij xpi: quā propterea et gram vocat ostēdit: qr nō quasi debitū iustitie reddita est: sed gratuito data. Quid eī est gra gratis data donata non reddita? Si eī tibi debebat antecēs gratiā haberes merces tibi reddita est: non gra donata. Merito itaq; hec epla prima ponit: qr oīm malorū vt predictū est radicē perimit. Assignatis rationibus opis numeri et ordinis eplarū: explicato quoq; vnde et quare apls romanis scripserit: superest de materia et intentione et modo tractādi exequi. Generalis oim eplarum materia est doctrina euāgelij. Intētio est monere ad obedientiā euangelice doctrine. Preter hec autē in singulis ppriis intētiones et materias requirimus. Prima itaq; epla materiā hz romanorū vitia atq; gratie dei dona ad q̄ eos horat. Intētio est vitia eorūdē increpare et ad verā pacē et fraternā cōcordiā sub manu gratie humiliare. Modus tractādi talis est: more scribentiū epistolas salutationē premittit: in qua tria facit. Cōmendat eī personā suā et negotiū et autoritatē negotij in quibus cōgrue capter benevolentiā. Post salutationē vero vtriusq; partis vitia arguit ostēdens gētiles a naturali ratione et iudeos a lege exorbitasse. Deinde pluribus modis ostendit iustitiā et salutē eque vtriq; esse nō per legem: sed per fidem Jesu xpi et a lege eos tollat: et in sola fide xpi eos constituat. Circa fidem vero moralis subditur instructio: atq; in actione gratiarum finem tenet epistola. Premittit autem salutationem dicens.

¶ Explicit prologus doctorum.

¶ Hieronymus in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum.

Paulus apostolus: q̄ aī Saulus: extra numerū duodecim apostolorū: de tribu Beniamin et oppido Judee Gischalis fuit: quo a Romanis capto: cum parentibus suis Tharsum Cilicie cōmigrauit: a quibus ob studia legis missus Jerosolymā: a Gamaliele viro doctissimo: cuius Lucas meminit: eruditus est. Cum aūt interfuisset necis martyris Stephani: et acceptis a pontifice templi epistolis: ad persequendos eos qui xpo crediderant: Damascū pergeret: reuelatione cōpulsus ad fidē: que in actibus apostolorū scribitur: in vas electionis de persecutore translatus est. Cumq; primū ad predicationem eius Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset: ab eo qd eum xpi fidei subegerat: sortitus est nomen Paulus: et iuncto sibi Barnaba: multis vrbibus peragratis: reuertensq; Jerosolymam: a Petro Jacoboq; et Johanne gentium apostolus ordinatur. Et qr in actibus apostolorum plenissime de eius conuersatione scriptū est: hoc tantū dicam: qd post passionem dñi vicesimo quinto anno: id est secundo Neronis: eo tempore quo Festus procurator Judee successit Felici: Romam vinctus mittitur: et biennium in libera manens custodia: aduersus Judeos de aduentu Christi quotidie disputauit. Sciendum autem in prima satisfactione: necdum Neronis imperio roboratos: nec in tanta erumpente scelera: quanta de eo narrant historie: Paulum a Nerone dimissum: vt euāgelium Christi: in occidentis quoq; partibus predicaret: sicut ipse scribit in secunda epistola ad Thimotheum eo tempore quo et passus est: de vinculis dictat epistolam. In prima mea satisfactione: nemo mihi affuit: sed omnes me dereliquerūt: non eis imputetur. Dns aūt mihi affuit: et cōfortauit me: vt p me predicatio cōpleretur: et audirēt oēs gentes: et liberatus sum de ore leonis. Manifestissime leonem propter crudelitatē Neronē significans. Et in sequētibus: Liberatus sum de ore leonis. Et statim: Liberauit me dns ab omni opere malo: et saluauit me in regnū suū celeste. q̄d s. presens sibi sentiret imminere martyriū. Nam et in eadem epistola premiserat: Ego enim iaz immolor: et tps resolutionis mee instat. Hic ergo decimo quarto Neronis anno: eodē die quo Petrus: Rome pro xpo capite trūcatus: sepultusq; est in via Ostiensi: anno post passionem dñi tricesimo septimo. Scripsit autem decē ad septem ecclesias epistolas: ad Romanos vnā: ad Corinthios duas: ad Galatas vnam: ad Ephesios vnam: ad Philippenses vnā: ad Colossenses vnā: ad Thessalonicenses duas. Preterea ad discipulos suos: Timotheo duas: Tito vnam: Philemoni vnam. Epistola autē que fertur ad Hebreos: nō eius credit: propter stili sermonisq; distantiaz: sed vel Barnabe iuxta Tertullianum: vel Luce euangeliste iuxta quosdam: vel Clementis Romane postea ecclesie episcopi quē aiunt sentētias Pauli proprio ordinasse et ornasse sermone: vel certe quia Paulus scribebat ad Hebreos: et propter inuidiam sui apud eos nominis titulum in principio salutationis amputauerat. Scripserat vt Hebreus Hebreis hebraice. i. suo eloquio disertissime: vt ea que eloquenter scripta fuerant in Hebreo: eloquentius verterent in Gre-

j.xvj.a.

j.xvj.b.

j.corin. j.a.

j.j.b.

cum.z hanc causam esse:qđ a ceteris Pauli epistolis discrepare videat. Legūt quidam z ad Laodicenses:sed ab oibus exploditur.

¶ Argumentum in epistolam Pauli ad Romanos.

ROmani:sunt partis Italie. Hi puenti sunt a falsis apostolis:z sub nomine dñi nostri Jesu xpi in legē z prophetas erant inducti. Hos revocat apls ad veram et Euangelicam fidem:scribens eis a Cornitho:p Pheben ministram ecclesie Cenchreensis.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola pauli ad Romanos.

¶ Ostendit apls charitatem se habere ad romanos:ac deinde vitia eorum redarguit qz sequuntur desyderia sua. Caput.j.

A PAulus seruus Jesu christi,vocat9 apls,segregatus in euangeliū dei qđ ante pmiserat p pphetas suos in scripturis sctis de filio suo, q factus est ei ex semine Dauid fm carnē,q pdestinatus est filiꝰ dei in virtute fm spūsctificationis,ex resurrectiōe mortuoꝝ Jesu xpi dñi nr̄i, p quē accepimus gratiā z apostolatum ad obediēdū fidei i oiꝰ gētibꝰ p noie eiꝰ,in qbꝰ estis z vos vocati Jesu xpi:oibꝰ q sunt Rome dilectis dei,vocatis sctis,gr̄a vobis z pax a deo pr̄e z dño nr̄o Jesu xpo.

B Primū qdē gr̄as ago deo meo p Jesum xpm p oibꝰ vobis qz fides vr̄a annūtiat in vniuerso mūdo. Testis enim mihi est deꝰ, cui seruio i spū meo i euāgelio filij eiꝰ,qđ sine intermissiōe memoriā vr̄i facio semp in oratiōibus meis: obsecrās,si quo mō tādē aliqñ pspex iter habeā i volūtate dei,veniēdi ad vos. Desydero enī videre vos, vt aliqd impartiar vobis gr̄e spūalis,ad cōfirmādos vos:id est simul cōsolari i vobis p eā q̄ inuicē est,fidē vestrā atq; meā. Nolo aūt vos ignorare ffres qz sepe pposui venire ad vos, z phibit9 sum vsq; adhuc,vt aliquē fructū habeā i vobis, sicut z i ceteris gētibꝰ. Grecis ac barbaris,sapiētibꝰ z insipiētibus debitor sum:ita q̄ in me promptū est,z vobis q Rome estis,euāgelizare. Nō enī erubesco euāgeliū. Virtꝰ enī dei est,in salutē oi credēti,Judeo primū z Greco. Justitia enī dei i eo revelat ex fide i fidē: sicut scriptū est, Justus aūt ex fide vivit. Revelat enī ira dei de celo sup oēm ipietatē z iustitiā hoim eoꝝ q veritatē dei i iniustitia detinēt.qz qđ notū est dei:manifestū est in illis.deꝰ enī illis manifestauit. Invisibilia enī ipsi9:a creatura mūdi, p ea q̄ facta sunt intellecta,cōspiciunt:sempiterna quoq; eius virtus z diuinitas:ita vt sint inexcusabiles. Qr cū cognouissent deū,nō sicut deū glorificauerūt,aut gr̄as egerunt, sed euanuerūt in cogitationibus suis,z obscuratū est insipiēs cor eorū,dicētes enī se esse sapiētes,stulti facti sunt. Et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei, i similitudinē imaginis corruptibilis hois,z volucrū,z quadrupedū,z serpentiū.

D Propter qđ tradidit illos deꝰ in desyderia cordis eorū in immūditiā:vt cōtumelijs afficiāt corpora sua i semetipsis. q cōmutauerūt veritatē dei in mēdaciū:z coluerūt z seruierūt creature poti9 q̄m creatori,q est bñdictus in scla. Amē. Propterea tradidit illos deꝰ in passiones ignominie. Nā femine eorū immutauerūt naturalē vsum,in eū vsum q est cōtra naturā. Similiter aūt z masculi,relicto naturali vsu femine,exarserūt in desyderijs suis in invicē,masculi i masculos turpitudinē operātes,z mercedē(quā oportuit)erroris sui in semetipsis recipiētes. Et sicut nō probauerunt deū habere in notitia:tradidit illos deus in reprobū sensum,vt faciāt ea q̄ non cōueniūt,repletos oi iniqtate,malitia,fornicatione,auaritia,negtia,plenos invidia,homicidio,cōtentiōe,dolo,malignitate,susurrones,detractores, deo odibiles,cōtumelioſos,supbos,elatos,inuētores malorū,parētibus nō obediētes,insipientes,incōpositos,sine affectione,absq; federe,sine mia. Qui cū iustitiā dei cognouissent:nō intellexerūt qm̄ q talia agunt,digni sunt morte: non solū qui ea faciūt,sed etiā qui cōsentiunt facientibus.

¶ Redarguit apls vitia iudeorū: dicēs eos in culpa gentibus timiles z quo ad aliquid peiores. Cap.ij.

R Propter qđ inexcusabilis es o homo oīs q iudicas. In quo enī iudicas alterū:teipm cōdēnas.eadē enī agis q̄ iudicas. Scimꝰ enī qm̄ iudiciū dei est fm veritatē in eos q talia agūt. Existimas aūt hoc o hō q iudicas eos q talia agūt z facis ea:qz tu effugies iudiciū dei? An divitias bonitatis eius z patiētie z lōganimitatis cōtēnis:ignoras qm̄ benignitas dei ad penitētiā te adducit? Scōm aūt duritiā tuā z impenitēs cor,thesaurizas tibi irā in die ire z revelationis iusti iudicij dei,qui reddet vnicuiq; fm opa eiꝰ. ijs qdē q fm patiētiā boni opis,gloriā z honorē z incorruptionē q̄rūt:vitā eternā. ijs aūt q sunt ex cōtētione z q nō acquiescūt veritati,credunt aūt iniqtati: ira z indignatio. Tribulatio z angustia in oēm aiam hoīs operātis malū,Judei primū z Greci: gloria aūt z honor z pax,omni operāti bonū,Judeo primū z Greco. nō enim est acceptio psonaꝝ apud deū. Quicūq; enī sine lege peccauerūt sine lege z pibūt.z qcūq; in lege peccauerūt:p legē iudicabūt. Nō enī auditores legis iusti sūt apud deū:sz factores legis iustificabunt. Cū enī gētes q̄ legē nō hñt,naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt:eiusmodi legē nō hñtes, ipsi sibi sunt lex:q ostēdūt opꝰ legis scriptū in cordibꝰ suis,testimoniū reddēte illis cōsciētia ipsoꝝ,z inter se invicē cogitationibꝰ accusantibꝰ aut etiā defendētibꝰ, in die cū iudicabit deꝰ occulta hoīm fm euāgeliū meū p iesuz xpm. Si aūt tu Judeus cognominaris,z requiescis in lege,z gloriaris in deo,z nosti volūtatē eiꝰ,z pbas vtiliora instructus p legē, cōfidis tei pm esse ducē cecoꝝ,lumē eoꝝ q in tenebris sunt, eruditorē insipiētiū,magistrū infantiū,habētē formā scientie z veritatis in lege. Qui ergo aliū doces:teipsum nō doces? q predicas nō furādū:furaris? q dicis nō mechandū: mecharis? q abominaris idola:sacrilegiuz facis? q in lege gloriaris:p prevaricationē legis,deū inhonoras? Nomen enī dei,p vos blasphemat iter gētes:sicut scriptū est. Circūcisio qdē pdest:si legē observes.si aūt prevaricator legis sis:circūcisio tua preputiū facta est. Si igit preputiū,iustitias legis custodiat:nōne pputiū illius in circūsionē reputabit? z iudicabit id qđ ex natura,est preputiū,legē cōsummās,te q̄ p literā z circūcisionē prevaricator legis es? Nō enī q̄ in manifesto,Judeꝰ est.neq; q̄ in manifesto in carne, est circūcisio.sz q in abscōdito:Judeus est.z circūcisio cordis in spū,nō litera.cuiꝰ laus nō ex hoibus, sed ex deo est.

¶ Ostēditin quo iudei erant gentibus meliores probans tam gētiles q̄m iudeos indigere gratia xpi. Caput.iij.

Q Uid ergo amplius Judeo est? aut q̄ vtilitas circūcisionis? Multū p oēm modū. Primū qdē: qz credita sunt illis eloqa dei. Quid ei, si qdā illoꝝ nō crediderūt? Nūqd incredulitas illorū fidē dei euacuauit? Absit. Est aūt deꝰ verax:oīs aūt hō mēdax,sicut scriptū est, Ut iustificeris i sermonibꝰ tuis: z vincas cū iudicaris. Si aūt iniqtas nr̄a,iustitiā dei cōmēdat: qđ dicem9? Nūqd iniquus est deꝰ,q inferat irā? fm hoiez dico. Absit.alioqn quō iudicabit deus hūc mundū. Si enim veritas dei i meo mēdacio abūdauit in gl̄iam ipsi9? qđ adhuc z ego tāq̄m pctor iudicor, z nō(sicut blasphemamur, et sicut aiūt qdā nos dicere)faciamus mala,vt veniāt bona, quoꝝ dānatio iusta est. Quid ergo? pcellimur eos? Nequaq̄m. Causati enī sum9 Judeos z Grecos,oēs sub pctō esse: sicut scriptū est, Qr nō ē iust9 qsq̄m,nō est itelligēs,nō est requrēs deū. Oēs declinauerūt,simul inutiles facti sūt:nō ē q̄ faciat bonū,nō est vsq; ad vnū. Sepulchrū patēs est guttur eoꝝ,liguis suis dolose agebāt: Venenū aspidū sub labijs eoꝝ. Quoꝝ os maledictiōe z amaritudine plenū est: Veloces pedes eoꝝ ad effūdēdū sāguinē. Cōtritio z infelicitas i vijs eoꝝ,z viā pacis nō cognouerūt:nō ē timor dei añ oculos eoꝝ. Scimꝰ aūt qm̄ qcūq; lex logt̄ his q i lege sūt logt̄: vt oē os obstruat,z subdit9 fiat oīs mūd9 deo:qz ex opib9 legis nō iustificabit oīs caro coram illo. Per legē ei, cognitio pcti. Nūc aūt sine lege iustitia dei manifestata ē:testificata a lege z pphetis. Justitia aūt dei:p fidē iesu xpi i oēs z sup oēs q̄ credūt i eū. nō ei ē distinctio. Oēs ei peccauerūt:z egēt gl̄ia dei. Justificati gratis p gr̄az ipsi9,p redēptionē q̄ ē i xpo iesu,quē pposuit deꝰ propitiatorē p fidē i sanguine ipi9 ad ostēsionē iustitie sue, ppt remissionē pcedētiū delictoꝝ i sustētatione

B Matth. xvj.d.

Deuter. x.d. ij. Para. xix.c. Job. xxxvij.b.

C Act.x.e. Ma. vij. d. Jac.j.d.

D Isa.lij.b. Ezech. xxxvj.c.

Ebac. ij. a. Heb.x.g Gal.iij. b. Ephe. iij.c.

A mat. vij. d.

A ij.timo. ij.c. Jo. iij.d. ps.cxv.a ps.l.

B Gal.iij. d. ps.xiij.a. ps.v.c. xiij.b ps.cxxxix.a.

C ps.ix.c. isa.lix.b. Pauer. j.b. ps xxxv. Gal.ij.d.

D

tatione dei,ad ostensionē iustitie ei⁹ in hoc tpe.vt sit ipse iustus,ꝛ iustificās eū q est ex fidei iesu xpi.Ubi est ergo gl'iatio tua? Exclusa ē. Per quā legē? Factoꝝ? Nō:sz p legē fidei.Arbitramur eī iustificari hoīez p fidē sine opib⁹ legis. An iudeoꝝ deꝰ tm? Nōne ꝛ gētiū? Imo ꝛ gētiū,qm̄ quidē vn⁹ est deꝰ qui iustificat circūcisionē ex fide:ꝛ ꝓputiū p fidē. Legē ergo destruimus per fidē? Absit:sed legē statuimus.

¶ Declarat apostolus per exemplum Abrahe fidem requiri ad salutem ꝛ legem veterem ad salutem non sufficere. Caput.iij.

QUid er go dicem⁹ inuenisse abrahā pfez nſz ſm carnē? Si eī Abrahā ex opib⁹ iustificat⁹ est:hz gl'iam,sz nō apō deū. Quid eī dicit scriptura? Credidit Abrahā deo:ꝛ reputatū est illi ad iustitiā. Ei āt qui opaꝛ:merces nō iputaꝛ ſm gr̄am,sz ſm debitū. Ei vo qui nō opaꝛ,credēti āt i eū qui iustificat ipiū:reputaꝛ fides ei⁹ ad iustitiā ſm ꝓpositū gr̄e dei. Sicut et dauid dicit btitudinē hoīs,cui deꝰ accepto fert iustitiā sine opibus. Bti,quoꝝ remisse sunt iniquitates:ꝛ quoꝝ tecta sunt pctā. Btūs vir, cui nō iputauit dñs pctm̄. Btitudo ḡ hec, in circūcisiōe tm̄ manet,an ēt i ꝓputio? Dicim⁹ eī qꝛ reputata est Abrahe fides ad iustitiā. Quo ḡ reputata ē? in circūcisione,an in ꝓputio? Nō i circūcisiōe:sz in ꝓputio. Et signū accepit circūcisiōis,signaculū iustitie fidei q̄ est in ꝓputio:vt sit pr̄ oīm credētiū p ꝓputiū,vt reputeꝰ ꝛ illis ad iustitiā:ꝛ sit pr̄ circūcisiōis:nō ijs tm̄ qui sūt ex circūcisiōe:sed ijs qui sectanꝰ vestigia fidei q̄ esti ꝓputio pr̄is nr̄i abrahe. Nō eī p legē,pmissio Abrahe aut semini ei⁹ vt hr̄s ēet mūdi:sz p iustitiā fidei. Si eī qui ex lege,hr̄des sunt:exinanita est fides,abolita est pmissio. Lex eī irā opaꝛ. Ubi eī nō est lex:nec ꝓuaricatio. Jō ex fide:vt ſm gr̄az firma sit pmissio oī semini,nō ei qui ex lege ē solū,sz ꝛ ei qui ex fide est abrahe qui pr̄ ē oīm nr̄m,sicut scriptū est,Qꝛ patrē multarū gētiū posui te aſi deū,cui credidisti,q̄ viuificat mortuos:ꝛ vocat ea q̄ nō sunt,tāq̄ ea q̄ sunt. qui ꝫ spē in spē credidit:vt fieret pr̄ multaꝝ gentiū ſm qō dictū est ei, Sic erit semē tuū sicut stelle celi ꝛ arena maris. Et nō infirmat⁹ ē in fide:nec cōsiderauit corp⁹ suū emortuū,cū iā fere cētū ēet annorū,et emortuā vuluā Sare. Jn repromissiōe ēt dei nō hesitauit diffidētia:sz cōfortat⁹ est fide,dās gl'iam deo:plenissime sciens qꝛ q̄cūq; ꝓmisit deꝰ, potēs ē ꝛ facere. Jō ꝛ reputatū est illi ad iustitiā. Nō est aūt scriptū tm̄ ꝓpter ipm̄,qꝛ reputatū ē illi ad iustitiā:sz ꝛ ꝓpter nos,quib⁹ reputabiꝰ credētibus ī eū qui suscitauit iesuz xp̄z dñm nr̄m a mortuis, q tradit⁹ est ꝓpē delicta nostra,ꝛ resurrexit ꝓpē iustificationē nr̄am.

¶ Apostolus ostendit vtilitatem fidei in credentium iustificatione quoniam regnauit mors ab Adam vsq; ad Christum. Caput.v.

IUstificati ḡ ex fide,pacē habeam⁹ ad deū p dñz nr̄m iesum xp̄z:p quē habem⁹ accessum̄ p fidē i gr̄am istā,in q̄ stam⁹ ꝛ gl'iamur in spe gl'ie filiorū dei. Nō solū aūt:sz ꝛ gl'iamur in tribulatiōibus,scientes q tribulatio patiētiā opaꝛ,patiētia aūt ꝓbationē,ꝓbatio vo spē:spes autē nō ꝯfundit:qꝛ charitas dei diffusa est ī cordib⁹ nr̄is p spūm sctm̄ qui dat⁹ ē nobis. Ut quid eī xp̄s,cū adhuc infirmi essem⁹,sz tps ꝓ impiis mortuus est: Uix em̄ pro iusto qs moriꝰ.nā ꝓ bono forsitā qs audeat mori. Cōmendat aūt charitatē suā deꝰ in nobis:qm̄ cū adhuc pctōres essem⁹,ſm tps xp̄s p nobis mortu⁹ est. Multo igiꝰ magis,nūc iustificati i sanguine ipsi⁹,salui erim⁹ ab ira p ipm̄. Si eī cū inimici essem⁹,reconciliati sum⁹ deo per mortē filij ei⁹:multo magis recōciliati,salui erimus in vita ipsi⁹. Nō solū aūt:sz ꝛ gl'iamur in deo p dñz nr̄m iesuz xp̄z, p quē nūc recōciliationē accepim⁹. Propterea sicut p vnū hoiem pctm̄ in hūc mundū itrauit,ꝛ p pctm̄ mors:ꝛ ita in oēs holes mors ptrāsijt in q̄ oēs peccauerūt. Usq; ad legē ei,pctm̄ erat ī mūdo.pctm̄ aūt nō iputabaꝰ,cū lex nō esset. Sz regnauit mors ab Adā, vsq; ad Moysen,ēt i eos qui nō peccauerūt ī filitudinē ꝓuaricatiōis Ade,qui est forma futuri. Sz nō sicut delictū,ita ꝛ donū.si em̄ vnius delicto, multi mortui sunt: multo magis gr̄a dei ꝛ donū,ī gr̄a vni⁹ hoīs iesu xp̄i in plures abūdauit. Et non sicut p vnū pctm̄, ita ꝛ donum.nā iudiciū ex vno,in condēnationē:gr̄a aūt ex multis delictis,in iustificationē. Si em̄ vni⁹ delicto, mors regnauit p vnū:multo magis abundantiā gr̄e et donationis ꝛ iustitie accipiētes, in vita regnabūt p vnū iesuz xp̄m. Jgiꝰ sicut p vni⁹ delictū,in oēs hoies in condēnationē:sic et p vni⁹ iustitiā,in oēs hoies in iustificationē vite. Sicut em̄ p inobedientiā vni⁹ hoīs,pctōres ꝙstituti sunt multi:ita et p vni⁹ obeditionē,iusti cōstituent̄ multi. Lex aūt subintrauit,vt abūdaret delictū. Ubi aūt abundauit delictū, superabundauit ꝛ gr̄a.vt sicut regnauit pctm̄ in mortē:ita ꝛ gr̄a regnet p iustitiā in vitā eternā p Jesum xp̄m dñm nr̄m.

¶ Declarat apostolus in peccatis non esse manendum:et q̄ sit virtuose operandum. Caput.vj.

QUid ergo dicem⁹? Manebim⁹ in pctō,vt gr̄a abūdet? Absit. Qui em̄ mortui sum⁹ pctō,quō adhuc viuem⁹ ī illo? An ignoratis fr̄es qꝛ qcūq; baptizati sum⁹ i xp̄o iesu,i morte ipsi⁹ baptizati sum⁹? Cōsepulti eī sum⁹ cū illo p baptismū ī mortē:vt quō xp̄s surrexit a mortuis p gl'iam p̄r̄is,ita ꝛ nos in nouitate vite ābulem⁹. Si eī cōplātati fcti sum⁹ silitudini mortis ei⁹:sil' ꝛ resurrectiōi erim⁹. hoc sciētes qꝛ vet⁹ hō nr̄ sil' crucifix⁹ est,vt destruaꝰ corp⁹ pcti,vt vltra nō seruiam⁹ pctō. Qui eī mortu⁹ est:iustificat⁹ ē a pctō. Si aūt mortui sum⁹ cū xp̄o:credim⁹ qꝛ sil' ēt viuem⁹ cū xp̄o. sciētes q̄ xp̄s resurgēs ex mortuis iā nō moriꝰ:mors illi vltra nō dñabiꝰ. Quō eī mortu⁹ ē pctō,mortu⁹ est sel': q̄ āt viuit,viuit deo. Jta et vos existimate,vos mortuos qdē ēe pctō:viuētes aūt deo in xp̄o iesu. Nō ḡ regnet pctm̄ ī vr̄o mortali corp̄e vt obediatis cōcupiscētijs ei⁹. Sz neq; exhibeatis mēbra vr̄a, arma iniquitatis pctō:sz exhibete vos deo,tāq̄ ex mortuis viuētes:ꝛ mēbra vr̄a,arma iustitie deo. Pctm̄ eī vobis nō dñabiꝰ.nō ei sub lege,sz sub gr̄a. Quid ḡ? Peccabim⁹:qm̄ nō sum⁹ sub lege,sz sub gr̄a? Absit. An nescitis qm̄ cui exhibetis vos seruos ad obediēdū:serui estis ei⁹ cui obeditis.sive pcti ad mortē,sive obeditiōis ad iustitiā? Gr̄as āt deo q̄ fuistis serui pcti,obedistis āt ex corde,ī eā formā doctrine ī quā traditi estis. Liberati aūt a pctō,serui facti estis iustitie. Humanū dico,pp infirmitatē carnis vr̄e.sicut em̄ exhibuistis mēbra vr̄a seruire immūditie ꝛ iniquitati,ad iniquitatē:ita nūc exhibete mēbra vr̄a seruire iustitie,in sctificationē. Cū eī serui ēctis pcti,liberi fuistis iustitie. Quē ergo fructū habuistis tunc in illis,in q⁹ nūc erubescitis? Ulā finis illoꝝ:mors est. Nūc vero liberati a pctō,serui aūt facti deo:habetis fructum vestrū in sctificationē,finē vero vitā eternā. stipēdia enim pcti mors.gratia aūt dei:vita eterna in xp̄o iesu domino nostro.

¶ Ponit apostolus cessationem legis veteris que est lex mortis:ꝛ tractat de lege formitis. Caput.vij.

AN ignoratis fr̄es(sciētib⁹ ei legē,loq̄r)qꝛ lex in hoie dñaꝰ q̄to tpe vuit? Ulā q̄ subviro ē mulier viuēte viro,alligata ē legi. si āt mortu⁹ fuerit vir ei⁹ soluta ē a lege viri. Jgiꝰ viuēte viro,vocabiꝰ adultera si fuerit cū alio viro:si āt mortu⁹ fuerit vir ei⁹,liberata ē a lege viri vt nō sit adultꝛa si fuerit cū alio viro. Jta q̄ fratres mei,ꝛ vos mortificati estis legi p corp⁹ xp̄i:vt sitis alteri⁹ q ex mortuis resurrexit, vt fructificetis deo. Cū eī esse mus in carne,passiones pctōꝝ q̄ p legē erāt,opabanꝰ in mēbris nr̄is,vt fructificarēt morti.nūc aūt soluti sum⁹ a lege mortis ī q̄ detinebamur:ita vt seruiam⁹ in nouitate spūs, et nō in vetustate lr̄e. Quid ḡ dicem⁹? Lex pctm̄ ē? Absit. Sz pctm̄ nō cognoui:nisi p legē.nā ꝯcupiscentiā nesciebam nisi lex diceret. Non ꝯcupisces. Occasiōe aūt accepta, pctm̄ per mādatū opatū est ī me oēz ꝯcupiscētiā. Sine lege em̄ pctm̄ mortuū erat. Ego aūt vivebā sine lege aliq̄n. Sz cū venisset mādatū:pctm̄ reuixit. Ego āt mortu⁹ sū:ꝛ inuētū ē mihi mādatū qō erat ad vitā,hoc eē ad mortē. Nā pctm̄, occasiōe accepta p mādatū,seduxit me:ꝛ p illud occidit. Jtaq; lex qdē sctā,ꝛ mādatū sctm̄ ꝛ iustū ꝛ bonū. Quō ḡ bonū ē,mihi fctm̄ est mors: Absit. Sz pctm̄ vt appareat pctm̄, p bonū opatū est mihi mortē:vt fiat supra modū peccās pctm̄ p mādatū. Scim⁹ enī qꝛ lex spūal' ē:ego aūt carnal' sz, venūdat⁹ sub pctō. Quō eī opor,nō itelligo.nō enī qō volo bonū.hoc ago: sz q̄ō

A Genesis xxv.b. galath.iij.a. Jac.ij.d. Psalmo xxxj.a. B Genesis xvij.b. C Genesis xvij.a. D Genesis xv.b. A Ephe. ij.d. Jac.j.a. Hebreo. ix.d. j.pe.iij.c. B C D A Galath.iij.d Hebre. iij.a. j.pet.j.a. Ephe. iij.e. Coloss. iij.b. B C Jo.viij.d q.pe.ij.d D A j.cor.vij. g. B ero.xx.c. Deuter. v.b. C j Timo. j.b.

odi malū, illud facio. Si aūt qđ nolo, illud facio: cōsentio legi qm̄ bona est. Nūc aūt iã nō ego operor illud: sz qđ hītat in me pctm̄. Scio enī q nō hītat ī me, hoc est, ī carne mea, bonū. Nã velle adiacet mihi: perficere aūt bonū, nō inuenio. Non enī qđ volo bonū, hoc facio: sz qđ nolo malū, hoc ago. Si aūt qđ nolo, illud facio: iã nō ego operor illud, sz qđ hītat in me peccatum. Inuenio igitur legem, volēti mihi facere bonū, quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi dei scđm interiorē hoīem: video aūt aliã legē in mēbris meis repugnãtē legi mētis mee, & captiuãtē me ī lege pctī q̄ est ī mēbris meis. Infelix ego hō, qs me liberabit de corpore mortis hui⁹? Gr̄a dei p Jesum christū dn̄m nr̄m. Igitur ego ipse mente seruio legi dei: carne autem, legi peccati.

Ostēdit legi Christi eē firmiter adherendum: quoniam sua lex est lex vite & lex spiritus. Caput. viij.

Nihil ergo nūc dānationis est ijs qui sunt in xp̄o iesu: q nō fm carnē ābulāt. Lex enī spūs vite in xp̄o iesu, liberauit me a lege pctī & mortis. Nam qđ impossibile erat legi, in quo infirmabat p carnē: deꝰ filiū suū mittens in similitudinē carnis pctī, et de pctō dānauit pctm̄ in carne, vt iustificatio legis ipleret in nobis qui nō fm carnē ābulam⁹, sz fm spm̄. Qui enī fm carnē sūt: q̄ carnis sūt, sapiūt. q vo fm spm̄ sunt: q̄ sunt spūs sentiunt. Nã prudētia carnis, mors ē: prudētia aūt spūs, vita & pax. qm̄ sapia carnis, inimica ē deo: legi enī dei nō est subiecta, nec enī pt. Qui ãt ī carne sūt: deo placere nō pñt. Vos ãt ī carne nō estis, sz in spū: si tū spūs dei hītat ī vobis. Si qs ãt spm̄ xp̄i nō hz: hic nō est eiꝰ. Si aūt xp̄s in vobis ē: corpꝰ quidē mortuū est ꝓpter pctm̄, spūs vo viuit ꝓpter iustificationē. Qđ si spūs eiꝰ q suscitauit iesum a mortuis, hītat in vobis q suscitauit iesuz xp̄m a mortuis, viuificabit & mortalia corpora vr̄a, ꝓpt̄ inhabitãtē spm̄ eiꝰ ī vobꝫ. Ergo fres, debitores sum⁹: nō carni, vt fm carnē viam⁹. Si enī fm carnē viueritis: morieminī, si aūt spū, factã carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq enī spū dei agūr: ij sunt filij dei. Nō enī accepistis spm̄ seruitutis iterū ī timore: sz accepistis spm̄ adoptionis filior, in q̄ clamam⁹ abba, pr̄. Ipse enī spūs, testimoniū reddit spūi nr̄o q̄ sum⁹ filij dei. Si aūt filij: & hr̄des, hr̄des quidē dei: cohr̄des aūt xp̄i. si tū cōpatimur, vt & cōglorificemur. Existio enī q nō sūt cōdigne passiões huius tp̄is, ad futurā glīaz q̄ reuelabit in nobis. Nã expectatio creature, reuelationē filior dei expectat. Vanitati enī creatura subiecta ē, nō volēs, sz ꝓpter eū qui subiecit eã ī spe: q & ipa creatura liberabit a seruitute corruptiōis in libertatē glīe filior dei. Scim⁹ enī q̄ omis creatura ingemiscit, & partu rit vsq̄ adhuc. Nō solū aūt illa, sz & nosipsi primitias spūs hītes, & ipsi ītra nos gemim⁹ adoptionē filior dei, expectātes redēptionem corpis nr̄i. Spe enī salui facti sum⁹. Spes aūt q̄ videtur: nō est spes. nã qđ videt quis: quid sperat? Si aūt qđ nō videmus, speram⁹: p patiētiã expectam⁹. Sim̄r aūt & spūs adiuuat infirmitatē nr̄am. nã quid orem⁹ sicut opz, nescimus: sed ipse spūs postulat p nobis, gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Qui aūt scrutat corda, scit quid desideret spūs: q fm deū postulat p sctis. Scim⁹ aūt qm̄ diligētib⁹ deū, omia cooperant in bonū, ijs qui fm ꝓpositū vocati sunt sancti. Nã q̄s p̄sciuit: & p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse p̄mogenitus ī multis frib⁹. Quos aūt p̄destinauit: hos & vocauit. & q̄s vocauit: hos & iustificauit. q̄s aūt iustificauit: illos & glīficauit. Quid q̄ dicem⁹ ad hec? Si deꝰ p nobis: quis cōtra nos? Qui ēt ꝓprio filio suo nō pepcit, sz pro nobis oib⁹ tradidit illū: quō nō ēt cū illo omia nobꝫ donauit? Quis accusabit aduersꝰ electos dei? Deꝰ q iustificat: qs ē qui cōdēnet. Xp̄s iesꝰ q mortuꝰ ē, imo qui & resurrexit, q & ē ad dexterā dei, q ēt īterpellat p nobꝫ? Quis q̄ nos sepabit a charitate xp̄i? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculū, an psecutio, an gladi⁹, sicut scriptū ē, q̄: ꝓpt̄ te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisiōis. Sz in his oib⁹ superam⁹ pp eū q dilexit nos. Certꝰ sū ei q̄ neq̄ mors neq̄ vita, neq̄ āgeli, neq̄ p̄ncipat⁹, neq̄ vtutes, neq̄ instãtia, neq̄ futura, neq̄ fortitudo, neq̄ altitudo, neq̄ pfundū ne q̄ creatura alia poterit nos separare a charitate dei, que est in christo iesu domino nostro.

Doler apls de Judeorum obstinatione: et Judeos a promissione patrum non esse frustratos ostendit: & gentiles vocatos esse cōmemorat. Caput. ix.

Veritatē dico in xp̄o iesu, nō mentior testimoniū mihi phibēte cōscia mea ī spū sctō, q̄m tristitia mihi magna ē & ꝯtinuꝰ dolor cordi meo. Optabā em̄ ego ipe anathēa eē a xp̄o ꝓ frib⁹ meis q sūt cognati mei fm carnē, q sūt Jsraelite, quor adoptio est filior, & glīa, & testm̄ & legislatio, & obsequiū, & ꝓmissa, q̄r̄ū p̄res, ex qb⁹ est xp̄s fm carnē, qui est sup oia deꝰ bñdict⁹ in scła. Amē. Nō aūt q excidert vbū dei. Nō ei oēs qui ex isrl̄ sunt ij sūt Jsraelite: neq̄ qui semē sūt Abrahe, oēs filij: sz in Jsaac vocabit tibi semē. i. nō q filij carnis, hi filij dei: sz q filij sūt ꝓmissiōis, estimāt in semie. Promissiōis ei vbū hoc est. Scđm hoc tp̄s veniã: & erit Sare filꝰ. Nō solū aūt illa: sz & Rebecca ex vno cubitu hns, Jsaac p̄ris nr̄i. Cuz em̄ nōdū nati fuissent, aut aliquid boni egissēt aut mali, vt fm electionē ꝓpositū dei maneret: nō ex opib⁹, sz ex vocante dictū est ei, q̄: maior seruiet minori, sicut scriptū est, Jacob dilexi, Esau aūt odio habui. Quid q̄ dicem⁹? Nūqd iniquitas apud deū? Absit. Moysi enī dicit, Miserebor cui⁹ miserear: & miam ꝑstabo cui⁹ miserebor. Igit nō volētis, neq̄ currētis, sz miserētis ē dei. Dicit enī scriptura Pharaoni, q̄: in hoc ipm excitaui te, vt ostēdā in te vtutē meā: & vt annuntiet nomē meū in vniuersa terra. Ergo, cui vult miseretur: & quē vult idurat. Dicz itaq̄ mihi, Quid adhuc q̄rit? volūtati enī eius q̄s resistit. O hō, tu qs es q rñdeas deo? nūquid dicit figmētū ei q se finxit, Quid me feciſti sic? An nō hz ptātē figul⁹ luti, ex eadē massa facere aliud qdē vas i honorē, aliud vo in cōtumeliã? Qđ si deꝰ volens ostendere irã, & notã facere potētiã suã, sustinuit in multa patiētia, vasa ire aptata in interitū, vt ostenderet diuitias glīe sue in vasa mie q̄ ꝑparauit ī glīam. Quos & vocauit, nos: nō solū ex Judeis, sz & ex gētib⁹, sicut i osee ór. Vocabo nō plebē meā, plebem meā: & nō dilectā: dilectā & nō miaz cōsecutā, miam cōsecutā. Et erit: in loco vbi dictū est eis, Nō plebs mea vos: ibi vocabunt filij dei viui. Jsaias ãt clamat p Jsrl̄, Si fuerit numerꝰ filior Jsrl̄ tāq̄ arena marꝫ, reliquie salue fiēt. Uerbū aūt cōsūmās, & abbreuiãs in eqtate: q̄: vbū breuiatū faciet dn̄s sup terrā. Et sicut ꝑdixit Jsaias, nisi dn̄s sabaoth reliquisset nobꝫ semē: sicut sodoma facti essem⁹, & sicut gomorrha similes fuissem⁹. Quid ergo dicem⁹? Q gētes q̄ nō secta bant iustitiã, apprehēdert iustitiã, iustitiã aūt q̄ ex fide est. Jsrl̄ vo sectando legē iustitie, in legē iustitie nō puenit. Quare? Quia nō ex fide, sz quasi ex opib⁹, offenderūt ei in lapidem offensionis, sicut scriptū est, Ecce pono in siō lapidē offensionis & petrā scandali: & oīs q̄ credit in eū, nō confundetur.

Orat apostolus pro Judeis ostendens q̄ iustitia faciens dignū vita eterna: solum ex lege & fide Christi est. Caput. x.

Fratres, voluntas quidē cordis mei & obsecratio ad deū, fit pro illis in salutē. Testimoniū em̄ perhibeo illis q̄ emulationē quidē dei habent, sed nō scđm scientiã. Ignorãtes em̄ iustitiã dei & suam querētes statuere: iustitie dei nō sunt subiecti. Finis em̄ legis xp̄s: ad iustitiã omni credēti. Moyses em̄ scripsit quoniã iustitiam que ex lege est Qui fecerit homo, viuet in ea. Que autē ex fide est iustitia, sic dicit, ne dixeris in corde tuo, quis ascēdet in celū: id est christū deducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc, est christū a mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura? Prope est verbū in ore tuo, et in corde tuo. hoc, est verbū fidei qđ predicamus. Quia si confitearis in ore tuo dn̄m iesum, et in corde tuo credideris qđ deus illū suscitauit a mortuis: saluus eris. Corde em̄ creditur ad iustitiã: ore aūt cōfessio fit ad salutē. Dicit em̄ scriptura: Oīs qui credit in illū, nō cōfundet. Nō em̄ est distinctio Judei & Greci: nã idē dn̄s oīm, diues in oēs qui inuocant illū. Oīs em̄ quicunq̄ inuocauerit nomen dn̄i: saluus erit. Quō ergo inuocabūt eū in quem nō crediderunt? Aut quō credent ei quē nō audierūt. Quō aūt audient sine p̄dicante

A
B Gen. xxj. b Gal. iij. b.
Genesis xviij. b
C Genesis xxv. c.
Genesis xxv. c. mala. j. a. Exodi xxxiij. d.
D Exodi xx. d. Ysaie xlv. b. Jeremie xviij. a. Sapien. xv. b.
E osee j. d. j. per. v. b. osee j. d.
F Ysa x. e. Ysaie. j. c.
B
Ysa. viij. c xxviij. d. j. per. j. b
A
B Leuitl. xviij. a. Ezechl. xx. b. Deuter. xxx. c.
C Ysaie xxviij. a. Joe. ij. g Actuum ij. c.
j. tim. j. b. Gal. iij. a
D
E
F
B
Psalmo xliij.

Isa.liij.b. Nau.j.d. Isa.lxvj.a Jo.xij.f.

cante: Quō vero predicabūt, nisi mittant. sicut scriptū est. Quā specios pedes euāgelizantiū pacē, euāgelizantiū bona. Sz nō oēs obediūt euāgelio. Isaias ei dicit, Dñe, qs credidit auditui nostro: Ergo fides, ex auditu: auditꝰ autē p verbū xpi. Sed dico, Nunquid nō audierūt: Et quidē in oēm terrā exiuit sonus eox: z in fines orbis terre vba eox. Sed dico, Nūquid Isrl nō cognouit: Primꝰ Moyses dicit, Ego ad emulationē vos adducā in nō gentē: in gentem insipientem, in irā vos mittā. Isaias aūt audet z dicit, Inuentus sum a nō qrentibꝰ me: palā apparui ijs q me nō interrogabāt. Ad isrl aūt dicit, Tota die expādi manꝰ meas ad populum nō credentem z contradicentem.

¶ Repulsit apostolus insultationem gentium contra Judeos et ponit Judeorum presentem excecationem et concluditur profundi tas sapientie diuine. Caput.xj.

Psalmo xviij.a. Deuter. xxxij.c. Isaie lxv.a.

Dico ergo, Nūqd deꝰ repulit ppl'm suū: Absit. Nā z ego Israelita sum, ex semine Abrahā, de tribu Beniamin. Nō repulit deꝰ plebē suā quā presciuit. An nescitis in Elia qd dicit scriptura: quēadmodū interpellat deū aduersus Isrl: Dñe, pphetas tuos occiderūt, z altaria tua suffoderūt: et ego relictus sum solꝰ, z querūt aiam meā. Sz qd dicit illi diuinū rūsuz: Reliq mihi septē millia viroꝝ: q nō curuauerūt genua añ Baal. Sic ergo et in hoc tpe, relige fm electionē gre facte sunt. Si aūt gra: iā nō ex opibus. Aliogn gra iā nō est gra. Quid ergo: Qō querebat Isrl, hoc nō est cōsecutꝰ: electio aūt consecuta est, ceteri vero excecati sunt: sicut scriptū est, Dedit illis deꝰ spm̄ cōpunctionis: oculos, vt nō videant: z aures, vt nō audiāt vsqz in hodiernū diē. Et Dauid dicit, Fiat mensa eox coram ipsis in laqueū z in captionē z in scandalū z in retributionē illis. Obscurent oculi eox ne videāt et dorsum eox semp incurua. Dico ergo, Nūqd sic offenderūt vt caderēt: Absit. Sz illox delicto, salꝰ gētibꝰ: vt illos emulent. Qō si delictū illoꝝ diuitie sunt mundi, et diminutio eoꝝ diuitie gentiū: quāto magꝭ plenitudo eoꝝ: Vobis em̄ dico gētibꝰ, Quādiu quidē ego sum gentiū aplꝰ, ministerium meū honorificabo, si qūo ad emulandū puocē carnē meā, z saluos faciā aliquos ex illis. Si em̄ amissio eox, reconciliatio est mundi: que assumptio, nisi vita ex mortuis: Qō si delibatio sca est: z massa. z si radix sca: z rami. Qō si aliqui ex ramis fracti sunt, tu aūt cum oleaster esses, insertus es in illis, et socꝰ radicis z pinguedinis olive factꝰ es, noli gliari aduersus ramos. Qō si gliaris: nō tu radicē portas, sed radix te. Dicis ergo, Fracti sunt rami: vt ego inserar. Bene: ppter incredulitatem facti sunt: tu aūtē fide stas. noli altū sapere: sz time. Si eī deꝰ naturalibꝰ ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Uidē ergo bonitatem et seueritatē dei: in eos qdē q ceciderūt, seueritatē: in te aūt bonitatē dei, si pmāseris in bonitate, aliogn z tu excideris. Sed z illi, si nō pmanserint in incredulitate: inserent. potens est em̄ deus iterū inserere illos. Nā si z tu ex naturali excisus es oleastro. z ptra naturā insertus es in bonā oliuā: quāto magis ij q fm naturā, inserent sue olive: Nolo eī vos ignorare fratres misteriū hoc, vt nō sitis vobisipsis sapientes, qꝛ cecitas ex pte ptingit in Isrl, donec plenitudo gentiū intraret: z sic oīs Isrl salꝰ fieret, sicut scriptū est, Ueniet ex sion qui eripiat z auertat: pietatē a Jacob. Et hoc illis a me testamētū: cū abstulero pctā eorū. Scom euāgeliū qdē, inimici ppter vos: fm electionē aūt, charissimi ppter pres. Sine pnia eī, sunt dona z vocatio dei. Sicut eī aliqñ z vos nō credidistis deo, nūc aūt miam ꝓsecuti estis propter incredulitatē illoꝝ: ita z isti nūc nō crediderunt in vram miam: vt et ipsi miam ꝓsequant. Cōclusit eī deꝰ oia in incredulitate: vt oīm miserear. O altitudo diuitiarū sapiētie z scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius, z inuestigabiles vie eius. Quis em̄ cognouit sensum dñi: Aut quis consiliariꝰ eiꝰ fuit. Aut qs prior dedit illi: z retribuet ei: Qm̄ ex ipso z per ipm: z in ipo sunt oia: ipi gl'ia in secula seculoꝝ. Amē.

¶ Instruit apostolus Romanos tam in his que sunt ad deū: q̄ in his que sunt ad proximum. Caput.xij

Sapien. x.e. Isa.xl.d. j.Cor.ij.d

Obsecro itaqz vos ffres p miaz dei, vt exhibeatis corpa vra hostiā viuētē, sctaz, deo placētē, rōnabile obsequiū vrz. Et nolite ꝓformari huic sclo: sz reformami in nouitate sensꝰ vri, vt pbetis q̄ sit volūtas dei bōa, z bñ placēs, z pfecta. Dico eī p graz q̄ data est mihi, oibꝰ q sūt iter vos, Nō plꝰ sapere q̄ opz sape, sz sapere ad sobrietatē, z vnicuiqz sicut deꝰ diuisit mensurā fidei. Sicut em̄ in vno corpe, multa mēbra habemꝰ, oia aūtē mēbra nō eūdē actū hūt: ita nos vnū corpꝰ sumꝰ in xpo, singuli aūt alter alteriꝰ mēbra: hntes donatiōes, fm gram q̄ data est nobis, differētes, siue pphetiā fm rōnē fidei, siue misteriū in ministrādo, siue q docet in doctrina, q exhortat in exhortādo, q tribuit in simplicitate, q pest in solicitudine, q miseret in hilaritate. Dilectio sine simulatiōe: odiētes malū, adherentes bono: charitatē ffnitatis inuicē diligentes, honore inuicē pueniētes, solicitudine nō pigri, spū feruentes, dño seruiētes, spe gaudētes, in tribulatiōe patiētes, orōni instātes, necessitatibꝰ sctoꝝ cōicātes: hospitalitatē iectantes. Bñdicite psequētibꝰ vos: bñdicite, z nolite maledicere. Gaudere cū gaudētibꝰ, flere cū flētibꝰ. Idipz inuicē sentientes. Nō alta sapiētes, sz hūilibꝰ ꝓsentiētes. Nolite esse prudētes apō vosmetipsos. Nulli malū p malo reddētes. Prouidētes bona nō tm̄ cora deo, sz ēt cora oibꝰ hoibus. Si fieri pōt, qō in vobis est, cū oibꝰ hoibꝰ pacē hntes. Nō vosmetipsos defendētes charissimi, sz date locū ire. scriptū ē ei, Mihi vindicta: ego retribuā, dt dñs. sz si esurierit inimicus tuꝰ ciba illū: si sitit, potū da illi. hoc ei faciēs, carbōes ignis ꝓgeres sup caput eiꝰ. Noli vinci a malo: sz vince in bono malū.

¶ Docet apostolus minores obedire superioribus per subuentionem z dilectionem. Caput.xiij.

Omnis aīa p tātibus sublimioribus subdita sit. Nō est ei pta nisi a deo. q̄ aūt sūt: a deo ordinate sūt. Itaqz q resistit ptati: dei ordinationi resistit. Qui aūt resistūt: ipsi sibi dānationē acqrunt. Nā pncipes nō sunt timori bōi operis, sz mali. Uis aūt nō timere ptātē: Bonū fac, z hēbis laudē ex illa: dei ei minister est tibi in bonū. Si aūt malū feceris: time. nō em̄ sine cā gladiū portat. dei em̄ minister est: vindex in irā, ei q malū agit. Idcoqz necessitati subditi estote nō solū pp irā, sz ēt ppter cōsciam. Idcō ei z tributa pstatis: ministri ei dei sunt: in hoc ipm seruientes. Reddite q̄ oibꝰ debita: cui tributū, tributū: cui vectigal, vectigal: cui timorē, timorē: cui honorē, honorē. Nemini qcq̄ debeatis: nisi, Ut inuicē diligatis. q em̄ diligit primū, legē impleuit. Nā, Nō adulterabis, Nō occides, Nō furaberis, Nō falsuz testimoniū dices, Nō cōcupisces, et si qō est aliud mādatū: in hoc vbo instaurat, Diliges primum tuū sicut teipm̄. Dilectio primi, malū non opat. Plenitudo q̄ legis: est dilectio. Et hoc sciētes tps qz hora est iā nos de sōno surgere. Tūc ei ppior est nra sal, q̄ cū credidimus. Nox precessit, dies autem appropinquauit. Abijciam⁹ ergo opera tenebrarum, z induamur arma lucis. Sicut ī die, honeste ambulem⁹: nō in comessatiōibꝰ z ebrietatibꝰ, nō in cubilibꝰ z impudicitijs, nō in ꝓtētione z emulatiōe: sz induimini dñz iesuz xpm̄, z carnis curā ne feceritis in desideriis.

¶ Apostolus maiores hortatur ne inferiores cōtemnant aut eos scandalizent sed eos pacifice edificent. Caput.xiiij.

Infirmū aūt in fide, assumite: nō in disceptationibus cogitationū. Alius ei credit se manducare oīa. q aūt infirmꝰ est: olus mādūcat. Js q mādūcat: nō mādūcantē nō spernat. z q nō manducat: mādūcātē nō iudicet. deꝰ em̄ illū assumpsit. Tu qs es, q iudicas alienū seruū: Dño suo stat aut cadit: stabit aūt. potēs est em̄ deꝰ statuere illū. Nā alius iudicat diē iter diē: alius aūt iudicat oēm diē. Unusqsqz in suo sensu abūdet: q sapit diē: dño sapit. Et q mādūcat: dño mādūcat. gras em̄ agit deo. Et q nō mādūcat: dño nō manducat, z gras agit deo. Nēo ei nr̄m sibi vivit, z nēo sibi moritꝰ. Siue ei viuimus, dño viuimus siue morimur, dño morimur. siue q̄ viuimus, siue morimur: dñi sumus. In hoc em̄ xps mortuus ē, z resurrexit: vt z vivoꝝ z mortuoꝝ dñet. Tu aūt qd iudicas frez tuū: aut tu q̄re spnis frez tuū: oēs em̄ stabimus añ tribūal xpi. scriptū est em̄

A Philip. iij.d. Ephe. v.d. j. Thess. iij.a. j. Corint. viij.b. Ephe. iiij.b.

B Amos v.d.

C Ephe. iij.a. j. pet. ij.c. j pet. v.b. Hebre. xiij.a. j. pe. iij.c.

D puer. ij a Isa. v.c. j. pe. ij.d. ij. Corin. viij.d. Hebre. xij.d. Eccli. xxviij.a.

A j. pe. ij.c. Sapien. vj.a.

B Matth. xxij.c.

C Exodi xx.c. Deuter. v. b. Leuitici xix.d. Matth. xxij.d.

D Marci xij.c. gala. v.c. Jac. ij.b. Lu. xxj.f

A Jac. iiij.

B ij.cor. v.b

Isa.xlv. d. Philip. ij.b. E

Uiuo ego dicit dñs, quoniã mihi flectet omne genu: et omis lingua cõfitebit deo. Itaq; vnusquisq; nostrũ p se rõnẽ reddet deo. Nõ ergo amplius inuicẽ iudicemus. sz hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculũ fratri vel scandalũ. Scio & confido in dño ihesu q nihil cõe p ipm: nisi ei qui existimat qd cõmune esse, illi cõmune est. Si em̃ ppter cibũ frater tuus cõtristatur: iã nõ fm charitatẽ ambulas. Noli cibo tuo illũ perdere pro quo xps mortuus est. Nõ ergo blasphemetur bonũ nostrũ. Nõ est em̃ regnũ dei esca & potus: sed iustitia, & pax, & gaudiũ in spũ sancto. qui ei in hoc seruit xpo, placet deo: & probatus est hoibus. Itaq; q̃ pacis sunt, sectemur: & q̃ edificationis sunt, inuicẽ custodiamus. Noli propter escã destruere opus dei: oia quidẽ sunt munda: sed malũ est hoĩ qui p offendiculũ manducat. Bonũ est nõ manducare carnem & nõ bibere vinũ, neq; in quo frater tuus offendit aut scandalizat aut infirmat. Tu fidẽ habes penes temetipm habe corã deo. Beat⁹ qui nõ iudicat semetipsum, in eo qõ probat. Qui aũt discernit, si manducauerit, dãnat⁹ est: quia non ex fide. Omne autem quod nõ est ex fide: peccatum est.

Exhortatur maiores apostolus vt infirmos sustineant & eos in bonum promoueant: ac se excusat apostolus cur Romanos corporaliter non visitauerit. Caput.xv.

A

Debemus aũt nos firmiores, imbecillitates infirmoz sustinere, & nõ nobis placere. Unusq;sq; vestrũ primo suo placeat in bonũ, ad edificationẽ. Etem̃ xps nõ sibi placuit: sz sicut scriptũ est, Improperia improperantiũ tibi, ceciderũt sup me. Quecunq; enim scripta sunt, ad nr̃am doctrinã scripta sunt: vt p patientiã & cõsolationẽ scripturarũ, spem habeam⁹. De⁹ aũt patiẽtie & solatij, det vobis idipm sapere in alterutrum fm ihesum xpm: vt vnanimes, vno ore honorificetis deum et patrẽ dñi nostri ihesu xpi. Propter qõ suscipite inuicẽ: sicut et xps suscepit vos in honorẽ dei. Dico ei xpm ihesum, ministrũ fuisse circũcisionis propter veritatẽ dei, ad cõfirmãdas promissiones patrũ: Gẽtes aũt sup misericordia, honorare deũ, sicut scriptũ est, Propterea confitebor tibi in gentibus dñe, & nomini tuo cantabo. Et iterũ dicit, Letamini gentes cũ plebe eius. Et iterũ, Laudate oẽs gẽtes dñm: et magnificate eũ oẽs pplĩ. Et rursus Isaias ait, Erit radix Jesse: & qui exurget regere gẽtes, in eo gẽtes sperabũt. Deus aũt spei, repleat vos oĩ gaudio & pace in credẽdo: vt abũdetis in spe, in vtute spũs scti. Certus sum aũt fratres mei et ego ipse de vobis, q̃m & ipsi pleni estis dilectione, repleti omni sciẽtia, ita vt possitis alterutrũ monere. Audaci⁹ autẽ scripsi vobis fratres ex pte tã q̃ in memoriã vos reducẽs: propter gr̃am q̃ data est mihi a deo, vt sim minister xpi iesu in gẽtibus, sctificans euangeliũ dei, vt fiat oblatio gẽtiũ acceptа & sctificata in spũ sctõ. Habeo igit gl̃iam in xpo iesu ad deũ. Non ei audeo aliqd loqui eoz q̃ p me nõ efficit xps in obedientiã gentiũ vbo & factis, in vtute signoz & prodigiorum, in vtute spũs scti: ita vt ab Jer̃m p circuitũ vsq; ad Illiricũ repleuerim euãgeliũ xpi. Sic aũt pdicaui euangelium hoc, nõ vbi noiatus est xps, ne sup alienũ fundamentuz edificarẽ, sz sicut scriptũ est, Quibus nõ est annuntiatũ de eo, videbũt: & qui nõ audierũt de eo, intelligẽt. Propter qõ & impediebar plurimũ venire ad vos: & phibit⁹ sum vsq; adhuc. Nũc vero vlterius locũ nõ habẽs in his regionibus, cupiditatẽ aũt habẽs veniẽdi ad vos ex multis iã precedẽtibus annis: cũ in Hispaniam pficisci cepero, spero q̃ preteriens videã vos, & a vobis deducar illuc. si vobis primũ ex pte fruitus fuero. Nũc igit pficiscor in Jer̃m ministrare sctis. Probauerũt em̃ & Macedonia & Achaia collationem aliquã facere in paupes sctõs q̃ sunt in Jer̃m. Placuit em̃ eis: & debitores sunt eoz. Nã si spũalium eoz participes facti sunt gentiles: debẽt & in carnalib⁹ ministrare illis. Hoc igit cũ cõsummauero & assignauero eis fructũ hũc p vos pficiscar in Hispaniã. Scio aũt q̃m veniẽs ad vos, in abundantia bñdictionis euãgelij xpi veniã. Obsecro ergo vos fratres p dñm nostrũ ihesum xpm, & p charitatẽ sctĩ spũs, vt adiuuetis me in oronibus p me ad deũ, vt liberer ab infidelibus qui sunt in Judea, & obsequij mei oblatio accepta fiat in Jerusalẽ sanctis, vt veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei, vt refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Ips.lxviij, b. B j.cor.j.b. Ips.xvij d j. Reguz xxij.d. C Ips.cxvj. a Isate xj.c. D E Isa.lij.d F j.cor.ix.b G

Proponit apostolus quedam exempla bonorum hominum ad imitandum et ad perseuerandum inducit. Caput.xvj.

A

Commendo aũt vobis Phebẽ sororẽ nostrã, q̃ est in ministerio ecclie q̃ est Cenchreis: vt eã suscipiatis in dño digne sctis: & assistatis ei, in quocunq; negotio vestri indiguerit. etenim ipsa quoq; assistit multis & mihi ipsi. Salutate Priscã & aglam adiutores meos in xpo iesu (qui p aĩa mea, suas ceruices supposuerũt: quib⁹ nõ sol⁹ ego gr̃as ago: sz et cũcte ecclesie gentiũ) & domesticã eccl'iam' eoz. Salutate Epenetũ dilectũ mihi: qui est primitiuus Achaie in xpo iesu. Salutate Mariã, q̃ multum laborauit in vobis. Salutate Andronicũ & Juniã cognatos & cõcaptiuos meos: qui sunt nobiles in ap'lis, qui & ante me fuerũt in xpo. Salutate Ampliatũ dilectissimũ mihi in dño. Salutate Urbanũ adiutorem nostrũ i xpo iesu, & Stachyn dilectũ meũ. Salutate Apellen probum in xpo. Salutate eos q̃ sunt ex Aristoboli domo. Salutate Herodionẽ cognatũ meum. Salutate eos qui sunt ex Narcissi domo, q̃ sunt in dño. Salutate Tryphenã & Thryphosam: q̃ laborãt in dño. Salutate Persidẽ charissimã, q̃ multũ laborauit in dño. Salutate Rufum electũ in dño, & matrẽ ei⁹ & meã. Salutate Asyncritũ, Phlegontẽ, Hermẽ, Patrobã, Hermã: & q̃ cũ eis sũt, fratres. Salutate Philologũ & Juliã, Nereũ & sororẽ ei⁹ & Olympiadẽ: & oẽs q̃ cũ eis sunt, sctõs. Salutate inuicẽ in osculo sctõ. Salutãt vos oẽs ecclie xpi. Rogo autẽ vos fratres vt obseruetis eos qui dissentiones & offendicula pter doctrinã quã vos didicistis, faciũt: & declinate ab illis. Hmõi enim xpo dño nostro nõ seruiũt, sz suo vẽtri: & p dulces sermones & bñdictiones, seducũt corda innocentiũ. Uestra enim obedientia, in oĩ loco diuulgata est. Gaudeo igit in vobis. Sz volo vos sapientes esse in bono: & simplices in malo. Deus aũt pacis, cõterat satanã sub pedib⁹ vestris velociter. Gr̃a dñi nostri Jesu xpi vobiscũ. Salutat vos Timothe⁹ adiutor me⁹: & Luci⁹, & Jason, & Sosipater cognati mei. Saluto vos ego Tertius qui scripsi epl'am in dño. Salutat vos Caius hospes me⁹ & vniuerse eccl'ie. Salutat vos Erast⁹ arcari⁹ ciuitatis, & Quart⁹ frater. Gratia dñi nr̃i Jesu xpi cũ oĩbus vobis. Amen. Ei aũt q̃ potẽs est vos confirmare iuxta euangelium meũ & predicationẽ Jesu xpi, fm reuelationem misterij, temporibus eternis taciti (qõ nunc patefactũ est p scripturas pphetaz fm ppceptũ eterni dei ad obedientiã fidei) in cũctis gẽtib⁹ cogniti, soli sapiẽti deo p Jesum xpm, cui honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Actuum xviij.a.g. B D act.xvj. a

Explicit epistola beati Pauli apostoli ad Romanos.

Incipit prologus beati Hiero. in primã epl'am ad Corinthios.

Epistola prima ad corinthios multas causas diuersasq; cõplectitur. Quarum partim relatione fratrũ cognouit apl's: partim ipsorũ corinthioz sunt literis indicate: nonnullas vero pro officio sui cura aut ordinat aut emẽdat: & variis curationib⁹ medetur diuersa infirmitate lãguentib⁹. Nã apud eos primũ cura fuit dissentionis vitiũ quod multi pseudo apl'oz intulerunt vnitatẽ scindentes ecclesie vt ppriũ nois facerent sectatores. Qõ his exprobrat verbis apl's: Hoc aũt dico: qõ vnusq;sq; vestrũ dicit. Ego q̃dẽ sum Pauli: ego aũt apollo: ego vero cephe: ego aũt xpi. Et ob hoc quidem eorũ se dicit facere noĩm mentionẽ: vt multomagis erubescãt id se facere sub falsorum apl'orũ noib⁹: qõ etiã si sub pauli & petri fieret noie displiceret. Secunda cã ei⁹ inducit q̃ paterne oblit⁹ reuerentie vxorẽ si bi nõ erubuit facere de nouerca. Qõ factinus lz fornicationem appellauerit apl's: tñ ita cõdẽnauit vt in vltionem facti auctorem talis opis diabolo iudicauerit deputãdũ iposita iudiciorum & litium tertia qõne. Quarto loco mrimoniorũ iura tractant. His quinto loco virginitatis cõsiliũ velut e vicina cõiũgit. Sexto loco de escarũ licẽtia disputat. Septio atq; octauo loco de attõdendo viris & mulieribus velando capite ac sacrorum cõtione precipit. Non loco: emulatio q̃ diuersitate donorũ spũaliũ nascebatur: sub exẽplo mẽbrorũ & corporis castigatur. Decimo resurrectionis spes multis & argumẽtis et rationibus approbatur. Ultimo de colligendis ad necessitatem sanctorũ noie charitatis curã vel edificatio cultui imponitur. Interseruntur his pauce: q̃ aut (vt quibusdã videtur) pendent ex superioribus aut habent: licet propinquas tamen paruulas actiones.

I j.Corint. j.d. j.Corint. iij.a. j.Corint. vij.d. Tit.j.d. j.Corint. viij.d. D

Explicit prologus Hieronymi.

Incipit

¶ Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici: z hi similr ab apl̄o audierūt verbum veritatis: z subuersi sunt ꝓ multifarie a falsis apostolis. Quidā a philosophie verbosa eloquentia alij secta legis iudaice inducti sunt: hos reuocat apostolus ad veram fidem z euangelicam sapientiam scribēs eis ab Epheso per Timotheum discipulum suum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epla beati Pauli apostoli ad Corinthios prima.

¶ Laudat Corinthios apostol⁹ atq; ad concordiam hortatur illos qui dicunt se baptizatos a diuersis: z q deus stultam fecerit sapientiam huius mundi. Caput.j.

A Paulus vocatus apl's ihesu christi per voluntatē dei, z Sosthenes frater: ecclesie dei que est cor in thi, sanctificatis in xp̄o iesu, vocatis sanctis, cū omnibus qui inuocant nomen dñi nostri Jesu christi in omni loco ipsorum z nostro, gratia vobis z pax a deo patre nostro, et domino iesu christo. Gratias ago deo meo semper ꝓ vobis, in gratia dei que data est vobis in christo iesu, q in omnibus diuites facti estis in illo, in omni verbo z in omni sciētia, sicut testimoniū xp̄i cōfirmatum est in vobis ita vt nihil vobis desit in vlla gratia, expectantibus reuelationē dñi nostri iesu xp̄i, q z confirmabit vos vsq; in finem sine crimine, in die aduentus dñi nostri iesu xp̄i. B j. Thess. v.b. Fidelis deus: p quē vocati estis in societatē filij eius Jesu xp̄i dñi nostri. Obsecro aūt vos fratres, p nomen dñi nostri iesu xp̄i, vt idipsum dicatis oēs, z nō sint in vobis schismata: sitis aūt pfecti in eodē sensu, z in eadē sentētia. significatū est em̄ mihi de vobis fratres mei, ab ijs q sunt Chloes, q contentiones sunt inter vos. Hoc aūt dico qō vnusq;s vestrū dicit, Ego quidē sum Pauli: ego aūt Apollo, ego vero Cephe: ego aūt xp̄i. Diuisus est xp̄s: Numqd Paulus crucifix⁹ est p vobis: aut in noie Pauli baptizati estis ro. xv. b. C Gras ago deo meo, q neminē vestrū baptizaui, nisi Crispum z Caium: ne qs dicat q in noie meo baptizati estis. Baptizaui aūt z Stephane domū. Ceterū, nescio si quem aliū vestrū baptizauerim. Actuum xviij.f. Nō em̄ misit me xp̄s baptizare, sed euāgelizare: non in sapiētia vbi, vt nō euacuet crux xp̄i. Verbū em̄ crucis, pereūtibus quidē stultitia est: ijs autē q salui fiūt, id est nobis, dei vtus est. Scriptū est em̄, Perdā sapientiā sapiētiū: z prudentiā prudētium reprobabo. Ubi sapiens: vbi scriba: vbi inquisitor hui⁹ seculi: Nonne stultā fecit deus sapientiā huius mūdi: Nā q in dei sapientia non cognouit mūdus p sapientiā deū: placuit deo per stultitiaz predicationis, saluos facere credentes. Quoniam et Judei signa petunt, z Greci sapientiā querūt. nos aūt predicam⁹ christū crucifixū, Judeis quidē scandalū, gentib⁹ aūt stultitiam, ipsis aūt vocatis Judeis atq; Grecis xp̄m dei virtutem z dei sapientiam. q qō stultum est dei, sapientius est hoībus: z qō infirmū est dei, fortius est hoībus. Uidete em̄ vocationē vestrā fratres, q nō multi sapiētes ſm carnē, nō multi potētes, nō multi nobiles: sz q̄ stulta sunt mundi elegit de⁹, vt confundat sapiētes, z infirma mūdi elegit de⁹, vt cōfundat fortia: z ignobilia mūdi z cōtēptibilia elegit deus et ea que nō sunt, vt ea q̄ sunt destrueret, vt nō glorietur omis caro in conspectu eius. Ex ipso autē vos estis in christo iesu, q fact⁹ est nobis sapiētia z iustitia z sctificatio et redemptio: vt (quēadmodū scriptum est,) Qui gl̄iat, in dño gl̄iet.

¶ Ostendit apostolus se apud Corinthios non vsum fuisse excellentia secularis sermonis: qua vtendū est inter perfectos qui possunt ea capere vt homines spirituales. Caput.ij.

A Ego cum venissem ad vos fratres: veni non in sublimitate sermonis aut sapientie annuntians vobis testimonium christi. Nō em̄ iudicaui me scire aliqd iter vos: nisi iesum xp̄m, z hūc crucifixū. Et ego in infirmitate z timore et tremore multo, fui apud vos. z sermo meus z predicatio mea nō in pſuasibilibus humane sapientie verbis, sed in ostensione spūs et virtutis: z fides vestra nō sit in sapientia hoīm, sed in virtute dei. Sapientiā aūt loquimur inter perfectos. sapientiam vero, nō huius seculi, neq; principum huius seculi, qui destruuntur: sed loquimur dei sapientiam in misterio, q̄ abscōdita est, quā predestinauit deus ante secula in gloriam nostram, quā nemo principū huius seculi cognouit. si enim cognouissent: nunq̄ dominum glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hois ascenderunt que preparauit deus ijs qui diligunt illū: nobis aūt reuelauit deus p spm̄ suum. spūs em̄ oia scrutat: etiā pfunda dei. Quis em̄ hoīz scit q̄ sūt hois: nisi spūs hois, qui in ipso est: Ita, z q̄ dei sunt nemo cognouit, nisi spūs dei. Nos aūt nō spm̄ hui⁹ mūdi accepim⁹, sed spm̄ qui ex deo est: vt sciam⁹ q̄ a deo donata sunt nobis. q̄ z loquimur nō in doctis hūane sapiētie verbis: sz in doctrina spūs, spūalib⁹ spūalia cōparātes. Animalis aūt hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei. stultitia em̄ est illi, z nō pōt intelligere: q spūaliter examinat. Spūalis aūt iudicat oia: et ipse a nemine iudicat. Sicut scriptum est. Quis enim cognouit sensum dñi: aut qs instruxit eū: Nos aūt sensum Christi habem⁹. C Isaie xxix.e. Abd j.c. D j. Pe. j.c.

¶ Remouet apl's errorē Corinthiorum: co q aliqbus ministris ecclesie nimis attribuebant: z dicit de edificatione super lignum: fenū et stipula: et quo sapientia mundi stultitia est apud deū. Cap̄.iij.

A Ego fratres nō potui vobis loq quasi spūalibus, sz quasi carnalib⁹. Tanq̄ parvulis in xp̄o, lac vob̄ potū dedi, nō escā. nōdū em̄ poteratis: sz nec nūc qdē potestz, adhuc em̄ carnales estis. Cum em̄ sit inter vos zelus z cōtētio, nōne carnales estis, z ſm hominē ambulatis: Cū em̄ qs dicat, Ego quidē sum Pauli, alij⁹ aūt, Ego Apollo, nōne hoīes istis: Quid igitur est Apollo: quid vero Paulus: Ministri eius cui credidistis, z vnicuiq; sicut dñs dedit. Ego plātaui, Apollo rigauit: sz de⁹ incrementū dedit. Itaq; neq; qui plātat est aliquid, neq; qui rigat: sz qui incremētū dat, de⁹. Qui aūt plātat z qui rigat: vnū sunt. Unusquisq; aūt ppriā mercedē accipiet ſm suū laborē. Dei em̄ sum⁹ adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estz. Scōm gratiā dei q̄ data est mihi, vt sapiēs architectus fundamentū posui: alius aūt superedificat. Unusquisq; aūt videat quo modo superedificet. Fundamentū enim aliud nemo pōt ponere, preter id qō positū est: qō ē xp̄s iesus. Si quis aūt superedificat sup fundamētū hoc, aurū, argentū, lapides ptiosos, ligna, fenū, stipulam: vniuscuiusq; op⁹ manifestū erit. Dies em̄ dñi declarabit: quia in igne revelabitur: z vniuscuiusq; op⁹ quale sit, ignis probabit. Si cuius op⁹ māserit quod superedificauit: mercedem accipiet. Si cuius op⁹ arserit: detrimentū patietur. Ipse aūt saluus erit: sic tū quasi per ignē. Nescitis q templum dei estis: z spūs dei habitat in vobis. Si quis aūt tēplū dei violauerit: disperdet illū de⁹. Templū em̄ dei sanctum est: qō estis vos. Nemo se seducat. Si quis videt inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat, vt sit sapiēs. Sapientia em̄ hui⁹ mūdi: stultitia est apud deū. Scriptū est enim, Cōprehēdā sapiētes in astutia eor. Et iterū, Dñs nouit cogitationes sapiētiū q̄m vane sunt. Nemo itaq; glorietur in hoībus. Oia em̄ vestra sunt: sive Paulus, sive Apollo sive Cephas, sive mūd⁹ sive vita, sive mors, sive pūtia: sive futura. oia enim vestra sunt: vos aūt xp̄i: xp̄s autem dei. C Isaie xxviij.b. B Psalmo lxj.d. Bal.vj.b

¶ Arguit apostolos iudicū temeritatem de contemptu quorundam. qui ministrorum. ac misit eorum correctioni. Caput.iij.

Sic nos existimet hō, vt ministros xp̄i, z dispensatores mysteriorum dei. Hic iam querit inter dispensatores vt fidelis qs inueniat. Cæterum mihi autē p mimo ē vt a vobis iudicer, aut ab hūano die sz neq; mei pm iudico. Nihil em̄ mihi ꝓscius sum: sz nō in hoc iustificatus sum. Qui aūt iudicat me: dñs est. Itaq; nolite aūt tps iudicare: quoadusq; veniat dñs, q z illuminabit abscondita tenebrarū: z manifestabit cōsilia cordiū: z tūc laus erit vnicuiq; a deo. Hec aūt ffes trāsfiguraui i me z Apollo pp vos: vt in nobis discatis, ne supra q̄ scriptū est, vn⁹ aduersus alterū inflet p alio. Quis em̄ te discernit: Quid autē hēs, q̄ nō accepisti: Si aūt accepisti: qd gl̄iaris q̄si non acceperis: Jā saturati estis, iā diuites facti estis: sine nobis regnatis. z vtinā regnetis: vt z nos vobiscū regnem⁹. Puto em̄ q̄ de⁹ nos apl̄os nouissimos ostēdit, tanq̄ mortis desti- A ij. Corin. vj.a. B

natos,qz spectaculū facti sum⁹ mundo,z angelis,et hoib⁹. Nos stulti ꝓpter xp̄m vos aūt prudētes in xp̄o.nos infirmi vos aūt fortes.vos nobiles:nos aūt ignobiles. Usqz in hāc horā z esurim⁹,z sitim⁹,z nudi sum⁹,et colaphis cedimur, et instabiles sum⁹,z laboram⁹ operātes manibus nostris. maledicimur:z bñdicim⁹.persecutionē patimur:et sustinemus.blasphemamur:z obsecram⁹.tāq̄ purgamēta huius mūdi facti sum⁹,oīm peripsema vsqz adhuc. Nō vt cōfundā vos,hoc scribo:sed vt filios meos charissimos moneo. Nā si decē milia pedagogoz habeatis in xp̄o:sz nō multos pr̄es.Nā in xp̄o iesu,p euangeliū ego vos genui. Rogo ergo vos,imitatores mei estote, sicut et ego xp̄i. Jō misi ad vos Timotheū,q est filiꝰ me⁹ charissim⁹ z fidelis in dño: qui vos cōmonefaciet vias meas,q̄ sunt in xp̄o Jesu, sicut vbiqz in oī eccl'ia doceo. Tāq̄ nō vēturꝰ sim ad vos,sic inflati sunt quidā. Veniā aūt ad vos cito,si dn̄s voluerit:z cognoscā nō sermonē eoz qui inflati sunt,sed vtutē. Non em̄ in sermone est regnū dei:sed in virtute. Quid vultis:In vgā veniam ad vos:an in charitate,et spiritu mansuetudinis.

¶ Arguit apostolus fornicationis vitium z penam adiūgit z radicem culpe reprehendit cum negligentia correctionis. Caput.v.

Omnino audit̄ iter vos fornicatio:z talis fornicatio,q̄lis nec iter gētes,ita vt vxorē p̄s sui aliqs hēat. Et vos inflati est̄:z nō magis luctū habuistis,vt tollat de medio vī qui hoc op⁹ fecit. Ego quidē absens corpe,p̄sens aūt spū iā iudicaui:vt p̄sens eū qui sic opat⁹ ē,in noīe dn̄i nr̄i iesu xp̄i,congregatis vobis z meo spū,cū vtute dn̄i nr̄i iesu tradere hmōi hoīem satane in interitū carnis,vt spūs salu⁹ sit in die dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Nō est bona gl'iatio vr̄a. Nescitis q⁹ modicū fermētū totā massam corrūpit:Expurgate vet⁹ fermētū,vt sitis noua cōspersio,sicut estis azimi. Etem̄ pascha nr̄m immolatus est xp̄s,Jtaqzepulemur:nō in fermēto veteri,neqz in fermēto malitie z nequitie,sz in azymis synceritatis z vitatis. Scripsi vobis in epl'a,Ne cōmisceamini fornicarijs.nō vtiqz fornicarijs huiꝰ mūdi,aut auaris,aut rapacib⁹,aut idolis seruientibus:alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Nūc autē scripsi vobis,nō cōmisceri:si is qui frater noīat iter vos, est fornicator,aut auar⁹,aut idolis seruiēs,aut maledictus, aut ebriosus,aut rapax:cum eiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de ijs qui foris sunt iudicare:Nonne de his qui intus sunt vos iudicatis:nam eos qui foris sunt: deus iudicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

¶ Arguit apostolus Corinthios de iudicib⁹ coram quibus litigabant ac causis quas inter se habebant:z reuertitur ad fornicationis vitium redarguendum. Caput.vj.

Audet aliquis vī hñs negotiū aduersꝰ alterū,iudicari apō iniq̄s z nō apud sctōs:An nescitis q̄m sctī de hoc mūdo iudicabūt:Et si in vobis iudicabitur mūd⁹,indigni estis qui de minimis iudicetis. Nescitz q̄m ăgelos iudicabim⁹.q̄to magz scl'aria:Secularia igit̄ iudicia si habueritis,contēptibiles q sunt in eccl'ia,illos cōstituite ad iudicādū. Ad verecūdiam vr̄am dico. Sic nō ē iter vos sapiēs quisq̄,qui possit iudicare inter frem suū. Sz fr̄ cū fr̄e iudicio,contēdit:z hoc apō infideles. Jā quidē oīno delictū est in vobis,q̄ iudicia hētis iter vos. Quare nō magz iniuriā accipitz.q̄re nō magis fraudē patimini. Sz vos iniuriā facitz z fraudatz,z hoc fr̄ib⁹. An nescitis q⁹ iniqui regnū dei nō possidebūt. Nolite errare:neqz fornicarij,neqz idolis seruientes,neqz adulteri,neqz molles,neqz masculoz concubitores,neqz fures,neqz auari,neqz ebriosi,neqz maledici,neqz rapaces regnū dei possidebūt. Et h̄ quidā fuistis:sz abluti estis,sz sctificati estis,sed iustificati estis in noīe dn̄i nr̄i iesu xp̄i z in spū dei nr̄i. Oīa mihi licēt sz nō oīa expediūt. Oīa mihi licēt:sz ego sub nullo redigar ptāte. Esca vētri,z vēter escis:de⁹ aūt,z hūc z has destruet corpa aūt nō fornicatiōi,sz dño z dn̄s corpori. De⁹ vero et dn̄m suscitauit:z nos suscitabit p vtutē suā. Nescitis q̄m corpa vr̄a,mēbra sūt xp̄i.Tollēs ergo mēbra xp̄i,faciam mēbra meretricis:Absit. An nescitis q̄m q adheret meretrici,vnū corp⁹ efficit̄. Erūt em̄ (inquit) duo in carne vna. Qui aūt adheret dño:vn⁹ spūs est. Fugite fornicationē. Oē em̄ pctm̄ qōcūqz fecerit hō:extra corp⁹ ē.qui aūt fornicat̄:i corpus suū peccat. An nescitis q̄m mēbra vr̄a,tēpli est spūs sct̄i qui in vobis ē,quē habetis a deo,z nō estis vr̄i:Empti em̄ estis ꝓtio magno. Gl'ificate z portate deū in corpe vr̄o.

¶ Instruit Corinthios mr̄imonii ꝓhētes ac deinde mr̄imonii prō meliore bono fugientes siue in cōtinētia virginali siue viduali. C.vij.

De quib⁹ aūt scripsistis mihi,Bonū est hoī mulierē nō tāgere: ꝓpter fornicationē aut,vnusquisqz suā vxorē habeat,z vnaqueqz suū virū habeat. Uxori vir debitū reddat:silr autē z vxor viro. Mulier,sui corpis ptātem nō hz:sed vir.Silr aūt z vir,sui corpis ptātē non hz:sed mulier. Nolite fraudare inuicē:nisi forte ex cōsensu ad tp̄s,vt vacetis orōni,z iterū reuertimini in idipm:ne tēptet vos satanas ꝓpter incōtinentiā vr̄am. Hoc aūt dico sm indulgētiā,nō scm imperiū. Volo āt oēs vos esse sicut meipm.sz vnusquisqz ꝓpriū donū hz ex deo: alⁱ quidē sic,alⁱ vero sic. Dico aūt nō nuptis z viduis:bonum est illis si sic pmānserint sicut z ego. Qō si nō se cōtinent nubāt.melⁱ est em̄ nubere,q̄ vri. Jis aūt qui mr̄imonio iūcti sunt,p̄cipio,nō ego,sz dn̄s,Uxorē a viro nō discedere:q̄ si discesserit:manere inuptā,aut viro suo reconciliari: Et vir:vxorē nō dimittat. Nā ceteris,ego dico,nō dn̄s, si quis frater vxorē hz infidelē,z hec cōsentit habitare cū illo:non dimittat illā. Et si qua mulier hz virū infidelē,z hic consentit habitare cū illa nō dimittat virū. sctificatus est enim vir infidelis p mulierē fidelē:z sctificata est mulier infidelis,p virū fidelē .alioqn filij vestri immundi essent:nūc aūt sancti sunt. Qō si infidelis discedit:discedat.nō em̄ seruituti subiectus est frater aut soror in hmōi:in pace aūt vocauit nos de⁹. Unde em̄ scis mulier,si virū saluū facies:aut vnde scis vir si mulierē saluam facies. nisi vnicuiqz sicut diuisit dn̄s, vnūquēqz sicut vocauit de⁹,ita ambulet,z sicut in oībus ecclesijs doceo. Circūcisus aliqs vocat⁹ est.nō adducat p̄putiū. In ꝓputio aliqs vocat⁹ est.nō circūcidat̄. Circūcisio nihil est,z ꝓputiū nihil est:sz obseruatio mādatoz dei. Unusqsqz in qua vocatiōe vocat⁹ est,in ea pmaneat. Seruus vocat⁹ est.nō sit tibi cure.sz z si potes fieri liber:magis vtere. Qui em̄ in dño vocat⁹ est seruus:libert⁹ est dn̄i. Similiter q liber vocat⁹ est,seru⁹ est xp̄i. Pretio empti estis nolite fieri serui hoim. Unusqsqz ergo in quo vocat⁹ est fratres:in hoc maneat apō deū. De vginibus aūt ꝓceptū dn̄i nō habeo:cōsiliū aūt do,tāq̄ miam cōsecut⁹ a dño,vt sim fidelis. Existimo em̄ hoc bonum esse,ꝓpter instantē necessitatē:q̄m bonū est hoī sic esse. Alligat⁹ es vxori.noli q̄rere solutionē. Solut⁹ es ab vxore,noli q̄rere vxorez. Si aūt acceperis vxorē:nō peccasti. Et si nupserit virgo nō peccauit: tribulationē tñ carnis habebūt hmōi. Ego āt vobis parco. Hoc itaqz dico fratres,tēpus breue est:reliquū est,vt z qui habēt vxores,tāq̄ nō habētes sint:z q flent:tāq̄ non flentes.z q gaudēt:tāq̄ nō gaudētes.z q emūt:tanq̄ nō possidētes.z q vtunt̄ hoc mūdo:tāq̄ nō vtant̄:ꝓterit em̄ figura huiꝰ mūdi. Volo āt vos sine solicitudine ē. Qui sine vxore est:solicit⁹ est q̄ dn̄i sunt,quō placeat deo. Qui aūt cum vxore est,solicit⁹ est q̄ sunt mūdi,quō placeat vxori:z diuisus est. Et mulier innupta z vgo,cogitat que dn̄i sunt:vt sit sctā z corpe z spū. Que aūt nupta est,cogitat q̄ sunt mūdi: quō placeat viro. Puto hoc ad vtilitatez vr̄am dico,non vt laqueū vobis iniiciā,sz ad id qō honestū est,z qō facultatem ꝓbeat sine impedimēto dn̄m obsecrādi. Si qs aūt turpē se videri existimat sup vgine sua,q̄ sit supadulta,z ita opz fieri:qō vult faciat.nō peccat,si nubat. Nā q statuit in corde suo firm⁹,nō hñs necessitatē,ptātē aūt hñs sue voluntatis, z hoc iudicauit in corde suo,seruare vginē suā:bene facit. Igit̄ z q mr̄imonio iūgit vginē suā:bñ facit.z q non iungit melⁱ facit. Mulier alligata est legi quāto tpe vir eius viuit q̄ si dormierit vir ei⁹:liberata est,cui aūt vult nubat:tm̄ in dño. Beatior aūt erit,si sic permanserit scm meum consilium. Puto autem q̄ z ego spiritum dei habeam.

¶ Apostolus ostendit scientiam non valere nisi sm charitatem

nt ordinata

L Actuuz xx.g. Thessa. ij.b. ij. Thes. iij.b. D A Coloss. ij.b. B Gala. v. L D A B Matth. v.f. Lu.vj.e. Ro.xij.d. L j.x.e. Eccli. xxxvij. d. D

gen.j.d. Matth. xix. a. Marci x. a. Ephesio rum v.g A j.pe.iij.b. B Matth. v.c. x.b. Marci x.b. Luce x vj. d. L D ij. vj. d. j.per.j.b. E Ephesio rū iij.a. Roman vij. b. L

sit ordinata: et ostēdit veritatem de escis idolothytis: deinde arguit scandalizantium temeritatem. Caput. viij.

DE his aūt q̄ idolis immolant, scim⁹ qȝ nos scientiā habem⁹. Scientia inflat: charitas vȯ edificat. Si qs aūt se existimat scire aliqd, nōdū cognouit quēadmodū oporteat eū scire. Si qs aūt diligit deū: hic cognit⁹ est ab eo. De escis aūt q̄ idolis immolant, scim⁹ qȝ nihil est idolū in mundo, ⁊ qȝ null⁹ est de⁹ nisi vn⁹. Nā ⁊ si sunt q̄ dicant dij, siue in celo, siue in terra (sicdez sunt dij multi, ⁊ dñi multi) nobis tñ vn⁹ de⁹ pr̄, ex quo oīa et nos in illū, ⁊ vn⁹ dñs Jesus xp̄s p̄ quē oīa, ⁊ nos p̄ ipsum sz nō in oīb⁹ est sciētia. Quidā aūt cū cōsciētia vsqz nūc idoli, q̄si idolothytū māducāt: ⁊ cōsciētia ipsorū cū sit infirma, polluit. Esca aūt nos nō cōmēdat deo. Neqz em̄ si māducauerim⁹, abūdabim⁹: neqz si si nō māducauerim⁹, deficiem⁹. Uidete aūt, ne forte hec licētia vr̄a, offēdiculū fiat infirmis. Si em̄ qs viderit eū q̄ hz sciētiā, i idolio recūbētē: nōne cōscia ei⁹ cū sit infirma edificabit ad manducādū idolothyta: Et pibit infirm⁹ in tua cōscia frater, ꝓpter quē xp̄s mortu⁹ est: Sic aūt peccātes in fr̄es, ⁊ percutientes cōsciētiā eoꝝ infirmā: in xp̄m peccatis. Quapropt si esca scādalizat fr̄em meū, nō māducabo carnē in eternum, ne fratrē meū scandelizem.

¶ Inducit apostolus corinthios ad virtutis perfectionem sui exēplo atqz currentium in stadio. Caput. ix.

MOn sum liber: nōne sum apl's: nōne xp̄m iesum dñm nr̄m vidi: Nōne op⁹ meū vos estis in dño: Et si alīs nō sum apl's: sz tñ vobis sum. nā signaculū apostolat⁹ mei vos estis in dño. Mea defensio apud eos q̄ me interrogāt, hec est, Nūqd nō habem⁹ potestatē māducādi ⁊ bibēdi: Nūqd nō habem⁹ potestatē mulierem sororē circūducēdi, sicut ⁊ ceteri apl'i ⁊ fratres dñi, ⁊ Cephas: Aut ego solus ⁊ Barnabas, nō habem⁹ potestatem hoc operādi: Quis militat suis stipēdijs vnq̄: Quis plātat vineā: ⁊ de fructu ei⁹ nō edit: Quis pascit gregem: ⁊ de lacte gregis nō māducat: Nūquid ꝑm hoīem hec dico: An ⁊ lex hec nō dicit: Scriptū est em̄ in lege Moysi, Non alligabis os boui triturāti. Nunqd de bobus cura est deo: An ꝓpter nos vtiqz hoc dicit: Nā ꝓpter nos scripta sunt: qm̄ debet in spe q̄ arat, arare: ⁊ q̄ triturat, in spe fruct⁹ percipiēdi. Si nos vobis spiritualia seminauim⁹: magnū est si nos carnalia vestra metamus: Si alij potestatis vestre participes sunt, quare nō poti⁹ nos: Sed nō vsi sumus hac potestate: sed oīa sustinem⁹, ne qd offendiculū demus euāgelio xp̄i. Nescitis q̄m qui in sacrario operantur: que de sacrario sunt edunt: ⁊ q̄ altario deseruiūt: cū altario participant: Ita ⁊ dñs ordinauit ijs q̄ euāgeliū annūtiāt: de euangelio viuere. Ego aūt nullo horū vsus sum. Nō autē scripsi hec, vt ita fiāt in me. Bonū est em̄ mihi magis mori: q̄ꝑ vt gloriā meā quis euacuet. Nā ⁊ si euāgelizauero: nō est mihi gloria. necessitas ei mihi incūbit. ve em̄ mihi est: si nō euangelizauero. Si em̄ volēs hoc ago: mercedē habeo. si autem inuitus: dispensatio mihi credita est. Que est ergo merces mea: Ut euāgeliū predicās, sine sumptu ponā euāgelium, vt nō abutar potestate mea in euangelio. Nā cū liber essem ex oīb⁹, oīm me seruū feci: vt plures lucrifacerē. Et factus sum Judeis tanq̄ Jude⁹: vt Judeos lucrarer, ijs qui sub lege sunt: quasi sub lege essem (cū ipe non essem sub lege) vt eos q̄ sub lege erāt, lucrifacerē. ijs q̄ sine lege erāt, tāq̄ sine lege essem (cū sine lege dei non essem: sed in lege essem xp̄i) vt lucrifacerē eos q̄ sine lege erāt. Factꝰ sum infirmis infirmus: vt infirmos lucrifacerē. Oībus oīa factꝰ sum: vt oēs facerē salnos. Oīa aūt facio ꝓpter euangeliū: vt particeps ei⁹ efficiar. Nescitis qȝ ij q̄ in stadio currūt, oēs qdē currūt, sed vn⁹ accipit brauiū: Sic currite: vt cōprehendatis. Oīs aūt q̄ in agone cōtēdit: ab oībus se abstinet. ⁊ illi qdē vt corruptibilē coronā accipiēt: nos aūt incorruptā. Ego igit fic curro, nō quasi in incertū: sic pugno, nō quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum et in seruitutem redigo, ne cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar.

¶ Reprobat apostol⁹ participantes ex idolis: et docet quomodo est vtendum immolatis ipsis idolis. Caput. x.

NOlo em̄ vos ignorare fratres q̄m patres nostri oēs sub nube fuerūt, ⁊ oēs mare trāsierūt, ⁊ oēs in Moyse baptizati sunt in nube et in mari. et oēs eādē escā spiritualē māducauerūt, ⁊ oēs eū dē potū spiritualē biberūt (bibebāt aūt de spirituali, consequēte eos, petra, petra aūt: erat xp̄s) sz nō in plurib⁹ eoꝝ, bñplacitū ē deo. nā p̄strati sunt in deserto. Hec aūt i figura facta sunt nostri, vt nō sim⁹ cōcupiscētes malorū, sicut ⁊ illi concupierūt. neqz idololatre efficiamini, sicut qdā ex ipsis: quēadmodū scriptū est, Sedit ppl's manducare ⁊ bibere, ⁊ surrexerūt ludere. neqz fornicemur: sicut qdā ex ipsis fornicati sunt, ⁊ ceciderunt vna die vigintitria milia. neqz tentemus xp̄m: sicut qdā eoꝝ tētauerūt, ⁊ a serpentib⁹ perierūt. neqz murmurauerit⁊: sicut qdā eoꝝ murmurauerūt, ⁊ perierūt ab exterminatore. Hec aūt oīa, i figura cōtingebāt illis: scripta sunt aūt ad correptionē nostrā, in q̄s fines seculorū deuenerūt. Itaqz q̄ se existimat stare: videat ne cadat. Tentatio vos nō apprehēdat, nisi humana. fidelis aūt deus est, q̄ nō patiet vos tētari supra id qȯ potestis: sed faciet etiam cū tētatiōe ꝓuētū, vt possit⁊ sustinere. Propter qȯ charissimi mihi, fugite ab idolorū cultura. vt prudētibus loquor: vosipsi iudicate qȯ dico. Calix bñdictionis cui bñdicim⁹: nōne cōicatio sanguis xp̄i est: ⁊ panis quē frāgim⁹, nonne participatio corpis dñi est: Qm̄ vn⁹ panis, ⁊ vnū corpus multi sum⁹, oēs qdē de vno pane ⁊ de vno calice participamus. Uidete Jsrael ꝑm carnē: Nōne q̄ edūt hostias, participes sunt altaris: Quid ergo: dico qȯ idolis imolatū, sit aliqd: aut qȯ idolū sit aliqd: Sz qȯ q̄ imolāt gētes: demonijs imolāt, ⁊ nō deo. Nolo autē vos socios fieri demoniorū. Nō potestis calicē dñi bibere, ⁊ calicē demoniorū. nō potestis mēse dñi participes esse: ⁊ mēse demoniorū. An emulamur dñm: Nūqd fortiores illo sum⁹: Oīa mihi licēt, sed nō oīa expediūt. oīa mihi licēt, sz nō oīa edificant. Nemo qȯ suū est q̄rat: sz qȯ alteri⁹. Oē qȯ i macello venit, māducate nihil interrogātes ꝓpter ꝯscientiā. dñi est tra, ⁊ plenitudo ei⁹. Si qs vocat vos infideliū ad cenā: ⁊ vultꝭ ire: oē qȯ vobꝭ apponit māducate, nihil interrogātes ꝓpt ꝯscientiā. Si qs aūt dixerit, Hoc imolatū est idolis: nolite māducare ꝓpt illū q̄ indicauit, ⁊ ꝓpt ꝯscientiā. ꝯscientiā aūt dico: nō tuā, sz alteri⁹. Ut qd ei libertas mea iudicat ab alia ꝯscia: Si ego cū grā participo: qd blasphemor p eo qȯ grās ago: Siue ergo māducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis: oīa i gl'iam dei facite. Sine offensiōe estote Judeis ⁊ gētibus, ⁊ ecclesie dei: sicut ⁊ ego per omnia omnibus placeo, non querens quod mihi vtile est, sed quod multis: vt salui fiant.

¶ Apostol⁹ reprobat errores corinthiorum circa celebritatē sacramenti eucharistie quātum ad habitū ⁊ cōuictū ac deinde ponit eucharistie dignitatem ac ritum conuenientem. Caput. xj.

MAditatores mei estote: sicut et ego xp̄i. Laudo aūt vos fratres, qȯ per oīa mei memores estis: ⁊ sicut tradidi vobis, p̄cepta mea tenetis. Uolo aūt vos scire qȯ oīs viri caput, xp̄s est. caput autē mulieris: vir. caput vȯ xp̄i: de⁹. Oīs vir orās aut pphetans velato capite: deturbat caput suum. Oīs autē mulier orans aut pphetās nō velato capite: deturpat caput suuz. vnū em̄ ē, acsi decalueat. Nā si nō velat mlier: tōdeat. Si vō turpe est mulieri tōderi aut decaluari: velet caput suuz. Uir qdē nō dz velare caput suū: qm̄ imago ⁊ gl'ia dei est, mulier aūt: gl'ia viri est. Nō em̄ vir ex muliere est: sz mulier ex viro. Et em̄ nō ē creat⁹ vir ꝓpt mulierē: sed mulier ꝓpt virū. Jō dz mulier velamen habere supra caput suū, et ꝓpter angelos. Uerūtamen neqz vir sine muliere: neqz mulier sine viro in dño. Nā sicut mulier de viro: ita ⁊ vir p̄ mulierē. Oīa aūt ex deo. Uosipsi iudicate: decet mulierem nō velatam orare deū: Nec ipsa natura docet vos, qȯ vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi: mulier vero si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autē videtur cōtētiosus esse: nos talem cōsuetudinem nō habemus, neqz ecclesia dei. Hoc autem precipio: non laudans, quod non in melius, sed in deterius conuenitis. Primum quidem conuenientibus vobis in eccle-

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
X
Y
Z
AA
BB
CC
DD
EE
FF
GG
HH
II
KK
LL
MM
NN
OO
PP
QQ
RR
SS
TT
VV
XX
YY
ZZ
AAA
BBB
CCC
DDD
EEE
FFF
GGG
HHH
III
KKK
LLL
MMM
NNN
OOO
PPP
QQQ
RRR
SSS
TTT
VVV
XXX
YYY
ZZZ
AAAA
BBBB
CCCC
DDDD
EEEE
FFFF
GGGG
HHHH
IIII
KKKK
LLLL
MMMM
NNNN
OOOO
PPPP
QQQQ
RRRR
SSSS
TTTT
VVVV
XXXX
YYYY
ZZZZ

A Numeri ix. d. Exodi xvij. d. Exodi xviij. e. Exodi xvj d. Exodi xvij. b. Numeri xx. b.
B Numeri xxv. g. Exodi xxxij. b. Numeri xxv. b. Numeri xj. b.
C Numeri xviij. k. Judith viij. c.
D
E
F
G. vj. c. Eccli. xxxvij. d.
G
Coloss. iij. c.
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
X
Y
Z
AA
BB
CC
DD
EE
FF
GG
HH
II
KK
LL
MM
NN
OO
PP
QQ
RR
SS
TT
VV
XX
YY
ZZ
AAA
BBB
CCC
DDD
EEE
FFF
GGG
HHH
III
KKK
LLL
MMM
NNN
OOO
PPP
QQQ
RRR
SSS
TTT
VVV
XXX
YYY
ZZZ
AAAA
BBBB
CCCC
DDDD
EEEE
FFFF
GGGG
HHHH
IIII
KKKK
LLLL
MMMM
NNNN
OOOO
PPPP
QQQQ
RRRR
SSSS
TTTT
VVVV
XXXX
YYYY
ZZZZ

Deuter. xxv. a. j. Timo. v. c.
Jo. xv. f.
Deuter. xv. ij. a.
ro. xiiij. c.
ro. xiiij. d
Ephe. v. e.
geñ. ij. d.
ps. xxiij. a.

siam, audio scissuras esse inter vos, ꝛ expte credo. Nã opꝫ et hereses esse: vt ꝛ qui ꝓbati sunt, manifesti fiant in vobis.
E Cõueniẽtib⁹ ergo vobis ī vnũ: iã nõ est dñicaꝫ cenã mãducare. Unusquisqꝫ eñ suã cenã ꝓsumit ad mãducãdũ. Et alꝰ qdẽ esurit: alꝰ aũt ebꝛi⁹ est. Nũqd domos nõ habetis ad mãducãdũ ꝛ bibẽdũ: aut eccleſiã dei cõtẽnitis: et cõfunditis eos q nõ hũt: Quid dicã vobis: Laudo vos: In hoc nõ laudo. Ego eĩ accepi a dño qõ ꝛ tradidi vobis, qm̃ dñs Jesus in q̃ nocte tradebaꝫ, accepit panẽ: ꝛ gr̃as agens fregit, ꝛ dixit, Accipite, ꝛ mãducate: hoc est corꝑ meũ qõ pro vobis tradeꝫ. hoc facite in meã cõmemoratione. Silr et calicẽ, postq̃ cenauit, dicens, Hic calix: nouũ testamẽtũ est in meo sanguine, hoc facite, quotiescũqꝫ bibetis, in meã commemoratione. Quotiescũqꝫ eñ mãducabitis panẽ hũc, et calicẽ bibetis: mortẽ dñi annũtiabitis, donec veniat. Itaqꝫ qcũqꝫ mãducauerit panẽ ꝛ biberit calicẽ dñi ĩdigne: reꝰerit corꝑis ꝛ sanguinis dñi. Ꝓbet aũt seipsum hõ: ꝛ sic de pane illo edat, ꝛ de calice bibat. Qui eñ mãducat ꝛ bibit indigne: iudiciũ sibi mãducat ꝛ bibit, nõ diiudicãs corꝑus dñi. Jõ inter vos mlti ifirmi ꝛ ibecilles: ꝛ dormiũt mlti. Qõ si nosmetipsos diiudicarem⁹: nõ vtiqꝫ iudicaremur. Dũ iudicamur aũt: a dño corripimur, vt nõ cũ hoc mũdo damnemur. Itaqꝫ ff̃es mei, cũ cõuenitis ad mãducãdũ, inuicẽ expectate. Si qs esurit, domi manducet: vt nõ in iudiciũ conueniatis. Cetera autem, cum venero, disponam.

Matth. xxv.c. Marci xiiij.c. lu. xxij.b.

F

Jo.vj.f.

ij.Corin. xi.b.

B

¶ Commendat apostolus gratiam dei in generali declarando cõditionem gratie gratis date comparãdo corꝑus eccleſie ad corꝑus nature. Caput.xij

A

Oe ſpũalib⁹ aũt, nolo vos ignorare fratres. Scitis aũt qm̃ cũ gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Jdeo notũ vobis facio, qõ nemo in ſpiritu dei loquens, dicit anathema Jesu. Et nemo potest dicere, dñs Jesus: nisi in ſpũ ſctõ. Diuisiones vo gr̃aꝝ sunt: idẽ aũt ſpũs. Et diuisiões ministrationũ sunt: idẽ autẽ dñs. Et diuisiões operationum sunt: idẽ vo deꝰ, q operaꝫ oĩa in oĩb⁹. Unicuiqꝫ aũt daꝫ manifestatio ſpũs, ad vtilitatẽ. Alĩ qdem, p ſpm̃ daꝫ ꝓmo sapiẽtie: alĩ aũt, ꝓmo sciẽtie, ꝓm eñdẽ ſpm̃. alteri fides, ī eodẽ ſpũ. alĩ gr̃a sanitatũ, ī vno ſpũ. alĩ, operatio virtutũ. alĩ, ꝓphetia. alĩ, discretio ſpirituũ. alĩ, gña liguarũ. alĩ, interpretatio ꝓmonũ. Hec aũt oĩa operaꝫ vnꝰ atqꝫ idẽ ſpũs, diuidẽs singulis ꝓut vult. Sicut eñ corꝑ vnũ est, ꝛ mẽbra hꝫ multa, oĩa aũt mẽbra corꝑis cũ sint multa, vnũ tñ corꝑus sunt: ita ꝛ xp̃s. Etenim in vno ſpũ oẽs nos in vnũ corꝑ baptizati sum⁹, siue Judei, siue Gẽtiles, siue ſui, siue liberi: ꝛ oẽs in vno ſpũ potati sum⁹. Nã ꝛ corꝑ nõ est vnũ mẽbrũ, ſꝫ mlta. Si dixerit pes, Qm̃ nõ sum manꝰ, nõ sum de corꝑe: nõ ideo nõ est de corꝑe: Et si dixerit auris, Qm̃ nõ sum oculꝰ, non sum de corꝑe: nõ iõ nõ est de corꝑe: Si totũ corꝑ oculꝰ: vbi auditꝰ: Si totũ auditꝰ: vbi odoratꝰ: Nũc aũt posuit deus mẽbra vnũquodqꝫ eoꝝ ī corꝑe sicut voluit. Qõ si essent oĩa vnũ mẽbrũ, vbi corꝑ: Nũc aũt multa qdẽ mẽbra: vnũ autẽ corꝑ. Nõ põt aũt dicere oculꝰ manui, Opa tua nõ ĩdigeo. aut iterũ caput pedib⁹, Nõ estis mihi necessariũ. sed multo magis q̃ vident mẽbra corꝑis infirmiora esse: necessariora sunt. ꝛ q̃ putamus ignobiliora mẽbra esse corꝑis: his honorẽ abũdãtiorẽ circũdam⁹. ꝛ q̃ inhoneſta sunt nr̃a: abũdãtiorẽ honestatẽ hñt. Honeſta aũt nr̃a: nullꝰ egẽt. ſꝫ deꝰ tẽperauit corꝑ, ei cui deerat abũdãtiorẽ tribuẽdo honorẽ: vt non sit ſchisma in corꝑe, ſꝫ in idipm̃ ꝓ inuicẽ solicita sint mẽbra. Et siqd patiaꝫ vnũ mẽbrũ: cõpatiunt oĩa mẽbra. siue gl̃iaꝫ vnũ mẽbrũ: cõgaudẽt oĩa mẽbra. Vos aũt estis corꝑ xp̃i, ꝛ mẽbra de mẽbro. Et quosdã qdẽ posuit deꝰ ī eccleſia: primũ apl̃os, scõo ꝓphetas, tertio doctores, deinde vtutes, exinde gr̃as curationũ, opitulatiões, gubernationes, gñas linguarũ, interpretatiões sermonũ. Nũqd oẽs apl̃i: nunqd oẽs ꝓphete: nũqd oẽs doctores: nũqd oẽs vtutes: nunqd oẽs gratiã habẽt curationũ: nũqd oẽs linguis loquuntur: nũqd oẽs interpretantꝰ: Emulamini aũt charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

C

D

Ephe. iij.c.

¶ Recommendat apostolus charitatis excellentiam vtilitatem et stabilitatem. Caput.xiij.

Si linguis hoĩm loq̃r ꝛ angelorũ, charitatẽ autẽ nõ habeã: factꝰ sum velut es sonãs, aut cymbalũ tinniẽs. Et si habuero ꝓphetiã, ꝛ noueri misteria oĩa, ꝛ oẽm sciẽtiã, ꝛ si habẽro oẽs fidẽ, ita vt mõtes trãsferã, charitatẽ aũt non habuero: nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas, ꝛ si tradidero corꝑ meũ ita vt ardeã, charitatẽ aũt non habuero, nihil mihi ꝓdeſt. Charitas patiẽs est, benigna est. Charitas nõ emulaꝫ, nõ agit perperã, nõ inflaꝫ, non est ambitiosa, nõ q̃rit q̃ sua sunt, nõ irritaꝫ, nõ cogitat malũ: non gaudet sup iniqtate, cõgaudet aũt veritati: oĩa suffert, oĩa credit, oĩa sperat, oĩa sustinet. Charitas nũq̃ excidit: siue ꝓphetie euacuabunt̃, siue ligue cessabũt, siue sciẽtia destruetur. Ex ꝑte eñ cognoscim⁹, ꝛ ex ꝑte ꝓphetam⁹. Cũ aũt venerit qõ pfectũ est: euacuabiꝫ qõ ex ꝑte est. Cũ essez puul⁹: loquebar vt puul⁹, sapiebã vt puulus, cogitabã vt puulus. Qñ aũt factꝰ sum vir: euacuaui q̃ erãt puuli. Videm⁹ nũc ꝓ speculũ ī enigmate: tunc autẽ, facie ad faciem. Nũc cognosco, ex parte: tunc autem cognoscam, sicut et cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria hec: maior autem horum, est charitas.

Philip. ij.c.

C

D

¶ Eminentiam ostendit ꝓphetie super donum linguarũ: ꝛ quomodo sit vtendum vtroqꝫ de dono. Caput.xiiij.

Sectamini charitatẽ, emulamini ſpũalia: magis aũt vt ꝓphetẽt. Qui eñ loquiꝫ lingua, nõ hoĩbus loquiꝫ, ſꝫ deo: nemo eñ audit, ſpũ aũt loq̃r misteria. nã q ꝓphetat: hoĩb⁹ loquiꝫ ad edificationẽ, ꝛ exhortationẽ, ꝛ cõſolationẽ. Qui loquiꝫ lingua semetipm̃ edificat. q aũt ꝓphetat: eccl̃iam dei edificat. Volo aũt oẽs vos loq liguis: magꝫ aũt ꝓphetare. Nã maior est q ꝓphetat, q̃ q loq̃r liguis: nisi iterpretet vt eccleſia edificationẽ accipiat. Nũc ãt ff̃es, si venero ad vos liguis loquẽs: qd vob̃ ꝓdero, nisi vobis loquar, aut in reuelatione, aut in sciẽtia, aut in ꝓphetia, aut in doctrina: Tñ q̃ sine aĩa sunt vocẽ dãtia, siue tibia, siue cithara: nisi distinctionẽ sonituz dederint, qõ sciẽt id qõ caniꝫ, aut qõ citharizaꝫ: Etenim si incertã vocẽ det tuba: qs pabit se ad bellũ: Ita ꝛ vos p linguã nisi manifestũ ꝓmonẽ dederitis: qõo sciẽt id qõ dicit⁹: Eritis eñ ī aera loquẽtes. Tã multa vtputa gña liguarũ sunt in hoc mũdo: ꝛ nihil sine voce est. Si ergo nesciero vtutẽ vocis, ero ei cui loquar barbar⁹. et q loq̃r mihi barbar⁹. Sic ꝛ vos, qm̃ emulatores estis spirituũ: ad edificationẽ eccleſie q̃rite vt abũdẽt. Et iõ q loquiꝫ lingua: oret vt interpretet. Nã si orẽ lingua: ſpũs me⁹ orat, mẽs aũt mea sine fructu est. Quid ḡ est: Orabo ſpũ: orabo ꝛ mẽte, psallã ſpũ, psallã ꝛ mẽte. Ceterũ si bñdixeris ſpũ: q supplet locũ idiote, qõo dicet Amẽ sup tuã bñdictionẽ: qm̃ qd dicas, neſcit. nam tu qdẽ bñ gr̃as agẽ: ſꝫ alter nõ edificaꝫ. Gr̃as ago deo, q̃ oĩs vr̃m lingua loquor. Sꝫ in eccl̃ia volo qnqꝫ vba sensu meo loq, vt ꝛ alios instruã: q̃ decẽ millia vborũ ī lingua. Ff̃es nolite pueri effici sensib⁹, ſꝫ malitia puuli estote, sensib⁹ aũt pfecti estote. In lege eñ scriptũ ẽ, Qm̃ ī alĩs liguis ꝛ labĩs alĩs loquar populo huic: ꝛ nec sic exaudient me, dicit dñs. Itaqꝫ ligue ī signũ sunt nõ fidelib⁹, ſꝫ ifidelib⁹: ꝓphetie ãt nõ ifidelib⁹, ſꝫ fidelib⁹. Si q̃ ꝙueniat vniuersa eccl̃ia ī vnũ, ꝛ oẽs liguis loquãt, itrãt aũt idiote aut ifideles: nõne dicẽt qõ isanitis: Si aũt oẽs ꝓphetẽt, intret aũt qs infidelis vel idiota: quincã ab oĩb⁹, diiudicaꝫ ab oĩbus. occulta eñ cordis ei⁹ manifesta fiũt: ꝛ ita cadẽs ī faciẽ adorabit deũ, ꝓnũtiãs qõ vere deꝰ ī vob̃ sit. Quid ergo ẽ fratres: Cũ cõueniti: vnusquisqꝫ vestrũ psalmũ habet, doctrinã habet, apocalyp̃sin hꝫ, linguã hꝫ, interpretationem hꝫ: oĩa ad edificationẽ fiant. Siue lingua quis loquiꝫ, ſm̃ duos, aut vt multum tres, ꝛ p partes, ꝛ vnus interpretẽt. Si autẽ non fuerit interpres: taceat in eccleſia, si autem loquatur ꝛ deo. Ꝓphete autem duo aut tres dicant, ꝛ ceteri diiudicent. Qõ si alĩ reuelatum fuerit sedenti: prior taceat. Potestis enim omnes per singulos ꝓphetare: vt omnes discant, et oẽs exhortentur. et spiritus prophetarum, prophetis subiecti sunt. Non enim est, dissensionis deus sed pacis: sicut et

Matth. xxv.c. Marci xiiij.c. lu. xxij.b.

F

Jo.vj.f.

i.Corin. xi.b.

B

ro.xij.a. Ephe. iij.b.

C

D

Ephe. iij.c.

Isa.xxviij. c.

F

in oibus eccleſijs ſanctoꝝ doceo. Mulieres in eccleſijs taceant. non em̃ permittit eis loqui, ſed ſubditas eſſe: ſicut et lex dicit. Si quid aũt volũt diſcere: domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt em̃ mulieri, loqui in eccleſia. An a vobis verbum dei proceſſit? aut in vos ſolos peruenit: Si quis videtur ꝓpheta eſſe, aut ſpiritualis: cognoſcat que ſcribo vobis, qꝛ dñi ſunt mãdata. Si quis aũt ignorat: ignorabitur. Itaq; fratres emulamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem, honeſte ⁊ ſm ordinem fiant in vobis.

¶ Tractat apoſtolus de gratia reſurrectionis premittendo commendationem doctrine euangelice. Caput. xv.

MOtum aũt vobis facio fratres euãgeliũ, q̃ ꝓ predicaui vobis, qꝛ et accepiſtis, in quo ⁊ ſtatis, p qꝛ ⁊ ſaluamini, qua rõne predicauerim vobis ſi tenetis, niſi fruſtra credidiſtis. Tradidi em̃ vobis in primis qꝛ ⁊ accepi: q̃ Chriſtus mortuꝰ eſt ꝓ peccatis noſtris ſm̃ ſcripturas. ⁊ q̃ ſepultꝰ eſt, ⁊ q̃ reſurrexit tertia die, ſm̃ ſcripturas: ⁊ q̃ viſus eſt Cephe: ⁊ poſt hoc vndecim. Deide viſus eſt pluſq; quingẽtis fratribꝰ ſimul ex quibꝰ multi manẽt vſq; adhuc, qdã aũt dormierũt. Deinde viſus eſt Jacob. deinde apoſtolis oibꝰ. Nouiſſime autẽ oĩm tãq̃ abortiuo, viſus eſt ⁊ mihi. Ego em̃ ſum minimus apoſtolorꝝ: qui nõ ſum dignꝰ vocari apoſtolus, q̃m ꝑſecutꝰ ſum eccleſiam dei. Gratia aũt dei ſum id qꝛ ſum: et gratia eiꝰ in me, vacua nos fuit, ſed abũdãtiꝰ illis oĩbus laboraui. nõ ego aũt: ſed gratia dei mecum. Siue em̃ ego, ſiue illi: ſic predicamuꝰ, ⁊ ſic credidiſtis. Si aũt xp̃s ꝓdicaꝫ q̃ reſurrexit a mortuis: qõ qdã dicũt in vobis, q̃m reſurrectio mortuorꝝ nõ eſt? Si aũt reſurrectio mortuorꝝ nõ eſt: neq; xp̃s reſurrexit, Si aũt xp̃s non reſurrexit, inanis eſt ꝓdicatio noſtra, inanis eſt ⁊ fides vr̃a. inuenimur aũt ⁊ falſi teſtes dei: q̃m teſtimoniũ dixim⁹ aduerſus deũ, qꝛ ſuſcitauerit xp̃m, quẽ nõ ſuſcitauit ſi mortui nõ reſurgũt. Nã ſi mortui non reſurgũt, neq; xp̃s reſurrexit. Qꝛ ſi xp̃s non reſurrexit: vana eſt fides vr̃a, adhuc em̃ eſtis i pctis vr̃is. Ergo ⁊ q̃ dormierũt in xp̃o: perierũt. Si in hac vita tãtũ, in xp̃o ſperates ſumus: miſerabiliores ſumꝰ oĩb⁹ hoĩb⁹. Nũc aũt xp̃s reſurrexit a mortuis, primitie dormiẽtiũ, q̃m qdẽ p hoiem mors: ⁊ p hoiez reſurretio mortuorꝝ. Et ſicut in Adã oẽs moriũtur: ita ⁊ in xp̃o oẽs viuificabunt, vnuſq; aũt in ſuo ordine. Primitie, xp̃s. deinde ij q̃ ſunt xp̃i, q̃ in aduentũ eiꝰ crediderũt. Deinde finis: cũ tradiderit regnũ deo ⁊ patri, cũ euacuauerit oẽm principatũ ⁊ poteſtatẽ: ⁊ virtutẽ. Oportet autẽ illũ regnare: donec ponat oẽs inimicos ſub pedibꝰ eius. Nouiſſime autẽ inimica deſtruetur mors. Oia em̃ ſubiecit ſub pedibꝰ ei⁹. Cũ aũt dicat. Oia ſubiecta ſunt ei: ſine dubio ꝑter eũ q̃ ſubiecit ei oia. Cũ aũt ſubiecta fuerit illi oia: tunc ⁊ ipſe filiꝰ ſubiectꝰ erit ei, q̃ ſubiecit ſibi oia, vt ſit deus oia in oibꝰ. Alioquin qd faciẽt q̃ baptizanꝫ ꝓ mortuis, ſi oĩno mortui nõ reſurgũt: Ut quid ⁊ baptizanꝫ ꝓ illis? Ut qd ⁊ nos periclitamur omni hora? Quotidie morior, propter veſtrã gloriã fratres, quã habeo in xp̃o Jeſu dño nr̃o. Si (ſm̃ hoĩem) ad beſtias pugnaui Epheſi: qd mihi prodeſt, ſi mortui nõ reſurgũt, mãducem⁹ ⁊ bibamus, cras em̃ moriemur. Nolite ſeduci. Corrũpũt mores bonos colloquia mala. Euigilate iuſte: ⁊ nolite peccare. ignorantiam em̃ dei quidã habẽt. Ad reuerẽtiã vobis loquor. Sed dicit aliq̃s, Quõ reſurgũt mortui? quali aũt corpe venient? Inſipiens tu, qꝛ ſeminas nõ viuificaꝫ, niſi prius moriaꝫ. Et qꝛ ſeminas: nõ corpꝰ qꝛ futurũ eſt ſeminas, ſz nudũ granũ, vt puta tritici, aut alicuiꝰ ceteroꝝ. Deꝰ aũt dat illi corpꝰ ſicut vult: ⁊ vnicuiq; ſeminũ ꝓprium corpꝰ. Nõ oĩs caro, eadẽ caro: ſed alia hoĩm, alia pecoꝝ, alia aũt volucriũ. alia piſciũ. Et corpora celeſtia, ⁊ corpa terreſtria. ſz alia qdẽ celeſtiũ gloria: alia aũt terreſtriũ. Alia claritas ſolis, alia claritas lune, et alia claritas ſtellarũ. Stella em̃ a ſtella differt in claritate: ſic ⁊ reſurrectio mortuorꝝ. Seminaꝫ in corruptione: ſurget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: ſurget in gloria. Seminaꝫ in infirmitate: ſurget in virtute. Seminatur corpus aiale: ſurget corpus ſpirituale. Si corpꝰ aiale: eſt et corpꝰ ſpirituale, ſicut ſcriptũ eſt, Factus eſt primus homo Adã in aiam viuẽtẽ: nouiſſimꝰ Adã in ſpiritũ viuificantẽ. Sed nõ priꝰ qꝛ ſpirituale eſt, ſed qꝛ aiale: deinde qꝛ ſpirituale. Primꝰ homo de terra, terrenꝰ: ſecũdus homo de celo, celeſtis. Qualis terrenꝰ: tales ⁊ terreni. ⁊ qualis celeſtis: tales ⁊ celeſtes. Jgit ſicut portauimꝰ imaginẽ terreni: portemus ⁊ imaginẽ celeſtis. Hoc aũt dico fratres: quia caro et ſanguis regnũ dei poſſidere non poſſunt neq; corruptio, incorruptelã poſſidebit. Ecce myſterium vobis dico. Omnes qdem reſurgem⁹: ſed nõ oẽs immutabimur. In momẽto, in ictu oculi, in nouiſſima tuba (canet em̃ tuba) et mortui reſurgent incorrupti: et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc, induere incorruptionem: ⁊ mortale hoc, induere immortalitatẽ. Cũ aũt mortale hoc induerit immortalitatẽ: tũc fiet ſermo q̃ ſcriptꝰ eſt, Abſorpta eſt mors i victoria. Ubi eſt mors victoria tua? Ubi eſt mors ſtimulus tuus? Stimulus aũt mortis, peccatũ eſt: virtꝰ vo peccati, lex. Deo aũt gratias qui dedit nobis victoriã ꝓ dñm nr̃m Jeſum xp̃m. Itaq; fratres mei dilecti, ſtabiles eſtote ⁊ immobiles: abundantes in opere domini ſemper, ſcientes qꝛ labor veſter non eſt inanis in domino.

¶ Docet apoſtolos quomodo conuerſandũ eſt cũ extraneis ⁊ victus: ac in finem epiſtole annectit ſalutationem. Caput. xvi.

OE collectis aũt q̃ fiunt in ſanctos ſicut ordinaui eccleſijs Galathie, ita ⁊ voꝰ facite. Per vnam ſabbathi vnuſquiſq; veſtrũ apud ſe reponat, recondens qꝛ ei bene placuerit: vt nõ cũ non venero, tũc collecte fiãt. Cũ aũt preſens fuero, quos probaueritꝫ ꝓ epiſtolas, hos mittã perferre gratiã veſtrã in Jeruſalez. Qꝛ ſi dignũ fuerit vt ego eã: mecũ ibũt. Veniã aũt ad vos: cũ Macedoniã ptrãſiero. nã Macedoniã ptrãſibo. Apud vos aũt forſitã manebo vel etiã hyemabo: vt vos me deducatis quocunq; iero. Nolo em̃ vos modo in trãſitu videre. ſpero em̃ me aliquãtulũ tpis manere apud vos: ſi dñs pmiſerit. Permanebo aũt Epheſi vſq; ad pẽtecoſtẽ. Oſtiũ em̃ mihi apertũ eſt magnũ ⁊ euidẽs: ⁊ aduerſarij multi. Si autem venerit Thimothe⁹: videte vt ſine timore ſit apud vos. opus em̃ dñi operaꝫ ſicut ⁊ ego. Ne qs ergo illũ ſpernat, deducite aũt illũ in pace: vt veniat ad me. expecto em̃ illũ cum fratribꝰ. De Apollo aũt fratre, vobis notũ facio q̃m multũ rogaui eũ vt veniret ad vos cũ fratribꝰ: ⁊ vtiq; nõ fuit voluntas ei⁹, vt nũc veniret. veniet aũt cũ ei vacuum fuerit. Vigilate: ſtate in fide, viriliter agite, ⁊ cõfortamini: oĩa veſtra in charitate fiant. Obſecro aũt vos fratres, noſtis domum Stephane ⁊ fortunati ⁊ Achaici q̃m ſunt ꝓmitie Achaie, et in miniſterijs ſanctorũ ordinauerũt ſeipſos: vt et vos ſubditi ſitis eiuſmodi, ⁊ oĩ cooperanti ⁊ laboranti. Gaudio aũt in preſentia Stephane ⁊ Fortunati ⁊ Achaici, q̃m id qꝛ vobis deerat, ipſi ſuppleuerũt: refecerũt em̃ ⁊ meũ ſpiritũ ⁊ veſtrum. Cognoſcite ergo q̃ eiuſmodi ſunt. Salutãt vos omnes eccleſie Aſie. Salutant vos in dño multũ. Aquila ⁊ Priſcilla cũ domeſtica ſua eccleſia, apud quos ⁊ hoſpitor. Salutant vos oẽs fratres. Salutate inuicem in oſculo ſancto. Salutatio: mea manu Pauli. Si quis non amat dñm noſtrũ Jeſum xp̃m, ſit anathema: maranatha. Gratia dñi noſtri Jeſu xp̃i vobiſcum. Charitas mea cum omnibus vobis in chriſto Jeſu. Amen.

¶ Explicit epiſtola beati Pauli apoſtoli ad Corinthios prima.
¶ Incipit prologus beati Hieronymi preſbyteri in epiſtolam ſecundam beati Pauli apoſtoli ad Corinthios.

AD ſecũda ad Corinthios epla: q̃ſi i tpe ſuperiori poſt tribulationũ ſuarũ relationes reddit cauſas quare ad eos ſecundo non terit q̃m nõ leui mutatione conſilij feciſſe ſe aſſerit ſed ne aduentu ſuo triſtitiam incurreret: cum in peccato ꝓmanere diſcipulos reperiſſet. Deinde poſt agnitos fructus penitẽtie recõciliat eum eccleſie: quem in prima ꝓpter fornicationem a conſortio ſanctorum iuſſerat amoueri. Tertio contra pſeudo apoſtolos officij ſui dignitatem tuetur ⁊ nouũ teſtamẽti miniſtros tãto anteire gratia oſtẽdit q̃nto euangelium eſt lege p̃ſtãtiꝰ. Immoratur etiam in cauſa illa plurimũ quam breuiter in prima cõtigerat: vt ꝓpter ea que habẽti aio neceſſaria preſentis vite nõ habẽtibꝰ largiãtur: et vtilitate ſpiritualis cõmertij cõmutẽt

presentia cum futuris atq; abūdātia sua sanctorū inopia suppleāt: vt vicissim eorum inopia sanctorū abūdātia suppleatur. In fine repetit qđ supius cōtra pseudoapostolos egerat z iactationē eorū predicationesq; de se gloriosas vel collata antiquitate gēis vel cathalogo iniuriarū ac periculorū suorū euacuat: dicitq; eos operarios subdolos qui ad imitationem satane trāsfigurētur in apostolos christi: sub predicationis spe lucra pecuniaria quecq; sectantes.

¶ Incipit argumentum.

POst actā a Corinthijs penitētiam cōsolatoriam scribit eis epl̄am apl̄s a Troade per Titū z collaudans eos hortatur ad meliora: cōtristatos quidē eos sed emendatos ostendens. ¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola Pauli ad Corinthios: secunda.

¶ Captat Corinthios benivolentia p̄ suas tribulationes ad excitā dum attentationē: et excusat se de promissione eis facta. Caput. j.

A PAulus apl̄s Jesu xp̄i p̄ volūtatem dei et Timothe⁹ frater: ecclesie dei q̄ est Corinthi, cū oib⁹ sanctis q̄ sunt in vniuersa Achaia, gratia vobis z pax a deo p̄re nr̄o, z dño Jesu xp̄o.

Ephe. j. a. j. pet. j. a. B Benedict⁹ de⁹ z pater dñi nr̄i Jesu xp̄i, pater misericordiaꝝ z de⁹ toti⁹ cōsolationis, q̄ cōsolat nos in oi tribulatione nostra: vt possim⁹ z ipsi consolari eos q̄ in omni pressura sunt, p̄ exhortationē qua exhortamur z ipsi a deo quoniā sicut abundāt passiones xp̄i in nobis: ita z per xp̄m abūdat z cōsolatio nr̄a. Siue autē tribulamur p̄ vestra exhortatione z salute, siue consolamur p̄ vestra cōsolatione et salute, q̄ operat tolerātiā earundē passionū quas z nos patimur: z spes nostra firma est p̄ vobis. sciētes qđ sicut socij passionū estis: sic eritis z consolationis. C Non em̄ volumus ignorare vos fratres, de tribulatiōe nr̄a q̄ facta est in Asia, quoniā supra modū grauati sumus supra virtutē, ita vt taederet nos etiā viuere. Sed ipsi, in nobisipsis respōsum mortis habuimus, vt nō fim⁹ fidētes in nobis, sz in deo qui suscitat mortuos, q̄ de tantis periculis nos eripuit z eruit: in quem speram⁹ q̄m z adhuc eripiet, adiuuantib⁹ z vobis in oratione p̄ nobis: vt ex multarū p̄sonis facierū, ei⁹ q̄ in nobis est donationis, per multos gratie agant p̄ nobis. D Nam gloria nr̄a hec est, testimoniū cōsciētie nostre, qđ in simplicitate cordis z sinceritate dei, z non in sapiētia carnali, sed in gr̄a dei cōuersati sum⁹ in hoc mūdo, abūdātius autē ad vos. E Nō em̄ alia scribim⁹ vobis, q̄ q̄ legistis z cognouistis. Spero aūt qđ vsq; in finē cognoscetis: sicut z cognouistis nos ex pte, q̄ gl̄ia vr̄a sumus, sicut z vos nr̄a in die dñi nr̄i Jesu xp̄i. F Et hac cōfidētia volui pri⁹ venire ad vos, vt secūdā gratiā haberetis: z p̄ vos trāsire in Macedoniā, z iterū a Macedonia venire ad vos, z a vobis deduci in Judeam. G Cū ergo hoc voluissem, nūqd leuitate vsus sum? Aut que cogito, ſm carnē cogito, vt sit apud me. Est z Nō? H Fidelis aūt deus, q̄ sermo noster q̄ fuit apud vos, nō est in illo Est et Non, sed est in illo est. I Dei em̄ filius Jesus xp̄s, q̄ in vobis p̄ nos p̄dicat⁹ ē p̄ me z Syluanū z Timotheū, nō fuit in illo Est z Non, sed Est in illo fuit. K Quotquot em̄ p̄missiones dei sunt: in illo Est. Jdeo z p̄ ipm amē: deo ad gl̄iam nostrā. L Qui aūt ꝯfirmat nos vobiscū in xp̄m, z q̄ vnxit nos, de⁹, q̄ z signauit nos, z dedit pign⁹ spūs in cordib⁹ nostris. M Ego aūt testem deum inuoco in animā meā, qđ parcēs vobis, nō veni vltra Corinthū. N nō q̄ dominamur fidei vr̄e: sz adiutores sumus gaudij vestri. Nam fide statis.

¶ Ponitur duplex causa quare apostolus nō venerit corinthū: scz ne cōtristaretur: et alibi maiorē fructum faceret: quē fructum deinde ostendit a quo falsos prophetas excludit. Caput. ij.

A STatui aūt hoc ipsum apud me iterū in tristitia venirē ad vos. Si em̄ ego ꝯtristo vos: z qs ē q̄ me letificet, nisi q̄ ꝯtristat ex me? Et hoc ipsum scripsi vobis: vt nō cū venero, tristitiā sup tristitiā habeā de q⁹ oportuerat me gaudere, ꝯfidēs in oib⁹ vobis, q̄ meū gaudiū, oim vestrū est. Nam ex multa tribulatione z angustia cordis scripsi vobis p̄ multas lachrymas: nō vt cōtristemini, sz vt sciatis quā charitatē habeā abūdāti⁹ in vobis. B Si qs aūt cōtristaut me: nō me ꝯtristauit, sz ex parte, vt nō onerē oēs vos. Sufficit illi q̄ eiusmodi est, obiurgatio hec q̄ fit a plurib⁹: ita vt ecōtrario magis donetis z ꝯsolemini, ne forte abūdātiori tristitia absorbeat, q̄ eiusmodi est. C Propē qđ obsecro vos, vt ꝯfirmetis in illū charitatē. D Jdeo em̄ z scripsi vobis: vt cognoscā experimētū vestrū an in oib⁹ obedientes sitis. E Cui aūt aliqd donastis: et ego. Nam z ego qđ donaui, si qđ donaui: ꝓpter vos in p̄sona xp̄i, vt nō circūueniamur a satana. nō em̄ ignoramus cogitationes ei⁹. F Cū venissem aūt troadē ꝓpē euāgeliū xp̄i, z ostiū mihi apertū esset in dño: non habui requiē ſpiritui meo: eo qđ nō inuenerim Titū fratrē meū. sz valefaciēs eis p̄fect⁹ sum in Macedoniā. G Deo aūt gr̄as, q̄ semp triūphat nos in xp̄o Jesu, z odorē notitie sue manifestat per nos in oi loco. qz xp̄i bon⁹ odor sum⁹ deo, in ijs q̄ salui fiunt, et in ijs qui pereūt. alijs qdē odor mortis in mortē: alijs aūt odor vite in vitā. Et ad hec quis tam idoneus? H Nō em̄ sumus (sicut plurimi) adulterātes verbū dei, sed ex ſynceritate, sicut ex deo coram deo, in christo loquimur.

¶ Ostēdit apl̄s se cōmendatione hoim nō indigere nec eā q̄rere: recommēdat ministros ecclesie xp̄i: ꝯtum ad officiū dignitatem et ꝯtum ad cognitionis excellentiam. Caput. iij.

A INcipimus iterū nosmetipsos cōmēdare? Aut nūqd egem⁹ (sicut qdā) cōmēdatitijs epl̄is ad vos, aut ex vobis? B Epl̄a nr̄a vos estis, scripta i cordib⁹ nostris, q̄ scitur z legit ab oib⁹ hoib⁹: manifestati qđ epl̄a estis xp̄i, mīstrata a nob, z scripta non atramēto sed ſpiritu dei viui, nō in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalib⁹. C Fiduciā aūt talē habem⁹ p̄ xp̄m ad deū, nō qđ sufficientes sim⁹ cogitare aliqd a nobis q̄si ex nobis, sz sufficientia nr̄a ex deo est, q̄ z idoneos nos fecit mīstros noui testamenti: nō litere, sz ſpūs. litera em̄ occidit: ſpūs aūt viuificat. D Qđ si mīstratio mortis lr̄is deformata in lapidib⁹, fuit i gl̄ia, ita vt nō possent intēdere filij Jsrael in faciē Moysi, ꝓpter gloriā vult⁹ e⁹ q̄ euacuat: quō nō magis mīstratio ſpūs erit in gloria? E Nam si mīstratio dānationis, in gl̄ia est: multo magis abūdat mīsteriū iustitie in gl̄ia. F Nam nec glorificatū est qđ claruit i hac pte, ꝓpter excellētē gloriā. G Si em̄ qđ euacuat, p̄ gloriā est: multo magis qđ manet, i gl̄ia est. H Habētes igit talē spem, mlta fiducia vtimur: z nō sicut Moyses ponebat velamē sup faciem suā, vt nō itēderēt filij Jsrl̄ in faciē ei⁹ qđ euacuat, sz obtusi sunt sensus eor. Usq; in hodiernū em̄ diē, idipsum velamē in lectione veteris testamēti manet nō reuelatū (qm̄ in xp̄o euacuat) sed vsq; i hodiernū diē cū legit Moyses, velamē positū est sup cor eor. I Cū aūt cōuersi fuerint ad dñm: auferetur velamē. K Dns aūt spūs ē. Ubi aūt spūs dñi: ibi libertas. L Nos vero omnes, reuelata facie gloriā domini speculantes: in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem a domini ſpiritu.

¶ Cōmēdat apl̄s mīsterium noui testamēti: z quantum ad operationem boni: z quātum ad tolerantiam mali. Caput. iij.

A IDeo habētes hāc mīstrationē: iuxta qđ misericordiā cōsecuti sum⁹, nō deficim⁹, sed abdicamus occulta dedecoris, nō ambulantes in astutia, neq; adulterātes verbū dei, sz in manifestatione veritatis cōmēdantes nosmetipsos ad oēm cōsciētiā hoim cor̄ deo. B Qđ si etiā opertū est euāgeliū nr̄m: in ijs q̄ pereūt est opertū, i q⁹ de⁹ hui⁹ seculi excecauit mētes infideliū, vt nō fulgeat illis illuminatio euāgelij glorie xp̄i qui est imago dei. C Nō em̄ nosmetipsos p̄dicam⁹, sz Jesum xp̄m dñm nr̄m: nos aūt, seruos vr̄os p̄ Jesum. qm̄ de⁹ q̄ dixit de tenebris lucē splēdescere, ipse illuxit i cordib⁹ nr̄is ad illuminationē sciētie claritatis dei, in facie xp̄i Jesu. D Habem⁹ aūt thesaurū istū i vasis fictilib⁹: vt sublimitas sit virtutis dei: z nō ex nobis. E In oib⁹ tribulationē patimur: sz nō angustiamur. aporiamur: sz nō destituimur. p̄secutionem patimur: sz nō derelinqmur humiliamur: sz nō cōfundimur. deijcimur, sz nō pimus: semp mortificationē Jesu xp̄i i corpe nr̄o circūferētes, vt z vita Jesu manifestet in corpib⁹ nr̄is. F Semp em̄ nos q̄ viuim⁹, in mortē tradimur ꝓpter Jesum: vt z vita Jesu manifestet i carne nr̄a mortali. G Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. H Habentes autem

eundem

eundem ſpiritū fidei, ſicut ſcriptū eſt, Credidi, ꝓpter qō locut⁹ ſum: ⁊ nos credim⁹, ꝓpter qō ⁊ loquimur: ſciētes qm̄ qui ſuſcitauit Jeſum, et nos cū Jeſu ſuſcitabit ⁊ conſtituet vobiſcū. Oia em̄ ꝓpter vos: vt gratia abūdās, ꝑ multos in gratiarū actione, abūdet in gloriā dei. Propter qō, nō deficim⁹. ſed licet is qui foris eſt noſter homo corrūpat: tamē is q intus eſt, renouat de die in diē. Id em̄ qō in preſenti eſt momētaneū ⁊ leue tribulationis nr̄e: ſupra modū in ſublimitate eternū glorie pōdus operat in nobis, nō cōtemplantibus nobis q̄ videtur, ſed q̄ nō videtur. Que em̄ videtur: temporalia ſunt. que aūt non videntur: eterna ſunt.

Psalmo cv.c.

D

A

Agit de premio inſtorū apl̄s ac eo⁹ deſiderio atq; debita ad ip̄m preparatione ac cauſa vtriuſq;. Caput.v.

Apoca. xvj.e.

B

Roma. xiij.b.

C

D

Ysaie xlix.e. Apoca. xxj.b.

Scim⁹ enim qm̄ ſi terreſtris dom⁹ noſtra hui⁹ habitationis diſſoluat, qō edificationē ex deo habem⁹, domū nō manufactā, eternam in celis. Nā ⁊ i hoc ingemiſcim⁹: habitationē noſtrā q̄ de celo eſt, ſuperindui cupiētes. ſi tn̄ veſtiti: ⁊ nō nudi inueniamur. Nā ⁊ q ſum⁹ i hoc tabernaculo, ingemiſcim⁹ grauati: eo qō noluim⁹ expoliari, ſz ſupueſtiri. vt abſorbeat qō mortale eſt, a vita. Qui aūt efficit nos in hoc ipſum: deus, q dedit nobis pign⁹ ſpūs. Audētes igit̄ ſemp, ⁊ ſcientes qm̄ dū ſum⁹ i hoc corpe, peregrinamur a dño (Per fidē em̄ ambulam⁹: ⁊ nō ꝑ ſpēm) audem⁹ aūt ⁊ bonā volūtatē habem⁹ magis peregrinari a corpe: et ꝑſentes eſſe ad dñm. Et ideo contēdim⁹, ſiue abſentes, ſiue ꝑſentes placere illi. Oēs em̄ nos manifeſtari oportet ante tribunal xp̄i: vt referat vnuſq; ꝓpria corpis ꝓut geſſit, ſiue bonū ſiue malū. Sciētes ergo timorē dñi, hoīb⁹ ſuadem⁹: deo aūt manifeſti ſumus. Spero aūt ⁊ i cōſciētijs vr̄is manifeſtos nos eſſe. Nō iterū cōmēdam⁹ nos vobis: ſz occaſionē dam⁹ vobis gloriādi ꝑ nobis: vt habeatis ad eos q in facie gloriant̄, ⁊ nō in corde. Sine ei mēte excedim⁹ deo, ſiue ſobrij ſum⁹, vobis. Charitas em̄ xp̄i vrget nos: eſtimātes hoc, qm̄ ſi vn⁹ ꝓ oīb⁹ mortu⁹ ē, ergo oēs mortui ſunt. ⁊ ꝓ oīb⁹ mortu⁹ ē xp̄s: vt ⁊ qui viuūt, iam nō ſibi viuāt, ſz ei q ꝓ ipſis mortu⁹ eſt, ⁊ reſurrexit. Itaq; nos, ex hoc neminē nouim⁹ ſm̄ carnem. Et ſi cognouim⁹ ſm̄ carnē xp̄m: ſz nūc iā nō nouim⁹. Si qua ergo in xp̄o noua creatura: vetera trāſierūt. ecce facta ſunt oia nova. Oia aūt ex deo, q nos reconciliauit ſibi ꝑ xp̄m: et dedit nobis miniſterium reconciliationis. Qm̄ qdē deus erat in xp̄o mūdū recōciliās ſibi: nō reputans illis delicta ipſor̄, ⁊ poſuit in nobis v̄bum recōciliatiōis. Pro xp̄o ergo legatione fungim̄, tāq̄ deo exhortāte ꝑ nos. Obſecramus pro xp̄o, recōciliamini deo. Eum qui nō nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: vt nos efficeremur iuſtitia dei in ipſo.

Exhortatur ad bonum Corinthios apoſtolus in futuro agendum quā tum ad exteriorem conuerſationem interiorem deuotionem: ac infideltum vitationem. Caput.vj.

A

Isa. xlix. c. j. Corin. vij.a.

B

C

Diuuātes aūt exhortamur, Ne i vacuū gratiā dei recipiatis. Ait em̄, Tēpore accepto exaudiui te: ⁊ in die ſalutis adiuui te. Ecce nūc tp̄s acceptabile: ecce em̄ dies ſalutis. Nemini dātes vllā offenſionē, vt nō vituperet miniſteriū nr̄m: ſz oīb⁹ exhibeam⁹ noſmetipſos ſicut dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationib⁹, in neceſſitatib⁹, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in ſeditionib⁹, in laborib⁹, in vigilijs, i ieunijs, in caſtitate, in ſciētia, in lōganimitate, in ſuauitate, in ſpiritu ſancto, in charitate non ficta, in v̄bo veritatis, in v̄tute dei, ꝑ arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris, ꝑ gloriā ⁊ ignobilitatē, ꝑ infamiā ⁊ bonā famā: vt ſeductores, ⁊ veraces: ſicut q ignoti, ⁊ cogniti: q̄ſi morientes, ⁊ ecce viuimus: vt caſtigati, et nō mortificati: quaſi triſtes, ſemp aūt gaudētes: ſicut egētes, multos aūt locupletātes: tāq̄ nihil habētes, ⁊ oia poſſidētes. Os noſtrū patet ad vos o Corinthij, cor noſtrum dilatatū eſt. Nō anguſtiamini in nobis: anguſtiamini aūt ē in viſceribus vr̄is. Eādē aūt habētes remunerationē (tāq̄ filijs dico,) dilatamini ⁊ vos. Nolite iugum ducere cū infidelibus. Que em̄ participatio iuſtitie cū iniquitate? Aut que ſocietas luci ad tenebras? Que aūt cōuētio xp̄o ad Belial? Aut que pars fideli cū infideli? Quis aūt conſenſus tēplo dei cū idolis? Vos em̄ eſtis tēplū dei viui: ſicut dicit deus, Q̄m̄ inhabitabo in illis: ⁊ inambulabo inter eos. et ero illor̄ deus: ⁊ ipſi erūt mihi popul⁹. Propter qō exite de medio eor̄: ⁊ ſeparamini dicit dñs. ⁊ immūdū ne tetigeritis: ⁊ ego recipiā vos. ⁊ ero vobis in patrē: ⁊ vos eritis mihi in filios ⁊ filias, dicit dominus omnipotens.

D

Deut. xxij.b. Leuitici xxvj b. Ysaie liij.c. Jeremie xxxj.a.

Monitio vtilis apoſtoli premittitur: atq; counthij: de preteritis bonis commendantur. Caput.vij.

A

Mas ergo habētes pmiſſiones chariſſimi, mundemus nos ab oī ingnamēto carnis ⁊ ſpūs, pficiētes ſanctificationē in timore dei. Capite nos, Neminē leſim⁹, neminē corrupim⁹, neminē circūuenim⁹. Non ad cōdēnationē veſtrā dico. Predixim⁹ em̄, q̄ in cordib⁹ noſtris eſtis ad cōmoriēdū ⁊ ad cōuiuendum. Multa mihi fiducia eſt apud vos: multa mihi gloriatio ꝓ vobis. repletus ſum cōſolatione: ſuperabūdo gaudio in oī tribulatione nr̄a. Nā ⁊ cū veniſſem⁹ in Macedoniā, nullā requiē habuit caro noſtra, ſz oēm tribulationē paſſi ſum⁹: foris, pugne: intus, timores. Sed q cōſolat⁹ humiles, cōſolat⁹ eſt nos, de⁹, in aduētu Titi. Nō ſolū aūt in aduēto ei⁹, ſed etiā in cōſolatione, qua cōſolat⁹ eſt in vobis, referens nobis veſtrū deſiderium, veſtrū fletū, veſtrā emulationē pro me, ita vt magis gauderem. Q̄m̄ etſi cōtriſtaui vos in epiſtola, non me penitet: ⁊ ſi peniteret videns quod epiſtola illa (etſi ad horā) vos contriſtauit. Nūc gaudeo, non q cōtriſtati eſtis: ſed q cōtriſtati eſtis ad penitētiā. Cōtriſtati em̄ eſtis ſm̄ deum: vt in nullo detrimētum patiamini ex nobis. Que em̄ ſm̄ deū triſtitia eſt: penitētiā in ſalutē ſtabilē operat. ſeculi aūt triſtitia: mortē operat. Ecce em̄ hoc ipm̄, ſm̄ deū cōtriſtari vos: quātā in vobis operat ſolicitudinē, ſz defenſionē ſz indignationē, ſz timorē, ſz deſiderium, ſz emulationē, ſed vindictā. in oīb⁹ exhibuiſtis vos, incōtaminatos eſſe negotio. Igit̄ etſi ſcripſi vobis: nō ꝓpt̄ eū q fecit iniuriā, nec ꝓpt̄ eū q paſſus eſt, ſed ad manifeſtādā ſolicitudinē noſtrā quā habem⁹ ꝓ vobis cor̄ deo. ideo cōſolati ſumus. In cōſolatione aūt noſtra, abūdantius magis gauiſi ſumus ſup gaudio Titi, q⁹ refect⁹ eſt ſpūs ei⁹ ab oīb⁹ vobis. Et ſi qd apud illū de vobis gloriat⁹ ſum: nō ſum confuſus. ſz ſicut oia vobis in veritate locuti ſum⁹: ita et gloriatio noſtra que fuit ad Titū, veritas facta eſt. ⁊ viſcera ei⁹ abūdātius in vobis ſunt, reminiſcentis omnium veſtrum obedientiam, quomodo cum timore ⁊ tremore excepiſtis illum. Gaudio ꝓ in omnibus confido in vobis.

B

C

Ad eleemoſinā in Jeruſalem mittendam Corinthios hortatur apl̄s: ⁊ agit de collectoribus huius eleemoſine. Caput.viij.

A

Otā aūt facim⁹ vobis fratres gratiā dei, q̄ data eſt in eccleſijs Macedonie: qō in multo experimēto tribulationis, abūdātia gaudij ipſor̄ fuit, ⁊ altiſſima paupertas eor̄ abūdauit in diuitias ſimplicitatis eor̄. q: ſm̄ v̄tutē (teſtimoniū illis reddo) ⁊ ſupra virtutē volūtarij fuerunt, cū multa exhortatione obſecrātes nos gratiā ⁊ cōmunicationē miniſterij quod fit in ſanctos. Et nō ſicut ſperauim⁹, ſz ſemetipos dederūt, primū dño, deinde nobis ꝑ volūtatē dei: ita vt rogaremus Titū, vt quēadmodū cepit, ita ⁊ pficiat in vobis etiā gr̄az iſtā. Sed ſicut i oīb⁹ abūdatis fide, ⁊ ſermone, ⁊ ſciētia, ⁊ oī ſolicitudine, inſup ⁊ charitate vr̄a i nos vt ⁊ i hac gr̄a abundetis. Nō q̄ſi imperā dico: ſed ꝑ aliorū ſolicitudinē, etiā v̄re charitatis ingenuū bonū cōprobans. Scitis em̄ gr̄am dñi nr̄i Jeſu xp̄i, q̄m̄ ꝓpt̄ vos egen⁹ fact⁹ eſt, cū eſſet diues: vt illi⁹ inopia, vos diuites eſſetis. Et cōſilium in hoc do. Hoc em̄ vobis vtile eſt: q nō ſolū facere, ſz et velle cepiſtis ab anno priore. nūc v̄o ⁊ facto pficite: vt quēadmodū prōpt⁹ eſt animo volūtatis, ita ſit ⁊ pficiēdi ex eo qō habet̄. Si em̄ volūtas prōpta eſt: ſm̄ id qō hz, accepta ē, nō ſm̄ id qō nō habet. Nō em̄ vt alijs ſit remiſſio, vobis aūt tribulatio, ſed ex eqlitate. In pſēti tpe, v̄ra abūdātia illor̄ inopiā ſuppleat: vt et illor̄ abūdātia, veſtre inopie ſit ſupplemētū, vt fiat equalitas, ſicut ſcriptū eſt. Qui multū, nō abūdauit: ⁊ qui modicum, nō minorauit. Gratias aūt ago deo, q dedit eandem ſolicitudinē ꝑ vobis in corde Titi, q̄m̄ exhortationē qdem

B

C

Exodi xvj d.

iuscepit: ꝫ cū solicitior esset, sua volūtate ꝓfect⁹ est ad vos.
D Misimus etiā cū illo fratrē nostrū, cui⁹ laus est in euāgelio p oēs ecclesias. nō solū aūt: ꝫ ordinat⁹ est ab ecclesijs comes peregrinationis nostre, in hāc gratiā q̄ ministrat a nobis ad dñi gloriā, ⁊ destinatā volūtatē nostrā. deuitātes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine, q̄ ministrat a nobis in dñi gloriā. Prouidemus eñ bona: nō solū coꝝ deo, sed etiā coꝝ hoībus. Misimus aūt cū illis ⁊ fratrē nostrū, quē ꝓbauim⁹ in multis sepe solicitū esse: nūc aūt multo solicitiorē, cōfidētia multa ī vos, siue ꝓ Tito q̄ est socius me⁹ ⁊ in vobis adiutor, siue fratres nostri, apli ecclesiarum, gloria xpi. Ostēsionē ergo q̄ est charitatis vre ⁊ nostre glorie pro vobis, in illos ostendite in facie ecclesiarum.

Roma. cij. d.

¶ Apostolus suspitionē excludēs docet eleemosinā esse dandam velociter: abundanter ⁊ hilariter. Cap. ix.

A De ministerio qđ fit in sanctos: ex abūdāti est mihi scribere vobis. Scio eñ promptū aīm vestrū: pro quo de vobis glorior apud Macedones, Q̄m ⁊ Achaia parata est ab anno ꝑterito ⁊ vra emulatio ꝓuocauit plurimos. Misim⁹ aūtē fratres vt ne qđ gloriamur de vobis, euacuet in hac parte. vt (quē admodū dixi) parati sitis: ne cū venerint Macedones mecū, ⁊ inuenerint vos imparatos, erubescam⁹ nos, vt nō dicamus vos, in hac substātia. Necessariū ergo existimaui rogare fratres, vt preueniāt ad vos, ⁊ preparēt repromissam bñdictionē hāc, paratā esse sic, q̄si bñdictionē, nō tanq̄ auaritiā. Hoc aūt dico, Qui parce seminat: parce ⁊ metet. ⁊ q̄ seminat in bñdictionib⁹: de bñdictionibus et metet. Unusquisq̄ pro vt destinauit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarē eñ datorē diligit de⁹. Potēs est autem de⁹ oēm gratiā abūdare facere in vobis: vt in oīb⁹ semper omnē sufficiētiā habētes, abūdetis ī omne op⁹ bonū sicut scriptū est, Dispersit, dedit pauperib⁹: iustitia eius manet in seculū seculi. Qui aūt administrat semē seminanti: ⁊ panē ad māducādū ꝑstabit, ⁊ multiplicabit semen vestrū, ⁊ augebit incremēta frugū iustitie vre: vt in oīb⁹ locupletati abundetis in oēm simplicitatem, q̄ operat ꝑ nos gratiarū actionē deo. Q̄m ministeriū huius officij, nō solū supplet ea que desunt sanctis, sed etiā abūdat ꝑ multas gratiarū actiōes in dño, p ꝓbationē minister ij hui⁹ glorificātes deū in obediētiā cōfessionis vre in euāgelio xpi, ⁊ simplicitate cōmunicationis vre in illos, ⁊ in oēs, ⁊ in ipsoꝝ obsecratione pro vobis desiderātiū vos ꝑpter eminentē gratiā dei in vobis. Gratias ago deo sup inenarrabili dono eius.

Ecclī xxxv. b.

¶ Excusat se apls de sibi falso impositis per facti euidentiam: ac per rationem ⁊ exempla Cap. x.

A Ipse aūt ego Paulus obsecro vos p māsuetudinē ⁊ modestiā xpi, q̄ in facie qdē humilis sum inter vos: absens aūt cōfido in vobis. Rogo autē vos, ne presens audeā p eā cōfidētiā qua existimor audere in quosdā: q̄ arbitrātur nos tā q̄ ſm carnem ambulem⁹. In carne eñ ambulātes: nō ſm carnem militamus. Nā arma militie nostre nō carnalia: sed potentia deo ad destructionem munitionū, cōsilia destruētes, ⁊ oēm altitudinē extollētē se aduersus sciētiā dei, ⁊ in captiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequium xpi, ⁊ in promptu habentes vlcisci oēm inobediētiā, cū impleta fuerit vra obediētia. Que ſm facie sunt, videte. Si quis cōfidit sibi xpi se esse: hoc cogit iterū apud se, qđ sicut ipe xpi est, ita et nos.

B

C Nā ⁊ si ampli⁹ aliqd gloriatus fuero de potestate nra quā dedit nobis dñs in edificationē ⁊ nō in destructionē vestrā nō erubescā. Ut aūt nō existimer tanq̄ terrere vos p epl̄as (Q̄m qdē epl̄e, inquūt, graues sunt ⁊ fortes: psentia autē corpis infirma, ⁊ sermo cōtēptibilis) hoc cogitet q̄ eiusmodi est, q̄: q̄les sum⁹ verbo p epl̄as absentes, tales et pūtes in facto. Nō eñ audem⁹ inserere aut cōparare nos q̄busdā, q̄ seipsos cōmēdāt: ꝫ ipsi ī nobis nosmetipsos metiētes, ⁊ cōparātes nosmetipsos nobis. Nos aūt nō in īmēsum gloriabimur: ꝫ ſm mēsurā regule qua mēsus est nobis de⁹ mēsurā ptingēdi vsq̄ ad vos. Non eñ q̄si nō ptingētes ad vos, superextēdim⁹ nos. Usq̄ ad vos eñ puenim⁹ i euāgelio xpi:

D

Ecclī xxxv. b.

E

ps. xxj. b.

D

Ephe. iij. d.

nō in īmēsum gloriātes in alienis laborib⁹: spem aūt habētes crescētis fidei vre, ī vobis magnificari ſm regulā nrā ꝫ in abūdātia, etiā in illa que vltra vos sunt euāgelizare, non in aliena regula, in ijs q̄ preparata sunt gloriari. Qui autē gloriatur: in dño glorietur. Nō eñ qui seipsum cōmēdat, ille probatus est: sed quem deus commendat.

j. corin. j. d. Jer. ix. g

¶ Apostolus suā ponit cōmendationem premittendo rōnem cōmendationis ex suis operibus ⁊ malis perpessis. Caput. xj.

A Tinā sustinēretis modicū qđ insipiētie mee: ꝫ et supportate me. Emulor eñ vos dei emulatiōe. Despōdi eñ vos vni viro vginē castā exhibere xpo. Timeo aūt ne sicut serpēs Euā seduxit astutia sua: ita corrūpant sensus vri, ⁊ excidāt a simplicitate, q̄ est in xpo. Nā si is q̄ venit, aliū xpm ꝓdicat quē nō ꝓdicauim⁹, aut aliū spm̄ accipit ꝫ quē nō accepistis, aut aliud euāgelium qđ nō recepistis, recte pateremini. Existimo eñ nihil me min⁹ fecisse a magnis aplis. Nā etsi imperit⁹ ſmone: ꝫ nō sciētia. In oīb⁹ aūt manifest⁹ sum vobis. Aut nūqd peccatū feci, meipsum humiliās, vt vos exaltemini: q̄m gratis euāgelū dei euāgelizaui vobi: alias ecclesias expoliani, accipiēs stipēdia ad ministeriū vestrum: Et cū essem apud vos, ⁊ egerē: nulli onerosus fui. nā qđ mihi deerat, suppleuerūt fratres qui venerūt a Macedonia: ⁊ in oīb⁹ sine onere me vobis seruaui, ⁊ seruabo. Est veritas xpi in me, q̄m hec gloriatio nō infringetur in me in regionibus Achaie. Quare: qr nō diligo vos: De⁹ scit. Qđ ât facio: et faciā, vt amputē occasionē eoꝝ q̄ volūt occasionem: vt in quo gloriant̄, inueniant̄ sicut ⁊ nos. Nā eiusmodi pseudoapli, sunt operarij subdoli, trāsfigurantes se in aplos xpi. Et nō mirū: ipse eñ satanas trāsfigurat se ī angelū lucis. nō ē q̄ magnū, si ministri ei⁹ trāsfigurāt velut ministri iustitie. q̄rū finis erit ſm opa ipsoꝝ. Iterū dico: ne qs me putet insipiētē alioqn velut insipiētē accipite me: vt ⁊ ego modicū qđ glorier. Qđ loquor: nō loquor: ꝫ deū, ꝫ q̄si ī insipiētia, i hac substātia glie. Q̄m multi gloriant̄ ſm carnē: ⁊ ego gl̄iabor. Libēter eñ suffertis insipiētes: cū sitis ipsi sapiētes. Sustinetis eñ, si qs vos in seruitutē redigit, si qs devorat, si qs accipit, si qs extollit̄, si qs in faciē vos cedit. Scōm ignobilitatē dico: q̄si nos infirmi fuerim⁹ in hac pte. In quo qs audet (in insipiētia dico) audeo ⁊ ego. Hebrei sunt: ⁊ ego. Israelite sunt: ⁊ ego. Semen Abrahe sunt: ⁊ ego. ministri xpi sunt (vt min⁹ sapiēs dico) plus ego. in laboribus plurimis, in carceribus abūdāti⁹, in plagis supra modū, in mortib⁹ frequēter. A iudeis q̄nquies q̄dragenas, vna minus, accepi. Ter virgis cesus sum, semel lapidat⁹ sum, ter naufragium feci, nocte ⁊ die in ꝓfundo maris fui, in itineribus sepe, periculis fluminū, periculis latronū, periculis ex genere, periculis ex gētib⁹, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis, ī mari, periculis ī falsis fratrib⁹, ī labore ⁊ erūna, in vigilijs multis, in fame ⁊ siti, in ieiunijs multis, in frigore ⁊ nuditate. Preter illa q̄ extrinsec⁹ sunt: instātia mea quotidiana, solicitudo oīm ecclesiarū. Quis infirmat: ⁊ ego nō infirmor. Quis scādalizat: ⁊ ego nō vror? Si gl̄iari oportet: q̄ infirmitatis mee sunt, gloriabor. De⁹ et pater dñi nostri Jesu xpi, q̄ ē bñdict⁹ ī secula, scit qđ nō mētior. In Damasci, prepositus gētis Arete regis, custodiebat ciuitatē Damascenoꝝ vt me cōprehēderet: ⁊ p fenestrā in sporta demissus sum per murum, et sic effugi manus eius.

F Actuuꝫ xvj. e. Actuum xxij. c. Actuum xxvij. a.

G

Actuum ix. d.

¶ Recommendat se apls ex diuinis reuelationibus ⁊ ponit ibi remedium contra periculū superbie: ⁊ seipsum excusat ponens beneficia corinthijs impensa. Caput. xij.

A Gloriari oportet (non expedit qdē) veniā aūt ad visiones ⁊ reuelationes dñi. Scio hoiem in xpo ante annos q̄tuordecim (siue in corpe, siue extra corp⁹, nescio: de⁹ scit) raptū huiusmodi vsq̄ ad tertiū celū. Et scio hmōi hoiem (siue in corpe siue extra corp⁹: nescio: de⁹ scit) qm̄ rapt⁹ est in paradisum: ⁊ audiuit arcana verba, q̄ non ꝫ hoī loqui. Pro hmōi gloriabor: ꝑ me aūt nihil, nisi ī infirmitatib⁹ meis. Nā ⁊ si voluero gloriari, nō ero insipiēs: veritatē eñ dicā. Parco aūt: ne qs me existimet supra id qđ videt ī me, aut aliqd audit ex me. Et

Actuum ix. a.

B

ne magnitudo reuelationē extollat me: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angel⁹ satane, vt me colaphizet. ℙPropt̄ qō ter dn̄m rogaui, vt discederet a me: ⁊ dixit mihi, Sufficit tibi gr̄a mea. nā virtus in infirmitate p̄ficit̄. Libēter igit̄ gloriabor ī infirmitatib⁹ meis: vt habitet ī me v̄t⁹ xp̄i. ℙPropt̄ qō placeo mihi ī infirmitatib⁹ meis, ī cōtumelijs, ī necessitatib⁹, ī p̄secutionib⁹, ī ⁊gustijs p xp̄o. Cū em̄ infirmor: tūc potēs sum. Fact⁹ sum īsipiēs: vos me coegistis. Ego em̄ a vobis debui cōmēdari. nihil em̄ minus feci ab ijs q̄ sunt supra modū ap̄li: tāetī nihil sum. Signa tn̄ ap̄li facta sunt super vos in oi patiētia, in signis, ⁊ p̄digijs ⁊ v̄tutib⁹. Quid est em̄ qō minus habuistis p̄ ceteris ecclesijs: nisi qō ego ipse nō grauaui vos, ℙDonate mihi hanc iniuriā. Ecce tertio hoc parat⁹ sum venire ad vos: et non ero grauis vobis. Nō em̄ q̄ro q̄ v̄ra sunt: sed vos. Nec em̄ debēt filij parētib⁹ thesaurizare: ⁊ parētes filijs. Ego aūt libētissime impēdā ⁊ supimpēdar ipse p animab⁹ v̄ris: ⁊ plus vos diligens minus diligar. Sz esto. ego vos nō grauaui: ⁊ cū esse⁊ astut⁹, dolo vos cepi. Nūqd p aliquē eor̄ quos misi ad vos, circūueni vos? Rogaui Titū: ⁊ misi cū illo fratrē. Nunqd Tit⁹ vos circūuenit: nōne eodē spū ambulauim⁹? nōne ijsdē vestigijs? Olim putat⁊ q̄ excusem⁹ nos apō vos? Coā deo: in xp̄o loqmur. Oia em̄ charissimi p̄pt̄ edificationē v̄ram. Timeo em̄ ne forte cū venero, nō q̄les volo, inueniā vos et ego īueniar a vobis, q̄lē nō vultis. ne forte contētiōes, emulatiōes, animositates: dissensiōes, detractiōes, susurrationes, īflatiōes, seditiōes sint īter vos. ne iterū cū venero humiliet me de⁹ apud vos: ⁊ lugeā multos ex ijs qui ante peccauerūt, ⁊ nō egerūt penitētiam super immunditia ⁊ fornicatione ⁊ impudicitia quam gesserunt.

¶ Vituperat ap̄s adherentes prophetis falsis cōmēdādo p̄sistentes in vera doctrina: ⁊ finaliter ponitur salutatio. Caput. xiij.

ECce tertio hoc venio ad vos. In ore duor̄ vel triū testiū stabit omne v̄bū. ℙPredixi em̄ ⁊ predico vt p̄ns vobis, ⁊ nunc absens ijs q̄ añ peccauerūt ⁊ ceteris oīb⁹, q̄m̄ si venero iterū, nō parcā. An experimētū q̄ritⁿ ei⁹ q̄ ī me loqtur xp̄s: q̄ in vobis non infirmat̄, ⁊z potēs est ī vobis: Nā ⁊ si crucifixus est ex īfirmitate: ⁊z viuit ex v̄tute dei. Nā ⁊ nos īfirmi sum⁹ ī illo: ⁊z viuimus cū eo ex v̄tute dei ī vobis. Vosmetipos tētate, si estis in fide: ipsi vos p̄bate. An non cognoscitis vosmetipsos q̄ xp̄s Jesus in vobis est: nisi forte reprobi estis. Spero aūt̄ qō cognoscetis q̄ nos nō sum⁹ reprobi. Oram⁹ aūt deū vt nihil mali faciatis: nō vt nos p̄bati appeam⁹, sed vt vos qō bonū est faciat⁊, nos aūt vt reprobi sim⁹. Nō em̄ possumus aliqd aduersus veritatē: ⁊z p veritate. Gaudem⁹ em̄ q̄m̄ nos īfirmi sum⁹: vos aūt potētes est⁊. Hoc ⁊ oramus, vestrā ꝙsummationē. Ideo hec absens scribo: vt nō p̄sens duri⁹ agā ſm potestatē quā dn̄s dedit mihi ī edificationē, ⁊ nō ī destructionē. ℙDe cetero fratres, gaudete, p̄fecti estote, exhortamini, idipsuz sapite, pacē habete, ⁊ de⁹ pacis et dilectionis erit vobiscū. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutāt vos oēsscti. Gr̄a dn̄i nr̄i Jesu xp̄i, ⁊ charitas dei et communicatio sancti spūs sit cū omnibus vobis. Amen.

¶ Explicit epistola Pauli ad Corinthios secunda.

¶ Incipit argumentum in epistolam ad Galathas.

GAlathe sunt Greci. Hi verbū veritatis primū ab ap̄lo acceperunt: sed post discessum eius tentati sunt a falsis ap̄lis: vt in legē ⁊ circūcisionē verterētur. Hos ap̄ls reuocat ad fidem veritatis: ⁊ scribens eis ab Epheseo.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola Pauli ad Galathas.

¶ Redarguit apostolus Galathas de veloci translatione ab euāgelio xp̄i: quod tamē apostolus nō ab homine accepit: nec ante suā conuersionem nec post: sed a christo. Caput. j.

PAulus apostolus nō ab hoīb⁹, neq̄ p hominē, sed p Jesum xp̄m, ⁊ deū patrē q̄ suscitauit eū a mortuis, ⁊ q̄ mecum sunt oēs fratres: ecclesijs galatie, gr̄a vobis ⁊ pax a deo p̄re nr̄o ⁊ dn̄o Jesu xp̄o, q̄ dedit semetipsum p pctis nr̄is, vt eriperet nos de p̄senti seculo neq̄, ſm volūtatē dei ⁊ p̄r̄is nr̄i, cui est gloria in secula seculor̄. Amen. ℙMiror q̄ sic tā cito trāsferimini ab eo qui vos vocauit in gratiā xp̄i, in aliud euāgelium: q̄ nō est aliud, nisi sunt aliqui q̄ vos cōturbāt, ⁊ volūt conuertere euāgeliū xp̄i. Sed licet nos, aut angel⁹ de celo euāgelizet vobis p̄ter q̄ q̄ō euāgelizauimus vobis: anathema sit. Sicut p̄dixim⁹, ⁊ nūc iterū dico, Si quis vobis euāgelizauerit p̄ter id quod accepistis: anathema sit. ℙNodo em̄ hoīb⁹ suadeo, an deo? An quero hoīb⁹ placere? Si adhuc hoīb⁹ placerē: xp̄i seruus nō essem. Notū em̄ vobis facio fratres euāgeliū q̄ō euāgelizatū est a me, q̄ non est ſm hoīem. neq̄ em̄ ego ab hoie accepi illud, neq̄ didici: sed p reuelationē Jesu xp̄i. Audistis em̄ conuersationē meā aliq̄n in Judaismo, q̄m̄ supra modū persequebar ecclesiam dei, et expugnabā illā, ⁊ p̄ficiebā ī Judaismo supra multos coetaneos meos in genere meo, abūdātius emulator existens paternarū mearū traditionū. Cū aūt placuit ei q̄ me segregauit ex vtero matris mee, ⁊ vocauit p gratiā suā, vt reuelaret filiū suū in me, vt euāgelizarē illū in gentib⁹: continuo non acquieui carni ⁊ sanguini. Neq̄ veni Jerosolymam ad antecessores meos ap̄los: sed abij in Arabiā, ⁊ iterū reuersus sum ℙDamascū. ℙDeinde post annos tres veni Jerosolymā videre ℙPetrū: ⁊ māsi apud eū die⁹ qndecim. Aliū aūt apostolor̄ vidi neminē: nisi Jacobū fratrem dn̄i. Que aūt scribo vobis, ecce coā deo, q̄ nō mētior. ℙDeinde veni in partes Syrie ⁊ Licilie. Eram autē ignot⁹ facie ecclesijs Judee: q̄ erāt in xp̄o. Tātum aūt auditū habebant, Q̄m̄ q̄ persequebat⁊ nos aliq̄n, nūc euāgelizat fidē, quā aliquando expugnabat. ⁊ in me clarificabant deum.

¶ Ostendit apostolus circumcisionem nō esse necessariā ex approbatione authoritate aliorum apostolorum. Et resistit apostol⁹ Petro qui videbatur aliqualiter circumcisionem palliare concludens legalia non esse seruanda. Caput. ij.

ℙDeinde post annos quatuordecim, iterū ascendi Jerosolymā cum Barnaba, assumpto ⁊ Tito. Ascēdi aūt ſm reuelationē: ⁊ cōtuli cū illis euāgeliū q̄ō p̄redico in gētib⁹. seorsum aūt ijs q̄ videbāt aliqd esse: ne forte in vanū currerē aut cucurrissez. Sed neq̄ Titus q̄ mecū erat, cū esset gentilis, compulsus est circumcidi: sed ꝓpter subintroductos falsos fratres qui subintroierūt explorare libertatē nostrā quam habemus in xp̄o Jesu, vt nos in seruitutē redigerēt. Quib⁹ neq̄ ad horā cessim⁹ subiectioni: vt veritas euangelij p̄maneat apud vos. Ab ijs aūt qui videbant esse aliqd (quales aliq̄n fuerint, nihil mea interest. ℙDeus em̄ p̄sonā hoīs nō accipit) ℙMihi em̄ qui videbant esse aliqd, nihil cōtulerūt. Sed cōtra: cū vidissent q̄ō creditū est mihi euāgeliū p̄reputij, sicut et ℙPetro circūcisionis (qui em̄ operat⁹ est ℙPetro in apostolatū circūcisionis: operat⁹ est ⁊ mihi inter gētes) ⁊ cū cognouissent gratiā q̄ data est mihi, Jacobus et Cephas et Johānes q̄ videbāt colūne esse, dextras dederūt mihi et Barnabe, societatis: vt nos in gētes, ipsi aūt in circumcisionem: tātū vt pauperū memores essemus. q̄ō etiā solicit⁹ fui hoc ipsum facere. Cū autē venisset Cephas Antiochiā: in faciē ei restiti, q̄ reprehēsibilis erat. ℙPrius em̄ q̄ venirent q̄dā a Jacobo: cū gētibus edebat. Cū autē venissent: subtrahebat ⁊ segregabat se, timēs eos q̄ ex circūcisione erant. Et simulationi ei⁹ cōsenserūt ceteri Judei: ita vt ⁊ Barnabas duceret ab eis ī illā simulationē. Sz cū vidissem q̄ō nō recte ambularēt ad veritatē euāgelij: dixi Cephe coram oībus, Si tu, cū Jude⁹ sis, gētiliter viuis, ⁊ nō Judaice: q̄ō gētes cogis iudaizare? Nos natura Judei: ⁊ nō ex gētibus pctōres. Sciētes aūt q̄ō nō iustificat̄ hō ex opib⁹ legis nisi p fidē Jesu xp̄i: ⁊ nos ī xp̄o Jesu credidim⁹ vt iustificemur ex fide xp̄i, ⁊ nō ex opib⁹ legis. ℙPropter q̄ō ex opib⁹ legis nō iustificabit̄ oīs caro. Q̄ō si q̄rētes iustificari ī xp̄o, inuēti sum⁹ ⁊ ipsi pctōres: nunqd xp̄s pctī minister est? Absit. Si em̄ q̄ destruxi, iterū hec edifico: p̄uaricatorē me constituo. Ego em̄ p legē, legi mortu⁹ sum, vt deo viuā. xp̄o confixus sum cruci. Viuo aūt, iā nō ego: viuit vero in me xp̄s. Q̄ō autem nunc viuo in carne: in fide viuo filij dei, q̄ dilexit me, et

tradidit semetipsum p me. Nō abijcio gratiā dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratias christus mortuus est.

¶ Increpātur Galathe: ac oñdens apls ipfectionē legis mosaice dicit iustitiā esse ex fide annectēdo legis vtilitatē. Caput. iij.

A

O Insensati Galathe, qs vos fascinauit nō obedire veritati, ante quorū oculos Jesus xps pscriptus est, z ī vobis crucifixus, Hoc solū a vobis volo discere. Ex opib⁹ legis scriptū accepistis, an ex auditu fidei? Sic stulti estis: vt cum spiritu ceperitis, nunc carne cōsummamini? Tāta passi estis sine causa? si tñ sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritū z opaī virtutes in vobis: ex opib⁹ legis, an ex auditu fidei? Sicut scriptum est, Abrahā credidit deo, z reputatū est illi ad iustitiā. Cognoscite ergo qz q ex fide sunt: ij sunt filij Abrahe. Prouidēs aūt scriptura qz ex fide iustificat gentes de⁹: pnuntiauit Abrahe, Quia bñdicēī in te oēs gētes. Jgit q ex fide sunt: bñdicēī cū fideli Abrahā. Quicūq; em̄ ex opib⁹ legis sūt: sub maledicto sunt. Scriptū est em̄, Maledict⁹ ois q non pmāserit ī oīb⁹ q̄ scripta sunt ī libro legis, vt faciat ea. Q; aūt in lege nemo iustificaī apud deū, manifestū est: qz Justus ex fide viuit. Lex aūt non est ex fide: sed Qui fecerit ea homo, viuet in illis. Christus nos redemit de maledicto legis, fact⁹ p nobis maledictū (qz scriptū est, Maledictus ois q pēdet in ligno) vt in gētib⁹ bñdictio Abrahe fieret in xp̄o Jesu: vt pollicitationē spūs accipiam⁹ p fidē. Fratres (fm hoiez dico) tñ hois cōfirmatū testamētū nemo spernit, aut superordinat. Abrahe dicte sunt pmissiones: z semini ei⁹. Nō dicit, Et seminib⁹, q̄si ī multis: fz q̄si in vno, Et semini tuo, qui est xps. Hoc aūt dico, testamētū cōfirmatum a deo, q̄ post quadringentos z triginta annos facta est lex, non irritum facit ad euacuandā pmissionē. Nam si ex lege hereditas, iā nō ex pmissione. Abrahe aūt p reprom issionem donauit de⁹. Quid igit lex? Propter trāsgressionem posita est, donec veniret semē cui pmiserat: ordinatē p angelos in manu mediatoris. Mediator aūt vni⁹ est: de⁹ autem vn⁹ est. Lex ergo aduersus pmissa dei? Absit. Si enim data esset lex que posset viuificare: vere ex lege esset iūstitia. Sed cōclusit scriptura oia sub pctō: vt pmissio ex fide iesu xp̄i dareī credētibus. Prius aūt q̄ veniret fides: sub lege custodiebamur cōclusi, in eā fidē q̄ reuelāda erat. Jtaq; lex, pedagog⁹ noster fuit in xp̄o: vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides: iam nō sumus sub pedagogo. Oēs em̄ filij dei estis p fidē, q̄ est ī xp̄o Jesu. Quicunq; em̄ in xp̄o baptizati estis: xp̄m induistis. Nō est Jude⁹ neq; Grecus, nō est seruus neq; liber, nō est masculus neq; femina. Oēs em̄ vos vnum estis in xp̄o Jesu. Si autem vos xp̄i: ergo semē Abrahe estis, fm promissionem herede s.

Genesis xv. b. Roma. iij. a. B Jac. ij. d. Genesis xij. a. Eccli. xliij. d. Deuter. xxvij. d. Abac. ij. a. C Roma. j. b. Leuitici xviij. a. Deuter. xij b. Hebre. ix. d.

D Roma. iij. b.

Roma. vj. q.

¶ Ostendit apls cessationem legalium per duas similitudines interposita Galatharum ingratitudine. Caput. iiij.

A

Dico aūt, quāto tpe heres paruulus est, nihil differt a seruo, cū sit dñs oīm, fz sub tutorib⁹ z actoribus est vsq; ad p̄finitū tp̄s a patre: ita z nos cū essem⁹ paruuli, sub elemētis mūdi hui⁹ eramus seruientes. At vbi venit plenitudo tp̄is, misit de⁹ filiū suum factū ex muliere, factū sub lege: vt eos q sub lege erant redimeret, vt adoptionē filioz reciperemus. Quōm aūt estis filij dei: misit de⁹ spm̄ filij sui ī corda vr̄a, clamātē, abba, pater. Jtaq; iā non est seru⁹, fz fili⁹. Q; si fili⁹: z heres p deū. Sed tūc qdē ignorātes deum, ij s q natura nō sunt dij, seruiebatis. Nunc aūt cū cognoueritis deū, imo cogniti sitis a deo: quō q̄rtimini iterū ad infirma z egena elemēta, q̄b⁹ denuo seruire vultis? Dies obseruatis, z menses, z tpa, z annos. Timeo vobis, ne sine causa laborauerim ī vobis. Estote sicut ego, qz z ego sicut vos: fratres obsecro vos. Nihil me lesistis. Scitis aūt q̄ p infirmitatē carnis euāgelizaui vobis tūc: z tētationē vestrā ī carne mea nō spreuistis neq; respuistis, fz sicut angelū dei accepistis me, sicut xp̄m Jesum. Vbi est ḡ btitudo vr̄a. Testimoniū em̄ perhibeo vobis, qz si fieri posset, oculos vr̄os eruisset, z dedisset mihi. Ergo inimic⁹ vobis fact⁹ sum verū dicēs vobis? Emulant vos nō bñ: fz excludere vos volūt, vt illos emulemini. Bonum aūt emulamini ī bono semp: z nō tm̄ cū p̄s sum apud vos. Filioli mei, quos iterū parturio, donec formet xp̄s ī vobis. Vellē aūt esse apud vos modo, z mutare vocē meā: qm̄ cōfundor ī vobis. Dicite mihi q sub lege vultis esse, legē non legistis? Scriptū est em̄, Q; m̄ Abrahā duos filios habuit: vnū de ancilla, z vnū de libera. Sed q de ancilla: fm carnem nat⁹ est. q autē de libera: p reprom issionē: q̄ sunt p allegoriā dicta. Hec em̄ sunt duo testamēta. Unū qdē ī mōte Sina, in seruitutē generās: q̄ est Agar (Sina em̄, mons est in Arabia: q̄ coniūct⁹ est ei: q̄ nūc est Jerl'm) z seruit cū filijs suis. Illa aūt q̄ sursum est Jerl'm, libera est: q̄ est mater nostra. Scriptū est em̄, Letare sterilis, q̄ nō paris, erūpe et clama, q̄ nō parturis: qz multi filij deserte, magis q̄ ei⁹ q̄ hz virū. Nos aūt fratres fm Jsaac promissiōis filij sum⁹. Sz quēadmodū tūc is q fm carnē nat⁹ fuerat, pseqbaī eū q fm spm̄: ita z nunc. Sed qd dicit scriptura? Ejce ancillā z filiū eius. nō em̄ heres erit filij⁹ ācille cū filio libere. Jtaq; fratres non sum⁹ ancille filij sz libere: qua libertate xp̄s nos liberauit.

Roma. viij. c.

B

¶ Inducuntur Galathe legalia non obseruare ppter euasionem malorum: deinde ex consecutione bonorum et distinguuntur opera carnis et spiritus. Caput. v.

State: z nolite iterū iugo seruitutis cōtineri. Ecce ego Paul⁹ dico vobis qm̄ si circūcidamini, xp̄s vob⁹ nihil pderit. Testificor aūt rursus oī hoī circūcidēti se, qm̄ debitor est vniuerse legis faciendē. Euacuati estis a xp̄o, q̄ in lege iustificamini: a gr̄a excidistis. Nos em̄ spū ex fide spem iustitie expectamus. Nam in xp̄o Jesu, neq; circūcisio aliqd valet, neq; p̄putū: sed fides q̄ p charitatē opaī. Currebatis bñ: qs vos īpediuit veritati nō obedire? Nemini cōsenseritis. Persuasio hec, non est ex eo q vocat vos. Modicū fermētū, totā massaz corrūpit. Ego confido ī vob̄ ī dño, qō nihil aliud sapiētis. q aūt cō turbat vos: portabit iudiciū, quicūq; est ille. Ego autē fratres, si circūcisionē adhuc p̄dico: qd adhuc psecutionē patior? Ergo euacuatū est scādalū crucis. Utinā z abscindāt, q vos cōturbāt. Vos em̄ ī libertatē vocati estis fr̄es: tm̄ ne libertatē ī occasionē det carnis, fz p charitatē spūs seruite inuicē. Oīs em̄ lex in vno fmone īpleī, Diliges p̄ximū tuū sicut teip̄m. Q; si inuicē mordetis z comedet: videte ne ab inuicē cōsummamini. Dico aūt ī xp̄o: spū ambulate, z desideria carnis nō pficiet. Caro em̄ cupiscit aduersus spm̄: spūs aūt aduers⁹ carnē. hec em̄ sibi inuicē aduersant: vt nō q̄cūq; vultis, illa faciatis. Q; si spū ducimini: nō estis sub lege. Manifesta sūt aūt opa carnis, sūt, fornicatio, īmūditia, īpudicitia, luxuria: idololatr⁹ fuit⁹, veneficia, inimicitie, cōtētiones, emulatiōes, ire, rixe, dissentiōes, secte, inuidie, homicidia, ebrietates, cōessatiōes, z his silia. q̄ p̄dico vob̄ sicut p̄dixi, qm̄ q talia agūt, regnū dei nō consequent. Fruct⁹ aūt spūs est: charitas, gaudiū, pax, patiētia, lōganimitas, bonitas, benignitas, māsuetudo, fides, modestia, cōtinentia, castitas. Aduersus hmōi, non est lex. Qui aūt sunt xp̄i: carnē suā crucifixerūt cū vitijs z concupiscentijs. Si spiritu viuimus: spiritu z ambulemus. Non efficiamur inanis glorie cupidi: inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

Genesis xvj. d. Genesis xxj. a. D Isa. liij. a. Luce xviij. d. Ro. ix. b. Genesis xxj. a.

¶ Monet Galathas apostolus ad mutuam supportationem: z confirmat dicta: de cessatione legalium. Caput. vj.

A

Fratres z si preoccupat⁹ fuerit hō in aliquo delicto: vos q spūales estis, hmōi instruite in spū lenitatis, cōsiderans teipsum, ne z tu tēteris. Alter alteri⁹ onera portate: z sic adimplebitis legē xp̄i. Nā si qs existimat se aliqd esse cū nihil sit: ipse se seducit. Op⁹ aūt suū pbet vnusq;sq;, et sic in semetipso tm̄ gloriā habebit, z nō ī altero. Unusq;sq; em̄ onus suū portabit. Cōmunicet aūt is q catechizaī v̄bo, ei q se catechizat in oībus bonis. nolite errare. De⁹ nō irridet. Que em̄ seminauerit hō: hec z metet. Q; m̄ q seminat ī carne sua: de carne et metet corruptionē. q aūt seminat in spū: de spū metet vitam eternā. Bonū aūt faciētes, nō deficiamus. tpe em̄ suo metemus nō deficiētes. Ergo dū tp̄s habem⁹: operemur bonū

Leuitici ix. d. C Matth. xxij. d. Marci xij. e. Roma. xiij. c. Jac. ij. b. Roma. xiij. d. D j. Pet. ij. c.

ad omnes

ad oēs, maxime autē ad domesticos fidei. Uidete qualib⁹ literis scripsi vobis mea manu. Quicūq; eīm volūt placere in carne: hi cogūt vos circūcidi, tatū vt crucis xp̄i pſecutionē nō patiant. Neq; eīm q circuncidunt, legē custodiunt. sed volūt vos circūcidi: vt in carne vr̄a gloriēt. ¶Mihi aūt absit gloriari, nisi in cruce dn̄i nr̄i Jesu xp̄i. per quē mihi mundus crucifixus est, z ego mundo. In xp̄o eīm Jesu, neq; circuncisio aliq̄d valet, neq; preputium: sed noua creatura. Et quicūq; hāc regulā secuti fuerint: pax sup illos, z misericordia, z super Jsrael dei. De cetero nemo mihi molestus sit. Ego eīm stigmata dn̄i Jesu, in corpe meo porto. Gr̄a dn̄i nostri Jesu christi cum spiritu vestro fratres. Amen.

¶Explicit epistola beati Pauli apli ad Galathas.

¶Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesij sunt asiani. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat apostolus scribens eis ab vrbe Roma de carcere per Tychicum diaconum.

¶Explicit argumentum.

¶Incipit epla beati Pauli apli ad Ephesios.

¶Ponitur aliquorū diuina predestinatio: et recoluntur diuina beneficia facta apostolis z Ephesijs. Caput.j.

PAulus apl's Jesu xp̄i per volūtatē dei: oībus sanctis q̄ sunt Ephesi, z fidelib⁹ in xp̄o Jesu, gratia vobis z pax a deo patre nr̄o, z dn̄o Jesu xp̄o. Bn̄dict⁹ de⁹ z pater dn̄i nostri Jesu xp̄i, q bn̄dixit nos in oī bn̄dictiōe spūali in celestib⁹ in xp̄o: sicut elegit nos in ipso ante mūdi cōstitutionē, vt essem⁹ sancti z īmaculati in ⁊spectu ei⁹ i charitate. q p̄destinauit nos i adoptionē filiorū p Jesum xp̄m in ipsū: f̄m ꝓpositū volūtatis sue, in laudem glorie gratie sue, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo. in quo habem⁹ redēptionē p sanguinē eius: remissionē peccatorū f̄m diuitias gratie eius, q̄ supabūdauit in nobis in oī sapiētia z prudētia, vt notū faceret nobis sacramentū volūtatis sue, f̄m bn̄placitū ei⁹, q̄ ꝓposuit in eo, in dispēsatione plenitudinis tēporū instaurare oīa i xp̄o, q̄ i celis et q̄ in terra sunt, in ipso. In quo etiā z nos sorte vocati sumus: predestinati f̄m ꝓpositū ei⁹, q operat oīa f̄m cōsiliū voluntatis sue. vt sim⁹ in laudē glorie ei⁹ nos, q ante sperauimus in xp̄o, in quo z vos, cū audissetis vbū vēritatis, euāgeliū salutis vr̄e: i quo z credētes signati estis spū p̄missionis sctō q est pign⁹ hereditatis nr̄e i redēptionē acqsitionis in laudē glie ipsius. ¶Propterea z ego audiēs fidē vestrā q̄ est in xp̄o Jesu, z dilectionē i oēs sctōs: nō cesso gr̄as agēs p vobis, memoriā vr̄i faciens in orōnib⁹ meis, vt de⁹ (dn̄i nr̄i Jesu xp̄i pater) glie, det vobis spiritū sapiētie z reuelationis, in agnitionē ei⁹, illuminatos oculos cordis vr̄i, vt sciatis q̄ sit spes vocatiōis ei⁹, z q̄ diuitie glie hereditatis ei⁹ i sctis, z q̄ supemines magnitudo vtutis ei⁹ in nos q credidimus f̄m opationē potētie vtutis ei⁹, quā opat⁹ est i xp̄o, suscitans illū a mortuis, z ꝓstituēs ad dexterā suā i celestib⁹, supra oēs principatū, z potestatē, z vtutē, z dñationē, z oē nomen q̄ noīat nō solū in hoc seculo, sz etiā in futuro. Et oīa subiecit sub pedib⁹ ei⁹: z ip̄m dedit caput supra omnē ecclesiam, q̄ est corp⁹ ipsi⁹, z plenitudo eius, q̄ oīa in oībus adimpletur.

¶Inducuntur Ephesij ad gratiarum actionem: quia sunt a pecca to liberati: z ab aliis gentilibus segregati. Caput.ij.

ET vos cū essetis mortui delictis z pctis vr̄is, in qb⁹ aliq̄n ambulastis f̄m seculū mūdi hui⁹, f̄m principē potestatis aeris hui⁹: spūs q nunc opat in filios diffidētie, i qb⁹ z nos oēs aliq̄n conuersati sum⁹ in desiderijs carnis nr̄e, facientes volūtatē carnis z cogitationū, z eram⁹ natura filij ire sicut z ceteri: De⁹ autē q diues est in mia, ꝓp̄ nimiā charitatē suā q̄ dilexit nos, et cū essem⁹ mortui pctis, conuiuificauit nos xp̄o, cui⁹ gr̄a estis saluati, z cū resuscitauit z ꝓsedere fecit i celestib⁹ i xp̄o Jesu. vt ostenderet in seculis supueniētib⁹ abūdātes diuitias gr̄e sue i bonitate sup nos i xp̄o Jesu. Gr̄a eīm estis saluati p fidē: z hoc nō ex vob. Dei eīm donū est: nō ex opib⁹, vt ne q̄s glie. Ipsi⁹ eīm sum⁹ factura: creati i xp̄o Jesu in opib⁹ bonis, q̄ ꝓparauit de⁹ vt i illis ambulem⁹. ¶Propt̄ q̄ memores estote, q⁹ aliq̄n vos eratis gētes i carne, q dicebami ni ꝓputiū ab ea q̄ dicit circūcisio i carne manufacta: quod eratis illo i tp̄e sine xp̄o, alienati a cōuersatione Jsr̄l, et hospites testamētorū, ꝓmissiōis spem nō habētes, z sine deo in hoc mūdo. ¶Nūc aūt in xp̄o Jesu vos q aliq̄n eratis lōge, facti estis ꝓpe i sanguine xp̄i. Ipse eīm est pax nr̄a, qui fecit vtraq; vnū, z mediū parietē macerie soluēs, inimicitias in carne sua: legē mādator⁹ decretis, euacuās: vt duos cōdat in semetipso in vnū nouū hoīem, faciēs pacē, vt reconciliet ambos in vno corpe, deo p crucē, interficiēs inimicitias in semetipso. Et veniēs euāgelizauit pacē vobis q lōge fuistis, et pacē ijs q ꝓpe. q̄m p ip̄m habem⁹ accessum ambo in vno spū, ad patrē. Ergo iā nō estis hospites z aduene, sed estis ciues sctōr⁹ z domestici dei, supedificati sup fundamentum apl'or⁹ z pphetarū, ipso summo angulari lapide Jesu xp̄o: in q̄ ois edificatio ꝟstructa crescit i tēplū sctū i dn̄o, in quo z vos coedificamini in habitaculum dei in spiritu sancto.

¶Premittit apls ad orandū pro Ephesijs dispositionē: z pro eis orat totum bonum eorum deo attribuendo. Caput.iij.

VIctus rei gratia ego ¶Paulus vinct⁹ xp̄i Jesu, p vob gētib⁹: si tū audistis dispēsationē gr̄e dei q̄ data ē mihi i vobis: q̄m f̄m reuelationē notū mihi factū est sacramentū, sicut supra scripsi in breui, put potestis legētes itelligere prudētiā meā in mysterio xp̄i, q̄ aliis gnationib⁹ nō est agnitū filijs hoīm, sicuti nūc reuelatū est sctis apl'is ei⁹ z pphetis in spū, gentes esse coheredes z cōcorpales z cōpticipes ꝓmissionis ei⁹ in xp̄o Jesu p euāgeliū, Cui⁹ fact⁹ sum ego minister f̄z donū gr̄e dei, q̄ data est mihi f̄m opationē virtutis ei⁹. ¶Mihi eīm omniū sanctorū minimo, data est gr̄a hec, In gentib⁹ euāgelizare inuestigabiles diuitias xp̄i, z illuminare oēs que sit dispēsatio sacramēti absconditi a seculis i deo, q̄ oīa creauit, vt innotescat principib⁹ z potestatib⁹ i celestib⁹, p ecclesiā, multiformis sapiētia dei, f̄m ꝓfinitionē seculorū, quā fecit in xp̄o Jesu dn̄o nr̄o, In q̄ habem⁹ fiduciā z accessum i cōfidētia, p fidē ei⁹. ¶Propt̄ q̄ peto, ne deficatis i tribulationib⁹ meis p vob: q̄ est glia vr̄a. ¶Hui⁹ rei gr̄a flecto genua mea ad patrē dn̄i nr̄i Jesu xp̄i, ex quo oīs paternitas i celis z i terra noīat, vt det vobis f̄m diuitias glie sue, virtutē corroborari p spū ei⁹ in iteriori hoie: xp̄m habitare fidē in cordib⁹ vr̄is, i charitate radicati z fundati, vt possitis comprehēdere cū oīb⁹ sctis, q̄ sit latitudo, z lōgitudo, z sublimitas, z ꝓfundū, scire etiā supeminentē sciētie charitatē xp̄i, vt ipleamini in oēm plenitudinē dei. Et i aūt q potēs est oīa facere supabūdāter q̄ petim⁹ aut itelligim⁹, f̄m virtutē q̄ operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia, z in christo Jesu in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

¶Instruit apls Ephesios ad seruandam vnitatem ecclesiasticam in connexione z distinctione membrorum ac deinde inducit ad morum honestatem. Caput.iiij.

OBsecro itaq; vos ego vinctus in dn̄o, vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cū oī humilitate z mānsuetudine, cū patiētia, supportantes inuicē in charitate, soliciti seruare vnitatem spūs in vinculo pacis. Unū corp⁹, et vn⁹ spūs: sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. Unus dominus, vna fides, vnū baptisma. Unus de⁹ z pater oīm, q̄ sup oēs z per oīa z i oīb⁹ nobis. Unicuiq; aūt nostrū data est gr̄a f̄m mēsurā donationis xp̄i. ¶Propt̄ q̄ dicit, Ascēdēs in altū, captiuā duxit captiuitatē: dedit dona hoibus. Q̄ aūt ascendit: q̄d est nisi q⁹ z descendit primū in inferiores ptes terre? Qui descēdit: ipse est z q̄ ascēdit supra oēs celos, vt ipleret oīa. Et ip̄e dedit quosdā q̄dē apl'os, quosdā aūt pphetas, alios vo euāgelistas, alios aūt pastores z doctores ad consummationē sctōr⁹ in opus ministerij in edificationē corpis xp̄i: donec occurram⁹ oēs in vnitatē fidei z agnitionis filij dei, in virū pfectū, in mēsurā etatis plenitudinis xp̄i: vt iam nō sim⁹ paruuli, fluctuātes, z circunferamur oī vēto doctrine in negtia hoīm, in astutia ad circūuētionē erroris: veritatem autē faciētes in charitate, crescamus in illo p oīa, q̄ est caput, xp̄s: ex quo totū corpus cōpactū z cōnexū p oēm iūctura submīnistrationis, f̄m operationē in mēsuram vnius-

cuiuscz mẽbri, augmentũ corporis facit in edificationẽ sui in charitate. Hoc igit dico ⁊ testificor in dño: vt iam nõ ambuletis sicut ⁊ gẽtes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratũ habẽtes intellectũ, alienati a vita dei p ignorantiã q̃ est in illis ꝑpter cecitatẽ cordis ipsorũ. q̃ desperantes, semetipsos tradiderũt impudicitie, in opationẽ immũditie omĩs auaritiã. Vos aũt nõ ita didicistis xp̃m: si tñ illũ audistis ⁊ in ipo edocti estis, sicut est veritas in Jesu, deponere vos ſm pristinã cõuersationem veterẽ hoĩem, q̃ corrũpitur ſm desideria erroris. Renouamini aũt spiritu mentis vr̃e: ⁊ induite nouum hominẽ q̃ ſm deũ creat⁹ est in iustitia, ⁊ sanctitate veritatis. Propter qõ deponẽtes mendacium, loqmini veritatem vnusquisq̃ cũ proximo suo quoniã sum⁹ inuicẽ mẽbra: Irascimini: ⁊ nolite peccare. Sol nõ occidat sup iracũdiã vestrã. Nolite locũ dare diabolo. Qui furabat iam nõ furet: magis aũt laboret, operãdo manib⁹ suis quod bonũ ⁹, vt habeat vñ tribuat necessitatẽ patiẽti. Oĩs sermo mal⁹ ex ore vr̃o nõ ꝓcedat: ſz si qs bon⁹ ad edificationẽ fidei, vt det gratiã audientib⁹. Et nolite ꝯtristare spiritum sanctum dei: in quo signati estis in die redemptionis. Omnis amaritudo, ⁊ ira, ⁊ indignatio, ⁊ clamor, ⁊ blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem sicut et deus in christo donauit vobis.

¶ Indacit apostolus Ephesios ad sequẽdum xp̃m in feruore charitatis: in decore sanctitatis: ac veritate cognita: ⁊ instruit personas tunctas matrimonio. Caput. v.

ESTote ergo imitatores dei, sicut filij charissimi: ⁊ ambulate i dilectiõe, sicut ⁊ xp̃s dilexit nos, et tradidit semetipm ꝓ nobis oblationẽ ⁊ hostiã deo in odorẽ suauitatis. Fornicatio aũt ⁊ oĩs immũditia, aut auaritia nec nominet i vob, sicut decet sctõs: aut turpitudo, aut stultiloquiũ, aũt scurrilitas, q̃ ad rẽ non ptinet: ſz magis gratiarũ actio. Hoc em̃ scitote itelligẽtes, qõ oĩs fornicator, aut imũdus, aut auar⁹, qõ est idolor serui⁹, nõ hz hereditatẽ in regno xp̃i et dei. Nemo vos seducat inanib⁹ vbis. ꝓpt hec em̃, venit ira dei i filios diffidentie. Nolite ergo effici participes eor. Eratis em̃ aliq̃n tenebre: nũc aũt lux i dño. Vt filij lucis ambulate (Fruct⁹ enim lucis, est in oi bonitate, ⁊ iustitia, et veritate) ꝓbantes qd sit bñplacitũ deo: ⁊ nolite cõmunicare opib⁹ infructuosis tenebrar, magz aũt redarguite. Que em̃ i occulto fiũt ab ipis, turpe est ⁊ dicere. Oia aũt q̃ arguunt: a lumine manifestantur. oẽ em̃ qõ manifestat: lumẽ est. Propt̃ qõ dicit, Surge q̃ dormis, ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te xp̃s. Videte ita q̃z fratres qũo caute ambuletis, non quasi insipiẽtes, sed vt sapientes: redimẽtes tp̃s, q̃m dies mali sũt. Propter ea nolite fieri imprudẽtes: ſz itelligẽtes q̃ sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria, ſz implemini spiritu sancto, loquẽtes vobismetipsis i psalmis, hymnis, ⁊ cãticis spũalib⁹, cãtantes ⁊ psallẽtes in cordib⁹ vr̃is dño: gratias agẽtes semp ꝓ oĩb⁹, in noĩe dñi nr̃i Jesu xp̃i deo ⁊ patri. Subiecti inuicẽ: in timore xp̃i. Mulieres viris suis subdite sint, sicut dño: q̃m vir, caput est mulieris: sicut xp̃s, caput est ecclesie. ipse, saluator corpis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est xp̃o: ita ⁊ mulieres viris suis in oĩa⁹. Viri, diligite vxores vr̃as, sicut ⁊ xp̃s dilexit ecclesiã, ⁊ seipsum tradidit ꝓ ea: vt illã sanctificaret, mũdãs eã lauacro aque i verbo vite, vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiã nõ habentẽ maculã, aut rugã, aut aliqd hmõi, sed vt sit sancta ⁊ immaculata. Ita ⁊ viri debẽt diligere vxores suas, vt corpa sua. Qui suã vxorẽ diligit: seipsum diligit. Nemo em̃ vnq̃ carnem suã odio habuit: sed nutrit ⁊ fouet eã sicut ⁊ xp̃s ecclesiam: q̃ mẽbra sumus corpis eius: de carne eius ⁊ de ossibus ei⁹. Propter hoc relinquet homo patrẽ ⁊ matrẽ suã: et adherebit vxori sue. ⁊ erũt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnũ est. ego aũt dico in xp̃o ⁊ in ecclesia. Verumtamen ⁊ vos singuli vnusquisq̃ vxorem suam sicut seipsum diligat: vxor autem timeat virum suum.

¶ Docet apls parentũ ac filiorum mutuã conuersationẽ: ⁊ redit ad instruendum Ephesios ab oĩbus virtutibus generaliter. Caput. vj.

FIlij obedite parẽtib⁹ vr̃is in dño. hoc em̃ iustũ est. Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã: q̃ est mãdatum primũ in pmissione, vt bñ sit tibi, ⁊ sis longeuus sup terrã. Et vos patres nolite ad iracũdiã ꝓuocare filios vr̃os: sed educate illos in disciplina ⁊ correptio dñi. Serui obedite dominis carnalib⁹, cũ timore et tremore, in simplicitate cordis vr̃i sicut xp̃o: nõ ad oculum seruiẽtes, q̃si hoĩb⁹ placẽtes, sed vt serui xp̃i, faciẽtes volũtatẽ dei, ex aio: cũ bona volũtate seruiẽtes: sicut dño et non hoĩbus. sciẽtes q̃m vnusquisq̃ quodcunq̃ fecerit bonũ: hoc recipiet a dño, siue seruus, siue liber. Et vos dñi eadẽ facite illis, remittẽtes minas, sciẽtes q̃ ⁊ illor ⁊ vester dñs, est in celis: ⁊ ꝓsonar acceptio nõ est apud eũ. De cetero fratres, cõfortamini in dño, ⁊ in potẽtia virtutis eius. Induite vos armaturã dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli. q̃m nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ: sed aduersus principes ⁊ potestates aduersus mundi rectores tenebrarũ harũ, cõtra spũalia neqtie in celestib⁹. Propter ea accipite armaturaz dei: vt possitis resistere in die malo, ⁊ in oĩb⁹ pfecti stare. State ergo succincti lũbos vr̃os in veritate, ⁊ iduti loricã iustitie, ⁊ calceati pedes i prepationem euãgelij pacis: in oĩb⁹ sumẽtes scutũ fidei, in quo possitis oĩa tela nequissimi ignea extinguere. ⁊ galeã salutis assumite: ⁊ gladiũ spũs, qõ est vbũ dei: Per oẽm orationem et obsecrationẽ orãtes oĩ tpe in spũ: ⁊ in ipso vigilãtes i oĩ instãtia. ⁊ obsecratiõe ꝓ oĩb⁹ sctis: ⁊ ꝓ me vt detur mihi sermo in apertione oris mei cũ fiducia, notũ facere mysterium euangelij, pro quo legatione fungor: in catena, ita vt in ipso audeã, put oportet me loqui. Ut autẽ ⁊ vos sciatis q̃ circa me sunt, qd agã: oĩa vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater ⁊ fidelis minister in dño: quẽ misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis q̃ circa nos sunt, ⁊ cõsolet corda vr̃a. Pax fratrib⁹ ⁊ charitas cũ fide a deo pr̃e nr̃o, ⁊ dño Jesu christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dom inũ nostrũ Jesum christum in corruptione. Amen.

¶ Explicit epistola beati Pauli ad Ephesios.

¶ Incipit argumentum in epistolam ad Philippenses.

PHilippenses sunt Macedones. Illi accepto verbo veritatis pstiterunt in fide: nec receperũt falsos apostolos. Hos collaudat apostolos scribens eis a Roma de carcere per epaphroditum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati Pauli apli ad Philippenses.

¶ Apls agit gratias de bonis Philippẽsibus collatis: quibus significans suum statũ ponit distinctiones predicantium ⁊ erga eos suã charitatem: quos monet ad tolerantiam persecutionis. Caput. j.

PAulus ⁊ Timothe⁹ serui Jesu xp̃i: oĩbus sctis in xp̃o Jesu, q̃ sunt Philippis cũ episcopis ⁊ diaconibus, gratia vobis ⁊ pax a deo patre nr̃o, ⁊ dño Jesu xp̃o. Gr̃as ago deo meo in oi memoria vr̃i semp in cunctis orationib⁹ meis ꝓ oĩbus vobis: cũ gaudio deprecationẽ faciẽs sup cõicatione vestra in euãgelio xp̃i a pria die vsq̃z nũc. confidẽs hoc ipm, q̃ q̃ cepit in vobis opus bonũ, pficiet vsq̃z i diẽ xp̃i Jesu. sicut est mihi iustũ hoc sentire ꝓ oĩb⁹ vob: eo qõ habeã vos i corde, ⁊ i vinculis meis, et in defensione, ⁊ confirmatione euãgelij, cũ socij gaudij mei oẽs vos sitis. Testis em̃ mihi est deus qõ cupiã oẽs vos in viscerib⁹ Jesu xp̃i. Et hoc oro, vt charitas vestra magz ac magis abũdet i oi sciẽtia ⁊ i oi sensu: vt ꝓbetz potiora, vt sitis sinceri ⁊ sine offensa in diẽ xp̃i, repleti fructu iustitie per Jesum xp̃m, i gloriã ⁊ laudẽ dei. Scire aũt volo vos fratres qõ q̃ circa me sunt, magz ad pfectũ venerũt euãgelij: ita vt vincula mea manifesta fierẽt i xp̃o i oi ptorio ⁊ i ceteris oĩbus, ⁊ plures e fratrib⁹ i dño confidẽtes i vinculis meis, abũdãti⁹ auderẽt sine timore verbũ dei loqui. Quidã qdẽ ⁊ ꝓpter inuidiam ⁊ contentionem: quidam autem ⁊ propter bonam volũtatem Christum predicant. Quidam ex charitate: scientes quoniam in defensionem euangelij positus sum. quidam autem ex contentione Christum annuntiant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? ¶ Dum omni modo sive per occasionem sive

per veritatem

Roma. j.c.

E

Coloss. iij b. Roma. vj. a. Coloss. iij. b. Psalmo xlij. b. Jac. iij. d.

Coloss. ij. g.

A Jo. xvj. d et. xv. b. j. Joan. iiij. d. Coloss. iij. a.

B

ij Thess. ij. a. Matth. xxiiij. a. Marci xiij a.

E

Coloss. iij. b. Roma. xij. a.

D

Coloss. iiij. a. Roma. xij. a.

E

Coloss. iij. c. j. Corint. xij. a. Coloss. iij. c.

F

G

Genesis ij. d. Matth. xix. a. Marci x. a.

A Coloss. iij. d. Exodi xx. c. Deuter. v. c. Eccli. iij. b. Matth. xv. a. Mar. vij.

B

Deuter. x. d. ij. Para. xx. c. Roma. ij. b.

E

j. Thess. v. b. Isaie lxv. c. Coloss. iij. a. ij. Thes. iij. a.

D

p veritatem xp̃s annũtiat: & in hoc gaudeo: sed & gaudebo.
Scio enĩ q̃ hoc mihi pueniet ad saluté, et vr̃am oronez et
subministrationẽ spũs Jesu xp̃i, ſz expectationẽ & spẽ meã
qõ in nullo cõfundar, ſz ĩ oĩ fiducia sicut semp, & nũc magni
ficabit xp̃s in corpe meo, siue p vitã, siue p mortẽ. ¶Mihi eĩ
viuere xp̃s est: & mori lucrũ. Qõ siviuere in carne: hic mihi
fructꝰ opis est. & qd eligã ignoro. Coarto: aũt e duobꝰ: de
syderiũ habẽs dissolui & eẽ cũ xp̃o, multo magis melius: p
manere aũt ĩ carne, necessariũ ꝓpter vos. Et hoc cõfidẽs,
scio q̃ manebo & pmanebo oĩbꝰ vobis ad pfectum vr̃m &
gaudiũ fidei: vt gratulatio vr̃a abũdet in xp̃o Jesu in me, p
meũ aduẽtũ itez ad vos. Tãtũ digne euãgelio xp̃i cõuersa
mini: vt siue cũ venero & videro vos, siue absens, audiã de
vobis q̃ statis ĩ vno spũ, vnanimes collaborãtes fidei euã
gelij. & in nullo terreamini ab aduersarijs, q̃ est illis cã pdi
tionis: vobis aũt salutis, & hoc a deo. q̃ vobis donatũ est p
xp̃o nõ solũ vt ĩ eũ credatis, ſz vt etiã p illo patiamini, idez
certamẽ habẽtes q̃le & vidistis in me, & nũc audietis de me.

¶Instruit apl̃s philippenses de fidei vnitate: vera humilitate: oi
moda sanctitate. & ad vlterius instruendũ mittit nuncios. Cap. ij.

Si qua ergo ꝙsolatio ĩ xp̃o, si qõ solatiũ charita
tis, si q̃ societas spũs, si q̃ viscera miserationis:
iplete gaudiũ meũ, vt idẽ sapiatis, eãdẽ charita
tem habẽtes, vnanimes, idipsum sentiẽtes. ni
hil p ꝓtentionẽ neq̃ p inanẽ gl̃iam: ſz in humilitate, superio
res sibi inuicẽ arbitrãtes. nõ q̃ sua sunt singuli ꝙsyderãtes: ſz
& ea q̃ alioꝝ. Hoc enĩ sentite ĩ vobis, qõ & ĩ xp̃o Jesu, q cũ
ĩ forma dei eẽt, nõ rapinã arbitratꝰ est eẽ se eq̃lẽ deo, ſz se
metipsum exinaniuit formã serui accipiẽs, in similitudinẽ
hoĩm factꝰ, & habitu inuẽtus vt hõ. Humiliauit semetipsuz,
factꝰ obediẽs vsq̃ ad mortẽ: mortẽ ãt crucis. ¶Propter qõ
& deus exaltauit illũ: & donauit illi nomẽ qõ est sup oẽ no
mẽ: vt ĩ noĩe Jesu oẽ genu flectat, celestiũ, terrestriũ, & infer
noꝝ. & oĩs lingua cõfiteat q̃ dñs, Jesus xp̃s ĩ gl̃ia est dei
patris. Itaq̃ charissimi mei, sicut semp obedistis: nõ vt in p
sentia mea tãtũ, ſz multo magis nũc ĩ absentia mea, cũ me
tu & tremore vr̃am salutẽ operamini. ¶Deꝰ est enĩ q operat ĩ vo
bis & velle & perficere, p bona volũtate. Oia aũt facite sine
murmuratiõibꝰ & hesitatiõibꝰ: vt sitis sine q̃rela, & simpli
ces filij dei, sine reprehẽsiõe ĩ medionatiõis prauæ & puerse
iter q̃s lucetis sicut luminaria ĩ mũdo: vbũ vite cõtinentes
ad gl̃iaz meã in diẽ xp̃i. q̃ nõ in vacuũ cucurri: neq̃ ĩ vacuũ
laborani. Sz etsi ĩmolor supra sacrificiũ & obsequz fidei vr̃e
gaudeo, & cõgratulor oĩbꝰ vobis. Idipsum aũt & vos gau
dete, & cõgratulamini mihi. Spero aũt in dño Jesu, Timo
theũ me cito mittere ad vos: vt & ego bono animo sim, cognitz
q̃ circa vos sunt. ¶Nemine enĩ habeo tã vnanimẽ, q̃ syncera
affectione p vobis solicitꝰ sit. Oẽs enĩ q̃ sua sũt q̃rũt: nõ q̃
sunt Jesu xp̃i. Exprimẽtũ aũt eiꝰ cognoscitis, q̃ sicut patri
filiꝰ, mecũ seruiuit in euãgelio. ¶Hũc igit spero me mittere
ad vos: mox vt videro q̃ circa me sũt. Cõfido aũt ĩ dño q̃m
& ipe veniã ad vos cito. ¶Necessariũ ãt existimaui, Epaphro
ditum fratrẽ & cooperatorẽ & cõmilitonẽ meũ, vr̃z aũt apo
stolum, & ministrũ necessitatis mee, mittere ad vos. q̃m q
dem oẽs vos desyderabat: & mestus erat, ꝓpterea qõ au
dieratis illũ infirmatũ. ¶Nã & infirmatꝰ est vsq̃ ad mortẽ, sed
deus misertus est eiꝰ. nõ solũ aũt eiꝰ: verũ etiã & mei, ne tri
stitiã sup tristitiã haberẽ. Festinãtiꝰ ergo misi illuz: vt viso
eo, itez gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaq̃ il
lũ cũ oĩ gaudio in dño: & eiusmodi cũ honore habetote. q̃m
ꝓpter opus xp̃i, vsq̃ ad mortẽ accessit: tradẽs aĩam suã vt
impleret id qõ ex vobis deerat erga meum obsequium.

¶Ostẽdit apl̃s euacuationẽ legaliũ verbo & exẽplo sui: ac deinde
se excusat atq̃ philippẽses ad se imitandum inuitat. Cap. iij.

De cetero fratres mei, gaudete in dño. Eadẽ vo
bis scribere, mihi quidem nõ pigrũ: vobis aũt
necessarium. videte canes, videte malos opera
rios: videte concisionem. ¶Nos enĩ sumus circũ
cisio, qui spiritu seruimus deo: & gloriamur in Christo Je
su, & nõ in carne fiduciam habentes, quãq̃ et ego habeam
confidentiã in carne. Si quis alius videt cõfidere in carne: ego magis, circũcisus octauo die, ex genere Jsrl̃, de tribu Beniamin, Hebreus ex Hebreis, ℔m legẽ phariseus, ℔m emulationẽ psequẽs eccleſiã dei ℔m iustitiam q̃ in lege est cõuersatus sine querela. Sed que mihi fuerũt lucra: hec ar bitratus sum ꝓpter xp̃m detrimenta. Veruntñ existimo oĩa detrimentũ esse ꝓpter eminentem scientiaz Jesu xp̃i dñi mei: ꝓpter quem oĩa detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt xp̃m lucrifaciã, vt & inueniar in illo nõ habens meã iustitiã q̃ ex lege est. sed illam q̃ ex fide est xp̃i, q̃ ex deo est iustitia ĩ fide: ad cognoscendũ illũ, & virtutẽ resurrectio nis eiꝰ, & societatẽ passionũ illius. cõfiguratus mortiꝰ eiꝰ, si quo modo occurrã ad resurrectionẽ q̃ est ex mortuis. ¶Non qõ iã acceperim, aut iã pfectus sim: sequor aũt, si quo mo do cõprehendã in quo & cõprehensus sum a xp̃o Jesu. ¶Fra tres, ego me nõ arbitror cõprehendisse. Unũ aũt: q̃ quidez retro sunt oblíuiscens, ad ea vero q̃ sunt priora extendens meipsum, ad destinatũ persequor, ad brauiũ superne vo cationis dei in xp̃o Jesu. Quicũq̃ ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: & si qd aliter sapitis, & hoc vobis deꝰ reuelabit. Veruntñ ad qõ peruenimus vt idẽ sapiamus, in eadẽ per maneamus regula. Imitatores mei estote fratres: & obser uate eos qui ita ambulant sicut habetis formã nos. ¶Multi enĩ ambulant quos sepe dicebã vobis (nũc aũt & flens di co) inimicos crucis xp̃i: quorũ finis interitus: quorũ deus venter est. & gloria in confusione ipsorũ, q̃ terrena sapiunt. Nostra aũt cõuersatio in celis est: vñ etiã saluatorem expe ctamus dñm nostrũ Jesum Christũ, qui reformabit corpꝰ humilitatis nostre cõfiguratũ corpi claritatis sue, ℔m ope rationem virtutis sue qua etiã possit subijcere sibi omnia.

¶Firmat patientiam philippensium apl̃s eos ad spiritalem lęti tiam hortando ac bonorum perseuerantiam: atq̃ gratulatur de eo rum liberalitate: ponitur q̃ salutatio eorundem. Cap. iiij.

Itaq̃ fratres mei charissimi & desyderatissimi
gaudiũ meũ & corona mea: sic state in dño cha
rissimi. Euchodiã rogo & Syntychen deprecor,
idipsum sapere in dño. Etiã rogo & te germane
cõpar: adiuua illas que mecũ laborauerũt in euãgelio cum
Clemẽte, & ceteris auditoribꝰ meis, quorũ noia sunt in li
bro vite. Gaudete in dño semp: iterũ dico gaudete. ¶Mode
stia vr̃a nota sit oĩbꝰ hoĩbus. Dñs prope est. Nihil solici
ti sitis: ſz in oĩ oratione & obsecratione cũ gratiarũ actione
petitiones vestre innotescãt apud deũ. Et pax dei q̃ exupe
rat oẽm sensum, custodiat corda vr̃a & intelligẽtias vestras
in Christo Jesu. ¶De cetero fratres, quecũq̃ sunt vera que
cunq̃ pudica, quecunq̃ iusta, quecunq̃ sancta, quecunq̃
amabilia, quecũq̃ bone fame, si qua virtus, a qua laus di
scipline, hec cogitate. Que & didicistis, & accepistis, & audi
stis, & vidistis in me: hec agite, & deꝰ pacis erit vobiscũ. Ga
uisus sum aũt in dño vehementer q̃m tãdem aliq̃n reflorui
stis pro me sentire, sicut & sentiebatis. occupati autem era
tis. Non quasi ꝓpter penuriã dico. ego enim didici, in qui
bus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari: scio & abundare
vbiq̃ & in oĩbus institutus sum: & satiari, & esurire, & abun
dare, & penuriã pati. Oia possum in eo qui me confortat.
Veruntñ bñ fecistis communicãtes tribulationi mee. Sci
tis aũt & vos Philippẽses, qõ in principio euangelij, quã
do profectus sum a Macedonia, nulla mihi ecclesia com
municauit in ratione dati & accepti, nisi vos soli. q̃ & Thes
salonicam, semel & bis in vsum mihi misistis. ¶Nõ qõ quero
datũ: sed requiro fructũ abũdantẽ in rationẽ vestram. ¶Ha
beo aũt oĩa: & abũdo. repletus sum, acceptis ab Epaphro
dito q̃ misistis, in odorẽ suauitatis, hostiã acceptã, placen
tem deo. ¶Deus aũt meus impleat oẽ desyderium vestruz,
℔m diuitias suas in gloria, in Christo Jesu. ¶Deo autem
& patri nostro gloria in secula seculorum Amen. Salutate
omnem sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui me
cum sunt, fratres. Salutant omnem sancti: maxime autem
qui de Cesaris domo sunt. Gratia dñi nostri Jesu Chri
sti cum spiritu vestro. Amen.

¶ Explicit epistola Beati pauli apostoli ad Philippenses.

¶ Incipit argumentum in Epistolam ad Colossenses

Colossenses z hi sicut laodicenses sunt Asiani z ipsi pe uenti erant a pseudo apostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed et hos per epistolā corrigit. Audie rant enim verbum ab Archippo: qui et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus tam legatus scribit eis ab Epheso per Tychicum diaconem z Onesimum acolytum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati Pauli apostoli ad Colossenses.

¶ Apostolus captat benevolentia Collossensium autoritatē Euā gelij inducit illi firmiter esse credendum. Caput. j

A Paulus apl's Jesu xpi p volūtatē dei, z Timothe⁹ frater: ijs q sunt Colossis sctis z fidelibus fratribus in xpo Jesu, gr'a vobis z pax a deo patre nr'o. Gr'as agim⁹ deo z patri dñi nr'i Jesu xpi, semp p vobis orantes: audiētes fidē vestrā in xpo Jesu, et dilectionem quā habetis in sanctos oēs, ppter spē q reposita est vobis in celis, quā audistis in verbo veritatis euāgelij, qđ puenit ad vos sicut z in vniuerso mūdo est, z fructificat, z crescit, sicut z in vobis ex ea die q audistis z cognouistis gr'az dei in veritate, sicut didicistis ab Epaphra charissimo cōseruo nostro, q est fidelis p vobis minister xpi Jesu, q etiā manifestauit nobis dilectionē vestrā in spiritu. Jdeo z nos ex q die audiuim⁹, nō cessam⁹ p vobis orātes z postulātes vt impleamini agnitiōe volūtatis ei⁹ i oi sapiētia z intellectu spirituali, vt ābuletis digne deo, p oia placētes, i oi ope bono fructificātes, z crescētes isciētia dei, i oi virtute cōfortati sm potētiā claritatis ei⁹, i oi patiētia z lōganimitate: cū gaudio gr'as agētes deo patri q dignos nos fecit i patrē sortis sanctor i lumine, q eripuit nos de potestate tenebrar, z transtulit i regnū filij dilectiōis sue, in q habem⁹ redēptionē, z remissionē pctōrū, q est imago dei inuisibilis, p̄mogenit⁹ oīs creature, qm i ipso cōdita sūt vniuersa i celis z in terra visibilia z inuisibilia, siue throni, siue dñationes, siue p̄ncipatus, siue potestates, oia p ipm z in ipso creata sunt, z ipse est añ oēs, z oia i ipso cōstāt. z ipe est caput corpis ecclesie, q est p̄ncipiū. p̄mogenit⁹ ex mortuis: vt sit i oib⁹ ipse primatus tenēs. q i ipso cōplacuit oēm plenitudinē habitare: z p eū recōciliare oia i ipsum, pacificās p sanguinē crucis ei⁹ sive q i terris, sive q i celis sūt. Et vos cū essetis aliqñ alienati z inimici sensu, oi operib⁹ malis: nūc aūt recōciliauit i corpore carnis sue p mortē, vt exhiberet vos sanctos z imaculatos z irrep̄hēsibiles coram ipo: si tn permanetis i fide fundati z stabiles, z imobiles a spe euāgelij qđ audistis, qđ p̄dicatū ē i vniuersa creatura q sub celo est, cui⁹ fact⁹ sum ego Paul⁹ minister. q nūc gaudeo i passionib⁹ p vobis, z adimpleo ea q desunt passionū xpi, i carne mea p corpe ei⁹ qđ ē ecclesia. Cui⁹ fact⁹ sum ego minister sm dispēsationē dei q data est mihi i vobis, vt impleā v̄bū dei, mysteriū qđ absconditū fuit a seculis z gnationib⁹, nūc aūt manifestatū ē sanctis ei⁹, qbus voluit de⁹ notas facere divitias glorie sacramenti huius in gentibus, qđ est xps, in vobis spes glorie, quē nos annūtiamus, corripiētes oēm hoiem, z docentes omnem hoiem in oi sapiētia, vt exhibeamus oēm hoiem pfectū in xpo Jesu. in quo z laboro, certando sm operationem eius quā operatur in me in virtute.

¶ Docet apostolus precavere deceptiones per falsam prophetiā: per legis autoritatem: per sanctitatis simulationem. Caput. ij.

A Volo enī vos scire qualē solicitudinē habeā pro vobis z p ijs q sunt Laodicee, z qcūq nō vidērūt faciē meā i carne: vt cōsolent corda ipsorū, instructi i charitate, z i oēs divitias plenitudis intellect⁹ i agnitionē mysterij dei z patris z xpi Jesu, in q sūt oēs thesauri sapiētie z sciētie abscōditi. Hoc aūt dico: vt nemo vos decipiat i sublimitate sermonū. Jā etsi corpe absens sum: sz spiritu vobiscū sum, gaudēs, z vidēs ordinē vr̄m, z firmamētū ei⁹ q i xpo est, fidei vr̄e. Sicut q accepistis Jesum xpm dñm: i ipso ābulate, radicati z superedificati i ipso, z cōfirmati i fide sicut z didicistis, abūdātes i illo in gratiar actiōe. Videte ne qs vos decipiat p philosophiā z inanē fallaciā: sm traditionē hoim, sm elemēta mūdi, z nō sm xpm. q i ipo habitat oīs plenitudo divinitatis corporaliter: z estis in illo repleti, q est caput oīs p̄ncipat⁹ z potestatis: in q z circūcisi estis circūcisiōe nō manufacta in expoliatione corpis carnis, sz i circūcisione xpi, cōsepulti ei i baptismo. in q z resurrexistis p fidē opatiōis dei, q suscitauit illū a mortuis. Et vos cū mortui essetis i delictis z p̄putio carnis vr̄e, cōuiuificauit cū illo: donās vobis oia delicta, delēs, q aduersus nos erat, chirographū decreti, q erat ☧riū nobis. z ipsum tulit de medio, affigēs illō cruci: z expoliās p̄ncipat⁹ z potestates traduxit cōfidēter palā, triūphās illos i semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut i potu, aut i pte diei festi aut neomenie, aut sabbathorū: q sunt vmbra futurorum, corpus aūt xpi. Nemo vos seducat volēs: i hūilitate z religiōe angelor, q nō vidit ambulans, frustra inflat⁹ sensu carnis sue, z nō tenēs caput ex q totū corp⁹ p nexus z cōiunctiōes subministratū z cōstructus crescit in augmētū dei. Si mortui estis cū xpo ab elemētis huius mūdi: qd adhuc tā q̄ viuētes i mūdo decernitis, Ne tetigeris, neq gustaueris, neq ꝯtrecta ueris? q sūt oia in interitu ipso vsu, sm p̄cepta z doctrinas hoim. q sūt rōnez qdē habētia sapiētie in supstitione z hūilitate, z nō ad parcēdum corpori, nō in honore aliquo ad saturitatem carnis.

¶ Informat apostolus de moribus generaliter in depositione vitiorum acquisitione virtutum et specialiter q̄stum ad coniugatos parentes et filios atq seruos. Caput. iij.

A Situr si cōsurrexistis cū xpo: q sursum sūt q̄rite vbi xps est in dextera dei sedēs. q sursuz sunt sapite: nō q sup terrā. Mortui ei estis: z vita vr̄a est abscōdita cū xpo i deo. Cū āt xps apparuerit, vita vr̄a: tūc z vos apparebitis cū ipso in gl'ia. Mortificate g mēbra vr̄a q sūt sup terrā, fornicationē, imūditiā, libidinē, ꝯcupiscētiā malā, z auaritiā q est simulachrorum seruit⁹. pp q̄, venit ira dei sup filios i credulitatis. i qb⁹ ābulastis aliqñ, cū viueretis i illis. Nūc aūt deponite z vos oia: irā, idignationē, malitiā, blasphemiā, turpē sermonem de ore vr̄o. Nolite mētiri inuicē: expoliātes vos veterē hoiem cū actib⁹ suis, z induētes nouū eū q renouat⁹ i agnitionē, sz imaginē ei⁹ q creauit illū. vbi nō est gētilis z Jude⁹, circūcisio z p̄putiū, barbar⁹ z Scytha, seruus z liber: sz oia z i oībus xps. Induite vos g sicut electi dei, sancti, z dilecti viscera misericordie, benignitatē, hūilitatē, modestiā, patientiā, supportātes inuicē: z donātes vobismetipsis si qs aduersus aliquē hz querelā. sicut z dñs donauit vobis: ita z vos Sup oia aūt hec, charitatē habete, qđ est vinculū pfectionis. z pax xpi exultet i cordib⁹ vr̄is, in quā z vocati estis in vno corpe: z grati estote. Verbū xpi habitet i vobis abūdāter. i oi sapiētia docētes z monētes vosmetipos, psalmis hymnis z cāticis spiritualib⁹, in gr'a cātātes i cordib⁹ vr̄is deo. Oē qđcūq facitis i vbo aut i ope: oia i noie dñi nr'i Jesu xpi. gr'as agētes deo z patri p ipsum. Mulieres, subdite estote viris, sicut opz, in dño. Viri, diligite vxores: z nolite amari eē ad illas. Filij, z obedite parētib⁹ p oia. hoc enī placitū est in dño. Patres, nolite ad indignationē p̄uocare filios vr̄os: vt nō pusillo aīo fiāt. Serui, obedite per oia dñis carnalib⁹, nō ad oculū seruiētes quasi hoibus placentes, sz in simplicitate cordis, timētes deū. Quodcūq facitis, ex aīo operamini sicut dño z nō hoibus: scientes qđ a dño accipietis retributionē hereditatis. Dño Christo seruite. qui enī iniuriam facit: recipiet id qđ inique gessit, z nō est personarum acceptio apud deum.

¶ Dominos instruit apostolus atq orationibus: colossensium se recommēdat: ostendens quomodo se ad infideles habere debeāt: et ponitur epistole conclusio z confirmatio per salutationē. Ca. iij.

O Omini, quod iustum est z equum, seruis p̄sta te: scientes quod z vos dominum habetis in celo. Orationi instate: vigilantes in ea in gratiarum actione. orantes simul z pro nobis, vt deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi (propter quod etiam vinctus sum) vt mani-

festez illud ita vt opz me log. Jn sapiētia ambulate ad eos q foris sunt: tēpus redimētes. Sermo vester semp ī gr̄a sale sit cōdit⁹: vt sciatis qūo oporteat vos vnicuiq; resp̄ōdere. Que circa me sunt, oīa vobis nota faciet Tychic⁹ charissimus frater, ⁊ fidelis minister, ⁊ cōseruus in dño. quem misi ad vos ad hoc ipsum vt cognoscat q̄ circa vos sunt, et cōsoleť corda vr̄a cū Onesimo charissimo ⁊ fideli fratre q ex vobis est: q oia q̄ hic agunť, nota faciēt vobis. Salutat vos Aristarch⁹ cōcaptiu⁹ me⁹, ⁊ Marc⁹ cōsobrin⁹ Barnabe (de q̄ accepistis mādata, Si venerit ad vos suscipite illū) ⁊ Jesus q ꝺr Just⁹: q sunt ex circūcisione. hi soli sunt adiutores mei ī regno dei: q mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras q ex vobis est, seru⁹ xp̄i Jesu, sp̄ solicitus p̄ vobis ī oratiōib⁹, vt stetis pfecti ⁊ pleni ī oī volūtate dei Testimoniū em̄ illi phibeo qꝺ hz multū laborē p̄ vobis, ⁊ p̄ ijs q sūt Laodicee, ⁊ q̄ Hierapoli. Salutat vos Lucas medicus charissimus, ⁊ Demas. Salutate fratres q sunt Laodicee: ⁊ Nymphā, ⁊ q̄ ī domo ei⁹ est eccleśiā. Et cū lecta fuerit apud vos epistola hec, facite vt ⁊ in Laodicēsiuz ecclesia legať: ⁊ ea q̄ Laodicēsiū est, vt vobis legať. Et dicite Archippo, Vide ministeriū qꝺ accepisti in dño, vt illud impleas Salutatio: mea manu Pauli. Memores estote vinculoꝝ meoꝝ. Gratias dñi nr̄i Jesu xp̄i vobiscū. Amē.

¶ Explicit epla beati pauli apostoli ad Collocenses.

¶ Incipit argumentum in epl̄am ad Thessalonicenses primam.

Thessalonicenses sunt macedones hi in xp̄o Jesu accepto verbo veritatis persteterunt in fide etiam in persecutione ciuium suorum. Preterea nec receperūt falsos apostolos nec ea que a falsis apostolis dicebātur. Hos collocat apostolus scribēs eis ab athenis per tychicum diaconum ⁊ onesimum acolytum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati pauli apostoli ad Thessalonicēses prima

¶ Apostolus agit gratias de thessalonicensium bona inchoatione atq; huius bonitatis diffusione. Cap.j.

Paulus ⁊ Siluan⁹ ⁊ Timothe⁹ ecclie Thessalonicēsiū in deo patre nr̄o ⁊ dño Jesu xp̄o gr̄a vobis ⁊ pax. Gr̄as agim⁹ deo semper p̄ oīb⁹ vobis: memoriā vr̄i facientes in orationibus nostris sine intermissiōe, memores opis fidei vestre ⁊ laboris, ⁊ charitatis, ⁊ sustinētie spei dñi nostri Jesu xp̄i, añ deū ⁊ patrē nr̄m. Sciētes fratres dilecti, a deo electionē vestrā: q; euāgelium nr̄m nō fuit ad vos ī sermone tātū. sz ⁊ in virtute, ⁊ in spiritu sancto, ⁊ in plenitudine multa, sicut scitis q̄les fuerimus in vobis p̄pter vos. et vos imitatores nr̄i facti estis, ⁊ dñi: excipiētes v̄bū in tribulatione mlta cū gaudio spūs sancti: ita vt facti sitis forma oīb⁹ credētib⁹ ī Macedonia ⁊ ī Achaia. A vobis em̄ diffamat⁹ est sermo dñi: nō solū ī Macedonia ⁊ ī Achaia, sz ⁊ ī oī loco fides vr̄a q̄ est ad deū, p̄fecta est, ita vt nō sit nobis necesse q̄q̄ loq. Jpsi ei de nobis annūtiāt, qualem introitū habuerim⁹ ad vos: ⁊ qūo q̄uersi estis ad deū a simulachris fuire deo viuo ⁊ vo, ⁊ expectare filiū ei⁹ de cel̄ (quē suscitauit ex mortuis) Jesuz, q eripuit nos ab ira ventura.

¶ Consolatur apostolus thessalonicenses in aduersis per conformitatem ad ipsum atq; ad ecclesiam hierosolymitarum. Cap.ij.

Am ⁊ ipsi scitis fratres introitū nr̄m ad vos q⁊ nō inanis fuit. sz añ passi multa ⁊ cōtumelijs affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuim⁹ in deo nostro loq ad vos euāgeliū dei ī multa solicitudine. Exhortatio em̄ nr̄a nō de errore, neq; de immūditia, neq; in dolo: sz sicut p̄bati sum⁹ a deo vt crederer nobis euāgeliū, ita logmur. nō q̄si hoib⁹ placētes, sz deo q̄ p̄bat corda nr̄a. Neq; em̄ aliq̄n fuim⁹ in sermone adulationis, sicut scitis: neq; ī occasione auaritie, de⁹ testis est: nec q̄rentes ab hoib⁹ gloriā, neq; a vobis, neq; ab alijs. Cum possem⁹ vobis oneri eē, vt xp̄i apli: sz facti sum⁹ puuli in medio vr̄i, tāq̄ si nutrix foueat filios suos. Ita desyderantes vos cupide, volebam⁹ tradere vobis nō solū euāgeliuz dei, sz ēt aīas nr̄as: q̄n charissimi nobis facti estis. Memores em̄ estis fratres laboris nr̄i ⁊ fatigatōis. nocte ⁊ die opantes, ne quē v̄r̄m grauarem⁹: p̄dicauim⁹ ī vobz euāgelium dei. Vos testes estis ⁊ de⁹, q̄ sancte ⁊ iuste ⁊ sine q̄rela vobis q credidistz, affuim⁹: sicut scitz qual̄r vnūquēq; vr̄z (sicut pater filios suos) deprecātes vos ⁊ cōsolātes, testificati sum⁹ vt ambularetis digne deo, q vocauit vos ī suū regnū ⁊ gl̄iā. Ideo ⁊ nos gr̄as agim⁹ deo sine ītermissiōe: q̄n cū accepissetis a nobis v̄bū audit⁹ dei, accepistis illud nō vt v̄bū hoīm, sz (sicut ē v̄e) v̄bū dei, q opať ī vobis q credidistis. vos em̄ imitatores facti estis frēs, ecclesiaꝝ dei q̄ sūt ī Judea, ī xp̄o Jesu: q; eadē passi estis ⁊ vos a cōtribulib⁹ vr̄is, sicut ⁊ ipsi a Judeis, q̄ ⁊ dñz occiderūt Jesū, ⁊ pphetas, ⁊ nos psecuti sūt, ⁊ deo nō placēt: ⁊ oīb⁹ hoīb⁹ aduersanť. phibētes nos gētib⁹ loq, vt salui fiāt, vt ī pleāt peccata sua semp. puenit em̄ ira dei sup illos vsq; ī finē. Nos aūt frēs desolati a vobis ad tēp⁹ horę, aspectu, nō corde: abundāti⁹ festinauim⁹ facie vr̄am videre cū mlto desyderioq̄ voluim⁹ venire ad vos, ego qdē Paul⁹, ⁊ semel ⁊ iterū: sz impediuit nos satanas. Que est em̄ nostra spes, aut gaudium, aut corona gl̄ie? Nōne vos añ dñm nostruz Jesum xp̄m estis in aduētu eius? vos ei estis gloria nr̄a ⁊ gaudiū.

¶ Apls mittit timotheū ad cōsolādū thessalonicēses: ponť. vtilitas reuersionis eiusdē cū apli de pcatōe p̄ thessalōicēsibus. Cap.iij.

Propter qꝺ non sustinētes āpli⁹, placuit nobis remanere Athenis, solis. ⁊ misim⁹ Timotheū fratrē nr̄m ⁊ ministrū dei ī euāgelio xp̄i, ad confirmādos vos ⁊ exhortādos p̄ fide vr̄a: vt nemo moueať ī tribulatiōib⁹ istis. ipsi em̄ scitis qꝺ ī hoc positi sum⁹. Nā ⁊ cū apud vos essem⁹, p̄dicebam⁹ vobis passuros nos tribulatiōes, sicut ⁊ factū ē ⁊ scitz. Propterea et ego āpli⁹ nō sustinēs, misi ad cognoscēdā fidē vr̄am: ne forte tētauerit vos is q tētat, ⁊ inanis fiat labor nr̄. Nūc aūt veniēte Timotheo ad nos a vobis, ⁊ ānūtiāte nobis fidē ⁊ charitatē vr̄am, ⁊ q; memoriā nr̄i habetis bonā semp, desyderātes nos videre, sicut ⁊ nos q̄z vos: iō p̄solati sumus fratres, ī vobis ī oī necessitate ⁊ tribulatiōe nr̄a p̄ fidē vr̄az q̄m nūc viuim⁹: si vos statis ī dño. Quā em̄ gratiarū actionē possum⁹ deo retribuere p̄ vobis, ī oī gaudio quo gaudemus p̄pter vos añ deū nr̄m, nocte ac die abūdātius orantes vt videam⁹ faciē vr̄am, ⁊ cōpleam⁹ ea q̄ desunt fidei vestre? Ipse aūt de⁹ ⁊ pater nr̄ ⁊ dñs Jesus xp̄s dirigat viaz nr̄am ad vos. Vos aūt dñs multiplicet, ⁊ abundare faciat charitatē vr̄az ī inuicē ⁊ in oēs: quēadmodū ⁊ nos in vobis ad cōfirmāda corda vr̄a sine q̄rela, ī sctitate añ deū ⁊ patrē nr̄m, ī aduētu dñi nr̄i Jesu xp̄i cū oīb⁹ sanctis ei⁹. Amen.

¶ Apostolus increpat thessalonicenses de vitio fornicationis. cupiditatis: ostentatis: immoderati luctus mortuorum. Cap.iiij.

De cetero q̄ frēs, rogam⁹ vos ⁊ obsecram⁹ ī dño Jesu: vt quēadmodū accepistis a nobz quō oporteat vos ābulare ⁊ placere deo, sic ⁊ ābuletis, vt abūdetz magis. Scitis ei q̄ p̄cepta dederim vobis p̄ dñm Jesum. Hec est ei volūtas dei, scificatio vr̄a vt abstineatz vos a fornicatiōe. vt sciat vnusq̄sq; vr̄m vas suū possidere in sctificatiōe ⁊ honore: nō ī passiōe desyderij, sicut ⁊ gētes q̄ ignorāt deū. ⁊ ne qs supgrediať neq; circūueniat in negotio fratrē suū: q̄n vindex est dñs de his oībus, sicut p̄dixim⁹ vobis, ⁊ testificati sum⁹. nō em̄ vocauit nos de⁹ in īmunditiā: sz in sctificationē. Itaq; q hec spernit, nō hoiez spnit, sed deū, q ēt dedit spm̄ suū sctm̄ in nobis. De charitate aūt fraternitatz, nō necesse habemus scribere vobis. ipsi em̄ vos a deo didicistis, vt diligatz inuicē. Etem̄ illud facitz ī oēs frēs ī vniuersa Macedonia. Rogam⁹ aūt vos frēs vt abūdetz magis: ⁊ opaz detis vt q̄eti sitis, et vt vr̄m negotiū agatz, ⁊ operemini manib⁹ vr̄is, sicut p̄cepim⁹ vobis. ⁊ vt honeste ābuletis ad eos q foris sunt. ⁊ nulli⁹ alicui desyderetz. Nolum⁹ aūt vos ignorare frēs de dormiētibus. vt nō contristemini, sicut ⁊ ceteri q spē nō habēt. Si em̄ credim⁹ qꝺ Jesus mortuus est ⁊ resurrexit: ita ⁊ de⁹ eos q dormierūt p̄ Jesum, adducet cū eo. Hoc em̄ vobis dicim⁹ ī v̄bo dñi, q⁊ nos q viuim⁹, q reliqui sum⁹ ī aduētū dñi, nō p̄ueniem⁹ eos q dormierūt. Quia ipse dñs ī iussu ⁊ ī voce archangeli ⁊ in tuba dei descēdet de celo: ⁊ mortui qui in xp̄o

sunt, resurgent primi. Deinde nos qui viuimus qui relinquimur: simul rapiemur cū illis in nubibus obuiaz dño in aera, et sic semper cum dño erimus. Itaqz consolamini inuicem in verbis istis.

¶ Apostolus cautos reddit thessalonicenses: de die mortis futura ac de die iudicij generalis: z inducit thessalonicenses vt bene se habeant ad proximum z ad deum. Cap. v.

A ñ. Pet. iij. c. apoc. alip. iij. a. xvj. c.

DE tēporibus aūt z momētis fratres, nō indigetis vt scribamus vobis. Ipsi em̄ diligēter scitis qz dies dñi, sicut fur in nocte, ita veniet. cum em̄ dixerint, pax z securitas: tūc repentinus eis supueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, z non effugient. Vos aūt frēs, non estis in tenebris: vt vos dies illa tāq̄ fur cōprehēdat. oēs em̄ vos: filij lucis estis, z filij diei. nō sumus noctis neq; tenebrarū. Igit nō dormiam⁹ sicut z ceteri: sed vigilemus z sobrij simus. Qui em̄ dormiūt: nocte dormiūt. z q ebrij sunt: nocte ebrij sunt. Nos aūt q diei sum⁹, sobrij simus, induti loricā fidei z charitatis, z galeā spē salutis. qm̄ nō posuit nos deꝰ in irā: sz in acquisitionez salutis per dñm nostrū Jesum Christuz, q mortuus est p nobis, vt siue vigilemus siue dormiamus, simul cū illo viuam⁹. Propter qd cōsolamini inuicē: z edificate alterutrū sicut z facitis. Rogam⁹ aūt vos fratres, vt noueritis eos qui laborāt inter vos z presunt vobis in dño z monēt vos:

B Isa. lix. c. ephe. v. c.

C Prouer. xvij. c. Hom. xij. d. f. Petri. iij. b. Eccli. xvij. c Luc. xviij. a.

vt habeatis illos abundantius in charitate ꝓpter opus illorum. pacē habete cū eis. Rogam⁹ aūt vos fratres, corripite inquietos, ꝰsolamini pusillanimes, suscipite infirmos patientes estote ad oēs. Videte nequis malū pro malo alicui reddat: sed semper qd bonū est sectamini in inuicem, z in oēs. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In oib⁹ gratias agite. hec est em̄ voluntas dei in Christo Jesu in oībus vobis. Spiritū nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Oīa aūt probate. qd bonuz est, tenete. Ab oi specie mala abstinete vos. Ipse aūt deus pacis sanctificet vos p oīa: vt integer spiritus vester z aīa z corpus sine querela, in aduentu dñi nostri Jesu Christi cōseruet. Fidelis est qui vocauit vos: qui etiā faciet. Fratres orate pro nobis Salutate fratres oēs in osculo sancto. Adiuro vos p dñz, vt legatur epistola hec oīb⁹ sanctis fratribus. Gratia dñi nostri Jesu Christi vobiscum. Amen.

D

¶ Explicit epistola beati pauli apostoli ad thessalonicenses prima.

¶ Incipit argumentum in epistolam secundam.

1. Cor. j. b.

AD thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus: et notum facit eis de temporibus nouissimis z de aduersarij delectione. Scribit hanc epistolaz ab athenis per titum diaconem z onesimum acolytum.

¶ Explicit argumentum.

¶ In epistola beati pauli apostoli ad Thessalonicēses secunda.

¶ Gratias agit ap'ls de bona thessalonicensium cōuersatione: oīando pro meliori consummatione. Cap. j.

A

PAulus z Siluan⁹ z Timotheus: eccl'ie thessalonicēsium in deo patre nostro z dño Jesu xp̄o, gratia vobis z pax a deo patre nostro, et dño Jesu xp̄o. Gratias agere debemus semper deo p vobis fratres, ita vt dignū est, qm̄ supcrescit fides vestra, z abūdat charitas vniuscuiusq; vestrū in inuicē: ita vt z nosipsi in vobis gloriemur in eccles'ijs dei, p patiētia vestra, z fide in oībus psecutionibus vr̄is et

B

tribulationib⁹, q̄s sustinetis in exēplū iusti iudicij dei vt digni habeamini in regno dei, p quo et patimini. si tñ iustum est apud deū retribuere tribulationē ijs q vos tribulant: et vobis q tribulamini requiē nobiscū in reuelatione domini Jesu de celo cū angelis virtutis eius in flāma ignis dantis

C

vindictā ijs q nō nouerūt deū, z q nō obediūt euāgelio dñi nostri Jesu Christi, q penas dabūt in interitu eternas a facie dñi z a gloria virtutis eius: cū venerit glorificari in sanctis suis, z admirabilis fieri in oīb⁹ q crediderūt, q: credítū est testimoniū nr̄m sup vos i die illo. in quo etiā oramus semper p: o vobis, vt dignetur vos vocatione sua deus noster, z impleat oēm volūtatē bonitatis sue, z opus fidei in virtute, vt clarificetur nomē dñi nostri Jesu Christi in vobis, z vos in illo, r̄m gratiā dei nostri, z dñi Jesu Christi.

D

¶ Remouet errorem apostolus: de aduentu antichristi de quo vltertus ostendit veritatem. Cap. ij.

ROgamus aūt vos fratres p aduētū dñi nr̄i Jesu Christi, z nostre congregationis in ipsum: vt nō cito moueamini a vr̄o sensu, neq; terreamini neq; p spm̄ neq; p sermonē neq; p epistolā tanq̄ p nos missam, quasi instet dies dñi. Ne qs vos seducat vllo modo. qm̄ nisi venerit discessio primum. z reuelatus fuerit hō peccati, filiꝰ pditionis, q aduersat z extollitur supra oē qd dr deꝰ, aut qd colitur, ita vt in tēplo dei sedeat ostendēs se tāq̄ sit deus. Nū retinetis qd cū adhuc essem apud vos, hec dicebā vobis? Et nūc qd detineat scitis: vt reueleť in suo tpe. Nā mysterū iā operat inigratis: tātū vt q tenet nūc teneat, donec de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniquus: qué dñs Jesus interficiet spiritu oris sui. z destruet illustratione aduētus sui eū, cuius est aduentus r̄m operationē satane: in oī virtute z signis z prodigijs mēdacibus, z in oī seductiōe iniquitatis ijs q pereūt, eo qd charitatem veritatis nō receperūt, vt salui fierent. Jdeo mittet illis deꝰ operationē erroris, vt credāt mēdacio: vt iudicenť oēs qui nō crediderūt veritati, sz cōsenserūt iniquitati. Nos aūt debemus gratias agere deo semper p vobis fratres dilecti a deo, qd elegerit nos deꝰ primitias in salutē, in sanctificatione spūs, z in fide veritatis. Ad qd z vocauit vos per euangeliū nostruz, in acquisitionē glorie dñi nr̄i Jesu Christi. Itaqz fratres state: z tenete traditiones quas didicistis, siue p sermonē, siue per epistolā nostrā. Ipse aūt dñs noster Jesus Christus z deus z pater noster qui dilexit nos, z dedit consolationem eternam, z spē bonā in gratia: exhortet corda vestra, z confirmet in oī opere z sermone bono.

A

¶ Petit ap'ls thessalonicēsiū orationē suffragū atqz informat eos in regeneratione mali atqz incitat ad laborem manuum. Cap. iij.

DE cetero fratres, orate p nobis, vt r̄mo dei currat z clarificet, sicut z apud vos: z vt liberemur ab importunis z malis hoibus. nō em̄ oīz est fides. Fidelis aūt dñs est, q ꝰfirmabit vos et custodiet a malo. Cōfidimus aūt de vobis fratres in dño, qd quecūqz precipimus, z facitis z facietis. Dñs autem dirigat corda vestra in charitate dei z patiētia Christi. Denūtiamus aūt vobis fratres in nomine dñi nostri Jesu xp̄i, vt subtrahatis vos ab oī fratre ambulāte inordinate, z nō r̄m traditionem quā acceperūt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos: qm̄ nō inquieti fuimus inter vos, neq; gratis panem māducauimus ab aliquo, sed in labore z in fatigatione nocte z die operantes, ne quem vestrum grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem: sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitādum nos. Nam z cū essemus apud vos, hoc denūtiabam⁹ vobis, Qm̄ si qs nōvult operari, nec māducet. Audiuim⁹ em̄ inter vos quosdā ambulātes inquiete, nihil operātes, sz curiose agētes. Js aūt qui eiusmodi sunt denūtiamus z obsecramus in dño Jesu, vt cū silētio operātes, suū panez manducent. Vos aūt fratres, nolite deficere benefaciētes. Quod si quis nō obedit verbo nr̄o p epistolā, hūc notate: z ne commisceamini cum illo, vt confundatur: z nolite quasi inimicum existimare, sed corripite vt fratrem. Ipse autem deus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis. Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum in omni epistola. ita scribo. Gratia domini nostri Jesu Christi cum oībus vobis. Amen.

B

C Exodi. xxxij. c. Num. xiij. c. Deut. ix. c. Psal. cv. c. Act. xx. g. j. cor. iiij. c. j. Thes. ij. b.

D

¶ Explicit epistola beati pauli apostoli ad Thessalonicenses secunda.

¶ Incipit argumentum in ep'lam ad timotheum primam.

TImotheum instruit z docet de ordinatione ep̄atus et diaconū: z omnis ecclesiastice discipline. scribens ei a laodicia per Tichicum diaconem.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati pauli ad Timotheum prima.

¶ Timotheum commonet apostolus vt non attendat genealogijs ac legalibus obseruantijs: ac gratias agit deo per vocationē ad apostolatum: atqz inducit timotheum ad resistendum doctoribus falsitatis. Cap. j.

Sala. vj. c.

A Paulus apostolus Jesu xpi ſm imperiū dei
saluatoris nostri, z Christi Jesu spei nostre:
Act. xvj.a. Timotheo dilecto filio in fide, gratia z miſe
ricordia z pax a deo patre z xpo Jesu domi
no nr̄o. Sicut rogaui te vt remaneres epheſi
cū irē in Macedoniā, vt denūtiares quibuſdā ne aliter do
cerēt, neq; intēderent fabulis z genealogijs interminatis:
que q̄ſtiones preſtāt magis quā edificationē dei q̄ est in fi
B de. Finis aūt p̄cepti: est charitas de corde puro z cōſcientia
bona z fide nō ficta. Aq̄bus qdā aberrātes, conuerſi ſunt
Rom. vij.c. in vaniloquiū, volētes esse legis doctores, nō intelligētes
neq; q̄ loquunt neq; de q̄bus affirmāt. Scimus aūt q; bo
na est lex, ſi q̄s ea legitime vtat: ſciēs hoc q; lex iuſto nō est
poſita, ſz iniuſtis z nō ſubditis, impijs z peccatoribus, ſce
leratis z cōtaminatis, patricidis z matricidis, homicidis,
C fornicarijs, maſculorū cōcubitoribꝫ, plagiarijs, mēdacibꝫ,
z piuris, z ſi qd aliud ſane doctrine aduerſat, q̄ est ſm euā
gelium glorie beati dei, qđ creditū est mihi. Gras ago ei q̄
me ꝓfortauit in xpo Jesu dño nr̄o q; fidelē me exiſtimauit
ponēs in miniſterio, q; prius blaſphemꝰ fui z pſecutor z cō
tumelioſus. ſz miſericordiā dei cōſecutus ſum, q; ignorās
feci in incredulitate. Superabūdauit aūt gra dñi nr̄i cū fi
de z dilectiōe, q̄ est in Christo Jesu. Fidelis sermo z oī ac
ceptione dignꝰ: qđ xps Jesus venit in hūc mūdū peccato
Mate. ix.b. res ſaluos facere, quorū p̄mꝰ ego ſum. Sz ideo miſericordiā
D cōſecutꝰ ſum: vt in me primo oſtēderet Christꝰ Jesus oēz
Marci. ij.c. patiētiā, ad ifoumationē eorū q; crediturī ſunt illi ī vitā eter
nā. Regi aūt ſeculorū īmortali, inuiſibili, ſoli deo honor et
gloria in ſecula ſeculorū. Amē. Hoc p̄ceptū cōmēdo tibi fi
li Timothee: ſm p̄cedētes ī te ꝓphetias, vt milites ī illis
bonā militiā, habēs fidē z bonā cōſciētiā quā qdā repellen
tes, circa fidē naufragauerūt. ex q̄bꝰ est Hymeneus z Ale
xander: quos tradidi ſatane, vt diſcant nō blaſphemare.

¶ Instruit apls timotheum de actu orandi: z modo: ac deinde de
oratione loquitur quo ad populum ſubiectum. Cap.ij.

A Obſecro igit̄ primū oīm fieri obſecratiōes, ora
tiones, poſtulationes, gratiarū actiones ꝓ oīb⁹
B hoīb⁹, ꝓ regib⁹ z oīb⁹ q; in ſublimitate cōſtitu
ti ſunt: vt quietā z trāquillā vitā agam⁹ ī oi pie
tate z caſtitate: hoc ei bonū est z acceptū coram ſaluatore no
ſtro deo: q; oēs hoīes vult ſaluos fieri, z ad agnitionē vita
tis venire. Unꝰ em̄ deꝰ, vnꝰ z mediator dei z hoīm hō xps
ñ. Tim. j.a. Jesus: q; dedit redēptionē ſemetipſum ꝓ oīb⁹, cuius teſtimo
C nium tpibus ſuis cōfirmatū est: in quo poſitꝰ ſum ego p̄di
f. Pet. iij.a. cator z apoſtolus (veritatē dico, nō mētior) doctor gētium
in fide z veritate. Volo ergo viros orare in oī loco: leuātes
D puras manꝰ, ſine ira z diſceptatione. Sil̄r z mulieres in ha
j. Cor. xiij.f. bitu ornato: cū verecūdia z ſobrietate ornātes ſe, nō ī tortis
Gene. j.d. crinib⁹, aut auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa, ſz qđ
decet mulieres p̄mittētes pietatē ꝓ opa bona. Mulier ī ſi
lētio diſcat, cū oī ſubiectiōe. Docere aūt, mulieri nō p̄mit
to, neq; dominari ī virū: ſz eē in ſilētio. Adā em̄ primꝰ formatꝰ
est: deinde Eua. z Adā nō est ſeductꝰ. mulier aūt ſeducta in
p̄uaricatione fuit. Saluabit aūt ꝓ filioꝝ generationē: ſi per
māſerit in fide z dilectione z ſanctificatione cū ſobrietate.

¶ Docet timotheus ordinare gradꝰ eccl̄ie tam quo ad epiſcopos
q̄ quo ad diacones ac vxores eoꝝ z ponit ratio predictoꝝ. Ca. iij.

A Fidelis ſm̄o. Si q̄s epiſcopatū deſyderat: bo
Tit. j.b. nū opꝰ deſyderat. Opz em̄ epiſcopū irrep̄hēſi
bilē eē: vnius vxoris virū, ſobriū, prudētē, ornatū
pudicū, hoſpitalē, doctorē, nō vinolētū, nō per
cuſſorē: ſz modeſtū, nō litigioſum, nō cupidū, ſz ſue domui
bene ꝓpoſitū, filios habētē ſubditos cū oi caſtitate. Si q̄s
B aūt domui ſue preeſſe neſcit: quō eccleſie dei diligētiā habe
bit: Nō neophitū: ne in ſuperbiā elatꝰ ī iudiciū īcidat dia
boli. Opz aūt illū z teſtimoniū habere bonū ab ijs q; foris
ſunt: vt nō ī opprobriū incidat z ī laqueū diaboli. Diaco
nes ſil̄r pudicos, nō bilingues, nō multo vino deditos, non
C turpe lucrū ſectātes: habētes myſteriū fidei ī ꝙſciētia pura
Et hi aūt ꝓbent̄ primū: z ſic miniſtrēt, nullū crimē haben
tes. Mulieres ſil̄r pudicas, nō detrahētes, ſobrias, fide
les in oīb⁹. Diacones ſint vnius vxoris virī: q; filijs ſuis
bene p̄ſint, z ſuis domibus. Qui em̄ bene miniſtrauerint:
gradū bonū ſibi acq̄rēt, z multā fiduciā in fide q̄ est in xpo
D Jesu. Hec tibi ſcribo fili Timothee: ſperās me ad te veni
re cito: ſi aūt tardauero: vt ſcias qūo oporteat te in domo
dei cōuerſari, q̄ est eccleſia dei viui, columna z firmamētum
veritatis. Et manifeſte magnū est pietatis ſacramētum qđ
manifeſtatū est in carne, iuſtificatū est in ſpiritu, apparuit
angelis, predicatum est gentibus creditum est in mundo, aſ
ſumptum est in gloria.

¶ Excludit apoſtolus modum docendi erroneum: ac ponit verum
docendi modum. Cap.iiij.

A Spiritus aūt̄ manifeſte dicit, q; in nouiſſimis
ñ. Tim. iij.a.iij. tēporibus diſcedēt quidā a fide, attendētes ſpi
'Per.iij. a. Jude. f. ritibus erroris z doctrinis demoniorū, in hypo
crisi loquentiū mendaciū, z cauteriatam haben
B tium ſuā cōſcientiā, phibētiū nubere, abſtinere a cibis q̄s
deus creauit ad p̄cipiendū cū gratiarū actione fidelibus et
ijs q; cognouerūt veritatē, Q; oīs creatura dei bona est, et
nihil reijciendū qđ cū gratiarū actione percipit̄. ſanctifica
ñ. Tim. iij.b. iiij.c. tur em̄ p verbū dei z orationē. Hec proponēs fratribꝰ, bo
nus eris miniſter Christi Jesu, enutritꝰ vbis fidei z bone
C doctrine quā aſſecutus es. Jneptas aūt et aniles fabulas
deuita. exerce aūt teipſum ad pietatē. Nā corporalis exer
citatio, ad modicū vtilis est: pietas aūt, ad oīa vtilis est pro
miſſionē habēs vite q̄ nūc est, z future. Fidelis sermo, z oī
acceptione dignus. Jn hoc em̄ laboram⁹ z maledicimur,
q; ſperamus in deū viuū qui est ſaluator oīm hoīm, maxi
me fideliū. Precipe hec z doce. Nemo adoleſcentiā tuā cō
temnat: ſed exemplū eſto fideliū in verbo, in cōuerſatione,
D in charitate, in fide, in caſtitate. Dū venio, attende lectio
ni, exhortatiōi, doctrine. Noli negligere gratiā q̄ in te est: q̄
data est tibi per prophetiā cū impoſitione manuū preſbyte
rij. Hec meditare, in his eſto: vt pfectus tuus manifeſtꝰ
ſit oīb⁹: Attende em̄ tibi z doctrine: inſta in illis. Hoc em̄
faciens: z teipſum ſaluū facies, z eos qui te audiunt.

¶ Instruit apls timotheum de ſenioribus iuuenibus z viduis et
docet que vere vidue ſunt: ac loquitur de prouiſione miniſtrorum:
eccleſie: docens de actis iudicandi z puniendi ſubiectos. Cap.v.

A Seniorem ne increpaueris: ſed obſecra vt patrē
iuuenes: vt fratres, anus: vt matres, iuuēculas:
vt ſorores in omni caſtitate. Uiduas honora: q̄
vere vidue ſunt. Si qua autem vidua filios aut
nepotes habet: diſcant primum domum ſuā regere, et mu
tuam vicem reddere parentibus, hoc enim acceptū est coram
deo. Que autem vere vidua est z deſolata: ſperet in deum,
z inſtet obſecrationibus z orationibus nocte z die. Nā que
in delicijs est: viuens mortua est. Et hoc precipe: vt irrepre
henſibiles ſint. Si q̄s aūt ſuorū z maxime domeſticorū cu
B ram nō habet: fidem negauit, z est infideli deterior. Uidua
deligatur nō minus ſexaginta annorum, q̄ fuerit vnius viri
vxor, in operibus bonis teſtimonium habens, ſi filios edu
cauit, ſi hoſpitio recepit, ſi ſanctorum pedes lauit, ſi tribu
lationem patientibus ſubminiſtrauit, ſi omne opus bonum
ſubſecuta est. Adoleſcentiores autem viduas deuita. Cum
enim luxuriate fuerint in Christo, nubere volunt: haben
tes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt:
ſimul autem et otioſe diſcunt circumire domos: non ſolum
otioſe, ſed z verboſe, z curioſe, loquentes que non oportet.
C Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matreſfami
lias eſſe: nullam occaſionem dare aduerſario maledicti gra
tia. Jam enim quedam conuerſe ſunt retro poſt ſatanam.
Si quis fidelis habet viduas, ſubminiſtret illis, vt nō gra
uetur eccleſia: vt ijs que vere vidue ſunt ſufficiat. Qui bene
D preſunt preſbyteri: duplici honore digni habeantur: maxi
Deu. xv. a. j. cori. ix. a. Mat. x me qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim ſcri
ptura, Non alligabis os boui trituranti. Et, Dignus est
D operarius mercede ſua. Aduerſus preſbyterum accuſa
tionem noli recipere: niſi ſub duobus aut tribus teſtibus.

Peccãtes, coꝝ oĩb⁹ argue: vt ꝛ ceteri timorẽ habeãt. Testor coꝝ deo ꝛ Christo Jesu ꝛ electis angelis, vt hec custodias, sine ꝓiudicio nihil faciẽs, in alterã partẽ declinãdo. Nan⁹ cito nemini imposueris, neq; cõmunicaueris pctis alienis. Teipm castũ custodi. Noli adhuc aquã bibere: sed modico vino vtere ꝓpter stomachũ tuũ, ꝛ frequẽtes tuas ĩ firmitates. Quorũdã hoĩm peccata manifesta sunt, ꝓcedẽtia ad iudiciũ: quosdã aũt ꝛ subsequunt. Siꝛ ꝛ facta bona, manifesta sunt: ꝛ q̃ aliter se habẽt, abscondi nõ possunt.

¶ Inducit apostolus episcopos ad custodiam pauperum in seruitio dominorum: ac demum inducit ad sectandam humilitatem: pietatem: ꝛ ceteras virtutes. Cap. vj

A Quicunq; sũt sub iugo serui, dños suos oĩ honore dignos arbitrẽt: ne nomẽ dñi ꝛ doctrina blasphemẽt. Qui aũt fideles habẽt dños: nõ cõtemnãt q: fratres sunt, sed magis seruiãt q: fideles sunt ꝛ dilecti, q bñficij ꝓticipes sunt. Hec doce, ꝛ exhortare. Si qs aliter docet, ꝛ nõ acqescit sanis ꝝmonib⁹ dñi nr̃i Jesu Christi, ꝛ ei q̃ ꝝm pietatẽ est, doctrine: supbus, nihil sciẽs, sz languẽs circa q̃stiones ꝛ pugna ṽboꝝ, ex qb⁹ oriũtur ĩuidie, cõtẽtiões, blasphemie, suspiciões male, cõflictationes hoĩm mẽte corruptoꝝ ꝛ q ṽitate ꝓuati sunt, existimãtiũ questũ esse pietatẽ. Est aũt q̃stus magn⁹: pietas cũ sufficiẽtia. Nihil em̃ intulim⁹ in hũc mũdũ: haud dubiũ q: nec auferre qd possum⁹. Habẽtes aũt alimẽta ꝛ qb⁹ tegamur: his cõtẽti simus. Nã q volũt diuites fieri: incidũt ĩ tẽtationẽ ꝛ ĩ laqueũ diaboli, ꝛ desyderia mlta inutilia, ꝛ nociua, q̃ mergũt hoĩes ĩ interitũ ꝛ pditionẽ. Radix em̃ oĩm malorꝝ est cupiditas, quã qdã appetẽtes errauerũt a fide, ꝛ ĩseruerũt se doloribꝫ mltis. Tu aũt o hõ dei, hec fuge: sectare ṽo iustitiã, pietatẽ, fidẽ, charitatẽ, patiẽtiã, mansuetudinẽ. Certa bonũ certamẽ fidei: apprehẽde vitã eternã, ĩ quã vocat⁹ es ꝛ ꝙfessus bonã ꝙfessionẽ coꝝ mltis testib⁹. Precipio tibi coꝝ deo q vinificat oĩa, ꝛ Christo Jesu q testimoniũ reddidit sub Pontio Pilato bonã confessionẽ: vt serues mãdatũ, sine macula, irreprehẽsibile vsq; in aduẽtũ dñi nr̃i Jesu Christi. quẽ suis tpib⁹ ostẽdet beatus et solꝰ potẽs, rex regũ ꝛ dñs dñantiũ q solus hz̃ immortalitatẽ, ꝛ lucẽ ihabitat inaccessibilẽ, quẽ null⁹ hoĩm vidit, sz̃ nec videre põt. cui honor ꝛ iperiũ sempiternũ. Amẽ. Huiꝰ. Diuitibus huiꝰ seculi ꝑcipe nõ sublime sapere, neq; sperare ĩ icerto diuitiarũ, sz̃ ĩ deo viuo (q ꝑstat nobis oĩa abũde ad fruẽdũ) bñ agere, diuites fieri in bonis opib⁹ facile tribuere, cõmunicare, thesaurizare sibi fundamẽtũ bonũ in futurũ, vt apphẽdãt verã vitã. O Timothe, depositũ custodi: deuitas ꝓphanas vocũ nouitates, ꝛ oppositiões falsi noĩs sciẽtie, quã qdã ꝓmittẽtes, circa fidẽ exciderũt. Bña tecũ. Amẽ.

¶ Explicit epla beati Pauli apli ad timotheum prima.

¶ Incipit argumentum in epistolam secundam.

T. m timotheo scribit de exhortatione martyrũ et de omni regula veritatis: et quid futurum sit temporibus nouissimis: et de sua passione scribens et ab vltimo roma.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epla beati Pauli apostoli ad timotheum secunda.

¶ Inducit apls timotheum ad cõstãter predicandum christum ex pontificali dignitate ac predicantium paucitate. Cap. j.

A Paulus apls Jesu Christi ꝓ volũtatem dei, ꝝm ꝓmissionẽ vite q̃ est ĩ Christo Jesu: Timotheo charissimo filio, ꝛ gña ꝛ misericordia ꝛ pax a deo patre nostro, ꝛ Christo Jesu dño nostro. Gratias ago deo meo, cui seruio a ꝓgenitoribus meis in cõsciẽtia pura, qõ sine intermissione habeã tui memoriã in orationibus meis, nocte ac die desyderãs te videre, memor lachrymarũ tuarũ, vt gaudio implear recordationẽ accipiẽs eius fidei q̃ est in te nõ ficta, q̃ ꝛ habitauit primũ in auia tua Loide, ꝛ matre tua Eunice, certus sum aũt qõ ꝛ ĩ te. Propter quã cãm admoneo te, vt resuscites gratiã dei, q̃ est in te ꝓ ipositionẽ manuũ mearũ. Nõ ei dedit nobis deꝰ spũm timoris: sz̃ virtutis, ꝛ dilectionis, ꝛ sobrietatis. Noli itaq; erubescere testimoniũ dñi nostri neq; me vinctũ ei⁹: sz̃ collabora euãgelio ꝝm virtutem dei, q̃ nos liberauit ꝛ vocauit vocatiõe sancta, nõ ꝝm opa nr̃a, sz̃ ꝝm ꝓpositũ suũ ꝛ gratiã q̃ data est nobis in Christo Jesu añ tpa secularia. Manifestata est aũt nũc ꝓ illuminationem saluatoris nr̃i Jesu Christi, q destruxit quidẽ mortem, illuminauit aũt vitam ꝛ incorruptionẽ per euãgeliũ: in quo positus sum ego predicator ꝛ apls ꝛ magister gẽtiũ. Ob quã cãm etiã hec patior: sz̃ nõ confundor. Scio em̃ cui credidi: ꝛ certus sum q: potẽs est depositũ meũ seruare in illũ diẽ. Formã habe sanorũ verborũ, q̃ a me audisti in fide et in dilectione in Christo Jesu. Bonũ depositũ custodi ꝓ spũm sanctum, q habitat in nobis. Scis em̃ hoc, qõ auersi sunt a me oẽs qui in Asia sunt: ex quibus est Phygellus ꝛ Hermogenes. Det misericordiam dñs Onesiphori domui: q: sepe me refrigerauit, ꝛ catenã meã nõ erubuit. sz̃ cũ Romã venisset: solicite me quesiuit, ꝛ inuenit. Det illi dñs inuenire misericordiam a deo in illa die. Et quanta Ephesi ministrauit mihi: tu melius nosti.

¶ Sollicitat apls timotheum ad exequendum predicationis officium: ac monet ipsum iuuenilia desyderia fugere. Cap. ij.

A Tu ergo fili mi, ꝙfortare in gña q̃ est in Christo Jesu: ꝛ que audisti a me ꝓ multos testes, hec cõmenda fidelibus hoĩbus, q idonei erũt et alios docere. Labora sicut bonus miles christi Jesu. Nemo militãs deo, ĩplicat se negotijs secularib⁹: vt ei placeat cui se probauit. Nã ꝛ q certat in agone: nõ coronabitur nisi legitime certauerit. Laborantẽ agricolã opz̃ primum de fructib⁹ accipere. Intellige q̃ dico dabit em̃ tibi dñs in oĩb⁹ ĩtellectũ. Memor esto, dñm Jesum Christũ resurrexisse a mortuis ex semine Dauid, ꝝm euãgeliũ meũ, in quo laboro vsq; ad vincula, quasi male operãs. sz̃ ṽbũ dei non est alligatũ. Ideo oĩa sustineo ꝓpter electos: vt ꝛ ipsi salutẽ cõsequant̃, q̃ est in Christo Jesu, cũ gloria celesti. Fideli sermo. Nã si cõmortui sumus: ꝛ cõuiuem⁹. si sustinebim⁹: ꝛ cõregnabimus. si negauerim⁹: ꝛ ille negabit nos. si nõ credimus: ille fidelis ꝑmanet, negare seipsum nõ põt. Hec commone: testificãs coꝝ dño. Noli cõtẽdere ṽbis. ad nihil em̃ vtile est: nisi ad subuersionẽ audiẽtiũ. Solicite aũt cura, teipsuꝫ ꝓbabilẽ exhibere deo, operariũ incõfusibilẽ, recte tractantẽ ṽbũ ṽitatis. Prophana ãt ꝛ vaniloqa deuita. multuꝫ em̃ proficiũt ad impietatẽ: ꝛ sermo eoꝝ vt cãcer serpit. ex qbus est Hymeneus ꝛ Philetus: q: a ṽitate exciderũt dicẽtes resurrectionẽ esse iã factã, ꝛ subuerterũt quorũdã fidẽ. Sed firmũ fundamẽtũ dei stat, habẽs signaculũ hoc, Cognouit dñs qui sunt sui. Et discedat ab iniquitate oĩs qui inuocat nomẽ dñi. In magna aũt domo, non solũ sunt vasa aurea ꝛ argẽtea, sz̃ ꝛ lignea ꝛ fictilia: ꝛ q̃dã quidẽ in honorem, quedã aũt in cõtumeliã. Si qs ergo emũdauerit se ab istis: erit vas in honorem sanctificatũ ꝛ vtile dño, ad oẽ opus bonũ paratum. Juuenilia aũt desyderia fuge: sectare ṽo iustitiã, fidẽ, spẽ, ꝛ charitatẽ, ꝛ pacẽ cũ ijs q inuocãt dñm de corde puro. Stultas aũt ꝛ sine disciplina questiones deuita: sciẽs q: generãt lites. Seruũ aũt dñi nõ opz̃ litigare: sz̃ mãsuetũ eẽ ad oẽs, docibilẽ, patiẽtẽ, cũ modestia corripientẽ eos q resistũt veritati. neq; ñ deus det illis penitẽtiam ad cognoscendã veritatem, ꝛ resipiscãt a diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.

¶ Hortatur apostolus timotheum ad predicandum: propter falsorum predicatorum multiplicationem futuram et iam incohatam: ac ponitur timothei monitio de firmitate. Cap. iij.

A Hoc autem scito, quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: ꝛ erũt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, et voluptatum amatores magis quam dei: habentes speciem quidem pietatis, virtutem aũtẽ eius abnegantes. Et hos deuita. ex his enim sunt qui penetrant domos: ꝛ captiuas ducũt mlierculas oneratas peccatis, q̃ ducunt̃ varijs desy-

derijs:

Apo. xvij.d. xix.c

D Luce. xiij b. Johan. j. b.

Rom. viij.c.

1. Tim. ij.b.

D

j. Timo. j.c. Tit. iij.c.

derijs:semp discẽtes,et nũq̃ ad sciẽtiã vitatis pueniẽtes.
Exo. vij.b. Quẽadmodũ aũt Joannes ⁊ Mambres restiterũt Moysi ita ⁊ hi resistũt veritati,homines corrupti mẽte,reprobi circa fidẽ.sz vltra nõ ꝓficiẽt insipiẽtia eñ eoꝝ manifesta erit in oĩ bus:sicut ⁊ illoꝝ fuit.Tu aũt assecut⁹ es meã doctrinã istitutionẽ,ꝓpositũ,fidẽ,lõganimitatẽ,dilectionẽ, patientiã, ℂ D psecutiões,passiões:q̃lia mihi facta sunt Antiochie,Jconij,Lystris:q̃les psecutiões sustinui.et ex oĩb⁹ eripuit me dñs.Et oẽs q pievolũt viuere i Christo Jesu:psecutionẽ patient.Mali aũt homines ⁊ seductores pficiẽt in peius:errãtes,⁊ in errorẽ mittẽtes.Tu vo pmane in ijs q̃ didicisti,⁊ credita sunt tibi:sciẽs a q̃ didiceris,⁊ qõ ab infantia sacras literas nosti,q̃ te possunt instruere ad salutẽ,p fidẽ q̃ est in xpo ij. Pet. j.d. Jesu.Ois scriptura diuinitus inspirata,vtilis est ad docẽdũ ad arguẽdũ,ad corripiẽdũ,ad erudiẽdũ in iustitia:vt pfectus sit homo dei ad oẽ opus bonum instructus.

℣ Predicit apostolus multiplicationem malorum auditorum cuz denuntiatione sui martyrij:⁊ aduentum timothei ad se flagitat: et amicos salutat. Cap.iiij.

A Testificor coram deo ⁊ Jesu Christo q iudicatur⁹ est viuos ⁊ mortuos p aduẽtũ ipsi⁹,⁊ regnũ ei⁹: predica vbũ ista oportune,iportune:argue, obsecra, increpa in oĩ patiẽtia ⁊ doctrina.Erit eñ tẽpus cũ sanã doctrinã nõ sustinebũt:sz ad sua desyderia coB aceruabũt sibi magistros,pruriẽtes aurib⁹,⁊ a veritate quidem auditũ auertẽt,ad fabulas aũt cõuertent.Tu vero vigila,i oĩb⁹ labora,opus face euãgeliste,ministeriũ tuũ iple. Sobrius esto.Ego eñ iã delibor:⁊ tps resolutiõis mee instat.Bonũ certamẽ certaui,cursum cõsummaui,fidẽ seruaui.In reliquo,reposita est mihi corona institie,quã reddet mihi dñs in illa die iustus iudex.nõ solũ aũt mihi:sz ⁊ ijs q Colo. iij.d. diligũt aduẽtũ ei⁹.Festina ad me venire cito.Demas eñ me reliqt,diligẽs hoc seculũ,⁊ abijt Thessalonicã: Crescẽs C i Galatiã,Tit⁹ in Dalmatiã.Lucas est mecũ solus.Marcũ assume ⁊ adhuc tecũ:est eñ mihi vtilis i ministerio.Tychicũ aũt misi Ephesum.Penulã quã reliq Troade apõ Carpũ,veniẽs affer tecũ,⁊ libros,maxime aũt mẽbranas Alexãder erari⁹ multa mala mihi ostendit.reddet illi dñs ꝓm opa ei⁹:quẽ ⁊ tu deuita.valde ei restitit vbis nris.In ꝓma mea defensiõe nemo mihi affuit,sz oẽs me dereliq̃rũt D nõ illis iputet.Dñs aũt mihi astitit,⁊ cõfortauit me, vt p me pdicatio impleat,⁊ audiãt oẽs gẽtes.⁊ liberat⁹ sum de ore leõis.Liberauit me dñs ab oĩ ope malo:⁊ saluũ faciet in regnũ suũ celeste.cui gl̃ia i secula seculoꝝ.Amẽ.Saluta Priscillã ⁊ Aquilã,⁊ Onesiphori domũ.Erastus remãsit Corinthi.Trophimũ aũt reliq infirmũ Mileti.Festina añ hyemẽ venire.Salutãt te Eubulus ⁊ Pudẽs ⁊ Linus ⁊ Claudia,⁊ fratres oẽs.Dñs Jesus Christus cũ spiritu tuo.Gratia vobiscum.Amen.

℣ Explicit epla beati pauli apostoli ad Timotheũ secunda.

℣ Incipit argumentum in epistolam ad Titum.

Titum commonefacit ⁊ instruit de cõstitutione pbr̃ij ⁊ de spũali cõuersatione ⁊ hereticis vitãdis q̃ traditionibus iudaicis credunt:scribens ei a nicopoli.

℣ Explicit argumentum.

℣ Incipit epistola beati pauli apostoli ad titum.

℣ Tum instruit apostolus quales debeat episcopos ordinare:et quomodo mali sunt increpandi. Cap.j.

A Paulus seruus dei,apl̃s autẽ Jesu Christi ꝓm fidẽ electoꝝ dei ⁊ agnitionẽ veritatis, q̃ ꝓm pietatẽ est i spẽ vite eterne, quã ꝓmisit q nõ mẽtiẽ deus ante tpa secularia, manifestauit aũt tpibus suis vbũ suũ in pdicatione q̃ B credita est mihi ꝓm pceptũ saluatoris nostri dei Tito dilecto filio ꝓm cõmunẽ fidẽ,gratia ⁊ pax a deo patre ⁊ Christo Jesu saluatore nr̃o. Huius rei gr̃a reliq te Crete, vt ea q̃ desunt corrigas,⁊ cõstituas p ciuitates presbyteros, sicut ⁊ ego disposui tibi,Si qs sine crimine est,vnius vxoris j. Tim.° iij.a. vir,filios habẽs fideles,nõ i accusatiõe luxurie,aut nõ subditos.Opz eñ episcopũ sine crimine esse,sicut dei dispẽsatorem:nõ supbũ,nõ iracũdũ,nõ vinolẽtũ,nõ pcussorẽ,nõ turpis lucri cupidũ:sz hospitalẽ,benignũ,prudẽtẽ,sobriũ,iustum,sanctum,cõtinentẽ:amplectentẽ eum q ꝓm doctrinaz est,fidelem sermonẽ,vt potẽs sit exhortari doctrina sana,et C eos qui cõtradicũt arguere.Sũt enim multi etiã inobediẽtes,vaniloqui ⁊ seductores,maxime q de circuncisione sunt quos oportet redargui.q vniuersas domos subuertunt, docentes q̃ nõ opz,turpis lucri gr̃a.Dixit quidã ex illis propr̃ius ipsoꝝ ꝓpheta, Cretenses semp mendaces, male bestie,ventres pigri.Testimoniũ hoc verum est. Quam ob D causam increpa illos dure,vt sani sint in fide,nõ attendẽtes Judaicis fabulis,⁊ mãdatis hominũ auersantiũ se a vitate.Omnia munda mundis:coinquinatis aũt ⁊ infidelibus Rom. xiiij.d. nihil est mundum,sed inquinate sunt eoꝝ ⁊ mens ⁊ cõscientia.Cõfitent̃ se nosse deum:factis aũt negãt,cũ sint abominati ⁊ increduli,⁊ ad omne opus bonum reprobi.

℣ Apostolus Titum instruit ad informandum existentes in statu senili:iuuenili ac seruili. Caput.ij.

A Tu aũt loq̃re q̃ decẽt sanã doctrinã. Senes,vt sobrij sint,pudici,prudẽtes,sani i fide, in dilectione,i patiẽtia:Anus siliꝝ,in habitu sancto,nõ criminatrices,nõ multo vino seruiẽtes:bñ docẽtes, vt prudẽtiã doceãt.Adolescẽtulas,vt viros suos amẽt, filios suos diligãt,prudẽtes,castas,sobrias,domꝰ curã habẽtes, benignas,subditas viris suis,vt nõ blasphemet̃ vbũ dei. B Juuenes silr̃ hortate vt sobrij sint.In oĩb⁹ teipsum prebe exẽplũ bonorũ operũ,i doctrina,i integritate,in grauitate:vbũ sanũ,irreprehẽsibile.vt is q ex aduerso est vereat, C nihil habẽs malũ dicere de nobis.Seruos dñis suis subditos eẽ,i oĩb⁹ placẽtes,nõ ℨtradicẽtes:nõ fraudãtes,sz i oĩb⁹ fidẽ bonã ostẽdẽtes,doctrinã saluatoris nr̃i dei ornẽt in oĩb⁹:Apparuit eñ gr̃a dei saluatoris nr̃i oĩb⁹ hoĩbus: D erudiens nos vt abnegãtes impietatem ⁊ secularia desideria sobrie,⁊ iuste,⁊ pie viuamus in hoc seculo,expectantes beatam spem ⁊ aduẽtũ glorie magni dei ⁊ saluatoris nr̃i Jesu Christi q dedit semetipsuz ꝓ nobis vt nos redimeret ab omni iniqtate,⁊ mũdaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hec loquere ⁊ exhortare:⁊ argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

℣ Ostendit apostolus quomodo populus debeat se habere erga principes cum ratione dicti atq; erga hereticos: et annectit salutationem. Caput.iij.

A Admone illos principibus ⁊ potestatib⁹ subditos eẽ,dicto obedire,ad oẽ opus bonũ paratos eẽ,neminẽ blasphemare,nõ litigiosos eẽ sz modestos:oẽm ostẽdẽtes mãsuetudinẽ ad oẽs homines:Eramus eñ aliq̃n ⁊ nos insipiẽtes,increduli,errãtes,seruientes desideriis ⁊ voluptatibus variis,in malitia et inuidia agentes,odibiles,odientes inuicem. Cum autẽ B benignitas et humanitas apparuit saluatoris nr̃i dei: non ex operibus iustitie q̃ fecim⁹ nos,sed ꝓm suã misericordiaz saluos nos fecit p lauacrũ regenerationis ⁊ renouationis spũs sancti quẽ effudit in nos abũde p Jesum Christũ saluatorẽ nr̃m:vt iustificati gr̃a ipsi⁹,heredes simus ꝓm spẽ, vite eterne.Fidelis sermo est.Et de his volo te confirmare: C vt curẽt bonis opib⁹ preesse,q credũt deo.Hec sunt bona et vtilia hominibus.Stultas autem questiones,⁊ genealogias,⁊ contentiones,⁊ pugnas legis deuita. sunt enim inutiles et vane.Hereticum hominem post vnam ⁊ secundaz correptionem deuita:sciens quia subuersus est qui eiusmodi est, et delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Cum misero ad te Arteman aut Tychicum,festina ad me D venire Nicopolim.ibi enim statui hyemare ,zenam legisperitum ⁊ Apollo solicite premitte,vt nihil illis desit.Discant autem et nostri, bonis operibus preesse ad vsus necessarios: vt non sint infructuosi:Salutant te, qui mecum sunt omnes.Saluta eos qui nos amant in fide.Gratia dei cum omnibus vobis.Amen.

℣ Explicit epistola beati Pauli apostoli ad Titum.

℣ Incipit argumentũ in epistolam ad philemonem. Philemoni familiares litteras facit pro onesimo seruo eius scribens et ab vrbe roma de carcere per suprascriptum onesimum.

℣ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati pauli apostoli ad philemonem.
¶ Apostolus scribit philemoni formans ad eum petitionem de recipiendo onesimo: et adiungit salutationem. Cap. vnicum.

A

Paulus vinctus Christi Jesu et Timothe⁹ frater: ℣Philemõi dilecto adiutori nr̃o, et ℣Apphie sorori charissime, et ℣Archippo cõmilitoni nostro, et ecclesie q̃ i domo tua est, gratia vobis et pax a deo patre nr̃o, et dño Jesu Christo. ℟Gras ago deo meo, semper memoriã tui faciẽs in orationibus meis, audiẽs charitatẽ tuã et fidẽ quã habes in dño Jesu et in oẽs sctõs: vt cõmunicatio fidei tue euidẽs fiat, in agnitione oĩs operis boni in vobis in christo Jesu.

B

Gaudiũ enim magnũ habui et cõsolationẽ in charitate tua quod viscera sancto⁹ requieuerunt per te frater. ℣Propter qõ multã fiduciã habẽs in Christo Jesu imperãdi tibi qõ ad rẽ pertinet: ppter charitatẽ magis obsecro, cũ sis talis vt ℣Paulus senex, nũc aũt et vinct⁹ Jesu Christi. obsecro te p meo filio quẽ genui in viculis, Onesimo: q tibi aliq̃n inutilis fuit, nunc aũt et mihi et tibi vtilis, quez remisi tibi. Tu aũt illũ, idest, mea viscera, suscipe. quẽ ego voluerã mecuz detinere, vt p te mihi ministraret in vinculis euãgelij: sine cõsilio aũt tuo nihil volui facere, vti ne velut ex necessitate bonũ tuũ esset, sz voluntariũ. Forsitã em̃ ideo discessit ad horã a te, vt eternũ illũ reciperes: iã non vt seruũ, sed p seruo charissimũ fratrẽ, maxime mihi, quãto aũt magis tibi et in carne et in dño? Si ergo habes me sociũ: suscipe illũ sicut me. Si aũt aliqd nocuit tibi aut dz: hoc mihi imputa.

D

Ego ℣Paulus scripsi mea manu. Ego reddã. vt nõ dicã tibi qõ et teipsum mihi debes. Jta frater ego te fruar in dño. refice viscera mea i Christo. Cõfidẽs in obediẽtia tua scripsi tibi: sciẽs q̃m̃ et sup id qõ dico facies. Simul et para mihi hospitiũ. nã spero p orationes vestras donari me vobis. Saluta te Ephras concaptiuus meus in Christo Jesu, ℣Marcus, Aristarchus, ℣Demas et Lucas adiutores mei. Gratia dñi nostri Jesu Christi cũ spiritu vestro. Amen.

¶ Explicit epistola beati pauli apostoli ad philomonem.

¶ Incipit argumentum in epistolam ad Hebreos.

A primis dicendum est cur aplꝰ ℣Paulus in hac epla scribẽda nõ seruauerit morẽ suũ: vt vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est qõ ad eos scribẽs q̃ ex circũcisione crediderant quasi gentiũ aplꝰ et nõ hebreoꝝ: sciẽs quoq; eorũ superbiã suãq; humilitatẽ ipse demonstrãs: meritum officij sui noluit auferre. Nã simili modo etiã Joannes aplꝰ ppter humilitatem in epistola sua nomẽ suũ eadẽ rõne nõ protulit. Hanc ergo epl̃am fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse: cuius sensum et ordinẽ retinens lucas euangelista post excessum apostoli pauli greco sermone composuit.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati pauli apostoli ad hebreos.

¶ Ponitur excellentia xp̃i qui est dator noue legis: quia est patri coeternus et consubstantialis equalis in potestate et dignitate: et q̃ in his xp̃s prefertur angelis. Cap. j.

A

Multiphariaz multisq; modis olim deꝰ loquẽs patribꝰ in ꝓphetis: nouissime diebꝰ istis locutꝰ est nobis in filio, quẽ ꝙstituit heredẽ vniuersoꝝ p quẽ fecit et secula. q cũ sit splẽdor et glorie figura substãtie eiꝰ portãsq; oĩa vbo virtutis sue, purgationem peccatorũ faciẽs, sedet ad dexteraz maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus, quãto differẽtius prelliis nomẽ hereditauit.

Sapiẽ. vñ. d.

B

Cui em̃ dixit aliq̃n angelorꝝ, Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursuz Ego ero illi in patrẽ: et ipse erit mihi in filiũ. Et cũ iterũ introducit primogenitũ in orbẽ terre, dicit, Et adorent eum oẽs angeli dei. Et ad angelos qdẽ dicit, Qui facit angelos suos spũs: et ministros suos flãmã ignis. Ad filium autẽ, Thronus tuus deus in seculũ seculi: virga eqtatis, virga regni tui. Dilexisti iustitiã et odisti iniqtatẽ: ppterea vnxit te deꝰ, deꝰ tuꝰ oleo exultationis pre ptic̃ipibꝰ tuis. Et, Tu in ꝓncipio dñe terrã fundasti: et opa manuũ tuarũ sunt celi.

ps. ij. Reg. vñ. b.
ps. xcvj. c.
ps. cij. a.
ps. xliij. b.
ps. cj. d.

Ipsi pibũt, tu aũt ꝓmanebis: et oẽs vt vestimẽtũ veterascẽt Et velut amictũ mutabis eos et mutabunt̃: tu aũt idẽ ipse es, et anni tui nõ deficient. Ad quẽ aũt angelorꝝ dixit aliq̃n, Sede a dextris meis, Quoadusq; ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuorꝝ? Nõne oẽs sunt administratorij spũs: i ministeriũ missi ꝓpter eos q hereditatẽ capiẽs salutis?

ps. cix. a. j. Corin. xv. d.

¶ Ostendit aplꝰ nouę legi esse obediendum date a christo: et qõ non obstet humilitas passionis eius. Cap. ij.

A

Propterea abũdãtiꝰ opz obseruare nos ea que audiuimꝰ: ne forte pefluam⁹. Si em̃ q ꝓ angelos dictꝰ est sermo, factꝰ est firmꝰ, et oĩs ꝓuaricatio et inobediẽtia accepit iustã mercedis retributionẽ: qõ nos effugiemꝰ si tãtã neglexerimꝰ salutẽ? q̃ cum initiũ accepisset enarrari p dñm: ab eis q audierũt, in nos cõfirmata est, ꝓtestãte deo signis et portẽtis et varijs virtutibus et spũs sancti distributiõibꝰ ꝑz suã volũtatẽ. Nõ em̃ angelis subiecit deꝰ orbẽ terre futurũ, de q̃ loqmur. Testatus est aũt i q̃dã loco qs, dicẽs, Quid est hõ q memor es eiꝰ? aut filiꝰ hois q̃m̃ visitas eũ? Minuisti eũ paulominus ab angelis: gl̃ia et honore coronasti eũ, et ꝙstituisti eũ super opa manuũ tuarꝝ. Oĩa subiecisti sub pediꝰ eiꝰ. In eo ei, qõ oĩa ei subiecit: nihil dimisit nõ subiectũ ei. Nũc aũt necdũ videmꝰ oĩa subiecta ei. Eũ aũt q modico q̃ ãgeli, minoratus est videmꝰ Jesum ꝓp passionẽ mortis gl̃ia et honore coronatũ. vt gr̃a dei, p oĩbꝰ gustaret mortẽ. Decebat ei eũ ꝓp quẽ oĩa et p quẽ oĩa, q multos filios in gl̃iaz adduxerat: authorẽ salutis eorꝝ, p passionẽ ꝙsummari. Qui ei sanctificat et q sanctificanꝰ: ex vno oẽs. ℣Propter quã cãm nõ cõfundit frẽs eos vocare: dicẽs, Nũtiabo nomẽ tuũ frib⁹ meis: i medio eccl̃ie laudabo te. Et iterũ, Ego ero fidẽs i eũ. Et itez Ecce ego et pueri mei: q̃s dedit mihi deꝰ. Quia q̃ pueri cõicauerũt carni et sanguini: et ipe sil̃r pticipauit eisdẽ. vt p mortẽ destrueret eũ q habebat mortiz imperiũ, id est diabolũ: et liberaret eos q timore mortiz p totã vitã obnoxij erãt seruituti. Nusq̃ ei ãgelos apphẽdit: sz semẽ Abrahe apphẽdit. Vñ debuit p oĩa fratribꝰ similari: vt misericors fieret et fidelis põtifex ad deũ, vt repropitiaret delicta ppli. In eo em̃ in quo passus est ipse et tẽtatus: potẽs est et eis q tẽtant auxiliari.

ps. civ. a. Hebre. ij. b. Numeri xij. b. ps. xciij. c. ps. xvij. a Isa. viij. d. ps. xlv. b. Hebre. iij. b. ps. xciij. c. Hebre. iij. d.

¶ Ostendit q̃ moysẽ excedit: ps cui firmiter est obediẽdũ. Cap. iij.

A

Vnde frates sancti, vocatiõis celestis pticipes cõsyderate apostolũ et põtificẽ cõfessiõis nr̃e Jesũ q fidelis est ei q ꝓfecit illũ, sicut et ℣Moyses in oi domo eiꝰ. Amplioris ei gl̃ie iste pre ℣Moyse, dignus est habitꝰ: q̃to ampliorẽ honorẽ hz domo q fabricauit illã. Oĩs nãq; domꝰ, fabricaꝰ ab aliq̃. q aũt oĩa creauit deꝰ est. Et ℣Moyses qdẽ fidelis erat i tota domo eius tã q̃ famulꝰ, in testimoniũ eorꝝ q̃ dicẽda erãt: Christꝰ vo tã q̃ filiꝰ i domo sua: q̃ domꝰ, sumꝰ nos, si fiduciã et gl̃iã spei vsq; ad finẽ, firmã retineam⁹? Quapropter sicut ötꝰ spũs sanctꝰ, Hodie si vocẽ eiꝰ audieritz: nolite obdurare corda vr̃a sicut in exacerbatione ꝑm diẽ tẽtationis in deserto, vbi tentauerũt me patres vr̃i: ꝓbauerũt et viderũt opa mea. Quadraginta annis ppter qõ infensus fui gñationi huic: et dixi, Semper errãt corde. Ipsi aũt nõ cognouerũt vias meas. q bus iuraui in ira mea, Si introibũt in requiẽ meã. Videte fratres, ne quãdo sit in aliquo vestrũ cor malũ incredulitatis discedendi a deo viuo: sed adhortamini vosmetipsos p singulos dies, donec Hodie cognominaꝰ, vt nõ obduretur qs ex vobis fallacia peccati. ℣Participes em̃ Christi effecti sumus: si tñ initiũ substãtie eiꝰ vsq; ad finẽ firmũ retineamus dũ ör, Hodie si vocẽ eiꝰ audieritis, nolite obdurare corda vr̃a quẽadmodũ in illa exacerbatione. Quidã ei audiẽtes, exacerbauerũt: sz nõ vniuersi q ꝓfecti sunt ab Egypto per ℣Moysen. Quibus autẽ infensus est quadraginta annis? Nonne illis qui peccauerũt, quorum cadauera prostrata sunt in deserto? Quibꝰ aũt iurauit nõ introire in requiẽ ipsiꝰ? nisi illis q increduli fuerũt? Et videmus q nõ potuerunt introire in requiẽ ipsius. ꝓpter incredulitatem.

¶ Ostendit aplꝰ nobis imminere sollicitudinem intrandi in requiem celestem. et concludit q̃ est festinandum ad ipsam propter excellentiam diuinitatis et humanitatis christi. Cap. iiij.

A

ps.xciij. d.

B Gen. ij.a s.iij.b.

C

D eccli.xv. d. ps.xxxiij c. ij.corin. iij.b.

A

B j.para. xxiij.b. ps.cix.b.

C

A

ij.para. ij.d.

B

Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiē eius, existimetur aliquis ex nobis deesse. Etenim et nobis nūtiatū est, quēadmodum et illis. sed non profuit illis sermo auditus nō admixtus fidei ex ijs que audierūt. Ingrediemur enim in requiē qui credidimus: quēadmodū dixit, Sicut iurauī in ira mea, si introibūt in requiē meā: et quidem operibus ab institutione mūdi perfectis. dixit enim in quodam loco de die septima sic, Et requieuit deus die septima ab oībus operibus suis. Et in isto rursum, Si introibūt in requiē meā. Quū ergo supersit introire quosdā in illā, et ij qbus prioribus annūtiatū est nō introierūt propter incredulitatē: iterū terminat diē quēdā hodie, in Dauid dicēdo, post tātū tpis, sicut supradictū est, Hodie si voce eius audieritis: nolite obdurare corda vra. Nā si eis Jesus requiē pstitisset: nūq̄ de alia loq̄reť posthac die. Jtaq̄ reliquit sabbathismus ppl̄o dei. Qui enim ingressus in requiē eius: etiā ipse requieuit ab opibus suis, sicut a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiē: vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplū. Viuus est enim sermo dei et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et pertingēs vsq̄ ad diuisionē aie ac spūs, cōpagū quoq̄ ac medullax, et discretor cogitationū et intentionū cordis. Et nō est vlla creatura inuisibilis in cōspectu eius. oīa aūt nuda et aperta sunt oculis eius, ad quē nobis sermo. Habētes ergo pōtificē magnū q penetrauit celos Jesum filiū dei: teneamus spei nostre cōfessionē. Nō enim habemus pontificē qui nō possit cōpati infirmitatibus nostris: tentatū aūt per oīa p similitudine absq̄ peccato. Adeamus ergo cū fiducia ad thronū gratie eius: vt misericordiā cōsequamur, et gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

Declarat apl̄s quid in pōtifice requiratur: ac ea xp̄o cōuenire: insinuādo dicendorum de xp̄o difficultatem. Cap. v.

Omnis nāq̄ pōtifex ex hoībus assumptus pro hoib⁹ cōstituit in ijs q̄ sunt ad deum: vt offerat dona et sacrificia p pctis. qui cōdolere possit ijs qui ignorāt et errāt: quū ipse circūdat⁹ est infirmitate, et propterea debet, quēadmodū p pp̄lo, ita etiā et p semetipso offerre p pctis. Nec quisq̄ sumit sibi honorē: sz qui vocatur a deo, quēadmodū et Aaron. Sic et xp̄s nō semetipsum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui locutus est ad eū, Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodum et in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum, sm ordinem Melchisedec. Qui in dieb⁹ carnis sue, preces, supplicationesq̄ ad eū qui possit illū saluū facere a morte, cum clamore valido et lachrymis offerēs exaudit⁹ est p sua reuerētia. Et qdē cū esset filius dei, didicit ex ijs q̄ passus est, obedientia: et consumat⁹, fact⁹ est oībus obtēperātib⁹ sibi, cā salutis eterne, appellat⁹ a deo pōtifex iuxta ordinē Melchisedec.

De quo nobis grādis sermo et interpretabilis ad dicendum: quū imbecilles facti estis ad audiēdū. Etenim cū deberetis magistri esse propter tpm: rursum indigetis vt vos doceamini q̄ sint elemēta exordij sermonū dei: et facti estis quibus lacte op⁹ sit, nō solido cibo. Omis enim qui lactis est particeps expers est sermonis iustitie, paruulus enim est. Perfecto aūt est solidus cib⁹: eox q propter consuetudinē exercitatos habent sensus ad discretionē boni ac mali.

Apostolus addit ea q̄ vult dimittere: ac quibus acceptio sue doctrine est impossibilis et quibus sit cōuenies et vtilis. Cap. vj.

Propter intermittētes inchoationis xp̄i sermonem, ad pfectionē feramur, nō rursum iacientes fundamētū penitētie ab operibus mortuis et fidei ad deū, baptismatū doctrine, impositionis quoq̄ manuū, ac resurrectionis mortuorum, et iudicij eterni. Et hoc faciemus: si quidē pmiserit deus. Impossibile enim est eos qui semel sunt illuminati, gustauerūt etiā donū celeste, et participes facti sunt spūssancti, gustauerunt nihilominus bonū dei verbū, virtutesq̄ seculi vēturi, et prolapsi sunt: rursus renouari ad penitētiā, rursum crucifigentes sibimetipsis filiū dei, et ostētui habētes. Terra enim sepe venientem sup se bibēs imbrē, et germinās herbā oportunam illis a qbus colit: accipit bñdictionē a deo. pferēs aūt spinas et tribulos: reproba est, et maledicto prima, cuius consummatio in cōbustionē. Cōfidimus aūt de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti: tāetipsi ita loquimur. Non enim iniustus deus, vt obliniscatur operis vestri et dilectionis quā ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus autem vnumquēq̄ vestrum eandem ostentare solicitudinem, ad expletionē spei vsq̄ in finem vt non segnes efficiamini, verū imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones. Abrahe nāq̄ promittēs deus: quū neminē habuit per quē iuraret maiorem iurauit per semetipsum, dicens, Nisi benedicēs bñdicā te: et multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferēs, adept⁹ est repromissionē. Homines enim p maiore se iurāt: et finis omnis illorum cōtrouersie eox firmationē, est iuramētū. In quo abūdātius volēs deus ostēdere pollicitationis heredibus immobilitatē cōsilij sui: interposuit iusiurādū, vt p duas res immobiles impossibile est mentiri deū: fortissimū solatiū habeamus qui cōfugim⁹ ad tenēdā pposītā spem, quā sicut ancorā habem⁹ aiē tutā ac firmā, et incedētē vsq̄ ad interiora velaminis. vbi precursor p nobis introijt Jesus, sm ordinem Melchisedec pontifex factus in eternum.

Ostenditur excellentia sacerdotū xp̄i comparādo xp̄m ad melchisedec: cuius sacerdotium ostenditur excellentius esse sacerdotio leuiticorum eiusdem necessitate. Cap. vij.

Hic enim Melchisedec: rex Salem, sacerdos dei sūmi, qui obuiauit Abrahe regresso a cede regū, et benedixit ei, cui et decimas omnium diuisit Abrahā. primū quidē qui interpretat rex iustitie: deinde autē et rex Salē, qō est rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia, neq̄ initiū dierū neq̄ finem vite habēs, assimilat⁹ aūt filio dei, manet sacerdos in perpetuum. Intuemini aūt quātus sit hic: cui et decimas dedit de precipuis Abrahā patriarcha. Et quidē de filijs Leui sacerdotiū accipiētes, mandatum habēt decimas sumere a populo sm legē, id est a fratrib⁹ suis: quāq̄ et ipsi exierint de lūbis Abrahe. Cui⁹ autē gñatio nō annumerat⁹ in eis: decimas sumpsit ab Abrahā, et hūc q habebat repromissiones bñdixit. Sine vlla aūt contradictione: qō min⁹ est, a meliore bñdicitur. Et hic quidē, decimas morientes hoīes accipiunt: ibi aūt cōtestatur q̄ viuit. Et (vt ita dictū sit) p Abraham, et Leui q decimas accipit decimatus est. adhuc enim in lūbis patris erat, qñ obuiauit ei Melchisedec. Si ergo consummatio per sacerdotiū Leuiticū erat (ppl̄s enim, sub ipso legē accepit) qd adhuc necessariū fuit sm ordinem Melchisedec aliū surgere sacerdotē, et nō sm ordinē Aaron dici? Translato enim sacerdotio: necesse est vt et legis trāslatio fiat. In q̄ enim hec dicunt: de alia tribu est, de qua nullus altario preſto fuit. Manifestū est enim qō ex Juda ort⁹ sit dñs noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locut⁹ est. Et amplius adhuc manifestū est: si sm similitudinē Melchisedec, exurgat alius sacerdos, q nō sm legem mandati carnalis fact⁹ est, sz sm virtutē vite insolubilis. Cōtestat enim, Quū tu es sacerdos in eternū, sm ordinē Melchisedec. Reprobatio qdē fit pcedētis mādati: propter infirmitatē eius et inutilitatē. nihil enim ad perfectū adduxit lex: introductio vo melioris spei, p quā primam⁹ ad deū. Et quātū est nō sine iureurādo (alij quidē, sine iureurādo sacerdotes facti sunt: hic aūt cū iureurādo p eū q dixit ad illum, Jurauit dñs, et nō penitebit eum: tu es sacerdos in eternū) in tantū melioris testamēti spōsor fact⁹ est Jesus. Et alij quidē plures facti sunt sacerdotes, iccirco qō morte prohiberent permanere: hic aūt eo qō maneat in eternū, sempiternū habet sacerdotium. Unde et saluare in perpetuū potest accedentes p ipm ad deū: semp vīns ad interpellādū p nobis. Talis enim decebat vt nobis esset pontifex, sanct⁹, innocēs, impolutus, segregatus a pctōribus et excelsior celis factus. q nō habet necessitatē quotidie (quēadmodū sacerdotes) pri⁹ p suis delictis hostias offerre, deinde p pp̄li. hoc enim fecit semel, se offerēdo. Lex enim, hoīes cōstituit sacerdotes infirmitatem

habẽtes:sermo autem iurisiurandi qui post legem est, filiũ in eternum perfectum.

¶ Ostendit xp̃m esse melioꝝ sacramentoꝝ ministrum ministris veteris testamenti. Caput. viij.

A Capitulũ aũt sup ea q̃ dicunt. Talẽ habemus pontificẽ, q̃ cõsedit in dextera sedis magnitudinis in celis:sanctoꝝ minister, & tabernaculi veri qõ fixit deꝰ, & nõ homo, ¶ Omis ei põtifex, ad offerendũ munera & hostias cõstituitur. vñ necesse est & hũc habere aliqd qõ offerat. si ergo esset sup terrã, nec esset sacerdos:cũ essent q̃ offerrẽt ꝟm legẽ munera, q̃ exẽplari & vmbre deseruiũt celestiũ. sicut resp̃sum est ℳoysi, cũ cõsummaret tabernaculuz, ¶ Uide(inquit)oĩa facito ꝟm exẽplar, qõ tibi ostẽsum est in mõte. ¶ Nũc aũt meliꝰ sortit⁹ est ministeriũ:quãto & melioris testamenti mediator est, qõ in melioribꝰ repromissiombꝰ sancitũ est. ¶ Nã si illud priꝰ culpa vacasset:nõ vtiq̃ scõi locꝰ ingrereꝛ. ¶ Uituperãs em̃ eos dicit, ¶ Ecce dies veniẽt, dicit dñs:& cõsũmabo sup domũ ℑsrael & sup domũ ℑuda testamẽtũ nouũ, nõ scõz testamẽtũ qõ fecit patribꝰ eoꝝ in die qua apprehẽdi manũ eoꝝ vt educerez illos de terra ℰgypti. qm̃ ipsi nõ ꝑmanserũt in testamento meo:& ego neglexi eos dicit dñs. ¶ Quia hoc est testamẽtuz qõ disponã domui ℑsrl̃ post dies illos, dicit dñs. ¶ Dabo leges meas in mẽtẽ eoꝝ, & in corde eoꝝ supscribã eas:& ero eis in deũ, & ipsi erũt mihi in pp̃lm. & nõ docebit vnusquisq̃ primũ suũ, & vnusquisq̃ fratrẽ suũ dicens, ¶ Cognosce dñz: qm̃ oẽs sciẽt me a minore vsq̃ ad maiorẽ eoꝝ, q̃ propitiꝰ ero iniqtatibꝰ eoꝝ:& peccatoꝝ eoꝝ iã nõ memorabor. ¶ Dicendo aũt nouũ:veterauit priꝰ. ¶ Quod autem antiquat & senescit:prope interitum est.

¶ Tãgit aplꝰ ea que fuerũt in ministerio veteris testamenti. ℰt ex his arguit dignitatẽ xp̃i ac noue legis. Cap. ix.

A Habuit qdẽ & priꝰ, iustificationes culture, & sanctũ seculare. ¶ Tabernaculũ em̃ factũ est primuz, in quo erãt candelabra, & mensa, & ꝓpositio panũ:q̃ dicit̃ sancta. ¶ Post velamẽtũ aũt scõm:tabernaculũ:qõ dicit̃ sancta sanctoꝝ, aureũ habẽs thuribulũ:& arcã testaméti circũtectã ex oĩ pte auro in qua vna aurea habẽs mãna, & virga ℳaron q̃ frõduerat, & tabule testaméti. supq̃ eã erãt ℭherubim gloríe obũbrãtia ꝓpitiatoriũ. de q̃bus nõ est mõ dicẽdũ ꝑ singula. ¶ His vero ita cõpositis, in priori qdẽ tabernaculo semp introibãt sacerdotes, sacrificioꝝ officia cõsummãtes. in secũdo aũt, semel in ãno solus põtifex:nõ sine sanguine quẽ offerret ꝓ sua et populi ignorãtia:hoc significãte spiritu sctõ, nõdũ ꝓpalatam esse sanctoꝝ viã, adhuc priore tabernaculo habẽte statum. q̃ parabola est tp̃is instãtis:iuxta quã mũera & hostie offerunt, q̃ nõ possunt iuxta cõsciẽtiã pfectũ facere seruiẽtẽ, solũmodo in cibis, & ĩ potibꝰ, & in varijs baptismatibꝰ, et iustitijs carnis vsq̃ ad tp̃s correctionis impositis. ¶ Christus aũt assistẽs põtifex futuroꝝ bonoꝝ, perãpliꝰ & pfectiꝰ tabernaculũ nõ manu factũ, id est, nõ huiꝰ creationis, neq̃ ꝓ sanguinẽ hircoꝝ aut vituloꝝ, sz ꝓ ꝓpriũ sanguinem introiuit semel in sancta, eterna redẽptione inuẽta. si em̃ sanguis hircoꝝ & tauroꝝ & cinis vitule aspersus, ĩgnatos sctificat ad emũdationẽ carnis:quãto magis sanguis xp̃i q̃ ꝑ spm̃ sctũ semetipsum obtulit ĩmaculatũ deo, emũdauit cõsciẽtiã nostrã ab opibꝰ mortuis ad seruiẽdũ deo viuẽti? ¶ Et tõ noui testaméti mediator est: vt morte intercedẽte, in redemptionẽ earũ ꝓuaricationũ q̃ erãt sub priori testamento, repromissionẽ accipiãt q̃ vocati sunt, eterne hereditatis. ¶ Ubi em̃ testamẽtũ:mors necesse est itercedat testatoris. ¶ Testamẽtũ em̃ in mortuis ꝓfirmatũ est. alioquin nõdũ valet:dũ viuit q̃ testat⁹ est. ¶ Un̄ nec primũ qdẽ, sine sanguine dedicatũ est. ¶ Lecto em̃ oĩ mãdato legis a ℳoyse vniuerso pplo: accipiẽs sanguinẽ vituloꝝ & hircoꝝ cũ aq̃ & lana coccinea & hyssopo, ipm̃ q̃z libꝝ & oẽp pp̃lm aspersit, dicẽs, ¶ Hic sanguis testaméti qõ mãdauit ad vos deꝰ. ¶ Etiã tabernaculũ & oĩa vasa ministerij, sanguine sil̃r aspersit. ¶ Et oĩa pene in sanguine, ꝟm legẽ mũdãtur:& sine sanguinis effusione non fit remissio. ¶ Necesse est ergo exẽplaria qdẽ celestiũ, his mũdari:ipsa aũt celestia, melioribꝰ hostijs q̃ istis. ¶ Nõ em̃ in manufacta sancta ℑesus ĩtroiuit, exẽplaria veroꝝ:sz ĩ ipm̃ celũ, vt appareat nũc vultui dei ꝓ nobis. ¶ Neq̃ vt sepe offerat semetipm̃, quẽadmodũ põtifex ĩtrat ĩ sancta ꝑ singulos ãnos in sanguine alieno(¶ Alioquin oportebat euz frequenter pati ab origine mũdi)¶ Nũc aũt semel in cõsummationez seculoꝝ ad destitutionẽ pctĩ, ꝓ hostiã suã apparuit. ¶ Et quẽadmodũ statutũ est hoĩbꝰ semel mori, post hoc aũt iudiciũ sic & xp̃s semel oblatꝰ est ad multoꝝ exhauriẽda pctã. scõdo sine peccato apparebit oĩbus expectãtibus se, in salutem.

¶ Ostẽdit aplꝰ veterem legem non posse auferre peccatum:declarando excellentiã sacerdotij xp̃i atq̃ eius sacerdotio esse firmiter obediendum. Cap. x.

A Umbrã ei habẽs lex futuroꝝ bonoꝝ, nõ ipsam imaginẽ rerũ ꝓ singulos annos eisdem ipsis hostijs q̃s offerũt indesinẽter, nũq̃ põt accedẽtes pfectos facere:alioquin'cessassent offerri:iõ qõ nullã haberẽt vltra cõsciẽtiã pcti, cultores semel mundati. sz in ipsis cõmemoratio pctoꝝ ꝓ singlos ãnos fit ꝑ possibile em̃ est, sanguine tauroꝝ & hircoꝝ auferri pctã. ¶ Jõ ingrediẽs mũdũ dicit. ¶ Hostiã & oblationẽ noluisti: corꝰ aũt aptasti mihi. ¶ Holocaustomata & ꝓ pctõ nõ tibi placuerũt. ¶ Tunc dixi, ¶ Ecce venio. ¶ In capite libri scriptũ est de me:vt faciaz deꝰ volũtatẽ tuã. ¶ Superi⁹ dicẽs, ¶ Quia hostias & oblationes, & holocaustomata, & ꝓ pctõ noluisti, nec placita sunt tibi q̃ ꝟm legẽ offerunt, tũc dixi, ¶ Ecce venio vt faciaz deus volũtatẽ tuã:aufert primũ, vt sequẽs statuat. ¶ In qua volũtate sctificati sumꝰ, ꝓ oblationẽ corpis ℑesu xp̃i semel. ¶ Et oĩs qdẽ sacerdos ꝑsto est q̃tidie ministrãs, & easdẽ sepe offerẽs hostias q̃ nõ possunt auferre pctã:hic aũt vnã ꝓ pctis offerẽs hostiã, ĩ sempiternũ sedet ĩ dextera dei, decetero expectãs donec ponant inimici eiꝰ scabellũ pedũ eiꝰ. ¶ Una em̃ oblatione cõsummauit ĩ sempiternũ sctificatos. ¶ Cõtestat aũt nos & spũs sctũs. post q̃ em̃ dixit, ¶ Hoc aũt testamẽtuz qõ testabor ad illos post dies illos, dicit dñs, ¶ Dabo leges meas ĩ cordibꝰ eoꝝ, & ĩ mẽtibꝰ eoꝝ inscribã eas:& pctoꝝ, & iniqtatũ eoꝝ iã nõ recordabor ampliꝰ. ¶ Ubi aũt horꝝ remissio:iã nõ est oblatio ꝓ pctõ. ¶ Habẽtes itaq̃z fratres fiduciã in ĩtroitu sanctoꝝ in sanguine xp̃i:quã initiauit nobis viaz nouã & viuẽtẽ per velamẽ. id est, carnẽ suã, & sacerdotẽ magnũ sup domũ dei, accedam⁹ cũ vero corde ĩ plenitudine fidei, asperssi corda a cõsciẽtia mala, & abluti corꝰ aq̃ mũda, teneam⁹ spei nr̃e cõfessionẽ indeclinabilẽ. fidelis em̃ est qui repromisit, & cõsyderem⁹ inuicẽ ĩ ꝓuocationẽ charitatis et bonoꝝ operũ:nõ deserẽtes collectionẽ nostrã sicut cõsuetudinis est q̃busdã, sz cõsolãtes, & tãto magis quãto videritis appropinquãtẽ diẽ. ¶ Uolũtarie em̃ peccãtibus nobis post acceptã notitiã veritatis, iaz non relinquit̃ ꝓ pctis hostia, terribilis aũt q̃dã expectatio iudicij & ignis emulatio: que ꝙsumptura est aduersarios. ¶ Irritã q̃s faciẽs legẽ ℳoysi sine vlla miseratiõe, duob⁹ vl̃ trib⁹ testib⁹ moriẽ. quãtomagis putatis deteriora mereri supplicia q̃ filiũ dei ꝙculcauerit, & sanguinẽ testaméti pollutũ duxerit, in q̃ sctificat⁹ est: & spiritui gratie cõtumeliã fecerit? ¶ Scim⁹ em̃ q̃ dixit, ¶ Mihi vindictã:& ego retribuã. ¶ Et iterũ, ¶ Judicabit dñs ppl̃m suũ. ¶ Horrẽdũ est incidere in manꝰ dei viuẽtis. ¶ Rememoramini aũt pristinos dies:in q̃b⁹ illuminati, magnũ certamen sustinuistis passionẽ. & in altero qdẽ opprobrijs & tribulationibꝰ spectaculũ facti:ĩ altero aũt socij taliter cõuersantiũ effecti. ¶ Nã & vinctis cõpassi estis:& rapinã bonoꝝ vestroꝝ cũ gaudio suscepistis, cognoscẽtes vos habere melioreꝛ & manẽtẽ substãtiã. ¶ Nolite itaq̃z amittere cõfidẽtiam vestrã:q̃ magnã habet remunerationẽ. ¶ Patiẽtia ei vobis necessaria est:vt volũtatẽ dei faciẽtes, reportetis ꝓmissionem. ¶ Adhuc em̃ modicũ aliqnãtulũq̃z, q̃ vẽtur⁹ est veniet, & nõ tardabit. iustus aũt me⁹, ex fide viuit, qõ si subtraxerit se nõ placebit anime mee. ¶ Nos autẽ nõ sum⁹ subtractionis filij in perditionẽ:sed fidei in acquisitionem anime.

¶ Apostolus ostendit quid subijci xp̃o sit per fidem ac eandẽ describens multipliciter commendat. Cap. xi.

Est aũt

A Exodi xxv. d. Actuum vij f.

B Exodi xxv. d. Actuum vij f.

C Jer. xxxj. c.

D

A Exodi xxvj. a. et xxxvj. a.

B

C

D

Leui. xvj. c. j. pet. j. d. j. Jo. j. d. Apoca. j. b. j. pet. iij. g Roma. v b.

E Gala. iij. b.

Exodi xxiij. c.

F

G Roma. v. b. j. pet. iij. c.

A Leui. xvj. c.

B ps. xxxix b.

ps. j.

C

ps. cix. a. j. corin. xv. d. Jer. xxxj. i. ℌ. vij. c.

D

ℌ. vj. a.

Deuter. xvij. b. Matth. xviij. b. to. viij. c. ij. corin. xiij. a. Deuter. xxxij. e. Roma. xij. d.

F

Abac. ij. a. Roma. j. b. Gal. iij. b

A Genesis .s. a. Genesis .iij. a. Matthe. xxij. d. Genesis v. c. Ecc. xliij. c.

B Genesis vj. c. Ecclesia. xliij. c. Genesis xij. a.

C Genesis xvij. a. Genesis xvij. c.

D Genesis xxij. a. Ecclesia. xliij. d. Genesis xxj. b. Roman. ix. b. Genesis xxvij. d. f. Genesis xlviij. c. Gen. l. d.

E Exo. ij. a. Exo. j. c. Exo. ij. b. Ex. xij. d. Exod. x iij. e.

F Jos. vj. c. Jos. vj. d. Jos. ij. a.

G

A Ro. vj. a. Colosse. iij. b.

Est aũt fides, sperandarum substãtia rerũ, argumẽtum nõ apparẽtiũ. Jn hac eñ testimoniũ cõsecuti sunt seues. Fide, itelligim⁹ aptata esse secula verbo dei: vt ex inuisibilib⁹ visibilia fierẽt. Fide, plurimã hostiã Abel q̃ Cain, obtulit deo: per quã testimoniũ ꝯsecut⁹ est eẽ iust⁹, testimoniũ phibẽte munerib⁹ ei⁹ deo, z p illã defunct⁹ adhuc loquit. Fide, Enoch trãslatus est ne videret mortẽ, z nõ iueniebat: q̃ translulit illũ de⁹. añ trãslationẽ ei, testimoniũ habuit placuisse deo. Sine fide aũt, impossibile est placere deo. Credere ei opz accedẽtẽ ad deũ q̃ est, z ingrentib⁹ se remunerator sit. Fide, Noe respõso accepto de his q̃ adhuc nõ videbañ: metuẽs, aptauit arcã in salutẽ dom⁹ sue, p quã donauit mundũ. z iustitie q̃ p fidẽ est: heres est istitut⁹. Fide, q̃ vocatur Abrahã obediuit i locũ exire quẽ acceptur⁹ erat i hẽditatẽ: z exijt, nesciẽs quo iret. Fide, demorat⁹ est i terra repromissionis tãq̃ in aliena, in casulis habitãdo cũ Jsaac z Jacob coheredib⁹ repromissionis eiusdẽ. Expectabat eĩ fundamẽta habẽtẽ ciuitatẽ: cui⁹ artifex z cõditor, de⁹. Fide, et ipsa Sara sterilis virtutẽ i cõceptiõe seminis accepit, etiã pter tps etatis: qm̃ fidelẽ credidit esse eum q̃ repromiserat. Propter qõ z ab vno orti sunt (z hoc emortuo) tãq̃ syderа celi i multitudinẽ, z sicut arena q̃ est ad orã maris innũrabilis. Jurta fidẽ defuncti sunt oẽs isti, nõ acceptis repromissionib⁹: sz a lõge eas aspiciẽtes z salutãtes, z cõfitẽtes q̃ peregrini z hospite sunt sup terrã. Qui eñ hec dicũt: significãt se patriã ingrere. Et si qdẽ ipsius meminissent de qua exierũt: habebãt vtiq̃ tps reuertẽdi. nũc aũt meliorez appetũt, id est celestẽ. Jdeo nõ cõfundit⁹ de⁹ vocari de⁹ eorũ. parauit eñ illis ciuitatẽ. Fide, obtulit Abrahã Jsaac: cũ tẽtaret. z vnigenitũ offerebat in quo suscepat repromissiones. ad quẽ dictũ est, Jn Jsaac vocabit tibi semẽ. arbitrãs q̃ z a mortuis suscitare potẽs est de⁹. vñ eũ z ĩ pabolã accepit. Fide, z de futuris bñdixit Jsaac, Jacob z Esau. Fide, Jacob moriẽs, singulos filioz Joseph benedixit: et adorauit fastigiũ virge ei⁹. Fide, Joseph moriẽs, de pfectione filiorũ Jsrael memorat⁹ est: z de ossib⁹ suis mãdauit. Fide, Moyses nat⁹, occultat⁹ est mẽsib⁹ trib⁹ a parẽtibus suis: eo qõ vidissent elegãtẽ infantẽ, z nõ timuerũt regis edictũ. Fide, Moyses grãdis fact⁹, negauit se esse filiũ filie Pharaonis: magis eligẽs affligi cũ pplo dei q̃ tpalis pcti hr̃e iocũditatẽ, maiores diuitias estimãs, thesauro Egyptioz, improperiũ xpi. aspiciebat eñ remunerationẽ. Fide, reliquit Egyptũ: nõ verit⁹ animositatẽ regis: inuisibilẽ eñ tãq̃ videṡ sustinuit. Fide, celebrauit pascha z sanguinis effusionẽ: ne q̃ vastabat primitiua, tãgeret eos. Fide, trãsierũt mare rubrũ tãq̃ p aridã terrã: qõ expti Egyptij, deuorati sunt. Fide, muri Jericho corruerũt, circuitu dierũ septẽ. Fide, Raab meretrix nõ perijt cũ incredulis: excipiẽs exploratores cũ pace. Et qd adhuc dicã? Deficiet eñ me tps enarrantẽ de Gedeõ, Barac, Sãson, Jephte, Dauid, Samuel, z pphetis: q̃ p fidẽ vicerũt regna, opati sunt iustitiã, adepti sũt repromissiões, obturauerũt ora leonũ, extinxerũt impetũ ignis, effugerũt aciẽ gladij, cõualuerũt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterũt exteroz. acceperũt mulieres de resurrectiõe mortuos suos alij aũt distẽti sunt, nõ suscipiẽtes redẽptionẽ: vt meliorem inuenirẽt resurrectionẽ. Alij vo ludibria z verba expti, insup z vincula z carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt, circuierũt in melotis, in pellib⁹ caprinis, egẽtes, angustiati, afflicti: qb⁹ dign⁹ nõ erat mũdus. in solitudinib⁹ errãtes, in mõtibus z spelũcis, z in cauernis terre. Et hi oẽs testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionez, deo pro nobis melius aliquid prouidente, vt non sine nobis consummarentur.

Inducit apls ad mala pene tolerãda ac mala culpe vitãda ostẽdens conditiones legis veteris atq̃ noue. Cap. xij

Deoq̃ z nos tãtã habẽtes ipositã nubẽ testiũ: deponẽtes oẽ põdus z circũstãs nos peccatũ, p patiẽtiã curram⁹ ad ppositũ nob certamẽ. aspiciẽtes in authorẽ fidei, z cõsummatorẽ Jesum: q̃ pposito sibi gaudio sustinuit crucẽ, cõfusiõe cõtẽpta, atq̃ in dextera sedis dei sedet. Recogitate eñ eũ q̃ talẽ sustinuit a pctõribus aduersum semetipsũ cõtradictionẽ: vt ne fatigemini, animis vris deficiẽtes. Nondũ eñ vsq̃ ad sanguinẽ restitistis, aduersus pctm̃ repugnãtes: z oblíti estis cõsolatiõis, q̃ vobis tãq̃ filijs loquit⁹, dicẽs, Fili mi, noli negligere disciplinã dñi: neq̃ fatigeris dũ ab eo argueris. Quẽ eñ diligit dñs, castigat: flagellat aũt oẽm filiũ quẽ recipit. Jn disciplina pseuerate. Tãq̃ filijs, vobis offert se de⁹. qs eñ filius, quẽ nõ corripit pater? Qõ si extra disciplinã estis, cui⁹ ptícipes facti sũt oẽs: q̃ adulteri z nõ filij estis. Deinde pres qdẽ carnis nr̃e, eruditores habuim⁹, z reuerebamur eos. nõ multo magz obtẽperabim⁹ pri spirituũ, z viuem⁹? Et illi qdẽ i tpe paucoz dierũ, pm volũtatẽ suã erudiebãt nos: hic aũt ad id qõ vtile est in recipiẽdo sctificationẽ ei⁹. Dis aũt disciplina i pñti qdẽ vr̃ nõ esse gaudy, sed meroris: postea aũt fructũ pacatissimũ exercitatis p eam, reddet iustitie. Propẽ qõ remissas man⁹ z soluta gẽua erigite: z gressus rectos facite pedib⁹ vris: vt nõ claudicãs qs erret: magis aũt sanet. Pacẽ seqmini cũ oĩbus, z sctimoniã: sine qua nemo videbit deũ, cõtẽplates ne qs desit gr̃e dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinãs ipediat, z p illã ingnent multi. Ne qs fornicator aut prophanus vt Esau: q̃ ppẽ vnã escã vẽdidit pmitiua sua. scitote eñ qm̃ z postea cupiẽs hereditare bñdictionẽ: reprobat⁹ est. nõ ei inuenit pnie locũ: quãq̃ cũ lachrymis inq̃sisset eã. Nõ ei accessistis ad tractabilẽ mõtẽ z accessibilẽ ignẽ, z turbinẽ, z caliginẽ, z procellã, z tube sonũ, z vocẽ verborũ (quã q̃ audierũt, excusauerũt se, ne eis fieret v̄bũ: Nõ eñ portabãt, qõ dicebat, Et si bestia tetigerit mõtẽ: lapidabit. Et ita terribile erat qõ videbat, vt Moyses dixit, Exterrit⁹ sum z tremebũdus) Sz accessistis ad Sion montẽ, z ciuitatẽ dei viuẽtz, Jerusalẽ celestẽ, z multoz miliũ angeloz frequẽtiã, z ecclesiã primitiuorũ q̃ cõscripti sunt in celis, z iudicẽ oĩm deũ, z spũs iustoz pfectoz, z testamẽti noui mediatorẽ Jesum, z sanguinis aspersionẽ melio⁹ loquẽtẽ q̃ Abel. videte ne recusetis loquẽtẽ. Si eñ illi nõ effugerũt, recusantes eũ q̃ sup terrã loq̃bat: multo magis nos q̃ de celis loquẽtẽ nobis auertim⁹, cui⁹ vox mouit terrã tũc: nũc aũt repromittit dicẽs, Adhuc semel: z ego mouebo nõ solũ terrã, sz z celũ. Qõ aũt adhuc semel dicit: declarat mobiliũ trãslationem tãq̃ factoz, vt maneãt ea q̃ sũt, imobilia. Jtaq̃ regnũ imobile suscipiẽtes, habem⁹ gr̃az: p quã placẽtes deo cũ metu z reuerẽtia. Etenim deus nr̃, ignis consumens est.

Hortatur apls ad operandum bonum erga proximos seipsos: atq̃ prelatos: ac pro se orandum petit z sue orationis beneficium impartitur cum salutatione. Cap. xiij.

Caritas fraternitatis maneat in vobis. Et hospitalitatẽ nolite obliuisci. p hãc eñ latuerũt q̃dã angelis hospitio receptz, vt Demẽtote vinctorũ, tãq̃ simul vincti: z laboratiũ, tãq̃ z ipsi i corpore morãtes. Honorabile cõnubiũ i oĩb⁹: z thorus imaculat⁹. Fornicatores eñ z adulteros iudicabit deus. Sint mores sine auaritia: ꝯtẽti pntib⁹. ipe eñ dixit, Nõ te deserã neq̃ derelinquã. ita vt q̃ fidẽter dicam⁹, Dñs mihi adiutor: nõ timebo qd faciat mihi hõ. Memẽtote ppositoz vestroz, q̃ vobis locuti sunt verbũ dei: quoz ituẽtes exitũ cõuersatiõis, imitamini fidẽ. Jesus xp̃s heri z hodie, ipse et in scla. Doctrinis varijs z peregrinis nolite abduci. Optimũ est eñ, gr̃a stabilire cor, nõ escis q̃ nõ pfuerũt ambulãtibus in eis. Habemus altare: de quo edere nõ habẽt potestatẽ q̃ tabernaculo deseruiũt. Quoz eñ aialiũ infert⁹ sanguis p pctõ in sancta p põtificẽ: horũ corpora cremañ extra castra. Propter qõ z Jesus, vt sanctificaret per suũ sanguinẽ pplm, extra portã passus est. Exeam⁹ igit⁹ ad eũ extra castra: improperiũ eius portãtes. Nõ eñ habemus hic manentẽ ciuitatẽ: sz futurã ingrim⁹. Per ipsum ergo offeram⁹ hostiã laudis semp deo, id est fructũ labioz cõfitẽtiũ nomini ei⁹. Bñficẽtie aũt z cõmunicatiõis nolite obliuisci.

Epheſi. iij. e. j. pet. ij. et iij. a.

B Pro. iij. b Apocal. iij. d.

C

D

Ro. xij. d

E Genesis xxv. d. Genesis xxvj. f. Exo. xix. b. xx. a.

Ex. xix. c.

F

G

Ag. iij. b

Deutero no. iij. d.

A Ro. xij. c. j. pe. iij. c.

Jos. j. a.

B Psal. c xvij. a

Nu. xix. a

C Mic. ij. c.

talib⁹ eñ hostys ꝓmereꝫ de⁹. Obedite ꝓpositꝫ vꝝis et sub iacete eis. ipsi eñ puigilãt q̃si rõnẽ ꝓ aiab⁹ vꝝis redditu ri: vt cum gaudio hoc faciãt, ⁊ nõ gemẽtes. hoc eñ non ex pedit vobis. Orate ꝓ nobis. cõfidim⁹ eñ qđ bonã cõscien tiã habem⁹, ĩ oib⁹ bene volẽtes cõuersari. Ampli⁹ aũt de preco: vos hoc facere, q̃ celeri⁹ restituar vob. ¶ De⁹ aũt pa cis q eduxit de mortuis pastorẽ magnũ ouiũ in sanguine testamẽti eterni, dñm nostrũ Jesum xp̃m: aptet vos in oĩ bono, vt faciatis ei⁹ volũtatẽ, faciẽs in vobis qđ placeat coꝝã se ꝓ Jesum xp̃m. cui est gloria ĩ secula seculorũ. Amẽ. Rogo aũt vos fratres vt sufferatis v̄bũ solatij. Etenim per paucis scripsi vobis. Cognoscite fratrẽ nostrũ Timotheũ dimissum: cũ quo (si celerius venerit) videbo vos. Salutate oẽs ꝓpositos vestros, ⁊ omnes sanctos. Salutãt vos de Jtalia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

¶ Explicit epistola beati Pauli apostoli ad Hebreos.

¶ Incipit p̃fatio bti Hieronymi pb̃ri in libũ actuũ apostolorũ.

Canit psalmista. Ambulabunt de virtute in virtutes. Post apostoli Pauli epl̃as dudũ vno vobis volumie trãslatas domũ ⁊ rogatiane charissimi: act⁹ apl̃orum cõpellitis vt trãsferã in latinũ quẽ libũ nulli dubium est a luca antiocheno arte medico q̃ postea seruiens Paulo apl̃o xp̃i factus est discipulus fuisse editũ. Ceruices premit ꝑsita sep⁹ oneris magnitudo: q̃ studia inuidorũ reprehensione digna putãt ea q̃ scribim⁹. Illorũ nũcꝫ odio ⁊ detractione tuante xp̃o meũ silebit eloquiũ. Act⁹ apl̃orũ nudã quidẽ videnꝫ sonare hi storiã ⁊ nascẽtis ecclesie infantiã texere: sed si nouerim⁹ scriptores eorũ Lucã esse medicũ: cuius laus est in euãgelio: aia aduertimus pariter omnia verba illius aĩe languẽtis esse medicinam.

¶ Explicit prefatio. ¶ Incipit prologus.

Lucas antiochẽsis natione Syrus cui⁹ laus in euãgelio canitur apud antiochiã medicine artis egregius: ⁊ apl̃orum xp̃i discipulus fuit postea vsqꝫ ad confessionẽ paulũ secut⁹ apl̃m sine crimine in virginitate permanens deo maluit seruire. Qui septuaginta ⁊ q̃tuor annos etatis agẽs in bythinia obĳt plenus spũsctõ quo instigante in achaie partib⁹ euãgeliũ scribens grecis fidelibus incarnationẽ dñi fideli narratiõe ostẽdit neq̃ dẽqꝫ ex stirpe David descendisse mõstrauit. Cui nõ immerito scribẽdorũ Actuum apl̃orũ ptãs in ministerio datur: vt deo in deũ pleno ⁊ filio perditionis extincto oratio neab apostolis facta forte dñice electionis numerus compleretur. Sicqꝫ paulus cõsummationẽ apl̃icis actibus daret q̃diu contra stimulũ calcitrantẽ dñs elegisset. Q̃ legẽtib⁹ ⁊ req̃rentib⁹ deũ bre ui poti⁹ volui ostẽdere sermone: q̃ ꝓlixi⁹ aliq̃d fastidientib⁹ ꝓdi disse: sciens q̃ opantem agricolã oporteat primũ de suis fructibus edere. Quẽta diuina subsecuta est gratia. vt nõ solum corꝓoib⁹: sed etiam animabus eius proficeret medicina.

¶ Incipit Liber Actuum Apostolorum beati Luce euangeliste.

¶ Precepit xp̃s discipulis ne discederent ab Jerusalem: ac ponitur ascẽsio xp̃i in celum ⁊ electio Matthie in locum Jude. Caput. j.

A

Rum quidẽ sermonẽ feci ō oĩb⁹, o Theophile, q̃ cepit Jesus facere et docere, vsqꝫ in diẽ qua precipiens apl̃is ꝑ spiritũ sanctũ, quos elegit, assumpt⁹ est: qb⁹ ⁊ ꝓbuit seipsum viuũ post passionẽ suã ĩ multis argumẽtꝫ ꝑ dies q̃draginta apparens eis, ⁊ loquẽs de regno dei. Et cõuescẽs, precepit eis, ab Jerosolymis ne discederẽt, sed expectarẽt promissionẽ p̃ris, Quã audistis (inquit) ꝑ os meũ: q⁹ Johãnes qdẽ baptizauit aqua, vos autẽ baptizabimini spiritusancto nõ post multos hos dies.

Luce. xxiiij. g.

Igiꝫ q cõuenerãt, iterrogabãt eũ, dicentes, Dñe, si in tpe hoc restitues regnũ Jsrl̃? Dixit aũt eis: Nõ ē vestrũ nosse tpa vel momẽta, q̃ pater posuit ĩ suaipsi⁹ ptãte, sꝫ accipietis v̄tutẽ supueniẽtis spũs scti in vos, ⁊ eritis mihi testes in Jerusalẽ, ⁊ ĩ oi Judea, ⁊ Samaria, ⁊vsqꝫ ad vltimũ terre. Et cũ hec dixisset, videntib⁹ illis, eleuat⁹ est: ⁊ nubes suscepit eũ ab oculis eoꝝ. Cũq ĩtuerenꝫ ĩ celũ, eũtẽ illũ: ecce duo viri astiterũt iuxta illos ĩ vestib⁹ albis, q ⁊ dixerũt: Viri Galilei, qd statis aspiciẽtes ĩ celũ? hic Jes⁹ q assumpt⁹ est a vobis ĩ celũ, sic veniet, quẽadmodũ vidistis eũ eũtem in celũ. Tũc reuersi sunt Jerosolymã a monte q vocat Oliueti, q est iuxta Jerusalẽ, sabbathi habẽs iter. Et cũ ĩtroisset in cenaculũ, ascẽderũt vbi manebat Petrus ⁊ Johannes, ⁊ Jacobus, ⁊ Andreas, Philipp⁹ ⁊ Thomas, Bartholomeus ⁊ Matthe⁹, Jacobus Alphei ⁊ Simon zelotes, ⁊ Judas Jacobi. hi oẽs erãt perseuerãtes vnanimiter in oratione ⁊ obsecratione cũ mulieribus ⁊ Maria matre Jesu, ⁊ fratrib⁹ ei⁹. ¶ In dieb⁹ exurgẽs Petr⁹ in medio fratrũ, dixit (Erat aũt turba noĩm simul, fere centũ viginti) Viri fratres, opꝫ ĩpleri scripturã quã ꝑdixit spũssanct⁹ ꝑ os David de Juda q fuit dux eoꝝ q cõprehẽderũt Jesum q cõnumerat⁹ erat ĩ nobis, ⁊ sortit⁹ erat sortẽ ministerij hui⁹. Et hic qdẽ possedit agrũ de mercede iniqtatis, et suspẽsus crepuit medi⁹: ⁊ diffusa sunt oĩa viscera ei⁹. Et notũ factũ est oib⁹ habitãtib⁹ Jerl̃m: ita vt appellaret ager ille lingua eoꝝ, Haceldema, hoc est, ager sanguinis. Scriptũ est enim in libello psalmoꝝ, Fiat cõmoratio eoꝝ deserta: ⁊ non sit qui inhabitet in ea: et epatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris q nobiscũ sunt cõgregati in oi tẽpore, quo intrauit ⁊ exiuit inter nos dñs Jesus, incipiẽs a baptismate Johãnis vsqꝫ in diẽ qua assumpt⁹ est a nobis, testẽ resurrectiõis eius nobiscũ fieri vnũ ex istis. Et statuerũt duos, Joseph, q vocat Barsabas, q cognominat⁹ est Justus: ⁊ Mathiã. Et orantes dixerũt, Tu dñe, q corda nosti oĩm, ostẽde quẽ elegeris ex his duob⁹ vnũ, accipere locũ ministerij huius ⁊ apl̃atus, de quo ꝑuaricatus est Judas vt abiret in locũ suum. Et dederũt sortes eis: ⁊ cecidit sors sup Mathiã, ⁊ annumeratus est cũ vndecim apl̃is.

¶ Mittitur spũssanctus in apl̃os qui loquuntur varijs linguis: mirantur iudei: ac petrus declarat veritatẽ mutando iudeos ad fidem atqꝫ baptizantur tria milia iudeorum. Caput. ij.

A

Et cũ cõplerẽt diespẽtecostes erãt oẽs pariter in eodẽ loco: ⁊ fact⁹ est repẽte de celo son⁹, tãq̃ aduenientis spũs vehemẽtis, ⁊ repleuit totã domũ vbi erãt sedẽtes. Et apparuerũt illis dispertite linguetãq̃ ignis, seditqꝫ sup singlos eoꝝ: ⁊ repleti sunt oẽs spũsctõ, ⁊ ceperũt loqui varijs linguis ꝓut spũssanct⁹ dabat eloqui illis. Erãt aũt in Jerl̃m habitãtes Judei, viri religiosi ex oi natione q̃ sub celo est. Facta aũt hac voce, cõuenit multitudo, ⁊ mente cõfusa est, quia audiebat vnusquisqꝫ lingua sua illos loquẽtes. Stupebãt aũt oẽs, ⁊ mirabanꝫ, adinuicẽ dicentes: Nonne ecce oẽs isti q loquunꝫ, Galilei sunt: ⁊ qõ nos audiuim⁹ vnusquisqꝫ linguã nr̃aꝫ, in qua nati sumus: Parthi, ⁊ Medi, ⁊ Elamite, qui habitãt Mesopotamiã, Judeaꝫ, ⁊ Cappadociã, Pontum, ⁊ Asiã, Phrygiã, ⁊ Paphiliã, Egyptũ, ⁊ partes Libye q̃ est circa Cyrenẽ, ⁊ aduene Romani. Judei q̃ꝫ ⁊ Proselyti, Cretes, ⁊ Arabes: audim⁹ eos loquẽtes nr̃is liguis magnalia dei. Stupebant aũt oẽs, ⁊ mirabanꝫ, adinuicem dicẽtes, Quidnã vult hoc esse? Alĳ aũt irridẽtes dicebãt, Musto pleni sunt isti. Stãs aũt Petrus cũ vndecim, leuauit vocẽ suã, ⁊ locut⁹ est eis, Viri Judei, ⁊ q habitatis Jerusalẽ vniuersi, hoc vobis notũ sit, ⁊ auribus ꝑcipite verba mea. Nõ enim, sicut vos estimatis, hi ebrĳ sunt, cum sit hora diei tertia: sed hoc est qđ dictũ est ꝑ ꝓphetã Joel, Et erit in nouissimis dieb⁹: dicit dñs: effundã de spũ meo sup omnez carnẽ: ⁊ ꝓphetabũt filĳ vr̃i ⁊ filie vr̃e, ⁊ iuuenes vr̃i visiones videbũt, ⁊ seniores vr̃i somnia somniabũt. Et qdez sup seruos meos, ⁊ sup ancillas meas ĩ dieb⁹ illis effundã de spũ meo, ⁊ ꝓphetabunt: ⁊ dabo ꝓdigia in celo sursum, ⁊ signa in terra deorsum, sanguinẽ ⁊ ignẽ ⁊ vaporem fumi. Sol cõuertet in tenebras, ⁊ luna ĩ sanguinẽ, anteq̃ veniat dies dñi magn⁹ ⁊ manifestus. Et erit ois quicũqꝫ inuocauerit nomẽ dñi, saluus erit. Viri, Jsraelite, audite verba hec. Jesum Nazarenũ, virũ approbatũ deo in vobis virtutib⁹ ⁊ ꝓdigijs ⁊ signis q̃ fecit de⁹ ꝑ illũ ĩ medio vestri, sicut vos scitis: hũc definito cõsilio ⁊ prescientia dei traditũ, per manus iniquorũ affligentes, interemistis. quẽ deus suscitauit, solutis doloribus inferni, iuxta qđ ĩpossibile erat teneri illũ ab eo. David enim dicit ĩ eũ, Prouidebã dñm in cõspectu meo semp: q̃m a dextris est mihi ne cõmouear. ꝓpẽ hoc letatũ est cor meũ, ⁊ exultauit lingua mea: insup ⁊ caro mea requiescet in spe. Q̃m nõ derelinques aĩam meã in inferno, nec dabis sanctũ tuũ videre corruptionẽ. Notas mihi feci sti vias vite: replebis me iucũditate cũ facie tua. Viri fratres

Matth. iij. c. Mar. j. b. B Luc. iij. c Jo. j. b j. ij. a. xj. c. xix. a. Luc. xxiiij. g.

Joel. ij. g.

Ro. x. c. D

ꝑs. xv. c.

E

Matth. iij. c. mar. j. b. luc. iij. c. Jo. j. d. ij. a. j xj. b. xix. a.

B

C

D

E

A

tres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha Dauid qm̃ & defunctus est, & sepultus est: & sepulchrū ei⁹ est apud nos, vsq; in hodiernū diē. Propheta igit̃ cū esset, & sciret qr̃ iureiurando iurasset illi de⁹ de fructu lūbi ei⁹ sedere sup sedē ei⁹: quidēs locut⁹ est de resurrectiōe xp̄i qr̃ neq; derelict⁹ est in inferno, neq; caro eius vidit corruptionē. Hunc Jesum resuscitauit de⁹, cui⁹ nos oēs, testes sumus. Dextera igit̃ dei exaltat⁹, & p̄missiōe spūssancti accepta a p̄re, effudit hoc donū qō vos videtis & auditis. Nō em̃ Dauid ascēdit in celū: dicit aūt ipse, Dixit dn̄s dn̄o meo, sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuor̃. Certissime sciat ergo ois domus Jsr̃l qr̃ & dn̄m eū & x̄pm fecit de⁹, hūc Jesum, quē vos crucifixistis. His autē auditis cōpuncti sunt corde, & dixerūt ad Petrū & ad reliquos ap̄los, Quid faciem⁹ viri fratres? Petr⁹ aūt ad illos, Penitētiā (inqt) agite, & baptizet vnusq; vestrū in noīe Jesu x̄pi i remissionē pcatoꝝ vr̃oꝝ: & accipietis donū spūssancti. Vobis em̃ est repromissio, & filijs vestris, & oibus, q lōge sunt: quoscūq; aduocauerit dn̄s de⁹ nr̃. Alijs etiā verbis plurimis testificat⁹ est, & exhortabat eos, dicēs, Saluamini a gn̄atiōe ista praua. Qui ergo receperūt sermonē ei⁹, baptizati sunt: & apposite sunt in die illa, aīe circiter tria milia. Erāt aūt pseuerātes in doctria ap̄lorū, & cōicatione, fractione panis & oroīb⁹, Fiebat aūt oi aie timor: multa q̄z pdigia & signa p ap̄los fiebāt in Jer̃lm, et met⁹ erat magn⁹ i vniuersis. Oēs etiā q credebāt, erāt pariter, & habebāt oia cōmunia. Possessiones & substantias vēdebāt, & diuidebāt illa oīb⁹, put cuiq; opus erat. Quotidie q̄z pdurātes vnanimiter i tēplo, & frāgētes circa domos panē sumebāt cibū cū exultatione & simplicitate cordis, collaudātes deū, & habētes gr̃am ad oēm plebē. Dominus aūt augebat qui salui fierent quotidie in idipsum.

¶ Sanat petrus claudum: docet israelitas de glorificatione christi ac eius resurrectione. Caput. iii.

Petr⁹ aūt & Johānes ascēdebāt i tēplū, ad horā oroīs nonā. Et qdā vir q erat claud⁹ ex vtero mr̃is sue, baiulabat: quē ponebāt q̄tidie ad portā tēpli, q̄dicit Speciosa, vt peteret eleemosynā ab itroeūtib⁹ i tēplū. Js cū vidisset Petrū & Johānē icipiētes itroire i tēplū, rogabat vt eleemosynā accipet. Intuēs āt in eū Petr⁹ cū Joāne, dicit, Respice i nos. At ille itēdebat in eos, sperās se aliqd accepturū ab eis. Petr⁹ aūt dixit, Argētū & aurū nō est mihi: qō āt habeo, hoc tibi do, In noīe Jesu x̄pi Nazareni surge, & ambula. Et apprehēsa manu ei⁹ dextera, alleuauit eū, & ptin⁹ cōsolidate sūt bases ei⁹ & plāte. Et exiliēs, stetit, & ābulabat: & intrauit cū illis i tēplū ābulās, & exiliēs, & laudās deū. Et vidit ois populus eū ābulātē, & laudātē deū. Cognoscebāt aūt illū qō ipse erat q ad eleemosynā sedebat ad Speciosam: portaz tēpli: & ipleti sunt stupore & extasi in eo qō cōtigerat illi. Cū teneret aūt Petrū & Johānē, cucurrit ois ppl̃s ad eos ad porticū q̄ appellat̃ Salomonis, stupētes. Videns āt Petrus, rñdit ad ppl̃z, Viri Jsraelite, qd miramini i hoc, aut nos qd intuemini, q̃si nr̃a virtute aut potestate fecerim⁹ hūc ambulare? De⁹ Abrahā, & de⁹ Jsaac, & de⁹ Jacob, deus patrū nr̃oꝝ glorificauit filiū suū Jesum quē vos qdē tradidistis & negastis añ faciē Pilati, iudicante illo dimitti. Vos āt sctm̃ & iustū negastis, & petistis virū homicidā donari vob: auth orē v̄o vite iterfecistis, quē de⁹ suscitauit a mortuis, cui⁹ nos testes sum⁹. Et i fide noīs eius, hūc quē vos videtis & nostis, cōfirmauit nomē ei⁹: & fides q̄ p eū est dedit ite grā sanitatē istā i cōspectu oīm vestrū. Et nūc fr̃es scio qr̃ p ignorātiā fecistis, sicut & p̄rincipes vr̃i. De⁹ aūt q̄ pnūtiauit p os oīm ppheta rū pati x̄pm suū, impleuit sic. Penitemini igit̃ & cōuertimini, vt deleant pcata vr̃a: vt cū venerint tpa refrigerij a cōspectu dn̄i, & miserit eū q pdicat⁹ est vob Jesus x̄pm, quē opz qdē celū suscipere vsq; in tpa restitutiōis oīz q̄ locut⁹ est de⁹ p os sctoꝝ suoꝝ a seculo pphetarū. Moyses qdē dixit, Q̄m ppheta suscitabit vob dn̄s deus vr̃ de fr̃ib⁹ vr̃is tāq̄m me: ipm audietis iuxta oīa q̄cūq; locut⁹ fuerit vob. Erit aūt: omnis aīa q̄ nō audierit pphetā illum, exterminabit̃ de plebe. Et oēs pphete a Samael, & deiceps q locuti sūt, etiā annūtiauerūt dies istos. Vos estis filij pphetarū & testamēti, qō disposuit deus ad pr̃es nr̃os, dicēs ad Abrahā, Et i semine tuo bn̄dicent̃ oēs familie terre. Vobis primū de⁹ suscitās filiū suū, misit eū bn̄dicentē vobis: vt cōuertat se vnusq;sq; nequitia sua.

¶ Ponitur inuidia sacerdotū contra ap̄los ac petri rn̄sio cū deuota oratione credentium: ac sancta conuersatione. Cap. iiii.

Loquentib⁹ aūt illis ad ppl̃m, supuenerūt sacerdotes & magistrat⁹ tēpli & sadducei dolētes qō docerēt ppl̃m, & annūtiarēt in Jesu resurrectionē ex mortuis: & iniecerūt i eos man⁹, & posuerūt eos i custodiā i crastinū. erat aūt iā vespera. Multi āt eor̃ q audierāt v̄bū, crediderūt: & factus est numer⁹ virorū, q̄nq; milia. Factū est aūt i crastinū, vt congregarent̃ p̄ncipes eor̃ & seniores, & scribe i Jer̃lm, & Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Johānes, & Alexāder, & quotquot erāt de gn̄e sacerdotali. Et statuētes eos i medio, iterrogabāt. In qua virtute aut in quo noīe feciſtis hoc vos? Tūc Petr⁹ replet⁹ spūsctō, dixit ad eos, P̄rincipes ppl̃i & seniores, si nos hodie dīudicamur i bñfacto hois infirmi, i q̄ iste saluus fact⁹ est, notū sit oīb⁹ vob & oi plebi Jsr̃l, qō i noīe dn̄i nr̃i Jesu x̄pi Nazareni quē vos crucifixistis, quē deus suscitauit a mortuis, i hoc iste astat cora vob san⁹. Hic est lapis q reprobat⁹ est a vob edificātib⁹, q fact⁹ est in caput anguli: & nō est in alio aliquo salus. Nec em̃ aliud nomē est sub celo datū hoīb⁹, in q̄ oporteat nos saluos fieri. Videntes aūt Petri constātiā & Johānis, cōperto qō hoīes essent sine literis & idiote, admirabant̃, & cognoscebāt eos qm̃ cū Jesu fuerāt: hoīem q̄z vidētes stātē cū eis q curat⁹ fuerat, nihil poterāt contradicere. Jusserūt aūt eos foras extra cōciliū secedere: & cōferebāt adinuicē dicētes, Quid faciemus hoīb⁹ istis? qm̃ qdē notū signū factū est p eos, oīb⁹ habitātib⁹ Jer̃lm, manifestū est: & nō possum⁹ negare. Sz ne ampli⁹ diuulgeť i ppl̃z, cōminemur eis, ne vltra loquāt̃ i noīe hoc vlli hoīm. Et vocātes eos, denūtiauerūt ne oīno loq̃rent̃ neq; docerēt in noīe Jesu. Petr⁹ v̄o & Johānes rn̄dentes, dixerūt ad eos, Si iustū est in cōspectu dei, vos potius audire q̄m deū, iudicate. nō em̃ possum⁹ q̄ vidim⁹ & audiui mus nō loqui. At illi cōminātes, dimiserūt eos, non inuenientes quō punirēt eos, ppt̃ ppl̃z, qr̃ oēs glorificabāt deū in eo qō acciderat. Annoꝝ em̃ erat ampli⁹ q̄draginta homo in q̄ factū fuerat signū istud sanitatis. ¶ Dimissi aūt venerūt ad suos, & annūtiauerūt eis quāta ad eos p̄rincipes sacerdotū & seniores dixissent. Qui cū audissent vnanimiter leuauerūt vocē ad deū, & dixerunt, Dn̄e tu es q fecisti celū & terrā, mare, & oīa q̄ in eis sunt, q spūsctō per os pr̃is nr̃i Dauid pueri tui dixisti, Quare fremuerūt gētes, & populi meditati sūt inania? Astiterūt reges terre, & p̄rincipes cōuenerūt in vnū aduersus dn̄z, & aduersus x̄pm ei⁹. Cōuenerūt em̃ vere i ciuitate ista aduersus sctm̃ puerū tuū Jesū quē vnxisti, Herodes, & Pōtius Pilatus, cū gētibus et ppl̃is Jsr̃l facere q̄ man⁹ tua & cōsiliū tuū decreuerūt fieri. Et nūc dn̄e respice in minas eor̃, & da seruis tuis cū oi fiducia loqui v̄bū tuū, i eo qō manū tuā extēdas ad sanitates & signa & pdigia fieri p nomē sctī filij tui Jesu. Et cum orassent, mot⁹ est locus i quo erāt cōgregati: & repleti sunt oēs spūsctō, & loq̄bant̃ verbū dei cū fiducia. Multitudinis aūt credētiū erat cor vnū & aīa vna: nec quis q̄ eorū q̄ possidebat, aliqd suū eē dicebat, sz erāt illis oīa cōia. Et virtute magna reddebāt ap̄li testimoniū resurrectionis Jesu x̄pi dn̄i nr̃i: & gr̃a magna erat i oībus illis. Neq; em̃ qs q̄ egēs erat iter illos. Quotquot em̃ possessores agroꝝ aut domorum erāt, vēdētes afferebāt ptia eorū q̄ vendebāt, & ponebāt añ pedes ap̄lorū. Diuidebat̃ aūt singulis prout cuiq; opus erat. Joseph aūt q cognominatus est Barnabas ab ap̄lis (qō est interpretatū, filius cōsolatiōis) Leuites, Cyprius genere, cum haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes apostolorum.

¶ Mouitur ananias propter fraudem de pretio agri cum saphyra vxore sua: sanantur egri per apostolos: per iudeos increpant apostoli: quos gamaliel excusat. Cap. v.

A Vir aũt qdã noĩe ananias cũ saphyra vxore sua vẽdidit agrũ: & fraudauit de ptio agri ꝯscia vxore sua: & afferẽs ptẽ quãdã ad pedes apl̃oꝝ posuit. Dixit aũt petr⁹ ad ananiã. Anania: cur tẽtauit satanas cor tuũ mẽtiri te spũi sancto: & fraudare de pretio agri? Nõne manẽs tibi manebat: & venũdatũ in tua erat ptãte? Quare posuisti in corde tuo hãc rẽ? Nõ es mẽtitus hoĩb⁹ sꝫ deo. Audiẽs aũt ananias hec vba: cecidit & expirauit. Et factus est timor magn⁹ sup oẽs q audierũt. Surgẽtes aũt iuuenes amouerũt eũ & efferẽtes sepelierũt. Factũ est aũt ꝯ̃ hoꝝrũ triũ spatiũ: & vxor ipi⁹ nesciẽs qđ factũ fuerat itroiuit. Dixit aũt ei petr⁹. Dic mihi mulier si tãti agrũ vẽdidistis? At illa dixit. Etiã tãti. Petrus autẽ ad eã. Quid vtiꝫ cõuenit vobis tẽtare spm̃ dn̄i? Ecce pedes eoꝝ q sepelierũt virũ tuũ ad ostiũ: & efferẽt te. Cõfestiꝫ cecidit añ pedes eius: & expirauit. Intrãtes autẽ iuuenes inuenerũt illã mortuã: & extulerũt: & sepelierũt ad virũ suũ. Et fact⁹ est timor magn⁹ in vniuersa eccl̃ia & ĩ oẽs q audierũt hec. Per man⁹ aũt apl̃oꝝ fiebãt signa & pdigia multa in plebe. Erãt vnanimiter oẽs in porticu salomonis. Ceterorũ aũt nemo audebat se cõiungere illis: sed magnificabat eos ppl̃s. Magis aũt augebaꝫ credẽtiũ in dn̄o multitudo virorꝝ ac mulierꝝ: ita vt ĩ plateas eĳcerẽt infirmos & ponerẽt ĩ lectulis ac grabatis: vt veniẽte petro saltẽ vmbra illi⁹ obũbraret quẽ ꝑ illorũ & liberarent oẽs ab infirmitatib⁹ suis. Cõcurrebat aũt & multitudo vicinarꝝ ciuitatũ hierl̃z: afferẽtes egros & vexatos a spiritib⁹ ĩmundis: q curabant oẽs. Exurgẽs aũt ꝓnceps sacerdotũ & oẽs q cũ illo erãt (q̃ est heresis saduceorꝝ) repleti sunt zelo & iniecerũt manus in apl̃os & posuerũt eos in custodia publica. Angelus autez dn̄i ꝓnoctẽ apiens ianuas carcerꝫ & educẽs eos dixit, Ite & stãtes loqmini in tẽplo plebi oĩa vba vite huiꝰ. Qui cũ audissent itrauerũt diluculo ĩ tẽplũ & docebãt. Aduenies aũt ꝓnceps sacerdotũ & q cũ eo erãt cõuocauerũt cõciliũ & oẽs seniores filiorꝝ isrl̃: & miserũt ad carcerẽ: vt adducerẽt. Cũ aũt venissent ministri: & apto carcere nõ inuenissent illos: reuersi nũtiauerũt dicẽtes, Carcerẽ qdẽ inuenim⁹ clausuz cũ oĩ diligẽtia & custodes stãtes añ ianuas. Aperientes aũt neminẽ intus inuenim⁹. Ut aũt audierũt hos ꝺmones magistrat⁹ tẽpli & ꝓncipes sacerdotũ: ambigebãt de illis qd nã fieret. Aduenies aũt qdã nuntiauit eis: q ecce viri q̃s posuistis in carcerẽ sunt in tẽplo stãtes & docẽtes ppl̃m. Tũc abĳt magꝫatus cũ ministris & adduxit illos sine, vi. Timebãt em̃ ppl̃m ne lapidarent. Et cũ adduxissent illos statuerũt in cõcilio. Et iterroganit eos ꝓnceps sacerdotũ dicẽs, Precipiẽdo ꝑcepim⁹ vobis ne docereꝫ in noĩe isto: & ecce replestis hierl̃z doctrĩa vr̃a: & vultꝫ itroducere sup nos sanguinẽ hoĩs isti⁹. Rñdẽs aũt petr⁹ & apl̃i dixerũt, Obedire opꝫ deo magis q̃ hoĩb⁹. Deꝰ patrũ nr̃oꝝ suscitauit iesum quẽ vos iteremistis suspẽdẽtes in ligno. Hũc ꝓncipẽ & saluatorẽ de⁹ exaltauit dextera sua: ad dandã penitentiã israel & remissionẽ pctõꝝ. Et nos sum⁹ testes hoꝝ vborꝝ & spũs sanct⁹ quẽ dedit de⁹ oĩb⁹ obediẽtib⁹ sibi. Hec aũt cuz audissent dissecabant̃: & cogitabãt iterficere illos. Surgẽs aũt qdã ĩ cõcilio phariseꝰ noĩe gamaliel legis doctor honorabilis vniuerse plebi: iussit foras ad breue hoĩes fieri. Dixitꝫ ad illos, Viri isrl̃ite attẽdite vobis sup hoĩb⁹ istis: qd acturi sitis. Añ hos em̃ dies extitit theodas dicẽs se eẽ aliquẽ cui ꝙsensit numer⁹ virorꝝ circiter q̃dringẽtorꝝ. Qui occisus est & oẽs q cunq̃z credebãt ei dissipati sunt: et redacti ad nihilũ. Post hũc extitit iudas galileꝰ in diebus pfessionis: & auertit ppl̃m post se. Et ipse periĳt: & oẽs quotquot cõsenserũt ei dispersi sunt. Et nũc itaq̃z dico vobis discedite ab hoĩbus istis: & sinite illos. Q̃ñ si est ex hoĩb⁹ cõsiliũ hoc aũt opꝰ dissoluet̃: si vo ex deo est: nõ poteritꝫ dissoluere illud ne forte & deo repugnare videamini. Cõsenserũt ãt illi & cõuocãtes apl̃os cesis denũtiauerũt ne oĩno loq̃rent in noĩe iesu: & dimiserũt eos. Et illi qdẽ ibãt gaudẽtes a cõspectu cõcilĳ: q̃m digni habiti sunt ꝓ noĩe iesu cõtumeliaz pati. Omni aũt die non cessabant in tẽplo et circa domos docentes & euangelizantes iesum christum.

¶ Eliguntur septem diaconi ab apostolis: ex quibus stephanus accusatur iudeis. Cap. vĳ.

A In dieb⁹ aũt illis crescẽte numero discipulorũ factũ est murmur grecorꝝ aduersus hebreos eo qõ despicerent̃ in ministerio quotidiano vidue eorũ. Cõuocãtes aũt duodeciz multitudinẽ discipulorũ dixerũt. Nõ est equũ nos derelinq̃re vbũ dei: & ministrare mẽsis. Cõsyderate ergo frẽs viros ex vobis boni testimonĳ septẽ: plenos spũsctõ & sapiẽtia q̃s ꝙstituam⁹ sup hoc opus. Nos vo oratiõi ministerio vbi instãtes erimus. Et placuit ꝓmo coram oi multitudie. Et elegerũt stephanuz virũ plenũ fide & spũsctõ: & philippũ: & pcorꝝ: & nicanorẽ: & timonẽ: & parmenã: & nicolaũ aduenã antiochenum. Hos statuerũt añ ꝙspectũ apl̃oꝝ: & orãtes iposuerũt eis manꝰ. Et vbũ dn̄i crescebat: & multiplicabaꝫ numer⁹ discipulorũ ĩ hierl̃m valde. Multa ẽt turba sacerdotũ obediebat fidei. Stephan⁹ aũt plen⁹ gr̃a & fortitudine faciebat pdigia & signa magna in ppl̃o. Surrexerunt aũt qdã de synagoga q̃ appellabaꝫ libertinorꝝ & cirenensiũ & alexãdrinorꝝ & eorꝝ q erãt a cilicia & asia disputãtes cũ stephano: & nõ poterãt resistere sapiẽtie & spũi q loq̃batꝫ. Tũc submiserũt viros q dicerent se audiuisse eũ dicentẽ verba blasphemie in moysen & deũ. Cõmouerunt itaq̃z plebẽ & seniores & scribas: & cõcurrẽtes rapuerunt eũ: & adduxerũt in cõciliũ & statuerũt falsos testes q dicerẽt, Homo iste nõ cessat loq vbа aduersus locũ sanctũ & legẽ. Audiuimus em̃ eũ dicentẽ: q̃m iesus nazarenus hic destruet locũ istũ: & mutabit traditiones quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eũ oẽs qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tanq̃ faciem angeli.

¶ Respondet stephanus iudeis de quibus accusatus fuit ostendens rebellionem iudeorum cõtra deum: & ponit̃ lapidatio stephani iniusta ac eius patientia perfecta. Cap. viĳ.

A Dixit aũt ꝓnceps sacerdotũ si hec ita se haberẽt. Qui ait, Viri frẽs & pres audite. Deꝰ glie apparuit pri nr̃o abrahe cũ esset in mesopotamia priusq̃ moraret̃ ĩ charrã: & dixit ad illũ, Exi de terra tua: & de cognatiõe tua & veni ĩ terrã quã mõstrauero tibi. Tũc exĳt de terra chaldeorꝝ & hitauit in charran. Et inde postq̃ mortu⁹ est pr̃ ei⁹ trãstulit illũ in terrã istã ĩ qua nũc vos hĩtatis. Et nõ dedit illi hereditatẽ ĩ ea: nec passuz pedis: sꝫ repromisit dare illi eã in possessionẽ & semini eius post ipm cũ nõ hr̃et filiũ. Locut⁹ est aũt ei de⁹: q̃ erit semẽ tuũ accola ĩ tra aliena: & ꝯtristabunt eos subĳciẽt & male tractabũt eos ãnis q̃dringẽtis trigita: & gẽti cui ꝯtristauerint iudicabo ego: dicit dn̄s. Et post hec exibũt & seruiẽt mihi in loco isto. Et ꝺdit illi testm̃ circũcisionis: & sic genuit isaac & circũcidit eũ die octaua: & isaac iacob: & iacob duodecim pr̃iarchas. Et pr̃iarche emulãtes ioseph vẽdiderũt in egyptũ & erat deꝰ cũ eo. Et eripuit eũ ex oĩb⁹ tribulationib⁹ ei⁹ & dedit ei gr̃am & sapiẽtiã ĩ ꝙspectu pharaõis regꝫ egyptiorũ: & ꝙstituit eũ ꝓpositũ sup egyptũ: & sup oẽz domũ suã. Venit aũt fames in vniuersam egyptũ & chanaã: & tribulatio magna & nõ inueniebãt cibos pres nr̃i. Cũ audisset autẽ iacob esse frumẽtũ in egypto misit pres nr̃os primũ: & in secũdo cognit⁹ est ioseph a ffrib⁹ suis: & manifestatũ est pharaoni genus ei⁹. Misittes aũt ioseph accersiuit iacob patrẽ suũ: & oẽm cognationẽ suã in aiab⁹ septuagintagnq̃. Et descẽdit iacob in egyptũ: & defunctus est ipse & pres nr̃i. Et trãslati sunt ĩ sichẽ & positi sunt ĩ sepulchro qõ emit abrahã ptio argẽti a filĳs emor filĳs sichẽ. Cũ aũt appropinq̃ret tps promissiõis quã ꝙfessus erat deꝰ abrahe: creuit ppl̃s et multiplicat⁹ est ĩ egypto q̃ aduscz surrexit ali⁹ rex ĩ egypto q nõ sciebat ioseph. Hic circũuenies genꝰ nr̃m: afflixit patres nr̃os vt exponerẽt ifantes suos ne viuificarent̃. Eodẽ tpe natus est moyses & fuit gratus deo: q nutrit⁹ est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autẽ illo sustulit eũ filia pharaonis et nutriuit eum sibi in filium. Et eruditus est moyses omni sapientia egyptiorum: et erat po-

tens

tēs in vbis ꝛ in opib⁹ suis. Cū aūt iplerēt ei q̄draginta anno
rum tps: ascēdit in cor ei⁹ vt visitaret ffres suos filios Jsrl̄.
Et cū vidisset quēdā iniuriā patiētē, vindicauit illū: et fecit
vltionem ei q iniuriā sustinebat pcusso Egyptio. Existima-
bat aūt intelligere ffres qm̄ de⁹ p manū ipi⁹ daret salutē il-
lis. At illi nō intellexerūt. Sequēti vero die apparuit illis li
tigātib⁹ ꝛ recōciliabat eos in pace dicēs, Viri, ffres estis: vt
q̄d nocetis alterutrū? Qui aūt iniuriā faciebat pximo, repu
lit eū, dicēs, Quis te cōstituit principē ꝛ iudicē sup nos? nūq̄
interficere me tu vis, quēadmodū interfecisti heri Egy-
ptū? Fugit aūt Moyses in verbo isto ꝛ fact⁹ est aduena in
terra Madiā, vbi gnauit filios duos. Et expletis annis q̄-
draginta, apparuit illi ī deserto mōtis Sina angel⁹ ī igne flā
me rubi. Moyses aūt vidēs, admiratus est visum. Et acce
dēte illo vt cōsyderaret, facta est ad eū vox dñi, dicēs, Ego
sum de⁹ patrū tuorū, de⁹ Abrahā, de⁹ Jsaac, ꝛ de⁹ Jacob.
Tremefactus aūt Moyses, nō audebat cōsyderare. Dixit
aūt illi dñs, Solue calciamētū pedū tuorū: loc⁹ em̄ ī q̄ stas,
terra scta est. Uidēs vidi afflictionē ppli mei q est ī Egypto,
ꝛ gemitū eorū audiui, ꝛ descēdi liberare eos. Et nūc veni to
ꝛ mittā te in Egyptū. Hūc Moysen quē negauerūt, dicen-
tes, Quis te cōstituit principē ꝛ iudicē? hūc deus principē ꝛ
redēptorē misit, cū manu āgeli q apparuit illi in rubo. Hic
eduxit illos faciēs pdigia ꝛ signa in terra Egypti, ꝛ ī rubro
mari, ꝛ in deserto annis q̄draginta. Hic est Moyses q dixit
filijs Jsrl̄, Prophetā sscitabit vobis de⁹ de ffrib⁹ vestris
tāq̄m me: ipm audietis. Hic est q fuit ī eccl̄ia in solitudine cū
āgelo q loq̄bat ei in mōte Sina: ꝛ cū patrib⁹ nr̄is, q accepit
verba vite dare nobis. Cui n. oluerūt obedire pres nr̄i: ꝛ re
pulerūt ꝛ auersi sunt cordibus suis in Egyptū, dicentes ad
Aaron, Fac nobis deos q precedant nos: Moysi em̄ huic q
eduxit nos de terra Egypti, nescim⁹ q̄d factū sit ei. Et vitu-
lū fecerūt in dieb⁹ illis, ꝛ obtulerūt hostiā simulachro, ꝛ leta
bant in opibus manuū suarū. Cōuertit aūt deus, ꝛ tradidit
eos seruire militie celi, sicut scriptū est in libro prophetaruꝫ,
Nūq̄d victimas ꝛ hostias obtulistis mihi ānis quadragīta
in deserto, dom⁹ Jsrl̄? Et suscepistis tabernaculū Moloch
ꝛ syd⁹ dei vr̄i Rēphā, figuras q̄s fecistis, adorare eas. Et
trālferā vos trās Babylonē. Tabernaculuꝫ testimonij fuit
pr̄ibus nr̄is in deserto, sicut disposuit illis deus, loquēs ad
Moysen vt faceret illud ꝑm formā quā viderat. Quō ꝛ indu
xerūt, suscipiētes pres nr̄i cū Jesu in possessionē gentiū, q̄s
expulit deus a facie patrū nr̄oꝝ vsqꝫ in dieb⁹ David, q inue
nit gr̄am ante deū, ꝛ petijt vt inueniret tabernaculū deo Ja-
cob. Salomon aūt edificauit illi domū. Sed excelsus, nō in
manufactis habitat, sicut p ꝓphetā dicit, Celū mihi sedes
est: terra aūt, scabellū pedū meorū. Quā domū edificabitis
mihi, dicit dñs? aut qs locus regetionis mee est? Nōne ma-
nus mea fecit hec oia? Dura cervice, ꝛ incircūcisi cordib⁹ ꝛ
auribus, vos semp spiritui sctō restitistis sicut patres vr̄i, ꝛ
vos. Quē ꝓphetarū nō sunt psecuti patres vr̄i? Et occide-
rūt eos q p̄nūtiabāt de aduētu iusti, cui⁹ vos nūc pditores
ꝛ homicide fuistis: q accepistis legē in dispositiōe angelorū,
ꝛ nō custodistis. Audiētes aūt hec, dissecabāt cordib⁹ suis,
ꝛ stridebāt dētib⁹ ī eū. Cū aūt esset plen⁹ spū sctō, itēdēs in
celū, vidit gloriā dei, ꝛ Jesum stantem a dextris virtutis dei.
Et ait, Ecce video celos aptos, ꝛ filū hois stantē a dextris
virtutis dei. Exclamātes aūt voce magna, cōtinuerūt aures
suas, ꝛ ī petū fecerūt vnanimiter in eū. Et ei̇ciētes eū extra
ciuitatē lapidabāt: ꝛ testes deposuerūt vestimēta sua secus
pedes adolescētis, q vocabat Saulus. Et lapidabāt Ste-
phanū invocantē, ꝛ dicētem, Dñe Jesu, suscipe spm̄ meū.
Positis aūt genibus, clamauit voce magna, Domine ne
statuas illis hoc peccatum. Et cū hoc dixisset, obdormiuit.
Saulus autem erat consentiens neci eius.

¶ Post sepulturā Stephani ponitur p̄dicatio Philippi tā in Sama
ria q̄m in ethiopia q̄m in terra martima: ꝛ interponit missio spūssci in
gentiles cū increpatione Symonis magi. Cap. viij.

Facta est aūt in illa die psecutio magna in eccle-
sia, q̄ erat Jerosolymis, ꝛ oēs dispersi sunt per
regiones Judee ꝛ Samarie, p̄ter ap̄los. Cura
uerūt aūt Stephanū viri timorati, ꝛ fecerūt plāctū magnū
sup eū. Saulus aūt deuastabat ecclesiā, p domos intrans: ꝛ
trahēs viros ac mulieres, tradebat in custodiā. Igit̄ qui di-
sperſi erāt, ptransibāt euāgelizantes verbū dei. Philippus
aūt descēdēs in ciuitatē Samarie, p̄dicabat illis xp̄m. Intē
debāt aūt turbe his q̄ a Philippo dicebant, vnanimiter au
diētes, ꝛ vidētes signa q̄ faciebat. Multorū em̄ habentium
spūs immundi clamātes voce magna, exibāt. Multi autē
paralytici ꝛ claudi, curati sunt. Factū est ergo gaudium ma-
gnū in illa ciuitate. Uir aūt q̄dam, noie Simon q aī fue-
rat in ciuitate magus, seducēs gentē Samarie, dicēs se esse
aliquē magnū: cui auscultabāt oēs a minimo vsqꝫ ad maxi-
mū, dicētes, Hic est virtus dei, q̄ vocat magna. Attēdebāt
autē eū, ꝓpterea q̄ multo tpe magīs suis demētasset eos.
Cū vero credidissent Philippo euāgelizanti de regno dei:
in noie Jesu xp̄i baptizabant viri ac mulieres. Tūc Simō
ꝛ ipse credidit: ꝛ cū baptizatus esset, adherebat Philippo.
Uidēs etiā signa ꝛ virtutes maximas fieri, stupens admira
bat. Cū aūt audissent ap̄li q erāt Jerosolymis, q̄ recepis-
set Samaria verbū dei: miserūt ad eos Petrum ꝛ Johānē.
Qui cū venissent, orauerūt p ipsis, vt acciperent ip̄m sctm̄.
Nōdū em̄ in quēquā illorū venerat, sed baptizati tm̄ erāt in
noie dñi Jesu. Tūc imponebāt manus sup illos, ꝛ accipie-
bāt sp̄m sctm̄. Cū vidisset aūt Simon q: p impositionē ma-
nus ap̄lo rum dare⁹ spūssanctus, obtulit eis pecuniā, dicēs, Da
te ꝛ mihi hāc potestatē, vt cuicūq̄ imposuero manus, acci-
piat sp̄m sctm̄. Petr⁹ aūt dixit ad eū, Pecunia tua tecū sit
in pditionē: qm̄ donū dei existimasti pecunia possideri. Non
est tibi pars, neq̄ sors in sermone isto. cor em̄ tuum nō est re-
ctū coram deo. Penitētiā itaq̄ age ab hac nequtia tua, ꝛ roga
deum, si forte remittat tibi hec cogitatio cordis tui. In felle
em̄ amaritudinis, ꝛ obligatiōe iniquitatis video te esse. Re-
spōdens aūt Simō, dixit, Precamini vos p me ad dñm vt ni-
hil veniat super me horū q̄ dixistis. Et illi q̄dem testifica
ti ꝛ locuti verbū dñi, redibāt Jerosolymā, ꝛ multis regioni
bus Samaritanorū euāgelizabāt. Angelus aūt dñi locut⁹
est ad Philippum, dicēs, Surge, ꝛ vade cōtra meridiē, ad
viā q̄ descēdit ab Jerusalē in Gazā: hec est deserta. Et sur-
gēs abijt. Et ecce, vir Ethiops, eunuchus, potens Cā da-
ces regine Ethiopū, q erat sup oēs gazas eius: venerat ado
rare in Jerl̄m, ꝛ reuertebat sedēs sup currum suum, legēsq̄
Jsaiā ꝓphetā. Dixit aūt spūs Philippo, Accede, ꝛ adiū-
ge te ad currū istū. Accurrens aūt Philippus, audiuit eum
legentē Jsaiam ꝓphetā, ꝛ dixit, Putasne intelligis q̄ legis?
Qui ait. Et quomodo possum, si nō aliqs ostenderit mihi?
Rogauitq̄ Philippū vt ascēderet, ꝛ sederet secū. Locus
aūt scripture quā legebat, erat hic, Tāq̄m ouis ad occisionē duct⁹ est: ꝛ sicut agnus corā tondēte se sine voce, sic nō aperuit
os suū. In humilitate iudiciū ei⁹ sublatū est. Gnationē eius
q̄s enarrabit? q̄m tollet de terra vita eius. Respōdēs aūt eunu
ch⁹ Philippo, dixit, Obsecro te, de quo ꝓpheta dixit hoc?
de se, an de alio aliquo? Aperiēs aūt Philippus os suum,
ꝛ incipiēs a scriptura ista, euangelizauit illi Jesum. Et dum
irent p viā, venerūt ad quādā aquam: ꝛ ait eunuchus, Ecce
aqua, q̄d prohibet me baptizari? Dixit autē Philippus,
Si credis ex toto corde, licet. Et respōdens ait, Credo filiuꝫ
dei esse Jesuꝫ xp̄m. Et iussit stare currū: ꝛ descēderūt vterq̄
in aquā, Philippus ꝛ eunuchus, ꝛ baptizauit eū. Cū autē
ascēdissent de aqua, spūs dñi rapuit Philippū, ꝛ amplius
non vidit eū eunuchus. Ibat aūt per viam suam gaudens.
Philippus aūt inuētus est in Azoto, ꝛ pertransiens euan-
gelizabat ciuitatibus cunctis, donec veniret Cesaream.

¶ Ponitur Sauli cōuersio mirabilosa cū eius baptismali regenera
tione: qui predicans xp̄m persecutionem patitur ꝛ ponūtur duo mi-
racula Petri. Caput. ix.

Saulus adhuc spirās minarū ꝛ cedis in discipu-
los dñi, accessit ad principē sacerdotum, ꝛ petijt
ab eo ep̄las in Damascum ad synagogas: vt si
quos inuenisset hui⁹ vie viros ac mulieres, vin-
ctos pduceret in Jerl̄m. Et cū iter faceret, cōtigit vt appro-
pinquaret Damasco: ꝛ subito circūfulsit eū lux de celo. Et

cadēs in terrā, audiuit vocē dicētē sibi. Saule saule qd me pseqris? Qui dixit, Quis es dñe? Et ille, Ego sum Jesus quē tu psequeris. durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs dixit, Dñe, qd me vis facere? Et dñs ad eū, Surge, & ingredere ciuitatē, & dicet tibi qd te oporteat facere. Viri aūt illi q comitabant cū illo, stabāt stupefacti, audiētes qdē vocē, neminē aūt videtes. Surrexit aūt Saulus de terra, apertisq; oculis nihil videbat. Ad manꝰ aūt illū trahētes, introduxerūt Damascū. Et erat ibi tribus diebꝰ nō vidēs, & nō māducauit neq; bibit. Erat aūt qdaꝫ discipulus Damasci, noīe Ananias: & dixit ad illū in visu dñs, Anania. At ille ait. Ecce ego dñe. Et dñs ad eum, Surge, & vade in vicū q vocat Rectꝰ: & quere in domo Jude Saulū noīe, Tharsensem. ecce enī orat. Et vidit virum Ananiā noīe, introeūtē & īponētē sibi manꝰ vt visum recipiat. Rñdit aūt Ananias, Dñe, audiui a multis de viro hoc, quāta mala fecerit sctis tuis in Jerlm, & hic habet potestatē a principibꝰ sacerdotū, alligādi oēs q inuocāt nomē tuū. Dixit aūt ad eū dñs, Vade, qm̄ vas electionis est mihi iste, vt portet nomē meū coram gentibꝰ & regibꝰ & filijs Jsrl. ego enī ostēdā illi quāta oporteat eū p nomē meo pati. Et abijt Ananias, & introiuit ī domū: & īponēs ei manꝰ dixit, Saule frater, dñs misit me Jesus, q apparuit tibi in via qua veniebas: vt videas, & īplearis spūsctō. Et ꝙfestim ceciderūt ab oculis ei tāq̄ squme, & visuz recepit. & surgēs baptizatꝰ est. Et cū accepisset cibū, cōfortatꝰ est. Fuit autē cū discipulis, q erāt Damasci, p dies aliquot. Et cōtinuo ingressus ī synagogas, pdicabat Jesum qm̄ hic est filius dei. Stupebāt aūt oēs q eū audiebāt, & dicebāt, Nōne hic est q expugnabat in Jerlm eos q inuocabāt nomē istud: et huc ad hoc venit vt vinctos illos duceret ad pncipes sacerdotū? Saulus aūt multo magis cōualescebat, & cōfundebat Judeos q habitabāt Damasci, affirmās qm̄ hic est xps. Cū aūt īplerent dies multi, ꝙsiliū fecerūt in vnū Judei, vt eū interficerēt. Note aūt facte sunt Saulo īsidie eoꝝ. Custodiebāt aūt & portas die ac nocte, vt eū interficerent. Accipiētes aūt eū discipuli eiꝰ nocte, p murū demiserunt eū, submittētes ī sporta. Cū aūt venisset i Jerlm, tētabat se iūgere discipulis: & oēs timebāt eū, nō credētes qꝺ esset discipulꝰ. Barnabas aūt apprehēsuz illū, duxit ad aplos: & narrauit illis qūo in via vidisset dñm, & qꝺ locutꝰ est ei. et qūo in Damasco fiducialiter egerit in noīe Jesu. Et erat cū illis intrās & exiēs in Jerlm, fiducialiter agens in noīe dñi. Loqbat̄ q̄z gētibꝰ: & disputabat cū Grecis: illi aūt q̄rebāt occidere eū. Qꝺ cū cognouissent fratres, deduxerūt eum Cesareā, & dimiserūt Tharsum. Ecclesia qdē p totā Judeam, & Galileā & Samariā habebat pacez, & edificabat̄ ambulans in timore dñi, & cōsolatione scti spūs replebat̄. Factū est aūt, vt Petrꝰ dū, trāsiret vniuersos, deuenret ad sctōs q habitabant Lydde. Inuenit aūt ibi hoiem quēdā, noīe Eneā, ab ānis octo iacētē in grabbato, q erat paralyticꝰ. Et ait illi petrꝰ, Enea, sanet te dñs Jesus xps. surge, & sterne tibi. Et ꝙtinuo surrexit. Et viderūt eū oēs q habitabāt Lydde, & Sarone. q quersi sunt ad dñm. ¶ In Joppe autē fuit q̄dā discipula noīe Tabitha, q̄ interpretata dicit̄ Dorcas. Hec erat plena opibꝰ bonis & eleemosynis q̄s faciebat. Factū est aūt i diebꝰ illis, vt infirmata moreret. Quā cū lauissent, posuerūt eā in cenaculo. Cū autē ppe eēt Lydda ab Joppe, discipuli audiētes q Petrus esset in ea, miserūt duos viros ad eū, rogātes, Ne pigriteris venire vsq; ad nos. Exurgēs aūt Petrꝰ, venit cū illis. Et cū aduenisset, duxerūt illū in cenaculū: & circūsteterūt illū oēs vidue flētes, & ostēdētes ei tunicas & vestes, q̄s faciebat illis Dorcas. Eiectis aūt oib⁹ foras, Petrꝰ ponēs genua orauit: & cōuersus ad corꝰ, dixit, Tabitha, surge. At illa aperuit oculos: & viso Petro, resedit. Dās aūt illi manū, erexit eā. Et cū vocasset sanctos & viduas, assignauit eam viuā. Notū aūt factū est p vniuersam Joppē: & crediderūt multi in dñm. Factū est aūt vt dies multos, moraretur in Joppe, apud Simonē quēdam coriarium.

¶ Videt angelū cornelius: q̄ mittens ad petrū visionez de celo habentem: ab eo cōfortatur: & descendit spiritussanctus in gentiles: q̄ & baptizantur. Caput. x

VIr aūt qdā erat in Cesarea, noīe Cornelius, centurio cohortis q̄ dicitur Jtalica, religiosus & timēs deū cū oī domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, & deprecās deū semp. Js vidit in visu manifeste, q̄si hora diei nona, angelū dei introeūtē ad se, & dicētē sibi, Cornelī. At ille ītuēs eū timore correptus dixit, Quis es dñe? Dixit aūt illi, Orationes tue & elemosyne tue ascēderūt in memoriā in cōspectu dei. Et nunc mitte viros in Joppen, & accerse Simonē quēdā q cognominat̄ Petrꝰ. hic hospitat̄ apꝺ Simonē quēdā coriariū, cuiꝰ est domꝰ iuxta mare. hic dicet tibi qd te oporteat facere. Et cū discessisset angelꝰ q loqbat̄ illi, vocauit duos domesticos suos, & militē metuētē dñm ex his q illi parebāt. Quib⁹ cū narrasset oīa, misit illos in Joppē. Postera autē die iter illis faciētib⁹, & appropinquātib⁹ ciuitati, ascendit Petrꝰ ī supiora, vt oraret, circa horā sextā. Et cū esuriret, voluit gustare. Parētib⁹ autē illis, cecidit sup eū mētis excessus: & vidit celū aptū, & descēdēs vas q̄ddā velut linteū magnū, q̄tuor initijs submitti de celo ī terrā, in quo erāt oīa q̄drupedia & serpētia terre, & volatilia celi. Et facta est vox ad eū, Surge Petre: occide & māduca. Ait aūt Petrꝰ Absit dñe: q; nūq̄ māducaui oē cōe & immūdū. Et vox iterū scō ad eū, Qꝺ deꝰ purificauit, tu cōe ne dixeris. Hoc factū est p ter. Et statim receptū est vas ī celū. Et dū intra se hesitaret Petrꝰ qdnā esset visio quā vidisset, ecce, viri q missi erāt a Cornelio, inqrētes domū Simōis, astiterūt ad Januā. Et cū vocassent, iterrogabāt si Simon q cognominat̄ Petrꝰ, illic haberet hospitiū. Petro aūt cogitāte de visione, dixit spūs ei, Ecce viri tres q̄rūt te. Surge ita q̄z & descēde, & vade cū eis, nihil dubitās: q; ego misi illos. Descēdēs aūt Petrꝰ ad viros, dixit, Ecce, ego sum quē q̄ritis. q̄ causa est pp quā venistis? Qui dixerūt, Cornelius cēturio, vir iustꝰ & timēs deū, & testimoniū habēs ab vniuersa gēte Judeoꝝ, rēsum accepit ab angelo sctō accersire te ī domū suā, & audire vba abs te. Introducēs g̃ eos, recepit hospitio. Sequēti aūt die surgēs, pfectꝰ est cū illis & qdā ex fratribꝰ ab Joppe comitati sunt eū. Altera autez die ītroiuit Cesareā. Cornelius vo expectabat illos, conuocatis cognatis suis & necessarijs amicis. Et factū est, cum introisset Petrꝰ, obuiꝰ venit ei Cornelius: & pcidēs ad pedes eiꝰ adorauit eū. Petrꝰ vo eleuauit eū, dicēs, Surge, & ego ipse hō sum. Et loquēs cū illo, ītrauit, & inuenit multos q cōuenerāt: dixitq; ad illos, Vos scitis qūo abominatuz sit viro Judeo cōiūgi, aut accedere ad alienigenā: sed mihi ostēdit deꝰ, neminē cōmunē aut imūdū dicere hominē, propter qꝺ sine dubitatiōe veni accersitꝰ. Interrogo g̃, quā ob causaz accersistis me? Et Cornelius ait, Die ab hinc q̄rto, vsq; ad hāc horā, oēs erā hora nona in domo mea, & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait, Cornelī, exaudita est oratio tua, & eleemosyne tue cōmemorate sunt ī ꝙspectu dei. Mitte ergo in Joppē, & accerse Simonē q cognominat̄ Petrꝰ: hic hospitat̄ in domo Simonis coriarij iuxta mare. Cōfestim ergo misi ad te, & tu bñ fecisti veniēdo. Nūc ergo oēs nos ī ꝙspectu tuo adsumꝰ, audire oīa q̄cūq; tibi pcepta sunt a dño. Aperiēs aūt Petrꝰ os suū, dixit, Jnveritate cōperio, q; nō est plonarū acceptor deꝰ: ſz ī oī gēte, q timet eū & opat̄ iustitiā, acceptꝰ est illi. Verbū misit deꝰ filijs Jsrl, annūtiās pacē per Jesum xpm: hic est oīm dñs. Vos scitis qꝺ factū est vbū p vniuersam Judeā, incipiens eī a Galilea post baptismū qꝺ pdicauit Johānes: Jesuz a Nazareth qūo vnxit eū deꝰ spū sctō & virtute, q ptransijt bñfaciēdo & sanādo oēs oppressos a diabolo, qm̄ deꝰ erat cū illo. Et nos testes sumꝰ oīm q̄ fecit ī regione Judeoꝝ & Jerlm, quē occiderūt suspēdētes in ligno. Hūc deꝰ suscitauit tertia die, & dedit eū manifestū fieri nō oī pplo, sed testibus preordinatis a deo, nobis q māducauimꝰ & bibimus cū illo postq̄ resurrexit a mortuis. Et pcepit nobis predi-

Deuter. x.d. ℣. Para. xix.c. Job .xxxiij.b. Sapien. vj.b. Eccli. xxxv.b. Ro.ij.b. Gal.ij.b Ephe.vj.b. Coloſ. iij.d. j.Pet.j.c.

iere.xxxj. f. Mich. vij.d.

care ppl'o ꝛ testificari: qꝛ ipse est q̄ constitut⁹ est a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Huic oēs pphete testimoniū perhibēt, remissionē pctoꝝ accipere p nomē ei⁹ oēs q̄ credūt in eum. Adhuc loquēte Petro v̄ba hec, cecidit spūssanctus super oēs q̄ audiebāt v̄bū. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles, q̄ venerāt cum Petro, qꝛ ꝛ in nationes gr̄a spūssancti effusa est. Audiebāt em̄ illos loquētes linguis, et magnificantes deū. Tūc rūdit Petr⁹. Nūqd aquā q̄s phibere potest, vt nō baptizētur hi qui spm̄sctm̄ acceperūt sicut ꝛ nos. Et iussit eos baptizari in noīe dñi Jesu xp̄i. Tūc rogauerunt eum, vt maneret apud eos aliquot diebus.

¶ Disceptant Judei aduersus Petrum: qꝛ ad incircunc. sos se conuertit: atq; dispergunt discipuli ad predicandū gentibus: ꝛ predicit agabus famem in vniuerso orbe. Caput. xj.

A Audierūt aūt apli ꝛ fratres q̄ erāt ī Judea, qm̄ ꝛ gētes receperunt v̄bū dei. Cū aūt ascendisset Petr⁹ Jerosolymā, disceptabāt aduersus illū q̄ erāt ex circūcisione, dicētes, Quare ītroisti ad viros p̄putiū habētes, ꝛ māducasti cū illis? Incipiēs aūt Petr⁹, exponebat illis ordinē, dicēs, Ego erā in ciuitate Joppe oās, ꝛ vidi in excessu mētis mee visionē, descēdēs vas quoddā velut linteū magnū, q̄tuoꝝ initijs summitti de celo, ꝛ venit vsq; ad me. In q̄ intuēs, cōsiderabam ꝛ vidi quadrupedia terre ꝛ bestias ꝛ reptilia ꝛ volatilia celi. Audiui aūt ꝛ vocē dicētē mihi, Surge Petre, occide ꝛ māduca. Dixi aūt, Nequaq̄ dñe: qꝛ cōmune aut īmūdū nūq̄ introuit in os meū. Rūdit aūt vox scō, de celo, Que deus mūdauit, tu ne cōe dixeris. Hoc aūt factum est p ter: ꝛ recepta sunt oīa rursum in celū. Et ecce viri tres cōfestim astiterunt in domo in qua erā, missi a Cesarea ad me. Dixit aūt spūs mihi vt īrē cū illis, nihil hesitās. Uenerūt aūt mecum et sex fratres isti: ꝛ ingressi sum⁹ in domū viri. Narrauit autem nobis qūo vidisset angelū in domo sua, stātē ꝛ dicentē sibi, Mitte in Joppē, ꝛ accerse Simonē qui cognominat Petr⁹, qui loquet tibi v̄ba in quib⁹ salu⁹ eris tu, ꝛ vniuersa dom⁹ tua. Cū aūt cepissent loqui, cecidit spūssanct⁹ sup eos, sicut ꝛ in nos in initio. Recordat⁹ sum autē v̄bi dñi sicut dicebat, Johānes qdem baptizauit aqua, vos aūt baptizabimini spū sctō. Si ergo eādē gratiā dedit illis deus, sicut ꝛ nobis qui credidim⁹ ī dñm Jesum xp̄m: ego q̄s erā, qui possem phibere deū? His auditis tacuerūt: ꝛ glorificauerūt deū, dicētes, Ergo ꝛ gētib⁹ penitētiā dedit de⁹ ad vitam. Et illi qdē qui dispsi fuerāt a tribulatione q̄ facta fuerat sub Stephano, perambulauerūt vsq; Phenicē et Cyprū ꝛ Antiochiā, nemini loquentes v̄bū, nisi solis Judeis. Erāt aūt qdā ex eis viri Cyprij ꝛ Cyrenei, q̄ cū itroissent Antiochiā, loq̄bant ꝛ ad Grecos, annūtiātes dñm Jesum. Et erat man⁹ dñi cū eis: multusq; numer⁹ credētiū conuersus est ad dñm. Peruenit aūt sermo ad aures ecclesie, que erat Jerosolymis, sup istis: ꝛ miserūt Barnabam vsq; ad Antiochiā. Qui cū puenisset, et vidisset gratiam dei, gauisus est: ꝛ hortabat oēs in pposito cordis pmanere in dño: qꝛ erat vir bon⁹, ꝛ plen⁹ spūsctō ꝛ fide. Et apposita est multa turba dño. Profect⁹ est aūt Tharsum vt quereret Saulum: quē cū inuenisset, pduxit Antiochiā. Et annū totum conuersati sunt ibi in eccl'ia: ꝛ docuerunt turbā multā, ita vt cognominarent primum Antiochie discipuli, Christiani. In his aūtē dieb⁹ superuenerunt ab Jerosolymis pphete Antiochiā: ꝛ surgēs vn⁹ ex eis noīe Agab⁹, significabat p spm̄ famē magnā futurā in vniuerso orbe terrarum, q̄ facta est sub Claudio. Discipuli aūt put quisq; habebat, ppo suerūt in ministeriū mittere habitātib⁹ ī Judea fratribus, qd̄ ꝛ fecerūt, mittētes ad seniores p man⁹ barnabe et sauli.

¶ Petri persecutio ab Herode ponitur: ac eiusdem per angelum liberatio cum punitione Herodis. Caput. xij.

A Eodē aūt tpe misit Herodes rex man⁹, vt affligeret quosdā de ecclesia. Occidit aūt Jacobum fratrē Johānis gladio. Videns aūt qꝛ placeret Judeis, apposuit apprehēdere ꝛ Petrū. Erāt aūt dies azymoꝝ. Quē cū apprehēdisset, misit in carcerē, tradēsq; q̄tuor quaternionib⁹ milituū ad custodiēdū, volēs post pascha pducere eū pplo. Et Petr⁹ quidē seruabat in carcere. Oratio aūt fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deū p eo. Cū aūt pductur⁹ eū esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiēs inter duos milites, vinctus catenis duab⁹: ꝛ custodes ante ostiū custodiebant carcerē. Et ecce, angelus dñi astitit, ꝛ lumē refulsit in habitaculo, percussoq; latere Petri, excitauit eū, dicēs, Surge velociter. Et ceciderūt catene de manib⁹ ei⁹. Dixit aūt angel⁹ ad eū, Precingere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi, Circūda tibi vestimētū tuū, ꝛ sequere me. Et exiens sequebatur eū, ꝛ nesciebat qꝛ verū est qd̄ fiebat p angelum: existimabat aūt se visum videre. Trāseūtes aūt primā ꝛ secundā custodiā, venerunt ad portā Ferreā q̄ ducit ad ciuitatē, que vltro aperta est eis. Et exeūtes p̄cesserūt vicū vnū: ꝛ cōtinuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se reuersus, dixit, Nunc scio vere qꝛ misit dñs angelū suū, ꝛ eripuit me de manu Herodis, ꝛ de oī expectatione plebis Judeoꝝ. Consideransq;, venit ad domū Marie mr̄is Johānis, qui cognominatus est Marcus, vbi erāt multi cōgregati ꝛ orantes. Pulsante autē eo ad ostiū ianue, p̄cessit puella ad videndum, noīe Rhode. Et vt cognouit vocem Petri, pre gaudio non aperuit ianuā, sed intro currēs nūtiauit stare Petrum ante ianuā. At illi dixerūt ad eā, Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi autē dicebāt, Angelus eius est. Petrus aūt perseuerabat pulsans. Cū aūt aperuissent ostiū, viderūt eū: ꝛ obstupuerunt. Annuēs autē eis manu vt tacerēt, narrauit qūo dñs eduxisset eū de carcere: dixitq;, Nūtiate Jacobo ꝛ fratrib⁹ hec. Et egressus, abijt ī aliū locū. Facta autē die, erat non parua turbatio inter milites quidnā factū esset de Petro. Herodes autē cū requisisset eum, ꝛ nō inuenisset, inquisitione facta de custodibus, iussit eos duci: descēdensq; a Judea ī Cesareā, ibi cōmorat⁹ est. Erat autē irat⁹ Tyrijs ꝛ Sidonijs. At illi vnanimes venerunt ad eum, ꝛ psuaso Blasto, q̄ erat sup cubiculū regis, postulabāt pacē, eo qd̄ alerent regiones eorū ab illo. Statuto autē die Herodes vestit⁹ veste regia, sedit p tribunali, ꝛ concionabat ad eos. Populus autē acclamabat, Dei voces, ꝛ nō hois. Cōfestim autē percussit eum angelus domini: eo qd̄ nō dedisset honorē deo: ꝛ cōsumpt⁹ a vermib⁹, expirauit. Uerbū autē dñi crescebat ꝛ multiplicabat. Barnabas autē ꝛ Saul⁹ reuersi sunt ab Jerosolymis expleto ministerio, assumpto Johāne, q̄ cognominat⁹ est marcus.

¶ Describitur Pauli vocatio ad apostolatum cum eius predicatione in Cypro ꝛ Antiochia: cui Judei contradicunt incitantes in eum persecutionem. Caput. xiij.

A Erant aūt in ecclesia, q̄ erat Antiochie, pphete ꝛ doctores, in qb⁹ Barnabas ꝛ Simon q̄ vocabat Niger, ꝛ Luci⁹ Cyrenēsis, ꝛ Manahē q̄ erat Herodis tetrarche collactane⁹, ꝛ Saul⁹. Ministrātib⁹ aūt illis dño, ꝛ ieiunātibus, dixit illis spūssanct⁹, Segregate mihi Saulū ꝛ Barnabā in opus ad qd̄ assumpsi eos. Tūc ieiunātes ꝛ orātes, īpoētesq; eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi qdē missi a spū sctō, abierunt Seleuciā, ꝛ inde nauigauerūt Cyprū. Et cū venissent Salaminā, p̄dicabāt v̄bū dei in synagogis Judeoꝝ. Habebāt aūt ꝛ Johānem in ministerio. Et cū pambulassent vniuersam insulā vsq; ad Paphū, inuenerunt quēdā virū magnū pseudoprophetā iudeū, cui nomē erat Barieu, q̄ erat cum pcōsule Sergio Paulo viro prudēte. Hic accersitis Barnaba ꝛ Paulo, desiderabat audire v̄bū dei. Resistebat aūt illis Elymas magus (sic em̄ īterpretat nomen ei⁹) querēs auertere pcōsulē a fide. Saul⁹ aūt q̄ ꝛ paul⁹, repletus spū sctō, intuēs in eū, dixit, O plene oī dolo ꝛ oī fallacia fili diaboli, inimice oīs iustitie, non definis subuertere vias dñi rectas. Et nūc ecce man⁹ dñi sup te, et eris cecus, nō vidēs solē, vsq; ad tp̄s. Et cōfestim cecidit in eū caligo ꝛ tenebre, et circuiēs q̄rebat qui ei manū daret. Tūc pcōsul cū vidisset factū, credidit admirās sup doctrina dñi. Et cū a Papho nauigasset Paul⁹ ꝛ q̄ cū eo erāt, venerūt Pergen Pāphilie. Johānes autem discedēs ab eis, reuersus est Jerosolymā. Illi vo pertrāseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisidie: ꝛ ingressi synagogā die sabbatho-

s.f. a. C Matth. iij.c. mar.j.b. luc.iij. c. Jo j.d. j.xix.a.

rum, sederunt. ¶Post lectionem autem legis ⁊ prophetarū, miserūt principes synagoge ad eos, dicētes. Uiri fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgēs aūt ¶Paulus, ⁊ manu silētium indicens, ait. Uiri Israelite, et q timetis deū, audite, ¶De⁹ plebis Isrl elegit pres nros, ⁊ plebē exaltauit cū essent icole i terra Egypti, ⁊ in brachio excelso eduxit eos ex ea, ⁊ p q̄draginta annorū tps mores eor sustinuit in deserto. Et destruēs gētes septē in terra Chanaā, sorte distribuit eis terrā eor, q̄si post qua dringētos ⁊ quinquaginta annos: ⁊ post hec dedit iudices, vsq; ad Samuel pphetā. Et exinde postulauerunt regē: et dedit illis Saul filiū Cis, virū de tribu Beniamin annis quadraginta. Et amoto illo, suscitauit illis ¶Dauid regē: cui testimonium phibēs, dixit, Inuēni ¶Dauid filiū Jesse, virū sm cor meū, q faciet oēs volūtates meas. Hui⁹ ex semine de⁹ sm pmissionē, eduxit, Isrāeli saluatorē Jesum, p̄dicāte Johāne añ faciē aduētū ei⁹, baptismū pnie oi populo Isrl. Cū impleret aūt Johānes cursum suū, dicebat, Quē me arbitramini esse nō sum ego: sz ecce venit post me, cui⁹ nō sum dign⁹ calceamēta pedū soluere. Uiri fres, filij gñis Abrahā, ⁊ q̄ vobis timēt deū, vob̄ vbū salutis hui⁹ missum est. Qui em habitabāt Jerl̄m, ⁊ principes ei⁹ hunc ignorātes, ⁊ voces pphetarū q̄ p oē sabbathū leguntr, iudicātes, impleuerūt: ⁊ nullā causam mortis inuenientes in eo petierūt a ¶Pilato vt iterficerēt eū. Cūq; consummassent oia q̄ de eo scripta erāt, deponētes eū de ligno, posuerūt eū i monumēto. ¶De⁹ aūt suscitauit eū a mortuis tertia die: qui visus est p dies multos his q simul ascēderāt cū eo de Galilea in Jerl̄m, q vsq; nūc sunt testes ei⁹ ad plebem. Et nos vobis annūtiam⁹ eā, q̄ ad patres nostros repromissio fcta est: qm̄ hāc de⁹ adimpleuit filijs vris resuscitans Jesum, sicut ⁊ in psalmo scdo scriptum est, Fili⁹ me⁹ es tu, ego hodie genui te. Qd aūt suscitauit eū a mortuis, amplj⁹ iā nō reuersurū in corruptionem, ita dixit, Quia dabo vobis sctā ¶Dauid fidelia. Ideoq; ⁊ alias dicit, Nō dabis sctm tuū videre corruptionē. Dauid em in sua gñatione cū administrasset voluntati dei, dormiuit, ⁊ appositꝰ est ad patres suos, ⁊ vidit corruptionē. Quē vero deus suscitauit a mortuis, nō vidit corruptionē. Notū igit̄ sit vobis viri fratres, q̄d p hūc vobis remissio pcātorū annūtiat̄, ab oib⁹ q̄bus nō potuistis in lege ℳoysi iustificari. In hoc ois q̄ credit, iustificat̄. Uidete ergo ne supueniat vobis qd dictū est in pphetis. Uidete cōtēptores, ⁊ admiramini ⁊ disperdimini: q⁹ op⁹ operor ego in diebus vestris, op⁹ qd nō credetis si quis enarrauerit vobis. Exeūtibus aūt illis, rogabāt vt sequēti sabbatho loquerent sibi vba hec. Cūq; dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Judeor, ⁊ colētū deū aduenarū, ¶Paulū ⁊ Barnabā: qui loquētes suadebāt eis vt pmanerēt in gr̄a dei. Sequēti vo sabbatho pene vniuersa ciuitas conuenit audire vbū dei. Uidētes aūt turbas Judei, repleti sunt zelo, ⁊ cōtradicebāt his q̄ a Paulo dicebant, blasphemātes. Tunc gstāter ¶Paulus ⁊ Barnabas dixerūt, Uobis opor tebat primū loqui verbū dei: sz qm̄ repellitis illud, et indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes. sic enim pcepit nobis dñs, ¶Posui te i lucē gētiū, vt sis in salutē vsq; ad extremum terre. Audientes autē gētes, gauisse sunt, ⁊ glorificabāt vbū dñi: ⁊ crediderunt quotquot erant preordinati ad vitā eternā. ¶Disseminabat̄ aūt vbū dñi per vniuersam regionē. Judei aūt cōcitauerūt mulieres religiosas ⁊ honestas, ⁊ primos ciuitatis, ⁊ excitauerūt psecutionem in ¶Paulū ⁊ Barnabā: ⁊ eiecerūt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos, venerūt Jconiū. ¶Discipuli quoq; replebantur gaudio ⁊ spiritusancto.

¶Ponit apli p̄dicatio in iconio ac alijs locis, ppincje: atq; sanat clauda⁹ ⁊ egredit̄ apli ad cōfirmādum credentes in xpo. Cap. xiij.

Actū est aūt in Jconio vt simul introirēt synagogā Judeor, ⁊ loq̄rent ita, vt crederet Judeorū ⁊ Grecor copiosa multitudo. Qui vo incredduli fuerūt Judei, suscitauerūt ⁊ ad iracūdiam cōcitauerūt animas gētiū aduersus fratres. ℳDulto igitur tpe demorati sunt fiducialiter agentes in dño, testimonium perhibēte vbo gratie sue: dante signa ⁊ pdigia fieri per manus eor. ¶Diuisa est aūt multitudo ciuitatis: et qdā qdem erāt cū Judeis, qdā vo cū aplis. Cū aūt fact⁹ esset ipetus gētiliū ⁊ Judeor cū principib⁹ suis, vt cōtumelijs afficerēt ⁊ lapidarēt eos, itelligētes cōfugerūt ad ciuitates Lycaonie Lystrā ⁊ Derbē, ⁊ vniuersam in circuitu regionē, et ibi euāgelizātes erāt. Et cōmota est ois multitudo i doctrina eor. ¶Paul⁹ aūt ⁊ Barnabas morabant Lystris. Et qdā vir Lystris infirm⁹ pedib⁹ sedebat, claudus ex vtero mris sue: q nūq; ābulauerat. Hic audiuit ¶Paulū loquētē. Qui intuit⁹ eū ⁊ vidēs q: fidē hret vt salu⁹ fieret, dixit magna voce, Surge sup pedes tuos rect⁹. Et exilit: ⁊ ābulabat. Turbe aūt cū vidissent qō fecerat ¶paul⁹, leuauerūt vocē suā Lycaonice, dicētes, ¶Dij silēs facti hoib⁹, descenderūt ad nos. Et vocabant Barnabā, Jouē: ¶Paulū vo, ℳDercurīū, qm̄ ipse erat dux verbi. Sacerdos q̄z Jouis, q erat añ ciuitatē, tauros ⁊ coronas añ ianuas afferens, cū pplis volebat sacrificare. Qd vbi audierunt apli Barnabas ⁊ Paulus, cōscissis tunicis suis, exilierūt in turbas, clamātes et dicētes, Uiri, qd hec facitis? Et nos mortales sum⁹, silēs vob̄ hoies, annūtiātes vobis ab his vanis cōuerti ad deū viuū q fecit celū ⁊ terrā ⁊ mare ⁊ oia q̄ in eis sunt, qui in pteritis gñationibus dimisit oēs gētes ingredi vias suas. Et quidē nō sine testimonio semetipsū reliquit, bene faciens de celo, dans pluuias, ⁊ tpa fructifera, implens cibo ⁊ letitia corda eor. Et hec dicētes, vix sedauerūt turbas ne sibi īmolarēt. Supuenerūt aūt qdā ab Antiochia ⁊ Jconio Judei: ⁊ persuasis turbis lapidātes ¶Paulū, traxerūt extra ciuitatem, existimātes eū mortuū esse. Circūdātib⁹ aūt eū discipulis, surgēs intrauit ciuitatē: ⁊ postera die pfect⁹ est cū Barnaba in Derben. Cūq; euangelizassent ciuitati illi, et docuissent multos, reuersi sunt Lystrā ⁊ Jconiū, et Antiochiam, cōfirmātes animas discipulorū, exhortāteq; vt pmanerēt in fide, ⁊ qm̄ p multas tribulationes opz nos intrare in regnū dei. Et cū cōstituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, ⁊ orassent cū ieiunijs, cōmēdauerūt eos dño i quē crediderūt. Trāseūtesq; Pisidiā, venerūt in Pāphiliam, et loquētes vbū dñi in Perge, descēderūt in Attaliā, ⁊ inde nauigauerūt Antiochiā, vñ erāt tradti gr̄e dei in opus qd cōpleuerūt. Cū aūt venissent ⁊ cōgregassent eccleham, retulerūt quāta fecisset de⁹ cū illis, quia aperuisset gētibus ostium fidei. ℳDorati sunt aūt tps nō modicū cū discipulis.

¶Per accessum apl̄orum in Jerl̄m questio de legalū obseruatione proponitur ac soluitur: a tqs publicationi demandatur ac separatur Barnabas a Paulo ⁊ sile coniungitur. Caput. xv.

Tqdā descēdētes de Judea, docebāt fratres, Quia nisi circūcidamini sm morē ℳDoysi, non potestis saluari. Facta ergo seditione nō minima ¶Paulo ⁊ Barnabe aduersus illos, statuerūt vt ascēderēt ¶Paulus ⁊ Barnabas ⁊ quidā alij ex alijs ad apl̄os ⁊ presbyteros in Jerl̄m, sup hac q̄stione. Illi ergo deducti ab ecclesia, ptrāsibāt ¶Phenicē ⁊ Samariā, narrātes cōuersionē gētium: ⁊ faciebāt gaudiū magnū oibus fratrib⁹. Cū aūt venissent Jerosolymā, suscepti sunt ab ecclesia ⁊ ab apl̄is ⁊ seniorib⁹, annuntiātes quāta de⁹ fecisset cū illis. Surrexerūt aūt qdā de hereſi phariseor, q crediderunt, dicētes, Quia oportet circuncidi eos, p̄cipere quoq; seruare legē ℳDoysi. Cōuenerunt̄q; apli ⁊ seniores videre de verbo hoc. Cū aūt magna cōquisitio fieret, surgēs ¶Petrus dixit ad eos, Uiri fratres, vos scitis qm̄ ab antiquis dieb⁹ de⁹ in nobis elegit p os meū audire gētes vbum euāgelij, ⁊ credere. Et q nouit corda deus, testimoniū phibuit, dans illis spm̄ sctm̄ sicut ⁊ nobis, ⁊ nihil discreuit inter nos ⁊ illos, fide purificās corda eor. Nunc ergo qd tētatis deū, imponere iugū sup ceruices discipulor: qō neq; nos, neq; patres nri portare potuim⁹? Sz p gratiā dñi Jesu xpi credim⁹ saluari, quēadmodū ⁊ illi. Tacuit aūt oīs mltitudo, ⁊ audiebāt Barnabā ⁊ Paulū narrātes q̄ta de⁹ fecisset signa ⁊ pdigia in gētib⁹ p eos. Et post q̄ tacuerūt, respōdit

Jacobus,

Amos vj.c.

Jacobū, dicēs, Viri ffres audite me. Simō narrauit quēadmodū primū de⁹ visitauit sumere ex gētib⁹ pplz noī suo
D et huic cordāt ỽba pphetar sicut scriptū est. Post hec reuertar et reedificabo tabernaculū dauid qō decidit et diruta
eius reedificabo: et erigā illud vt regrāt ceteri hoim dñm, et
ō.xiij.b. oēs gētes sup quas inuocatū est nomē meū: dicit dñs faciēs
hec. Notū a seculo est dño op⁹ suū. Propter qō ego iudico
nō ingetari eos qui ex gētib⁹ quertunt ad deū: sed scribere
ad eos: vt abstineāt se a cotaminatiōib⁹ simulachror et for-
E nicatiōe et suffocatis et sanguine. Moyses em a tpibus anti
quis hz in singulis ciuitatib⁹ q eū pdicēt in synagogis vbi
p omne sabbathū legit. Tūc placuit aplis et seniorib⁹ cū oi
ecclesia eligere viros ex eis: et mittere antiochiā cū paulo et
barnaba: iudā q cognominabat Barsabas et silā viros pri-
mos i ffrib⁹ scribētes p man⁹ eor. Apli et seniores ffres his
q sūt Antiochie: et Syrie: et Cilicie ffrib⁹ ex gētibus salutē.
Q m audiuimus q quidā ex nobis exeūtes turbauerūt vos
F ỽbis euertētes aīas vras q⁹ nō mādauim⁹: placuit nobz
collectis in vnū eligere viros et mittere ad vos cū charissi-
mis nris barnaba et paulo hoib⁹ qui tradiderūt aīas suas
p noīe dñi nri iesu xpi. Misim⁹ ergo iudā et silā q et ipsi vo
bis ỽbis referēt eadē. Visum est em spūsctō et nobis nihil
vltra imponere vobis oneris q̄ hec necessaria: vt abstinea
tis vos ab imolatis simulachror et sanguine et suffocato et
fornicatione a q⁹ custodiētes vos bñ ageтz. Valete. Illi er
go dimissi descēderūt antiochiā. Et cōgregata multitudi-
ne tradiderūt epl'am. Q uā cū legissent gauisi sunt sup con-
solatiōe. Judas aūt et silas: et ipsi cū essent pphete ỽbo plu
rimo cōsolati sunt ffres et cōfirmauerūt. Facto aūt ibi aliquā-
to tpe: dimissi sunt cū pace a fratrib⁹ ad eos q miserāt illos.
G Visum est aūt sile ibi remanere: Judas autē solus abijt in
Jerusalē. Paul⁹ aūt et Barnabas demorabāt Antiochie
docētes et euāgelizātes cū alijs pluribus ỽbū dñi. Post ali-
ō.xiij. a. quot aūt dies dixit ad barnabā Paulus: Reuertētes visi
tem⁹ fratres p vniuersas ciuitates in q⁹ pdicauim⁹ ỽbū
dñi qūo se habebant. Barnabas aūt volebat secū assume-
re et Johānē q cognominabat marc⁹. Paul⁹ aūt rogabat
eū: vt q discessisset ab eis de pāphilia et nō isset cū eis i op⁹
nō debere recipi. Facta est aūt dissensio ita vt discederent ab
inuicē et Barnabas quidē assūpto marco nauigaret cyprū.
Paul⁹ vo electo sila pfect⁹ est: tradit⁹ gre dei a fratribus.
Perambulabat aūt Syriā et ciliciā cōfirmās ecclesias: p-
cipiens custodire precepta apostolorum et seniorum.

Paulus iunctus Timotheo predicat in macedonia in ciuitate Philippi et exinde oritur eius persecutio propter phitonissam a demonio liberatā: q cesi mittuntur in carcerē et liberantur. Caput. xvj.

A Deuenit aūt in Derben et lystram. Et ecce disci
pulus quidā erat ibi noie Timotheus fili⁹ mu
lieris vidue fidelis patre gentili. Huic testimo-
niū bonū reddebāt qui in lystris erāt et Jconio
ffres. Hūc voluit Paulus secū pficisci. Et assumēs circū-
cidit eū ppter Judeos qui erāt i illis locis. Sciebāt enim
oēs q⁹ pater ei⁹ erat gētilis. Cum aūt ptrāsirēt ciuitates:
B tradebant eis custodire dogmata q̄ erāt decreta ab aposto-
lis et senioribus qui erāt hierosolymis. Et ecclie quidē confir
mabant fide et abūdabāt numero quotidie. Trāseūtes aūt
Phrigiā et Galatie regionē vetati sunt a spiritusancto lo-
qui ỽbū dei in Asia. Cū venissent aūt in mysiā tētabāt ire
in Bithiniā: et nō permisit eos spiritus Jesu. Cū aūt ptrā-
sissent Mysiā descēderūt Troadē: et visio p noctē Paulo
ostensa est. Vir macedo quidā erat stās et deprecans eū et di
cens: Trāsiens in Macedoniā adiuua nos. Ut aūt visum
vidit statim q̄siuim⁹ pficisci in Macedoniā certi facti q vo
C casset nos de⁹ euangelizare eis. Nauigātes aūt a Troade
recto cursu venimus samothreciam: et sequenti die Neapo
lim: et inde Philippis q̄ est prima ptis Macedonie ciuitas
colonia. Eramus aūt in hac vrbe diebus aliquot cōsistētes.
Die aūt sabbathor egressi sum⁹ foras portā iuxta flumen
vbi videbat oratio esse. Et sedētes loquebamur mulierib⁹
que cōuenerāt. Et quedā mulier nomine Lydia purpura-
ria ciuitatis Thiathirenoū colens deū audiuit cui⁹ domi-
nus aperuit cor intēdere his que dicebantur a Paulo. Cū
autem baptizata esset et domus eius deprecata est, dicens,
Si iudicastis me fidelē dño esse: introite in domū meam et
manete. Et coegit nos. Factū est aūt euntibus nobis ad ora
D tionē puellā quandā habētē spīm phitonē obuiare nobis q̄
questū magnū pstabat dñis suis diuinādo. Hec subsecuta
Paulū, et nos clamabat, dicens, Isti homines serui dei ex-
celsi sunt qui annūtiant vobis viā salutis. Hoc aūt faciebat
multis diebus. Dolens autē Paulus et cōuersus spiritui
dixit: Precipio tibi in nomine Jesu christi exire ab ea. Et
exijt eadē hora. Videtes autē dñi ei⁹ quia exiuit spes que-
stus eorū apprehēdētes Paulū et Silā perduxerūt in forū
ad principes. Et offerētes eos magistralibus dixerūt: Hi
E hoies cōturbant ciuitatē nostram cum sint Judei et annun-
tiant morē quē nō licet nobis suscipere neq facere cum sim⁹
romani. Et cucurrit plebs aduersus eos: et magistratus scis
sis tunicis eorū iusserunt eos virgis cedi. Et cum multas
plagas eis imposuissent: miserunt eos in carcerem precipiē
tes custodi vt diligenter custodiret eos. Qui cum tale prece
ptum accepisset: misit eos in interiorē carcerē, et pedes eor
F strinxit ligno. Media autem nocte Paulus et Silas ado-
rantes laudabant deū et audiebant eos qui in custodia erāt.
ō.xiij. a. et.v.d. Subito vero terre motus factus est magnus: ita vt moue-
rent fundamēta carceris. Et statim apta sunt omnia ostia:
et vniuersorū vincula soluta sunt. Expgefact⁹ aūt custos car
ceris: et vidēs ianuas aptas carceris: euaginato gladio vo-
lebat se interficere existimās fugisse victos. Clamauit autē
Paul⁹ voce magna, dicēs, Nihil tibi mali feceris. Uniuer
si em hi sum⁹. Petito q lumine introgressus est et tremefa-
ctus pcedit Paulo et sile ad pedes: et pducēs eos foras ait,
D ñi: qd me oportet facere vt saluus fiā? At illi dixerunt.
Crede in dñm iesum et saluus eris tu et dom⁹ tua. Et locuti
sunt ei ỽbū dñi cū oib⁹ qui erāt in domo ei⁹. Et tollens eos
in illa hora noctis lauit plagas eorū: et baptizat⁹ est ipse et
G ois domus eius cotinuo. Cū q pduxisset eos in domū suā
apposuit eis mēsam et letatus est cum oi domo sua credens
deo. Et cū dies fact⁹ esset miserūt magistrat⁹ lictores, dicē
tes, Dimitte hoies illos. Nūtiauit autem custos carceris
verba hec Paulo: q miserunt magistratus vt dimittami-
ni. Nūc igitur exeūtes ite in pace. Paul⁹ aūt dixit eis, Ce
sos nos publice idēnatos hoies romanos miserūt in carce-
rem: et tunc occulte nos eijciūt? Nō ita: sed veniāt et ipsi nos
eijciant. Nūtiauerūt aūt magistratib⁹ lictores ỽba hec. Ti
mueruntq audito q Romani essent: et veniētes deprecā-
ti sunt eos: et educētes rogabāt vt egrederētur de vrbe. Ex-
euntes aūt de carcere introierunt ad Lydiam: et visis fratri
bus consolati sunt eos et profecti sunt.

Ponit Pauli pdicatio in Thessalonica ac Berrhee interposita eius psecutione: et peruenit athenas pdicās ibi christum. Cap. xvij.

A Cum autē pambulassent Amphipolim et apol-
loniā venerūt Thessalonicā vbi erat synagoga
Judeor. Scom cōsuetudinē aūt paul⁹ introiuit
ad eos: et p sabbatha tria disserebat eis de scri-
ptur aperiēs et insinuās q xp̄m oportuit pati et resurgere
a mortuis: et q hic est Jesus xp̄s quē ego annūtio vobis.
Et qdā ex eis crediderūt: et adiūcti sunt paulo et sile: et de co-
lētibus gentilibusq multitudo magna et mulieres nobiles
luc.xxiij. g nō pauce, zelantes autē Judei assumētesq de vulgo viros
B quosdā malos: et turba facta cōcitauerunt ciuitatē. Et assi-
stētes domui Jasonis q̄rebāt eos pducere in pplm. Et cuz
nō inuenissent eos trahebāt Jasonē: et quosdam fratres ad
principes ciuitatis: clamātes: qm̄ hi qui vbē cōcitāt et huc
venerūt quos suscepit Jason: et hi oēs cōtra decreta cesaris
faciūt regē aliū dicētes esse Jesum. Cōcitauerūt aūt plebē
C et principes ciuitatis audictes hec. Et accepta satisfactio-
Jo.xviij. g. ne a Jasone: et a ceteris dimiserūt eos. Ffres vo q festim per
noctē dimisert paulū et silā i berrhoeā. Qui cū venisset i sy-
nagogā iudeor introierūt. Hi autē erāt nobiliores eor q
sunt Thessalonice qui susceperūt verbum cū omni auidita-

te, quotidie scrutãtes scripturas, si hec ita se haberent. Et multi qdẽ crediderũt ex eis, z mulierũ gẽtiliũ honestarũ, et viri non pauci. Cũ aũt cognouissent in Thessalonica Judei, qz z Berrhee predicatũ est a ℙaulo verbũ dei, venerũt z illuc, cõmouẽtes z turbãtes multitudinẽ. Statimqz tũc ℙaulũ dimiserũt fratres, vt iret vsqz ad mare: Silas aũt z Thimothe⁹ remãserũt ibi. Qui aũt deducebãt paulum, pduxerũt eũ vsqz ad Athenas. z accepto mãdato ab eo ad Silã z Timotheũ vt q̃ celeriter venirẽt ad se: pfecti sunt. ℙaulus aũt cũ Athenis eos expectaret incitabatur spũs ei⁹ in ipo, vidẽs idololatrie deditã. Disputabat igitur in synagoga cum Judeis z colẽtib⁹, z in foro p oẽs dies ad eos q audierãt. Quidã aũt Epicurei z Stoici philosophi disserebãt cũ eo: z qdã dicebãt, Quid vult seminiverbius hic dicere: Alij vo, Nouoz demonioz videt annuntiatoz esse. qz Jesum z resurrectionẽ annũtiabat eis. Et apprehẽsum eũ, ad Areopagũ duxerũt, dicẽtes, ℙossum⁹ scire q̃ est hec noua q̃ a te dicit, doctrina: noua eĩ qdã infers aurib⁹ nostris. Volum⁹ ergo scire qdnã velint hec eẽ. Atheniẽses aũt oẽs, z aduene hospites, ad nihil aliud vocabãt, nisi aut dicere aut audire aliquid noui. Stãs ãt paulus ĩ medio Ariopagi, ait, Viri Atheniẽses, p oĩa quasi supstitiosiores vos video. ℙreteriẽs eĩ z vidẽs simulachra vra, inueni z arã in qua scriptũ erat, Ignoto deo. Q̃ ò ergo ignorãtes colitis, hoc ego annũtio vobis. Deꝰ qui fecit mũdũ z oĩa q̃ in eo sunt, hic celi z terre cũ sit dñs, non in manu factis tẽplis habitat, nec manib⁹ humanis colitur, indigẽs aliquo, cũ ipse det omnib⁹ vitã z ĩspirationẽ z oĩa: fecitqz ex vno omne genus hoĩm inhabitare super vniuersam faciẽ terre, definiẽs statuta tpa z terminos habitationis eorum, q̃rere deũ si forte attrectẽt eũ aut inueniãt, quãuis nõ lõge sit ab vno q̃z nostrũ. Jn ipso eĩ viuim⁹ et monemur et sum⁹, sicut z quidam vestrorũ poetarũ dixerunt. Ipsi⁹ eĩ z genus sum⁹. Ge⁹ ergo cũ sim⁹ dei, non debemus existimare auro et argẽto, aut lapidi sculpture artis z cogitationis hoĩs, diuinũ esse siẽ. Et tpa quidẽ hui⁹ ignorãtie despiciẽs de⁹, nũc annũtiat hoĩb⁹, vt oẽs vbiqz penitẽtiam agãt, eo q̃ statuit diẽ in quo iudicaturus est orbẽ in equitate in viro in quo statuit, fidẽ p̃bẽs oĩb⁹, suscitãs eũ a mortuis. Cũ audissent autẽ resurrectionẽ mortuorũ, quidã quidẽ irridebãt, quidã vo dixerũt, Audiem⁹ te de hoc iterũ. Sic ℙaulus exiuit de medio eoz. Quidã vero viri adherẽtes ei, crediderũt: in quibus z Dionysius Areopagita, z mulier nomine Damaris, z alij cum eis.

¶ Pauli predicatio in Corintho ponit cũ isurrectione aduersariorũ: atqz de aduẽtu ei⁹ ĩ ephesum z adiungitur de apolline. Ca. xviij.

Post hec egressus ab Athenis, venit Corinthũ. z inueniẽs quẽdã iudeũ, noie Aquilã, ℙõticũ genere, q nuper venerat ab Jtalia, z ℙriscillã vxorẽ ei⁹, eo q̃ õ pcepisset claudi⁹ discedere oẽs Judeos a Roma: accessit ad eos. Et qz eiusdẽ erat artis, manebat apud eos, z opabat, erãt aũt scenofactorie artis. Et disputabat in synagoga p oẽ sabbathũ, interponẽs nomẽ dñi Jesu: suadebatqz Judeis z grecis. Cũ venissẽt autẽ de macedonia Silas z Timothe⁹, instabat vbo ℙaulus, testificãs Judeis esse xp̃m, Jesum. Cõtradicẽtib⁹ aũt eis z blasphemãtib⁹, excutiẽs vestimẽta sua, dixit ad eos, Sanguis vester sup caput vestrũ. z Mũdus ego, ex hoc ad gẽtes vadã. Et migrãs inde, itrauit i domũ cuiusdã, noie Titi Justi, colẽtis deũ, cui⁹ dom⁹ erat cõiũcta synagoge. Crisp⁹ autẽ archisynagog⁹ credidit dño, cũ oĩ domo sua: z multi Corinthioz audiẽtes credebãt, z baptizabantur. Dixit aũt dñs nocte p visionẽ ℙaulo, ℕoli timere: sz loq̃re, z ne taceas, ℙpterea q̃ ego suz tecũ: z nemo apponet tibi vt noceat te, qm̃ pp̃s est mihi mult⁹ i hac ciuitate. Sedit aũt ibi annũ z sex mẽses docẽs apud eos vbũ dei. Gallione aũt pcõsule Achaie, isurrexerũt vno aĩo iudei i paulũ, z adduxerũt eũ ad tribunal, dicẽtes, Cõtra legẽ hic persuadet hoĩb⁹ colere deũ. Jncipiẽte aũt paulo aperire os, dixit Gallio ad Judeos, Si qdẽ esset iniquũ aliqd, aut facinꝰ pessimũ, o viri Judei, recte vos sustinerẽ. si vero q̃stiones sunt de vbo z noib⁹ legis vre: vosipsi videritis. iudex ego hoz nolo esse. Et minauit eos a tribunali. Apprehẽdẽtes aũt oẽs Sosthenẽ principẽ synagoge, pcutiebãt eũ añ tribunal: z nihil eoz Gallioni cure erat. ℙaul⁹ vo cũ adhuc sustinuisset dies multos, fratrib⁹ valefaciẽs, nauigauit in Syriã, z cũ eo ℙriscilla z Aquila, q sibi totunderat in Cenchreis caput. habebat eĩ votũ, deuenitqz Ephesuz, z illos ibi reliquit. Jpse vo ingressus synagogã, disputabat cũ Judeis. Rogãtib⁹ aũt eis vt ampliori tpe maneret, nõ cõsensit, sz valefaciẽs, z dicẽs, Jterum reuertar ad vos, deo volẽte: pfect⁹ est ab Epheso. Et descendẽs Cesaream, ascẽdit, z salutauit ecclesiã: z descendit Antiochiã. Et facto ibi aliquãto tpe, pfect⁹ est, pambulãs ex ordine Galatiã regionẽ z ℙhrygiã, cõfirmãs oẽs discipulos. Jude⁹ aũt qdã, Apollo noie, Alexãdrin⁹ genere, vir eloquẽs, deuenit Ephesum, potẽs in scripturis. Hic erat edoctus viã dñi: z feruẽs spiritu loq̃bat z docebat diligẽter ea que sunt Jesu, sciẽs tm̃ baptisma Johãnis. Hic ergo cepit fiducialiter agere ĩ synagoga. Quẽ cũ audissent ℙriscilla z Aquila, assumpserũt eũ, z diligẽti⁹ exposuerũt ei viã dñi. Cum aũt vellet ire Achaiã, exhortati fratres, scripserũt discipulis, vt suscipereẽ. Qui cũ venisset, cõtulit multũ his qui crediderãt. Vehementer enim Judeos reuincebat publice ostendens per scripturas, esse Christum Jesum.

¶ Predicat ℙaul⁹ in reditu ei⁹ ad Ephesum de veritate baptismi et Euangelij: z describit⁹ inspiratio regressus eius in Jerusalem cum sedatione populi Ephesiorum. Caput xviij.

Factũ est aũt cũ apollo eẽt Corinthi, vt ℙaul⁹ peragratis superioribus partib⁹, veniret Ephesum, z inueniret quosdã discipulos: dixitqz ad eos, Si spm̃ sctm̃ accepistis credẽtes: At illi dixerũt ad eũ, Sz neqz si spũs sanct⁹ est, audiuim⁹. Jlle vero ait, Jn quo ergo baptizati estis: Qui dixerũt, in Johãnis baptismate. Dixit aũt ℙaulus, Johãnes baptizauit baptismo pnie pplo, dicẽs, ĩ eũ qui vẽturus esset post ipm, vt crederẽt, hoc est, in Jesum. His auditis, baptizati sunt in noie dñi Jesu. Et cũ iposuisset illis man⁹ ℙaulus, venit spũs sanct⁹ sup eos, z loq̃batur linguis, z pphetabãt. Erãt aũt oẽs viri fere duodecim. Jntrogressus autẽ synagogã, cũ fiducia loq̃bat p tres mẽses, disputãs z suadẽs de regno dei. Cũ aũt q dã idurarent z nõ crederẽt, maledicẽtes viã dñi coram multitudine, discedẽs ab eis, segregauit discipulos, quotidie disputãs in scola Tyrãni cuiusdã. Hoc aũt factũ est p biennũ, ita vt oẽs q habitabant in Asia, audirent verbũ dñi, Judei atqz Gẽtiles. Virtutesqz nõ quaslibet faciebat de⁹ p manũ ℙauli: ita vt etiã sup lãguidorũ deferrẽtur a corpe ei⁹ sudaria z semicincta, z recedebãt ab eis languores, z spũs nequã egrediebant. Tẽtauerũt aũt qdã z de circũeũtib⁹ Judeis exorcistis inuocare sup eos q habebãt spũs malos, nomẽ dñi Iesu, dicẽtes, Adiuro vos p Jesum quẽ ℙaulus p̃dicat. Erãt aũt cuiusdã Judei, nomine Sceue, principis sacerdotũ septẽ filij, q hoc faciebant. Rñdẽs aũt spũs nequã, dixit eis, Jesum noui, et ℙaulũ scio: vos aũt qd estis: Et iiliẽs ĩ eos hõi ĩ q̃ erat demoniũ pessimũ, z dñat⁹ amborũ, ualuit ꝫ eos, ita vt nudi z vulnerati effugerẽt de domo illa. Hoc aũt notũ factũ est oĩb⁹ Judeis atqz gentilib⁹ q habitabãt Ephesi: z cecidit timor sup oẽs illos, z magnificabat nomẽ dñi Jesu. z Multiqz credẽtiũ veniebãt ꝯfitẽtes z annũtiãtes act⁹ suos. z Multi aũt ex eis q fuerãt curiosa sectati, ꝯtulerũt libros, z cõbusserũt eos coram oĩb⁹. z cõputatis p̃tijs illoz, iuenerũt pecuniã denarioz qnq̃ginta miliũ. Jta fortiter crescebat vbũ dei, et ꝯfirmabat. His aũt expletis, pposuit paulus i spũ, trãsita z Macedonia z Achaia, ire Jerosolymam, dicẽs. ℙostq̃ fuero ibi, opz me z Romã videre. z Mittens aũt ĩ macedoniã duos ex ministrãtibus sibi Timotheũ z Erastũ, ipe remãsit ad tẽs in Asia. Facta est aũt illo tpe turbatio nõ minima de via dñi. Demetrius eĩ qdã noie, argẽtari⁹, faciẽs edes argẽteas Diane, p̃stabat artificibus nõ modicũ questum: q̃s ꝯuocãs z eos qui huiusmodi erãt opifices dixit,

Viri, scitis

Viri, scitis q; de hoc artificio est nobis acquisitio: & videtis & auditis q; non solū Ephesi, sed pene totius Asie Paulus hic suadēs auertit multā turbā, dicēs, Q; nō sunt dij qui manib⁹ fiūt. Nō solū aūt hec periclitabit nobis pars ī redargutionē venire, sz & magne Diane tēplū ī nihilū reputabitur, & destrui incipiet maiestas ei⁹, quā tota Asia & orbis colit. His auditis, repleti sunt ira, & exclamauerūt, dicētes, Magna Diana Ephesiorū. Et ipleta est ciuitas tota confusione, & ipetū fecerūt vno aīo ī theatrū, rapto Caio & aristarcho Macedonib⁹, comitib⁹ Pauli. Paulo autē volēte ītrare i ppl'm, nō pmiserūt discipuli. Quidā em̄ & de asie pncipib⁹ qui erāt amici ei⁹, miserūt ad eū rogantes ne se daret ī theatrū. Alij aūt aliud clamabāt. Erat em̄ eccleśa cōfusa: & plures nesciebāt qua ex causa conuenissent. De turba aūt detraxerūt Alexādrum, propellētib⁹ eum Judeis. Alexāder aūt manu silētio postulato, volebat reddere rōnē pp'lo. Quē vt cognouerūt Judeū esse, vox facta vna est oīz q̄si p horas duas clamātiū, Magna Diana Ephesiorū. Et cū sedasset scriba turbas, dixit, Viri Ephesij, qs em̄ est hoīm qui nesciat Ephesioz ciuitatē cultricē esse magne Diane Jouisq; prolis? Cū ḡ his ꝺdici nō possit, oportet vos sedatos eē, & nihil temere agere. Adduxistis eī hoīes istos, neq; sacrilegos, neq; blasphemātes deā vr̄am. Q; ō si Demetri⁹ & qui cū eo sunt artifices, habent aduersus aliquē cām, Quēt⁹ forenses agunt, & procōsules sunt, accusent inuicē. Si quid aūt alteri⁹ rei q̄rit;: i legitima eccl'ia poterit absolui. Nam & periclitamur argui seditionis hodierne: cum nullus obnoxi⁹ sit de quo possim⁹ reddere rationē concursus istius. Et cum hec dixisset, dimisit eccleśam.

¶ Remotis insidijs Iudeorum ponitur processus Pauli per viam ad Jerusalem per diuersa loca in quibus predicauit. Caput. xx.

Postq; aūt cessauit tumult⁹, vocatis Paul⁹ discipulis, & exhortat⁹ eos, valedixit, & profectus est vt iret in Macedoniā. Cū aūt pambulasset ptes illas, & exhortat⁹ eos fuisset mlto sermōe, venit ad Greciā: vbi cū fuisset mēses tres, facte sunt illi insidie a Judeis, nauigaturo ī Syriā: habuitq; cōsiliū vt reuerteret p Macedoniā. Comitat⁹ est aūt eū Sosipater Pyrrhi Berrheēsis, Thessalonicēsiū vo Aristarch⁹, & Scōs, & Caius Derbe⁹, & Timothe⁹, Asiani vo Tychic⁹ & Trophim⁹. Hi cū pcessissent, sustinuerūt nos Troade: nos vo nauigauim⁹ post dies azymoz a Philippis, & venim⁹ ad eos Troadē ī dieb⁹ q;q;, vbi demorati sum⁹ dieb⁹ septē. Una aūt sabbathi cū q̄uenissem⁹ ad frāgēdū panē, Paulus disputabat cū eis pfectur⁹ ī crastinū, ptraxitq; sermonē vsq; ī mediā noctē. Erāt aūt lāpades copiose ī cenaculo vbi eram⁹ q̄gregati. Sedēs aūt qdā adolescēs noīe Eutychus sup fenestrā, cū mergeret somno graui, disputāte diu Paulo, ductꝰ somno cecidit de tertio cenaculo deorsum, & sublat⁹ est mortu⁹. Ad quē cū descēdisset Paul⁹ incubuit sup eū: & cōplex⁹ dixit, Nolite turbari, aīa em̄ ipsius in ipso est. Ascēdēs aūt, frāgēsq; panē & gustās, satisq; allocutus vsq; ī lucē, sic' pfect⁹ est. Adduxerūt aūt puerū viuētē, & cōsolati sunt nō minime. Nos aūt ascēdētes nauem, nauigauimus ī Asson, inde suscepturi Paulū. sic ei disposuerat, ipe p terrā iter factur⁹. Cū aūt cōueniss em⁹ in Asson, assūpto eo, venim⁹ Mytilenē. Et ide nauigātes, sequēti die venimus ꝺ Chiū, & alia die applicuim⁹ Samū: & sequēti die venim⁹ Miletū. pposuerat ei Paul⁹ trāsnauigare Ephesū, ne qua mora illi fieret ī Asia. Festinabat em̄, si possibile sibi esset, vt die pentecostē faceret Jerosolymis. A Mileto aūt mittēs Ephesum, vocauit maiores natu eccl'ie. Q; ui cū venissent ad eū, & simul essent, dixit eis, Vos scitis a prima die q̄ ingressus sum in Asiā, q̄l'r vobiscū p oēt̄ps fuerim, seruiēs dño cū oi hūilitate & lachrymis, & tētatiomb⁹ q̄ mihi acciderūt ex insidijs Judeoz: quo nihil subtraxerim vobis vtiliū, quomin⁹ annūtiarē vobis & docerē vos publice et p domos, testificās iudeis atq; gētilib⁹ ī deū pnīam, & fidē in dñm nostrū Jesum xp̄m. Et nūc ecce ego alligat⁹ spū, vado in Jer'm: q̄ ī ea vēntura sunt mihi, ignorās, nisi qō spūssanctus p oēs ciuitates mihi pteśt, dicēs q̄ vincula & tribulatiōes Jerosolymis me manent. Sz nihil hoz vereor: nec facio aīam meā pciosiorē q̄ me dūmodo cōsummē cursum meū & ministeriū vbi qō accepi a dño Jesu, testificari euāgeliū gr̄e dei. Et nūc ecce ego scio q; āpli⁹ nō videbitis faciē meā vos oēs p quos trāsiui pdicās regnū dei. Quapropter cōtestor vos hodierna die, qō mūdus sum a sanguine oīm. Nō em̄ subterfugi, quomin⁹ annūtiarē oē consiliū dei vobis. Attēdite vob; & vniuerso gregi, ī quo vos spūssctūs posuit epos regere eccl'iam dei, quā acqsiuit sanguine suo. Ego scio q̄ ītrabūt post discessionē meā lupi rapaces in vos, nō parcētes gregi. Et ex vobisipsis exurgēt viri loquētes puersa, vt abducāt discipulos post se. Propter qō vigilate, memoria retinētes, q̄ p triennīū nocte & die nō cessaui cū lachrimis monere vnūquēq; vestrū. Et nūc cōmendo vos deo & vbo gr̄e ipsi⁹, q potēs est edificare, & dare hereditatē i sctificatis oīb⁹. Argētū, & aurū, aut vestē nulli⁹ ꝛcupiui. Sicut ipsi scitis q̄ ad ea q̄ mihi op⁹ erāt, & his q̄ mecum sunt ministrauerūt man⁹ iste. Oīa ostendi vobis, q̄ sic laborātes, opz suscipere infirmos, ac meminisse vbi dñi Jesu, q̄ ipse dixit, Beati⁹ est magis, dare q̄ accipere. Et cū hec dixisset, positꝭ genib⁹ suis oranit cū oīb⁹ illis. Magnus aūt flet⁹ fact⁹ est oīm: & pcubentes sup collū Pauli osculabant eū, dolētes maxime in vbo qō dixerat, q̄ amplius faciē ei⁹ nō essent visuri. Et deducebāt eū ad nauem.

¶ Ponitur aduentus Pauli in tyrū accesareā. & benigna eius receptio in Jerusalē a christianis & a Judeis interfecto Pauli queritur: ac ab eisdem eripitur. Caput. xxj.

Cum aūt factū esset vt nauigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Coū, & sequēti die Rhodū, & inde Patarā. Et cū inuenissem⁹ nauē trāsfretātē in Phenicē: ascēdētes nauigauim⁹. Cū apparuissem⁹ aūt Cypro, relinquētes eā ad sinistrā, nauigauim⁹ ī Syriā, & venim⁹ Tyrū. ibi em̄ nauis exponitura erat on⁹. Inuētis aūt discipulis, māsim⁹ ibi diebus septē: qui Paulo dicebāt p spm̄, ne ascēderet Jerosolymā. Et expletis dieb⁹ pfecti ibam⁹, deducētib⁹ nos oīb⁹ cum vxoribus & filijs vsq; foras ciuitatē: & positis genib⁹ in litore, oranim⁹. Et cū valefecissem⁹, inuicē ascēdim⁹ nauē, illi aūt redierunt in sua. Nos vo nauigatione expleta, a Tyro descēdim⁹ Ptolemaidā: & salutatis fratrib⁹, māsimus die vna apud illos. Alia aūt die pfecti, venimus Cesareā. Et intrātes domū Philippi euāgeliste, q̄ erat vn⁹ de septem, māsim⁹ apud eū. Huic aūt erāt q̄tuor filie vgines, pphetātes. Et cū morarem̄ p dies aliquot, supuenit quidā vir a Judea pphet⁹, noīe Agabus. Is cū venisset ad nos, tulit zonā Pauli: & alligans sibi pedes & man⁹, dixit, Hec dicit spūssanct⁹: virū cui⁹ est zona hec, sic alligabūt in Jerusalē Judei, & tradēt in man⁹ gētiū. Q; ō cū audissemus, rogabamus nos & qui loci illi⁹ erāt, ne ascēderet Jerosolymā. Tūc rndit Paulus, & dixit, Quid facitis flētes & affligētes cor meū? Ego aūt nō solū alligari, sed & mori in Jer'm parat⁹ sum pp̄ter nomē dñi Jesu. Et cū ei suadere nō possemus, quieuim⁹, dicētes, Dñi volūtas fiat. Post dies aūt istos prepati, ascendebam⁹ in Jer'm. Uenerūt aūt qdā ex discipulis a Cesarea nobiscū, adducētes secū (apud quē hospitaremur) Jasonē quēdā Cypriū antiquū discipulū. Et cū veniss em⁹ Jerosolymā, libēter exceperūt nos ff̄es. Sequēti aūt die introibat Paul⁹ nobiscū ad Jacobū, oēsq; collecti sunt seniores. Quos cū salutasset, narrabat p singula, q̄ de⁹ fecisset in gētib⁹ p ministeriū ipsi⁹. At illi cū audissent, magnificabāt deum, dixerūtq; ei, Uides frater quot milia sunt in Judeis q̄ crediderunt: & oēs emulatores sunt legis. Audierūt aūt de te q; discessionē doceas a Moyse, eorū q̄ p gētes sūt Judeoz, dicēs nō debere eos circūcidere filios suos, neq; ſm̄ consuetudinem ingredi. Quid ergo est: Utiq; oportet cōuenire m'ltitudinē: audiēt em̄ te supuenisse. Hoc ergo fac, qō tibi dicim⁹. Sūt nob; viri q̄tuor, votū hntes super se. His assumptis sanctifica te cū illis: & ipēde ī illis, vt radāt capita: & sciēt oēs q; q̄ de te audierunt falsa sunt, sed

ambulas ꝛ ipse custodiēs legē. De his aūt qui crediderūt ex gētib⁹ nos scripsim⁹, iudicātes vt abstineāt se ab idolis immolato ꝛ sanguine, ꝛ suffocato, ꝛ fornicatiōe. Tūc Paulus assumptis viris postera die purificat⁹ cū illis intrauit in tēplū, annūtiās expletionē dierum purificationis, donec offerret ꝓ vnoquoq; eor oblatio. Dū aūt septē dies ꝯsummarent, hi qui de Asia erāt Judei, cū vidissent eū i tēplo, cōcitauerūt oēm ppl'm, ꝛ imecerūt ei man⁹, clamātes, Viri Israelite, adiuuate: hic est hō q aduersus populū et legē ꝛ locū hūc, oēs vbiq; docēs, insup ꝛ gētiles induxit in templū ꝛ violauit sanctū locū istū. Viderant em Trophimum Ephesiū in ciuitate cū ipso, quē existimauerūt qm in templū itroduxisset Paulus. Cōmotaq; est ciuitas tota: ꝛ facta est cōcursio ppl'i. Et apprehēdētes Paulū, trahebant eū extra tēplū: ꝛ statim clause sunt ianue. Querētib⁹ autez eū occidere, nūtiatū est tribuno cohortis, Quia tota cōfunditur Jerl'm. Qui statim assūptis militib⁹ ꝛ cēturionib⁹, decucurrit ad illos. Qui cū vidissent tribunū ꝛ milites: cessauerūt pcutere paulū. Tūc accedēs tribun⁹ apprehēdit eū, et iussit eū alligari catenis duab⁹: ꝛ iterrogabat qs esset, et quid feciss̄et. Alij aūt aliud clamabāt i turba. Et cū nō posset certū cognoscere pre tumultu, iussit duci eū in castra. Et cū venissēt ad gradus, cōtigit vt portaret a militib⁹ ꝓpter vim ppl'i. Sequebat em̄ multitudo ppl'i clamās, Tolle eū. Et cum cepisset induci in castra Paulus dicit tribuno, Si licet mihi loqui aliqd ad te? Qui dixit ei, Grece nosti? Nōne tu es Egyptⁱ⁹ qui ante hos dies tumultū ꝯcitasti, ꝛ eduxisti in desertū q̄tuor milia virorū sicariorū? Et dixit ad eū Paul⁹, Ego hō sum quidē Jude⁹ a Tharso Cilicie, non ignote ciuitat; municeps. Rogo aūt te, pmitte mihi loqui ad ppl'm. Et cum ille permisisset: Paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem: et magno silentio facto, allocutus est lingua Hebrea, dicens,

¶ Alloquitur Paul⁹ ppl'm iudaicū de sua apud iudeos cōuersatione ac cōuersione ad xp̄m cum visione sibi facta apud Damascū qui a Judeis cesus dicu se fore romanum. Caput. xxij.

Viri fratres ꝛ patres, audite quā ad vos nūc reddo rationē. Cū audissent aūt q: Hebrea lingua loqueret ad illos, magis prestiterūt silentiū. Et dicit, Ego sum vir Jude⁹, natus Tharso Cilicie, nutrit⁹ aūt i ista ciuitate secus pedes Gamalielis, eruditus iuxta veritatē paterne legis, emulator legis sicut et vos oēs estis hodie: q hāc viā psecut⁹ sum vsq; ad mortē, alligās ꝛ tradēs in custodias viros ac mulieres, sicut princeps sacerdotū mihi testimoniū reddit, ꝛ oēs maiores natu a gbus ꝛ epl'as accipiēs ad fatres, Damascū pgebā, vt adducerem inde vinctos in Jerl'm, vt punirent. Factum est aūt eūte me ꝛ appropiquāte Damasco media die, subito de celo circūfulsit me lux copiosa, ꝛ decidēs in terram, audiui vocē dicētē mihi, Saule Saule, qd me psequeris? Ego aūt rndi, Quis es dñe? Dixitq; ad me, Ego sū Jesus nazarenꝰ quē tu psequeris. Et qui mecū erāt, lumē quidē viderūt, vocē aūt nō audierūt ei⁹, qui loquebat mecū. Et dixi, Quid faciā dñe? Dñs aūt dixit ad me, Surgēs vade Damascū: ꝛ ibi tibi dicet de oībus q̄ te oporteat facere. Et cum nō viderē pre claritate luminis illi⁹, ad manū deduct⁹ a comitib⁹ veni Damascū. Ananias aūt quidā, vir ſm legem, testimoniū habēs ab oīb⁹ cohabitātib⁹ Judeis, veniēs ad me ꝛ stans, dixit mihi, Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eū. At ille dixit, De⁹ patrū nostror ꝓordinauit te, vt cognoscerēs volūtatē ei⁹, ꝛ videres iustū, et audires vocē ex ore ei⁹: q; eris testis illi⁹ ad oēs hoīes, eor q̄ vidisti ꝛ audisti. Et nūc qd moraris? Exurge ꝛ baptizare, ꝛ ablue pctā tua inuocato noīe ipsi⁹. Factū est aūt reuertenti mihi i Jerl'm ꝛ orāti i tēplo, fieri me i stupore mētis, ꝛ videre illū dicētem mihi, Festina, ꝛ exi velociter ex Jerl'm, qm̄ nō recipiēt testimonium tuū de me. Et ego dixi, Dñe, ipsi sciūt q: ego erā ꝯcludēs i carcerē, ꝛ cedēs p synagogas eos q credebat i te: ꝛ cū funderet sanguis Stephani testis tui, ego astabā ꝛ ꝯsentiebā, ꝛ custodiebā vestimēta interficientiū illū. Et dixit ad me, Vade, qm̄ ego in natiōes lōge mittā te.

Audiebāt aūt eū vsq; ad hoc vbū, ꝛ leuauerunt vocē suā, dicētes, Tolle de terra hmōi: nō em̄ fas est eū viuere. Vociferātib⁹ aūt eis, ꝛ ꝓiciētib⁹ vestimēta sua, ꝛ puluerē iactātib⁹ in aerē, iussit tribun⁹ iduci eū i castra, ꝛ flagellis cedi, ꝛ torqri eū: vt sciret ppt quā causaz sic acclamarēt ei. Et cū astrinxissēt eum lorīs, astāti sibi cēturioni Paul⁹ dixit, Si hoīez Romanū ꝛ idēnatū lz vobis flagellare? Quo audito, centurio accessit ad tribunū, ꝛ nūtiauit ei, dicens, Quid actur⁹ es? Hic em̄ hō, quis Roman⁹ est. Accedēs aūt tribun⁹ dixit illi, Dic mihi, si tu Romanus es. At ille dixit, Etiā. Et rndit tribun⁹, Ego multa sūma cinilitatē hāc cōsecut⁹ sum. Et Paul⁹ ait, Ego aūt ꝛ nat⁹ sum. Protinus ergo discesserūt ab illo, qui eū torturi erāt. Tribunus q̄z timuit postq̄ resciuit q: ciuis Roman⁹ esset, et q: alligasset eū. Postera aūt die volēs scire diligēti⁹, qua ex causa accusaret a Judeis, soluti eū, ꝛ iussit sacerdotes conuenire et oē concilium. ꝛ producens Paulum, statuit inter illos.

¶ Tribunus vocat Pauli accusatores inter quos dissensio procuratur ac oritur contra Paulum noua machinatio: atq; eiusdem frustratio. Caput. xxiij.

Intēdēs aūt in cōciliū Paul⁹ ait Viri fratres, ego oi ꝯscia bona ꝯuersat⁹ sum añ deū vsq; in hodiernū diē. Priceps aūt sacerdotū ananias, pcepit astātib⁹ sibi, pcutere os ei⁹. Tūc Paulus dixit ad eū, Percutiet te de⁹, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me ſm legē, ꝛ ꝛ legem iubes me pcuti. Et qui astabāt, dixerūt, Sūmū sacerdotem dei maledicis? Dixit aūt Paul⁹, Nesciebā frres q: ꝓnceps ē sacerdotū. Scriptū est em̄, Pricipē ppl'i tui nō maledices. Sciēs aūt Paul⁹ q: vna pars esset sadduceor, ꝛ altera phariseor, exclamauit i cilio, Viri frres ego pharise⁹ sum fili⁹ pharisei: de spe ꝛ resurrectiōe mortuor ego iudicor. Et cū hec dixisset, fctā est dissensio iter phariseos ꝛ sadduceos, ꝛ soluta est multitudo. Sadducei aūt dicūt nō esse resurrectionē mortuorū, neq; angelū, neq; spm̄: Phariſei aūt vtraq; ꝯfitent. Fact⁹ est aūt clamor magn⁹, ꝛ exurgētes qdā phariseor, pugnabāt, dicētes, Nihil mali ꝛuenim⁹ i hoīe isto. quid si spūs locut⁹ est ei, aut angel⁹? Et cū magna dissensio fctā eēt, timēs tribun⁹ ne discerperet Paul⁹ ab ipsis, iussit milites descēdere ꝛ rape eū ꝛ medio eor, ac deducere eū i castra. Sequēti aūt nocte assistēs ei dñs, ait, Cōstās esto. sicut em̄ testificat⁹ es de me i Jerl'm, sic te opz ꝛ Rome testificari. Facta aūt die, collegerūt se quidā ex Judeis, ꝛ denouerūt se dicētes, neq; manducaturos, neq; bibituros, donec occiderent Paulū. Erāt aūt pl⁹ q̄ q̄dragīta viri, qui hāc cōiurationē fecerāt qui accesserūt ad pncipē sacerdotū ꝛ seniores, ꝛ dixerūt, Deuotiōe deuouim⁹ nos, nihil gustaturos donec occidam⁹ Paulū. Nūc ḡ vos notū facite tribuno cū cōcilio, vt pducat illū ad vos, tāq̄ aliquid certi⁹ cognituri de eo. Nos vō priusq̄ appropiquet, pati sum⁹ iterficere illū. Qō cū audisset filⁱ sororis Pauli insidias, venit ꝛ intrauit in castra. nūtiauitq; Paulo. Vocās aūt Paul⁹ ad se vnū ex cēturionib⁹, ait, Adolescētē hūc adduc ad tribunū: hz em̄ aliqd indicare illi. Et ille qdē assumēs eū, duxit ad tribunū, et ait, Vinct⁹ Paul⁹ rogauit me, hūc adolescentē pducere ad te, hntē aliqd log tibi. Apphēdēs aūt tribun⁹ manū illi⁹, secessit cū eo seorsum, ꝛ iterrogauit illū, Quid est qō habes indicare mihi? Ille aūt dixit Judeis conuenit rogare te, vt crastina die pducas Paulū i ꝯciliū, q̄si aliqd certi⁹ inquisituri sint de illo. tu vō ne credideriz illis: insidiant⁹ ei ex eis viri āpli⁹ q̄ q̄dragīta: q se denouerūt nō māducare neq; bibere, donec iterficiāt eū: ꝛ nūc pati sūt expectātes pmissum tuū. Tribun⁹ igit dimisit adolescētē, pcipiens ei ne cui loqꝛet qm̄ hec nota sibi fecisset. Et vocatz duob⁹ cēturionib⁹, dixit illis, Parate milites ducētos, vt eāt vsq; Cesareā, ꝛ eqtes septuagīta, ꝛ lāceartos ducētos, a tertia hora noctz: iumēta pparate, vt ponētes Paulū, saluū pducerēt ad Felicē pfidem, (timuit em̄, ne forte raperēt eū Judei et occiderēt, ꝛ ipe postea calūniā sustineret, tāq̄ acceptur⁹ pecuniā) scribēs ei epl'am ꝯtinētē hec: Claudi⁹ Lysias optimo pncipi Felici salutem. Virū hūc cōprehēsum a Judeis, et incipientem

pientē interfeci ab eis, supueniēs cū exercitu, eripui, cognito q̄ Romanꝰ est: volensq̄ scire causam quā obijciebāt illi, deduxi eū in cōciliū eorū. Quem inueni accusari de questionibus legis ipsorū: nihil vō dignuꝫ morte aut vinculis habentē crimē. Et cū mihi platū esset de insidijs q̄s parauerant illi, misi eū ad te, denūtians & accusatoribꝰ vt dicant apud te. Vale ✠ Dilites vō, secūdū p̄ceptū sibi, assumentes Paulū, duxerūt p noctē in Antripatridē. Et postera die dimissis eq̄tibꝰ, vt cū eo irēt, reuersi sunt ad castra. Qui cū veniſſent Cesareā, & tradidissent epistolā p̄sidi, statuerunt ante illum & paulū. Cū legisset aūt, & interrogasset de qua prouincia esset: et cognoscens quia de Cilicia, Audiā te, inquit, cum accusatores tui venerint. Jussitq̄ in ptorio Herodis custodiri eum.

¶ Accusatur paulus apud cesareā pōst cuius responsionem differtur sententias iudicis. Caput. xxiiij.

POst quinq̄ aūt dies descēdit princeps sacerdotum Ananias, cū senioribus qbusdā & Tertullo quodā oratore q̄ adierūt p̄sidē aduersus Paulū. Et citato Paulo, cepit accusare Tertullꝰ, dicēs, Cū in multa pace agamus p te, & multa corrigant̄ p tuā puidētiā: semp & vbiq̄ suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarū actione. Ne diutiꝰ aūt te protrahā, oro, breuiter audias nos p tua clemētia. Inuenimus hūc hominē pestiferū & cōcitantē seditionē omnibꝰ Judeis in vniuerso orbe, & autorem seditionis secte Nazarenorum, q̄ etiā templū violare conatꝰ est, quē & apprehēsum voluimꝰ secundū legē nostrā iudicare. Supueniēs aūt tribunꝰ Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibꝰ nr̄is, iubēs accusatores eiꝰ ad te venire, a q̄ poteris ipe indicās de oībus istis cognoscere, de qbꝰ nos accusamꝰ eū. Adiecerūt autem & Judei, dicētes hec ita se habere. Rūdit aūt Paulus, annuenti sibi p̄side dicere, Ex multis annis te esse iudicē gēti huic sciens, bono aīo p me satisfaciā. Potes eīm cognoscere q̄ nō plus sunt mihi dies q̄ duodecim, ex q̄ ascēdi adorare in Jerusalē. & neq̄ in tēplo inuenerūt me cū aliq̄ disputantem, aut cōcursum facientem turbe, neq̄ in synagogis, neq̄ in ciuitate. neq̄ p̄bare possunt tibi de quibus nūc me accusant. Cōfiteor autē hoc tibi q̄ secūdū sectā, quā dicūt heresim, sic deseruio patrio deo meo, credēs oībus q̄ in lege & pphetis scripta sunt: spē habēs in deū, quā & hi ipsi expectāt, resurrectionē futurā iustoꝝ & iniquorū. In hoc & ipse studeo sine offendiculo cōscientiā habere ad deū et ad hoies semper. Post annos aūt plures, eleemosinas facturus in gentem meā veni, & oblationes, & vota in qbꝰ inuenerūt me purificatū in tēplo, nō cū turba neq̄ cū tumultu. Et apprehenderunt me clamātes, & dicētes, Tolle inimicū nostrū. Quidam aūt ex Asia Judei, q̄s oportebat apud te p̄sto esse et accusare, si qd haberēt aduersum me: aut hi ipi dicāt si qd inuenerūt in me iniq̄tatis, cū stē in concilio, nisi de vna hac solūmodo voce, qua clamauit inter eos, stans, Quoniā de resurrectiōe mortuorū ego iudicor hodie a vobis. Distulit autē illos Felix, certissime sciens de via hac, dicens, Cum tribunus Lysias descēderit, audiā vos. Jussitq̄ cēturioni custodire eū, & habere requiē, nec quēquā de suis prohibere ministrare ei. Post aliq̄ta aūt dies veniēs Felix cū Drusilla vxore sua, q̄ erat Judea, vocauit Paulum, et audiuit ab eo fidē q̄ est in Christū iesum. Disputāte aūt illo de iustitia et castitate & de iudicio futuro, tremefactus Felix rūdit, Quō nūc attinet, vade: tēpore autē opportuno accersam te. simul et sperans q̄ pecunia ei daretur a Paulo, propter q̄ et frequenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biennio autē expleto, accepit successorē Felix, Portiū Festū. Volēs aūt gratiā p̄stare Judeis Felix, reliqt Paulū vinctum.

¶ Accusatur paulus apud festū: a quo romā ppter appellationē. Interposita mittit̄ ac iudicat festus regi agrippe de paulo. Cap. xxv.

FEstꝰ ergo cū venisset in prouinciā, post triduum ascēdit Jerosolymā a Cesarea. Adierūtq̄ eū principes sacerdotū, & primi Judeoꝝ aduersus Paulū: & rogabāt eū, postulātes gratiā aduersus eū, vt iuberet pduci eū in Jerusalē, insidias intēdentes vt interficerēt eū in via. Festꝰ aūt rūdit, seruari qdē Paulū in Cesarea: se aūt maturiꝰ pfecturū. Qui ergo in vobis (ait) potētes sunt, descēdētes simul: si q̄ est in viro crimē, accusent eū. Demoratꝰ aūt inter eos dies non amplius q̄ octo aut decē, descēdit Cesareā: & altera die sedit p tribunali: & iussit Paulū adduci. Qui cū pductꝰ esset: circūstetерunt eū q̄ ab Jerosolyma descēderant Judei, multa et graues causas obijciētes, q̄s nō poterāt p̄bare. Paulo rationem reddēte. Quoniā neq̄ in legē Judeoꝝ neq̄ in templū, neq̄ in Cesarem quicquā peccaui. Festus autē volēs gratiam p̄stare Judeis, rūdens Paulo, dixit, Vis Jerosolymam ascēdere, et ibi de his iudicari apud me? Dixit autē Paulꝰ, Ad tribunal Cesaris sto, ibi me oportet iudicari. Judeis nō nocui, sicut tu melius nosti. Si eīm nocui, aut dignū morte aliq̄d feci, nō recuso mori. si vō nihil est eorū que hi accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarē appello. Tūc Festus cū cōsilio locutꝰ, rūdit, Cesarē appellasti: ad Cesarē ibis. Et cū dies aliq̄t trāsacti essent, Agrippa rex & Bernice descēderūt Cesareā ad salutandū Festū. Et cū dies plures ibi morarent̄, Festꝰ regi indicauit de Paulo, dicēs Vir qdā est derelictꝰ a Felice vinctꝰ, de quo cū essem Jerosolymis, adierūt me principes sacerdotū & seniores Judeorū, postulātes aduersus illū dānationē. Ad q̄s respōdi, Quia nō est Romanis cōsuetudo dānare aliquez hominē priꝰ, q̄m is q̄ accusat̄, p̄sentes habeat accusatores, locūq̄ defendendi accipiat ad ablutēda crimina q̄ ei obijciūtur. Cū ergo huc cōuenissent, sine vlla dilatione, in sequēti die sedēs p tribunali iussi adduci virū. De q̄, cū stetissent accusatores, nullā causam deferebāt de qbꝰ ego suspicabar malū: q̄stiones vō quasdā de sua superstitiōe habebāt aduersus eū, & de quodā Jesu defuncto, quē affirmabat Paulꝰ viuere. Hesitās aūt ego de huiusmodi q̄stione, dicebam, si vellet ire Jerosolymā, & ibi iudicari de istis. Paulo autem appellāte vt seruaret̄ Augusti cognitioni, iussi seruari eum, donec mitterē eū ad Cesarē. Agrippa aūt dixit ad Festū, Volebā & ipse hominē audire. Cras, inqt, audies eū. Altera aūt die cū venisset Agrippa & Bernice cum multa ambitione, & introissent in auditoriū cū tribunis & viris principalibus ciuitatis, iubēte Festo adductꝰ est Paulꝰ. Et dicit Festꝰ, Agrippa rex, & oēs qui simul adestis nobis cū viri, videtis hūc hoiem, de q̄ oīs multitudo Judeoꝝ interpellauit me Jerosolymis, petētes & acclamātes, non oportere eū viuere amplius. Ego vero cōperi, nihil dignū morte eū admisisse. Ipse aūt hoc appellante ad Augustū, iudicaui mittere. De quo qd certū scribā dño, nō habeo. Propter q̄ pduri eum ad vos, & maxime ad te rex Agrippa, vt interrogatiōe facta, habeā q̄ scribā. Sine ratiōe eīm mihi videtur, mittere vinctum, & causas eius non significare.

¶ Respondet Paulus agrippe ac festo presidi de cuius responsione habetur collatio. Caput. xxvj.

AGrippa vō ad Paulū ait, Permittit̄ tibi loq̄ pro temetipso. Tūc Paulꝰ extenta manu cepit rationē reddere. De omnibꝰ qbꝰ accusor a Judeis rex Agrippa, existimo me beatū, apud te cum sim defensurꝰ me hodie, maxime te sciente oīa q̄ apud Judeos sunt, cōsuetudines & q̄stiones. Propter q̄ obsecro, patiēter me audias. Et qdē vitā meā a iuuentute, q̄ ab initio fuit in gēte mea in Jerosolymis, nouerunt oēs Judei, prescientes me ab initio (si velint testimoniū phibere) q̄m secūdū certissimā sectā nr̄e religiōis, vixi phariseꝰ. Et nunc in spe q̄ ad pr̄es nr̄os repromissiōis facta est a deo, sto iudicio subiectꝰ, in q̄ duodeci tribus nr̄e nocte & die deseruientes, sperāt deuenire. De q̄ spe accusor a Judeis, rex. Quid icredibile iudicat̄ apud vos, si deꝰ mortuos suscitat? Et ego q̄dem estimauerā me aduersus nomē Jesu Nazarei debere multa contraria agere: & feci Jerosolymis. & multos sanctorū ego in carceribꝰ inclusi, a principibꝰ sacerdotū potestate accepta: & cum occiderent̄, detuli sentētiā. Et p oēs synagogas frequēter puniēs eos, cōpellebā blasphemare: & ampliꝰ insaniens in eos, persequebar vsq̄ in exteras ciuitates. In qbus dū iremi Damascū cū potestate & permissu principū

sacerdotū die media in via vidi, rex, de celo supra splēdorē solis circūfulsisse me lumē, z eos qui mecū simul erāt. Omnesq; nos cū decidissem⁹ in terrā, audiui vocē loquentē mihi hebraica lingua, Saule Saule, qd me pseq̄ris? Durus est tibi contra stimulum calcitrare. Ego aūt dixi, Quis es dñe? Dñs autē dixit, Ego sum Jesus quē tu persequeris. Sed exurge z sta sup pedes tuos. Ad hoc enī apparui tibi vt cōstituā te ministrū z testē eorū q̄ vidisti z eorū in quibus apparebo tibi, eripiens te de pp̄lis z gētibus, in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorū, vt conuertant a tenebris ad lucē, z de potestate satane ad deū, vt accipiāt remissionē peccatoꝝ, z sortē inter sanctos per fidē, q̄ est in me. Vñ, rex Agrippa nō fui incredulus celesti visioni: sz his q̄ sunt Damasci primū, z Jerosolymis, z in omnē regionē Judee, z gentibus annuntiabā vt penitentiā agerēt, z cōuerterentur ad deum, digna penitētie opera faciētes. Hac ex causa me Judei cū essem i tēplo, cōprehensum tentabant interficere. Auxilio aūt adiut⁹ dei, vsq; in hodiernū diē sto, testificans minori atq; maiori, nihil extra dicēs q̄ ea q̄ prophete locuti sunt futura esse, z Moyses, si passibilis Christ⁹, si primus ex resurrectione mortuoꝝ, lumē annūtiaturus est populo z gētibus. Hec loquēte eo z rationē reddente, Festus magna voce dixit, Insanis Paule: multe te litere ad insaniam conuertunt. Et Paulus, Non insanio (inquit) optime Feste: sed veritatis z sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quē cōstanter loquor, latere enim eum nihil horū arbitror. Neq; enim in angulo quicq̄ horū gestum est. Credis rex Agrippa pphetis? Scio q̄ credis. Agrippa autem ad Paulū, In modico suades me Christianum fieri. Et Paulus, Opto apud deū z in modico, z in magno: non tantum te, sed etiā omnes qui audiūt hodie, fieri tales, qualis ego sum, exceptis vinculis his. Et exurrexit rex z presses z Bernice z qui assidebant eis. Et cū secessissent, loquebantur adinuicem, dicentes, Quia nihil morte aut vinculis dignum quid, fecit homo iste. Agrippa aūt Festo dixit, Dimitti poterat homo hic, si non appellasset Cesarem.

¶ Describitur pauli nauigatio per mare in via ad Romam z eius naufragium. Cap. xxvij.

VTaūt iudicatū est nauigare eū in Italiā, z tradi Paulū cū reliqs custodijs cēturioni nomine Julio, cohortis Auguste: ascēdentes nauē Adrumetinā incipiētē nauigare circa Asie loca, sustulim⁹ pseuerāte nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequēti aūt die venim⁹ Sidonē. Humane autē tractās Julius Paulū, pmisit ad amicos ire, z curā sui agere. Et inde cū sustulissem⁹, subnauigauim⁹ Cyprū: pterea q̄ essent vēti cōtrarij. Et pelag⁹ Cilicie z Pamphilie nauigātes, venim⁹ Lystriā, que est Lycie: z ibi inueniēs cēturio nauē Alexādrinā nauigantē i Italiā, trāsposuit nos in eā. Et cū multis diebꝰ tarde nauigaremus, z vix deuenissem⁹ cōtra Cnidū phibēte nos vento, adnauigauimus Crete iuxta Salmonē: z vix iuxta nauigātes, venim⁹ in locū quendā qui vocatur Boni portus, cui iuxta erat ciuitas Thalassa. Multo aūt tēpore peracto, z cū iam non esset tuta nauigatio, eo q̄ ieiuniū iā preteriisset, cōsolabat eos Paulus, dicēs eis, Viri, video q̄m cū iniuria z multo dāno, non solū oneris z nauis, sed etiā animarū nostrarum incipit esse nauigatio. Centurio aūt gubernatori z nauclero magis credebat, q̄ his q̄ a Paulo dicebātur. Et cū aptus portus non esset ad hyemandū, plurimi statuerūt consiliū nauigare inde, si quo modo possent deuenientes Phenicem hyemare, portū Crete, respicientē ad Africum z ad Chorū. Aspirante autē Austro estimātes propositum se tenere cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. Nō post multum aūt misit se cōtra ipsam vētus Typhonic⁹, q̄ vocatur Euroaglo. Cumq; arrepta esset nauis, z nō posset conari in vētū, data naue flatibus ferebamur. Insulā aūt quandam decurrētes, que vocatur Clauda, potuim⁹ vix obtinere scaphā. Qua sublata adiutorijs vtebantur, accingentes nauem, timentes ne in Syrtim inciderēt, submisso vase, sic ferebant. Validā aūt nobis tēpestate iactatis, sequenti die iactū fecerūt: z tertia die suis manib⁹ armamēta nauis pie cerunt. Neq; aūt sole, neq; sideribus apparentib⁹ p plures dies, z tēpestate non exigua imminēte, iam ablata erat spes oīs salutis nostre. Et cū multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eoꝝ, dixit, Oportebat quidē: o viri, audito me nō tollere a Creta, lucriq; facere iniuriā hāc, et iacturaz. Et nūc suadeo vobis bono aīo esse. amissio enī nullius aīe erit ex nobis, preter q̄ nauis. Astitit enim mihi hac nocte angel⁹ dei cui⁹ sum ego: z cui deseruio, dicens, Ne timeas Paule, Cesari te oportet assistere: z ecce donauit tibi deus oēs q̄ nauigāt tecum. Propter qō, bono aīo estote viri. credo enim deo q: sic erit quēadmodū dictum est mihi. In insulā autē quādam oportet nos deuenire. Sed postea quā quartadecima nox superuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediā noctē, suspicabant naute apparere sibi aliquam regionem. Qui z submittētes bolidē, inuenerunt passus viginti: z pusillum inde separati, inuenerunt passus quindecim. Timētes aūt ne in aspera loca incederem⁹, de puppi mittētes ancoras quatuor, optabāt diē fieri. Nautis vero querētibus fugere de naui, cū misissent scaphā in mare, sub obtētu quasi inciperēt a proza ancoras extendere, dixit Paulus cēturioni z militib⁹, Nisi hi in naui manserint, vos salui fieri non potestis. Tunc absciderūt milites funes scaphe: z passi sunt eam excidere. Et cū lux inciperet fieri, rogabat Paulus oēs sumere cibū, dicēs, Quartadecima die hodie expectātes ieiuni pmanetis, nihil accipientes. Propter qō rogo vos accipere cibū p salute vestra: q: nullius vestrū capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset, sumens panē gratias egit deo in cōspectu omnium: z cū fregisset, cepit manducare. Animequiores autē facti omnes, z ipsi sumpserūt cibum. Eramus vero vniuerse anime in naui ducēte septuaginta ser. Et satiati cibo alleuiabant nauem, iactātes triticū in mare. Cum autem dies factus esset, terrā non agnoscebant: sinū vero quēdam cōsiderabant habentem litus, in quē cogitabāt, si possent, eijcere nauem. Et cum ancoras sustulissent, cōmittebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorū: z leuato artemone secundum aure flatū, tendebāt ad litus. Et cū incidissemus in locum dithalassum, impegerūt nauē. z proza quidē fixa, manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militum autem cōsiliū fuit vt custodias occiderēt: ne quis cum enatasset, effugeret. Centurio autem volens seruare Paulum, prohibuit fieri. iussitq; eos qui possent natare, emittere se primos, et euadere, z ad terrā exire: et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam, super ea q̄ de naui erāt. Et sic factum est vt omnes anime euaderent ad terram.

¶ Ponit naufragantiū recreatio cū recōpēsatione bñficij: ac venit Paulus romā: z suscipitur p̄dicans ibi verbum dei. Cap. xxviij.

ITcum euasissem⁹, tunc cognouim⁹ quia Melite, insula vocabat. Barbari vero prestabant nō modicam humanitatem nobis. Accensa enī pyra, reficiebant nos omnes, propter imbrem qui imminebat, et frigus. Cū congregasset autem Paul⁹ sarmentorū aliquantam multitudinē, z imposuisset sup ignē, vipera a calore cū pcessisset, invasit manū eius. Ut vero viderūt Barbari pendētem bestiam de manu ei⁹, adinuicem dicebāt. Utiq; homicida est homo hic, qui cū euasit de mari, vltio nō sinit eū viuere. Et ille quidē excutiēs bestiam in ignem, nihil mali passus est. At illi existimabāt eum in tumorem cōuertendū, z subito casurū et mori. Diu autē illis expectantib⁹ z videntib⁹ nihil mali in eo fieri, conuertentes se, dicebāt eum esse deū. In locis autē illis erāt p̄dia principis insule, nomine Publij, q nos suscipiens, triduo benigne exibuit. Cōtigit aūt patrē Publij febrib⁹ et dysenteria veratū iacere. Ad quē Paul⁹ intrauit. z cum orasset et imposuisset ei man⁹, saluauit eū. Quo facto, oēs q̄ in insula habebāt infirmitates: accedebāt, et curabant: q etiā multis honorib⁹ nos honorauerūt, z nauigātib⁹ iposuerunt q̄ necessaria erant. Post mēses aūt tres, nauigauim⁹ in naui-

Alexandrini,

Alexādria, que ī insula hyemauerat, cui erat insigne Castorū. Et cum venissemus Syracusas, māsimꝰ ibi triduo. Inde circūlegētes deuenimus Rhegium: z post vnū diez flante Austro, secūda die venimus Puteolos, vbi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septē: z sic venimus Romā. Et inde cum audissent fratres, occurrerūt nobis vsq; ad Appij forū, actres Tabernas. Quos cū vidisset, Paulus gratias agēs deo, accepit fiduciam. Cum autem venissemus Romam, permissum est Paulo permanere sibimet cū custodiēte se milite. Post tertium autem diem cōuocauit primos Judeoꝝ. Cūq; venissent, dicebat eis, Ego viri fratres, nihil aduersus plebē faciēs, aut morem paternum, vinctus ab Jerosolymis traditus sum in manus Romanorum. qui cū interrogationē de me habuissent, voluerūt me dimittere, eo qꝺ nulla esset causa mortis in me. Contradicentibus autem Judeis, coactus sum appellare Cesarē: non quasi gentem meā habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogaui vos videre z alloqui. Propter spem eī Israel, catena hac circūdatus sum. At illi dixerūt ad eū, Nos neq; literas accepimus de te a Judea, neq; aduenies aliqs fratrū nuntiauit, aut locutus est qd de te malū. Rogamus autem a te audire que sentis. nam de secta hac notum est nobis quia vbiq; ei cōtradicitur. Cum cōstituissent aūt illi diē, venerunt ad eū in hospitiū plurimi: quibus exponebat testificās regnū dei, suadēsq; eis de Jesu ex lege Moysi z pphetis, a mane vsq; ad vesperā. Et quidā credebant his q̄ dicebant: quidā vo nō credebāt, Cūq; inuicē nō essent cōsentiētes, discedebāt, dicēte Paulo vnū verbū, Quia bene spūssanctus locutus est per Jsaiam pphetā ad patres nostros, dicens, Vade ad pplm istum, z dic, Aure audietis z nō intelligetis, z videtes videbitis, z nō perspicietis. Incrassatum est eī cor populi huius, z auribus grauiter audierunt z oculos suos compresserūt: ne forte videāt oculis, z auribus audiant, z corde intelligāt, z cōuertantur, z sanem eos. Notū ergo sit vobis, qm̄ gentibus missum est hoc salutare dei, z ipsi audiēt. Et cū hec dixisset, Exierūt ab eo Judei, multam habentes inter se questionem. Mansit autem biennio toto in suo cōducto. z suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eū, predicās regnū dei, z docēs que sunt de domino Jesu xpō, cū omni fiducia, sine prohibitione.

Jsa.vj.c. Matth. xiij.b. Marc. iiij. b. luc.viij.f. Jo.xij.f. Ro.xj.b.

¶ Explicit liber actuum apostolorum.

¶ Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri in septem epistolas canonicas.

In ita est ordo apud Grecos qui integre sapiunt fidēq; rectam sectātur eplārū septē que canonice nūcupantur: sicut in latinis codicibus inuenitur: vt quia petrus est primus in ordine apostolorum prime sint etiam eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut euangelistas dudū ad veritatis lineā correximus: ita has pprio ordini deo iuuāte reddidimus. Est eī prima earū vna Jacobi: due Petri: tres Joannis: z Jude vna. Que si sic vt ab eis digeste sunt: quoq; ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquiū: nec ambiguitatē legētibus facerēt: nec sermonum sese varietas impugnaret illo precipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima Johannis epla positū legimus: in qua etiā ab infidelibus trāslatoribus multū erratum esse a fide: veritate cōperimus: triū tātūmodo vocabula hoc est: aque: sanguinis: et spūs in ipsa sua editione ponētibus: z patris verbiq; ac spūs testimoniū omittentibus in quo maxime z fides catholica roboratur: z patris z filij z spūssancti vna diuinitatis substātia comprobatur: Jn ceteris vero epostolis q̄tū a nostra aliorum distet editio: lectoris prudētie derelinquo. Sed tu virgo xpi eustochiū dū a me impensius scripture veritatem inquiris: meam ꝺ̄daz modo senectutem inuidorum dētibus corrodēdā exponis: qui me falsarium corruptoremq; sanctarū pronūtiant scripturarū. Sed ego in tali opere nec emulorum meorū inuidētiā pertimesco: nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

¶ Explicit prologus beati Hieronymi presbyteri in septem epistolas canonicas.

¶ Incipit argumentum in easdem.

Jacobus: Petrus: Johānes: z Judas septem epistolas ediderūt tā mysticas q̄q; succinctas. z breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qui non in earum lectione cecutiat.

¶ Explicit argumentū in septē epistolas canonicas.

¶ Prologus Hieronymi in epistolam sancti Jacobi: ex libro de illustribus viris.

Jacobus qui appellatur frater dñi cognomento iustus vt nonnulli existimant Joseph ex alia vxore Jesca cum genuisse: autem mihi videtur filius Marie sororis matris domini: cuius Johannes in libro suo meminit. Hic post passionem dñi z resurrectionē statim ab apl's Jerosolymorum epūs ordinatus: vnā tantum scripsit epistolam q̄ de septem canonicis est: q̄ ab alio sub nōie eius edita asseritur: licet paulatim procedēte tpe obtinuerit autoritatē. Egisippus vicinus apostolorū tēporum in quinto cōmentariorū libro de Jacobo narrans ait. Suscepit ecclesiam Jerosolyme post apostolos frater domini Jacobus cognomento iust⁹: hic de vtero matris sanctus fuit: vinū et sicerā nō bibit: carnē nullā comedit: nunq; attonsus est: nec vnct⁹ vnguēto: nec vsus balneo. Huic soli dabatur ingredi sancta sanctorum: vestibus laneis nō vtebatur: sed lineis: solusq; ingrediebatur templū z flexis genub⁹ pro ppl'o precabatur intātū vt camelorū duritiam traxisse eius genua crederētur. Dicit z alia multa q̄ enumerare longū est. Sed z Josephus in vigesimo libro antiquitatum z clemens in septimo hypotyposeon: id est informationum dicunt mortuo festo qui Judeam procurabat alb'num successorem et⁹ missum a Nerone: qui cūnecdum ad prouinciā venisset Ananus pontifex adolescens Anani filius de gñe sacerdotali accepta actione concilium congregauit z compellens publice Jacobum vt xp̄m negaret cōtradicēsq; lapidari iussit. Qui cū precipitatus de pīna templi confractis cruribus semianimis diceret. Dñe ignosce illis quid enim faciant nesciunt: fullonis fuste cerebro percussus interijt. Traditur. item. Josephus tante eū sanctitatis fuisse z celebritatis in populo: vt ꝓpter ei⁹ necem labuersam Jerusalem creditum sit. Testantur acta aplorum multa de eo. Triginta annis Jerosolymam rexit vsq; ad septimum Neronis annū. Juxta templū vbi precipitatus fuerat: sepultus est: titulum vsq; ad obsidionem Titi z vltimā Adriani notissimum habuit. Quidam e nostris putauerūt eū in monte oliuete conditum: sed falsa eorum opinio est.

¶ Incipit argumentū in aplam canonicam beati Jacobi apli.

Jacobus apostolus sanctum instruit clerū de cultura celestium preceptorum z regula catholice obseruantie: et de inuicte patientie maiestate: z de reuocatione plurimorum: z de mendacio magistrorum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola canonica beati Jacobi apostoli.

¶ Docet apostolus tentationibus resistere ostendens deum nec esse tentatorem: ac auctorem peccati: atq; veritati acquiscere eā audiendo ac opere adimplendo. Capat.j.

Jacobus dei et dñi nostri Jesu xpi seruus duodecim tribubus, q̄ sunt in dispersione, salutem. Omne gaudiū existimate fratres mei, cū in tentationes varias incideritis: scientes qꝺ ꝓbatio fidei vestre, patiētiā operatur. Patiētia aūt opus perfectū habeat: vt sitis perfecti z integri, in nullo deficiētes. Si quis autem vestrum indiget sapiētia, postulet a deo q dat omnib⁹ affluēter, z non improperat: z dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hesitās. qui enim hesitat, similis est fluctui maris, qui a vēto mouet z circūfert. nō ergo existimet homo ille qꝺ accipiat aliqd a dño. Vir dupler animo, inconstās est in omnibus vijs suis. Glorietur autē frater humilis, in exaltatiōe sua: diues aūt, i humilitate sua, qm̄ sicut flos feni transibit. exortus est eī sol cū ardore, z arefecit fenū, z flos ei⁹ decidit, z decor vult⁹ ei⁹ deperijt. Jta z diues in itineribus suis marcescet. Beat⁹ vir q̄ suffert tētationē: qm̄ cum probatus fuerit, accipiet coronā vite, quam repromisit deus diligentibus se. Nemo cū tētatur, dicat qm̄ a deo tentatur. Deus enim intētator malox est: ipse autem neminē tentat. Unusquisq; vero tētatur, a cōcupiscētia sua abstract⁹ z illectus. Deinde cōcupiscētia cum cōceperit, parit peccatū. peccatum vero cū consummatū fuerit, generat mortē. Nolite itaq; errare fratres mei dilectissimi. Omne datū optimum, et omne donum perfectū, de sursum est, descēdens a patre luminum, apud quem nō est trāsmutatio, nec vicissitudinis obūbratio. volūtarie eī genuit nos verbo veritatis, vt simus initium aliquod creature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissimi, Sit aūt oīs homo velox ad audiēdū: tardus autē ad loquēdū, z tardus ad iram. Ira eī viri, iustitiā dei non operatur. Propter quod abijciētes omnē immūditiam et abūdātiā malitie in mansuetudine suscipite insitū verbum, qꝺ potest saluare animas vestras. Estote autem factores verbi, z nō auditores tātum: fallētes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, z nō factor: hic cōparabit viro cōsi-

A

Roma. v.b.

Matth. vij.a. xxj. c: Luce xj.b. Jo.xvj.b z. xvj.e.f.

B

Eccli. xliij.e. Jsa.xl.b. j.pet.j.d. Job.v.c.

C

Prouer. xvij.d.

Matth. vij.d. Roma. ij.b.

D

derãti vultum natiuitatis sue in speculo. considerauit enim se, z abijt, z statim oblitus est qualis fuerit. Qui autẽ perspexerit in lege pfecte libertatis, z permãserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit, Si qs aũt putat se religiosum esse, nõ refrenãs linguã suã, sed seducẽs cor suũ: huius vana est religio. Religio mũda z immaculata apud deũ z patrem, hec est, Visitare pupillos z viduas in tribulatione eorum: z immaculatum se custodire ab hoc seculo.

¶ Apostolus docens non esse personarum acceptionem apud deum: informat de operibus misericordie: atq; ostendit fidem sine operibus mortuam esse. Caput.ij.

A Leui. ix. c. Deuter. j.c.xvj.d Prouer. xxiij.c. Eccli. xlij a.

Fratres mei, nolite in personarũ acceptione habere fidẽ dñi nostri Jesu xpi glorie. Etenim si introierit in cõuentum vestrũ vir aureũ annulum habens in veste candida introierit aũt z pauper in sordido habitu, z intẽdatis in eũ q indutus est veste preclara, z dixeritis ei. Tu sede hic bene: pauperi aũt dicatis, Tu sta illic, aut sede sub scabello pedũ meox: nõne iudicatis apud vosmetipos, z facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi: Nonne deus elegit pauperes in hoc mũdo, diuites in fide, z heredes regni q̃ repromisit dẽ diligentibus se? Vos aũt exhonorastis pauperẽ. Nõne diuites per potẽtiam opprimũt vos: z ipsi trahũt vos ad iudicia? Nõne ipsi blasphemat bonũ nomen q̃ invocatũ est sup vos? Si tamẽ legẽ pficitis regalem sm scripturas, Diliges primũ tuũ sicut teipsum: bene facitz. si aũt personã accipitis, peccatũ operamini, redarguti a lege quasi transgressores. Quicũq; aũt totã legẽ seruauerit, offendat aũt in vno: factus est oim reus. Qui enim dixit, Nõ mechaberis, dixit z non occides. Q̃ si nõ mechaberis, occides autẽ: factus es trãsgressor legis. Sic loquimini, z sic facite sicut p legẽ libertatis incipientes iudicari. Judiciũ enim sine misericordia illi q nõ facit misericordiam. Superexultat aũt misericordia iudiciũ. Qui pderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere: opera aũt nõ habeat? Nunqd poterit fides saluare eũ? Si aũt frater aut soror nudi sint: z iidigeãt victu quotidiano, dicat aũt aliquis ex vobis illis, Jte in pace, calefacimini z saturamini: nõ dederitis autem eis q̃ necessaria sunt corpori: qd pderit? Sic z fides, si non habeat

B leui. xix. d Matth. xxij. d. mar. xij. c.

L ro. xiij. c. Gal. v. c. leui. xix c Deuter. j. c. xvj. d. Matth. v. c. j. io. iij. c.

D Gen. xx. ij. b. Gen. xv. b. Ro. iij. a. Gal. iij a Jol. ij. a.

opera mortua est in semetipsa. Sed dicet quis, Tu fidẽ habes, z ego opera habeo. ostẽde mihi fidẽ tuã sine operib? et ego ostẽdã tibi ex opib? fidẽ meã. Tu credis q̃ vn? est deus. Benefacis. z demones credũt z cõtremiscũt. Vis autẽ scire o homo inanis q̃m fides sine opibus otiosa est? Abraham pater noster nõne ex opib? iustificat? est, offerẽs Jsaac filiũ suũ sup altare? Vides q̃m fides cooperabaꝫ operib? illi? z ex opib? fides cõsummata est? Et suppleta est scriptura, dicẽs, Credidit Abrahã deo, z reputatũ est illi ad iustitiã, z amicus dei appellat? est. Videtis q̃m ex opib? iustificaꝫ homo: z nõ ex fide tãtum? Similr z Raab meretrix, nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, et alia via eijciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita et fides sine operibus mortua est.

¶ Ostendit apls mala ex vitio lingue prouenientia tam in scientia q̃ in cõmuni vita distinguẽs scientiã mũdanã z diuinam. Caput.iij.

A Matth. xxij.a.

Nolite plures magistri fieri fratres mei, scientes q̃m maius iudiciũ sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si qs in v̄bo nõ offendit: hic perfectus est vir, potẽs etiã freno circũducere totũ corpus. Si aũt equis frena in ora mittim?: ad consentiendũ nobis, omne corp? illox circũferimus. Et ecce, naues cum magne sint, z a vẽtis validis mínentur: circũferũtur a modico gubernaculo vbi impet? dirigẽtis voluerit. Jta z lingua modicũ quidẽ mẽbrũ est, z magna exultat. Ecce quantus ignis q̃ magnã syluã incendit. Et lingua, ignis est, vniuersitas iniquitatis. Lingua q̃stituitur in mẽbris nr̃is, que maculat totũ corpus, z inflãmat rotã natiuitatis nr̃e inflãmata a gehẽna. Omis enim natura bestiarũ z volucrũ z serpentium z ceterorũ domanꝫ, z domita sunt a natura humana lingua autẽ null? hoim domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa bñdicimus deũ z patrẽ: et in ipsa maledicim? homes q̃ ad imaginẽ z similitudinẽ dei facti sunt. Ex ipso ore pcedit benedictio z maledictio. Non oportet frares mei hec ita fieri. Nũ qd fons de eodẽ foramine emanat dulcẽ, z amarã aquã? Nũqd potest fratres mei, ficus vuas facere: aut vitis, ficus? Sic neq; falsam, dulcem potest facere aquã. Quis sapiens z disciplinat? inter vos? Ostẽdat ex bona cõuersatione opationẽ suã in mãsuetudine sapiẽtie. Q̃ si zelũ amarũ habetis, z cõtentiones sint in cordib? vr̃is: nolite gloriari z mẽdaces esse aduersus veritatẽ. nõ est em̃ ista sapiẽtia de sursum descẽdẽs a patre luminũ: sed terrena, aialis, diabolica. Ubi em̃ zelus z cõtentio: ibi incõstãtia, z omne op? prauũ. Que aũt de sursum est sapientia, primũ quidẽ pudica est: deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis cõsentiẽs, plena misericordia z fructibus bonis, iudicans sine simulatione. Fructus autem iustitie, in pace seminatur, facientibus pacem.

¶ Prohibet bella z dissensiones apostolus monẽs nos a mũdo et diabolo recedere: atq; accedere ad deum per dilectionem interponendo de dilectione proximi. Caput.iiij.

L D Roma. xiij.a.

A

Unde bella z lites in vobis? Nõne ex cõcupiscentijs vr̃is q̃ militãt in mẽbris vr̃is? Cõcupiscitz: z nõ habetis occiditis z zelatis: z non potestis adipisci. litigatis z belligeratis. nõ habetis, propterea q̃ nõ postulastis. Petitis, z nõ accipitis, eo q̃ male petatis: vt in cõcupiscẽtijs vr̃is insumatis. Adulteri nescitis q̃ amicitia hui? mũdi, inimica est dei? Quicũq; ergo voluerit amicus esse seculi hui?: inimicus dei constituit. An putatis q̃ inaniter scriptura dicat, Ad inuidiã concupiscit spũs qui habitat in vobis? Maiorẽ autẽ dat gratiã. Propter q̃ dicit, Deus superbis resistit: humilib? autez dat gratiã. Subditi ergo estote deo: resistite autẽ diabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: z appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: z purificate corda, duplices animo. Miseri estote, z lugete, et plorate. risus vester in luctũ cõuertat̃, z gaudium in merorẽ. Humiliamini in cspectu dñi, z exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrũ fratres mei. Qui detrahit fratri, aut q iudicat fratrẽ suum: detrahit legi z iudicat legẽ. Si aũt iudicas legem: nõ es factor legis, sed iudex. Unus est em̃ legislator z iudex q̃ põt perdere z liberare. Tu aũt quis es qui iudicas proximum tuũ? Ecce nũc qui dicitis, Hodie aut crastino ibim? in illã ciuitatẽ, z faciemus ibi qdẽ annũ, z mercabimur z lucrũ faciemus (qui ignoratis qui erit in crastino. Que est em̃ vita vestra? Vapor est, ad modicũ parẽs, z deinceps extermina bitur) pro eo vt dicatis, Si dñs voluerit, z Si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nũc aũt exultatis in superbijs vestris. Omis exultatio talis, maligna est. Sciẽti igitur bonum facere, et non facienti: peccatum est illi.

¶ Inducit apostolus malos ad bonũ ex cõsideratione diuini iudicij atq; bonos ad patientiam: z dei reuerentiam per iuramenti dñi imitationem: seruentem deuotionem: penitentie susceptionem: ac proximi corruptionem. Caput.v.

A B

Agite nũc diuites, plorate, vlulantes in miserijs vestris q̃ aduenient vobis. Diuitie vestre putrefacte sunt: z vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurũ z argẽtũ vestrũ eruginauit, z erugo eox in testimoniũ vobis erit, z manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis irã in nouissimis diebus. Ecce merces operarioꝝ q messuerũt regiones vr̃as, q̃ fraudata est a vob, clamat: z clamor eoꝝ, in aures dñi sabaoth introiuit. Epulati estis sup terram: z in luxurijs enutristis corda vr̃a. In die occisionis addiristis z occidistis iustũ: et non restitit vobis. Patiẽtes igit̃ estote fratres, vsq; ad aduentũ dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructuz terre. patiẽter ferẽs donec accipiat tẽporaneũ z serotinũ. Patiẽtes igit̃ estote z vos, z cõfirmate corda vr̃a: q̃m aduẽt? dñi appropinquauit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum: vt nõ iudicemini. Ecce, iudex ante ianuã assistit. Exẽplum accipite fratres exitus mali laboris z patiẽtie, pphetas: q locuti sunt in nõe dñi. Ecce, beatificamus eos q sustinue-

B j. pe. v. b. Ephe. iij. f.

L j. pe. v. b.

D

runt

runt. Sufferētiā Job audistis, ⁊ finē dñi vidistis, qō miseri-
Matth. v.f. cors dñs est ⁊ miserator. Ante omnia aūt fratres mei, no-
lite iurare, neq; p celū, neq; p terrā, neq; aliud quodcunq;
iuramētū. Sit aūt sermo vester, est est, nō non: vt nō sub iu-
dicio decidatis. Tristatur aut aliquis vestrū: oret. Eq uo
animo: ⁊ psallat. Infirmatur quis in vobis: inducat pres-
byteros ecclesie, ⁊ orēt sup eū, vngētes eū oleo in noīe dñi.
D et oratio fidei saluabit infirmū, ⁊ alleuiabit eum dñs: ⁊ si in
tij. regū. xvij. a.b. peccatis sit, remittētur ei. Confitemini ergo alterutrū pec-
Luce tiij. d. cata vestra: ⁊ orate pro inuicē vt saluemini. multū eī valet
Matth. xviij. b. deprecatio iusti assidua. Elias, homo erat similis nobis pas-
sibilis: ⁊ oratione orauit vt non plueret super terram, ⁊ non
pluit annos tres ⁊ mēses sex. Et rursum orauit: ⁊ celum de-
dit pluuiam, terra dedit fructū suū. Fratres mei, si quis ex
vobis errauerit a veritate, ⁊ querterit quis eum: scire debet
qm̄ qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vie sue, salua-
bit animā eī⁹ a morte, et operit multitudinem peccatorum.

¶ Explicit epistola beati Jacobi apostoli.

¶ Incipit prologus Hieronymi in epistolas sancti Petri ex libro de illustribus viris.

SImon Petrus filī⁹ Jone prouincie Galilee vico beth
saida frater Andree apostoli ⁊ princeps apostolorum:
post epātum Antiochēsis ecclesie ⁊ predicationē dis-
persionis eorū q̄ de circumcisione crediderant in pōto
galathia: capadocia: asia: ⁊ bithinia: secundo claudī
anno ad expugnandū Simonem magū Romā pergit. Ibiq; vigin
tiquinq; annis cathedrā sacerdotalem tenuit vsq; ad vltimum an-
num Neronis: id est quartūdecimum a quo ⁊ affixus cruci marty-
rio coronat⁹ est capite ad terrā verso: ⁊ in sublime pedib⁹ eleuatis:
asserens se indignum vt sic crucifigeretur vt domin⁹ suus. Scripsit
duas epistolas q̄ catholice nominantur: quarum secunda a plerisq;
eius esse negatur propter styli cum priore dissonantiam. Sed ⁊ euā
gelium iuxta marcū qui auditor ei⁹ ⁊ interpres fuit huius dicitur.
Libri autem eius e quib⁹ vnus actorum eius inscribitur: alius euan
gelī: tertius: p̄dicationis: quart⁹ apocalypsis: quintus iudicij inter
apocryphas scripturas reputantur. Sepultus rome in vaticano iu
xta viam triumphalem totius vrbis veneratione celebratur.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit argumentum in epistolam beati Petri primam.

DIscipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos ⁊ per-
egrinos in hoc seculo monstrat: ⁊ preterite vite pēnite-
re suadet: ⁊ in nouam vitam proficere tota cum solici-
tudine exhortatur Simō Petrus filius Jone prouin-
cie Galilee: e vico Bethsaida: frater Andree apostoli.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epistola beati Petri apostoli prima.

¶ Regratiatur Petrus de regeneratione baptismali: et inducit re
generatos ad vite mundiciam. Caput. j.

A PEtrus apl's Jesu xp̄i, electis aduenis dispersionis Ponti, Galathie,
Cappadocie, Asie, et Bithynie, ℔z
prescientiam dei patris, in sanctifica
tionē spirit⁹, in obedientiā ⁊ asperso
nem sanguinis Jesu xp̄i: gratia vo
bis ⁊ pax multiplicetur. Benedictus
tij. Corin. j.a. Ephe. j.a. de⁹, ⁊ pater dñi nostri Jesu xp̄i, qui
p̄m misericordiā suā magnā regene
rauit nos in spem viuā, per resurrectionē Jesu xp̄i ex mor
tuis, in hereditatē incorruptibilē, ⁊ incōtaminatam, ⁊ īmar
cessibilē cōseruatā in celis in vobis, qui in virtute dei custo
dimīm p fidē, in salutē, paratam reuelari in tpe nouissimo.
B in quo exultabitis, modicū nūc si oportet contristari in va
rijs tentationib⁹: vt pbatio vr̄e fidei multo pretiosior auro
(qō p ignē pbat̄) inueniat̄ in laudē ⁊ gloriā ⁊ honorē in re
uelatione Jesu xp̄i, quē cū non videritis, diligitis. in quem
nūc quoq; nō vidētes creditis: credētes aūt exultatis leti
tia inenarrabili ⁊ glorificata, reportātes finē fidei vestre sa
lutē animarū vestrarū. de qua salute exq̄sierūt atq; scrutati
sunt pphete, q̄ de futura in vobis gr̄a pphetauerunt, scru
tātes in qō vel quale tp̄s significaret in eis spūs xp̄i, prenū
C tians eas que in xp̄o sunt passiones, ⁊ posteriores glorias:
quib⁹ reuelatū est qō nō sibimetipsis, nobis autē ministra
bāt ea q̄ nūc nūtiata sunt vobis p eos q̄ euāgelizauerūt vo
bis, spiritu sctō misso de celo, in quem desiderāt angeli pro
spicere. ¶ Propter quod, succincti lūbos mētis vestre, sobrij,
perfecte sperate in eā que offertur vobis, gratiam in reuela
tione Jesu xp̄i quasi filij obedientie, nō cōfigurati prioribus
ignorātie vestre desideriis: sed p̄m eū qui vocauit vos, san-
ctum, vt ⁊ ipsi in omni cōuersatiōe sancti sitis. qm̄ scriptum
est, Sancti eritis, qm̄ ego sanctus sum. Et si patrem inuoca
tis eū qui sine accessione psonarū iudicat p̄m vnusquisq;
opus: in timore, incolatus vestri tpe cōuersamini. scientes
qō nō corruptibilib⁹ auro vel argēto redempti estis de va-
na vestra conuersatione paterne traditionis: sed pretioso
sanguine quasi agni immaculati xp̄i ⁊ incontaminati, preco
gniti quidem ante mūdi constitutionē, manifestati autē no-
uissimis temporibus ꝓpter vos qui per ipsum fideles estis
in deo qui suscitauit eū a mortuis et dedit ei gloriā, vt fides
vestra ⁊ spes esset in deo. Animas vestras castificantes in
obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex cor
de inuicem diligite attentius: renati non ex semine corrupti-
bili, sed incorruptibili per verbū dei viui ⁊ permanentis in
eternum. quia oīs caro vt fenum: ⁊ oīs gloria eius tāq̄ flos
feni. exaruit fenū: ⁊ flos eius decidit. Verbū autē dñi manet
in eternum. hoc est aūt vbum qō enāgelizatū est in vobis.

¶ Inducit apl's ad spiritualis vite perfectionem: atq; perfectionis
in alios diffusiōez per sanctam conuersationem ac instruit exis-
tentes in statu seruili. Caput. ij.

DEponētes igitur omnē malitiā, ⁊ omnē dolū, et
simulationes, ⁊ inuidias, ⁊ omnes detractiones,
sicut modo geniti infantes, rationabile et sine do
lo lac concupiscite: vt in eo crescatis in salutem.
si tamen gustatis qm̄ dulcis est dñs. Ad quē accedētes, la-
pidem viuū, ab hoībus quidē reprobatū, a deo aūt electū ⁊
honorificatū: ⁊ ipsi tāq̄ lapides viui superedificamini, do-
mus spiritualis, sacerdotiū sanctum, offerentes spirituales
hostias, acceptabiles deo per Jesum xp̄m. ¶ Propter quod
cōtinet scriptura, Ecce pono in Sion lapidem summū an-
gularem, probatum, electum, pretiosum. et qui crediderit
in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus,
nō credentibus autem, lapis quem reprobauerunt edifican
tes, hic factus est in caput anguli: ⁊ lapis offensionis et pe
tra scādali, his q̄ offendūt verbo, nec credūt in quo ⁊ positi
sunt. Vos autem genus electū, regale sacerdotiū, gens san-
cta, populus acquisitionis: vt virtutes annūtietis eius, qui
de tenebris vos vocauit in admirabile lumē suum. Qui ali
quando non populus dei: nūc aūt populus dei. qui nō con-
secuti misericordiaz: nunc autem misericordiam consecuti.
Charissimi, obsecro vos tāq̄ aduenas ⁊ peregrinos, absti
nere vos a carnalibus desideriis que militāt aduersus ani-
mam, cōuersationem vestrā inter gentes habentes bonam:
vt in eo qō detrectāt de vobis tāq̄ de malefactorib⁹, ex bo
nis operibus vos cōsiderātes, glorificent deū in die visita-
tionis. Subiecti igitur estote omni humane creature pro-
pter dñm: siue regi, quasi precelēti: siue ducibus tāq̄ ab eo
missis ad vindictā malefactorū, laudē vero bonorum. quia
sic est voluntas dei, vt bene facientes obmutescere faciatis
imprudentium hominum ignorantiam: quasi liberi, et non
quasi velamen habentes malitie libertatem, sed sicut seru
dei. Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum ti-
mete. Regem honorificate. Serui, subditi estote in omni ti
more dominis, non tantum bonis et modestis, sed etiam di
scolis. Hec est enim gratia: si propter dei conscientiam, su-
stinet quis tristitias, patiens iniuste. Que enim est gratia:
si peccantes: et colaphizati suffertis: Sed si bene facientes
patienter sustinetis: hec est gratia apud deū. In hoc enim
vocati estis: quia ⁊ Christus passus est pro nobis, vobis re
linquens exemplum vt sequamini vestigia eius. qui pecca-
tum non fecit, nec inuētus est dolus in ore eius. qui cum ma
lediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non commina
batur, tradebat autem iudicanti se iniuste. qui peccata no-
stra ipse pertulit in corpore suo super lignum: vt peccatis
mortui, iustitie viuamus. cuius liuore sanati estis. Eratis
enim sicut oues errantes. sed conuersi estis nunc ad pasto-
rem ⁊ episcopum animarum vestrarum.

¶ Instruit apostolus existentes in statu coniugali loquens de mu-
lierum ornatu ac virorum scientia: ⁊ ordinauit informando homi-

Leuitici xj.g. xix. a.xx.b. Deuter. x.d. Roma. ij.b. Gal.ij.b.
D j. Corin. vj.d.⁊.vij. d. Hebre. ix.d. j. Jo.j.d. Apoca. j.d. Isa. xl.b. Eccli. xliij. c. Jac.j. b.
A Roma. vj.a. Ephe. iiij.a. Coloss. iij.b. Hebre. xij.a.
B Isaie xxvij. d. Roma. ix.g. ps.cxvij. d. Matth. xxj.d. Actuum iij. b. Isaie vij.e. Exodi xix.e.
C Osee ij.d. Ro.ix.e. Gal.v.c. Ro.xiij. d. Roma. xiij.a.
Roma. xij.e. Ephe. vj.a.
D Coloss. iij.d. Tit.ij.c. j. Corin. vij.c. Isa.liij.c j. Jo.iij.a Isaie liij.b.

nes ad proximum ꝛ ad deum. Caput.iij.

A Coloss. iij.e. Ephe. v.c. j.tim.ij.c.

SImiliter ꝛ mulieres, subdite sint viris suis: vt ꝛ si qui nō credūt verbo, per mulierū ꝙuersationē sine verbo lucrifiāt, cōsiderātes in timore castam cōuersationē vestrā, quarū nō sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorū cultus: sed qui abscōdit⁹ est cordis homo, in incorruptibilitate quieti ꝛ modesti spiritus, qui est in conspectu dei locuples. Sic eī aliqñ ꝛ sancte mulieres sperātes ī deo, ornabant se, subiecte proprijs viris. sicut Sara obediebat Abrahe, dñm eū vocās: cui⁹ estis filie, bene faciētes, ꝛ nō pertimētes vllā perturbationē. Viri siī, cohabitantes ꝑm sciētiā, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tāq̄ ꝛ coheredib⁹ gratie vite: vt nō impediant⁹ orationes vestre. Jn fine aūt: oēs vnanimes cōpatiētes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles. nō reddētes malū ꝓ malo, nec maledictū ꝓ maledicto: sed ecōtrario, bñdicētes, quia in hoc vocati estis, vt bñdictionē hereditatis possideatis. Qui eñ vult vitā diligere, ꝛ dies videre bonos: coerceat linguā suā a malo, ꝛ labia ei⁹ ne loquantur doluz. Declinet a malo, ꝛ faciat bonū inquirat pacem, et sequatur eā: quia oculi dñi sup iustos, et aures ei⁹ in preces eor. vultus aūt dñi super facientes mala. Et quis est, qui vobis noceat, si boni emulatores fueritis? Sed et si qd patimini ꝓpter iustitiā: beati. Timorē aūt eorū ne timueritis, ꝛ nō cōturbemini: dñm autem xp̄m sanctificate in cordibus vestris, parati semp ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, que in vobis est, ſpe sed cū modestia et timore, cōsciētiā habētes bonā: vt in eo qō detrahūt vobis, cōfundant⁹ qui calūniant⁹ vestrā bonā in xp̄o conuersationē. Melius est eñ, vt benefacientes (si voluntas dei velit) pati, q̄ male faciētes. quia ꝛ xp̄s semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis: vt nos offerret deo, mortificatos quidē carne, viuificatos autē ſpiritu. Jn quo ꝛ his qui in carcere erāt ſpiritibus, veniens predicauit: qui increduli fuerāt aliquādo, qñ expectabāt dei patiētiā in diebus Noe, cum fabricaret⁹ arca in qua pauci, id est, octo anime salue facte sunt per aquā. Qō ꝛ vos nūc siī⁹ forme saluos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientie bone interrogatio in deum per resurrectionē Jesu christi, qui est in dextera dei, deglutiēs mortem, vt vite eterne heredes efficeremur: profectus in celum, subiectis sibi angelis ꝛ potestatibus et virtutibus.

¶ Jnstruit apostolus ad vitandam luxuriam atq̄ gulam ac docet hospitalitatem ꝛ charitatem proximi: ac exhortatur ad patientiam ab aduersarijs fidei. Caput.iij.

A Ephe. iij.e.

CHristo igitur passo in carne: ꝛ vos eadē cogitatione armamini. quia q passus est in carne, desijt a peccatis: vt iā nō desideriis hominū, ſz voluntate dei qō reliquum est in carne viuat tpis. Sufficit eñ preteritū tēpus ad volūtatē gentiū cōsummandam, his qui ambulauerūt in luxurijs, desideriis, vinolentijs, comessationib⁹, potationibus, ebrietatibus, ꝛ illicitis idolorū cultib⁹. in quo admirant⁹ nō cōcurrētibus vobis in eandem luxurie cōfusionē: blāsphemātes. qui reddēt rationē ei, q parat⁹ est iudicare viuos ꝛ mortuos. ¶Propter hoc eñ, ꝛ mortuis euāgelizatū est: vt iudicētur quidē ꝑm homines in carne, viuant aūt ꝑm deū in ſpiritu. Omniū aūt finis appropinquauit. Estote itaq̄ prudentes: ꝛ vigilate in orationibus. Ante oīa aūt, mutuam in vobis metipſis charitatem cōtinuā habētes: quia charitas operit multitudinem peccatorū. Hospitales iuicē, sine murmuratiōe. Unusq̄sq̄ sicut accepit gratiā, in alterutrū illam administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. Si q̄s loquitur: tanq̄ sermōes dei. si q̄s ministrat: tāq̄ ex virtute, quam administrat de⁹. vt in oīb⁹ honorificet⁹ de⁹ p Jesum xp̄m: cui est gloria ꝛ imperiū in secula seculoꝝ. Amen. Charissimi, nolite peregrinari in feruore qui ad tentationem vobis fit, quasi nouī aliqd vobis cōtingat: sed cōmunicātes xp̄i passionibus, gaudete, vt et in reuelatione glorie ei⁹ gaudeatis exultantes. Si exprobamini in noie xp̄i, beati eritis: qñ

B Prouer. xvij.b. j.Corint. viij.b. B Prouer. xvij. c. et xxj.d. Ro.xij.d j. Thess. v.d. Psalmo xxxiij.c. C Matth. v.a. ꝟ.ij.c. Hebre. ix.d. Ro.v.b. D Genesis vj.b. Matth. xxiij.b. luc.xvij.f

qō est honoris, glorie, ꝛ virtutis dei, et qui est eius ſpirit⁹: super vos requieſcit. Nemo autem vestrum patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorū appetitor. Si aūt vt Christianus: non erubescat, glorificet aūt deū in isto noie. qñ tēpus est vt incipiat iudiciū a domo dei. Si autez primū a nobis: quis finis eorum qui nō credūt dei euangelio? Et si iustus quidem vix saluabitur: impius et peccator vbi parebunt? Jtaq̄ ꝛ hi qui patiuntur ꝑm volūtatē dei: fideli creatori commendent animas suas in benefactis.

D Prouer. xj.d.

¶ Apls informat existentes in statu pastorali ac statu iuuenili quo ad humilitatem ꝛ sobrietatem. Caput.v.

E Niores ergo qui in vobis sunt obsecro, conseruio ꝛ testis xp̄i passionū, qui ꝛ ei⁹ q̄ in futuro reuelanda est, glorie communicator: pascite qui in vobis est gregē dei, puidētes nō coacte, ſz spontanee ꝑm deū: neq̄ turpis lucri gratia, sed voluntarie: neq̄ vt dominātes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cū apparuerit princeps pastorū, percipietis immarcessibilem glorie coronā. Siī⁹ adolescentes subditi estote seniorubus. oēs eñ inuicē humilitatē insinuate. quia deus superbis resistit: humilibus aūt dat gratiā. Humiliamini igitur sub potenti manu dei, vt vos exaltet in tēpore visitationis: oēm solicitudinē vestram proijciētes in eū, qñ ipsi cura est de vobis. Sobrij estote, ꝛ vigilate: q⁹ aduersari⁹ vester diabolus tāq̄ leo rugiēs circūit, querēs quē deuoret. Cui resistite, fortes ī fide: sciētes eādē passionē ei que in mūdo est, vestre fraternitati fieri. De⁹ aūt oīs gratie, q vocauit nos in eternā suā gloriā in xp̄o Jesu, modicū passos ipse perficiet, cōfirmabit, solidabitq̄. Jpsi gloria, et imperiū in secula seculorū. Amen. ¶Per Syluanū fidelē fratrē vobis vt arbitror, breuiter scripsi: obsecrās ꝛ cōtestās hāc esse verā gratiā dei, in qua ꝛ statis. Salutat vos ecclesia, que est in Babylone, coelecta: ꝛ Marcus filius me⁹. Salutate inuicē ī osculo sancto. Gratia vobis oīb⁹ q estis in christo Jesu. Amē.

E Lu.xij.c. Ro.xij.c. ꝑs.xiij.d. D Jac.iij.c Matth. vj.c. E Petri ij.c.

¶ Explicit epistola beati Petri apostoli prima.

¶ Jncipit argumentum in epistolam secundam.

SImon Petrus per fidem huic mundo sapientes mortuos esse declarat: eisdemq̄ pietatis q̄sta sit magnitudo luce ipsa clarius manifestat.

¶ Explicit argumentum.

¶ Jncipit epistola secunda beati Petri apostoli.

¶ Jnducit apostolus credentes ad firmiter tenendum fidei veritatem ex doctoris certitudine. Caput.j.

A

SImon Petr⁹, seruus apostolus Jesu xp̄i: ys qui coequalē nobiscum sortiti sunt fidē in iustitia dei nostri ꝛ saluatoris Jesu christi. Gratia vobis ꝛ pax adimpleat⁹ in cognitiōe dei, ꝛ xp̄i iesu dñi nostri: quo modo oia nobis diuine virtutis sue que ad vitā ꝛ pietatē, donata sunt, per cognitionē eius q vocauit nos ꝓpria gloria ꝛ virtute, per q̄ maxima ꝛ pretiosa nobis ꝓmissa donauit: vt per hoc efficiamini diuine cōsortes nature, fugientes ei⁹ que in mūdo est, cōcupiscētie corruptionē. Vos aūt curā omnē subinferētes, ministrate in fide vestra virtutem: in virtute aūt, scientiā: in sciētia aūt abstinentiā: in abstinentia aūt patiētiā: in patiētia autē: pietatē: in pietate autem, amorē fraternitatis: in amore autem fraternitatis, charitatem. Hec eñ si vobiscū assint, ꝛ superēt nō vacuos, nec sine fructu vos cōstituēt in dñi nostri Jesu xp̄i cognitione. Cui eñ nō presto sunt hec: cecus est, ꝛ manu tētans, obliuionem accipiēs purgationis veterū suorū delictorū. Quapropter fratres magis satagite vt per bona opera certā vestrā vocationē ꝛ electionē faciatis. hec eñ faciētes, non peccabitis aliqñ. Sic eñ abūdāter ministrabit⁹ vobis introitus in eternū regnū dñi ꝛ saluatoris nostri Jesu xp̄i. ¶Propter qō incipiam vos semp cōmonere de his: ꝛ quidē sciētes ꝛ cōfirmatos vos in presenti veritate. Justū aūt arbitror quādiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in cōmonitione: certus qō velox est depositio tabernaculi mei ꝑm qō ꝛ dñs noster Jesus xp̄s significauit mihi. Dabo aūt operā ꝛ frequēter habere vos post obitum meū: vt horū oīm memoriā faciatis. Nō eñ indoctas fabulas secuti notā facimus dñi nr̄i Jesu

A Ephe. iij.e. B Prouer. xxvij.c. C Matth. v.a. E Petri ij.c. Jo.xxj.f. j.coīn. ij.c.

Christi

christi virtutē ꝛ presentiā: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiēs enī a deo patre honorē ꝛ gloriā, voce delapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gl'ia, Hic est filius me⁹ dilect⁹ in quo mihi cōplacui, ipm audite: et hanc vocē nos audiuim⁹ de celo allatā: cū essem⁹ cū ipso in monte sancto. Et habem⁹ firmiorē pphetic̄ sermonē, cui bñ facitis attendētes quasi lucerne lucenti in loco caliginoso, donec dies illucescat, ꝛ lucifer oriat in cordib⁹ vestris: hoc primū intelligētes qō ois pphetia scripture, ppria interpretatione nō fit. Non enī voluntate humana allata est aliqñ pphetias: sz spūsctō inspirati, locuti sunt sctī dei hoīes.

¶ Excluditur hereticorum falsitas: atq; describit apostolus hereticorum malitiam et eorum penam. Caput. ij.

FUerunt vero ꝛ pseudoprophete in pp'lo, sicut ꝛ in nobis erunt magistri mēdaces, qui introducent sectas pditionis, ꝛ eū q emit eos, dñm negant: superducentes sibi celerem pditionem. Et multi sequent eor luxurias p quos via veritatis blasphemabitur: et in auaritia fictis verbis de vobis negotiabunt qbus iudiciū iā olim nō cessat: ꝛ pditio eor non dormitat. Si enī de⁹ angelis peccātib⁹ nō pepercit, sz rudentibus infemi detractos in tartarum tradidit cruciādos in iudicium reseruari: ꝛ originali mūdo nō pepercit, sed octauū Noe iustitie preconē custodiuit, diluuiū mūdo ipiorū inducens: et ciuitates Sodomor ꝛ Gomorrheor in cinerē redigens, euersione dānauit, exēplū eor q impie acturi sunt ponens: ꝛ iustū Lot oppressum a nefandor iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. aspectu enī ꝛ auditu iust⁹ erat habitans apud eos q de die in diē aiam iustā miqs opib⁹ cruciabant. Nouit dñs pios de tentatione eripere, iniquos vero in diē iudicij reseruare cruciādos: magis aūt eos q post carnē in cōcupiscētia immūditie ambulāt, dñationemq; cōtēnunt, audaces, sibi placētes: sectas nō metuūt introducere, blasphemantes: vbi angeli, fortitudine ꝛ virtute cum sint maiores, nō portāt aduersum se execrabile iudiciū. Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionē et in pniciē, in his q̄ ignorāt blasphemātes in corruptiōe sua percipientes mercedē iniustitie. voluptatē existimātes, diei delicias. coinquinationes et macule: delicijs affluentes, in conuiuijs suis luxuriātes vobiscū, oculos hñtes plenos adulterij, et incessabilis delicti, pellicientes aīas instabiles, cor exercitatū auaritia habentes, maledictionis filij: derelinquentes rectā viā errauerūt, secuti viā Balaā ex Bosor, q mercedē iniquitatis amauit, correptionē vero habuit sue vesanie. subiugale mutū aīal, in hoīs voce loquens, prohibuit pphete insipientiā. Hi sunt fontes sine aqua, et nebule turbinibus exagitate: qbus caligo tenebrarū reseruatur. Superba enī vanitatis loquentes, pelliciunt in desiderijs carnis luxurie, eos q paululū effugiunt, q in errore conuersantur libertatē illis pmittētes, cū ipsi serui sint corruptionis. A quo enī qs superat⁹ est: hui⁹ ꝛ seruus est. Si enī refugiētes coinquinationes mūdi in cognitione dñi nostri et saluatoris iesu xp̄i, his rursus iplicati superant: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enī erat illis non cognoscere viā iustitie, quā post agnitionē, retrorsum conuerti ab eo qō illis traditum est sancto mandato. Contingit enim eis illud veri prouerbij, Canis reuersus ad suum vomitum: et, Sus lota in volutabro luti,

¶ Docet apostolus precauere malitiam que proueniet in secundo aduentu christi ac describitur aduentus eiusdem. Caput. iij.

HAnc ecce vobis charissimi scōam scribo epl'am in qbus vestraz excito in cōmonitione, sinceram mentē: vt memores sitis eor q̄ predixi, vbor a sctis pphetis, ꝛ apl'or vestror preceptor dñi ꝛ saluatoris: hoc primū sciētes, qō veniēt in nouissimis diebus in deceptione illusores: iuxta propias cōcupiscentias ambulātes, dicētes. Ubi est pmissio aut aduētus eius? ex quo enī patres dormierūt, oia sic p seuerāt ab initio creatu re. Latet enī eos hoc volētes, q̄ celi erāt prius, et terra, de aqua ꝛ p aquā cōsistēs dei verbo, p q̄ ille tūc mūdus aqua inundatus perijt. Celi aūt qui nunc sunt, et terra eodē verbo reposite sunt, igni reseruati in diem iudicij et perditionis impiorū hominū. Unū vero hocnō lateat vos charissimi q vnus dies apud dñm sicut mille anni, et mille anni sicut dies vnus. Nō tardat dñs promissi, sicut quidam existimant sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed oēs ad penitentiam reuerti. Aldueniet autē dies dñi vt fur: in quo celi, magno impetu transiēt, elementē vō calore soluentur, terra aūt ꝛ que in ipsa sunt opera, exurentur. Cum igitur hec oia dissoluenda sint: quales oportet vos esse in sanctis cōuersationibus ꝛ pietatibus: expectantes et pperantes in aduentū diei dñi, per quē celi ardentes soluentur, et elementa ignis ardore tabescēt? Nouos vero celos et nouam terrā ꝛ promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter qō charissimi, hec expectantes, satagite, immaculati ꝛ inuiolati et inueniri in pace: et dñi nostri longanimitatē, salutē arbitramini, sicut et charissimus frater noster Paulus scōm datā sibi sapientiā scripsit vobis: sicut ꝛ in oibus epl'is, loquens in eis de his. in quibus sunt quedā difficilia itellectu, q̄ indocti ꝛ instabiles depravant, sicut ꝛ ceteras scripturas, ad suā ipsor perditionem. Vos igitur fratres, prescientes, custodite ne insipientium errore traducti excidatis a ppria firmitate: crescite vero in gratia ꝛ in cognitione domini nostri ꝛ saluatoris Jesu xp̄i Ipsi gloria ꝛ nunc ꝛ in diem eternitatis. Amen.

¶ Explicit epistola beati Petri apostoli secunda.

¶ Prefatio Hieronymi in epistolas canonicas Johannis ꝛ libro de illustribus viris.

IOhannes apls quē iesus dilexit plurimū filius zebedei frater Jacobi apli: quē herodes post passionē dñi decollauerat nouissimus oim scripsit euangeliū rogatus ab asie epis aduersus corinthum alioscq; hereticos. Et maxime tunc ebionitarū dogma cōsurgēs qui asserūt xp̄m ante mariā nō fuisse. Unde etiam cōpulsus est diuinam eius natiuitatem edicere. Sed et aliam causam huius scripture ferunt. Quod cū legisset Matthei Marci ꝛ Luce volumina: pbauerit quidem textum historie: ꝛ vera eos dixisse firmauerit: sed vnius tantum anni in quo passus ē post carcerē Johannis historiam texuisse. Pretermisso itaq; anno cuius acta a tribus exposita fuerant superioris temporis anteq; Johannes clauderetur in carcerē gesta narrauit: sicut manifestū esse pōt his qui quatuor euangeliorum volumina legerint: que res diaphoniā que videbat Johannis esse cū ceteris tulit. Scripsit aūt vnā epl'am cuius exordiū hoc est ¶ Quod fuit ab initio quod audiuimus ꝛ vidimus oculis nostris: qō p̄spexim⁹ ꝛ manus nostre tractauerūt de verbo vite que ab vniuersis ecclesiasticis ꝛ eruditissimis viris comprobat. Reliquę aūt due: quarū principiū est Senior electe dñe ꝛ natus eius: et sequens. Senior caio charissimo quem ego in veritate diligo ꝛc. Johannis p̄byteri asseruntur: cuius ꝛ hodie alterum sepulchrū apō ephesum ostendit: ꝛ nōnulli putant duas memorias eiusdē Johānis euangeliste esse. Super qua re cū per ordinem ad Papiā auditorem eius ventū fuerit disserem⁹. Quartodecimo igit anno sedo post neronem persecutionem mouēte domitiano: in pathmos insulam relegatus scripsit apocalypsim. Quā interpretatur Justinus martyr ꝛ hyrenē⁹. Interfecto aūt Domitiano ꝛ actis eius ob nimiam crudelitatē a senatu rescissis: sub nerua principe rediit Ephesum: ibiq; vsq; ad traianum principem perseuerans totus Asie fundauit ꝛ rexit ecclesias. Cōfectusq; senio: sexagesimo octauo anno post passionem dñi moritur⁹ ꝛ iuxta eandem vrbem sepultus est.

¶ Incipit argumentū in epl'am beati Johannis apostoli primam.

RAtionē verbi ꝛ q̄ de⁹ ipse sit charitas manifestat: ꝛ insurrones frm: nec deū scire: nec ptos fieri posse eouscq; differtat vt esse cōprobet homicidas: eo q̄ odiū sit interfectionis occasio. ¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epl'a beati Johannis apostoli prima.

¶ Excludit apls Johānes a societate dei peccatores: ac affirmat hoīes immunes non esse a peccato: nisi per confessionem. Caput. j.

QUod fuit ab initio, quod audiuim⁹ quod vidim⁹ oculis nostris, quod perspexim⁹, ꝛ manus nostre cōtrectauerunt de verbo vite, ꝛ vita manifestata est: ꝛ vidim⁹ ꝛ testamur, ꝛ annuntiamus vobis vitam eternā que erat apud patrē ꝛ apparuit nobis. Quod vidim⁹ ꝛ audiuim⁹, annūtiamus vobis, vt ꝛ vos societatē habeatis nobiscum, et societas nostra sit cū patre

Di Matth. xvij.a. f. Timo. iij.d. A Job. iiij. d. B Geneſis vij.a. Geneſis xix.b. L Numeri xxij.d. D Jude.j. d. Jo. viij. d. Ad ro. vj.c. Hebre. vj.a. Matth. xij.d. Prouer. xxvj.b. A j. Timo. iij.a. j. Timo. iij.a. Jude.j.f. Ezech. xij.c. A L iij

et cū filio eius ieſu chriſto. Et hec ſcribimus vobis vt gaudeatis, et gaudiū veſtrū ſit plenum. Et hec eſt annuntiatio quam audiuimus ab eo, z annuntiamus vobis. Q̄m deus lux eſt: z tenebre in eo nō ſunt vlle. Si dixerim⁹ q̄m ſocietatem habemus cū eo, z in tenebris ambulamus, mētimur, et veritatē nō facim⁹. Si aūt in luce ambulamus, ſicut z ipſe eſt in luce: ſocietatē habem⁹ adinuicē, z ſanguis ieſu xp̄i filij eius emūdat nos ab omni pctō. Si dixerimus q̄m pctm̄ nō habem⁹: ipſi nos ſeducimus, z veritas in nobis non eſt. Si confiteamur pctā noſtra: fidelis eſt et iuſtus, vt remittat nobis pctā noſtra, z emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccauimus: mendacem facimus eum, et verbum eius non eſt in nobis.

Joannis viij. b. C Hebre. ix. d. j. Pet. j. d Apo. j. b D iij. Reg. viij. e. ij. Para. vj. g. Eccle. vñ. c.

¶ Indurit apoſtolus homines ad opus meritorium ac diſſuadet cupiditatem hereſim. Cap. ij.

A

FIlioli mei, hec ſcribo vobis, vt nō peccetis. Sz z ſi q̄s peccauerit, aduocatū habem⁹ apud patrem ieſum xp̄m iuſtū, z ipſe eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis noſtris: nō ꝓ noſtris aūt tm̄, ſz etiā pro totius mūdi. Et in hoc ſcim⁹ q̄m cognouimus eū, ſi mandata eius obſeruem⁹. Q̄ui dixit ſe noſſe deū, z mādata eius non cuſtodit: mendax eſt, z in eo veritas non eſt. Q̄ui aūt ſeruat verbū eius: vere in hoc charitas dei pfecta eſt, et in hoc ſcimus q̄m in ipſo ſumus. Q̄ui dicit ſe in ipſo manere: dz ſicut ille ambulauit, z ipſe ambulare. Chariſſimi, nō mādatum nouum ſcribo vobis, ſed mādatum vetus q̄ habuiſtis ab initio, z mandatū vetus, eſt verbum q̄ audiſtis. Iterū mādatum nouum ſcribo vobis, q̄ verum eſt z in ipſo: z in vobis: q⁹ tenebre tranſierunt, z verum lumē iam lucet. Q̄ui dicit ſe in luce eſſe, z fratrem ſuū odit: in tenebris eſt vſq; adhuc. Q̄ui diligit fratrē ſuū, in lumine manet, et ſcandalū in eo non eſt. Q̄ui aūt odit fratrē ſuū: in tenebris eſt, et in tenebris ambulat, z neſcit quo eat, quia tenebre obcecauerunt oculos eius. Scribo vobis filioli q̄m remittunt vobis peccata ꝓpter nomē ei⁹. Scribo vobis patres q̄m cognouiſtis eum qui ab initio eſt. Scribo vobis adoleſcētes q̄m viciſtis malignum. Scribo vobis infantes quoniā cognouiſtis patrem. Scripſi vobis patres quoniā cognouiſtis eū qui eſt ab initio. Scripſi vobis adoleſcētes q̄m fortes eſtis, z verbū dei manet ī vobis, z viciſtis malignū. Nolite diligere mūdum, neq; ea que in mundo ſunt. Si quis diligit mundum: non eſt charitas patris in eo. q̄m omne quod eſt in mundo concupiſcētia carnis eſt, z cōcupiſcētia oculorū, z ſuperbia vite, q̄ nō eſt ex patre, ſed ex mūdo eſt. Et mundus trāſit, et concupiſcentia eius. Q̄ui aūt facit voluntatē dei, manet in eternum. Filioli, nouiſſima hora eſt. z ſicut audiſtis q⁹ antichriſtus venit: z nūc antichriſti multi facti ſunt. vnde ſcim⁹ quia nouiſſima hora eſt. Ex nobis prodierūt: ſed non erant ex nobis. nā ſi fuiſſent ex nobis: pmanſiſſent vtiq; nobiſcū ſz vt manifeſti ſint q̄m nō ſunt oēs ex nobis. Sz vos vnctionem habetis a ſancto, z noſtis oīa. Non ſcripſi vobis quaſi ignorātibus veritatē, ſz quaſi sciētibus eā: z q̄m omne mendaciū ex veritate nō eſt. Q⁹ eſt mendax, niſi is qui negat q̄m ieſus eſt xp̄s? Hic eſt antixp̄s, q negat patrez z filium. Oīs q negat filiū: nec patrem habet, qui confitetur filium: nec patrem habet. Vos quod audiſtis ab initio, in vobis permaneat: quia ſi in vobis permanſerit quod audiſtis ab initio, z vos in filio z patre manebitis. Et hec eſt repromiſſio quam ipſe pollicitus eſt nobis, vitam eternam. Hec ſcripſi vobis de his qui ſeducunt vos. Et vos vnctionē quam accepiſtis ab eo maneat in vobis. Et non neceſſe habetis vt aliquis doceat vos: ſed ſicut vnctio eius docet vos de omnibus, et verū eſt, et non eſt mendacium. Et ſicut docuit vos, manete in eo. Et nunc filioli manete in eo: vt cum apparuerit, habeamus fiduciam, et, non confundamur ab eo in aduentu eius. Si ſcitis quoniā iuſtus eſt: ſcitote quoniā et omnis qui facit iuſtitiam, ex ipſo natus eſt.

Joannis xiij. d

infra. iij. c.

E

D

¶ Oſtendit apoſtolus de ſocietate hominum in patria deſcribendo eius perfectionem: z hortatur ad puritatem mentis ac fraternam charitatem. Caput. iij.

VIdete qualem charitatē dedit nobis pater, vt filij dei nominemur z ſim⁹. Propter hoc, mundus nō nouit nos: q⁹ non nouit eū. Chariſſimi, nunc filij dei ſumus: et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniā cū apparuerit, ſimiles ei erimus quoniā videbimus eū ſicuti eſt. Et omnis qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut z ille ſanctus eſt. Omnis qui facit peccatum, z iniquitatē facit: z peccatum eſt iniquitas. Et ſcitis q⁹ ille apparuit vt peccata tolleret: z peccatum in eo nō eſt. Omnis qui in eo manet, non peccat. et omnis qui peccat, nō vidit eū, nec cognouit eum. Filioli, nemo vos ſeducat. Q̄ui facit iuſtitiam, iuſtus eſt, ſicut z ille iuſtus eſt. Q̄ui facit peccatum, ex diabolo eſt: quoniā ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius dei, vt diſſoluat opera diaboli. Omnis qui notus eſt ex deo, peccatū non facit: q̄m ſemen ipſius in eo manet, et non poteſt peccare, quoniā ex deo natus eſt. In hoc manifeſti ſunt filij dei, et filij diaboli. Oīs qui nō eſt iuſtus, nō eſt ex deo, et qui nō diligit fratrez ſuum. q̄m hec eſt annuntiatio, quam audiſtis ab initio, Vt diligatis alterutrū. Nō ſicut Cain qui ex maligno erat: et occidit fratrē ſuū. Et ꝓpter q̄d occidit eū? Quoniam opera eius maligna erant: fratris aūt eius, iuſta. Nolite mirari fratres, ſi odit vos mūdus. Nos ſcimus quoniā tranſlati ſumus de morte ad vitā, quoniā diligim⁹ fratres. Q̄ui non diligit: manet in morte. oīs qui odit fratrē ſuum: homicida eſt. Et ſcitis quoniā omnis homicida nō habet vitam eternam in ſe manentem. In hoc cognouimus charitatem dei, quoniā ille animā ſuam pro nobis poſuit, et nos debemus pro fratribus animas ponere. Q̄ui habuerit ſubſtantiam huius mūdi, z viderit fratrē ſuū neceſſitatē habere, et clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo charitas dei manet in eo? Filioli mei, nō diligamus verbo, neq; lingua, ſed opere et veritate. in hoc cognoſcimus q⁹ ex veritate ſumus: z in conſpectu eius ſuadebimus corda noſtra. Quoniā ſi reprehenderit nos cor noſtrū: maior eſt de⁹ corde noſtro, et nouit oīa Chariſſimi, ſi cor noſtrū nō reprehenderit nos: fiduciā habemus ad deū. z quicqd petierim⁹, accipiemus ab eo: q̄m mandata eius cuſtodimus, z ea que ſunt placita coram eo, facimus. Et hoc eſt mandatum eius, Vt credamus in nōie filij eius ieſu xp̄i: z diligamus alterutrū, ſicut dedit mandatum nobis. Et qui ſeruat mandata eius: in illo manet, et ipſe in eo. et in hoc ſcimus quoniam manet in nobis, ex ſpiritu quem dedit nobis.

A

Iſa. liij. c. i. Pe. ij. d B Joānis viij. f.

Jo. xiij. d xv. b. Geneſis iij. b. C Supra ij. b. Leui. xix. d. Jo. xv. b. Jacobi ij. d.

D

Joānis xv. a Joānis v. d. xvij. a Joā. xiij. d. z xv. b.

¶ Apoſtolus de verbi incarnatione adiungens de falſis prophetis z antichriſto: z deſcribit perfectionem charitatis: ac hortatur ad eandem. Cap. iiij.

CHariſſimi, nolite omni ſpiritui credere, ſed ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſint: quoniam multi pſeudoprophete exierunt in mundū. In hoc cognoſcit ſpiritus dei, oīs ſpiritus qui confitetur ieſum xp̄m in carne veniſſe, ex deo eſt: z oīs ſpūs qui ſoluit ieſum, ex deo nō eſt, z hic eſt antichriſt⁹ de quo audiſtis quoniam venit, z nūc iam in mundo eſt. Vos ex deo eſtis filioli. et viciſtis eos. quoniā maior eſt q in vobis eſt, q̄ qui in mundo. Ipſi de mundo ſunt: ideo de mundo loquuntur, z mundus eos audit. Nos ex deo ſumus. Q̄ui nouit deū: audit nos q nō eſt ex deo: nō audit nos. in hoc cognoſcimus ſpiritū veritatis z ſpiritū erroris. Chariſſimi, diligamus nos inuicem: q⁹ charitas ex deo eſt. Et oīs qui diligit, ex deo natus eſt, z cognoſcit deū. Q̄ui nō diligit, non nouit deū, quoniam deus charitas eſt. In hoc apparuit charitas dei in nobis quoniā filiū ſuū vnigenitū miſit deus in mundum, vt viuamus per eū. In hoc eſt charitas: nō quaſi nos dilexerimus deū, ſed quoniā ipſe prior dilexit nos, z miſit filiū ſuum propitiationē ꝓ peccatis noſtris. Chariſſimi, ſi ſic deus dilexit nos: z nos debemus alterutrū diligere. Deum nemo vidit vnq̄. Si diligamus inuicem: deus in nobis manet, et charitas eius in nobis perfecta eſt. In hoc cognoſcimus q⁹ in eo manemus, z ipſe in nobis: quoniam de ſpiritu ſuo dedit nobis. Et nos vidimus z teſtificamur quoniā pater miſit filium ſuum ſaluatorē mundi. Q̄uiſquis cōfeſſus fuerit

Joānis viij. f. B

Joānis iij. b.

C Joā. j. b. j. Timot. vj. b.

quoniam

quoniam ieſus eſt filius dei: deꝰ in eo manet, et ipſe in deo. Et nos cognouimus, ⁊ credidimus charitati, quam habet deus in nobis. Deus charitas eſt. ⁊ qui manet in charitate, in deo manet, ⁊ deus in eo. In hoc perfecta eſt charitas dei nobiſcū, vt fiduciā habeamus in die iudicij: qꝛ ſicut ille eſt, ⁊ nos ſumus in hoc mundo. Timoꝛ non eſt in charitate ſed perfecta charitas, foras mittit timorem, quoniā timoꝛ penam hꝫ. qui aūt timet: nō eſt perfectus in charitate. Nos ergo diligamus deū: quoniā deus pꝛioꝛ dilexit nos. Si qs dixerit, Quoniā diligo deū: ⁊ fratrē ſuū oderit, mendax eſt. Qui enim nō diligit fratrem ſuū quē videt: deū quē non videt, quomodo pōt diligere? Et hoc mādatum habemus a deo: vt qui diligit deum, diligat ⁊ fratrem ſuum.

Johan. xiij. d. et xv. b. Ephe. v. a.

¶ Continuando de dilectione pꝛimi agit de emanatione verbi et de eius manifeſtatione: ac de fiducia habenda in deum. Caput. v.

A

OMnis qui credit quoniā Jeſus, eſt chriſtus, ex deo natus eſt. Et omnis qui diligit eū q genuit: diligit ⁊ eum qui natus eſt ex eo. In hoc cognoſcimus quoniā diligimus natos dei: cū deū diligamus, et mandata eius faciamus. Hec eſt enim charitas dei: vt mādata eius cuſtodiamꝰ: ⁊ mādata eius grauia non ſunt. Quoniā omne qō natū ex deo: vincit mūdū. et hec eſt victoꝛia que vincit mundū: fides noſtra. Quis eſt qui vincit mundū, niſi qui credit quoniā ieſus eſt filius dei? hic eſt qui venit per aquā ⁊ ſanguinē ieſus xp̄s. nō in aqua ſolum: ſed in aqua ⁊ ſanguine. Et ſpūs eſt qui teſtificaꝫ quoniam xp̄s eſt veritas. Quoniā tres ſunt qui teſtimonium dant in celo: pater, verbū, ⁊ ſpūs ſanctꝰ. ⁊ hi tres, vnū ſunt. Et tres ſunt qui teſtimonium dant in terra: ſpūs, aqua, ⁊ ſanguis. et hi tres, vnū ſunt. Si teſtumoniū hoīm accipimus: teſtimonium dei maius eſt. quoniā hoc eſt teſtimoniū dei qō maius eſt: quoniā teſtificatus eſt de filio ſuo. Qui credit in filium dei: hꝫ teſtimoniū dei in ſe. Qui nō credit filio: mendacem facit eum. qꝛ nō credit in teſtumoniū, qō teſtificatus eſt deus de filio ſuo. Et hoc eſt teſtimoniū, Quoniā vitā eternam dedit nobis deus. et hec vita, in filio eius eſt. Qui habet filiū dei: habet vitā. qui nō hꝫ filiū dei: vitā non hꝫ. Hec ſcribo vobis: vt ſciatis quoniā vitā habetis eternā qui creditis in noīe filij dei. Et hec eſt fiducia quam habemus ad deum. Quia quodcunqꝫ petierimus ſecundum voluntatem eius, audit nos ei ſcimus quia audit nos quicquid petierimus. ſcimus quod habemus petitiones quas poſtulauimus ab eo. Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum non ad mortem, petat: et dabitur ei vita, peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortē: non pꝛo illo dico vt roget quis. Oīs iniquitas, peccatū eſt: ⁊ eſt peccatū ad mortem. Scimus qꝛ oīs qui natus eſt ex deo, nō peccat: ſed generatio dei cōſeruat eū, ⁊ malignus non tangit eū. Scimus qm̄ ex deo ſumus: ⁊ mundus totus in maligno poſitus eſt. Et ſcimus quoniā filius dei venit: ⁊ dedit nobis ſenſum vt cognoſcamus verū deū, ⁊ ſimus in vero filio eiꝰ. Hic eſt verꝰ deꝰ: ⁊ vita eꝛna. Filioli, cuſtodite vos a ſimulachris. Amē.

Matth. xj. d.

1. Coūn. xv. g.

B

Johan. iij. d.

C

D

Johan. xiij. d.

¶ Explicit epiſtola beati Johannis apoſtoli pꝛima.

¶ Incipit argumentum in epiſtolam eiuſdem ſecundam.

SCꝫ a deo ad ſanctam feminam ſcribit: vt eandem dominam nō dubitet literis appellare eiuſdēꝫ filijs teſtimonium q̄ ambulent in veritate perhibet.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epla beati Johannis apoſtoli ſecunda.

¶ Hoꝛtatur Johannes electam ad bonum pꝛoſequendum et malum pꝛecauendum: ac ponit cauendi modum cum excuſatione de breuitate. Caput. j

A

SEnioꝛ, Electe dñe ⁊ natis eius, quos ego diligo in veritate, ⁊ nō ego ſolus, ſed ⁊ oēs q cognouerunt veritatē, ꝓpter veritatē q̄ permanet in vobis, ⁊ vobiſcū erit in eternū. Sit vobiſcū gratia, miſericoꝛdia pax a deo patre, ⁊ a chriſto Jeſu filio patris in veritate, et charitate. Gauiſus ſum valde q̄ inueni de filijs tuis ambulantes in veritate, ſicut mandatum accepimus a patre. Et nūc rogo te dña, nō tanq̄ mandatuꝫ nouum ſcribens tibi, ſed qō habuimꝰ ab initio: vt diligamus alterutrū. Et hec eſt charitas, vt ambulemus ſcōm māda-

B

ta eius. Hoc eſt enim mandatū, vt quemadmodū audiſtis ab initio, in eo ambuletis: quoniam multi ſeductoꝛes exieꝛunt in mundū, qui nō confitentur ieſum xp̄m veniſſe in carnem. hic eſt ſeductoꝛ ⁊ antichriſtus. Videte voſmetipos, ne perdatis que operati eſtis: ſed vt mercedē plenam accipiatis. Omnis qui recedit, ⁊ nō permanet in doctrina xp̄i: deū nō habet. Qui permanet in doctrina: hic, patrem et filium habet. Si quis venit ad vos, ⁊ hanc doctrinā nō affert, nolite recipere eū in domū, nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue: cōmunicat operibus eius malignis. Ecce, pꝛedixi vobis: vt in die dñi nō confundamini. Plura habens vobis ſcribere nolui ꝑ chartā ⁊ attramentū. ſpero enim me futurū apud vos, ⁊ os ad os loqui: vt gaudium veſtrū plenum ſit. Salutant te filij ſoꝛoꝛis tue electe.

C

¶ Explicit epiſtola beati Johannis apoſtoli ſecunda.

¶ Incipit argumentum in epiſtolam eiuſdem tertiam.

GAium pieratis cauſa extollit: atq; vt in ipſa pietate maneat exhoꝛtatur: diotrepem impietatis ⁊ ſuperbie cauſa obiurgat: demetrio autem bonum teſtimonium perhibet cum fratribus vniuerſis.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epiſtola beati Johannis apoſtoli tertia.

¶ Monet caium apoſtolus vt in pietate permaneat: vt a malo declinet cum adiuncta ſalutatione. Caput. ſ.

A

SEnioꝛ Caio chariſſimo, quē ego diligo in veritate. Chariſſime de omnibus oꝛationem facio pꝛoſpere te ingredi ⁊ valere, ſicut pꝛoſpere agit anima tua. Gauiſus ſum valde venientibus fratribus, et teſtimoniū perhibentibus veritati tue: ſicut tu in veritate ambulas. Maioꝛē hoꝛū non habeo gratiā, quā vt audiam filios meos in veritate ambulare. Chariſſime, fideliter facit quicquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos qui teſtimonium reddideruṫ charitati tue in conſpectu eccleſie. quos, bene facies, deducēs digne deo. Pꝛo nomine enim eius pꝛecti ſunt, nihil accipientes a gētilibus. Nos ergo debemus ſuſcipere huiuſmodi: vt cooperatoꝛes ſimꝰ veritatis. Scripſiſſem forſitan eccleſie: ſedis qui amat pꝛimatum gerere in eis? Diotrephes, non recipit nos. Pꝛopter hoc ſi venero, cōmonebo eius opera que facit: verbis malignis garriens in nos. ⁊ quaſi nō ei iſta ſufficiant: neq; ipſe ſuſcipit fratres, ⁊ eos qui ſuſcipiūt, pꝛhibet, et de eccleſia eiicit. Chariſſime, noli imitari malū, ſed qō bonum eſt. Qui bene facit, ex deo eſt: qui male facit, non videt deum. Demetrio teſtimonium redditur ab omnibus, et ab ipſa veritate. ſed ⁊ nos teſtimonium perhibemus, et noſti quoniam teſtimonium noſtrū verum eſt. Multa habui tibi ſcribere: ſed nolui per atramentū ⁊ calamū ſcribere tibi. Spero autē pꝛotinus te videre: ⁊ os ad os loquemur. Pax tibi Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim.

C

D

¶ Explicit epiſtola beati Johannis apoſtoli tertia.

¶ Pꝛologus in epiſtolam canonicam Jude.

IUdas frater Jacobi de ſeptem canonicis vnam paruam epiſtolam relinquit. Et quia de libꝛo Enoch qui apocꝛyphus eſt in ea ſumpſit teſtimoniū: repudiatur a quibuſdā: reuincit tamen auctoꝛitate ⁊ vetuſtate ⁊ vſu meruit, inter ſanctas ſcripturas computari.

¶ Incipit argumentum in epiſtolam beati Jude apoſtoli.

IUdas apoſtolus fratres de coꝛruptoꝛibus vie veritatis ita informat vt illicitum eſſe diſſeꝛtet de ſubiugo ſemel eꝛutos ſeruitutis denuo operam ſuam officꝫs nouare ſeruilibus.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit epiſtola beati Jude apoſtoli.

¶ Confirmat apoſtolus Judas fideles contra hereticoꝛum deceptiones per ſcripturas figurales: ⁊ ſimilitudines naturales atq; fideles in veritate confirmat. Caput. ſ.

A

IUdas ieſu chriſti ſeruus, frater autem Jacobi his qui ſunt in deo patre dilectis, et chriſto ieſu conſeruatis, et vocatis, Miſeꝛicoꝛdia vobis, et pax et charitas adimpleatur. Chariſſimi, omnem ſolicitudinem faciens ſcribendi vobis de communi veſtra ſalute, neceſſe habui ſcribere vobis: deprecans ſupercertari ſemel tradite ſanctis fidei. Subintroieruṫ enim quidam homines (qui olim pꝛeſcripti ſunt in hoc iudicium) impij, domini noſtri gratiam tranſferentes in lu-

B

rtiam,ꝛ solum dominatorem ꝛ dominum nostrum iesum
christum negantes. Commonere autem vos volo,scien-
tes semel omnia,ꝙ iesus populū de terra Egypti saluans
secundo eos qui non crediderunt, perdidit. angelos vero
qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt
suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis eter-
nis sub caligine reseruauit. Sicut Sodoma et Gomorrha
et finitime ciuitates simili modo exfornicate, et abeuntes
post carnem alteram, facti sunt exemplum ignis eterni, pe-
nam sustinentes similiter et hi carnem quidam maculant,
dominationem autem spernunt, maiestatem autem blas-
phemant. Cum ℳichael archangelus, cum diabolo di-
sputans altercaretur de ℳoysi corpore:non est ausus iu-
dicium inferre blasphemie, sed dixit, Imperet tibi deus. hi
autem quecunq; quidem ignorant, blasphemant. quecun-
q; autem naturaliter, tanq̄ muta animalia, nouerunt, in his
corrumpuntur. Ve illis, qui in via Cain abierunt:et errore
Balaam, mercede effusi sunt,ꝛ in contradictione Core pe-
rierunt. Hi sunt in epulis suis, macule conuiuantes, sine ti-
more, semetipsos pascentes, nubes sine aqua que a ventis
circunferuntur, arbores autumnales, infructuose, bis mor-
tue, eradicate, fluctus feri maris, despumantes suas confu
siones, sidera errantia. quibus procella tenebrarum seruata
est in eternum. ¶Prophetauit autem ꝛ de his septim⁹ ab
Adam, Enoch, dicens, Ecce venit dominus in sanctis mil
libus suis, facere iudicium contra omnes ꝛ arguere omnes
impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus
impie egerunt, et de omnibus duris que locuti sunt con-
tra eum peccatores impij. Hi sunt murmuratores, queru-
losi, secundum desideria sua ambulantes, ꝛ os eorum loqui
tur superbiam, mirantes personas questus causa. Vos au
tem charissimi, memores estote verborum que p̄dicta sunt
ab apostolis domini nostri Jesu christi, qui dicebant vo
bis, Quoniam in nouissimis temporibus venient illuso-
res, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus.
Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non
habētes. Vos autem charissimi, superedificantes vosmet-
ipsos sanctissime nostre fidei, in spiritu sancto orantes, vos
metipsos in dilectione dei seruate, expectantes misericor-
diam domini nostri Jesu christi in vitā eternā. Et hos qui-
dem arguite iudicatos:illos vero saluate, de igne rapiētes.
Aliis autem miseremini in timore:odientes ꝛ eam que car
nalis est, maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos
conseruare sine peccato, et constituere ante conspectum glo
rie sue immaculatos in exultatione in aduentu domini no-
stri Jesu christi. soli deo saluatori nostro per Jesum christū
dominum nostrum gloria et magnificentia, imperium ꝛ po
testas ante omnia secula, et nunc et in omnia secula seculo-
rum. Amen.

Numeri xiij.f.

C Gen.xix. e.

Sach.iij.e Eccle. xxij.d. D

Genesis iiij.b. Numeri xxij.d. Numeri xvj.a. j.pet.ij.d

E Apoca. j.b.

¶Explicit epistola beati Jude apostoli.

¶Incipit prologus Gilberti in Apocalypsim beati Johannis apostoli.

Omnes qui pie volunt viuere in christo (sicut ait
apostolus) persecutionem patientur iuxta illud:
Fili accedens ad seruitutem dei sta in iustitia et
timore et prepara animam tuam ad tentationē.
Tentatio namq; est vita hominis super terram.
Ne autem fideles deficiant in his consolatur eos
dominus atq; confirmat dicens. Vobiscum sum
vsq; ad consummationem seculi:ꝛ nolite timere pusillus grex. Pro
pterea videns deus pater tribulationes quas passura erat ecclesia
ab apostolis fundata supra petram christum: vt minus timeantur
disposuit vna cum filio ꝛ spiritusancto eas reuelare. Reuelauit au-
tem tota trinitas christo ꝓm humanitatem. Christus vero Johan-
ni per angelum. Johannes ecclesie:de qua reuelatione hunc libꝝ
composuit. Unde et liber iste Apocalypsis dicitur ideſt reuelatio:
quis hic continentur que deus reuelauit Johanni:ꝛ Johannes
ecclesie: quanta scilicet ecclesia sit in tempore primitiuo q̄;ꝛ nunc
patiatur:ꝛ in nouissimis temporibus antichristi passura sit:quando
tanta erit tribulatio: vt si fieri potest etiam moueantur electi. Et
que pro his ꝛ nunc et in futuro premia sit scriptura:vt quos denun-
tiata supplicia terrent:promissa premia tentisicent. Ideo iste liber in-
ter reliquas scripturas noui testamēti prophetia nomine censetur
que aliꝭ est excellentior prophetijs. Sicut enim nouum testamen
tum prestat veteri euangelium legi:ita hec prophetia prophetijs
veteri testamenti: quia de christo et ecclesia magna ex parte tam
adimpleta sacramenta denuntiat. Uel etiam ideo:quia cum aliꝭ
vnifaria:isti trifaria data est prophetia simul: scilicet de preterito et
presenti ꝛ futuro. Ad cuius confirmandam authoritatem occurrit
etiam authores mittentis deferentis ꝛ accipientis. Mittentis scili
cet trinitatis: ꝛ deferentis:scilicet angeli:et accipientis: scilicet Jo
hannis. Cum autem Johanni hec in visione fuerūt reuelata:ꝛ sint
tria genera visionum:sub quo genere contineatur: videndum est.
Visio enim alia corporalis quando videlicet corporalibus oculis
aliquid videmus. Alia spiritualis seu imaginaria quando videlicet
dormientes vel etiā vigilantes imagines rerum cernimus quibus
aliquid aliud significatur:sicut vidit Pharao spicas:ꝛ Moyses ru
bum ardere:ille dormiens:iste vigilans. Alia intellectualis: quan
do videlicet spiritusancto reuelante intellectui mentis veritatem
mysteriorum: sicut et captimus quomodo vidit Johannes que in
hoc libro referuntur. Non enim figuras tantum spiritu vidit: sed ꝛ
earum significata mente intellexit. Vidit autem Johannes ꝛ scri-
psit in pathmos insula relegatus a Domitiano in exilio principe
impijssimo:hac eum ad scribendum compellente causa: quia dum
esset teneretur a Domitiano in pathmos insula in ecclesiꝭ quibus
pre erat multa pullularunt atq; noleuerant vitia atq; diuerse here
ses. Erant enim quidam heretici ibi dicentes christum non fuisse
ante Mariam: quia temporaliter de ea natus erat. Quos Johan
nes in principio euangelij sui redarguit dicens. In principio erat
verbum. Et in hoc libro cum dicit. Alpha et o: id est principium et
finis. Dicebant etiam quidam ecclesiam pondere tribulationem an
te finem seculi desituram: et pro labore non premium eternum su
scepturam. Horum ergo errores volens destruere Johannes:
ostendit Christum principium esse et finem. Unde Esaias. An-
te me non est formatus deus: et post me non est. Ecclesiam per
exercitium tribulationum non desinere sed proficere: et pro his
beatum eternum recipere. Scribit autem Johannes septem ec-
clesiꝭ Asie: et earum septem episcopis de predictis instruens:et
per eam totam generalem ecclesiam docens. Est itaq; materia
Johannis in hoc opere status specialiter Asiane ecclesie: necnon
et totius videlicet qui in presenti petiatur et in futuro receptura sit.
Intentio vero eius est monere ad patientiam: que seruanda est:
tum quia breuis labor: tum quia premium magnum. Modus tra-
ctandi talis. Primo premittit prologum et salutationem vbi reddit
auditores benignos et attentos quo premisso accedit ad narratio
nem. Ante narrationem vero ostendit Christum esse ab eterno sine
principio ꝛ fine:inducens ipsum loquentem. Ego sum alpha et o:
id est principium et finis. Postea accedens ad narrationem di-
stinguit septem visiones quibus terminatis iste liber consumma-
tur. Premittit autem prologum dicens. Apocalypsis Jesu Chri-
sti: subaudis hic est: sicut i aliꝭ: visio. Esaie hec est:ꝛ parabole Sa
lomonis he sunt.

Joā j. a

Esaie xliij.b.

Apoca. xxij.c.

Apo.j.a.

¶Explicit prologus Gilberti in Apocalypsim beati Johannis apostoli.

¶Item alius prologus in Apocalypsim.

Johannes apostolus et euangelista a Christo
electus atq; dilectus in tanto amore dilectionis
vberior habitus est:vt in cena supra pectus eius
recumberet:et ad crucem astanti soli matrez pro-
priam commendasset:vt quem nubere volentem
ad amplexum virginitatis asciuerat:ipsi etiam cu
stodiendam virginem tradidisset. Hic itaq; cum
propter verbum dei ꝛ testimonium Jesu Christi in pathmos insu-
lam sortiretur exilium:illic ab eodem Apocalypsis pre ostensa de-
scribitur: vt sicut in principio canonis: ideſt libri Geneseos incor-
ruptibile principium prenotatur:ita etiam incorruptibilis finis per
virginem in Apocalypsim. redderetur dicentis. Ego sum alpha ꝛ
o:initium ꝛ finis. Hic est Johannes qui sciens superuenisse sibi die
egressionis de corpore conuocatis in Epheseo discipulis: descen-
dit in defossum sepulture sue locum oratio neq; completa reddidit
spiritum:tam a dolore mortis factus extraneus q̄; a corruptione car
nis noscitur alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordi
natio:ideo a nobis per singula non exponitur:vt nescientibus inqui-
rendi desiderium collocetur:ꝛ querentibus laboris fructus et deo
magisterꝭ doctrina seruetur.

Jo.xiij.f. Ibidē xix. Jo.ij.a.

Apoca. xxij.c.

¶Explicit prologus.

¶Incipit argumentum beati Hieronymi presbyteri in Apocalypsim beati Johannis.

Apocalypsis Johannis tot habet sacramenta quot
verba. Parum dixi et pro merito voluminis laus
omnis inferior est. In verbis singulis multiplices la-
tent intelligentie.

¶Incipit liber apocalypsis

beati Johannis apostoli.

¶Johannes scripsit septem ecclesijs que sunt in asia de testimonio de his que oportet fieri cito qui vidit septem candelabra aurea: ac in medio candelabrorum similem filio hominis: ac ponitur Johannis trepidatio. Cap.j.

Apocalypsis ieſu chriſti quam dedit illi deus palã facere ſeruis ſuis que oportet fieri cito: et ſignificauit, mittens per angelum ſuum ſeruo ſuo Johãni, qui teſtimonium perhibuit verbo dei et teſtimonium ieſu chriſti, quecũq; vidit. Beatus qui legit ⁊ audit verba prophetie huius: et ſeruat ea que in ea ſcripta ſunt. tempus enim prope eſt. Johannes ſeptez eccleſijs que ſunt in Aſia, gratia vobis ⁊ pax ab eo qui eſt, ⁊ qui erat, ⁊ qui venturus eſt, et a ſeptem ſpiritibus qui in conſpectu throni eius ſunt, ⁊ a ieſu chriſto qui eſt teſtis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terre, qui dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo, et fecit nos regnum et ſacerdotes deo et patri ſuo, ipſi gloria et imperium in ſecula ſeculorum. Amen. Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt. Et plangent ſe ſuper eum oẽs tribus terre. etiam, Amen. Ego ſum alpha et o, principium et finis, dicit dominus deus qui eſt, ⁊ qui erat, ⁊ qui venturus eſt omnipotens. Ego Johannes frater veſter ⁊ particeps in tribulatione, et regno, ⁊ patientia in chriſto ieſu, fui in inſula, que appellatur Patmos, propter verbum dei ⁊ teſtimonium ieſu. Fui in ſpiritu in dominica die: et audiui poſt me vocem magnam tanq̃ tube dicentis, Quod vides, ſcribe in libro: ⁊ mitte ſeptem eccleſijs, que ſunt in Aſia, Epheſo, ⁊ Smyrne, et Pergamo ⁊ Thyatire, ⁊ Sardis, ⁊ Philadelphie, ⁊ Laodicee. Et cõuerſus ſum, vt viderem vocem que loquebatur mecũ. Et conuerſus, vidi ſeptem candelabra aurea, et in medio ſeptem candelabrorum aureorum ſimilem filio hominis, veſtitum podere, ⁊ precinctum ad mamillas zona aurea. caput autem eius ⁊ capilli erant candidi, tanq̃ lana alba, et tanq̃ nix. ⁊ oculi eius tanq̃ flamma ignis: et pedes eius ſimiles aurichalco velut in camino ardenti. ⁊ vox illius tãq̃ vox aquarum multarum: et habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem. ⁊ de ore eius gladius vtraq; parte acutus exibat, et facies eius ſicut ſol lucet in virtute ſua. Et cum vidiſſem eum, cecidi ad pedes eius tanq̃ mortuus. Et poſuit dexteram ſuam ſuper me: dicens. Noli timere: ego ſum primus ⁊ nouiſſimus, et viuus: et fui mortuus. ⁊ ecce ſum viuens in ſecula ſeculorum, et habeo claues mortis ⁊ inferni. Scribe ergo que vidiſti, et que ſunt, ⁊ que oportet fieri poſt hec. Sacramentum ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, et ſeptem candelabra aurea: ſeptem ſtelle: angeli ſunt, ſeptem eccleſiarum. et candelabra ſeptem: ſeptem eccleſie ſunt.

¶Informat apoſtolus eccleſiam epheſinam ac eccleſiam ſmyrnẽſem: ⁊ deinde eccleſiam pergamenſem atq; eccleſiam thiatyrẽſem: ac ponitur diſcretio bonorum a malis. Ca.ij.

A Angelo Epheſi eccleſie ſcribe. Hec dicit qui tenet ſeptem ſtellas in dextera ſua qui ambulat in medio ſeptem candelabrorum aureorũ. Scio opera tua, et laborem, et patientiam tuam: et q̃ non potes ſuſtinere malos, ⁊ tentaſti eos qui ſe dicunt apoſtolos eſſe, et non ſunt, et inueniſti eos mendaces, et patientiam habes, et ſuſtinuiſti propter nomen meum, et non deſeciſti. Sed habeo aduerſum te pauca, qõ charitatem tuam primam reliquiſti. ⁊ Memor eſto itaq; vnde excideris: et age penitentiam, et prima opera fac. ſinautem, veniam tibi cito, et mouebo candelabrum tuum de loco ſuo, niſi penitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odiſti facta Nicolaitarum, que et ego odi. Qui habet aurem, audiat quid ſpiritus dicat eccleſijs. Vincenti dabo edere de ligno vite, qõ eſt in paradiſo dei mei. Et angelo Smyrne eccleſie ſcribe. Hec dicit primus ⁊ nouiſſimus, qui fuit mortuus, et viuit, Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam, ſed diues es: et blaſphemaris ab his qui ſe dicunt Judeos eſſe, et non ſunt, ſed ſunt ſynagoga ſatane. Nihil horum timeas que paſſurus es. Ecce miſſurus eſt diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini: et habebitis tribulationem diebus decem. Eſto fidelis vſq; ad mortem: et dabo tibi coronam vite. Qui habet aurem, audiat quid ſpiritus dicat eccleſijs. Qui vicerit, non ledetur a morte ſecunda. Et angelo Pergami eccleſie ſcribe, Hec dicit qui habet rompheam vtraq; parte acutam, Scio vbi habitas, vbi ſedes eſt ſatane: ⁊ tenes nomen meum, ⁊ non negaſti fidem meam. Et in diebus illis Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos. vbi ſatanas habitat. Sed habeo aduerſus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam. qui docebat Balac mittere ſcandalum coram filijs Iſrael, edere et fornicari: ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Similiter penitentiam age. ſi quo minus: veniam tibi cito, et pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurẽ, audiat quid ſpiritus dicat eccleſijs, vincenti dabo manna abſconditum, et dabo illi calculum candidum: et in calculo, nomen nouum ſcriptum, quod nemo ſcit, niſi qui accipit. Et angelo Thyatire eccleſie ſcribe, Hec dicit filius dei, qui habet oculos tanq̃ flãmam ignis, et pedes eius ſimiles aurichalco. Noui opera tua, et fidem, et charitatem tuam, et miniſterium, et patientiam tuam, et opera tua nouiſſima plura prioribus. Sed habeo aduerſus te pauca: quia permittis mulierem Jezabel, que ſe dicit prophetam, docere, et ſeducere ſeruos meos, fornicari, ⁊ manducare de idolothytis. Et dedi illi tempus vt penitentiam ageret: et non vult penitere a fornicatione ſua. Ecce ego mitto eam in lectum: et qui mechantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, niſi penitentiam ab operibus ſuis egerint: et filios eius interficiam in morte, et ſcient omnes eccleſie quia ego ſum ſcrutans renes et corda: et dabo vnicuiq; veſtrum ſm opera ſua. Vobis autem dico, et ceteris qui Thyatire eſtis, Quicunq; non habent doctrinam hanc, et qui non cognouerunt altitudines ſatane, quemadmodum dicunt: non mittam ſuper vos aliud pondus. tamen id quod habetis, tenete donec veniam. Et qui vicerit et cuſtodierit vſq; in finem opera mea: dabo illi poteſtatem ſuper gentes, et reget eas in virga ferrea, et tanq̃ vas figuli confringentur, ſicut et ego accepi a patre meo: et dabo illi ſtellam matutinam. Qui habet aurem, audiat quid ſpiritus dicat de eccleſijs.

¶Inſtruit apoſtolus angelũ eccleſie Sardis: ac angelum Philadelphie: ⁊ angelum Laodicie. Cap.iij.

A Tangelo eccleſie Sardis, ſcribe, Hec dicit qui habet ſeptem ſpiritus dei, ⁊ ſeptẽ ſtellas, Scio opera tua quia nomen habes q̃ viuas, et mortuus es. Eſto vigilans, et confirma cetera que moritura erant. Non enim inueni opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris: et ſerua, et penitentiam age. Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanq̃ fur, et neſciens qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinauerunt veſtimenta ſua. ⁊ ambulabunt mecum in albis, qui digni ſunt. Qui vicerit, ſic veſtiet veſtimentis albis, ⁊ non delebo nomẽ eius de libro vite, ⁊ cõfitebor nomẽ eius coram patre meo, ⁊ coram angelis eius. Qui habet aurez, audiat quid ſpũs dicat eccleſijs. Et angelo philadelphie eccleſie

Coloſ.j.e. j.Cor.xv.c. Hebre.ix.d. j.Pet.j.d j.Jo.j.d. Iſa.lij.c. Matth. xxiij.c. C Jude.j.e Infra xxj.b.⁊ xxij.c.

Iſa.xlj. b.⁊ xlviij. a.

Nume. xxiiij.e.

Infra xvj.c. j Theſ. v.a. ij.Petr. ij.c.

Isa. xxij. f. Iob xij. b.

scribe, Hec dicit sanct⁹ z verus, q hz clauē Dauid: q aperit: et nemo claudit: claudit, z nemo aperit. Scio opa tua. Ecce dedi corā te ostium apertū qđ nemo pōt claudere: q modicā habes virtutē, z seruasti verbū meū, z non negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga satane, q dicunt se iudeos esse, z nō sunt, sz mētiunt. Ecce faciā illos vt veniant, z adorēt ante pedes tuos: z sciēt q ego dilexi te. qm̄ seruasti verbū patiētie mee, z ego seruabo te a hora tētationis, que vētura est in orbē vniuersum tētare habitātes in terra.

L Ecce venio cito: tene qđ habes, vt nemo accipiat coronam tuā. Qui vicerit: faciā illū colūnā in tēplo dei mei, et foras nō egredieť amplius. z scribā sup eū nomē dei mei, z nomē ciuitatis dei mei noue Jerusalē, q̄ descendit de celo a deo meo, z nomē meū nouū. Qui hz aurē, audiat quid spirit⁹ dicat ecclesijs. Et āgelo Laodicee ecclie scribe, Hec dicit, Amē testis fidelis z ver⁹, q est pncipiū creature dei. Scio opa tua, q̄ neq̄ frigidus es, neq̄ calidus. vtinam frigidus esses aut calidus. sed q: tepidus es, z nec frigidus nec calidus, incipiā te euomere ex ore meo: q: dicis, Diues sum, z locupletat⁹, z nulli⁹ egeo: z nescis q: tu es miser, z miserabilis, z pauper, z cecus, z nudus. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū pbatū, vt locuples fias: z vestimētis albis induaris: z nō appareat cōfusio nuditatis tue, z collyrio inūge oculos tuos vt videas. Ego quos amo, arguo et castigo. Emulare ergo, z penitētiam age. Ecce sto ad ostium et pulso. si quis audierit vocem meam, z aperuerit mihi ianuam: intrabo ad illum, z cenabo cum illo, z ipse mecum. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego vici, z cōsedi cū patre meo in throno eius. Qui habet aurem, audiat quid spiritus dicat ecclesijs.

D

prouer. xij. a. Heb. xij. b.

¶ Vidit Joannes ostium apertum in celo ac sedem positam: in cuius circūitum fuerāt sedilia. xxiiij. cum quatuor animalibus dantib⁹ gloriam deo die ac nocte. Cap. iiij.

A

Post hec vidi: z ecce ostium apertū in celo, z vox prima quā audiui tanq̄ tube loquētis mecum, dicens, Ascēde huc, z ostendā tibi que oportet fieri cito. ¶Post hec, statim fui in spiritu. Et ecce sedes posita erat in celo, z sup sedē sedēs. Et qui sedebat, silis erat aspectui lapidis iaspidis, z sardinis: et iris erat in circūitu sedis, silis visioni smaragdine. Et in circūitu sedis, sedilia viginti quatuor: z supra thronos, viginti quatuor seniores sedētes, circūamicti vestimētis albis, et in capitibus suis corone auree. Et de throno procedebant fulgura, z voces, z tonitrua: z septē lāpades ardētes ante thronū, que sunt septē spūs dei. Et in ꝓspectu sedis tanq̄ mare vitreū simile crystallo: z in medio sedis et in circūitu sedis, quatuor animalia plena oculis ante z retro. Et animal primū, simile leoni: z secūdū aial, simile vitulo: z tertiū aial, habēs faciē velut hois: z quartū animal, simile aquile volāti. Et quatuor animalia singula eor habebant alas senas in circūitu: z intus plena sunt oculis. z requiē non habebāt die ac nocte, dicētia, Sanctus, sanctus, sanctus dñs deus oīpotēs, qui erat, z q est, z qui vēturus est. Et cū darent illa animalia gloriā z honorē z benedictionē sedēti super thronū, viuēti in secula seculorum, procidebāt viginti quatuor seniores ante sedētē in throno, z adorabant viuentem in secula seculor, z mittebāt coronas suas ante thronū, dicētes, Dignus es dñe deus noster accipere gloriā z honorē z virtutē: quia tu creasti omnia, z propter voluntatem tuam erant et creata sunt.

B

Isa. vj. a D

¶ Post fletum beati Joannis agnus occisus aperit librum cuius dignitatem approbant viginti quatuor seniores ac angelorum multa millium. Cap. v.

A

Et vidi in dextera sedētis supra thronū, librum scriptū intus z foris, signatū sigillis septem. Et vidi angelū fortem, z predicātem voce magna, Quis est dign⁹ aperire librū, Et solvere signacula eius? Et nemo poterat neq̄ in celo, neq̄ in terra, neq̄ subtus terrā aperire librū, neq̄ respicere illum. Et ego flebam multū qm̄ nemo dignus inuentus est aperire librum, nec videre eū. Et vn⁹ de senioribus dicit mihi, Ne fleueris:

B

ecce vicit leo de tribu iuda, radix dauid, apire librū z solvere septē signacula eius. Et vidi, z ecce in medio throni et q̄tuor animaliū, z in medio seniorū agnū stātē tanq̄ occisū habentē cornua septē, z oculos septē: qui sunt septem spiritus dei, missi in oēm terrā. Et venit, z accepit de dextera sedentis in throno, librū. Et cum aperuisset librum, quatuor animalia z viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas z phialas aureas plenas odoramentorum, que sunt orationes sctōrū: z cantābāt canticū nouū, dicētes, Dign⁹ es dñe accipere librū z aperire signacula eius: qm̄ occisus es, et redemisti nos deo in sanguine tuo, ex oī tribu z lingua et pp̄lo et natione, z fecisti nos deo nostro regnū z sacerdotes, z regnabimus super terrā. Et vidi, z audiui vocē angelor multorū in circūitu throni z aialiū z seniorū: z erat numerus eorū millia milliū, dicentium voce magna, Dignus est agnus qui occisus est, accipere virtutē, z diuinitatē, z sapientiā, z fortitudinē, z honorem, z gloriā, z benedictionē. Et omnē creaturā que in celo est, z super terrā, z sub terra, z que sunt in mari, z que in eo: oēs audiui dicentes, Sedēti in throno, z agno, benedictio z honor z gloria z potestas in secula seculorum. Et quatuor animalia dicebāt, Amē. Et viginti quatuor seniores ceciderūt in facies suas: z adorauerūt viuentem in secula seculorum.

C

D Danie. vij. c.

¶ Post apertionē q̄nq̄ sigillorū diuersi effectus futuri signantur: z in apertione sexti sigilli ponit de extremo iudicio. Cap. vj.

A

Et vidi q̄ aperuisset agn⁹ vnū de septē sigillis, z audiui vnū de quatuor animalibus, dicēs, tanq̄ vocem tonitrui, Veni, z vide. Et vidi: et ecce equus albus, z qui sedebat sup illū habebat arcum, z data est ei corona, z exiit vincens vt vinceret. Et cū aperuisset sigillū secūdū, audiui secundum animal, dicens, Veni, z vide. Et exiit alius equus rufus: z qui sedebat super illū, datū est ei vt sumeret pacē de terra, et vt inuicem se interficiāt, z dat⁹ est ei gladius magnus. Et cū aperuisset sigillum tertium, audiui tertiū animal, dicens, Veni, z vide. Et ecce equus niger: z qui sedebat super illū, habebat statera in manu sua. Et audiui tanq̄ vocē in medio quatuor animaliū dicētem. Bilibris tritici denario vno, z tres bilibres hordei denario vno, z vinū z oleum ne leseris. Et cum aperuisset sigillū quartū, audiui vocē quarti aialis dicētis Veni, z vide. Et ecce equus pallidus: z qui sedebat super eū, nomen illi Mors, z infernus sequebatur eū. z data est illi ptās super quatuor partes terre, interficere gladio, fame z morte, et bestijs terre. Et cū aperuisset sigillum quintum: vidi subtus altare aias interfectorum ꝓpter verbū dei, et propter testimoniū qđ habebāt. z clamabāt voce magna, dicētes, Usq̄quo dñe, sanct⁹, z verus, nō iudicas z nō vindicas sanguinē nostrū de his qui habitāt in terra? Et date sunt illis singule stolle albe: z dictū est illis vt requiescerent adhuc tēpus modicum donec cōpleātur conserui eorum, z fratres eor qui interficiēdi sunt sicut z illi. Et vidi, cū aperuisset sigillum sextū: z ecce terremotus magnus factus est z sol factus est niger tanq̄ saccus cilicinus: z luna tota facta est sicut sanguis: z stelle de celo ceciderūt super terrā, sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno mouet. z celum recessit sicut liber inuolutus. z oīs mons z insule de locis suis mote sunt: z reges terre, z principes, z tribuni, et diuites, z fortes, z oīs seruus, z liber absconderunt se in speluncis z in petris montium, z dicunt montibus z petris, cadite super nos, et abscondite nos a facie sedētis super thronum, z ab ira agni. quoniam venit dies magnus ire ipsorū. Et quis poterit stare?

D

Isa. ij. d. Osee. x. b. luc. xxiij. d.

¶ Vidit, apostolus signatos signo dei viui ex omni tribu Israel: de gentibus ac populis q̄ venerūt ex magna tribulatione quos agn⁹ reget abstergens oēm lachrymā ab oculis eorum. Cap. vij.

A

Post hec vidi quatuor angelos stātes sup q̄tuor angulos terre tenētes quatuor ventos terre ne flarēt sup terrā neq̄ super mare, neq̄ in vllā arborē. Et vidi alterū angelū ascendētem ab ortu solis, habentem signū dei viui: z clamauit voce magna

B

quatuor angelis, qbus datū est nocere terre ⁊ mari, dicens,
Nolite nocere terre ⁊ mari, neq; arboribus, quoad vsq; si-
gnem⁹ seruos dei nostri in frōtib⁹ suis. Et audiui numerū
signator, centū quadraginta quatuor millia signati ex om-
ni tribu filiorum Israel. Ex tribu Juda, duodecim millia
signati. Ex tribu Rubē, duodecim millia signati. Ex tri-
bu Gad, duodecim millia signati. Ex tribu Aser, duodeci
millia signati. Ex tribu Nephthalim, duodecim millia si-
gnati. Ex tribu Manasse, duodecim millia signati. Ex tri-
bu Simeō, duodecim millia signati. Ex tribu Leui, duo-
decim millia signati. Ex tribu Issachar, duodecim millia
signati. Ex tribu Zabulon, duodecim millia signati. Ex tri
bu Joseph, duodecim millia signati. Ex tribu Bēiamin,
duodecim millia signati. ¶Post hec vidi turbā magnā quā
dinumerare nemo poterat, ex oib⁹ gētib⁹, ⁊ tribubus, ⁊ po
pulis ⁊ linguis, stātes añ thronū, ⁊ in ꝓspectu agni, amicti
stolis albis, ⁊ palme in manibus eor, ⁊ clamabāt voce ma
gna, dicētes, Sal⁹ deo nr̄o q sedet sup thronū, ⁊ agno. Et
oēs angeli stabāt in circuitu throni ⁊ seniorū, ⁊ quatuor aia
liū: ⁊ ceciderūt ī cōspectu throni in facies suas, ⁊ adorauer
rūt deū dicētes, Amē. Bñdictio, ⁊ claritas, ⁊ sapientia, et
gr̄arūactio, honor ⁊ virt⁹, ⁊ fortitudo deo nr̄o i scl̄a scl̄orū.
Amē. Et rñdit vn⁹ de seniorib⁹: ⁊ dixit mihi, ¶Hi q amicti
sunt stolis albis, q sunt: et vñ venerūt: Et dixit illi, ¶Dñe
mi, tu scis. Et dixit mihi, ¶Hi sunt q venerunt de tribulatio
ne magna, ⁊ lauerunt stolas suas, et dealbauerunt eas in
sanguine agni. iō sunt añ thronū dei, ⁊ seruiūt ei die ac no-
cte in tēplo ei⁹: ⁊ qui sedet in throno, habitabit super illos.
nō esurient neq; sitient amplius, nec cadet super illos sol,
neq; vllus estus: qm̄ agn⁹ in medio throni est, reget illos,
⁊ deducet eos ad vite fontes aquarū, ⁊ absterget deus om-
nem lachrymam ab oculis eorum.

¶Fit silentiū in celo in apertione sigilli septimi ac recipit angelus incensa multa ⁊ fiunt tonitrua ⁊ voces: ⁊ preparant se ad canendū septē angeli: ac ponitur de cantu quatuor angelorum. Cap. viij.

ET cū aperuisset sigillū septimū, factū est silētiū
in celo quasi media hora. Et vidi septē āgelos
stātes in cōspectu dei: ⁊ date sunt illis septem tu
be. Et ali⁹ angel⁹ venit, ⁊ stetit añ altare, habēs
thuribulū aureū: ⁊ data sunt illi incensa multa, vt daret de
or̄onib⁹ sct̄or oīm sup altare aureū, qō est añ thronū. Et
ascēdit fum⁹ incēsor de or̄onib⁹ sct̄or de manu angeli co-
rā deo. Et accepit angel⁹ thuribulū aureū, ⁊ impleuit illō
de igne altaris, ⁊ misit in terrā, ⁊ facta sunt tonitrua ⁊ voces
⁊ fulgura ⁊ terremotus magnus. Et septē angeli qui habe-
bāt septē tubas, ꝑparauerūt se vt tuba canerēt. Et primus
angelus tuba cecinit, ⁊ facta est grādo ⁊ ignis, mista in san-
guine: ⁊ missum est in terrā, ⁊ tertia pars terre cōbusta est,
⁊ tertia pars arborū cōcremata est, ⁊ oē fenū viride combu
stū est. Et scōs angelus tuba cecinit: ⁊ tanq̄ mōs magnus
igne ardēs, missus est in mare. ⁊ facta est tertia pars maris
sanguis: ⁊ mortua est tertia pars creature eorū q̄ habebāt
aīas in mari, ⁊ tertia pars nauiū interijt. Et tert⁹ angelus
tuba cecinit, ⁊ cecidit de celo stella magna ardēs tanq̄ fa-
cula, ⁊ cecidit in tertiā partē fluminū, ⁊ in fontes aquarum:
⁊ nomē stelle, dicit̄ absynthiū. ⁊ facta est tertia pars aqua
rum in absynthiū: ⁊ multi hoīm mortui sunt de aquis, q̄
amare facte sunt. Et quart⁹ angelus tuba cecinit: ⁊ pcussa
est tertia pars solis, ⁊ tertia pars lune, ⁊ tertia pars stella
rū, ita vt obscurarēt tertia pars eor, ⁊ diei nō luceret pars
tertia, ⁊ noctis sīr. Et vidi, ⁊ audiui vocē vni⁹ aqle volan
tis p medium celi dicētis voce magna, Ue ve ve habitātib⁹
in terra: de ceteris vocib⁹ triū āgelor q̄ erāt tuba canituri.

¶In cantu quinti angeli cadit stella de celo ⁊ precipitur locustis ne ledant terre nascentia: ⁊ in cantu sexti angeli soluuntur alligati angeli in fluuio magno Eufrate. Cap. ix.

ET quintus angelus tuba cecinit, ⁊ vidi stellam
de celo cecidisse i terrā, Et data est ei clauis pu
tei abyssi. Et aperuit puteū abyssi: et ascendit
fumus putei, sicut fum⁹ fornacis magne: et ob-
scuratus est sol ⁊ aer de fumo putei. Et de fumo putei exie
runt locuste in terrā: ⁊ data est illis potestas, sicut habent
ptātē scorpiones terre: ⁊ preceptū est illis ne lederent fenū
terre, neq; oē viride, neq; oēm arborē: nisi tantū hoies qui
non habēt signū dei in frontib⁹ suis. ⁊ datū est illis ne occi-
derent eos: sed vt cruciarent mēsib⁹ quinq; ⁊ cruciat⁹ eor,
vt cruciat⁹ scorpij cū percutit hoiez. Et in dieb⁹ illis que-
rent hoies mortē ⁊ nō inueniēt eā: ⁊ desyderabūt mori, et
fugiet mors ab eis. Et sīlitudines locustarū, sīles eqs pa-
ratis in prelīū: ⁊ sup capita earū tanq̄ corone, sīles auro: ⁊
facies earū tanq̄ facies hoīm. ⁊ habebāt capillos sicut ca-
pillos mulierū: ⁊ dētes earū, sicut dētes leonū erant: ⁊ ha
bebant loricas sicut loricas ferreas, ⁊ vox alarū earū sicut
vox curruū equorū multorū currentiū in bellū. et habebant
caudas sīles scorpionū: ⁊ aculei erant in caudis earū ⁊ po-
testas earū nocere hoīb⁹ mēsib⁹ qnq; ⁊ habebāt sup se re-
gē angelū abyssi cui nomē Hebraice Abadō, Grece autē
apolyō: ⁊ latine habēs nomē Exterminās. Ue vnū abijt,
⁊ ecce veniūt adhuc duo ve post hec. Et sext⁹ angel⁹ tuba
cecinit: et audiui vocē vnā ex q̄tuor cornibus altaris aurei,
quod est ante oculos dei, dicētē sexto angelo qui habebat
tubā, Solue quatuor angelos, qui alligati sunt in flumine
magno Eufrate. Et soluti sunt quatuor angeli, qui para-
ti erāt in horā ⁊ diē ⁊ mēsem ⁊ annū: vt occiderēt tertiā par
tem hoīm. Et numerus equestris exercitus vicies millies
dena millia. Et audiui numerū eorū. Et ita vidi equos in
visione: et qui sedebāt sup eos, habebāt loricas igneas, et
hyacinthinas ⁊ sulphureas. ⁊ capita equorū erāt tanq̄ ca
pita leonū: ⁊ de ore eor procedit ignis, ⁊ fumus, ⁊ sulphur,
Et ab his trib⁹ plagis occisa est pars hoīm, de igne et de
fumo et sulphure, que procedebāt ex ore ipsorū. ¶Potās em̄
equorū in ore eorū est, ⁊ in caudis eor nā caude eor, sīles
serpētib⁹, habētes capita: et in his nocēt. Et ceteri hoies
qui nō sunt occisi in his plagis, neq; penitentiā egerunt de
operibus manuū suarū vt nō adorarent demonia ⁊ simula
chra aurea ⁊ argētea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊ lignea, que neq; vi-
dere possunt, neq; audire, neq; ambulare, ⁊ non egerūt pe
nitentiam ab homicidijs suis, neq; a veneficijs suis: neq; a
fornicatione sua, neq; a furtis suis.

¶Audit Joannes angelū descendētē de celo habētē in manu sua libellum apertum: arq; iurauit angelus: non fore tempus amplius ac precipitur Joanni deuorare librum. Cap. x.

ET vidi aliū angelū fortem descendētem de celo
amictū nube, ⁊ iris in capite ei⁹ ⁊ facies ei⁹ erat
vt sol, ⁊ pedes eius tanq̄ colūna ignis. ⁊ habe-
bat in manu sua libellum apertum: ⁊ posuit pe-
dem suum dextrum super mare, sinistrum autem super ter-
ram, ⁊ clamauit voce magna, quēadmodum cū leo rugit.
Et cum clamasset, locuta sunt septē tonitrua voces suas.
Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego
scripturus eram: ⁊ audiui vocem de celo dicentē mihi, Si
gna que locuta sunt septē tonitrua: ⁊ noli ea scribere. Et an
gelus quem vidi stantem super mare et super terram, le-
uauit manum suam ad celum, et iurauit per viuentem in
secula seculorum, qui creauit celum et ea que in eo sunt, ⁊
terrā ⁊ ea que in ea sunt, ⁊ mare ⁊ ea que in eo sunt, Quia
tempus non erit amplius, sed in diebus vocis septimi an-
geli, cum ceperit tuba canere, consummabitur mysterium
dei, sicut euāgelizauit per seruos suos prophetas. Et au-
diui vocem de celo iterum loquentem mecum, ⁊ dicentem,
Uade, et accipe librum apertum de manu angeli stantis
super mare et super terram. Et abij ad angelum, dicens ei
vt daret mihi librum. Et dixit mihi, Accipe librum, et de-
uora illum: et faciet amaricari vētrem tuum, sed in ore tuo
erit dulce tanq̄ mel. Et accepi librum de manu angeli, et
deuoraui illum, et erat in ore meo tanq̄ mel, dulce. et cum
deuorassem eum, amaricatus est venter meus, et dicit mi-
hi, Oportet te iterū prophetare gentibus, et populis, ⁊ lin
guis, et regibus multis.

¶Prophetat Johannes de templo calcando ac duobus testibus et de bestia ascendente de mari que occidit testes ⁊ ponitur de tuba septimi angeli. Cap. xi.

Isa. xlij. e
Isa. xxv. c.
Isa. ij. d. Osee. x. b. Iac. xx. iij. d. Sapient. xvj. b.
Danie. xij. c.
Ezechi. iij. a.

A Et datus est mihi calam⁹ similis virge: et dictū est mihi, Surge, et metire tēplū dei, et altare, et adorātes in eo. atriū aūt quod est intra tēplū, ejice foras, et ne metiaris illud: quīa datū est gētib⁹, et ciuitatē sanctā calcabūt mēsib⁹ quadraginta duob⁹: et dabo duob⁹ testib⁹ meis, et pphetabūt dieb⁹ mille ducentis seraginta, amicti saccis. Hi sunt due oliue et duo candelabra in conspectu dñi terre stantia. Et si quis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eorū, et deuorabit inimicos eorū. et si qs voluerit eos ledere: sic oportet eū occidi. Hi habēt
B potestatē claudēdi celū, ne pluat dieb⁹ pphetie ipsorū: et potestatē habēt sup aquas cōuertendi eas in sanguinem: et percutere terrā omni plaga quotiescūq; voluerint. Et cū finierint testimoniū suū: bestia que ascendit de abysso, faciet aduersum eos bellū, et vincet illos, et occidet eos. Et corpa eor⁹ iacebūt i plateis ciuitatis magne, q̄ vocat spūal'r Sodoma, et Egyptus, vbi et dñs eorū crucifixus est. Et videbunt de tribub⁹, et pplis, et linguis, et gētibus corpa eor⁹ p
C tres dies et dimidiū: et corpa eorū nō sinēt poni in monumētis. et inhabitātes terrā, gaudebūt sup illos, et iocūdabuntur: et munera mittēt inuicē, q̄m hi duo prophete cruciauerūt eos q habitabāt sup terrā. Et post dies tres et dimidiū spūs vite a deo intrauit in eos. et steterūt sup pedes suos, et timor magn⁹ occidit sup eos q viderūt eos. Et audierūt vocē magnā de celo, dicentē eis, Ascēdite huc. Et ascēderūt in celū in nube: et viderūt illos inimici eorū. Et in illa hora factus est terremot⁹ magnus: et decima pars ciuitatis ceciDit: et occisa sunt in terremotu noīa hoīm septē milia, et reliq in timorē sunt missi, et dederūt gloriā deo celi. Ue secundū abyt: et ecce ve tertiū veniet cito. Et septimus angelus tuba cecinit: et facte sunt voces magne in celo dicētes, Facta est regnū huius mūdi dñi nostri et Christi ei⁹, et regnabit in secula seculorū. Amē. Et viginti quatuor seniores qui in cōspectu dei sedēt in sedib⁹ suis, ceciderūt in facies suas, et
D adorauerūt deū, dicētes, Gratias agim⁹ tibi dñe deus noster omnipotēs qui es, et q eras, et q vēturus es: q accepisti virtutē tuā magnā, et regnasti. Et irate sunt gētes, et aduenit ira tua, et tps mortuorū iudicari, et reddere mercedē seruis tuis pphetis et sanctis, et timētibus nomē tuū pusillis et magnis, et exterminādi eos qui corruperūt terram. Et apertum est templum dei in celo: et visa est arca testamenti eius in templo eius, et facta sunt fulgura, et voces, et terremotus, et grando magna.

¶ Videtur templum dei in celo cum archa testamenti ac mulier amicta sole cum draconе magno: et factum est prelium magnum in celo michaelis cum draconе. Cap. xij.

A Et signū magnū apparuit in celo: mulier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et in capite ei⁹ corona stellarū duodecim, et in vtero habēs: et clamat parturiēs, et cruciat vt pariat. Et visum est aliud signū in celo, et ecce draco magn⁹ rufus, habēs capita septē, et cornua decē: et i capitib⁹ ei⁹ diademata septē,
B et cauda eius trahebat tertiā partē stellarū celi, et misit eas in terrā, et draco stetit ante mulierē q̄ erat paritura: vt cum peperisset, filiū ei⁹ deuoraret. Et peperit filiū masculū, q recturus erat oēs gētes in virga ferrea, et raptus est filius eius ad deū et ad thronū eius, et mulier fugit in solitudinē vbi habebat locū paratū a deo, vt ibi pascat eā dieb⁹ mille ducētis seraginta. Et factū est prelium magnū in celo. Michael et angeli ei⁹ pliabant cū draconе, et draco pugnabat et angeli ei⁹: et nō valuerūt: neq; loc⁹ inuēt⁹ est eorū amplius in celo. et iect⁹ est draco ille magnus, serpens antiquus, q
C vocat diabolus et satanas, q seducit vniuersum orbē: et proiectus est in terrā, et angeli ei⁹ cū illo missi sunt. Et audiui vocē magnā in celo dicētē, Nūc facta est salus et virtus, et regnū dei nostri, et potestas Christi eius: q̄ iectus est accusator fratrū nostrorū, q accusabat illos ante cōspectū dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerūt eū ppter sanguinē agni, et ppter verbū testimonij sui. et nō dilexerūt aīas suas vsq; ad mortē. ppterea letamini celi, et q habitatis i eis. Ue terre et mari: q̄ descēdit diabolus ad vos habēs irā magnā, sciēs q̄ modicū tps hz. Et postq̄ vidit draco q̄ iectus esset in terrā psecut⁹ est mulierē q̄ peperit masculū: et date
D sunt mulieri ale due aq̄le magne, vt volaret in desertū in locū suū vbi altur p tps et tpa et dimidiū tpis a facie serpētis Et misit serpēs ex ore suo post mulierē, aquā tanq̄ flumē: vt eā faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierem, et aperuit terra os suū, et absorbuit flumē q̄ misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierē: et abyt facere pliū cum reliquis de semine eius, qui custodiunt mādata dei, et habēt testimoniū Jesu xpi. Et stetit sup arenā maris.

¶ Describitur bestia ascendens de mari cū septē capitibus. Et de cem cornibus: et decem diadematibus que blasphemauit nomen domini: atq; videtur alia bestia hīns cornua duo similia agni. Cap. xiij.

A Et vidi de mari bestiā ascendentē, habentem capita septē, et cornua decē, et super cornua eius decē diademata, et super capita eius nomina blasphemie. Et bestia quā vidi, similis erat pardo et pedes eius sicut pedes vrsi, et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutē suā et potestatem magnam. Et vidi vnum de capitibus suis quasi occisum in mortē: et plaga mortis ei⁹ curata est. Et admirata est vniuersa terra post bestiā. Et adorauerūt draconē qui dedit potestatē bestie: et adorauerunt bestiam, dicētes, Quis similis bestie: et quis poterit pugnare cū ea? Et datū est ei os loquens magna et
B blasphemias: et data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suū in blasphemias ad deū blasphemare nomē eius, et tabernaculum eius, et eos qui in celo habitant. Et est datū illi bellū facere cum sanctis: et vincere eos. Et data est illi potestas in oēm tribum, et pplm, et linguā, et gentē: et adorauerūt eam oēs qui inhabitabant terrā, quorū nō sunt scripta noīa in libro vite agni, qui occisus est ab origine mūdi. Si quis hz aurem, audiat. Qui in captiuitatē duxerit, in captiuitatē vadet: q in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patiētia et fides sanctorū. Et vidi aliā bestiā ascendentem de terra: et habebat cornua duo, similia agni, et loquebat sicut draco. Et potestatem prioris bestie oēm faciebat in cōspectu eius: et fecit terrā et habitātes in ea, adorare bestiā primā, cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, vt etiā ignem faceret de celo descendere in terrā in conspectu hoīm. Et seduxit habitātes in terra ppter signa que data sunt illi facere in conspectu bestie, dicens habitātibus interra, vt faciant imaginē bestie, q̄ hz plagā gladij, et vixit. Et datum est illi
D vt daret spiritū imagini bestie, et vt loquatur imago bestie et faciet vt quicūq; non adorauerint imaginem bestie, occidātur. Et faciet oēs pusillos, et magnos, et diuites, et pauperes, et liberos, et seruos habere characterē in dextera manu sua, aut in frontibus suis. et ne qs posset emere aut vendere, nisi q̄ habeat characterē, aut nomē bestie, aut numerū nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectū: cōputet numerū bestie. Numerus enim hominis est: et numerus eius sexcenti sexaginta sex.

¶ Videtur agnus stans super montē syon: et cū eo cētum quadraginta quatuor milia: qui cum mulieribus non sunt coinquinati: et do cet angelus timorem dñi ac predicit casum Babylonis: atq; precepta datur Johanni de scribendis beatis. Cap. xiiij.

A Et vidi, et ecce agnus stabat supra montē Sion et cum eo centum quadraginta quatuor millia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Et audiui vocem de celo, tanq̄ vocem aquarum multarum, et tanq̄ vocē tonitrui magni: et vocem quam audiui, sicut citharedorū citharizantium in citharis suis. Et cantabāt quasi canticū nouū aī sedē et ante quatuor aialia, et seniores, et nemo poterat discere canticū, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt q cū mulieribus nō sunt coinquinati, vīgines eīm sunt. Hi sequunt agnū quocūq; ierit. Hi empti sunt ex hoīb⁹ primitie deo et agno: et in ore eorum nō est inuentū mendaciū. Sine macula eīm sunt ante thronum dei. Et vidi alterū angelū volātē p mediū celi hntē euangeliū eternū, vt euāgelizaret sedētibus sup terrā, et super oēm

gentem

¶ Gen. ix. a. Matth. xxvj. c.

gentē, ⁊ tribum, ⁊ ppl'm, dicēs magna voce, Timete dñm, ⁊ date illi honorē, quia venit hora iudicij eius, ⁊ adorate eū q fecit celū ⁊ terrā, mare ⁊ fontes aquarū. Et alius angelus secut⁹ est, dicēs, Cecidit cecidit Babylō illa magna q a vino ire fornicatiōis sue potauit oēs gētes. Et tertius angel⁹ secut⁹ est illos, dicēs voce magna, Si qs adorauerit bestiā ⁊ imaginē ei⁹, ⁊ acceperit characterē in frōte sua, aut in manu sua: ⁊ hic bibet de vino ire dei, qđ mistum est mero in calice ire ipsi⁹, ⁊ cruciabit igne ⁊ sulphure in cōspectu angelo⁹ sanctor⁹, ⁊ añ cōspectū agni. ⁊ fum⁹ tormētor eor⁹ ascēdet in secula seculor⁹: nec habēt requiē die ac nocte q adorauerūt bestiā ⁊ imaginē ei⁹, ⁊ si qs acceperit characterē nois ei⁹. Hic patiētia sanctor⁹ est, q custodiūt mādata dei ⁊ fidē Jesu. Et audiui vocē de celo, dicētē mihi, Scribe, Beati mortui q in dño moriunt. Amodo iā dicit spiritus, vt requescāt a laborib⁹ suis. opa ei illor⁹ sequunt illos. Et vidi, ⁊ ecce nubē cādidā: ⁊ super nubē sedētē similē filio hois, habētē in capite suo coronā aureā, ⁊ in manu sua falcem acutā. Et ali⁹ angelus exiuit de templo, clamans voce magna ad sedētē sup nubē, ℣ Mitte falcē tuam ⁊ mete, q⁹ venit hora vt metat, qm̄ aruit messis terre. Et misit qui sedebat sup nubē, falcē suā in terrā: ⁊ demessuit eā. Et alius angelus exiuit de tēplo qđ est in celo, habēs ⁊ ipse falcē acutā. Et ali⁹ angelus exiuit de altari, q habebat potestatem supra ignē: ⁊ clamauit voce magna ad eū q habebat falcē acutā, dicēs, ℣ Mitte falcē tuā acutā, ⁊ vindemia botros vinee terre: qm̄ mature sunt vue eius. Et misit angelus falcē suā acutā in terrā, ⁊ vindemiauit vineā terre, ⁊ misit in lacū ire dei magnū: ⁊ calcatus est lacus extra ciuitatē, ⁊ exiuit sanguis de lacu vsq; ad frenos equor⁹ p stadia mille sexcenta.

¶ Vidit Joannes septez angelos hītes septē plagas nouissimas quibus dantur septē phiale plene ira cundia dei. Cap. xv.

ET vidi aliud signū in celo magnum ⁊ mirabile: angelos septē, habētes plagas septem nouissimas. qm̄ in illis cōsummata est ira dei. Et vidi tanq̄ mare vitreū mistū igne, ⁊ eos q vicer̄t bestiā ⁊ imaginē ei⁹ ⁊ nūerū nois ei⁹ stātes sup mare vitreū, habētes citharas dei: ⁊ cātātes cāticū ℣ Moysi serui dei, et cāticū agni, dicētes, ℣ Magna ⁊ mirabilia sunt opa tua dñe de⁹ oīpotēs: iuste ⁊ vere sunt vie tue rex seculorū. Quis nō timebit te dñe, ⁊ magnificabit nomē tuū: q⁹ solus pius es, qm̄ oēs gētes venient, ⁊ adorabūt in cōspectu tuo, qm̄ iudicia tua manifesta sunt. Et post hec vidi, ⁊ ecce apertū est tēplū tabernaculi testimonij in celo: ⁊ exierunt septē angeli, habētes septē plagas, de tēplo: vestiti lapide mūdo ⁊ cādido, ⁊ precincti circa pectora zonis aureis. Et vnum de quatuor aīalibus, dedit septē angelis septem phialas aureas plenas ira cūdie dei viuētis in secula seculorū. Et impletus est tēplū dei fumo a maiestate dei, ⁊ de virtute eius: ⁊ nemo poterat introire in templum donec considerarentur septem plage septem angelorum.

¶ Precipitur septē angelis vt effundāt septē phialas quorum primus effudit suā phialā in terram scōs in mari: tertius super fontes aquarū: quartus in solem: quintus super sedem bestie: sextus in flumen eufraten: septimus in aerem. Cap. xvj.

ET audiui vocē magnā de tēplo, dicentē septez angelis, Jte, ⁊ effundite septē phialas ire dei in terrā. Et abijt primus angelus, ⁊ effudit phialā suā in terrā, ⁊ factū est vuln⁹ seuū ⁊ pessimuz in hoīes q habebāt characterē bestie: ⁊ in eos q adorauerunt bestiā ⁊ imaginē eius. Et secūdus angelus effudit phialam suā in mare, ⁊ factus est sanguis tanq̄ mortui: ⁊ oīs aīa viuens, mortua est in mari. Et tertius effudit phialā suā sup flumina ⁊ sup fontes aquarū: ⁊ factus est sanguis. Et audiui angelū aquarū dicētē, Justus es dñe, q es, ⁊ q eras sanctus, q hec iudicasti: q⁹ sanguinē sanctorū ⁊ pphetarū effuderūt, ⁊ sanguinē eis dedisti bibere. digni enim sunt. Et audiui alterum dicentem, Etiam domine deus omnipotens vera ⁊ iusta iudicia tua. Et quartus angelus effudit phialam suam in solem, ⁊ datum est illi estu affligere homines et igni, et estuauerunt homines estu magno, et blasphemauerūt nomen dei habētis potestatē super has plagas, neq; egerūt penitentiā, vt darent illi glorā. Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem bestie: ⁊ factum est regnum eius tenebrosum, et commāducauerūt linguas suas pre dolore: ⁊ blasphemauerunt deum celi pre doloribus ⁊ vulneribus suis, ⁊ nō egerunt penitentiam ex operibus suis. Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen illud magnum Eufraten: ⁊ siccauit aquam eius, vt prepararetur via regibus ab ortu solis. Et vidi de ore draconis, ⁊ de ore bestie, ⁊ de ore pseudoprophete exire spirit⁹ tres immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus demoniorum facientes signa, ⁊ procedunt ad reges totius terre congregare illos in prelium ad diem magnum omnipotentis dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat ⁊ custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, ⁊ videant turpitudinem eius. Et congregabit illos in locuz qui vocatur Hebraice Armageddon. Et septimus angelus effudit phialā suā in aerē: ⁊ exiuit vox magna de tēplo a throno, dicens, Factum est. Et facta sunt fulgura, et voces, ⁊ tonitrua et terremotus factus est magnus qualis nunq̄ fuit, ex quo homines fuerunt super terrā talis terremotus sic magnus. Et facta est ciuitas magna in tres partes: ⁊ ciuitates gentium ceciderunt. Et babylon magna venit in memoriaz ante deum: dare illi calicez vini indignationis ire eius. Et omnis insula fugit, et montes non sunt inuenti. Et grando magna sicut talentum, descendit de celo in homines: ⁊ blasphemauerunt deum homines propter plagam grandinis: qm̄ magna facta est vehementer.

¶ Vidit Johānes mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemie habentem capita septem ⁊ cornua decem: in cuius fronte erat scriptum babylon magna: ⁊ describitur mulieris sacramentum. Cap. xvij.

ET venit vnus de septem angelis q habebant septem phialas, ⁊ locutus est mecū, dicēs, Veni. ⁊ ostēdam tibi damnationē meretricis magne, que sedet super aquas multas, cum qua fornicati sunt reges terre, ⁊ inebriati sunt qui inhabitabant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit me in spiritu in desertū. Et vidi mulierem sedētem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemie, habentez capita septem et cornua decem. Et mulier erat circundata purpura ⁊ coccino, ⁊ inaurata auro, ⁊ lapide pretioso, ⁊ margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione ⁊ immunditia fornicationis sue. Et in fronte eius nomen scriptum. mysterium: Babylon magna, mater fornicationum ⁊ abominationum terre. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorū, ⁊ de sanguine martyrū Jesu. Et miratus sum cū viderez illam, admiratione magna. Et dixit mihi angelus, Quare miraris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, ⁊ bestie que portat eam, que habet capita septem et cornua decem. Bestia quam vidisti, fuit, ⁊ non est, ⁊ ascensura est de abysso, et in interitum ibit: ⁊ mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in libro vite a cōstitutione mūdi) videntes bestiam que erat et nō est. Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita: septez montes sunt, super quos mulier sedet, et reges septem sunt. Quinq; ceciderunt, vnus est, ⁊ alius nondum venit. ⁊ cū venerit, oportet illum breue tempus manere. Et bestia que erat ⁊ nō est: ⁊ ipsa octaua est, et de septem est, et in interitum vadit. Et decem cornua que vidisti: decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tāq̄ reges vna hora accipiēt post bestiam. Hi vnū cōsiliuz habēt: ⁊ virtutē, ⁊ potestatem suam bestie tradent. Hi cuz agno pugnabūt: ⁊ agnus vincet illos, qm̄ dñs dominorum est, ⁊ rex regū. ⁊ q cū illo sunt vocati: ⁊ electi ⁊ fideles. Et dixit mihi, Aque quas vidisti vbi meretrix sedet: ppli sunt, ⁊ gētes, ⁊ lingue. Et decem cornua que vidisti in bestia: hi odient fornicariam, ⁊ desolatam facient illam ⁊ nudam, et carnes eius manducabunt, et ipsam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum, vt faciant quod pla-

ps. cxlv. a. Actuum xiij. c. Isa. xxj. c Jere. lj. a C

Matth. xiij. e. Joel. iij. c D

A

B

Jere. x. a

C

D

A

B

C

S. th. a. Matth. xxiiij. d. luc. xij. e. j. corin. v. a. D

A

C

D

j. tim. vj. c j. xix. c.

citum est illi: vt dent regnũ suum bestie, donec cõsumentur verba dei. Et mulier quam vidisti: est ciuitas magna, que habet regnum super reges terre.

Docet angelus Johãnem de casu babylonis ac luctu eiusdem & exultatione celi super eandem. Cap. xviij.

A ET post hec vidi aliũ angelum descendentem de celo, habẽtẽ potestatẽ magnã, & terra illuminata est a gloria eius. Et exclamauit in fortitudine, dicẽs, Cecidit cecidit Babylon magna: & facta est habitatio demoniorũ, & custodia oĩs spũs imũdi, & custodia oĩs volucris ĩmũde & odibilis. q; de vino ire fornicatiõis eius biberũt oẽs gẽtes: & reges terre cũ illa fornicati sunt: & mercatores terre de vtute delitiarũ eius diuites facti sunt. Et audiui aliã vocẽ de celo, dicentẽ, Exite de illa pp̃le mea: vt ne pticipes sitis delictorũ eius, & de plagis eius nõ accipiatis. Quãm peruenerũt peccata eius vsq; ad celũ, & recordatus est dñs iniquitatũ eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: & duplicate duplicia scõm opa eius. In populo quo miscuit vobis, miscete illi duplũ. Quãtũ glorificauit se, & in delicijs fuit: tantum date illi tormẽtũ & luctum: quia in corde suo dicit, Sedeo regina, & vidua nõ sum, & luctum nõ videbo. Ideo in vna die veniẽt plage eius, mors, & luctus & fames, & igne cõburet: quia fortis est deus qui iudicabit illam. Et flebũt, & plãgent se super illam reges terre, qui cum illa fornicati sunt, & in delicijs vixerũt, cum viderint fumum incẽdij eius: lõge stantes pp̃ter timorem tormentorũ eius, dicentes, Ue ve ciuitas illa magna Babylon, ciuitas illa fortis: quãm vna hora venit iudicium tuum. Et negotiatores terre flebũt, & lugebũt sup illã: quãm merces eorũ nemo emet amplius, merces auri & argẽti & lapidis pretiosi, & margarite, & byssi, & purpure, & serici, & cocci, & omne lignũ thyinũ, & omnia vasa eboris, & oĩa vasa de lapide pretioso & eramẽto, & ferro, & marmore, & cinamomũ, & amomum, & odoramentorũ, & vnguẽti, & thuris, & vini, & olei, & simile, et tritici, & iumẽtorũ, & ouiũ, & equorũ, & rhedarũ, & mãcipiorum, & animarũ hominũ. Et poma desyderij aĩe tue discesserũt a te: & oĩa pinguia & preclara perierũt a te, & amplius illa iam nõ inueniẽt mercatores horũ. q; diuites facti sunt: ab ea longe stabũt, pp̃ timorẽ tormẽtorũ eius, flentes, ac lugẽtes, & dicentes, Ue ve ciuitas illa magna, que amicta erat bysso, & purpura, & cocco, & deaurata erat auro, & lapide pretioso, & margaritis: quãm vna hora destitute sunt tãte diuitie: & oĩs gubernator, & oẽs q; in lacũ nauigãt, & naute, & qui in mari operant, longe steterũt, & clamauerũt videntes locũ incẽdij eius, dicẽtes, Que similis ciuitati huic magne: Et miserũt pulueres sup capita sua: & clamauerũt flẽtes, & lugẽtes, dicẽtes Ue ve ciuitas illa magna, in qua diuites facti sunt, oẽs q; habebãt naues in mari de pretijs eius: quãm vna hora desolata est. Exulta sup eã celũ & sancti apli & pphete: quãm iudicauit deus iudicium vestrũ de illa. Et sustulit vnus angelus fortis lapidẽ q̃si molarẽ magnũ, & misit in mare, dicẽs, Hoc ipetu mittet Babylõ ciuitas illa magna: & vltra iã nõ inueniet. Et vox citharedorũ & musicorũ & tibia canentiũ & tuba, non audietur in te amplius: & oĩs artifex oĩs artis non inueniet in te amplius, & vox molẽ nõ audiet in te amplius, & lux lucerne nõ lucebit in te amplius, & vox sponsi & sponse nõ audiet ad huc in te: quia mercatores tui erãt principes terre, quia in veneficijs tuis errauerũt oẽs gẽtes. Et in ea sanguis pphetarũ & sanctorũ inuẽtus est: & oĩm q; interfecti sunt in terra.

Laudẽt tube celestes deũ: de iudicio meretricis: ac prohibetur adoratio Johãnis qui & vidit celũ apertũ: & sedẽtem in equo albo: cuius femore scriptũ erat: rex regũ & dominus dominantium. Caput. xix.

A POst hec audiui quasi vocẽ turbarũ multarũ in celo dicentiũ, Alleluia. Laus & gloria, & virtus deo nostro est: quia vera & iusta iudicia sunt eius qui iudicauit de meretrice magna, que corrupit terrã in prostitutione sua, & vindicauit sanguinẽ seruorum suorũ de manibus eius. Et iterũ dixerũt Alleluia. Et fumus eius ascẽdit in secula seculorũ. Et ceciderũt seniores viginti quatuor & quatuor animalia, & adorauerũt deũ sedentem super thronũ, dicentes, Amen alleluia. Et vox de throno exiuit, dicẽs. Laudem dicite deo nostro omnes sancti eius: & qui timetis eũ pusilli & magni. Et audiui quasi vocẽ turbe magne, & sicut vocẽ aquarũ multarũ: & sicut vocem tonitruorũ magnorũ, dicẽtium, Alleluia: quãm regnauit dñs deus noster omnipotẽs. Gaudeamus & exultemus & demus gloriã ei: quia venerũt nuptie agni, & vxor eius preparauit se. Et datũ est illi vt cooperiat se byssino splẽdenti & candido. Byssinũ enim: iustificationes sunt sanctorũ. Et dixit mihi, Scribe, Beati qui ad cenam nuptiarũ agni vocati sunt. Et dicit mihi, Hec verba dei, vera sunt. Et cecidi ante pedes eius, vt adorarẽ eũ. Et dicit mihi, Uide ne feceris, conseruus tuus sum, vt fratrũ tuorum, habentium testimonium Jesu. Deũ adora. Testimoniũ enim Jesu, est spiritus pphetie. Et vidi celũ apertum, & ecce equus albus: & qui sedebat super eũ, vocabat Fidelis & verax, & cũ iustitia iudicat & pugnat. Oculi aũt eius sicut flãma ignis: & in capite eius diademata multa, habẽs nomẽ scriptũ, q̃ nemo nouit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: & vocabatur nomẽ eius, Uerbũ dei. Et exercitus qui sunt in celo, sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino albo & mũdo. Et de ore eius pcedit gladius ex vtraq; parte acutus: vt in ipso percutiat gẽtes. Et ipse reget eas in virga ferrea: & ipse calcat torcular vini furoris ire dei oipotentis. Et habet in vestimento & in femore suo scriptum, Rex regũ & dñs dominantium. Et vidi vnũ angelum stãtem in sole, & clamauit voce magna, dicens, oĩbus auibus que volabãt per mediũ celi, Uenite, & cõgregamini ad cenã magnã dei: vt manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortiũ, & carnes equorũ, & sedentiũ in ipsis, & carnes omniũ liberorũ et seruorũ, & pusillorũ & magnorũ. Et vidi bestiã & reges terre, & exercitus eorũ cõgregatos ad faciendum prelium cũ illo qui sedebat in equo & cũ exercitu eius. Et apprehensa est bestia, & cum ea pseudo propheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos qui acceperũt characterẽ bestie, et qui adorauerũt imaginem eius. Uiui missi sunt hi duo in stagnum ignis ardẽtis sulphure: & ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equũ, qui procedit de ore ipsius: & oẽs aues saturate sunt carnibus eorum.

Ligat angelus draconem serpentem antiquum cuius solutio ponitur post consummationem mille annorum atq; ponitur apertio librorum. Cap. xx.

A ET vidi angelum descẽdentem de celo, habẽtem clauẽ abyssi, & catenaz magnã in manu sua. Et apprehẽdit draconẽ serpentem antiquum, qui est diabolus & satanas, & ligauit eum per annos mille, & misit eũ in abyssum, & clausit, & signauit sup illũ, vt nõ seducat amplius gẽtes, donec cõsummẽtur mille anni. et post hoc oportet illũ solui modico tẽpore. Et vidi sedes: et sederũt super eas, & iudiciũ datum est illis. & animas decollatorum propter testimonium Jesu, & propter verbũ dei, & qui non adorauerunt bestiam neq; imaginem eius, nec acceperunt characterem eius in frontibus, aut in manibus suis, & vixerunt & regnauerunt cum Christo mille annis. Ceteri mortuorũ nõ vixerũt, donec cõsummentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beatus & sanctus q; habet partem in resurrectione prima. in his secũda mors non habet potestatẽ: sed erũt sacerdotes dei & Christi: & regnabũt cum illo mille annis. Et cũ consummati fuerint mille anni, soluetur satanas de carcere suo, et exibit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre. Gog & Magog, & cõgregabit eos in prelium, quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderũt super latitudinem terre, & circũierunt castra sanctorum & ciuitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo, et deuorauit eos: et diabolus qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis et sulphuris, vbi & bestia & pseudo propheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem super eum, a cuius conspectu fugit terra & celum, & locus nõ est inuẽtus eis. Et vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in cõspectu throni, & libri aperti sunt: & alius liber

apertus

apertus est,qui est vite:⁊ iudicati sunt mortui ex his que scripta erāt in libris ſm opera ipsorum.⁊dedit mare mortuos q̄ in eo erāt,⁊ mors ⁊ infernus dederūt mortuos suos qui in ipsis erāt,⁊ iudicatū est de singulis ſm opera ipsoꝝ. Et infernus ⁊ mors missi sunt in stagnum ignis. Hec'est mors secunda.Et qui non inuentus est in libro vite script⁹: missus est in stagnum ignis.

¶Vidit Johānes sanctam ciuitatem Jerusalem nouam descendentem de celo.⁊ ostenditur sponsa vxor agni atq̄ partes noue ciuitatis describuntur. Cap.xxi.

A Isa.lxv. c.lxvj.g. ij.pe.iij.c.

ET vidi celum nouum,⁊ terram nouā.Primus em̄ celū,⁊ prima terra abijt,⁊ mare iā nō est.Et ego Johānes vidi sanctā ciuitatē Jerusalē nouam descēdētez de celo,a deo paratā,sicut sponsam ornatam viro suo.Et audiui vocem magnam de throno dicentem,Ecce tabernaculū dei cum hominibus:⁊ habitabit cum eis.⁊ ipsi populus eius erūt:⁊ ipse deus cum eis erit eorum deus.⁊ absterget deꝰ oēm lachrymā ab oculis eoꝝ:⁊ mors vltra nō erit,neq̄ luctus,neq̄ clamor,neq̄ dolor erit vltra que prima abierunt.Et dixit qui sedebat in throno,Ecce noua facio oīa.Et dixit mihi, Scribe, q̄ hec verba fidelissima sunt ⁊ vera.Et dixit mihi.Factū est. Ego sum alpha ⁊ o:initiū ⁊ finis.Ego sitiēti dabo de fonte aque viue gratis.Qui vicerit, possidebit hec.⁊ ero illi deus:⁊ ille erit mihi filius.Timidis aūt ⁊ incredulis,⁊ execratis,⁊ homicidis,⁊ fornicatoribus,⁊ veneficis,⁊ idololatris,⁊ omnibus mendacibus pars illoꝝ erit in stagno ardēti igne ⁊ sulphure,q̄ est mors secūda.Et venit vnus de septē angelis habētibus phialas plenas septē plagis nouissimis,⁊ locutus est mecum,dicēs,Veni,⁊ ostēdam tibi sponsam,vxorem agni.Et sustulit me in spiritu in montem magnū ⁊ altum:⁊ ostēdit mihi ciuitatē sanctaz Jerusalem, descēdētē de celo a deo,habētē claritatez dei.⁊ lumen eius simile lapidi pretioso tāq̄ lapidi iaspidis, sicut crystallus. Et habebat murum magnum ⁊ altum, habentem portas duodecim:⁊ in portis,angelos duodecim,⁊ nomina inscripta,que sunt noīa duodecim tribuum filiorum Jsrael.Ab oriēte porte tres:⁊ ab aquilone,porte tres:⁊ ab austro,porte tres:⁊ ab occasu,porte tres.Et murus ciuitatis habens fundamēta duodecim:⁊ in ipsis duodecim,nomina duodecim apostolorum agni.Et qui loquebatur mecum, habebat mēsuram arūdineam auream,vt metiretur ciuitatem ⁊ portas eius,⁊ murū.Et ciuitas in quadro posita est,⁊ lōgitudo eius tāta est quāta ⁊ latitudo:⁊ mēsus est ciuitatez de arūdine aurea per stadia duodecim millia,⁊ lōgitudo ⁊ altitudo ⁊ latitudo eius equalia sunt.Et mēsus est murum eius centum quadragintaquatuor cubitorū,mēsura hominis q̄ est angeli.Et erat structura muri ei⁹ ex lapide iaspide:ipsa vero ciuitas aurū mūdum,simile vitro mūdo.Et fundamenta muri ciuitatis,omni lapide pretioso ornata. Fundamētum primū,iaspis:secūdum,sapphirus:tertiū, calcedonius,quartū,smaragdus:quintū,sardonyx,sextū, sardius:septimum,chrysolitus,octauum,berillus:nonū, topazius:decimū,chrysopasus:vndecimum,hyacinthus duodecimum amethystus.Et duodecim porte,duodecim margarite sunt per singulas:⁊ singule porte,erāt ex singulis margaritis:⁊ platea ciuitatis laurum mundum, tanq̄ vitrū perlucidum.Et tēplum nō vidi in ea.Dñs em̄ deus omnipotens tēplum illius est ⁊ agnus.Et ciuitas nō eget sole neq̄ luna,vt luceant in ea.naz claritas dei illuminabit eam, et lucerna eius est agnus.Et ambulabunt gentes in lumine eius:⁊ reges terre afferēt gloriam suam et honorez in illam.Et porte eius non claudentur per diem. nox enim nō erit illic.Et afferent gloriam ⁊ honorem gentiū in illaz. Non intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens ⁊ mendacium:nisi qui scripti sunt in libro vite agni.

B Isa.xxv. c.

Isa.xxv. c.

Isa.xliij. c.

ij.coīn.v d.

C

D

E

F

G Isa.lx. d.

Isa.lx. c.

¶Ostenditur fluuius aque viue in noua Jerusalem in qua non erit maledictum nec tenebre vlle:ac prohibetur angeli adoratio:⁊ conteſtatur apostolus de non addendo:atq̄ non minuendo huic prophetie. Cap.xxii.

ET ostēdit mihi fluuium aque viue,splendidum tāq̄ crystallum,procedētem de sede dei ⁊ agni. In medio platee eius,⁊ ex vtraq̄ parte fluminis lignum vite,afferēs fructus duodecim ,per mēses singulos reddens fructum suum,⁊ folia ligni ad sanitatem gentiū.Et omne maledictū nō erit amplius:sed sedes dei ⁊ agni in illa erunt,et serui eius seruiēt illi.Et videbunt faciem eius:⁊ nomen eius in frontibus eoꝝ. Et nox vltra nō erit:⁊ nō egebunt lumine lucerne,neq̄ lumine solis,q̄m dñs deus illuminabit illos,⁊ regnabunt in secula seculorum.Et dixit mihi,Hec verba fidelissima sunt, et vera.Et dñs deus spirituū prophetarū misit angelum suum ostēdere seruis suis,que oportet fieri cito.Et ecce venio velociter.Beatus qui custodit verba ꝓphetie libri huius.Et ego Johānes qui audiui ⁊ vidi hec.Et postq̄ audissem et vidissem,cecidi vt adorarē ante pedes angeli,qui mihi hec ostēdebat:⁊ dixit mihi,Vide ne feceris.cōseruus em̄ tuus sum,⁊ fratrū tuoꝝ ꝓphetarū,⁊ eoꝝ qui seruāt verba ꝓphetie libri huius.Deum adora.Et dicit mihi,Ne signaueris verba ꝓphetie libri huius.tēpus em̄ ꝓpe est.Qui nocet, noceat adhuc:⁊ q̄ in sordib⁹ est,sordescat adhuc,⁊ q̄ iust⁹ est iustificetur adhuc:⁊ sanctus,sanctificetur adhuc. Ecce venio cito:⁊ merces mea mecum est,reddere vnicuiq̄ ſm opa sua.Ego sum alpha ⁊ o,primus ⁊ nouissimus,principium ⁊ finis.Beati qui lauant stolas suas in sanguine agni:vt sit potestas eoꝝ in ligno vite,⁊ per portas intrēt in ciuitatez. Foris canes ⁊ venefici,⁊ impudici,⁊ homicide,⁊ idolis seruientes,⁊ oīs qui amat ⁊ facit mendaciū.Ego Jesus misi angelū meū,testificari vobis hec in ecclesijs.Ego sum radix ⁊ genus Dauid,stella splēdida ⁊ matutina.Et spirit⁹ ⁊ spōsa dicūt,Veni.Et qui audit,dicat,Veni. Et,qui sitit, veniat:⁊ qui vult,accipiat aquā vite gratis.Contestor em̄ omni audienti verba ꝓphetie libri huius, Si quis apposuerit ad hec:apponet deus super illū plagas scriptas in libro isto.Et si quis diminuerit de verbis libri prophetie huius:auferet deus patrem eius de libro vite.⁊ de ciuitate sancta,⁊ de his que scripta sunt in libro isto. dicit qui testimonium perhibet istorum.Etiam venio cito. Amen. Veni domine Jesu. Gratia domini nostri Jesu christi cū omnibus vobis.Amen. ¶Finis.

A

B

C

Isa.xlj.b. xliij.a. ō.j.b.xxj. b.

D Isa.lv.a.

¶Explicit liber Apocalypsis beati Johānis apostoli.

¶Pro libri commendatione erasticon.

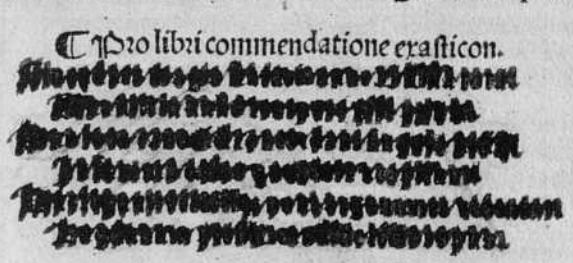

¶Biblia cum concordantijs veteris ⁊ noui testamenti:necnon ⁊ iuris canonici:ac de diuersitatibus textuum:canonibusq̄ euangeliorum:ac quibusdā temporum incidentibus in margine positis: studiosissime reuisa:correcta ⁊ emendata:⁊ ad instar correctissimorū exēplarium:tam antiquorum q̄ nouorū:incontracta:comparata ⁊ collecta.Accedunt ad hec ex viginti de antiquitatibus ⁊ Judeorum bello Josephi libris exhauste auctoritates:quas vtriusq̄ iuris professor dñs Johānes de Gradibus concordantibus congruisq̄ apposuit locis. Impressa autem Lugduni:per Johannem Crespin Feliciter explicit.Anno salutis nostre.M.D.cccc.xl.

Registrum huius operis.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F G H J K L.Oēs sunt quaterni:preter.D.qui est duernus. Singule autem tabule ad partem sunt posite.

Notorio y magnifiesto sea a todos los q̃ este publico ynstru.to vieren como en la villa de valld a seys dias del mes de nouie. de mill e quinientos y cinq.ta y quatro años el muy R.do S.or maestro frechilla rector del colegio del Car.al por ante mi el infra.to notorio vio y corregio y borro en esta biblia las partes y lugares en ella q.dos conforme a la instruction y edito o censura dada por los señores Inq.res mayores el qual lo firmo testigos el maestro Juan diez el licen.do tobalina &.

maestro
frechilla

Por m.do del S.or Comissario
El Bachill.r
Ximenez Gnot.

¶ Incipiũt interpretationes hebraicorum nominum scõm ordinẽ alphabeti.

Ac:apprehendens vel apprehensio.
Aad testificans vel testimonium.
Aadhar deprecatio vel deprecationi.
Aalma:virgo abscondẽs vel abscondita vel absconsio virginitatis.
Aara:montana vel mons fortitudinis.
Aaron: mons fortis vel mons fortitudinis siue montanus aut mõs eorum.
Aaronite: montes robusti vel montium fortitudines: siue montani aut montes eorum.
Aars sol vel lumen siue illuminans aut illuminatio.
Aathar:de patre tuo vel tẽpore tuo: siue tu ante vel temporalis tuus.
Aaz:apprehendens vel fortitudo seu fortis vel apprehensio.
Aazia patruus vel patruelis seu apprehendens dominum aut fortitudo domini.
¶ Abba pater vel paternitas. Syrũ est non hebreum.
Abbachuc:luctator fortis vel rigid9 siue cõplexans eos aut susceptio eorum:siue sustentatio eorum.
Abbadia:seruus domini vel seruiẽs. domino.
Abbaga:pater solennis vel patris solennitas seu pater loquens aut patris locutio.
Abbais : pater dominus vel pater abundãs siue pater meus iste: aut patris mei abundantia.
Abbaim:pater eius vel paternitas eorum.
Abana:pater gratus :vel lapides colligens.
Abani patris requies:vel pater commotus seu pater gratus mihi vel pater gratificans me.
Abanna pater gratus domino vel pater gratificans deum.
Abaria transiẽs dñs vel in transitu domini:siue pater suscitans dñm aut pater vigilans a domino.
Abarim:pertransiens aut pertransitio seu montes in trãsitu vel montes transeuntium.
Abaron:pater suscitans dolorem vel patervigilans murmurationi siue pater suscitans iniquitatem:aut pater vigilans iniquitati.
Abasbat:parcens vel pepercit seu pacẽs mihi aut parsimonia mea.
Abatha:pater tangens ridentez;: vel patris tactus ridentis.
Abba:seruiens vel seruitium:siue seruus eius:aut seruiens ei.
Abdi:seruus meus vel seruiens mihi siue seruiens eius vel seruitus mea:vel seruitium eius mihi.
Abdehel:seru9 dei vel seruiẽs deo.
Abdemelech: seruus regis vel seruiens regno:siue seruus regi9 aut seruus regnator.
Abdenago seruus tacens vel seruiens taceo :vel domini auxilium aut dominus auxiliator.
Abdi:seruus meus:vel seruiens mihi.
Abdias:seruus domini vel seruiens dño siue domini testis aut domino electus.
Abdiel:seruus dei vel seruiens deo.
Abda:seruus eius vel seruiens ei.
Abdai:seruus me9 vel seruiens mihi siue seruitus eius vel mea:vel seruitium eius mihi.
Abdoni:seruiens eius vel seruus eorum.
Abdon:seruus merens vel seruus nullus.
Abdon:seruus musitans vel seruus niquus.
Abdon :ancilla dolens vel seruiens murmurando.
Abed:seruus populi:vel seruiens populo.
Abedia:seruiens domino vel seruitiũ dnmini.
Abel:commitens vel commissio.
Abel:luctus : vel vapor seu vanitas aut miserabilis.
Abdela:committens ei vel commissio eius siue legens eum aut miserabilis ei.
Abelga:vapor vallium vel luctus deuorans.
Abelmain:vanitas habitaculi vel luctus inhabitantium
Abelmeola:vapor vallis falsi:vel luctus parturiẽtium:seu vanitas domiciliũ vel miserabilitas inhabitationis.
Abelmenla:idem est.
Abelsati: vapor spinosus vel luctus germinans seu miserabilis positio:aut vanitas resurrectionis.
Abemboen:lapis pollicis eorum:vel lapis in medio eorum.
Abenezer :lapis adiutorij :vel lapis auxiliator eorum.
Abenner:lapis lucidus vel pater lucerne.
Aber:commissi vel certamen inĝt seu particeps aut participatio
Abel : vulnus vel liuor siue liuidus aut vulneratus.
Abessalõ:pax patris:vel pater pacis siue patris luctus aut patris amaricatio.
Abessan:pater abundans vel patris egressio.
Abethan: patris repulsio vel via exploratoris.
Abethsethim:luctus lictorum vel vanitas germinis.
Abgata.pater tangens ridentem vel patris tactus ridentis.
Abia:pater dominus vel patris dominũ sine domini paternitas aut vbi pater fuit.
Abiabel:pater dñs deus:vel paternitas domini dei.
Abiail:pater meus exultãs vel patris mei exultatio.
Abial pater meus cõtemptus vel patris mei despectio.
Abiasboz:pater meus subintelligẽs vel patris mei superintelligentia.
Abiam:patris mei populus: vel pater meus eorum.
Abiasab : pater meus colligens vel patris mei collectio.
Abiasaph:pater meus congregans vel patris mei congregatio.
Abiathar:pater meus ros:vel pater meus superfluus:siue pater meus suscitans peccatum:aut pater me9 peccato vigilans.
Abida:pater meus sciens vel patris mei scientia.
Abida:idem.
Abidam:pater meus sciens eos vel pater meus scientia eorum.
Abidam:pater meus iudex : vel patris mei iudicium.
Abiel pater meus datus vel patris mei deitas.
Abiem: patris mei mater vel pater meus maternus.
Abiezer :pater meus fortis vel patris mei auxilium siue pater me9 separatus aut patris mei sanctificatio.
Abiezeri:patris mei auxilium vel pater meus auxiliator eius.
Abigaon: pater collis merentis aut pater vallis mestitie : siue pater meus vallis mesta vel pater meus collis merentium.
Abigail pater meus exultans:vel patris mei exultatio.
Abihail :pater roris vel erroris siue patris mei aceruus aut patris mei inuolutio.
Abihel:pater meus deus:vel patris mei deitas vel imploratio.
Abilma:lugẽs vel ploratis siue luct9 aut ploratio.
Abilmei:lugentes vel ploratis: seu vani aut miserabiles.
Abilmes idem.
Abimahel.pater meus a deo vel pater meus exaudiens deum.
Abimelech :pater meus rex vel patris mei regnum.
Abim:pater mẽsure vel pater mensuratus siue pater fuit aut pater erit.
Abinaam.patris mei decus : vel patris mei commotio.
Abinadab:patris mei votum, vel patris mei spontaneus.
Abimoen:patris mei fidelitas vel patris mei requietio.
Abira:pater meus magister: vel patris mei magisterium.
Abirã:pater meus excelsus vel pater meus exaltatus:siue pater meus sublimis aut pris mei sublimitas
Abiron:pater meus musitans vel pater meus magister murmurans siue pater meus magister iniquus aut pater meus magister inutilis.
Abisap:pater salutis vel patris salutare.
Abisa pater meus sacrificans vel patris mei sacrificium siue patris mei incensum:aut patris mei holocaustum.
Abisai:pater salutis mee :vel patris salutare mihi.
Abisai pater meus incensum mihi vel pater meus sacrificium meum
Abisai pater meus superfluus vel patris mei rugitus.
Abisag:patris mei incẽsum : vel patris mei holocaustum.
Abisue:pater meus cantans :vel patris mei cantilena:siue pater me9 loquens aut patris mei locutio.
Abisur:pater meus murus vel pater meus directus.
Abisur:pater meus robustus vel pater meus angustiatus : siue pater meus continens aut patris mei acerbitas.
Abithal:pater meus ros : vel pater meus irroratus siue patrem meũ apprehendens aut patris mei apprehensio.
Abiu:pater meus est:vel pater me9 ipse.
Abiud : patris robur vel patris robor siue pater eorum aut pater meus iste.
Abner : pater lucidus vel patris lucerna vel pater luminis.
Abobi : pater incantator vel patris amplexatio.
Abor pater montium vel patris foramen seu pater luminis aut pater iracundus.
Abra patris magisterium vel patris exaltatio.
Abraam pater videẽs populum vel pater videns multitudinẽ seu pater multitudinis : aut pater multarum:subintelligitur gentium nõ est enim in nomine.
Abraã:pater excelsus:vel pater exaltatus seu pater sublimis aut patris sublimitas.
Abrech:pater delicatus vel pater tei nerrimus. Ipse est ioseph qui pha-
raon:cognosce vel intelligetus Egyptiorum cum esset tener ac delicatus erare iuuentutis factus est pater senum merito sapientie et prelatus sapientibus.
Absalom pax patris vel pater pacis vel pacis luctus aut patris amaricati.
Absalom patrez meum pacificãs vel patris mei amaricatio.
Absantas:pater egressus dño vel patris abundantia domini.
Abur:patris lumẽ:vel pater igneus seu pater incendens aut patris aptio.
Abur:liuor vel plaga:seu liuidus:aut lacratus.
¶ Achab frater patris vel fraternitas paternitatis.
Acham:frater patris sui vel fraternitas paternitatis sue.
Achachim:decẽter vel scorpiones.
Achata:sororis laboriãs vel sororque sue sororis dñi aut frater eius dñs.
Achaicus frater laborans vel frater quis siue frater dñi aut frater eorum dominus.
Achaici:fratres laborantes vel fratres qui seu fratres domini:aut frater eorum dominus.
Achaim:prerupta vmbracula siue sororis laboris aut frater eorum.
Achallomnia vel in oibus seu frater cõceptus aut fratris commixtio.
Acham:labor vel necessitas :seu coluber insidians aut fraternitas eor.
Achamon frater sapientie vel frater sapientissimus.
Achan:tribulator vel necessarius.
Accan:necessitas vel tribulatio.
Acharan:retinẽs vel apprehẽdens siue retinens gratiam aut apprehensio gratie.
Achar:merces vel turbator:siue tumulus aut peruersio.
Acharã:turbans populum vel puersio populi:siue peruerterẽs eos aut turbatio eorum.
Acharã: merces gratie vel turbans gratificatas.
Accharcha:infernus vel paumẽtũ
Acharis:sterilis vel ingratus seu sterilitas aut ingratitudo.
Acharob:mures vel demolitio.
Accaron:in pascuis vel gregis pascua seu sterilitas aut eruditio tristitie.
Accaronite:in pascuis:vel in pascua gregum siue steriles aut erudimẽta tristitiarum.
Achas:tenens aut apprehendens siue retentio aut apprehensio.
Achã:cõuertens vel apprehendens fortitudinem id est resurrectionez domini.
Achasias:apprehendens dominum vel apprehensio domini seu cõuersus fortiter domino:aut apprehendens visionem dominicam.
Achasib:frater lupi vel frater deuorans seu tenens lupum:aut apprehendens rapacitatem.
Acsa claudicans vel fractura.
Acsaph:clauda collectio vel fractura congregationis.
Aces:hamus vel retentio siue humilis aut humilitas.
Acces:idem.
Acceret:dissipens vel disperdens siue demoliens aut interficiens.
Accereth : dissipans me vel disperdens me siue demolitio mea aut interfectio mea.
Achela:susciptens eum vel susceptio eius.
Acheldemach : ager sanguinis vel ager sanguineus. Syrum est:non hebreum.
cherubin :cognosce vel intelli-

siue sciens multitudinem aut multitudo scientie.
Achi: frater meus vel fraternitas mea.
Achias: vmbraculum vel pteruptio seu frater domini aut fraternitatis domus.
Achiam: frater populi. vel fratris populus siue vmbraculū eis aut pteruptio eorum.
Achias: merces vel retributio seu frater dñi aut fraternitas dñi.
Achie: vmbraculum vel in collibus.
Achila: fusciptens eum vel fusceptio eius.
Achilai: fusciptens eum mihi vel fusceptio eius mea.
Achim: fletus vel ploratus siue frater eius: aut fraternitas eorum.
Achimas: fratris mei onus vel fratris mei assumptio.
Achimai: frater meus reductus vel fratris mei reductio.
Achiman: frater meus quis vel frater meus quomodo.
Achimelech: frater meus rex vel fratris mei regnum.
Achimoth: frater meus mortuus vel fratris mei desertio.
Achimaā: fratris decor vel frater decorus.
Achinoem: fratris dec⁹ vel fraternitati delectabilis.
Achior: fratris mei lumen vel frater meus montanus: seu fratris mei foramen aut fratris mei tracūdia.
Achis: frater meus vel quō est.
Achis: frater vir vel verū tamen vir: frater meus aut fraternitas viri.
Achisamech: fratrē meum corroborans vel fratris mei firmamentū.
Achisamech: fratrem adiuuans aut fraternitatis adiutor: seu fraternitatis fultura aut ffrnitatis erectio.
Achitob frater meus bonus vel fratris mei bonitas.
Achitophel: frater me⁹ reus vel fratris mei ruina.
Achitophel: frater meus cadēs vel frater me⁹ irruēs siue frater me⁹ tractās aut frater meus cogitās.
Achsib: stultitia vel mendacium seu frater meus detorians aut fratris mei hostilis.
Acchoc: hamus vel vsq; adhuc siue humilitas aut retentio.
Acchoe: hamus vel vsq; huc: seu retinens eum aut humilitas eius.
Acchoue hami vel vsq; huc: siue humiles aut retenti.
Acchos: ham⁹ vel vsq; huc: siue humilitas aut retentio.
Achobor: mures vel deuastatio.
Achor: turbatio vel tumult⁹: seu perturbans aut peruersio.
Achor fratris lumen vel fratris altitudo seu fratris foramen aut fratris iracundia.
Achtion: retētio vel apprehensio seu retinens aut apprehendens.
Achub: hami grauitas vel humilitatis condemnatio.
Accupha: hamus subditus vl humilis eructatio.
Acchus retinens consilium: vel humilis consiliator.
Acchur: retinēs lumens vel humilitas ignea.
Achzib: retentio vel derelicta seu mēdacium aut stultitia.
Achziba: mentiens ei vel stultitia ei⁹ seu retinens eum: aut derelicta ei.
¶ Ada: testificans vel testimonium.
Adad: testis vel patruus siue preceptus aut patruelis.
Adada: testis eius vel vsq; ad testimonium siue preceptus ei: aut patruelis eius.
Addabarim: deuteronomium grece secunda legislatio latine.
Adadezer: decorum auxiliuz vel preceptus separator.
Adadezer: testimonium fortitudinis vel patruelis sanctificatio siue fortitudine preceptus aut testificatio sanctificationis.
Adaglam: congregans eos: vel congregatio eorum.
Adai: robustus vel sufficiens: siue testis meus aut fortitudo mea.
Adaia: seruiens domino vel testimonium domini.
Addaia: seruus dñi vel testificās dominum.
Adalia: seruus laborans vel seruus laboriosus.
Adam: testificans eos vl testimoniū eorum.
Adam: homo aut terrenus siue indigena vel terra rubea.
Adame: humus aut terra siue terrena vel desyderabilis.
Adame: cruores vel sanguinee: plurali numero.
Adami: magnificans vel qui est magnificentia: siue seruiens populo meo aut testificās populū meū.
Adar: grex vel populus.
Adar: pallium vel sublimis siue testis vigilans: aut seruus fusciator.
Adar: pallium vel magnificus.
Adarsa: testificās solem vel seruus illuminator.
Adassa: noua vel nouitas seu testis factus aut seruitus plasmationis.
Adassor: seruus fortis vel testis angustiatus seu seruiēs petre aut testificans sagittam luminis.
Adgam: pater foedis vel testis foedidus.
Admatha: seruus donator vel testificans consummationem.
Adrach: stola vel decorus siue indumenti aut inductio.
Adraim: mundans pessimos vel mūdatio pessimorum.
Adramelech: stola regis vel decor regni: seu rex indutus aut regnator decorum.
Adenabeth: seruus bonus prophetizans vel testificator pphetizans vel testificator prophete.
Ader: rex effusus vel turris gregis siue testis vigilans: aut seruus cōsurgens.
Adesa testis facture vel seruus plasmator siue seruitus nouitatis aut testificatio sanctificationis.
Adema: seruus dñi: vel testificās dominum.
Adrabel: greges dei vel oues diuine seu decorans deum aut inductio dei.
Adermelech: stola regis vel decor regni siue rex indut⁹: aut regnator decorus.
Adremmō: testis sublimis vel seru⁹ ecclesie.
Adrezer: stola fortis vel decor separatus seu decorum auxiliū aut indumentum sanctificationis.
Adi: seru⁹ me⁹ vel testimoniū meū.
Adiada: seruiēs testib⁹ vel fortitudo testificantium.
Adihel: seruus dei vel testificās deū decorum.
Adin: seruiēs cause vl testis iudicij.
Adina: seruiens cause eius vel testis iudicij eius.
Adinotenellus vel delicatus seu fortis iudex aut fortis causator.
Adithai: fuit⁹ duplex vl testificatio.
Adrias: cōtinens mala vel locus malorū siue decor facture aut inductio plasmationis.
Adribel popul⁹ dei vel oues diuine seu decorās deū aut inductio dei.
Ado: seruus seu testis vel seruiens dño aut fortitudo eius.
Adoar: seruus vigilans vel seruus fusciator.
Adoch: seruum tenens vel testificationis apprehensio.
Adollam: cōgregās eos vel congregatio eorum seu testimoniū aque: aut testificatio in aqua.
Adollamin: idem quod adollam.
Adollamites: cōgregās eos vel congregatio eorū seu testis aque: aut testificatio in aqua.
Adom: seruiens eis vel fortitudo eorum.
Adomin rubra vel ascēsus ruforum. Iste est loc⁹ ille cruent⁹ z sanguinarius quo deuenit homo qui ab hierusalem descendit in hiericho et incidit in latrones.
Adon: seruus merēs vel testis murmurās siue fortis iniquus aut fortitudo inutilis.
Adonai: dominus vel dominator.
Adonaia: domin⁹ dominans vel domini dominatio.
Adonias: dñator est domin⁹ vel domini est dominatio.
Adonibezech: dñs micās vel dominus fulgurās vel dñs dñator egestatis: aut domin⁹ dñator vani cōtemptus.
Adonicham: dominus callidus: vel dominator calliditatis.
Adoniram: dñs exaltatus vel dominatus sublimis.
Adonisedech: dñs pacis vel dominator iustitie.
Adopsithe: libertas vel gaudium.
Ador: seruitus generās vel testificatio generationis.
Adulam: testimonium puus vel seruiens eternitati.
Aduram: ruina exaltata vel fluuius exaltatus: vel decor excelsus: aut fluuius generationis.
Aduram: decor excelsi vel generatio excelsa seu decor excelsus: aut fluuij exaltatio.
Adrumentina: visio sublimis vel videns sublimiter.
¶ Aegla: vitula vel iuuencula siue solennis aut festiuitas eius.
Aegyptus: tenebre vel angustia: siue tribulatio coangustans aut tribulationis coangustatio.
Aegyptii: tenebre vel angustiantes seu tribulātes coangustatos: aut tribulatores coangustatorum.
Aeglon: iuuencula vel vacca eorum: seu vacca merens aut iuuencula inutilis.
Aelam: vestibulū vel ante fores seu postis aut superliminare.
Aelamite: vestibula vel ante fores seu postes aut superliminare.
Aelam: apposita vel obiecta seu despicies aut comparata.
Aelamite: appositi vel obiecti: seu despicientes aut comparati.
Aelmoth: taberne vel officine: seu taberne mortis aut officine mortuorum.
Aena: fons vel biuū: seu fons eius aut oculus eius.
Aendor: fons generans vel oculus generationis.
Aenas pauper vel miser seu respondens aut responsio.
Aengamin: fons horrorum vel oculi⁹ elatorum.
Aenon: fons eorum vel oculus eorum.
Aerima: cerue lapidum vel acerui lapides.
Aesdrelon: auxilium merotis vel misericordia dolentium.
Aesmon: terra deserta vel terra inculta: seu terra merens aut terra mutilis.
Aetham: valida vel antiqua: siue ascendens aut fortitudo.
Aethi: obstupefaciens vel pterrens siue terror patris mei aut stupefaciens pater meus.
Aethiopia: tenebre vel caligo: seu tenebras aut caligans.
Aethiopes: tenebrosi vel caliginosi sieu tenebrantes aut caligantes.
Aethonodofai: via inferior vel viantes inferius.
¶ Aphaim: humus eorū vl volatus eorum: seu liberans eos aut securitas eorum.
Apha: idem.
Aphaim: humus vel volatus seu liberans pauperes aut securitas gratie.
Aphan: hum⁹ mea vel volat⁹ meus seu liberans pauperes meos aut securitas gratie mee.
Aphar: pulvis suscitans vel humus vigilie seu liberans vigiles: aut securitas suscitatorum.
Aphara: terra eius vel pulvis eius siue humus eius aut fodiens eū.
Aphara: pulvis suscitās eum vel humus vigilie eius seu liberans vigilātes eis aut securitas suscitatorum eius.
Aphara: thaurus vel vitulus seu pulvis eius aut fodiens eum.
Apharam: fodiens humum vel pulvis inutilis.
Apharaim: pulvis suscitans eos vel humus vigilias eorum: seu liberās vigilantes eis: aut securitas suscitatorum eius.
Apharim: fodiens mare vel maris effossio.
Apharim: pulvis suscitans eos vel humus vigilie eorum seu liberās vigilātes eis aut securitas suscitatorum eius.
Arphasa: terra digna vel fodiēs elevationem seu liberalitas solis aut liberantes illuminatos.
Apharsual: tellus saluata vl terra salutis: siue pulvis suscitans salutem aut humus vigilans saluationi.
Arphasothi: securitas vel libertas: seu liberum germen aut securitas resurrectionis.
Apharsas: iudicans dominus vel iudicium domini.
Aphec: continuit vel continentia: siue continens aut furor nouus.
Apec: continebit vel apprehendet siue continens aut apprehensio.
Apheca: continebit eum vel apprehendet eum: siue cōtinentia eius: aut apprehensio eius.
Aphee: furor alienus vel vita dissipata: seu vitam dissipans aut vite discussio.
Apheleti: mirabilis vel admirādus seu vivificans aut excludens.
Apher: humus vel fodiens seu pulvis aut virulus.
Apherezei: se parati vel absq; muro seu fodientes obuiā aut vituli forticantes.
Aphes: in finibus vel in extremis.
Aphes donum in finibus rubentiū vel in extremis ascensionis ruforum.
Aphes: libere egrediens vel securitas egressionis.
Aphias: liberalis dñs vel liberalitas domini.
Aphica: fertilis vel augmentata: Aphicam: fertiles vel augmentati.

Aphiba:colligens rectevel congregans conuersione seu liber egressus aut secura egressio.
Aphith secur⁹ vel liber seu securitas aut liberalitas.
Aphon:volans inique vel volatus merotis:seu libere murmurãs aut securitas inutilis.
Aphonite:volantes inique vel volãdo merentes seu securi inutiliter aut libere murmurantes.
Aphus:volans consilio vel volatus consilij seu libere consulens aut securus festinator.
Aphuth:eius indumentum vel eius declinatio.
Aphutel:eius indumãtavel eius declinationes.
¶Alga:festiua vel solennis.
Aga:loquens vel meditans seu meditatio aut loquela.
Agaba:festiuus pater vel solennitas patris.
Agabus : nuntius tribulans vel tribulationis annuntiatio.
Agad:planctus egypti vel planctus egyptiorum seu sernit⁹ festiua aut solenne testimonium.
Agad : doma vel tectum seu festiue solennis aut festiua solẽnitas.
Agagite:domata vel tecta siue solẽnes festiue aut festiui solenniter.
Agai:q̃stio aut festiuitas seu loquẽs mihi aut meditatio mea.
Agla:vitula vel iuuencula seu solennis aut festiuitas eius.
Agar:aduena vel conuertens:seu festus suscitãs aut solẽnitas vigilie.
Agarent:aduene vel conuersi:seu festa suscitantes aut solennitates vigiliarum.
Agarai:aduena vultur vel conuersio deuoratoris siue festin⁹ magister meus aut solẽnitas magistri mei.
Age:questio vel solẽnis seu meditatio aut loquela.
Ageba:solennis pater vel festiuitas patris.
Ageddad:accinctus vel annuntians predo.
Agedgad:festiua seruitus predonis vel solẽne testimonium accinctionis.
Agelom:solẽnis candor:vel annuntia iniquitatem meam.
Ageus:festiuus vel solẽnis seu q̃rẽs consilium aut letus festiuator.
Agi:questio vel solennis seu scies me aut festiuitas mea.
Agia:querens dominũ vel solẽnitas domini.
Agia:solennis domino vel festiuitas domini.
Agiremmon:fons sublimis vel fons ecclesie seu fons congregans aut fons malorum granatorum.
Agrippa:congregans subito vel congregatio subita.
Agrith:aduena vel incola siue aduena meus vel incola meus.
Agrith:festiua vel solennis seu meditatio aut loquela.
Agathe:festiui vel solennes siue loquentes aut meditantes.
¶Ahab:frater patris vl fraternitas paternitatis.
Ahabõ:campi vel aulones seu valles grandes aut valles campestres.
Ahalath: mons diuidens vel mons leuis idest limpidus siue lubricus.
Ahamon: sapientia vel sapiẽtissim⁹.
Ahara:fratris odor vl frater odoris.
Aharel : post exercitum vel sequens exercitum de ipse est obad cognatus moysi qui retro.
Ahares:testa vel sol seu siccitas aut auiditas.
Aham:patru⁹ vel patruelis seu fortis aut apprehendens.
Ahazias:patruus:dominus vel patruelis domino siue apprehendẽs dominum aut fortitudo domini.
Aheberim:hebreorum vel transeuntium seu transitus aut transitores eorundem.
Ahel:vmbraculum vel infecunditas.
Aheri:declinans vel declinatio.
Aheram:voluntas vel consilium vel voluntati aut consilio eorum.
Ahi:fraternitas vl vbi hec seu vallis aut questio.
Ahi:viuet vel viuit seu vita vallium aut questio vite.
Ahia:frater eius vel vbi hec et seu vita eius aut viuit.
Ahia:querens eũ vel vallis eius seu vita vallium eius aut questio vite eius.
Ahialim:cerui vel ceruorum lapides siue vallis fermenti aut questio malicie.
Ahialon : admirans vel admiratio seu vita merens:aut vallis iniquitatis.
Ahias:vita plasmata vel vita factura seu frater sustolens aut fratris plasmatio.
Ahidad : viuens gloria vel vita gloriefeu frater meus glorians aut fratris mei gloria.
Ahaie:sterilitas vel obumbratio seu frater obumbrãs aut fratris obũbraculum.
Ahihel:viuẽs deo vel viuens domini seu vita vallium dei aut questio vite diuine.
Ahiere : vallis amica vel vita amici seu frater me⁹ amicus vel fratris mei amicitia.
Ahiese :frater meus fortis vel fratris mei auxiliator seu vite vallium separatarum aut questio vite sanctificationis.
Ahiam:dolens vel parturiens seu affores vel ante vestibulum.
Ahiloth:frater vincens vel frater ligatus seu vallis declinãs aut vite vocatio.
Ahiluth : vallis inclyta vel q̃stio nobilis seu frater inclytus aut fraternitatis nobilitas.
Ahiman:vita qualis vel questio que seu frater quis aut fraternitas quo modo.
Ahimelech vita regum vel vallis regia:seu frater me⁹ rex aut fratris mei regnum.
Achim:fons vel oculus.
Ahinadab : frater sponte vel frater spontaneus seu vita vallium spontanearum:aut questio vite spontanee.
Ahin:frater merẽs aut frater iniqu⁹ seu vita vallium : aut questio vite inutilis.
Ahiram vallis excelsa vel vita exaltata:seu frater meus sublimis aut fratris mei exaltatio.
Agiran:sculptor aut sculpens.
Ahiranite:sculptores vel sculpẽtes.
Agiroth:sculptum vel scalptum.
Ahisamech:fratris mei sculptura vel fratris mei erectio seu frater me⁹ adiuuans aut fratrem meum roborans.
Ahisar:frater meus princeps vel fratris mei leuamen:seu vita vallium principis aut questio vite angustiantis.
Ahitub : frater meus bonus vel fratris mei bonitas seu vita vallium deserentium aut questio vite deserte.
Ahoi:spina vel compunctio.
Aholtes : spinosi vel compungentes.
Aholbam:spina sapientie vel cõpunctio intelligentis.
Aholmã:perturbãs vel perturbator: seu pungens quis aut spina quomodo.
Ahim:mutile velle iniquitas.
¶Ai:vultur vel deuorator.
Aia:vultur eius vel deuorans eum.
Aiath : vultur vel condemnatio seu vulf declinãs:aut deuoratio peccatorum.
Aicham : frater meus surgens vel fratris mei resurrectio : seu vultur callidus : aut deuorator calliditatis.
Aihel:vultur dei vel deuorator deus:
Ailath : dolens vel parturiens seu vultur victus aut deuorator declinans.
Airhon:vallis admirãs siue vbi erãt viri aut vbi visi sunt.
Aisui:vbi erãt visi:vel vbi visi sunt.
Aim:inutilis aut idololatra.
Aimam:idolum gratum vel inutilis donatio seu vultur quis aut deuorator quomodo.
Aim:fons vel oculus.
Aman:vultur decorus vel deuoratio pulchritudinis.
Aimagalim : oculus vituli vel fons inundans siue oculus reuelatus aut fons transmigrationis.
Aimon:vultur merens vel vultur iniquus seu deuoratus murmure aut deuorator inutilis.
Air:ciuitas vel oppidum.
Airsames:ciuitas solis vel oppidum illuminatum.
Aimoth:desertio vel adductio mortis.
Aith : condemnatus vel condemnatio.
Aiud : vultur inclytus vel deuorans gloriosum.
¶Ala:commixtio vel conscendens siue infirmus aut infirmitas.
Alab:lactea vel dulcedo.
Alach lubricum vel pars mea.
Alacarnasum fermentum cõcidens duces vel cõmixtio diuidens principes.
Alai:laxitas vel lassitas siue leuitas: aut latitudo.
Alala : laxitas eius vel lassitas eius: seu leuitas eius:aut latitudo eius.
Alam:infirmans eos vel commixtio eorum.
Alamat:despiciens vtrem vel contẽnens indignationem.
Alamõ:despectio vel desuper multitudinem:siue infirmans eos dolori aut commiscens eos iniquitati.
Alas commixtio vel fermentum.
Alasam:triplicem vel consternatam seu commiscens populum aut fermentatio populi.
Albialbon:patris mei dolor vel pater meus subintelligens.
Alchimus fermentum vani consilij: vel commiscens callidam festinationem.
Alle conscensio vel commiscens siue infirmus aut infirmitas.
Aleph : mille vel doctrina tentationum.
Alepsim : ignis vel igneus seu doctrina mandati aut milia tentationum.
Altel laus vel laudatio.
Alleluia : laudate dominum vel laudatio domini.
Alexander:alleuans tenebras vel auferens angustias tenebrarum.
Alexandra:idem.
Alexandrini : tenebras alleuantes vel tenebrarum angustias aufe-
rentes.
Alphalthi: bitumen vel aque bituminis.
Alpheus:doctus vel documentũ siue fugitiuus aut milliesimus.
Altam:contemnens donũ vel despectio gratie.
Altam:electus vel electio.
Altmis vestibulis vel superliminaribus.
Alimath:vter vel indignatio.
Alinathan :contemptor doni vel despiciens donatorem.
Almon:contemptus vel despiciens.
Almondeblathaim:contemptus palatarum vel despiciẽs opprobria.
Almoth vter vel indignatio.
Aloes:laus facture vl laudatio plasmatoris.
Allon:laus doloris vel laus meroris siue laudator iniqu⁹ aut laudator inutilis.
Alua despiciens vel contẽnens siue contemptus aut despectio.
Alua:contẽnens eos vel despiciens eos seu contemptus ei aut despectio eorum.
Alulam:contemptus vel despectus.
Alus:fermentum aut commixtio seu contemnẽs consiliũ aut despect⁹ festinator.
¶Am:gens vel populus.
Ama:gens mea vel populus meus.
Amaa : gens eius vel populus eius seu populi testis aut populum testificans.
Amaad:populum testificans vel populi testificatio.
Amad:populus adhuc vel populus seruiens siue popul⁹ testis aut populare testimonium.
Amadathi : populus seruiens peccato vel populo testificans tempore.
Amador populus testes generans vel populus seruiens generationi.
Amal : gens commixta vel populus conscendẽs siue populus infirm⁹ aut populi despectio.
Amalasar:dixit princeps vel dictum principis siue gẽs commixta carceri vel populus despecte carceratus.
Amalech : gens bruta vel populus lambens.
Amalechite:gentes brute vel populi lambentes.
Aman:iniquus vel coangustans seu comprimens me aut coangustatio mea.
Amana:iniquus ei vel coangustans eum:seu cõprimens eum aut coãgustatio eius.
Amanite : iniqui vel coangustantes seu comprimẽtes eos aut coangustatio eorum.
Aman : populo donatus est populi gratificatio.
Amanite : populo donati vel populi gratificationes.
Amman:cubitus vel mẽsura:seu populus quis aut gens quomodo.
Ammanite : cubitati vel mensurati seu gẽtes que aut populi quomodo.
Amansame:cubitus fulciẽs vel mensura erectionis:siue populus dono adiutus aut populus gratificatione confirmatus.
Amaraphal : dicto cadens vel dixit vt caderet : seu populus curatus deo:aut populus medicamentum dei.
Amaran:temulentus vel rubicatus sordidus: siue populus laudatus tritico:aut populus coaceruatus interpretatur.

Amarias: dicens domino vel verbum domini: seu gens suscitans dominum aut populus vigilans domino.

Amarite: dicentes domino vel verbo domini seu populi dominum suscitantes aut populi domino vigilantes.

Amas: furor vel indignatio seu populum tollens aut populus plasmationis.

Amata furor eius vel indignans ei seu sustolens gentem aut populatis plasmatio.

Amasai: furor eius meus vel indignatio eius mihi seu gentem sustolens mihi aut populi plasmatio mei.

Amasi furor meus: vel indignatio mea siue populū tollens mihi aut plasmatio populi mei.

Amasia: indignans dominus vel furor domini seu gentem sustollens domino aut populi plasmator dominus.

Amath: vter vel indignatio siue populus donatus: aut populus consummatus.

Amath: veritas vel indignatio siue populus peccator aut populus tēporalis.

Amatha: veritas eius vel indignatio bilis eius siue populus declinans eum aut populus peccans ei.

Amatheus populus peccans vel indignator rigidus.

Amathi: veritas mea vel indignatio bilis mee seu populus peccans mihi: aut populus declinans. Iste amathi est Ionas prophęta sarepthane vidue filius quem resuscitauit Helias matre postea dicente ad eum nunc in isto cognoui quia vir dei es tu et verbum dei verum est in ore tuo.

Amathia: veritas mea domino vel fidelitas mea domini: siue populus peccans domino aut populus declinans dominum.

Amathim: veritas vel indignatio bilis eorum siue populus peccans eis aut populus declinans eos.

Amathis: veritas viri vel indignatio bilis assumpte seu populus peccans viro vel populus declinans assumptionem.

Amadan: concupiscibilis vel concupiscens siue populus iudicās eos aut populus iudex eorum.

Amaum: populū abiciens vel populi abiectio.

Amaus: populus abiectus vel populi abiectio.

Amen: vere veritas seu fiat aut fideliter.

Amessa: populum tollens vel populi ablatio.

Amessia: populum leuās domini vel populi sublevatio.

Amesech: populus timens vel populus prolōgatus seu populi germē aut populi resurrectio.

Amethai: luctus vel indignatio siue populi domum aut populi perfectio.

Amethben: populus ascendens vel populi fortitudo.

Amathi: luctus meus vel indignatio mea siue populus mecum aut populus obstupefactus.

Amphibolis: populus corruens vel populus ore corruens.

Amata: populus dñi vel populi dominatio.

Amiel: populus meus dei vel populus meus deo.

Amiel: populus meus dei: vel populi mei deus.

Amin: gens mea vel populus meus.

Aminadab: populus meus sponte vel populus meus spontaneus siue populi mei vota aut populus meus vrbanus.

Aminod: populus meus inclytꝰ vel populus meus gloriosus.

Amisaddai: populus meus sufficiēs vel populi mei sufficiētia.

Amithai: calefactus ros vel calefactio roris: siue populus meus irroratus: aut populi mei irroratio.

Amiuth populus meus inclytus vel populi mei gloriatio.

Amizadab: populi meus fluens torris: vel populo meo torris fluitio.

Amnes: robustus vel fortis siue populus fugitiuus aut populi tentatio.

Amob: parcens vel sustinens siue populus dilectus aut populi amplexatio.

Amoch: populus tenens vel populi apprehensio.

Amolum: flos farine vel deflorata farina.

Amon: onerās vel onustus siue nutriens aut fidelis.

Amon: donās vel nutritius siue donatio aut matris fetus.

Amon: populus dolēs vel populus murmurās siue populus iniquus aut populus inutilis.

Amon: populus parcens vel populus meroris siue filiꝰ generis mei aut filius populi mei.

Ammona: comprimens vel coangustatio eius.

Ammona: populus parcens ei vel populus meroris eius siue filius generis eius aut filiꝰ populi eius interpretatur.

Ammoni: comprimens me vel coangustatio mea.

Ammoni: populus parcēs mihi vel populus meroris mei siue filiꝰ generis mei aut filius populi mei interpretatur.

Ammonite: comprimētes me vel coangustantes me.

Ammonite: populi parcentes mihi vel populus dolorum meorum seu filij generis mei: aut filiꝝ populorū meorum.

Ammoza: loquens vel amaricans siue populi scitus aut populi illuminatio.

Ammozrei: amari vel loquentes seu populi scīti aut populi illuminati.

Amos: fortis vel petens siue onerosus aut vir robustus.

Amos: onerauit vel fortitudo seu populum aut populi diuulsio.

Amesa: fortis ei vel potens ei: siue onerans eum: aut fortitudo eius interpretatur.

Amosa: vir robustus ei vel onerauit eum seu populum vel auellens ei aut diuulsio populi eius.

Antum: donum vnicum vel gratificatio sempiterni.

Antiochus pauper silens vel pauperis silentium.

Antiochem: pauperum silentia vel paupertate silentes.

Antipater: dans laudem vel dantis laudationem.

Antula: dolens vel parturiens.

Anon.: donator merens vel gratis iniquus seu gratie inutilis aut gratificationi murmurans. interpretatur.

Antiphas: dans transitum vel dantis transitio.

Amoth: calefactio vel calefaciens.

Amothdor: calefactio generationis vel calefaciens generationem.

Ampliatus populi malleum vel populus malleator, siue populus ore contendens.

Amraphel dicto cadens: vel dirit vt cadere: siue populus curatus deo: aut populi medicamentum deus.

Amrā: populus excelsus vel populi celsitudo: siue populus exaltatus aut populi exaltatio.

Amram: pplus excelsus vel populi celsitudo siue populus exaltatus aut populi exaltatio.

Amramite: populi excelsi vel populi exaltati.

Amri: amaricans vel lacescens siue populus magister aut populi magisterium.

Amsi: populus indigens vel populi dormitatio.

Amthar: populus patens vel populus ambigens siue populus explorator odoris aut populus explorator ascensionis.

Amuhel: populus calefactus deo vel populus cum quo est deus.

Amul: populus dolens vel populus parturiens.

Amula: populus dolens ei vel populus parturientium.

Amulite: populi dolentes vel populi parturientes.

Amuthal: calefactus ros vel calefactio roris siue populus irroratus aut populi irroratio.

Ana: donatus vel gratificatꝰ: seu donum aut gratificatio.

Anna: gratia vel respondens: siue donans aut donatio.

Anab: vua vel humilitas siue donum patris aut grata paternitas interpretatur.

Anaba: vua eius vel humilitas eius siue donum patris eius aut grata paternitas eius.

Anacham: humilis vel exurgens seu donum calidum aut gratificata caliditas.

Anaceb: cognomētum vel cognominatio.

Anachim: non est innocēs humilitas renuens: siue monile collo sublimi aut humilitatis renuntio.

Anae: nūquid commotus est: vel nūquid commotio.

Anaphalim: cadentes vel violenti siue gygantes aut gratiam declinātes.

Anahe: nūquid commotus est ipse vel nunquid est commotio ista siue donatus vite aut gratificatus susceptioni.

Anam: nubes vel obumbratio siue donum populi aut gratificatio eorum.

Annamalech: donum regni vel respōsio regis siue donas regnator aut gratificatio regia.

Anamin: respōdentes aque vel gratificationes aquarum.

Anan: donū gratie vel donata gratificatio.

Ananeel: gratus deo vel responsio dei siue cui donauit deus aut qui est donatus deo.

Ananeth: dono viuens vel gratia paucidus.

Anani: donatus mihi vel gratificatio mea.

Anani: respondens mihi vel gratificatio mea.

Anantas: donum gratie domini: vel donata gratificatio domino.

Ananias: respondens gratie deo vel gratificans gratie dominus interpretatur.

Ananim: respondens aque vel donationes aquarum.

Anus: donans vel donatus seu gratiam tollens aut respondens.

Anath: gratia vel respondens: seu gratie peccans aut responsio temporis.

Anatha: respōdens ei vel gratificās eum seu gratie peccans eius aut responsio temporis eius.

Anathim: respondens eis vel gratificans eos seu gratia peccās eorum: aut responsio temporis eorum.

Anathim: humilitas vana vel responsio vana: seu monile colli aut humiles consurgentes interpretatur.

Anatoth: responsio vel obedientia aut respondens signo aut gratificatio designantis.

Anathothia: responsio domini vel obedientes domino siue respondens signo domini aut gratificans designantem dominum.

Anathothite: respondens vel obedientes: siue respondentes signo aut gratificantes designatore interpretatur.

Andreas respondēs pabulo vel decorus in statione siue decus: aut ꝑm grecam etymologiam ideſt a viro virilis.

Andronicus respondēs pabulo aut decorus ad standum siue cogitās passionem aut responsio passionis.

Anebgaba: sollicitauit vel humiliauit siue sollicitans valles aut hūtlians collens.

Anegeb: auster vel meridies siue australis aut meridianus.

Anei: nunquid cōmotus est mihi vel nunquid commotio mea.

Aneliab: donum dei patris vel gratificans deum patrem.

Aneni: circuli vel corone seu precinēs aut preconator.

Aneni: donum meus vel gratificatio mea.

Aner: lumē vel illuminatio seu dono vigilans aut gratificatione cōsurgens.

Ange: donum preruptum vel gratificatio pectoris.

Anad: gratia vel responsio siue respōdens testibus aut gratificatio seruitutis.

Abi: pauper vel egenus siue donum meum aut gratificatio mea interꝑtatur.

Anta: donum dei vel gratificans dominum.

Antam: donum populi vel gratia eorum.

Anihel donatus deo vel gratificans deum siue gratificās eos vel paupertas eorum.

Ano: donans eis vel gratificās eos siue dolor eorum aut labor eorum interpretatur.

Anob: dono seruiens vel gratificatio seruientis.

Aocen: nidus vel cubiculum.

Aod: inclytus vel gloriosus interpretatur.

Aoht: spina vel compunctio interpretatur.

Aohite: spinosi vel compungētes interpretatur.

Aohiuban: spina sapientie vel compunctio intelligentis interpretatur.

Aohiman: perturbatus vel perturbatio seu pungens quis aut pungēs quomodo.

Aoth:nobilitas vel gloriatio.
Appaim:humus eorum vel volatus eorum.
Apparam:liber onager vel cõtinens feritatem.
Appaiana:libertas populi dñi vl cõtinens populum domino.
Appelles:congregans eos vel congregatio eorum.
Appia libera vel libertas siue continens aut continentia.
Appi forum: libera vel fortis libertas.
Apollo : mirabilis aut admirandus.
Apollophanes:mirandus facie: vel admirabilis contemplator.
Appollonia:disciplina vel synagoga eorum.
Apollonius:miraculum vel admirabilis.
Apolloe: congregans eos vel congregatio eorum.
Apostolus:missus vel legatio.
Apses:liber egrediens vel continentia egressionis.
Apsiba:continens rectitudinem vel libertas conuersationis.
Aquila:dolens vel parturiẽs seu dolor aut parturitio.
Ar:suscitatio vel vigilie.
Ara:electus vel electio:seu vigilans ei aut suscitans eum.
Arab : insidie vel caliditas: seu vigilans patri : aut suscitans patrem.
Araba:insidie ei⁹ vel caliditas eius siue suscitans patrem aut vigilia patris eius.
Araba : multa vel vespera siue occidens aut inhabitabilis
Araba:plana vel campestris seu deserta aut occidentalis.
Arabath:deserta tempore vel planicies peccatorum siue suscitans patrem peccati aut vigilãs patri declinanti.
Arabathite:deserti tempore vel planicies peccatorum siue suscitãtes patrem peccati:aut vigilantes patri declinanti.
Arabes:humiles vel occidentales siue callidi aut insidiatores.
Arabathane:humile robur vel deserta fortitudo siue suscitãs patrẽ robustum aut vigilans patri fortitudinis.
Arabia:callida vl insidiatrix siue humilis occidentalis.
Araboth:plana vel humilia siue cãpestria aut equalia.
Arach:longitudo vel longanimitas siue suscitans fratrem aut vigilia fratris.
Aracheus:longitudo consulens vel longanimitas siue festinans aut vigilans fratri cõsiliũ aut suscitãs fratrem festinantem.
Arachi:longitudo mea vel longanimitas mea seu fratri meo vigilãs aut suscitans fratrem meum.
Arachites:longus vel lõganimitas seu vigilans fratri conuerso aut suscitans fratrem captiuum.
Arad:descendit vel descensio siue suscitauit descendentes aut suscitauit descensionem.
Arad:descendens vel descensio siue suscitans seruum aut vigilãs testimonio.
Arada : miraculum vel admiratio siue obstupuit : aut admiratus est.
Aradam:descendens ei vel descensio eius seu vigilans seruituti aut suscitans testimonium.
Aradi:deponẽtes vel depositiones: siue vigilans seruitutimee:aut suscitans testimonium meum.
Aradius : deponens consilium vel descendens festinãter seu vigilãs festinanter aut festinans testificationem consiliũ.
Aradius : admirans vel obstupescens seu vindemiator⁹ meus sufficiens aut vindemiatoris mei sufficientia.
Arado:miraculum vel depositio seu suscitans seruum aut vigilia testificationis.
Arapha:suscitans terram vel vigilãter fodiens.
Araphite:suscitatores terre vel vigilanter fodientes.
Arabat : negotiator vel negotio seu vigilans vite aut suscitans pauorem.
Araa:eligens dominum vel electio dñi seu vigilãs domino aut suscitatio domini.
Aral:suscitans infirmum vel vigilanter conscendens : siue suscitans contemnentem aut vigilia despectionis.
Aram suscitans excelsum vel vigilãs exaltationi.
Aram:res cum arca vel res cum capsa siue arcens aut indignatio.
Aram : suscitans gentem vel vigilia populi
Arã:excelsus vel iracundus seu decor aut electio eorum.
Arama:suscitans gentem ei vel vigilia populi eius.
Arama:excelsa vel irascens seu decorans eum aut delectio eius.
Aramathi:deficiẽs aut delectio eius: seu decore pauidus aut excelse cõsumans.
Aramelech:suscitans gentẽ regi vel vigilia populi regni.
Aramelech : celsum regnum vel erectus rex seu decor regni aut tracũdia regis.
Arau:res cũ arca vel res cũ capsa siue suscitans excelsum aut vigilãs exaltationi.
Aran:aceruus tritici vel laus frumenti seu suscitans donum aut vigilãs gratie.
Aranon:laus frumenti vel aceruus tristitie seu suscitans donum iniquum : aut vigilans gratia inutili.
Ararath:mons vulsus vel monsvellicatus seu suscitans cõsurrectionẽ descendentẽ aut vigilans testimonio descendenti.
Arari:mons vel sublimitas seu vigilans vigili meo:aut suscitãs suscitantem me.
Araritе:montani vel sublimes seu vigilantes vigili meo aut suscitatores suscitatoris mei.
Aras : elatio vel superbia siue sustolentem:aut vigilans plasmationi.
Arasth:artifex vel artificium.
Arath:testimonium descendens vel consurrectio descensionis siue suscitans peccatum:aut vigilãs temporaliter.
Arbath:bruchus vel locusta:seu bruchus peccati aut locusta temporales.
Arbathis : locusta viri vel bruchus assumptus siue hamus pauidus: aut humilitas superiorum.
Armageddon:mons est latrunculis vel mons globosus siue consurrectio tecti aut consurrectio in ppria ara.
Arumathaim:sublimitas duorum vel altitudo eorũ siue sublimes duo: aut consurgentes bini.
Arsa sol eius vel illuminatio.
Arbee:quarta vel quatuor.
Arbella:suscitans vetustatẽ auri vel vigilia siue assumptione.
Arbi:locusta vel bruchus siue hamus meus aut humilitas eius.
Arbo:hamus vel vsq; huc siue humilis aut humilitas mea.
Arboth : humilis vel campestris siue hamus tenens aut hami retentio.
Arbona:locusta iniqua vel bruchus inutilis siue humilitas merẽs eius aut retentio doloris eius.
Archab:insidie vel insidians.
Archad:insidiator seru⁹ vel insidiãs testimonio.
Archelaus agnoscens leo vel agnitio leonis.
Archiabarioth:mora corone vel longitudo circuli.
Archippus insidie pus vel longitudo operis siue insidie dilatati aut insidiarum dilatatio.
Ardor suscitans iudices vel vigilia iudicandorum.
Area eligens eum vel electio eius descendentem aut vigilia descensionis.
Areba plana vl campestris seu deserta vel inhabitabilis.
Arebia humilis domino vel retẽtio domini.
Arebia insidians vel insidiatio.
Arepne humilis pulcher vel insidiãs pulchitudo.
Arech longitudo vel longanimitas.
Arechon longanimitas merens vel longitudo iniqua siue admiratio possessionis aut descensio negotiationis.
Ared. descendens vel descensio siue ascensus montium aut ascensus saltuum.
Areph suscitator mensure vel vigilia dissolutionis.
Areli declinans me vel declinatio mea siue suscitans deum meũ aut vigilia dei mei.
Arelite:declinati mihi vel declinationes mee siue suscitantes deũ meũ aut vigilantes deo meo.
Aren acerui lapidum vel lapides acerυati.
Aren : filius meus vel filiatio mea siue suscitans fontem aut vigilia oculi.
Ares : electus vel electio seu suscitans facturam vel vigilia plasmationis.
Areth : stupor vel descensio siue suscitans pauorem ei aut vigilia vite.
Arcuna:arca vel repositio.
Arphasa:suscitans transitum vel vigilia transgressionis.
Arphaset:suscitatores trãseuntiũ vel vigilia transgressionum.
Arphat: sanans vel saluans siue sanitas vel saluatio.
Arpharat: saluans vel sanans depopulationem.
Arga:mensura vel mensurator.
Argob:maledicens excelsum vel maledicta sublimitas.
Aridai:suscitans dilectum meum vel vigilia amabilis mei.
Aridatha:leo donatus vel leonis donum sufficiens.
Ariel:leo deus vel leo dei.
Arieli.leo deus me⁹ vel leo dei mei.
Aroerite mirice vel subleuantes siue suffossi aut exurgentes.
Arom nequam vel versipellis interpretatur.
Aromath nequam tempus vel versipellis peccator.
Aroris mons vel sublimitas.
Ariph vigilia germinis floridi vel suscitatio visionis bucelle.
Arim aceruus lapidum vel lapides aceruati.
Arimatheus altitudo eius vel ipse exaltatus est.
Arimathia:suscitãs donum domino vel vigilia donationis domini.
Arioth ebrietas vel ad sollicitudinẽ dirigens.
Ariopagita : primitiue solennis vel primitiua solennitas.
Ariopagus : primitiua solennitas vel primitie solennitatis : sed hoc violentum cum athenienſi curie nomen sit quea marte nomen accepit.
Arisai leo tentas vel leonis tentatio.
Aristarchus suscitans coronam vel mons facture superflue.
Aristobolus suscitans doloꝛem vel suscitatio germinis.
Arina sublimis vel consurgens siue sublimitas aut consurrectio.
Armenia:mons vulsus vl mons vellicatus seu montis auulsio aut montis vellicatio.
Armenij : montes vulsi vel montes vellicati seu montium vulsiones aut montium vellicationes.
Armon:anathema meroris vel imago tristitie.
Armon:domus vel cellarium siue illuminans aut anathema.
Armon:anathema meroris mei vel imago tristitie mee.
Armoni: domus mea:vel cellarium meum:siue illuminãs me aut anathema meum.
Arnaphet:vigilia conuertens vel suscitatio conuersionis.
Arman : vigilia doni vel suscitatio gratie seu arca meroris aut maledictio eorum.
Armon:arca meroris vl maledictio: siue lumen eorum aut maledictio eorum.
Arod:maledictio sufficiens aut maledicta sufficienter.
Arodi : maledictus sufficienter vel maledictio sufficiens mihi.
Arodite:maledictus sufficienter vel maledictionum sufficientia.
Aroedi vindemiator⁹ sufficiẽs vel vindemie sufficientia.
Aroutes sublimis vel montanus interpretatur.
Aroer:suffossio vigilie vl vacuefactio vigilis.
Aroseth nequam semẽ vel iniqua positio seu vigilans germen aut suscitatio resurrectionis.
Aroer:mirica vel exurgẽs siue subleuans aut suffosa.
Arsa sol eius vel illuminatio interpretatur.
Aroelite vacuefactiones vigiliũ vel suffossiones vigiliarum.
Arselem silens circuncisio vel silentium circuncisionis seu suscitans nomen domini aut vigilans auditioni diuine.
Arsaces solis duritia vl illuminatio vomitus.
Artheman:anathematizãtem vel cõturbantem eos.
Arth mora vel immorans.
Arthaba mora patris vel morãs patrem.
Artbemis.i. diana conturbans vel anathematizãs siue suscitãs egrotationes aut egrotationum suscitatio.
Artaxerxes lumen silentio tentans vel lumine silentio tentans.
Aruces circumrodens me vel circũrosio mea.

Arum : aceruus tritici vel laus frumenti.
Arunas : illuminans vel illuminatio.
Arur: suscitans ignem vel vigilia luminis.
Arus : incisa vel aurea seu vigilans consilio aut suscitans festinationem.
¶ Asa: tollēs vel factura siue sustollens aut plasmatio.
Asaba: eius captiuitas vel eius conuersio siue sustollens patrem aut plasmatio patris.
Asabias: colligens dominū vel congregatus domino: siue sustollens patrem dominum aut plasmatio patris domini.
Asach: factura prerupta vel plasmationis vmbraculum siue sustollens fratrem aut tollens fraternitatem.
Asadias : factura seruiens domino vel sustollens testimonium domini.
Asael : sustollens deum aut plasmatio dei.
Asaph: colligens vel congregans siue collectio aut congregatio.
Asata: facit dñs vel faciente dño siue sustollens dominum aut plasmatio domini.
Asata: idem.
Asam: delictum vel fumus siue sustollens populus aut plasmatio eorum.
Asama: delictum eius vel fumigans eum siue sustollēs populi eius aut plasmatio eorum.
Asan : tollens donum vel plasmatio gratie.
Asana: tollens donum ei vel plasmatio gratie eius.
Asar: carcer vel carceratꝰ seu factura suscitans aut sustollens vigilantes.
Asaradam: vincēs vel exactus siue sustollēs vigiles iudices: aut plasmationem suscitans iudicio.
Asarel: carcer dei vel carceratus deo seu factura suscitans deum aut sustollens vigiles dei.
Asarela : factura suscitās maledictū: vel plasmatio tollēs vigiliam maledictionis.
Asaronhamar: beatitudo palme vel beatitudo commutans: siue atriū amaritudinis aut vestibulum cōmutationis.
Asarsualim: diuites vulpes vel atriū vulpium seu factura suscitās salutem aut plasmatio vigilans salutioni.
Asarsusim: diuites obtinēs vel beate reuertens seu factura suscitans equum aut plasmatio vigilans reuersioni.
Asasonhamar: os amarum vel silentium commutatum seu factura faciens iniquitatem cōmutationis: aut plasmatio tollens dolorē amaritudinis.
Asaar: diluculum vel mane diluculo seu facturam estimās aut plasmationis estimatio.
Asaradon: victor vel exactus seu facture suscitās seruos iniquos aut plasmatio vigilās testimonio merentium.
Asarael: beatus deus vel beatitudo dei seu factura vigilans deo aut plasmatio suscitans deum.
Asaramel: sustollens excelsum deum vel plasmatio excelsi dei.
Asbaal: plasmans virum vel tollens vetustatem.
Asbel: captiuus dei vel atrium vetustatis.
Asbehel: captiuus dei vel factura vetusta.
Ascalon : appensa vel impensa siue ignis infamis aut ignis ignobilis.
Ascalonite: appensi vel impensi siue ignes infames aut ignes ignobiles.
Ascenem: tollens possessorem contēptibiliter: vel sustollens cōtemptibilitem possessorem.
Ascenem: ignis aspersio vel ignis sic aspersus.
Ascod: dissolutio vel effusio siue incēdens aut incendium.
Ase: tollēs vel factura siue sustollēs aut plasmatio.
Asebam : sustollens semper excelsum vel plasmatio semper excelsa.
Asebias: sustollēs dominum vel plasmatio domini.
Asebim: facture statio vel plasmatio stationis.
Asebonias: tollens pollicem domini vel factura in medio dominatoris.
Asech: factura prerupta vel plasmationis vmbraculum siue sustollens fratrem aut tollens fraternitatem.
Asedech : testa vel sol siue ariditas aut siccitas ardoris.
Asedim: siccitas ardoris vel suburbana eorum.
Asedemoth : arua vel suburbana.
Asedoch: plasgā abscisio vel os delicti siue tollens abscissum aut plasmationis donatio.
Asedoch: factura pabuli vel plasmatio viriditatis.
Asedochphasga: donatio facture viridis vel faciens pabulum abscissionis.
Aseph: atrium vel vestibulū seu colligens aut congregatio.
Ascen : sustollens eos vel plasmator eorum.
Asemona: festinus vel os eiꝰ ab osse non ab ore.
Ascen: sustollens fontem vel plasmatio oculi.
Asena: ignis aspersus vel ignis aspersio siue sustollēs fontem eius aut plasmatio oculi eius.
Asenna : ruina eius vel precipitatio.
Asennaa : ruina eius vel precipitans eum.
Asennaphar: ruens onager vel precipitans feritas.
Asenech: ruina vel p̄cipitatio seu factura dedicans aut plasmationē edificans.
Asennes eleuans me vel subleuatio mea.
Asenech : ruens vel precipitans : siue ignis aspersus aut ignis aspersio.
Aser : atrium vel diuitie seu beatitudo aut beatus.
Aserite: atria vel diuitie seu beatitudines aut beati erunt.
Asera: atrium vulturis vel diuitie dominatoris.
Aserat: beatitudo mea vel beatꝰ erit mihi siue atrium meus aut diuitie mee.
Aserdam: exactus vel vinculum cutis seu beatum iudicium aut diuitie iudicande.
Aserim: atrium vel testibulū seu diuitie aut beatitudo eorum.
Asermachimat : beatitudo doni vel que est beata donatio.
Asermoth: atrium mortis vel diuitie mortales.
Aseroth: atrium angustie vel diuitie temporales.
Aseroth: atria vel vestibula siue vile aut beatitudines.
Aserual: beata salus aut diuitie salutis.
Asersua: atrium gaudiū vel beatitudo letitie:
Aseu: nominatus vel faciens nomen siue sustollens auditum aut plasmatio famose auditionis.
Asema: os ab osse non ab ore vel sustolens nomen eius aut facies famosam auditionem.
Asen : fractura dentium vel plasmatio supervulnus seu tollens nomē aut sustollens amphoram tentationis.
Aseremoth: suburbana vel suburbibus seu atrium indignatiōis rigide aut beatitudo formidationis eorum.
Asergada: atrium accincti vulturis vel diuitie tentationis deuorantis.
Asphanar: tollens subito vel factura eructans.
Asphanar: equorum domitor vel factura apprehendens.
Asphanes : equorum domitor vel factura conuersionem apprehendens.
Asphar: tollens onagrum vel plasmatio ferocitatis.
Asia : sustollens dominum vel plasmatio domini.
Asia: gradiens vel eleuans seu auferens aut elatio.
Asiam: facture domini vel sustollentes dominum.
Asiani: elati vel auferentes seu gradientes aut eleuati.
Asias sustollens dominum vel plasmatio domini.
Asidia: miluus vel herodius seu factura dilecta aut plasmatio amabilis.
Asiel: sustollens deum vel plasmatio dei.
Asiel : gradiens deo vel eleuatio dei.
Asim : sustollens eos vel plasmatio eorum.
Asima: sustollens eos et vel plasmatio eorum eius.
Asinchitus: dirigēs thuribulum vel directio thuribuli.
Asiongaber: lingua viri vel doletio hominis seu faciens merētes collentes aut sustollens dolores collium sublimium.
Asir: vinculum vel vinculatus seu factura vigilans aut sustollens vigilantes.
Asisdeumilui vel herodiū seu facture dilecte aut plasmationes amabiles.
Assyria: factura vigilans domino aut sustollens vigilias domini.
Assyrias: diligēs vel dilecta siue diligens aut dilectio.
Assyri : facture vigilantes domino vel sustollentes vigilias domini.
Assyriim: directi vel dirigentes seu dilecti aut diligentes.
Assia: factura laborans aut sustollens laborantes.
Asmo : nouissimum eius vel factura parturiens.
Asmodeus: facture iudicium vel plasmatio iudicantis.
Asmona ; festinans vel celeriter numerans.
Asnaa: tollēs serpentem vel plasmatio columbi.
Asop: collectio vel vestibulum.
Asen: festinans vel festinatio.
Ason : silens vel os ab ore non ab osse.
Asomerh : os viuax ab osse non ab ore vel silentium vite aut festinatio vaporis.
Ason : factura pupille vel plasmatio coccinea.
Asor: atrium vel sagitta luminis seu tollēs foramen aut plasmatio iracundie.
Asoradon: victor vel exacutus seu atrium serui iniqui: aut tollens foramen testimonij inutilis.
Asoram: atrium excelsum vel sagitta luminis exaltati seu extollēs foramen excelsum aut plasmatio iracundie exaltate.
Asoth: sustollēs signum aut plasmatio temporalis.
Asothye: tollentes signa vel facture temporales.
Asra : diminutio vel diminutus seu tollens magisterium aut plasmatio magisterij.
Asrael: diminutus deo vel sustollēs magisterium dei.
Asrat: beatum faciens vel beata commotio seu diminutꝰ ipse aut diminutio parens.
Asrahel: beatꝰ deo vel beatitudo dei siue tollens magistrum deum aut plasmatio magisterij dei.
Asrahelite: beati deo vel beatificantes deum aut plasmati magisterio dei.
Astaol : ignis gementium vel ignis parturientium.
Astali : caula mea vel presepe meum.
Astalt : ouile meum vel cubiculum meum siue atrium meum aut factura exploratiōnis mee.
Astaroth : ouile vel factura exploratorum.
Astaroth: atrium vel cubiculum seu caule aut presepia.
Astarothites : caula vel atrium seu caule aut presepia.
Astarothites: ouile vel factura.
Astaroth: atrium vel cubiculum seu presepe aut cubiculum.
Astarthē: factura superflua vel plasmationis superfluitas.
Astrages: voluntas festiua vel consilium festiuitatis.
Asub: factura incendū vel plasmatio conuersionis.
Asphа: tollēs subito vel factura eructans.
Assuerus : beatitudo vel atrium eius.
Assum : os eorum vel fumigans eos.
Astum: factura coccinea vel tollens pupillam eorum.
Assus : diues vel beatus siue factura luminis : aut tollens incendium.
Assur: diues mihi vel atrium meum seu factura luminis mei: aut tollēs incendium meum.
Assurim : diuitie eorum vel beatitudo eorum : siue factura illuminans eos aut tollens incendium eorum.
Assur : tollens robustum vel tollens acerbitatem.
Assur : sustollens murum vel tollens angustiam : seu factura continens aut plasmatio directionis.
Assur : negotiator vel negotiatio siue nemus aut ignis illuminatio.
Assur: dirigens vel diligēs siue beatus aut gradiens.
Assurim: sustollens murum eius vel tollens acerbitatem.

Assurim:faciēs robustos eos vel plasmatio directa:siue tollens angustias eorum aut sustollens cōtinētiam eorum.
Assurim:nemora vel ignium illuminationes seu negotiatores aut negotiationes.
Assurim:dirigentes vel diligētes seu beati aut gradientes.
¶Ata:tempus vel peccatum seu delinquens aut temporalis.
Athac:peccator humilis vel peccati retentio seu delinquens fratri aut temporalis frater.
Athad:rhamus vel testimonium interpretatur.
Athaia.peccans domino vel temporalis domini.
Athalia:tempus domini vel tempus eius seu peccans domino aut declinatio domini.
Athania:concupiscentia, vel desyderium.
Atanael:tempus meū dei vel peccatum meum deo.
Athanai:tempus fluctuans vel peccator cōmotus seu corona donatimei:aut exploratio gratificationis mee.
Athar:peccator suscitans vel temporalis vigilia.
Athara:peccatum suscitās ei vel peccatoris vigilia eius.
Atharim : exploratoꝛ vel exploratio.
Atharoth:corone vel circuli.
Athath:peccatū temporis vel temp⁹ peccatoris.
Athene:dispersi vel dissipate.
Athenienses:dissipati vel dispergentes.
Athenobius:peccator latrans vel tēporalis latratio.
Ather:ipse cōsurgens contrarius vel peccator effundens aduersa interpretatur.
Athicon:tempus medium vel peccatoris dimidiatio siue tempus congregate iniquitatis aut peccatum congregationis inutilis.
Athipha:tempus subitum vel peccatum eructans.
Athil:peccati germen vel tempus inueterans.
Athitha:tempus querens vel delicti silentium.
Atholus:tempus consiliū vel peccati commixtio.
Athoniel:respondens deo vel tēpus eius dei.
Athupha tempus subitum vel peccati infirmitas.
Athul:tempus consiliū vel peccatoꝛ festinans.
¶Aua:iniquus vel iniquitas.
Auan:fons vel motus siue mouens eos aut subuersio eorum.
Aui:ferox vel ferocitas siue iniquus mihi aut iniquitas mea.
Auil:inciptens vel stultitia.
Auim:acernus lapidus vel iniquitas eorum.
Auisa:voluntas mea:vel iniquitatis mee saluatio.
Auith:iniqua vel iniquitas.
Auoth:sedes vel commoratio seu vinculum.
Auoth:vita vel gloria seu ville aut ciuitates.
Auothiair:vinculus vigilis vel sedes vigilie seu commorans illuminatio aut incunabula illuminationis.
Auothiair : gloria luminis vel vita illuminans seu vigilie vigilantius aut oppida illuminatorum.
Auphraton:frugifera vel puluerulenta siue vbertas: aut de cinere veniens.
Auphratonite:frugiferi vel puluerulenti:seu vberes aut de cinere venientes.
Augusti:solenniter stantes vel solennitas addita.
Aulon:vallis grandis vel vallis, cāpestris.
Aunā:merore eorū vel labores eorum.
Aunam:non est vel inutile.
Auram:iracundia vel iracundus.
Auran:trascens vel iracundia.
Austidis:consiliū vel consiliatrix.
¶Ara:furor vel furibunda.
Aran:claudicans vel trascens.
Arath:medicina vel medicamētum.
¶Aza:vidēs vel combustus seu fortis domini aut fortitudo eius.
Azabias:videns patrem dominum vel fortitudo patris domini.
Azahel:videns deum vel fortitudo dei.
Azam:videns eos vel fortitudo eorum.
Azanoe:fortitudo commotionis vel visio requietionis.
Azara:deorsum vel crepido.
Azaria:auxilium domini vel auxiliator est dominus.
Azarias:idem.
Azaram:adiuuans populum vel auxilium populi siue deorsum eorum: aut crepido eorum.
Azas:cōtinens vel apprehendēs seu videns fortiter:aut visio fortis.
Azazias:continens dominū vel apprehensio dñi:seu videns fortiter dñm aut robusta visio domini.
Azbel:videns vetera vel robustus vetustate.
Azbelite:videntes vetera vel robusti vetustatibus.
Azboth:vidēs vomentem vel vidēs in vomitu seu fortis vetustas:aut fortitudo lugentium.
Azcab:vidēs mare vel fortitudo maris.
Azcad:videns dolentē vel videns cōponentem seu fortis deus meus aut fortitudo penitentie.
Aze:pergens vel ambigens seu vallis deuorans aut vallis rapacitatis.
Azecha:fortitudo aut decipula:siue robusta:aut clausula pessulo.
Azer:auxilium vel sanctificatio seu fortis consurgens aut videns vigilias.
Azagad:fortis tentatio vel videns accinctum latrunculum.
Azi:fortis meus vel visio mea.
Azlam:videns populum vel fortitudo eorum.
Azias:videns dominum vel fortitudo domini.
Aziel:pergens vel proficiscens seu videns deum aut fortitudo dei.
Azia : fortis visio vel videns visionem.
Aziel:pergens vel abiens seu vidēs deus aut fortitudo dei.
Azir:fortiter vigilans seu videns vigilias.
Azisa:fortis iste vel visio ista.
Azimath:videns mortem vel fortis mortuus.
Azim aueth:idem.
Azmoth:fortis morte vel apprehendens mortem.
Azmoth:fortis inclusio vel apprehendens decorem.
Azor:adiutus vel auxiliator: seu videns lumen : aut fortiter tracundus.
Azoz:incendens domino:vel incendium domini.
Azotus:incendium vel incendens siue ignis patruelis aut ignis patrui mei.
Azorij:incendentes vel incendia siue ignes patruelis aut ignes patrui mei.
Azodite:incendiuz aut ignis patruelis.
Azarael:adiuuans deum vel fortitudo dei.
Azuba :relicta vel deserta siue relictio aut desertio.
Azur:adiutor lucidus vel auxilium igneum siue videns lumē aut robustum incendium.

¶De incipientibus a litera B.

Baabana : venit respondēs velvenit respōsio Baal:vir vel vetustas siue hians aut deuorator.
Baala:venit hec vel habens eam seu vir eius aut deuorans eum.
Baalaanan : venit hoc donum vel habens eum gratiam seu vir gratus ei:aut deuorator gratificationis.
Baalasor:vetustas deuorās atrium vel vir habens sagittam luminis seu vetustas tollens foramen aut vir plasmatoꝛ tracundie.
Baalath :vir ascendens vel habens ascensionē seu vetustas temporis aut deuoratio peccatoris.
Baalberith:vir habens pactum vel vetustas deuorans fedus.
Baalpharasim:viros deuorantes diuidens vel habentium vetustatez diuisio.
Baalpheor:vir habens hiatum vel vetustas deuorans os pellis superius.
Baalgad:vir fortunatus vel habens tentationem:siue vir accinctus latrunculis aut vir deuorator.
Baalia:vir habens dominū vel vetustas deuorans dominationem.
Baalim : ascendentes vel superiores.
Baalim:viri vel habentes siue in superioribus aut deuoratores.
Baalis:vetustas viri vel assumptionem:seu deuorans virum aut vetustatis assumptio.
Baalmon : descendens humilis vel descensio humilitatis seu vir humilis habens domicilium aut vetustas deuorans habitaculum.
Baalmeon:descensio humilis:vel descensus humilitatis.
Baalmesar : habens eam vel vir ex principe seu vetustas eius aut deuoratio principis.
Baaloth:ascendēs vel in ascensionibus seu vir habens tempus aut vetustas deuorans responsionez.
Baalsalisa:habens vitulam conternantē vel habēs vitulam cōternatam seu vetustas deuorans tertiū aut vir habens vitulā triennalem.
Baalchamar:vir habēs palmam vel vir habens amaritudinem seu vetustas deuorans cōmutatos : aut vetustas deuorans cōmutationez interpretatur.
Baana:venit donatus vel venit gratificatus.
Baanam:filius eius vel veniens ei seu venit respondens aut venit responsio.
Baani:venit donatus mihi vel venit gratificatio mea.
Baani:veniēs mihi vel filius meus seu venit respondens mihi aut venit responsio mea.
Baara:venit respondens vel venit responsio.
Baari:venit respondens mihi vel venit responsio mea.
Baari:fontes vel putei siue in vetre aut in commutando.
Baarias:venit respondens domin⁹ vel venit responsum domini.
Baasa:venit tollens vel veniente facura.
Babarha : transiatus tempore vel confusus peccatoꝛ seu transiatio temporalis:aut confusio peccatoris.
Babel:confundens vel confusio seu conferens aut transiatio.
Babylon:idem.
Babyloni:confusi vel trāsiati seu confundentes aut transferentes.
Bachar : insaginate vel ingressus est.
Bachachar:vetustas insaginate:vel lugens ingressus est agnus.
Bachenor:lucens lucerna vel ingressus est agnus lucerne.
Bacci:vetus vel luctus siue lugens aut in vomitu.
Bachides:luctus fortis velvetustas in vomitu.
Badachar:venit compungi vel venit tumultus siue venit merens : aut venit turbatio.
Badab : maximus vel excellentissimus siue venit testis aut venit sufficiens.
Badadimaximus mihi vel excellentissimus meus seu robur meū aut sufficientia mea.
Badatas:precipuus dño vel in iudicio dñi seu venit dominus aut venit dominator.
Badal:precipuus vel sublimis seu venit conscendens aut venit infirmitas.
Badan:solus in iudicio seu venit populus aduentus eorum.
Badan:precipuus vel in iudicio seu venit donum aut venit gratificatio.
Badazer:maximum auxilium vel excellentissimus sanctificatoꝛ seu venit fortis aut venit separatio.
Badseba:filia septem vel filia iuramenti seu venit eloquentes aut venit conuersio.
Badsuba:filia deprecationis vel filia satietatis seu venit cōuertens aut venit incendiuz. Ista eiñ badsuba: vel badseba ipsa est bethsabee mater salomonis.
Baez:locus vite mee vel locus suscipiens mihi.
Baen:iniquus oculus vel iniquitas fontis seu venit fons aut venit oculus.
Bagad:venit accinctus vel venit in fortuna seu venit latrunculus aut venit tentatio.
Bagal : onus vel iugum seu venit acernus aut venit inuolucro.
Bagaba:excelsus tempore vel sublimitas peccatoris.
Bagathan:venit tactus ridentis vel venit risus tangentium.
Bagazim:in excelso contemptus vel venit fortitudo.
Bagoaim:sublimitas deuorans eos vel iugum vulturis eorum.
Bahem:locus vel in eis seu venit locus aut locus eorum.
Bai:filius meus vel veniens mihi.
Bala:absorpta vel inueterata seu absorbens vel inueterans.
Baala:absorbens eum vel inueteratio eius.
Bataach :deuorans vel precipitans siue absorbens fratrem aut inueterans eos.
Balaā:vanus populus vel sine populo siue in eis aut precipitans fraternitatem.
Balam:turbans gentem vel deuorans populuz siue absorbens eos

aut abſq; ſubſtantia eorum.
Baalam:turbans donum vel deuo-rator donū ſiue abſorbens gratos aut inueteratio gratie.
Balaanam : habens gratiam ſiue inueterans reſponſionem ſiue abſorbens donum aut precipitatio gratie.
Balach:lugens vel ludens ſiue inuoluens aut eliſio.
Balada:abſorbens teſtes vel inueterans fraternitatem ſiue veniens eam iudicare aut precipitatio teſtimonij.
Baladad : vetuſtas ſola vel ſdeuorans teſtimonium ſiue abſorbens precipuos aut precipitans patrueles.
Baladam : venit ſibimet iudicans vel vanitas pro ſemetipſo ſeu abſorbens iudices aut inueterator iudicū.
Balagad:abſorbens latrunculos vl precipitans tentationem.
Balagad:vir accinctus vl habuit accinctum ſeu vir fortunatus aut vir pirata.
Balam:turbatio vel precipitium.
Balamā:turbator populi vel precipitator eorum.
Balanam:turbans donum vel precipitans gratiam.
Balaſor:accendens domum vel habens ſagittam luminis : ſiue abſorbens fortes aut inueterator angustie.
Balad:abſorbens peccatum vel inueteratus tempore.
Balad:lugens vel inuoluens ſeu lingens aut eliſio.
Baldad:vetuſtas:ſola vel vetuſtatis ſolitudo.
Baldan : venit ſibimet iudicans vel vanitas pro ſemetipſo ſeu abſorbens iudices aut inueterator iudicij.
Bale:precipitans vel deuorator.
Baleſte : deuoratores vel precipitatores.
Bales:abſorbens vel precipitans.
Baldath:idem.
Baldath:idem.interpretatur.
Balada:varietates cognouit vl variatorum cognitio ſiue abſorbēs teſtimonium aut inueterator ſeruitutis.
Baloth:aſcendens vel in aſcenſionibus ſiue abſorbens aut inueterati reſponſione.
Balſaliſa:habens vitulam conternātem vel habens vitulam conternatam ſeu vetuſtas deuorans tertium aut vir habens vitulam triēnalem.
Balthaſar:capillus capitis vel abſorbens diuitias.
Balſithue:habens luctum vl habēs premium.
Bama:in quo vel quis ſiue in quib⁹: aut ſemper excelſa.
Bamoth : in morte vel excelſa ſiue mors aduenies aut mortis aduentus.
Bamathal:excelſa in morte viri habentis vel mors aduenientis vetuſtati deuoranti.
Bana : venit reſpondens vel venit reſponſio.
Baana:venit reſpondens ei vl venit reſponſio eius.
Banai:venit reſpondēs mihi vel venit reſponſio mea.
Bannai:idem.
Banaias:edificans dño vel cementarius domini ſeu reſpondēs domino aut reſponſio domini.
Banaſa:filius videns vel fortitudinis filius.
Banca:venit reſpondēs ei vel venit reſponſio eius.
Baneas:venit reſponſum tollēs vel venit reſponſio plaſmationis.
Banebarach:filius fulminis vel filiꝰ fulguris ſeu filius fulgurantis aut filius percutientis.
Banebarach:venit reſpondens fulmini vel venit reſpondēs fulgurāti aut venit reſpondens percutienti.
Banaiacam : filius ſtridoris vel filiꝰ neceſſitudinis ſeu venit firmitas aut venit preparatio.
Bani:filius meus vel veniens mihi.
Bani : pollex meꝰ vel in medio mei.
Bennimi:filius meꝰ vnicus vel filiꝰ meus ſempiternus.
Baon : in iniquitate vel in iniquitatibus.
Baon : venit dolor vel venit iniquitas ſeu venit murmurās vel venit inutilis.
Baor:in pelle vel in pellibus.
Baor : venit lumen vel venit foramen ſeu venit pellis aut venit iracundia.
Bar:filiꝰ vel filiatio.Syrum eſt:nō hebraicum.
Bara:lectus vel creatura ſiue filius eius aut malitia.
Barrabas:filius patris vel filiꝰ magiſtri ſyrū eſt pariter ⁊ hebraicum.
Barach:fulmē vel fulgur ſiue fulgurans aut percutiens.
Barachel:fulgur dei vel fulmen dei ſiue fulgurans deum:aut percuſſio dei.
Barachemininum:tribuli vel creatura iudeorum.
Barachias:benedictus domino vel benedictus domini.
Barachias fulgur domini vel fulgurans dominus ſiue fulgurans domino:aut percuſſio domini.
Barachiel:benedictus deo vel benedictus dei.
Barachiel:fulgur dei mei vel fulmē dei mei ſiue fulgurans deo aut percuſſio dei mei.
Baradā:filius decoris vel filiꝰ decorus ſeu filij ſeruus: aut filius teſtimonij.
Barahel : benedicit deum vel benedictio dei ſiue luctus deo aut creatura dei.
Baraſa : haurientes vel in egeſtate ſeu ventens ad faciendū aut filius ſuſtollens plaſmationem.
Barath : grando vel tempeſtas ſeu filius peccati aut filius temporalis.
Baraza:filius videns vel filius fortitudinis.
Barech:grando vel tempeſtas ſeu filius viuax aut filius pauidus.
Baremī:fugit eum quiſpiā vel quopiam fuga eius.
Barta:filius in malis vel filius domini ſiue in clamore eius:aut in commotione ipſius.
Bartien:filius in malo vel filius malefic̄ quem ⁊ ipſum nonnulli bartheſu corrupte nominant.
Baribem filius ipſe vel filius parcēs ſeu filius commotus aut filius faciens.
Bariona : filius columbe aut filius ſimplicitatis.Syrum eſt pariter ⁊ hebraicum.
Bar:quippe ſicut predictum eſt ſyriace filius et iona columba.
Baritha:phitoniſſa vel ſubitanea ſiue os abyſſi aut os profundi.
Barnabas:filius concludens vel filius prophete ſeu filius venientis aut filius conſolationis.
Barne:filius motionis vel filius mutationis.
Barnee : electa commotio vel filius electe mutationis.
Barſabas:filius reuertens vel filius quietis ex ſyro et hebreo ſermone compoſitum ſeu filius iuramenti aut filius conſolationis.
Barſemia:filius cecus aut filius ceritatis quem corrupte quidez barthimeen legunt.
Bartimeus:filius pinguis vel filius ruminantis.
Bartholomeus:filius ſuſpendentis me vel filius ſuſpendentis aquas Syrum eſt hebraicum.
Baruch : benedictus vel benedictio.
Barſaith:filius olive eius vel filius fornicationis eorum.
Baſan:bucus vl pinguedo ſeu ſiccitas aut confuſio.
Baſar infantia vel in angustia ſeu in fans aut angustiatus.
Baſara : infans vel in infantia eius ſiue angustians eum aut in angustia eius.
Baſchama:confuſio caloris vel angustia caliditatis eius.
Baſchat:adeps vel defectatio.
Baſchat:adipem vel defectationem interpretatur.
Baſechat : adeps vel defecatio ſeu defecans aut defecatio.
Baſemath:depoſita vel delinquens ſeu ventens ſeu delictio.
Baſemoth:veniens aut delinquens ſiue in omnibus aut in nominib⁹.
Baſias:adeps domini vl defecatus domino.
Baſmath : depoſite vel delinquens aut derelinquens aut delictio.
Bathamin : domus reſpondentium aut domus humilitatis eorum.
Bathuel:virgo dei vel caſtus deo.
Baurim:electi vel electorum ſiue iuuenes aut robuſti.
Bauronites : fortis vel electus ſeu iuuentis aut robuſtus.
Bazatha : contemnens tempus vel deſpectio eius.
Bazothia:contemnens dominū vel deſpectio domini.
Bead : iniquus teſtis vel edificator precipuus gratie.
Bean : iniquus gratie vel iniquitas donationis.
Beban:os vulturis vel confuſio deuoratoris.
Bechechias:inclytus deo vel primogenitus dei.
Becher:inclytus vel primogenitus.
Becherite:inclyti vel primogeniti.
Bechertas:inclytus domino vel primogenitus domini.
Bechor:primogenitus vel vnigenitus.
Bechori:primo genitus meꝰ vel primogenitus mihi.
Bachoreti : primogenitus fortis vel primogenitus timidus.
Bench:inclytus grauis vel primogeniti condemnatio.
Bed:filia vel menſura.
Beded:inſtauratio vel inſtauratus. ſeu menſura diuitiarum aut filia voluptuoſa.
Bethſabe:filia ſeptima vel filia iuramenti ſeu menſura ſaturitatis aut filia ſatietatis.
Bedſan:filia duo vel mēſura iniqua ſeu filia iniquitatis aut ipſa iniquitas.
Bdelium:lapis vel carbunculus.
Beel : vetuſtus deus vel vir deuorator ſiue dominꝰ vetuſtatis aut vir habens vetuſtatem.
Beelphegor:vir habens hiatum vel vetuſtus deus hians ſiue dominꝰ vetuſtatis hiantis aut vetuſtas deuorans os pellis ſuperioris. Ipſe eſt priapus vel ſimulachrum ignominie.
Beelzephon : vir habens rachana vel dominus aquilonis ſeu vetuſtus deus habens ſpeluncam aut vetuſtas deuorans aſcenſionem ſpeculi.
Beelzebub : vir muſcarum vel princeps muſcarum ſiue vetuſtus deꝰ habens muſcas aut vetuſtꝰ deuorans muſcas.
Beemoth:animal vel animalis ſeu beſtialis aut beſtia.
Beera:fons eius vel puteus eius ſiue in lumine aut putei eius.
Berri:fons vel puteus meus ſiue in lumine aut putei mei.
Bega:ſublimis vel excelſa ſiue ſublimitas aut celſitudo.
Begoal:iugum vulturis,vel ſublimitas deuoratoris.
Begal:excelſus meꝰ vel ſublimitas mea ſiue fabrica vulturis aut fabrica deuoratrix.
Begul:excelſus meus vel ſublimitas mea.
Beguinin:fabrica cemētarij vl fabrica cementariorum.
Bethelmon:vetuſti dei habitaculi vel dominus habens domicilium vetuſtatis.
Bel:vetuſtas vel abſq;.
Bela:habitus vel indumentum ſeu vetuſtas eius vel abſq; eo.
Belath:habēs vel habitus ab habēdo non ab habitu.
Belath:vetuſtas peccati vel abſq; tēpore.
Belathala : habens vel habita genere femineo ab habendo participium eſt non verbum imperatiuum.
Bethala : habitum apprehendens vel indumentum irroratum.
Balbetia:vetuſtas primogeniti domini vel abſq; nobilitate dominꝰ.
Bega : abſq; motu vel vetuſta commotio.
Belge:idem.
Belgal:abſq; valle pierupto ſeu vetuſtas voraginis aut vetuſtas deuorationis.
Belia : vetuſtus dominus: vel abſq; domino.
Belia : puteus eius vel in clamore eius ſiue in malis: aut cōmutatio ipſius.
Belial:abſq; iugo vel abſq; domino
Beliar : cecum lumen aut ceca angustia ſeu vetuſtas deficiens vel abſq; continentia.
Belmeleth: deus meus rex vel vetuſtas mea regnans.
Belma:habens deſyderiū vel abſq; domicilio.
Belmeula:habens domicilium vel abſq; inhabitatione.
Belſan:vetuſtas dura vel ipſius vetuſtatis iniquitas.
Belſar:abſq; principe vel abſq; carbone ſeu vetuſtum vel amen vel venuſtatis angustia.
Belſathim:abſq; germine vel abſq; poſitione:ſeu vetuſtas ſpinarum vel vetuſtas reſurrectionis eorū.
Ben:filius vel filiatio.
Benadinadab:filius patris mei voluntuus : vel filius patris mei ſponta neus.
Benadab : filius voluntuus vel filius ſpontaneus.
Benahel:edificatus deo vel edificatio dei ſeu filius eius deo aut filiꝰ eius dei.
Benail:filius doloris vel filius parturientis.
Bendagar:cecum lumen vel filius

prevaricationis.
Benebarach:filius fulminis:vel filiꝰ fulguris:vel filius fulgurans:aut filiorum percussio.
Benechaz: filius callidus:vel filius surgens:siue filiꝰ necessarius:aut filius necessitatis.
Benennam: filius in eis vel filius in medio eorum.
Benennon:filiꝫ ecce sunt vel filiꝫ ecce hic sunt.
Benereem:filiꝫ tonantis vel filiꝫ tonitrui qꝫ corrupte boanerges vsus obtinuit.
Benesed:filius mittens vel filius cõfirmationis.
Bengaber:filius viri fortis vel filiꝫ iuuentis virilis.
Benhur:filiꝰ lucis vel filius igneus.
Beni:filius meus vel filiatio mea.
Benni: filius requiescens vel filius requietionis.
Benimin:filius dierum vel filius virtutuz siue filius amaritudinis vel filius amarorum.
Beniamin:filius dextre vel filiꝰ virtutis siue filius asininus:aut filius asinorum.
Bentar:cecum:lumen: vel ceca angustia:seu filius deficiens aut preuaricationis.
Bennoi:filius commotus:vel filius requietionis.
Bennon:filius merens vel filius doloris seu filius murmurans aut filius inutilis.
Bennoni:filius merẽs vel filius mutilis mihi siue filiꝰ doloris mei aut filius iniquitatis mee.
Beni: filius meus vel filiatio mea.
Bennui:filius requiescẽs vel requietionis.
Bennum: filius seruus vel filius piscis:siue filius vnicus: aut filius sempiternus.
Bentr:filius incedens vel filius lucidus seu filius luminis: aut filius sempiternus.
Bentr:filius incedens vel filius lucidus seu filius luminis: aut filius igneus.
Benzoth:filius huius pauidis vel filius huius viuacis.
Beon: pollex vel in medio siue iniquus murmurans aut iniquitate dolens.
Beor:impellens siue impulsio vel iniquus luminis aut iniquitas iracundie.
Ber:fons vel puteus.
Sera:fons eius vel puteus eius.
Berameth: fons exaltatus vite vel puteus alti pauoris.
Berchos:fontis calix vel putei potus.
Berdam: puteus iudicans vel fons iudicij.
Berea:puteus eius vel filia eius hebreum est partter atqꝫ syrum.
Beri:puteus meus: vel putei pluraliter.
Berla:fons domini vel puteus domino.
Brith:fedus vel pactum.
Bernice: puteus innocens vel filia eleganter commota.
Beronice:idẽ est. Utrũqꝫ hoc nomẽ ex hebreo syroqꝫ compositum est.
Beroa:puteus eius vel filia eius.
Beroenses:filij eius vel putei eius.
Beroni:filia que vel puteus quis.
Et hec tria nomina ex hebreo partter syroqꝫ composita sunt.
Beroth:fontes vel putei seu fons respondens:aut puteus temperãs.
Berotha'fontes eius:vel putei eius seu fons respondẽs ei aut puteus temperans eum.
Berothai:fontes mei vel putei mei seu fontes vulturum aut putei deuorantes.
Berothi : fontes vel putei mei seu fons respondẽs mihi:aut puteus temperans me.
Berothite:fontales seu putcales seu fontes respondẽtes mihi:aut putei temperans me.
Bersa puteus federis vel fons iuramenti.
Bersabee:fons septimus vel fons iuramenti siue puteus satians: aut puteus saturitatis.
Breschit:in capite vel in capko .i. genesis que in capite omnium librorum posita est.
Berthan: fons altus vel puteus altissimus.
Berzelai: ferrum meum vel fortitudo mea.
Besai:pinguedo mea vel ignominiosus mihi.
Besaia:pinguis domino vel ignominiosus domino.
Besamath: derelinquens vel derelictio seu pingue donum:aut confusio donatoris.
Besamath:ades vel defecatio.
Besec:pinguis vel ignominiosus.
Besellam:obumbrãs eos vel obumbraculum eorum.
Beseleel:vmbra dei vel vmbraculum diuinum.
Besodia: angustia mensure dñi vel tribulans mensuram dominicam.
Bessoth: pinguis ligatus vel ignominie declinatio.
Besor:tribulatio vel angustia:seu carnalis aut pelliceus.
Beth:domus vel habitaculum.
Betha:requies vel requietio siue domus eius:aut habitaculum ei.
Bethacarem:domus sterilis:vel domus eruditionis tristitie:
Bethaphaleth:domꝰ salutis vel domus viuificãs siue domus excludens:aut domus mirabilis.
Bethaphe:domus erroris vel domꝰ mali non a malitia sed ab arbore.
Bethaphe: domus oris vel domus decipule siue domus laquei aut domus discipule.
Bethaphua:domus induẽs eos:vel domus declinans os eorum: seu requies laborum eius aut requietio induitionis eorum.
Bethagan: domus oris vel domus elationis.
Bethagla:domus vitule:vel domus festiuitas eius vel domꝰ:defectionis aut domus plangentium.
Bethaglam:domus plãctus vel domus festiuitatis eorum.
Bethiam:domꝰ idoli vel domus idolatrie:siue domus deuorãs eos aut domus vulturis eorum.
Bethaismoth:domꝰ deserta vel domus adducens mortem.
Bethaloth: domus campestris vel domꝰ in campestribꝰ seu requies vacans aut requitionũ declinans.
Bethamoth:domus mortua vel domus mortalium seu requies mortis aut requiescens mortuus.
Bethanara: domus pardorum vel domus amaritudinis seu requies amaricans aut requietio pardi.
Bethanam:domus doni vel domus gratie seu requies donatoris aut requietio gratificationis.
Bethanath:domus respondẽtis vel humilitatis siue domus vbi est respondens dominus aut domus vbi est gratia dei.
Bethania:domus obediẽtie vel domus afflictionis eius:siue domus doni dñi aut domus gratificata domino.
Bethanoth:domus gratie:vel domꝰ responsionis:seu domus precinẽs vel domus precinentium.
Bethara: domus aque vel domus putei.
Bethara: domus electionis vel domus electa siue domus suscitans eum aut domus vigilarum eius.
Betharam:domus mõtium vel domus sublimitatis eorum siue domus suscitans gẽtem aut domus vigilans populo.
Betharaba:domus suscitans patres vel domus vigilans patribus.
Betharaba:domus grãdis vel domus multa siue domus humilis aut domus vespertina.
Betharapha:domus sanans vel domus medicine:seu requies medici aut requietio sanitatis.
Betharam: domus ire vel domus sublimium.
Betharam: domus decora vel domus electa siue domus suscitans gentem aut domus vigilans populo.
Betharã:domus vigilans domo vel domus suscitans gratificationem.
Betharan:domus ire vel domus arce seu domus montium aut domꝰ ascensus humilium.
Bethasam:domus fumi:vel domus delicti siue domus tollens donũ: aut domus plasmata gratie.
Bethasan:domus deponẽs: vel domus deposita gratie.
Bethauen: domus idolatrie vel domus inutilis.
Bethara:domus fontis eius vel domus putei eius.
Bethberai:domus putei vel domus in lumine meo.
Bethbesse:domus cõfu. vel domus pinguedinis.
Betheacõ: domus sculpta:vel domꝰ sculpture.
Bethear:domus agni vel domus cognitionis.
Betheur:domꝰ frigida vel lapis aditoria.
Bethdagari:domus tritici:vel domꝰ frumenti.
Bethdagon:domꝰ piscis tristis:vel domus piscium tristitie.
Bethe:domus eius vel habitaculũ.
Bethel:domus dei vel habitaculum dei.
Bethemelech:domus vallis:vel domus ꝓfunditatis:siue vterus vultus aut ventris sustentaculum.
Bethen:venter vel vterus seu domꝰ fontis aut domus oculi.
Bethesimoth:domꝰ deserta:vel domus adducens mortem:
Bethphage: domus oris vel domꝰ bucce siue domꝰ oris vallium aut domus marille vel labij. Syrum est non hebreum.
Bethphalech:domus saluans vel domus excludens seu domus viuificans aut domus admirabilis.
Bethphases:domus transcendentes vel domus transitionis.
Bethpheor: domus hians vel domꝰ hiatus seu domus hians pellicelij aut domus oris pellium.
Bethphese:domus transiens vel domus transcendẽs siue domꝰ oris aut domus odoris florentis.
Bethgadar:domus muri vel domꝰ macerie.
Bethgamul: domus retribuens vel domus retributionis.
Bethiesemoth:domus desyderij dulcis vel domus desyderate dulcedinis.
Bethim:domibus vel domus plura liter.
Bethia:domus dñi vel domus illuminationis.
Bethlabaoth:domus venientium vel domus ingredientium.
Bethleem:domus panis vel domus refectionis.
Bethleemite:domus panum vel domus refectionum.
Bethleenaboth:domus venientium vel domus edificantium.
Bethmacha domus mollis vel domus confracta siue domus percutiens aut domus ingentosa.
Bethmaon: domus habitaculi vel domus inhabitationis.
Betmarcabeth: domꝰ curruum vel domus quadrigarum.
Bethmarchaloth: domus quadrigarum vel domus quadrigantiũ.
Bethmatha: domus tributi vel domus humilis fori.
Bethmozeth:domꝰ archani:vel domus consilij siue domus archanorum aut domus consiliorum.
Bethnemra: domus perdorum aut domus amaricans.
Bethombo:domus humilis vel domus vespertina siue domꝰ eremi aut domus locorum que sunt iuxta inhabitabilem.
Bethoro.domus ire vel domus magistri.
Bethoron:domus ire vel domus arce siue domꝰ montiũ:aut domus ascensus humilium.
Betholat domus coccinea vel domꝰ vermiculata.
Bethroob:domus platearũ siue domus latitudinis.
Bethsabee:domus septẽ vel domus iuramenti seu domus abundantie aut domus saturitatis.
Bethsachar:domus curuantium vel domus singulorum.
Bethsaida;domꝰ frugum vel domꝰ pecudum seu domus peculiaris aut domus venatorum.
Bethsamis:domus solis vel illuminationis.
Bethsamite:domus solis pluraliter vel domus illuminate.
Bethsan:domus dormientis vel domus securitatis siue domus abũdantie siue domus egressionis.
Bethsẽses:domus solis vel domus illuminans.
Bethsimon:domus obediẽs vel domus obedientie siue domus audiens merorem aut domus deponens tristitiam.
Bephsimuth: domus loci vel domꝰ locorũ siue domus mortificãs aut domus mortificationis.
Bethsur:domus acerba vel domus angustie siue domus cõtinẽs aut domus fortitudinis.
Bethsur: domus fortis vel domus directa siue domꝰ muralis aut domus continentie.
Bethsura;domus muri eius vel domus dirigens eum.
Bethsura; domus acerba ei vel domus angustie eius siue domus cõtinens eũ aut domus fortitudinis eius.
Bethsuram:domus dirigẽs eos:vel domus muri eorum.
Bethsuram: domus robusti populi vel domus angustians populum siue domus cõtinens eos aut domus acerbitatis eorum.
Bethula:virgo vel casta siue domus dolens ei vel domus parturiens eum.
Bethula:virgo dñi vel casta domino parturiens dominum.
Bethuriaua: domus ignis subli-

mis vel incendñ consurgentis. et hzacharam: domus memorie vel domus memoratorum.
Bezech: fulgur vel egestas seu micans aut contemptus vanus.
Bezecha: micans ei vel egestas eius siue fulgurans eñ aut contemnēs vanitatem eius.
℄ Bibliñ: libriarij vel literati.
Bithalassum: filios commiscens vel filiorum commixtio.
Bithia: filia dñi vel filia dominans ipsa est filia pharaonis que adoptauit moysen.
Bithima: filia inutilis vel filia spectosa.
Bite sobrius vel moderatus.
Bitherte sobriñ vel moderati.
℄ Boanerges: filij tonantes vel filij tonitrui.
Boanerges idem.
Bocci vetustas vel vetus.
Bocci: lugēs vel luctus seu vomens vel in vomitu.
Bocham: luctus domini est vel lugens dominum est seu vomēs domino est aut in vomitu dñi est.
Bochor: ingressus est angelus vel primogenitus mihi.
Bochorath: inclytus peccato vel primogenitus tempore.
Bochu dilectus mihi vel primogenitus meus.
Bochur primogenitus vel dilectus
Boem: pollex eorum vel in medio eorum.
Bon: pollex vel in medio.
Boni: pollex meus vel in medio mei.
Boni: digitus vel in medio.
Booz in quo robur vel in quo virtꝰ siue in ipsa fortitudo aut ipse in fortitudine.
Bouth: fedus vel pactum.
Bofes: abscisus vel abscisio aut ipse florens aut in ipso floruit.
Bosphor: angustia succrescens vel tribulatio feritatis.
Bosor: tribulatio vel angustia siue carneus vel pelliceus.
Bosora: tribulans eum vel in angustia eius siue caro eius aut annuntiatus ei.
Bosor: caro vel annuntiatio siue tribulans me aut in angustia mea.
Bosora: in angustia vel in tribulatione.
℄ Bubastus: os exprimens vel labium exprimentis.
Bugatus: excelsus vel sublimitas vel germen vel germinans.
Buna: venit respondens vel venit responsio.
Bunas: venit respondens vel collis preputiorum.
Busa: cōfusio vel ignominia.
Buz: despiciens vel contemnens.
Buzi: contemptus vel despectus seu desperit me aut contemptibilis mihi.
Buzites: despectus vel contemptibilis.
℄ Sequitur interpretatio nominum incipientium a litera C.

Calaha: voces vel veloces subaudiē venerunt seu ecclesia venit aut ecclesie aduēt9.
Caarh: penitētia vel patientia.
Caarh: dolens vel dolans seu componens.
Caarhie: dolentes vel patientes aut dentes molares.
Caarhite: dolentes vel dolentes siue componentes aut dentes molares.
Cabaalam: preceps vel precipitium seu precipitabit.
Cabaroth: memoria vel sepulchrum.
Cabarothi: memoria mea vel sepulchrum meum aut sepultura mea: vel memorie plurali numero.
Cabasan: congregans eos vel eorum.
Cabiata: quasi graue vel quasi elictum.
Cad: mare vel principium.
Cademoth: mare morruus vel principium mortis.
Cades: translata vel fons iudicij. Cades sancta vel mutata seu mare tollens aut principium.
Cadesa: transferens eam vel fons iudicij eius.
Cadesoarne: sanctitas motionis vel sanctitatis electe mutationis.
Cadesim: commutati vel exterminati.
Cadumin: mare rubrū vel mare antiquorum propter antiqua que facta sunt in eo miracula.
Cadrantes: caligo vel tenebre quod nos per literam q z u quadrantes dicimus.
Caph: incuruans vel incuruatio.
Caphu: ola vel palma seu manus.
Capharnaum: ager pinguedinis. vel villa consolationis.
Capharsamala: manus suscitans vestimentum vel operatio vigilans retributionis.
Capheretes: manus robusta, vel operatio perfectionis.
Caphira expiratio vel manus dissipata.
Caphas: sagax vel inuestigator siue vomens ore aut vomitus oris.
Caim: possessio vel lamentatio siue acquisitio vel acquisiti.
Cainam: possidens populum vel lamētatio populi siue acquirēs eos vel acquisitio eorum.
Cainam: possidens donum lamentatio gratie siue acquirens gratiam aut acquisitio donationis.
Caleth: canis vel quasi viride siue q̄si cor aut quasi omne cor.
Caleph idem.
Calitha: quasi viridis aut quasi omne cor.
Calisteus miseria humilium vel consummatio responsionis.
Calubi canis meus vel quasi viridis meus siue quasi cor meum aut q̄si omne cor meum.
Claudius spes tranquilla vel spes tranquillitatis.
Claudia idem.
Clauthomon: locus fletus vel locus fletuum.
Camua statio resurrectio.
Camuel stans deo vel resurrectiones dei.
Camō: statio in aqua vel resurrectio inutilis.
Canna: fundū vel calamus seu ꝓparans vel preparatio. Notandum itaq; q nostrū latinum canna de lingua hebrea sumptum sit.
Canaam: commutatus vel commutatio.
Cananeus idem.
Canath: elatio vel zelotipia.
Candacis: cōmutans vel commutatio.
Canden: clangor vel recursus seu retinens aut retentio.
Cappadocia; manus tortoris, vel manus exploratoris seu manus domino redimens aut manus redēpta domino.
Cappadoces manus tortorū vel manus exploratorum siue manus redempti domino aut manu domino redimentes.
Capparie manus redempta vel manus redemptio siue manus tortoris aut manus exploratoris.
Caseb: ecclesia vel congregatio interpretatur.
Capseel: congregans deo vel ecclesia dei.
Captor: capador vel cappadocia siue manus tortoris aut manus exploratoris.
Capturim cappadoces manu torquens siue manu tortoriz aut manus exploratorum.
Charcamis vibs attrecans vel ciuitas congregatorum.
Carchan ciuitas gratie vel oppidum donationis.
Charchar inuestigator vel inuestigātes siue oppidum vigilans.
Carce caluus vel calumens siue occurrens ignis aut occursus igne9. interpretatur.
Careim: decaluans eos aut decalua tio eorum.
Cariath: vibs murata vel ciuitas seu oppidum vel villa.
Cariathaim perfecte vocata vel perfecta vocatio seu villa eorū aut oppidum eorum.
Cariathma: villa eorum vel ciuitas populosa.
Cariatharbe villa quatuor vel ciuitas quatuor. Cadam: abraam: isaac z iacob qui ibi sepulti sunt.
Cariathbaal: vibs virorum vel ciuitas habens seu villa deuotans aut oppidum vetustum.
Cariathdenna: villa silens vel villa silentij.
Cariathiari villa deficiens vel oppidum defectionis.
Cariathiarim: villa syluarum vel ciuitas statuum seu villa deficiens eis aut villa defectionis eorum.
Cariathim: ciuitas maris vel oppidū marium.
Cariathsepher: villa pulchritudinis vel ciuitas literarum.
Cariarchaa ciuitas penitentie vel oppidum patientie seu villa dolētiū aut ciuitas desolatorum.
Carie caluus vel calumiū siue occurrens ignis aut occursus igneus.
Carioth occurrēs igneum vel occursus igneus siue caluus respondēs aut calumium tempozale.
Carith: occurrens ignis vel occursus igneus.
Carmelus mollis vel tenellus siue cognoscens circūcisionē aut scientia circūcisionis.
Carmelite: molles vel tenelli seu sciētes circuncisionem aut cogniti circuncidentibus.
Carmi vinea mea vel cognitio mea siue aqua cognoscens aut cognitio aque.
Carmite vinee mee vel cogniti mei siue agnoscentes aquarum.
Carnaim cornua vel descēsiones seu concidens fluctum aut diuisio cō motionis.
Carmo cornua vel defensio.
Carmon: cornu iniquum vel defensio inutilis seu concidens merentes aut diuisio murmurantium.
Caromuel: mollicies vel teneritudo seu cognoscens circuncisionē aut scientia circuncisionis.
Caromelite: molles vel teneri seu sciētes circuncisionem aut cogniti circuncidentibus.
Carpum scientem clare vel cognoscētem perspicue.
Carthago: scrutatio vel consummatio seu vibs meditans aut ciuitas solennis.
Carthaginenses scrutantes vel consummati seu ciues solēnes aut vibane meditantes.
Carcham: perfecta vocatio vel vocationem perfecti siue vibs populi vel ciuitas eorum.
Carthus perfecte vocatus vel perfecta vocatio quod apud nos melius efficitur per q literam vt dicatur quartus.
Casata summus dñs vel principium domini.
Caseon: dure fortes vel duri fortitudine seu summitas mutilis aut principium murmurationis.
Caphia summitas liberās dñm vel principium liberationis dñi.
Casphore: summitas liberans montes vel principium liberalis tracūdie.
Casia summus dñi vel principiuz domini.
Casim summitas vel principium sine summitas eoz aut principium eorum.
Casim messis vel mensis seu summe vigilans aut principium vigilie.
Casi summitas viri vel principium assumptionis.
Cathat: morsus peccati vel congregans tēpore.
Cathet: mordens vitam vel congregans pauide.
Canda: clāgor robustus vel patiētia fortis.
Cauere clangor tube aut clangens tenore.
Cane: penitētia vel patientia seu buccina.
Exisio hebreo videtur essetractū, nostrum latinum.
℄ Cedar mororvel tenebre seu merens aut tenebrosus.
Cedemoth: antecedens vel prius: siue orientalis aut oriens.
Ceden: oriens vel orientalis.
Cedes: antecedens vel orientalis.
Cedma: antiquorum vel antecedens siue orientalis aut oriens.
Cedmonei: antecedentes vel antiqua tristia seu priores aut orientales.
Cedmihel: oriens deo vel antecessio dei.
Cedron: tristis meror vel inutilis dolor.
Celatha: congregatio vel ecclesia venit.
Cephas petrus vel firmitas. syrum est nō hebreum.
Cephira: expiatio vel manus dissipata.
Cephiara: expians vigilem eius vel manū dissipatam suscitans.
Cella: ad fundum faciens vel suscitans eam siue tollens sibimet aut sustolens semetipsum.
Celata: vox dñi vel extollens sibimet dñm.
Celastirhā: vallis gygantiū vel humilitas fortium.
Celeab: vindicans patrem vel vindicatio patris.
Celeia: vallis dñi vel congregatus dño seu vindicans dñm aut vindicatio domini.
Celerhet: occidētes vl exterminatores.
Celeuma: antecedēs vel orientalis.
Clemās: eccliastes vel conctonator
Cleophas: contionē transcendēs vel congregatio transeuntis.
Cleopatra: cōgregans agnitos vel contionem dissoluens.
Cheligens deo vel antecessio dei.
Cenna: zelotes vel zelotypus.
Cenerear: possidēs sectatores vel possessio sectatorum.
Cendebeus: zelotes sufficiens ad intellectum vel zelotipus abundanter intelligens.

Cenereth: signum cythare vel quasi lucerna.
Cenerorth: quasi lucerne vel cytharum signa.
Cenen: zelotip⁹ vel zelotes sive possessor contẽptus aut possessio contemptibilis.
Cenes: zelotipi vel zelotes sive possessores contẽpti aut possessiones contemptibiles.
Ceni: eo meum vl̃ erarius meus sive nidus meus aut possessio mea.
Cepiam: ecclesia vel congregatio.
Cepiam: congregans eos vel venatores.
Cereas: occidens factur̃ vel exterminator plasmationis.
Cereth: occidentes vel extreminatores.
Cereceus: tenebrosus vel tenebrescens.
Creta: vocata vel vocatio consummata inter syrum z hebreum mixtum est.
Cretes: vocati vel vocatione consummati.
Cretenses: idem.
Cesar: possidens princeps vel possessor principatus.
Cesarea: possessio principis vel possessio puncipalis.
Ceselerhaor: possessa principi lucis vel possessio luminis aduenĩtis.
Cesson: durus fortitudine vel duritia fortitudinis.
Cethens: fixus vel abscissus sive cõfractus aut mentis excessio.
Cethim: fixi vel abscisi vel confracti: aut mente excedentes.
Cethimoth: figens tempus vel abscindens responsionem seu confracta tempore: aut insanis respõsionis.
Cethon: tenebre vel thimiama.
Cethron: tenebrans eos vel thimiama eorum.
Cethura: iuncta vel copulata: sive thimiama offerens aut mente excedens lumini.
Cilicia: cec⁹ vel luctus sive assumptio vel vomitus eius.
Cina: lugens vel luctus vel possidẽs aut possessio.
Cinam: lugens eos vel possidens eos sive luctus eorum aut possessio eorum.
Cineus: luctus vel possessio.
Cinei lugentes vel possidentes.
Cinoth: lamentatio vel lamentationes seu lugens tempore.
Cintus: luctus vel possessio: quod apud nos melius offertur per q̃ literam vt dicatur quintus.
Cipius: meror vel tristitia.
Cipius: merens vel tristis.
Ciparches: merens princeps vel tristitia principis inter hebreũ z grecum mixtum est.
Circus: hereditas vel hereditator.
Cirinus: heres vel hereditas quod apud nos melius offertur per q̃ literam vt dicatur quirinus.
Cirine: hereditas vel hereditatio.
Cirenei: heredes vel hereditantes.
Cirenenses: hereditas vel hereditãtes.
Crispus: sciens vel cognitio.
Cis: vir vouens vel durus.
Cison: durus iniquus vel vir mouẽs dolorem.
Cison: lentificans eos vel duritia eorum sive impigerunt in eos vomitus murmurationis.
Cisq̃: amentes vel stupentes seu mirantes aut admiratio.
Cithq̃: consci vel plage consummationis.
Coph: vocatio vel conclusio siue celatio aut executio.
Cohath: mordentes vel congregat: sive morsus aut congregatio.
Cohila: inueterans aut inueteratio.
Cohilaam: inueterans populum aut inueteratio populi.
Coho: excussio vel prestolatio sive prestolans aut excutiens.
Colaia: vox facta sive vocis factio aut vox domini: aut vox dominica.
Colaza: vox videntis vel vox fortitudinis.
Colonia: vox eorum vel reuelatio eorum.
Colonienses: voces eorum vel reuelationes eorum.
Colossis vocis facte obediens vel vocis facte obedientia.
Colossenses: vocis facte obedientes vel voces facte obedientie.
Coloza: vox fornicaria vel fictio doctionis.
Coloes omnes vel conclusio sive inuestigans aut consummatio.
Condimens sciphus vel phiala.
Corban: donum vel oblatio.
Corbana: donum eius vel oblatio eius.
Corbanam donum gratie vel oblatio gratificationis.
Cornelius intelligens circuncisionem vel intelligentia circuncisionis.
Cosam diuinans vel diuinatio sive diuinans eis aut diuinatio eorum interpretatur.
Cozbi: calix immensus vel immola mihi.
Cur: gelu vel frigus.
Cus: durus vel vomens vir.
Cutha: bimum vel duplicitas.
Cuthei: duplices vel in bimo.
Cuba: canis vel latrator.
Cubai: canis meus vel latrans mihi.
Ducusq̃ per simplicem c literam idest sine aspiratiõe lecta sunt p̃ncipia nominum. Et hinc que sequuntur aspiratione addita idest per ch grecũ legenda sunt. Sciendum tamen est q̃ hebreus sermo nõ habet ch literam: sed nomina que apud nos per hanc leguntur apud eos scribũtur per heth que duplici aspiratione profertur.
Chabol: quasi germen vel quasi germinans.
Chabon quasi intelligens vel quasi intelligentia.
Chabonim: liba vl̃ crustula seu quasi intelligens eos aut quasi intelligentia eorum.
Chabonim: man⁹ spinarum vel acervus spinarũ sive preparantes aut preparationes.
Chabon: coniungens vel incantator seu coniunctio aut incantatio.
Chabu: displicitũ vel indignatio.
Chabi: quasi grauitas aut quasi elatio.
Chachon: sculpens vel sculptura.
Charsaar: fortis vir vel robusta virtus suscitatio.
Chalaad: contecto regio commixtionis vel contectio regis fermẽtare.
Chalachar: pascens vel nutriens seu pabulum aut nutrimentum.
Chalad: pascens martyrem vel consummatio testimonij.
Chalamach: omnem fortitudinem habẽs vel omnis fortitudinis habitudo.
Chalamar: omne amarum vel ois amaritudo.
Chalamath: mensus est vel consummat sive consummatus aut consummatio.
Chalime omnes vel omnis seu omnes nos aut consummatio futura.
Chalchal: pascens vel nutriens seu pabulum aut nutrimentum.
Chaldea quasi fera vel quasi feritas seu quasi demoniũ aut quasi mãmilla.
Chaldei q̃si fere vel quasi feroces sive, quasi demones aut quasi mammille.
Chale contecta regio vel contectio regionis.
Caleph: canis vel quasi viride sive quasi cor aut quasi omne cor.
Chalech idem.
Chaleseum contegens regio eos vel contecta regio eorum.
Calphi contegens regionem erroris vel contectio regionis illaqueate.
Chaz: calidus vel callidus sive calor vel caliditas.
Cham: surgens vel resurrectio seu necessitas aut necessarius.
Chamaal: fidelis commixtio vel similitudo despectionis.
Chamã fidelis vel fidelitas seu fidelis populo aut fidelitas populi.
Chaman similis vel fideli dono aut similitudo gratificationis.
Chamaan fideli populo aut similitudo eorum.
Chamo surgẽs dolor vel callid⁹ meror seu calida iniquitas aut necessitas murmurationis.
Chamos congregans vel cõgregat⁹ sive quasi attrectens aut quasi attrectatio.
Chamul calẽs deo vel calid⁹ dei seu dei necessitas aut dei resurrectio.
Chamuel calentes deo vel calidi dei sive deo necessarĩ; aut deo resurgentes.
Chamul calefact⁹ ros vel calefactio roris.
Chamul surgens dolor vel necessarie parturiens seu calens dolore aut caliditas parturientis.
Chana zelus vel emulatio seu possedit eos aut possessio eorum.
Chanaan suspirans vel motus eorũ sive humilis aut negotiator.
Chanaãzel⁹ populi vel emulãs populum sive possidẽs populos aut possessio populorum.
Chanaã possidens donum vel emulator gratie.
Chanaam erubescens vel reuersus est sive quasi monentes aut quasi respondentes.
Chanaã pauperculus vel negotiator sive possidens donũ aut emulator gratie.
Chanana humilians eum vel negotiãs ei seu possidens donum eius aut emulator gratie eius.
Chananeus possidens vel possessio.
Chananeus emulator vel zelotes sive preparatus aut negotiator interpretatur.
Chananei possidentes vel possessiones.
Chananei: zelotipi vel emulatores seu preparati aut negotiatores.
Chanaam: humilitas vel ipse pauperculus sive murabilis.
Chanaan: pauperculus meus vel negotiãs mihi sive possidens donũ meũ aut emulator gratie mee interpretatur.
Chananei humiles vel possidentes seu zelotypi aut emulatores interpretatur.
Capsael congregans deo vel ecclesia dei.
Charachaira furẽs vel foramen scibile.
Charada exercitus vel castra filiorũ israel.
Caralla ciuitas laudis vel oppidum laudationis.
Chara: lyra vel foramen sive furibundus aut iracibilis.
Charrã fodiẽs eos vel effossio eor.
Charrã lyra vel ira: sive furor aut foramina.
Chaserh messor vel missio sive dur⁹, fortis aut durus fortitudine.
Chasphim immolans eu vel calici innuens.
Chasleu spes ei⁹ vel sperans in eum.
Caslom cõsummatio vel omnis dolor sive cedens aut incendium.
Caslon scelus vel tristitia sive protectus aut protectio.
Chazbi mendacium vel iniquitas.
Chasio fictio vel mendacium.
Charcarh: inuestigãs peccatum vel inuestigatio temporis.
Charith diuisio vel conscisio sive cognitus aut cognitio.
Charmamos: agn⁹ cõgregatus vel agnitio quasi armentum.
Charnum: vinea grata aut cognitio eque.
Charsena furor abundans vel occursus angustie.
Carcha: perfecta vocatio vel perfecit vocationem.
Charcham perfecta vocatio dom vel perfecit vocationem gratie.
Chasaloth: spes eorum vel quasi populantes.
Chasbi calix in me vel immola mihi sive calix me⁹ aut immolatio mea.
Cheleon vindicãs dolorem vel vindicatio iniquitatis.
Chelesitia vindicans arã vel vindicatio sublimitatis.
Chelita q̃si viridis vl̃ ecclia venẽs.
Chelmo vallis robusta vel cõgregatio fortitudinis.
Chebron cõiugiũ vel incantatio seu videns sempiterne aut visio sempiterna.
Chedel signum pauperis vel scientia tabularum.
Chelbon lactei vel albentes.
Chelcia pars dñi vel partiens dñe.
Chalciam pars dñi est vel partiens dominus est.
Cheliam incendium domini est vel consummatio domini est.
Chelion incendiũ vel cõsummatio.
Chelimath pars doni: vel donatio partita.
Chelon ab initio vel consummatio sive ois dolor aut reuelatio eorũ.
Chelud signũ destinans vel scientia.
Chẽne q̃si cythara vl̃ quasi lucerne.
Chenereth signum cythare vel quasi lucerna.
Chennereth idem.
Chẽneroth qua in lucerne vel signa cytharum.
Chennereth idem.
Chennor canticum vel cythara seu agnitum lumen aut agnitio luminis.
Chasaleu spes eius vel sperãs in eũ.
Chasbon calix meroris vel immolatio iniquitatis sive calix murmurans aut immolatio inutilis.
Chereloth visio signi vel vidisti signum.
Cherethin: disponentes vel dispositiones eorum.
Cheros glacies vel solitudo.
Chased: quasi copulantes vel quasi populantes sunt vero ipsi chaldei mutato nomine.
Chaselon fortis duritia vel fortitudine durus.

Cherub:scientia multiplicata vel scie plenitudo.
Cherubin: immaculata pictura vel scientia multiplicata seu sciētie plenitudo aut quasi plures scientie z intellectus.
Cherubin:idem.
Chesion:protegens vel protectio: seu scelus aut tristitia.
Chession: consummatio vel omnis dolor siue incendens eos aut incēdium eorum.
Cheth percutiens vel percussio.
Chete aliud signum insanie vel fortitudo iniquitatis.
Chetis percussa generatio vel percutiens generationem.
Chetim signati vel metū seu formidātes aut insanientes.
Chidon scutum vel clypeus.
Chipara expians vel expiatio seu catulus eius aut manus dissipati quod autem diximus catulum leonem significat quem greci dimeō vocant.
Chilaab vindicans patrem aut vindicatio patris.
Chisil robustus vel fortitudo.
Chislot stulti signum vel stultitie significatio.
Chium vindicans eos vel vindicatio eorum.
Choa:ecclesia vel congregatio.
Choadad:maximū vel precipuum.
Chobal cōdēnans vel cōdēnatio.
Chobar gratitudo vel iuxta electum.
Chodchod cartago vel cartaginenses.
Chodonaser:capiens plasma vium vel captura vni plasmatis.
Chodorlagomar ḡsi generatio manipuli vel quasi habens decorum manipulum.
Chordorlaomor idem.
Choeleth ecclesiastes grece concionator latine.
Chomarim editui vel ianitores interpretatur.
Chomor:lacescens vel prouocans siue lacessiones vel prouocationes.
Chonenias percussus dño vel percussio domini.
Chobar decaluans partem vel caluaria partis.
Chore clamans vel caluus siue glacies aut calui tium.
Choreb:ardor vel siccitas siue corus aut solitudo.
Choreb mensa vel massa siue tentās aut tentatio.
Chorens iracundus vel liber siue farinatus aut de foramine.
Chorrei:liberi vel iracundi siue farinati aut de foraminibus.
Chorrethi:disperdens vel dispersio seu dissipans aut dissipatio.
Chori:caluus meus vel clamās mihi siue caluitium meū aut glacies mea.
Chorite:glaciosi mei vel clamantes mihi siue calui mei aut caluities mea.
Chorei farina vel farinatus seu post me aut foramina mea.
Chorintus vrbanus vel oritur ipse seu conuersatio eorum aut administratio rei publice.
Chorunthij:ciues vel cōuersantes sibi seu decurriones eorū aut publici administratores.
Chorographia: regiones descripte vel regionum descriptio interpretatur.
Chorozai:hoc secretum mihi vel hoc ministerium meum.
Chorozaim idem.
Chos:calix potatio.
Chosi: calix meus vel potatio mea.
Chosan:celix donatus vel potū gratificationis.
Choum:cōgregans eos vel congregatio eorum.
Chozbi:iniquitas vel mendacium.
Chozaber:iniqua domus vel mendacū habitaculum.
Chub:grauitas vel condēnatio interpretatur.
Chum:percutiens vel percutio interpretatur.
Chus:ethiopus vel tenebrosus.
Chusai niger vel tenebrosus vultur vel deuorans.
Chusans tenebrans eos vel nigredo eorum.
Chusus tenebrans donum vel nigredo gratificationis.
Chusamat sathaam tenebrosa iniquitas vel nigredo impietatis.
Chusi niger mihi vel tenebrans me.
Chusi:secretum vel silentium siue archanum aut profunditas.
Chusa: duritia ista vel tenebrosus iste.

De incipientibus a D litera.

Daba: cliuus vel proclitium.
Dabai cliuus meus vel proclitium meum.
Dabai:cliuus vel proclitium.
Dabiath:oraculum vel loquela.
Dabereth oraculum fontium vel locutio puteorum.
Dabrietamin: paralipomenon grece verba dierum latine.
Dabir loquens vel loquela siue loquens deo aut oraculum dei interpretatur.
Dabira loquens ei vel eloquentia ei⁹ siue loquitur ei deus aut ciuitas literarum.
Dabri:loquens vel locutio siue oraculum vel eloquentia.
Dachar:compungens vel compunctio siue compungentes aut compunctiones.
Dadan:iudicans vel iudicium siue solitarius aut fratruelis eorum interpretatur.
Daea:fortis malitia vel iudicū maledictionis.
Daeei: fontes maligne vel iudices maledicti.
Dapheea:adhesio vel remissio siue adherens aut pulsatio.
Daphenē:pulsans oculus siue adhesio fontis.
Daphnim signum operum vel signi operatio.
Dagan:triticum vel frumentū seu piscis donatus aut piscis gratificatus.
Dagon:piscis meroris vel piscis tristitie seu piscis iniquus aut piscis inutilis.
Daias fortis dño vel pauperculus domini.
Dalaian hauriens dño est vel pauperculus domini est.
Dalani:egēs pauper vel egena paupertas.
Damula situla vel paupercula.
Dalmatia grādis egestas vel magnitudo egestatis.
Dalmatica grandis egestas vel magnitudo paupertatis.
Dalmanuta situla quomodo pauper vel paupertas requiescens super eum.
Dalmain:sanguis vel sanguineus seu sanguinum aut sanguineus.
Damaris:silens caput vel silentiū capitis.
Damascus:sanguis sacci vel sanguineus saccus.
Damascus : sanguinem bibens vel sanguinem propinans siue sanguis potus aut sanguinis osculū.
Damascen:sanguinem sacci vel sanguinum osculā.
Damascen:sanguinem bibentes vl sanguinem propinantes siue sanguinum potatores aut sanguinee potationes.
Damna:causa vel iudicium seu silēs vel silentium.
Dan causa vel iudicium.
Danna causa eius vel iudiciū eius
Danite:iudices vel causatores.
Dantel:causa dei vel iudicium dei:siue iudicans deo aut iudicauit me deus.
Daram:australis vel affricanus.
Dardabe:generatio cognita vel generatio cognitionis.
Dartus : fertilis aut augmentatus.
Daron:affrica vel plaga australis:
Dasen:frenum vel retinaculum.
Datham:donum eorum vel donum sufficiens.
Datheman:donum formidoloso vel doni sufficientiam accipiens.
Dauid:fortis manu vel vultu desiderabilis.
Debalam:delectans seculo vel delectatio secularis.
Debehaseth:apes defectans vel eloquentia defecata.
Deblata:palata vel opprobriū greco autem sermone deblata:Jouis ciuitas interpretatur.
Deblathaim:palate vel opprobria seu palate eorum aut opprobria eorum.
Debelea:delectās seculo vel delectatio singularis.
Debelathim:lateres vel masse quas solent compingere de recentibus ficis : quas hebrei debelath nuncupant.
Debera locutio vel visum timens.
Debir:loquēs vel loquela siue visum timens:aut visi timor.
Debon sufficiens ad intellectum:vel abundanter intelligens.
Debogad : sufficiens ad intellectum tentationis vel abundanter intelligens accinctum latrunculum.
Delbora:apis vl loquax siue eloquēs aut eloquentia.
Deda:adherens vel pulsans seu remittens aut remissio.
Deda plantata vel plasmata siue subtilitas aut plasmatio.
Dedan : hoc iudicium vel tale iudicium.
Dedana:generatio eius vel generatio eorum.
Dephca: pulsans vel adherens siue pulsatio aut remissio.
Delata: hauriens dominum vel pauperculus domini.
Delean:egens vel egestas.
Delethan egens vel egestas eorum interpretatur.
Deluth:tabule aut tabularū seu pauper aut tanua.
Despon:pauper facie vel genus contemplator.
Delo tanua vel paupertas.
Delthi.pauper egens vel paupertatis egestas.
Demens silens vel terrenus siue silētium aut sanguineus.
Denaba : iudicium ferens vel iudicium afferens.
Dennaba: idem.
Dennahaba:causa patris vel silentiū fraternitatis.
Demon:sanguineus meror vel sufficiens iniquitas.
Demonū:sanguineus meror eis vel sufficiens iniquitas eorum.
Demetrius:nimium persequens vel vehemēter incedens seu fortis ad persequendum aut robustus virga deiicere.
Dēna:causa vel iudicium siue silens aut silentium.
Demophon:silētium subiti meroris vel sanguineus eructans.
Derben: loquens vel filius generationis.
Derbeus loquax vel generatus.
Derthon: loquela percutiens vel generatio persecutionis.
Desan: fortis elephantus vel fortitudo elephantis.
Dessan:fortis dignitas vl pinguedo elevationis.
Deseth:murus vl micatio:seu paries aut calcatio.
Deson:fortis pupilla vel calcauit eā: syro sermone hebraico aūt pinguedo interpretatur aut cinis idest fauilla holocaustorum.
Deuhel:agnoscam deum vel agnoscitur.
Diabolus:defluens vel deorsum grece aūt dicitur criminator aut clausus in ergastulo.
Diaphanes : illuminans vel diuicidum.
Diana egritudines suscitās vel egrotationum suscitatio.
Diapsalma:percantatio vel spiritus sancti cessatio siue amen aut fiat. greco autem sermone interpretatur vocum distinctio.
Dibon:sufficiens ad intellectum vel abundanter intelligens.
Dibongad sufficiens ad intellectum tentationis vel abundanter intelligens accinctum latrunculum.
Dimahon : sufficit eis dolor vel sufficit eis meror siue sufficientia iniquitatis eorum.
Dimona sublimitus vel satis numerans.
Dina causa hec vel iudicium istud interpretatur.
Dinei iudices hi vel causidici isti interpretatur.
Dionysius dñudicatus vel vehemēter fugiens.
Dioscore pulchri ad tegendum vel pulchre contingentes sunt aut gemini castores.
Dioscorus pulchre cōtegens vel pulchre ad tegendum.
Diospolis : abnuens vel abrenuntiatio .
Diotrepes: speciosus insulus vel decor infantens.
Disan:fortis elephantus vel fortitudo elephantis.
Dison:cinis aut pinguedo seu fortis pupilla aut calcatio eius.
Disine:ad occidentem vel occidentalis.
Disir quercus vel ilex.
Doch:cōmotus siue sollicitus aut solitudo.
Dodan patruus domino est vel patruelis domini.
Dodanim patruus vel patruelis.
Dohec motus vel motuus siue sollicitus aut sollicitudo.
Domin rubia vel ascensus ruforum interpretatur.
Domim rubia vel ascensus ruforum interpretatur.
Diotrepis : speciosus : interpretatur.
Dommin:idem.
Doec:motus vel motuus siue sollicitus aut solicitudo interpretatur.
Doddim:patruus vel patruelis interpretatur.
Doddanin:idem.
Dodanin:idem.

Domna:silens vel silentium.
Don:iudicium vel iudicator.
Dor:natiuitas vel generatio.
Doram:generans populos vel generatio populorum.
Dorchas:capreа vel damula.
Dorda:natiuitas fortis vel generatio desiderabilis.
Dormin:generatus excelse vel generatio exaltata.
Dormin:generationes excelse vel generationum exaltatio.
Dour:genitus furor vel generationis medicamentum.
Doracapher:natiuitas aduentus humilis vel generati paruuli venientis.
Dositheus:calcatio stipitas vel unctionem formidans.
Dothaim:pabulum vel viride eorum siue sufficiens defectio aut sufficiẽtia defectionis.
¶Dudi:solitarius vel fraternelis.
Dus:deus vel pulchitudo.
Duel decorans dominum vel pulchitudo dei.
Duma:tacens vel silentium siue gaudium et letitia.
Durach:loquar vel locutio seu loquens frater vel locutio fratris.
Daram:pulchritudo vel loquela seu loquens populo aut pulchitudo eorum.
Druela:generis pacifica vel generationem pacificans.
¶Sequitur de incipientibus a litera E.

E Val:vallis vetus vel vetus vorago seu vallis deficiẽs aut acervus lapidum.
Ebiona:transiens vel transitio siue trãscendens aut trãsgressio.
Erobiona:incantator vel incantatio siue coniugium aut visio sempiterna.
Ebion:transiens mihi vel transitio mea siue transcendens aut transgressio mea.
Ebion:transiens mihi vel transitio mea siue cõiugium meum aut visio sempiterna.
Ebionite:transeuntes me vel mihi seu transitus mei aut transgressiones mee.
Ebionites:incantatores mei vel incantationes mee seu coniugat mihi aut videntes super me.
¶Edada:ornata vel voluptuosa.
Edema:voluptas eius vel delitto, seornata.
Edemium:voluntates deliciose vel ornata diuitiose.
Eden:voluptas vel ornatus seu diuitie aut delicie.
Edẽa:voluntas pulchra vel delicie pulchre siue ornat⁹ pulchr aut diuitie pulchritudinis.
Edes:voluptas vigilie vel ornatus consurgens seu diuitie effuse aut delitie resurgentes.
Edes:delitias tollẽs vel voluptuosa plasmatio.
Edissa:delicata mulier vel voluptuosa assumptio.
Edna:voluptuosa pulchra vel ornamentum pulchritudinis.
Ednas:ornatum tollens vel diuitiosa plasmatio siue delicatus serpẽs aut voluptuosus coluber.
Edom:rufus vel fuluus siue terren⁹ aut sanguineus.
Edoma:rufa vel terrena siue rubẽs aut sanguinea.
Edrar:inundatio pastus mei vel inundatio pascit me.
Edraim:inundatio malorum vel natiuitas pessimorum siue descensio pastorum aut mundatio pabulorum meorum.
¶Effraim:crescens vel auctus siue augmentum aut fertilitas.
Effraemite:augentes vel aucti siue fertiles aut crescentes.
Effra:videns vel frugifera seu fertilis aut puluerulenta.
Effrata:idem.
Effratai:fertiles aut frugiferi siue: videntes aut puluerulenti.
Effrem:auctus vel crescens seu fertilis aut fecundus.
Effron:puluis merotis vel puluis inutilis siue puluis eorum aut vitio iniquitatum.
Effeta:adaperire vel apertus sis.
Effa:mensura vel effundens siue resolutus aut resolutio.
Effai:mensura mea vel defectio mea siue effundens me aut dissolutus mihi.
Effarath dissolutio umbraculi vel effusio visionis consummate.
Effenerus:effundens decorẽ vel dissoluens imagines.
Effer:mensura consurgens vel effusus vigilij siue dissolutus pellice⁹ aut resolutio.
Efferite:effusi vigilijs vel mensure cõsurgẽtes siue dissoluti pellicei aut resoluentes consurrectionem.
Effermestha:mensura effundens|varium vel consurrectio|dissoluens varietatem.
Effesum:consilium meum vel anima mea seu finis eorum aut voluntas mea in ea.
Effesij:voluntas mea vel anima mea in eis seu fines eorum aut consiliatores mei.
Effree:fecunditas aut augmentatio.
Effi:mensus atrium modiorum vel tres modij mensurati.
Ephoth:superindumentum vel suphumerale.
Ephesiba:mensura rectitudinis vel voluptas mea in ea.
¶Egabathan:solenne mandatum humile vel leta domus responsionis.
Egbathanis:solenne mandatum humilis viri vel leta domus responsionis assumpte.
Eggeus:letus vel solennis.
Egyptus:tenebre vel angustie siue tribulatio coangustans aut coangustatio tribulationis.
Egyptiacus:tenebrosus vel coangustatus siue tribulatione coangustatus aut coangustatione tribulatus.
Egla:vitula vel iuuenca siue solennis aut festiuitas eius. Ipsa est michol uxor dauid que genuit et tethram in cuius partu occubuit.
Eglaim:vitule vel iuuencule siue solennes eis aut festiuitates eorum.
Eglon:vitulus merotis vel iuuencus iniqtatis siue solẽne murmur aut festiuitas inutilis.
¶Ela:maledicta vel ipsi siue terebinthus aut arbustula.
Elaath:ad|solum vel solitarium siue ad vnum aut maledictio peccati.
Elada:dei seruus vel dei testimonij seu maledictio fortis aut terebinthus desiderabilis.
Ellada:ad scientiam vel sensum seu latus seruitutis aut dei scientia. Syro autem sermone interpretatur super hanc.
Elade:ascensio vel ad ascensum siue domini seruitus aut maledictio testimonij.
Elam:orbis vel seculum aut postis aut superliminare.
Elam:vestibulũ vel comparatio seu despiciens aut oppositio.
Elamite:orbes vel secula seu postes superliminaria.
Elamite:vestibula vel comparati seu despicientes aut oppositi.
Elas:maledict⁹ ipse vel faciens operationes.
Elasa:operatio ad faciẽdum seu laudem faciens aut laudabilis plasmatio.
Elassa:operatio ad faciendum siue deum sustollẽs aut dei plasmatio.
Elasar:hanc separans vel hec separatio siue deum declinans aut dei declinatio.
Elasar laudãs carcerem vel laus sustollentium vigilantes aut laudãs plasmationem suscitrantes.
Elath:vnum vel vnitas siue solitari⁹ aut solitudo.
Elath:aulones vel terebinthus siue deo peccans aut maledictus ipse peccator.
Ellath:idem.
Ellane:applicans vel persecutio siue applicabitur aut persequentur.
Elbon:deo fortis vel robustus fortitudine.
Elcham:pars totum vel testimoniũ eorum siue deo surgẽs aut dei necessarius.
Elcham:pars eorum vel testimoniũ eorum seu dei portio aut dei possessio.
Elchar portio vel portiũcula seu portio temporis aut portiuncula peccatous.
Elchese:aduocatio vel aduocata.
Elchesens:aduocans vel aduocat⁹.
Elchesi:aduocatus meus vel aduocatio mea.
Eldea:ad scietiam vel de scientia interpretatur.
Eleale:conscensio vel ad conscensionem.
Eleaman:dei mei decus vel dei mei pulchitudo.
Eleasar:deus meus adiutor vel dei mei adiutorium.
Eleazarus:deus meus adiutor consiliũ vel deus adiuuans festinanter.
Eleb:deus pater vel deus paternitas.
Eleth:portio vel portiuncula.
Elechite:particule vel portiones interpretatur.
Elecre:ascendentes vel ascensiones siue ascendens vel ascensio interpretatur.
Ellel:laudans vel laudatio interpretatur.
Elem:postes vel secula siue vestibulum aut superliminare eorum interpretatur.
Elama:postis eorũ vel seculum eius vel deum accipiens siue deum colens.
Elemon:scientia dei vel ascensio interpretatur.
Ellenon:greci vel grecorũ interpretatur.
Eleon:diuinitas vel ad laborantes ipse est mons oliueti de quo dominus coram discipulis ascendit in celum.
Elesa:ad insulam vel ad faciendum siue deum sustollens aut dei plasmatio.
Eleutherus seculum honorans vel exercituum cohabitatio.
Eliab:deus meus pater vel dei mei paternitas.
Eliab:vana absconsio vel nequaquã absconditus siue deus meus pater eius: aut dei mei paternitati.
Eliachim:deus me⁹ resuscitabit vel deus meus frater eorum interpretatur.
Eliada:deus meus cognouit vel de⁹ meus audiet seu dei mei seru⁹ aut dei mei testimonium interpretatur.
Eliade:idem.
Eliadan:deus meus cognouit eos vel de⁹ meus audiet eos siue de⁹ meus seruiet eis aut deus meus testificator eorum.
Eliam:deus meus populus vel dei mei populo siue deus meus mirabilis eis aut deus meus miraculum eorum.
Eliasub:deus meus iacturam incendens aut de⁹ meus plasmationem conuertens.
Eliatha:deus meus tu vel deus me⁹ veni siue deo meo peccãs aut deo meo tempus.
Eliatham:deo meo cadens vel dei mei calidus vel deo meo surgens aut dei mei necessarius.
Elicu:vestibula vel maledicti seu postes aut superliminaria.
Eliada:deus meus nouit aut scientia dei mei.
Elidad:dei mei patruus vel deus patruelis.
Elidahe:de⁹ meus scit ipsum esse vel deus meus scit ipsum viuere siue deus meus nouit susceptos aut deus meus nouit suscipiendos interpretatur.
Elidelach:acervus emissus germinis vel emissio germinis acervati siue deus meus scit portiones aut deus meus nouit particulam.
Eliezer:deus meus fortis vel deus meus adiutor siue deo meo separatus aut dei mei sanctificatio.
Eliphal:deus me⁹ mirabilis vel dei miraculum.
Eliphaleth:deus meus diuidens vel dei mei diuisio siue de⁹ meus mirabiliter saluans venientes aut de⁹ meus mirabiliter liberans pauidos.
Eliz:dei mei populus vel dei mei congregatio.
Eliaman:deus meus donans: vel deus meus dominans siue deo meo donate.
Elimas:transgredi faciens: vel ad transgressionem ingrediens.
Elimelech:ad regẽ vel ad principem siue dei mei regnũ aut deus me⁹ regnator.
Elion:excelsus vel sublimitas siue dei dolor:aut deo inutilis.
Elionai:sublimis vultur:vel excelsus deuorator.
Elioreb:dei mei hyems aut dei mei tempestas.
Elisa:ad insulam aut dei mei saluatio.
Elisabeth:dei mei septima vel deus meus cognouit:siue dei mei iuramentum:aut dei mei saturitas interpretatur.
Elisaph dei mei specula:vel de⁹ me⁹ speculator:siue deus meus abscõdens:aut dei mei absconsio interpretatur.
Elisaph:dei mei labium vel dei mei vinculum seu dei mei speculus aut dei mei angustia.
Elleon:diuinitas vel ad laborantes: ipse est mons oliueti:de quo supra in dictione eleon.
Elen:postes vel secula: siue vestibulum:aut superliminare eorum interpretatur.

Elisaphan:dei mei lapus vel dei mei hericius siue dei mei speculator aut dei vinculum.
Elisahe:dei mei salus vel deus meꝰ defendit me.
Elisama:deus meus audiuit vel deꝰ meus exaudiuit.
Elisar: dei mei princeps vel dei mei velamen sine pater meꝰ fortis aut pater meus coangustans.
Elise: dei mei salus vel dei mei protectio.
Eliseth:dei mei salus vel deus meus hic est siue deus meus saluans vi tam aut deus saluans pauidos.
Elisua:dei mei salus aut dei mei protectio.
Elisue:idem.
Elisuer:dei mei murus vel deo meo continens siue pater meus fortis aut pater meus coangustansme.
Elisud:deus meus dominus vel deꝰ meus iste.
Elmadan: dei mei mensura vel dei mei enumeratio.
Elmelech:dei mei regnum vel deus regnator.
Elmodab: dei regnatio vel dei natiuitas.
Elmodad dei mensura vel ad matrē eius precipuam.
Elmon contēnens vel contemptus.
Elmon:locus vel ille siue hic aut cōtemnans me.
Elmondablataim: contemnans palatas aut cōremptus opprobrijs.
Elnathan: addens vel adiectio siue ad dantem aut dei donatio.
Elnatham: dei donatio vel deo donatus.
Elo; deus vel deitas siue exercitus eius aut exercitus eorum.
Elucoporia:turme militum vel opes eorum.
Eloi:deus meus vel deitas mea.
Eloim;deus eis vel deitas eorum.
Elom;exercitum fortitudinis vel exercitus fortitudine.
Elon;quercus vel roboꝛeꝰ seu regio campestris aut exercitus fortitudinis.
Eloth;arietatio vel arietis signū siue deo respondens aut deitas tēporalis.
Elathaba;vana absconsio vel nequaqꝫ absconditus.
Elthaci;vanus vomitus vel nequaquam vomens.
Elthece: proferens vel prolatio eorum.
Elthecen;protulit vel prolatio.
Elthēcen;proferens fontem vel prolatio oculi.
Eltholeth;natiuitas vel ad natiuitatem.
Eluan;exaltatus vel exaltatio.
Elud: gloriabundus vel accipiens gloriam.
Elul;deum dolens vel deum parturiens.
¶Emach;vallis vel profunditas.
Emachim;valles vel profunditates eorum.
Emachael;vallis diuina vel profunditas eorum.
Eman: caliidus vel accipiens siue calor eorum aut formido eorum.
Emath;formidans eos vel acceptio eorum siue indignans rigide aut indignatoꝛ rigidus.
Emathens;formido eorum vel accipiens eos siue indignans rigide aut indignatio rigida.
Emaus mater festinans vel desiderium consilij.
Emme;mater vel deꝰ sidertum.
Emmam;mater eorū vel desiderans eos.
Emanuel: nobiscum deus vel nobiscum diuinitas.
Emathasie;vallis concidens vel vallis concisionis.
Emmer: verbum vel sermo siue sermonicans aut sermonicatio.
Emin;gentes vel populi siue horrendi aut terribiles.
Emona: calor eius vel accipiens eum.
Emor;asinꝰ vel asineus siue loquax aut amaricans.
Emorim: asini vel asinei seu loquentes aut amaricati.
Emouth: mater lux mea vel desiderans desiderium.
¶Ena;fons vel oculus.
Ena;ecce hic sunt vel ecce oculus siue fons ei aut oculus eius.
Enach: fortis vel potens siue gigas aut terribilis.
Enachim;fortes vel potentes seu gigantes aut terribiles.
Enada;fons acutus vel oculi eracutio siue fons sufficiēs aut oculus testimonij.
Enadda;idem.
Enadab;fons spontaneus vel oculꝰ voluntarius.
Enadam: oculus iudicans vel oculꝰ iudicij.
Enagallim: fons tristitie vel oculus viuentium.
Enai;fons meus vel oculus meus.
Enaim;ecce hec sunt vl ecce sunt oculi siue fontes eorū aut oculi eorū.
Enan;nubes vel ecce hec sunt siue fontes eorum aut oculi eorum.
Enrath;ecce concipit vel ecce concepcio.
Enatham: ad dantem vel deo dante siue fons datus eis aut oculꝰ donationis eorum.
Enathon dans gratā vel dantis gratis siue fons datus iniquus aut oculus datus responsioni.
Encenia: renouata dedicatio vel renouamina dedicationis.
Endad;fons solitariꝰ vel oculus subtilis.
Endor: fons generationis vel oculꝰ naturalis.
Eneam;ecce ista vel ecce hec sunt.
Eneas pauper vel miser siue respondens aut responsio.
Engaddi;fons hedi vel oculus tentationis.
Engallim;fons inundās vel oculus transmigrans siue fons reuelationis aut oculus transmigrationis.
Enganni;fons horti vel oculus elationis.
Engamin;fons hortorum vel oculus elationis eorum.
Eniel;gratia mea deo vl gratia mea dei.
Enoch;dedicauit vel dedicatio siue edificans aut cum deo ambulās.
Enochite dedicantes aut dedicauerunt siue edificantes aut cum deo ambulantes.
Enom;ecce sunt vel ecce hec sunt seu fons robustus aut oculus fortitudinis.
Enon;cursus meroꝛis vel oculꝰ meroꝛis seu fons tristitie aut fons murmurationis.
Ennon: cursus meroꝛis vel oculus iniquus seu fons tristitie aut fons murmurationis.
Enos; homo desperatus seu inuocans aut violentus.
Enremon;fons cōgregans aut oculus sublimis.
Ensames;fons solis vel oculus mandans humilia.
¶Epafras;crescēs vel augmentum siue frugifer aut equi dem videꝫ.
Epafroditon;fertile vel frugiferum aut fecunditas.
Epafroditus;frugifer vel fecundus seu fertilis aut fecunditas.
Epicina;supra luctum vel supra lugētia.
Epicurei: supra cutem vel supra currantes.
Eponechium;supra vl superindumētum.
¶Eram: vacuefacit: vel vacuefactio.
Erastus;frater meus videns vel fratris mei visio satis absurdum vocabulum figuratum.
Ereth; vigil vita vel effusus pauore.
Ergab;lapis vel lapideus.
Erioth; ebrietas solitudo.
Erma;anathema meroꝛis vl anathema tristitie.
Ermen;auferens vel ablatio vel anathema nostroꝛum aut anathema tizatio gratie.
Ermē;anathema tristitie vel anathematizans meroꝛem.
Eroon;doloꝛ vel doloꝛum siue in facie eorum aut in facie doloꝛum.
¶Esaam: confirmans vel innitens siue sustolēs gratiam aut plasmatio donationis.
Esahan ignis in eo vel ignis in eis.
Esabam: confirmo vel initoꝛ seu intitens aut confirmatus.
Esahim volūtas meroꝛis vel voluntas fortitudinis.
Esai;incensum vel insule libatio.
Essai: idem.
Essaion;voluntas meroꝛis vel consilium tristitie.
Essaon;idem.
Essamma;innitens mihi vel confirmatio mea.
Esaongaber: voluntas vel iuuentis seu fortis operatio: aut consilium confortate tristitie interpretatur.
Esau;factens vel factura.
Esau;vanus vel frustra siue rubens aut acerous lapidum.
Esoan;ignis maritus vel ignea maritatio.
Esban;ignis in eo vel ignis i eis interpretatur.
Esben;ventus vel flatus siue ignis vanus aut ignis vetus.
Esbon;flatus meroꝛis vel singulum tristitie.
Escha;contemnens vel habitans despectionem.
Eschami;contemnentes vel habitātes despectionem.
Escaboth;ve gloꝛie vl cecidit gloꝛia: seu ve glorioso: aut gloꝛiatio habet occasum.
Eschol;botrus vel ignis omnis seu totus ignis aut totus igneus interpretatur.
Esda: misericoꝛs: vel misericoꝛdia.
Esdod;effusio vel incendium interpretatur.
Esdon;incendia vel incendētes siue ignis patruelis aut ignis patrui mei.
Esdras adiutoꝛ vel auxilium siue misericoꝛdia domini: aut misericoꝛdia matutina.
Esdrelon;misericoꝛdia dei vel misericoꝛdia mea deus meus.
Esdrin;adiuuans merentes vel misericoꝛs iniquitatibus.
Esebon;cingulum tristitie vel cogitatio meroꝛis.
Eser;vicinus vel vicinitas.
Eseli: vicinus meus vel vicinitas mea.
Eseltam;prope dominus est vel dñio propinquans est.
Esemel.gemma vel electrum.
Eser;plasma vel electio.
Esphara;fracrurā aperiens vel plasmatio regionis.
Essi;vicinus meus vel vicinitas mea seu factura laboꝛans aut plasmatio laboꝛioso.
Esmoba;festinans vel festinatio interpretatur.
Esna;ignis vel fecundans seu edisserens aut edissertio.
Esrai;indigena vel oꝛientalis interpretatur.
Esrihel;auxilium dei vel auxiliatus a deo.
Esron: sagittam videns vel sagitta visionis siue trascens fortis iaculo gregum.
Esron;atrium eius vel atrium eoꝛum siue atrium tristitie aut atrium iudicantis iudicia.
Esronite;sagittam videntes vel sagitte visionum siue trascētes aut fortes iaculis gregum.
Esronite, atria eius vel atria eoꝛum seu atria tristitie aut atria iudicantis iudicia.
Esthā;ignis vel cogitatio interpretatur.
Esthama;ignis manēs vel cogitatio doloꝛis.
Esthamo;idem.
Esthamos: ignis manēs vel cogitatio doloꝛum.
Esthahol;ignis gementiū vel ignis parturientium.
Esthahalite;ignee gemētes vl ignee parturientes.
Esthahome;cogitās doloꝛem vel cogitatio doloꝛis.
Esthahul;ignis dolentium vel ignis parturientium.
Esthomma;cogitās vel cogitatio siue concitans aut contignatio.
Esthemo; ignis manens vel cogitatio doloꝛis.
Esthemon; idem.
Esthemoc; femina vel venter mulieꝛis.
Esthon;ignis meroꝛis vel cogitatio iniquitatis.
¶Ethai; robustus meus vel protectio mea.
Ethaia;fortis dominus vel protectio domini.
Esthalon;incunabula meroꝛis vel repositio tristitie.
Etham;fortis vel robustus siue fortis eoꝛum aut protectio eoꝛum interpretatur.
Etham; ascendens vel ascensio seu fortis dono aut robustꝰ gratie interpretatur.
Ethani robustꝰ vel robustoꝛum seu fortes dono aut fortes gratie interpretatur.
Ethehel;robustꝰ deo vl ptectio dei.
Ethema;merēs vel lugens siue meroꝛ aut luctus.
Ether;formido vel incunabulū interpretatur.
Etheus; stupens vel formidans siue stupidus aut formido interpretatur.
Ethi; metum vel timuerunt seu stupoꝛ: aut obstupuerunt interpretatur.
Ethei;metum vel timuerunt seu stupidi: aut obstupuerunt interpretatur.
Ethim;perfectio vl fortitudo seu foꝛtis eis aut perfectio eoꝛum interpretatur.
Ethiopia;caligo vel tenebꝛie interpretatur.
Ethiopes;tenebꝛosi vel caliginosi interpretatur.

Ethnic:pagani vel gentiles.
Ethuel:robustus deo vel fortitudo dei.
Eua:ve vel vita seu calamitas aut mater viuentium.
Eubolus:cohabitator vel cohabitatio.
Euchodia: apprehēdens dominum vel apprehensio domini.
Eud:gloriabundus vel accipiens gloriam.
Eudoma: apprehendens dominum vel apprehensio domini.
Euech: est vel desiderat seu desiderans aut desiderauit.
Euergens:torcular pessimum vel vera oppressio.
Eueus:ferus vel pessimus siue ferox aut lapides colligens.
Eufrata:frugifera vel puluerulenta seu equidem videns aut decinere veniens.
Eufratites:crescens vel frugifer siue humus aut puluerulentus.
Eufrates:idem.
Euiue mihi aut calamitas mea.
Euith:ferales vel feroces siue desyderant aut desyderium meum.
Euil:stultus vel insipiens.
Euila:dolens vel parturiens siue stolidus aut in principio.
Euilath:idem.
Euilmerodath:stulte amarus vel incipienter amaricans.
Euim:iniqui vel iniquitates seu ve eis aut calamitas eorum.
Eumenis:orans viscera virī vel commiscens ex ipsis assumptum.
Eunice:honorās vel honoramētum.
Eupater:honoratos separans vel cōmiscens separatores.
Eupolemus: honorans ore contusus.
Eulis:commiscēs ora malleatorum.
Eurichon:ducens inferius vel commiscens deorsum.
Eunices:amēs vel insulsus grece autem dicitur fortunatus.
Euticus:idem.
Erbatanis: solenne mandatum humile vel leta domus responsionis.
Extasis:mente excedens vel mentis excessio.
Ezaba:ysopus vel humilitas.
Ezabi:ysop⁹ meus vel hūilitas mea.
Ezazon:videns sursum vel videns in superioribus.
Ezabo:videns vel visio.
Ezead:videns seruitutem vel fortis testificator.
Ezeca:auxilium vel confortatio.
Ezechias:auxilium domini vel cōfortauit me dominus.
Ezal:vidēs deum vel fortitudo dei.
Ezer:auxilium vel fortitudo siue separatus aut sanctificatus.
Ezia videns dominum vel fortitudo domini.
Eziel: videns deum vel fortitudo dei.
Ezion:videns dolorem vel vidēs iniquitatem.
Ezir:sanctificans vigilem vel fortitudo vigilie.
Ezrael:semē dei vel atrium siue auxilium dei aut auxiliatus a deo.
Ezrai:seminās mihi vel atriū meū
Ezraites:atrium meum vel seminator meus.
Ezras:auxilium vel seminator.
Ezri: semen meum vel auxiliator meus.
Ezricham:semen meum vel auxiliator meus necessarius.
Ezriel:semen meum deo vel auxiliator meus deus.
Ezro:semen eius vel atrium eius siue eius auxilians eum aut auxiliatus ab eo.

¶ De incipientibus a litera F.

Face:aperiens vel os assumptio.
Face:idem.
Facela: aperiens dominū vel assumens deū.
Facia:aperiente domino vel os assumens ei.
Fachud:visitans vel visitatio.
Fada:redemptus vel redemptio.
Fadai:redemptus meus vel redemptio mea.
Fadaia:redemptus domino vel redēptio domini.
Fadassur:vallatus vel redemptio fortis seu redimens angustiatos aut redemptio acerbitatis.
Fadassurite:vallati vel redempti fortiter seu redimētes angustias aut redemptiones acerbitatum.
Fadath:redimens tempus vel redēptio peccatoris.
Fadias:redemptus domino vel redēptio domini.
Fado:redimens eum vel redemptio eius.
Faddon:redimens merentes vel redemptio iniquitatum.
Fagiel:occursio dei vel occurrit mihi deus.
Fagur:hiatus vel os pelliceum siue occurrēs lumini aut occurrens incendio.
Fagad:euidens testis vel operarius vite.
Fahel:idem.
Falathi: saluator meus vel saluatio mea.
Falata:cadens domino vel occasus domini.
Falasar:cadens princeps vel occasus domini.
Faldae:cadēs germen vel ruina paupertatis.
Faleam:cadens populus vel occasus eorum.
Falech:diuidens vel diuisus seu diuisit me aut diuisio mea.
Fallel:cadens domino vel occasus dei.
Falesar:cadente principe vel occasus carbonis.
Faleth:saluans vel saluatio siue occasus vite aut cadens pauore.
Faleth:saluās me vel saluatio mea seu occasus vite mee aut cadens pauore mei.
Falnasar:cadens princeps vel occasus inutilis.
Falon:cadens memore vel occasus iniquitatis.
Falonites:cadens murmurans vel casus inutilis.
Falthel: euadens vel liberatus siue saluator meo aut saluantont mee.
Falthias:euadens a domino vel liberatus domini seu saluat me dominus aut salus mea domino.
Falthiel:euadens a domino vel liberatus dei seu saluat me deus aut salus mea deo.
Fallu:mirabilis aut admiratio.
Falluite:mirabiles aut admirantes.
Famuel:contemplans deum aut facies dei.
Farai:ferox vel ferus siue onager aut ferocitas.
Farri:gluto vel insatiabilis siue onager meus aut ferocitas mea.
Farao:nudauit virum aut dissipauit eum seu denegans virum aut discooperens eum.
Faraonechao: denudans percussus vel dissipans preparatus seu denegans percussionem aut discooperiens preparationem.
Feras:auus vel succrescens seu diuidens aut diuisio.
Farasim:succrescens eis vel augmētum eorum seu diuidens eos aut diuisio eorum.
Farati:hiatus vel hiauit seu hiante me aut hiatio mea.
Faraton:hiatus iniquus vel euolatus tristitie.
Farenath: discessio mea vel vitulus saginatus.
Fares:diuidens vel diuisus seu dissipans aut violentus.
Faresite:diuisi vel diuidētes seu violenti aut dissipantes.
Farfar talpa vel fodiens seu dissipās aut dissipatio.
Farfel:diuisi vel diuidentes seu volenti aut dissipantes.
Farnai:discedens ad me vel vitulus saginatus.
Faros:violentia vel dissipatio.
Farsandatha:onager abundans donis vel feritas egressa sufficiens.
Farsath: onager cerarius vel ferocitas preuaricationis.
Farsai:hei: onagri contrarij vel feri preuaricatores.
Farsin: sermonicans vel sermonicatio.
Feruda:ferocitas iudicis vel cōsilio iudicantis.
Farue:ferocitas vel concisio.
Faruerin:feroces vel concisi.
Fasae:transcendens vel transcensio siue trangrediens aut trāgressio.
Fase:transcensio vel transitus. Pro isto fase nostri pascha legunt.
Fasia:transiens vel transcensio eius.
Fasee: transgrediens eum vel transgressio eius.
Faseth:transgressor vel transgressus siue transgrediens augures aut transgressio augurum.
Faselida transgressio vtilis vel transgrediens edificatos.
Faseron:transgrediens montes memoris vel trangressio tracundie inique.
Fasipha: aperiens subito vel dolatio assumptionis.
Fasga:dolatus vel excisus siue abscisio.
Fasor:transiens montes vel transitio tracundie.
Fasta:transitus veniens vel transcēsio venientis.
Fastur: pastor vndiq; vel aperiens acerbitatem.
Fath:clima vel plaga velut cum dicimus septētrionalis plaga vel meridiana regio.
Fatala:clima domini vl plaga domino siue aperiēs dominus aut aptio domini.
Fathmoab: aperiens ex patre gentos aut apertio de patre genitor.
Fatiel: euadens a deo vel latitudo dei seu aperiens deus aut apertio dei.
Fatuel:idem.
Fatures:decepti calcatus aut calcati deceptio siue bucellam confirmans.
Fau:mihi vel subito seu eructans aut eructatio.
Fe:disciplina vel os ab ore siue error aut decipula.
Febee: ore edificans vel decipule filia.
Fedahel:redemptus deo vel redemptio dei.
Fegor:hiauit vl ore pelli siue os pelliceum aut ous hiatus.
Felda:excludēs frenum vel exclusio retinali.
Feleth:saluatus domino vel viuificatio domini.
Feleus:ruina vel delectio.
Felech: excludens vel mirabilis seu viuificans aut saluatio.
Felethe:excludens deum vel mirabilis dei.
Felethi:saluans me vel mirabilis mihi seu excludentes aut viuificātes.
Felethia: saluatus domino vel saluatio domini seu excludēs dominū aut mirabilis dominus.
Felethite:excludentes vel saluati seu mirabiles aut viuificati.
Felix:excludens vel saluatus seu mirabilis aut viuificatus.
Felicem: ruinam facture vel timorem eius non est latinum sed hebreum.
Felmonialinō:ille vel iste locus siue nescio quis aut nescio qualis.
Fellon: cadens merore vel casus iniquitatis.
Fellonites:cadens murmurans vel casus inutilis.
Felonem: faciem dei vel faciem meam.
Felthi:euadens vel liberatus seu saluator meo aut saluationi mee.
Felthias:euadēs a domino vel liberatus domini seu saluat me dominus aut salus mea domino.
Felgon:diuidēs vel diuisio seu dissecans aut dissectio.
Fenach:motus vel minuens.
Fendagar:cōuersa generatio vel cōuersio generationis.
Fenenna:conuersa vel conversio.
Fenicis:nutus vel abnuerunt.
Fenidum: disciplina ascendentium vel disciplina ascensionis eorum.
Feor:os iracundum vel disciplina luminis seu erroris foramen aut disciplina montium.
Fereseus: separatio vel dissemination siue separatus aut dissemination.
Fereset: separati vel disseminati siue separantes: aut disseminatores.
Feros:dissipans vel violentus siue dissipatio aut violentia.
Fersur: violentia angustie vl dissipatio acerbitatis.
Fese:transiens vel transcendens: siue os aut odor florens.
Fesse:idem.
Fesga dolatio vel precisio siue oris muti aut oris multi.
Fesor os nigrū vel error facture siue loquens fortis aut disciplina angustie.
Festus ore multorum vel os multitudinis. Et hoc latinum nomen violenter hebraice figuratum est.
Fesur: os acerbum vel laqueus siue errans robustus aut disciplina discretionis.
Feth:aperiens vel apertio eius.
Fetha:apertis aperite siue aperiens eum aut apertio eius.
Fethese:diuidēs vel discooperiens siue os inclinans aut libicus vitulus.
Fethetas: aperiēs dominū vel apertio domini.
Fethmoab: aperiens ex pare gentos: vel apertio de pare genitorum.
Fethera os turturis vel ore explorans seu bucella luminis aut oris exploratio.
Fethi:os:dissoluens mensurā vel dissolutio mensure.
Fethmsim:idem.
Fethuel: aperiens deo vel latitudo dei.
Fethusim:aperiens eis vel latitudo eorum.

Feziel: os meum dei vel os meum deus siue os germinans deo aut os discipline dei.
Fezielite: ora mea dei vel ora mea deus siue ora germinantia deo aut ora disciplinorum.
¶ Fiabiroth: cornu nobilium vel cornu bilitatis.
Fichol: os omne vel os omnium interpretatur.
Flennon: oratio vel oratio eorum siue coniunctio aut os alligatum.
Figelus: contrarius vel occurrens.
Figulus os principis vel os principum.
Filadelphia: saluans herentem domino vel saluans adhesionem domini.
Filarches: declinans principem vel declinatio principis.
Filemonem: mire donatus vel mira donatio: siue os panis eorum panis oris eorum.
Filetus: declinās vel declinatio siue os meum aut caro mea.
Filippus: os lampadis vel os manuum.
Filippis: os manuum vel os lampadarum.
Filippenses: ora manuum vel ora lāpadarum.
Filistea: cecidit vel cadens potione seu ruina duplex aut ruina ppli.
Filistīm: ceciderūt vel cadentes potione seu ruina duplex aut ruina populi.
Filogolus ore precipuus vel os meū et mortuum.
Filethon: cadens virga vel casus lecti.
Finees: oris parcēs siue os requiēs aut hostis pepercit.
Finees: os mutuum vel os silēs siue os augurans aut oris augurium.
Finon: os meum inutile vel os meū ineptum a bore non ab osse.
Fisidia: os sonās vel oris sonitus seu cognoscens dominum aut cognitio domini.
Fison: caterua vel os pupille: siue os mutatum aut oris mutatio.
Fithon: subito vel subitane? siue os abyssi aut ore profundus interpretatur.
Fithonia subita vel subitanea siue os abyssi aut oris profunditas.
Fitonissa: idem.
Frigia: scindēs pecora vel scissio pecorum.
Frigenses: scindētes pecora vel scissiones pecorum.
¶ Focereth: euidenter occidens vel operarius exterminator.
Focerethi: euidēter occidens me vel operarius exterminator mei.
Fodasur: vallatio vel fortis redemptio.
Foeden: ore edificans vel discipline filius.
Fogor: hiēs vel hiatus siue os pellitū aut os pelliceum.
Foha: hic aduerbium loci: vel rubiū siue sonitus aut apparebo.
Fobē: euidens vel operarius.
Fozatha: ferus tempore vel ferocitas peccatoris.
Fothomim: diuisio pfecte glorie populi: vel diuisio populi gloriosi.
Fortunatus: diuidēs perfecte vel diuisio perfectio.
Fosech: dolatio vite vel abscisso panous.
Fulga: dolatio vel abscisio siue os mutum vel os multum.
Fothiel: hic declinans deum.
Fohel: hic declinatio dei: hic aduerbium non pronomen.
¶ Fua: labia eius vel induite eum seu indutio eius aut declinatio oris eorum.
Fuhabite: labia eorū vel induite eos siue indumenta eorum aut declinantes ora eorum.
Ful: addens vel adiectio siue cadēs aut ruina.
Funi: os meū vel os mihi ab ore non ab osse.
Funiel: os meum deo vel os meum dei.
Fur: sors vel vina.
Fura: frugifer vel lagūcula siue sors eius aut vina eius.
Furim: fortium vel vinarum seu sors eorum aut ruina eorum.
Furh: labia vel induite siue indumētum aut declinatio oris.
Futhifar: oris inclinatio vel os inclinans ad desiccandum.

¶ Sequitur de inciplentibus a G.

Ga: vallis estus vel vallis estuans.
Gaad: abūdans seruitutem vel reuelata testificatio.
Gaal: abiectio vel reuelatio.
Gaala: abūdans eum vel reuelatio eius.
Gaam: abūdans populum vel reuelatio populi.
Gaam: vallis estus eorum aut vallis estuans eis.
Gaas: commotus vel commotio.
Gaasar: commota tempestas vel cōmotio.
Gaba: vallis vel procliuium.
Gabaa: vallis eius vel procliuium eius.
Gabaad: vallis patrui vel collis patruelis seu vallis testificans aut procliuium seruiens.
Gabaath: vallis peccati vl' procliuiū temporale.
Gabai: vallis mea vel procliuium meum.
Ganim: orti vel elationes.
Gazera: diuidens eum aut prescisio eius siue ordinans eum aut ordinatio eius.
Gazer: tonsor vel tonsio. Ipse est nabal carmeli cuius vxorem accipit dauid.
Gabao: vallis alta vel procliuiū sublime.
Gabaon: vallis mestitie vel pcliuiū iniquitatis.
Gabaonite: valles mestitie vel procliues iniquitatis.
Gabarh: sepes vel colone siue in septibus aut in colonijs.
Gabatha: collis altus vel procliuiū sublime.
Gabathite: colles alti vel procliuia sublimia.
Gabathon: collis mestitie vel sublimitas eorum.
Gabee: collis sublimis vel collis sublimium.
Gabellus: vallis deo festinās vel collis diuini consilij.
Gaber: vir vel iuuenis vel fortis.
Gabis: altitudo confusionis vel alta confusio.
Gabli: terra allophilorum vel terra incirconcisorum.
Gabuel: virtus mea deus vel fortitudo dei seu confortauit me deꝰ aut confortatio mea deus.
Gabuam: sublimitas vel altitudo.
Gad: succinctus latro vel succinctus latrunculus.
Gaddi: tentatio vel in euenta seu felliciter aut in fortuna.
Gadite: succincte latrones vel accincti latrunculi.
Gaddite: tentati vel fortunati seu felices aut in euentibus.
Gadda: tentatio vel accinctio interpretatur.
Gaddan: tentatus populus vel accinctio populi.
Gaddel: hedus dei: vel tentatus deus.
Gader: murus ei vel sepes eius.
Gader: murus vel sepes.
Gaderite: muri vel macerie.
Gaderoth: sepes repondēs vel macerie temporalis.
Gadad: concilio vel accinctio: sine nūtius aut expertus.
Gaddi: hedus meus vel accinctio mea siue accinctus meus aut tentatio mea.
Gaddite: hedi mei vel accinctiones mee siue accincti mei aut tētationes mee.
Gadhel: tentauit me deus vel accinctio mea deus.
Gaddhelite: tentati deo vel accincti dei.
Gaddis: accinctus vir vel tentationē assumens.
Gador: accinctio luminis vel tentatio tracundie.
Gaer: vorago cōsurgens vel deuotatio resurrectionis.
Gai: vallis vel pteruptum: seu deuorans aut vorago.
Gail: exultans vel exultatio.
Gair: vallis vel collis seu deuotatio.
Gallath: exultans tēpore vel exultatio responsionis.
Galloth: valles vel colles seu voragines aut deuotationes.
Gatus: mobilis vel commotus seu vallensis aut defensibilis.
Gal: aceruus vel inuoluto.
Galaad: tumultus testis vel aceruus testimonij siue transmigrantes testes aut transmigratio testium.
Galaadite: tumuli testium vel aceruti testimoniorum siue testes transmigrātes: aut testium transmigrationes.
Galadad: vetus homo vel vetustas sola.
Galadithim: vetuste aque vel possessiones aquarum.
Galal: volutabrum vel volutatio.
Galali: volutabra vel volutationes seu volutabrum meum vel volutatio mea.
Galalai: volutabrum vulturis vel volutatio deuoratoris.
Galatalm: aqua possessa vel aque possessio.
Galathia: magnifica vel translata siue transmigratio aut transmeatio.
Galathe: magnifici vel translati seu transmeantes aut transmigrati.
Galathenses: idem.
Galgal: rota vel deuolutio.
Galgala: collis preputiorū vel collis circuncisionis.
Galgala: rota eius vel reuolutio eius siue volutabrum aut inuolutatio.
Galgalis: rota viri vel reuolutio assūptionis.
Galgalis: volutabris vel reuolutionibus.
Galilea: rota vel volubilis siue transmeans aut transmigratio facta.
Galilei: volubiles vel rotati siue trāsmeantes aut in transmigratione facti.
Galim: acerui lapidum vel loca palustria.
Galiloth: reuolutiones aut transmigrationes seu reuolutio temporis aut transmigratio respondentis.
Gallia: transferens vel translata seu trāsferens transferentes. aut translatio transmeantium.
Gallim: inundatio vel reuolutio: siue transferentes eos aut transmigratio eorum.
Galliton: transferens iniquitatem vel translatio inutilis.
Gamalias: redditio domini vel retribuet mihi deus.
Gamaliel: redditio dei vel retribuet mihi deus.
Gamarias: retributio domini vel retribuet mihi dominus.
Gamal: retribuens vel retributio.
Gamuel: retribuens deo vel retributio dei.
Gan: ortus vel elatio.
Gantes: ortus complutus vel elatio irrigata.
Ganl: ortus meus vel elatio mea.
Gaom: vallis estus vel vallis commota: seu vallis estuans aut vallis cōmotio.
Gara: ruminans vel peregrinus.
Garab: scabies vel scabiosus: siue incolatus multus aut incolatus multorum.
Gareb: idem.
Gareth: altenus descendens vel aliena descensio.
Gariz'm: diuisio vel abscisio.
Garis: accola vel aduena eius seu diuidens eos: aut prescisio eorum.
Garim: alienus directus vel incolat? humilitatis.
Gasphа: vallis eructans vel commotio subita.
Gasan: tangens risit vel tangentis risus siue tactus ridentis aut risus tangentium.
Gather: torcular videns vel accola explorationis.
Gatheron: torcular videns dolorem: vel accola explorans inquos.
Gatheron: torcular videns tempore vel accola explorans responsionem.
Gatherothite: torcular videntes tempore: vel accole explorantes respōsionem.
Gaulon volutabrum vel volutatio siue inuoluens eum aut inuolutatio eius.
Gaza: robusta domini vel fortitudo eius. Sciendum tamen q hoc nomen apud hebreos g literā in principio non habet sed incipit a vocali ain z dicitur aza non gaza subtracta g litera
Gazabar: robustus filius vel fortitudo filij. Mixtum est ex hebreo et syro.
Gazan: nux vel amigdalum seu robustus dono: aut fortitudo gratie.
Gazara: diuidens eum aut prescisio eius.
Gazarius: diuidens virum vel prescisio assumptionis.
Gazee: archa dei: vel fortitudo eius.
Gazel: robusti domino vel fortes eius.
Gazenses: idem.
Gazem: roborans eos vel fortitudo eorum.
Gazer robuste consurgens vel fortiter vigilans.
Gazera: robuste consurgens ei: vel fortis vigilia eius.
Gazer: precisus vel diuisus siue prescisio aut ordinatio.

¶ Geba: vallis vel proclivium.
Gebal: preruptum vel deficiens siue vallis vetus aut vorabo exterminans.
Gebar: fodiens filios vel effossio filiorum.
Gebeth: vallis fortitudinis vel collis testimoniorum.
Gebethon: vallis mestitie vel collis merentium.
Gebin: fossa vel effossio.
Gebim: fosse vel effossiones.
Geboth: lucta vel arena siue pulvis aut inutilis.
Gedel: accinctus deo vel maceria dei.
Geddel: tentatus deo vel accinctio dei.
Gedelias: magnificus domini vel magnificatus domino.
Gedeon: circumciens in vtero vel experimentum iniquitatis siue tentatio humilitatis mee aut tentatio iniquitatis eorum.
Gedera: sepes vel maceria.
Geddi: tentatus vel accinctio.
Gedmihel: accinctio dei vel fortunatus deo.
Geddo: accinctio vel tentatio.
Gedor: accedens vel applicans siue septum aut marceriarum.
Gedor: accessus mei vel applicatio mea siue spes mee aut macerierū mearum.
Gedud: latrunculus vel expeditus siue accinctio aut latronum cuneus.
Gedur: spes ignea vel maceria incendens.
Gehēna: vallis ennō vel vallis gratuita seu de valle sunt aut vallis tristitie.
Gelbe: voluntatis vel decursus siue acervus pluens aut acervus pluviarum.
Gelon: migrans vel migratio.
Gemallus: vallis salsa vel vallis salis seu mare aut maritudo.
Gemalli: idem.
Gemallite: valles salse vel valles salis seu maris aut amaritudines:
Gemella: vallis salsa vel vallis salis.
Gemuel: mare dei vel amaricās domini.
Gennasar: ortus principium vel nativitatis initium.
Genebath: ortus filius vel principiū filiorum.
Genesar: ortus vel principium siue intra natiuitas aut initium natiuitatis.
Gennsareth: idem.
Genucus: ortus germinis vel principium motionis.
Genthon: ortus resp̄ōsionis vel principium humilitatis.
Geon: pectus vel preruptum.
Gera: incola vel peregrin⁹ siue ruminans aut incolatus.
Gerra: incolatus vel peregrinatio.
Gerara: incolatus visio vel ruminatione vidit.
Geraris: aduene propinquantes interpretatur.
Gerasent: suburbani vel coloni ibidē seu incole mei aut peregrinatiōis mee.
Gerrenī: incole vel perigrini.
Gergeseus: propinquans aduena vel colonam ejiciens siue colonum applicans aut coloni applicatio.
Gerian: ruminās domino est vel peregrinus domini est.
Gerlek: ruminās deo vel peregrinus dei.
Gerimoth: timens mortē vel metuē o altitudinem mortis.
Germanus: ruminans quid consiliū vel peregrinus complens numerum.
Geron: accola inutilis vel ruminans iniquitatem.
Gersan: aduena vel alien⁹ siue profugus aut eorum electio.
Gersanithe: aduene vel alieni siue profugi aut eorum electi.
Gersi: aduena domini vel alienus domino.
Gerson: aduena ibi vel electio eorum.
Gersoni: aduena mei⁹ ibi vel electis eorum.
Gersoni: idem.
Gersonne: aduene ibi vel electi eorum.
Geruſa: peregrinatio vel incolatus seu ruminans aut ruminatio.
Giecia: incolatus vel ruminatio.
Gieci: incole vel ruminantes.
Gregorius Giece Latine vigilantius.
Gesbaam: defluens vel sedens in populo: siue populus despiciens aut populus sedens in tenebris.
Gessen: terra cōpluta vel imber, vicinus siue appropinquans plantationi aut appropinquans plantationi eorum.
Gessemani vallis pinguis vel vallis pinguedinum.
Gessur: applicans lumen mihi vel applicans diligentem me.
Gessar: applicans lumen vel applicans dirigentem.
Gessuri: applicans lumen mihi vel applicans dirigentem me.
Gessuri: iuxta lumen vel vicina lumini.
Gessurim: iuxta lumen meum vel applicantes e lumine meo.
Geth: torcular vel opprimens.
Gethens: torcular vel opprimēs siue oppressus aut oppressio.
Gethaan: defluens gens vel despiciens populus.
Gethasar: humi vel fossum siue torcular eius aut effossio eius.
Getha: opprimens signum vel torcularis consummatio.
Gethaim: torcular populi vel opprimēs polum siue applicuerūt eos aut applicatio eorum.
Gethedelti torcular egenum vel oppressio paupertatis.
Gethepher: torcular separās vel oppressio dissemination⁹.
Gethei: opprimentes vel torcularia.
Gethma: torcular frangens vel oppressio congregationis
Gether: murale vel sepes siue mur⁹ aut circundatio.
Gethera: murus eius vel circundās eum.
Getheremon: torcular excelsum vel oppressio sublimitatis.
Gethremon: opprimens vel torcular malipunici.
Gethsemani: vallis pinguis vel vallis pinguedinum: siue opprimens nomen humile aut torcular famose additionis.
Gethson: opprimens pupillam vel torcular coccineum.
Gezabet: est iter vel est fluxus sanguinis.
Gezabel: fluxus van⁹ vel fluens sanguine siue cohabitatrix interpretatur.
Gezem: vicin⁹ palpationi vel oppropinquans plantationi.
Gezphe: robustus laqueus vel fortitudo discipline.
Gezon: fluxus doloris vel cohabitatio iniquitatis.
Gezonites: fluens merore vel cohabitator inutilis.
¶ Gideroth: sepes vel materia.
Giderothaim: sepes duorum vel macerie bine.
Giezi: vallis visio vel preruptum videns.
Gigaal: redemptio vel redemptus interpretatur.
Gilon: migra vel migrans interpretatur.
Gelonites: transmigrans vel transmigratus.
Gimel: plenitudo vl retributio interpretatur.
Gimelh: ort⁹ vite vel principium pauoris.
Gio: lucratio vel lucrare.
Glon: lucratio vel arena.
Gir: divisio vel precisio.
Gisai: sacrificans vel sacrificium interpretatur.
Gidum: inflatio vel ascensio.
¶ Goatha: gens peccatrix vel populus peccatorum.
God: locus vel locusta.
Godolias: magnificans dominum vel magnificus domini interpretatur.
Godoliati: magnificentia peccati mei vel magnificus in tempore meo.
God: dogma vel tectum.
Gohel: propinquus deo vel redemptio dei.
Golim: gens vel populi.
Golam: transmigrans eos vel voluptatio eorum.
Golgotha: locus calui vel locus calvarie synum est non hebreum.
Golias transmigrans vel trāsmigratio seu revelans eos aut robustus eorum.
Goltath: idem est.
Golim: acervi vel loca paludstria.
Gom: fouea vel decipiēs siue laque⁹ aut decipula.
Gomer assumptio vel profectio siue consummatus aut consummatio.
Gomor: perfectio siue consolatio vel perficiens aut venundatio. Mensura est antiquorum que mensura est decima pars ephi.
Gomorra cecitas vel seditio seu timens populum aut timor popularis. Et sciendum q̄ hoc nomen in hebreo non habet g literā sed scribitur per vocalem ain et dicitur aomorra.
Gonath ortus peccati vel arrogantia temporalis.
Goneabath furtum filie vel furans filiam.
Gomi: orti me vel arrogantie mee.
Gorgias: dividens luctum vel precisio luctantium.
Gortinam: prescindens dona: vel dividens castra eorum.
Gosan: applicans eos vel appropinquans plantationi eorum.
Gosen applicans vel applicatio siue appropinquās palpationi aut appropinquans plantationi.
Gosnam: applicata vel iuxta ea siue applicans aut applicatio.
Gosor: appropinquans palpationi vel appropinquans plantationi.
Gothomel: torcular respondens deo: vel oppressio applicans signo.
Gozar: amigdaluz vel nux eorū siue tonsio aut fortitudo eorum.
Gothor: murus vel circundatio.
¶ Gubel: propinquans deo vel redemptio.
Guchelirer: redemptio dei vel ppin qui deo.
Guitas propinquus domino vel redemptio domini.
Gun: ortus mei⁹ vel arrogātia mea.
Gunite: orti mei: vel arrogantie mee.
Gubaal: dividens vitos vel prefectio vetustatis.

¶ De incipientibus a litera H.

Haben: in filio vel in principio.
Haber: particeps vl participatio siue commisit aut certamē initū.
Haberite: participes vel participationes seu commiserunt: aut certamen inierunt.
Habi: pater meus vel frater meus iste.
Habiel: pater meus deus vel frater meus dominus.
Hacham: necessitas vel necessarium.
Hacharon: turba vel turbatio.
Hachim: retinens eos retentio eorum.
Hachor: excelsum vel sublimitas.
Hadada: testis vel vsq; ad testimonium.
Haditum: inundans pessimos vel inundatio pessimorum.
Hedrehel: greges dei vel aggregati deo.
Hadrin testis mēsure vel inundans mensuratio.
Hafar: terra vel pulvis: siue humēs aut fodiens
Hafara: taurus vel vitulus siue pulvis eius aut fodiens.
Hafarim mare effodiens vel maris effusio.
Haga: loquens vel meditans siue locutio aut meditatio.
Hagegath: annuntia vel annuntiatio siue accinctus aut latrunculus.
Hagiel: aduena meus vel incola dei.
Hailon vita vallium quercuum vel questio vite roboree.
Hahul: iste dolens vel vitam parturiens.
Hai: vita vallium vel questio vite.
Haiam: vita vallium eius: vel questio vite eius.
Haiam: vita vallium eorum vel questio vite eorum.
Hailon: vbi erant visi: vel vbi visi sunt.
Haiman: vita vallium mirandarum vel questio vite mirabilis.
Ham: fons vel oculus.
Haio: vita vallium eius vel questio vite eius.
Halla, fermentum eius vel consternans eum.
Halac: portio vel pars mea siue lubricum aut impeditio.
Halaza: tripler vel consternatio aut consternatio.
Halda: deprecans dominum aut deprecatio domini.
Halus: fermentum vel consternatio:
Hamas: indignans vel furēs siue furor aut indignatio.
Hamiel: populus meus deo vel populus meus dei.
Hamoza: populus scitus vel popul⁹ illuminans.
Hamul: calefactus ros vel calefactio roris siue populus dolens aut populus parturiens.
Hamulite: calefacti rores vel calefactiones irrorationum seu populi dolens aut populi parturientes.

Hanam:respondens populo vel responsio populi.
Han:reddens donum vel responsio gratie.
Hanathi:reddens vel respondēs:seu reddidit aut respondit.
Hambegaba:sollicitans vel humiliane:siue sollicitauit aut humiliauit.
Hanlel:pauper dei vel respondens deo.
Hanon:respondens meroi vel reddens iniquitatē seu reddens dolorem aut responsio inutilis.
Haoi:spine vel compunctiones.
Haoites:spina vel compunctio.
Haphzon:puluis meroris vel terra inutilis.
Haradamiraculum seu admiratio.
Haram:filius meus vel filiatio mea.
Harcos:testatio mea vel testamentū.
Harim:exaltatio vel exaltatus.
Hasarmoi:atrium mortis vel atriuz angustie.
Haseroth:atria vel vestibula seu ville aut beatitudines.
Hason:festinatio vel festinantes.
Harothi:ramus vel dissipatio siue testimentum aut dissipatoi.
Hataroth:circuli vel corone.
Harhociel:respōdens deo vel respōdit ei deus.
Hauna:ipsa iniquitas vel susceptio iniquorum.
Hauan:fons vel motio siue subuertens eos aut subuertio eorum.
Hauil:stultitia vel insipiētia siue stultus aut insipiens.
Hauothi:sedens vel commoratio:seu vinculum aut incunabula.
Haran:claud? vel trascens siue claudicans aut claudicatio.
Harathi:medicus vel medicamentum.
Harta:videns vel prouisio.
Hazae:continentia vel apprehensio:siue continens aut apprehendens.
Hazbi:mendacium vel iniquitas.
Hazbet:pergens vel abiens:siue profecto aut proficiscens.
Hazuba:deserta vel relicta siue desertio aut relictio.
¶ Hazesse vel viuere.
Helipsa vel ista;siue susciens aut susceptio.
Heber:victor vel trāsiens;siue transitus aut transitio.
Hebreus:vincens vel transitor:siue transiens aut transitorius.
Hebion:pauperculus vl pauper sensu.
Hebionite:pauperculi vel pauperes sensu.
Hebitvictor meus vel trāsitio mea
Hebrehon;incantans vel incantatio siue coniugium aut visio sempiterna.
Hebrionite;coniugati vel incantatores siue incantationes aut visiões sempiterne.
Hezerhan:ipse mente excedens vel iste susciens humilitatem.
Hedat:ornatus mihi vel voluptuosus meus.
Heddo:pauidus seruus vel testificatio vte.
Hefer:fouea vel precipitium.
Hehe:qui est vel qui existit.
Hela:vallis quercus;vel maledictio.
Helai:vallis quercus mee vel maledicta mihi.
Helam:abiectio:vel superliminare.
Helam:oppositi vel compositi.
Helon:deo gratus vel deo donatus seu vallis quercus aut roboratus gratia.
Helbid:dei filius vel dei excelsus.
Helchai:portio vel particula.
Helcana:dei zelus vel dei possessio.
Helchia pars domino vel vendicatus domino.
Helchefe:aduocata vel aduocatio.
Helchefus:aduocans vel aduocatus.
Helchi:partitus mihi vel vendicatio mea.
Helchian:pars domini est vel vendicatio domini est.
Helchias:pars domini vel vendicatus domino.
Heldaa:atrium eius vel exacuens eum.
Heldath atrium vel exacuens.
Heldai:atrium meum:vel acutio mea.
Heleanā:dei mei donū vel dei mea gratia.
Heled:acceptio glorie vel accipiens gloriam.
Helem:posses vel secula seu vestibulum:ant superliminare.
Helefa:consternatio vel consternatus.
Helles:exiens vel exitio.
Helletmoth:grece exodus latine autem exitus mortis.
Helleth:accipiens vitā vel susceptio pauoris.
Helphaal:deo excelsus vel dei mutatio pauoris.
Heli deus meus vel deitas mea.
Helia:deus dominus vel dei dominatio.
Helad:deus meus pater vel dei mei paternitas.
Helias:deus dominus vel dei dominatio:siue ascendēs dominus aut robustus aut dominator.
Heliasaph:dei mei collectio:vel dei mei congregatio.
Heliasapham:dei mei facies vel dei mei conuersio.
Heliatha:deo meo peccans vel dei mei temporalis.
Heliathi:deum meuz videns vel dei mei visio siue dei mei auxilium vl dei mei fortitudo.
Helizel:deo meo partib?:vel dei mei particula.
Helihel:deus meus deus vl dei mei deitas.
Heliphal:deus meus cadens vel dei mei casus.
Heliphales:deus meus diuidens vl dei mei diuisio.
Heliphalu:deus meus mirabilis vel dei mei miraculum.
Heliphalech:dei mei ruina vel dei mei delectio.
Heliphas:deus meus mirabilis vel dei mei miraculum.
Helial:deus meus dei:vel dei mei deus.
Helim:deficiens vel fortis eorum sine arietes aut robusti.
Helimaidis:dei mei cōtradictio vel dei mei mensura sufficiens.
Heliodorus:deo meo generans vel dei mei generans.
Helioenai:dei mei fons me? vel dei mei oculus meus.
Heliopolis:sol ciuium vel solis ciuitas.
Heloreb:dei mei cornus:vel dei mei solitudo:siue dei mei ardor aut dei mei tentatio.
Helisa:ad insulam vel deus saluator.
Helisabe:dei mei salus vel dei mei defensio siue dei mei iuramentuz:aut dei mei abundantia.
Heliseus:deus meus saluator:vel dei mei saluare.
Helisu:dei mei salus vel dei mei protectio.
Helim:deus dominus vel deus dominator:siue deus meus iste:aut de? meus ipse.
Heliezer:dei mei auxilium vel dei mei fortitudo.
Helmodam:deo natus vel dei natiuitas.
Helnatam:deo datus:vel dei donatio.
Helnaem:deo fidelis:vel dei requietio.
Heloe:deus vel deitas.
Helom:cōmotus fortiter vel exercitus fortitudine.
Helon:exercitus fortitudo vel exercitus fortitudine.
Helonite:exercitum fortitudinis vel exercitati fortitudinibus.
Helsaphan:deo victus vel dei vinculum:siue deum speculans vel speculator dei.
Helthebe:proferens vel prolatis.
Helthebem:idem.
Heltholath:atrium coccineum vel acumen ruboris.
Heman:perturbans vel perturbatio siue susciens aut formido eorum.
Hemech:vallis vel abyssus siue profundus aut profunditas.
Hen:ecce fontem:vel ecce oculum.
Henach:gygas vel fortis siue humilis cōsurrectio.
Henachim:gygantes vel robusti siue potentes aut humiles consurgentes.
Henan:cursus meroris vel fons tristitie.
Hēnon:vallis tristitie vel vallis interfectionis.
Her:vigilans pelliceus siue consurgens aut effusio.
Heran:vacuefactus vel vacuefactēs siue vacuefacit aut vacuefactio interpretatur.
Heronite:vacuefacti vel vacuefaciētes:siue vacuefecerūt aut vacuefactiones.
Herastus:vigilans vel effusus siue frater meus vidēs aut fratris mei visio.
Herchusa consurgens mendaciū vel vigilia fictionis.
Herchusei:consurgentes mendacio vel vigilantes fictionibus interpretatur.
Hered:vigil vite vel consurgens pauore.
Heredite:vigilantes vite vel consurgentes pauoribus interpretatur.
Herem:vigilans eis vel resurrectio eorum.
Hert:vigilans mihi vel resurrectio mea.
Herias:vigilans domino vel resurrectio domini.
Herite:effusi vel vigiles siue pellicei aut consurgentes.
Heriophet:vacuefaciens os protectum vel vacuefactio oris protegentis.
Hermagedon:consurgens tentatio vel vigilia inhabitationis.
Hermam:anathema meroris eorum vel anathematizatio tristitie eorum interpretatur.
Hermesi:anathema meroris vel anathema tristitie.
Hermogenes:mons scrutatus vel vomens eos in valle.
Hermō:anathema memoris vel anathema tristitie.
Herodes:pellibus glorians vel pelliceus gloriosus.
Herodiani:pellibus gloriantes vel pellicei gloriosi.
Herodias:pellibus glorians vel pellicea gloriosa.
Herodion:formido vel pauor.
Hesdrelon:misericordia dei vel auxilium meum deus meus.
Helli:vicinus meus:vel vicinitas mea.
Herson:atrium vel amplitudo.
Hester:abscondita vel abscondens seu eleuata in populis aut preparata in tempore.
Heth:vita vel pauor.
Hetham:fons vel ascensus siue pauidus dono aut viuens gratie.
Hethan:consummatio vel consummatus:siue auis eorum:aut suscipiens nauigationem.
Hethens:viuax vel pauidus seu formidans aut stupidus.
Hethnas:pauor colubri vel vita serpentis.
Hethi:vita mea vel pauor mens.
¶ Hia:sublimis vel exaltatus.
Hiarites:sublimes vel exaltati.
Hichutiel:ipse est duplex deo vel ipse sperans in deum.
Hielon:ipse est parcens vel ipse est faciens:siue ipse est commouens fortiter aut ipse excitatus fortitudine.
Hiemla:parcēs maledictio vel commouens accipientem.
Hiarcon:ipsa possessio vel vigilantia negotiationis.
Hiesana:ipse faciens dona vel ipse parcens;gratificato.
Hieu:ipse vel est.
Hieu:parcens vel faciens siue cōmotus aut commotio.
Hieus:commotus aut commotio.seu ipse est parcens aut ipse est faciens.
Hiezer:ipse est fortis vel ipse est auxiliator siue ipse separatus:aut ipe est sanctificatus.
Hiezerite:ipsi sunt fortes:vel ipsi sunt auxiliatores siue ipsi sunt separati aut ipsi sunt sanctificati interpretatur.
Higal:acernatis exaltata vel exaltationis inuoluto.
Hiel:faciens deo vel cōmotio dei interpretatur.
Hila:exaltatus vel exaltatio interpretatur.
Hilai:exaltatus mihi vel exaltatio mea.
Himeneus:ipse enumerans festinantes vel susciens ad implectionem consilij.
Hin:mensura vel mēsuratis loquentis materie siue fuit aut erit interpretatur.
Hir:vigilans aut vigilatus ei interpretatur.
Hira:fratris visio vel vigilans interpretatur.
Hiram:vigilans populo vel vigilie populi:seu viuit excelsus aut viuens est excelse.
Hiras fratrem meum vidit vel fratris mei visio seu vigilantem sustollens:aut vigilans plasmationem.
Hircamus:consurgens possessio vel vigilia emulationis.
Hisbaal:ipse vir vetustus:vel ipse vir denotator.
Hismiel:ipse nominatus dei vel ipse postulatus a deo interpretatur.
Hismoth:ipse mortem adducēs vel ipse est mortis adductio interpretatur.

Hispanta:accinctio vel expeditio.
Hispantes:accincti vel expediti.
Hithat:cōmoues bina ꝓpcēs duob⁹.
Hisadab:ipse fluēs torris vel ipsa torris fluitio.
Hiziel:ipse fortis deus vel ipse fortitudo dei.
Hismael: vir auditus a deo vel assumens auditionem dei.
¶Hobab:incātator vel incātatio siue dilectus aut amplexatio.
Holda:destruēs vel discernēs mihi siue diuerticulum meū seu discretio aut diuerticulum.
Holdai:destruēs me vel discernens mihi siue diuerticulum meum.
Holofernes: infirmitas discessionis vel infirmans vitulū saginatum.
Homer:ppḷm amaricans vel populi amaricatio.
Homor:crispans vel manipulus.
Hoon:labor vel dolor siue laborans aut dolens.
Horeb:mēsa vel massa:siue tentatio: aut tentatus.
Horeb:ardor vel siccitas siue coꝝ aut solitudo.
Horel:liberi vel iracūdi siue de foraminibus aut farinatā.
Horim:dolor vel ira seu ve excelsa aut ve iracundia.
Hor:farina vel farinat⁹ seu post me aut foramen meum.
Houn fortes vel excelsi siue gigātes aut robusti.
Horodi:maledictio sufficiēs vel maledicta sufficienter.
Horthosiada:recte iudicēs testimonio vel lumē positū testificationi.
Hosa:spes vel saluatio.
¶Huchach:sculpēs vḷ sculptio siue sculptoꝝ aut sculptura.
Huphin:penetralis vel thalamus.
Huma:festinās sibi vel manipul⁹.
Hur:longitudo mea vel illuminator meus.
Hus:festinās vel conciliator.
Husam:festinans populo vel conciliator populi.
Husathi festinante me vel festinatio mea.
Husi:festinans mihi vel consiliator meus.

¶De incipientibus ab J.

IAl:dñs vel dominator.
Ialchel : incipiens laudare deum vel expectatio laudis dei.
Iaason:lex vel quercus.
Iaamens:extrem⁹ in coitu calor vel extrema coeuntis delectatio.
Iaan:rīdens vel rīsum:siue rīsio.
Iaare:saltus vel syla.
Iaas : fuit vel dimidium siue dimidians aut dimidiator.
Iaasel:dimidiauit deus vel dimidiatio dei.
Iaath:expectans tempus vel expectatio peccatoris.
Iaazrahel:auxiliū vel auxiliabitur.
Iaaztam:auxilium dñi vel auxiliabitur dominus.
Iaba:luctatio vel intelligentia.
Iabes:dolor vel dolens:seu siccitas aut exsiccata.
Iabin:sapiens vel sapientia : siue intelligens aut intelligentia.
Iaaina:sapiens dño vel intelligentia domini.
Iabin:ciuitas doctrine vel ciuitas literarum.
Iabob:pulvis vel lucta:siue luctans aut luctatio.
Iaboc:idem.
Iachabed:gloria dñi vel vbi est gloria:seu ē grauis aut ē grauitudo.
Iachala:fortis eⁱ⁹ vel cōfortās eum.
Iachalia:fortis dominus vel fortitudo domini.
Iacham:tribulatio vel tribulatus.
Iachan:tribulator vel tribulatio.
Iachanem:preparās firmitatem vel preparatio firmitatis.
Iachim:preparās vel preparator siue preparatus aut preparatio.
Iachim:firmus vel firmitas.
Iachin:idem.
Iachinite:firmi vel firmitates.
Iacod : supplantator vel supplantatio.
Iacoba:supplantans eū vel supplantio eius.
Iacobus : supplantans festinantem vel supplantatio consilij.
Iachon:preparans vel preparatio.
Iachoma:ppḷi vltio vel ppḷm vlciscetur : siue preparans domino aut preparatio domini
Iadae:sciēs vel scientia:siue cognoscens aut cognitio.
Iadala:sciens me vel cognitio mea.
Iadai:sciens dñum vel cognitio dñi.
Iadaian:sciēs egressum vel cognoscens abundantiam.
Iadaias:cognitus dño vel scia dñi.
Iadiel:sciens dñm vel cognitus dñi.
Iado:sciens testimonium vel expectatio seruitus.
Iodom:sciens dolorem vel cognitio iniquitatis.
Iaphe:expectans laqueum vel expectatio disciplinę.
Iaphe:eligēs vel electio:siue ostendens aut illuminatio.
Iaphet:latitudo vel dilatio.
Iaphia : ostendens vel ostensio :seu apertens aut apertio.
Iaphie:ostendens vel apertens:seu expectans eos aut superficies.
Iagaal:propinq̄tas vel ꝓpinquus.
Iagur:aduena vel colonus.
Iael:expectans deum vel expectatio dei aut incipiens seu carnale contugium.
Iabel:ascendens vel ascēsio:seu ascēdit deus aut ascensio dei.
Iahelite:expectantes deū vel expectationes dei:siue incipientes aut carnalis coniugia.
Iahelite:ascendentes vel descensiones siue ascendentes deo aut ascēsiones dei.
Iahelel:viuēs deo:vḷ expectatio dei siue postulans deū aut requiescēs in deo.
Iair:vigilans vel illuminans : seu illuminauit aut illuminatio.
Iairus : illuminans vel illuminatio siue vigilie aut vigilantes.
Ialam:expectans humilia vel expectator percussionis.
Ialelel:expectans deum vel expectatio.
Ialech:expectans pauorem : vel expectatio vite.
Ialon:expectans dolorem vel expectatio iniquitatis.
Iam:mare vel dies.
Iambri:mare lacescēs vel dies amaricans.
Iamim:dies plurimi numero: vel amara seu amaritudines aut amaricationes.
Iamin : virtus vel dextera:siue asini aut asinei.
Iaminite:dexterę vel virtutes seu asini aut asinei.
Iamga:mare vel dextera siue marinus aut vbi est signum.
Iamne:idem
Iamnes:marinus vel vbi est signū.
Iamnia : dextera domini vel vbi est signum.
Iamnite:virtutes dñi vel in quibus est signum.
Iamnor:amaricans lumen vel dextera tracundie.
Iāram : mare eorum pelliceum vel mare eorum in capite.
Iamres : mare pelliceum vel mare in capite.
Iamsuph.mare rubrum vel dies in capite.
Iamuel:dies eius deus vel dies eⁱ⁹ dei.
Iamuelite:dies eorū deus vel dies eorum dei.
Ianai:gubernator meus vel gubernatio mea.
Iamin:preparator meus vel preparatio mea.
Ianoa:gubernator vel gubernatio.
Ianoe:expectās cōmotionem vel expectatio requietionis.
Ianoe : gubernatio vel gubernaculum.
Ianon:dormitans meroze vel gubernatio doloris.
Ianua:requies vel requietio.
Ianum:dormitās vel dormitatio.
Iaod:cōfitens vel glorificans siue cuius est frater aut cuius est fraternitas.
Iaoe:factura fratris vel frater dñi siue vbi est frater:aut vbi est fraternitas.
Iara:deficiens vel defectio.
Iarata:timens dñm vel timor dei seu deficiens dño aut deficiens dñs.
Iaramoth:timens mortem vel defectio mortis.
Iare:luna vel defectio.
Iarre. idem.
Iared:roborans vel roboratus siue descendens:aut continentia.
Iareden:descensio eorum vel visio iudicis.
Iaree:sylua vel saltus.
Iarphael:dimisit deus vel dimissio dei.
Iarphel:idem.
Iarib:vltio vel dñūdicans:siue vlciscens aut dñūdicatio.
Iaran:saltuū vel syllarum : siue mōs saltuum aut mons syluarum.
Ias:dominus vel dominator.
Iasa:factura mādati vel factus in mādato:aut factum mandatum : aut inhabitatio eius.
Iassa:dimidiū vel dimidiatio :seu factū mandatū aut factū in mādato
Iasaph:habitator vel habitatio :siue sedens aut confidentia.
Iasabel:dimidiū dei vel dimidiauit deus.
Iasen:domitor vel domatio.
Iasi:equalitas vel desyderium.
Iasiel:eqlis deo vel desyderium dei.
Iaso:factura mandati vel factus in mandato.
Iasō:dsyderās vel q̄ mādatū fecerit
Iasu:conuertens vel conuersio.
Iasub;reuertens vel reuersio siue reuocans aut reuocatio.
Iasubite reuertētes vel reuersi seu reuocantes aut reuocati.
Iathaba:peccātes in ea l'pctm̄ in eis
Iathan:dñi pfectus vel domino consummatus:siue domini perfectio aut dñi consummatio.
Iathan.ioñs humilis vel dei rīsio: seu expectans humilita est aut expectatio responsionis.
Iathanael:expectans humilē deum vel respondens humilitati dei.
Iauadiath:columba defluens tpe. vel colūbaris deficiens peccato.
Iauath: columba vel est syrum est non hebreum.
Iaur:expectās incendium vel expectatio luminis.
Iaus:expectans concilium vel expectatio festinantis.
Iazer:adiutus vel adiutorium : siu auxilians aut auxiliator.
Iazias:audiens dominum vel auscultatio domini.
Iaziel:audiens deum vel auscultatio dei.
¶Ibaar:mōs fortis vḷ vir suscitator.
¶Ichaimā:ve requiescēti vel translata est requietio.
Ichabath:cecidit gloria vel translata est gloriatio.
Ichatnaan:durum habitaculum vel consolatio inhabitantis.
Ichonū:dura vel vocata:siue vbi est thalam⁹ aut ꝓparatio cōsolatiōis.
Ichuriel:spes dei vel sperās in deū.
¶Idala:dilectus dñi vel amabilis.
Idalas:dilect⁹ dñi vel amabilis dño.
Idida:dilectus dñi propter dñm vel amabilis dño ꝓpter dñm. Ipse est salomō qui dilect⁹ dñi ꝓpter dñm. vel amabilis dño ꝓpter dñm dicit ꝓpter suā misericordiā.s.gratuitā qua eū diligere dignat⁹ es:cū vtiq; dilectiōe misericordia indign⁹ existeret quē cōstabat māzer eē et quē reꝑhēdit scriptura diuina pro peccato idololatrie zimmoderato amore mulierum.
Ididia dilectio dñi vḷ amabilitas eⁱ⁹
Idithum:salūtes vel trāsitiōes eos.
Idor:dilectus voluntarie vel amabilis violentia.
Idumea:rufa vel rubea:seu terrenea aut sanguinea.
Idumei:rufi vel rubea : siue terreni aut sanguinei.
¶Ieabarim:lapides transeūtes vel acerui lapidum transeuntium.
Iebaar:mons fortis vel electio suscitata.
Iabenias:sapiens dño vel intelligentia domini.
Iebec:presepium vel exsiccatio.
Iebar:imitans fontem vel expectatio putei.
Iebethon :vallis mestitie vel collis merentium.
Iebaar:eligens vel electio.
Iebliā:absorpt⁹ vel absorptio seu absorbēs ppḷm aut ppḷs desipiscēs.
Iebnael:edificans deo vel edificatio dei.
Ieboch:arena vel luctatio.
Iebus:presepe vel calcata:siue conculcans aut conculcatio.
Iebusei p̄sepe meū vel conculcatō mea
Iebuseta:presepia vel conculcata.
Iecha:torcular vel oppressio :siue opprimens aut oppressa.
Iechau:torcular eⁱ⁹ vḷ opprimēs eū.
Iechbaa:luctās ei vel arena eius.
Iecda:magnificus vel magnificētia.
Iechdaltam:magnificus dño est vel magnificentia domini est.
Iechdon.incubās populus vel incubatio populi.
Iechelia:torcular laboris vel oppressio laboriosa.
Iechēias:ꝑparās dño vḷ p̄paratio dñi
Iechimā:possedit populū vel possessio populi.
Iechimā:vindicās populū vel vindicatio populi.
Iechimā:aquirēs ppḷm vel acquisitio populi.
Iechinaam:possidēs populū vel vindicatio populi.
Iechinam:possidens populum vel p̄ preparatio populi.
Iechoniam:idem.
Iechōias:sic fact⁹ vel ꝑparator seu preparās dñs :aut preparatio dñi
Iechan:extēsio vel inclinatio:seu merces aut mercimonium.
Iechel:cetus dei vel auxilias deum.
Iechze torcl'or lupi vḷ oppmēs lupū
Iedala:manus maledicta vel manu maledictionis.

Jedebos: manus maledicta tribulans vel manus maledictionis angustiantis.
Judeta sciens dominum vel cognitio domini.
Jedi: sciens me vel cognitio mea.
Jediel: sciens deum vel magnificus deo.
Jedlap: manum tollens vel manum ad os: seu manus subleuans: aut manuum subleuatio.
Jeddoa: sciens eū vel cognitio eiꝰ.
Jedcham: parvulus vel minoratio.
Jedri: accidens vel applicans: siue accessus aut applicatio.
Jeddu: accinctus vel tentatio.
Jeddua tentans eum aut accinctio eius.
Jedula: manus maledicte vel manꝰ maledictionis.
Jephnaia: innuens domino vel aptio domini.
Jephehel: apertio dei vel aperiet deus.
Jephad: exclusio peccati: vel apertio detectionis.
Jepheti: excludens peccatū meum: vel apertio detectionis mee.
Jephon: dominus mirabilis vel dominus viuificatorum.
Jephone nutus vel innuens.
Jephone: annuens vel innuitio.
Jegal: propinquus vel redimēs: seu propinquitas aut redemptio.
Jegali: propinquus mihi vel redemptio mea.
Jeglam: despiciens vel despectus siue contemptus.
Jehel: viuēs deo vel postulatio dei: siue mutatus deo aut expectatio dei mei.
Jehi: vita vel exoriū siue requies aut postulatio mea.
Jehiel: vita dei vel exoriū dei siue reꝙescēs deo aut postulatio dei.
Jelada: cognoscens dominū vel cognitio domini.
Jeleph: manum tollens vel manum ad os: siue manus subleuans aut manuum subleuatio.
Jemda: plenitudo vel circuncisio.
Jemel: deus meus vel robur meum.
Jemlas: numerus dñi vel numerabilis domino.
Jemin: robur meū vel dextera mea.
Jemla: parcens maledictio: vel commouens accipientem.
Jemlech: numerus vite: vel amaritudo panoꝝ.
Jemna: mare vel amara siue numerus aut mirabilis.
Jemnate: marta vel amari: siue numerabiles aut marini.
Jemuhel: dies eius deꝰ vel dies eius deus.
Jepsem: apertum nomen vel aperta auditio.
Jepta: aperiens vel apertio.
Jeptahel: aperiens deo vel apertio dei.
Jepte: aperiens vel apertꝰ: siue aperuit vel apertio.
Jepthe: aperiens dolorem.
Jera. timēs vel timor seu misericors aut misericordia.
Jeraa: timēs eū vel misericordia eiꝰ
Jeracho: aurugo vel demolitio.
Jerameleth: timens deum vel misericordia dei.
Jeramehel: idem.
Jeramiel: idem.
Jerameli: timens deum meum vel misericordia dei mei.
Jeramiel: idem.
Jeramiel: idem.
Jeraon: timoris vel timebunt seu timens iniquitatem aut misericors merentibus.
Jerapolis: iudicium superius ve sine timore misericors ciuitas.
Jerehaam: aurugo populi vel demoliens populum.
Jerebehel: iudicium dei vel dñs iudicans superiora.
Jeremiam: excelsus domino est: vel sublimitas domini est.
Jeremias: excelsus dñi vel sublimitas domini.
Jeremihel: excelsus dño deo: vel sublimitas domini dei.
Jeriah: timēs inutile vel timor domini est.
Jerias: timens dñm vel timor dñi.
Jerib: odor vt luna.
Jeribai: odor vulturis: vel defectio denotatoris.
Jerico: luna vel odor eius.
Jericontini: odorantes eum: vel deficientes ei.
Jeriel: timens deum vel timor dei.
Jerimoth: timens mortem vel metuens altitudinem mortis.
Jerimuth: idem.
Jerioth: turgium signi vel iudicii designatio.
Jernai: dñs excelsus vel domini celsitudo.
Jeroā: timēs ppli vel iudiciū ppli.
Jerobaal: turgiū hūs vel iudicium hūtis: aut iudicium superioris.
Jeroboal: timor viri vel timor vetustatis siue timens habentem aut timens denotationem.
Jeroboam: causa populi vel diuisio populi siue discernens ppl'm: aut superius dijudicans.
Jeroboseth. iudicans ignominiam vel dijudicans confusionem.
Jeron: timor vel peregrinatio: siue timidus aut peregrinus.
Jeronymus: visio pulchritudinis: vl dijudicans locutiones.
Jerosolyma: pacifica vl visio pacis.
Jerosolymite: pacifici vel pacem videntes.
Jersia: aduena dñi vel alienus dño.
Jeruel: collis domini vel vallis benedictionis.
Jerusa: ruminans vel ruminatio siue incolatus aut peregrinatio.
Jerusalem pacifica vel pacis visio: sine timor perfectꝰ: aut timebit perfecte.
Jesa: vetustas vel planicies siue saluatio aut desiderium meum.
Jessa: incēsum vel sacrificiū seu insule sacrificiū aut insule holocaustum.
Jessaar: incensum suscitans: vel holocausti vigilia.
Jessaarite: incensa suscitātes: vel holocaustorum vigilie.
Jessai: incensum meū vel sacrificium meum: siue insule sacrificium aut insule holocaustum.
Jesamari: vetustas amara vel desyderij amaritudo.
Jesan: vetustas vel veterans.
Jesana: vetustas eius vel inueterans eum.
Jesar: figmentum vel tribulatio: siue insule sacrificiū: aut insule obletio.
Jessar: meridies vel vnctio mea siue meridianus aut metaphoice olei.
Jesba collaudandꝰ vel collaudatio.
Jesbaam collaudans populum: vel collaudatio populi.
Jesbachasa: collaudans summum: vel collaudatio principij.
Jesbi est in me vel coequatus mihi.
Jesomedob: est in me spōtaneus: vel coequatus mihi spontanee.
Jesboch: est cuius vel est tractus.
Jesba: tabernaculū vel vnctio eius.
Jesse: incendens vel incendium siue insule libamē: aut insule holocausti
ensemia: salus desyderij vel saluatio requiescentis.
Jeser: finxit vel plasmauit: siue fictio aut plasmatio.
Jeserithe: fictores vel plasmatores.
Jesesi: equalis saluator vel desyderiū saluationis.
Jesem: desyderiū vel desyderaui.
Jesu: equalis meus vel eqlitas mea.
Jesopha: vnctio vel tabernaculum.
Jesophan: idem.
Jesie: equalitas ver tabernaculum.
Jessi: incensum mihi vel sacrificium meum.
Jesias: equalis domino vel salutaris domini.
Jesie: incēsus deo vel sacrificium dei.
Jesielite: incēsi deo vel sacrificia dei.
Jesimuth: desyderium dulce vel desyderata dulcedo.
Jesmathias: vetustas percutiens dominum vel figmentum percussionis domini.
Jesmaras: salus desyderantis dñm vel saluatio requietionis domini.
Jesrael: sacrificans deo vel liberatio dei.
Jesua: planicies vel est desyderium meum salus.
Jesue: saluatio vel desyderium.
Jesui: equalis mihi vel eqlitas mee
Jessui: desyderauit vel desyderium.
Jessutte: desyderante vel desideria.
Jessur: dolor vel est in dolore: siue salus luminis aut equalitas ignea.
Jesurt: salas doloris met: vel saluatio in dolore meo: siue salꝰ illumina me aut equalitas mea.
Jesus: saluator vel salutaris: siue iup aut salutare.
Jetha: extensio vel inclinatio: siue superfluens aut superfluitio.
Jepthaā: superfluꝰ populꝰ aut superfluitas populi: siue inclinās populum aut extensione eorum.
Jethaba: bonitas vel declinatio.
Jethabatha: bonitas vel bonitates: seu declinauit vt veniat aut declinatio peruentionis.
Jethā: merces vel mercimoniū: seu inclinans eos aut extēsio eorum.
Jetheheth: bona domus vel declinatio venientis.
Jethela: inclinatio palme vel extēsio iniquitatis.
Jether: modicum residuum vel modica residuitas.
Jether: donans vel donatio.
Jethnaan: possidens populum vel fluens populo.
Jethia: supfluens vel honorabilis.
Jethiaā: honor populi vel supfluens populo.
Jethiahel: honor dei vel superfluens deo.
Jethiahi: honor meus vel superfluēs mihi.
Jethiam: honorās eos vel superfluꝰ eorum.
Jethian: honor dei vel superfluitas gratie.
Jethii: superfluū vel honorabiles.
Jethutes: superfluꝰ vel honorabilis.
Jethro: superfluens vel honorabilis.
Jethur: vsus vel ordo: siue ordinatus aut ordinatio.
Jethus: extensio vel sublimitas.
Jeu: parcens vel commotio: seu maleficus aut maleficium.
Jeus: idem.
Jeusa: ipsa parcens ei vel ipsa commotio eius.
Jeuhel: ipse parcens deus vel ipsa commotio eius.
Jezan: durus vel duricies.
Jezabel: est uer vel est fluxus sanguinis.
Jezabel: fluxus vanꝰ vel fluens sanguine: siue cohabitatrix aut sterilitas.
Jezanias: vires eius vel aures eius siue audiens dñm: aut auscultatio domini.
Jezar: fortitudo vel adiutorium.
Jezarite: fortes vel auxiliarū.
Jezechel: fortis dei vel apprehēdens deum.
Jezechias: fortis dei vel apprehendens deum.
Jezechias: fortis domini vel apprehendens dominum: siue confortauit eū dñs aut dñs cōfortatio eiꝰ.
Jezechiel: fortis dei vel apprehendēs deum siue deus confortauit eum aut deus confortato eius.
Jezer: fortitudo vel adiutorium.
Jezerite: fortes vel auxiliarū.
Jeziel: audiens deum vel auscultatio dei.
Jezilla: fortis labor vel adiutorium laborantis.
Jezonias: vires eius vel aures eius: siue audiēs dñz aut auscultatio dñi.
Jezra: semen vel seminator.
Jezrael: semē dei vel seminauit deus.
Jezraelite: seminantes deo vel seminatores dei.
Jezaria: semē dñi vel seminans dño:
Igaal: vir abjcies vel vir reuelationis.
Igar: aceruus vel inuolutio. syrus est non hebreum.
Igarsedutha: aceruꝰ testimonij vel inuolutio testimoniorū. hoc syrū est.
Igbathanis: solēne mādatū humile vel leta domus responsionis.
Illyricū: aduena vel elemētum: siue subuersus: aut secanda subuersio.
Indi: nutus dilucidꝰ vel concessiones illuminationum.
India: nutus dilucidus vel concessio illuminans.
Infamie: nutꝰ vel innuit: siue innuēs aut concessio.
Ioa: retinens vel retentio.
Joaa: retinens eum vel retentio eiꝰ.
Joaam: retinens fortitudinē vel vbi est retinere: siue dominum videns aut domini fortitudo.
Joab: inimicus vel inimicitie: siue est pater aut paternitas.
Joachā: fortis vel robustus seu dño fortis aut domini fortitudo.
Joachim: vbi est preparatio vel cuiꝰ est preparatio: siue dño preparatꝰ aut domini resurrectio.
Joacham: retinens fortitudinem vel vbi est retinere: siue dñm videns: aut domini fortitudo.
Idaheipse cognoscens vel dñi cognitio: siue cognoscens scientiam cognoscens principium.
Joanā: dñi decꝰ vel dñi pulchritudo.
Joarib: dñs suscitās mōtes vel dñs vigilans fortitudne
Joari: dño exaltatꝰ vel dñi exaltatio.
Joas: sperans vel tpalis siue dñs sustollens aut domini plasmatio.
Joathā: perfectus vel perfectio: siue consummatus aut consummatio.
Joathan: idem.
Joathas: perfecte sustollēs vel cō summata plasmatio.
Joam: dñm videns vel dñi fortitudo: siue vbi est retinere eū aut vbi est reprehensio eius.
Job: dolor vel otiositas.
Job: magus vel magnꝰ siue dolens aut viuians.
Joba: distillans vel mago patre: seu magnus pater: aut doloris vel viuationis distillatio.
Jobal: delatus vel delatio siue dimittens aut dimissio.
Jobama: magus donatus dñi vel dolor gratie dei.

Jobel:magnus dei:vel dolens deo.
Jochabed.domini germẽ:vel dñi ꝑparatio:siue domini libamen: aut domini intelligentia.
Jochel:germen diuinũ:vel preparatio dei.
Jocelam : comprimens eos.vel oppressio eorum.
Jod:scientia vel principium seu dominatio dei.
Jodae:ipse cognoscẽs:veldomini cognitio :siue cognoscẽs scientiam: aut cognoscens principium.
Joed:dño fulẽs vel dñm testificans
Joezer:dñi fortis vel dño separatus.
Jophe:dñi os vel dñi disciplina: siue dñs elegit:aut dñs illuminauit.
Jogli:contemptus vel despiciens.
Joha:dño rñdens:vel dñi rñsio: siue dñans ei:aut dñatio eius.
Johana:dñi donũ vel dñi gratia.
Johanna:dñs misericors:siue dñi misericordia:seu dño gratus:aut dominus gratia eius.
Johannam:dñs gratus eis vel dominus misericordia eorum.
Johãnã:erat donãs vel dñi donum.
Johannã:cuiꝰ est donũ vel dñi gr̃a.
Johãnam:domino donatus vel domino gratificatus.
Joãnes:dñi gratia:vel in quo est gratia siue cui donatuz est : aut cui donatio a domino facta est.
Johel.dimittens vel mutatus:seu defluens:aut decipiens.
Johel:fuit dei vel incipienti deo:siue est deus:aut est dominus deus.
Joachim:qui est consurgens:vel domini resurrectio:siue dominus suscitans:aut domino suscitante.
Joiada : dominum cognoscens aut domini cognitio.
Joiadae:domini cognitio vel ipso domino cognoscente.
Joiaden:dominus cognoscẽs fontẽ: vel dñs cognoscens oculum.
Joiarib:dñi vltio vel dñi iudicium.
Joarim:dñm exaltãs:vel dñi exaltatio siue dominus saltuum.
Jomna:matutina vel dextera eius.
Jona:columba vel donãs siue vbi est donatus:aut vbi est donatio.
Jonadab:domino obediens vel domini spontaneus.
Jonadab:colũba precipua vel donatio patruelis.
Jonas:donãs vel donatꝰ siue cui est donatio:aut qui donatus est deo.
Jonathã:colũba veniens vel colũbe donum siue colũba dans:aut domini donatio.
Joni:colũba mea vel donans mihi sine donum meũ :aut donatio mea.
Joppe:pulchra vel pulchritudo.
Joppite:pulchri vel decori.
Jor:riuus vel fluuius.
Jora:riuus eius vel fluuius eius :seu manus sublimiũ:aut dñi celsitudo.
Joraber:domus excelsa : vel domus sublimium.
Joraret:riuus spinarum : vel fluuius compunctionis.
Joram:qui est excelsus:vel vbi est excelsus:siue dominus excelsus:aut domini sublimitas.
Joram:riuꝰ doni:vel fluuius gratie.
Jordanis:riuus iudicij vel fluuius iudicantis:siue descensio eorum:aut apprehensio eorum.
Jore:riuus excelsus:vel fluuij exaltatio.
Jorim:riuꝰ eoꝝ vel fluuius eoꝝ: siue excelsus riuꝰ:aut fluuius exaltatꝰ.
Jora : factura mandati : vel domini saluatio.
Josabeseth :vbi est saturitas germinis : vel vbi est saturitas resurrectionis.

Josabeth:domini saturitas vel domini iuramentum.
Josabia vbi est incensum domini vel in quo est iuramentum.
Josaph dñi speculũ vel dño vinculatꝰ siue dñi labiũ aut dño angustiatꝰ.
Josaphat ipse iudicans vel ipse iudicat siue domini iudiciũ aut dominus iudicabit.
Joseph dñi iustꝰ vel dñi iustificatus.
Josedech idem.
Joseph augmentũ vel appositio.
Josephus:augens consilio:vel apponens festinationem.
Josphi :ipse liber dño vel ipsa libertas domini.
Josias:vbi est incẽsuz domini : vel in quo est sacrificium.
Josophonias:domino absconditus: vel domini speculator.
Josoias:vbi est salus domini:vel in quo est saluator dominus.
Josue:salus vel saluatio:siue saluator aut saluaturus.
Joth:scientia vel principium:siue dominator:aut dominatio.
Jotha:est perfectꝰ vel est ꝑfectio : siue est dñi ꝑfectꝰ aut ẽ dñi ꝑfectio.
Jothan:domini perfectio :vel domini consummatio:siue perfectio eorum:aut consummatio eorum.
Jothã:scientia dñi vel principiũ gr̃e.
Jouis:inimicus hic:vel dñs ille.
Jozabaad: domino dotatus vel domini dotatio.
Jomozbad:domini fluens torris ,vel domino torris finitio.
Jozabad:domini dotatus vel qui est dotatus a domino.
Jozabeth : domini dos : vel que est dotata a domino.
Jozachar:dñi vltio vel dñi iudicium.
Josaded:domini fortis seruus:vel dominum fortem testificans
Jozarib dñi vltio vel dñi dijudicatio.
Joztã:dñi ductio est vel dñi oliua est.
¶ Jrad:ciuitas descẽdẽs vel ciuitatis descẽsio:seu vigilãs seruus aut suscitãs testimonium.
Jras:frater meus vidẽs :vel fratris mei visio:seu vigilantẽ sustollens: aut vigilans plasmationi.
¶ Js:vir vel assumptus.
Jssa:mulier vel assumptio.
Jsaac:risus vel gaudium.
Jsaar:vir vigilãs vel vir suscitator.
Jsaarite:viri vigilãtes vel viri suscitatores.
Jsachar:qui est memor vel dñm memorans:seu vir mercedis :,aut est merces mea.
Jsacharite: qui sunt memores vel dominum memorantes:seu viri mercedum:aut sunt mercedes mei.
Jsai : salus mea vel domini salutare : seu vir deuorator:aut vir assumẽs.
Jsaias: dñi salus vel dñi salutare.
Jsar: vir paruulꝰ vel vir iminutꝰ: seu vir vigilãs: aut vir suscitator.
Jsari:vir paruulꝰ mihi: vel vir minorationis mee: seu vir suscitans me aut vir vigiliarum mearum.
Jsbaal:vir vetustꝰ vel vir deuorator.
Jsboã:vir deuorãs pplm vel assumptus in fortitudine populi.
Jsboseth:vir confusionis : vel assumpta confusio.
Jscarioth:vir memorie : vel est merces eius:seu memoria mortis eius aut memoriale domini.
Jsimuth:desertus: vel assumens dissipationem.
Jsmael:vir auditus dei : vel assumẽs exauditionem dei.
Jsmaelite:viri auditi deo:vel assumẽtes exauditiones dei.
Jsrael:mens videns deum:vel est videre deum.

Jsrael : vir videns deũ:vel princeps cum deo:siue dei visio est:aut fortis directus dei.
Jsraela:mens vidẽs deum suum vel princeps cuz deo suo:siue est videre deũ eius:aut directio dñi sui.
Jsraelite:viri vidẽtes deũ:vel assumpti principes cum deo.
Jsuar:vir paruulꝰ vel vir iminutꝰ siue vir salutis aut assũptio salutarꝭ
Jsui:vir loquens vel assumptio salutis mee.
Jstob:vir bonꝰ vl̃ assũptio bõitatis.
¶ Jtalia : mens excedens vel mentis excessus.
Jtalica:mente excedens:vel mentis excessio.
Jtalici:mentium excessus:vel mente excedentes.
Jthamar:insule palma : vel insule amaritudo: siue vbi est amarꝰ aut vbi est commotio.
Jturea:montana vel sublimis , Syrum est:non Hebreum.
Jturei:montani vel sublimes.
Jthus:mõs excelsus:vel mons sublimitatis.
¶ Jubileus:annus remissus vel annus remissionis.
Juchal:potentia vel fortitudo.
Juchadã : potestas opprimens eos vel fortis oppressio eorum.
Judais:cõfitẽs dñz vl̃ gl̃ificatio dñi.
Judaismus:laus vel confessio.
Judaite:cõfitẽtes vel glorificantes.
Judas:confitens vel glorificans.
Judea:confessio vel glorificatio.
Judei:laudantes vel confitentes.
Judi:laudans vel confitens.
Judith:confidẽs vel glorificans.
Julius:incipiens vel principium.
Julia:idem.
Junius:incipiens vel principium.
Junia:idem.
Juppiter:inimicus separans vel dominus separator.
Justus:elatus vel elatio:siue parcẽs aut ipse elatus.
Juth:principium vel dominatio.

¶ De incipientibus a litera L

Lalabadõ:appolliõ grece exterminãs l̃ extermiator.
Laabi deusti vl̃ iflãmãtes seu dustio aut iflãmatio
Laada : flamma iudicij vel deustio iudicantis.
Laadon:perdens vel interficiens.
Laamas:iniqtas vel ad iniquitatẽ.
Labadon:ꝑdẽs vel interficiens siue solitarius:aut solitudo eorum.
Laban:album vel albedo:siue candidus vel candidatio.
Labana:de albans eum vel candidatio eius.
Labaoth :venientes vel egrediẽtes.
Labeth:acceptans vel acceptabilis.
Laben:candor vel cãdidum siue cor eorum:aut cor filio meo.
Labum:deusti vel inflãmantes siue deustio aut inflammatio.
Labor:ingressus vel ingressio:seu venientes aut ingredientes.
Laboth:idem.
Lacedemonia : consurgens silentio vel consurrectio sanguinea.
Lacedemones:consurgentes silẽtio: vel consurgentes sanguinei.
Lachis:interest:vel sibimet vir.
Lacho:consurgens vel consurrectio.
Lachũ:cõsurrectio vl̃ ad cõsurgẽdũ.
Laed:ipse sibimet vir vel ipsemet:vir suus.
Laphidoth : lampas quasi os cultri ab ore non ab osse.
Lahel:in deo vel in deum.
Lais:leo vel filiꝰ leonis:siue ipse sibimet vir:aut sibimet vir suus.
Laisa:leena vel in salutẽ seu filia leonis aut filia leene.
Lamathara:signum vel conditio:siue aut signum aut condictum.
Lãmazabathani : vt qd dereliquisti me:vel vt quid derelictio mea.
Lamazaphathani:idem.
Lameth:qñ est nomẽ lr̃e:fultura vel adiutoriũ:siue erectio aut firmamẽtũ.⁊ qñ hoĩs:ꝑcutiẽs vel ꝑcussio:siue humilis:aut humiliatus.
Lamuel:cũ q̊ ẽ deꝰ vl̃ i q̃ est bñdictio
Laodicia : fuit in vomitu vel natiuitas expectata:siue tribus amata a domino:aut tribus amabilia dñi.
Loodicẽses:sunt i vomitibꝰ vel natiuitates expectate:siue tribꝰ amate a dño:aut tribꝰ amabiles domini.
Laonimin : tribus vel mr̃es:seu philarchi multarũ tribuum:aut principes multorum populorum.
Lapidoth:fulgor vel fulgur:siue fulgurans aut fulguratio.
Larma:sublimitas vel consurrectio.
Lasa:salus vel salutatio:siue in salutẽ aut in saluationem.
Lasabi spauit i me vl̃ in dño spes eiꝰ.
Lasthenis:salus donata vel saluator a domino.
Lathusim:fabri vel malleatores.
Lazarus:adiutus dñi vel auxiliatus a domino.
¶ Leda:albedo vel candidatio.
Leben:candidum vel candidatio.
Lebeus:corculum vel quasi cor.
Lebna:later vel cementum.
Lebni:lateres vel cementa.
Lebnitici:laterici vel cementarij.
Lebona:albedo vel candidatio.
Lecha:gena eius vel maxilla eius.
Lechi:gena mea vel maxilla mea.
Lechus gena viri vl̃ maxilla assũpta.
Lechum:cõsurgẽs vel consurrectio.
Ledã:flãma iudicans vel exurgens.
Ledihel:flamma iudicãs deo:vel exurgens iudicium dei.
Ledã:flammã iudicans vel exurgẽs iudicium.
Leenas : iniquitas vel ad iniquitatẽ.
Leeth flãma vite vl̃ exustio pauoris.
Legbata:ignis vel incendium.
Leem:panis vel refectio.
Lẽ:additio vel frequẽs bõa opatio.
Leesa:salus vel saluatio:siue in salutem:aut in saluationem.
Lesem:ad nomen iudicij vel ad auditionem.
Lesendam:ad nomen iudicij vel ad auditionem iudicantis.
Leuaboth:veniẽtes vl̃ edificãtes.
Leui additus vel appositus: siue assumptus: vel applicatus.
Leuite additi vel appositi:siue assumpti:aut applicati.
Leuites:adiectio vel appositio: siue applicatio siue prosecutio.
Leuiathan:prosequens eos: vel additamentum eorum.
¶ Lia : laborans vel laboriosa.
Libanus:albus:vel candidus : siue candor aut candidatio.
Libertini factura pallee vel facientes paleas.
Libia:veniens vel introiens.
Lichaonia : suscitãs vel suscitatio:siue ad suscitãdũ vl̃ ad suscitationẽ.
Licaonij suscitãtes vl̃ ad suscitãdũ.
Lici:cõsurgẽs vel lachrymas fũdẽs.
Licia:lachrymas fundẽs ei vel consurrectio eius.
Licius:consurgens vel ipse suscitãs siue lachrymas fundẽs aut lachrymarum effusio.
Licij consurgentes vel ipsi suscitantes:siue lachrymas fundẽtes aut lachrymarum effusiones.
Liconia:suscitans vel suscitatio.
Liconienses:suscitãtes vel suscitati.
Lidi:geniti vel edificati.

Lidia:nati ei vel edificatio eius.
Lidij:nati vel edificantes.
Lidi:idem.
Lida:vtilis vel edificata.
Linus:tibice vel candidatus.
Lisama:nata tẽtatio vel natiuitas tẽtationis.
Lisias:generans vel generatus.
Lisimach⁹:generans percussionẽ vel generationis percussio.
Listra:gen⁹ d̃coꝝ vel generãs d̃corẽ
Listris:vtilitas angustie vel vtilis tribulatio.
Lichostratos:sublimitas vt procliuum:seu generans latitudinẽ:aut vtilitas seruitutis.
¶ Lobna:alba vel candida siue albor aut candidatio.
Lobeni:alb⁹ vel cãdidatus siue cor mihi aut cor filij mei.
Lobni:albus vel candid⁹ seu albor. aut candidatio.
Lobnitici:albi vel candidi siue albedines aut candidatores.
Loboni:alb⁹ vel candidatus siue cor mihi:aut cor filio meo.
Lod:vinculum vel declinatio.
Lodabar:ipsi v̄bũ vł ipsi ꝯmociatio.
Lodadid:ipsi fuit⁹ vł ipsi testificatio
Lodadin:ipsi causa vel ipsi iudiciũ.
Loide:consecutio vtilitatis:vel que consecuta est vtilitatem.
Lomna:lateres candidati vel laterũ candidatio.
Loomnũ:philarchi multarũ tribuũ vel princeps multorũ populorum.
Loth:vacans vel declinans seu vinctus:aut ipse conclusus.
Lotham:ipse cõcludens eos vel ipsi vinculum eorum.
Lothen.vinculũ vel cõclusio seu declinãs donum:aut vacans gratie.
Lothe:vinculũ ei⁹ vel ipsa cõclusio.
¶ Lucas ipe eleuãs vł ipe ꝯsurgẽs.
Lucius.idem.
Lud:vinct⁹ vel declinãs siue vtinam natus aut vtinam vtilis.
Ludi:viculati vel declinãtes siue fortiter profiunt:aut vtinã ꝓficientes.
Luith:gene vel maxille.
Luza:nux vel amigdalũ.

¶ De incipientibus a litera M.

Maabeel:cõgregauit de⁹ vel congregatio dei.
Maacha:mollicies vel confractio.
Maachati:fracta est mihi vel cõfracti sunt mihi:seu venter celsus:aut ventris percussio.
Maadi:mensura serui mei vel quam sufficiens testimonium meum.
Maahi:congregatus mihi vel congregatio mea.
Maala:chorus vel infirmitas.
Maalaph:de mille vel de doctrina.
Maalath:chorus peccatorum vel infirmitas temporalis.
Maalehel:laudans deum vel laudatio dei.
Maalmeon:de habitatione vel habuerunt habitationem.
Maalon:de fenestra vel a principio seu consummatus aut securitas.
Maama:congregat⁹ ppłs ei vel congregatio populi eius.
Maamite:congregati ppłi ei vel congregationes populorum eius.
Maamad:desideriũ vł d̃syderabilis.
Maath:idem.
Maanath:reqescens vel requietio.
Maaria:amara vel dom⁹ mea siue ex visione aut ex iussione.
Maaroth:fouee vel spelunce.
Maasias:onus dño vel assũptio dñi.
Mabar:munitum suscitans vel munimen vigilie.
Mabdihel munit⁹ deo vł mũitio dei.
Mabdihelite:muniti deo vel munitiones dei.
Mabsan:munit⁹ vel protegens:siue munimen aut protectio.
Mabsar:muniens vel munitio.
Macha:ingeniũ vel percussio.
Machabe⁹:ꝓtegens vel ꝓtectio siue percutiens aut ingeniosus.
Machabei:ꝓtegentes vel protectiones:siue ꝑcutiẽtes aut ingeniosi.
Machati:subactus mihi vel mollicies mea.
Maceda:exustio vel orientalis:siue prius aut in antecessum.
Macedan:exurens vel exustio siue oriens aut antecedens.
Macedonia:combusta vel combustio:siue antecedẽs aut orientalis.
Macedones:comburẽtes vel cõbusti siue antecedẽs aut orientalis.
Maceloth:cet⁹ vel ecclesie siue congregati:aut cõgregationes.
Macelloth:idem.
Macema:exurgẽs dñs vel orientalis domini.
Maces:finis vel diffinitio.
Maceth:oriẽs vita vel antecedens.
Machi:quid est:vel quia est:siue rex me⁹:aut regnũ meũ.
Machiel:rex meus deus:vel regnum meũ dei.
Machimath:quid est donum:vel qd est donatio.
Machir:venũdabit vel restituet siue videns aut de infirmitate.
Machirite:venũdabũt vel restituẽt seu vidẽtes aut de infirmitatibus.
Machinas hũilitas vel attrectatio.
Machinata:hũilis vel attrectata:siue tangẽs aut vilitas tributorum.
Machosis:concupiscẽtia vel concupiscibilis.
Mada:mensura vel q̄ sufficienter.
Madabas:mẽsurã venientem sustollẽs vł sufficiẽtie veniẽtis plasmatio
Madabenata saltu eius vel a nemore eius siue salt⁹ eoꝝ aut nem⁹ eoꝝ.
Madai:mensura mea vel q̄ sufficienter mihi.
Madaltel:turris mea deus vel defensio mea deus meus.
Madã.ꝯdictio vel habitaculum:seu mẽsura doni aut sufficientia gr̃e.
Madbares:eremus vel solitudo.
Madia mẽsura dñi vel sufficiẽs dño.
Madiã:de causa vel de iudicio siue in causam aut in iudicium.
Madiam:rñdens vel diiudicãs:siue iniquitas aut contradictio.
Madiani:rñdentes vel diiudicantes seu iniqui aut contradicentes.
Madianite:idem.
Madid:turris testiũ vel mensura seruitutis.
Madim:iudiciũ vel diiudicatio.
Madmena:mẽsura viscerũ vel quam sufficienter ex ipsis.
Madõ:ꝯdictio vel habitaculum siue inhabitatio aut inhabitantes.
Mapha:speculator vel speculatio siue de speculo:aut de speculatione:
Magal:colonia vel transmigratio.
Magala:trãsmigrans eum vel colonia eius.
Magali colõie vel trãsmigrationes.
Magbena:defendens filiũ sibi vel defensio filij eius.
Magdal:magnitudo vel turris seu ꝑmuniens aut premunitio.
Magdael:turris dei vel magnificauit me deus.
Magdalũ:magnitudo vel turris seu defendẽs eos:aut ꝑmunitio eorũ.
Magdalene:magnifica vel ꝑmunita siue turrensis aut defensibilis.
Magdael:turris dei vel magnificãs deum siue multum accepit a deo: aut magnificauit me deus.
Magdalgad:turris pirate vel defendens accinctum latrunculum.
Magdol:turris vel magnitudo.
Magdola:turris eius vel magnificans eum.
Magdola:quis grandis vel que turris siue que est magnitudo:aut q̃ est magnificentia.
Magedda:annũtiãs vł annũtiatio.
Magedã:fructus dñi vel annuntiatio gratie siue poma eius.
Mageddo:tẽtatio:vel de tẽtatiõe:siue pomorũ ei⁹ aut fructuũ cene ei⁹
Mageddon:tentans vel tentatio siue cenaculum aut inhabitatio.
Mageth cenã pauoris vł tẽtatio vite.
Magmas:tangens vel de tactu siue vile tributũ aut vilitas tributorũ.
Magog:doma vel tectum vel detecto aut de domate.
Mago:guttur vel de fauce.
Magrõ:guttur meroris vel de fauce iniquitatis.
Mahari:domus visionis vel amaritudo mea.
Mahelchitã:ex dei pate vel ex vita excelsa.
Mahuhihael:ex vita deus:vel quis est dominus deus.
Maida ꝯdictio vel mẽsura sufficiẽs.
Maimã:desyderatus eis vel desyderium eorum.
Malach:angelus vel nuntius.
Malachi:angelus meus vel annuntiatio mea.
Malachias:angelus dñi vel annuntians dñm eorum.
Malachim:liber regum.
Malachi:nũtiãs eis vł angel⁹ eorũ.
Malachot:liber regnorum.
Malachoth:angelus tempore vel annuntians responsionem.
Malalai:laudator meus vel laudatio dei.
Malalehel:laudans deum vel laudatio dei.
Malaleheth angeli vł annũtiatores.
Malasar:laudator principis vel despector angustiarum.
Malathia:visio vel de visione:siue despiciens aut despectio.
Malcha:regnum vel principatus.
Malchi:rex me⁹ vel principãs mihi.
Malchia:regnator dñs vel principatus domini.
Malchon:rex mestitie vel princeps iniquitatis.
Malchus:rex consilij vel princeps festinator.
Malet:nuntians vel regnator.
Maleloth:angel⁹ vinctus:vel annũtians declinationem.
Maloth:princeps vel annuntiator.
Malohoth:angeli vel annũtiatores
Mallothe:plenitudies vł adimpleti.
Mambre:diuidẽs vel diuisio siue claritudo aut perspicuitas.
Mambres:mare in capite vel mare pelliceum.
Mamoazer:de lõge vel delõgatus seu alienatus aut alienatio.
Mammon:lucrum pecunie vel cupiditas diuitiarum.
Mammona:diuitie vel cupiditates vtrũq3 hoc nomen Syrũ est pariter ꝛ Hebreũ vtrinq3 mixtum.
Mamucha:elongans calorem vel alienatio prestolationis.
Mamucham:idem.
Man:quid vel quomodo.
Mãna:qd est hoc vel qũo est istud.
Mana:donans vel requiescens.
Manaa:munus vel cõsolatio:seu sacrificium aut holocaustum.
Manaath munera vel ꝯsolatiões seu mũerãs vitã aut pauoris ꝯplexio.
Manad:sepulchrũ vel monumentũ
Manaem:cõsolans vel cõsolatio.
Manaem:castrũ vel tabernaculũ siue requies aut consolatio.
Manat:requies vel sepulchrum.
Manaim:castra vel tabernacula seu requietiones aut consolationes.
Manasses:necessitas vel obstupescẽs siue obliuiosus aut q̃ oblit⁹ ẽ.
Mane:numer⁹ vel numeratum siue compleuit aut completio.
Maneeth:numer⁹ vite vel numerã vitam seu cõplẽs pauorem aut pauoris completio.
Mãhu:qd nã hoc ẽ vel qũo est istud.
Manzameroth:tridentes vel fuscinule:seu complens pauorem.
Manlius:quid laboras vł quomodo laboriosus es.
Manne:requiescens vel requieuit.
Maoth:curatus vel curatio.
Maol:chorus vel plenitudo.
Maon:habitaculũ vel habitatio.
Maozimin habitationem vidẽs vel habitaculum fortitudinis eorum.
Mapsa:munimen vel protectio.
Mapsã muniẽs eos vł ꝓtectio eorũ.
Mara:amaricans vel amaritudo.
Maradath amara ꝯtinẽtia vel amara iactantia seu amare continens aut amarus arroganter.
Marai:amaricans mei aut amaritudo mea.
Maraith:amara scientia:aut amaricans dominatio.
Marala:amara concessio vel amaricanter concedens.
Maranatha:in dñi nr̃i aduẽtu vel qñ dñs nr̃ adueniet.syrũ ꝛ nõ hebreũ.
Marath:amarum tempus vel amaritudo peccati.
Marcaloth:q̃drige vel q̃drigantes.
Marchus:attritus vel defricatus.
Marcus:amar⁹ vel declinatus siue certus aut sublimis mandatio.
Mardat:amara contritio vel imprudenter contritus.
Mardochai amare ꝯterẽs vulturem vel amara cõtritio deuoratoris.
Mardoche⁹:amare cõterens impudẽtẽ vel amara ꝯtritio impudẽtis.
Mares:amare tollẽs vel amara plasmatio.
Muresa:a capite vel a principio.
Maret:amara vita vel amaritudo pauoris.
Maria:illuminata vel illuminatrix.
Maria:smyrna maris vel stella maris:siue illuminãs:aut mare amarũ:syro aũt ſmone dña interꝑtat.
Mariboth:lites vel iurgia siue dissẽtiones aut contradictiones:
Marimuth:litigans vel ꝯdicẽs siue amara mors vel amaritudo mortis
Marisa:a capite vel a principio seu amar tollẽs aut amara plasmatio
Martã amaꝝ on⁹ vł amara retẽtio.
Marodath:amara procacitas. aut amara contritio.
Maroioth:amara scientia vel amaricans dominatio.
Maren:sublimis vel de excelso seu amare tristis:aut amara tristitia.
Marsana:amare abundãs:aut amara egressio.
Martha:ꝓuocans vel irritans. syro aũt sermone dñans aut dñatrix.
Masa:onus vel assumptio.
Masaa:onerãs eã vel assũptio eius.
Massa:pondus vel alienatio.
Massada:retinẽs vel reqrẽs siue assumẽs futurẽ aut onerãs testioniũ.
Masaphor:rostra incẽdentia vel de tribulatione rostrorum.
Masaia:on⁹ meũ vel assũptio mea.
Masaia:on⁹ dño vel assumptio dñi.
Masal:parabola vel prouerbium.
Masan:iocũditates vel iocunditatib⁹:siue on⁹ doni:aut assũptio gr̃e.
Masech.pincerna vel propinatio.
Masepha speculator vł d̃ speculatiõe

Wasephat speculatio vel cõtẽplatio.
Waseta onus dño vel assumptio dñi.
Wasena pspera vel secunda seu secundans au secundatio.
Wasera eruditio vel disciplina.
Waserai eruditi vel disciplinati.
Waserechalibans vel attrahẽs siue libatio aut vectigal vanum.
Waserephot speculãs supindumentũ vel contẽplator suphumeralis.
Wasrephoth:idem.
Waserath specula vel refugia siue munitiones vel ptectiones.
Wasepha speculatio vel ptẽplatio siue despeculatiõe aut ptẽplatiõe
Wasphat cõtẽplans tempus vel speculator peccati.
Wasphe speculatio vel ptẽplatio.
Wasia onus dño vel assumptio dñi.
Waslot ꝓuerbia vel parabole.
Wasma:exaudiẽs vel exauditio.
Wasmana auditor dom vel exaudiẽs gratiam.
Wasob on⁹ fui vl assũptio seruitutis
Wasobia speculans dñm vel assumptio domini.
Wasrecha vectigal vanum vel attracta libatio.
Wasresa on⁹ ipsũ vl assũptõi iꝗtatis.
Watha donãs vel donatio siue tributum aut humile forum.
Wathalã ꝓsũmãs eos vl pfectõ eoꝝ
Wathama manus vel donatio.
Wathã donãs vel donat⁹ seu donator dom aut donatio gratie.
Wathana donãs et vel donatio eius.
Wathanat donũ eius mihi vel donatio eius mea.
Wathãia donãs dño vl dõatio dñi.
Wathanã donatus domin⁹ eis vel donatio domini eorum.
Wathanite donatores vel donati seu donatores donorum aut donatores gratiarum.
Watharis cõpluta vel complutio seu complutus aut complutio mea.
Wathat donãs pcũ vel dõatio ipis
Wathatha donãs pcũ ei vel donatio temporis eius.
Wathathias donatus a domino vel donum domini aliquando.
Watheha dulcis saturitas vel dulcedo saturitatis.
Wathetha donãs ei vel donatio ei⁹.
Watheus donator cõsilꝫ vel donuz festinationis.
Wathiama donator gratie dñi vel donans donationem domini.
Wathias donat⁹ dño vel dõatio dñi
ꝓ iuda.s.in cuius loco positus est
Wathimum donum domini est vel donatio domini est.
Wathlam consummans eos.
Wathrabith psecutio vel virga descẽdens.
Wathrieb economus vel dispensator.
Wathras dono indigens vel donator dormitans.
Wathusalã mortem misit vel mortis amissio siue mortuus interrogator aut mortuus est interrogauit.
Wathusalem:idem.
Wauthel viuẽs deo vl viuẽs de⁹ seu ex vita dei aut ꝗs est sicut dñs de⁹
Waumã quis est delonge vel ex vita alienatus.
Waza ex hoc vel ex istis.
Wazarathzodiacõ que mathematici xꝝ.signa appellant.
Wazia ex hoc dñs vl ex isto dñatio.
Wazią ex hoc dñs ẽ l ex isto dñatiõe
Waioth ex hoc tps vel ex istis rñsio.
Wazroth vincula vl discipline seu successiones seu exclusiones.
¶ Wechedẽ ab eroidio l ꝑ orientem:
Wechia pcussus dño l percussio dñi
Wechmas hũilitas vel attrectatio.
Wechme basis quiescẽs vel venũdatus commotioni.
Wechmoth fulture vl suppositiões.
Wechoiath venũdat⁹ mihi vel venundatio mea.
Wechuraih venũdat⁹ vl venũdatio.
Wechurathite venũdati vel venundatores.
Wedab fames ãtiq̃ vl fames ãtiq̃rũ.
Wedaba fames antiqua et vel fames antiquarum eius.
Wedabena onus vel põdera siue de onere aut de ponderibus.
Wedad mẽsus est vel acquieuit siue metiens aut mensuratio.
Wedula aq̃ sublies vel mẽsura in aq̃.
Wedam mentiẽs vel rñdẽs siue mendacium aut responsio.
Wedana aqua eminentes vel aquarum eminentia.
Wede mensura vel aque eminentes.
Wedamena mẽsura viscerũ eius vel aque eminentes ex ipsis.
Wedena aque sublimes vel aquarũ sublimitas.
Wedi adequati vel mensuratores.
Wedia mensura vel adequatio.
Wedi mẽsurãs caussam vel adequatio iudicij.
Wedõ mensurans dolorem vel adequens murmurationem.
Wedro mensura vel mensuratio.
Weeber de qua vel vltertor.
Weethabel benigna dei vel benignitas domini.
Werzabel bẽigna dei vel bõitas dei.
Wephaat ipet⁹ aq̃ vel impet⁹ aq̃rũ.
Wephat speculum vel speculatio.
Wephet speculum vite vel speculatio pauoris.
Wegia despiciens vel despectio.
Wegbis despiciens cõfusionem vel despectio ignominie.
Weida ꝺditio vel mẽsura sufficiens
Weizahel benigna dei vel benignitas domini.
Wela vallis salis vel vallis salia.
Welia:idem.
Welcha regina vel regnatrix.
Welcham : regens eos vel rex eorũ
Welchi rex meus vel regnãs michi.
Welchias rex dñs vel regnum dñi.
Welchiel rex meus deus vel regnũ meum dei.
Welchielite reges mei deo vel regna mea dei.
Welchisedech rex iustus vl rex pacificus siue rex pacis aut rex iustitie
Welchisua rex saluator vel regnum salutis.
Welchisue rex loquar vel regnum cantilene siue rex meus tyrãnus: aut rex meus perditio.
Welcon rex eorũ vel principans eis
Welcon rex merorꝝ vel princeps iniquitatis.
Welchonoth fulcra vel regna siue reges indutꝝ aut regum cubicula.
Welech chorus vel a principio.
Welech regnum vel regnator.
Welechi chorus meus vel a principio meo.
Welechias chorus domini vel a principio domini.
Welithme infirmitas vel de infirmitatibus seu mandatũ humile aut mandatum humilitatis.
Wello plen⁹ vel plenitudo siue adimpletus aut adimpletio.
Weloth plent aut impleti siue plenitudines.
Weloth plent mei aut adimpletiones mee.
Welloth plent vel adimpleti seu plenitudines aut adimplettones.
Welloth plent mei vel adimpletiones mee.
Welsa rixa vel irazimis.
Welioth vallis salsa ignis mordẽtis vel vallis salis doloꝛẽ ꝓtolãtiũ.
Wellucharẽ vallis salsa mordentiũ lapides vel vallis ignea lapidum aceruatorum.
Weluth plenitudines vel adimpletiones.
Wem a quo vel ex ipsis.
Wembrana aperta vel manifesta seu apertio vel manifestatio.
Wemphis os vel aboꝛe siue os eius aut os ex ipsis.
Wemphiboseth os cõfusum vel os cõfusiõis siue os ignominie aut de oꝛe ignominie.
Wephõ os merorꝝ vl ꝺ oꝛe iꝗtatis
Wephius quo quis vel ex ipsis iste.
Wemim aque mee vel viscera mea ex ipsis.
Werath ex quo dec⁹ vel viscera cõmotionis.
Wen viscera vel ex ipsis.
Wennat viscera mea vel ex ipsis intimis meis.
Wenelaus viscera maledicta vel ex ipsis maledictus.
Wer:apertus vel manifest⁹ siue illuminans aut illuminatio.
Werab multitudo vel de multitudine siue manifestans patrem aut illuminatio patris.
Werari amaricans vel amaritudosiue aperiẽs vigilias aut illuminãs suscitationem.
Werarite:amaricãtes vel amaricati siue apertentes vigilias aut illuminantes suscitationem.
Wercurius aperiens ciuitatibus vel illuminans occursum signi.
Were apertus vel manifest⁹ siue illuminãs eum aut illuminatio ei⁹.
Wered:rebellis vel apertio siue illuminans aut manifestatio.
Werepgerh:fouens vel cubans siue cubabat aut confouebat.
Weremuth apertens mortem vel illuminans mortuos.
Weribaal litigãs cũ marito vel litigans cũ altissimo siue litigans in marittũ:aut litigãs cõtra altissimũ.
Werimuth aperiẽs mortẽ vel illuminans mortuos.
Werob multitudo vel multitudine.
Werodach amara ꝓcacitas vl amaritudinẽ mittẽs seu amare cõtritus:aut amara contritio.
Weron aque vel profunditates.
Weron illuminans merẽtes vel manifestans iniquos.
Weronath illuminãs merentes tpe vel manifestãs iniquitatẽ peccati.
Weronathites illuminãs merentes tpe vel manifestans in quitaten.
Weroz apertens visionẽ vel immundatio fortitudinis.
Weroz consulens vel consilium siue arcanũ aut aque sacramentorum
Wes hospes vel hostis siue mẽsurator aut mensuratio.
Wesa euado vel aqua rara.
Wesa hospes eius vel hostis ei⁹ siue mẽsurans eum aut mẽsuratio ei⁹.
Wessa hospes saluans vel mensura salutis.
Wesara aqua rara vel ꝓpinatio siue dans potum aut propinator.
Wesac ꝓpinans vel potũ dans:siue hospes fris aut hospes fratris.
Wessalẽ.hospes missus vel reddens redditionem seu mensurãs pacez aut hospes iustitie.
Wessaloth euadẽs vinculũ vel aque rare declinatio.
Wessameth potũ dans coꝛo vel ꝓpinans a principio.
Wesech amẽs vel trahens siue cõpressus aut compressio.
Weseth ꝺficiens vel plongans seu defectio aut prolongatio.
Wesepha speculator vel cõtẽplator seu speculatio aut contemplatio
Wesellima capiens eos domino vel palpatio eorum deus.
Weseroth vincula vel discipline seu successiones aut exclusiones.
Wesezabel benignus deo vel mensurator domini.
Wesphar speculatorem suscitãs vel contemplationis vigilia.
Wesphareth hospes hians vel hospitis hiatus.
Wesphe hospitis laqueus vel hospitis discipline.
Wessias chrisma vel vnctio siue xps aut vnctus.
Wessolam hospe⁹ seculi vel mensura eternitatis.
Wessolam capiens eos vel palpatio eorum.
Wessopotamia elenata voce quadã: vel elenatiõis cuiusdã vocatiõis.
Westai hospitãs eos vl mẽsura eoꝝ scientiũ ꝺo q̃ mesrãe egypt⁹ appellat
Westhi varius vel varietas.
Wessulam mensura doloris vel hospitis anterioꝛ.
Wetheba dulcis vel dulcedo.
Wethiba virga vel lectulus.
Wethbahaal benign⁹ vir habens vel quã bona denoꝛatio vetustatis.
Wethael q̃s bonus deus vel quam bona diuitias.
Wethabehelitidem.
Wethu dulcedo vidẽs vl dulcis visio
Wensim saluãs eos vel attrectatio eorum.
Weza ex hoc vel ex isto.
Wezaab eleuata vel supiacans siue aqua fluens aut aque fluxio.
¶ Wiami q̃s mꝛis fet⁹ vl cui dõat⁹.
Wibaar electi⁹ vel electio siue de electis aut de electione.
Wicha quis hic aduerbium loci:vel quis an iste.
Wichael quis vt deus vel quis est sicut iste dominator.
Wichaia q̃s vt de⁹ vel q̃s vt deitas.
Wicharob quis hic dilatans vel que est hec latitudo.
Wichas quis est hic aduerbiũ loci vel quis est iste.
Wicheas q̃s est iste vel q̃s ẽ in loco.
Wichol:aq̃ ois vel aqua ex oibus.
Widoꝛ metiens vel mensuratio.
Wiphaat aq̃ ipetus vel aq̃rũ ipulsio.
Wiphibaal os deuoꝛans vel os vetustatis.
Wiphiboseth os ꝺfusũ vel os vereciũ, siue os ꝺfusiõis aut ignominie
Wichael dom⁹ dei vl dom⁹ exercitꝰ
Wilethne generãs castra vel generatio donantium.
Wiletũ generans vel generatio seu generare aut onus eius est.
Wilicho regnator vel regnum.
Winamin quis matris fetus vel cui donatus est.
Wirrha amara vel amaricans seu amaritudo aut amaricatio.
Wiribaal litigans cũ marito vel litigans cum altissimo siue litigãs in marito:aut litigans ꝓ altissimum.
Wisaal tractans deo vel quis interrogauit deum.
Wisaã:trahens populum vel interrogatio eorum.
Wisaach q̃s vt risus vel q̃s vt frater siue q̃s vt risus aut q̃s de gaudio.
Wisahel ppls dei vel quis est vt saluans deus.
Wisia q̃ idigẽtia vl q̃ est dormitatio.
¶ Wisor humilitas vel tribulatio seu de humilitate aut de tribulatione.
Wisor plana vel directa siue humilis aut campestris.

Witilene:transmigrãs vel declinans seu declinatio aut trãsmigratio.
Withridates:declinãs donũ sufficiẽs vel transmigratio doni sufficiẽtis.
Wisab:quis vt aurũ obrisum vel q̃s est sicut aurum purissimum.
¶ Woab:de patre vel ex patre.
Woabite:de patre geniti vel ex patre generati.
Woaida:mensura domini vel sufficiens domino.
Woam:fortis vel robust⁹ siue robur aut fortitudo.
Woaziam:de adiutorio domini vel dominus auxiliator est.
Wobomia:edificiũ vel edificator.
Wobomiar:edificãs mihi vel edificatio mea.
Wobumia:edificium vel edificator.
Wobumiar:edificans vel edificatio mea.
Wochebo:vulnerãs patrez luminis vel paterne tracundie.
Wochonat:suppositio vel sustentaculum.
Wochoz:renundator meus vel renundatio mea.
Wochoth:plage vel vulnera.
Wochotha:plaga ei⁹ vl vulnerãseũ.
Wodab:natiuitas vel generatio.
Wodaba:nascẽs pfi vel gñatio eius.
Wodim:iudicium vel iudicatio.
Wodin:iudicãs eos vel iudiciũ eoz.
Wodollam:generationẽ testificans vel natiuitatis testificatio.
Woelath:dolẽs vel parturiẽs siue ab adolescente aut parturiente.
Woelati:dolor meus vel parturiens mihi.
Wofel:palpatio vel attrectatio.
Wofeta:palpãs eũ vel attrectarõ eis
Woyses:aq̃tic⁹ vel assumpt⁹ de aq̃.
Woyses:vigens vel lintẽs siue attrectans aut palpans.
Wolada:princeps piscium vel dolor parturientis.
Wolath:regnans vel principans seu dolens aut parturiens.
Wolathi:rex me⁹ vel princeps meus siue dolor me⁹ aut parturitio mea
Wolatithe:regnãtes vel principãtes siue dolentes aut parturientes.
Wolchõ:regẽs eos vel p̃nceps eoz.
Wolid:infirmitas vel a principio.
Woloch:rex vel princeps siue rex noster vel princeps noster.
Wool:infirmitas vel ad infirmitatem siue chorus aut a principio.
Woola:chor⁹ ei⁹ vel ab initio eius siue infirmãs eũ aut infirmitas eius.
Woolt:infirmitas mea vel de infirmitate mea siue chorus meus a principio meo.
Woolt:chor⁹ laboris vel a principi laborioso siue infirmus laborans: aut de infirmitate laboriosa.
Woolite:chori mei vel a principio meo siue infirmitates mee:aut de infirmitatibus meis.
Woos:infirmitas vel habitaculum.
Woosa:infirmans eum vel habitaculum eius.
Woosia:infirmus dominus vel habitaculum domini.
Wozoth:heres vel hereditas.
Wozathi:heres meus vel hereditas mea.
Wozathite:heres meus iste vel hereditas mea ista.
Wozasthim:heres eorũ iste vel hereditas eorum ista.
Wozastithe:heredes mei iste vel iste sunt hereditates mee.
Wozia:visio vl visiõis siue illũinans aut dilucidãs.iste est locus in quo abrae dictũ est vade i terrã visiõis
Wozithi:hꝛs me⁹ vl hereditas mea.
Wozome:sublimitas vel celsitudo
Wosa:salus vel eruditio.
Wosee:saluator vel saluificator siue a saluatore aut a saluificatore.
Wosellamoth:capiens eos mortis vel palpatio mortis eorum.
Wosera:eruditio vel disciplina.
Woseroth:vincula vel discipline.
Wopheraim:fortes vel vicinie seu fortium aut vicinarum.
Wosi:palpator vel attrectator.
Wosoch:captura vel capiẽs siue capientes aut capture.
Wosollon:capientes eos vel palpatio eorum.
Wosollamia:capiẽs eos dñs vel palpatio eorum dominus.
Wosollamoth:capiens eos mortis vel palpatio mortis eorum.
Wosolkã:capiens eos vel palpatio eorum.
Wosura:vinculum vel disciplina.
Wosel:eruditꝰ deo vel disciplina dei.
¶ Wumi:solãs eos vl viscera eoz.
Wusa:palpans vel attrectãs:siue palpatio aut attrectatio.
Wusach:palpans fratrẽ vel attrectatio fratris.
Wuseroth:vincula vel discipline.
Wusite:palpãtes vel cõtrectãtes.

¶ De incipientibus a litera H.

Ha:pulchra vel pulchritudo.
Haab:absconditus vel requiescens.
Haabi:absc̃ditus mihi vel requietio mea.
Haab:pulchra seruitus vel pulchrum testimonium.
Haalal:laudant vel laudabũt siue torrens aut laudatio.
Haalia:torrẽs dei vel laudãs deum.
Haaliel:torrẽs dei vel laudatio dñi.
Haalon deus candoris vel pulchritudo laterum.
Haama:ɔcoria vel pulcherrima siue cõmouẽs eos aut commotio eoz
Haamã:decor⁹ vel pulcherrimus siue cõmouẽs eos aut cõmotio eoz
Haamath:mouens mortem vel decor peccati.
Haamathite:mouẽtes mortez vel decor peccato.
Haami:pulchellim⁹ vl cõmotio eoz
Haar:puer vel infantulus.
Haara:puer ei vel infantulus eius.
Haarath:puerilia temporis vel infantia peccatoris.
Haari:puer mihi vel infantul⁹ meus
Haarias:puer dñs vel infantul⁹ dñi.
Haas:serpens vel coluber siue augurans aut augurium.
Haaren:requies sonans vel requietionis sonitus.
Haason:coluber murmurãs vel serpens inutilis siue augurans dolorem aut augurii iniquitatis.
Haath:decor reꝑoris vel pulchritudo peccati siue absc̃dens peccatuz aut requiescens tempore.
Haazab:extunc propheta aut ꝓphetauit tũc siue pulchrum auxilium aut cessionis initium.
Habai:conspicuus vel requiescens.
Habaioth:sedẽs vel excludẽs siue residẽs ꝛpe aut cõspicuus rñsione.
Habal:stultus vel insipiens.
Habao:prophete vel venientes.
Habaoth:sedens vel excludens:siue conspicuus aut requiescens.
Habarb:scandalum vel scandalizãs siue insipiens aut insipientia.
Habathei:insipientes aut scandalizãtes.
Habau:veniens vel includẽs seu venimus aut inclusimus.
Habdael:visus dei vel seruiẽs deo.
Habeoth:ꝓphetãs vel prophetatio.
Hablath:organum vel laudatorum.
Hablion:psalterium grece:laudatorium latine.
Hablum:organum vel laudatorum.
Habo:sessio vel prophetia siue conclusio aut superueniens.
Habohe:propheta vel prophetia.
Haboth:sessio vel prophetia:siue cõcludens aut superueniens.
Habu:veniens vel includens.
Habuchodonosor:sedẽs in angustia agnita vel sessio i agnitiõe ãgustie siue ꝓphetãs istiusmodi signum: aut ꝓphetia lagencule angustie.
Habusabari:calcans tempus vel calcatio temporis.
Habuzarachim:calcator fratrum vel calcatio fraternitatis.
Haburhei:ꝓphete vel ꝓphetantes.
Habusardã:prophetauit paleas vel prophetia alieni iudicij.
Hachẽ:ꝑparãs eos vl ꝑparatio eoz
Hachon:preparans dolorem vel preparatio iniquitatis.
Hachor:requiescẽte luce vel obscuratio nouissima siue requies luminis aut preparatio tracundie.
Had:ascendens vel ascensio.
Hadab:voluus vel spontaneus.
Hadabias:vouens dño vel spontaneus domini.
Haemam:fidelis vel fidelitas siue mouens eos aut motus eorum.
Haeth:requiescens vel requietio.
Haphador:dispersa generatio vel dispersio generationis.
Haphec:marina vel maritima.
Haphedor:cõuersa generatio vel cõuersio generationis.
Haphec:marinus vel maritimus.
Haphei:maritimi vel animarum refrigerationes.
Haphes anima vel refrigerium.
Haphis:idem.
Hage:meridies vel meridianus.
Hageb:idem.
Hahaim:puer meus vel infãtia mea
Hahelel:hymnus vel laus siue laudans deum aut dei laudatio.
Haid:falsum vel mare siue fluctuans aut instabilis et sedis incerte.
Haim:fluctus vel mot⁹ siue fluctuãs aut commotio.
Haioth:conspicuus vel excludens.
Haiol:torrens vel laudatio.
Hama:deus vel commotio.
Hamoel:dormiuit deus vel dormitio dei siue hiqui sunt dei aut quis dormire facit deus.
Hamra:pardus vel amaritudo siue amaritudines aut amaricationes
Hamrim:pardi vel apostate siue profugi aut transgressiones eorum.
Hamsi:palpans vel tangens siue attrectans aut attrectatio.
Hamuhel:loquens cum deo vel cũ quo loquitur deus
Hamuelite:loquentes cũ deo vel cũ quibus loquitur deus.
Hanee:piscis vel fetus siue germen pulchritudinis aut pascua eorum.
Harcissus:colligẽs vel collectio siue lucerna scindẽs aut accẽsus letitie
Hasab:exsiccans vel exsiccatio aut germinatio eorum.
Hasaram:germẽ molle:vel germen tenerum siue germinans eis.
Hasia:coluber dñi vl serpẽs dñator.
Hasi:titulus vel statio.
Hasim dux vel princeps:siue principans eis.
Hason:consolans vel quiescens siue augurans aut augurium.
Hasor:pulchritudo luminis vel consolans angustiatum.
Hathan:donat⁹ eis vl donatio eoz.
Hathamelech:donatus regno vel donatio regnatoris.
Hatha:donãs domũ vel donat⁹ gre
Hathanael:donum dei vel donatum deus.
Hathinnei:donantes vel donati siue hypodiacones grece:aut subministri latine.
Hathon:donatus meroris vel donatio iniquitatis.
Haua:semen vel germen siue latratus aut pulchritudo.
Haue:idem.
Haum:germinans vel consolator.
Haũ:germinãs eis vl cõsolatio eoz.
Hazareth:flos vel virgultum siue sanctitas aut consecratio.
Hazareth:vnctio vel mundicia seu custodiens aut separatio.
Hazaren⁹:virgultum vel floridue:siue custodiens aut separatus.
Hazare⁹:mũd⁹ vel sctũs siue vnct⁹ aut ꝓsecrat⁹:vtrũq; ꝯ nomẽ apud hebreos nõ scribit̃ p ʒ ſ ʒ:ſ ꝑ hebreũ sade qõ nec ſ nec ʒ ſraz sonat.
Hazarei virgulta vel floridi siue custodientes aut separati.
Hazarei:mundi vel vncti siue sancti aut consecrati.
Hazareni:idem.
¶ Heapolis mire commota vel mira commotio.
Hebaaz:latratus apprehẽsus vel latrantis apprehensio.
Hebatal:latrans laxus vel latrans laxatus seu latrantis leuitas aut latrantis latitudo.
Hebalath:latratus temporis vel insipientia peccatoris.
Hebe:latrans vel latratus siue psalterium aut mensura.
Hebal⁹:latrans deo vel latratus dei siue mensura dei aut psalterium.
Hebor:latrans vel latratus.
Hebui:latrator meus vel psalterium meum.
Hechoo:parat⁹ iste l preparatio ista
Heceb:statio vel attrectatio.
Hecho:percutiens vel percutio.
Hecloda:includens iudicio.
Hechophati:excludens vel exclusio siue inclusum aperiens aut percussionem euadens.
Hechota:aroma vel thimiama siue florat eius aut aromatizatio ei⁹:
Heele:scala vel torrens.
Heelamite:cuiusdã heredes vel cuiusdam hereditates.
Heelie cuiusdam heredes vel cuiusdam hereditas.
Heelamite:scale vel torrentes.
Heeleſcol:torrens botri vel botrus torrentis.
Heema:consolans vel consolatio.
Heemias:consolatus a domino vel consolatio domini.
Heestas:ee vel metallum.
Hephael:spirãs deo vel applicans oti dei.
Hephe:spirans vel sufflans siue spiritus aut sufflatio
Hephee:applicans oti vel ligurius quod est nomen lapidis.
Hephec:pruna vel carbo siue seducens aut seductio.
Hepheg:idem.
Hephendor:marina vel maritima.
Hephi:purificans vel purificatio.
Hepsa:purificans aggranatum vel purificatio aggrauati.
Hephoa:deceptio vel dissolutio.
Hephusim:apertum nomen vel dissoluta auditio.
Heger:florens vel floridus.
Hehoa:includens iudicio vel percussio iudicij.
Hehiel:stans deus vel statio dei.
Hehisoth:stans vel statio siue stans temporis.
Hemã:pulchritudo vel consolatio
Hembra:profugium vel apostasium.

siue apostata aut apostasia.
Nemra: pfugiū vel transgressio: siue pardus aut amaricatio.
Nemrim: pdi vel apostate siue amaricantes eos: aut profugia eorum seu pardorum aut apostatarum.
Nemri pardi vel apostate.
Nemroch. tyrānus vel profugus siue transgressor aut apostata.
Nemsi palpans vel tangens siue attrectans aut attrectatio.
Nemsib: stans vel attrectans siue statio aut attrectatio.
Neptad: deceptio vel dissolutio.
Neptali: latitudo mea vel ꝯuersio ei⁹
Neptali: discretus vel seiunctus: seu conuoluit me aut cōuolutio mea.
Neptalim: habitatio vel cōparatio: siue cōuertēs eos aut latitudo eoꝝ.
Neptalim: iplicatio vel cōuersatio siue dilatauit me aut dilatatio mea.
Neptalimite: conuertentes eos vel latitudines eorum.
Neptalite: habitacula vel comparationes seu dilatati mei: aut implicationes eorum.
Neptar: purificans vel purificatio.
Nepte decipiēs vel dissoluēs siue deceptio aut dissolutio.
Neptee: decepti vel dissoluti siue deceptio aut dissolutio.
Neptoi: sculpētes vel apiētes: siue decipiētes eos aut dissolutiōes eoꝝ.
Nepthupha: deceptio vite remisse: vl' dissolutione claudicans.
Nepthui: sculpētes vel apientes: siue dcipiētes eos aut dissolutōes eoꝝ
Neptusim apertum nomē vel dissoluta auditio.
Ner: lucidus vel lucerna.
Neregel: lucis aceruus vel lucerne aceruatio.
Nerens: lucis consilium vel lucerna festinans.
Nereth: cythara: vel quasi lucerna seu lux vite: aut lucerna pauoris.
Nergal: lucis aceruus vel lucerna aceruata.
Nergel: lucerna aceruata vel lucerne aceruatio.
Nergel: lucerna inuoluta vel lucerne inuolutio.
Neri lucens mihi vel lucerna mea.
Neria lucens domino vel lucerna domini.
Nesia: coluber domini vel serpēs dominicus.
Nesibi titulus meus vel statio mea.
Neson: augurās vl' auguriuz siue augur fortis aut auguris fortitudo.
Nesruth: tētatio tenera vel fugitiuus tener.
Nesteus: erarius vel metellarius.
Nethmam: decus vel motio: siue cōmonēs eos aut commotio eorum.
Nethua imago vel imaginatio.
Netophati includent me: vel inclusio mea.
Netohatite: includentes vel inclusiones mei.
¶ Nicanor: stās lucerna: vel statura lucida.
Nicodemus: includēs iudicio vel effusio terrenitatis.
Nicolaus effluēs vel effluxio siue stultus ecclesie languētis aut stultitia languoris ecclesie.
Nicholaite: effluētes: vel effluxiones siue stulti ecclesie languentis aut stultitia languoris ecclesie.
Nichopolis germē ꝓtectionis mee vel protectio germinis mei.
Niger: ascendens vel ascensio.
Nymphe: os applicatū vel oris applicatio.
Ninive: fata vel speciosa seu germen pulchritudinis aut natiuitas pulchra.
Ninivite seu vel spinosi seu germina pulchritudinis aut natiuitas pulchre.
Nisam augurās grām vel auguriuz.
¶ Nos: mouens vel commotio.
Noadaida: mouens seruitutem dño vel commotus testimonio dei.
Noadiae mouens diluculuz: vel commotio illuminati.
Nobas: mouēs eos vel cōmotio eoꝝ.
Noatha: mouens imperium vel cōmotio consummationis visionuz.
Nob: latrans vel latratus.
Nodab: vter vel inflatio.
Noe: requiescens vel requieuit siue commotus aut commotio.
Noema: decor vel fides: vel voluptas aut delectatio.
Noemā: pulchritudo vel pulchre seu consolatus aut consolatio.
Noemanite: pulchri vel consolati seu consolatores aut consolationes.
Noemi: pulchra vel consolata.
Noesta: metallum vel es eius.
Noestā: es eoꝝ, vel metallum eorum.
Noepher: motus apertus vel cōmotio latitudinis.
Noga meridies vel meridianus.
Noge: idem.
Noom: decus vel consolatio.
Noorai: decorans magistrum meum vel consolatio magistri mei.
Noorari: decorās currentem magistrū aut ꝯsolatio ꝯsūmati magistri
Noram: requiescēs excelse vel cōmotio exaltati.
¶ Nuath: pulcher vel pulchritudo.
Nun: pascens eos vel pascua eorum.
Nun: fetus vel piscis siue vnicus aut sempiternitas.
Numenius decorus vel fidelis.
¶ Seq̄tur de incipientib⁹ a lrā O.
OAd: vnitas vel laudatio.
Oal: tabernaculuz vel inhabitatio.
Oali: tabernaculū meuz vel inhabitatio mea.
Oam: vr populo vel insaniens.
¶ Obab sperās vel āplexans: siue dilectus aut dilectio.
Obadia: seruus dñi vel seruiens domino.
Obag: magnus vel phitonissa siue incantator aut incantatio.
Obdarē: seruus australis: vel seruus affricanus.
Obdias: seruiens domino: vel seruitus, domini.
Obed: seruitus vel seruitor.
Obededō: seruiens rufo vel seruiens fuluo seu seruiens terre aut seruus sanguineus.
Obedia: seruiens dñi vel seruiens domino.
Obediel: seruus dei vel seruiens deo
Obia seruus dñi vel seruiens dño.
Oboth: phitōes vl' magi siue lagene grandes: aut lagenarū granditas.
¶ Ochet: diligēs vel pscrutans: siue dilectio aut perscrutatio.
Ocol: tenēs habitationē: vel apprehendens tabernaculum.
Ochoz tenēs magistrū vel retentio magistri.
Ochosath: retentio vel apprehensio.
Ochozias: retinēs dominum: vel apprehensio domini.
Ochran: tenēs vel apprehendēs siue retentio aut apprehensio.
¶ Odaita: mēsurās vel mensuratio
Odema: seru⁹ dñi: vel testificās dñm
Odia: idem.
Odoia: idem.
Odoliam: testimoniū eorum vel testimonij approbatio.
Odollamites cōtestans aliquem vel testimonium in aliqua.
Odor: prestans generationē vel testificatio generationis.
Odoma: seru⁹ dñi vel testificans dominum.
Odsi: mensis meus vel mēsura mea.
Oddura: mensura magistri: vel testificans magistrum.
¶ Oepha: mensura vel effundens siue estus aut estuatio.
Oephi: mēsura trium modiorum vel tres modij mensurati.
Oeph: diligens vel perscrutans siue dilectio aut perscrutatio.
¶ Opha: effusio vel estuatio.
Opha: nebula vel obscuratio: siue obscurans aut nebulosus.
Opha: thalam⁹ eorū vel amaritima eorum.
Ophar: volans vel volatus siue volantes: aut volationes.
Ophat: aurū obrisum vel aurum purissimum.
Opham: idem.
Ophal: nebula vel obscuratio: siue obscuratus: aut nebulosus.
Opher: ignominia vl' ignominiosus.
Ophi: infirmus vel ignominiosus.
Ophim: tabernacula vel habitationes.
Ophimimi: tabernacula mea vel habitationes mee.
Ophir: infirmans vel infirmitas siue irritum aut ebriosum.
Ophin: discalciatus vel insana conuersio.
Ophra volans vel thalamus.
¶ Og: congregās vel aceruans seu absconditus aut coaceruatio.
Oga: nobilis vel gloriosus: siue abscondens eum aut coaceruans ei.
¶ Oia ip̄e cog̊uit vl' cognouit dñs.
Ohiada: ipse cognouit seruitutē vel cognouit dominus testimonium.
Oholi: tabernaculū vl' inhabitatio.
¶ Ola: ifirmans eū vl' ifirmitas ei⁹.
Olam ifirmās eos vl' ifirmitas eoꝝ
Olam seculuz vel eternitas siue annus iubileus aut ann⁹ remissiōis.
Olda: destruēns vel discernēs siue destructio diuerticulum.
Oldai destruens me vel discernens mihi siue diuerticulum meum aut discretio mea.
Oldā: discernēs donū vel diuerticulum gratie.
Oli: infirmitas vel protectio.
Oliab: infirmās patrē vel prospectio patris.
Olimpiadis: dolor tristium vel parturiens seruitutem.
Olofernes: infirmitas discessionis vel infirmās vitulum saginatum.
¶ Omar: populum amaricans: aut populus amaricatus.
Omer crispans vel manipulus.
Omri: crispans me vel manipulus meus.
Omroi: crispans magistrum meum vel manipulus magistri mei.
¶ On: dolor vel meror.
Oni: iniquitas: vel inutilitas mea.
On: musitatio vel murmuratio.
Ona: merens eum vel dolor eius.
Ona: inutilis ei vel iniquitas eius.
Ona: murmurans ei vel murmuratio eius.
Onam: meror populi vel meror eoꝝ.
Onā: inutilis pplo vl' iniq̄tas eorū.
Onem: murmur populi: vel musitatio eorum.
Onam: meror doni vel dolor gratie.
Onam: iniquitas doni vel inutilitas gratie.
Onam: murmurans dono vel inusitans gratie.
Onesimus: decorus vel respōdens: siue decus aut responsio.
Onesiphor⁹: respondens literis vel decoro adherens.
Oni: merens mihi vel dolor meus.
Oni: inutilis mihi, vel iniq̄tas mea.
Oni: murmur meū vl' musitatio mea
Onii dolore commotus vel merore requiescens: aut inutilis req̄es vel iniqua cōmotio: siue murmure motus vel musitatione quiescens.
Onias: merēs dño vel dolor dñi: aut iniquus dño vel inutilis dñs: aut murmurās dño vel musitatio dñi.
Onno: merens eam vel dolor eius.
Ono: inutilis ei⁹ vel iniq̄tas ei⁹: aut murmurās ei vel musitatio eius.
Onon: murmure musitans vel musitatione murmurās siue dolor inutilis: aut merens iniquitate.
¶ Ola: tabernaculū vel ihabitatio.
Olla: idem.
Olli: tabernaculū meum vel inhabitatio mea.
Olieb: tabernaculū meū pater vel inhabitatio mea patris.
Oliba: tabernaculū meū in ea vel ipsa est tabernaculum meum.
Olibama: tabernaculi altitudo vel habitaculum meum in aliquo.
On: labor vel dolor siue dolens aut laboriosus.
Ozā: vidēs eos vel fortitudo eorū.
Ozias: vidēs dñz vel fortitudo dñi.
¶ Or: famen vel iracundia.
Or: mōs l' lumē: siue pell' aut iracūd⁹.
Oraim: cōcipiēs vel cōprehēdēs: siue conceptio aut comprehensio.
Orā: irati vel ne excelso: seu ne iracūdie aut ne iracūdo: mons aut pellis populi vel lumen eorū: aut iracundus ppl's vel iracundia eorū.
Orchach: estimans vel estimatio.
Orchati: estimās mihi: vel estimatio mea.
Orchiatharoth: longa corona vel lōgitudo corone.
Oreb: ardor vel siccitas siue coruus aut solitudo.
Oreb: mensa vel massa: siue tentans aut tentatio.
Orem: dolor vel iracundia.
Oreth: lōganimis vel diuturnus seu longanimitas aut diuturnitas.
Orpha: ceruix ei⁹ vel superbiens ei.
Ori: lux mea vel mons meus.
Ori: pellis mea vel foramen meum.
Ori: irascens mihi vel iracūdia mea.
Ori: gigas vel excelsus.
Ori: coquens vel excludens.
Ori: apprehendens me vel apprehēsio mea.
Orim: gigantes vel excelsi.
Orim: apprehendentes me vel apprehensiones mee.
Orim: loquentes vel excludentes.
Orma anathema vl' anathēatizatio.
Ornā: lumē nobis vl' illuminatio nr̄a.
Ornā lumē grē l' illūinatio dōatiōis.
Oron: mōs inutilis vl' foramē tristitie.
Orō: pellis iniqua vl' ira murmurātiū.
Orō lumē meroꝝ vl' dolor musitātiū
Oronite: mōtes inutiles vel foramina tristantiarum.
Oronite: pelles iniq̄ue vel dolores musitantium.
Oronite: lumina memoris: vel iracūdia murmurantium.
Oronim: lumen memoris eorum vel iracundia iniquitatis eorum.
Oronom: mons inutilis eis vel foramen tristitie eorum.
Oranain: lumen meroris eorum vel iracundia iniquitatis eorum.
Orthosiada recte indigens testimonio vel lumē positū testificationi.
¶ Osa: spes vel saluatio.
Osai: spes mea: vel saluatio mea.
Osaias: sperās i dño vl' saluatio dñi.
Osanna: salua: vel viuifica siue salutifica nos aut salutificatio nostra.
Ose: spes vel saluator.

Ose:sperās in eo vel saluano eius.
Osis: sperans in domino vel saluatio eius.
¶Otam: tempus eis vel designatio eorum.
Othel:signum meum vel temporalitas mea.
Othio: dolor eiꝰ vel cōtristās eum.
Othir:peccato vigilans vel signum temporale.
Othin:stans peccato vel statio temporalis.
Otholia:agnum laboris vel designatio temporalis.
Othoniel:signum dei vel respōdēs deo.
Othotam:signans eos vel signatio eorum.
¶Or:violenter vel voluntarie.
¶Oza:videns vel robustus seu visio:aut fortitudo.
Ozai:fortis meus vel robur meum: sine vidēs me aut fortitudo mea.
Ozā:vidēs eos vel fortitudo eorum.
Ozam: videns donum vel fortitudo gratie.
Ozamoth:quasi signū vel fortis designatio.
Ozazim:fortis doctor vidēs oliuam.
Ozen:videns fortem vel fortis oculus.
Ozensara: videns fortem principis: vel fortis oculus angustiati.
Ozgi:vidēs luctam vel robustus luctator.
Ozi: videns vel robustos: seu visio aut fortitudo.
Ozias:videns dominum vel fortitudo domini.
Oziam: visio domini est vel fortitudo domini est.
Oziph:germinans vel germinatio.
Oziel : videns deum vel fortitudo dei.
Oziele:videntes deum vel fortitudines dei.
Ozim:auris mea vel auditus meus.
Ozimite: aures mee vel auditores mei.

¶De incipientibus a P.

Phum : redimens cadentem vel redēptio cadentis.
Palestina : ore contusa vel ore pīcudens:sive os malleatoris aut oris contusio.
Palestini:ore contusi vel ore contundentes:sive ora malleatorum: aut oris contusiones.
Palmiram : ore contundens vel os malleatoris.
Pamphilia : conuersio a ruina vel diuisio cadentium.
Pamphilienses:conuersi a ruina vel diuisione cadentes.
Panaretos:liber ecclesie vel liber ecclesiasticus.
Paraphrastes: garrulus vel coniectator.
Parasceue: cena pura vel preparatio.
Parion: discoopertus vel discooperiens.
Parniena : diuidens plenitudinem vel diuisio plenitudinis.
Parthia:perfecte diuidens vel perfecta diuisio.
Parthi:perfecte diuidentes vel perfecto diuidentium.
Pasca:transcensus vel transgressio.
Pathma: separatio vel separatrix.
Pathmos:separatio hostis vel separatio palpantium.
Patroba:videns eum vel dissolutio eius.
Patrodus separās vel dissoluens.
Paure: separatrix vel separatio.
Paulus: os tube vel os eorum: seu electum mirabile aut electionis miraculum.
¶Pedno:tentatio mouens vel dilectio commotionis.
Pellusium: os malleans vel os malleatoris.
Penthateucum : quinq; libri moysi vel quinq; libri mosaici.
Pergamum:dissecans valles vel diuidens cornua eorum.
Pergen:deuorans vel vorago.
Peribolus:saccus absorptus vel repositio inueterata.
Perida:tentatus dilectus vel tentatio amabilis.
Pericoppen:incisus vel incisio.
Perone:sacculus vel repositio.
Persida: tentans vel latera sua dissuens.
Perie: tentati vel latera sua dissuentes.
Persipolis : tentatio ciuitatum vel dissuens latera ciuitatibus.
Petrus agnoscens vel discalcians: sive cognitus aut dissolutus.
¶Pigmei: cogniti domino vel dominum cognoscentes.
Pila:os malleans:vel oris contusio.
Pilatus:ore contundens vel os malleatoris.
Pirrue:dissoluens vel dissolutus.
Pisida: cognita domino vel cognitio domini.
Pisticum:fidele vel fidelitas.
Pisce:cognita vel cognoscens.
Priscilla: cognoscens dominum vel cognitio domini.
Pruscus:agnitus vel agnoscens.
¶Poblius:tabernaculum vel inhabitatio.
Pollati:ore contundens vel os malleatoris.
Pontus:inclinans vel inclinatio.
Pontici: inclinantes vel inclinationes.
Pontius : declinans consiliū vel declinans festinationem.
Portus : dura diuisio vel diuidens duritiam eorum.
Possidonius:cognoscens venationē vel cognitio commotionis.
¶Probus:fructus confusus vel fructuum ignominia.
Procorus : fructus congregans vel fructuum congregatio.
¶Ptolomeus : ad mensuram deducens vel ad mensuram reductus.
Ptolomai:ad mensuram deducens vel ad mensuram reductus.
Ptoloma : ad mensuram deducens vel ad mensuram deductio.
Ptolomaida: ad mēsuram deducēs vel ad mensuram reducta.
Ptolomais:idem.
Ptolomaidenses:ad mensuram deducens vel ad mensuram reducē tes.
¶Publius:tabernaculum vel inhabitatio.
¶Pudēs:indutus consilio vel indumentum consiliū.
Puteolis:delinans vel declinatio.
Putiphares : os inclinans vel oris inclinatio:sive os inclinans ad dissecandam:aut dissecans ad os inclinandū. Hec omnia noīa greca vel latina ꝑm liguā hebraicā violēter interpretata sunt. ¶Sciēdū nāq; est q; apud hebreos q lra nō habeꝫ nec vilū nomē est apō eos quod hoc elementum sonat abusiue igitur accipienda sunt.

¶De incipientibus ab R.

Rab : fames vel impetus.
Raab: lata vel dilatata : sive latitudo aut dilatatio. Si enim ra ab per a in mediam literam scribatur famen significat sive impetum. Si vero per heth latitudinem vel dilationem:hoc autē euenit ꝑm accentuum et literarum diuersitatem vt in tam varias et contrarias significationes nomina commutentur et in tam diuersa vertantur.
Raaba : fames eius vel impetus eiꝰ sive dilatās eum aut dilatatio eiꝰ.
Arabia:impetus domini vel famelicus domino : sive diiudicans dominum aut diiudicati domino.
Raabath:bucca vel maxilla:sive buce aut maxille.
Raam : multum vel visio : sive tonitruum aut multitudo.
Raam : videns vel tonitruum eiꝰ: sive multum et aut multitudo eius
Raamas: multum domino vel visio domini seu videns dominum aut tonitruum domini.
Raamses : malitia tinee vel malitia de tinea : sive intonuit leiꝰ aut intonantis letitia.
Raason:cursus vel placentia:sive cōtemplatio aut consummatio.
Raatham : magister peccati vel magistratio temporalis.
Raba : multa vel magna : sive iudicans:aut iudicium.
Rabaam:multitudo populi vel magnitudo eorum :sive iudicans populos aut iudicium populorum.
Raabai : multum mihi vel magnitudo mea:sive iudicans me aut iudicium meum.
Rabad : multum temporis vel grande peccatum:sive iudicans tēpus aut iudicium peccatorum.
Rabbi : doctor vel magister: seu docens me aut magister meus.
Raboni:idem.
Rabiuth : doctrina multitudinis vel magisterium iudicantis.
Rabat:multa hec vel multitudo ista.
Rabiath:multum vel multa sive multitudo aut multitudines.
Rabmag : princeps cibi vel dominator edentium.
Raboth:grande signum vel multum respondens:sive iudicans rīdentes aut iudicium respondentium.
Rabsaces:multus osculo vel princeps osculans.
Rabsaris:princeps eunuchꝰ vel magister eunuchorum.
Rabsares:multum altenus vel grandis descensio.
Racha:vanus vel vanitas sive absq; cerebro aut signum subsannationis.
Rachab:concita vel quadriga:seu visio:aut ascensio.
Rachal:mistitia vel deorsum ferens sive res aut negotiatio.
Rachel:ouis vel visio:seu vidēs deū: aut videns principium.
Rachus:substantia vel pecunia.
Radai : videns me : aut fortitudo mea.
Rapha:sanitas vel medicina dei.
Raphael: sanus deo vel medicina dei.
Raphaia:sanans domino vel medicina domini.
Raphaim:gygantes vel medici:sive facture nostre aut ilarati eorum.
Raphao : sanans eum vel medicina eius.
Raphara:sanans visio vel medicina fortitudinis.
Raphes : defluens vel medicus sive volucris aut cursus oris.
Raphidim tentatio vel laxe manus seu visio oris:aut vidit os sufficiēs eis.
Raphidim : sanitas fortium vel sanitas iudicū : seu visionis fortis aut dissolutio fortū : iuxta proprietatem vero lingue syre interpretatur remisse manus vel remissio manuum.
Raphion:medicina doloris vel tentatio iniquitatis.
Raphu:tentatio vel dissolutio sive sanitas aut medicina.
Ragal : res vel negotiatio seu tristis aut deorsum ferens.
Ragau:pascens vel egrotans.
Rages:pabulum vel egrotatio.
Ragon:hyens vel pabulū :sive multum delectans aut multum delectum.
Raguel:pastor dei vel egrotans deo sive pascens deum aut pabulum eius deus.
Rahuel:idem.
Rahata:pastor domini vel egrotans domino sive pascens dominū aut pabulum eius dominus.
Rahelata:idem.
Ram:excelsus vl exaltatus sive tonitruum aut exaltatio.
Rama:excelsa vel exaltata sive tonitruum aut exaltatio.
Ramale : sublimitas aut exaltatio sive tonitruum aut exaltabitur.
Ramalia : excelsus dño vel tonitrui domini sive excelse laborans aut exaltatio laborantis.
Ramasse:pabulū vel tinea:sive malitia tinee aut malitia de tinea.
Ramath:excelsum signum sive exaltata peccato:seu mortem vidit aut mortis visio.
Ramatha:idem.
Ramathā : excelsum signum populi vel exaltatio peccati eorū seu mortem vidit eis aut visio mortis eor.
Ramathaim:excelsa duo vel excelsa bina seu duo sublimes:aut duo exaltati:hec duo excelsa:vel duo sublimia sunt due tribus regia.s. ac sacerdotalis. Unde helcana fuisse legitur de ramathaim quia pater eius de tribu leui fuit et mater eiꝰ de tribu iuda : qō dotatur in eo qō effrateus ōr ab effrata vxore.s.caleb:quam constat extitisse de tribu illa.
Ramathiechi : excelsum signum gene vel eleuatio maxille.
Ramathitē : excelsa signa vel morte videntes.
Ramelech:excelsa portio vel exaltata particula.
Rameſſe ;amaricans vel commotio turbulenta sive corrosio tinee aut tonitruum gaudū.
Ramech : mortis visio vel excelsum signuz:sive celsitudo panois aut exaltatio vite.
Ramoth : excelsum signum vel exaltata responsio.
Raron : cursus magistri vel consummatio magisterq.
Raronites:currens magister vel cōsummatus magisterio.
Raronite:currentes magistri vel cōsummati magisterū.
Rasaia:impius domiꝰ vel varietas domini.
Rasathaim:varietas bina vel iniquitas duorum.
Rasim:varians vel iniquitas eorum.
Rasin : impius vel iniquitas seu varietas aut pictura.
Rathanim:fontius vel iuniperus sive visio consummata aut visionis cōsummatio : Ferunt hoc lignum iuniperi multo tempore igne conseruare ita vt si puina ex eius cinere operta fuerit vsq; ad annū ignita perduret.
Razia : sacratus domino vel mysti

cus domini.
Rasom:mysticus vel sacratus.
Rasom:idem.
¶ Reais:magister dominus vel dilaratio domini.
Reba:multa vel magna siue iudicās aut iudicium.
Rebai:multum mihi vel magnitudo mea siue iudex meus aut iudiciuz meum.
Rebe:quartus vel quatuor siue ordinatus aut ordinatio.
Rebee:idem.
Rebecca:patientia vel multū accepit siue multa patientia:aut qui multum accepit.
Reblata:multa hec vel multum iste: siue multum cōmisit hic aut multum commissum huius.
Rebmag:quartus vel ingeniosus: vel ordinata percussio.
Recha:mollis vel delicatus siue mollicies aut teneritudo.
Rechab:concedens vel excelsus seu mollis pater: aut teneritudo patris.
Rechabite:concedentes vel excelsi siue teneri patribus aut delitie patrum.
Rechar:mollicies vel sublimitas.
Recē:pictura vel varietas seu vacuefecit aut vacuefactio.
Rechma:tentatio vel militia quepiam.
Reesa:chamus vel frenum siue retinaculum aut cohibitio.
Rephan:factura vel reqes seu nostra requies aut nostra factura.
Regalim:pedes vel ambulatio siue iter aut itinera.
Regmen:cibus vel refectio siue pascens eos aut pascua eorum.
Regma:tentatio vel militia quepiam.
Regom:iter vel ambulatio.
Rechi:pastor meus:vel pabulum meum.
Remma:excelsa vel vidēs aliquid.
Rempha:excelsa eructans vel exaltatio nihili.
Remmi:excelsa commotio vel vidēs aliquid requiet.
Remia:excelsus dominus vel exaltatio domini.
Remon:excelsum murmur vel exaltatio inutilis.
Remono:excelse merens vel exaltatio iniquitatis.
Remmon:ecclesia vel cōgregatio.
Remmō:sublimis vel exaltata seu malumpunicum aut malumgranatum.
Remmomphares:diuidens ecclesiam:vel dissipans congregationem.
Remmomphares:sublimitas violenta vel exaltatio dissipata seu diuisio malipuncti aut diuisio maligranati.
Remoth:videns mortē vel visio mortis.
Rena:magister absconditus vel magisterium pulchrutudinis.
Res:caput vel patientia.
Resa:caput eius vel patiens eum.
Ressa:chamus vel frenuz siue stadiū aut retinaculum.
Resatha:impius eius vel iniquitas.
Resathaim:impietas vel iniquitas eorum.
Reseph:iniquitas mensure vel caput.
Resen:caput fontis vel patientia oculi.
Reserh:impietas vel iniquitas seu caput vite aut patientia pauoris.
Respha:currens vel velox seu cursus aut velocitas.
Resia:caput domini vel patiēs dominus.
Rechma:sonitus vel iunipertus seuvidens consummate aut visio consummata.
Reu:pascens vel pastus est:seu pauit me aut pastio mea.
Reum:pascens eum vel pabulum eorum.
Rezer:magistri viscera fortia vel magistro viscera sanctificata.
¶ Ribai:multo vel magna siue iudicans aut iudicium.
Ribai:multum mihi vel magnitudo mea:seu iudex meus aut iudicium meum.
Riphai:videns bona vel videns bucellam.
Riphai:videns bona temporis velvidens bucellam vite.
Riphet:videns bona pauoris vel videns bucellam vite.
Rithus:querens vel bonus seu lumē aut inquisitio bonitatis.
¶ Ro:magister vel magisterium.
Roaga:magister meditans vel magistri locutio aut fortis susceptio.
Robaim:impetus vel latitudo.
Roboam:dilatans populum vel dissipans populos:seu impetus populi aut inclinatio populorum.
Robooth:platee vel latitudines: seu platee inclinate:aut platearuz inclinationes.
Rode:videns vel fortis seu visionis fortitudo aut visio fortitudinis.
Rodie:videns vitam vel videns essentiam seu videns iudicium.
Rodim:patruus iudicans vel visio iudicū patruelis.
Rodum visio vel descensio seu dissentiens aut dissidium.
Rodij:videntes vel descendētes:seu dissentiens aut dissidia.
Rodochus fortiter durus vel videns nigredinem.
Roegal:deorsum ferens vel magister tristitie.
Rogel:deorsum ferens vel negotia in tristitie.
Rogelim:deorsum ferens eos vel negotatio tristitie eorum.
Rogomelech:magister fouee patris vel magistrans decipulas portionis.
Roma:magisterium frāgens vel magisterij confractio.
Roma:tonans vel sublimis siue tonitruum aut sublimitas.
Romani:tonantes vel sublimes:siue tonantes sublimiter: aut tonitrua excelsa.
Romelia:magister frangens laboriā tes:aut sublime tonitruum laboriā tium.
Rood:platee vel latitudines.
Roobia:platee domini vel latitudines dominantium.
Robooth:platee inclinate vel platearum inclinationes.
Roos:turris vel propugnacula.
Roos:caput vel initium.
Rosmophim:caput fortium vel initiū vicinarum.
Roth:visio vel festinatio seu deficies aut defectio.
¶ Ruben:videns filium vel filius visionis seu videns in medio:aut videns per medium.
Rubem videns filiū vel filij mei visio seu videte inter me aut videte per medium mei.
Rubenite:videntes filios vel visiões filiorum seu videtes per medium
Rufus:sanans vel reficiens siue nos sanans aut refectio nostra.
Ruma:excelsa vel videns aliquid.
Ruth.videns vel festinans seu desiciens aut defectio

¶ De litera S.

Saaph:speculum vel angustiatus.
Saal:reddens vel aggrauans.
Saal:vola vel pugil:seu vulpis aut ortus aquarum.
Saalabim:aggrauans intellectum vel aggrauatio intelligentie.
Saalim:vole vel pugiles seu vulpes aut ortus aquarum.
Saalum:reddēs vel reditor siue reddtio aut reddidit eis.
Saar:estimans vel estimatio.
Saarite:estimantes vel estimatores.
Saarim:estimantes eos vel estimatores eorum.
Saasim:incubuit egrediens vel incubatio egressionis.
Saba:capta vel captiua siue captiuitas aut conuersio.
Saba:clamans vel conuertens:siue clamor aut eloquentia.
Sabacha:rete vel retinaculum:siue loquens et aut eloquentia eius.
Sabaias:captus domino vel conuersio dei.
Sabaim:clamantes vel eloquentes siue captiui aut conuertentes.
Sabama:leua vel sinistra.
Sabama:excelsa vel conuersio quedam siue tollens altitudinem aut tollens excelsum.
Sabam:tollens altitudinem vel tollens excelsum.
Sabana:leua meis vl cōuersio quēpiam seu tollens altitudinem aut tollens excelsum.
Sabaoth:virtutes vel exercitus siue virtutum aut exercituum.
Sabarim:montes circumiens:vel montium circuitio.
Sabath:sceptrum vel virga siue baculus aut principatus.
Sabatha:girans vel circumiens siue circumitus aut circuncidens.
Sabathaca:sedes tua vel circumiēs te:siue circumitus tuus:aut circūcisio tua.
Sabathai:circumitus meus vel circuncisio mea.
Sabbatum:requies vel requietio.
Sabbatismus:requietio:vel requies.
Sabe:agne vel oues:siue septem: aut iuramentum.
Sabe:septies vel abundans siue saturitas.
Sabee:septem vel abundans siue saturitas aut abundantia.
Sabei:captiui vel clamantes:siue cōuersi aut eloquentes.
Saber:captiuus vigilans vel cōuersus resurgens.
Saber:virgultum vel iurans siue ouis aut sattetas.
Sabeth:ouis vel sattetas siue virgultum aut aduratio.
Sabeth:captiuus pauidus vel conuersio vite.
Sabia:damma vel caprea siue iurās domino:aut sattetas dñi.
Sablath:requies vel intermissio.
Sablathaim:requies in eis vel intermissio eorum.
Saboim:damme vel capree:siue stātes aut statio.
Saboim:tollens altitudinem:vel tollens excelsum.
Sachar:cilicium vel penitentia.
Sachai:singuli vel curuantes.
Sada:arcanum vel latus a latere nō a latitudine.
Sadada:lateri adherens vel arcanū eius.
Sadaia:latus iniquum vel arcanum iniquitatis.
Sadai:omnipotens vel omnipotentia.
Sade:regio vel iustitia siue consolatio aut veneratio. Notandum est in hac litera scilicet sc̄ sicut quedam vocales cū apud nos sint eedem apud hebreos diuersis characteribus annotantur:diuersosq̄ sonos habent:ideoq̄ diuersas significationes continent:ita etiam ipsa eadem scuz vna apud nos sit apud illos diuersa fortitur nomina diuersasq̄ figuras possidet: ac diuersos sonos: et idcirco nemo mirū eristimet si ipsa eadem in varijs interpretationibus commutetur. Tres sunt enim apud hebreos litere vna que vocatur samech:et simpliciter legitur quasi per s nostram literam proferatur: altera schin vel sin dicitur in qua stridor quidam nō nostri sermonis;interstrepit:tertia sade nominat quam nostre aures penitus reformidāt.
Sademoth:regiones vel latua siue iustitie aut consolationes.
Saderoth:porticus publica vel conuentio populorum.
Sadesor:vberum lumen vel lux vberum meorum.
Sadith:archanum iustitie vel consolatio testificationis.
Sadoc:iustitia vel iustificatio.
Saducei:iusti vel iustificati siue iustitie:aut iustificationes.
Saesdem a pestilens aer vel pestilētia aeris.
Saph:vinculum vel labiū siue speculum aut angustia.
Sapha:vinciens eum:vel labiū eius siue speculans eum:aut angustia eius.
Saphai:vinciens vel speculans me: siue labium meum: aut angustia mea.
Saphan:vinciens populum vel labiū populi:siue angustiās eos aut speculum eorum.
Saphan:absconditus vel proficiscens.
Saphan:lepus vel hericius siue angustians aut cyprinus.
Saphan:speculans donum vel labiū gratie:seu vinculum superius aut barba superioris iudicij.
Saphanum:vinculū gratie vel speculator donationis.
Saphane:labium eius vel labium superius seu barba eius aut barba superioris iudicij.
Saphanerphane saluator mundi:vel absconditorum repertor:ipse est tosephq̄ zegyptū saluauit zabscōdita reuelauit pharaoni.
Saphama:absconditus dominus vel profecto dñi seu speculans donantē dominum aut labium gratie domini.
Saphar:iudicans vel iudicauit siue iudicium aut dñudicatio.
Saphata:iudicans populum vel populum iudicauit siue iudicans eū aut dñudicatio eius.
Saphatias iudicat dominus vel iudicatio domini.
Saphathmoth:iudicās mortem:vel iudicatio mortuorum.
Sapher:decus vel pulchritudo seu speculans vigiles aut labium resurgentium.
Saphyrus narrans vel literatus siue librarius: aut egregie spectosus.
Saphyra literata vel libraria: siue narrans aut egregie spectosa: iuxta vero proprietatem hyr sermonis interpretatur formosa siue fo;

mositas.
Saphon:labiū murmurās vel speculum mutile seu vinculum meroris aut angustie iniquitatis.
Saphtia:iudicat dominus vel iudicium domini.
Saga:loquito vel minoratio.
Saphis:tentans vel tentatio.
Sarath:damma vel caprea.
Sala:leua vel missa siue tollens aut missio.
Salabin pacis gratuitas vel vestimentuz graue:siue aggrauans intellectum aut aggrauatio intelligentie.
Salabon:tollēs merorem aut aggrauatio iniquitatis.
Salabonite:tollentes merorē vel aggrauati iniquitatibus.
Salacha:leua venit vel tollens venit siue tulit sibimet aut tentatio itinerantium.
Salat:tollens me vel missio mea.
Salabin:salus cordis vel sanitas cordium eorum.
Salama : vestimentum vel pacificans siue vestis pacis aut tribulatio eius.
Samiel:pax mea deus vel retribuet mihi deus:siue deus vestimentuz meum aut retributio mea vel retributio dei.
Salamin:perfecti vel cōsummati seu perfectio;aut consummatio.
Salamma:fluctus vel commotio seu vmbra commotionis aut saluatio iudicij.
Salathi:fruter vel petitio.
Salathiel:petens deum vel fruter dei.
Sale:egrediens vel egressio.
Salebin:pacis grauitas vel vestimentum graue : siue aggrauans intellectum aut aggrauatio intelligentie.
Salech:egrediens vel egressio .
Salech:egrediens vel emissio.
Saleph:missus vel redditus siue cōsummatus perfecte:aut cōsummate perfectus.
Salen : pax vel iustitia seu missit aut missio.
Salem:reddens vel reddita siue consummata perfecte aut consummatio perfectionis.
Salemoth:egrediens mortuus : vel egressio mortui siue tollens mortē aut egressio mortis.
Saphaat :vmbra patter vel vmbra fortitudinis:seu vmbra formidans aut vmbra in idipsum.
Salt:missa vel leua siue tollens aut missio.
Salim leua vel vulpes : siue tollens eos aut missio eorum.
Salisa:vitula tertia vel vitula triennalis:seu vitula consternans aut vitula consternata.
Salisa:idem.
Salma : perfecte vel pacificans seu sentiens aut sensibilis.
Salma:sentiens vel sensibilis seu pacificus aut consummatio.
Salmana: perfectus vel consummatus siue pacificans eum aut sensibilitas eius.
Salmanasar :perfectus vinculo vel consummatus ad vinciendu siue sentiens carcerem aut pacificans angustiatos.
Salmane:pacificans eum aut cōsummatio:eius seu vmbra prohibendi aut vmbra commotionis.
Salmanoe:sensus vite vel pacificās susceptos siue vmbra offenciculi aut imago fortitudinis.
Salmas:sentiens dominum vel pacificus domini.
Salmon sensibilis vel pacificus siue vmbra virtutis aut imago fortitudinis.
Salmona:imaguncula eius vel imago fortitudinis eius siue vmbra portionis:aut vmbra muneratiotus.
Salmonem : nomen habitaculi vel vmbratio muneris seu vmbra virtutis eorum aut imago fortitudinis eorum.
Salo:tollens vel commissio eorum.
Salom:tollens eos vel emissio eorum.
Salon:retribuens vel pacificus siue retributio aut pacificatio.
Salome:pacificans eum vel retributio eius.
Salomi:retribuens mihi vel pacificatio mea.
Salomin:pax mea eis vel retributio mea eorum.
Salomith:tētatio respiciens transmigrationem vel transmigratio respiciens tentationem.
Salomō pacificus vel retributor seu pacificans merētes aut retribuēs iniquis.
Saltus:fruter vel petitio.
Salu:tentatio respiciens vel respectus tentationis:iuxta ethimologiam vero greci sermonis : interpretatur vegetatus aut fortunatus.
Salumit:tentatio respiciens transmigrationem vel transmigratio respiciens tentationem.
Salusa:vita consternata vel tentatio respiciens eum.
Sama:ibidem:vel perditio siue exanditus aut exaudibilis.
Samaa:ibidem perditio eius:vel ibidem exauditio eius.
Samacha:celi tui:vel celos tuos.
Samachias celi tui domine vel celos tuos domine.
Samath:nomen inclytum vel auditio testimonij.
Samagar:nomē aduene vel exauditio aduenarum.
Samai:exaudiens me:vel ibidē exauditio mea.
Samai:celestis vel humilis seuve mihi aut ibidem perditio mea.
Samata:humilis domino vel audiens dominum siue ibidē auditor dominus:aut ibidē exauditio dñi.
Samaoth : audiens signum aut ibidem exauditio responsionis.
Samarari:lana mea:vel custodia mihi.
Samarath:nomen amaruz vel exauditio amaritudinis.
Samareus:lana vel coniunctio siue custos aut custodia.
Samari:lana mea aut cōiunctus mihi siue custos meus aut custodia mea.
Samaria:lana domini vel coniuncta domino siue custos domini:aut custodiens dominum.
Samaritanus:lana vel cōiunctio seu custos aut custodiens.
Samaritani:lanevel coniuncti seu custodes aut custoditi.
Samarite:idem.
Samaron:ibidem meror vel ibidem perditio iniquitatis.
Sambucea:sol vel lumen siue illuminans:aut illuminatio.
Samech:futura vel erectio siue adiutorium aut firmamentum.
Samuel:custodiens vel custoditus siue custos aut custodia.
Sames:sol vel fons solis aut mandatum humile aut mandarum humilitatis.
Sangar : nominatus incola vel nominatio aduenarum.
Samias : sustollens nomen domini: vel audiens dominum plasmatorem.
Samir vepres vel incultum siue nomen vigilie aut exaudiens vigilātes.
Samith nomen temporale vel auditio peccati.
Samodi : nomina vel nominationes.
Samoe:nomen vite vel exaudiens susceptionem.
Samothracia:audiens responsionez vel audiens revelationem seu auditio responsionis aut auditio revelationis.
Samothraces:audientes responsionem vel audientes revelationem seu auditores responsionū vel auditores revelationum.
Samsari:nominatus princeps vel exauditor angustie.
Samri:nomen lacescens vel exauditio amaritudinis.
Sansāme:nomen auditum vel famosa auditio.
Samson : sol fortis vel solis fortitudo:seu sol eorum aut illuminās eos.
Samu : audiens vel exaudibilis : seu ibidem perditio aut ibidez exauditio.
Samua:audiens eum vel exaudibilis ei:siue ibidem perditio ei⁹ aut ibidem exauditio eius.
Samuel:nominatus deo vel postulatus a deo : siue audiens deum aut exauditio dei.
Samum:audiens eos vel nominatio eorum.
Samus : nominatus vel exaudibilis.
Samusatham:nominatus eis vel exauditio eorum.
Samusathim : nominatus mihi vel exauditio mea.
San:dormiens vel securus seu abundans aut egrediens.
Sanaballat :abundans vir tempore vel egressa devotatio peccatoris.
Sanabia:dormiens dño vl egressio domini:vel abūdans domino aut securitas domini.
Sanam:dormiens populus vel securitas populi seu abundās eos aut egressio eorum.
Sans:dormiēs dominovel egrediēs gratie seu abundanter donatus aut securitas gratificata.
Sanamin:dormiens domino eis: vl egrediens gratia eorum:aut abūdanter donans eos aut securitas gratificationis eorum.
Sandicus : abundans compunctio vel egressio compunctionis.
Sanir:deus luminis vel deus lucerne seu levans nouitatem aut nouitatem attollens.
Sapan:speculator vel labium eius siue iudicium superius aut barba superioris iudicij.
Sara:princeps vel carbo seu velamē aut angustia.
Sarra:idem.
Sarraa : princeps eius: vel carbo eius:seu eius velamen:aut angustia malorum eius.
Saraballa:principatum habētia vel carbonum devotationes.
Sarabias : princeps patrum domini vel participans domini patruus.
Sara: descendens vel descensio siue descendit aut vt descenderet.
Saraphar:incēdens vel incendium.
Sarabe : princeps fratrum vel velamen fraternum : siue carbo suscipiens aut angustia vite.
Sarai: princeps mea vel carbo meꝰ seu velamen meum aut angustia mea.
Saraia:princeps fuit vel principans dominus seu vinctus domino aut angustia domini.
Saraias:princeps domini vel principans dominus aut velamen dominans seu angustia domini.
Saraite: principes seu angustiati siue carbones aut velamina.
Sarar : porta vel candor seu cantilena aut cantor introiens.
Sararim porte eorum vel cantantes eius seu cantilene eorum:aut cantatores introeuntes ad eos.
Sarasa princeps tribulator vel princeps tribulatus : vel princeps tribulationis aut principatus tribulatio.
Sarasar : princeps fuit vel elatio angustie seu princeps tribulationis aut principatus tribulationibus.
Sarath : vincens vel lepra seu tribulatio aut morbus insanabilis.
Sarach : vincens venit vel lepra eiꝰ seu tribulans eum'aut morbus insanabilis ei.
Sarathan:lepra donata vel victoria gratie seu tribulans eos aut morbus eorum aduentens.
Sarathasar : vincens diuitem vel lepra divitiarum seu morbuz insanabilem tollens aut tribulatio facturam suscitans.
Sarathim : lepra mea vel tribulans me siue victor meus aut morbus insanabilis mihi.
Sarba:lepra vel morbꝰ insanabilis.
Sardis:princeps pulchritudinis vel principatus pulchritudo.
Sareas : princeps tollens vel carbo sustollens seu velamē facture : aut angustia plasmationis.
Sarebias:princeps domini vel angustians dominus.
Sared descendēs vel descensio siue descendit aut vt descenderet.
Saredete : descendentes vel descensiones:siue descenderūt aut vt descenderent
Sareda : descensio eius aut descendens ei.
Saredatha:descendens tempore:vl descensio peccatoris.
Sarema: princeps sibilans vel princeps litigiosus.
Saraon:princeps merens vel carbo inutilis seu velamen tristitie : aut angustia iniquitatis.
Sarepha : incensa vel incendium seu tribulatio panis : aut panis angusta nomen ex hebreo syroꝙ compositum.
Saresei : princeps vel angustiatus.
Sares:princeps vigilans vel princeps suscitans elationem angustie.
Sareth:vincens vel lepra seu tribulatio aut reliquie principatus.
Sarpham : princeps incendens vel cerbo incendij.
Sargam:princeps hortivl princeps virgulti.
Sargon: idem.
Sarigaur: rami vel propagines seu princeps ramorum: aut princeps propaginum.
Sarias:princeps domini vel principans dominus.
Sarim : hordeum vel cibarium : seu principans eis aut angustia eorum.
Sarion : princeps merens vel car-

bo inutilis : seu valemen tristitie. aut angustia iniquitatis interpretatur.
Sarid:reliquie vel princeps reliquiarum.
Sarone:princeps merorum eorū : vel cantās et canticum tristitie interpretatur.
Saron:princeps merorū vel cantās tristitiam.
Sarona:princeps tristitie vel cantās tristitiam : seu princeps merorum eius aut cantilena tristitie eius interpretatur.
Seronite : principes merentes vel cantantes tristitiam interpretatur.
Saror:indutus vel indumentum siue coangustians aut coāgustatio interpretatur.
Sarorum:princeps mōtium vel principans lumini seu angustans pelles:aut velamen tracundie interpretatur.
Sarsarhim : princeps cadaueris vel princeps ruine:seu princeps ruentium aut princeps cadentium.
Sarthan:princeps demolitorū eius vel princeps coangustatorū eius interpretatur.
Saruch : lorum vel corrigia : seu dependens aut perfectio intepretatur.
Saruta:vincta vel vinculum:seu angustians aut angustia interpretatur
Sasa : senarius vel longeuus interpretatur.
Sasabasar : senarius infans vel longeuitas angustiata : intepretatur.
Sasa:gracienarius:robustus vel longeuitas fortitudinis interpretatur.
Sasai : senarius meus vel longeuitas mea.
Sason:ciuitas vel oppidum interpretatur.
Sasonthamar : vibs palmarum vel ciuitas amaritudinis:seu vibs cōmutantium aut oppidum cōmutatorum.
Sarham:libu vel libraꝝ:siue hist'oici eorum aut hist'orie eorum interpretatur.
Satan : contrarius vel aduersarius seu transgressor aut preuaricator interpretatur.
Satanas:transgressor vel preuaricator:seu contrarius facture:aut aduersarius plasmationis interpretatur.
Sau:digna vel eleuata:seu dignitas aut eleuatio.
Sauce:cantationes vel cantilene interpretatur.
Saue:digna vel eleuata : seu dignitas eius aut eleuatio eius interpretatur.
Saupha : speculator vel speculatio seu supereffundens aut supereffusio.
Saul : petitio vel expeditus seu abutens aut abusiuum eorum.
Saulite : petentes vel expediti siue abutentes aut abusiui eorum.
Saulue: tentatio respicientis:vel tētationis securitas : siue abutens consilio aut expetitio festinationis.
Saura:dignitas magistri vel eleuatio magistri eius.
Schacha :propago vel tabernaculum.
Scharioth : merces vel mercedem accepit.
Spania:accinctio vel expeditio.
Spani:accincti vel expediti.
Spacia : accinctio bona vel expeditio illuminationis.
Spartiate:accincti bene vel expediti illuminati.
Stachim:faciens cantilenas vel factor cantilenarum.
Sthachim : faciens cantilenas eis vel factor cantilenarum eorum.
Starbuzanai:unde contemptor gratie mee vel speculator despiciens gratiam meam.
Seb : statio vel eloquentia interpretatur.
Sebaste:vallans vel girans interpretatur.
Sebastianus : vallans vel circuniens.
Seb:statio vel eloquentia.
Sebecca : stat testans dominum vel statio serui domini.
Sebeia:stans iniquus dominus vel statio iniqui domini.
Sebemas : stat iniquus dominus vl statio iniqui domini.
Sebeon:stans merens vel statio dolens:seu stat iniquitas aut eloquētia inutilis.
Seberhai:stans superior vel eloquētie pauida.
Sebea stans dominus vel stans domino seu sectans dominum aut sectator domini.
Sebithel:stans decus vel stans deo seu sectans deum aut sectator dei interpretatur.
Sebna : stans pulchre vel statio pulchritudinis.
Sebin:statio maris vel sectatio eius mare.
Seboim : damma vel caprea seu caprie eorum aut damula eorum interpretatur.
Seboleth:spica vel germinatio interpretatur.
Sebon : damma vel caprea seu statio maris aut sectatio eius mare.
Sebuhel:reuertens ad deum vel reuertitur ad eum deus interpretatur.
Sechar:byssus vel cilicium interpretatur.
Sechath:ramus vel propago interpretatur.
Sechech : speculum vel speculatio interpretatur.
Sechem : laborans vel humerosus interpretatur.
Sechemite : laboriosi vel humerosi.
Sechemas: varius dominus vl varietas domini.
Sechiel : varius deo vel varietas dei.
Sechimas:varius dominus vel varietas domini.
Sechothanoth : tabernacula filiarum : vel obumbrans filias interpretatur.
Sechu : ebietas vel tabernaculum doloris eius.
Secha : spine vel cardi : seu tribuli aut punctiones.
Sechim : factus vel fatuitas siue insulsus aut infatuatus interpretatur.
Secundus eleuans : vel eleuatus : seu elatio aut eleuatio interpretatur.
Seda:cibaria vel ex latere intepretatur.
Sedaba : cibaria testium vel ex latere seruientis.
Sedecha:iustitia vel iustificatio interpretatur.
Sedeche : iustificans eum vel iustificatio eius.
Sedechias : iustitia domini vel iustificans dominum : interpretatur.
Sedeur : cibaria ignis vel ex latere luminis.
Sedi : cibarium meum vel ex latere meo.
Sedī:cibarium meum michi vel ex latere meo meus.
Sedim:saltue vel amaritudines : seu nemus amenum vel amenitas nemoris.
Sedeius : cibarium festinantis vel exiatere consiliatoris.
Sedimihel : ex latere dei vel cibarium quod est a deo interpretatur.
Seddoch:cibarium testium vel ex latere seruientis.
Sedrach:decor vel decorus interpretatur.
Sedrachi:decus meum vel decorus michi.
Seducha : testimonium vel testificatio.
Sephana:humilis vel cāpestris : seu atterens eos aut attritio eorū interpretatur.
Sephamorh:atterens mortē vel humilians mortuos:seu labium mortis aut iudicium mortuorum interpretatur.
Sephon : speculatio vel aquilonaris.
Sephar : liber vel litera seu librarius aut literatus.
Sepharталim : liber psalmorum vel volumen hymnorum.
Sepharnaim:libri ipsi vel litere ipse: seu librarī eorum aut ipsi literati eorum.
Sephar:iudicans vel iudicatio interpretatur.
Sephara : iudicans eum vel iudicatio eius.
Sepharias : iudicans dominus vel iudicatio domini : interpretatur.
Sephala : humilis vel campestris siue vallis aut planicies interpretatur.
Sepher : libri vel litere : siue decus aut pulchritudo.
Sephet:iudicium vel diiudicatio interpretatur.
Sepheus: speculatus vel egrediens interpretatur.
Sephi : speculatus vel vnipes interpretatur.
Sephma : aquilo vel aquilonaris : seu tentans eos aut tentatio eorum.
Sephion:egrediens vel abdit9 : seu egredere os merorum aut egrediens os tristitie.
Sepho:speculator vel bipes.
Sephon:specula vel aquilo : seu speculum : aut arcanum interpretatur.
Sephonite:specula vel arcanum seu aquilonares aut speculatores interpretatur.
Sephor:auis vel speculum seu adherens aut placens.
Sephot:auis vel speculum seu adherens aut placens.
Sephosa : auis eius : vel speculans eum:seu placēs adhesit aut adhesio placuit.
Sephtai : placens signum vel adherens subtertus.
Sephtan:speculator humilis vel arcanum responsionis.
Sephu : speculum vel speculator : seu bipes aut vnipes.
Sephuran:atterens naues vel attritio nauium seu adumbrans iustitiam aut vmbraculum iustitie interpretatur.
Segar:calidus vel minoratus.
Segum: spine vel tribuli:seu pungēs eos aut punctiones eorum.
Segon : locutio murmurans vel loquela inutilis.
Segor:iunior vel parvula:seu calens aut meridiana.
Segur : spina parvula vel loquela inutilis.
Segur:iunior vel parvulus : seu calens aut meridianus.
Sephin:exitus vel exeuntes.
Seir:hircus vel hirsutus : seu hispidus aut pilosus.
Seira : hispida vel hirsuta siue horribilis aut pilosa.
Seirath:idem.
Sella : petitio vel vmbraculum:seu dimittens eum aut dimissio eius interpretatur.
Sella:semper vel in finem : siue sempiternus aut in sempiternum.
Selachi: tollens libimet vel tentatio ambulantis.
Sella petitio vel vmbra eius interpretatur.
Sellai:petitio mea vel vmbraculum meum.
Sellata:petēs dominum vel vmbraculum domini.
Sellatte petentes vel sempiterni:seu dimittentes eos aut obumbracula eorum.
Selam:missus vel latus a latere:non a latitudine.
Selam : petitio vel sempiternitas seu obumbrans eos : aut dimissio eorum.
Selcha:ramus vel propago:seu paci suspirans aut pacificus erubescens.
Selebin:petens filios: vel vmbraculum filiorum.
Selech:perens vel dimittēs:seu vmbraculum:aut sempiternitas.
Selecha :tentatio itineris vel tentatio ambulantis seu obumbrans eos aut sempiternitas eius interpretatur.
Sellem : pacificus vel pacatus : seu pacificās aut pacificatio interpretatur.
Sellemite:pacifici vel pacati:seu pacificantes aut pacificatiōes interpretatur.
Seleman:redditus domino est interpretatur.
Selemias:redditus domino vel redditio domini.
Selemi : tentatio respiciens transmigrationem vel transmigratio respiciens tentationem interpretatur.
Selles : petitio vel pacificans interpretatur.
Selethal:fructex vulturis vel petitio deuorantis.
Selencus : exiens aduocatus vel extens aduocatio seu tollens semetipsos:aut itineris experimentum.
Selucia : exitus aduocatio vel exitus aduocationis : seu tollens semetipsum : aut itineris experimētum.
Selim:vulpes vel tollens : seu auulsio:aut dimissio.
Selma:sensus vel perfectio.
Selma:sensus me9 vel pfectio mea.
Selmō:pax vel sensus:seu fortis imago aut virtutis vmbraculum
Selo: ve ei vel dimissio eius seu petens eum.
Selon : euulsio vel dimissio:siue trāslatus aut restituens.
Sellum : pacificus vel pacatus : seu pacificans aut restituens interpretatur.

Semedab:nomen perditionis:vel ibi perditio seu nomen auditionis aut ibidem exauditio.
Semegar:ibi aduena vel ibi colonꝰ: seu auditio aduene:aut nomen aduenarum.
Semei:audi mihi vl audi me:seu nomen meum aut auditio mea.
Semen:audiens dominumvel nominatus domino.
Semeitici: nominati mihi vel exauditores mei.
Semel:sol vel idolum . Et notandum qꝫ hoc nomen in hebreis voluminibus quasi sermo latinus fit a similitudine . Unde et simulachra dicuntur ipsa idola quasi simulata.
Semelias:idolum domini: vel sol dominicus.
Semer:nomen amarum vel exauditio amaricationis.
Semertas: coniunctus domino vel custodia domini.
Semeron vepres doloris vel terra inculta merentium:seu nomen magistri dolentis: aut audiens magistrum inutilem.
Semel:sol vel fons solis: seu mandatum humile:aut mãdatum humilitatis.
Semi:nomẽ auditum mihi vel famosa exauditio mea.
Semida:nomen meum scitum vel nomen meum auditum: seu nominis mei auditio aut nomen meum scientia.
Semidab: nomen meum scitum vel nomen meum auditum: seu nominis mei auditio: aut nomẽ meum scientia.
Semidabe: nomẽ meum scitum vel nomen meum auditum:seu nomẽ meum auditio aut nomen meum scientia.
Semidate:nomina mea scita vel nomina mea audita: seu nominum meorum auditiões:aut nominum meorum scientie.
Semir:vepres vel incultum: seu terra spinosa:aut terra inculta.
Semiramoth:nomen meum videns mortemvel auditio mea visio mortis.
Semoth:nomen mortuum aut auditio mortis.
Semua: nominatus vel exaudibilis.
Sem: audiens vel nominatus siue famosus:aut famosa auditio interpretatur.
Sema: nomen auditum vel famosa auditio.
Semma:idem.
Semmaa:nomen auditum ei vel famosa exauditio eius.
Semmata: nomen auditum domino vel famosa exauditio domini interpretatur.
Semanoth: nomen humile vel nomen humilitatis: seu nomen auditum aut nominata auditio interpretatur.
Semarith:nomen quesitum vel auditio bonitatis.
Semath:nomen temporale vel exauditio peccatoris.
Semathei: nominati peccato : vel exauditi temporaliter interpretatur.
Semadehe: nomen scitum vel nomen auditum seu nominis auditio: aut nominis scientia interpretatur.
Seme:audiens vel auditio: seu nomen aut nominatio.
Semeber:nomen fontis vel exauditio putei.
Sena:tollens eũ:vel angustia eius: siue deus eiꝰ aut habũdantia eiꝰ.
Senna: voluntas vel mandatũ: seu voluntas mandati:aut mãdatum voluntatis eius.
Semsh: sol meus vel illuminatio mea.
Sen:dentes vel habũdãtia: seu supvulnus aut amphora tentationis.
Semromaron: nomen amare tristitie:vel audiens amarum merorez seu custos amari meroris: aut custodiens merorem amaritudinis.
Semsat:audiens nomen salutis vel famosa auditio saluatoris.
Samram:audiens nomen excelsum vel famosa auditio exaltationis.
Senramite:audientes nomina excelsa: vel famose audientes exaltationum.
Semron:nomen lucescens vel auditus amarus.
Semron:nomen eius vel exauditio eius:seu custos vidit aut visionis custodia.
Sennoth : nomina vel auditiones seu nomen signi aut exaudita responsio.
Senneser:blasphemus vel blasphemia.
Senaa:tollens eumvel angustia eiꝰ: aut super vulnus eiꝰ:seu amphora tentationis eius.
Sẽnaab:volũtas pris:vel mandatũ paternũ:seu volũtas mãdati pris aut mandatũ volũtatis paterne.
Sẽnaar:fertilis vel feror eorũ siue excussio dẽtũ ãt dẽtũ vacuefactio.
Sennacherib : tollens deserta: vel alleuans desertionem.
Senã:deꝰ ppli vel angustiãs ppl̃m: seu tollẽs eos aut abũdãtia eorꝝ.
Senaasar : voluntas diuitiarum vel mandatum beatitudinis.
Sene:deus eius vel angustians eũ seu tollens eũ aut abundantia eiꝰ.
Senech:cymbalum vel tinnitus.
Senesarma: tollens rubrum vel tentationes tollens.
Semin : voluntas mandati eorum: vel mandarũ voluntatis eorum.
Senron: nomen videns vel custos nominis.
Senshi:sol meꝰ vel illuminatio mea.
Sennua:dentes mouens vel amphora tentationis commote.
Seon:calor:vel calidꝰ: siue germen quod non est:aut germen inutile.
Seon:tentatio lacescens vel allocutio inutilis:seu germen tentatum aut germinatio tentationis.
Seor:calens vel parulus seu minor aut meridianus.
Seorim:minorans eos vel calliditas eorum.
Sephi : speculatus vel vnipes molis.
Sephima:speculum factum interpretatur.
Seraphim:ardor vel incendium seu ardentes vel incendentes interpretatur.
Serata:princeps domini vel angustians dominum.
Serabias:idem.
Sereser:princeps principum vel angustians principes.
Sereth: princeps vel lepra seu tribulatio aut relique principatus interpretatur.
Sergius : princeps vallis vel princeps horuli : seu princeps horti humiliati:aut angustians hortuz humiliatum.
Serin: puncipans eis aut angustia eorum.
Seron:princeps meroris vel cantãs tristitiam.
Ser:carbo murmurantium aut angustia inutilium.
Serua vinculum vel angustia interpretatur.
Seruch:locum vel corrigia siue dependens aut perfectio interpretatur.
Seruta:vinctus vel vinctio:seu angustians aut angustiatus.
Sesa:tentatio vel farinatus siue longeuus aut egrediens.
Sesach:manus vel byssus seu manꝰ sacci aut saccus byssinus.
Sesa:egrediens mihi: vel longeuitas mea seu farinatus meus: aut tentatio mea.
Sesamor:tentatio vigens vel egressio attrectans.
Sesan : tentatio doni vel egressio gratie.
Sesban:tribulatio veniens vel tribulator edificationis.
Sesbaser:tribulor vel tribulatus:seu tribulans aut egrediens.
Sesima:egressio mortificationis vel egressum est os tristitie.
Sesiõ:egressio tristis oris:vel egressum est os tristitie.
Seth:ponens vel positus seu posuit aut resurrectio.
Seth: semen vel germen : seu generatio aut poculum.
Sethar:poculum suscitans vel germen vigilie.
Sethim:spine vel germina seu positiones.
Sethu:exactor meus vel abundantia mea seu diuertens mihi:aut diuerticulum meum.
Sethrai: seminans magister meus vel resurrectio magistri dei.
Sethin : spine vel germina seu positiones.
Seema:loquens vel tentorium : seu vulpecula clamans aut tabernaculum.
Seneloquentes vel tentoria seu vulpecule clamantes aut tabernacula.
Scenophegia:tẽtorium occursio vel tabernaculorum solennitas.
Scena:vulpecula hec vel tabernaculum ipsum.
Stephanus:corona vl norma nostra seu iudicans nos aut speculator noster.
Stephanus : regula vel coronatus seu speculans aut iaculatio.
Stephana:corona vel norma nostra seu iudicans nos aut speculatrix nostra.
Stephana:regula vel corona seu speculans aut iaculatio.
Sia:dormitatio vel indigẽtia dormitantes aut indigentes.
Siaa : dormitans ei vel indigentia eius.
Siaba:indigens patre vel dormitatio patris.
Siam:sitis vel sitiens seu dormitãs aut indigentia eorum.
Siba : recte vel conuersio : seu venit egressus aut venit egressio.
Sibã:rectitudo doni vl cõuersio gre
Sibo in:rectus vel cõuersus seu egrediens eis aut cõuersio eorum.
Sicha:insania vel ebrietas.
Sicharĩ:ebrij vel insani.
Sichar:penitens vel penitentia.
Sicher : remus vel pclusio seu byssus aut cilicium.
Sichelech defecatio vocis adducte vel adductio vocis defecate seu effũdẽs sextarii aut effusio sextarꝝ
Sichem:humerus vel humeri seu labor aut laborantes.
Sicher:ebrie vel ebrietas.
Sichera:ebrius ei vel ebrietas eius interpretatur.
Siccileg:effundens sextarium vel effusio sextarij siue defecatio vocis adducte aut adductio vocis defecate.
Sicilia:ponderosa vel laboriosa.
Sicilienses:ponderosi vel laboriosi.
Sichima:humerosa vel laboriosa. Ipsa est que a sichen:sed in latinũ et grecum sonũ vertitur vt sichimã pronuntietur.
Sichim:humerosi vel laboriosi.
Sicione:pondus doloris vel laborio sa iniquitas.
Siculus:pondus consilij vel labor festinationis.
Sichen:coniunctus vel venator:fontis vel taciturnitas.
Sidon:salus vel tacens seu saluans.
Sidonij:salui vel tacentes seu salnãtes vel taciturnitas.
Sidon : venatio vel commotio seu venatio tristitie aut cõmotio iniquitatis.
Sidama:commouens eum vel venatio eius:seu commouens tristitiã aut venatio iniquitatis eius.
Sidoma: venatio vel commotio seu venatio nemoris aut venatio inutilis.
Sidonis: venantes vel commouentes seu venatores nemoris aut venantes inutile.
Sidrac:decor:vel decorus seu decus meum aut decorus mihi.
Siene: sitis vel sitiens seu dormitatio aut indigentia.
Sinenses:dormientes vel sitientes seu indigentes aut indigentie.
Sibab:superattollens vel superattollere.
Sila:missus vel missio.
Silam:missio eius vel missio eorum.
Silas:missa plasmatio vl missionem nem sustolens.
Silem:recens vel nouus seu recenter aut nuperrime.
Silti:missus mihi vel missio mea.
Silo:auulsio vel vbi est ipsa.
Silo: auulsio vel translata seu dimissio aut restitutio.
Silonite:auulsi vel vbi sunt ipsi.
Silonite : transferentes vel auellentes : seu dimittentes: aut restituti.
Siloa:missus vel missio seu missus ei: aut missio eius.
Siloe:idem.
Siloam:missus eiꝰ vel missio eorũ.
Siloni: transiens vel auellens seu dimissio aut restitutio.
Silonite:transferentes vel auellẽtes seu dimissi aut restituti.
Siluanus: missus frater vel emissio ad fraternitatem.
Simaa:exauditio vel exaudibilis.
Simachus:exauditus vel exaudibilis.
Simath:mortificans vel mortificatio seu mortificatus aut quicunqꝫ moriatur.
Simeon:auditus vel exaudibilis audiens merorem aut nomen habitaculi.
Simeonite: auditi vel exaudibiles seu audientes tristitiam aut nomina habitaculorum.
Simon:obediens vel obedientia seu ponens tristitiam aut auditor meroris.
Simpsalma:vocum copulatio vel vocum conuenientia.
Simuth:locus vel loca.
Sin:tentatio egrediens vel egressio tentationis.
Sin : dentes vel dentosi: seu supra paruulos aut amphora tentationis.

Sin:rubus vel odium seu mandatuz aut egrediens.
Sina:dentes eius vel dentium eius: seu super vulnus eius:aut amphora tentationis eius.
Sina:mensura vel mandatum:seu rubus eius aut audiens eum.
Sina:tentatio egrediens mihi vel egressio tentationis mee.
Smar:mensura mea vel mandatum meum:seu rubi aut odia plurali numero.
Sinai:dentes mei vel dentium meorum:seu super vulnus meum aut amphora tentationis mee.
Sincus:egrediens vel odiosus:seu leuans me:aut alienatio mea.
Singagina:doctrina vel institutio.
Sinichion:victor deo palma vel victans dei:triumphus.
Sinchichen:loquens vel loquela:seu charitas.
Sion:specula vel semen eius.
Sion:mandatū vel numen seu speculum aut speculatio.
Sior:paruulus vel turbulentus:seu turbidus : aut firmamentum nouum.
Sior:labanath paruulus candidatus vel firmamentum noue albedini.
Sir:aula vel lebes:quam vulgo ollaz vocant.i.calcariam.
Sira:aula eius vel lebes eius.
Strath:murus vel macerie.
Syracusa:murus gladij vel macerie lentie.
Strassirim:canticanorum.
Syria:ara vel humecta seu sublimis: aut sublimitas.
Syssi:aree vel humecti seu sublimes aut excelsi.
Syrophenissa:alta conuersa mulier vel sublimitas conuersionis assumpte.
Syrtes:tribulationes vel angustie: seu potiones aut tractationes.
Syrtes:enim a tractu Salustius dicit appellari.
Sis:tentatio vel farina:siue egredies ei aut longeuitas eius.
Sisai:tentans me vel farina mea:seu egrediens mihi vel longeuitas mea.
Sisam:tentans eos vel farina eoruz: seu egrediens eis:aut longeuitas eorum.
Sisara:equi visio vel exclusio gaudij seu tollens cedentez:aut excludēs gaudentem.
Sisirtel:timens deum vel benedictꝰ dei.
Sisran:dignitas vel elatio.
Sizilta:ponderosa vel laboriosa.
Sizilienses:ponderosi vel laboriosi.
Sithia:vulpes illuminata vel tentorum illuminatum.
Sithe:vulpecule illuminate vel tabernacula illuminata.
Sitropolis:vulpes illuminata ciuꝫ vel peculio illuminata ciuitas.
Sitopolite : vulpecule illuminate cibus: vel vulpibus illuminati ciues.
Smirna:cōsummatio amaritudinis vel amaricatio consummata.
Smirnei:consummati in amaritudine vel amaricati in consummatione.
Smirne:cantans canticum vel cantationes eorum.
℣ Soa : saluans eum : vel locutio eius.
Soar:pusillus vel pusillanimis seu pusillitas aut pusillanimitas.
Soba:serra secans in ea vel mandatum in ea.
Sobab:conuertens aut conuersio.
Sobaba:conuertens eum aut cōuersio eius.
Sobach : simplex vel columbaris : seu conuertens te : aut conuersio tua.
Sobai:serra mea secans vel mandatum meum in ea.
Sobai:spica vel vectes ad portandū: seu vana vetustas:aut vanitas vetustatis.
Sobi:serra secans me vel mandatuz in me.
Sobnas:sedens vel sedes:seu diuertens aut diuerticulum.
Soboth:retinens conuersio.
Sobochai:cōuersio mea vel incēdiū meum vel irretinens vulturē : aut conuertens denoratorem.
Socha:ramus vel propago.
Sochai:rami vel propagines.
Socho:ramus vel humilitas seu vmbraculum.
Socco:idem.
Sochot:tentoria vel tabernacula seu rami aut humilitates.
Soccothbenoth:tentoria filij respondentis vel tabernacula filij temporalis.
Sodac:excludens vel latus a latere non altitudine:seu archanum aut exclusio.
Sodada : latus eius vel recludens eum:seu archanum eius:aut exclusio eius.
Sodi:latus meum vel arcanum meū seu exclusio mea.
Soddi:idem.
Sodoma:pastio,silens vel declinatio eorum.
Sodoma:falua vel sterilis:seu cecitas aut pecus silens.
Sodomie:pastiones silentij vel declinationes eorum.
Sodomite:fului vel steriles seu ceci: aut pecora silentia.
Soem : gyrus : vel expectatio eorum.
Soen:gyrus vel expectatio.
Soene:gyrus eius vel expectatio eorum siue expectans eos.
Soer :expectans vel expectatio seu gyrans aut circundatio.
Sophat:irretitus vel euiscerat⁹ seu irretitio aut euisceratio.
Sophai:speculum meum aut speculator meus.
Sophan:atterens vel attritio:seu vmbraculum aut vmbratio interpretatur.
Sophar : speculans eum vel speculi dissipatio:siue dissipans speculatorem : aut speculatorem vide bo.
Sophech : iudicans : vel dōudicatio.
Sopher:liber vel narratio interpretatur.
Sophera : narrans eum : vel liber eius.
Sopherech : liber vite vel narratio pauoris.
Sophin:speculans eos vel speculator eorum.
Sophonias:speculum domini vel cogitor arcanorum dei.
Sophonias:abscondens dominum vel absconditus domino : seu speculans dominum :aut speculator domini.
Solentes:auellens vel dimittēs: seu auulsio aut dimissio.
Solomuth:tentatio respiciens transmigrationem.
Somer:custos vel custodia.seu custodiens aut custoditus.
Somotias:custos domini vel custodiens dominum.
Sompthophanee : saluator mundi vel absconditorum redemptor interpretatur.
Son : pecus eorum vel dentes eorum.
Son :pupilla eorum : vel secundus eis:seu coccus eorum aut coccinū eorum.
Sonar : coccinea vel subsistens eis seu pecora eorum : aut pecora rubea.
Soni :pecus vel dentes interpretatur.
Soni:pupilla mea vel dentes mihi seu coccus meus : aut coccorum meum.
Sonum:pupilla eoruz:vel secundus eis seu coccus eorum aut coccinū eorum.
Soon:ciuitas vel oppidum interpretatur.
Soon:thanis:ciuitas egypti vel oppidum manentis humilis.
Soor:petra pusilla vel fortis pusilla nimis:seu mane plasmatus aut angustiatus fortiter.
Soora:petra pusilla vel domini plasmatio.
Sophtim:liber iudicum vel liber iudicantium.
Sor:plasmatus vel angustiatus interpretatur.
Soor:petra vel fortis:seu tyrius aut meridianus.
Sozarath:hostes tui vel hostiuz tuorum:seu inimicorum tuorum : aut bellantium contra te.
Soreth:bona vel optima:seu electio aut eligens dona optima.
Soreth:bona vitis:vel optima vinea seu electa vitis aut vinea electionis.
Sor :petra mea vel robur meum : seu plasmatus mihi:aut angustia mea.
Sorim:horreū vel cibarium seu roborans eos aut plasmatio eorum.
Sosipater:saluans dispersos vel narrans dispersionem.
Sosthene:saluans eos vel saluās in tempore siue gaudij dator :aut da mihi gaudium.
Sostratus:saluans dispersos vel saluans in tempore.
Sotha:arcanum vel exclusio.
Sothai:archanū meum vel cōclusio mea.
Sotheltei:radicās signum vel redit subtersor.
Sothites:arcanus vel excludens.
Sothici:faciens cantilenas vel in poticibus disputantes.
℣ Su:salus vel saluator.
Sua:salus eius vel sanans eum.
Sua:saluans eū vel saluator eius interpretatur.
Suar:reddens vel saluans:seu salus aut redditio.
Suar:saluator:suscitans vel saluationis vigilia.
Saba:incendens vel incendium : seu conuertens aut conuersio interpretatur.
Subach:frutetum vel condensum interpretatur.
Subachai:frutetum meum vel cōdēsio mea.
Subahel:conuersus deo vel incendium dei.
Subochai:irretiens vel irretitus seu incendium meum : aut conuersio mea.
Subba:excelsus vel sublimitas.
Subna:sedens vel reuertens seu sedes aut reuersio.
Subnam:sedens eis:vel reuersio eorum.
Subnel : conuersans deo: vel incendium dei.
Suchna:obumbrās eum vel tabernaculum eius.
Subdi:archanum meum vel de latere meo.
Sue:loquens vel locutio:seu cantās aut cantilena.
Suph:rubrum vel scirpus: seu speculum aut effusio.
Supha : scirpus eius vel rubrum ei seu effundens eum aut speculatio eius.
Supham:atterens vel attritio : seu vmbraculum aut vmbratio interpretatur.
Suphamite:atterentes vel obumbrātes:seu attritiones aut obumbracula.
Supham : atterens vel effusio gratie:seu vmbraculum aut obumbratio.
Suphaphin:atterens naues vel ad vmbraculum rostrorum interpretatur.
Supheret:vanitas vite vel irritus pauoris.
Suphin:vnctus vel vnctio:seu effundens eos aut speculum eorum interpretatur.
Suphir:vanitas vel irritum.
Suham:saluans eos:vel saluatio eorum.
Suhamite:saluantes eos vel saluationes eorum.
Sui:loquens vel loquutio interpretatur.
Suites:idem.
Sur:petra vel lapis durus aut duricies.
Sunam:lapideus populus vel duritia populi.
Sunamite:lapidei populi vel duritia populi:nm.
Sunamit: mortificata vel mortificatio:seu mortificans aut quicunq; morietur.
Sunamitis:misera vel captiua : seu mortificans aut mortificata interpretatur.
Sunam:coccinum vel coccineum seu dentes aut eleuatio dentium interpretatur.
Sunem:lapideus oculus vel duritia frontis.
Sumi:petra mea vel lapis meus seu durus mihi aut duritia mea interpretatur.
Sunite:petre mee vel lapides mei: seu duri mihi:aut duritie mee interpretatur.
Sur : murus vel robustus:seu continens : aut directus: interpretatur.
Sur:angustia vel acerbitas seu directio:aut continentia.
Suri:angustia mea:vel acerbās me: seu murus meus directus aut cōtinentia mea robusta interpretatur.
Suriel : acerbans deum : vel angustia dei.
Suriel:murus dei vel robustus deo: seu continens deum: aut directio dei.
Suri:heli:fortis meus deus vel angustians me deus:seu deus cōtinēs me:aut deus directio mea interpretatur.
Surisadai:fortis dominus vel continens mea vbera:seu murus acerbus aut directio angustiarum interpretatur.
Surisadda:fortis dominus vel continens mea vbera:seu murus acerbus aut directio angustiarum.
Surisaddai : fortis dominus meus vel continentia vberum meorum: siue murus acerbitatis mee : aut directio angustiarum mearum.

Sus:gaudium vel letitia.
Susa:leta vel gaudens siue gaudiū aut letitia.
Susach: letus vel gaudens cilicio seu gaudium aut letitia cilicij.
Susachim letus vel gaudens cilicio eorum:seu gaudium aut letitia cilicij eorum.
Susan: gaudium doni: vel letitia gratie.
Susanna: gaudium gratie vl letitia responsionis.
Susanna: lilium vel gratia:seu obtētus lilij:aut obtinuit gratiam.
Susanna:hal:lilium possidentes vel gre emulatores: seu gaudium domi humilis aut letitia gratie emulationis.
Susi: gaudiū meum vel letitia mea siue obtinuit equum:aut obtinuit equitationem.
Susio:gaudium vir vel letitia assumpta:seu reuertens mihi:aut reuersio mea.
Susis:gaudiū concilij vel letitie estimantis: seu obtinuit equum aut obtinuit equitationem.
Suthala:radix vel radicatus.
Suthalan:radicatus eis vel radicatio eorum.
Suthalite:radicantes vel radicati.
Suthale:poculum mixtum vel spina madida: seu spina viridis aut spinarum madidatio.
Suth: faciens ignem vel augens incendium.
¶Sequitur de incipientibus a litera T.

Taph:pauor vel sup seu pamd⁹:aut superior.
Tabath:bona vel bonitas.
Tabeth: occidēs vel interficiēs seu occisio vel interfectio.
Tabebel: bonus deus vel bonitas dei.
Tabenēsiothe:occidentes vel interficientes seu occisores aut interfectores.
Tabita.damma vel capreo.
Tachos:silens vel silentium.
Thadens:apprehendens principem vel apprehensio principis.
Tephat:aduentus paruuli vel paruulus veniet.
Taphta: claudicans vel claudicatio seu vita remittēs:aut remissio vite
Thaphne malum ab arbore nō amalicia: vel tympanum apertum:seu tympani aptio aut tympanū adaperiens.
Tela:ros vel irroratio.
Talam: irrorans eos vel irroratio eorum.
Tela ager vel appensio eorum.
Talam:appendēs eos vel ager eor.
Tamath:pars perfecta vel perfectio partis seu datum cōsummatum: aut consummatio data.
Tanameth:cōsolator vel consolatus aut consolans aut consolatio.
Tapsopha:specula vel speculum:seu speculator aut speculatio.
Tarela:videns:herebinthum:vel visio arbusiule.
Thargal:exploratoꝛ: vel exploratio seu scientia ingum aut scientie tugi.
Tharihā:fopfluus vel elōgans: siue turrem dedit:aut turris datio.
Thau:signum vel subuersio:seu signaꝰ aut subuersor.
Tarchonitidis:cogitans tristitiā vel cogit atio tristitie.
¶Tertius: adiungēs vel adiunctio seu applicans aut applicatio.
Tertullus: ager eorum vel placens stercore.
¶Tiberius:videns vel bonꝰ seu videns eum:aut bonitas eius.
Tiberiadis:visio vel bonitas:seu videns testimoniū aut bonitas testificationum.
Tiphonius:gehēnalis dolor vel latitudo iniquitatis.
Tigris:velox vel velocitas.
Timō ruminās vel pinguedo:seu pīguis aut rumination.
Timotheꝰ:beneficus vel beneficium seu benefactēs aut benefictentia.
Tyrānus: continens eos vel confortatio eorum.
Tyrānī:continentes eos vel confortationes eorum.
Tyꝛ:angustia vel tribulatio:seu plasmatio aut fortitudo.
Tyri:plasmati vel tribulati: seu fortes:aut angustiati.
Tythicus:tacens vel taciturnus:seu silentium:aut taciturnitas eius.
Titus:querēs vel bonus:siue lutum aut lutatus.
Thuphena:innuēs vel reuertens seu nutus aut reuersio.
Thriphosa:clara vel pspicua:seu clare videns aut perspicue attēdens
¶Tob:bonus vel bonitas.
Thobiae:bonus dño vel bonitas domini:seu ductus ad luctum:aut cōuersus ad vniuersa.
Tobis: bonus vir vel bona assumptio.
Tophel:ruina vel cadēs:seu tractās aut struens.
Topasion: bonum testamentum vel bonitas testamenti.
Troade: seruiens vel seruitium:seu requies aut latitudo.
Trophimus:dissoluens vel dissolutꝰ seu dissoluens thalamos aut dissolutio thalamorum.
¶Tubal:ductus ad luctum vel conuersus ad vniuersa.
Tubal:deserens vel desertus seu deserens aut delatus.
Tubalchain: ductus ad luctū lamentationis vel conuersus ad vniuersas acquisitionis.
Tubalchaim: deserēs possessionem: vel deserens lamentationem: seu delatus possessioni: aut desertus acquisitioni: Ducusq; per simplicem literam: idest sine aspiratione lecta sunt principia nominum: exinde que sequuntur aspiratione addita legenda sunt.
¶Thamah ath:dator indignatiōis aut bilis:vl dedit idignationē:aut bilē: seu data est bilis ei: aut data est ei indignatio.
Thaan: diues dono vel pauidus gratia.
Thaas:super vel pauidus:seu diues aut superior.
Thaasar:dines vl diuitie:seu pauorē suscitans:aut supertus vigilans.
Thabee: bonus occisor vel bene occidens: seu bene occisus aut bona occisio.
Tabelias: bonus deus dominus vel bonitas dei domini.
Taberne: bona visio vel bone visiones.
Thabiana: bona donatio vel bonitas gratificationis.
Tabianel:bene donantes: vel bene gratificantes.
Thabor:veniat lux vel veniat lumen seu aduentus luminis: aut lucis accessio.
Thabrēmom bene sublimis:vel bona cōgregatio: seu bonus ad videndum aut bonitas visionis eorum.
Thachasim:statere appensio vel silentium eorum.
Thadal:princeps appēdens vel principis appēsor: seu princeps appēsus aut principis appensio.
Thamum:cōsummātes vel cōtēnentes siue cōtēptus aut cō ummatio
Thāna:numerꝰ vel fidelitas seu eis fidelis aut consummatio eorum.
Thānas numerus vel deficiens seu vectans facturam aut consummatio plasmationis.
Thānatha vectēs exploratores odoris vel vectans exploratores ascēsionis.
Thānaathel: vectātes exploratores odoris vel vectantes exploratores ascensionis.
Thānathiara:numerans operimentum nouum vel numerus operimenti noui.
Thānes numerus seu deficiens aut fidelis ei aut consummatio eorū.
Thānī:numerās mihi aut cōsummatio mea.
Thana: humilia vel respondens seu responsio aut humilitas.
Tanaa:humilis eis vel respōsio eius
Thanath: respondit tibi vel humilitas ad te seu humilis tibi aut responsio tua.
Thanats:humilians virū vel respondens assumptioni.
Thanath:humilis vel respōdens seu humilitas aut responsio aut consolatio petitionis.
Thanathselo:humilitas dimissionis vel consolatio petitionis.
Thanis:mādās humilia vel mādās humilitatez seu mandatū humile aut mandatum humilitatis.
Thathānel:respōsio fidelis mihi vel humilis exploratoꝛ ascensionis mee.
Tapsa:speculum vel indignatio.
Tapsar:speculum vigilie vel indignationem suscitans.
Tapse indignans vel indignatio seu sedes offendens: aut sessio offenditculi.
Thara:pascens vel pastio seu exploratoꝛ odoris:aut exploratio ascensionis.
Tharacha:superfluus eius vel elongans ab eo aut superfluens eius vel elongatio eius.
Tharasim:idola vel imagines seu figure aut imaginationes.
Tharana:nequam in dono vel abigens gratiam.
Tardema:grauis aut profundus sopoꝛ vel grauitas:aut profunditas soporis.
Tharel:abactoꝛ vel depulsoꝛ seu nequam aut nequitia.
Tharei: nequam aut nequitie seu abigentes aut depellentes.
Tharei:pascens me aut exploratio ascensionis mee.
Thareasra: liber duodecim prophetarum.
Thares:exploratoꝛ gaudiū vel exploratoꝛ lentie:seu gaudium abigens aut letitiam.
Tharsis:explorans gaudium vel exploras letitiam:seu dissipans speculum aut dissipatio specule.
Tharsenses:explorantes gaudiū vel exploratēs letitiam seu dissipātes speculū aut dissipatores specule.
Tharsum exploratio gaudiū vel dissipatio specule.
Thasi:positus mihi vel positio mea.
Thau:consummans vel cōsummatꝰ seu cōsummatoꝛ aut cōsummatio.
Thracia:requies vel latitudo.
Thraces:lari vel requiescentes.
Thramate:seruiens dono vel dissolutio donatio.
Talmai sulcus meus vel sulci mei siue eppēdēs me aut suspēsio mea
Thamar palma vel amara seu cōmutans aut cōmutata.
Thalim: plasmi vel hymni seu laudes aut laudationes.
Thabitacumi: puella tibi dico surge Syrum est non hebreum.
Thalme:sulcus vel sulci seu dependens aut suspensio.
Thalasar: appendit principē vel appensio principis seu irroians principem:aut principis irroratio.
Thale:appensio vel appendens siue irroians aut irroratio.
Thala:appensio vel appendens siue irroians aut irroratio.
Thalamis:ex ipso vel pro semetipso seu tosemet respondit sibi:aut sibimet responsio eius.
Thalasa: appēdēs factura vel appēsio plasmationis:seu irroiās factura aut irroians plasmationem.
Thaphnathiare:numerans operimētum nouum: vel numerus operimenti noui.
Thaphua: tympanum aperiens,vel tympani apertio.
Thai:pauor meus vel superior mihi.
Thaim: duo vel bini siue duo aut bina.
Taphnae:signum opertum vel signi opertio: seu stupens os serpentis aut insanum os serpentium ab ore intelligendum est non ab osse.
Thaphnes:idem.
Thaphiphu: claudicans labilis vel tympanum aperiens.
Tharei pascens me aut pastio mea: seu exploratoꝛ odoris mei:aut exploratio ascensionis.
Thiasee: dissoluens thalamos vel dissolutio thalamorum.
¶Thebaida conuersa vel conuersio
Thebaoth: conuertens tempus vel conuersio peccatoris.
Thebath: bonum vel bonitas siue conuertens delinquentem aut cōuersio peccatoris.
Thebel insulsus vel incipiens.
Thebee:facta mea vel mea fuerunt.
Thebeth: bonus pauoꝛ vel bonitas vite.
Thebin:palea mea vel ona feri.
Thebin:bonus mihi vel palea mea.
Thebeleth:spica palee vel insulsitas germinationis.
Thebon:palee vel insulsitas.
Thethel:statere appensio vel appensum est in statera.
Thechoe:tuba canēs vl buccinatoꝛ.
Thecua: tuba vel buccina seu sonitus aut percussio.
Thecuam:tube vel buccine seu sonātes aut percutientes.
Thecuem:idem.
Thecuite:idem.
Thecuath: buccina delinquens vel percussio peccatoris.
Thecuam:patiens vel patientia seu percutiens eos aut buccina eorū.
Thedor:parillus vel infirio.
Theem:meridianus vel statura mēsure.
Theglath:transmigrans vel transmigratoꝛ:actiua significatione intelligendum est idest alios faciens transmigrare.
Theglat phalassar:transmigrans cadentem principem vel trāsmigratio cadentis principis.
Thehem: statera mensure vel statera mensurata.
Thehenite:statera mensurata vel statera mensurationis.
Thelabin: dispersi vel disperdentes seu dispersio aut dispersiones.
Thelame:ager aquarum vel riui fluuiorum.
Thelassar:appendens principem vel appensio principis.

Thelem: ros eorũ vel ager aquarũ.
Thelmelathelarsa: ager aquarum dispergentium solẽ vel riui fluuiorũ dispergentes illuminatos.
Thelmon: ros boni vel irroratio requiescẽtis: aut irroratio requiescẽtiũ.
Thema auster vel aphricus seu australis aut meridianus.
Theman: auster vel aphricus.
Themans: auster ei⁹ vł aphric⁹ eius.
Themani: auster me⁹ vł aphric⁹ mihi
Themanites: australis vel aphricanus ab aphrico non ab aphrica
Themna: vectans vel defectio.
Themor smirna vł cõsummatio amaritudinis.
Themora: smirna eius vel cõsummatio amaritudinis eius.
Themorites: smirnensis vel consumentes in amaritudine.
Thena: castra vel donata seu donationes aut dona eorum.
Thenath: castra frĩs vł dõa fluctuũ:
Themath: ficus vel amigdalum.
Thenoemeth cõsolat⁹ vel cõsolatio.
Theodas: laudans vel laudatio seu gnũ capiẽs aut captura signaculi.
Theodatus: laudans vel laudatio.
Theophil⁹ cõuertẽs vł cõuersus seu sursum ferẽs aut sursum portat⁹.
Therath: procul vel elongatus.
Theraphin: idola vel incendia sine figure aut imaginationes.
Thercath: subuertens vel subuersio.
Therphala subuersione cadens vel explorata diuisio.
Therphalei: exploratores diuisi vel subuersione cadentes.
Themath: explorata redemptio vel exploratio redemptionis.
Thersa: pulchra vel placens seu complacito aut complacens sibi
Thesan: posuit donũ vel depõ gře.
Thesis: posita vel depositio.
Thesbi: captiuans vel cõuertens seu captiuitas aut conuersio.
Thesbites: conuertens vel captiuator seu festin⁹ ad intelligendũ aut intel gentia festinata.
Thesbon: festinata intelligentia vel festinatio ad intelligendum.
Tesbues: captiuans vel captiuator seu captiuus aut captiuitas.
Thessalonica: festinans vmbram statuere vel festinãs vmbrã firmare.
Thessalonicẽses: festinãtes vmbram statuerẽ vł festinãtes vmbrã firmarẽ.
Theth: subter vel infra seu bonum aut exclusio.
Thetim: boni vel exclusi seu inferiores aut subteriores.
Theudag: glaudãs vł laudatio seu lignũ capiẽs aut captura signacli
Thezez: ager horribilis vel tuba terribilis.
Thiathira: illuminata vel illuminatrix seu illuminãs aut illuminatio.
Thiathirẽ: illũinãtes vel illuminati.
Thiabath: forum vel macellum.
Thicon: medium vel dimidiatio.
Thicontum: idem.
Thichna: spes vel desperatio.
Thina: humilia vel respondentia.
Thicon: dispergens merorem vel dispersio iniquitatis
Thimens: pinguis vel ruminans.
Thiras timor vł redditus seu timẽs aut superfluus.
Thirla: timẽs dñm vel rediens dñs.
Thuphon: dissoluens dolorem vel seruiens iniquitati.
Thumoth: dissoluens mortem vel requietio mortis.
Thob: ablatio vel vniuersitas.
Thobel: vanitas vel ablatio seu duct⁹ ad luctũ aut ꝯuers⁹ ad vniuersa
Thocaath: stridens vel stridor.
Thocẽ: stridor fortis vł stridẽs ocul⁹

Thooth: gehẽna vel stultitia seu latitudo aut pena ampla stultorum.
Thophech: oris opculũ vel oris ptectio seu os ptegens aut ptectũ.
Thophel: os dei ptegens vel dei ptectuz seu oris dei operculum aut oris dei protectio.
Thophet: gehẽna pauos vel ampla pena vite stultorum.
Thogorma: auellẽs vł interpꝭ seu qspiã incolat⁹ aut incolat⁹ auulsio.
Thola: coccinum vel vermiculus.
Tholad: coccine⁹ seruus vel rubeus color vestium.
Tholatte: coccinei vel rubicundi.
Thole: coccineum vel rubens color.
Tholmai: ad mensurã deducens vel ad mensuram reductio seu sulcus meus aut suspensio mea.
Tholomai: idem.
Tholomaida: ad mẽsurã deducens vel ad mensuram reducta.
Tholomais: idem.
Tholomaidẽses: ad mẽsurã deducti vel ad mensuram deducentes.
Tholomeus: ad mensurã deducens vel ad mensuram reductus.
Tholus: rotundus vel rotunditas.
Thomas: abyssus vel gemin⁹ vñ et grece didymus appellatur.
Thopo: manentia vel latitudo.
Thorath: lex vel pentatheucum.
Those: captiuitas vel festinatio.
Thosaites: captiuus vel festinator.
Thot: error vel amentia.
Thoti error meus vel amentia mea.
Thou: amẽs vel errans: seu error eorum aut amentia eorum.
Thorchade: requiescẽs vel reqetio.
Thorgadite: serui succincti vel reqescentes latrunculi.
Thubal: ductus ad luctam vel cõuersus ad vniuersa.
Thubal: deferens vel desert⁹ seu deferens aut delatus.
Thubalchai: duct⁹ ad luctũ lamentationis vel cõuersus ad vniuersa acquisitiõis. seu deferens passionẽ vel deferẽs lamẽtationẽ aut delatus possessiõi vel desert⁹ acqsitiõi.
Thubin: deferẽs vel desertio seu bene metiens aut bona mensura.

De incipientibus a litera V.

V
Gil: festinans germen vel consilium vetustatis.
Vchocha: ignis mordẽs vł dolor ꝑsolatiõis: seu infirmans eos aut infirmitas eorũ:
Vthanite: infirmi vł debiles seu infirmãtes eos aut infirmitates eoꝝ.
Vhir: infirmus vel infirmitas seu irritum aut herbosum.
Vl: dolens aut parturiens seu dolor aut parturitio.
Vlai: cenũ vel pal⁹ a palude nõ a palo seu dolor femoris aut dolor vmbraculi.
Vlai: pri⁹ vł añ seu ꝑor aut anterior.
Vr: lumen vel ignis seu incendiũ aut fenestra.
Vrai: lumen meum vel ignis me⁹ vł incendium meum.
Vram: de⁹ excelsus vel lumen excelsuz seu ignis eo aut fenestra eoꝝ.
Vram: lucens populo vel igne⁹ ppł's seu incendens populum aut incendium populorum.
Vratha: ignis pcti vel incẽdẽs pctm̃ seu lumẽ tpale aut apiens pctõu.
Vrban⁹ luce gaudẽs vł lucis gaudiũ seu gaudens igne aut gaudens incendio.
Vrei: longitudo mea vel illuminator me⁹ seu ignis me⁹ aut icẽdiũ meũ
Vri: lux mea vel ignis me⁹ seu incendens me aut apertio mea.
Vrias: lux mea dei vel lumen meũ domini seu dñs ignis me⁹ aut incendium meum.
Vriel: lucens deo vel ignis dei seu aperiens dee aut incendium dei.
Vs: consilium vel consiliator aut festinans seu festinatio.
Vsam: cõsulens ppło vel cõsiliũ ppłi seu festinãs eos aut festiatio eoꝝ.
Vsathi: festinãte me vel cõsiliante mihi seu cõsilium meũ aut festinatio mea.
Vsathites: festinans vel consiliator.
Vsi: ꝯsulens mihi vel cõsiliũ meũ seu festinans me aut festinatio mea.
Vsim: festinãs eos vel cõsiliũ eorum.
Vsim: consiliũ vel festinatio seu festinus cõsilio aut festinator consiliĳ.
Vthai: dolor signi vel cõsilium errãs.
Vzai: consilium vel consiliator.
Vzal: consiliũ ei⁹ vel ꝯsiliator eorum.
Vaph: finis vel definitio.
Vaphsi: finis me⁹ vel definitio mea.
Vaphsisus: finis consiliĳ vel definiẽs estimationem.
Vaphisi: finis cõsiliĳ mei vel definiẽs festinationem.
Vagao: ipsa vallis estuans: vel ipsa vallis estuatio.
Vahethra: liber leuitarum vel liber leuiticus.
Vagedaber: liber numerãs vel liber numeri.
Vaizatha: ipse ducens huc vel ipse fornicator.
Vasem: finis dentium vel destinatus angustiei.
Vasithi: finis signatus vel definitio consummata.
Vahu: hec vel ipsa seu ipse aut ille.
Veiuth: finis vtilis vel definitio declinationis.
Vur: vires vel virium seu ꝓuocatio ire aut iracundia ꝓuocationis.

De incipientibus a litera Z.

Z
Aab: aurum obrisum vel aurum purissimum.
Zaba: mouẽs vel motus seu fluctuãs aut fluctuatio.
Zabad: fluens torris vel torris fluitio quem vulgo titionem vocant.
Zabadã: fluẽs torris inutilis vel fluẽs torris idololatrie.
Zabadei: flux⁹ torris vel torriũ fluitio.
Zabadia: fluẽs torris domini vel torris fluens domino.
Zabai: motus meus fluctatio mea.
Zabbaon: mouens dolorẽ vel fluctuatio iniquitatis.
Zabat: mouens delictum vel torris fluens peccato.
Zabã: mouẽs eos vel fluctuatio eorũ.
Zabel: ista cõfusio vel iste ignominiosus.
Zaber: mouẽs puteum vel fluctuatio fontis.
Zabdi: fluxus vehemẽs vel flux⁹ abũdans vel fluens abundanter.
Zabdias: fluxus vehemens dei vel fluens abundanter deo.
Zabdiel idem.
Zabina: iste venit respondens vel ista venit responsio.
Zabuth: fluẽs torrẽs vel torris fluitio.
Zabulũ flux⁹ noctis vł iusiurãdũ ei⁹.
Zabulõ habitaculi substãtis vel habitaculum eorũ: seu habitaculũ fortitudinis aut habitaculũ pulchritudinis.
Zabulonite: fluxus noctium vel iureiuranda eorum.
Zabulonite: habitaculorũ substantie: vel habitacula eorum seu habitacula fortitudinum: aut habitacula pulchritudinum.
Zachai: iust⁹ me⁹ vel iustificatio mea.
Zacharias: memorans dominum vel auxilium domini.
Zacher: memoria vel adiutorium seu iustus vel vigilãs: aut iustificat⁹ consurgens.
Zacheus: iustitia vel iustificatio seu iustus ꝯsilio aut iusticat⁹ festinans.
Zachur: memoria vel adiutoriũ seu iustus igne⁹ aut iustificat⁹ illũinãs.
Zadab: iste pater vel ista paternitas.
Zadabia: iste pater dominus vel ista paternitas domino.
Zaph: illuminare vel illuminatio.
Zaphi: lumen meũ vel illũinatio mea.
Zaphin: illuminans eos vel illuminatio eorum.
Zai: ducte vel huc seu oliua aut fornicatio.
Zaim: ista vel hec.
Zaith ducte huc vel fornicarius tibi: seu oliua eius aut fornicatio eorũ.
Zalmon: sub vmbra vel obumbrans seu subũbratus: aut obumbratio.
Zamma: iste fluens vel fluxus eius.
Zambri: iste lacescens vel ipse amaricans.
Zandi: fluxus vehemens vel fluxus abundans.
Zamira: iste apertus vel iste illuminans.
Zamra: psallens ei vel canticum eius.
Zamram: psallens eis vel canticum eorum.
Zamra: psallens mihi: vel cantatio mea.
Zamrini: psallens eis vel cantatio eorum.
Zamro: psallens magistro vel canticum magistri.
Zanoa: ista requies vel ista cõmotio seu iste repulit: aut iste requieuit.
Zanoe: idem.
Zara: oriens vel orientalis.
Zarad: descendens vel alienus seu descensio vel alienatio.
Zaradaim: descẽsio inutilis vel alien⁹ idololatra.
Zarai: oriens mihi vel oriẽtalis me⁹.
Zaraias: oriens domino vel orientalis domini.
Zarath: ortus peccati vel orientalis delinquens.
Zarda: alienatus valde vel alienatus ab eo.
Zare: ortus est vel orientalis est iste.
Zared: descendens vel abalienatus.
Zaraide: descendentes vel orientales sunt isti.
Zares: ort⁹ facture vel orientalis plasmatio.
Zareth: oriens pauor vel orientalis vita.
Zarias: oriens domino vel orientalis domini:
Zatham: iste humilis vel responsio ista.
Zaua: iniquus vel iniquitas.
Zauath: donatus vel donatio.
Zauadia: dos domini vel dos domino.
Zazi: horridus vel terrendus.
Zazim: horror vel terror seu horrendi aut terribiles.
Zazomin: que est hec aqua: vel preparati in acie seu aciem preparantes aut aciei preparatio.
Zeb: lup⁹ vel rapax: seu deuorans. aut deuorator.
Zebad: fluens torris vel torris fluitio.
Zebadia: fluens torris domini vel torris fluens domino.
Zebee: victima vel rapina seu hostie aut deuoratio.
Zebedeus: donatus vel dotatus seu fluens iste aut fluitio ista.
Zebel: lupus vigilans vel deuoratio resurrectionis.
Zebi: lupus meus: vel deuoratio mea.
Zebida: dotis mee fortitudo vel donatio mea desyderabilis.

Interpretationes Nominum Hebraichorum.

zabub: musca vel musce pluraliter.
zebul: habitatio vel tabernaculum.
zebulonites: tabernaculū meroris vel inhabitatio iniquitatis.
zeci: memor mei vel memoratio mea.
zechri: idem.
zechrim: memorans eos: vel memoratio eorum.
zechur: memoria luminis: vel memoratio ignea.
zephernua: hoc os vidisti: vel huius oris visio.
zephrona: os hoc vidit: vel oris huius visio.
zei: iste meus: vel iste mihi.
zepha: os hians: vel os fluens: seu os ambulans: vel oris fluitio.
zemma: iste fluēs: vel iste fluxus eius.
zemeri: iste amaricans: vel iste exacerbans.
zemram: cantans ei: vel canticum eorum: seu tempus eorum ostendēs: aut temporis eorum ostensio.
zemri: psallens mihi: vel canticum meum: seu iste lacescens: aut iste amaricans.
zena: commouens: vel cōmotio: seu ipse requiescens: aut ipsa requietio.
zena: commouens eos: vel commotio eorum: seu ipse requiescens eis: aut ipsa requietio eorum.
zeribel: iste magister deus: vel ista est magistratio dei.
zerimoth: iste timens mortem: vel iste metuens altitudinem mortis.
zesum: iste lapis: vel ista duricies.
zethas: iste pauidus vel iste superior.
zethan: iste amarus vel ista commutatio.
zathua: iste amens: vel iste erroneus.
zethus: iste errās ei: vel ista amentia eius.
zeu: iniquus: vel iniquitas.
zeuan: iniquus eis: vel iniq̄tas eorū.
zeuoth: gentilis: vel sparsio.
¶ ziph: florens: vel germinans.
ziphei: florentes: vel germinantes.
zipha: germen: vel illuminare.
ziphai: germen meum: vel illuminatio mea.
zio: ductio: vel oliua.
ziza: horrendus: vel terribilis.
¶ zo: iste: vel ista.
zoara: minor: vel paruula: seu vitula cōsternās: aut vitula cōsternata.
zobadomas: fluens: vel torrens iniquus domus: aut fluens torris merenti domino.
zocho: prophetia vel prophetatio.
zoe: attrahens: vel attractio.
zoheleth: tractans vel protrahens: seu tractum aut protracti.
zoheth: iste pauidus: vel iste viuax.
zolomin: preparantes aciē: vel preparati in acie.
zomin: aciē preparantes: vel in acie preparati.
zoob: aurum vel diuitie.
zoon: iste iniquus: vel iste inutilis.
zoor: plasma vel plasmator: seu iste apprehendens: aut iste iracūdus.
zoori: plasma meum vel plasmator meus: seu iste apprehendens me: aut iste iracundus mihi.
zorobabel: alienatransiatio: vel ortus in babylone: seu iste princeps trāsiationis: aut iste magister conuersionis.
zozomin: que hec est equa: vel que sunt hecogitationes: seu preparātes aciem: aut in acie preparati.
¶ zuzitidis: cōsilium: vel consiliatrix
zuzim: consiliantes eos: vel consiliatores eorum.

¶ Nominū Hebraichorū Interpretationes Expliciunt.

falleció mi hermana teressa martinez muger que de xpual de caet el bierno de la zarza
deste presente año de mill y quinientos y quarenta años y tres años falleció
en valladolid en el ospital de esgeba que dos missas perpetuas para siempre gamas
en el dicho ospital por el mismo dia padre y madre las quales dichas missas
se an de dear el dia de nra señora de agosto en cada un año que es para
la dicha memoria [illegible] muebles como [illegible]
[illegible] de mi nombre [illegible]

en diez y nueve dias del mes de mayo [illegible] en
[illegible] al arzobispado [illegible] quatorze mill mrs
los quales se repartieron en [illegible] a los beneficios de [illegible]
[illegible] y [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] de [illegible]

[illegible]

Diego fray Hieronymo de Ocna fue monstratense
que esta villanos de las vedadas o expurgandas
en los catalogos de la s.ta inquisicion y assi lo firmo
oy 10 de sept.e de 1612 annos fray Hieronymo
de Ocna
hasta el ult.o de el anno de 1612 se vio

Auajo Estaug Amis

Gregorio ger

Gregorio ger Gregorio de [illegible] escriuano de el rey nuestro señor y de los camecerias publicas de [illegible]

[illegible] en [illegible] [illegible] [illegible] martinez y de Joan [illegible]

[illegible]

Padre fray mel [illegible] ordones de Villa quiran esta bliba me la comprebon y yo la queria bender para dear de misas lo que me dieran por ella por la mina del señor gaspar ordones de Villa quiran su padre y por el Anima de gaspar ordones su señor no vra Reberencia Abalo que es obligado pues le enbio esta bliba y ansi selo encomienda su tuya Cuya de balora en Valladolid a diez y ocho de mayo de mill y seiscientos y siete Años Gregorio de Aguilar

Hieremael archangel 3ª

Dñs angelus tuus 4 cedre 4

Jeremihel. i. excelsus dñs deus vel sublimatus, dñs dei
Uriel. i. lucens deus, vel ignis dei, aut incendium dei.
vel. assertio dei.

carmelus sedens circumcisionem, vel mortificatio
libanus candidus candidatus, candor, vel inuentus, vel probatus, vel trabs ferens fructus
saron finis, meror, seu cantus, vel thus, vel probatus, vel rectus
gratia libens data est, hoc est quod placet, vel perfectus, vel mirus, vel
deus ignis, hoc est quod perficit, vel mortificat
saron deus, hoc est quod perficit, fulmineus, labor, expatiens
ignis deus, hoc est quod perficit, mortificat

[illegible] deus, hoc est quod perficit, mortificat
[illegible]

687